

TENETE

Te rahuraa te Atua i te ao e i te taata

1 ¹ Hāmani iho ra te Atua i te raì e te fenua i te matamua ra. ² Te vai ano noa ra te fenua aore e faufaa; e te pōuri hoì i nià iho i te ìriātai, e ua faaàrepurepu iho ra te Vārua o te Atua i nià iho i te moana.

³ Ua parau iho ra te Atua: Ei māramarama! Ua māramarama iho ra. ⁴ Hiò aè ra te Atua i te māramarama, e te maitaì ra; e ua faataa iho ra te Atua i te māramarama e te pōuri. ⁵ Maìri iho ra te Atua i to te māramarama iòà, e «ao», e maìri iho ra i to te pōuri iòà, e «ruì». E ahiahi iho ra, e ao aè ra: o te mahana hoê ia.

⁶ Ua parau iho ra te Atua: Ei reva i rotopū i te pape, e na te reira e vehe i te pape, e te moana! ⁷ Ua hāmani iho ra hoì te Atua i taua reva ra; vehe atu ra i te moana i raro aè i taua reva ra, e te papa i nià aè i taua reva ra, e oia mau atu ra. ⁸ Maìri iho ra te Atua i to te reva iòà, e «raì». A ahiahi iho ra, e ao aè ra: o te mahana piti ia.

⁹ Ua parau iho ra te Atua: Ia puè ê te moana i raro aè i te raì i te vāhi ôtahi, ia ìtea te repo marō! E oia mau atu ra. ¹⁰ Maìri iho ra te Atua i to te repo marō ra iòà, e «fenua», e taua moana i puè ê ra, maìri iho ra o ia i to te reira iòà, e «tai». Hiò aè ra te Atua i te reira, e e mea maitaì. ¹¹ Ua parau iho ra te Atua: Ia tupu mai to te fenua rāau rii, e te rāau rii huero, e te mau rāau rarahi e hotu ra, tei ia rātou iho to rātou huero, i to rātou huru i nià i te fenua nei! E oia mau atu ra. ¹² Ua tupu aè ra hoì to te fenua rāau rii, e te rāau rii huero, i to rātou huru, e te mau rāau rarahi e hotu, tei ia rātou iho to rātou huero, i to rātou huru. Hiò aè ra te Atua i te reira, e e mea maitaì. ¹³ E ahiahi iho ra, e ao aè ra: o te mahana toru ia.

¹⁴ Ua parau iho ra te Atua: Ei tiàrama to roto i te reva i te raì ra, ei faataa i te ruì e te ao! E ei tāpaò ia, e ei faaìte no te mau tau,

e no te mau mahana, e no te mau matahiti, ¹⁵ ei tiàrama ia i roto i te reva i te raì nei, e haamāramarama i te fenua! E oia mau atu ra. ¹⁶ Hāmani iho ra te Atua i nā tiàrama rarahi e piti ra; o te tiàrama rahi ra, ei haapaòraa ia no te ao; e te tiàrama iti, ei haapaòraa ia no te ruì; hāmani iho ra hoì o ia i te mau fetià atoà. ¹⁷ E ua tuu iho ra te Atua i te reira i roto i te reva i te raì ra, ei haamāramarama i te fenua nei, ¹⁸ ei haapaòraa no te ao, e no te pō, ei faataa i te māramarama e te pōuri. Hiò aè ra te Atua i te reira, e e mea maitaì. ¹⁹ E ahiahi iho ra, e ao aè ra: o te mahana maha ia.

²⁰ Ua parau iho ra te Atua: Ia rahi te mea ora nee haere i raro i te moana, e te mau manu ia maùe i nià aè i te fenua i roto i te reva ātea i te raì nei! ²¹ Hāmani iho ra te Atua i te mau mea rarahi o te tai, e te mau mea ora hāùtiùti atoà o te moana e rave rahi ra, mā to rātou huru, e te mau manu pererau atoà, mā to rātou huru. Hiò aè ra te Atua i te reira, e e mea maitaì. ²² Ua haamaitaì atu ra te Atua ia rātou, nā ô atu ra: Ia fānau, e ia rahi, e ia î te moana ra o te miti ia òutou; e ia rahi hoì te manu pererau i nià iho i te fenua nei. ²³ E ahiahi iho ra, e ao aè ra: o te mahana pae ia.

²⁴ Ua parau iho ra te Atua: Ia fānau mai te fenua nei i te mau mea ora mā to rātou ra huru: te mau puaa, te mau mea e nee haere, e te mau manu âvae maha o te fenua ra, mā to rātou ra huru! E oia mau atu ra. ²⁵ Hāmani iho ra hoì te Atua i te mau manu âvae maha o te fenua mā to rātou huru, e te mau puaa mā to rātou huru, e te mau mea o te repo e nee haere nei mā to rātou huru. Hiò aè ra te Atua i te reira, e e mea maitaì.

²⁶ Ua parau iho ra te Atua: E hāmani tātou i te taata mā to tātou iho huru, ia au i to tātou iho hohoà, e ei nià iho rātou i te mau ià o te tai, e i nià iho i te mau manu o te reva, e i nià iho i te mau puaa, e i nià iho i te fenua atoà, e i nià iho hoì i te mau mea e nee haere i te fenua nei ra. ²⁷ Hāmani iho ra hoì te Atua i te taata mā to na iho ra huru: i hāmani o ia ia na mā te hohoà o te Atua ra; i hāmani o ia ia rāua, o te tāne e te vahine. ²⁸ Ua haamaitaì iho ra te Atua ia rāua, nā ô mai ra te Atua: Ia fānau òrua, e ia rahi roa, e faaî i te fenua nei, e e haavī

iho. E ia mana òrua i nià iho i te ià o te tai, e i nià iho i te mau manu o te reva, e i nià iho i te mau mea atoà e nee haere i nià iho i te fenua nei. ²⁹ Ua parau iho ra te Atua: Inaha, te hōroà atu nei au i te mau rāau rii huero atoà o te fenua nei, e te mau rāau rarahi atoà e hotu ra, no na iho to na huero ra; ei māa ia na òutou. ³⁰ E na te mau manu âvae maha atoà o te fenua nei, e na te mau manu atoà o te reva, e na te mau mea ora atoà e nee haere i nià iho i te fenua nei ra, na rātou te mau rāau rii atoà ei māa. E oia mau atu ra. ³¹ Hiò aè ra te Atua i te mau mea atoà ta na i hāmani: e inaha, e mea maitaì roa. E ahiahi iho ra, e ao aè ra: o te mahana ono ia.

2 ¹ Oti roa aè ra te raì e te fenua, e to rātou atoà ra. ² Faaoti iho ra hoì te Atua i ta na òhipa i te mahana hitu ra, i ta na i rave; e faaea iho ra o ia i te mahana hitu i ta na atoà ra mau òhipa i hāmanihia e ana ra. ³ Ua haamaitaì iho ra te Atua i te mahana hitu, e haamoà atu ra i te reira, no te mea i reira to na faaearea i ta na atoà ra mau òhipa, ta te Atua i hāmani, e i rave ra.

Te ô i te Ètene

⁴ O te matamehaì teie o te raì e te fenua, i to rātou hāmaniraahia.

I te mahana i hāmani ai te Atua ra o Iehova i te raì e te fenua ra, ⁵ e te mau rāau atoà o te fenua nei aore i nià iho i te fenua i reira, e te mau rāau rii o te fenua nei aore i tupu; aita hoì te Atua ra o Iehova i haamairi mai i te ua i nià iho i te fenua i reira, e aore hoì e taata ei faaàpu. ⁶ I pee atu ra rā te māhu i nià no roto i te fenua, rari pātoà iho ra te fenua. ⁷ A hāmani ai te Atua ra o Iehova i te taata i te repo fenua nei; ua haapūaì iho ra o ia i te aho ora i roto i tana âpoo ihu ra, riro aè ra te taata ei taata ora. ⁸ Ua ô hoì te Atua ra o Iehova i te ô i te pae i te hitià-o-te-rā i Ètene ra, e ua tuu iho ra o ia i te taata ta na i hāmani ra i reira. ⁹ Ua faatupu te Atua ra o Iehova i te mau rāau maitataì atoà ia hiò, e tei au ei māa, i taua fenua ra, e te rāau ora i rōpū i taua ô ra, e te rāau e ìte ai i te maitaì e te ìno. ¹⁰ Ua tahe mai ra te hoê pape mai roto mai i Ètene, ei faararirari i taua ô ra, e i reira te maaraa taua pape ra, e a maha atu ra ânāpape rarahi. ¹¹ Pītona te

iòà o te hoê; o tei haaàti ia i te fenua ra o Hāvira, e àuro to reira ¹² — e àuro maitaì to te reira fenua. E òfafai rii maitataì hoì to reira e piti atoà huru. ¹³ E te iòà o te piti o te pape, o Tihona ia; o tei haaàti i te fenua o Tuta ra. ¹⁴ E te iòà o te toru o te pape, o Hitetera ia; o tei tahe tià i te pae i te hitià-o-te-rā i Àtura ra. E te maha o te pape, o Èufarate ia.

¹⁵ Ua rave iho ra te Atua ra o Iehova i te taata, tuu iho ra ia na i roto i taua ô i Ètene ra, ei faaàpu, e ei tiaì. ¹⁶ Ua parau mai ra te Atua ra o Iehova i te taata, nā ô mai ra: E àmu noa òe i to te mau rāau atoà o te ô nei; ¹⁷ âreà i to te rāau e ìte ai i te maitaì e te ìno, eiaha òe e àmu i te reira; ei te mahana e àmu ai òe i te reira, e pohe ia òe. ¹⁸ Ua parau iho ra te Atua ra o Iehova: Eere ia i te mea maitaì ia pārahi noa Àtamu o ia anaè ra; e hāmani au i te tahi tauturu au na na ra. ¹⁹ Ua hāmani hoì te Atua ra o Iehova i te mau manu âvae maha atoà o te fenua nei, e te mau manu atoà o te reva, i te repo fenua. E ua arataì mai ia Àtamu ra, ia ìtea ta na iòà e maìri, e ta Àtamu iòà e maìri i taua mau mea ora atoà ra, ia riro te reira ei iòà mau. ²⁰ I maìri noa ra Àtamu i te iòà no te mau puaa atoà, e to te mau manu atoà o te reva, e to te mau manu âvae maha o te fenua nei; aita roa rā o Àtamu e tauturu au i ìtea. ²¹ Haamaìri iho ra te Atua ra o Iehova i te vareà taòto rahi i nià ia Àtamu, taòto iho ra o ia; ua rave iho ra o ia i te hoê àoào no na, tāati iho ra i te iò i taua vāhi ra. ²² E taua àoào o Àtamu ta te Atua ra, ta Iehova, i rave ra, hāmani iho ra o ia ei vahine, e ua arataì mai ra o ia ia na ia Àtamu ra. ²³ Ua nā ô iho ra Àtamu:

I teie nei, e ivi teie no to ù nei ivi,
e iò hoì no to ù nei iò.

E parauhia o ia e e «vahine»,
no te mea no roto o ia i te taata i te noaaraa mai.

²⁴ No reira e faaruè ai te taata i tana metua tāne e tana metua vahine, a àti atu ai i tana vahine, e e riro hoì rāua ei hoê.

²⁵ Te vai tahaa noa ra Àtamu rāua atoà o te vahine, aita rā rāua i haamā.

Te tiàvaruraahia i rāpae i te ô i Ètene

3¹ E paari rahi to te ôfī i to te mau manu âvae maha atoà o te fenua, i ta te Atua ra, ta Iehova, i hāmani ra. E ua nā ô mai ra o ia i te vahine: Oia ia, ua parau mai te Atua e: «Eiaha òrua e àmu i to te mau rāau atoà o te ô nei!»² Ua parau atu ra te vahine i taua ôfī ra: E àmu māua i to te mau rāau atoà o te ô nei.³ Maori rā o to taua rāau i rōpū i te ô nei, ua parau mai ia te Atua e: «Eiaha òrua e àmu i to reira, eiaha hoì òrua e rave noa atu, a pohe òrua!»⁴ Ua parau mai ra taua ôfī ra i te vahine: E òre roa e pohe!⁵ Ua ìte hoì te Atua e: ua àmu anaè òrua i to reira, e àrààra ia to òrua mata, e e riro òrua mai te atua ra te huru, i te ìte i te maitaì e te ìno.⁶ E ìte aè ra te vahine, e rāau maitaì ei māa, e te au hoì i te mata ia hiò atu, e te rāau hinaaro hoì ia noaa te ìte. Ua rave iho ra o ia i te māa no nià i taua rāau ra, àmu iho ra; hōpoi atu ra hoì i ta te tāne, àmu atoà iho ra hoì o ia.⁷ Àrààra aè ra to rāua mata, ìte aè ra rāua e te vai tahaa noa ra rāua. Ua fatu iho ra rāua i te rau tute ei pāreu no rāua.

⁸ E ìte aè ra rāua i te reo o te Atua ra o Iehova i te harururaa i roto i te ô, i te maruraa mahana ra. Ua tāpuni iho ra Àtamu rāua o te vahine i te aro o te Atua ra o Iehova, i roto i te ururāau o te ô ra.⁹ Ua tiàoro mai ra rā te Atua ra o Iehova ia Àtamu, nā ô mai ra ia na: Tei hea òe?¹⁰ Ua nā ô atu ra o ia: Faaroo aè ra vau i to reo i roto i te ô nei, mataù aè ra vau, o vau i vai tahaa noa; tāpuni aè nei au.¹¹ Ua nā ô mai ra o ia: Na vai òe i faaìte e te vai tahaa noa ra òe? I àmu na òe i to te rāau ta ù i parau atu ia òe e, eiaha e àmu?¹² Ua parau atu ra Àtamu: Na te vahine ta òe i hō mai ei âpiti no ù ra, i hōroà mai i to taua rāau ra, àmu iho ra vau.¹³ Ua parau mai ra te Atua ra o Iehova i te vahine ra: E aha teie ta òe i rave na? Ua nā ô atu ra te vahine ra: I haavare mai te ôfī ia ù, àmu iho ra vau.¹⁴ Ua parau mai ra te Atua ra o Iehova i taua ôfī ra:

Ia rahi roa to òe ìno i to te mau puaa atoà,
e te mau manu âvae maha atoà o te fenua nei, o òe i nā reira ra,
ei raro i to aro e nee noa ai òe,

e àmu hoì òe i te repo e hope roa àè to òe puè mahana i to oraraa na.

¹⁵ E tuu hoì au i te au òre e riri ai ra ia òrua o te vahine, e to huaai, e to na ra huaai: na na e haaparuparu i to âfii, e na òe e haaparuparu i to na poro âvae.

¹⁶ Ua parau mai ra o ia i te vahine: E faarahi au i to māuiui tamarii ra. E fānau mai ta òe tamarii mā te māuiui. E e auraro òe i to tāne, e ei fatu o ia no òe.

¹⁷ Ua parau mai ra o ia ia Àtamu: No te mea ua faaroo òe i te reo o to vahine na, e ua àmu i to te rāau i ta ù i parau atu ia òe, i te nā ôraa atu, e eiaha òe e àmu i to reira, ia ìno roa te fenua ia òe; e àmu òe i to reira mā te òto e hope roa àè to òe puè mahana i to òe na oraraa.

¹⁸ E tupuhia ia i te tātārāmoa, e te mōtuu, no òe, e e àmu òe i te rāau rii o te fenua nei.

¹⁹ E àmu òe i ta òe māa mā te hou i nià i to rae, e hoì noa atu òe i raro i te repo, no reira mai hoì òe; e repo hoì òe, e e hoì faahou atu ā òe i te repo.

²⁰ Ua maìri iho ra Àtamu i to te vahine iòà o Èva, no te mea e riro o ia ei metua vahine, no te taata ora atoà. ²¹ Ua hāmani iho ra te Atua ra o Iehova i te àhu ìri no Àtamu rāua o te vahine, e ua faaàhu mai ra ia rāua.

²² Ua parau iho ra te Atua ra o Iehova: Inaha ua riro Àtamu mai te hoê o tātou nei, i te ìte i te maitai e te ìno. E tenā na, o te faatoro o ia i tana rima, e rave atoà i to te rāau ora ra, e e àmu, ia ora roa o ia ra! ²³ Ua tiàvaru atu ra te Atua ra o Iehova ia na i rāpae i taua ô i Ètene ra, e faaàpu i te fenua, no reira hoì o ia ra. ²⁴ Tiahi atu ra o ia i

te taata i rāpae, ua tuu iho ra i te pae i te hitià-o-te-rā i taua ô i Ètene ra, te tērupi mā te òè ura e fāriuriu haere, ei tiaì i te èà i te rāau ora ra.

Taina e o Àpera

4¹ Ìte iho ra Àtamu i tana vahine ia Èva; hapū aè ra o ia, e fānau mai ra o Taina. Ua nā ô aè ra: E taata ta ù i noaa iho nei ia Iehova.² E fānau faahou iho ra o ia i te teina ia Àpera. E faaàmu māmoe Àpera, e e taata faaàpu Taina.³ E tae aè ra i te tau i haapaòhia ra, ua hōpoi atu ra Taina i te māa o te fenua nei ei ò na Iehova.⁴ E ua hōpoi atoà hoì Àpera i te hoê māmoe maitaì e te poria no roto i te nana ra. Ìte mai ra Iehova ia Àpera e ta na ò; ⁵ âreà o Taina e ta na ò, aore ia o ia i ìte mai. Riri roa aè ra Taina, e tuàtuà atu ra tana mata.⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Taina: E aha òe i riri ai? E e aha hoì i tuàtuà ai to mata na? ⁷ Ia rave òe i te parau maitaì ra, eita ānei e ìtehia mai? E aore i maitaì ra, te vai ra te tārāèhara i te ùputa na, e auraro rā oia ia òe, e ei nià aè òe ia na! ⁸ Ua parau mai ra rā Taina i tana taeaè ia Àpera; e tae atu ra rāua i roto i taua âua ra, tei nià mai ra Taina i tana teina ia Àpera, taparahi pohe roa iho ra.⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Taina: Tei hea to teina o Àpera? Ua parau atu ra o ia: Aore au i ìte. O vau ānei tē tiaì i te teina? ¹⁰ Ua parau mai ra te Atua: I aha na òe? Te pii mai ra te reo ra o te toto o to taeaè mai te repo mai ra ia ù. ¹¹ E tenā na, ua ìno roa òe i taua fenua nei, ua hāmama iho nei i to na vaha e fārii i te toto o to teina i ta to rima i haamanii na. ¹² Ia faaàpu òe i te fenua na, eita atu ra ia e faatupu i te māa na òe. E riro òe ei ôere, e ei ori haere noa, i te fenua na. ¹³ Ua parau atu ra Taina ia Iehova: E rahi taù utuà, eita e tià ia ù ia faaòromaì. ¹⁴ Inaha, ua tiahi mai nei òe ia ù i teie nei mahana mai nià mai i te fenua nei; e mai mua atu i to aro na e moè ê atu vau, e riro hoì au ei ôere, e ei ori haere noa i nià i te fenua nei; e te taata e fārerei noa mai ia ù nei, e riro ia i te taparahi mai ia ù. ¹⁵ Ua parau mai ra Iehova ia na: O tē taparahi ia Taina ra, e e tātaihituhia to na pohe. Ua tuu mai ra Iehova i te tahi tāpaò ia Taina ra, ia òre roa te hoê taata e fārerei ia na ra ia taparahi

mai. ¹⁶ Haere ê atu ra Taina mai mua atu i te aro o Iehova ra, pārahi atu ra i te fenua ra i Nōta, i te pae i te hitià-o-te-rā i Ètene ra.

Te huaai o Taina

¹⁷ Ìte iho ra Taina i tana vahine; tō iho ra o ia, e fānau atu ra o Ènoha. Te faatià ra o ia i te òire i reira, maìri iho ra o ia i taua òire ra ia Ènoha, i te iòà o tana tamaiti. ¹⁸ Fānau iho ra ta Ènoha: o Ìrata; fānau iho ra ta Ìrata: o Mehuiaèra; fānau iho ra ta Mehuiaèra: o Metutaèra; fānau iho ra ta Metutaèra: o Rāmeha. ¹⁹ Ua rave iho ra Rāmeha i e toopiti puè vahine na na: o Âta te tahi te iòà, e o Tīrā te tahi. ²⁰ Fānau mai ra ta Âta: o Iapara, o te matamua ia o te feiā i pārahi i te tiàhapa ra, o tei tiaì i te puaa ra. ²¹ O Iupara te iòà o to na teina, o te matamua ia o te feiā i faaòto i te tīnura e te vivo ra. ²² Fānau iho ra hoì ta Tīrā: o Tūpara-Taina, e tahuà paari ia i te âuri e te veo nei. E te tuahine o Tūpara-Taina ra: o Nāamaha ia. ²³ Ua parau atu ra Rāmeha i nā vahine na na ra:

E Âta e Tīrā, e faaroo mai i taù reo!

E nā vahine a Rāmeha, faaroo mai i ta ù parau!

Ua taparahi ā hoì au i te taata, ua paruparu na rā vau,
e taata âpī tei pohe ia ù, o vau i haruhia mai.

²⁴ Ia tātāihitu i te tāhoo ia Taina ra,

e riro i te tātāihitu àhuru e ia hitu tiàhapa ia Rāmeha!

²⁵ Ìte faahou iho ra — Àtamu — i tana vahine ra ia Èva; e ua tō iho ra o ia, e fānau atu ra e tamaiti, maìri iho ra i to na iòà o Teta, ua nā ô aè ra hoì o ia, ua haapaò te Atua i te tahi huaai no ù ei ono ia Àpera, ta Taina i taparahi aè nei. ²⁶ E fānau iho ra ta Teta e tamaiti. E maìri iho ra o ia i to na iòà o Ènota. I reira to te taata maìriraahia i te iòà no ô ia Iehova ra.

Te paparaa tupuna mai ia Àtamu e tae roa ia Noa

1Pa 1.1-4

5 ¹ Te parau teie o te huaai o Àtamu. A hāmani ai te Atua i te taata ra, i hāmani o ia ia na mā to te Atua ra huru. ² I hāmani o ia ia

rāua ei tāne e ei vahine, e ua haamaitaì mai ra ia rāua, maìri iho ra i to rāua iòà o — Àtamu — i te mahana i hāmanihia ai rāua ra.

³ E hoê aè ra hānere e toru àhuru to Àtamu matahiti, fānau iho ra ta na e tamaiti, mai ia na iho ra te huru, ua au i to na iho ra hohoà, maìri iho ra i to na iòà o Teta. ⁴ E to Àtamu ra puè mahana i muri aè i ta na fānauraa ia Teta ra, e vaù ia hānere matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ⁵ E to Àtamu puè mahana atoà i to na ra oraraa, e iva ia hānere e toru àhuru i te matahiti; pohe iho ra o ia.

⁶ Pārahi iho ra Teta, e hoê aè ra hānere e pae tiàhapa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Ènota. ⁷ Pārahi iho ra Teta i muri aè i ta na fānauraa ia Ènota ra, e vaù aè ra hānere, e hitu tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ⁸ E to Teta ra puè mahana atoà i te ao nei e iva ia hānere, hoê àhuru, e piti tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia.

⁹ Pārahi iho ra Ènota, e iva aè ra àhururaa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Tainana. ¹⁰ Pārahi iho ra Ènota i muri aè i ta na fānauraa ia Tainana ra, e vaù aè ra hānere, hoê àhuru e pae tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ¹¹ E to Ènota puè mahana atoà i te ao nei, e iva ia hānere, e pae tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia.

¹² Pārahi iho ra Tainana e hitu aè ra àhururaa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Marareèra. ¹³ Pārahi iho ra Tainana i muri aè i ta na fānauraa ia Marareèra ra, e vaù aè ra hānere, e maha àhururaa i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ¹⁴ E to Tainana puè mahana atoà i te ao nei, e iva ia hānere, hoê àhuru i te matahiti; pohe iho ra o ia.

¹⁵ Pārahi iho ra Marareèra e ono aè ra àhuru e pae tiàhapa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Iareta. ¹⁶ Pārahi iho ra Marareèra i muri aè i ta na fānauraa ia Iareta ra, e vaù aè ra hānere, e toru àhururaa i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ¹⁷ E to Marareèra puè mahana atoà i te ao nei, e vaù ia hānere, e iva àhuru, e pae tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia.

¹⁸ Pārahi iho ra Iareta e hoê aè ra hānere e ono àhuru e piti tiàhapa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Ènoha. ¹⁹ Pārahi iho ra Iareta i muri aè i ta na fānaua ia Ènoha ra, e vaù aè ra hānere i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ²⁰ E to Iareta puè mahana atoà i te ao nei, e iva ia hānere, e ono àhuru, e piti tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia.

²¹ Pārahi iho ra Ènoha e ono aè ra àhuru, e pae tiàhapa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Metutera. ²² E ua au māite to Ènoha haereà i te Atua i muri aè i ta na fānaua ia Metutera ra, e toru aè ra hānere i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ²³ E to Ènoha puè mahana atoà i te ao nei, e toru ia hānere, e ono àhururaa, e pae tiàhapa i te matahiti. ²⁴ I au māite hoì to Ènoha haereà i te Atua; e aita rā o ia, ua hōpoi-ê-hia hoì o ia e te Atua ra.

²⁵ Pārahi iho ra Metutera e hoê aè ra hānere, e vaù àhuru, e hitu tiàhapa i te matahiti, fānau iho ra ta na o Rāmeha. ²⁶ Pārahi iho ra Metutera i muri aè i ta na fānaua ia Rāmeha ra, e hitu aè ra hānere, e vaù àhuru e piti tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ²⁷ E to Metutera puè mahana atoà i te ao nei, e iva ia hānere, e ono àhuru, e iva tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia.

²⁸ Pārahi iho ra Rāmeha, e hoê aè ra hānere, e vaù àhuru, e piti tiàhapa ra i te matahiti, fānau iho ra ta na e tamaiti. ²⁹ Mairi iho ra o ia i to na iòà o Noa, nā ô aè ra: E riro teie nei tamaiti ei haamāharaa aho no tātou, i to tātou rohirohi, e te òhipa a to tātou nei rima, no te fenua i parau-ino-hia e Iehova ra. ³⁰ Pārahi iho ra Rāmeha i muri aè i ta na fānaua ia Noa ra, e pae aè ra hānere, e iva àhuru, e pae tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra hoì tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine. ³¹ E to Rāmeha puè mahana i te ao nei, e hitu ia hānere, e hitu àhuru, e hitu tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia.

³² E a pae aè ra o Noa hānere i te matahiti, fānau iho ra ta na o Tema, o Hama, e o Iafeta.

Te mau tamaroa a te Atua e te mau tamahine a te taata

6¹ E rahi roa aè ra te taata i nià i te fenua nei, e ta rātou mau tamahine i te fānauraa, ² ua hiò aè ra te tamarii a te Atua ra i te mau tamahine a te taata nei, e te maitaì ra; ua rave iho ra rātou i ta rātou i hinaaro ra ei vahine. ³ Ua nā ô aè ra Iehova: E òre roa taù Vārua e mārō i te taata nei e a muri noa atu, e taata hoì o ia; e i teie nei, o to rātou puè mahana e toe nei, hoê ia hānere, e piti àhuru i te matahiti. ⁴ E àito haapaò àtā tei te fenua nei i taua ànotau ra — e a muri aè ra — ia rave hoì te tamarii a te Atua i te mau tamahine a te taata ra, fānau iho ra ta rātou tamarii tamaroa: e riro atu ra rātou ei àito, e feiā tuì roo ia i tahito ra.

To te Atua tiruviraa i te fenua e te faaoraraa ia Noa

⁵ Ìte aè ra Iehova, e ìno rahi to te taata o te ao nei, e ua ìno anaè te mau manaò atoà, e te mau ôpuaraa atoà o te âau i te mau mahana atoà ra. ⁶ Tātarahapa iho ra Iehova o ia i hāmani i te taata i nià i te fenua nei, oôo roa aè ra tana âau. ⁷ Ua nā ô aè ra Iehova: E haamou vau i te taata, i hāmanihia e au, i nià i te fenua nei; o te taata, e te mau puaa atoà, e te mau mea e nee haere ra, e te mau manu o te reva; ua tātarahapa hoì au o vau i hāmani ia rātou. ⁸ Ârèa Noa, i arohahia mai o ia e Iehova ra.

⁹ Teie te parau i tupu i to Noa ra ànotau. E taata hau o Noa i te parau-tià e te piò òre i to na ra uì; e ua au to Noa haereà i te Atua. ¹⁰ Tootoru a Noa tamarii tamaroa i fānau: o Tema, o Hama, e o Iafeta. ¹¹ Ua ìno roa rā te fenua i mua i te aro o te Atua, ua î te fenua i te parau-tià òre. ¹² Ua hiò iho ra hoì te Atua i te fenua nei, e inaha, ua ìno roa, ua ìno roa te haereà o te taata atoà o te ao nei.

¹³ Ua parau mai ra te Atua ia Noa: Ua fātata roa te hopeà o te taata atoà ra ia ù, ua î hoì te fenua i te parau-tià òre ia rātou; e inaha, te rave nei au e haamou ia rātou e te fenua atoà nei. ¹⁴ A tarai òe i te tahi pahī no òe ei tofera te rāau; e hāmani hoì òe i te piha i roto i taua pahī na, e ià hoì i roto e rāpae aè te tāpau. ¹⁵ Teie te huru o te pahī

ia tarai òe: te maoro o taua pahī nei, e toru ia hānere i te tūpiti, e te âano ra, e pae ia àhuru i te tūpiti, e te teitei ra, e toru ia àhuru i te tūpiti. ¹⁶ Ei haamāramarama hoì to taua pahī nei na òe e hāmani, ia hoê tūpiti, te teitei i nià i te faaotiraa ra; e tuu hoì òe i te ôpani i te hiti o te pahī; ei tahua to raro roa, e te piti hoì o te tahua, e te toru hoì o te tahua, ta òe ia e hāmani. ¹⁷ Inaha hoì, teie au a hōpoi mai i te tiruvi — te mau pape — i nià i te fenua nei, ia pohe roa te mau mea ora e huti i te aho i raro aè i teie nei ra; te mau mea ora atoà o te fenua nei, e pohe ia. ¹⁸ E faaau na rā vau i taù faufaa ia òe; e tae òe i roto i te pahī, o òe e to mau tamarii, e to vahine, e nā vahine a to tamarii ra. ¹⁹ E te mau mea ora atoà e rave rahi te huru ra, e tātaipiti-anaè-hia, o ta òe ia e aratai atoà i roto i te pahī ra, ia ora rātou, e òe atoà ra: te oni e te ufa tē aratai atoà i roto. ²⁰ O te mau manu pererau i to rātou ra huru, e te mau puua i to rātou ra huru, e te mau mea e nee haere i nià i te fenua nei, i to rātou ra huru, tātaipiti-anaè-hia ia ia haere mai ia òe na, ia ora rātou. ²¹ E e rave òe i te mau maa atoà e rave rahi te huru ra, e haaputu māite i te vairaa; ei maa na òe, e na rātou atoà ra. ²² Ua nā reira hoì Noa i te mau mea atoà ta te Atua i faaue mai ia na ra. O ta na ia i rave māite.

To Noa tomoraa i roto i te pahī

7 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Noa: A haere òe e to fētii atoà i roto i te pahī; o òe hoì taù taata parau-tià i ìte i mua i taù aro i teie nei uì. ² To te mau puua viivii òre atoà ra, e tātaihitu ia ia hōpoi òe i roto ra, o te oni e te ufa; e to te mau puua viivii ra, e tātaipiti ia, o te oni e te ufa; ³ to te mau manu o te reva, e tātaihitu atoà ia, e oni e te ufa, ia ora to rātou fanauà i nià i te fenua atoà nei. ⁴ E hitu ā ruì toe e haamāiri mai ai au i te ua i nià i te fenua nei, e ia piti taau ruì, e ia piti taau ao; e e haamou vau i te mau mea ora atoà, i hāmanihia e au, i nià iho i te fenua atoà nei. ⁵ E ua nā reira hoì Noa mai mai ta Iehova atoà i faaue mai ia na ra.

Te tiruvi

⁶ A ono aè ra o Noa hānere i te matahiti, a roohia mai ai te fenua i te tiruvi. ⁷ Ua tomo atu ra Noa, e tana vahine, e tana mau tamarii, e ta rātou mau vahine atoà, i roto i te pahī, no taua tiruvi ra. ⁸ To te mau puaa viivii òre, e te mau puaa viivii, e to te mau manu, e te mau mea e nee haere i nià i te fenua nei, ⁹ ua tātaipiti anaè ia i te haere-atoà-raa, e Noa atoà i roto i te pahī, o te oni e te ufa, i ta te Atua i faaue ia Noa ra. ¹⁰ E tae aè ra i te ruì hitu ra, o te pape tiruvi mai ra i nià i te fenua. ¹¹ I te ono o te hānereraa o to Noa matahiti, i te piti o te marama, e te àhuru mā hitu o te ruì i taua marama ra, tei taua ruì mau ra te àmahamaharaa ia o te tumu o te moana rahi ra, e ìritihia aè ra te mau ùputa o te raì ra. ¹² Maìri iho ra te ua rahi i nià i te fenua nei, e a maha aè ra àhururaa o te pō, e maha hoì àhururaa o te ao. ¹³ Tei taua mahana mau ra to Noa, e nā tamarii a Noa, Tema, e o Hama, e o Iafeta, e te vahine a Noa, e nā vahine tootoru atoà a nā tamarii a Noa ra, tomoraa i roto i te pahī, ¹⁴ rātou, e te mau manu ôviri âvae maha atoà i to rātou huru, e te mau puaa atoà i to rātou ra huru, e te mau mea e nee haere i nià i te fenua nei i to rātou ra huru, e te mau moa i to rātou ra huru, te mau manu pererau atoà, ua rau te huru; ¹⁵ tātaipiti atu ra to te mau mea ora atoà e huti i te aho ra i te haere-atoà-raa, e Noa atoà i roto i te pahī. ¹⁶ E o taua mau mea i haere i roto ra, i nā ô rātou i te haere, o te oni e te ufa, to te mau mea ora atoà ra, mai ta te Atua i faaue ia na ra. E na Iehova i ôpani i te ùputa ia na. ¹⁷ Roohia iho ra te fenua i te tiruvi, e a maha aè ra àhururaa o te ao. E rahi atu ra taua pape ra, e maraa aè ra te pahī i nià, e teitei aè ra i nià aè i te fenua ra. ¹⁸ E ûàna roa mai ra taua pape ra, rahi roa mai ra i nià i te fenua nei, mānu noa atu ra te pahī i nià i te ìriātai. ¹⁹ E rahi roa mai ra hoì te pape i nià iho i te fenua nei. E nīnā-atoà-hia te mau mouà teitei atoà i raro aè i te raì nei. ²⁰ Teitei roa atu ra te pape i nià aè i te mau mouà atoà i nīnāhia ra, e hoê àhuru, e pae tiàhapa i te tūpiti. ²¹ Hope roa aè ra te mau mea ora atoà o te fenua nei i te pohe, te mau manu pererau, e te puaa, e te mau manu

âvae maha, e te mau mea e nee haere i nià i te fenua nei, e te taata atoà e hope roa aè. ²² O te mau mea ora atoà e huti i te aho nei, te mau mea atoà i nià i te pae nei, pohe iho ra ia. ²³ Mou roa aè ra to te fenua atoà ra: o te taata, e te puaa, e te mau mea e nee haere ra, e te manu atoà o te reva nei, mou roa aè ra ia i nià i te fenua nei. O Noa anaè rā, e taua feiā i roto atoà i te pahī ra, tei toe. ²⁴ Te vai roa atu ra te moana i nià i te fenua nei, e hoê aè ra hānere, e pae àhururaa o te ruì ra.

To Noa haereraa i rāpae i te pahī

8 ¹ Te manaò ra te Atua ia Noa, e i te mau mea ora atoà, e te mau puaa atoà i roto atoà i te pahī ra; e ua haafarara iho ra te Atua i te hoê matai nā nià i te fenua ia pāhee taua moana ra. ² Ôpanihia iho ra te tumu o te moana, e te mau ùputa o te raì ra, e faaòrehia iho ra te ua rahi no te raì mai. ³ Pāhee māite atu ra taua moana ra mai nià atu i te fenua nei, aita i faaea; e hope aè ra taua nā ruì hoê hānere, e pae àhuru ra, ua iti roa iho ra taua moana ra. ⁴ E tae atu ra i te hitu o te marama ra, e te ruì hoê àhuru mā hitu i taua marama ra, ua iri iho ra taua pahī ra i nià i te mouà ra o Àrarata. ⁵ Te iti noa ra taua pape ra, e tae roa aè ra i te àhuru o te marama ra. E ìtea iho ra te upoo mouà i te mahana matamua o taua marama hoê àhuru ra. ⁶ E hope aè ra hoì nā ruì e maha àhuru ra, ua ìriti aè ra Noa i te hoê haamāramarama i hāmanihia e ana no taua pahī ra. ⁷ Ua tuu atu ra i te hoê ôrepa, tei maùe atu, e ua maùe mai, e pāpā roa aè ra te pape i nià iho i te fenua nei. ⁸ E ua tuu atu ra hoì o ia i te hoê ûûairaò, ia ìtea te òreraa o te pape i nià iho i te fenua. ⁹ Aita rā o te ûûairaò tauraa i ìtea, hoì mai ra o ia i te pahī ia na ra, te vai noa ra hoì te pape i nià iho i te fenua e àti noa aè. Ua faatoro atu ra o ia i tana rima, rave atu ra, ùme mai ra i roto i te pahī ia na ra. ¹⁰ Ua tiaì iho ra hoì o ia e ruì hitu aè ra; ua tuu faahou atu ra i taua ûûairaò ra i rāpae i te pahī. ¹¹ Ua hoì mai ra taua ûûairaò ra i te ahiahi ia na ra: e inaha, e rau ôrive pōfai-âpī-hia tei te vaha! Ìte aè ra Noa e ua iti te pape i nià i te fenua ra. ¹² Ua tiaì iho ra hoì o ia e ia ruì hitu ā; e ua tuu atu ra hoì i te ûûairaò. E aore

ia i hoì faahou mai. ¹³ E tae aè ra i te ono o te hānere hoê tiāhapa i te matahiti, i te ruì hoê o te marama matamua ra, ua pāpāmarō aè ra te pape i nià i te fenua ra. Ua ìriti aè ra Noa i te tahua o te pahī ra, ua hiò iho ra, e inaha, ua marō i nià iho i te fenua. ¹⁴ E tae aè ra i te piti o te marama, e te taau mā hitu o te ruì i taua marama ra, ua marō te fenua.

¹⁵ Ua parau mai ra te Atua ia Noa, nā ô mai ra: ¹⁶ A haere na i rāpae i te pahī, o òe, to vahine, e to mau tamarii, e nā vahine a to mau tamarii atoà ra. ¹⁷ E tuu atoà hoì i te mau mea ora atoà na e rave rahi te huru ra i rāpae, i te mau manu pererau ra, e te mau puaa ra, e te mau mea atoà e nee haere i nià i te fenua ra: ia fanauàhia i nià i te fenua na, e ia rahi rātou i nià i te fenua na. ¹⁸ Ua haere iho ra Noa i rāpae, e tana mau tamarii, e tana vahine, e te vahine a nā tamarii na na rātou atoà ra. ¹⁹ E te mau manu âvae maha, e te mau mea e nee haere ra, e te mau manu pererau, e te mea e nee haere i nià i te fenua nei, i to rātou ra mau huru, ua haere anaè ia i rāpae, mai roto mai i taua pahī ra.

²⁰ Ua faatià iho ra Noa i te fata na Iehova; e ua rave iho ra i to te mau puaa viivii òre ra, e te mau manu viivii òre ra, ua pūpū atu ra i te tūtia tāauahi i nià i taua fata ra. ²¹ Hoì iho ra Iehova i te hauà noànoà ra, e ua nā ô aè ra Iehova i roto i tana âau: E òre roa te fenua e ìno faahou ia ù, i te taata nei, ìno noa ā te manaò o to te taata âau mai to na tamariiriira mai ā; e òre hoì au e tāiri faahou i te mau mea ora atoà, mai taù i rave iho nei.

²² I teie nei rā, te vai nei te fenua,
 e vai atoà mai te tau tanuraa e te òòtiraa,
 te toètoè e te māhanahana,
 te àuhune e te pōai,
 te ao e te pō,
 eita e òre.

Te faaauraa te Atua i te faufaa ia Noa

9¹ Ua haamaità mai ra te Atua ia Noa, e tana ra mau tamarii; ua nā ô mai ra ia rātou: Ia fānau te tamarii, e ia rahi òutou, e ia î te fenua nei. ² E e tuuhia te mataù ia òutou, e te mehameha ia òutou, i nià i te mau manu âvae maha atoà o te fenua nei, e i nià atoà i te mau manu o te reva, e te mau mea e nee haere i nià iho i te fenua, e i nià atoà i te mau ià atoà o te miti: tei to òutou rima anaè ia. ³ Te mau mea ora atoà e haere nei, ei māa ia na òutou: mai te mau rāau māa atoà ra, ua hōroà-atoà-hia atu e au na òutou. ⁴ O te ìò rā mā te ora atoà i roto ra, oia te toto, eiaha òutou e àmu i te reira. ⁵ Eita roa hoì au e òre i te tītau i te hoo i to òutou na toto i ora ai òutou; e tītau hoì au i te reira i te mau mea ora atoà, e i te rima hoì o te taata nei; e tītau hoì au i te hoo no to te taata nei ora, i te rima o to te taata iho ra taeà.

⁶ O tē haamanii i to te taata nei toto,
na te taata atoà to na toto e haamanii.

I hāmani hoì te Atua i te taata mā to na iho ra huru.

⁷ O òutou rā, ia rahi te tamarii, e ia rahi òutou,
ia rahi to òutou huaai i nià i te fenua, e ia rahi roa òutou i reira.

⁸ Ua parau mai ra hoì te Atua ia Noa, e tana mau tamarii atoà ra, nā ô mai ra: ⁹ O vau nei inaha, te fafau nei au i taù nei faufaa ia òutou, e to òutou huaai a muri atu, ¹⁰ e te mau mea ora atoà i ô na ia òutou na, i te mau manu pererau ra, e te mau puua ra, e te mau manu âvae maha atoà o te fenua, i te mau mea ora atoà o te fenua mai roto atoà mai i te pahī, e òutou atoà na. ¹¹ Te fafau nei au i taù nei faufaa ia òutou: e e òre roa e hope faahou te mau mea ora i te pohe i te pape tiruvi, e òre hoì e tiruvi-faahou-hia e pohe roa atu ai te fenua ra. ¹² Ua parau mai ra hoì te Atua: Teie te tāpaò o te faufaa ta ù e tuu nei ei tāpaò no ù, e no òutou, e te mau mea ora atoà i ô na ia òutou na, no te mau uì atoà a muri noa atu: ¹³ o taù ānuanua i roto i te ata ra ta ù ia e haapaò nei, ei tāpaò no te faufaa na ù i to te ao atoà na. ¹⁴ E ia faatupu vau i te ata i nià aè i te fenua nei, e ua ìtea te ānuanua i roto

i taua ata ra, ¹⁵ ei reira vau e manaò ai i taù faufaa nei, o vau te tahi pae, e o òutou te tahi, e te mau mea ora atoà e rave rahi te huru, e e òre roa te pape e riro faahou ei tiruvi, e hope ai te mau mea ora i te pohe ra. ¹⁶ Ia ānuanuahia hoì i roto i te ata ra, e hiò ia vau, ia manaò vau i te faufaa mure òre na te Atua i te mau mea ora atoà e rave rahi te huru i nià i te fenua nei. ¹⁷ Ua parau mai ra te Atua ia Noa: O te tāpaò faufaa ra teie i haamauhia e au no ù, e te mau mea ora atoà o te fenua nei.

Nā tamaiti tamaroa tootoru a Noa

¹⁸ E taua nā tamarii a Noa mai roto mai i te pahī ra, o Tema ia, o Hama ia, e o Iafeta. O te metua hoì Hama no Tanaana. ¹⁹ O nā tamarii tootoru a Noa ra teie. E ua î pāatoà te fenua atoà ia rātou.

²⁰ Riro atu ra Noa ei taata faaàpu, e ua ô iho ra o ia i te ô vine. ²¹ E ua inu hoì o ia i te uaina, e taèro iho ra, e taòto tahaa noa atu ra o ia i roto i to na fare. ²² Ìte aè ra te metua o Tanaana ra Hama, i tana metua i te vai-tahaa-noa-raa, e ua faaite aè ra i nā tuaana no na i rāpae ra. ²³ Ua rave iho ra Tema rāua o Iafeta i te hoê àhu, tuu aè ra i nià iho ia rāua, haere ôtua atu ra, i muri to rāua mata, tāpoì atu ra i to rāua metua; aore rāua i ìte i te vai-tahaa-raa o to rāua metua. ²⁴ Ara aè ra Noa i taua uaina na na ra, e ìte aè ra o ia i ta te tamaiti hopeà i parau ia na ra. ²⁵ Ua nā ô aè ra:

E ìno roa Tanaana!

E riro o ia ei tāvini haèhaa roa no to na ra mau tuaana!

²⁶ E ua nā ô aè ra hoì o ia:

E haamaitaìhia Iehova, te Atua no Tema ra,
e e riro hoì Tanaana ei tāvini no na ra!

²⁷ E faarahi roa te Atua ia Iafeta!

E pārahi hoì o ia i roto i te mau tiàhapa o Tema,
e e riro atoà Tanaana ei tāvini no na!

²⁸ E a toru aè ra o Noa hānere i te matahiti, e pae àhuru tiàhapa, i muri aè i te tiruvi ra. ²⁹ E to Noa puè matahiti atoà i te ao nei, e iva ia hānere, e pae àhuru tiàhapa; pohe iho ra o ia.

Te mau nūnaa o te fenua

10 ^{1Pa 1.5-23}

¹ O te huaai teie o te tamarii a Noa ra, o Tema, o Hama, e o Iafeta. Ta rātou tamarii i fānau i muri aè i te tiruvi ra. ² O ta Iafeta ra tamarii tamaroa: o Tomera ia, e o Matota, e o Metai, e o Iavana, e o Tūpara, e o Mēteta, e o Tirata. ³ E o ta Tomera tamarii tamaroa: o Àteteneta ia, e o Rifata, e o Totarama. ⁴ E o ta Iavana tamarii tamaroa: o Èrita ia, e o Taretita, e o Titīma, e o Rotanima. ⁵ No teie nei feiā to te mau fenua i motu ê ra, to rātou reo ê, e to rātou fētii ê, to rātou fenua ê.

⁶ E o ta Hama tamarii tamaroa: o Tuta ia, e o Miteraima, e o Futa, e o Tanaana. ⁷ E o ta Tuta tamarii tamaroa: o Tēpa ia, e o Hāvira, e o Tāpata, e o Rama, e o Tāpateta. E ta Rama tamarii tamaroa: o Tēpa ia, e o Tētana. ⁸ Fānau aè ra ta Tuta o Nimerota; riro atu ra o ia ei taata mana i te ao nei. ⁹ E taata rahi hāharu hoì o ia i mua i te aro o Iehova; o ia tei parauhia ra e: «Mai ia Nimerota hāharu rahi i mua i te aro o Iehova ra.» ¹⁰ E te tupuraa o to na ra pātireia, o Pāpera ia, e o Èreta, e o Àtāta, e o Tarane, i te fenua ra o Tinara. ¹¹ Mai reira hāhaere atu ra o ia i Àtura; faatià iho ra i te òire ra ia Nineve, e te òire ra ia Rehopota, e Tārā, ¹² e Rētina i rōpū i te ārea i te òire rahi ra o Nineve, e o Tārā ra. ¹³ To Miteraima ra huaai, o te Âti-Rūtā ia, e te Âti-Ànami, e te Âti-Rehapi, e te Âti-Nafetuhi, ¹⁴ e te Âti-Fatureti, e te Âti-Teteruhi, no na te Âti-Firiteti, e te Âti-Tafatori.

¹⁵ Fānau aè ra ta Tanaana o Titona, o ta na ia matahiapo, e o Heta; ¹⁶ e te Âti-Ieputi, e te Âti-Àmori, e te Âti-Teretati, ¹⁷ e te Âti-Hevi, e te Âti-Àrati, e te Âti-Tini, ¹⁸ e te Âti-Àravati, e te Âti-Temari, e te Âti-Hamati. E muri aè ra, pūrara ê atu ra te mau fētii Âti-Tanaana ra. ¹⁹ E to te Âti-Tanaana ôtià, mai Titona ia, ia haere tià i Tērā ra, e Tata ra, a haere tià atu ai i Totoma, e Tomora, e Àtama, e Tepoima, e tae noa atu i Rāata. ²⁰ O ta Hama eie puè tamarii, to rātou mau fētii, to rātou reo, to rātou fenua, e to rātou nūnaa.

²¹ E e tamarii atoà ta Tema, ta te tuaana o Iafeta, e metua hoì no te mau tamarii atoà a Èpera ra. ²² Ta Tema puè tamarii tamaroa ra: o Èrama ia, e o Àtura, e o Àrafatetata, e o Rutā, e o Àrama. ²³ E ta Àrama tamarii tamaroa: o Ùta ia, e o Hūrā, e o Tetera, e o Mēteta. ²⁴ E fānau aè ra ta Àrafatetata, o Tāra; fānau aè ra ta Tāra, o Èpera. ²⁵ Fānau aè ra ta Èpera puè tamarii tamaroa toopiti: o Perēta te tahi i te iòà, no te mea tei to na ra ànotau te òòtiraahia te fenua nei, e o Iōtatāna te iòà o to na tuaana. ²⁶ Fānau aè ra ta Iotatana o Àremotata, e o Terefa, e o Hataramaveta, e o Iera, ²⁷ e o Hatorama, e o Ùtara, e o Tītērā, ²⁸ e o Òpāra, e o Àpimaèra, e o Tēpa, ²⁹ e o Òfira, e o Hāvira, e o Iopapa. Na Iōtatāna anaè ia tamarii. ³⁰ E te ôtià o to rātou pārahiraara, mai Meta atu ia e tae noa atu ra i te mouà ra o Tēpara, i te pae i te hitià-o-te-rā ra.

³¹ O ta Tema eie puè tamarii, to rātou mau fētii, e to rātou reo, to rātou mau fenua, e to rātou nūnaa. ³² O nā fētii hoì eie o nā tamarii a Noa ra, i to rātou ra fānauraa, i to rātou ra mau fenua. E ia rātou ra te taaraa te mau nūnaa o te ao nei i muri aè i te tiruvi ra.

Te pare o Pāpera

11 ¹ Hoê roa o to te ao nei reo i mūtaa iho ra, e hoê hoì parau. ² E te haere noa ra te hoê pae o rātou mai te hitià-o-te-rā mai, e ìte atu ra i te hoê vāhi pāpū i te fenua ra o Tinara, pārahi iho ra rātou i reira. ³ Ua parau iho ra rātou rātou iho: Tātou e oi i te àraea a tahu ai i te auahi! O ta rātou ia òfaì o te àraea tāauahi, e te vari uàuà ei puà. ⁴ E ua nā ô iho ra rātou: Tātou e patu i te tahi òire no tātou, e te tahi pare, e ia puta noa atu te upoo i nià i te raì ra, ia ìtea to tātou iòà, o te pūrara ê noa atu tātou e àti noa aè te fenua atoà nei! ⁵ Ua pou mai ra ra Iehova i raro e hiò i taua òire ra, e taua pare ra i patuhia e te taata. ⁶ E ua nā ô iho ra Iehova: Inaha, ua tāhoê taua feiā nei, e hoê ā hoì reo to rātou atoà ra, e te rave nei hoì rātou i taua mea nei! E eita roa hoì rātou e òre i te rave i tei ôpuahia e rātou ra! ⁷ Mai haere tātou i raro e haapeàpeà i to rātou reo, ia òre te tahi ia ìte i to te tahi ra reo! ⁸ I reira to Iehova haapūrararaa ia rātou i nià i te fenua atoà e àti noa

aè; aore àè ra rātou i patu i taua òire ra. ⁹ I maìrihia ai hoì te iòà, o Pāpera, no te mea i reira ta Iehova no te haapeàpeàraa i te reo o te taata atoà, e e ua haapūrara Iehova ia rātou i nià i te fenua atoà e àti noa àè i reira.

Te tāpura no te paparaa tupuna mai Tema e tae atu ia Àperama

1Pa 1.24-27; Rt Èv 3.34-36

¹⁰ Teie te huaai o Tema: hoê àè ra o Tema hānereraa i te matahiti, fānau àè ra ta na o Àrafatetata, i muri àè i te tiruvi a piti àè ra matahiti.

¹¹ E a pae àè ra o Tema hānereraa i te matahiti i te ao nei, i muri àè i ta na fānaua ia Àrafatetata; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

¹² E a toru àè ra àhuru, e pae tiàhapa, to Àrafatetata matahiti, fānau àè ra ta na o Tāra. ¹³ Pārahi iho ra Àrafatetata i muri àè i ta na fānaua ia Tāra, e a maha àè ra hānere, e toru tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

¹⁴ E a toru àè ra àhuru to Tāra matahiti, fānau àè ra ta na o Èpera. ¹⁵ Pārahi iho ra Tāra i muri àè i ta na fānaua ia Èpera, e a maha àè ra hānere, e toru tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

¹⁶ E a toru àè ra àhuru, e maha tiàhapa, to Èpera matahiti, fānau àè ra ta na o Perēta. ¹⁷ Pārahi iho ra Èpera i muri àè i ta na fānaua ia Perēta, e a maha àè ra hānere, e toru àhuru i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

¹⁸ E a toru àè ra àhuru to Perēta matahiti, fānau àè ra ta na o Reu. ¹⁹ Pārahi iho ra Perēta i muri àè i ta na fānaua ia Reu, e a piti àè ra hānere, e iva tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

²⁰ E a toru àhuru, e piti tiàhapa, to Reu matahiti, fānau àè ra ta na o Terata. ²¹ Pārahi iho ra Reu i muri àè i ta na fānaua ia Terata, e a piti àè ra hānere, e hitu tiàhapa i te matahiti; fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

²² A toru aè ra àhuru to Teruta matahiti, fānau aè ra ta na o Nahora.
²³ Pārahi iho ra Teruta i muri aè i ta na fānaua ia Nahora, e a piti aè ra hānere i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

²⁴ E a piti aè ra àhuru, e iva tiàhapa, to Nahora matahiti, fānau aè ra ta na o Tera. ²⁵ Pārahi iho ra Nahora i muri aè i ta na fānaua ia Tera, e hoê aè ra hānere, hoê àhuru, e iva tiàhapa i te matahiti; e fānau iho ra tana tamarii tamaroa, e te tamarii tamahine.

²⁶ E a hitu aè ra àhururaa to Tera matahiti, fānau aè ra ta na o Àperama, o Nahora, e o Harāna.

²⁷ Teie te huaai o Tera. Fānau aè ra ta Tera o Àperama, o Nahora, e o Harāna. Fānau aè ra ta Harāna o Rota. ²⁸ E pohe atu ra hoì Harāna i mua aè i tana metua ia Tera, i to na ra fenua mau i fānau ai ra, i Ûra io te Tarataio ra. ²⁹ Ua faaipoipo iho ra Àperama e Nahora atoà i te vahine na rāua; o Tari te iòà o te vahine a Àperama, e o Mireta te iòà o te vahine a Nahora, e tamahine na Harāna, o te metua tāne ia o Mireta, e te metua hoì no Ìtēta. ³⁰ E uì rā Tari, aore a ana e tamarii. ³¹ Ua rave aè ra Tera i tana tamaiti ia Àperama e tana mootua ia Rota a Harāna ra, e tana hunoà ra ia Tari, te vahine a tana tamaiti a Àperama. Ua aratai mai ra mai ô te Tarataio mai, mai Ûra ra, e haere i te fenua ra o Tanaana. E tae mai ra rā rātou i Harāna, pārahi iho ra rātou i reira. ³² E to Tera puè matahiti i te ao nei ra, e piti ia hānere, e pae tiàhapa; pohe iho ra Tera i Harāna.

Te tītauraa te Atua ia Àperama e faaruè i to na fenua

12 ¹ I parau mai hoì Iehova ia Àperama: E haere ê mai òe i to fenua na, i to fētii, e te ùtuafare o to metua na, i te fenua na ù e faaite atu ia òe na. ² E faariro hoì au ia òe ei nūnaa rahi, e e haamaitai au ia òe; e faarahi atu vau i to òe iòà, e e riro òe ei maitai. ³ E o tei haamaitai ia òe ra, o ta ù ia e haamaitai, e o tei faaìno ia òe ra, o ta ù ia e faaìno. E ei ia òe e maitai ai te mau fētii atoà o te ao nei. ⁴ Haere atu ra Àperama i ta Iehova i parau mai ia na ra, e haere atoà atu ra hoì Rota. A hitu aè ra o Àperama àhururaa i te matahiti e pae

tiàhapa, i reva atu ai o ia mai Harāna atu. ⁵ Ua aratai atu ra Àperama i tana vahine ia Tari, e te tamaiti a tana tuaana ia Rota, mā te mau taoà atoà i noaa ia rāua, e to rāua mau taata atoà i noaa i Harāna ra. Haere atu ra rātou i te fenua ra o Tanaana, e tae atu ra i taua fenua ra o Tanaana. ⁶ Haere atu ra Àperama nā roto i taua fenua ra, e tae atu ra io Tetema ra, i te rāau rahi i More ra. Te pārahi ra te Âti-Tanaana i taua fenua ra i reira. ⁷ Ua fā mai ra Iehova ia Àperama ra, nā ô mai ra: E hōroà vau i teie nei fenua no to òe ra huaai. Ua faatià iho ra o ia i te hoê fata i reira na Iehova i fā mai ia na ra. ⁸ E mai reira hoì, haere atu ra o ia i te hoê mouà i te pae i te hitià-o-te-rā i Pētera ra; pātia iho ra i to na pūhapa i reira, tei te pae i te hitià-o-te-rā i Pētera ra, e tei te pae i te tooà-o-te-rā i Hāi ra. E ua faatià atoà hoì o ia i te hoê fata na Iehova i reira, e ua taù iho ra o ia i te iòà o Iehova. ⁹ E reva atu ra hoì Àperama, i te haere-noa-raa atu ra i te pae i apatoà ā.

Àperama i Àifiti

¹⁰ Roohia iho ra rā taua fenua ra i te oè; reva atu ra Àperama i Àifiti i te purutiarāa i reira, e oè rahi roa hoì tei taua fenua ra o Tanaana ra. ¹¹ E fātata mai ra Àifiti ia rātou, ua parau atu ra o ia i tana vahine ia Tari: Inaha, e vahine hiòraa maitai òe, ua ìte au. ¹² E riro to Àifiti i te parau ia hiò mai rātou ia òe: «O tana teie vahine!», e e riro rātou i te taparahi mai ia ù, e faaora rā ia òe. ¹³ E parau atu rā òe, e e tuahine òe no ù, ia ìtehia mai au ia òe ra, ora iho ra vau ia òe. ¹⁴ E tae atu ra Àperama i Àifiti, ua hiò mai ra to Àifiti i tana vahine ra, e e vahine mata aia rahi. ¹⁵ Ìte aè ra hoì te hui arii atoà io Faraò ra ia na, e ua ârue hoì ia na ia Faraò ra; e arataihia atu ra taua vahine ra i roto i te fare o Faraò. ¹⁶ Hāmani-maitai-hia iho ra Àperama ia na; e e nana māmoe ta na, e te nana puaatoro, e te mau âtini, e te tāvini tāne, e te tāvini vahine, e te mau âtini ufa, e te mau tāmēra. ¹⁷ Ua tuu mai ra rā Iehova i te pohe rahi ia Faraò, e ta na ùtuafare atoà, ia Tari, i te vahine a Àperama ra. ¹⁸ Ua parau mai ra hoì Faraò ia Àperama, nā ô mai ra: E aha teie ta òe i rave iho ia ù nei? E aha òe i òre i parau mai ai ia ù e, e vahine o ia na òe? ¹⁹ E aha òe i parau mai ai e: «E tuahine

o ia no ù!» Ia rave au ia na ei vahine na ù. E tenā na, teie to vahine, a rave, a haere! ²⁰ Ua parau atu ra Faraò i te mau taata ra, e tuu atu rātou ia na ia haere na, e tana vahine, e ta na mau taoà atoà ra.

13 ¹ Ua haere mai ra Àperama, e tana vahine, e o Rota atoà, mā te mau taoà atoà na na ra, mai Àifiti mai, i te pae i apatoà i Tanaana ra.

Te faataa-ê-raa o Àperama rāua o Rota

² E taoà rahi roa ta Àperama, i te puaa, i te ârio, e te àuro. ³ E ua haere noa o ia i to na haereà, mai apatoà mai e Pētera roa, i te vāhi i pātiahia ai to na pūhapa i mūtaa iho ra, i rōpū i te ārea i Pētera e i Hāi, ⁴ i te vāhi ta na i faatià i te fata i mūtaa iho ra; e ua taù iho ra Àperama i te iōa o Iehova i reira.

⁵ E o Rota hoì, o tei haere atoà rāua o Àperama, e nana māmoe atoà ta na, e te nana puaatoro e te pūhapa. ⁶ Òre aè ra rāua e ò i te fenua ia tāhoê te pārahiraa — i te rahi hoì o ta rāua taoà, aita atu ra e tià ia âpiti atoà to rāua pārahiraa. ⁷ E ua tupu iho ra hoì te mārō i te mau tiaì puaa a Àperama, e te mau tiaì puaa a Rota ra. — E te pārahi ra te Âti-Tanaana, e te Perēti i taua fenua ra. — ⁸ Ua parau mai ra Àperama ia Rota: Teie ta ù parau ia òe, eiaha roa ta tāua ei mārōraa, e ta to ù nei mau tiaì puaa, e te mau taata tiaì puaa no òe ra: hoê hoì o tāua fētii. ⁹ Eere ānei te vai noa iho na te fenua atoà i mua ia òe? A faataa atu na òe: e hinaaro òe i te pae àui, e tià ia ù ia haere i te pae àtau; e ia hinaaro òe i te pae àtau ra, e tià ia ù ia haere i te pae àui.

¹⁰ Ua nānā aè ra Rota i to na mata i nià, ìte atu ra i te vāhi pāpū atoà i Ioritāna ra, e tae atu ai i Toara, (aore hoì Totoma e Tomora i pohe ia Iehova i reira,) e vāhi maitaì, e te pape e àti noa aè, mai te ô a Iehova ra, e mai te fenua ra o Àifiti. ¹¹ Ua rave iho ra Rota i taua vāhi pāpū atoà i Ioritāna ra no na, haere atu ra o ia i te pae i te hitià-o-te-rā ra. Taa ê atu ra rāua te tahi e te tahi. ¹² Pārahi iho ra Àperama i taua fenua ra o Tanaana; pārahi atu ra Rota i te mau òire i taua vāhi pāpū ra, pātia iho ra i to na pūhapa i pihai iho i Totoma.

¹³ E ìno rahi rā to te mau taata o Totoma, e te rave rahi i te hara, i mua i te aro o Iehova.

¹⁴ E reva atu ra Rota, ua parau mai ra Iehova ia Àperama: A nānā na i to mata i niā, i tenā vāhi ta òe e pārahi na, a hiò i te pae i apatoèrau, e te pae i apatoà, e te pae i te hitià-o-te-rā, e te pae i te tooà-o-te-rā; ¹⁵ o te reira atoà ra hoì mau fenua ta òe e hiò na, tē hōroàhia ia e au no òe, no to òe na huaai e a tau noa atu. ¹⁶ E e faarahi hoì au i to òe na huaai mai te huà repo fenua nei: e ia hope te huà repo fenua nei ia taiò ra, ei reira atoà to òe huaai e hope ai ia taiò. ¹⁷ A tià, a haere nā te maoro o taua fenua nei, e nā te âano: e hōroà hoì au i teie no òe. ¹⁸ Ua tāhiti aè ra Àperama i to na tiàhapa; haere atu ra, pārahi atu ra i te rāau rahi io Mamera ra, i pihai iho i Heperona ra. E ua faatià o ia i te hoê fata na Iehova i reira.

Àperama, te mau arii e o Merehiteteta

14 ¹ Tei taua ànotau ra to te arii o Tinara to Àmerafera, e te arii o Àratara o Àriota, e te arii o Èrama o Teteraromara, e te arii o vētahi nūnaa i Titara, ² tamaira mai i te arii o Totoma ia Perā, e te arii hoì o Tomora ia Pireta, e te arii o Àtama ia Tinapa, e te arii o Tepoima ia Temapera, e te arii hoì o Pērā, o ia o Toara nei. ³ Haaputu anaè iho ra rātou i te vāhi pāpū ra o Tītima, o ia te miti Taitai nei. ⁴ Auàhuru aè ra o rātou matahiti, e piti tiàhapa, i raro aè ia Teteraromara, e tae aè ra i te àhuru mā toru o te matahiti, tiàrepu iho ra rātou i taua hau ra. ⁵ E tae aè ra i te àhuru mā maha o te matahiti, ua haere mai ra Teteraromara, e te mau arii i au mai ia na, ua rave iho ra i te Refaima i Àteterota Tarenima, e te Tutima a Hama ra, e te Àmima i Tave-Teritima, ⁶ e te Âti-Hori o te mouà i Teira, e tae roa atu ra i Àire-Parana, i te pae mētēpara ra. ⁷ Hoì atu ra rātou, tae atu ra i Èna-Mitipata (oia Tāteta nei), rave pau roa iho ra i te fenua o te Âti-Àmareta, e to te Âti-Àmori atoà, i pārahi i Hatetona-Tamara. ⁸ E te arii o Totoma, e te arii o Tomora, e te arii o Àtama, e te arii o Tepoima, e te arii o Pērā (oia Toara nei), haere atoà atu ra i taua vāhi pāpū ra o Tītima e àro: ⁹ i te arii o Èrama ia Teteraromara, e te

arii o vētahi nūnaa ia Titara, e te arii o Tinara ia Àmerafera, e te arii o Àratara ia Àriota: toomaha arii i e tahi pae, toopae i te tahi pae. ¹⁰ Ua î taua fenua pāpū ra o Tītima i te âpoo vari uàuà; pau iho ra nā arii no Totoma e no Tomora, e rave rahi tei pohe i reira, e meho atu ra tei toe i nià i te mouà. ¹¹ Ravea iho ra te taoà atoà o Totoma, e to Tomora, e te māa atoà e hope roa aè ra; haere atu ra. ¹² E te tamaiti a te tuaana o Àperama ra, o Rota, (i Totoma hoì to na pārahira,) e ta na atoà ra mau taoà atoà, i te pāòo-atoà-hia atu, a reva ai rātou ra. ¹³ Ua haere mai ra te hoê taata i ora mai ra, ua faaite mai ra ia Àperama Âti-Hēpera; i pārahi i te rāau rahi io Mamera Âti-Àmori ra, e taeaè hoì no Ètetora rāua o Ànera o tei âmui atoà ia Àperama ra. ¹⁴ Ìte aè ra Àperama e ua riro to na taeaè, ua haaputu iho ra o ia i to na ra mau taata i tei fānau i to na iho ra ùtuafare, e i haapiihia e ana ra, e toru hānere, hoê àhuru, e vaù tiàhapa, tipapa atu ra i te ènemi e tae roa atu ra i Tana. ¹⁵ Ua faataa atu ra o ia i to na taata, ua rave atu ra ia rātou i te pō, taparahi pohe roa atu ra; e aùuà roa atu ra e tae atu ra i Hopa, i te pae àui i Tamateto ra. ¹⁶ E ua faahoì mai ra o ia i te mau taoà atoà; e to na taeaè ra ia Rota, e ta na atoà ra mau taoà, e te mau vahine, e te taata atoà ra.

¹⁷ E i to Àperama hoìraa mai, mai te taparahira mai ia Teteraromara, e te hui arii i âmui atoà ia na ra, haere atu ra te arii o Totoma e fārerei atu ia na, i te peho o Teheva, oia te peho o te arii ra. ¹⁸ E ua hōpoi atu ra hoì te arii o Tārema o Merehiteteta, i te pāne, e te uaina: e no te mea e tahuà o ia na te Atua Teitei. ¹⁹ Ua haamaitaì atu ra o ia ia na, nā ô atu ra:

Ia haamaitaìhia Àperama e te Atua Teitei,
te Fatu o te raì e te fenua nei!

²⁰ E ia haamaitaìhia hoì te Atua Teitei o tei tuu mai i to mau ènemi i to rima na!

Ua tuu mai ra o ia i te àhuru i taua mau taoà atoà o te pau ra no na. ²¹ Ua parau atu ra taua arii o Totoma ra ia Àperama: Tuu mai i te mau taata ia ù nei, mau atu i te mau taoà ra na òe. ²² Ua parau mai ra Àperama i taua arii o Totoma ra: Ua tapu vau i te Atua Teitei ra ia

Iehova, i te Fatu o te raì e te fenua nei. ²³ E e òre au e rave noa atu i te hoê mea iti i te mau taoà atoà na òe na, e tae noa atu i te hoê taura iti tāmaa ra, òi parau hoì òe: «E taoà rahi ta Àperama ia ù!» ²⁴ Maori rā i tei àmuhia e te mau taata nei; e ta te mau taata i haere atoà ra, ta Ànera, ta Ètetora, e ta Mamera; a rave rātou i ta rātou tufaa.

Te fafauraa te Atua i te faufaa ia Àperama

15 ¹ E muri aè i te reira, o te reo mai ra o Iehova ia Àperama i te ôrama ra, i te nā ôraa mai e: Eiaha e mataù e Àperama! O vau to òe pāroru; e ta òe utuà rahi roa. ² Ua parau atu ra Àperama: E te Fatu, e Iehova, e aha ta òe e hō mai no ù? Teie hoì au a pohe mā te tamarii òre; e te tiàau no to ù nei ùtuafare, o Èrietera nei ia no Tamateto ra. ³ E ua nā ô atu ra Àperama: Inaha hoì au, aita o ù e huaai hō-mai-hia mai e òe; e inaha, e riro te hoê tamaiti i fānau i to ù nei ùtuafare ei taata âià no ù. ⁴ E inaha, o te reo mai ra o Iehova ia na, nā ô mai ra: E òre teie taata e riro ei taata âià no òe, e riro rā te hoê taata no roto i to òe iho ôpū ei taata âià no òe. ⁵ Ua aratai aè ra o ia ia na i te vāhi ātea, nā ô mai ra: A hiò na to mata i nià i te raì, a taiò na i te mau fetià, i te tiàraa ia òe ia taiò. E ua nā ô mai ra o ia ia na: Oia atoà to òe na huaai. ⁶ Ua faaroo atu ra Àperama ia Iehova; e ua faariro atu ra o ia i te reira ei parau-tià na na.

⁷ E ua parau mai ra o ia ia na: O vau o Iehova; o tei aratai mai ia òe mai Ùra mai, mai io te Tarataio ra, e hōroà i teie nei fenua ei pārahira no òe. ⁸ Ua parau atu ra rā o ia: E te Fatu, e Iehova, e aha te mea e ìte ai au e, e noaa ia ù? ⁹ Ua parau mai ra o ia ia na: A pūtō mai i te hoê puaatoro ufa matahiti toru ra, e te hoê puaaniho ufa matahiti toru, e te hoê māmoe paè matahiti toru ra, e te hoê ûupa, e te tahi ûûairaò. ¹⁰ Ua hōpoi mai ra o ia i taua mau mea atoà ra ia na ra, ua vāhi iho ra nā rōpū e piti vehea, tuu iho ra i te tahi vehea i te tahi pae, e te tahi vehea i te tahi pae, e fāito aè ra; âreà nā manu ra, aita o ia i vāhi i te reira. ¹¹ E ia tau mai te mau manu taehae i nià i taua mau puua ra, ua tiahi atu ra Àperama. ¹² E te maìri atu ra te mahana

i raro, roohia iho ra Àperama i te taòto rahi; e inaha, i roohia atoà iho ra o ia i te hōriri, e te pōuri rahi.

¹³ Ua parau mai ra o ia ia Àperama: E riro mau to òe huaai ei purutia i te fenua no vētahi ê; e haafao mai taua fenua ra ia rātou, e e hāmani ìno mai, e e maha atoà hānere i te matahiti, ia ìte mai hoì òe. ¹⁴ Àreà taua fenua e haafao ia rātou ra, na ù ia e faautuà atu, e muri aè ra, e haere ê mai ia rātou mā te taoà rahi. ¹⁵ E reva rā òe io to mau metua ra mā te hau; ia ruhiruhiā roa òe e tanuhia ai. ¹⁶ E ia tae i te maha o te uì, e hoì mai ai rātou i ô nei; aita hoì i navaì roa te hara a te Âti-Àmori ra.

¹⁷ E maìri atu ra te mahana, e pōuri atu ra; inaha, e auauahi mai to te umu ra, e te rama ura tei nā rōpū i taua nā àpaàpa puaa ra. ¹⁸ Ua fafau iho ra Iehova i te faufaa ia Àperama i taua mahana ra, nā ô mai ra: E hōroà vau i teie nei fenua no to òe ra huaai; e moti i te pape i Àifiti e tae noa atu i te pape rahi ra o Èufarate, ¹⁹ te fenua o te Âti-Teni, e to te Teniti, e te Tatamoni, ²⁰ e te Âti-Heta, e te Perēti, e te Âti-Rafa, ²¹ e te Âti-Àmori, e te Âti-Tanaana, e te Âti-Teretati, e te Âti-Ieputi ra.

Te fānaua o Ìtemaèra

16 ¹ Aore a te vahine a Àperama a Tari e tamaiti i fānau na na ra. E e tāvini vahine ta na, no Àifiti, o Hātara te iòà. ² Ua parau mai ra Tari ia Àperama: Inaha, aita aè nei i tià ia Iehova ia tamarihia ta ù, teie ta ù parau ia òe, e haere atu òe i taù tāvini vahine nei; peneiaè o te noaa taù tamarii ia na ra. Ua faaroo atu ra hoì Àperama i taua parau a Tari ra. ³ E auàhuru aè ra o Àperama matahiti i te pārahiraa i te fenua ra i Tanaana, ua rave aè ra te vahine a Àperama ra, o Tari, tana tāvini vahine Àifiti ra ia Hātara, tuu atu ra i tana tāne ra ia Àperama ei vahine na na. ⁴ Haere atu ra o ia ia Hātara ra, e ua tō iho ra o ia. E ìte aè ra o ia iho e ua tō o ia, riro atu ra to na ra fatu vahine ei tāhitoraa na na. ⁵ Ua parau mai ra Tari ia Àperama: Tei ia òe to ù ìno! Ua hōroà atu hoì au i taù tāvini vahine ia òe; e ìte aè nei o ia e ua tō o ia ra, i riro iho nei au ei tāhitoraa na na. Ei ia Iehova tē

hiò mai ia òe, e ia ù! ⁶ Ua parau atu ra Àperama ia Tari: Tei to rima hoì to tāvini vahine; a rave òe i ta òe e hinaaro ia na. Ua faahepo atu ra Tari ia na, e horo ê atu ra o ia.

⁷ E ìtea iho ra o ia e te merahi a Iehova i te hiti o te hoê pape pihaa i te fenua àihere ra, i te pape pihaa i te èàtià ia haere tià atu i Tura ra.

⁸ Ua parau mai ra o ia: E Hātara tāvini o Tari ra, mai hea mai òe? E haere hoì òe i hea? Ua parau atu ra o ia: I horo mai nei au i taù fatu vahine ra ia Tari. ⁹ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia na: A hoì i to fatu vahine ra, a auraro māite atu ai òe ia na. ¹⁰ E ua parau mai ra te merahi a Iehova, ia na: E faarahi roa vau i to òe huaai; ia òre roa ia tià ia taiò i te rahi. ¹¹ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia na:

Inaha hoì òe, ua tō;

E e tamaiti ta òe e fānau,

e o Ìtemaèra to na iòà na òe e maìri;

no te mea ua haapaò mai Iehova i to òe na àti.

¹² E e riro o ia ei taata rata òre e te àito;

e rave tana rima i te taata atoà,

e e rave hoì to te taata atoà ra rima ia na;

e pārahi hoì o ia i mua i te mata o to na atoà ra mau taeàè.

¹³ Ua maìri iho ra o ia i te iòà o Iehova i parau mai ia na ra: «O òe te Atua tei hiò mai ia ù»; ua nā ô iho ra hoì o ia: «Eere ānei tei ìte atoà vau ia na i ô nei i tei hiò mai ia ù?» ¹⁴ Maìrihia ai taua âpoo pape ra, Pere-Rahai-Roi; tei te ārea i Tāteta e Pēreta. ¹⁵ Fānau aè ra ta Àperama ia Hātara e tamaiti; maìri iho ra Àperama i te iòà o tana tamaiti ta Hātara i fānau ra, o Ìtemaèra. ¹⁶ A vaù aè ra o Àperama àhururaa i te matahiti, e ono tiàhapa, i fānau ai Hātara i te tamaiti na Àperama ia Ìtemaèra.

To Àperama riroraa o Àperahama

17 ¹ E tae aè ra i te iva o te àhururaa e mā iva o to Àperama matahiti, ua fā mai ra Iehova ia Àperama ra, nā ô mai ra: O vau te Atua Manahope ra. E nā mua òe i taù aro mā te hapa òre ta òe. ² I faaau na vau i te faufaa ia òe: e e faarahi roa atu vau ia òe.

³ Ua tipapa iho ra Àperama i raro te mata; e ua parau faahou mai ra te Atua ia na, nā ô mai ra: ⁴ Inaha, te faaau nei au i ta ù nei faufaa ia òe na: e e riro òe ei metua no te mau fenua e rave rahi. ⁵ E òre roa hoì e parau-faahou-hia o Àperama to òe iòà: e Àperahama rā to òe iòà, no te mea e faariro vau ia òe ei metua no te mau fenua atoà e rave rahi. ⁶ E faarahi roa vau ia òe, faariro vau ia òe ei fenua atoà, e ei hui arii atoà tē fānau ia òe. ⁷ E haamau māite au i ta ù nei faufaa ia òe — e to òe ra huaai a muri aè, e hope noa atu to rātou mau uì — ei faufaa maura roa ra, e ei Atua vau no òe, e no to òe ra huaai e a muri noa atu. ⁸ E te fenua ta òe e pārahi taata ê noa na — o Tanaana tāatoà ra — ta ù ia e hō atu ei pārahiraa mau no òe, e no to òe ra huaai a muri noa atu; e ei Atua vau no rātou.

⁹ E ua parau mai ra te Atua ia Àperahama: E haapaò òe i ta ù nei faufaa, o òe e to òe huaai a muri atu, e hope roa aè to rātou mau uì. ¹⁰ Teie hoì ta ù nei faufaa na tātou, o vau e o òutou — e to òe huaai a muri atu, ta òutou e haapaò: o ta òutou mau tamarii tamaroa atoà ra, e peritomehia ia. ¹¹ O te ìri i mua ra ta òutou e peritome i to òutou na tino; ei tāpaò no te faufaa ia tātou nei. ¹² Te mau tamarii tamaroa atoà io òutou na, e peritomehia ia, ia tae i te ruì vaù ra, e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra, o tei fānau i to òutou iho fare, e tei hoohia i te moni i te taata ê ra, eere i te huaai no òe ra. ¹³ O tei fānau i to òe iho fare, e tei hoohia i te moni na òe ra, ia peritomehia e tià ai; ia vai ā ta ù ra faufaa i nià i to òutou tino, ei faufaa mou òre. ¹⁴ E te tamaiti peritome-òre-hia ra, o tei òre i peritomehia i te ìri i mua i to na ra tino, e faataa-ê-hia o ia i to rātou ra: ua hapa te faufaa na ù nei ia na i reira. ¹⁵ E ua parau mai ra te Atua ia Àperahama: Âreà o to vahine ra, o Tari, eiaha òe e parau i to na iòà ia Tari: o Tara rā to na iòà. ¹⁶ E e haamaitai au ia na: e e hōroà vau i te tahi tamaiti no òe ia na; e e haamaitai atoà vau ia na, e riro hoì Tara ei metua no te mau fenua; e e hui arii atoà tē fānau ia na no te mau fenua. ¹⁷ Ua tipapa iho ra Àperahama i raro te mata; ua àta iho ra, nā ô aè ra i roto i to na âau: E fānau ānei te tamaiti ta tei hānere to na matahiti? E e hapū ānei Tara o tei tae i te iva o te àhururaa o to na ra matahiti? ¹⁸ Ua

parau atu ra Àperahama i te Atua: Ia ora hoì Ìtemaèra i mua i to aro na e! ¹⁹ Ua parau mai ra te Atua: E tamaiti mau ta to vahine, ta Tara, e fānau na òe; e na òe e mairi i to na iòà ia Ìtaata. E haamau vau i ta ù nei faufaa ia na, e to na ra huaai a muri atu, ei faufaa mauraa roa. ²⁰ Ia Ìtemaèra rā, ua faaroo atoà vau ia òe: inaha, e haamaitai au ia na e e faarahi au i ta na, e ia rahi roa o ia ia ù; e hui arii ta na e fānau tino àhuru e toopiti tiàhapa, e e faariro vau ia na ei fenua rahi atoà. ²¹ E haamau rā vau i ta ù nei faufaa ia Ìtaata, ta Tara e fānau na òe, ia tae i teie nei marama i te matahiti i mua nei. ²² Faaoti aè ra te Atua i ta na parau ia na, reva atu ra i nià, faaruè mai ra ia Àperahama.

²³ Ua reva iho ra Àperahama i tana tamaiti ia Ìtemaèra, e tei fānau atoà i to na ra ùtuafare, e tei hoohia i ta na ra moni, te taata atoà no te ùtuafare no Àperahama; peritome iho ra i te ìri i mua o to rātou ra tino, i taua mahana ra, ta te Atua i parau mai ia na ra. ²⁴ A iva aè ra àhururaa o Àperahama matahiti e iva tiàhapa peritomehia ai te ìri mua o to na ra tino. ²⁵ E tana tamaiti hoì o Ìtemaèra, hoê aè ra o na àhuru e toru tiàhapa i te matahiti i peritomehia ai to na ìri mua o to na ra tino. ²⁶ Hoê o rāua mahana i peritomehia ai, o Àperahama, e tana tamaiti ra, o Ìtemaèra. ²⁷ E te mau taata atoà no to na ra fare, o tei fānau i to na ra ùtuafare, e tei hoohia i te moni i te taata ê ra, i peritome-atoà-hia ia.

Te faaararaa te Atua e fānau o Tara i te hoê tamaiti

18 ¹ Ua fā mai ra Iehova ia na i te rāau rahi io Mamera ra, te pārahi ra o ia i te ùputa fare i te avatea. ² Ua nānā aè ra hoì to na mata i nià, hiò atu ra, e inaha, e puè taata tootoru tē tià noa mai ra i mua ia na. E ìte aè ra o ia, horo atu ra o ia ia rātou ra mai te ùputa fare mai, e ua piò iho ra o ia i raro i te repo, ³ nā ô atu ra: E taù Fatu e, ia tiàhia mai au e òe ra, te hinaaro nei au, eiaha òe e haere noa a faaruè mai ai i to òe nei tāvini! ⁴ Teie ta ù parau, e tii mātou i te hoê maa pape ei hōroi i to òutou âvae, e faaea noa na òutou i raro aè i teie nei rāau! ⁵ E tii hoì au i te tahi maa māa iti, ia ètaèta aè òutou;

a haere atu ai, i tae mai ai hoì òutou i ô nei i to òutou nei tāvini. Ua parau mai ra rātou: E nā reira ta òe i parau mai na.

⁶ Haere ètaèta atu ra Àperahama i roto i te fare ia Tara ra, nā ô atu ra: A oi ètaèta na i e toru fārii faraoa huà, a tunu ai ei pāne. ⁷ Horo atu ra hoì Àperahama i te nana puaatoro ra, rave mai ra i te hoê pinia poria e te maitaì, ua tuu atu ra i te tāvini, ua àma iho ra ia na, aore i māhia. ⁸ Ua rave iho ra o ia i te pata e te ū, e taua tafa i àma ra, ua tuu atu ra i mua i to rātou aro i raro aè i te rāau ra. E ua tià noa iho o ia i pihai iho ia rātou, e ua àmu iho ra rātou.

⁹ Ua parau mai ra rātou ia na: Tei hea to vahine o Tara? Ua parau atu ra o ia: Tei te fare, inaha. ¹⁰ Ua nā ô mai ra o ia: E hoì mai ā vau ia òe nei ia tae i te tau mau ra; e inaha, e tamaitihia ta to vahine ta Tara. Te faaroo mai ra Tara i taua parau ra; tei muri mai hoì o ia ia na, tei te ùputa o te fare ra.

¹¹ Ua ruhiruhiā Àperahama rāua o Tara, e rave rahi aè ra to rāua matahiti, e te tau e tamariihia ai, ua maira ia ia Tara. ¹² Ua àta iho ra Tara i roto ia na iho, nā ô aè ra: Ei òaòà tamaiti ānei to ù tei ruhiruhiā vau, e ua ruhiruhiā atoà taù fatu nei? ¹³ Ua parau mai ra Iehova ia Àperahama: E aha Tara i àta ai, i nā ô ai e: «E tamaiti-mau-hia ānei ta ù tei ruhiruhiā vau?» ¹⁴ Te vai atu ra ānei te hoê mea e òre e tià ia Iehova ia rave? Ia tae i te tau i haapaòhia ra, e hoì mai ai au ia òe nei, ei te tau mau ra, e e tamaitihia ta Tara. ¹⁵ Ua huna iho ra Tara, nā ô mai ra: Aita vau i àta; ua mataù hoì o ia. Ua parau atu ra o ia: Eiaha, ua àta hoì òe!

Te pureraa Àperahama no Totoma

¹⁶ Ua tià aè ra taua nā taata ra i nià, haere tià atu ra i Totoma. Haere atoà atu ra hoì Àperahama e faaite ia rātou i te èà. ¹⁷ Ua nā ô aè ra Iehova: Eiaha vau e faaite ia Àperahama i ta ù e rave nei? ¹⁸ E riro hoì Àperahama ei fenua rahi, e te mana, e maitaì hoì te mau fenua atoà o te ao nei ia na. ¹⁹ Ua ìte hoì au e, e aò ā o ia i tana tamarii, e to na ùtuafare atoà, ia haapaò rātou i te parau a Iehova a muri atu, i te raverāa i te parau-tià, e te parau au; ia hōpoi mai ā Iehova ia

Àperahama i ta na i parau ia na ra. ²⁰ Ua parau mai ra Iehova: No te mea e auē rahi to Totoma e to Tomora, e no te mea ua rahi roa ta rātou hara, ²¹ e haere na vau i raro, e hiò, ia ìte au i te rave-mau-raa rātou, mai tei tae roa mai te reo ia ù nei ra; e aore ra ìte atu ra vau. ²² Ua fāriu ê atu ra te mata e toopiti o taua nā taata ra, haere tià atu ra i Totoma. Tià noa iho ra rā Àperahama i mua ia Iehova. ²³ Ua haafātata atu ra Àperahama, nā ô atu ra: E haamou atoà ānei òe i te feiā parau-tià, e te paieti òre? ²⁴ Peneiaè e pae àhuru puè taata parau-tià tei taua òire ra: e haamou ā òe? Eita òe e faaora i taua vāhi ra i taua nā taata parau-tià e pae àhuru i roto ra? ²⁵ Eiaha roa hoì òe e nā reira: eiaha ia taparahi-atoà-hia te feiā parau-tià, e te paieti òre, eiaha ia hoê atoà huru ta òe e rave i te feiā parau-tià, e te feiā paieti òre! Eiaha ei parau-tià ta te Haavā i to te ao atoà nei ia rave? ²⁶ Ua parau mai ra Iehova: E pae àhuru taata parau-tià ìtea ia ù i roto i Totoma ra, e ora ia ù taua òire atoà ra ia rātou. ²⁷ Ua parau atu ra Àperahama, nā ô atu ra: Inaha, ua tāmata iho nei au i te parau atu i taù Fatu, e e repo hoì au e te rehu auahi... ²⁸ peneiaè o te òre o te tae i te pae i te àhuru i te taata parau-tià, o te toe noa iho e pae: e taparahi ā òe i taua òire atoà ra i taua pae i toe ra? Ua parau mai ra o ia: E maha àhuru mā pae tē ìtea ia ù i reira, e òre ia e pohe ia ù. ²⁹ Ua parau faahou atu ra o ia ia na, nā ô atu ra: Peneiaè maha nei àhururaa tē ìtea atu i reira. Ua nā ô mai ra o ia: E òre ia vau e nā reira, i taua maha àhuru ra. ³⁰ Ua parau atu ra Àperahama: Eiaha taù Fatu ia riri ia parau atu vau. Peneiaè e toru roa nei àhuru e ìtea atu i taua òire ra? Ua parau mai ra o ia: E toru àhuru tē ìtea ia ù i reira, eita vau e nā reira. ³¹ Ua parau atu ra o ia: Inaha, ua parau noa atu ā vau i taù Fatu. Peneiaè e piti àhuru tē ìtea atu? Ua parau mai ra o ia: Eita ia vau e taparahi, i taua piti àhuru ra. ³² Ua parau atu ra o ia: Eiaha taù Fatu ia riri mai ia parau faahou atu vau i teie parauraa iti hoê roa ra. Peneiaè hoê roa àhuru tē ìtea atu? Ua parau mai ra o ia: Hoê noa ihoā àhuru, e òre ā vau e taparahi. ³³ Ua faaoti aè ra Iehova i ta na parauraa ia Àperahama, haere atu ra, hoì mai ra hoì Àperahama io na iho ra.

Te faaoraraahia o Rota i te àti o Totoma

19¹ Tae atu ra nā merahi toopiti ra i Totoma i te ahiahi. Te pārahi noa ra Rota i te ùputa i Totoma ra. Ìte aè ra Rota, ua tià aè ra i nià e haere mai e fārerei mai ia rāua ra; ua piò iho ra Rota i to na mata i raro i te repo. ² Nā ô mai ra: E àù puè raatira ra, e tāpae mai na òrua i roto i te fare o to òrua nei tāvini, ta ù ia parau, inaha, e e hōroi i to òrua âvae, e e faaea; e ia ao ra, a tià i nià a haere i to òrua tere. Ua parau atu ra rāua: Eiaha, ei roto rā māua i te aroā nei e ia ao. ³ Onoono roa mai ra rā o ia ia rāua; e ua tāpae atu ra rāua, haere atu ra i roto i to na fare. Ua tunu iho ra o ia i te pāne faahōpue-òre-hia, faanahonaho iho ra i te hoê àmuraa māa na rāua; e ua àmu iho ra rāua.

⁴ Aita rā rāua i taòto, ua haere pāatoà mai ra te taata atoà o taua òire ra, te mau taata no Totoma, o te taata âpī e te ruhiruhiā, ua haaàti mai ra i taua fare ra. ⁵ Ua pii mai ra ia Rota, nā ô mai ra: Tei hea nā taata i haere tià mai ia òe nei i teie nei ruì? A aratai mai na i rāpae ia mātou nei, ia ìte mātou ia rāua? ⁶ Haere atu ra Rota i rāpae i te ùputa ia rātou ra, e ua ôpani mai ra hoì i te ùputa. ⁷ Ua parau atu ra: Eiaha na, e àù mau taeaè, e nā reira i tenā na parau ìno! ⁸ Inaha, e puè tamahine ta ù toopiti aore ā i ìte i te taata; o ta ù ia e aratai mai i rāpae ia òutou nei, a rave ai òutou i ta òutou e hinaaro ia rāua ra. Eiaha rā e rave noa atu i teie nei puè taata, i haere mai ai hoì rāua i roto i taù fare nei. ⁹ Ua nā ô mai ra rā rātou: Ia ìtea atu! E ua nā ô mai ra hoì: Na tei purutia noa mai ānei e faariro ia na iho e ei ia na te parau? E rahi atu ta mātou rave ia òe i teie nei i terā ra puè taata! Ua nenei noa mai ra rātou i nià i taua taata ra ia Rota, e haafātata roa mai ra, e vāvāhi i te ôpani. ¹⁰ Ua faatoro atu ra rā nā taata ra i to rāua rima, ua ùme mai ra ia Rota i roto i te fare ia rāua ra, ôpani atu ra i te ôpani. ¹¹ Ua haamatapō atu ra rāua i taua mau taata atoà i te ùputa ra, o te taata rii e te feiā rarahi, e rohirohi noa aè ra rātou i te ìmiraa i te ùputa.

¹² Ua parau atu ra nā taata ra ia Rota: O vai mā anaè ā to to òe ra fētii i toe i ô nei? E hunoà, e ta òe ra mau tamarii tamaroa, e ta òe

ra mau tamahine, o ta òe atoà ra i roto i te òire, e rave, e aratai i rāpae. ¹³ Te rave nei hoì māua i teie nei vāhi e haamou. E auē rahi ta rātou i mua i te aro o Iehova; e na Iehova māua i tonu mai e haamou ia rātou. ¹⁴ Haere atu ra Rota i rāpae, ua parau atu ra i to na ra puè hunoà o tei faaipoipo i tana ra puè tamahine, nā ô atu ra: A tià, e haere ê òutou i rāpae, te rave nei hoì Iehova i teie nei òire e haamou. Mai te tāhoàta ra rā o ia i taua nā hunoà no na ra.

¹⁵ E tei te fēraòraòraa ra, ua parau onoono mai ra nā merahi ia Rota, nā ô mai ra: A tià i nià, a aratai i to vahine e nā tamahine toopiti na òe i ìtea i ô nei, o te pohe atoà hoì òe i te poheraa o teie nei òire. ¹⁶ E te faatautau noa ra o ia; ua haru mai ra nā taata ra i tana rima, e te rima o tana vahine, e to nā tamahine na na ra (faaherehere to Iehova ia na); ua aratai rāua ia na i rāpaeàu mai i taua òire ra, tuu atu ra. ¹⁷ E ia arataihia rātou e rāua i rāpaeàu, ua nā ô mai ra te hoê ia Rota: Ia peepee, ia ora òe; eiaha e hiò i muri, eiaha roa e faaea i teie atoà vāhi ātea; e haapūora atu òe i nià i te mouà, òi pau atoà hoì òe! ¹⁸ Ua parau atu ra Rota: Eiaha na, e taù Raatira e! ¹⁹ Inaha, ua herehia mai to tāvini e òe, e ua faarahi òe i to òe aroharaa mai ia ù, òe i faaora ia ù nei; eita rā vau e tae i te mouà, a roohia mai au i te ìno: pohe iho ra vau! ²⁰ Teie hoì te òire fātata: inaha, ia horo vau i reira, e e òire iti haìhaì hoì! E tuu aè na òe ia ù i reira, ia ora vau — eere i te òire iti haìhaì? ²¹ Ua parau mai ra o ia ia na: Inaha, ua faatià atu vau i ta òe parau i tenā na: e eita atu ra taua òire nei ta òe i parau mai na e pohe ia ù. ²² Ia peepee òe i te horo i reira ia ora, ia tae hoì òe i reira e tià ai ta ù e rave nei. I maìrihia ai taua òire ra o Toara. ²³ Ua hiti aè ra te mahana i nià i te fenua, e ua tae Rota i roto i te òire ra o Toara.

²⁴ I haamairi mai ai Iehova iho i te toferita e te auahi no ô ia Iehova, no nià i te raì i nià iho i Totoma e Tomora. ²⁵ Tāihitumu roa aè ra o ia i taua nā òire ra, e taua fenua ātea atoà ra, e te taata atoà no taua nā òire ra, e te mau mea i tupu i nià i te fenua ra. ²⁶ E te vahine a Rota i muri iho ia na ra, ua hiò o ia i muri, e riro atu ra o ia ei pou miti.

²⁷ Ua tià aè ra Àperahama i nià i te poi-poi roa, haere atu ra i te vāhi i tiàhia e ana i mua i te aro o Iehova ra. ²⁸ Ua hiò tià atu ra o ia i

Totoma e Tomora, e taua fenua ātea atoà ra, e inaha, ìte atu ra o ia i te auauahi o taua fenua ra i te peeraa i nià, mai te auahi umu ra. ²⁹ Ua manaò rā te Atua ia Àperahama, a haamou ai te Atua i taua nā òire o taua fenua ātea ra: e ua tonò ê atu ra o ia ia Rota mai rotopū mau i taua pau ra, a tāihitumu ai o ia i taua nā òire i pārahihia e Rota ra.

Rota e tana nā tamahine

³⁰ Haere atu ra Rota e tana puè tamahine toopiti mai Toara atu, pārahi atu ra i nià i te mouà, e mataù hoì to na ia pārahi i Toara. Pārahi atu ra o ia e tana puè tamahine toopiti i roto i te hoê ana. ³¹ Ua parau atu ra te matahiapo i te teina: Ua ruhiruhiā to taua metua tāne, e aita roa e taata i toe i te fenua atoà nei ia haere mai ia tāua nei, mai te peu a to te ao atoà nei. ³² Tāua e faainu i to taua metua i te uaina, a tāòòto ai tāua ia na, ia huaaihia to taua metua ia tāua. ³³ Ua faainu iho ra rāua i to rāua metua i te uaina i taua ruì ra; haere atu ra te matahiapo, taòto atu ra i to na ra metua: e aita o ia i ìte noa aè ia na i te taòtoraa mai, e te tiàraa i nià. ³⁴ E ao aè ra, ua parau atu ra te matahiapo i te teina: Inaha, ua taòto vau i nā ruì i taù metua; e faainu ā tāua ia na i te uaina i teie atoà nei ruì, a haere atu ai òe a taòto ai, ia huaaihia to tāua metua ia tāua nei. ³⁵ Ua faainu atu ra hoì rāua i to rāua metua i te uaina i te reira atoà ruì, ua tià aè ra te teina i nià, haere atu ra, taòto atu ra ia na: e aita o ia i ìte noa aè ia na i te taòtoraa mai, e te tiàraa i nià. ³⁶ Hapū atoà aè ra nā tamahine toopiti a Rota ra i to rāua iho metua tāne. ³⁷ Fānau atu ra ta te matahiapo ra e tamaroa, maìri iho ra i to na iòà ia Moapi: o te metua ia o te Âti-Moapi nei. ³⁸ Fānau atu ra hoì ta te teina e tamaroa, maìri iho ra i to na iòà ia Pene-Àmi: o ia te metua o te Âti-Àmona nei.

Àperahama e o Àpimereta

20 ¹ E mai reira hoì haere atu ra Àperahama i te pae i apatoà ra; pārahi atu ra i Tērara, i rōpū i Tāteta e Tura. ² Ua nā ô aè ra ta Àperahama parau i tana vahine ia Tara: E tuahine o ia no ù. Ua tonò mai ra te arii o Tērara ra, o Àpimereta, i te veà, ua arataì atu ra ia

Tara. ³ Ua haere mai ra rā te Atua ia Àpimereta i te taòto i te ruì, ua nā ô mai ra ia na: Inaha, e taata pohe òe na, i tenā na vahine i ta òe i aratai mai na, e vahine tara tāne hoì o ia. ⁴ Aita rā Àpimereta i rave noa atu ia na, e ua nā ô atu ra o ia: E te Fatu, e taparahi atoà mai ānei òe i te fenua parau-tià? ⁵ Eere ua nā ô mai o ia e: «E tuahine o ia no ù!», e aita ānei o ia iho i parau atoà mai e: «E tuaane o ia no ù!» E âau ôpua òre to ù i te hara, e te hapa òre hoì taù rima, i ta ù i rave nei. ⁶ Ua parau mai ra te Atua ia na i taua taòto no na ra: Oia ia, ua ìte au e aore to âau i ôpua i te hara, i ta òe i rave nei: i tāpeà aè ai hoì au ia òe, ia òre òe ia hara ia ù nei. No reira hoì au i òre i tuu atu ai ia rave atu òe ia na. ⁷ E tenā na, a faahoì atu i te vahine a taua taata nei; e perofeta hoì o ia: e na na e pure ia òe, e e ora ia òe. Ia òre rā òe e faahoì ia na, e pohe mau òe, o òe e to òe atoà ra, ia ìte mai hoì òe.

⁸ Ua tià aè ra Àpimereta i te poi-poi roa; ua parau atu ra i to na atoà ra mau tāvini e haere mai, ua faaite atu ra ia rātou i taua mau parau atoà nei; mataù roa aè ra taua mau taata ra. ⁹ Ua tii atu ra Àpimereta ia Àperahama, nā ô atu ra ia na: E aha teie ta òe i rave iho ia mātou nei? E aha ta ù nei hara ia òe na, i hōpoi mai ai òe i teie nei hara rahi i nià ia ù, e to ù nei pātireia? E mea tià òre ta òe i rave iho ia ù nei. ¹⁰ Ua parau atu ra hoì Àpimereta ia Àperahama: E aha ta òe i ìte, i nā reira mai ai òe na? ¹¹ Ua nā ô mai ra Àperahama: I nā ô hoì au e: Aita roa o teie nei vāhi e mataù i te Atua; e e taparahi mai rātou ia ù i taù vahine nei. ¹² E tuahine mau rā o ia no ù, e tamahine na taù metua tāne; eere rā i te tamahine na taù metua vahine, e o ia atoà hoì ta ù vahine. ¹³ A tono ai te Atua ia ù mai te ùtuafare mai o to ù ra metua, ua parau atu ra vau ia na nei e: «O to òe teie hāmani maitai ia ù nei, i te mau vāhi atoà e tae na atu ai tāua ra: e parau òe ia ù e e tuaane o ia no ù.»

¹⁴ Ua rave iho ra Àpimereta i te māmoe e te puaatoro, e te tāvini tāne e te tāvini vahine, ua tuu atu ra ia Àperahama; e ua faahoì atu ra hoì i tana vahine ia Tara ia na ra. ¹⁵ Ua parau atu ra Àpimereta: A hiò na i taù fenua, te vai noa nei i mua ia òe: a pārahi i ta òe ra vāhi

hinaaro. ¹⁶ E ua parau atu ra o ia ia Tara: Inaha, ua hōpoihiā e au te moni ârio hoê tautani tei to tuaane; inaha, ei hoo àhu tāpoi mata ia no òe, e no tei pee ia òe nei; e aōhia atu ra hoì o ia. ¹⁷ Ua pure atu ra Àperahama i te Atua; ua faaora mai ra te Atua ia Àpimereta e tana vahine, e te mau tāvini vahine no na ra, ia tamariihia ta rātou. ¹⁸ Ua faaère-roa-hia e Iehova te mau ôpū atoà i te ùtuafare o Àpimereta i te tamarii, no te vahine a Àperahama, no Tara.

Te fānauraahia o Ìtaata

21 ¹ Ua haere mai ra Iehova ia Tara i ta na i parau mai ra; e ua faatupu Iehova i ta na i faaite mai ia Tara ra. ² Ua tō iho ra hoì Tara, e e tamaiti ta na i fānau na Àperahama i to na ruhiruhiāraa ra, i te tau ta te Atua i faaite mai ia na ra. ³ Mairi iho ra Àperahama i te iōa o tana tamaiti i fānau ra, (ta Tara i fānau na na ra,) o Ìtaata. ⁴ Peritome iho ra hoì Àperahama i tana tamaiti ia Ìtaata i te ruì vaù ra, i ta te Atua i parau mai ia na ra. ⁵ Ua tae Àperahama i te hānere o to na matahiti i fānau mai ai tana ra tamaiti, o Ìtaata. ⁶ Ua nā ô aè ra Tara: Ua faatupu iho nei te Atua i te àta òaòà ia ù; e e riro i te àta òaòà atoà te feiā atoà e faaroo ra. ⁷ E ua nā ô aè ra hoì o ia: Na vai e parau mai ia Àperahama i teie nei, e faaòte ānei hoì Tara i te tamarii? Ua fānau hoì tana tamaiti ia ù, i to na ruhiruhiāraa nei!

⁸ Tupu atu ra te tamaiti i te rahi, e haamaìrihia i te ū. E ua faatupu iho ra Àperahama i te hoê ôroà rahi àmuraa māa, i te mahana i mairi ai te ū ia Ìtaata.

Te tiàvaruraa Àperahama ia Hātara e o Ìtemaèra

⁹ E ìte aè ra Tara i te tamaiti a te vahine Àifiti ra a Hātara, (ta na i fānau ia Àperahama,) a te tāhitohitoraa. ¹⁰ E ua parau mai ra o ia ia Àperahama: E tiàvaru ê atu i teie nei vahine tāvini e tana tamaiti, e òre te tamaiti a teie nei vahine tāvini e riro ei taata âià atoà rāua o te tamaiti na ù nei, o Ìtaata. ¹¹ Māuiui roa aè ra Àperahama i taua parau ra no taua tamaiti na na ra. ¹² Ua parau mai ra rā te Atua ia Àperahama: Eiaha òe e māuiui i te tamaiti na, e i to tāvini vahine na. E faaroo òe i te reo o Tara ra, e ta na parau atoà ta na i parau mai ia

òe ra; e riro hoì na Ìtaata taua huaai no òe ra. ¹³ E faariro atoà hoì au i te tamaiti a terā ra vahine tāvini ei nūnaa atoà ia, no te mea e huaai atoà o ia no òe.

¹⁴ Ua tià aè ra Àperahama i te poi-poi roa; ua rave aè ra i te māa e te tahi hue pape, tuu atu ra ia Hātara ra, (faauta aè ra i nià i to na tapono,) e te tamaiti, tuu atu ra ia haere na. E reva atu ra o ia, haere noa atu ra nā te fenua àihere ra o Pere-Tepa. ¹⁵ E pau roa aè ra te pape i roto i te hue ra, ua tuu atu ra i te tamaiti i raro aè i te hoê rāau. ¹⁶ Haere ê atu ra o ia, e mai te vāhi e taeà i te òhe teà ra te maoro, pārahi iho ra o ia i raro, tīraha tià atu ra ia na ra; ua nā ô aè ra hoì o ia: Eiaha vau ia ìte i te poheraa o taù tamaiti. Pārahi noa iho ra o ia e tīraha aè ra ia na ra. Faarahi atu ra i to na reo, òto atu ra. ¹⁷ Ua faaroo mai ra te Atua i te reo o taua tamaiti ra; ua pii mai ra te hoê merahi a te Atua i nià i te raì ia Hātara, nā ô mai ra ia na: I aha tià òe, e Hātara? Eiaha e mataù, ua faaroo hoì te Atua i te reo o te tamaiti i reira ra. ¹⁸ A tià, e faatià i te tamaiti i nià, e mau iho to rima ia na; e faariro hoì au ia na ei fenua rahi atoà. ¹⁹ Ua faaàraàra mai ra te Atua i tana mata, e ìte atu ra o ia i te hoê âpoo pape; haere atu ra o ia, faaî atu ra i te hue i te pape, e ua faainu atu ra i te tamaiti. ²⁰ Ua àti mai ra te Atua i taua tamaiti ra, pārahi iho ra o ia i te fenua àihere ra, e tupu atu ra i te rahi; e riro atu ra ei teà maitaì rahi. ²¹ Pārahi iho ra o ia i te fenua àihere ra o Parana; e ua tii atu ra tana metua vahine i te hoê vahine na na, no te fenua ra no Àifiti.

Te faaauraa Àperahama i te faufaa ia Àpimereta

²² I reira ta Àpimereta e ta te raatira rahi no to na ra nuu, ta Fitora, parauraa mai ia Àperahama, i te nā ôraa mai e: Tei ia òe te Atua i te mau mea atoà ta òe e rave nei. ²³ E i teie nei, e tapu òe i te Atua ia ù nei e eita òe e haavare mai ia ù, e i taù tamaiti atoà, e te tamaiti atoà a taù tamaiti nei, mai to ù nei rā hāmani maitaì ia òe ra, e nā reira atoà mai òe ia ù, e te fenua atoà ta òe e purutia noa na. ²⁴ Ua parau atu ra Àperahama: E tapu vau. ²⁵ Ua parau atu ra Àperahama ia Àpimereta i te âpoo pape, tei pau i te haruhia e te mau tāvini o Àpimereta. ²⁶ Ua

parau mai ra Àpimereta: Aita vau i ìte i te feiā i nā reira ra; aita hoì òe i faaìte mai ia ù, aore roa hoì au i ìte noa aè e tae roa aè nei i teie nei. ²⁷ Ua rave aè ra Àperahama i te māmoe e te puaatoro, hōpoi atu ra na Àpimereta; ua fafau iho ra rāua i te faufaa na rāua. ²⁸ Ua faataa iho ra Àperahama i e hitu puè pinia māmoe ufa no roto i te nana ra, ²⁹ ua parau mai ra Àpimereta ia Àperahama ra: E aha tenā na puè pinia māmoe ufa i faataahia e òe na? ³⁰ Ua parau atu ra o ia: O ta òe ia e rave mai ia ù nei, o teie nei puè pinia māmoe; ia riro rātou ei ìte no ù, e na ù i ô i teie nei âpoo pape. ³¹ E no te mea ua tapu atoà rāua i reira, maìrihia iho ra taua vāhi ra o Pere-Tepa. ³² I Pere-Tepa hoì ta rāua fafauraa i ta rāua faufaa. Ua tià aè ra Àpimereta, e te raatira rahi no to na ra nuu o Fitora, hoì atu ra i te fenua o te Firiteti ra. ³³ Ua tanu iho ra Àperahama i te ururāau i Pere-Tepa, e ua pure iho ra i te iòà ra o Iehova, o te Atua oraraa mure òre ra. ³⁴ E purutiaraa maoro to Àperahama i te fenua o te Firiteti ra.

Ua ineine o Àperahama no te pūpū ia Ìtaata ei tūtia

22 ¹ E muri aè i te reira, ua tāmata mai ra te Atua ia Àperahama; nā ô mai ra ia na: E Àperahama e! Ua nā ô atu ra o ia: Teie au! ² Ua parau mai ra o ia: A rave i to tamaiti i tenā na, i to tamaiti hoê ra ia Ìtaata, ta òe e here na; a haere ai i te fenua ra o Mōria, pūpū mai ai ia na i reira ei tūtia tāauahi i nià i te hoê mouà na ù e faaìte atu ia òe.

³ Ua tià aè ra Àperahama i nià i te poi poi roa ra, tuu atu ra i te pārahiraa i nià i te âtini na na ra, papaì iho ra i te vahie no taua tūtia tāauahi ra, arataì atoà atu ra i e toopiti puè taata âpī no na ra, e tana tamaiti atoà ia Ìtaata, haere atu ra i te vāhi i ta te Atua i parau mai ia na ra. ⁴ E tae aè ra i te toru o te mahana ra, ua nānā aè ra Àperahama i tana mata i nià, ìte atu ra i taua vāhi ra tei te ātea ê. ⁵ Ua parau mai ra Àperahama i nā taata âpī toopiti no na ra: E pārahi òrua i ô nei, e te âtini; e haere māua e te tamaiti nei i ô aè ra e haamori i te Atua, a hoì mai ai ia òrua nei. ⁶ Ua rave iho ra Àperahama i te vahie no taua tūtia tāauahi ra, ua tuu atu ra i nià i tana tamaiti ia Ìtaata, ua rave iho

ra i te auahi e te tipi i tana rima. Haere atu ra rāua atoà. ⁷ Ua parau mai ra Ìtaata i tana metua ia Àperahama, na ô mai ra: E taù Metua! Ua nā ô atu ra o ia: Teie au, e taù tamaiti! Ua nā ô mai ra o ia: Inaha te auahi e te vahie, tei hea rā te pinia māmoe ei tūtia tāauahi ra? ⁸ Ua parau atu ra Àperahama: E taù tamaiti, na te Atua iho e ìmi i te hoê pinia māmoe ei tūtia tāauahi!

Haere noa atu ra rāua atoà.

⁹ E tae atu ra rāua i taua vāhi i faaìtehia mai e te Atua ia na ra, ua patu iho ra Àperahama i te hoê fata i reira, e ua fata māite iho ra i te vahie. Ua ruuruu atu ra i te tamaiti ia Ìtaata, ua tuu atu ra ia na i nià i taua fata ra, i nià iho i te vahie ra. ¹⁰ Ua faatoro atu ra Àperahama i tana rima, ua rave atu ra i te tipi e taparahi i tana tamaiti. ¹¹ Ua tiàoro mai ra te merahi a Iehova i nià i te raì ia na ra, nā ô mai ra: E Àperahama! E Àperahama! Ua parau atu ra o ia: Teie au! ¹² Ua parau mai ra o ia: Eiaha to rima e rave noa atu i te tamaiti na, eiaha roa o ia e haùti-noa-hia atu e òe: ua ìte atu ra hoì au i teie nei, e e mataù to òe i te Atua, o òe aore i pīpiri i to tamaiti, i to tamaiti hoê roa ra, ia ù. ¹³ Ua nānā aè ra to Àperahama mata i nià, hiò atu ra, e inaha, e māmoe oni tei roto i te aru, ua fifi te tara; ua tii atu ra Àperahama i taua māmoe oni ra, ua pūpū atu ra ei tūtia tāauahi ei ono aè i taua tamaiti na na ra. ¹⁴ Mairi iho ra Àperahama i te iòà i taua vāhi ra, o Iehova-Ìrae. Oia tei parauhia ra i teie nei e: Ei te mouà Iehova e ìtea ai.

¹⁵ Ua tiàoro faahou mai ra te merahi a Iehova i nià i te raì, o te piti ia o te piiraa mai ia Àperahama; ¹⁶ nā ô mai ra — Te parau nei Iehova: — Ua tapu vau ia ù iho, no te mea ua nā reira mai òe, e aita aè nei òe i pīpiri to tamaiti, i to tamaiti hoê roa ra, ¹⁷ e haamaitaì rahi roa vau ia òe na, e faarahi au i to huaai, mai te fetià o te raì ra, e mai te one tahatai ra. E e noaa te ùputa òire o to rātou mau ènemi i to òe ra. ¹⁸ E e maitaì te mau fenua atoà o te ao nei i to òe na huaai, o òe i faaroo mai i taù reo nei.

¹⁹ Hoì mai ra Àperahama i nā taata âpī no na ra, tià aè ra rāua i nià, haere atoà mai ra i Pere-Tepa, e tià hoì Àperahama i Pere-Tepa.

Te huaai o Nahora

²⁰ E i muri aè i te reira mau mea, ua parau mai ra te hoê ia Àperahama, nā ô mai ra: Inaha, ua fānautama atoà Mireta i to tuaana ra ia Nahora: ²¹ o Hutā te matahiapo, e tana teina hoì, o Pūta, e o Tēmuera (te metua o Àrama), ²² e o Teteta, e o Hato, e o Piretata, e o Ìtarafa, e o Pētuerā. ²³ E ua fānau ta Pētuerā, o Repeta. Toovaù ta Mireta i fānau ia Nahora, te tuaana o Àperahama ra. ²⁴ E te vahine tāvini na na, o Reuma te iòā, ua fānau atoà ta na: o Tēpa, e o Taama, e o Tāata, e o Maata.

Ua pohe o Tara. To Àperahama hooraa mai i te hoê menema

23 ¹ O to Tara puè matahiti i te oraraa nei, hoê ia hānere, e piti àhuru e hitu tiāhapa: te mau matahiti no Tara i te oraraa nei. ² Pohe iho ra Tara i Tiriata-Arapa (oia Heperona nei), i te fenua ra o Tanaana; ua haere mai ra hoì Àperahama i te òtohaa ia Tara e òto ia na. ³ Ua tiā aè ra Àperahama i niā, i tana vahine i pohe ra, ua parau atu ra i te Âti-Heta ra, nā ô atu ra: ⁴ E taata ê au nei e te purutia i roto ia òutou na; hō mai na i te tahi tanuraa taata no ù i roto ia òutou na, e tanu na vau i taù vahine i pohe nei ia moè atu. ⁵ Ua parau mai ra te Âti-Heta ia Àperahama, nā ô mai ra ia na: ⁶ A faaroo mai na, e to mātou tāvana e: e taata rahi roa hoì òe i roto ia mātou nei; ei roto i te hoê menema maitā io mātou nei huna atu ai òe i to vahine i pohe na; e òre roa te hoê o mātou nei e pīpiri i to na iho ra menema ia huna aè òe i to vahine i pohe ra i roto. ⁷ Ua tiā aè ra Àperahama i niā, e ua piò iho ra o ia i raro — i mua i te aro o te feiā fenua i te Âti-Heta ra. ⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Ia tiā ia òutou ia huna atu vau i taù vahine i pohe nei ia moè atu, a faaroo mai òutou ia ù; e parau maitā atu òutou ia Èferona a Tohara ia ù. ⁹ Ia tuu mai o ia i te ana no na i Matapera i te hopeà mai o te âua na na ra no ù; e hō mai o ia i te reira ei hoo i te moni e au ra, e ia hoona māite ei tanuraa taata no ù io òutou nei.

¹⁰ Te pārahi ra Èferona i roto i taua mau Âti-Heta ra, e Âti-Heta hoì Èferona, e ua parau mai ra ia Àperahama, e te faaroo atoà mai ra te mau Âti-Heta atoà i tomo nā te ùputa i roto i te òire no na ra, nā ô mai ra: ¹¹ Eiaha na, e taù tāvana e, e faaroo mai na ia ù! Inā, taua âua nei, e te ana atoà i roto ra, te hōroà atu nei au no òe. I mua atoà i te aro o taù nūnaa atoà nei ta ù nei hōroàraa atu no òe: a tanu i to vahine i pohe na. ¹² Ua piò iho ra Àperahama i raro i mua i te aro o te feiā fenua. ¹³ Ua parau atu ra o ia ia Èferona, ua ìte atoà te mau taata atoà o taua fenua ra, nā ô atu ra: Ia tià ia òe, teie ta ù parau, e faaroo mai na òe ia ù. E hōpoi atu vau i te moni na òe i taua fenua na: e rave mai hoì òe, a huna atu ai au i taù vahine pohe nei i reira. ¹⁴ Ua parau mai ra Èferona ia Àperahama, nā ô mai ra ia na: ¹⁵ E taù tāvana, a faaroo mai na ia ù! E hoona nā tētera ârio e maha hānere i teie nei fenua, e aha rā hoì te reira ia tāua nei? A huna i to vahine pohe na. ¹⁶ Ua faaroo atu ra Àperahama ia Èferona; ua fāito atu ra Àperahama i te ârio na Èferona, ta na i faaite mai ra, e ua ìte atoà te mau Âti-Heta ra: e maha hānere tētera ârio, i te moni ravea e te feiā hoo ra.

¹⁷ Faariro-mau-hia iho ra taua âua a Èferona i Matapera; i tei fāito atoà i Mamera ra — na Àperahama ei taoà na na: o te âua, e te ana i roto ra, e te mau rāau atoà i roto i taua âua ra, e tei te hiti atoà e àti noa aè — ¹⁸ i mua i te aro o te Âti-Heta, e te feiā atoà i nā te ùputa i te tomo i roto i te òire no na ra. ¹⁹ E i muri aè i te reira, ua huna iho ra Àperahama i tana vahine ia Tara i roto i te ana i te âua i Matapera, tei fāito atoà i Mamera ra, (oia hoì Heperona ra,) i te fenua ra o Tanaana. ²⁰ I haamau-pāpū-hia iho rā hoì e te Âti-Heta taua âua ra, e te ana i roto ra, ei tanuraa taata na Àperahama.

Te hoê vahine na Ìtaata

24 ¹ Ua ruhiruhiā Àperahama, ua rahi roa to na matahiti, i haamaitaì na hoì Iehova ia Àperahama i te mau mea atoà ra. ² Ua parau atu ra Àperahama i te tāvini paari i to na ra ùtuafare, tei ia na te parau i te mau taoà atoà na na ra: A tuu mai na i to rima i

raro aè i ta ù nei hūmaha nei, ³ e faatapu atu vau ia òe ia Iehova, i te Atua o te raì, e te Atua no te fenua atoà nei, e eiaha òe e faataòto i taù tamaiti i te vahine no roto i te mau tamahine a te Âti-Tanaana ta ù e pārahi nei. ⁴ E haere rā òe i to ù ra fenua, e to ù ra fētii, a rave ai i te tahi vahine na taù tamaiti na Ìtaata. ⁵ Ua parau mai ra taua tāvini ia na ra: O te òre hoì o te tià i taua vahine ra ia pee mai ia ù i teie nei fenua; e faahoì ānei au i to tamaiti i te fenua, no reira mai òe na? ⁶ Ua parau atu ra Àperahama ia na: Eiaha roa òe e faahoì i taù tamaiti i reira! ⁷ Na Iehova, na te Atua no te raì, o tei arataì mai ia ù mai te ùtuafare mai o to ù ra metua, mai te fenua mai o to ù ra fētii, o tei parau mai ia ù, e ua tapu mai hoì ia ù, nā ô mai ra: E hōroà vau i teie nei fenua no to òe ra huaai, na na ia e tonono i tana merahi nā mua ia òe; e e noa ia òe te hoê vahine na taù tamaiti i reira. ⁸ Ia òre rā ia tià i taua vahine ra ia pee mai ia òe ra, aita a òe e hapa i taua tapu na ù nei i reira. Eiaha roa rā òe e arataì faahou i taù tamaiti i reira. ⁹ Ua tuu mai ra taua tāvini ra i tana rima i raro aè i te hūmaha o to na ra fatu, o Àperahama, ua tapu iho ra i taua parau ra.

¹⁰ Ua rave iho ra taua tāvini ra i nā tāmeha a to na ra fatu hoê àhuru, reva atu ra, (tei tana rima hoì te mau taoà atoà a to na ra fatu). Tià aè ra o ia i nià haere atu ra i Metopotamia i te òire o Nahora ra. ¹¹ Ua faataòto iho ra o ia i te mau tāmeha i raro i rāpaeàu mai i taua òire ra, i pihai iho i te hoê âpoo pape i te ahiahi, i te hora e tae mai ai te mau vahine e huti i te pape.

¹² E ua nā ô atu ra o ia: E Iehova e, e te Atua no taù fatu, no Àperahama e, te pure nei au ia òe, e haamanuia mai òe ia ù i teie nei mahana, e hāmani maitai mai òe i taù fatu ia Àperahama! ¹³ Inaha, te tià noa nei au i teie nei âpoo pape, e te haere mai nei te mau tamahine a te mau taata o teie nei òire e huti i te pape. ¹⁴ E i teie nei, e faatià mai òe, e te vahine ta ù e parau atu e: «A tuu mai na i ta òe fārii pape ia inu vau», e ia parau mai o ia e: «A inu, e e faainu atoà vau i te mau tāmeha na òe!», ia riro o ia ei vahine mau i haapaòhia e òe na to tāvini na Ìtaata! E e ìte hoì au i reira e ua hāmani maitai mai òe i taù fatu nei.

¹⁵ E inaha, aore ā i mute taua parau na na ra, o Repeta mai ra, ta Pētūera i fānau, ta te tamaiti a Mireta te vahine a Nahora, te tuaana o Àperahama ra, mā ta na fārii pape atoà i nià i te taponu i te haereà mai. ¹⁶ E tamahine mata maitaì, e pāretēnia; aore hoì i ìtehia e te taata, haere atu ra o ia i raro i taua âpoo pape ra. Faaî iho ra i ta na fārii pape, e ua haere mai ra i nià. ¹⁷ Ua horo atu ra taua tāvini ra ia na ra, nā ô atu ra: Hō mai na i te tahi maa pape e inu i te fārii pape na òe na. ¹⁸ Ua parau mai ra o ia: A inu, e taù fatu! Ua tuu òiòì mai ra i ta na fārii pape i raro i nià i tana rima, ua faainu mai ra ia na. ¹⁹ E oti aè ra o ia i te faainuhia e ana, ua nā ô mai ra: E huti atoà vau i te pape na te mau tāmēra na òe, e ia fiu anaè rātou. ²⁰ Ua nīnii òiòì iho ra i ta na fārii pape i roto i te ùmete, horo faahou atu ra i te âpoo pape e huti ā i te pape; e ua huti iho ra hoì na ta na mau tāmēra atoà ra. ²¹ Te maere noa ra taua taata ra ia na, mā te feruri māmū noa, ia ìte o ia i te manuiaraa to na tere ia Iehova e te òrēraa.

²² E ia inu anaè taua mau tāmēra ra e fiu iho ra, ua rave aè ra taua taata ra i te poe àuro, e au i te âfa tētera, e nā tāpeà àuro e piti no te rima o taua vahine ra, e au ia i nā tētera hoê àhuru. ²³ Ua parau atu ra o ia: E tamahine òe na vai? E faaite mai na òe ia ù. E ò ānei mātou i te fare o to metua ia taòto? ²⁴ Ua parau mai ra o ia ia na: E tamahine au na Pētūera a Mireta, ta na i fānau ia Nahora ra. ²⁵ E ua nā ô mai ra hoì o ia ia na: E àretu ta mātou, e te māa, e e ò hoì i to mātou fare ia taòto. ²⁶ Ua piò iho ra taua taata ra i raro, pure iho ra ia Iehova, ²⁷ nā ô atu ra: Ia haamaitaìhia Iehova, te Atua o taù fatu ra, o Àperahama, aore aè nei o ia i faaea i to na hāmani maitaì e ta na parau-mau i taù fatu ra! Tei te èà vau ra, ua arataì mai Iehova ia ù i te ùtuafare o te fētii o taù fatu ra. ²⁸ Ua horo atu ra taua tamahine ra, faaite atu ra i to te ùtuafare o te metua vahine ra i taua mau parau nei. ²⁹ E tuaane to Repeta, o Rāpana te iòā. Ua horo iho ra Rāpana i taua taata ra i te âpoo pape ra. ³⁰ — E ia hiò mai ra o ia i taua poe ra, e nā tāpeà i nià i te rima o tana tamahine ra, e ia faaroo mai o ia i te parau a tana tamahine ra a Repeta, i te parauraa atu e: «I nā ô mai taua taata ra ia ù», tae atu ra o ia i taua taata ra, inaha, te tià noa ra i

pihaì iho i te mau tāmēra i taua âpoo pape ra. — ³¹ Ua parau atu ra o ia: A tāpae mai na, e terā ra taata i haamaitāhia e Iehova! E aha òe i tiā noa ai i rāpaeàù? E fare nahonaho hoì to ù, e e vairaa atoà hoì no te mau tāmēra. ³² Ua arataì mai ra o ia i taua taata ra i roto i te fare. Ua ìriti aè ra hoì i te pārahiraā i niā i te mau tāmēra, hōpoi mai ra i te vauvau e te māa na taua mau tāmēra ra, e te pape ei hōroi i to na ra âvae, e te âvae o te mau taata atoà no na ra. ³³ E tuuhia atu ra hoì te māa i mua i tana aro ia àmu. Ua nā ô mai ra rā o ia: Eita vau e àmu, ia faaìtehia rā e au to ù nei tere. Ua parau atu ra o ia: A faaìte mai!

³⁴ Ua nā ô mai ra o ia: E tāvini au no Àperahama. ³⁵ E ua haamaitā roa mai Iehova i taua fatu no ù nei, e ua riro o ia ei taata rahi. E ua hōroà mai o ia i te nana māmoe, e te nana puaatoro na na, e te ârio e te àuro, e te tāvini tāne e te tāvini vahine, e te tāmēra e te âtini. ³⁶ E e tamaiti ta taua fatu no ù nei na tana vahine, na Tara, i fānau i tana ruhiruhiāraa ra; e ua hōroàhia e taù fatu ta na atoà ra mau taoà tei ia na. ³⁷ E ua faatapu mai ra taù fatu ia ù, nā ô mai ra: «Eiaha òe e faataòto i taù tamaiti i te vahine no te mau tamahine a te Âti-Tanaana ra, no rātou te fenua ta ù e pārahi nei; ³⁸ e haere rā òe i te ùtuafare o taù metua, e i to ù ra fētii, a rave ai i te hoê vahine na taù tamaiti.» ³⁹ Ua parau atu ra vau i taua fatu no ù ra: «O te òre hoì taua vahine ra o te pee mai ia ù.» ⁴⁰ Ua parau mai ra o ia ia ù: «Na Iehova, ta ù e nā mua nei, na na ia e tonono i tana merahi nā mua ia òe, ei haamanuia i to òe tere; e e noa ia òe te hoê vahine na taù tamaiti no roto i to ù iho ra fētii, e no te ùtuafare o to ù ra metua. ⁴¹ Ia òre rā rātou ia hōroà mai i te tahi vahine ia òe, ua ora òe i ta ù nei tapu i reira; e ia tae òe i taua fētii no ù ra, aita a òe hapa i taua tapu na ù nei i reira.» ⁴² I naùanei mai hoì au i te âpoo pape aè ra, e ua nā ô hoì au: «E te Atua o taù fatu ra, o Àperahama, e Iehova, ia haamanuia mai òe i taù tere ta ù e haere nei... ⁴³ inaha, te tiā noa nei au i teie nei âpoo pape; e i teie nei, ia haere mai te hoê pāretēnia e huti i te pape, e ia parau atu vau ia na e: E hō mai na i te tahi maa pape na ù e inu i te fārii pape na òe na, ⁴⁴ e ia na ô mai o ia ia ù e: A inu; e e huti atoà vau i te pape na te mau tāmēra na òe! — ia riro o ia te vahine mau i haapaòhia e

Iehova na te tamaiti a taù fatu nei!»⁴⁵ E aita i mute taua parau na ù i roto ia ù iho ra, inaha, o Repeta mai ra mā ta na fārii pape i nià i te taponu; haere atu ra o ia i raro i taua âpoo pape ra, ua huti iho ra i te pape. Ua parau atu ra vau ia na: «Hō mai na, e inu vau.»⁴⁶ Ua tuu òiò iho ra o ia i ta na fārii i nià i te taponu ra i raro, e ua nā ô mai ra: «A inu, e e faainu atoà atu vau, i te mau tāmēra na òe!» Inu iho ra vau, e ua faainu atoà o ia i te mau tāmēra ra.⁴⁷ Ua ui atu ra vau ia na, nā ô atu ra vau: «E tamahine òe na vai?» Ua nā ô mai ra o ia: «E tamahine au na Pētūera a Nahora ra, ta Mireta i fānau ia na ra.» Ua tuu atu ra vau i te poe i nià ia na, e nā tāpēà i nià i tana rima.⁴⁸ Piò iho ra vau i raro, haamori atu ra ia Iehova, haamaitaì atu ra vau ia Iehova i te Atua no taù fatu no Àperahama, o tei arataì mai ia ù nā te èà mau ia noaa te tamahine a te tuaana a taù fatu ra, ei vahine na ta na ra tamaiti.⁴⁹ E i teie nei, ia tià ia òutou ia haapaò i te hāmani maitaì e te parau-mau i taù fatu, a faaite mai ia ù; e aore ra a faaite mai, ia fāriu vau i te rima àtau e te rima àui.

⁵⁰ Ua parau mai ra Rāpana rāua o Pētūera, nā ô mai ra: No ô ia Iehova taua parau nei, eita hoì e tià ia mātou ia parau noa atu i te maitaì e te ìno.⁵¹ Inaha, terā mai Repeta i mua i to aro na; a arataì, a haere; ei vahine o ia na te tamaiti a to fatu, i ta Iehova i parau ra.

⁵² E ìte aè ra te tāvini o Àperahama i taua parau na rātou ra, ua piò iho ra o ia i raro i te repo, haamori atu ra ia Iehova.⁵³ Ua rave aè ra taua tāvini ra i te poe ârio, e te poe àuro, e te àhu, ua hōpoi atu ra no Repeta; ua hōpoi atoà hoì o ia i te taoà maitaì no te tuaane, e no te metua vahine.⁵⁴ Tāmāa iho ra rātou i reira, o ia e te mau taata atoà no na ra, e taòto iho ra i taua ruì ra. E poiò aè ra, ia tià rātou i nià ra, ua parau atu ra o ia: E tuu aè na òutou ia ù ia haere au i taù fatu ra.

⁵⁵ Ua nā ô mai ra te tuaane e te metua vahine no na ra: E vaiho mai na i te pōtii nei e pārahi na mātou i e fanu puè mahana, auàhuru aè; ei reira o ia e haere atu ai.⁵⁶ Ua parau atu ra ra o ia ia rātou: Eiaha e faaroaroa ia ù; no te mea ua haamanuia mai Iehova i taù tere nei; e tuu aè òutou ia ù, e hoì au i taù fatu ra.⁵⁷ Ua nā ô mai ra rātou: E parau atu na mātou i taua pōtii nei, a ui atu ai ia na iho.⁵⁸ Ua parau

atu ra rātou ia Repeta, e ua nā ô atu ra ia na: E haere atoà ānei òe òrua o taua taata nei? Ua nā ô mai ra o ia: E haere ia vau.

⁵⁹ Ua tuu mai ra rātou ia Repeta i to rātou ra tuahine ia haere na, e to na hii atoà, e taua tāvini o Àperahama ra, e to na atoà ra mau taata. ⁶⁰ E ua haamaità mai ra rātou ia Repeta, nā ô mai ra ia na:

E tuahine òe no mātou,
ia riro òe ei metua no te taata atoà e i tautani, e ia tautani atu te tautaniraa!

E ia riro te ùputa òire o to rātou ra mau ènemi i to òe ra huaai!

⁶¹ Ua tià aè ra Repeta e tana mau tāvini vahine atoà, nā nià atu ra rātou i te mau tāmera, pee atu ra i taua taata ra. Noaa iho ra Repeta i taua tāvini o Àperahama ra, e reva atu ra.

⁶² Ua tae mai ra Ìtaata nā te èà i Pere-Rahai-Roi, e tià hoì o ia i te pae fenua i apatoà ra. ⁶³ E ua reva atu ra Ìtaata i roto i te âua i te ahiahi e pure; ua nānā aè ra to na mata e hiò, e inaha, te haere mai ra te mau tāmera. ⁶⁴ Ua nānā aè ra hoì Repeta i to na mata, e ìte atu ra o ia ia Ìtaata; ua pou iho ra o ia i raro mai nià mai i te tāmera ra; ⁶⁵ ua parau atu ra o ia i taua tāvini ra: O vai terā ra taata e haere mai nā roto i te âua nei e fārerei ia tātou? Ua nā ô mai ra taua tāvini ra: O taù fatu ia. Ua rave iho ra o ia ra i te hoê tāpoì mata, ua tāpoì iho ra. ⁶⁶ Ua faaite atu ra taua tāvini ra ia Ìtaata i te mau parau atoà ta na i rave ra. ⁶⁷ Ua aratai atu ra Ìtaata ia Repeta i roto i te fare o tana metua vahine o Tara. E riro atu ra o ia ei vahine mau na na, e e vahine hinaaro o ia na na. E maitai noa aè ra Ìtaata i muri aè i te poheraa o tana metua vahine ra.

Te poheraa o Àperahama; to na mau huaai

IPa 1.32-33

25 ¹ Ua faaipoipo atu ra Àperahama i te tahi vahine, o Tētura to na iòà. ² Fānau iho ra ta na: o Timerana, e o Iōtatana, e o Metana, e o Mitiāna, e o Ìtapata, e o Tūā. ³ Fānau aè ra ta Iōtatana: o Tēpa, e o Tētana. E o ta Tētana ra mau tamarii: o te metua ia no te Àturi, e no te Retuti, e no te Reumi. ⁴ E ta Mitiāna ra tamarii tamaroa:

o Èfā ia, e o Èfera, e o Hanota, e o Àpita, e o Èretaa. E tamarii anaè ia na Tētura.

⁵ Ua hōpoi atu ra Àperahama i te rahi o ta na taoà na Ìtaata. ⁶ Âreà nā tamarii a Àperahama i fānau i nā vahine tāvini na na ra, e taoà ta Àperahama i hōroà atu ia rātou, e te ora ra o ia i tonono ê ai o ia ia rātou i te pae i te hitià-o-te-rā ra, ia taa ê rātou i tana tamaiti ia Ìtaata i te fenua i te hitià-o-te-rā.

⁷ Teie hoì to Àperahama puè matahiti i te oraraa nei: hoê hānere, e hitu àhuru, e pae tiàhapa. ⁸ Unuhi aè ra Àperahama; pohe roa aè ra i te ruhiruhiāraa ra, ua ruhiruhiā roa te taata, ua rahi roa to na matahiti, e âmui-atoà-hia atu ra o ia i to na iho ra. ⁹ E na nā tamarii na na, na Ìtaata rāua o Ìtemaèra o ia i huna i roto i te ana i Matapera, i te âua a Èferona a Tohara Âti-Heta ra, o tei fāito atoà i Mamera ra. ¹⁰ I te âua i hoohia e Àperahama i te Âti-Heta ra. I reira to Àperahama hunaraahia, e i reira atoà hoì tana vahine ra o Tara. ¹¹ E pohe atu ra Àperahama, ua haamaitai mai ra te Atua i tana tamaiti ia Ìtaata, e tià hoì Ìtaata i Pere-Rahai-Roi.

1Pa 1.29-31

¹² Teie hoì te huaai o Ìtemaèra, te tamaiti a Àperahama, ta te vahine Àifiti, ta Hātara, te tāvini a Tara, i fānau na Àperahama ra. ¹³ Teie hoì te iò a o nā tamarii tamaroa a Ìtemaèra ra i to rātou mau iò a, i to rātou ra fānaua: ta Ìtemaèra matahiapo ra, o Nepaiota ia, e muri aè o Tetara ia, e o Àtapeèra, e o Mipetama, ¹⁴ e o Mitema, e o Tūma, e o Mātā, ¹⁵ e o Hātara, e o Tema, e o Ietura, e o Nafita, e o Tētēma. ¹⁶ O nā tamarii ia a Ìtemaèra; e o to rātou teie mau iò a, i to rātou mau òire, e to rātou mau pare: tino àhuru mā piti e arii anaè i to rātou ra mau fenua. ¹⁷ Teie hoì to Ìtemaèra puè matahiti i te ao nei: hoê hānere, e toru àhuru, e hitu tiàhapa, o nā puè matahiti; unuhi aè ra; pohe atu ra, e âmui-atoà-hia atu ra i to na iho ra. ¹⁸ Mai Hāvira atu to rātou pārahira, i te èa e haere tià atu ai i Àtura ra, e tae noa atu i Tura, i te hiti i Àifiti ra i pihaì atoà iho i to na atoà ra mau taeà.

Ètau e o Iatōpa

¹⁹ Teie hoì te parau o te tamaiti a Àperahama ra o Ìtaata. Fānau aè ra ta Àperahama o Ìtaata. ²⁰ E tae aè ra i te maha o te àhururaa o to Ìtaata matahiti, faaiipoipo iho ra o ia ia Repeta a Pētuera, e Âti-Àrama no Patana-Àrama, e tuahine no Rāpana Âti-Àrama ra. ²¹ Ua pure atu ra Ìtaata ia Iehova i te vahine na na ra, no te mea e uì o ia, ua faaroo mai ra Iehova i ta na pure, e ua tō iho ra tana vahine o Repeta. ²² Ua hāùtiùti iho ra te tamarii i roto i tana ôpū, ua nā ô aè ra o ia: O te huru ānei teie? E aha vau i nā reirahia mai ai? Haere atu ra o ia e ui ia Iehova. ²³ Ua parau mai ra Iehova ia na:

E piti atoà nūnaa i roto i to ôpū na,
 e piti atoà nānāi taata ta òe e fānau mai;
 e pūai rahi to te tahi i te tahi,
 e e vī te tuaana i te teina.

²⁴ E tae aè ra i te tau e fānau ai o ia ra, inaha, e maehaa tei roto i tana ôpū. ²⁵ E o tei fānau mai na i rāpae ra, e taata ùteùte ia, mai te àhu huruhuru ra e àti noa aè: maìri iho ra rātou i to na iòa o Ètau. ²⁶ E i muri aè, fānau mai ra to na teina, te tāpeà noa ra tana rima i te poro âvae o Ètau; i maìrihia ai to na iòa ia Iatōpa. Ua tae hoì Ìtaata i te ono o te àhururaa o to na matahiti i fānau ai Repeta ia rāua ra.

²⁷ Tupu atu ra taua nā tamarii ra. E riro atu ra Ètau ei taata hāharu paari, e taata no te aru; âreà o Iatōpa, e taata marū ia, e te pārahi noa i te tiàhapa. ²⁸ Here atu ra Ìtaata ia Ètau, no te mea ua àmu o ia i te venatio na na; âreà o Repeta, here atu ra o ia ia Iatōpa.

²⁹ Te tunu ra Iatōpa i te māa, ua haere mai ra Ètau mai te aru mai, ua pohe i te poia. ³⁰ Ua nā ô mai ra Ètau ia Iatōpa: E faaàmu mai òe ia ù i tenā na māa ùteùte, ua pohe au: i maìrihia ai to na iòa ia Ètoma. ³¹ Ua parau atu ra Iatōpa: E hoo mai òe ia ù i to tufaa matahiapo na! ³² Ua parau mai ra Ètau: Inaha, ua fātata vau i te pohe; e aha hoì ta ù faufaa i teie nei tufaa matahiapo? ³³ Ua parau atu ra Iatōpa: A tapu mai na i tenā na. Ua tapu mai ra hoì o ia ia na. Ua hoo mai ra i ta na tufaa matahiapo ra, tei ia Iatōpa mai ra. ³⁴ Ua hōpoi atu ra Iatōpa i te

pāne e te pipi tunu na Ètau. E ua àmu iho ra o ia, e ua inu i te pape, tià aè ra hoì i nià, haere atu ra. Haafaufaa òre atu ra Ètau i te tufaa matahiapo na na ra.

Ìtaata e o Àpiremeta

26¹ Roohia iho ra taua fenua ra i te oè — eiaha te oè matamua i tupu i te ànotau ia Àperahama. Haere atu ra Ìtaata i Tērara, i te arii o te Firiteti ia Àpimereta ra.² Ua fā mai hoì Iehova ia na ra, e ua parau mai e: Eiaha e haere i raro i Àifiti, e pārahi rā òe i te fenua ta ù e faaite atu ia òe nei.³ E pārahi òe i teie nei fenua; ei pihaì atoà iho vau ia òe, e e haamaitaì atu vau ia òe, e hōroà atu hoì au i teie nei mau fenua no òe, e no to òe ra huaai; e e faatupu vau i te tapu i ta ù i tapu atu i to metua ra ia Àperahama.⁴ E faarahi roa vau i to òe na huaai e mai te fetià o te raì ra te rahi; e e hōroà vau i teie atoà nei mau fenua no to òe na huaai. E ei to òe na huaai e maitaì ai te mau fenua atoà o teie nei ao,⁵ no te mea ua faaroo mai Àperahama i taù reo, e ua haapaò i ta ù poroì, e ta ù parau, e tei faatupuhia e au, e ta ù ture.⁶ Pārahi iho ra Ìtaata i Tērara.

⁷ E ua ui mai ra te mau taata no taua vaehaa ra ia na i te vahine na na ra, ua parau atu ra o ia: «E tuahine o ia no ù», mataù hoì o ia ia parau atu e: «E vahine o ia na ù», o te taparahihia o ia e to reira ia Repeta, e vahine mata aiaì hoì o ia.⁸ E maoro aè ra o ia i reira, te hiò noa mai ra taua arii o te Firiteti ra, o Àpimereta, nā roto i te haamāramarama, e inaha, ìte mai ra o ia ia Ìtaata i te hanihaniraa i tana vahine ra ia Repeta.⁹ Ua tii mai ra Àpimereta ia Ìtaata, nā ô mai ra: E vahine mau ā na òe te vahine nei! E aha hoì òe i parau mai ai e: «E tuahine o ia no ù!» Ua parau atu ra Ìtaata ia na: No te mea i manaò vau e, e pohe paha vau ia na.¹⁰ Ua parau mai ra Àpimereta: E aha teie ta òe i rave iho ia mātou nei? E ravea-noa-hia hoì ta òe vahine e te hoê o te mau taata nei, ahiri i rave: hara iho ra mātou ia òe i reira!¹¹ Ua aò atu ra Àpimereta i te mau taata atoà no na ra, nā ô atu ra: O tē rave noa atu i teie nei taata e i tana vahine, e taparahihia ia.

¹² Ua faaàpu iho ra Ìtaata i taua fenua ra, e taihoê hānere ta na i noaa i te huero hoê i taua matahiti ra: ua haamaitaì mai hoì Iehova ia na. ¹³ E rahi atu ra ta na, e tupu noa atu ra i te rahiraa: e riro atu ra o ia ei taata rahi roa. ¹⁴ E nana māmoe hoì ta na, e te nana puaatoro, e rave rahi hoì te tāvini; e ua feìi iho ra te Firiteti ia na.

Te faaauraa Ìtaata i te faufaa ia Àpimereta

¹⁵ E te mau âpoo pape i ôhia e te mau tāvini o to na ra metua, i te oraraa o tana metua ra o Àperahama, na te mau Firiteti i faaî e îî roa aè ra i te repo. ¹⁶ Ua parau mai ra Àpimereta ia Ìtaata: E haere ê atu na òe, ua rahi roa atu ra hoì òe ia mātou nei. ¹⁷ Haere atu ra Ìtaata, pātia iho ra i te tiàhapa i te peho i Tērara ra, pārahi iho ra i reira. ¹⁸ Ua ô faahou iho ra Ìtaata i te mau âpoo pape i ôhia e te mau tāvini o tana metua ra o Àperahama, ia pohe hoì Àperahama, i faaîhia ai taua mau âpoo pape ra e te Firiteti ra. E maìri iho ra o ia i te mau iòà ta tana metua i maìri ra. ¹⁹ Ua ô iho ra te mau tāvini o Ìtaata i te âpoo i taua peho ra, e ìtea iho ra te pape pihaa. ²⁰ Ua mārō mai ra te mau tiaì puaa i Tērara ra i te mau tiaì puaa a Ìtaata, nā ô mai ra: Na mātou tenā na pape! Maìri iho ra o ia i te iòà o taua âpoo pape ra ia Èteta, no te mea ua mārō mai rātou ia na. ²¹ Ua ô faahou hoì rātou i te tahi âpoo pape, e ua mārō mai ra hoì rātou i te reira; maìri iho ra o ia i te reira ia Tetena. ²² Ua haere ê atu ra o ia, e ua ô faahou i te tahi âpoo pape ā, aita rā rātou i mārō i te reira; maìri iho ra o ia i to te reira iòà ia Rehopota, ua nā ô aè ra hoì o ia: Ua ô tātou i teie nei ia Iehova, ia tupu tātou i te rahiraa i te fenua nei.

²³ E mai reira hoì haere atu ra o ia i Pere-Tepa. ²⁴ E ua fā mai ra Iehova ia na i taua ruì ra, nā ô mai ra: O vau te Atua o to metua ra, o Àperahama: Eiaha e mataù, tei pihai atoà iho vau ia òe; e e haamaitaì atu vau ia òe, e faarahi au i to òe ra huaai no taù tāvini, no Àperahama. ²⁵ Ua patu iho ra o ia i te hoê fata i reira, e ua pure iho ra i te iòà o Iehova. E ua pātia iho ra i to na tiàhapa i reira; e ua ô iho ra te mau tāvini no Ìtaata i te âpoo pape i reira.

²⁶ Ua haere mai ra Àpimereta, e te hoa iho o Àhutāta, e te raatira rahi o te nuu na na ra, o Fitora, ia na mai Tērara mai ra. ²⁷ Ua parau atu ra Ìtaata ia rātou: E aha òutou i haere mai ai i ô nei ia ù nei, te riri mai nei hoì òutou ia ù, e ua tiàvaru mai òutou ia ù? ²⁸ Ua nā ô mai ra rātou: Ìte hua aè nei mātou e, tei ia òe Iehova. E i teie nei, te parau nei mātou e: E i tapu ta tātou, o mātou e o òe. E faaau na mātou i te tahi faufaa ia òe na: ²⁹ e mai ia mātou aore i haùti noa atu ia òe, e o te hāmani maitaì anaè ra ta mātou ia òe, ua tuu hau noa aè nei mātou ia òe, e tenā na. Ua haamaitaìhia mai òe e Iehova, eiaha atoà òe e hāmani ìno noa mai ia mātou nei. ³⁰ Ua rave iho ra o ia i te faaàmua na rātou; e ua àmu rātou atoà ra e ua inu hoì i te pape. ³¹ Tià aè ra rātou i nià i te poìpoì roa, ua tapu iho ra rātou te tahi pae, e te tahi pae. Ua tuu atu ra Ìtaata ia rātou ia haere na, reva atu ra rātou mā te hau.

³² Ua haere mai ra te mau tāvini o Ìtaata i taua mahana ra, ua parau mai ra ia na i te hoê âpoo pape i ôhia e rātou ra, nā ô mai ra ia na: Ua ìtea te pape ia mātou! ³³ Mairi iho ra i te reira ia Tapa. I parauhia ai taua òire ra i teie nei e, o Pere-Tapa te ià.

Te tāàtiraa o Ètau

³⁴ A maha atu ra àhururaa to Ètau matahiti, ua faaipoipo atu ra o ia i te tamahine a Peeri Âti-Heta ra ia Iutita, e te tamahine a Èrona Âti-Heta ra ia Patemata. ³⁵ Riro atu ra rāua ei faatupu i te ìno ia Ìtaata rāua o Repeta.

Te haruraa Iatōpa i te haamaitairaa a Ètau

27 ¹ E ruhiruhiā aè ra Ìtaata, e mohimohi aè ra tana mata: e aore i ìte maitaì ia hiò. Ua parau atu ra o ia i tana tamaiti matahiapo ia Ètau, nā ô atu ra: E taù tamaiti! Ua parau mai ra o ia: Teie au! ² Ua parau atu ra o ia: Inaha, ua ruhiruhiā vau, aore au e ìte i te mahana e pohe ai au. ³ E tenā na, teie ta ù parau ia òe, e rave òe i te mauhaa na òe ra, i te piha òhe e te fana na òe, e haere òe i te aru i te venatio na ù. ⁴ A rave ai i te māa noànoà na ù, ta ù e here nei, a hōpoi mai ai

ia ù nei, ia àmu vau, ia haamaitaì atu vau ia òe a pohe atu ai au. ⁵ Te faaroo ra Repeta ia Ìtaata i te parauraa atu i te tamaiti ia Ètau. Haere atu ra Ètau i te aru e ìmi i te venatio, e hōpoi mai na tana metua ra.

⁶ Ua parau atu ra Repeta i tana tamaiti ia Iatōpa, nā ô atu ra: Inaha, i faaroo atu ra vau i te parau a to metua i te tuaana ia Ètau, i te nā ôraa atu e: ⁷ «E hōpoi mai i te venatio, e rave i te māa noànoà na ù ia àmu vau, ia haamaitaì au ia òe i te aro o Iehova a pohe atu ai au.»

⁸ E tenā na, e taù tamaiti, e faaroo mai òe i ta ù parau; ta ù e parau atu nei: ⁹ e tii òe e rave mai i e piti pinia puaaniho maitataì no roto i te nana aè ra; e na ù e rave eì māa noànoà na to metua, ta na e here ra. ¹⁰ E na òe e hōpoi i to metua ra, ia àmu o ia, e ia haamaitaì mai ia òe a pohe atu ai o ia.

¹¹ Ua parau mai ra rā Iatōpa i te metua vahine ia Repeta: Inaha hoì taù tuaana o Ètau e taata huruhuru ia, e e taata huruhuru òre hoì au. ¹² E riro paha taù metua i te fāfā mai ia ù, e e riro vau mai te haavare ia na; e o te ìno tē noaa ia ù i reira, e òre te haamaitaì!

¹³ Ua parau atu ra tana metua vahine ia na: Eì nià ia ù taua ìno na òe ra, e taù tamaiti! E faaroo noa mai òe i ta ù parau, e tii òe e hōpoi mai i te pinia puaaniho ra ia ù nei. ¹⁴ Ua tii atu ra o ia, ua hōpoi mai ra i te metua vahine ra; ua hāmani iho ra taua metua vahine no na ra i te māa noànoà, ta tana metua tāne e here ra.

¹⁵ Ua rave iho ra Repeta i te àhu maitaì o te tamaiti matahiapo ra o Ètau, tei ia na taua àhu ra i te vairaa, tei roto i te fare, e ua faaàhu atu ra i te tamaiti hopeà ra ia Iatōpa ra. ¹⁶ E ua vehi atu ra i tana rima e te ài i te ìri o nā pinia puaaniho ra.

¹⁷ Ua tuu atu ra o ia i taua māa noànoà, e te pāne, ta na i hāmani ra, i te rima o tana tamaiti ra o Iatōpa.

¹⁸ Ua haere atu ra o ia i te metua tāne ra, nā ô atu ra: E taù metua! Ua nā ô mai ra o ia: Teie au! O vai òe, e taù tamaiti? ¹⁹ Ua parau atu ra Iatōpa i tana metua tāne: O vau to tamaiti matahiapo ra o Ètau; ua rave hoì au i ta òe i faaue mai ia ù ra. Teie to ù hinaaro, e tià mai òe i nià, e pārahi mai na, e àmu i taù venatio, ia haamaitaì mai òe ia ù nei.

²⁰ Ua parau mai ra Ìtaata i te tamaiti: I aha tià i noaa vave ai ia òe, e taù tamaiti? Ua nā ô atu ra o ia: No te mea na te Atua no òe ra, na Iehova, i hōpoi mai ia ù. ²¹ Ua parau mai ra Ìtaata ia Iatōpa:

E haafātata mai na òe; ia fāfā atu vau ia òe, e taù tamaiti, ia ìte au e, o taù tamaiti mau ā òe o Ètau, e eere! ²² Ua haafātata atu ra Iatōpa i pihai iho i tana metua ia Ìtaata, e ua fāfā mai ra o ia ia na, nā ô mai ra: O te reo ra, e reo ia no Iatōpa, âreà te rima, e rima ia no Ètau. ²³ Aore aè ra o ia i ìte ia na, no te mea e rima huhuhuru to na, mai te rima atoà o tana tuaana ra o Ètau; e ua haamaitai mai ra o ia ia na. ²⁴ Ua parau faahou mai ra rā o ia: O taù tamaiti mau ā òe na, o Ètau? Ua nā ô atu ra o ia: O vau ia. ²⁵ Ua parau mai ra Ìtaata: A hōpoi mai i pihai iho ia ù nei, e àmu vau i te venatio a taù tamaiti, ia haamaitai atu vau ia òe. Ua hōpoi atu ra o ia i pihai iho ia na, e ua àmu iho ra o ia; e ua hōpoi atu ra o ia i te uaina na na, e ua inu iho ra o ia. ²⁶ E ua parau mai ra tana metua ra o Ìtaata ia na: E haafātata mai òe; e hoì mai ia ù, e taù tamaiti! ²⁷ Ua haafātata atu ra o ia, ua hoì atu ra ia na. Ìte aè ra o ia i te hauà o to na àhu; e ua haamaitai mai ra ia na, nā ô mai ra:

Inaha mai te hauà o te âua i haamaitaihia e Iehova ra,
te hauà o taù tamaiti nei.

²⁸ Ia hōroà mai te Atua i te hau no te rai mai ia òe,
e te maitai hoì o te fenua nei,
ia rahi hoì te tītona, e te uaina!

²⁹ Ia auraro mai te taata ia òe,
e ia piò mai te mau fenua i raro i mua ia òe!

Ei tāvana òe i nià iho i to mau taeà,
e ia faatura mai te tamarii a to metua vahine ia òe!

O tei faaiño mai ia òe ra, ia faaiño-atoà-hia o ia,
e o tei haamaitai mai ia òe ra, ia haamaitai-atoà-hia mai o ia!

³⁰ E oti aè ra ta Ìtaata haamaitairaa mai ia Iatōpa, e aita Iatōpa i tae reà i rāpae, mai mua mai i te aro o tana metua ra o Ìtaata, ua haere mai ra tana tuaana o Ètau, mai ta na ìmiraa venatio mai ra. ³¹ Ua oti atoà hoì ta na māa noànoà i te hāmanihia e ana, e ua hōpoi mai ra i te metua tāne ra. E ua nā ô mai ra i tana metua tāne: E tià mai òe, e taù metua, e àmu i te venatio a to tamaiti nei, ia haamaitai mai òe ia ù nei! ³² Ua parau atu ra te metua tāne ra o Ìtaata ia na: O vai òe na?

Ua nā ô mai ra o ia: O vau to tamaiti, o to tamaiti matahiapo ra, o Ètau! ³³ Roohia iho ra Ìtaata i te rūrūtaina rahi roa, e ua nā ô atu ra: O vai hoì teie, e tei hea iho nei te taata i ìmi i te venatio, e ua hōpoi mai i ô nei ia ù nei? E ua àmu hua hoì au hou mai nei òe, o ia hoì ta ù i haamaitaì iho nei, e e haamaitaìhia hoì o ia. ³⁴ E ìte aè ra Ètau i te parau a tana metua ra, ua pii hua mai ra o ia i te òto rahi, ua nā ô mai ra i tana metua: E haamaitaì mai òe ia ù, o vau atoà nei, e taù metua e! ³⁵ Ua parau atu ra Ìtaata: Ua haere haavare mai to teina i ô nei, e ua riro ia na to òe maitaì. ³⁶ Ua parau mai ra o ia: E parau-tià-hia o ia ia Iatōpa, eere ānei? A piti aè nei a ana haavareraa mai ia ù? I rave hoì o ia i taù tufaa matahiapo i mūtaa iho ra, e inaha, ua riro to ù nei maitaì ia na i teie nei! E ua nā ô mai ra hoì o ia: Aita ānei òe i vaiiho i te tahi maitaì no ù? ³⁷ Ua parau atu ra Ìtaata, nā ô atu ra ia Ètau: Inaha, ua faariro vau ia na ei tāvana no òe, e to na atoà ra mau taeaè, ua tuuhia e au i raro aè ia na, ua hōroà vau i te tītona, e te uaina na na: e tenā na, e taù tamaiti, e nā hea atu vau ia òe? ³⁸ Ua parau mai ra Ètau i tana metua: Hoê roa ra a òe maitaì, e taù metua? E haamaitaì mai òe ia ù, o vau atoà nei, e taù metua e! E ua òto pii noa atu ra Ètau. ³⁹ Ua parau atu ra taua metua no na ra o Ìtaata, nā ô atu ra ia na:

Inaha, to òe pārahiraā ei te maitaì o te fenua nei,
e te hau no te raì ra.

⁴⁰ E no ta òe ra òè, ta òe faufaa,
e ei tāvini òe no to teina;
te vai atu ra rā te tau e riro ai te mana ia òe,
e ôfati ai òe i ta na tuto i nià i to àî na.

Iatōpa io Rāpana ra

⁴¹ Ua feì iho ra Ètau ia Iatōpa, no te maitaì a tana metua i haamaitaì atu ia na ra. Ua nā ô aè ra Ètau i roto i to na iho âau: Ua fātata te mau mahana òtohaa no taù metua nei; ei reira vau e taparahi ai i taù teina nei ia Iatōpa. ⁴² E i faaìtehia mai ra Repeta i te parau a tana tamaiti matahiapo ra a Ètau. Ua tii atu ra o ia i te tamaiti hopeà ra ia Iatōpa, ua parau atu ra ia na: Inaha, te oaoa noa ra to tuaana ra o Ètau ia òe,

ua ôpua o ia e taparahi ia òe na. ⁴³ E i teie nei, e taù tamaiti, e faaroo mai òe i taù reo: e tià òe, e horo i Harāna i taù tuaane ra ia Rāpana. ⁴⁴ Pārahirahi noa atu ai i reira, e ia māha te riri o to tuaana ra. ⁴⁵ E ia māha te riri o to tuaana ia òe, e ia moè ia na ta òe i rave iho nei ia na ra, ei reira vau e tii atu ai ia òe e aratai mai ia òe na. Ia faaèrehia ānei hoì au ia òrua atoà i te mahana hoê?

⁴⁶ Ua parau atu ra Repeta ia Ìtaata: Ua paupau roa taù aho i nā tamahine a Heta nei. Ia rave Iatōpa i te vahine no te mau tamahine a Heta, mai te mau vahine o teie nei fenua, e aha ta ù faufaa ia pārahi i te ao nei i reira?

28 ¹ Ua parau atu ra Ìtaata ia Iatōpa, ua haamaitai atu ra ia na, ua aò atu ra ia na, nā ô atu ra: Eiaha òe e faaipoipo i te vahine no te mau tamahine a Tanaana nei. ² A tià, a haere i Patana-Àrama, i te ùtuafare o Pētuerā, o te metua tāne o to metua vahine nei, a faaipoipo ai i te hoê vahine no reira, no te mau tamahine a Rāpana ra, a te tuaane a to metua vahine nei. ³ E ia haamaitai mai hoì te Atua Pūaihope ra ia òe, e ia tamarihia ta òe, e ia faarahi ia òe, ia riro òe ei rave rahi roa! ⁴ E ia hōroà mai o ia i te maitai i parauhia mai ia Àperahama, no òe e no to òe ra huaai, ia noaa ia òe te fenua ta òe e purutia noa na, ta te Atua i hōroà mai no Àperahama. ⁵ Ua tuu atu ra Ìtaata ia Iatōpa, ia haere noa na i Patana-Àrama ia Rāpana a Pētuerā Àti-Àrama, i te tuaane o Repeta metua vahine a Ètau rāua o Iatōpa ra.

⁶ Ìte aè ra Ètau e, ua haamaitai Ìtaata ia Iatōpa, e ua tonu ia na i Patana-Àrama, ia faaipoipo o ia i te tahi vahine no reira, e ua aò o ia ia na i tana haamaitairaa ia na ra, i te nā ôraa e: «Eiaha òe e faaipoipo i te vahine no te mau tamahine a Tanaana nei»; ⁷ e ua faaroo Iatōpa i tana metua tāne e tana metua vahine, e ua reva i Patana-Àrama. ⁸ E ìte aè ra hoì Ètau e, aore tana metua tāne ra, o Ìtaata, i au i te mau tamahine a Tanaana ra. ⁹ Haere atu ra Ètau io Ìtemaèra ra, faaipoipo atu ra i te tuahine o Nepaiota ia Māhārata a Ìtemaèra a Àperahama ra, ei vahine na na, ei âmui atoà i nā vahine a ana ra.

Te ôrama a Iatōpa

¹⁰ Reva atu ra Iatōpa mai Pere-Tepa atu, e haere tià atu ra i Harāna ra. ¹¹ E tae atu ra o ia i te hoê vāhi, taòto iho ra i reira, ua maìri hoì te mahana. Ua rave iho ra o ia i te hoê òfai no taua vāhi ra, tuua iho ra i raro aè i tana upoo, taòto iho ra i reira ra. ¹² E taòto hoì ta na: e inaha, ìte atu ra o ia i te hoê èà, ua faatiàhia i nià i te fenua nei, e ua tae roa te àuru o taua èà ra i nià i te ràì; e inaha, te paìuma ra te mau merahi a te Atua i nià, e te pou mai ra i raro i taua èà ra. ¹³ E inaha, te tià noa mai ra Iehova i nià aè i te reira, e ua nā ô mai ra: O vau o Iehova, o te Atua no to metua ra, no Àperahama, e te Atua no Ìtaata. E teie nei fenua ta òe e taòto na, e hōroàhia ia e au no òe, e no to òe na huaai. ¹⁴ E e riro to òe na huaai mai te huà repo o te fenua nei i te rahi; e e tae roa òe i te tooà-o-te-rā, e te hitià-o-te-rā, e i apatoèrau, e i apatoà. E ei ia òe, e ei to òe na huaai, e maitai ai te mau fētii atoà o te ao nei. ¹⁵ E inaha, tei pihai atoà iho vau ia òe, e na ù òe e tiaì i to òe na mau haereà atoà, e e faahoì mai ā vau ia òe i teie nei fenua; e òre hoì au e faaruè ia òe e ia hope roa ta ù i parau ia òe i te faatupuhia e au ra.

¹⁶ Ua ara aè ra Iatōpa i to na taòto, ua nā ô aè ra: E riro tei ô nei Iehova, e aore hoì au i ìte. ¹⁷ Mataù iho ra o ia, e ua nā ô aè ra: E vāhi mataù rahi teie! O te fare teie o te Atua, e o te ùputa teie o te ràì! ¹⁸ Ua tià aè ra Iatōpa i nià i te poi-poi roa ra; ua rave iho ra i te òfai ta na i paè i raro aè i tana upoo ra, ua faatià aè ra ei pou ra, ua nīnii iho ra i te monoì i nià iho. ¹⁹ Maìri iho ra o ia i te iòà o taua vaehaa ra o Pētera— ârèa te iòà o taua òire ra i mūtaa iho, o Rūtā ia. ²⁰ Ua èuhe iho ra Iatōpa, nā ô atu ra: Ia tià ia òe, e te Atua, e ei pihai iho òe ia ù, e ia tiaì mai òe ia ù i to ù nei haereà ta ù e haere nei, e ia hōroà mai òe i te māa na ù e àmu, e te àhu ei àhu, ²¹ e ia faahoì mai ia ù i te ùtuafare o taù metua mā te ora, ei Atua no ù Iehova i reira. ²² E e riro teie nei òfai ta ù i faatià iho nei ei pou ra, ei fare no te Atua. E te àhuru o te mau mea atoà ta òe e hō mai na ù nei, e hōpoi-hia ia e au na òe.

Te fārereiraa o Iatōpa rāua o Rāhera

29¹ Haere noa atu ra Iatōpa i to na tere, e tae atu ra i te fenua i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ² Ua hiò iho ra o ia, e inaha, e âpoo pape tei taua vaehaa ra; e e toru atoà nana māmoe i te taòto-noa-raa i pihai iho, no taua âpoo ra hoì te pape ia faainu i taua mau nana ra. E òfaì rahi tei nià iho i te àuvaha o taua âpoo pape ra. ³ Ia tae atoà mai rā te mau nana; e huri ê ai rātou i taua òfaì i nià iho i te âpoo pape ra, a faainu ai i taua mau māmoe ra, a tuu faahou ai i te òfaì i nià iho i taua âpoo i te vairaa ra. ⁴ Ua parau atu ra Iatōpa ia rātou: E àu mau taeae, no hea òutou na? Ua parau mai ra rātou: No Harāna mātou. ⁵ Ua nā ô atu ra o ia ia rātou: Ua ìte ānei òutou i te mootua o Nahora ra ia Rāpana? Ua parau mai ra rātou: Ua ìte mātou. ⁶ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Te ora ra? Ua nā ô mai ra rātou: Te ora ra! E inaha, terā aè te tamahine o Rāhera tē haere mai ra mā te nana māmoe. ⁷ Ua parau atu ra o ia: Inaha, e mahana roa, aore hoì i tae i te hora e haaputuhia ai te māmoe; a faainu i te māmoe i te pape, a tuu atu ai ia àmu i te māa. ⁸ Ua parau mai ra rā rātou: Eita e tià, ia tae atoà mai rā te mau nana, e ia huri ê i te òfaì i nià iho i te âpoo pape nei; ei reira e faainuhia ai te māmoe.

⁹ Te paraparau noa ra o ia ia rātou, o Rāhera mai ra, mā te nana māmoe a te metua tāne iho: o ia hoì te tiaì. ¹⁰ E tei te ìteraa atu Iatōpa ia Rāhera, i te tamahine a Rāpana, te tuaane o tana metua vahine ra, e te nana māmoe a te tuaana o tana metua vahine a Rāpana ra, ua haere atu ra Iatōpa i pihai iho, huri ê atu ra i te òfaì i te àuvaha o te âpoo pape ra, ua faainu iho ra i te nana māmoe a Rāpana, a te tuaane o tana metua vahine ra. ¹¹ Ua hoì atu ra Iatōpa ia Rāhera pii hua atu ra te reo i te òto. ¹² E ia faaite atu Iatōpa ia Rāhera, e no te fētii o ia o tana metua tāne ra, e o te tamaiti o ia na Repeta. Ua horo atu ra Rāhera, faaite atu ra i te metua tāne. ¹³ E ìte aè ra Rāpana i te parau ia Iatōpa, te tamaiti a tana tuahine ra, ua horo mai ra o ia e fārerei ia na ra, tauahi iho ra, e hoì atu ra ia na ra, e ua arataì atu ra ia na i roto i to na fare. Ua faaite atu ra o ia ia Rāpana i te parau atoà ra. ¹⁴ Ua

parau mai ra Rāpana ia na: To ù ivi mau ā òe, e to ù atoà nei ìò. E hoê aè ra o Iatōpa marama tià i te pārahiraa ia na ra.

Nā tāàtiraa e piti o Iatōpa

¹⁵ Ua parau mai ra Rāpana ia Iatōpa: Ia rave noa mai ānei hoì òe i ta ù nei òhipa, no te mea e taeaè òe no ù? E faaite mai òe i ta òe utuà. ¹⁶ Toopiti o Rāpana tamahine, o Rea te iòà o te matahiapo ra, e o Rāhera te iòà o te teina. ¹⁷ E mata mai to Rea, âreà o Rāhera, e purotu ia i te mata e te huru atoà, ¹⁸ e no te mea te hinaaro ra Iatōpa ia Rāhera. Ua nā ô atu ra o ia: E tāvini au i ô nei ia òe nei e ia hitu aè matahiti, no to tamahine hopeà nei o Rāhera. ¹⁹ Ua parau mai ra Rāpana: E mea maitai ia hōroà atu vau ia na na òe, eiaha vau e hōroà atu ia na na te tahi taata ê atu. E pārahi tāua i ô nei. ²⁰ Ua tāvini atu ra Iatōpa e a hitu atu ra matahiti, no Rāhera, e no to na hinaaro ia na, riro atu ra taua matahiti ra, mai nā mahana rii aita reà nei te huru ia na.

²¹ Ua parau atu ra Iatōpa ia Rāpana: Hō mai i taù vahine, ua hope hoì to ù taime; ia faaipoipo vau ia na! ²² Ua haaputu mai ra Rāpana i te mau taata atoà no taua vaehaa ra, e ua faaàmuraa māa iho ra. ²³ E ruì iho ra, rave aè ra o ia i tana tamahine ra ia Rea, ua aratai mai ra o ia ia na, taòto atu ra o ia ia na. ²⁴ E ua hōroà mai ra Rāpana i tana tāvini vahine ra ia Tiripa, ei tāvini vahine no tana tamahine ra, no Rea. ²⁵ Ia ao rā, ìte aè ra Iatōpa: e inaha, o Rea! Ua parau atu ra o ia ia Rāpana: E aha teie ta òe i rave iho ia ù nei? Eere ānei o Rāhera ta ù i tāvini atu ai au ia òe na? E aha òe i haavare mai ai ia ù? ²⁶ Ua parau mai ra Rāpana: Eita e tià i to mātou nei fenua ia nā mua i te hōroà i te teina, eiaha te matahiapo ra. ²⁷ A faahope na i to na nei hepetoma faaipoiporaa, e e hōroà atoà atu mātou i te tahi atoà na òe, ei utuà na òe, e tāvini mai ā òe ia ù nei e ia hitu mai ā matahiti.

²⁸ Ua nā reira atu ra Iatōpa; e hope aè ra ia na to na hepetoma ra; ua hōroà atoà mai ra Rāpana i tana tamahine ia Rāhera ei vahine na na. ²⁹ E ua tuu mai ra Rāpana i tana tāvini vahine ra ia Pira, i tana tamahine ia Rāhera, ei tāvini vahine na na. ³⁰ Taòto atoà atu ra o ia

ia Rāhera, e e rahi to na hinaaro ia Rāhera ia Rea; e ua tāvini atu ra o ia io Rāpana e hitu ā matahiti ia Rāhera.

Te mau tamarii a Iatōpa

³¹ E ia hiò mai ra Iehova e aore Rea i herehia, ua hōroà mai ra o ia i te tamarii na na, âreà o Rāhera, te vai uì noa ra ia. ³² Ua tō iho ra Rea. E fānau mai ra ta na e tamaroa, maìri iho ra o ia i to na iòa Reupena; ua nā ô aè ra hoì o ia: Ua hiò mai ā Iehova i to ù nei àti; e i teie nei, e here mai taù tāne ia ù. ³³ E ua tō faahou iho ra o ia, e fānau mai ra e tamaroa. Ua nā ô aè ra: No te mea e ua faaroo mai ra Iehova, e aore au i herehia mai, i hōroà atoà mai ai o ia ia ù i teie nei tamaiti. Maìri iho ra o ia i to na iòa o Timeona. ³⁴ Ua tō faahou iho ra hoì o ia, e fānau mai ra e tamaiti. Ua nā ô aè ra: E àti roa mai taù tāne ia ù i teie nei, no te mea a tootoru aè nei a ù tamaroa i fānau na na. I maìrihia ai o ia ia Revi. ³⁵ Ua tō faahou iho ra o ia, fānau mai ra e tamaroa. Ua nā ô aè ra: E haamaitaì au ia Iehova i teie nei. I maìri ai o ia i to na iòa ia Iuta; āua atu ra o ia.

30 ¹ E ìte aè ra Rāhera, e aita a ana e tamarii ia Iatōpa, ua feìi atu ra Rāhera i tana tuaana, e ua parau atu ra ia Iatōpa: Hō mai i te tamarii na ù a pohe au. ² Riri aè ra Iatōpa ia Rāhera; e ua nā ô mai ra ia na: Tei ia ù ānei ta te Atua ra, tei òre i hōroà mai i te tamarii na òe? ³ Ua parau atu ra o ia: Terā iho taù tāvini, o Pira; e haere atu òe ia na ra, ia fānau ta na ei hiiraa na ù, ia tamarihia ta ù ia na ra. ⁴ Ua tuu atu ra o ia i tana tāvini ia Pira ei vahine na na, e ua taòto atu ra ia Iatōpa ia na. ⁵ Ua tō iho ra o Pira, e fānau mai ra ta Iatōpa ia na e tamaroa. ⁶ Ua nā ô aè ra Rāhera: Ua faatià mai te Atua ia ù; ua faaroo atoà mai hoì o ia i to ù reo, e ua hōroà mai te tahi tamaiti na ù. I maìri ai o ia ia na ia Tana. ⁷ Ua tō faahou iho ra taua tāvini o Rāhera ra, o Pira, o te piti ia o te tamaiti ta na i fānau na Iatōpa. ⁸ Ua nā ô aè ra Rāhera: E taputōraa rahi to ù nei taputōraa i taù tuaana, e ua riro mai ia ù. Maìri iho ra i to na iòa o Nafatari.

⁹ E ìte aè ra Rea e, ua āua o ia, ua tuu atu ra i tana tāvini ia Tiripa, ia Iatōpa ra ei vahine. ¹⁰ Ua fānau iho ra ta te tāvini o Rea ra, ta Tiripa,

i te tahi tamaiti na Iatōpa. ¹¹ Ua nā ô aè ra Rea: E tīaa atoà! I maìri ai o ia ia na ia Tatā. ¹² Ua fānau faahou iho ra ta te tāvini o Rea ra, ta Tiripa, e i te tahi tamaiti na Iatōpa, o te piti ia. ¹³ Ua nā ô aè ra o Rea: Ua maitaì au! E parau te mau vahine ia ù nei, e ua maitaì! Maìri iho ra o ia ia na ia Àtera.

¹⁴ Haere atu ra Reupena i rāpae i te ànotau òòtiraa tītona ra, ìte atu ra o ia i te tūtaima i taua vāhi ra, e ua hōpoi mai ra i te metua vahine ia Rea ra. Ua parau mai ra Rāhera ia Rea: Te hinaaro nei au e e hō mai òe i e fanu tūtaima, i te tūtaima a to tamaiti na, na ù. ¹⁵ Ua parau atu ra o ia ia na: E iti ā tenā, o taù tāne i ravehia e òe na, e tītau atoà mai òe i te tūtaima a taù tamaiti nei? Ua parau mai ra Rāhera: E taòto o ia ia òe i teie nei ruì, i te tūtaima a to tamaiti na. ¹⁶ E ia hoì mai ra Iatōpa i te ahiahi mai te aru mai, haere atu ra Rea i rāpae ia fārerei atu ia na, e ua nā ô atu ra: E taòto òe ia ù nei, ua tārahunia òe e au i te tūtaima a taù tamaiti. Ua taòto mai ra o ia ia na i taua ruì ra. ¹⁷ Ua faaroo mai ra te Atua ia Rea: e ua tō iho ra o ia, o te toopae ia o te tamaiti ta na i fānau na Iatōpa. ¹⁸ Ua nā ô aè ra Rea: Ua faautuà mai te Atua ia ù, no te mea ua hōroà vau i taù tāvini na taù tāne. Maìri iho ra o ia ia na ia Ìtahara. ¹⁹ Ua tō faahou iho ra Rea, o te tooono ia o te tamaiti ta na i fānau na Iatōpa. ²⁰ Ua nā ô aè ra Rea: Ua faataoà te Atua ia ù i te taoà maitaì; e noho mai taù tāne ia ù i teie nei, no te mea e tooono aè nei aù tamarii tamaroa i fānau na na. Maìri iho ra o ia ia na ia Tepuruna. ²¹ E muri aè ra, fānau faahou iho ra o ia e tamahine, maìri iho ra i to na iòà o Tīnā.

²² Ua manaò mai ra te Atua ia Rāhera; e ua faaroo mai ra te Atua ia na, e ua hōroà mai ra te Atua i te tamarii na na. ²³ E ua tō iho ra o ia, e fānau mai ra ta na e tamaroa. E ua nā ô aè ra o ia: Ua faaòre iho nei te Atua i te faainoraa ia ù nei. ²⁴ Maìri iho ra i to na iòà o Iotēfa, ua nā ô aè ra hoì o ia: Ia âmui mai ā Iehova i te tahi tamaiti na ù!

Te taoàraahia o Iatōpa

²⁵ E tei te tau i fānau ai Iotēfa ia Rāhera ra, o ta Iatōpa ia parauraa atu ia Rāpana e: E tuu aè òe ia ù e haere au i to ù ra vāhi, i to ù

ra fenua. ²⁶ Hō mai òe i taù puè vahine, i tāvini atu ai au ia òe na, e taù mau tamarii nei hoì, e tuu òe ia ù ia haere na: ua ìte hoì òe i te huru o ta ù òhipa i rave ia òe na. ²⁷ Ua parau mai ra Rāpana ia na: Eì hāmani maitaì to òe ia ù! Ìte hua aè nei au ia ù iho, e no òe i haamaitaì mai ai Iehova ia ù. ²⁸ Ua parau mai ra o ia: E faaìte mai òe ia ù i ta òe utuà, e na ù ia e hōroà atu. ²⁹ Ua parau atu ra o ia ia na: Ua ìte hoì òe i ta ù raverā òhipa ia òe na, e ta òe taoà i noaa ia ù ra; ³⁰ e ta òe na taoà iti haìhaì a haere mai ai au ra, ua riro iho nei eì mea rahi roa, ua haamaitaì mai hoì Iehova ia òe i ta ù nei òhipa. E i teie nei, a fea vau e ìmi ai i ta to ù iho nei fētii? ³¹ Ua parau mai ra Rāpana: E aha ta ù e hōpoi atu na òe? Ua parau atu ra Iatōpa: E aha ta òe hōpoi mai na ù ia tià rā ia òe teie parau, e tiaì faahou vau i te māmoe na òe e na ù e faaàmu. ³² E haere au nā roto i te nana atoà àùanei, a faataa ê atu ai i te mau puāa ôpatapata rarahi, e te ôpatapata rii, e te puāa ùteùte no roto i te mau māmoe ra, a ìtea ai i muri aè te puāa ôpatapata rarahi e te ôpatapata rii i roto i te puāaniho ra. O ta ù ia utuà. ³³ Eì reira e ìtea ai te tiàraa o ta ù nei parau, ia tae ta ù ra utuà i mua i to aro na a muri aè; o te mau puāa aore e ôpatapata rarahi, e te ôpatapata rii, i roto i te mau puāaniho ra, e te mau puāa ùteùte òre i roto i te mau māmoe, ia ìtea i roto i ta ù ra, ia parauhia te reira, eì māa èiā. ³⁴ Ua parau mai ra Rāpana: Ua tià, e nā reira i ta òe e parau mai na! ³⁵ Ua faataa atu ra o ia i taua mahana ra i te mau puāaniho oni ôpatapata rarahi e te ôpatapata rii, e te mau puāaniho ufa ôpatapata rarahi e te ôpatapata rii (o te mau puāa atoà i teatea e tahi vāhi iti,) e te mau puāa ùteùte atoà i roto i te mau māmoe ra. Ua tuu atu ra i te rima i ta na iho mau tamarii eì tiaì. ³⁶ Ua faataa ê atu ra o ia ia na iho ia Iatōpa, e toru mahana e tae na ai ia haere. Ua tiaì iho ra Iatōpa i te tahi pae i te mau nana a Rāpana ra. ³⁷ Ua rave iho ra Iatōpa i te ohi rii repene âpī ra, e te ohi rūtā, e te ohi àramona; ua hōhore iho ra o ia, ia toretore, ia ìtea te teatea i roto i taua mau ohi ra. ³⁸ Ua faatià aè ra o ia i taua mau rāau rii horea e ana i te hiti o te mau vāhi pape i faainuhia ai te mau māmoe ra, i mua mau i te māmoe ia haere mai rātou e inu i te pape ra, ia tō rātou i reira ra.

³⁹ Ua tō iho ra te mau māmoe i mua i taua mau rāau rii ra, e fānau mai ra i te fanauà ôpatapata rarahi e te ôpatapata rii, e te purepure. ⁴⁰ Ua vehe iho ra Iatōpa i taua mau fanauà ra, faataa ê mai ra i tei ôpatapata i taua mau puua ra, e tei ùteùte i taua mau nana a Rāpana ra, faataa ê mai ra ia ei nana na na iho, aore ia i tuu atoà i roto i te mau nana a Rāpana ra. ⁴¹ E ua pupa anaè te mau puua ètaèta o taua nana ra, ua tuu iho ra Iatōpa i taua mau rāau rii i taua mau vāhi pape ra, i mua i te mata o taua mau puua ra, ia tō rātou i reira i taua mau rāau rii ra. ⁴² Âreà te mau puua paruparu o taua nana ra, aore o ia i tuu i taua mau rāau ra i te reira. Riro atu ra te paeàù paruparu ra na Rāpana, e te paeàù ètaèta ra tei ia Iatōpa ia.

To Iatōpa faaruèraa ia Rāpana

⁴³ Tupu atu ra te taoà a taua taata ra i te rahi; e puua rahi ta na, e te tāvini vahine, e te tāvini tāne, e te tāmèra, e te âtini.

31 ¹ Ìte aè ra Iatōpa i te parau a nā tamarii a Rāpana i te nā ôraa e: Ua pau roa te taoà a to tātou metua ia Iatōpa; no roto i ta to tātou metua ra taua taoà rahi na na aè ra i noaa. ² E te hiò atu ra Iatōpa i te mata o Rāpana; e inaha, eere mai tei mūtaa iho ra. ³ E ua parau mai ra Iehova ia Iatōpa e: A hoì òe i te fenua o to metua na, i to òe ra fētii; e ei ô na atoà vau ia òe ra. ⁴ Ua tono atu ra Iatōpa i te tāpapa ia Rāhera rāua o Rea, ia haere mai i reira i taua nana puua na na ra. ⁵ E ua parau atu ra o ia ia rāua: Te hiò nei au e, ua huru ê te mata o to òrua metua tāne ia ù, aore mai tei mūtaa iho ra; i pihai atoà iho rā te Atua o to ù ra metua ia ù nei. ⁶ Ua ìte hoì òrua e, ua faahope au i to ù pūai i te raverāa i te òhipa a to òrua metua na. ⁷ E ua haavare mai hoì to òrua metua ia ù, e ua àhuru aè nei i te faahuru-ê-raa i ta ù nei utuà; aita rā i tià i te Atua ia ìno vau ia na. ⁸ Ia na ô mai o ia e: «O te mea ôpatapata rii ra o ta òe ia utuà», ua fānau mai ra te mau puua atoà i te mea ôpatapata anaè; e ia nā ô mai o ia e: «Te mea ôpatapata rarahi ta òe utuà», ua fānau mai te mau puua atoà i te mea ôpatapata rarahi anaè. ⁹ Ua nā reira iho nei te Atua i te rave i te taoà a to òrua metua, e ua hōroà mai ia ù nei.

¹⁰ Tei te tau i âpiti haere ai te mau puua ra, to ù ia ìteraa i te taòto no ù ra, e inaha, i nānā aè ra vau i taù mata i nià, e ìte atu ra vau i te mau oni i ôuà i nià i te mau puua ra, e e ôpatapata rarahi, e te ôpatapata rii, e te purepure anaè. ¹¹ E ua parau mai ra te merahi a te Atua ia ù i taua taòto ra, nā ô mai ra: «E Iatōpa e!» Ua parau atu ra vau: «Teie au!» ¹² Ua parau mai ra o ia: «A nānā na i to mata i nià: e hiò i te mau oni e ôuà i nià i te mau puua, te ôpatapata rarahi, e te ôpatapata rii, e te purepure anaè; ua hiò hoì au i ta Rāpana i rave ia òe na. ¹³ O vau te Atua o Pētera ra, i te vāhi ta òe i faatāhinu i te pou òfai ra, e ta òe hoì i èuhe mai ia ù ra. A tià i tenā na, e faaruè mai i teie nei fenua, a hoì i te fenua o to òe ra fētii.»

¹⁴ Ua parau mai ra Rāhera rāua o Rea, nā ô mai ra ia na: E faufaa iti aè ānei ta māua i noaa i te fare o to māua nei metua? ¹⁵ Eere ānei ua faariro o ia ia māua ei taata èê? Ua hoo hoì o ia ia māua, e taua hoo ia māua ra, ua pau roa ia ia na. ¹⁶ Na māua iho, e na ta māua tamarii, te mau taoà atoà a to māua metua i ravehia e te Atua ra. E tenā na, e haapaò òe i ta te Atua i parau mai ia òe ra.

¹⁷ Ua tià aè ra Iatōpa i nià, ua tuu aè ra i tana mau tamarii, e nā vahine na na ra, i nià i te mau tāmera. ¹⁸ Ua rave atoà i te mau puua atoà na na ra, e te mau taoà atoà i noaa ia na, oia te mau puua i noaa i Patana-Àrama ra, e haere i tana metua ia Ìtaata ra, i te fenua ra i Tanaana. ¹⁹ Ua reva atu ra Rāpana e pāòti i te mau māmoe na na ra. Ua èiā iho ra Rāhera i te mau terafima no to na ra metua; ²⁰ haere huna atu ra hoì Iatōpa, aore Rāpana Àrama ra i ìte, aore hoì o ia i faaite noa atu i taua haereà no na ra. ²¹ Reva atu ra o ia, e ta na atoà ra mau taoà; ua tià aè ra hoì o ia i nià, e tae atu ra i terā pae pape, ua fāriu atu ra tana mata i te mouà ra o Tireata.

To Rāpana tāpaparaa ia Iatōpa

²² Ua tae aè ra i te ruì toru i faaitehia atu ai Rāpana e, ua reva Iatōpa. ²³ Ua âmui atoà mai ra o ia i to na ra fētii, tipapa atu ra o ia ia na e ruì hitu aè ra, roohia atu ra i nià i te mouà ra o Tireata. ²⁴ Roohia iho ra Rāpana Âti-Àrama e te Atua i te taòto i te ruì, e ua parau mai ra

ia na: E ara ia òe, eiaha òe e parau noa atu ia Iatōpa i te parau ìno e te parau maitai atoà.

²⁵ A roohia atu ai Iatōpa e Rāpana ra, ua pātiahia to Iatōpa tiàhapa i nià i te mouà; ua pātia atoà iho ra Rāpana e to na atoà ra fētii i to rātou tiàhapa i nià atoà i taua mouà ra o Tireata. ²⁶ Ua parau atu ra Rāpana ia Iatōpa: E aha ta òe i rave na? I haere huna mai ai òe aore au i ìte, e ua riro mai nei hoì taù puè tamahine ia òe mai te ìvi i riro i te tamaì ra! ²⁷ E aha òe i horo huna noa mai ai, i haere èiā mai ai aore i parau mai ia ù? Ia tuu mai hoì au ia òe mā te òaòà, e mā te pehe, mā te tofe, e mā te tīnura! ²⁸ Aita aè nei hoì i tià ia ù ia hoì noa atu i taù puè tamarii, e taù puè tamahine ia òe! E parau maamaa ta òe, o òe i nā reira. ²⁹ E tià noa ia ù ia rave ìno atu ia òutou na; ua parau mai rā te Atua no to òutou metua ia ù i nā ruì, nā ô mai ra: «E ara ia òe, eiaha òe e parau noa atu ia Iatōpa i te parau ìno e te parau maitai atoà!» ³⁰ E tenā na, e riro te rū na òe e haere, no te mea te hinaaro na òe i te ùtuafare o to metua na: e aha rā hoì òe i èiā ai i taù mau atua nei?

³¹ Ua parau mai ra Iatōpa ia Rāpana, nā ô mai ra: No te mea i mataù vau; i manaò hoì au e, e riro òe i te haru mai i to puè tamahine nei. ³² Âreà te mau atua no òe na, o te taata ia ìtea atu tei ia na ra, ia pohe atu ia! A ìmi na òe i ta òe na taoà i ô nei ia ù nei, i mua i te aro o to tātou atoà nei, e ìtea atu a rave! — Aore hoì Iatōpa i ìte, e ua èiāhia te reira e Rāhera.

³³ Ua haere atu ra Rāpana i roto i te tiàhapa o Iatōpa, e i roto atoà i te tiàhapa o Rea, e te tiàhapa o nā tāvini vahine ra, aore rā i ìtea ia na. Ua haere mai ra o ia mai roto mai i te tiàhapa o Rea ra, e ua tomo atu ra i roto i te tiàhapa o Rāhera. ³⁴ Ua ravehia taua nā îtoro ra e Rāhera, e ua òòmohia e ana i roto i te pārahiraā tāmeha, pārahi iho ra o ia i nià iho. Ua ìmi iho ra Rāpana e àti noa aè taua tiàhapa ra, e aore roa i ìtea. ³⁵ Ua parau mai ra o ia i tana metua: Eiaha na òe e riri, e pāino, i te mea vau aore i tià i nià i mua i to aro nei, o te peu hoì i te vahine nei teie i nià ia ù nei. Ua ìmi iho ra o ia, aita rā i ìtea taua nā îtoro ra.

³⁶ Riri aè ra Iatōpa; e ua tamaì mai ra ia Rāpana. Ua parau mai ra Iatōpa ia Rāpana, nā ô mai ra: E aha ta ù hapa, e aha to ù ìno, i auaù hua mai ai òe ia ù nei? ³⁷ Ua pāheru hua iho nei òe i te mau taoà atoà na ù nei? E aha ta òe mea iti i ìtea i te mau taoà atoà na òe na? A tuu mai na i ô nei nei, i mua i te aro o to mātou nei, e i mua hoì i te aro o to òutou, e na rātou e tuu mai i te parau ia tāua nei. ³⁸ Hoê taau aè nei o ù matahiti i ô na ia òe na; e aore roa ta òe māmoe e te puaaniho i maihi i to rātou fanauà, aore hoì te mau oni o ta òe ra nana i àmuhia e au. ³⁹ O tei motu i te taehae ra, aore ia vau i hōpoi ia òe na: na ù ia i tauì. O tei riro i te ao ra, e o tei riro hoì i te ruì, ua tītau mai òe i te hoo ia ù nei. ⁴⁰ I pohe au i te auhā i te ao, e te toètoè i te ruì, e aore hoì o ù e taòto. ⁴¹ Ua taau mau ā o ù matahiti i to òe na ùtuafare; hoê àhuru mā maha o ù matahiti i te tāviniraa ia òe i nā tamahine toopiti a òe na, e ono hoì matahiti no te mau puaa nei ia, e ua àhuru hoì o òe faahuru-ê-raa i ta ù nei utuà. ⁴² Ahiri te Atua o taù metua, o te Atua o Àperahama, i tei mataùhia e Ìtaata, aore i ô nei ia ù nei, ua tuua-noa-hia mai au e òe i teie nei ā mā te faufaa òre. Ua hiò mai rā te Atua i to ù nei àti, e te òhipa i ravehia e taù rima, i aò mai ai o ia ia òe i nā ruì nei.

To Rāpana e o Iatōpa raveraa i te tahi faaauraa

⁴³ Ua parau atu ra Rāpana ia Iatōpa, nā ô atu ra: O teie nei puè tamahine, e tamahine ia na ù, e teie nei mau tamarii, e tamarii ia na ù, e teie nei mau māmoe, e māmoe ia na ù, e na ù atoà te mau mea atoà ta òe i hiò na. E i teie nei, e nā hea vau i taua nā tamahine na ù nei, e te mau tamarii nei ta rātou i fānau? ⁴⁴ E tenā na, e faaau na tāua i te tahi faufaa na tāua a vaiiho ai ei ìte no tāua. ⁴⁵ Ua rave iho ra Iatōpa i te hoê òfai, ua faatià aè ra ei pou.

⁴⁶ Ua parau atu ra Iatōpa i to rātou ra: A haaputu mai na i te òfai. Ua hōpoi mai ra rātou i te òfai, ua haapuè mai ra i te puèà ra; ua àmu iho ra rātou i te māa i taua puèà ra. ⁴⁷ E maìri iho ra e Rāpana ia Ietara-Tahatuta, ârèa o Iatōpa, maìri iho ra o ia i taua puèà ra ia Tereèta. ⁴⁸ Ua nā ô aè ra hoì Rāpana: Ei ìte teie nei puèà no tāua i

teie nei mahana! I maïrihia ai te iòa ra ia Tareèta ⁴⁹ e ia Mitepa, no te mea ua parau o ia e: Ia tiaï mai Iehova ia tãua, ia moè ê tãua te tahi e te tahi! ⁵⁰ Ia hãmani ìno òe i taù puè tamahine nei, e ia faaipoipo òe i te vahine ê atu ā, a âmui ai i taù nã tamahine nei, aore e taata i pihai iho ia tãua ei ìte: terā rā te ìte ia tãua, o te Atua. ⁵¹ Ua parau atu ra Rāpana ia Iatōpa: Inaha teie nei puèà, e inaha teie nei pou, i faatiàhia e au i rōpū ia tãua nei. ⁵² Ei ìte teie nei puèà, e ei ìte teie nei pou, e e òre teie nei puèà e maïri ia ù a haere atu ai ia òe ra, e òre hoï teie nei puèà e teie nei pou e maïri ia òe, a haere mai ai òe ia ù, mai te mea e hãmani ìno ra. ⁵³ Ei te Atua no Àperahama, e te Atua no Nahora, (o ia te Atua no to rāua Metua) tē hiò mai ia tãua nei. Ua tapu iho ra hoï Iatōpa i Tei Mataùhia e tana metua ra e Ìtaata.

⁵⁴ Ua pätia iho ra Iatōpa i te puaa i nià i taua mouà ra, e ua parau atu ra i to rātou ra e àmu i taua māa ra, ua àmu iho ra hoï rātou i taua māa ra, e taòto iho ra i nià i taua mouà ra i te reira ruì.

⁵⁵ Ua tià aè ra Rāpana i nià i te poi-poi roa; ua hoï iho ra i nã tamarii e nã tamahine na na ra, e ua haamaitaï mai ra ia rātou, reva atu ra. Hoï atu ra Rāpana i to na ra vāhi mau.

To Iatōpa fārereiraa i te nuu a te Atua

32 ¹ Haere noa atu ra Iatōpa i to na ra tere i reira; e ua fārerei mai ra te mau merahi a te Atua ia na ra. ² E ìte aè ra Iatōpa ia rātou, ua nā ô aè ra: O te nuu teie a te Atua! Maïri iho ra o ia i te iòa o taua vāhi ra ia Mahanaime.

To Iatōpa faaineineraa e fārerei ia Ètau

³ I tononā na Iatōpa i te veà nã mua ia na i tana tuaana ra ia Ètau, i te fenua ra o Teira (o te fenua o Ètoma ra). ⁴ E ua parau hoï o ia ia rātou, nā ô atu ra: E nā ô òutou ia parau atu i taù raatira ra ia Ètau: Te nā ô mai ra to tāvini ra o Iatōpa: I purutia noa na vau io Rāpana ra, e i reira vau e tae roa aè nei i teie nei; ⁵ e e puatoro ta ù, e te âtini, e te māmoe, e te tāvini tãne, e te tāvini vahine, e ua tononā hoï au i te taata e faaïte ia òe, e taù raatira e, ia ìtehia mai au e òe na.

⁶ Ua hoì mai ra taua mau veà ra ia Iatōpa ra, nā ô mai ra: Tae atu ra mātou i to tuaana ra ia Ètau; e te haere mai ra o ia, e nā taata atoà e maha hānere, ia fārerei mai ia òe nei. ⁷ Mataù roa aè ra Iatōpa; e te ahoaho. Ua vehe iho ra o ia i te mau taata o to na tere, e te mau māmoe, e te mau puaatoro, e te mau tāmpera, e e piti pupu. ⁸ Ua nā ô aè ra hoì o ia: Ia haere mai Ètau i te hoê pupu ra e ia taparahi i te reira, e ora atu te tahi pupu o tei toe ra.

⁹ Ua nā ô aè ra Iatōpa: E te Atua no taù metua ra no Àperahama, e te Atua no taù metua hoì no Ìtaata, e Iehova e, i tei parau mai ia ù e: «E hoì òe i to òe ra fenua, e to òe ra fētii, e na ù e hāmani maitaì atu ia òe na!» ¹⁰ E òre roa vau nei e au i te mau hāmani-maitaì-raa mai, e te mau parau-mau atoà na òe i to tāvini nei: i nā teie nei pape hoì au, i nā Ioritāna, mā taù rāau turutootoo anaè ra, e i teie nei e piti atoà o ù pupu. ¹¹ E faaora òe ia ù nei i te rima o taù tuaana, i te rima o Ètau nei! Te mataù nei hoì au ia na, o te haere mai hoì o ia e taparahi ia ù, nā metua vahine nei, e nā tamarii atoà. ¹² Ua parau mai rā òe e: «E hāmani maitaì atu ā vau ia òe, e e faariro vau i to òe na huaai mai te one tahatai, eita e tià ia taiò ra i te rahi!»

¹³ Faaea iho ra o ia i reira i taua ruì ra. Ua rave iho ra o ia i te taoà no te mau taoà i hōpoihiā mai e ana ei ò na na i tana tuaana ra ia Ètau: ¹⁴ e piti hānere puaaniho ufa, e piti hānere puaaniho oni, e piti hānere māmoe ufa, e piti àhuru māmoe oni, ¹⁵ e toru hānere tāmpera maiaa, mā to rātou atoà ra mau fanauà, e maha àhuru puaatoro ufa, hoê àhuru puaatoro paè, e piti àhuru âtini ufa, e hoê àhuru fanauà. ¹⁶ Ua tuu atu ra i taua mau puāa ra i te rima o te mau tāvini ra, faataa atu ra i taua mau taura puāa ra, ua parau atu ra i taua mau tāvini no na ra: E haere òutou nā mua ia ù, e faataa ê ā i te tiàà puāa ia ātea te tahi e te tahi. ¹⁷ Ua parau atu ra o ia i tei nā mua ra, nā ô atu ra: Ia fārerei mai taù tuaana nei, o Ètau, ia òe ra, e ia na ô mai i te ui ia òe e: «E tāvini òe no vai? E haere òe i hea? Na vai teie nei mau puāa i mua ia òe na?», ¹⁸ E nā ô atu òe i reira: «Na to tāvini ra na Iatōpa; e taoà hāpono-noa-hia teie na òe, e taù raatira, e Ètau e. E inaha, terā aè o ia tei muri ia mātou.» ¹⁹ Ua nā reira atoà hoì o ia i te parau atu i

te piti, e te toru, e te feiā atoà i pee i taua mau taura puaa ra, i parau atu ra e: E nā ô òutou i te parau atu ia Ètau ia fārerei atu òutou ia na. ²⁰ E e parau atoà atu e: «Inaha, terā aè to tāvini o Iatōpa tei muri mai ia mātou.» Ua nā ô aè ra hoì o ia: E haamarū na vau ia na i te taoà i te hōpoiraa nā mua, a ìte atu ai au i tana mata i muri aè; peneiaè o te ìte mai o ia ia ù i reira! ²¹ Reva atu ra taua taoà ra nā mua, âreà o ia iho, faaea iho ra ia i te pūhapa i taua ruì ra.

To Iatōpa àrora a i te Atua

²² Ua tià aè ra o ia i nià i taua ruì ra, ua arataì atu ra i nā vahine toopiti na na ra, e nā vahine tāvini toopiti, e ta na atoà ra mau tamarii tino àhuru mā hoê ra, e haere i te tahi pae i te pape ra o Iatōpa. ²³ Ua arataì atu ra o ia ia rātou, ua tuu atu ra i te tahi pae i taua pape ra; e ua hōpoi atoà hoì i te mau taoà atoà na na ra. ²⁴ Toe iho ra o Iatōpa anaè ra. E ua tō mai ra te hoê taata ia na, e ao noa aè ra. ²⁵ E ìte aè ra o ia e, eita o ia e pohe ia na, ua moto iho ra o ia i te hūfā o Iatōpa; mādì iho ra te hūfā o Iatōpa i taua tōraa ia na ra. ²⁶ Ua nā ô mai ra o ia: E tuu òe ia ù, ua ao. Ua parau atu ra rā Iatōpa: Ia òre òe ia haamaità mai ia ù nei, e òre au e tuu ia òe. ²⁷ Ua nā ô mai ra taua taata ra ia na: O vai to òe iòà? Ua parau atu ra o ia: O Iatōpa. ²⁸ Ua nā ô mai ra o ia: Teie òe aore a parauhia o Iatōpa, o Ìteraèra rā; mai te arii ra hoì òe i te manaraa i te Atua ra, e e mana atoà òe i te taata nei. ²⁹ Ua ui atu ra Iatōpa, nā ô atu ra: E faaite mai na òe ia ù i to òe iòà. Ua parau mai ra o ia: E aha òe i ui mai ai i to ù iòà? Ua haamaità mai ra o ia ia na i reira ra. ³⁰ Mairi iho ra Iatōpa i te iòà o taua vāhi ra o Peniera; ua nā ô aè ra: Ua hiò hoì au i te Atua i to na mata i mua i to ù nei mata, e te ora noa nei ā vau. ³¹ E ia na hoì i haere nā Peniera, ua hiti mai ra te mahana ia na, haere piriò iho ra o ia i te hūmaha no na. ³² I òre ai te tamarii a Ìteraèra i àmua ai i te uaua rahi i raro aè i te hūmaha e tae roa aè nei i teie nei mahana; no te mea i motohia te hūmaha o Iatōpa i te uaua rahi ra.

Te fārereiraa Iatōpa ia Ètau

33 ¹ Ua nānā aè ra Iatōpa i tana mata i nià, e ìte atu ra ia Ètau i te haereà mai, e te taata atoà hoì e maha atoà hānere. Ua ôpere iho ra o ia i te mau tamarii ra, i ta Rea, e ta Rāhera, tana vahine tāvini ra. ² Ua tuu atu ra o ia i nā vahine tāvini toopiti e ta rāua puè tamarii i mua, e i muri aè o Rea ia e tana atoà puè tamarii, e muri roa aè o Rāhera ia rāua o Iotēfa. ³ Ua haere atu ra o ia nā mua ia rātou; ua piò iho ra o ia i raro i te repo, e a hitu aè ra piòraa, e fātata roa aè ra tana tuaana ia na. ⁴ Ua horo mai ra o Ètau e fārerei ia na; tauahi mai ra ia na, i nià i tana àî, e ua hoì mai ra ia na, òto iho ra rāua atoà. ⁵ Ua nānā aè ra to na mata i nià, ìte mai ra te mau vahine e te mau tamarii, e ua nā ô mai ra: O vai teie nei feiā e pee ia òe nei? Ua parau atu ra Iatōpa: E tamarii ia na te Atua i hōroà mai na to tāvini nei. ⁶ Ua haere mai ra nā vahine tāvini e ta rāua tau tamarii i pihai iho, ua piò iho ra i raro. ⁷ Ua haere atoà mai hoì Rea e tana ra puè tamarii i pihai iho, e ua piò iho ra i raro; e i muri aè ra, ua haere mai ra Rāhera rāua o Iotēfa i pihai iho, e ua piò iho ra i raro.

⁸ Ua parau mai ra o ia: E aha te tiàà rahi puaa ta ù i fārerei iho nei? Ua parau atu ra o ia: Ia ìteahia mai au e òe, e taù raatira. ⁹ Ua parau mai ra o Ètau, e taoà rahi ta ù, e taù taeae! E mau òe i ta òe ra na òe iho. ¹⁰ Ua parau atu ra Iatōpa: Eiaha, teie ta ù parau ia òe, ua ìteahia mai au e òe ra, e fārii mai òe i ta ù nei ò i taù rima nei; i tae mai ai au i mua i to aro nei, mai te mea e i haere mai i mua i te aro o te Atua ra, ia ìte mai òe ia ù. ¹¹ A rave mai òe i ta ù nei ò i hōpoihiā mai e au ia òe nei; no te mea ua hāmani maitai mai te Atua ia ù nei, e no te mea aita e taoà toe ia ù nei. Mārō māite atu ra o ia, e ua rave iho ra i taua taoà ra.

¹² Ua parau mai ra Ètau: Mai haere tātou; e nā mua vau ia òe. ¹³ Ua parau atu ra rā ia Iatōpa ia na: Ua ìte hoì òe, e taù raatira e, e mea paruparu te tamarii, e e māmoe mā te pinia teie, e te puaatoro mā te pinia; e ia tiāhā-rū-noa-hia rā, e mahana hoê nei ā, ua pohe ia taua tiàà puaa atoà nei. ¹⁴ A haere òe, e taù raatira, nā mua to tāvini nei; e

na ù teie e aratai māite atu, i te aratai e au i te mau puaa e nā mua ia ù nei, e te mau tamarii, e tae noa atu vau i Teira ia òe na, e taù raatira e. ¹⁵ Ua parau mai ra Ètau: E vaiiho maori au i te tahi pae taata o ù i ò nei ia òe nei. Ua parau atu ra rā o ia: Eiaha anaè ā te reira? O vau, ia ìteahia mai au e òe, e taù raatira e! ¹⁶ Hoì atu ra Ètau i to na haereà i Teira i taua mahana ra.

Te pārahiraa Iatōpa i pihai iho ia Tetema

¹⁷ Haere atu ra Iatōpa i Tutota, faatià iho ra i te fare no na, e ua rave i te mau fare no te puaa. I mairihia i te iòa o taua vāhi ra ia Tutota. ¹⁸ Tae ora mai ra Iatōpa i te òire ra i Tetema, i te fenua ra o Tanaana, a haere mai o ia mai Patana-Àrama mai ra. E ua pātia iho ra o ia i to na tiàhapa i mua aè i taua òire ra. ¹⁹ E ua hoo iho ra o ia i te hoê maa fenua i taua pātiaraa tiàhapa no na ra, i te tamarii a Hamora metua no Tetema ra, i nā moni hoê hānere ra. ²⁰ E ua faatià o ia i te hoê fata i reira, e ua parau iho ra o ia i taua fata ra, o te fata na Èri-Èrohe-Ìteraèra.

Te tāhooraa a Timeona e o Revi

34 ¹ Haere atu ra te tamahine a Rea ra, o Tīnā, ta na i fānau ia Iatōpa ra, e hiò i te mau vahine o taua fenua ra. ² E ìte aè ra te taata mana o taua fenua ra, o Tetema a Hamora Âti-Hevi ra, ia na, ua rave iho ra, e taòto atu ra ia na; e hāmani ìno atu ra. ³ Riro atu ra to na âau ia Tīnā, i taua tamahine a Iatōpa ra; hinaaro atu ra o ia i taua pōtii ra, e ua parau maitai atu ra i taua pōtii ra. ⁴ Ua parau atu ra hoì Tetema i to na ra metua ia Hamora, nā ò atu ra: E tii òe i taua pōtii nei ei vahine na ù. ⁵ Ìte aè ra Iatōpa e, e ua rave Tetema i tana tamahine ia Tīnā, no te mea rā tei te aru te mau tamarii, tei te mau puaa ra, māmū noa iho ra Iatōpa e tae mai ra rātou.

⁶ Haere atu ra taua metua o Tetema ra, o Hamora, ia Iatōpa ra e paraparau ia na ra. ⁷ Tei te faarooraa rātou i taua parau ra, ua haere mai ra te mau tamarii a Iatōpa mai te aru mai. Ìnoìno roa aè ra taua mau taata ra, riri roa aè ra i te hāmani ìno ia Ìteraèra, i te reira mea faufau i taua tamahine na Iatōpa i ravehia ra, e òre hoì te reira e tià ia

rave. ⁸ Ua paraparau mai ra Hamora ia rātou, nā ô mai ra: Ua hinaaro roa te âau o taù tamaiti nei, o Tetema, i tenā na tamahine; teie ta ù parau ia òutou, e tuu mai òutou ia na ei vahine na na. ⁹ E e faaipoipo mai òutou i to mātou; hō mai i ta òutou mau tamahine na mātou, e rave hoì òutou i ta mātou mau tamahine na òutou. ¹⁰ E e pārahi mai òutou io mātou nei, tei mua i to òutou aro teie nei fenua; a pārahi, e e hoo, e ia taoàhia ta òutou i ô nei.

¹¹ Ua parau mai ra Tetema i te metua tâne, e te mau tuaane o taua pōtiii ra: Ia ìtehia mai au e òutou na e ta òutou e faaite mai ia ù ra! Na ù ia e hōroà atu. ¹² E faarahi noa mai i te hoo, e te taoà hōpoi noa, e ta òutou e parau mai na, na ù ia e hōroà atu; a tuu mai na rā i te pōtiii ei vahine na ù ra! ¹³ Ua parau haavare atu ra rā te tamarii a Iatōpa ia Tetema e to na metua ia Hamora, nā ô atu ra, no te mea ua rave o ia i to rātou tuahine ia Tīnā. ¹⁴ Nā ô atu ra ia rātou: Eita mātou e tià ia nā reira, ia hōroà i to mātou tuahine i te taata peritome-òre-hia: e riro hoì te reira ei faainoraa ia mātou! ¹⁵ Teie rā te mea e faatià atu ai mātou: ia tià ia òutou ia faariro ia òutou mai ia mātou atoà nei te huru, ia peritomehia te mau tâne atoà i roto ia òutou na. ¹⁶ E hōroà mātou i ta mātou mau tamahine ia òutou i reira, e e rave hoì mātou i ta òutou na mau tamahine; e e pārahi mātou io òutou nei, e e faariro ia tātou ei nūnaa hoê. ¹⁷ Ia òre rā òutou ia faaroo mai, e e peritome ia òutou, e rave mātou i to mātou pōtiii nei, e e haere mātou. ¹⁸ Mauruuru roa aè ra Hamora e te tamaiti a Hamora ra, o Tetema, i taua parau na rātou ra. ¹⁹ Aore roa aè ra taua tamaiti âpī ra i faaroaroa i te rave i taua peu ra, no te mea ua hinaaro o ia i taua tamahine a Iatōpa ra; e to te taata i hau noa iho hoì o ia i te tura i te fētiii o tana metua ra.

²⁰ Haere atu ra Hamora e te tamaiti ra, o Tetema i te ùputa, o to rātou iho òire, ua paraparau atu ra i te taata no taua òire ra, nā ô atu ra: ²¹ E feiā hau teie nei feiā i roto ia tātou nei; e pārahi noa rātou i ô nei i te fenua nei, hoo noa ai i ta rātou hooraa; e fenua rahi hoì, eita e api ia rātou! E rave hoì tātou i ta rātou mau tamahine ei vahine, e e hōroà atu hoì tātou i ta tātou mau tamahine na rātou. ²² Teie rā

te mea e tià ai i taua mau taata nei ia pārahi i roto ia tātou, e ia riro ei nūnaa hoê, ia peritomehia te mau tāne atoà io tātou nei, mai ia rātou atoà i peritomehia ra. ²³ E òre ānei e riro mai ta rātou atoà ra, ta rātou mau taoà, e ta rātou mau puaa atoà, ia tātou nei? E faatià noa atu tātou i ta rātou parau e e pārahi ia rātou io tātou nei. ²⁴ Ua faaroo mai rā te feiā atoà i tomo nā te ùputa o taua òire ra ia Hamora, e tana tamaiti ra ia Tetema; e peritomehia iho ra te mau tāne atoà i tomo i te ùputa o taua òire ra.

²⁵ Ia tae rā i te toru o te mahana, ia māuiui rātou ra, ua rave aè ra e toopiti o nā tamarii a Iatōpa ra, o Timeona rāua o Revi, nā tuaana o Tīnā ra, i te òè te tahi e te tahi, ua tomo atu ra i roto i te òire aore i mataù, taparahi iho ra i te mau tāne atoà ra e pohe roa aè ra. ²⁶ Taparahi iho ra hoì rāua ia Hamora e te tamaiti iho ia Tetema i te òè; haru atu ra hoì ia Tīnā i roto i te fare o Tetema ra, e ua haere anaè mai ra i rāpaeà. ²⁷ Tei nià noa mai ra te tamarii a Iatōpa i taua feiā i pohe ra, haru iho ra i to taua òire ra, no te mea ua rave rātou i to rātou tuahine ra. ²⁸ Ta rātou mau māmoe, e ta rātou mau puatoro, e ta rātou mau âtini, o to roto i te òire, e to rāpae atoà ra, ua hōpoi-ê-hia ia e rātou; ²⁹ e ta rātou mau taoà atoà ra, e ta rātou mau vahine, e ta rātou mau tamarii rii ra, faarirohia ia ei tītī, e haruhia iho ra te mau taoà atoà i roto i to rātou mau fare.

³⁰ Ua parau mai ra Iatōpa ia Timeona rāua o Revi: Ua hauriàrià vau ia òrua, i te faariroraa ia ù ei mea faufau i te mau taata o teie nei fenua, i te Âti-Tanaana e te Âti-Pereti. E no te mea e iti au nei, e riro rātou i te haaputuputu e rave ia ù e taparahi; pohe iho ra vau e to ù atoà ra fētii. ³¹ Ua parau atu ra rāua: E rave mai hoì o ia i to māua tuahine mai tē rave i te faaturi ra?

Te faaruèraa Iatōpa ia Tetema no te haere i Pētera

35 ¹ Ua parau mai ra te Atua ia Iatōpa: A tià, a haere i Pētera, a pārahi atu ai i reira; a faatià ai i te tahi fata i reira na te Atua, o tei fā mai ia òe a horo ai òe i te mata o to tuaana ra o Ètau. ² Ua parau mai ra Iatōpa i to na ra fētii, e te mau taata atoà io na ra: A

faaruè i te mau atua èè i roto ia òutou, a tāmā na ia òutou, e àhu hoì i te àhu ê. ³ E tià tātou e haere i Pētera; e na ù e faatià i te tahi fata i reira na te Atua, o tei faaroo mai ia ù i te mahana i àti ai au ra, e o tei àti mai ia ù i taua haereà no ù ra. ⁴ Ua hōpoi atu ra rātou i te mau atua èè ta rātou i mau ra ia Iatōpa ra, e te mau poe atoà i roto i to rātou mau tarià. E ua huna iho ra Iatōpa i taua mau mea ra i raro aè i te rāau i pihai iho i Tetema ra. ⁵ Reva atu ra rātou i to rātou tere. Roohia iho ra taua òire ra e àti noa aè rātou ra i te mataù i te Atua ra, aore roa aè ra rātou i àuàù i te mau tamarii a Iatōpa ra.

⁶ Tae atu ra rā Iatōpa i Rūtā (oia o Pētera) i te fenua ra o Tanaana, o ia e te mau taata atoà io na ra. ⁷ Ua faatià iho ra o ia i te hoê fata i reira, e maìri faahou iho ra i taua vāhi ra ia Èri-Pētera; no te mea i fā mai te Atua ia na i reira, a horo ai o ia i te mata o tana tuaana ra. ⁸ Pohe iho ra te hii ia Repeta ra, o Tepora; e tanuhia iho ra i Pētera i raro iho ra, i raro aè i te hoê rāau rahi, maìrihia iho ra te iòà ia Àrona-Patuta.

⁹ Ua fā mai ra hoì te Atua ia Iatōpa (i ta na hoìraa mai mai Patana-Àrama mai ra), e ua haamaitai mai ia na.

¹⁰ Ua parau mai ra te Atua ia na: O Iatōpa to òe iòà, e òre to òe iòà e parauhia o Iatōpa. O Ìteraèra rā to òe iòà. — Maìri iho ra o ia i to na iòà ia Ìteraèra. ¹¹ Ua parau mai ra te Atua ia na: O vau te Atua Manahope. A tupu e ia rahi; e nūnaa atoà, e rave rahi noa atu te nūnaa e tupu ia òe, e hui arii atoà ta òe e fānau. ¹² E te fenua ta ù i hōroà atu ia Àperahama, e ia Ìtaata, ta ù ia e hō atu no òe, e no to òe ra huaai i muri aè, e hō atu vau i taua fenua ra. ¹³ Reva atu ra te Atua i nià, vaiiho mai ra ia na i taua vāhi ta na i parau mai ia na ra. ¹⁴ Ua faatià iho ra Iatōpa i te pou i taua vāhi ta na i parau mai ia na ra — e pou òfai, e ua nīnii iho ra i te tūtia inu i nià iho, e ua nīnii atoà hoì i te monoì i nià iho. ¹⁵ Maìri iho ra Iatōpa i te iòà o taua vāhi i parau mai ai te Atua ia na ra ia Pētera.

Te fānauraahia o Peniamina, e te poheraa o Rāhera

¹⁶ Haere mai rātou mai Pētera mai, e vāhi iti tē toe e tae atu ai i Èferata. Roohia iho ra Rāhera i te māuiui fānau, e e àti rahi to na i te fānuraa. ¹⁷ E te rahi roa ra to na māuiui, ua parau mai ra te tahuà ia na: Eiaha e mataù, e fānau mai ā teie nei tamaiti ia òe. ¹⁸ E fātata aè ra i te unuhi (i pohe roa aè ra hoì o ia), maìri iho ra o ia i te iòà o Penioni; maìrihia iho ra o ia e tana metua tāne ia Peniamina. ¹⁹ Pohe iho ra Rāhera, e tanuhia iho ra i te èà e haere tià atu ai i Èferata, oia Pete-Rehema nei. ²⁰ Ua faatià iho ra Iatōpa i te hoê pou òfaì i taua tanuraa ra: oia tei parauhia ra e, o te pou o te tanuraa ia Rāhera ra, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

²¹ Haere atu ra Ìteraèra, e ua pātia iho ra i to na tiàhapa i pihaì atu i te pare ra o Ètērā. ²² Te pārahi ra Ìteraèra i te reira fenua, a haere ai Reupena a taòto ai i te vahine tāvini a tana metua tāne ra ia Pira, e ua faaroo atu ra Ìteraèra.

Nā tamarii àhuru mā piti a Iatōpa

IPa 2.1-2

Tino àhuru mā piti ta Iatōpa mau tamarii ra: ²³ O ta Rea ra puè tamarii: o Reupena ia, o ta Iatōpa ia mata-hiapo, e o Timeona, e o Revi, e o Iuta, e o Ìtahara, e o Tepurona. ²⁴ O ta Rāhera puè tamarii: o Iotēfa ia, e o Peniamina. ²⁵ E ta Pira puè tamarii, ta te tāvini vahine o Rāhera ra: o Tana ia, e o Nafatari. ²⁶ E ta Tiripa puè tamarii, ta te tāvini vahine o Rea ra: o Tatā ia, e o Àtera. O nā tamarii eie a Iatōpa, ta na i fānau i Patana-Àrama ra.

²⁷ Haere atu ra Iatōpa i to na ra metua ia Ìtaata i Mamera ra, i te òire ra o Àrapa, oia Heperona nei, i te vāhi i pārahihia e Àperahama rāua o Ìtaata. ²⁸ Ua tae atu ra i te hoê hānere e vaù àhuru o to Ìtaata matahiti; ²⁹ unuhi iho ra Ìtaata. Pohe roa aè ra, e âmui-atoà-hia atu ra i to na iho ra, ua ruhiruhiā e ua rahi roa o na matahiti. E na tana ra puè tamarii, na Ètau rāua o Iatōpa o ia i tanu.

Te pārahiraa Ètau i Ètoma

36 ¹ Teie te huaai o Ètau, oia hoì o Ètoma. ² No te mau vahine Tanaana ta Ètau puè vahine i te noaraa: o Âta a Èirona Âti-Heta ra; e o Àhoripama a Àna Tīpēona Âti-Hevi ra; ³ e o Patemata a Ìtemaèra, e tuahine hoì no Nepaiota. ⁴ Fānau aè ra ta Âta ia Ètau, o Èrifata ia; e fānau aè ra hoì ta Patemata, o Reura; ⁵ e fānau aè ra ta Àhoripama, o Ieuta, e o Iaarama, e o Tōra. O nā tamarii ia a Ètau, ta na i fānau i te fenua ra o Tanaana. ⁶ Ua rave aè ra Ètau i nā vahine na na, e nā tamarii tamaroa, e nā tamarii tamahine, e te mau taata atoà o to na ra ùtuafare, e ta na atoà ra, te mau puua atoà e te mau taoà atoà na na ra, i teie noaa ia na i te fenua ra o Tanaana, haere atu ra i te hoê fenua atu, mai te aro atu o tana taeaè ra o Iatōpa. ⁷ Aita aè ra hoì i tià ia rāua ia pārahi i te vāhi hoê i te rahi o ta rāua ra taoà, aore rāua i ō i te fenua ta rāua i pārahi taata ê ra i te rahi o ta rāua mau nana puua. ⁸ Pārahi iho ra Ètau i te mouà ra o Teira. O Ètau ra, o Ètoma ia.

Te mau huaai o Ètau

1Pa 1.35-54

⁹ Teie hoì te huaai o Ètau, o te metua o te Âti-Ètoma, i te mouà ra o Teira. ¹⁰ Teie te iòa o te mau tamarii a Ètau ra: o ta te vahine a Ètau ra, ta Âta: o Èrifata ia, e ta te vahine a Ètau ra, ta Patemata, o Ruera ia. ¹¹ O ta Èrifata ra tamarii tamaroa, o Temana ia, e o Òmara, e o Tēfō, e o Tatama, e o Tēnata. ¹² E ta te tamaiti a Ètau ra vahine tāvini, ta Èrifata, o Timena ia; e fānau mai ra ta na ia Èrifata, o Àmareta. O nā mootua ia a te vahine a Ètau ra, a Âta. ¹³ Teie hoì nā tamarii a Ruera: o Nahata ia, e o Tērā, e o Tama, e o Mitā. O nā mootua ia a te vahine a Ètau ra, a Patemata. ¹⁴ Teie nā tamarii tamaroa a Ètau i fānau, i tana vahine ra ia Àhoripama a Àna, a Tīpēona ra, a Ieuta ia, e o Iaarama, e o Tōra.

¹⁵ Teie te mau tāvana i fānau i te tamarii a Ètau ra, ta te matahiapo a Ètau ra tamarii, ta Èrifata: o te tāvana ra ia o Temana, e te tāvana ra

o Òmara, e te tāvana ra o Tēfō, e te tāvana ra o Tēnata,¹⁶ e te tāvana ra o Tōra, e te tāvana ra o Tatama, e te tāvana ra o Àmaretā. O nā tāvana ia a Èrifata i fānau i te fenua ra o Ètoma. O nā mootua hoì eie o Àta.¹⁷ Teie hoì nā tamarii a Reuera a Ètau ra: o te tāvana ra o Nahata, e te tāvana ra o Tērā, e te tāvana ra o Tama, e te tāvana ra o Mitā. O nā tāvana ia a Reuera i fānau i te fenua ra o Ètoma. Na te vahine a Ètau ra, na Patemata eie puè tamarii.¹⁸ Teie hoì nā tamarii a te vahine a Ètau ra, a Àhoripama: o te tāvana ra o Ieuta, e te tāvana ra o Iaarama, e te tāvana ra o Tōra. O nā tāvana ia a te vahine a Ètau ra, a Àhoripama a Àna i fānau.¹⁹ O nā tamarii eie a Ètau ra, (oia hoì o Ètoma,) e o nā tāvana eie no rātou.

²⁰ Teie nā tamarii a te Àti-Horira o Teira, e tē pārahi i te fenua i mūtaā iho ra: o Rotana, e o Topara, e o Tīpēona, e o Àna,²¹ e o Tītona, e o Ètera, e o Titana. O nā tāvana Àti-Hori ia, e tamarii na Teira i te fenua ra o Ètoma.²² E ta Rotana puè tamarii ra, o Hori ia, e o Hemama. E to Rotana tuahine, o Timena ia.²³ Teie hoì nā tamarii a Topara: o Àravana ia, e o Manahata, e o Èpara, e o Tefo, e o Ònama.²⁴ Teie hoì nā tamarii a Tīpēona: o Àia, e o Àna. O taua Àna ra teie i ìtea ia na te pape i te mētēpara ra, a tiaì ai o ia i te mau âtini a tana metua ra, a Tīpēona.²⁵ Teie hoì nā tamarii a Àna: o Tītona, e o Àhoripama e tamahine na Àna.²⁶ Teie hoì nā tamarii a Tītona: o Hemetana, e o Ètepana, e o Ìterana, e o Terana.²⁷ Teie nā tamarii a Ètera: o Pirihana, e o Taavana, e o Àtanā.²⁸ Teie hoì nā tamarii a Titana: o Ùta, e o Àrana.²⁹ Teie nā tāvana Àti-Hori ra: o te tāvana ra o Rotana, e te tāvana ra o Topara, e te tāvana ra o Tīpēona, e te tāvana ra o Àna,³⁰ e te tāvana ra o Tītona, e te tāvana ra o Ètera, e te tāvana ra e o Titana. O nā tāvana Àti-Hori teie no te mau tāvana atoà i te fenua ra o Teira.

³¹ Teie hoì te mau arii i noaa te hau i te fenua ra i Ètoma, aore ā e arii i noaa te hau i nià i te tamarii a Ìteraera:³² tei ia Pērā a Peora te hau i Ètoma; e te iòā o to na òire o Tinehapa ia.³³ Pohe iho ra Pērā; riro aè ra te hau ia Iopapa a Tērā i Potara ra.³⁴ Pohe iho ra Iopapa; riro aè ra te hau ia Hutama i Temāni ra.³⁵ Pohe iho ra Hutama; riro

aè ra te hau ia Hātata a Petata. I tei tāiri ia Mitiāna i te fenua ra i Moapi. E te iōa o to na ra òire, o Àvite ia. ³⁶ Pohe iho ra Hātata; riro àè ra te hau ia Tamāra a Mātereta ra. ³⁷ Pohe iho ra Tamerā; riro àè ra te hau ia Taura i Rehopota i te pae pape ra. ³⁸ Pohe iho ra Taura; riro àè ra te hau ia Paara-Hanana o Àtaporā ra. ³⁹ Pohe iho ra Paara-Hanana o Àtaporā; riro àè ra te hau ia Hatara. E te iōa o to na ra òire o Pāu ia, e te iōa o tana vahine ra, o Mehetapera, a Materēta a Metehepa ia.

⁴⁰ Teie te iōa o te mau tāvana a Ètau i fānau, i to rātou ra mau fētii, i to rātou ra mau vāhi, i to rātou mau iōa: o te tāvana ra o Timena, e te tāvana ra o Àrava, e te tāvana ra o Ietēta, ⁴¹ o te tāvana ra o Àhoripama, e te tāvana ra o Èrā, e te tāvana ra o Pinona, ⁴² o te tāvana ra o Tēnata, e te tāvana ra o Temana, e te tāvana ra o Mipetara, ⁴³ o te tāvana ra o Matatiera, e te tāvana ra o Ìrama. O nā tāvana ia i Ètoma, i to rātou ra mau fare i te fenua ta rātou i pārahi ra. Oia hoì o Ètau, o te metua o te Âti-Ètoma ra.

37 ¹ Pārahi iho ra Iatōpa i te fenua i purutiahia e to na ra metua, i te fenua ra o Tanaana ra.

Te mau moemoeā a Iotēfa

² Teie te parau ia Iatōpa ra.

Tae àè ra Iotēfa i te àhuru mā hitu o to na ra matahiti, te tiaì atoà ra o ia i te māmoe, o ia e tana mau tuaana atoà ra. Tei roto atoà taua tamaiti ra i nā tamarii a Pira, e nā tamarii a Tiripa, nā vahine a tana metua tāne ra. E ua hōpoi hoì Iotēfa i ta rātou parau ìno i tana metua ra. ³ E e here rahi to Ìteraèra ia Iotēfa i tana mau tamarii atoà ra, no te mea e tamaiti no tana ruhiruhiāraa ra. E ua hāmani o ia i te àhu maitaì no na. ⁴ E ìte àè ra tana mau tuaana, e e here rahi to tana metua ia na i te mau tamarii atoà na na ra, ua fei mai ra rātou ia na. E aore i tiā ia parau marū mai ia na.

⁵ E moemoeā ta Iotēfa, e ua faaite atu ra o ia i tana mau tuaana i taua moemoeā na na ra, rahi roa mai ra to rātou riri ia na. ⁶ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E faaroo mai na òutou i teie nei moemoeā

i moemoeāhia mai au nei! ⁷ Inaha hoì, mai te mea ra te ruuruu ra tātou i te ruru tītona i roto i te āua; e inaha, ua tiā aè ra ta ù ra ruru, tiā noa mai ra i niā, e inaha, ua tiā haaāti mai ra ta òutou mau ruru e àti noa aè, e ua tāhopu mai ra i ta ù ra ruru. ⁸ Ua parau mai ra tana mau tuaana ia na: E mana maori òe i niā iho ia mātou nei? E riro mau ānei òe ei tāvana no mātou? Rahi roa atu ra to rātou riri ia na i te moemoeā na na, e te parau na na.

⁹ Ua moemoeā-faahou-hia mai hoì o ia i te hoê moemoeā. E ua faaite atu ra i te mau tuaana, nā ô atu ra: Inaha, ua moemoeāhia mai ā vau i te hoê moemoeā! E inaha, o te mahana, e te marama, e nā fetiā hoê àhuru mā hoê ra, o tei tāhopu mai ia ia ù nei. ¹⁰ Tei te faaiteraa atu ra o ia i tana metua e tana mau tuaana, ua àvau mai ra tana metua ia na, nā ô mai ra: E aha tenā na moemoeā i moemoeāhia mai òe na? O vau ānei, e to metua vahine, e to mau tuaana tē haere atu a piò mau atu ai i raro i te repo i mua ia òe na? ¹¹ Ua fei mai ra tana mau tuaana ia na, āreà tana metua tāne, vaiiho māite iho ra i taua parau ra.

Te hooraahia Iotēfa e to na mau taeaè

¹² Ua reva atu ra tana mau tuaana e tiaì i te nana māmoe a to rātou metua i Tetema ra. ¹³ Ua parau mai ra Ìteraèra ia Iotēfa: Eere te tiaì ra to mau tuaana i te māmoe i Tetema? A haere mai, e tono vau ia òe ia rātou ra. Ua nā ô atu ra o ia: Teie au! ¹⁴ Ua nā ô mai ra Iatōpa ia na: A haere na òe e hiò i te mau tuaana i te maitairaa, e te maitairaa o te nana māmoe. A hoì faahou mai ai e faaite mai ia ù i te parau. Ua tono atu ra o ia ia na mai te peho atu mai Heperona; e tae atu ra o ia i Tetema.

¹⁵ E itea iho ra o ia i te hoê taata, e inaha, te hahi noa ra o ia i te aru. Ua ui mai ra taua taata ia na ra, nā ô mai ra: E aha ta òe e ìmi na? ¹⁶ Ua nā ô atu ra o ia: Te ìmi nei au i taù mau tuaana; e faaite mai na òe ia ù i ta rātou tiaìraa i ta rātou mau māmoe. ¹⁷ Ua parau mai ra taua taata ra: Ua reva ê aè nei, ua faaroo hoì au ia rātou i te

parauraa e: «E haere tātou i Totana.» Ua tipapa atu ra Iotēfa i tana mau tuaana, e roohia atu ra tei Totana.

¹⁸ Ia hiò mai ra rātou ia na i te ātea ê, aore ā o ia i fātata mai ia rātou, ua ôpua iho ra rātou e taparahi ia na. ¹⁹ Ua paraparau iho ra rātou rātou iho: Inaha, te haere mai ra taua taata moemoeā ra. ²⁰ E i teie nei, e haere mai tātou, e e taparahi ia na a faaruè atu ai i roto i te hoê âpoo; a parau ai tātou e: I pau i te hoê taehae, e reira tātou e ìte ai i tana moemoeā i te tupuraa. ²¹ Ia faaroo rā Reupena i taua parau ra, ua faaora iho ra o ia ia na i to rātou rima. E ua nā ô atu ra: Eiaha tātou e taparahi. ²² E ua parau faahou atu ra Reupena ia rātou: Eiaha ia tahe te toto, e huri rā ia na i teie nei âpoo i te fenua àihere nei, eiaha rā e taparahi. Te ôpua ra o ia e faaora ia na i to rātou rima, a tono faahou atu ai i te metua tāne ra.

²³ E tae roa mai Iotēfa i taua mau tuaana no na ra, ua haru iho ra rātou ia Iotēfa i to na ra àhu, te àhu maitai no nià ia na ra. ²⁴ Ua aratai atu ra rātou ia na, huri atu ra i roto i te âpoo. Aita rā o roto i taua âpoo ra, aita e pape o roto.

²⁵ Ua pārahi iho ra rātou i raro e àmu i te māa. Nānā aè ra to rātou mata i nià, inaha, te hoê tiàà Âti-Ïtemaèra tē haere mai ra mai Tireata mai; mā ta rātou tāmera, mā te tāpau maitai, e toru atoà huru, oia te natata, e te turī, e te ruta, i te hōpoiraa i Àifiti ra. ²⁶ Ua parau atu ra Iuta i tana mau taeaè: E aha ta tātou faufaa ia taparahi tātou i to tātou taeaè, a huna noa atu ai i to na ra toto? ²⁷ E rave tātou e hoo i te Âti-Ïtemaèra, eiaha rā tātou e taparahi ia na; e taeaè hoì o ia no tātou, hoê hoì tātou e o ia i te haapaòraa o te tino nei. Ua faatià mai ra taua mau taeaè no na ra. ²⁸ E tei te haereà mai taua mau taata hoo no Mitiāna ra nā pihaì iho, ua ùme mai ra rātou ia Iotēfa i nià mai roto mai i te âpoo ra. E ua hoo atu ra i te Âti-Ïtemaèra i nā moni ârio hoê taau ra, ua aratai atu ra rātou ia Iotēfa i Àifiti.

²⁹ Ua hoì atu ra Reupena i taua âpoo ra, e inaha, aita rā Iotēfa i roto i taua âpoo ra. Ua hāhae iho ra o ia i to na àhu, ³⁰ ua hoì mai ra o ia i tana mau taeaè ra, nā ô mai ra: Aita rā te tamaiti nei! O vau nei hoì e, e aha rā vau? ³¹ Ua rave iho ra rātou i taua àhu o Iotēfa ra, pātia iho

ra i te hoê pinia puaaniho, e ua haaviiivii i taua àhu ra i te toto o taua puaaniho ra. ³² Ua hāpono atu ra rātou i taua àhu maitai ra, hōpoi atu ra i te metua tāne no rātou ra, e ua nā ô atu ra: I ìtea ia mātou teie nei àhu, a hiò òe, e o te àhu ānei o to tamaiti, eere. ³³ Ua ìte atu ra i taua àhu ra, e ua nā ô mai ra: No taù tamaiti teie nei àhu! Ua pau o ia i te hoê taehae! Ua pau, ua huàhuà roa ia Iotēfa! ³⁴ Ua hāhae iho ra Iatōpa i to na àhu, ua pāreu iho ra i te àhu paau, òto iho ra i tana tamaiti e rave rahi te mahana. ³⁵ Ua tāmata iho ra tana mau tamarii tamaroa, e te mau tamahine, i te haamāhanahana ia na; aita aè rā i tià ia na ia haamāhanahanahia. E ua nā ô mai ra o ia: E reva roa vau i te âpoo mā te òto i taù tamaiti. Òto iho ra tana metua ia na.

³⁶ Ua hoohia rā o ia e to Mitiāna i Àifiti, tei te Potifara, e taata tōroà io Faraò, e raatira no te faèhau.

Iuta e o Tamara

38 ¹ Tei taua ànotau ra, to Iuta vaiihoraa i tana mau taeaè, e haere atu ra, e tāpae iho ra io te hoê taata Àturama, o Hīrā te iò. ² E ìte atu ra Iuta i te hoê tamahine i reira, na te hoê Âti-Tanaana ra, o Tūā te iò; ua faaipoipo iho ra o ia ia na, e taòto atu ra. ³ Ua tō iho ra hoì o ia, e fānau mai ra e tamaiti, maìri iho ra o ia i te iò o Èra. ⁴ Ua tō faahou iho ra hoì o ia, e fānau mai ra e tamaiti, maìri iho ra i to na iò o Ònana. ⁵ Ua tō faahou iho ra hoì o ia, e fānau mai ra e tamaiti ā, maìri iho ra i to na iò o Tera; tei Tetipa Iuta a fānau ai o ia ia na.

⁶ Ua tii iho ra Iuta i te hoê vahine, o Tamara te iò, ei vahine na tana tamaiti matahiapo ra, na Èra. ⁷ E e parau ìno ta taua tamaiti matahiapo a Iuta ra, ta Èra, i te aro o Iehova, e pohe iho ra o ia ia Iehova. ⁸ Ua parau atu ra Iuta ia Ònana: A tii, e faaipoipo i te vahine a to tuaana, a haafānautama i te tamarii na to tuaana. ⁹ No te mea rā, ua ìte Ònana e e òre ia tamarii e parauhia e na na iho; ua faaòre o ia i te tamarii, aore i haafānau ei tamarii na te tuaana, rave noa aè o ia i taua vahine a te tuaana ra. ¹⁰ E mea ìno rā ta na i rave i mua i te aro o Iehova ra, i rave pohe roa atoà atu ai o ia ia na. ¹¹ Ua parau atu ra

Iuta i tana hunoà ia Tamara: E pārahi ìvi noa i te fare o to metua nei, e ia paari taù tamaiti nei, o Tera. Ua manaò hoì o ia: o te pohe atoà o ia mai tana puè tuaana i pohe ra. Haere atu ra Tamara, pārahi atu ra i te fare o to na metua ra.

¹² E rave rahi aè ra te mahana, pohe iho ra taua tamahine a Tūā ra, te vahine a Iuta. E māha aè ra to Iuta òto, haere atu ra i te mau taata pāòti māmoe no na ra i Timinata, o ia e tana hoa ra o Hīrā i Àturama.

¹³ Ua faaite mai ra te hoê taata ia Tamara, nā ô mai ra: Inaha, te haere mai ra to metua hoovai i Timinata e pāòti i ta na mau māmoe ra.

¹⁴ Ua haapae atu ra o ia i ta na àhu ìvi ra, e ua àhu iho ra i te àhu tāpoì, vehi iho ra ia na iho, pārahi iho ra i te ùputa i Ènaima, i te èatià e haere tià atu ai i Timinata ra. Ua ìte hoì o ia e, ua paari Tera, aita rā o ia i hō-atu-hia atu ei vahine na na.

¹⁵ E ìte atu ra Iuta ia na, ua manaò o ia e e faaturi, ua tāpoì hoì o ia i tana mata. ¹⁶ Ua tāpae atu ra o ia ia na i te pae aratià ra, ua parau atu ra: Teie ta ù parau ia òe, hō atu vau i ô na ia òe na! (Aore hoì o ia i ìte e o te hunoà ia no na). Ua parau mai ra o ia: E aha ta òe e hō mai na ù ia tuuhia mai òe i ô nei ia ù nei? ¹⁷ Ua parau atu ra o ia: E hāpono atu vau i te tahi pinia puaaniho no roto i te nana aè ra. Ua nā ô mai ra: E hōroà mai ānei òe i te tahi taoà ei mauhaa na ù e ia hāpono mai òe i taua puaa ra? ¹⁸ Ua parau atu ra o ia: E aha ta ù taoà e hōpoi atu ei mauhaa na òe? Ua parau mai ra o ia: To tāpeà rima na, e to tātua na, e to rāau i to rima na. Ua hōpoi atu ra o ia i taua mau taoà ra ia na. E ua haere atu ra i roto ia na ra, e ua tō iho ra o ia ia na. ¹⁹ Ua tià aè ra o ia i nià, haere ê atu ra; haapae atu ra o ia i taua àhu tāpoì ra, e ua àhu iho ra i te àhu ìvi no na ra.

²⁰ Ua hāpono atu ra Iuta i taua pinia puaaniho ra i te rima o te hoa, te taata Àturama ra, e ia rave mai hoì o ia i te taoà i mauhia e taua vahine ra. Aita rā o ia i ìtea e ana. ²¹ Ua ui atu ra o ia i te mau taata no taua vāhi ra, nā ô atu ra: Tei hea te vahine faaturi i Ènaima i te pae aratià ra? Ua nā ô mai ra rātou: Aita o ô nei e vahine faaturi! ²² Ua hoì mai ra o ia ia Iuta ra, nā ô mai ra: Aita i ìtea atu e au; e ua parau mai hoì te mau taata no taua vāhi ra: «Aita roa e vahine faaturi i tae

mai i ô nei!»²³ Ua parau atu ra Iuta: E vaiiho noa atu ia mau noa na o ia i ta na! O te haamā hoì tāua. Ua hāpono hoì au i teie nei pinia puaaniho, inaha, e aita o ia i ìtea ia òe.

²⁴ E hope aè ra nā marama e toru, ua faaìte mai ra te hoê taata ia Iuta, nā ô mai ra: Ua faaturi to hunoà ra, o Tamara, e inaha, ua hapū o ia i te faaturi; ua parau atu ra Iuta: A arataì mai ia tūia i te auahi!

²⁵ E ia arataìhia mai o ia i rāpae, ua tonono atu ra o ia i te taata i taua metua hoovai no na ra, nā ô atu ra: O te taata na na teie nei mau taoà, o te taata ia i hapū ai au nei. E ua nā ô atu ra hoì o ia: A hiò na, o ta ù ia parau ia òe, i te taata na na taua tāpeà rima nei, e te tātua, e te rāau turutootoo nei. ²⁶ Ua fāi mai ra Iuta, nā ô mai ra: E parau-tià ta na i ta ù, o vau aore i hōroà atu ia na i taù tamaiti nei ia Tera; aita roa o ia i ìte faahou atu ia na.

²⁷ E tae aè ra i te taime e fānau ai o ia ra, inaha, e maehaa tei roto i tana ôpū. ²⁸ E tei taua māuiuiraa fānau no na ra, ua tuu mai ra te tahi i to na rima i rāpae; ua tāamu iho ra te haafānau i te taura iti ùteùte i nià i taua rima no na ra, nā ô aè ra: E riro teie i te matahiapo! ²⁹ Ia faahoì rā o ia i to na rima, inaha, ua fānau mai ra te tahi. Ua nā ô aè ra o ia: E aha teie vāhiraa ta òe e vāhi noa mai na! I maìrihia ai to na iòà ia Fāreta. ³⁰ E muri aè ra, ua fānau mai ra tana teina, tei ia na te taura iti ùteùte i te rima ra; e i maìrihia o ia ia Tērā.

Iotēfa io Potifara

39¹ Hōpoihoa atu ra Iotēfa i Àifiti; e na te hoê taata Àifiti o Potifara te iòà, e taata tōroà io Faraò, e raatira no te faèhau, i hoo mai ia na i te Âti-Ìtemaèra, o tei arataì ia na i reira ra. ² E tei ia Iotēfa ra Iehova; i maitaì ai hoì o ia, i roto o ia i te fare o to na ra fatu, o te taata Àifiti ra. ³ Te ìte ra hoì to na fatu o tei ia na Iehova: e te mau mea atoà ta na i rave ra, ua haamanuiahia mai e Iehova. ⁴ E i herehia mai Iotēfa, e tià hoì o ia i pihai iho ia na. E ua faariro o ia ia na ei tāvana i to na ra ùtuafare; e te mau taoà atoà na na ra, ua tuuhia atu ra i to na ra rima. ⁵ E mai to na faarirora mai ā ia na ei tāvana i to na ra ùtuafare, e te mau taoà atoà na na ra, ua haamaitaìhia mai te

ùtuafare o taua taata Àifiti ra e Iehova ia Iotēfa; e ua haamaitaìhia e Iehova te mau taoà atoà na na ra, to roto i te fare, e to rāpaeàu atoà. ⁶ Faaruè noa atu ra o ia i te mau taoà atoà na na ra ia Iotēfa; aore noa atu ra o ia i haapaò noa atu i te mau mea atoà na na ra, maori rā i te māa ta na iho i àmu ra.

Iotēfa e te vahine a to na fatu

E purotu hoì Iotēfa i te tupu maitaì, e te mata maitaì.

⁷ E i muri aè i te reira ra, ua hiò mai ra te mata o te vahine a to na ra fatu ia Iotēfa, e ua nā ô mai ra: E taòto na tāua! ⁸ Aita rā o ia i faatià atu, e ua nā ô atu ra i te vahine a taua fatu no na ra: Inaha hoì taù fatu, aore roa o ia e haapaò mai i te mau mea atoà ta ù e rave nei i teie nei ùtuafare, e ua tuu mai o ia i te mau mea atoà na na i to ù nei rima; ⁹ e aita roa e taata i hau i teie nei ùtuafare ia ù, e aita roa a ana taoà i tāpeà ia ù, maori rā o òe, o te vahine na na iho ra. E aha hoì au e tià ai ia rave i tenā na ìno rahi, a hara ai i te Atua? ¹⁰ Aore roa Iotēfa i faaroo atu ia na, e e taòto ia na; aore hoì i àti atu ia na, parau noa mai ai o ia ia na i terā mahana, i terā mahana. ¹¹ Tae aè ra rā i te hoê mahana, haere atu ra Iotēfa i roto i te fare e rave i ta na ra òhipa. E aore roa te hoê taata o taua ùtuafare ra i roto; ¹² ua haru mai ra taua vahine ra i tana pereue, nā ô mai ra: E taòto na tāua! Ua faaruè atu ra rā o ia i te àhu i tana rima, horo mai ra, e tae mai ra i rāpaeàu. ¹³ E ia hiò mai o ia ra e, ua faaruè o ia i to na àhu i tana rima, e ua horo ê atu ra, ¹⁴ tiàoro iho ra o ia i te mau tāvini tāne no na ra, ua parau mai ra ia rātou, nā ô mai ra: Inaha, i arataì mai nei o ia i teie nei Hēpera ei haùti mai ia tātou. I haere mai hoì o ia ia ù nei e rave ia ù; ua pii hua atu rā vau. ¹⁵ E ia faaroo mai rā o ia e, ua faarahi au i taù reo e ua pii hua, ua faaruè mai ra i to na àhu ia ù nei, ua horo iho ra, e reva ê atu ra. ¹⁶ Vaiiho iho ra i to na àhu ra i pihai iho ia na iho, e tae mai ra to na fatu i te ùtuafare. ¹⁷ Ua parau atu ra o ia ia na, nā ô atu ra i te parauraa atu: O te tāvini Hēpera nei, ta òe i arataì mai nei, i haere mai o ia ia ù nei, e rave ia ù. ¹⁸ Ia pii hua rā vau i taù reo ra, ua faaruè mai ra o ia i to na àhu ia ù nei, ua horo

atu ra, e reva ê atu ra. ¹⁹ E ìte àè ra taua fatu no na ra i te parau a te vahine iho i parau mai ra ia na ra, e te parau e: «I nā ô mai to tāvini ia ù!»), ua tupu iho ra to na riri. ²⁰ Ua rave àè ra taua fatu o Iotēfa ra ia na, ua tuu atu ra i roto i te fare tāpeàraa, i te vāhi e tāpeàhia ai te mau taata e tāpeàhia e te arii ra; i reira o ia i roto i taua tāpeàraa ra.

Iotēfa i te fare tāpeàraa

²¹ Tei pihaì iho rā Iehova ia Iotēfa, e ua hāmani maitaì mai ra ia na. E i herehia mai o ia e te tiaì i taua tāpeàraa ra. ²² E ua tuu mai ra taua tiaì o te fare tāpeàraa ra i te mau taata atoà i tāpeàhia i roto i taua tāpeàraa ra, ia Iotēfa ei tiaì; e te mau mea atoà ta rātou i rave ra, na Iotēfa ia i parau i rave ai. ²³ Aore roa taua tiaì fare tāpeàraa ra i hiò noa atu i te mau mea atoà i tuuhia ia Iotēfa ra, tei ia na hoì Iehova; e te mau mea atoà ta na i rave ra, na Iehova ia i faariro ei mea maitaì.

40 ¹ E muri àè i taua mau mea ra, hara iho ra te rave vine e te rave māa a te arii o Àifiti ra. ² Riri roa àè ra Faraò i nā taata tōroà toopiti no na ra, i te raatira rave vine e te raatira o te māa. ³ Ua tuu atu ra o ia ia rāua i roto i te fare tāpeàraa a te raatira faèhau ra, i te vāhi i tāpeàhia ai Iotēfa ra. ⁴ Ua tuu atu ra te raatira faèhau ia rāua ia Iotēfa ra ei tiaì, e e tià o ia i pihaì iho ia rāua. Vahiiho tāpeà-noa-hia iho ra rāua, e e tau mahana maoro àè ra.

Te tātararaa Iotēfa i te moemoeā a te mau raatira

⁵ E e moemoeā ta rāua atoà, taua taata rave vine e te taata rave māa a te arii o Àifiti, tei tāpeàhia i roto i taua fare tāpeàraa ra, e moe ê ta te tahi, e moe ê ta te tahi, hoê ā ruì, e e auraa mau to tāua nā moemoeā rā. ⁶ E poìpoì àè ra, ua haere mai ra Iotēfa i roto ia rāua ra, e ua hiò mai ra ia rāua, e inaha, ua ahoaho rāua. ⁷ Ua ui mai ra i nā taata tōroà o Faraò i roto atoà i taua tāpeàraa a to na ra fatu, nā ô mai ra: E aha i ìnoìno ai to òrua mata i teie nei mahana? ⁸ Ua parau atu ra rāua ia na: E taòto ta māua, e aita roa e taata ei faaìte mai i taua puè taòto nei. Ua parau mai ra Iotēfa ia rāua: Eere ānei no ô mai i te Atua ra te ìte i te taòto nei? A faaìte mai na ia ù i ta òrua taòto. ⁹ Ua faaìte atu

ra te raatira o te rave vine ra i ta na taòto ia Iotēfa, nā ô atu ra: Inaha, e vine tei mua ia ù i taua taòto na ù nei. ¹⁰ E toru âmaa to taua vine ra. E mai te mea te ôteu a taua nā âmaa ra, e te tiarehia ra, e para atu ra te mau peenave vine ra. ¹¹ E tei taù rima te âuà a Faraò ra. Ua rave atu ra vau i taua vine ra, ua ùmu iho ra i roto i rima o Faraò, e ua tuu atu ra vau i te âuà i roto i te rima o Faraò. ¹² Ua parau mai ra Iotēfa ia na: Teie te auraa i te reira: Taua nā âmaa e toru ra, o nā mahana ia e toru. ¹³ Ua ruì toru anaè, ua taa ia ta Faraò parau ia òe, e ua faahoì ia òe i to òe na tōroà; e na òe e tuu i te âuà a Faraò i tana rima, mai tei mūtaa iho o òe te rave vine ra. ¹⁴ Ia maitaì rā òe ra, a haamanaò mai òe ia ù nei, a hāmani maitaì mai ai òe ia ù nei, o ta ù ia parau ia òe na; e e faaite òe ia Faraò ia ù, ia ora vau ia òe i rāpae i teie nei fare. ¹⁵ I èiāhia mai hoì au mai te fenua o te Hēpera, e aita roa a ù e hara i rave i ô nei e tià ai ia rātou ia tuu mai ia ù i roto i teie nei tāpeàraa.

¹⁶ Ìte aè ra te raatira o te rave māa e e auraa maitaì tei taua taòto ra, ua parau atu ra o ia ia Iotēfa: E taòto atoà hoì ta ù, e inaha, e fārii māa e toru tei nià i taù upoo. ¹⁷ E tei te fārii māa i nià roa iho ra, e rave rahi te māa rii èu na Faraò. E àmuhia mai ra e te mau manu o te reva nei i roto ā i taua fārii māa i nià i taù upoo ra. ¹⁸ Ua parau mai ra Iotēfa, nā ô mai ra: Teie te auraa i te reira: Taua nā fārii māa e toru ra, e nā mahana ia e toru. ¹⁹ Ua ruì toru anaè, ua taa ia ta Faraò parau ia òe; e e rī o ia ia òe i nià i te rāau, e na te mau manu e àmu ia òe na.

²⁰ E tae aè ra i te toru o te mahana, o te mahana fānauraa ia o Faraò. Ua faatupu iho ra o ia i te àmuraa māa na te mau tāvini atoà no na ra, ua faataa iho ra o ia i te parau i te raatira rave vine, e te raatira rave māa na na, i te mau tāvini atoà no na ra: ²¹ ua faahoì o ia i te rave vine i ta na tōroà rave vine ra; ia hōpoi ā o ia i te âuà i te rima o Faraò ra. ²² Ua rī atu ra rā o ia i te rave māa rahi, i ta Iotēfa i faaite mai ia rāua ra. ²³ Aita aè ra rā taua rave vine rahi ra i haamanaò mai ia Iotēfa. Moè atu ra o ia ia na.

Te mau moemoeā a Faraò

41 ¹ E hope aè ra nā matahiti e piti ra, e taòto ta Faraò: e inaha, mai te mea o ia te tià noa ra i te pae pape. ² E inaha, ua haere mai ra nā puaatoro maitatai e te poria e hitu, mai raro mai i taua pape ra, e te àmu ra ia i te māa i te vāhi àihere ra. ³ E i muri aè i te reira, inaha, ua haere mai ra nā puaatoro ìno e te tiàhape e hitu, mai raro mai ā ia i taua pape ra, e ua tià noa iho ra ia i pihai iho i te tahi mau puaatoro, i te hiti o taua pape ra. ⁴ Ua àmu iho ra nā puaatoro ìno tiàhape ra i nā puaatoro maitatai e te poria e hitu ra, e pau roa aè ra. Ara aè ra Faraò i reira. ⁵ E piri faahou atu ra tana mata, tāòtoòtoā-faahou-hia mai ra o ia, o te piti ia o te taòto: e inaha, ua tupu mai ra e hitu huero tītona maitai e te rahi i nià i te tumu hoê. ⁶ E i muri aè i te reira, inaha, ua tupu mai ra e hitu huero tītona hōène e te para i te matai o te hitià-o-te-rā ra. ⁷ E pau roa aè ra nā tītona rarahi e te maitai ra i nā tītona hōène ra. Ua ara aè ra Faraò: e inaha, e moemoeā.

⁸ Ia ao aè ra, ua ahoaho aè ra to na âau; e tonu atu ra i te taata e tii i te mau hiòhiò, e te mau taata paari atoà o Àifiti ra, e ua faaite atu ra Faraò ia rātou i taua nā moemoeā na na ra, aita roa rā i tià i te hoê ia faaite mai ia Faraò i taua nā moemoeā na na ra. ⁹ Ua parau atu ra te raatira o te rave vine ia Faraò, nā ô atu ra: Ua itea ia ù ta ù nei hapa i teie nei mahana. ¹⁰ Riri roa aè ra Faraò i nā tāvini no na, ia ù, e te rave māa rahi; e ua tuu iho ra ia māua i roto i te fare tāpeàraa a te raatira faèhau ra. ¹¹ E e moemoeā ta māua, o vau e o ia atoà, hoê ā âruì, na na ta na moemoeā, e na ù ā ta ù, e e auraa mau to taua nā moemoeā ra. ¹² E i reira atoà te hoê taata âpī e Hēpera, e tāvini no te raatira faèhau ra. E ua faaite atu ra māua ia na, e ua faaite mai ra o ia ia māua i te auraa o ta māua moemoeā; ta te tahi ra moemoeā e ta te tahi, ta na ia i faaite mai e au māite aè ra. ¹³ E ua tupu māite iho nei hoì ta na i faaite mai ra: ua faahoì mai o ia ia ù i to ù ra tōroà, e ua tāri o ia ia na.

Te tātaraaraa Iotēfa i te mau moemoeā a Faraò

¹⁴ Ua tonu atu ra Faraò i te veà i te tāpapa ia Iotēfa. Ua aratai òiò i mai ra rātou ia na mai roto mai i te tāpēaraa ra. E mā aè ra to na taa i te hahu, e àhu aè ra i to na àhu, ia tomo mai ra o ia i roto ia Faraò ra.

¹⁵ Ua parau atu ra Faraò ia Iotēfa: E moemoeā ta ù. E aita roa e taata e tià ai ia faaite mai i te auraa, ite aè nei hoì au i te parau ia òe, e ua faaite-anaè-hia òe i te moemoeā, e tià ia òe ia faaite mai i te auraa.

¹⁶ Ua parau mai ra Iotēfa ia Faraò, nā ô mai ra: Aita rā te reira ia ù nei! Na te Atua rā e tuu mai ia Faraò i te parau ora.

¹⁷ Ua parau atu ra Faraò ia Iotēfa: Taua moemoeā na ù nei, inaha, te tià noa ra vau i te pae pape ra. ¹⁸ E inaha, ua haere mai ra nā puaatoro poria e te maitatai e hitu, mai raro mai i taua pape ra; e te àmu noa ra rātou i te māa i te vāhi àihere. ¹⁹ E inaha, i muri aè i te reira, ua haere mai i nià nā puaatoro ìno e te tiàhape, e e huru pohe hoì, e hitu: aita roa ia puaatoro i itea ia ù i Àifiti atoà nei i te ìno. ²⁰ Ua àmu iho ra nā puaa tiàhape e te ìno, i tei mūtaa iho ra mau puaa poria e hitu ra.

²¹ E pau aè ra rātou i te horomiihia, aore i itea e ua horomiihia: o to rātou ā hoì to rātou huru i te ìno, mai tei mūtaa iho ra. Ara aè ra vau i reira. ²² E i moemoeā-faahou-hia vau: e inaha, ite atu ra vau i e hitu huero tītona rarahi e te maitatai i te tupuraa i nià i te tumu hoê. ²³ E inaha, i muri aè i te reira, ua tupu mai ra e hitu huero tītona ôriorio e tō hōène, e ua para i te matai o te hitià-o-te-rā ra. ²⁴ E pau roa aè ra nā huero tītona maitatai e hitu, i nā huero tītona hōène ra. E ua faaite hoì au i taua parau nei i te mau hiòhiò ra, aita roa rā e taata i tià ai ia faaite mai i te auraa.

²⁵ Ua parau mai ra Iotēfa ia Faraò: Hoê ā taua nā moemoeā a Faraò ra; ua faaite mai te Atua ia Faraò i ta na e fātata i te rave nei. ²⁶ O nā puaatoro maitatai e hitu ra, e hitu ia matahiti: e nā huero tītona maitatai e hitu ra, e hitu ia matahiti: hoê ā moemoeā nei. ²⁷ E nā puaatoro tiàhape e te ìno e hitu ra, i tei haere mai i muri aè, e hitu ia matahiti; e nā huero tītona hōène e te para matai o te hitià-o-te-rā e hitu ra, e hitu ia matahiti oè. ²⁸ O taua parau ra teie, ua faaitehia

atu e au ia Faraò, ta te Atua e rave nei, ua faaite mai o ia ia Faraò. ²⁹ Inaha, teie a tupu nā matahiti àuhune rahi roa e hitu e àti noa aè te fenua atoà nei o Àifiti. ³⁰ E i muri aè i te reira, o nā matahiti oè ia e hitu, e e moè taua àuhune rahi i te fenua nei o Àifiti: e pau roa hoì te fenua i te oè. ³¹ E òre roa hoì taua àuhune rahi ra, e manaòhia i te fenua i te oè i muri aè, e riro hoì i te oè rahi roa. ³² Àreà i te pāpitiraa mai i taua moemoeā ia Faraò ra, no te mea ia ua tià roa ia parau i te Atua ra, e ua fātata i te faatupuhia e te Atua ra. ³³ E tenā na, ia ìmi Faraò i te hoê taata ìte e te haapaò maitaì, a tuu ai ia na ei nià iho i teie nei fenua ia Àifiti. ³⁴ Ia nā reira Faraò, e faataa hoì o ia i te tahi pae taata ei tāvana no nià atoà hoì i teie nei fenua, a rave ai i te pae o te tufaa o te māa atoà o teie nei fenua o Àifiti i nā matahiti àuhune e hitu atoà nei. ³⁵ A haaputu ai rātou i te mau māa atoà no taua nā matahiti maitataì e fātata mai nei; a vaiiho māite ai rātou i te tītona i te puèraa na Faraò e mau, ia māahia to roto i te mau òire ra. ³⁶ E māahia to te fenua i reira, no nā matahiti oè e hitu e tupu i teie nei fenua, i Àifiti nei, ia òre hoì ia pohe teie nei fenua i taua oè nei.

Te riroraa Iotēfa ei tāvana no Faraò

³⁷ E parau maitaì taua parau nei ia Faraò, e to na atoà ra mau taata; ³⁸ ua parau atu ra Faraò i taua mau taata no na ra: E aha atu ā ta tātou taata e noaa, e au i teie nei taata, tei roto ia na te Vārua o te Atua ra? ³⁹ Ua parau atu ra Faraò ia Iotēfa: No te mea ua faaite mai te Atua ia òe i taua mau parau nei, aita atu e taata ìte, e te haapaò maitaì, maori rā o òe na. ⁴⁰ Ei nià iho òe i to ù nei ùtuafare, e o ta òe te parau e faaroohia e te mau taata atoà no ù nei. Ei nià vau i te terōno arii anaè ra e hau ai ia òe. ⁴¹ Ua parau atu ra hoì Faraò ia Iotēfa: Inaha, ua faarirohia òe e au ei nià iho i te fenua atoà nei i Àifiti. ⁴² Ua rave iho ra Faraò i te tāpeà no nià i to na iho rima, ua òòmo atu ra i te rima o Iotēfa; e ua faaàhu atu ra ia na i te àhu vavai maitaì, e ua tuu atu ra i te fifi àuro i nià i tana ài. ⁴³ E ua haapārahi ia na i nià iho i te pereòo maitaì roa no na iho ra, maori rā hoê roa; e ua pii haere te taata nā mua ia na: A tuu i te turi i raro. Faariro atu ra ia na ei tāvana i nià iho

i taua fenua atoà i Àifiti ra. ⁴⁴ Ua parau atu ra Faraò ia Iotēfa: O vau o Faraò! E aore roa e taata e hōpoi i to rima i nià, e e haere te âvae, maori rā ia parau òe ra, e àti noa aè taua fenua atoà nei o Àifiti. ⁴⁵ Ua maìri iho ra Faraò i to Iotēfa iòà, ia Tafanate-Paanea. E ua tuu atu ra o ia ia Àtenata a Potifera, tahuà i Òno ra, ei vahine na na. Haere atu ra Iotēfa e àti noa aè ra taua fenua ra o Àifiti. ⁴⁶ A toru aè ra o Iotēfa àhururaa i te matahiti a tià ai o ia i mua i te aro o te arii o Àifiti ra, o Faraò; haere atu ra Iotēfa mai te aro atu o Faraò, haaàti haere atu ra i taua fenua atoà ra i Àifiti.

⁴⁷ Hotuùmu atu ra taua fenua ra i nā matahiti àuhune e hitu. ⁴⁸ Ua haaputu iho ra o ia i te māa atoà i nā matahiti e hitu i taua fenua ra i Àifiti; e vaiiho māite iho ra i te māa i roto i te mau òire, o te māa no te mau âua i pihai iho i taua mau òire ra e àti noa aè, o ta na ia i vaiiho i roto i taua mau òire ra. ⁴⁹ Puè māite aè ra te tītona ia Iotēfa mai te one tahatai ra; e aita atu ra o ia i taiò i taua māa ra i te rahi, aita aè ra e tià ia taiò.

⁵⁰ E aita i tae i nā matahiti oè ra, i fānau mai ai ta Iotēfa puè tamarii tamaroa toopiti, ta Àtenata a Potifera, tahuà i Òno, i fānau na na ra. ⁵¹ Maìri iho ra Iotēfa i to te matahiapo ra iòà, o Manate — ua nā ô aè ra hoì o ia, ua moè na to ù ra mau àti, e te ùtuafare atoà o to ù ra metua ia ù, i te Atua. ⁵² E maìri iho ra o ia i te iòà o te toopiti ra, o Èferaima — ua nā ô aè ra hoì o ia, ua hotu vau i te Atua i te fenua i àti ai au nei.

⁵³ E hope aè ra taua nā matahiti àuhune e hitu i taua fenua ra i Àifiti, ⁵⁴ ua tupu mai ra taua nā matahiti oè e hitu ta Iotēfa i parau ra. E ua àti i te mau fenua atoà i te oè; ārea te fenua ra o Àifiti e àti noa aè, e māa ia te vai ra. ⁵⁵ E pohe aè ra to Àifiti i te poia, ua pii noa mai ra te taata ia Faraò i te māa. Ua parau atu ra Faraò i to Àifiti atoà ra: A haere ia Iotēfa ra, e ta na e parau mai ia òutou na, o ta òutou ia e rave. ⁵⁶ Àti pāatoà aè ra taua fenua ra i te oè. Ua ìriti aè ra Iotēfa i te mau fare puèraa māa atoà ra, e ua hoo atu ra i te tītona na to Àifiti. Rahi roa aè ra te oè i taua fenua ra o Àifiti. ⁵⁷ Ua haere mai ra to te

mau fenua atoà i Àifiti ia Iotēfa ra e hoo i te tītona; ua àti hoì te mau fenua atoà i te oè.

Te tonoraa Iatōpa i tana mau tamarii i Àifiti

42 ¹ E ìte aè ra Iatōpa e e hooraa tītona tei Àifiti. Ua parau mai ra Iatōpa i tana ra mau tamarii: E aha òutou i tiàtonu noa ai te tahi i te tahi? ² E ua parau mai ra o ia: Inaha, ìte aè nei au e, e hooraa tītona tei Àifiti; e haere òutou i reira e hoo i ta tātou, ia ora tātou, eiaha hoì ia pohe. ³ Reva atu ra nā tuaana o Iotēfa tino àhuru i Àifiti e hoo i te tītona. ⁴ Àreà to Iotēfa taeaè mau o Peniamina, aore ia i tonono-atoà-hia e Iatōpa a tonono atoà ai i te mau tuaana; ua nā ô aè ra o ia: O te roohia-noa-hia atu e te ìno. ⁵ O te tamarii atoà a Ìteraèra tei haere atoà e hoo i te tītona, rātou e te feiā atoà i haere e hoo; ua oè hoì taua fenua ra o Tanaana.

Iotēfa e to na mau tuaana

⁶ O Iotēfa hoì te tāvana o te fenua ra o Àifiti; e na na e hoo i te tītona i te taata atoà o taua fenua ra. Ua haere mai ra taua mau tuaana o Iotēfa ra, ua tipapa iho ra rātou i raro roa i te repo i mua i tana aro. ⁷ E ia hiò atu ra Iotēfa i taua mau tuaana no na ra, ua ìte atu ra o ia ia rātou; ua faataata ê atu ra rā o ia, e ua parau ìriā atu ra ia rātou, nā ô atu ra: Mai hea mai òutou na? Ua parau mai ra rātou: Mai te fenua ra mai Tanaana mai, i haere mai mātou e hoo i te māa. ⁸ Te ìte noa ra Iotēfa i taua mau tuaana no na ra, aore ā rātou i ìtea ia na. ⁹ Ua manaò iho ra Iotēfa i nā moemoeā na na ia rātou ra, e ua parau atu ra ia rātou: E hiò òutou na; i haere mai òutou e hiò i te mau vāhi fatafata o teie nei fenua! ¹⁰ Ua parau mai ra rātou ia na: Eiaha, e to mātou tāvana e, i haere mai rā to mau tāvini nei e hoo i te māa. ¹¹ E tamarii hoì mātou atoà nei na te taata hoê; e feiā parau-mau mātou! Eere to mau tāvini nei i te hiò! ¹² Ua parau atu ra o ia ia rātou: Eere! I haere mai rā òutou e hiò i te mau vāhi fatafata o teie nei fenua! ¹³ Ua parau mai ra rātou: Tino àhuru mā piti to mau tāvini nei hoê ā fētii, e tamarii na te taata hoê i te fenua ra o Tanaana; e inaha, to

mātou hopeà roa àè tei te metua tāne ra i teie nei, e aita nei te hoê.
¹⁴ Ua parau atu ra Iotēfa ia rātou: O ta ù ā hoì i parau atu ia òutou na e, e hiò òutou! ¹⁵ Teie te mea e ìtea ai òutou: Te ora nei Faraò ra, e òre roa òutou e reva, maori rā ia tae mai to òutou teina iti hopeà ra i ô nei. ¹⁶ A tono òutou i te hoê o òutou e tii i to òutou teina; e e tāpeàhia òutou i roto i te tāpeàraa, ia ìtea ta òutou parau i te tiàraa: e aore ra te ora nei Faraò ra, e hiò mau ā òutou na! ¹⁷ Ua tuu atu ra o ia ia rātou i roto i te tāpeàraa e ruì toru àè ra.

¹⁸ E tae àè ra i te ruì toru ra, ua parau mai ra Iotēfa ia rātou: E nā ô òutou, ia ora òutou. Te mataù nei hoì au i te Atua! ¹⁹ E feiā parau-mau òutou na, e vaiiho i te hoê o òutou ia tāpeà-noa-hia na i roto i teie nei fare e tāpeàhia ai òutou nei; a haere ai òutou, a hōpoi ai i te tītona i hoohia na, ei māa no to òutou mau ùtuafare i te oè, ²⁰ aratai mai na rā i to òutou teina hopeà ra i ô nei ia ù nei, ia riro ta òutou parau ei parau-mau, ia òre hoì òutou ia pohe. E ua nā reira atu ra hoì rātou. ²¹ Ua paraparau iho ra rātou rātou iho, ua hara mau tātou i to tātou taeaè ra; ua ìte hoì tātou i to na māuiui âau, a tāparu mai ai o ia ia tātou ra, e aore tātou i faaroo atu. I roohia mai ai tātou e teie nei àti. ²² Ua parau àè ra Reupena ia rātou, nā ô àè ra: Eere ānei o vau tei parau atu ia òutou e: «E aha e rave ìno i te tamaiti na!» E aore àè ra òutou i faaroo mai? E inaha, i tītauhia mai ai te hoo i to na toto i tenā na. ²³ Aore rātou i ìte e te ìte mai ra Iotēfa i ta rātou parau, e taata hoì te faaite i te parau ia rātou. ²⁴ Ua fāriu ê mai ra o ia, ua òto iho ra; e mai reira hoì, ua hoì faahou atu ra ia rātou ra, e ua paraparau atu ra ia rātou, ua rave atu ra o ia ia Timeona no roto ia rātou, e ua tāpeà iho ra ia na i mua mau i to rātou mata.

Te hoìraa te mau tamarii a Iatōpa i Tanaana

²⁵ Ua faaue atu ra Iotēfa e faaî i ta rātou mau pūtē i te tītona, e e faahoì i ta rātou atoà ra mau moni i roto i ta rātou mau pūtē, e e hōroà atu hoì i te māa no te haereà. E ua nā reira hoì o ia ia rātou. ²⁶ Ua faauta àè ra rātou i te tītona i nià iho i ta rātou mau âtini, reva atu ra. ²⁷ E tae àè ra i te vāhi taòtoraa, ia tātara te hoê i ta na pūtē e hōpoi i

te tahi maa māa na ta na âtini, inaha, îte aè ra o ia i ta na moni, tei roto hoì, tei te àuvaha o te pūtē ra. ²⁸ Ua nā ô aè ra o ia i to na mau taeaè, ua faahoìhia mai ta ù moni, inaha hoì, tei roto i ta ù pūtē nei! Tarapape atu ra to rātou âau; rūrūtaina iho ra i te mataù, e ua nā ô aè ra rātou rātou iho: E aha teie rave a te Atua ia tātou nei?

²⁹ E tae roa atu ra i te fenua Tanaana i to rātou metua ia Iatōpa ra, e ua faaïte atu ra ia na i te mau mea atoà i roohia mai ai rātou ra, nā ô atu ra: ³⁰ I parau ìriā mai te tāvana o taua fenua ra ia mātou; parau aè ra e hiò mātou i taua fenua ra. ³¹ Ua parau atu ra rā mātou ia na: «E feiā parau-mau mātou! Eere mātou i te hiò! ³² Tino àhuru mā piti mātou i to mātou fētii, hoê o mātou metua tāne; aita nei te tahi, e o te hopeà roa aè, tei to mātou metua tāne ia i teie nei, i te fenua ra o Tanaana.» ³³ Ua nā ô mai ra taua taata ra, te tāvana o taua fenua ra, ia mātou: «Teie te mea e îte ai au e e feiā parau-mau òutou. E vaiiho i te hoê o òutou i ô nei ia ù nei, a rave i te tītona no te oè i to òutou ùtuafare, a haere atu ai. ³⁴ A aratai mai ai o ia i to òutou teina iti hopeà i ô nei ia ù nei. E îte ia vau e, e feiā parau-mau òutou i reira, eere ia i te hiò; a tuu atu ai au i to òutou tuaana ia òutou na, a hoo haere noa atu ai òutou i teie nei fenua.»

³⁵ E tei te ìritiraa rātou i te māa i roto i ta rātou mau pūtē, inaha, ta rātou atoà ra mau pūòhu moni i roto i ta rātou ra mau pūtē. E îte aè ra rātou, e to rātou metua tāne, i taua mau pūòhu moni ra, mataù aè ra rātou. ³⁶ Ua nā ô aè ra to rātou metua tāne ra o Iatōpa ia rātou: Ua ère au i te tamarii ia òutou! Aita nei Iotēfa, e aita nei Timeona; e te tītau mai nei hoì òutou ia Peniamina! O tē rave ia ia ù e ìno ai au i taua mau mea nei. ³⁷ Ua parau atu ra Reupena i tana metua tāne, nā ô atu ra: Ia òre au ia faahoì mai ia na ia òe ra, e rave òe e taparahi i ta ù aè ra puè tamarii tamaroa toopiti, a tuu mai òe ia na i to ù nei rima, e na ù e hōpoi faahou mai ia na ia òe na. ³⁸ Ua nā ô mai ra rā o ia: E òre taù tamaiti e tae i to òutou tere; ua pohe hoì to na mua aè, o ia anaè tei toe iho nei; ia roohia-noa-hia o ia i te ìno i to òutou na haereà, e tae roa taù upoo hinahina i raro i te âpoo mā te òto ia òutou na!

To Peniamina haereraa i Àifiti mā to na mau taeaè

43 ¹ Te rahi roa ra te oè i taua fenua ra. ² E pau aè ra ta rātou tītona i te àmu ta rātou i hōpoi mai, mai Àifiti mai ra, ua nā ô aè ra to rātou metua tāne ia rātou: E haere ā òutou e hoo ā i te tahi maa māa na tātou. ³ Ua parau atu ra Iuta ia na, nā ô atu ra: Ua parau pāpū hua mai rā taua taata ra, nā ô mai ra: «Ia òre to òutou teina ia tae atoà mai, e òre roa òutou e ìte mai i to ù nei mata.» ⁴ Ia tuu atoà mai òe i to mātou teina, e haere atoà mātou ra, e haere ia mātou i raro e hoo i te māa na òe. ⁵ Ia òre rā òe ia tuu atoà mai ia na ia haere atoà, e òre mātou e tae i raro: ua parau mai hoì taua taata ia mātou ra e: «Ia òre ia tae atoà mai to òutou teina, e òre òutou e ìte mai i to ù mata.» ⁶ Ua parau mai ra Ìteraèra: E aha òutou i hāmani ìno mai ai ia ù, i faaìte atu ai òutou i taua taata ra e, te pārahi ra te tahi taeaè ā no òutou? ⁷ Ua parau atu ra rātou: Ua ui mai ra taua taata ra i te parau ia mātou, e to mātou atoà ra fētii, nā ô mai ra: «Te ora na to òutou metua tāne? E e taeaè ā to òutou?» E ua faaìte atu ra mātou i taua parau ra. I ìte ānei mātou e e parau mai o ia: «E arataì mai i to òutou teina i raro nei!»

⁸ Ua nā ô atu ra Iuta i tana metua tāne ia Ìteraèra: Tuu mai na i taua tamaiti na ia ù nei; e tià mātou e haere; ia ora hoì tātou eiaha ia pohe, o mātou, e o òe, e ta mātou atoà mau tamarii. ⁹ Ei tauì vau ia na, o vau ta òe e parau mai ia na; ia òre au ia faahoì mai ia na, a tuu mai ai i mua i to aro na, ei ia ù ia hara vai ai e a muri noa atu. ¹⁰ Ahiri mātou aore i faatautau mai teie nei, ua hoì mai ā mātou o te piti ia o te hoìraa mai.

¹¹ Ua parau mai ra to rātou metua o Ìteraèra ia rātou: O te reira ra, teie ta òutou e rave; e rave òutou i te mea rii maitataì no te fenua nei i roto i ta òutou mau fārii, a hōpoi ai na taua taata ra ei ō — i te tahi maa tāpau tūrī, e te tahi maa meri, e te tāpau natata, e te tāpau ruta, e te huero petuni, e te huero tetati. ¹² Ia taìpiti atu pūòhu moni ia hōpoi òutou, e faahoì atu hoì i te moni i hōpoihiā mai i roto i te àuvaha o ta òutou mau pūtē ra; peneiaè e haperaa. ¹³ Arataì atoà hoì i to òutou

teina iti, a tià, a hoì atu òutou i taua taata ra. ¹⁴ E ia arohahia òutou mai i te aro o taua taata ra, e te Atua Manahope ra, ia tuu mai o ia i te tahi taeae o òutou, e ia Peniamina atoà! E ia ère au ra, ua ère ā ia!

To Iotēfa faatupuraa i te tāmāraa na to na mau taeae

¹⁵ Ua rave iho ra taua mau taata ra i taua taoà o ra, ua tātaipiti atu ra i ta rātou mau pūòhu moni, faaineine iho ra rātou e Peniamina atoà, haere atu ra i Àifiti, tià atu ra i mua i te aro o Iotēfa ra. ¹⁶ E ìte aè ra Iotēfa e o Peniamina atoà ra, ua parau aè ra o ia i te tiàau o to na ra fare: A aratai i taua mau taata nei i te ùtuafare, e e tūpaì i te puaa e faaineine; e àmu hoì teie nei mau taata i te māa i to ù ra àùanei ia avatea. ¹⁷ Ua nā reira hoì taua taata ra, mai ta Iotēfa i faaue ia na ra; ua aratai o ia i taua mau taata ra i roto i te fare o Iotēfa. ¹⁸ Mataù aè ra taua mau taata ra, i te mea rātou i arataihia i roto i te fare o Iotēfa; nā ô aè ra rātou rātou iho: No te moni i faahoìhia i roto i ta tātou mau pūtē i mūtaa iho ra, i arataihia mai ai tātou i ô nei, ia noaa ta na pariraa mai ia tātou, a haru mai ai ta tātou mau âtini, e a rave atoà ai ia tātou ei tītī. ¹⁹ Ua haere atu ra rātou i pihai iho i te tiàau o taua ùtuafare o Iotēfa ra, ua paraparau iho ra ia na i te pae ùputa o taua fare ra. ²⁰ Nā ô atu ra: E to mātou raatira, e tere hoo māa mau to mātou i haere mai ai mātou i mūtaa iho ra. ²¹ E tae atu ra mātou i te vāhi taòtoraa, o tē tātararaahia ia e mātou i ta mātou mau pūtē, e inaha, ta mātou atoà ra mau moni i roto i te àuvaha o ta mātou ra pūtē, e moni fāito hoì ta mātou. Ua faahoì mai rā mātou i taua moni ra i roto i to mātou nei rima. ²² E e moni ê atoà tei hōpoi-atoà-hia mai e mātou i teie nei, ei hoo māa. Aita rā mātou i ìte i te taata i tuu i ta mātou moni i roto i ta mātou mau pūtē.

²³ Ua nā ô mai ra o ia: Ia ora na òutou, eiaha e mataù! Ua hōroà mai to òutou Atua, te Atua o to òutou ra metua, i te taoà na òutou i roto i ta òutou na mau pūtē. I ô nei ta òutou moni ia ù nei. Ua aratai mai ra ia Timeona ia rātou ra.

²⁴ Ua aratai atu ra taua taata ra ia rātou i te fare o Iotēfa ra; e ua hōpoi mai ra i te pape ei hōroi i to rātou âvae; e ua faaainu atu ra hoì

i ta rātou mau âtini i te mĀa. ²⁵ Ua faanahonaho iho ra rātou i te taoà ō, e ia tae mai Iotēfa ia avatea; ìte aè ra hoì rātou e, ei reira rātou e àmu ai i te mĀa. ²⁶ E tae mai ra Iotēfa i te ùtuafare, ua hōpoi aè ra rātou i taua taoà, ta rātou i rave mai ra, ia na ra i roto i te fare, e ua tipapa iho ra rātou i raro roa i te repo i mua ia na ra. ²⁷ Ua ui mai ra o ia ia rātou i te maitairaa, nā ô mai ra: Te maitaì ra to òutou metua tāne, e taata ruhiruhiā ta òutou i parau mai ra? Te ora rā ānei? ²⁸ Ua parau atu ra rātou: Te maitaì roa ra to tāvini, to mātou nei metua tāne, te ora noa aè ra. Ua piò iho ra rātou i raro, tāhopu atu ra ia na. ²⁹ Ua nānā mai ra tana mata, hiò mai ra i tana teina ia Peniamina, i te tamaiti a to na iho ra metua vahine, e ua nā ô mai ra: O to òutou teina iti hopeà ra teie ta òutou i parau mai ia ù ra? E ua nā ô mai ra hoì o ia: Ia aroha mai te Atua ia òe, e taù tamaiti! ³⁰ Ua rū noa iho ra Iotēfa, ua òto roa hoì tana âau i to na teina, e ua ìmi i te vāhi òtoraa; ua tomo atu ra i roto i to na piha, òto iho ra i reira. ³¹ E ua hōroi iho ra i tana mata, e ua haere mai ra i rāpaeà, faaòromaì noa iho ra, e ua parau atu ra i te tāvini: E faanahonaho i te àmuraa mĀa. ³² Ua faanahonaho iho ra rātou i ta na, o ia anaè iho ra; e ta rātou, o rātou anaè iho; e ta to Àifiti o tei àmu i te mĀa i reira ra, o rātou anaè hoì i ta rātou; e òre hoì to Àifiti e âpiti atoà i ta rātou àmuraa mĀa i ta te Âti-Hēpera; e mea riàrià hoì te reira i ta to Àifiti ra. ³³ Pārahi iho ra rātou i mua i tana aro, o te matahiapo na, no te mea o ia tei fānau na, e tae noa atu ra i te tamaiti hou ra, no te mea o ia te hopeà; ua maere noa iho ra rātou te tahi i te tahi. ³⁴ Ua rave aè ra o ia i te mĀa i mua i tana aro, ua hōpoi atu ra ia rātou ra; âreà ta Peniamina tufaa, e au ia i nā tufaa e pae atoà ra i ta rātou ra. E ua inu atoà hoì rātou e o ia atoà, e reàreà aè ra rātou.

To Peniamina pariraahia i te èiā

44 ¹ Ua faaue aè ra o ia i te tiāau o to na ra fare, nā ô aè ra: A faaïï na i te mau pūtē a teie nei taata i te mĀa, e ia teimaha rātou, a tuu ai i ta rātou moni i roto i te àuvaha o ta rātou mau pūtē, o te taata o ta na pūtē e ta na moni i roto e àti noa aè rātou ra. ² E tuu hoì

i te âuà na ù nei, i te âuà ârio nei, i roto i te àuvaha pūtē a te tamaiti hopeà ra, e ta na atoà ra moni hoo tìtona. E ua nā reira hoì o ia i ta Iotēfa i parau mai ra.

³ E ao aè ra, tuuhia atu ra taua mau taata ra, e ta rātou mau âtini atoà. ⁴ E aore i mairi reà mai taua òire ra, nā ô aè ra Iotēfa i taua tiàau no na ra: A tià, a àuà i taua mau taata nei, e roohia atu rātou e òe ra, e parau atu òe: «E aha òutou i tāhoo mai ai i te maitai i te ìno? ⁵ Eere ānei i te âuà inuhia e taù fatu ra, e te mea hoì i ìmi ai o ia? E parau ìno ta òutou i rave na!» ⁶ E roohia atu ra rātou e ana, ua parau atu ra o ia i taua parau nei. ⁷ Ua nā ô mai ra rā rātou ia na: E to mātou raatira, eiaha òe i nā reira mai ai? Eiaha roa hoì to mau tāvini nei ia nā reira! ⁸ Inaha hoì, te moni i roto i te mau àuvaha pūtē na mātou nei, ìtea atu ra e mātou, faahoì mai ra mātou i taua moni ra ia òe na mai te fenua ra, mai Tanaana mai: e aha hoì e au ai ia mātou ia èiā i te ârio e te àuro i te ùtuafare o to òe na fatu? ⁹ Ia ìtea tenā na âuà tei te hoê o to mau tāvini nei, ia pohe roa ia o ia; e ia faariro-atoà-hia mātou atoà nei ei tītī na to mātou raatira! ¹⁰ Ua parau atu ra o ia: Ua tià maori, ia nā reira ta òutou e parau mai na! O te taata tei ia na taua âuà nei i te ìtearaa atu, ei rave òhipa ia o ia na ù; âreà òutou na, aita ia a òutou e hara. ¹¹ Ua tuu anaè iho ra rātou i ta rātou mau pūtē i raro i te repo i reira ra; ua tātara iho ra i taua mau pūtē ra, o te taata o ta na, o te taata o ta na, e àti noa aè. ¹² Ua hiò haere iho ra o ia, nā te pūtē a te matahiapo ra e tae noa atu ra i ta te hopeà ra; ìtea iho ra taua âuà ra tei roto i te pūtē a Peniamina ra. ¹³ Ua hāhae iho ra rātou i to rātou àhu; ua faauta aè ra i te mau hōpoià i nià iho i ta rātou mau âtini, hoì anaè mai ra i te òire.

Te ìmiraa Iuta i te rāveà no Peniamina

¹⁴ Ua haere mai ra Iuta, e tana mau taeaè atoà ra i te ùtuafare o Iotēfa ra, tei reira hoì o ia; ua tipapa iho ra rātou i raro roa i te repo i mua i tana aro. ¹⁵ Ua parau atu ra Iotēfa ia rātou: E aha tenā ta òutou i rave iho na? Aita òutou i ìte e e taata i ìmi o vau nei? ¹⁶ Ua parau mai ra Iuta: E taù tāvana e, e aha ta mātou ia parau atu ia òe? E nā

hea hoì mātou ia parau? E aha e matara ai ia mātou ia parau? Ua ìtea te hara a to mau tāvini nei i te Atua. Inaha, ua riro mātou ei tāvini no òe, e taù tāvana; mātou e o ia atoà tei ìtea taua âuà nei ia na ra!
¹⁷ Ua parau atu ra o ia: Eiaha roa vau ia nā reira! O te taata rā tei ia na taua âuà nei, o to ù ia tāvini; âreà òutou, e haere noa atu òutou i to òutou na metua mā te hau.

¹⁸ Ua haafātata mai ra Iuta i pihai iho ia na, nā ô mai ra: E taù tāvana e! Eiaha to riri ia tupu rahi roa ia ù nei, mai ia Faraò atoà hoì òe, e parau iti noa atu na to tāvini nei ia òe e ia ìte mai òe, e taù tāvana e!
¹⁹ Ua ui mai hoì òe, e taù tāvana, i to mau tāvini nei; i nā ô mai òe e: «E metua tāne ānei to òutou, e e taeae?»
²⁰ Ua parau atu ra hoì mātou ia òe, e taù tāvana: «E metua tāne to mātou, e taata ruhiruhiā, e e tamaiti hoì ta na, no to na ruhiruhiāraa ra ia mea iti; e ua pohe to na mua aè, e o ia anaè tei toe i to rāua metua vahine, e e here hoì o ia no tana metua tāne.»
²¹ E ua parau mai hoì òe i to mau tāvini nei: «A aratai mai ia na i raro ia ù nei ia ìte atu taù mata ia na.»
²² E ua parau atu ra mātou ia òe, e taù tāvana: «Eita taua tamaiti ra e tiā ia vaiiho i te metua tāne, ua faaruè anaè o ia i te metua tāne ra, e pohe roa ia tana metua tāne no na ra!»
²³ E ua nā ô mai ra hoì òe i to mau tāvini nei: «Ia òre to òutou teina iti hopeà ia tae atoà mai, e òre òutou e ìte faahou mai i taù mata.»
²⁴ E tae atu ra mātou i to tāvini ra, i to ù nei metua, ua faaite atu ra mātou ia na i te parau na òe, e taù tāvana e.
²⁵ E ua parau mai ra to mātou metua: «E haere ā òutou e hoo ā i te tahi maa māa na tātou.»
²⁶ Ua parau atu ra rā mātou: «Eita mātou e tiā ia haere i raro; ia tae atoà rā to mātou teina iti hopeà nei, e tae ia mātou i raro; ia òre hoì ia tae atoà to mātou teina iti hopeà ra, e òre mātou e ìte faahou i te mata o taua taata ra.»
²⁷ Ua nā ô mai ra to tāvini ra, o to mātou metua ia mātou: «Ua ìte òutou e toopiti roa àu tamarii i ta ù ra vahine.»
²⁸ E ua haere ê atu ra hoì te hoê, e ua parau hoì au e: Ua hāhae huàhuà-roa-hia! E mai reira mai ā aita vau i ìte ia na.
²⁹ E ia aratai atoà atu hoì òutou i teie, e ia roohia iho ra o ia i te ìno, e tae roa taù upoo hinahina i te âpoo mā te òto ia òutou na!»
³⁰ E i teie nei, ia tae atu vau i to tāvini ra, i to mātou nei metua, e aita

rā taua tamaiti nei; tei reira hoì to na ora te vairaa, tei te ora o taua tamaiti nei; ³¹ ia hiò mai rā o ia e, aita rā taua tamaiti nei, e riro o ia i te pohe: tae roa atu ra te upoo hinahina o to tāvini ra, o to mātou metua, i te âpoo mā te òto, i to mau tāvini nei i reira! ³² Ua riro hoì to tāvini nei ei tau i taua tamaiti nei i to ù ra metua, ua nā ô atu ra hoì au: «Ia òre au ia faahoì mai ia na ia òe na, ei nià ia ù a taù metua faahapa vai ai e a muri noa atu!» ³³ E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, o vau tē pārahi ei tāvini no òe, e taù tāvana e, ono aè i taua tamaiti nei; e tuu atu òe i te tamaiti nei ia haere noa na i nià, o ia e tana mau tuaana! ³⁴ E aha hoì au e tià ai ia haere i taù metua ra, ia òre ia tae atoà te tamaiti nei? O te ìte hua hoì au i taù metua ra i te roohiaraa mai e te ìno ra!

Te faaìteraa Iotēfa ia na

45 ¹ Aita aè ra e tià ia Iotēfa ia faaòromaì i mua i te aro o te feiā atoà i tià noa mai i pihai iho ia na ra. E ua parau aè ra: E tuu i te mau taata atoà nei i rāpaeàu! Aita roa atu ra e taata i pārahi mai i pihai iho ia na, a faaìte atu ai Iotēfa i tana mau tuaana ia na iho ra. ² Ua òto pii noa iho ra o ia. E ua faaroo mai to Àifiti, o te ùtuafare atoà o Faraò ra. ³ Ua parau mai ra Iotēfa i taua mau tuaana no na ra: O vau o Iotēfa! Te ora ra taù metua tāne? Aita aè ra rā e tià i taua mau tuaana no na ra ia parau noa atu, i te rahi o to rātou ôriorio i to na ra huru. ⁴ Ua parau faahou mai ra Iotēfa i taua mau tuaana no na ra: A haere mai na òutou i pihai iho ia ù nei. Ua haere mai ra rātou i pihai iho. Ua nā ô mai ra o ia: O vau to òutou teina ra, o Iotēfa, o ta òutou i hoo i to Àifiti ra. ⁵ E tenā na, eiaha e òto, eiaha hoì e riri ia òutou iho, o òutou i hoo mai ia ù i ô nei; na te Atua hoì i tonono mai ia ù i ô nei nā mua ia òutou, ia ora te taata. ⁶ A piti aè nei matahiti oè i te fenua nei, e pae hoì matahiti e toe nei, e òre e ueue, e òre hoì e òòti. ⁷ I tonono mai te Atua ia ù nā mua ia òutou, ia toe to òutou huaai i te ao nei, ia ora òutou i te oraraa rahi. ⁸ E i teie nei, eere na òutou i tae mai ai au i ô nei, na te Atua rā; e ua faariro o ia ia ù ei metua no Faraò, e ei raatira i to na atoà ra ùtuafare, e ei tāvana hoì i te fenua atoà ra

i Àifiti. ⁹ E haapee-pee na òutou, e haere òutou i nià i taù metua ra, e e parau atu òutou ia na: «Te nā ô mai ra to tamaiti ra, o Iotēfa: Ua faariro te Atua ia ù ei tāvana no Àifiti atoà ra; e haere mai òe i raro ia ù nei, eiaha e pārahi. ¹⁰ E ei te fenua nei, ei Totena, òe e pārahi ai, ia fātata mai òe i pihai iho ia ù nei; o òe, e to mau tamarii, e ta to mau tamarii ra tamarii, e to mau māmoe ra, e to mau puaatoro ra, e ta òe atoà ra. ¹¹ E ei reira vau e faaamu ai ia òe (e pae hoì matahiti oè e toe nei), o te roohia hoì òe, e to fētii, e ta òe atoà ra e te àti.» ¹² E inaha, te hiò mai nei to òutou mata, e te mata atoà o taù taeaè nei o Peniamina: e to ù iho teie vaha e parau atu ia òutou nei. ¹³ E e faaite òutou i taù metua tāne i to ù nei hinuhinu i Àifiti nei, e te mau mea atoà ta òutou i ìte na; e haapeepe hoì òutou i te aratai mai i taù metua tāne i ô nei. ¹⁴ Ua tauahi mai ra o ia i nià i te ài o taua teina no na ra, o Peniamina, ua òto iho ra; e ua òto iho ra hoì Peniamina i nià i te ài o Iotēfa ra. ¹⁵ E ua hoì mai ra hoì o ia i taua mau tuaana no na ra, e ua òto iho ra hoì i nià iho ia rātou. E oti aè ra, ua paraparau iho ra tana mau tuaana ia na.

Te tīturaahia Iatōpa e haere i Àifiti

¹⁶ E i parauhia atu ra i te ùtuafare o Faraò, e terā aè te mau tuaana o Iotēfa ra; maitai noa aè ra Faraò e tana mau tāvini atoà i taua parau ra. ¹⁷ Ua parau mai ra Faraò ia Iotēfa: E parau atu òe i to mau tuaana ra: «E nā ô òutou: E faauta i te hōpoià i nià iho i ta òutou mau puaa; e e haere, e haere i te fenua ra i Tanaana; ¹⁸ e e aratai mai i to òutou metua tāne, e to òutou mau fētii, e haere mai òutou i ô nei ia ù nei. E na ù e hō atu i te tahi vāhi maitai roa i te fenua nei i Àifiti no òutou; e te maitai no te fenua nei na òutou ia e àmu.» ¹⁹ E i teie nei, ua faauehia na òe: «A nā ô òutou: a faahoro atoà atu i te pereòo no teie nei fenua no Àifiti nei no ta òutou mau tamarii, e ta òutou mau vahine, a faauta atoà mai i to òutou metua tāne, a haere mai ai i raro nei. ²⁰ Eiaha hoì e haapaò i ta òutou taoà, na òutou hoì te mau mea maitatai no teie nei fenua i Àifiti nei.» ²¹ Ua nā reira hoì taua mau tamarii a Ìteraèra ra. Ua hōroà hoì Iotēfa i te pereòo na rātou,

i ta Faraò i parau mai ra; e ua hōroà atoà hoì i te māa ei àmuraa i te aratià ra. ²² E ua hōroà hoì o ia i te àhu no rātou, taìpiti àhu i te taata hoê e àti noa aè rātou ra; âreà ia Peniamina, e pae ia o na àhu i hōroàhia e ana, e toru hoì hānere moni ârio. ²³ E ua hāpono atu ra hoì o ia i nā âtini hoê àhuru mā te mau mea maitatai no Àifiti i nià iho, e nā âtini ufa hoê àhuru mā te tītona, e te pāne, e te înaì atoà i nià iho, na te metua tāne ei māa i te èatià ra. ²⁴ Ua tuu atu ra o ia i taua mau tuaana no na ra, e haere atu ra rātou. E ua parau hoì o ia ia rātou e: Eiaha òutou e mārō haere i te èatià na!

²⁵ Haere atu ra rātou mai Àifiti atu, e tae atu ra i te fenua ra o Tanaana, i to rātou metua tāne ra ia Iatōpa. ²⁶ Ua faaite atu ra rā rātou ia na, nā ô atu ra: Te ora ra Iotēfa, e o ia te tāvana no taua fenua atoà ra, no Àifiti. Hautauàhia iho ra Iatōpa, e aore o ia i faaroo ia rātou. ²⁷ Ua faaite atu ra rā rātou ia na i te mau parau atoà a Iotēfa i parau mai ia rātou ra. E ia hiò hoì o ia i te mau pereò a Iotēfa i hāpono mai ei faauta ia na ra. Māpuhi aè ra te aho o to rātou metua ra, o Iatōpa; ²⁸ e ua nā ô aè ra Ìteraèra: A tirē! Te ora ra maori tau tamaiti nei o Iotēfa! E haere au e hiò ia na a pohe atu ai au!

To Iatōpa fārerei-faahou-raa ia Iotēfa

46 ¹ Ua haere iho ra Ìteraèra e to na atoà ra fētii, e tae mai ra i Pere-Tepa, e ua hōpoi atu ra i te tūtia i te Atua o to na ra metua, o Ìtaata. ² Ua parau mai ra te Atua ia Ìteraèra i te ôrama i te ruì, nā ô mai ra: E Iatōpa! E Iatōpa! Ua parau atu ra o ia: Teie au! ³ Ua nā ô mai ra o ia: O vau te Atua, o te Atua no to metua ra. Eiaha e mataù ia haere i Àifiti ra, e faariro hoì au ia òe ei nūnaa rahi atoà i reira. ⁴ E haere atoà hoì au i raro i Àifiti, e e faahoì mai ā vau ia òe i nià nei; e na Iotēfa e tāpiri i to mata na.

⁵ Ua faaineine iho ra Iatōpa, ua haere mai ra mai Pere-Tepa mai, ua faauta mai ra te tamarii a Ìteraèra i to rātou metua ia Iatōpa, e ta rātou mau tamarii, e ta rātou mau vahine, nā nià i te mau pereò ra, ta Faraò i hāpono ei faauta mai ia na. ⁶ E ua hōpoi atoà hoì i ta rātou mau puua, e ta rātou mau taoà i noaa ia rātou i Tanaana ra, e ua haere

mai ra i Àifiti — o Iatōpa e tana huaai atoà ra. ⁷ Tana mau tamarii tamaroa, e te mau mootua tamaroa atoà no na ra, tana mau tamarii tamahine, e te mau mootua tamahine atoà no na ra, e to na atoà ra huaai tei aratai-atoà-hia mai ia e ana i Àifiti.

Te ùtuafare o Iatōpa

⁸ Teie te iōa o taua nā tamarii a Ìteraèra ra, tei haere atoà i Àifiti ra: o Iatōpa e tana ra mau tamarii tamaroa:

O Reupena, o ta Iatōpa ia matahiapo. ⁹ E ta Reupena atoà tamarii tamaroa: o Hanota ia, e o Paru, e o Hēterona, e o Tāremi. ¹⁰ E ta Timeona atoà tamarii tamaroa: o Iemeura ia, e o Iamina, e o Òhata, e o Iatina, e o Tohara, e o Taura, e tamaiti na te hoê vahine Âti-Tanaana ra. ¹¹ E te mau tamarii tamaroa atoà a Revi ra: o Teretona ia, e o Tohata, e o Merari. ¹² E te mau tamarii tamaroa atoà a Iuta ra: o Èra ia, e o Ònana, e o Tera, e o Fāreta, e o Tērā; pohe iho ra Èrā e o Ònana i te fenua ra i Tanaana. E ta Fāreta puè tamarii tamaroa, o Hēterona ia, e o Hāmura. ¹³ E te mau tamarii tamaroa atoà a Ìtatara ra: o Torā ia, e o Puva, e o Iōpā, e o Timerona. ¹⁴ E te mau tamarii atoà a Tepurona ra: o Tereta ia, e o Èrona, e o Iareèra. ¹⁵ O nā tamarii ia a Rea ra, o ta na i fānau ia Iatōpa i Patana-Àrama ra, e te tamahine na na ra, o Tīnā. O to na huaai atoà ra, te tamaroa e te tamahine, e toru àhuru rātou e toru tiàhapa.

¹⁶ E te mau tamarii tamaroa atoà a Tatā ra: o Tifiona ia, e o Hati, e o Tuni, e o Ètepona, e o Èri, e o Àroti, e o Àreri. ¹⁷ E te mau tamarii tamaroa atoà a Àtera ra: o Ìimina ia, e o Ìtua, e o Ìtui, e o Peria, e to rātou tuahine, o Tera. E nā tamarii tamaroa a Peria ra: o Hepera ia, e o Maratiera. ¹⁸ O ta Tiripa ia tau tamarii tamaroa, o ta tei hōroàhia e Rāpana na tana tamahine ra, na Rea: tino àhuru rātou e mā ono, o ta na ia i fānau ia Iatōpa ra.

¹⁹ E nā tamarii tamaroa a te vahine a Iatōpa ra, a Rāhera: o Iotēfa ia, e o Peniamina. ²⁰ E fānau aè ra ta Iotēfa i te fenua ra i Àifiti: o Manate ia, e o Èferaima, o ta Àtenata ia a Potifera, tahuà i Òno, i fānau ia na ra. ²¹ E te mau tamarii a Peniamina ra: o Pērā ia, e o Petera, e o

Àtepera, e o Tērā, e o Nāamana, e o Èhi, e o Roti, e o Mufima, e o Hufima, e o Àrata. ²² O ta Rāhera ia tau tamarii tamaroa i fānau ia Iatōpa ra; tino àhuru mā maha rātou.

²³ E o ta Tana tamaiti: o Hutima ia. ²⁴ E o ta Nafatari mau tamarii tamaroa ra: o Ieteèra ia, e o Tūni, e o Ìtera, e o Tirema. ²⁵ O ta Pira ia tau tamarii tamaroa, ta tei hōroàhia e Rāpana na tana tamahine ra, na Rāhera. O ta na teie i fānau ia Iatōpa ra: toohitu rātou.

²⁶ Taua feiā atoà i haere mai i Àifiti rātou atoà, o Iatōpa mā ta na i fānau ra — eiaha nā vahine a ta Iatōpa puè tamarii ra — e ono àhuru rātou, e ono hoì tiàhapa. ²⁷ E nā tamarii a Iotēfa i fānau i Àifiti ra: toopiti ia. Taua feiā atoà no te fētii o Iatōpa i tae i Àifiti ra, e hitu ia àhururaa.

Iatōpa i Àifiti

²⁸ Ua tonu aè ra o ia ia Iuta i nā mua ia na, ia Iotēfa ra, ia parau atu e fārerei ia na i Totena, te haere mai ra hoì rātou i taua fenua ra i Totena. ²⁹ Ua faaineine iho ra Iotēfa i te pereò no na, haere atu ra i nià ia fārerei i tana metua tāne ia Ìteraèra i Totena. E ua faaite atu ra ia na iho ia na ra, ua tauahi atu ra i nià i tana ài, òto noa iho ra i nià i tana ài, e e vāhi maoro aè ra. ³⁰ Ua parau mai ra Ìteraèra ia Iotēfa: I teie nei, ua tià ia ù te pohe, o vau i ìte i to mata na! O òe e ora na! ³¹ Parau atu ra Iotēfa i tana mau taeaè, e to te ùtuafare atoà o tana metua ra: E haere au e faaite ia Faraò ra, e parau atu ia na e: Terā aè taù mau taeaè, e to te ùtuafare atoà o taù metua i pārahi i Tanaana ra, ua haere mai rātou i ô nei ia ù nei. ³² E e tau taata tiaì māmoe anaè rātou (o to rātou ia tōroà i te faaàmu i te puaa), e ua pūtō atoà mai rātou i ta rātou mau māmoe, e te mau puatoro, e te mau mea atoà na rātou ra. ³³ E ia parau mai Faraò ia òutou, ia ui mai e: «E aha to òutou tōroà?» ³⁴ E parau atu òutou i reira: «Ua mātaro to mau tāvini nei i te faaàmu puaa mai to mātou itiraa mai ā, e tae roa aè nei i teie nei; o mātou e to mātou hui metua atoà.» Ia pārahi hoì òutou i te fenua nei, i Totena, e mea faufau hoì te tiaì māmoe i to Àifiti.

47 ¹ Ua haere mai ra Iotēfa, ua faaite mai ra ia Faraò, nā ô mai ra: Terā aè mai ra taù metua tāne, e taù mau tuaana, e ta rātou mau māmoe, e te mau puaatoro, e te mau taoà atoà na rātou, mai te fenua ra o Tanaana mai; e inaha, tei Totena mai nei rātou. ² E ua aratai atoà hoì o ia i e toopae i taua mau tuaana no na ra, e ua tuu atu ra i mua i te aro o Faraò. ³ Ua parau mai ra Faraò i taua mau tuaana o Iotēfa ra: E aha to òutou tōroà? Ua nā ô atu ra rātou ia Faraò: E tiaì māmoe anaè to mau tāvini nei, o mātou, e to mātou mau metua atoà. ⁴ E ua nā ô ā hoì rātou ia Faraò: I haere mai mātou e pārahi i teie nei fenua: e oè rahi roa hoì tei te fenua ra o Tanaana, aita roa e māa na te mau māmoe a to mau tāvini nei, e i teie nei, teie ta mātou parau ia òe, ia tià ia òe, e pārahi to mau tāvini i te fenua ra o Totena aè ra. ⁵ Ua parau aè ra Faraò ia Iotēfa, nā ô aè ra: Teie mai nei to metua tāne e to mau taeaè, i haere mai rātou i ô nei ia òe nei. ⁶ Terā iho te fenua, o Àifiti, tei mua i to aro na. Ei te vāhi maitai ra òe, haapārahi ai i to metua tāne e to mau taeaè, ei te fenua ra o Totena rātou e pārahi ai. E te ìte ra òe i te taata itoito i roto ia rātou ra, e faariro i te reira ei tiaì i te mau puua na ù nei.

⁷ Ua aratai atu ra Iotēfa i taua metua tāne no na ra ia Iatōpa i roto, ua tuu atu ra i mua i te aro o Faraò; ua faaora atu ra Iatōpa ia Faraò. ⁸ E ua nā ô mai ra Faraò ia Iatōpa: A hia aè nei o òe mahana i to òe puè matahiti i te ao nei? ⁹ Ua parau atu ra Iatōpa ia Faraò: I to ù nei puè mahana i to ù puè matahiti i te purutia-noa-raa, hoê aè nei hānere e toru àhuru i te matahiti. E tau mahana poto hoì to ù e te ìno, i to ù nei puè matahiti i te oraraa nei, aore i taea to taù mau metua ra puè mahana i to rātou ra tau matahiti, i te purutiaraa rātou i te ao nei. ¹⁰ Ua faaora atu ra Iatōpa ia Faraò, e ua haere mai ra i rāpae, mai mua mai i te aro o Faraò ra. ¹¹ Ua haapārahi iho ra Iotēfa i tana metua tāne e tana mau taeaè, hōroà atu ra i te fenua no rātou, i taua fenua ra i Àifiti; i te vāhi maitai ra, i te fenua ra o Ramete, i ta Faraò hoì i parau mai ra. ¹² Ua faaamu atu ra Iotēfa i tana metua tāne, e tana mau taeaè, e te ùtuafare atoà o tana metua i te māa, mai te tamarii rii e faaàmuhia ra.

Te faanahoraa a Iatōpa no te tau oè

¹³ E aita roa atu ra e māa i taua fenua atoà ra, no te mea ua rahi roa te oè e àti rahi to taua fenua ra to Àifiti, e to te fenua ra o Tanaana, i taua oè ra. ¹⁴ Puè māite mai ra te moni atoà no taua fenua ra no Àifiti, e to te fenua ra o Tanaana ia Iotēfa, i te tītona ta rātou i hoo mai ra; e ua hōpoi atu ra Iotēfa i taua moni ra i roto i te fare o Faraò ra. ¹⁵ E òre aè ra hoì te moni i taua fenua ra i Àifiti, e i te fenua ra o Tanaana atoà hoì, ua haere mai ra to Àifiti atoà ia Iotēfa ra, ua nā ô mai ra: Hō mai i te māa na mātou! Ia pohe roa ānei hoì mātou i mua i to aro na, ua òre mau rā hoì te moni? ¹⁶ Ua parau atu ra Iotēfa: Hō mai i ta òutou mau puaa, e na ù e hō atu i ta òutou ei hoo i ta òutou mau puaa, inaha ua pau ta òutou moni. ¹⁷ Ua pūtō mai ra rātou i ta rātou mau puaa ia Iotēfa ra, e ua hōpoi atu ra Iotēfa i te māa na rātou ei hoo i te mau puaahorofenua, e te mau māmoe, e te mau puaatoro, e te mau âtini atoà. Ei māa ta na e tuu atu na rātou i te reira matahiti, ei hoo i ta rātou mau puaa atoà.

¹⁸ E hope aè ra te reira matahiti, e tae aè ra i te tahi, ua haere mai ra rātou ia na ra, ua nā ô mai ra: Aita i moè i taù tāvana e ua pau ta mātou moni; e tenā atu na hoì ta mātou mau puaa tei ia òe, e taù tāvana; aore roa e mea toe i teie nei ia hiò mai taù tāvana, maori rā o mātou iho, e to mātou nei fenua rii. ¹⁹ E mea tià ānei hoì ia pohe roa mātou i mua i to aro na, e ia vaiiho faufaa òre noa atu to mātou mau fenua rii? E hoo mai òe ia mātou nei, e to mātou mau fenua rii, ei hoo i te māa, e ia riro atu mātou e to mātou mau fenua rii atoà no Faraò. Hō mai na i te huero ia ora mātou, eiaha ia pohe roa; e eiaha hoì ia vai faufaa òre noa te fenua. ²⁰ Hoona roa aè ra taua fenua atoà ra o Àifiti ia Iotēfa no Faraò; ua hoo mai ra hoì to Àifiti atoà, o te taata o to na maa fenua, no te mea e àti rahi to rātou i taua oè ra; riro roa atu ra te fenua ia Faraò. ²¹ Ua hōpoi atu ra o ia i te taata atoà i te mau òire, mai te tahi ôtià e tae noa atu i te tahi ôtià o taua fenua ra, o Àifiti: ²² maori rā o to te feiā tahuà mau fenua tei òre i hoohia e ana; e tufaa hoì ta te feiā tahuà ra na Faraò, o ta rātou ia māa o taua tufaa

i hō-mai-hia mai e Faraò ra, i òre ai rātou i hoo ai i to rātou ra mau fenua. ²³ Ua parau atu ra Iotēfa i te mau taata ra: Inaha, ua hoohia òutou e au i teie nei mahana, e to òutou fenua atoà no Faraò; inaha, te huero na òutou, ei ueueraa na òutou i taua mau fenua na. ²⁴ Ia hotu rā, e hōpoi mai ia mātou i te pae o te tufaa na Faraò, o e maha tufaa ra na òutou iho ia, ei huero ia ueue i nià i te fenua ra, e ei māa hoì na òutou, e to òutou mau ùtuafare, e na ta òutou mau tamariirii. ²⁵ Ua nā ô mai ra rātou: Na òe mātou i faaora iho nei! Ia ìteahia mai mātou e to mātou tāvana, ei tāvini no Faraò! ²⁶ Ua faariro atu ra hoì Iotēfa i te reira ei ture i te fenua o Àifiti, e te vai noa nei ā hoì i teie nei mahana: e na Faraò te pae o te tufaa o te māa ia tupu ra; maori rā to te fenua o te feiā tahuà ra, aore ia te reira i riro ia Faraò ra.

Te mau poroì hopeà a Ìteraèra

²⁷ Pārahi mai ra Ìteraèra i Àifiti, i te fenua ra o Totena. E e fenua to rātou i reira, tupu atu ra hoì rātou i te rahiraa, e rahi roa atu ra. ²⁸ Hoê àhuru mā hitu o Iatōpa matahiti i te fenua ra o Àifiti; e to Iatōpa mau matahiti atoà i te ao nei, hoê ia hānere, e maha àhuru, e hitu tiàhapa. ²⁹ E fātata aè ra Ìteraèra i te pohe, ua tii atu ra o ia i tana tamaiti ra ia Iotēfa, nā ô atu ra ia na: Te aroha ra òe ra, e tuu mai òe i to rima i raro aè i taù hūfā, e hāmani maitaì mai òe e ei parau-mau ta òe ia ù nei: teie to ù hinaaro ia òe, eiaha òe e tanu ia ù i Àifiti nei! ³⁰ Te hinaaro nei au ia hoê aè ā o ù vairaa e taù mau metua atoà ra; e i teie nei, e hōpoi ê òe ia ù i Àifiti nei, a vaiiho ai ia ù i to rātou ra vaiihoraa. Ua nā ô mai ra o ia: Ua tià ia, na ù ia e rave i ta òe i parau mai na. ³¹ Ua parau atu ra o ia: A tapu mai na. Ua tapu iho ra o ia. Ua piò iho ra Ìteraèra i raro, tautoo noa iho ra i nià iho i te pou roì ra.

Te haamaitairaa a Iatōpa i te mau tamaiti a Iotēfa

48 ¹ E muri aè ra i te reira, faaìtehia mai ra Iotēfa e: Ua pohe to metua tāne. Ua rave aè ra o ia i nā tamarii toopiti a ana ra, o Manate rāua o Èferaima, haere atu ra ia Iatōpa ra. ² Ua faaìte atu ra te hoê ia Iatōpa, nā ô atu ra: Terā aè to tamaiti ra, o Iotēfa, i haere mai

e hiò ia òe na. Ua faaètaèta iho ra Ìteraèra, pārahi noa iho ra i nià i te roì. ³ Ua parau mai ra Iatōpa ia Iotēfa: Ua fā mai te Atua Manahope ia ù i Rūtā, i te fenua ra o Tanaana, e ua haamaitai mai ra ia ù, ⁴ nā ô mai ra ia ù: «Inaha, e rahi òe ia ù, e faarahi vau i to tamarii, e faariro vau ia òe ei nūnaa rahi atoà; e e hōroà vau i teie nei fenua no to òe ra huaai a muri aè, ei pārahiraa mau.» ⁵ E i teie nei, o ta òe na tau tamarii tamaroa, o Èferaima rāua o Manate ra, ta òe i fānau i Àifiti nei, aita vau i tae mai i Àifiti ia òe nei, na ù ia, mai ia Reupena rāua o Timeona, na ù atoà rāua. ⁶ E to òe ra tamarii e fānau i muri aè ia rāua ra, na òe ia; e e maīrihia rātou i te iōa o to rātou puè matahiapo i to rātou ra tufaa. ⁷ O vau hoī, ia ù i haere mai i Èferata mai Patana mai ra, pohe iho ra Rāhera i pihaī iho ia ù i te èatiā i te fenua ra o Tanaana, ua fātata hoī Èferata i reira; e ua tanu vau ia na i te èa e haere tiā atu ai i Èferata ra, oia hoī Pete-Rehema ra.

⁸ Ua hiò mai ra Ìteraèra i taua nā tamarii a Iotēfa ra, e ua nā ô mai ra: O vai rāua nei? ⁹ Ua parau atu ra Iotēfa i tana metua: O aù eie puè tamarii i hōroāhia mai e te Atua i teie nei fenua. Ua nā ô atu ra Ìteraèra: A aratai mai na i ô nei ia ù nei, ia haamaitai atu vau ia rāua. ¹⁰ — Ua àrehurehu to Ìteraèra mata i te ruhiruhiā, aore aè ra o ia i ìte maitai ia hiò. — Ua tuu atu ra ia rāua i pihaī iho ia na; ua hoī mai ra o ia ia rāua, tauahi mai ra. ¹¹ Ua nā ô mai ra Ìteraèra ia Iotēfa: I manaò hoī au e, eita roa vau e ìte faahou i to òe na mata; e inaha, ua faaite atoà mai te Atua i to òe na huaai! ¹² Ua rave atu ra Iotēfa ia rāua mai roto mai i te taōā âvae no na ra, e ua tipapa roa iho ra o ia i raro i te repo. ¹³ Ua rave aè ra Iotēfa ia rāua, ua fātata atu ra i pihaī iho ia na; o Èferaima tei to rima àtau ia, e ua tuu atu ra ia na i to Ìteraèra rima àui, e o Manate ra tei to na rima àui ia, e ua tuu atu ra ia na i to Ìteraèra rima àtau. ¹⁴ Ua faatoro mai Ìteraèra i tana rima àtau, ua tuu mai ra i nià iho i te upoo o Èferaima, e teina rā o ia; e ua tuu mai ra hoī i tana rima àui i nià iho i te upoo o Manate, (o to na ia hinaaro mau e nā reira to na rima,) o Manate rā te matahiapo. ¹⁵ Ua haamaitai mai ra o ia i nā tamarii a Iotēfa ra, nā ô mai ra:

O te Atua, o ta to ù ra metua ta Àperahama, e ta Ìtaata, i nā mua i tana aro ra;

o te Atua i faaàmu mai ia ù nei i to ù nei oraraa e tae roa aè nei i teie mahana!

¹⁶ O te merahi i faaora ia ù i te mau mea ìno atoà nei, ia haamaità mai o ia i eie nei puè tamarii!

E ia mairihia rāua i to ù nei iòà, e te iòà o taù puè metua ra o Àperahama, e o Ìtaata;

e ia tupu roa rāua e ia rahi roa i te ao nei!

¹⁷ E ìte aè ra Iotēfa e ia tuu taua metua i te rima àtau i nià iho i te upoo o Èferaima, ìnoìno aè ra o ia, ua rave aè ra o ia i te rima o tana metua i nià i te upoo o Manate ra. ¹⁸ E ua parau atu ra Iotēfa i te metua tāne ra: Eiaha e nā reira, e taù metua! Teie hoì te matahiapo, e tuu òe i to rima àtau i nià i to na upoo. ¹⁹ Aita aè ra rā i tià i tana metua, e ua nā ô mai ra: Ua ìte au, e taù tamaiti, ua ìte au: e riro atoà hoì o ia ei nūnaa atoà, e e rahi atoà hoì o ia; e hau rā tana teina ia na i te rahi, e e riro to na huaai ei matahiapo no te mau ôpū atoà e rave rahi. ²⁰ Ua haamaità mai ra o ia ia rāua i taua mahana ra, nā ô mai ra:

O òe tē faahitihia e te tamarii a Ìteraèra ia haamaità ra, e nā ôhia ia:

Ia faariro te Atua ia òe mai ia Èferaima e mai ia Manate ra!

Ua faariro atu ra o ia ia Èferaima i mua ia Manate ra. ²¹ Ua parau mai ra Ìteraèra ia Iotēfa: Inaha, teie au a pohe. E riro rā te Atua ei pihai iho ia òutou, e e faahoì faahou o ia ia òutou i te fenua o to òutou mau metua ra. ²² E te hōroà atu nei au i te tahi tufaa na òe, aita i to mau tuaana ra, o tei noaa mai ia ù i taù òè, e i taù fana i te rima, o te Âti-Âmori ra.

To Iatōpa haamaitàraa i tana nā tamaiti hoê àhuru mā piti

49 ¹ Ua tii atu ra Iatōpa i te mau tamarii tamaroa na na ra, nā ô atu ra:

A haaputuputu mai, ia faaite atu vau ia òutou i te mau mea e roohia mai ai òutou, ia tae i te mau mahana hopeà ra.

² A haaputuputu mai, e te mau tamarii a Iatōpa, a faaroo mai!

Oia ia, e faaroo mai to òutou metua ia Ìteraèra nei!

³ E Reupena e, o taù matahiapo hoì òe na;

o to ù nei itoito, e o te matamehaì o to ù nei pūai;

ua hau òe i te maitaì, ua hau i te mana,

⁴ mai te pape ra òe i te mau òre, e òre ā òe e teitei ê atu,

no te mea ua tae òe i nià i te roì o to metua tāne, o ta òe ia i haaviivii: taù roì i taeà e ana ra.

⁵ O Timeona e o Revi, e taeaè ia rāua;

e mauhaa no te rave ìno i ta rāua ra òè.

⁶ Eiaha òe, e taù vārua, e faaō atoà atu i ta rāua faaauraa parau,

eiaha òe, e taù tura, e tātati noa atu i to rāua âmuiraa!

Ua taparahi pohe roa rāua i te taata i to rāua ririraa,

e ua pohe te tāvana ia rāua i to rāua mārō.

⁷ Ia tatārahia to rāua tāiroiro, e mea ûàna ia,

e to rāua riri, e mea taehae ia!

E àmaha rāua ia ù i Iatōpa nei,

e haapūrara vau ia rāua i Ìteraèra nei.

⁸ E Iuta e, o òe ā, e haamaitaì to mau taeaè ia òe;

e piò te tamarii a to metua tāne i raro i mua ia òe;

e tuuhia to rima i nià i te âi o to mau ènemi.

⁹ E au Iuta i te riona âpī.

Mai te pau mai òe e taù tamaiti!

Ia piò o ia i raro, mai i te riona ra ia tipapa,

mai te riona maiaa ra: na vai o ia e faatià i nià?

¹⁰ E òre roa Iuta e ère i te tēpeta,

e to na huaai i te haavā, e tae noa mai i Tiro ra,

e âmui mai ia na ra to te mau fenua ê.

¹¹ E fētii o ia i ta na âtini i te vine;

e te fanauà o ta na âtini i te vine maitaì ra;

e uhi o ia i ta na àhu i te uaina,

e ta na àhu i nià iho ra i roto i te pape vine ra.

¹² E ùteùte to na mata i te uaina,

e te teatea o na niho i te ū.

¹³ O Tepurona ra, e pārahi o ia i te vaha ava ra,

i te pae o te ava vairaa o te pahī ra,

e tae roa to na ôtià i Titona.

¹⁴ O Ìtatara ra, e au ia i te âtini pūai,

e taòto i rōpū i nā hōpoià e piti ra.

¹⁵ Te ìte ra hoì o ia i te faaearaa, e maitaì ia,

e te fenua no na ra, e fenua nehenehe ia.

E hōroà ai o ia i to na taponno ei vairaa hōpoià,

e riro ai o ia ei tāvini àufau.

¹⁶ O Tana ra, e tuu mai o ia i te parau-tià i to na mau taata,

mai te mau tāvana atoà o Ìteraèra nei.

¹⁷ E riro Tana ei ôfi i te aratià ra,

ei tefifona i te vāhi haerehia ra;

i tei hōhoni i te âvae o te puaahorofenua ra,

e maìri tūfera atu ra tei nià iho ra i raro!

¹⁸ — I tiaì noa na vau i te ora na òe, e Iehova e! —

¹⁹ O Tatā ra, e pau o ia i te haru haere,

e pau ra rātou ia na i muri aè!

²⁰ O Àtera ra, e riro ta na māa i te mea maitaì roa ra;

e te mau mea herehia e te mau hui arii tei noaa ia na.

²¹ O Nafatari ra, e àiri tuu-noa-hia ia;

e parau maitataì a ana e parau mai.

²² O Iotēfa ra, e ohi hotu ia,

e ohi hotu i te pū o te pape ra;

o tei toro to na âmaa nā nià iho i te âua ra.

²³ Rahi noa ā to na māuiui i te feiā teà,

o tei teà mai ia na, e tē tāiroiro iho ia na.

²⁴ Te vai tià ra ta na fana, e te ètaèta ā te ètaèta,

e te pūai ra i tana rima.

I te mana o te Atua Mana o ia Iatōpa ra,

— no reira mai te tiaì māmoe ra, te toà pū o Ìteraèra ra —
²⁵ no te Atua o to metua tāne ra — o te Atua e tauturu mai ia òe ra!
 — no te Manahope ra — o tei haamaitaì mai ia òe ra,
 i te mau maitaì o te raì i nià ra,
 e te mau maitaì o te moana e vai noa i raro nei,
 te mau maitaì o te ū e to te ôpū!
²⁶ Te mau maitaì o to metua tāne e hau ia i te mau maitaì o taù mau
 tupuna ra,
 e tae roa atu i te ôtià o te mau âivi vaira mure òre ra;
 ia vai hua na i nià iho i te upoo o Iotēfa,
 e i nià iho i te tupuaì o tei tae ê i rotopū i to na ra mau tuaana!
²⁷ O Peniamina ra, e riro ia i te hae mai te ruto ra;
 e pau ta na māa i te poi poi roa;
 e ia ruì ra, o ia e hāhae ai i tei noaa.
²⁸ O nā matahiapo eie o Ìteraèra tino àhuru e mā piti nei; e o tei
 parau teie a to rātou metua tāne i parau mai ia rātou, ia na i haamaitaì
 mai ia rātou ra. Ua haaàti maitaì o ia ia rātou atoà i te haamaitaì, o
 te taata o to na maitaì, o te taata o to na maitaì.

Te poheraa o Iatōpa

²⁹ E ua poroì mai ra o ia ia rātou, nā ô mai ra: Ua fātata vau i te
 hōpoi-atoà-hia i to ù ra, e huna òutou ia ù i pihai atoà iho i to ù ra
 puè metua i roto i te ana, i te âua a Èferona Âti-Heta ra; ³⁰ i roto i te
 ana i te âua i Matapera, i pihai iho i Mamera i te fenua ra o Tanaana;
 i tei hoohia e Àperahama, mā te âua atoà a Èferona Âti-Heta ra, ei
 fenua tanuraa taata. ³¹ I reira rātou i te hunaraa ia Àperahama, e ta na
 ra vahine ia Tara; i reira hoì rātou i te hunaraa ia Ìtaata e tana vahine
 ra ia Repeta; e i reira hoì to ù hunaraa ia Rea. ³² O taua âua ra e te
 ana atoà i roto ra, e mea hoo-atoà-hia ia i te tamarii a Heta ra. ³³ E
 oti aè ra ta Iatōpa poroìraa i taua mau tamarii na na ra, ua tīpuu mai
 ra i tana âvae i nià i te roì; unuhi roa aè ra, e i âmui-atoà-hia i to na
 iho.

Te tanuraa o Iatōpa

50¹ Ua tipapa iho ra Iotēfa i nià i te mata o tana metua, òto noa iho ra, e ua hoì atu ra ia na. ² Ua faaue atu ra Iotēfa i tana tāvini i te feiā miri ra, e miri i taua metua no na ra, e ua miri iho ra te mau tahuà ia Ìteraèra. ³ E hope aè ra o nā puè mahana e maha àhuru ra (o nā mahana ia no te miriraa); ua òto iho ra to Àifiti ia na, e hitu aè ra àhururaa o te mahana.

⁴ E hope roa aè ra taua mau mahana òtoraa ia na ra, ua parau atu ra Iotēfa i to te ùtuafare o Faraò, nā ô atu ra: Ia tiàhia mai au e òtoutu na, teie ta ù parau ia òtoutu, e parau atu òtoutu ia Faraò, e faaite atu: ⁵ «E ua faatapu mai taù metua ia ù, nā ô mai ra: Inaha, teie au a pohe, ei roto i to ù iho menema òe huna ai ia ù, i ta ù i ô no ù iho i te fenua ra i Tanaana. E i teie nei nei, e tuu aè na òe ia ù e haere au i nià, e huna i taù metua tāne, e na ù e hoì mai.» ⁶ Ua nā ô mai ra Faraò: A haere i nià, a huna i to metua tāne, i ta na i faatapu mai ia òe ra.

⁷ Haere atu ra Iotēfa i nià e huna i tana metua tāne. E te mau tāvini atoà o Faraò i te haere-atoà-raa, te feiā rarahi no to na ùtuafare, e te feiā rarahi no taua fenua atoà ra, no Àifiti, ⁸ e to te ùtuafare atoà o Iotēfa, e tana mau taeà, e to te ùtuafare o te metua tāne iho: o te mau tamarii anaè ra, e te mau māmoe, e te mau puaatoro tē vaiihohia i te fenua ra i Totena. ⁹ O te mau peregò atoà hoì i te haereà i nià, e te feiā puaahorofenua atoà ra, e tiàà rahi roa hoì rātou. ¹⁰ E tae atu ra rātou i te ârona o Àtatā, i terā pae i te pape ra i Ioritāna, i reira to rātou òtoraa, e òtoraa rahi roa; e òtohaa ta Iotēfa i faatupu i reira i to na metua, e ruì hitu aè ra. ¹¹ E itea aè ra to taua fenua ra, o te Âti-Tanaana, i taua òtoraa i te ârona o Àtatā ra, ua nā ô aè ra rātou: E òtoraa rahi roa terā aè e ta to Àifiti ra! I parauhia ai taua vāhi i terā pae Ioritāna ra, o Àpera-Mitiraima. ¹² Ua rave māite atu ra taua mau tamarii a Iatōpa ra i ta na i poroì mai ia rātou ra. ¹³ Ua hōpoi māite hoì tana mau tamarii ia na i te fenua ra i Tanaana, e ua huna hoì ia na i roto i te ana i te âua i Matapera, i pihai iho i Mamera ra, i tei hohia e Àperahama mā te âua atoà ia Èferona Âti-Heta ra, ei

tanuraa taata. ¹⁴ E oti aè ra to na metua tāne i te hunahia e ana, ua hoì mai ra Iotēfa i Àifiti; o ia e tana mau tuaana, e te feiā i haere atoà i nià i te hunaraa i taua metua tāne no na ra.

Te hopeà o te oraraa o Iotēfa

¹⁵ E ìte iho ra te mau tuaana o Iotēfa ra, e ua pohe roa to rātou metua tāne, ua nā ô aè ra rātou: E riro paha Iotēfa i te tāiroiro mai ia tātou, e i te tāhoo mai i ta tātou hāmani ìno ia na ra. ¹⁶ Ua tonu aè ra rātou i te hoê ia Iotēfa ra, e parau atu e: I aò mai to metua tāne ia mātou a pohe ai ra, nā ô mai ra: ¹⁷ «E nā ô òutou ia Iotēfa: E faaòre mai òe i te hapa a to mau tuaana nei, e to rātou ìno, ua hāmani ìno hoì rātou ia òe! E i teie nei, teie ta mātou parau ia òe, e faaòre mai òe i te hara a te mau tāvini o te Atua o to metua tāne ra!» Ua òto iho ra Iotēfa i ta rātou nā reiraraa mai ia na ra. ¹⁸ Haere atu ra hoì tana mau tuaana, tipapa iho ra i raro i mua i tana aro, nā ô atu ra: Inaha, ei tāvini anaè mātou no òe. ¹⁹ Ua parau mai ra Iotēfa ia rātou: Eiaha e mataù: tei ia ù ānei ta te Atua? ²⁰ O ta òutou i ôpua ei ìno no ù ra, o ta te Atua ia i ôpua ei maitaì; ia tupu ia na ta tātou ei ìte nei, oia te taata atoà nei e rave rahi i te oraraa i teie nei mahana. ²¹ E i teie nei, eiaha e mataù; na ù òutou e faaàmu, e ta òutou mau tamarii atoà. Nā reira atu ra o ia i te haamāhanahana ia rātou, e ua parau māite atu ia rātou mā te aroha.

²² Pārahi noa iho ra Iotēfa i Àifiti, o ia e te ùtuafare atoà o tana metua. Hoê atu ra hānere e hoê àhuru tiàhapa to Iotēfa matahiti. ²³ Ua ìte hoì Iotēfa i to Èferaima mau mootua; e te tamarii atoà a Mātira a Manate ra, i nià rātou i te hūmaha o Iotēfa i te paariraa. ²⁴ Ua parau atu ra Iotēfa i te mau taeaè no na ra: Teie au a pohe; e ìte mai rā te Atua ia òutou, e na na òutou e arataì mai ô nei atu, e i nià roa i te fenua ta na i tapu mai e, no Àperahama, e no Ìtaata, e no Iatōpa. ²⁵ Ua faatapu atu ra Iotēfa i te mau tamarii a Ìteraèra, nā ô atu ra: E ìte mai te Atua ia òutou, e na òutou e hōpoi atoà i to ù nei pera i nià mai ô nei atu.

²⁶ Pohe iho ra Iotēfa, hoê atu ra hānere e hoê àhuru tiàhapa o na matahiti. E ua miri iho ra rātou ia na, e ua tuu atu ra i roto i te piha i Àifiti ra.

ÈTOTO

TE TĪTĪRAA O ÌTERAÈRA E TE FAAORARAAHIA

To Ìteraèra tītīraa i Àifiti

1 ¹ Teie te iōa o te mau tamarii a Ìteraèra ra, o tei haere atoà i Àifiti, o te taata o to na ra fētii, i te haere-atoà-raa rātou, e Iatōpa atoà: ² O Reupena, e o Timeona, e o Revi, e o Iuta. ³ O Ìtatara, e o Tepurona, e o Peniamina. ⁴ O Tana, e o Nafatari, e o Tatā, e o Àtera. ⁵ E taua feiā atoà ra o ta Iatōpa ra huaai mau, e o Iotēfa tei reva na i Àifiti ra, e hitu ia àhururaa.

⁶ E pohe atu ra hoì Iotēfa, e tana mau tuaana atoà, e to taua uì atoà ra e hope roa aè ra. ⁷ Tupu atu ra rā te tamarii a Ìteraèra i te rahiraa, e rahi roa atu ra, e riro atu ra ei feiā itoito rahi. E î atu ra te fenua ia rātou.

⁸ Ua tupu aè ra te hoê arii âpī i Àifiti, aore ia i ìte ia Iotēfa. ⁹ Ua nā ô aè ra o ia i to na ra taata: Inaha teie nei feiā, te tamarii a Ìteraèra nei, e rahi rātou, e itoito rahi hoì to rātou i to tātou nei. ¹⁰ Ahiri na, ei rāveà paari ta tātou ia rātou, ia òre rātou ia rahi, o te âmui atoà atu rātou i to tātou mau ènemi ia tupu te tamaì ra, a àro mai ai ia tātou nei, e ua ora iho ra rātou i rāpae. ¹¹ Ua tuu aè ra rātou i te feiā faaau òhipa i nià ia rātou ei faateiaha ia rātou i te hōpoià. E na rātou i faatià i te òire vairaa taoà na Faraò: o Pitoma e o Ramete. ¹² E te rahi ra to rātou hāmani ìno ia rātou, te tupu roa ra rātou i te rahiraa i reira. Tiòtiòo atu ra to Àifiti i te tamarii a Ìteraèra ra. ¹³ E raveraa òhipa faahepo-rahi-hia ta te tamarii a Ìteraèra e to Àifiti ra. ¹⁴ Àti roa atu ra to rātou pārahiraa ia rātou i te òhipa rahi rohirohi i te vari uàuà e te òfai àraea, e te mau òhipa atoà i roto i te âua ra; e te mau òhipa atoà ta rātou e rave ra, i rave ia mā te hāmani-ìno-hia mai.

Te hāmani-ino-raa a Faraò i te tamarii Ìteraèra

¹⁵ Ua parau atu ra te arii o Àifiti i nā tahuà faatītohi hapū Âti-Hēpera ra (o Tipera te hoê i te iòa, e o Pua hoì te iòa o te tahi). ¹⁶ Ua nā ô atu ra o ia: Ia rave òrua i to òrua na tōroà tahuà i te mau vahine Âti-Hēpera na, e hiò òrua i te âpeni; e e tamaroa ra, e rave òrua i te reira ia pohe; e tamahine ra, vaiiho atu ia ia ora noa na. ¹⁷ E mataù rā to nā tahuà i te Atua; aore aè ra i rave i ta te arii o Àifiti i parau mai ia rāua ra; vaiiho noa atu ra rā i te mau tamarii tamaroa ia ora noa na. ¹⁸ Ua tii atu ra taua arii o Àifiti i nā tahuà ra, ua parau atu ra ia rāua: E aha òrua i nā reira ai? I faaora ai i te mau tamarii tamaroa ra? ¹⁹ Ua nā ô mai ra nā tahuà ia Faraò: E itoito rahi to te mau vahine Âti-Hēpera i to Àifiti; roohia atu e te tahuà ra, ua fānau na, eere mai te mau vahine Àifiti nei. ²⁰ Ua hāmani maitaì mai ra te Atua i nā tahuà ra; tupu atu ra taua mau taata ra i te rahi e riro atu ra ei feiā pūai rahi. ²¹ E no te mea e mataù to nā tahuà i te Atua, ua faarahi mai ra o ia i to rāua iho mau fētii.

²² Ua faaue atu ra Faraò i te mau taata atoà no na ra, nā ô atu ra: Te mau tamarii tamaroa atoà ia fānau ra, e rave òutou e tītiri i raro i te pape; âreà te mau tamarii tamahine ra, e faaora ia.

Te fānauraahia Mōte, e to na âpīraa

2 ¹ Ua tii atu ra te hoê taata no te fētii o Revi, ua faaipoipo atu ra i te hoê tamahine a Revi ra. ² E ua tō iho ra taua vahine ra, e fānau aè ra e tamaiti. E ìte aè ra o ia e e tamaiti maitaì, ua huna iho ra o ia ia na e a toru aè ra marama. ³ E aita atu ra e moè ia na ia huna, ua hāmani iho ra o ia i te tahi pahī tima, e ua ià iho ra i te vari uàuà, e te tāpau; e ua tuu iho ra i taua tamaiti ra i roto, vaiiho atu ra i roto i te àihere i te hiti pape ra. ⁴ Ua tià noa iho ra te tuahine iho i te ātea ê, ia ìte o ia ia na i te raveraahia mai.

⁵ Ua haere mai ra te tamahine a Faraò e hopu i taua pape ra, e te haere noa ra te èinaa vahine no na ra nā te pae pape. E ìte aè ra o ia i taua pahī ra i roto i te àihere, ua tono atu ra i te tāvini vahine e tii

hōpoi mai. ⁶ E ia ìriti aè ra o ia, ìte atu ra o ia i taua tamaiti ra i roto: e inaha, ua òto iho ra taua tamaiti iti ra. Aroha aè ra o ia ia na, e ua nā ô aè ra: O te hoê teie o te mau tamarii a te Âti-Hēpera nei! ⁷ Ua nā ô mai ra te tuahine iho i taua tamahine a Faraò ra: E tii ānei au i te tahi ūtau no te mau vahine Âti-Hēpera, ei hii i tenā na tamaiti ei tamaiti na òe? Ua parau atu ra te tamahine a Faraò ia na: A tii. ⁸ Ua haere atu ra taua pōtii ra. Ua parau atu ra i te metua vahine mau iho no taua tamaiti ra. ⁹ Ua parau atu ra te tamahine a Faraò ia na: E hōpoi òe e hii i teie nei tamaiti na ù; e na ù e hōpoi atu i ta òe utuà. Ua hōpoi atu ra taua vahine ra i taua tamaiti ra, ua hii atu ra.

¹⁰ Tupu atu ra taua tamaiti ra, e ua hōpoi mai ra o ia ia na i taua tamahine a Faraò ra, riro mai ra o ia ei tamaiti na na, maìri iho ra o ia i to na iòà o Mōte, ua nā ô aè ra hoì o ia: No te mea na ù o ia i ùme mai nā raro i te pape.

Te hororaa Mōte i Mitiāna

¹¹ Tei te reira uì, ia paari Mōte ra, i haere ai o ia i to na ra mau taeaè, e ìte atu ra o ia i to rātou àti. E i hiò atu ra hoì o ia i te hoê taata Àifiti tē tāiri ra i te tahi Âti-Hēpera ra no to na ra mau taeaè. ¹² Ua nevaneva noa iho ra o ia, i nā ô, e i nā ô, e aore roa aè ra e taata i ìtea e ana, ua taparahi iho ra o ia i taua taata Àifiti ra, e ua huna iho ra ia na i raro i te one. ¹³ Ua haere faahou atu ra o ia i te hoê mahana, e inaha, te moto ra e toopiti taata Âti-Hēpera ra, ua parau atu ra o ia i tei hapa ra: E aha òe i moto ai i to taata-tupu na? ¹⁴ Ua nā ô mai ra o ia: Na vai òe i faariro ei tāvana e ei haavā ia mātou nei? Te hinaaro na òe i te taparahi mai ia ù mai ta òe i taparahi i to Àifiti ra? Mataù iho ra Mōte; ua nā ô aè ra: Ua ìtea taua mea nei! ¹⁵ E ìte aè ra Faraò i taua mea ra, ua tītau mai ra o ia ia Mōte e taparahi. Horo ê mai ra rā Mōte mai mua mai i te aro o Faraò, e ua pārahi i te fenua ra o Mitiāna. E ua pārahi iho ra o ia i te hiti o te hoê âpoo pape.

¹⁶ O te hoê taata tahuà rā i Mitiāna toohitu a ana puè tamahine, e ua haere mai ra rātou e huti i te pape, e faaîi i te mau fārii ei faainu i te mau māmoe a to rātou metua tāne ra. ¹⁷ Ua haere mai ra e toofanu

mau tiaì māmoe, e ua tiahi ê ia rātou ra. Ua faatià atu ra rā Mōte ia rātou, e ua faainu i ta rātou mau māmoe i te pape. ¹⁸ E tae atu ra rātou i to rātou metua tāne ra ia Reuera, ua parau mai ra o ia: E aha te mea i tae vave mai ai òutou i teie nei mahana? ¹⁹ Ua parau atu ra rātou: Na te hoê taata no Àifiti i tià mai ia mātou i taua mau tiaì māmoe ra; e na na atoà i hutu i te pape na mātou, e ua faainu aè ra i te nana. ²⁰ Ua parau mai ra o ia i taua mau tamahine na na ra: E tei hea iho ra hoì taua taata ra? E aha òutou i nā reira ai i te faaruè i te reira taata? A tiàoro atu na, e haere mai e àmu i te māa.

²¹ Tià atu ra ia Mōte te pārahi io taua taata ra. E ua hōroà mai ra o ia i tana tamahine ia Tipora ia Mōte. ²² E fānau mai ra o ia e tamaiti, mairi iho ra Mōte i to na iòà o Teretoma — ua nā ô aè ra hoì o ia: No te mea e taata ê au i teie nei fenua ê.

To Mōte piiraahia e to na tonoraahia e te Fatu

²³ E maoro aè ra, pohe iho ra taua arii no Àifiti ra; te àti noa ra rā te tamarii a Ìteraèra i ta rātou òhipa rahi. E ua auē hoì rātou. E ua tae roa i te Atua ra to rātou auē i ta rātou òhipa i te rahi. ²⁴ E ua faaroo mai ra te Atua i to rātou autā. E ua manaò te Atua i ta na faufaa ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa. ²⁵ E ua hiò mai ra te Atua i te tamarii a Ìteraèra, e ua aroha mai ra te Atua ia rātou...

To te Atua maitiraa ia Mōte no te faaora i te nūnaa Ìteraèra

3 ¹ Tiaì atu ra Mōte i te nana a te metua hoovai iho, a Ietero tahuà i Mitiāna ra; e ua arataì atu ra o ia i taua nana ra i te ôtià o te mētēpara, e tae atu ra i te mouà o te Atua ra i Hōrepa. ² Ua fā mai ra te merahi a Iehova ia na i roto i te auahi i rōpū i te hoê pū àihere. E ua hiò atu ra o ia, e inaha, te àma ra te pū àihere i te ahi, e aore taua pū àihere ra i pau. ³ Ua nā ô aè ra Mōte: E haafātata na vau e hiò i teie nei ôrama rahi: i te mea i òre i àma ai teie nei pū àihere? ⁴ E ia hiò mai ra Iehova e te haafātata atu ra o ia e hiò; ua pii mai ra te Atua ia na mai rotopū mai i taua pū àihere ra, nā ô mai ra: E Mōte! E Mōte! Ua parau atu ra o ia: Teie au! ⁵ Ua nā ô mai ra o ia:

Eiaha òe e haafātata mai i ô nei; a ìriti i to tāmāa i to âvae iho ra, e vāhi moà hoì tenā na vāhi ta òe e tiā mai na. ⁶ E ua nā ô mai ra o ia: O vau te Atua o to mau metua na, te Atua o Àperahama, e te Atua o Ìtaata, e te Atua o Iatōpa. Ua pūroù iho ra Mōte i to na mata, i mataù hoì o ia ia hiò atu i te Atua.

⁷ Ua parau mai ra Iehova: Ua hiò pāpū vau i te pohe o to ù ra mau taata i Àifiti, e ua faaroo vau i to rātou auē i ta rātou mau faaau òhipa; e ua ìte hoì au i to rātou òto. ⁸ E i haere mai nei au i raro nei e faaora ia rātou i te rima o to Àifiti; e e arataì ê mai hoì ia rātou i taua fenua ra i te hoê fenua maitaì, e te ātea; e fenua e pihāa noa mai te ū e te meri; i te fenua no te Âti-Tanaana, e no te Âti-Heta, e no te Âti-Àmori, e no te Âti-Periti, e no te Âti-Hevi, e no te Âti-Ieputi ra. ⁹ E i teie nei, inaha, ua tae roa mai te òto o te tamarii a Ìteraèra i ô nei ia ù nei, e ua hiò vau i te hāmani ìno a to Àifiti i hāmani ìno mai ia rātou. ¹⁰ E haere mai òe, i tenā na, e tono vau ia òe ia Faraò ra, e na òe e arataì mai i to ù ra mau taata, te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai!

¹¹ Ua parau mai ra Mōte i te Atua: O vai hoì au a tae ai au ia Faraò ra, e a arataì mai ai au i te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai? ¹² Ua parau mai ra o ia: Ei pihāi atoà iho ia vau ia òe. E teie ta òe tāpaò e ua tonohia òe e au: ua oti anaè te mau taata i te arataìhia mai e òe mai Àifiti mai, ei niā mau i teie nei mouà òutou e haamori ai i te Atua.

Te faaìteraa te Atua i to na iòa ia Mōte

¹³ Ua parau atu ra Mōte i te Atua: Ia tae rā vau i te tamarii a Ìteraèra ra, e ia parau atu vau ia rātou e: «I tonohia mai au e te Atua o to òutou mau metua ia òutou nei.» Ia na ô mai rā rātou ia ù e: O vai te iòa? E nā hea atu vau ia rātou? ¹⁴ Ua parau mai ra te Atua ia Mōte: Te vai nei au, o vau e vai nei. E ua nā ô mai ā o ia: Teie ta òe e parau atu i te tamarii a Ìteraèra: «Na “Te vai nei au” vau i tono mai ia òutou nei.» ¹⁵ Ua parau mai ra hoì te Atua ia Mōte: E nā ô atu òe i te tamarii a Ìteraèra: «Na Iehova, te Atua no to òutou hui metua, te Atua o Àperahama, te Atua o Ìtaata, te Atua o Iatōpa, na na vau i

tono mai ia òutou nei.» O to ù ia iòà e a muri noa atu, o to ù ia faaite e tae noa atu i te mau uì atoà ra. ¹⁶ E haere òe, e haaputupu i te hui matahiapo o Ìteraèra ra, a parau atu ai ia rātou: «Ua fā mai te Atua o to òutou hui metua ra o Iehova ia ù — o te Atua o Àperahama, e no Ìtaata, e no Iatōpa ra. Nā ô mai ra: Ua ìte na vau ia òutou e to òutou rave-ino-rahi-raahia i Àifiti, ¹⁷ e ua parau hoì au e: E arataì au ia òutou mai roto mai i to òutou pohe i Àifiti ra, i te fenua o te Âti-Tanaana, e no te Âti-Heta, e no te Âti-Àmori, e no te Âti-Periti, e no te Âti-Hevi, e no te Âti-Ieputi, i te fenua e tahe pape noa te ù e te meri ra.» ¹⁸ E e faaroo mai rātou i to reo. E na òe, e te hui matahiapo o Ìteraèra e haere i te arii o Àifiti ra, e na òutou e parau atu ia na e: Ua fā mai te Atua o te Hēpera ra, o Iehova, ia mātou nei. E i teie nei, teie ta mātou parau ia òe, e tuu aè na òe ia mātou ia haere na i te mētēpara, e ia ruì toru i te haereà, ia hōpoi mātou i te tūtia i to mātou Atua ia Iehova ra. ¹⁹ Ua ìte rā vau e, e òre te arii o Àifiti e tuu ia òutou ia haere, ei rima pūai rā. ²⁰ E faatoro na vau i taù rima e tāiri ia Àifiti i ta ù nei mau rāveà taa ê, ta ù e rave i rotopū i taua fenua ra, ei reira o ia e tuu ai ia òutou. ²¹ E e ìtehia mai taua feiā nei e to Àifiti ia ù; e ia haere òutou ra, e òre ia e haere mā te ère. ²² E ani rā te mau vahine atoà i to na iho ra taata-tupu, tei pārahi i pihai iho ia na ra, i te taoà ârio, e te àuro, e te àhu, a faaàhu ai i ta òutou mau tamarii tamaroa e te mau tamahine, pau iho ra ta to Àifiti ra taoà ia òutou.

Te faaìteraa te Atua i to na pūai ia Mōte

4 ¹ Ua parau atu ra Mōte, nā ô atu ra: O te òre rā rātou o te faaroo mai ia ù, o te òre o te ù atu ta ù parau. E riro paha rātou i te nā ô mai e: «Aore Iehova i fā mai ia òe!» ² Ua parau mai ra Iehova ia na: E aha tenā i to rima na? Ua nā ô atu ra o ia: E rāau. ³ Ua parau mai ra o ia: A tītiri na i raro i te repo. Ua tītiri iho ra o ia i taua rāau ra i raro i te repo, e riro atu ra taua rāau ra ei ôfi. Horo ê atu ra Mōte i taua mea ra. ⁴ Ua parau mai rā Iehova ia Mōte: A faatoro aè na i to rima a rave i te îtere. Ua faatoro aè ra o ia i tana rima, rave aè ra, e

riro atu ra ei rāau i roto ā i tana rima. ⁵ — Ia faaroo mai rātou e, ua fā mai te Atua o to rātou hui metua ra, o te Atua o Àperahama, te Atua o Ìtaata, te Atua o Iatōpa, ia òe. ⁶ Ua parau mai rā hoì Iehova ia na: A tuu na i to rima i nià i to òuma. Ua tuu iho ra o ia i tana rima i tana òuma; e ia ìriti aè ra o ia i tana rima: inaha, ua «rēperahia» taua rima no na ra mai te hiona ra. ⁷ Ua parau mai ra o ia: A tuu faahou i to rima i nià i to òuma. Ua tuu faahou iho ra i tana rima i nià i tana òuma ra; e ia ìriti aè ra o ia i tana rima i nià i tana òuma ra, inaha, ua riro faahou mai te ìò taata atoà ra. ⁸ — O rātou hoì ia òre ia faaroo mai ia òe, e ia òre ia haapaò i te parau i tei mūtaa iho ra tāpaò, e faaroo rātou i te parau i te tāpaò i muri aè. ⁹ Ia òre rā rātou ia haapaò i te reira puè tāpaò e piti atoà ra, e ia òre hoì ia faaroo i to reo ra, ei reira òe e rave ai i te pape e tahe ra, a nīnii ai i raro i te repo, e e riro taua maa pape ta òe e rave mai no raro i te pape e tahe ra, e riro ia ei toto i raro i te repo ra.

Ua māiti te Atua ia Àarona ei tauturu no Mōte

¹⁰ Ua parau atu ra Mōte ia Iehova: E taù Fatu, eere au i te taata parau, mai ia òe ā i parau mai i to tāvini nei, e mai mūtaa iho mai ā: e reo maromaroâ e te maumau to ù. ¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia na: O vai tei hāmani i te vaha no te taata nei? E o vai tei faariro ia na ei vāvā, e ei turi, e ei mata-ara, e ei matapō? Eere ānei o vau, o Iehova? ¹² E i teie nei, e haere òe, e ei pihai atoà iho vau i to vaha, e na ù e faaite ia òe i te parau ia parau òe ra.

¹³ Ua parau atu ra o ia: E taù Fatu e! E tonò òe i tē au ia òe ia tonò ra! ¹⁴ Ua tupu aè ra to Iehova riri ia Mōte, e ua parau mai ra o ia: Eere ānei Àarona Âti-Revi ra i te tuaana no òe? E taata parau maitai o ia, ua ìte au. E inaha, te haere mai ra o ia e fārerei ia òe. E e òaòà to na âau ia ìte mai o ia ia òe ra. ¹⁵ E na òe e parau atu ia na, e e tuu òe i te parau i roto i to na vaha; e ei pihai iho hoì au i to òe vaha, e ei pihai atoà iho hoì au i to na vaha, e na ù e faaite ia òrua i ta òrua e rave ra. ¹⁶ E na na e parau atu i te taata i ta òe parau, ei vaha mau

hoì o ia no òe, e ei mono òe i te Atua ia na ra. ¹⁷ E rave òe i taua rāau ra i to rima, o ta òe ia mauhaa ia rave i te mau tāpaò ra.

Te hoìraa Mōte i pihai iho i to na nūnaa

¹⁸ Reva mai ra Mōte, hoì mai ra i te metua hoovai ra ia Ietero ra, e ua nā ô mai ra ia na: Teie ta ù parau ia òe, e tuu aè na òe ia ù e hoì na vau i taù mau taeaè i Àifiti ra, ia ìte au ia rātou i te oraraa. Ua parau atu ra Ietero ia Mōte: A haere, ia ora na i te haereà!

¹⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i Mitiāna: A haere, e hoì òe i Àifiti; ua hope hoì te mau taata i tītau mai ia òe e taparahi ra i te pohe.

²⁰ Ua rave iho ra Mōte i tana vahine e tana puè tamarii tamaroa, ua tuu iho ra i nià i te âtini, e ua hoì mai ra i te fenua ra o Àifiti. E ua rave atoà Mōte i te rāau a te Atua ra i tana rima.

²¹ E ua nā ô mai ra Iehova ia Mōte: Ia tae faahou òe i Àifiti ra, e rohi òe i te rave i te mau tāpaò atoà i mua i te aro o Faraò, ta ù i tuu atu i to rima na. E e faaètaèta rā vau i tana âau, e e òre o ia e tuu i te mau taata nei. ²² E na òe e parau atu ia Faraò e: «Te nā ô mai ra Iehova: E tamaiti na ù Ìteraèra, o ta ù ia matahiapo. ²³ Teie ta ù parau ia òe: E tuu mai òe i taù tamaiti, ia haamori mai o ia ia ù, e ia òre òe ia tuu mai ia na; inaha, e rave pohe roa vau i to tamaiti, to matahiapo ra.»

²⁴ E tae aè ra i te vāhi tīpaeraa i te èatià ra, ua fārerei mai ra Iehova ia na, e ua faahua rave mai ia na ia pohe. ²⁵ Ua rave iho ra Tipora i te tipi òòì, òòti ê iho ra i te ìri mua o te tamaiti na na ra, e ua faaruè iho ra i tana pae âvae, e ua nā ô aè ra: E tāne toto òe na ù e! ²⁶ Ua tuu atu ra o ia ia na ia haere na; no te peritome hoì i parau ai o ia e: «E tāne toto òe».

²⁷ Ua parau na Iehova ia Àarona e: E haere òe i te mētēpara, e fārerei atu ia Mōte. Haere atu ra o ia, e fārerei atu ra ia na i te mouà o te Atua ra, e ua hoì atu ra ia na. ²⁸ Ua faaite mai ra Mōte ia Àarona i te mau parau atoà a Iehova, o tei tonono ia na ra, e te mau tāpaò atoà ta na i parau mai ia na e e rave. ²⁹ Haere atu ra Mōte rāua o Àarona, ua haaputuputu iho ra i te feiā matahiapo atoà o te tamarii a Ìteraèra.

³⁰ Ua parau atu ra Àarona i te mau parau atoà a Iehova i parau mai ia Mōte ra, e ua rave hoì i te mau tāpaò i mua i te aro o te taata atoà ra. ³¹ Ua faaroo mai ra taua mau taata ra. E ìte aè ra rātou e ua ìte mai Iehova i te tamarii a Ìteraèra, e ua hiò mai o ia i to rātou pohe, ua piò iho ra to rātou upoo i raro, ua haamori i te Atua.

Mōte e o Àarona io Faraò

5 ¹ E i muri aè i te reira, haere atu ra Mōte rāua o Àarona, e ua parau atu ra ia Faraò: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: E tuu i taù mau taata, ia haere rātou e ia ôroà i te ôroà na ù i te mētēpara ra. ² Ua parau mai ra Faraò: O vai Iehova, a faaroo atu ai au i to na reo, a tuu atu ai au ia Ìteraèra? Aore au i ìte ia Iehova, e òre hoì au e tuu ia Ìteraèra! ³ Ua parau atu ra rāua: Ua fā mai te Atua o te Âti-Hēpera ia māua. Teie ta mātou parau ia òe, e tuu aè na òe ia mātou e haere mātou i te mētēpara e ia ruì toru aè i te haereà, e hōpoi i te tūtia i to mātou Atua ia Iehova ra, o te tuu mai o ia i te maì i nià ia mātou, e o te tāiri mai hoì i te òè. ⁴ Ua parau mai ra te arii o Àifiti ia rāua: E aha òrua, o òe hoì e Mōte e o Àarona i ruri ê ai i te mau taata nei i ta rātou òhipa? A haere òutou i ta òutou mau hōpoià!

⁵ Ua nā ô aè ra Faraò: Inaha, ua rahi to te fenua nei i teie nei, e te haapae ra rātou i ta rātou òhipa ia òrua na.

Te faarahiraa Faraò i te òhipa a te tamarii Ìteraèra

⁶ Ua parau atu ra Faraò i te mau faaau òhipa na taua mau taata ra, e te feiā tōroà atoà i raro aè ia rātou, i taua mahana ra, nā ô atu ra: ⁷ Eiaha òutou e hōpoi i te rau tītona na te mau taata ia hāmani i te òfai àraea mai tei mūtaa iho ra; e haere rā rātou e òhi haere i te rau tītona na rātou iho. ⁸ O te taiò mau rā te taiò i te òfai àraea ta rātou i hāmani i mūtaa iho ra, ta òutou e tuu atu; eiaha òutou e faaiti i te reira e hoê iti aè; no te mea ua faatau rātou i parau mai ai rātou e: «E tuu aè na ia mātou e haere mātou e hōpoi i te tūtia na to mātou Atua!» ⁹ E faarahi atu ā òutou i te òhipa na taua mau taata ra, ia rave rātou i te reira, eiaha e haapaò i te parau rii faufaa òre.

¹⁰ Haere atu ra te feiā faaau òhipa na te mau taata i rāpae, e te feiā tōroà ra, e ua faaite atu ra i te mau taata, nā ô atu ra: Te nā ô mai ra Faraò: A tirē au i te hōpoi atu i te rau tītona; ¹¹ o òutou tē haere e ìmi i te rau tītona i te vāhi noaa atu ai, eita rā e faaitihia ta òutou òhipa hoê iti aè. ¹² Pūrara ê atu ra te taata e àti noa aè Àifiti atoà ra i te òhi-haere-raa i te tumu tītona ei mono i te rau tītona. ¹³ Ua faahepo mai ra te mau faaau òhipa ra ia rātou, nā ô mai ra: E rave faaoti roa i ta òutou mau òhipa i haapaòhia no te mau mahana atoà nei, mai tei mūtaa iho ra, mai tei te rau tītonaraahia ra. ¹⁴ E te feiā tōroà Âti-Ìteraèra ta te mau faaau òhipa no Faraò i tuu i nià iho i to rātou, i pāpāhia ia, e i uihia e: E aha i òre i tià ai ta òutou òhipa hāmani òfaì àraea i haapaòhia ra, i nanahi e naùanei atoà hoì, mai tei mūtaa iho ra?

¹⁵ Haere atu ra taua feiā tōroà Âti-Ìteraèra ra ia Faraò ra, parau hua atu ra, nā ô atu ra: E aha òe i nā reira mai ai i to mau tāvini nei? ¹⁶ Aita hoì e rau tītona i hō-mai-hia mai i to mau tāvini nei, e te parau noa mai ra rātou ia mātou nei: E rave e hāmani i te òfaì àraea! E inaha, ua pau hoì to mau tāvini nei i te papāhia, tei to òe rā mau taata te hapa! ¹⁷ Ua nā ô mai ra rā o ia: E faatau, ua faatau òutou! I parau mai ai òutou e: «E tuu aè na ia mātou e haere mātou e hōpoi i te tūtia na Iehova!» ¹⁸ E tenā na, a haere, a rave i te òhipa; e òre e hōpoiha atu te rau tītona ia òutou, o te taiò rā te taiò o te òfaì àraea ia tuu mai òutou.

¹⁹ Ìte aè ra taua feiā tōroà Âti-Ìteraèra ra i te huru o to rātou àti, i te parau i parauhia mai ra e: E òre e faaitihia ta òutou òfaì àraea i haapaòhia no te mau mahana atoà ra! ²⁰ Ua fārerei aè ra rātou ia Mōte rāua o Àarona, te tià noa ra rāua i te èàtià, ia rātou i hoì mai, mai mua mai ia Faraò ra. ²¹ E ua nā ô mai ra rātou ia rāua: Ia hiò mai Iehova ia òrua a faaau ai i te parau! Ua faariro iho nei òrua ia mātou ei mea faufau i te aro o Faraò, e i te aro atoà o to na ra mau taata; ua tuu òutou i te òè i to rātou rima ei taparahi mai ia mātou. ²² Ua hoì mai ra Mōte ia Iehova ra, e ua nā ô mai ra: E te Fatu, e aha òe i hāmani ìno ai i teie nei feiā? E aha hoì òe i tonò aè ai ia ù nei?

²³ Mai ia ù ā hoì i haere atu ia Faraò ra e parau atu mā to òe ra iòà, o te rahiraa ia o to na hāmani-ìno-raa mai i taua feiā nei, e aita hoì to òe taata i ora i ta òe faaoraraa ia rātou!

6¹ Ua parau atu ra Iehova ia Mōte: Ei teie nei òe e ìte ai i ta ù rave ia Faraò ra. Tei te rima pūai hoì o ia e tuu ai ia rātou; e ei rima pūai hoì e tiahi ê ai o ia ia rātou i to na ra fenua.

E fā mai te Atua no te faaora i te tamarii Ìteraèra

² Ua parau mai ra te Atua ia Mōte, nā ô mai ra ia na: O vau o Iehova. ³ I fā atu ra hoì au ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa mā te iòà ra, o te Atua Manahope ra; aore rā vau i ìtea ia rātou i taù iòà nei o Iehova. ⁴ Ua faaau atoà rā vau i ta ù ra faufaa ia rātou, e e hōroà atu i te fenua ra o Tanaana ia rātou, i te fenua ta rātou i purutia noa ra, ta rātou i pārahi taata èê noa ra. ⁵ Ua faaroo atoà hoì au i te autā a te tamarii a Ìteraèra, ta to Àifiti e haafao noa na, e ua manaò hoì au i taua faufaa na ù ra. ⁶ E tenā na, e parau atu i te tamarii a Ìteraèra: «O vau o Iehova ra; e na ù òutou e arataì ê mai i tenā na mau hōpoià a to Àifiti na, e e matara mai òutou ia ù i ta rātou haafaora mai; e e faaorahia òutou e au i taù rima e faatorohia nei, e mā te tāhoo rahi i nià iho ia rātou. ⁷ E rave hoì au ia òutou ei taata no ù iho, e o vau hoì to òutou Atua; e ìte hoì òutou e, o Iehova vau, to òutou Atua ra, o tei arataì ê mai ia òutou i te mau hōpoià a to Àifiti ra. ⁸ E e arataì au ia òutou i te fenua ta ù i tapu atu, e e hōroà vau no Àperahama, e no Ìtaata, e no Iatōpa; o ta ù ia e hōroà no òutou i teie nei ei pārahiraa. O vau o Iehova.»

⁹ Ua nā reira hoì Mōte i te parauraa atu i te tamarii a Ìteraèra ra. No te taiā rā o te âau, e te àti rahi i te òhipa, aore aè ra rātou i faaroo mai ia Mōte.

¹⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹¹ A haere, a parau atu i te arii o Àifiti ra ia Faraò, e tuu ā o ia i te tamarii a Ìteraèra ia haere na, e vaiiho i to na fenua.

¹² Ua parau atu ra Mōte i mua i te aro o Iehova, nā ô atu ra: Inaha hoì te tamarii a Ìteraèra, aita i faaroo mai ia ù; e aha hoì Faraò e faaroo mai ai ia ù, eere hoì to ù i te reo matara maitaì ia parau?

¹³ Ua parau mai Iehova ia Mōte rāua o Àarona; e ua tuu mai o ia i te parau ia rāua i te tamarii a Ìteraèra, e i te arii o Àifiti ra ia Faraò ra, ia arataì mai rāua i te tamarii a Ìteraèra mai roto mai i taua fenua ra o Àifiti.

Te paparaa tupuna o Mōte e o Àarona

¹⁴ Teie nā matahiapo i te ùtuafare o to rātou ra mau metua.

O nā tamarii tamaroa a te matahiapo a Ìteraèra ra a Reupena: o Hanata ia, e o Paru, e o Hēterona, e o Tāremi. O nā fētii eie o Reupena.

¹⁵ E o ta Timeona tau tamarii tamaroa ra: o Iemuera ia, e o Iamina, e o Òhata, e o Iatina, e o Tohara, e o Taura, e tamaiti na te hoê vahine Âti-Tanaana. O nā fētii eie o Timeona.

¹⁶ Teie hoì te iòa o nā tamarii tamaroa a Revi i to rātou ra fānauraa: o Teretona ia, e o Tohata, e o Merari. E to Revi ra puè matahiti i te oraraa nei, hoê ia hānere, e toru àhuru, e hitu tiàhapa. ¹⁷ O ta Teretona puè tamarii tamaroa i to rātou ra fētii: o Ripeni ia, e o Timi. ¹⁸ E ta Tohata tau tamarii tamaroa ra, o Àmerama ia, e o Ìtahara, e o Heperona, e o Ùtiera. E to Tohata puè matahiti i te oraraa nei, hoê ia hānere, e toru àhuru, e toru tiàhapa.

¹⁹ E ta Merari puè tamarii tamaroa ra: o Mahāri ia, e o Muti. O nā fētii eie o Revi, i to rātou ra fānauraa.

²⁰ Ua rave aè ra Àmerama i te tuahine no to na ra metua tāne, ia Iotepeta, ei vahine na na: fānau aè ra ta na i taua vahine ra, o Àarona, e o Mōte. E to Àmerama puè matahiti i te oraraa nei, hoê ia hānere, e toru àhuru, e hitu tiàhapa. ²¹ E ta Ìtahara puè tamarii tamaroa ra: o Tōra ia, e o Nefeta, e o Tītiri. ²² E ta Ùtiera puè tamarii tamaroa ra, o Mitaèra ia, e o Èritapana, e o Titiri.

²³ Ua rave iho ra Àarona i te tamahine o Nāatona ia Èritepa a Àminatapa ei vahine na na: fānau aè ra i taua vahine ra, o Natapa ia, e o Àpihu, e o Èreatara, e o Ìtamara.

²⁴ E ta Tōra puè tamarii tamaroa ra: o Àtira ia, e o Èretana, e o Àpiatapa. O nā fētii Àti-Tōra ia.

²⁵ Ua rave iho ra Èreatara a Àarona i te hoê i te mau tamahine a Putiera ei vahine na na: fānau aè ra ta na i taua vahine ra, o Finehata. O na matahiapo eie o te mau metua o te Àti-Revi ra, i to rātou ra mau fētii.

²⁶ O taua Àarona teie rāua o Mōte, ta Iehova i parau mai ra e: E aratai mai i te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai mā te rahi atoà ra.

²⁷ O rāua teie, o tei parau atu i te arii o Àifiti ia Faraò, ia aratai mai rāua i te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai ra: o taua Mōte ra teie rāua o Àarona.

To te Atua faaâpiraa i te parau fafau ia Mōte

²⁸ Taua mahana ra i parau mai ai Iehova ia Mōte i te fenua ra o Àifiti, ²⁹ ia Iehova i parau mai ia Mōte ra i te nā ôraa mai e: O vau o Iehova. E parau atu òe i te arii o Àifiti ra ia Faraò i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe na. ³⁰ E ua parau atu ra hoì Mōte i mua i te aro o Iehova e: Eere to ù i te reo matara maitai, e aha hoì Faraò e faaroo mai ai ia ù?

7 ¹ I reira ta Iehova parauraa mai ia Mōte e: Inaha, ua faariro vau ia òe ei atua ia Faraò ra; e to tuaana ra, o Àarona, ei perofeta ia na òe. ² Òe tē parau atu i te mau parau atoà ta ù e faaue ia òe na; e na to tuaana, na Àarona, e parau atu ia Faraò, ia tuu o ia i te tamarii a Ìteraèra i rāpaeàu mai i to na fenua. ³ E faaètaèta rā vau i te âau o Faraò, e e faarahi au i ta ù mau tãpaò e ta ù ra mau rãvèà hau ê i taua fenua ra i Àifiti. ⁴ E òre hoì Faraò e faaroo mai ia òrua, ia faatoro hua rā vau i taù rima i nià iho ia Àifiti, e ia aratai mai au i to ù ra taata, i te tamarii a Ìteraèra, mā te rahi atoà ra, mai roto mai i taua fenua ra o Àifiti, mā te tãhoo rahi. ⁵ E e ìte to Àifiti, e o vau o Iehova, ia faatoro atu vau i taù rima i nià iho ia Àifiti, e ia aratai mai au i te tamarii

a Ìteraèra mai roto mai ia rātou ra. ⁶ E ua nā reira hoì Mōte rāua o Àarona i ta Iehova i faaue mai ia rāua ra. O ta rāua ia i rave. ⁷ Ua tae Mōte i te vaù o te àhururaa o to na matahiti, e ua tae hoì Àarona i te vaù o te àhururaa o to na matahiti e e toru tiàhapa, i parau ai rāua ia Faraò ra.

Eita Faraò e faaroo ia Mōte rāua o Àarona

⁸ Ua parau na Iehova ia Mōte rāua o Àarona, ua nā ô mai ra: ⁹ Ia parau mai Faraò ia òrua, ia na ô mai rā e: «E faaite mai na i te tahi tāpaò!»; ei reira òe e parau aè ai ia Àarona e: «A rave i te rāau, a tītiri i raro i mua i te aro o Faraò.» E e riro ia ei mea taehae. ¹⁰ Haere atu ra Mōte rāua o Àarona i roto ia Faraò ra, ua nā reira hoì rāua i ta Iehova i faaue mai ia rāua ra. Ua tītiri atu ra hoì Àarona i ta na rāau i raro i mua i te aro o Faraò, e i mua atoà hoì i te aro o to na ra mau tāvini, e riro atu ra ia ei mea taehae. ¹¹ Ua haaputu mai ra Faraò i te mau taata paari o Àifiti e te feiā tahutahu; e mai te reira atoà ta te mau taata peu paari no Àifiti i rave i ta rātou ra mau peu. ¹² Ua tītiri anaè hoì rātou i ta rātou atoà ra mau rāau i raro, e riro atu ra hoì te reira ei mea taehae anaè. Âreà te rāau a Àarona, horomii atu ra ia i taua mau rāau na rātou ra. ¹³ E ètaèta atu ra te âau o Faraò, aore aè ra o ia i faaroo ia rāua, ta Iehova ā hoì i parau mai ra.

Te àti matamua: te tauiraahia te pape ei toto

¹⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: Ua ètaèta te âau o Faraò, e òre o ia e tuu i te mau taata nei. ¹⁵ E haere òe ia Faraò ra ia poipoì; inaha, ei reira o ia e haere ai i te pape, ei te pae pape òe tiaì ai ia na i te haereraa mai. E te rāau i faarirohia ei mea taehae ra, e rave atoà atu i to rima, ¹⁶ e na òe e parau atu ia na e: «I tonohia mai au e te Atua o te Âti-Hēpera nei, e Iehova, ia òe na, te nā ô mai ra: E tuu mai òe i to ù ra taata, ia haamori mai rātou ia ù i te mētēpara ra. Inaha, aore ā òe i faaroo mai. ¹⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova: Teie te mea e ìte ai òe e, o Iehova vau: Inaha, e papaì au i teie nei pape e tahe nei i teie nei rāau i taù rima nei, e e riro ia ei toto. ¹⁸ E e riro te ià i

raro i teie nei pape i te pohe, e e neòneò hoì te pape, e e māuanu to Àifiti ia inu i teie nei pape tahe.»¹⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A parau na ia Àarona: «E rave i te rāau, e faatoro i to rima nā nià iho i te mau pape o Àifiti nei: i nià i ta rātou mau pape tahe, e i nià atoà i te mau pape ôtià, i nià i te mau pape hopuna, e i nià atoà i te mau vairaa pape atoà na rātou ra.» Ia riro anaè ei toto, ia àti teie nei fenua o Àifiti nei i te toto, i roto i te mau fārii pape rāau ra, e te mau fārii òfai atoà.

²⁰ Ua nā reira hoì Mōte rāua o Àarona i ta Iehova i faaue mai ra. Ua aa iho ra i taua rāau ra, papaì iho ra i taua pape tahe ra i mua i te aro o Faraò, e i mua atoà i te aro o to na ra mau tāvini; riro atu ra taua pape atoà e tahe ra ei toto.²¹ Pohe iho ra te mau ià i raro i taua pape tahe ra, e ua neòneò te pape, aita atu ra e tià i to Àifiti ia inu i taua pape ra. Àti pāatoà atu ra taua fenua ra o Àifiti i te toto.²² E mai te reira hoì ta te mau taata peu paari o Àifiti i rave i ta rātou ra mau peu. E ètaèta atu ra te âau o Faraò, e aore o ia i faaroo ia rāua, ta Iehova ā hoì i parau mai ra.²³ Fāriu noa mai ra rā Faraò, hoì mai ra i tana ùtuafare, aore atoà to na âau i haapaò noa atu i te reira.

²⁴ Ua ô anaè iho ra to Àifiti i te âpoo nā te hiti o taua pape tahe ra, i te pape e inu, aita aè ra hoì e tià ia rātou ia inu i taua pape tahe ra.²⁵ A hitu aè ra mahana i hope, a papaì ai Iehova i taua pape tahe ra.

Te piti o te àti: te rana

8¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A haere ia Faraò ra, e parau atu ia na e: Te nā ô mai ra Iehova: E tuu mai òe i to ù ra mau taata ia haamori mai rātou ia ù.² Ia òre òe ia tuu mai ia rātou, inaha, e àti to fenua atoà ia ù i te rana.³ Nā raro mai i te pape te rana e rave rahi, e e haere mai rātou i nià i te pae, e e tomo i roto i to fare, e i roto i to piha taòtoraa, e i nià i to roì, e i roto atoà i te mau fare o to mau tāvini, e te mau taata atoà no òe ra, e i roto atoà i te mau tahuraa māa na òe, e i roto atoà i to mau oiraa māa na.⁴ E e tae roa te rana i nià atoà iho ia òe, e i nià atoà i to òe na mau taata, e i nià atoà i to mau tāvini atoà.

⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A parau na ia Àarona: A faatoro na i to rima e to rāau atoà i nià iho i te mau pape tahe, e i nià iho i te mau ânāpape atoà, e i nià iho i te mau pape hopuna atoà, ia tae mai te rana i nià iho i teie nei fenua i Àifiti. ⁶ Ua faatoro atu ra Àarona i tana rima i nià iho i te mau pape o Àifiti: e ua haere mai ra te rana i nià i te pae, e àti pāatoà aè ra taua fenua ra o Àifiti. ⁷ E mai te reira atoà ta te mau taata peu paari i rave i ta rātou ra mau peu. E ua tae mai te rana i nià iho i taua fenua ra o Àifiti.

⁸ Ua parau mai ra Faraò ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: E taù òrua ia Iehova, ia hōpoi ê o ia i teie nei rana ia ù e te taata atoà no ù; e e tuu vau i te mau taata nei ia hōpoi rātou i te tūtia ia Iehova ra. ⁹ Ua parau atu ra Mōte ia Faraò: A faaite mai na i te taime ia taù vau ia Iehova ia òe, e to mau tāvini, e to mau taata atoà, ia ravehia te rana io òe na, e to mau fare atoà na, ia pohe, e ia vaiiho noa i raro i te pape anaè ra. ¹⁰ Ua nā ô mai ra o ia: A nanahi. Ua parau atu ra o ia: O ta òe e parau mai na, oia ia i reira, ia ìte hoì òe e, aita roa e fāito e au ai i to mātou Atua ia Iehova. ¹¹ E reva ê hoì te rana ia òe na, e i te mau fare atoà no òe, e i te mau tāvini no òe, e te mau taata atoà no òe na; e ei raro i te pape anaè ra ia e vai ai.

¹² Ua haere ê mai ra Mōte rāua o Àarona i rāpae, mai mua mai i te aro o Faraò. Ua taù atu ra Mōte ia Iehova i te rana ta na i hōpoi atu ia Faraò ra. ¹³ Ua faatià mai ra Iehova i te parau a Mōte: pohe iho ra te rana, to te mau fare ra, e te mau òire rii, e to te fenua atoà. ¹⁴ Ua haapuè haere rātou i te rana i te mau puèà, neòneò atu ra te fenua atoà ra.

¹⁵ Ia hiò aè ra rā Faraò, e e māpuhiraa aho ua noaa, ua faatupu ā o ia i te ètaèta i to na âau; aore aè ra i faaroo ia rāua, o ta Iehova ā hoì i parau mai ra.

Te toru o te àti: te ùtu

¹⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A parau na ia Àarona: A aa na i to rāau, e tāiri i te repo o te fenua nei, ia riro ei ùtu e àti noa aè te fenua atoà nei o Àifiti. ¹⁷ E ua nā reira hoì rāua. Ua aa iho ra hoì

Àarona i tana rima mā te rāau atoà, ua tāiri iho ra i te repo puehu o te fenua ra; riro atu ra ei ùtu i nià i te taata, e i nià i te puaa, ua hope roa te repo puehu o te fenua i te riro ei ùtu, e àti noa aè taua fenua ra o Àifiti. ¹⁸ E ua nā reira iho ra hoì te mau taata peu paari i te hōpoi atoà mai i te ùtu i ta rātou ra mau peu, e aita aè ra i tià ia rātou. Tei nià i te taata te ùtu, e tei nià atoà i te puaa. ¹⁹ Ua parau aè ra te mau taata peu paari ia Faraò i reira: O te rima teie no te Atua! Te vai ètaèta noa ra rā te âau o Faraò, aore ā o ia i faaroo ia rāua, o ta Iehova ā hoì i parau mai ra.

Te maha o te àti: te tiàà pōpoti

²⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E tià òe i nià i te poi poi roa, a haere i mua i te aro o Faraò, e inaha, e riro hoì o ia i te haere mai i te pape ra; a parau atu ai ia na: «Te parau mai ra Iehova: E tuu mai òe i to ù ra mau taata, ia haamori mai rātou ia ù. ²¹ Ia òre rā òe ia tuu mai i to ù ra mau taata, inaha, e hōpoi atu vau i te tiàà pōpoti i nià iho ia òe, e i nià iho i to mau tāvini, e i nià atoà iho i to mau taata na, e i roto atoà i to mau fare ra; e e î te mau fare atoà o to Àifiti i te pōpoti, e te fenua atoà e tiàhia e rātou ra. ²² E ei taua mahana ra, e faataa ai au i te fenua nei o Totena i pārahihia e to ù ra mau taata; e òre roa te hoê pōpoti e itea i reira, ia ite hoì òe e, o Iehova vau, o te Atua i rotopū i te fenua nei. ²³ E e faataa vau i to ù ra mau taata i to òe ra mau taata. A nanahi nei ā taua tāpaò nei.»

²⁴ E ua nā reira hoì Iehova. E ua haere mai ra te tiàà rahi pōpoti i roto i te fare o Faraò, e i roto i te mau fare o to na ra mau tāvini, e i nià atoà hoì i te fenua ra o Àifiti, e àti noa aè; pau roa aè ra te fenua i te pōpoti.

²⁵ Ua parau mai ra Faraò ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: A haere, a hōpoi i te tūtia i to òutou Atua i ô nei i teie nei fenua. ²⁶ Ua parau atu ra rā Mōte: E òre e tià ia nā reira, o ta mātou hoì tūtia e âfai nei na to mātou Atua, na Iehova, e mea riàrià ia i to Àifiti nei; inaha, ia hōpoi hoì mātou i te tūtia riàrià na to Àifiti nei i mua mau i to rātou mata, e òre ānei rātou e pēhi mai ia mātou i te òfai? ²⁷ E

haere mātou i te mētēpara e ia ruì toru i te haereà, a hōpoi ai mātou i te tūtia na to mātou Atua, na Iehova, i ta na e faaite mai ia mātou ra. ²⁸ Ua nā ô mai ra Faraò: E tuu vau ia òutou ia hōpoi òutou i te tūtia na to òutou Atua, na Iehova, i te mētēpara ra; eiaha rā ei vāhi maoro ia haere. E taù òrua ia Iehova ia ù! ²⁹ Ua parau atu ra Mōte: Inaha, te haere nei au i rāpae, e na ù e taù ia Iehova ia faaruè mai te pōpoti ia Faraò, e to na ra mau tāvini, e to na atoà ra mau taata, a nanahi. Eiaha rā Faraò e haavare faahou mai, mai te mea e òre e tuu i te mau taata nei ia hōpoi rātou i te tūtia ia Iehova ra. ³⁰ Ua haere mai ra Mōte i rāpae, mai mua mai ia Faraò ra, ua taù iho ra ia Iehova! ³¹ Ua faatià mai ra Iehova i te parau ia Mōte: ua hōpoi ê atu ra i te pōpoti ia Faraò ra, e to na ra mau tāvini, e to na atoà ra mau taata. Aore roa i toe e hoê iti aè.

³² Ua faaètaèta faahou ā Faraò i to na âau, aore atoà i tuu i taua mau taata ra i reira.

Te pae o te àti: te ùtu i nià i te ânimara

9 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A haere ia Faraò ra, e parau atu ia na e: «Te nā ô mai ra te Atua o te Âti-Hēpera ra, o Iehova: E tuu mai òe i to ù ra mau taata, ia haamori mai rātou ia ù. ² Ia òre rā òe ia tuu, ia tāpeà ā òe ia rātou, ³ inaha, tei nià te rima o Iehova i te mau puua na òe i te fenua nei, i nià i te mau puahorofenua, e te mau âtini, e te mau tāmera, e te mau puatoro, e te mau māmoe ra; e pohe rahi roa. ⁴ E na Iehova e faataa ê i te puua a te tamarii a Ìteraèra, e te puua a to Àifiti: e e òre roa ta te tamarii a Ìteraèra e pohe, e hoê iti aè. ⁵ E ua haapaòhia e Iehova te taime, te nā ô mai ra: A nanahi taua mea nei e ravehia ai e Iehova i teie nei fenua.»

⁶ E ao aè ra, ua rave iho ra Iehova i taua mau mea ra, pau iho ra te mau puua a to Àifiti i te pohe, âreà te mau puua a te tamarii a Ìteraèra ra, aore roa ia i pohe e hoê iti aè. ⁷ Ua tono aè ra Faraò i te veà: e inaha, aore roa te hoê a te Âti-Ìteraèra puua i pohe. E ua ètaèta atu ra te âau o Faraò: e aore ā o ia i tuu i taua mau taata ra.

Te ono o te àti: te mau fēfē

⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona: A rave na i te rehu auahi i te umu ra, ia î to òrua rima, e na Mōte e tītiri i taua rehu ra i nià i te raì i mua ia Faraò ra. ⁹ E e riro ia ei repo huà e àti noa aè te fenua nei o Àifiti; e na te reira e faatupu i te fēfē i nià i te taata, e i nià atoà i te mau puaa, e àti noa aè te fenua nei o Àifiti. ¹⁰ Ua rave iho ra rāua i te rehu auahi i te umu ra, tià noa atu ra i mua i te aro o Faraò; ua tītiri aè ra Mōte i te reira i nià i te raì, riro atu ra ei fēfē i nià i te taata, e i nià atoà i te puaa. ¹¹ Aore aè ra te feiā tahutahu i mau i mua i te aro o Mōte i taua fēfē ra; tei nià atoà hoì i te feiā tahutahu taua fēfē ra, e tei nià atoà i to Àifiti atoà ra e àti noa aè. ¹² E ua faaètaèta Iehova i to Faraò âau; e aore aè ra o ia i faaroo ia rāua, mai ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

Te hitu o te àti: te ua-paari

¹³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E tià òe i nià i te poi poi roa, a tià atu ai i mua i te aro o Faraò, a parau atu ai ia na: «Te nā ô mai ra te Atua o te Âti-Hēpera ra, o Iehova: E tuu mai òe i to ù ra mau taata ia haamori mai rātou ia ù. ¹⁴ Aore rā, teie au a âmui atoà atu i ta ù mau pohe atoà nei i nià ia òe iho, e i nià atoà i to mau tāvini, e i nià i to mau taata atoà na; ia ìte hoì òe e, aore o ù e fāito i te ao atoà nei. ¹⁵ E i teie nei, e aa atu vau i taù rima ia òe, a tāiri atu ai ia òe, e to mau taata atoà na, i te pohe, e ia taa ê atu òe i teie nei ao. ¹⁶ E no reira mau ā hoì au i vaiho ai ia òe, ei faaìteraa atu ia òe i to ù nei mana, e ia faaìtehia to ù iòà e àti noa aè te ao atoà nei. ¹⁷ E tenā na, te faateitei noa na òe ia òe iho i to ù nei mau taata, e òre ā e tuu ia rātou, ¹⁸ inaha, a nanahi mai teie nei, e haamāiri ai au i te ua-paari teiaha roa, aore ā ia i ìtea i Àifiti nei mai te matamua mai, e tae roa aè i teie nei mahana. ¹⁹ E tenā na, e tii i te mau puaa na òe, e te mau taoà atoà na òe i rāpae e ope mai i roto i te fare. O te taata atoà hoì, e te mau puaa atoà e toe i rāpae, aore i opehia mai i roto i te fare, e mairihia ia rātou i te ua-paari, e e pau ia i te pohe.»

²⁰ O tei mataù i te parau a Iehova i taua mau tāvini o Faraò ra, ua faahoro ia i to na mau tāvini e ta na mau puaa atoà i roto i te mau fare. ²¹ Àreà tei òre i haapaò i te parau a Iehova ra, ua vaiiho ia i to na mau tāvini e ta na mau puaa i rāpae.

²² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A tītoo na i to rima i nià i te raì, ia ua-paari-hia mai e àti noa aè te fenua nei o Àifiti, i nià i te taata, e i nià i te puaa, e i nià atoà i te mau rāau ota o te fenua nei, e àti noa aè teie nei fenua o Àifiti. ²³ Ua tītoo atu ra Mōte i ta na rāau i nià i te raì: o te pātiri mai ra ia Iehova, e te ua-paari, e te uira i te horo-noa-raa nā raro i te repo. I nā reira Iehova i te haamaìri i te ua-paari i nià i taua fenua ra o Àifiti. ²⁴ O te ua-paari e te uira i te ânoì-atoà-raahia i taua ua-paari ra, e mea ûàna rahi roa. Aore roa e fāito i taua fenua atoà ra o Àifiti, e mai te taataraahia mai o taua fenua ra. ²⁵ Pau iho ra to rāpaeàù, te taata e te puaa atoà, i te ua-paari, e àti noa aè taua fenua ra o Àifiti; pohe iho ra te mau rāau rii atoà o te fenua, e te mau rāau rarahi atoà pararī roa aè ra ia i taua ua-paari ra. ²⁶ Maori rā o te fenua ra o Totena i pārahihia e te tamarii a Ìteraèra, aore ia o reira e ua-paari.

²⁷ Ua tii mai ra Faraò ia Mōte rāua o Àarona, ua nā ô mai ra ia rāua: Ua hara vau i teie nei. E parau-tià ta Iehova, o vau rā tei ìno e to ù ra mau taata. ²⁸ E taù òrua ia Iehova, a tirā na teie nei pātiri rahi, e te ua-paari, e e tuu vau ia òutou, e òre òutou e tāpeà-faahou-hia. ²⁹ Ua parau atu ra Mōte ia na: Ua tae anaè au i rāpaeàù i te òire nei, e taù vau ia Iehova; e e mute te pātiri nei, e e òre atoà hoì te ua-paari, ia ìte hoì òe e no Iehova te fenua nei. ³⁰ Ua ìte rā vau e, aore ā òe, e to mau taata atoà e mataù i te Atua ra ia Iehova. ³¹ — E ua paruparu atoà te vavai e te tērite, ua hotu hoì te tērite, e ua huerohia te vavai. ³² Àreà te tītona e te ôrura, aore ia i paruparu, aore ā hoì i tupu. — ³³ Ua haere mai ra Mōte i rāpaeàù i taua òire ra mai te aro mai o Faraò ra, e ua taù iho ra ia Iehova; òre aè ra te pātiri, e te ua-paari ra, e te ua, aore aè ra i maìri mai i nià i te fenua nei.

³⁴ E ìte aè ra Faraò e, ua òre te ua, e te ua-paari, e te pātiri, ua rave faahou ā o ia i te hara, faaètaèta atu ra i to na âau, o ia e to na atoà

ra mau taata. ³⁵ Ètaèta atu ra hoì te âau o Faraò, aore hoì o ia i tuu i te tamarii a Ìteraèra, mai ta Iehova ā hoì i parau mai ia Mōte ra.

Te vaù o te àti: te manu rii ààmu

10 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A haere i roto ia Faraò ra, ua faaîta hoì au i to na âau, e te âau o to na ra mau tāvini, ia faaite atu vau i taua mau tāpaò na ù nei, i mua i tana aro. ² E ia faaite atoà hoì òe i to tamaiti, e to mootua, i te huru o ta ù rave i to Àifiti, e te mau tāpaò ta ù i rave i rotopū ia rātou. Ìte aè ra òutou e, o vau o Iehova. ³ Haere atu ra Mōte rāua o Àarona ia Faraò ra, e ua nā ô atu ra ia na: Te nā ô mai ra te Atua o te Âti-Hēpera nei o Iehova: Mai te aha rā te maoro o to òe faahaèhaa òre ia òe iho i mua ia ù nei? E tuu mai òe i to ù ra mau taata ia haamori mai rātou ia ù nei. ⁴ Aore ra, ia òre òe ia tuu mai i to ù ra mau taata, inaha, a nanahi au e hōpoi mai ai i te manu rii ààmu i te fenua nei. ⁵ E e moè te fenua i te reira, e òre e ìtea te repo nei ia hiò, e e àmu ia i te toeà tei òre i pau, tei toe ra na òutou i te ua-paari ra; e e àmu hoì i te mau rāau atoà, e tupu na òutou i nià i te fenua nei. ⁶ E e îî hoì to mau fare i taua mau manu ra, e te mau fare o to mau tāvini atoà, e te mau fare o to Àifiti atoà ra. Aore ia i ìtea e to mau metua na, e to rātou atoà ra mau metua, mai to rātou pārahiraā mai ā i nià i te fenua nei, e tae roa aè nei i teie nei mahana. Fāriu mai ra o ia, haere mai ra i rāpae, mai mua mai ia Faraò ra. ⁷ Ua nā ô aè ra te mau tāvini o Faraò ia na: Mai te aha te maoro te riroraā teie ei mārei no tātou nei? E tuu atu òe i taua mau taata nei ia haamori noa na rātou i to rātou Atua ia Iehova. Aita òe i ìte e, ua pohe Àifiti nei?

⁸ Faahoì-faahou-hia aè ra Mōte rāua o Àarona ia Faraò ra i reira, e ua nā ô mai ra o ia ia rāua: A haere, a haamori i to òutou Atua ia Iehova. O vai mā rā tē haere, e o vai hoì? ⁹ Ua parau atu ra Mōte: E haere mātou mā ta mātou àruàru rii, e to mātou mau ruhiruhiā, mā ta mātou mau tamarii tamaroa, e ta mātou mau tamahine, mā ta mātou mau māmoe, e ta mātou mau puaatoro, i te haereà: e ôroà hoì ta mātou ia Iehova ra. ¹⁰ Ua nā ô mai ra o ia ia rāua: Ia fāito atoà

ta Iehova tià ia òutou, i ta ù nei tià i te tuu ia òutou e ta òutou mau tamarii rii... E ara, e roohia hoì òutou e te ìno! ¹¹ Eiaha ia! E haere rā òutou o te mau tāne na, a haamori ia Iehova, o ta òutou i ani mai ra! Tiahihia mai ra rāua i rāpae, mai mua mai i te aro o Faraò ra.

¹² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte ra: A faatoro na i to rima i nià iho i teie nei fenua i Àifiti nei, i te manu rii ààmu ia tae mai ia i nià iho i taua fenua nei i Àifiti, e ia àmu i te mau rāau rii atoà o te fenua nei, te mau mea atoà i toe i te ua-paari ra. ¹³ Ua faatoro aè ra Mōte i ta na rāau i nià iho i taua fenua ra o Àifiti; e ua haafarara mai ra Iehova i te hoê matai no te hitià-o-te-rā mai, i nià iho i taua fenua ra e ruì atu ra taua mahana ra, e ao aè ra taua ruì ra. E tei te aoraa ra, o te manu rii ààmu mai ra, i taua matai no te hitià-o-te-rā ra. ¹⁴ Àti pāatoà aè ra te fenua ra o Àifiti i taua manu ra, tau iho ra ia i te mau vāhi atoà i Àifiti ra, e mea rahi roa. Aita ia manu te rahi mai mūtaa iho mai ā, e e òre ā hoì a muri atu. ¹⁵ Ua àti hoì taua fenua atoà ra i taua manu ra, e pōuri roa atu ra te fenua; hope roa aè ra te mau rāau ota o te fenua ra i te àmua o tei faahotuhia, e te mau rāau atoà i toe i te ua-paari ra; aore roa e vāhi rii ota i toe i nià i te mau rāau rarahi, e te mau rāau rii atoà o te fenua, e àti noa aè taua fenua ra o Àifiti.

¹⁶ Ua tii rū noa iho ra Faraò ia Mōte rāua o Àarona, e ua nā ô mai ra: Ua hara vau i to òutou Atua ia Iehova, e ia òrua atoà hoì. ¹⁷ E tenā na, teie ta ù parau ia òrua, e faaòre mai i taua hara na ù hoê roa nei ā, e e taù i to òutou Atua ia Iehova ia hōpoi ê atu o ia i teie nei ā pohe ia ù nei. ¹⁸ Ua haere mai ra o ia i rāpae, mai mua mai ia Faraò ra, e ua taù iho ra ia Iehova. ¹⁹ Ua haafarara mai ra Iehova i te toèrau ra, e matai pūai rahi, e pee ê atu ra te manu rii ààmu, e haamairihia atu ra i raro i te tai Ûteùte ra; aore roa te hoê o taua mau manu ra i toe i taua fenua atoà ra i Àifiti. ²⁰ Ua faaètaèta noa iho ra rā Iehova i te âau o Faraò: e aore ā o ia i tuu i te tamarii a Ìteraèra.

Te iva o te àti: te pōuri rahi taòtaò

²¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A tītoo na i to rima i nià i te rai ra, ia haapōurihia i nià iho i te fenua nei o Àifiti, ei pōuri rahi taòtaò

ra. ²² Ua tītoō aè ra Mōte i tana rima i nià i te raì; o te pōuri iho ra e àti noa aè te fenua ra o Àifiti, e ruì toru aè ra. ²³ Aore hoì rātou i ìte ia rātou iho ia hiò te tahi i te tahi; aore hoì te hoê i tià noa i nià i taua vāhi ta na i pārahi ra, e hope aè ra nā mahana e toru ra; ârèa te mau tamarii atoà a Ìteraèra ra, e māmarama ia to rātou i to rātou mau pārahira.

²⁴ Ua parau mai ra Faraò ia Mōte, nā ô mai ra: A haere òutou, a haamori ia Iehova. E vaiiho rā i ta òutou mau māmoe, e te mau puaatoro; e haere atoà hoì ta òutou mau tamarii. ²⁵ Ua parau atu ra Mōte: E tuu atoà mai òe i te tūtia, e te tūtia tāauahi i to mātou nei rima, ia hōpoi mātou na to mātou Atua, na Iehova. ²⁶ E haere atoà hoì ta mātou mau puua, e òre roa te hoê maiùù e vaiiho; o te reira hoì ta mātou e rave ei haamoriraa i to mātou Atua ia Iehova; e aita hoì mātou i ìte i ta mātou taoà e rave ei haamoriraa ia Iehova, ia tae hua rā mātou i reira e ìte ai. ²⁷ Faaîta noa atu ra rā Iehova i to Faraò âau: e aore ā i tià ia na ia tuu mai ia rātou.

²⁸ Ua parau mai ra Faraò ia na: E haere ê òe! E e ara ia òe, eiaha roa òe e ìte faahou mai i taù mata; ei te mahana e ìte faahou mai ai òe i to ù nei mata, e pohe roa ia òe. ²⁹ Ua parau atu ra Mōte: E parau-tià ta òe: e òre au e ìte faahou i to mata.

Faaaraa i te àhururaa o te àti

11 ¹ I parau na Iehova ia Mōte e: Hoê aù pohe toe ia hōpoi i nià iho ia Faraò, e i nià atoà i to Àifiti. E i muri aè, a tuu mai ia o ia ia òutou. E ua tuu anaè o ia ia òutou, e riro o ia i te hōpara hua ia òutou i rāpae. ² E tenā na, e parau atu òe i te mau taata nei e, e ani te mau tāne atoà i to pihai iho ia rātou, e e ani atoà te mau vahine atoà i to pihai iho ia rātou, i te taoà ârio, e te taoà àuro. ³ E ìtehia mai teie nei feiā e to Àifiti nei ia Iehova. Tura roa atu ra Mōte i taua fenua ra i Àifiti, i te aro o te mau tāvini no Faraò, e i te aro o te taata atoà ra.

⁴ Ua parau atu ra Mōte: Te nā ô mai ra Iehova: Ia tuì te pō ra, e haere ai au na rotopū i te fenua nei o Àifiti. ⁵ E e hope te mau matahiapo o teie nei fenua o Àifiti nei i te pohe, mai te matahiapo o Faraò e pārahi

i nià i te terōno nei, e tae noa atu i te matahiapo o te tāvini vahine e pārahi i muri mai i te òfai oro ra, e te fanauà matamua o te mau puaa atoà ra. ⁶ E e auē rahi to teie nei fenua to Àifiti e àti noa aè; aore ia auē i ìtea, e e òre hoì e ìtea faahou. ⁷ Àreà te tamarii a Ìteraèra e àti noa aè ra, e òre roa te hoê e àoahia mai e te ùrī, o te taata e te mau puaa atoà, ia ìte òutou i te huru o ta Iehova faataa-ê-raa i to Àifiti e te Âti-Ìteraèra nei. ⁸ Ei reira taua mau tāvini atoà no òe nei e haere mai ai ia ù ra, a tāhopu mai ai ia ù, a nā ô mai ai e: E haere ê òe, e te mau taata atoà i raro aè ia òe na. Ei reira ia vau e reva ai. Reva mai ra o ia mai mua mai i te aro o Faraò mā te riri rahi.

⁹ Ua parau ra Iehova ia Mōte e: E òre ā Faraò e faaroo mai ia òrua, ia faarahihia ta ù nei tāpaò i taua fenua nei i Àifiti. ¹⁰ E ua rave hoì Mōte rāua o Àarona i taua mau tāpaò atoà nei i mua i te aro o Faraò; faaāta noa atu ra rā Iehova i te âau o Faraò: e aore aè ra o ia i tuu i te tamarii a Ìteraèra ia faaruè i to na fenua.

Te Pāta

12 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona i taua fenua ra o Àifiti, nā ô mai ra: ² E riro teie nei marama ei marama rahi ia òutou: ei marama matamua teie no òutou i te mau marama atoà o te matahiti nei. ³ E parau atu òrua i te âmuiraa Âti-Ìteraèra atoà ra, e nā ô atu òrua: Ia tae i te àhuru o te ruì i teie nei marama, e rave te taata atoà, te metua e to na atoà iho ùtuafare ra, i te hoê fanauà māmoe. ⁴ E e iti taua ùtuafare ra ia rave i taua fanauà ra, e âpiti atoà atu o ia i te taata ùtuafare i pihaì iho ia na e au ai i te rahi o te taata ra; e taiò māite òutou i te taata ia au, e pau ai taua fanauà ra ia àmu. ⁵ Ei fanauà ìno òre ta òutou, ei oni matahiti hoê ra. No roto i te mau māmoe, e aore ra no te mau puaniho ia rave òutou. ⁶ E tāpeà māite òutou i te reira e tae noa atu i te àhuru mā maha o te ruì i teie nei marama; e na te rahi atoà o te âmuiraa Âti-Ìteraèra atoà ra e pātia i te ahiahi ra. ⁷ E rave hoì rātou i te toto a tāiri ai i nā pou ùputa e te teà i nià aè, i te mau fare ta rātou e àmu i taua fanauà ra. ⁸ Ei taua ruì ra rātou e àmu ai i te puaa; ei mea tunu-paa-hia i te

auahi, e mā te Pāne faahōpue-òre-hia, e te rāau rii maramara a àmu ai rātou. ⁹ Eiaha ia àmu ota, eiaha hoì ia tunuhia i te pape; ia tunupaa-hia rā i te auahi, mā te tāatoà, te âfii e nā âvae atoà ra. ¹⁰ Eiaha roa e faatoehia no poìpoì aè; e ia toe noa iho te hoê vāhi ia poìpoì aè, e tahu òutou i te reira i te auahi ia pau. ¹¹ E nā ô hoì ta òutou àmu ia àmu ra: ia tātuahia to òutou tauupu, e mā te tāmāa i nià i to òutou âvae, e ta òutou turutootoo i roto i to òutou rima; e ei àmu òiòì hoì. No te mea e ôroà Pāta ia na Iehova. ¹² E i taua ruì ra hoì au e haere ai nā rotopū i te fenua nei o Àifiti, e e tairihia e au te mau matahiapo o te fenua nei o Àifiti, ta te taata e ta te mau puāa atoà; e e tāhoo atu vau i te mau atua o Àifiti nei i te utuà. O vau o Iehova. ¹³ E e riro te toto i nià i te mau ùputa fare e pārahihia e òutou ra, ei tāpaò na òutou: e ia hiò vau i taua toto ra, e nā nià noa vau ia òutou i reira, e òre roa e maìhia i roto ia òutou e pohe ai òutou, ia tairi au i teie nei fenua ia Àifiti.

¹⁴ E e riro taua mahana nei ei manaòraa no òutou; e e haapaò òutou i te reira ei mahana ôroà na Iehova, e hope roa aè to òutou mau uì atoà ra, ei ôroà ta òutou i te reira mahana ei haapaòraa tāmāu ia.

Te ôroà o te Pāne faahōpue-òre-hia

¹⁵ Ia ruì hitu òutou i te àmuraa i te Pāne faahōpue-òre-hia. Ei te mahana matamua òutou a faaruè ai i te faahōpue i roto i to òutou mau fare; o tē àmu hoì i te pāne faahōpuehia ra, mai te mahana matamua e tae noa atu i te mahana hitu ra, e tūpū-ê-hia ia taata ia Ìteraera nei. ¹⁶ Ei âpoora moà ta òutou i te mahana matamua ra, ei âpoora moà atoà tei te mahana hitu ra: eiaha roa ei òhipa e ravehia i te reira puè mahana — maori rā o te māa ei àmuraa na te taata atoà ra, o te reira anaè tē tià ia òutou ia rave. ¹⁷ E haapaò ā òutou i te ôroà Pāne faahōpue-òre-hia ra, no te mea o te mahana ia i aratai mai ai au ia òutou mā te rahi atoà, mai te fenua mai ra mai Àifiti. E tenā na, e haapaò ia òutou i te reira mahana e hope roa aè to òutou mau uì atoà, ei haapaòraa tāmāu ia. ¹⁸ Ei te marama matamua ra, ei te mahana hoê àhuru mā maha o taua marama ra, i te ahiahi, e àmu ia

òutou i te Pāne faahōpue-òre-hia; e tae noa atu i te mahana taau mā hoê o taua marama ra i te ahiahi ra. ¹⁹ Eiaha roa ei faahōpue i roto i to òutou mau fare e ia ruì hitu aè; o tē àmu hoì i te mea i faahōpuehia ra, o tē tāpū-ê-hia ia i te âmuiraa Ìteraèra ra, te taata ê, e te taata i fānau i taua fenua ra. ²⁰ Eiaha roa òutou e àmu i te mea faahōpuehia; ei pāne faahōpue-òre-hia ta òutou e àmu i to òutou mau fare atoà ra.

Te faaineineraa i te Pāta

²¹ Ua tii atu ra Mōte i te feiā matahiapo atoà o Ìteraèra, ua parau atu ra ia rātou: E māiti iho òutou, e e rave mai, i ta òutou pinia māmoe, ia au i to òutou mau fētii, a pātia ai te Pāta. ²² A rave ai òutou i te hoê ruru hitopa, a uhi ai i roto i te toto i fāriihia i te âuà ra; a tāiri ai i nā pou ôpani e te teà i nià iho ra i taua toto i roto i te âuà ra. E eiaha roa te hoê o òutou e tomo i rāpaeàu i to na ra ùputa fare e ao noa aè. ²³ Te haere nei hoì Iehova nā roto i teie nei fenua, e tāiri i to Àifiti nei; e ia hiò mai o ia i taua toto nei i nià i te teà e i nià atoà i nā pou ùputa ra, e haere noa ia Iehova nā nià noa i te reira ùputa; e òre roa ia e tuu mai i te pohe i roto i to òutou mau fare, e pohe ai òutou.

²⁴ E e haapaò ā òutou i taua peu nei, ei haapaòraa na òutou e ta òutou mau tamarii e a muri noa atu. ²⁵ E ia tae òutou i te fenua ta Iehova e hōroà mai no òutou, i ta na hoì i parau mai ra, e haapaò òutou i taua ôroà nei i reira. ²⁶ E ia ui mai ta òutou mau tamarii ia òutou e: «E aha te auraa i teie nei ôroà?» ²⁷ Ei reira òutou e parau atu ai e: E tūtia Pāta teie na Iehova, o tei haere noa nā nià iho i te mau fare o te tamarii a Ìteraèra i Àifiti ra; a tāiri ai o ia i to Àifiti, faaora iho ra o ia i to tātou mau fare i reira.

Piò anaè iho ra te mau taata i raro, mā te haamori i te Atua. ²⁸ Haere atu ra te tamarii a Ìteraèra, rave atu ra i ta Iehova i parau mai ia Mōte rāua o Àarona. Nā reira atu ra rātou.

Te àhururaa o te àti: te pohe o te mau tamarii matahiapo

²⁹ E tae aè ra i te tuìraa pō ra ta Iehova tāiriraa i te mau matahiapo o te fenua ra o Àifiti, mai te matahiapo a Faraò i pārahi i nià i te terōno

e tae noa atu ra i te matahiapo a te tītī i roto i te tāpeàraa ra, e te mau fanauà matamua atoà o te mau puaa ra. ³⁰ Ua tià aè ra Faraò i nià i taua pō ra, o ia e tana mau tāvini atoà, e to Àifiti atoà ra; e auē rahi iho ra to taua fenua ra to Àifiti e àti noa aè, aore roa hoì e fare i òre aè te taata pohe.

³¹ Ua tii atu ra Faraò ia Mōte rāua o Àarona i te pō, ua parau atu ra: A tià, a haere ê, òrua e te tamarii atoà a Ìteraèra, e faaruè mai i to ù ra taata. E haere e haamori ia Iehova, i ta òrua i parau mai ra.

³² E hōpoi atoà hoì i ta òutou mau māmoe, e ta òutou mau puaatoro, ta òutou i parau mai ra. E e haere, e e haamaitai mai hoì òrua ia ù!

³³ Ua onono māite mai ra to Àifiti; tuu-òidi-hia taua feiā ra i reira ra, ia faaruè mai i taua fenua ra, ua nā ô aè ra rātou: Ua pau roa tātou i te pohe!

³⁴ Ua rave iho ra te taata i ta rātou faraoa oi aore i faahōpuehia mā to rātou mau fārii i vehihia i roto i to rātou àhu, tuu aè ra i nià i to rātou taponu. ³⁵ Ua haapaò hoì te tamarii a Ìteraèra i ta Mōte i parau mai ia rātou ra. I ani na hoì rātou i to Àifiti i te taoà ârio, e te taoà àuro ra, e te àhu. ³⁶ E i tiàhia mai hoì rātou e to Àifiti ia Iehova ra, i hōroà mai ai rātou i ta rātou i ani ra. Pau iho ra to Àifiti ia rātou.

³⁷ Ua haere iho ra te tamarii a Ìteraèra mai Ramatete mai e tae mai ra i Tutota, e ono hānereraa i te tautani i te tāne, e te tamarii hoì. ³⁸ E te taata èê atoà e rave rahi i te ânoì-atoà-raa i to rātou haereà, mā te māmoe, e te puaatoro, e te mau puaa atoà e rave rahi. ³⁹ Ua tunu iho ra rātou i te Pāne faahōpue-òre-hia i te faraoa oi ta rātou i hōpoi mai mai Àifiti mai ra, aore hoì i faahōpuehia; no te mea i hōpara-noa-hia mai rātou i rāpae i Àifiti aore aè ra i tià ia rātou ia faaroaroa; aore hoì a rātou e mā puè i rave na rātou iho. ⁴⁰ E i teie nei, to te tamarii a Ìteraèra pārahira a i Àifiti, a pārahi ai rātou ra, e maha ia hānere i te matahiti, e toru àhuru tiàhapa. ⁴¹ E hope aè ra taua nā matahiti ra, e maha hānere e toru àhuru, i taua mahana mau ra, o te haereà ā ia to Iehova taata mā te rahi atoà mai taua fenua mai ra mai Àifiti.

⁴² O taua ruì ra teie e tià ia haapaò maitai no Iehova, o ia i aratai mai ia rātou mai Àifiti mai ra; o taua ruì ra teie e tià ia haapaò-maitai-hia

e te tamarii atoà a Ìteraèra no Iehova, e hope roa aè to rātou mau uì atoà.

Te arataïraa no te ôroà Pāta

⁴³ Ua parau mai ra rā Iehova ia Mōte rāua o Àarona: Teie te ture no te Pāta nei: Eiaha roa te taata ê e àmu i te reira. ⁴⁴ E te mau tāvini atoà o te taata atoà, i hoo-noa-hia i te moni; ia peritomehia rā o ia e òe, e tià o ia ia àmu i reira. ⁴⁵ O te taata i purutia noa mai, e te tāvini tārāhu-noa-hia ra, eiaha atoà ia e àmu. ⁴⁶ Ei te hoê fare ra àmu ai; eiaha roa òutou e hōpoi i te hoê vāhi i rāpaeàu i te fare, eiaha roa hoì te hoê ivi ia fati ia òutou. ⁴⁷ O te âmuiraa Âti-Ìteraèra atoà tē haapaò i taua Pāta nei. ⁴⁸ E te taata ê ia purutia noa i roto ia òutou na, e ia haapaò o ia i te Pāta a Iehova nei, ia peritomehia te mau tamaroa atoà io na ra, a haere mai ai o ia e haapaò ai i taua Pāta nei; e riro ia o ia mai tei fānau mau i taua fenua ra; eiaha roa rā te hoê taata peritome-òre-hia e àmu i te reira. ⁴⁹ Hoê ā ia ture no te fānau mau, e no te taata ê atoà e purutia noa i roto ia òutou na.

⁵⁰ Ua nā reira anaè iho ra te tamarii a Ìteraèra, ta Iehova i parau mai ia Mōte rāua o Àarona ra. I nā reira atu ra rātou i te rave. ⁵¹ E i taua mahana mau ra i arataï mai ai Iehova i te tamarii a Ìteraèra mā te rahi atoà mai Àifiti mai ra.

Te mau faanahoraa no te mau tamarii matahiapo Ìteraèra

13 ¹ O ta Iehova ia parauraa mai ia Mōte, nā ô mai ra: ² A faataa na i te mau tamaroa matahiapo ra no ù; o tei fānau na i te mau ôpū atoà io te tamarii a Ìteraèra nei, ta te taata, e ta te puaa, na ù ia.

³ Ua parau atu ra Mōte i taua mau taata ra: Haamanaò òutou i teie mahana, i tae mai ai òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai te ùtuafare i tāvini ai òutou na; ua arataï mai hoì Iehova ia òutou mai reira mai i tana ra rima pūai. E i teie nei, eiaha roa ei mea faahōpuehia e àmuhia i teie nei mahana. ⁴ I tae mai ai òutou nei, i te marama nei o Àpipa. ⁵ E ia arataïhia òutou e Iehova i te fenua o te Âti-Tanaana, e no te Âti-Heta, e no te Âti-Àmori, e no te Âti-Hevi, e no te Âti-Ieputi

ra, i ta na i tapu mai i to òutou hui metua e, e hōroà mai o ia i te reira fenua no òutou, e fenua tahe pape noa te ū e te meri, ei reira òutou e haapaò ai i teie nei ôroà, i teie nei ā marama. ⁶ Ia ruì hitu òutou i te àmuraa i te pāne faahōpue-òre-hia ra; e te mahana hitu ra, e mahana ôroà ia na Iehova. ⁷ O te pāne faahōpue-òre-hia ra tē àmuhia e ia ruì hitu aè, eiaha roa ei pāne faahōpuehia ia ìtea i roto ia òutou, eiaha hoì ei faahōpue ia ìtea i roto ia òutou, i to òutou mau vāhi atoà ra.

⁸ E e faaite òutou i ta òutou mau tamarii i taua mahana ra, e nā ô atu òutou: «No ta Iehova ravea i to tātou teie, a reva mai ai to tātou mai Àifiti mai ra.» ⁹ Ia riro hoì taua peu nei ei tāpaò i nià i to òutou rima, e ei manaòraa i mua i to òutou mata, ia vai ā te ture a Iehova i roto i to òutou vaha; i aratai mai ai hoì Iehova ia òutou mai Àifiti mai i to na ra rima pūai. ¹⁰ E i teie nei, e haapaò òutou i taua ture nei, ia tae i te tau mau, i terā matahiti, i terā matahiti.

¹¹ E ua tae anaè òutou ia Iehova i te fenua o te Âti-Tanaana, i ta na i tapu mai ia òutou, e i to òutou mau metua ra, e ua hōroà mai i taua fenua ra ia òutou. ¹² Ei reira òutou e faataa ai i te mau tamarii matahiapo i ta te vahine i fānau no Iehova: e te mau fanauà oni matamua a te mau puua atoà na òutou ra, na Iehova ia. ¹³ Âreà ta te âtini fanauà matamua ra, e tauì ia òutou i te reira i te fanauà māmoe; e ia òre ia tià ia òutou ia tauì, e rave òutou e òòti i te àrapoà i reira. E ta òutou mau tamaroa matahiapo ra e hoo òutou i te reira. ¹⁴ E ia ui mai ta òutou mau tamarii ia òutou i muri aè, ia na ô mai e: «E aha teie?» Ei reira òutou e nā ô atu ai ia rātou: «Pūai ā rave ta Iehova a aratai mai ai i to tātou mai Àifiti mai, mai te ùtuafare i tāvini ai ra; ¹⁵ ia Faraò hoì òi òre i tuu i to tātou ra, ua taparahi iho ra Iehova i te mau tamarii matahiapo atoà no taua fenua ra, no Àifiti, te matahiapo taata ra, e te fanauà matamua no te mau puua atoà. No reira tātou i faatūtia ai i te mau fanauà oni matamua no te mau puua na Iehova; âreà ta tātou mau tamarii tamaroa matahiapo ra, te hoo nei tātou i te reira.» ¹⁶ Ia riro hoì teie ei tāpaò i nià i to òutou rima, e ei manaòraa i mua mau i to òutou mata; e pūai ā rave hoì ta Iehova a aratai mai ai ia tātou mai Àifiti mai ra.

Te arataìraa te Atua i te haereà o to na nūnaa

¹⁷ E tuuhia iho ra e Faraò taua mau taata ra, aore aè ra te Atua i arataì ia rātou nā te fenua o te Firiteti, fātata noa iho ai te reira èà; i parau hoì te Atua e: O te tātarahapa hoì te mau taata nei ia hiò i te tamaì, e o te hoì faahou i Àifiti. ¹⁸ Ua faatīpuu ê atu ra te Atua i taua mau taata ra nā te mētēpara i te miti Ûteùte. Haereà taa māite to te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai ra.

¹⁹ E ua hōpoi atoà Mōte i te pera o Iotēfa ra; ua faatapu atu hoì o ia i te tamarii a Ìteraèra, ua nā ô atu: E ìte mai ā te Atua ia òutou, e na òutou e hōpoi atoà i to ù nei pera i nià.

²⁰ E mai Tutota hoì, haere mai ra rātou e pātia iho ra i te tiàhapa i Ètama, i te hiti o te mētēpara ra. ²¹ Ua nā mua hoì Iehova ia rātou i te haere, i te ao ra, ua nā roto i te pou auahi, ei arataì ia rātou nā te èatià; e i te ruì ra, ua nā roto i te pou auahi, ei tiàrama i to rātou èà; tià atu ra ia rātou ia haere i te ao e i te ruì atoà hoì. ²² Aore roa o ia i hōpoi ê i taua pou ata i mua i taua mau taata i te ao ra, e taua pou auahi i te ruì ra.

Te tāpaparaa Faraò i to Ìteraèra

14 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² A parau na i te tamarii a Ìteraèra e fāriu rātou; e pātia i te tiàhapa i mua mai i Pi-Hahirota, i rōpū i Mitatora e te miti; i mua aè i Paara-Tefona, ei reira òutou e tiàhapa ai i tahatai. ³ E riro hoì Faraò i te parau i te tamarii a Ìteraèra nei: «Ua fifi rātou i roto i te fenua; ua àti rātou i te mētēpara!» ⁴ E e faaîta vau i to Faraò âau, ia auaù mai o ia ia rātou; e e tura vau ia Faraò, e te nuu atoà na na ra; ia ìte hoì to Àifiti e, o vau o Iehova. Ua nā reira atu ra hoì rātou.

⁵ E i faaìtehia aè ra te arii o Àifiti, e ua reva roa te mau taata ra; huru ê atu ra to Faraò âau, e to to na atoà ra mau tāvini, i taua mau taata nei. E ua nā ô aè ra rātou: E aha teie rave ia tātou nei, i tuu ai tātou ia Ìteraèra nei i te tāviniraa ia tātou nei? ⁶ Ua faaineine iho ra o ia i tana pereò, e ua tōiri iho ra i to na taata. ⁷ Ua rave iho ra

i nā pereòo i mātihia ra e ono atoà hānere; e te mau pereòo atoà i Àifiti ra, e te feiā raatira anaè i nià iho e àti roa aè. ⁸ Faaîta noa atu ra Iehova i to taua arii o Àifiti ra âau, to Faraò: e ua auaù mai o ia i te tamarii a Ìteraèra, reva mai nei rā te tamarii a Ìteraèra i rāpae mā te itoito rahi. ⁹ Ua auaù mai ra to Àifiti; te mau puaahorofenua, e te feiā puaahorofenua ra, e te mau pereòo atoà o Faraò, e te nuu atoà na na ra, e roohia mai te tiāhapa noa ra i tahatai, i Pi-Hahirota i mua i Paara-Tefona.

¹⁰ E fātata mai ra Faraò, ua nānā aè ra te tamarii a Ìteraèra i to rātou mata i nià, hiò atu ra, e inaha, te haere mai ra to Àifiti nā muri mai ia rātou. Mataù roa aè ra rātou, pii hua atu ra te tamarii a Ìteraèra ia Iehova. ¹¹ E ua nā ô mai ra rātou ia Mōte: No te mea ānei aita o Àifiti e tanuraa, i aratai mai ai òe ia mātou ia pohe mātou i teie nei mētēpara? E aha òe i nā reira mai ai ia mātou, i aratai mai ai ia mātou mai Àifiti mai? ¹² Eere ānei teie ta mātou i parau atu ia òe i Àifiti, a nā ô atu ai mātou e: «E vaiho noa na ia mātou, ia tāvini noa na mātou i to Àifiti? E mea maitai aè hoì ia mātou te tāvini atu i to Àifiti, i te pohe mātou i teie nei mētēpara!» ¹³ Ua parau atu ra Mōte i taua mau taata ra: Eiaha òutou e mataù; e pārahi noa, e hiò i te ora a Iehova, i ta na e rave no òutou i teie nei mahana; o tenā na Àifiti, ta òutou e hiò na i teie nei mahana; e òre roa òutou e ìte faahou atu ia rātou e a muri noa atu. ¹⁴ Na Iehova hoì e àro i ta òutou tamaì, e pārahi noa òutou.

Te ìritiraa te Atua i te tahi haereà nā rōpū i te moana

¹⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E aha òe i tiàoro mai ia ia ù? E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e haere ā rātou i mua. ¹⁶ A hōpoi na i to rāau i nià, a tīto na i to rima i nià i te miti, e vāhi; ia haere noa te tamarii a Ìteraèra nā rōpū i teie nei moana nā nià i te repo marō. ¹⁷ E inaha, e faaîta noa atu vau i te âau o to Àifiti, ia auaù mai rātou nā muri; e e tura vau ia Faraò, e i te nuu atoà na na ra; i te mau pereòo no na ra, e te feiā puaahorofenua atoà no na ra. ¹⁸ E e ìte to Àifiti

e, o vau o Iehova, ia tura vau ia Faraò, i to na mau pereòo, e te feiā puaahorofenua atoà no na ra.

¹⁹ E te merahi a te Atua i nā mua i te pūhapa o Ìteraèra atoà ra, ua tāhiti mai ra i muri, e ua pee haere ia rātou; e taua pou ata i mua ia rātou ra, ua haere mai ra, ua tià iho ra i muri mai ia rātou. ²⁰ Tei rōpū mai ra i te pūhapa o Àifiti e te pūhapa o Ìteraèra — e ata e te pōuri ia rātou, âreà ia Ìteraèra e tiàrama ia no rātou i te pō. E aore roa te tahi pae i fātata mai i te tahi, e ao noa aè ra taua ruì ra.

²¹ Ua faatoro iho ra Mōte i tana rima i nià iho i te moana; taa ê atu ra te miti ia Iehova i te hoê matai rahi no te hitià-o-te-rā e ao noa aè taua ruì ra; e ua faariro atu ra o ia i te miti ei repo marō, e vētea iho ra taua moana ra. ²² Haere noa atu ra te tamarii a Ìteraèra nā rotopū i te moana nā nià i te repo marō; tià noa iho ra te miti mai te âua òfai ra i te pae àtau, e te pae àui. ²³ Ua àuàù mai ra to Àifiti nā muri mai ia rātou e rōpū mau i taua moana ra. E te mau puaahorofenua atoà a Faraò ra, e ta na ra mau pereòo e to na ra feiā puaahorofenua ra. ²⁴ E tae aè ra i te araraa poi poi ra, o to Iehova ia hiòraa atu i te nuu Àifiti ra nā roto i te pou auahi e te ata ra, e ua haapeàpeà atu ra i taua nuu Àifiti ra. ²⁵ E ua ìriti atu ra i te porotaa no to rātou mau pereòo, taupupū atu ra ia faahoro. Ua parau iho ra to Àifiti: Tātou e horo e faaruè i teie nei Âti-Ìteraèra, te faatià mai ra Iehova ia rātou ia pau to Àifiti nei. ²⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A faatoro na i to rima i nià iho i te moana, ia hoì mai te miti i nià iho i to Àifiti; ei nià iho i to rātou mau pereòo, e to rātou feiā puaahorofenua atoà ra. ²⁷ Ua faatoro iho ra Mōte i tana rima i nià iho i te moana; e tei te fēraòraòraa ra, ua hoì faahou iho ra taua miti ra, te ètaèta ā te ètaèta, fārerei mai ra i to Àifiti i to rātou hororaa atu ra. Pau iho ra to Àifiti ia Iehova i rōpū i te moana ra. ²⁸ Ua hoì mai ra hoì taua miti ra, e moè noa iho ra te mau pereòo i raro, e te feiā puaahorofenua, e te taata atoà o Faraò ra, o tei àuàù mai ia rātou nā raro i te tai ra; aore roa i toe e hoê iti aè. ²⁹ Âreà te tamarii a Ìteraèra, ua haere noa rātou nā rōpū i taua moana ra nā nià i te repo marō; riro atu ra te miti mai te âua òfai ra ia rātou i te pae àtau, e i te pae àui. ³⁰ Ua ora iho ra

Ìteraèra ia Iehova i taua mahana ra i te rima o to Àifiti ra; e ua ìte hoì Ìteraèra i to Àifiti i te vai-haere-noa-raa nā tahatai, ua pohe roa.
³¹ Ìte aè ra Ìteraèra i te mana rahi o Iehova i te raveraa i to Àifiti ra, mataù iho ra te mau taata ia Iehova, e ua faaroo ia Iehova e i tana tāvini ra ia Mōte.

Te himene a Mōte e te tamarii Ìteraèra

15 ¹ Ua himene iho ra Mōte e te tamarii a Ìteraèra i teie nei himene ia Iehova, e ua parau aè ra, nā ô aè ra:

E himene au ia Iehova, ua teitei hanahana roa hoì o ia;
 o te puaahorofenua, e o tei pārahi i nià iho tei hurihia e ana i raro i te tai.

² O Iehova to ù pūai, e ta ù ârueraa,
 e ua riro o ia ei ora no ù.

O ia to ù Atua: e o ia ta ù e ìmi i te pārahiraa.

O to taù metua ia Atua: e o ia ta ù e faateitei.

³ E pūai rahi to Iehova i te tamaì.

O Iehova to na iòà mau.

⁴ Te mau pereòo o Faraò e tana ra nuu, ua hurihia e ana i raro i te tai;

e te mau raatira māiti no na ra, ua pohe ia i te miti Ùteùte.

⁵ Ua tāpoia rātou e te moana:

e maìri iho ra rātou i raro roa i te tai mai te maìri òfaì ra.

⁶ Ua hanahana, e Iehova, to rima àtau i te pūai!

Na to rima àtau, e Iehova, i paruparu ai te ènemi!

⁷ Ua tāihitumuhia e òe tei mārō mai ia òe ra,

i te rahi o to mana na;

ua tuu atu ra òe i to riri:

pau iho ra rātou mai te àihere marō, e pau i te ahi ra.

⁸ Teitei aè ra te miti i nià i te mataì ra o to riri,

tià noa aè ra te àre i nià mai te puèà ra,

putua aè ra te aru poopoo i rōpū i te moana ra.

⁹ Ua parau iho ra te ènemi: «E aùàù ia vau, e roohia atu e au,

e ôpere au i te taoà pau;
 e māha roa ia ta ù hinaaro nei,
 e unuhi au i ta ù òè, na taù rima rātou e haamou!»

¹⁰ Puhipuhi iho ra òè i to aho:

tāpoia iho ra rātou e te tai;
 e mai te topa tāpau ra to rātou topa i te moana rahi ra.

¹¹ O vai to te mau atua e au ia òè, e Iehova? O vai tei au ia òè, o tei hau ê i te maitai ra,

e te mataùtaù ia haamaitaihia ra, e te rave i te mea taa ê ra?

¹² Ua faatoro iho ra òè i to rima àtau:

e horomiihia iho ra rātou e te fenua nei.

¹³ E aratai ā òè i te mau taata nei mā to òè ra hāmani maitai,
 i tei faaorahia e òè ra; e aratai ā òè ia rātou i to pārahiraa moà i to pūai na.

¹⁴ E ìte te taata: e e rūrūtaina;

e roohia to Firiteti i te māuiui;

¹⁵ e roohia te hui tāvana o Ètoma i te maere;
 e te feiā mana o Moapi, e roohia ia i te hōriri;
 e e tarapape roa te âau o to Tanaana atoà ra.

¹⁶ E roohia ia rātou i te mataù e te hauriàrià;

no te mana o to òè na rima,
 e māmū noa ia rātou mai te òfai ra,

e ia tae roa atu to mau taata, e Iehova;
 ia tae roa atu to mau taata i hoohia e òè ra.

¹⁷ O rātou ta òè e hōpoi i reira, e na òè rātou e haamau i te mouà e pārahihia e òè ra,

i te vāhi i haapaòhia e òè, e Iehova, ei pārahiraa no òè ra;
 te vāhi moà, e te Fatu, ta to rima i haapāpū ra.

¹⁸ Ei ia Iehova te hau e a muri noa atu.

¹⁹ Ua haere atoà hoì te mau puaa-horofenua a Faraò, e te mau pereò, e te feiā puahorofenua atoà ra, i raro i te tai; e ua faahoì Iehova i te tai i nià iho ia rātou; âreà te tamarii a Ìteraèra ra, ua haere noa ia nā rōpū i taua moana ra nā nià i te repo marō.

²⁰ Ua rave iho ra Miriāma perofeta vahine, e tuahine no Àarona, i te tariparau i tana rima; e ua pee mai ra te mau vahine atoà ia na i rāpae mā te tariparau e te heiva. ²¹ E ua nā ô atu ra Miriāma ia rātou: E himene òutou ia Iehova, ua teitei hanahana roa hoì o ia; o te puaahorofenua, e o tei pārahi i nià iho, tei hurihia e ana i raro i te tai.

Te pape i Mara

²² Ua arataì mai ra Mōte i te Âti-Ìteraèra atoà mai te miti Ûteùte mai; e ua haere mai ra rātou i te mētēpara ra o Tura; e ruì toru rātou i te haere-noa-raa i taua mētēpara ra, e aita roa e pape i noaa.

²³ Tae aè ra hoì rātou i Mara, aita aè ra e tià ia rātou ia inu i to Mara pape, no te mea te maramara ra. I mairihia ai taua vāhi ra o Mara.

²⁴ Ua amuamu iho ra taua mau taata ra ia Mōte, e ua nā ô aè ra: E aha rā ta mātou pape ia inu? ²⁵ Ua taù iho ra o ia ia Iehova. E ua faaite mai ra Iehova ia na i te hoê rāau, ia tītirihia e ana i raro i te pape: māàro atu ra taua pape ra. I ô nei to Iehova tuuraa mai i te peu e te haapaòraa na rātou; ei ô nei ta na tāmataraa ia rātou. ²⁶ Nā ô mai ra: Ia faaroo pāpū mai òutou i te reo o to òutou Atua ra, o Iehova, e ia rave òutou i te mea tià ia na ra, e ia faaroo òutou i ta na mau faaueraa, e ia haapaò i ta na ra mau peu: e òre roa vau e tuu noa atu i te hoê i taua mau mai ra i nià ia òutou, ta ù i tuu i nià iho i to Àifiti ra: o Iehova hoì au, o to òutou rapaau.

²⁷ E ua haere mai ra rātou i Èrima, hoê àhuru o reira pape pihaa e piti tiàhapa. E hitu àhuru hoì tāmara. Ua pātia iho ra rātou i te tiàhapa i reira, i pihaì iho i taua mau pape ra.

Te māna e te mau manu

16 ¹ Ua haere mai ra taua âmuiraa atoà o te tamarii a Ìteraèra ra mai Èrima mai i te mētēpara ra o Tīni, i rōpū i Èrima e Tinai, o te àhuru mā pae ia o te mahana i te piti o te marama o to rātou haereà mai, mai te fenua mai ra mai Àifiti. ² Ua amuamu iho ra taua

âmuiraa atoà o te tamarii a Ìteraèra ra ia Mōte rāua Àarona i taua mētēpara ra. ³ I nā ô mai te tamarii a Ìteraèra ia rāua: Ahiri mātou i pohe i te rima o Iehova i Àifiti, e a pārahi ai mātou i pihai iho i te mau fārii puaa, e ua àmu hoì i te māa e ua paia roa! I aratai mai nei hoì òrua ia mātou i teie nei mētēpara ia pohe teie nei âmuiraa atoà i te poia!

⁴ Ua nā ô mai ra hoì Iehova ia Mōte: Inaha, e haamaìri atu vau i te māa no nià i te raì nei na òutou. E na te taata e haere noa i rāpae i te mau mahana atoà ra, a òhi ai i te māa e navaì ai i taua mahana ra, ei tāmataraa atu na ù ia rātou, i ta rātou haapaòraa i ta ù nei ture, e te òreraa. ⁵ Àreà ia tae i te mahana ono ra, e rave maitai rātou i ta rātou e hōpoi mai i roto ra, ia piti mai ia fārii, i te fārii ta rātou e òhi no te mau mahana atoà ra.

⁶ Ua nā ô iho ra Mōte rāua o Àarona i te mau tamarii atoà a Ìteraèra: A àuaneì òutou e ìte ai, ia ahiahi, e na Iehova òutou i aratai mai, mai te fenua mai ra mai Àifiti. ⁷ Ia poipoì hoì òutou e ìte ai i te hanahana o Iehova, ua faaroo hoì o ia i ta òutou amuamu ia Iehova; e aha hoì ta māua, ia amuamu mai òutou ia māua? ⁸ E ua nā ô aè ra hoì Mōte: E ìte hua òutou ia ahiahi, ia hōroà mai Iehova i te înaì na òutou e àmu, e ia hōroà mai hoì i te māa ia poipoì, e ia paia roa òutou; te ìte ra hoì Iehova i ta òutou amuamu, ta òutou e amuamu ia na. E aha hoì ta māua nei? Eere ta òutou i te amuamu ia māua nei, ia Iehova rā!

⁹ Ua parau aè ra Mōte ia Àarona: A parau na òe i te âmuiraa atoà o te tamarii a Ìteraèra nei: A haafātata mai òutou i mua i te aro o Iehova, ua ìte hoì o ia i ta òutou amuamu. ¹⁰ Te parau ra Àarona i taua âmuiraa atoà o te tamarii a Ìteraèra ra, ua hiò tià atu ra rātou i te pae i te mētēpara ra, e inaha, ua ìtea te hanahana no Iehova ra i roto i te ata.

¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹² Ua faaroo aè nei au i te amuamu a te tamarii a Ìteraèra. E parau iho na òe ia rātou, a nā ô atu ai: Ia ahiahi òutou e àmu ai i te înaì, e ia poipoì òutou e paia ai i te māa; e e ìte òutou e o vau to òutou Atua, o Iehova.

¹³ E ahiahi iho ra o te tiàà manu pererau mai ra, e moè roa iho ra taua tiàhapa ra; e ao aè ra, ua maìri mai ra te hau e àti noa aè taua tiàhapa ra. ¹⁴ E pee aè ra taua hau i maìri ra, inaha, e mea rii menemene te vai noa ra i raro i te repo i taua mētēpara ra mai te tōpata hau te rarahi. ¹⁵ E ìte aè ra te tamarii a Ìteraèra i taua mea ra, ua nā ô aè ra rātou rātou iho: E aha teie? — Aore hoì rātou i ìte i te reira. Ua nā ô aè ra Mōte ia rātou: O taua māa ra teie ta Iehova e hōroà mai na òutou e àmu. ¹⁶ Teie ta Iehova parau i faaue mai ra: E òhi te taata atoà i tē pau ia na ia àmu ra: hoê taata hoê ômera, e ia au māite i te taata i roto i to na ra tiàhapa ia taiò ra, o ta òutou ia e rave. ¹⁷ Ua nā reira hoì te tamarii a Ìteraèra; ua òhi rātou, e mea rahi ta te tahi, e mea iti ta te tahi. ¹⁸ E ua fāito iho ra i te ômera, ia òre ia faarahihia ta tei òhi i te mea rahi ra, ia òre hoì ia faaitihia ta tei òhi i te mea iti ra. O tei au i te taata atoà ia àmu ra, o ta rātou ia i òhi mai.

Te arataìraa no te māna

¹⁹ Ua parau aè ra Mōte ia rātou: Eiaha roa te hoê taata e vaiiho i te tahi vāhi no poìpoì aè. ²⁰ Aita aè ra rā rātou i faaroo ia Mōte: ua vaiiho te tahi pae o rātou i te tahi vāhi no poìpoì; tuàhia iho ra ia, neòneò atu ra. Riri aè ra Mōte ia rātou. ²¹ Ua òhi iho ra rātou i taua mea ra i te mau poìpoì atoà ra, o tē au i te taata atoà ia àmu ra; ua veàveà anaè hoì te mahana ra, ua tahe ia.

²² E tae aè ra i te mahana ono ra, e piti tufaa māa ta rātou i òhi i reira, e piti ômera i te taata hoê. Ua haere anaè mai ra te feiā raatira o taua âmuiraa atoà ra, ua faaite mai ra ia Mōte. ²³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Teie ta Iehova i parau mai ra. E mahana faae meta a nanahi, e tāpati, e moà ia no Iehova; e èu i ta òutou e hinaaro i te èu, e e tunu hoì i ta òutou e hinaaro i te tunu; e tei toe ra, e vaiiho ia na òutou ia poìpoì. ²⁴ Ua vaiiho iho ra rātou i taua mea ra ia ao aè, ta Mōte i parau ra; e aore ia i neòneò, e aita roa e tuà o roto. ²⁵ Ua parau atu ra Mōte: E àmu ei māa no teie nei mahana; e mahana tāpati hoì teie no Iehova; e òre ia e ìtea ia òutou i teie mahana i rāpae. ²⁶ O e

ono puè mahana e òhi ia òutou i taua mea ra; âreà te mahana hitu ra, o te tãpati ia; e òre ia e ìtea i reira.

²⁷ Ua haere rã te tahi pae taata i rãpae i te mahana hitu ra e òhi i taua mãa ra, aita roa rã i ìtea e rãtou. ²⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Mõte: Mai te aha rã te maoro o to òutou faaroo òre i ta ù parau, e ta ù ture? ²⁹ Inaha, no te mea ua hõroà mai Iehova i te tãpati no òutou, i hõroà mai ai o ia i te mahana ono nei i te mãa no nã mahana e piti atoà ra. E pãrahi noa òutou atoà, o te taata o to na vãhi; eiaha roa ei taata e haere i rãpae i te mahana hitu ra. ³⁰ Ua faaea noa iho ra te taata i te mahana hitu.

³¹ Mairi iho ra te tamarii a Ìteraèra i te iòa no taua mea ra e Mãna. E mea huru teatea, e mai te huero tete te huru, e mai te uëfa meri ra ia àmu.

³² Ua parau atu ra Mõte: Teie te parau ta Iehova i faaue mai: E faaî i te hoê ômera i taua mãa nei e vaiiho e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra; ia ìte rãtou i te mãa ta ù i faaàmu atu ia òutou i te mētēpara, ia ù i aratai mai ia òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti. ³³ Ua parau aè ra Mõte ia Àarona: A rave i te hoê fãrii, a tuu ai i te hoê ômera mãna i roto, a vaiiho ai i mua i te aro o Iehova, ia vai noa na i reira e hope noa atu te mau uì atoà ra. ³⁴ O ta Iehova i parau mai ia Mõte ra, o ta Àarona ia i rave, e ua vaiiho atu ra o ia i taua mãna ra i pihaì iho i te ture ra, ia vai noa na i reira.

³⁵ E maha àhururaa o te tamarii a Ìteraèra matahiti i te àmuraa i te mãna, e tae noa atu ra rãtou i te fenua taata; i àmu noa rãtou i te mãna e tae noa aè ra rãtou i te hiti o te fenua ra o Tanaana. ³⁶ Hoê àhuru ômera hoê ia èfa.

Te pape no Mata e Meripa

17 ¹ Ua haere anaè mai ra taua àmuiraa atoà o te tamarii a Ìteraèra, mai te mētēpara mai ra, mai Tini, i to rãtou mau haereà i faauehia mai e Iehova ra, e ua pãtia i te tiàhapa i Refitima; e aore roa o reira e pape na te taata ia inu. ² Ua àvau mai ra te taata ia Mõte. E ua nã ô mai ra: Hõ mai i te pape na mātou e inu. Ua parau

atu ra Mōte ia rātou: E aha òutou i àvau mai ai ia ù? E aha hoì òutou i faatiò ai ia Iehova? ³ Ua poiḥā rā te taata i reira i te pape òre, e ua amuamu hoì te taata ia Mōte. E ua nā ô mai ra: E aha òe i arataì mai ai ia mātou mai Àifiti mai ia pohe mātou, e ta mātou mau tamarii, e ta mātou mau puaa atoà, i te poiḥā? ⁴ Ua tiàoro atu ra Mōte ia Iehova, nā ô atu ra: E aha vau i teie nei feiā? Rooaù aè rātou, ua tūi mai ia ù i te òfai! ⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E haere òe nā mua i taua mau taata nei, o òe e te tahi pae o te hui matahiapo o Ìteraèra ra, e hōpoi atoà i te rāau ta òe i tāiri i te pape ra i to rima, a haere ai. ⁶ E inaha, ei nià vau i te mato i Hōrepa tià atu ai i mua ia òe na; e na òe e papaì i taua mato ra, e e tahe mai te pape no roto mai ei inuraa na te taata. E ua nā reira hoì Mōte i mua i te aro o te hui matahiapo o Ìteraèra ra. ⁷ Maìri iho ra o ia i te iòa o taua vāhi ra ia Mātā, e ia Meripa, no te àvau a te tamarii a Ìteraèra, e no te mea ua faatiò rātou ia Iehova, i te nā ôraa e: Tei roto ānei Iehova ia tātou, e aore ānei?

Te àroraa te Âti-Âmareta i to Ìteraèra

⁸ Ua haere mai ra te Âti-Âmareta e àro i te Âti-Ìteraèra i Refitima. ⁹ Ua parau aè ra Mōte ia Iotua: A mātī na i te taata, a haere, e àro i te Âti-Âmareta; a nanahi au e tià ai i nià i te mouà mā te rāau a te Atua i taù rima. ¹⁰ Ua nā reira hoì Iotua i ta Mōte i parau ia na ra, àro atu ra ia Âmareta. E ua haere atu ra Mōte, e o Àarona, e o Hura, i nià roa i te mouà. ¹¹ E ua hōpoi anaè Mōte i tana rima i nià ra, te pau ra te Âti-Âmareta ia Ìteraèra; e ua tuu anaè o ia i tana rima i raro, te pau ra Ìteraèra i te Âti-Âmareta. ¹² E no te mea te teimaha ra te rima o Mōte, ua rave iho ra rāua i te hoê òfai, tuu iho ra i raro aè ia na, e ua pārahi iho ra o ia i nià iho. E ua mau aè ra Àarona rāua o Hura i tana rima, hoê i te tahi pae, hoê hoì i te tahi pae; aore aè ra tana rima i àueue e maìri noa atu ra te mahana. ¹³ Pau iho ra Âmareta e to na atoà ra mau taata ia Iotua i te òè.

¹⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E pāpaì òe i teie nei maa parau i roto i te puta ei manaòraa, e taiò hua atu ia Iotua ra ia ìte o ia, e e

haamou roa vau ia Àmareta, ia òre o ia ia manaòhia i raro aè i teie nei raì.

¹⁵ Ua faatià iho ra Mōte i te hoê fata, maìrihia iho ra te iòa, O Iehova-Niti. ¹⁶ Ua nā ô aè ra hoì o ia:

No te rima i nià i te terōno o Iehova,
e tamaì ta Iehova ia Àmareta i terā uì, e i terā uì.

Mōte e o Ietero, to na metua hoovai

18 ¹ Ìte aè ra te metua hoovai o Mōte ra, o Ietero, tahuà i Mitiāna, i te mau mea atoà ta te Atua i rave ia Mōte ra, e to na atoà ra mau taata i te Âti-Ìteraèra, e ua arataì mai Iehova ia Ìteraèra mai Àifiti mai. ² Ua rave iho ra te metua hoovai o Mōte ra, o Ietero, i te vahine a Mōte ia Tipora, i tei faahoìhia mai ra e nā tamarii tamaroa na na ra, ³ o Teretoma te iòa o te tahi, ua nā ô hoì o ia e: I pārahi taata ê noa na vau i te fenua ê; ⁴ e o Èrietera te iòa o te tahi, ua nā ô hoì o ia e: Ua tauturu mai te Atua o taù metua ia ù, e ua faaora ia ù i te òè a Faraò.

⁵ Ua haere mai ra taua metua hoovai o Mōte ra, o Ietero, mā te vahine a Mōte e nā tamarii tamaroa atoà na na ra ia Mōte i te mētēpara, i te vāhi i tiàhapahia e ana, i pihai iho i te mouà o te Atua ra. ⁶ E i faaìtehia mai Mōte e ana: Inaha, o vau to metua hoovai ra o Ietero, tē haere mai nei ia òe nei, e te vahine atoà na òe, e nā tamarii tamaroa toopiti na na ra. ⁷ Ua haere atu ra Mōte e fārerei i taua metua hoovai no na ra, e ua tāhopu atu ra, e hoì atu ra ia na. E ua uiui iho rāua ia rāua iho i te oraraa, e ua tōtomo iho ra i roto i te tiàhapa. ⁸ Ua faaìte aè ra Mōte i to na metua hoovai i te mau mea atoà ta Iehova i rave ia Faraò e to Àifiti atoà, no te Âti-Ìteraèra ra, e te mau àti i roohia mai ai rātou i te haereà mai, e ta Iehova faaoraraa ia rātou ra. ⁹ Òaòà aè ra Ietero i te hāmani maitaì a Iehova i te Âti-Ìteraèra, i faaorahia e ana i te rima o to Àifiti. ¹⁰ Ua nā ô atu ra Ietero: Ia haamaitaìhia Iehova tei faaora iho ia òutou nei i te rima o to Àifiti, e te rima hoì o Faraò, e ua faaora i te mau taata nei i te rima o to Àifiti. ¹¹ — Ua ìte atu ra vau i teie nei e, e rahi Iehova i te mau atua atoà

ra — no te mea i taua mea nei ta rātou i faahepo mai ia rātou ra, ua hau o ia ia rātou!

¹² Ua hōpoi mai ra taua metua hoovai o Mōte ra, o Ietero, i te hoê tūtia tāauahi na te Atua, e te tahi mau tūtia èê atoà hoì. E ua haere mai ra Àarona, e te feiā matahiapo atoà o Ìteraèra ra, e ua àmu i te māa, rātou e te metua hoovai o Mōte ra, i mua i te aro o te Atua.

Te faataaraa Mōte i te mau tāvana haavā parau-tià

¹³ E ao aè ra, ua pārahi mai ra Mōte e haavā i te mau taata ra; e ua tià noa iho ra te mau taata i mua ia Mōte mai te poi poi mai e ahiahi noa atu ra. ¹⁴ Ìte aè ra te metua hoovai o Mōte i ta na òhipa i taua mau taata ra, ua na ô aè ra o ia: E aha teie rave na òe i teie nei mau taata? E aha òe i pārahi noa ai o òe anaè ra, tià noa ai te mau taata atoà i mua i to òe aro, mai te poi poi mai ra e ahiahi noa atu? ¹⁵ Ua nā ô mai ra Mōte i taua metua hoovai no na ra: No te mea te haere mai ra te taata ia ù nei e ui i ta te Atua ra parau. ¹⁶ Ia parauhia ta rātou ra, ua haere mai rātou ia ù nei; e ua faaau iho ra vau i ta te tahi, e ta te tahi, e ua faaite hoì i tei haapaòhia e te Atua e ta na ra ture.

¹⁷ Ua parau atu ra te metua hoovai o Mōte ra ia na: E mea tià òre ta òe e rave na. ¹⁸ E pohe òe i te teiaha, òe e taua feiā atoà nei: e mea teiaha rahi hua taua mea nei ia òe; e òre e tià ia òe anaè ra, ia rave. ¹⁹ A faaroo mai na i ta ù nei parau, e aò noa atu vau ia òe na, e na te Atua e ìte mai ia òe! Ei àuvaha òe no te taata i te Atua ra, e na òe e hōpoi i ta rātou parau i te Atua ra. ²⁰ E faaite hoì ia rātou i te mau haapaòraa, e te mau ture; a faaite ai hoì ia rātou i te èà ia haere rātou, e te òhipa ta rātou e rave. ²¹ E ìmi iho na hoì òe i te taata itoito i roto i te taata atoà nei, i tei mataù i te Atua ra; ei taata haapaò maitaì anaè, e te nounou òre i te taoà; o ta òe ia e faataa i nià ia rātou ei feiā tāvana no nià i te tautani hoê, e no nià i te hānere hoê, e no nià i te pae àhuru hoê, e no nià i te àhuru hoê. ²² Ei ia rātou te faaau i te parau a te taata nei i te mau mahana atoà; o te parau rahi ra, e hōpoi mai rātou i te reira ia òe na, âreà te mau parau rii haihai atoà ra, na rātou ia e faaau i te reira. Māmā iho ra òe i reira, ia raverave

atoà rātou e òe atoà ra. ²³ Ia tià ia òe i te rave i taua mea nei, e ia parau mai te Atua ia òe e rave, e riro òe i te vaiiho taiàta i reira, e e tae atoà hoì teie mau taata atoà i to rātou ra vāhi mā te ora.

²⁴ Ua faaroo iho ra Mōte i te parau a te metua hoovai ra; e ua rave iho ra i te mau mea atoà ta na i parau mai ra. ²⁵ Ua rave iho ra Mōte i te mau taata itoito no roto i to Ìteraèra atoà ra, ua faariro atu ra ia rātou ei hui tāvana no te mau taata, ei tāvana no nià i te tautani hoê, e no nià i te hānere hoê, e no nià i te pae àhuru hoê, e no nià i te àhuru hoê. ²⁶ Na rātou atu ra i haavā i te taata i te mau mahana atoà ra; o te parau ètaèta rā, ua hōpoi rātou i te reira ia Mōte, âreà te mau parau rii atoà ra, na rātou iho ia i haavā.

²⁷ Ua tuu noa atu ra Mōte i te metua hoovai no na i reira ra, reva atu ra o ia i to na iho ra fenua.

UA FAFAU TE ATUA I TE FAUFAA IA ÌTERAÈRA

To te Atua fafauraa i te faufaa i te nūnaa Ìteraèra

19 ¹ I te toru o te marama o to te tamarii a Ìteraèra haereà mai, mai te fenua mai ra mai Àifiti, i taua mahana mau ra, o to rātou ia taeraa mai i te mētēpara ra o Tinai. ² Ia rātou hoì i faaruè i Refitima ra, tae mai ra rātou i te mētēpara o Tinai, pūhapa iho ra rātou i te mētēpara ra; e ua pātia iho ra te Âti-Ìteraèra i te tiàhapa i mua atu i taua mouà ra.

³ Haere atu ra Mōte i nià i te Atua ra; e ua tiàoro mai ra Iehova ia na i nià i taua mouà ra, nā ô mai ra: E nā ô atu òe i te ùtuafare o Iatōpa, e faàite hua i te tamarii a Ìteraèra: ⁴ Ua ìte òutou i ta ù i rave i to Àifiti ra, e ua maraa òutou ia ù nā nià i te pererau àeto ra, e ua hōpoi mai ia òutou i ô nei ia ù iho nei. ⁵ E tenā na, ia faaroo mau mai òutou i taù reo, e ia haapaò māite i ta ù ra faufaa, e riro ia òutou ei taoà here rahi na ù i te mau taata atoà ra — no ù noa iho hoì to te ao atoà nei. ⁶ E riro ā òutou ei pātireia tahuà anaè na ù, ei nūnaa moà. O ta òe ia parau e parau atu i te tamarii a Ìteraèra ra.

⁷ Ua haere atu ra Mōte, ua parau atu ra i te hui matahiapo o taua feiā ra, ua tuu atu ra i te mau parau atoà a Iehova i parau mai ia na, i mua i to rātou aro. ⁸ Ua parau tahi noa mai ra te taata atoà, nā ô mai ra: Te mau parau atoà ta Iehova i parau, e rave ia mātou. Ua faaite atu ra Mōte i ta te mau taata ra parau ia Iehova ra. ⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: Inaha, e haere atu vau ia òe nā roto i te hoê ata meùmeù ra, ia faaroo te mau taata ia parau atu vau ia òe, e ia faaroo mai ā ia òe e a muri noa atu. I faaite na hoì Mōte i ta te mau taata parau ia Iehova.

Te fārereiraa te Atua ia Mōte i nià i te mouà Tinai

¹⁰ Ua nā ô mai ra Iehova ia Mōte: E haere òe i te mau taata ra; e haamoà atu ia rātou a âùanei e a nanahi; e uhi rātou i to rātou àhu.

¹¹ E ia ineine hoì rātou ia tae i te toru o te mahana; ei te mahana toru hoì e pou mai ia Iehova i mua i te mata o te taata atoà ra i nià i te mouà nei o Tinai. ¹² E tuu hoì òe i te ôtià e àti noa aè no te mau taata ra, a nā ô atu ai: E ara ia òutou, eiaha òutou e haere i nià i te mouà nei, eiaha hoì e faatiàia noa atu i te hiti ra. O te faatiàia i teie nei mouà, e pohe roa ia. ¹³ Eiaha roa te hoê rima e faatiàia noa atu i te reira, a tui-mau-hia ra o ia i te òfaì, e aore ra ia màoàhia e ia pupū roa: o te puua e te taata atoà, e òre ia e ora. Ia maoro te òto o te pū ra, e haere noa mai rātou i te mouà nei.

¹⁴ Ua pou mai ra Mōte i raro mai nià mai i te mouà ra i te mau taata ra; haamoà atu ra ia rātou, e ua uhi iho ra rātou i to rātou àhu. ¹⁵ E ua parau atu ra o ia i te taata: E faaineine ia ineine òutou i te mahana toru; eiaha e haafātata i ta òutou mau vahine.

¹⁶ E tae aè ra i te toru o te mahana, i te poipoì, o te pātiri iho ra, e te uira, e te hoê ata meùmeù i nià i taua mouà ra; e te òto o te pū ra e mea rahi roa; ua rūrūtaina anaè hoì te mau taata atoà o te pūhapa ra. ¹⁷ Ua aratai atu ra Mōte i te mau taata i rāpaeàu i taua pūhapa ra ia fārerei atu i te Atua; ua tià noa iho ra rātou i pihai iho i taua mouà ra. ¹⁸ E auauahi anaè atu ra taua mouà ra o Tinai, no te mea ua pou mai Iehova i nià iho ra nā roto i te auahi; pee noa atu ra te auauahi i

nià mai te auahi umu ra, e ua àueue roa atu ra taua mouà atoà ra. ¹⁹ E rahi aè ra te òto o taua pū ra, e te tupu noa atu ra hoì i te rahiraa, ua parau atu ra Mōte, e ua parau mai ra te Atua ia na i te hoê reo. ²⁰ Ua haere mai ra hoì Iehova i nià i te mouà ra o Tinai, i nià roa iho i te tupuaì mouà; e ua tiàoro mai ra Iehova ia Mōte e haere i nià iho i te upoo mouà, e ua haere atu ra Mōte inià.

²¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E pou i raro, e aò atu i te mau taata ra, o te tomo hua mai rātou i roto ia Iehova ra e mātaitai, o te pohe hoì to rātou e rave rahi. ²² E e haamoà atoà te feiā tahuà o tei haafātata mai ia Iehova ra ia rātou iho, o te ravehia rātou e Iehova. ²³ Ua parau atu ra Mōte ia Iehova: E òre te taata e tae mai i te mouà nei o Tinai. Ua parau mai hoì òe ia mātou e: «E tuu i te ôtià e àti noa aè teie nei mouà, e e haamoà.» ²⁴ Ua parau mai ra rā Iehova ia na: A haere, haere i raro; e haere faahou mai i nià nei, o òe e o Àrona atoà; eiaha rā te feiā tahuà, e te mau taata ra, e tomo hua mai i roto i te ôtià a haere mai ai i nià ia Iehova nei, o te ravehia rātou e ana. ²⁵ Ua pou iho ra Mōte i raro i taua mau taata ra, e ua parau iho ra ia rātou.

Te faanahoraa o te fafauraa faufaa: nā Parau Hoê Àhuru

20 ¹ Ua parau mai ra te Atua i teie atoà nei mau parau, nā ô mai ra:

² O vau to Atua ra, o Iehova; o tei arataì mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai te ùtuafare i tāvini ai ra.

³ Eiaha roa to òe ei Atua ê atu ia ù nei.

⁴ Eiaha roa òe e hāmani i te îtoro tarai no òe, e te hohoà no te hoê mea i nià i te raì ra, e no te hoê mea i raro i te fenua nei, e no te hoê mea o te moana i raro aè i te fenua ra. ⁵ Eiaha roa òe e piò i raro ia rātou, eiaha hoì e tāvini ia rātou; e Atua tāhoo hoì au o te Atua no òe nei, o Iehova, e te tāhoo hoì i te hara a te feiā metua i nià i te tamarii e tae noa atu i te toru e te maha o te uì, ia òre rātou ia hinaaro mai ia ù ra, ⁶ e te aroharaa atu i te feiā i hinaaro mai ia ù, e ua haapaò i ta ù parau, e tautani noa atu te uì.

⁷ Eiaha òe e faahiti faufaa òre noa i te iòà o to Atua ra, o Iehova: e òre hoì Iehova e faatià ia na i tei faahiti faufaa òre noa i to na ra iòà.

⁸ E haamanaò i te mahana tāpati ia haamoàhia ia. ⁹ E tià ia òe ia haa, e ia rave i ta òe mau òhipa atoà i nā mahana e ono ra. ¹⁰ Âreà te mahana hitu ra, o te tāpati ia no to Atua ra, o Iehova: eiaha roa òe e rave i te òhipa i te reira mahana, o òe e to tamaiti atoà, e to tamahine, e to tāvini tāne, e to tāvini vahine, e to mau puaa atoà ra, e te taata ê atoà io òe ra. ¹¹ E ono hoì o Iehova mahana i te hāmaniraa i te raì e te fenua, e te tai, e te mau mea atoà i roto ra; âreà te mahana hitu ra, faaea iho ra o ia i te reira. I haamaitaì ai Iehova i te mahana tāpati, e ua haamoà iho ra hoì i te reira.

¹² E faatura atu i to metua tāne, e to metua vahine, ia haamaorohia to òe puè mahana i te fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà no òe na.

¹³ Eiaha roa òe e taparahi noa i te taata.

¹⁴ Eiaha roa òe e faaturi.

¹⁵ Eiaha roa òe e èiā.

¹⁶ Eiaha roa òe e pari haavare noa ia vētahi ê.

¹⁷ Eiaha roa òe e nounou i to vētahi ê ra fare; eiaha atoà òe e nounou i ta vētahi ê ra vahine, e to na tāvini tāne, e to na tāvini vahine, e ta na puaatoro, e ta na âtini, eiaha atoà i te mau mea atoà na vētahi ê ra.

¹⁸ Ua ìte te taata atoà i taua pātiri ra, e te òto o te pū ra, e te uira, e te auauahi o taua mouà ra. Ìte aè ra taua mau taata ra, ôunu atu ra rātou, tià noa atu ra i te ātea ê. ¹⁹ E ua parau mai ra rātou ia Mōte: O òe tē parau mai ia mātou e na mātou e faaroo; eiaha rā te Atua e parau mai ia mātou, a pohe mātou. ²⁰ Ua parau atu ra Mōte i taua mau taata ra: Eiaha e mataù; i haere mai hoì te Atua e tāmata ia òutou; ia vai ā te mataù ia na i roto ia òutou, ia òre òutou ia rave i te hara. ²¹ Tià noa iho ra te mau taata i te ātea ê; e ua haafātata atu ra Mōte i taua vāhi pōuri rahi meùmeù tei reira te Atua ra.

Te ture no te fata

²² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E nā ô atu òe i te tamarii a Ìteraèra: Ua ìte hua aè nei òutou e ua paraparau vau ia òutou i roto i te reva nei. ²³ Eiaha roa òutou e hāmani i te atua ârio ia ù nei; e eiaha atoà òutou e hāmani i te atua àuro no òutou. ²⁴ E fata repo ta òe e faatià na ù, a hōpoi mai ai i ta òe na mau tūtia tāauahi i nià iho ra, e te tūtia haamaità, i te māmoe na òe, e te puaatoro na òe. E te mau vāhi atoà i haamauhia ai e au to ù ra iòà, e haere atu ia vau ia òe na i reira, e e haamaità hoì ia òe. ²⁵ Ia faatià rā òe i te fata òfai na ù, eiaha ei òfai taraihia ia patu ra: ua tarai anaè hoì òe o te òfai ra, ua viivii ia ia òe. ²⁶ Eiaha hoì òe e nā nià i te èàturu i te haere i nià i taua fata na ù ra, o te ìtea to vai-tahaa-noa-raa i reira.

Te ture no te tāvini Hēpera

21 ¹ Teie te mau haapaòraa ta òe e tuu i mua ia rātou. ² Ia hoo òe i te tāvini Hēpera ra, ia ono o na matahiti i te tāviniraa; ia tae rā i te hitu ra, e haere noa ia o ia i reira eiaha ei hoo. ³ E taanoa o ia i te haereà mai, ei taanoa hoì o ia ia haere ra; e tara vahine o ia i te haereà mai, e haere ia o ia mā te vahine atoà ia haere ra. ⁴ Na to na ra fatu i hōroà i te vahine na na, e e tamarii tamaroa ta na i fānau na na, e aore ra e tamarii tamahine, na te fatu taua vahine ra, e to na atoà ra mau tamarii: e haere noa rā o ia, o ia anaè ra. ⁵ Ia parau hua mai rā taua tāvini ra: «E aroha vau i taù fatu, e i taù vahine», e taù mau tamarii, e òre au e haere noa, ⁶ ei reira to na fatu e aratai ai ia na i te mau haavā ra; e e aratai hoì o ia ia na i te ùputa fare, e aore ra i te pou o taua ùputa ra, e na to na fatu e tui i to na tarià e puta atu i te hoê tui, a tāvini tāmau atu ai o ia io na ra.

⁷ E ia hoo noa atu te taata i tana iho tamahine ei tāvini vahine ra, eiaha to na haereà ia haere ra ia fāito i to te mau tāvini tāne ra. ⁸ Ia òre o ia ia auhia e to na fatu o tei mōmoà ia na ra, e tuu noa o ia ia na ia hoo-noa-hia mai i reira; eita o ia e tià ia hoo atu ia na i te taata èè, no te mea ua haavare hoì o ia ia na. ⁹ E ua mōmoà atu o ia ia na

na tana ra tamaiti, mai ta te metua ra haapaòraa i te tamahine ra o ta na ia haapaòraa ia na. ¹⁰ E ia rave ā o ia i te tahi vahine ê na na, eiaha o ia e faaiti i ta na māa, e to na àhu, e tei au ia na i te vahine faaipoipohia ra. ¹¹ E ia òre o ia ia rave i te reira puè mea e toru ra na na, e haere noa ia o ia eiaha ei moni.

Te mau utuà e au i te pohe

¹² O tei tairi i te taata ra, ia pohe taua taata ra, e taparahi-pohe-roa-hia ia. ¹³ Ia òre o ia ia manaò e, e taparahi e ia pohe, na te Atua rā i tuu mai i taua taata ra i tana rima, e faaite atu vau ia òe i te vāhi haapūraa no na. ¹⁴ O te taata rā ia rave i te tahi e taparahi pohe roa mā te teòteò, e te haavare, tae noa o ia i ta ù ra fata, e tii ā òe ia na i reira e hōpoi mai ia taparahi-pohe-roa-hia ia.

¹⁵ O tei tairi i tana metua tāne e tana metua vahine, e taparahi-pohe-roa-hia ia.

¹⁶ O tei èiā i te taata ei hooraa na na — e roohia atu tei to na rima — e taparahi-pohe-roa-hia ia.

¹⁷ O tei faaìno i tana metua tāne e tana metua vahine, e taparahi-pohe-roa-hia ia.

Te mau tūpaìraa e te mau pēpē

¹⁸ Ia àvāvau nā taata toopiti, e ia tūi mai te tahi i te tahi i te òfaì, e ia moto noa i te rima, e aore i pohe roa, ua taa rā i nià i te roì, ¹⁹ ia tià faahou rā o ia i nià, e ua haere tāturutootoo noa, eiaha tei moto ia na ra ia pohe. E hoo rā o ia i to te tahi ra taime faaearea, e te rapaaui hoì ia na e ia ora roa.

²⁰ Ia tairi te taata i to na ra tāvini tāne, e te tāvini vahine i te rāau papaì ra, e pohe iho ra o ia i roto i to na ra rima, e faautuàhia ia o ia. ²¹ Ia ruì hoê rā, e ia ruì piti aore i pohe taua tāvini ra, e òre ia e faautuàhia, e mea hoohia hoì o ia i te moni na na.

²² Ia tupu te tamaì i te taata ra, e tiàia atu ra te hoê vahine hapū, e taahia iho ra tana tamaiti, aita rā e ìno ê atu, e faautuà-mau-hia o ia i ta te tāne a taua vahine ra e faaite mai ia na ra, ei mua i te aro o te

feiā haavā o ia e tuu mai ai i taua utuà ra. ²³ E e ìno ê ā tei tupu mai ra, mai te pohe ra, ei pohe ia te utuà, ²⁴ e e mata ra, ei mata ia te utuà, e niho ra, ei niho ia te utuà, e rima ra, ei rima ia te utuà, e âvae ra, ei âvae ia te utuà, ²⁵ e veà auahi ra, ei veà auahi ia te utuà, e motu ra, ei motu ia te utuà, e paruparu ra, ei paruparu ia te utuà.

²⁶ Ia moto hoì te taata i te mata o tana tāvini tāne, e te mata o tana tāvini vahine, e pō atu ra, e tuu ia o ia ia na ia haere noa na ei hoo i to na mata. ²⁷ E ia papaì hoì i te niho o tana tāvini tāne, e te niho o tana tāvini vahine, e maìri iho ra te niho, e tuu ia o ia ia na ia haere noa na ei hoo i to na niho.

²⁸ Ia tūi mai hoì te puaatoro i te hoê taata, e te hoê vahine, e pohe iho ra, e tūihia taua puaatoro ra i te òfaì, e eiaha taua puaa ra e àmuhia, o te taata rā na na taua puaa ra, eiaha ia e faahapahia. ²⁹ Ua mātaro rā taua puaatoro ra i te tūi i mūtaa iho ra, e ua faaìtehia to na ra fatu, e aore o ia i tāpeà ia na ra, e ua pohe te taata ia na, e tāne, e aore ra e vahine; e tūihia taua puaa ra i te òfaì, e e taparahi-atoà-hia te fatu. ³⁰ E ia faaauhia te utuà moni na na, e àufau mai ia o ia i tei faaauhia atu, ei hoo ia ora o ia ra. ³¹ E tamaroa tei tūihia ra, e aore ra e tamahine tei tūihia ra, e nā reirahia atu ā o ia, teie nei ā te parau ia na. ³² E e tāvini tāne tei tūihia e taua puaa ra, e aore ra e tāvini vahine, e hōpoi ia o ia i e toru àhuru tētera ârio na to na ra fatu, e ia tūihia te puaatoro i te òfaì.

³³ E ia heheu te hoê taata i te âpoo, e aore ra ia ô hua hoì te taata i te âpoo, e aore i tāpòi i te reira, e maìri iho ra te hoê puaatoro i roto, e aore ra te âtini, ³⁴ e hōpoi ia te taata âpoo ra i te moni na te taata puaa ei hoo; e na na taua puaa i pohe ra.

³⁵ E ia paruparu ta te tahi taata ra puaatoro i ta te tahi, e pohe atu ra, e hoo rāua i te puaa i ora, a tufa ai i te moni, e tufa atoà hoì rāua i te puaa i pohe ra. ³⁶ Ia ìtea-maitaì-hia rā e ua mātaro ia puaatoro i te tūi i mūtaa iho ra, e aore te fatu i tāpeà, e hoo ia o ia i te tahi puaatoro; o te puaa pohe ra, na na ia.

Te èiāraa ânimara

22¹ Ia èiā te taata i te puaatoro, e aore ra te māmoe, e pātia iho ra, e aore ra hoo atu ra, ia pae mai a ana puaatoro ei hoo i taua puua hoê ra, ia maha mai hoì a ana māmoe ei hoo i te māmoe hoê ra.

² — Ia ìtea te èiā i te vāvāhiraa i te fare, e tāirihia iho ra o ia, e e pohe roa aè ra eiaha te toto e manii no na. ³ Âreà tei nià te mahana a tāiri ai ra, e manii ia te toto i reira, e rave o ia i te utuà ia hope — Aore a te èiā e taoà ra; e hooia o ia iho i ta na èiāraa. ⁴ Roohia atu te vai ra ta na taoà èiāhia ra tei ia na ihoā, te ora ra, e puaatoro e puaatoro ia, e te âtini, e te māmoe hoì, ia piti mai a ana ia hōpoi mai i te puua hoê ra.

Te haperaa i nià i to te tahi fenua

⁵ Ia pau te hoê âua, e aore ra te ô vine, i te hoê taata, ia tuu o ia i ta na puua i roto ia pau ta te hoê ra âua, e hoo mai ia o ia i te māa maitatai no roto i ta na iho ra âua, e no roto i ta na iho ra ô vine.

⁶ Ia âma te auahi i roto i te àihere ra, e pau iho ra te tītona i puè ra, e aore ra te tītona tià noa ra, e te âua, o tei tūtui i taua auahi ra, e hoo mai ia o ia e ia hoonā. ⁷ Ia hōpoi te taata i te moni, e te taoà i te hoê taata ei tiaì, e èiāhia iho ra i roto i te fare o taua taata ra; ia ìtea te èiā ra, ia piti mai a ana e hōpoi mai i te taoà hoê i riro ra. ⁸ Ia òre rā ia ìtea te èiā ra, e arataihia mai te taata ùtuafare i mua i te aro o te feiā haavā ra, ei ìmiraa, ia ìtea ta na raverā, e te òreraa, i taua taoà a tana taeà ra.

⁹ E te mau hara atoà ra, mai te puaatoro ra, e te âtini ra, e te māmoe ra, e te àhu ra, e te mau mea atoà ia moè ra, ia parau mai te tahi e: «Na na taua taoà ra!», e hōpoi ia i ta te tahi pae ra parau, e ta te tahi i mua i te aro o te feiā haavā; e ta te feiā haavā i faahapa ra, ia piti mai a ana taoà ia hōpoi mai na to na taeà i te taoà hoê ra.

¹⁰ Ia hōpoi atu te taata i te âtini na te tahi e tiaì, e te puaatoro, e te māmoe, e te mau puua atoà hoì, e pohe iho ra, e aore ra paruparu iho ra, e tiahi-ê-hia atu ra, aore e taata i ìte, ¹¹ ei reira te tahi e tapu ai ia

Iehova i te tahi, e aore roa to na rima i rave i ta te tahi ra taoà; e fārii te taata taoà ra i taua tapu na na ra, e eiaha hoì o ia e hoo mai. ¹² E i èiāhia taua puaa ra ia na ra, e rave mai ia o ia i te utuà na te taata taoà ra. ¹³ E i motumotu taua puaa ra, e hōpoi mai o ia i te reira ei tāpaò, i taua motumotu ra, eiaha rā o ia e rave mai i te utuà.

¹⁴ E ia tīpara te taata i te puaa a to na ra taeaè, e paruparu iho ra, e aore ra pohe roa aè ra (aore te fatu i pihai iho), a rave mai ia o ia i te utuà i reira. ¹⁵ Âreà tei pihai atoà iho te fatu ra, eiaha o ia e rave mai i te utuà i reira. E mea tārāhuhia ra, no te tārāhu ia i tuua mai ai.

¹⁶ Ia haavare hoì te taata i te pāretēnia aore i mōmoàhia ra, e ua taòto ia na, e hōpoi o ia i te taoà na na, a faariro ai ia na ei vahine mau na na. ¹⁷ Ia òre roa rā ia hōroà mai tana metua tāne ia na ei vahine na na, e hōpoi ia o ia i te moni e au i te tufaa pāretēnia ra.

Te mau ture morare e faaroo

¹⁸ Eiaha roa òe e vaiiho ora noa i te vahine tahutahu.

¹⁹ O tei rave i te puaa ra, e taparahi-pohe-roa-hia ia.

²⁰ O tei hōpoi i te tūtia na te mau atua, aore ia Iehova anaè ra, e haamou-roa-hia ia.

²¹ Eiaha òe e hāmani ìno i te purutia, eiaha hoì e haafao atu, e purutia atoà hoì òutou i te fenua ra i Àifiti.

²² Eiaha òutou e hāmani ìno i te vahine ìvi, e te ôtare. ²³ Ia hāmani ìno noa aè òe i te reira, ia pii mai rātou ia ù ra, e faaroo pāpū ia vau i ta rātou pii; ²⁴ e rahi roa taù riri i reira, e taparahi pohe roa ia vau ia òutou i te òè: e e riro ta òutou mau vahine ei ìvi, e ta òutou mau tamarii ei ôtare.

²⁵ Ia hōpoi tīpee òe i te moni i te taata rii tupu i to ù nei mau taata, eiaha òe ia riro mai tei tītau i te tārāhu ra ia na: eiaha òe e faateiaha ia na i te tārāhu. ²⁶ Ia rave noa atu òe i te àhu o to taeaè ei mauhaa, ia mairi te mahana ra, e faahoì faahou atu ia ia na. ²⁷ Peneiaè hoì tirā rā o na tāpoì, to na ia àhu, ei vehi ia na ra. E aha atu ā hoì to na àhu ia taòto? Ia pii mai hoì o ia ia ù ra, e faaroo ia vau; e aroha hoì to ù.

²⁸ Eiaha òe e faaìno i te mau haavā, eiaha e parau ìno i te tāvana i nià iho i to hui taata na.

²⁹ Te oho matamua i te mau māa na òe na, e to vine i te neneìraa matamua ra, eiaha òe e tāpeà i te reira ia ù nei. Ta òe mau tamarii tamaroa matahiapo ra, e hō mai atoà mai ia ia ù nei. ³⁰ E nā ô hoì òe i te fanauà matamua a to mau puaatoro, e to mau māmoe: ia ruì hitu rātou i te vairaa i te maiaa ra; e ia tae i te mahana vaù ra, e hōpoi mai òe i te reira ia ù nei.

³¹ Ei feiā moà òutou no ù. E te mau puaa atoà ia motumotu i te àihere ra, eiaha òutou e àmu; e faaruè ê atu na te ùrī.

Te faaturaraa i te feiā paruparu

23 ¹ Eiaha òe e faatupu i te parau haavare. Eiaha atoà òe e âmui atu i te taata ìno ei ìte haavare ra. ² Eiaha òe e pee i te feiā rahi i te parau ìno ra; eiaha hoì òe e pee i te rahi i te haavāraa a faaruè ai i te parau-mau ra. ³ Eiaha hoì òe e faatià hapa noa i te taata haèhaa i ta na ra parau.

⁴ Ia fārerei òe i te puaatoro a to ènemi, e te âtini, tē haere ê ra, e faahoì ia òe i taua puaa ra ia na. ⁵ Ia ìte òe i te âtini a to ènemi i te vai-noa-raa i raro aè i te hōpoià, e aore e rave atu; e rave ia òe e hōpoi i nià.

⁶ Eiaha òe e ruri ê i ta te taata haèhaa ra parau-tià i ta na haavāraa. ⁷ Ia ātea ê atu ā òe i te parau haavare. Eiaha e taparahi i te feiā hara òre e te parau-tià; no te mea e òre au e faatià i te taata ìno ra. ⁸ Eiaha òe e rave i te taoà tāparu, e pō hoì te mata o te feiā mata-ara i te taoà tāparu: e e piò ê te parau a te feiā parau-tià i te reira.

⁹ Eiaha òe e haafao i te taata ê; ua ìte hoì òutou i te âau o te taata ê, e taata èè hoì òutou i te fenua ra i Àifiti.

Te matahiti tāpati e te tāpati

¹⁰ E ono o òe matahiti ueueraa huero i to fenua, e e haaputu hoì i tei tupu ra. ¹¹ Ârèa te hitu o te matahiti ra, e vaiiho noa ia ia vai noa na; ia àmu te taata rii io òe na; e tei toe ia rātou ra, e vaiiho noa atu

na te mau manu o te fenua e àmu. E nā reira atoà òe i ta òe ô vine, e ta òe ô ôrive ra.

¹² E rave òe i ta òe òhipa i nā mahana e ono ra, âreà te mahana hitu ra, e faaea noa òe i te reira, ia faaea atoà to puaa, e ta òe âtini, e ia māha noa na te tamaiti a to tāvini vahine, e te taata ê atoà hoì.

Te mau ôroà

¹³ E te mau parau atoà i parauhia atu e au ia òutou na, o ta òutou ia e haapaò māite: eiaha rā te iòà o te mau atua èê ra e faahiti-noa-hia e òutou, eiaha roa ia pūrora no roto mai i to vaha.

¹⁴ E toru a òe ôroà e haapaò i te matahiti hoê na ù. ¹⁵ E haapaò òe i te ôroà o te Pāne faahōpue òre ra; ia ruì hitu òe i te àmuraa i te Pāne faahōpue-òre-hia ra, ta ù i faaue atu ia òe na, i te taimè i haapaòhia ra, i te marama ra ia Àpipa; (taua marama ra hoì to haereà mai mai Àifiti mai ra:) e eiaha roa te hoê e haere faufaa òre noa mai i mua i taù aro nei.

¹⁶ E te ôroà i te àuhune ra, i te oho matamua o ta òe òhipa ra, o ta òe i ueue i ta òe ra mau âua; e te ôroà i te haapuèraa māa ra, ia tae i te hopeà o te matahiti ra, ia haapuèhia e òe to roto i te mau âua ra, ta òe i òhipa ra i roto. ¹⁷ E toru o te mau tāne atoà io òe ra haereraa mai i mua i te aro o te Fatu ra, o Iehova, i te matahiti hoê.

¹⁸ Eiaha òe e hōpoi mai i te toto o ta ù ra mau tūtia mā te pāne faahōpuehia ra; eiaha atoà te tōâhua o ta ù ra tūtia e vaihohia ia ao.

¹⁹ Te mau mea maitataì o te oho matamua o to òe na fenua, o ta òe ia e hōpoi mai i te fare o to Atua ra, o Iehova.

Eiaha òe e tunu i te pinia puaniho i te ū o te maiaa iho ra.

Te mau poroì e faaueraa hou aè te tere

²⁰ Inaha, te tonò nei au i te hoê merahi i mua ia òe, ei tiaì ia òe i te èatià ra, ei arataì hoì ia òe i te vāhi i haapaòhia e au ra. ²¹ E ara òe ia na, e faaroo i ta na parau, eiaha e faaoôo atu ia na: e òre hoì o ia e faaòre mai i ta òe hara, no te mea tei ia na to ù nei iòà. ²² Ia tià mau rā ia òe i te faaroo i tana reo, e i te rave i te mau mea atoà ta ù e

parau atu ia òe na, ei ènemi ia vau no to mau ènemi, e ei rave hoì au i tei rave mai ia òe i reira. ²³ E nā mua hoì taù merahi ia òe, e arataì hoì ia òe i te fenua o te Âti-Âmori, e te Âti-Heta, e te Âti-Periti, e te Âti-Tanaana, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi, o ta ù ia e tãpū ê atu.

²⁴ Eiaha òe e piò i raro i te mau atua no rātou ra, eiaha e haamori atu ia rātou, eiaha hoì òe e rave mai ta rātou e rave ra, e haamou roa rā òe ia rātou, e haapararī roa i ta rātou mau tii. ²⁵ O to òutou Atua ra, o Iehova, ta òutou e haamori, ia haamaitaì mai o ia i ta òe māa, e ta òe pape, e ia hōpoi ê atu vau i te mai i roto ia òe na. ²⁶ E òre roa te hoê mea e maihi i to na fanauà, e e òre hoì e riro ei uì i to òe na fenua. E tià roa hoì to puè mahana ia ù.

²⁷ E tuu vau i te mataù ia ù nā mua ia òe, e na ù e haamataù i te mau taata atoà ta òe e haere na. E e fāriu mai to mau ènemi atoà i to rātou tua ia òe, ia ù. ²⁸ E tono hoì au i te manu pātia nā mua ia òe, e nā te reira e tiahi ê atu i te Âti-Hevi, e te Âti-Tanaana, e te Âti-Heta, i mua ia òe. ²⁹ E òre rā vau e faahope ia rātou i te tiàvaru i mua ia òe i te matahiti hoê, o te ano hoì te fenua, e rahi roa atu ra te taehae o te aru i te haapeàpeà ia òe. ³⁰ E tiàvaru riirii rā vau ia rātou i mua ia òe na, e ia rahi òe, e ia àti te fenua ia òe.

³¹ E na ù e tuu i to òe ôtià, o ia te miti Ûteùte ra e tae roa atu i te miti a te Firiteti ra, mai te mētēpara ra e tae roa atu i te pape ra; e tuu hoì au i te taata atoà o taua fenua ra i to òe na rima, e na òe rātou e tiàvaru ê atu nā mua ia òe. ³² Eiaha òe e faaau i te faufaa ia rātou, e to rātou mau atua atoà. ³³ Eiaha rātou e pārahi i to òe na fenua, o te hara òe ia ù ia rātou; ia haamori hoì òe i to rātou ra mau atua, e riro ia ei mārei no òe.

Te Atua e ta na faaauraa faufaa i te nūnaa Ìteraèra

24 ¹ Ua parau mai ra o ia ia Mōte: E haere mai òe i nià nei ia Iehova ra, o òe e o Àrona, e o Natapa, e o Àpihu, e te feiā matahiapo o Ìteraèra ra ia hitu àhuru; e ei te ātea ê òutou e haamori ai. ² O Mōte anaè hoì tē haafātata mai ia Iehova ra; eiaha rā rātou e haafātata mai, eiaha atoà te mau taata e paìuma atoà mai. ³ Ua pou

iho ra Mōte, e ua faaite i te mau taata i te mau parau atoà a Iehova ra, e teie atoà nei mau ture. Ua parau tahi noa mai ra te taata atoà, nā ô mai ra: O te mau parau atoà a Iehova i parau mai ra, e rave ia mātou. ⁴ Ua pāpai iho ra Mōte i te mau parau atoà a Iehova ra, e ua tià aè ra o ia i nià i te poi poi roa, ua hāmani iho ra i te hoê fata i te tumu o taua mouà ra, ua faatià aè ra i nā pou òfai hoê àhuru e mā piti, no te mau ôpū o Ìteraèra tino àhuru mā piti ra. ⁵ E ua tono aè ra o ia i te taata âpī no te tamarii a Ìteraèra ra, o tei hōpoi i te tūtia tāauahi ia Iehova ra, e ua faatūtia hoì i te puaatoro ei tūtia àmu ra. ⁶ Ua rave aè ra Mōte i te tahi pae i te toto ra, tuu iho ra i roto i te âuà; e ua pīpī atu ra i te tahi pae i nià i te fata. ⁷ Ua rave aè ra o ia i te puta faufaa ra, ua taiò iho ra ia faaroo mai te mau taata ra, ua nā ô mai ra rātou: Te mau parau atoà a Iehova i parau mai ra, na mātou ia e rave, e e faaroo. ⁸ Ua rave aè ra Mōte i taua toto ra, ua pīpī atu ra i nià iho i taua mau taata ra, nā ô atu ra: A hiò mai na i te toto o te faufaa ta Iehova i faaau iho nei ia òutou, no te mau parau atoà nei. ⁹ Haere atu ra Mōte, e o Àrona, e o Natapa, e o Àpihu, e nā matahiapo o Ìteraèra e hitu àhuru ra, i nià i te mouà. ¹⁰ Ìte atu ra rātou i te ànaàna o te Atua o Ìteraèra; e mai te patu òfai tafira i raro aè i tana âvae, mai te raì mau ra te huru i te ànaàna. ¹¹ E aita rā o ia i rave noa mai tana rima i nià i taua feiā matahiapo o Ìteraèra ra. Ua ìte noa rātou i te ànaàna o te Atua, e ua àmu aè ra rātou i te maa, e ua inu hoì i te pape.

Te fārereiraa Mōte i te Atua i nià i te mouà

¹² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E haere mai òe i nià te mouà ia ù nei, pārahi ai; e ia tuu atu vau i nā papa òfai ia òe ra mā te ture e te mau faaueraa i pāpaihia e au nei, ia haapii atu òe ia rātou ra. ¹³ Ua tià aè ra Mōte i nià, e tana tauturu, o Iotua, haere atu ra Mōte i nià i te mouà o te Atua ra. ¹⁴ Poroì iho ra rā o ia i taua feiā matahiapo ra: E tiaì aè òutou ia māua i ô nei, e ia hoì noa mai māua ia òutou nei. Tenā hoì Àrona rāua o Hura; e parau ta te hoê taata ra, haere mai o ia ia rāua ra. ¹⁵ Haere atu ra Mōte i nià i te mouà, e tāpoihia mai

ra taua mouà ra e te ata. ¹⁶ Vaiiho māite iho ra te ànaàna o Iehova i nià i taua mouà ra o Tinai; e moè iho ra i te ata e ruì ono aè ra. E tae aè ra i te mahana hitu, ua tiàoro mai ra o ia ia Mōte i rotopū i taua ata ra. ¹⁷ E te huru o taua ànaàna o Iehova ra, mai te auahi ààma ra ia i te tamarii a Ìteraèra ia hiò i nià i te upoo mouà ra. ¹⁸ Ua tomo Mōte i roto roa i taua ata ra, e ua tae o ia i nià roa i taua mouà ra. E e maha àhururaa o Mōte mahana, e maha àhuru hoì te ruì, i nià iho i taua mouà ra.

TO TE ATUA TIÀHAPARAA I ROTOPŪ IA ÌTERAÈRA

Te tuhaa a te nūnaa Ìteraèra

25 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra e rave rātou i te ò no ù. Ta te taata atoà ia hōroà noa mai i ta na mā te âau atoà ra, ta òutou ia e rave ei ò no ù. ³ Teie te ò ta òutou e rave ia rātou ra: te àuro, e te ârio, e te veo; ⁴ e te àhu èreère-tape-moana, e te ùraùra, e te ùteùte, e te vavai, e te huruhuru puaaniho; ⁵ e te ìri māmoe oni rapaa-ùteùte-hia ra, e te ìri teteta, e te rāau ra e titima; ⁶ e te mōrī no te rāmepe, e te rāau noànoà no te monoì tāhinu ra, e no te tūtia noànoà ra; ⁷ e te òfai tema, e te mau òfai e tuu i roto i te tīputa, i roto atoà i te tāpoì òuma. ⁸ E hāmani hoì rātou i te tahi vāhi moà no ù, ia pārahi au i roto ia rātou. ⁹ Mai te huru o te tētene, e te huru o to na atoà ra mau mea, ta ù i faaite ia òe, e nā reira òutou i te hāmani.

Te âfata no te mau parau faaite

¹⁰ E hāmani atoà rātou i te tahi âfata e titima te rāau; e piti tūpiti e âfa tūpiti te maoro, e hoê tūpiti e âfa tūpiti te âano, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti te teitei. ¹¹ E e vehi hoì òe i te àuro maitai, o roto e o rāpae ta òe e vehi, e e faahei hoì òe i te àuro e àti noa aè. ¹² E e faatō hoì òe i e maha pōtaa àuro no taua âfata ra, e tuu ai i nā hiti e maha ra; e piti pōtaa i te tahi pae, e piti hoì pōtaa i te tahi pae. ¹³ E hāmani hoì òe i e piti maurima i te rāau ra e titima, a vehi ai hoì i te reira

i te àuro. ¹⁴ E tuu hoì òe i nā maurima nā roto i te pōtaa i te hiti i te âfata ra ei hōpoiraa i taua âfata ra. ¹⁵ Ei roto i nā pōtaa o te âfata nā maurima vai ai, eiaha roa e hōpoi-ê-hia. ¹⁶ E tuu hoì òe i te ture ta ù e hōpoi atu ia òe ra i roto i te âfata. ¹⁷ E hāmani hoì òe i te tahi tāpoi àuro maitai; e piti tūpiti e âfa tūpiti te roa, hoê tūpiti e âfa tūpiti te âano. ¹⁸ E hāmani atoà òe i e piti tērupi, ei àuro tūpai anaè ia ia hāmani òe, ei nā hiti e piti o te tāpoi ra. ¹⁹ Hoê tērupi i te tahi hiti, e hoê hoì tērupi i te tahi hiti; hoê ā taoà e te tāpoi, nā tērupi ta òutou e hāmani, ei nià iho i nā hiti e piti o taua tāpoi ra. ²⁰ E e tītoo nā tērupi i nā pererau nā nià iho, a tamarū ai i te tāpoi i to rāua pererau, e e fāriu to rāua mata ia rāua iho; e fāriuhia hoì to nā tērupi ra mata i nià i te tāpoi ra. ²¹ E tuu òe i te tāpoi i nià iho i te âfata, e tuu hoì òe i te ture ta ù e hōpoi atu ia òe na i roto i te âfata. ²² E ei reira vau e fārerei ai ia òe, ei nià iho i te tāpoi, i rōpū i nā tērupi e piti, i nià iho i te âfata Ture ra, ei reira vau e parau ai ia òe i te mau parau atoà ta ù e tuu atu ia òe, ia faaue atu i te tamarii a Ìteraèra ra.

Te àiraa-māa no te pāne o te aro

²³ E hāmani òe i te hoê àiraa-māa i te rāau titima; ia piti tūpiti i te roa, hoê tūpiti i te âano, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti i te teitei. ²⁴ E e vehi hoì òe i te àuro maitai i nià iho, e hāmani hoì i te hei àuro e àti noa aè. ²⁵ E faaurupae hoì òe e àti noa aè e maha aè rima te teitei; e i nià iho i taua urupae ra, ei hei àuro ia e àti noa aè. ²⁶ E hāmani hoì i nā pōtaa àuro e maha; a haamau ai i te mau pōtaa i nā hiti e maha, i nià i nā âvae e maha ra. ²⁷ E te hiti o taua urupae ra, haamau ai òe i nā pōtaa ra; ei vairaa maurima ei hōpoiraa i taua àiraa-māa ra. ²⁸ Ei titima te rāau ia hāmani òe i nā maurima ra, e e vehi òe i nā maurima i te àuro; ia hōpoi haere i te àiraa-māa ra. ²⁹ E hāmani hoì òe i te mau merēti, e te mau âuà tumiama, e te mau âuà rarahi, e te âuà rii, ei fārii i tei inuhia ia hōpoiuhia ra; ei àuro maitai anaè te reira ia hāmani òe ra. ³⁰ E tuu hoì òe i te pāne i nià iho i taua àiraa-māa ra, ei pāne no te aro, ei mua ia ù nei vai mau noa ai.

Te vairaa-rāmepe e hitu âmaa

³¹ E hāmani atoà òe i te hoê vairaa-rāmepe àuro maitaì ra: ia hoê aè maa àuro tāatoà taua vairaa-rāmepe ra ia hāmani òe. Te tari iho, e te mau maa, e te mau fārii, e te mau pona, e te mau tiare, ia hoê ā ia maa àuro. ³² Ia ono aè maa, no roto i nā pae i taua vairaa-rāmepe ra, e toru maa i te tahi pae vairaa-rāmepe, e toru maa i te tahi pae vairaa-rāmepe. ³³ Ia toru aè fārii, mai te huero tetati te huru, ia toru hoì pona, e ia toru hoì tiare, to te maa hoê ra, e toru hoì fārii mai te huero tetati te huru, e toru hoì pona, e toru hoì tiare to te tahi maa — e mai te reira atoà hoì to nā maa e ono no taua vairaa-rāmepe nei. ³⁴ E to nià i te tari o taua vairaa-rāmepe nei, ia maha ia fārii, mai te huero tetati te huru, e te mau pona, e te mau tiare. ³⁵ O e piti maa ra, hoê pona i raro aè i te reira; o te piti hoì maa ra, hoê pona i raro aè i te reira; e o e piti hoì maa ra, hoê pona i raro aè i te reira — o nā maa e ono ia no taua vairaa-rāmepe nei. ³⁶ Te mau pona, e te mau maa atoà ra, ia hoê ā ia maa àuro e taua vairaa-rāmepe atoà ra; ia hoê ā ia maa àuro tāatoà e te maitaì te reira. ³⁷ E e hāmani òe i nā rāmepe iho e hitu ra; e ei nià iho taua nā rāmepe ra vai ai, ei haamāramarama i te mau vāhi atoà i mua atu i taua vairaa-rāmepe ra. ³⁸ E te mau pāòti iho e te mau fārii pāòti atoà ra, ei àuro maitaì ia. ³⁹ Hoê aè tārēni àuro maitaì to te vairaa-rāmepe, e taua mau mea atoà ra ia hāmani òe ra.

⁴⁰ E hiò maitaì na hoì òe ia hāmani, ia au i te huru i faaìtehia atu ia òe i nià i te mouà nei.

Te vāhi moà

26 ¹ E hāmani atoà òe i te tētene, ia hoê àhuru pāroru àhu vavai tāvirihia ra, mā te èrèrè-tape-moana, e te ùràura, e te ùteùte; e te mau tērupi òhipa rii nehenehe ta òe e rave ra. ² Ia piti àhuru e vaù tiàhapa te tūpiti i te maoro i taua mau pāroru àhu atoà ra, e ia maha hoì tūpiti i taua mau pāroru atoà ra i te âano; ia hoê ā hete fāito o taua mau pāroru atoà ra. ³ O e pae pāroru ra e tià honohonohia ia; e

o e pae hoì e tià honohono-atoà-hia ia. ⁴ E hāmani hoì òe i te haavaro èreère-tape-moana i te hiti o te pāroru, i te hiti i rāpaeàu i te tiààtiraa ra; e nā reira atoà i te hāmani i te tahi pāroru i te hiti i rāpaeàu ra, ei tātātiraa atu i te tahi. ⁵ E pae àhuru a òe haavaro e hāmani i te hiti o te hoê pāroru, e e hāmani atoà hoì òe i e pae àhuru haavaro i te hiti o te tahi pāroru o te tātātihia i te tahi ra; ia àti nā pāroru ra i taua mau haavaro ra. ⁶ E hāmani hoì òe i te pae àhuru tāpeà àuro ra, a tātāti ai i te mau pāroru ra i taua mau tāpeà ra. Ia riro ei tētene hoê ra.

⁷ E hāmani atoà òe i te àhu pū huruhuru puaaniho ra, ei tāpoì i nià iho i te tētene ra; ia hoê àhuru e hoê tiàhapa àhu pū ta òe e hāmani. ⁸ E toru àhuru tūpiti i te maoro o taua mau àhu pū atoà ra, e maha hoì tūpiti o taua mau àhu pū atoà ra i te âano; ia hoê ā hete fāito taua mau àhu pū atoà, hoê àhuru e hoê tiàhapa ra. ⁹ E tià honohono hoì òe i nā àhu pū e pae raa e taa atu ra ia, e nā àhu puè e ono ra hoì e taa atu ra te reira, e e tiàfetu òe i te ono o te àhu i te aro atu o te tētene ra. ¹⁰ E hāmani hoì òe te haavaro e pae àhuru ei te hiti o te hoê àhu tāpoì, ei te hiti i rāpaeàu ei tiààtiraa; e e pae àhuru hoì haavaro ei te hiti i rāpaeàu i te tahi àhu tāpoì, ia tātātihia nā àhu tāpoì ra. ¹¹ E hāmani hoì òe i e pae àhuru tāpeà veo, a tuu ai i te mau tāpeà i roto i te mau haavaro ei tātātiraa i taua tāpoì ra, ia riro ia ei hoê. ¹² E te maa tape e toe i taua mau àhu pāroru o te tiàhapa ra, te âfa o te hoê àhu pū ra, e vaiiho noa atu ia tautau noa na i muri mai i te tētene ra. ¹³ E te tūpiti hoê i te tahi pae, e te tūpiti hoê hoì i te tahi pae, e tei hau i te maoro i te mau àhu pāroru o te tiàhapa ra, e vaiiho noa atu ia tautau noa na, i nā hiti o te tētene ra, i te tahi pae, e i te tahi pae ei pāroru.

¹⁴ E hāmani hoì òe i te tahi tāpoì ìri māmoe oni rapaau-ùteùte-hia no te tiàhapa ra, e te tahi tāpoì ìri teteta i nià iho ra.

¹⁵ E tarai hoì òe i te papa no te tētene e titima te rāau e faatià noa i nià. ¹⁶ Ia hoê àhuru tūpiti i te maoro i taua mau papa ra, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti te âano i te mau papa ra e àti noa aè. ¹⁷ Ia piti hoì âuri to te papa hoê, ia fāito māite te huru te tahi e te tahi; e nā reira òe i te hāmani i te mau papa atoà no taua tētene nei. ¹⁸ E te mau papa atoà no te tētene ta òe e tarai, e piti àhuru papa i to te pae i apatoà

ra. ¹⁹ E hāmani atoà òe i te tiàraa ârio e e maha àhuru, no raro aè i taua mau papa ra, e piti àhuru; e piti tiàraa to te papa, hoê no nā âuri e piti ra. ²⁰ E e piti àhuru papa no te tahi pae tētene ra, no te pae i apatoèrau ra, ²¹ e to te reira hoì mau tiàraa ârio e maha àhuru ra, e piti tiàraa to te papa hoê, e piti hoì tiàraa to te tahi papa e àti noa aè. ²² E e ono hoì a òe papa e tarai no te tahi pae tētene i te pae i te tooà-o-te-rā ra. ²³ E tarai hoì òe i e piti papa no nā peho o te tētene i te tahi pae e te tahi pae. ²⁴ E e haamauhia hoì taua nā papa ra i raro, e haamau-atoà-hia hoì i nià i te mauhaa hoê ra; mai te reira atoà te tahi e te tahi, no nā peho ra taua nā papa ra. ²⁵ E vaù taua nā papa ra, e to rātou tiàraa ârio ra, hoê ia àhuru e ono tiàhapa; e piti tiàraa i raro aè i te tahi papa, e piti tiàraa i raro aè i te tahi papa. ²⁶ E tarai hoì òe i te teà titima te rāau; o e pae ra no te mau papa i te tahi pae tētene, ²⁷ e pae hoì teà no te mau papa i te tahi pae tētene, e pae hoì teà no te mau papa i te ôpani mai o te tētene i te pae i te tooà-o-te-rā ra. ²⁸ E te teà i rōpū ra, o tei nā roto i taua mau papa ra, mai te tahi hopeà ia, e tae roa atu i te tahi hopeà. ²⁹ E vehi hoì òe i te mau papa i te àuro, e te mau pōtaa ra ei àuro ia, ei òòmora a i te mau teà ra, e e vehi atoà òe i te mau teà i te àuro.

³⁰ E nā reira òe i te faatià i taua tētene nei, ia au i te huru i faaìtehia atu ia òe i nià i te mouà ra.

³¹ E e hāmani hoì òe i te tahi pāruru èreère-tape-moana, e te ùràura, e te ùteùte, e te vavai i tāvirihia ra, e te òhipa rii nehenehe i nià iho ra, e te tērupi ia hāmani òe ra. ³² E e faauta òe i te reira i nià iho i nā pou titima e maha, i vehihia i te àuro ra; e ei àuro hoì te mau tāpeà, e nā tiàraa ârio e maha ra te tiàraa. ³³ E faauta òe i te pāruru i raro aè i te mau tāpeà ra, a hōpoi ai òe i te âfata ture i reira i roto mai i te pāruru ra; e taua pāruru ra ta òutou ôtià, i te vāhi moà, e te vāhi moà roa atu. ³⁴ E tuu hoì òe i te tāpoi i nià iho i te âfata Ture i roto i te vāhi moà roa atu ra. ³⁵ E tuu hoì òe i te àiraa-māa ra i rāpaeàu atu nei i taua pāruru ra, e te vairaa-rāmepa i te tahi pae, ia fāito māite i te àiraa-māa ra, ei te pae i apatoà i te tētene ra; e e tuu hoì òe i te àiraa-māa i te pae i apatoèrau ra.

³⁶ E hāmani atoà hoì òe i te pāroru no te tomoraa i te fare ra: ei àhu èrèèrè-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ra; mā te òhipa nehenehe i nià iho ra. ³⁷ E tarai hoì òe i e pae puè pou titima no taua pāroru ra; e vehi hoì i taua nā pou ra i te àuro i rāpaeàu ra, e ei àuro hoì te mau tāpèa ra; e faatō hoì òe i e pae tiàraa veo no taua nā pou ra.

Te fata o te mau tūtia tāauahi

27 ¹ E hāmani atoà òe i te tahi fata e titima te rāau, e pae tūpiti i te roa, e pae hoì tūpiti i te âano. Ia fāito atoà te maoro e te âano o te fata, ârèa te teitei, e toru aè ia tūpiti. ² E hāmani hoì òe i to reira nā tara i nā poro e maha no taua fata ra; ia hoê ā ia rāau e te fata iho i taua nā tara ra; e vehi òe i te reira i te veo ra. ³ E hāmani hoì òe i te mau pāni fārii rehu no taua fata ra e te mau tāipu, e te mau âuà, e te mau pātia, e te mau fārii auahi, e te mau mea atoà o te fata ra, ei veo anaè ia ia hāmani òe ra. ⁴ E hāmani atoà hoì òe i te âfata veo ôpèapèa, e hāmani hoì òe i e maha pōtaa veo no nā poro e maha i taua âfata ra. ⁵ E tuu hoì òe i te âfata i raro aè i te tapuahi ei rōpū mau i taua fata ra ia tae roa taua mea ôpèapèa i rōpū i te fata ra. ⁶ E tarai hoì òe i te maurima no te fata, ei maurima rāau titima, a vehi ai i te veo ra. ⁷ E òòmo hoì i nā maurima nā roto i te mau pōtaa ra, ei nā hiti o te fata nā maurima ei hōpoiraa. ⁸ Ei papa, eiaha to roto ra, ia hāmani òe ra; mai tei faaitehia ia òe i nià i te mouà ra, e nā reira rātou i te hāmani.

Te àumoa o te âua

⁹ E rave atoà hoì òe i te àumoa no te tētene. To te pae i apatoà ra, ei pāroru vavai tāvirihia ra no te àumoa, hoê hānere tūpiti i te roa no te rauroa hoê ia, ¹⁰ e to reira hoì tau pou hoê taau, e te mau tiàraa veo hoê taau; ârèa te mau tāpèa no taua mau pou ra, e te mau tātià ra, ei ârio ia. ¹¹ E nā reira atoà i te rauroa i te pae i apatoèrau ra, ia hoê hānere tūpiti te pāroru i te roa; e to reira hoì tau pou hoê taau, e te mau tiàraa veo hoê taau, ârèa te mau tāpèa no taua mau pou ra, e

te mau tātìà ra, ei ârio ia. ¹² E to te âano o te àumoa, i te ôpani i te pae i te tooà-o-te-rā ra, ia pae àhuru ia tūpiti i te pāruru; o to te reira hoì tau poe hoê àhuru, e te mau tiàraa hoê àhuru. ¹³ E te âano o te àumoa i te ôpani i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e pae àhuru ia i te tūpiti. ¹⁴ Te pāruru no te tahi hiti i taua ôpani ra, ia hoê ia àhuru e mā pae i te tūpiti; e to reira hoì tau pou e toru, e te mau tiàraa e toru. ¹⁵ E te pāruru hoì no te tahi hiti ia hoê ia àhuru e mā pae i te tūpiti; e to reira hoì tau pou e toru, e te mau tiàraa e toru ra. ¹⁶ E to te tomoraa i taua àumoa nei, ei pāruru ia, ia hoê taua tūpiti àhu èreère-tape-moana, e te ùràura, e te ùteùte, e te vavai i te tāvirihiā ra, mā te òhipa nehenehe i niā iho ra; e te reira hoì tau pou e maha, e te mau tiàraa e maha ra. ¹⁷ E tātìāhia te mau pou atoà e àti noa aè taua àumoa nei i te ârio, e ei ârio hoì te mau tāpeà, âreà te mau tiàraa, ei veo ia. ¹⁸ Hoê hānere tūpiti taua àumoa nei i te maoro, e pae àhuru tūpiti i te âano e àti noa aè, e e pae hoì tūpiti i te teitei — e vavai tāvirihiā ia. Te tiàraa o te mau pou ra, e veo anaè ia.

¹⁹ E te mau tauhaa atoà o te tētene ra, no te mau òhipa atoà ra, e te mau titi, e te mau titi atoà no te àumoa ra, ei veo anaè ia.

Te hinu o te rāmepea

²⁰ E faaue hoì òe i te tamarii a Ìteraèra ia hōpoi mai rātou i te hinu ôrive maitai i neneihia ra ia òe na, ei tiàrama, ia àma tāmāu māite ā te rāmepea. ²¹ I roto i te tiàhapa o te âmuiraa, i rāpaeàu mai i te pāruru i mua atu nei i te âfata Ture ra, na Àarona e tana puè tamarii tamaroa e rave i te reira, mai te ahiahi ra e ao noa aè, i mua i te aro o Iehova ra. Ei haapaòraa tāmāu teie na te tamarii a Ìteraèra, e hope noa atu to rātou mau uì atoà ra.

Te tahuà rahi e te mau tahuà

28 ¹ A faataa na òe i to tuaana ia Àarona e tana mau tamarii tamaroa atoà, no roto i te tamarii a Ìteraèra, ei pihai iho rātou ia òe, ei rave i te tōroà tahuà i mua ia ù: O Àarona, o Natapa, e o Àpihu, o Èreatara, e o Ìtamara, o nā tamaroa a Àarona ra.

Te mau àhu o te tahuà rahi

² E hāmani hoì òe i te àhu moà no to tuaana no Àarona, ei ùnaùna e ei nehenehe. ³ E parau hoì òe i te feiā paari atoà ra, i tei faaāhīhia e au i te vārua ìte; ia hāmani rātou i te àhu o Àarona, ia faataahia o ia ei rave i te tōroà tahuà i mua ia ù ra. ⁴ Teie ta rātou àhu e hāmani, te tāpoì òuma, e te tīputa, e te àhu roroa, e te àhu òòmo nehenehe, e te tāupoo, e te tātua. O ta rātou ia àhu moà e hāmani no to tuaana no Àarona, e no te mau tamarii tamaroa na na ra, ia rave rātou i te tōroà tahuà i mua ia ù nei.

Te èfota

⁵ E rave rātou i te àuro, e te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai i tāvirihia ra. ⁶ A hāmani ai rātou i taua àuro ra, e te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai i tāvirihia ra ei tīputa; e te òhipa rii nehenehe i nià iho ra. ⁷ E nā vāhi i te tapono ra e tāàtihia ia i nià iho, ei nā hiti e piti e tāàtihia ai. ⁸ E te òhipa rii nehenehe i nià iho i te tīputa, ia hoê ā hete taoà e te tīputa atoà ra: e àuro ā, e te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ra. ⁹ E rave hoì òe i nā òfai tema e piti, a òòti ai i te iòa o te mau tamarii a Ìteraèra i nià iho. ¹⁰ Tooono puè iòa no rātou i nià iho i te hoê òfai, e nā iòa e ono e toe ra i nià iho te tahi òfai, mā te haapaò i to rātou fānauraa. ¹¹ Mai ta te òòti òfai ra, mai tei òòtihia i nià i te tāpeà rima ra; ta òe e òòti i te mau iòa o te tamarii a Ìteraèra i nià iho i nā òfai ra; e tuu hoì òe i nā òfai ra i roto i te tāpeà àuro ra. ¹² E tuu hoì òe i taua nā òfai ra i nià iho i nā tāpoì rii tapono i taua tīputa ra, ei òfai manaòraa no te tamarii a Ìteraèra; e na Àarona e hōpoi i to rātou mau iòa i nià i to na ra tapono i mua i te aro o Iehova ei manaòraa. ¹³ E hāmani hoì òe i nā tāpeà àuro ra, ¹⁴ e e piti hoì fifi àuro maitai i nā hiti ra, ei fifi ôfirifiri ta òe e hāmani; e haamau hoì òe i nā fifi ôfirifiri ra i nā tāpeà ra.

Te tāpoi òuma

¹⁵ E hāmani atoà hoì òe i te tāpoi òuma o te haavāraa ra; mā te òhipa rii nehenehe. Mai te òhipa i nià i te tīputa, ta òe e hāmani: ei àuro, e te àhu èreère-tape-moana, e te ùraùra, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ia hāmani òe ra. ¹⁶ Ia fāito te tāpoi òuma ia hoê tiàpana te maoro, ia hoê hoì tiàpana te âano; ia àpihia hoì. ¹⁷ E haamau hoì òe i te òfai maitatai i roto e ia àti, ia maha nānāi òfai: te tahi nānāi ra, ei àtama ia, e te topaito, e te pereteta, te nānāi matamua ra ia. ¹⁸ E te piti no te nānāi ra, ei nefeta ia, e te tafira, e te ieroma. ¹⁹ E te toru o te nānāi ra, ei retema ia, e te tepu, e te àtereme. ²⁰ E te maha o te nānāi ra, ei taretita ia, e te tema, e te ìtefe. E te haamauraa, ei roto ia i te àuro haamau ai. ²¹ Ei vairaa iòa taua mau òfai nei to te tamarii a Ìteraèra: tino àhuru e mā piti, o to rātou ia mau iòa; e mai te òòtiraa i te tāpeà rima ra te òòtiraa, o te òfai o te iòa, e ia au i nā ôpū tino àhuru mā piti ra. ²² E hāmani hoì òe i nā fifi àuro maitai ôfirifiri no te tāpoi òuma i nā hiti ra. ²³ E hāmani hoì òe i nià i te tāpoi òuma i e piti pōtaa àuro; e e haamau hoì òe i nā pōtaa àuro ra i nā hiti o te tāpoi òuma ra. ²⁴ E e òòmo hoì òe i nā fifi àuro ôfirifiri ra i roto i nā pōtaa i te hiti o te tāpoi òuma ra. ²⁵ E nā hopeà i taua nā fifi ôfirifiri ra, e tuu ia i roto i nā tāpeà ra, a haamau ai i nià i nā tāpoi taponu i te tīputa i te pae i mua ra. ²⁶ E hāmani ā hoì òe i e piti pōtaa àuro, a haamau ai i nā hiti i raro i te tāpoi òuma ra, i te hiti i roto ra, i pihai iho i te tīputa ra. ²⁷ E hāmani ā òe i e piti pōtaa àuro, a haamau ai i nā tāpoi rii taponu ra no te tīputa i nā hiti i raro ra i pihai iho i te vāhi i tāàtihia i te òhipa nehenehe o te tīputa ra. ²⁸ E tāamu hoì rātou i nā pōtaa o te tāpoi òuma ra i nā pōtaa o te tīputa i te hoê tāamu èreère-tape-moana, ia àti te tāpoi òuma i te òhipa nehenehe o te tīputa ia òre hoì te tāpoi òuma ia taa ê i te tīputa. ²⁹ E ei nià i te òuma o Àrona te iòa o te tamarii a Ìteraèra vai ai, i nià i te tāpoi òuma o te haavāraa ra; ia haere o ia i roto i te vāhi moà ra, ei manaòraa tāmāu i mua i te aro o Iehova ra. ³⁰ Na òe hoì e tuu i te Ùrima e te Tumima i nià i te tāpoi òuma o te haavāraa ra; ei nià i te òuma o Àrona vai ai te reira, ia

haere o ia i roto, i mua ia Iehova ra. Ei nià ia Àarona te haavāraa i te tamarii a Ìteraèra, i nià i tana òuma, i mua i te aro o Iehova i te mau mahana atoà ra.

Te tahi atu mau àhu moà

³¹ E hāmani hoì òe i te àhu roroa no raro aè i te tīputa, ei àhu èreère-tape-moana anaè ia. ³² Ei âpoo to te paeàu i nià ra i rōpū. E rāraahia te hiti o taua âpoo ra, e àti noa aè, mai te âpoo àhu tamaì ra, ia òre ia motu. ³³ E ei rēmuna ta òe e hāmani nā nià i te hiti i raro ra, ei àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e àti noa aè taua hiti ra; e faaoe àuro i roto i te mau ārea rēmuna e àti noa aè. ³⁴ Hoê oe àuro hoê rēmuna, hoê oe àuro hoê rēmuna, nā nià i te hiti o te àhu roroa e àti noa aè. ³⁵ Ei nià ia Àarona te reira, ia rave o ia i tana tōroà: ia faaroohia o ia ia haere o ia i roto i te vāhi moà i mua i te aro o Iehova ra, e ia haere mai hoì o ia i rāpae; ia òre o ia ia pohe.

³⁶ E hāmani hoì òe i te hoê mea ànaàna ei àuro maitaì ra, a òòti ai i nià iho, mai tē òòtihia i nià i te tāpeà rima ra: Ia moà to Iehova. ³⁷ E na òe e haamau i nià i te tāupoo i te hoê tāai èreère-tape-moana, ei te paeàu i mua i taua tāupoo ra vai ai. ³⁸ Ei nià i te rae o Àarona vai ai; ia vai ā i nià ia Àarona te hapa a te tamarii a Ìteraèra i rave, i te mau mea moà, ta rātou i haamoà ra, i ta rātou atoà taoà moà i hōroàhia ra; ia vai tāmāu māite ā i nià i to na rae, ia ìtehia mai rātou e Iehova ra.

³⁹ E te àhu òòmo ta òe e rāraa ra ei vavai ia, e ei vavai atoà te tāupoo ta òe e hāmani; âreà te tātia ra ta òe e hāmani, ei òhipa ia na te au.

Te mau àhu o te mau tahuà

⁴⁰ E hāmani atoà òe i te àhu òòmo no te tamarii a Àarona; e hāmani hoì òe i te tātia no rātou, e e tāupoo atoà ta òe e hāmani no rātou, ei ùnaùna, e ei nehenehe. ⁴¹ E na òe e tuu i nià iho i to tuaana ia Àarona, e i nià atoà i tana mau tamarii. E e faatāhinu òe ia rātou, e e haamoà hoì ia rātou, e e faataa hoì ia rātou ia rave rātou i te tōroà tahuà i mua ia ù nei. ⁴² E hāmani hoì i te tātōhe vavai ra, ei tāpoì ia rātou. Ei te

tauupu ra, e tae noa atu i te hūmaha i te roa, ia hāmani ra. ⁴³ Ei nià ia ia Àarona e tana mau tamarii atoà, ia haere rātou i roto i te tiàhapa o te âmuiraa ra, e ia haafātata rātou i pihai iho i te fata e rave i te tōroà i roto i te vāhi moà ra; o te rave hoì rātou i te hara, e o te pohe. Ei haapaòraa tāmāu teie na na, e na to na ra huaai a muri aè.

Te haamoàraa i te mau tahuà

29 ¹ Teie ta òe e rave ei haamoàraa atu ia rātou, ia rave rātou i te tōroà tahuà i mua ia ù nei. E rave òe i te hoê puaatoro âpī, e nā māmoe oni e piti, aore e ìno ra, ² e te māa faahōpue-òre-hia ra, e te pāne faahōpue òre tāhinu-ôrive-hia ra, e te uēfa faahōpue òre i paraihia i te hinu ôrive: ei faraoa tītona anaè ia ia hāmani òe ra. ³ A tuu ai òe i te reira i roto i te ète hoê, a hōpoi mai ai i roto ā i te ète ra, e te puaatoro, e nā māmoe oni e piti ra. ⁴ E e aratai mai òe ia Àarona e tana mau tamarii i te ùputa o te tiàhapa o te âmuiraa ra, a faahopu ai ia rātou i te pape. ⁵ A rave ai i te àhu ra, a faaàhu ai òe ia Àarona i te àhu òòmo, e te àhu roroa o te tīputa, e te tīputa, e te tāpoi òuma ra, e e fātua ia na i te tātua òhipa nehenehe o te tīputa ra. ⁶ A tuu ai òe i te tāupoo ra i nià i tana upoo, a tuu ai hoì i te hei moà ra i nià iho i te tāupoo ra. ⁷ Ei reira òe e rave ai i te monoì tāhinu ra, a nīnii ai i nià i tana upoo ei faatāhinu ia na ra. ⁸ E rave hoì òe i te mau tamarii na na, a faaàhu ai i te àhu òòmo. ⁹ A tātua ai òe ia rātou i te tātua, o Àarona e tana mau tamarii, e tuu hoì i te tāupoo i nià ia rātou. E e haapaòhia te tōroà tahuà ei peu mau no rātou. E nā ô hoì òe i te faatōroà ia Àarona e tana mau tamarii.

¹⁰ E pūtō mai òe i te puaatoro i te ùputa o te fare o te âmuiraa ra; e tuu hoì Àarona e tana mau tamarii i to rātou rima i nià iho i te âfii o taua puaatoro ra. ¹¹ E na òe e taparahi i taua puaatoro ra i mua i te aro o Iehova i te ùputa o te tiàhapa o te âmuiraa ra. ¹² A rave ai òe i te hoê maa toto, a tuu ai i nià i te mau tara o te fata i to rima na, a nīnii ai i taua toto atoà ra i raro i te hiti fata ra. ¹³ E rave hoì òe i te tōâhua rii atoà i nià iho i te mau mea i roto ra, e tei piri i nià iho i te ate roa ra, e nā rātā ra, e te tōâhua e piri i te reira ra, a tūtui ai

i te auahi i nià iho i te fata ra. ¹⁴ Âreà te ìò o taua puaatoro ra, e te ìri, e te repo atoà ra, e tahu òe i te reira i te auahi i rāpaeàu mai i te tiàhapa ra: e tūtia tāraèhara ia.

¹⁵ E rave hoì òe i te hoê i nā māmoe oni ra; e tuu hoì Àarona e tana mau tamarii i to rātou rima i nià iho i te âfii o taua māmoe oni ra. ¹⁶ E pātia hoì òe i taua māmoe oni ra; e rave hoì òe i te toto, a pīpī ai e àti noa aè taua fata ra. ¹⁷ E òtiòti riirii hoì òe i taua māmoe oni ra; a hōroi ai i te mau mea rii i roto ra, e nā âvae atoà, a haapuè ai i taua mau ôtià rii atoà ra e te âfii atoà hoì. ¹⁸ A tūtui ai e ia pau roa taua māmoe oni ra i te àma i nià iho i te fata ra; e tūtia ia na Iehova, ei mea hauà noànoà, ei tūtia tāauahi na Iehova.

¹⁹ E rave atoà hoì òe i te tahi māmoe oni, e tuu hoì Àarona e tana mau tamarii i to rātou rima i nià iho i te âfii o taua māmoe oni ra. ²⁰ Ei reira òe e taparahi ai i taua māmoe oni ra; a rave ai i te hoê maa toto, a tuu ai i nià i te hiti o to Àarona tarià àtau, e i nià atoà i te hiti o to te mau tamarii ra tarià àtau, e i nià atoà i te rima rahi o to rātou rima àtau, e i nià atoà i te âvae rahi o to rātou ra âvae àtau, a pīpī ai i te toto i nià i te fata e àti noa aè. ²¹ E rave hoì òe i te hoê maa toto i nià i te fata ra, e te tahi maa monoì tāhinu ra, a pīpī ai i nià ia Àarona, ei nā nià atoà i to na àhu, e ei nià atoà i tana tamarii, e ei nià atoà i te àhu o taua nā tamarii no na ra. Moà atu ra o ia, e to na àhu, e tana puè tamarii, e te àhu atoà o tana mau tamarii ra. ²² E rave hoì òe i te meî i te âero o taua māmoe oni ra, e te tōâhua rii i nià iho i te mea rii i roto ra, e te mea i piri i nià iho i te ate roa ra, e nā rātā ra, e te tōâhua e piri i te reira ra, e te hūmaha àtau i mua ra: e māmoe oni haamoà hoì te reira. ²³ E hoê hoì pāne, hoê hoì pāne tāhinuhia ra, hoê hoì uēfa no roto ā i te ète māa faahōpue-òre-hia i mua i te aro o Iehova ra. ²⁴ Na òe e tuu i taua mau mea atoà ra i roto i te rima o Àarona e i roto atoà i te rima o tana mau tamarii, ia ueue rātou i taua mau mea ra, ei tūtia ueuehia i mua ia Iehova ra. ²⁵ Ei reira òe e rave faahou atu ai i taua mau mea i to rātou ra mau rima, a tūtui ai i te auahi i nià iho i te fata i nià i te tūtia tāauahi ra; ei mea hauà noànoà i te aro o Iehova, e tūtia tāauahi ia na Iehova ra. ²⁶ E rave hoì

òe i te òuma o te māmoe oni haamoàraa ia Àrona, a ueue ai ei tūtia ueuehia i mua ia Iehova ra: o ta òe ia tufaa te reira ra. ²⁷ E haamoà òe i te òuma i ueuehia ei tūtia ueuehia, e te hūmaha i hōpoiha i nià; ei tūtia hōpoiha i nià no te māmoe oni i haamoàhia ai Àrona e tana mau tamarii ra. ²⁸ Na Àrona te reira e na tana mau tamarii ei peu mau e a muri noa atu; ta te tamarii a Ìteraèra ia: e tūtia hōpoiha i nià te reira. Ei tūtia hōpoiha i nià na te tamarii a Ìteraèra no ta rātou mau tūtia haamaitaì ra; o ta rātou ia tūtia hōpoi i nià na Iehova ra.

²⁹ E riro hoì taua àhu moà o Àrona ra no tana mau tamarii a muri aè ia na; to rātou ia àhu ia faatāhinuhia rātou, e ia haamoàhia. ³⁰ E te tamaiti na na o tei riro ei mono ia na i te tōroà tahuà ra, ia ruì hitu o ia i te àhuraa i taua àhu ra, a haere ai o ia i roto i te tiàhapa o te âmuiraa, a rave ai i te tōroà i roto i te vāhi moà ra.

³¹ Ei reira òe e rave ai i te māmoe oni haamoà ra, a tunu ai i te reira i roto i te vāhi moà. ³² E na Àrona e na tana mau tamarii e àmu i taua māmoe oni ra, e te pāne i roto i te ète ra. Ei te ùputa o te tiàhapa o te âmuiraa ra àmu ai. ³³ Na rātou e àmu i te reira; no te mea o tei faarirohia ia ei tārāèhara, ei faataa, ei haamoà ia rātou; e òre roa rā te hoê taata ê atu e àmu: no te mea e mea moà te reira. ³⁴ E ia toe te hoê vāhi i taua tūtia haamoà ra e te pāne ia poìpoì aè, e tūtui òe i taua vāhi toe ra i te auahi; eiaha e àmuhia: no te mea e mea moà. ³⁵ E nā reira atu òe ia Àrona e tana mau tamarii, i te mau mea atoà ta ù i faaue atu ia òe na. Ia ruì hitu òe i te haamoàraa ia rātou. ³⁶ Ei puaatoro ta òe e faatūtia i te mau mahana atoà no te hara, ei tārāèhara; e haapee òe i taua tūtia ra i nià i te fata, e pee aè ra ta òe tārāèhara no te reira, ei reira òe e faatāvai ai i taua fata ra ia moà. ³⁷ Ia ruì hitu òe i te haapeeraa i te tārāèhara no te fata, ia moà ia; e e riro ei fata moà roa, e o te faatiàia noa atu i taua fata ra, e moà atoà ia.

Te tūtia no te mahana tātaìtahi

³⁸ Teie ta òe tūtia e haapee i nià iho i taua fata ra: eiaha ei mahana e tuua, ei tau pinia māmoe matahiti hoê e piti aè. ³⁹ Te hoê pinia māmoe ei te poìpoì òe e haapee ai, e te tahi pinia māmoe ra, ei te

ahiahi òe e haapee ai i te reira. ⁴⁰ E to tei mūtaā iho pinia māmoē ra, e āpiti atoā atu òe i te hoē ômera faraoa, i ānoīhia i te hinu ôrive āpī tuata hīnā, e te hoē tuata hīnā uaina ei tūtia inu. ⁴¹ E te hoē pinia māmoē ra, ei te ahiahi òe e haapee ai, e te tūtia āmu atoā mai ta òe i haapee i te poiōi ra; e te tūtia inu atoā ra, ei tūtia tāauahi hauā noānoā na Iehova. ⁴² Ei tūtia tāauahi tāmau teie e tae noa atu i to òutou mau uī atoā ra, ei te ùputa o te tiāhapa o te āmuiraa ra, i mua i te aro o Iehova: ei reira vau e fārerei atu ai ia òutou, a parau ai hoī ia òe ra. ⁴³ E ei reira vau e fārerei ai i te tamarii a Ìteraèra; e e moā taua vāhi ra i to ù ra hanahana. ⁴⁴ E haamoā hoī au i te tiāhapa o te āmuiraa ra, e te fata. E haamoā atoā hoī au ia Àarona, e tana mau tamarii, ia rave rātou i te tōroā tahuā i mua ia ù nei. ⁴⁵ E e pārahi au i rotopū i te tamarii a Ìteraèra, e ei Atua vau no rātou. ⁴⁶ E ìte hoī rātou e, o vau to rātou Atua, o Iehova, o tei arataī mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, ia pārahi vau i rotopū ia rātou. O to rātou ia Atua o vau, o Iehova.

Te fata no te tūtuiraa i te mea noānoā

30 ¹ E hāmani hoī òe i te hoē fata ei tūtuiraa mea noānoā; ei titima te rāau ia hāmani òe ra; ² hoē tūpiti te maoro, hoē hoī tūpiti te āano ia fāito nā hiti e maha; ia piti rā tūpiti te teitei. E te mau tara atoā, ia hoē ā ia rāau. ³ E e vehi hoī òe i te àuro maitaī o niā iho, e te tahi pae e te tahi pae e àti noa aè, e te mau tara atoā hoī; e hāmani hoī òe i te hei àuro e àti noa aè. ⁴ E piti hoī pōtaa àuro ta òe e hāmani no te reira ra, a haamau ai i raro aè i te hei ra; i te tahi hiti e te tahi hiti, to te tahi pae e to te tahi pae ta òe e hāmani, ei òòmoraā maurima ei hōpoi i te reira ra. ⁵ E tarai hoī òe i nā maurima e titima te rāau: e vehi hoī i te reira i te àuro. ⁶ E tuu hoī òe i te reira i mua atu nei i te pāruru i te āfata Ture ra, i mua atu hoī i te tāpoi tei niā iho i te āfata Ture ra, ei reira vau e fārerei ai ia òe ra. ⁷ E na Àarona e tūtui i te mea noānoā i niā iho; i te mau poiōi atoā ia rave o ia i te rāmepe, a tūtui ai o ia i te mea noānoā i niā iho ra. ⁸ E ia tūtui hoī Àarona i te rāmepe i te ahiahi ra, e tūtui ā o ia i te mea noānoā i niā iho ra. Ei

mea noànoà tāmāu i mua i te aro o Iehova, e hope noa atu to òutou mau uì atoà ra. ⁹ Eiaha ei mea noànoà ê e hōpoihiā i niā iho, e te tūtia tāauahi, e te tūtia àmu, eiaha hoì òutou e nīnii i te tūtia inu i niā iho ra. ¹⁰ Na Àarona rā e hōpoi i te toto o te tūtia no te hara, ei tāraèhara, hoê matahiti hoê hōpoiraa i niā iho i nā tara ra; ei tāraèhara, hoê ā o na hōpoiraa i te tāraèhara i niā iho i te matahiti hoê, e hope roa aè to òutou mau uì atoà ra. E mea moà roa ia te reira na Iehova.

Te tute no te vāhi moà

¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹² Ia taiò òe i te tamarii a Ìteraèra, i te feiā e taiòhia ra i te rahiraa; ia taiòhia rātou ra, ei reira te taata atoà e hōpoi mai ai i te tahi taoà faaora i to na iho vārua ia Iehova ra; ia òre ia maìhia to roto ia rātou ia taiòhia rātou ra. ¹³ Teie ta rātou e hōpoi mai, ta te feiā atoà i taiòhia ra: e âfa tētera, o te tētera vāhi moà ra, (terā te tētera hoê taau tērā;) e âfa tētera i te taata hoê, ei ò na Iehova. ¹⁴ Taua feiā atoà i taiòhia ra, o tei tae i te piti àhuru o to na ra matahiti e tiàhara atu hoì, ei ò ta na e hōpoi ia Iehova ra. ¹⁵ Eiaha te taata taoà e faarahi i ta na, e eiaha te taata taoà òre e faaiti i ta na, ei âfa tētera ia hōpoi òutou i te ò ia Iehova ra, ei faaora i to òutou mau vārua. ¹⁶ E rave hoì òe i taua moni faaora a te tamarii a Ìteraèra ra, a vaiiho ai no te peu o te tiàhapa o te âmuiraa ra; ei manaòraa i te tamarii a Ìteraèra i mua i te aro o Iehova ra, ei faaora i to òutou mau vārua.

Te fārii-vai no te tāmāraa

¹⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁸ E hāmani hoì òe i te hoê fārii-vai veo, e ei veo atoà te tiàraa, ei hōroiraa; a vaiiho ai i te ārea i te tiàhapa o te âmuiraa e te fata ra. ¹⁹ E tuu hoì òe i te pape i roto, ia hōroi Àarona e tana mau tamarii i to rātou rima e to rātou âvae i reira. ²⁰ Ia haere rātou i roto i te Tiàhapa Âmuiraa, e ia haere hoì rātou i te fata e rave i te tōroà ra, ia hōpoi i te tūtia tāauahi ia Iehova ra, e mata na rātou i te hōroi i te pape, ia òre hoì rātou ia pohe, ²¹ ia hōroi hoì rātou i to rātou rima e te âvae; e òre ia rātou e

pohe. Ei peu mau hoì te reira na rātou, na Àarona e tana mau tamarii, i to rātou atoà ra mau uì.

Te monoì moà

²² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²³ E rave òe i te mau mea noànoà i hau ê ra: i te mura maitaì ra ia pae ia hānere tētera, e te tīnamo noànoà ia âfa to reira, ia piti hānere, e e pae àhuru; e te tānē noànoà ra, ia piti ia hānere e e pae àhuru; ²⁴ e te tate ia pae ia hānere, i te tētera o te vāhi moà ra; e hoê hoì hīnā monoì ôrive. ²⁵ O ta òe ia e rave e hāmani ei monoì moà faatāhinu ra, ei mea putu-māite-hia mai te ravea a te putu monoì ra. Ei monoì moà faatāhinuraa ia.

²⁶ E e faatāvai òe i te tiàhapa o te âmuiraa i te reira, e te âfata Ture ra, ²⁷ e te àiraa-māa, e te mau mea atoà no te reira ra, e te vairaa-mōrī, e te mau mea atoà no te reira, e te fata mea noànoà ra, ²⁸ e te fata tūtia tāauahi, e te mau mea atoà no te reira, e te fārii-vai e to na tiàraa. ²⁹ E e haamoà òe i te reira ia moà roa ia; e o te faatiàia noa atu i te reira e moà atoà ia. ³⁰ E e faatāhinu hoì òe ia Àarona e tana mau tamarii; e e haamoà hoì ia rātou, ia rave rātou i te tōroà tahuà i mua ia ù nei.

³¹ E parau hoì òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: Ei monoì moà faatāhinuraa teie na ù, e tae noa atu i to òutou na mau uì atoà. ³² Eiaha roa teie nei monoì e niia i nià iho i te taata atoà, eiaha roa hoì òutou e putu i te monoì mai te reira te huru; e mea moà ia, ia vai māite ā ei mea moà ia òutou. ³³ O te putu i te monoì mai te reira te huru ra, e te tuu i teie nei monoì i nià iho i te tahi taata ê ra, e faataa-ê-hia ia i to na iho nūnaa.

Te hāmaniraa i te mea noànoà

³⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: E rave òe i te mea noànoà ra, i te natafa, e te teherata, e te herepena, e te tāpau rīpano maitaì ra, o nā mea noànoà ra ia, ia fāito atoà te rahi. ³⁵ O ta òe ia e hāmani ei mea noànoà, ei mea putu-māite-hia mai te ravea a te putu taoà noànoà ra, ia ânoì-atoà-hia ei mea maitaì, e te moà. ³⁶ E e

pāpāhia e òe e tahi pae e ia huàhuà roa, a tuu ai i mua i te âfata Ture i te tiàhapa o te âmuiraa ra, i te vāhi ta ù e fārerei ia òe ra. Ei mea moà roa ia taua rāau ra ia òutou. ³⁷ E i teie nei rāau noànoà ta òe e putu ra, eiaha ta òutou iho e putuhia mai te reira te huru; ei mea moà ia te reira ia òe na Iehova. ³⁸ O te putu i ta na ra mai te reira te huru ei hoìraa na na, e faataa-ê-hia ia i to na ra nūnaa.

Te feiā òhipa o te vāhi moà

31 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² Inaha: ua parau aè nei au i te tamaiti a Ûri a Hura, no te ôpū o Iuta i to na ra iòa ia Petareèra. ³ E ua faaî au ia na i te vārua o te Atua i te haapaò maitaì, e te paari, e te ìte, i te mau òhipa atoà ra, ⁴ ei ìmi i te òhipa rii nehenehe ra, ia òhipa hoì i te òhipa àuro, e te ârio, e te veo, ⁵ ei òòti hoì i te òfai, e ei haamau hoì i roto i te vairaa ra, ei tarai rāau hoì no te mau òhipa atoà ia ravehia ra. ⁶ E inaha, ua âpiti atoà atu vau ia Àhoriapa a Àhitemata, no te ôpū o Tana, ia na. E ua tuu vau i te paari i roto i te âau o te feiā paari ra, ia hāmani rātou i te mau mea atoà ta ù i parau atu ia òe ra: ⁷ i te tiàhapa o te âmuiraa ra, e te âfata Ture ra, e te tāpoi i nià iho ra, e te mau tauhaa atoà o te tiàhapa ra; ⁸ e te àiraa-māa, e te mau mea atoà no te reira, e te vairaa-rāmepea maitaì ra, e te mau mea atoà no te reira, e te fata mea noànoà ra, ⁹ e te fata tūtia tāauahi ra, e te mau mea atoà no te reira, e te fārii-vai e te tiàraa iho; ¹⁰ e te mau àhu tōroà ra, e te mau àhu moà no te tahuà ra no Àarona, e te mau àhu o tana tamarii i te raveraa i te tōroà tahuà ra; ¹¹ e te monoì faatāhinu ra, e te mea noànoà hauà maitaì no te vāhi moà ra. O te mau mea atoà ta ù i parau atu ia òe ra, na rātou e rave.

Te haapaòraa i te tāpati

¹² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹³ E parau iho na òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô iho na: E haapaò rā òutou i taù mau tāpati, e tāpaò hoì te reira na ù e na òutou, e tae noa atu i te mau uì atoà no òutou na, ia ìtea e o vau nei, o Iehova, tei haamoà ia òutou. ¹⁴ E i teie nei, e haapaò ia òutou i te tāpati, e mea moà hoì ia ia òutou,

e te taata atoà i faaìno i te reira mahana, e taparahi-pohe-roa-hia ia. O tei rave hoì i te òhipa i te reira mahana, e faataa-ê-hia ia taata i to na iho ra nūnaa. ¹⁵ E tià ia rave i te òhipa i nā mahana e ono ra; âreà te hitu ra, e tāpati faaearea ia, e mahana moà ia no Iehova: o tei rave i te òhipa i te mahana tāpati, e taparahi-pohe-roa-hia ia. ¹⁶ E i teie nei, e haapaò te tamarii a Ìteraèra i te tāpati, e faariro hoì i te reira ei mahana faaearea, e tae noa atu i to rātou mau uì atoà, ei faufaa vaiiho tāmāu. ¹⁷ O te tāpaò ia na ù, e na te tamarii a Ìteraèra e a muri noa atu; ruì ono hoì Iehova i te hāmaniraa i te raì, e te fenua, e faaea iho ra o ia i te mahana hitu, e māha atu ra.

¹⁸ E oti aè ra ta na parauraa ia Mōte i nià i te mouà ra o Tinai, ua hōpoi mai ra o ia i nā papa ture ra ia na, e papa òfai i papaìhia e te rima o te Atua ra.

Te hape o te nūnaa: te «tafa àuro»

32 ¹ Ìte aè ra rā te mau taata e, ua maoro Mōte, aita i haere mai i raro mai nià mai i taua mouà ra; ua taìruru mai ra taua mau taata ia Àarona ra, ua nā ô mai ra ia na: Ahiri! A hāmani i te atua no tātou ei nā mua ia tātou nei! Âreà o Mōte, o te taata i arataì mai ia tātou mai Àifiti mai ra, aore tātou i ìte i to na haereà! ² Ua parau atu ra Àarona ia rātou: E ìriti mai na òutou i te poe àuro i te tarià o ta òutou mau vahine, e ta òutou mau tamarii tamaroa, e ta òutou mau tamahine, a hōpoi mai ai ia ù nei. ³ Ua ìriti aè ra taua feiā atoà ra i to rātou mau poe àuro i to rātou tarià, e ua hōpoi mai ra ia Àarona ra. ⁴ Ua rave atu ra hoì o ia i to rātou ra rima, hāmani iho ra o ia i te reira mā te hoê tohi ra, e ua faatō iho ra ei tafa. Ua nā ô iho ra rātou: Teie to òe atua, e Ìteraèra, o tei arataì mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti! ⁵ E ia hiò aè ra Àarona i taua tafa ra, ua hāmani iho ra o ia i te hoê fata i mua i taua tafa ra; e ua faaìte atu ra Àarona i te parau, nā ô atu ra: E mahana ôroà a nanahi no Iehova! ⁶ E ao aè ra, ua tià aè ra rātou i te poìpoì roa, e ua haapae i te tūtia tāauahi, e ua hōpoi mai i te tūtia no te maitaì. E ua pārahi te mau taata i raro, e àmu e e inu hoì, e ua tià aè ra i nià e ùpa.

⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: A haere, a pou òe i raro; ua ìno to mau taata ta òe i aratai mai mai Àifiti mai ra. ⁸ Ua faaruè vave roa iho nei rātou i te èà ta ù i faaue ia rātou e e nā reira; ua hāmani rātou i te tafa faatō na rātou, e ua haamori atu i te reira; e ua hōpoi rātou i te tūtia, e ua parau e: Teie to òe atua, e Ìteraèra, o tei aratai mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti!

⁹ E ua nā ô mai ra hoì Iehova ia Mōte: Ua hiò vau i taua feiā nei, e inaha, e feiā ètaèta. ¹⁰ E i teie nei, eiaha òe e parau mai ia ù: ia tupu noa na taù riri ia rātou a haapau roa atu ai au ia rātou, e o òe ta ù e faariro ei nūnaa rahi.

¹¹ Pure iho ra Mōte i to na Atua ia Iehova, nā ô atu ra: E aha i tupu ai to riri, e Iehova, i to mau taata nei, i ta òe i aratai mai mai te fenua mai ra mai Àifiti, mā te mana rahi, e mā te rima pūai? ¹² O te parau hoì to Àifiti e: «I aratai o ia ia rātou ia roohia e te ìno: ia taparahi o ia ia rātou i nià i te mouà, e ia mou roa rātou i te ao nei?» E faaruè i taua riri rahi no òe na, ruri ê aè òe i to òe manaò i te pohe no teie nei mau taata! ¹³ E haamanaò i to mau tāvini ra ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Ìteraèra, ta òe i tapu atu i to òe iho iòà, e ua parau atu ia rātou e: «E faarahi au i to òutou huaai e mai te fetià o te raì ra te rahi, e taua fenua atoà ra ta ù i parau ra, e hōroà ia vau no to òutou na huaai, e na rātou e pārahi e a muri noa atu.» ¹⁴ Ua ruri ê aè ra Iehova i to na manaò i te ìno ta na i parau, e e hōpoi i nià iho i to na ra mau taata.

¹⁵ Ua fāriu mai ra Mōte, pou mai ra i raro mai nià mai i taua mouà ra, e mā nā papa ture ra i tana rima, nā paeàu e piti atoà tei pāpaihia i taua nā papa ra, te tahi pae e te tahi pae tei pāpaihia. ¹⁶ E òhipa na te Atua taua nā papa ra, e te parau i òòtihia i nià iho i taua nā papa ra, e mea òòtihia ia e te Atua. ¹⁷ E ia faaroo aè ra Iotua i te reo o taua feiā ra i te pii-noa-raa, ua parau atu ra o ia ia Mōte: E ùmere tamaì tei te pūhapa ra! ¹⁸ Ua nā ô mai ra rā o ia:

Eere terā ra i te reo ùmere tamaì,
eere hoì i te auē pau,
e reo ùpaùpa rā ta ù e faaroo nei!

¹⁹ E fātata mai ra o ia i te pūhapa, ìte mai ra o ia i taua tafa ra, e te ùpaùparaa, tupu roa aè ra to Mōte riri; taora iho ra i nā papa i tana rima i raro, pararī roa aè ra i te tumu o taua mouà ra. ²⁰ Ua rave iho ra o ia i taua tafa i hāmanihia e rātou ra, ua tūtuì iho ra i te auahi; pāpāhia iho ra e huàhuà roa aè ra, ua ueue atu ra i raro i te pape, e ua faainu atu ra i te tamarii a Ìteraèra i taua pape ra.

²¹ Ua parau atu ra Mōte ia Àarona: I aha mai teie nei mau taata ia òe, i hara rahi roa ai rātou nei ia òe? ²² Ua parau mai ra Àarona: Eiaha e faatupu hua i to riri, e taù fatu e! Ua ìte hoì òe e: tei te parau ìno teie nei feiā. ²³ Ua parau mai hoì rātou ia ù e: «E hāmani òe i te tahi atua no tātou ei nā mua ia tātou! Àreà o Mōte nei, o te taata i aratai mai ia tātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, aore tātou i ìte i to na haereà!» ²⁴ Ua parau atu ra vau ia rātou: E poe àuro to na ra, e ìriti mai ia! E ua hōpoi mai ra rātou ia ù nei; ua tītiri atu ra hoì au i roto i te auahi, noaa mai ra teie nei tafa.

Te utuà

²⁵ E ia hiò aè ra Mōte e te nane noa ra te taata (na Àarona hoì rātou i tiàrepu ia pau rātou i to rātou mau ènemi). ²⁶ Ua tià aè ra Mōte i te ùputa o te pūhapa ra, ua nā ô mai ra: O vai to Iehova ra? O tē horo mai ia ia ù nei! Ua ruru atoà mai ra te mau tamarii atoà a Revi ia na ra. ²⁷ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: A tātati na te taata atoà i tana òe i to na àòò; a haere, e a haere mai hoì, i terā ùputa i terā ùputa e àti noa aè te pūhapa atoà nei, a taparahi ai o te taata o to na iho taeaè, o te taata o to na iho hoa, o te taata o to na iho taata-tupu! ²⁸ Ua nā reira te tamarii a Revi i ta Mōte i parau mai ra: pohe iho ra to taua mau taata ra, e toru atoà tautani i taua mahana ra. ²⁹ Ua nā ô atu ra Mōte: Ua faataa òutou ia òutou iho i teie nei mahana no Iehova, i te raveraa te taata atoà i tana iho tamaiti, e to na iho taeaè, ia hōroà mai hoì o ia i te tahi maitai no òutou i teie nei mahana.

Te tāparuraa Mōte i te Atua ia faaòre i te hara a te nūnaa Ìteraèra

³⁰ E poiòpoi aè ra, ua parau atu ra Mōte i te taata: E hara rahi ta òutou hara i rave iho nei. E i teie nei, e haere au i nià ia Iehova ra: peneiaè o te matara ta òutou hara ia ù. ³¹ Ua hoì atu ra Mōte ia Iehova ra, nā ô atu ra: Âuē! E hara rahi te hara a te mau taata i rave iho nei. Ua hāmani i te tahi atua àuro no rātou. ³² E i teie nei, ia tià ia òe i te faaòre mai i ta rātou hara... e aore ra teie ta ù parau ia òe, o to ù ra iòà ta òe parai atu i roto i te puta i tē pāpāihia e òe ra. ³³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: O tei harahia ia ù nei, o ta ù ia e parai i roto i ta ù nei puta. ³⁴ E tenā na, a haere; e arataì i te mau taata i te vāhi i parauhia atu e au ia òe ra. Inaha, e nā mua taù merahi ia òe; ia tae rā i te mahana e rave ai au ra, ei reira vau e rave ai ia rātou i ta rātou ra hara. ³⁵ Ua tuu mai ra Iehova i te pohe maì i roto i taua feiā ra, no te hāmaniraa i te tafa, ta Àarona i hāmani ra.

Te faaueraa te Atua e tere

33 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A haere, e haere òe e te mau taata atoà ta òe i arataì mai mai Àifiti mai ra; i te fenua ta ù i tapu atu ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa, a nā ô ai au ra e: «E hōroà vau i te reira no to òutou ra huaai.» ² E na ù e tonono i te hoê merahi nā mua ia òe; e na ù e tiàvaru ê atu i te Âti-Tanaana, e te Âti-Àmori, e te Âti-Heta, e te Âti-Periti, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi, ³ i te fenua tahe pape noa te ū e te meri. E òre hoì au e tae atoà i to òutou na tere, e feiā ètaèta hoì òutou, o te pau roa òutou ia ù i te pohe i te aratià na. ⁴ Ìte aè ra te mau taata i te reira ra parau ìno, ua òto iho ra rātou; e aore roa te hoê taata i faaùnaùna. ⁵ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte: E nā ô atu òe i te tamarii a Ìteraèra ra: E feiā ètaèta òutou; ahiri o vau tē haere atoà, nā roto ia òutou, eita e māhia, ua mou òutou ia ù. E tenā na, a haapae na i te mau mea faaùnaùna i nià iho ia òutou na, ia ìte au i ta ù rāveà ia òutou na. ⁶ Ua ìriti aè ra

te tamarii a Ìteraèra i to rātou mau mea faaùnaùna i te pae mouà ra o Hōrepa.

Te Tiàhapa Âmuiraa

⁷ Ua hōpoi atu ra Mōte i te tiàhapa, ua pātia atu ra i rāpaeàu mai i te pūhapa, i te ātea ê i te pūhapa mai ra iho ra te iòà o te Tiàhapa Âmuiraa ra; e te taata atoà i ìmi ia Iehova ra, ua haere ia i rāpaeàu i te Tiàhapa Âmuiraa, i rāpaeàu mai i te pūhapa ra. ⁸ E ua haere anaè Mōte i rāpae, e haere i taua Tiàhapa Âmuiraa ra, ua tià anaè aè ra te taata i nià, tià noa iho ra i te mau ùputa o to rātou atoà mau tiàhapa, hiò noa atu ra ia Mōte nā muri, e ia tomo roa atu o ia i roto i taua tiàhapa ra. ⁹ E tei te tomoraa Mōte i roto i taua tiàhapa ra, ua maìri mai ra taua pou ata ra, ua tià noa iho ra i te ùputa o taua tiàhapa ra; ua paraparau iho ra Iehova ia Mōte. ¹⁰ E ia hiò aè ra taua feiā atoà ra i taua pou ata ra, i te tià-noa-raa i te ùputa o taua tiàhapa ra; ua tià anaè aè ra taua feiā atoà ra i nià, ua haamori i te Atua i te ùputa o to na iho tiàhapa, to na iho tiàhapa, e àti noa aè. ¹¹ Ua paraparau noa mai Iehova ia Mōte, mai te taata e parau noa i mua i te mata o to na ra tauà. E e hoì mai ā o ia i te pūhapa ra; âreà te tauturu iho, te tamaiti a Nuna ra, o Iotua, e taata âpī, aore ia i faaruè i te tiàhapa.

Te àparauraa te Atua ia Mōte

¹² Ua parau atu ra Mōte ia Iehova: Inaha, te parau mai ra òe ia ù e: «E aratai òe i teie nei feiā i nià!» Aita rā òe i faaite mai ia ù i ta òe e tono atoà i to ù nei tere. Ia òe hoì i parau mai ia ù e: «Ua ìte au ia òe e to òe iòà, e ua tiàhia òe e au.» ¹³ E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, ua tiàhia vau e òe, e faaite mai òe ia ù i ta òe rāveà; ia ìte au ia òe, ia tiàhia vau e òe ra. E haamanaò hoì òe e: e taata no òe teie nei nūnaa!

¹⁴ Ua parau mai ra o ia: E nā pihai atoà iho vau ia òe, e e hōroà vau i te faae meta no òe.

¹⁵ Ua parau atu ra Mōte ia na: Ia òre òe ia haere atoà ra, eiaha mātou e arataihia i teie nei. ¹⁶ E aha hoì te mea e ìtea ai e, ua ìtehia mai au,

e to òe atoà ra mau taata, e òe na? Eere ānei ia haere òe e o mātou atoà ra, e taa ê ai au, e to òe nei mau taata, i te taata atoà o te ao nei?

¹⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E nā reira vau, ta òe i parau mai na: ua tiāhia hoì òe e au, ua ìte au ia òe e to iòà.

¹⁸ Ua parau atu ra Mōte: E faaìte mai òe i to òe huru hanahana ra!

¹⁹ Ua parau mai ra o ia: E tuu vau i te maitaì atoà na ù ra nā mua ia òe, e faaìte au i te iòà ra o Iehova nā mua ia òe; te ìte nei hoì au i ta ù i hinaaro i te ìte, e te faaherehere nei au i ta ù i hinaaro i te faaherehere. ²⁰ Ua nā ô mai ra rā o ia: E òre òe e tià ia hiò mai i taù mata, e òre roa hoì te hoê taata e ora ia nā reira i te hiò mai ia ù.

²¹ Ua parau mai rā Iehova: Inaha teie nei vāhi, i pihai iho ia ù nei; ei tiàraa no òe i nià i te mato nei. ²² E ia haere to ù nei huru hanahana nā pihai iho ra, e tuu atu vau ia òe i roto i te taòā mato ra, a tāpoì atu ai au ia òe i taù rima, ia haere au nā pihai iho. ²³ E e ìriti hoì au i taù rima, e e ìte mai òe i taù tua; ârèa taù mata, e òre roa ia e tià ia hiò.

Nā papa ture âpī

34 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A tarai na òe i e piti papa òfai, mai tei mūtaa iho ra te huru; e na ù e pāpaì i te parau i nià iho, i tei pāpaìhia i nià i nā papa i mūtaa iho ta òe i vāvāhi ra. ² E e faaineine òe ia poìpoì; e haere mai òe i te poìpoì roa i nià i te mouà nei o Tinai; tiaì mai ai ia ù i reira, i nià iho i te upoo mouà ra. ³ Eiaha roa rā ei taata ê e haere atoà mai i nià, eiaha roa hoì te hoê taata ia ìtea mai i taua mouà nei e àti noa aè; eiaha atoà te mau nana māmoe, e te puaatoro e àmu haere i pihai iho i taua mouà nei.

⁴ Ua tarai iho ra o ia i nā papa òfai e piti, mai tei mūtaa iho ra te huru. Ua tià aè ra Mōte i nià i te poìpoì roa, haere atu ra i nià iho i taua mouà ra o Tinai, mā nā papa òfai atoà i tana rima, i ta Iehova i faaue mai ia na ra.

⁵ Ua pou mai ra Iehova nā roto i te ata, tià noa iho ra i reira ra, i pihai iho ia na, e ua faaìte mai ra i te iòà ra o Iehova. ⁶ Ua haere iho ra Iehova nā mua ia na, ua parau mai ra: O Iehova, o Iehova, e Atua aroha noa, e te hāmani maitaì rahi, e te faaòromaì rahi, e te maitaì

rahi, e te parau-mau, ⁷ e te vaiiho māite i te aroha e tautani noa atu te uì, e te faaòre i te parau-tià òre, e te hara, e te ìno, e e òre e parau i te taata ìno e e taata ìno òre, i te tāhoora a i te hara a te feiā metua i nià i te tamarii, e i nià atoà i te tamarii a taua mau tamarii ra, e tae noa atu i te toru e te maha o te uì ra! ⁸ Ua rū noa iho ra Mōte, ua piò iho ra tana upoo i raro i te repo, haamori atu ra. ⁹ E ua nā ô atu ra o ia: Ua tiàhia vau e òe, e taù Fatu, teie ta ù parau e haere atoà òe, e taù Fatu, i roto atoà ia mātou, ètaèta noa ihoā rātou; e e faaòre mai òe i ta mātou parau-tià òre e ta mātou hara, e e rave mai òe ia mātou no òe iho.

Te faaâpîraa i te faaauraa faufaa

¹⁰ E ua nā ô mai ra o ia: Inaha, e faaau vau i te faufaa. E e rave au i te mea ùmerehia i mua i te aro o to mau taata atoà na, aore ā i ravehia i te fenua atoà, e àti noa aè teie nei ao; e e ìte te mau taata atoà io òe ra i te huru-ê-raa o taua òhipa ta ù, ta Iehova, e rave ia òe na.

¹¹ E haapaò maitaì òe i ta ù e parau atu ia òe na i teie nei mahana. Inaha, e tiàvaru ê au i te Âti-Tanaana i mua ia òe, e te Âti-Àmori, e te Âti-Heta, e te Âti-Periti, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi. ¹² E ara o te faaau òe i te parau i to taua fenua ta òe e haere na, o te riro hoì ei tiààraa no òe na: ¹³ e tãihitumu rā òe i ta rātou mau fata, e vāvāhi i ta rātou mau tii, e tãpū hoì i te mau ururāau.

¹⁴ Eiaha hoì òe e haamori i te tahi atua ê; e Atua tāhoo hoì Iehova, e iòā tāhoo hoì to na.

¹⁵ O te faaau hoì òe i te faufaa i te taata no te reira fenua, o te haere hoì rātou e haapeu i to rātou mau atua, a hōpoi ai i te tūtia na rātou ra, e o te parau mai rātou ia òe, e e àmu atoà atu ra òe i ta rātou tūtia; ¹⁶ o te rave hoì òe i ta rātou mau tamahine ei vahine na ta òe mau tamarii tamaroa, e o te taiàta taua mau tamahine na rātou ra, i te peeraa i to rātou ra mau atua, tuiau atu ra i ta òe ra mau tamarii, i te taiàtaraa i to rātou mau atua.

¹⁷ Eiaha roa to òe ei atua faatō e hāmanihia.

¹⁸ I te ôroà ra i te Māa faahōpue òre ra, e haapaò òe i te reira. E àmu òe i te māa faahōpue òre e ia ruì hitu, ta ù i parau atu ia òe na, ei te taima haapaòhia ra, i te marama ra o Àpipa, no te mea tei te marama ra o Àpipa to òe haereà mai, mai Àifiti mai ra.

¹⁹ Te mau tamaroa matahiapo ra na ù anaè ia, e te oni matamua no ta òe mau puaa, no te mau puaatoro, e te mau māmoe atoà. ²⁰ Àreà to te âtini fanauà matamua, e hoo òe i te reira i te pinia māmoe; e ia òre ia hoohia e òe, e òòti òe i te àrapoà. E ta òe mau tamaroa matahiapo ra, e tauì òe i te reira; e eiaha rātou e haere faufaa òre noa mai i mua ia ù nei.

²¹ E rave òe i te òhipa i nā mahana e ono ra, âreà i te mahana hitu ra, e faaea noa òe i te reira; i te tau ârote, e i te tau òòtiraa, e faaea hoì òe.

²² E te ôroà i te hepetoma hitu ra, i te oho matamua i te àuhune tītona ra, e haapaò òe i te reira; e te ôroà Haapuèraa Māa i te hopeà o te matahiti ra. ²³ E toru o ta òutou mau tamarii tamaroa ra haereà mai i mua i te aro o te Fatu ra, o Iehova, o te Atua o Ìteraèra, i te matahiti hoê. ²⁴ E tiàvaru ê hoì au i te mau nūnaa i mua ia òe, e faarahi au i to òe na ôtià; e òre roa hoì te hoê e tītau mai i to òe fenua ia haere òe i nià i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, e e toru haereà i te matahiti hoê ra.

²⁵ Eiaha òe e hōpoi mai i te toto o ta ù ra mau tūtia mā te faahōpue; e eiaha roa te hoê vāhi i te tūtia i te ôroà ra i te Pāta e vaiihohia ia ao.

²⁶ Te oho matamua o to òe na fenua, i tei para na, o ta òe ia e hōpoi mai i roto i te fare o to Atua ra, o Iehova.

Eiaha òe e tunu i te pinia puaniho i te ū o te maiaa iho.

²⁷ Ua parau mai hoì Iehova ia Mōte: E pāpā òe i taua parau nei; o te huru hoì teie o te parau o te faufaa ta ù e faaau ia òe, e ia Ìteraèra atoà nei. ²⁸ E piti taau o nā mahana ia Iehova ra, e piti taau hoì ruì. Aore o ia i àmu i te māa, aore hoì i inu i te pape; ua pāpā iho ra o ia i te parau o te faufaa ra, o nā Ture Hoê Àhuru ra, i nià i nā papa òfai ra.

Te hoìraa Mōte i roto i te pūhapa

²⁹ E ia pou mai Mōte i raro, mai nià mai i te mouà ra o Tinai, mā nā papa ture ra e piti i te rima o Mōte, tae mai ra o ia i raro mai nià mai i taua mouà ra; aore aè ra Mōte i ìte e, te ànaàna ra to na ìri mata o ia i paraparau ia na ra. ³⁰ E ia hiò aè ra Àrona, e te mau tamarii atoà a Ìteraèra ia Mōte: inaha, te ànaàna mai ra to na ra ìri mata, mataù aè ra rātou ia haafātata atu ia na. ³¹ Ua pii atu ra rā Mōte ia rātou: ua hoì mai ra Àrona e te mau tāvana atoà o te âmuiraa ia na ra, ua paraparau atu ra Mōte ia rātou. ³² E muri aè ra, ua haere pāatoà mai ra te tamarii atoà a Ìteraèra ia na ra; ua tuu iho ra o ia i te mau parau atoà ia rātou ta Iehova i parau mai ia na i nià i te mouà ra o Tinai. ³³ E oti aè ra ta Mōte parauraa atu ia rātou ra, ua tuu aè ra o ia i te tāpoì i nià i tana mata. ³⁴ Âreà ia haere Mōte i mua i te aro o Iehova e parau ia na ra, ua ìriti aè ra o ia i taua tāpoì ra; e tae noa mai ra i rāpae, e reva noa mai ra hoì o ia i rāpaeà, e ua parau mai ra i te tamarii a Ìteraèra i tei faauehia mai ia na ra. ³⁵ Ìte aè ra te tamarii a Ìteraèra e te ànaàna ra te ìri mata o Mōte; ua tuu faahou aè ra Mōte i te tāpoì i nià i tana mata e ia haere o ia i roto e parau ia Iehova ra.

Te tāpati, e mahana faaearea

35 ¹ Ua haaputupu iho ra Mōte i te âmuiraa atoà ra i te tamarii a Ìteraèra, ua parau atu ra ia rātou: Teie te parau i faauehia mai e Iehova ia rave òutou. ² E tià ia rave i te òhipa i nā mahana e ono ra; âreà te mahana hitu ra, ei mahana moà ia na òutou, e tāpati faaearea no Iehova. O tē rave i te òhipa i te reira mahana, e taparahi pohe-roa-hia ia. ³ Eiaha roa òutou e tahu i te auahi i te mahana tāpati, i to òutou mau fare atoà e àti noa aè.

Te raveraa te nūnaa Ìteraèra i ta na tuhaa

⁴ Ua parau atu ra Mōte i te âmuiraa o te tamarii a Ìteraèra atoà ra, nā ô atu ra: Teie ta Iehova i parau mai, nā ô mai ra: ⁵ E hōpoi òutou i te ô na Iehova, no roto ia òutou iho na. O te taata i tià to na âau, e

hōpoi mai o ia i te ō na Iehova: i te àuro, e te ârio, e te veo; ⁶ e te àhu èreère-tape-moana e te ùraùra, e te ùteùte, e te vavai, e te huruhuru puaaniho. ⁷ E te ìri māmoe oni i rapaau-ùteùte-hia ra, e te ìri teteta, e te rāau titima; ⁸ e te mōrī no te rāmepa, e te rāau noànoà no te monoì faatāhinu ra, e no te mea noànoà ra; ⁹ e te òfaì tema, e te mau òfaì e tuu i roto i te tīputa, e i roto i te tāpoi òuma.

¹⁰ E e haere mai hoì te mau taata âau paari atoà i roto ia òutou, e hāmani i te mau mea atoà i faauehia mai e Iehova ra: ¹¹ te tētene, e te tiàhapa iho, e te tāpoi, e te mau tāpeà, e te mau papa, e te mau teà, e te mau pou, e te mau tiàraa; ¹² te âfata, e nā maurima, te tāpoi, e te àhu pāruru ra; ¹³ te àiraa-māa hoì, e nā maurima, e te mau mea atoà no te reira; e te pāne o te aro ra; ¹⁴ te vairaa-rāmepa hoì ei haamāra-marama, e te mau mea atoà no te reira ra, e te mau rāmepa, e te mōrī ei tiàrama; ¹⁵ e te fata no te mea noànoà ra, e nā maurima; e te monoì faatāvai, e te mea noànoà ra; e te pāruru ùputa no te ùputa o te tētene ra; ¹⁶ te fata tūtia tāauahi, e te âfata veo ôpeàpeà iho, e nā maurima, e te mau mea atoà no te reira ra; te fārii-vai hoì e te tiàraa iho; ¹⁷ e te mau àhu no te àumoa ra, te mau pou, e te mau tiàraa, e te pāruru no te ùputa àumoa ra; ¹⁸ te mau titi hoì no te tētene, e te mau titi no te àumoa, e te mau taura; ¹⁹ e te mau àhu tōroà, ia rave i te tōroà i roto i te vāhi moà ra, e te àhu moà no te tahuà ra, no Àarona, e te mau àhu no tana mau tamarii, no te raverāa i te tōroà tahuà ra.

²⁰ Haere anaè atu ra taua âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra mai mua mai i te aro o Mōte. ²¹ E ua haere mai ra rātou, te taata atoà i tae to na âau, te feiā atoà i tià to rātou âau, ua hōpoi mai ra rātou i te ō na Iehova, no te òhiparaa i te Tiàhapa Âmuiraa ra, e no te mau peu atoà no te reira ra, e no te mau àhu moà ra. ²² O te tāne e te vahine atoà; tei tae te âau ra, ua haere atoà mai ia, ua hōpoi mai ra i te tāpeà, e te poe, e te tāpeà rima, e te hei, e taoà àuro anaè, e ō àuro anaè ta te taata atoà i hōpoi mai na Iehova. ²³ E te feiā e àhu èreère-tape-moana to rātou, e te ùraùra, e te ùteùte, e te vavai, e te huruhuru puaaniho, e te ìri māmoe oni rapaau-ùteùte-hia, e te ìri teteta, ua hōpoi mai ia rātou. ²⁴ E te feiā i hōpoi mai i te ō ârio, e te veo, ua hōpoi mai i te ō

na Iehova. E te feiā e rāau titima tei ia rātou, e au i taua òhipa ra, ua hōpoi mai ia. ²⁵ E te mau vahine âau paari ra, ua nino to rātou rima i te aho, e ua hōpoi mai i tei ninohia e rātou ra: te aho èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai. ²⁶ E te mau vahine i tae te âau, e i ìte ra, ua nino rātou i te huruhuru puaaniho. ²⁷ E ua hōpoi mai ra te feiā tāvana i te òfai tema, e te mau òfai ê iho, e tuu i roto i te tīputa e te tāpoi òuma, ²⁸ e te rāau noànoà, e te mōrī ei māmarama, e no te monoì faatāhinu ra, e no te tūtia noànoà ra. ²⁹ E ò âau tae ta te tamarii a Ìteraèra i hōpoi mai na Iehova; te mau tāne e te mau vahine atoà tei hinaaro te âau i te hōpoi mai, no te mau òhipa atoà ta Iehova i parau mai i te vaha ra o Mōte e, e rave.

To Petareèra e o Àhoriapa haamataraa i te òhipa

³⁰ Ua parau atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra: Inaha, ua parau aè nei Iehova i te tamaiti a Ùri a Hura, no te ôpū o Iuta, i to na ra iòà ia Petareèra. ³¹ E ua faaî o ia ia na i te vārua o te Atua, i te paari, e te àravihi, e te ìte, i te mau òhipa atoà ra, ³² ei ìmi i te òhipa rii nehenehe ra ei rave i te òhipa àuro, e te ârio, e te veo, ³³ e òòti hoì i te òfai ia haamauhia i roto i te vairaa ra, ei òòti rāau hoì no te mau òhipa nehenehe atoà ra. ³⁴ E ua faaite o ia ia na ia ìte o ia i te haapii ia vētahi ê, rāua atoà o Àhoriapa a Àhitemata, no te ôpū o Tana ra. ³⁵ O ta na ia i faaî i te paari âau, ei rave i te mau òhipa atoà ra; i ta te òòti òfai ra, e ta te rave òhipa paari ra, e ta te faaùnaùna àhu ra, i te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai, e ta te rāraa àhu ra, e tià hoì ia ìmi e ia rave i te mau òhipa atoà e rave rahi te huru ra.

36 ¹ Ua rave iho ra Petareèra e o Àhoriapa, e te mau taata atoà i paari te âau, i ta Iehova i tuu i te paari i roto ra, e te ìte e ìte ai i te rave, i te mau òhipa atoà no te vāhi moà ra, mai ta Iehova i parau mai ra.

² Na Mōte hoì i parau ia Petareèra, e ia Àhoriapa, e te mau taata atoà i paari te âau, i ta Iehova i tuu i te paari i roto ra, e te feiā atoà i tae te âau, e haere mai e rave i taua òhipa ra. ³ E tuuhia atu ra e Mōte

taua ō atoà ra ia rātou, i ta te tamarii a Ìteraèra i hōpoi mai no taua òhipa ra, no te vāhi moà ia rave ra. E ua hōpoi noa mai ā rātou ia na i te taoà hōpoi noa i te mau poi poi atoà ra. ⁴ E taua mau taata paari, tei rave i taua mau òhipa moà ra, haere anaè mai ra te taata atoà mai te òhipa mai ta na i rave ra. ⁵ Ua parau mai ra rātou ia Mōte, nā ô mai ra: E taoà rahi hua ta te mau taata e hōpoi mai nei no te òhipa ta Iehova i parau mai ra e rave, e toe ia. ⁶ Ua faaue iho ra Mōte, e poro-haere-hia atu ra e àti noa aè te pūhapa e: A tirā na te mau tāne e te mau vahine atoà i te rave i te taoà ō no te vāhi moà ra! Òre aè ra te mau taata e hōpoi faahou mai. ⁷ E taoà rahi hoì tei noaa, e hope roa te mau òhipa atoà i te oti, e e toe ā.

Te vāhi moà

⁸ E taua mau taata āau paari ra, i tei rave i te òhipa tētene ra, hāmani iho ra rātou i te pāruru vavai tāvirihia ra hoê àhuru; e te èreère-tape-moana, e te ùraùra, e te ùteùte, mā te tērupi òhipa faanehenehe hoì i te raveraahia ra. ⁹ Hoê taau mā vaù tūpiti i te maoro o te pāruru àhu hoê, e maha hoì tūpiti i te âano o te àhu hoê; hoê ā hete fāito o taua mau àhu atoà ra. ¹⁰ O e pae àhu ra, i tià-honohono-hia ia e ana; e o e pae hoì àhu i tià-honohono-atoà-hia ia e ana. ¹¹ E ua hāmani iho ra o ia i te haavaro èreère-tape-moana i te hiti o te hoê àhu ra; i te hiti i rāpaeàù, i te tiààtiraa ra, e nā reira atoà o ia i te hāmani i te hiti i rāpaeàù e te tahi àhu ra, i te tiààtiraa atu i te tahi. ¹² E pae àhuru ana haavaro i hāmani i te hiti o te hoê àhu; e pae àhuru hoì ana haavaro i hāmani i te hiti o te tahi àhu, o tē tiààtihia i te tahi ra, o tē haavaro i àti ai te tahi àhu i te tahi. ¹³ Hāmani iho ra hoì o ia i te tāpeà àuro e pae àhuru, e ua tātati iho ra i taua mau àhu ra te tahi i te tahi, i taua mau tāpeà ra. Riro atu ra ei tētene hoê.

¹⁴ Hāmani iho ra hoì o ia i te àhu huruhuru puaaniho no te tiàhapa i nià iho i te tētene ra; hoê àhuru àhu i hāmanihia e ana e hoê tiàhapa. ¹⁵ E toru àhuru tūpiti i te àhu hoê i te maoro, e maha hoì tūpiti i te âano i te àhu hoê; hoê ā hete fāito i taua mau àhu atoà hoê àhuru hoê tiàhapa ra. ¹⁶ E ua tià honohono iho ra o ia i nā àhu e pae ra, e taa atu

ra ia, e nā àhu hoì e ono ra, e taa atu ra te reira. ¹⁷ Hāmani iho ra o ia i te haavaro e pae àhuru i te hiti i rāpaeàu i taua àhu ra i te tiààtiraa, e ua hāmani atoà o ia i te haavaro e pae àhuru i te hiti o te hoê àhu ia tiààtihia atu i te tahi. ¹⁸ E ua hāmani hoì o ia i te tāpeà veo e pae àhuru ei tiààti i taua tāpoì ra, ia riro ei hoê. ¹⁹ Hāmani iho ra hoì o ia i te tāpoì ìri māmoe oni rapaau-ùteùte-hia no taua tiàhapa ra, e te tahi tāpoì ìri teteta i nià iho ra.

²⁰ Tarai iho ra hoì o ia i te papa no te tētene; i te rāau ra e titima, e faatià noa i nià. ²¹ Hoê anaè àhuru tūpiti i taua mau papa atoà ra i te maoro, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti te papa hoê i te âano. ²² E piti âuri i te papa hoê, hoê ā hete te tahi e te tahi; i nā reira o ia i te rave i taua mau papa atoà no te tētene ra. ²³ Hoê taau a rātou papa i tarai no te tētene i te pae i apatoà i te pae i te rima àtau ra. ²⁴ Hāmani iho ra hoì o ia i te tiàraa ârio e maha àhuru, no raro aè i nā papa hoê taau ra; e piti tiàraa hoê papa, no nā âuri e piti ra, e piti hoì tiàraa hoê papa, no nā âuri e piti. ²⁵ Tarai iho ra hoì o ia i te papa hoê taau, no te tahi pae tētene i te pae i apatoèrau ra, ²⁶ e nā tiàraa ârio hoì e piti taau, e piti tiàraa i raro aè i te papa hoê, e piti hoì tiàraa i raro aè i te tahi papa. ²⁷ Tarai iho ra hoì o ia i nā papa e ono no te tahi pae tētene, i te pae i te tooà-o-te-rā ra. ²⁸ E ua tarai iho ra o ia i e piti papa no nā peho tētene i te tahi pae e te tahi pae. ²⁹ E i haamauhia te reira i raro e i nià atoà i te pōtaa hoê, hoê ā hete i taua nā papa ra i te hāmaniraa no nā peho e piti ra. ³⁰ E vaù hoì papa, hoê àhuru mā ono hoì tiàraa, e tiàraa ârio, taìpiti tiàraa i raro aè i te papa hoê e àti noa aè. ³¹ Tarai iho ra hoì o ia i te teà, i te rāau titima, o e pae ra no te mau papa i te tahi pae tētene, ³² e o e pae hoì teà no te mau papa i te tahi pae tētene, e o e pae hoì teà no te mau papa i te ôpani o te tētene, i te pae i te tooà-o-te-rā ra; ³³ e i ravehia e ana tei rōpū ra teà, ia nā rotopū i te mau papa atoà ra e tae roa atu ra i te tahi hopeà, e te tahi hopeà. ³⁴ E ua vehi hoì o ia i te mau papa i te àuro, e e àuro hoì te mau pōtaa ta na i hāmani, ei òòmora no te mau teà ra, e ua vehi atoà hoì o ia i te mau teà i te àuro.

³⁵ Hāmani iho ra hoì o ia i te pāroru àhu èrèèrè-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai i tāvirihia, mā te tērupi òhipa faanehenehe i te raveraahia ra. ³⁶ Tarai iho ra hoì o ia i nā pou titima e maha no taua pāroru ra, e vehi iho ra i te àuro; e e àuro atoà hoì te mau tāpeà; e ua faatō iho ra o ia i nā tiàraa ârio e maha no taua mau pou ra. ³⁷ Hāmani atoà iho ra o ia i te pāroru àhu èrèèrè-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai i tāvirihia, e te òhipa nehenehe, no te ùputa tētene ra. ³⁸ E te reira hoì puè pou e pae, e nā tāpeà hoì; e i vehi hoì o ia i nā tāpoi i nià iho ra, e nā tātia ra i te àuro; ârèa nā tiàraa e pae ra, e veo ia.

Te âfata o te mau parau faaite

37 ¹ Ua tarai iho ra Petareèra i te âfata, e titima te rāau; e piti tūpiti e âfa tūpiti te roa, hoê tūpiti e âfa tūpiti te âano, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti te teitei. ² E vehi iho ra o ia i te reira i roto e i rāpae i te àuro maitai, hāmani iho ra hoì te hei àuro e àti noa aè. ³ Ua faatō iho ra o ia i te pōtaa àuro e maha, no nā hiti e maha ra; e piti pōtaa i te tahi pae, e piti hoì pōtaa i te tahi pae. ⁴ Ua hāmani iho ra hoì o ia i nā maurima i te rāau titima, e ua vehi iho ra i te àuro. ⁵ Ua òòmo iho ra hoì o ia i nā maurima nā roto i te mau pōtaa, i nā hiti o te âfata ra, ei hōpoiraa i taua âfata ra. ⁶ Hāmani iho ra o ia i te tāpoi, e àuro maitai ia; e piti tūpiti e âfa tūpiti te roa, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti te âano. ⁷ Hāmani iho ra hoì o ia i nā tērupi àuro e piti, i nā hiti e piti o te tāpoi ra; i te maa àuro tūpai-tāatoà-hia hoê ra, ⁸ hoê tērupi i te tahi hiti, hoê hoì tērupi i te tahi hiti; i nià iho i nā hiti e piti o te tāpoi, taua nā tērupi ta na i hāmani ra. ⁹ Te tītoo ra nā tērupi i te pererau nā nià, i te tamaruraa i te tāpoi i to rāua pererau, i tīraha hoì to rāua aro te tahi i te tahi; i fāriu tià hoì te mata o taua nā tērupi ra i te tāpoi.

Te àiraa-māa no te pāne o te aro

¹⁰ E tarai iho ra o ia i te àmuraa māa, e titima te rāau; e piti tūpiti te roa, hoê tūpiti te âano, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti te teitei. ¹¹ Vehi iho ra hoì o ia i te reira i te àuro maitai, e ua hāmani hoì i te hei àuro e

àti noa aè. ¹² E ua faaurupae hoì o ia i taua àiraa-māa ra e àti noa aè, e maha rima i te âano; e ua hāmani iho ra hoì i te hei àuro no taua urupae ra e àti noa aè. ¹³ Faatō iho ra hoì o ia i te pōtaa àuro e maha, haamau iho ra i taua nā pōtaa ra i nā hiti e maha i nià i nā âvae e maha ra. ¹⁴ I pihaì iho i te urupae o taua nā pōtaa ra; ei òòmora a maurima ei hōpoiraa i taua papa ra. ¹⁵ Taraihia iho ra o ia i nā maurima, e titima te rāau, vehi iho ra i te reira i te àuro; ei hōpoiraa i taua àiraa-māa ra. ¹⁶ Hāmani iho ra hoì o ia i te mau âuà no te àiraa-māa, e te mau merēti, e te mau âuà tumiama, e te mau âuà èè iho, e te mau fārii i tei inuhia, ia hōpoiha ra; e àuro maitaì anaè ia.

Te vairaa-rāmepa e hitu âmaa

¹⁷ Ua hāmani iho ra o ia i te vairaa rāmepa àuro maitaì ra. E vairaa-rāmepa hāmani-fatafata-òre-hia ta na i hāmani. Te tari iho, e te maa, te mau fārii, te mau pona, e te mau tiare, hoê ā ia maa àuro. ¹⁸ E ono hoì maa i te maaraa no roto i nā pae e piti ra; e toru maa i te tahi pae vairaa-rāmepa, e toru maa i te tahi pae vairaa-rāmepa. ¹⁹ E toru fārii to te hoê maa, mai te huero tetati te huru, e toru pona, e toru hoì tiare; e toru hoì fārii mai te huero tetati te huru i te tahi maa, e toru pona, e toru hoì tiare — mai te reira hoì to na maa e ono no taua vairaa-rāmepa ra. ²⁰ E to nià i taua vairaa-rāmepa ra, e maha ia fārii mai te huero tetati te huru, e to rātou mau pona, e to rātou mau tiare. ²¹ Hoê pona i raro aè i nā maa e piti ra, e hoê hoì pona i raro aè i nā maa e piti ra, e hoê hoì pona i raro aè i nā maa e piti ra — o nā maa ia e ono no taua vairaa-rāmepa ra. ²² Te mau pona, e te mau maa ra, hoê ā ia maa àuro; e taua vairaa-rāmepa atoà ra, hoê ā ia òhipa àuro maitaì ra. ²³ Hāmani iho ra hoì o ia i nā àmaraa e hitu ra, e nā pāòti, e nā fārii pāòti hoì, e àuro maitaì anaè ia. ²⁴ Hoê tārēni àuro maitaì i taua vairaa-rāmepa ra, e te mau mea atoà no te reira, i te hāmaniraahia e ana ra.

Te fata no te tūtuiraa i te mea noànoà

²⁵ Hāmani iho ra hoì o ia i te fata ei tūtuiraa mea noànoà e titima te rāau; hoê tūpiti te maoro, hoê hoì tūpiti te âano; e mea fāito nā hiti e maha, e piti rā tūpiti te teitei. E nā tara atoà ra hoê ā ia rāau. ²⁶ Ua vehi iho ra hoì o ia i te àuro maitaì, o nià iho, e nā hiti atoà e àti aè, e nā tara atoà hoì, e ua faahei hoì i te hei àuro e àti noa aè. ²⁷ Hāmani iho ra o ia i nā pōtaa àuro i raro aè i te hei ra, i te tahi hiti e te tahi hiti; i te tahi pae e te tahi pae, ei òòmora a i nā maurima ei hōpoiraa. ²⁸ Tarai iho ra o ia i nā maurima ra e titima te rāau, e ua vehi iho ra hoì i te reira i te àuro.

²⁹ Hāmani atoà iho ra hoì o ia i te monoì moà faatāvai ra, e te tumiama maitaì noànoà ra; mai ta te putu taoà noànoà e rave ra.

Te fata no te mau tūtia e te fārii

38 ¹ Hāmani iho ra hoì o ia i te fata tūtia tāauahi, e titima te rāau, e pae tūpiti te roa, e pae hoì tūpiti te âano; e mea fāito nā hiti e maha, e toru rā tūpiti te teitei. ² Hāmani iho ra hoì o ia i nā tara, i nā poro e maha ra, hoê ā ia rāau e te fata iho taua nā tara ra; e vehi iho ra o ia i te veo. ³ Hāmani iho ra hoì o ia i te mau mea atoà o te fata ra; i te mau pāni rehu, e te mau tāipu, e te mau âuà, e te mau pātia, e te mau fārii auahi; e veo anaè te mau fārii atoà ta na i hāmani. ⁴ Hāmani iho ra o ia i te âfata veo ôpeàpeà, no taua fata ra, i raro aè i te fata, i rōpū mau i taua fata ra. ⁵ Ua faatō iho ra o ia i nā pōtaa e maha, no nā poro e maha i taua âfata veo ra, ei òòmora a maurima ra. ⁶ Tarai iho ra o ia i nā maurima, e titima te rāau, vehi iho ra hoì i te veo. ⁷ Ua òòmo iho ra o ia i nā maurima nā roto i nā pōtaa ra, i te hiti o te fata ra, ei hōpoiraa i taua fata ra. E papa taua fata ra, e te fatafata i roto i te hāmaniraahia e ana.

⁸ Hāmani iho ra o ia i te fārii-vai veo, e e veo hoì te tiàraa, no te mau hiò o te tiàà vahine i haaputuputu i te ùputa o te fare Tiàhapa Âmuiraa ra.

Te mau pāroru o te àumoa

⁹ E na na hoì i hāmani i te àumoa o te tētene ra; e mau pāroru vavai tāvirihia to te àumoa i te pae i apatoà, i te pae àtau ra, hoê hānere tūpiti te roa, ¹⁰ to reira tau pou hoê taau ia, e to rātou mau tiàraa veo hoê taau; âreà te mau tāpeà, e te mau tātìà no taua mau pou ra, e ârio ia. ¹¹ E to te pae i apatoèrau ra mau pāroru, hoê hānere tūpiti ia i te roa; e to reira hoì tau pou hoê taau, e to rātou mau tiàraa veo hoê taau; âreà te mau tāpeà, e te mau tātìà no taua mau pou ra, e ârio ia. ¹² E to te pae i te tooà-o-te-rā ra mau pāroru, e pae àhuru ia tūpiti i te roa, e to reira hoì tau pou hoê àhuru, e to rātou mau tiàraa veo hoê àhuru; âreà te mau tāpeà, e te mau tātìà no taua mau pou ra, e ârio ia. ¹³ E to te pae i te hitià-o-te-rā ra mau pāroru, e pae àhuru ia tūpiti i te roa. ¹⁴ Te mau pāroru i te tahi pae ùputa ra, hoê àhuru mā pae ia tūpiti i te roa, e to reira tau pou e toru, e to rātou mau tiàraa e toru; ¹⁵ e to te tahi pae ùputa àumoa — i te tahi pae e te tahi pae — e pāroru atoà, hoê àhuru mā pae tūpiti te roa, e to reira tau pou e toru, e to rātou mau tiàraa e toru. ¹⁶ E vavai tāvirì-anaè-hia te mau pāroru àumoa atoà e àti noa aè. ¹⁷ E te mau tiàraa no te mau pou ra, e veo ia; âreà te mau tāpeà, e te mau tātìà i taua mau pou ra, e ârio ia; e te mau tāpòì i te pae i nià iho ra, e ârio atoà ia; i tātìà-atoà-hia te mau pou àumoa atoà i te ârio. ¹⁸ E vavai tāvirì hoì te pāroru no te ùputa o taua àumoa ra, i faanehenehehia i te mea èreè-re-tape-moana, e te ùraùra, e te ùteùte; hoê taau tūpiti i te roa, e pae tūpiti i te teitei, i fāito atoà i te mau pāroru o te àumoa atoà ra. ¹⁹ E to reira hoì tau pou e maha, e to rātou mau tiàraa veo e maha; âreà te mau tāpeà ra, e ârio ia; e te mau tāpòì i te pae i nià iho ra, e te mau tātìà, e ârio ia. ²⁰ E te mau titi atoà no te tētene, e to te àumoa e àti noa aè, e veo anaè ia.

Te rahiraa taoà fenua i faaòhipahia

²¹ O te huru ā teie o te tētene — oia te tētene ture ra — tei parauhia e Mōte, e i tuuhia i te rima o te Àti-Revi, i raro aè ia Ìtamara a Àarona tahuà ra. ²² Na Petareèra a Ùri a Hura, no te ôpū o Iuta, i hāmani i

te mau mea atoà a Iehova i parau mai ia Mōte ra; ²³ oia o Àhoriapa a Àhitemata, no te ôpū o Tana, e taata òòti òfaì, e rave òhipa paari, e te faanehenehe àhu, i te mea èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai.

²⁴ Te àuro i pau i taua òhipa ra, te òhipa atoà no taua vāhi moà ra — oia te àuro ò ra — hoê taau e mā iva i te tārēni, e hitu hānere tētera, i te tētera o te vāhi moà ra. ²⁵ E te ârio a to te âmuiraa atoà i taiòhia ra, hoê ia hānere i te tārēni, e hoê ia tautani, e hitu hoì hānere, e hitu àhuru, e pae tiàhapa i te tētera, i te tētera o te vāhi moà ra. ²⁶ Hoê taata hoê peta, oia te âfa tētera nei, i te tētera o te vāhi moà ra, i taua feiā atoà i taiòhia ra, i tei tae i te piti o te àhururaa o to na ra matahiti e tei tiàhara atu, e ono hānere, e toru tiàhapa i te tautani, e pae hānere, e pae àhuru taua feiā ra. ²⁷ E taua mau tārēni ârio hoê hānere ra, o tei faatōhia ia ei tiàraa no te mau papa o te vāhi moà ra, e ei tiàraa no te mau pou o te pāroru ra, hoê hānere tiàraa, no taua mau tārēni hoê hānere ra, hoê tārēni hoê tiàraa. ²⁸ E taua mau tētera hoê tautani, e hitu hānere, e hitu àhuru, e pae tiàhapa ra, tei te mau tāpeà ia no te mau pou ra, e tei tāpoìhia hoì i nià iho ra, e tei tātiàhia ra. ²⁹ E te veo i taua ò ra, e hitu àhuru ia tārēni, e piti tautani e maha hānere tētera. ³⁰ Tei te mau tiàraa te reira no te mau pou o te ùputa no te Tiàhapa Âmuiraa, e tei te fata veo ra, e te âfata veo iho, e te mau mea atoà no taua fata ra, ³¹ e tei te mau tiàraa hoì no te àumoa e àti noa aè, e te mau tiàraa no te ôpani o te àumoa ra, e tei te mau titi atoà o te tētene ra, e te mau titi atoà o te àumoa e àti noa aè.

Te mau àhu o te tahuà rahi: te èfota

39 ¹ Hāmani iho ra rātou i te àhu òhipa, i te àhu èreère-tape-moana ra, e te ùràùra, e te ùteùte, ei raveraa i te òhipa i te vāhi moà ra. E ua hāmani atoà rātou i te àhu moà no Àarona, i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

² E ua hāmani hoì o ia i te tīputa, e àuro, e te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ra. ³ Tiàpaìpaì iho ra rātou i te àuro e pārahurahu atu ra e te rairai, òtiòti iho ra hoì ei niuniu, ei

òhipa i te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai; mā te òhipa nehenehe. ⁴ Hāmani iho ra hoì rātou i te tāpoì rii taponu, no taua tīputa ra, ia tāāti-atoà-hia atu, tei te hiti te tāātiraa. ⁵ E te tātua òhipa rii nehenehe no te tīputa, i nià iho ra; hoê ā ia taoà i te òhiparaahia: e àuro ā, e te mea èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ra, i ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra. ⁶ Tuu iho ra hoì rātou i nā òfaì tema i roto i te fārii àuro, nā òfaì i òòtihia te iòà o te tamarii a Ìteraèra i nià iho ra, mai te òòti tāpeà rima ra. ⁷ Tuu iho ra rātou i te reira i nià iho i nā tāpoì rii taponu o te tīputa, ei òfaì manaòraa no te tamarii a Ìteraèra, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

Te tāpoì òuma

⁸ Hāmani iho ra rātou i te tāpoì òuma òhipa nehenehe ra, mai te rave i te tīputa ra: i te àuro, e te àhu èreère-tape-moana, e te ùràùra, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ra. ⁹ E mea fāito nā hiti e maha; e mea àpi te tāpoì òuma ta rātou i hāmani; hoê tiàpana te roa, hoê hoì tiàpana te āano ia àpi. ¹⁰ Haamau iho ra rātou i te òfaì i roto e maha nānaì: tei mūtaa iho ra nānaì, e àtama ia, e te topatio, e te pereteta; ¹¹ e te piti o te nānaì ra, e nefeta ia, e te tafira, e te ieroma; ¹² e te toru o te nānaì ra, e retema ia, e te tepu, e te àtereme; ¹³ e te maha o te nānaì ra, e taretita ia, e te tema, e te itefe. Ua haamauhia ia e àti noa aè i roto i te fārii àuro òhipa rii nehenehe ra. ¹⁴ Hoê àhuru e mā piti taua nā òfaì ra, ua au i nā iòà o te tamarii a Ìteraèra; e i òòtihia to rātou mau iòà, mai te òòti tāpeà rima ra, o te òfaì o te iòà, e au aè ra i nā ôpū tino àhuru mā piti ra. ¹⁵ Hāmani iho ra rātou i nā fifi àuro maitaì ôfirifiri i nā hiti no taua tāpoì òuma ra. ¹⁶ Hāmani iho ra hoì rātou i e piti tāpeà àuro, e e piti hoì pōtaa àuro, tuu iho ra rātou i nā pōtaa i nā hiti i nià i taua tāpoì òuma ra. ¹⁷ Ua òòmo aè ra rātou i nā fifi àuro ôfirifiri e piti nā roto i nā pōtaa e piti, i nā hiti i nià i taua tāpoì òuma ra; ¹⁸ e nā hopeà i taua nā fifi ôfirifiri ra, haamau iho ra rātou i te reira i nā tāpeà e piti, e tāāti atu ra i nā tāpoì taponu o te tīputa i te pae i mua ra. ¹⁹ Hāmani iho ra hoì rātou i e piti ā pōtaa

àuro, tuu iho ra i nā hiti i raro i taua tāpoì òuma ra, i te hiti i roto, i tei piri i te tīputa ra. ²⁰ Hāmani iho ra hoì rātou i e piti ā pōtaa àuro, haamau iho ra i nā tāpoì rii taponono o te tīputa, i nā hiti i raro i te pae i mua ra, i pihai iho i te vāhi i tāàtihia i te òhipa nehenehe o te tīputa ra. ²¹ Tāamu iho ra rātou i nā pōtaa o te tāpoì òuma ra i nā pōtaa o te tīputa, i te hoê tāamu èreère-tape-moana; ia àti te tāpoì òuma i te òhipa nehenehe o te tīputa, ia òre te tāpoì òuma ia taa ê i te tīputa, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

Te tahi atu mau àhu moà

²² Hāmani iho ra rātou i te àhu roroa o te tīputa, e mea rāraahia, e te èreère-tape-moana e àti aè. ²³ E âpoo tei rōpū i taua àhu roroa ra, mai te âpoo i te àhu tamaì ra; e i àverehia te hiti âpoo ra ia òre ia mahae. ²⁴ Hāmani iho ra rātou i te rēmuna nā nià i te hiti o taua àhu roroa ra, i te mea èreère-tape-moana, e te ùràura, e te ùteùte, e te vavai tāvirihia ra; ²⁵ hāmani iho ra hoì rātou i te oe àuro maitai; e ua haamau iho ra i taua mau oe ra i roto i te ārea rēmuna, nā nià i te hiti o te àhu roroa, nā roto i te ārea o te mau rēmuna e àti noa aè: ²⁶ hoê oe hoê rēmuna, hoê oe hoê rēmuna, nā te hiti o taua àhu ra e àti noa aè ia rave i te tōroà ra, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

²⁷ Hāmani iho ra hoì rātou i te àhu òòmo vavai, e mea rāraahia, no Àrona e nā tamarii na na ra; ²⁸ e te tāupoo vavai, e te tāamu upoo vavai nehenehe ra; e te tātohe vavai tāvirihia ra; ²⁹ e te tātua vavai tāvirihia, i faanehenehehia i te mea èreère-tape-moana, e te ùràura, e te ùteùte, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra. ³⁰ Ua hāmani atoà hoì rātou i te mea ànaàna no te hei moà ra, e àuro maitai anaè ia, pāpai iho ra rātou i nià iho, mai te parau i òòtihia i nià i te tāpeà rima ra: Ia moà to Iehova. ³¹ Ua tāamu iho ra rātou i te hoê tāamu èreère-tape-moana i nià iho, ei haamauraa i nià i te tāupoo i te pae i mua ra, ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

Te hoperaa o te òhipa

³² Oti roa aè ra taua òhipa tētene ra, i te Tiàhapa Âmuiraa ra. Ua rave hoì te tamarii a Ìteraèra i te mau mea atoà a Iehova i parau mai ia Mōte ra. Na rātou ia i rave. ³³ Ua hōpoi rātou i te tētene ia Mōte: te tiàhapa, e te mau mea atoà no te reira, te mau tāpeà ra, te mau papa ra, te mau teà ra, e te mau pou ra, e te mau tiàraa; ³⁴ e te tāpoi ìri māmoe oni i rapaau-ùteùte-hia ra, e te tāpoi ìri teteta ra, e te àhu pāroru ra ei pāroru; ³⁵ te âfata Ture ra, e nā maurima atoà, e te tāpoi; ³⁶ te àiraa-māa, e te mau mea atoà no te reira, e te pāne o te aro ra; ³⁷ te vairaa-rāmepea àuro maitai e te mau rāmepea iho — te mau rāmepea i faanoho-maitai-hia ra — e te mau mea atoà no te reira ra, e te mōri ei haamāramarama; ³⁸ e te fata àuro ra, e te monoì faatāvai ra, e te tumiama noànoà ra, e te pāroru no te ùputa tiàhapa ra; ³⁹ e te fata veo ra, e te âfata veo iho, nā maurima ra, e te mau mea atoà no te reira, e te fārii-vai e te tiàraa iho; ⁴⁰ e te mau pāroru àumoa, e te mau pou, e te mau tiàraa, e te pāroru no te ùputa àumoa ra, te mau taura, e te mau titi, e te mau mea atoà no te tētene, no te Tiàhapa Âmuiraa ra; ⁴¹ e te mau àhu no te òhipa i roto i te vāhi moà ra, e te mau àhu moà no te tahuà ra, no Àarona, e te mau àhu no nā tamarii na na, ia rave i te tōroà tahuà ra. ⁴² Te mau mea atoà ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, ta te tamarii a Ìteraèra ia i rave, e oti roa aè ra te mau òhipa atoà. ⁴³ E ia hiò aè ra Mōte i taua mau òhipa atoà ra: inaha, ua oti roa i te ravehia e rātou, i ta Iehova i parau mai ra. I nā reirahia ia e rātou i te rave. E ua faaora mai ra Mōte ia rātou.

Te haamaitairaa i te Tētene

40 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² Ei te mahana matamua, i te marama matamua ra, e faatià ai òe i te Tiàhapa Âmuiraa nei. ³ E na òe e tuu i te âfata Ture i roto, a pāroru ai i te âfata i te pāroru. ⁴ E na òe e hōpoi i te àiraa-māa i roto, e e faanahonaho hoì i tei faanahonahohia i nià iho ra. E e hōpoi hoì òe i te vairaa-rāmepea i roto, a tuu ai i te mau àmaraa i nià iho. ⁵ E tuu hoì òe i te

fata àuro no te tūtia noànoà i mua i te âfata Ture ra, e e faauta hoì i te pāroru no te ùputa tētene ra. ⁶E e faatià òe i te fata tūtia tāauahi i mua atu i te ùputa Tētene, i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁷E e tuu hoì òe i te fārii-vai i te ārea i te Tiàhapa Âmuiraa e te fata ra, a tuu ai i te pape i roto. ⁸E faatià hoì òe i te àumoa e àti noa aè, e faauta hoì i te pāroru no te ùputa àumoa ra. ⁹E rave hoì òe i te monoì faatāvai ra, a faatāvai ai i te Tētene, e te mau mea atoà i roto ra; e nā reira òe i te haamoà atu i te mau mea atoà no te Tētene, ia moà ia. ¹⁰E e faatāvai òe i te fata tūtia tāauahi, e te mau mea atoà no te reira, e nā reira i te haamoà i taua fata ra, ia riro ei fata moà roa. ¹¹E faatāvai hoì òe i te fārii-vai e te tiàraa iho; e nā reira òe i te haamoà i te reira. ¹²A aratai ai òe ia Àarona e tana mau tamarii i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, a hōroi ai ia rātou i te pape. ¹³A faaàhu ai òe ia Àarona i te mau àhu moà, a faatāhinu ai, e nā reira òe i te haamoà ia na, ia rave o ia i te tōroà tahuà i mua ia ù nei. ¹⁴E e aratai atoà òe i tana puè tamarii ia na, a faaàhu ai ia rātou i te àhu òòmo, ¹⁵e faatāhinu hoì òe ia rātou, mai ta òe i faatāhinu i to rātou ra metua ia rave rātou i te tōroà tahuà i mua ia ù nei. E riro hoì to rātou faatāhinuraahia ei tāpao no te tōroà tahuà e vaiiho-tāmau-hia ia rātou, e tae noa atu i to rātou ra mau uì atoà ra. ¹⁶Nā reira atu ra hoì Mōte, te mau mea atoà ta Iehova i parau mai ia na ra. O ta na ia i rave.

Te faatiàraa Mōte i te Tiàhapa Âmuiraa

¹⁷Tei te marama matamua, i te piti o te matahiti, e tei te mahana matamua hoì o taua marama ra, i faatiàhia ai te Tētene i nià. ¹⁸Faatià aè ra Mōte i te tētene; haamau iho ra i te mau tiàraa, faatià aè ra i te mau papa, òòmo aè ra i te mau teà, faatià aè ra hoì i te mau pou. ¹⁹Hōhora aè ra o ia i te tiàhapa i nià iho i te tētene, e ua tuu aè ra hoì i te tāpoi i te reira i nià roa iho, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra. ²⁰Ua rave iho ra o ia i nā papa ture ra, ua tuu iho ra i roto i te âfata; òòmo aè ra i nā maurima i roto i nā pōtaa o te Âfata ra, tuu atu ra i te tāpoi i nià iho i te Âfata. ²¹Ua hōpoi hoì o ia i te Âfata i roto i te

Tētene; faauta aè ra i te àhu pāroru i nià, pāroru atu ra i te âfata Ture ra, ta Iehova hoì i faaue ia Mōte ra.

²² Tuu iho ra o ia i te àiraa-māa i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, i te hiti o te tētene i te pae i apatoèrau ra, i rāpaeàu atu nei i te pāroru ra, ²³ faanahonaho iho ra hoì o ia i te pāne i nià iho i mua i te aro o Iehova, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

²⁴ Tuu iho ra o ia i te vairaa-rāmepea i roto i te Tiàhapa Âmuiraa i te pae i apatoà o te Tētene ra, fāito aè ra i te àiraa-māa ra; ²⁵ tūtui atu ra o ia i te rāmepea i mua i te aro o Iehova, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

²⁶ Tuu iho ra o ia i te fata àuro i roto i te Tiàhapa Âmuiraa i mua atu i te pāroru ra, ²⁷ e ua tūtui iho ra o ia i te tumiama noànoà i nià iho ra, ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

²⁸ E ua faauta aè ra o ia i te pāroru i te ùputa o te Tētene ra. ²⁹ Ua tuu iho ra o ia i te fata tūtia tāauahi i mua atu i te ùputa Tētene, i te Tiàhapa Âmuiraa ra, a haapee ai o ia i te tūtia tāauahi e te tūtia àmu i nià iho, ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

³⁰ Ua tuu iho ra hoì o ia i te fārii-vai i te ārea i te Tiàhapa Âmuiraa e te fata ra, e ua tuu iho ra i te pape i roto, ei hōroiraa; ³¹ ia hōroi Mōte, e o Àarona, e tana mau tamarii i to rātou rima e te âvae; ³² ua haere anaè rātou i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, e ua haere anaè i te fata ra, ua hōroi ia, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

³³ Ua faatià aè ra o ia i te àumoa nā rāpaeàu aè i te Tētene, e te fata atoà e àti roa aè ra i te Tētene, e te fata atoà e àti roa aè ra e ua faauta aè ra i te pāroru i te ùputa o taua àumoa ra. Oti roa aè ra taua òhipa ra ia Mōte.

Te îraa te Tētene i te hanahana o te Atua

³⁴ Tāpoihia iho ra te Tiàhapa Âmuiraa e te hoê ata, î aè ra te Tētene i te hanahana no Iehova ra. ³⁵ Aita aè ra i tià ia Mōte ia haere i roto i te Tiàhapa Âmuiraa, no te mea te vai ra te ata i nià iho, e ua î hoì te Tētene i te hanahana no Iehova ra. ³⁶ E ua pee anaè taua ata i nià i te Tētene ra i nià, ua haere te tamarii a Ìteraèra i to rātou ra mau

haereà. ³⁷ Ia òre rā ia pee taua ata ra i nià, aore ia rātou i haere, ia tae rā i te mahana i pee faahou ai taua ata ra i haere ai. ³⁸ E tià hoì taua ata no ô ia Iehova ra i te vai-noa-raa i nià iho i te Tētene i te ao, e ua pō anaè, riro atu ra mai te auahi ra, i mua i te mata o te tamarii atoà a Ìteraèra, i to rātou mau haereà atoà ra.

REVITITO

Te arataira no te tūtia tāauahi

1 ¹ Ua tiàoro mai ra te Fatu ia Mōte, ua parau mai ra ia na, i roto i te Tiàhapa Âmuiraa te parauraa mai, nā ô mai ra: ² E parau na òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia rātou:

Ia hōpoi mai to òutou i te tūtia ia Iehova, no roto i te mau puaa ra te tūtia, e te nana puaatoro, e te nana māmoe e te puaaniho, ta òutou e hōpoi mai.

³ E te tūtia tāauahi ta na tūtia no roto i te nana puaatoro ra, ei oni ìno òre ta na e hōpoi mai; ei te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa e haapee ai, ia ìtehia o ia i mua i te aro o Iehova. ⁴ E tuu hoì o ia i tana rima i nià iho i te âfii o taua tūtia tāauahi ra, ia fāriihia ei tārāèhara na na. ⁵ E na na e taparahi i taua puaatoro oni ra i mua i te aro o Iehova; e na te mau tahuà, na te tamarii a Àrona, e hōpoi mai i te toto, a pīpī ai i te toto nā nià i te fata i pihai iho i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra e àti noa aè. ⁶ E na na e hōhore i te ìri o taua tūtia tāauahi ra, a òtiòti ai i to na ra òtià mau. ⁷ E na te mau tamarii a Àrona e tuu i te auahi i nià i te fata, a fata māite ai i te vahie i nià iho i te auahi. ⁸ E na te mau tamarii a Àrona, na te mau tahuà ra, e faanoho i taua mau òtià ra, i te âfii, e te tōâhua ra, i nià iho i te vahie i nià i te auahi, i nià iho i te fata ra. ⁹ Âreà to roto ra, e nā âvae, e hōroiha ia i te pape; e na te tahuà e tahu haapau roa i nià i te fata ra. E tūtia tāauahi ia, e mea tāauahihia ei mea hauà noànoà na Iehova.

¹⁰ No te nana māmoe, e te nana puaaniho ta na tūtia e hōpoi ei tūtia tāauahi, ei oni mau òre ta na e hōpoi mai. ¹¹ E na na e taparahi i te hiti o te fata ra, i te pae i apatoèrau ra, i mua i te aro o Iehova; e na te mau tahuà, na te mau tamarii a Àrona, e pīpī i te toto i nià i te fata e àti noa aè. ¹² E e òtiòtihia to na òtià mau, e te âfii, e te tōâhua; e na te tahuà e faanoho i te reira i nià iho i te vahie, i nià i te auahi, i

nià iho i te fata ra. ¹³ Âreà to roto ra, e nā âvae, e hōroi o ia i te reira i te pape; a rave ai te mau tahuà i te mau vāhi atoà ra, a tūtuì ai i te auahi i nià iho i te fata ra. E tūtia tāauahi ia, e mea tāauahihia ei mea hauà noànoà na Iehova.

¹⁴ E manu pererau ta na tūtia tāauahi e hōpoi na Iehova, ei ûupa ta na tūtia ia hōpoi, e aore ra ei ûûairaò. ¹⁵ E na te tahuà e hōpoi i te fata ra, a tāviri ai i te âi e taa ê atu ai te âfii, a tūtuì ai i te auahi i nià i te fata; e faatahe hoì o ia i te toto i te pae fata ra. ¹⁶ E ìriti hoì o ia i te ôpū mā te mea atoà i roto ra, a faaruè ai i te hiti fata ra, i te vairaa rehu ra, i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ¹⁷ E e vāhi o ia i taua manu ra mā te pererau atoà, eiaha rā ia taa ê; e na te tahuà e tūtuì i te auahi, i nià iho i te vahie i nià i te auahi, i nià iho i te fata ra: e tūtia tāauahi ia, e mea tāauahihia ei mea hauà noànoà na Iehova.

Te tūtia àmu

2 ¹ Ia hōpoi te taata i te tūtia àmu ia Iehova ra, ei faraoa huà ta na tūtia; e nīnii hoì o ia i te hinu ôrive i nià iho, e e tuu i te tāpau rīpano i nià iho. ² E hōpoi o ia i te feiā tahuà ra, i te mau tamarii a Àrona ra; e na te hoê tahuà e rave i te hoê maa faraoa e ia î te hoê rima, e te tahi maa hinu ôrive, e te tāpau rīpano eiaha ia toe; a tūtuì ai te tahuà i te reira i nià i te fata ei manaòraa, e tūtia tāauahihia ei mea hauà noànoà na Iehova. ³ E te toeà o taua tūtia àmu ra, na Àrona ia e tana mau tamarii, e mea moà roa ia no te tūtia tāauahihia na Iehova ra.

⁴ E ia hōpoi òe i te tūtia e tūtia àmu e èuhia i te umu ra, ei pāne faraoa huà faahōpue òre ia, i ânoìhia i te hinu ôrive, e aore ra ei uēfa faahōpue òre i tāhinuhia ra.

⁵ E e tūtia àmu tunu-noa-hia i nià i te âuri ta òe tūtia, ei faraoa huà faahōpue òre ia, i ânoìhia i te hinu ôrive. ⁶ E vāhi riirii òe i te reira, a nīnii ai i te hinu i nià iho: e tūtia àmu hoì te reira.

⁷ E e tūtia àmu tunu-farai-pāni-hia ta òe tūtia, ei faraoa huà ia e te hinu ôrive.

⁸ E e hōpoi òe i te tūtia àmu i nā reirahia te rave ia Iehova ra; a pūpū ai i te tahuà ra, e na na e hōpoi i te fata ra. ⁹ E e rave te tahuà i te tahi vāhi i taua tūtia àmu ra ei manaòraa, a tūtuì ai i nià i te fata. E tūtia tāauahi ia, e mea tāauahihia ei mea hauà noànoà na Iehova. ¹⁰ E te toeà o te tūtia àmu ra, na Àrona ia e tana mau tamarii, e mea moà roa ia, no te tūtia tāauahihia na Iehova ra.

¹¹ Eiaha roa ei faahōpue i to te mau tūtia àmu atoà ta òutou e hōpoi ia Iehova ra: eiaha hoì òutou e tūtuì i te faahōpue e te meri i te mau tūtia tāauahi atoà no Iehova. ¹² Âreà te tūtia oho matamua ra, e tià ia òutou ia hōpoi i te reira na Iehova; e òre rā te reira e tūtuìhia i nià i te fata ei mea hauà noànoà. ¹³ E haamiti atoà òe i te mau tūtia atoà i ta òe tūtia àmu; eiaha roa òe e faaère i ta òe mau tūtia àmu i te miti o te faufaa a to òutou Atua ra: ei miti ā ta òe e hōpoi i ta òe mau tūtia atoà ra.

¹⁴ E ia hōpoi òutou i te tūtia àmu oho matamua na Iehova ra, ei tītona ota oro-rohia, i tāmārōhia i te pae auahi, ta òutou e hōpoi ei tūtia àmu oho matamua ra. ¹⁵ E tuu hoì òe i te hinu ôrive i nià iho, e e tuu i te tāpau rīpano i nià iho: e tūtia àmu hoì te reira. ¹⁶ E e tūtuì te tahuà i te tahi vāhi i taua tītona i oro-rohia ra i te auahi ei manaòraa, e te tahi maa hinu ôrive, e te tāpau rīpano eiaha ia toe: e tūtia tāauahihia ia na Iehova.

Te tūtia no te hau

3 ¹ E tūtia no te maitai ta na tūtia, e no roto i te nana puaatoro ta na e hōpoi; ei oni maau òre, e aore ra ei ufa maau òre ta na e hōpoi i mua i te aro o Iehova ra. ² E tuu hoì o ia i tana rima i nià iho i te âfii o ta na ra tūtia, e e taparahi i te reira i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra; e na te mau tahuà ra, na te tamarii a Àrona, e pīpī i te toto i nià iho i te fata e àti noa aè. ³ E e hōpoi o ia i te tōâhua no nià i te âau ra, e te tōâhua atoà no nià i te mau mea atoà i roto ra, ei tūtia tāauahi na Iehova, no roto i taua tūtia no te maitai ra, ⁴ e nā rātā ra, e te tōâhua i nià iho i te taha àoào ra, e to nià iho i te atepaa ra, e ìriti-atoà-hia ia, e nā rātā atoà ra. ⁵ E na te tamarii a Àrona e tūtuì i te reira i te

auahi i nià i te fata, e i nià atoà iho i te tūtia tāauahi e vai i nià iho i te vahie i nià i te auahi. E tūtia tāauahihia ia, e mea hauà noànoà na Iehova.

⁶ E tūtia no roto i te nana māmoe ra ta na tūtia no te maitai e hōpoi ia Iehova ra, ei oni maau òre, e aore ra ei ufa maau òre ta na e hōpoi. ⁷ E pinia māmoe ta na e hōpoi ei tūtia na na, e hōpoi o ia i mua i te aro o Iehova ra. ⁸ E e tuu o ia i tana rima i nià iho i te âfii o ta na ra tūtia, e e taparahi i te reira i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa; e na te mau tamarii a Àrona e pīpī i te toto i nià iho i te fata e àti noa aè. ⁹ E e hōpoi o ia i te âero rahi meî tāatoà ra, ei te hoperemu mau ra, òòti ai; e te tōâhua no nià i te âau ra, e te tōâhua atoà no nià i te mau mea atoà i roto ra, ei tūtia tāauahi na Iehova, no roto i taua tūtia no te maitai ra, ¹⁰ e nā rātā ra, e te tōâhua i nià iho i te taha àoào ra; e to nià iho i te atepaa ra, e ìritia ia, e nā rātā atoà ra. ¹¹ E na te hoê tahuà e tūtuì i te reira i te auahi i nià i te fata. E maa ia no te tūtia tāauahihia na Iehova ra.

¹² E e puaaniho ta na tūtia, e hōpoi o ia i te reira i mua i te aro o Iehova. ¹³ E tuu hoì o ia i tana rima i nià iho i te âfii, e e taparahi i te reira i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, e na te tamarii a Àrona e pīpī i te toto i nià iho i te fata e àti noa aè. ¹⁴ E e hōpoi o ia i te tōâhua no nià i te âau ra, e te tōâhua no nià i te mau mea atoà i roto ra; ei tūtia tāauahi na Iehova, no roto i taua tūtia na na ra, ¹⁵ e nā rātā ra, e te tōâhua i nià iho i te taha àoào ra, e to nià i te atepaa ra, e ìritia ia, e nā rātā atoà ra. ¹⁶ E na te tahuà e tūtuì i te reira i nià iho i te fata. E maa ia no te tūtia tāauahihia, e mea hauà noànoà.

¹⁷ Na Iehova anaè te tōâhua. Eiaha roa òutou e àmu i te tōâhua, e te toto atoà; e mea haapaò-mau-hia ia i to òutou mau fare atoà ra, i to òutou mau uì atoà na.

Te tūtia no te faaòreraa hara No te hara a te tahuà rahi

4 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau na òe i te tamarii a Ìteraèra, nā ô atu ra: Ua harahia te hoê taata i te ìte

òre, i te mau ture atoà a Iehova ra, ua rave i te mau mea eita e tià ia rave ra:

³ O te tahuà faatāhinuhia ra tei rave i te hara, e ua harahia te mau taata ia na, e hōpoi mai o ia i te hoê puaatoro oni âpī, e te mau òre, ia Iehova ei tārāèhara, i taua hara i ravehia e ana ra. ⁴ E pūtō o ia i taua puaatoro oni âpī ra i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa i mua i te aro o Iehova; e tuu hoì o ia i tana rima i nià i te âfii o taua puaatoro oni ra, e e taparahi i taua puaatoro ra i mua i te aro o Iehova. ⁵ E na taua tahuà i faatāhinuhia ra, e rave i te hoê maa toto no taua puaatoro oni ra, a hōpoi ai i roto i taua Tiàhapa Âmuiraa ra; ⁶ e na te tahuà e uhi i tana rima i roto i taua toto ra, a pīpī ai i te toto e ia taìhitu pīpīraa i mua atu nei i te pāruru i te vāhi moà, i mua i te aro o Iehova ra. ⁷ E tuu hoì te tahuà i te hoê vāhi i taua toto ra i mua i te aro o Iehova, i nià iho i nā tara o te fata tūtia noànoà i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra; ârèa te rahi o te toto o taua puaatoro oni ra, e nīnii o ia i te reira i te tumu o te fata tūtia tāauahi, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁸ Te tōâhua atoà no taua puaatoro oni tārāèhara ra, e ìritia ia, te tōâhua i nià iho i te âau, e te tōâhua no nià i te mau mea atoà i roto ra, ⁹ e nā rātā ra, e te tōâhua i nià iho i te reira i te taha àoào ra, e to nià iho i te atepaa, e ìritia ia, e nā rātā atoà ra, ¹⁰ mai tei te puaatoro oni tūtia haamaitaì i ìritihia ra; e na te tahuà e tūtui i te reira i te auahi i nià iho i te fata tūtia tāauahi ra. ¹¹ Ârèa te ìri o taua puaatoro oni ra, e te ìò atoà, e te âfii, e nā âvae, e te âau, e te repo, ¹² taua puaatoro oni atoà ra hoì, e hōpoi ia i rāpaeà mai i te pūhapa i te vāhi viivii òre ra, i te nīnīraa rehu ra, a tūtui ai i te auahi i nià iho i te vahie; ei te vāhi i nīnīhia ai te rehu ra e tūtuihia ai.

No te hara a te tāatoà o te âmuiraa

¹³ E ua harahia te âmuiraa atoà o Ìteraèra i te ìte òre, e aore te âmuiraa atoà ra i ìte e ua rave i te mea e òre e tià i te mau ture atoà a Iehova ia rave, e ua hara; ¹⁴ ia ìtea rā taua hara i ravehia e rātou ra, ei reira te âmuiraa e hōpoi ai i te tahi puaatoro oni âpī ei tārāèhara; na rātou e pūtō i mua i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹⁵ E na te mau matahiapo

o te âmuiraa e tuu i to rātou rima i nià i te âfii o taua puaatoro oni ra i mua i te aro o Iehova; e e taparahihia taua puaatoro oni ra i mua i te aro o Iehova. ¹⁶ E na te tahuà i faatāhinuhia ra e hōpoi i te hoê maa toto no taua puaatoro oni ra i roto i te Tiàhapa Âmuiraa; ¹⁷ e e uhi te tahuà i tana rima i roto i taua toto ra, a pīpī ai, e ia taihitu pīpīraa i mua atu nei i te pāruru, i mua i te aro o Iehova. ¹⁸ E tuu hoì o ia i te hoê vāhi i taua toto ra i nià iho i te mau tara o te fata i mua i te aro o Iehova ra, i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra; a nīnii ai i te rahi o te toto i te tumu o te fata tūtia tāauahi i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹⁹ Ei reira o ia e rave ai i te meî atoà no taua puaatoro oni ra, a tūtū ai i te auahi i nià i te fata ra. ²⁰ Ia hoê ā huru o ta na rave i taua puaatoro oni nei, o ta na i rave i te tahi puaatoro oni tāraèhara ra; e nā reira atoà o ia i teie. Na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na rātou, e e faaòrehia ta rātou hara. ²¹ E e hōpoiuhia taua puaatoro oni ra i rāpaeàu mai i te pūhapa, e e tūtūhiahia i te auahi mai tei mūtaa iho ra puaatoro oni i tūtūhiahia ra. O te tāraèhara teie na te âmuiraa.

No te hara a te hoê tāvana

²² Ia harahia te hoê taata tāvana i te ìte òre, e ua rave i te mea e òre e tià i te mau ture atoà a to na ra Atua, a Iehova, ia rave, e ua hara, ²³ ia ìte rā o ia i taua hara i ravehia e ana ra, e hōpoi mai o ia i te tūtia na na, ei fanauà puaaniho ei oni maau òre ra. ²⁴ E tuu hoì o ia i tana rima i nià iho i te âfii o taua puaaniho ra, e e taparahi i te reira i te vāhi ta rātou e taparahi i te tūtia tāauahi i mua i te aro o Iehova ra: e tāraèhara hoì te reira. ²⁵ E rave hoì te tahuà i te tahi vāhi i te toto o taua tāraèhara ra i nià i tana rima, a tuu ai i nià iho i nā tara o te fata tūtia tāauahi, a nīnii ai i te rahi o te toto i te tumu o te fata tūtia tāauahi ra. ²⁶ E tūtū hoì o ia i te tōâhua atoà i nià iho i te fata, mai te tōâhua o te tūtia no te maitai e tūtūhiahia ra. E na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na na i ta na ra hara, e e faaòrehia ta na hara.

No te hara a te tahi taata

²⁷ E ua harahia te hoê o te mau taata rii ra i te ìte òre, i te raveraa i te mea e òre e tià i te mau ture atoà a Iehova ia rave, e ua hara; ²⁸ ia ìte rā o ia i taua hara i ravehia e ana ra, ei reira o ia e hōpoi mai ai i te tūtia na na, ei puaaniho ufa maau òre, no taua hara i ravehia e ana ra. ²⁹ E tuu hoì o ia i tana rima i nià iho i te âfii o taua tārāèhara ra, e e taparahihia taua tārāèhara ra i te vāhi e taparahihia ai te tūtia tāauahi ra. ³⁰ E rave hoì te tahuà i te tahi vāhi i taua toto ra i nià i tana rima, a tuu ai i nià iho i nā tara i taua fata tūtia tāauahi ra, a nīnii ai i te rahi o te toto i te tumu o te fata. ³¹ E ìriti hua hoì o ia i te tōâhua atoà mai te tōâhua o te tūtia no te maitai i ìritihia ra; e na te tahuà e tūtui i nià iho i te fata ei mea hauà noànoà na Iehova. E na te tahuà e hōpoi i te tārāèhara na na, e e faaòrehia ta na hara.

³² E ia hōpoi mai o ia i te fanauà māmoe ei tārāèhara, ei ufa maau òre ta na e hōpoi mai. ³³ E tuu hoì o ia i tana rima i nià iho i te âfii o taua tārāèhara ra, e e taparahi i taua tārāèhara ra i te vāhi i taparahihia ai te tūtia tāauahi ra. ³⁴ E rave hoì te tahuà i te tahi vāhi i te toto o taua tārāèhara ra i nià i tana rima, a tuu ai i nià iho i nā tara i taua fata tūtia tāauahi ra, a nīnii ai i te rahi o te toto i te tumu o te fata. ³⁵ E ìriti hua hoì o ia i te tōâhua atoà, mai te tōâhua o te fanauà māmoe no te tūtia no te maitai i ìritihia ra; e na te tahuà e tūtui i nià iho i te fata, e te tūtia tāauahi atoà a Iehova ra; e na te tahuà e hōpoi i te tārāèhara i ta na hara i ravehia e ana ra, e e faaòrehia ta na hara.

Te tahi mau hiòraa

5 ¹ Ua ìte te taata i te parau tapu ra, e ua riro o ia ei ìte, e eita o ia e faaite i ta na i hiò, e ta na hoì i ìte ra, ua hara ia o ia, ua hōpoi i te hara i nià ia na iho. ² E ua tiàia anaè te taata i te mea viivii ra, mai te manu âvae maha viivii i pohe ra, e te puaa viivii i pohe, e te mea rii viivii e nee haere i pohe ra, e te moè ra ia na, ua viivii ia o ia, ua hara. ³ E ua tiàia te hoê taata i te mea faufau no nià i te taata nei, i te mau mea faufau atoà e viivii ai te taata nei, e te moè ra ia na, ia

ite rā o ia ra, ua hapa ia o ia i reira. ⁴ E ua tapu rū noa te hoê taata ra i te parauraa to na vaha e e rave i te maitai, e e rave i te ìno, (i te mau mea atoà e parau-rū-noa-hia e te taata nei mā te tapu,) e te moè ra taua mea ra ia na, ia ìte rā o ia e ua hapa o ia i te hoê o taua mau mea ra.

⁵ E ua riro o ia ei taata hara i te hoê i taua mau parau ra, e fāi o ia i reira i taua hara i ravehia e ana ra, ⁶ e hōpoi hoì o ia i ta na tāraèhara i taua hara i ravehia e ana ia Iehova ra; ei ufa no roto i te nana, ei pinia māmoe, e aore ia, ei pinia puaaniho, ei tāraèhara; e na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara i taua hara ta na i rave ra.

Te pūpūraa tūtia a te taata veve

⁷ E ia òre ia tià ia na ia hōpoi mai i te pinia māmoe, e te pinia puaaniho, ei ûupa ta na e hōpoi mai ia Iehova ia piti aè, e aore ia, ia piti aè ûûairaò, no taua hara i ravehia e ana ra, ei tāraèhara te tahi, ei tūtia tāauahi te tahi. ⁸ E hōpoi o ia i taua nā manu pererau ra i te tahuà, e to te tāraèhara ra ta na e hōpoi na, e tāviri o ia i te âi e taa ê atu ai te âfii, eiaha rā o ia e vāhi nā rōpū e taa ê atu. ⁹ E e pīpī o ia i te tahi maa toto i taua tāraèhara ra i nià iho i te hiti fata ra; e te toeà o te toto ra, e faatahe o ia i te reira i te tumu o te fata ra: e tāraèhara hoì te reira. ¹⁰ E haapae hoì o ia i te tahi ei tūtia tāauahi, mai tei faaitehia mai ra. Na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na na i taua hara i ravehia e ana ra, e e faaòrehia ta na hara.

¹¹ Ia òre rā ia tià i taua taata i rave i te hara ra ia hōpoi mai i nā ûupa e piti, e nā ûûairaò e piti ra, ei faraoa huà ta na e hōpoi mai hoê ômera, ei tāraèhara na na; eiaha rā o ia e nīnii i te hinu ôrive i nià iho, eiaha atoà o ia e tuu i te tāpau rīpano i nià iho, no te mea e tāraèhara ia: ¹² a hōpoi ai o ia i te tahuà ra, e na te tahuà e rave i te tahi vāhi i tana rima e ia î, ei manaòraa, a tūtuì ai i te auahi i nià i te fata, mai te mau tūtia tāauahi atoà a Iehova ra; e tāraèhara hoì te reira. ¹³ E na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na na, i taua mau mea ra, i taua hara i ravehia e ana ra, e e faaòrehia ta na hara; e te toeà o tei hōpoiha ra, na te tahuà ia, mai tei te tūtia àmu ra.

Te aratairaa no te tūtia o te tāraèhara

¹⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁵ Ua rave te hoê taata i te hara, no te ìte òre i hara ai, i te mau mea moà a Iehova ra, ei māmoe oni maau òre no roto i te nana, e nā tētera ârio i te tētera no te vāhi moà e hoonā ai ra, mai tei au ia òe te maitai ta na e hōpoi ia Iehova ei tāraèhara i ta na ra hara. ¹⁶ E taua ìno i ravehia e ana i te mau mea moà ra, ei hoo ta na e hōpoi mai, e e tātati ā hoì i te tahi tufaa pae, a hōpoi ai i te tahuà ra; e na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na na, i taua māmoe oni tāraèhara ra, e e faaòrehia ta na hara.

¹⁷ Ua hara te hoê taata ra, ua rave i te hoê mea i faaòrehia e te mau ture a Iehova, e eita e tià ia rave ra; òre noa ā o ia i te ìte, ua hara o ia, ua hōpoi o ia i te hara i nià ia na iho.

¹⁸ E māmoe oni maau òre no roto i te nana, mai ta òe e faaau ra, ta na e hōpoi i te tahuà ra ei tāraèhara; e na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na na, i taua hara ta na i rave mā te ìte òre ra, e e faaòrehia ta na hara. ¹⁹ O te tāraèhara teie, na te taata i hara-mau-hia i te mau mea moà na Iehova ra.

6 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² Ua rave te hoê taata i te hara, e ua hara o ia ia Iehova, o ia i haavare i to na ra taata-tupu, i te poroì i te tuuhia atu ia na, e i te taoà i vaiihohia i to na ra rima, e aore ia, i te taoà haruhia: e te hāmani ìno hoì i to na taata-tupu, ³ e te taoà moè i ìtea ia na, e ua haavare hoì o ia i te reira; e te tapu haavare noa i te mau parau atoà a te taata nei, e harahia iho ra i te reira; ⁴ ua rave i te hara mai i te reira ra, e ua harahia, e faahoì o ia i ta na i haru ra, e tē noaa ia na i te hāmani ìno ra, e tei tuuhia mai ia na ei tiaì, e te taoà moè i ìtea ia na ra, ⁵ e taua mea ta na i tapu haavare noa ra, e faahoì o ia i taua taoà mau ra, e e tātati atu ā o ia i te pae o te reira, a hōpoi atu ai i te taata na na mau taua taoà ra, i te mahana e hōpoi-hia ai te tāraèhara na na ra. ⁶ Ei māmoe oni maau òre, mai tei au ia òe te maitai, no roto i te nana, o ta na ia tāraèhara e hōpoi i te tahuà ra, ei tāraèhara na Iehova. ⁷ E na te tahuà e hōpoi

i te tārāèhara na na i mua i te aro o Iehova, e e faaòrehia ta na hara, i te mea ta na i rave i hara ai o ia ra.

Te arataìraa no te mau tahuà Te tūtia tāauahi

⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁹ E parau atu òe ia Àrona e tana puè tamarii, e nā ô atu òe: Teie te ture no te tūtia tāauahi. E vaiiho noa i te tūtia tāauahi ia àma noa na i nià i te fata e ao noa aè te pō, e tāmauhia taua auahi i nià i te fata ra ia àma noa na i nià iho. ¹⁰ E àhu hoì te tahuà i to na àhu vavai, e to na tātohe vavai, i nià iho i to na tino, a rave ai i te rehu no te tūtia tāauahi i pau i te auahi i nià i te fata ra, a tuu ai i te hiti o taua fata ra. ¹¹ Ei reira o ia e ìriti ai i taua àhu no na ra, a àhu ai i te àhu ê, a hōpoi ai i taua rehu ra i te vāhi viivii òre i rāpaeàu mai i te tiàhapa ra. ¹² E tāmauhia taua auahi i nià i te fata ra ia àma noa na i nià iho; e òre roa e tīnaihia. E na te tahuà e tahu i te vahie i nià iho i te mau poìpoì atoà ra, a faanoho ai i te tūtia tāauahi i nià iho; e na na hoì e tūtui i te tōàhua no te mau tūtia no te maitai i nià iho. ¹³ E tāmauhia taua auahi i nià i te fata ra ia àma noa na, e òre roa e tīnaihia.

Te tūtia àmu

¹⁴ Teie hoì te ture no te tūtia àmu. Na te hoê o te mau tamarii a Àrona e hōpoi ia Iehova ra, i mua atu i te fata ra. ¹⁵ E rave hoì o ia i taua faraoa no te tūtia àmu ra e ia î tana rima, e te hoê maa hinu ôrive, e te tãpau rĩpano atoà i nià iho i taua tūtia àmu ra e ia hope, a tūtui ai i nià iho i te fata, ei manaòraa, ei mea hauà noànoà na Iehova. ¹⁶ E te toeà ra na Àrona e na tana mau tamarii e àmu, e àmu noa mā te faahōpue òre i roto i te vāhi moà; ei roto i te àumoa o te Tiàhapa Àmuiraa rātou e àmu ai. ¹⁷ Eiaha ia èuhia mā te faahōpue atoà, e mea hōroàhia e au ei tufaa na rātou i ta ù nei mau tūtia tāauahihia ra. E mea moà roa ia, mai te tūtia no te hara ra, e mai te tūtia no te hape. ¹⁸ E àmu te mau tamaroa atoà no te mau tamarii a Àrona i te reira. Ei haapaòraa mau te reira no te mau tūtia tāauahihia na Iehova, e tae

noa atu i to òutou atoà na mau uì; ei feiā moà anaè hoì tē tiàia noa atu i te reira.

¹⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁰ Teie ta Àarona tūtia e ta te mau tamarii na na, ta rātou e hōpoi ia Iehova, ia tae i te mahana e faatāhinuhia ai o ia; hoê ômera faraoa huà ei tūtia àmu hōpoi tāmāu, hoê âfa i te poipoi, e hoê hoì âfa i te ahiahi. ²¹ Ei nià i te farai pāni tunuhia ai mā te hinu ôrive; e ia oti i te tunuhia, e ia òtiòtihia ra, e hōpoiha ai ei tūtia àmu, ei mea hauà noànoà na Iehova. ²² E na te tamaiti na na, na tei faatāhinuhia ei tahuà ei mono ia na ra, e hōpoi i te reira. E haapaòraa tāmāu te reira na Iehova; e tahu-noa-hia ia te reira i te auahi. ²³ Te mau tūtia àmu atoà a te tahuà ra, e tahu-hua-hia ia i te auahi, e òre roa e àmuhia.

Te tūtia no te hara

²⁴ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁵ E parau atu ia Àarona e tana mau tamarii, e nā ô atu: Teie te ture no te tūtia no te hara. Ei te vāhi i taparahihia ai te tūtia tāauahi ra, ei reira te tūtia no te hara e taparahihia ai i mua i te aro o Iehova. E mea moà roa ia. ²⁶ Na te tahuà i hōpoi i te tūtia no te hara e àmu; ei te vāhi moà e àmuhia ai, ei roto i te àumoa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ²⁷ O tei faatiàia noa atu i te reira, e moà ia. E ia tōpata-noa-hia te hoê àhu i te reira toto, e hōroiha taua vāhi i tōpatahia ra i te pape i roto i te vāhi moà ra. ²⁸ E te fārii repo i tunuhia ai ra, e haapararihia ia; âreà ia tunuhia i te pāni veo ra, e hōroiha taua pāni ra, e e uhihia i te pape. ²⁹ Te mau tātāne atoà no roto i te pupu tahuà ra, e àmu ia rātou. ³⁰ E mea moà roa te reira.

Te mau tūtia no te hara atoà, tei hōpoiha te tahi pae toto i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ei tārāèhara ra i roto i te vāhi moà ra, e òre roa ia e àmuhia: e tahuhia ia te reira i te auahi.

Te tūtia no te hape

7 ¹ Teie te ture no te tūtia no te hape: e mea moà roa ia. ² Ei te vāhi ta rātou e taparahi ai i te tūtia tāauahi ra, ei reira rātou e taparahi

ai i te tūtia no te hape. E e pīpīhia te toto i nià iho i te fata e àti noa aè. ³ E hōpoi o ia i te meî atoà i te reira, e te hoperemu, e te meî i nià i te mau mea atoà i roto ra. ⁴ E nā rātā ra, e te tōâhua i nià iho i te reira i te taha àoào ra, e te mea i nià iho i te atepaa ra, mā te rātā atoà, e ìritia ia. ⁵ E na te tahuà e tūtuì i te auahi i nià iho i te fata ei tūtia tāauahi na Iehova. E tūtia no te hape hoì te reira. ⁶ E àmu te mau tāne atoà no roto i te pupu tahuà ra i te reira; ei roto rā, i te vāhi moà ra e àmu ai, e mea moà roa ia. ⁷ Mai te tūtia no te hara ra, oia atoà te tūtia no te hape; hoê ā ia ture to te reira; na te tahuà te reira, na tei hōpoi i te reira ei tāraèhara ra.

Te tuhaa a te mau tahuà

⁸ E te tahuà i hōpoi i ta te taata atoà ra tūtia tāauahi, o te ìri ra o te tūtia tāauahi ta na i hōpoi ra, na te tahuà ihoia.

⁹ E te mau tūtia àmu atoà i èuhia i te umu ra, e tei tunuhia i roto i te farai pāni, e tei tunu-noa-hia i nià i te âuri, na te tahuà ia, na tei hōpoi ra. ¹⁰ E te mau tūtia àmu atoà i ânoìhia i te hinu ôrive, e te mea marō atoà, na te mau tamarii atoà ia a Àrona, e ia fāito atoà rātou.

Te tūtia no te maitai

¹¹ Teie te ture no te tūtia no te maitai ta te taata e hōpoi ia Iehova ra. ¹² Ei «haamaitai» e hōpoi ai o ia i te reira, e hōpoi atoà ia o ia i te tūtia haamaitai, mā te pāne rii faahōpue-òre-hia ra, i ânoìhia i te hinu ôrive ra, e te uēfa faahōpue òre tei paraihia i te hinu ra, e te pāne faraoa huà tamarōhia, i ânoìhia i te hinu ôrive. ¹³ O taua mau pāne ra, e te pāne faahōpue atoà ta na e hōpoi ei tūtia na na, e te tūtia haamaitai atoà no ta na ra tūtia no te maitai. ¹⁴ E e tātaihoê o ia i taua mau mea atoà i taua tūtia ra, i te hōpoi na Iehova ei tūtia hōpoi i nià, na te tahuà hoì te reira, na tei pīpī i te toto o te tūtia no te maitai ra. ¹⁵ E te iò o ta na tūtia no te maitai ei haamaitairaa, ei taua mahana i hōpoiha ai ra àmuhia ai; eiaha roa ei vāhi iti e vaiihohia ia poipoì.

¹⁶ E èuhe taua tūtia ta na e hōpoi ra, e e mea hōpoi noa, ei taua mahana ra i hōpoi ai o ia i ta na tūtia e àmuhia ai; e tià rā ia àmu i

te toeà ia poìpoì aè. ¹⁷ Âreà te vāhi i toe i te iò o taua tūtia ra ia tae i te ruì toru ra, e tūia ia i te auahi. ¹⁸ E ia àmu-noa-hia te hoê vāhi i te iò o taua tūtia no te maità na na ra i te ruì toru, e òre taua tūtia ra e fārihia, e òre hoì e haapaðhia ei tūtia na na, na tei hōpoi mai: e riro rā ei mea viivii, e te taata i àmu ra, ei nià ia na iho ta na hara.

¹⁹ Te iò tei tiàia i te mea viivii ra, e òre ia e àmuhia; e tūia ia i te auahi. Âreà te iò ra, e àmu te feiā viivii òre i te reira; ²⁰ âreà te taata i àmu i te iò o te tūtia no te maità na Iehova ra, mā te viivii atoà i nià ia na ra, e faataa-ê-hia ia taata i to na iho ra nūnaa. ²¹ E te taata i faatiàia i te mea viivii ra, mai te mea viivii o te taata ra, e te puua viivii, e te mea viivii faufau ra, a àmu ai i te iò o te tūtia no te maità a Iehova ra, e faataa-ê-atoà-hia te reira taata i to na iho ra nūnaa.

Te arataïraa no te nūnaa

²² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²³ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraera, e nā ô atu: Eiaha roa òutou e àmu i te tōâhua, i to te puatoro, e to te māmoe, e to te puaniho. ²⁴ E te tōâhua no te puua pohe noa, e tei motumotu i te taehae ra, e tià ia rave no te tahi mea ê, eiaha roa rā òutou e àmu. ²⁵ O tei àmu hoì i te tōâhua o te puua e hōpohia ei tūtia tāauahi na Iehova ra, o taua taata i àmu i te reira ra, e faataa-ê-hia ia i to na iho ra nūnaa. ²⁶ Eiaha atoà òutou e àmu i te toto, to te manu pererau, e to te manu âvae maha, i to òutou mau fare atoà ra. ²⁷ O tei àmu i te toto ra, e faataa-ê-hia te reira taata i to na iho ra nūnaa.

²⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁹ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraera, nā ô atu: O tē hōpoi i ta na ra tūtia no te maità ia Iehova ra, o ia iho tē hōpoi i te tūtia ia Iehova no ta na ra tūtia no te maità. ³⁰ Na to na iho rima e hōpoi i te tūtia tāauahi na Iehova; e hōpoi hoì o ia i te tōâhua e te òuma atoà, ta na ia e hōpoi, ia ueuehia te òuma i mua i te aro o Iehova ei tūtia ueue. ³¹ E na te tahuà e tūtui i te tōâhua i te auahi i nià iho i te fata ra, âreà te òuma, na Àrona ia e tana mau tamarii. ³² E te hūmaha àtau i mua no ta òutou mau tūtia no te maità ra, e hōpoi òutou i te reira na te tahuà ei tūtia hōpoi i nià.

³³ To te tamarii a Àarona, tei hōpoi i te tōâhua e te toto no te mau tūtia no te maitaì ra, na na taua hūmaha àtau ei tufaa na na. ³⁴ Ua rave hoì au i te òuma i ueuehia, e te hūmaha i hōpoihoa i nià no te mau tūtia no te maitaì a te tamarii a Ìteraèra, e ua hōroà vau i te reira na te tahuà ra, na Àarona, e na tana mau tamarii, ei peu vaiiho-tāmauhia i roto i te tamarii a Ìteraèra ra. ³⁵ O ta Àarona teie tufaa i to na faatāhinuraahia, e ta tana ra mau tamarii, i haapaòhia na na no roto i te mau tūtia tāauahi a Iehova, i te mahana i haapaòhia ai rātou ei rave i te tōroà tahuà i mua i te aro o Iehova ra. ³⁶ I ta Iehova i faaue e hōpoi na rātou, i te mahana i faatāhinuhia ai rātou ra, na te tamarii a Ìteraèra e hōpoi; ei haapaòraa tāmau e tae noa atu i to rātou mau uì atoà ra. ³⁷ O te ture hoì teie no te tūtia tāauahi, e no te tūtia àmu, e no te tūtia no te hara, e no te tūtia no te hape, e no te haamoàraa, e no te tūtia no te maitaì ra; ³⁸ ta Iehova i parau mai ia Mōte i te mouà ra o Tinai, i te mahana i faaue ai o ia i te tamarii a Ìteraèra e hōpoi i ta rātou mau tūtia ia Iehova ra, i te mētēpara ra o Tinai.

Te faatāhinuraahia o Àarona e tana mau tamarii

8 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² A rave ia Àarona, e tana mau tamarii atoà, e te mau àhu ra, e te monoì faatāhinu ra, e te hoê puaatoro oni no te tūtia no te hara, e nā māmoe oni e piti, e te hoê ète māa faahopu-òre-hia, ³ a haaputuputu ai i te âmuiraa atoà i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁴ Ua nā reira hoì Mōte i ta Iehova i faaue mai ia na ra; e ua putuputu mai ra te âmuiraa atoà i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra.

⁵ Ua parau atu ra Mōte i taua âmuiraa ra: Teie te mea ta Iehova i parau mai e rave. ⁶ Ua arataì mai ra Mōte ia Àarona e tana mau tamarii, ua hōroi ia rātou i te pape. ⁷ Ua tuu atu ra o ia i te àhu òmo i nià ia Àarona, ua tātua atu ra ia na i te tātua, e ua faaàhu atu ra ia na i te àhu roroa, e ua tuu aè ra i te tīputa i nià iho, tātati atu ra i te reira i te òhipa nehenehe i nià i te tīputa, tāmumu iho ra i reira. ⁸ E ua tuu atoà atu ra i te tāpoi òuma i nià ia na, mā te Ùrima, e mā te Tumima i nià iho i te tāpoi òuma. ⁹ Ua tuu atu ra o ia i te tāupoo i nià i tana

upoo, e ua tuu atu ra i te mea ànaàna àuro ra i te hei moà, i nià i taua tāupoo ra, i te pae i mua ra; ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

¹⁰ Ua rave iho ra Mōte i te monoì faatāhinu ra, ua faatāvai iho ra i te tētene, e te mau mea atoà i roto ra, moà atu ra ia. ¹¹ E ua pīpī atu ra o ia i te fata i taua monoì ra, e a hitu aè ra pīpīraa, e ua faatāvai atu ra i taua fata ra, e te mau mea atoà no te reira, e te fārii-vai e te tiàraa iho, ei haamoàraa atu. ¹² Ua nīnii atu ra o ia i taua monoì faatāhinu ra i nià iho i te upoo o Àrona; faatāhinu atu ra ia na, ia moà o ia. ¹³ Ua arataì mai ra Mōte i nā tamarii a Àrona, ua faaàhu atu ra ia rātou i te àhu òòmo, ua tātua atu ra i te tātua, ua tuu atu ra i te tāupoo i nià i to rātou ra upoo, i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

¹⁴ Ua pūtō mai ra o ia i te puaatoro oni ei tūtia no te hara, ua tuu iho ra Àrona e tana mau tamarii i to rātou rima i nià iho i te âfii o taua puaatoro oni tūtia no te hara ra. ¹⁵ E oti aè ra i te taparahihia, ua rave iho ra Mōte i te hoê maa toto i nià i tana rima, ua tuu aè ra i nià iho i te mau tara o taua fata ra e àti aè, mā atu ra taua fata ra; ua nīnii iho ra o ia i te rahi o te toto i te tumu o taua fata ra, moà atu ra te fata, ei hōpoiraa i te tārāèhara i nià iho. ¹⁶ Ua rave iho ra o ia i te tōâhua atoà no nià i te mau mea i roto ra, e te mea i nià iho i te atepaa ra, e na rātā ra, e to reira hoì tōâhua, ua tūtui atu ra Mōte i te auahi i nià iho i te fata ra. ¹⁷ Âreà te puaatoro oni ra, te ìri, e te ìò, e te repo atoà ra, i tūia ia i te auahi i rāpaeàu mai i te pūhapa ra; i ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

¹⁸ E ua pūtō mai ra o ia i te māmoe oni no te tūtia tāauahi. E ua tuu iho ra Àrona, e tana mau tamarii i to rātou rima i nià i te âfii o taua māmoe oni ra. ¹⁹ E oti aè ra i te taparahihia, ua pīpī atu ra Mōte i te toto i nià iho i te fata e àti noa aè. ²⁰ E òtiòtihia iho ra taua māmoe oni ra. E ua tūtui iho ra Mōte i te âfii e taua mau ôtià atoà ra, e te tōâhua i te auahi. ²¹ E hōroihiia iho ra nā âvae, e to roto atoà ra i te pape, ua tūtui atu ra Mōte i taua māmoe oni atoà ra i nià iho i te fata, ei tūtia tāauahi ei mea hauà noànoà, ei mea tāauahihia na Iehova; i ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

²² Ua pūtō mai ra o ia i te tahi māmoe oni, i te māmoe oni haamoà ra; e ua tuu iho ra Àrona e tana mau tamarii i to rātou rima i nià iho i te âfii o taua māmoe oni ra. ²³ E oti aè ra i te taparahihia, ua rave iho ra Mōte i te hoê maa toto, ua tuu atu ra i nià i te hiti o te tarià àtau o Àrona, e i nià atoà i te rima rahi o tana rima àtau, e i nià atoà i te âvae rahi o tana âvae àtau ra. ²⁴ E i arataihia mai nā tamarii a Àrona i pihai iho, ua tuu atu ra Mōte i te hoê maa toto i nià iho i te hiti o to rātou mau tarià àtau, e i nià atoà i te rima rahi o to rātou mau rima àtau, e i nià atoà i te âvae rahi o to rātou mau âvae àtau ra; e te rahi o te toto, pīpī atu ra Mōte i te reira i nià iho i te fata e àti noa aè. ²⁵ Ua rave iho ra o ia i te meî, i te âero rahi meî ra, e te tōâhua i nià iho i te mau mea i roto ra, e te hihirauàpe i nià aè i te atepaa ra, e na rātā e piti, e to reira tōâhua, e te hūmaha àtau i mua ra.

²⁶ Ua rave iho ra o ia i te hoê pāne faahōpue-òre-hia, e te hoê pāne tāhinu-ôrive-hia, e te hoê uēfa, i roto i te ète māa faahōpue-òre-hia i mua i te aro o Iehova ra, ua tuu iho ra i nià iho i te tōâhua, e i nià iho i te hūmaha àtau ra. ²⁷ Ua tuu atoà atu ra i te reira i roto i te rima o Àrona, e i roto i te rima o tana mau tamarii, ia ueue rātou i te reira ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova. ²⁸ Ua rave atu ra Mōte i taua mau mea i roto i to rātou ra mau rima, ua tūtuì atu ra i te auahi, e te tūtia tāauahi atoà ra i nià iho i te fata, e tūtia tāauahi haamoà hoì te reira, e mea hauà noànoà na Iehova.

²⁹ Âreà te òuma o taua māmoe oni haamoà ra, na Mōte i rave i te reira, e ua ueue iho ra ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova; o ta Mōte ia tufaa o te reira, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

³⁰ Ua rave iho ra Mōte i te monoì tāhinu ra, e te toto i nià i te fata ra, ua pīpī atu ra i nià ia Àrona, e i nià atoà i ta na àhu, e i nià atoà i tana mau tamarii, e i nià atoà i te àhu o tana mau tamarii ra; moà atu ra Àrona, e to na ra mau àhu, e tana mau tamarii, e te mau àhu atoà o tana mau tamarii ra.

³¹ Ua parau atu ra Mōte ia Àrona e te mau tamarii atoà na na ra: A tunu i te iò i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, e ei reira e àmu ai, e te pāne atoà i roto i te ète māa moà ra, i tei parauhia mai au e Iehova ra,

a nā ô mai ai ra e: Na Àrona e tana mau tamarii e àmu. ³² E te toeà o taua ìò ra e te pāne, e tūtuì òutou i te reira i te auahi. ³³ E eiaha roa òutou e faaruè i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa e ia hitu noa atu te mahana, ia hope hoì te mau mahana haamoàraa ia òutou; ia ruì hitu hoì òutou i te haamoàraa. ³⁴ Mai tei ravehia i teie nei mahana, o ta Iehova ia i parau mai e, e rave ā, ei tātaraa i ta òutou hara. ³⁵ E tià ai ia òutou ia pārahi i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa i te ruì e i te ao, e ia ruì hitu, ei haapaò-māite-raa i te poroì a Iehova, ia òre òutou ia pohe: o tei parauhia mai hoì ia ia ù nei. ³⁶ Ua rave iho ra hoì Àrona e tana mau tamarii i te mau mea atoà ta Iehova i parau mai i te vaha o Mōte.

Te haamataraa òhipa a Àrona e tana mau tamarii

9 ¹ E tae aè ra i te ruì vaù ra, ua parau atu ra Mōte ia Àrona, e tana mau tamarii, e te feiā matahiapo o Ìteraèra ra. ² Ua parau atu ra o ia ia Àrona: A rave i te tahi pinia puaatoro âpī ei tūtia no te hara, e te hoê māmoe oni ei tūtia tāauahi, eiaha ei maau, a hōpoi ai i mua i te aro o Iehova. ³ E parau atu hoì òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: E rave òutou i te tahi puaaniho ei tūtia no te hara, e te hoê pinia puaatoro, e te tahi pinia māmoe matahiti hoê, e te maau òre, ei tūtia tāauahi, ⁴ e te hoê puaatoro oni, e te tahi māmoe oni, ei tūtia no te maitaì i mua i te aro o Iehova, e te hoê tūtia àmu ânoìhia i te hinu ôrive. Àùanei hoì Iehova e fā mai ai ia òutou na.

⁵ Ua hōpoi mai ra hoì rātou i ta Mōte i faaue mai ra i mua i te Tiàhapa Âmuiraa; ua haere atoà mai ra taua âmuiraa atoà ra i pihai iho, tià iho ra i mua i te aro o Iehova. ⁶ Ua parau atu ra Mōte: Teie ta Iehova i parau mai e, e rave òutou; ia fā mai te hanahana no Iehova ra ia òutou. ⁷ Ua parau atu ra Mōte ia Àrona: E haere òe i te fata ra, a haapee ai i te tūtia no te hara na òe, e te tūtia tāauahi na òe, a tātara ai i ta òe hara e ta te taata atoà hoì; e hōpoi hoì i te tūtia na te mau taata, a tātara ai i ta rātou hara; i ta Iehova hoì i parau mai ra.

⁸ Haere atu ra Àrona i te fata ra, e oti aè ra te pinia puaatoro no ta na iho ra tūtia no te hara i te taparahihia. ⁹ Ua hōpoi mai ra te tamarii

a Àrona i te toto ia na ra; ua uhi iho ra o ia i tana rima i roto i taua toto ra, ua tuu atu ra i nià iho i te mau tara o te fata, ua nīnii iho ra te rahi o te toto i te tumu o taua fata ra. ¹⁰ Âreà te tōâhua, e nā rātā, e te hihirauàpe i nià iho i te atepaa o te tūtia no te hara ra, ua tūtuì o ia i te reira i nià iho i te fata; ta Iehova i parau mai ia Mōte ra. ¹¹ E ua tūtuì o ia i te ìri, e te ìò atoà i te auahi i rāpaeàu mai i te pūhapa ra. ¹² E oti aè ra te tūtia tāauahi i te taparahihia, ua hōpoi mai ra te mau tamarii a Àrona i te toto ia na ra, e ua pīpī atu ra o ia i te reira i nià iho i te fata e àti noa aè. ¹³ E ua hōpoi mai ra rātou i te tūtia tāauahi ia na ra, ua òtiòtihia, e te âfii atoà, e ua tūtuì o ia i te reira i nià iho i te fata. ¹⁴ E oti aè ra nā âvae e te âau i te hōroihihi, ua tūtuì atoà atu ra o ia i te reira mā te tūtia tāauahi atoà ra i nià iho i te fata ra. ¹⁵ Ua hōpoi mai ra o ia i te tūtia a te mau taata atoà ra, ua rave iho ra i te puaaniho tūtia no te hara na te mau taata ra; e oti aè ra i te taparahihia, ua hōpoi atu ra ei tūtia no te hara mai tei mūtaa iho ra. ¹⁶ E ua hōpoi mai ra o ia i te tūtia tāauahi, e ua haapee hoì i te reira, mai tei parauhia mai ra. ¹⁷ E ua hōpoi mai ra o ia i te tūtia àmu, ua rave iho ra i te tahi vāhi i tana rima e î aè ra, tūtuì atu ra i nià i te fata, e te tūtia tāauahi atoà no taua poìpoì ra. ¹⁸ E oti aè ra te puaatoro oni e te māmoe oni no te tūtia no te maitaì na te mau taata ra i te taparahihia, ua hōpoi mai ra te tamarii a Àrona i te toto ia na ra, e ua pīpī o ia i te reira i nià iho i te fata e àti noa aè; ¹⁹ âreà te tōâhua o te puaatoro oni e to te māmoe oni, te hoperemu, e te tōâhua no nià i te mau mea i roto ra, e nā rātā, e te hihirauàpe i nià iho i te atepaa ra; ²⁰ tuu aè ra rātou i taua tōâhua ra i nià iho i te òuma, e oti aè ra, tūtuì atu ra i te tōâhua i nià iho i te fata ra. ²¹ Âreà nā òuma ra, e te hūfā àtau i mua ra, ua ueue iho ra Àrona i te reira ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova; mai ta Mōte hoì i parau mai ra.

²² Ua faatoro Àrona i tana rima i te mau taata ra, ua faaora atu ra ia rātou; e ua haere mai ra i raro, ia oti aè te tūtia no te hara, e te tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitaì i te hōpoihihi e ana ra. ²³ Haere atu ra Mōte rāua o Àrona i roto i te Tiàhapa Âmuiraa. E ua haere mai ra rāua i rāpae, e ua faaora i te mau taata ra, e ua ìtea mai ra

te hanahana o Iehova e te mau taata atoà ra. ²⁴ Ua pūrora mai ra te auahi mai mua mai ia Iehova ra, e pau roa aè ra te tūtia tāauahi e te tōâhua i nià iho i te fata ra. E ìte aè ra te mau taata atoà ra i te reira, ua ùmere iho ra, e ua tipapa i raro to rātou mata.

Te arataïraa no te heva

10 ¹ Ua rave iho ra nā tamarii a Àarona o Natapa rāua o Àpihu i te âuà tūtuiraa mea noànoà, te tahi e te tahi, ua tuu iho ra i te auahi i nià iho, e ua tuu atoà iho ra hoì i te mea noànoà i nià iho, ua hōpoi atu ra i taua auahi moà òre ra i mua i te aro o Iehova, i tei òre i faauehia mai e ana. ² Ua pūrora mai ra te auahi no ô mai ia Iehova ra, pau iho ra rāua: pohe iho ra rāua i mua i te aro o Iehova.

³ Ua parau atu ra Mōte ia Àarona: O ta Iehova teie i parau mai ra, a nā ô mai ai ra e:

E hanahana vau i te feiā e haafātata mai ia ù ra,
e e tura vau i mua i te aro o te taata atoà ra.

Te māmū noa ra Àarona.

⁴ Ua parau atu ra Mōte ia Mitaèra rāua o Èretapana, i nā tamarii a te metua o Àarona ra, a Ûtiara, nā ô atu ra ia rāua: A haere mai na e hōpoi i to òrua taeaè i mua i te vāhi moà nei i rāpaeàu mai i te pūhapa. ⁵ Ua haere atu ra rāua i pihai iho, ua hōpoi atu ra ia rāua i rāpaeàu mai i te pūhapa i roto i to rāua àhu òòmo; ta Mōte hoì i parau ra.

⁶ Ua parau atu ra Mōte ia Àarona, e ia Èreatara, e ia Ìtamara, i nā tamarii a Àarona ra: Eiaha e ìritihia to òutou tāupoo, eiaha hoì e hāhae i to òutou àhu, a pohe òutou, a roohia-atoà-hia te mau taata nei e te riri, na to òutou mau taeaè ra, na te fētii atoà a Ìteraèra e òto i teie nei àma auahi ta Iehova i tūtui nei. ⁷ Eiaha hoì òutou e haere i rāpaeàu i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, a pohe òutou; tei nià iho hoì ia òutou te monoì faatāvai a Iehova ra. Ua nā reira hoì rātou i ta Mōte i parau mai ra.

Te arataïraa no te àva taèro

⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Àrona, nā ô mai ra: ⁹ Eiaha ei uaina e te àva taèro e inuhia e òe e to tamarii atoà, ia haere òutou i roto i te Tiàhapa Âmuiraa, a pohe hoì òutou: ei haapaòraa mau te reira e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra, ¹⁰ ia taa ia òutou te mea moà e te mea moà òre, e te mea viivii e te mea viivii òre, ¹¹ e ia haapii òutou i te tamarii a Ìteraèra i te mau haapaòraa atoà ta Iehova i parau mai ia rātou ia Mōte ra.

Te arataïraa no te iò o te mau tūtia

¹² Ua parau atu ra Mōte ia Àrona, e ia Èreatara, e ia Ìtamara, i nā tamarii i toe na na ra: A rave i te tūtia àmu i tei toe i te mau tūtia tāauahi a Iehova ra, a àmu ai mā te faahōpue òre i te pae fata ra: e mea moà roa ia. ¹³ Ei roto i te vāhi moà òutou e àmu ai, no te mea o ta òe ia tufaa i haapaòhia, e te tufaa atoà na to tamarii i haapaòhia, no te mau tūtia tāauahihia a Iehova ra; ua nā reirahia mai hoì au nei. ¹⁴ E te òuma i ueuehia ra, e te hūmaha i hōpoihoa i nià ra, e àmu òutou i te reira ei te hoê vāhi viivii òre àmu ai: o òe e to tamarii tamaroa, e to mau tamahine atoà, o ta òe ia tufaa i haapaòhia, e te tufaa atoà i haapaòhia na to mau tamarii atoà, i faataahia no roto i te mau tūtia no te maitai a te tamarii Ìteraèra. ¹⁵ O te hūfā i hōpoihoa i nià ra, e te òuma i ueuehia ra, e te mau tūtia i tāauahihia te tōâhua ra, ta rātou e hōpoi mai e ueue ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova, na òe ia, e na to tamarii atoà, ei mea haapaò-tāmau-hia ia; ta Iehova hoì i parau mai ra.

¹⁶ Ua ìmi iho ra Mōte i te puaaniho te tūtia no te hara, e inaha, ua tahuhia i te auahi. Riri aè ra Mōte ia Èreatara rāua o Ìtamara, i nā tamarii atoà a Àrona e toe ra, e ua nā ô atu ra o ia: ¹⁷ E aha òrua i òre i àmu ai i te tūtia no te hara i roto i te vāhi moà ra, e mea moà roa hoì te reira, e mea hōroàhia mai hoì na òutou ia maraa ia òutou te hara a te âmuiraa atoà, e ia hōpoi òutou i te tāraèhara na rātou i mua i te aro o Iehova ra? ¹⁸ E inaha, aita te reira toto i hōpoihoa i roto i te

vāhi moà; e àmu hoì to òutou tià i roto i te vāhi moà ra, ta ù i parau atu na. ¹⁹ Ua nā ô mai ra Àarona ia Mōte: Inaha hoì, ua hōpoi rāua i ta rāua tūtia no te hara i teie nei mahana, e ta rātou tūtia tāauahi i mua i te aro o Iehova, e inaha, ua roohia mai au i teie nei mea: ahiri au i àmu i taua tūtia no te hara nei i teie nei mahana, e riro ānei ei mea au na Iehova ra? ²⁰ Ìte aè ra Mōte i te reira, marū atu ra.

Te mau ânimara viivii òre e te mea viivii

11 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra ia rāua: ² E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: Teie te mau manu âvae maha atoà ta òutou e àmu, no te mau mea ora atoà o te fenua nei. ³ To te mau manu âvae maha atoà i àmaha piti te maiùù ra, e tei tāmārū i te māa ra, e àmu ia òutou.

⁴ Âreà o tei tāmārū noa i te māa ra, e tei àmaha noa te maiùù ra, eiaha ia òutou e àmu: mai te tāmēra, e tāmārū ā hoì ia i te māa, aita rā te maiùù i àmaha: ei mea viivii te reira ia òutou; ⁵ e te tāfana, e tāmārū ā hoì ia i te māa, aita rā te maiùù i àmaha, ei mea viivii ia ia òutou; ⁶ e te àranapata, e tāmārū ā hoì ia i te māa, aita rā te maiùù i àmaha, ei mea viivii ia ia òutou; ⁷ e te puaa mādhi, e maiùù àmaha ā hoì to te reira, e tē vāhiahia ra, no te mea rā e aita e tāmāru i te māa: ei mea viivii ia ia òutou; ⁸ eiaha roa òutou e àmu i te reira, eiaha hoì òutou ia faatiàia noa atu i te reira ia pohe ra: ei mea viivii ia ia òutou.

⁹ Teie ta òutou e àmu, i to raro i te tai ra, o te mau mea atoà i poahia ra, e te pehau, i raro i te tai e i raro i te pape, o ta òutou ia e àmu. ¹⁰ Âreà te mau mea atoà i raro i te tai e nee haere ra, te mau mea ora atoà, to te tai e to te pape, aore e poa, e te pehau, ei mea faufau anaè ia ia òutou. ¹¹ Ei mea faufau ā ia ia òutou; eiaha roa òutou e àmu i te reira, ia faufau māite rā òutou i te reira ia pohe ra. ¹² To te miti e to te pape atoà aore e poa e te pehau ra: ei mea faufau ia ia òutou.

¹³ E to te mau manu pererau ra, teie ta òutou e faufau i te reira; eiaha roa ia e àmuhia — e mea faufau ia: o ia te àeto, e te pereta, e te òtēni; ¹⁴ e te rae, e te àie, e mai te reira te huru; ¹⁵ e te ôrepa, e mai te reira te huru; ¹⁶ e te ione, e te tehemeta, e te tehefa, e te nētā, e mai te

reira te huru; ¹⁷ e te tuta, e te tereta, e te ìnetufa; ¹⁸ e te tenetemata, e te tata, e te rehema; ¹⁹ e te hetite, e te ànafene, e mai te reira te huru, e te tutipata, e te òterefa.

²⁰ Te mau manu rere âvae maha e nee haere ra, e mea faufau ia ia òutou. ²¹ Âreà te mau manu rere âvae maha e nee haere, e âvae ê to rātou tei nià aè i nā âvae e nee ai ra, ei ôuà-haere-raa i nià i te fenua nei, e àmu òutou i te reira. ²² Teie ta òutou e àmu i reira, o te àrape, e mai te reira te huru, e te teroma, e mai te reira te huru, e te heretara, e mai te reira te huru, e te vīvī, e mai te reira te huru. ²³ Âreà te mau mea maùe âvae maha atoà e nee haere ra, e mea faufau anaè ia ia òutou.

Te mau fārereiraa e viivii ai te taata

²⁴ E e viivii òutou i te mau mea atoà mai te reira te huru: o tē tiàia noa atu i te reira mau mea ia pohe ra, e viivii e ahiahi atu; ²⁵ e o tei hōpoi noa atu i te hoê vāhi i taua mau mea ra ia pohe, e hōroi ia o ia i to na àhu e viivii hoì o ia e ahiahi atu.

²⁶ Te mau manu âvae maha atoà i àmaha te maiùù, aita rā i vāhi-piti-hua-hia, e aore hoì i tāmārū i te māa ra, ei mea viivii ia ia òutou, o tē tiàia noa atu i te reira ia pohe ra, e viivii ia. ²⁷ E te mau manu âvae maha maiùù rau e haere nei, ei mea viivii anaè ia ia òutou: o tē tiàia noa atu i te reira ia pohe ra, e viivii ia e ahiahi atu; ²⁸ e o tei hōpoi noa atu i taua mau mea ia pohe ra, e hōroi ia o ia i to na àhu, e viivii ia e ahiahi atu. Ei mea viivii ia ia òutou. ²⁹ Teie atoà te mea viivii ia òutou, to te mau mea e nee haere i raro i te repo nei, o te hereta, e te òtapara, e te tepa, e mai te reira te huru; ³⁰ e te ànete, e te tēhē, e te retae, e te hemeta, e te tenetemata. ³¹ E mea viivii anaè taua mau mea nei ia òutou, te mau mea e nee haere nei; o tē tiàia noa atu i te reira ia pohe ra, e viivii ia e ahiahi atu. ³² E te mau mea atoà i maìrihia i taua mau mea nei ia pohe, e viivii ia; mai te âuà rāau ra, e te àhu, e te ìri, e te pūtē, e te mau fārii atoà i fāriihia te taoà ra e tuuhia ia i raro i te pape, e viivii ia e ahiahi atu, ei reira e mā ai. ³³ Âreà te mau fārii repo, ia maìrihia o roto i taua mau mea ra, o to

roto i taua fārii ra e viivii ia, e e vāvāhi òutou i te reira ra. ³⁴ E te mau māa atoà e àmuhia ia rari i te reira pape, e viivii ia; e te mau mea atoà e inuhia i roto i te reira fārii, e viivii ia. ³⁵ E te mau mea atoà ia maìrihia e taua mau mea ra ia pohe, e viivii ia; mai te umu ra e te òfaì pae pāni ra, e hurihia ia i raro, ua viivii ia; ei mea viivii hoì te reira ia òutou. ³⁶ Âreà te pape pihaa, e te âpoo pape rahi, e òre ia e viivii; o tē tiàia noa atu rā i taua mau mea ra ia pohe, e viivii ia. ³⁷ E ia maìri te hoê vāhi i taua mau mea i pohe ra i nià i te huero e tanuhia ra, e òre ia e viivii; ³⁸ e pape rā tei tuuhia i nià iho i taua mau huero ra, a maìrihia ai e taua mau mea pohe ra, ei mea viivii te reira ia òutou.

³⁹ E ia pohe noa te hoê o te mau manu âvae maha e àmuhia e òutou na, o tē tiàia noa atu i taua mea pohe noa ra, e viivii ia e ahiahi atu; ⁴⁰ e o tē àmu i taua mau mea pohe noa ra, e hōroi o ia i to na àhu, e e viivii ia e ahiahi atu; e o tē hōpoi noa i taua mau mea pohe noa ra, e hōroi o ia i to na àhu, e e viivii ia e ahiahi atu. ⁴¹ Âreà te mau mea e nee haere i raro i te repo ra, ei mea faufau anaè ia ia òutou: eiaha roa ia e àmuhia. ⁴² O tei nee haere i raro te ôpū ra, e te mau mea âvae maha e nee haere ra, e te âvae rau ra, i te mau mea atoà e nee haere i raro i te repo ra, eiaha òutou e àmu i te reira, e mea faufau ia. ⁴³ Eiaha roa òutou e faariro ia òutou iho ei mea faufau i te mau mea atoà e nee haere nei; eiaha òutou e haaviivii ia òutou iho i te reira ia viivii òutou i taua mau mea ra. ⁴⁴ O vau hoì to òutou Atua ra, o Iehova: e haamoà hoì ia òutou iho, ia moà òutou, no te mea te moà nei au; eiaha hoì òutou e haaviivii ia òutou iho i te mau mea e nee haere i raro i te repora.

⁴⁵ Na ù hoì, na Iehova, i aratai mai ia òutou, mai te fenua mai ra mai Àifiti, ia riro vau ei Atua no òutou; e ia moà hoì òutou, no te mea te moà nei au. ⁴⁶ O te ture hoì teie no te mau manu âvae maha, e no te mau manu pererau, e no te mau mea ora e tere haere i raro i te tai e te vai, e no te mau mea atoà e nee haere i raro i te repo ra, ⁴⁷ ei faataaraa i te mea viivii e te mea viivii òre, e ia taa hoì te mau mea ora e tià ia àmu, e te mau mea ora e òre e tià ia àmu.

Te tāmāraa i te vahine fānau

12 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: Ua tō te vahine, e ua fānau te tamaiti ra, e viivii o ia i reira e ia ruì hitu, mai te mau mahana atoà ia faataahia o ia i tana maì ra, o to na ia viiviiraa. ³ E ia tae i te ruì vaù ra, e peritomehia ai te ìri i mua o taua tamaiti ra. ⁴ E pārahi noa rā o ia mā te viivii e ia toru àhuru i te ruì, e e toru tiàhapa; eiaha o ia e faatiàia noa atu i te mea moà, eiaha hoì e tomo i roto i te vāhi moà, ia hope rā te mau mahana tāmāraa ia na ra. ⁵ E tamahine rā ta na i fānau ra, ia piti ia o na hepetoma i te viiviiraa, mai tei to na faataaraa ra; e e pārahi noa o ia mā te viivii e ia ono àhuru i te ruì, e e ono hoì tiàhapa. ⁶ E ia hope to na ra mau mahana tāmāraa, to te tamaiti ra e to te tamahine, ei reira o ia e hōpoi mai ai i te hoê pinia māmoe matahiti hoê ra i te tahuà, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, ei tūtia tāauahi, e te hoê ûûairaò, e aore ra te hoê ûupa ei tūtia no te hara. ⁷ E na na e hōpoi i mua i te aro o Iehova, ei tāràèhara na na, e e mā o ia i reira i to na ra viivii fānau ra. O te ture teie no te vahine ia fānau te tamaroa e te tamahine. ⁸ E ia òre ia tià ia na ia hōpoi mai i te pinia māmoe, ei ûupa ta na e hōpoi mai ia piti aè, e aore ra ia piti aè ûûairaò; ei tūtia tāauahi te hoê, ei tūtia no te hara te hoê, e na te tahuà e hōpoi i te tāràèhara na na, e mā ia o ia.

Te mau maì ìri o te taata

13 ¹ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: ² E ùiùì to te hoê taata, e te paa, e te vāhi iti teatea i nià i to na ìri, mai te maì ra e «rēpera» te huru i nià i to na ìri; e arataìhia te reira taata i te tahuà ra ia Àarona, e aore ra i te hoê tamaiti tahuà na na ra. ³ E na te tahuà e hiò i taua maì ra i to na ra ìri, e te teatea ra te huruhuru i taua maì ra, e te hōhonu ra taua maì ra i raro ia hiò, aore i te ìri anaè ra, o taua maì ra ia e «rēpera»; e na te tahuà e hiò ia na ra, e parau ia na e, ua viivii. ⁴ Ârèa tei te ìri anaè taua vāhi iti teatea ra, aore i hōhonu i raro ia hiò ra, e aore hoì i teatea te huruhuru; e

vehi te tahuà i taua taata maì ra i reira, e ia ruì hitu aè. ⁵ E ia tae i te ruì hitu ra, e hiò ā te tahuà i taua maì ra, e inaha, te vai noa ra taua maì ra te huru ā te huru ia hiò o ia ra, aita i parare taua maì ra nā nià i te ìri; ei reira te tahuà e tāpeà faahou ai e ia ruì hitu ā. ⁶ E ia tae i te ruì hitu e hiò faahou ai te tahuà i taua maì ra, e te huru rii èreère ra taua maì ra, e inaha, aita i parare taua maì ra nā nià i te ìri; ei reira te tahuà e parau ai ia na e, e taata viivii òre; e ùiùì ia; e uhi noa o ia i to na àhu a pārahi noa ai mā te mā. ⁷ Ia parare rā taua maì ra i nià i te ìri i muri aè i to na hiòraahia e te tahuà ia parauhia e taata viivii òre, e hiò-faahou-hia o ia e te tahuà i reira. ⁸ E ìte maitaì atu ra te tahuà, e inaha, ua parare taua maì ra i nià i te ìri, ei reira te tahuà e parau ai ia na e, ua viivii: e «rēpera» ia. ⁹ E ia pohe te hoê taata i te «rēpera», e arataihia o ia i te tahuà ra, ¹⁰ e na te tahuà e hiò ia na, e inaha, te teatea ra taua maì i nià i te ìri ra, e te teatea atoà ra te huruhuru, e e iò âpī tei roto i taua maì ra; ¹¹ e «rēpera» tahito ia i nià i te ìri; eiaha o ia e tāpeàhia, e parau rā te tahuà ia na e, e taata viivii: ua viivii o ia. ¹² Ia parare rā taua «rēpera» ra nā nià i te ìri ra, e ua àti roa te ìri o taua taata i maìhia ra i te «rēpera», mai te upoo mai e tae roa atu i raro i te âvae i ta te tahuà ra hiòraa; ¹³ e ua hiò anaè te tahuà ia na, e inaha, ua àti pāatoà to na tino i taua «rēpera» ra, e parau o ia i taua taata i maìhia ra e taata viivii òre i reira, ua mā hoì o ia, o ia i àti i te teatea ra. ¹⁴ Ia ìtea rā te iò âpī i roto i taua teatea ra, e viivii o ia i reira; ¹⁵ e na te tahuà e hiò i taua iò âpī ra, a parau ai ia na e, ua viivii, e viivii hoì taua iò âpī ra, e «rēpera» ia. ¹⁶ E ia riro taua iò âpī ra ei mea teatea, e haere o ia i te tahuà ra. ¹⁷ E na te tahuà e hiò ia na, e inaha, ua riro taua maì ra ei mea teatea; ei reira te tahuà e parau ai i taua taata i maìhia ra e, e taata viivii òre; ua mā hoì o ia. ¹⁸ E e fēfē to te hoê taata i to na ìri, e ua ora, ¹⁹ ia tupu rā te hoê ùiùì teatea e te hoê vāhi ànaàna teatea, e te huru rii ùteùte i taua vāhi fēfēhia ra, e hiò ia te tahuà i te reira. ²⁰ E ia hiòhia te reira e te tahuà ra, inaha, te huru hōhonu ra i ta te tahuà ra hiòraa, aita i te ìri anaè ra, e ua teatea te huruhuru; e parau te tahuà ia na e, ua viivii: e «rēpera» ia, ua tupu i roto i te fēfē ra. ²¹ Ia hiò rā taua tahuà ra, e

inaha, aita roa e huruhuru teatea o nià iho; e aita i hōhonu, tei te ìri ā, e te huru èreère ra; e tāpeà te tahuà ia na e ia ruì hitu aè. ²² E ua rahi roa te parare i nià i te ìri, e parau te tahuà i reira e, ua viivii: e maì «rēpera» ia. ²³ Te vai noa ra rā taua ùiùì teatea ra te huru ā te huru, e aore i parare, o taua fēfē anaè ra ia; e parau te tahuà ia na e e taata viivii òre.

²⁴ E ia veà te ìri o te hoê taata i te auahi, e e vāhi iti teatea ànaàna, o te ùteùte, e te teatea tei roto i te ìò ora i veà ra; ²⁵ na te tahuà e hiò i te reira; e inaha, ua teatea te huruhuru i taua vāhi ànaàna ra, e inaha, te hōhonu ra ia hiò, eere i tei te ìri anaè; e «rēpera» ia, ua tupu i roto i taua vera ra, e parau te tahuà ia na e, ua viivii: e «rēpera» ia. ²⁶ Ia hiò rā te tahuà ia na, e inaha, aita roa e huruhuru teatea i taua vāhi ra, e aita hoì i hōhonu, tei te ìri ā, e te huru èreère ra, e tāpeà ia te tahuà ia na, e ia ruì hitu aè. ²⁷ E hiò faahou te tahuà i taua maì ra ia tae i te ruì hitu; e ua parare i nià i te ìri, ei reira te tahuà e parau ai ia na e, ua viiviii: e maì «rēpera» ia. ²⁸ Te vai noa ra rā taua vāhi teatea ra te huru ā te huru, aita i parare i nià i te ìri, e te huru èreère ra, e pāira ia no taua veà ra, e parau te tahuà ia na e, e taata viivii òre: e òru ia no taua veà ra.

²⁹ E e maì to te hoê taata, te tāne e te vahine, tei te upoo e tei te ùmiùmi, ³⁰ na te tahuà e hiò i taua maì ra, e inaha, te hōhonu ra ia hiò, eere tei te ìri anaè ra, e e huruhuruhia e te reàreà tei roto, e parau te tahuà ia na e, ua viivii: e natata ia, e «rēpera» tei nià i te upoo e tei te ùmiùmi. ³¹ E ia hiò te tahuà i taua maì ra i te natata, e inaha, te vai noa mai ra, aita i hōhonu, tei te ìri rā, e aita e huruhuru èreère o roto; e tāpeà te tahuà i taua taata natata ra, e ia ruì hitu aè. ³² E ia tae i te ruì hitu ra, e hiò ai te tahuà i taua maì ra, e inaha, aita i parare taua natata ra, e aita e huruhuru reàreà o roto ra, e aore taua natata ra i hōhonu, tei te ìri ā; ³³ e hahuhia o ia, eiaha rā te natata e hahuhia; e na te tahuà e tāpeà i taua taata natata ra, e ia ruì hitu aè ā. ³⁴ E ia tae i te ruì hitu ra, e hiò ai te tahuà i taua natata ra, e inaha, aore taua natata ra i parare i nià i te ìri; e aita hoì i hōhonu ia hiò, tei te ìri ā, ei reira te tahuà e parau ai ia na e, e taata viivii òre; e uhi hoì o ia i to

na àhu a pārahi ai mā te viivii òre. ³⁵ Ia parare rā te natata i to na ìri i muri aè i to na parauraahia e, e taata viivii òre, ³⁶ ei reira te tahuà e hiò ai, e inaha, ua parare te natata i nià i te ìri, eiaha te tahuà e ìmi i te huruhuru reàrèà; ua viivii ia o ia. ³⁷ Te vai noa ra taua natata ra te huru ā te huru i to na hiòraa, e ua tupu te huruhuru èrèèrè i roto, ua ora ia natata, e taata viivii òre o ia, e na te tahuà e parau ia na e, e taata viivii òre.

³⁸ E pata teatea tei nià i te ìri o te hoê taata, te tāne e te vahine, ³⁹ na te tahuà e hiò: e inaha, e pata teatea toouri taua pata i nià i to na ìri: e pata ia, ua tupu noa i to na ìri: aore o ia i viivii.

⁴⁰ E ua maùru te rouru o te taata ra, ua pahure ia o ia: e taata viivii òre rā. ⁴¹ E ua maùru te rouru i to na rae, ua rae pahure ia o ia: e taata viivii òre rā. ⁴² E e mai teatea huru ùteùte tei taua upoo pahure e taua rae pahure ra; e «rēpera» ia, ua tupu i nià i tana upoo pahure ra, e tana rae pahure ra. ⁴³ E hiò te tahuà i te reira, e inaha, te teatea ra taua mai ra, e te ùteùte i te tupuraa, i taua upoo pahure no na ra, e taua rae pahure no na ra, mai te «rēpera» te huru i nià i te ìri o te taata ra, ⁴⁴ e «rēpera» ia taata, ua viivii ia: e na te tahuà e parau ia na e, ua viivii roa; tei tana upoo to na ra mai.

⁴⁵ E te taata i pohe i te «rēpera» ra, e pii noa o ia: Ua viivii! Ua viivii! Mā te àhu mahae, e te tāupoo òre, e mā te tāpoihia to na taa. ⁴⁶ E taua poheraa atoà no na i te «rēpera» ra, e parauhia o ia e, ua viivii o ia; o ia anaè rā i to na pārahiraa; ei rāpaeàu mai i te pūhapa o ia e pārahi ai.

Te nīnaemoa i nià i te mau àhu

⁴⁷ E ia rēperahia te hoê àhu — te àhu huruhuru māmoe, e te àhu vavai, ⁴⁸ tei te ao tāroaroa, e tei te tārava; to te vavai, e to te huruhuru māmoe; tei te ìri, e te mau mea i hāmanihia i te ìri ra — ⁴⁹ e te reàrèà ra, e te ùteùte taua vāhi i rēperahia i taua àhu ra, e taua ìri ra, tei te ao tāroaroa, e tei te ao tārava, e te mau mea atoà i hāmanihia i te ìri ra, e mai «rēpera» ia te reira, e e faaìtehia atu i te tahuà. ⁵⁰ E ia oti taua àhu «rēpera» ra i te hiòhia e te tahuà ra, e vehi o ia i taua àhu

i rēperahia ra, e ia ruì hitu aè. ⁵¹ E ia tae i te ruì hitu ra, e hiò o ia i taua vāhi i rēperahia ra, e ua parare taua maì ra i taua àhu ra, tei te ao tāroaroa, e tei te ao tārava, e tei te ìri, e tei te mau mea atoà i hāmanihia i te ìri ra, e «rēpera» tēàamu ia te reira maì: ua viiviii ia. ⁵² E tūtuì o ia i taua àhu ra i te auahi, tei te ao tāroaroa taua maì ra, e tei te ao tārava, i te huruhuru māmoe e te vavai; e tei te mau mea atoà i hāmanihia i te ìri ra: e «rēpera» tēàamu ia, e tūtuìhia ia i te auahi. ⁵³ Ia hiò rā te tahuà i taua maì ra, aita i parare i taua àhu ra, aita i te ao tāroaroa, aita hoì i te ao tārava, e aita atoà i te mau mea atoà i hāmanihia i te ìri ra, ⁵⁴ e parau taua tahuà ra i reira, e uhi i taua mea i maìhia ra i te pape, a vehi ai o ia i taua mea ra, e ia ruì hitu ā. ⁵⁵ E ia hiò te tahuà i taua vāhi i maìhia ra, ia oti i te uhihia i te pape, e inaha, aita i huru ê taua vāhi i maìhia ra ia hiò, aita i parare taua maì ra, ua viivii ia; e tūia ia i te auahi, e «rēpera» tēàamu ia, tei to roto, e to rāpaeàu atoà. ⁵⁶ Ia hiò rā te tahuà, te huru èreère ra taua maì ra, ia oti i te uhihia i te pape; e òòti ê atu o ia i taua vāhi maì i nià i taua àhu ra, e i nià i taua ìri ra, i nià i te ao tāroaroa, e i nià i te ao tārava. ⁵⁷ E te vai noa maì rā taua maì ra ia hiò, i nià i taua àhu ra, tei te ao tāroaroa, e tei te ao tārava, e tei te mau mea atoà i hāmanihia i te ìri ra, e «rēpera» parare ia: o tei maìhia i te reira ra, e tūia ia taoà i te auahi. ⁵⁸ O tē maì rā i nià i te ao tāroaroa, e i nià i te ao tārava o te àhu ra, e i nià atoà i te mau mea i hāmanihia i te ìri, i pee ia uhihia i te pape ra, e uhi-faahou-hia ia ia piti uhiraa, mā atu ra ia i reira.

⁵⁹ O te ture teie no te maì ra e «rēpera», i nià i te àhu huruhuru māmoe, e te vavai, i nià i te ao tāroaroa, e te ao tārava, e i nià atoà i te mau mea atoà i hāmanihia i te ìri, e tià ai ia parau e, e mea viivii òre, e e mea viivii.

Te tāmāraa i te hoê taata «rēpera»

14 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² Teie te ture no te «rēpera» i te mahana tāmāraa ia na ra. E arataìhia mai o ia i te tahuà ra. ³ E haere hoì te tahuà i rāpaeàu mai i te pūhapa, e e hiòpoà māite te tahuà ia na, e inaha, ua ora te maì «rēpera» o

taua taata «rēpera» ra, ⁴ ei reira te tahuà e faaue ai ia na, e e tii, ei tāmāraa, i te manu pererau ora e te viivii òre ia piti aè, e te rāau ra e âreti, e te huruhuru māmoe ùteùte, e te hitopa. ⁵ A parau ai te tahuà e, ia taparahi-pohe-roa-hia te hoê i taua nā manu ra i roto i te hoê fārii repo i nià iho i te pape ora. ⁶ E rave hoì o ia i te manu i ora ra, e te rāau ra e âreti, e te huruhuru māmoe ùteùte, e te hitopa, a uhi ai mā te manu ora atoà i roto i te toto o te manu i taparahihia i nià iho i te pape ora ra. ⁷ A pīpī ai o ia i nià iho i taua taata e tāmāhia i te «rēpera» ra, e ia hitu pīpīraa, a parau ai ia na e, ua mā. A tuu atu ai o ia i te manu ora ra ia maùe noa na i nià i te fenua.

⁸ E uhi hoì taua taata e tāmāhia ra i to na àhu, a hahu ai i to na huruhuru e ia pau roa, a hopu ai o ia i te pape, ia mā o ia. E muri aè ra, e haere mai o ia i roto i te pūhapa, ei te ātea ê ra o ia e pārahi ai, eiaha i roto i to na iho fare, e ia ruì hitu aè. ⁹ Ia tae rā i te ruì hitu ra, e hahu faahou o ia i tana upoo, e te ùmiùmi, e te tuèmata, e to na atoà ra huruhuru ta na e hahu; e uhi hoì o ia i to na àhu i te pape, e hopu hoì o ia iho i te pape, e mā ia o ia i reira. ¹⁰ E ia tae i te ruì vaù ra, e rave ai o ia i e piti pinia māmoe oni maau òre, e te hoê pinia māmoe ufa matahiti hoê maau òre, e te faraoa huà e toru aè ômera ei tūtia àmu, i ânoìhia i te hinu ôrive, e te monoì hoê rota. ¹¹ E na te tahuà, na tē tāmā ia na ra, e faaite i taua taata e tāmāhia ra, e taua mau mea atoà ra i mua i te aro o Iehova, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹² E rave hoì te tahuà i te hoê pinia māmoe oni, a hōpoi ai ei tūtia no te hape, e te rota monoì atoà, a ueue ai ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova. ¹³ Ei te vāhi i taparahihia ai te tūtia no te hara e te tūtia tāauahi, i roto i te vāhi moà ra, e taparahihia ai te pinia māmoe: na te tahuà hoì te tūtia no te hape mai te tūtia no te hara atoà ra: e mea moà roa ia. ¹⁴ E rave hoì te tahuà i te hoê maa toto no taua tūtia no te hape ra, e na te tahuà hoì e tuu i nià i te hiti o te tarià àtau o te taata e tāmāhia ra, e ei nià atoà i te rima rahi o tana rima àtau, e ei nià atoà i te âvae rahi o tana âvae àtau ra. ¹⁵ E rave hoì te tahuà i te rota monoì ra, a nīnii ai i te tahi vāhi i roto i te àpu rima àui no na ra. ¹⁶ E uhi hoì te tahuà i tana rima àtau i te monoì e vai i roto i tana

àpu rima àui ra, a pīpī ai i taua monoì ra i tana rima, e ia hitu pīpīraa i mua i te aro o Iehova. ¹⁷ E te toeà o taua maa monoì i te rima ra, e tuu te tahuà i te reira i nià i te hiti o te tarià àtau, e i nià i te rima rahi o te rima àtau, e i nià atoà i te âvae rahi o te âvae àtau, o taua taata e tāmāhia ra, ei nià i te toto o te tūtia no te hape ra. ¹⁸ E te toeà o te monoì i te rima o te tahuà ra, e nīnii o ia i te reira i nià i te upoo o taua taata e tāmāhia ra: e nā reira te tahuà i te hōpoi i te tārāèhara na na i mua i te aro o Iehova. ¹⁹ E hōpoi hoì te tahuà i te tūtia no te hara, e e hōpoi i te tārāèhara na na, na tei tāmāhia i to na ra viivii. Ei reira e taparahihia ai te tūtia tāauahi ra. ²⁰ E na te tahuà e hōpoi i te tūtia tāauahi e te tūtia àmu i nià i te fata; na te tahuà hoì e hōpoi i te tārāèhara na na, e e mā ia o ia.

Te tāmāraa «rēpera» o te taata veve

²¹ Âreà te taata veve ra, e eita e tià ia na ia hōpoi mai i te reira, hoê mai a ana pinia māmoe e rave mai ei tūtia no te hape ia ueuehia ei tārāèhara na na, e hoê hoì ômera faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu, e hoê hoì rota monoì, ²² e e piti aè hoì ûupa, e aore ra ia piti aè ûûairaò tē noaa ia na ra: ei tūtia no te hara te tahi, ei tūtia tāauahi te tahi. ²³ Ei te ruì vaù o to na ra tāmāraa, e hōpoi mai ai o ia i te reira i te tahuà ra i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, i mua i te aro o Iehova ra. ²⁴ E rave hoì te tahuà i te pinia māmoe te tūtia no te hape, e te rota monoì, e na te tahuà e ueue i te reira ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova. ²⁵ Ei reira te pinia māmoe tūtia no te hape e taparahihia ai, e rave hoì te tahuà i te tahi maa toto no taua tūtia no te hape ra, a tuu ai i nià i te hiti o te tarià àtau o taua taata e tāmāhia ra, e ei nià atoà i te rima rahi o tana rima àtau, e i nià atoà i te âvae rahi o tana âvae àtau ra. ²⁶ E nīnii hoì te tahuà i te hoê maa monoì i roto i te àpu rima àui no na ra. ²⁷ E na te tahuà e pīpī i tana rima àtau, i te hoê vāhi i taua monoì i roto i tana rima àui ra, e ia hitu atoà pīpīraa i mua i te aro o Iehova. ²⁸ E tuu hoì te tahuà i te hoê vāhi i te monoì i roto i tana rima i nià i te hiti o te tarià àtau o taua taata e tāmāhia ra, e i nià atoà i te rima rahi o tana rima àtau, e i nià atoà i te âvae rahi

o tana âvae âtau ra, i te vâhi i tuuhia ai te toto o te tûtia no te hape ra. ²⁹ E te toeà o te monoì i te rima o te tahuà ra, e tuu o ia i te reira i nià i te upoo o te taata e tāmāhia ra, ei tārāhara na na i mua i te aro o Iehova. ³⁰ E hōpoi o ia i te hoê o taua nā ûupa ra, e aore ra i te hoê ûûairaò o tei noaa ia na ra; ³¹ i tei noaa ia na ia rave ra, ei tûtia no te hara te hoê, ei tûtia tāauahi te hoê, e te tûtia àmu atoà hoì; o te tahuà tē hōpoi i te tûtia no te hara na tē tāmāhia i mua i te aro o Iehova.

³² O te ture teie no te tāmāraa i te taata i rēperahia ra, o tei òre e tià ia na ia hōpoi i te taoà mau ra.

Te nīnaemoa i nià i te patu fare

³³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àrona, nā ô mai ra: ³⁴ Ia tae òutou i te fenua ra o Tanaana, i ta ù e hōroà no òutou ei pārahiraa ra, ia tuu rā vau i te maì «rēpera» i roto i te hoê fare i taua fenua i pārahihia e òutou na, ³⁵ e haere te taata fare e faaite i te tahuà, a nā ô atu ai ia na: «Te manaò nei au e, e maì tei taù fare.» ³⁶ E na te tahuà e faaue e, e faahope mai i te taoà i roto i taua fare ra i rāpae, a haere ai te tahuà, a hiò ai i te maì; ia òre roa hoì te hoê taoà i roto i taua fare ra ia viivii. Ei muri aè te tahuà e haere ai i roto, a hiò ai i taua fare ra.

³⁷ E ia hiò o ia i taua maì ra, inaha, tei te puà te maì i taua fare ra, te vai ra te ìravarava poopoo, e te reàrèà, e te ùteùte, e te hōhonu ra ia hiò, eere tei te puà anaè ra, ³⁸ ei reira te tahuà e haere ai i rāpae i te ùputa o taua fare ra, a ôpani ai i taua fare ra, e ia ruì hitu. ³⁹ E e hoì faahou mai te tahuà i te ruì hitu ra, a hiò ai i taua fare ra; e inaha, ua parare te maì i roto i te puà i taua fare ra, ⁴⁰ ei reira te tahuà e faaue ai, e ìriti rātou i te mau òfai tei reira taua maì ra, a faaruè ai rātou i te reira i te hoê vâhi viivii i rāpaeàu mai i te òire. ⁴¹ E na na hoì e faaue ia vaùhia taua fare ra e àti noa aè, e nīnii hoì rātou i te puà i vaùhia e rātou ra i rāpaeàu mai te òire, i te hoê vâhi viivii ra. ⁴² E rave hoì rātou i te òfai a mono ai i te mau òfai ìritia ra; e rave hoì rātou i te puà âpī, a parai faahou ai i taua fare ra.

⁴³ E ia hoì faahou mai te maì, e ia tupu faahou i taua fare ra, ua oti hoì te òfaì i te hōpoi-ê-hia, e ua vaùhia te fare, e ua parai-faahou-hia, ⁴⁴ e haere mai taua tahuà ra e hiò; e inaha, ua parare te maì i taua fare ra, e «rēpera» tēàamu ia tei taua fare ra: ua viivii ia. ⁴⁵ E haapārahia-hia-hia ia taua fare ra i raro i reira; e te mau òfaì ra, e te rāau ra, e te puà no taua fare ra, e hōpoi-hia ia i rāpaeàu mai i te òire i te vāhi viivii ra. ⁴⁶ E te taata i tomo i roto i taua fare ra, i te mau mahana atoà i ôpanihia ai ra, ua viivii ia o ia, e ahiahi atu. ⁴⁷ E tei taòto i roto i taua fare ra, e uhi o ia i to na àhu, e tei àmu i te māa i roto i taua fare ra, e uhi atoà o ia i to na àhu.

⁴⁸ Ia haere rā te tahuà i roto e hiò, e inaha, aore taua maì ra i parare i taua fare ra, ia oti taua fare ra i te parai-faahou-hia, e parau te tahuà i taua fare ra i reira, e ua mā, no te mea ua ora taua maì ra. ⁴⁹ E tii hoì o ia i nā manu pererau e piti, no te tāmā i taua fare ra, e te rāau ra e âreti, e te huruhuru māmoe ùteùte, e te hitopa. ⁵⁰ E e taparahihia te hoê manu i roto i te hoê fārii repo i nià i te pape ora. ⁵¹ E rave hoì o ia i taua rāau ra e âreti, e te hitopa, e te huruhuru māmoe ùteùte, e te manu ora ra, a uhi ai i roto i te toto o te manu i taparahihia i nià i te pape ora ra, a pīpī ai i taua fare ra, e ia hitu atoà pīpīraa. ⁵² E tāmā hoì o ia i taua fare ra i te toto o taua manu ra, e te pape ora, e te manu ora, e te rāau âreti, e te hitopa, e te huruhuru māmoe ùteùte. ⁵³ Âreà te manu ora ra, e tuu o ia i te reira i rāpaeàu i te òire i te mau vāhi ātea ra. E nā reira o ia i te hōpoi i te tārāèhara no taua fare ra, e e mā ia.

⁵⁴ O te ture teie no te mau maì «rēpera» atoà, e te natata, ⁵⁵ no te «rēpera» i nià i te àhu, e i roto i te fare, ⁵⁶ no te ùiùì, no te paa, e no te pata, ⁵⁷ ei faaite ia òutou i te mea viivii, e te mea viivii òre. O te ture ia teie no te «rēpera».

Te tupi o te tāne

15 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: ² E parau atu òrua i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: E tupi to te hoê taata i to na ra tino, ua viivii o ia i taua tupi i tana tino

ra. ³ Teie te huru o to na viivii i taua tupi no na ra, ia tahe taua tupi no to na ra tino, e ia mono te tupi i to na ra tino, te viivii noa ra o ia. ⁴ Te mau roì atoà i taòtohia e te taata tupi ra, ua viivii ia, e e viivii atoà te mau mea ta na e pārahi ra. ⁵ E o tē tiàia noa atu i taua roì no na ra, e uhi o ia i to na àhu, e e hopu o ia i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ⁶ E o tē pārahi i te mau mea atoà i pārahihia e taua taata tupi ra, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ⁷ E o tē tiàia noa atu i te tino o taua taata no na te tupi ra, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ⁸ E ia tufa te taata no na te tupi i te huare i nià iho i te taata viivii òre ra, e uhi tei tufahia ra i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ⁹ E te mau pārahiraa puaahorofenua i pārahihia e taua taata no na te tupi ra, e viivii ia. ¹⁰ E o tē rave noa atu i te hoê mea no raro aè ia na ra, e viivii ia, e ahiahi atu; e o tē hōpoi noa i taua mau mea ra, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ¹¹ E te taata atoà e faatiàiahia e taua taata no na te tupi ra, aore i hōroihia tana rima i te pape, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ¹² E te fārii repo i faatiàiahia e taua taata no na te tupi ra, e vāvāhihia ia; e te mau fārii rāau ra, e hōroihia ia i te pape.

¹³ E ia ora te tupi o taua taata no na te tupi ra, e taiò o ia i nā mahana e hitu no te tāmāraa ia na, a uhi ai i to na àhu, a hopu ai o ia i te pape pihaa, a mā atu ai. ¹⁴ E ia tae i te ruì vaù ra, e rave o ia i nā ûupa e piti, e aore ra i nā ûûairaò e piti, a hōpoi mai ai i mua i te aro o Iehova i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, a tuu atu ai i te tahuà ra. ¹⁵ E na te tahuà e hōpoi, ei tūtia no te hara te tahi, ei tūtia tāauahi te tahi; o te tahuà tē hōpoi i te tārāèhara i mua i te aro o Iehova, na te taata no na te tupira.

¹⁶ Ia roohia te hoê taata i te ìtā, e hopu hua o ia i te pape i reira, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ¹⁷ E te àhu, e te ìri i maìrihia i te reira, e uhia ia e te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ¹⁸ E te

vahine i taòtohia e te taata, e ia ravehia, e hopu atoà rāua i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu.

Te tupi o te vahine

¹⁹ E te vahine ia tupihia ra, i to na ra tupi mau, e faataahia o ia e ia ruì hitu, e o te tiàia noa atu ia na ra, e viivii ia, e ahiahi atu. ²⁰ E te mau mea atoà e taòtohia e ana i to na faataaraahia ra, e viivii ia; e te mau mea atoà e pārahihia e ana, e viivii ia. ²¹ E o tē tiàia noa atu i to na roì, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ²² E o tē tiàia noa atu i te hoê mea i pārahihia e ana ra, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ²³ Tana roì tei tiàia atu e ana, e te hoê mea i pārahihia e ana tei tiàia atu, e viivii ā o ia, e ahiahi atu. ²⁴ E ia taòto te hoê taata i pihai iho ia na, e ua iri te mea i faataahia ai o ia i nià ia na, e viivii o ia e ia ruì hitu, e te mau roì atoà ta na e taòto ra, e viivii ia.

²⁵ E ia maoro te tupi o te vahine ra, ua maìri nā mahana mau no na ra, te vai noa rā taua tupi ra maìri noa ai to na taime mau, e viivii ā ia o ia i taua mau mahana atoà i tupihia ai o ia ra, mai tei te mau mahana faataaraa no na ra. ²⁶ Te vai ra taua tupi no na ra, e riro te mau roì atoà ta na e taòto i te mau mahana ra, mai te roì atoà no na i te faataaraa ra te huru ia na, e te mau mea e pārahihia e ana ra, e viivii ia, mai te viivii o to na faataaraahia ra. ²⁷ O tē tiàia noa atu i taua mau mea ra, e viivii ia, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa atu ai, e ahiahi atu. ²⁸ Ia ora rā o ia i tana tupi ra, e taiò o ia i nā mahana e hitu no na, e ua muri anaè te reira, ua mā ia o ia. ²⁹ E ia tae i te ruì vaù ra, e rave o ia i nā ûupa e piti, e aore ra i nā ûûairaò e piti, a hōpoi ai i te tahuà ra i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ³⁰ E na te tahuà e hōpoi i te tahi ei tütia no te hara, e te tahi ei tütia tāauahi; na te tahuà e hōpoi i ta na tāràèhara i mua i te aro o Iehova, i ta na tupi i viivii ai o ia ra.

³¹ E nā reira òrua i te faataa ê i te tamarii a Ìteraèra i to rātou viivii, ia òre rātou ia pohe i to rātou viivii, ia haaviivii rātou i ta ù tētene i rotopū ia rātou ra.

³² O te ture teie no te taata tupi, e no te taata itā, i tei viivii i te reira ra, ³³ e no te vahine i maīhia i to na ra tupi, no te tāne e no te vahine atoà i tei tupihia ra, e no te taata i taòto i pihai iho i te vahine i viivii ra.

Te mahana no te Tāraèhara

16 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, i muri aè i te poheraa o nā tamarii toopiti a Àarona, a hōpoi ai rāua i te auahi ê i mua i te aro o Iehova, e pohe iho ra. ² I nā ô mai ra Iehova ia Mōte: E parau atu òe i to tuaana ia Àarona, eiaha o ia e haere noa i roto i te vāhi moà, i roto i te vāhi pāroruhia, i mua atu i te tāpoi i nià i te âfata ra, ia òre hoì o ia ia pohe; ei roto hoì i te ata i nià iho i te tāpoi e itea ai au.

³ E nā ô Àarona ia tomo i roto i te vāhi moà ra, e rave o ia i te hoê puaatoro oni âpī ei tūtia no te hara, e te hoê māmoe oni ei tūtia tāauahi. ⁴ E àhu hoì o ia i te àhu òòmo vavai moà ra, e àhu hoì o ia i to na tātohe vavai, e ia tātuahia hoì o ia i tana tātua vavai, e ia tāupoo hoì o ia i te tāupoo vavai: e àhu moà anaè te reira ra; e hopu hoì o ia i te pape a àhu ai i te reira. ⁵ E rave hoì i e piti puaaniho na te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà, ei tūtia no te hara, e te hoê māmoe oni ei tūtia tāauahi. ⁶ E na Àarona e hōpoi i te puaatoro oni te tūtia no te hara na na iho ra, ei tāraèhara na na e na to na atoà ra fētii. ⁷ E rave hoì o ia i nā puaaniho a hōpoi ai i mua i te aro o Iehova i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁸ E tuu hoì Àarona i te terero i taua nā puaaniho ra, te hoê terero na Iehova, e te hoê terero no te puaaniho tuu. ⁹ E te puaaniho tei tātererohia na Iehova ra, e rave mai Àarona i te reira e hōpoi ei tāraèhara. ¹⁰ Âreà te puaaniho tei tātererohia ei puaaniho tuu, e hōpoi-ora-noa-hia ia i mua i te aro o Iehova ei tūtia no te hara, a tuu noa atu ai ia haere noa nā te mētēpara ei puaaniho tuu. ¹¹ Ei reira Àarona e rave mai ai i te puaatoro oni no te tūtia no te hara, na na iho ra, a hōpoi ai i te tāraèhara na na iho e to na atoà ra fētii. E ia oti taua puaatoro oni te tūtia no te hara na na iho ra i te taparahihia, ¹² ei reira o ia e faaî ai i te hoê âuà tūtuiraa mea noànoà i te àrahu ā

no nià i te fata i mua i te aro o Iehova, e faaî hoî i o na puè rima i te mea noànoà i ôhuàhia ra, a hōpoi ai i roto mai i te pāroru ra; ¹³ e tuu hoî o ia i taua mea noànoà ra i nià i te auahi i mua i te aro o Iehova ra, ia moè te tāpoi i nià i te âfata ture ra i te au o te mea noànoà, ia òre hoî o ia ia pohe. ¹⁴ E rave hoî o ia i te hoê vāhi i te toto o taua puaatoro oni ra, a pīpī ai i te tāpoi i tana rima, i te pae i te hitià-o-te-rā ra; e pīpī hoî o ia i te toto i tana rima i mua atu i te tāpoi, e ia hitu ia pīpīraa. ¹⁵ Ei reira te puaaniho tūtia no te hara na te mau taata ra e taparahihia ai, e hōpoi hoî Àarona i te toto i roto mai i te pāroru ra, e rave ai i te reira toto mai ta na atoà i rave i te toto o te puaatoro oni ra, e pīpī atoà i nià i te tāpoi, e i mua atoà atu i te tāpoi ra.

¹⁶ Na na e hōpoi i te tāraèhara no te vāhi moà ra, no te viivii o te tamarii a Ìteraèra, e to rātou ìno i ta rātou mau hara atoà ra. E nā reira atoà hoî o ia i te Tiàhapa Âmuiraa e vai i rotopū ia rātou i to rātou viivii. ¹⁷ Eiaha roa ei taata to roto i te tiàhapa o te âmuiraa ia haere o ia e hōpoi i te tāraèhara i roto i te vāhi moà ra, e tae noa mai ā o ia i rāpae, ia oti te tāraèhara i te hōpoihiā e ana na na iho, e na to na atoà ra fētii, e na te âmuiraa o Ìteraèra atoà ra.

¹⁸ Ei reira o ia e haere ai i rāpae i te fata i mua i te aro o Iehova, a hōpoi ai i te tāraèhara no te reira; e rave o ia i te toto puaatoro, e te toto puaaniho, a tuu ai i nià i te mau tara o te fata e àti noa aè. ¹⁹ E pīpī hoî o ia i te toto i tana rima i nià iho e ia hitu aè pīpīraa, ei tāmāraa, ia moà te viivii a te tamarii a Ìteraèra.

²⁰ E oti aè ra te tāraèhara i te hōpoihiā e ana no te vāhi moà, e no te Tiàhapa Âmuiraa, e no te fata, e hōpoihiā mai ai te puaaniho ora ra. ²¹ E tuu hoî Àarona i o na puè rima e piti i nià iho i te âfii o taua puaaniho ora ra, a fāi ai i te mau hara atoà a te tamarii a Ìteraèra i nià i te reira, e to rātou ìno i ta rātou mau hara atoà, a tuu ai i nià iho i te âfii o taua puaaniho ra, a tono ai i te hoê taata au a pūtō ê atu i taua puaaniho ra i te mētēpara. ²² E na taua puaaniho ra e hōpoi i ta rātou atoà ra mau hara i nià ia na iho i te fenua ano; e tuuhia taua puaaniho ra i roto i te mētēpara ra.

²³ Ei reira Àrona e haere ai i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, a tātara ai i te mau àhu vavai ta na i àhu, a haere ai o ia i roto i te vāhi moà ra a vaiiho ai i reira. ²⁴ E hōroi hoì o ia ia na iho i te pape i roto i te vāhi moà, a àhu ai i to na àhu, a haere mai ai i rāpae, a hōpoi ai i te tūtia tāauahi na na iho, e te tūtia tāauahi a te taata atoà ra, e hōpoi hoì i te tāraèhara na na iho, e na te taata atoà. ²⁵ E e tūtui o ia i te tōâhua o te tūtia no te hara ra i nià i te fata.

²⁶ E te taata i tuu i taua puaaniho ra ei puaaniho tuu, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì o ia i te pape, a haere mai ai o ia i roto i te tiàhapa i muri aè. ²⁷ Âreà te puaatoro oni tūtia no te hara, e te puaaniho tūtia no te hara, i tei hōpoihoa te toto i roto i te vāhi moà ei tāraèhara ra, e hōpoihoa ia i rāpaeàu mai i te pūhapa; e e tūtuihia te ìò, e te ìri, e te repo atoà i te auahi. ²⁸ E te taata i tūtui ra, e uhi o ia i to na àhu, e hopu hoì i te pape, a haere mai ai o ia i roto i te pūhapa i muri aè.

²⁹ Ei haapaòraa vaiiho tāmāu teie na òutou: ia tae i te marama hitu ra, e te àhuru o te mahana i taua marama ra, e faahaèhaa ai òutou ia òutou iho, e eiaha roa e rave i te òhipa, o te taata-tupu, e te taata ê atoà i purutia noa i roto ia òutou na. ³⁰ Ei te reira hoì mahana e hōpoi ai te tahuà rahi i te tāraèhara na òutou, e tāmā ia òutou i ta òutou mau hara atoà: ia mā òutou i mua i te aro o Iehova. ³¹ Ei tāpati faaearea ia te reira no òutou. Ei haapaòraa tāmāu ia faahaèhaa òutou ia òutou iho.

³² E na te tahuà i faatāhinuhia, e i haamoàhia ei mono i to na ra metua i te raverāa i te tōroà tahuà ra, na na e hōpoi i te tāraèhara. E àhu hoì o ia i te àhu vavai, i te àhu moà ra; ³³ e hōpoi hoì o ia i te tāraèhara no te vāhi moà, e hōpoi hoì i te tāraèhara no te Tiàhapa Âmuiraa, e no te fata, e hōpoi hoì o ia i te tāraèhara na te mau tahuà, e na te mau taata o te âmuiraa atoà ra. ³⁴ Ei haapaòraa vaiiho tāmāu teie na òutou, e ei tāraèhara tē hōpoihoa, hoê hōpoiraa i te matahiti hoê, no te mau hara atoà a te tamarii a Ìteraèra. Ua nā reira hoì Mōte i ta Iehova i parau mai ra.

Te mau faanahoraa no te toto

17 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe ia Àrona e nā tamarii atoà na na ra, e nā ô atu òe ia rātou: Teie ta Iehova i parau mai ra, nā ô mai ra: ³ To te fētii o Ìteraèra, ia taparahi i te puaatoro, e te māmoe, e te puaaniho i roto i te pūhapa, e ia taparahi hoì i rāpaeàu mai i te pūhapa, ⁴ e aore i pūtō i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, ia hōpoiha te hoê tūtia na Iehova i mua i te tētene no Iehova ra, e parihia te reira taata i te faatahe toto, e toto hoì tei tahe ia na, e tāpū-ê-hia te reira taata i to na ra nūnaa. ⁵ Ia hōpoi mai te tamarii a Ìteraèra i ta rātou mau tūtia ia Iehova ra, ta rātou e taparahi ê noa i te mau vāhi èê ra, ia pūtō mai rātou i te tahuà ra, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, a taparahi ai ei tūtia no te maitaì na Iehova ra. ⁶ E na te tahuà e pīpī i te toto i nià i te fata a Iehova i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, e tūtui hoì i te tōâhua ei mea hauà noànoà na Iehova. ⁷ Eiaha rātou e taparahi faahou i ta rātou mau tūtia na te mau temoni ta rātou e pee ra. Ei haapaòraa vaiiho tāmāu teie na rātou i to rātou mau uì atoà ra. ⁸ E parau atu òe ia rātou: I to te fētii o Ìteraèra ra, e to te feiā e purutia noa i roto ia rātou ra ia hōpoi i te tūtia tāauahi, e te mau tūtia atoà ra, ⁹ e aore i hōpoi i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, a hōpoi ai ia Iehova ra; e tāpū-ê-hia te reira taata i to na ra nūnaa.

¹⁰ E to te fētii o Ìteraèra, e to te feiā atoà e purutia noa i roto ia òutou ia àmu i te toto ra, e tano māite taù mata i te reira taata i tei àmu i te toto ra, e tāpū ê atu vau ia na i to na ra nūnaa. ¹¹ Tei te toto hoì te maa ora e ora ai te mau mea atoà ra, i haapaò ai au i te reira e o ta òutou ia e hōpoi i nià i te fata ei tārāèhara na òutou iho, o te toto hoì tei riro ei tārāèhara no te taata. ¹² I parau ai au i te tamarii a Ìteraèra e, eiaha roa te hoê o òutou e àmu i te toto, e eiaha atoà to te feiā e purutia i roto ia òutou na e àmu i te toto. ¹³ To te tamarii a Ìteraèra, e to te feiā e purutia i roto ia òutou, ia ìmi e ia aùàù i te manu âvae maha e te manu pererau e tià ia àmu ra, e noaa iho ra, e faatahe o ia i te toto i raro a tāpoì ai i te repo. ¹⁴ Tei te toto hoì te ora o te mau mea

atoà nei, o to na ia ora; i parau ai au i te tamarii a Ìteraèra e: Eiaha òutou e àmu i te toto o te mau mea atoà nei, no te mea o te ora ia o te mau mea atoà nei, o te toto ra; o tei àmu i te reira ra, e t̄p̄-ê-hia ia.

¹⁵ E te taata e àmu i te mea pohe noa, e tei haea e te taehae ra, te taata-tupu e te taata ê, e uhi o ia i ta na àhu, e hopu hoì o ia i te pape, a vai viivii noa atu ai e ahiahi atu, ei reira o ia e mā ai. ¹⁶ Ia òre rā o ia ia uhi i ta na àhu, e ia òre o ia ia hopu i te pape, ei nià ia na ta na hara e vai ai.

Te faaturaraa i te t̄àtiraa

18 ¹ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia r̄atou: O vau to òutou Atua ra, o Iehova. ³ Eiaha òutou e rave i te mau peu o te fenua ra o Àifiti i ta òutou i p̄rahi; e eiaha atoà òutou e rave i te mau peu o te fenua nei o Tanaana ta ù e arataì ia òutou nei; eiaha atoà òutou e haapaò i ta r̄atou ra haapaòraa. ⁴ O ta ù rā i faaau ta òutou e rave, e ta ù ra mau haapaòraa ta òutou e haapaò, e nā reira òutou i te haere. O vau to òutou Atua ra, o Iehova. ⁵ E haapaò òutou i ta ù mau haapaòraa, e ta ù atoà ra mau faaauraa: ia haapaò hoì te taata i te reira ra, e ora o ia i reira. O vau o Iehova.

⁶ Eiaha te hoê o òutou e rave i te vahine i piri hua mai ia na i te fētii ra. O vau o Iehova.

⁷ Eiaha òe e rave i te vahine a to metua t̄ne, i to òe ra metua vahine mau. Eiaha òe e rave ia na: o to òe ia metua vahine mau.

⁸ Eiaha òe e rave i te vahine a to metua t̄ne, te taòto ra hoì te metua t̄ne ia na.

⁹ Eiaha òe e rave i to tuahine, i te tamahine a to metua t̄ne, e te tamahine a to metua vahine ra, i tei f̄nau i te ùtuafare mau e tei f̄nau i te tahi v̄hi ê; eiaha òe e taòto ia na.

¹⁰ Eiaha òe e rave i te tamahine a to tamaiti, e te tamahine a to tamahine ra: no roto hoì r̄aua ia òe na.

¹¹ Eiaha òe e rave i te tamahine a te vahine a to metua tāne, ta to metua tāne i fānau ra; e tuahine hoì o ia no òe, eiaha òe e taòto ia na.

¹² Eiaha òe e rave i te tuahine o to metua tāne. E vahine piri roa hoì o ia i to òe ra metua tāne.

¹³ Eiaha òe e rave i te taeaè o to metua vahine. E taeaè hoì o ia no to metua vahine.

¹⁴ Eiaha òe e rave i te vahine a te taeaè o to metua tāne ra, ta na e taòto ra. E metua vahine hoì o ia no òe na.

¹⁵ Eiaha òe e rave i to hunoà vahine ra. E vahine ia o ia na to tamaiti, eiaha òe e taòto ia na.

¹⁶ Eiaha òe e rave i te vahine a to taeaè. Te taòto ra hoì to taeaè ia na.

¹⁷ Eiaha òe e rave âpipiti i te vahine e te tamahine na na ra. E eiaha atoà e rave i te tamahine a tana tamaiti, e te tamahine a tana tamahine ra. Te piri roa ra hoì rātou ia na: e mea ìno ia. ¹⁸ Eiaha òe e rave i te taeaè o to vahine, a faaoôo noa ai i to vahine i te taòtoraa ia na, te ora ra to vahine ra.

¹⁹ Eiaha òe e rave noa atu i te vahine i to na faataaraahia ra. ²⁰ Eiaha atoà òe e rave i te vahine a vētahi ê, a haaviivii ai òe ia òe iho ia na.

²¹ Eiaha roa te hoê o ta òe ra mau tamarii e hōpoihi ia Moroha, eiaha òe e haaviivii i te ià o to òe ra Atua. O vau o Iehova. ²² Eiaha òe e rave i te tāne mai te rave i te vahine ra. E mea faufau roa ia. ²³ Eiaha òe e haaviivii ia òe iho i te raveraa i te manu âvae maha. Eiaha hoì te vahine e hōroà ia na iho i te manu âvae maha. E mea faufau te reira.

²⁴ Eiaha òutou e haaviivii ia òutou iho i taua mau mea atoà nei, o te mau mea hoì teie i viivii ai te mau nūnaa ta ù e fātata i te tiàvaru i mua ia òutou nei. ²⁵ Ua viivii hoì te fenua; e tāhoo ai au i ta na hara i nià ia na iho, e na te fenua iho e haapūai i to na taata i rāpaeà. ²⁶ E tenā na, e haapaò òutou i ta ù ra mau haapaòraa, e ta ù ra mau parau i faaau, e eiaha roa te taata-tupu, e te taata ê atoà e purutia noa i roto ia òutou, e rave i taua mau mea faufau atoà nei. ²⁷ (Ua rave hoì te mau taata no taua fenua ra i taua mau mea faufau atoà ra, hou òutou, e ua viivii te fenua.) ²⁸ Ia òre atoà te fenua ia haapūai atoà ia

òutou i rāpaeàu ia haaviivii òutou i taua fenua ra, mai ta na i haapūai i te mau nūnaa i mūtaa iho i rāpaeàu, hou òutou ra. ²⁹ O tē rave hoì i taua mau mea faufau ra, taua feiā i rave ra, e tāpū-ê-hia ia i to rātou ra nūnaa. ³⁰ E tenā na, e haapaò òutou i ta ù ra mau haapaòraa; e eiaha roa òutou e rave noa atu i te hoê i taua mau peu faufau ra, i tei ravehia i mūtaa iho ra; eiaha hoì òutou e haaviivii ia òutou iho i te reira. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

Nā hea i te tāviniraa i te Atua?

19 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu i te âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra ra, nā ô atu ia rātou: Ia moà òutou, no te mea te moà nei au, o to òutou Atua ra, o Iehova. ³ E faatura te taata atoà i tana metua vahine e tana metua tāne; e haapaò hoì i taù mau tāpati. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

⁴ Eiaha òutou e fāriu i te îtoro, eiaha òutou e hāmani i te atua faatō. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

⁵ E ia hōpoi òutou i te tūtia no te maitai ia Iehova ra, ei hōpoiraa ìtehia mai ta òutou. ⁶ Ei te mahana e hōpoihoa ai e òutou na e àmuhia ai, e aore ra ia poi poi aè; te toe ra te hoê vāhi ia tae i te ruì toru ra, e tūia ia i te auahi. ⁷ E ia àmu-noa-hia i te ruì toru ra, e mea faufau ia, e òre e auhia mai. ⁸ E te taata i àmu ra, ei nià ia na iho ta na hara e iri ai, no te mea ua haaviivii o ia i te mea moà a Iehova; e tāpū-ê-hia te reira taata i to na ra nūnaa.

⁹ E ia òòti òutou i te māa àuhune o te fenua na, eiaha òe e òòti haapau roa i te peho rii o ta òe mau âua, e eiaha hoì òe e òhi i te toeà rii māa àuhune na òe na. ¹⁰ Eiaha hoì òe e òhi i te toeà i ta òe mau ô vine ra, eiaha hoì òe e òhi i te vine i maìri i ta òe mau ô vine ra. E vaiho òe i te reira na te taata rii, e na te purutia. O vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

¹¹ Eiaha òutou e èiā, eiaha e faahema, eiaha e haavare te tahi i te tahi. ¹² Eiaha òutou e tapu haavare i to ù nei iòà, i te faanoaraa i te iòà o to Atua. O Iehova vau.

¹³ Eiaha òe e hāmani ìno i te taata-tupu, eiaha hoì e haru. E te utuà a te taata e tārāhuhia ra, eiaha e vaiiho ia òe ia ao te ruì ra. ¹⁴ Eiaha òe e parau faaìno i te turi, eiaha hoì e tuu i te tiàìàraa i mua i te matapō: ia mataù rā òe i to Atua. O vau o Iehova.

¹⁵ Eiaha òutou e faatià i te parau-tià òre i te haavāraa: eiaha òe e tāpōi i te taata rii, eiaha hoì e auraro atu i te taata rarahi; e haavā òutou i te taata mā te parau-tià ra. ¹⁶ Eiaha òe e hōpoi haere i te parau nā roto i to òutou na. Eiaha hoì òe e tià i nià ei pari haavare i to òe ra taata-tupu ia pohe. O vau o Iehova. ¹⁷ Eiaha òe e riri i to taeaè i to âau; e aò rā òe i to taata-tupu, eiaha e vaiiho noa ia hara noa na. ¹⁸ Eiaha òe e tāhoo, eiaha e tāiroiro i to òutou iho na; e aroha rā òe i te taata-tupu mai to aroha ia òe iho na. O vau o Iehova.

¹⁹ O ta ù rā mau ture ta òutou e haapaò. Eiaha òe e vaiiho noa i ta òe mau puaa e rave rahi te huru ia ânoì noa na; eiaha hoì òe e ueue i ta òe mau âua i te huero ânoì-noa-hia ra; eiaha hoì òe e àhu i te àhu vavai e te huruhuru māmoe i ânoìhia ra.

²⁰ O tē rave noa i te vahine tāvini, i mōmoàhia i te tāne ra, aore i hoohia, aore hoì i tarahia, e papaìhia ia; e òre rāua e pohe roa, no te mea aore te vahine i matara. ²¹ E hōpoi taua taata ra i ta na tūtia no te hape ia Iehova ra, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, e māmoe oni ei tūtia no te hape ra. ²² E na te tahuà e hōpoi i taua māmoe oni tūtia no te hape ra ei tārāèhara na na i mua i te aro o Iehova, no ta na hara ta na i rave ra, e e faaòrehia taua hara i ravehia e ana ra.

²³ E ia tae òutou i te fenua, e ia tanu òutou i te mau rāau atoà nei ei māa, e parau òutou i te reira māa, e e mea peritome-òre-hia ia, e riro hoì te reira ei mea peritome-òre-hia ia òutou; e ia toru aè matahiti, eita ia e àmuhia atu. ²⁴ E ia tae i te maha o te matahiti e haamoàhia ai to reira māa ra mā te haamaità ia Iehova. ²⁵ Âreà ia tae i te pae o te matahiti ra, e àmu ia òutou i to reira māa ra, ia hotu mai hoì taua mau rāau ra i to rātou huero na òutou. O vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

²⁶ Eiaha òutou e àmu i te māa mā te toto, eiaha hoì òutou e hiòhiò, e te hiò i te ata. ²⁷ Eiaha òutou e òòti haaporotaa i te rouru o to òutou

upoo. Eiaha hoì e rave ìno i to òutou ùmiùmi. ²⁸ Eiaha òutou e òtiòti i to òutou tino i te òto tiàpāpaù ra, eiaha roa hoì ei tātau e pāpaihia i nià ia òutou na. O vau o Iehova.

²⁹ Eiaha òe e faariro i ta òe mau tamahine ei faaturi, o tē riro te fenua atoà ei faaturi, e î aè ra te fenua i te ìno.

³⁰ E haapaò òutou i taù mau tāpati, e e faahanahana i taù vāhi moà ra. O vau o Iehova.

³¹ Eiaha òutou e haapaò i te feiā vārua ìno ra, e eiaha e ìmi i te taata hiòhiò ia viivii òutou i te reira. O vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

³² E tià òe i nià i mua i te aro o te upoo teatea, e faatura òe i te taata tahito; e e mataù hoì òe i to Atua. O vau o Iehova.

³³ E ia purutia mai te taata ê io òe, i to òutou na fenua, eiaha òutou e hāmani ìno ia na. ³⁴ Ia riro rā te taata ê e pārahi io òutou na mai te taata-tupu atoà ia òutou, e aroha hoì òe ia na mai tē aroha ia òe iho ra; e taata èè atoà hoì òutou i te fenua ra i Àifiti. O vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

³⁵ Eiaha ta òutou ei parau-tià òre i te faaauraa parau, i te fāitoraa i te roa, e te teiaha, e te rahi. ³⁶ Ei tīpaò tià, ei òfaì tià, ei èfa tià, e te hīnā tià ta òutou. O vau to òutou Atua ra, o Iehova, o tei aratai mai ia òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti, ³⁷ e i teie nei, e haapaò òutou i ta ù ra mau haapaòraa atoà, e ta ù mau parau atoà i faaau, e rave ia òutou. O vau o Iehova.

Te haamoriraa ôpanihia

20 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau ā òe i te tamarii a Ìteraèra: O te taata e hōpoi i ta na i fānau ra no Moroha, to te tamarii a Ìteraèra, e to te feiā taata èè i purutia i roto ia rātou ra, e pohe roa ia o ia: na te taata o te fenua na e tūi i te òfaì. ³ E tano māite taù mata i te reira taata, e tūpū ê atu vau ia na i to na ra nūnaa, no te mea ua haaviivii o ia i taù vāhi moà, e ua faanoa i taù iòà moà nei, o ia i hōpoi i ta na i fānau ra no Moroha. ⁴ E ia òre te feiā fenua ia hiò i taua taata ra, ia hōpoi o ia i ta na i fānau ra no Moroha, e aore i taparahi ia na; ⁵ e tano māite taù mata i taua taata

ra i reira, e to na atoà ra fētii, e e t̄pū ê atu vau ia na, e te feiā atoà e haere ê i te peeraa ia na ra, e to rātou atoà e haere ê i te peeraa ia Moroha ra.

⁶ E te taata e fāriu tià i te feiā vārua ìno, e te mau taata hiòhiò i te peeraa atu ia rātou, e tano māite taù mata i te reira taata, e t̄pū ê atu vau ia na i to na ra nūnaa. ⁷ E tenā na, e haamoà ia òutou ia moà, no te mea o vau to òutou Atua ra, o Iehova.

Te mau raveraa e ôpanihia

⁸ E haapaò hoì òutou i ta ù ra mau haapaòraa, e rave ia òutou i te reira. O vau o Iehova, o tei haamoà ia òutouna.

⁹ O tē faaìno i tana metua tāne, e tana metua vahine, e pohe roa ia o ia; ua faaìno o ia i tana metua tāne, e tana metua vahine, ei nià ia na iho to na toto.

¹⁰ O tei rave i ta vētahi ê ra vahine, o tei rave i te vahine a to na ra taata-tupu, o tei rave e o tei ravehia, e pōpohe atoà ia. ¹¹ E te taata e rave i te vahine a tana metua, i ta tana metua e taòto ra, e pōpohe atoà ia rāua atoà: ei nià ia rāua iho to rāua pohe. ¹² E ia rave te taata i to na iho ra hunoà, e pōpohe atoà ia rāua atoà; ua rave rāua i te mea faufau: ei nià ia rāua iho to rāua pohe. ¹³ E ia rave te taata i te tāne, mai te mea e e vahine, ua rave atoà rāua i te mea faufau; e pōpohe atoà ia rāua: ei nià ia rāua iho to rāua pohe. ¹⁴ E ia rave te taata i te vahine, e tana metua vahine atoà, e hara rahi ia: e tūia ia rātou i te auahi, taua tāne ra e rāua atoà, ia òre te reira ìno ia tupu i roto ia òutou na. ¹⁵ E ia rave te taata i te manu âvae maha ra, e pohe roa ia o ia, e taparahi hoì òutou i taua manu ra. ¹⁶ E ia hōroà te vahine ia na iho i te manu âvae maha ra, e taparahi òe i taua vahine ra e te manu atoà; e pohe roa ia rāua: ei nià ia rāua iho to rāua pohe.

¹⁷ E ia rave te taata i to na iho tuahine, i te tamahine a to na iho metua tāne, e te tamahine a to na iho metua vahine, ia rave mau o ia ia na, e mea ìno rahi ia; e pohe roa ia rāua i mua i te mata o to rātou iho ra: ua rave o ia i to na iho tuahine, ei nià ia na iho ta na hara. ¹⁸ E ia taòto te taata i te vahine i ta na faataaraahia ra, e ua faatià atoà

taua vahine ra, e t̄ap̄ū-ê-hia ia r̄aua atoà i to r̄aua ra n̄unaa. ¹⁹ Eiaha òe e rave i te teina o to metua vahine, e te tuahine o to metua t̄āne; ua rave hoì i te vahine àti roa mai i reira: ei nià ia ia r̄aua iho ta r̄aua hara. ²⁰ E ia rave te taata i te vahine a te taeàè o tana metua t̄āne ra, ta te taeàè o tana metua t̄āne e taòto ra: ei nià ia r̄aua iho ta r̄aua hara, e pohe r̄aua mā te tamarii òre. ²¹ E ia rave hoì te taata i te vahine a tana taeàè, ta to na ra taeàè e taòto ra, e mea faufau ia: e òre ta r̄aua e tamariihia.

²² E haapae òutou i ta ù ra mau haapaòraa, e ta ù atoà ra mau parau i faaau, e rave ia òutou; ia òre te fenua ta ù e arataì ia òutou e p̄arahi nei ia haap̄uàì ia òutou i r̄apae. ²³ Eiaha òutou e haapaò i te mau haapaòraa a te mau n̄unaa ta ù e f̄ātata i te tiàvaru ê i mua ia òutou na: ua rave hoì r̄ātou i taua mau mea nei, i faufau ai au ia r̄ātou. ²⁴ Teie r̄ā ta ù parau ia òutou: «E p̄arahi ia òutou i to r̄ātou fenua, e h̄ōroà ia vau i te reira no òutou ei p̄arahiraa, e fenua tahe pape noa te ū e te meri. O vau to òutou Atua ra, o Iehova, o tei faataa ia òutou i te mau taata atoà ra.» ²⁵ E i teie nei, e faataa ia òutou i te manu âvae maha viivii òre e te viivii, e te mau manu pererau viivii e te viivii òre; e eiaha òutou e haaviivii ia òutou iho i te manu âvae maha, e te manu pererau, e te mau mea ora atoà e nee n̄ā raro i te repo nei, ta ù i faaite atu ia òutou na e e mea viivii. ²⁶ Ei feiā moà òutou no ù, no te mea te moà nei au o Iehova, e ua faataa vau ia òutou i te taata atoà, ei taata no ù.

²⁷ E i teie nei, o te t̄āne v̄arua ìno, e te vahine v̄arua ìno, e te taata hiòhiò, e pohe roa ia; e t̄ūhia ia te reira i te òfai: ei nià ia r̄ātou iho to r̄ātou pohe.

Te arataìraa no te tahuà

Te oraraa ùtuafare o te tahuà

21 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E parau atu òe i te feiā tahuà ra, i te tamarii a Àrona, e n̄ā ô atu ia r̄ātou: Eiaha roa òutou ia viivii i te taata pohe io òutou na, ² maori r̄ā o tei piri roa ia na iho ra

mai te metua tāne iho, e te metua vahine, e te tamaiti, e te tamahine, e te taeaè iho,³ e te tuahine pāretēnia no na iho, aore ā i faaipoipohia; ia viivii noa atu o ia i te reira.⁴ E taata rahi o ia i rotopū i to na iho ra, eiaha o ia ia haaviivii ia na iho, i te faanoaraa ia na iho.⁵ Eiaha rātou e hahu i to rātou upoo, eiaha hoì rātou e hahu i to rātou ùmiùmi, eiaha hoì e òtiòti i to rātou tino.⁶ Ei feiā moà hoì rātou no to rātou Atua, eiaha rātou e faanoa i te iòa o to rātou Atua, no te mea o rātou tei hōpoi i te tūtia tāauahi ia Iehova ra, i te tufaa a to rātou Atua ra, ia moà hoì rātou e tià ai.⁷ Eiaha rātou e faaipoipo i te vahine faaturi, e tei rave-noa-hia, eiaha hoì ta rātou ei vahine faataahia i tana tāne ra, ua moà hoì o ia no to na Atua.⁸ E i teie nei, ia moà o ia ia òe, no te mea te hōpoi nei o ia i ta to Atua ra tufaa; ia moà hoì o ia ia òe, no te mea te moà nei au o Iehova, o tei haamoà ia òutou.⁹ Ia haaviivii te tamahine a te hoê tahuà ia na iho i te faaturi, ua haaviivii o ia i tana metua tāne: e tahuhia o ia i te auahi.

Te arataìraa no te tahuà rahi

¹⁰ O te tahuà rahi rā i rotopū i to na ra mau taeaè, o tei niia te monoì faatāhinu i nià i tana upoo ra, i tei haamoàhia ra, e i faaàhuhia i te àhu moà ra, eiaha o ia e vaiiho noa i tana upoo, eiaha hoì e hāhae i to na àhu.¹¹ Eiaha hoì o ia e haere noa atu i pihai iho i te taata pohe, eiaha hoì o ia e haaviivii ia na iho i tana metua tāne e tana metua vahine.¹² Eiaha o ia e haere i rāpaeàu i te vāhi moà ra, o te viivii te vāhi moà o ta na Atua ia na, te vai ra te torōna o te monoì faatāvai a to na ra Atua i nià iho ia na. O vau o Iehova.¹³ O te pāretēnia anaè ra ta na e faaipoipo ei vahine.¹⁴ I te vahine ìvi ra, e te vahine faataahia ra, e tei rave-noa-hia ra, e te faaturi, eiaha o ia e rave i te reira ei pāretēnia taata-tupu ra ta na e faaipoipo ei vahine.¹⁵ O te viivii hoì to na huaai ia na i rotopū i to rātou ra: na ù hoì, na Iehova, i haamoà ia na.

Te feiā mai

¹⁶ Ua parau mai ra hoì Iehova ia na, nā ô mai ra: ¹⁷ E parau atu òe ia Àrona, e nā ô atu: Eiaha roa te maau i to òe ra huaai, i to rātou mau uì atoà ra e haafātata mai, ei hōpoi mai i te tufaa a to na ra Atua. ¹⁸ Eiaha roa hoì te maau e haafātata mai: eiaha te taata matapō, e te piriòì, e o tei ìno te ihu, e o tei hapa noa aè i te tahi vāhi, ¹⁹ e te taata âvae fati, e te rima fati, ²⁰ e te tua piò, e te haa, e tei maìhia te mata ra, e tei maì-maèro-hia, e tei paahia ra, e tei pararī te hua. ²¹ Eiaha roa te hoê maau, no te huaai o te tahuà ra o Àrona, e haafātata mai ei hōpoi i te mau tūtia tāauahi a Iehova ra e maau o ia, eiaha o ia e haafātata mai ei hōpoi i te tufaa a to na ra Atua. ²² E àmu o ia i ta to na ra Atua, i te mea moà e te mea moà roa atu. ²³ Eiaha rā o ia e haafātata mai i te pāruru ra, eiaha hoì e haafātata atu i te fata ra, no te mea e maau o ia o te viivii hoì te mau mea moà na ù ra ia na: na ù hoì, na Iehova, i haamoà i te reira. ²⁴ Ua faaite atu ra hoì Mōte ia Àrona, e tana mau tamarii, e te mau tamarii atoà a Ìteraèra i taua mau parau atoà nei.

Te àmuraa i te iò o te tūtia

22 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe ia Àrona e tana puè tamarii, i ta rātou faataa-ê-raa i te mau mea moà a te tamarii a Ìteraèra, ia òre rātou ia haaviivii i to ù nei iòa moà; ua faataahia hoì ia e rātou ra na ù. O vau o Iehova.

³ E parau atu òe ia rātou: O te taata no to òutou huaai, e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra, ia rave i te mau mea moà a te tamarii a Ìteraèra e faataa na Iehova ra, mā to na ra viivii i nià ia na iho ra, e faataa-ê-hia ia taata i mua i taù aro nei. O vau o Iehova.

⁴ E te taata no te huaai o Àrona ia riro ei «rēpera», e tei tupihia ra, eiaha o ia e àmu i te mau mea moà ra, ia mā rā o ia ra. E tei tiàia noa atu i te hoê mea, i haaviiviihia e tei pohe ra, e tei roohia i te itā, ⁵ e tei tiàia noa atu i te hoê mea viivii e nee haere ra, e viivii ai o ia ra, e i te taata viivii e viivii mai ai o ia ra, i te mau mea viivii atoà nei.

⁶ O te taata rā i tiāiā na i te reira, e viivii ia o ia e ahiahi noa atu, e eiaha o ia e àmu i te mau mea moà, ia hopu rā o ia i te pape e tiā ai; ⁷ e ua maìri anaè te mahana ra, ua mā ia o ia i reira, e àmu ia o ia i te mau mea moà i muri aè, no te mea o ta na ia māa. ⁸ I te mea pohe noa ra, e tei haea ra, eiaha rātou e haaviivii ia rātou i te àmuraa i te reira. O vau o Iehova.

⁹ E i teie nei e haapaò rātou i ta ù ra haapaòraa, o te harahia hoì rātou, e o te pohe, ia haaviivii rātou ra. Na ù hoì, na Iehova, e faataa ia rātou. ¹⁰ Eiaha roa te taata ê e àmu i te mea moà ra. O tei pārahi i te fare o te tahuà ra, e te tāvini i tārahuhia ra, eiaha atoà e àmu i te mea moà ra. ¹¹ Ia hoo rā te tahuà i te hoê taata i te moni, e àmu taua taata ra, e tei fānau i to na ra ùtuafare, e àmu ia i ta na māa. ¹² Ia faaipoipo te tamahine a te tahuà i te hoê taata ê, e òre o ia e àmu i te mau mea moà i hōpoiha ra. ¹³ E vahine ìvi taua tamahine a te tahuà ra, e te vahine haapaehia hoì, e aita e tamarii, e ua hoì mai i te ùtuafare o te metua tāne ra, e àmu ia o ia i te māa a tana metua, mai tei ta na âpīraa ra. E òre roa rā te taata ê e àmu. ¹⁴ Ia àmu ìte òre noa te taata i te mea moà ra, e âpiti atoà atu o ia i te tahi tufaa pae o taua mea moà ra, a hōpoi atoà atu ai i te tahuà ra. ¹⁵ Eiaha hoì rātou e haaviivii i te mau mea moà a te tamarii a Ìteraèra, ta rātou e hōpoi ia Iehova ra; ¹⁶ eiaha hoì rātou e faateiaha ia rātou iho i te utuà o ta rātou hara, i te àmuraa i te mau mea moà ra: na ù hoì, na Iehova, i haamoà ia rātou.

Te arataìraa no te mātī i te tūtīa

¹⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁸ E parau atu òe ia Àrona, e tana puè tamarii, e te tamarii atoà a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia rātou: Ia hinaaro to te fētī o Ìteraèra, e to te feiā taata èè e purutia i rotopū ia rātou i te hōpoi mai i ta na tūtīa no te èuhe na na, e no te hoê tūtīa hōpoi noa na na, ia hōpoi i taua tūtīa ra ei tūtīa tāauahi na Iehova. ¹⁹ Ei oni maau òre e fāriihia mai ai, no roto i te nana puaatoro, e no roto i te mau māmoe, e no roto i te puaaniho. ²⁰ Ârèa te mau mea maau ra, eiaha òutou e hōpoi i te reira, e òre hoì

te reira e fāriihia ei tūtia na òutou. ²¹ O tē hōpoi i te tūtia no te maitaì ia Iehova ra, e faaoti i te èuhe, e ei tūtia hōpoi noa, no roto i te mau puaatoro, e no roto i te mau māmoe, ei mea maau òre e fāriihia mai ai, eiaha roa ei maau. ²² Te matapō ra, e tei paruparu, e tei tāpūhia, e tei maìhia, e tei paahia ra, eiaha òutou e hōpoi i te reira ia Iehova ra; eiaha hoì te reira e hōpoihia i nià i te fata ei tūtia tāauahi na Iehova ra. ²³ E tià rā te puaatoro, e te māmoe maau ia hōpoi ei tūtia hōpoi noa; âreà ei èuhe, e òre ia e fāriihia mai. ²⁴ Eiaha òutou e hōpoi i tei pēpē ia Iehova, e tei paruparu, e tei fati; e tei pātehehia ra; eiaha òutou e nā reira i to òutou ra fenua. ²⁵ Eiaha hoì te reira mau mea atoà e hōpoihia ei tufaa na to òutou Atua ia hōpoihia mai e te taata ê ra, e òre hoì te reira e fāriihia mai ia òutou, no te mea e maau, e ua viivii hoì.

²⁶ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁷ Ia fānau mai te puaatoro, e te māmoe, e te puaaniho, ei te maiaa iho ra vai noa ai e ia ruì hitu; e ua tae anaè i te ruì vaù ra, e tià ia mai reira mai ra ia hōpoi ei tūtia tāauahi na Iehova. ²⁸ Eiaha rā òutou e taparahi i te puaatoro maiaa, e te māmoe maiaa, e te fanauà atoà i te mahana ôtahi. ²⁹ E ia hōpoi òutou i te tūtia haamaitaì ia Iehova ra, e hōpoi i te tūtia e fāriihia mai ai ra. ³⁰ Ei taua mahana ra a àmu ai; eiaha òutou e vaiiho i te tahi vāhi no a nanahi. O vau o Iehova.

³¹ E i teie nei, e haapaò òutou i ta ù ra mau ture, e rave òutou i te reira. O vau o Iehova.

³² Eiaha atoà òutou e faanoa i taù iòà moà nei, e faaturahia rā vau i roto i te tamarii a Ìteraèra. O vau o Iehova, tei faataa ia òutou, ³³ e ua arataì mai ia òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti, ei Atua vau no òutou. O vau o Iehova.

Te tārena no te mau ôroà a Ìteraèra

23 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Te mau ôroà a Iehova ta òutou e haapaò, i te âmuiraa moà ra, o teie ia taù mau ôroà ra.

Te tāpati

³ E ravehia te òhipa i nā mahana e ono ra; âreà te mahana hitu, i te tāpati faaearaa ra, ei âmuiraa moà ia. Aore roa e òhipa e ravehia i reira: ei tāpati ia no Iehova i to òutou mau fare atoà ra.

⁴ Teie ā te tahi pae ôroà a Iehova, e âmuiraa moà ia, ta òutou e haapaò, i to rātou ra taime mau i haapaòhia ra.

Te Pāta e te ôroà no te Māa faahōpue-òre-hia

⁵ I te marama matamua, i te ruì hoê àhuru mā maha i te ahiahi, o te Pāta ia na Iehova. ⁶ E te ruì hoê àhuru mā pae i taua marama ra, o te ôroà Māa faahōpue-òre-hia ia na Iehova. Ia ruì hitu òutou i te àmuraa i te māa faahōpue-òre-hia ra. ⁷ I te mahana matamua ra, ei âmuiraa moà ta òutou: eiaha roa òutou e rave i te òhipa. ⁸ E hōpoi rā òutou i te tūtia tāauahi na Iehova i taua mau mahana atoà e hitu ra. Ei te mahana hitu hoì te hoê âmuiraa moà ra: eiaha roa òutou e rave i te òhipa.

Te ôroà no te oho matamua

⁹ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁰ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô òe ia rātou: Ia tae òutou i te fenua ta ù e hōroà atu nei no òutou, e ua motu ia òutou te māa àuhune ra, e hōpoi mai òutou i te tahi pupu i taua oho matamua o ta òutou māa àuhune i te tahuà ra. ¹¹ E na na e ueue i taua pupu tītona ra i mua i te aro o Iehova, ia fārihia mai na òutou, ia poìpoì aè ia oti te tāpati ra e ueue ai te tahuà i te reira. ¹² Ei te mahana e ueuehia ai te pupu tītona ra, e hōpoi ai òutou i te hoê māmoe oni matahiti hoê, maau òre, ei tūtia tāauahi na Iehova, ¹³ e te tūtia àmu no te reira, ia piti ia ômera faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova, e te tūtia inu ra, ia hoê ia tuata hīnā uaina. ¹⁴ Eiaha òutou e àmu i te pāne, e te huero tītona tunu, e te huero tītona ota, e tae noa atu i te mahana mau e hōpoi mai ai i te tūtia na to òutou Atua ra. Ei

ture vaiiho tāmāu teie e tae noa atu i to òutou atoà ra mau uì, i to òutou mau fare atoà ra.

Te ôroà o te mau Hepetoma

¹⁵ E taiò hoì òutou i nā tāpati mau e hitu, e nā taua mahana i muri aè i te tāpati, ta òutou i hōpoi i te pupu tītona e ueue ra, i te taiò. ¹⁶ E tae noa atu i te mahana i muri aè i te tāpati hitu ra, ia pae àhururaa te mahana ta òutou e taiò; a hōpoi ai òutou i te tahi tūtia àmu âpī na Iehova. ¹⁷ E hōpoi mai òutou i nā pāne ueue ômera piti e piti aè, no roto i to òutou mau fare; ei pāne faraoa huà, e èuhia mā te faahōpue atoà, ei oho matamua na Iehova. ¹⁸ E hōpoi atoà òutou i nā fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre, e hitu ra, e nā pāne, e te puaatoro oni âpī hoê, e nā māmoe oni e piti, ei tūtia tāauahi te reira na Iehova; e to reira hoì tūtia àmu, e to reira tūtia inu, ei tūtia tāauahi hauà noànoà ia na Iehova. ¹⁹ Ei reira òutou e taparahi ai i te hoê puaaniho ei tāràèhara, e nā fanauà māmoe matahiti hoê ei tūtia no te maitai. ²⁰ E na te tahuà e ueue i te reira, e te pāne oho matamua ra, ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova, e nā pinia māmoe atoà; e mea moà te reira na Iehova, na te tahuà ia. ²¹ E ei âmuiraa moà ta òutou e haapaò i te reira mahana, eiaha roa òutou e rave i te òhipa i te reira mahana: ei ture vaiiho tāmāu te reira e tae noa atu i to òutou atoà ra mau uì, i to òutou mau fare atoà ra. ²² Ia òòti òutou i te māa àuhune i to òutou na fenua, eiaha òe e òòti haapau roa i te peho rii i ta òe mau âua, eiaha hoì òe e òhi haere i te toeà rii māa àuhune na òe na; e vaiiho òe i te reira na te taata rii, e na te taata ê. O vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

Te mahana matamua o te hitu o te âvaè

²³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁴ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: Ia tae i te marama hitu ra, i te mahana matamua o taua marama ra, ei tāpati ia ta òutou, ei manaòraa faaòtoraa pū ei âmuiraa moà. ²⁵ Eiaha roa òutou e rave i te òhipa, e hōpoi rā òutou i te tūtia tāauahi na Iehova.

Te mahana no te Tāraèhara

²⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁷ Te àhuru o te mahana o taua marama hitu ra, ei mahana tātaraaraa hara ia. Ei âpooraa moà ta òutou: e e faahaèhaa òutou ia òutou iho, e hōpoi hoì i te tūtia tāauahi na Iehova ra. ²⁸ Eiaha roa ta òutou ei òhipa e rave i taua mahana ra, e mahana tātaraaraa hara hoì te reira, ei hōpoiraa i te tāraèhara na òutou i te aro o to òutou Atua ra, o Iehova. ²⁹ O te taata aore i faahaèhaa ia na iho i te reira mahana, e tãpū-ê-hia ia i to na ra nūnaa. ³⁰ E tei rave i te òhipa i taua mahana ra, e pohe roa te reira taata ia ù i roto i to na ra nūnaa. ³¹ Eiaha roa òutou e rave i te òhipa. Ei ture vaiiho tãmau teie e tae noa atu i to òutou atoà na mau uì, i to òutou mau fare atoà ra. ³² Ei tãpati faaea noa ia te reira no òutou, e e faahaèhaa òutou ia òutou iho; mai te ahiahi mai o te mahana iva i taua marama ra, e tae noa atu i te tahi ahiahi, o ta òutou ia e haapaò ei tãpati.

Te ôroà no te Pātiaraa Tiàhapa

³³ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ³⁴ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: O te àhuru mā pae o te marama i taua marama hitu ra, o te ôroà Pātiaraa Tiàhapa ia na Iehova e ia ruì hitu. ³⁵ Ei âpooraa moà tei te mahana matamua ra: eiaha òutou e rave i te òhipa. ³⁶ E hōpoi òutou i te tūtia tāauahi na Iehova e ia ruì hitu. E ei âpooraa moà ta òutou i te mahana vaù, e e hōpoi ā i te tūtia tāauahi na Iehova; e mahana faaearaa ia; eiaha òutou e rave i te òhipa.

³⁷ O nā ôroà eie a Iehova, ta òutou e haapaò mā te âpooraa moà ra, e te tūtia tāauahi i te hōpoiraa na Iehova, i te tūtia tāauahi e te tūtia àmu, i te tūtia mea tūpaì e te mau tūtia inu i to rātou ra mahana mau ³⁸ — e te mau tãpati atoà o Iehova, e te mau mea hōroà noa atoà na òutou, e ta òutou mau èuhe atoà, e ta òutou taoà hōpoi noa atoà, ta òutou e hōroà na Iehova.

³⁹ E ia tae i te àhuru mā pae o te mahana i te marama hitu ra, ia puè mai te māa o to òutou na fenua, ei ôroà ta òutou e haapaò na Iehova e ia ruì hitu: o te mahana matamua ra ei tāpati ia, e ei tāpati atoà te mahana vaù ra. ⁴⁰ Ei te mahana matamua e rave ai òutou i te pāpua rāau maitaì ra, e te âmaa tāmara, e te âmaa rāau ruperupe, e te àrope i raro i te pape ra, e òaòà òutou i mua i te aro o to òutou Atua ra, o Iehova, e ia ruì hitu. ⁴¹ Ei ôroà ta òutou e haapaò na Iehova, e ia ruì hitu ā i te mau matahiti atoà ra. Ei ture vaiiho tāmāu ia e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra. Ei te marama hitu ra òutou e haapaò ai i te reira. ⁴² Ei roto òutou i te mau tiàhapa pārahi ai e ia ruì hitu; o to Ìteraèra mau ra, ei roto ia ei te tiàhapa pārahi ai, ⁴³ ia ìte to òutou a muri atu, e ua haapārahi au i te tamarii a Ìteraèra i roto i te tiàhapa, ia ù i arataì mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

⁴⁴ Ua faaite atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra i te mau ôroà a Iehova ra.

Te vairaa-rāmepa no te vāhi moà

24 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E faaue òe i te tamarii a Ìteraèra e hōpoi mai rātou i te hinu ôrive maitaì i tāvirihia ra ia òe na ei mōrī, ia vai māite te mau rāmepa i te àmaraa. ³ I rāpaeàu atu nei i te pāruru i te âfata ture ra, i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra: na Àarona e rave, mai te ahiahi mai e ao noa aè i mua i te aro o Iehova, eiaha e faaea. Ei haapaòraa mau te reira e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra. ⁴ E nā reira o ia i te rave i te mau rāmepa i taua vairaa-rāmepa àuro maitaì ra, i mua i te aro o Iehova i te mau mahana atoà ra.

Te mau faraoa e pūpūhia na te Atua

⁵ E rave hoì òe i te faraoa huà, a oi ai i nā pāne hoê àhuru e mā piti; ia piti ômera i te pāne hoê. ⁶ E na òe e haapapa ia piti haapaparaa, taìono i te haapaparaa hoê, ei nià i te àiraa-māa àuro maitaì ra i mua i te aro o Iehova. ⁷ E tuu hoì òe i te tāpau rīpano maitaì i nià iho i

nā haapaparaa pāne e piti ra, ei pāne atoà ia ei manaòraa, ei tūtia tāauahi na Iehova. ⁸ Na te tahuà e haapapa i te reira i te mau tāpati atoà ra i mua i te aro o Iehova, eiaha e faaea, ia noaa mai i te rima o te tamarii a Ìteraèra. Ei faufaa vaiiho tāmāu ia e a muri noa atu. ⁹ Na Àarona e na tana mau tamarii taua pāne ra; na rātou e àmu i roto i te vāhi moà ra: o ta na ia tufaa moà roa no te mau tūtia tāauahi a Iehova. Ei haapaòraa vaiiho-tāmāu-hia ra.

Te utuà no te faainaina atua

¹⁰ Ua haere mai ra te tamaiti a te hoê vahine Âti-Ìteraèra, e metua tāne Àifiti te metua tāne, i rotopū i te tamarii a Ìteraèra; ua taputō iho ra taua tamaiti a te vahine Âti-Ìteraèra ra, e te hoê taata Ìteraèra i roto i te pūhapa. ¹¹ Ua faaìno iho ra taua tamaiti a te vahine Âti-Ìteraèra ra i te iòà o Iehova, ua tuhi iho ra (o Teromi te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Tīperi, no te ôpū o Tana ra): ua aratai mai ra rātou ia na ia Mōte ra. ¹² Ua tāpèà iho ra rātou ia na, ia faaìtehia mai ta Iehova parau ia rātou ra.

¹³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁴ A aratai mai na i taua faaìno ra i rāpaeàu mai i te pūhapa, e te feiā atoà i faaroo i ta na parau, e tuu rātou i to rātou mau rima i nià i tana upoo, e na te âmuiraa atoà e tūi ia na i te òfai. ¹⁵ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra: O tei faaìno i to na iho ra Atua ei nià ia ia na iho ta na hara. ¹⁶ E o tē faaìno i te iòà o Iehova, e pohe roa ia: na te âmuiraa atoà e tūi ia na i te òfai. Te taata ê e te taata-tupu atoà, ia faaìno o ia i te iòà o Iehova, e pohe roa ia. ¹⁷ E tei taparahi i te taata ra, e taparahi-pohe-roa-hia ia. ¹⁸ Âreà tei taparahi i te manu ra, e hoo ia: e manu ra, ei manu ia. ¹⁹ E ia haamaau atu te tahi taata i te tahi, e nā reira-atoà-hia mai o ia, mai ta na atoà i rave ra. ²⁰ E paruparu ra, ei paruparu ia, e mata ra, ei mata ia, e niho ra, ei niho ia; mai ia na i haamaau atu i te tahi ra, ia nā reira-atoà-hia mai o ia. ²¹ E tei taparahi i te manu ra, e hoo mai ia o ia, o tei taparahi rā i te taata ra, e taparahihia ia. ²² Ia hoê ā a òutou utuà i ta te taata ê, e ta te taata-tupu. O vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

²³ Ua parau atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra, e aratai rātou i taua taata i faaìno ra i rāpaeàu mai i te pūhapa, a tūi ai ia na i te òfaì. Ua nā reira hoì te tamarii a Ìteraèra i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

Te matahiti tāpati

25 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i te mouà ra o Tinai, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Ia tae òutou i te fenua ta ù e hōroà atu no òutou nei, ei tāpati atoà ta te fenua e haapaò no Iehova. ³ E ueue òe i te huero i ta òe mau âua e ia ono aè matahiti, e e tope òe i ta òe mau vine, e ia ono hoì matahiti, e e haapuè mai hoì i te māa no taua mau âua ra. ⁴ Ia tae rā i te hitu o te matahiti ra, ei tāpati vaiiho noa ia no te fenua, na Iehova ia tāpati: eiaha òe e ueue i te huero i ta òe mau âua, eiaha hoì òe e tope i ta òe mau vine. ⁵ Eiaha òe e òòti i te māa àuhune i tupu noa ra, e eiaha atoà e pōfaì i te vine i ta òe vine-tope-òre-hia ra: e matahiti vaiiho noa hoì te reira no te fenua. ⁶ Ârèa o tei tupu noa i te fenua i taua vaiiho-noa-raa ra, ei māa ā ia na òe; o òe e to òe mau tāvini tāne, e to òe mau tāvini vahine, e te taata i tārahuhia ra, e te taata e purutia noa i rotopū ia òe na, ⁷ e na ta òe mau puaa, e na te mau manu tei to te fenua ra, ei māa anaè ia tei tupu ra.

Te matahiti iupiri

⁸ E taiò hoì òe i nā matahiti tāpati e hitu, e hitu hituraa ia matahiti; e maha ia àhuru e iva tiàhapa matahiti e hope ai taua nā tāpati matahiti e hitu ra. ⁹ Ei reira òe e faaòto ai i te pū iupiri: ei te àhuru o te mahana i te marama hitu ra, i te mahana tātararaa hara ra, ei reira òutou e faaòto ai i te pū e àti noa aè to òutou fenua. ¹⁰ E faataa òutou i te matahiti e pae àhuru ra, a faaite haere ai e, e matararaa no te taata atoà o te fenua e àti noa aè, ei matahiti iupiri ia no òutou; e hoì faahou hoì òutou atoà o te taata o to na iho ra fenua mau, e hoì faahou hoì òutou atoà o te taata o to na iho ra fētii mau. ¹¹ Ei iupiri taua matahiti e pae àhuru ra no òutou: eiaha òutou e ueue i te huero, eiaha hoì e òòti i tei tupu noa i taua matahiti ra, eiaha hoì e pōfaì i te vine i ta

òutou mau vine tope-òre-hia ra i reira; ¹² ei iupiri hoì te reira, ei mea moà ia ia òutou. E àmu noa òutou i to reira māa i te noaaraa mai mai roto mai i te âua.

¹³ Ia tae i taua matahiti iupiri ra, e hoì òutou atoà o te taata o to na iho ra fenua mau. ¹⁴ Ia hoo òe i te taoà i to taata-tupu, e ia hoo atu i ta taua taata tupu ra no òe, eiaha òutou e hāmani ìno te tahi i te tahi. ¹⁵ E haapaò òe i te matahiti i oti ai te iupiri ia hoo òe i ta te taata-tupu ra, e haapaò hoì o ia i te matahiti hoturaa māa i hoo mai ai o ia ia òe. ¹⁶ E matahiti rahi tei toe ra, e faarahi òe i te hoo; e te iti ra te matahiti, e faaiti òe i te hoo; e haapaò hoì i te mau matahiti hoturaa māa a hoo ai òutou. ¹⁷ E i teie nei, eiaha òutou e hāmani ìno te tahi i te tahi: ia mataù rā òe i to Atua; o vau hoì to òutou Atua ra, o Jehova.

¹⁸ E i teie nei, e haapaò òutou i ta ù ra mau ture, e e faaroo i ta ù ra mau parau i faaau, o ta òutou ia e rave: ia pārahi hoì òutou i nià i te fenua mā te hau. ¹⁹ E māahia hoì to te fenua i reira, e àmu hoì òutou e e fiu, pārahi noa ai mā te hau. ²⁰ E ia parau mai òutou e: «E aha ta mātou māa e àmu i te matahiti hitu ra? Inaha, eiaha mātou e ueue i te huero, e eiaha ta mātou ei māa e haapuèhia mai i reira.» ²¹ — Na ù ia e tuu atu i te maità na ù nei i nià iho ia òutou i te matahiti ono ra, e e hotu te māa i te reira matahiti, e e toru noa atu matahiti e pau ai. ²² E ueue hoì òutou i te huero i te matahiti vaù, e àmu noa rā òutou i te māa tahito e tae noa atu i te matahiti iva; e ia hotu noa mai to te reira matahiti, i te àmu-noa-raa òutou i te māa tahito.

Te ture no te hoo-faahou-raa mai i te fenua

²³ Eiaha te fenua e hoo-faairo-roa-hia ra: no ù hoì te fenua, e taata èè hoì òutou, e purutia òutou i o ù nei. ²⁴ E vaiiho noa i te fenua atoà ta òutou e pārahi, ia hoo-faahou-noa-hia mai ā taua fenua ra.

²⁵ Ia roohia to taeaè i te veve, e ua hoo o ia i te tahi pae i to na fenua, ia haere mai rā to te fētii no na e hoo faahou i taua fenua ra, e tià ia ia na ia hoo faahou i ta taua taeaè i hoo ra. ²⁶ E aita o na i te ao nei ia hoo faahou i taua fenua ra, e tià rā ia na iho ia hoo faahou i taua fenua ra, ²⁷ e taiò o ia i nā matahiti i mahemo i te hooraa ra, a faahoì

ai i te moni i toe i te taata ta na i hoo i taua fenua ra, a hoì faahou ai o ia i to na ra fenua. ²⁸ Ia òre rā ia tià ia na, aita a ana e noaa faahou ai ia na, e vaiiho noa atu i tei hoohia ra i te rima o tei hoo mai e ia tae i te iupiri, ia tae hoì i te iupiri ra, e tuuhia mai ia, ia hoì faahou o ia i to na ra fenua. ²⁹ Ia hoo te taata i te fare pārahiraā i roto i te òire i âuahia ra, ei taua matahiti i hoohia ai ra o ia a hoo faahou ai ia hoo, aita i hope te matahiti tià mau ra, e tià ia na ia hoo faahou. ³⁰ Ia òre rā ia hoo-faahou-hia e hope noa atu te matahiti tià mau ra, e riro taua fare i roto i te òire âuahia ra no na roa atu, no te taata i hoo ra; e òre ia e tuuhia ia tae i te iupiri ra. ³¹ Âreà te fare no te mau òire rii, aore i haaàtihia i te âua ra, e riro ia mai te mau âua atoà o te fenua ra, e tià te reira ia hoo-faahou-hia, e e tuuhia hoì te reira mau fare ia tae i te iupiri. ³² Âreà te mau òire o te Âti-Revi ra, e te mau fare i taua mau òire no rātou ra, e tià i te Âti-Revi ia hoo faahou i te reira i te mau mahana atoà ra. ³³ E ua hoo faahou te hoê Âti-Revi i te fare, taua fare no to na ra òire i hoohia ra, e tuuhia mai ia ia tae i te iupiri ra: o te mau fare hoì no te mau òire o te Âti-Revi ra, o ta rātou ia taoà i roto i te tamarii a Ìteraèra. ³⁴ Âreà te mau âua i te hiti i rāpaeàu mai i to rātou mau òire ra, e òre ia e hoohia: o ta rātou hoì taoà mau roa atu te reira.

³⁵ E ia pohe to taeaè i te veve ra, e ua roohia e te àti io òe ra, e tauturu òe ia na, e taata ê noa atu, e te purutia, ia pārahi o ia io òe ra. ³⁶ Eiaha òe e rave i te hoo, eiaha e rave i ta na: o to Atua ta òe e mataù, ia pārahi māite to taeaè io òe ra. ³⁷ Eiaha òe e hōpoi i ta òe moni na na ia noaa mai te hoo, eiaha hoì e hōpoi i ta òutou māa na na ia rahi ta òe. ³⁸ O vau to òutou Atua ra, o Iehova, o tei aratai mai ia òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti, ia hōroà vau i te fenua ra o Tanaana no òutou, e ia riro vau ei Atua no òutou.

³⁹ E ia roohia to taeaè i te veve, e ia hoo o ia ia na iho ia òe, eiaha òe e faahopo ia na mai te tāvini i hoohia ra. ⁴⁰ Mai te tāvini i tārahuia ra, e mai te purutia ra, e pārahi o ia ia òutou ra, a rave ai i ta òutou òhipa e ia tae i te matahiti iupiri. ⁴¹ Ei reira o ia e haere ê ai, e tana mau tamarii atoà, e hoì o ia i to na ra fētii mau; e te fenua o to na ra

hui metua, e hoì ia o ia i reira. ⁴² — E tāvini hoì rātou no ù, o ta ù ia i aratai mai mai te fenua mai ra mai Àifiti: e òre rātou e hoohia mai te tītī ra. — ⁴³ Eiaha hoì òe e faahepo i nià iho ia rātou: o to òe rā Atua ta òe e mataù. ⁴⁴ E hoo rā òe i te tāvini tāne e te tāvini vahine i te mau êtene i pihai iho ia òutou na e àti noa aè, o ta òutou ia tāvini tāne e hoo, e ta òutou tāvini vahine. ⁴⁵ E te tamarii atoà no te mau taata êê e purutia noa i roto ia òutou, e tià ia òutou ia hoo ia rātou, e ta rātou ra mau tamarii i fānau i to òutou na fenua; e e riro rātou ei taoà no òutou. ⁴⁶ E vaiiho hoì òutou ia rātou no ta òutou mau tamarii i muri aè ia òutou, mai te taoà âià tupuna ra; ei tāvini hoohia rātou no òutou e a muri noa atu. Âreà to òutou mau taeaè i te tamarii a Ìteraèra ra, eiaha òutou e faahepo hua i nià iho i to òutou iho ra.

⁴⁷ E ia riro te hoê taata ê i tei purutia i pihai iho ia òe na ei taata taoà, e ia riro to taeaè i pārahi i pihai iho ia na ra ei veve, e ia hoo o ia ia na iho i taua taata ê i purutia noa i pihai iho ia òe na, e aore ra i te hoê taata atu no te fētii o taua taata ê ra, ⁴⁸ ia hoohia o ia ra, e tià ia ia hoo faahou: e tià i te hoê taeaè no na ia hoo faahou ia na. ⁴⁹ Te taeaè o tana metua tāne, e te tamaiti a taua taeaè o tana metua tāne ra, e tià ia ia hoo faahou ia na, e tei piri atoà ia na i to na iho ra fētii, e tià atoà ia ia hoo faahou ia na; e ia tià hoì ia na ra, e hoo noa atu o ia ia na iho. ⁵⁰ E faaau hoì o ia i te parau i te taata i hoo mai ia na ra, e haapaò i te matahiti i hoohia ai o ia ra e tae noa atu i te matahiti iupiri: e faaau hoì i te moni e hoo ia na i taua mau matahiti ra; e faaauhia to na taime mai to te tāvini tārauhia ra. ⁵¹ Te rahi ra te matahiti toe, e faaau i ta na moni e faahoì ei hoo ia na i reira, no roto i te moni i hoohia ai o ia; ⁵² e te iti ra te matahiti toe e tae ai i te matahiti iupiri, e faaau ā i ta na parau ia na, a faahoì ai i te moni hoo ia na ia au i to na ra tau matahiti. ⁵³ Ia riro o ia mai te tāvini tārauhia ra i te pārahiraa ia na ra i terā matahiti, i terā matahiti; eiaha rā o ia e faahepo hua i nià iho ia na i mua i to mata. ⁵⁴ E ia òre o ia ia hoo-faahou-hia mai te reira ra, e haere noa ia o ia ia tae i te matahiti iupiri, o ia e tana mau tamarii atoà ra.

O vau te Fatu, to òutou Atua

⁵⁵ E tāvini hoì te tamarii a Ìteraèra no ù; o to ù ia tāvini o rātou, ta ù i arataì mai mai te fenua mai ra mai Àifiti. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

26¹ Eiaha òutou e hāmani i te îtoro, e te hohoà taraihia no òutou, eiaha to òutou ei tii e faatiàhia, eiaha hoì ei òfaì taraihia e tanuhia i to òutou fenua, a piò atu ai òutou i raro i te reira: o vau o to òutou Atua ra, o Iehova.

² E haapaò òutou i taù mau tāpati, e e faahanahana i taù vāhi moà ra. O vau o Iehova.

Parau haamaitàraa

³ Ia haapaò òutou i ta ù ra mau haapaòraa, e ia mau i ta ù ra parau, e ia rave i te reira,⁴ e hōroà atu vau i te ua i te tau mau ra, e e māahia to te fenua, e e faahotu mai te mau rāau o te fenua ra i te huero.
⁵ E tae ta òutou papairaa tītona i te haaputuraa vine, e tae roa hoì te haaputuraa vine i te ueueraa huero; e àmu hoì òutou i ta òutou māa mā te rahi, e e pārahi hoì i to òutou fenua mā te ora.⁶ E na ù e hōroà atu i te hau i to òutou na fenua, e taòto noa hoì òutou, e òre roa hoì te hoê e haamataù mai; e na ù e haamou i te mea taehae ra i to òutou fenua, e òre hoì to òutou fenua e taeà e te òè.⁷ E àuàù noa òutou i to òutou mau ènemi, e maìri rātou i te òè i mua ia òutou.⁸ E àuàù nā taata toopae o òutou na i te taata atoà hoê hānere, e hoê hānere o òutou na, e àuàù ia i te taata atoà hoê tautani, e maìri to òutou mau ènemi i te òè i mua ia òutou.⁹ O òutou hoì ta ù e ìte, e faatupu vau ia òutou, e e faarahi roa ia òutou, e e faatupu vau i ta ù ra faufaa ia òutou.¹⁰ E àmu hoì òutou i te māa tahito i puè ra, e e hōpoi hoì i te mea tahito i rāpae, ia ò te mea âpī.¹¹ E faatià vau i to ù tētene i rotopū ia òutou, e òre taù vārua e faufau ia òutou.¹² E hāhaere hoì au i rotopū ia òutou, e ei Atua vau no òutou, e ei taata hoì òutou no ù.¹³ O vau to òutou Atua ra, o Iehova, o tei arataì mai ia òutou mai

te fenua mai ra mai Àifiti, ia òre òutou ia riro ei tītī na rātou; e ua ôfati au i te tāpeà ra o to òutou tuto, e ua faaupootià vau ia òutou.

Parau faainoraa

¹⁴ Ia òre rā òutou ia faaroo mai ia ù, e ia òre ia haapaò i teie atoà nei mau parau, ¹⁵ e ia vahavaha òutou i ta ù ra mau haapaòraa, e ia faaìno to òutou vārua i ta ù ra mau ture, e ìno iho ra ta ù ra faufaa ia òutou, i te haapaò òre i ta ù atoà ra mau parau, ¹⁶ e nā ô atu vau ia òutou: e haapohe atu vau ia òutou i te maì, i te hotete, e te fēvera ahu, e pau ai to òutou mata, e māuiui ai to òutou âau. E ueue faufaa òre noa òutou i ta òutou mau huero, na to òutou mau ènemi hoì e àmu. ¹⁷ E faatano vau i taù mata i nià ia òutou, e pohe òutou i mua i to òutou mau ènemi, e te feiā au òre ia òutou, e riro ia no nià iho ia òutou; e òre noa ā òutou i te aùàùhia, e riro ā òutou i te fati noa.

¹⁸ E ia òre ā òutou ia faaroo mai ia ù i reira, e tātāihitu atu ia vau i to òutou pohe i ta òutou mau hara i reira. ¹⁹ E e ôfati au i to òutou teòteò ètaèta ra, e faariro vau i te raì io òutou ra mai te âuri, e to òutou fenua mai te veo. ²⁰ E hope faufaa òre noa to òutou pūai; e òre hoì e tupu to te fenua na māa, e òre hoì te mau rāau o te fenua na e faahotu mai i to rātou huero.

²¹ E te vai au òre noa ra to òutou haereà ia ù, e òre ā e faaroo mai ia ù nei, e hōpoi atu ā vau i te pohe tātāihitu i nià iho ia òutou, ia au i ta òutou ra mau hara. ²² E tono vau i te taehae i rotopū ia òutou, e pau ta òutou mau tamarii, e pau hoì ta òutou mau puaa i te reira, e iti roa hoì òutou; e to òutou mau èàtià rarahi ra, e ano roa ia.

²³ E ia òre ā òutou ia haamaità i reira, e haere ā òutou i te haereà au òre ia ù ra, ²⁴ e haere atoà ia vau nā te èà au òre ia òutou i reira, e e tātāihitu atu ā vau i te pohe i nià ia òutou i ta òutou mau hara. ²⁵ E hōpoi atu vau i te òè i nià iho ia òutou, ei tāhoo i te rave ìno i te faufaa na ù ra; e ia putuputu òutou i roto i to òutou mau òire, e hōpoi atu vau i te maì pohe i rotopū ia òutou, e e tuuhia hoì òutou i te rima o to òutou mau ènemi. ²⁶ Ia faaòrehia e au te tūruìraa ra i ta òutou māa, tino àhuru atoà puè vahine to te umu hoê ia èu i ta òutou

pāne, e ia faahoì mai i taua pāne na òutou ra, e fāito māite ia, e àmu ā hoì òutou e òre rā e paia.

²⁷ E ia òre ā òutou ia faaroo mai ia ù i reira, e nā te èà au òre ā òutou ia ù, ²⁸ e nā te èà au òre atoà vau ia òutou i reira mā te riri rahi: e e tātaihitu atu vau, o vau iho nei, i te pohe i nià ia òutou i ta òutou mau hara. ²⁹ E àmu hoì òutou i ta òutou iho tamarii tamaroa; e ta òutou iho mau tamahine, e pau ia ia òutou. ³⁰ E pau to òutou mau vāhi teitei ia ù, e tāpūhia e au ta òutou mau hohoà mahana ra, e faaruè au i to òutou mau tino i nià iho i te tino o to òutou mau îtoro, e e faufau roa vau ia òutou. ³¹ E faaano vau i to òutou mau òire, e haafaufau hoì au i to òutou vāhi moà, e òre hoì au e ìte atu i ta òutou mau rāau noànoà ra.

³² E hūrēpaapaa roa to òutou fenua ia ù, e maerehia ia e to òutou mau ènemi e pārahi i reira ra. ³³ E haapūrara vau ia òutou i te mau fenua, e auaù vau ia òutou mā te òè; e pau roa to òutou fenua, e e ano to òutou mau òire.

³⁴ E tāpatihia to te fenua i reira, i te vaiiho-noa-raa, e tei te fenua o to òutou mau ènemi òutou ra, e vaiiho-noa-hia te fenua i reira, e tāpatihia ia. ³⁵ I te vai-ano-atoà-raa ra, e vaiiho noa ia, no te mea aore e vaiiho-noa-raa ia òutou i pārahi ra, i to òutou mau tāpati matahiti ra. ³⁶ E to òutou e toe i te fenua o te ènemi ra, e faatarapape au i te âau, ia fati noa rātou i te àhehe o te rau rāau e pee i te matai ra; e fati hoì rātou mai te fati tamai ra; e e maìri rātou, e aore e taata i te aruaru mai. ³⁷ E maìri rātou i nià iho ia rātou iho, mai te mea e i mua i te òè, e aore hoì e taata i aruaru mai. E e òre roa e pūaihia to òutou, e mau ai i mua i to òutou mau ènemi. ³⁸ E pohe hoì òutou i roto i te mau êtene, e pau roa òutou i te fenua o to òutou mau ènemi. ³⁹ E to òutou e toe i te fenua o to òutou mau ènemi ra, e àao noa e pohe atu i roto i ta rātou iho hara, e i roto ā i te hara, a to rātou ra mau metua, e àao noa ā rātou e pohe atu.

E haamanaò te Atua i ta na faaauraa faufaa

⁴⁰ Ia fāi mai ra rātou i ta rātou hara, e te hara a to rātou mau metua, e ta rātou hara i hara ai rātou ia ù nei, i to rātou haereà au òre ia ù nei
⁴¹ — i haere ai au i te haereà au òre atoà ia rātou, e i hōpoi ai au ia rātou i te fenua o to rātou ra mau ènemi. Ia faahaèhaa i to rātou âau peritome-òre-hia i reira, e ua fārii rātou i te aò i ta rātou hara. ⁴² E haamanaò vau i ta ù faufaa ia Iatōpa i reira, e ta ù faufaa ia Ìtaata atoà, e ta ù faufaa ia Àperahama, e haamanaò atoà vau i te reira, e haamanaò hoì au i te fenua ra. ⁴³ I te fenua i vaiihohia e rātou ra, e tei noaa te mau tāpati, i te vai-ano-noa-raa ra, aita rā rātou; ia fārii rātou i te aò i ta rātou hara, no te mea ua vahavaha rātou i ta ù ra mau ture, e no te mea ua faufau to rātou vārua i ta ù ra mau haapaòraa. ⁴⁴ Ei reira, i te pārahi-noa-raa rātou i te fenua o to rātou mau ènemi, eita vau e faaruè roa ia rātou, e òre hoì to ù faufau ia rātou e tae i te haamou roa ia rātou, e ia òre roa atu ta ù faufaa ia rātou ra: o vau hoì to rātou Atua ra, o Iehova. ⁴⁵ Ia maitaì rā rātou, e haamanaò ā vau i te faufaa i to rātou ra feiā tupuna, ta ù i arataì mai mai te fenua mai ra mai Àifiti, i mua i te mata o te mau êtene, ia riro vau ei Atua no rātou. O vau o Iehova.

⁴⁶ O te mau haapaòraa teie, e te mau parau faaau, e te mau ture, ta Iehova i faaau, o te tamarii a Ìteraèra e tahi pae, i te mouà ra o Tinai, i te rima o Mōte ra.

Te mau èuhe

27 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Ia èuhe noa atu te taata ia Iehova, i te èuhe taata ra, ei faaauraa e tià ai. ³ Teie hoì ta òe e faaau ra, to te tāne ra, mai te matahiti e piti àhuru, e tae noa atu i te ono o te àhuru, o to na matahiti, teie ia ta òe e faaau, ia pae àhuru tētera ârio, i te tētera o te vāhi moà ra, ⁴ âreà to te vahine ra, teie ia te faaauraa na òe, ia toru ia àhuru i te tētera. ⁵ E to te matahiti pae, e tae noa atu i te piti o te àhuru o to na matahiti, teie ta òe faaauraa

i to te tâne, ia piti àhuru tētera, e to te vahine ra, ia hoê ia àhuru i te tētera. ⁶ Âreà to te marama hoê, e tae noa atu i te pae o to na ra matahiti, teie ta òe faaauraa i te reira, i to te tâne ra, ia pae ia tētera ârio, e to te vahine ra, teie ta òe faaauraa, ia toru ia tētera ârio. ⁷ E to te matahiti e ono àhuru ra e tiàhapa atu, teie ta òe faaauraa i to te tâne ra, ia hoê ia àhuru e mā pae i te tētera, e to te vahine ra, ia hoê ia àhuru i te tētera. ⁸ Ia òre rā ia tià ia na te reira faaauraa na òe, e faaite o ia ia na iho i mua i te aro o te tahuà, e na te tahuà e faaau i te moni ia na. O tē tià ia na i tei èuhe ra, o ta te tahuà ia e faaau.

⁹ E manu tei èuhehia ra, i te tià ia ia hōpoi ei tūtia na Iehova ra, o te reira manu ia hōpoiha ia Iehova ra, e moà anaè ia. ¹⁰ Eiaha o ia e faahuru ê i te reira, eiaha e raupeàhia; i te mea ìno ei raupeà i te mea maitaì, e te mea maitaì ei raupeà i te mea ìno; e raupeà noa atu o ia i te manu i te tahi manu, o taua raupeà ra e tei raupeàhia ra, e moà atoà ia i reira. ¹¹ E manu viivii taua manu ra, tē òre e tià ia hōpoi ei tūtia na Iehova, e faaite o ia i taua manu ra i mua i te aro o te tahuà ra, ¹² e na te tahuà e faaau i te moni i te reira, i te mea maitaì e te mea ìno; e ta te tahuà i faaau ra, te reira ia. ¹³ Ia hoo faahou rā o ia ra, e tātati mai ā o ia i te pae o te rahi o taua moni i faaauhia ra.

¹⁴ E ia haamoà te taata i to na fare na Iehova ia moà, na te tahuà e faaau i te moni i taua fare ra, i te mea maitaì e te mea ìno; e ta te tahuà e faaau ra, a tirē ia i reira. ¹⁵ E te taata i haamoà i taua fare ra ia hoo faahou, e tātati mai ā o ia i te pae o taua moni i faaauhia ra, e no na atu ra ia.

¹⁶ E ia haamoà te taata i te tahi vāhi i to na ra fenua âià tupuna no Iehova, e haapaò i ta òe faaauraa i te reira i te huero e àti ai ia ueuehia ra, hoê homera tērite ra, ia pae ia àhuru tētera ârio. ¹⁷ Tei te matahiti iupiri ta na haamoàraa i to na ra fenua ra, o tei faaauhia e òe ra, a tirē ia i reira; ¹⁸ ua oti na te iupiri i haamoà ai o ia i to na fenua, e faaau te tahuà i te moni ia na, i nā matahiti e toe ra, e tae noa atu i te tahi matahiti iupiri ra, e ìritia ia te reira i taua moni i faaauhia e òe ra. ¹⁹ E te taata i haamoà i taua fenua ra ia hoo faahou, e tātati mai ā o ia i te pae o te rahi o taua moni i faaauhia ra, e no na mau atu ra

ia fenua. ²⁰ Ia òre rā o ia ia hoo faahou i taua fenua ra, e ua hoohia e ana te fenua tei te tahi taata ê, e òre roa ia e hoo-faahou-hia. ²¹ Ia tae rā i te iupiri ra, e taa ê ai taua fenua ra, e moà ia na Iehova, e fenua faataa-roa-hia ia: e riro ia ei taoà na te tahuà. ²² E ia haamoà te taata i te fenua hoohia e ana na Iehova, eere te fenua âià tupuna no na ra, ²³ ei reira te tahuà e faaau mai ai ia na i te moni ta òe e faaau ra e tae noa atu i te matahiti iupiri, e e hōpoi o ia i tei faaauhia e òe ra ei mea moà na Iehova i taua mahana ra. ²⁴ E ia tae i te matahiti iupiri ra, e hoì taua fenua ra i te taata i hoohia atu ai ra, no na taua fenua âià tupuna ra. ²⁵ E ta òutou mau faaauraa moni atoà ra, e haapaò ā ia i te tētera o te vāhi moà ra: hoê taau tērē ra, hoê ia tētera.

²⁶ To te manu ra fanauà matamua, o Iehova te fatu, no te mea e fanauà matamua, eiaha roa te taata e haamoà i te reira; i to te puaatoro, e to te māmoe ra: na Iehova hoì te reira. ²⁷ Âreà to te manu viivii ra, e tià ia ia na ia hoo faahou, ia tātati atu ā o ia i te pae o tei faaauhia e òe ra; ia òre rā ia hoo-faahou-hia ra, e hoo-noa-hia ia i tei faaauhia e òe ra.

²⁸ Aore roa e mea i faataa-roa-hia e te taata na Iehova ra, i te mau mea atoà a te taata nei, i te taata, e te manu, e te fenua âià tupuna no na ra, e hoo-faahou-hia, e e hoo-ê-noa-hia; o te mau mea atoà i faataa-roa-hia na Iehova ra, e moà roa ia. ²⁹ E òre roa e hoo-faahou-hia te mau mea atoà i faataa-roa-hia ra i te tià i te taata ia faataa ra: e pohe mau rā te reira.

³⁰ E te tufaa àhuru atoà o te fenua, to te huero o te fenua, e te māa atoà no te mau rāau ra, na Iehova ia: ua haamoàhia na Iehova. ³¹ E ia hoo faahou te taata i ta na tufaa àhuru, e tātati mai ā o ia i te pae e te rahi o te moni e au i te reira ra; ³² e te tufaa àhuru no te puaatoro e no te māmoe ra, i te mau mea atoà i taiòhia ra, e moà te tufaa àhuru na Iehova. ³³ Eiaha o ia e hiò i te maitàraa e te ìnora, eiaha hoì o ia e raupeà; e ia raupeà o ia ra, o taua raupeà ra e tei raupeàhia ra, e moà atoà ia; e òre e hoo-faahou-hia.

³⁴ O te mau parau teie ta Iehova i parau mai ia Mōte, i te tamarii a Ìteraera, i te mouà ra o Tinai.

NŪMERA

Te tāpaòraa iòa matamua o te tamarii Ìteraèra

1 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i te mētēpara ra i Tinai, i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, i te mahana matamua o te marama piti, i te piti o to rātou matahiti i te haereà mai te fenua mai ra, mai Àifiti, nā ô mai ra: ² A taiò òrua i te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà i te rahi i to rātou ra mau fētii, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, i to rātou mau iòa atoà, to te mau tāne i te rahi ia tātaìtahi: ³ o tei tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu; o tē tià ia haere i te tamaì i Ìteraèra atoà nei, na òrua o Àarona e taiò i to rātou ra mau pupu. ⁴ E âmui atoà hoì te taata ia òrua, tātaihoê to te ôpū hoê e àti noa aè; ei matahiapo anaè no te ùtuafare o to rātou ra mau metua. ⁵ Teie te iòa o te mau taata e tauturu ia òrua ra:

To te ôpū o Reupena ra: o Èritura a Teteura ia.

⁶ To te ôpū o Timeona ra: o Terumiera a Turitatai ia.

⁷ To te ôpū o Iuta ra: o Nāatona a Àminatapa ia.

⁸ To te ôpū o Ìtatara ra: o Netaneèra a Tūara ia.

⁹ To te ôpū o Tepuruna ra: o Èriapa a Herona ia.

¹⁰ To te tamarii a Iotēfa, to te ôpū o Èferaima ra: o Èritama a Àmihuta ia; to te ôpū o Manate ra: o Tamariera a Petatura ia.

¹¹ To te ôpū o Peniamina ra: o Àpitana a Titeoni ia.

¹² To te ôpū o Tana ra: o Àhietera a Àmitatai ia.

¹³ To te ôpū o Àtera ra: o Patiera a Òtarana ia.

¹⁴ To te ôpū o Tatā ra: o Èriātafa a Tēuera ia.

¹⁵ To te ôpū o Nafatari ra: o Àhira a Ènana ia.

¹⁶ E feiā iòa ìtea anaè teie i te âmuiraa ra, e feiā tāvana anaè ia i te mau ôpū o to rātou ra mau metua, no nià anaè ia i te mau pupu tautani hoê o Ìteraèra ra. ¹⁷ Ua rave aè ra Mōte rāua o Àarona i taua mau taata i haapaò-mau-hia i to rātou mau iòa ra; ¹⁸ e tae aè ra i te

mahana matamua o te marama piti ra, ua haaputuputu mai ra rātou i te âmuiraa atoà ra. E ua faaite mai ra rātou i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i te rahi ia taiò tātaitahi, i tei tae i te matahiti hoê taau, e tei tiàhara atu. ¹⁹ O ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, ua nā reira o ia i te taiò i te mētēpara i Tinai ra.

²⁰ Te tamarii a Reupena matahiapo a Ìteraèra ra — i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, i te mau iòà o te mau tāne i tātaitahihia ra, o tei tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, o tē tià ia haere i te tamaì ra; ²¹ — o tei taiòhia i te ôpū o Reupena ra, e maha ia àhuru mā ono i te tautani, e pae hānere tiàhapa.

²² E to te tamarii a Timeona i to rātou ra fānauraa, i to rātou mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà o te mau tāne ra, i tātaitahihia ra i te rahi, o tei tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, o tē tià ia haere i te tamaì ra; ²³ o tei taiòhia i te ôpū o Timeona ra, e pae ia àhuru mā iva i te tautani, e toru hānere tiàhapa.

²⁴ E to te tamarii a Tatā i to rātou ra fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i te rahi, o tei tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ²⁵ o tei taiòhia i te ôpū o Tatā ra, e maha ia àhuru mā pae i te tautani, e ono hānere, e pae àhuru.

²⁶ E to te tamarii a Iuta ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaitahihia ra i te rahi, i tei tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ²⁷ o tei taiòhia i te ôpū o Iuta ra, e hitu ia àhuru mā maha i te tautani, e ono hānere.

²⁸ E to te tamarii a Ìtatara ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaitahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ²⁹ o tei taiòhia i te ôpū o Ìtatara ra, e pae ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere.

³⁰ E to te tamarii a Tepuruna ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaìtahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ³¹ o tei taiòhia i te ôpū o Tepuruna ra, e pae ia àhuru e hitu tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere.

³² E to na tamarii a Iotēfa ra, to te tamarii a Èferaima ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaìtahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ³³ o tei taiòhia i te ôpū o Èferaima ra, e maha ia àhuru i te tautani ra, e pae hoì hānere.

³⁴ E to te tamarii a Manate ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaìtahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ³⁵ o tei taiòhia i te ôpū o Manate ra, e toru ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e piti hoì hānere.

³⁶ E to te tamarii a Peniamina ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaìtahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ³⁷ o tei taiòhia i te ôpū o Peniamina ra, e toru ia àhuru e pae tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere.

³⁸ E to te tamarii a Tana ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i taiò-tātaìtahi-hia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ³⁹ o tei taiòhia i te ôpū o Tana ra, e ono ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e hitu hoì hānere.

⁴⁰ E to te tamarii a Àtera ra, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e te mau iòà i tātaìtahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ⁴¹ o tei taiòhia i te ôpū o Àtera ra, e maha ia àhuru hoê tiàhapa i te tautani, e pae hoì hānere.

⁴² E to te tamarii a Nafatari, i to rātou fānauraa, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, i te mau iòa i tātaìtahihia ra i te rahi, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, o tei tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì ra; ⁴³ o tei taiòhia i te ôpū o Nafatari ra, e pae ia àhuru e toru tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere.

⁴⁴ O teie te feiā i taiòhia ra, i ta Mōte rāua o Àrona i taiò, e nā tāvana atoà o Ìteraèra, tino àhuru e mā piti, no te ùtuafare o to rātou ra mau metua, taihoê i te ôpū hoê ra. ⁴⁵ E taua feiā i taiòhia i te tamarii a Ìteraèra, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, o te mau tāne i tae i te taau hoê o te matahiti, e tē tiàhara atu, tē tià ia haere i te tamaì i Ìteraèra ra; ⁴⁶ taua feiā atoà i taiòhia ra, e ono ia hānere e toru tiàhapa i te tautani, e pae hoì hānere, e pae àhuru.

⁴⁷ Âreà te Âti-Revi no te ôpū o to rātou ra mau metua, aore ia i taiò-atoà-hia i roto i taua feiā ra.

Te òhipa taa maità a te Âti-Revi

⁴⁸ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁴⁹ Eiaha òe e taiò i te ôpū o Revi ra, eiaha rātou e taiòhia i te rahiraa i te taiòraa i te tamarii a Ìteraèra ra. ⁵⁰ E haapaò rā òe i te Âti-Revi no nià i te tētene ture ra, e te mau fārii no te reira, e te mau mea atoà o te tētene ra. Na rātou e hōpoi i te tētene, e to te reira atoà ra mau peu, e rave hoì rātou i te tōroà i reira; e pātia hoì rātou i to rātou mau tiàhapa nā rāpaeàu aè i te tētene ra e àti noa aè. ⁵¹ E ia ìritihia te tētene ra, na te Âti-Revi e rave e tuu i raro; e ia faatiàhia te tētene ra, na te Âti-Revi e faatià; e te taata ê ia haafātata i te reira, e taparahihia ia. ⁵² E pātia te tamarii a Ìteraèra i ta rātou mau tiàhapa, o te taata i to na iho pūhapa mau, o te taata i to na iho reva mau e àti noa aè rātou, i ta rātou mau pupu atoà ra. ⁵³ Âreà te Âti-Revi ra, e pātia rātou i to rātou mau tiàhapa nā rāpaeàu mai i te tētene ture ra e àti noa aè, òi roohia mai e te âmuiraa tamarii a Ìteraèra e te riri; e na te Âti-Revi e tiaì i te tētene ture ra. ⁵⁴ Ua nā reira hoì te tamarii a Ìteraèra i te mau mea atoà ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, o ta rātou ia i rave.

Te mau ôpū e to rātou tiàhapa

2¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: ² E pātia te tamarii atoà a Ìteraèra i to rātou mau tiàhapa, o te taata o to na iho reva, e te reva atoà no te ùtuafare o to na ra metua. Ei te ātea ê rātou e pātia ai, e àti noa aè te Tiàhapa Âmuiraa ra.

³ O te reva o te pūhapa o Iuta, ei te pae ànatore i te hitià-o-te-rā rātou e pātia ai, i to rātou ra mau pupu. E te raatira o te tamarii a Iuta ra: o Nāatona ia a Àminatapa. ⁴ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e hitu ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani, e ono hoì hānere. ⁵ E te pūhapa i pihai iho ia na, i te tahi pae ra, o te ôpū ia o Ìtatara. E te raatira o te tamarii a Ìtatara ra: o Netaneèra ia a Tūara. ⁶ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e pae ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere. ⁷ E te tahi pae ra, o te ôpū ia o Tepuruna. E te raatira o te tamarii a Tepuruna ra: o Èriapa ia a Herona. ⁸ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e pae ia àhuru e hitu tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere. ⁹ Te feiā atoà i taiòhia i te pūhapa o Iuta ra: hoê ia hānere, e vaù àhuru, e ono tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere i to rātou ra mau pupu. E nā mua ia rātou i te haere.

¹⁰ E te reva o te pūhapa o Reupena i to rātou ra mau pupu, ei te pae i apatoà ia. E te raatira o te tamarii a Reupena ra: o Èritura ia a Teteura. ¹¹ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e maha ia àhuru e ono tiàhapa i te tautani, e pae hoì hānere. ¹² E te pūhapa i pihai iho ia na i te tahi pae ra, o te ôpū o Timeona ia. E te raatira o te tamarii a Timeona ra: o Terumiera ia a Turitatai. ¹³ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e pae ia àhuru e iva tiàhapa i te tautani, e toru hoì hānere. ¹⁴ E mai reira hoì, o te ôpū o Tatā ia. E te raatira o te tamarii a Tatā ra: o Èriātafa ia a Tēuera. ¹⁵ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e maha ia àhuru e pae tiàhapa i te tautani, e ono hoì hānere, e pae àhuru. ¹⁶ O te feiā atoà i taiòhia i te pūhapa o Reupena ra: hoê ia hānere e pae àhuru hoê tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere, e pae àhuru, i to rātou ra mau pupu. O te pupu piti ia rātou ia haere ra.

¹⁷ E o rōpū i te tahi mau pūhapa ra, o to te pūhapa Âti-Revi ia mā te Tiàhapa Âmuiraa atoà i te haereraa. Mai tei te pūhaparaa ra, e nā reira atoà rātou i te haere, o te taata o to na iho vāhi mau, i raro aè i to na iho reva.

¹⁸ E te reva o te pūhapa o Èferaima, i to rātou ra mau pupu, ei te pae i te tooà-o-te-rā ia. E te raatira o te tamarii a Èferaima ra, o Èritama ia a Àmihuta. ¹⁹ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e maha ia àhuru i te tautani, e pae hoì hānere. ²⁰ E pihai iho ia na i te tahi pae ra, o te ôpū o Manate ia. E te raatira o te tamarii a Manate ra: o Tamariera ia a Petatura.

²¹ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e toru ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e piti hoì hānere. ²² E tei te tahi pae ra, o te ôpū o Peniamina ia. E te raatira o te tamarii a Peniamina ra: o Àpitana ia a Titeoni. ²³ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e toru ia àhuru e pae tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere. ²⁴ O te feiā atoà i taiòhia i te pūhapa o Èferaima ra: hoê ia hānere e vaù àhuru i te tautani, hoê hoì hānere i to rātou ra mau pupu. O te pupu toru ia rātou ia haere ra.

²⁵ E te reva o te pūhapa o Tana, i to rātou ra mau pupu, ei te pae i apatoèrau ra ia. E te raatira o te tamarii a Tana ra: o Àhietera ia a Àmitatai. ²⁶ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e ono ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e hitu hoì hānere. ²⁷ E te pūhapa i pihai iho ia na i te tahi pae ra, o te ôpū o Àtera ia. E te raatira o te tamarii a Àtera ra: o Patiera ia a Òtarana. ²⁸ E to na pupu taata, i te taiòhia ra: e maha ia àhuru hoê tiàhapa i te tautani, e pae hoì hānere. ²⁹ E tei te tahi pae ra, o te ôpū a Nafatari ia. E te raatira o te tamarii a Nafatari ra: o Àhira ia a Ènana ra. ³⁰ E to na ra pupu taata, i tei taiòhia ra: e pae ia àhuru e toru tiàhapa i te tautani, e maha hoì hānere. ³¹ O te feiā atoà i taiòhia i te pūhapa o Tana ra: hoê ia hānere e pae àhuru e hitu tiàhapa i te tautani, e ono hoì hānere. E nā muri rātou i te haere mā to rātou mau reva atoà.

³² O to te tamarii a Ìteraèra teie i taiòhia i nā te ùtuafarehia o to rātou ra mau metua. To taua mau pūhapa atoà i taiòhia ra, to rātou

atoà ra mau pupu: e ono ia hānere e toru tiāhapa i te tautani, e pae hānere, e pae àhuru. ³³ Aita rā te Âti-Revi i taiò-atoà-hia i roto i te tamarii a Ìteraèra, i ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

³⁴ Ua nā reira hoì te tamarii a Ìteraèra i te mau mea atoà a Iehova i parau mai ia Mōte ra, ua pūhapa rātou i pihai iho i to rātou mau reva, e ua haere hoì rātou, o te taata o to na iho ra fētii, e te ùtuafare o to na ra metua.

Te mau òhipa a te Âti-Revi

3 ¹ I te mahana i parau mai ai Iehova ia Mōte i te mouà ra i Tinai, teie te huaai o Àrona rāua o Mōte ra.

² Teie hoì te iòa o te mau tamarii a Àrona ra: o te matahiapo ra o Natapa ia, e muri aè, o Àpihu ia, e o Èreatara, e o Ìtamara. ³ O te iòa teie o nā tamarii a Àrona, o nā tahuà i faatāhinuhia ra, ta na i faataa ei rave i te tōroà tahuà ra. ⁴ Pohe iho ra rā Natapa rāua o Àpihu i mua i te aro o Iehova, ia rāua i hōpoi i te auahi ê i mua i te aro o Iehova i te mētēpara ra i Tinai; e aita a rāua e tamarii. Ua rave iho ra Èreatara rāua o Ìtamara i taua tōroà tahuà ra, i mua i te aro o to rāua ra metua o Àrona.

⁵ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁶ Aratai mai i te ôpū o Revi ra, a faaite ai i mua i te aro o te tahuà ra o Àrona, ia rave rātou i te tōroà ia na ra. ⁷ E na rātou e rave i ta na ra haapaòraa, e te haapaòraa a te âmuiraa atoà ra, i mua i te Tiāhapa Âmuiraa ra, e rave i te òhipa o te tētene ra. ⁸ E na rātou e rave i te mau mea atoà no te Tiāhapa Âmuiraa ra, e te haapaòraa a te tamarii a Ìteraèra, e rave i te òhipa o te tētene ra. ⁹ E pūpū atu òe i te Âti-Revi ia Àrona e tana puè tamarii; tei ia na anaè hoì rātou atoà ra, no roto i te tamarii a Ìteraèra ra. ¹⁰ E faataa rā òe ia Àrona e tana puè tamarii, e haapaò rātou i to rātou tōroà tahuà ra, e te taata ê ia haafātata mai, e taparahihia ia.

¹¹ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹² Inaha, ua ravehia e au te Âti-Revi no roto i te mau tamarii a Ìteraèra, ei mono i te mau tamaroa matahiapo i roto i te tamarii o Ìteraèra ra, e i teie nei, no ù iho te Âti-Revi.

¹³ No te mea, no ù iho te mau matahiapo ra, taua mahana ra hoì i taparahi ai au i te mau tamaroa matahiapo atoà i te fenua ra i Àifiti, ua faataa ia vau i te mau tamaroa matahiapo a te Âti-Ïteraèra no ù, ta te taata ra, e ta te manu fanauà matamua, na ù ia. O vau o Iehova.

Te tāpaòraa iòà matamua o te Âti-Revi

¹⁴ E ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte i te mētēpara ra i Tinai, nā ô mai ra: ¹⁵ E taiò na òe i te tamarii a Revi ra, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua i to rātou ra mau fētii; te mau tamaroa ra, tei tae i te marama hoê ra, e tei rahi atu, o ta òe ia e taiò. ¹⁶ Ua taiò iho ra Mōte ia rātou, i te parau a Iehova ra, o ia i parauhia mai ra.

1Pa 6.1-14

¹⁷ Teie taua mau tamarii tamaroa a Revi i to rātou ra mau iòà: o Teretona, e o Tohata, e o Merari. ¹⁸ Teie te iòà o nā tamarii tamaroa a Teretona i to rātou ra fētii: o Ripeni ia, e o Timei. ¹⁹ E ta Tohata tau tamarii tamaroa i to rātou ra fētii: o Àmerama ia, e o Ïtehara, e o Heperona, e o Ûtiera. ²⁰ E ta Merari puè tamarii tamaroa i to rātou ra mau fētii: o Mahari ia, e o Muti. Teie taua nā fētii Âti-Revi ra, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua.

²¹ Na Teretona te fētii Âti-Ripeni ra, e te fētii Âti-Timei ra, o nā fētii Âti-Teretona ia. ²² O tei taiòhia i roto ia rātou ra, o te mau tamaroa atoà i tei tae i te marama hoê, e tei rahi atu, taua feiā i taiòhia ra, e hitu ia tautani, e pae hoì hānere. ²³ Ei muri mai i te tētene te mau fētii Âti-Teretona e pūhapa ai, i te pae i te tooà-o-te-rā. ²⁴ E te tāvana matahiapo o te mau fētii Âti-Teretona ra: o Èriātafa ia a Raèra ra. ²⁵ E ta te tamarii a Teretona faaitoitoraa i te Tiàhapa Âmuiraa ra, o te tētene ia, e te tiàhapa, e te tāpoì iho, e te pāruru o te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, ²⁶ e te pāruru o te àumoa, e te pāruru o te ùputa àumoa, e tei haaàti atoà i te tētene, e te fata, e te mau taura no te mau peu atoà no te reira.

²⁷ E na Tohata te fētii Âti-Àmerama ra, e te fētii Âti-Ïtehara ra, e te fētii Âti-Heperona ra, e te fētii Âti-Ûtiera ra; o nā fētii Âti-Tohata ia. ²⁸ O tei taiòhia ra, o te mau tamaroa i tae i te marama hoê, e tei rahi

atu, e vaù ia tautani, e ono hoì hānere, i tei faaitoito i te vāhi moà ra. ²⁹ Ei te pae tētene i apatoà ra te mau fētii o te tamarii a Tohata e pūhapa ai. ³⁰ E te tāvana matahiapo o te mau fētii Âti-Tohata ra: o Èritafana a Ùtiera ia. ³¹ E ta rātou faaitoitoraa, o te âfata ia, e te àiraa-māa, e te vairaa-rāmepe, e nā fata, e te mau mea atoà o te vāhi moà i ta rātou e rave i te tōroà ra, e te pāruru, e te mau mea atoà no te reira ra. ³² E o Èreatara a Àrona tahuà, te tāvana rahi i nià iho i taua tāvana o te Âti-Revi ra, ei ia na te hiò i nià iho ia rātou, i tei faaitoito i te vāhi moà ra.

³³ Na Merari te fētii Âti-Mahari ra, e te fētii Âti-Muti ra, o na Merari ia puè fētii. ³⁴ O tei taiòhia i roto ia rātou ra, o te mau tamaroa i tae i te marama hoê e tei rahi atu, e ono ia tautani, e piti hoì hānere. ³⁵ E te tāvana matahiapo o te mau fētii o Merari ra: o Turiera a Àpihaira ia. Ei te pae tētene i apatoèrau ra rātou e pūhapa ai. ³⁶ E ei te mau tamarii a Merari, o ta rātou ia faaitoitoraa, te mau papa o te tētene, e te mau teà, e te mau pou, e te mau tiàraa, e te mau peu atoà e te mau mea atoà no te reira ra; ³⁷ e te mau pou o te àumoa e àti noa aè, e te mau tiàraa, e te mau titi, e te mau taura.

³⁸ Âreà te pūhapa i mua aè i te tētene i te pae ànatore, i mua mau i te Tiàhapa Âmuiraa, i te pae i te hitià-o-te-rā ra, o Mōte ia rāua o Àrona, e tana mau tamarii, i te rave i te faaitoitoraa i te vāhi moà no te haapaòraa o te tamarii a Ìteraèra ra; e te taata ê ia haafātata mai ra, e taparahihia ia.

³⁹ O taua feiā Âti-Revi atoà i taiòhia, i ta Mōte e Àrona i taiò i te parau a Iehova ra, i to rātou ra mau fētii, o te mau tamaroa i tae i te marama hoê, e tei rahi atu, hoê taau ia e piti tiàhapa i te tautani.

Te hoo-faahou-raa mai i te mau tamarii matahiapo

⁴⁰ Ua parau atoà mai ra Iehova ia Mōte: E taiò òe i te mau tamaroa matahiapo atoà a te tamarii a Ìteraèra ra, o tei tae i te marama hoê, e tei rahi atu, i to rātou ra mau iòà i te rahiraa. ⁴¹ E rave hoì òe i te Âti-Revi ra no ù — o vau o Iehova — ei mono ia i te mau tamaroa matahiapo atoà a te mau tamarii a Ìteraèra ra, e te mau manu a te

Âti-Revi ei mono i te mau fanauà matamua o te mau manu atoà a te tamarii a Ìteraèra ra. ⁴² Ua taiò iho ra Mōte i te mau tamaroa matahiapo atoà a te tamarii a Ìteraèra, i ta Iehova i parau mai ia na ra. ⁴³ E taua mau tamaroa matahiapo atoà ra, i te mau iòà i taiòhia ra, i tei tae i te marama hoê, e tei rahi atu, o taua feiā i taiòhia rātou ra, e piti ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e piti hānere, e hitu àhuru, e toru tiàhapa.

⁴⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁴⁵ A rave i te Âti-Revi ei mono i te mau tamaroa matahiapo a te tamarii a Ìteraèra ra, e te mau manu a te Âti-Revi ei mono i te mau manu na rātou, e no ù te Âti-Revi. O vau o Iehova. ⁴⁶ E te hoo i te feiā e hoo-faahou-hia ra, i nā hānere e piti, e hitu hoì àhuru, e toru tiàhapa, i te mau tamaroa matahiapo a te tamarii a Ìteraèra ra, i tei hau i te mau Âti-Revi ra, ⁴⁷ tātaipae aè tētera i te taata hoê, o ta òe ia e rave, i te tētera o te vāhi moà ia rave òe ra, hoê taau tērē ra, hoê ia tētera. ⁴⁸ E te moni e hoo-faahou-hia ai taua feiā i toe i te monoraahia io rātou ra, e hōpoi òe i te reira ia Àrona e tana mau tamarii ra. ⁴⁹ Ua rave iho ra Mōte i taua moni hoo ra, no te feiā i hau i te rahi i tei monohia e te Âti-Revi ra; ⁵⁰ na te mau tamaroa matahiapo a te tamarii a Ìteraèra ra taua moni ta na i rave ra hoê tautani, e toru hānere, e ono àhuru, e pae tiàhapa i te tētera, te tētera o te vāhi moà ra. ⁵¹ Ua hōpoi atu ra Mōte i te moni i taua feiā i hoo-faahou-hia ra, ia Àrona e tana mau tamarii, i te parau hoì a Iehova ra, i ta Iehova i faaue mai ia Mōte ra.

Te mau òhipa a te Âti-Revi

Te mau tamaiti a Tohata

4 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àrona, nā ô mai ra: ² A taiò na i te mau tamarii tamaroa a Tohata i te rahi, i roto i te mau tamarii tamaroa a Revi atoà ra, i to rātou ra mau fētii, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua; ³ o tei tae i te toru o te àhuru o te matahiti e tae noa atu i te pae o te àhururaa o te matahiti, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōròà ra, ei rave i te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra.

⁴ Te òhipa a te mau tamarii a Tohata i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, o tē rave ia i te mau mea moà roa ra. ⁵ Ia tãhiti hoì i te pūhapa ra, e haere mai Àarona e tana mau tamarii, e tuu i te pāroru haamoè ra i raro, a tāpoì ai i te âfata ture i te reira. ⁶ E e hōhora rātou i te hoê àhu ìri teteta nā nià iho; a tuu ai hoì rātou i te hoê tāpoì àhu èreère-tape-moana i nià iho i te reira, a òòmo ai hoì i nā maurima ra. ⁷ E hōhora hoì rātou i te hoê àhu èreère-tape-moana i nià iho i te àiraa-māa no te pāne o te aro ra, a tuu ai rātou i te mau merēti i nià iho, e te fārii mea noànoà, e te mau âuà rii, e te mau âuà rarahi no te tūtia inu ra, mā te pāne o te aro i vaiiho-tāmau-hia ra i nià iho. ⁸ E e hōhora rātou i te hoê àhu ùteùte i nià iho i te reira, a tāpoì ai hoì i te reira i te hoê tāpoì ìri teteta, a òòmo ai i nā maurima ra. ⁹ E rave hoì rātou i te hoê àhu èreère-tape-moana a tāpoì ai i te vairaa-rāmepa no te māmarama, e te mau rāmepa iho e te mau pāditi, e te mau fārii pāditi ra, e te mau fārii hinu no te reira, ta rātou e rave ra. ¹⁰ E tuu hoì rātou i te reira, e te mau fārii atoà ra, i roto te hoê fārii ìri teteta ra, a tuu ai i nià iho i te hōpoiraa ra. ¹¹ E hōhora hoì rātou i te hoê àhu èreère-tape-moana i nià iho i te fata àuro ra, a tāpoì ai i te reira i te hoê tāpoì ìri teteta, a òòmo ai i nā maurima ra. ¹² E rave hoì rātou i te mau mea atoà no te tōroà i ravehia e rātou i roto i te vāhi moà ra, e tuu ai i roto i te hoê àhu èreère-tape-moana ra, a vehi ai i te reira i te hoê vehi ìri teteta ra, a tuu ai i nià iho i te hōpoiraa ra. ¹³ E rave hoì rātou i te rehu auahi i te fata ra e hōpoi ê, a hōhora ai i te hoê àhu ùteùte i nià iho ra; ¹⁴ e tuu hoì rātou i te mau mea no te reira, ta rātou e rave ra, i nià iho, nā âuà tūtuiraa mea noànoà, nā pātia, e nā tāipu, e nā âuà, e te mau mea atoà o te fata ra e hōhora hoì rātou i te hoê tāpoì ìri teteta i nià iho, a òòmo ai i nā maurima ra. ¹⁵ E ua oti anaè te vāhi moà, e te mau mea atoà o te vāhi moà i te vehihia e Àarona e tana puè tamarii, ia tãhiti i te pūhapa ra, ei reira te mau tamarii a Tohata e haere mai ai e hōpoi, eiaha rā rātou e faatiàia noa atu i te hoê mea moà ra, a pohe rātou. O te mau hōpoià teie a te mau tamarii a Tohota i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹⁶ E ei ia Èreatara a Àarona tahuà te hinu ei tiàrama, e te tumiama noànoà ra, e te tūtia àmu i te mau mahana atoà ra, e te

monoì faatāhinu ra, e te faaitoito i te tētene e te mau mea atoà i roto ra, i te vāhi moà ra, e te mau mea atoà no te reira o to na ia tōroà.

¹⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: ¹⁸ Eiaha te ôpū o te mau fētii Âti-Tohata ia tāpū-ê-hia i roto i te mau Âti-Revi nei. ¹⁹ E nā ô rā òrua ia rātou — ia ora rātou, eiaha ia pohe, ia haafātata mai rātou i te mau mea moà roa ra: o Àarona e tana puè tamarii tē haere i roto, a faataa ai ia rātou atoà, o te taata o ta na òhipa, o te taata o ta na iho hōpoià; ²⁰ eiaha rātou e haere i roto e hiò i te tāpoìraa i te mau mea moà ra, a pohe rātou.

Te mau tamaiti a Teretona

²¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²² E taiò atoà i te mau tamarii tamaroa a Teretona ra i te rahi, i to rātou mau fētii, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua; ²³ o tei tae i te toru o te àhuru, e tae noa atu i te pae o te àhuru o te matahiti, ta òe ia e taiò; o te feiā atoà e tiā ia rave i te tōroà ra, e te òhipa i roto i te âmuìraa ra. ²⁴ Teie te mau òhipa a te mau fētii Âti-Teretona ia rave ra, e teie ta rātou mau hōpoià. ²⁵ E hōpoi rātou i te mau pāruru tētene, i te Tiàhapa Âmuìraa ra i te tāpoi i roto ra, e te tāpoi ìri teteta i nià iho ra, e te pāruru ùputa no te Tiàhapa Âmuìraa ra, ²⁶ e te pāruru àumoa, e te pāruru o te ùputa i te tomora a i roto i te àumoa, i tei haaàti atoà i te tētene e te fata ra, e te mau taura no te reira, e te mau tauhaa atoà no reira ra, e te mau òhipa atoà i reira, o ta rātou ia e rave. ²⁷ Tei ia Àarona e tana puè tamarii te parau, e rave ai te mau tamarii Âti-Teretona i ta rātou atoà ra mau òhipa, i ta rātou mau hōpoià atoà; e na òutou e faaitoito atu ia rātou i ta rātou ra mau hōpoià ia rave. ²⁸ O ta te mau fētii o te tamarii a Teretona teie e rave, i te Tiàhapa Âmuìraa ra, e ta rātou e faaitoito ra, tei ia Ìtamara a Àarona tahuà te parau i te reira.

Te mau tamaiti a Merari

²⁹ E te mau tamarii tamaroa a Merari, e taiò hoì òe ia rātou, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua; ³⁰ o tei tae i te toru o te àhuru, e tae noa atu i te pae o te àhuru o te matahiti,

o ta òe ia e taiò, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōroà, e te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra.

³¹ Teie ta rātou faaitoitoraa, i ta rātou hōpoià e ta rātou atoà e rave i te Tiàhapa Âmuiraa, o te mau papa o te tētene, e te mau teà, e te mau pou, e te mau tiàraa, ³² e te mau pou o te àumoa e àti noa aè, e te mau tiàraa, e te mau titi, e te mau taura, e te mau tauhaa atoà no te reira, e te òhipa atoà; e e taiòhia te iòa o te mau mea atoà i ta rātou ra faaitoitoraa e ta rātou hōpoià. ³³ O ta te mau fētii o te mau tamarii a Merari teie e rave, te mau òhipa atoà ta rātou e rave i te Tiàhapa Âmuiraa ra, ei ia Ìtamara a Àrona tahuà hoì i te parau i te reira.

Te tãpaòraa iòa o te mau Âti-Revi e òhipa ra

³⁴ Ua taiò iho ra Mōte rāua o Àrona e te feiā rarahi o te âmuiraa ra, i te mau tamarii tamaroa Âti-Tohata i to rātou ra mau fētii, e te mau ùtuafare o to rātou ra mau metua, ³⁵ o tei tae i te toru o te àhuru, e tae noa atu i te pae o te àhuru o te matahiti, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōroà ra, e te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ³⁶ E taua feiā i taiòhia i to rātou ra mau fētii, e piti ia tautani, e hitu hānere, e pae àhuru. ³⁷ O taua feiā ia i taiòhia ra i to te mau fētii Âti-Tohata ra, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōroà i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, o ta Mōte rāua o Àrona i taiò ra, i ta Iehova hoì i parau mai i te vaha ra o Mōte. ³⁸ E to te tamarii tamaroa ta Teretona i taiòhia, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, ³⁹ o tei tae i te toru e te àhuru, e tae noa atu i te pae o te àhuru o te matahiti ra, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōroà, e te òhipa i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra; ⁴⁰ o taua feiā i taiòhia, i to rātou ra mau fētii, e te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e piti ia tautani, e ono hānere, e toru àhuru. ⁴¹ O tei taiòhia ia i to te mau fētii o te mau tamarii a Teretona, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōroà i roto i te Tiàhapa Âmuiraa ra, o ta Mōte rāua o Àrona i taiò, i ta Iehova i parau maira.

⁴² E tei taiòhia no te mau fētii o te mau tamarii a Merari ra i to rātou ra mau fētii, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, ⁴³ o tei tae i te toru àhuru e tae noa atu i te pae o te àhuru o te matahiti ra, o te feiā atoà

e tià ia rave i te tōroà, i te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra; ⁴⁴ o taua feiā i taiòhia i to rātou ra mau fētii, e toru ia tautani, e piti hānere. ⁴⁵ O taua feiā ia i taiòhia ra to te mau fētii o te mau tamarii a Merari ra, o ta Mōte rāua o Àarona i taiò, i te parau a Iehova i parau mai i te vaha ra o Mōte.

⁴⁶ O taua feiā Âti-Revi atoà i taiòhia ra, o ta Mōte rāua o Àarona e te feiā rarahi o Ìteraèra i taiò ra, i to rātou ra mau fētii, i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, ⁴⁷ o tei tae i te toru o te àhuru, e tae noa atu i te pae o te àhuru o te matahiti, o te feiā atoà e tià ia rave i te tōroà, e ia hōpoi i te mau hōpoià i te Tiàhapa Âmuiraa ra; ⁴⁸ o taua feiā i taiòhia ra, e vaù ia tautani, e pae hānere, e vaù àhuru. ⁴⁹ O ta Iehova i parau mai i te vaha ra o Mōte, i nā reirahia rātou i te taiò, o te taata ra o ta na e rave, e ta na ra hōpoià e àti noa aè rātou ra. I nā reirahia rātou i te taiòhia, i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

Te taata viivii e tuuhia i rāpaeàu i te pūhapa

5 ¹ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e tuu rātou i te mau «rēpera» atoà, e te feiā atoà i tupihia ra, e tē viivii i te taata pohe ra, i rāpaeàu mai i te pūhapa ra. ³ O te tāne e te vahine atoà ta òutou e tuu, e tuu òutou ia rātou i rāpaeàu mai i te pūhapa, ia òre to rātou mau pūhapa, i pārahihia e au i rōpū ra, ia viivii ia rātou. ⁴ Ua nā reira hoì te tamarii a Ìteraèra, ua tuu ia rātou i rāpaeàu mai i te pūhapa; ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, o ta te tamarii a Ìteraèra ia i rave.

Te tātāiraa i te mau hape

⁵ E ua parau mai ra hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁶ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra: Ia rave te taata nei, te tāne, aore ra te vahine, i te hoê o te mau hara atoà a te taata i te taata nei, e hara iho ra hoì ia Iehova, e ua faahapahia taua taata ra, ⁷ e fāi rātou i ta rātou hara ta rātou i rave i reira, e faautuà o ia i taua hapa na na ra, e faahoì i te mea mau ra, a tātati atoà ai i te tahi tufaa pae, a hōpoi atu ai i taua taata ta na i hāmani ìno ra. ⁸ E aita a taua taata ra i toe i te ao

nei, ei rave i te utuà no taua hāmani ìno ra, e hōpoi i taua utuà ra ia Iehova — na te tahuà — e te māmoe oni tārāèhara atoà tē hōpoihia ei tārāèhara na na ra. ⁹ E te mau tūtia hōpoi i nià i te mau mea moà atoà a te tamarii a Ìteraèra i hōpoi mai i te tahuà ra, na na ā ia. ¹⁰ E ta te taata atoà ra mau mea moà ra, na na ia, i te mau mea atoà a te taata i hōpoi i te tahuà ra, na na mau iho ā ia.

Te vahine tei manaòhia e ua faaturi

¹¹ E ua parau faahou mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Ia tāiva te vahine a te hoê taata ra, e ia hāmani ìno ia na, ¹³ e i ravehia o ia e te hoê taata, e hara iho ra o ia, e hunahia iho ra e moè atu ra aore te tāne i ìte, e aore i noaa te ìte i taua hara na na ra, e aore hoì o ia i roohia i te raverāa ra; ¹⁴ e ia roohia o ia i te hae i to na âau, e te hae ra o ia i tana vahine e ua hara o ia ra: e ia roohia o ia i te hae i to na âau, e te hae ra o ia i tana vahine, e aita o ia i harahia; ¹⁵ e aratai taua taata ra i tana vahine i te tahuà ra, e hōpoi atoà hoì o ia i ta na ra tūtia, hoê ômera faraoa tērite; eiaha o ia e tuu i te hinu i nià iho, eiaha atoà ei tāpau rīpano e tuuhia i nià iho; e tūtia pohehae hoì te reira, ei tūtia manaòraa, ei faatupu i te manaò i te hara ra. ¹⁶ E na te tahuà e hōpoi i te reira, a tuu ai i mua i te aro o Iehova. ¹⁷ Ei reira te tahuà e rave ai i te pape moà i roto i te hoê fārii repo; e te repo huà no te tahuā o te tētene, e rave te tahuà i te reira a tuu ai i roto i taua pape ra. ¹⁸ E tuu hoì te tahuà i taua vahine ra i mua i te aro o Iehova, a ìriti ai i te tāupoo o taua vahine ra, a tuu ai i te tūtia manaòraa i roto i tana rima, i te tūtia pohehae ra; e mau noa hoì te tahuà i te pape maramara faaìno ra i tana rima. ¹⁹ E na te tahuà e faatapu atu ia na, e nā ô o ia i taua vahine ra: «Aore òe i tāiva i to tāne na, e aore hoì i harahia i te raverāa i te tahi taata ê, eiaha to òe ei ìno i teie nei pape maramara faaìno ra. ²⁰ Ua tāiva rā òe i to tāne ra, e ua hara òe i te raverāa i te tahi taata ê, eere te tāne na òe ra...» ²¹ — e tuu atu te tahuà i te tapu faaìno i taua vahine ra i reira, e nā ô atu te tahuà i taua vahine ra: «Ia faariro Iehova ia òe ei faaìnora, e ei mea faufauhia, i roto i to òe ra

nūnaa, i te faaririòraa atu Iehova i to hūmaha, e te faahōpueraa i to ôpū na: ²² ia tae hoì teie nei pape faaìno i roto i to òe ôpū ei faahōpue i to ôpū, e ei faaririò i to hūmaha!» E na taua vahine ra e parau mai e: «Âmene! Âmene!» ²³ — E na te tahuà e pāpaì i teie nei puè parau faaìno i roto i te hoê puta, a hōroi atu ai ia mā i taua pape maramara ra. ²⁴ E faainu hoì o ia i taua vahine ra i taua pape maramara faaìno ra, e e tae taua pape faaìno ra i roto ia na, a riro ai i te maramara. ²⁵ E mata na rā te tahuà i te rave i te tūtia pohehae i roto i te rima o taua vahine ra, a ueue ai i taua tūtia ra i mua i te aro o Iehova, a hōpoi ai i nià i te fata ra. ²⁶ E rave hoì te tahuà i te hoê vāhi i taua tūtia ra ia î tana rima, ei manaòraa, a tūtui ai i te auahi i nià i te fata ra, a faainu ai i taua vahine ra i taua pape ra. ²⁷ E ua faainu anaè o ia ia na i taua pape ra, ua hara mau o ia ra, ua hāmani ìno o ia i tana tāne ra, e riro taua pape faaìno i ò i roto ia na ra i te maramara, e hōpue hoì tana ôpū, e ririò hoì tana hūmaha, e e riro taua vahine ra ei faaìnoraa i roto i to na iho ra nūnaa. ²⁸ Ia òre rā taua vahine ra ia harahia, te vai hara òre noa ra, e òre o ia e ìno i reira: e tamariihia rā ta na. ²⁹ O te ture teie no te hae, ia tāiva te vahine i tana tāne ra, e harahia iho ra, ³⁰ e ia roohia hoì te tāne i te hae i tana âau, e te hae ra o ia i tana vahine, e faaìte o ia i taua vahine ra i mua i te aro o Iehova i reira, e na te tahuà e rave i te mau mea atoà i roto i teie nei ture ia na. ³¹ E òre te tāne e harahia i reira, ei te vahine rā ta na iho hara.

Te Nātira

6 ¹ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Ia faataa te hoê tāne e te hoê vahine ia na iho, e èuhe i te èuhe Nātira, ei faataaraa ia na iho no Iehova ra, ³ eiaha o ia e inu i te uaina, e te àva taèò; eiaha o ia e inu i te vineta uaina, e te vineta àva taèò; e te pape atoà no roto i te vine ra, eiaha o ia e inu, eiaha hoì e àmu i te vine ota e te vine marō. ⁴ E te mau mahana atoà o to na ra faataaraa, eiaha roa o ia e àmu i to roto i te vine, i te tuè vine e tae noa atu i te ìri ra. ⁵ Te mau mahana atoà no ta na ra èuhe faataaraa ia na ra, eiaha roa ei reta e tae i nià i

tana upoo; e ia hope roa te mau mahana i faataa ai o ia ia na iho no Iehova ra, ia moà o ia, e vaiiho noa o ia i to na io rouru ia tupu noa na. ⁶ Te mau mahana atoà i faataahia ai o ia no Iehova ra, eiaha roa o ia e haafātata noa atu i te hoê taata pohe. ⁷ Eiaha o ia e haaviivii ia na iho i tana metua tāne, e tana metua vahine, e tana taeaè, e tana tuahine, ia pohe ra, no te mea o te tāpaò Nātira a to na ra Atua tei nià i tana upoo. ⁸ Te mau mahana atoà i faataahia ai o ia ra, te moà ra ia o ia no Iehova.

⁹ E ia pohe vave noa te hoê taata i pihai iho ia na ra, ua viivii ta na peu Nātira i reira; e vaù o ia i tana upoo ia tae i te mahana tāmāraa ia na ra, ei te mahana hitu o ia e vaù ai. ¹⁰ E ia tae i te mahana vaù ra, e hōpoi mai o ia i e piti puè ûupa, e aore ra ia piti ûûairaò, i te tahuà i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹¹ E na te tahuà e hōpoi i te tahi ei tūtia no te hara, e te tahi ei tūtia tāauahi, na na hoì e hōpoi i te tārāèhara na na, i te hara i taua taata i pohe ra, e e haamoà o ia i tana upoo i taua mahana ra. ¹² E ua oti te hoê pinia māmoe matahiti hoê i te hōpoiha mai e ana ei tūtia no te hape, e faataa faahou ā o ia i taua mau mahana faataaraa no na ra no Iehova; e òre hoì tei mūtaa iho ra mau mahana e taiòhia, no te mea ua viivii taua peu Nātira na na ra.

¹³ Teie te ture na te Nātira, ia hope te mau mahana atoà o to na ra faataaraa, e faaite o ia ia na iho i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹⁴ E hōpoi mai hoì o ia i ta na tūtia ia Iehova ra, hoê pinia māmoe oni matahiti hoê, e te maau òre, ei tūtia tāauahi, hoê hoì pinia māmoe ufa matahiti hoê, e te maau òre, ei tūtia no te hara, e te hoê māmoe oni maau òre, ei tūtia no te maitaì ra. ¹⁵ E te hoê ète maa faahōpue òre ra, ei pāne faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, e te uēfa faahōpue òre i tāhinu-ôrive-hia ra, e te tūtia àmu no te reira, e to reira hoì tūtia inu ra. ¹⁶ E na te tahuà e hōpoi mai i te reira i mua i te aro o Iehova ra, e na na e hōpoi i ta na tūtia no te hara, e ta na tūtia tāauahi; ¹⁷ e na na e hōpoi i te māmoe oni ia Iehova ra ei tūtia no te maitaì; e te ète pāne faahōpue òre atoà, e na te tahuà atoà e hōpoi i to reira tūtia àmu, e to reira hoì tūtia inu. ¹⁸ Ei reira taua Nātira ra e vaù ai i taua

upoo haamoàhia no na ra i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, a rave ai i te rouru o tana upoo haamoàhia ra, a tuu ai i nià i te auahi i raro aè i te tūtia no te maitai ra. ¹⁹ E rave hoì te tahuà i te hūfā māmoe oni i tunuhia ra, e te hoê pāne faahōpue òre ra, e te hoê uēfa faahōpue òre i roto i te ète ra, a tuu ai i roto i te rima o taua Nātira ra, ia oti aè tana upoo haamoàhia ra i te vaùhia. ²⁰ E na te tahuà e ueue i te reira ei tūtia ueue i mua i te aro o Iehova: e mea moà te reira na te tahuà, e te òuma ueue-atoà-hia, e te hūfā i hōpoiha i nià ra. E i muri aè i te reira, e tià te Nātira ia inu i te uaina.

²¹ O te ture teie a te Nātira ia èuhe ra, e no ta na tūtia ia Iehova no ta na ra peu Nātira ra; a hōpoi atoà ai tei noaa ia na ra. O te èuhe ta na i èuhe ra, o ta na ia e rave, a rave atoà ai i ta te ture no ta na ra peu Nātira ra.

Te parau haamaitai

²² E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²³ E parau atu ia Àrona e tana puè tamarii, e nā ô atu: E nā ô òutou i te faaora i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô òutou ia rātou:

²⁴ Ia haamaitai mai Iehova ia òe, e ia tiaì mai ia òe!

²⁵ Ia faaànaàna mai Iehova i te māmarama o to na mata i nià ia òe, e ia aroha mai ia òe!

²⁶ Ia nānā mai Iehova i tana mata i nià ia òe, e ia hōroà mai i te hau ia òe!

²⁷ E nā reira rātou i te faahiti i taù iòà i nià i te tamarii a Ìteraèra, e e faaora ia vau ia rātou.

Te mau pereòo pūpūhia no te vāhi moà

7 ¹ E tae aè ra i te mahana i oti ai te tētene i te faatiàhia e Mōte ra, e oti aè ra i te faatāvaihia, e ua haamoàhia, e te mau taoà atoà no te reira ra; e te fata, e te mau mea atoà no reira, ua oti aè ra i te faatāvaihia, e ua haamoàhia. ² Ua hōpoi mai ra te feiā rarahi i Ìteraèra ra i te tūtia, te feiā matahiapo i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, te mau tāvana no te mau ôpū ra, o tei nià iho i te feiā i taiòhia

ra. ³ Hōpoi mai ra rātou i ta rātou tūtia ia Iehova ra, e ono pereòo tāpōihia ra, e nā puaatoro hoê àhuru e mā piti; hoê pereòo toopiti tāvana, hoê hoì puaatoro hoê tāvana e àti noa aè; ua hōpoi mai rātou i taua mau mea ra i mua aè i te tētene ra.

⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁵ A rave i tenā na mau mea no te mau òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa; e na òe e hōpoi atu i te Âti-Revi ra, e ia au māite i ta te mau taata atoà ra òhipa. ⁶ Ua rave iho ra Mōte i taua mau pereòo ra e te mau puaatoro, hōpoi atu ra na te mau Âti-Revi. ⁷ O e piti pereòo ra, o e maha hoì puaatoro, tuu atu ra o ia i te reira na te mau tamarii a Teretona, i ta rātou ra òhipa; ⁸ o e maha pereòo ra, e o e vaù puaatoro ra, tuu atu ra o ia i te reira na te mau tamarii a Merari ra, i ta rātou ra òhipa i raro aè ia Ìtamara a Àrona tahuà ra. ⁹ Ârèa i te mau tamarii a Tohata ra, aore o ia i hōpoi i ta rātou, no te mea o te òhipa i te vāhi moà ra ta rātou, e amo noa rātou i ta rātou i nià i te taponu.

Te mau ò no te âvariraa i te fata

¹⁰ Ua hōpoi mai ra te hui tāvana i ta rātou no te haamoàraa i te fata ra, i te mahana i faatāvaihia ai, hōpoi atoà mai ra hoì te hui tāvana i ta rātou tūtia i mua i te fata ra. ¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E vaiiho atu ia hōpoi noa mai na rātou i ta rātou tūtia, o te tāvana, o ta na mahana e àti noa aè, no te haamoàraa i te fata ra.

¹² E o tei hōpoi mai i ta na tūtia i te mahana matamua ra, o Nāatona a Àminatapa ia, no te ôpū o Iuta ra. ¹³ Teie hoì ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru i te tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera, i te tētera i te vāhi moà ra, ua î e piti atoà i te faraoa huà i ânoihia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ¹⁴ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î hoì i te mea noànoà; ¹⁵ hoê puaatoro âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ¹⁶ hoê hoì puaaniho, ei tūtia no te hara; ¹⁷ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae fanauà māmoe matahiti hoê, ei tūtia no te maitai ia. O ta Nāatona a Àminatapa tūtia te reira.

¹⁸ E tae aè ra i te piti o te mahana, ua hōpoi mai ra Netaneèra a Tūara, te tāvana i Itatara ra. ¹⁹ Terā ta na tūtia i hōpoi: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito, hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera, i te tētera i te vāhi moà ra, ua ì e piti atoà i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ²⁰ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î hoì i te mea noànoà; ²¹ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê, ei tūtia tāauahi; ²² hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ²³ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê, ei tūtia no te maitai ia. O ta Neetaneèra a Tūara ia tūtia te reira.

²⁴ E tae aè ra i te toru o te mahana, ua hōpoi mai ra Èriapa a Herona, te tāvana o te ôpū o Tepuruna ra, i ta na. ²⁵ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera, i te tētera i te vāhi moà ra, ua ì e piti atoà i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ²⁶ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ²⁷ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê, ei tūtia tāauahi; ²⁸ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ²⁹ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê, ei tūtia no te maitai ia. O ta Èriapa a Herona ia tūtia te reira.

³⁰ E tae aè ra i te maha o te mahana, ua hōpoi mai ra Èritura a Teteura, te tāvana o te ôpū o Reupena, i ta na. ³¹ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua ì e piti atoà i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ³² hoê fārii àuro, hoê àhuru ia tētera, ua î i te mea noànoà; ³³ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ³⁴ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ³⁵ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitai ia. O ta Èritura a Teteura ia tūtia te reira.

³⁶ E tae aè ra i te pae o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Terumiera a Turitatai, te tāvana o te ôpū o Timeona ra, i ta na. ³⁷ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio

e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua ïï e piti atoà i te faraoa huà i ânoïhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ³⁸ hoê fārii àuro, hoê àhuru ia tētera, ua î i te mea noànoà; ³⁹ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê, ei tūtia tāauahi; ⁴⁰ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁴¹ e piti hoì puaaniho oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì. O ta Terumiera a Turitatai ia tūtia te reira.

⁴² E tae aè ra i te ono o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Èriātafa a Tēuera, te tāvana o te ôpū o Tatā ra, i ta na. ⁴³ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua ïï e piti atoà i te faraoa huà i ânoïhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁴⁴ hoê fārii àuro, hoê àhuru ia tētera, ua î i te mea noànoà; ⁴⁵ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁴⁶ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁴⁷ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Èriātafa a Tēuera ia tūtia te reira.

⁴⁸ E tae aè ra i te hitu o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Èritama a Àmihuta, te tāvana o te ôpū o Èferaima ra, i ta na. ⁴⁹ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua ïï e piti atoà i te faraoa huà i ânoïhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁵⁰ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ⁵¹ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁵² hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁵³ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Èritama a Àmihuta ia tūtia te reira.

⁵⁴ E tae aè ra i te vaù o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Tamariera a Petatura, te tāvana o te ôpū o Manate ra, i ta na. ⁵⁵ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua ïï e piti atoà i te faraoa huà i ânoïhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁵⁶ hoê

fārii àuro hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ⁵⁷ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁵⁸ hoê hoì puaaniho, ei tūtia no te hara; ⁵⁹ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Tamariera a Petatura ra ia tūtia te reira.

⁶⁰ E tae aè ra i te iva o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Àpitana a Titeoni, te tāvana o te ôpū o Peniamina ra, i ta na. ⁶¹ Tērā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra; ua î e piti atoà i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁶² hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ⁶³ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁶⁴ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁶⁵ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Àpitana a Titeoni ia tūtia te reira.

⁶⁶ E tae aè ra i te àhuru o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Àhietera a Àmitatai, te tāvana o te ôpū o Tana ra, i ta na. ⁶⁷ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua î e piti atoà i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁶⁸ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ⁶⁹ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁷⁰ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁷¹ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Àhietera a Àmitatai ia tūtia te reira.

⁷² E tae aè ra i te àhuru mā hoê o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Patiera a Òtarana, te tāvana o te ôpū o Àtera ra, i ta na. ⁷³ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua î e piti atoà i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁷⁴ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ⁷⁵ hoê puaatoro oni âpī,

hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁷⁶ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁷⁷ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Patiera a Òtarana ia tūtia te reira.

⁷⁸ E tae aè ra i te àhuru mā piti o te mahana ra, ua hōpoi mai ra Àhira a Ènana, te tāvana o te ôpū o Nafatari ra, i ta na. ⁷⁹ Terā ta na tūtia: hoê merēti ârio, hoê hānere e toru àhuru tētera ia fāito; hoê âuà ârio, e hitu ia àhuru tētera i te tētera i te vāhi moà ra, ua î e piti atoà i te faraoa huà i ânoihia i te hinu ôrive, ei tūtia àmu; ⁸⁰ hoê fārii àuro, hoê àhuru tētera, ua î i te mea noànoà; ⁸¹ hoê puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, hoê fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia tāauahi; ⁸² hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; ⁸³ e piti hoì puaatoro oni, e pae māmoe oni, e pae puaaniho oni, e pae hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, ei tūtia no te maitaì ia. O ta Àhira a Ènana ia tūtia te reira.

⁸⁴ O nā tūtia haamoà fata ra teie, i te mahana i faatāvaihia ai e te feiā tāvana i Ìteraera nei. Hoê àhuru mā piti merēti ârio, hoê àhuru mā piti âuà ârio, hoê àhuru mā piti fārii àuro ra; ⁸⁵ taìhoê anaè hānere e e toru àhuru tētera i taua mau merēti ârio atoà ra ia fāito, e hitu anaè àhuru i taua mau âuà ra; e taua mau fārii ârio atoà ra, e piti ia tautani e maha hānere tētera te fāitoraa i te tētera i te vāhi moà ra; ⁸⁶ e nā fārii àuro hoê àhuru e mā piti î i te mea noànoà ra, taìhoê àhuru anaè ia i te tētera e àti noa aè, i te tētera i te vāhi moà ra, e te fāitoraa o taua mau fārii àuro atoà ra, hoê ia hānere e piti àhuru i te tētera. ⁸⁷ E to te mau tūtia tāauahi ra, hoê àhuru mā piti puaatoro oni âpī, hoê àhuru mā piti māmoe oni, hoê àhuru mā piti hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra, e te mau tūtia àmu hoì no te reira ra e te mau puaaniho tūtia no te hara ra, hoê ia àhuru e mā piti. ⁸⁸ E te mau puaatoro oni atoà no te mau tūtia no te maitaì ra, e piti ia àhuru e maha tiàhapa, e ono àhuru māmoe oni, e ono àhuru puaaniho, e ono àhuru hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra. O nā tūtia haamoà fata ra teie, i muri aè i te faatāvairahia ra.

⁸⁹ E ua tae anaè Mōte i roto i te Tiàhapa Âmuiraa e parau ia Iehova ra, ua ìte o ia i te hoê reo i te parauraa mai ia na i nià i te tãpoì i nià iho i te âfata ture, i rōpū i nā tērūpi ra i reira ta na parauraa mai ia na ra.

Te vairaa-rāmepa

8 ¹ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe ia Àrona, e nā ô atu òe ia na: Ia tūtūi òe i te mau rāmepa ra, ia māmarama tià atu nā rāmepa e hitu ra i mua atu i te vairaa-rāmepa ra. ³ Ua nā reira hoì Àrona; ua tuu o ia i nā rāmepa i mua mai i te vairaa-rāmepa ta Iehova i parau mai ia Mōte ra. ⁴ E àuro fatafata òre taua vairaa-rāmepa ra i te hāmaniraa, i te tari ra e tae noa atu i te mau tiare, hoê ā ia maa àuro tāatoà, mai te hohoà ta Iehova i faaite mai ia Mōte ra, i nā reirahia te vairaa-rāmepa i te hāmani.

Te faatāhinuraa i te Âti-Revi

⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁶ E rave òe i te mau Âti-Revi i roto i te tamarii a Ìteraèra nei, e tāmā ia rātou. ⁷ E nā ô òe ia rātou ei tāmāraa ia rātou. E pīpī i te pape tāmā i nià iho ia rātou, e vaù hoì rātou i to rātou tino e àti noa aè; e uhi hoì i to rātou àhu, e mā ia rātou i reira. ⁸ A rave ai rātou i te hoê puaatoro âpī e te tūtia àmu hoì no te reira, i te faraoa huà i ânoìhia i te hinu ôrive ra, e te hoê hoì puaatoro âpī ei tūtia no te hara. ⁹ E arataì hoì òe i te Âti-Revi i mua i te Tiàhapa Âmuiraa ra; e na òe e haaputu atoà mai i te âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra ra. ¹⁰ E arataì mai hoì òe i te Âti-Revi i mua i te aro o Iehova, e tuu hoì te tamarii a Ìteraèra i to rātou mau rima i nià iho i te mau Âti-Revi ra. ¹¹ E na Àrona e pūpū i te Âti-Revi i mua i te aro o Iehova ei tūtia ueue no te tamarii a Ìteraèra, ei rave i te òhipa a Iehova ra. ¹² E tuu hoì te Âti-Revi i to rātou rima i nià iho i nā puaatoro âpī ra; e na òe e hōpoi i te tahi ei tūtia no te hara, e te tahi ei tūtia tāauahi na Iehova, ei tāraèhara na te Âti-Revi ra. ¹³ E tuu hoì òe i te Âti-Revi i mua i te aro o Àrona, e tana ra puè tamarii, a pūpū ai ia rātou ei tūtia ueue ia Iehova ra. ¹⁴ E nā reira òe i te faataa i

te mau Âti-Revi i roto i te tamarii a Ìteraèra ra; no ù hoì te Âti-Revi. ¹⁵ E oti aè ra rātou i te tāmāhia e òe, e ua pūpūhia ei tūtia ueue, e haere te mau Âti-Revi i roto e rave i te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹⁶ O to te tamarii a Ìteraèra hoì rātou i pūpū-roa-hia mai tei ia ù; ua rave au ia rātou no ù iho ei mono i te mau tamaroa matahiapo a te mau tamarii atoà a Ìteraèra ra. ¹⁷ No ù hoì te mau tamaroa matahiapo atoà a te tamarii a Ìteraèra, e te fanauà matamua o te manu atoà ra; ua haamoà hoì au ia rātou no ù iho, i te mahana i tāiri ai au i te mau tamaroa matahiapo atoà i te fenua ra i Àifiti. ¹⁸ I rave ai au i te mau Âti-Revi, ei mono i te mau tamaroa matahiapo atoà a te tamarii a Ìteraèra ra. ¹⁹ E ua hōroà vau i te mau Âti-Revi i roto i te tamarii a Ìteraèra no Àarona, e tana puè tamarii, ei rave i te òhipa a te tamarii a Ìteraèra i roto i te Tiàhapa Âmuiraa, ei hōpoi i te tāraèhara na te tamarii a Ìteraèra, ia òre roa te pohe ia ìtea mai i roto i te tamarii a Ìteraèra, ia haafātata mai te tamarii o Ìteraèra i te vāhi moà ra.

²⁰ Ua nā reira hoì Mōte rāua o Àarona e te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà i te mau Âti-Revi ra, mai ta Iehova i parau mai ia Mōte i taua mau Âti-Revi ra. Ua nā reira te tamarii a Ìteraèra ia rātou. ²¹ I tāmāhia hoì te Âti-Revi, e ua uhi rātou i to rātou àhu; e na Àarona i pūpū ia rātou ei tūtia ueue ia Iehova ra; e ua hōpoi Àarona i te tāraèhara na rātou ei tāmā ia rātou. ²² E i muri aè ra, haere atu ra te mau Âti-Revi i roto e rave i te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa i mua i te aro o Àarona, e tana puè tamaroa ra; o ta Iehova i parau mai ia Mōte i te mau Âti-Revi ra. Ua nā reira ia rātou ia rātou.

²³ Ua parau mai hoì Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁴ Teie te parau i te mau Âti-Revi. Ia tae i te taau mā pae o te matahiti e ia hau noa atu hoì, e haere ai rātou i roto e rave i te tōroà i te Tiàhapa Âmuiraa ra; ²⁵ e ua tae anaè i te pae o te àhuru o to rātou matahiti, a tirē ia rātou i te rave i taua tōroà ra, eiaha rātou e rave faahou. ²⁶ O rātou atoà rā, e to rātou ra mau taeàè i te tiaira i te Tiàhapa Âmuiraa ra, eiaha rā e rave i te òhipa. E nā reira òe i te Âti-Revi i ta rātou ra faaitoitoraa.

Te taiò mahana no te ôroà Pāta

9¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i te mētēpara ra i Tinai, i te marama matamua i te piti o to rātou matahiti, i te haereà mai, mai te fenua mai ra mai Àifiti, nā ô mai ra: ² E haapaò atoà te tamarii a Ìteraèra i te Pāta i te taime i haapaòhia ra. ³ Ei te mahana hoê àhuru mā maha i teie nei marama, ei to na ra taime mau ra; ei te ahiahi òutou e haapaò ai; e to na atoà ra mau haapaòraa, e to na atoà ra mau peu ia haapaò òutou ra. ⁴ Ua parau atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra, e e haapaò i te Pāta ra. ⁵ E ua haapaò iho ra rātou i te Pāta, i te mahana hoê àhuru mā maha, i te marama matamua ra, i te ahiahi, i te mētēpara ra i Tinai; o ta Iehova atoà i parau mai ia Mōte ra, o ta te tamarii a Ìteraèra ia i rave. ⁶ Ua viivii e toofanu puè taata i te hoê taata pohe, aita aè ra e tià ia rātou ia haapaò i te Pāta i taua mahana ra. Ua haere mai ra rātou i mua i te aro o Mōte rāua o Àarona i taua mahana ra, ⁷ e ua nā ô mai ra taua nā taata ra ia na: Ua viivii mātou i te hoê taata pohe, e aha rā mātou i tāpeàhia ai e eiaha e hōpoi i te tahi tūtia na Iehova, mātou e te tamarii a Ìteraèra atoà i te taime mau ra? ⁸ Ua parau atu ra Mōte ia rātou: E tiaì noa mai na òutou ia ìte na vau i ta Iehova parau ia òutou na. ⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: ¹⁰ I viivii noa atu te hoê taata o òutou, e to òutou huaai a muri atu, i te taata pohe, e ia taa i te èà i te vāhi maoro ra, e haapaò ā ia i te Pāta a Iehova ra. ¹¹ Ei te mahana hoê àhuru mā maha, i te piti o te marama i te ahiahi, e haapaò ai rātou i te reira: ei pāne faahōpue òre e te rāau àvaàva a àmu ai rātou i te Pāta. ¹² Eiaha roa rātou e vaiiho i te hoê vāhi no poi-poi, eiaha roa hoì te hoê ivi o taua Pāta ra ia fati ia rātou: ia tià atoà te mau haapaòraa o te Pāta ra ia rave rātou ra. ¹³ O te taata i mā aore i taa i te èà ra, ia òre ia haapaò i te Pāta ra, e tātū-ê-hia ia taata i to na ra nūnaa, no te mea aore o ia i hōpoi mai i te tūtia a Iehova i te taime mau ra, ei taua taata ra te utuà o ta na ra hara. ¹⁴ E ia purutia noa te taata ê i roto ia òutou na, e ua hinaaro o ia i te haapaò i te Pāta a Iehova ra, o te mau haapaòraa o te Pāta ra,

e te mau peu atoà ta na e rave ia tià. Ia hoê ā a òutou haapaòraa, no te taata ê, e no te taata-tupu.

Te ata tei tāpoì i te pūhapa

¹⁵ I te mahana i faatiàhia ai te tētene ra, tāpoìhia iho ra te tētene e te hoê ata, te tētene ture ra; e ruì iho ra, mai te auahi te huru i te vai-noa-raa i nià i te tētene, e ao noa aè: ¹⁶ vai mau atu ra hoì; e ata tei tāpoì mai i te ao, e ua ruì anaè, riro atu ra mai te auahi ra te huru. ¹⁷ E ia hōpoihia taua ata i nià iho i te tētene ra i nià, ua haere te mau tamarii a Ìteraèra i reira ra; e te vāhi i faaea ai taua ata ra, ua pātia te tamarii a Ìteraèra i to rātou mau tiàhapa i reira. ¹⁸ Tei te faaue a Iehova i haere ai te tamarii a Ìteraèra, e tei te faaue a Iehova i pūhapa ai rātou i te tiàhapa. Te vai ra taua ata ra i nià i te tētene ra, e tià rātou i roto i to rātou mau tiàhapa. ¹⁹ E ia vai noa taua ata ra i nià iho i te tētene e rave rahi te mahana ra, ua haapaò te tamarii a Ìteraèra i te parau a Iehova, e aore ia i haere. ²⁰ E e puè mahana poto to taua ata ra i te vai-noa-raa i nià i te tētene ra, hoê ā peu, e tià hoì rātou i roto i to rātou mau tiàhapa ra, i ta Iehova hoì i parau mai ra; e tei te faaue hoì a Iehova to rātou haere i haere ai. ²¹ E oia atoà ia ruì hoê noa taua ata ra i te vairaa i nià iho i te tētene, e ao aè ra, ua hōpoihia taua ata ra i nià, ua haere ia rātou i reira; i te ao ra e te ruì atoà, ua hōpoi-anaè-hia taua ata ra i nià, ua haere ia rātou i reira. ²² Ia vai noa rā taua ata ra i nià iho i te tētene e ruì piti atu ra, e pohe atu ra te marama, e hope atu ra hoì te matahiti, e tià ā te tamarii a Ìteraèra i roto i to rātou mau tiàhapa, aore ia i haere; ia hōpoihia rā taua ata ra i nià, ua haere ia rātou i reira. ²³ Tei te parau a Iehova to rātou pārahi i te tiàhapa, e tei te faaue a Iehova to rātou haere; ua haapaò rātou i tei parauhia mai e Iehova, i te parau a Iehova i te vaha ra o Mōte.

Te mau pū ârio

10 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E hāmani òe i e piti aè puè pū ârio, ia hoê ā maa ârio tāatoà ia hāmani òe ra, ia faaòtohia e òe ei ope mai i te âmuiraa, e no to te mau pūhapa hoì ia

haere ra. ³ E ia faaòto rātou i nā pū atoà e piti ra, e haaputuputu mai te âmuiraa atoà i pihai iho ia òe ra, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁴ E ia faaòto rātou i te pū hoê ra, o nā tāvana ia no nià iho i te mau tautani atoà i Ìteraèra nei tē haaputuputu mai ia òe ra. ⁵ E òto faaineine ta òutou e faaòto ra, ei reira to te mau pūhapa i te pae i te hitià-o-te-rā e haere ai. ⁶ E ia tae i te piti o te òto faaineine ta òutou e faaòto ra, ei reira to te mau pūhapa i te pae apatoà ra e haere ai. E òto faaineine ta rātou e faaòto i to rātou haereà. ⁷ Âreà ia haaputuputuhia mai te âmuiraa ra, e faaòto ā hoì òutou, eiaha rā te òto faaineineraa ra. ⁸ O nā tamarii a Àrona tahuà tē faaòto i taua nā pū ra; ei haapaòraa mau ia te reira na òutou, i to òutou mau uì atoà ra. ⁹ E ia haere òutou i te tamaì i te ènemi i hāmani ìno mai òutou i to òutou ra fenua, e faaroo òutou i te òto faaineine i taua nā pū ra; e e manaòhia mai òutou i te aro o to òutou Atua ra, o Iehova, e e faaorahia òutou i to òutou mau ènemi. ¹⁰ E te mau mahana òaòaraa no òutou ra, i te mau mahana àmuraa ra, e to òutou mau marama âpī ra, e faaòto ā òutou i te pū ia hōpoi òutou i ta òutou mau tūtia tāauahi, e ta òutou mau tūtia no te maitai ra; e e riro hoì te reira ei manaòraa ia òutou i te aro o to òutou Atua ra. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

Te faanahoraa o te mau ôpū no to rātou mau tere

¹¹ E tae aè ra i te piti àhuru o te mahana, i te piti o te marama ra, e te piti hoì o te matahiti, hōpoihoa aè ra taua ata i nià iho i te tētene ture ra i nià. ¹² E ua haere mai ra te tamarii a Ìteraèra mai taua mētēpara mai ra mai Tinai. E ua faaea iho ra taua ata ra i te mētēpara ra i Parana. ¹³ O te matamua ia o to rātou haereà i ta Iehova faaue i te vaha ra o Mōte. ¹⁴ O mua ra, o te reva ia o te pūhapa tamarii a Iuta ra, i to rātou ra mau pupu. E to nià iho i te reira pupu, o Nāatona a Àminatapa ia; ¹⁵ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Ìtatara ra, o Netaneèra a Tūara ia; ¹⁶ e to nià iho i te pūpū ra i te ôpū tamarii a Tepuruna ra, o Èriapa a Herona ia.

¹⁷ Tuuhia iho ra te tētene i raro; e ua haere iho ra te mau tamarii a Tere-tona, e te mau tamarii a Merari, mā te tētene atoà i te hōpoiraa.

¹⁸ Ua maraa aè ra te reva o te pūhapa a Reupena i to rātou ra mau pupu; e to nià iho i te reira ra pupu, o Èritura Teteura ia; ¹⁹ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Timeona ra, o Terumiera a Turitatai ia; ²⁰ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Tatā ra, o Èriātafa a Tēuera ia.

²¹ Ua haere iho ra te Âti-Tohata, mā te mau mea no te vāhi moà ra i te hōpoiraa — e te tahi pae, ua faatià rātou i te tētene a roohia mai ai e rātou ra. ²² E i muri aè hoì i te reira, ua maraa aè ra te reva o te pūhapa tamarii a Èferaima ra, i to rātou ra mau pupu; e to nià iho i te reira pupu, o Èritama a Àmihuta ia; ²³ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Manate ra, o Tamariera a Petatura ia; ²⁴ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Peniamina ra, o Àpitana a Titeoni ia.

²⁵ E i muri roa aè i te mau pūhapa atoà ra, ua maraa aè ra te reva o te pūhapa tamarii a Tana ra i to rātou ra mau pupu; e to nià iho i te reira pupu, o Àhietera a Àmitatai ia; ²⁶ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Àtera ra, o Patiera o Òtarana ia; ²⁷ e to nià iho i te pupu ra i te ôpū tamarii a Nafatari ra, o Àhira a Ènana ia. ²⁸ I nā reira to te tamarii a Ìteraèra haereà, i to rātou ra mau pupu, a haere ai rātou ra.

Te ìmiraa Mōte i te tahi aratai no te tere

²⁹ Ua parau atu ra Mōte ia Hopapa a Reuera Âti-Mitiāna, te metua hoovai o Mōte ra: Te haere nei mātou i te vāhi ta Iehova i parau mai e: «E hōroà ia vau no òutou.» E haere atoà tātou, e na mātou e hāmani maitai atu ia òe, e mea maitai hoì tei parauhia mai e Iehova ia Ìteraèra nei. ³⁰ Ua parau mai ra rā o ia ia na: Eita vau e tae; e haere rā vau i to ù ra fenua, e to ù ra fētii. ³¹ Ua parau atu ra Mōte ia na: Eiaha òe e faaruè ia mātou, ua ìte hoì òe i te vāhi e au ia pūhapa mātou i te mētēpara ra, e riro hoì òe ei mata no mātou. ³² E ia tià ia òe i te haere atoà ra, e riro mātou i te hōroà atoà no òe i te mau mea maitatai atoà ta Iehova e hōroà mai no mātou ra.

³³ Reva mai ra rātou mai te mouà o Iehova mai ra e ruì toru aè ra i te haereà; e ua nā mua te âfata faufaa a Iehova ra ia rātou i taua haereà e toru atoà ruì ra, e ìmi i te tahi faae meta no rātou ra. ³⁴ E tei

nià ia rātou taua ata a Iehova ra i te ao, ia rātou i haere mai, mai te pūhapa mai ra.

³⁵ E ua reva anaè te âfata ra, ua nā ô aè ra Mōte:

A tià i nià, e Iehova e!

E ia pūrara to mau ènemi!

E te feiā au òre ia òe ra, ia fati anaè ia i mua ia òe!

³⁶ E ua faaea anaè ra, ua nā ô aè ra o ia:

A hoì mai òe, e Iehova e, i te mau tautani atoà e rave rahi o Ìteraèra nei!

Te tamarii Ìteraèra i Tapera

11 ¹ Ua mutamuta iho ra rā te taata, riri aè ra Iehova. Ua ìte hoì Iehova, e tupu atu ra to na riri, ua àma aè ra te auahi a Iehova i roto ia rātou, e pau iho ra te tahi pae i taua pūhapa ra. ² Ua pii mai ra te taata ia Mōte, e ia pure Mōte ia Iehova ra, tīnaihia iho ra taua auahi ra. ³ Maìri iho ra o ia i te iòà i taua vāhi ra ia Tapera, no te mea ua àma te auahi a Iehova i roto ia rātoura.

Te hinaaro ra te nūnaa i te înaì

⁴ E ua nounou atu ra taua feiā taata èè i ânoì noa i roto ia rātou ra i ta rātou i hinaaro; òto faahou atoà hoì te tamarii a Ìteraèra, e ua nā ô aè ra: Ahiri e înaì ta tātou ia àmu? ⁵ Te manaò nei hoì tātou i te ià ta tātou i àmu noa i Àifiti ra; e te tutama, e te merēni, e te hetira, e te ôniāni, e te tumi! ⁶ Âreà i teie nei, ua pohe tātou: aita roa o mua i to tātou mata, maori rā o teie nei māna.

⁷ Mai te huero tete taua māna ra te rahi, e mai te poe ra te huru ia hiò: ⁸ na te taata hoì i òhi haere, ua tāviri i roto i te tāviriāraa, e aore ra ua ôtuì i roto i te ôtuìraa, e ua tunu pāni iho ra, e ua hāmani hoì ei pāne; e mai te hinu ôrive âpī ra te huru ia àmu. ⁹ E ia maìri mai te hau i nià iho i te pūhapa i te ruì ra, ua maìri atoà mai taua māna ra.

¹⁰ E ìte aè ra Mōte e, te òto anaè ra te mau taata, i to rātou atoà ra mau fētii, o te taata, o to na iho ra ùputa tiàhapa e àti noa aè. E ua rahi hoì te riri o Iehova ra, ua riri atoà iho ra hoì Mōte. ¹¹ Ua parau

atu ra Mōte ia Iehova: E aha hoì òe i tuu mai ai i te àti i nià i to tāvini nei? E aha hoì au i òre i ìtehia mai ai e òe ra? I tuu mai ai òe i teie nei teiaha i teie atoà nei mau taata i nià ia ù nei? ¹² Na ù atoà ānei teie nei feiā? Na ù ānei rātou i fānau i parau mai ai òe ia ù e: «E hōpoi òe ia rātou i nià i to òuma, mai te hii e hōpoi i te àiū ra, i te fenua ta òe i tapu atu i to rātou ra hui metua!» ¹³ Ei hea ta ù înaì e noaa ai ia hōpoi atu na teie nei feiā e àti aè? Te òto tià nei hoì rātou ia ù nei, te nā ô mai ra e: «E hō mai i te înaì na mātou ia àmu!» ¹⁴ E òre e maraa ia ù teie nei hōpoià i teie atoà nei mau taata, o vau anaè ra; e rahi hua ia i te teiaha. ¹⁵ E nā reira mai ā òe ia ù nei, ia pohe roa vau, o ta ù ia parau ia òe, peneiaè te ìtehia mai ra vau e òe ra, ia òre hoì au ia ìte i to ù iho àti!

¹⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i reira: A haaputu mai na òe i te taata ia hitu àhuru no te feiā paari i Ìteraèra nei, ta òe i ìte ra ei tāvana, e ei taata tōroà no te mau taata nei, e e arataì mai òe ia rātou i te Tiàhapa Âmuiraa nei, ei reira rātou tià noa ai e òe atoà ra. ¹⁷ E na ù e pou i raro e parau ia òe ra i reira; e rave hoì au i ta te vārua i nià iho ia òe ra, a tuu ai i nià ia rātou; e ei nià atoà ia rātou taua hōpoià ra o te mau taata nei, eiaha ei nià ia òe anaè ra. ¹⁸ E parau atu òe i te mau taata ra: E faaineine na òutou a nanahi, ia àmu òutou i te înaì, ua òto hoì òutou, e ua faaroo mai Iehova, ua nā ô òutou e: «Ahiri e înaì ta tātou ia àmu! I maitaì hoì tātou i Àifiti ra!» E i teie nei, na Iehova e hōroà mai i te înaì na òutou, ia àmu òutou. ¹⁹ Eere rā no te mahana ôtahi, e no te mahana e piti ra, e nā mahana e pae ra, e nā mahana hoê àhuru ra, e nā mahana hoê taau ra, ²⁰ e pohe atoà rā te marama ia òutou i te àmuraa, e tae noa mai nā roto mai i to òutou âpoo ihu, e rahi roa atu to òutou fiu; o òutou i amuamu ia Iehova i rotopū ia òutou na, e ua òto òutou i mua i tana aro, e ua nā ô e: «E aha tātou i arataìhia mai ai i ô nei mai Àifiti mai ra?» ²¹ Ua parau atu ra Mōte: O teie mau taata ia ù nei, e ono ia hānereraa o te tautani tāne taata paari, e ua parau mai hoì òe e: «Na ù e hōroà atu i te înaì na rātou ia àmu rātou e ia pohe noa atu te marama!» ²² Ia taparahi-atoà-hia ānei te mau māmoe e te mau puaatoro atoà na rātou, e navaì ānei? E ia

faahope-atoà-hia mai te mau ià atoà o te tai ra na rātou, e navaì ānei?
²³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: Ua poto ānei te rima o Iehova?
 Ei teie nei òe e ìte ai i te tupuraa i ta ù i parau atu ia òe ra, e te òreraa.

To te Atua hōroàraa i to na vārua i nā tāvana e hitu àhuru ra

²⁴ Ua haere atu ra Mōte i rāpae, ua faaite atu ra i te mau taata i te parau a Iehova, e ua haaputu mai ra i te taata e hitu àhuru, no roto i te mau taata paari i taua feiā ra, e ua tuu iho ra ia rātou i te pae tētene e àti noa aè. ²⁵ Ua pou mai ra Iehova i raro i nā roto i te ata, ua parau mai ra ia na, ua rave iho ra i ta te vārua i nià iho ia na ra, ua tuu atu ra i nā tāvana e hitu àhuru ra; e tei te iriraa te vārua i nià iho ia rātou ra, ua tohu iho ra rātou, aita rā i nā reira faahou.

²⁶ Ua toe rā e toopiti puè taata i roto i te pūhapa, o Èretata te hoê i te iòà, o Metata te iòà o te tahi: ua iri hoì te vārua i nià iho ia rāua; (ua pāpaihia hoì rāua, aita rā rāua i tae i te tētene,) e ua tohu iho ra rāua i roto i te pūhapa ra. ²⁷ Ua horo mai ra te hoê tamaiti, ua faaite mai ra ia Mōte, nā ô mai ra: Te tohu ra Èretata rāua o Metata i roto i te pūhapa aè ra! ²⁸ E ua nā ô mai ra hoì te hoê tamaiti io Mōte, e tāvini iho, o Iotua a Nuna ra: E taù tāvana, e Mōte, e faaòre atu òe i te reira! ²⁹ Ua parau atu ra Mōte ia na: Te fei ra òe ia ù? O to ù ia hinaaro ei perofeta atoà to Iehova ra taata e àti noa aè, e ia tuu o ia i to na vārua i nià iho ia rātou! ³⁰ Ua haere atu ra Mōte i roto i te pūhapa, o ia e te hui tāvana atoà o Ìteraèra.

Tiperota-Hataava: te mau manu

³¹ Ua tuu mai ra Iehova i te matai nā tai mai, e na te reira i hōpoi mai i te manu e àti roa aè ra taua pūhapa ra, e mai te vāhi e taeà i te mahana hoê ia haere i te tahi pae i taua pūhapa ra, i nià iti aè i te repo ra e au i nā tūpiti e piti ra. ³² Pō iho ra te reira mahana, e ao aè ra hoì te ruì, e pō atu ra hoì te tahi mahana i te mau taata i te raveraa i te manu; hoê àhuru a ana homera i î, e mea iti roa ia ta na. E ua tauai iho ra rātou e àti noa aè taua pūhapa ra. ³³ E te māa ā te māa i to rātou vaha, aita i marū, ua tupu aè ra te riri o Iehova i taua mau

taata ra, e ua tãiri iho ra Iehova i taua mau taata ra i te pohe rahi roa.
³⁴ I maïrihia ai taua vãhi ra i te iòà o Tiperota-Hataava, no te mea i reira ta rãtou tanuraa i te feiã nounou ra.

Ua rēperahia o Miriāma

³⁵ Ua haere mai ra taua feiã ra mai Tiperota-Hataava mai e Haterota, pãrahi iho ra rãtou i Haterota.

12 ¹ E ua parau ìno iho ra Miriāma rãua o Àrona ia Mōte, no te vahine Âti-Tuta ta na i faaipoipo ra — ua faaipoipo hoì o ia i te hoê vahine Âti-Tuta ra. ² Ua nã ô aè ra rãua: Ia Mōte anaè rã ānei ta Iehova parauraa mai? Aita ānei o ia i parau ia tãua atoà nei? Te faaroo mai ra Iehova i taua parau ra. ³ E māmahu rahi to taua taata ra to Mōte, i to te taata atoà o te ao atoà nei.

⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, e ia Àrona, e ia Miriāma i reira ra: E haere mai òutou tootoru atoà i roto i te Tiàhapa Âmuiraa. Ua haere anaè iho ra rãtou tootoru. ⁵ Ua pou mai ra Iehova i raro i nã roto i te pou ata ra, tià iho ra i te ùputa tētene ra, ua tiàoro mai ra ia Àrona rãua o Miriāma; ua haere atu ra hoì rãua. ⁶ Ua nã ô mai ra o ia:

A faaroo mai na i ta ù parau!

E perofeta io òutou na,

ua mātaro vau nei, o Iehova, i te faaïte ia na i roto i te ôrama,
 e i te parau ia na i roto i te taòto.

⁷ Aita rã vau i nã reira i taù tãvini nei ia Mōte,
 o tei haapaò maitaì i to ù atoà nei ùtuafare.

⁸ Te parau vaha noa nei au ia na,
 mā te faaïte hua, eere ia i te parau pōuri,
 ia ìte pāpū o ia i to Iehova huru.

E aha iho rã hoì òrua i òre i mataù ai i te parau ìno i taù tãvini ia Mōte?

⁹ Ua tupu aè ra te riri o Iehova ia rãua; reva atu ra o ia. ¹⁰ Haere ê atu ra taua ata i nià i te tētene ra; e inaha, «rēperahia» iho ra Miriāma, mai te hiona ra te teatea. Ua hiò iho ra Àrona ia Miriāma, e inaha, ua

«rēperahia»! ¹¹ Ua parau mai ra Àrona ia Mōte: Âuē, e taù tāvana e! Teie ta ù parau ia òe, eiaha teie nei hara i rave-māua-noa-hia e māua nei e i hara ai hoì māua nei e vaiihohia i nià ia māua! ¹² Eiaha o ia nei ia riro mai te tamaiti pohe i taahia ra, i te fānauraa mai mai roto mai i te ôpū o te metua vahine, ua pau ana te tahi pae o te ìò! ¹³ Ua pii atu ra Mōte ia Iehova, nā ô atu ra: E faaora òe ia na i teie nei, e te Atua e, o to ù ia hinaaro ia òe! ¹⁴ Ua nā ô mai ra rā Iehova ia Mōte: Ahiri i tuha na tana metua tāne i te huare i to na mata, e òre ānei o ia e faahaamā e ia ruì hitu aè? Ia faataa-ê-hia o ia i rāpaeàu mai i te pūhapa e ia ruì hitu, e e tuu-faahou-hia mai ia o ia i reira. ¹⁵ Faataahia iho ra Miriāma i rāpaeàu mai i te pūhapa e ruì hitu aè ra; e aore taua feiā ra i haere, ia tuu-faahou-hia mai rā Miriāma. ¹⁶ E muri aè ra, reva mai ra taua feiā ra mai Haterota mai, e ua pātia iho ra i te pūhapa i te mētēpara ra i Parana.

Te tono nei o Mōte i te feiā hiò i Tanaana

13 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E tono òe i te taata ia hiò haere rātou i te fenua nei i Tanaana, ta ù e hōroà nei no te tamarii a Ìteraèra. Tātaihoê taata i te ôpū hoê o to rātou hui metua ia tono òe ra, ei feiā tāvana anaè no rātou ra. ³ Ua tono atu ra Mōte ia rātou mai te mētēpara atu mai Parana, e hui tāvana anaè no roto i te tamarii a Ìteraèra, i ta Iehova hoì i faaue mai ra. ⁴ Teie hoì to rātou mau ià:

To te ôpū o Reupena ra: o Tamua a Tātura ia;

⁵ to te ôpū o Timeona ra: o Tafata a Hori ia;

⁶ to te ôpū o Iuta ra: o Tārepa a Iefune ia;

⁷ to te ôpū o Ìtatara ra: o Ìtāra a Iotēfa ia;

⁸ to te ôpū o Èferaima ra: o Òtea a Nuna ia;

⁹ to te ôpū o Peniamina ra: o Pareti a Refu ia;

¹⁰ to te ôpū o Tepuruna ra: o Tatiera a Toti ia;

¹¹ to te ôpū o Iotēfa, oia te ôpū o Manate ra: o Tati a Tūtī ia;

¹² to te ôpū o Tana ra: o Àmiera a Temari ia;

¹³ to te ôpū o Àtera ra: o Tētūra a Mītaèra ia;

¹⁴ to te ôpū o Nafatari ra: o Nahepi a Vofeti ia;

¹⁵ to te ôpū o Tatā ra: o Teuera a Mati ia.

¹⁶ O te iōa teie o nā taata i tonohia e Mōte e hiò haere i te fenua ra. Mairihia iho ra Òtea a Nuna e Mōte ia Iotua.

¹⁷ Ua tonono atu ra Mōte ia rātou e hiò haere i te fenua ra o Tanaana, e ua nā ô atu ra ia rātou: E haere tiā atu nā te pae i apatoà ra, e haere roa i niā i te mouà ra. ¹⁸ E hiò i te huru o te fenua, e te taata i te pārahiraā i reira, i te ètaètaraā, e te paruparuraā, i te rahiraā, e te itiraā; ¹⁹ e to rātou fenua e pārahi ra i te maitàiraā, e te ìnoraā; e te mau òire ta rātou e pārahi ra i te âuaraahia, e te òreraā; ²⁰ e te repo hoì i te maitàiraā, e te ìnoraā; e te rāauraahia, e te òreraā. Faaitoito hoì òutou, e e rave atoà mai i te māa no taua fenua na. O te ànotau e para ai te vine tiote òhie i taua ànotau ra.

²¹ Haere atu ra rātou e hiò haere i taua fenua ra, mai te mētēpara mai i Tīna, e Rehopa, i te èā ia haere tiā atu i Hamāta ra. ²² I nā te pae i apatoà ra rātou i te haere i niā, e hoì mai ra nā Heperona ra, (ua oti na Heperona i te faatiāhia e a hitu aè ra matahiti, i faataahia ai Toana i Àifiti ra,) ìte atu ra rātou ia Àhimana, e ia Tētai, e ia Tarāmai i reira, no te huaai o Ànāta ra. ²³ E tae mai ra rātou i te peho ra o Ètetora, ua tāpū mai ra i te hoê peenave vine mā te âmaa atoà, e ua haamau rima mai ra toopiti hōpoi; e ua rave atoà mai ra hoì i te rēmuna, e te tute. ²⁴ Mairihia iho ra taua vāhi ra i te peho ra o Ètetora, no te peenave vine a te tamarii a Ìteraèra i tāpū i reira.

Te parau haapapa a te feiā hiò

²⁵ E hope aè ra nā ruì e maha àhuru ra, ua hoì mai ra rātou i to rātou tere e hiò haere i te fenua ra. ²⁶ Hoì mai ra rātou ia Mōte rāua o Àarona ra, e te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra, i te mētēpara ra i Parana, i pihai iho i Tāteta ra. Hōpoi mai ra hoì i te parau ia rāua, e te âmuiraa atoà ra hoì, e ua faaite mai ra hoì i te māa no taua fenua ra. ²⁷ Ua parau mai ra rātou ia Mōte: Tae atu ra mātou i te fenua ta òe i tonono ia mātou nei. E e fenua tahe pape mau ā te ū e te meri, teie hoì te māa no taua fenua ra. ²⁸ Ârèa te taata o taua fenua ra, ua ètaèta

ia, e te òire hoì ua âuahia, e te rahi hoì; e ìte atu ra hoì mātou i te huaai o Ànāta i reira. ²⁹ O te Âti-Àmareta tei pārahi i te pae i apatoà i taua fenua aè ra, e te Âti-Heta, e te Âti-Ieputi ra, e te Âti-Àmori, tei te mouà ia i te pārahiraa; e te Âti-Tanaana ra, tei tahatai ia, e tei te pae Ioritāna i te pārahiraa.

³⁰ Âreà o Tārepa, tāmanino iho ra o ia i taua mau taata ra i mua i te aro o Mōte, nā ô atu ra: Mai haere tātou i teie nei e rave, e pau noa ia ia tātou!

³¹ Âreà te mau taata i haere atoà e o ia atoà ra, ua nā ô aè ra ia: Eita e tià ia tātou ia tii e àro i te reira feiā, e pūai rahi to rātou i to tātou nei. ³² E ua faaino haere hoì rātou i taua fenua ta rātou i hiò haere ra, i nā roto i te tamarii a Ìteraèra ra, ua nā ô rātou e: Taua fenua i hiò-haere-hia e mātou nei, e fenua rā te pādo to reira taata i te pohe; e te taata atoà ta mātou i hiò i reira, e te taata rarahi anaè ia. ³³ E ìte atu ra mātou i te feiā teitei i reira, te tamarii a Ànāta, na te huaai taata teitei ra: mai te vīvī rii nei mātou i to mātou iho hiòraa, e to rātou atoà ra hoì hiòraa!

Aita te nūnaa e hinaaro e tomo i roto ia Tanaana

14 ¹ Ua faateitei anaè iho ra taua âmuiraa atoà ra i to rātou reo, pii hua atu ra; òto anaè iho ra te taata i te reira ruì. ² Ua amuamu anaè iho ra te tamarii atoà a Ìteraèra ia Mōte e ia Àarona; e ua parau atoà mai ra taua âmuiraa atoà ra ia rāua: Ahiri mātou i pohe i te fenua ra i Àifiti e! E i teie nei hoì mētēpara, ia pohe noa atu mātou i ô nei nei ā! ³ E aha hoì te faufaa ia aratai Iehova ia mātou i terā ra fenua ia pohe i te òè? E ia riro ta mātou mau vahine e ta mātou mau tamarii? Eere ānei i te mea maitai ia hoì mātou i Àifiti? ⁴ Ua parau iho ra rātou rātou iho: E faataa na tātou i te tahi aratai ia tātou, e hoì tātou i Àifiti!

⁵ Ua tipapa iho ra Mōte rāua o Àarona i raro to rāua mata, i mua i te aro o te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra. ⁶ E o Iotua a Nuna ra, e o Tārepa a Iefune, no taua feiā i hiò haere i taua fenua ra, hāhae iho ra rāua i to rāua àhu, ⁷ e ua parau atu ra rāua i te âmuiraa tamarii atoà

a Ìteraèra ra, nā ô atu ra: O te fenua ta mātou i hiò haere ra, e fenua maitaì rahi roa ia. ⁸ Ia au mai Iehova ia tātou nei, na na tātou e arataì i taua fenua ra, e na na e hōroà mai no tātou; e fenua tahe pape noa ia te ū e te meri! ⁹ Eiaha rā e faaruè ia Iehova, eiaha hoì e mataù i te taata o taua fenua ra: e taata ia na tātou. Ua haere ê to rātou ora, teie Iehova tei ia tātou nei. Eiaha roa e mataù atu ia rātou!

Te pure ārai a Mōte no te nūnaa

¹⁰ Ua parau iho ra taua âmuiraa atoà ra e tūi ia rāua i te òfai. Ua ìtea mai ra rā te ànaàna no ô ia Iehova ra i reira ra, i te Tiàhapa Âmuiraa ra, i mua i te aro o te tamarii atoà a Ìteraèra ra. ¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A fea rā teie nei feiā e faaea ai i te faatiòtìò mai ia ù? A fea hoì rātou e faaroo mai ai ia ù i te mau tāpaò ta ù i rave i roto ia rātou ra? ¹² E tairi au ia rātou i te pohe, e faaère au ia rātou, e e faariro vau ia òe ei nūnaa rahi roa, e te pūai rahi roa ia rātou nei. ¹³ Ua parau atu ra Mōte ia Iehova: E ìtea te reira e to Àifiti, (no roto ia rātou teie nei feiā i te arataìraahia mai e òe i to òe na pūai;) ¹⁴ e riro hoì rātou i te parau i te reira i te taata atoà o te fenua nei; ua faaroo hoì rātou e, tei roto òe, e Iehova, i teie nei feiā, e te ìtea nei to òe mata i mua mau i to rātou mata, e Iehova, e te vai ra te ata na òe i nià iho ia rātou, e tē nā mua òe ia rātou i te haere, i roto i te pou ata i te ao, e i roto i te pou auahi i te ruì. ¹⁵ Ia taparahi hoì òe i teie atoà nei feiā mai te taparahiraa taata hoê ra, e riro te mau fenua i ìte i to roo ra i te parau, e riro i te nā ô: ¹⁶ «No te mea aore i tià ia Iehova ia hōpoi i teie nei feiā i te fenua ta na i tapu e e hōroà no rātou, i taparahi ai o ia ia rātou i te mētēpara nei!» ¹⁷ E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, ia rahi te mana o taù Fatu, mai ta òe hoì i parau, a nā ô mai ai ra e: ¹⁸ «E faaòromaì rahi to Iehova, e te aroha rahi, e te faaòre i te parau-tià òre, e te hara, e e òre e parau i te taata ìno e taata hara òre ra, i te tāhoora a i te hara a te feiā metua i nià i te tamarii, e ia tae i te toru e te maha o te uì ra.» ¹⁹ O to ù teie hinaaro, e faaòre òe i te hara a teie nei feiā i te aroha rahi hoì no òe ra, mai ta òe hoì i

faaòre i te hara a teie nei feiā mai Àifiti mai ā e tae roa aè nei i teie nei!

²⁰ Ua parau mai ra Iehova: Ua faaòre hoì au i ta òe i parau mai ra. ²¹ Te ora nei rā vau, e e faaīhia te ao atoà nei i te hanahana o Iehova. ²² E òre mau te mau taata atoà nei o tei ìte to ù ra hanahana, e ta ù ra mau tāpaò i ta ù i rave i Àifiti, e i te mētēpara ra, e o te àhuru teie o ta rātou faatiòtīòraa mai ia ù, e aore aè nei i faaroo mai i taù reo; ²³ e òre rātou e ìte i te fenua ta ù i tapu atu i to rātou hui metua ra; e òre roa te hoē o taua feiā i faaìno mai ia ù ra e ìte i taua fenua ra. ²⁴ Àreà taù tāvini ra o Tārepa, no te mea e āau ê to na, e ua pee hua mai o ia ia ù, e arataì au ia na i nià i te fenua ta na i haere ra; e na to na huaai e pārahi i reira. ²⁵ — E tenā na, te pārahi ra te Âti-Àmareta e te Âti-Tanaana i te peho ra. — A nanahi e fāriu, e haere i te mētēpara, e tae tià atu ai i tahatai i te tai Ûteùte ra.

Ua faautuāhia te uì matamua

²⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: ²⁷ Mai te aha rā te roa o to ù faaòromairaa i teie nei āmuiraa taata ìino e ôhumu noa ia ù nei? Ua ìte au i te ôhumu a te tamarii a Ìteraèra ta rātou e ôhumu noa nei ia ù! ²⁸ E parau atu òe ia rātou: — Te nā ô mai ra Iehova: Te ora nei au ra, o ta òutou i parau iho nei i roto i to ù nei tarià, e nā reira vau ia òutou. ²⁹ Ei teie nei mētēpara to òutou mau tino vai ai. O to òutou atoà i taiòhia ra, òutou atoà e àti noa aè i tei tae i te taau hoē o te matahiti e tei tiàhara atu, tei ôhumu ia ù nei, ³⁰ o tē òre roa e tae i te fenua ta ù i tapu ra e, e pārahi òutou i reira; maori rā o Tārepa a Iefune, e o Iotua a Nuna ra. ³¹ O ta òutou rā mau tamarii ra, ta òutou i parau ra e: «E riro!», o ta ù ia e arataì i nià i te fenua, e na rātou e pārahi i te fenua ta òutou i vahavaha na. ³² Àreà òutou na, ei teie nei mētēpara to òutou pera vai ai; ³³ ei roto i te mētēpara to òutou mau tamarii e haere noa ai e e maha àhururaa o te matahiti; e pohe atoà rātou i to òutou taiàta, e ia hope to òutou mau tino i te pohe i teie nei mētēpara. ³⁴ Mai te mau mahana atoà ta òutou i hiò haere i taua fenua ra, nā mahana e maha àhuru ra, hoē

mahana hoê ia matahiti, o te vairaa ia o te utuà i ta òutou hara i nià ia òutou e maha atoà àhururaa o te matahiti, e e ìte ia òutou i to ù nei faaruè ia òutou. ³⁵ O vau teie o Iehova e parau nei, e na ù mau e rave i taua mea nei, i teie atoà nei âmuiraa taata ìino, o tei âmui iho e mārō mai ia ù nei: ei teie nei mētēpara rātou e pau ai, e ei reira rātou e pohe ai.

³⁶ O taua mau taata i tonohia e Mōte e hiò haere i taua fenua ra, o tei hoì mai mā te parau ìno i taua fenua ra i te hōpoiraa mai, i amuamu ai taua âmuiraa atoà ra ia na, ³⁷ — o taua mau taata i hōpoi mai i te parau ìno i taua fenua ra, pohe iho ra ia i taua maì pohe ra i mua i te aro o Iehova. ³⁸ Âreà o Iotua a Nuna, e o Tārepa a Iefune ra, no taua feiā atoà i hiò haere i taua fenua ra, ua ora ia.

Ua faaroo òre faahou te nūnaa

³⁹ Ua faaite atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra i teie nei mau parau: auē roa atu ra taua feiā ra. ⁴⁰ Ua tià aè ra rātou i nià i te poi poi roa, haere atu ra i nià i te âivi, e ua nā ô aè ra: Teie hoì mātou, inaha, e haere mātou i te vāhi ta Iehova i parau mai ra, ua hara hoì mātou nei. ⁴¹ Ua parau atu ra Mōte: E aha òutou i faatiò ai i te parau a Iehova i tenā na? E òre tenā e maitai. ⁴² Eiaha e tae i nià! Aore hoì Iehova i ô na i roto ia òutou na. A pohe òutou i mua i te aro o to òutou mau ènemi. ⁴³ Tei reira hoì te Âti-Âmareta, e te Âti-Tanaana, ua pārahi ê na; e pohe òutou i te òè, no te mea ua tāiva òutou ia Iehova, e òre ai Iehova e àti atu ai ia òutou na. ⁴⁴ Mārō atu ra rā rātou, haere atu ra i nià roa i te mouà ra; âreà te âfata faufaa a Iehova e o Mōte ra, aita ia i faaruè i te pūhapa. ⁴⁵ Ua pou mai ra te Âti-Âmareta, e te Âti-Tanaana i pārahi i taua mouà ra, ua tāiri mai ra ia rātou, pau mai ra rātou, taparahi haere mai ra ia rātou e tae roa mai i Horama.

Te mau tūtia faraoa ota, hinu e uaina

15 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te mau tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia rātou: Ia tae òutou i te fenua ta ù e hōroà atu no òutou ei pārahiraa, ³ ia hōpoi i te

tūtia tāauahihia ia Iehova ra, te tūtia tāauahi, e te tūtia faataaraa i te èuhe, e i te tūtia hōpoi noa, i ta òutou mau ôroà mau ra; no roto i te nana puaatoro, e no roto i te nana māmoe, tei hōpoi hia ei mea hauà noànoà na Iehova ra; ⁴ ei reira tei hōpoi i ta na tūtia ia Iehova, no roto i te nana māmoe ra, e hōpoi ai te tahi ômera faraoa i ânoihia i te hinu ôrive, hoê tuata hīnā ei tūtia àmu. ⁵ E te hoê tuata hīnā uaina ta na e rave ei tūtia inu no te tūtia tāauahi, e te tahi tūtia atu, i te pinia māmoe hoê ra. ⁶ Ârèa i te māmoe oni ra, ia piti ia ômera faraoa i ânoihia i te hinu ôrive, hoê tufaa hīnā tufa-toru-hia ra, ta òe ia e rave ei tūtia àmu. ⁷ E hoê hoì tufaa hīnā uaina i tufa-toru-hia ra, ta òe e hōpoi ei tūtia inu, ei mea hauà noànoà na Iehova ra. ⁸ E ia rave òe i te puaatoro ei tūtia tāauahi, e ei tūtia no te faataaraa i te èuhe, e no te tūtia àmu na Iehova; ⁹ o taua puaatoro ra, e nā ômera faraoa e toru i ânoihia i te hoê âfa hīnā hinu ôrive ta òe e hōpoi atoà mai ei tūtia àmu. ¹⁰ E te hoê âfa hīnā uaina ta òe e hōpoi mai ei tūtia inu, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra. ¹¹ E nā reirahia te puaatoro oni hoê, e te māmoe oni hoê, e te pinia māmoe hoê, e te puaaniho hoê. ¹² E haapaò ā i te taiò i ta òutou e rave ra, a nā reira ai òutou i taua mau mea atoà e hope roa aè. ¹³ E nā reira te mau taata-tupu atoà, ia hōpoi rātou i te tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra. ¹⁴ E ia purutia noa mai te taata ê i roto ia òutou na, e te taata atoà ia pārahi noa i roto ia òutou, e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra, ia hōpoi i te tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra, mai ta òutou e rave ra, e nā reira atoà o ia. ¹⁵ Hoê haapaòraa ta òutou ta te âmuiraa ra, e ta te taata ê atoà e purutia noa i roto ia òutou na, ei haapaòraa tāmou e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra; o òutou, e te taata ê atoà ra, hoê ā hete i mua i te aro o Iehova ra. ¹⁶ Hoê roa ture, hoê roa haapaòraa ta òutou, e ta te taata atoà ia purutia noa i roto ia òutou na.

Te tūtia no te faraoa oi matamua

¹⁷ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁸ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Ia tae òutou i nià iho i te fenua ta ù e aratai ia òutou nei, ¹⁹ ia àmu rā òutou i te māa o taua

fenua ra, ei reira òutou e hōpoi ai i te tūtia hōpoi i nià na Iehova. ²⁰ E hōpoi òutou i te hoê pāne i ta òutou faraoa oi matamua ra ei tūtia hōpoi i nià; mai ta òutou i rave i te tūtia hōpoi i nià no te papairaa tītona ra, nā reira òutou i te hōpoi i nià. ²¹ E hōpoi òutou i te tahi tūtia i nià na Iehova i ta òutou faraoa oi matamua ra, e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra.

Te mau tūtia no te hara ôpua-òre-hia

²² E ua hapa òutou ra, e aore i hope i teie nei mau parau i te haapaðhia ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, ²³ i te mau parau atoà a Iehova i parau mai ia òutou i te vaha ra o Mōte — mai te mahana mai ā i parau mai ai Iehova ia Mōte, e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra — ²⁴ e e hara tei ravehia i te ìte òre, aore te âmuiraa i ìte ra, na te âmuiraa atoà e hōpoi i te hoê puaatoro oni âpī, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra, e to te reira tūtia àmu, e te tūtia inu hoì, mai tei haapaðhia ra, e te hoê hoì pinia puaaniho ei tūtia no te hara. ²⁵ E na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra, e e faaðrehia ta rātou hara; e ìte òre ia, e e hōpoi mai rātou i te tūtia tāauahi ei tūtia ia Iehova, i ta rātou hara ìte òre ra, mā ta rātou tūtia no te hara atoà i mua i te aro o Iehova ra. ²⁶ O te âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra ra, e te taata ê atoà i roto ia rātou ra, e faaðre-atoà-hia ia hara: e òre ā ìte hoì to te taata atoà i hara ai ra.

²⁷ E ia hara noa atu te taata hoê i te ìte òre, e hōpoi mai o ia i te hoê puaaniho ufa matahiti hoê ei tūtia no te hara. ²⁸ E na te tahuà e hōpoi i te tāraèhara na taua taata, i rave ìte òre noa i te hara ra, i mua i te aro o Iehova, no taua hara ìte òre ra e hōpoi ai i te tāraèhara, e e faaðrehia ia ta na hara. ²⁹ Hoê a òutou ture i te hara ìte òre ra, ta te Âti-Ìteraèra mau, e ta te taata ê atoà e pārahi i roto ia rātou ra. ³⁰ Âreà tei rave i te hara mā te faatiò ra, i te taata-tupu e te taata ê atoà, ua faaìno o ia ia Iehova; e tãpū-ê-hia ia taata i to na ra nūnaa. ³¹ No te mea ua vahavaha o ia i te parau a Iehova, e ua hara o ia i ta na parau, e tãpū-pohe-roa-hia ia taata; ei nià ia na iho te utuà o ta na ra hara.

Te faatura-òre-raa i te mahana tāpati

³² To te tamarii a Ìteraèra pārahiraā i te mētēpara ra, ìte iho ra rātou i te hoê taata i òhi haere i te rāau i te mahana tāpati ra. ³³ E taua feiā i ìte ia na i te òhi-haere-raa i te mau rāau ra, aratai mai ra rātou ia na ia Mōte rāua o Àrona ra, e taua âmuiraa atoà ra. ³⁴ Ua tāpèa iho ra rātou ia na, no te mea aita i faaitehia mai te huru o te rave ia na ra. ³⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E taparahi-pohe-roa-hia taua taata ra; na te âmuiraa atoà ra e tūi ia na i te òfai i rāpaeāu mai i te pūhapa ra. ³⁶ Ua aratai atu ra te âmuiraa atoà ia na i rāpaeāu mai i te pūhapa, ua tūi iho ra ia na i te òfai e pohe roa aè ra; ta Iehova hoì i faaue mai ia Mōte ra.

Te faaùnaùna o te mau àhu

³⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ³⁸ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e hāmani rātou i te faaùnaùnaraa i nià i te hiti o to rātou àhu, e tae noa atu i to rātou mau uì atoà ra; e te hoê tāamu èreère-tape-moana i nià iho i taua faaùnaùnaraa ra i te hiti o to rātou àhu ra. ³⁹ Ei faaùnaùnaraa to òutou, ia hiò òutou i te reira ra, e ia manaò òutou i te mau parau atoà a Iehova ra, e ia rave hoì i te reira; e eiaha e pee haere i to òutou iho âau, e to òutou iho mata, i mātaro ai òutou i te piò ê. ⁴⁰ Ia manaò òutou, e ia rave hoì òutou i ta ù atoà ra mau parau, e ia moà òutou no to òutou ra Atua. ⁴¹ O vau to òutou Atua ra, o Iehova, o tei aratai mai ia òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti ei Atua no òutou. O vau to òutou Atua ra, o Iehova.

Te ôrureraa hau a Tōra, Tatana e Àpirama

16 ¹ Ua âmui iho ra o Tōra a Ìtehara a Tohata a Revi ra, e o Tatana, e o Àpirama, nā tamarii a Èriapa, e o Òno a Pereta, nā tamarii a Reupena; ² ua tià aè ra i nià i mua i te aro o Mōte, rātou e te tahi pae i te tamarii a Ìteraèra, e piti atoà hānere e pae àhuru hui tāvana anaè no te âmuiraa, e feiā rarahi i taua âmuiraa ra, e taata tuìroo anaè. ³ Ua âmui mai ra rātou tei nià mai ra ia Mōte rāua o

Àrona, e ua nā ô mai ra ia rāua: Te faarahi hua na òrua, no te mea te moà atoà nei te taata atoà e àti noa aè te âmuiraa atoà nei, e tei roto Iehova ia rātou ra. E tenā na, e aha òrua i faateitei ai ia òrua iho, e haèhaa iho nei te âmuiraa o Iehova nei?

⁴ Ìte aè ra Mōte i te reira parau, ua tipapa iho ra o ia i raro tana mata. ⁵ Ua parau atu ra o ia ia Tōra e taua pupu atoà no na ra, nā ô atu ra: A nanahi Iehova e faaite mai ai i to na ra, e te taata moà mau, e o tē tià ia faataa i pihai iho ia na ra; na na iho hoì e faataa i te feiā e haafātata i pihai iho ia na ra. ⁶ Teie ta òutou e rave: E rave òutou i te âuà tūtuiraa mea noànoà, o Tōra e tana pupu atoà ra. ⁷ A tuu atu ai i te auahi i roto, e te mea noànoà i nià iho, a nanahi, i mua i te aro o Iehova, e te taata ta Iehova e faataa ra, o te taata moà ia! Òutou tei faarahi hua, e tenā na mau tamarii a Revi na.

⁸ Ua parau atu ra Mōte ia Tōra: A faaroo mai na òutou, e te mau tamarii a Revi na! ⁹ E mea iti ānei ia òutou, òutou i faataahia e te Atua no Ìteraera no roto i te âmuiraa Ìteraera nei, ia hōpoi o ia ia òutou i pihai iho ia na iho ra, ei rave i te òhipa no te tētene a Iehova ra, e ia tià òutou i mua i te aro o te âmuiraa atoà ei rave i te tōroà no rātou ra? ¹⁰ Ua haafātata hoì o ia ia òe e to mau taeae Àti-Revi atoà i pihai iho ia na iho; e te tītau nei ā òutou i te tōroà tahuà nei? ¹¹ I putuputu mai òutou, o òe e to òe atoà ra pupu, e mārō ia Iehova! E aha hoì Àrona i amuamu ai òutou ia na?

¹² Ua tonu atu ra Mōte i te taata e tii ia Tatana rāua o Àpirama, nā tamarii a Èriapa ra. Ua nā ô mai ra rā rāua: E òre māua e tae! ¹³ E mea iti ānei òe i aratai mai ai ia mātou mai te fenua tahe pape noa te ū e te meri, ia pohe mātou ia òe i teie nei mētēpara, e tītau ā òe ia riro òe ei arii rahi i nià ia mātou nei? ¹⁴ E aita hoì òe i hōpoi ia mātou i te fenua tahe pape noa te ū e te meri, e aore hoì i hōroà mai i te fenua ei pārahiraa, e te ô vine no mātou, e haamatapō mai hoì òe i teie nei mau taata? E òre mātou e tae atu. ¹⁵ Riri roa aè ra Mōte, e ua nā ô atu ra ia Iehova: Eiaha òe e ìte mai i ta rātou tūtia. Aore roa a rātou âtini i ravehia e au, aore roa te hoê o rātou i hāmani-ino-hia e au.

Te utuà a Tōra, Tatana e Àpirama

¹⁶ Ua parau atu ra Mōte ia Tōra: Ei mua òe e to òe ra pupu i te aro o Iehova; o òe e o rātou, e o Àrona, a nanahi. ¹⁷ E rave hoì te taata atoà i ta na âuà tūtuiraa mea noànoà, a tuu ai i te mea noànoà i nià iho; e piti hānere e pae àhuru âuà tūtuiraa mea noànoà ta òutou e hōpoi mai i mua i te aro o Iehova, o te taata o ta na iho âuà tūtuiraa mea noànoà; o òe hoì e o Àrona, ta òrua atoà âuà tūtuiraa mea noànoà. ¹⁸ Ua rave iho ra rātou atoà, o te taata o ta na âuà tūtuiraa mea noànoà, ua tuu iho ra i te auahi i roto, e te mea noànoà i nià iho. Ua tià iho ra Mōte rāua o Àrona i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ¹⁹ Ua haaputupu mai ra Tōra i te âmuiraa atoà ra i reira ia rāua ra, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra; e ua fā mai ra te hanahana no Iehova i taua âmuiraa atoà ra.

²⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àrona, nā ô mai ra: ²¹ A faataa ê na òrua i rāpae i teie nei âmuiraa, ia haamou roa vau ia rātou i teie nei! ²² Ua tipapa iho ra rā rāua i raro i to rāua mata, nā ô atu ra: E te Atua e, te Atua no te mau vārua o te taata atoà ra, hoê ānei taata e rave i te hara, e e riri ā òe i te âmuiraa atoà ra?

²³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte nā ô mai ra: ²⁴ E parau atu òe i teie nei âmuiraa, e nā ô atu òe: E haere ê òutou i te ātea ê i te mau pūhapa o Tōra, e to Tatana, e to Àpirama. ²⁵ Ua tià aè ra Mōte, haere atu ra ia Tatana rāua o Àpirama ra; ua pee mai ra te hui tāvana o Ìteraèra ia na. ²⁶ Ua parau atu ra o ia i taua âmuiraa ra, nā ô atu ra: Teie ta ù parau ia òutou, e haere ê òutou i te pūhapa o teie nei puè taata parau ìno, eiaha e rave noa atu i te hoê mea iti a rātou ra, a pohe òutou i to rātou pohe i ta rātou hara. ²⁷ Ua haere ê anaè iho ra rātou, to te tahi pae e te tahi pae i taua nā pūhapa o Tōra, e to Tatana, e to Àpirama ra. Ua haere mai ra Tatana rāua o Àpirama i rāpae, tià noa iho ra i te ùputa o to rāua ra nā tiàhapa, e nā vahine, e nā tamarii tamaroa, e nā tamarii rii atoà.

²⁸ Ua parau atu ra Mōte: Teie te mea e ìte ai òutou e na Iehova vau i tonu mai ei rave i teie nei mau òhipa; e eere i to roto i to ù iho âau

i rave ai au. ²⁹ Ia pohe noa teie nei mau taata mai te pohe o te taata atoà nei, e ia roohia rātou i te pohe mai, e mai te taata atoà e roohia i te pohe nei, aore ia vau i tonohia mai e Iehova. ³⁰ E mea âpī rā ta Iehova e rave i teie nei, ia hāmama te fenua nei i to na vaha, e ia horomii ia rātou e pau iho ra, e te mau taoà atoà na rātou ra; e topa ora noa iho ra rātou i raro i te âpoo ra; e ìte ia òutou i reira e ua faatiò teie nei mau taata ia Iehova.

³¹ E tei te faaotiraa o ia i teie nei mau parau, ua àmaha iho ra te fenua i raro aè ia rātou ra. ³² Hāmama iho ra te fenua i to na vaha, horomii iho ra ia rātou e pau aè ra, e to rātou mau fētii atoà; te mau taata atoà i âmui atoà ia Tōra ra, e ta rātou mau taoà atoà. ³³ O rātou, e to rātou atoà ra tei topa ora noa i raro i te âpoo ra; àti faahou aè ra te fenua i nià ia rātou, mou roa aè ra rātou i taua âmuiraa ra. ³⁴ Fati anaè iho ra te Âti-Ïteraèra atoà e àti noa aè rātou ra i to rātou auē, nā ô aè ra hoì rātou: A pau atoà tātou i te horomiihia e te fenua nei! ³⁵ Ua pūrora mai ra te auahi mai ô mai ia Iehova ra, pau iho ra nā taata e piti hānere e pae àhuru tei hōpoi i te mea noànoà ra.

Te mau âuà tūtuiraa a vètahi mau taata no Tōra

³⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ³⁷ E parau atu òe ia Èreatara a Àrona tahuà ra, e rave o ia i te mau âuà tūtuiraa mea noànoà i roto i te àma auahi aè ra, e haapūrara ê atu i te auahi; ua moà hoì taua mau âuà ra. ³⁸ E te mau âuà tūtuiraa mea noànoà a teie nei feiā rave hara i pohe ai rātou iho ra, e rave rātou i te reira e haapārahurahu ei tāpoì fata ra; ua moà hoì te reira, no te mea ua hōpoihia e rātou i mua i te aro o Iehova, ei tāpaò hoì ia na te tamarii a Ïteraèra nei. ³⁹ Ua rave iho ra Èreatara tahuà i taua mau âuà veo ra, tei hōpoihia e te feiā i àma i te auahi ra; e i haapārahurahuhia te reira ei tāpoì i te fata ra; ⁴⁰ ei faaite i te tamarii a Ïteraèra, e eiaha roa te hoê taata ê, eere to te huaai o Àrona, e haafātata e hōpoi i te mea noànoà i mua i te aro o Iehova ra; o te riro atoà hoì o ia mai ia Tōra e to na ra pupu; ta Iehova hoì i parau atu ia na i te vaha ra o Mōte.

Ua amuamu te nūnaa ia Mōte rāua o Àarona

⁴¹ Poipoi aè ra rā, ua amuamu anaè iho ra te âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra ia Mōte rāua atoà o Àarona, nā ô aè ra: Ua taparahi òrua i te taata no Iehova. ⁴² E te haaputuputu mai ra taua âmuiraa ra ia Mōte ra rāua o Àarona, ua hiò tià atu ra rātou i te Tiàhapa Âmuiraa ra, e inaha, te tāpoihia ra e taua ata ra, e ua ìtea mai ra te hanahana no Iehova ra. ⁴³ E tae mai ra Mōte rāua o Àarona i mua i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁴⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁴⁵ E haere ê òrua i rāpae i teie nei âmuiraa; e haamou vau ia rātou i teie nei! Ua tipapa iho ra rā rāua i raro to rāua mata. ⁴⁶ Ua parau atu ra Mōte ia Àarona: A rave i te tahi âuà tūtuiraa mea noànoà, a tuu ai i te auahi no nià i te fata ra i nià iho, a tuu ai hoì i te mea noànoà i nià iho i te auahi, e haere ètaèta hoì i roto i te âmuiraa ra, e e hōpoi i te tāraèhara na rātou; ua reva mai na te riri no ô mai ia Iehova ra; ua tupu te mai pohe. ⁴⁷ Ua rave iho ra Àarona mai ta Mōte i faaue mai ra, horo atu ra i rotopū i taua âmuiraa atoà ra, e inaha, ua tupu te mai pohe i taua mau taata ra; ua tuu aè ra o ia i te mea noànoà i nià iho, hōpoi atu ra i te tāraèhara na taua mau taata ra. ⁴⁸ Tià noa iho ra o ia i rōpū i tei pohe, e tei ora ra; faaòrehia iho ra taua mai pohe ra. ⁴⁹ E te feiā i pohe roa i taua mai pohe ra, hoê ia àhuru mā maha i te tautani e hitu hoì hānere; e taa ê hoì tei pohe i te ôrure hau a Tōra ra. ⁵⁰ E òre aè ra taua mai pohe ra, ua hoì mai ra Àarona ia Mōte ra i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra.

Te rāau a Àarona

17 ¹ E ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e e rave hoì òe i te rāau hoê àhuru e mā piti, tātaihoê rāau to te ùtuafare hoê o to rātou ra metua, hoê tāvana no te ùtuafare o to rātou metua, hoê ia rāau e rave mai, e e pāpai òe i to na iòà i nià iho i ta na rāau. ³ E pāpai hoì òe i to Àarona iòà i nià i te rāau a Revi, hoê rāau to te tāvana hoê o te ùtuafare o to rātou ra metua. ⁴ E na òe e vaiiho i taua mau rāau ra i roto i te Tiàhapa

Âmuiraa, i mua i te âfata ture ra, i te vâhi ta ù e fârerei ā ia òe ra. ⁵ E te taata ta ù e hinaaro ra, e riro ta na rāau i te puā; e tīnai atu hoì au i te amuamu a te tamarii a Ìteraèra ta rātou i amuamu ia òrua ra.

⁶ Ua parau atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra, e ua hōpoi mai ra to rātou mau tāvana e àti noa aè i te rāau ia na, hoê tāvana hoê rāau, i haapaò ā i te ùtuafare o to rātou ra metua, hoê àhuru mā piti rāau; e tei roto atoà te rāau a Àrona i taua mau rāau na rātou ra. ⁷ Ua vaiiho iho ra Mōte i taua mau rāau ra i mua i te aro o Iehova, i roto i te tētene ture ra. ⁸ E ao aè ra, haere atu ra Mōte i roto i te tētene ture ra, e inaha, taua rāau a Àrona ra, no te ùtuafare o Revi ra, ua puā ia, e ua tiarehia, e te tetati para hoì i nià iho. ⁹ Ua hōpoi mai ra Mōte i taua mau rāau atoà ra i mua i te aro o Iehova ra i rāpae, i te mau tamarii atoà a Ìteraèra ra; e ua hiò iho ra rātou, e ua rave anaè iho ra rātou, o te taata o ta na rāau, o te taata o ta na rāau.

¹⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E hōpoi i te rāau a Àrona i mua i te âfata ture, ia vaiiho noa na ei tāpaò no teie nei mau taata ôrure hau, ia mute roa ta rātou amuamu i mua ia ù nei, ia òre rātou ia pohe.

¹¹ Ua nā reira hoì Mōte; o ta Iehova i faaue mai ia na ra, o ta na ia i rave.

¹² Ua parau mai ra te tamarii a Ìteraèra ia Mōte, nā ô mai ra: Inaha, ua pohe mātou, ua mou mātou, ua hope roa mātou i te mou! ¹³ O tei haafātata noa atu i te tētene o Iehova, ua pohe ia! E faahope roa ānei mātou i te pohe?

Te òhipa a te mau tahuà e te Âti-Revi

18 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Àrona: Ei nià ia òe, e to puè tamarii, e te ùtuafare o to òe ra metua te hara i te vâhi moà nei; e nià ia òe, e to òe puè tamarii atoà te hara i to òutou na tōroà tahuà ra. ² E to mau taeaè atoà no te ôpū o Revi ra, te ôpū o to metua na, e tii òe e âpiti mai ia òe ra, ia âmui-atoà-hia mai rātou ia òe ra, ia tauturu rātou ia òe, âreà òe, e to puè tamarii, e rave ia òutou i te òhipa i mua i te tētene ture ra. ³ E e haapaò rātou i ta òe i tuu atu ra, e te òhipa i te tētene atoà ra; eiaha rā rātou e haafātata mai i te mau

mea moà no te vāhi moà ra, e no te fata, a pohe òutou e rātou atoà.
⁴ E âmui-atoà-hia mai rātou ia òe ra, a haapaò ai i te faaitoitoraa i te Tiàhapa Âmuiraa, no te mau òhipa atoà i te tētene ra; e eiaha roa ei taata ê e haafātata mai ia òutou. ⁵ E ei ia òutou te haapaòraa i te vāhi moà, e te haapaòraa i te fata ra; ia òre ia tupu faahou te riri i te tamarii a Ìteraèra ra. ⁶ Inaha hoì to òutou mau taeaè Âti-Revi ra, ua ravehia e au no roto i te tamarii a Ìteraèra ra; e ua hōroàhia rātou ia òutou ei taoà na Iehova, ei rave i te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁷ E i teie nei, e haapaò òe e to tamarii atoà i to òutou tōroà tahuà ra, a rave ai i te mau òhipa atoà i te fata ra, i roto mai i te pāruru ra. Ua hōroà hoì au i te tōroà tahuà e tōroà hōroà noa ia òutou anaè ra; e te taata ê e haafātata mai ra, e taparahi-pohe-roa-hia ia.

Te moni òhipa a te mau tahuà

⁸ Ua parau mai ra hoì Iehova ia Àarona: Inaha, ei ia òe atoà te haapaòraa i taù mau tūtia hōpoi i nià, ua hōroàhia e au ia òe, no roto i te mau mea moà atoà a te tamarii a Ìteraèra; ua hōroàhia e au na òe, o òe i faatāhinuhia, e na to tamarii, ei haapaòraa vaiiho tāmou roa ia. ⁹ O teie hoì ta òe ra, no roto i te mau mea moà roa i tāauahihia ra: e no te mau tūtia atoà na rātou ra, e ta rātou mau tūtia àmu atoà, e ta rātou mau tūtia no te hara atoà, e ta rātou mau tūtia no te hape atoà, ta rātou e hōpoi mai ia ù ra, ei mea moà roa ia te reira na òe, e na to puè tamarii. ¹⁰ Ei roto i te vāhi moà roa ra òe e àmu ai i te reira; o te mau tāne ra tē àmu; e mea moà ia na òe ra.

¹¹ E na òe atoà hoì teie: o ta rātou tūtia hōpoi i nià hōroà ra, e te mau tūtia ueue atoà a te tamarii a Ìteraèra ra, ua hōroàhia e au na òe, e na to mau tamarii tamaroa, e to mau tamahine atoà, ei haapaòraa vaiiho tāmou roa ia. O te feiā viivii òre atoà i roto i to òe ra fare, e tià ia ia àmu i te reira. ¹² E te hinu ôrive ao ra, e te uaina ao ra, e te tītona ra, ta rātou e hōpoi ei oho matamua ia Iehova ra, ua hōroà ia vau i te reira na òe. ¹³ E te mau māa atoà o te fenua e para na, ta rātou e hōpoi mai ia Iehova ra, na òe ia. E tià i te feiā viivii òre atoà o to òe ra ùtuafare ia àmu i te reira. ¹⁴ O te mau mea atoà i faataahia i Ìteraèra

nei, na òe ia. ¹⁵ O te mau tamaroa matahiapo, e te mau fanauà oni matamua o te mau mea ora atoà ta rātou e hōpoi ia Iehova ra, to te taata e to te manu, na òe ia. O ta te taata ra tamaiti matahiapo ra, e hoo mau òe i te reira, e e hoo-atoà-hia te fanauà matamua o te manu viivii ra. ¹⁶ E te feiā e hoohia ra, tei tae i te marama hoê ra, e hoo òe i te reira i nā tētera ârio e pae ra i ta òe faaauraa, i te tētera i te vāhi moà ra, oia hoì nā tērē hoê taau ra. ¹⁷ Âreà te fanauà matamua o te puaatoro, e te fanauà matamua o te māmoe ra, e te fanauà matamua o te puaaniho ra, eiaha òe e hoo i te reira, ua moà ia. E pīpī òe i te toto no te reira i nià i te fata, e e tūtūi i te tōâhua ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra. ¹⁸ Âreà te ìò ra, na òe ia, mai te òuma ueue ra e mai te hūmaha àtau i mua na òe ra. ¹⁹ Te mau tūtia hōpoi i nià atoà no te mea moà atoà a te tamarii a Ìteraèra e hōpoi ia Iehova ra, ua hōroàhia e au na òe, e na to mau tamarii tamaroa, e to mau tamahine atoà ra, ei haapaòraa vaiiho tāmāu roa ia, ei faufaa mou òre mā te miti te reira na òe, e na to òe atoà ra huaai e a muri noa atu i mua i te aro o Iehova.

²⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Àrona: Eiaha to òe ei âià i roto i to rātou fenua, eiaha to òe ei tufaa i roto ia rātou ra; o vau to òe ra tufaa, e to òe ra fenua io te tamarii a Ìteraèra.

Te moni òhipa a te Âti-Revi

²¹ E inaha, ua hōroàhia e au te àhuru o te mau mea atoà i Ìteraèra nei na te tamarii a Revi ei tufaa, no ta rātou òhipa e rave ra; te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa ra. ²² E òre atu ra hoì te tamarii a Ìteraèra e tià i teie nei ia haafātata mai i te Tiàhapa Âmuiraa, o te harahia hoì rātou, o te pohe. ²³ Na te Âti-Revi hoì e rave i te òhipa i te Tiàhapa Âmuiraa; e ei nià ia rātou iho hoì ta rātou hara, ei haapaòraa vaiiho tāmāu ia e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra; eiaha rā to rātou ei tufaa i roto i te tamarii a Ìteraèra ra. ²⁴ Âreà te àhuru a te tamarii a Ìteraèra, ta rātou e hōpoi ei tūtia hōpoi i nià ia Iehova ra, ua hōroàhia e au ei tufaa na te Âti-Revi; i parau atu ai au ia rātou e: Eiaha ta rātou ei tufaa fenua i roto i te tamarii a Ìteraèra ra.

²⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁶ E parau atu òe i te Âti-Revi, e nā ô atu ia rātou: Ia noaa ia òutou i te tamarii a Ìteraèra, ta rātou mau tufaa àhuru i hōroàhia e au ei tufaa na òutou, e hōpoi òutou i te tahi tufaa àhuru no roto i taua mau tufaa àhuru ra ei tūtia hōpoi i nià na Iehova i reira. ²⁷ E e riro taua tūtia hōpoi i nià na òutou ra, mai te tītona o te papàraa tītona atoà ra, e mai to roto i te neneìraa vine i î ra. ²⁸ Ei tūtia hōpoi i nià atoà hoì ta òutou e hōpoi na Iehova, i ta òutou atoà mau tufaa àhuru e noaa i te tamarii a Ìteraèra; o ta Iehova tūtia hōpoi i nià no te reira ra, na òutou e hōpoi i te tahuà ra ia Àarona. ²⁹ Ei tūtia hōpoi i nià ta òutou e hōpoi ia Iehova no ta òutou mau taoà hōroàhia mai ra, no roto i te maità ra, te paeàu i moà roa ra. ³⁰ E tenā na, e parau atu òe ia rātou: Ua hōpoi-anaè-hia e òutou te mea maità ra, e riro ia te reira mai to te papàraa tītona, e mai to roto i te neneìraa vine, i te mau Âti-Revi ra. ³¹ E àmu hoì òutou i te tahi pae i te mau vāhi atoà ra, òutou e to òutou ùtuafare atoà ra; e utuà hoì te reira na òutou i ta òutou òhipa i te Tiàhapa Âmuìraa ra. ³² E ua hōpoi-anaè-hia e òutou te maità i taua mau mea ra, e òre ia òutou e harahia i taua mau mea ra i reira; eiaha hoì òutou e haaviivii i te mau mea moà a te tamarii a Ìteraèra, a pohe òutou.

Te rehu auahi o te puaatoro ufa ùteùte

19 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona, nā ô mai ra: ² Teie te haapaòraa i te ture a Iehova i parau mai ra, nā ô mai ra: E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e pūtō mai rātou ia òe i te tahi puaatoro ufa âpī ùteùte ra, e te maau òre, e aore e ìno ra, i tei òre i tuuhia i te tuto i nià iho ra. ³ E nā òrua e hōpoi i te reira i te tahuà ia Èreatara ra, ia pūtō o ia i rāpaeàu mai i te pūhapa ra, ia taparahihia i mua i tana aro. ⁴ E na te tahuà ra, na Èreatara, e rave i te tahi maa toto i taua puaatoro ra i nià i tana rima, a pīpī ai i taua toto ra, e ia hitu pīpīraa, i mua mau i te Tiàhapa Âmuìraa ra. ⁵ E e tahuhia taua puaatoro ufa ra i mua i tana aro; te ìri, e te ìò, e te toto, e te repo atoà, hoê ā tahuraa. ⁶ E rave hoì te tahuà i te rāau âreti e te hitopa, e te ahu ùteùte, a tītiri ai i roto i te auahi i tahuhia i taua puaatoro ufa ra. ⁷ Ei

reira te tahuà e uhi ai i to na àhu, a hopu ai i te pape, e i muri aè e haere o ia i roto i te pūhapa; vai viivii noa ai taua tahuà ra e ahiahi atu. ⁸ E o tei tahu i te reira ra, e uhi o ia i to na àhu i te pape, e hopu hoì i te pape, a vai viivii noa ai e ahiahi atu. ⁹ E na te hoê taata viivii òre a haaputu i te rehu o taua puaatoro ufa ra, a vaiho ai i te hoê vāhi viivii òre i rāpaeàu mai i te pūhapa ra; e vaihohia te reira no te pape tāmā ra, ei tāmā i te hara ra, na te âmuiraa tamarii a Ìteraèra ra. ¹⁰ E o tei haaputu i taua rehu puaatoro ufa ra, e uhi o ia i to na àhu, vai viivii noa ai o ia e ahiahi atu; ei haapaòraa vaiho tāmāu teie na te tamarii a Ìteraèra, e na te taata ê atoà i purutia i roto ia rātou ra.

Te ture no te tāmā i te viivii

¹¹ O tei tiàia noa atu i te taata pohe ra, e viivii o ia e ruì hitu atu. ¹² E tāmā o ia ia na iho i taua pape ra i te ruì toru, e te ruì hitu, e mā atu ai o ia; ia òre rā o ia ia tāmā ia na iho i te ruì toru, e te ruì hitu ra, e òre o ia e mā. ¹³ O tei tiàia atu i te tino o te taata ia pohe ra, e aore i tāmā ia na iho ra, ua haaviivii o ia i te tētene o Iehova; e tāpū-ê-hia ia taata i Ìteraèra nei. Te viivii ra o ia, no te mea aore i pīpīhia te pape tāmā i nià iho ia na; te vai noa ra to na viivii i nià iho ia na.

¹⁴ Teie te ture no te taata ia pohe i roto i te tiàhapa ra; o te feiā atoà i roto i taua tiàhapa ra, e tei tomo noa hoì i roto i taua tiàhapa ra, e viivii ia e ia ruì hitu aè. ¹⁵ E te mau fārii i vaiho noa ra, aore e tāpoì i haamauhia i nià iho ra, e viivii ia. ¹⁶ E o tei tiàia noa atu i te taata i taparahihia i te òè i te vāhi ātea ra, e te taata i pohe ra, e te ivi taata, e te tanuraa taata ra, e viivii ia e ia ruì hitu aè. ¹⁷ O tē viivii i te reira ra, e rave rātou i te rehu o te puaatoro tāmāraa hara i tahuhia ra, e tuu hoì rātou i te pape ora i nià iho, i roto i te hoê fārii. ¹⁸ E na te hoê taata viivii òre e rave i te hitopa, a uhi ai i raro i te pape, a pīpī ai i nià iho i taua tiàhapa ra, e i nià iho i te mau fārii atoà, e i nià atoà i te mau taata atoà i reira ra, e i nià iho i te taata i tiàia i te ivi ra, e te taata i taparahihia, e te taata pohe hoì, e te tanuraa taata ra. ¹⁹ Ei te ruì toru taua taata viivii òre ra e pīpī ai i te feiā i viivii, e ei te ruì hitu hoì; e ia tae i te ruì hitu ra, e tāmā o ia ia na iho i reira, a uhi ai

i to na àhu, a hopu ai o ia i te pape, e e mā ia o ia ia ahiahi aè. ²⁰ O te taata rā ia viivii, e eita o ia e tāmā ia na iho, e tāpū-ê-hia ia taata i te âmuiraa nei, no te mea ua haaviivii o ia i te vāhi moà a Iehova ra; aore te pape tāmā ra i pīpīhia i nià iho ia na; te vai viivii noa ra o ia. ²¹ E haapaòraa vaiiho tāmā ia na òutou, e tei pīpī i te pape tāmā ra, e uhi o ia i to na àhu; e tei rave noa atu i taua pape tāmā ra, e viivii o ia e ahiahi atu. ²² E tei tiàia e taua taata viivii ra, ua viivii ia; e te taata e tiàia noa atu i te reira ra, e viivii ia e ahiahi atu.

Te mau pape no Meripa

20 ¹ I reira to te âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra taeraa mai i te mētēpara ra o Tīna, i te marama matamua ra; pārahi iho ra taua mau taata ra i Tāteta. Pohe iho ra Miriāma i reira, e i reira to na tanuraahia.

² E aore roa e pape ta taua âmuiraa ra; e ua haaputuputu mai ra rātou ia Mōte rāua o Àarona. ³ Ua mārō mai ra te taata ia Mōte, nā ô mai ra: Ahiri mātou i pohe atoà a pohe ai to mātou mau taeaè i mua i te aro o Iehova ra! ⁴ E aha hoì òrua i aratai mai ai i te âmuiraa i ô nei i teie nei mētēpara, ia pohe mātou e ta mātou mau puua atoà i ô nei? ⁵ E aha hoì òrua i aratai mai ai ia mātou mai Àifiti mai e hōpoi mai ia mātou i ô nei i teie nei vāhi ìno? E vāhi huero maa òre, e te tute òre, e te vine òre, e te rēmuna òre; e te vāhi pape òre hoì ia inu. ⁶ Haere atu ra Mōte rāua o Àarona mai te aro atu o taua âmuiraa ra i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa, ua tipapa iho ra rāua i raro to rāua mata; e ua fā mai ra te hanahana no Iehova ra ia rāua.

⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁸ A rave i te rāau ra, a haaputuputu mai i te âmuiraa atoà ra; o òe, e to tuaana o Àarona, a parau atu ai i te mato i mua mau i to rātou mata; e nā te reira e tuu mai i te pape, na òe e faatahe mai i te pape na rātou no roto i taua mato ra, a hōpoi atu ai i te pape na taua âmuiraa ra e ta rātou mau taoà atoà. ⁹ Ua rave iho ra Mōte i te rāau i mua i te aro o Iehova ra, ta na i faaue mai ia na ra. ¹⁰ Ua haaputuputu iho ra Mōte rāua o Àarona i te âmuiraa i mua i taua mato ra, e ua nā ô atu ra ia rātou: A faaroo

mai na, e tenā na mau faaroo àtā! E tiā ānei ia māua ia hōpoi atu i te pape na òutou no roto i teie nei mato? ¹¹ Ua aa atu ra Mōte i tana rima, ua tāiri atu ra i te mato i ta na rāau e piti tāiriraa; ua tahe mai ra te pape e mea rahi roa, ua inu iho ra taua âmuiraa ra, e ta rātou mau taoà atoà.

¹² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona: No te mea aita àè nei òrua i faaroo mai ia ù, ia tura vau i te aro o te tamarii o Ìteraèra; eita atu ra òrua e aratai i teie nei âmuiraa i te fenua ta ù e hōroà atu no rātou ra. ¹³ O Meripa hoì teie nei pape, no te mea ua mārō te tamarii a Ìteraèra ia Iehova, e tura atu ra o ia ia rātou ra.

Eita te arii o Ètoma e fārii ia Ìteraèra

¹⁴ Ua tonu atu ra Mōte i nā veà i te arii o Ètoma mai Tāteta atu, e nā ô atu e: Te nā ô mai ra to mau taeaè, te Âti-Ìteraèra ra: Ua ìte òe i to mātou àti i roohia mai ai mātou ra. ¹⁵ E ua haere to mātou hui metua i Àifiti, e i Àifiti to mātou pārahiraa e maoro roa àè nei. E ua hāmani ìno mai to Àifiti ia mātou e to mātou hui metua atoà. ¹⁶ Ia mātou rā i tiàoro ia Iehova ra, ua faaroo mai o ia i to mātou reo, e ua tonu mai i te merahi, e ua aratai mai ia mātou mai Àifiti mai ra. E inaha tei Tāteta mātou, tei te hopeà o to òe ra fenua ia òire. ¹⁷ Teie ta mātou parau ia òe, e tuu mai òe ia mātou e nā roto mātou i to òe nei fenua i te haere; e òre mātou e nā roto i te âua, e òre hoì e nā roto i te mau ô vine ra, e òre hoì mātou e inu i te pape no te mau âpoo pape ra; e nā nià noa mātou i te èàtià a te arii ra; e òre mātou e òhipa ê nā te pae àtau e nā te pae àui, e maìri noa mai to òe ra fenua. ¹⁸ Ua nā ô mai ra rā te Âti-Ètoma ia rātou: Eiaha òutou e nā roto mai i to mātou nei fenua, o te fārerei atu hoì mātou ia òutou mā te òè. ¹⁹ Ua parau atu ra te tamarii a Ìteraèra ia rātou: E nā te èàtià noa mātou i te haere: e ia inu mātou, e ta mātou mau puua, i ta òutou pape, na mātou ia e hoo, e tuu noa mai òutou ia mātou ia haere noa nā roto i to òutou fenua mai te rātere ra. ²⁰ Ua parau mai ra rā rātou: Eiaha òutou e nā ô nei mai i te haere! Tei rāpaeàu mai rā te arii o Ètoma e àro ia rātou, mā te taata atoà e rave rahi e te itoito rahi. ²¹ Aita àè ra

i tià i te Âti-Ètoma i te tuu mai i te èà ia haere te Âti-Ìteraèra nā roto i to rātou ra fenua. Fāriu ê aè ra te Âti-Ìteraèra ia na.

Te poheraa o Àarona

²² Ua haere anaè mai ra te tamarii a Ìteraèra, te âmuiraa atoà ra mai Tāteta mai, e tae mai ra i te mouà ra o Hōrā. ²³ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Àarona i te mouà ra o Hōrā, i te hiti o te fenua o Ètoma ra, nā ô mai ra: ²⁴ E âmui-atoà-hia Àarona i to na ra nūnaa, e òre hoì o ia e tae i te fenua ta ù e hōroà i te tamarii a Ìteraèra ra, no te mea ua haapaò àtā òrua i ta ù parau i te pape ra o Meripa. ²⁵ Aratai òe ia Àarona e tana tamaiti ia Èreatara, e i nià i te mouà nei o Hōrā; ²⁶ a ìriti ai i te àhu moà i nià ia Àarona, a tuu ai i nià i tana tamaiti ia Èreatara; e e pohe Àarona i reira ra, e e âmui-atoà-hia atu i to na nūnaa. ²⁷ Ua nā reira hoì Mōte i ta Iehova i faaue mai ia na ra. Haere atu ra hoì rātou i nià i taua mouà ra o Hōrā, i mua i te aro o taua âmuiraa atoà ra. ²⁸ Ua ìriti aè ra Mōte i te àhu moà i nià ia Àarona, e ua tuu atu ra i nià i tana tamaiti ia Èreatara. Pohe iho ra Àarona i reira i nià iho i taua mouà ra, pōpou mai ra hoì Mōte rāua o Èreatara, mai nià mai i taua mouà ra. ²⁹ E ìte aè ra te âmuiraa atoà e, ua pohe Àarona, ua òto iho ra te ùtuafare atoà o Ìteraèra ia Àarona, e a toru aè ra àhuru o te ruì.

Te upootiàraa o Ìteraèra i nià i to Tanaana

21 ¹ Ìte aè ra te arii ra, o Àrata Âti-Tanaana i pārahi i te pae i apatoà ra, e te nā Àatarima mai ra Ìteraèra i te haere; e ua àro mai ra o ia ia Ìteraèra, e riro atu ra te tahi pae o rātou ia na. ² Ua èuhe iho ra Ìteraèra i te èuhe ia Iehova ra, nā ô atu ra: Ia tià mau ia òe i te tuu mai i teie nei feiā i to ù nei rima, e pau roa to rātou mau òire ia ù. ³ Ua faaroo mai ra Iehova i te reo o Ìteraèra, e ua tuu mai ra i te Âti-Tanaana ra, mau roa aè ra ia ia rātou, e to rātou atoà mau òire. Mairi iho ra rātou i te iòà o taua vāhi ra ia Horama.

Te mau ôfi veàveà

⁴ Faaruè iho ra rātou i taua mouà ra o Hōrā, haere iho ra nā te èà i tai, te tai Ûteùte ra, e haaàti i te fenua o Ètoma ra; taiā roa aè ra te âau o te taata i taua èà ra. ⁵ Ua parau ìno iho ra te taata i te Atua, e ia Mōte: E aha òrua i aratai mai ai ia mātou mai Àifiti mai ia pohe mātou i teie nei mētēpara? Aita hoì a mātou pāne, aita hoì e pape; e ua fiu mātou i teie nei māa māmā! ⁶ Ua tuu mai ra Iehova i te ôfi veàveà i roto i te mau taata ra, e ua hōhoni ia i te taata; e rave rahi to Ìteraèra i pohe roa. ⁷ Ua haere mai ra te taata ia Mōte ra, ua nā ô mai ra: Ua hara mātou, ua parau ìno hoì mātou ia Iehova e ia òe. E taù òe ia Iehova ia hōpoi ê o ia i teie nei mau ôfi ia mātou nei! Ua taù iho ra Mōte ia Iehova i taua mau taata ra. ⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: E hāmani òe i te tahi hohoà o taua ôfi veàveà ra, a haamau ai i nià i te hoê rāau roa ra; e te taata atoà i motu ra, ia hiò o ia i te reira ra, e ora ia. ⁹ Ua hāmani iho ra Mōte i te ôfi veo, haamau aè ra i nià i te rāau roa ra; e ua hōnia te taata i te ôfi ra, ua hiò anaè o ia i taua ôfi veo ra, ua ora ia.

Te pātiaraa pūhapa i Piteta

¹⁰ Ua haere mai ra te tamarii a Ìteraèra, e ua pātia iho ra i te pūhapa i Òpota. ¹¹ E mai Òpota mai hoì rātou, e pātia iho ra i te pūhapa i Ìe-Àparima, i te mētēpara i mua mai i Moapi, e te pae i te hitià-o-te-rā. ¹² E mai reira hoì, reva mai ra rātou, e pātia iho ra i te pūhapa i te peho ra o Tārēta. ¹³ Mai reira hoì, ua haere iho ra rātou, e ua pātia iho ra i te pūhapa i te tahi pae i te pape ra o Àranona, o tei tahe tià nā te mētēpara ra, e nā te hiti o te Âti-Àmori ra, o Àranona hoì te ôtià o Moapi i rōpū i te Âti-Moapi e te Âti-Àmori ra. ¹⁴ I nā ôhia ai i roto i te puta tamaì na Iehova:

Mai Vahepa i Tufa mai ra, e mai te pape ra hoì o Àranona;
¹⁵ i te hānora a o te pape i tae roa i te pārahira a i Âra,
 i tei àti tià atu i te hiti o Moapi.

¹⁶ E mai reira hoì haere atu i te âpoo pape ra. O taua âpoo i parau ai Iehova ia Mōte ra e: A haaputu mai te taata, e na ù e hō atu i te pape na rātou. ¹⁷ Ua himene iho ra Ìteraèra i teie nei himene:

E pihaa mai na i nià, e te pape! E e himene òutou i te reira!

¹⁸ E âpoo i ôhia e te feiā tāvana;

ta te hui mana o te mau taata nei i ô i ta rātou mau rāau,
i te faaaò a te faaite ture ra!

Mai te mētēpara mai e i Matana; ¹⁹ mai Matana hoì e Nahariera; e mai Nahariera e i Pamota; ²⁰ e mai Pamota hoì i te peho i te fenua o Moapi, te vāhi e itea ai te upoo o Piteta, i tei tīraha tià i Ietimona.

Te upootiàraa i nià i nā arii ia Tihona rāua o Òta

²¹ Ua tonu atu ra Ìteraèra i te veà i taua arii o te Âti-Âmori ra, o Tihona, nā ô atu ra: ²² E haere na vau nā to òe nei fenua; e òre mātou e tāpae noa atu i roto i te mau âua e te mau ô vine, e òre hoì mātou e inu i te pape i te âpoo pape ra na òe. E nā te èatià a te arii ra mātou i te haere noa, e maìri noa mai to òe na fenua. ²³ Aita aè ra rā Tihona i tuu ia Ìteraèra ia haere nā roto i to na fenua. Ua haaputupu iho ra Tihona i te taata atoà no na ra, e ua haere mai ra i rāpae i te mētēpara ra e fārerei ia Ìteraèra; e tae mai ra o ia i Iahata, e ua àro mai ra ia Ìteraèra. ²⁴ Pau iho ra o ia i te tārihia e Ìteraèra i te òè, riro mai ra to na fenua, mai Àranona mai e tae roa aè ra i Iapota, e te hiti o te tamarii a Àmona ra: te ètaèta ra hoì te ôtià o te tamarii a Àmona. ²⁵ Riro mai ra to rātou mau òire atoà ia Ìteraèra. E pārahi iho ra Ìteraèra i roto i taua mau òire o te Âti-Âmori ra, i roto i te òire ra o Hetepona, e i to reira atoà ra mau òire rii. ²⁶ O to Tihona ia òire o Hetepona, to te arii o te Âti-Âmori ra, i tamaì o ia i te hoê arii o Moapi i mūta iho ra, e i riro mai ra to na atoà fenua ia na, e tae roa aè ra i te pape ra o Àranona. ²⁷ O ia tei parau-parapore-hia ra e:

E haere mai!

Ia patu-faahou-hia hoì Hetepona,
ia tātāi-faahou-hia te òire o Tihona!

²⁸ E auahi tei pūrora mai roto mai i Hetepona;

e te pura mai roto mai i te òire o Tihona;
i àma ai Âra i Moapi;
e te feiā rarahi i te mau vāhi teitei i Àranona.

²⁹ Âuē hoì òe e Moapi e!

Ua faaruè roa òe, e to Temota e!

Ua tuu noa o ia i tana mau tamaroa ei meho,
e tana mau tamahine ia riro ei tītī,
— na te arii o te Âti-Àmori, na Tihona.

³⁰ Ua pau ta rātou mau âua ia Hetepona e Tipona roa,
hūrēpaapaa roa aè ra ia, e tae noa atu ra i Nofa,
i pihai iho i Metepa.

³¹ Te pārahi ra Ìteraèra i te fenua o te Âti-Àmori i reira. ³² Ua tono aè ra Mōte i te taata e hiò ia Iaatera, e riro mai ra to reira mau òire rii ia rātou, e fati atu ra to reira Âti-Àmori i rāpae.

³³ Ua fāriu aè ra rātou, e ua haere iho ra nā te èà ia haere tià i Patana. Ua haere mai ra te arii o Patana, o Òta, o ia e to na atoà ra mau taata i rāpae, e àro ia rātou i Ètereì. ³⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: Eiaha e mataù ia na; e tuu atu vau ia na e to na atoà ra mau taata i to rima, e to na atoà ra fenua; e mai ta òe i rave i te arii o te Âti-Àmori ra ia Tihona i pārahi i Hetepona ra, e nā reira atoà òe ia na. ³⁵ Pohe iho ra o ia e tana mau tamarii, e to na atoà ra mau taata ia rātou; aita roa aè ra i toe; riro mai ra to na fenua ia rātou.

Te parau o Paraama: te piiraa a Pārātā arii

22 ¹ Ua haere mai ra te tamarii a Ìteraèra, ua pātia iho ra i te pūhapa i te mau vāhi ātea i ô i Moapi, i terā pae Ioritāna i fāito ia Ierito ra. ² E ìte aè ra Pārātā a Tipora i ta Ìteraèra i rave i te Âti-Àmori ra. ³ Mataù aè ra te Âti-Moapi i taua mau taata ra, no te mea e feiā rahi rātou; ahoaho roa aè ra te Âti-Moapi i te tamarii a Ìteraèra. ⁴ Ua nā ô aè ra rātou i te hui tāvana i Mitiāna ra: E pau roa te mau mea atoà e àti noa aè ia tātou nei, mai te àihere rii o te fenua e pau i te puaatoro nei. O Pārātā a Tipora te arii o te Âti-Moapi i reira. ⁵ E ua tono aè ra o ia i te veà ia Paraama e Peora i Petora, i te pae

pape i te fenua o te tamarii a to na ra taata, e tii ia na, e nā ô atu e: Inaha, e pupu taata terā aè mai Àifiti mai, e inaha, ua api te fenua ia rātou, e tei mua iho ia ù nei rātou i te pārahiraa. ⁶ E tenā na, teie ta ù parau ia òe, e haere mai òe e tuhi i teie nei feiā na ù, e pūai rahi hoì to rātou i to ù: peneiaè o te noaa ia ù, ia pau rātou ia ù, e ia tiahi-ê-hia atu rātou e au i teie nei fenua; ua ìte hoì au e, o tei haamaitaìhia e òe ra, ua maitaì ia, e tei tuhihia e òe ra, ua ìno ia.

⁷ Reva atu ra nā tāvana o Moapi, e nā tāvana o Mitiāna, mā te tārahu pīfao i to rātou rima; tae atu ra rātou i Paraama ra, e ua parau atu ra ia na i te parau a Pārātā. ⁸ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E taòto i ô nei i teie nei ruì, e na ù e faaìte ia òutou i te parau ta Iehova e parau mai ia ù ra. Pārahi iho ra taua nā tāvana o Moapi ra ia Paraama ra.

⁹ Ua haere mai ra te Atua ia Paraama ra, e ua nā ô mai ra: E aha te tere o tenā na mau taata ia òe na? ¹⁰ Ua parau atu ra Paraama i te Atua: Na te arii o Moapi, na Pārātā a Tipora, i tono mai ia rātou ia ù nei, e parau mai ia ù e: ¹¹ «Inaha, e pupu taata teie mai Àifiti mai, e ua api te fenua ia rātou; e haere mai òe e tuhi i taua feiā nei na ù; peneiaè o te pau rātou ia ù, e e tiahi ê atu vau ia rātou i teie nei fenua.» ¹² Ua parau mai ra te Atua ia Paraama: Eiaha òe e haere i to rātou tere; eiaha òe e tuhi i taua mau taata ra; ua maitaì hoì rātou. ¹³ Ua tiā aè ra Paraama i niā i te poi poi ra, ua parau atu ra i nā tāvana no ô ia Pārātā ra: A hoì i to òutou na fenua; e òre hoì Iehova e tuu ia ù ia haere au i to òutou tere. ¹⁴ Ua tiā aè ra taua hui tāvana o Moapi ra, ua hoì mai ra ia Pārātā ra, e ua parau mai ra: E òre Paraama e tae mai.

¹⁵ Ua tono faahou atu ra Pārātā i te feiā tāvana, e rahi ia, e te mana rahi atu ia i te feiā tahi ra. ¹⁶ E tae atu ra rātou ia Paraama ra, e ua nā ô atu ra rātou ia na: Te nā ô mai ra Pārātā a Tipora: Eiaha roa òe e haapaò i te tāpeà, e haere mai ā òe ia ù nei; ¹⁷ e haamana atu hoì au ia òe, e ia tura rahi roa, e ta òe e parau mai ia ù ra, na ù ia e rave; e tenā na, teie ta ù parau ia òe, e haere mai òe e tuhi i teie nei feiā na ù! ¹⁸ Ua parau mai ra Paraama i taua mau tāvini o Pārātā ra: Hōroà noa mai Pārātā i te ârio e te àuro na ù, e ia î noa atu to na fare, eita e

tià ia ù ia rave i te hoê vāhi iti aè, maori rā i ta taù Atua ra, ta Iehova, e parau mai ia ù ra. ¹⁹ E tenā na, a tirē òutou i ô nei i teie nei ruì, ia ìte ā vau i ta Iehova e parau mai ā ia ù. ²⁰ Ua haere mai ra te Atua ia Paraama ra i te ruì, e ua nā ô mai ra ia na: Ia tii mai taua mau taata ra ia òe, e tià òe i nià, e haere atoà; o ta ù rā e parau atu ia òe ra, o te reira anaè ra ta òe e rave.

Te âtini a Paraama

²¹ E poi-poi aè ra, ua tià aè ra Paraama i nià, tuu aè ra i te pārahiraa i nià i ta na âtini, haere atoà atu ra e taua mau tāvana Moapi atoà ra. ²² Riri aè ra te Atua, no te mea o ia i tae; e ua tià iho ra te merahi a Iehova i te aratià ei ārai ia na. Tei nià iho o ia i ta na âtini, e nā tāvini no na toopiti i te haere-atoà-raa. ²³ Ìte atu ra te âtini i taua merahi a Iehova ra i te tià-noa-raa i te èatià ra, e mā ta na òè i unuhihia i tana rima, ua òhipa ê aè ra te âtini i te vāhi ātea, faaruè iho ra i taua èa ra. Ua tāiri iho Paraama i te âtini e haafāriu ā i taua èa ra. ²⁴ Ua tià iho ra rā te merahi a Iehova i te èa i rōpū i nā ô vine e piti; e âua tei te tahi pae, e e âua tei te tahi pae. ²⁵ E ìte aè ra te âtini i taua merahi a Iehova ra, ua ôtuì noa atu ra o ia i nià i taua âua ra, piri aè ra te âvae o Paraama i taua âua ra. Ua tāiri faahou iho ra o ia i taua âtini ra. ²⁶ Haere atu ra te merahi a Iehova i pihai atu, tià iho ra i te vāhi piri, aita e ôpaïraa to te pae àtau e te pae àui. ²⁷ E ìte aè ra te âtini i te merahi a Iehova, ua taòto iho ra o ia i raro, i raro aè ia Paraama. Riri aè ra Paraama, e ua tāiri iho ra o ia i te âtini i te rāau. ²⁸ Ua hōroà mai ra Iehova i te parau i te vaha o taua âtini ra, e ua nā ô mai ra o ia ia Paraama: E aha na vau ia òe, i païpaï mai ai òe ia ù, e a toru aè nei papaïraa? ²⁹ Ua parau atu ra Paraama i taua âtini ra: No te mea ua faaoôo mai òe ia ù! Ahiri e òè tei taù rima e, ua pohe roa ia òe ia ù i teie nei. ³⁰ Ua parau mai ra taua âtini ra ia Paraama: Eere ānei au i te âtini na òe, e ua pārahihia vau e òe mai ia ù ā i riro ei taoà na òe e tae roa aè nei i teie nei mahana? Ua nā reira ānei au ia òe i mūtaa iho ra? Ua parau atu ra o ia: Aore!

³¹ Ua faaïte mai ra Iehova i te mata o Paraama, ïte atu ra o ia i te merahi a Iehova i te tiàraa i te èatià ra, mā ta na òè i unuhihia ra i tana rima; ua piò iho ra tana upoo i raro, tipapa iho ra i raro to na mata. ³² Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia na: E aha òe i tãiri ai i to âtini, e a toru aè nei tãiriraa? I haere mai hoì au e tãpeà ia òe, no te mea e haereà ìno ta òe ia ù nei. ³³ Ua ïte mai hoì te âtini ia ù, e a toru aè nei fãriu-ê-raa ia ù; ahiri ā o ia aore i fãriu ê ia ù nei, ua pohe ia òe ia ù, e ua faaorahia o ia e au! ³⁴ Ua parau atu ra Paraama i taua merahi a Iehova ra: Ua hara vau; aita hoì au i ïte e, te tià ra òe i te èa e tãpeà ia ù; e i teie nei, e mea ìno ia òe ra, e hoì ia vau. ³⁵ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia Paraama: E haere atoà òe e taua mau taata nei: e te parau ta ù e parau atu ia òe ra, ta òe ia e parau atu, o te reira anaè ra. Haere atu ra Paraama rãtou o te mau tãvana io Pãrãtã ra.

Te fãrereiraa o Paraama rãua o Pãrãtã

³⁶ E ïte aè ra Pãrãtã e, te haere mai ra Paraama, haere atu ra o ia e fãrerei ia na i te hoê òire i Moapi, i te hiti o taua fenua ra, i te pae pape ra o Àranona. ³⁷ Ua parau atu ra Pãrãtã ia Paraama ra: Eere ānei ua faaètaèta vau i te tono i te veà ia òe, e tii ia òe ra? E aha hoì òe i òre i haere mai ai ia ù nei? Eita ānei e tià roa ia ù ia faarahi ia òe, e ia turu roa? ³⁸ Ua parau mai ra Paraama ia Pãrãtã ra: Inaha, teie mai nei au ia òe nei: e aha rã hoì ta ù parau e tià ai ia ù iho ia parau noa? O te parau ta te Atua e tuu mai i roto i taù vaha, o ta ù ia e parau. ³⁹ Ua haere iho Paraama rãua o Pãrãtã, e tae atu ra i Tiriata-Hutota. ⁴⁰ Ua taparahi iho ra Pãrãtã i te puaatoro, e te māmoe, e ua hōpoi i ta Paraama tufaa, e ta te mau tãvana atoà i pihai iho ia na ra.

⁴¹ E ao aè ra, ua aratai atu ra Pãrãtã ia Paraama i nià i te mau vāhi teitei no Paara, ia ïte o ia i taua feiā ra i reira e tae noa atu i te hopeà mai.

23 ¹ Ua parau mai ra Paraama ia Pãrãtã: E patu i nā fata e hitu na ù i ô nei, e rave mai hoì i nā puaatoro oni e hitu, e nā māmoe oni e hitu na ù i ô nei. ² Ua nā reira hoì Pãrãtã i ta Paraama i parau

mai ra. E ua hōpoi aè ra Pārātā rāua o Paraama i te puaatoro oni e te māmoe oni i nià iho i taua mau fata atoà ra. ³ Ua parau mai ra Paraama ia Pārātā: Tià iho na òe i pihai iho i ta òe na tūtia tāauahi, e haere na vau e hiò peneiaè o te haere mai Iehova e fārerei mai ia ù; e ta na e faaite mai ia ù ra, na ù ia e faaite atu ia òe na. Haere atu ra o ia i te vāhi ātea ra. ⁴ Ua fārerei mai ra te Atua ia Paraama, e ua nā ô atu ra Paraama ia na: Ua oti ia ù nā fata e hitu, e ua hōpoihiā e au te puaatoro oni e te māmoe oni i nià iho i taua nā fata atoà ra e àti noa aè.

Te haamaitàraa a Paraama i te tamarii Ìteraèra

⁵ Ua tuu mai ra Iehova i te parau i roto i te vaha o Paraama, nā ô mai ra: E hoì òe ia Pārātā ra, a nā ô atu ai ia na. ⁶ Ua hoì atu ra o ia ia na ra, e inaha, te tià noa ra o ia i pihai iho i ta na ra tūtia tāauahi; o ia e te mau tāvana atoà o Moapi ra. ⁷ Ua tuu atu ra o ia i te parapore, nā ô atu ra:

Na te arii o Moapi, na Pārātā, vau i aratai mai, mai Àrama mai,
mai te mouà i te hitià-o-te-rā ra,

nā ô mai ra o ia: E haere mai e tuhi ia Iatōpa!

E haere mai ei faaìno ia Ìteraèra na ù!

⁸ E nā hea vau i te tuhi i tei òre i tuhihia e te Atua ra?

E nā hea vau i te faaìno i tei òre i faaìnohia e Iehova ra?

⁹ I hiò na vau ia rātou i nià iho i te mouà ra;

ia hiò vau ia rātou i nià i te mau âivi teitei ra:

inaha, e feiā taa ê ā rātou;

e òre e âmuhia i roto i te mau nūnaara.

¹⁰ Na vai e taiò i te huaai huà repo o Iatōpa?

Na vai e taiò i te rahi atoà o Ìteraèra?

Ia riro to ù pohe mai to te feiā parau-tià,

e ia riro to ù nei hopeà mai to rātou ra!

¹¹ Ua parau mai ra Pārātā ia Paraama: Ua aha iho nei hoì òe ia ù nei? I aratai mai hoì au ia òe e tuhi i to ù nei mau ènemi, e inaha, ua haamaità roa iho nei òe ia rātou! ¹² Ua parau atu ra o ia, nā ô atu ra:

Eiaha vau e haapaò maitaì, ta Iehova i tuu mai i roto i taù vaha ra, o ta ù ia e parau?

Te piti o te haamaitaìraa a Paraama

¹³ Ua parau mai ra Pārātā ia na: E haere mai, e haere tāua i te vāhi ê atu, ia ìte òe ia rātou i reira, o te hiti anaè o taua feiā ra ta òe e hiò na, e òre òe e ìte ia rātou atoà ra e ia hope roa; e ei reira òe e tuhi ai ia rātou!

¹⁴ Ua arataì atu ra o ia ia na i te maa fenua a Tofima ra, i nià iho i Piteta ra, ua patu iho ra i nā fata e hitu ra, e ua hōpoi i te puaatoro oni hoê e te māmoe oni hoê i nià iho i taua mau fata atoà ra. ¹⁵ Ua parau atu ra o ia ia Pārātā: Tià iho na òe i pihai iho i ta òe na tūtia tāauahi, e haere na vau io aè ra e fārerei ia Iehova. ¹⁶ Ua fārerei mai ra Iehova ia Paraama, e ua tuu mai ra i te parau i roto i tana vaha, nā ô mai ra: E hoì òe ia Pārātā ra, a nā ô atu ai ia na. ¹⁷ E tae mai ra o ia ia Pārātā ra, inaha, te tià noa ra o ia i pihai iho i ta na ra tūtia tāauahi, e te mau tāvana o Moapi atoà i pihai iho ia na. Ua parau atu ra Pārātā ia na: E aha ta Iehova parau? ¹⁸ Ua tuu atu ra o ia i te parapore, nā ô atu ra:

E tià mai òe i nià, e Pārātā, e faaroo mai!

E faaroo mai òe ia ù, e te tamaiti a Tipora!

¹⁹ Eere te Atua i te taata, a haavare mai ai o ia;
eere hoì i te tamaiti a te taata, a tātarahapa ai o ia.

Ua parau ānei o ia, e eita o ia e rave?

Ua parau ānei o ia, e eita o ia e faatupu i te reira?

²⁰ Inaha, o te haamaitaì tei tuuhia mai ia ù:
ua haamaitaì hoì o ia, e òre hoì e tià ia ù ia faaòre.

²¹ Aore o Iatōpa e ìno e ìtea e ana ra;
aore o Ìteraèra e hara i hiòhia e ana ra;
tei io rātou to rātou Atua ra, o Iehova,
e te ùmere ra rātou ia na ei arii no rātou.

²² O te Atua tei arataì mai ia rātou mai Àifiti mai,
mai te pūai reema to na ra.

²³ Aita roa e hiò ia Iatōpa;
aita roa e pīfao ia Ìteraèra;
mai teie nei ā ànotau, e nā ôhia ai te parau ia Iatōpa e ia Ìteraèra ra,
o te rāveà a te Atua e!

²⁴ Inaha, mai te riona maiaa ra taua feiā ra ia tià mai i nià,
e mai te riona âpī ia tià ra,
o tei tiaì e ia pau tei noaa ra i te àmua e ana a taòto ai i raro,
e ia inua te toto o tei pohe ra.

²⁵ Ua parau mai ra Pārātā ia Paraama: Eiaha maori e tuhi ia rātou,
e eiaha atoà e faaora atu! ²⁶ Ua parau atu ra rā Paraama ia Pārātā, nā
ô atu ra: Aita vau i parau atu ia òe e: «O ta Iehova e parau mai ra, e
nā reira vau e tià ai!»

Te toru o te haamaitairaa a Paraama

²⁷ Ua parau mai ra Pārātā ia Paraama: E haere mai ā òe, e arataì au
ia òe i te tahi vāhi ê atu, peneiaè o te tià i te Atua e ei reira òe e tuhi
ai i taua feiā ra. ²⁸ Ua arataì atu ra Pārātā ia Paraama i nià i Peora,
e tīraha tià atu i Ietimona. ²⁹ Ua parau atu ra Paraama ia Pārātā: E
patu i nā fata e hitu na ù i ô nei, e rave mai hoì i nā puaatoro oni e
hitu e nā māmoe oni e hitu na ù i ô nei. ³⁰ Ua nā reira hoì Pārātā i
ta Paraama i parau atu ra, e ua hōpoi hoì i te puaatoro oni hoê e te
māmoe oni hoê i nià i taua mau fata atoà ra.

24 ¹ E ìte aè ra Paraama e, e faaora ta Iehova ia Ìteraèra, aore aè
ra o ia i haere, mai tei mūtaa iho ra, e ìmi i te tāpaò tahutahu,
ua fāriu aè ra rā o ia i to na mata i te mētēpara ra. ² Ua nānā aè ra
Paraama i tana mata i nià, ìte atu ra ia Ìteraèra i te pūhaparaa; e te
haapaò-māite-raa i to rātou ra mau ôpū. E ua haere mai ra te vārua
o te Atua i nià iho ia na. ³ Ua tuu atu ra i te parapore, nā ô atu ra:

Te parau nei Paraama a Peora,

o te taata mata-ara teie e parau nei;

⁴ o tei faaroo i te parau a te Atua teie e parau nei;

o tei ìte i te ôrama a te Manahope ra;

tei tārehua mai, i àràra noa ra te mata.

⁵ O te nehenehe o to mau tiàhapa, e Iatōpa e,
e to mau tētene, e Ìteraèra e!

⁶ Mai te vāhi pāpū i te hōhoraraahia ra;
mai te ô i te pae pape ra;
mai te mau rāau i tanuhia e Iehova ra;
mai te âreti i te hiti o te pape ra!

⁷ E tahe mai te pape no roto mai i te fārii a Iatōpa,
e e riro to na huaai mai te pape e rave rahi ra.
E mana rahi atu to rātou arii ia Àtata,
e to na pātireia e hau ê atu ia.

⁸ O te Atua, tei aratai mai ia na mai Àifiti mai ra,
mai te pūai reema ra to na.

O te mau fenua ra, o to na mau ènemi, e mou ia ia na;
e e huàhuà to rātou mau ivi, e puta roa rātou i ta na ra mau òhe.

⁹ E piò ā o ia i raro, e taòto hoì o ia mai te riona ra,
e mai te riona maiaa ra: na vai o ia e faaara atu?

O tei haamaitai atu ia òe ra, e haamaitaihia hoì o ia,
e o tei faaìno atu ia òe ra, ia faaìno-atoà-hia hoì o ia!

¹⁰ Tupu aè ra to Pārātā riri ia Paraama, e ua paipai noa iho ra i to na
iho rima; e ua parau mai ra Pārātā ia Paraama ra: I tii atu na hoì au ia
òe e tuhi i to ù nei mau ènemi, e inaha, a toru aè nei o òe faaoraraa
ia rātou i teie nei! ¹¹ E tenā na, a maùe òe io òe ra! I manaò hoì au
e, e haamana ia òe, e ia tura roa atu ra òe, ua tāpeà rā Iehova ia òe
eiaha ei tura!

Te faaiteraa a Paraama i te parau hanahana no Ìteraèra

¹² Ua parau atu ra Paraama ia Pārātā: Aore ānei au i nā ô atu i te
mau veà ta òe i tonono mai ia ù e: ¹³ «Hōroà noa mai Pārātā i te ârio
e te àuro e ia î noa atu to na fare, eita e tià ia ù ia parau, maori rā i
ta Iehova e parau mai ra, eita e tià ta to ù iho âau ia rave, i te maitai
e te ìno; o ta Iehova rā e parau mai ra, o ta ù ia e parau.» ¹⁴ E i teie
nei, inaha teie au a haere io ù ra. Haere mai e faaite atu vau ia òe, i
ta teie nei feiā e rave i to òe ra mau taata a muri atu.

¹⁵ E ua tuu atu ra o ia i teie nei parapore, nā ô atu ra:

Te parau nei Paraama a Peora,

o te taata mata-ara teie e parau nei,

¹⁶ o tei faaroo i te parau a te Atua teie e parau nei,

o tei noaa ia na te ìte i Tei Teitei ra,

o tei ìte i te ôrama a te Manahope,

i tārehua a àràra noa ai to na mata.

¹⁷ Te ìte nei au ia na — eita rā e tupu vave;

te hiò nei au ia na — eere rā i te mea fātata.

E fetià tē tae mai mai ô ia Iatōpa ra,

e e tupu te hoê tēpeta i Ìteraèra.

O tē tāiri i nā hiti o Moapi ra,

e e haamou i te tamarii a Teta ra.

¹⁸ E riro hoì Ètau ei tufaa na na,

e to na ènemi o Teira, e riro atoà ei taoà no na.

O Ìteraèra hoì tē hau i te pūai.

¹⁹ E riro te hau i to Iatōpa,

e pau hoì ia na tei toe i te òire ra.

Te faaìteraa Paraama i te hiàraa te mau ènemi o Ìteraèra

²⁰ E to na hiòraa ia Àmareta ra, ua tuu atu ra o ia i te parapore, nā ô atu ra:

O mua ia Àmareta i te mau fenua,

o to na rā huaai, e mou roa ia.

²¹ Ua hiò atu ra hoì o ia i te Âti-Teni ra, e ua tuu atu ra i te parapore, nā ô atu ra:

E pārahira a ètaèta to òe,

ua hōpoi òe i to òe ôfaaraa i roto i te mato.

²² E pau rā te Âti-Teni na,

e te hopeà ra, e hōpoi-tītī-hia òe i Àtura ra.

²³ E ua tuu atu ra o ia i te parapore, nā ô atu ra:

Âuē! O vai tē ora ia faatupu te Atua i teie nei?

²⁴ E mau pahī tē faatere mai, mai te fenua mai ra mai Titīma e e rave ìno ia Àtura, e rave ìno hoì ia Èpera, e mou atoà o ia e a muri noa atu!

²⁵ Faaineine iho ra Paraama e hoì i to na ra vāhi; haere atu ra hoì Pārātā i to na haereà.

Te haamoriraa ìtoro a te mau tamarii Ìteraèra

25 ¹ Pārahi iho ra Ìteraèra i Titima, e ua haaviiivii iho ra taua feiā ra ia rātou iho i te mau vahine Moapi ra. ² Ua tii mai hoì to Moapi ia rātou e haere i te hōpoiraa tūtia na to rātou mau atua, e ua àmu hoì te mau taata i ta rātou mau tūtia, e ua haamori i to rātou mau atua. ³ Ua tāāti atu ra Ìteraèra ia na iho ia Paara-Peora, tupu aè ra te riri o Iehova ia Ìteraèra.

⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A tii i te hui rarahi atoà i te mau taata nei, a rī ai ia rātou i nià i mua i te aro o Iehova, e i mua hoì i te mahana nei, ia haafāriu-ê-hia te riri rahi o Iehova ia Ìteraèra na. ⁵ Ua parau atu ra Mōte i te mau haavā o Ìteraèra: E taparahi òutou i te mau taata i àti atu ia Paara-Peora ra, i to na iho ra pupu, i to na iho ra pupu!

⁶ E inaha, ua haere mai ra te hoê o te tamarii a Ìteraèra, ua aratai mai ra i te hoê vahine Âti-Mitiāna i to na ra mau taeaè, i mua i te mata o Mōte, e te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra, te òto anaè ra ia i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra. ⁷ E ia hiò aè ra Finehata a Èreatara a Àrona tahuà ra i te reira, ua tià aè ra o ia i nià i rotopū i taua âmuiraa ra, ua rave iho ra i te māhae i tana rima. ⁸ Ua pee atu ra i taua taata Ìteraèra i roto i te piha taòto ra, ua pātia atu ra ia rāua atoà e putapupū atu ra, taua taata Ìteraèra ra e te vahine atoà i roto i taua piha taòtoraa ra: òre aè ra te maì pohe i roto i te tamarii a Ìteraèra ra. ⁹ E taua feiā i pohe roa i taua maì pohe ra, e piti ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani.

¹⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹¹ Ua haafāriu ê iho nei Finehata a Èreatara a Àrona tahuà ra i taù riri i te tamarii a Ìteraèra, i te itoito no na, ta na i rave iho nei i rotopū ia rātou no ù

nei, i òre i pau ai te tamarii a Ìteraèra ia ù i taua riri no ù nei. ¹² E tenā na, e parau atu ia na: Inaha, ua hōroà vau i te faufaa hau no na. ¹³ No na ia, e no to na ra huaai i muri aè ia na ra; oia te faufaa ra i te tōroà tahuà ra e a muri noa atu; no te mea i itoito o ia i to na ra Atua, e ua hōpoi i te tārāèhara na te tamarii a Ìteraèra ra.

¹⁴ O te iòa o taua Âti-Ìteraèra i taparahihia ra, o tei taparahi-atoà-hia e te vahine Âti-Mitiāna atoà ra, o Tīmeri ia, e tamaiti na Taru, e tāvana no te ùtuafare o te hoê taata metua io te Âti-Timeona ra. ¹⁵ E te iòa o taua vahine Âti-Mitiāna i taparahihia ra, o Totipi ia, e tamahine na Tūra, e tāvana no te hoê pae taata, e taata no te hoê ùtuafare mana i Mitiāna ra.

¹⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁷ Haapeàpeà atu òutou i te Âti-Mitiāna, e rave e taparahi, ¹⁸ ua haapeàpeà mai hoì rātou ia òutou i ta rātou mau rāveà haavare, i ta rātou i haavare iho nei ia òutou i te parau i Peora ra, e i te parau i te vahine ra ia Totipi, to rātou ra tuahine, te tamahine a te hoê tāvana i Mitiāna, i tei taparahihia i te tau mai pohe ra, no te hara i Peora ra.

Te piti o te tāpaòraa iòa o te tamarii Ìteraèra

26 ¹ E i muri aè i taua mai pohe ra, ua parau mai ra Iehova ia Mōte rāua o Èreatara a Àrona tahuà ra, nā ô mai ra: ² A taiò na i te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra i te rahi, o tei tae i te taau hoê o te matahiti e tei tiàhara atu, e àti noa aè te ùtuafare atoà o to rātou mau metua ra, o tē tià ia haere i te tamaì i roto ia Ìteraèra nei. ³ Ua parau iho ra Mōte rāua o Èreatara tahuà ia rātou, i te vāhi pāpū io Moapi, i te pae Ioritāna, i te vāhi i fāito ia Ierito ra, nā ô atu ra: ⁴ O tei tae i te taau hoê o te matahiti e tei tiàhara atu ta òutou e rave, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra, e taua mau tamarii a Ìteraèra o tei haere mai mai Àifiti mai ra.

⁵ O Reupena ia, e matahiapo na Ìteraèra. E ta Reupena tamarii teie ia: ta Hanota ra, o te fētii Âti-Hānota ia; ta Paru ra, o te fētii Âti-Paru ia; ⁶ ta Hēterona ra, o te fētii Âti-Heterona ia; ta Tāremi ra, o te fētii Âti-Taremi ia. ⁷ O nā fētii Âti-Reupena eie: o te feiā i taiòhia i

roto ia rātou ra, e maha ia àhuru e toru tiàhapa i te tautani, e hitu hoì hānere, e toru àhuru. ⁸ O ta Paru tamarii: o Èriapa ia. ⁹ E ta Èriapa puè tamarii: o Nemuera ia, e o Tatana, e o Àpirama. O nā taata iò a itea, teie o Tatana, e teie o Àpirama, i roto i te âmuiraa ra, o tei mārō mai ia Mōte rāua o Àrona i te pupu o Tōra ra, a faaoôo ai rātou ia Iehova ra; ¹⁰ a hāmama ai te fenua i tana vaha, a horomii ai ia rātou ra; e pohe iho ra te reira pupu, pau iho ra Tōra e nā taata e piti hānere e pae àhuru i te auahi: riro atu ra rātou ei hiòraa. ¹¹ Aita rā te tamarii a Tōra i pohe.

¹² E nā tamarii a Timeona i to rātou ra mau fētii: ta Nemuera ra, o te fētii Âti-Nemuera ia; ta Iamina ra, o te fētii Âti-Iamina ia; ta Iatina ra, o te fētii Âti-Iatina ia; ¹³ ta Tērā ra, o te fētii Âti-Tērā ia; ta Taura ra, o te fētii Âti-Taura ia. ¹⁴ O nā fētii Âti-Timeona eie: e piti ia àhuru i te tautani, e piti hoì hānere.

¹⁵ E te mau tamarii a Tatā i to rātou ra mau fētii: ta Tēfona ra, o te fētii Âti-Tefona ia; ta Hātai ra, o te fētii Âti-Hātai ia; ta Tuni ra, o te fētii Âti-Tuni ia; ¹⁶ ta Ôtini ra, o te fētii Âti-Ôtini ia; ta Èri ra, o te fētii ia o te Âti-Èri ia; ¹⁷ ta Àroti ra, o te fētii Âti-Àroti ia; ta Àreri ra, o te fētii Âti-Àreri ia. ¹⁸ O nā fētii tamarii a Tatā ia, i tei taiòhia i roto ia rātou ra, e maha ia àhuru i te tautani e pae hānere.

¹⁹ E ta Iuta ra mau tamarii o Èrā ia, e o Ònana; pohe iho ra Èra rāua Ònana i te fenua ra i Tanaana. ²⁰ O ta Iuta ra mau tamarii i to rātou ra mau fētii: ta Tera ra, o te fētii Âti-Tera ia; ta Fāreta ra, o te fētii Âti-Fāreta ia; ta Tērā ra, o te fētii Âti-Tērā ia. ²¹ E ta Fāreta mau tamarii ra: ta Hēterona ra, o te fētii Âti-Heterona ia; ta Hāmura ra, o te fētii Âti-Hamura ia. ²² O nā fētii eie o Iuta i tei taiòhia i roto ia rātou: e hitu àhuru e ono tiàhapa i te tautani, e pae hānere.

²³ E ta Ìtatara ra mau tamarii i to rātou ra mau fētii: ta Torā ra, o te fētii Âti-Torā ia; ta Pua ra, o te fētii Âti-Pua ia; ²⁴ ta Iatupa ra, o te fētii Âti-Iatupa ia; ta Timirona ra, o te fētii Âti-Timirona ia. ²⁵ O nā fētii o Ìtatara ra eie, i tei taiòhia i roto ia rātou: e ono ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani, e toru hānere.

²⁶ E ta Tepuruna mau tamarii i to rātou ra mau fētii: ta Tereta ra, o te fētii Âti-Tereta ia; ta Èrona ra, o te fētii Âti-Èrona ia; ta Iareèra ra, o te fētii Âti-Iareèra ia. ²⁷ O nā fētii Âti-Tepuruna ra eie, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e ono ia àhuru i te tautani, e pae hānere.

²⁸ E te mau tamarii a Iotēfa i to rātou ra mau fētii o Manate ia, e o Èferaima. ²⁹ O ta Manate ra tamarii: ta Mātira ra, o te fētii Âti-Mātira ia. Fānau aè ra ta Mātira o Tireata ia; ta Tireata ra, o te fētii Âti-Tireata ia. ³⁰ Teie nā tamarii a Tireata ra: ta Ieètera ra, o te fētii Âti-Ieètera ia; ta Hērēta ra, o te fētii Âti-Hērēta ia; ³¹ ta Àtēriera ra, o te fētii Âti-Àtēriera ia; ta Tetema ra, o te fētii Âti-Tetema ia; ³² ta Temita ra, o te fētii Âti-Temita ia; ta Heferi ra, o te fētii Âti-Heferi ia. ³³ Aita a Terofehata a Heferi ra tamarii tamaroa, e tamahine rā. Teie hoì te iòa o nā tamahine a Terofehata ra: o Mahara ia, e o Noa, e o Hotera, e o Mireta, e o Tīreta. ³⁴ O nā fētii o Manate ia, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e pae ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e hitu hānere.

³⁵ Teie nā tamarii a Èferaima i to rātou ra mau fētii: ta Tutera ra, o te fētii Âti-Tutera ia; ta Petera ra, o te fētii Âti-Petera ia; ta Tahana ra, o te fētii Âti-Tahana ia. ³⁶ Teie hoì nā tamarii a Tutera: ta Èrana ra, o te fētii Âti-Èrana ia. ³⁷ O nā fētii eie o nā tamarii a Èferaima ra, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e toru ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, e pae hānere. O ta Iotēfa ia mau tamarii i to rātou ra mau fētii.

³⁸ Ta Peniamina ra mau tamarii i to rātou ra mau fētii: ta Pērā ra, o te fētii Âti-Pērā ia; ta Àtepera ra, o te fētii Âti-Àtepera ia; ta Àhirona ra, o te fētii Âti-Àhirona ia; ³⁹ ta Tūfama ra, o te fētii Âti-Tūfama ia; ta Hufama ra, o te fētii Âti-Hufama ia. ⁴⁰ Nā tamarii a Pērā ra: o Àrata ia, e o Nāamana; ta Àrata ra, o te fētii Âti-Àrata ia; ta Nāamana ra, o te fētii Âti-Nāamana ia. ⁴¹ O nā tamarii a Peniamina ra eie, i to rātou ra mau fētii, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e maha ia àhuru e pae tiàhapa i te tautani, e ono hānere.

⁴² Teie nā tamarii a Tana ra i to rātou ra mau fētii: ta Tuama ra, o te fētii Âti-Tuama ia. O nā fētii eie o Tana ra, i to rātou ra mau

ùtuafare. ⁴³ Nā fētii Âti-Tuama atoà ra, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e ono ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani, e maha hānere.

⁴⁴ Te tamarii a Àtera ra i to rātou ra mau fētii: ta Ìmena ra, o te fētii Âti-Ìmena ia; ta Ìtui ra, o te fētii Âti-Ìtui ia; ta Peria ra, o te fētii Âti-Peria ia; ⁴⁵ ta te mau tamarii a Peria ra: ta Hepera ra, o te fētii Âti-Hepera ia; ta Maretiera ra, o te fētii Âti-Maretiera ia. ⁴⁶ E te iòà o te tamahine a Àtera ra, o Tera ia. ⁴⁷ O nā fētii eie o nā tamarii a Àtera ra, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e pae ia àhuru e toru tiàhapa i te tautani, e maha hānere.

⁴⁸ Te tamarii a Nafatari i to rātou ra mau fētii: ta Iateèra ra, o te fētii Âti-Iateèra ia; ta Tūni ra, o te fētii Âti-Tūni ia; ⁴⁹ ta Iētērā ra, o te fētii Âti-Iētēra ia; ta Terema ra, o te fētii Âti-Terema ia. ⁵⁰ O nā fētii eie o Nafatari i to rātou ra mau ùtuafare, i tei taiòhia i roto ia rātou ra: e maha ia àhuru e pae tiàhapa i te tautani, e maha hānere.

⁵¹ O taua feiā i taiòhia ra teie i te tamarii a Ìteraèra ra: e ono hānere hoê tiàhapa i te tautani, e hitu hānere, e toru àhuru.

Te faanahoraa no te tufa i te fenua tapu

⁵² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁵³ E tufahia te fenua nei no rātou ei pārahiraa, e haapaò ā i te rahiraa o te iòà ia taiò ra. ⁵⁴ E feiā rahi ra, ia rahi ia maa fenua ta òe e hōpoi atu, e e feiā iti ra, ia iti ia maa fenua ta òe e hōpoi atu; e faaauhia to te taata atoà ra maa fenua i hōpoi atu i tei taiòhia io na ra. ⁵⁵ E tufa-terero-hia rā taua mau fenua nei; e haapaò ā i te iòà o te mau ôpū o to rātou ra mau metua a mau ai rātou ra i to rātou fenua. ⁵⁶ E haapaò ā i te terero a tufa ai i te fenua, i ta te pupu rahi e ta te pupu iti.

Te piti o te tāpaòraa iòà o te Âti-Revi

⁵⁷ Teie to te Âti-Revi i taiòhia i to rātou ra mau fētii: ta Teretona ra, o te fētii Âti-Teretona ia; ta Tohata ra, o te fētii Âti-Tohata ia; ta Merari ra, o te fētii Âti-Merari ia. ⁵⁸ Teie nā fētii Âti-Revi ra: te fētii Âti-Ripeni ra, e te fētii Âti-Heperona ra, e te fētii Âti-Mahari ra, e te fētii Âti-Muti ra, e te fētii Âti-Tōra ra. Fānau aè ra ta Tohata,

o Àmerama. ⁵⁹ E ta Àmerama ra vahine i te iòà, o Iotepeta ia, e tamahine na Revi, ta Revi i fānau i Àifiti ra; fānau aè ra ta na ia Àmerama, o Àarona ia, e o Mōte, e to rāua tuahine o Miriāma. ⁶⁰ Fānau aè ra ta Àarona ra, o Natapa ia, e o Àpihu, e o Èreatara, e o Ìtamara ra. ⁶¹ E pohe iho ra Natapa rāua o Àpihu ia rāua i hōpoi i te auahi noa ia Iehova ra.

⁶² E tei taiòhia i roto ia rātou ra, hoê taau ia e toru tiàhapa i te tautani, e tamaroa anaè o tei tae i te marama hoê ra e rahi noa atu, aore aè ra hoì rātou i taiòhia i roto i te tamarii atoà a Ìteraèra ra, no te mea aita a rātou tufaa fenua i hō-mai-hia mai i roto i te tamarii a Ìteraèra ra.

Te pūòhuraa o te tāpaòraa iòà

⁶³ O te feiā teie i taiòhia e Mōte rāua o Èreatara tahuà ra, o tei taiò i te tamarii a Ìteraèra i te vāhi atoà io Moapi ra, i te tahi pae Ioritāna, i fāito ia Ierito ra. ⁶⁴ E aore roa te hoê taata ta Mōte rāua o Àarona i taiò, a taiò ai rāua i te tamarii a Ìteraèra i te mētēpara ra o Tinai i roto i taua feiā ra. ⁶⁵ Ua parau na hoì Iehova ia rātou e: «E pohe mau rātou i te mētēpara nei.» Aore roa te hoê o rātou i toe, maori rā o Iotua a Nuna ra, e o Tārepa a Iefune ra.

Te tiàraa tufaa âià o te vahine

27 ¹ Ua haere mai ra nā tamahine a Terofehata, a Heferi, a Tireata, a Mātira, a Manate ra, i te mau fētii o Manate ra, a Iotēfa. Teie hoì te iòà o taua mau tamahine ra: o Mahara, e o Noa, e o Hotera, e o Mireta, e o Tīreta. ² Ua tià mai ra rātou i mua i te aro o Mōte, e i mua i te aro o Èreatara tahuà ra, e i mua atoà i te aro o te feiā rarahi o te âmuiraa atoà ra, i te ùputa o te Tiàhapa Âmuiraa ra, e ua parau mai ra: ³ I pohe to mātou metua tāne i te mētēpara, aore rā o ia i roto i taua feiā i âmui atoà i te pupu o Tōra ra e mārō ia Iehova ra: i pohe rā o ia i ta na iho ra hara, e aita a ana e tamarii tamaroa. ⁴ E aha e haamoèhia ai te iòà o to mātou metua tāne i to na ra fētii, i te mea aore a ana e tamarii tamaroa? Hō mai i te tahi tufaa no mātou i roto i te mau taeàè o to mātou metua ra!

⁵ Ua hōpoi aè ra Mōte i ta na parau na rātou ra i mua i te aro o Iehova.

⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ⁷ E parau-tià ta te mau tamahine a Terofehata. E hōpoi ā òe i te tahi tufaa no rātou i roto i te mau taeaè o to rātou ra metua tāne; e ruri òe i te tufaa o to rātou ra metua tāne no rātou. ⁸ E parau atu hoì òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: Ia pohe te taata ra, e aita a ana e tamaiti, e ruri òutou i to na tufaa no te tamahine. ⁹ E aita a ana e tamahine ra, e hōpoi òutou i to na tufaa no to na ra mau taeaè i reira. ¹⁰ E aita o na e taeaè ra, e hōpoi òutou i to na tufaa no te mau taeaè o to na ra metua tāne. ¹¹ E aita o to na ra metua tāne e taeaè ra, e hōpoi òutou i to na tufaa no tei piri hua mai ia na i to na ra fētii: e no na atu ra taua tufaa ra. E ei ture haapaòraa teie na te tamarii a Ìteraèra, o ta Iehova ia i parau mai ia Mōte ra.

Na Iotua e mono ia Mōte

¹² Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A haere òe i nià i te mouà nei i Àparima, e hiò i te fenua ta ù e hōroà no te tamarii a Ìteraèra nei. ¹³ E ia ìte òe i te reira ra, e âmui-atoà-hia òe i to òe ra nūnaa, mai to tuaana ra mai ia Àrona i âmui-atoà-hia i to na ra nūnaa; ¹⁴ e haapaò òre hoì ta òrua i te mētēpara ra i Tīna, i te mārōraa a te âmuiraa ra, i te faatura òre ia ù i mua ia rātou i te pape ra; oia taua pape ra o Meripa i Tāteta, i te mētēpara ra i Tīna.

¹⁵ Ua parau atu ra Mōte ia Iehova, nā ô atu ra: ¹⁶ E tuu òe, e Iehova, e te Atua o te mau vārua o te taata atoà ra, i te hoê taata i nià iho i teie nei âmuiraa, ¹⁷ ia haere o ia i rāpae e ia hoì mai i roto i mua ia rātou, ei aratai hoì ia rātou i rāpae, e ei faahoì mai ia rātou i roto; ia òre hoì ia riro te âmuiraa o Iehova ra mai te nana māmoe aore e tiaì ra.

¹⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: A rave ia Iotua a Nuna ra, e taata ia tei roto ia na te vārua, e tuu hoì òe i to rima i nià iho ia na. ¹⁹ E tuu òe ia na i mua ia Èreatara tahuà ra, e i mua i te âmuiraa atoà ra, a poroì atu ai òe ia na i mua i to rātou aro. ²⁰ E tuu hoì òe i te tahi

pae i te tura no òe ra i nià ia na, ia faaroo te âmuiraa tamarii atoà a Ìteraèra ra ia na. ²¹ E tià hoì o ia i mua i te aro o Èreatara tahuà ra, e na na e ui i te parau na na i mua i te aro o Iehova i te Ùrima ra; tei ia na te parau e tae ai rātou i rāpae, e tei ia na hoì te parau e haere mai ai rātou i roto; o ia e te tamarii atoà a Ìteraèra, te âmuiraa atoà ra e àti noa aè. ²² Ua nā reira hoì Mōte i ta Iehova i parau mai ia na ra. Ua rave hoì o ia ia Iotua, e ua tuu ia na i mua ia Èreatara tahuà ra, e i mua atoà i te âmuiraa atoà ra. ²³ Ua tuu atu ra hoì i tana rima i nià ia na, e ua poroì hoì ia na, ta Iehova i parau mai i te vaha o Mōte ra.

Te faanahoraa no te mau tūtia no te mahana tātaìtahi

28 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia rātou: E haapaò ā òutou i ta ù mau tūtia, e ta ù māa ei tūtia tāauahi hauà noànoà ra na ù, e hōpoi mai ia ia ù nei i te tau i haapaòhia ra. ³ E parau atu òe ia rātou: Teie te tūtia tāauahi ta òutou e hōpoi ia Iehova ra: E puè fanauà māmoe matahiti hoê e te maau òre e piti, i terā mahana, i terā mahana, ei tūtia tāauahi tāmāu ia. ⁴ Te hoê fanauà māmoe ra, ei te poìpoì òutou e hōpoi ai, e te tahi fanauà māmoe, ei te ahiahi òutou e hōpoi ai; ⁵ hoê hoì ômera faraoa i ânoìhia i te hinu ôrive âpī, hoê tuata hīnā, ei tūtia àmu. ⁶ E tūtia tāauahi tāmāu ia i faatupuhia i te mouà ra i Tinai; ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra. ⁷ E te tūtia inu no te reira ra, hoê tuata hīnā to te fanauà māmoe hoê ra; ei te vāhi moà ra e nīnīhia ai te uaina i mua ia Iehova, ei tūtia inu. ⁸ E te tahi fanauà māmoe ra, ei te ahiahi òutou e hōpoi ai; e hōpoi hoì òutou i te tūtia àmu, e te tūtia inu mai tei te poìpoì ra, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra.

No te mahana tāpati

⁹ Âreà i te mahana tāpati ra, e tātaìpiti ia fanauà māmoe ia hōpoi, ei matahiti hoê ā, e te maau òre, ia piti ômera faraoa i ânoìhia i te hinu ei tūtia àmu, e to reira tūtia inu. ¹⁰ O te tūtia tāauahi teie no te

mau tāpati atoà ra, e taa ê ā te tūtia tāauahi tāmau ra, e to reira hoì tūtia inu.

No te mahana matamua o te âvaè

¹¹ E ia tae i te marama âpī ra, e hōpoi òutou i te tūtia tāauahi na Iehova: e piti puaatoro oni âpī, hoê māmoe oni, e hitu hoì fanauà māmoe matahiti hoê e te maau òre; ¹² e toru hoì ômera faraoa i ânoìhia i te hinu ôrive, i te puaatoro oni hoê ra, ei tūtia àmu; e piti hoì ômera faraoa i ânoìhia i te hinu ôrive, i te māmoe oni hoê ra, ei tūtia àmu; ¹³ e hoê hoì ômera faraoa i ânoìhia i te hinu ôrive, i te fanauà māmoe hoê ra, ei tūtia àmu, ei tūtia tāauahi hauà noànoà, ei tūtia tāauahihia na Iehova ra. ¹⁴ E te mau tūtia inu no te reira ra, ei âfa hīnā i te puaatoro oni hoê ra, hoê hoì tufaa hīnā i tufa-toru-hia ra, i te māmoe oni hoê ra, e te hoê tuata hīnā uaina i te fanauà māmoe hoê ra. O te tūtia tāauahi ia teie no te mau marama atoà e hope roa aè te mau marama o te matahiti ra; ¹⁵ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara e hōpoihoa ia Iehova ra, e te tūtia tāauahi tāmau atoà, e to na atoà ra tūtia inu.

No te ôroà Pāta

¹⁶ E ia tae i te ruì hoê àhuru mā maha i te marama matamua ra, o te Pāta ia na Iehova.

¹⁷ E te àhuru mā pae o te ruì i taua marama ra, o te ôroà ra ia. E ruì hitu i te àmuraa i te pāne faahōpue òre. ¹⁸ O te mahana matamua ra, e âpooraa moà ia: eiaha roa òutou e rave i te òhipa i reira. ¹⁹ E hōpoi rā òutou i e piti puaatoro oni âpī, hoê hoì māmoe oni, e hitu hoì fanauà māmoe matahiti hoê; ei mea maau òre anaè, ei tūtia tāauahi na Iehova; ²⁰ e te tūtia àmu no te reira ra, ei faraoa ia i ânoìhia i te hinu ôrive; e toru ômera ta òutou e hōpoi no te puaatoro oni hoê, e piti hoì ômera no te māmoe oni; ²¹ hoê hoì ômera e rave mai no te fanauà māmoe hoê, e àti noa aè taua nā fanauà māmoe e hitu ra, ²² hoê hoì puaaniho tūtia no te hara, ei tāraèhara na òutou. ²³ Hōpoi òutou i teie e te tūtia tāauahi no te poi poi atoà ra, e tūtia tāauahi hoì

te reira ra. ²⁴ E nā reira òutou i te hōpoi i te māa no te tūtia tāauahi i te mau mahana atoà e hope roa aè nā mahana e hitu ra, ei mea hauà noànoà na Iehova. O te reira, e te tūtia tāauahi tāmāu atoà ra, e to reira hoì tūtia inu i te hōpoi-atoà-raa. ²⁵ E ia tae i te ruì hitu ra, ei âpooraa moà ta òutou: eiaha roa òutou e rave i te òhipa i reira.

No te ôroà o te mau Hepetoma

²⁶ E ia tae atoà i te mahana oho matamua ra, ia hōpoi mai òutou i ta òutou tūtia àmu âpī ia Iehova ra, ia hope nā hepetoma e hitu no òutou ra, ei âpooraa moà ta òutou: eiaha roa hoì òutou e rave i te òhipa i reira. ²⁷ E hōpoi rā òutou i te hoê tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova, e piti puaatoro oni, hoê hoì māmoe oni, e hitu hoì fanauà māmoe matahiti hoê ra; ²⁸ e to te reira hoì tūtia àmu ei faraoa ia i ânoìhia i te hinu ôrive, e toru ia ômera i te puaatoro oni hoê ra, e piti hoì ômera i te māmoe oni hoê, ²⁹ hoê hoì ômera i te fanauà māmoe hoê, e hope noa aè taua nā fanauà māmoe e hitu ra; ³⁰ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara na òutou. ³¹ O te reira ta òutou e hōpoi, e to reira hoì mau tūtia inu, eiaha roa hoì ei maau; e te tūtia tāauahi tāmāu, e to reira hoì tūtia àmu atoà ra.

No te mahana matamua o te hitu o te âvaè

29 ¹ Ia tae i te hitu o te marama ra, i te mahana matamua o taua marama ra, e âpooraa moà ta òutou: eiaha roa òutou e rave i te òhipa i reira. E mahana faaòtoraa pū ia na òutou. ² E hōpoi hoì òutou i te puaatoro oni hoê, e te māmoe oni hoê, e te fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre e hitu ra, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova; ³ e to reira hoì tūtia àmu ei faraoa ia i ânoìhia i te hinu ôrive, ia toru ômera to te puaatoro oni, ia piti hoì to te māmoe oni, ⁴ hoê hoì ômera to te fanauà māmoe hoê, e hope noa aè taua nā fanauà māmoe e hitu ra. ⁵ Hoê hoì puaaniho tūtia no te hara, ei tārāhara na òutou, ⁶ e te tūtia tāauahi no te marama âpī atoà ra, e to reira hoì mau tūtia àmu, e te tūtia tāauahi no te mau mahana atoà ra, e to reira

hoì tūtia àmu, e to reira hoì tūtia inu, mai tei haapaðhia ra, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova ra.

No te mahana o te Tāraèhara

⁷ E ia tae i te àhuru o te mahana hitu ra, ei âpoora moà ta òutou: e faahaèhaa hoì òutou ia òutou iho, e eiaha òutou e rave i te òhipa i reira. ⁸ E hōpoi rā òutou i te puaatoro oni hoê, e te māmoe oni hoê, e te fanauà māmoe matahiti hoê e hitu ra, ei maau òre anaè ā, ei tūtia tāauahi hauà noànoà na Iehova; ⁹ e to reira hoì tūtia àmu ei faraoa ia i ânoihia i te hinu ôrive, e toru ômera to te puaatoro oni, e piti hoì ômera to te māmoe oni, ¹⁰ hoê hoì ômera to te fanauà māmoe hoê, e hope noa àè taua nā fanauà māmoe e hitu ra; ¹¹ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; te taa ra te tūtia no te hara ei tāraèhara ra; e te tūtia tāauahi tāmāu ra, e to reira tūtia àmu, e to reira hoì mau tūtia inu.

No te ôroà o te mau Tiàhapa

¹² E ia tae i te mahana hoê àhuru mā pae i taua marama hitu ra, ei âpoora moà ta òutou: eiaha òutou e rave i te òhipa. Ei ôroà rā ta òutou e haapað na Iehova e ia ruì hitu àè. ¹³ E hōpoi hoì òutou i nā puaatoro oni hoê àhuru mā toru, e nā māmoe oni hoì e piti, e te fanauà māmoe matahiti hoê ra hoê àhuru mā maha; ei maau òre anaè ā; ei tūtia tāauahi hauà noànoà ei tūtia tāauahihia na Iehova ra; ¹⁴ e to reira hoì mau tūtia àmu ei faraoa ia i ânoihia i te hinu ôrive, e toru ômera to te puaatoro hoê, e hope noa àè taua nā puaatoro hoê àhuru mā toru ra, e piti hoì ômera to te māmoe oni hoê i taua nā māmoe oni e piti ra, ¹⁵ hoê hoì ômera to te fanauà māmoe hoê e hope noa àè taua nā fanauà māmoe hoê àhuru mā maha ra; ¹⁶ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara, e te tūtia tāauahi tāmāu atoà ra, e to reira hoì tūtia àmu, e to reira hoì tūtia inu.

¹⁷ E ia tae i te piti o te mahana ra, hoê àhuru mā piti a òutou puaatoro oni e hōpoi, e piti hoì māmoe oni, hoê àhuru mā maha fanauà māmoe matahiti hoê e te maau òre; ¹⁸ e to reira mau tūtia àmu, e to te reira hoì mau tūtia inu, to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e

to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ¹⁹ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; e te mau tūtia tāauahi tāmāu, e to te reira mau tūtia àmu, e to te reira mau tūtia inu.

²⁰ E ia tae i te toru o te mahana ra, ia hoê ia àhuru mā hoê i te puaatoro oni, e piti hoì māmoe oni, hoê àhuru mā maha fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre; ²¹ e to te reira hoì tūtia àmu, e to te reira mau tūtia inu, to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ²² hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; e te tūtia tāauahi tāmāu atoà ra, e to reira mau tūtia àmu, e to reira mau tūtia inu.

²³ E ia tae i te maha o te mahana ra, hoê àhuru ia puaatoro oni, e piti māmoe oni, hoê àhuru mā maha fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre, ²⁴ e to te reira tūtia àmu, e to te reira hoì mau tūtia inu, to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ²⁵ hoê hoì puaaniho no te tūtia hara, e te tūtia tāauahi tāmāu atoà ra, e to reira tūtia àmu, e to reira tūtia inu.

²⁶ E ia tae i te pae o te mahana ra, e iva ia puaatoro oni, e piti māmoe oni, hoê àhuru mā maha fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre, ²⁷ e to te reira tūtia àmu, e to te reira hoì mau tūtia inu, e to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ²⁸ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara, e te tūtia tāauahi tāmāu atoà ra, e to reira tūtia àmu, e to reira tūtia inu.

²⁹ E ia tae i te ono o te mahana ra, e vaù ia puaatoro oni, e piti māmoe oni, hoê àhuru mā maha fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre, ³⁰ e to te reira tūtia àmu, e to te reira hoì mau tūtia inu, to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ³¹ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; e te tūtia tāauahi tāmāu atoà ra, e to reira tūtia àmu, e to reira tūtia inu.

³² E ia tae i te hitu o te mahana ra, e hitu ia puaatoro oni, e piti māmoe oni, hoê àhuru mā maha fanauà māmoe matahiti hoê, e te maau òre, ³³ e to te reira tūtia àmu, e to te reira hoì mau tūtia inu, to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ³⁴ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; e te tūtia tāauahi tāmou atoà ra, e to reira tūtia àmu, e to reira tūtia inu.

³⁵ E ia tae i te vaù o te mahana ra, e faaearea ia no òutou: eiaha òutou e rave i te òhipa i reira. ³⁶ E hōpoi rā òutou i te puaatoro oni hoê, e te māmoe oni hoê, e te fanauà māmoe matahiti hoê e te maau òre e hitu, ei tūtia tāauahi hauà noànoà, ei tūtia tāauahihia na Iehova ra, ³⁷ e to te reira tūtia àmu, e to te reira hoì mau tūtia inu, to te mau puaatoro oni, e to te mau māmoe oni, e to te mau fanauà māmoe ra, e haapaò ia i te taiò ia taiòhia, mai tei faaìtehia ra; ³⁸ hoê hoì puaaniho ei tūtia no te hara; e te tūtia tāauahi tāmou atoà ra, e to reira tūtia àmu, e to reira tūtia inu.

³⁹ O te reira ta òutou e hōpoi ia Iehova ra i ta òutou mau ôroà i haapaòhia ra, o ta òutou ia tūtia tāauahi, e o ta òutou ia tūtia àmu, e o ta òutou ia tūtia inu, e o ta òutou ia tūtia no te maitaì, te taa ra ta òutou mau èuhe e ta òutou mau tūtia hōroà noa ra.

⁴⁰ E ua faaìte atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra i te mau parau atoà ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

Ture no te mau èuhe

30 ¹ Ua parau atu ra Mōte i te feiā rarahi i te mau ôpū i te tamarii a Ìteraèra, nā ô atu ra: Teie te parau ta Iehova i faaue mai ra.

² Ia èuhe te taata i te èuhe ia Iehova ra, e ia tapu hoì i te tapu haamau ia na iho, eiaha roa o ia e tāhemo i ta na parau; e rave o ia i te mau mea atoà ta to na vaha i parau ra.

³ E ia èuhe hoì te vahine i te èuhe ia Iehova ra, e ia haamau ia na iho, e tei roto ā o ia i te ùtuafare o tana metua tāne, e e vahine âpī, ⁴ e ia faaroo tana metua tāne i taua èuhe na na ra, e ta na parau haamau ia na iho ra, e ua faatià māmū noa taua metua tāne no na ra, ua mau

taua èuhe na na ra, e te mau parau atoà ta na i haafifi ia na iho ra, ua mau ia; ⁵ ia òre rā tana metua tāne ia faatià mai ia na i te mahana i ìte ai o ia ra, e òre roa ta na èuhe, e ta na mau parau ta na i haamau ia na iho ra, e mau; e na Iehova e faaòre mai i ta na hapa, no te mea na tana metua tāne o ia aore i faatià mai.

⁶ E èuhe ta te vahine tara tāne ra, e i parau tana vaha e, ua mau o ia i ta na iho parau, ⁷ e ìte aè ra tana tāne e ua faatià māmū noa o ia i te mahana i faaroo ai, ua mau roa ta na èuhe i reira, e te mau parau atoà ta na i haamau ia na iho ra, ua mau ia. ⁸ Ia òre rā tana tāne ia faatià mai i te mahana i ìte ai o ia ra, e faaòre o ia i taua èuhe na na ra, e te parau atoà ta to na vaha i parau ra, i ta na i haafifi ia na iho ra; e na Iehova e faaòre i ta na hapa. ⁹ Ârèa te èuhe a te vahine ìvi, e ta tei faataahia ra, i ta rātou i haafifi ia rātou iho ra, e mau ia ta rātou. ¹⁰ E ia èuhe te vahine i te pārahiraā i te ùtuafare o te tāne ra, e ia haafifi ia na iho i te fifi tapu ra, ¹¹ e ìte aè ra tana tāne, ua faatià māmū noa o ia, aore i faaòre i ta na parau, e mau ta na èuhe i reira, e te mau parau atoà ta na i haafifi ia na iho ra, e mau atoà ia; ¹² ua faaòre rā tana tāne i ta na parau i te mahana i ìte ai o ia ra, e òre roa te mau parau atoà no roto i to na vaha, i ta na ra èuhe, e to na fifi, e mau i reira, ua faaòrehia e tana tāne; e na Iehova e faaòre i ta na hapa. ¹³ Te mau èuhe atoà, e te mau tapu e mau ai o ia ia faahaèhaa ia na iho ra, e tià i tana tāne ia haamau, e tià hoì i tana tāne ia faaòre. ¹⁴ Ia māmū noa rā tana tāne, i terā mahana, i terā mahana; ua haamau o ia i te mau èuhe na na i reira, e ta na mau parau haafifi atoà e vai i nià ia na ra, ua haamau hoì o ia, no te mea ua faatià o ia i te mahana i ìte ai o ia ra, o ia i māmū noa ra. ¹⁵ Ua ìte ê na rā o ia i ta na mau èuhe, a nā muri ai o ia i te faaòre; ei nià ia na te utuà o te hara a taua vahine ra vai ai.

¹⁶ O nā haapaòraa eie a Iehova i parau mai ia Mōte ra, no te tāne e tana vahine, no te metua tāne e tana tamahine âpī e pārahi i roto i te fare o tana metua ra.

Te àrora a i to Mitiāna

31 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E tāhoo atu òe i te Âti-Mitiāna i te tamarii a Ìteraèra nei; e muri aè ra e âmui-atoà-hia atu òe i to òe ra nūnaa. ³ Ua parau atu ra Mōte i te mau taata ra, nā ô atu ra: A àhu na te tahi pae o òutou na i te àhu tamaì, a haere a àro ai i te Âti-Mitiāna, a tāhoo atu ai i te Âti-Mitiāna i te tāhoo a Iehova ra. ⁴ Hoê ôpū hoê tautani ta òutou e tuu i te tamaì, e àti noa aè te mau ôpū atoà i Ìteraèra nei. ⁵ Māitihia iho ra taihoê tautani i te ôpū hoê, no roto i te mau tautani atoà o Ìteraèra ra, hoê àhuru e piti tiàhapa i te tautani mā te mauhaa tamaì atoà. ⁶ Ua faaue atu ra Mōte ia rātou e haere i te tamaì, hoê ôpū hoê tautani e àti noa aè taua mau ôpū ra, e o Finehata a Èreatara tahuà atoà ra, e nā mauhaa moà ra, e nā pū i te rima ei faaòtoraa.

⁷ Tamaì atu ra rātou i te Âti-Mitiāna, i ta Iehova i faaue mai ia Mōte ra: hope roa aè ra te mau tāne i te pohe ia rātou. ⁸ E teie atoà nei hoì puè arii no Mitiāna, i te taparahi-atoà-raahia e rātou ra: o Èvi ia, e o Rētēma, e o Tūrī, e o Hura, e o Repa, nā arii toopae ia no Mitiāna; e ua taparahi atoà hoì rātou ia Paraama a Peora i te òè. ⁹ Riro mai nei te mau vahine e te mau tamarii atoà o Mitiāna ei tītī i te tamarii a Ìteraèra, pau roa mai ra hoì ta rātou puaatoro, e ta rātou mau nana ra, e ta rātou mau taoà ia rātou. ¹⁰ Tūtuì atu ra hoì rātou i to rātou mau òire, e te mau pare i pārahihia e rātou ra, i te auahi. ¹¹ Âreà to mau mea atoà i noaa ia rātou ra, te taoà e te taata, e te mau puaa atoà, i ravea mai ia e rātou. ¹² E ua hōpoi mai ra rātou i te tītī e te mau puaa, e te taoà pau ia Mōte, e ia Èreatara tahuà ra, e te âmuiraa tamarii atoà o Ìteraèra i te pūhapa i taua vāhi ātea io Moapi ra, i te tahi pae Ioritāna ia fāito i Ierito ra.

¹³ Haere atu ra Mōte, e o Èreatara tahuà, e te feiā rarahi o te âmuiraa atoà ra, e fārerei atu ia rātou i rāpaeàu mai i te pūhapa ra. ¹⁴ Riri atu ra Mōte i te feiā tōroà i taua nuu ra, i te mau raatira tautani e te mau raatira hānere, mai te tamaì mai ra. ¹⁵ Ua parau atu ra Mōte ia rātou: E aha òutou i faaora ai i te mau vahine? ¹⁶ Inaha, na rātou i hara ai te

tamarii a Ìteraèra ia Iehova, i te parau a Paraama ra i Peora ra; roohia iho ra te âmuiraa o Iehova i te maì pohe. ¹⁷ E tenā na, e taparahi i te mau tamarii tamaroa atoà i roto i te mau tamarii na, e taparahi atoà hoì i te mau vahine i ìte i te tāne ra; ¹⁸ âreà i te tamarii tamahine aore i ìte i te tāne ra, e faaora ia no òutou iho. ¹⁹ E pārahi hoì òutou i rāpaeàu i te pūhapa nei, e ia ruì hitu aè; e o tei pohe ia na te taata ra, e o tei rave hoì i te taata pohe, e tāmā ia ia na iho ia tae i te ruì toru, e ia tae hoì i te ruì hitu — òutou e ta òutou mau tītī. ²⁰ E te mau àhu atoà ra, e te mau taoà ìri ra, e te taoà huruhuru puaaniho ra, e te rāau, e tāmā atoà òutou i te reira.

²¹ Ua parau atu ra te tahuà ra o Èreatara i te mau taata mai te tamaì mai ra: Teie te haapaòraa i te ture ta Iehova i parau mai ia Mōte ra. ²² O te àuro, e te ârio, e te veo, e te âuri, e te pitira, e te tāpau, ²³ o tē òre e pau i te auahi ra, e tuu ia òutou i roto i te auahi, e e mā ia i reira, e tāmāhia rā i te pape tāmā ra; e tē òre e tià ia tuu i te auahi ra, e tuu òutou i te reira i te pape. ²⁴ E uhi hoì òutou i to òutou àhu ia tae i te ruì hitu ra, a mā atu ai; e i muri aè, e tae mai ia òutou i roto i te pūhapa nei.

Te ôpereraa i te taoà no te pau

²⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ²⁶ A taiò na òe i te mau mea atoà no te pau ra, o te taata, e te mau puaa atoà; òe e o Èreatara tahuà ra, e te feiā rarahi metua no te âmuiraa nei. ²⁷ A tufa ai i te mau mea atoà no te pau ra, ia piti aè tufaa, ta te feiā i haere i te tamaì e ua àro ra, e ta te âmuiraa atoà ra: ²⁸ a rave ai òe i te taoà àufau na Iehova no roto i te tufaa a te feiā i haere i te tamaì, e pae hānere ra, hoê a òe e rave ei taoà àufau, i to te taata, e to te puaatoro, e to te âtini, e to te māmoe; ²⁹ a hōpoi atu ai i te reira no roto i ta rātou ra paeàu ia Èreatara tahuà ra, ei tūtia hōpoi i nià na Iehova. ³⁰ E ta te tamarii a Ìteraèra tufaa, tātaihoê i te pae i te àhuru ta òe e rave mai, i to te taata, e to te puaatoro, e to te âtini, e to te māmoe, e to te mau manu atoà ra, a hōpoi atu ai i te mau Âti-Revi, tei ia rātou te haapaòraa i te tētene o Iehova ra. ³¹ Ua nā reira hoì Mōte rāua o

Èreatara tahuà, i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra. ³² E taua taoà i pau ra, i tei toe i ta te mau taata tamaì i rave mai ra, e ono ia hānere e hitu àhuru e pae tiàhapa i te tautani i te māmoe, ³³ e hitu àhuru e piti tiàhapa i te tautani i te puaatoro, ³⁴ e ono hoì àhuru mā hoê i te tautani i te âtini, ³⁵ e toru hoì àhuru e piti tiàhapa i te tautani i te taata, e vahine anaè ia aore ā i ìte i te tāne.

³⁶ E te hoê âfa ra, i te tufaa a te feiā i haere i te tamaì ra, e toru ia hānere e toru àhuru mā hitu i te tautani, e pae hānere i te māmoe, ia taiò ra, ³⁷ e te taoà àufau na Iehova i taua mau māmoe ra, e ono ia hānere, e hitu àhuru, e pae tiàhapa ra; ³⁸ e te mau puaatoro ra, e toru ia àhuru e ono tiàhapa i te tautani, e te taoà àufau na Iehova no roto i te reira ra, e hitu ia àhuru e mā piti; ³⁹ e te mau âtini ra, e toru ia àhuru i te tautani, e pae hānere, e te taoà àufau na Iehova no roto i te reira ra, e ono ia àhuru hoê tiàhapa; ⁴⁰ e te mau taata ra, hoê ia àhuru mā ono i te tautani, e te taoà àufau na Iehova no roto ia rātou ra, e toru ia àhuru e mā piti. ⁴¹ Ua hōpoi atu ra Mōte i taua taoà àufau ra, i te tūtia hōpoi i nià a Iehova ra ia Èreatara tahuà ra, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

⁴² E to te tufaa a te tamarii a Ìteraèra ra, ta Mōte i rave i te feiā i haere i te tamaì ra, ⁴³ i te tufaa a te âmuiraa, e toru hānere e toru àhuru mā hitu i te tautani, e pae hānere i te māmoe, ⁴⁴ e toru àhuru e ono tiàhapa i te tautani i te puaatoro, ⁴⁵ e toru hoì àhuru i te tautani, e pae hānere i te âtini, ⁴⁶ hoê àhuru hoì mā ono i te tautani i te taata. ⁴⁷ To taua tufaa a te tamarii a Ìteraèra, ua rave iho ra Mōte i to te reira atoà, taihoê i te pae i te àhuru, i to te taata, e to te mau manu, e ua tuu atu ra i te Âti-Revi ra, tei ia rātou te haapaòraa i te tētene o Iehova ra, i ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

Te pūpūraa tūtia na te Atua

⁴⁸ Ua haere mai ra te mau raatira tautani no taua nuu ra, te mau raatira tautani, e te mau raatira hānere ia Mōte ra. ⁴⁹ E ua parau mai ra rātou ia Mōte: I taiò na to mau tāvini i te mau taata tamaì i raro aè ia mātou nei: e aore roa te hoê o mātou nei i riro. ⁵⁰ E i teie nei, i

hōpoi mai nei mātou i te tahi tūtia na Iehova i tei noaa ia mātou ra, i te taoà àuro ra, i te fifi, e te tāpeà, e te tāpeà rima, e te poe, e te tātia, ei tāraèhara na mātou i mua i te aro o Iehova. ⁵¹ Ua rave atu ra Mōte rāua o Èreatara tahuà i ta rātou àuro, i taua mau taoà àuro i hāmanihia ra. ⁵² E te rahi o taua àuro atoà ra i te tūtia hōpoi i nià a te mau raatira tautani, e te mau raatira hānere, i hōpoi na Iehova ra, hoê ia àhuru e mā ono i te tautani, e hitu hānere, e pae àhuru i te tētera. ⁵³ O ta te mau taata tamaì ia i noaa, o te taata o ta na, o te taata o ta na. ⁵⁴ Ua rave iho ra Mōte rāua o Èreatara tahuà ra, i taua àuro a te mau raatira tautani, e te mau raatira hānere ra, e ua hōpoi atu ra i roto i te Tiàhapa Âmuiraa, ei manaòraa i te tamarii a Ìteraèra i mua i te aro o Iehova ra.

Nā ôpū e toru i te pārahiraa i te hitià-o-te-rā i Ioritāna

32 ¹ E puua rahi roa ta te tamarii a Reupena, e ta te tamarii a Tatā ra. E ìte aè ra rātou i te fenua ra o Iatēra, e te fenua ra o Tireata, e inaha, e vāhi maitaì no te puua. ² Ua haere mai ra te tamarii a Tatā, e te tamarii a Reupena, ua parau mai ra ia Mōte, rāua o Èreatara tahuà ra, e te feiā rarahi atoà o te âmuiraa ra, nā ô mai ra: ³ Te fenua ra o Àtarota, e o Tipona, e o Iatēra, e o Nimerā, e o Hetepona, e o Èreare, e o Tepama, e o Nepo, e o Peona hoì, ⁴ te fenua, i pau iho nei ia Iehova i mua i te aro o te âmuiraa a Ìteraèra nei, e fenua maitaì no te puua; e e puua hoì ta to mau tāvini nei. ⁵ E i teie nei, ia tiàhia mai mātou e òe ra, ia hōroàhia mai taua fenua nei no to mau tāvini ei pārahiraa; e eiaha mātou ia tae i te tahi pae Ioritāna nei.

⁶ Ua parau atu ra Mōte i te mau tamarii a Tatā, e te mau tamarii a Reupena ra: O to òutou mau taeà ānei tē haere i te tamaì, e e pārahi noa òutou i ô nei? ⁷ E aha òutou i faataiā ai i te tamarii a Ìteraèra i te haereà i te fenua i hōroàhia mai e Iehova no rātou ra? ⁸ I nā reira hoì to òutou na mau metua, ia ù i tonono ia rātou mai Tateta-Parenea atu e hiò i te fenua ra. ⁹ Tae atu ra hoì rātou i te peho ra o Ètetora, e ìte aè ra rātou i taua fenua ra, ua faataiā mai ra rātou i te tamarii a Ìteraèra, e aore roa aè ra rātou e tae i te fenua ta Iehova i hōroà mai no rātou

ra. ¹⁰ Tupu iho ra te riri o Iehova i taua mahana ra, e ua tapu iho ra o ia, nā ô aè ra: ¹¹ «E òre roa te hoê o te mau taata mai Àifiti mai ra, i tei tae i te taau hoê o te matahiti, e tei tiàhara atu, e ìte i te fenua ta ù i tapu atu ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa ra, e e hōroà no rātou; no te mea aore rātou i pee hua mai ia ù ra ¹² — maori rā o Tārepa a Iefune Âti-Teniti ra, e o Iotua a Nuna ra, no te mea ua pee hua rāua ia Iehova ra.» ¹³ Tupu iho ra te riri o Iehova ia Ìteraèra, vaiiho iho ra o ia ia rātou ia haere noa na i roto i te mētēpara, e a maha aè ra àhururaa i te matahiti, e hope roa aè ra te reira uì i te pohe, i tei faatupu i te parau ìno i mua i te aro o Iehova ra. ¹⁴ E inaha, tupu aè nei òutou ei mono i to òutou hui metua ra, ei uì taata rave hara, ei faarahi i te riri o Iehova ia Ìteraèra! ¹⁵ Ia fāriu ê hoì òutou ia na, e vaiiho faahou ā o ia ia Ìteraèra i roto i te mētēpara, e pau iho ra teie feiā i te pohe ia òutou!

¹⁶ Ua haafātata mai ra rātou i pihai iho ia na, e ua nā ô mai ra: E âua mātou i te âua i ô nei no ta mātou mau puua, e faatiā mātou i te òire no ta mātou tamarii; ¹⁷ âreà mātou, e haere ia mātou mā te mauhaa tamaì atoà nā mua i te tamarii a Ìteraèra, e tae noa atu rātou i to rātou ra vāhi; e pārahi noa ta mātou mau tamarii i roto i te mau òire i âuahia ra, no te taata hoì o taua fenua nei. ¹⁸ E òre mātou e hoì vave i to mātou ra mau ùtuafare, ia noaa rā ta te tamarii atoà a Ìteraèra ra fenua; ¹⁹ e òre hoì mātou e pārahi atoà i roto ia rātou i terā pae Ioritāna, ia riro mai ta mātou tufaa i teie pae Ioritāna, i te pae i te hitiā-o-te-rā nei. ²⁰ Ua parau atu ra Mōte ia rātou: Ia nā reira òutou na, ia nā mua òutou ia Iehova i te haere i te tamaì mā te mauhaa atoà, ²¹ ia nā mua òutou atoà ia Iehova i te haere i te tahi pae Ioritāna, mā te mauhaa tamaì atoà, e ia puehu to na ra mau ènemi ia na i rāpae, ²² e pau iho taua fenua ra i mua i te aro o Iehova, e hoì mai ia òutou i reira, mā te hara òre i mua i te aro o Iehova, e i mua atoà i te aro o te tamarii a Ìteraèra; e no òutou teie nei fenua ei pārahiraa i mua i te aro o Iehova. ²³ Ia òre rā òutou ia nā reira ra, inaha, ua hara ia òutou ia Iehova ra; e roohia-mau-hia òutou e te utuā o ta òutou hara.

²⁴ A faatià i te òire na ta òutou mau tamarii, e te âua no ta òutou mau puaa; e te parau o ta to òutou mau vaha i parau mai ra, e rave.

²⁵ Ua parau mai ra taua mau tamarii a Tatā ra, e te mau tamarii a Reupena ia Mōte, nā ô mai ra: E nā reira to mau tāvini i ta to mātou fatu e parau mai na. ²⁶ Ta mātou mau tamarii, e ta mātou mau vahine, e te mau māmoe, e te mau puaatoro, ei roto ia i te mau òire i Tireata; ²⁷ e haere rā to mau tāvini i terā pae pape, te taata atoà mā te mauhaa tamaì atoà, i mua i te aro o Iehova e àro i te tamaì, ta to mātou tāvana e parau mai na.

²⁸ Ua poroì iho ra Mōte ia Èreatara tahuà, e ia Iotua a Nuna ra, e te feiā rarahi metua no te mau ôpū tamarii a Ìteraèra ra ia rātou. ²⁹ Ua nā ô atu ra Mōte ia rātou: Ia haere atoà te tamarii a Tatā, e te tamarii a Reupena, te mau taata atoà mā te mauhaa tamaì nā mua ia òutou i te tahi pae Ioritāna, e àro i te tamaì i mua i te aro o Iehova ra, e ua pau hoì te fenua i te riro i mua ia òutou na, e hōpoi atu òutou i reira te fenua ra o Tireata no rātou ei pārahira. ³⁰ Ia òre rā rātou ia tae atoà i te tahi pae Ioritāna mā te mauhaa tamaì atoà, ei roto atoà ia òutou na ta rātou ra tufaa i te fenua na o Tanaana.

³¹ Ua parau mai ra te tamarii a Tatā, e te tamarii a Reupena, nā ô mai ra: O ta Iehova i parau mai i to mau tāvini nei, o ta mātou ia e rave. ³² E nā mua mātou ia Iehova mā te mauhaa tamaì atoà, e i te fenua ra i Tanaana, ei ô nei rā ta mātou ra tufaa i to mātou ra fenua, ei teie pae Ioritāna.

³³ Ua hōroà atu ra Mōte i te pātireia o te arii o te Âti-Âmori ra, o Tihona, e te pātireia o te arii Patana ra, o Òta, na te tamarii a Tatā, e na te tamarii a Reupena, e na te tahi pae i te ôpū o Manate a Iotēfa ra; te fenua, e te mau òire i roto i te ôtià ra, te mau òire atoà no te fenua e àti noa aè.

³⁴ Ua patu aè ra te tamarii a Tatā i te òire ra o Tipona, e o Àtarota, e o Àroera, ³⁵ e o Àterota, e o Tōfana, e o Iaatera, e o Iotepeha, ³⁶ e o Pete-Nimera, e o Pete-Harana, e òire âua ia; e ua rave atoà i te âua no ta rātou mau māmoe.

³⁷ E ua patu te tamarīi a Reupena i te òire ra o Hetepona, e o Èreare, e o Tiriataima,³⁸ e o Nepo, e o Paara-Meona, (ua ruri-ê-hia to te reira iòà,) e o Tipema; e ua maìri atu ra rātou i te iòà âpī i taua mau òire ta rātou i patu ra.

³⁹ Haere atu ra te tamarīi a Mātira a Manate ra i Tireata, e pau iho ra ia ia rātou, hee iho ra te Âti-Âmori i pārahi i reira ra.⁴⁰ Hōroà atu ra Mōte ia Tireata ia Mātira a Manate ra; pārahi iho ra o ia i reira.⁴¹ Ua haere iho ra o Iaira a Manate ra, ua rave iho ra i te mau òire rii, maìri iho ra i te iòà o Havota-Iaira.⁴² Ua haere iho ra o Nopa, ua rave iho ra i te òire ra o Tenata, e to reira hoì mau òire rii, maìri iho ra hoì i te iòà o Nopa, to na iho ra iòà.

Te mau haereà o te tamarīi Ìteraèra mai Àifiti mai

33¹ O te mau haereà teie o te tamarīi a Ìteraèra, o tei haere mai mai te fenua mai ra mai Àifiti mā to rātou mau pupu atoà i raro aè ia Mōte rāua o Àarona ra.² E na Mōte i pāpaì i to rātou mau haereà, e te mau vāhi i haerehia e rātou i te faaue a Iehova ra. E teie hoì to rātou mau haereà, e ta rātou mau vāhi i haere ra.

³ Haere mai ra rātou mai Ramete mai i te marama matamua ra, i te àhuru mā pae o te mahana i taua marama matamua ra. I te Pāta ra, ia ao aè ra, to te tamarīi a Ìteraèra revaraa mai mā te upootià i mua i te aro o to Àifiti atoà ra.⁴ Te tanu ra hoì to Àifiti i ta rātou mau tamarīi matahiapo i tāirihia e Iehova io rātou ra; e ua pau atoà to rātou mau atua ia Iehova.

⁵ Haere mai ra te tamarīi a Ìteraèra mai Ramete mai, e ua pātia iho ra i te pūhapa i Tutota.⁶ Haere mai ra rātou mai Tutota mai, pātia iho ra i te pūhapa i Ètama, i te hiti o te mētēpara.⁷ Haere mai ra rātou mai Ètama mai, e ua fāriu aè ra i Pi-Hahirota, i pihai iho i Paara-Tefona, pātia iho ra rātou i te pūhapa i mua atu i Mitatora.⁸ Haere mai ra rātou mai Pi-Hahirota mai, e nā raro mai ra i te tai e i roto i te mētēpara, e ruì toru aè ra i te haereà nā roto i te mētēpara ra o Ètama, pātia iho ra i te pūhapa i Mara.⁹ E mai Mara mai ra hoì, haere mai ra rātou i Èrima; e pape pihaa tei Èrima, hoê àhuru e mā

piti, e hitu àhuru hoì rāau tāmara: pātia iho ra rātou i te pūhapa i reira. ¹⁰ Haere mai ra rātou mai Èrima mai, pātia iho ra i te pūhapa i te tai Ûteùte ra. ¹¹ Haere mai ra rātou mai te tai Ûteùte mai, pātia iho ra i te pūhapa i te mētēpara ra i Tīni. ¹² Haere mai ra rātou mai te mētēpara ra mai Tīni, pātia iho ra i te pūhapa i Tofēta. ¹³ Haere mai ra rātou mai Tofēta mai, pātia iho ra i te pūhapa i Àruta. ¹⁴ Haere mai ra rātou mai Àruta mai, pātia iho ra i te pūhapa i Refitima, e aore o reira e pape na te taata ia inu. ¹⁵ Haere mai ra rātou mai Refitima mai, pātia iho ra rātou i te pūhapa i te mētēpara ra o Tinai.

¹⁶ Haere mai ra rātou mai te mētēpara ra i Tinai, pātia iho ra i te pūhapa i Tiperota-Hataava. ¹⁷ Haere mai ra rātou mai Tiperota-Hataava mai, pātia iho ra i te pūhapa i Haterota. ¹⁸ Haere mai ra rātou mai Haterota mai, pātia iho ra i te pūhapa i Ritema. ¹⁹ Haere mai ra rātou mai Ritema mai, pātia iho ra i te pūhapa i Rimona-Pareta. ²⁰ Haere mai ra rātou mai Rimona-Pareta mai, pātia iho ra i te pūhapa i Ripena. ²¹ Haere mai ra rātou mai Ripena mai, pātia iho ra i te pūhapa i Rītā. ²² Haere atu ra rātou mai Rītā mai, pātia iho ra i te pūhapa i Teherata. ²³ Haere mai ra rātou mai Teherata mai, pātia iho ra i te pūhapa i te mouà ra o Tafera. ²⁴ Haere mai ra rātou mai te mouà mai ra o Tafera, pātia iho ra i te pūhapa i Harata. ²⁵ Haere mai ra rātou mai Harata mai, pātia iho ra i te pūhapa i Materota. ²⁶ Haere mai ra rātou mai Materota mai, pātia iho ra i te pūhapa i Tahata. ²⁷ Haere mai ra rātou mai Tahata mai, pātia iho ra i te pūhapa i Tārā. ²⁸ Haere mai ra rātou mai Tārā mai, pātia iho ra i te pūhapa i Miteta. ²⁹ Haere mai ra rātou mai Miteta mai, pātia iho ra rātou i te pūhapa i Hatemona. ³⁰ Haere mai ra rātou mai Hatemona mai, pātia iho ra i te pūhapa i Moterota.

³¹ Haere mai ra rātou mai Moterota mai, pātia iho ra i te pūhapa i Pene-Iaatana. ³² Haere mai ra rātou mai Pene-Iaatana mai, pātia iho ra i te pūhapa i Hōrā-Hatitatata. ³³ Haere mai ra rātou mai Hōrā-Hatitatata mai, pātia iho ra i te pūhapa i Iōtāpata. ³⁴ Haere mai ra rātou mai Iōtāpata mai, pātia iho ra i te pūhapa i Èperona. ³⁵ Haere mai ra rātou mai Èperona mai, pātia iho ra i te pūhapa i Ètioni-

Tepera. ³⁶ Haere mai ra rātou mai Ètioni-Tepera mai, pātia iho ra i te pūhapa i te mētēpara ra o Tīna, oia Tāteta ra. ³⁷ Haere mai ra hoì rātou mai Tāteta mai, pātia iho ra i te pūhapa i te mouà ra o Hōrā, i te hiti o te fenua ra o Ètoma.

³⁸ Haere atu ra Àrona tahuà i te faaue a Iehova i nià iho i te mouà ra o Hōrā, pohe iho ra o ia i reira, i te maha o te àhururaa o te matahiti o te haereà mai o te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai, i te mahana matamua o te marama pae ra. ³⁹ Ua tae Àrona i te hānere hoê, e piti hoì àhuru e toru tiàhapa o to na matahiti, i pohe ai o ia i nià i taua mouà ra o Hōrā.

⁴⁰ Ìte aè ra Àrata arii Âti-Tanaana i pārahi i te pae i apatoà i te fenua o Tanaana ra, e te haere mai ra te tamarii a Ìteraèra ra.

⁴¹ Haere mai ra rātou mai te mouà mai ra mai Hōrā, pātia iho ra i te pūhapa i Taremona. ⁴² Haere mai ra rātou mai Taremona mai, pātia iho ra i te pūhapa i Punona. ⁴³ Haere mai ra rātou mai Punona mai, pātia iho ra i te pūhapa i Òpota. ⁴⁴ Haere mai ra rātou mai Òpota mai, pātia iho ra i te pūhapa i Ìie-Àparima i te hiti o Moapi ra.

⁴⁵ Haere mai ra rātou mai Ìie-Àparima mai, pātia iho ra i te pūhapa i Tipona-Tata. ⁴⁶ Haere mai ra rātou mai Tipona-Tata mai, pātia iho ra i te pūhapa i Àramona-Tipirataima. ⁴⁷ Haere mai ra rātou mai Àramona-Tipirataima mai, pātia iho ra i te pūhapa i te mau mouà ra o Àparima, i mua mai i te mouà ra o Nepo. ⁴⁸ Haere mai ra rātou mai taua mau mouà mai ra, mai Àparima mai, pātia iho ra i te pūhapa i te vāhi ātea i Moapi ra, i te pae i te pape ra o Ioritāna, i pihai iho i Ierito ra. ⁴⁹ Pātia iho ra rātou i to rātou pūhapa i nā te hiti o te pape ra o Ioritāna, mai Pete-Ietimota mai, e tae roa aè ra i Àpera-Titima, i te vāhi ātea i Moapi ra.

Te faaueraa a te Atua no te ôpereraa i te fenua Tanaana

⁵⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i taua vāhi ātea i Moapi ra, i te pae Ioritāna ra, i pihai iho i Ierito ra, nā ô mai ra: ⁵¹ E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia rātou: Ia tae òutou i te tahi pae Ioritāna, i te fenua ra o Tanaana, ⁵² e rave hūrēpaapaa roa òutou i to

taua fenua ra i mua ia òutou, e ia pararī roa hoì ta rātou mau òfai i taraihia ra, e haamou roa hoì òutou i to rātou mau îtoro i faatōhia ra, e rave haapau roa hoì òutou i to rātou mau vāhi teitei ra. ⁵³ E rave hoì òutou i taua fenua ra, e e pārahi òutou i reira: ua hōroà hoì au i taua fenua ra no òutou ei pārahiraa. ⁵⁴ E tufa terero hoì òutou i taua fenua ra no to òutou ra mau fētii ei pārahiraa. E e pupu rahi ra, ei tufaa rahi ta òutou e hōroà atu; e e pupu iti ra, ei tufaa iti ta òutou e hōroà atu. Ei te vāhi i noaa ia na te terero ra, ei reira ta na tufaa; e haapaò ā i te ôpū, o to òutou ra mau metua a pārahi ai òutou. ⁵⁵ Ia òre rā òutou ia rave hūrēpaapaa roa i to taua fenua ra i mua ia òutou na, e riro te feiā e toe ra ei tara i roto i to òutou mata, ei hoto i roto i to òutou taha àoào, e e àti òutou ia rātou i to òutou pārahiraa i te fenua na. ⁵⁶ E ta ù i manaò ia rātou ra, e riro vau i te nā reira atu ia òutou iho i reira.

Te mau ôtià fenua o Tanaana

34 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu òe ia rātou: Tenā òutou a tae i te fenua ra o Tanaana, o te fenua e riro ei pārahiraa no òutou; o Tanaana ia fenua, e to na ra mau ôtià. ³ O te hopeà mai o to òutou hiti i te pae i apatoà ra, ei te mētēpara ra ia i Tīna, o tei tātati tià atu i Ètoma ra. E to òutou ôtià i te pae i apatoà ra, o te hopeà mai ia o te tai Àvaàva ra, i te pae hitià-o-te-rā ra. ⁴ E taua ôtià no òutou i te pae i apatoà ra, e haaàti tià ia e tae noa atu i te haereà i nià i te mouà ra o Àtarapima, a haere tià atu ai i Tīna; a haere roa atu ai nā Tateta-Parenea i te pae apatoà, e tae roa atu i Hatara-Àtara, a haere roa atu ai i Àtomone; ⁵ e mai Àtomone hoì, e tīpū tià taua hiti ra i te pape roa i Àifiti ra, e te hopeà o taua ôtià ra, o te miti ia. ⁶ E to òutou hiti i te pape i te tooà-o-te-rā ra, o te miti rahi ra ia. O to òutou ia ôtià i te pae i te tooà-o-te-rā ra. ⁷ Teie hoì to òutou ôtià i te pae i apatoèrau ra: mai te miti rahi ra e tae roa atu i te mouà o Hōrā ra, ta òutou ia e haapaò; ⁸ e mai te mouà hoì o Hōrā ra e tae roa atu i te tomoraa i roto i te òire ra o Hamāta, a haere roa atu ai taua ôtià

ra e i Tētate: ⁹ e tae roa hoì taua ôtià ra i Tiferone, e te hopeà mai o taua ôtià ra ei Hatara-Ènana ia. O to òutou ia ôtià i te pae i apatoèrau ra. ¹⁰ E to òutou ôtià ta òutou e haapaò i te pae i te hitià-o-te-rā ra, o Hatara-Ènana ia e tae noa atu i Tefama; ¹¹ na Tefama hoì e tae noa atu i Ripera taua ôtià ra, nā te pae i te hitià-o-te-rā i Àina, a pou tià atu ai taua ôtià ra e tae noa atu i te roto ra o Tinereta, i te pae i te hitià-o-te-rā ra; ¹² e nā te pape ra hoì o Ioritāna taua ôtià ra i te haere, e ei te tai Àvaàva ra moti mai ai. O to òutou ia fenua, e to na teie mau ôtià e àti noa aè.

¹³ Ua parau atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra, nā ô atu ra: O te fenua teie e noaa terero ia òutou i ta Iehova i parau mai e, e hōpoi no nā ôpū e iva, e na te ôpū vaehaa ra. ¹⁴ O te ôpū rā hoì o te tamarii a Reupena i te haapaòraa i te mau ùtuafare o to rātou ra feiā metua, e te ôpū tamarii a Tatā ra, i te haapaòraa i te mau ùtuafare o to rātou ra feiā metua, e te ôpū vaehaa o Manate ra, ua noaa ia to rātou fenua. ¹⁵ O nā ôpū e piti ra e te ôpū vaehaa ra, ua noaa to rātou tufaa i teie pae Ioritāna, i te pae i te hitià-o-te-rā, i fāito ia Ierito ra.

Te mau tià no te tufaraa fenua

¹⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁷ Teie te iòa o nā taata e tufa i te fenua na òutou: o Èreatara tahuà ra, e o Iotua a Nuna ra. ¹⁸ E e âmui atoà atu òutou i te tāvana, hoê ôpū hoê tāvana ei tufa i taua fenua ra. ¹⁹ Teie hoì te iòa o taua mau taata ra.

To te ôpū o Iuta ra: o Tārepa a Iefune ia;

²⁰ to te ôpū i te tamarii a Timeona ra: o Tēmuera a Àmihuta ia;

²¹ to te ôpū o Peniamina ra: o Èritata a Tīterona ia;

²² e te tāvana o te ôpū i te tamarii a Tana ra: o Puti a Iotari ia;

²³ e te tāvana o te tamarii a Iotēfa i te ôpū i te tamarii a Manate ra: o Haniera a Èfōta ia;

²⁴ e te tāvana o te ôpū i te tamarii a Èferaima ra: o Tēmuera a Tīfātana ia;

²⁵ e te tāvana o te ôpū i te tamarii a Tepuruna ra: o Èritefana a Faranata ia;

²⁶ e te tāvana o te ôpū i te tamarii a Ìtatara ra: o Paratiera a Àtānā ia;

²⁷ e te tāvana o te ôpū i te tamarii a Àtera ra: o Àhihuta a Teromi ia;

²⁸ e te tāvana o te ôpū i te tamarii a Nafatari ra: o Petaheri a Àmihuta ia.

²⁹ O nā taata teie i faauehia e Iehova ei tufa i ta te tamarii a Ìteraèra tufaa i te fenua ra o Tanaana.

Te mau òire o te Âti-Revi

35 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte i te vāhi ātea i Moapi, i te tahi pae Ioritāna i fāito ia Ierito ra, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e hōpoi rātou i te òire no te Âti-Revi ei pārahiraa, no roto i ta rātou ra tufaa i noaa ra. E ei fenua atoà to rāpaeàu mai i taua mau òire no rātou ra, ta òutou e hōpoi atu na te Âti-Revi ra. ³ Ei pārahiraa taua mau òire ra no rātou; e te fenua i rāpaeàu aè no ta rātou mau puaa, e no ta rātou mau taoà, e te mau manu atoà na rātou ra. ⁴ E te maa fenua i rāpaeàu mai i te mau òire ta òutou e hōpoi no te Âti-Revi ra, ia hoê tautani ia i te tūpiti i te âano, i rāpaeàu mai i te âua o te òire e àti noa aè. ⁵ E na òutou e fāito i rāpaeàu mai i te òire, ia piti tautani i te tūpiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e ia piti tautani i te tūpiti i te pae i apatoà, e ia piti tautani i te tūpiti i te pae i te tooà-o-te-rā, e ia piti hoì tautani i te tūpiti i te pae i apatoèrau ra. E ei rōpū hoì te òire. O ta rātou ia, ei fenua no rāpaeàu mai i to rātou ra mau òire. ⁶ E faataa hoì òutou i e ono puè òire, no roto i te mau òire ta òutou e hōpoi no te Âti-Revi ra, ei òire haapūraa ia no te taparahi ìte òre i te taata, ia horo o ia i reira; o te reira nā òire e maha àhuru e mā piti ta òutou e hō atu atoà atu. ⁷ O te mau òire atoà ta òutou e hōpoi no te Âti-Revi ra: e maha ia àhuru e vaù tiàhapa; o ta òutou ia e hōpoi atu, e te fenua atoà i rāpaeàu aè. ⁸ E taua mau òire ta òutou e hōpoi, no roto i te tufaa a te tamarii a Ìteraèra ra, o ta te feiā e rahi ta rātou ra, ia rahi ta òutou e hōpoi; o ta te feiā rā e iti to rātou ra, ia iti atoà ta òutou e hōpoi; e haapaò ā te

taata atoà i to na òire e hōroà no te Âti-Revi, ia au māite i ta na tufaa i noaa ia na ra.

Te mau òire haapūraa na te taparahi taata

⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte, nā ô mai ra: ¹⁰ E parau atu i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu ia rātou: Ia tae òutou i te tahi pae Ioritāna, i te fenua na o Tanaana, ¹¹ e māiti òutou i te òire no òutou, ei òire haapūraa; ia horo te taparahi taata i reira, o te pohe te taata ia na, aore o ia i ìte ra. ¹² E ei òire haapūraa te reira i te tāhoo; ia òre te taparahi taata ia pohe vave, ia tae rā o ia i mua i te aro o te âmuiraa i te haavāraa ra. ¹³ Ia ono ā o òutou òire haapūraa, i te mau òire ta òutou e hōpoi no te Âti-Revi ra. ¹⁴ Ia toru o òutou òire e hōroà i teie pae Ioritāna, e ia toru hoì òire i te fenua na o Tanaana, o ta òutou ia e hōroà ei òire haapūraa. ¹⁵ E taua nā òire e ono ra, ei òire haapūraa ia no te tamarii a Ìteraèra, e no te taata èê, e no te taata i purutia noa i roto ia rātou: ei hororaa no te taata i pohe te taata ia na ra e aore o ia i ìte.

¹⁶ Ia tāiri rā o ia i te taata i te âuri, e pohe roa aè ra o ia, e taparahi taata ia o ia: e taparahi-pohe-roa-hia taua taparahi taata ra. ¹⁷ E ia pēpē te taata ia na, i te taoraraa i te òfaì e pohe ai te taata ra, e pohe iho ra hoì taua taata ra, e taparahi taata ia o ia: e taparahi-pohe-roa-hia taua taparahi taata ra. ¹⁸ E ia tāiri o ia i te taata i te hoê mauhaa rāau e pohe ai te taata ra, e pohe iho ra hoì taua taata ra, e taparahi taata ia o ia: e taparahi-pohe-roa-hia taua taparahi taata ra. ¹⁹ Na te tāhoo iho e taparahi i taua taparahi taata ra, ia fārerei atu o ia ia na e taparahi ai o ia. ²⁰ E ia hōpara riri noa o ia i te taata ra, e ia taora huna noa i te hoê mea ia na, e pohe iho ra o ia, ²¹ e ia moto riri noa ia na i te rima, e pohe iho ra o ia, o taua taata i pohe ai o ia ra; e taparahi-pohe-roa-hia ia: e taparahi taata hoì o ia, na te tāhoo ra e taparahi i taua taparahi taata ra ia fārerei o ia ia na ra.

²² Ia hōpara rā o ia ia na mā te riri òre, e ia taora atu i te hoê mea ia na mā te haavare òre, ²³ e ia taora hoì i te òfaì e pohe ai te taata ra, mā te ìte òre ia na, e pohe iho ra o ia; no te mea rā eere o ia i te ènemi

no na, aore hoì i ìmi i to na ìno, ²⁴ na te âmuiraa e faaau i te parau i taua taata i pohe ai te taata ra, e te tãhoo, mã te haapaò i teie nei mau ture. ²⁵ E na te âmuiraa e faaora i taua taata i pohe ai te taata ra i te rima o te tãhoo. E na te âmuiraa e faahoì ia na i te òire haapūraa no na i ta na i horo ra. Ei reira hoì o ia pārahi ai, e ia pohe te tahuà rahi ra, o tei faatāhinuhia i te monoì moà ra. ²⁶ Ia haere noa mai rā taua taata i pohe te taata ia na ra, i rāpaeàu mai i te ôtià o taua òire haapūraa no na i ta na i horo ra, ²⁷ e roohia iho ra o ia e te tãhoo i rāpaeàu mai i te ôtià o taua òire haapūraa no na ra, e ua taparahi iho ra taua tãhoo ra i taua taata i pohe ai te taata ra, e òre roa o ia e hara i reira. ²⁸ No te mea e pārahi hoì o ia i roto i te òire haapūraa no na e tià ai, e ia pohe te tahuà rahi; ia pohe rā te tahuà rahi ra, e hoì noa ia taua taata i pohe ai te taata ra, i to na ra fenua mau.

²⁹ Ei ture haapaòraa teie nei mau parau na òutou e tae noa atu i to òutou mau uì atoà ra, i to òutou atoà ra mau pārahiraa. ³⁰ O tei taparahi pohe roa i te taata ra, e taparahihia te taparahi taata i te vaha o nā ìte ra. E òre rā e tià ia taparahi i te taata i te ìte hoê ra. ³¹ Eiaha hoì òutou e rave i te tãraèhara ia ora te taparahi taata ra, tei au ia na te pohe, e taparahi-mau-hia rā o ia. ³² Eiaha hoì òutou e rave i te tãraèhara na te taata i horo i te òire haapūraa no na ra, ia hoì faahou o ia i te fenua e pārahi, ia pohe rā te tahuà ra. ³³ Eiaha òutou e haaviivii i te fenua ta òutou e pārahi ra; e viivii hoì te fenua i te taparahi taata, e òre hoì te fenua e mã i taua toto i faatahehia ra, maori rā ia tahe atoà te toto o taua taata i faatahe ra. ³⁴ E tenā na, eiaha òutou e haaviivii i te fenua ta òutou e pārahi ra, e ta ù atoà hoì e pārahi: e pārahi hoì au nei, o Iehova, i rotopū i te tamarii a Ìteraèra.

Te arataìraa no te tãàtiraa o te tamahine e tufaa âià ta rātou

36 ¹ Ua haere mai ra te mau tãvana metua i te ùtuafare no te tamarii a Tireata a Mātira, a Manate ra, no te ùtuafare o te tamarii a Iotēfa ra, ua parau mai ra ia Mōte, e i mua atoà i te aro o te mau tãvana metua o te tamarii a Ìteraèra. ² Ua nā ô mai ra rātou: Ua parau mai Iehova ia òe, e taù tãvana e, e tuu terero mai i te fenua no te

tamarii a Ìteraèra ei pārahiraa. E ua parau-atoà-hia mai òe e Iehova, e taù tāvana, e e hōroà i te fenua o to mātou nei taeaè o Terofehata no te mau tamahine na na ra. ³ E i teie nei, ia faaipoipo rātou i te mau tamarii no te mau ôpū ê i te tamarii a Ìteraèra nei, e hōpoi-ê-hia ta rātou ra tufaa i te tufaa a to mātou mau metua, e e âpiti-atoà-hia i te tufaa o te ôpū i ta rātou i faaipoipo atu; riro ê atu ra ia i ta mātou ra tufaa. ⁴ E ia tae i te iupiri a te tamarii a Ìteraèra nei, e vai ā to rātou ra tufaa i te àtiraa atu i te ôpū i ta rātou i faaipoipo ra, taa ê atu ra ta rātou tufaa i te tufaa o te ôpū o to mātou metua ra.

⁵ Ua tuu atu ra Mōte i te parau i te tamarii a Ìteraèra i ta Iehova i parau mai ra, nā ô atu ra: E parau-tià ta taua ôpū ra, ta te tamarii a Iotēfa ra. ⁶ Teie ta Iehova parau i faaue mai ra i te mau tamahine a Terofehata, te nā ô mai ra: E faaipoipo noa atu rātou i ta rātou e hinaaro ra, o to te fētii anaè rā, to te ôpū o to rātou ra metua, ta rātou e faaipoipo. ⁷ Eita atu ra te tufaa a te tamarii a Ìteraèra e ori, i terā ôpū, i terā ôpū; e tāpeà hoì te mau tamarii atoà a Ìteraèra i te tufaa i te ôpū o to na ra hui metua. ⁸ E te mau tamahine atoà e fenua ta na i roto i te hoê ôpū o te tamarii a Ìteraèra nei, ei vahine o ia na te hoê taata no roto i te fētii ra i te ôpū o tana metua tāne ra, ia roaa mau i te taata atoà i te tamarii a Ìteraèra nei te tufaa a to rātou ra mau metua tāne. ⁹ Eiaha hoì te tufaa ia ori i terā ôpū, i terā ôpū; e tāpeà rā te mau ôpū atoà ra i te tamarii a Ìteraèra nei i to rātou iho ra tufaa.

¹⁰ E ua nā reira hoì te mau tamahine a Terofehata i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra. ¹¹ I faaipoipohia iho ra i taua mau tamahine a Terofehata ra o Mahara, e o Tīreta, e o Hotera, e o Mireta, e o Noa, i te mau tamarii a te taeaè o to rātou ra metua tāne; ¹² i faaipoipohia iho ra rātou i roto i te mau fētii a te tamarii a Manate a Iotēfa ra, vai māite iho ra ta rātou ra tufaa i roto i te ôpū ra i te fētii o to rātou ra metua tāne.

¹³ O te mau parau teie, e te mau haapaòraa ta Iehova i parau mai i te tamarii a Ìteraèra i te vaha ra o Mōte, i te vāhi ātea ra io Moapi i te tahi pae Ioritāna i fāito ia Ierito ra.

TEUTERONOMI

PARAPARAURAA MATAMUA A MÔTE

1 ¹ O te mau parau teie ta Mōte i parau ia Ìteraèra atoà i teie pae Ioritāna, i te mētēpara ra, i te vāhi ātea i pihai iho i Tūfe, i rōpū i te òire ra o Parana, e o Tofera, e o Rāpana, e o Haterota, e o Titahapa. ² Mai Hōrepa e tae noa atu i Tateta-Parenea, ia nā te mouà ra nā Teira i te haere, hoê àhuru nei te ruì e hoê tiàhapa e tae na ai. ³ Tae aè ra i te maha o te àhururaa o te matahiti, i te àhuru mā hoê o te marama ra, e te mahana matamua o taua marama ra, ua parau atu ra Mōte i te tamarii a Ìteraèra, i te mau parau atoà a Iehova i faaue mai ia na, e e parau ia rātou ra. ⁴ I muri aè i ta na taparahiraa i te arii o te Âti-Âmori ra ia Tihona, i pārahi i Hetepona ra, e ia Òta arii o Patana, i pārahi i Àtetarota i Èterei ra. ⁵ I teie pae Ioritāna i te fenua ra o Moapi, to Mōte faaìteraa i teie nei ture, nā ô atu ra:

Te faaueraa te Atua ia Ìteraèra e haere

⁶ Ua parau mai to tātou Atua ra, o Iehova, ia tātou i Hōrepa, nā ô mai ra: E pārahiraa roa to òutou i teie nei mouà. ⁷ E fāriu, e haere i te mouà o te Âti-Âmori ra, e te mau vāhi atoà i reira iho, i te vāhi pāpū ra, e te vāhi âivi ra, e te vāhi peho ra, i te pae i apatoà ra, e tae noa atu i tahatai, i te fenua o te Âti-Tanaana, e i Repanona, e tae noa atu i te pape rahi ra, i te pape ra o Èufarate. ⁸ Inaha, ua tuu vau i te fenua i mua i to òutou aro; a haere i nià iho i taua fenua ra e pārahi, i ta Iehova i tapu atu i to òutou hui metua ra, ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa, e e hōroà o ia i taua fenua ra no rātou e no to rātou ra huaai a muri atu!

Te haamauraa Mōte i te mau tāvana

⁹ Ua parau atu ra hoì au ia òutou i reira, nā ô atu ra: ¹⁰ E òre òutou e manaa ia ù anaè nei, ua faarahi mai to òutou Atua ra o Iehova ia òutou, e inaha, mai te fetià o te raì ra òutou i teie nei mahana i te rahi. ¹¹ (Ia faarahi mai ā te Atua o to òutou hui metua ra, o Iehova, ia òutou, e ia riro te taata hoê ra ei tautani, e ia haamaitaì mai hoì ia òutou, i ta na hoì i parau mai ia òutou na!) ¹² E aha e tià ai ia ù anaè iho tenā na mea teiaha a òutou, ta òutou hōpoià, e ta òutou mārōraa? ¹³ E māiti na òutou i te feiā paari, e te haapaò maitaì, e te ìtea i roto i to òutou na mau ôpū, e na ù e faariro ia rātou ei tāvana i nià iho ia òutou. ¹⁴ Ua parau mai ra òutou ia ù, nā ô mai ra: O tenā na parau a òe i parau mai na, e mea tià ia ia mātou ia nā reira. ¹⁵ Rave atu ra vau i taua mau taata rarahi ra, e te paari, e te ìtea i roto i to òutou na mau ôpū, faariro atu ra ei tāvana i nià iho ia òutou na, ei raatira no nià i te tautani hoê, e ei raatira no nià i te hānere hoê, e ei raatira no nià i te pae àhuru, e ei raatira hoì no nià i te àhuru hoê ra, e ei feiā tōroà i roto i to òutou na mau ôpū. ¹⁶ E ua aò atu ra vau i to òutou na mau haavā i reira, nā ô atu ra: E faaroo òutou i te parau a to òutou mau taeaè, e e faaau māite i te parau-tià i te taata atoà, te tahi e te tahi, e te taata ê atoà i ô na ra. ¹⁷ Eiaha òutou e haapaò i te huru o te taata ia haavā ra; ia hoê ā hete to òutou faaroo i te taata rii e te feiā rarahi; eiaha òutou e mataù i te mata taata; na te Atua hoì te tuuraa utuà; e te parau e òre e tià ia òutou na, e hōpoi mai i ô nei ia ù nei, e na ù e faaroo i te reira. ¹⁸ E ua faaite hoì au ia òutou i reira i te mau mea ta òutou e rave.

Te ôrureraa hau a Ìteraèra i te ùputa o te fenua i fafauhia

¹⁹ E ia tātou hoì i haere mai mai Hōrepa mai ra, ua nā roto mai tātou i taua mētēpara rahi riàrià ra, i ta òutou i ìte i te haereà mai i te mouà o te Âti-Àmori ra, i ta to tātou Atua, ta Iehova, i faaue mai ia tātou ra; e tae mai ra hoì tātou i Tateta-Parenea. ²⁰ Ua parau atu ra vau ia òutou: Ua tae mai òutou i te mouà o te Âti-Àmori, ta to tātou Atua

ra, ta Iehova, i hōroà mai no tātou. ²¹ Inaha, ua tuu mai to Atua ra, o Iehova, i taua fenua nei i mua ia òe; a haere a pārahi i taua fenua nei, ta te Atua o to hui metua ra, ta Iehova, i parau mai ia òe na; eiaha e mataù, eiaha e taiā. ²² Ua haere tahi mai ra òutou ia ù nei, e ua nā ô mai ra: E tonono mātou i te taata nā mua ia mātou nei, ia hiò haere rātou i taua fenua ra, a hōpoi mai ai i te parau ia mātou, i ta mātou èa ia haere, e ta mātou òire e tomo ra. ²³ Tiā aè ra taua parau ra ia ù; ua māiti iho ra vau i te taata tino àhuru e mā piti, no roto ia òutou na i tātaihoēhia i te ôpū hoē. ²⁴ Haere atu ra rātou i niā i te mouà, e tae atu ra i te peho ra o Ètetora: hiò haere atu ra rātou i taua fenua aè ra. ²⁵ E ua rave iho ra rātou i te māa o taua fenua ra, e ua hōpoi mai ra ia tātou nei, hōpoi mai ra hoì i te parau, nā ô mai ra: E fenua maitai te fenua aè ra ta to tātou Atua, ta Iehova, e hōroà mai no tātou nei. ²⁶ Aita rā i tiā ia òutou ia haere i niā aore òutou i faaroo i te parau a to òutou Atua ra, a Iehova. ²⁷ Ôhumu iho ra òutou i roto i to òutou mau tiāhapa, e ua nā ô aè ra: No te mea e vāhia tātou no Iehova, i aratai mai ai o ia ia tātou mai Àifiti mai, e tuu ia tātou i te rima o te Âti-Âmori ia mou tātou. ²⁸ E aha tātou e tiā ai ia haere i niā? Tei faataiā mai to tātou mau tae aè ia tātou, tei nā ô mai e: E feiā rarahi e te teitei rahi to rātou i to tātou nei; e te òire i te rarahi, e ua âuahia e niā roa i te raì ra; e ua ìte hoì mātou i te tamarii na Ànāta i reira. ²⁹ Ua parau atu ra vau ia òutou: Eiaha e rūrūtaina, eiaha hoì e mataù ia rātou. ³⁰ Na to òutou Atua ra, na Iehova, o tei nā mua ia òutou ra, e àro i ta òutou tamaì, mai ta na atoà i rave ia òutou i Àifiti, i mua mau i to òutou iho mata, ³¹ e i te mētēpara atoà nei, ua ìte iho nei hoì òe i to Atua ra ia Iehova i te hōpoiraa ia òe, mai te taata e hōpoi i tana ra tamaiti, i nā te èa atoà i haerehia mai e òutou na, e tae roa mai nei òutou i ô nei. ³² E i taua mea ra, aita òutou i faaroo i to òutou Atua ra ia Iehova, ³³ o tei nā mua ia òutou nā te èatiā i te haere, i nā roto i te auahi i te pō, e nā roto hoì i te ata i te ao; i te ìmiraa i te pātiaraa tiāhapa no òutou, e ei faaite hoì ia òutou i te èa ia haere ra.

³⁴ Ua faaroo mai rā Iehova i to òutou reo i ta òutou parau, riri aè ra. E ua tapu iho ra, nā ô aè ra: ³⁵ E òre roa te hoē o teie nei mau taata, o

teie nei uì parau ìno, e ìte i taua fenua maitaì nei, ta ù i tapu e hōroà atu i to òutou ra hui metua; ³⁶ maori rā o Tārepa a Iefune; e ìte ia o ia, e e hōroà vau i te fenua ta na i taataahi iho nei no na, e no tana ra mau tamarii, no te mea ua pee hua mai o ia ia Iehova. ³⁷ E i riri atoà hoì Iehova ia ù ia òutou, e ua nā ô mai ra: E òre atoà hoì òe e tae i reira. ³⁸ O to tāvini rā, o Iotua a Nuna ra, e tae ia i reira: o tē faaitoito atu ia, na na hoì e faanoho ia Ìteraèra i reira. ³⁹ — E ta òutou mau tamarii, ta òutou i parau ra e: «E riro!», e ta òutou mau tamarii aore i ìte i te maitaì e te ìno i teie nei mahana, o tē tae ia i reira, o rātou ta ù e hōroà atu i taua fenua nei, e na rātou e pārahi i reira. ⁴⁰ Âreà òutou na, a hoì, e haere i te mētēpara, e tae tià atu ai i te miti Ûteùte ra.

⁴¹ E ua nā ô mai ra òutou ia ù i reira: Ua hara mātou ia Iehova, e haere mātou i nià e àro, i ta to mātou Atua hoì, ta Iehova, i faaue mai ia mātou ra. E ua tātua iho ra òutou ia òutou, ua rave te taata atoà i te mauhaa tamaì, ineine iho ra òutou e haere i nià i te mouà. ⁴² Ua parau mai ra rā Iehova ia ù: E parau atu ia rātou: «Eiaha e haere i nià, eiaha e àro atu; aore hoì au i ô na i roto ia òutou na; e pau hoì òutou i mua i to òutou mau ènemi.» ⁴³ Ua parau atu ra hoì au ia òutou, e aore aè ra òutou i faaroo mai, e ua haapaò àtā i te parau a Iehova, haere atu ra mā te mārō i nià i te mouà. ⁴⁴ Tei rāpaeàu mai ra te Âti-Âmori i pārahi i taua mouà ra, e àro mai ia òutou; e ua aùau noa mai ra ia òutou mai te manu pātia ra, e pau iho ra òutou i Teira e tae noa atu ra i Horama. ⁴⁵ Ua hoì mai ra òutou, e ua òto iho ra i mua i te aro o Iehova; aita rā Iehova i faaroo mai i to òutou reo, e aore i haapaò noa mai ia òutou. ⁴⁶ E maoro aè ra to òutou pārahira a i Tāteta ra, taua mau mahana hoì ta òutou i pārahi i reira ra.

2 ¹ Ua fāriu atu ra tātou, haere atu ra tātou i te mētēpara e tae atu ai i te tai Ûteùte ra, i ta Iehova hoì i parau mai ia ù ra; e maoro aè ra to tātou haaàtiraa i te mouà ra o Teira.

Te haereraa nā te mau fenua Ètoma, Moapi e Àmona

² Ua parau mai ra Iehova ia ù, nā ô mai ra: ³ Ua maoro to òutou haaàtiraa i teie nei mouà. A fāriu na i te pae i apatoèrau ra. ⁴ E parau atu òe i te mau taata na, e nā ô atu òe: Teie òutou a haere nā te hiti o to òutou ra mau taeaè, o te tamarii a Ètau ra, e pārahi i Teira nei, e e riro rātou i te mataù mai ia òutou: e tenā na, e haapaò maitaì na òutou. ⁵ Eiaha e haùti noa atu ia rātou, e òre hoì au e hōroà noa atu i to rātou fenua no òutou, e mai te vāhi i taahihia e te âvae i te rahi; no te mea ua hōroà vau i te mouà ra o Teira no Ètau ei fenua. ⁶ O te māa ta òutou e àmu ra, e hoo ia òutou i te moni; e te pape ta òutou e inu ra, e hoo atoà òutou ia rātou i te moni. ⁷ Ua haamaitaì mai hoì to Atua ra, o Iehova, ia òe i te mau mea atoà i ravehia e to rima; na na i faaite mai i to mau haereà nā roto i teie nei mētēpara rahi: i pihai iho ā to Atua ra o Iehova ia òe, e a maha aè nei àhururaa i te matahiti, aita aè nei òe i ère noa aè i te hoê mea iti.

⁸ Ua haere ê mai ra tātou, vaiiho atu ra i to tātou mau taeaè i te tamarii a Ètau i pārahi i Teira ra, e ua nā te vāhi ātea mai tātou, mai Èrāta e mai Ètioni-Tapera mai, ua fāriu iho ra tātou, haere atu ra nā roto i te mētēpara ra o Moapi.

⁹ Ua parau mai ra Iehova ia ù: Eiaha e haùti noa atu i te Âti-Moapi, eiaha e àro noa atu ia rātou: e òre hoì au e hōroà noa atu i te hoê vāhi o to rātou ra fenua no òe ei pārahiraa, no te mea ua hōroà hoì au i Âra no te tamarii a Rota ei pārahiraa. ¹⁰ Te Èmima tei pārahi i reira i mūtaa iho ra, e feiā rarahi, e te rahi ia taiò, e te teitei, mai te Âti-Ànāta atoà ra. ¹¹ O tei parau-atoà-hia i te feiā teitei, mai te Âti-Ànāta ra; âreà te Âti-Moapi, tē parauhia ra ia e rātou, e e Èmima. ¹² Te Âti-Hori atoà tei pārahi i Teira i mūtaa iho ra; monohia iho ra rātou e te mau tamarii a Ètau, ia pau rātou ia rātou i mua i to rātou aro, e ua pārahi iho ra io rātou ra; mai ia Ìteraèra atoà i pārahi i te fenua no na, ta Iehova i hōroà mai ia rātou ra. ¹³ E tenā na, a tià, a haere i te tahi pae i teie nei pape i Tērētā nei. Haere mai ra hoì tātou i te tahi pae i taua pape ra o Tērētā. ¹⁴ E te maa taime i maìri i taua haereà

mai o tātou mai Tateta-Parenea mai, e tae roa mai ra tātou i teie pae i te pape ra o Tērētā, e toru ia àhuru e vaù tiàhapa i te matahiti; e hope roa aè ra taua uì taata tamaì atoà i roto i te nuu nei i te pohe, i ta Iehova hoì i tapu ia rātou ra. ¹⁵ Tei nià mau hoì te rima o Iehova ia rātou, i te rave-pohe-roa-raa ia rātou i roto i te nuu ra, e mou roa aè ra rātou.

¹⁶ E pau roa aè ra taua mau taata tamaì i roto i te taata atoà nei i te pohe, ¹⁷ ua parau mai ra Iehova ia ù, nā ô mai ra: ¹⁸ A âùanei òe e haere ai nā roto i Âra ra, i te òire tiàhiti io Moapi ra. ¹⁹ E ia fātata mai te tamarii a Àmona ia òe, eiaha e haùti noa atu ia rātou, eiaha e rave atu; e òre hoì au e hōroà atu i te fenua o te tamarii a Àmona ei pārahiraa no òe; no te mea ua hōroà vau i te reira ei pārahiraa no te tamarii a Rota ra. ²⁰ (E fenua taata teitei atoà teie i te parauraa; e taata teitei tei pārahi i reira i tahito ra; Tamatumima rā to rātou ià i te Âti-Àmona; ²¹ e feiā rarahi, e te rahi hoì ia taiò ra, e te teitei, mai te Âti-Ànāta atoà ra; i pau iho ra rā rātou ia Iehova i mua i to rātou aro; monohia aè ra rātou ia rātou, e ua pārahi i to rātou ra fenua. ²² Mai ta na hoì i rave i te tamarii a Ètau ra, i tei pārahi i Teira ra, ia na i taparahi i te Âti-Hori i mua ia rātou ra; e mono aè ra rātou ia rātou, i te pārahiraa i to rātou ra fenua e tae roa aè nei i teie nei mahana. ²³ E to Àvima i pārahi i Haterima e tae noa atu ra i Âta; to Tapatori, mai Tapatori mai, tei taparahi ia rātou, e ua pārahi io rātou ra.)

Te haruraahia te hau arii o Tihona

²⁴ A tià, a haere i te tahi pae i te pape na o Àranona; inaha, ua hōroà atu vau ia Tihona Âti-Àmori, arii o Hetepona, e to na atoà ra fenua i to rima, a tāmata na i te rave, e àro atu ia na i te tamaì. ²⁵ A âùanei au e tuu ai i te mataù ia òe, e te riàrià ia òe i nià i te mau fenua atoà i raro aè i teie nei raì, o tē ìte i to òe roo; e e rūrūtaina ia rātou, e te māuiui rahi ia òe na.

²⁶ Ua tonu atu ra vau i te veà mai te mētēpara atu mai Tetemota ia Tihona, arii o Hetepona ra, mā te hau, i te parauraa atu e: ²⁷ E haere na vau nā to òe nei fenua; e nā te èàtià noa vau i te haere; e òre au

e òhipa ê noa atu i te pae àtau e te pae àui. ²⁸ E ta ù m̄ā e àmu ra, na òe e hoo mai i te moni; e te pape ta ù e inu ra, na òe e hōroà mai ei hoo moni: e tuu noa rā òe ia ù ia haere noa vau nā to òe nei fenua mai te rātere ra; ²⁹ (mai ta te tamarii a Ètau i pārahi i Teira ra, e te Âti-Moapi i pārahi i Âra, i nā reira atoà mai ia ù ra;) e tae noa atu vau i te tahi pae Ioritāna, i te fenua a to mātou Atua, a Iehova, e hōroà mai no mātou nei. ³⁰ Aita aè ra rā te arii o Hetepona ra o Tihona e tuu ia tātou ia haere nā roto i to na fenua: ua faaètaèta atu ra hoì to Atua ra o Iehova i to na ra vārua, e ua faatupu i te mārō i to na âau, ia tuu mai o ia ia na i to rima — mai ta òe i ìte na i teie nei mahana.

³¹ Ua parau mai hoì Iehova ia ù: Inaha, ua hōroà atu vau ia Tihona e to na atoà ra fenua ia òe; e tāmata na i te rave e pārahi i taua fenua no na ra. ³² Ua haere mai ra Tihona e rave mai ia tātou, o ia e to na atoà ra taata, e àro mai ia tātou i Iahāta ra. ³³ Ua tuu mai ra to tātou Atua ra o Iehova ia na ia tātou nei; e ua taparahi iho ra tātou ia na, e tana mau tamarii, e to na atoà ra mau taata. ³⁴ Riro mai ra te mau òire atoà no na ia tātou i reira, e ua rave haapau roa atu ra tātou i te taata, e te mau vahine, e te mau tamarii i te mau òire atoà ra, aore roa ia i faatoehia e tātou. ³⁵ Ua rave rā tātou i te mau puua ei taoà na tātou, e te mau taoà o taua mau òire i pau ia tātou ra. ³⁶ Mai Àroera mai i te hiti o te pape ra o Àranona, e te mau òire atoà i te hiti o taua pape ra e tae noa atu ra i Tireata, aore roa te hoê òire i ètaèta ia tātou: hope roa aè ra i te tuuhia mai e to tātou Atua, e Iehova, ia tātou nei. ³⁷ Âreà i te fenua o te tamarii a Àmona ra, aore òe i tae noa atu i reira; e te mau vāhi atoà i te hiti o te pape ra o Iatōpa, e te mau òire i nià i te mouà ra — e te mau vāhi atoà hoì ta to tātou Atua, ta Iehova, i parau mai e, eiaha.

Te haruraahia te hau arii o Òta

3 ¹ Mai reira hoì, ua fāriu aè ra tātou, ua haere iho ra nā te èà ia haere tià i Patana ra, ua haere mai ra o Òta; o ia e te taata atoà no na, e àro ia tātou i Ètereì. ² Ua parau mai ra Iehova ia ù: Eiaha e mataù ia na, e tuu atu vau ia na, e to na atoà ra mau taata, e to na

atoà ra fenua, i to rima na; e mai ta òe i rave i te arii o te Âti-Âmori ra ia Tihona i pārahi i Hetepona ra, e nā reira atoà òe ia na. ³ Ua tuu mai ra to tātou Atua ra, o Iehova, i te arii o Patana ia Òta, e to na atoà ra mau taata, i to tātou rima, pau iho ra o ia ia tātou e aore roa aè ra o na i toe. ⁴ Pau roa aè ra to na mau òire ia tātou i reira, aore roa o rātou òire i toe i te riro mai ia tātou, e ono àhuru taua nā òire ra, o te fenua atoà ra o Àratopa, i te pātireia o Òta i Patana ra. ⁵ E òire âuahia taua mau òire ra, e âua teitei, e te ôpani, e te teà âuri, e rave rahi hoì te òire âua-òre-hia ra. ⁶ Pau roa aè ra rātou ia tātou; mai ta tātou hoì i rave i te arii o Hetepona ra ia Tihona, i te haamouraa atu i te tâne, e te vahine, e te tamarii, i te mau òire atoà ra. ⁷ Ârèa te mau puua atoà, e te mau taoà atoà o te mau òire ra, ua rave tātou i te reira na tātou iho ei taoà.

Te ôpereraa i te fenua Tireata

⁸ Riro mai ra hoì ia tātou te fenua o nā arii toopiti o te Âti-Âmori ra i reira, te fenua i teie pae Ioritāna ra, mai te pape mai ra o Àranona e tae noa atu i te mouà ra i Heremona; ⁹ (e taua Heremona ra, o Tiriona te iòà i to Titiona ra, e te iòà i te Âti-Âmori ra, o Tenira ia.) ¹⁰ Te mau òire atoà o te vāhi pāpū ra, e Tireata, e Patana atoà ra, e tae noa atu ra i Tarēta e Èterei, nā òire o te pātireia o Òta i Patana. ¹¹ — O Òta anaè rā te arii o Patana tei toe i te mau taata teitei ra. E inaha to na roì, e roì âuri ia; eere ānei i Rapata io te Âti-Âmona ra? E iva tūpiti te maoro, e maha tūpiti te âano, i te tūpiti a te taata nei. —

¹² E nā fenua nei, i tei noaa ia tātou i reira ra, mai Àroera mai, i te hiti o te pape ra o Àranona, e te tahi pae i te mouà ra o Tireata, e to reira hoì mau òire, o tei hōroàhia e au na te Âti-Reupena, e na te Âti-Tatā ra. ¹³ E te tahi pae i Tireata, e Patana tāatoà, i te pātireia o Òta ra, i hōroàhia e au na te âfa ôpū o Manate ra, i te fenua atoà ra o Àratopa, o ta Patana ia vāhi i parauhia e, o te fenua o te mau taata teitei ra. ¹⁴ — Pau iho ra rā te fenua atoà ra o Àratopa e tae noa atu ra i te hiti o te Teturi, e te Âti-Maata, ia Iaira a Manate ra, maìri iho ra o ia i te reira i to na iho ra iòà, ia Patana-Havota-Iaira, e tae roa aè

nei i teie nei mahana. — ¹⁵ Hōroà atu ra hoì au ia Tireata ia Mātira ra; ¹⁶ e mai Tireata mai e tae noa atu i te pape ra o Àranona, i te maa fenua atoà i te reira pae pape, e tae noa atu i te pape ra o Iapota, i te ôtià o te tamarii a Àmona ra; hōroà atu ra vau no te Âti-Reupena e no te Âti-Tatā ra; ¹⁷ e te vāhi ātea atoà ra, e te hiti o te pape ra o Ioritāna, mai Tenereta mai e tae noa atu i te roto i te vāhi ātea ra, i te roto Àvaàva ra, i raro aè i Àtetota-Piteta, i te pae i te hitià-o-te-rā ra.

¹⁸ Ua parau atu ra vau ia òutou i reira, nā ô atu ra: Ua hōroà mai to òutou Atua ra, o Iehova, i teie nei fenua no òutou; o to òutou atoà ra e tià ia haere i te tamaì ra, e nā mua ia i to òutou mau taeaè i te tamarii a Ìteraèra i te haere mā te mauhaa tamaì atoà i terā paeàu ra. ¹⁹ E ta òutou mau vahine, e ta òutou mau tamarii, e ta òutou mau puaa, (ua ìte hoì au e, e puaa rahi ta òutou,) e vaiiho ia i roto i to òutou mau òire i hōroàhia e au no òutou na; ²⁰ e ia faanoho māite Iehova i to òutou mau taeaè, mai ia òutou atoà na, ia pārahi atoà rātou i te fenua a to òutou Atua, a Iehova, e hōroà atu no rātou i te tahi pae Ioritāna ra; ei reira òutou e hoì atoà mai ai i to òutou atoà ra mau fenua, i ta ù i hōroà atu no òutou na.

²¹ Ua parau atu ra hoì au ia Iotua i reira, nā ô atu ra: Ua ìte hua aè nei to mata i ta to òutou Atua, i ta Iehova, i rave i nā arii toopiti nei, e nā reira atoà hoì Iehova i te mau pātireia atoà ta òe e haere nei. ²² Eiaha òutou e mataù ia rātou, na to òutou Atua hoì, na Iehova, e àro i ta òutou tamaì.

Eita Mōte e tomo i Tanaana

²³ E ua pure hoì au ia Iehova i reira, nā ô atu ra: ²⁴ E te Atua e, e Iehova, ua haamata iho nei hoì òe i te faaite mai i to tāvini nei i to mana, e to pūai rahi: tei hea hoì ia atua i nià i te raì, e te ao atoà nei hoì, e tià ia rave i te òhipa mana mai tei ravehia e òe ra? ²⁵ E tuu aè na òe ia ù i terā pae, ta ù ia parau ia òe, ia ìte na vau i tenā na fenua maitaì i terā pae Ioritāna, e tenā na mouà maitaì, e Repanona hoì. ²⁶ Ua riri rā Iehova ia ù ia òutou, e aore aè ra i faaroo mai ia ù; e ua

nā ô mai ra Iehova ia ù: A tirā na! Eiaha òe e parau faahou mai ia ù i tenā. ²⁷ E haere òe i niā iho i te upoo o te mouà na o Piteta, a hiò tià atu ai to mata i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e te pae i apatoèrau, e te pae i apatoà, e te pae i te hitià-o-te-rā, ia ìte hoì to mata na; e òre hoì òe e tae i te tahi pae i teie nei Ioritāna. ²⁸ E poroì rā òe ia Iotua, e haamāhanahana atu, e faaitoito atu ia na: o ia hoì tē haere nā mua i taua mau taata nei, e na na rātou e faanoho i te fenua ta òe e hiò noa i to mata anaè na. ²⁹ Pārahi noa iho ra tātou i te peho i pihai iho i Pete-Peora.

Te faaòhiparaa i te ture a te Atua

4 ¹ E i teie nei, e Ìteraèra, e faaroo mai i te mau haapaòraa e te mau ture ta ù e haapii atu ia òutou nei, e e rave ia ora òutou, ia tae òutou i niā iho e ia noaa te fenua ta te Atua o to òutou mau metua, ta Iehova, e hōroà mai no òutou. ² Eiaha òutou e tāāti noa mai i te tahi vāhi ê i teie nei parau ta ù e parau atu ia òutou, eiaha hoì òutou e haamairi i te tahi vāhi i taua parau nei; ia haapaò hoì òutou i te parau a to òutou Atua ra, a Iehova, ta ù e parau atu ia òutou nei.

³ Ua ìte hoì to òutou mata i ta Iehova i rave i te hara ia Paara-Peora ra: ua hope roa hoì te mau taata atoà i roto ia òutou i pee ia Paara-Peora i te pohe i to òutou Atua ra ia Iehova. ⁴ Âreà o òutou o tei àti māite i to òutou Atua ra ia Iehova, tē ora nei òutou atoà i teie nei mahana.

⁵ Inaha, ua faaite atu vau ia òutou i te mau haapaòraa e te ture ta taù Atua, ta Iehova, i faaue mai ia ù ra, ei haapaòraa na òutou i te fenua ta òutou e tii e rave nei ei pārahiraa. ⁶ E tenā na, e haapaò maitai i taua parau na, e e rave; o to òutou ia paari e te haapaò maitai i mua i te aro o te feiā e ìte i teie nei mau haapaòraa, e riro ia i te parau e: «Tiàraa nūnaa rahi paari e te haapaò maitai o taua feiā ra!» ⁷ Tei hea hoì ia fenua rahi e fātata mai to rātou atua ia rātou, mai to tātou Atua ra, mai ia Iehova, e fātata mai ia tātou nei, ia tiàoro noa atu tātou ia na? ⁸ E tei hea ia fenua rahi i tià ta na mau haapaòraa e te ture, mai

tē tià i teie atoà nei ture ta ù e tuu atu i mua i to òutou aro i teie nei mahana?

Te faaìteraa i nià i te mouà i Hōrepa

⁹ E haapaò maitaì rā ia òe iho, e ara i to òe na vārua, o te àramoina ia òe te mau mea i hiòhia e to òe na mata, o te moè noa atu ia òe, e aore i mau i roto i te âau i te mau mahana atoà o to òe na oraraa; e faaìte atu rā òe i te reira i to mau tamarii, e to mau mootua.

¹⁰ I te mahana i tià noa ai òe i mua i te aro o to òe Atua ra, o Iehova, i Hōrepa ra, a parau mai ai Iehova ia ù ra e: «A haaputupu mai i te mau taata na, e faaìte atu vau ia rātou i ta ù nei parau; ei haapiiraa ia rātou ia mataù mai rātou ia ù, i to rātou mau mahana atoà i te ao nei, e ia haapii atoà hoì rātou i ta rātou mau tamarii», ¹¹ ua haafātata mai rā òutou, e ua tià noa iho ra i te tumu o te mouà ra; e ura noa taua mouà ra i te auahi i rōpū i te reva nei, e te pōuri, e te ata, e te pōuri rahi taòtaò ra. ¹² Ua parau mai ra hoì Iehova ia òutou i rotopū i taua auahi ra; ua ìte hoì òutou i te haruru o ta na parau, aita rā e huru i te ìtea e òutou; o te haruru anaè rā ta òutou i faaroo noa. ¹³ E ua faaìte mai ra o ia ia òutou i ta na ra faufaa, ta na i parau mai ia òutou e rave, i nā Parau Hoê Àhuru ra; e ua pāpaì iho ra hoì o ia i te reira i nià iho i nā papa òfai e piti ra. ¹⁴ Ua faaue mai ra Iehova ia ù i reira, e haapii ia òutou i te haapaòraa o te mau ture, ei haapaòraa na òutou i te fenua ta òutou e tii e rave nei ei pārahiraa.

E ara i te mau îtoro tarai

¹⁵ E tenā na, e haapaò maitaì ia òutou iho; aore hoì e huru i ìtea e òutou i te mahana i parau mai ai Iehova ia òutou i Hōrepa, i rotopū i te auahi ra, ¹⁶ o te hapa ê òutou, e ua hāmani iho ra i te îtoro tarai no òutou mai te tii nei te huru — mai te tāne, e mai te vahine hoì; ¹⁷ e mai te hoê manu o te fenua nei; e mai te hoê manu e maùe i roto i te reva nei; ¹⁸ e mai te hoê mea e nee haere nā raro i te repo nei; e mai te hoê ià o te moana i raro aè i te fenua nei; ¹⁹ ia hiò hoì to mata i nià i te raì, ìte aè ra òe i te mahana, e te marama, e te mau fetià, to

te raì atoà ra, o tē tuiāu-ê-hia òe e haamori ia rātou, e ua tāvini atu ra ia rātou, ta to Atua, ta Iehova, i tuu noa i te mau fenua atoà i raro aè i teie nei raì. ²⁰ Ua rave mai ra Iehova ia òutou, e ua arataì mai ia òutou mai te turā âuri mai ra, mai Àifiti, ei pupu taata no na mau iho, mai tei teie nei ā hoì mahana.

²¹ Riri iho hoì Iehova ia ù ia òutou, e ua tapu iho ra e, eiaha vau e tae i te tahi pae Ioritāna, eiaha e tae i taua fenua maitaì ra, ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe na ei pārahiraa. ²² E i teie nei, ei teie nei fenua vau e pohe ai, e òre au e tae i te tahi pae Ioritāna: e tae rā òutou, e e pārahi òutou i taua fenua maitaì ra. ²³ E ara ia òutou, o te moina ia òutou te faufaa a to òutou Atua ra, a Iehova, i faaau ia òutou na, o te hāmani òutou i te îtoro tarai no òutou, mai te hoê mea atu te huru, ta to Atua ra hoì, ta Iehova, i faaòre ra. ²⁴ E auahi àamu hoì te Atua ra o Iehova, e Atua hiòpoà rā. ²⁵ E ia fānau ta òe tamarii, e ia taïmootua noa atu òe, e ua maoro to òutou pārahiraa i te fenua; ia piò ê rā òutou, e ua hāmani iho ra i te îtoro tarai no òutou ra, mai te tahi mea atu te huru, e ua rave òutou i te ìno i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, e ua faaoôo atu ra ia na ia riri ²⁶ — te tiàoro nei au i te raì e te fenua ei ìte no ù ia òutou i teie nei mahana — e e òre e māhia, e pau roa atu ai òutou e taa ê atu i te fenua ta òutou e tii e rave i te tahi pae Ioritāna nei ei pārahiraa; e òre òutou e maoro i nià iho i taua fenua ra, e pau roa rā òutou. ²⁷ E haapūrara hoì Iehova ia òutou i te mau fenua ra, e toe iho ra òutou aore reà i taua mau fenua ta Iehova e tiahi atu ia òutou na. ²⁸ Ei reira òutou e haamori ai i te mau atua rāau, e te òfaì, ta te rima taata i hāmani, aore i ìte i te hiò, e te faaroo, e te àmu, e te hoì. ²⁹ Ia ìmi rā òe i to Atua ia Iehova i reira, e ìte ā òe ia na; ia ìmi òe mā to âau atoà e mā to vārua atoà. ³⁰ Ia àti òe ra, e roohia iho ra òe e taua mau mea atoà nei a muri atu; ia fāriu rā òe i to Atua ra ia Iehova, e ia faaroo i to na reo. ³¹ E òre o ia e faaruè ia òe, e òre òe e pohe; e òre hoì o ia e haamoè i te faufaa ta na i tātumu māite mā te tapu i to òe ra hui metua; e Atua aroha noa hoì to òe ra Atua o Iehova.

Te fānaò o Ìteraèra

³² E ui noa na hoì òe i tei a mūtaa iho ra mau mahana, hou iho nei òe ra, mai te mahana mai ā i hāmani ai te Atua i te taata i nià i te fenua nei ra, e mai te tahi pae raì e tae noa atu i te tahi pae raì ra, i te tupuraa i te hoê mea rahi mai teie nei, e mai te reira hoì i te faaroo-noa-raa i te roo ra, ³³ i te taata hoì i te faarooraa rātou i te reo o te Atua i te parauraa mai i rōpū i te auahi a ora ai ra, mai ta òe hoì i faaroo ra? ³⁴ E ua tii ānei te Atua e ua rave mai i te nūnaa atoà mai rotopū mai i te tahi fenua ê, mā te pohe i te tuuraa atu, e te tāpaò, e te piri, e te tamaì; mā te rima pūai, e te rima faatoro-hua-hia; e te mau mea mataù rahi, mai ta to òutou Atua, ta Iehova, i rave ia òutou ra i Àifiti, i mua i to òutou mata na? ³⁵ Ia ìte hoì òe e, o Iehova anaè ra te Atua, e aita atu, o ia anaè rā, i ìte ai òe. ³⁶ Ua faaìte mai o ia ia òe i to na reo mai nià mai i te raì ra, ei haapii mai ia òe ra; e ua faaìte mai o ia ia òe i ta na auahi rahi i nià i te fenua nei; e ua faaroo hoì òe i ta na parau mai roto mai i taua auahi ra. ³⁷ E no te mea i aroha o ia i to hui metua na, ua rave iho nei o ia i to rātou huaai i muri aè ia rātou ra; e ua arataì mai o ia ia òe i rāpae, i mua i to na iho mata i to na ra mana rahi pūai, mai Àifiti mai ra; ³⁸ ia tiahi ê atu o ia i te mau fenua rarahi, e te pūai rahi to rātou i to òe i mua ia òe ra, e ia arataì o ia ia òe i nià iho i to rātou fenua, e ia hōroà mai o ia i to rātou fenua no òe ei pārahira, mai tei teie nei mahana. ³⁹ E tenā na, e haamanaò maitaì na to âau, ia ìte òe i teie nei mahana, e o Iehova anaè ra te Atua, i nià i te raì, e i raro atoà i te fenua nei, aita atu Atua, ⁴⁰ e i teie nei, e haapaò òe i ta na mau haapaòraa, e ta na mau ture, ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, ia maitaì hoì òe, e to tamarii atoà i muri aè ia òe ra, ia haamaorohia to òe na puè mahana i nià i te fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe, no òe roa atu.

Nā òire haapūraa e toru i te tahi pae Ioritāna

⁴¹ Ua haapaò iho ra Mōte i e toru puè òire i teie pae Ioritāna i te pae i te hitià-o-te-rā ra; ⁴² ia horo te taparahi taata i reira, o tei pohe te

taata ia na aore i ìte ra, aore hoì i riri ia na i mūtaa iho ra; e ua horo anaè o ia i te hoê i taua nā òire ra, ia ora o ia: ⁴³ e te iòà o taua nā òire ra, o Pētēra ia i te mētēpara ra, i te vāhi ātea io te Âti-Reupena ra, e o Ramota i Tireata, io te Âti-Tatā ra; e o Torana i Patana, io te Âti-Manate ra.

TE PITI O TE PARAPARAURAA A MŌTE

⁴⁴ Teie hoì taua ture i tuuhia e Mōte i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra. ⁴⁵ Teie te mau parau faaite, e te mau haapaòraa, e te mau ture, ta Mōte i parau atu i te tamarii a Ìteraèra, ia reva mai rātou mai Àifiti mai ra: ⁴⁶ i teie pae Ioritāna, i te peho i pihai iho i Pete-Peora, i te fenua o Tihona arii o te Âti-Àmori, i pārahi i Hetepona ra, i ta Mōte e te tamarii a Ìteraèra i taparahi, mai Àifiti mai rātou ra. ⁴⁷ Noaa iho ra ia rātou to na fenua, e te fenua o te arii o Patana ra o Òta, nā arii o te Âti-Àmori toopiti, i teie pae Ioritāna, i te pae i te hitià-o-te-rā ra: ⁴⁸ mai Àroera mai, i te hiti o te pape ra o Àranona, e tae noa atu ra i te mouà ra o Tiona, oia Heremona ra, ⁴⁹ e te vāhi ātea atoà i teie pae Ioritāna i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae noa atu ra i te roto i te vāhi ātea ra, i raro atu i Àtetota-Piteta ra.

Nā Parau Hoê Àhuru

Èto 20.1-17

5 ¹ Ua parau atu ra Mōte ia Ìteraèra atoà, nā ô atu ra ia rātou: E faaroo mai, e Ìteraèra, i te mau haapaòraa e te mau ture ta ù e parau atu i roto i to òutou tarià i teie nei mahana. Ia ìte hoì òutou, e ia haapaò maitai, e ia rave i taua mau parau nei. ² Ua faaaui mai to tātou Atua ra o Iehova i te faufaa ia tātou i Hōrepa. ³ Aore Iehova i faaaui mai i taua faufaa nei i to tātou mau metua, ia tātou nei rā, tātou atoà e ora noa nei i teie nei mahana. ⁴ I rōpū mau i te auahi i nià i te mouà ra, to Iehova parau-pāpū-raa mai ia òutou, ⁵ (tià noa iho ra vau i rōpū ia òutou e Iehova i reira, ei faaite ia òutou i te parau a Iehova:

mataù iho ra hoì òutou i te auahi, aore aè ra hoì i tae i taua mouà ra,) nā ô mai ra:

⁶ «O vau o to Atua ra, o Iehova, o tei arataì mai ia òe mai te fenua mai ra, mai Àifiti, mai te ùtuafare i tāvini ai òe ra.

⁷ Eiaha roa to òe ei Atua ê atu ia ù nei.

⁸ Eiaha roa òe e hāmani i te îtoro tarai no òe, e te hohoà no te hoê mea i nià i te raì ra, e no te hoê mea i raro i te fenua nei, e no te hoê mea o te moana i raro aè i te fenua ra. ⁹ Eiaha roa òe e piò i raro ia rātou, eiaha e haamori atu; e Atua hiòpoà hoì au, o te Atua no òe, o Iehova, e tē tāhoo hoì i te hara a te feiā metua i nià i te tamarii e tae noa atu i te toru e te maha o te uì, ia òre rātou ia hinaaro mai ia ù ra; ¹⁰ e te aroharaa atu i te feiā hinaaro mai ia ù e ua haapaò i ta ù parau, e tautani noa atu te uì.

¹¹ Eiaha òe e faahiti faufaa òre noa i te iòa o te Atua ra o Iehova: e òre hoì Iehova e faatià ia na i tei faahiti faufaa òre noa i to na ra iòa.

¹² E haapaò i te mahana tāpati, ia moà ia te reira, ta to Atua hoì, ta Iehova, i faaue mai ia òe ra. ¹³ E tià ia òe ia haa, e ia rave i ta òe mau òhipa atoà, i nā mahana e ono ra. ¹⁴ Âreà te mahana hitu ra, o te tāpati ia no to Atua ra, no Iehova: eiaha roa òe e rave i te òhipa i te reira mahana; o òe, e to tamaiti atoà, e to tamahine, e to tāvini tāne, e to tāvini vahine, e to puaatoro, e to âtini, e to mau puaa atoà ra, e te taata ê atoà io òe ra; ia faaea atoà hoì to tāvini tāne, e to tāvini vahine mai ia òe atoà ihoā. ¹⁵ Haamanaò iho na hoì òe e e tāvini atoà òe i te fenua ra o Àifiti, e na to Atua ra, na Iehova, òe i arataì mai mai reira mai ra, i te rima pūai, e te rima i faatorohia ra; i faaue ai to Atua ra o Iehova ia òe e, e haapaò i te tāpati.

¹⁶ E faatura atu i to metua tāne e to metua vahine, ta to Atua ra, ta Iehova, i parau mai ia òe ra, ia haamaorohia to òe puè mahana, e ia maitaì òe i te fenua ta to Atua ra, ta Iehova, e hōroà mai no òe na.

¹⁷ Eiaha roa òe e taparahi.

¹⁸ Eiaha roa òe e faaturi.

¹⁹ Eiaha roa òe e èiā.

²⁰ Eiaha roa òe e pari haavare i to taata-tupu na.

²¹ Eiaha roa e nounou i ta to taata-tupu ra vahine, eiaha hoì òe e nounou i te fare o to taata-tupu ra, e to na fenua, e to na tāvini tāne, e to na tāvini vahine, e ta na puaatoro, e ta na âtini, e te mau mea atoà na to taata-tupu ra.» ²² I parau hua mai Iehova i taua mau parau nei ia òutou atoà i te tumu mouà ra i rotopū i te auahi, e te ata èreère pōuri taòtaò mā te reo pūai ra; e aita atu i parau mai. Pāpaì iho ra o ia i te reira i nià i nā papa òfaì e piti ra, e ua tuu mai ra ia ù nei.

Mōte, àuvaha parau no te Atua

²³ E ìte aè ra òutou i taua reo ra no roto i taua pōuri ra, àma noa ai te mouà i te auahi ra, ua haere mai ra òutou ia ù ra, te feiā atoà no nià iho i to òutou mau ôpū ra, e to òutou mau taata paari ra; ²⁴ e ua nā ô mai ra òutou: Inaha, ua faaìte mai to tātou Atua ra o Iehova i to na hanahana e to na mana, e ua faaroo tātou i to na reo no rotopū i te auahi; ìte hua aè nei tātou i teie nei mahana e, e parau noa mai te Atua i te taata nei, e ora ā. ²⁵ I teie nei rā, e aha hoì mātou nei ia pohe? Ia faaroo faahou hoì mātou i te reo o to mātou Atua o Iehova, e pau mātou i teie nei auahi rahi, e pohe mātou! ²⁶ O vai hoì to te taata atoà nei i ìte i te reo o te Atua ora i te parauraa mai i roto i te auahi, mai ia mātou nei, a ora atu ai? ²⁷ O òe tē haafātata atu, a faaroo atu ai i te mau parau atoà ta to tātou Atua, ta Iehova, e parau mai; e te mau parau atoà ta to tātou Atua, ta Iehova, e parau mai ia òe ra, o ta òe ia e parau mai ia mātou; e na mātou e faaroo atu, e na mātou e rave.

²⁸ Ua faaroo mai ra Iehova i taua mau parau ta tātou i parau ra, ia òutou i parau mai ia ù ra; e ua parau mai ra Iehova ia ù: Ua faaroo vau i te parau i parauhia e te mau taata nei, ta rātou i parau mai ia òe ra. E parau-tià anaè ta rātou i parau mai ra. ²⁹ Ahiri e, o te huru ia o to rātou âau i roto ia rātou, e âau mataù mai ia ù, e tē haapaò tāmau māite i ta ù parau, ia maitaì rātou, e ia maitaì hoì ta rātou mau tamarii e a muri noa atu! ³⁰ Haere e parau atu ia rātou: «A hoì i to òutou na mau tiàhapa.» ³¹ Âreà òe na, tià noa mai na òe i ô nei ia ù nei, e e parau atu vau i te mau parau, e te mau haapaòraa, e te mau

ture, ta òe e haapii atu ia rātou, ia haapaò rātou i te reira i te fenua ta ù e hōroà atu no rātou ei pārahiraa. ³² E tenā na, e haapaò òutou, e e rave i ta to òutou Atua, ta Iehova, i faaue mai ia òutou na; eiaha òutou e òhipa ê nā te pae àtau e nā te pae àui. ³³ E haere ā òutou nā te mau èà atoà ta to òutou Atua, ta Iehova, i faaue mai ia òutou na, ia ora òutou, e ia maitai hoì òutou; e ia haamaorohia to òutou puè mahana i nià iho i te fenua e noaa ia òutou na.

E here òe i te Fatu, to Atua

6 ¹ Teie te mau parau, e te haapaòraa, e te ture, ta to òutou Atua, ta Iehova, i faaue mai ia haapiihia atu ia òutou, ei haapaòraa na òutou i te fenua ta òutou e tii e rave nei ei pārahiraa. ² Ia mataù hoì òe i to Atua ra ia Iehova, e ia haapaò i ta na atoà ra mau haapaòraa, e ta na mau parau, ta ù e parau atu ia òe na; o òe, e to tamaiti, e to mootua, i to òe pārahiraa i te ao nei, e ia haamaorohia hoì to òe na puè mahana. ³ E faaroo mai, e Ìteraèra, e haapaò maitai ia rave, ia maitai òe, e ia rahi roa òe i taua fenua tahe pape noa te ū e te meri ra, i ta te Atua no to mau metua, ta Iehova, i parau mai ia òe ra.

⁴ E faaroo mai, e Ìteraèra e! O Iehova to tātou Atua, hoê Iehova. ⁵ E i teie nei, e hinaaro atu òe i to Atua ia Iehova mā to âau atoà, e mā to vārua atoà, e mā to pūai atoà. ⁶ E teie nei mau parau ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, ei roto i to âau e vai ai. ⁷ E e haapii tāmāu māite òe i to mau tamarii i taua mau parau nei; o ta òe ia e parau ia pārahi noa òe i roto i te fare, e ia haere noa òe nā te èatià ra, e ia taòto noa òe ra, e ia tià noa òe i nià ra. ⁸ E tāmāu hoì òe i te reira i nià i to rima ei tāpaò, e ei haamanaòraa i mua mau i to mata na. ⁹ E pāpai hoì òe i te reira i nià i te mau pou o to fare ra, e i nià atoà i to mau ùputa ra.

Eiaha Ìteraèra e haamoè i to na Atua

¹⁰ E ia hōpoiha òe e to Atua e Iehova i nià i te fenua ta na i tapu atu i to mau metua ra, ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa, e e hōroà mai o ia no òe ra; e te mau òire rarahi atoà e te maitai, aore i patuhia

e òe ra; ¹¹ e te mau fare iî i te taoà maitatai, eere i ta òe i faai ra, e te mau apoo pape i ohia, eere i ta òe i o ra, e te mau o vine e te o rive, eere i ta òe i tanu ra; ia amu ra òe ia fiu ra; ¹² e ara òe i reira, o te moina Iehova ia òe, o tei aratai mai ia òe mai Aifiti mai, mai te utuafare i tavini ai ra. ¹³ O to Atua ra, o Iehova, ta òe e matau; o ia ta òe e haamori; e tapu hoì òe i to na ra iò. ¹⁴ Eiaha outou e pee i te mau atua eè, i te mau atua no te taata atoà e haaati ia outou ra: ¹⁵ a tupu hoì te riri o to Atua ra o Iehova ia òe, a pau òe ia na i nià i te fenua na, e Atua hiòpoà hoì to Atua ra o Iehova i ropu ia òe na. ¹⁶ Eiaha outou e faaoòo atu i to outou Atua ia Iehova, mai ta outou i faaoòo ia na i Matā ra. ¹⁷ E haapaò tāmāu māite ā outou i te mau parau a to Atua ra, a Iehova, e ta na ra mau parau faaite, e ta na mau haapaòraa, ta na i parau mai ia òe ra. ¹⁸ E rave hoì òe i te parau-tià e te maitai i mua i te aro o Iehova ra, ia maitai hoì òe, ia tae hoì òe e ia noaa ia òe te fenua maitai ta Iehova i tapu atu i to mau metua; ¹⁹ e te tiahi-ê-raa atu hoì i to òe atoà ra mau enemi i mua ia òe, i ta Iehova hoì i parau mai ra.

²⁰ Ia ui noa mai to tamaiti ia òe a muri atu e: «E aha teie nei mau parau faaite, e te mau haapaòraa, e te mau ture, i ta to tatou Atua, ta Iehova, i parau mai ia outou?», ²¹ ei reira òe e parau atu ai i to tamaiti e: «E tavini tatou no Faraò i Aifiti; e na Iehova tatou i aratai mai mai Aifiti mai, i tana rima puai. ²² E tapu hoì ta Iehova i rave, e te piri rahi, e te pohe i nià i to Aifiti, i nià ia Faraò, e i nià atoà i to na ra utuafare, i mua i to tatou mata. ²³ E ua aratai mai ra ia tatou i rapae, e aratai mai o ia ia tatou i o nei, e ia horoà mai o ia i te fenua no tatou, i ta na i tapu mai i to tatou mau metua ra. ²⁴ E ua parau mai Iehova ia tatou e, e haapaò i taua mau haapaòraa nei, e ia matau tatou i to tatou Atua ia Iehova, ia maitai tatou e a muri noa atu, ia faaora o ia ia tatou — mai teie hoì i teie nei mahana. ²⁵ Ia haapaò tatou, e ia rave i taua mau parau atoà nei i mua i te aro o to tatou Atua ra o Iehova, ta na i parau mai ia tatou nei, e riro ia ei parau-tià na tatou.»

Ìteraèra, nūnaa faatāhinuhia no te Fatu

7¹ Ia tae òe i to Atua ra ia Iehova i te fenua ta òe e tii e rave nei ei pārahiraa, e ia hee ia na te mau nūnaa e rave rahi i mua ia òe ra: te Âti-Heta ra, e te Âti-Teretati, e te Âti-Àmori, e te Âti-Tanaana, e te Âti-Pereti, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi, e hitu atoà ra nūnaa rarahi, e te pūai rahi to rātou i to òe na; ² ia tuu mai to Atua ra o Iehova ia rātou i mua i to aro na, e taparahi òe ia rātou e ia pau roa; eiaha òe e faaau i te parau ia rātou, eiaha hoì e faaherehere atu. ³ Eiaha òe e faaipoipo ia rātou; eiaha òe e hōroà i to tamahine i tana ra tamaiti, eiaha hoì òe e rave i tana ra tamahine na ta òe ra tamaiti. ⁴ E riro hoì rātou i te haafāriu ê i to mau tamarii ia òre ia pee mai ia ù, ia haamori i te mau atua êê ra, tupu iho ra te riri o Iehova ia òutou, pohe iho ra òe i reira ra. ⁵ E nā ô rā òutou ia rātou: e tāhitumu òutou i ta rātou mau fata, e haapararī i ta rātou mau tii, e tāpū i te mau vāhi ururāau, e tahu hoì i to rātou îtoro tarai i te auahi.

⁶ E nūnaa moà hoì òe no to Atua, no Iehova; ua mātihia òe e to Atua ra e Iehova, ei pupu taata hau ê no na iho, eiaha atu te mau taata atoà e pārahi i te ao nei.

Te haapaòraa te Fatu i ta na faaauraa faufaa

⁷ Eere no te mea e, e rahi òutou i te mau nūnaa atoà ra i hinaaro ai Iehova ia òutou, e i mātiti ai ia òutou; e iti hoì òutou i te mau nūnaa atoà ra. ⁸ No te mea rā hinaaro aè ra Iehova ia òutou, e ia haapaò hoì o ia i te tapu i ta na i tapu atu i to òutou mau metua na, i aratai mai ai Iehova ia òutou mā te rima pūai, e ua faaora ia òutou i taua ùtuafare i tāvini ai ra, i te rima o te arii o Àifiti ra, o Faraò. ⁹ E tenā na, o to Atua ra, o Iehova, o te Atua mau ia, ia ìte hoì òutou, o te Atua haavare òre, o tei haapaò mātite i te faufaa e te aroha i te feiā i hinaaro ia na, e te haapaò i ta na ra parau, e tautani noa atu i te uì ra. ¹⁰ Ârèa tei òre i hinaaro ia na ra, e tāhoo faaite hua o ia ia rātou i te pohe roa: e òre o ia e faaroaroa i tei òre i hinaaro ia na ra; e tāhoo faaite hua o ia ia na. ¹¹ E i teie nei, e haapaò òe e e rave i te mau

parau, e te mau haapaòraa, e te mau ture ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana.

¹² Ia faaroo hoì òutou i teie nei mau ture, e ia haapaò māite e ia rave, e haapaò to Atua ra o Iehova i te faufaa e te aroha ta na i tapu atu i to mau metua ra, ei ia òe ia. ¹³ E here mai hoì o ia ia òe, e haamaità mai ia òe, e faarahi mai hoì ia òe; e haamaità atoà mai hoì o ia i ta òe e fānau ra, e te māa o to fenua na, i to tītona, e to uaina, e to hinu ôrive, e ta to mau puaatoro e fānau, e te fanauà a to mau māmoe ra, i nià i te fenua ta na i tapu atu i to mau metua ra, e hōroà mai o ia no òe ra. ¹⁴ E hau to òe maità i to te taata atoà ra; e òre roa te hoê taata io òe ra e riro ei uì, e to mau puua atoà ra hoì. ¹⁵ E na Iehova e faaòre i te mau maì atoà ia òe; e òre roa e tuu i te mau maì ìno o Àifiti i ta òe i ìte ra i nià ia òe; e tuu rā o ia i te reira i nià i te feiā i riri mai ia òe ra. ¹⁶ E rave pohe roa hoì òe i te taata atoà, ta to Atua ra, ta Iehova, e tuu mai ia òe ra; eiaha roa to mata e faaherehere ia rātou. Eiaha hoì òe e haamori i to rātou mau atua, e riro hoì te reira ei mārei no òe.

Te Fatu, pāroru no to na nūnaa

¹⁷ Ia parau òe i roto i to âau e: «E Nūnaa rarahi teie, e iti au: e aha rātou e hee ai ia ù?», ¹⁸ eiaha e mataù ia rātou. E haamanaò maità na i ta to Atua ra, ta Iehova, i rave ia Faraò, e ia Àifiti atoà hoì, ¹⁹ taua mau àti rahi ra ta to òe iho mata i ìte ra, e te mau tāpaò, e te mau piri, taua rima pūai ra e te rima faatorohia ra, i te arataìraa mai to Atua ra o Iehova ia òe ra: e nā reira atoà to Atua ra o Iehova i taua feiā ta òe e mataù ra. ²⁰ E na to Atua ra, na Iehova, e tono i te manu pātia i roto ia rātou, e ia hope roa te feiā i toe i tei meho ia òe ra i te pohe. ²¹ Eiaha òe e mataù ia rātou; tei ia òe hoì to Atua ra o Iehova, e Atua mana, e tē mataùhia. ²² Na to Atua, na Iehova, e tiàvaru riirii i taua mau nūnaa ra i mua ia òe ra; eiaha òe e rave haapau roa ia rātou i te raveraa hoê, o te rahi hua te mau manu taehae o te fenua ia òe ra. ²³ Ia tuu mai rā to Atua ra o Iehova ia rātou ia òe ra, e rave rahi atu ra to rātou pau, e pau roa aè ra rātou. ²⁴ E ia tuuhia mai to rātou mau

arii i to rima na, ei reira òe e haamou ai i to rātou iòà i raro aè i teie nei raì: òre reà te hoê taata e mau i mua ia òe ra, e pau noa atu rātou ia òe. ²⁵ E tahu òutou i to rātou mau atua taraihia ra i te auahi. Eiaha òe e nounou i te ârio e te àuro i nià iho ia rātou, eiaha òe e rave i te reira, o te fifi hoì òe, e mea faufau hoì te reira i to Atua ra ia Iehova. ²⁶ Eiaha òe e hōpoi i te mea faufau i roto i to fare, o te riro hoì òe mai te reira te huru, o te ànatemahia; ia faufau māite hoì òe e ia riàrià māite i te reira, e mea ànatemahia hoì te reira.

Ua haapii te Fatu ia Ìteraèra i roto i te mētēpara

8 ¹ E haapaò maitaì òutou, e e rave i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana; ia ora hoì òutou, e ia rahi òutou, e ia tae òutou e ia noaa te fenua ta Iehova i tapu atu i to òutou mau metua ra. ² E haamanaò hoì òe i taua èà atoà ta to Atua, ta Iehova, i arataì ia òe nā roto i te mētēpara ra, e a maha aè nei àhururaa i te matahiti, ei faahaèhaaraa ia òe, e ei tāmataraa ia òe, e ia ìtea i to roto i to òe na âau; e to òe haapaòraa i ta na ra parau, e te òreraa. ³ E ua faahaèhaa hoì o ia ia òe, ua vaiiho noa ia òe ia poia noa na, ia faaàmu o ia ia òe i te māna ìtea òre ia òe ra, e aita atoà to mau metua i ìte; ei faaite ia òe, eere o te pāne anaè ra te mea e ora ai te taata nei, o te mau mea atoà rā i haapaòhia e Iehova ra, e ora te taata i te reira. ⁴ Aita hoì to àhu i nià ia òe ra i marau, aore hoì to âvae i èè i te tāmaa òre, i teie nei mau matahiti e a maha aè nei àhururaa. ⁵ Ia ìte māite hoì òe i roto i to âau na, e mai te taata e aò nei i tana tamaiti, ua nā reira to Atua ra o Iehova i te aò ia òe ra. ⁶ E i teie nei, e haapaò òe i te mau parau a to Atua ra, a Iehova, ia nā to na ra èà te haere, e ia mataù hoì òe ia na.

Te mau tāmataraa i te fenua fafauhia

⁷ Ia tae òe i to Atua ra ia Iehova i te fenua maitaì ra, i te fenua pape tahe, e te pape pihaa, e te pape roto ra no uta i te peho, e no roto i te mouà i te pihaaraa mai; ⁸ i te fenua tītona, e te tērite, e te vine, e te tute, e te rēmuna; i te fenua hinu ôrive, e te meri; ⁹ i te fenua e àmu

noa ai òe i te m̄a m̄a te oè òre, e aore e mea e toe ia òe; i te fenua e âuri te òfaì ra, e e noaa ia òe te veo i to na mouà ia ô.

¹⁰ Ia àmu òe i te m̄a ra e ia fiu, e haamaitaì òe i to Atua ra ia Iehova i reira, i taua fenua maitaì ra ta na i hōroà mai no òe ra. ¹¹ E ara o te moina to Atua ra o Iehova ia òe, i te haapaò òre i ta na ra mau parau, e ta na mau ture, e ta na mau haapaòraa, i ta ù e faaite atu ia òe i teie nei mahana; ¹² o te àmu hoì òe i te m̄a e fiu iho ra, e ua faatià i te fare maitataì e ua p̄rahi i roto: ¹³ e ia rahi hoì to mau puaatoro e to mau māmoe; e ia rahi hoì ta òe ârio e ta òe àuro, e ia rahi hoì to mau taoà atoà ra; ¹⁴ o te teitei hoì to âau na, moè iho ra to Atua ra o Iehova, o tei arataì mai ia òe mai Àifiti mai, mai te ùtuafare i tāvini ai ra; ¹⁵ o tei arataì ia òe nā roto i taua mētēpara rahi mataù ra, tei reira te ôfi veàveà ra, e te pata; o tei hōpoi mai i te pape na òe i te vāhi pāpāmarō ra, no roto i te òfaì àrā ra; ¹⁶ o tei faaàmu ia òe i te mētēpara i te m̄ana ra aore i ìtea e to mau metua ra, ei faahaèhaa ia òe, ei tāmataraa ia òe, ia maitaì òe ia na a muri atu; ¹⁷ o te parau hoì òe i roto i to âau ra e: «No to ù iho pūai e to ù iho itoito i noaa ai ta ù nei taoà rahi!» ¹⁸ E haamanaò rā òe i to Atua ra ia Iehova: na na hoì i hōroà mai i to òe itoito e noaa ai ta òe taoà, ia tupu ia na ta na faufaa ta na i tapu atu i to mau metua ra — mai tei teie nei ā hoì mahana. ¹⁹ Ia haamoè mau rā òe i to Atua ra ia Iehova, e ia pee atu i te hoê mau atua èê ra, e ia haamori ia rātou, ia piò i raro ia rātou ra, te faaite hua atu nei au ia òutou i teie nei mahana e, e pohe roa mau òutou. ²⁰ Mai te mau êtene ta Iehova e rave pohe roa nei i mua ia òutou ra, mai te reira atoà to òutou pohe roa; no te mea aita i tià ia òutou i te faaroo i te reo o to Atua ra, o Iehova.

Aita hoê aè haamaitairaa no Ìteraèra

9 ¹ E faaroo mai na, e Ìteraèra e! Àùanei òe e reva ai i te tahi pae Ioritāna, i nià i te fenua ia noaa ia òe te mau nūnaa rarahi e te pūai rahi to rātou i to òe ra, e te òire rarahi, e te auahi e nià roa i te raì ra, ² e te feiā rarahi e te roroa, e tamarii na te Âti-Ànāta ra, o ta òe i ìte i te parau ra e: «O vai te taata e mau i mua i te aro o te tamarii

a Ānāta?»³ E i teie nei, ia ìte mai hoì òe e, o to Atua ra, o Iehova, tē haere nā mua ia òe âùanei mai te auahi àma ra; na na rātou e rave haapau, e ia vī rātou i mua i to aro na; e hee roa rātou ia òe, eita e māhia, e na òe e haapau roa ia rātou, mai ta Iehova i parau mai ia òe ra.

⁴ Ia hee rātou i mua ia òe, i to Atua ra ia Iehova, eiaha òe e parau noa i roto i to âau na, a nā ô ai e: «No ta ù nei parau-tià i aratai mai ai Iehova ia ù ia noaa ia ù teie nei fenua!» No te parau ìno hoì o teie nei mau nūnaa i tiàvaru ê ai Iehova ia rātou i mua ia òe na.⁵ Eere no ta òe parau-tià, e no te tià o to òe ra âau e tae ai òe i nià i to rātou ra fenua e pārahi; no te parau ìno rā o teie nei mau nūnaa e tiàvaru ê ai to Atua ra o Iehova ia rātou; e ia faatupu hoì o ia i te parau i ta na i tapu atu i to mau metua ra, ia Āperahama, ia Ītaata, e ia Iatōpa.⁶ E tenā na, ia ìte mai òe na e, eere no ta òe ra parau-tià e hōroà ai to Atua ra o Iehova i teie nei fenua maitai ei taoà na òe ra; e nūnaa mārō hoì òe na.

Te «tafa àuro»: te hape o te nūnaa

⁷ A haamanaò na, eiaha hoì ia moè ia òe, e i faaroo na òe i to Atua ia Iehova i riri ai i te mētēpara ra. Mai te mahana mai ā i haere mai ai òutou mai te fenua mai ra mai Āifiti, e tae roa mai nei òutou i ô nei, e feiā aò àtā òutou ia Iehova.⁸ E i Hōrepa atoà hoì, ua faaroo ā òutou ia Iehova e riri atu ra; e pohe roa òutou i reira i te rahi o to Iehova riri ia òutou na.⁹ Ia ù hoì i haere i nià i te mouà e tii i nā papa òfai ra, i te papa faufaa ta Iehova i rave na òutou ra, pārahi iho ra vau i nià i te mouà e a maha aè ra àhururaa o te ao, a maha hoì àhuru o te pō; aore ā vau i àmu i te māa, aore hoì i inu i te pape;¹⁰ ua tuu mai ra Iehova i nā papa òfai ia ù i reira; i pāpaihia e te rima o te Atua ra; o te mau parau a Iehova i parau mai ia òutou i nià i te mouà i rotopū i te auahi i te mahana âpooraa ra, tei pāpaihia i nià iho ra.¹¹ E hope aè ra nā ao e maha àhuru, e nā ruì e maha àhuru ra, ia hōroà mai Iehova i nā papa òfai e piti ia ù ra, i nā papa faufaa ra.

¹² Ua parau mai ra Iehova ia ù: A tià, e haere ètaèta i raro; ua ìno te mau taata ta òe i aratai mai mai Àifiti mai ra; ua òhipa ê vave iho nei rātou i te èà ta ù i faaue ia rātou e, e nā reira; ua hāmani rātou i te hohoà faatō no rātou. ¹³ E ua parau mai ā Iehova ia ù, nā ô mai ra: I hiò noa na vau i teie nei feiā, e inaha, e feiā mārō ā. ¹⁴ E vaiiho noa na òe ia ù, ia rave haapau roa vau ia rātou, e ia haamou vau i to rātou iòà i raro aè i teie nei raì, e e faariro vau ia òe ei nūnaa rahi roa, e te pūai rahi i to rātou ra. ¹⁵ Ua fāriu mai ra vau, pou mai ra vau i raro mai nià mai i taua mouà ra, te àma noa ra te mouà i te auahi; e tei taù puè rima ra nā papa faufaa e piti ra. ¹⁶ Ua hiò mai ra vau, e inaha, ua hara òutou i to òutou Atua ia Iehova, ua hāmani òutou i te tafa faatō no òutou, ua faaruè vave iho ra òutou i te èà ta Iehova i faaue mai ia òutou e, e nā reira. ¹⁷ Ua rave iho ra vau, ua taora iho ra i nā papa i taù rima ra i raro i te repo, pararī roa aè ra i mua i to òutou mata.

Te pure ārai a Mōte

¹⁸ Ua tipapa iho ra vau i raro i mua ia Iehova, mai tei mūtaa iho ra. E a maha aè ra àhururaa o te ao, a maha hoì àhuru o te pō, aore au i àmu i te māa, aore hoì i inu i te pape, i ta òutou mau hara i ravehia e òutou ra, i te raveraa i te mea ìno i mua i te aro o Iehova, ei faaoōraa atu ia na ia riri. ¹⁹ Mataù aè ra hoì au i te riri e te oōo rahi o Iehova, ta na i riri ia òutou, e e rave haapohe roa ia òutou. Ua faaroo mai rā Iehova ia ù i reira atoà. ²⁰ E pohe ā hoì Àarona ia Iehova i te rahi hoì o to na riri ia na, ua pure atoà rā vau ia Àarona i reira. ²¹ Ua rave iho ra vau i te tafa i hara ai òutou ra, ta òutou i hāmani ra, ua tahu iho ra i te auahi, pāpāhia iho ra e huàhuà roa aè ra, e mai te huà rii repo ra te huru; e ua tītiri atu ra vau i taua huà repo ra i raro i te pape no nià mai i te mouà ra.

²² Ua faaoōo hoì òutou ia Iehova e riri atu ra i Tapera, e i Mātā, e i Tiperota-Hataava ra. ²³ A tono ai hoì Iehova ia òutou i Tateta-Parenea, a nā ô mai ai ra e: «A haere, a rave i te fenua ta ù e hōroà atu nei no òutou», ua pātoì òutou i te faaue a to òutou Atua ra, a Iehova i reira, aore i faaroo ia na, aore i haapaò i to na reo. ²⁴ Ua

faaroo àtā òutou ia Iehova mai te mahana mai ā i ìte ai au ia òutou na.

²⁵ Ua tipapa hoì au i raro i mua i te aro o Iehova, e a maha aè ra àhururaa o te ao, a maha hoì àhuru o te pō, mai ta ù i tipapa i raro i mūtaa iho ra; no te mea e ua parau Iehova e rave o ia e haapohe roa ia òutou. ²⁶ Pure iho ra vau ia Iehova, nā ô atu ra: E te Atua e, e Iehova e, eiaha òe e haamou i to òe ra mau taata i ta òe ra tufaa; i faaorahia e òe i to òe ra mana; i tei arataihia mai e òe i to rima pūai mai Àifiti mai ra. ²⁷ E haamanaò na òe i to mau tāvini ra ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa; eiaha òe e hiò i te mārō o teie nei feiā, e to rātou ìno, e ta rātou hara, ²⁸ òi parau hoì to te fenua ta òe i aratai mai ia mātou mai reira mai ra e: «No te mea aore aè ra rātou i maraa ia Iehova ia hōpoi o ia ia rātou i te fenua ta na i faaite mai no rātou ra, e no te au òre ia rātou i aratai ai o ia ia rātou i te mētēpara e taparahi.» ²⁹ E taata anaè rā rātou no òe, e e tufaa hoì na òe, i ta òe hoì i aratai mai i to mana rahi ra, e to rima i faatorohia ra!

Te faaòreraa hara a te Fatu

10 ¹ I reira to Iehova parauraa mai ia ù e: A tarai na òe i e piti papa òfai mai tei mūtaa iho ra, a haere mai ai i nià i te mouà ia ù nei; e hāmani òe i te tahi âfata rāau. ² E na ù e pāpai i te parau i nià iho i taua nā papa ra, mai tei pāpaihia i nià i nā papa i mūtaa iho ta òe i vāvāhi ra, a tuu ai i te reira i roto i te âfata ra. ³ Hāmani iho ra vau i te hoê âfata e titima te rāau, e ua tarai iho ra vau i e piti papa òfai mai tei mūtaa iho ra, haere atu ra vau i nià i te mouà, e nā papa òfai atoà i taù rima. ⁴ Ua pāpai iho ra o ia i te parau i nià iho i taua nā papa ra, mai ta na atoà i pāpai i nià i nā òfai i mūtaa iho ra, i nā ture hoê àhuru ra, i ta Iehova i parau mai ia òutou i nià i te mouà ra i rōpū i te auahi ra, i te mahana âpooraa ra; e ua tuu mai ra Iehova i taua nā papa ra ia ù. ⁵ Ua fāriu mai ra vau, pou mai ra vau i raro mai nià mai i taua mouà ra, ua tuu iho ra vau i nā papa i roto i taua âfata i hāmanihia e au ra, ia vai noa na i reira, i ta Iehova i parau mai ia ù ra.

⁶ Ua haere iho ra te tamarii a Ìteraèra mai Perota, io te mau tamarii a Iatana, i Motera: pohe iho ra Àrona i reira, e i reira to na tanuraahia; ua rave iho ra tana tamaiti o Èreatara i te tōroà tahuà no na, ei mono ia na ra. ⁷ Mai reira hoì, reva atu ra rātou i Tutatota; e mai Tutatota hoì, tae atu ra i Iopata, e fenua pape rii tahe ra.

⁸ Mai reira hoì, ua faataa iho ra Iehova i te ôpū ra o Revi ei hōpoi i te âfata faufaa a Iehova, e ei tià i mua i te aro o Iehova e rave i te tōroà na na, e ia haamaitai i te taata i to na ra ià — e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁹ E i teie nei, aita roa o te Âti-Revi tufaa e te terero i roto i to na ra mau taeaè; o Iehova to na terero, mai ta to Atua, ta Iehova, i parau mai ia na ra.

¹⁰ I pārahi na vau i nià i te mouà mai tei mūtaa iho ra pārahiraa, a maha aè ra àhururaa o te ao, a maha hoì àhuru o te pō; e ua faaroo atoà mai ā Iehova ia ù i reira, e aore aè ra Iehova i rave pohe roa ia òe. ¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia ù i reira: A tià, a aratai i taua mau taata nei, ia tae rātou ia noaa ia rātou te fenua ta ù i tapu atu i to rātou ra mau metua e, e hōroà vau no rātou.

Te ture o te aroha e te faaroo

¹² E i teie nei, e Ìteraèra, e aha to te Atua no òe na, to Iehova hinaaro ia òe, maori rā e ia mataù òe i to Atua ia Iehova, e ia haere i to na atoà ra mau èà, e ia hinaaro òe ia na; e ia haamori òe i to Atua ra ia Iehova mā to âau atoà, e mā to vārua atoà; ¹³ e ia haapaò māite òe i te mau parau a Iehova, e ta na ra mau haapaòraa, i ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana ia maitai òe ra? ¹⁴ Inaha hoì te raì, e te raì i nià roa i te mau raì ra, no to Atua ia, no Iehova, te fenua atoà nei hoì e te mau mea atoà i roto ra. ¹⁵ Ìte mai ra rā Iehova i to mau metua ra i te aroharaa mai ia rātou, e ua tae roa i te māiti i to rātou ra huaai i muri aè ia rātou ra, no roto i te taata atoà ra, oia hoì òutou na, mai tei ìtea-hua-hia hoì i teie nei mahana. ¹⁶ E tenā na, a peritome na i te ìri i mua o to òutou âau ra, e a tirā na i te mārō faahou. ¹⁷ O to òutou Atua ra, o Iehova, o te Atua ia no te mau atua, e o te Tāvana hoì no te mau tāvana, e Atua rahi, e te mana, e te mataù, e te haapaò òre i te

huru o te taata, e te rave òre i te tārāhu; ¹⁸ o tei faatiā i te ôtare, e te vahine ìvi; e te aroha hoì i te taata ê, e te hōroà hoì i te māa e te àhu na na. ¹⁹ E tenā na, e aroha atoà òutou i te taata ê; e taata ê atoà hoì òutou i te fenua ra i Àifiti. ²⁰ O to Atua ra o Iehova ta òe e mataù, e o ia anaè ra ta òe e haamori, e o o ia ta òe e àti atu, e e tapu òe i to na ra iòā. ²¹ O ia ta òe ârueraa, e o ia to òe Atua, o tei rave hoì i taua mau òhipa rahi mataù ra no òe, i ta to mata hoì i ìte ra. ²² To mau metua i haere i raro i Àifiti ra, e hitu roa nei àhururaa rātou i reira; e tenā na, ua faarirohia òe e to Atua e Iehova, mai te fetiā o te raì ra te huru i te rahi.

Ia māmarama i tei ravehia e te Atua no Ìteraèra

11 ¹ E i teie nei, e hinaaro òe i to Atua ia Iehova, e e haapaò i ta na poroì, e ta na mau haapaòraa, e ta na ra mau ture, i te mau mahana atoà ra. ² Ua ìte hoì òutou i teie nei mahana — eere hoì i ta òutou mau tamarii ta ù e parau atu nei, o tei òre i ìte ra, o tei òre i hiò ra — i te aò a to òutou Atua ra, a Iehova, i to na mana, to na rima pūai, e to na rima i faatorohia ra, ³ ta na ra mau tāpaò, e ta na ra mau òhipa i ravehia e ana i rōpū i te fenua ra o Àifiti, i te arii hoì o Àifiti ra ia Faraò, e to na atoà ra fenua; ⁴ e ta na hoì i rave i te nuu no Àifiti, te mau puaahorofenua, e ta rātou mau pereò, i te faanīnāraa o ia i te reira i te miti, i te tai Ûteùte ra, a aruaru mai ai rātou ia òutou, e te pau-roa-raa rātou ia Iehova ra e tae roa aè nei i teie nei mahana; ⁵ e ta na hoì i rave ia òutou i te mētēpara ra e tae roa mai nei òutou i ô nei; ⁶ e ta na hoì i rave ia Tatana rāua o Àpirama, nā tamarii a Èriapa, a Reupena ra, i te fenua nei i te hāmamaraa i to na vaha, e te horomiiraa ia rātou, e to rātou mau fētii, e to rātou mau tiàhapa, e te mau taoà atoà no rātou ra i rōpū ia Ìteraèra atoà ra. ⁷ E tenā na, ua ìte hua to òutou na mau mata i taua mau òhipa mana atoà a Iehova ta na i rave ra.

⁸ E haapaò hoì òutou i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òutou na i teie nei mahana, ia itoito òutou, e ia tae òutou, e ia noaa te fenua ta òutou e tii e rave nei ei pārahiraa, ⁹ e ia maoro to òutou puè mahana i

nià i te fenua, ta Iehova i tapu atu i to òutou na mau metua e, e hōroà o ia no rātou, e no to rātou ra huaai, e fenua tahe noa te ū e te meri.

Te fenua ta te Atua e aupuru

¹⁰ O teie nei fenua ta òutou e tii no òutou nei ei pārahiraa, eere mai te fenua ra mai Àifiti, mai reira mai òutou ra, i ta òe i ueue i te huero, e na to âvae i tāpape, mai te ô tanuraa rāau rii ra. ¹¹ O teie nei rā fenua ta òutou e tii no òutou nei ei pārahiraa, e fenua mouà ia e te peho, e i faararirarihia i te ua no te raì mai; ¹² e fenua i haapaòhia mai e to Atua ra e Iehova; tei reira te mata o to Atua ra, o Iehova, tei nià iho i taua fenua ra, mai te matamehaì o te matahiti e tae noa atu i te hopeà o te matahiti ra. ¹³ Ia faaroo tāmāu òutou i te mau parau ta ù e parau atu ia òutou i teie nei mahana, ia hinaaro òutou i to òutou Atua ia Iehova, e ia haamori òutou ia na mā to òutou âau atoà, e mā to òutou vārua atoà ra, ¹⁴ e hōroà mai au i te ua i to òe na fenua i te tau mau ra, te ua matamua e te ua hopeà, ia haaputu mai òe i ta òe tītona i roto, e ta òe uaina, e ta òe hinu ôrive; ¹⁵ e hōroà mai hoì au i te àihere i nià iho i to fenua, na ta òe mau puaa, ia àmu òe i te māa e ia navaì roa. ¹⁶ E ara ia òutou iho, ia òre to òutou âau ia vare, ia òre òutou ia piò ê i te haamoriraa i te mau atua èê ra, e te piòraa i raro ia rātou; ¹⁷ o te tupu te riri o Iehova ia òutou, ôpani iho ra o ia i te raì, e aore roa atu ra e ua, e aore aè ra hoì i tupu te māa o te fenua ra; pohe vave iho ra òutou i nià iho i taua fenua maitaì ta Iehova i hōroà mai no òutou ra.

¹⁸ E i teie nei, e vaiiho òutou i taua mau parau na ù nei i roto i to òutou âau, e i roto i to òutou vārua, e tāmāu hoì i nià iho i to òutou rima ei tāpaò; e ia riro hoì mai te haamanaòraa i mua mau i to òutou na mata. ¹⁹ E haapii hoì òutou i ta òutou mau tamarii i teie nei mau parau, i te parapauraa i te reira ia pārahi noa òe i roto i to fare, e ia haere noa òe nā te èatià; e ia taòto òe i raro, e ia tià hoì òe i nià. ²⁰ E pāpaì hoì òe i te reira i nià iho i te mau pou ôpani no òe ra, e i nià iho i te mau ùputa o to mau òire. ²¹ Ia faarahihia to òutou puè mahana, e te mau mahana atoà o ta òutou mau tamarii i nià i te fenua ta Iehova

i tapu atu i to òutou mau metua ra e, e hōroà o ia no rātou ra, mai te mau mahana o te raì i nià i te fenua nei.

²² Ia haapaò tāmāu hoì òutou i teie atoà nei mau parau ta ù e parau atu ia òutou nei mā te rave mau; ia hinaaro òutou i to òutou Atua ra ia Iehova, mā te haapaò i to na atoà ra mau èà, e te àti-māite-raa ia na ra, ²³ e hee teie nei mau êtene atoà ia Iehova, i mua atu ia òutou na, e e mau nūnaa rahi roa e te pūai rahi to rātou i to òutou ra, tē hee ia ia òutou. ²⁴ O te mau vāhi atoà e taahihia e to òutou mau âvae ra, no òutou ia: mai te mētēpara mai e tae noa atu i Repanona, mai te pape ra, mai Èufarate mai, e tae noa atu i te tai i te tooà-o-te-rā ra, o ta òutou ia ôtià. ²⁵ Aita roa e taata e mau i mua ia òutou na, na to òutou Atua hoì, na Iehova, e tuu i te mataù ia òutou, e te rūrūtaina ia òutou i nià i te mau fenua atoà ta òutou e taahi ra, ta na hoì i parau mai ia òutou na.

Te maità e te ìno

²⁶ Inaha, te tuu nei au i te maità e te ìno i mua ia òutou i teie nei mahana: ²⁷ ia faaroo òutou i te mau parau a to òutou Atua ra, a Iehova, ta ù e parau atu ia òutou i teie nei mahana, o te maità ia; ²⁸ e ia òre òutou ia faaroo i te mau parau a to òutou Atua ra, a Iehova, ia òhipa ê rā òutou i te èà ta ù e faaite atu ia òutou i teie nei mahana, ia pee atu i te mau atua èê aore i ìtea e òutou ra, o te ìno ia.

²⁹ E ia tae òutou i to òutou Atua ra ia Iehova i nià i te fenua ta òutou e haere nei e rave no òutou ra, e tuu òutou i te maità i nià i te mouà ra o Teretima, e te ìno ra, ei nià ia i te mouà ra o Èpara. ³⁰ Eere ānei tei terā pae Ioritāna te reira i te pae i te tooà-o-te-rā ra, i te fenua o te Âti-Tanaana e pārahi i te vāhi ātea i fāito ia Tīratara ra, i pihai iho i te àrūna i More ra? ³¹ Ua fātata hoì òutou i te haere i te tahi pae Ioritāna ia noaa te fenua a to òutou Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òutou; e e riro ia òutou taua fenua ra, e pārahi hoì òutou i reira; ³² e haapaò rā òutou i te mau haapaòraa, e e rave i te mau ture atoà ta ù e tuu atu i mua i to òutou aro i teie nei mahana.

TE MAU TURE A TE FATU

12¹ Teie nā haapaòraa e nā ture, ta òutou e haapaò, e e rave i to òutou atoà pārahiraa i te ao nei, i nià i te fenua ta te Atua o to òe na mau metua ra, ta Iehova, e hōroà mai no òutou ei pārahiraa.

Hoê anaè vāhi hamoriraa

² E tāihitumu roa òutou i te mau vāhi atoà ta te mau êtene e hee ia òutou nei i haamori i to rātou mau atua, tei nià i te mouà teitei ra, e tei nià i te mau âivi ra, e tei raro aè i te mau rāau marumarua atoà ra.

³ E tāihitumu òutou i ta rātou mau fata, e vāvāhi hoì i ta rātou mau tii, e tūtuì hoì i to rātou mau vāhi ururāau i te auahi; e tāpūpū hoì òutou i to rātou mau atua i taraihia ra, e e haamou atu i to rātou iòà i taua vāhi ra. ⁴ Eiaha rā òutou e nā reira i to òutou Atua ra ia Iehova.

⁵ O te vāhi rā ta to òutou Atua, ta Iehova, e haapaò i roto i to òutou mau ôpū atoà ra ei vairaa no to na ra iòà, o to na ùtuafare ta òutou e ìmi, e haere tià mai hoì òutou i reira. ⁶ E hōpoi tià hoì i ta òutou mau tūtia tāauahi i reira, e ta òutou mau tūtia ra, e ta òutou mau tufaa àhuru, e te tūtia hōpoi i nià i to òutou rima, e ta òutou mau èuhe, e ta òutou mau tūtia hōpoi noa ra, e te fanauà matamua a ta òutou mau puaatoro, e ta òutou mau māmoe ra. ⁷ E àmu hoì òutou i te maa i reira i mua i te aro o to òutou Atua ra o Iehova, e e òaòà òutou e to òutou mau ùtuafare atoà, i te mea ua haamaitaì to Atua ra o Iehova ia òutou ra.

⁸ E òre rā te taata atoà e rave noa i tei au i ta na iho ra hiòraa i reira, mai ta tātou e rave noa i teie nei mahana. ⁹ Aita hoì òutou i tae i te vāhi faaearea e te fenua, ta to òutou Atua, ta Iehova, e hōroà nei no òutou. ¹⁰ Ia tae rā òutou i terā pae Ioritāna, e ia pārahi i te fenua ta to òutou Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òutou na ei pārahiraa; e ia faanahohia òutou e ana mā te pānoonoo òre i to òutou mau ènemi atoà e àti noa aè, i te pārahiraa òutou mā te hau; ¹¹ o te vāhi rā ta to òutou Atua, ta Iehova, e haapaò i reira ia tuu i to na ra iòà i reira, e hōpoi tià òutou i te mau mea atoà ta ù e faaue atu ia òutou nei i

reira; ta òutou mau tūtia tāauahi, e ta òutou mau tūtia èê ra; ta òutou àhuru, e te tūtia hōpoi i nià i to òutou rima, e ta òutou mau èuhe hinaaro ta òutou e èuhe ia Iehova ra. ¹² E òaàa hoì òutou i mua i te aro o to òutou Atua ra, o Iehova, òutou, e ta òutou mau tamaroa, e ta òutou mau tamahine, e to òutou mau tāvini tāne, e to òutou mau tāvini vahine, e te Âti-Revi io òe ra, no te mea aita a ana tufaa i te fenua i roto ia òutou na.

¹³ E ara ia òe, ia òre òe ia hōpoi noa i ta òe mau tūtia tāauahi i te mau vāhi atoà ta òe e hiò ra. ¹⁴ Ei te vāhi rā ta Iehova e haapaò io te hoê ôpū i to mau ôpū na, e hōpoi òe i ta òe mau tūtia tāauahi i reira, e ei reira òe e rave ai i te mau mea atoà ta ù e parau atu ia òe nei. ¹⁵ E pātia noa rā òe, e e àmu noa i ta òe mau puaatoro e te māmoe i to mau vāhi atoà, ia hinaaro òutou ra, i tei au i te maitai ta to òutou Atua, ta Iehova, i hōroà mai no òutou ra; e àmu atoà te viivii e te viivii òre, mai te tāpi e te àiri i àmuhia ra. ¹⁶ Eiaha rā òutou e àmu i te toto: e faatahe òutou i te reira i raro i te repo mai te pape ra.

¹⁷ Eiaha òe e àmu i te mau vāhi atoà i te àhururaa o ta òe tītona, e ta òe uaina, e ta òe hinu ôrive i to òe ùtuafare, e te fanauà matamua o ta òe ra mau puaatoro, e ta òe ra mau māmoe, e ta òe ra èuhe ta òe i èuhe ra, e ta òe mau tūtia hōpoi noa ra, e te tūtia hōpoi i nià o to rima ra. ¹⁸ E àmu rā òe i te reira i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, i te vāhi i haapaòhia e to Atua ra, e Iehova; o òe, e to tamaiti, e to tamahine, e to mau tāvini tāne, e to mau tāvini vahine, e te Âti-Revi i to fare ra; e òaàa hoì òe i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, i te mau mea atoà ta to rima e rave ra. ¹⁹ E ara ia òe, eiaha òe e faaruè i te Âti-Revi i to òe atoà ra mau mahana i te pārahiraa i nià i to fenua na.

²⁰ E ia faarahi to Atua ra o Iehova i to òe ra ôtià, i ta na hoì i parau mai ia òe ra, e ua nā ô aè ra òe e: «E àmu vau i te puaa!» no te mea te hiaai ra òe i te puaa, e tià ia òe ia àmu, ia hiaai noa atu òe ra. ²¹ I maoro hua ia òe taua vāhi i haapaòhia e to Atua ra, e Iehova, ia tuu i to na ra iòà i reira ra, e tià ia òe ia tīputa noa, e ia àmu i ta òe ra mau puaatoro e ta òe ra mau māmoe ta Iehova i hōroà mai na òe ra i to òe

ra ùtuafare, ia hinaaro noa atu òe i te àmu ra, i ta ù hoì i parau atu ia òe na. ²² Mai te tãpi e te àiri i àmuhia ra, e àmu òe i te reira; te viivii e te viivii òre, e àmu atoà ia i te reira. ²³ Eiaha mau rã òe e àmu i te toto, o te ora hoì te toto; eita hoì e tià ia òe ia àmu i te ora mā te ìò atoà ra. ²⁴ Eiaha roa òe e àmu i te reira, e faatahe òe i te reira i raro i te repo mai te pape ra. ²⁵ Eiaha roa e àmu i te reira: ia maitaì òe, e to tamarii atoà i muri aè ia òe ra, ia rave òe i te mea tià i mua i te aro o Iehova ra.

²⁶ O te mau mea rã i haamoàhia e òe ra, e te mau èuhe na òe, e rave ā òe i te reira e haere i taua vāhi i haapaòhia e Iehova ra. ²⁷ E hōpoi hoì òe i ta òe ra mau tūtia tāauahi i te ìò e te toto atoà i nià i te fata a to Atua ra, a Iehova; e te toto o te mau tūtia na òe ra, e nīniihia ia i nià iho i te fata a to Atua ra, a Iehova; ârèa te ìò no te reira ra, e tià ia òe ia àmu.

²⁸ E haapaò maitaì na, e e faaroo mai i teie nei mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe na, ia maitaì hoì òe i teie nei, e to tamaiti atoà i muri aè ia òe e a muri noa atu, ia rave òe i te mea maitaì e te mea tià i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova.

Tūàti òre i te mau atua o Tanaana

²⁹ I pau te mau êtene i mua ia òe i to Atua ra ia Iehova, i ta òe e haere nei e faaère, e ia onohia rātou ia òe ra, ia pārahi òe i to rātou ra fenua; ³⁰ e haapaò maitaì ia òe iho, ia pau rātou ra, ia òre hoì òe ia fifi i te peeraa atu ia rātou ra, eiaha hoì òe e ui i to rātou ra mau atua, i te nā ôraa e: «I nā hea teie nei mau nūnaa i te haamori i to rātou ra mau atua? E nā reira atoà hoì au nei!» ³¹ Eiaha hoì òe e nā reira i to òe ra Atua ia Iehova; ua hope hoì te mau mea faufau atoà ta Iehova e faufau ra i te ravehia e rātou i to rātou mau atua, e ua tae roa i te tahu i ta rātou iho mau tamaroa, e te mau tamahine i te auahi i to rātou ra mau atua.

³² Ta ù e parau atu ia òe ra, e haapaò māite i te reira, e rave ia; eiaha òe e tãati noa atu i te tahi vāhi, e eiaha hoì e haamairi i te tahi vāhi.

Tūàti òre i te feiā haamori atua haavare

13¹ Ia tupu noa atu te hoê perofeta e te tãòtoòto i roto ia òutou na; e ia tuu mai o ia i te tãpaò e te piri ia òutou ra,² e ia tupu mau taua tãpaò ra e taua piri ra, ta na i parau mai ra ia òe, ua nā ô mai ra o ia: «Tātou e pee i te mau atua êê nei, (i tei òre i ìtea e òe ra) e haamori tātou i te reira!»³ Eiaha òutou e faaroo i te parau a te reira perofeta e te reira tãòtoòto; te tāmata ra hoì to òutou Atua o Iehova ia òutou, ia ìtea to òutou hinaaroraa i to òutou ra Atua ia Iehova, mā to òutou âau atoà e mā to òutou vārua atoà.⁴ O to òutou Atua ra o Iehova ta òutou e pee, e o ia ta òutou e mataù, e ta na ra mau parau tē haapaò, e faaroo hoì i to na reo, e haamori hoì ia na, e o ia ta òutou e àti māite atu.⁵ E taua perofeta ra, e taua tãòtoòto ra, e taparahi-pohe-roa-hia ia, o ia i parau e, e haafāriu ê ia òe i to Atua ra ia Iehova, (o tei aratai mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti, e ua faaora ia òe i taua ùtuafare i tāvini ai ra,) ia taa ê òe i taua èa a to Atua, a Iehova, i faaue ia òe, e nā reira te haere. Taa ê atu ra taua ìno i roto ia òe ra i reira.

⁶ Ia tãparu huna mai to taeàe ia òe, te tamaiti a to metua vahine, e ta òe iho tamaiti, e ta òe iho tamahine, e to vahine iho e taòto i to êê ra, e to hoa, mai ia òe atoà iho te huru, ia na ô mai e: «Tātou e tii e haamori i te mau atua êê ra!» — tei òre i ìtea e òe e to mau metua atoà ra,⁷ i te mau atua atoà no te mau taata e haaàti ia òe ra, i tei fātata mai i pihai iho ia òe, e tei te ātea ê, mai te tahi hopeà mai o te fenua, e tae noa atu i te tahi hopeà o te fenua ra —⁸ eiaha òe e faatià atu, eiaha hoì e faaroo noa atu ia na: eiaha òe e hiò aroha atu ia na, eiaha òe e faaherehere, eiaha hoì e huna ia na.⁹ E taparahi mau rā òe ia na, o to òe na te rima e rave na ia na e taparahi pohe roa, e muri aè, o te rima atoà o te taata atoà ra;¹⁰ e tūi òe ia na i te òfai e pohe roa, no te mea, i tītau o ia ia òe ia taa ê òe i to Atua ra ia Iehova, tei aratai mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai te ùtuafare mai i tāvini ai ra;¹¹ ia ìte atoà to Ìteraèra atoà ra, e ia mataù, ia òre roa ia tupu faahou te ìno, mai te reira te huru, i roto ia òutouna.

¹² Ia faaroo noa atu òe i te parau i te hoê òire a to Atua, a Iehova, i hōroà mai no òe ei pārahiraa, i te nā ôraa mai: ¹³ «Ua tupu vĕtoofanu mau taata haapaò àtā i roto ia òutou, e ua tuiaua ê i te mau taata o to rātou òire, i te nā ôraa atu e: “Mai haere tātou e haamori i te mau atua èê!” » — aore i ìtea e òutou na — ¹⁴ e ui òe i reira, e ìmi māite, e tāmāu māite hoì i te ui; e ia riro ei parau-mau, e e mea mau, e ua rave-mau-hia te reira mea faufau i roto ia òutou na; ¹⁵ e taparahi pohe roa òe i to te reira òire i te òè; e haamou roa ia i te reira, e to roto atoà ra, e to reira mau puua atoà i te òè; ¹⁶ e haaputu hoì òe i te mau taoà atoà o te reira òire i rōpū i te aroā a tahu ai i taua òire ra, e te mau taoà atoà i roto ra i te auahi, i te aro o to Atua ra o Iehova, e ia riro noa atu ei puèà e a muri noa atu, e òre roa te reira òire e patu-faahou-hia. ¹⁷ E eiaha roa te hoê vāhi o taua mea i ànatemahia ra ia mauhia e to rima na; ia fāriu mai Iehova i taua riri ûàna no na ra, e ia faaherehere mai ia òe ra, ia aroha mai ia òe, e ia faarahi mai ia òe, i ta na hoì i tapu atu i to mau metua ra; ¹⁸ ia faaroo hoì òe i te reo o to Atua ra, o Iehova, mā te haapaò i ta na atoà ra mau parau ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, i te raverāa i te mea tià i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova.

Te mau peu ôpanihia no te taata pohe

14 ¹ E tamarii òutou na to òutou Atua ra, na Iehova. Eiaha òutou e òtiòti ia òutou, e eiaha òutou e pāòti i to òutou rae i te taata ia pohe ra. ² E feiā moà hoì òutou no to òutou Atua ra, no Iehova, e ua māiti Iehova ia òutou, no roto i te mau nūnaa atoà o te ao nei, ei pupu taata mau no na iho ra.

Înàì fāriihia e ôpanihia

³ Eiaha roa òe e àmu i te mea faufau ra. ⁴ Teie nā manu e tià ia òutou ia àmu ra, o te puaatoro, e te māmoe, e te puaaniho; ⁵ te àiri, e te tāpi, e te hemura, e te âtū, e te tītina, e te tau, e te tēmera. ⁶ E te mau manu atoà e vāhi piti noa te maiùù ra, e tei tāmārū i te māa i roto i te mau manu atoà ra, e tià ia ia òutou ia àmu. ⁷ Teie rā ta òutou e òre e àmu,

no roto i tei tamarū i te māa ra, e tei amaha te maiūū ra: o te tāmera, e te àranapata, e te tāfana: e tamarū noa hoì te reira i te māa, aita rā i amaha te maiūū — ei mea viivii hoì te reira ia òutou; ⁸ oia atoà te puua māðhi, amaha noa to na maiūū, o ia rā aore i tamarū i te māa — ei mea viivii te reira ia òutou; eiaha roa òutou e àmu i te reira, eiaha hoì e faatiàia noa atu i te reira ia pohe ra.

⁹ O to raro i te tai e te pape ra, teie tē tià ia òutou ia àmu; o tei pehauhia e tei poahia ra, e àmu ia òutou. ¹⁰ Âreà te mau ià pehau òre e te poa òre ra, eita e tià ia òutou ia àmu — ei mea viivii ia te reira ia òutou.

¹¹ E àmu òutou i te mau manu pererau viivii òre atoà ra. ¹² Teie rā tē òre e tià ia òutou ia àmu ra; o te àeto, e te pereta, e te òtēni, ¹³ e te rae, e te àie, e to te tīē ra mau huru; ¹⁴ e to te ôrepa ra mau huru, e te ione, e te tehemeta; ¹⁵ e te tehefa, e to te nētā ra mau huru; ¹⁶ e te tuta, e te ìnetufa, e te tenetemata; ¹⁷ e te tata, e te rehema, e te tereta, ¹⁸ e te hetite, e to te ànafene ra mau huru, e te tutipata, e te òterefa. ¹⁹ E te mau mea maùe atoà e nee haere ra, ei mea viivii ia ia òutou: eiaha te reira e àmuhia. ²⁰ Âreà te mau manu pererau viivii òre ra, e àmu ia òutou i te reira.

²¹ Eiaha òutou e àmu i te mea pohe noa ra; e hōpoi òe i te reira na te taata ê e pārahi io òe ra, e na na e àmu; e tià hoì ia òe ia hoo i taua mea ra i te taata ê; âreà òe ra, e nūnaa moà ia no to Atua ra, no Iehova. Eiaha òe e tunu i te pinia puaniho i te ū o te maiaa ihora.

Te tuhaa àhuru tāmatahiti e te tuhaa àhuru tātoru matahiti

²² Ei tufaa àhuru ta òe e hōroà i tei tupu i te fenua i ta òe atoà ra huero i tanu i terā matahiti, i terā matahiti. ²³ E te tufaa àhuru no ta òe ra tītona, e no ta òe ra uaina, e no ta òe ra hinu ôrive, e ta òe ra mau fanauà matamua i to mau puatoro, e to mau māmoe, e àmu òe i te reira i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, i te vāhi ta na e haapaò ia tuu i to na ra iòà i reira; ia mataù òe i to Atua ra ia Iehova i te mau mahana atoà ra. ²⁴ Ia maoro hua rā ia òe taua vāhi e haapaðhia e to Atua, e Iehova, ia tuu i to na ra iòà i reira, e aita atu ra e tià

ia òe ia hōpoi i ta òe tufaa àhuru, i te maoro hoì o taua vāhi ra, ia haamaitaìhia òe e to Atua, e Iehova ra. ²⁵ E faariro òe i taua tufaa àhuru ra ei moni i reira, e rave ai i taua moni ra i to rima, e haere ai i te vāhi i haapaòhia e to Atua ra, e Iehova: ²⁶ e hoo ai òe i te mau mea ta òe e hinaaro ra i te moni, i te puaatoro ra, e te māmoe ra, e te uaina ra, e te àva taèro, e te mau mea atoà atu ta òe e hinaaro ra: a àmu ai òe i te māa i reira i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, a òaòà ai òe; o òe, e to ùtuafare atoà ra. ²⁷ E te Âti-Revi i pārahi io òe ra, eiaha òe e ìte ìno ia na; no te mea aita a ana tufaa e te fenua io òe ra.

²⁸ E ia tae i te hopeà o te toru o te matahiti ra, e hōpoi mai òe i te tufaa àhuru atoà o ta òe ra taoà i tupu i te reira matahiti, e haaputu ai i roto i to òe ra fare. ²⁹ E e haere mai te Âti-Revi, (no te mea aita a ana e tufaa e te fenua io òe ra) e te taata èê, e te ôtare, e te vahine ìvi atoà io òe ra, e àmu e ia fii; ia maitaì hoì òe i to Atua ra ia Iehova i te mau òhipa atoà ta to rima e ravera.

Te faaòreraa tārāhu i te mau hitu matahiti atoà

15 ¹ Ua tae anaè i te hopeà o te hitu o te matahiti ra, ei tuuraa ta òe i reira. ² Teie hoì te huru o taua tuuraa ra: o te mau taata tārāhu atoà ra, tei hōpoi i te taoà i to na ra taata-tupu ra, e tuu noa atu o ia ia na, eiaha o ia e tītau i taua taoà ra i taua taata-tupu no na ra, i te taeaè no na ra, ia faaìtehia taua matahiti tuuraa na Iehova ra. ³ I te taata ê rā, e tià ia òe ia tītau i ta òe iho ra, âreà i ta òe io to taeaè ra, e tuu noa atu to rima i te reira. ⁴ Maori rā ia òre roa te feiā taoà òre io òe ra, e haamaitaì roa hoì Iehova ia òe i nià i te fenua ta to Atua ra, ta Iehova, e hōroà no òe nei ei pārahiraa, ⁵ ia faaroo māite òe i te reo o to Atua ra, o Iehova, e ia haapaò òe i te rave i teie atoà nei mau parau ta ù e parau atu ia òe na i teie nei mahana. ⁶ E haamaitaì mai hoì to Atua ra, o Iehova, ia òe, ta na hoì i parau mai ia òe ra; e hōpoi hoì òe i te taoà na te mau fenua e rave rahi, eita rā òe e tīpee i ta rātou; e mana hoì òe i nià i te mau fenua e rave rahi, e òre rā rātou e mana i nià ia òe.

⁷ E taata taoà òre to roto ia òutou na, no to mau taeaè ra, tei roto i te mau òire atoà no òe ra, i to òe na fenua, ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe, eiaha òe e faaîta i to âau, e e tāpiri i to rima i to taeaè taoà òre ra; ⁸ e haamahora hua rā òe i to rima i te hōroàraa atu ia na, e tuu atu hoì òe ia na i ta na e ère ra, e ia navaì māite. ⁹ E ara o te parau-ino-hia to roto i to âau ìno na, o te nā ô òe e: «Ua fātata i te hitu o te matahiti, te matahiti tuuraa ra!», hiò aroha òre atu ra òe i to taeaè taoà òre ra, e aore aè ra òe i hōroà noa atu i te tahi taoà na na. E ua pii atu ra o ia ia Iehova ia òe, harahia iho ra òe ra. ¹⁰ E hōroà mau atu rā òe i te taoà na na, e eiaha to âau e nounou ia hōroà òe i te taoà no na: no reira hoì e haamaitaì mai ai to Atua ra, o Iehova, ia òe i ta òe mau òhipa atoà ra, e te mau mea atoà ta to òe rima e rave ra. ¹¹ Eita roa hoì e òre te taata rii taoà òre i nià i te fenua na; e i teie nei, teie ta ù parau ia òe: E haamahora hua òe i to rima i te hōroà i to òe ra taeaè taoà òre e tē àti i nià i te fenua na.

Te faatiàmāraa i te mau tītī Âti-Hēpera

¹² E ua hoohia mai to taeaè ra, e Âti-Hēpera tāne e e Âti-Hēpera vahine, ia òe ra, e a ono aè ra matahiti te tāviniraa ia òe ra; ia tae rā i te hitu o te matahiti, e tuu noa òe ia na ia haere noa na. ¹³ E ia tuu ê atu òe ia na ra, eiaha òe e tuu faufaa òre noa ia na; ¹⁴ ei utuà rahi ta òe e hōpoi na na no roto i to mau māmoe, e te papaïraa tītona na òe, e te neneïraa vine na òe; ta to Atua ra, ta Iehova, i haamaitaì mai ia òe ra, o ta òe ia e hōroà na na. ¹⁵ E haamanaò hoì òe, e e tāvini atoà hoì òe i te fenua ra i Âifiti, e ia faaora-hua-hia òe e to Atua ra, e Iehova; i parau atu ai au ia òe i teie nei parau i teie nei mahana. ¹⁶ Ia parau noa mai rā o ia ia òe na: «Eita vau e faaruè ia òe», no te mea te aroha ra o ia ia òe e to òe ùtuafare, no te mea i hāmani-maitaì-hia mai o ia e òe ra, ¹⁷ e rave òe i te tahi pātia i reira, e pātia ai i to na tarià i nià i te ôpani, e ei tāvini o ia no òe e a muri noa atu. E nā reira atoà òe i to tāvini vahine ra. ¹⁸ Eiaha òe e nounou ia tuu noa atu òe ia na ia haere noa na; e au hoì to na maitaì i te tāviniraa ia òe ra e a ono

aè ra matahiti, i te tāvini tāraru noa e ia piti noa atu; ia haamaitai mai hoì to Atua ra, o Iehova, ia òe i te mau mea atoà ta òe e rave ra.

Te mau matahiapo faataahia na te Atua

¹⁹ Te mau fanauà oni matamua o ta òe ra mau puaatoro, e ta òe ra mau māmoe, e faataa ia òe na to Atua, na Iehova; eiaha roa ta òe ra mau fanauà puaatoro matamua e rave i te òhipa; e eiaha roa te mau fanauà matamua o ta òe ra mau māmoe ia pāòtihia. ²⁰ Na òe e na to òe ra ùtuafare e àmu i te reira, i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, i terā matahiti, i terā matahiti, i te vāhi ta Iehova e haapaò ra. ²¹ E ìno ra to taua mau puaa ra, ia piriò ra, e te matapō hoì, i te mau ìno atoà nei hoì, eiaha òe e hōpoi i te reira ei tūtia na to Atua, na Iehova. ²² E àmu noa òe i te reira i roto i to òe ra òire; e àmu atoà te feiā viivii e te viivii òre i te reira, mai te tāpi e te àiri i àmuhia ra. ²³ Eiaha rā òe e àmu i te toto, e nīnii òe i te reira i raro i te repo mai te pape ra.

Te ôroà Pāta

16 ¹ E haapaò i te marama ra ia Àpipa, e rave ā i te Pāta a to Atua ra, a Iehova; o Àpipa hoì te marama i aratai mai ai to Atua ra, o Iehova, ia òe mai Àifiti mai, i te pō. ² E i teie nei, e hōpoi òe i te Pāta na to Atua ra, na Iehova, e te mau tūtia māmoe e te puaatoro, i te vāhi ta to Atua ra, ta Iehova, e haapaò ei vairaa no to na ra iòà. ³ Eiaha òe e àmu mā te pāne faahōpuehia ra, ia ruì hitu rā òe i te àmuraa i te pāne faahōpue òre, te pāne no te àti ra: ia manaò òe i te mahana a haere mai ai òe mai te fenua mai ra mai Àifiti, i to òe atoà ra puè mahana i te ao nei, i haere rū noa mai hoì òe mai te fenua mai ra, mai Àifiti. ⁴ Eiaha roa ei pāne faahōpuehia ia ìtea io òe i te mau vāhi atoà ra e hope noa aè nā mahana e hitu ra; eiaha roa hoì ei vāhi i ta òe i faatūtia i te mahana matamua i te ahiahi ra e vaiihohia no poi poi aè. ⁵ Eita e tiā ia òe ia pātia i te Pāta i roto i te mau òire atoà no òe, ta to Atua ra, ta Iehova, e hōroà mai no òe ra; ⁶ ei te vāhi rā ta to Atua ra, ta Iehova, e haapaò ei vairaa no to na ra iòà, ei reira òe e pātia ai i te Pāta, ei te ahiahi ra, i te maìriraa o te mahana ra, i

te taima ta òe i haere mai mai Àifiti mai ra. ⁷ E tunu hoì òe, e e àmu hoì i te vāhi ta to Atua ra, ta Iehova, e haapaò ra; e tià rā ia òe ia hoì i to ùtuafare ia poìpoì aè. ⁸ E àmu òe i te pāne faahōpue-òre-hia i nā mahana e ono, e ia tae i te hitu o te mahana, ei āpooraa moà ia na to Atua ra, na Iehova: eiaha roa òe e rave i te òhipa i reira.

Te ôroà o te mau Hepetoma

⁹ E taiò òe i nā hepetoma e hitu ra; ia haamata òe i te òòti i te tītona ra, e nā reira mai i te taiò i nā hepetoma e hitu ra. ¹⁰ E haapaò hoì òe i te ôroà Hepetoma a to Atua ra, a Iehova, mā te taoà hōroà noa a to rima ra; na òe e hōroà i tē au i te maitai a to Atua ra, a Iehova, i hō mai ia òe ra. ¹¹ E e òaò òe i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova; o òe, e to tamaiti, e to tamahine, e to tāvini tāne, e to tāvini vahine, e te Âti-Revi io òe ra, e te taata ê, e te ôtare, e te vahine ìvi io òe na, i te vāhi i haapaòhia e to Atua ra, e Iehova, ei vairaa no to na ra ià. ¹² E haamanaò hoì òe, e e tāvini òe i Àifiti ra; e haapaò hoì òe i teie nei mau haapaòraa, e e rave.

Te ôroà Pātiaraa Tiàhapa

¹³ E haapaò hoì òe i te ôroà Pātiaraa Tiàhapa e ia ruì hitu, ia oti ta to òe papairaa tītona e ta to òe neneìraa vine i te haaputuhia e òe i roto ra. ¹⁴ E òaò hoì òe i taua ôroà na òe ra, o òe, e to tamaiti, e to tamahine, e to tāvini tāne, e to tāvini vahine, e te Âti-Revi, e te taata ê, e te ôtare, e te vahine ìvi io òe ra. ¹⁵ Ia ruì hitu òe i te haapaòraa i te ôroà a to Atua ra, a Iehova, i te vāhi e haapaòhia e to Atua ra, e Iehova; e haamaitai mai hoì to Atua ra, o Iehova, ia òe i ta òe atoà ra mau taoà, e te mau òhipa atoà a to rima na, e e òaò mau ā hoì òe.

¹⁶ Ia taìtoru to te mau tāne io òe ra haere faaìteraa atu i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, i te matahiti hoê, i te vāhi ta na e haapaò ra; e i te ôroà Pāne faahōpue òre ra, e te ôroà Hepetoma ra, e te ôroà Pātiaraa Tiàhapa; e eiaha hoì rātou e haere faufaa òre noa i mua i te aro o Iehova. ¹⁷ E hōroà te taata atoà i tei tià ia na ra, i te maitai a to Atua, a Iehova, i hōroà atu ia òe ra.

Te arataïraa o te mau tāvana

¹⁸ Ei feiā haavā, e te feiā tōroà ta òe e haapaò i to mau òire atoà ra, ta to Atua, ta Iehova e hōroà mai no òe ra, e àti noa aè to mau ôpū atoà ra; e na rātou e haavā i te taata mā te parau-tià ra. ¹⁹ Eiaha òe e ruri ê i te ture ra; eiaha òe e haapaò i te huru o te taata; eiaha hoì e rave i te tārāhu; e pō hoì te mata o te feiā paari i te tārāhu, e piò ê hoì te parau a te feiā parau-tià ra. ²⁰ O te mea tià roa rā ta òe e haapaò, ia ora hoì òe, e ia pārahi i te fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òera.

Te mau òhipa faaroo e ôpanihia

²¹ Eiaha òe e tanu i te rāau atoà nei ei ururāau i pihai iho i te fata o to Atua ra, o Iehova, ta òe e faatià no òe ra. ²² Eiaha hoì òe e faatià i te tii na òe, e mea faufau ia na to Atua ra, na Iehova.

17 ¹ Eiaha òe e hōpoi i te puaatoro maau, e te māmoe maau, e te mau ìno atoà nei ei tūtia na to Atua, na Iehova; e mea faufau hoì te reira na to Atua ra, na Iehova.

² Ia ìtea-noa-hia atu te hoê taata io òe ra, i roto i te mau òire a to Atua, a Iehova, e hōroà no òe ra, te tāne e te vahine, i rave na i te mea ìno i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, e ua hara i te faufaa na na ra; ³ ua haere e ua haamori i te mau atua èê, e ua piò i raro i mua ia rātou; mai te mahana, e te marama, e to te raì atoà ra, tei òre i faauehia e au ra; ⁴ e ua faaïtehia mai taua parau ra ia òe, e faaroo atu òe, e ua ui maitai: e inaha, ua riro ei parau-mau, e mea pāpū mau, e ua ravehia ānei te reira ra mea faufau i roto ia Ìteraèra ra? ⁵ E aratai mai òe i taua tāne ra, e taua vahine i rave i taua mea ìno ra i te ùputa o te òire ra; a tūi ai i taua tāne ra, e taua vahine ra i te òfaì, e ia pohe roa. ⁶ Tei te parau a nā ìte toopiti, e nā ìte tootoru ra, e pohe ai taua taata i harahia ra; ârèa i te parau a te ìte hoê ra, e òre ia o ia e pohe i te reira. ⁷ To na ìte ra te rima e rave na ia na ia taparahi, e i muri aè to te taata atoà rima. Taa ê atu ra taua ìno i roto ia òutou ra ia òe.

Te fifi e haavāhia i te vāhi moà o te hiero

⁸ Ia tupu noa atu te hoê parau, eita e tià ia òe ia faaau ra, mai te tahi pohe e te tahi pohe, te tahi parau e te tahi parau, te tahi mai e te tahi mai, e mea mārōhia i roto i to mau òire ra; e tià òe i reira e haere i te vāhi i haapaòhia e to Atua ra, e Iehova. ⁹ E haere tià òe i te feiā tahuà ra i te mau Âti-Revi ra, e te taata haavā i te reira ra ànotau; e na rātou e faaite mai ia òe i te utuà parau-tià ra. ¹⁰ E na òe e rave i taua mea ta rātou e faaite ia òe i taua vāhi i haapaòhia e Iehova ra; e haapaò hoì òe, e e rave māite i ta rātou i faaite mai ia òe ra. ¹¹ O te parau a te ture ta rātou e faaite mai ia òe ra, e te utuà ta rātou e parau mai ia òe ra, o ta òe ia e rave, eiaha òe e ôpai ê i taua parau ta rātou e faaite mai ia òe ra, i te pae àtau e te pae àui. ¹² E te taata e mārō mai ā, eita e faaroo i te tahuà e tià noa i reira ra, i te raverāa i te tōroà i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, e e òre e faaroo i te haavā, e pohe te reira taata; e faataa ê hoì òe i te ìno ia Ìteraèra ra. ¹³ E riro hoì te taata atoà i te faaroo, e te mataù, e e òre atu ra e mārō faahou.

Te arataìraa no te arii

¹⁴ Ia tae òe i te fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe ra, e ia noaa ia òe ra, e ia pārahi òe i reira, e ia parau òe e: «E faaarīi au i te tahi arii i nià iho ia ù, mai te mau fenua atoà e haaàti ia ù nei», ¹⁵ o ta to Atua ra, ta Iehova, e haapaò ra, o ta òe ia e faariro ei arii i nià iho ia òe: ei taata no roto i to mau taeaè ra ta òe e faariro ei arii i nià iho ia òe, e òre e tià ia faariro i te taata ê ei arii i nià iho ia òe ra, eere ia i to roto i to òe mau taeaè ra. ¹⁶ Eiaha rā o ia e faarahi i te puaahorofenua na na, òi hoì faahou te taata i Àifiti ia na, ia rahi roa te puaahorofenua ra; ua parau hoì Iehova ia òutou e: «Eiaha roa òutou e hoì faahou nā te reira èà.» ¹⁷ Eiaha hoì o ia e faarahi i te vahine na na, ia òre ia tāiva tana âau; eiaha atoà o ia e faarahi hua i te ârio e te àuro na na. ¹⁸ E i pārahi o ia i nià i te terōno i to na ra pātireia, ei reira o ia e pāpai ai i teie nei ture na na iho i roto i te hoê puta, no roto i te puta ture e vai i te feiā tahuà ra i te Âti-Revi ra.

¹⁹ E ei ia na iho te reira vai ai, e e taiò hoì o ia e hope noa atu o na puè mahana i te ao nei, ia mataù o ia i to na ra Atua ia Iehova, e ia haapaò i te mau parau atoà o teie nei ture, e teie nei mau haapaòraa ia ravehia. ²⁰ Ia òre ia teitei to na âau i to na ra mau taeaè; ia òre o ia ia òhipa ê i teie nei parau, i te pae àtau e te pae àui; ia maoro hoì o na puè mahana i to na ra pātireia, o ia e tana mau tamarii, i rotopū ia Ìteraèra ra.

Te mana o te Âti-Revi

18 ¹ Te feiā tahuà Âti-Revi ra, te ôpū atoà o Revi ra, eiaha ta rātou ei tufaa fenua io te Âti-Ìteraèra atoà ra; o te tufaa ra o Iehova ra, i te mau tūtia tāauahi, ta rātou e àmu. ² Eiaha hoì ta rātou ei tufaa fenua io to rātou ra mau taeaè: o Iehova hoì to rātou ra tufaa, ta na hoì i parau mai ia rātou ra. ³ Teie ta te feiā tahuà ra utuà na te taata e hō mai na, te feiā e hōpoi i te tūtia ra, i te puaatoro ra, e te māmoe; e hō mai rātou i te hūmaha i mua, e nā pāpārià, e te ôpū, na te tahuà. ⁴ E te oho matamua atoà o te tītona na òe, e to te vine na òe, e te hinu ôrive na òe ra, e te pādōtiraa matamua o te mau māmoe na òe ra, o ta òe ia e hōpoi na na; ⁵ o ia hoì tei haapaòhia e to Atua ra, e Iehova, no roto i to mau ôpū atoà na, ia tià noa o ia ia rave i te tōroà i te iòà o Iehova, o ia e tana mau tamarii e a muri noa atu.

⁶ Ia haere mai te hoê Âti-Revi mai roto mai i te hoê òire o òe, i te mau òire atoà o Ìteraèra ra, i ta na i pārahi ra, ia haere mai mā te hinaaro atoà o to na ra âau i te vāhi i haapaòhia e Iehova ra, ⁷ e rave ia o ia i te tōroà i te iòà o to na ra Atua, o Iehova, mai tana mau taeaè atoà ra, mai te mau Âti-Revi e tià noa i mua i te aro o Iehova ra. ⁸ Ia hoê ā hete ta rātou ra tufaa māa ia àmu, mai tei noaa atoà ia na i ta na ra taoà âià i hoohia ra.

Te mau tahutahu e te perofeta mau

⁹ Ia tae òe i te fenua a to Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òe ra, eiaha òe e haapii i te rave i te mau mea faufau a taua mau fenua ra. ¹⁰ Eiaha roa te hoê i roto ia òutou e hōpoi i tana tamaiti e tana

tamahine i roto i te auahi na Moroha; eiaha hoì ei pīfao, e te hiò ata, e tei ìmi i te tāpaò, e te hiòhiò, ¹¹ e te hepere, e te feiā ìmi i te vārua ìno, e te tāura, e te feiā uiui i tei pohe ra. ¹² O te feiā atoà hoì i rave i te reira ra mau peu, e feiā faufau ia na Iehova, e no te reira ra mau mea faufau i tiàvaru ai to Atua ra, o Iehova, ia rātou i mua ia òe ra. ¹³ Ei to Atua mau ihoā òe, ei ia Iehova.

¹⁴ O teie nei mau fenua e riro ia òe nei, i faaroo noa na rātou i te feiā hiò ata, e te feiā pīfao; âreà òe ra, eita e tià i to Atua ra ia Iehova ia nā reira òe. ¹⁵ E faatupu to Atua ra, o Iehova, i te hoê perofeta na òe i rotopū ia òe ra, i te hoê i te mau taeaè no òe ra, mai ia ù nei; o ia ta òutou e faaroo! ¹⁶ Mai ta òe hoì i hinaaro i to Atua ra ia Iehova i Hōrepa ra, i te mahana âpooraa ra, ta òe i parau ra e: «Eiaha vau ia ìte faahou i te reo o taù Atua ra, o Iehova, eiaha hoì au ia ìte faahou i teie nei auahi rahi, ia òre hoì au ia pohe!» ¹⁷ E ua parau mai ra Iehova ia ù: E parau-tià ta rātou i parau mai ra. ¹⁸ E faatupu vau i te tahi perofeta na rātou i to rātou ra mau taeaè, mai ia òe na te huru, e e tuu vau i ta ù parau i roto i tana vaha, e na na e parau atu ia rātou i te mau parau atoà ta ù e faaue atu ia na ra. ¹⁹ E tē òre e faaroo mai i te parau na ù ta na e parau ra i to ù nei iòà, e faautuà atu ia vau ia na. ²⁰ Âreà te perofeta e parau teòteò noa i te parau mā to ù ra iòà, eere i ta ù i faaue ia na e e parau, e o te parau atoà mā te iòà o te mau atua èè ra, e pohe ia perofeta. ²¹ E ia parau noa òe i roto i to òe iho âau e: «Eiaha mātou e ìte ai e, eere ia parau i te mea parauhia mai e Iehova ra?» ²² Ia parau mai te perofeta mā te iòà o Iehova ra, e aita o muri aè, aore i tupu taua parau ra, o te reira taua mea aore i parauhia mai e Iehova ra, na taua perofeta ia i parau teòteò noa ra te reira: eiaha òe e mataù ia na.

Te mau òire haapūraa

19 ¹ Ia pau roa te mau nūnaa i to Atua ra, ia Iehova, no rātou e fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe nei, e monohia iho ra rātou e òe ra, pārahi iho ra i to rātou ra mau òire, e i roto i to rātou ra mau fare; ² e faataa òe i e toru puè òire no òe ra, i rōpū i te

fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe ra ei pārahiraa. ³ Na òe e faataa i te ôtià o to òe ra fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà no òe ei pārahiraa, ia toru hoì ôtià, a hāmani ai i te èatià ia horo te taparahi ìte òre i te taata ra i reira. ⁴ Teie hoì te parau i te taparahi taata e horo i reira ia ora o ia ra: o tē taparahi ìte òre noa i te taata, aore i riri ia na i mūtaa iho ra; ⁵ âreà mai te taata ia haere rāua o te hoê taata i te vāhi ururāau e tāpū i te rāau ra, e ua aa aè ra o ia i te ôpahi, ua tāpū iho ra i taua rāau ra, mahemo atu ra te ôpahi i te àufau, mau atu ra i nià i to na ra taata-tupu, pohe iho ra o ia i reira ra; e horo o ia i taua nā òire ra ia ora o ia; ⁶ o te auaù mai te tāhoo i taua taparahi ra, i te ûanaraa o te riri o tana âau; e no te maoro o taua vāhi i haerehia ra, roohia iho ra o ia, taparahi atu ra ia na; eita rā te pohe e au ia na, no te mea aita o ia i riri ia na i mūtaa iho ra. ⁷ I parau atu ai au ia òe, i nā ô atu ai e, e faataa òe i e toru puè òire no òe ra. ⁸ E ia faarahihia to òe ôtià e to Atua ra, e Iehova, ta na hoì i tapu mai i to mau metua ra; e ua hōroà mai i te fenua atoà no òe ta na i parau mai i to mau metua ra e, e hōroà mai o ia; ⁹ — ia haapaò òe i teie atoà nei mau parau, e ia rave mau i te reira, ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, ia hinaaro òe i to Atua ra, ia Iehova, mā te haere tāmau nā ta na ra èà; e faataa faahou ā òe i e toru ā puè òire no òe, ua tià atoà hoì nā òire e toru nei. ¹⁰ Ia òre hoì te toto hara òre ia tahe i to òe ra fenua, ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe ei pārahiraa; ia òre hoì ia iri te toto taata i nià ia òe ra.

¹¹ Ia riri rā te hoê taata i to na taata-tupu, e ua tādotoòto ia na, e ua rave ia na ua taparahi e ia pohe roa; a horo ai i te hoê i teie nei puè òire; ¹² na te hui tāvana o to na ra òire e tonono i te taata e tii ia na e aratai mai, a tuu atu ai ia na i te rima o te tāhoo ia pohe o ia ra. ¹³ Eiaha to mata e hiò aroha atu ia na, e faataa ê rā òe i te hara ra i te toto hara òre i manii ra ia Ìteraèra, ia maitai hoì òe ra.

Te mau ôtià fenua

¹⁴ Eiaha òe e ìriti i te tãpaò fenua a to taeaè, i ta to hui metua i tanu i to òe na fenua, tē noaa ia òe i te fenua a to Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òe ei pārahiraa.

Te mau ìte

¹⁵ Eita e tià te ìte hoê i te taata nei ia hapa o ia i te mau hara e te mau ìno atoà e ravehia nei, tei te parau rā a nā ìte toopiti, e tei te parau a nā ìte tootoru ra, e riro ai taua mea ra ei parau-mau.

¹⁶ Ia tià noa mai te ìte haavare i te hoê taata, e ua pari mai ra ia na i te hara, ¹⁷ e haere atoà taua nā taata, na rāua taua parau ra i mua ia Iehova, i mua i te aro o te feiā tahuà e te mau haavā, i te reira ra ànotau. ¹⁸ E na te mau haavā e ìmi māite; e inaha, e ìte haavare taua ìte ra, e ua parau o ia i te parau haavare i tana taeaè; ¹⁹ mai te rave ta na i manaò e rave i tana taeaè ra, e nā reira atoà òutou ia na, ia taa ê atu te ìno ia òutou na. ²⁰ E riro hoì te tahi pae i te ìte, e riro i te mataù; e eita atu ra e rave faahou i taua ìno ra i roto ia òutou na. ²¹ Eiaha to mata e hiò aroha atu; i tē pohe roa ra, ia pohe atoà ia, e mata ra ei mata atoà ia, e niho ra ei niho atoà ia, e rima ra ei rima atoà ia, e âvae ra ei âvae atoà ia.

Te arataìraa no te tamaì

20 ¹ Ia haere òe e àro i to mau ènemi i te tamaì, e ìte atu ra òe i te puaahorofenua, e te pereòo, e te taata rahi roa, e iti òe ra, eiaha e mataù ia rātou; tei ia òe hoì to òe ra Atua, o Iehova, o tei arataì mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti. ² E ia fātata òe i te àro ra, ei reira te tahuà e haere mai ai i pihai iho i te taata atoà, ³ a nā ô mai ai ia rātou: «E faaroo mai, e Ìteraèra e! Ua fātata òutou i te àro i to òutou mau ènemi i teie mahana. Eiaha roa e taiā te âau, eiaha e mataù! Eiaha e rūrūtaina, eiaha e àehuehu noa atu ia rātou. ⁴ Te haere atoà nei hoì to òutou Atua ra, o Iehova, e àro i ta òutou tamaì i to òutou mau ènemi, e ei faaora ia òutou.» ⁵ E na te feiā tōroà

ra e parau atu i te taata atoà ra, e nā ô atu ai: «O vai te taata i faatià na i te fare âpī, e aita i faaâvari i taua fare ra? E hoì o ia e haere i taua ùtuafare no na ra, o te pohe hoì o ia i te tamaì, e na te tahi taata atu ra e faaâvari! ⁶ O vai te taata i tanu na i te ô vine, e aore ā i faaâvari i to taua ô ra? E hoì o ia, e haere i te ùtuafare, o te pohe hoì o ia i te tamaì, e na te tahi taata ê atu ra e faaâvari! ⁷ O vai te taata i mōmoà na i te vahine, e aore ā i faaipoipo i taua vahine ra? E hoì o ia, e haere i to na ùtuafare, o te pohe hoì o ia i te tamaì, e na te tahi taata ê atu ra e faaipoipo ia na!» ⁸ E parau faahou ā hoì te feiā tōroà i te taata, e nā ô ā rātou: «O vai te taata i mataù, e ua tarapape te âau? E hoì o ia, e haere i te ùtuafare, o te tarapape atoà hoì te âau o tana mau taeà, mai to na atoà ra âau!» ⁹ E ia faaoti aè ra ta te feiā tōroà ra parauraa i te mau taata, ei reira e faataahia ai te mau raatira no te mau pupu ra, ei nā mua i te mau taata ra.

¹⁰ Ia haere òe i pihai iho i te hoê òire e àro ra, ei hau ta òe e hōpoi atu. ¹¹ E ia hōpoi mai taua òire ra i te parau hau ei mōtoì mai i ta òe ra, ei ia ìriti mai i te mau ùputa ra ia riro te mau taata atoà i roto i taua òire ra ei tāvini no òe, e ei àufau mai i te taoà na òe i reira. ¹² Ia òre roa rā ia faatià mai i te hau na òe ra, e àro mai ā ia òe, e rave òe i te reira e àro; ¹³ e ia tuuhia mai e to Atua ra, e Iehova, taua òire ra i to rima, e tāiri òe i te mau tāne atoà i roto ra i te òè. ¹⁴ Âreà te mau vahine, e te tamarii, e te mau puaa, e te mau mea atoà i roto i taua òire ra, te mau taoà atoà ra, e rave òe i te reira na òe iho; e àmu hoì òe i te māa na to mau ènemi i pau ra, ta to Atua, ta Iehova, i hōroà mai na òe ra. ¹⁵ E nā reira òe i te mau òire i te ātea ê ra, eere i te mau òire no teie nei mau nūnaa. ¹⁶ Âreà to teie nei feiā mau òire, ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe ei pārahiraa, eiaha roa te hoê mea e huti i te aho e vaiiho-roa-hia e òe. ¹⁷ E rave haapau roa rā òe ia rātou; o ia te Âti-Tanaana ra, e te Âti-Àmori, e te Âti-Heta, e te Âti-Pereti, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi; ta to Atua ra, ta Iehova, i faaue mai ia òe ra; ¹⁸ o te haapii mai rātou ia òutou ia rave atoà òutou i ta rātou mau mea faufau i ravehia e rātou i to rātou ra mau atua, hara atu ra òutou i to òutou Atua, ia Iehova ra.

¹⁹ Ia maoro òe i te tamairaatu i te hoê òire, i te àroraa atu ia pau, eiaha òe e tãpũ i te mau rãau mãa i te ôpahi, e riro hoì òe i te àmu i te reira; eiaha òe e tãpũ i te reira i taua àroraa ra, na te taata hoì te mau rãau mãa o te fenua nei, ei mãa i te àroraa. ²⁰ O te mau rãau ra ta òe i ìte ra e, eere i te rãau mãa, o te reira anaè ra ta òe e tãpũ e e haapau, ei rãveà na òe i te àroraa i taua òire e tamai mai ia òe ra, e ia pau atu.

Taparahiraa taata tei òre i ìtehia te taata rave

21 ¹ Ia ìtea-noa-hia atu te taata taparahihia i te vai-noa-raa i raro i te repo, i te fenua a to Atua, a Iehova, e hōroà mai no òe ei pārahiraa, e aore i ìtea tei taparahi ia na ra; ² ei reira te mau tãvana e te mau haavā io òe ra, e haere e fāito ai i te mau òire i pihai iho i taua taata i taparahihia ra. ³ E te òire e fātata atu i taua taata i taparahihia ra, e rave te mau tãvana o taua òire ra i te hoê puaatoro ufa aore i rave i te òhipa, aore i faatutohia ra: ⁴ e na te feiā tãvana o taua òire ra e pūtō i taua puaatoro ufa ra i te peho, eita e tiā ia ârote e ia ueue i te huero, a faataa ê atu ai i te âfii o taua puaatoro ra i roto i taua peho ra. ⁵ E haere mai hoì te feiā tahuà ra, te mau Âti-Revi i pihai iho; (o rātou hoì tē haapaòhia e to Atua ra, e Iehova, ei rave i te tōroà i mua ia na, ei faaora i te taata i te iòa o Iehova ra, e tei ia rātou hoì te parau i te mau mārōraa atoà, e te mau hara atoà ra.) ⁶ E hōroi hoì te mau tãvana atoà o taua òire, i pihai iho i taua taata taparahihia ra, i to rātou mau rima i niā iho i taua puaatoro ufa i tãpũhia te âfii i roto i te peho ra. ⁷ E e nā ô hoì rātou: «Aore to mātou rima i haamanii i teie nei toto, aore hoì to mātou mata i ìte i te taparahiraa. ⁸ E aroha mai òe, e Iehova, i to òe ra mau taata ia Ìteraèra i faaorahia e òe ra, eiaha hoì to òe ra mau taata, o Ìteraèra, ia parihia i te haamanii i te toto hara òre ra.» E e faaòrehia taua hara haamanii toto ra ia rātou. ⁹ Taa ê atu ra te hara i te haamanii toto hara òre ra ia òe, ia rave òe i te mea tiā i mua i te aro o Iehova ra.

Te tāàtiraa i te vahine tei tāpeàhia

¹⁰ Ia haere òe i te tamaì i to òe ra mau ènemi, e ua tuuhia mai rātou e to Atua ra, e Iehova, i to òe na rima, e ua riro rātou ei tītī na òe ra; ¹¹ ia hiò rā òe i te hoê vahine maitaì i taua mau tītī ra, e ua hinaaro òe i te faaipoipo i taua vahine ra ei vahine na òe; ¹² e arataì òe ia na i to òe ra ùtuafare i reira; e vaù ai i tana upoo, a òòti ai i tana maiùù; ¹³ e haapae hoì o ia i te àhu i riro mai ai o ia ra, pārahi noa ai i to òe ra fare, òto ai i tana metua tāne e tana metua vahine, e ia hoê marama tià; e muri aè ra, a faaipoipo ai òe ia na ei tāne na na, e ei vahine hoì o ia na òe. ¹⁴ Ia òre rā òe ia hinaaro ia na, e tuu noa atu òe ia na ia haere na i to na haereà; eiaha roa òe e hoo ia na i te moni, eiaha hoì e faariro ia na ei tāvini, no te mea ua faahaèhaa òe ia na.

Te mana o te tamaroa matahiapo

¹⁵ Toopiti vahine a te hoê taata, e vahine hinaarohia te tahi, e aore te tahi i hinaarohia; e ua fānau rāua, o tei hinaarohia e tei òre i hinaarohia ra, i te tamarii na na; e na tei òre i hinaarohia te tamaiti matahiapo ra; ¹⁶ ia pūpū rā o ia i ta na ra taoà i ta na ra tau tamarii tamaroa ra, eita e tià ia na ia faariro o ia i te tamaiti a tei hinaarohia ei matahiapo i mua i te tamaiti a tei òre i hinaarohia ra, o te matahiapo mau ra; ¹⁷ e haapaò rā o ia i te tamaiti a tei òre i hinaarohia ra ei matahiapo, i te tāpitiraa i ta na tufaa, i te mau taoà atoà na na ra; o te matamua hoì o ia o to na pūai, o ta te matahiapo ra vāhi, na na ia.

Te tamaiti faaroo òre

¹⁸ E tamaiti mārō e te faaroo òre ta te hoê taata ra, eita e faaroo i te parau a tana metua tāne, e te parau a tana metua vahine, e ia aòhia mai o ia e rāua, eita e faaroo ia rāua; ¹⁹ e rave te metua tāne e te metua vahine ia na i reira, a arataì ai ia na i rāpae i te feiā tāvana o to na ra òire, i te ùputa o to na ra vāhi. ²⁰ A nā ô atu ai rāua i te feiā tāvana i taua òire ra: «E tamaiti mārō taua tamaiti na māua nei, e te faaroo òre; e òre o ia e faaroo i to māua reo; e haapaò àtā ia, e te

taèro àva.»²¹ E na te taata atoà o to na ra òire e tūi ia na i te òfai, e ia pohe roa o ia. E nā reira òe i te faataa ê atu i te ìno ia òe ra, ia faaroo to Ìteraèra atoà ra, e ia mataù.

Te tino pohe o te taata i tārīhia

²² Ia rave te taata i te hara pohe roa ra, e ua rī atu ra òe ia na i nià i te rāau; ²³ eiaha to na tino e vaiihohia i nià i taua rāau ra e ia ao te ruì ra, ei taua mahana ra òe, e tanu ai ia na; ia òre ia viivii to fenua, ta to Atua, ta Iehova e hōroà mai no òe ei pārahiraa; o te taata atoà hoì i rīhia i nià i te rāau ra, ua tatārahia ia e te Atua.

Faatura i te mau maitai a te taeàè

22¹ Eiaha òe e hiò mata noa i te puaatoro, e te māmoe na to taeàè i te haere-ê-raa a vaiiho noa atu ai: e faahoì mai rā òe i te reira i to taeàè ra. ² E aore to taeàè i fātata mai ia òe ra, e aore òe i ìte ia na, e pūtō òe i taua puua ra i to òe ra ùtuafare, ei ia òe ra vai ai e ia ìmihia e to taeàè ra: a faahoì atu ai òe i te reira ia na ra. ³ E nā reira atoà hoì òe i ta na ra âtini: e nā reira hoì òe i to na àhu; e nā reira atoà hoì òe i te mau taoà atoà a to taeàè ia moè ia na ra, e ua ìtea ia òe ra; eiaha òe e huna i taua mea ra. ⁴ Eiaha òe e hiò mata noa i te âtini a to taeàè, e te puaatoro, i te mairiraa i te èàtià, a faaruè noa ai: e rave atoà rā òe e o ia atoà a faatià faahou ai i nià ra.

Te mau faanahoraa rau

⁵ Eiaha te vahine e àhu i te àhu tāne ra, eiaha atoà te tāne e àhu i te àhu vahine: o te feiā atoà hoì e nā reira ra, e feiā faufau ia i to Atua ra ia Iehova.

⁶ Ia ìtea-noa-hia atu te ôfaaraa manu i te èàtià i mua ia òe ra, i nià i te rāau ra, e i raro i te repo ra, e fanauà ra e fanauà ia, e e huero anaè ra o te reira ia, e te maiaa i te pārahiraa i nià iho i taua mau fanauà ra, e i nià iho i te mau huero ra, eiaha òe e rave i te maiaa e te fanauà atoà ra: ⁷ e tuu rā òe i te maiaa, o te fanauà ta òe e rave na òe ia rave ra, ia maitai hoì òe, e ia maoro to òe ra puè mahana.

⁸ Ia patu òe i te fare âpī ra, ei pāruru ta òe e hāmani no nià iho; o te taa mai te hoê taata i raro, o te viivii to fare ia òe i te toto.

⁹ Eiaha òe e ueue i te ô vine na òe i te huero èê ra; o te ìno hoì tei tupu i te mau huero ta òe i ueue ra, e to te mau ô vine mau na òe ia tupu ra. ¹⁰ Eiaha òe e âpiti i te puaatoro e te âtini ia ârote ra. ¹¹ Eiaha òe e àhu i te àhu ânoìhia ra, mai te huruhuru māmoe e te vavai ra.

¹² E faaùnaùnaraa ta òe e haamau i nā hiti e maha i to àhu tãpoì ra, ta òe e tãpoì ia òe ra.

Ia fifi anaè te hoê vahine

¹³ Ia faaipoipo te taata i te vahine, e ia taòto o ia ia na aore o ia i hinaaro ia na ra; ¹⁴ e ua pari vaha noa o ia ia na, e faaìnohia iho ra o ia ia na, ia na ô e: «I faaipoipo vau i teie nei vahine, e ta ù raveraa atu ia na ra, ìte atu ra vau eere o ia i te pãretēnia», ¹⁵ ei reira te metua tãne e te metua vahine o taua vahine ra, e rave ai i te tãpaò pãretēnia o taua vahine ra, a hōpoi ai i te feiā tãvana, i te ùputa o taua òire ra. ¹⁶ E na te metua tãne o taua vahine ra e parau atu i taua mau tãvana ra: «Ua tuu atu vau i taù tamahine ei vahine na teie nei taata, e aore hoì o ia i hinaaro ia na; ¹⁷ e inaha, ua pari vaha noa hoì o ia ia na, i te nā ôraa e: “Ua ìtea to tamahine ia ù, eere o ia i te pãretēnia.” Teie hoì te tãpaò pãretēnia o taù tamahine.» A faaìte atu ai rāua i taua tãpaò pãretēnia ra i te mau tãvana o taua òire ra. ¹⁸ E na te mau tãvana o taua òire ra e rave i taua taata ra e aò atu ai; ¹⁹ a faautuà atu ai ia na i te ârio ia hoê hānere tētera, a hōpoi mai ai i te metua tãne o taua vahine ra, no te mea ua faaìnohia te pãretēnia Âti-Ìteraèra ia na. E vaiiho ā o ia ei vahine na na, e òre o ia e tià ia haapae ia na e hope roa aè o na puè mahana i te ao nei. ²⁰ Ia riro rā taua mea ra, ei parau-mau, e aita o taua vahine ra tãpaò pãretēnia i ìtea; ²¹ e aratai rātou i taua vahine ra i te ùputa fare o tana metua tãne i reira, e na te mau taata o to na ra òire e tūi ia na i te òfaì, e ia pohe roa o ia; no te mea e parau taiàta ta na i rave i roto ia Ìteraèra ra, o ia i haapeu vahine faaturi i te ùtuafare o tana metua ra. Taa ê atu ra te ìno ia òutou ia òe i reira.

²² Ia ìtea te taata i te taòtoraa i te vahine tara tãne ra, e pohe atoà rãua i reira, taua taata i rave i taua vahine ra, e te vahine atoà ra. Taa ê atu ra te ìno i roto ia Ìteraèra ia òe i reira.

²³ Ia mōmoàhia te hoê pāretēnia i te tãne, e roohia iho ra o ia e te hoê taata i roto i te òire, e ua rave iho ra ia na; ²⁴ e aratai òutou ia rãua atoà i rãpaeàu i te ùputa o taua òire ra, e tūi ai òutou ia rãua i te òfai e ia pohe roa rãua; taua pāretēnia ra, no te mea i roto o ia i te òire e aita o ia i pii; e taua tãne ra, no te mea ua rave o ia i te vahine a tana taeae ra. Taa ê atu ra te ìno i roto ia òutou ia òe i reira. ²⁵ Ia roohia atu rã te pāretēnia mōmoàhia e te hoê taata i te vāhi ātea ra, e ua ùumi iho ra taua taata ra ia na, ua rave iho ra ia na, o taua tãne anaè i rave ia na tē pohe i reira. ²⁶ Eiaha rã òe e faautuà noa atu i taua vahine ra; aita hoì a taua vahine ra e hara e au ai te pohe: e au hoì te reira i te taata i tià noa i nià e ua rave, ua taparahi noa i tana taeae ra, oia atoà hoì te reira. ²⁷ Roohia atu hoì o ia e ana i te vāhi ātea, e ua pii noa hoì taua pāretēnia i mōmoàhia ra, e aore e taata i te faaora ia na.

²⁸ Ia roohia atu te vahine pāretēnia aore i mōmoàhia e te hoê taata, e ua haru o ia ia na, e ua rave, e ìtehia iho ra rãua; ²⁹ e hōpoi taua taata i rave ia na ra i te ârio na te metua tãne o taua pāretēnia ra, ia pae àhuru i te tētera; e e faariro i taua vahine ra ei vahine mau na na; no te mea ua rave o ia ia na, eita e tià ia na ia haapae i taua vahine ra e hope noa aè o na puè mahana i te ao nei. ³⁰ Eiaha roa te taata e rave i te vahine a tana metua tãne ra, eiaha e heheu noa atu i te àhu o to na ra metua tãne.

Te mau taata tei tiàvaruhia i te âmuiraa

23 ¹ E òre te èunuta e maau i te tūpaihia e te òòtihia e ò i te âmuiraa o Iehova ra. ² E òre tei fãnau i te faaturi e ò i te âmuiraa o Iehova; tae noa ā atu i te àhuru o te uì ra, e òre ā o ia e ò i te âmuiraa o Iehova ra.

³ E òre te Âti-Àmona e te Âti-Moapi e ò i te âmuiraa o Iehova; tae noa ā atu ia i te àhuru o te uì, e òre rãtou e ò i te âmuiraa o Iehova e

a muri noa atu; ⁴ no te mea aore rātou i fārerei mai ia òe mā te māa e te pape i te aratià, ia òe i haere mai mai Àifiti mai ra; e no te mea ua tārahu rātou ia Paraama a Peora i Petora i Metopotamia ei tuhi ia òe ra. ⁵ Aita rā to Atua ra, o Iehova, i faaroo ia Paraama; ua faariro rā to Atua ra, o Iehova, i taua faaìno ra ei maitaì no òe, no te mea i aroha to Atua ra, o Iehova, ia òe. ⁶ Eiaha roa òe e ìmi i te hau no rātou, e te maitaì no rātou, i to òe atoà ra puè mahana e a muri noa atu.

⁷ Eiaha òe e haafaufau i te Âti-Ètoma, o to òe ia taeaè; eiaha òe e haafaufau i to Àifiti, no te mea e purutia hoì òe i to na ra fenua. ⁸ O ta rātou tamarii i fānau ra, e ò ia i te âmuiraa o Iehova ia tae i te toru o te uì ra.

Te mā o te pūhaparaa

⁹ Ia haere te nuu e àro i to mau ènemi ra, e faaātea atu òe i te mau parau ìno atoà ra i reira. ¹⁰ O te taata i viivii i roto ia òutou i te peu i tupu ia na i te ruì ra, e haere o ia i rāpaeàu mai i te pūhapa i reira; eiaha o ia e hoì faahou mai i roto i te pūhapa ra; ¹¹ ia hopu rā o ia i te pape i te ahiahi, e ia maìri te mahana, ei reira o ia e tae mai ai i roto i te pūhapa ra. ¹² E vāhi mau hoì to òe i rāpaeàu mai i te pūhapa ei haereraa no òe i rāpae. ¹³ E ei tohi iti hoì ta òe i roto i nā mauhaa na òe ra; e ia haere noa atu òe i rāpae i to òe ra tere, e ô òe i te âpoo, e fāriu ai e tāpòì atu ai i to òe na. ¹⁴ Te hāhaere noa ra hoì to Atua ra, o Iehova, nā rōpū i to òe na pūhapa, ei faaora ia òe, ei tuu mai hoì i to mau ènemi i mua i to aro ra; ia moà hoì to òe pūhapa e tià ai; o te hiò o ia i te tahi mea faufau i roto ia òe ra, o te fāriu ê o ia ia òe.

Te tītī tei tāpuni ê

¹⁵ Eiaha òe e faahoì i te tāvini i to na ra fatu, tei ora mai i te rima o to na ra fatu ia òe ra. ¹⁶ E pārahi o ia ia òe ra, i ta na ra vāhi hinaaro i te pārahi, e i roto atoà i to òe ra mau òire, i ta na iho e hinaaro ra: eiaha òe e hāmani ìno ia na.

Te faaturiraa moà

¹⁷ Eiaha roa ei faaturi i roto i te mau tamahine a Ìteraèra; eiaha atoà hoì ei pāià i roto i te mau tamaroa a Ìteraèra ra. ¹⁸ Eiaha òe e hōpoi mai i te tārāhu e te faaturi, e te hoo i te ùrī i roto i te fare o to Atua ra, o Iehova, ei èuhe: e mea faufau atoà te reira na to Atua, na Iehova.

Te taoà tārāhu

¹⁹ Eiaha òe e hōpoi i te taoà tārāhu i to taeaè ra: i te tārāhu moni, i te tārāhu māa, e te tārāhu o te mau mea atoà i hōpoiha ei tārāhu. ²⁰ I te taata ê rā, e tià ia òe ia hōpoi i te taoà tārāhu; ârèa i to taeaè ra, eiaha òe e hōpoi i te taoà tārāhu ia na: ia haamaitai mai to Atua ra, o Iehova, ia òe i te mau mea atoà ta to rima e rave ra, i teie nei fenua ta òe e tii e rave nei ei pārahiraa.

Te mau èuhe

²¹ Ia èuhe òe i te èuhe i to Atua ra ia Iehova, eiaha òe ia òre ia rave i te reira, e riro hoì to Atua ra, o Iehova, i te tītau mai i te reira ia òe; e riro hoì ei hara na òe ra. ²² Ia òre rā òe ia èuhe ra, e òre te reira e riro ei hara na òe. ²³ Ta to vaha i parau ra, o ta òe ia e haapaò, e e rave; e tei au māite i taua èuhe ta òe i èuhe i to Atua ra ia Iehova, ta to òe iho vaha i parau e hōroà ra, o ta òe ia e rave.

Te ô vine e te faaàpu a te taeaè ²⁴ Ia tae òe i roto i te ô vine a to taeaè ra, e àmu noa atu òe i te vine e ia fiu òe ra; eiaha roa rā òe e tuu i roto i to ète na. ²⁵ Ia tae òe i roto i te tītona tupu a to taeaè ra, e hūhuti noa atu òe i te huero tītona i to rima; eiaha rā òe e rave i te tipu i te tītona tupu a to taeaè ra.

Te vahine haapaehia

24 ¹ Ia rave te taata i te vahine, e faaipoipo atu ra ia na, aore aè ra taua vahine ra i hinaarohia e taua taata ra, no te mea ua ìtea iho ra e ana te hoê ìno i nià ia na ra: e pāpai o ia i te tahi parau haapae, a tuu atu ai i tana rima, a tuu noa atu ai o ia ia na i rāpae i to na fare.

² E reva atu ra o ia i rāpae i to na fare, haere atu ra, riro atu ra ei vahine na te tahi taata ê. ³ E ia òre atoà taua tāne âpī ra ia hinaaro ia na, e ua pāpaì iho ra i te parau haapae, tuu atu ra i tana rima, e ua tuu atu ra hoì ia na i rāpae i to na fare; e aore ra ia pohe ra taua tāne âpī i rave ia na ei vahine na na ra, ⁴ eita e tià i taua tāne metua na na ra, tei tiàvaru ia na ra, ia rave faahou ia na ei vahine na na, tei haaviiviihia o ia ra; e riro hoì te reira ei mea faufau na Iehova. Eiaha hoì te fenua a to Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òe ei pārahira ra, ia harahia ia òe.

Te feiā âpī tei faaipoipohia

⁵ O te taata no faaipoipo iho ra i te vahine, eiaha o ia e haere i te tamaì, eiaha hoì ei òhipa e tuuhia i nià ia na, e pārahi noa rā o ia i te ùtuafare e ia hoê aè matahiti, ia òa òa o ia e taua vahine i faaipoipohia e ana ra.

Te mea e ora ai

⁶ Eiaha roa ei taata e rave i te òfai oro to raro aè e to nià iho ei mauhaa: ua rave hoì o ia i te mea e ora ai ei mauhaa i reira.

Te èiāraa tamarii

⁷ Ia ìtea atu te tahi taata i te èiāraa i te hoê o tana mau tae aè i te tamarii a Ìteraèra ra; e ua faariro ia na ei tāvini, e ua hoo hoì ia na; e pohe roa ia te reira èiā. Taa ê atu ra taua ìno i roto ia òutou ra ia òe i reira.

Te «rēpera»

⁸ E ara i te maì ra i te «rēpera», ia haapaò maitaì òe, e ia rave māite i te mau mea atoà a te feiā tahuà ra a te Âti-Revi e haapii mai ia òutou ra; o ta ù i parau atu ia rātou ra, o ta òutou ia e faaitoito e rave. ⁹ E haamanaò na òe i ta to Atua, i ta Iehova, i rave ia Miriāma i te èatià ra, mai Àifiti mai òe ra.

Te tahi atu mau mea e ora ai

¹⁰ Ia hōpoi òe i te taoà tīpee i to taeà ra, eiaha òe e tomo i to na fare e rave i te mauhaa na na ra. ¹¹ E tiaì rā òe i rāpae; e na taua taata ta òe i hōpoi i te taoà tīpee ra e hōpoi mai i ta na ra mauhaa i rāpae ia òe ra. ¹² E e taata taoà òre taua taata ra, eiaha ia maìri to taòto mā te mauhaa na na i to rima na; ¹³ e faahoì rā òe i ta na mauhaa ia maìri te mahana ra, ia taòto o ia i to na iho àhu, e ia haamaitaì ia òe; e e haapaòhia te reira ei parau-tià na òe i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova.

Faatura i te tāvini

¹⁴ Eiaha òe e hāmani ìno i te tāvini veve, e tē àti, i tārāhuhia ra, to roto i to mau taeà ra, e to te mau taata èè i to fenua na i roto i to mau òire ra. ¹⁵ E tuu atu òe i ta na utuà i te mau mahana atoà ra, eiaha ia maìri te mahana a hōpoi atu ai; no te mea e veve to na, e te rū mai ra tana âau i ta na ra; ia òre hoì o ia ia tiàoro ia Iehova ia òe, ia òre hoì ia riro ei hara na òe.

Tuhaa a te taata tātaitahi

¹⁶ Eiaha te feiā metua ia pohe ei mono i te tamarii; eiaha atoà te tamarii ia pohe ei mono i te feiā metua: e pohe te taata atoà i ta na iho ra hara.

Te mau rāveà tauturu i te feiā veve

¹⁷ Eiaha òe e ruri ê i te parau i te taata ê, e te ôtare; eiaha hoì e rave i te àhu o te vahine ìvi ei mauhaa. ¹⁸ E haamanaò rā òe, e e tāvini atoà òe i Àifiti, e na to Atua, na Iehova, òe i faaora e ora mai ra òe; i parau atu ai au ia òe e, e haapaò i teie nei parau.

¹⁹ Ia òòti òe i te māa àuhune na òe i te fenua no òe ra, e àramoina iho ra te hoê ruru tìtona ia òe i roto i te âua, eiaha òe e hoì e tii; e vaiiho ia na te taata ê, e na te ôtare, e na te vahine ìvi: ia haamaitaì mai hoì to Atua ra, o Iehova, ia òe, i te mau òhipa atoà a to rima na.

²⁰ Ia papaì òe i to mau ôrive ra, eiaha òe e nā nià faahou i taua mau âmaa ra: na te taata ê ia, e na te ôtare, e na te vahine ìvi. ²¹ Ia pōfai òe i te vine i te ô vine na òe ra, eiaha òe e nā nià faahou i te toeà ra; na te taata ê ia, e na te ôtare, e na te vahine ìvi ra. ²² E haamanaò hoì òe, e e tāvini òe i te fenua ra i Àifiti: i parau atu ai au ia òe e, e haapaò i teie nei parau.

Àifāitoraa o te mau haavāraa

25 ¹ Ia tupu te mārō i te taata nei, e ua haere mai rātou e haavā, na te mau haavā e haavā ia rātou; e e faatià hoì i te taata parau-tià, e faahapa hoì i te taata parau ìno. ² E ia au i taua taata parau ìno ra ia papaì, na te haavā e faatipapa ia na i raro, ia papaìhia o ia i mua i tana aro, e haapaò ā i te papairaa i tei au i ta na ra hara. ³ E tià ia na ia tātaimaha àhuru i te tāiriraa, eiaha rā ei tiàhapa; o te faatiàhapa hoì o ia, e o te faarahi roa i te tāiriraa, o te riro to taeaè ei mea faufau i mua i to mata na.

Te puaatoro

⁴ Eiaha òe e tāvaha i te puaatoro e taataahi i te tītona ra.

Te ture no te Âti-Revi

⁵ E puè taeaè tei pārahi atoà i te pārahiraa hoê, e pohe iho ra e tahi, aita e tamarii, eiaha te vahine a tei pohe ra e faaipoipo ê noa i te tahi taata ê; o te taeaè o tana tāne tē rave ia na, e faaipoipo ia na ei vahine na na, a rave ai i ta te taeaè o te tāne ra ia na. ⁶ E te tamaiti matahiapo ta na e fānau ra, ei taata âià ia mā te iòà o te taeaè pohe ra, ia òre to na iòà ia mou i roto ia Ìteraèra ra. ⁷ Ia òre rā ia tià i taua taata ra i te vahine a tana taeaè i pohe ra, ei reira te vahine a tana taeaè e haere ai i te òire i te feiā tāvana ra, a na ô atu ai ra: «E òre te taeaè o taù tāne nei e faatupu i te tahi iòà no tana taeaè i Ìteraèra nei; e òre o ia e rave i te peu mau a te taeaè o taù tāne ia ù nei.» ⁸ Ei reira te mau tāvana o to na ra òire e tiàoro atu ai ia na, e paraparau atu ai ia na; e ia mārō o ia ra, ia parau e: «E òre au e rave ia na», ⁹ ei reira te vahine

a tana taeaè e haere mai ai ia na ra, i mua i te aro o te feiā tāvana ra, e tātara ai i te tāmaa i tana âvae, a tufa ai i te huare i to na mata, a nā ô ai ra e: «E nā reirahia te taata e òre e patu i te ùtuafare o to na ra taeaè.»¹⁰ E e maìrihia hoì te iòa no na ra i Ìteraèra nei: «O te fētii o te taata i ìritia te tāmaa ra».

Tei ôpanihia i te taime peàpeà

¹¹ Ia taputō te taata ra, te tahi e te tahi; e ia haere mai te vahine a te tahi e vavao i tana tāne i te rima o tei moto mai ia na ra, e ua nanao atu ra tana rima, haru atu ra i te vāhi haamā no na ra,¹² e tātū òe i te rima o taua vahine ra i reira; eiaha to mata e hiò aroha noa atu ia na.

Te òhipa tià i roto i te tapihoo

¹³ Eiaha ta òe ei puè òfai èê i roto i to pūtē na; te mea rahi, e te mea iti. ¹⁴ eiaha ta òe ei puè èfa èê i roto i to fare, te mea rahi, e te mea iti.

¹⁵ Ia hoê rā a òe òfai mau e te mea tià ta òe ra; e ia hoê hoì ā a òe èfa mau, e te mea tià; ia haamaorohia to òe puè mahana i nià i te fenua a to Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òe ra. ¹⁶ O te feiā atoà hoì i nā reira ra, o tei rave i te mea tià òre ra, e mea faufau ia rātou i to Atua ra ia Iehova.

Àmareta, te ènemi tahito

¹⁷ E haamanaò i ta Àmareta i rave ia òe i te èàtià mai Àifiti mai òe ra; ¹⁸ ia na i rave mai ia òe i te èàtià ra, e ua tātiri iho ra i to muri ia òe ra, i te feiā i paruparu i maìri i muri ra, e àti ai òe, e te rohirohi hoì; e aore o ia i mataù i te Atua ra. ¹⁹ E i teie nei, ia haapārahihia òe e to Atua ra, e Iehova, mā te hau i to mau ènemi atoà e àti noa aè, i nià i te fenua a to Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òe ei pārahiraa, e haamou òe ia Àmareta, eiaha ia faahitihia i raro aè i teie nei raì: eiaha te reira ia moina ia òe.

Te oho matamua e te fāiraa faaroo

26¹ E ia tae òe i nià i te fenua a to Atua ra, a Iehova, e hōroà mai no òe ei fenua, e ua noaa ia òe, e te pārahi ra òe i reira; ² ei reira òe e rave ai i te māa oho matamua o te fenua, ta òe e hōpoi no to òe ra fenua, ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe ra, a tuu ai i roto i te ète, a haere ai i te vāhi i haapaòhia e to Atua ra, e Iehova, ia tuu i to na ra iòà i reira. ³ E haere tià atu hoì òe i te tahuà i te reira ra ànotau, e parau atu ai ia na e: «Te faaite nei au i to Atua ra ia Iehova i teie nei mahana, e tei te fenua mai nei au ta Iehova i tapu mai i to tātou hui metua ra e, e hōroà mai o ia no tātou nei.» ⁴ E na te tahuà e rave mai i te ète i to rima ra, a tuu ai i raro i mua i te fata a to Atua ra, a Iehova. ⁵ E na òe e parau atu, e nā ô atu òe i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova: «E Âti-Ârama pohe i te âti to ù ra metua tâne, haere atu ra hoì o ia i Âifiti, purutia noa atu ra i reira, aita reà ra; e riro atu ra o ia ei nūnaa rahi pūai, e te taata rahi i reira. ⁶ E ua hāmani ìno mai to Âifiti ia tātou, e ua haafao mai ia tātou, e ua haapahi mai ia tātou i te òhipa rahi. ⁷ E ua tiàoro tātou i te Atua o to tātou hui metua ra ia Iehova; ua faaroo mai Iehova i to tātou reo, e ua hiò mai ra i to tātou pohe, e ta tātou òhipa, e to tātou haafaoraahia mai. ⁸ E ua aratai mai Iehova ia tātou mai Âifiti mai i te rima pūai, mā te rima faatorohia ra, e mā te mataù rahi e te tāpaò, e te rāveà i maerehia. ⁹ E ua aratai mai hoì ia tātou i ô nei, e ua hōroà mai i teie nei fenua no tātou i te fenua tahe pape noa te ū e te meri nei. ¹⁰ E i teie nei, inaha, i hōpoi mai nei au i te oho matamua o taua fenua nei, ta òe, e Iehova, i hōroà mai no ù nei!» A tuu atu ai òe i te reira i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, a haamori ai i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova. ¹¹ E òaòà hoì òe i te mau maitai atoà a to Atua, a Iehova, i hō mai na òe, e na to ùtuafare atoà ra; o òe, e te Âti-Revi, e te taata ê e pārahi io òe ra.

Te tuhaa àhuru no te matahiti toru

¹² Ua faaàhuruhia e òe te mau àhururaa atoà o ta òe ra taoà, no te matahiti toru ra (o te matahiti tufaa àhuru ia), e ua hōpoihoa e òe na

te Âti-Revi, e na te taata ê, e na te ôtare, e na te vahine ìvi, i roto i to mau òire ia àmu rātou e ia fiu. ¹³ Ei reira òe e parau ai i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova: Ua faataa-ê-hia e au te mau mea moà i to ù ra fare, e ua hōroàhia e au, tei te Âti-Revi, e tei te taata ê, e tei te ôtare, e tei te vahine ìvi, mai te mau parau atoà ta òe i faaue mai ia ù ra: aore au i hapa i ta òe i faaue mai ra, aore hoì i moina ia ù. ¹⁴ Aore au i àmu i te mea moà i te òtohaa na ù, aore hoì au i hōpoi noa atu i te hoê vāhi no te tahi peu moà òre ra, e aita roa hoì i hōroàhia no te peu ia pohe te taata ra; ua faaroo rā vau i te reo o taù Atua ra, o Iehova, e ua rave hoì au i te mau mea atoà ta òe i faaue mai ia ù ra. ¹⁵ E hiò mai òe i raro i to òe na pārahira moà, i nià i te raì na, e haamaità mai i to òe nei taata ia Ìteraera nei, e te fenua ta òe i hōroà mai no mātou, ta òe hoì i tapu mai i to mātou hui metua ra — i te fenua e tahe pape noa te ū e te meri nei.

Ìteraera, nūnaa o te Fatu

¹⁶ Te faaue nei to Atua ra, o Iehova, ia òe i teie nei mahana, e e rave i teie nei mau haapaòraa e teie nei mau ture; e i teie nei, e haapaò òe, e e rave i te reira mā to âau atoà, e to vārua atoà. ¹⁷ Ua faaite hua òe i naùanei e, o Iehova to òe Atua, e haere hoì òe nā to na ra èà, e haapaò hoì i ta na ra mau haapaòraa, e ta na ra mau parau, e ta na ra mau ture, e e faaroo i to na reo; ¹⁸ e ua faaite hua hoì Iehova i teie nei mahana e, o òe tana taata mau, i ta na hoì i parau mai ia òe ra, e ia haapaò òe i ta na ra parau, ¹⁹ e faateitei o ia ia òe i nià i te mau fenua atoà ta na i hāmani ra, i te haamaitàiraahia, e te roo, e te tura; e e riro òe ei pupu taata moà no to Atua ra, no Iehova, ta na hoì i parau mai ra.

TE MAU PARAU HAAMAITAI E TE MAU PARAU FAAÏNO

Te mau òfai i faatiàhia i nià i te mouà ra o Èpara

27 ¹ Ua parau atu ra Mōte e te hui tāvana atoà o Ìteraèra ra i te taata, nā ô atu ra: E haapaò òe i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana.

² Ia tae i te mahana e haere ai òe i te tahi pae Ioritāna, e i nià i te fenua a to Atua, a Iehova, e hōroà mai no òe ra, e faatià òe i te òfai rarahi, a parai ai i te puà. ³ E pāpai hoì òe i te mau parau atoà i roto i teie nei ture; ia tae òe i te tahi pae ra, ia haere i nià i te fenua ta to Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òe ra; e fenua tahe pape noa te ū e te meri; ta te Atua o to mau metua, ta Iehova, i parau mai ra. ⁴ E ia tae òutou i te tahi pae Ioritāna ra, ei reira òutou e faatià ai taua mau òfai ra, ta ù e parau atu ia òutou i teie nei mahana, i pihai iho i te mouà ra o Èpara, e na òe e parai i te reira i te puà. ⁵ E ei reira òe e patu ai i te tahi fata na to Atua ra, na Iehova, ei fata òfai; eiaha roa òe e tarai i taua mau òfai ra i te âuri. ⁶ E patu òe i te fata a to Atua ra, a Iehova, i te òfai tarai-òre-hia ra; a hōpoi ai òe i te tūtia tāauahi a to Atua ra, a Iehova, i nià iho ra; ⁷ e hōpoi atoà hoì òe i te tūtia no te maitai, e ei reira òe e àmu ai, a òaòà ai i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova. ⁸ E na òe e òòti maitai i te mau parau atoà i teie nei ture i nià iho i taua mau òfai ra. ⁹ Ua parau atu ra Mōte e te mau tahuà ra, te Âti-Revi, ia Ìteraèra atoà ra, nā ô atu ra: E ara, e faaroo mai, e Ìteraèra e! Ua riro òe ei pupu taata no to Atua ra, no Iehova, i teie nei mahana. ¹⁰ E tenā na, e faaroo òe i te reo o to Atua ra, o Iehova, e haapaò hoì i ta na ra mau parau, e ta na ra mau haapaòraa, ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana.

¹¹ Ua poroi atu ra Mōte i te mau taata i taua mahana ra, nā ô atu ra: ¹² Teie te tià i nià i te mouà ra o Teretima ei haamaitai i te taata, ia tae òutou i te tahi pae Ioritāna ra: o Timeona ia, e o Revi, e o Iuta, e o Ìtatara, e o Iotēfa, e o Peniamina; ¹³ e teie te tià i nià i te mouà ra

o Èpara ei faaìno: o Reupena ia, e o Tatā, e o Àtera, e o Tepuruna, e o Tana, e o Nafatari.

Nā parau faaìno hoê àhuru mā piti

¹⁴ E na te feiā tahuà ra, na te Âti-Revi e parau atu, e e nā ô atu i te taata atoà o Ìteraèra mā te reo teitei ra e:

¹⁵ Ia tatārahia te taata i hāmani i te îtoro tarai e tē faatōhia ra, i te mea faufau na Iehova ra, e òhipa na te rima o te feiā tahuà ra, e ua faatià aè ra i nià i te vāhi moè ra! — E na te mau taata atoà e parau mai e: Âmene!

¹⁶ Ia tatārahia tei faaìno i tana metua tāne, e tana metua vahine! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

¹⁷ Ia tatārahia tē hōpoi ê i te tāpaò fenua a tana taeaè! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

¹⁸ Ia tatārahia tē faahahi ê i te matapō i te èatià ra! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

¹⁹ Ia tatārahia tē ruri ê i te parau-tià i te taata ê, e te ôtare, e te vahine ìvi ra! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²⁰ Ia tatārahia tē taòto i te vahine a tana metua tāne ra; no te mea ua heheu o ia i te àhu o tana metua tāne! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²¹ Ia tatārahia tē rave i te manu ra! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²² Ia tatārahia tē rave i to na iho ra tuahine, i te tamahine a tana metua tāne, e te tamahine a tana metua vahine! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²³ Ia tatārahia tē rave i te vahine a to na ra metua tāne! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²⁴ Ia tatārahia tē taparahi huna noa i tana taeaè! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²⁵ Ia tatārahia tē rave i te tārahu e taparahi i te taata hara òre ra! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

²⁶ Ia tatārahia tei òre e haapaò tāmāu i te mau parau atoà i roto i teie nei ture! — E na te taata atoà e parau mai e: Âmene!

Te mau parau fafau no te maitai hau ê

28 ¹ Ia tià ia òe i te faaroo i te reo o to Atua ra, o Iehova, e i te rave e te haapaò i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, e faateitei rahi to Atua ra, o Iehova, ia òe i reira, i te mau fenua atoà o te ao nei. ² E e iri atoà teie atoà nei mau maitai i nià ia òe, e e vai mau ā ia òe, ia faaroo òe i te reo o to Atua ra, o Iehova:

³ E maitai òe i roto i te òire, e maitai òe i rāpae. ⁴ E maitai òe i ta òe e fānau, e tei tupu i to òe ra fenua; e ta to mau puaa e fānau ra; e te rahiraa o to mau puaatoro, e to mau nana māmoe ra. ⁵ E maitai ta òe ète māa, e ta òe oiraa faraoa.

⁶ E maitai òe ia haere mai i roto, e maitai òe ia haere i rāpae. ⁷ E to mau ènemi ia tià mai e rave ia òe ra, e pohe rātou ia Iehova i mua i to mata na; hoê o rātou èa ia haere mai e rave ia òe ra, e taihitu rā o rātou èa ia fati nā mua ia òe ra.

⁸ Na Iehova e faaue i te maitai na òe i roto i to mau fare taoà na, e te mau mea atoà ta to rima e rave ra; e haamaitai o ia ia òe i nià i te fenua a to Atua, a Iehova, e hōroà mai no òe ra. ⁹ E haapāpū Iehova ia òe ei pupu taata moà no na iho, i ta na hoì i tapu mai ia òe ra, ia haapaò òe i te parau a to Atua ra, a Iehova, e ia haere nā to na ra èa. ¹⁰ E e ìte to te ao atoà nei, e ua maìrihia òe i te iòa a Iehova; e e mataù rātou ia òe.

¹¹ E na Iehova e faarahi roa i te mau mea maitatai ra ia òe; i ta òe e fānau ra, e ta to mau puaa e fānau; e te tupu i nià i to òe ra fenua; i te fenua ta Iehova i tapu i to mau metua ra e, e hōroà mai o ia no òe ra. ¹² E haamaheu mai Iehova i ta na puèraa taoà maitai ia òe ra, oia te raì, ia hōroà mai o ia i te ua i to fenua i te tau mau ra, e ia maitai te mau òhipa atoà a to rima e rave ra; e e hōroà òe i te taoà i te mau fenua atoà, e òre roa rā e tīpee noa atu i ta te hoê. ¹³ E faariro hoì Iehova ia òe ei âfii, eiaha ei îtere; e riro òe no nià, e òre e riro no

raro; ia faaroo òe i te parau a to Atua ra, a Iehova, ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, e ia haapaò e ia rave i te reira. ¹⁴ Eiaha òe e òhipa ê i te rima àtau, e te rima àui, i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, i te peeraa e te haamoriraa i te mau atua êê ra.

Te ìno e riro i te fā mai

¹⁵ Ia òre rā òe ia faaroo i te reo o to Atua ra, o Iehova, e ia òre ia rave, e ia òre ia haapaò i te mau parau atoà e te mau ture ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, e iri mai teie atoà nei mau ìno i nià ia òe, e e vai ā i nià ia òe ra:

¹⁶ E ìno òe i roto i te òire, e ìno òe i nià i te fenua. ¹⁷ E ìno te ète na òe, e te oiraa faraoa na òe ra. ¹⁸ E ìno ta òe e fānau ra, e tei tupu i to òe ra fenua, e te fanauà a to mau puaatoro, e te fanauà a to mau māmoe ra. ¹⁹ E ìno òe ia haere mai i roto, e ìno hoì òe ia haere i rāpae.

²⁰ Na Iehova e tono mai i te ìno i nià ia òe, i te ahoaho, e te faaìno; i te mau mea atoà ta to rima e rave ra, ia pau òe, e pohe vave iho ra òe; no ta òe ra parau ìno, òe i faaruè ia ù ra.

²¹ E tuu mai Iehova i te maì pohe ia àti mai i nià ia òe, ia pau roa òe ia na i nià i te fenua, ta òe e haere e rave nei ei fenua. ²² E tairi mai Iehova ia òe i te hōtate e te fēvera, e te pupa, e te ahu; e te pōai, e te àveravera, e te ôhara; e tītau ā taua mau pohe ra ia òe e ia pohe roa òe ra. ²³ E riro te raì i nià i to upoo ra ei veo; e te fenua i raro aè ia òe ra, e riro ei âuri. ²⁴ E ei repo huà ta Iehova e tuu mai i nià i to fenua ei ua; maìri mai te repo huà no roto i te reva i nià ia òe, e ia pohe roa òe ra.

²⁵ E e pohe òe i mua i to mau ènemi ia Iehova; e nā te èà hoê òe ia haere e àro ia rātou, e taihиту rā o òe èà i te fatiraa i nā mua ia rātou; e e pūrara ê òe i te mau pātireia atoà o te ao nei. ²⁶ E riro to tino ei māa na te mau manu o te reva, e na te mau taehae atoà o te fenua nei, e aore roa e taata e tiahi.

²⁷ E tãiri mai hoì Iehova ia òe i te fēfē o Àifiti ra, e te òfari, e te paa, e te hunehune, e òre hoì òe e ora ia rapaau ra. ²⁸ E tãiri mai hoì Iehova ia òe i te aoaoa, e te matapō, e te âau hitimaùe noa; ²⁹ e perehahu noa òe i te avatea mai te matapō e perehahu noa i te pōuri ra, e òre e manuia to òe atoà ra mau haereà, e haafaohia rā òe, e e haru-noa-hia i te mau mahana atoà, e aore roa e taata e faaora ia òe.

³⁰ E mōmoà òe i te vahine, e na te tahi taata ê e taòto; e faatià òe i te fare, e òre rā e pārahi i roto; e ô òe i te ô vine, e òre rā òe e pōfai i te vine ra. ³¹ E taparahihia ta òe puaatoro i mua i to mata na, e òre rā òe e àmu i te reira; e haru-noa-hia ta òe âtini i mua i to mata, e e òre e faahoìhia mai ia òe ra; e hōpoi-noa-hia ta òe ra mau māmoe na to mau ènemi, e aore roa e taata e tii e rave mai. ³² E hōpoihoa ta òe ra mau tamaroa e ta òe ra mau tamahine i te taata èê, hiò noa atu ai to mata mā te òto rahi ia rātou, e òre rā to òe rima e mana ia faaora. ³³ Te māa o te fenua na, e te mau òhipa atoà na òe ra, na te hoê nūnaa ia aore i ìtehia e òe ra e àmu e ia pau; o te hāmani ìno anaè tē noaa ia òe, e te nēia i raro i te mau mahana atoà ra. ³⁴ E maamaahia òe i ta to mata e hiòra.

³⁵ E tãiri mai Iehova ia òe i te fēfē ìno i to turi e to âvae, e òre e ora ia rapaau ra; mai to tapuaè âvae mai, e tae noa atu i to tupuaì upoo ra. ³⁶ E hōpoi Iehova ia òe, e to arii atoà ta òe e faaarii i nià iho ia òe ra, i te fenua aore i ìtea e òe e to mau metua atoà ra; ei reira òe e haamori ai i te atua èê, i te òfai, e te rāau. ³⁷ E riro hoì òe ei maereraa, ei parapore, e ei parauraa, i te mau fenua atoà ta Iehova e aratai ia òe ra.

³⁸ E huero rahi ta òe e hōpoi i rāpae i roto i te âua, e iti rā ta òe e hōpoi mai i roto ra; e pau ia i te àrape. ³⁹ E ô òe i te ô vine, e te tope hoì, e òre rā òe e inu i te uaina, e òre hoì e pōfai, na te tuà ia e àmu. ⁴⁰ Ôrive ta òe, e àti noa aè to òe ra fenua, eita rā òe e tãhinu i te monoì; e àuparahia hoì to mau ôrive ra. ⁴¹ E tamaroa ta òe e fānau, e te tamahine, e òre rā òe e maitai ia rātou, e riro hoì rātou ei titi. ⁴² Te mau rāau atoà na òe ra, e te mau māa atoà o to òe ra fenua, e pau ia i te tēretere.

⁴³ O te taata ê e pārahi io òe ra, ei nià ia ia òe, ei nià ê roa ra; e ei raro òe ia na, ei raro ê roa ra; ⁴⁴ e tīpee òe ia na, e òre rā o ia e tīpee mai ia òe ra; o ia tē rahi, o òe tē iti.

⁴⁵ E roohia mai òe e teie atoà nei mau ìno, e e tītau māite ā ia òe, e piri roa i nià ia òe, e ia pau òe ra, no te mea aore òe i faaroo i te reo o to Atua ra, o Iehova, mā te haapaò i ta na parau e ta na ra mau haapaòraa, ta na i parau mai ia òe ra. ⁴⁶ E vai mau ā taua mau ìno nei i nià ia òe, e i nià atoà i to òe ra huaai, ei tāpaò, ei maereraa.

⁴⁷ No te mea aore òe i haamori i to Atua ra ia Iehova, mā te òaòà, e mā te reàreà o te âau ra, i te rahi hoì o te mau mea atoà ra; ⁴⁸ e i teie nei, ei tāvini òe no to òe ra mau ènemi, ta Iehova e tono mai e rave ia òe ra, mā te poia e te poiàhā, e te veve, e te ère i te mau mea atoà ra; e tuu hoì o ia i te tuto âuri i nià i to âi, e ia pohe roa òe ia na. ⁴⁹ E aratai mai Iehova i te hoê fenua roa, tei te hopeà mai o te fenua ra mai te maue àeto ra te òiòì, ei rave ia òe; e fenua e òre òe e ìte i te reo; ⁵⁰ e fenua mata àito ra, e òre e haapaò mai i te taata rūau, e òre hoì e faaherehere i te tamarii âpi. ⁵¹ E e àmu rātou i ta to mau puaatoro i fānau, e te māa o to fenua na, e ia pau roa òe; e òre rātou e faatōe i te tītōna, e te uaina, e te hinu ôrive na òe ra; e ta to mau puaatoro i fānau, e to mau nana māmoe ra, e ia pau roa òe ia rātou. ⁵² E haaàti rātou ia òe i roto i to mau òire atoà ra, e ia marua to mau âua teitei ta òe i tiàturi ra i raro, e àti noa aè to fenua na; oia ia, e haaàti rātou ia òe i to mau òire atoà e àti noa aè te fenua a to Atua ra, a Iehova, i hōroà mai no òe ra.

⁵³ E àmu hoì òe i ta to òe iho tino i fānau, i to mau tamarii tamaroa e to mau tamahine, ta to Atua, ta Iehova, i hōroà mai no òe ra, i to òe ra àti e te pohe i to mau ènemi e haaàti mai ia òe ra. ⁵⁴ E te taata nūnū, e tē uiui io òe ra, e hōroà ìno o ia i to na iho taeaè, e te vahine iho i taòto i tana êê, e te toeà o tana mau tamarii, tei toe ia na i te àmu ra; ⁵⁵ e òre o ia e hōroà i ta rātou vāhi i taua mau tamarii na na, ta na e àmu ra, no te mea aita a ana māa i toe i taua tamaì ra, i taua àti no òe ra, e te pohe i to mau ènemi i to mau òire atoà ra. ⁵⁶ E te vahine nūnū e tē uiui ra, aore i taahi tana âvae i raro i te repo, i te

uiui e to maru, e hōroà ìno ia i ta na iho tāne e taòto ia na ra, e tana iho tamaiti e tana iho tamahine. ⁵⁷ E i tana àiū iti ra no roto i to na iho ôpū, e i tana iho ra tamarii, ta na mau iho i fānau ra; ta na e àmu huna noa i taua tamaì ra, no te mea aita roa e mea ê, i taua àti no òe ra e te pohe i to mau ènemi, i to mau òire atoà ra.

⁵⁸ Ia òre òe ia haapaò, e ia òre ia rave i te mau mea atoà i teie nei ture i pāpaihia i roto i teie nei puta, ia mataù òe i taua iòa mataù e te hanahana ra, o To Atua ra, o Iehova; ⁵⁹ e faariro Iehova i to òe ra mau àti, e te pohe o to òe ra huaai, ei mea maerehia i reira; e àti rahi e te vairaa maoro; e maì rahi e te vairaa maoro. ⁶⁰ E hōpoi hoì o ia i te mau maì atoà o Àifiti i ta òe i mataù ra i nià ia òe, e e piri roa ia i nià ia òe. ⁶¹ E te mau maì atoà, e te mau àti atoà, aore ā i pāpaihia i roto i teie puta ture, e hōpoi ā Iehova i te reira i nià ia òe, e ia pohe òe ra. ⁶² E aita reà o òutou e faatoehia ia taiò ra, o òutou mai te fetià o te raì ra te rahi ia taiò i mūtaa iho ra, no te mea aore òe i faaroo i te reo o to Atua ra, o Iehova.

⁶³ E mai ia Iehova i òaòà ia òutou i te hāmani-maitaì-raa ia òutou, e te faarahiraa ia òutou ra, e riro atoà Iehova i te òaòà ia òutou i te taparahiraa ia òutou, e te haamouraa ia òutou; ato-hua-hia òutou i te fenua ta òe e haere e rave nei ei pārahiraa. ⁶⁴ E haapūrara Iehova ia òe io te mau êtene atoà ra, mai te tahi hopeà mai o te mau fenua ra e tae noa atu i te tahi hopeà o te fenua ra; e ei reira e haamori ai i te mau atua èê, i te rāau e te òfaì, o tei òre i ìtehia e òe e to mau metua atoà ra. ⁶⁵ E òre hoì to òe māpuhiraa aho e noaa i taua mau fenua ra, e òre hoì to òe taahiraa âvae e noaa; e tuu mai rā Iehova i te âau horuhoru ia òe ra, e te matapōuri, e te âau mihi. ⁶⁶ E e òre e ìtea to òe ora, e mataù noa òe i te ruì e te ao, e òre hoì òe e ìte i to òe ora, ⁶⁷ ia poìpoì ra, ei reira òe e parau ai e: «Ahiri e ahiahi e!» E ia ahiahi rā hoì, e parau òe i reira e: «Ahiri e poìpoì e!» no te mataù o to âau ta òe e mataù ra, e no te mau mea ta to mata e hiò ra. ⁶⁸ E faahoì faahou Iehova ia òe i Àifiti i nià i te pahī (âreà te èà ta ù i parau atu ia òe ra: «E òre òe e ìte faahou i te reira!») E ei reira òutou e hoohia ai i to

òutou mau ènemi ei tāvini tāne e ei tāvini vahine, e òre noa atu ra te taata ei hoo mai.

TE PARAPARAURAA HOPEÀ A MŌTE

29¹ O te parau teie i te faufaa a Iehova i faaue ia Mōte e faaau i te tamarii a Ìteraèra i te fenua ra o Moapi, te taa ra te faufaa ta na i faaau atu ia rātou i Hōrepa ra.

Ta te Atua i rave no Ìteraèra² Ua parau atu ra Mōte ia Ìteraèra atoà, na ô atu ra ia rātou: Ua ìte òutou i te mau mea atoà a Iehova i rave i mua i to òutou mata i te fenua ra i Àifiti, ia Faraò, e tana mau tāvini, e to na atoà ra fenua.³ I taua mau rave huru rave ta to mata i ìte ra; taua mau tāpaò ra, e taua mau tāpaò rarahi ra.⁴ Aita rā Iehova i hōroà mai i te âau ìte, e te mata ìte, e te tarià faaroo ia òutou, e tae roa aè nei i teie nei mahana.⁵ Ua aratai rā vau ia òutou i nā te mētēpara, e a maha aè nei àhururaa o te matahiti; aore to òutou àhu i nià ia òutou na i pē, aore hoì to òutou mau tāmaa i nià i to òutou âvae i pē;⁶ aita òutou i àmu i te pāne; e aore hoì òutou i inu i te uaina e te àva taèro ia ìte òutou e, o vau o Iehova, to òutou Atua.

⁷ E tae mai ra òutou i teie nei vāhi, ua haere mai ra Tihona, arii o Hetepona, e o Òta, arii o Patana e àro mai ia tātou, pohe iho ra rāua ia tātou.⁸ Rave iho ra tātou i to rāua fenua, hōpoi atu ra ei pārahiraa no te Âti-Reupena, e no te Âti-Tatā, e no te ôpū vaehaa o Manate ra.⁹ E tenā na, e haapaò òutou i te mau parau o teie nei faufaa, e e rave, ia maitai òutou i te mau mea atoà ta òutou e rave ra.

Haafauaa maitai i te faaauraa faufaa a te Atua

¹⁰ Tei mua òutou i te aro o to òutou Atua ra, o Iehova, te tiàraa i teie nei mahana; o te mau raatira o to òutou mau ôpū, e to òutou mau tāvana, e to òutou feiā tōroà, e te mau taata atoà o Ìteraèra nei;¹¹ o ta òutou mau tamarii, e ta òutou mau vahine, e te mau taata èê i roto i to òe na tiàhapa, mai te papaì vahie ra, e tae noa atu i te hutu pape ra;¹² ia ò mai òe i roto i te faufaa, òe e to òe Atua ra, o Iehova, e i roto i te tapu na na, ta to Atua, ta Iehova, e tapu ia òe i teie nei mahana.

¹³ Ia haamau o ia ia òe ei taata no na iho i teie nei mahana; e ei Atua hoì o ia no òe, ta na hoì i parau mai ia òe, e ta na i tapu mai i to òe ra mau metua, ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa. ¹⁴ Eere rā ia òutou anaè ra ta ù e faaau i teie nei faufaa e teie nei tapu, ¹⁵ o te taata atoà rā, o tē tià atoà i roto ia tātou i teie nei mahana, i mua i te aro o to tātou Atua, o Iehova, e o tei moè ê, aore i roto atoà ia tātou i teie nei mahana.

¹⁶ Ua ìte hoì òutou i to tātou pārahiraa i te fenua ra i Àifiti, ei to tātou hoì haereraa mai nā roto i te mau fenua i maìri ia òutou ra. ¹⁷ Ua ìte hoì òutou i ta rātou mau mea faufau, i to rātou mau îtoro rāau e te òfaì, e te ârio e te àuro, i roto ia rātou ra. ¹⁸ E i teie nei, e ara, peneiaè te vai noa ra te hoê taata, e aore ra te hoê vahine, e te hoê fētii, e te hoê ôpū i roto ia òutou tē fāriu ê ra to na âau i to tātou Atua ra ia Iehova i teie nei mahana, e haere e haamori i te mau atua no taua mau fenua ra; peneiaè te vai noa na te tahi tumu huero taè o e te horahora i roto ia òutou na; ¹⁹ e ia faaroo taua taata ra i teie nei parau tatāra, ua tāvaimanino iho ra i roto i to na iho âau, ua nā ô aè ra: «E ora ā vau, pee noa atu ā vau i te hinaaro o to ù ra âau, ia faarahi noa atu i te taè o e te hiaai hoì i te àva ra!» ²⁰ — E òre roa Iehova e faaherehere ia na, e tupu roa rā i reira to Iehova riri e to na ra hae i taua taata ra, e te mau ìno atoà i pāpaìhia i roto i teie nei puta, e vai ia i nià ia na, e to na iòà, e haamouhia ia e Iehova i raro aè i teie nei raì. ²¹ E e faataa ê ā Iehova ia na i te mau ôpū atoà o Ìteraèra, no te ìno, i te mau ìno atoà o te faufaa i pāpaìhia i roto i teie nei puta ture.

E faatupu te Fatu i ta na mau parau faahapa

²² E na te tahi uì a muri aè e parau, na to òutou tamarii e tupu i muri aè ia òutou, e na te mau taata èè mai te fenua roa mai, ia hiò rātou i te pohe o te fenua, e te mau maì ta Iehova i tuu i nià iho ra: ²³ I te àmaraa te fenua i te toferi e te miti; e aore i ueuehia i te huero, e aore e mea i tupu, aore roa e àihere i tupu i nià iho; mai te tāihitumuraa ia Totoma, e ia Tomora, e ia Àtama, e ia Tepoima, i ta Iehova i tāihitumu i to na riri e to na tāiroiro ra. ²⁴ Na te mau fenua

atoà e parau e: E aha Iehova i nā reira mai ai i teie nei fenua? E aha teie riri rahi ûàna? ²⁵ Ei reira te taata e parau ai e: No te mea, ua faaruè rātou i te faufaa a Iehova, a te Atua o to rātou hui metua ra, ta na i fafau ia rātou, ia na i aratai mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti; ²⁶ ua haere hoì rātou, ua haamori i te mau atua èê, e ua piò i raro ia rātou; e mau atua ìte-òre-hia e rātou, aita roa a rātou faufaa i hō mai na rātou. ²⁷ I tupu roa ai to Iehova riri i teie nei fenua, i hōpoi mai ai o ia i te mau ìno atoà i pāpaìhia i roto i teie nei puta i nià iho ra: ²⁸ taihitumu iho ra Iehova ia rātou i to rātou ra fenua, mā te oôo e te riri ûàna rahi e te tāiroiro, tiàvaru atu ra ia rātou i te fenua ê, mai tei teie nei ā hoì mahana.

²⁹ Te parau moè ra, tei to tātou Atua ia, tei ia Iehova; o te parau rā i faaitehia mai, no tātou ia e ta tātou mau tamarii e a muri noa atu, ia haapaò tātou i te mau parau atoà i teie nei ture.

E hoì mai ā Ìteraèra i te Fatu

30 ¹ E ia iri mai teie atoà nei mau mea i nià ia òe, te maitai e te ìno, ta ù i tuu iho i mua ia òe nei ra, e ia manaò òe i te reira i te mau fenua ta to Atua, ta Iehova, i tiàvaru atu ia òe ra, ² e ua fāriu mai ra òe i to Atua ra ia Iehova, e ua faaroo òe i to na reo, i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana; o òe, e to mau tamarii atoà, mā to âau atoà, e mā to vārua atoà, ³ e faahoì mai to Atua ra, o Iehova, i to òe ra tītīraa i reira, e aroha mai o ia ia òe, a haaputu mai ai ia òe mai te mau fenua atoà mai, ta to Atua, ta Iehova, i haapūrara atu ia òe ra. ⁴ Pūrara noa atu ā to òe e tae noa atu i te motiraa mai o te rai ra, e ope mai ā to Atua ra, o Iehova, ia òe, e tii ā o ia ia òe i reira. ⁵ E hōpoi mai ā to Atua ra, o Iehova, ia òe i te fenua i pārahihia e to metua ra, e na òe e pārahi i reira; e hāmani maitai mai o ia ia òe, e e faarahi mai ia òe ia iti to mau metua ra. ⁶ E peritome to Atua ra, o Iehova, i to âau, e te âau o to òe ra huaai, ia hinaaro òe i to Atua ia Iehova, mā to âau atoà, e mā to vārua atoà, ia ora òe.

⁷ E tuu hoì to Atua ra, o Iehova, i teie atoà nei mau ìno i nià iho i to mau ènemi, e i nià iho i te feiā i riri mai ia òe, e tei hāmani ìno mai ia

òe ra. ⁸ E e hoì mai ā òe, e e faaroo i te reo o Iehova, e e haapaò hoì i te mau parau atoà na na ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana. ⁹ E na to Atua, na Iehova, e haamaitaì roa mai i te mau òhipa atoà a to rima e rave ra, e ta òe e fānau ra, e ta to mau puaa e fānau, e tei tupu i nià i to fenua na: e òaòà faahou hoì Iehova ia òe ia maitaì òe, mai ia na i òaòà i to mau metua ra; ¹⁰ ia faaroo òe i te reo o to Atua ra, o Iehova, e ia haapaò i ta na ra mau parau, e ta na ra mau haapaòraa, i pāpaìhia i roto i te puta ture nei; e ia fāriu òe i to Atua ra ia Iehova, mā to âau atoà, e mā to vārua atoà.

Te fātata mai ra te parau a te Atua

¹¹ Eere hoì teie nei parau ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana i te mea ìtea òre e òe ra, eere hoì tei te ātea ê. ¹² Aore i nià i te raì, a parau ai òe e: «O vai to tātou e haere i nià i te raì, e tii i taua parau ra e hōpoi mai ia tātou nei, ia faaroo atu tātou e ia haapaò?» ¹³ Eere hoì tei te tahi pae moana mai a parau ai òe e: «O vai to tātou e fano i te moana, e tii i taua parau ra e hōpoi mai ia tātou nei, ia faaroo atu tātou e ia haapaò?» ¹⁴ Tei pihai roa iho rā taua parau nei ia òe, tei to vaha, e tei to âau, ia haapaò hoì òe i te reira ra.

Māiti i te ora

¹⁵ Inaha, ua tuu vau i te ora e te maitaì, i te pohe e te ìno, i mua ia òe i teie nei mahana; ¹⁶ oia hoì teie ta ù e parau atu ia òe i teie nei mahana, ia hinaaro òe i to Atua ra ia Iehova, mā te haere māite nā ta na ra mau èà, e te haapaò i ta na parau, e ta na ra mau haapaòraa, e ta na ra mau ture, e ora òe, e e rahi roa òe, e haamaitaì mai to Atua ra o Iehova ia òe, i nià i te fenua ta òe e haere e rave nei ei pārahira. ¹⁷ Ia fāriu ê rā to âau, e eita òe e faaroo, e tuiāu-ê-hia atu ra òe, e haamori atu ra i te mau atua èê ra, e piò atu ra i raro ia rātou; ¹⁸ te faaite atu nei au ia òutou i teie nei mahana e e pohe mau òutou; e òre e maoro to òutou ra puè mahana i nià i te fenua, ta òe e haere e pārahi nei, i te tahi pae i Ioritāna ra. ¹⁹ Te tiāoro nei au i te raì e te fenua ei ìte no ù ia òutou i teie nei mahana, e ua tuu vau i te ora e te pohe, i te

maitai e te ino i mua ia òe; e tenā na, a rave i te ora ia ora òe e to òe atoà ra huaai: ²⁰ ia hinaaro hoì òe i to Atua ra ia Iehova, e ia faaroo òe i to na reo, e ia àti atu òe ia na; o to òe ora ia o ia, e o te maoro ia o to òe ra puè mahana ia pārahi hoì òe i te fenua ta Iehova i tapu i to mau metua ra, ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa, e e hōroà mai o ia no rātou ra.

AROHARAA HOPEÀ

E POHERAA O MŌTE

Te mātiraahia Iotua ei mono ia Mōte

31 ¹ Haere atu ra Mōte, parau atu ra ia Ìteraèra atoà i teie nei mau parau. ² Nā ô atu ra ia rātou: Hoê aè nei o ù hānere e e piti àhuru i te matahiti i teie nei mahana. Eita atu ra e tià ia ù ia haere i rāpae, e ia hoì mai i roto. E ua parau mai hoì Iehova ia ù e: «E òre òe e tae i te tahi pae i teie nei Ioritāna.» ³ Na to Atua, na Iehova iho, e nā mua ia òe, e na na e rave e ia pau roa taua mau nūnaa i mua ia òe ra, e hee rātou ia òe; e o Iotua tē haere nā mua ia òe, i te tahi pae pape, ta Iehova i parau mai ra. ⁴ E mai ta Iehova i rave i nā arii o te Âti-Âmori ra ia Tihona rāua o Òta, o tei pau ia na ra e to rāua fenua, e nā reira atoà o ia ia rātou. ⁵ E nā reira Iehova i te tuu mai ia rātou i mua i to òutou mata, ia riro ta òutou rave ia rātou mai te mau parau atoà ta ù i parau atu ia òutou ra. ⁶ Faaètaèta e ia itoito roa! Eiaha e taiā, eiaha roa e mataù ia rātou, te haere atoà nei hoì to Atua, o Iehova iho, i pihai iho ia òe; e òre o ia e faaruè ia òe, e òre e haere ê.

⁷ Ua parau atu ra Mōte ia Iotua, ua nā ô atu ra ia na i mua i te mata o Ìteraèra atoà ra: Ia ètaèta, e faaitoito; o òe hoì tē aratai i teie nei feiā i te fenua ta Iehova i tapu mai i to rātou ra hui metua e e hōroà mai o ia no rātou; e na òe rātou e faanoho i reira. ⁸ O Iehova iho hoì tē nā mua ia òe, e ei pihai atoà iho o ia ia òe; e òre o ia e faaruè ia òe, e òre e tāiva ia òe; eiaha e taiā, eiaha roa e mataù.

Te hōroàraa Mōte i te ture i te mau tahuà

⁹ E ua pāpai Mōte i teie nei ture, e ua tuu atu ra i te mau tāvana atoà o Ìteraèra, e te feiā tahuà, te mau tamarii a Revi, tei hōpoi i te âfata faufaa a Iehova ra. ¹⁰ Ua parau atu ra Mōte ia rātou: Ia tae i te hopeà o te matahiti hitu ra, i te matahiti tuuraa ra, i te ôroà Pātiaaraa Tiàhapa ra, ¹¹ ia tae atoà mai Ìteraèra atoà i mua i te aro o to Atua ra, o Iehova, i te vāhi i haapaðhia e ana ra; e taiðhia ai e òe teie nei ture i mua i to Ìteraèra atoà ra ia ìte rātou. ¹² E haaputuputu atoà mai i te taata atoà, i te tāne, e te vahine, e te tamarii; e te taata èê i roto i to mau òire ra; ia ìte rātou, ia haapii, e ia mataù i to òutou Atua ra ia Iehova, ia haapað, e ia rave hoì i te mau parau atoà o teie nei ture. ¹³ Ia faaroo atoà ta rātou mau tamarii aorei ìte ra, e ia haapii, e ia mataù i to òutou Atua ra ia Iehova, i te mau mahana atoà o to òutou ra pārahira a i nià i te fenua ta òutou e haere e pārahi nei i te tahi pae Ioritānara.

Te tāivaraa o Ìteraèra

¹⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: Inaha, ua fātata te mahana e pohe ai òe ra. A parau atu ia Iotua, e haere òrua i roto i te Tiàhapa Âmuiraa e tià ai, ia tuu atu vau i te tahi aò ia na. Haere atu ra Mōte rāua o Iotua, tià iho ra rāua i roto i te Tiàhapa Âmuiraa. ¹⁵ Ua fā mai ra Iehova i roto i te tētene, i roto i te pou ata: tià noa iho ra taua pou ata ra i nià iho i te ùputa o te tētene ra.

¹⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Mōte: Inaha, e taòto òe mā to mau metua atoà; e tià mai teie nei mau taata, e e tāiva i te pee-haere-raa i te mau atua èê no te fenua ta rātou e haere nei, e faaruè mai rātou ia ù, e e ìno ia rātou ta ù faufaa ta ù i faaau ia rātou ra. ¹⁷ Ei reira e tupu ai taù riri ia rātou i te reira mahana, e faaruè au ia rātou, e pūroù vau i taù mata ia rātou, e e pau rātou, e roohia rātou i te ìno, e te àti e rave rahi; e e riro rātou i te parau ia tae i te reira ànotau e: «Èere ānei, no te mea aita nei to tātou Atua i roto ia tātou nei i roohia mai ai tātou i teie nei mau ìno?» ¹⁸ E pūroù mau vau i taù mata ia tae i te reira

ànotau, no te mau mea ìno atoà i ravehia e rātou, rātou i fāriu ê i te mau atua èê ra. ¹⁹ E i teie nei, e pāpaì i teie nei himene na òutou, a haapii atu ai i te tamarii a Ìteraèra; e tuu hua i teie nei himene i roto i to rātou vaha, ia riro teie nei himene ei ìte no ù i te tamarii a Ìteraèra ra. ²⁰ Ia maraa hoì rātou ia ù i nià i te fenua ta ù i tapu atu i to rātou ra mau metua, e e fenua tahe pape noa te ū e te meri ra; e ua àmu anaè rātou i te māa e ua fiu, e ua poria; ei reira rātou e fāriu ê ai i te mau atua èê, a haamori ai ia rātou, e faaoôo mai ai ia ù, e e faaruè hoì i ta ù nei faufaa. ²¹ E ia roohia rātou i te ìno e rave rahi, e te àti, na teie nei himene e faahapa ia rātou mai te ìte ra; e òre hoì teie nei himene e maìri i te vaha o to rātou ra huaai; ua ìte hoì au i ta rātou e ôpua nei, i teie nei ā, aita rātou i hōpoiha e au i nià i te fenua ta ù i tapu ra. ²² Pāpaì iho ra Mōte i taua himene nei i taua mahana ra, e ua haapii atu ra i te tamarii a Ìteraèra.

²³ Ua tuu mai ra o ia i te aò ia Iotua a Nuna ra, nā ô mai ra: Ia ètaèta, e faaitoito òe; na òe hoì e hōpoi i te tamarii a Ìteraèra i nià i te fenua ta ù i tapu atu ia rātou ra; e ei pihaì atoà iho vau ia òe ra.

²⁴ E oti aè ra te mau parau atoà i roto i teie nei ture i te pāpaìhia e Mōte i roto i te hoê puta e hope roa aè ra, ²⁵ ua faaue atu ra Mōte i te mau Âti-Revi, i tei hōpoi i te âfata faufaa a Iehova ra, nā ô atu ra: ²⁶ E hōpoi i teie nei puta ture, e tuu i te hiti o te âfata faufaa a to òutou Atua ra, a Iehova, ia vai noa na i reira ei ìte ia òe na. ²⁷ Ua ìte hoì au e, e feiā faatiò òutou e te mārō ètaèta; inaha, o vau ā vau i te oraraa i roto ia òutou i teie nei mahana, e ua faatiò ā òutou ia Iehova, a tae ai hoì ia pohe au ra? ²⁸ A faahope atoà mai i te mau tāvana o to òutou na mau ôpū, e to òutou feiā tōroà atoà ra, ia parau atu vau i teie nei mau parau i to rātou ra pūtarià, ia tiàoro atu vau i te raì e te fenua ei ìte ia rātou. ²⁹ Ua ìte hoì au e, ia pohe au ra, e ìno roa òutou, e e faaruè òutou i te èà ta ù i faaite ia òutou na; e e roohia òutou e te ìno ia tae i te ànotau hopeà ra; no te mea e rave ā òutou i te parau ìno i mua i te aro o Iehova, i te faaoôoraa atu ā ia na ia riri i ta to òutou rima e rave ra.

Himene a Mōte

³⁰ Ua parau atu ra Mōte i te mau parau atoà i roto i teie nei himene i te tarià o te âmuiraa atoà ra o Ìteraèra, e hope roa aè ra.

32 ¹ E faaroo mai na, e te raì e, e parau atu na vau!
E faaroo mai, e te fenua e, i te parau o taù vaha!

² Mai te ua e maìri ra ta ù parau ia maìri,
e taù reo mai te hau e tōhuà ra;
mai te tuāua i nià i te rāau rii tupu ra, e mai te ua rahi i nià i te matie ra!

³ E faaite hoì au i te ià o Iehova.

E faarahi òutou i to tātou Atua!

⁴ O ia te Mato, o tei tià roa ta na òhipa ra;

o tei au atoà to na ra mau haereà;

e Atua parau-mau, e te ìno òre ra;

e parau-tià ta na e te tītīàifaro!

⁵ Ua ìno rātou, eere hoì to rātou ra tāpaò i to tana ra tamarii,

e uì faèfaèa e te piò ra!

⁶ Te nā reira na òutou i te tāhoo ia Iehova,

e terā ra mau taata māmaò òre e te paari òre ra!

Eere ānei o ia i to metua, i tei hoo ia òe ra?

Eere ānei o ia i tei hāmani ia òe, e ua haamau hoì ia òe?

⁷ A haamanaò na i te ànotau tahito ra,

e haamanaò hoì i te mau matahiti i te mau uì atoà ra;

a ui na i to òe na mau metua, e na rātou e faaite mai ia òe;

e to òe hui tāvana, e na rātou e parau mai ia òe.

⁸ A faataa ai Te Teitei i te mau êtene,

a haapūrara ai o ia i te tamarii a Àtamu,

ua tuu mai o ia i to te taata nei ôtià,

mā te haapaò i te rahiraa o te tamarii a Ìteraèra;

⁹ o ta Iehova ra tufaa, o to na iho ra ia mau taata:

o Iatōpa ta na tufaa terero.

¹⁰ Ua ìte mai o ia ia na i te mētēpara,

i te mētēpara one riàrià ra;
 ua tiaì o ia ia na, e ua aò o ia ia na;
 ua faaora o ia ia na mai to na iho ra ôriò mata.

¹¹ Mai te àeto e faatiàtià i te ôfaaraa,
 e e ôineine hoì i nià iho i te fanauà,
 e ua hōhora hoì i te pererau,

ua rave aè ra, e ua hōpoi nā nià i te pererau;

¹² oia atoà Iehova, o ia anaè tei arataì ia na, aita atu e atua ê atu.

¹³ Ua tuu aè ra o ia ia na i nià i te fenua mouà,
 e ua faaàmu ia na i te māa o te fenua ra;

ua faaainu o ia ia na i te meri o te mato,
 e i te hinu ôrive no roto i te mato paari ra;

¹⁴ i te pata puaatoro e te ū o te nana māmoe;

i te fanauà māmoe poria ra;

i te māmoe oni e te puaaniho paè o Patana,

e te ao tītona maità ra,

e ua inu òe i te uaina ùteùte ra.

¹⁵ Poria atu ra Ieturunu, e ua haùti iho ra;

— ua poria òe ra, e ua rahi ra, e ua fiu i te māa ra! —

faaruè iho ra o ia i te Atua i hāmani ia na ra,

e aore aè ra i haapaò i te Mato i ora ai o ia ra.

¹⁶ Ua faaoôo rātou ia na i te mau atua èê ra;

ua faatupu rātou i to na riri i te mau mea faufau ra;

¹⁷ ua hōpoi rātou i te tūtia i te temoni, aore i te Atua,

i te mau atua aore i ìtea e rātou ra;

— i te mau atua âpī, no ìtea aè ra, aore hoì i mataùhia e to òutou hui metua ra.

¹⁸ O te Mato i fānau ai òe ra,

ua tāiva òe ia na, o te Atua i hāmani ia òe ra,

ua haamoè òe ia na.

¹⁹ Ua hiò mai ra Iehova, e ua riri iho ra o ia,

i te faaoôora a tana mau tamaroa e tana mau tamahine.

²⁰ Ua nā ô aè ra o ia: E pūroù vau i taù mata,

e hiò na vau i to rātou hopeà;
 e uì mārō rātou,
 e tamarii aore e faaroo o roto ra.

²¹ Ua faaoôo mai rātou ia ù i te mau mea eere i te Atua ra;
 ua faariri mai rātou ia ù i ta rātou mau îtoro;
 e faaoôo hoì au ia rātou i te taata huru taata òre ra,
 e faariri au ia rātou i te nūnaa haapaò òre ra.

²² E auahi hoì tei àma i taua riri no ù nei,
 e tià hoì i te àmaraa e tae noa atu i hāte haèhaa roa ra;
 e pau te fenua e tei tupu ra,
 e ura hoì te tumu o te mau mouà ra.

²³ E haaputu noa vau i te ìno i nià ia rātou,
 e faahope au i ta ù mau òhe i nià ia rātou.

²⁴ E àao rātou i te oè, e e pau i te maì veravera,
 e pau rahi riàrià ia;
 e tuu atu hoì au i te niho taehae i nià ia rātou,
 e te mau ôfi àito o te repo ra!

²⁵ E pau to rāpae i te òè, e to roto i te mataù;
 o te taata âpī e te pāretēnia; te àiū e te taata rouru hinahinahia.

²⁶ E parau vau e: «E haapūrara vau ia rātou,
 e haamoè roa ia rātou io te taata nei;

²⁷ — àuaa i te mataù i te ìriā o te ènemi; o te teòteò hoì to rātou
 mau ènemi;

o te parau rātou e: Na to tātou rima mana,
 eere na Iehova i rave i teie!

²⁸ E nūnaa parau taa òre rātou,
 aore hoì e ìte o roto ia rātou.

²⁹ Ahiri e paari to rātou ia ìte rātou i teie nei parau e,
 e ia manaò rātou i to rātou ra hopeà.

³⁰ E nā hea te taata hoê ia auaù i te hoê atoà tautani,
 e aha e fati ai te taata hoê àhururaa i te tautani i nā taata toopiti nei;
 àuaa rātou i hoohia e to rātou iho Mato,
 àuaa rātou i tuuhia e Iehova ra?

³¹ E òre hoì to rātou Mato e au i to tātou Mato,
i ta to tātou mau ènemi atoà ra parauraa.

³² No te vine i Totoma ta rātou vine,
e no te mau âua i Tomora ra:
e vine taèò ta rātou vine,

e peenave àvaàva ta rātou;

³³ e te mea taèò teni ta rātou uaina,
e te àva àvaàva no te âtepi.

³⁴ Eere ānei tei ia ù nei te reira i te vairaa?

E ua piahia i roto i ta ù ra puèraa taoà?

³⁵ Tei ia ù hoì te riri, na ù e tāhoo,

i te taime e paia ai to rātou âvae!

Ua fātata to rātou mahana e pohe ai ra,

e tei haapaò-mau-hia ra, tē haere òiòì mai ra ia.

³⁶ Na Iehova hoì e faatià i to na taata,

e tātarahapa o ia i to na ra mau tāvini,

ia hiò o ia e ua òre to rātou pūai,

e aore roa te tahi i ôpanihia i roto,

e aore roa te tahi i toe.

³⁷ Ei reira o ia e parau ai:

Tei hea to rātou mau atua?

Te mato ta rātou i tiàturi ra?

³⁸ O tei àmu i te tōâhua o ta òutou mau tūtia,

e ua inu i te uaina o ta òutou mau tūtia inu?

A tià mai rātou a tauturu mai ia òutou;

ei haapūraa na òutou.

³⁹ A hiò mai na, o vau, o vau teie;

aita atu e atua, maori rā o vau:

tei ia ù te pohe, e tei ia ù te hōroà i te ora;

na ù e haaparuparu, e na ù e rapaau;

aita roa e faaora a ora ai tei to ù nei rima.

⁴⁰ E hōpoi au i taù rima i nià i te raì ra,

a parau ai au: E ora mure òre mau to ù ra.

⁴¹ Ua faaòòì anaè au i taù òè ànaàna,
 e ua rave taù rima e faautuà,
 e tāhoo atu vau i taù mau ènemi,
 e faautuà atu vau i te feiā hinaaro òre ia ù ra.

⁴² E faataèro vau i ta ù mau òhe i te toto,
 e e māa na ta ù òè te taata nei;
 i te toto o tei pohe roa e to te tītī;
 ia tāmata vau i te tāhoo atu i te mau ènemi ra.

⁴³ A òaòà, e te mau êtene, e to na atoà ra mau taata!
 E tāhoo hoì o ia i te toto o tana mau tāvini;
 e hōpoi atu o ia i te utuà i to na ra mau ènemi.
 E aroha rā o ia i to na fenua, i to na iho ra taata.

⁴⁴ Haere atu ra Mōte, e ua parau atu ra i te mau parau atoà o teie nei himene i roto i te tarià o te taata; o ia e o Iotua a Nuna ra.

⁴⁵ E hope aè ra teie nei mau parau i te parauhia e Mōte ia Ìteraèra atoà ra, ⁴⁶ ua parau atu ra o ia ia rātou: Haamanaò pāpū māite i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òutou i teie nei mahana; e na òutou e parau atu i ta òutou mau tamarii, ia haapaò e ia rave i te mau parau atoà i teie nei ture. ⁴⁷ Eere hoì teie i te parau faufaa òre ia òutou; o to òutou ia ora: e o te mea teie e maoro ai to òutou puè mahana i nià i te fenua ta òutou e haere i te tahi pae Ioritāna nei e pārahi.

Faaararaa i te pohe o Mōte

⁴⁸ Ua parau faahou mai ra Iehova ia Mōte i taua mahana ra, nā ô mai ra: ⁴⁹ Haere òe i nià i te mouà nei o Àparima, i nià i te mouà ra o Nepo, i te fenua o Moapi ra, i fāito ia Ierito ra; a hiò ai i te fenua ra o Tanaana ta ù e hōroà nei na te tamarii a Ìteraèra ei pārahiraa: ⁵⁰ a pohe atu ai i nià i tenā mouà ta òe e haere i nià na, e ia âmuhia òe i to òe ra; mai to tuaana ra, mai ia Àarona i pohe i nià i te mouà ra o Hōrā, e i âmuhia atu ra i to na iho ra, ⁵¹ no te mea ua hara òrua ia ù i roto i te tamarii a Ìteraèra i te pape i Meripa-Tateta, i te mētēpara ra i Tīna; aore aè ra òutou i faatura ia ù i rotopū i te tamarii a Ìteraèra

ra. ⁵² E ìte ra òe i taua fenua nei i mua ia òe ra, eita rā òe e tae i nià iho i taua fenua ra, ta ù e hōroà nei na te tamarii a Ìteraèra ra.

Te haamaitàraa Mōte i nā âti àhuru mā piti

33 ¹ Teie taua haamaità a te taata o te Atua ra, a Mōte, i haamaità i te tamarii a Ìteraèra a pohe ai o ia ra. ² Ua nā ô atu ra o ia:

Mai Tinai mai Iehova,

e ua fā mai ra ia rātou i Teira;

e ua ànaàna mai ra i te mouà ra i Parana;

mā te rahi atoà ra o te feiā moà ra i te haereà mai;

e no roto mai hoì i to na rima àtau, te ture i te tuuraahia mai mā te auahi na rātou ra.

³ Oia ia, ua aroha o ia i te mau taata;

tei to òe ra rima to na feiā moà atoà ra.

Ua pārahi rātou i raro i to òe pae âvae,

e ua fārii rātou i ta òe parau:

⁴ i te ture ta Mōte i tuu mai ia tātou ei taoà,

ei tufaa na te âmuiraa ra, na Iatōpa;

⁵ o ia hoì te arii i Ieturuna a putuputu mai ai te feiā rarahi o taua mau taata ra,

o te mau ôpū o Ìteraèra ra.

⁶ Ia ora Reupena, eiaha ia pohe;

eiaha to na taata ia iti!

⁷ E ua nā ô aè ra o ia ia Iuta:

E faaroo mai, e Iehova e, i te reo o Iuta,

e faahoì mai ia na i to na ra nūnaa;

ia navaì o na peu rima ia na iho,

e ei tauturu òe ia na i to na ra mau ènemi!

⁸ E ua nā ô o ia ia Revi:

To Tumima e to Ûrima,

ei to taata moà ra ia ta òe i tāmata i Mātā ra,

i ta òe i àvau atu i te pape ra i Meripa.

⁹ O tei parau i tana metua tāne e te metua vahine:

«E òre au e haapaò ia rāua!» O tei òre i ìte i to na iho ra mau taeaè,
e aore i haapaò i ta na iho ra mau tamarii;
o tei haapaò i ta òe parau,
e ua tāpeà i ta òe ra faufaa.

¹⁰ Na rātou e haapii ia Iatōpa i te parau-tià na òe ra,
e faaite hoì ia Ìteraèra i ta òe ra ture!

Na rātou e tuu i te mea noànoà i mua ia òe,
e te tūtia tāauahi tāatoà i nià i to fata!

¹¹ E haamaitaì òe, e Iehova, i ta rātou atoà ra!

Ìte mai hoì òe i te mau òhipa a to rātou rima!

E tāiri òe i te tauupu o te feiā e mārō mai ia rātou,
te feiā i riri mai ia rātou,

e eiaha rātou ia tià faahou!

¹² E ua nā ô aè ra o ia ia Peniamina:

E pārahi noa tei herehia e Iehova mā te ora;

na Te Teitei o ia e tāmarū e pō noa atu te mahana;

e pārahi o ia i rōpū i nā paùfifi nona.

¹³ E ua nā ô aè ra o ia ia Iotēfa ra:

Ia haamaitaìhia to na fenua e Iehova,

i te maitaì ra i te hau no te raì mai,

e to te hōhonu i hōhorahia i raro ra;

¹⁴ i te mau mea maitataì i paari i te mahana ra,

e te māa maitataì o te mau marama ra;

¹⁵ e te mau mea maitataì no te mau mouà tahito ra,

e te mau mea maitataì o te mau âivi e tià i te vairaa e a muri noa
atu ra;

¹⁶ e te mau mea maitataì o te fenua, e to roto atoà ia na ra.

E ia iri mai te aroha no na, no tei pārahi i te pū àihere,

i nià i te upoo o Iotēfa;

i nià iho i te tupuaì o tei taa ê i to na ra mau taeaè!

¹⁷ E au to na ùnaùna i to te puaatoro paè maitaì roa ra!

E to na tara mai te tara o te reema;

e tūi o ia i te taata i te reira,

e tae noa atu i te hopeà o te fenua ra;
o te mau àhururaa o te tautani te reira o Èferaima,
o te mau tautani hoì te reira o Manate ra.

¹⁸ Ua nā ô aè ra o ia ia Tepuruna ra:

A òaòà, e Tepuruna, i ta òe ra hāhaereraa;
e òe hoì, e Ìtatarā, i to òe mau tiàhapa!

¹⁹ Na rāua e tii i te taata e haere mai i te mouà ra,
ei reira rātou e hōpoi ai i te tūtia tià ra,
e noaa hoì ta rāua taoà rahi i te moana,
e i te taoà i moè raro i te one ra.

²⁰ Ua nā ô aè ra o ia ia Tatā:

Ia haamaitāhia tei faarahi ia Tatā ra!

Mai te riona maiaa ra to na taòto,
e haru ā i te rima e te upoo.

²¹ Ua faataa o ia i tei mūtaa iho ra vāhi na na iho ra,
no te mea tei reira hoì te tufaa ta te faaaau ture i faataa ra;
e haere rā o ia, e te feiā mana o te mau taata;
e faatupu o ia i te parau-tià a Iehova,
e ta na ra parau faaauhia ia Ìteraèra ra.

²² E ua nā ô aè ra o ia ia Tana ra:

E au Tana i te fanauà o te riona,
mai Patana mai to na ôuàraa.

²³ E ua nā ô aè ra o ia ia Nafatari ra:

O Nafatari ra,
o tei mauruuru i te hāmani maitā ra,
e tei î hoì i te maitā a Iehova ra,
ei ia na tahatai, e te pae i apatoà ra!

²⁴ E ua nā ô aè ra o ia ia Àtera ra:

O Àtera ra, e maitā o ia i tana ra mau tamarii!
E ìtehia mai o ia i roto i to na ra mau taeaè,
e rari to na âvae i te hinu ôrive!

²⁵ E âuri to òe tāmaa e te veo, e e faaauhia to òe pūai,
ia au i to òe ra puè mahana!

²⁶ Aore e fāito i te Atua o Ieturuna!

O tei nā nià i te raì ra tē haere ei turu ia òe,
e nā nià hoì i te ata mā to na ra mana.

²⁷ O te Atua rā, o te matamua mau to òe pare,
e nā rima pohe òre ra to òe mau;
na na e tiàvaru ê i to mau ènemi i mua ia òe ra,
e na na e parau e: «A rave ia pau!»

²⁸ E pārahi noa Ìteraèra o ia anaè ra mā te ora.
Taua pape pihaa ra o Iatōpa
i te fenua tītona e te uaina,
e faatopa mai to na raì i te hau.

²⁹ E ao to òe, e Ìteraèra e!
O vai tei au ia òe ra?
E feiā faaorahia e Iehova,
o to òe ia turu e te pāruru,
e te òè maitaì roa no òe ra!
E auraro mai to mau ènemi ia òe ra,
e to rātou mau vāhi teitei ra,
na òe ia e taataahi.

Poheraa o Mōte

34 ¹ Haere atu ra Mōte mai te vāhi ātea io Moapi ra i nià i te mouà
ra o Nepo, i nià i te tupuaì o Piteta ra, e fāito ia Ierito ra. Ua
faaìte mai ra Iehova ia na i te fenua, i te fenua atoà ra o Tireata e tae
noa atu ra i Tana, ² e te fenua atoà o Nafatari ra, e to Èferaima, e to
Manate; e te fenua atoà o Iuta e te miti i te tooà-o-te-rā; ³ e te pae i
apatoà ra, e te vāhi ātea ra i te peho i Ierito ra, i te Òire Tāmara ra,
e tae noa atu ra i Toara. ⁴ Ua parau mai ra Iehova ia na: O te fenua
teie ta ù i tapu atu ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa, i te nā ôraa
atu e: E hōroà vau i teie nei fenua no to òe ra huaai; ua faaìte au ia
òe i taua fenua nei ia ìte to mata, e òre rā òe e tae i reira.

⁵ Pohe iho ra te tāvini o Iehova ra, o Mōte, i reira i te fenua o Moapi,
i ta Iehova hoì i parau mai ra. ⁶ E na na o ia i tanu i te hoê peho i

te fenua o Moapi ra, i pihai iho i te Pete-Peora; aore roa rā e taata e ite i to na tanuraa e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁷ Hoê aè ra hānere e piti àhuru o Mōte ra matahiti i pohe ai o ia; aore to na mata i mohimohi, aore hoì to na pūai i iti. ⁸ Òto iho ra te tamarii a Ìteraèra ia Mōte, i taua vāhi ātea io Moapi ra, e a toru aè ra àhururaa o te mahana, hope aè ra taua mau mahana òtohaa i te òtoraa ia Mōte ra i reira.

⁹ Ì aè ra Iotua a Nuna i te vārua paari; ua tuu hoì Mōte i tana rima i nià ia na, e ua faaroo te tamarii a Ìteraèra ia na, e ua haapaò rātou i ta Iehova i parau mai ia Mōte ra.

¹⁰ E mai reira mai ā, aore roa e perofeta i tupu i roto ia Ìteraèra mai ia Mōte te huru, i ta Iehova i ite pāpū atu i te mata i to na mata, ¹¹ i te mau tāpaò e te mau piri ta Iehova i tonono ia na e rave i te fenua ra i Àifiti, ia Faraò, e tana mau tāvini, e to na atoà ra fenua, ¹² i tana rima mana ra, e taua mau mea mataù rahi ra, ta Mōte i rave i mua i te aro o Ìteraèra atoà ra.

IOTUA

TE NOAARAA MAI TE FENUA TANAANA

Te monoraa Iotua ia Mōte

1 ¹ E i muri iho i te poheraa o te tāvini o Iehova ra, o Mōte, ua parau mai ra Iehova ia Iotua a Nuna ra, i te tauturu ia Mōte ra, nā ô mai ra: ² Ua pohe aè nei taù tāvini o Mōte; e i teie nei, a tià i nià, a haere i te hoê pae Ioritāna nei, o òe e teie nei mau taata atoà, i te fenua ta ù e hōroà atu na rātou ra, e na te tamarii a Ìteraèra ra. ³ E te mau vāhi atoà e taahihia i to òutou tapuaè âvae ra, o ta ù ia e hōroà atu na òutou, mai ta ù i parau atu ia Mōte ra. ⁴ Mai te mētēpara mai e Repanona, e tae noa atu i te pape rahi ra o Èufarate — o te fenua atoà o te Âti-Heta, a haere noa atu ai i te miti rahi ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra, o ta òutou ia ôtià. ⁵ Aore roa e taata e mau i mua i to aro i to òe puè mahana i te oraraa na. Mai ia ù i pihai atoà iho ia Mōte ra, ei pihai atoà iho hoì au ia òe; e òre roa hoì au e tāhemo atu ia òe, e òre hoì e faaruè ia òe. ⁶ E faaètaèta òe, e ia itoito roa, na òe hoì e ôpere atu i te fenua no teie nei feiā, o ta ù i tapu i to rātou hui metua ra, e hōroà vau no rātou. ⁷ Ia ètaèta rā òe, e ia rahi roa te itoito, ia haapaò hua òe i te ture atoà a taù tāvini, a Mōte, i faaue ia òe ra; eiaha òe e fāriu ê i te reira i te rima àtau e te rima àui, ia manuia hoì òe i to mau haereà atoà. ⁸ Eiaha te puta ture na ia taa ê atu i roto i to vaha; ia haamanaò māite òe i te reira i te ruì e te ao, ia haapaò hua òe i tei pāpai-atoà-hia i roto ra; ei reira e maitai ai to òe haereà, ei reira òe e manuia roa ai. ⁹ Eere au tē faaue atu na ia òe: E faaètaèta, e ia itoito roa! Eiaha e mataù, eiaha hoì e amiami, tei pihai atoà iho hoì to Atua o Iehova ia òe i to mau haereà atoà ra.

To Iotua faaineineraa e haere i te tahi pae i Ioritāna

¹⁰ Ua faaue atu ra Iotua i te feiā tōroà o te mau taata ra i reira, nā ô atu ra: ¹¹ A taahi na i te nuu, e faaue atu i te taata, e nā ô atu: «E e toru mahana toe e tae ai òutou i te hoê pae Ioritāna nei, e haere òutou i nià i te fenua ta to òutou Atua, ta Iehova, e hōroà mai no òutou na, ia noaa.» ¹² Ua parau atu ra Iotua i te Âti-Reupena, e te Âti-Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra, nā ô atu ra: ¹³ A haamanaò na i te parau a te tāvini o Iehova ra, a Mōte, i parau mai ia òutou ra, o tei nā ô mai ra e: «Ua hōroà mai to òutou Atua o Iehova i te faae meta; e ua hōroà i teie nei fenua na òutou.» ¹⁴ Te pārahi nei ta òutou mau vahine, e ta òutou mau tamarii, e ta òutou mau puua, i teie pae Ioritāna, i te fenua a Mōte i hōroà mai na òutou nei. E haere rā òutou o te feiā àito pūai mataù òre atoà ra nā mua i to òutou mau taeaè nei, ei tauturu ia rātou, ¹⁵ e ia hōroà mai Iehova i te faae meta no to òutou mau taeaè, mai ta na i hōroà mai no òutou na, e ia noaa ia rātou te fenua a to òutou Atua ra, a Iehova, e hōroà mai na rātou ra. Ei reira òutou e hoì mai ai i ta òutou ra tufaa fenua a àmu ai i ta te tāvini o Iehova, ta Mōte, i hōroà mai na òutou i teie paeà Ioritāna i te hitià-o-te-rā nei ra.

¹⁶ Ua parau mai ra rātou ia Iotua, nā ô mai ra: O ta òe atoà i faaue mai ia mātou ra, o ta mātou ia e haapaò: e te mau vāhi atoà ta òe e tono ia mātou ra, e haere ia mātou i reira. ¹⁷ E faaroo atoà hoì mātou ia òe, mai ia mātou i faaroo i te mau parau atoà a Mōte ra. Ei pihaì atoà iho ra to Atua ra o Iehova ia òe, mai ia na i pihaì atoà iho ia Mōte ra! ¹⁸ E o tē pātoì atu i ta òe parau, e aore i faaroo ia òe i te mau parau atoà ta òe i parau mai ia na ra, e taparahihia ia. Ia ètaèta rā òe, e ia rahi te itoito!

To Iotua tono-huna-raa i nā taata toopiti i Ierito

2 ¹ I tono huna noa na Iotua a Nuna ra i e toopiti puè taata mai Titima atu, ei manu, nā ô atu ra: A haere, a hiò i taua fenua nei, e o Ierito! Haere atu ra rāua, e tomo atu ra i roto i te fare o te hoê

vahine faaturi, o Rāhapa te iòà, taòto iho ra i reira. ² E parauhia atu ra te arii o Ierito, nā ôhia atu ra: Inaha, e puè taata tei haere mai i roto nei i teie nei ruì, no te tamarii a Ìteraèra, e hiò haere i te fenua nei! ³ Ua tonu atu ra te arii o Ierito i te veà ia Rāhapa, nā ô atu ra: A aratai mai na i nā taata i haere mai ia òe na, o tei tomo mai i roto i to fare na: i haere mai hoì rāua e hiò i te fenua nei! ⁴ I faatāpuni na rā taua vahine ra i taua nā taata toopiti ra; e ua nā ô mai ra: E puè taata ā hoì tei haere mai i ô nei ia ù nei, âreà te vāhi no reira mai rāua ra, aore ia vau i ìte. ⁵ E te pōuriraa iho nei, i te ôpaniraa i te ùputa nei, haere atu ra taua nā taata nei i rāpae. Aita rā vau i ìte i te vāhi ta taua puè taata i haere ra, a tipapa ètaèta na; e roohia atu ia e òutou! ⁶ Ua oti rā rāua i te arataihia e ana i nià iho i te fare, e ua tāpōihia rāua i te rino, i haapapahia e ana i nià iho i te fare ra. ⁷ Ua tipapa atu ra taua mau taata ra ia rāua nā te èà e tae atu ai i Ioritāna, i te vāhi e iho atu ai i te tahi pae ra; e reva anaè atu ra te feiā i tipapa ia rāua ra i rāpae, ôpani atu ra rātou i te ôpani.

⁸ E aita rāua i taòto i haere ai, o ia i nià iho i te fare ia rāua ra. ⁹ E ua parau atu ra o ia i taua nā taata ra: Ua ìte au e, ua hōroàhia e Iehova te fenua no òutou; e ua roohia hoì mātou e te mataù ia òutou, e ua tarapape anaè hoì to te fenua nei ia òutou. ¹⁰ Ua faaroo na hoì mātou e, ua haamarōhia e Iehova te miti ùteùte no òutou, ia òutou i haere mai mai Àifiti ra, e ta òutou hoì ravea i nā arii toopiti o te Âti-Âmori i te hoê pae Ioritāna ra, ia Tihona, e ia Òta, o tei pau roa ia ia òutou ra. ¹¹ Tei to mātou ìteraa i taua parau ra, tarapape noa iho ra to mātou âau; e òre roa e itoito i toe i roto i te taata atoà ra ia òutou, o to òutou Atua ra hoì, o Iehova, o te Atua ia no te raì i nià ra, e no raro atoà nei no te fenua. ¹² E i teie nei, teie taù parau ia òrua, e tapu òrua ia Iehova ia ù: e mai ia ù i hāmani maitaì ia òrua nei, e hāmani maitaì atoà mai òutou i te ùtuafare o taù metua nei. E hō mai hoì òrua i te tahi tāpaò mau na ù. ¹³ E e faaora òutou i taù metua tāne, e taù metua vahine, e taù mau tuaane, e taù mau taeaè, e to rātou atoà ra, e faaora hoì ia mātou ia òre ia pohe. ¹⁴ Ua parau mai ra taua nā taata ra ia na: O māua iho tē hoo ia òutou! Ia òre rā òutou ia fāi i to māua nei tere.

E ia hōroàhia mai e Iehova teie nei fenua no mātou, ei hāmani maitaì e te parau-mau ta mātou ia òe i reira. ¹⁵ Ua tuu iho ra o ia ia rāua i raro i te taura, nā roto i te haamāramarama, tei nià iho hoì te fare o taua vahine ra i te âua o te òire, e i nià i taua âua ra to na pārahiraa. ¹⁶ Ua parau atu ra o ia ia rāua: E haere òrua i nià i te mouà, òi fārerei mai tē māimi ia òrua. A tāpuni òrua i reira e ia ruì toru aè, ia hoì mai taua feiā māimi ra, a haere ai òrua i to òrua haereà i reira. ¹⁷ Ua parau mai ra taua nā taata ra ia na: Eiaha mātou ia harahia i taua tapu nei ta òe i tuu mai ia māua ia tapu atu ia òe ra: ¹⁸ inaha, ia tae mai mātou i teie nei fenua, e tāamu òe i teie nei taura ùteùte i roto i te haamāramarama, ta òe i tuu ia māua i raro ra, e arataì mai hoì òe i to metua tāne, e to metua vahine, e to mau tuaane, e te ùtuafare atoà o to metua ra i roto i to fare nei. ¹⁹ Ia tomo rā te hoê o rātou i rāpaeà mai i te ùputa o to òe nei fare i roto i te aroā, no na iho to na pohe, aita a mātou hara i reira! Ia rave noa mai rā te hoê taata i to roto i te fare ia òe nei, ei nià ia ia mātou to na pohe! ²⁰ E ia fāi hoì òe i taua tere no māua nei, eita māua e hara i reira i teie nei tapu ta òe i faatapu mai ia māua nei. ²¹ Ua parau atu ra o ia: Ia nā reira i ta òrua e parau mai na! Ua tuu atu ra o ia ia rāua ia haere na, haere atu ra rāua. Ua tāamu iho ra o ia i taua taura ùteùte ra i roto i taua haamāramarama ra.

²² Haere atu ra rāua e tae atu ra i nià i te mouà, pārahi iho ra i reira e ruì toru aè ra, e hoì anaè mai ra te feiā māimi ra nā taua vāhi atoà i haerehia ra, e aore rāuai ìtea e rātou. ²³ Hoì mai ra taua nā taata toopiti ra, pou mai ra mai nià mai i taua mouà ra, e tae mai ra i te tahi pae pape, e haere mai ra ia Iotua a Nuna ra, faaite mai ra ia na i te mau parau atoà o to rāua ra tere. ²⁴ Nā ô mai ra rāua ia Iotua: Ua hōroà mau mai ā Iehova i taua fenua atoà ra i to tātou nei rima: ua tarapape roa te taata atoà o taua fenua ra ia tātou!

Te haereraa i te tahi pae i Ioritāna

3 ¹ Ua ara na Iotua i te poi-poi roa o te mahana toru ra, e ua tae mai o ia i te pae Ioritāna, o ia e te tamarii atoà a Ìteraèra mai Titima

mai ra, e i taòto na hoì i reira, a haere atu ai rātou i te tahi paeàu ra. ² E hope aè ra taua nā mahana e toru ra, ua taahi iho ra te feiā tōroà i te nuu; ³ ua parau atu ra i te taata, nā ô atu ra: Ia hiò òutou i te âfata faufaa a to òutou Atua ra, a Iehova, e te feiā tahuà i te Âti-Revi ra i te hōpoiraa ra, ei reira òutou e haere ai, a pee ai i te âfata. ⁴ E faaārea rā i rōpū ia òutou e te âfata, ia piti tautani i te tūpiti ia fāito ra: eiaha òutou e haafātata hua i te reira. Ia ìte òutou i te èà ia haere òutou, aita ā hoì òutou i haere nā teie nei èà. ⁵ Ua parau atu ra Iotua i te mau taata: A haamoà na ia òutou, a nanahi hoì Iehova e rave ai i te mea taa ê i roto ia òutou na. ⁶ Ua parau atu ra Iotua i te feiā tahuà, nā ô atu ra: A rave na i te âfata faufaa, a haere i te tahi paeàu nā mua i te mau taata nei. Ua rave iho ra rātou i taua âfata faufaa ra, haere atu ra nā mua i te mau taata ra.

⁷ I parau na hoì Iehova ia Iotua e: Ei teie nei mahana vau e haamata ai i te faarahi ia òe i mua i te aro o Ìteraèra atoà ra, ia ìte rātou e, mai ia ù i pihai roa iho ia Mōte ra, ei pihai iho ia vau ia òe. ⁸ E na òe e parau atu i te feiā tahuà ra, i tei hōpoi i te âfata faufaa ra, e nā ô atu òe: Ia tae òutou i te hiti o te pape i Ioritāna ra, e tiā noa òutou i raro i taua ânāpape o Ioritāna ra. ⁹ Ua parau atu ra Iotua i te tamarii a Ìteraèra: A haere mai i ô nei, e faaroo i te parau a to òutou Atua o Iehova. ¹⁰ Ua parau atu ra Iotua: Teie te mea e ìte ai òutou e, tei rotopū te Atua Ora ia òutou, e tiāvaru mau ā o ia i te Âti-Tanaana, e te Âti-Heta, e te Âti-Hevi, e te Âti-Pereti, e te Âti-Teretati, e te Âti-Àmori, e te Âti-Ieputi, nā mua ia òutou, eita e òre. ¹¹ Inaha, te haere nei te âfata faufaa a te Fatu o te ao atoà nei, a Iehova, nā mua ia òutou i te pape ra i Ioritāna. ¹² E tenā na, e māiti na òutou i nā taata tino àhuru e mā piti no roto i te mau ôpū o Ìteraèra nei, hoê ôpū hoê taata. ¹³ E ua tiā anaè te âvae o te feiā tahuà i hōpoi i te âfata faufaa a te Fatu o te ao atoà nei, a Iehova, i raro i te pape nei o Ioritāna, o tei nā uta mai i te tahe, e faataa-ê-hia ai, e ei reira taua pape ra e puè noa ai.

¹⁴ E ia faaruè te mau taata i to rātou mau tiàhapa, e haere i te tahi pae i Ioritāna, e te feiā tahuà i te hōpoiraa i te âfata faufaa nā mua i

te taata ra. ¹⁵ E tae aè ra te feiā i hōpoi i te âfata i Ioritāna, e rari aè ra te âvae o te feiā tahuà i hōpoi i taua âfata ra i te hiti pape, (e hāono noa hoì Ioritāna, e e moè atu te ânāpape mau i te ànotau àuhune atoà ra.) ¹⁶ I reira te pape i nā uta mai ra i te tià-noa-raa e teitei noa aè ra te puèraa, e vāhi maoro te òire ra o Àtama, i pihai iho i Taretana, taa ê atu ra hoì te pape i tahe tià i raro i te tai i te vāhi pāpū ra, oia te tai Àvaàva ra, òre aè ra ia, i òòti-ê-hia ia. Haere anaè atu ra te taata i te tahi pae o Ierito mau ra. ¹⁷ Tià noa iho ra te feiā tahuà, o tei hōpoi i te âfata faufaa a Iehova ra, i rōpū mau i Ioritāna, i nià i te repo marō mā te turori òre — a haere ai te Âti-Ìteraèra atoà i te tahi pae nā nià i te pāpāmarō — e hope roa aè ra te taata atoà i te tae i te tahi pae Ioritāna ra.

Hoê àhuru mā piti òfai haamanaòraa

4 ¹ E hope roa aè ra te taata i te tae i te tahi pae Ioritāna ra, ua parau mai ra Iehova ia Iotua, nā ô mai ra: ² A maiti na i te taata tino àhuru e mā piti no roto i te mau taata nei, hoê ôpū hoê taata, e àti noa aè. ³ E parau atu ai òutou ia rātou, e nā ô atu: A rave na òutou i te òfai ia hoê àhuru e mā piti, no rōpū i Ioritāna nei, i te vāhi i tiàhia e te âvae o te feiā tahuà mā te turori òre ra, a hōpoi atoà ai i te vāhi ta òutou e taòto i teie nei ruì, a vaiiho ai.

⁴ Ua parau atu ra Iotua i nā taata tino àhuru e mā piti, o ta na ia i haapaò no roto i te tamarii a Ìteraèra, hoê ôpū hoê taata. ⁵ Ua parau atu ra Iotua ia rātou: A haere òutou i te tahi pae mai i te âfata a to òutou Atua ra, a Iehova, i rōpū i Ioritāna nei, a rave ai òutou atoà na i te òfai i nià i to òutou taponu, ia fāito atoà i te mau ôpū o te tamarii a Ìteraèra nei ia taiò ra, ⁶ ia riro taua mea nei ei tāpaò na òutou. Ia ui mai ta òutou mau tamarii a muri atu, ia na ô mai e: «Eiaha teie nei mau òfai?», ⁷ ei reira òutou e parau atu ai e: «I òòtihia te pape nei o Ioritāna i nā mua i te âfata faufaa a Iehova, a nā rōpū ai i Ioritāna nei, i taa ê ai te pape o Ioritāna ra.» Ei faaite hoì teie nei mau òfai i te tamarii a Ìteraèra e a muri noa atu.

⁸ Ua nā reira hoì te tamarii a Ìteraèra i ta Iotua i faaue mai ra. Ua rave iho ra rātou i te òfaì hoê àhuru e mā piti no rōpū i Ioritāna, i ta Iehova i parau mai ia Iotua ra, ua au i te mau ôpū o te tamarii a Ìteraèra ia taiò ra, e ua hōpoi atoà rātou i taua nā òfaì ra i ta rātou vāhi i taòto ra, tuu iho ra i reira. ⁹ E puè òfaì hoê àhuru mā piti o ta Iotua i faatià i rōpū i Ioritāna, i te vāhi tiàhia e te âvae o te feiā tahuà ra, o tei hōpoi i te âfata faufaa ra, e tei reira hoì ia, e tae noa aè nei i teie nei mahana. ¹⁰ Tià noa iho ra te feiā tahuà i hōpoi i te âfata ra, i rōpū i Ioritāna, e ia hope roa te mau mea atoà i te ravehia, ta Iehova i parau mai ia Iotua ra e, e faaue i te taata e rave, i ta Mōte hoì i parau ia Iotua ra. Haere atu ra te taata i te tahi paeàu mā te òiò. ¹¹ E hope roa aè ra te taata i te tae i te tahi paeàu, ua haere atoà iho ra te feiā tahuà mā te âfata a Iehova, i mua i te aro o te taata atoà ra. ¹² E te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra, nā mua atu ra rātou i te tamarii a Ìteraèra i te haere mā te mauhaa atoà i te tahi paeàu ra, ta Mōte hoì i parau mai ia rātou ra; ¹³ e maha àhururaa o te tautani i te taata, mā te mauhaa tamaì atoà tei nā mua ia Iehova i te haere i te tamaì ra, i te vāhi ātea i Ierito ra.

¹⁴ Ua faarahi Iehova ia Iotua i taua mahana ra i mua i te mata o Ìteraèra atoà ra; mataù iho ra rātou ia na, mai ia rātou i mataù ia Mōte ra, e hope roa aè ra o na puè mahana i te oraraa nei.

¹⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua, nā ô mai ra: ¹⁶ A parau atu i te feiā tahuà i hōpoi i te âfata ture ra, e haere mai rātou i nià mai rōpū mai i Ioritāna. ¹⁷ Ua parau atu ra Iotua i taua feiā tahuà ra, nā ô atu ra: A haere mai òutou i nià nei mai raro mai i Ioritāna ra! ¹⁸ E tae mai ra taua feiā tahuà i hōpoi i te âfata faufaa a Iehova ra i nià, mai rōpū mai i Ioritāna, e taahi mai ra te tapuaè âvae o te feiā tahuà i nià i te pae, ua hoì faahou mai ra taua pape ra o Ioritāna i to na ra vāhi mau, e hāono noa atu ra mai tei mūtaa ihora.

¹⁹ I te mahana hoê àhuru, i te marama matamua ra, to taua mau taata ra taeraa i nià i te pae mai raro mai i Ioritāna ra, e ua pātia iho ra i te pūhapa i Tīratara, i te pae i te hitià-o-te-rā ra i Ierito ra.

²⁰ E taua nā òfai hoê àhuru e mā piti, ta rātou i rave mai mai raro mai i Ioritāna ra, ua faatià aè ra Iotua i te reira i Tīratara ra.

²¹ Ua parau atu ra o ia i te tamarii a Ìteraèra, nā ô atu ra: Ia ui mai ta òutou mau tamarii i to rātou mau metua a muri atu e: «E aha teie nei mau òfai?», ²² ei reira òutou e faaite atu ai i ta òutou mau tamarii, a nā ô atu ai: «I haere mai Ìteraèra i teie pae Ioritāna nā nià i te pāpāmarō.» ²³ Na to òutou Atua hoì, na Iehova, i haapāpāmarō i taua pape ra o Ioritāna i mua ia òutou, e tae noa aè ra òutou i te tahi paeàu ra, mai ta to òutou Atua, ta Iehova, i rave i te miti ùteùte ra, ta na i haapāpāmarō i mua ia tātou, e tae noa mai ra tātou i te tahi pae ra. ²⁴ Ia ìte to te ao atoà nei i te huru o te pūai o te rima o Iehova, e ia mataù hoì òutou i to òutou Atua ra, ia Iehova e a muri noa atu.

Te peritomeraahia te tamarii Ìteraèra i Tireata

5 ¹ E ìte aè ra te mau arii o te Âti-Àmori i te pae Ioritāna i te tooà-o-te-rā ra, e te mau arii o te Âti-Tanaana i tahatai ra, e ua tāmārō Iehova i te pape ra o Ioritāna i mua i te tamarii a Ìteraèra, e tae anaè mai ra rātou i te tahi paeàu, ua tarapape noa iho ra to rātou âau, aita roa aè ra e maa itoito i roto ia rātou i te tamarii a Ìteraèra.

² I reira to Iehova parauraa mai ia Iotua: A rave na i te tipi òòì e peritome faahou i te tamarii a Ìteraèra, o te piti ia o te peritomeraa. ³ Ua rave iho ra Iotua i te tipi òòì, peritome iho ra i te tamarii a Ìteraèra i Tipea-Haararota. ⁴ Teie te mea i peritome ai Iotua ia rātou: o te mau tāne ra, tei haere mai mai Àifiti mai ra, te mau taata tamaì atoà ra, ua hope ia i te pohe i te èà, i te mētēpara ra, ia reva mai rātou mai Àifiti mai ra. ⁵ O te mau taata atoà i haere mai mai Àifiti mai ra, ua peritomehia ia, âreà te feiā atoà i fānau i te mētēpara ra, i te haereà mai mai Àifiti mai ra, aore ia i peritomehia. ⁶ A maha aè ra o te tamarii a Ìteraèra àhururaa i te matahiti i te haere-noa-raa i te mētēpara, e hope roa aè ra te mau taata tamaì atoà mai Àifiti mai ra i te pohe, no te mea aore rātou i faaroo i te reo o Iehova ra; o tei tapuhia e Iehova e, e òre roa rātou e ìte i te fenua ta Iehova i tapu i to rātou metua ra e, e hōroà no rātou, e fenua tahe pape noa te ū

e te meri ra. ⁷ E ta rātou mau tamarii i faatupuhia e ana ei mono ia rātou ra, o ta Iotua ia i peritome. No te mea te vai noa ra rātou, aita rātou i peritome ia rātou i te èà ra. ⁸ E hope aè ra te mau taata atoà i te peritomehia, pārahi noa iho ra rātou i roto i te pūhapa ia ora rātou ra.

⁹ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: Ua huri-ê-hia e au te ìno o Àifiti ia òutou i teie nei mahana. I parauhia ai taua vāhi ra o Tīratara, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Pāta matamua i Tanaana

¹⁰ Pātia iho ra te tamarii a Ìteraèra i te pūhapa i Tīratara, e ua haapaò rātou i te Pāta, i te mahana hoê àhuru mā maha o te marama ra, i te ahiahi i te vāhi ātea i Ierito ra. ¹¹ E ua àmu iho ra rātou i te tītona tahito o te fenua ra, ia poipoì aè taua mahana Pāta ra, e te pāne faahōpue òre, e te tītona âpī tunu paa i taua mahana ra. ¹² E àmu anaè iho ra rātou i te tītona tahito o te fenua ra, òre aè ra te māna ia poipoì aè. Aita atu ra hoì a te tamarii a Ìteraèra e māna; àmu iho ra rā rātou i te māa o taua fenua ra o Tanaana i te reira matahiti.

Te raatira nuu o te Fatu

¹³ E taua pārahira a o Iotua i pihai iho i Ierito ra, ua nānā aè ra i tana mata, hiò aè ra: e inaha, te tià noa mai ra te hoê taata i mua ia na, mā te òè i unuhihia i tana rima. Ua haere atu ra Iotua ia na ra, e ua nā ô atu ra ia na: No mātou ānei òe, e no to mātou mau ènemi ānei? ¹⁴ Ua nā ô mai ra o ia: Eere, i haere mai rā vau ei raatira no te nuu a Iehova nei. Ua tipapa iho ra Iotua i raro to na mata i te repo, ua haamori atu ra; nā ô atu ra: E aha ta òe parau, e taù fatu, i to tāvini nei? ¹⁵ Ua nā ô mai ra taua raatira o te nuu a Iehova ra ia Iotua: A tātara na i to tāmaa i to âvae iho ra, e vāhi moà hoì ta òe e tià mai na. E ua nā reira hoì Iotua.

To Ìteraèra haruraa ia Ierito

6¹ Ua ôpani-roa-hia Ierito e àti noa aè no te tamarii a Ìteraèra. Aore roa e taata i tae i rāpae, aore hoì e taata i tae i roto. ² Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: Inaha, te hōroà atu nei au ia Ierito i to òe rima, e te reira arii, e te mau taata àito atoà no reira. ³ E haaàti òutou i taua òire nei, òutou o te mau taata tamaì atoà ra, e ia ruì ono i te haaàtiraa, tātaihoê haaàtiraa i te òire i te mahana hoê. ⁴ E nā tahuà hoì toohitu mā te pū iupiri e hitu i te hōpoiraa, a faaòto haere ai nā mua i te âfata. E ia tae i te mahana hitu ra, ia hitu ia haaàtiraa i taua òire ra, a faaòto ai te feiā tahuà i taua mau pū ra. ⁵ E ia haamaoro rātou i te aho i taua mau pū iupiri ra, ia faaroo òutou i te òto o taua mau pū ra, ei reira te taata atoà e ùmere ai ei ùmere rahi; ei reira te âua o te òire e maìri ai i raro, ia haere noa te taata atoà nā nià iho, i mua iho ia na iho ra.

⁶ Ua parau atu ra Iotua a Nuna i te feiā tahuà, nā ô atu ra: A rave na i te âfata ture ra; e rave hoì nā tahuà toohitu i te pū iupiri ia hitu, a hōpoi ai nā mua i te âfata a Iehova. ⁷ Ua parau atu ra o ia i te taata: A haere, a haaàti i te òire, e te taata mauhaa ra e haere o ia nā mua i te âfata a Iehova. ⁸ E oti aè ra ta Iotua parauraa i te mau taata ra, ua haere iho ra nā tahuà toohitu mā te pū iupiri atoà e hitu nā mua ia Iehova, e ua faaòto iho ra i taua mau pū ra. E nā muri aè ra te âfata ture a Iehova ia rātou. ⁹ E te hoê pupu taata mā te mauhaa tamaì atoà tei haere nā mua i te feiā tahuà i faaòto i te pū ra, e te tahi pae ra i nā muri mai ia i te âfata i te haere, te haere noa ra te feiā tahuà, te faaòto ra i taua mau pū ra. ¹⁰ I parau na Iotua i te mau taata, i nā ô na o ia ia rātou: Eiaha òutou e ùmere, eiaha to òutou reo ia ìtea, eiaha roa to òutou vaha e parau e hoê iti aè, e ia tae i te mahana e parau atu ai au ia òutou e: « E ùmere!» Ei reira òutou e ùmere ai. ¹¹ E hoê aè ra o te âfata a Iehova haaàtiraa i taua òire ra; ua haere mai ra rātou i te pūhapa, e taòto iho ra i roto i te pūhapa ra.

¹² Ua tià aè ra Iotua i te poi poi roa, ua rave iho ra te feiā tahuà i te âfata a Iehova. ¹³ E nā tahuà toohitu ra i te mau pū iupiri e hitu

i te hōpoiraa, i te haere-noa-raa ia nā mua i te âfata a Iehova, i te faaòtoraa i taua mau pū ra; e taua pupu taata mauhaa tamaì ra i te nā muaraa ia rātou. Âreà te tahi pae, ua nā muri mai ia i te âfata a Iehova, e te feiā tahuà i te haere-noa-raa e te faaòtoraa i te mau pū ra. ¹⁴ E hoê aè ra hoì o rātou haaàtiraa i taua òire ra i te mahana piti ra; e ua hoì mai i te pūhapa ra. E a ono aè ra hoì o rātou mahana i te nā reiraraa. ¹⁵ Ia tae rā i te mahana hitu ra, ua tià aè ra rātou i nià i te fēraòraòraa ra, e ua nā reira hoì i te haaàti i taua òire ra, e a hitu aè ra haaàtiraa. O te reira mahana anaè ra te tātaihitoraa i te haaàtiraa i taua òire ra. ¹⁶ E tae aè ra i te hitu o te haaàtiraa, i te faaòtoraa te feiā tahuà i te mau pū ra, ua parau atu ra Iotua i te mau taata: A ùmere na, ua hōroà mai Iehova i taua òire nei ia òutou! ¹⁷ Âreà te òire e to roto atoà ra, ia ànatemahia ia na Iehova. O Rāhapa faaturi anaè ra tē ora, o ia e te feiā atoà i roto i to na ra fare, no te mea ua faatāpuni o ia i nā veà i tonohia e tātou ra. ¹⁸ E ara ia òutou i tei ànatemahia ra, o te rave òutou i tei ànatemahia ra, o te faariro òutou ia òutou iho ei feiā ànatema-atoà-hia; a riro atoà ai te pūhapa Ìteraèra ei mea ànatemahia, àti atu ra hoì ia i reira. ¹⁹ Âreà te ârio, e te àuro, e te mau mea veo, e te âuri, e haamoàhia ia na Iehova: e hōpoiha te reira i roto i te puèraa taoà a Iehova ra.

²⁰ Ua faaòto iho ra te feiā tahuà i te mau pū ra, a ùmere atoà ai te mau taata ra. E tei te faarooraa te mau taata i te òto o taua mau pū ra, ua ùmere anaè iho ra te taata atoà, e ùmere ûàna, maìri iho ra taua âua ra i raro, haere atu ra te taata atoà i roto i te òire i mua mau ia na iho ra, pau iho ra taua òire ra. ²¹ Taparahi iho ra rātou i to roto atoà i taua òire ra, i te tāne e te vahine, te taata âpī e te ruhiruhiā, te puaatoro, e te māmoe, e te âtini, i te òè.

Te faaoraraa Iotua ia Rāhapa

²² Ua parau na rā Iotua i nā taata toopiti i hiò haere i taua fenua ra: E haere òrua i roto i te fare o taua vahine faaturi ra, a arataì mai ai i taua vahine ra i rāpae, e ta na atoà ra ta òrua i tapu atu ia na ra. ²³ Ua tii atu ra taua nā taata âpī i hiò i te fenua ra, ua arataì mai ra ia

Rāhapa, e tana metua tāne, e tana metua vahine, e tana mau tuaane, e ta na atoà ra i rāpae, e ua aratai mai hoì i to na atoà ra fētii; e i rāpaeàu mai i te pūhapa o Ìteraèra, vaiiho iho ra i reira. ²⁴ Pau iho ra taua òire ra i te tahuhia e rātou i te auahi, e te mau mea atoà i roto ra, maori rā o te ârio, e te àuro, e te mau mea veo, e te âuri, o tei tuuhia e rātou i roto i te puèraa taoà o te fare o Iehova ra. ²⁵ Ua faaora iho ra Iotua ia Rāhapa faaturi, e te ùtuafare atoà o tana metua tāne, e ta na atoà ra hoì. E te pārahi noa nei ā o ia i roto ia Ìteraèra i teie nei ā mahana, no te mea ua faatāpuni o ia i nā veà i tonohia e Iotua e hiò ia Ierito ra.

²⁶ Ua faatapu atu ra Iotua ia rātou i reira, nā ô atu ra: Ia tatārahia te taata i mua i te aro o Iehova, o tē patu faahou i teie nei òire ia Ierito nei. E haamau o ia i te niu i te tamaiti matahiapo na na, e mā tana tamarii hopeà ra, a faatià ai o ia i te mau ùputa.

²⁷ I pihai atoà iho ā Iehova ia Iotua, e parare atu ra ta na roo e àti noa aè te fenua atoà.

Te hape e te utuà a Àtanā

7 ¹ Ua rave rā te tamarii a Ìteraèra i te hara i taua mau mea i ànatemahia ra: ua rave hoì Àtanā a Tārimi, a Tāpātī, a Tērā, no te ôpū o Iuta i taua mau mea i ànatemahia ra, tupu aè ra te riri o Iehova i te tamarii a Ìteraèra.

² I tono na Iotua i te taata i Ài, mai Ierito atu, tei pihai iho Ài i Pete-Àvena, tei te pae i te hitià-o-te-rā i Pētera ra, e ua parau o ia ia rātou, nā ô atu ra: A haere a hiò haere i te fenua. Ua tae hoì taua mau taata ra, e ua hiò haere i Ài. ³ E ua hoì mai rātou ia Iotua ra, e ua parau mai ia na e: Eiaha te taata atoà e haere i nià! Ia piti aè tautani taata, e ia toru hoì tautani ia haere, e rave ia Ài! Eiaha e faarohirohi i te taata atoà i te haereraa i reira, e feiā iti hoì rātou. ⁴ Ua haere iho ra te taata i Ài, e toru tautani no roto i taua feiā ra, fati noa mai ra rā rātou i mua i to Ài. ⁵ E ua taparahi noa mai ra to Ài ia rātou, e toru àhuru e ono tiàhapa i te taata i pohe. Auaù noa mai ra hoì rātou ia rātou mai te ùputa òire mai ra e tae roa mai ra i Teparima, o te taparahiraa ia

ia rātou i te pouraa mai i raro ra. Tarapape iho ra te âau o te taata, riro atu ra mai te pape ra.

⁶ Ua hāhae iho ra Iotua i to na àhu, ua tipapa iho ra i raro i te repo i mua i te âfata a Iehova, e ahiahi noa atu ra, o ia e te hui tāvana o Ìteraèra, e ua tuu hoì i te repo i nià iho i to rātou mau upoo. ⁷ Ua nā ô aè ra Iotua: Âuē, e taù Fatu, e Iehova e! E aha òe i arataì mai ai i teie feiā i teie paeàu Ioritāna e hōroà ia mātou i te rima o te Âti-Âmori ia pau mātou? Ahiri mātou i pārahi noa i te tahi pae Ioritāna, e a tirē i reira e! ⁸ E te Fatu e, e nā hea atu vau tei fāriu te Âti-Ìteraèra i to rātou tua i to rātou mau ènemi? ⁹ E ìte hoì te Âti-Tanaana, e to te fenua atoà nei i taua parau ra, e e riro i te haaàti roa ia mātou, e ua haamou iho ra i to mātou iòà i te ao nei. E e aha iho ra hoì òe i reira i to òe na iòà mana?

¹⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: A tià i nià! E aha ta òe e tipapa noa i raro na? ¹¹ Ua rave to Ìteraèra i te hara; ua hara rātou i te faufaa na ù ta ù i parau atu ia rātou ra: ua rave hoì rātou, i tei ànatemahia ra, e ua èiā hoì rātou, ua huna, e ua tuu i roto i ta rātou iho mau taoà. ¹² I òre i mau ai te tamarii a Ìteraèra i mua i to rātou ènemi, i fāriu ia rātou i to rātou tua i mua i to rātou mau ènemi, no te mea ua ànatemahia rātou. E òre roa hoì au e àti faahou atu ia òutou, ia òre òutou ia taparahi i tei ànatemahia i roto ia òutou na. ¹³ A tià, a haamoà na i te mau taata na. A parau atu e: A haamoà na ia òutou ia moà a nanahi, te nā ô mai ra hoì te Atua o Ìteraèra, o Iehova: E mea ànatemahia tei roto ia òutou, e Ìteraèra e! E òre òutou e mau i mua i te aro o to òutou mau ènemi, ia hōpoi ê rā òutou i taua mea ànatemahia i roto ia òutou na. ¹⁴ E i teie nei, ia poìpoì òutou e haere mai ai, to òutou mau ôpū atoà; e te ôpū ta Iehova e faaite mai, e tāfētii mai ia; e te fētii ta Iehova e faaite mai, e tāùtuafare mai ia, e te ùtuafare ta Iehova e faaite mai, e tātaìtahi mai ia. ¹⁵ E tei faaitea mai tei ia na taua mea ànatemahia ra, e tahuhia ia i te auahi, o ia e ta na atoà ra: no te mea ua hara o ia i te faufaa a Iehova ra, e no te mea e parau ìno ta na i rave i roto ia Ìteraèra nei!

¹⁶ Ua tià aè ra Iotua i nià i te poi-poi roa ra, ua aratai mai ra ia Ìteraera, to rātou mau ôpū ra. E te ôpū o Iuta tei faaitehia mai. ¹⁷ E ua aratai mai ra o ia i te mau fētii o Iuta ra, e te fētii ra o te Âti-Tērā tei faaitehia mai. Ua aratai mai ra o ia i taua fētii Âti-Tērā ra, i tātaihia ia, e o Tāpātī tei faaitehia mai. ¹⁸ Ua aratai mai ra o ia i taua ùtuafare no na ra i tātaihia mai, e o Àtanā a Tarimi, a Tāpātī, a Tērā no te ôpū o Iuta tei faaitehia mai.

¹⁹ Ua parau atu ra Iotua ia Àtanā: Teie ta ù parau ia òe, e taù tamaiti, o te Atua o Ìteraera ra, o Iehova, ta òe e haamaita atu, e fāi māite mai òe: e faaite mai òe ia ù i teie nei i ta òe i rave, eiaha e hunahia ia ù nei! ²⁰ Ua parau mai ra Àtanā ia Iotua, nā ô mai ra: Ua hara mau ā vau i te Atua o Ìteraera, ia Iehova. Ua rave au i terā, e i terā, ²¹ hiò iho ra vau i te hoê àhu Pāpurōnia maita ra, i roto i taua mau taoà no te pau ra, e nā tētera ârio e piti hānere, e te hoê maa àuro e pae àhuru tētera ia fāito. Nounou aè ra vau i te reira, e ua rave iho ra vau, ua hōpoi; e inaha, ua hunahia i raro i te repo i rōpū i to ù aè ra tiāhapa, e te ârio tei raro aè. ²² Ua tono atu ra Iotua i te taata, ua horo atu ra rātou i taua tiāhapa ra. E inaha, ìtea iho ra taua mau mea ra i roto ā i taua tiāhapa ra i te hunaraahia, e te ârio hoì i raro aè. ²³ Ua rave mai ra rātou i taua mau taoà ra i rāpae i taua pūhapa ra, e ua hōpoi roa mai ra ia Iotua ra e te tamarii atoà a Ìteraera ra, ua tuu iho ra i te ātea i mua i te aro o Iehova.

²⁴ Ua rave iho ra Iotua e te tamarii atoà a Ìteraera ia Àtanā a Tērā ra, e te ârio, e te àhu, e te maa àuro, e tana mau tamaroa, e te mau tamahine, e ta na mau puaatoro, e te mau âtini, e te mau māmoe, e te fare no na, e te mau taoà atoà na na ra: hōpoi atu ra i te peho ra o Àtora. ²⁵ Ua parau atu ra Iotua: E aha òe i haaati mai ai ia tātou? E àti atoà òe ia Iehova àùanei. Ua tūi iho ra Ìteraera atoà ia na i te òfai, e oti aè ra rātou i te tūhia i te òfai. Ua tahu iho ra rātou ia rātou i te auahi. ²⁶ Ua haaputu iho ra i te hoê puèa rahi òfai i nià iho ia na, faaruè iho ra Iehova i taua riri rahi no na ra. I parauhia ai taua vāhi ra e: O te peho ra o Àtora, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Haruraahia o Ài

8¹ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: Eiaha e mataù, eiaha e amiami. A tià, a aratai i te mau taata tamaì atoà ra, a haere a rave ia Ài. Inaha, ua hōroà vau i te arii o Ài i to òe na rima, e to na taata, e to na òire, e to na fenua.² E mai ta òe i rave ia Ierito e to reira arii, o ta òe ia rave ia Ài e to reira arii. Maori rā o te taoà e te mau puua o taua òire ra, e rave òutou i te reira ei taoà na òutou iho. E tuu òe i te moemoe i muri mai i taua òire ra.

³ Ua tià aè ra Iotua e te mau taata tamaì atoà ra e haere e rave ia Ài. Ua māiti iho ra Iotua i nā taata àito e toru àhuru i te tautani, ua tono atu ra ia rātou i te ruì,⁴ e ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Inaha, ei moemoe ta òutou i taua òire nei, ei muri mai i te òire. Eiaha òutou e faaātea ê atu i taua òire nei; e pārahi rā òutou atoà mā te ineine.⁵ E haere hoì au e te taata atoà ia ù nei e haafātata i pihaì iho i taua òire nei, e ia haere mai rātou i rāpae e àro ia mātou, mai tei mūtaa iho ra, e horo mātou i mua ia rātou ra.⁶ Ia auaù noa mai rātou ia mātou e ia taa ê roa mai rātou i taua òire ra; e riro hoì rātou i te nā ô e: «Ua horo taua feiā nei ia tātou mai tei mūtaa iho ra!»⁷ E ia horo mātou i mua i to rātou aro, ei reira òutou o tē moemoe na e tià mai ai, e rave i taua òire nei. Ua hōroàhia mai hoì e to òutou Atua e Iehova i to òutou rima.⁸ E ia noaa mai taua òire ra ia òutou, e tūtui òutou i taua òire ra i te auahi. O ta Iehova hoì i parau mai ra, ta òutou ia e rave. Inaha, ua oti òutou i te parauhia atu eau.

⁹ Ua tono atu ra Iotua ia rātou, haere atu ra hoì rātou e moemoe, ua moemoe iho ra i rōpū ia Ài e Pētera, tei te tooà-o-te-rā i Ài ra. Taòto iho ra rā Iotua i roto i te mau taata atoà ra i te reira ruì.

¹⁰ E ao aè ra, tià aè ra Iotua i nià i te poi-poi roa, ua taiò iho ra i te mau taata. Haere atu ra i nià, o ia e te hui tāvana atoà a Ìteraera nā mua i te taata atoà, haere tià atu ra i Ài.¹¹ Haere anaè atu ra te mau taata tamaì atoà ia Iotua ra i nià, haafātata atu ra i pihaì iho i mua i taua òire ra, pātia iho ra i te pūhapa i te pae i apatoèrau o taua òire ra o Ài. E peho tei rōpū ia rātou e ia Ài.¹² Ua rave iho ra o ia i te

taata e pae tautani, tuu atu ra ia rātou ei moemoe i rōpū ia Pētera e ia Ài, i te pae i te tooà-o-te-rā i taua òire ra. ¹³ Ua faanoho iho ra rātou i taua nuu atoà ra i te pae i apatoèrau i taua òire ra, e te hopeà hoì o taua nuu ra i te pae i te tooà-o-te-rā i taua òire ra, e haere atu ra Iotua i rōpū i taua peho ra i te reira ruì.

¹⁴ E ia hiò mai rā te arii o Ài i te reira, ua rū iho ra rātou, ua tià aè ra i te poi poi roa; ua haere mai ra i rāpae — o ia e te taata atoà no na — te taata no taua òire ra, i te hora i haapaòhia ra, e àro ia Ìteraèra i taua vāhi pāpū ātea ra. Aita rā o ia i ìte e, e moemoe tei tuuhia ia na i muri mai i taua òire ra. ¹⁵ Ua horo mai ra Iotua e Ìteraèra atoà nā te èà e tae ai i te mētēpara ra mai te mea e, ua pau rātou. ¹⁶ Faahope-atoà-hia mai ra to Ài atoà ra ei àuàù ia rātou. Ua àuàù mai ra rātou ia Iotua, e taa ê roa mai ra rātou i taua òire ra. ¹⁷ Aore roa e taata i toe i roto i Ài e i Pētera, reva anaè mai ra i rāpae i te àuàùraa ia Ìteraèra: vaiiho iho ra rātou i te òire ia fatafata noa na, àuàù mai ra ia Ìteraèra.

¹⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: A tohu tià atu òe i te māhae i to rima iho ra i Ài, e hōroà hoì au i te reira i to òe na rima. Ua tohu tià atu ra Iotua i te māhae i tana rima i taua òire ra. ¹⁹ E tei te tohuraa o ia i tana rima, ua tià noa mai ra taua moemoe ra i reira ra, ua horo mai ra, tomo iho ra i roto i te òire, pau iho ra; ua tūtuì iho ra rātou i taua òire ra i te auahi i reira ra. ²⁰ E ia hiò to Ài i muri: ìte aè ra rātou, e inaha te pee noa ra te auauahi o taua òire ra i nià i te raì, e aita atu ra o rātou pūai ia horo i te pae àtau e te pae àui. Ua fāriu mai ra to Ìteraèra i horo i te mētēpara ra i nià i te feiā i àuàù mai ia rātou ra. ²¹ Ìte aè ra hoì Iotua e Ìteraèra atoà e, ua pau te òire i taua moemoe ra, e te pee noa ra te auauahi o taua òire ra i nià, ua fāriu atu ra rātou, ua taparahi iho ra i to Ài ra. ²² Ua manii noa mai ra te tahi pae mai roto mai i te òire i nià ia rātou, vaiiho noa iho ra rātou i rōpū ia Ìteraèra, e taata tei te tahi pae, e tei te tahi pae: ua taparahi iho ra rātou, e aore roa te hoê i vaiihohia ia ora. ²³ Haru noa iho ra rātou i te arii o Ài, e ua hōpoi ora noa mai ia na ia Iotua ra. ²⁴ E hope aè ra ia Ìteraèra te taparahi i te mau taata no Ài i roto i te mau âua ra, i te mētēpara ta rātou i àuàù mai ia rātou ra, ia hope rātou i te pohe i

te òè, e ua pau roa, hoì anaè atu ra to Ìteraèra i Ài, e ua tãiri iho ra i te òè. ²⁵ E te feiã i pohe i taua mahana ra, te tãne e te vahine atoà ra, hoê ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani, o to Ài atoà ia taata. ²⁶ Aore hoì Iotua i faahoì mai i tana rima ta na i tohu i te mãhae ra e ia hope roa to Ài i te pau ia na. ²⁷ Maori rã o te mau puaa, e te taoà o taua òire ra, o tei ravehia ia e Ìteraèra ei taoà na rãtou iho, i te parau a Iehova i parau mai ia Iotua ra. ²⁸ Ua tahu iho ra Iotua ia Ài i te auahi, faariro atu ra ei puèà, ei vãhi ano e tae roa aè nei i teie nei mahana. ²⁹ E ua rī atu ra o ia i te arii o Ài i nià i te hoê rãau e ahiahi noa atu ra; ia maìri rã te mahana ra, ua faaue atu ra Iotua e rave rãtou e tuu ia na i raro, mai nià mai i taua rãau ra, a huri atu ai i te ùputa i te tomoraa i roto i te òire ra, a haaputu ai i te hoê puèà rahi òfaì i nià iho, te vai noa aè ra i teie nei mahana.

Taiòraa i te ture i nià i te mouà Èpara

³⁰ Ua patu iho ra Iotua i te fata na te Atua o Ìteraèra na Iehova i nià i te mouà ra i Èpara, ³¹ i ta te tãvini a Iehova, i ta Mōte, i parau mai i te tamarii a Ìteraèra ra, i tei pãpaìhia i roto i te puta ture a Mōte ra: Ei fata òfaì tarai-òre-hia, i tei òre roa i taraihia e te taata i te âuri. E ua hōpoi o ia i te tūtia tãauahi i nià iho na Iehova, e ua hōpoi atoà i te tūtia no te maitaì ra. ³² E ua pãpaì iho ra o ia i te ture a Mōte i nià i te òfaì i reira, i tei pãpaìhia e Mōte i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra. ³³ Ua tià iho ra Ìteraèra atoà, to rãtou mau tãvana, e te feiã tōroà, e te mau haavã, i te tahi pae âfata, e i te tahi pae âfata, i mua i te feiã tahuà Âti-Revi ra, o tei hōpoi i te âfata faufaa a Iehova ra, o te taata ê, e te taata-tupu atoà, o te tahi pae, tei te mouà ra ia o Teretima, e te tahi pae, tei te mouà ia i Èpara ra, o tei parauhia mai e te tãvini o Iehova ra, e Mōte, e e mata na rãtou i te faaora i te tamarii a Ìteraèra. ³⁴ E muri aè ra, ua taiò iho ra o ia i te mau parau atoà i roto i te ture ra, i te faaora, e te pohe, mai tei pãpaìhia i roto i te puta ture ra. ³⁵ Aore roa te hoê parau a Mōte i parau mai ra i toe i te taiòhia e Iotua i mua i te aro o te âmuiraa Ìteraèra atoà ra, te vahine, e te tamarii rii, e te feiã èè atoà i roto ia rãtou ra.

Te faaauraa e to Tīpeona

9¹ E ìte aè ra te mau arii i teie pae Ioritāna, to nià i te mouà, e to te mau peho, e to te pae tahatai atoà i te miti rahi ra i pihai iho i Repanona ra, no te Âti-Heta, e no te Âti-Àmori, e no te Âti-Tanaana, e no te Âti-Pereti, e no te Âti-Hevi, e no te Âti-Ieputi; ² ua âmui atoà aè ra rātou atoà e àro ia Iotua e Ìteraèra atoà, i te âmuiraa hoê.

³ E ìte aè ra to Tīpeona i ta Iotua i rave ia Ierito ra, e ia Âi. ⁴ Ua haapaari atoà, ua haapeu tiàtiàveà rātou; ua tuu aè ra i te pūtē tahito i nià iho i ta rātou mau âtini, e te mau fārii uaina marau e te mutumutu, ua pūitihihia ra; ⁵ e te tāmaa marau e te tīfaifai tei to rātou âvae; e te àhu marau i nià iho ia rātou, e ta rātou māa no te ô, ua marō anaè ia e te pūâvere. ⁶ Ua haere mai ra rātou ia Iotua ra, i te pūhapa i Tīratara ra, ua parau mai ra rātou ia na, e te mau taata atoà no Ìteraèra: Mai te fenua roa mai mātou, e i teie nei, e faaau mai òutou i te hoê faufaa ia mātou nei. ⁷ Ua parau atu ra to Ìteraèra i taua mau Âti-Hevi ra: Peneiaè no ô nei òutou io mātou nei: e aha mātou e tià ai ia faaau i te faufaa ia òutou na? ⁸ Ua parau mai ra rātou ia Iotua: Ei tāvini mātou no òe. Ua parau atu ra Iotua ia rātou: O vai òutou, e mai hea mai òutou? ⁹ Ua parau mai ra rātou ia na: Mai te fenua roa mai to mau tāvini nei, no te iòà o to Atua ra o Iehova; ua faaroo hoì mātou i to na roo, e te mau mea atoà ta na i rave i Àifiti ra, ¹⁰ e ta na atoà i rave i nā arii o te Âti-Àmori, i te tahi pae Ioritāna ra — ia Tihona arii i Hetepona e ia Òta arii i Patana, i pārahi i Àtetarota ra. ¹¹ No reira to mātou feiā tāvana, e te taata atoà o to mātou fenua, i parau mai ai ia mātou, nā ô mai ra e: «A rave i te māa ei ò na òutou, i to òutou tere, e haere òutou e fārerei atu ia rātou, a nā ô atu ai e: E tāvini mātou no òutou. E i teie nei, e faaau mai òutou i te tahi faufaa ia mātou nei.» ¹² Teie nei pāne na mātou nei, i hōpoi māhanahanahia mai e mātou mai roto mai i to mātou mau fare, i te mahana i haere mai ai mātou ra. Teie nei rā, ua marō, inaha e ua pūâvere. ¹³ E teie nei mau fārii uaina, i faaîhia e mātou ra, e mea âpī ia, e inaha ua motumotu! E to mātou nei àhu, e to mātou tāmaa, ua marau i te maoro o teie nei

haereà. ¹⁴ Ua rave iho ra te mau taata o Ìteraèra i ta rātou māa ua àmu, e aore aè ra i ui i ta Iehova ra parau. ¹⁵ Ua hāmani maitaì atu ra Iotua ia rātou, e ua faaau iho ra i te faufaa ia rātou, e e faaorahia rātou; e ua tapu iho ra hoì te mau tāvana o taua âmuiraa ra ia rātou.

¹⁶ E hope aè ra nā mahana e toru, i muri aè i ta rātou faaauraa i te faufaa ia rātou ra, ìte aè ra rātou e, no reira iho taua feiā ra, e tei io rātou iho i te pārahiraa. ¹⁷ Haere atu ra te tamarii a Ìteraèra, e tae atu ra i to rātou mau òire i te mahana toru ra. Teie te iòà o to rātou mau òire, o Tīpeona, e o Tefira, e o Peerota, e o Tiriata-Iearima. ¹⁸ Aita aè ra te tamarii a Ìteraèra i taparahi ia rātou, no te mea ua tapu te mau tāvana o te âmuiraa i te Atua o Ìteraèra ia Iehova ia rātou. Ua mutamuta anaè iho ra te âmuiraa atoà i te mau tāvana. ¹⁹ Ua nā ô aè ra rā te mau tāvana i taua âmuiraa atoà ra: Ua tapu mātou i te Atua o Ìteraèra ia Iehova ia rātou; e òre hoì e tià ia rave atu tātou ia rātou i teie nei. ²⁰ E nā ô rā tātou ia rātou: E vaiiho noa atu tātou ia ora, o tē ririhia mai tātou, i te tapu ta tātou i tapu atu ia rātou ra. ²¹ Ua parau atu ra te mau tāvana: Vaiiho noa atu ia rātou ia ora! Ei papaì vahie rā rātou, e ei tii pape na te âmuiraa atoà, i ta te mau tāvana i parau atu ia rātou ra.

²² Ua ope mai ra Iotua ia rātou, e ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: E aha òutou i haavare mai ai ia mātou, i nā ô mai ai e: «No te ātea ê mātou», e tei roto ia mātou nei òutou i te pārahiraa? ²³ E tenā na, ua tatārahia òutou! E òre roa òutou e toe i te faatāvinihia; ei papaì vahie, e ei tii pape no te fare o taù Atua. ²⁴ Ua parau mai ra rātou ia Iotua, nā ô mai ra: No te mea ua faaìtehia mai to mau tāvini nei e, ua parau mai to Atua ra o Iehova ia Mōte e, e hōroà i te fenua atoà nei no òutou, e e taparahi i te taata atoà e ia pau roa i mua i to òutou aro. Mataù roa aè ra mātou ia òutou o te pohe roa mātou, i nā reira ai hoì mātou nei. ²⁵ E i teie nei, tei to rima mātou, inaha, o tē tià ia òe ia rave ra, o ta òe ia e rave ia mātou nei. ²⁶ Nā reira atu ra o ia ia rātou; faaora iho ra ia rātou i te rima o te tamarii a Ìteraèra, òre aè ra rātou i taparahi. ²⁷ Faariro atu ra Iotua ia rātou ei papaì vahie i taua

mahana ra, e ei tii pape na te âmuiraa atoà ra, e no te fata a Iehova i te vāhi i haapaòhia e ana ra, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Upootiàraa i nià i te mau arii Âti-Âmori

10¹ E ìte aè ra te arii o Ierutarema ra o Àtoni-Teteta, e ua pau Ài ia Iotua, e ua haamouhia e ana; e mai ta na i rave ia Ierito e to reira arii, ua nā reira atoà o ia ia Ài e to reira arii; e e hau ta to Tīpeona i noaa ia Ìteraèra, e te pārahi noa ra i roto ia rātou. ² Mataù roa aè ra rātou, no te mea e òire rahi Tīpeona, mai te òire arii ra te huru, e no te mea e rahi te reira ia Ài, e e taata àito anaè hoì to reira ra. ³ Ua tonò aè ra te arii o Ierutarema ra o Àtoni-Teteta i te veà i te arii o Heperona ra ia Hohama, e te arii o Iaremuta ra ia Pirama, e te arii o Rātita ra ia, Iafia, e te arii o Ètarona ra ia Tepira, nā ô atu ra: ⁴ E haere mai e tauturu mai ia ù, e rave tātou ia Tīpeona, e hau hoì to reira i faaau iho nei ia Iotua e te tamarii a Ìteraèra. ⁵ Ua haere iho ra taua nā arii o te Âti-Âmori toopae ra — te arii o Ierutarema, e te arii o Heperona, e te arii o Iaremuta, e te arii o Rātita, e te arii o Ètarona — âmui aè ra rātou e ta rātou mau nuu atoà ra; e ua pātia iho ra i te pūhapa i pihaì iho i Tīpeona, ua àro atu ra.

⁶ Ua tonò mai ra to Tīpeona i te veà ia Iotua, i te pūhapa i Tīratara ra, nā ô mai ra: Eiaha òe ia òre i te tauturu mai i to mau tāvini! E haere ètaèta mai rā òe i teie nei, e tauturu mai ia mātou ia ora mātou! Ua putuputu roa mai hoì te mau arii atoà o te Âti-Âmori i pārahi i nià i te mouà ra, e rave ia mātou. ⁷ Ua haere atu ra Iotua mai Tīratara atu, o ia e te mau taata tamaì atoà, te feiā àito mau ra.

⁸ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: Eiaha òe e mataù ia rātou, ua hōroà hoì au ia rātou i to rima na; e òre roa te hoê o rātou e mau i mua ia òe ra. ⁹ Haere iho ra Iotua i taua ruì ra mai Tīratara atu e ao noa aè ra, roohia-noa-hia iho ra rātou e ana. ¹⁰ Pau iho ra rātou ia Iehova i mua i te aro o Ìteraèra; e ua taparahi iho ra rātou ia rātou, e pau rahi roa i Tīpeona ra, e ua aùàù ia rātou nā te èàtià e tae atu ai i Pete-Horana, taparahi roa atu ra hoì ia rātou, e tae roa atu i Àtēta e Mateta. ¹¹ E to rātou fatiraa nā mua i te aro o Ìteraèra ra, e te pouraa

atu i raro i Pete-Horana, ua huri mai ra Iehova i te òfaì rarahi no nià mai i te raì ra i nià ia rātou, e tae noa atu ra i Àtēta, pohe iho ra rātou; e rahi tei pohe i te ua-paari, i tei pohe i te taparahihia e te tamarii a Ìteraèra i te òè.

¹² Ua parau atu ra Iotua ia Iehova i te mahana i tuu mai ai Iehova i te Âti-Âmori i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra, ua nā ô atu ra i mua i te mata o Ìteraèra atoà ra:

E te mahana, a faaea na òe i nià iho i Tīpeona,
e o òe hoì, e te marama, i nià iho i te peho ra o Àiarona!

¹³ Ua faaea noa iho ra te mahana, vai noa iho ra hoì te marama,
e oti noa aè ra ta rātou tāhoora atu i to rātou mau ènemi.

Eere ānei ua pāpaihia teie i roto i te puta a Iatera? Faaea noa iho ra te mahana i nià i te raì, aore i maìri vave i raro, mai te mahana hoê mau te faacaraa ra. ¹⁴ Aore roa e mahana e au i te reira mahana mai mūta iho mai ā, e i muri atoà iho nei, i te faaroora Iehova i te reo taata! Na Iehova hoì i àro i ta Ìteraèra tamaì. ¹⁵ Ua hoì mai ra Iotua, e Ìteraèra atoà, i te pūhapa i Tīratara ra.

To Iotua haapoheraa i nā arii toopae tei pau

¹⁶ Ua meho rā taua nā arii toopae ra, e te tāpuni ra i roto i te ana i Mateta. ¹⁷ E ua faaìtehia mai Iotua, i nā ôhia mai: Terā aè nā arii toopae ra ua ìtea, ua tāpuni i roto i te hoê ana i Mateta. ¹⁸ Ua parau atu ra Iotua: E huri i te òfaì rarahi e ôpani i te ùputa o taua ana ra, a tuu ai i te taata ei tiaì ia rātou. ¹⁹ Eiaha rā òutou e pārahi, e auaù rā i to òutou mau ènemi, e taparahi atu nā muri; eiaha e tuua i roto i to rātou mau òire, ua hōroàhia mai hoì rātou e to òutou Atua e Iehova i to òutou rima. ²⁰ E ia faaoti aè ra Iotua e te tamarii a Ìteraèra i ta rātou taparahi-haapau-roa-raa ia rātou, e pau roa aè ra rātou — e tomo atu ra tei toe ia rātou i roto i te mau òire āuahia ra — ²¹ hoì anaè mai ra te taata atoà ia Iotua i te pūhapa i Mateta i reira mā te hau, aore roa e vaha i parau mai i te tamarii a Ìteraèra.

²² Ua parau atu ra Iotua: A ìriti na i te ùputa o te ana, a arataì mai i taua nā arii toopae i roto i te ana ra i rāpae ia ù nei. ²³ Ua nā reira hoì

rātou, ua aratai mai ra rātou i taua nā arii toopae ra ia na ra, mai roto mai i te ana ra; te arii o Ierutarema, e te arii o Heperona, e te arii o Iaremuta, e te arii o Rātita, e te arii o Ètarona. ²⁴ E oti aè ra taua nā arii ra i te arataihia mai e rātou i rāpae ia Iotua ra, ua parau atu ra Iotua i te mau taata atoà o Ìteraèra, e ua nā ô atu ra i te mau raatira o te feiā tamai ra, tei haere atoà e o ia atoà ra: Haere mai, e taahi to òutou âvae i nià i te âi o teie nei mau arii. Ua haafātata mai ra rātou, e ua taahi to rātou âvae i nià i to rātou âi. ²⁵ Ua parau atu ra Iotua ia rātou: Eiaha e mataù, eiaha e amiami. E faaètaèta, e ia itoito roa, o te huru ā tenā ta Iehova e rave i to òutou mau ènemi atoà ta òutou e àro atu. ²⁶ E muri aè ra, ua tāiri iho ra Iotua ia rātou, e pohe roa aè ra, e ua rī atu ra ia rātou i nià i nā rāau e pae ra; vaiiho noa atu ra ia rātou i nià i taua mau rāau ra, e ahiahi noa atu ra. ²⁷ Ia tae rā i te mairiraa o te mahana ra, ua faaue atu ra Iotua i te taata, e ua tuu iho ra rātou i taua feiā ra i raro, mai nià mai i taua mau rāau ra, e ua huri atu ra ia rātou i roto i te ana ta rātou i tāpuni ra, e ua tuu atu ra i te mau òfafai rarahi ra i te ùputa o taua ana ra, o tei vai noa ā ia e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Te haruraa Iotua i te mau òire i apatoà

²⁸ Pau iho ra hoì Mateta ia Iotua i taua mahana ra, i tāpūhia ia e ana i te òè, e to reira arii, e te taata atoà i roto i taua òire ra, i haamouhia ia e ana; aore roa i faatoehia: mai ta na i rave i te arii o Ierito ra, ua nā reira atoà o ia i te arii o Mateta.

²⁹ Haere atu ra Iotua e Ìteraèra atoà mai Mateta atu e i Ripena, ua àro atu ra ia Ripena. ³⁰ E ua tuu atoà mai ra hoì Iehova i te reira e to reira arii i te rima o Ìteraèra, e ua tāirihia iho ra ia e te òè, e te taata atoà i roto ra; e aore roa o ia i faatoe i te hoê, mai ta na i rave i te arii o Ierito ra, ua nā reira atoà o ia i to reira arii.

³¹ E mai Ripena hoì, haere atu ra Iotua e Ìteraèra atoà i Rātita, pātia iho ra i te pūhapa i reira, àro atu ra. ³² Ua hōroà mai ra Iehova ia Rātita i te rima o Ìteraèra, pau iho ra ia rātou i te mahana piti, tāiri iho ra i te taata atoà i roto ra i te òè, mai ta na atoà i rave ia Ripena

ra. ³³ Ua reva mai na te arii o Tētera o Horama e tauturu ia Rātita, pau iho ra o ia e to na atoà ra mau taata ia Iotua, aore roa ia i toe ia na.

³⁴ E mai Rātita hoì, haere atu ra Iotua e Ìteraèra atoà ra i Ètarona; pātia iho ra i te pūhapa, e ua àro atu ra. ³⁵ Pau iho ra ia ia rātou i taua mahana ra, i te tāirihia i te òè, e te taata atoà i roto ra; pau roa aè ra ia ia na i taua mahana ra, mai ta na atoà i rave ia Rātita ra.

³⁶ E mai Ètarona atu, haere atu ra Iotua e Ìteraèra atoà i Heperona, e ua àro atu ra rātou i te reira. ³⁷ Pau iho ra te reira ia rātou, i tāirihia ia i te òè, e to reira arii, e te mau òire no reira, e te taata atoà i roto ra, aore roa i faatoehia e ana, mai ta na atoà i rave ia Ètarona, tāihitumuhia, e haamouhia te taata atoà i roto ra.

³⁸ Ua hoì mai ra Iotua e Ìteraèra atoà i Tepira; e ua àro iho ra i te reira. ³⁹ E pau iho ra ia ia na, e to reira arii, e to reira mau òire, i tāirihia ia e rātou i te òè; haamou roa iho ra i te mau taata atoà i roto ra, aore roa i faatoehia e ana: mai ta na i rave ia Heperona ra, ua nā reira atoà o ia ia Tepira e to reira arii; mai ta na atoà hoì i rave ia Ripena ra e to reira atoà arii.

⁴⁰ Pau roa aè ra to te fenua mouà ra, e to te pae i apatoà ra ia Iotua, e to te mau vāhi pāpū, e to nià i te mau âivi, e to rātou mau arii atoà; aore i faatoehia e ana. Mou roa aè ra tei huti i te aho, i ta te Atua o Ìteraèra, ta Iehova, i parau mai ra. ⁴¹ Pau iho ra rātou ia Iotua, mai Tateta-Parenea e tae noa atu ra i Tata, e te fenua atoà ra o Totena, e tae noa atu ra i Tīpeona. ⁴² Hoê ā paura taua mau arii ra, e to rātou atoà ra fenua ia Iotua, no te mea na te Atua o Ìteraèra, na Iehova, i àro i ta Ìteraèra ra tamaì. ⁴³ Hoì mai ra Iotua e Ìteraèra atoà i te pūhapa i Tīratara ra.

Te àroraa i Meroma

11 ¹ E ìte aè ra te arii o Hātorā ra o Iapina i teie nei mau parau, ua tonu atu ra o ia i te veà i te arii o Matona ra ia Iopapa, e i te arii o Timerona, e te arii o Àatafa, ² e te mau arii i pārahi i te mau mouà i te pae i apatoèrau ra, e te mau vāhi pāpū ra, i te pae i apatoà

i Tinerota ra, e te peho atoà ra, e tei te pae i Tōrā i te tooà-o-te-rā ra; ³ — e te Âti-Tanaana atoà i te hitià-o-te-rā e te tooà-o-te-rā, e te Âti-Âmori, e te Âti-Heta, e te Âti-Pereti, e te Âti-Ieputi i nià i te mau mouà ra, e te Âti-Hevi i raro aè i te mouà ra o Heremona i te fenua ra o Mitepe. ⁴ Tei rāpaeàu mai ra rātou, e ta rātou mau nuu atoà, e feiā rahi roa mai te one tahatai ra te huru ia taiò, e te puaahorofenua, e te pereò e rave rahi. ⁵ E âmui atoà aè ra taua mau arii ra, ua haere mai ra, ua pātia atoà mai ra i te pūhapa i te hiti roto i Meroma ra, e àro ia Ìteraèra ra. ⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua: Eiaha òe e mataù ia rātou, a nanahi hoì mai teie nei, ua tuu-atoà-hia mai rātou e au i mua i te aro o Ìteraèra ua pohe roa; e na òe e tǎpū i te âvae o ta rātou mau puaahorofenua, e e tūtuì i ta rātou mau pereò i te auahi.

⁷ Haere atu ra Iotua e te mau taata tamaì atoà e àro ia rātou i taua roto ra i Meroma, rave atu ra ia rātou, aore aè ra i mǎhia. ⁸ Ua tuu mai ra Iehova ia rātou i te rima o Ìteraèra; ua tǎiri atu ra, e auaù atu ra ia rātou e tae noa atu ra i Titona rahi, e i Miterefota-Maima, e te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae roa atu ra i te peho ra i Mitepe; taparahi iho ra rātou, e aore roa aè ra i faatoehia e rātou. ⁹ Ua nǎ reira hoì Iotua i ta Iehova i parau mai ra: ua tǎpū o ia i te uaua âvae o ta rātou mau puaahorofenua, e ua tūtuì o ia i ta rātou mau pereò i te auahi.

Te haruraahia o Hātorā

¹⁰ Hoì atu ra Iotua i reira, rave atu ra ia Hātorā e pau aè ra, taparahi atu ra i to reira arii i te òè. (O te òire rahi ra hoì Hātorā i te reira mau pātireia i mūtaa iho ra.) ¹¹ Taparahi atu ra hoì i te taata atoà i roto i taua òire ra i te òè; mou roa aè ra rātou: aore roa te hoê e huti i te aho ra i vaiihohia. E ua tūtuì o ia i taua òire ra ia Hātorā i te auahi. ¹² E te mau òire atoà o taua mau arii ra, e te mau arii atoà no reira ra; o tei pau roa ia ia Iotua i te tǎirihia i te òè e mou aè ra rātou; ta te tǎvini o Iehova, ta Mōte, i parau mai ra. ¹³ Âreà te mau òire tiàraa âivi ra, aore Ìteraèra i tūtuì i te reira, maori rā o Hātorā tei tūia e Iotua ra. ¹⁴ E te mau taoà o taua mau òire ra, e te mau puaa, i ravehia ia e te tamarii a Ìteraèra ei taoà na rātou iho; âreà te taata ra, i tǎirihia ia e

rātou i te òè e pau roa aè ra rātou, aore roa te hoê e huti i te aho ra i vaiihohia e rātou. ¹⁵ Mai ia Iehova i parau i tana tāvini ia Mōte ra, ua parau atoà Mōte ia Iotua, e ua nā reira atoà Iotua. Aore roa e mea i vaiihohia ta Iehova i parau ia Mōte.

Te noaa-hope-raa te fenua ia Iotua

¹⁶ Pau iho ra taua fenua atoà ra ia Iotua, oia te fenua âivi i te pae i apatoà, e te fenua atoà ra o Totena, e te mau peho, e te mau vāhi pāpū — e te mouà o Ìteraèra e to na atoà ra peho. ¹⁷ Mai te mouà mai ra o Harāta, tei tae roa i Teira, e tae roa aè ra i Paara-Tatā i te peho i Repanona ra, i raro aè i te mouà ra o Heremona, e to rātou mau arii, pau iho ra ia ia na, tāiri iho ra ia rātou e pohe roa aè ra. ¹⁸ E tamairaa maoro ta Iotua i taua mau arii ra. ¹⁹ Aore roa te hoê òire i ìmi mai i te hau i te tamarii a Ìteraèra — maori rā o te Âti-Hevi, tei pārahi i Tīpeona — o te mau òire atoà ra, i noaa tamaì ia. ²⁰ O to Iehova ia hinaaro ia marō rātou ia fārerei ia Ìteraèra i te tamaì ia pau roa rātou ia Ìteraèra, ia òre rātou ia faahereherehia, ia rave haapau roa rā ia rātou, ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra.

²¹ I reira ta Iotua raverāa i te Âti-Ànāta i nià i te mouà, to Heperona, e to Tepira, e to Ànapa, e to te mau mouà atoà o Iuta ra, e to te mau mouà atoà o Ìteraèra ra; rave haapau roa atu ra Iotua ia rātou, e to rātou atoà ra mau òire. ²² Aore roa e Âti-Ànāta i toe i te fenua o te tamarii a Ìteraèra; i Tata anaè ra te toeraa, e i Tata, e i Àtatota hoì. ²³ Pau iho ra taua fenua atoà ra ia Iotua, mai ta Iehova hoì i parau mai ia Mōte ra. E ua tuu aè ra Iotua i te reira ei pārahiraa no te tamarii a Ìteraèra, ta rātou atoà ra mau tufaa, e hope roa aè ra i to rātou ra mau ôpū. Vaiiho noa iho ra taua fenua ra, òre aè ra te tamaì.

Tāpura o te mau upootiàraa o Ìteraèra

12 ¹ Teie taua mau arii no taua fenua ra, tei tāirihia e te tamarii a Ìteraèra ra — e riro mai ra to rātou fenua ia rātou, i te tahi pae Ioritāna ra, i te pae i te hitià-o-te-rā ra, mai te pape ra o Àranona e

tae noa atu i te mouà ra o Heremona, e taua vāhi pāpū atoà ra, e te pae i te hitià-o-te-rā ra:

²O te fenua o te arii o te Âti-Âmori ra o Tihona, tei pārahi i Hetepona. E oia hoì te arii i Àroera i te hiti o te pape ra o Àranona — e to roto hoì i taua pape ra — e te tahi pae i Tireata, e tae roa atu ra i te pape ra o Iapota, i te hiti o te tamarii o Àmona ra; ³e te vāhi ātea atoà ra, e tae noa atu i te hiti o te roto ra o Tinerota i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae roa atu ra i te tai o te vāhi ātea ra i te pae i te hitià-o-te-rā ra, i te miti Àvaàva ra; a haere tià atu ai i Pete-Ietimota nā te pae i apatoà i raro aè ia Àtetota-Piteta.

⁴E te fenua o te arii ra o Patana ra o Òta, e toeà no te Refaima, o tei pārahi i Àtetarota e i Ètereì. ⁵E oia te arii i te mouà ra o Heremona, e i Tarata, e Patana atoà e tae noa atu ra i te ôtià o te Teturi, e to te Âti-Maata, e te tahi pae i Tireata — i te ôtià o Tihona arii i Hetepona ra. ⁶O te mau arii ia i pau i te tāvini o Iehova ra ia Mōte, e te tamarii a Ìteraèra; e ua hōroàhia to rātou fenua e te tāvini o Iehova ra, e Mōte, ei pārahiraa no te Âti-Reupena, e no te Âti-Tatā, e no te ôpū vaehaa o Manate ra.

⁷Teie hoì te mau arii no te fenua i pau ia Iotua e te tamarii a Ìteraèra i teie pae Ioritāna, i te pae i te tooà-o-te-rā nei, mai Paara-Tatā atu i te vāhi pāpū i Repanona ra, e tae noa atu ra i te mouà ra o Harāta tei tae roa i Teira ra. O tei hōroàhia ia e Iotua no te mau ôpū o Ìteraèra i toe ra, ei pārahiraa, haapaò atu ra i ta rātou mau ôtià mau ra, ⁸teie te mouà ra, e teie te mau vāhi haèhaa, e teie te mau vāhi pāpū, e teie te mau vāhi teitei, e teie te mētēpara, e teie te pae i apatoà ra — te mau arii o te Âti-Heta, e to te Âti-Âmori, e to te Âti-Tanaana, e to te Âti-Pereti, e to te Âti-Hevi, o to te Âti-Ieputi.

⁹Te arii o Ierito ra, hoê;

te arii o Ài, i pihai iho i Pētera, hoê;

¹⁰te arii i Ierutarema ra, hoê;

te arii o Heperona ra, hoê;

¹¹te arii o Iaremuta ra, hoê;

te arii o Rātita ra, hoê;

12 te arii o Ètarona ra, hoê;
 te arii o Tētera ra, hoê;
 13 te arii o Tepira ra, hoê;
 te arii o Tetera ra, hoê;
 14 te arii o Horama ra, hoê;
 te arii o Àrata ra, hoê;
 15 te arii o Ripena ra, hoê;
 te arii o Àturama ra, hoê;
 16 te arii o Mateta ra, hoê;
 te arii o Pētera ra, hoê;
 17 te arii o Tapua ra, hoê;
 te arii o Hefera ra, hoê;
 18 te arii o Àfeta ra, hoê;
 te arii o Ratarona ra, hoê;
 19 te arii o Matona ra, hoê;
 te arii o Hātora ra, hoê;
 20 te arii o Timerona-Merona ra, hoê;
 te arii o Àtatafa ra, hoê;
 21 te arii o Taanata ra, hoê;
 te arii o Metito ra, hoê;
 22 te arii o Tētēta ra, hoê;
 te arii o Ioteneama i Taremera ra, hoê;
 23 te arii o Tōrā, i te fenua ra i Tōrā, hoê;
 te arii o Tuima i Tīratara ra, hoê;
 24 te arii o Tīreta ra, hoê.
 E toru àhuru mā hoê taua mau arii ra.

ÔPERERAA I TE FENUA

Te mau fenua e toe ā i te haru

13 ¹ E ruhiruhiā àè ra Iotua, ua rahi àè ra to na matahiti, e ua parau mai ra Iehova ia na: Ua ruhiruhiā òè, ua rahi i to òè matahiti, e fenua roa rā tē toe nei aore ā i noaa. ² Teie te fenua e toe nei: o te

fenua atoà o te Firiteti; e to te Teturi,³ mai Tihora mai i Àifiti ra, e tae noa atu i te hiti o Èterona i te pae i apatoèrau ra, o tē haapaòhia e, o te tahi pae Tanaana ia; e nā fenua tāvana o te Firiteti ra e pae — ta to Tata ra, ta to Àtetota, ta to Èterona, ta to Tata, e ta to Èterona ra — e to te Âti-Àvi atoà;⁴ mai te pae i apatoà ra, o te fenua atoà o te Âti-Tanaana, e o Meara, no to Titona ra, e tae noa atu i Àfeta, e te ôtià o te Âti-Àmori ra;⁵ e te fenua o te Tiperi, e te pae atoà i te hitià-o-te-rā i te mouà ra o Repanona, mai Paara-Tatā mai e tae noa atu i te mouà ra o Heremona i te tomoraa o te òire ra o Hamāta;⁶ to nià i te mau mouà atoà ra, mai Repanona mai e tae noa atu i Miterefota-Maima, to Titona atoà ra, ta ù ia e tiàvaru ê atu i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra. E tufa noa rā òe i te fenua no te tamarii a Ìteraèra ei pārahiraa, ta ù i parau atu ia òe ra.⁷ E tenā na, e tufa òe i taua fenua nei ei pārahiraa no te mau ôpū tooiva ra, e te ôpū vaehaa o Manate ra.

Te ôpereraa fenua i te tahi pae i Ioritāna

⁸ O tei hōroà-atoà-hia to rātou tufaa, o te Âti-Reupena e te Âti-Tatā, ta Mōte i hōroà atu no rātou i te tahi pae Ioritāna i te hitià-o-te-rā ra, tei hōroàhia atu e te tāvini o Iehova e Mōte ra:⁹ o te fenua e moti i Àroera, i te hiti o te pape ra o Àranona, e te mau òire atoà i roto i taua pape ra, e te vāhi pāpū atoà i Metepa, e tae noa atu ra i Tipona,¹⁰ e te mau òire atoà o te arii o te Âti-Àmori ra o Tihona, te arii i Hetepona, e tae noa atu i te ôtià o te tamarii a Àmona ra;¹¹ e o Tireata, e te fenua o te Teturi, e to te Âti-Maata, e te mouà ra o Heremona, e o Patana atoà, e tae noa atu ra i Tarata;¹² te pātireia atoà o Òta i Patana arii i Àtetarota e Èterei, e te toe ia o te mau Refaima. Ua òre hoì te reira mau arii, e ua taparahihia e Mōte ra.¹³ Aita rā te Teturi e te Âti-Maata i faaèrehia e te tamarii a Ìteraèra; te pārahi nei hoì te Teturi e te Âti-Maata i roto i te Âti-Ìteraèra i teie nei ā mahana.

¹⁴ O te ôpū o Revi rā tei òre i hōpoiha e ana te tufaa; te mau tūtia tāauahihia hoì a te Atua o Ìteraèra ra, o ta rātou ia tufaa mai ta na i parau mai ia na ra.

¹⁵ Ua tuu atu ra Mōte i te tufaa a te tamarii a Reupena, e au aè ra i to rātou ra mau fētii. ¹⁶ E to rātou ra ôtià, o Àroera ia i te hiti o te pape ra o Àranona, e te mau òire atoà i roto i taua pape ra, e taua vāhi pāpū atoà ra, e tae noa atu ra i Metepa, ¹⁷ o Hetepona, e to reira mau òire i taua vāhi pāpū ra, o Tipona, e o Pamota-Paara, e o Pete-Paara-Meona, ¹⁸ e o Iahata, e o Tetemota, e o Mefaata, ¹⁹ e o Tiriataima, e o Tipema, e o Tareta-Tahara, i nià i te mouà o te peho ra, ²⁰ e o Pete-Peora, e o Àtetota-Piteta, e o Pete-Ietimota; ²¹ o te mau òire atoà o taua vāhi ātea ra, te pātireia atoà o te arii o te Âti-Àmori ra o Tihona, e arii no Hetepona: ta Mōte i taparahi, e te mau arii atoà no Mitiāna, o Èvi, e o Rētēma, e o Tūra, e o Hura, e o Repa, e hui arii i Tihona, e tei te fenua te pārahiraa. ²² E te hiòhiò ra, o Paraama a Peora, tei taparahihia e te tamarii a Ìteraèra i te òè; i roto atoà i te feiā i taparahihia e rātou ra. ²³ E to te tamarii a Reupena ôtià, o Ioritāna ia e nā hiti atoà. O te fenua ia o te tamarii a Reupena, e to rātou ra mau fētii, e o to rātou teie mau òire e te mau òire rii.

²⁴ Ua tuu atu ra Mōte i ta te ôpū o Tatā, te mau tamarii atoà a Tatā ra, i te tahi tufaa, e au aè ra i to rātou ra mau fētii. ²⁵ E to rātou ra ôtià, o Iatēra ia, e te mau òire i Tireata, e te tahi pae i te fenua o te tamarii a Àmona, e tae noa atu ra i Àroera, i pihai iho i Rāpa, ²⁶ mai Hetepona hoì e tae roa aè ra i Ramata-Mitepe, e i Petonima, mai Mahanaima hoì e tae noa atu ra i te pae i te òire ra o Tepira, ²⁷ e to te peho ra, o Pete-Àrama, e o Pete-Nimera, e o Tutota, e o Tafona, e te tahi pae o te pātireia o te arii o Hetepona ra o Tihona — i te hiti i Ioritāna ra — e tae noa atu i te hopeà o te roto ra o Tinerota, i te tahi pae Ioritāna ra, i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ²⁸ O ta te tamarii a Tatā ia tufaa, i to rātou ra mau fētii, te mau òire e te mau òire rii iho.

²⁹ E ua tuu atu hoì Mōte, i te tahi tufaa na te ôpū vaehaa o Manate ra, e to te ôpū vaehaa o Manate ra ia i to rātou ra mau fētii. ³⁰ E to rātou ra fenua, o Patana atoà ia, mai Mahanaima roa mai, o te pātireia atoà o te arii o Patana ra o Òta, e te mau òire atoà no Iaira i Patana, e ono àhuru òire. ³¹ E te tahi pae i Tireata, e o Àtetarota, e o Ètereì, nā òire no te pātireia o Òta i Patana, o tei hōroàhia ia na te tamarii a

Mātira a Manate ra — na te tahi pae ra i taua mau tamarii a Mātira ra i to rātou ra mau fētii.

³² O nā fenua eie i tufahia e Mōte ei pārahiraa, i te vāhi ātea io Moapi ra, i te tahi pae Ioritāna, i te pae i te hitià-o-te-rā i fāito ia Ierito ra. ³³ Aita rā a Mōte e tufaa i hōpoi na te ôpū o Revi ra: o te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova, o to rātou ia tufaa, mai ta na i parau mai ia rātou ra.

Te tufaraa ia Tanaana

14 ¹ Teie te mau fenua i pārahihia e te tamarii a Ìteraèra i te fenua ra o Tanaana, ta Èreatara tahuà, e ta Iotua a Nuna, e te mau tāvana o te mau ôpū tamarii a Ìteraèra, i tufa ei pārahiraa no rātou. ² O ta nā ôpū tooiva e ta te ôpū vaehaa i te fenua i tufa-terero-hia ra, ta Iehova hoì i parau mai i te vaha o Mōte ra. ³ Ua oti hoì ta nā ôpū toopiti ra, e ta te ôpū vaehaa ra tufaa, i te tuuhia e Mōte i te tahi pae Ioritāna; âreà ta te Âti-Revi ra, aore a rātou tufaa fenua i hōroàhia e ana i roto ia rātou ra. ⁴ Toopiti hoì ôpū to te mau tamarii a Iotēfa ra, to Manate, e to Èferaima; aore aè ra rātou i hōpoi i te tahi tufaa na te Âti-Revi i taua fenua ra, maori rā i te òire, ei pārahiraa, mā te fenua i rāpaeàu aè ei vairaa i ta rātou mau puua e ta rātou mau taoà atoà. ⁵ O ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, o ta te tamarii a Ìteraèra ia i rave: i ta rātou tufaraa i taua fenua ra.

⁶ Ua haere mai ra te tamarii a Iuta ia Iotua ra i Tīratara ra; e ua parau atu ra Tārepa a Iefune Âti-Teniti ra ia na: Ua ìte òe i te parau a Iehova i parau mai ia Mōte i te taata o te Atua ra ia tāua, i Tateta-Parenea ra. ⁷ Ua tae au i te maha i te àhururaa o to ù ra matahiti, a tono ai te tāvini o Iehova ra o Mōte ia ù mai Tateta-Parenea atu e hiò haere i te fenua, e ua hōpoi mai au i te parau ia na ra, o te manaò mau ia o to ù ra âau. ⁸ Âreà taù mau taeaè, tei haere atoà mātou ra, ua faataiā ia i te âau o te taata atoà, ua pee hua rā vau i taù Atua ra ia Iehova. ⁹ E ua tapu iho ra hoì Mōte i taua mahana ra, nā ô mai ra: «E riro mau te fenua i taataahihia e to âvae na ei pārahiraa no òe, e no to tamarii e a muri noa atu, no te mea ua pee hua mai òe i taù Atua

ra ia Iehova.»¹⁰ E i teie nei, inaha, ua faaorahia vau e Iehova, i ta na hoì i parau mai ra, e mai taua parauraa mai a Iehova ia Mōte i taua parau ra. A maha aè nei ia àhururaa i te matahiti, e pae tiàhapa, to Ìteraèra i te hāhaere-noa-raa i te mētēpara; e i teie nei, inaha, a vaù aè nei àhururaa o to ù matahiti e pae tiàhapa i teie nei mahana.¹¹ Te vai nei rā to ù ètaèta te huru ā te huru i teie nei mahana, mai tei te mahana a tono ai Mōte ia ù e hiò i te fenua ra; taua ètaèta no ù i reira ra, o to ù ā ia ètaèta i teie nei, ia àro i te tamaì ra, e ia hāhaere noa atoà ra.¹² E i teie nei, hō mai i teie nei mouà no ù, ta Iehova hoì i parau mai i taua mahana ra, ua faaroo atoà hoì òe i taua mahana ra; Âti-Ànata noa iho hoì te Âti-Ànāta, e rahi noa iho hoì te mau òire, e tē âuahia hoì. Tei pihai iho Iehova ia ù ra, ta na i parau mai ra, e hee ia rātou ia ù!

¹³ Ua faaora mai ra Iotua ia na; e ua hōroà mai ra o ia i Heperona no Tārepa a Iefune ra ei pārahiraa.¹⁴ Riro atu ra Heperona ei pārahiraa no Tārepa a Iefune Âti-Teniti ra e tae noa aè nei i teie nei mahana, no te mea ua pee hua o ia i te Atua o Ìteraèra ia Iehova.¹⁵ Te iòa tahito o taua òire nei o Heperona, o Tiriata-Àrapa ia: e taata rahi Àrapa io te Âti-Ànāta ra. — Òre aè ra te tamaì i te fenua ra.

Te tufaa i faataahia no Iuta

15¹ Teie te tufaa a te ôpū ra a te tamarii a Iuta ra, i to rātou ra mau fētii. To rātou ôtià i te pae i apatoà e tae noa atu i te hiti o Ètoma, o te mētēpara ra ia o Tīna, mai te hopeà mai o Temana.² O to rātou ia ôtià i te pae i apatoà, mai tahatai mai i te tai Àvaàva ra, mai te ôoà mai ā i te pae i apatoà ra.³ E haere noa atu ra i apatoà nā Maare-Àtarapima, e tae roa atu ra i Tīna, e haere tià atu ra i Tateta-Parenea; i te pae i apatoà, e toro tià atu ra i Hēterona, e tae roa atu ra i Àtāra, e ua tāmīno noa iho ra i Tarataa;⁴ mai reira hoì, haere roa atu ra i Àtemona, o te haere-noa-raa atu ra ia i te pape i Àifiti ra; e tae noa atu ra i te miti rahi ra — o ta rātou ia ôtià i te pae i apatoà ra.⁵ O te ôtià i te pae i te hitià-o-te-rā ra, o te tai Àvaàva ia e tae noa atu i te muriāpape ra o Ioritāna ra. E to rātou ôtià i te pae i apatoèrau ra,

o te ôoà ia i te tai Àvaàva ra e te àuru pape Ioritāna ra. ⁶ Haere roa atu ra taua ôtià ra i Pete-Hotara, e toro tià atu ra nā Pete-Àrapa nā te pae i apatoèrau ra; e mai reira hoì haere roa atu ra taua ôtià ra i te òfai o Pohana, te tamaiti a Reupena; ⁷ haere noa atu ra taua ôtià ra, mai te peho atu i Àtora ra, e i Tepira, e mai reira hoì, tīpuu tià atu ra i te pae i apatoèrau e tano tià atu ra i Tīratara i pihai iho i te mouà ra o Àtumima; i te tahi pae pape i te pae i apatoà ra, e mai reira hoì, haere noa atu ra taua ôtià ra i te pape i Ène-Temeta, e toro noa atu ra i Ène-Rotera. ⁸ E mai reira hoì haere roa atu ra taua ôtià ra nā te peho i Peni-Hinoma ra, e tae noa atu ra i te tahi pae i te òire ra o Ieputi, oia Ierutarema nei, i te pae i apatoà ra; e mai reira hoì, haere noa atu ra taua ôtià ra i nià roa i te mouà, i te hopeà mai o te peho ra o Hinoma i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e te hopeà mai hoì o te peho o te Refaima ra, i te pae i apatoèrau ra. ⁹ E mai te upoo mai hoì o taua mouà ra, tataìhia atu ra taua ôtià ra e te pape pihaa i Nefatoa ra, e haere roa atu ra hoì i te mau òire i te mouà ra o Èferona; e mai reira hoì, tataì-roa-hia atu ra taua ôtià ra e Paara, oia hoì Tiriata-Iearima. ¹⁰ E mai Paara hoì, ua hāvivo aè ra taua ôtià ra nā te pae i te tooà-o-te-rā, e tae atu ra i te mouà ra o Teira, haere atu ra hoì nā te mouà ra o Iearima ra, oia hoì Tetarona i apatoèrau, e haere tià atu ra i raro i Pete-Temeta, e toro noa atu ra i Timina. ¹¹ Haere noa atu ra taua ôtià ra i Èterona, i te pae i apatoèrau ra; e tataìhia atu ra, te ôtià e Titirone, e haere tià atu ra i te mouà ra o Paara, e tae atu ra i Iapenera; e te hopeà mai o taua ôtià ra, o tahatai ia. ¹² E te ôtià i te pae i te tooà-o-te-rā ra, o te tai rahi ra ia, te ôtià o te tai ra. O te ôtià teie a te tamarii a Iuta, i to rātou ra mau fētii.

Tāv 1.10-15

¹³ Hōpoi atu ra rā o ia i te tahi tufaa na Tārepa a Iefune i roto atoà i te tamarii a Iuta, ta Iehova hoì i parau mai ia Iotua ra: o te òire — o Àrapa te metua no Ànāta, o Heperona taua òire ra. ¹⁴ Hee iho ra nā Âti-Ànāta tootoru ia Tārepa: o Tētai, e o Àhimana, e o Taremai, nā tamarii a Ànāta ra. ¹⁵ E mai reira hoì, haere atu ra o ia e rave i to Tepira: Tiriata-Tēfera te iòà o taua òire ra o Tepira i mūtaa iho ra.

¹⁶ Ua nā ô aè ra Tārepa: O tē noaa ia na Tiriata-Tēfera, e ua pau ia na ra, o taù ia e hōroà atu i taù tamahine nei ia Àteta ei vahine na na.

¹⁷ Pau iho ra taua òire ra ia Òtaniera a Tēnata e taeaè no Tārepa; e ua hōroà atu ra o ia i tana tamahine ia Àteta ei vahine na na. ¹⁸ E tei te haereraa o ia ra, ua parau atu ra o ia ia na, e ani i tana metua tāne i te tahi māa fenua, e ua pou iho ra o ia i raro mai nià mai i ta na âtini, ua nā ô mai ra Tārepa ia na: E aha to òe hinaaro, e taù tamahine?

¹⁹ Ua parau atu ra o ia: Hō mai atoà mai ra i te tahi taoà maitaì na ù, ua hōroà mai hoì òe i te tahi fenua no ù i te pae i apatoà ra; hō mai atoà mai ra i nā pape pihaa ra. Ua hōroà mai ra o ia i te hoê fenua pape pihaa i nià e te hoê fenua pape pihaa i raro ra.

²⁰ O te fenua teie o te ôpū o te tamarii a Iuta, i to rātou ra mau fētii. ²¹ E te mau òire hopeà ra no te ôpū o te tamarii a Iuta ra, i te pae i apatoà ra, tei fāriu tià i te hiti o Ètoma ra, o Tapeteèra ia, e o Ètērā, e o Iatura, ²² e o Tina, e o Tīmōna, e o Àtātā, ²³ e o Tētēta, e o Hātora, e o Ìtanana, ²⁴ e o Tifā, e o Terēma, e o Pearota, ²⁵ e o Hātora, e o Hatāta, e o Teriota, e o Hēterona, o tei parau-atoà-hia o Hātora; ²⁶ e o Àmama, e o Tema, e o Morata, ²⁷ e o Hātara-Tata, e o Hetemona, e o Pete-Pareta, ²⁸ e o Hatara-Tuara, e o Pere-Tepa, e o Pitiotia; ²⁹ e o Paara, e o Ìima, e o Àtema, ³⁰ e o Èratorata, e o Tetira, e o Horama, ³¹ e o Tītērata, e o Matamana, e o Tanatana, ³² e o Repaota, e o Tirehima, e o Àina, e o Rimona. E piti àhuru e iva tiàhapa taua nā òire ra, e te mau òire rii.

³³ E to te fenua haèhaa ra, o Ètetaora ia, e o Tōrea, e o Àtēnā, ³⁴ e o Tanoa, e o Ène-Tanima, e o Tapua, e o Ènama; ³⁵ e o Iaremuta, e o Àturama, e o Tōto, e o Àtēta, ³⁶ e o Taraima, e o Àtitaima, e o Tetera, e o Teterotaima: hoê àhuru mā maha ia puè òire, e te mau òire rii. ³⁷ E o Tenana, e o Hātata, e o Mita-Tara-Tata, ³⁸ e o Tireana, e o Mitepe, e o Iotateèra; ³⁹ e o Rātita, e o Potetata, e o Ètarona, ⁴⁰ e o Taponā, e o Rahemama, e o Titerita, ⁴¹ e o Teterota, e o Pete-Tatona, e o Nāama, e o Mateta: hoê àhuru mā ono ia puè òire, e te mau òire rii hoì.

⁴² E o Ripena, e o Êtēra, e o Àtana, ⁴³ e o Ìfeta, e o Àtēnā, e o Netipa, ⁴⁴ e o Tēirā, e o Àtatipa, e o Mareta: o e iva ia puè òire, e te mau òire rii hoì. ⁴⁵ E o Èterona atoà, e to reira mau òire, e te mau òire rii; ⁴⁶ mai Èterona hoì e tae noa atu ra i tahatai, te mau òire atoà i pihai iho i Àtetota, e te mau òire rii; ⁴⁷ o Àtetota e to reira mau òire, e te mau òire rii; e o Tata e to reira mau òire, e te mau òire rii, e tae noa atu i te pape i Àifiti ra, e te tai rahi ra o to rātou ia ôtiā.

⁴⁸ E to niā i te mouà ra: o Tamira ia, e o Iatira, e o Tōto, ⁴⁹ e o Tana, e o Tiriata-Tana, oia hoì Tepira, ⁵⁰ e o Ànapa, e o Ètetemo, e o Ànima, ⁵¹ e o Totena, e o Horona, e o Tīro: hoê àhuru mā hoê ia puè òire, e to reira hoì mau òire rii. ⁵² E o Àrapa, e o Tūma, e o Èteana, ⁵³ e o Ianuma, e o Pete-Tapua, e o Àfeta, ⁵⁴ e o Humata, e o Tiriata-Àrapa, oia hoì Heperona, e o Tiore: o e iva ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì.

⁵⁵ E o Māona, e o Taremera, e o Tifā, e o Iuta, ⁵⁶ e o Ietereera, e o Iotateama, e o Tanoa; ⁵⁷ e o Taina, e o Tipea, e o Timina; hoê àhuru ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì. ⁵⁸ E o Harehura, e o Pete-Tura, e o Tetora, ⁵⁹ e o Maarata, e o Pete-Ànota, e o Èretetona: e ono ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì. ⁶⁰ E o Tiriata-Paara, oia hoì Tiriata-Iearima, e o Rāpa: e piti ia puè òire, e nā òire rii atoà hoì.

⁶¹ To te mētēpara ra: o Pete-Àrapa ia, e o Mitina, e o Tetata, ⁶² e o Nipatana, e te òire miti ra, e o Ène-Teti: nā òire ia e ono, e te mau òire rii atoà hoì. ⁶³ Àreà te Àti-Ieputi, to Ierutarema ra, aore aè ra rātou i hee i te tamarii a Iuta; te pārahi noa nei te Àti-Ieputi i Ierutarema i roto atoà i te tamarii a Iuta, e tae noa aè nei i teie nei mahana.

Te tuhaa a Èferaima e ta Manate

16 ¹ E te tufaa a te tamarii a Iotēfa ra, o Ioritāna ia i pihai iho i Ierito, e tae noa atu i te pape i te tahi pae Ierito, i te pae i te hitiā-o-te-rā i te mētēpara ra; tei nā Ierito mai, haere noa atu ra nā niā i te mouà ra o Pētera. ² E mai Pētera hoì, haere tiā atu ra i Rūtā, e tae roa atu ra i pihai iho i Àrēti-Àtaroto. ³ Toro tiā atu ra hoì i te pae i te tooà-o-te-rā, e pihai iho i Iafereti, e tae noa atu ra i te ôtiā i

Pete-Horona i raro, e i Tetera; e pupū tià atu ra i tahatai. ⁴ Tei reira ta te tamarii a Iotēfa ra tufaa, ta Manate, e ta Èferaima.

⁵ Teie ta te tamarii a Èferaima ra ôtià, i to rātou ra mau fētii: haere atoà atu ra te ôtià o ta rātou ra tufaa na Àtarota-Àtara i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae noa atu ra i Pete-Horona i nià ra. ⁶ Toro tià atu ra taua ôtià ra nā apatoèrau i Mitameta i te pae i te tooà-o-te-rā; e mai reira hoì tāmīno noa iho ra te ôtià i te pae i te hitià-o-te-rā, e tae atu ra i Taanata-Tiro, e haere noa atu ra i te pae i te hitià-o-te-rā ra e tae atu ra i Ianoha. ⁷ E mai Ianoha hoì, haere noa atu ra i raro i Àtarota, e i Nāarata, e haere roa mai ra i Ierito, e pupū tià atu ra i Ioritāna. ⁸ E mai Tapua mai, haere tià atu ra taua ôtià i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e tae atu ra i te pape ra o Tana; e pupū tià atu ra i te tai rahi ra. O te tufaa ia a te tamarii a Èferaima, i to rātou ra mau fētii, ⁹ e te mau òire taa ê atoà a te tamarii a Èferaima i noaa i roto atoà i te tufaa a te tamarii a Manate ra, te mau òire e te mau òire rii atoà hoì. ¹⁰ Aore rā te Âti-Tanaana i pārahi i Tētera i hee ia rātou; i pārahi ai te Âti-Tanaana i roto atoà i te Âti-Èferaima i teie nei ā mahana, e pārahi tāvini rā mā te àufau.

17 ¹ E tufaa atoà hoì ta te ôpū o Manate ra; o ta Iotēfa ia matahiapo o ia. Na Mātira rā, na te matahiapo a Manate ra, te metua o Tireata ra, e taata tamaì Tireata, e ua noaa ia na Tireata e o Patana. ² Te vai ra rā te tahi tufaa na te tahi pae tamarii a Manate, i to rātou ra mau fētii, ta te tamarii a Àpietera, e ta te tamarii a Hērēta, e ta te tamarii a Àtēriera, e ta te tamarii a Tetema, e ta te tamarii a Hefera, e ta te tamarii a Temita: o nā tamaroa ia a Manate a Iotēfa ra i to rātou ra mau fētii. ³ Ârēà o Terofehata a Hefera, a Tireata, a Mātira, a Manate ra, aita a ana e tamaroa, e tamahine rā, e teie hoì te iòà o taua mau tamahine na na ra: o Mahera, e o Noa, e o Hotera, e o Mireta, e o Tīreta. ⁴ Ua haere mai ra rātou i mua ia Èreatara tahuà ra, e ia Iotua a Nuna ra, e te mau tāvana atoà ra, nā ô mai ra: Ua parau mai Iehova ia Mōte, e hōroà mai i te tahi tufaa na mātou i roto i to mātou ra fētii. Hōroàhia atu ra te tahi tufaa na rātou i roto atoà i ta te mau taeàè o to rātou ra metua, ta Iehova i parau mai ra. ⁵ Hoê àhuru

a Manate ra tufaa i noaa, e tufaa ê ā te fenua ra o Tireata e Patana i te tahi pae Ioritāna ra. ⁶ No te mea e tufaa ta te hinarere, tamahine a Manate, i roto atoà i tana mau hinarere tamaroa ra: âreà te tahi pae hinarere tamaroa a Manate ra, o te fenua ra o Tireata ta rātou.

⁷ E to Manate ra ôtià, o Àtera ia e i Mitameta, i pihai iho i Tetema; haere noa atu ra taua ôtià io to Ène-Tapua ra, nā te pae àtau ra. ⁸ No Manate hoì te fenua i Tapua, âreà Tapua ra, i te ôtià o Manate ra, no te tamarii a Èferaima ia. ⁹ E mai reira hoì, pou atu ra taua ôtià ra i raro i te pape ra i Tana. Tei te pae i apatoà i taua pape ra, te ânoi noa ra te mau òire o Èferaima e te mau òire o Manate ra. Tei te pae i apatoèrau taua pape ra, tei reira te ôtià o Manate, e te pupūraa atu o taua ôtià ra, o te tai rahi ra ia. ¹⁰ Te pae i apatoà ra, na Èferaima ia, e na Manate te pae i apatoèrau, o te tai rahi ra to rāua ôtià; te tiàati tià ra rāua ia Àtera i te pae i apatoèrau, e ia Ìtatara ra i te pae i te hitià-o-te-rā. ¹¹ E ta Manate i roto i ta Ìtatara ra, e i roto i ta Àtera ra, o Pete-Teana ia, e to reira puè òire rii, e o Ìpereama, e to reira puè òire rii, e to Tōrā, e to reira puè òire rii, e to Ène-Tora, e to reira puè òire rii, e to Taanata, e to reira puè òire rii, e to Metito, e to reira puè òire rii: e toru fenua. ¹² Aita rā i hee to te reira mau òire i te tamarii a Manate; ua pārahi rā te Âti-Tanaana i te fenua. ¹³ Ia ètaèta rā te tamarii a Ìteraèra ra, ua faariro rātou i te Âti-Tanaana ei tāvini, aita rā i tiàvaru ê atu ia rātou.

¹⁴ Ua parau mai ra te tamarii a Iotēfa ia Iotua, nā ô mai ra: E aha òe i tāhoê mai ai i ta mātou tufaa e hoê o mātou vāhi ia pārahi, e e feiā rahi hoì mātou, no te mea ua haamaitai mai Iehova ia mātou e tae noa aè nei i teie nei? ¹⁵ Ua parau atu ra Iotua ia rātou: E feiā rahi òutou ra, e te iti rā te mouà ra o Èferaima ia òutou, a haere i te fenua e vai noa ra; a vāere ai ei fenua no òutou, terā iho te fenua o te Âti-Pereti e to te Refaima. ¹⁶ Ua parau mai ra te mau tamarii a Iotēfa ra: Eita e navaì taua fenua teitei ra ia mātou; e te mau Âti-Tanaana atoà e pārahi i te fenua i raro ra, e pereòo âuri ta rātou, o tei pārahi i Pete-Teana, e to reira puè òire rii, e tei pārahi i te peho ra o Ietereèra. ¹⁷ Ua parau faahou atu ra Iotua i te ùtuafare o Iotēfa, ia Èferaima e ia

Manate ra, nā ô atu ra: E feiā rahi òutou, e te pūai rahi hoì to òutou; eiaha ta òutou ei tufaa hoê roa ra. ¹⁸ No òutou rā te mouà ra, rāau noa iho ā te rāau. E marae ā ia òutou, e to te hiti atoà o taua mouà ra no òutou ia: e pereòo âuri noa iho ta rātou, e ètaèta noa iho rātou, e hee ā te Âti-Tanaana ia òutou.

Tufa-terero-raa no nā ôpū e toe ra

18 ¹ Ua haaputuputu mai ra te âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra i Tiro; e ua faatià aè ra i te tiàhapa âmuiraa i reira. Ua vī iho ra taua fenua ra ia rātou i reira. ² Te toe ra nā ôpū e hitu i roto i te tamarii a Ìteraèra aore ā i noaa ta rātou ra tufaa. ³ Ua parau atu ra Iotua i te tamarii a Ìteraèra: E aha to òutou maoro i òre ai òutou i haere ai e rave i te fenua a te Atua o to òutou mau metua, a Iehova, i hōroà mai no òutou na? ⁴ A māiti na òutou i te taata no roto ia òutou na, tātaìtoru aè i te ôpū hoê, e na ù rātou e tono ia haere rātou nā roto i te fenua atoà a òtiòti ai mā te haapaò i te fenua no rātou; a hoì mai ai ia ù nei. ⁵ E hitu ā tufaa ta rātou e tufa; e pārahi noa Iuta i ta rātou iho tufaa i te pae i apatoà ra, e pārahi noa hoì te ùtuafare o Iotēfa i to rātou ra vāhi i te pae i apatoèrau ra. ⁶ Âreà te fenua e toe ra, e òtiòti òutou i te reira e ia taihìtu ā ôtià a hōpoi mai ai i taua mau ôtià ra i ô nei ia ù nei. Ia tuu hoì au i te terero na òutou i ô nei i mua i te aro o to tātou Atua ra o Iehova. ⁷ Aita hoì a te Âti-Revi e tufaa i roto ia òutou na; o te tōroà tahuà hoì a Iehova ta rātou tufaa. E o Tatā, e o Reupena, e te ôpū vaehaa o Manate ra, ua noaa hoì ta rātou tufaa i te tahi pae Ioritāna, i te pae i te hitià-o-te-rā ra, ta te tāvini a Iehova, ta Mōte, i hōroà mai no rātou ra. ⁸ Ua tià aè ra taua mau taata ra, haere atu ra. Ua parau hoì Iotua i taua feiā ta na i tono e òtiòti i taua fenua ra, nā ô atu ra: A haere nā roto i taua fenua nei, a òtiòti ai, a hoì mai ai ia ù nei; ia tuu vau i te terero na òutou i ô nei i mua i te aro o Iehova i Tiro nei. ⁹ Haere atu ra taua mau taata ra e àti noa aè taua fenua ra, e ua tāpaò iho ra i te fenua i roto i te hoê puta, tātaihìtu atu ra ôtià, mā te mau òire atoà ra; e ua hoì mai ra rātou ia Iotua ra i te pūhapa i Tiro ra. ¹⁰ Ua tuu iho ra Iotua i te terero na rātou i mua

i te aro o Iehova i Tiro, tufa iho ra Iotua i te fenua na te tamarii a Ìteraèra i reira, i ta rātou ra mau tufaa.

Te tufaa a Peniamina

¹¹ Ua taa iho ra te terero matamua ra na te ôpū i te tamarii a Peniamina ia, i to rātou ra mau fētii; e te ôtià o ta rātou ra tufaa tei rōpū ia i te tamarii a Iuta, e te tamarii a Iotēfa. ¹² Ta rātou ôtià i te pae i apatoèrau ra, o te pape ra ia o Ioritāna. E haere noa atu ra te ôtià i pihai iho i Ierito, i te pae i apatoèrau ra, haere noa atu ra nā nià i te mouà i te pae i te tooà-o-te-rā ra, pupū atu ra i te mētēpara ra o Pete-Àvena. ¹³ Mai reira hoì, haere noa atu ra taua ôtià ra i Rūtā, i te tahi pae Rūtā, oia hoì Pētera; i te pae i apatoà ra, e ua pou atu ra taua ôtià ra i raro i Àtarota-Àtara, i pihai iho i te mouà i teie Pete-Horona i raro i te pae i apatoà ra. ¹⁴ E tataihia atu ra taua ôtià ra, e faatāminohia atu ra nā te pae i te tooà-o-te-rā e apatoà ra, mai taua mouà i Pete-Horona mai ra, i te pae i apatoà ra, e to na pupūraa atu, tei Tiriata-Paara ia, oia hoì Tiriata-Iearima, e òire no te tamarii a Iuta. O te hopeà teie i te pae i te tooà-o-te-rā ra. ¹⁵ E te hiti i te pae i apatoà ra, mai Tiriata-Iearima mai ra ia, e haere noa atu ra taua ôtià ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e tae noa atu ra i te pape pihaa ra o Nefatoa. ¹⁶ Mai reira hoì, pou tià atu ra taua ôtià ra i te hopeà mai o te mouà i te vaha peho i Peni-Hinoma ra, i te peho o te Refaima i te pae i apatoèrau ra. Pou atu ra hoì nā te peho o Hinoma e tae atu ra i Ieputi i te pae i apatoà ra, haere tià atu ra hoì i Ène-Rotera. ¹⁷ E tataihia atu ra hoì mai te pae i apatoèrau mai, e tae atu ra i Ène-Temeta, e haere tià atu ra i Terirota, i mua atu i te mouà ra o Àtumima. E mai reira hoì, pou tià atu ra i te òfaì a Pohana te tamaiti a Reupena. ¹⁸ Toro tià atu ra hoì i te pae i apatoèrau, e te pae i tīraha tià i Àrapa, e pou tià atu ra i Àrapa; ¹⁹ haere tià atu ra taua ôtià ra i te pae i apatoèrau, nā pihai iho i Pete-Hotara; e te pupūraa atu o taua ôtià ra, o te ôoà ia o te tai Àvaàva ra, i te pae i apatoèrau ra, i te àuru pape ra Ioritāna ra. O te ôtià ia i te pae i apatoà ra. ²⁰ E te ôtià i te pae i te hitià-o-te-rā

ra, o Ioritāna ia. O te tufaa teie a te tamarii a Peniamina ra, e te ôtià e àti noa aè, i to rātou ra mau fētii.

²¹ E te mau òire no taua ôpū i te tamarii a Peniamina ra, i to rātou ra mau fētii: o Ierito ia, e o Pete-Hotara, e te peho ra o Tetita, ²² e o Pete-Àrapa, e o Temaraima, e o Pētera, ²³ e o Àvima, e o Para, e o Òfira, ²⁴ e o Tefara-Haamonai, e o Òfini, e o Tapa: hoê àhuru e mā piti puè òire, e te mau òire rii atoà hoì. ²⁵ E o Tīpeona, e o Rama, e o Peerota, ²⁶ e o Mitepe, e o Tefira, e o Mota, ²⁷ e o Rētēma, e o Ìrepeèra, e o Tarāra, ²⁸ e o Tera, e o Èrefa, e o Ieputi, oia hoì Ierutarema nei, o Tipeata, e o Tiriata: hoê àhuru mā maha ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì. O ta te tamarii a Peniamina ia tufaa, i to rātou ra mau fētii.

Te tufaa a Timeona

1Pa 4.28-33

19 ¹ Ua taa iho ra te piti o te terero, na Timeona ia, na te ôpū o te tamarii a Timeona ra, i to rātou ra mau fētii. E ta rātou ra tufaa, tei roto ia i te tufaa a te tamarii a Iuta ra. ² Teie ta rātou ra tufaa: o Pere-Tepa, e o Tepa, e o Morata, ³ e o Hatara-Tuara, e o Para, e o Àtema, ⁴ e o Èratorata, e o Petura, e o Horama, ⁵ e o Tītērata, e o Pete-Maratapota, e o Hatara-Tuta, ⁶ e o Pete-Repaota, e o Taruhena: hoê àhuru mā toru ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì; ⁷ Àina, Rimona, e o Ètera, e o Àtana: e maha ia puè òire e te mau òire rii atoà hoì; ⁸ e te mau òire rii atoà i pihai iho i taua mau òire ra e àti noa aè, e tae noa atu i Paarata-Peera-Ramata i te pae i apatoà ra. O te tufaa teie a te ôpū a te tamarii a Timeona ra, i to rātou ra mau fētii. ⁹ No roto i te tufaa a te tamarii a Iuta ta te tamarii a Timeona ra tufaa i te noaaraa mai; e rahi hoì ta te tamarii a Iuta ra tufaa ia rātou, i tufaahia ai ta te tamarii a Timeona i roto i ta rātou ra.

Te tufaa a Tepuruna

¹⁰ Ua taa iho ra te toru o te terero na te tamarii a Tepuruna, i to rātou ra mau fētii. E tae noa atu ra te ôtià o ta rātou ra tufaa i Tariti. ¹¹ I nā Marāra ta rātou ôtià i te haere, nā te pae i te tooà-o-te-rā ra,

e tae atu ra i Tapateta, e i te pape i pihai iho i Ioteneama. ¹² E mai Tariti hoì, tìoi tià atu ra i nià, i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e pihai iho i Titerota-Tapora, e mai reira hoì, haere tià atu ra i Taperata, e haere tià atu ra i nià i Iafia. ¹³ E mai reira hoì, haere noa atu ra nā te pae i te hitià-o-te-rā nā Tita-Hefera, e tae atu ra i Ìta-Tatina; e toro noa atu ra i Remona-Metoara-Nea. ¹⁴ E te ôtià i te pae i apatoèrau ra, te hāvivo tià atu ra ia i Hanatone, e to na hopeà ra, tei te peho ra ia o Iefita-Èra. ¹⁵ E o Tātata, e o Naharara, e o Timerona, e o Ìtara, e o Pete-Rehema: hoê àhuru mā piti ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì. ¹⁶ O te tufaa teie a te tamarii a Tepuruna, i to rātou ra mau fētii, o to rātou teie mau òire, e te mau òire rii atoà.

Te tufaa a Ìtatara

¹⁷ Ua taa iho ra te maha o te terero, na Ìtatara ia, na te tamarii a Ìtatara, i to rātou ra mau fētii. ¹⁸ E ta rātou ra tufaa, i nā Ietereèra hia mai ia, e tae atu ra i Teturota, e Tunema, ¹⁹ e o Hafaraima, e o Tihona, e o Ànaharata, ²⁰ e o Rapita, e o Titiona, e o Àpetā, ²¹ e o Remeta, e o Ène-Tanima, e o Ène-Hata, e o Pete-Pateta; ²² e ua tae roa taua tufaa ra i Tāpora, e Tahatima, e Pete-Temeta; e te ôtià o ta rātou ra tufaa tei Ioritāna ia: hoê àhuru mā ono ia puè òire, e te mau òire rii atoà hoì. ²³ O te tufaa teie a te ôpū o te tamarii a Ìtatara ra, i to rātou ra mau fētii, e o te mau òire teie, e te mau òire rii atoà hoì.

Te tufaa a Àtera

²⁴ Ua taa iho ra te pae o te terero, na te ôpū ia a te tamarii a Àtera ra, i to rātou ra mau fētii. ²⁵ E ta rātou ra tufaa, o Heretata ia, e o Hari, e o Petena, e o Àtatafa, ²⁶ e o Àrāmereta, e o Àmātā, e o Meteara; e tae noa atu ra i Taremera, e Tihora-Ripenata, i te pae i te tooà-o-te-rā ra; ²⁷ e te pae i te hitià-o-te-rā ra, tīpuu tià atu ra i Pete-Tatona, e tae roa atu ra i Tepuruna, e te peho ra o Iefita-Èra, e te pae i apatoèrau ra, haere tià atu ra ia i Pete-Èmeta e Neiera, e haere noa atu ra i Tapūra i te pae i apatoèrau, ²⁸ e o Heperona, e o Rehopa, e o Hamona, e o Tana, e tae atu ra i Tītōna rahi ra. ²⁹ E mai reira hoì, tīpuu atu ra taua

ôtià ra i Rama, e toro tià atu ra i te òire ètaèta ra o Tūria; e mai reira hoì, piò tià atu ra taua ôtià ra i Hōtā, e to na pupūraa atu, o te miti rahi ra ia, o Hepēra e tae noa atu ra i Àtetipe.³⁰ O Ûma atoà hoì, e o Àfeta, e o Rehopa, e piti àhuru e piti tiàhapa puè òire, e te mau òire rii atoà hoì.³¹ O te tufaa teie a te ôpū a te tamarii a Àtera ra, i to rātou ra mau fētii, e o teie hoì te mau òire, e te mau òire rii atoà hoì.

Te tufaa a Nafatari

³² Ua taa iho ra te ono o te terero, na te tamarii o Nafatari, na te tamarii a Nafatari ia, i to rātou ra mau fētii.³³ E ta rātou ra tufaa, o Herefa, e o Àrona ia i Tananima, e toro tià atu ra i Àtami, e i Netepa, e i Iapanecera, e tae atu ra i Ratuma; e to na pupūraa atu, o Ioritāna ia.³⁴ E mai reira hoì, tīpuu tià atu ra taua ôtià ra i Àtanota-Tapora i te pae i te tooà-o-te-rā ra: te haere-noa-raa atu ra ia e i Hutote; e tae roa atu ra i Tepuruna i te pae i apatoà ra, e te pae i te tooà-o-te-rā ra, tae roa atu ra i Àtera, e i Iuta i te hiti pape ra o Ioritāna i te pae i te hitià-o-te-rā ra.³⁵ E te mau òire i àuahia ra, o Tītīma ia, e o Tera, e o Hamāta, e o Ratata, e o Tinereta,³⁶ e o Àtama, e o Rama, e o Hātora,³⁷ e o Tētēta, e o Èterei, e o Ène-Hātora,³⁸ e o Ìrona, e o Mitatara-Èra, e o Horema, e o Pete-Ànata, e o Pete-Temeta; hoê àhuru e iva tiàhapa puè òire, e te mau òire rii atoà hoì.³⁹ O te tufaa teie a te ôpū a te tamarii a Nafatari ra, io to rātou ra mau fētii, o te mau òire ia, e te mau òire rii atoà hoì.

Te tufaa a Tana

⁴⁰ Ua taa iho ra te hitu o te terero, na te ôpū ia o te tamarii o Tana ra, i to rātou ra mau fētii.⁴¹ E te ôtià o ta rātou ra tufaa i te rahi, o Tora ia, e o Ètetaora, e o Ìre-Temeta,⁴² e o Taarapina, e o Àiarona, e o Ietara,⁴³ e o Èrona, e o Timenata, e o Ètarona,⁴⁴ e o Èratete, e o Tipetona, e o Paarata,⁴⁵ e o Iehuta, e o Pene-Perata, e o Tata-Rimona,⁴⁶ e o Me-Iaretona, e o Ratona, e te maa fenua i mua mai i Iafo ra.

⁴⁷ Iti iho ra ta te tamarii o Tana tufaa ia rātou. Haere atu ra te tamarii a Tana i nià e àro ia Retēma; e pau iho ra, taparahihia iho ra i te òè; riro mai ra ia rātou, e ua pārahi iho ra i reira, maīri iho ra i taua òire ra o Retēma ia Tana, i te iòà o to rātou ra tupuna o Tana. ⁴⁸ O te tufaa teie a te ôpū o te tamarii a Tana ra, i to rātou mau fētii, o ta rātou teie maa òire, e te mau òire rii atoà hoì.

Te òire o Timenata-Tera tei hōroàhia no Iotua

⁴⁹ E oti aè ra te fenua i te tufahia e rātou, ei pārahiraa no rātou i to rātou ra mau ôtià, ua hōroà aè ra te tamarii a Ìteraèra i te tahi tufaa na Iotua a Nuna, i roto ia rātou ra. ⁵⁰ O ta Iehova i parau mai ra, ua hōroà rātou i te òire ta na i ani mai ra na na; o Timenata-Tera, i te mouà ra o Èferaima. E ua patu faahou o ia i taua òire ra, e ua pārahi hoì i reira.

⁵¹ O te mau fenua teie a Èreatara tahuà, e o Iotua a Nuna, e te feiā metua tāvana no te mau ôpū tamarii a Ìteraèra i tufa terero i Tiro, i mua i te aro o Iehova i te ùputa o te tiàhapa âmuiraa ra, ei pārahiraa. Oti aè ra ia rātou taua tufaraa fenua ra.

Te mau òire haapūraa

20 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Iotua, nā ô mai ra: ² E parau atu òe i te tamarii a Ìteraèra, e nā ô atu: A faataa na i te òire haapūraa no òutou, i ta ù hoì i parau atu ia òutou i te vaha ra o Mōte. ³ Ia horo te taata i taparahi ìte òre noa e te hinaaro òre i te taata ra i reira, ei haapūraa te reira no òutou; ia ora òutou i te tāhoo taparahi taata ra. ⁴ E te taata e horo i te reira mau òire, e tià noa o ia i te ùputa o te tomoraa i roto i taua òire ra, a faaite ai i ta na parau ia faaroo te feiā tāvana o taua òire ra; e na rātou e tuu ia na i roto i te òire ia rātou ra, a hōroà mai ai i te tahi vāhi no na, ia pārahi o ia i roto ia rātou ra. ⁵ E ia auaū mai te tāhoo taparahi taata ra ia na, eiaha rātou e tuu atu i taua taparahi taata ra i tana rima; no te mea aore o ia i hinaaro i te taparahi i taua taata ra, aore hoì i riri ia na i mūtaa iho ra. ⁶ E pārahi o ia i roto i taua òire ra ia tià o ia i mua i te aro o te âmuiraa a

haavāhia ai ra — e ia pohe te tahuà rahi i te reira ra ànotau. Ei reira taua taparahi taata ra e tià ai ia hoì i to na iho ra òire; e to na iho ra ùtuafare, i te òire mai reira mai o ia a horo ai ra.

⁷ Ua faataa atu ra rātou ia Tētēta i Tarirea ra, i te fenua mouà io Nafatari ra; e o Tetema, i te fenua mouà io Èferaima ra; e o Tiriata-Àrapa, oia Heperona, i te fenua mouà io Iuta. ⁸ E tei te tahi pae Ioritāna, o Ierito ra, i te paeàu i te hitià-o-te-rā ra, faataa atu ra rātou ia Pētēra i te mētēpara ra, i te vāhi ātea no te ôpū o Reupena ra; e o Ramota i Tireata, no te mau òire o te ôpū o Tatā ra; e o Torana i Patana, no te mau òire o te ôpū o Manate ra. ⁹ O te mau òire teie i haapaòhia no te tamarii atoà a Ìteraèra ra, e no te taata ê atoà e pārahi i roto ia rātou ra, ia horo te taata i taparahi ìte òre noa i te taata ra i reira, ia òre ia pohe i te rima o te tāhoo taparahi taata ra, ia tià rā o ia i mua i te aro o te âmuiraa ra.

Te mau òire o te Âti-Revi

IPa 6.39-66

21 ¹ Ua haere mai ra te feiā rarahi metua o te Âti-Revi ra ia Èreatara tahuà ra, e ia Iotua a Nuna ra, e te feiā rarahi metua no te mau ôpū tamarii a Ìteraèra ra. ² E ua parau mai ra rātou ia rātou i Tiro, i te fenua ra o Tanaana, nā ô mai ra: Ua faaue mai Iehova i te vaha ra o Mōte, ia hōroàhia mai te òire no mātou ei pārahiraa, e te fenua atoà i rāpaeàu aè no ta mātou mau puaa. ³ Ua hōroà atu ra te tamarii a Ìteraèra i teie nei mau òire mā te fenua atoà i rāpaeàu aè no te Âti-Revi, no roto i ta rātou ra tufaa, ta Iehova hoì i parau mai ra.

⁴ Ua taa iho ra te terero matamua, no te mau fētii Âti-Tohata ia; noaa iho ra i te terero ta te Âti-Revi, tamarii ta Àarona tahuà, nā òire hoê àhuru e mā toru, no te ôpū o Iuta, e no te ôpū o Timeona, e no te ôpū o Peniamina; ⁵ e te tahi pae tamarii no taua mau fētii Âti-Tohata ra, noaa iho ra ta rātou i te terero hoê àhuru ia òire, no te ôpū o Èferaima, e no te ôpū o Tana, e no te ôpū vaehaa o Manate ra. ⁶ Noaa iho ra ta te tamarii a Teretona i te terero, hoê àhuru e mā toru puè òire, no te mau fētii o te ôpū o Ìtatara, e no te ôpū o Àtera,

e no te ôpū o Nafatari, e no te ôpū vaehaa o Manate i Patana. ⁷ E ta te tamarii a Merari, to rātou ra mau fētii, hoê àhuru e piti tiàhapa o rātou òire, no te ôpū o Reupena; e no te ôpū o Tatā, e no te ôpū o Tepuruna. ⁸ O ta te tamarii a Ìteraèra puè òire i hōroà terero atu mā te fenua atoà i rāpaeàu aè na te Âti-Revi, o ta Iehova i faaue mai i te vaha ra o Mōte.

⁹ E ua hōroà atu ra rātou i teie nei puè òire i faaitehia i te iòà nei, no te ôpū a te tamarii a Iuta ra, e no te ôpū i te tamarii a Timeona ra, ¹⁰ tei te tamarii a Àrona no te mau fētii Âti-Tohata, no te mau tamarii a Revi ra, o ta rātou hoì te terero matamua ra. ¹¹ Ua hōpoi atu ra rātou i te òire o te metua o Ànāta ra o Àrapa, mā te fenua atoà i rāpaeàu aè no rātou, oia hoì Heperona — tei te fenua mouà o Iuta ra. ¹² Âreà te mau âua e te mau òire rii no taua òire ra, ua hōroàhia e rātou te reira tei ia Tārepa a Iefune ia, ei tufaa na na. ¹³ O ta rātou ia i hōroà na te tamarii a Àrona tahuà, o Heperona, ei òire haapūraa ia na te taparahi taata ra: e te fenua i rāpaeàu aè; e o Ripena, e te fenua i rāpaeàu aè; ¹⁴ e o Iatira, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Ètetemoa, e te fenua i rāpaeàu aè; ¹⁵ e o Horona, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Tepira, e te fenua i rāpaeàu aè; ¹⁶ e o Àina, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Iuta, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Pete-Temeta, e te fenua i rāpaeàu aè: e iva ia puè òire no teie nei puè ôpū toopiti nei; ¹⁷ e to te ôpū o Peniamina, o Tīpeona ia, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Tēpā, e te fenua i rāpaeàu aè; ¹⁸ e o Ànatota, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Àramona, e te fenua i rāpaeàu aè; e maha ia puè òire. ¹⁹ E te mau òire atoà no taua mau tamarii a Àrona tahuà ra: hoê ia àhuru e toru tiàhapa, e te fenua atoà i rāpaeàu aè.

²⁰ E te mau fētii ra i te tamarii a Tohata, i te Âti-Revi i toe i taua mau tamarii a Tohata ra, i noaa atoà a rātou mau òire terero, no roto i te ôpū o Èferaima ra. ²¹ Hōroà atu ra rātou ia Tetema no rātou, ei òire haapūraa no te taparahi taata ra: e te fenua i rāpaeàu aè, i te mouà ra o Èferaima; e o Tētera, e te fenua i rāpaeàu aè; ²² e o Tipetaima, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Pete-Horona, e te fenua i rāpaeàu aè: e maha ia puè òire; ²³ e to te ôpū o Tana ra, o Èretēta ia, e te fenua i

rāpaeàu aè; e o Tipetona, e te fenua i rāpaeàu aè; ²⁴ e o Àiarona, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Tata-Rimona, e te fenua i rāpaeàu aè; e maha ia puè òire; ²⁵ e to te ôpū vaehaa o Manate ra, o Tanāta ia, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Tata-Rimona, e te fenua i rāpaeàu aè: e piti ia puè òire. ²⁶ E taua mau òire atoà ra: hoê ia àhuru, e te fenua atoà i rāpaeàu aè, no te mau fētii i te tamarii a Tohata i toe ra.

²⁷ E to te mau tamarii a Teretona, no te mau fētii Âti-Revi ra, hōroà atu ra rātou i te òire ra o Torana i Patana ra, e te fenua i rāpaeàu aè; no te tahi pae ôpū o Manate ia, ei òire haapūraa no te taparahi taata ra: e o Peeta-Tera, e te fenua i rāpaeàu aè; e piti ia puè òire; ²⁸ e to te ôpū Ìtatara ra, o Titōna ia, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Tapera, e te fenua i rāpaeàu aè; ²⁹ e o Iaremuta, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Ène-Tanima, e te fenua i rāpaeàu aè; e maha ia puè òire; ³⁰ e to te ôpū o Àtera ra, o Mitaèra ia, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Àpatona, e te fenua i rāpaeàu aè; ³¹ e o Heratata, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Rehopa, e te fenua i rāpaeàu aè: e maha ia puè òire; ³² e to te ôpū o Nafatari ra, o Teteta ia i Tarirea ra, ei òire haapūraa no te taparahi taata ra: e te fenua i rāpaeàu aè; e o Hamota-Tora, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Tarātana, e te fenua i rāpaeàu aè: e toru ia puè òire. ³³ E te mau òire atoà no te Âti-Teretona, i to rātou ra mau fētii: hoê ia àhuru e toru tiàhapa, e te fenua atoà i rāpaeàu aè.

³⁴ E to te mau fētii i te tamarii a Merari ra: te tahi pae Âti-Revi ra, hōroàhia atu ra te òire ra o Ioteneama no rātou, e te fenua i rāpaeàu aè; no te ôpū o Tepuruna ra; e o Tārata, e te fenua i rāpaeàu aè; ³⁵ e o Tīmina, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Naharara, e te fenua i rāpaeàu aè; e maha ia puè òire; ³⁶ e to te ôpū o Reupena, o Pētēra ia, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Iahata, e te fenua i rāpaeàu aè; ³⁷ e o Tetemota, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Mefaata, e te fenua i rāpaeàu aè; e maha ia puè òire; ³⁸ e to te ôpū o Tatā ra, o Ramota ia i Tireata, ei òire haapūraa ia no te taparahi taata ra, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Mahanaima, e te fenua i rāpaeàu aè; ³⁹ e o Hetepona, e te fenua i rāpaeàu aè; e o Iatēra, e te fenua i rāpaeàu aè: e maha ia puè òire. ⁴⁰ E te mau òire atoà o te mau tamarii a Merari, i to rātou ra mau fētii, i te mau fētii

Âti-Revi i toe ra: hoê àhuru ia puè òire e mā piti ta rātou ra terero. ⁴¹ E te mau òire atoà o te mau Âti-Revi io te tamarii o Ìteraèra ra: e maha ia àhuru e vaù tiàhapa taua mau òire ra, mā te fenua atoà i rāpaeàu aè. ⁴² E fenua anaè ā to teie nei mau òire atoà i rāpaeàu aè; o te huru ia o taua mau òire atoà nei.

⁴³ Ua hōroà mai Iehova i te fenua atoà no Ìteraèra, ta na i tapu mai i to rātou ra mau metua e, e hōroà mai o ia; noaa iho ra hoì taua fenua ra ia rātou, e ua pārahi i nià iho. ⁴⁴ E ua hōroà mai Iehova i te hau no rātou e àti noa aè, mai ta na hoì i tapu mai i to rātou ra mau metua; e aore roa te hoê o to rātou mau ènemi i mau mai i mua ia rātou: ua tuu mai hoì Iehova i to rātou mau ènemi i to rātou ra rima. ⁴⁵ Aore roa te hoê mea maitai a Iehova i parau mai i te ùtuafare o Ìteraèra i òre i te tià: hope roa aè ra i te tupu.

Te mau ôpū i te tahi aè pae ia Ioritāna

22 ¹ Ua tii atu ra Iotua i te Âti-Reupena, e te Âti-Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra. ² E ua parau atu ra ia rātou: Ua haapaò òutou i te mau parau atoà a te tāvini a Iehova ra, a Mōte, i parau mai ia òutou, e ua faaroo mai hoì òutou i to ù reo, i te mau parau atoà ta ù i parau atu ia òutou na. ³ Aita òutou i faaruè i to òutou mau taeaè, e puè mahana maoro aè nei, e tae roa aè nei i teie nei mahana, ua haapaò rā òutou i te poroi i parauhia mai e to òutou Atua e Iehova. ⁴ E i teie nei, ua hōroà mai to òutou Atua ra o Iehova i te hau i to òutou mau taeaè, ta na hoì i parau mai ia rātou ra: e hoì òutou i tenā na, e haere i to òutou ra mau tiàhapa, i to òutou ra tufaa fenua, ta te tāvini o Iehova, ta Mōte, i hōroà mai na òutou i te tahi pae Ioritāna ra.

⁵ E ara rā, e haapaò māite i te parau e te ture, ta te tāvini o Iehova, ta Mōte, i aò mai ia òutou ra: ia hinaaro ā òutou i to òutou Atua ra ia Iehova, e ia haere ā nā ta na ra èà, ia haapaò i ta na ra parau, e ia àti atu ia na ra, ia haamori atu ia na mā to òutou âau atoà, e mā to òutou vārua atoà. ⁶ Ua faaora atu ra Iotua ia rātou, e ua tuu atu ra ia rātou; haere atu ra rātou i to rātou ra mau tiàhapa. ⁷ Ua hōroà na Mōte i te

tufaa na te tahi pae i te ôpū o Manate i Patana, âreà ta te tahi pae, ua hōroà Iotua i ta rātou i roto i to rātou mau taeaè i teie pae Ioritāna, i te pae i te tooà-o-te-rā nei.

E ia Iotua hoì i tuu ia rātou, ia haere noa na i to rātou ra mau tiàhapa, a faaora ai o ia ia rātou ra, ⁸ ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: A hoì na i to òutou mau tiàhapa mā te taoà rahi atoà na, mā te puaa e rave rahi, e te ârio, e te àuro, e te veo, e te âuri, e te àhu rahi na, a tufa ai na to òutou mau taeaè i tenā na taoà pau na to òutou mau ènemi.

Te fata i faatiàhia i pihai iho ia Ioritāna

⁹ Hoì atu ra te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra; haere atu ra mai Tiro atu i te fenua ra o Tanaana, vaiiho iho ra i te tamarii a Ìteraèra, haere atu ra i te fenua ra i Tireata, i te fenua tufaa no rātou ra, i tei tuuhia mai no rātou i te parau a Iehova i te vaha ra o Mōte.

¹⁰ E tae atu ra rātou i te hiti pape Ioritāna ra, i tei tīraha tià mai i te fenua nei o Tanaana, ua patu iho ra te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra i te tahi fata i reira, i te pae pape ra o Ioritāna ra, e fata rahi, e vaiiho noa mai ia hiò ra. ¹¹ Ìte aè ra te tamarii a Ìteraèra i te roo e: Inaha, te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra, ua patu i te fata, i te pae pape ra o Ioritāna, i te pae i tīraha tià mai i te fenua nei o Tanaana, i te vāhi i haerehia e te tamarii a Ìteraèra nei. ¹² Ua faaroo iho ra te tamarii atoà a Ìteraèra i te reira, e âpoo iho ra hoì te âmuiraa tamarii atoà o Ìteraèra i Tiro, e haere e tamaì atu ia rātou. ¹³ Ua tono atu ra te tamarii a Ìteraèra ia Finehata a Èreatara tahuà ra i te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra, i te fenua ra o Tireata, ¹⁴ e ua tono atoà hoì rātou i nā tāvana tino àhuru, hoê ùtuafare rahi hoê tāvana e àti noa aè nā ôpū atoà o Ìteraèra ra; e matahiapo anaè i te ùtuafare o to rātou ra mau metua i roto i te mau tautani atoà o Ìteraèra. ¹⁵ E tae atu ra rātou i te mau tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra i te fenua ra o Tireata, e ua parau

atu ra ia rātou, nā ô atu ra: ¹⁶ Te nā ô mai ra te âmuiraa atoà o Iehova ra: E aha tenā na hara i ravehia e òutou i te Atua o Ìteraèra nei, i fāriu ê ai òutou i teie nei mahana, aore aè ra i pee ia Iehova? Òutou i patu i te fata na òutou, e ua hara òutou ia Iehova i teie nei mahana! ¹⁷ E iti ānei ta òutou hara i Peora, tei òre roa i mā i roto ia tātou nei, pohe noa ai te âmuiraa o Iehova i te maì pohe, e tae noa aè nei i teie nei mahana? ¹⁸ I faaruè ai òutou ia Iehova i teie nei mahana! E riro hoì o ia i te riri mai i te âmuiraa atoà o te tamarii a Ìteraèra a nanahi, òutou i faatiò mai ia Iehova i teie nei mahana. ¹⁹ Te viivii na ta òutou fenua i noaa, e haere òutou i te tahi pae i te fenua o Iehova, i te vairaa o te âmuiraa o Iehova, a rave i te tahi tufaa i roto ia mātou nei; eiaha rā e faaruè ia Iehova, eiaha hoì e faaruè ia mātou, i te paturaa i te fata ê na òutou iho, eiaha te fata a to tātou Atua ra, a Iehova anaè ra! ²⁰ Aore ānei o Àtanā a Tērā i rave i te hara i te mea i ànatemahia ra? E aore ānei i roohia-atoà-hia te âmuiraa ra o Ìteraèra atoà e te riri. Aore hoì taua taata ra i pohe noa o ia anaè ra i ta na hara.

²¹ Ua parau mai ra te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate ra, nā ô mai ra i taua feiā rarahi i nià ia Ìteraèra atoà e rave rahi ra: ²² O te Atua no te mau atua ra o Iehova, o te Atua no te mau atua ra o Iehova, o ia iho tē ìte i to mātou hinaaro, e ìte atoà hoì Ìteraèra! E faaruè teie nei ia Iehova, e e faaroo òre teie ia Iehova, eiaha o ia e faaherehere mai ia mātou i teie nei mahana! ²³ I patu mātou i te fata na mātou iho ei faaruèraa ia Iehova, e ei hōpoiraa i te tūtia tāauahi e te tūtia àmu i nià iho, e ei hōpoiraa i te tūtia no te maitaì i nià iho ra, na Iehova iho e hiò mai! ²⁴ Eere ānei no te mataù i nā reira ai mātou, no te mea i parau mātou e: E riro ta òutou mau tamarii i te parau mai i ta mātou mau tamarii a muri atu e: «E aha Iehova no òutou, te Atua no Ìteraèra nei? ²⁵ Ua faariro hoì Iehova ia Ioritāna nei ei ôtià i rōpū ia tātou, e tenā na mau tamarii na Reupena, e te tamarii na Tatā: aita a òutou auaa ia Iehova ra!» Òre aè ra ta mātou mau tamarii e mataù ia Iehova, i taua mau tamarii na òutou ra. ²⁶ No reira mātou i parau ai e: Tātou e patu i te tahi fata na tātou, eiaha rā no te tūtia tāauahi, e no te mau tūtia atoà rā, ²⁷ ia riro rā ei

ite no mātou e no òutou, e no to mātou mau uì a muri atu, ia haamori ā mātou ia Iehova i mua i tana aro mā te tūtia tāauahi, e te mau tūtia, e te tūtia no te maitaì na mātou ra; ia òre ta òutou mau tamarii ia parau mai i ta mātou mau tamarii a muri atu e: «Aita a òutou auraa ia Iehova ra!»²⁸ I parau hoì mātou e: Ia nā reira mai rātou ia mātou, e to mātou mau uì a muri atu, ei reira e tià ai ia mātou ia parau atu e: «Inaha te huru o te fata a Iehova, i ta to mātou hui metua i patu, eere rā no te tūtia tāauahi, e no te mau tūtia atoà rā, ei ìte rā no mātou e no òutou.»²⁹ Eiaha roa ia parau ia mātou, i te faaroo taiàta ia Iehova! E te faaruè ia Iehova i teie nei mahana, i te paturaa i te fata tūtia tāauahi, e te tūtia àmu, e no te mau tūtia, eiaha te fata a to tātou Atua anaè ra a Iehova i mua i te tētene no na ra!

³⁰ E ìte aè ra Finehata tahuà, e te feiā tāvana o te âmuiraa, e te feiā matahiapo i nià ia Ìteraèra atoà e rave rahi i âmui-atoà-hia ia na ra, i te parau a te tamarii a Reupena, e te tamarii a Tatā, e te tamarii a Manate i parau mai ra, mauruuru aè ra rātou.³¹ Ua parau atu ra Finehata a Èreatara tahuà ra i te tamarii a Reupena e te tamarii a Tatā, e te tamarii a Manate: Ua ìte atu ra mātou e, tei roto Iehova ia tātou i teie nei mahana, i te mea aita òutou i hara ia Iehova i taua hara nei; ua ora te tamarii a Ìteraèra ia òutou i te rima o Iehova.³² Ua hoì mai ra Finehata a Èreatara tahuà e te hui tāvana, mai ô mai i te tamarii a Reupena ra, e te tamarii a Tatā, mai te fenua mai ra mai Tireata, i te fenua nei o Tanaana, i te tamarii a Ìteraèra, hōpoi mai ra i taua parau ra.³³ Mauruuru aè ra hoì te tamarii a Ìteraèra i taua parau ra. E ua haamaitaì iho ra te tamarii a Ìteraèra i te Atua, aore aè ra i parau faahou e, e haere e tamaì ia rātou, ia pau te fenua i pārahihia e te tamarii a Reupena e te tamarii a Tatā ra.³⁴ Maìri iho ra te tamarii a Reupena e te tamarii a Tatā i te iòa o taua fata ra ia Èti, nā ô aè ra hoì rātou: Ei ìte teie no tātou, e o Iehova te Atua.

Te parau tūtuu a Iotua

23¹ E puè mahana maoro aè ra tei mahemo, i muri aè i ta Iehova hōròaraa mai i te hau ia Ìteraèra i to rātou mau ènemi atoà e

àti noa aè. E ua ruhiruhiā Iotua, ua rahi roa o na puè mahana. ² Ua tii atu ra Iotua ia Ìteraèra atoà, i to rātou feiā paari ra, e to rātou feiā tāvana, e to rātou feiā haavā, e to rātou feiā tōroà atoà ra. E ua parau atu ra ia rātou: Ua ruhiruhiā vau, ua rahi to ù puè mahana. ³ Ua ìte hoì òutou i te mau mea atoà a to òutou Atua, a Iehova, i rave i teie atoà nei mau fenua no òutou: o to òutou Atua ra hoì o Iehova tei àro i ta òutou tamaì. ⁴ E inaha, ua tufa-terero-hia e au teie nei mau fenua e toe nei no òutou, ei pārahira no to òutou na mau ôpū, e te mau fenua atoà i pau ia ù mai Ioritāna mai e tae roa aè nei i te tai rahi i te tooà-o-te-rā ra. ⁵ E e hee rātou i to òutou Atua ra ia Iehova i mua ia òutou, e na na rātou e tiàvaru ê atu, e moè atu ra ia òutou; e e riro mai to rātou fenua ia òutou, ta to òutou Atua ra, ta Iehova, i parau mai ia òutou na. ⁶ E tenā na, e faaitoito òutou i te haapaò e te rave i te mau mea atoà i pāpaihia i roto i te ture a Mōte ra, eiaha òutou e òhipa ê i te pae àtau e te pae àui, ⁷ ia òre hoì òutou ia ânoì noa i taua mau fenua nei, i te feiā e toe i roto ia òutou nei. Eiaha hoì e faahiti noa atu, eiaha hoì e tapu i te iòà o to rātou ra mau atua, eiaha hoì e haamori ia rātou, eiaha hoì òutou e piò i raro i mua ia rātou. ⁸ Ia àti rā òutou i to òutou Atua ra ia Iehova, mai ta òutou ā hoì i àti noa na e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁹ I hee ai teie nei mau fenua rarahi e te pūai i mua ia òutou ia Iehova; o òutou rā aita hoì e taata i mau mai i mua ia òutou e tae roa aè nei i teie nei mahana. ¹⁰ Na te taata hoê o òutou na e aruaru i te taata atoà e ia tautani, na to òutou Atua hoì na Iehova e àro i ta òutou tamaì, i ta na hoì i parau mai ia òutou na. ¹¹ E tenā na, e ara ia òutou, ia hinaaro māite òutou i to òutou Atua ia Iehova. ¹² Ia hoì noa atu ra òutou i muri, ia àti atu i te toeà o teie nei mau fenua, i tei toe i roto ia òutou nei, a faaipoipo ai ia rātou, ânoì noa ai i roto ia rātou, ânoì noa mai ai hoì rātou i roto ia òutou, ¹³ e òre to òutou Atua ra o Iehova e tiàvaru faahou i taua mau êtene nei nā mua ia òutou, ia ìte maitaì mai hoì òutou; e riro rā rātou ei ùpeà, e ei mārei ia òutou: ei pātiatia i to òutou taha àoào, e ei tara i roto i to òutou mata; e mou noa atu òutou i teie nei fenua maitaì, ta to òutou Atua, ta Iehova, i hōroà mai no òutou nei.

¹⁴ E inaha, te haere nei au nā te èà o to te ao atoà nei. Ua ìte atoà hoì òutou i roto i to òutou âau, e i roto i to òutou mau vārua, e aore roa te hoê o te mau mea maitataì ta to òutou Atua, ta Iehova, i parau mai ia òutou ra i òre i te tià; ua hope roa i te tupu ia òutou: aore roa te hoê i toe. ¹⁵ E mai te mau mea maitataì atoà ta to òutou Atua, ta Iehova, i parau mai ia òutou i hope roa i te tupu ia òutou nei, oia atoà, ia òre òutou ia faaroo ia na, e hōpoi atoà mai Iehova i te mau ìno atoà i nià ia òutou, e ia mou òutou ia na i taua fenua maitaì nei, ta to òutou Atua, ta Iehova, i hōroà mai no òutou na. ¹⁶ Ia rave òutou i te hara i te faufaa a to òutou Atua ra, a Iehova, ta na i parau mai ia òutou ra e, e haapaò, ia haere òutou e ia haamori i te mau atua èê, e ia piò òutou i raro i mua ia rātou, ei reira te riri o Iehova e tupu ai ia òutou, pau iho ra òutou i reira ra i taua fenua maitaì nei, ta na i hōroà mai no òutou na.

Faaauraa hanahana i Tetema

24 ¹ Ua haaputuputu faahou mai ra Iotua i te mau ôpū atoà o Ìteraèra i Tetema; e ua parau atu ra i te feiā paari o Ìteraèra ra, e to rātou hui tāvana, e to rātou mau haavā, e to rātou feiā tōroà atoà ra; ua tià noa mai ra rātou i mua i te aro o te Atua. ² Ua parau atu ra Iotua i taua feiā atoà ra: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra nei o Iehova: Tei te tahi pae pape to òutou hui metua i te pārahira a i mūtaa iho ra, o Tera, te metua no Àperahama, e te metua hoì no Nahora, e ua haamori rātou i te mau atua èê ra. ³ E na ù hoì i rave mai i to òutou metua ia Àperahama mai te tahi pae pape mai ra, e ua arataì au ia na nā roto atoà i te fenua atoà nei o Tanaana, e ua faarahi au i to na ra huaai; e ua hōroà hoì au i to na, o Ìtaata. ⁴ E ua hōroà hoì au i ta Ìtaata, o Iatōpa, e o Ètau. E ua hōroà hoì au i te mouà ra o Teira no Ètau ei taoà na na, haere atu ra rā Iatōpa e tana mau tamarii i raro i Àifiti. ⁵ E ua tono atu ra vau ia Mōte rāua o Àarona, tāiri atu ra hoì au ia Àifiti i ta ù i faatupu i roto ia rātou ra; e i muri aè ra, arataì mai au ia òutou i rāpae. ⁶ E ua arataì mai au i to òutou mau metua mai Àifiti mai, e tae mai ra rātou i tahatai. E ua auaù mai to Àifiti i to

òutou mau metua mā te pereòo e te puaahorofenua e tae roa mai ra i te tai Ûteùte. ⁷ E ia rātou i pii ia Iehova ra, ua tuu iho ra o ia i te pōuri i rōpū ia rātou e to Àifiti; e ua hōpoi mai ra i te miti i nià iho i to Àifiti, tāpoi atu ra ia rātou. Ua ìte hoì to òutou mata i ta ù i rave i to Àifiti ra. E maoro aè ra to òutou pārahira a i te mētēpara ra. ⁸ Ua aratai mai au ia òutou i te fenua o te Âti-Âmori, tei pārahi i te tahi pae Ioritāna ra, e ua àro mai rātou ia òutou na. E ua hōroà atu vau ia rātou i roto i to òutou rima, e pau roa aè ra rātou ia ù i mua i to òutou aro, ia noaa to rātou fenua ia òutou. ⁹ Ua tià mai ra Pārātā a Tipora, arii no Moapi ra, e tamaì mai ia Ìteraèra. E ua tono atu ra i te veà e tii ia Paraama a Peora, ei tuhi ia òutou. ¹⁰ Aore rā vau i faaroo ia Paraama; faaora noa atu rā o ia ia òutou, ua ora iho ra òutou ia ù i tana rima. ¹¹ Haere mai ra hoì òutou i te tahi pae Ioritāna, e tae mai ra i Ierito. E ua àro mai ra to Ierito ia òutou — e ua àro mai hoì te Âti-Âmori, e te Âti-Pereti, e te Âti-Tanaana, e te Âti-Heta, e te Teretati, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi. E ua tuu atu vau ia rātou i roto i to òutou rima. ¹² E ua tono vau i te manu pātia nā mua ia òutou, e hee iho ra nā arii toopiti o te Âti-Âmori i te reira i mua ia òutou. Aore hoì rātou i pau i ta òutou ra òè, e ta òutou ra fana. ¹³ E ua hōroà vau i te fenua no òutou, aore i òhipahia e òutou ra; e te pārahi na òutou i roto i te òire, aore i patuhia e òutou, e te àmu na òutou i te māa o te ô vine e te ô ôrive, aore i tanuhia e òutou ra.

¹⁴ E tenā na, e mataù òutou ia Iehova, e e haamori hoì ia na mā te haavare òre, mā te parau-mau. E faaruè ê atu i te mau atua a to òutou hui metua i haamori i te tahi pae pape ra, e i Àifiti hoì; e e haamori ia Iehova anaè ra. ¹⁵ E e mea ìno ia òutou ia haamori ia Iehova, e faataa na òutou i teie nei mahana i ta òutou e haamori: e o te mau atua ānei a to òutou mau metua i haamori i te tahi pae pape ra, e te mau atua ānei o te Âti-Âmori nei no rātou te fenua ta òutou e pārahi nei. Âreà vau e to ù atoà ra ùtuafare, e haamori ia mātou ia Iehova!

¹⁶ Ua parau mai ra taua mau taata ra, nā ô mai ra: Eiaha roa ia parau ia mātou i te faaruè ia Iehova e te haamori i te mau atua èè!

¹⁷ O Iehova hoì to mātou Atua; o ia tei aratai mai ia mātou e to mātou

feiā metua mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai te ùtuafare i tāvini ai ra; o tei rave hoì i taua mau temeio rarahi ra i mua i to mātou mata, o tei tiaì mai hoì ia mātou i te mau haereà atoà i haerehia e mātou ra, e i roto i te mau êtene atoà i ta mātou i haere nā roto ra. ¹⁸ E ua tiàvaru Iehova i te taata atoà i nā mua ia mātou, i te Âti-Âmori atoà ra o tei pārahi i teie nei fenua. O Iehova atoà hoì ta mātou e haamori, o ia hoì to mātou Atua.

¹⁹ Ua parau atu ra Iotua i taua mau taata ra: E òre e tià ia òutou ia haamori ia Iehova, e Atua moà roa hoì o ia, e Atua hiòpoà o ia: e òre o ia e faaòromaì i ta òutou mau hara e to òutou ìno. ²⁰ A faaruè òutou ia Iehova, e ia haamori i te mau atua èê, hāmani maitaì noa iho o ia ia òutou i mūtaa iho ra, ei reira o ia e fāriu mai ai, a tuu mai ai i te ìno i nià ia òutou ia pau òutou.

²¹ Ua parau mai ra taua mau taata ra ia Iotua: Eiaha! O Iehova ta mātou e haamori. ²² Ua parau atu ra Iotua i taua mau taata ra: Ei ìte òutou no òutou iho, e ua rave òutou ia Iehova ei Atua, e e haamori òutou ia na anaè ra. Ua nā ô mai ra rātou: O mātou ia te ìte! ²³ Ua nā ô atu ra o ia: A faaruè atu maori i te mau atua èê i roto ia òutou i tenā na, e faatae i to òutou âau i te Atua o Ìteraèra ia Iehova ra. ²⁴ Ua parau mai ra taua mau taata ra ia Iotua: E haamori mātou i to mātou Atua ia Iehova; e to na te reo ta mātou e faaroo.

²⁵ Ua fafau iho ra Iotua i te faufaa i taua feiā ra i te reira mahana, faariro atu ra ei ture, ei haapaòraa i Tetema ra. ²⁶ Ua pāpaì iho ra Iotua i teie nei mau parau i roto i te puta ture a te Atua ra; e ua rave iho ra i te tahi òfaì rahi, ua tanu iho ra i reira i raro aè i te hoê rāau, i pihaì iho i te vāhi moà o Iehova ra. ²⁷ Ua parau atu ra Iotua i te taata atoà ra: A hiò mai na, ei ìte teie nei òfaì no te Atua ia tātou, ua faaroo hoì teie nei òfaì i te mau parau atoà a Iehova i parau atu ia òutou i teie nei mahana, e i teie nei, ei ìte teie nei òfaì ia òutou; o te faaruè hoì òutou i to òutou Atua. ²⁸ Ua tuu atu ra Iotua i taua mau taata atoà ra ia haere noa na i to rātou ra mau fenua.

Te poheraa o Iotua

²⁹ E muri aè i taua mau parau nei, pohe iho ra taua tāvini o Iehova ra, o te tamaiti a Nuna ra, o Iotua, hoê hānere hoê àhuru o na matahiti.

³⁰ Ua tanu iho ra rātou ia na i te hiti o to na iho ra fenua, i Timenata-Tera, i te mouà ra o Èferaima, i te pae i apatoèrau o te mouà ra o Taatā. ³¹ Ua haamori Ìteraèra ia Iehova e hope roa aè ra to Iotua ra ànotau, e hope roa aè ra hoì te ànotau o te feiā paari i toe i te ao i muri aè ia Iotua ra, o tei ìte i te mau òhipa atoà a Iehova i rave ia Ìteraèra ra.

³² E te pera o Iotēfa i hōpoihiā mai e te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai ra, tanu iho ra rātou i te reira i Tetema i te maa fenua i hoohia e Iatōpa i te mau tamarii a Hamora, te metua no Tetema, i nā moni ârio hoê hānere ra. Riro atu ra ei fenua no te tamarii a Iotēfa ra. ³³ Pohe iho ra Èreatara a Àarona ra, ua tanu iho ra rātou ia na i Tepata, i tei hōroàhia mai na tana tamaiti na Finehata, i te mouà ra o Èferaima.

TE MAU TĀVANA

To Ìteraèra nohoraa i Tanaana

1 ¹ E pohe iho ra Iotua ra, ua ui atu ra te tamarii a Ìteraèra ia Iehova, nā ô atu ra: O vai tē haere na e àro i ta mātou tamaì i te Âti-Tanaana nei? ² Ua parau mai ra Iehova: O Iuta tē haere; inaha, ua tuu vau i taua fenua nei i tana rima. ³ Ua parau atu ra Iuta i tana taeae ia Timeona: E haere atoà mai òe i ta ù nei tufaa, e àro tātou i te Âti-Tanaana; e e haere atoà atu vau i ô na i ta òe na tufaa. Ua haere atoà mai ra hoì Timeona. ⁴ Ua haere atu ra Iuta i nià, e ua tuu mai ra Iehova i te Âti-Tanaana, e te Âti-Pereti i to rātou rima; taparahi iho ra rātou ia rātou e hoê àhururaa o te tautani o rātou i pohe i Peteta. ⁵ Ìte atu ra rātou ia Àtoni-Peteta i Peteta. E ua àro atu ra rātou ia na, e pau iho ra te Âti-Tanaana e te Âti-Pereti ia rātou. ⁶ Horo atu ra Àtoni-Peteta; e ua auaù atu ra rātou ia na, e noaa iho ra; e ua tãpū iho ra i o nā puè rima rarahi e nā âvae rarahi atoà. ⁷ Ua nā ô aè ra Àtoni-Peteta ra: A hitu aè nei àhururaa o te arii i àmu i ta rātou maa i raro aè i te papa àmuraa maa na ù ra, maa to rātou rima rarahi e to rātou mau âvae rarahi i tãpūhia. Mai ta ù hoì i rave ra, ua nā reira te Atua i te tãhoo mai ia ù nei. Ua arataì mai ra rātou ia na i Ierutarema, e pohe iho ra o ia i reira.

⁸ Ua àro atu ra te tamarii a Iuta ia Ierutarema, e pau iho ra ia; tãiri atu ra i te òè, e ua tūtuì atu ra i taua òire ra i te auahi. ⁹ E muri aè ra, haere atu ra te tamarii a Iuta i raro e àro i te Âti-Tanaana i pãrahi i te fenua haèhaa ra, e i nià i te mau mouà, e i te pae i apatoà ra.

Iot 15.13-19

¹⁰ E ua haere atu ra Iuta e àro i te Âti-Tanaana i pãrahi i Heperona ra. (O Tiriata-Àrapa rã to Heperona iòà i mūtaa iho ra); taparahi iho ra rātou ia Tētai, e ia Àhimana, e ia Taremai. ¹¹ E mai reira hoì, haere atu ra rātou e àro i to Tepira: o Tiriata-Tēfera rã to Tepira iòà i mūtaa

iho ra. ¹² Ua nā ô aè ra Tārepa: O tē noaa ia na Tiriata-Tēfera, e pau iho ra ia na, e hōroà vau i taù tamahine nei ia Àtēta ei vahine na na.

¹³ Pau iho ra taua òire ra ia Òtaniera a Tēnata, te teina no Tārepa; e ua hōroà atu ra o ia i tana tamahine ra ia Àtēta ei vahine na na. ¹⁴ E tei te haereraa o ia ra, ua parau atu ra o ia ia na e ani i tana metua tāne i te tahi maa fenua. E ua pou iho ra o ia i raro mai nià mai i ta na âtini, ua nā ô mai ra Tārepa ia na: E aha to òe hinaaro? ¹⁵ Ua parau atu ra o ia ia na: Hō mai i te tahi maitaì na ù, ua hōroà mai hoì òe i te tahi fenua no ù i te pae apatoà ra; hō mai atoà mai i nā pape pihaa ra. Ua hōroà mai ra Tārepa i te fenua pape pihaa i nià, e te fenua pape i raro ra.

¹⁶ Haere atu ra to te Âti-Teni ra mau tamarii to te metua hoovai o Mōte, mai roto atu i te Òire Tāmara ra, rātou, e te tamarii a Iuta, i te mētēpara i Iuta ra, i te pae apatoà i Àrata ra, haere atu ra rātou e pārahi atu ra i roto i taua mau taata ra.

¹⁷ Haere atu ra Iuta rāua o tana taeae o Timeona, taparahi atu ra i te Âti-Tanaana i pārahi i Tefata; e pau roa aè ra ia, mairihia iho ra taua òire ra ia Horama. ¹⁸ O Tata e to reira maa fenua, e Àteterona, e to reira hoì maa fenua, e o Èterona, e to reira hoì maa fenua, i pau ia ia Iuta. ¹⁹ Tei pihaì iho Iehova ia Iuta, e hee iho ra to te mouà ra ia na; aita rā o ia i tii i rave i to te fenua haèhaa ia pau, no te mea e peregò âuri ta rātou.

²⁰ E ua hōpoi rātou ia Heperona no Tārepa, i ta Mōte hoì i parau mai ra; pau iho ra nā Âti-Ànāta tootoru ra.

²¹ Aita atoà hoì i hee te Âti-Ieputi i pārahi i Ierutarema ra i te tamarii a Peniamina ra; te pārahi noa ra te Âti-Ieputi e te tamarii a Peniamina atoà i Ierutarema i teie nei ā mahana.

²² Haere atu ra hoì te tamarii a Iotēfa e rave ia Pētera; e tei pihaì atoà iho hoì Iehova ia rātou. ²³ Ua tono atu ra te tamarii a Iotēfa i te taata e hiò i taua òire ra ia Pētera; o Rūtā te iòà o taua òire ra i mūtaa iho. ²⁴ Ìte atu ra te feiā i hiò ra i te hoê taata i te haereà mai i rāpae mai roto mai i taua òire ra, e ua parau atu ra rātou ia na: E faaìte mai òe ia mātou i te tomoraa i roto i taua òire nei, e na mātou e faaora ia

òe. ²⁵ E ia faaìtehia mai rātou e ana te tomoraa i roto i taua òire ra; ua tāiri iho ra rātou i taua òire ra i te òè, tuu noa atu ra rā rātou i taua taata ra e to na atoà ra fētii. ²⁶ Haere atu ra taua taata ra i te fenua o te Âti-Heta ra: ua patu iho ra i te òire, maìri iho ra i te iòà o Rūtā; o te iòà noa iho ia e tae roa aè nei i teie nei mahana.

²⁷ Aore atoà hoì to Pete-Teana e to reira mau òire rii i hee ia Manate ra, e to Tanāta, e to reira òire rii, e to Tōrā e to reira mau òire rii, e to Ìpereama atoà, e to reira mau òire rii, e to Metito atoà, e to reira mau òire rii; pārahi noa iho rā te Âti-Tanaana i taua fenua ra. ²⁸ Ia ètaèta rā Ìteraèra ra, ua faariro atu ra rātou i te Âti-Tanaana ei tāvini, aita i rave faahee roa ia rātou.

²⁹ Aita atoà hoì te Âti-Tanaana i pārahi i Tētera i hee ia Èferaima ra; pārahi noa iho ra rā te Âti-Tanaana i Tētera i roto ia rātou ra.

³⁰ Aita atoà hoì to Tītērona i hee ia Tepuruna ra, aita atoà hoì e to Naharara; pārahi noa iho ra rā te Âti-Tanaana i roto ia rātou, e riro atu ra ei tāvini.

³¹ Aita atoà hoì to Àto i hee ia Àtera, e to Titona atoà, e to Àherapa, e to Àtetipa, e to Herepa, e to Àfita, e to Rehopa; ³² pārahi iho ra rā te Âti-Àtera i roto i te Âti-Tanaana, te feiā fenua ra: aore hoì i hee ia rātou ra.

³³ Aita atoà hoì to Pete-Temeta, e to Pete-Ànata i hee ia Nafatari ra; pārahi noa iho ra rā rātou i roto i te Âti-Tanaana, te feiā fenua ra, riro mai ra rā to Pete-Temeta, e to Pete-Ànata ei tāvini no rātou.

³⁴ Pāruruhia atu ra te tamarii a Tana e te Âti-Àmori i nià i te mouà, aore i tuua mai i raro i te peho ra. ³⁵ Pārahi noa atu ra te Âti-Àmori i te mouà ra o Hereta, e i Àiarona, e i Taarapima; vī atu ra rā rātou i te rima o te tamarii a Iotēfa, e riro mai ra rātou ei tāvini. ³⁶ E te ôtià o taua mau Âti-Àmori ra, o te mau vāhi teitei ia i Àtarapima ra, mai Tērā atu, e tae noa atu i nià ra.

Te mau faahaparaa a te Fatu i to na nūnaa

2 ¹ Ua haere mai ra te hoê merahi na Iehova mai Tīratara mai e i Potima, ua parau mai ra i te tamarii a Ìteraèra: I arataì mai au ia

òutou mai Àifiti mai i teie nei fenua, ta ù i tapu atu i to òutou mau metua ra. E ua parau hoì au e: «E òre roa ta ù nei faufaa ia òutou na e faaòrehia e au. ² Eiaha roa rā ta òutou ei faaauraa parau i to teie nei fenua, e vāvāhi rā òutou i ta rātou mau fata.» E aita aè nei rā òutou i faaroo i taù reo. E aha òutou i nā reira ai? ³ E i teie nei, teie atoà ta ù parau ia òutou: «E òre au e tiàvaru ê atu ia rātou nā mua ia òutou na; e riro rā rātou ei tara i to òutou àoào, e to rātou mau atua a riro ia ei tāfifi ia òutou.» ⁴ E hope aè ra teie atoà nei mau parau, i te parauhia e taua merahi a Iehova i te mau tamarii atoà a Ìteraèra ra, ua faateitei atu ra te taata atoà i to rātou reo, òto atu ra. ⁵ Mairi iho ra rātou i taua vāhi ra ia Potima; e ua hōpoi rātou i te tūtia na Iehova i reira.

Te poheraa o Iotua

⁶ I te tuuraahia e Iotua taua mau taata ra, haere anaè atu ra te tamarii a Ìteraèra e pārahi i te fenua, i ta na iho ra tufaa, e àti noa aè taua mau taata ra. ⁷ Ua haamori hoì te taata ia Iehova e hope roa aè ra to Iotua ra ànotau, e hope roa aè ra hoì te ànotau o te feiā paari i toe i te ao nei i muri aè ia Iotua ra, o tei ìte i te mau òhipa rarahi a Iehova i rave ia Ìteraèra ra. ⁸ Pohe iho ra taua tāvini o Iehova ra, o Iotua te tamaiti a Nuna ra, hoê hānere hoê àhuru o na matahiti. ⁹ E ua tanu iho ra rātou ia na i te hiti o to na ra fenua, i Timenata-Hereta, i te mouà o Èferaima, i te pae i apatoèrau o te mouà ra o Taatā. ¹⁰ E hope roa aè ra hoì te reira uì i te âmui-atoà-hia i to rātou ra mau metua, tupu aè ra hoì te tahi uì i muri aè ia rātou, aore ia i ìte ia Iehova, e ta na atoà ra mau òhipa i rave ia Ìteraèra ra.

Tāiva, àti, e faaoraraa

¹¹ Ua rave iho ra te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova; ua haamori i te Paara o te Âti-Tanaana ra. ¹² Tāiva atu ra rātou i te Atua o to rātou hui metua ra ia Iehova, o tei aratai mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, e ua pee rātou i te mau atua èê, te mau atua no te mau taata i pihai iho ia rātou ra e àti noa aè; ua

haamori rātou i te reira, faatiòtìòo atu ra ia Iehova ia riri. ¹³ Faaruè iho ra rātou ia Iehova, haamori atu ra ia Paara, e ia Àtetarota.

¹⁴ Tupu aè ra to Iehova riri ia Ìteraèra, e ua tuu atu ra o ia ia rātou i te rima o te feiā haru, i tei haru mai ia rātou ra, e ua hōroà o ia ia rātou i te rima o to rātou ra mau ènemi e àti noa aè: e aita roa atu ra rātou i mau i mua i to rātou mau ènemi ra. ¹⁵ E te mau vāhi atoà ta rātou i haere ra, aore Iehova i tià mai ia rātou, ia ìno rātou, mai ta Iehova i parau mai ra, e ta na hoì i tapu mai ia rātou ra: àti roa aè ra rātou. ¹⁶ Àreà rā ia àti rahi roa rātou ra, ua faatupu iho ra Iehova i te tāvana, o tē faaora ia rātou i te rima o te feiā i haru mai ia rātou ra. ¹⁷ Aita rā rātou i faaroo i to rātou mau tāvana: tāiva atu ra i te peeraa i te mau atua èê ra, e ua haamori atu ra ia rātou. Faaruè vave iho ra rātou i te èà i haerehia e to rātou feiā metua tei haapaò i te parau a Iehova ra; aore rātou i haapaò. ¹⁸ Ua faatupu anaè hoì Iehova i te tāvana no rātou ra, e tià Iehova i pihai iho i taua tāvana ra, e ua faaora o ia ia rātou i te rima o to rātou mau ènemi, e hope noa atu to taua tāvana ra puè mahana; i tātarahapa hoì Iehova i to rātou autā, i te feiā i haafao mai ia rātou. ¹⁹ Ia pohe rā taua tāvana ra, ua hoì faahou ā rātou e rave i te ìno, iti iho ta to rātou ra mau metua i rave, i te peeraa i te mau atua èê, i te haamoriraa, e te piòraa i raro ia rātou ra; aore rātou i faaruè i ta rātou parau ìno, ta rātou haereà mārō.

To te Atua tāmataraa ia Ìteraèra

²⁰ I tupu ai te riri o Iehova ia Ìteraèra; e ua nā ô aè ra o ia: No te mea, ua hara teie nei feiā i ta ù nei faufaa, i ta ù i parau atu i to rātou ra mau metua, e aore aè nei i faaroo mai i to ù nei reo, ²¹ eita atu ra vau e tiàvaru i to te mau fenua, i vaiihohia e Iotua a pohe ai o ia ra, nā mua ia rātou, ²² ia ìtea ia rātou ta Ìteraèra haapaòraa i te èà a Iehova, e to rātou haereraa nā reira, mai to rātou mau metua i haapaò ra, e te òreraa. ²³ I vaiihohia ai e Iehova to taua mau fenua ra, i òre i tiàvaru vave ai ia rātou i hōroàhia mai e ana i te rima o Iotua ra.

3 ¹ Teie hoì taua mau êtene i vaiihohia e Iehova, ei tāmata ia Ìteraèra ra — o rātou atoà tei òre i ìte i te mau tamaì atoà i

Tanaana ra; ² ia ìte atoà hoì te mau uì tamarii a Ìteraèra i te tamaì, te feiā aore roa i ìte ra: — ³ o nā tāvana toopae o te Firiteti ra, e te mau Âti-Tanaana e to Titona ra, e te Âti-Hevi i pārahi i te mouà ra o Repanona, mai te mouà ra Paara-Heremona e tae noa atu i te tomoraa i roto i te òire ra o Hamāta.

⁴ O rātou taua feiā i vaiihohia ei tāmata ia Ìteraèra ra, ia ìtea to rātou faarooraa i te mau parau a Iehova, ta na i parau mai i to rātou ra mau metua i te vaha ra o Mōte. ⁵ Pārahi iho ra te tamarii a Ìteraèra i roto atoà i te Âti-Tanaana, e te Âti-Heta, e te Âti-Àmori, e te Âti-Pereti, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi. ⁶ E ua rave rātou i ta rātou mau tamahine ei vahine na rātou, e ua hōroà atu i ta rātou iho ra mau tamahine ei vahine na ta rātou mau tamarii tamaroa, e ua haamori i to rātou mau atua.

TE PARAU O TE MAU TĀVANA

Òtaniera

⁷ Ua rave te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova; ua haamori i te mau Paara, e te mau Àtetarota ra. ⁸ I tupu ai te riri o Iehova ia Ìteraèra; e ua hōroà atu ra o ia ia rātou i te rima o te arii o Metopotamia ra, o Tūtana-Ritataima, e ua tāvini atu ra te tamarii a Ìteraèra io Tūtana-Ritataima e a vaù aè ra matahiti. ⁹ E ia tiàoro te tamarii a Ìteraèra ia Iehova ra, ua faatupu aè ra Iehova i te faaora ia rātou: e ua faaora o ia i te tamarii a Ìteraèra ia Òtaniera a Tēnata ra, te teina no Tārepa. ¹⁰ E tei nià te Vārua o Iehova ia na, e ua faatià o ia ia Ìteraèra, haere atu ra o ia i te tamaì. E ua tuu mai ra Iehova i te arii o Metopotamia, ia Tūtana-Ritataima, i tana rima, pau iho ra Tūtana-Ritataima ia na. ¹¹ Hau iho ra taua fenua ra, e a maha aè ra àhururaa o te matahiti. Pohe iho ra Òtaniera a Tēnata ra.

Èhuta

¹² E ua rave faahou te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova; ua faaitoito atu ra Iehova i te arii o Moapi ia Ètarona ei rave

ia Ìteraèra, no te mea ua rave rātou i te ìno i mua i te mata o Iehova ra. ¹³ Ua haaputuputu mai ra o ia i te tamarii a Àmona, e ta Àmareta atoà ia na ra, ua tii mai ra, ua taparahi ia Ìteraèra, e noaa iho ra ia na te Òire Tāmara ra. ¹⁴ Tāvini atu ra te tamarii a Ìteraèra io te arii o Moapi ra, io Ètarona, e hoê àhuru atu ra e vaù tiàhapa i te matahiti ra.

¹⁵ Ia tiàoro rā te tamarii a Ìteraèra ia Iehova ra, ua faatupu iho ra Iehova i te tahi faaora ia rātou, o Èhuta a Tērā ra, e Âti-Peniamina, e taata rima àui. E ua hāpono atu ra te tamarii a Ìteraèra i te taoà na te arii o Moapi, na Ètarona, i tana rima. ¹⁶ I hāmani noa na Èhuta i te hoê òè mata piti na na, hoê tūpiti i te maoro, tāmuhia iho ra e ana i nià i tana hūmaha àtau, i raro aè i tana àhu ra. ¹⁷ Hōpoi atu ra o ia i taua taoà ra i te arii o Moapi, ia Ètarona ra; e taata poria rahi Ètarona. ¹⁸ E oti aè ra taua taoà ra i te pūpūhia e ana ra, ua tuu atu ra o ia i te mau taata i amo mai i taua taoà ra ia haere na. ¹⁹ Âreà o ia iho, hoì aè ra ia i te mau îtoro taraihia i vai i pihaì iho i Tīratara ra te hoìraa, e ua nā ô aè ra: E parau iti huna ta ù ia òe, e taù arii e. Ua nā ô mai ra te arii: Eiaha na e parau! Haere anaè atu ra te feiā atoà i pihaì iho ia na ra i rāpaeà. ²⁰ Haere atu ra Èhuta ia na ra, te pārahi noa ra o ia i roto i te hoê piha pūaiaì no na iho, o ia anaè ra. Ua nā ô atu ra Èhuta: E parau iti ta ù ia òe, no ô i te Atua ra. Ua tià mai ra o ia mai nià mai i te pārahira ra. ²¹ Ua nanao iho ra Èhuta i tana rima àui i te òè i tana hūmaha àtau ra, ua māoà atu ra i roto i tana ôpū. ²² Haere atoà atu ra te òè mā te mauhaa atoà i roto, api aè ra te tōâhua i nià i taua òè ra, òre aè ra i māoi mai taua òè ra, ia unuhi i rāpae i taua ôpū no na ra; e ua pupū hoì i muri mai.

²³ Ua ôpani atu ra Èhuta i te mau ôpani no taua piha ra, tāviri tāmāu atu ra, haere atu ra i rāpae nā te tomoraa ra. ²⁴ E reva atu ra o ia ra, ua haere mai ra te mau tāvini o Ètarona ra; ua hiò iho ra, e inaha, ua tāviri-tāmāu-hia te mau ùputa o taua piha ra. Ua nā ô aè ra rātou: Ua taòto ia i te piha pūaiaì ra. ²⁵ Ua tiaì iho ra rātou, e taiā noa atu ra i te maoro; e inaha, aita o ia i ìriti i te mau ùputa o taua piha ra, ua rave iho ra rātou i te tahi tāviri, ua ìriti aè ra i te mau ùputa: e inaha,

te tārava noa ra to rātou fatu i raro i te repo, ua pohe roa! ²⁶ Ua ora atu ra hoì Èhuta i taua maoro-noa-raa no rātou ra; ua mairi mai te mau îtoro taraihia ra i muri, e ua tae roa atu ra i Teirata. ²⁷ E tei te taeraa atu o ia ra, ua faaòto iho ra o ia i te pū i te mouà ra i Èferaima. Ua pou atoà mai ra te tamarii a Ìteraèra, e o ia i mua, mai nià i taua mouà ra. ²⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou: A pee mai ia ù, ua tuu mai hoì Iehova i to òutou mau ènemi ra, i te Âti-Moapi, i to òutou rima. Ua pee atu ra rātou ia na, e noaa iho ra te èà i Ioritāna e haere tià atu ai i Moapi ra, e aore e taata i tae nā reira ia rātou. ²⁹ Hoê àhururaa i te tautani to Moapi i pohe ia rātou i reira — e taata rarahi anaè, e te àito; aore roa te hoê i ora. ³⁰ Pau iho ra Moapi i te rima o Ìteraèra i taua mahana ra. Hau iho ra taua fenua ra, e a vaù aè ra àhururaa o te matahiti.

Tamatara

³¹ E muri aè ia Èhuta ra, o Tamatara a Ànata ia. Pohe iho ra te Firiteti ia na, e ono ia hānere i te taata i te mea pātiatia puaatoro; ua ora iho ra Ìteraèra ia na i reira.

Tepora e o Parata

4 ¹ E pohe iho ra Èhuta ra, ua rave faahou iho ra te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova. ² Ua tuu noa atu ra Iehova ia rātou i te rima o te arii o Tanaana ra, o Iapina, e arii i Hātora ra, o Titera to na raatira rahi i Haroteta-Tuima te pārahiraa. ³ Ua tiàoro atu ra te tamarii a Ìteraèra ia Iehova, e iva hoì hānere to Iapina pereòo âuri; e faahepo rahi roa ta na i te tamarii a Ìteraèra, e a piti aè ra àhururaa i te matahiti.

⁴ E te hoê perofeta vahine o Tepora te iòà, e vahine na Rapitota, o tei faatià ia Ìteraèra i reira. ⁵ I raro aè i te hoê tāmara to na pārahiraa, o tei parauhia te tāmara a Tepora ra, i te ārea i Rama e Pētera ra, i te mouà ra o Èferaima; e e haere hoì te tamarii a Ìteraèra ia na ra ani ai i te parau. ⁶ Ua tono atu ra o ia i te veà e tii ia Pārātā a Àpinoama i Teteta-Nafatari ra, e ua nā ô atu ra ia na: Eere ānei ua faaue mai te

Atua o Īteraera nei, o Iehova: «E e haere òe i te mouà ra o Tāpora, e e aratai atoà òe i nā taata hoê àhuru i te tautani no te mau tamarii a Nafatari, e no te mau tamarii a Tepuruna; ⁷ e na ù e aratai mai i te raatira o te nuu a Iapina ra ia Titera ia òe nei i te pape ra o Titona, mā te mau pereòo atoà e te taata atoà no na, e na ù o ia e tuu atu i to òe na rima.» ⁸ Ua parau mai ra Pārātā ia na: E haere atoà òe ra, e tae ia vau i reira; ia òre rā òe ia tae atoà ra, e òre ia vau e tae. ⁹ Ua nā ô atu ra o ia: E haere atoà ia vau; e òre rā òe e tura i taua tere no òe nei, e riro hoì Iehova i te hōroà ia Tētērā i te rima o te hoê vahine. Ua tià aè ra Tepora i nià, haere atoà atu ra rāua o Pārātā i Tētēta. ¹⁰ E ua ope mai ra Pārātā ia Tepuruna e ia Nafatari i Tētēta; haere atu ra o ia i nià, e nā taata atoà hoê àhuru i te tautani i te pee-atoà-raa ia na; haere atoà atu ra hoì Tepora i nià.

¹¹ No te mau tamarii a Hopapa i te fētii o Mōte ra, taua taata ra o Hepera Âti-Teni ra, e ua faataa ê mai o ia i te mau Âti-Teni ra, ua pātia i to na tiàhapa i pihai iho i te rāua i Tanaima i pihai iho i Tētēta ra.

¹² E faaitehia atu ra Titera e, ua reva te tamaiti a Āpinoama ra o Pārātā i nià i te mouà ra o Tāpora. ¹³ Ua haaputu iho ra Titera i te mau pereòo atoà na na ra, e iva hānere pereòo âuri, e te taata atoà io na ra, mai Haroteta-Tuima mai, e te pape ra o Titōna. ¹⁴ Ua parau atu ra Tepora ia Pārātā: A tià i tenā na, o te mahana hoì teie e hōroà mai ai Iehova ia Titera i to rima na. Eere ua reva na Iehova nā mua ia òe na? Ua pou iho ra Pārātā i raro mai nià mai i taua mouà ra o Tāpora, e nā taata atoà hoê àhuru i te tautani i te peeraa ia na ra. ¹⁵ Pau iho ra Titera e te mau pereòo atoà na na ia Iehova, e te nuu atoà na na i tairihia i te òe i mua i te aro o Pārātā. Pou iho ra Titera i raro mai nià mai i ta na pereòo, horo noa atu ra nā raro. ¹⁶ Aua atu ra rā Pārātā i te mau pereòo, e te nuu atoà ra, e tae noa atu ra i Haroteta-Tuima; pau roa aè ra taua nuu a Titera ra i te pohe i te tairihia i te òe: aore roa aè ra te taata i toe.

¹⁷ Āreà o Titera ra, i horo noa na o ia nā raro, e tae atu ra i te tiàhapa a te vahine a Hepera Âti-Teni ra, a Iaèra; e hau hoì ta te ùtuafare o

Hepera Âti-Teni ra, na te arii o Hātorā, na Iapina. ¹⁸ Haere atu ra Iaèra i rāpae e fārerei atu ia Titera, e ua nā ô atu ra ia na: A tāpae mai na, e taù raatira e, a tāpae mai na i ô nei ia ù nei; eiaha e mataù. Ua tāpae atu ra o ia ia na ra, i roto i te tiàhapa ra, e ua tāpoì o ia ia na i te àhu. ¹⁹ Ua parau mai ra o ia ia na: Hō mai na i te tahi maa pape na ù e inu, ua poiā vau. Ua ìriti aè ra o ia i te hoê hue ū, ua faainu atu ra ia na, e ua tāpoì faahou atu ra ia na. ²⁰ Ua parau mai ra o ia ia na: Tià noa iho na òe i roto i te ùputa o te tiàhapa nei; e ia haere mai te taata e ui mai ia òe, ia na ô mai e: «E taata ānei to ô na?», E parau atu òe: «Aita.» ²¹ Ua rave iho ra rā taua vahine a Hepera ra, o Iaèra, i te hoê titi tiàhapa ra, e hāmara hoì tei tana rima, (te taòto noa ra o ia i te rohirohi,) ua pātiti atu ra i taua titi ra i roto i te rahirahia no na ra; e mau roa atu ra i raro i te repo ra, pohe roa aè ra o ia ra. ²² E inaha, te auaù mai ra Pārātā ia Titera, e ua haere atu ra Iaèra i rāpaeàu e fārerei atu ia na, e ua nā ô atu ra ia na: A haere mai, e na ù e faaite ia òe i te taata ta òe e ìmi na. Haere atoà mai ra o ia i roto i te tiàhapa ia na ra, e inaha, te vai noa ra Titera, ua pohe roa, e te titi atoà i te mau-noa-raa i roto i te rahirahia ra.

²³ Pau iho ra te arii o Tanaana o Iapina i te Atua i taua mahana ra, i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra. ²⁴ Pūai atu ra te rima o te tamarii a Ìteraèra i te arii o Tanaana ia Iapina i taua mahana ra, e pau roa aè ra taua arii o Tanaana ra, o Iapina, ia rātou.

Te himene a Tepora

5 ¹ Ua himene iho ra Tepora, e o Pārātā a Àpinoama i taua mahana ra, nā ô aè ra:

² E haamaità ia Iehova,
o Ìteraèra i tāhoohia ra,
e te mau taata hoì, i te mea ua hōroà noa ia rātou iho ra.

³ Ia ìte mai òutou! E te hui arii e!
E faarooroo mai òutou, e te hui tāvana e,
e himene na vau,
o vau nei ā, ia Iehova;

e himene au i te Atua no Ìteraèra, ia Iehova.

⁴ Ia òe mai Teira mai, e Iehova e,
ia òe i haere mai mai te fenua mai ra mai Ètoma,
ua àueue te fenua, ua tarapape te raì,
ua tarapape te mau ata, ua riro ei pape;

⁵ ua tahe te mouà i te aro o Iehova
— o Tinai ihoā i te aro o te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova.

⁶ I te ànotau ia Tamatara a Ànata ra,
i te ànotau ia Iaèra,
aore te mau èàtià rarahi ra i haerehia,
ua nā te èà rii moè ra te rātere i te haere.

⁷ Ua ano te mau òire rii i Ìteraèra nei,
ua ano,
e ia ìtea mai ra vau, o Tepora ra,
ia ìtea mai ra vau ei metua i Ìteraèra nei.

⁸ Ua rave rātou i te atua âpī:
ua tae roa te tamaì i roto i to rātou mau òire i reira;
te ìtea ra ānei te pāruru e te māhae, e hoê iti aè,
i roto ia Ìteraèra, e maha atoà àhururaa o te tautani i reira?

⁹ Te au nei taù âau i te mau arataì ia Ìteraèra nei,
o tei âmui noa mai i roto i te mau taata nei.
E haamaitaì òutou ia Iehova!

¹⁰ O te feiā i pārahi i nià iho i te mau âtini teatea ra,
o tei pārahi i te faaauraa parau ra,
e te feiā i haere noa nā te èàtià ra, e parau na òutou!

¹¹ No te ùmere o te mau teà ia, i te ārea i te mau vāhi hutiraa pape
ra,

ua parau rātou i te parau-tià a Iehova i reira,
i ta na ra rāveà tià i te òire rii i Ìteraèra ra!
Ua haere to Iehova ra taata i te mau ùputa o te òire i reira.

¹² E ara, e ara e Tepora!
E ara, e ara e himene i te himene!
A tià, e Pārātā a Àpinoama!

A aratai i te feia i tii ai oe ra ei tii!

¹³ Ua haamana mai ra o ia i te toea i nia i te hui tavana ra o te taata, o Iehova tei haamana mai ia u nei i nia i te feia puai ra.

¹⁴ No roto ia Eferaima, te tumu no ratou i te aroraa atu ia Amareta. E i muri ae ia oe, o Peniamina ia, i roto i to oe ra mau taata ra.

E feia aratai tei haere mai no o ia Matira ra, e no o ia Tepuruna te feia papa parau ra.

¹⁵ Tei ia Tepora te hui mana io Itatara.

O Itatara e o Parata ato;

i tonohia na raro i te vahi papu ra.

E feruri rahi tei te vahi io Reupena ra!

¹⁶ E aha oe i parahi noa ai i roto i to oe ra auha mamoe, faaroo noa ai i te umee o te mau mamoe ra?

E feruri rahi tei te vahi io Reupena ra!

¹⁷ E o Tireata ato, parahi noa atu ra i te tahi pae Ioritana ra.

E e aha Tana i noho noa ai i te mau pah?

Tia atu ra Atera i tahatai,

e parahi iho ra i roto i te mau oha no na ra.

¹⁸ O Tepuruna raua o Nafatari,

o na taata ia i faaruru i te pohe,

i te toa roto mau i te aroraa ra.

¹⁹ Ua maraa mai ra te hui arii, ua aro mai ra;

ua aro mai ra te hui arii o Tanaana i Tanata,

i te pae o te pape ra o Metito;

e aore roa te hoehua maa arii iti i riro ia ratou.

²⁰ I na te rahi mai te mau fetia i te aro,

ua aro ia ia Titera i to ratou haerea.

²¹ Na te pape ra, na Titona ratou i rave e pau atu ra i taua pape tahito ra,

te pape ra o Titona.

E tau vaua e, e feia mana tei pau ia oe ra!

²² Ua fatifati te maiu o te mau puaahorofenua i reira,

i te horo purara noa o te feia puai no na ra.

²³ E tatāra òutou ia Merota,

te parau mai ra te merahi a Iehova,

e tatāra hua òutou i to reira!

No te mea aore rātou i haere mai e tauturu ia Iehova,

e tauturu ia Iehova, i taua feiā pūai ra.

²⁴ Ia ora roa te vahine ra o Iaèra,

i te mau vahine ra, te vahine a Hepera Âti-Teni ra!

E hau o ia i te maitaì i te mau vahine o te tiàhapa ra!

²⁵ Ua ani o ia i te pape, e ua hōroà atu o ia i te ū;

ua hōpoi atu o ia i te pata i roto i te fārii maitaì ra.

²⁶ Ua haru tana rima àui i te titi,

e ua rave tana rima àtau i te hāmara teiaha;

ua tiàpaì o ia ia Titera, o te upoo ta na i tiàpaì,

ua pātiti pupū roa o ia i to na rahirahia.

²⁷ Ua piò iho ra o ia, ua maìri hoì,

e ua tīraha roa i raro i tana pae âvae.

Ua maìri o ia i to na pae âvae; ua tīraha ia o ia;

i te vāhi i maìri ai o ia ra, o te vai pohe-roa-raa ra ia.

²⁸ Ua hiò te metua vahine o Titera nā roto i te haamāramarama,

ua nā roto o ia i te ùputa i te faaào mā te pii e:

E aha rā te maoro o ta na pereòo i te haereà mai e?

E aha rā ta na pereòo i roroa ai e?

²⁹ Ua nā ô aè ra te mau hoa vahine paari no na ra,

ua parau atoà hoì o ia iho i teie nei parau ia na:

³⁰ Eere ānei ua manuia rātou, e ua ôpere rātou i te taoà?

Te tātaihoê ra, e te taipiti hoì i te vahine i te taata hoê i te taata hoê;

ta Titera ra, e tufaa taoà purepure ia;

e tufaa i òhipahia i te au, rave rahi te huru ra;

e tufaa ùnaùna no nià i te ài o tei pau,

i òhipahia i te au, e piti atoà paeàu ra?

³¹ Ia nā reira atoà te mau ènemi atoà no òe i te pohe, e Iehova e!

Âreà te feiā i hinaaro ia na ra, ia riro ia rātou,

mai te mahana ia hiti mai to na ànaàna rahi ra!

E muri aè ra, pārahi noa iho ra taua fenua ra mā te hau, e a maha aè ra àhururaa o te matahiti ra.

To Mitiāna haavīraa ia Ìteraèra

6¹ Ua rave iho ra te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova ra; e ua tuu atu ra Iehova ia rātou i te rima o Mitiāna, e a hitu aè ra matahiti.² E ètaèta mai ra te rima o Mitiāna ia Ìteraèra, horo atu ra te tamarii a Ìteraèra i te aro o Mitiāna, e ua ô iho ra i te tāpuniraa no rātou, e te mau ana, e te mau pare haapūora e vai i nià i te mouà ra.³ Ua tanu anaè te Âti-Ìteraèra i te māa i te fenua ra, ua haere mai te Âti-Mitiāna i reira, e te Âti-Àmaretā, e to hitiā-o-te-rā ra, i haere mai hoì rātou e rave ia rātou.⁴ E ua pātia rātou i te pūhapa i pihai iho, e ua rave haapau roa i te māa o te fenua, e tae noa atu ra i Tata, aore roa e māa i vaiihohia na Ìteraèra, aore roa e māmoe, aore e puaatoro, aore e âtini.⁵ I haere mai hoì rātou mā to rātou mau tiāhapa, e ta rātou mau puaa, mai te vīvī ra rātou i te rahi i te haereà mai: e òre hoì rātou e ta rātou mau tāmēra atoà e hope ia taiò ra; i haere mai rātou i nià i te fenua, e rave haapau roa.

⁶ Veve rahi roa atu ra to Ìteraèra i te Âti-Mitiāna ra, ua tiāoro rā te tamarii a Ìteraèra ia Iehova.⁷ E tei te tiāororaa te tamarii a Ìteraèra ia Iehova ra, i te Âti-Mitiāna ra,⁸ ua tono mai ra Iehova i te hoē perofeta i te tamarii a Ìteraèra ra. O tei parau mai ia rātou e: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: I aratai mai au ia òutou mai Àifiti mai ra, mai roto hoì i te ùtuafare i tāvini ai ra.⁹ E ua faaora vau ia òutou i te rima o to Àifiti, e te rima atoà o te feiā atoà i hāmani ìno mai ia òutou; e ua tiāvaru vau ia rātou i mua ia òutou, e ua hōroà vau i to rātou fenua no òutou.¹⁰ E ua parau atu vau ia òutou: «O vau to òutou Atua ra, o Iehova. Eiaha òutou e mataù i te mau atua o te Âti-Àmori, no rātou te fenua ta òutou e pārahi na.» Aita aè nei rā òutou i faaroo mai i taù reo.

To te Atua tītauraa ia Titeona e faaora ia Ìteraèra

¹¹ Ua haere mai ra te hoê merahi a Iehova, e ua pārahi iho ra i raro aè i te rāau a Ioāta Âti-Âpietara, i Òfēra ra. Te papaì ra tana tamaiti o Titeona i te tītona i te neneìraa vine ra, ia moè, ia òre ia ìtea e te Âti-Mitiāna ra. ¹² Ua fā mai ra te merahi a Iehova ia na ra, e ua nā ô mai ra ia na: Tei pihaì iho Iehova ia òe, e tenā nā taata pūai e te itoito ra! ¹³ Ua parau atu ra Titeona ia na: E taù Fatu e, tei pihaì iho Iehova ia mātou ra, e aha mātou i roohia mai ai i teie nei mea rahi? Tei hea hoì te mau tāpaò na na, ta to mātou mau metua i parau mai ia mātou nei e: «Eere ānei o Iehova tei arataì mai ia tātou mai Àifiti mai?» I i teie nei rā, ua faaruè mai Iehova ia mātou, e ua tuu ia mātou i te rima o te Âti-Mitiāna!

¹⁴ Ua fāriu mai ra Iehova ia na, e ua nā ô mai ra: A haere mā tenā na maa pūai no òe na, e na òe e faaora ia Ìteraèra i te rima o te Âti-Mitiāna; eere ānei ua tonu vau nei ia òe? ¹⁵ Ua parau atu ra o ia ia na: E taù fatu e, e aha te rāveà e ora ai Ìteraèra ia ù? Inaha, e fētii haèhaa to ù ia Manate nei, e o vau hoì tei iti roa i te fētii o to ù ra metua! ¹⁶ Ua nā ô mai ra Iehova ia na: Ei pihaì mau iho vau ia òe, e na òe e taparahi i te Âti-Mitiāna mai te mea e taata hoê nei. ¹⁷ Ua parau atu ra o ia ia na: Ua ìtehia mai au e òe, i teie nei rā, e faaite mai òe i te tahi tāpaò, ia ìte au e, te parau mai ra òe ia ù. ¹⁸ Eiaha òe e haere ê, e ia hoì mai au ia òe nei, ia hōpoi mai au i ta ù nei ò iti, e tuu i mua i to aro na. Ua nā ô mai ra o ia: E pārahi au, e ia hoì faahou mai òe ra.

¹⁹ Ua haere iho ra Titeona i roto, ua tunu iho ra i te hoê pinia puaaniho, e te hoê èfa faraoa ei pāne faahōpue òre. Ua tuu iho ra i te puaa i roto i te ète, e ua tuu i te vai puaa i roto i te hoê âuà, ua hōpoi atu ra ia na i raro aè i taua rāau ra, ua tuu atu ra ia na ra. ²⁰ Ua parau mai ra te merahi a te Atua ia na: A rave mai i te puaa, e nā pāne faahōpue òre nei, e tuu atu i nià iho i teie nei mato, a nīnii ai i te vai puaa na. E ua nā reira hoì o ia. ²¹ Ua faatoro iho ra te merahi a Iehova i te rāau i tana rima, ua faatiàia mai ra i te àuru rāau i taua puaa ra

e nā pāne faahōpue òre ra. Ua pūrora mai ra te auahi no roto i taua mato ra, pau roa aè ra te puaa e nā pāne faahōpue òre ra. Moè atu ra taua merahi a Iehova ra, aore atu ra o ia i ìte. ²² Ìte aè ra Titeona e, e merahi na Iehova, e ua nā ô aè ra Titeona: Âuē au nei! E te Fatu, e Iehova! O vau i ìte i te merahi a Iehova, to ù mata e to na mata! ²³ Ua parau mai ra rā Iehova ia na: Ia ora na òe, eiaha e mataù; e òre òe e pohe. ²⁴ Ua patu iho ra Titeona i te tahi fata na Iehova i reira, maìri iho ra i te iòa ia Iehova-Taroma. E te vai noa ra i teie nei mahana i Òfēra io te Âti-Àpietara.

To Titeona vāvāhiraa i te fata o Paara

²⁵ Taua ruì ra hoì ta Iehova parauraa mai ia na e: A rave òe i te puaatoro oni âpī a to metua ra, e te tahi hoì puaatoro oni matahiti hitu. E haamarua i te fata a Paara i raro, te fata a to metua ra, a tãpū ai i te ururāau i pihai iho ra. ²⁶ A patu ai òe i te tahi fata na to Atua ra, na Iehova, i nià iho i teie nei mato mā te haapaòraa mau ra, a rave ai i te piti o te puaatoro oni ra, e hōpoi mai ei tūtia tãauahi, e te rāau o te vāhi ururāau ta òe e tãpū ra ei vahie. ²⁷ Ua māiti iho ra Titeona i nā taata tino àhuru no roto i te mau tāvini no na ra, ua rave iho ra o ia i ta Iehova i parau mai ia na ra; e no te mea te mataù ra o ia i te ùtuafare o tana metua, e te mau taata o te òire, aita aè ra e tià ia rave i te ao, ua rave atu ra i te pō. ²⁸ E ia ara te mau taata o te òire i te poìpoì roa ra, inaha, ua pararī te fata a Paara tei raro, e ua tãpūhia te ururāau i pihai iho ra, e ua hōpoihoa te piti o te puaatoro oni i nià iho i te fata i faatiàhia ra. ²⁹ Ua nā ô iho ra rātou rātou iho: Na vai rā teie i rave? Ua ìmi iho ra rātou, ua ui haere, e ua nā ô aè ra vētahi: Na Titeona a Ioāta teie i rave! ³⁰ Ua parau mai ra te mau taata o te òire ia Ioāta: Hō mai na i to tamaiti ia pohe o ia, no te mea ua tãpū o ia i te fata a Paara, e ua tãpū hoì o ia i te ururāau i pihai iho ra! ³¹ Ua parau atu ra Ioāta i taua feiā atoà i tià mai i mua ia na ra: Na òutou e faatià ia Paara? Na òutou e faaora atu ia na ra? — E pohe ia o ia tei faatià ia na, eita ia e ao e pohe ai! — E atua o ia ra, na na ia e faatià ia na iho i te taata i haapararī i ta na fata! ³² Maìrihia iho ra o

ia ia Ieru-Paara i taua mahana ra, tana metua i parau ra e: Na Paara e mārō ia na, o ia i haapararī ta na fata!

To Titeona aniraa i te Atua i te tahi haapāpūraa

³³ Ua haaputupu iho ra te Âti-Mitiāna atoà, e te Âti-Àmaretā atoà, e to te hitià-o-te-rā atoà ra, e ua haere iho ra i te tahi pae, e ua pātia iho ra i te pūhapa i te peho ra o Ietereera. ³⁴ Ua haere mai rā te vārua o Iehova i niā iho ia Titeona; e ua faaòto iho ra o ia i te pū, e ua haaputu mai ra i te Âti-Âpietara ia na ra. ³⁵ Ua tonu atu ra o ia i te veà io Manate atoà ra, e ua haaputupu atoà mai rātou ia na ra. E ua tonu hoì o ia i te veà io Àtera, e io Tepurana, e io Nafatari, e ua haere atoà mai ra rātou ia na ra.

³⁶ Ua parau atu ra Titeona i te Atua: E faaora mau òe ia Ìteraera i to ù nei rima, ta òe hoì i parau mai ra, ³⁷ inaha, e tuu vau i te hoê ôtaa huruhuru māmoe i niā i te papairaa tītona nei; e ia hiò vau e, e hau to niā i te ôtaa huruhuru māmoe anaè ra, e te marō noa ra te repo e àti noa aè, e ìte ia vau i reira e, e faaora òe ia Ìteraera i to ù nei rima, mai ta òe hoì i parau mai ra. ³⁸ E oia mau atu ra hoì. E ao aè ra hoì, ua tiā aè ra o ia i niā i te poi-poi roa, ua nenei iho ra i taua ôtaa huruhuru ra, ua tāviri iho ra, e î roa aè ra te hoê āuā i te pape no roto i taua ôtaa huruhuru ra. ³⁹ Ua parau atu ra Titeona i te Atua: Eiaha òe e riri hua mai ia ù; hoê àu parauraa toe. Hoê àu tāmataraa toe i te ôtaa huruhuru nei: ia hauhia to niā i te repo e àti noa aè, e ei niā i te ôtaa huruhuru anaè ra te marō! ⁴⁰ Ua nā reira hoì te Atua i taua rui ra, o te ôtaa huruhuru anaè ra tei marō, e e hau anaè to niā i te repo e àti noa aè.

Toru hānere taata no Titeona

7 ¹ Ua tiā aè ra Ieru-Paara, o ia Titeona, e te taata atoà i pihai iho ia na ra, i te poi-poi roa, e ua pātia iho ra i te pūhapa i pihai iho i te āpoo pape ra o Harota. Tei te pae i apatoerau te nuu Âti-Mitiāna i te pae mouà ra o More, i te peho ra. ² Ua parau mai ra Iehova ia Titeona: E rahi hua tenā mau taata ia òe na, ia hōrōa vau i te Âti-

Mitiāna i to rātou rima; òi teòteò Ìteraèra i mua ia ù, òi parau e: «I ora mātou i to mātou iho rima.» ³ E tenā na, e haere e parau atu, ia ìte mai te mau taata ra, e nā ô atu: «O tei taiā ra, o tei mataù ra, e hoì o ia i tenā na, mai te mouà atu nei o Tireata!» Ua hoì atu ra, e piti ia àhuru e piti tiàhapa i te tautani no roto i taua feiā ra; toe iho ra hoê àhuru i te tautani.

⁴ Ua parau mai ra Iehova ia Titeona: E rahi hua tenā na mau taata, arataì mai òe ia rātou i te pae pape nei, ia tāmata atu vau ia rātou ia ìte òe; e ta ù e parau atu ia òe e: «E haere atoà teie», e haere atoà ia; e ta ù e parau atu ia òe e: «Eiaha teie e tae», eiaha te reira e tae. ⁵ Ua arataì atu ra o ia i te mau taata i raro i te pae pape ra. E ua parau mai ra Iehova ia Titeona: O te taata atoà e miti noa i te pape i te arero ra, mai te ùrī e miti ra, e faataa ê òe i te reira, e nā reira atoà hoì òe i te mau taata atoà e tuu i te turi i raro a inu ai. ⁶ E taua feiā i miti noa ra, tei tāhahu noa i te rima a tātī ai i te vaha, e toru ia hānere; âreà te tahi pae atoà o taua mau taata ra, ua tuu ia i nā turi i raro a inu ai i taua pape ra. ⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Titeona: E faaora vau ia òutou i te rima o nā taata e toru hānere i miti noa i te pape ra; e tuu hoì au i te Âti-Mitiāna i to òutou rima. E te tahi pae taata atoà ra, e tuu ia ia haere noa na i to rātou ra vāhi mau! ⁸ Ua rave iho ra te mau taata ra i te māa e te mau pū atoà i to rātou ra rima. Taua nā taata e toru hānere anaè ra ta na i tāpeà, tuu atu ra rā i te tahi pae Ìteraèra atoà ra ia haere noa na i to rātou ra mau tiàhapa. Tei raro iho te nuu Âti-Mitiāna, tei te peho.

Tāpaò no te upootiàraa

⁹ Ua parau mai ra Iehova ia na i taua ruì ra: A tià a haere i taua pūhapa ra; ua hōroàhia e au i to rima. ¹⁰ E te mataù ra òe ia haere i raro mā te taata atoà, e haere noa o òe anaè ra, e to tāvini ra o Fārā i taua pūhapa ra. ¹¹ E e ìte òe i ta rātou parau, e muri aè, e itoito ia òe ia haere mā te taata atoà i taua pūhapa ra. Haere atu ra o ia i raro, rāua o tana tāvini ra, o Fārā, i te tiàhapa o te mau àito i te hiti o taua pūhapa ra. ¹² Te tārava noa ra te Âti-Mitiāna, e te Âti-Àmareta, e to

te hitià-o-te-rā i taua peho ra, mai te vīvī ra te rahi; e ta rātou mau tāmera eita e hope ia taiò, mai te one tahatai ra te rahi. ¹³ E tae atu ra Titeona i reira, inaha, te faaite ra te hoê taata i te tahi i ta na taòto, te nā ô ra: Inaha, e taòto ta ù: e inaha, ua maìri mai te hoê pāne tērite i roto i te pūhapa Âti-Mitiāna nei; e ua haere mai ra te hoê tiàhapa, ua tāiri iho ra: e maìri iho ra i raro; e ua faatiòpa aè ra, e tārava noa iho ra taua tiàhapa ra i raro i te repo. ¹⁴ Ua nā ô aè ra te tahi: O te òè te reira a Titeona, a te tamarii a Ioāta ra, e taata Ìteraèra; ua hōroà te Atua i te Âti-Mitiāna, e te nuu atoà nei, i tana rima! ¹⁵ E ìte aè ra Titeona i taua taòto ra i te faaìteraahia, e te auraa, ua haamaitaì o ia i te Atua, e ua hoì mai ra i te pūhapa o Ìteraèra, ua parau mai ra: A tià! Ua tuu mai Iehova i te nuu Âti-Mitiāna i to òutou rima!

Te hororaa te Âti-Mitiāna

¹⁶ Ua faataa iho ra o ia i nā taata e toru hānere ra, ia toru pupu; ua tuu iho ra i te pū i te rima o te taata atoà e àti noa aè, e te âuà, e te rāmepea i roto i taua mau âuà ra. ¹⁷ E ua nā ô atu ra o ia ia rātou: E hiò mai òutou ia ù, a nā reira atoà ai. E hiò mai òutou, ia tae au i te hiti o taua pūhapa ra, mai ta ù ra e rave ra, e nā reira atoà òutou. ¹⁸ Ia faaòto vau e to ù atoà ra pupu i te pū ra, e faaòto atoà òutou i te pū e àti noa aè taua pūhapa ra, a parau atu ai e: O te òè a Iehova, e ta Titeona!

¹⁹ Tae atu ra Titeona e nā taata hoê hānere ia na ra i te hiti o taua pūhapa ra, i te araraa i rōpū, no tuuhia iho ra taua tiaìraa ra e rātou ra. Ua faaòto iho ra rātou i te mau pū, e ua haapararī iho ra i te mau âuà i to rātou mau rima. ²⁰ E ua faaòto atoà nā pupu e toru i te mau pū, e ua haapararī i te mau âuà; e ua mau iho ra i te mau rāmepea i to rātou rima àui, e na to rātou rima àtau i rave i te mau pū ei faaòtoraa; e ua pii atu ra rātou: O te òè a Iehova, e ta Titeona! ²¹ Ua tià noa iho ra rātou atoà ra, i to na vāhi, i to na vāhi, e àti noa aè taua pūhapa ra. Rapu noa atu ra taua pūhapa atoà ra; e ua auē noa iho ra, e fati noa atu ra. ²² Ua faaòto iho ra hoì nā taata e toru hānere ra i te pū, e ua haafāriu Iehova i te òè a te taata atoà i nià ia rātou iho, e àti noa aè

taua nuu atoà ra; horo atu ra taua nuu atoà ra i Pete-Tita i Tererata, e tae atu ra hoì i te pae i Àpere-Mehora, i pihai iho i Tapata.

²³ Ua haaputupu iho ra to Ìteraera — to Nafatari, e to Àtera, e to ô io Manate atoà ra — e ua tipapa atu ra i te Âti-Mitiāna. ²⁴ Ua tono atu ra Titeona i te veà e àti noa aè te mouà ra o Èferaima, e parau atu e: E haere mai, e rave i te Âti-Mitiāna, ia noaa ia òutou, nā mua ia rātou, nā pape ra o Pete-Para e Ioritāna. Ua haaputupu anaè iho ra to Èferaima atoà ra; ua noaa iho ra nā pape ra Pete-Para e Ioritāna. ²⁵ E ua noaa iho ra ia rātou nā arii o te Âti-Mitiāna ra toopiti, o Òrepa, e o Teepa; ua taparahi iho ra rātou ia Òrepa i nià i te mato o Òrepa; e ua taparahi rātou ia Teepa i te neneira vine o Teepa ra. E ua aua atu ra i te Âti-Mitiāna, e ua hōpoi mai ra i te upoo o Òrepa e to Teepa ia Titeona ra, i te tahi pae Ioritāna ra.

To Èferaima inoio

8 ¹ Ua parau mai ra to Èferaima ia na: E aha òe i nā reira ai ia mātou? I òre i tii mai ai ia mātou ia òe i haere e àro i te Âti-Mitiāna ra? Ua àvau hua mai ra rātou ia na. ² Ua parau atu ra rā o ia ia rātou: E vāhi iti ta ù i rave i ta òutou, eere ānei te maitai rahi to te toeà vine a Èferaima, i te vine àhune vai tià a Àpietera ra? ³ Ua tuu mai hoì te Atua i nā arii Âti-Mitiāna ia Òrepa rāua o Teepa i to òutou rima. E aha hoì ta ù faufaa iti i noaa i ta òutou? Ua mahoru iho ra to rātou riri ia na, ia parauhia atu e ana te reira parau.

Titeona i te tahi pae ia Ioritāna

⁴ Tae atu ra Titeona i Ioritāna, e ua haere atu ra i te tahi paeà, o ia e nā taata toru hānere ia na ra; ua pau te aho, te tipapa noa ra rā. ⁵ Ua parau atu ra o ia i te mau taata no Tutota: E hō mai na i e fanu tau pāne na te mau taata e pee mai ia ù nei, ua rohirohi rātou, e te tipapa nei au i nā arii o Mitiāna ia Tēpa rāua o Taramuna. ⁶ Ua parau mai ra te feiā rarahi o Tutota ra: Tei to rima ānei hoì e Tēpa e Taramuna i tenā na, a hōroà atu ai mātou i te maa i te nuu na òe na? ⁷ Ua parau atu ra Titeona: I tenā na, ua tuu-anaè-hia mai Tēpa e Taramuna e

Iehova i taù rima nei, ua motumotu òutou i te tātārāmoa e te rāau taratara o te mētēpara nei ia ù. ⁸ E mai reira hoì, haere atu ra o ia i nià i Peniara, e ua nā reira atoà atu o ia ia rātou; e ua parau mai ra te mau taata o Peniera ia na, mai ta te mau taata o Tutota i parau mai ra. ⁹ Ua parau atu ra o ia i te mau taata o Peniera, nā ô atu ra: Ia hoì faahou mai au mai te hau ra, e pararī roa teie nei pare ia ù.

¹⁰ Tei Taratōra Tēpa rāua o Taramuna, e te nuu atoà na rāua ra — hoê àhuru mā pae i te tautani, e toeà anaè no te nuu atoà no te hitià-o-te-rā ra; hoê hoì hānere te tautani e piti àhuru o te taata i pohe, e àito anaè. ¹¹ Haere atu ra Titeona nā roto i te feiā i pārahi i te mau pūhapa ra, i nā Nopa e nā Iotepeha i te pae o te hitià-o-te-rā ra, taparahi iho ra i taua nuu ra, te vai haapaò òre noa ra hoì taua nuu ra. ¹² E ua fati iho ra Tēpa rāua Taramuna, ua auaù atu ra o ia, e noaa atu ra taua nā arii o Mitiāna ra, e o Tēpa rāua o Taramuna, e pau roa atu ra taua nuu atoà ra.

¹³ Ua hoì mai ra Titeona a Ioāta mai te tamaì mai, mai te vāhi teitei i Hareta mai. ¹⁴ E noaa iho ra te hoê taata iti âpī no te mau taata i Tutota ra, e ua ui atu ra ia na; e ua faaite mai ra o ia ia na i taua feiā rarahi i Tutota ra, e te feiā haavā no reira e hitu àhuru e hitu tiàhapa i te taata. ¹⁵ Ua haere mai o ia i taua mau taata i Tutota ra, e ua nā ô mai ra: A hiò mai na ia Tēpa e ia Taramuna, i ta òutou i tāhito mai ia ù ra, ta òutou i parau mai ra e: «Tei to rima ānei hoì Tēpa rāua o Taramuna i tenā na, a hōroà atu ai mātou i te māa na to mau taata e rohirohi na?» ¹⁶ Ua rave iho ra o ia i te feiā rarahi no taua òire ra, e te tātārāmoa, e te rāau taratara o te mētēpara ra, e ua papaì iho ra o ia i to Tutota i te reira. ¹⁷ E ua tuè iho ra o ia i te pare i Peniera, e pararī atu ra i raro, e ua taparahi pohe roa i te mau taata no taua òire ra.

¹⁸ Ua parau atu ra o ia ia Tēpa rāua o Taramuna: E aha te huru o nā taata ta òrua i taparahi i Tāpora ra? Ua nā ô mai ra rāua: Mai ia òe atoà ra rātou te huru, mai te tamarii a te taata arii atoà rātou. ¹⁹ Ua parau atu ra o ia: E taeaè anaè ia no ù, na to ù ra metua vahine i fānau. Te ora ra Iehova, e òre òrua e pohe ia ù, ahiri òrua i faaora ia

rātou! ²⁰ Ua parau atu ra o ia i tana tamaiti matahiapo ra ia Ietēra: A tiā, a taparahi ia rāua! Aita aè ra taua tamaiti ra i unuhi i ta na òè: o te mataù hoì o ia, e tamaiti âpī hoì o ia. ²¹ Ua nā ô mai ra Tēpa rāua o Taramuna: O òe tē tiā mai e taparahi ia māua! E au hoì to te taata pūai i to na ra paari. Ua tiā aè ra Titeona, ua taparahi iho ra ia Tēpa rāua o Taramuna, e ua rave iho ra i te taoà faaùnaùna no nià i te âi o ta rāua ra puè tāmēra.

Hopeà o te oraraa o Titeona

²² Ua parau mai ra te mau taata Ìteraèra ia Titeona: Ei nià roa iho òe ia mātou, o òe, e to tamaiti, e te mau tamaroa a to tamaiti ra; ua faaora iho nei hoì òe ia mātou i te rima o Mitiāna. ²³ Ua parau iho ra Titeona ia rātou: Eiaha vau ei nià iho ia òutou, e eiaha atoà taù tamaiti ei nià iho ia òutou; o Iehova to nià ia òutou.

²⁴ E ua nā ô atu ra Titeona ia rātou: Hoê roa aù mea e ani atu ia òutou, e hōroà mai òutou atoà e àti noa aè i te mau poe i noaa ia òutou i te pau nei; e poe àuro hoì to te Âti-Ìtemaèra ra. ²⁵ Ua parau mai ra rātou: E hōroà noa ia mātou i te reira. Ua hōhora iho ra rātou i te hoê àhu, e ua tuu anaè iho ra te taata atoà i te poe i roto, i tei noaa ia na i te pau ra. ²⁶ E te fāitoraa o taua mau poe àuro ta na i ani ra, hoê ia tautani e hitu hānere i te tētera àuro, a taa ê atu ai te poe, e te hei, e te àhu ùte, i nià i nā arii o Mitiāna ra, e nā fifi i nià i te âi o nā tāmēra ra. ²⁷ Ua hāmani iho ra Titeona i te tahi èfota i taua àuro ra, e ua tuu iho ra i roto i to na iho òire i Òfēra; tāiva atu ra Ìteraèra atoà, haere atu ra i reira i taua mau mea ra; riro atu ra taua mea ra ei mārei no Titeona, e to na atoà ra ùtuafare.

²⁸ Vī roa aè ra Mitiāna i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra, aita atu ra rātou i upootiā faahou. Hau iho ra te fenua i te ànotau ia Titeona, e a maha aè ra àhururaa i te matahiti.

²⁹ Ua haere iho ra Ieru-Paara a Ioāta, pārahi iho ra i to na ùtuafare. ³⁰ E hitu àhuru a Titeona tamarii tamaroa, na na iho i fānau, e rave rahi hoì tana mau vahine. ³¹ E tamaiti hoì ta na i te tāvini vahine na na i pārahi i Tetema ra, o Àpimereta to na iōa. ³² Pohe ruhiruhihiā

noa Titeona a Ioāta ra, e hunahia iho ra i roto i te menema o tana metua tāne ra o Ioāta, i Òfēra io te Āti-Āpietara ra.

³³ E pohe atu ra Titeona, tāiva faahou atu ra te tamarii a Ìteraèra i te peeraa ia Paara: e ua faariro atu ra ia Paara-Perita ei atua no rātou.

³⁴ Aore aè ra te tamarii a Ìteraèra i manaò i to rātou Atua ia Iehova, o tei faaora ia rātou i te rima o to rātou atoà ra mau ènemi e àti noa aè. ³⁵ Aore atoà hoì rātou i haapaò maitaì i te ùtuafare o Ieru-Paara, oia hoì o Titeona, i te mau hāmani maitaì atoà no na ia Ìteraèra ra.

To Āpimereta riroraa ei arii no Tetema

9 ¹ Haere atu ra hoì Āpimereta a Ieru-Paara i Tetema, i te fētii o tana metua vahine ra, e ua paraparau o ia ia rātou, e te fētii atoà ra i te ùtuafare o te metua tāne o tana metua vahine ra, nā ô atu ra:

² Teie ta ù parau ia òutou, e parau na òutou i te mau taata atoà i Tetema nei ia ìte rātou: E o terā ānei te maitaì, o te mau tamarii atoà e hitu àhuru a Ieru-Paara, o te arii ia i nià iho ia òutou, e ei arii taata hoê ānei to òutou? E haamanaò hoì òutou, e no to òutou ivi hoì au, e no to òutou ìò ra! ³ Ua parau atu ra te fētii o tana metua vahine ia na, i mua i te mau taata atoà i Tetema, i taua mau parau atoà ra; riro mai ra to rātou âau ia Āpimereta, ua nā ô aè ra hoì rātou: O to tātou ia taeaè!

⁴ Ua hōpoi mai ra rātou i e hitu àhuru moni ârio na na, no roto i te fare o Paara-Perita, e ua tārāhu atu ra Āpimereta i te taata rii haapae òre ori haere noa i taua ârio ra, o tei pee mai ia ia na ra.

⁵ Haere atu ra o ia i te ùtuafare o tana metua tāne i Òfēra, ua taparahi iho ra i tana mau taeaè, i te mau tamarii a Ieru-Paara, e hitu àhuru i te taata i nià i te òfaì hoê ra. Toe iho ra te tamaiti hopeà a Ieru-Paara o Iotama, tāpuni atu ra hoì o ia. ⁶ Ua haaputuputu atoà mai ra te mau taata i Tetema ra, e to Pete-Miro atoà ra, e ua tii atu ra, ua faarii ia Āpimereta i te rāau e tià i Tetema ra.

Te ààmu a Iotama

⁷ E ia faaite atu rātou ia Iotama i te reira parau. Haere atu ra o ia i nià i te mouà ra o Teretima, tià iho ra, e ua pii hua mai ra ia rātou tana reo, nā ô mai ra ia rātou:

E faaroo mai òutou ia ù, e te mau taata no Tetema nei,
ia faaroo mai hoì te Atua ia òutou na!

⁸ Haere atu ra te mau rāau e faatāhinu i te tahi arii i nià ia rātou.

E ua parau atu ra rātou i te rāau ra i te ôrive:

Ei arii òe no mātou!

⁹ Ua parau mai ra rā taua rāau ra, e ôrive:

E faaruè hoì au i to ù nei hinu,
e tura ai te Atua e te taata atoà,
a haere ai ei arii i nià iho i te mau rāau ra?

¹⁰ Ua parau atu ra te mau rāau i te tute ra:

E haere mai òe ei arii i nià iho ia mātou!

¹¹ Ua parau mai ra rā te tute ia rātou:

E faaruè hoì au i to ù nei mōmona,
e te huero maitaì roa nei,
a haere atu ai e arii i nià iho i te mau rāau ra?

¹² Ua parau atu ra te mau rāau i te vine:

E haere mai òe ei arii i nià iho ia mātou!

¹³ E ua parau mai ra te vine ia rātou:

E faaruè hoì au i ta ù nei uaina,
e òaòà ai te Atua e te taata atoà,
a haere atu ai ei arii no te mau rāau ra?

¹⁴ Ua parau atu ra te mau rāau atoà i te tātārāmoa:

E haere mai òe ei arii i nià iho ia mātou!

¹⁵ Ua parau mai ra taua tātārāmoa ra i te mau rāau ra:

E faatāhinu mau ta òutou ia ù ei arii i nià iho ia òutou na,
e haere mai i roto i to ù nei maru, a faaruru ai;
e aore ra ia pūrora atu te auahi no roto i te tātārāmoa,
e ia pau atu te mau âreti i Repanona ra!

¹⁶ E tenā na, e mea mau, e e mea tiā ta òutou i rave iho na, i te faaariira ia Àpimereta? E ua hāmani maitaì òutou ia Ieru-Paara e to na ra ùtuafare? E ua rave òutou i tei au i ta to na rima i rave ra? ¹⁷ (Ua àro hoì taù metua i ta òutou tamaì, e ua faaruru o ia i to na pohe ia òutou, e ua faaora o ia ia òutou i te rima o te Mitiāna. ¹⁸ Ua tiā iho nei rā òutou, ua rave iho nei i te fare o taù metua, e ua taparahi òutou i tana mau tamarii, e hitu àhururaa i te taata i niā i te òfaì hoê; e ua faaarii iho nei i te tamaiti a tana tāvini vahine ia Àpimereta ei arii i niā iho i to Tetema, no te mea no to òutou fētii o ia.) ¹⁹ E parau maitaì mau e tē tiā ta òutou ia Ieru-Paara e to na ùtuafare i teie nei mahana, a òaòà òutou ia Àpimereta, a òaòà hoì o ia ia òutou! ²⁰ E aore ra ia pūrora atu te auahi no roto ia Àpimereta, ia pau atu te mau taata no Tetema, e to Pete-Miro, ia pūrora mai hoì te auahi no roto i te mau taata no Tetema, e no Pete-Miro, e ia pau Àpimereta! ²¹ Horo ètaèta atu ra Iotama i Perā i te mataù i tana taeaè ia Àpimereta, pārahi atu ra i reira.

Te ôrureraa hau a Tetema ia Àpimereta

²² E a toru aè ra o Àpimereta matahiti i te ariira i Ìteraèra ra. ²³ Ua tuu iho ra te Atua i te vārua au òre i roto ia Àpimereta, e te mau taata o Tetema ra: ua tāhemo iho ra to Tetema i ta rātou parau ia Àpimereta, ²⁴ ia tāhoohia te hāmani ìno i te mau tamarii a Ieru-Paara e hitu àhuru ra, e ia iri to rātou toto i niā i to rātou taeaè ia Àpimereta, o tei taparahi ia rātou ra, e i niā atoà i te mau taata o Tetema i tauturu mai ia na i te taparahiraa i taua mau taeaè no na ra. ²⁵ Ua tuu iho ra to Tetema i te tādotoòto ia na i niā i te mouà, e ua haru rātou i te mau taata atoà i nā reira mai i te haere. E faaìtehia iho ra Àpimereta.

²⁶ Ua haere mai ra Taara a Èpeta, e tana mau taeaè atoà i Tetema. E ua tiàturi te mau taata o Tetema ia na. ²⁷ Haere atu ra rātou i rāpaeàu i te mau âua ra, ua pōfaì mai ra i te vine i ta rātou mau ô vine ra, e ua taataahi i te vine; e ua faatupu iho ra i te ôroà àmuraa māa, e ua haere i roto i te fare o to rātou atua, e ua àmu, e ua inu, e ua tuhi hoì ia Àpimereta. ²⁸ Ua nā ô aè ra Taara a Èpeta ra: O vai Àpimereta?

O vai teie nei taata o Tetema, a faaroo atu ai tātou ia na? Eere ānei o ia te tamaiti a Ieru-Paara, e o Tepura to na tāvini? E tāvini òutou i te mau taata o te metua o Tetema ra o Hamora: e aha rā hoì tātou e faarirohia ai ei tāvini no na? ²⁹ Ahiri teie feiā i raro aè ia ù ra e! E òre e māhia, ua taa ê Àpimereta ia ù. E parau ia Àpimereta e: A faarahi na i te nuu na òe, a faataa mai na i te ātea!

³⁰ Ìte aè ra te tāvana o te òire ra o Tepura i taua parau ra a te tamaiti a Èpeta ra, a Taara, riri aè ra o ia. ³¹ E ua tonu huna atu ra o ia i te veà ia Àpimereta, nā ô atu ra: Inaha, te tamaiti a Èpeta ra, o Taara, e tana mau taeaè atoà, tei Tetema mai nei; e inaha, te àhu pare nei rātou i taua òire nei ia òe. ³² E tenā na, e tià òe i nià i te pō, o òe, e te mau taata atoà io òe na, a tādòtoòto ai i roto i te aru. ³³ A tià ai òe i nià i te poìpoì roa i te hitiraa mahana ra, a horo noa mai ai e rave i te òire nei. E inaha, ia haere o ia e to na ra mau taata i rāpae e àro ia òe ra, a rave hua òe i ta òe hinaaro ra.

³⁴ Ua tià aè ra Àpimereta e te mau taata atoà io na ra i te pō, ua tuu iho ra i te tādòtoòto ia Tetema, e maha atoà pupu taòto. ³⁵ Haere atu ra Taara a Èpeta i rāpae, tià noa iho ra i te ùputa o te òire ra. Ua tià aè ra Àpimereta e te mau taata io na ra i nià, i taua mau tādòtoòtoraa ra. ³⁶ E ìte aè ra Taara i taua mau taata ra, ua nā ô aè ra ia Tepura: Inaha, e taata anaè tē pou mai ra i raro mai nià mai i te mouà. Ua parau atu ra Tepura ia na: E maru ia no te mouà ta òe e hiò na, mai te taata te huru. ³⁷ Ua parau faahou atu ra Taara, nā ô atu ra: Inaha, e taata anaè tē pou mai ra mai nià mai i te mau vāhi teitei ra: e te haere mai ra hoì te tahi pupu nā pihai iho i te vāhi pāpū i Meonenima. ³⁸ Ua parau mai ra Tepura ia na: Tei hea iho ra te parau na òe ra, ta òe i parau ra e: «O vai Àpimereta, i faariro ai o ia ia tātou ei tāvini no na?» Eere ānei o taua feiā ta òe i vahavaha ra terā aè? E tenā na, teie ta ù parau ia òe, e haere òe e àro atu! ³⁹ Haere atu ra Taara i rāpae nā mua i te mau taata o Tetema, ua àro atu ra ia Àpimereta. ⁴⁰ Ua àro mai ra Àpimereta ia na, e fati mai ra o ia i mua tana aro; e rave rahi tei pohe e te putaputa, e tae roa mai ra i te tomoraa i te ùputa o te òire ra. ⁴¹ Pārahi iho ra Àpimereta i Àruma; e ua tiàvaru atu ra

ia Tepura ia Taara i rāpae, e tana mau taeae atoà ra, eiaha rātou e pārahi i Tetema.

⁴² Poìpoì aè ra rā, parauhia atu ra Àpimereta e, te haere anaè ra te mau taata i rāpae i te vāhi ātea ra. ⁴³ Ua rave iho ra, ua faataa iho ra o ia i te mau taata no na e toru pupu, ua tāòtoòto iho ra i roto i te aru. Ìte aè ra o ia, e inaha, ua reva mai ā te taata i rāpae mai roto mai ā i te òire, ua tià aè ra o ia, ua rave ia rātou. ⁴⁴ Ua horo iho ra Àpimereta, e to na atoà ra pupu taata nā mua, e ua tià noa iho ra i te ùputa; i te tomoraa i roto i te òire, ua rave iho ra nā pupu toe e piti ra i taua feiā atoà i rāpaeàu ra, e ua taparahi ia rātou. ⁴⁵ Ua àro atu ra Àpimereta i te òire e pō noa atu ra taua mahana ra; e pau iho ra taua òire ra ia na, e ua taparahi iho ra i te mau taata atoà i roto ra. Haapararī atu ra hoì i te òire i raro, e ua ueue atu ra hoì i te miti. ⁴⁶ Ìte aè ra te mau taata atoà no te pae i Tetema i te reira, horo atu ra rātou i te pae haapūora i te fare o te atua ra o Perīta. ⁴⁷ E faaìtehia atu ra Àpimereta, e ua putuputu te mau taata atoà no te pare i Tetema i reira. ⁴⁸ Haere atu ra Àpimereta i nià i te mouà ra o Tāremona, o ia e te mau taata atoà io na ra. Ua rave iho ra Àpimereta i te hoê ôpahi i tana rima, e ua tātū iho ra i te hoê âmaa rāau, e ua rave iho ra, ua tuu i nià i tana taponu, ua parau atu ra i te mau taata atoà ra: Te ìte mai ra òutou i tei ravehia e au nei; e nā reira atoà òutou na. ⁴⁹ Ua tātū atu ra te taata atoà e àti noa aè i ta na âmaa rāau, e ua pee mai ra ia Àpimereta; ua tāàti iho ra i taua pare haapūora ra, e ua tūtū i taua pare ra i te auahi. Pau iho ra te mau taata atoà no taua pare i Tetema ra i te pohe, hoê atoà tautani, e te mau vahine atoà hoì.

Te poheraa o Àpimereta

⁵⁰ Haere atu ra Àpimereta i Tēpeta, pātia iho ra i te pūhapa i reira e rave ia Tēpeta, e pau iho ra. ⁵¹ E pare ètaèta rā tei roto i taua òire ra, horo atu ra te mau tāne e te mau vahine atoà i reira, to taua òire atoà ra hoì e hope roa aè ra; e ua tāmāu iho ra rātou i te tomoraa, e ua haere atu ra i nià iho i taua pare ra. ⁵² Ua haere mai Àpimereta, ua àro mai ra i taua pare ra; e ua haere iho ra o ia i te ùputa o taua

pare ra e tūtūi i te auahi. ⁵³ Ua taora iho ra rā te hoê vahine i te tahi maa òfai oro i nià i te upoo o Àpimereta; pararī iho ra tana àpu upoo. ⁵⁴ Ua parau òiò i atu ra o ia i te tamaiti hōpoi mauhaa na na ra, nā ô atu ra: A unuhi i te òè na òe, e taparahi mai ia ù ia pohe, ia òre te taata i parau ia ù e: «Na te hoê vahine o ia i taparahi.» Ua pātia pupū roa iho ra taua tamaiti ra ia na, pohe roa aè ra o ia. ⁵⁵ E ia hiò iho ra to Ìteraèra ia Àpimereta e ua pohe, haere anaè atu ra te taata atoà i to na iho ra vāhi.

⁵⁶ Hoonā iho ra ia Iehova te hāmani ìno o Àpimereta, e to na ra metua, o ia i taparahi i nā taeaè no na iho e hitu atoà àhuru ra, ⁵⁷ e te mau parau ìno atoà a te mau taata o Tetema ra, faairihia ia e Iehova i nià i to rātou iho ra upoo. E ua iri mai te tuhi a Iotama a Ieru-Paara i nià ia rātou.

Te tahi atu mau tāvana: Torā, Iaira

10 ¹ E muri aè ra ia Àpimereta, ua tupu aè ra Torā a Pua, a Tōtō, e taata no Ìtatara ra, ei faaora ia Ìteraèra; e tià o ia i Tamira i te mouà ra o Èferaima i te pārahira. ² E na na i faatià ia Ìteraèra, e a piti aè ra àhuru e toru tiàhapa i te matahiti; pohe iho ra o ia, e tanuhia atu ra i Tamira.

³ E muri aè ia na ra, ua tupu aè ra o Iaira, e Âti-Tireata, e ua faatià o ia ia Ìteraèra, e a piti aè ra àhuru e a piti tiàhapa i te matahiti. ⁴ E toru àhuru a ana tamarii tamaroa, e toru àhuru hoì a rātou âtini âpī i èè ra, e toru àhuru hoì òire rii; o tei parauhia ra e Havota-Iaira, e tae noa aè nei i teie nei mahana, tei te fenua ra o Tireata. ⁵ Pohe iho ra hoì Iaira, e tanuhia iho ra i Tamona.

Te àroraa te Âti-Àmona ia Ìteraèra

⁶ Ua rave faahou iho ra hoì te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova; e ua haamori ia Paara, e ia Àtetarota, e te mau atua o Àrama, e te mau atua o Titona, e te mau atua o Moapi, e te mau atua o te mau tamarii a Àmona, e te mau atua o te Firiteti. E ua faaruè rātou ia Iehova, aore rātou i haamori ia na. ⁷ Tupu aè ra te riri

o Iehova ia Ìteraèra; e ua tuu atu ra o ia ia rātou i te rima o te Firiteti, e te rima o te mau tamarii a Àmona ra. ⁸ Ua hāmani ìno rātou, e ua faateiaha rahi i te tamarii a Ìteraèra i reira, e hoê aè ra àhuru e vaù tiàhapa i te matahiti, i te mau tamarii atoà a Ìteraèra i te tahi pae Ioritāna, i te fenua o te Âti-Àmori, i Tireata ra. ⁹ E ua haere hoì te tamarii a Àmona i te tahi pae Ioritāna, e àro ia Iuta, e ia Peniamina, e te ùtuafare o Èferaima. Âti rahi roa atu ra to Ìteraèra. ¹⁰ Ua tiàoro iho ra te tamarii a Ìteraèra ia Iehova, nā ô atu ra: Ua hara mātou ia òe; no te mea ua tāiva mātou i to mātou Atua, e ua haamori atoà i te mau Paara. ¹¹ Ua parau mai ra Iehova i te tamarii a Ìteraèra: Aore ānei au i faaora ia òutou i to Àifiti ra, e to te Âti-Àmori ra, e to te tamarii o Àmona ra, e to te Firiteti ra, ¹² e to Titona hoì, e to te Âti-Àmareta, e ua faateiaha mai te Âti-Maoni ia òutou; e ua tiàoro mai òutou ia ù, e ua faaora iho ra vau ia òutou i to rātou rima. ¹³ Ua faaruè rā òutou ia ù, e ua haamori i te mau atua èê. E i teie nei, e òre au e faaora faahou ia òutou. ¹⁴ A haere! A tiàoro atu i te mau atua ta òutou i hinaaro na! A faaora ai rātou ia òutou i to òutou àtiraa na! ¹⁵ Ua parau atu ra te tamarii a Ìteraèra ia Iehova: Ua hara mātou; a rave òe i ta òe e hinaaro i te rave ia mātou nei. Teie rā ta mātou parau ia òe, e faaora noa mai na òe ia mātou i teie nei mahana! ¹⁶ Ua faaruè iho ra rātou i te mau atua èê i roto ia rātou ra, e ua haamori ia Iehova anaè ra; aroha atu ra to na âau i te pohe rahi o Ìteraèra.

¹⁷ Ua putuputu te tamarii a Àmona, e ua pātia i te pūhapa i Tireata; ua haaputuputu iho ra hoì te tamarii a Ìteraèra, e ua pātia i te pūhapa i Mitepe. ¹⁸ Ua nā ô aè ra te feiā rarahi i Tireata rātou rātou iho: O vai te taata e tii e àro i te tamarii a Àmona? Ei nià ia taata i to Tireata atoà ra!

To Iefeta riroraa ei raatira no Ìteraèra

11 ¹ E taata itoito hoì e te àito te taata ra, o Iefeta Âti-Tireata, na Tireata hoì Iefeta i fānau, e tamaiti rā o ia na te vahine faaturi. ² Tau tamarii tamaroa a te vahine mau a Tireata i fānau ia na ra. E paari aè ra nā tamaroa a tana vahine ra, ua tiàvaru atu ra rātou ia

Iefeta, nā ô atu ra ia na: Eiaha to òe ei âià i te ùtuafare o to mātou nei metua tāne, e tamaiti hoì òe na te vahine ê. ³ Horo ê atu ra Iefeta i taua nā taeaè no na ra, pārahi atu ra i te fenua ra o Topa. E ua taìruru mai ra te mau taata haapaò òre ia Iefeta ra; e ua haere atoà hoì i to na mau haereà.

⁴ E tae aè ra i te hoê tau, ua tamaì mai ra te tamarii a Àmona ia Ìteraèra. ⁵ E taua tamaìraa mai o te tamarii a Àmona ia Ìteraèra ra, ua tii atu ra te feiā tāvana i Tireata ia Iefeta i taua fenua ra o Topa. ⁶ E ua parau atu ra rātou ia Iefeta: E haere mai òe ei raatira no mātou, e àro tātou i te tamarii a Àmona. ⁷ Ua parau mai ra Iefeta i te mau tāvana o Tireata: Eere ānei òutou tei riri mai ia ù, e ua tiàvaru ê òutou ia ù i te ùtuafare o taù metua ra? E aha hoì òutou i haere mai ai ia ù nei i tenā na ia roohia òutou e te àti na?

⁸ Ua parau atu ra taua mau tāvana o Tireata ra ia Iefeta: No reira hoì mātou i haere mai ai ia òe nei, ia haere atoà mai òe e àro atoà tātou i te tamarii a Àmona, e ei nià iho òe ia mātou, e ei nià iho i to Tireata atoà ra. ⁹ Ua parau mai ra Iefeta i taua mau tāvana o Tireata ra: Ia faahoì òutou ia ù i te ùtuafare ei àro i te tamarii a Àmona, e ia tuu mai Iehova ia rātou i mua i taù aro ia pau, e riro ānei au ei nià iho ia òutou i reira? ¹⁰ Ua parau atu ra te mau tāvana o Tireata ia Iefeta: Ei ìte Iehova ta tātou nei, ia òre mātou ia nā reira, i ta òe i parau mai na. ¹¹ Ua haere atoà mai ra Iefeta i reira, o ia e te mau tāvana atoà o Tireata, e ua faariro te mau taata ia na ei raatira i nià iho ia rātou. Ua faaite iho ra Iefeta i ta na ra mau parau atoà i mua i te aro o Iehova i Mitepe.

Te mau poroì a Iefeta i te Âti-Àmona

¹² Ua tonu atu ra Iefeta i te veà i te arii o te tamarii a Àmona, nā ô atu ra: E aha ta òe ia ù nei, i haere mai ai òe e àro ia ù i to ù nei fenua? ¹³ Ua parau mai ra te arii o te mau tamarii a Àmona i te mau veà a Iefeta ra: No te mea ua riro taù fenua ia Ìteraèra, mai te pape mai ra mai Àranona e o Iatōpa e tae roa aè ra i Ioritāna, ia rātou mai Àifiti mai ra. E i teie nei, e faahoì noa mai i taua mau fenua na.

¹⁴ Ua tonono faahou atu ra Iefeta i te veà i te arii o te tamarii a Àmona, ¹⁵ e ua parau atu ra rātou ia na: Te nā ô mai ra Iefeta: Aore Ìteraèra i rave noa i te fenua o Moapi, e te fenua o te tamarii a Àmona. ¹⁶ Ia Ìteraèra rā i haere mai mai Àifiti ra, e ua nā roto mai i te mētēpara, e ua tae i te miti ùteùte ra, e tae mai ra i Tāteta. ¹⁷ Ua tonono aè ra Ìteraèra i te veà i te arii o Ètoma, nā ô atu ra: «E tuu aè na òe ia ù e haere na vau nā roto i to òe na fenua.» Aita aè ra rā taua arii o Ètoma ra i faatià mai. E ua nā reira hoì rātou i te tonono i te veà i te arii o Moapi. Aita aè ra rā o ia i faatià mai. Pārahi noa iho ra Ìteraèra i Tāteta. ¹⁸ Ua haere noa iho ra rātou nā roto i te mētēpara, e ua haaàti aè ra i te fenua o Ètoma, e te fenua o Moapi, e ua haere iho ra nā te hiti o te fenua o Moapi i te pae i te hitià-o-te-rā ra; e ua pātia iho ra i te pūhapa i te tahi pae i te pape ra o Àranona, aore ra i tae mai i roto i to Moapi ra ôtià — o Àranona hoì to Moapi ra ôtià. ¹⁹ Ua tonono aè ra Ìteraèra i te veà i te arii o te Âti-Àmori ra, i te arii o Hetepona ia Tihona; ua parau atu ra Ìteraèra ia na: «E tuu aè na òe ia mātou, e nā roto mātou i to òe na fenua, e ia tae mātou i to mātou ra vāhi mau.» ²⁰ Aita aè ra rā Tihona i tuu ia Ìteraèra ia haere nā roto i to na ra fenua; ua haaputuputu iho ra Tihona i te mau taata atoà no na, ua pātia iho ra i te pūhapa i Iahāta, e ua àro mai ra ia Ìteraèra. ²¹ Ua tuu mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova, ia Tihona, e to na atoà ra mau taata, i te rima o Ìteraèra, pau iho ra rātou. Noaa iho ra te fenua atoà o te Âti-Àmori, o te taata ia no te reira fenua, ia Ìteraèra. ²² Riro mai ra te fenua atoà o te Âti-Àmori ia rātou, mai Àranona mai e o Iatōpa, mai te mētēpara mai e te pape ra o Ioritāna. ²³ E i teie nei, na te Atua o Ìteraèra, na Iehova, i faaère i te Âti-Àmori i te fenua no to na ra taata no Ìteraèra, e te tītau mai na hoì òe? ²⁴ Eita ānei òe e mau i ta to atua ra i ta Temota i hōroà mai no òe ra? Oia atoà mātou nei, e mau mātou i te fenua o te feiā atoà ta to mātou Atua, ta Iehova, e tiàvaru nā mua ia mātou? ²⁵ E au rahi roa ānei tei ia òe ia tītau i teie nei fenua, ia Pārātā a Tipora, arii no Moapi ra? I mārō mai ānei o ia ia Ìteraèra, e ua àro mai ānei o ia ia rātou? ²⁶ A toru aè nei o Ìteraèra hānereraa i te matahiti i te pārahira a i Hetepona e to reira mau òire

rii, e i Àroera e to reira mau òire rii hoì, e i roto atoà hoì i te òire atoà i te hiti o te pape ra o Àranona: e aha iho rā òutou i òre i rave ai i reira? ²⁷ E i teie nei, aore mātou i hāmani ìno ia òe, te hāmani ìno nei rā òe ia mātou, o òe i tamaì mai ia mātou nei: ei te haavā ra, ei ia Iehova, tē tuu mai i te parau i te tamarii a Ìteraèra, e te tamarii a Àmona, âùanei! ²⁸ Aita aè ra rā te arii o te tamarii a Àmona i faaroo i te parau a Iefeta, i te veà i tonohia atu ia na ra.

Te èuhe a Iefeta

²⁹ Ua haere mai ra te Vārua o Iehova i nià ia Iefeta; ua haere iho ra o ia nā Tireata, e nā Manate; e haere atu ra hoì i Matepe i Tireata, e mai Mitepe i Tireata, haere noa atu ra o ia io te tamarii a Àmona ra. ³⁰ Ua èuhe iho ra Iefeta i te èuhe ia Iehova ra; nā ô atu ra: Ia tuu mau mai òe i te tamarii a Àmona i to ù nei rima, ³¹ o tē haere mai mai roto mai i to ù ra fare e fārerei mai ia ù, ia hoì mai au mā te ora, mai ô te tamarii a Àmona ra, e riro ia na Iehova, e aore ra e hōpoiha e au ei tūtia tāauahi.

³² Haere atu ra Iefeta i te mau tamarii a Àmona e àro ia rātou, e ua tuu mai ra Iehova ia rātou i tana rima. ³³ Taparahi atu ra o ia ia rātou mā te pohe rahi roa, mai Àroera atu e tae noa atu ra i Minita e tae roa atu ra hoì i Àpera-Terami — e piti àhuru o te òire. Vī atu ra te tamarii a Àmona i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra.

³⁴ Ua haere mai ra Iefeta i Mitepe i to na iho ra ùtuafare; e inaha, ua haere mai ra tana tamahine i rāpaeàu e fārerei ia na mā te tofe e te mehura. E tamahine ôtahi o ia na na; aita roa a ana e tamaiti e te tamahine, maori rā o o ia. ³⁵ E ia hiò mai ra o ia ia na, ua hāhae iho ra i ta na àhu, e ua nā ô mai ra: Âuē òe! E taù tamahine e, ua haèhaa roa iho nei au ia òe e! Òe te tahi i àti ai au nei! Ua parau hoì taù vaha ia Iehova, e òre hoì e tià ia faaòre. ³⁶ Ua parau atu ra o ia ia na: E taù metua, ua parau òe ia Iehova ra; e nā reira mai òe ia ù mai ta to vaha i parau ra, ua faatià mai hoì Iehova ia òe i to mau ènemi, i te tamarii a Àmona ra. ³⁷ E ua parau atu ra o ia i tana metua tāne: E faatià mai òe i teie nei parau: e tuu aè na òe ia ù ia haere au i nià i

te mouà, e taù mau hoa atoà, e òto i taù pāretēniaraa nei, e ia piti aè marama. ³⁸ Ua nā ô mai ra o ia: A haere! Ua tuu atu ra o ia ia na ia haere noa na, haere atu ra o ia e tana mau hoa atoà, e ua òto i to na pāretēniaraa i nià i te mouà, e a piti aè ra marama. ³⁹ E hope aè ra nā marama e piti ra, ua hoì mai ra o ia i tana metua tāne ra, e ua nā reira o ia ia na mai ta na i èuhe ra. E aore roa o ia i ìte i te taata. Riro atu ra hoì ei peu no Ìteraèra: ⁴⁰ e haere ā te mau tamahine i Ìteraèra ra i te mau matahiti atoà e òto i te tamahine a Iefeta Âti-Tireata, taïmaha mahana i te matahiti hoê ia haere.

Tūàti òre o Èferaima ia Iefeta

12 ¹ Ua taìruru aè ra to Èferaima, haere atu ra i te pae i apatoèrau ra, e ua nā ô atu ra ia Iefeta ra: E aha hoì òe i haere a àro ai i te mau tamarii a Àmona e aore i tii mai ia mātou ia haere atoà? E tūia e mātou to fare i te auahi i nià iho ia òe na! ² Ua parau mai ra Iefeta ia rātou: E tamaì rahi ta mātou i te tamarii a Àmona, e ia ù hoì i tipapa ia òutou ra, aore aè ra òutou i faaora ia ù i to rātou rima. ³ E ìte aè ra vau, e òre au e tiàhia mai e òutou ra, ua faaruru noa atu ra vau i to ù pohe: haere atu ra vau e rave i te tamarii a Àmona, e na Iehova rātou i tuu mai i to ù nei rima: e tenā na, e aha òutou i haere mai ai ia ù i teie nei mahana?

⁴ Ua haaputupu iho ra Iefeta i to Tireata atoà, ua àro atu ra ia Èferaima. Pau iho ra Èferaima i to Tireata, no te mea ua parau rātou e: «E tāiva òutou no Èferaima, e huaai taata ìno Tireata, e pae a piti no Èferaima e no Manate!» ⁵ Riro mai ra nā èà i te pape ra o Ioritāna i to Tireata, i mua aè i te Âti-Èferaima. E ia parau mai to te Âti-Èferaima i ora e: «E tuu aè na òutou ia ù i terā pae.» Ua nā ô atu to Tireata ia na: «E Âti-Èferaima ānei òe?» E ia na ô mai o ia e: «Eere.» ⁶ Ua parau atu rātou ia na i reira: A parau na òe «Tīpōreta»; e nā ô ra o ia: «Tīpōreta», no te mea e òre e tià i to na reo ia parau i te reira: ua rave rātou ia na, ua taparahi i taua nā èà i Ioritāna ra. Pau atu ra to te Âti-Èferaima i te pohe i reira, e a maha atu ra àhuru e piti tiàhapa i te tautani.

⁷ Ua faatià iho ra Iefeta ia Ìteraèra, e a ono aè ra matahiti; pohe iho ra Iefeta Âti-Tireata i reira, e tanuhia iho ra i roto i to na iho ra òire, i Tireata ra.

Ìpetana, Èrona, e o Àpatona

⁸ E i muri aè ia na ra, o Ìpetana ia i Pete-Rehema tei faatià ia Ìteraèra. ⁹ E toru àhuru a ana tamarii tamaroa, e toru àhuru hoì tamahine, faaipoipo ê atu ra o ia i nā tamahine i te tāne, e ua aratai mai ra i nā pōtī e toru àhuru i ta na fare ei vahine na te mau tamaroa ra. E ua faatià o ia ia Ìteraèra, e a hitu aè ra matahiti; ¹⁰ pohe iho ra Ìpetana i reira, e tanuhia iho ra i Pete-Rehema ra.

¹¹ E i muri aè ia na ra, o Èrona Âti-Tepuruna ia tei faatià ia Ìteraèra, hoê àhuru o na matahiti i te faatiàraa ia Ìteraèra. ¹² Pohe iho ra Èrona Âti-Tepuruna, e tanuhia iho ra ia i Àiarona, i te fenua o Tepuruna ra.

¹³ E i muri aè ia na ra, o Àpatona ia a Hirera i Piratoni ra, tei faatià ia Ìteraèra. ¹⁴ E maha àhuru a ana tamarii tamaroa mau, e toru àhuru tamarii na te taeaè, o tei èè i nā âtini âpī e hitu àhuru ra: ua faatià o ia ia Ìteraèra, e a vaù aè ra matahiti. ¹⁵ Pohe iho ra Àpatona a Hirera i Piratoni ra, e tanuhia iho ra i Piratoni i te fenua o Èferaima, i te mouà ra o Àmareta.

Fānauraa o Tamatona

13 ¹ Ua rave faahou iho ra te tamarii a Ìteraèra i te ìno i mua i te mata o Iehova; e ua tuu atu ra Iehova ia rātou i te rima o te Firiteti, e a maha aè ra àhururaa i te matahiti.

² Te pārahi ra te hoê taata i Tora, no te fētīi Âti-Tana ra, o Manoa te iòà; e uì tana vahine, aore e tamarii. ³ Ua fā mai ra te merahi a Iehova i taua vahine ra, e ua nā ô mai ra ia na: Inaha òe, te uì ra, aore i fānau tama, e tō rā òe, e fānau ta òe tamaiti. ⁴ E tenā na, teie ta ù parau ia òe, e ara: eiaha e inu i te uaina e te àva taèro, eiaha e àmu i te mea viivii ra. ⁵ Inaha hoì, e tō òe, e tamaiti ta òe e fānau. Eiaha roa rā ei hahu e tae i nià i tana upoo, ei Nātira hoì tenā na tamaiti nei

na te Atua mai te ôpū mai ā. E na na e haamata i te faaora ia Ìteraèra i te rima o te Firiteti ra. ⁶ Ua haere mai ra taua vahine ra, ua faaite mai ra i tana tāne, nā ô mai ra: E taata no te Atua tei haere mai ia ù nei; e tana mata, e au ia i te mata o te hoê merahi a te Atua ra, e mea mataù rahi roa. Aita rā vau i ui ia na e, mai hea mai, aore hoì o ia i faaite mai i to na iòà. ⁷ Ua nā ô mai rā o ia ia ù e: «Inaha, e tō òe, e e tamaiti ta òe e fānau; eiaha rā e inu i te uaina e te àva taèro, eiaha hoì e àmu i te mea viivii ra: ei Nātira hoì tenā na tamaiti na te Atua mai te ôpū mai ā, e tae noa atu i te mahana e pohe ai o ia ra.» ⁸ Ua pure iho ra Manoa ia Iehova, nā ô atu ra: E taù Fatu e! E tuu faahou mai òe ia māua nei i taua taata no te Atua ta òe i tonono mai ra, e haapii mai ia māua i ta māua e rave i taua tamaiti e fānau ra! ⁹ Ua faaroo mai ra te Atua i te reo o Manoa ra, e ua hoì faahou mai ra te merahi a te Atua i taua vahine ra, roohia mai te pārahi ra o ia i rāpae; aore rā tana tāne ra o Manoa i reira. ¹⁰ Ua horo rū noa mai ra taua vahine ra, faaite mai ra i tana tāne, nā ô mai ra ia na: Inaha, ua fā faahou mai te taata ra, o tei haere mai ia ù ra i te tahi mahana ra! ¹¹ Ua tià aè ra Manoa, e ua pee atu ra i tana vahine, e tae atu ra i taua taata ra, e ua nā ô hoì ia na: O òe ānei te taata i parau mai i teie nei vahine? Ua parau mai ra o ia: O vau ia. ¹² Ua parau atu ra Manoa: Ia tupu taua parau na òe ra, e nā hea māua i te haapaari i taua tamaiti nei? E e aha atu māua ia na? ¹³ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia Manoa: O te parau atoà ta ù i parau atu i teie nei vahine, e haapaò o ia i te reira. ¹⁴ Eiaha roa o ia e àmu i to nià i te vine ra; eiaha o ia e inu i te uaina e te àva taèro, eiaha hoì e àmu i te mea viivii ra; o te mau parau atoà ta ù i parau atu ia na, o ta na ia e haapaò. ¹⁵ Ua parau atu ra Manoa i taua merahi a Iehova ra: Teie ta ù parau iti ia òe, e pārahi iti noa mai na òe ia māua nei, ia àma na te tahi pinia puaaniho ia māua na òe! ¹⁶ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia Manoa: Tāpeà noa mai òe ia ù, e òre au e àmu i ta òe māa; e ia hinaaro òe i te haapee i te hoê tūtia tāauahi ra, e hōpoi òe i te reira ia Iehova e tià ai! Aore hoì Manoa i ìte e, e merahi o ia na Iehova. ¹⁷ Ua parau atu ra Manoa i taua merahi a Iehova ra: O vai to òe iòà, ia faatura hoì māua ia òe ia

tupu te mau parau na òe ra? ¹⁸ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia na: E aha òe i nā reira mai ai i te ui i to ù ra iòà? E mea taa ê ia! ¹⁹ Ua rave iho ra Manoa i te tahi pinia puaaniho, e te tahi tūtia àmu, e ua hōpoi atu ra i nià i te mato na Iehova; e e mea taa ê tei ravehia i reira, te hiò noa ra Manoa e tana vahine. ²⁰ Ia pee tià atu taua pura auahi no nià i te fata ra i nià i te raì, ua reva atoà atu ra taua merahi a Iehova ra i nià nā roto i taua pura auahi no nià i te fata ra. E ìte aè ra Manoa e tana vahine i te reira, ua tipapa iho ra rāua i raro i te repo. ²¹ E aore aè ra taua merahi a Iehova ra i fā faahou mai ia Manoa ra e tana vahine, ìte aè ra Manoa i reira, e e merahi o ia na Iehova. ²² Ua nā ô aè ra Manoa i tana vahine: E riro tāua i te pohe roa, no te mea ua hiò tāua i te Atua! ²³ Ua parau atu ra tana vahine ia na: Ahiri e hinaaro taparahi to Iehova ia tāua, e òre o ia e fārii mai i te tūtia tāuahi e te tūtia àmu i to tāua nei rima, e òre hoì o ia e faaite mai ia tāua i taua mau mea nei, e òre hoì e parau mai ia tāua i teie nei huru parau.

²⁴ Fānau aè ra taua vahine ra i te tamaiti, maìri iho ra i to na iòà o Tamatona. Tupu aè ra taua tamaiti ra, e ua haamaitaì mai ra Iehova ia na. ²⁵ Ua rave mai ra te Vārua o Iehova ia na i to na atu mahana i te pūhapa o Tana ra, i te ārea i Tora e Ètetaora.

Tāàtiraa o Tamatona

14 ¹ Ua haere atu ra Tamatona i raro i Timinata; e ìte atu ra o ia i te hoê vahine i Timinata no te mau tamahine a te Firiteti ra. ² E ua haere mai ra o ia i nià, faaite mai ra i tana metua tāne e tana metua vahine, nā ô mai ra: Ìte aè nei au i te hoê vahine i Timinata no te mau tamahine a te Firiteti; e i teie nei, e tii òrua ia na ei vahine na ù. ³ Ua parau atu ra tana metua tāne e tana metua vahine ia na ra: Aita e vahine i roto i te mau tamahine o to òe ra mau taeaè, e i roto i to tātou atoà ra, a tii ai òe i te vahine a te Firiteti peritome-òre-hia ra? Ua parau mai ra Tamatona i tana metua tāne: E tii i taua vahine ra na ù, ua au roa o ia ia ù. ⁴ Aita rā tana metua tāne e tana metua

vahine i ìte e, na Iehova taua mea ra; e te ìmi ra o ia i te rāveà i te Firiteti. O nià hoì te Firiteti ia Ìteraèra i reira.

⁵ Haere atu ra Tamatona, e tana metua tāne e te metua vahine, i raro i Timinata; e tae atu ra rātou i te mau ô vine i Timinata ra, e inaha, ua ùùru mai ra te hoê riona âpī ia na. ⁶ Tei nià mai ra te Vārua o Iehova ia na; ua hāhae atu ra o ia i taua riona ra mai te mea e pinia puaaniho, aita a ana mauhaa i te rima, aita rā o ia i faaite i te metua tāne e te metua vahine i ta na i rave ra. ⁷ Haere atu ra o ia i raro, e ua paraparau atu ra i taua vahine ra; e au māite atu ra o ia ia Tamatona.

⁸ E maoro iti aè ra, ua hoì mai ra o ia e rave ia na ei vahine na na, e ua tāpae aè ra o ia e hiò i te pera o taua riona ra. E inaha, e àere tepure e te meri tei roto i taua riona ra. ⁹ Ua rave iho ra o ia i te tahi vāhi i tana rima, àmu haere atu ra; e tae aè ra o ia i tana metua tāne e te metua vahine ra, ua hōpoi atu ra o ia i te tahi vāhi na rāua e ua àmu iho ra rāua. Aita rā o ia i faaite ia rāua e, no roto taua meri ra i te riona i te raveraahia mai e ana.

To Tamatona tuuraa i te hoê piri i te Firiteti

¹⁰ Ua haere iho ra tana metua tāne i raro i taua vahine ra. Ua rave iho ra Tamatona i te ôroà, e peu mau hoì na te mau taata âpī i te nā reira. ¹¹ E ia hiò mai ra te mau Firiteti i te reira, ua aratai mai ra rātou i nā taata e toru àhuru, ei hoa no na ia pārahi i pihaì iho ia na. ¹² Ua parau atu ra Tamatona ia rātou: E tuu atu na vau i te tahi piri ia òutou, e ia matara ia òutou ra, e ia faaite mai òutou ia ù i te auraa, i eie nei puè mahana e hitu no te ôroà nei, e hōpoi atu vau i nā àhu fafao e toru àhuru, e toru àhuru hoì àhu no nià iho. ¹³ Ia òre rā ia tià ia òutou ia faaite mai ia ù i te auraa, e hōpoi mai òutou i te àhu fafao e toru àhuru hoì àhu no nià iho ra. Ua parau mai ra rātou ia na: A tuu mai na i taua piri na òe ra, ia ìte mātou. ¹⁴ Ua nā ô atu ra o ia ia rātou:

E māa tei noaa mai no roto i tē àmu māa ra,
e te mōmona no roto i tē taehae.

E a toru aè ra âruì, aita i matara taua piri ra ia rātou. ¹⁵ E tae aè ra i te ruì hitu, ua parau mai ra rātou i taua vahine a Tamatona ra: E tāparu aè na òe i to tāne na ia faaite mai o ia ia òe i te piri nei; aore ra, e àma òe e te fare atoà o to metua i te auahi ia mātou. I tii mai hoì òutou ia mātou ia pau ta mātou taoà ia òutou? Eere ānei o ia ia? ¹⁶ Ua òto iho ra taua vahine a Tamatona ra i mua ia na, e ua nā ô atu ra: Te faufau ra òe ia ù: Aore òe i aroha mai ia ù: ua tuu hoì òe i te piri i te mau taata o to ù ra nūnaa, e aore òe i faaite mai ia ù! Ua parau mai ra o ia ia na: Inaha hoì taù metua tāne e taù metua vahine, aita vau i faaite ia rāua, e e faaite hoì au ia òe? ¹⁷ E ua òto ā o ia i mua ia na o taua nā mahana e hitu i te ôroàraa ra; e tae aè ra i te hitu o te mahana, ua faaite mai ra o ia ia na, no te mea e rahi ā onoono to na ia na; e ua faaite aè ra o ia i te mau taata o to na ra nūnaa i taua piri ra. ¹⁸ Ua parau mai ra te mau taata o taua òire ra ia na, i taua mahana hitu ra, aita i maìri te mahana:

E aha atu ā te māa mōmona, maori rā o te meri?

e e aha atu ā te taoà taehae, maori rā o te riona?

Ua parau atu ra o ia ia rātou:

Ahiri òutou aore i ârote i te puaatoro ufa na ù ra,

e òre taù piri e ìtea ia òutou.

¹⁹ Ua haere mai ra te Vārua o Iehova i nià iho ia na, haere atu ra o ia i raro i Àteterona. Ua taparahi iho ra i nā taata no reira e toru àhuru, ua rave iho ra i ta rātou taoà, ua hōpoi mai ra i te mau àhu no te feiā i faaite mai i taua piri ra. Tupu aè ra hoì to na riri, e ua haere mai ra i nià i te ùtuafare o to na ra metua. ²⁰ Hōroàhia aè ra te vahine a Tamatona na te hoa iho, o tei faarirohia e ana ei tauà no na.

Te tāhoora a Tamatona

15 ¹ Maoro iti aè ra rā, tae aè ra i te tau àhune tītona ra, ua haere atu ra Tamatona i tana ra vahine, mā te pinia puaaniho. E ua parau atu ra: E haere au i roto i te piha i taù vahine ra. Aita aè ra rā te metua tāne iho i tuu ia na i roto. ² Ua nā ô mai ra te metua tāne o taua vahine ra: I manaò vau e, ua faufau roa òe ia na, i hōroà ai

au ia na na to hoa nei. Eere ānei te teina iho i te vahine maitai? E rave òe i te reira ei mono aè ia na! ³ Ua nā ô noa aè ra Tamatona ia rātou: Aita a te Firiteti faainoraa ia ù i teie nei, rave noa atu ā vau ia rātou ra. ⁴ Ua haere atu ra Tamatona e noaa iho ra ia na nā ârope e toru hānere; e ua rave iho ra i te ômoì auahi, ua tāati iho ra i to te tahi ra âero i to te tahi, ua tuu iho ra i te ômoì auahi i rōpū i nā âero e piti ra. ⁵ Ua tūtui iho ra i te mau ômoì, e àma aè ra, ua tuu atu ra ia haere noa na nā roto i te tītona tià noa a te Firiteti ra, àma aè ra te tītona haapuèhia e te tītona tià noa, e te mau ô vine, e te ôrive atoà i te auahi.

⁶ Ua nā ô aè ra te Firiteti: Na vai teie i rave? Ua nā ô aè ra te tahi pae: Na Tamatona, na te hunoà a te taata i Timinata ra, no te mea ua rave o ia i te vahine na na, e ua hōroà na te hoa ra. Ua haere mai ra te mau Firiteti i nià, e ua tahu iho ra ia na e tana metua tāne i te auahi. ⁷ Ua parau atu ra Tamatona ia rātou: E tāhoo atu vau ia òutou, òutou i nā reira, a faaea atu ai au. ⁸ Ua taparahi iho ra o ia ia rātou e pau aè ra, e pau rahi roa; e ua pou iho ra o ia i raro, pārahi iho ra i roto i te taoà i te mato ra o Ètama.

Tamatona e te taa o te âtini

⁹ Ua haere iho ra te Firiteti, ua pātia iho ra i te pūhapa i Iuta, e àti aè ra Rehi ia rātou. ¹⁰ Ua parau atu ra to Iuta: E aha òutou i haere mai ai ia mātou nei? Ua parau mai ra rātou: I haere mai mātou e ruuruu ia Tamatona, e rave hoì ia na mai ta na i rave mai ia mātou ra. ¹¹ Ua haere atu ra to Iuta e toru atoà tautani i te taata i nià iho i taua mato ra o Ètama, e ua parau atu ra ia Tamatona: Aita òe i ìte e, e tāvana te Firiteti i nià iho ia tātou? E aha tenā rave ia tātou? Ua parau mai ra o ia ia rātou: Mai ta rātou i rave ia ù nei, e nā reira atoà vau ia rātou. ¹² Ua parau atu ra rātou ia na: I haere mai mātou e ruuruu ia òe, ia tuu atu mātou ia òe i te rima o te Firiteti. Ua parau mai ra Tamatona ia rātou: E tapu mai òutou, e e òre òutou iho e rave mai ia ù. ¹³ Ua parau atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: E òre ia! E ruuruu rā mātou ia òe, a tuu atu ai ia òe i to rātou rima; e òre rā mātou e taparahi ia òe.

Ua ruuruu iho ra rātou ia na i nā taura âpī e piti ra, e ua aratai atu ra ia na mai nià mai i taua mato ra.

¹⁴ E tae atu ra o ia i Rehi, ua ùmere iho ra te Firiteti ia na. Ua haere mai ra te Vārua o Iehova i nià iho ia na mā te ûàna rahi, riro atu ra nā taura i nià i tana rima mai te rino i àma i te auahi ra, matara aè ra te ruuruu i nià i nā rima no na ra. ¹⁵ Ìtea iho ra ia na te hoê ivi taa âtini e mea ota, ua rave atu ra tana rima i te reira; ua tãiri atu ra i te taata e pau iho ra, hoê atoà tautani i taua ivi ra. ¹⁶ Ua nā ô aè ra Tamatona:

Ua pau rātou ia ù,

i te taa âtini,

ua tãiri-pohe-roa-hia e au te taata hoê atoà tautani i te taa o te âtini.

¹⁷ E oti aè ra taua parau na na ra, ua tītiri ê atu ra o ia i taua ivi taa i roto i tana rima ra, maīrihia iho ra taua vāhi ra o Ramata-Rehi.

¹⁸ Pohe roa aè ra o ia i te poiā, e ua taū iho ra ia Iehova, nā ô atu ra: Na òe teie nei ora rahi i rave iho nei i te rima o to tāvini nei; e e pohe ānei hoī au i teie nei i te poiā, e a riro atu ai i te rima o te peritome-òre-hia nei? ¹⁹ Ua ìriti aè ra te Atua i te hoê taoà i Rehi, e ua tahe noa mai ra te pape no roto i te reira; e ia inu aè ra o ia ra, ua māpuhi aè ra te aho, ua ora atu ra. I maīri ai o ia i te iōa o taua mea ra, ia Ène-Hatore, te vai noa ra i Rehi i teie nei ā mahana. ²⁰ Na na atu ra i faatiā ia Ìteraera i te ànotau o te Firiteti e hoê taau aè ra matahiti.

Tamatona e te mau ùputa o Tata

16 ¹ Haere atu ra Tamatona i Tata; ìte atu ra i te hoê vahine faaturi, e ua haere atu ra ia na ra. ² E faaitehia atu ra to Tata e: Teie mai nei Tamatona. Ua haaati aè ra rātou ia na, tãòtoòto atu ra ia na i taua ruī ra, i pihaī iho i te ùputa o te òire, aore i muhu i taua ruī ra, nā ô aè ra e: Ia poiā, tei te aoraa ra, a rave ai tātou, a taparahi. ³ Taòto iho ra Tamatona, e tuī aè ra te pō. Ua tiā aè ra o ia i nià i taua tuīraa pō ra, ua rave iho ra i nā ôpani o te òire, mā te pou atoà e piti, e te teā atoà, ua tuu aè ra i nià i te taponu, haere atu ra, hōpoi roa atu ra i nià i te mouā i pihaī iho i te òire ra o Heperona.

To Terira tōtōāraa ia Tamatona

⁴ E i muri aè i te reira, ua hinaaro aè ra o ia i te hoê vahine i Nahara-Toreta, o Terira to na iòà. ⁵ Ua haere mai ra te hui tāvana o te Firiteti ia na ra, e ua nā ô mai ra ia na: E tāparu aè na òe ia na ia ìtea to na pūai rahi i te vairaa, e te rāveà e noaa ai o ia ia mātou ia ruuruu atu, ia vī o ia: e na mātou e hōroà atu i nā tētera ârio na òe, e tātaihoê tautani e hoê hoì hānere ta te taata hoê. ⁶ Ua parau atu ra Terira ia Tamatona: E faaite mai na òe, i to òe ra pūai rahi i te vairaa, e te mea e mau ai òe ia ruuruu, e pohe ai òe ra? ⁷ Ua parau mai ra Tamatona ia na: Ia ruuruu rātou ia ù i nā ìeie ota e hitu aore ā i marō ra, e riro vau mai te taata atoà ra i te paruparu i reira. ⁸ Ua hōpoi mai ra taua mau tāvana o te Firiteti ra i te ìeie ota e hitu aore ā i marō ra, ua ruuruu iho ra o ia ia na i te reira. ⁹ — Te tiaì noa ra te taata tei roto i te piha o taua vahine ra, ua parau atu ra o ia: E Tamatona, teie iho te Firiteti e rave ia òe na! Motu noa iho ra taua ìeie ra ia na mai te huà iti rino e motu ia tiàia i te auahi ra. Aita atu ra to na pūai i ìtea.

¹⁰ Ua parau atu ra Terira ia Tamatona: Inaha, ua vare au ia òe, e parau haavare ta òe i parau mai ia ù. E tenā na, e faaite mai na òe ia ù i te mea e mau ai òe ra. ¹¹ Ua parau mai ra o ia ia na: Ia ruuruu rātou ia ù i te taura âpī aore ā i ravehia ra, e riro vau mai te taata atoà ra i te paruparu i reira. ¹² Ua rave iho ra Terira i te taura âpī, e ua ruuruu iho ra ia na i te reira, te tiaì noa ra te taata i roto i te piha, ua parau atu ra o ia: E Tamatona teie iho te Firiteti e rave ia òe na. Motu noa iho ra taua nā taura i nià i nā rima no na mai te aho au àhu ra.

¹³ Ua parau atu ra Terira ia Tamatona: Te vare noa nei ā vau ia òe, e parau haavare ta òe i parau mai ia ù nei. E faaite mai òe ia ù i te mea e mau ai òe ra! Ua parau mai ra o ia ia na: Ia rāraa atoà òe i nā io rouru e hitu o taù upoo nei i roto i tenā na àhu. ¹⁴ Ua tāia iho ra o ia i nià i taua titi ra, e ua parau atu ra ia na: E Tamatona teie iho te Firiteti e rave ia òe na! Ua ara aè ra o ia i taua taòto no na ra, haere noa atu ra mā te titi o te rāraaraa e te àhu atoà ra. ¹⁵ Ua parau atu ra o

ia ia na: E aha òe i parau mai ai e «e hinaaro to ù ia òe!», e aore hoì to âau i riro mai ia ù nei? A toru aè nei a òe haavareraa mai ia ù, e aita òe i faaìte mai ia ù i te vairaa o to òe na pūai rahi. ¹⁶ E no te mea ua onono māite atu ra taua vahine ra ia na, aita e mahana tuua, i te mārōraa atu ia na, e pohe roa aè ra tana âau i te peàpeà; ¹⁷ ua faaìte hua mai ra o ia i ta na parau, nā ô mai ra ia na: Aore roa e reta i tae mai i nià i taù upoo, e Nātira hoì au na te Atua, mai te ôpū mai ā o taù metua vahine. Ahiri vau i hahuhia ra, e òre taua pūai no ù nei i reira, e riro vau mai te taata atoà nei i te paruparu i reira.

¹⁸ Ìte aè ra Terira e, ua faaìte hua mai o ia i ta na parau ia na, ua tono o ia i te veà e tii i te mau tāvana o te Firiteti, nā ô atu ra: E haere mai òutou hoê haereà toe, ua faaìte hua mai hoì o ia ia ù i ta na parau. Ua haere mai ra te mau tāvana o te Firiteti ia na ra mā te moni atoà i to rātou rima i te hōpoiraa mai. ¹⁹ Ua faataòto iho ra o ia ia na i nià i to na turi; e ua parau atu ra o ia i te hoê taata, e ua faaue atu ra ia na e hahu i nā io rouru e hitu i tana upoo ra, e ua haavivī atu ra o ia ia na, ua reva atu ra hoì taua pūai no na ra. ²⁰ Ua parau atu ra o ia: E Tamatona, teie iho te Firiteti e rave ia òe na! Ua ara aè ra o ia i taua taòto no na ra, e ua nā ô aè ra: E haere ā vau i rāpae e faaitoito ia ù iho mai tei mūtaa iho ra! — aore ā hoì o ia i ìte e, ua faaruè Iehova ia na. ²¹ Ua rave iho ra te Firiteti ia na, e ua haapō atu ra i to na mata; arataì atu ra ia na i raro i Tata ra, e ua tāpeà iho ra ia na i te tāpeà veo. E ua tāviri iho ra o ia i te tītona i roto i te fare tāpeàraa ra.

Òhipa hopeà e poheraa o Tamatona ²² E ua tupu faahou aè ra te rouru o tana upoo i vaùhia ra. ²³ Ua haaputuputu iho ra te mau tāvana o te Firiteti e hōpoi i te hoê tūtia rahi na to rātou atua na Tatona, e ei òaòaraa hoì no rātou, te parau ra hoì rātou e:

Ua tuu mai to tātou atua i to tātou ènemi ia Tamatona i to tātou nei rima!

²⁴ E ia hiò mai te mau taata ia na ra, ua haamaitaì atu ra i to rātou atua, ua nā ô aè ra hoì rātou:

Ua tuu mai to tātou atua i to tātou ènemi i to tātou nei rima,
o tei taparahi mai i to tātou e rave rahi aè nei,

e i pau ai hoì to tātou nei fenua!

²⁵ E reàrèa aè ra to rātou âau, ua nā ô aè ra: E tii ia Tamatona ei faaàrearea ia tātou! Ua tii atu ra rātou ia Tamatona i roto i te fare tãpèaraa ra. E ua vaiiho iho ra rātou ia na i te ārea i rōpū i nā pou o taua fare ra; reàrèa aè ra rātou ia na. ²⁶ Ua nā ô aè ra Tamatona i te tamaiti i mau i tana rima ra: E faaite mai na òe ia ù i nā pou i mau ai teie nei fare ia fāfā na vau, e ia tiàturi noa na vau i reira.

²⁷ Ua î roa taua fare ra i te taata, i te tãne e te vahine; e tei reira te mau tãvana atoà o te Firiteti; e toru hoì tautani o te taata i te pārahiraa i nià ra, te tãne e te vahine, te mātaitai mai ra ia Tamatona i te faanavenaveraa ia rātou. ²⁸ Ua tiàoro atu ra Tamatona ia Iehova, nā ô atu ra: E taù Fatu, e Iehova, e haamanaò mai òe ia ù, o ta ù ia pure ia òe i teie nei; e faaètaèta mai òe ia ù nei, hoê roa rā faaètaètaraa toe i teie anaè nei, e taù Atua e, ia tãhoo na vau i te Firiteti nei i to ù nei puè mata! ²⁹ Ua rave iho ra Tamatona i nā pou e piti i rōpū i mau ai taua fare ra; e o tē mau ia i ètaèta ai taua fare ra, hoê pou i te rima àtau, hoê hoì i te rima àui. ³⁰ E ua nā ô aè ra Tamatona: Ia pohe noa atu vau i te poheraa o te Firiteti nei! Ua piò iho ra o ia i raro, ua faahope aè ra i te pūai, maìri iho ra taua fare ra i raro i nià i te mau tãvana e te mau taata atoà i roto ra. E rahi atu ra te feiā i pohe ia na i taua poheraa no na ra, i tei taparahihia e ana i te oraraa ra. ³¹ Ua haere mai ra tana mau taeaè, e te ùtuafare atoà o to na ra metua i raro, ua rave iho ra ia na, ua hōpoi i nià, e ua tanu iho ra ia na i te ārea i Tora e Ètetaora, i te tanuraa o to na ra metua tãne o Manoa. A hoê taau aè ra o na matahiti i te faatiàraa ia Ìteraèra.

TE TAU O TE MAU TĀVANA:**TE TAHI ATU MAU PARAU****Mita e ta na vāhi haamoriraa**

17 ¹ Te pārahi ra te hoê taata no te mouà ra o Èferaima o Mita te iòà, ² ua parau mai ra o ia i tana metua vahine: Nā tētera ârio na òe, hoê tautani e hoê hānere i ravehia ra, i ta òe i tuhi ra, e ta òe i paraparau ra, o vau hoì tei ìte; inaha, tei ia ù nei taua ârio ra; na ù hoì i rave. Ua parau atu ra tana metua vahine: Ia ora taù tamaiti ia Iehova! ³ E ia faahoìhia mai e ana taua nā tētera ârio hoê tautani e hoê hānere i te metua vahine ra: ua parau atu ra te metua vahine: Ua faataa-hua-hia e au taua ârio nei na Iehova, na taù tamaiti; ia hāmanihia ei hohoà faatō-òtiòti-hia ra — e i teie nei, e faahoì au i taua mea nei ia òe na. ⁴ Ua faahoì faahou mai ra rā o ia i taua moni ra i te metua vahine ra, ua rave iho ra te metua vahine i nā tētera e piti hānere i taua ârio ra, e ua hōpoi atu ra i te faatō, e na na atu ra i hāmani ei hohoà òtiòtihia ra, e te hohoà faatō. E vaiihohia atu ra i te fare o Mita ra. ⁵ E fare hoì to taua taata ra to Mita no to na ra atua; e ua hāmani hoì o ia i te tahi èfota, e te terafima, e ua faataa iho ra i te hoê tamaiti na na, e riro atu ra ei tahuà na na.

⁶ Aore o Ìteraèra arii i te reira ra ànotau: rave noa iho ra te taata atoà i tei au ia na iho ra. ⁷ Te pārahi ra te hoê taata iti âpī mai Pete-Rehema-Iuta no te fētii o Iuta, e Âti-Revi, i pārahi noa na rā i reira. ⁸ Faaruè atu ra rā taua taata ra i taua òire ra ia Pete-Rehema-Iuta, haere atu ra i te vāhi pārahiraa: e tae atu ra o ia i te mouà ra o Èferaima i te ùtuafare o Mita i taua haereà no na ra. ⁹ Ua parau atu ra Mita ia na: Mai hea mai òe? Ua parau mai ra o ia ia na: E Âti-Revi au mai Pete-Rehema-Iuta mai, e te ìmi nei au i te vāhi pārahiraa. ¹⁰ Ua parau atu ra Mita ia na: E pārahi òe i ô nei ia ù nei; ei metua no ù, ei tahuà, e na ù e hōpoi atu i nā tētera ârio na òe, hoê àhuru

i te matahiti hoê, e te àhu ia àti òe, e te māa na òe ra. Ua tomo iho ra taua Âti-Revi ra i roto i te fare. ¹¹ Tià aè ra hoì i taua Âti-Revi ra i te pārahi io taua taata ra; riro atu ra hoì taua taata âpī ra mai te tamarii na na ra te huru. ¹² Ua faataa iho ra Mita i taua Âti-Revi ra; riro atu ra taua tamaiti ra ei tahuà na na; e tià hoì i roto i te fare o Mita ra. ¹³ Ua nā ô aè ra Mita: Ua ìte atu ra vau e, e hāmani maitaì mai Iehova ia ù i teie nei, i te mea e Âti-Revi ta ù ra tahuà.

To Tana tauiraa i te fenua

18 ¹ Aore o Ìteraèra arii i te reira ànotau; e te tītau ra te ôpū Âti-Tana ra i te fenua ei pārahiraa no rātou i reira, aita ā hoì i hope maitaì mai ta rātou ra tufaa i te noaa ia rātou i roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra, e tae roa aè ra i te reira mahana. ² Ua tono aè ra te tamarii a Tana i nā taata toopae o to rātou ra fētii, e puè taata itoito no to rātou ra fenua, mai Tora atu e mai Ètetaora, ei hiò haere i taua fenua ra, e ìmi haere, ua nā ô atu ra rātou: A haere a hiò haere i taua fenua ra. Tae atu ra hoì rātou i te mouà ra o Èferaima i pihà iho i taua fare o Mita ra, taòto iho ra rātou i reira. ³ E taua fātataraa no rātou i taua fare o Mita ra, ìte aè ra rātou i te reo o taua tamaiti Âti-Revi ra, e ua tomo atu ra rātou i roto, e ua parau atu ra ia na: Na vai òe i arataì mai i ô nei? E aha to òe tere i teie nei vāhi? E aha to òe tōroà i ô nei? ⁴ Ua na o mai ra o ia ia rātou: Te meahia mai ra vau e Mita; e ua tārāhu mai ra hoì ia ù, e o vau hoì ta na tahuà. ⁵ Ua parau atu ra rātou ia na: Teie ta mātou parau ia òe, e ui na òe i te Atua, ia ìte mātou i te manuiaraa o to mātou nei tere, ta mātou e haere nei. ⁶ Ua parau mai ra te tahuà ia rātou: Ia ora na òutou i te haereà; tenā atoà Iehova, tei to òutou tere, ta òutou e haere na.

⁷ Haere atu ra taua nā taata toopae ra, e tae atu ra i Raitā; ìte atu ra rātou i to reira mau taata, e te pārahi noa ra, mai to Titona atoà ra, te vai hau noa ra, aore hoì e taata mana ia haamataùtaù ia rātou i te fenua ra; tei te ātea ê hoì rātou i to Titona, e aore e âmuiraa i te taata atoà. ⁸ Ua hoì mai ra rātou i Tora e Ètetaora, i to rātou ra mau taeà; e ua parau atu ra to rātou mau taeà ia rātou: E aha ta òutou parau?

⁹ Ua nā ô mai ra rātou: A tià, e haere tātou i nià e rave i taua feiā ra. Ua hiò hoì mātou i taua fenua ra, e inaha, e fenua maitaì roa: e tenā na, e faaètaèta i te haere, eiaha e faatautau, e rave i taua fenua ra e pārahi. ¹⁰ Ia haere òutou ra, roohia atu, e feiā pārahi mataù òre noa taua feiā ra, e e fenua rahi hoì; e tei reira te mau mea atoà o te ao nei aita e toe, e na te Atua e tuu mai i to òutou rima.

¹¹ Reva atu ra nā taata no Tora e no Ètetaora, e ono atoà hānere, no te fētii Âti-Tana ra, mā te mauhaa tamaì atoà. ¹² Haere atu ra rātou i nià, e ua pātia iho ra i te pūhapa i pihai iho i Tiriata-Iearima i Iuta ra; i parauhia ai taua vāhi ra o Mahane-Tana ra, e tae roa aè nei i teie nei mahana: tei muri mai hoì ia Tiriata-Iearima ra. ¹³ E mai reira hoì, haere atu ra rātou i te mouà ra o Èferaima, e tae atu ra i te fare o Mita ra. ¹⁴ Ua parau aè ra nā taata toopae ra, tei haere e hiò i taua fenua ra o Raitā, nā ô aè ra i to rātou ra: Aita òutou i ìte e, e èfota tei roto i teie nei mau fare, e te terafima, e te hohoà faatō-òtiòti-hia ra? E tenā na, a haamanaò iho na, e e nā hea òutou? ¹⁵ Ua fāriu tià atu ra i rātou i reira, e tae atu ra i te fare o taua tamaiti Âti-Revi ra — i te fare o Mita ra — e ua aroha atu ra ia na. ¹⁶ Tià noa iho ra nā taata e ono atoà hānere no te mau tamarii a Tana, mā te mauhaa tamaì atoà i pihai iho i te ùputa tomoraa ra. ¹⁷ Ua tomo atu ra nā taata toopae i haere e hiò i te fenua ra i roto; e ua rave iho ra i taua hohoà faatō i òtiòtihia ra, e te èfota, e nā terafima, te tià noa ra taua tahuà ra i pihai iho i te tomoraa ra, o ia e nā taata e ono hānere, mā te mauhaa tamaì atoà ra. ¹⁸ Tomo atu ra taua mau taata ra i roto i te fare o Mita, e ua hōpoi mai ra i taua hohoà òtiòtihia ra, e te èfota, e nā terafima, e te hohoà faatō. Ua parau mai ra taua tahuà ra ia rātou: Te aha na òutou? ¹⁹ Ua parau atu ra rātou ia na: E māmū noa òe, e tāpoi i to vaha i to rima; e e haere atoà tātou, ei metua òe, ei tahuà na mātou. E mea maitaì ānei ei tahuà òe no te fare o te taata hoê ra — e eiaha ei tahuà no te hoê ôpū — no te hoê fētii i Ìteraèra nei? ²⁰ Òaòà aè ra te âau o taua tahuà ra, e ua rave iho ra o ia i te èfota e nā terafima, e te hohoà òtiòtihia atoà, haere atoà atu ra e taua mau taata atoà ra.

²¹ Ua fāriu aè ra rātou e reva atu ra, tuu atu ra i te mau tamarii, e te mau puaa, e te mau taoà nā mua ia rātou. ²² E maìri ê mai ra taua fare o Mita ra, tei te ātea ê atu ra rātou, ua haaputuputu iho ra te mau taata no te mau fare i pihai iho i taua fare o Mita ra, ua tipapa atu ra i taua mau tamarii a Tana ra. ²³ Ua pii atu ra rātou i taua mau tamarii a Tana ra, ua fāriu mai ra rātou, ua parau mai ra ia Mita: I aha tià òe, i pii hua mai òe na? ²⁴ Ua nā ô atu ra o ia: Ua ravea e òutou te mau atua i hāmanihia e au no ù, e ua reva òutou e te tahuà atoà: e aha atu ā ta ù peu toe? E aha hoì òutou i parau mai ai e: «I aha tià òe?» ²⁵ Ua parau mai ra taua mau tamarii a Tana ra ia na: Eiaha to òe reo ia ìtea i roto ia mātou nei, o te roohia òe e te ìriā, o te pohe hoì òe e to ùtuafare atoà hoì. ²⁶ Haere noa atu ra taua mau tamarii a Tana ra i to rātou haereà. E ia hiò aè ra Mita e, ètaèta rahi to rātou i to na, ua hoì mai ra o ia i to na ra ùtuafare.

Te òire o Tana e ta na vāhi haamoriraa

²⁷ Ua hōpoi noa atu ra rātou i taua mau atua i hāmanihia e Mita ra, e te tahuà na na ra, e tae atu ra rātou i Raitā, i taua feiā i pārahi mataù òre noa ra; ua taparahi atu ra ia rātou i te òè, e tūia iho ra to rātou òire i te auahi. ²⁸ Aore hoì e ora e ora ai rātou, tei te ātea ê hoì Titona, tei te peho hoì Raitā i pihai iho i Pete-Rehopa, aore roa hoì a taua feiā ra âmuiraa i te taata atoà ra. Ua patu iho ra hoì rātou i taua òire ra, e ua pārahi hoì i roto. ²⁹ Maìri iho ra rātou i te iòa o taua òire ra o Tana, o te iòa ia o to rātou ra metua, o Tana, i ta Ìteraèra i fānau ra — o Raitā rā te iòa o taua òire ra i mūtaa iho ra. ³⁰ Ua faatià aè ra te mau tamarii a Tana i taua hohoà òtiòtihia a Mita ra; e o Ionatana a Teretoma, a Manate ra, o ia e o ana puè tamarii tamaroa ra, o nā tahuà ia na taua ôpū o Tana ra, e tae roa aè nei i te mahana i pau ai te fenua ra. ³¹ Ua faatià hoì rātou i taua hohoà òtiòtihia a Mita i hāmanihia e ana ra na rātou iho — i te vai-atoà-raa o te fare o te Atua i Tiro ra.

Te hara a to Peniamina no Tipea

19 ¹ Taua ànotau arii òre no Ìteraèra ra, te pārahi ra te hoê Âti-Revi i te tahi pae i te mouà ra o Èferaima, e ua rave iho ra o ia i te tahi vahine tāvini na na, no Pete-Rehema-Iuta ra. ² Faaturi àè ra rā taua vahine na na ra, faaruè mai ra hoì ia na, haere atu ra i te ùtuafare o tana metua i Pete-Rehema-Iuta ra; e i reira te pārahiraa, e a maha àè ra marama tià. ³ Ua tià àè ra tana tāne, tipapa atu ra e tāparu atu ia na, peneiaè o te riro mai tana âau, aratai mai ia o ia ia na, tana tāvini atoà hoì i te haere-atoà-raa, e nā âtini hoì e piti. Ua aratai atu ra taua vahine ra ia na i roto i te fare o tana metua tāne; e ia hiò mai ra taua metua tāne o taua vahine ra ia na, òaòà àè ra o ia i te mea i fārerei. ⁴ Ua tāpeà iho ra te metua o te vahine ra, te metua hoovai no na ra, ia na, pārahi iho ra o ia i reira, e ruì toru àè ra: àmu iho ra rātou i te māa, inu iho ra hoì i te uaina, e ua taòto iho ra hoì i reira.

⁵ E tae àè ra i te ruì maha, ua tià àè ra rātou i te poìpoì roa, faaineine iho ra e haere, ua parau mai ra rā te metua o taua vahine ra i taua hunoà no na ra: A àmu na i te māa e ia ètaèta òe a haere ai. ⁶ Ua pārahi iho ra rāua atoà i raro, ua àmu iho ra i te māa, e ua inu hoì i te uaina. Ua parau mai ra te metua o taua vahine ra i te tāne: Teie ta ù parau ia òe: e pārahi ia ao teie nei ruì, e ia reàreà māite òe. ⁷ E ia tià taua taata ra i nià e haere; ua tāpeà te metua hoovai ia na, ua taòto faahou iho ra.

⁸ Ua tià àè ra o ia i nià i te poìpoì roa i te mahana pae ra e haere. Ua parau mai ra te metua o taua vahine ra: A faaètaèta ia òe e ia reàreà àè to âau na. Ua pārahi iho ra rāua e tapetape atu ra te mahana, e ua àmu hoì rāua i te māa. ⁹ Ua tià àè ra taua taata ra i nià e haere, o ia e tana vahine, e te tāvini atoà; ua parau mai ra rā te metua hoovai, te metua tāne o te vahine ra, ia na: Inaha, ua tapetape roa te mahana; e pārahi ā òe i teie nei ruì, inaha, ua poto roa hoì te mahana, e taòto i ô nei, e faareàreà àè hoì i to âau! E a nanahi i te poìpoì roa ra, a haere ai i te ùtuafare. ¹⁰ Aita àè ra rā i tià i taua taata ra ia pārahi i te reira

ruì. Tià mai ra i nià e ua haere mai ra, e tae roa mai ra i Ieputi, oia hoì Ierutarema ra; o ia e te vahine na na, e nā âtini e piti mā te pārahiraa i nià iho i taua tere no na ra. ¹¹ E tae mai ra rātou i pihai iho ia Ieputi ra, ua poto roa taua mahana ra. Ua parau aè ra te tāvini i taua fatu no na ra: Teie ta ù parau ia òe, e haere mai tātou e tāpae i teie nei òire o te Âti-Ieputi nei, e taòto i reira. ¹² Ua parau atu ra taua fatu no na ra ia na: Eiaha tātou e tāpae i ô nei i teie nei òire taata èê, eere i to te tamarii Ìteraèra ra; e haere ā tātou i Tipea. ¹³ E ua parau atu ra o ia i tana tāvini: E haere, ia tae tātou i te hoê i terā ra puè òire, i Tipea, e aore ra i Rama, a taòto ai tātou i reira. ¹⁴ Haere noa iho ra rātou i to rātou haereà, e tae mai ra rātou i pihai iho i Tipea io Peniamina ra, maìri atu ra te mahana ia rātou. ¹⁵ Ua tāpae aè ra rātou i reira, haere atu ra i roto i taua òire ra ia Tipea e taòto. E tae atu ra rātou i roto, pārahi noa iho ra rātou i raro i roto i te aroā o taua òire ra, aore roa hoì e taata i aratai noa atu ia rātou i roto i to na fare e taòto.

¹⁶ E inaha, te haere mai ra te hoê taata ruhiruhiā mai rāpaeà mai, mai ta na ra raverā òhipa, i te ahiahi ra, no taua mouà atoà ra no Èferaima, e tià rā o ia i Tipea i te pārahiraa, âreà te taata no taua vāhi ra, e Âti-Peniamina ia. ¹⁷ E ia nānā aè ra o ia i to na mata i nià, ìte mai ra o ia e, e rātere tei te aroā o taua òire ra. Ua parau mai ra taua taata ruhiruhiā ra: Mai hea mai òe? E e haere hoì òe i hea? ¹⁸ Ua parau atu ra o ia ia na: Mai Pete-Rehema-Iuta mai mātou, e te haere nei mātou i te tahi pae i te mouà ra o Èferaima, no reira hoì au nei. I Pete-Rehema-Iuta hoì au. E i teie nei, te haere nei au i te fare o Iehova, e aita roa hoì e taata e aratai ia ù i roto i to na fare. ¹⁹ E vauvau rā ta mātou no ta mātou puè âtini, e te māa; e māa hoì teie e te uaina, na ù, e na te vahine nei, e na teie nei taata iti no ù, no to tāvini nei, aita roa e mea toe ia mātou nei. ²⁰ Ua parau mai ra taua taata ruhiruhiā ra: Ia ora na òe! Ei ia ù nei te mau mea atoà na òe ra; eiaha rā òe e taòto noa i te aroā nei! ²¹ Ua aratai atu ra o ia ia rātou i roto i to na ra fare, e ua hōpoi atu ra i te māa na nā âtini ra. Ua hōroi iho ra hoì rātou i to rātou mau âvae; e ua àmu i te māa, e ua inu i te uaina.

²² E te faareàrèa noa ra rātou i to rātou âau, te haaàtihia mai ra taua fare ra e te mau taata haapaò àtā no taua òire ra, e ua tuì mai ra i te ôpani, e ua parau mai ra i te taata fare, i taua taata ruhiruhiā ra, nā ô mai ra: A aratai mai na i te taata i tomo atu i roto i to fare na, ia ìte mātou ia na! ²³ Haere atu ra taua taata no na te ùtuafare ra i rāpae ia rātou ra, e ua nā ô atu ra ia rātou: Eiaha, e aù mau taeaè, eiaha hoì òutou e hāmani ìno; ua tomo mai hoì teie nei taata i roto i to ù nei fare, eiaha roa tenā mea haamā! ²⁴ Inaha hoì taù tamahine, e pāretēnia ia, e te vahine na na ra. O ta ù e aratai mai i rāpae, o ta òutou e faahaèhaa iho, a rave ai òutou i ta òutou e hinaaro ra: ârèa teie nei taata, eiaha roa ia mea haamā e ravea! ²⁵ Aore rā taua mau taata ra i faaroo. Ua rave iho ra taua taata ra i tana vahine, ua aratai atu ra ia rātou ra. E ua rave iho ra rātou ia na, e ua hāmani ìno rātou ia na, e ao noa àè ra te reira ruì, e tei te maru-aoraa ra; ua tuu mai ra i taua vahine ra.

²⁶ Ua haere mai ra taua vahine ra, i te maru-aoraa ra, maìri iho ra i raro i te ùputa o te fare o te taata tei reira tana tāne ra, o te vai-noa-raa ia e ao roa àè ra. ²⁷ Tià àè ra tana tāne i nià i te poi-poi, e ua ìriti àè ra i nā ùputa o taua fare ra, e ua tomo atu ra i rāpae e haere. E inaha, te tārava noa ra taua vahine tāvini na na ra i raro i te ùputa o taua fare ra, e nā rima no na i te vai-noa-raa i nià iho i te taahiraa i taua ùputa ra. ²⁸ Ua parau atu ra o ia ia na: A tià, e haere tātou. Aita rā o ia i parau mai. Ua rave iho ra taua taata ra ia na, ua tuu àè ra i nià i te âtini; haere atu ra taua taata ra i to na ra vāhi mau. ²⁹ E tae atu ra o ia i to na ra ùtuafare mau, ua rave iho ra o ia i te tipi, ua òtiòti iho ra i taua vahine na na ra, hoê àhuru ôtià e piti tiàhapa, e ua hāpono atu ra i te mau vāhi atoà e àti noa àè Ìteraèra ra. ³⁰ Ua nā ô àè ra te feiā atoà i ìte i taua mea ra: Aita teie rāveà i ìtea mai te mahana mai ā i haere mai ai te tamarii a Ìteraèra mai te fenua mai ra mai Àifiti, e tae roa àè nei i teie nei mahana; a haamanaò, a ìmi māite, e faaite mai i to òutou manaò.

Àrora faautuà ia Peniamina

20¹ Ua haere tahi mai ra taua âmuiraa tamarii a Ìteraèra atoà ra, e moti i Tana e i Pere-Tepa roa, e te fenua atoà ra o Tireata, e ua âpoo iho ra i mua i te aro o Iehova i Mitepe. ² Ua haere atoà mai ra te feiā rarahi no roto i te taata atoà ra, no te mau ôpū atoà o Ìteraèra i roto i teie nei âpoora no te taata no te Atua ra: e maha hoì hānereraa o te tautani o te taata tamaì anaè. ³ (Ìte aè ra te tamarii a Peniamina e, ua reva te tamarii a Ìteraèra i Mitepe.) Ua parau mai ra te mau tamarii a Ìteraèra: A faaite mai na. I nāheahia teie nei ìno i te raverā? ⁴ Ua parau atu ra taua Âti-Revi ra, te tāne a te vahine i taparahihia ra, nā ô atu ra: I tāpae au i Tipea io Peniamina, māua o ta ù vahine e taòto. ⁵ Ua tià mai ra to Tipea e rave mai ia ù, e ua haaàti mai ra i taua fare i pārahihia e au ra i te ruì, i tītau mai rātou ia ù e taparahi, e ua rave ìno iho ra rātou i ta ù vahine, e pohe roa aè ra o ia. ⁶ Ua rave iho ra vau i taua vahine na ù ra, ua òtiòti iho ra, e ua hāpono atu ra e àti noa aè te fenua i pārahihia e Ìteraèra nei; e parau faufau rahi haamā hoì ta rātou i rave iho nei i roto ia Ìteraèra nei. ⁷ E inaha, e tamarii anaè òutou na Ìteraèra; ei ô nei òutou a faaite ai i to òutou manaò e ta òutou parau!

⁸ Ua tià pātoà aè ra te taata hoê ā tiàraa, e ua nā ô aè ra: E òre roa te hoê o mātou nei e tae vave i te tiàhapa, e òre roa te hoê e hoì vave i te ùtuafare. ⁹ Teie rā ta mātou e rave ia Tipea: e faaterero a haere ai mātou a rave ai i taua òire ra. ¹⁰ E rave hoì mātou i te taata, taihoê àhuru to te hānere hoê, e àti noa aè te mau ôpū atoà o Ìteraèra nei, e taihoê hānere to te tautani hoê, taihoê hoì tautani to roto i nā tautani hoê àhuru ra; ei tii māa na te mau taata nei, ia rave rātou, ia tae rātou i Tipea io Peniamina ra, i tei au i terā ra parau haamā i ravehia e to taua òire ra i roto ia Ìteraèra nei. ¹¹ Putuputu aè ra to Ìteraèra atoà, âmui aè ra i te âmuiraa hoê e rave i taua òire ra.

¹² Te tono noa ra te mau ôpū o Ìteraèra i te taata i taua ôpū o Peniamina ra, e àti noa aè rātou ra, i te uiraa atu e: E aha teie nei mea ìno i ravehia i roto ia òutou nei? ¹³ E i teie nei, e tuu mai òutou

i taua mau taata ra, i taua mau taata haapaò àtā i Tipea nei, ia rave mātou ia rātou e taparahi ia pohe, ia òre atu teie nei ìno i Ìteraèra nei. Aita aè ra rā te tamarii a Peniamina i faaroo i te parau a to rātou mau taeaè, a te tamarii a Ìteraèra ra.

¹⁴ Ua haaputupu iho ra te mau tamarii a Peniamina i Tipea, mai roto mai i te mau òire atoà ra, e haere e àro i te tamarii a Ìteraèra ra.

¹⁵ Taiòhia iho ra hoì te tamarii a Peniamina no roto i te mau òire ra i reira: e a piti aè ra àhuru e ono tiàhapa i te tautani i te taata tamaì, toe iho ra to Tipea iho: taiòhia iho ra hoì te reira e hitu ia hānere i te taata maitataì.

¹⁶ E hitu hānere hoì i te taata maitataì i roto i taua feiā atoà ra, e rima àui te rima; e òre roa e hara ta taua feiā atoà ra òfai ia maa ra.

¹⁷ Taiòhia iho ra hoì te tamarii a Ìteraèra, eiaha Peniamina, e maha ia hānereraa o te tautani, e òè te mauhaa, e taata tamaì anaè ia.

¹⁸ Ua tià aè ra te tamarii a Ìteraèra, haere atu ra i nià i Pētera, e ua ui atu ra i te Atua, nā ô atu ra: O vai to mātou e haere nā mua e àro i te tamarii a Peniamina? Ua parau mai ra Iehova: O Iuta tē nā mua.

¹⁹ Ua tià aè ra te tamarii a Ìteraèra i te poi-poi, e ua pātia iho ra i te pūhapa i pihai iho i Tipea.

²⁰ Haere atu ra to Ìteraèra e àro ia Peniamina; ua haamau iho ra to Ìteraèra i te àro, e àro ia rātou i Tipea.

²¹ Ua pūroro mai ra te tamarii a Peniamina mai roto mai ia Tipea, e pau iho ra to te Âti-Ìteraèra ia rātou, e piti àhuru e piti tiàhapa i te tautani i te reira mahana.

²² Ua faaitoito iho ra taua mau taata ra, to Ìteraèra ra, e ua haamau faahou iho ra i te àro; i te vāhi ta rātou i haamau i te àro i tei mūtaa iho ra mahana.

²³ (Ua haere iho ra te tamarii a Ìteraèra i nià; ua òto iho ra i mua i te aro o Iehova a ahiahi noa atu ra, e ua nā ô atu ra: E haere ānei au e àro i te mau tamarii a taù taeaè, a Peniamina?)

Ua parau mai ra Iehova: A haere a àro ia na).

²⁴ Ua faaau faahou atu ra te tamarii a Ìteraèra i te tamarii a Peniamina e àro, o te piti ia o te mahana.

²⁵ Ua pūroro faahou mai ra te tamarii a Peniamina mai roto mai ia Tipea, i taua mahana piti ra, pau faahou iho ra to Ìteraèra ia rātou; hoê àhuru e vaù tiàhapa i te tautani; e taata tamaì anaè ia.

²⁶ Ua haere anaè iho ra te mau tamarii a Ìteraèra, e te taata atoà i nià i Pētera; òto iho ra, pārahi noa iho ra i

mua i te aro o Iehova, e ua neteteia iho ra i te reira mahana e ahiahi noa atu ra, e ua hōpoi i te tūtia tāauahi e te tūtia no te maitaì i mua i te aro o Iehova. ²⁷ E ua ui atu ra te tamarii a Ìteraèra ia Iehova, (tei reira hoì te âfata faufaa a te Atua i taua ànotau ra, ²⁸ e o Finehata a Èreatara, a Àrona, tei tià i mua i te âfata i te reira ra ànotau,) nā ô atu ra: E haere faahou ānei au a àro ai i te tamarii a taù taeaè, a Peniamina, e e faaea ānei au? Ua parau mai ra Iehova: A haere i nià; a nanahi hoì au e tuu mai ai ia rātou i to rima.

²⁹ Ua tuu iho ra Ìteraèra i te taòto e àti aè ra Tipea. ³⁰ Haere atu ra te tamarii a Ìteraèra i nià e àro i te tamarii a Peniamina, o te toru ia o te mahana; e ua haamau iho ra i te àro mai tei mūtaa iho ra, e àro ia Tipea. ³¹ Ua haere mai ra te tamarii a Peniamina i rāpae e àro i taua nuu ra, e arataì-ê-hia iho ra rātou e taa ê mai ra te òire. Ua papaì iho ra hoì rātou i te taata, e ua taparahi, mai tei mūtaa iho ra, e a toru aè ra àhuru to Ìteraèra i pohe, i nià i te mau èatià ra, te èa e haere tià atu ai i Pētera te tahi, e te èa e haere tià atu ai i Tipea i te vāhi ātea ra te tahi. ³² Ua nā ô aè ra hoì te tamarii a Peniamina: Ua pau ā rātou ia tātou mai tei mūtaa iho ra! Ua nā ô aè ra rā te tamarii a Ìteraèra: Tātou e horo, ia taa ê mai rātou i nià i te mau èatià ra, ia mairi ê atu te òire! ³³ Ua tià anaè aè ra to Ìteraèra i to rātou mau pārahira, ua haamau iho ra i te àro i Paara-Tamara; e ua haere anaè mai ra to Ìteraèra e taòto ra, mai roto i to rātou mau taòtoraa ra, i te mau âua i Tipea ra. ³⁴ Mai reira mai nā taata maitataì hoê àhuru i te tautani e àro ia Tipea no roto ia Ìteraèra atoà ra. Rahi atu ra taua tamaì ra, e te riàrià; aita rā te tamarii a Peniamina i ìte i taua ìno i fātata ia rātou ra. ³⁵ Pau iho ra Peniamina ia Iehova i mua i te aro o Ìteraèra; pohe iho ra to te Âti-Peniamina hoê taau e mā pae i te tautani, hoê hānere tiàhapa, i te tamarii a Ìteraèra i te reira mahana, e feiā tamaì anaè hoì.

³⁶ To te tamarii a Peniamina hoì hiòraa i te tamarii a Ìteraèra, ua pau mai tei mūtaa iho ra: ua tuu noa mai to Ìteraèra i te Âti-Peniamina ia auaù noa mai na, no te mea te tiàturi ra rātou i te taòto i tuuhia e rātou i pihai iho i Tipea ra. ³⁷ Ua rū noa mai ra taua taòto ra, horo

pūpara noa mai ra i nià ia Tipea, ua faaî noa iho ra ia, e ua tāiri i taua òire atoà ra i te òè. ³⁸ Ua oti te tāpaò i te faaauhia e to Ìteraèra e taua feiā e taòto ra, e e tahu rātou i te hoê auahi ia rahi te auauahi i te peeraa i nià i roto i taua òire ra. ³⁹ E ia horo to Ìteraèra i taua àrora ra, ua taparahi noa mai ra Peniamina i to Ìteraèra, e a toru aè ra àhuru o te taata i pohe roa. Ua nā ô aè ra hoì rātou: Te pau noa nei ā rātou ia tātou mai tei te àrora matamua ra! ⁴⁰ Ia pee rā taua auahi ra i nià no roto i taua òire ra, mai te pou ra te huru, ua hiò aè ra te Âti-Peniamina i muri, e inaha, te pee noa ra te auahi o taua òire ra i nià i te raì! ⁴¹ E ia fāriu atu to Ìteraèra ra; ahoaho roa aè ra to Peniamina; ua ìte aè ra hoì e, ua roohia rātou e te ìno. ⁴² Horo iho ra rātou i mua i te aro o Ìteraèra i nā te èà e tae atu ai i te mētēpara ra; roohia-noa-hia iho ra rātou e te àito: e pau iho ra hoì rātou i rōpū i to roto mai i te mau òire. ⁴³ Ua haaàti iho ra rātou i te Âti-Peniamina e àti roa aè ra, e ua auaù noa atu ra, e ua taataahi noa atu ra i te hiti o taua òire ra o Tipea, i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ⁴⁴ Pau iho ra to Peniamina hoê àhuru e vaù tiàhapa i te tautani — e feiā àito anaè ia. ⁴⁵ Ua fāriu aè ra te tahi pae, horo tià atu ra i te mētēpara ra, i te mato ra o Rimona: Pōfai iho ra hoì i te reira i te aratià, e a pae aè ra tautani i te taata; e ua auaù noa atu ra hoì ia rātou e Titoma roa, e ua taparahi atu ra hoì e piti ia tautani. ⁴⁶ Hoê taau e mā pae atu ra i te tautani to Peniamina i pohe i te reira mahana — e òè anaè ta rātou mauhaa, e feiā àito anaè ia. ⁴⁷ O nā taata rā e ono hānere, horo atu ra ia i te mētēpara i taua mato ra o Rimona, pārahi iho ra i nià i taua mato ra o Rimona, e a maha aè ra marama. ⁴⁸ Ua hoì faahou atu ra te tamarii a Ìteraèra i te mau tamarii a Peniamina, e ua taparahi atu ra i tei ìtea atu ia rātou i te òè, te mau taata no te mau òire, e te mau puua atoà, e to reira atoà ra. E ua tūtuì atu ra i te mau òire atoà ta rātou i haere ra i te auahi.

Te fānu-faahou-raa mai te ôpū no Peniamina

21 ¹ I tapu na to Ìteraèra i Mitepe, i nā ô na e: Eiaha roa te hoê o tātou nei e hōroà i tana tamahine ei vahine na te Âti-

Peniamina. ² Ua haere mai ra te mau taata i Pētera, pārahi iho ra i reira i mua i te aro o te Atua e ahiahi noa atu ra; òto roa atu ra rātou mā te pii noa te reo, ³ nā ô atu ra: E te Atua o Ìteraèra e, e Iehova e, e aha te mea i tupu ai teie mea ia Ìteraèra nei i teie nei mahana, i mou ai te hoê ôpū o Ìteraèra nei? ⁴ E ao aè ra, ua tià aè ra te mau taata i te poi poi roa; e ua patu iho ra i te hoê fata i reira ra, e ua hōpoi hoì i te tūtia tāauahi e te tūtia no te maitai ra. ⁵ E ua nā ô aè ra te tamarii a Ìteraèra: O vai mā anaè to te mau ôpū atoà o Ìteraèra aore i tae mai i te âpooraa i mua i te aro o Iehova nei? — E tapu hua na hoì rātou i te tapu, i te feiā e òre e tae mai i Mitepe, i mua i te aro o Iehova ra; i nā ô na hoì rātou e: E taparahi-pohe-roa-hia te reira. ⁶ Tātarahapa aè ra te tamarii a Ìteraèra i to rātou tae aè ia Peniamina ra; nā ô aè ra: Ua pau roa te hoê ôpū o Ìteraèra i te tãpū-ê-hia i teie nei mahana! ⁷ E aha rā tātou e noaa ai te vahine na te feiā e toe nei, ua tapu hoì tātou ia Iehova e, e òre tātou e hōroà i ta tātou mau tamahine ei vahine na rātou? ⁸ E ua nā ô aè ra rātou: O vai to te mau ôpū o Ìteraèra nei, aore i tae mai i Mitepe i mua i te aro o Iehova ra? E inaha, o to Iapēta-Tireata tei òre roa i tae mai i te pūhapa e te âpooraa. ⁹ I taiòhia hoì te mau taata ra, e inaha, aore roa to Iapēta-Tireata i reira. ¹⁰ Ua tonu atu ra taua nuu ra i te taata hoê àhuru e mā piti i te tautani i reira, e taata àito anaè, ua faaue atu ra ia rātou, nā ô atu ra: A haere a taparahi i to Iapēta-Tireata i te òè, e ta rātou mau vahine e te tamarii. ¹¹ Tērā ta òutou e rave: E taparahi òutou i te mau tãne atoà, e te mau vahine atoà i taòtohia e te taata ra. ¹² Ìte atu ra rātou i roto i to Iapēta-Tireata i nā pāretēnia e maha hānere, aore i taòtohia e te taata, e ua aratai mai rātou ia rātou i te pūhapa i Tiro, i te fenua ra o Tanaana.

¹³ Ua tonu atu ra taua nuu ra i te veà anaè, e paraparau i te tamarii o Peniamina, i nià i taua mato ra o Rimona, e e faaite atu hoì ia rātou e ua hau. ¹⁴ Ua hoì mai ra taua mau Âti-Peniamina ra i reira; e ua hōpoi atu ra rātou i taua mau vahine no Iapēta-Tireata i faaorahia e rātou ra, ei vahine na rātou; iti iho ra rā, aore rātou i àti.

¹⁵ Ua tātarahapa iho ra te taata ia Peniamina, no te mea ua āputa iho ra te mau ôpū o Ìteraèra ia Iehova. ¹⁶ Ua nā ô aè ra te feiā rarahi

i taua nuu ra: E nā hea tātou e noaa ai te vahine na te feiā i toe aè ra, ua pohe hoì te mau vahine io Peniamina ra? ¹⁷ E ua nā ô aè ra rātou: E vaiiho i ta Peniamina tufaa na te feiā i ora e tià ai, ia òre hoì te reira ôpū ia mou i roto ia Ìteraèra nei. ¹⁸ Eita rā tātou e tià ia hōroà atu i ta tātou mau tamahine ei vahine na rātou; ua tapu hoì te tamarii a Ìteraèra, e ua nā ô e: «Ia tatārahia tei hōroà i te vahine ia Peniamina ra!» ¹⁹ E ua nā ô aè ra rātou i reira: Inaha, e ôroà matahiti tei Tiro na Iehova, tei te hoê vāhi i te pae i apatoèrau i Pētera ra, tei te èatià e haere tià atu ai i Tetema mai Pētera mai, i te pae ra i te hitià-o-te-rā ra, tei te pae i apatoà i Repona ra. ²⁰ Ua parau atu ra rātou i te mau tamarii a Peniamina ra, nā ô atu ra: E haere òutou e tādotoòto noa i roto i te mau ô vine ra. ²¹ A hiò ai, e ia haere mai te mau tamahine o Tiro i rāpae e ùpa i to rātou ra mau pupu, a haapūroro ai òutou i rāpae i taua mau ô vine ra, a haru ai, o te taata o ta na, i taua mau tamahine o Tiro ra, e ia àti òutou, a haere ai i te fenua o Peniamina ra. ²² E ia haere mai to rātou mau metua tāne, e to rātou mau tuaane, e parau mai ia mātou ra, na mātou e parau atu e: E aroha òutou ia rātou ia mātou nei: no te mea aita aè ra mātou i faaora i te vahine a taua mau taata ra i te tamaì nei. Aita hoì a òutou e hara i tenā na; no te mea eere na òutou i hōroà mai na rātou. ²³ E ua nā reira hoì taua mau tamarii a Peniamina ra: ua rave hoì rātou i te vahine na rātou, no taua feiā i ìtea ia rātou i te ùparaa ra, e àti māite aè ra rātou ra: e ua hoì atu ra rātou i to rātou ra fenua; e ua tātāi faahou i te mau òire ra, e ua pārahi i roto. ²⁴ Reva anaè atu ra te mau tamarii a Ìteraèra i reira, o te taata o to na iho ôpū e to na iho fētii; haere anaè atu ra ia i to rātou iho ra mau fenua e hope roa aè ra rātou ra.

²⁵ Aore o Ìteraèra arii i te reira ra ànotau: rave atu ra te taata atoà i tei au ia na iho ra.

RUTA

Te haereraa te ùtuafare o Èrimereta i Moapi

1 ¹ I te ànotau i te hau o te feiā tāvana ra, àti iho ra te fenua i te oè. Ua haere atu ra te hoê taata no Pete-Rehema-Iuta i te fenua ra i Moapi, ei reira o ia pūhapa ai, o ia e tana vahine, e tana puè tamarii tamaroa toopiti. ² O Èrimereta te iòà o taua taata ra, e o Nāomi te iòà o tana vahine. E te iòà o nā tamarii na na ra, o Mārona ia, e o Tīriona; no Èfarata i Pete-Rehema-Iuta ra. E tae atu ra hoì rātou i taua fenua ra i Moapi, pārahi iho ra i reira. ³ Pohe iho ra taua tāne a Nāomi ra, o Èrimereta, toe iho ra o ia e nā tamarii na na toopiti. ⁴ Ua rave iho ra rāua i te vahine na rāua no te mau vahine Moapi ra. O Òrafe te iòà o te hoê, o Ruta te iòà o te tahi. Pārahi iho ra rātou i reira, e hoê aè ra àhuru o te matahiti. ⁵ Pohe iho ra Mārona rāua atoà o Tīriona, toe iho ra o taua vahine anaè ra, ua pohe hoì nā tamarii e te tāne atoà na na ra.

To Ruta faaotiraa e faaea i pihai iho ia Nāomi

⁶ Ua tià aè ra o ia i nià, e nā hunoà vahine atoà a ana ra, e hoì o ia e faaruè i taua fenua ra i Moapi. I faaroo na hoì o ia i taua fenua ra i Moapi, e ua ìte mai Iehova i to na ra taata, ua hōroà mai i te maa na rātou. ⁷ Ua haere mai ra o ia, vaiiho iho ra i taua vāhi ra, o ia e nā hunoà vahine atoà na na ra; ua haere noa mai ra rātou nā te èàtià; te hoì mai ra i te fenua nei o Iuta.

⁸ Ua parau atu ra Nāomi i nā hunoà vahine na na ra: E hōhoì na òrua, e haere i te ùtuafare o to òrua tau metua vahine ra! E ia hāmani maitai hoì Iehova ia òrua, mai ia òrua i hāmani maitai mai i tei pohe aè nei, e ia ù atoà nei hoì! ⁹ E ia hōroà mai hoì Iehova i te maitai no òrua, i te ùtuafare o ta òrua ra puè tāne! E ua hoì atu ra o ia ia rāua i reira. E ua òto iho ra rātou mā te pii noa te reo. ¹⁰ Ua parau mai

ra rāua ia na: E pee atoà ia māua ia òe i to òe na hoìraa i to òe na!

¹¹ Ua parau atu ra Nāomi: A hōhoì, e àù puè hunoà e! E aha òrua e pee mai ai ia ù? E tamarii ā to roto i to ù nei ôpū, a riro ai ei tāne nā òrua? ¹² E hōhoì, e àù puè hunoà e, e haere hoì òrua! Ua ruhiruhiā hoì au, e òre ta ù e tānehia; ia parau noa atu hoì au e: «Manaòraa to ù», e ia tānehia hoì ta ù i teie nei ruì, e ia fānau hoì taù puè tamarii tamaroa. ¹³ E pārahi noa ānei òrua e ia paari rāua? E faaère hoì òrua ia òrua iho i te tāne ia rāua ra? Eiaha, e àù puè hunoà e! E àti rahi rā to ù i to òrua: i te rima o Iehova i rave mai ia ù nei. ¹⁴ Ua faarahi faahou iho ra i to rātou reo, òto faahou iho ra. Ua hoì mai ra o Òrafe i taua metua hoovai no na ra, ârèa Ruta, ua àti māite mai ra ia ia na.

¹⁵ Ua parau atu ra o ia: Inaha, ua hoì aè nei to tuaana vahine i to na ra, e i to na ra hoì mau atua; a pee atoà atu òe i to tuaana vahine. ¹⁶ Ua parau mai ra rā Ruta: Eiaha òe e parau onoono mai ia ù e faaruè ia òe, e ia hoì au i to ù nei peeraa atu ia òe! Te vāhi ta òe e haere ra, e haere atoà ia vau; e te vāhi ta òe e pārahi ra, e pārahi atoà ia vau; to òe ra nūnaa, o to ù atoà ia nūnaa; e to òe ra Atua, o to ù atoà ia Atua; ¹⁷ e te vāhi e pohe ai òe ra, ei reira atoà vau e pohe ai, e ei reira vau e tanuhia ai. Ia rave mai ā Iehova ia ù, e ia rahi atu ā, ia tātaa tāua i te tahi mea ê, maori rā i te pohe. ¹⁸ E ìte atu ra o ia, e te mārō māite mai ra o ia, e e haere atoà i to na tere, òre atu ra o ia e parau faahou atu ia na. ¹⁹ Haere noa mai ra hoì rāua e tae mai ra rāua i Pete-Rehema. E tae mai ra rāua i Pete-Rehema, maere noa iho ra taua òire atoà ra ia rāua. E ua nā ô aè ra rātou: O Nāomi teie? ²⁰ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Eiaha vau ia parauhia o Nāomi, ia parauhia rā vau o Mara, e òto rahi hoì ta te Manahope i tuu mai i te maramara ia ù nei! ²¹ I haere hoì au mā te î, e ua taìtaì faahou mai Iehova ia ù mā te faufaa òre. E aha hoì òutou i parau mai ai ia ù ia Nāomi? Ua faahaèhaa mai Iehova ia ù, e ua tuu mai te Manahope i te àti ia ù nei!

²² O to Nāomi ia hoìraa mai rāua atoà o ta na hunoà Âti-Moapi, o Ruta ra, mai taua fenua mai ra mai Moapi. E tae mai ra rāua i Pete-Rehema, i te ùtu o te àuhune tērite ra.

To Ruta òhiparaa i roto i te âua a Poata

2¹ E taeaè to te tâne a Nāomi, e taata taoà rahi, no te fētii o Èrimereta, o Poata to na iòà.

² Ua parau atu ra Ruta Âti-Moapi ia Nāomi: E tuu aè na òe ia ù i roto i te âua, e òhi haere i te tērite nā muri atu i te taata e ìte noa mai ia ù ra. Ua parau mai ra o ia ia na: A haere, e taù hunoà e!

³ Haere atu ra o ia, e tae atu ra i roto i te âua, òhi haere noa atu ra nā muri i te feiā e òòti ra. E hahi noa atu ra o ia i ta Poata ra pae i taua âua ra, no te fētii o Èrimereta ra o ia. ⁴ E inaha, ua haere mai ra Poata mai Pete-Rehema mai; e ua parau mai ra i te feiā e òòti ra: Ia ora na òutou ia Iehova! E ua nā ô atu ra rātou: Ê, ia ora atoà na òe ia Iehova! ⁵ Ua parau mai ra Poata i tana tāvini i faatōroàhia i nià iho i taua feiā e òòti ra: Na vai teie nei tamahine? ⁶ Ua parau atu ra taua tāvini i faatōroàhia i nià iho i te feiā e òòti ra, nā ô atu ra: O te vahine Moapi ra teie, o tei haere atoà mai rāua o Nāomi mai Moapi mai ra. ⁷ E ua parau mai ra o ia ia mātou: «E tuu na òutou ia ù ia òhi haere noa na vau nā muri i te mau òòti na, nā roto i te ruru ra.» E ua haere mai ra hoì o ia, e i ô nei nei ā o ia mai te poi-poi mai ā; e i teie nei, faaea iti noa iho nei i roto i te fare nei.

⁸ Ua parau mai ra Poata ia Ruta: Te ìte mai ra òe, e taù tamahine; eiaha òe e haere e òhi haere i roto i te tahi âua ê; eiaha e haere ê; a tirē i ô nei, i pihai atoà iho i taù mau tāvini vahine nei. ⁹ E haapaò noa atu òe i te âua ta rātou e òòti ra, a pee atu ai òe ia rātou. Eere ua oti te mau taata âpī nei i te aòhia e au; e eiaha roa e rave noa atu ia òe? E ia pohe òe i te poi-hā ra, e haere noa òe i te mau fārii ra, inu noa atu ai i ta te mau tāvini i tii ra. ¹⁰ Ua tipapa iho ra o ia i raro i te repo i reira ra, e ua parau atu ra ia na: E aha vau nei i arohahia mai ai e òe, i ìte mai ai òe ia ù, e vahine ê hoì au nei? ¹¹ Ua parau mai ra Poata, nā ô mai ra ia na: Ua faaite-hua-hia mai au i to òe hāmani maitai i to metua hoovai vahine, mai te poheraa mai ā o to tâne ra; e ua faaruè hoì òe i to metua tâne e to metua vahine, e te fenua i fānau ai òe ra, e ua haere mai nei òe i te feiā ìte-òre-hia e òe i mūtaa iho ra. ¹² Ia

tāhoo mai Iehova ia òe i ta òe òhipa! E ia hōroàhia mai ta òe utuà rahi e te Atua no Ìteraèra nei, e Iehova, ta òe i haere mai e faaruru i raro aè i to na pererau ra! ¹³ Ua parau atu ra o ia: Ia ìtehia mai ā vau e òe, e taù fatu e, ua haamauruuru mai hoì òe ia ù! Ua parau maitaì òe i to tāvini nei; ia riro hoì au mai te hoê o to mau tāvini vahine ra.

¹⁴ Ua parau mai ra Poata ia na: Ia tae i te àmuraa māa ra, e haere mai òe i ô nei, àmu ai i te pāne, a uhiuhi ai i ta òe maa māa i roto i te vineta. Pārahi iho ra o ia i pihaì iho i te feiā e òòti ra. Ua tuu atu ra o ia i te tērite tunu na na; e ua àmu iho ra o ia e paia aè ra, e toe iho ra hoì te māa. ¹⁵ E ia tià faahou aè ra o ia i nià e òhi haere ā, ua parau mai ra Poata i te mau taata no na ra, nā ô mai ra: E vaiiho noa atu òutou ia na ia òhi haere noa na nā roto atoà i te mau ruru ra, eiaha e faahaamā noa atu. ¹⁶ E haamairi noa iho hoì òutou i vētaitahi pupu rii na na; a vaiiho noa ai, ia òhi haere o ia i te reira, eiaha e àvau noa atu.

Te mauruuru e te faaitoito a Nāomi ia Ruta

¹⁷ Òhi haere iho ra o ia i roto i taua âua ra, e ahiahi noa atu ra, ua papaì iho ra o ia i tei òhiahia e ana ra. E ua huru au taua tērite ra i te èfa hoê ra. ¹⁸ Ua rave aè ra o ia i taua tērite ra, e ua hoì mai ra i roto i te òire, e ua faaite mai ra i tana metua hoovai i tei òhiahia e ana ra. E ua hōpoi mai ra hoì i te maa māa i toe ia na, a paia ai o ia ra na na. ¹⁹ Ua parau atu ra tana metua hoovai ia na: I hea òe i te òhi haereà i naùanei? I ta òe òhiparaa? Ia ora ia taata i ìte mai ia òe na e! Ua faaite mai ra o ia i tana metua hoovai i ta na raveraa òhipa, nā ô mai ra: Io te hoê taata, o Poata te iòà, ta ù raveraa i te òhipa i naùanei. ²⁰ Ua parau atu ra Nāomi i tana hunoà: Ia haamaitaìhia o ia e Iehova, o tei òre i faaea i te hāmani maitaì mai i te ora nei e tei pohe ra hoì! E ua parau atu ra hoì Nāomi ia na: No to tātou fētii taua taata ra, o te hoê ia no to tātou fētii mau iho. ²¹ Ua parau mai ra taua Âti-Moapi ra o Ruta: I nā ô mai hoì o ia ia ù e: «Ei pihaì atoà iho òe i taù mau tāvini vahine nei, e ia hope noa atu taù māa àuhune nei i te òòtihia e rātou.» ²² Ua parau atu ra Nāomi ia Ruta: E mea tià, e taù hunoà e,

ia haere atoà òe e te mau tāvini vahine atoà no na ra, ia òre te taata ia fārerei noa atu ia òe i roto i te tahi âua ê.

²³ Àti māite atu ra o ia i pihai iho i taua mau tāvini vahine o Poata ra, i te òhi haereà e tae noa atu ra i te hopeà o taua àuhune tērite ra, e te àuhune tītona atoà; e tià rā o ia io te metua hoovai ra i te pārahira.

To Ruta taòtoraa i te pae âvae o Poata

3¹ Ua parau atu ra tana metua hoovai ra, o Nāomi, ia na: E taù hunoà e, eiaha vau e ìmi i te tahi ùtuafare mau no òe, ia maitai òe ra? ² E i teie nei, eere ānei no to tātou nei fētii Poata, no na te mau tāvini vahine ta òe i haere ra? E inaha, ei teie nei ahiahi o ia e tāmā ai i te tērite i te vāhi papaïraa ra. ³ E hopu òe i te pape, e tāhinu hoì i te monoì, a àhu ai i to àhu maitai na, e e haere hoì òe i raro i te vāhi papaïraa ra. Eiaha rā òe ia ìtea mai e taua taata ra, ia faaoti rā o ia i ta na àmuraa e ta na inuraa. ⁴ E ia taòto o ia ra, e hiò maitai òe i taua vāhi ta na e taòto ra, a haere atu ai òe i roto a heheu ai i te àhu i tana âvae, a taòto ai i raro. E na na e faaite mai ia òe i ta òe e rave. ⁵ Ua parau mai ra o ia: O ta òe e parau mai na, na ù ia e rave.

⁶ Haere atu ra o ia i raro i taua vāhi papaïraa ra, e ua nā reira hoì o ia i ta tana metua hoovai i parau mai ia na ra. ⁷ E ia àmu Poata i te māa, e ia inu i te uaina; e reàreà aè ra tana âau. Haere atu ra o ia e taòto i te hopeà mai o te puèa tītona ra. Ua haere māite atu ra o ia, ua heheu aè ra i te àhu i tana tīroroaraa âvae, e ua taòto iho ra. ⁸ E tuì aè ra te pō ra, ua huri aè ra o ia, e inaha: e vahine e taòto noa ra i tana tīroroaraa âvae, mataù aè ra taua taata ra! ⁹ E parau mai ra o ia: O vai òe? Ua nā ô atu ra o ia: O vau to tāvini ra, o Ruta. A tāpoi mai na i to tāvini vahine nei i to hiti àhu ra, e fētii mau hoì òe no ù. ¹⁰ Ua parau mai ra o ia: Ia ora na òe ia Iehova, e taù tamahine! Ua rahi hoì to òe hāmani maitai i teie nei i te hopeà nei, i tei a mūtaa iho ra, o òe aore i ìmi i te taata rii âpī, i te feiā taoà e te feiā taoà òre. ¹¹ E tenā na, e taù tamahine, eiaha e mataù; e rave hua ia vau i ta òe e hinaaro ra, ua ìte hoì to te òire atoà no ù nei, e e vahine haapaò maitai òe. ¹² E parau-mau ā hoì e, e fētii mau hoì au no òe, te vai nei rā te tahi

taata no te fētii e àti rahi to na ia òe i to ù. ¹³ Tià noa na òe i teie nei ruì. E ia poi-poi rā, ia tià ia na i te rave i ta te fētii haapaòraa ia òe ra, ua tià ia, a rave o ia i ta te fētii haapaòraa; ia òre rā ia tià ia na i te rave i ta te fētii haapaòraa, te ora ra Iehova, o vau tē rave i ta te fētii haapaòraa ia òe i reira! A taòto, e ia ao.

¹⁴ Ua taòto iho ra o ia i to na tīroaraa âvae e ao aè ra, e ua tià aè ra o ia i nià, aita i ìtea te mata taata. Ua parau hoì Poata e: Eiaha ia ìtea e, e vahine tei haere mai i te vāhi papaìraa nei! ¹⁵ Ua parau mai ra hoì o ia: Hōpoi mai na i tenā na àhu i nià ia òe na, a fārii mai na. E ia fārii mai hoì o ia i taua àhu ra, ua fāito atu ra o ia i nā fāito tērite e ono ra; ua tuu atu ra i nià ia na; hoì mai ra o ia i roto i te òire.

¹⁶ E tae mai ra o ia i te metua hoovai no na ra; ua parau atu ra o ia: Ua aha iho ra to tere, e taù hunoà? Ua faaite mai ra o ia ia na i te mau parau atoà a taua taata ra i parau mai ia na ra. ¹⁷ E ua nā ô mai ra hoì o ia: E ò eie nei puè fāito tērite e ono nei, na na i hōroà mai na ù, i nā ô mai hoì o ia e: Eiaha òe e haere ò òre noa atu i to metua hoovai ra. ¹⁸ Ua parau atu ra Nāomi: A pārahirahi iho na, e taù hunoà e, ia ìte òe i te hopeà o ta na parau nei, e òre hoì taua taata ra e pārahi noa, e ia hope roa taua parau nei i te faatupuhia e ana i teie nei mahana.

To Poata haapaòraa i te fētii o Èrimereta

4 ¹ Ua haere iho ra Poata i te ùputa o te òire, pārahi iho ra i reira. E inaha, ua haere mai ra taua taata no te fētii i parauhia e Poata ra nā pihai iho. Ua parau atu ra o ia ia na, faahiti atu ra i te ià, nā ô atu ra ia na: A fāriu mai na, a pārahi iho na i ô iho. Ua fāriu mai ra o ia, e ua pārahi iho ra i raro. ² Ua parau atu ra o ia i nā taata raatira o taua òire ra tino àhuru atoà: A pārahirahi na òutou i raro. E ua pārahi iho ra rātou i raro. ³ Ua parau atu ra o ia i taua taata no te fētii ra: O Nāomi mai te fenua mai ra mai Moapi, e fenua ta na tē hoo nei, te fenua no te taata no to taua nei fētii no Èrimereta. ⁴ I manaò aè nei hoì au e, e parau atu ia òe e hoo òe i taua fenua ra i mua i te aro o te taata o te òire nei, e i mua i te aro o te hui raatira io ù nei! Ia tià ia òe i te hoo ra, a hoo! Ia òre rā ia tià ia òe i te hoo ra, a faaite mai ia ù ia

ite au, aita atu hoì e taata e au ai ia hoo, maori rā o òe. E o vau hoì i muri aè ia òe ra. Ua parau mai ra o ia: Na ù ia e hoo. ⁵ Ua parau atu ra Poata: Ua hoo anaè òe i taua fenua i te rima o Nāomi ra, o Ruta Âti-Moapi atoà ia, o te vahine a tei pohe ra, i te hoo-atoà-raahia e tià ai, ia iri te iòà o tei pohe ra i nià i to na ra fenua. ⁶ Ua parau mai ra taua taata no te fētii ra i reira: Eita atu ra e tià ia ù ia hoo na ù, o te ìno hoì to ù nei fenua; e hoo òe i ta ù ra no òe, e òre e tià ia ù nei ia hoo.

⁷ Teie hoì ta to Ìteraèra peu i mūtaa iho ra, i te hooraa e te tauraa hoì, ia heetumu taua parau ra, e ìriti te hoê i to na tāmaa, a tuu atu ai i te tahi; riro atu ra te reira ei ìte mau ia Ìteraèra nei. ⁸ I parau mai ai taua taata no te fētii ra ia Poata: A hoo òe i taua fenua ra no òe! E ua ìriti aè ra i tana tāmaa.

⁹ Ua parau atu ra Poata i te hui raatira, e te mau taata atoà ra: Ua riro òutou ei ìte i teie nei mahana, e ua hoo vau ia Nāomi i te mau taoà atoà a Èrimereta, e te mau taoà atoà a Tīriona, e ta Mārona atoà.

¹⁰ E ua hoo-atoà-hia e au te vahine a Mārona o Ruta Âti-Moapi, ei vahine na ù, ia iri te iòà o tei pohe ra i nià i to na ra fenua, ia òre ia mou te iòà o tei pohe ra i roto i to na ra mau taeaè, e i roto atoà i te mau taata atoà o to na ra òire. O òutou te ìte i teie nei mahana.

¹¹ Ua parau mai ra te mau taata atoà i pārahi i taua ùputa òire ra, e te hui raatira atoà: Ei ìte ia mātou! Ia faariro Iehova i tenā na vahine e haere mai i to fare na, mai ia Rāhera, e mai ia Rea ra, i nā vahine i rahi ai te fētii o Ìteraèra ra! E ia mana hoì òe i Èferata, e ia tuì to òe roo i Pete-Rehema nei! ¹² E ia riro to òe ra ùtuafare mai te ùtuafare o Fāreta ta Tamara i fānau ia Iuta ra, i te tamarii ta Iehova e hōroà mai na òe i teie nei vahine âpī!

To Poata faaearea ia Ruta; fānauraa o Òpeta

¹³ Ua tii atu ra Poata ia Ruta, riro mai ra o ia ei vahine na na; e ia taòto o ia ia na ra, ua hōroà mai ra Iehova i te tō ia na, e fānau mai ra ta na, e tamaiti. ¹⁴ Ua parau atu ra te mau vahine ia Nāomi: Ia haamaitāhia Iehova, o ia aore i faaruè tāùe noa ia òe i teie nei

mahana mā te fētii òre; e e tuì to na roo i Ìteraèra nei! ¹⁵ E riro o ia ei haamāhanahana ia òe, ei tauturu ia òe i to ruhiruhiāraa ra; na to hunoà hoì, na tei aroha ia òe ra, e te maitaì rahi ia òe i te tamarii e ia hitu noa atu, na na o ia i fānau. ¹⁶ Ua rave iho ra Nāomi i taua tamaiti ra, tuu aè ra i nià i tana òuma; e riro atu ra o ia ei hii ia na. ¹⁷ E na te mau vahine tupu no na ra i maìri i to na iòa, nā ô aè ra: E mootua to Nāomi, ua fānau! Maìri iho ra rātou i to na iòa ia Òpeta. O te metua o ia no Iete, te metua o Tāvitara.

Tāpura o te mau tupuna o Tāvita

IPa 2.9-17

¹⁸ Teie hoì te huaai o Fāreta:

Fānau aè ra ta Fāreta o Hēterona; ¹⁹ fānau aè ra ta Hēterona o Rama; fānau aè ra ta Rama o Àminatapa; ²⁰ fānau aè ra ta Àminatapa o Nāatona; fānau aè ra ta Nāatona o Taramona; ²¹ fānau aè ra ta Taramona o Poata; fānau aè ra ta Poata o Òpeta; ²² fānau aè ra ta Òpeta o Iete; fānau aè ra ta Iete o Tāvita.

TE PUTA HOÊ A TĀMUERA

Hana i te fare o te Atua i Tiro

1 ¹ Te pārahi ra te hoê taata no Ramataima-Tofima, no te mouà ra o Èferaima, o Èritāna to na iòà, e tamaiti na Ierohama a Èrihu, a Tōhū, a Tufe no Èferata ra, ² e toopiti a ana vahine. O Hana te iòà o te hoê, o Pēnīnā hoì te iòà o te tahi; e tamarii ta Pēnīnā, aita rā a Hana e tamarii. ³ E tiā taua taata ra i te haereà i te mau matahiti atoà i Tiro, mai roto atu i to na iho òire, e hōpoi i te tūtia, e e haamori i te Atua Tapaota ra ia Iehova. E to Èri puè tamarii toopiti ra, o Hofini rāua o Finehata, o nā tahuà ia na Iehova i reira.

⁴ E ua hōpoi anaè ra Èritāna i te tūtia ra, ua hōroà o ia i te tufaa na tana vahine ra, na Pēnīnā, e ta te mau tamarii tamaroa, e te mau tamahine na na ra. ⁵ Àreà ta Hana ra, e tufaa maità ia ta na i hōpoi na na; no te mea e vahine hinaarohia Hana na na, aita rā a ana tamarii i hōroàhia mai e Iehova. ⁶ E ua haamāroàro roa mai to na ènemi ia na ia mihi, i te mea aita a ana e tamarii i hōroàhia mai. ⁷ I nā reira o ia i te mau matahiti atoà, ia haere o ia i nià i te fare o Iehova ra, māroàro aè ra o ia ia na; òto iho ra Hana, e aore aè ra i àmu i te maa. ⁸ E i reira hoì te tāne ra o Èritāna i nā ô aè ai ia na ra: E Hana, e aha òe i òto ai? E aha òe i òre i àmu ai te maa? E aha i ìnoìno ai to âau? Eere ānei i te maità rahi to ù, i to te tamarii e ia tino àhuru noa atu, ia òe ra?

⁹ I àmu na Hana i te māa, e inu na i Tiro, e oti aè ra. (Te pārahi ra te tahuà ra o Èri i nià i te papa, i te hiti o te hoê pou no te nao o Iehova ra.) ¹⁰ Ua ìnoìno roa to na âau, e ua pure atu ra ia Iehova, òto noa atu ra. ¹¹ E ua èuhe iho ra o ia i te èuhe ra, nā ô atu ra: E te Atua Tapaota, e Iehova e, ia tià ia òe i te hiò mai i te àti o to tāvini vahine nei, e ia manaò mai òe ia ù, ia òre ia haamoina i to tāvini vahine nei, ia hōroà mai rā òe i te tahi tamaiti na to tāvini vahine nei, ei reira vau e hōroà ai ia na no Iehova, e hope roa aè o na puè mahana i te ao nei, e aita e reta e tae i nià i tana upoo. ¹² Te pure noa ra o ia i mua i te aro o Iehova, te hiò noa ra Èri i tana vaha. ¹³ Tei te âau ra ta Hana parauraa; i mutamuta noa tana vaha, aita rā i ìtea ta na reo. Manaò aè ra Èri e ua taèro. ¹⁴ Ua parau atu ra Èri ia na: A fea rā ùna e pee ai to taèro? E haapae ê atu i ta òe uaina! ¹⁵ Ua parau mai ra Hana, nā ô mai ra: Eere tenā, e taù Fatu, e vahine âau mihi noa rā vau: aita vau i inu i te uaina e te mea taèro, ua faaite hua rā vau i taù hinaaro i mua i te aro o Iehova. ¹⁶ Eiaha òe e parau i to tāvini vahine nei, e e vahine haapaò òre, no roto hoì i te rahi o to ù nei àti, e to ù nei òto, ta ù i parau iho nei. ¹⁷ Ua parau atu ra Èri, nā ô atu ra: Ia ora na òe i te haereà; e ia faatià mai hoì te Atua no Ìteraèra i ta òe i ani atu ia na ra! ¹⁸ Ua parau mai ra o ia: Ia ìte mai òe i to tāvini vahine nei. Ua haere iho ra taua vahine ra, e ua àmu iho ra i te māa, e aita atu ra to na mata i hana. ¹⁹ Ua tià aè ra rātou i te poìpoì roa, e ua haamori atu ra ia Iehova, hoì mai ra, e tae mai ra i to rātou iho ùtuafare i Rama.

Te fānauraa e te tamariira o Tāmuera

E ua ìte Èritāna i tana vahine ia Hana, e ua manaò mai hoì Iehova ia na ra. ²⁰ E tō iho ra Hana; e tae aè ra i te tau mau ra, ua fānau iho ra o ia e tamaroa, maìri iho ra i to na ià, o Tāmuera — ua nā ô aè ra hoì o ia: E mea anihia o ia e au ia Iehova ra.

²¹ Haere atu ra taua taata ra o Èritāna e tana fētii atoà i nià e hōpoi i te tūtia matahiti, e ta na hoì i èuhe ra. ²² Aita aè ra rā Hana i tae. Ua nā ô aè ra hoì o ia i tana tāne: Ia maìri aè na te ū i te tamaiti nei, e hōpoi ai au ia na i nià i mua i te aro o Iehova, a pārahi mau atu ai

o ia i reira. ²³ Ua parau mai ra tana tāne ra o Èritāna ia na: Tei ia òe, tei to òe hinaaro; a pārahi e ia haamaìrihia e òe te ū ia na. Ia faatupu rā Iehova i ta na parau! Pārahi iho ra taua vahine ra; faaòte iho ra i tana tamaiti e maìri noa atu ra te ū.

²⁴ E ia haamaìrihia e ana te ū ra, ua hōpoi atu ra o ia ia na i nià i Tiro, e nā puaatoro oni hoì e toru, e te faraoa hoê èfa, e te hoê fārii uaina, e ua hōpoi atu ra ia na i te fare o Iehova i Tiro: e tamaiti âpī roa taua tamaiti ra. ²⁵ Ua taparahi iho ra rātou i te hoê puaatoro oni, e ua hōpoi aè ra rātou i taua tamaiti ra ia Èri. ²⁶ E ua nā ô atu ra o ia: E taù Fatu, te ora ra òe, e taù Fatu, o vau te vahine i tià noa i pihaì iho ia òe ra, a pure ai au ia Iehova ra. ²⁷ I pure hoì au i teie nei tamaiti, e ua hōroà mai Iehova i ta ù i ani atu ia na ra. ²⁸ No reira vau i hōroà atu ai ia na ia Iehova: no Iehova ia o ia, e ia hope roa o na puè mahana i te oraraa nei. Ua haamori iho ra o ia ia Iehova i reira ra.

Te pure a Hana

2 ¹ Ua pure atu ra Hana, nā ô atu ra:

Te òaòà nei taù âau ia Iehova,
ua teitei taù tara ia Iehova;
ua parau iho nei taù vaha i te aro o taù mau ènemi,
no te mea te òaòà nei au i te ora na òe ra.

² Aore roa Iehova e fāito i te moà:

aore roa e Atua, o òe anaè rā;
aore te hoê pare e au i to tātou Atua.

³ A tirā na te parau faaahaaha faufaa òre noa;
e eiaha te teòteò ia pūrora mai no roto mai i to òutou vaha;
e Atua ìte hoì Iehova,
e o ia tei faaau i te mau mea e tupu nei.

⁴ Ua ôfatihia te fana o te feiā pūai,
e te feiā i paruparu ra, ua tātuhia ia i te ètaèta.

⁵ O tei îi i te māa ra, ua hōroà ia rātou iho ei tāraru māa,
e tei pohe i te poia ra, ua òre ia ua poia;

ua fānau ta tē uì nā toohitu,
e te vahine tamarii rahi ra, ua paruparu ia.

⁶ O Iehova tei taparahi, e o ia tei faaora,
o tei hōpoi roa i te âpoo ra, e o tei faahoì mai.

⁷ O Iehova tei haaveve, e o ia hoì tei faarahi i te taoà,
e o ia tei faahaèhaa, e o ia tei faateitei.

⁸ O ia tei hōpoi i tei haèhaa i nià mai raro mai i te repo ra,
e te taata faufaa òre no nià i te tiriāpera ra, o ia tei faateitei,
ia haapārahi o ia ia rātou i roto i te feiā mana;

e ia noaa ia rātou te pārahiraā tura ra;
na Iehova hoì te tumu o te fenua,
e ua tuu o ia i te fenua i nià iho ra.

⁹ Te haereà o tana feiā moà ra, na na ia e tiaì.

Âreà te feiā paieti òre ra, ei roto ia i te pōuri vai mau atu ai;
e òre roa ta te taata nei e tupu i to na iho ra pūai.

¹⁰ Na Iehova e haamataù mai i to na mau ènemi;
e huri mai o ia i te pātiri no nià i te raì i nià ia rātou.

Na Iehova e faautuà mai i te fenua e tae noa atu i te hopeà.
E hōroà mai rā o ia i te itoito i tana ra arii,
e faateitei o ia i te tara o tei faatāhinuhia e ana ra.

¹¹ Haere mai ra Èritāna i Rama, i to na iho ra ùtuafare i reira; âreà
taua tamaiti ra, rave atu ra ia i te òhipa a Iehova i mua i te aro o te
tahuà ra o Èri.

Te òhipa ìno i ravehia e te mau tamarii a Èri

¹² E puè taata taiàta taua nā tamarii a Èri ra; aore rāua i haapaò ia
Iehova. ¹³ Teie hoì ta te tahuà ra peu i te mau taata ra: ua hōpoi anaè
te taata i te tūtia ra, tei te àmaraa taua tūtia ra, ua haere mai ra te
tāvini no te tahuà mā te pātia àvaha toru i te rima, ¹⁴ ua mōoà noa i
taua pātia ra i roto i te fārii, e pāni ra, o te reira ia, e âuà ra, o te reira
ia, e te tahi mea ê ra, o te reira ia; e o tei mau i taua pātia ra, o ta te
tahuà ia i rave na na iho. O ta rātou ia peu i Tiro i te mau Âti-Ïteraèra
atoà i haere mai i reira ra. ¹⁵ E aita i tūia e rātou te tōâhua e tae mai

ai te tāvini no te tahuà ra, e ua parau mai i te taata i hōpoi i taua tūtia ra e: «Hō mai i te tahi vāhi e tunu paa na te tahuà; e òre hoì o ia e rave i ta òe puaa tunu pape, ei mea ota rā.»¹⁶ E ia parau noa atu te hoê taata ia na e: «E mata na i te tōâhua i te tūtui e ia pau; mai tei mūtaa iho mai ā, a rave ai òe i ta òe ra vāhi hinaaro», e parau mai o ia i reira e: «Eiaha! Ei tenā na òe a hōpoi mai ai, e aore ra e haru noa ia vau.»¹⁷ E hara rahi atu ra ta taua nā taata âpī ra i mua i te aro o Iehova; no reira hoì i faaìno ai te taata i te mau tūtia a Iehova ra.

To Tāmuera tāviniraa i te Fatu i Tiro

¹⁸ Ârèa te tamaiti iti ra o Tāmuera, te rave noa ra o ia i te òhipa i mua i te aro o Iehova, mā te tīputa vavai i te àhuraa.

¹⁹ Ua au hoì tana metua vahine i te tahi àhu òòmo iti no na i te mau matahiti atoà ra, e ua hōpoi hoì ia na ra, ia haere o ia i nià e tana tāne atoà e hōpoi i te tūtia matahiti ra.²⁰ Ua faaora mai ra Èri ia Èritāna, e tana vahine, nā ô mai ra: Ia hōroà mai Iehova i te tamarii na òe i teie nei vahine, no ta na i hōroà mai no Iehova ra! Ua haere anaè iho ra rātou i to rātou ra ùtuafare.²¹ Ua hāmani maitaì mai ra Iehova ia Hana, e ua tō iho ra o ia; e fānau aè ra a ana puè tamarii tamaroa tootoru, e nā tamahine hoì toopiti.

Tupu aè ra hoì taua tamaiti ra o Tāmuera i mua i te aro o Iehova ra.

²² Ua ruhiruhiā roa Èri; e ua ìte o ia i te mau mea atoà i ravehia e ana puè tamarii ia Ìteraèra atoà ra; e ta rāua raveraa i te mau vahine i rave i te òhipa i te ùputa o te tiàhapa âmuiraa ra.²³ E ua parau atu ra o ia: E aha òrua i nā reira ai? Ua fāihia mai au e te taata atoà nei i ta òrua na parau ìino.²⁴ Eiaha, e aù puè tamarii, eere i te parau maitaì ta ù e faaroo nei; te hara nei te mau taata o Iehova ia òrua na.²⁵ Ia hara te hoê taata i te tahi, e tià te mau haavā ia faatiàtià i te reira; ârèa ia hara te taata ia Iehova ra, o vai tē tià ia na i reira? Aita aè ra rā rāua i faaroo i te reo o to rāua ra metua; no te mea ua ôpua Iehova e taparahi ia rāua.

²⁶ Tupu atu ra taua tamaiti ra o Tāmuera; e i herehia mai e Iehova e te taata atoà.

Te utuà i faarahia ia Èri e to na ùtuafare

²⁷ Ua haere mai ra te hoê taata no te Atua ia Èri ra, e ua nā ô mai ra ia na: Te nā ô mai ra Iehova: Ua faaite hua vau ia ù iho i te ùtuafare o to metua na, ia rātou i Àifiti ra, i te ùtuafare o Faraò ra? ²⁸ E ua haapaò vau ia na no roto atoà i te mau ôpū o Ìteraèra atoà ra ei tahuà na ù, ei hōpoi i te tūtia i nià i taù fata, ei tūtui i te mea noànoà, e ei àhu i te tīputa i mua ia ù nei, e ua hōroà vau i te mau tūtia tāauahi atoà a te tamarii a Ìteraèra i te ùtuafare o to metua ra. ²⁹ E aha òutou i vahavaha faèfaèa noa ai i taù tūtia e taù ò, i faauehia e au i roto i to ù nei fare? E rahi hoì to òe faatura i to nā tamarii ia ù nei, haapori noa ai òutou i te mau ò maitatai atoà a to ù ra mau taata a Ìteraèra nei! ³⁰ E i teie nei —te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra o Iehova: — I parau ā hoì au e, na to òe ùtuafare o to metua e rave i te tōroà i mua ia ù e a muri noa atu. E i teie nei —te parau mai ra Iehova e: — Eiaha roa ia! O tei faatura mai ia ù ra, o ta ù ia e faatura atu, âreà tei vahavaha mai ia ù ra, e vahavahahia ia rātou iho. ³¹ Inaha, te fātata mai ra te tau e atohia ai òe e au, e te ùtuafare o to metua na: e e òre roa te hoê taata e ruhiruhiā i roto i to òe ra ùtuafare. ³² E ìte hoì òe i te àti rahi i roto i to ù ra fare i te mau mea atoà e maitai ai Ìteraèra nei; e e òre roa te hoê taata o to òe ā ùtuafare e tae i te ruhiruhiāraa ra. ³³ E to òe ra taata e toe i te tāpū-ê-hia e au i ta ù fata ra, e toe ia ei faaôruì i to mata, e ei haamāuiui i to âau; e hope roa hoì to òe ùtuafare atoà i te pohe i to rātou âpīraa ra. ³⁴ E te mea e roohia tià mai ai o puè tamarii ra o Hofini rāua o Finehata ra, o ta òe ia tāpaò: e pohe atoà rāua i te mahana hoê ra. ³⁵ E faatupu vau i te hoê tahuà haapaò maitai na ù ra; e e rave o ia i tei au i to ù nei âau, e to ù nei manaò. E e faatià vau i to na ra ùtuafare ia mau māite, e e tià o ia i te haereraa i mua i te aro o tei faatāvaihia e au ra e a muri noa atu. ³⁶ E o tei toe i to òe ra ùtuafare, e haere e faaôriorio anaè mai ia i mua ia na ra, i te maa ârio e te maa māa; a nā ô mai ai e: «E tuu aè na òe ia ù i te tahi tōroà a te autahuà na, ia àmu vau i te tahi maa māa iti na ù!»

To te Atua faariroraa ia Tāmuera ei perofeta

3¹ Te rave ra taua tamaiti ra o Tāmuera i te òhipa a Iehova i mua i te aro o Èri.

Te iti ra te parau a Iehova i te reira ànotau, aita hoì e ôrama pinepine i reira. ²I taua ànotau, te taòto noa ra Èri i to na ra roì mau — ua mohimohi to na mata, aita o ia i ìte ia hiò ra; ³e aita i pohe te rāmepea a te Atua i te nao o Iehova i vaiihohia ai te âfata a te Atua ra, ua taòto atoà iho ra Tāmuera — ⁴ua tiàoro mai ra Iehova ia Tāmuera. E ua parau atu ra o ia: Teie au! ⁵Ua horo atu ra o ia ia Èri ra, e ua nā ô atu ra: Teie au! Ta òe hoì tiàoro mai ia ù nei. Ua parau mai ra o ia: Aore au i tiàoro atu ia òe, a haere a taòto! Ua haere mai ra o ia, ua taòto. ⁶Ua tiàoro faahou mai ra Iehova ia Tāmuera. Ua tià aè ra Tāmuera i nià, haere atu ra ia Èri ra, e ua nā ô atu ra: Teie au! Ua tiàoro mai hoì òe ia ù! Ua parau mai ra o ia: Aita vau i tiàoro atu ia òe, e taù tamaiti; e haere ā e taòto! ⁷Aita ā hoì Tāmuera i ìte ia Iehova; aore ā hoì te parau a Iehova i faaìtehia mai ia na ra.

⁸Ua tiàoro faahou mai ra Iehova ia Tāmuera, o te toru ia o te tiàororaa mai. Ua tià aè ra o ia i nià, haere atu ra ia Èri ra, nā ô atu ra: Teie au! Ua tiàoro mai ā òe ia ù! Ìte aè ra Èri e, o Iehova tei tiàoro mai i taua tamaiti ra. ⁹E ua nā ô mai ra Èri ia Tāmuera: A haere a taòto; e ia tiàorohia mai òe ra, e parau atu òe i reira ra e: «E parau mai òe, e Iehova e; te faaroo nei hoì to tāvini.» Ua haere mai ra Tāmuera, ua taòto i nià i tana roì.

¹⁰Ua haere mai ra Iehova, ua tià noa mai ra, e ua tiàoro, mai tei mūtaa iho ra: E Tāmuera! E Tāmuera! Ua parau atu ra Tāmuera: E parau mai! Te faaroo nei hoì to tāvini. ¹¹Ua parau mai ra Iehova ia Tāmuera: Inaha, e faatupu vau i te hoê mea i Ìteraèra nei; e riro nā tarià o te feiā atoà e faaroo ra i te turi. ¹²E ia tae i taua tau ra, e faatupu ai au i te parau ia Èri ra, i te mau parau atoà i parauhia e au i to na ra ùtuafare, ua haamata anaè au, na ù atoà ia e faaoti. ¹³Ua parau hoì au ia na e, e tāhoo atu vau i to na ra ùtuafare e a muri noa atu, no te mea ìte noa ā o ia i te hara a nā tamarii no na ra: o tei faariro

ia rāua iho ei mea faufau ra, aita ā o ia i faaòre i ta rāua parau. ¹⁴ E i teie nei, ua tapu vau i te ùtuafare o Èri ra e, e òre roa te hara a te ùtuafare o Èri e mā i te tūtia e te ō e a muri noa atu.

¹⁵ Taòto noa iho ra Tāmuera e ao noa aè ra, e ua ìriti aè ra i te mau ôpani o te fare o Iehova. Mataù aè ra Tāmuera ia faaite atu ia Èri i taua ôrama ra. ¹⁶ Ua pii mai ra rā Èri ia Tāmuera, nā ô mai ra: E taù tamaiti, e Tāmuera! Ua parau atu ra o ia: Teie au! ¹⁷ Ua nā ô mai ra o ia: E aha ta Iehova parau i parau mai ia òe ra? Teie ta ù parau ia òe, eiaha òe e huna i taua parau ra ia ù. Ia nā reira mai te Atua ia òe, e ia rahi noa atu ā, ia huna noa atu òe i te hoê parau ia ù i te mau parau atoà ta na i parau mai ia òe ra! ¹⁸ Ua faaite atu ra Tāmuera ia na i te mau parau atoà ra; aore roa e parau i hunahia. Ua nā ô mai ra o ia: O Iehova ia; e rave o ia i tei au ia na iho ra!

¹⁹ Tupu atu ra Tāmuera, e ua àti mai ra Iehova ia na. E aore roa te hoê parau a ana i òre i te tupu ia na. ²⁰ Ìte aè ra Ìteraèra atoà, mai Tana mai e tae noa atu ra i Pere-Tepa, e ua riro mau Tāmuera ei perofeta na Iehova. ²¹ E ua ìtea faahou mai ra Iehova i Tiro: i Tiro hoì to Iehova faaìteraahia mai ia Tāmuera i te parau a Iehova ra.

4 ¹ Tae mai ra te parau a Tāmuera ia Ìteraèra atoà ra.

To Ìteraèra paura i te Firiteti

Reva atu ra Ìteraèra e àro i te Firiteti i te tamaì, e ua pātia iho ra i te pūhapa i Èpene-Ètera, e ua pātia iho ra te Firiteti i to rātou pūhapa i Àfeta. ² Ua haamau iho ra te Firiteti i to rātou àro ia Ìteraèra, e ū aè ra rātou ra. Pau mai ra Ìteraèra i mua i te àro o te Firiteti, pohe iho ra e maha atoà tautani ia rātou i taua àroraa ra. ³ E tae mai ra te taata i te pūhapa ra, ua nā ô aè ra te feiā rarahi i Ìteraèra ra: E aha rā hoì tātou i tairihia ai e Iehova i mua i te àro o te Firiteti i teie nei mahana? E tii tātou e rave i te âfata faufaa a Iehova i Tiro ra, e hōpoi mai i ô nei ia tātou nei; ia nā roto atoà ia tātou nei, e faaora ia tātou i te rima o to tātou mau ènemi. ⁴ Ua tono aè ra i te mau taata i te veà i Tiro, e hōpoi mai i te âfata faufaa a Iehova Tapaota ra, e pārahi i rōpū i nā

tērupi ra. I reira atoà nā tamarii a Èri ra, o Hofini rāua o Finehata, e taua âfata faufaa a te Atua atoà ra.

⁵ E tae atu ra te âfata faufaa a Iehova i roto i te pūhapa ra, ua ùmere tahi iho ra Ìteraèra atoà, e ùmere rahi; tāmumu atu ra te fenua. ⁶ E ìte aè ra te Firiteti i te haruru o taua ùmere ra; ua nā ô aè ra rātou: E aha rā teie nei ùmere rahi haruru i te pūhapa o te Âti-Hēpera ra? Ìte aè ra rātou e, ua tae mai te âfata a Iehova i roto i te pūhapa ra. ⁷ Mataù iho ra te Firiteti; e ua nā ô aè ra rātou: E Atua tei haere mai i roto i taua pūhapa ra! E ua nā ô aè ra hoì rātou: Âuē tātou nei e! Aita teie mai mūtaa iho mai ā. ⁸ Âuē hoì tātou e! E ora tātou ia vai i te rima o terā ra mau atua mana? O te mau atua ia i tāiri i to Àifiti i taua mau pohe atoà e rave rahi i te mētēpara ra. ⁹ E faaètaèta, e faaàito hua, e te Firiteti e, ia òre òutou ia riro ei tāvini no te Âti-Hēpera, e mai ia rātou i riro ei tāvini no òutou ra! E faaitoito hua, e àro! ¹⁰ Ua àro mai ra te Firiteti, e pau iho ra Ìteraèra, fati anaè iho ra. Horo iho ra te taata atoà i to rātou ra ùtuafare. E pau rahi taua pau ra, e toru hoì àhururaa o te tautani to Ìteraèra i pohe i taua mahana ra. ¹¹ Riro atu ra hoì te âfata a te Atua; e nā tamarii a Èri ra o Hofini rāua atoà o Finehata, ua pohe.

Poheraa o te tahuà ra o Èri

¹² Ua horo mai ra te hoê taata no te ôpū o Peniamina, mai te nuu mai ra e tae roa mai i Tiro i taua mahana ra, ua haea to na àhu e mā te repo i nià i tana upoo. ¹³ E tae mai ra o ia ra, inaha, te pārahi ra Èri i nià i te hoê pārahiraa teitei i te pae aratià ra, te tiaì ra i te parau, te horuhoru ra hoì tana âau i te âfata a te Atua. E tae mai ra taua taata ra i roto i te òire mā taua parau ra, ua pii hua atu ra to te òire atoà ra. ¹⁴ E ìte aè ra Èri i te tāmumu o taua pii ra, ua nā ô aè ra o ia: E aha teie muhu rahi a te taata? Ua haere ètaèta mai ra taua taata ra i roto, e ua faaite mai ra ia Èri. ¹⁵ A iva aè ra àhururaa to Èri matahiti, e vaù hoì tiàhapa, ua mohimohi hoì to na mata, eita e ìte ia hiò. ¹⁶ Ua parau mai ra taua taata ra ia Èri: Mai te nuu mai au; i horo mai nei au mai roto mai i te nuu i teie nei mahana. Ua parau atu ra o ia: E aha te

parau, e taù tamaiti? ¹⁷ Ua parau mai ra taua veà ra, nā ô mai ra: Ua fati Ìteraèra i mua i te àro o te Firiteti, e pau rahi hoì to tātou; ua pohe hoì o nā puè tamarii ra, o Hofini e o Finehata; e ua riro hoì te âfata a Iehova! ¹⁸ E tei te faahitiraa o ia i te âfata a Iehova ra, hià tūfera atu ra Èri i raro mai nià mai i taua pārahiraa teitei i te pae ùputa ra; fati iho ra to na rei, pohe roa aè ra; e taata ruhiruhiā hoì o ia, e te teimaha. A maha aè ra o na àhururaa i te matahiti i te tāvanaraa i nià ia Ìteraèra ra.

¹⁹ Ua hapū tana hunoà, te vahine a Finehata, e ua fātata i te fānau. E ìte aè ra o ia i te parau e, ua riro te âfata a Iehova, e ua pohe tana metua hoovai e tana tāne atoà, roohia iho ra o ia i te fānau, māuiui iho ra o ia. ²⁰ E fātata aè ra o ia i te pohe, ua parau atu ra te mau vahine i pihai iho ra, nā ô atu ra ia na: Eiaha e mataù: e tamaiti ta òe, ua fānau! Aita rā o ia i parau mai, e aore hoì i haapaò noa mai. ²¹ Mairi iho ra rā o ia i taua tamaiti ra ia Ìtapota, nā ô aè ra: Ua òre te hinuhinu ia Ìteraèra nei! — no te mea ua riro te âfata a Iehova, e no te metua hoovai, e no te tāne na na. ²² Nā ô aè ra hoì o ia: Ua òre te hinuhinu ia Ìteraèra nei, ua riro hoì te âfata a te Atua ra!

Te âfata faufaa a te Atua io te Firiteti

5 ¹ Ua hōpoi atu ra te Firiteti i te âfata a te Atua mai Èpene-Ètera atu, e tae atu ra i Àtatota. ² E oti aè ra te âfata a Iehova i te hōpoihiā e te Firiteti ra, hōpoi atu ra rātou i roto i te fare o Tatona, e ua tuu atu ra i pihai iho ia Tatona ra. ³ Poìpoì roa aè ra rā, ua tià aè ra to Àtatota i te poìpoì roa: e inaha, ua hià Tatona i raro, te tipapa noa ra te mata i raro i te repo i mua i te âfata a Iehova. Ua rave iho ra rātou ia Tatona, faatià faahou aè ra i nià i ta na tiàraa ra. ⁴ E ao aè ra, ia rātou rā i tià i nià i te poìpoì roa ra: inaha, ua hià Tatona i raro, te tipapa noa ra te mata i raro i te repo i mua i te âfata a Iehova; e te upoo o Tatona e nā àpu rima ra, ua motu ê ia, te vai noa ra i te tomoraā ra; o te tino anaè ra tei toe. ⁵ I òre ai te mau tahuà a Tatona, e te feiā atoà e tomo i roto i te fare o Tatona i Àtatota ra, i taahi ai i te ùputa o Tatona e tae roa aè nei i teie nei mahana.

⁶ I rave-ûàna-hia mai rā to Àtatota e te rima o Iehova, pohe iho ra rātou ia na, e ua tāiri mai ra o ia ia rātou i te òfari, o Àtatota e te fenua atoà i reira iho. ⁷ E ìte aè ra to Àtatota i te reira, ua nā ô aè ra rātou: Eiaha te âfata a te Atua o Ìteraèra e vaiihohia io tātou nei; o te rave ûàna hoì tana rima ia tātou, e to tātou nei atua ia Tatona. ⁸ Ua tonono atu ra rātou i te veà e ope mai i te mau tāvana o te Firiteti, e ua nā ô atu ra ia rātou: E aha tātou i te âfata a te Atua o Ìteraèra nei? Ua nā ô mai ra rātou: E hōpoi haaàti tātou i te âfata a te Atua o Ìteraèra, e ia tae i Tāta ra. Ua hōpoi haere atu ra hoì rātou i te âfata a te Atua o Ìteraèra e tae noa atu ra i Tāta.

⁹ E oti aè ra i te hōpoi-hia e rātou i Tāta ra, tei nià mai ra te rima o Iehova i taua òire ra, e e pohe rahi to rātou; tāiri iho hoì o ia i te mau taata o taua òire ra, te feiā rarahi, e te taata rii, pohe iho ra hoì rātou i te òfari i roto ra. ¹⁰ E ua hōpoi atu ra rātou i te âfata a te Atua i Èterona, e tae atu ra te âfata a te Atua i Èterona; ua pii noa atu ra to Èterona, nā ô aè ra: Ua hōpoi mai rātou i te âfata a te Atua o Ìteraèra io tātou ia pohe tātou, e to tātou atoà ra. ¹¹ Ua tonono atu ra rātou i te veà, ua ope mai ra i te mau tāvana atoà o Firiteti, e ua parau atu ra: E tuu tātou i te âfata a te Atua o Ìteraèra ia hoì faahou na i to na ra vāhi mau, a pohe tātou e to tātou atoà ra ia na; tei nià roa mai ra hoì te rima o Iehova ia rātou, e e pohe rahi to taua òire ra. ¹² E te mau taata aore roa i pohe roa ra, tāirihia iho ra rātou i te òfari; e tae noa atu ra te auē o taua òire ra i nià i te raì ra.

To te Firiteti faahoìraa i te âfata faufaa i Ìteraèra

6 ¹ A hitu aè ra o te âfata a Iehova marama i te fenua o te Firiteti ra. ² Ua tii atu ra te Firiteti e te feiā tahuà, e te mau hiòhiò, e ua nā ô atu ra: E aha tātou i te âfata a Iehova nei? A faaite mai na, e nā hea tātou i te faahoì i to na ra vāhi mau. ³ Ua parau mai ra rātou: Ia faahoì òutou i te âfata a te Atua o Ìteraèra ra, eiaha e faahoì faufaa òre noa, e hōpoi rā i te tahi tārāèhara na na ra; e peneiaè ia ora òutou na, e ìte òutou i reira i te mea i òre i mute ai ta na rave ia òutou na. ⁴ Ua parau atu ra rātou: E aha ta mātou tārāèhara e hōpoi na na? Ua

nā ô mai ra hoì rātou: Ei òfari àuro e pae aè, e te ìore àuro hoì e pae, ia fāito atoà i nā tāvana o te Firiteti, hoê ā hoì o òutou pohe e to òutou mau tāvana atoà ra. ⁵ E tenā na, e hāmani i te hohoà o to òutou òfari, e te hohoà o te ìore i pau ai te fenua na, e faatura atu òutou i te Atua o Ìteraera: peneiaè o ia o te ìriti aè i tana rima i nià ia òutou, e i nià i to òutou mau atua, e to òutou fenua na. ⁶ E aha te faufaa ia faaètaèta i to òutou āau, mai to Àifiti e o Faraò atoà i faaètaèta i to rātou ra? E ia faateitei te Atua ia na iho i rotopū ia rātou ra, eere ānei ua tuu rātou i taua feiā ra e reva atu ra rātou? ⁷ E tenā na, e tarai òutou i te tahi peregò āpī, a rave ai i nā puaatoro maiaa e piti aore e tuto i tuuhia i nià iho ra; a fētii ai i nā puaatoro i nià i te peregò, a hōpoi mai ai i nā pinia i te ùtuafare ra. ⁸ A rave ai i te âfata a Iehova, a tuu ai i nià iho i taua peregò ra; a tuu ai i nā hohoà àuro ta òutou e hōpoi ei tārāèhara ra, i roto i te hoê piha i te hiti ra, a tuu ai ia haere na. ⁹ E ia hiò òutou ra: e te haere tià atu ra io na iho i Pete-Temeta ra, na na teie nei ìno rahi i rave ia tātou nei; ia òre rā, e ìte ia tātou e, eere ia te rima no na i rave ia tātou nei, e mea tupu noa ia ia tātou. ¹⁰ Ua nā reira atu ra taua mau taata ra, ua rave iho ra rātou i nā puaatoro maiaa e piti, ua fētii atu ra i nià i te peregò, ôpani atu ra i nā pinia i roto i te fare. ¹¹ Ua tuu aè ra rātou i te âfata a Iehova i nià i te peregò, e te piha ìore àuro, e te hohoà o to rātou òfari atoà ra. ¹² Haere noa atu ra nā puaatoro maiaa ra nā te èà mau e tae noa atu ai i Pete-Temeta ra; haere ûâ noa atu ra nā puaatoro nā te èàtià ra; aita i faahahau ê i te pae àtau, e te pae àui; e ua pee noa atu ra nā tāvana o te Firiteti ra nā muri atu e tae noa atu ra i te ôtià i Pete-Temeta ra.

¹³ Te òòti ra to Pete-Temeta i ta rātou tītona àuhune i raro i te peho ra; e ua nānā aè ra i to rātou mata i nià, e ìte atu ra i te âfata, òaòà aè ra hoì rātou i te ìteraa atu. ¹⁴ Ua haere roa mai ra taua peregò ra i roto i te maa fenua o Iotua, e taata no Pete-Temeta, e ua tià noa iho ra i reira ra. E òfai rahi hoì tei reira. Ua papaì iho ra rātou i te rāau i taua peregò ra, e ua hōpoi atu ra i nā puaatoro ei tūtia tāauahi na Iehova. ¹⁵ Ua tuu iho ra te Âti-Revi i te âfata a Iehova, e te piha i vaiihohia ai nā hohoà àuro i roto ra i raro, i nià iho i taua òfai rahi ra;

e ua hōpoi to Pete-Temeta i te tūtia tāauahi e te mau tūtia na Iehova i taua mahana ra. ¹⁶ E ìte aè ra taua nā tāvana toopae o te Firiteti ra i te reira, hoì atu ra rātou i Èterona i taua mahana ra. ¹⁷ Teie nā òfari àuro a te Firiteti i hōpoi ei tāraèhara na Iehova ra: hoê a Àtatota, hoê a Tata, hoê a Àteterona, hoê a Tāta, hoê a Èterona. ¹⁸ E te ìore àuro atoà, e fāito aè ra i te mau òire atoà o te Firiteti o nā tāvana toopae ra, i te mau òire i âuahia, e tei òre i âuahia ra, e tae noa atu ra i te òfai rahi ta rātou i vaiiho i te âfata a Iehova i nià iho ra, te vai noa ra ia i teie nei mahana i te maa fenua o Iotua i Pete-Temeta ra.

¹⁹ E ua tāiri iho ra Iehova i te mau taata o Pete-Temeta, no te mea ua hiò rātou i roto i te âfata a Iehova; e pae àhuru tautani — e hitu àhuru taua mau taata i tāirihia e ana ra — òto anaè ra iho ra te taata, i te mea e pau rahi to te taata tāirihia e Iehova. ²⁰ E ua nā ô aè ra o Pete-Temeta: O vai ia taata e mau i mua i te aro o teie nei Atua hanahana o Iehova? E e haere tià o ia io vai ra, mai ô nei atu io tātou nei? ²¹ Ua tonò aè ra rātou i te veà i to Tiriata-Iearima, nā ô atu ra: Ua faahoì mai te Firiteti i te âfata a Iehova, e tii mai òutou e hōpoi atu i ô na ia òutou na.

7 ¹ Ua tii mai ra to Tiriata-Iearima i te âfata a Iehova, e ua hōpoi atu ra i roto i te fare o Àpinatapa, i nià i te âivi ra; e ua haamoà atu ra rātou i tana tamaiti ia Èreatara, ei tiaì i te âfata a Iehova ra.

Te putuputuraa i Mitepe; te pauraa te Firiteti ia Ìteraèra

² E e vairaa maoro atu ra to te âfata a Iehova i Tiriata-Iearima, e piti hoì àhururaa o te matahiti i reira. Òto iho ra te ùtuafare atoà ra o Ìteraèra ia Iehova. ³ Ua parau atu ra Tāmuera i taua ùtuafare atoà ra ia Ìteraèra, nā ô atu ra: Ia fāriu mai òutou ia Iehova mā to âau atoà ra, a tuu ê atu ai i te mau atua èè ra, e te mau Àtetarota i roto ia òutou na; e ia tano māite to òutou âau ia Iehova ra, a haamori ai ia na anaè ra; e faaora o ia ia òutou i te rima o te Firiteti i reira. ⁴ Ua tuu ê atu ra te tamarii a Ìteraèra i te mau Paara, e te mau Àtetarota ra, e ua haamori ia Iehova anaè ra.

⁵ Ua parau atu ra Tāmuera, e ope mai ia Ìteraèra atoà i Mitepe; e na ù e pure ia Iehova ia òutou. ⁶ Ua haaputupu mai ra rātou i Mitepe, e ua huti rātou i te pape i reira, e ua nīnii i mua i te aro o Iehova, e ua haapae iho ra i te māa i te reira mahana, e ua nā ô aè ra: Ua hara mātou ia Iehova! E na Tāmuera i faaau i te parau i te tamarii a Ìteraèra i Mitepe.

⁷ E ìte aè ra hoì te Firiteti e, ua putupu te tamarii a Ìteraèra i Mitepe, ua haere mai ra te mau tāvana o te Firiteti e àro ia Ìteraèra. Ìte aè ra te tamarii a Ìteraèra i te reira, mataù iho ra rātou i te Firiteti.

⁸ Ua parau mai ra te mau tamarii a Ìteraèra ia Tāmuera: Eiaha òe faaea i te tiàoro i to tātou Atua ra ia Iehova ia mātou ia faaora o ia ia tātou i te rima o te Firiteti ra! ⁹ Ua rave iho ra Tāmuera i te tahi pinia iti māmoe ra, e ua hōpoi atu ra ei tūtia tāauahi tāatoà na Iehova. E ua pii atu ra Tāmuera ia Iehova, e ua faaroo mai hoì Iehova ia na.

¹⁰ Te hōpoi mai ra Tāmuera i taua tūtia tāauahi ra, te fātata mai ra te Firiteti e àro ia Ìteraèra. Ua faaharuru mai rā Iehova i te pātiri rahi i nià i te Firiteti i taua mahana ra, hepohepo atu ra rātou, pau iho ra i mua i te aro o Ìteraèra. ¹¹ Haere atu ra hoì to Ìteraèra mai roto atu i Mitepe, auaù noa atu ra i te Firiteti, tāiri iho ra e maìri mai ra Pete-Tara. ¹² Ua rave iho ra Tāmuera i te hoê òfai, e ua faatià aè ra i nià, i rōpū i te òire ra o Mitepe e o Tēnī, maìri iho ra i te iòa ia Èpene-Ètera, nā ô aè ra: Ua tauturu mai Iehova ia tātou e tae roa aè nei i teie nei.

¹³ Vī iho ra te Firiteti, aore aè ra rātou i tae faahou mai i te fenua o Ìteraèra ra: e tei nià to Iehova rima i te Firiteti e hope roa aè ra to Tāmuera ra ànotau. ¹⁴ E te mau òire o Ìteraèra i riro i te Firiteti ra, i faahoìhia mai ia ia Ìteraèra mai Èterona mai e tae noa atu ra i Tāta, e te mau fenua no taua mau òire ra; ua noaa ia ia Ìteraèra i te rima o te Firiteti ra. E hau hoì to Ìteraèra rāua o te Âti-Âmori ra.

¹⁵ E na Tāmuera i faaau i te parau ia Ìteraèra, e hope roa aè ra o na puè mahana i te ao nei. ¹⁶ E ua haaàti haere o ia i te mau òire ra o Pētera, e o Tīratara, e o Mitepe, i te mau matahiti atoà ra; e ua faaau i te parau ia Ìteraèra i taua mau vāhi atoà ra. ¹⁷ E mai reira hoì ua hoì

mai o ia i Rama; i reira hoì to na fare; e ua faaau hoì o ia i te parau ia Ìteraèra i reira; e ua faatià o ia i te fata na Iehova i reira.

Te aniraa te nūnaa Ìteraèra i te hoê arii

8 ¹ E ruhiruhiā aè ra Tāmuera, faariro atu ra i ana puè tamarii ei haavā ia Ìteraèra. ² O Ioera te iōa o tana tamaiti matahiapo; e o Āpia te iōa o tei muri aè; e haavā hoì rāua i Pere-Tepa. ³ Aore a ana puè tamarii i haapaò i ta na parau; piò ê atu ra rāua i nià i te taoà, e ua rave i te tārāhu, e ua haapiò i te parau-tià ra. ⁴ Ua haaputupu iho ra te feiā rarahi atoà o Ìteraèra ra, e ua haere mai ra i Rama ia Tāmuera ra. ⁵ E ua parau mai ra rātou ia na: Inaha, ua ruhiruhiā òe, e aore ta òe puè tamarii i haapaò i ta òe parau; e i teie nei, e faataa na òe i te tahi arii no mātou ei haavā ia mātou, mai te mau fenua atoà ra. ⁶ Riri aè ra rā Tāmuera i ta rātou parauraa mai e: «Hō mai i te tahi arii no mātou, ei faaau i te parau ia mātou nei»; e ua pure iho ra Tāmuera ia Iehova. ⁷ Ua parau mai ra Iehova ia Tāmuera: E faaroo noa atu òe i te parau a te mau taata na, ta rātou i parau mai ia òe ra; eere hoì o òe ta rātou i faaruè, ua faaruè rā rātou ia ù; eiaha vau ei arii i nià iho ia rātou. ⁸ O ta rātou ā ia òhipa mai te mahana mai ā i aratai mai ai au ia rātou mai Āifiti ra, e tae roa aè nei i teie nei mahana: ua faaruè ā hoì rātou ia ù, e ua haamori i te mau atua èê; e te nā reira atoà ra rātou ia òe. ⁹ E tenā na, e faaroo atu òe i ta rātou parau; e aò hua atu rā òe ia rātou, e faaite hoì ia rātou i te peu a te arii ia ariihia i nià iho ia rātou ra.

Te mana o te arii

¹⁰ Ua faaite atu ra Tāmuera i te mau taata i ani mai ia na i te arii, i te mau parau atoà a Iehova ra. ¹¹ E ua parau atu ra o ia: Teie ta te arii ra peu ia arii i nià iho ia òutou: e rave o ia i ta òutou mau tamarii tamaroa no ta na ra mau peregò, e no ta na ra mau puaahorofenua, e horo hoì te tahi pae nā mua i te mau peregò na na ra; ¹² e faariro o ia ia rātou ei raatira i nià i te mau pupu tautani, e ei raatira i nià i te mau pupu e pae àhuru ra, e ei faaapu i to na fenua, e ei òòti i ta na

ra māa àuhune, e ei tiàpaì mauhaa tamaì na na, e te mau mea no ta na ra mau pereço. ¹³ E rave hoì o ia i ta òutou mau tamahine ei rave rāau noànoà, e ei tunu māa, e ei èu māa. ¹⁴ E rave hoì o ia i to òutou mau fenua maitataì ra, e ta òutou mau ô vine, e ta òutou mau ô ôrive, a hōroà atu ai na to na ra mau tāvini. ¹⁵ E rave hoì o ia i te àhururaa o ta òutou huero māa ra, e no ta rātou ô vine ra, a hōpoi ai na to na ra feiā tōroà e to na mau tāvini. ¹⁶ E rave hoì o ia i to òutou mau tāvini tāne, e te mau tāvini vahine, e ta òutou mau taata maitataì, e ta òutou mau âtini, a hōpoi ai ei rave i ta na iho ra òhipa. ¹⁷ E rave hoì o ia i te àhuru o ta òutou mau māmoe. E e riro òutou ei tāvini no na. ¹⁸ E auē hoì i tei reira ànotau, i to òutou arii ta òutou i hinaaro ra, e òre rā Iehova e faaroo mai ia òutou i tei reira ànotau.

¹⁹ Aita aè ra rā taua mau taata ra i faaroo i te parau a Tāmuera, nā ô aè ra rātou: Eiaha! E arii ā to mātou i nià iho ia mātou, ²⁰ ia fāito atoà mātou i te mau fenua atoà ra; ia faaau to mātou arii i ta mātou parau, e ia nā mua o ia ia mātou, a àro ai i ta mātou tamaì. ²¹ Ua faaroo atu ra Tāmuera i te mau parau atoà a taua mau taata ra, e ua parau faahou o ia i taua parau ra i mua ia Iehova ra. ²² E ua parau mai ra Iehova ia Tāmuera: A faaroo òe i ta rātou parau: e fārii i te tahi arii no rātou. Ua parau atu ra Tāmuera i taua mau taata Ìteraèra ra: A haere anaè i to òutou ra mau òire.

Taura e te mau âtini ufa i moè

9 ¹ Te pārahi ra te hoê taata no te ôpū o Peniamina, o Tita te iòà, e tamaiti na Àpiera, na Terora, na Petorata, na Àifia, e Âti-Peniamina, e taata taoà rahi. ² E tamaiti hoì ta na, o Taura te iòà; e taata hiòraa maitaì; aita e taata i hau ia na io te tamarii a Ìteraèra atoà ra i te hiòraa maitaì, o te taponu ra i nià aè ra, o to na ia vāhi i hau i te mau taata atoà ra.

³ Ua moè te mau âtini a te metua o Taura, a Tita; ua parau atu ra Tita i tana tamaiti ia Taura: E tii òe e ìmi i te mau âtini, e arataì atoà atu i te hoê o te mau tamarii nei. ⁴ Haere atu ra rāua nā te mouà ra o Èferaima, e nā te fenua ra o Tarita, aita i ìtea atu e rāua. Mai reira, ua

haere iho ra rāua nā te fenua ra o Tarima, e aita hoì i reira! E ua haere rāua nā te fenua o te Âti-Peniamina, e aita i ìtea ia rāua. ⁵ E tae atu ra rāua i te fenua ra o Tufe, ua parau atu ra Taura i te tamaiti i haere atoà rāua ra: Haere mai tāua e hoì, o tei òre taù metua o te manaò i te âtini, o te hirihirinaì ia tāua nei. ⁶ Ua parau mai ra o ia ia na: Inaha, tei teie nei òire te hoê taata no te Atua, e taata haamaitaìhia taua taata ra; ua parau o ia ra, e tupu mau ā taua parau ra. Mai haere tāua i reira; peneiaè o ia o te faaìte mai i to tāua èà ia haere ra. ⁷ Ua parau atu ra Taura i taua tāvini no na ra: E aha rā ta tāua ò ia haere tāua ra ei hōpoiraa atu na taua taata ra? Ua pau hoì te māa i ta tāua tau ète, aita a tāua e ò ia hōpoi na taua taata o te Atua ra: e aha rā ta tāua faufaa? ⁸ Ua parau mai ra taua tamaiti ra ia Taura, nā ô mai ra: Teie te hoê taata tētera ârio tei ia ù nei; o ta tāua ia e hōpoi na taua taata no te Atua ra, ia faaìte mai o ia ia tāua i to tāua èà. (⁹ I mūtaa iho ra, ia haere to Ìteraèra e ui i te parau i te Atua ra, e nā ô ia: Mai haere i te hiò aè ra: e hiò hoì to te perofeta nei ià i mūtaa iho ra.) ¹⁰ Ua parau atu ra Taura i tana tāvini ra: E parau maitaì tenā! Mai haere tāua! Haere atu ra rāua i taua òire i parauhia e taua taata no te Atua ra.

¹¹ Te haere ra rāua i nià i taua òire ra, ìte atu ra rāua i e toofanu puè pōtiii tē haere ra e huti i te pape, ua parau atu ra rāua ia rātou: Tei ô nei ānei te taata hiò ra? ¹² Ua parau mai ra rātou ia rāua, nā ô mai ra: Teie ia, tei mua atu ia òrua; a haere ètaèta, i haere mai hoì o ia i te òire i teie nei mahana, no te mea e ôroà ta te mau taata i teie nei mahana, i nià i te vāhi teitei ra. ¹³ Ua tae anaè òrua i te òire ra, e òre o ia e reva i nià i te vāhi teitei e àmu i te māa ra, e ìte ai òrua ia na: ia tae mai hoì o ia e àmu ai i te mau taata, no te mea o ia tei haamaitaì i te tūtia ra; a àmu ai i te feiā parauhia ra i muri aè. E tenā na, a haere i nià, âùanei òrua e ìte atu ai ia na.

To Taura fārereira ia Tāmuera

¹⁴ Haere atu ra rāua i nià i roto i taua òire ra; e tae atu ra rāua i roto i te òire, inaha, ua fārerei mai ra Tāmuera ia rāua i te haereraa i nià i taua vāhi teitei ra.

¹⁵ Ua faaite mai na ra Iehova ia Tāmuera i ta na parau i te mahana i mua aè i taua haereà mai o Taura ra, nā ô mai ra: ¹⁶ A nanahi mai teie nei e tonono mai ai i te hoê taata, no ô i te fenua o Peniamina, i ô nei ia òe nei, e e faatāhinu òe ia na ei tāvana i nià iho i to ù ra mau taata ia Ìteraèra, ia ora to ù mau taata ia na i te rima o te Firiteti ra; ua hiò hoì au i te àti o to ù ra mau taata, e ua tae mai to rātou reo ia ù nei.

¹⁷ E ìte aè ra Tāmuera ia Taura, ua parau mai ra Iehova ia na: A hiò na i te taata ta ù i parau atu ia òe ra; o ia teie, o tē aò ia i to ù ra mau taata. ¹⁸ Ua haere atu ra Taura i pihai iho ia Tāmuera i te ùputa o te òire ra, e ua parau atu ra o ia ia na: E faaite mai òe ia ù i te ùtuafare o te taata hiò ra. ¹⁹ Ua parau mai ra Tāmuera ia Taura: O vau taua hiò ra. A haere nā mua ia ù i nià i te vāhi teitei aè ra: e àmu tātou atoà i te māa âùanei. E a nanahi, ia faaitehia atu òe e au i te mau parau atoà i roto i to âau na, e tuu ia vau ia òe ia haere na. ²⁰ Âreà te mau âtini na òe i moè, e ruì toru aè nei: eiaha to âau e manaò i te reira, ua ìtea hoì ia. E na vai hoì te mau mea atoà i hinaarohia i Ìteraèra nei? Eere ānei na òe, e na te ùtuafare atoà o te metua ra? ²¹ Ua parau atu ra Taura, nā ô atu ra: Eere ānei au i te Âti-Peniamina no te ôpū iti haihai roa ia Ìteraèra nei? E to ù ra hoì fētii, eere ānei i te fētii haihai roa i te mau fētii atoà i te ôpū o Peniamina ra? E aha hoì òe i nā reira mai ai ia ù nei?

²² Ua aratai atu ra Tāmuera ia Taura rāua o tana tāvini iho i roto i te piha àmuraa māa ra, e ua haapārahi atu ra ia rāua i te pārahiraa maitai i roto i te feiā i parauhia, e toru àhuru taua feiā ra. ²³ Ua parau atu ra Tāmuera i te rave māa ra: A hōpoi mai na i te vāhi ta ù i tuu ia òe ra, ta ù i parau atu ia òe ra e: «E vaiiho ê ia i pihai iho ia òe na.»

²⁴ Ua rave iho ra taua rave māa ra i te hūmaha mua, e to nià atoà iho ra, e ua tuu iho ra i mua ia Taura ra. Ua parau mai ra o ia: Inaha tei

mua i to aro tei vaiihohia na òe ra; a àmu, i vaiiho-mau-hia hoì na òe mau, e ua parauhia hoì e au te mau taata ra. Àmu atoà iho ra Taura rāua atoà o Tāmuera i taua mahana ra.

²⁵ E mai reira hoì, ua pou mai ra rāua i raro, mai nià mai i taua vāhi teitei ra, e i roto i te òire, ua paraparau iho ra Tāmuera rāua o Taura i nià iho i te fare.

To Tāmuera faatāhinuraa ia Taura ei arii no Ìteraèra

²⁶ Ua tià aè ra rātou i nià i te poìpoì roa, e tei te fēraòraòraa ra, ua tiàoro mai ra Tāmuera ia Taura i nià iho i te fare, nā ô mai ra: A tià, ia tuu atu vau ia òe ia haere na. Ua tià aè ra Taura i nià, e ua haere atu ra o ia e Tāmuera atoà i rāpae. ²⁷ E te haere atu ra rāua i te hopeà mai o te òire ra, ua parau mai ra Tāmuera ia Taura: A parau na i to tāvini na e haere nā mua ia tāua. (Ua haere noa atu ra o ia nā mua.) E tià iti noa iho na rā òe ia faaite atu vau ia òe i te parau a te Atua.

10 ¹ Ua rave iho ra Tāmuera i te tahi hue iti monoì, e ua nīnii iho ra i nià iho i tana upoo. E ua hoì atu ra ia na, nā ô atu ra: Eere ānei ua faatāhinu Iehova ia òe ei tāvana i nià iho i to na ra taata? ² Ia faaruè mai òe ia ù, e reva atu ra òe àùanei, e e fārerei òe i e toopiti puè taata i pihai iho i te tanuraa o Rāhera ra, i Tērata, i te hiti o Peniamina; e nā ô mai rāua ia òe: «Ua itea te mau âtini ta òe i haere e ìmi ra; e inaha, ua òre to metua ua haapaò i te âtini, te hirihirinaì ra rā ia òe, te nā ô ra e: E aha rā vau i taù tamaiti?» ³ E mai reira hoì, e haere ā òe, e ia tae òe i te vāhi pāpū ra o Tāpora, e e fārerei mai ia òe nā taata tootoru i to rātou haereraa i Pētera e haamori i te Atua; e puè pinia puaaniho e toru ta te tahi i te hōpoiraa, e tau pāne hoì ta te tahi e toru, e fārii uaina hoì ta te hoê i te hōpoi-atoà-raa. ⁴ E aroha mai hoì rātou ia òe, e tuu mai hoì rātou i e piti pāne na òe; e rave hoì òe i te reira i to rātou ra rima. ⁵ E mai reira hoì, e tae atu òe i te mouà o te Atua, e faèhauraa tei reira na te Firiteti. E ia tae òe i roto i te òire ra, e riro òe i te fārerei i te hoê pupu perofeta, i te haereà mai i raro mai nià mai i te vāhi teitei ra, mai te nāpara, e te tofe, e te herira, e te tīnura: e tohu hoì rātou iho. ⁶ E tae mai hoì te vārua o Iehova i nià

ia òe ra, e tohu atoà hoì òe e rātou atoà, e riro hoì òe ei taata huru ê.
⁷ E ia hope teie mau tāpaò i te tupu ia òe ra, a rave ai òe i tē tià ia òe ra, tei ia òe hoì te Atua. ⁸ E haere rā òe i raro i Tīratara. Nā mua ia ù, e inaha, e haere atu vau i raro ia òe na, e hōpoi i te tūtia tāauahi, e tiàpai hoì i te tūtia no te maitai ra. Ia ruì hitu òe i te tiaira mai ia ù, e ia tae atu vau ia òe na, e faaite ia òe i ta òe e rave ra.

⁹ E ia fāriu o ia e haere e vaiho ia Tāmuera, ua hōroà mai ra te Atua i te âau ê no na, tupu atu ra hoì taua mau tāpaò ra i taua mahana ra. ¹⁰ Tae aè ra hoì o ia i te mouà ra, inaha, ua fārerei mai ra te hoê pupu perofeta ia na; e ua haere mai hoì te Vārua o te Atua i nià iho ia na, e ua tohu iho ra o ia i rotopū ia rātou atoà ra. ¹¹ E ìte aè ra te feiā i ìte ia na i mūtaa iho ra, e inaha, te tohu atoà ra o ia i roto i te mau perofeta ra, ua nā ô aè ra rātou rātou iho: I ahahia iho nei te tamaiti a Tita nei? Tei roto atoà Taura i te pupu perofeta ra? ¹² Ua nā ô aè ra te hoê taata i reira ra: O vai rā to rātou metua tāne? — Riro atu ra ei parauraa: Tei roto atoà Taura i te pupu perofeta?

¹³ E oti aè ra ta na tohuraa, e haere atu ra o ia i te vāhi teitei ra. ¹⁴ Ua parau mai ra te taeaè o te metua o Taura ia na e te tāvini atoà no na ra: I haere tià hoì òrua i hea? Ua parau atu ra o ia: I haere māua e ìmi i te mau âtini; e aita atu ra i ìtea ia māua, haere atu ra māua ia Tāmuera ra. ¹⁵ Ua parau mai ra te taeaè o te metua o Taura: E faaite mai òe ia ù i ta Tāmuera parau i parau mai ia òrua na. ¹⁶ Ua parau atu ra Taura i te taeaè o tana metua: Ua faaite pāpū mai o ia ia māua e ua ìtea te mau âtini. Ârèa te parau i te pātireia ta Tāmuera i parau mai ra, aita o ia i faaite atu ia na i te reira.

Te tuha-terero-raahia o Taura ei arii

¹⁷ Ua haaputuputu mai ra Tāmuera i te taata i Mitepe, i mua i te aro o Iehova, ¹⁸ e ua parau atu ra o ia i te tamarii a Ìteraèra: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: I aratai mai au i te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai, e ua faaora vau ia òutou i te rima o to Àifiti, e i te rima atoà o te mau arii i hāmani ìno mai ia òutou na; ¹⁹ e ua faaruè ā òutou i to òutou Atua i teie nei mahana, i tei faaora ia òutou

i to òutou mau àti atoà e to òutou mau pohe, e ua parau òutou ia na e: «Eiaha, ei arii ā tē tuu mai i nià iho ia mātou!» E tenā na, e faaite òutou ia òutou iho i mua i te aro o Iehova, i to òutou mau ôpū e to òutou mau fētii.

²⁰ E oti aè ra te mau ôpū atoà o Ìteraèra i te haafātatahia mai e Tāmuera, o te ôpū o Peniamina tei faaitea mai. ²¹ E oti aè ra te ôpū o Peniamina i te haafātata-tāfētii-hia mai e ana, o te fētii o Mātari tei faaitea mai, e faaitehia mai ra hoì te tamaiti a Tita ra o Taura; e ia ìmi rātou ia na aita atu ra o ia i ìtea. ²² Ua ui faahou ā rātou ia Iehova, i te taeraa mai taua taata ra i reira. E ua parau mai ra Iehova: A hiò na, ua tāpuni o ia i roto i te mau taoà ra. ²³ Ua horo atu ra rātou e aratai mai ia na, e ia tià mai o ia i roto i te mau taata ra, hau atu ra o ia i te mau taata atoà i te teitei, te taponu ra i nià aè ra te vāhi i hau. ²⁴ Ua parau atu ra Tāmuera i te taata atoà ra: Aita òutou i ìte i tei haapaòhia e Iehova ra, e aita o na e fāito i te mau taata atoà ra? Ua ùmere pātoà iho ra te taata atoà: Ia ora te arii!

²⁵ Ua faaite atu ra Tāmuera i te taata i te parau-tià e au i te hau arii ra, e ua pāpai iho i taua parau ra i roto i te hoê puta, e ua vaiiho iho ra i mua i te aro o Iehova. Ua tuu atu ra Tāmuera i te mau taata atoà ia haere na i to rātou ra mau ùtuafare mau.

²⁶ Haere atu ra Taura i te ùtuafare i Tipea. E te hoê pupu taata atoà i haere-atoà-raa, o tei faataehia ta rātou âau e te Atua ra. ²⁷ Ua nā ô aè ra rā te tahi pae taata haapaò òre ra: E aha tātou e ora ai i te reira taata? Vahavaha atu ra rātou ia na, e aore i hōpoi i te taoà na na; aita rā o ia i haapaò noa atu ia rātou.

To Taura upootiàraa i nià i te Âti-Àmona

11 ¹ Ua haere mai ra te Âti-Àmona ra o Nahata i nià, e ua pātia iho ra i te pūhapa e àro ia Iapēta-Tireata. E ua parau atu ra te mau taata atoà o Iapēta ia Nahata: E faaau mai òe i te faufaa ia mātou nei, e ei tāvini mātou no òe na. ² Ua nā ô mai ra taua Âti-Àmona ra o Nahata: Teie te mea e faaau ai au i te faufaa ia òutou: e ôhiti na vau i to òutou atoà nā mau mata àtau, ei faainoraa ia Ìteraèra atoà

ra. ³ Ua parau atu ra te feiā rarahi i Iapēta ia na: E tuu mai na òe i nā mahana e hitu aè ei māpuhiraa aho, ia tonu mātou i te veà i te mau vāhi atoà io Ìteraèra; e aore e taata i te faaora ia mātou ra, ei reira mātou e haere atu ai i rāpaeàu ia òe na. ⁴ E tae aè ra nā veà i Tipea io Taura ra, e ua faaite atu ra i te taata i taua parau ra; òto hua atu ra te taata atoà mā te pii noa te reo.

⁵ E inaha, te haere mai ra Taura mai te ô mai te pee mai ra i nā puaatoro na na ra, e ua nā ô mai ra Taura: I ahahia te mau taata nei i òto ai rātou? Ua faaite atu ra rātou ia na i te parau a nā taata no Iapēta ra. ⁶ E tei faarooraa o ia i taua parau ra, tei nià mai ra te Vārua o te Atua ia Taura; tupu roa aè ra to na riri. ⁷ Ua rave iho ra i nā puaatoro e piti ra, tūpūpū iho ra, hāpono atu ra i te mau vāhi atoà io Ìteraèra i te rima o te veà ra, i te nā ôraa e: O tei òre e pee mai ia Taura e ia Tāmuera, e nā reira-atoà-hia te mau puaatoro na na. Roohia iho ra te mau taata i te mataù ia Iehova, e ua haere tahi mai ra rātou atoà ra. ⁸ E ia taiò o ia ia rātou i Peteta, e toru ia hānereraa i te tautani i taua mau tamarii a Ìteraèra ra, e te mau taata no te ôpū o Iuta ra, e toru ia àhuru i te tautani. ⁹ Ua parau mai ra rātou i nā veà i haere mai ra: E nā ô atu òutou i to Iapēta-Tireata: «A nanahi i te avatea ra, e tauturuhia ai òutou.» Ua haere mai ra taua nā veà ra, e ua faaite mai ra i to Iapēta i taua parau ra, òaòà aè ra rātou. ¹⁰ Ua parau atu ra to Iapēta-Tireata: A nanahi mātou e haere atu ai io na ia òutou na, a rave mai ai òutou ia mātou i ta òutou e hinaaro ra.

¹¹ Ia ao aè ra rā, ua faataa iho ra Taura i taua mau taata ra, e a toru aè ra pupu, e tae atu ra rātou i rotopū i te pūhapa o te Âti-Âmona i te araraa poipoì ra, taparahi noa atu ra i te Âti-Âmona e avatea noa atu ra. E te toeà rii ra, pūrara tātaìtahi noa atu ra ia; aita rā te taata toopiti i te ìtearaa atu i te âmuiraa.

Te haapāpūraahia o Taura ei arii

¹² Ua nā ô aè ra te taata ia Tāmuera: Tei hea te feiā i parau e: «Ei arii ānei hoì Taura i nià iho ia tātou?» Arataì mai na ia feiā i ô nei, e na mātou e taparahi. ¹³ Ua nā ô aè ra rā Taura: E òre roa te hoê

taata e pohe i teie nei mahana, ua faaora hoì Iehova ia Ìteraèra i teie nei mahana. ¹⁴ Ua parau atu ra Tāmuera i te taata: Mai haere tātou i Tīratara, a faahou ai i te pātireia nei i reira. ¹⁵ Haere anaè atu ra te taata atoà i Tīratara. E ua faaarii iho ra rātou ia Taura i reira i mua i te aro o Iehova i Tīratara. E ua hōpoi rātou i te tūtia no te maitaì i mua i te aro o Iehova i reira; e òaò roa atu ra Taura e te mau taata atoà o Ìteraèra i reira.

Òreroraa hopeà a Tāmuera

12 ¹ Ua parau atu ra Tāmuera ia Ìteraèra atoà: Inaha, ua faaroo vau i to òutou reo i te mau parau atoà ta òutou i parau mai ia ù ra; ua faaarii hoì au i te tahi arii i nià iho ia òutou. ² E i teie nei, inaha, o to òutou ia arataì, o tenā na arii. Ua ruhiruhiā hoì au, e ua hinahinahia taù upoo. E te taparahi noa nei taù puè tamarii io òutou nei. Na ù hoì òutou i arataì, mai to ù âpīraa mai ā, e tae roa aè nei i teie nei mahana. ³ E inaha, teie hoì au! E faaite mai na òutou ia ù i mua i te aro o Iehova, e i mua hoì i te aro o to na taata i faatāhinuhia ra. O ta vai te puaatoro i ravehia e au? E o ta vai te âtini i ravehia e au? E o vai ta ù e faaère atu? E o vai ta ù i hāmani ìno atu? E i rave au i te tārāhu i te rima o vai ei haapō i taù mata? A faaite mai, e na ù e faahoì atu. ⁴ Ua parau mai ra rātou ia na: Aita òe i faaère mai ia mātou, aore hoì òe i hāmani ìno mai ia mātou; aita hoì òe i rave i ta te taata atoà nei taoà. ⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O Iehova te ìte, e to na taata i faatāhinuhia nei, te ìte ia òutou i teie nei mahana, e aita a òutou faufaa i ìtea i roto i to ù nei rima. Ua parau mai ra rātou: O Iehova ia te ìte!

⁶ Ua parau atu ra Tāmuera i te taata atoà: O Iehova ia, o tei haapaò ia Mōte rāua o Àrona, e o tei arataì mai i to tātou mau metua mai te fenua mai ra mai Àifiti. ⁷ E tenā na, tiā noa iho na òutou; ia paraparau noa na vau ia òutou i mua i te aro o Iehova, i te mau hāmani maitaì a Iehova ia òutou, e i to òutou hui metua ra. ⁸ Tae atu ra Iatōpa i Àifiti, e tiāoro atu ra to òutou hui metua ia Iehova ra; ua tonono atu ra Iehova ia Mōte rāua o Àrona, e ua arataì mai rāua i to òutou hui metua mai

Àifiti mai, e ua haapārahi ia rātou i ô nei. ⁹ E ia rātou i tāiva i to rātou Atua ia Iehova, ua tuu atu ra o ia ia rātou i te rima o Titera raatira no te nuu o te arii o Hātorā, e te rima hoì o te Firiteti, e te rima hoì o te arii o Moapi, e ua tamaì mai ra rātou ia rātou. ¹⁰ E ua pii atu ra rātou ia Iehova, nā ô atu ra: «Ua hara mātou! No te mea ua tāiva mātou ia Iehova, e ua haamori mātou ia Paara, e te mau Àtetarota; i teie nei rā, e faaora òe ia mātou i te rima o to mātou nei mau ènemi, e e haamori mātou ia òe!» ¹¹ Ua tono aè ra Iehova ia Ieru-Paara, e ia Petana, e ia Iefeta, e ia Tāmuera, e ua faaora iho ra ia òutou i te rima o to òutou mau ènemi e àti noa aè, pārahi iho ra òutou mā te ora. ¹² Ia ìte iho nei rā òutou i te arii o te tamarii a Àmona ia Nahata i te haereà mai e rave ia òutou ra, ua parau mai ra òutou ia ù: «Eiaha, ei arii rā to mātou i nià iho ia mātou!», e arii hoì to òutou, o to òutou Atua ra o Iehova. ¹³ E tenā na, a hiò na i taua arii i haapaòhia e òutou na, ta òutou i hinaaro ra! Inaha, ua tuu hoì Iehova i te tahi arii i nià iho ia òutou na. ¹⁴ Ia mataù òutou ia Iehova, e ia haamori òutou ia na, e ia haapaò i to na reo e aore i faaroo taiàta i te parau a Iehova, ei reira òutou e to òutou arii atoà i nià iho ia òutou, e àti māite atu ai i te Atua ra ia Iehova. ¹⁵ Ia òre rā òutou ia haapaò i te reo o Iehova, ia faaroo taiàta rā òutou i te parau a Iehova, ei nià iho to Iehova rima ia òutou, mai to òutou mau metua atoà i reira. ¹⁶ E i teie nei, e faaea iho na òutou ia ìte òutou i teie nei mea rahi ta Iehova e rave i mua iho i to òutou na mata. ¹⁷ Eere ānei teie te ànotau àuhune tītona ra? E tiàoro vau ia Iehova, e na na e tuu mai i te pātiri e te ua. Ia hiò òutou e ia ìte òutou, e e ìno rahi tei ravehia e òutou i te aro o Iehova nei, òutou i ani mai i te tahi arii no òutou na.

¹⁸ Ua tiàoro atu ra Tāmuera ia Iehova; e ua tuu mai ra Iehova i te pātiri, e te ua i taua mahana ra. Mataù roa aè ra te mau taata atoà ia Iehova e ia Tāmuera.

¹⁹ E ua parau anaè mai ra te mau taata atoà ia Tāmuera: E pure òe i to Atua ra ia Iehova i to mau tāvini nei ia òre mātou ia pohe; ua âpiti atoà hoì mātou i teie hara i ta mātou mau hara atoà ra, o mātou i ani i te tahi arii no mātou nei. ²⁰ Ua parau atu ra Tāmuera i taua

mau taata ra: Eiaha e mataù! Ua rave ā hoì òutou i taua ìno rahi nei; eiaha rā òutou e tāiva i to òutou peeraa ia Iehova; e haamori rā òutou ia Iehova mā to òutou âau atoà ra. ²¹ Eiaha hoì òutou e òhipa ê i te peeraa i te mau îtoro faufaa òre ra, aita a rātou e faufaa, e òre hoì e tià ia faaora, e mea faufaa òre mau hoì te reira. ²² No to na ra iòà rahi, e òre ai Iehova e faaruè ai i to na ra taata: ua tià hoì ia Iehova e faariro ia òutou ei taata no na. ²³ Âreà vau nei, eiaha roa vau e faaruè i te pure ia òutou a hara ai au ia Iehova ra! E haapii ā vau ia òutou i te èà maitai, e te tià ra. ²⁴ Ia mataù rā òutou ia Iehova, e haamori hoì ia na mā te parau-mau e mā to òutou âau atoà: e haamanaò hoì i to na hāmani maitai ia òutou i te rahi. ²⁵ Ia rave rā òutou i te parau ìno ra, e pau òutou i te pohe, e to òutou arii atoà ra.

Ôrureraa hau i te Firiteti; te hape o Taura

13 ¹ Riro aè ra te hau ia Taura e hoê aè ra matahiti; e tei te piti o to na ra matahiti i arii ai o ia i nià ia Ìteraèra ra.

² Ua maiti iho ra Taura i nā taata o Ìteraèra e toru tautani no na iho; o e piti tautani ra, ia Taura iho ra ia i Mitāmata e i te mouà ra o Pētera, e te hoê tautani ra, ia Ionatana ia i Tipea io Peniamina ra. E te toeà o te taata ra, ua tuu noa atu ra o ia ia rātou ia haere anaè na i te ùtuafare. ³ Ua taparahi iho ra Ionatana i te hoê faèhauraa a te Firiteti i Tipea ra, e ìte atu ra te Firiteti i taua parau ra. Ua faaòto iho ra Taura i te pū e àti noa aè taua fenua ra, nā ô aè ra: Ia faaroo atoà mai te Âti-Hēpera ra! ⁴ E ìte aè ra hoì to Ìteraèra atoà: e ua pau te hoê faèhauraa a te Firiteti i te taparahihia e Taura, e ua haafaufauhia Ìteraèra e te Firiteti ra. Ua taìruru atoà mai ra te taata ia Taura i Tīratara ra. ⁵ Ua haaputuputu iho ra te Firiteti e àro ia Ìteraèra, mā te pereòo atoà e toru atoà tautani, e te feiā puaahorofenua ra e ono ia tautani, e te taata atoà ra mai te one tahatai ra te rahi: e ua haere mai ra rātou, ua pātia mai ra i te pūhapa i Mitāmata, i te pae hitià-o-te-rā i te òire ra o Pete-Àvena. ⁶ E ia hiò aè ra to Ìteraèra i to rātou àti, (e ahoaho hoì to rātou,) ua tāpuni iho ra rātou i roto i te ana, e i roto i te aru, e i roto i te mato, e i roto i te pare, e i roto i te âpoo. ⁷ E te Âti-Hēpera i

pārahi i terā pae Ioritāna ra, hoì atu ra ia i te fenua o Tatā e Tireata. Te pārahi noa ra rā Taura i Tīratara, e ua pee atu ra te taata ia na mā te rūrūtaina. ⁸ Ua tiaì iho ra hoì o ia i te ruì hitu aè ra, o te taime ia ta Tāmuera i parau mai ra; aita rā Tāmuera i tae mai i Tīratara, pūrara ê atu ra hoì te taata.

⁹ Ua nā ô aè ra Taura: A hōpoi mai na i te tahi tūtia tāauahi i ô nei, e te tūtia no te maitaì hoì. E ua hōpoi o ia i taua tūtia tāauahi ra. ¹⁰ E oti aè ra taua tūtia tāauahi ra i te hōpoihoa e ana, inaha, o Tāmuera mai ra; haere atu ra Taura e haafārerei ia na, e ia aroha atu o ia ia na. ¹¹ Ua parau mai ra Tāmuera: E aha na òe? Ua parau atu ra Taura: No te mea, hiò atu ra vau, ua pūrara ê te mau taata ia ù, e aita òe i tae mai i nā mahana i haapaòhia ra, e ua putuputu mai hoì te Firiteti i Mitāmata, ¹² ua nā ô aè ra vau: E tae roa mai te Firiteti i nià ia ù i Tīratara, e aita vau i pure ia Iehova! Ua faaau noa atu ra vau e ua hōpoi au i te tahi tūtia tāauahi. ¹³ Ua parau mai ra Tāmuera ia Taura: E mea tià òre ta òe i rave; aita òe i haapaò i te parau a to Atua ra, a Iehova, ta na i parau mai ia òe ra: ahiri hoì òe i nā reira. Ua haamau roa ia Iehova i to òe mana tōroà arii ra i nià ia Ìteraèra e a muri noa atu! ¹⁴ I teie nei rā, e òre to òe ra mana arii e mau. Ua ìmi Iehova i te tahi taata no na e au i to na ra âau, e ua parau hoì Iehova ia na e ei tāvana ia i nià iho i to na taata, no te mea aita aè nei òe i haapaò i ta Iehova i parau mai ia òe ra. ¹⁵ Ua tià aè ra Tāmuera, faaruè iho ra i Tīratara, tae atu ra i Tipea io Peniamina ra. Ua taiò iho ra Taura i te mau taata io o na ra: e ono ia hānere i te taata. ¹⁶ Pārahi iho ra Taura e te tamaiti iho o Ionatana, e te mau taata atoà i Tipea io Peniamina ra; âreà te Firiteti, tei Mitāmata ia i te pūhaparaa. ¹⁷ Ua haere mai ra te haru mai roto mai i te pūhapa o te Firiteti, e toru atoà pupu: ua fāriu aè ra te tahi pupu haere tià atu ra i Òfara, i te fenua ra o Taura; ¹⁸ e ua fāriu tià atu ra te tahi pupu i Pete-Horona; e ua fāriu tià atu ra te tahi pupu i te paeàu i te mētēpara ra, i nā te maa fenua i fāito tià i te peho ra o Tepoima.

¹⁹ Aore roa e tahuà tiàpaì âuri e àti noa aè te fenua atoà ra o Ìteraèra; ua parau hoì te Firiteti e: E arataì ê atu tātou i te mau tahuà, òi tiàpaì

rātou i te òè, e te pātia! ²⁰ E haere tià rā te Âti-Ïteraèra io te Firiteti a faaòède ai i ta na âuri ârote, e ta na tohi, e ta na ôpahi, e ta na tapahi repo ra; ²¹ e faira hoì ta rātou no te mau âuri ârote, e no te mau tohi, e no te mau tapahi repo, e no te mau ôpahi, e no te pātia ra. ²² E tae aè ra i te mahana àrora ra, aore roa e òè, e te māhae i te ìteraa i te rima o te mau taata atoà i pee ia Taura e ia Ionatana; tei ia Taura anaè rā rāua o te tamaiti ra, o Ionatana, te reira mauhaa i te ìtearaa. ²³ Ua haere mai ra te pūhapa o te Firiteti i te èàtià e tae atu ai i Mitāmata ra.

To Ionatana haruraa i te hoê pare o te Firiteti

14 ¹ E tae aè ra i te hoê mahana, ua parau aè ra te tamaiti a Taura ra o Ionatana i te tamaiti hōpoi mauhaa na na ra: Mai haere tāua i te pūhapa Firiteti i mua iho ia tātou nei. Aita rā o ia i faaite noa atu i tana metua.

² Te pārahi ra Taura i te hopeà mai o taua òire ra o Tipea, i raro aè i te rēmuna i pihai iho i Miterona, e nā taata e ono hānere i pihai iho ia na ra. ³ E o Àhia a Àhitupa, e tuaana no Ìtapota, a Finehata, a Èri tahuà rahi a Iehova i Tiro ra, tei àhu i te tīputa. Aore te mau taata i ìte e ua reva Ionatana.

⁴ E puè mato òède tei taua èàtià e haerehia e Ionatana i te pūhapa o te Firiteti ra, hoê tei te tahi pae, hoê hoì tei te tahi pae; o Potēta te iòà o te tahi, e o Tene te iòà o te hoê. ⁵ Te vāhi òède o te tahi ra, tīraha tià atu ra ia i Mitāmata i te pae i apatoèrau ra, e te vāhi òède o te tahi ra, tīraha tià mai ra i Tipea i te pae i apatoà ra.

⁶ Ua nā ô aè ra Ionatana i taua tamaiti hōpoi mauhaa na na ra: Mai haere na tāua i te pūhapa o terā ra mau peritome òre. Peneiaè o Iehova o te nā ô nei atoà atu ia tāua nei i te rave, aore hoì ia peu ia Iehova i te haapaò i te rahi e te iti ia faaora ra. ⁷ Ua parau atu ra taua hōpoi mauhaa na na ra: E rave òe i ta to âau e hinaaro ra; a haere; tei pihai atoà hoì au ia òe i ta òe i parau ra. ⁸ Ua parau mai ra Ionatana: Inaha, te haere nei tāua i taua mau taata ra, e faaite tāua ia rātou ia tāua iho! ⁹ E ia na ô mai rātou ia tāua nei: «Faaea iho na ia

tae atu mātou i ô na!», e tià noa tāua i reira i to tāua ra vāhi, e òre tāua e haere i nià ia rātou ra. ¹⁰ Ia nā ô mai rā rātou ia tāua e: «E haere mai i nià nei ia mātou nei!», e haere ia tāua i nià i reira: ei tāpaò hoì te reira na tāua, e ua tuu mai Iehova ia rātou i to tāua nei rima.

¹¹ Ua faaite atu ra rāua i taua pūhapa Firiteti ra ia rāua iho, e ua nā ô aè ra te Firiteti: Inaha, te haere mai ra te mau Âti-Hēpera mai roto mai i te mau âpoo i tāpuni ai rātou ra. ¹² Ua parau mai ra to taua pūhapa ra ia Ionatana e te hōpoi mauhaa na na ra, nā ô mai ra: E haere mai na i nià nei ia mātou nei, e parau ta mātou e faaite atu ia òrua na. Ua parau mai ra Ionatana i taua hōpoi mauhaa na na ra: E pee mai òe ia ù i nià, ua tuu mai Iehova ia rātou i te rima o Ìteraèra. ¹³ Ua nee noa atu ra Ionatana i nià, nā rima e nā âvae, e te hōpoi mauhaa na na ra i te peeraa ia na: maìri iho ra taua mau taata ra i mua i te aro o Ionatana, e ua nā muri aè ra taua hōpoi mauhaa na na ra i te tairi i pohe roa atu ai ra. ¹⁴ E taua pau matamua ra ta Ionatana e ta te hōpoi mauhaa na na i rave ra, e piti ia àhururaa i te taata, i te maa fenua e âfa âtēra te rahi, e pau i te ârotehia e nā puaatoro e piti ra. ¹⁵ Roohia iho ra te nuu i te rūrūtaina i te pūhaparaa ra e te taata atoà i te faèhauraa ra; e te mau horo atoà ra, ua roohia e te rūrūtaina, e ua àueue atoà te fenua, i te rahi hoì o taua mataù ra.

Te hororaa te Firiteti

¹⁶ Ua hiò iho ra te mau faèhau o Taura i Tipea io Peniamina ra, e inaha, te haamou noa ra taua nuu rahi atoà ra, e te pāpaì haere noa ra rātou rātou iho. ¹⁷ Ua nā ô aè ra Taura i taua feiā i pihai iho ia na ra: A taiò na, ia ìtea atu to tātou i reva ra. E ia taiò hoì rātou ra; aita na Ionatana e te hōpoi mauhaa na na ra. ¹⁸ Ua parau atu ra Taura ia Àhia: A hōpoi mai na i te âfata a te Atua! — tei rotopū hoì te âfata a te Atua i te tamarii a Ìteraèra i taua tau ra. ¹⁹ Te paraparau noa ra Taura i taua tahuà ra, te rahi noa rā tē auē i roto i te pūhapa Firiteti ra; ua parau atu ra Taura i taua tahuà ra: A tirā na! ²⁰ Ua ùmere iho ra Taura e te mau taata atoà io na ra, e ua haere anaè iho ra e àro. E inaha, te taparahi ra te taata atoà ia rātou iho: e e pau rahi roa atu ra.

²¹ E te mau Âti-Hēpera i pārahi io te Firiteti i mūtaa iho ra, e tei haere atoà mai hoì i te pūhapa ra; ua fāriu atoà mai ra rātou, âmui atoà mai ra i te Âti-Ïteraèra ia Taura rāua o Ionatana ra. ²² E to Ïteraèra atoà i tāpuni i te mouà ra o Èferaima, ìte aè ra rātou e ua fati te Firiteti, ua auaù atoà atu ra rātou i taua tamaì ra. ²³ Ua faaora iho ra Iehova ia Ïteraèra i taua mahana ra; tae roa atu ra taua tamaì ra i Pete-Àvena.

To te nūnaa faaoraraa ia Ionatana

²⁴ E àti to Ïteraèra i taua mahana ra. Ua faatupuhia hoì te mau taata atoà e Taura, ua nā ô hoì o ia e: Ia tatārahia te taata e àmu i te māa e ahiahi noa atu, ia tāhoo atu vau i taù mau ènemi! Aita atu ra te taata i àmu noa atu i te māa. ²⁵ E tae noa atu ra hoì te mau taata atoà i te hoê vāhi ururāau ra; e ū meri hoì to reira, te topa noa ra i raro i te repo. ²⁶ Ia tae rā te taata i roto i taua vāhi ururāau ra, e inaha, te topa noa ra te meri i raro; aore roa e taata i àmu atu, ua mataù hoì te taata i taua tapu ra. ²⁷ Aita rā Ionatana i ìte i tana metua i te tuuraa mai i taua tapu i te mau taata ra; e ua pātia noa atu ra o ia i te àuru rāau i tana rima i roto i te hoê meriterio, e ua àmu iho ra; ànaànaea roa atu ra. ²⁸ Ua parau atu ra te hoê taata ia na, nā ô atu ra: Ua parau hua mai to metua i te mau taata mā te tapu, nā ô mai ra: «Ia tatārahia te taata e àmu i te māa i teie nei mahana!» I pohe ai te mau taata nei. ²⁹ Ua nā ô mai ra Ionatana: Ua àti teie nei mau taata i taù metua; i nā ô hoì au, ua rahi to ù ànaànaea, o vau i àmu iti noa aè i te tahi maa meri iti nei! ³⁰ A tae atu ai i te mau taata nei, ahiri rātou i àmu noa i naùanei i te māa no te pau o to rātou mau ènemi i noaa ia rātou ra? E òre ānei e rahi to te Firiteti pau i reira?

³¹ Taparahi haere noa atu ra rātou i te Firiteti i taua mahana ra mai Mitāmata atu e tae noa atu ra i Àiarona: paupau roa aè ra te aho o te taata. ³² Ua tāpae noa atu ra te taata i nià i te taoà, ua rave iho ra i te māmoe, e te puaatoro, e te pinia puaatoro, e ua taparahi noa iho ra i raro i te repo; e ua àmu iho ra te mau taata i te puaa mā te toto atoà ra. ³³ E ua parau atu ra te mau taata ia Taura: Ua hara te mau taata aè ra ia Iehova, ua àmu i te puaa mā te toto. Ua parau atu ra o

ia: Ua hara òutou! A faataa mai na i te hoê òfai rahi i ô nei ia ù nei.

³⁴ Ua nā ô aè ra Taura: A haere na òutou i roto i te mau taata atoà, a parau atu ai ia rātou: E pūtō mai te taata atoà i ta na puaatoro e ta na māmoe i ô nei a taparahi ai, a àmu ai; eiaha ia hara ia Iehova i te àmuraa mā te toto atoà. Ua pūtō anaè mai ra te taata atoà i ta rātou puaatoro, i reira te taparahiraa i taua ruì ra. ³⁵ Ua faatià aè ra Taura i te tahi fata na Iehova: o ta na teie fata matamua i faatià na Iehova.

³⁶ Ua nā ô aè ra Taura: E haere tātou i raro e tipapa i te Firiteti i teie nei pō, a taparahi atu ai e ao noa aè, e eiaha roa te hoê taata o rātou ia vaiihohia. Ua nā ô mai ra rātou: E rave òe i ta òe e hinaaro ra. Ua nā ô aè ra te tahuà: Tātou e haafātata i te Atua. ³⁷ Ua ui atu ra Taura i te Atua: E tipapa ānei mātou i te Firiteti? E tuu mai ānei òe ia rātou i te rima o Ìteraèra nei? Aita rā o ia i faaite mai ia na i taua mahana ra. ³⁸ Ua nā ô atu ra Taura: E haafātata mai na òutou, e te feiā rarahi i roto i te mau taata nei! E hiò ia ìtea teie nei hara i teie nei mahana.

³⁹ Te ora ra hoì Iehova i faaora ia Ìteraèra nei, tei taù tamaiti noa iho teie nei hara, tei ia Ionatana, e pohe ā o ia! Aore roa rā te hoê o taua mau taata atoà ra i parau noa mai ia na ra. ⁴⁰ Ua parau atu ra Taura ia Ìteraèra atoà ra: Ei te tahi paeàù òutou; e ei ia māua o taù tamaiti o Ionatana te tahi paeàù. Ua parau mai ra te mau taata ia Taura: A rave òe i ta òe e hinaaro ra. ⁴¹ Ua parau atu ra Taura i te Atua o Ìteraèra ra, ia Iehova: E tuu mai òe i te parau-tià! E o Taura rāua o Ionatana tei faaitea mai, ua ora iho ra rā te mau taata. ⁴² Ua nā ô aè ra Taura: A tuu na i te terero ia māua o taù tamaiti nei o Ionatana. E o Ionatana tei faaitea mai. ⁴³ Ua nā ô aè ra Taura ia Ionatana: E faaite mai òe ia ù i ta òe i rave. Ua faaite atu ra Ionatana ia na, nā ô atu ra: Ua tāmata noa hoì au i te hoê maa meri iti i nià i te àuru rāau i taù rima ra, e inaha, ei pohe to ù! ⁴⁴ Ua parau mai ra Taura: Ia òre òe ia pohe mau ra, e Ionatana, ia nā reira mai te Atua ia ù nei, e ia rahi atu ā. ⁴⁵ Ua parau atu ra te mau taata ia Taura: E pohe hoì Ionatana i noaa ai teie nei ora rahi ia Ìteraèra nei! Eiaha roa ia! Te ora ra Iehova, e òre roa te hoê io rouru o tana upoo e mairi i raro i te repo, o te Atua hoì e o ia atoà tei rave i te òhipa i teie nei mahana. Ua faaora iho ra te

mau taata ia Ionatana; e aore aè ra o ia i pohe. ⁴⁶ Haere atu ra Taura, faaruè iho ra i te Firiteti; reva anaè atu ra te Firiteti io rātou iho ra.

Te mau upootiàraa o Taura; to na ùtuafare

⁴⁷ Noaa iho ra te tōroà arii ia Taura i nià ia Ìteraèra, e ua tamaì atu ra o ia i te mau ènemi atoà no na e àti noa aè; ia Moapi, e te mau tamarii a Àmona, e ia Ètoma, e te mau arii o Tōpā, e te mau Firiteti; e te mau vāhi atoà i haerehia e ana ra, ua pau ā te ènemi ia na. ⁴⁸ Itoito atu ra hoì o ia, e pau iho ra te Âti-Àmareta ia na, e ua faaora iho ra ia Ìteraèra i te rima o te feiā atoà i pau ai rātou ra.

IPa 8.33-40; 9.39-43

⁴⁹ Teie nā tamarii tamaroa a Taura ra, o Ionatana, e o Ìtui, e o Meretitua. Teie hoì te iòà o nā tamahine toopiti na na ra; o te iòà o te matahiapo ra, o Merapa ia, e te iòà o tei muri aè, o Mitara ia. ⁵⁰ E te iòà o te vahine a Taura ra, o Àhinoama ia, e tamahine na Àhimaata. E te iòà o te raatira rahi na na ra, o Àpinera ia, e tamaiti na te taeaè o te metua o Taura, na Nere. ⁵¹ E taua metua o Taura ra, o Tīta ia, e taua metua o Àpinera ra, o Nere ia te tamaiti na Àpiera ra. ⁵² E tamaì rahi ta Ìteraèra i te Firiteti e hope roa aè to Taura ra ànotau. E ua ìte anaè Taura i te taata itoito i te àito ra, ua rave o ia ia na ei taata no na.

Te hape-faahou-raa o Taura

15 ¹ Ua parau atu ra Tāmuera ia Taura: Ua tonu mai Iehova ia ù e faatāhinu ia òe ei arii i nià iho i to na taata ia Ìteraèra ra. E i teie nei, e faaroo òe i te parau a Iehova. ² Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: Te manaò nei au i ta Àmareta i rave ia Ìteraèra nei, ta na tamairaa ia na i te èatià ra, ia na, mai Àifiti mai ra. ³ E tenā na, e haere e rave ia Àmareta, e ia pau roa te mau mea atoà na rātou ra: eiaha roa e faaherehere atu; e taparahi atoà rā i te tāne, e te vahine, e te àiū àruàru ra, e te puaatoro, e te māmoe, e te tāmera, e te âtini.

⁴ Ua haaputuputu mai ra Taura i te mau taata i Teraima, e ua taiò iho ra: e piti hānereraa i te tautani i te taata, e e hoê àhururaa i te

tautani no Iuta ia. ⁵ E ua tae atu ra Taura i te hoê òire no Àmareta, e ua tiaì māite iho ra i raro i te peho ra. ⁶ Ua parau atu ra Taura i te Âti-Teni ra: E haere ê òutou ia taa ê atu i te Âti-Àmareta nei, o te pohe atoà òutou e rātou atoà ra ia ù; ua hāmani maitaì òutou i te mau tamarii atoà a Ìteraèra a haere mai ai rātou mai Àifiti mai ra. Haere ê atu ra te Âti-Teni mai roto mai i te Âti-Àmareta ra.

⁷ Taparahi atu ra Taura i te Âti-Àmareta mai Hāvira atu e tae noa atu ra i Tura i tīraha tià i Àifiti ra. ⁸ E te arii o te Âti-Àmareta ra o Àtata i haru-ora-noa-hia ia e ana. E ua taparahi pau roa atu ra i te mau taata atoà i te òè. ⁹ Ua faaora atu ra ia Taura e te mau taata atoà ia Àtata, e te mau māmoe maitataì, e te puaatoro, e te mau ôpaì rii maitataì, e te mau fanauà māmoe, e te mau mea maitataì atoà ra, aore ia i haapau roa i te reira; o te mau mea ìino rā, ua rave faaruè-roa-hia ia e rātou.

To te Atua faaruèraa ia Taura

¹⁰ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Tāmuera i reira, nā ô mai ra: ¹¹ Ua tātarahapa aè nei au, o vau i faaarii ia Taura, ua fāriu ê hoì o ia ia ù, e aita o ia i rave i ta ù i faaue ia na ra. Mānaònaò aè ra Tāmuera i taua parau ra; e ua pure atu ra o ia ia Iehova, e ao noa aè ra te reira ruì. ¹² E tià aè ra Tāmuera i nià, e haere e fārerei ia Taura i te poìpoì roa, i faaìtehia mai Tāmuera, i nā ôhia mai: I haere mai Taura i Taremera, e inaha, ua faatià o ia i te tahi tāpaò no na iho; e mai reira hoì, fāriu atu ra, haere atu ra i Tīratara. ¹³ Haere atu ra Tāmuera ia Taura ra, e ua parau mai ra Taura ia na: Ia ora na òe ia Iehova! Ua rave au i ta Iehova i faaue mai ra. ¹⁴ Ua nā ô atu ra Tāmuera: E aha rā hoì teie nei ûmeeraa māmoe, e teie nei òtoraa puaatoro ta ù e faaroo nei? ¹⁵ Ua parau mai Taura: E mea ravehia mai e rātou no ô i te Âti-Àmareta: ua vaiho hoì te mau taata nei i te mau māmoe maitataì e te mau puaaatoro maitataì ra, ei tūtia na to Atua ra, na Iehova; e te tahi pae ra, ua pau roa ia ia mātou.

¹⁶ Ua parau atu ra Tāmuera ia Taura: E faaìte atu vau ia òe i ta Iehova i parau mai ia ù i teie nei ruì. Ua nā ô mai ra ia na: A parau

mai. ¹⁷ Ua parau atu ra Tāmuera: Eere ānei i to haēhaaraa ra i to òe iho hiòraa, i faarirohia ai òe no nià iho i te mau ôpū o Ìteraèra nei? E aore ānei Iehova i faatāhinu ia òe ei arii i nià iho ia Ìteraèra? ¹⁸ E na Iehova i tono ia òe i to òe tere, e nā ô mai ra ia òe: A haere a taparahi i terā ra mau rave hara i te Âti-Âmareta ra, e ia pau roa; a tamaì atu ai ia rātou e ia mou roa atu rātou ra. ¹⁹ E aha iho ra hoì òe i òre i faaroo ai i te parau a Iehova, i tāpae atu ai òe i nià i te taoà ra, e ua rave i te mea ìno i mua i te aro o Iehova?

²⁰ Ua parau mai ra Taura ia Tāmuera: Oia ia, ua faaroo vau i te parau a Iehova, e ua haere au nā te èà i tonohia ai au e Iehova ra, e ua arataì mai au i te arii o te Âti-Âmareta ra ia Âtata, e ua haamou roa i te Âti-Âmareta; ²¹ ua rave rā te mau taata i te taoà, i te māmoe, e te mau puaatoro, e te mau taoà maitataì ra, i tei haapaòhia e e haamou, ei tūtia na to Atua ra, na Iehova, i Tīratara ra. ²² Ua parau atu ra Tāmuera:

Tei te tūtia tāauahi e te mau tūtia atoà to Iehova mauruuru,
mai tei te faaroo i te parau a Iehova ra?

Inaha, e maitaì rahi tei tē haapaò i tei te tūtia,
e maitaì rahi tei tē faaroo i tei te tōâhua māmoe oni ra.

²³ Ua fāito atoà te faaroo òre i te hara a te hiòhiò,
e mārō i te haamori îtoro ra.

E tenā na, ua faaruè òe i te parau a Iehova ra,
ua faaruè atoà Iehova ia òe: eiaha òe ei arii.

²⁴ Ua parau mai ra Taura ia Tāmuera: Ua hara vau; ua hahi ê au i te parau a Iehova, e te parau na òe ra; o vau i mataù i te mau taata ra, e ua faaroo i ta rātou parau. ²⁵ E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, e faaòre mai òe i taua hara na ù nei, e hoì atoà tāua, ia haamori na vau ia Iehova. ²⁶ Ua parau atu ra Tāmuera ia Taura: E òre au e hoì atoà i to òe na tere. Ua faaruè hoì òe i te parau a Iehova, e ua faaruè Iehova ia òe: eiaha òe ei arii i nià ia Ìteraèra ra. ²⁷ E tei te fāriuraa Tāmuera e haere ra, ua rave iho ra o ia i ta na hiti àhu, e ua mahae taa ê mai ra. ²⁸ Ua parau atu ra Tāmuera ia na: Mai te reira te pātireia ra o Ìteraèra ia òe ra, ua hāhae-ê-hia mai e Iehova i teie nei mahana,

e ua hōroàhia e ana i te hoê taata-tupu io òe ra, e taata maitaì ia ia òe na. ²⁹ E òre hoì te Pūai o Ìteraèra e haavare, e òre hoì e tātarahapa; eere hoì o ia i te taata a tātarahapa ai o ia. ³⁰ Ua parau faahou mai ra Taura: Ua hara vau! Teie rā ta ù parau ia òe, ia tura na vau ia òe i mua i te aro o te feiā rarahi o taù mau taata nei, e i mua atoà ia Ìteraèra nei; e hoì atoà tāua ia haamori au i to Atua ra ia Iehova.

³¹ Ua hoì atoà atu ra Tāmuera rāua atoà o Taura, e ua haamori atu ra Taura ia Iehova. ³² Ua parau atu ra Tāmuera: Arataì mai òutou i te arii o te Âti-Âmareta ia Âtata ia ù nei. Ua haere faaièiè noa mai ra Âtata; ua nā ô aè ra hoì Âtata: Ua òre aè nei te riàrià o te pohe. ³³ Ua parau atu ra rā Tāmuera: Mai te mau vahine i faaèrehia i te tamarii i te òè na òe ra; oia atoà to metua vahine iho i roto i te mau vahine atoà ra, e ère atoà ia i te tamarii! E ua tãpũpũ iho ra Tāmuera ia Âtata, e motumotu taa ê atu ra i Tīratara, i mua i te aro o Iehova.

³⁴ Ua hoì mai ra Tāmuera i Rama, haere atu ra hoì Taura i to na iho ra ùtuafare, i Tipea io Taura ra. ³⁵ E aore roa Tāmuera i haere faahou mai e hiò ia Taura e tae noa atu ra i te mahana i pohe ai o ia ra; ua aroha rā Tāmuera ia Taura: ua tātarahapa rā Iehova i te mea ua faaarii o ia ia Taura ei arii no Ìteraèra.

To Tāmuera faatāhinuraa ia Tāvita ei arii no Ìteraèra

16 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Tāmuera: E òto ā òe ia Taura, tei faaruèhia o ia e au eiaha o ia ei arii no Ìteraèra? A faaî na i to fārii i te monoì, e haere ia Iete i Pete-Rehema ra, te tono nei hoì au ia òe, ua noaa hoì te tahi arii na ù i roto i te mau tamarii na na ra. ² Ua parau atu ra Tāmuera: E aha vau e tià ai ia haere? Ua ìte anaè Taura ra, e pohe au ia na. Ua parau mai ra Iehova: E pūtō atoà i te tahi puaatoro oni âpī, a parau atu ai e: «I haere mai au e hōpoi i te tūtia na Iehova.» ³ A parau atu ai ia Iete e haere atoà mai i taua tūtia ra; e na ù e faaite ia òe i ta òe e rave, e o ta ù e faaite atu ia òe i te iòà ra, ta òe ia e faatāvai na ù.

⁴ E ua nā reira hoì Tāmuera i ta Iehova i faaue mai ra; e ua haere o ia i Pete-Rehema. E ua maere iho ra i te feiā rarahi o taua òire ra i

taua haereà mai no na ra, e ua nā ô mai ra: E tere hau to òe! ⁵ Ua nā ô atu ra o ia: E tere hau! I haere mai au e hōpoi i te tūtia na Iehova ra. A faataa na ia òutou, e haere atoà mai i teie nei tūtia. Ua faataa iho ra o ia ia Iete e tana mau tamarii, e ua parau ia rātou e haere mai i taua tūtia ra.

⁶ E tae mai ra rātou, ua hiò atu ra o ia ia Èriapa, e ua nā ô aè ra: O ta Iehova mau paha teie i haapaò ra, tei mua i tana aro! ⁷ Ua nā ô mai rā Iehova ia Tāmuera: Eiaha e hiò i to na mata, e to na huru i te teitei, no te mea aore o ia i tiàhia e au. E òre hoì ta Iehova hiòraa e au; e i ta te taata, e hiò hoì te taata i te huru i rāpaeàu aè, âreà Iehova, e hiò ia i te âau. ⁸ Ua parau atu ra Iete ia Àpinatapa, e ua tuu mai ra ia na i mua ia Tāmuera. Ua nā ô aè ra rā o ia: Aita atoà Iehova i hinaaro i teie. ⁹ Ua tuu mai ra Iete ia Tama, ua nā ô aè ra rā o ia: Aita atoà Iehova i hinaaro i teie. ¹⁰ E ua nā reira Iete i te tuu mai i tana mau tamarii toohitu atoà i mua ia Tāmuera, ua nā ô atu ra rā Tāmuera ia Iete: Aita Iehova i hinaaro ia rātou.

¹¹ E ua nā ô atu ra Tāmuera ia Iete: Ua hope roa mai nei ta òe puè tamarii tamaroa? Ua parau mai ra o ia: Te toe nei te hopeà, e inaha, te tiaì ra i te mau māmoe. Ua parau atu ra Tāmuera ia Iete: E tono i te taata e tii ia na, ia tae mai hoì o ia e pārahi ai tātou i raro. ¹² Ua tono atu ra o ia i te taata, e ua arataì mai ia na i roto. E taata ùteùte, e te mata maitaì, e te huru maitaì. E ua parau mai ra Iehova ia Tāmuera: A tià, a faatāvai ia na, o ia hoì tenā! ¹³ Ua rave iho ra Tāmuera i taua fārii monoì ra, e ua faatāvai atu ra ia na i rōpū atoà i tana mau tuaana ra. E mai taua mahana mai ra te Vārua o Iehova i te taeraa mai i nià ia Tāvita. Ua tià aè ra Tāmuera i nià, e ua hoì mai ra i Rama.

Tāvita ei tāvini no Taura

¹⁴ Ua faaruè rā te Vārua o Iehova ia Taura, e te faahauririà mai ra te hoê vārua ìno i tuua mai e Iehova ra ia na. ¹⁵ Ua parau mai ra te mau tāvini o Taura ia na: Inaha hoì, te faahauririàhia mai ra òe e te hoê vārua ìno no ô i te Atua ra. ¹⁶ E parau noa mai na òe, e to mātou fatu, i to mau tāvini i mua ia òe nei, e ìmi i te hoê taata i ìte maitaì i

te faaòto i te tīnura; e ia roohia mai òe e taua vārua ìno no ô mai i te Atua ra, a faaòto ai tana rima i ta na tīnura, ua ora iho ra òe i reira.

¹⁷ Ua nā ô atu ra Taura i taua mau tāvini no na ra: E ìmi òutou i te tahi taata i ìte maitaì i te faaòto tīnura, arataì mai ai i ô nei ia ù nei.

¹⁸ Ua parau mai ra te hoê o taua mau tāvini ra, nā ô mai ra: Inaha, ua ìte au i te hoê taata e tamaiti na Iete i Pete-Rehema, ua ìte maitaì ia i te faaòto tīnura; e taata itoito, e taata tamaì hoì; e te parau maitaì hoì, e te taata maitaì i te huru o te tino ra, e te àti mai ra hoì Iehova ia na. ¹⁹ Ua tonò aè ra Taura i te veà ia Iete ra i reira ra, nā ô atu ra:

Tono mai òe i to tamaiti ra ia Tāvita o tei tiaì i te mau māmoe ra.

²⁰ Ua rave iho ra Iete i te pāne ta te âtini hoê e hōpoi ra, e te tahi fārii uaina, e te tahi pinia puaaniho, e ua hāpono atu ra ia Taura i te rima o te tamaiti ra ia Tāvita. ²¹ Haere atu ra Tāvita ia Taura ra, tià atu ra i mua i tana aro; e ua here roa mai ra Taura ia na, riro atu ra o ia ei hōpoi mauhaa tamaì na na ra. ²² Ua tonò aè ra Taura i te veà ia Iete ra, nā ô atu ra:

E tuu mai na òe ia Tāvita ia pārahi mai o ia io o ù nei, ua herehia hoì o ia e au. ²³ E ia tae mai ra te vārua ìno no ô mai i te Atua ra i nià ia Taura, ua rave iho ra to Tāvita rima i te tīnura e ua faaòto iho ra; ànaànaea aè ra Taura, ua ora atu ra, ua faaruè mai ra hoì taua vārua ìno ra ia na.

To te Firiteti ra o Toria àrora a i te nuu o Ìteraèra

17 ¹ Ua ope mai ra te Firiteti i to rātou ra mau pupu i te tamaì, e putuputu mai ra rātou i Tōto io Iuta ra; e ua pātia iho ra rātou i te pūhapa i te ārea i Tōto e Àtēta, i Èfete-Tamima. ² E ua haaputuputu atoà hoì Taura e to Ìteraèra atoà; e ua pātia iho ra i te pūhapa i pihai iho i te peho ra o Èrā; e ua haamau iho ra i te àro e àro i te Firiteti ra. ³ Te tià mai ra te Firiteti i nià i te mouà i te tahi pae, e te tià atu ra Ìteraèra i nià i te mouà i te tahi pae: e peho tei rōpū ia rātou.

⁴ Ua haere mai ra te hoê no te pūhapa o te Firiteti ra, o Toria te iòà, e àito no Tāta, e ono tūpiti e hoê tiàpana o ia i te roa. ⁵ E tāupoo veo tei nià i tana upoo, e ua àhu i te àhu veo, e te teimaha o taua àhu ra, e

pae tautani tētera veo. ⁶ E te vehi veo i nià i tana âvae, e te tāpoi veo tei tana òuma. ⁷ E ta na rāau māhae ra, mai te rāau a te rāraa àhu ra ia, e te àuru âuri o taua māhae na na ra, e ono hānere tētera te teiaha, e ua nā mua te hoê taata ia na i te hōpoiraa i te pāruru ra. ⁸ Ua tià noa mai ra o ia, e ua pii mai ra i to Ìteraèra, nā ô mai ra: E aha òutou i haere mai ai e haamau i ta òutou àro? Eere ānei au i te Firiteti, e e tāvini hoì òutou no Taura? Ìmi iho na òutou i te hoê taata no òutou, e haere mai o ia i raro ia ù nei. ⁹ E ia ètaèta o ia e ia pohe au ia na ra, ei tāvini ia mātou no òutou i reira; ia ètaèta rā vau ra e ia pohe o ia ia ù ra, ei tāvini òutou no mātou i reira ei rave i ta mātou òhipa. ¹⁰ E ua nā ô mai rā taua Firiteti ra: Te vahavaha nei au i te nuu a Ìteraèra i teie nei mahana! Hō mai na i te tahi taata e papaì na māua. ¹¹ Ìte aè ra Taura e Ìteraèra atoà i te parau a taua Firiteti ra; ua taiā iho ra, ua rahi roa te mataù.

To Tāvita tonoraahia e to na metua tāne i te pūhapa o Ìteraèra

¹² E tamaiti hoì Tāvita na taua taata Èferata, i Pete-Rehema-Iuta, o Iete to na iòà, toovaù a ana tamarii tamaroa, i parauhia taua taata ra i ruhiruhiā i te ànotau ia Taura ra. ¹³ Pee atu ra nā tamarii paari tootoru a Iete ia Taura i te tamaì; e te iòà o taua puè tamarii tamaroa tootoru i haere i te tamaì ra: te matahiapo ra, o Èriapa ia, e tei muri aè, o Àpinatapa ia, e te tootoru ra, o Tama ia. ¹⁴ O Tāvita to muri roa aè. Pee atu ra nā tamarii paari tootoru ra ia Taura, ¹⁵ hoì atu ra rā Tāvita i Pete-Rehema, e faaàmu i te mau māmoe a tana metua, faaruè iho ra ia Taura.

¹⁶ Ua haafātata mai ra taua Firiteti ra i te poi poi e te ahiahi i te faaìteraa ia na iho, e a piti taau aè ra âruì. ¹⁷ Ua parau atu ra Iete i tana tamaiti ia Tāvita: A rave na òe i te tahi èfa i teie nei tìtona tunu na to mau tuaana, e teie hoì puè pāne hoê àhuru, a horo ai i te pūhapa i to mau tuaana ra. ¹⁸ E hōpoi atoà hoì i eie nei puè pata ètaèta hoê àhuru, i te raatira o to rātou tautani, a hiò ai i to mau tuaana i te maitàraa, a rave mai ai i ta rātou i tuu mai ra. ¹⁹ Terā hoì Taura, e rātou, e to Ìteraèra atoà ra, tei te peho ra o Èrā tē àro ra i te Firiteti.

²⁰ Ua tià aè ra Tāvita i te poi poi roa, vaiiho iho ra i te mau māmoe i te tiaì, haere atu ra i ta Iete i faaue mai ra, e tae atu ra o ia i te ôtià, te haere ra te nuu e àro, te ùmere ra i te ùmere àro ra. ²¹ Ua faanoho hoì Ìteraèra e te Firiteti atoà e àro, te tahi nuu e te tahi nuu. ²² Vaiiho iho ra Tāvita i ta na hōpoià i te rima o te tiaì taoà, horo atu ra i roto i te nuu, aroha atu ra i tana mau tuaana. ²³ Te paraparau noa ra o ia ia rātou, te haere mai ra taua àito ra; te Firiteti no Tāta, o Toria te iò; mai roto mai i te nuu o te Firiteti, ua parau mai rā i taua parau ra, te faaroo atu ra Tāvita. ²⁴ Horo anaè iho ra to Ìteraèra atoà ra, i te ìteraa i taua taata ra; ua rahi roa aè ra te mataù. ²⁵ Ua nā ô aè ra to Ìteraèra: Te ìte ra òutou i teie nei taata i haere mai i nià nei? I haere mai hoì o ia e àa ia Ìteraèra! E te taata e pohe ai taua taata nei, e taoà rahi ta na i te arii nei, e hōroà hoì o ia i tana tamahine na na, e haapārahi noa hoì o ia i te ùtuafare a tana metua i Ìteraèra nei.

To Tāvita àroraa ia Toria

²⁶ Ua parau atu ra Tāvita i te mau taata i tià noa i pihai iho ra, nā ô atu ra: E ahahia te taata e pohe ia na teie nei Firiteti, òre aè ra te faaìno ia Ìteraèra nei! O vai hoì teie nei Firiteti peritome-òre-hia ra i àa mai ai o ia i te nuu a te Atua ora nei? ²⁷ Ua parau iho ra te taata ia na: E nā ôhia te taata i pohe ia na taua taata nei. ²⁸ Te faaroo mai ra te matahiapo no na ra o Èriapa, ia na i parau atu i te taata ra, tupu aè ra te riri o Èriapa ia Tāvita. E ua nā ô mai ra o ia: E aha òe i haere mai ai i ô nei? Vaiiho iho ra òe i nā māmoe ra ia vai i te mētēpara? Ua ìte au i to òe ra teòteò, e te haapaò òre o to òe ra âau. I haere mai hoì òe i raro nei e hiò i te àroraa! ²⁹ Ua parau atu ra Tāvita: E aha noa na vau? Aita ānei e tumu! ³⁰ Ua fāriu atu ra o ia i te tahi, e ua nā reira ta na ui faahou, e ua nā reira atoà mai hoì ta te taata i te parauraa mai.

³¹ E ìtea aè ra taua parau i parauhia e Tāvita ra, ua parau atu ra rātou i te aro o Taura, ua tonono mai ra o ia i te veà ia na. ³² Ua parau atu ra Tāvita ia Taura i reira: Eiaha roa te âau o te hoê taata e taiā noa atu i terā ra taata! Na to tāvini e tii e papaì i terā ra Firiteti. ³³ Ua parau

mai ra Taura ia Tāvita: E òre e tià ia òe ia haere e ia papaì i terā ra Firiteti, e tamaiti âpī hoì òe; âreà o ia ra, e taata tamaì ia mai to na âpīraa mai ā. ³⁴ Ua parau atu ra Tāvita ia Taura: I tiaì na hoì to tāvini i te māmoe a to na ra metua, e ua haere mai ra te riona e te tāpa, e ua haru i te fanauà no taua nana ra. ³⁵ Ua auaù to tāvini i te reira e ua taparahi, e ua rave mai i taua fanauà ra no roto i te vaha. E ia rave mai o ia ia ù ra, ua haru vau i te huruhuru i te taa ra, e ua taparahi, e ua pohe roa. ³⁶ Ua pohe hoì te riona e te tāpa atoà i to tāvini nei; e e riro atoà taua Firiteti peritome-òre-hia nei mai te reira atoà ra, o o ia i vahavaha mai i te nuu a te Atua ora nei! ³⁷ E ua nā ô atu ra hoì Tāvita: Na Iehova na tei faaora ia ù i te riona e te tāpa, e faaora ia ù i te rima o terā ra Firiteti. Ua parau mai ra Taura ia Tāvita: A haere, e ei pihai atoà iho Iehova ia òe ra!

To Tāvita haapoheraa ia Toria

³⁸ Ua tāmata iho ra Taura i te faaàhu ia Tāvita i to na ra àhu tamaì; e ua tuu mai ra i te tāupoo veo i nià i tana upoo; e ua faaàhu mai ra ia na i te àhu tamaì. ³⁹ E ua tātua iho ra Tāvita i te òè na na i nià iho. Ua tāmata iho ra Tāvita i te haere, aita aè rā i tià: aore hoì o ia i mātaro i te reira. Ua parau atu ra Tāvita ia Taura: Eita teie e tià ia ù ia haere, aore hoì au i mātaro. Ua haapae atu ra Tāvita i te reira. ⁴⁰ Ua rave iho ra o ia i ta na rāau i te rima, e ua rave iho ra hoì i nā òfai rii paìà e pae no raro i te pape, tuu iho ra i roto i te hoê fārii a te tiaì māmoe ra i rave-atoà-hia mai e ana. Ua haafātata atu ra o ia i taua Firiteti ra, mā taua pūtē òfai ra e te maa i tana rima.

⁴¹ Ua haafātata mai ra te Firiteti i pihai iho ia Tāvita, te taata i hōpoi i te pāruru ra i te nā muaraa ia na. ⁴² E hiò mai ra taua Firiteti ra, e ìte mai ra ia Tāvita, ua vahavaha mai ra o ia ia na; e taata âpī hoì o ia, e te mata ùteùte e te maitai. ⁴³ Ua parau mai ra taua Firiteti ra ia Tāvita: E ùrī ānei hoì au nei, i haere mai hoì òe ia ù nei mā te rāau? Ua tuhi mai ra taua Firiteti ra ia Tāvita, i to na ra mau atua. ⁴⁴ E ua nā ô mai ra hoì taua Firiteti ra ia Tāvita: A haere mai na ia ù nei, e na ù òe e paru na te mau manu o te reva, e na te mau manu o te

fenua nei. ⁴⁵ Ua parau atu ra Tāvita i taua Firiteti ra: Te haere mai ra òe ia ù nei mā te òè, e te māhae, e te pāruru; te haere atu nei rā vau ia òe, mā te iòà o te Atua Tapaota ra o Iehova, te Atua no te nuu a Ìteraèra ra, tei vahavahahia e òe ra. ⁴⁶ Na Iehova òe e tuu mai i taù rima âùanei, e e tãpũ-ê-hia e au to upoo na; e e hōroà atu vau i te mau tino o te nuu atoà a te Firiteti, na te mau manu o te reva, e na te mau manu o te fenua nei i teie nei mahana, ia ìte to te ao atoà nei e, e Atua to Ìteraèra. ⁴⁷ E ìte hoì teie nei feiā rahi atoà ra, e e tià ia Iehova ia faaora eiaha noa atu ei òè, eiaha ei māhae: na Iehova hoì teie nei tamaì, na na òutou e tuu mai i to mātou nei rima.

⁴⁸ Ua tià mai ra taua Firiteti ra, ua haere mai ra e fārerei ia Tāvita, horo ètaèta atu ra hoì Tāvita i te nuu e fārerei i taua Firiteti ra. ⁴⁹ Ua tuu iho ra Tāvita i tana rima i roto i te pūtē, ua ìriti aè ra i te tahi òfaì, ua maa atu ra; mau ûàna atu ra i nià i te rae o taua Firiteti ra; moè atu ra te òfaì i roto i to na rae, maìri tipapa noa iho ra o ia i raro i te repo. ⁵⁰ Pau iho ra te Firiteti ia Tāvita i te maa anaè ra e te òfaì, pohe iho ra te Firiteti, unuhi roa aè ra o ia; aita rā e òè i te rima o Tāvita. ⁵¹ Ua horo atu ra Tāvita, ua tià noa atu ra i nià iho i taua Firiteti; ua rave iho ra i ta na òè, unuhi aè ra i rāpae i te vehi ra, ua taparahi pohe roa atu ra ia na i taua òè ra; e ua tãpũ mai ra i te upoo.

E ia hiò mai te Firiteti i taua àito no rātou rā ua pohe, fati atu ra rātou. ⁵² Ua tià aè ra to Ìteraèra e to Iuta, e ua ùmere iho ra; e ua àuàù atu ra i te Firiteti, e tae noa atu ra i te peho, e te mau ùputa i Èterona ra. Tārava noa atu ra taua mau Firiteti pohe ra i nā te èàtià e haere tià atu ai i Tāta e Èterona ra. ⁵³ Hoì mai ra te tamarii a Ìteraèra mai taua àuàùraa i te Firiteti ra, e ua haru iho ra i to rātou pūhapa. ⁵⁴ Ua rave iho ra Tāvita i te upoo o taua Firiteti ra, hōpoi atu ra i Ierutarema; ua tuu iho ra i te mauhaa tamaì na na i roto i to na tiàhapa.

To Ionatana faatupuraa i te auhoaraa e o Tāvita

⁵⁵ Ìte aè ra Taura ia Tāvita i te haereraa e rave i taua Firiteti ra, ua ui atu ra o ia i te raatira o te nuu ra, ia Àpinera: E Àpinera, e tamaiti na vai terā tamaiti? Ua nā ô mai ra Àpinera: Te ora ra òe, e taù arii,

aita vau i ìte! ⁵⁶ — Ua parau atu ra te arii: E ui haere na òe, e tamaiti na vai taua tamaiti nei. ⁵⁷ E te hoì ra o Tāvita mai te taparahiraa mai i taua Firiteti ra, ua rave atu ra Àpinera ia na, ua aratai i te aro o Taura, e mā te upoo atoà o taua Firiteti ra i tana rima. ⁵⁸ Ua ui mai ra Taura ia na: E terā ra taata âpī, e tamaiti òe na vai ra? Ua parau Tāvita: E tamaiti au na to tāvini ra, na Iete i Pete-Rehema ra.

18 ¹ E ia faaoti aè ra o ia i taua parauraa ia Taura ra, àti roa aè ra te âau o Ionatana i te âau o Tāvita; òto atu ra Ionatana ia Tāvita mai to na atoà ra aroha ia na iho ra. ² Ua rave mai ra Taura ia na i taua mahana ra; aore aè ra i tuu ia na ia haere noa na i te ùtuafare o taua metua ra. ³ Ua fafau iho ra Ionatana rāua o Tāvita i ta rāua ra faufaa, no te mea ua au roa atu ra tana âau ia na, mai te mea e o ia iho. ⁴ Ua tātara aè ra o ia i ta na àhu i nià iho, e ua hōpoi atu ra ia Tāvita, te mau àhu atoà no na, e te òè, e te fana, e te tātua. ⁵ E ua haere anaè iho ra Tāvita i te mau vāhi atoà ia tonohia e Taura ra, haapaò māite atu ra o ia; ua tuu aè ra Taura ia na i nià i te mau taata tamaì ra, e ìtehia mai ra o ia e te taata, e te mau tāvini atoà o Taura ra.

To Taura tāmataraa i te haapohe ia Tāvita

⁶ E tei to rātou haereraa mai a hoì mai ai Tāvita mai te taparahiraa i te Firiteti ra, haere mai ra hoì te mau vahine mai roto mai i te mau òire atoà no Ìteraèra e fārerei i te arii ra, ia Taura mā te pehe, e te ùpaùpa, e te òaòà, e te tofe, e te terete. ⁷ I faaòto hoì te mau vahine mā te pehe atoà, i te pehe-pū-piti-raahia, nā ô aè ra:

Ua pohe ta Taura e ua tautani, ua àhuru te tautani i ta Tāvita!

⁸ Riri roa aè ra Taura; e mea ìno ia na taua parau ra. E ua nā ô aè ra o ia: Ua faaàhuru rātou i ta Tāvita tautani, e ta ù rā o te tautani noa anaè ra ia! E aha atu ā tē toe, maori rā o te pātireia nei! ⁹ Mai taua mahana mai ā Taura i te hiòhiòraa ia Tāvita.

¹⁰ E ao aè ra, tei nià mai ra te hoê vārua ìno no ô mai i te Atua ra ia Taura, ua tohu iho ra o ia i roto i taua fare ra. Ua faaòto iho ra te

rima o Tāvita mai tei mūtaa iho ra: e hoto hoì tei te rima o Taura. ¹¹ Ua màoà mai ra Taura i taua hoto ra; ua nā ô aè ra hoì o ia: E màoà vau e piri noa atu Tāvita i nià i te pae fare. Àpe aè ra rā Tāvita e a piti aè ra àperaa. ¹² Mataù aè ra Taura ia Tāvita, i te mea tei ia na Iehova, e ua faaruè mai ra ia Taura. ¹³ No reira Taura i tuu ê atu ai ia na, e ua faariro atu ra ia na ei raatira i nià iho i nā taata hoê tautani ra, o ta na ia i aratai i rāpae e i roto. ¹⁴ E ua haapaò maitai atu ra Tāvita i ta na mau haereà atoà, e te àti mai ra Iehova ia na. ¹⁵ E ia hiò mai Taura ia na e te haapaò maitai ra; rahi atu ra to na mataù ia na. ¹⁶ Âreà Ìteraèra e Iuta atoà ra, te here mai ra rātou ia Tāvita, no te mea na na rātou i aratai i rāpae e i roto.

To Tāvita faaearaa ia Mitara, te tamahine a Taura

¹⁷ Ua parau mai ra Taura ia Tāvita: Inaha, o taù tamahine matahiapo ra o Merapa; o ia ta ù e hōroà atu na òe ei vahine; ia itoito rā òe ia ù nei, e àro i te tamaì a Iehova ra. I parau na hoì Taura e, eiaha taù rima e rave ia na, na te rima rā o te Firiteti e rave ia na! ¹⁸ Ua parau atu ra Tāvita ia Taura: O vai hoì au nei, e e aha to ù nei ora, e te fētii o taù metua i Ìteraèra nei, i faarirohia ai au nei ei hunoà na te arii? ¹⁹ Ia tae rā te mahana e hōroàhia ai te tamahine a Taura ra o Merapa ia Tāvita ra, hōroàhia atu ra ia ei vahine na Âteriera i Mehorati ra. ²⁰ E ua hinaaro hoì te tamahine a Taura ra o Mitara ia Tāvita. E ua faaite atu ra rātou ia Taura, e e mea maitai atu ra ia na. ²¹ E ua nā ô aè ra Taura: E hōroà vau ia na ei vahine na na, ia riro o ia ei mārei ia na, ia rave mai te rima o te Firiteti ia na. E ua nā ô aè ra Taura ia Tāvita: E riro òe ei hunoà no ù i teie nei mahana i te hoê o taua nā tamahine toopiti na ù nei.

²² Ua parau atu ra Taura i tana mau tāvini, nā ô atu ra: E paraparau huna atu òutou ia Tāvita, e nā ô atu òutou ia na: «Inaha, te au mai ra te arii ia òe, e te here mai ra tana mau taata atoà ia òe ra; e i teie nei, ei hunoà no te arii nei.» ²³ Ua parau atu ra taua mau tāvini o Taura ra i taua parau ra ia Tāvita; ua nā ô mai ra rā Tāvita: E mea tià noa ānei ia òutou, o te taata iti haèhaa mai ia ù nei, ia riro ei hunoà no te arii?

²⁴ Ua faaite mai ra te mau tāvini o Taura ia na, nā ô mai ra, teie ta Tāvita ra parau. ²⁵ Ua parau atu ra Taura: E nā ô atu òutou ia Tāvita: «Aore te arii e hinaaro i te hoo, âreà e ìri i mua no te Firiteti ia hoê hānere, ei tāhoora atū i te ènemi o te arii ra.» Hinaaro hoì Taura ia pohe Tāvita i te rima o te Firiteti ra. ²⁶ E tei te faaiteeraa tana mau tāvini ra ia Tāvita i te reira parau, tià atu ra ia Tāvita ia faarirohia o ia ei hunoà no te arii ra. E mahemo aè ra e fanu puè mahana. ²⁷ Ua tià aè ra Tāvita haere atu ra, o ia e tana mau taata, e ua taparahi atu ra i to te Firiteti e piti hānere atu ra i te taata. E ua hōpoi mai ra Tāvita i to rātou ìri i mua, e ua tuu atoà atu ra rātou i te arii ra, ia riro hoì o ia ei hunoà no te arii. E ua hōroà mai ra Taura i tana tamahine ia Mitara na na, ei vahine.

²⁸ Te ìte ra Taura e, te àti mai ra Iehova ia Tāvita; e te hinaaro ra tana tamahine ra o Mitara ia na. ²⁹ Rahi atu ra to Taura mataù ia Tāvita; riro atu ra Taura ei ènemi mau no Tāvita. ³⁰ Ia tae anaè mai rā te mau tāvana o te Firiteti i rāpae; e rāveà paari rahi ta Tāvita i ta te mau taata atoà o Taura ra, parare rahi roa atu ra to na roo.

To Ionatana pāroruraa ia Tāvita

19 ¹ Ua parau mai ra Taura i tana tamaiti ia Ionatana ra, e te mau tāvini atoà no na ra, e taparahi rātou ia Tāvita. ² E here rahi rā to te tamaiti a Taura; to Ionatana, ia Tāvita: e ua faaite mai ra Ionatana ia Tāvita, nā ô mai ra: Te ôpua nei taù metua ra o Taura ia òe e taparahi. E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, e faaitoito ia òe iho e ia ao aè; ei roto i te tahi vāhi moè òe tāpuni atu ai. ³ E haere mai au i rāpae, e ei pihaì atoà iho vau i taù metua i roto i te ô e pārahihia e òe ra; e na ù e parau i taù metua ia òe ra, e ta ù e ìte ra, o ta ù ia e faaite atu ia òe ra. ⁴ Ua parau maitaì atu ra Ionatana i tana metua ra ia Taura ia Tāvita, nā ô atu ra: Eiaha te arii e hāmani ìno i tana tāvini ia Tāvita, no te mea aita aè nei o ia i hāmani ìno ia òe; e no te mea e òhipa maitaì rahi ta na i rave na òe ra; ⁵ ua faaau noa hoì o ia ia na iho, e ua taparahi atu ra i te Firiteti; e e ora rahi ta Iehova i rave no Ìteraèra i tana rima; ua ìte hoì òe, e ua òaòà hoì òe ra. E aha

hoi òe i hāmani ìno ai i te taata hara òre, i taparahi hara òre noa ai ia Tāvita? ⁶ Ua faaroo mai ra Taura i te parau a Ionatana; e ua tapu iho ra Taura: Te ora ra Iehova, e òre roa o ia e taparahihia! ⁷ Ua tiàoro atu ra Ionatana ia Tāvita, e ua faaite atu ra Ionatana ia Tāvita i taua mau parau ra. E ua aratai mai ra Ionatana ia Tāvita ia Taura ra, tià iho ra o ia i mua i tana aro mai tei mūtaa iho ra.

To Tāvita faaoraraahia e Mitara

⁸ Ua tupu faahou iho ra te tamaì; e ua haere atu ra Tāvita, e ua àro i te Firiteti; taparahi atu ra, e ua rahi roa atu ra te pau; i fati noa hoi rātou i mua ia na. ⁹ Tei nià mai ra te vārua ìno no ô ia Iehova ra ia Taura, pārahi noa ai o ia i roto i to na iho fare, mā te ihe i tana rima; e ua faaòto iho ra to Tāvita rima i ta na tīnura. ¹⁰ Te tītau māite ra Taura e māoà ia Tāvita i taua ihe ra e ia piri atu i nià i te pae fare; ôpaì ê atu ra rā o ia mai mua i te aro o Taura, puta atu ra taua ihe ra i roto i te pae fare ra. Horo atu ra Tāvita; e ora atu ra i taua ruì ra.

¹¹ Ua tonono atu ra hoi Taura i te taata i te ùtuafare o Tāvita e moemoe ia na, e taparahi ia na ia poipoì aè. Ua faaite mai rā te vahine a Tāvita ra o Mitara ia na, nā ô mai ra: Ia òre òe ia horo i teie nei ruì ia ora òe ra, a nanahi òe e taparahihia ai. ¹² Ua tuu iho ra Mitara ia Tāvita i raro, nā roto i te haamāramarama, horo atu ra o ia, e ora atu ra. ¹³ E ua rave iho ra Mitara i te tahi terāfi, ua tuu iho ra i roto i te roì o Tāvita; e ua tuu iho ra i te àhu huruhuru puaaniho ei tuaùruà no na, e ua tāpoì aè ra i te àhu. ¹⁴ E ia tonono mai Taura i te taata e rave ia Tāvita, ua parau atu ra o ia: Ua pohe o ia i te maì. ¹⁵ Ua tonono faahou mai ra Taura i te taata e hiò ia Tāvita, nā ô aè ra: E hōpoi mai ia na i ô nei ia ù nei i nià i te roì ra, ia taparahihia o ia e au. ¹⁶ Tei te tomoraa taua mau taata ra i roto, inaha, te vai noa ra taua terāfi ra i nià i te roì, mā te àhu huruhuru puaaniho ei tuaùruà no na. ¹⁷ Ua parau mai ra Taura ia Mitara: E aha òe i nā reira ai i te haavare mai ia ù, i tuu ai òe i taù ènemi, e ua ora atu ra o ia? Ua parau atu ra Mitara ia Taura: I parau mai o ia ia ù e: «E tuu aè na ia ù, e aha te faufaa ia taparahi atu vau ia òe ra!»

Tāvita e o Taura i Rama

¹⁸ Reva atu ra Tāvita, e ua ora atu ra. Haere atu ra i Rama ia Tāmuera ra, e ua faaite atu ra ia na i te mau raverāa na Taura ia na ra. Ua haere atu ra o ia e Tāmuera atoà, pārahi atu ra i Naiota. ¹⁹ E faaitehia mai ra Taura, nā ôhia mai ra: Inaha Tāvita, tei Naiota i Rama ra. ²⁰ Ua tonono atu ra Taura i te taata e rave ia Tāvita, ìte atu ra rā rātou i te pupu perofeta i te tohuraa, o Tāmuera hoì to nià iho i taua feiā ra, tei nià mai ra te Vārua o te Atua i taua mau taata no Taura ra, e ua tohu atoà hoì rātou. ²¹ E ia faaitehia mai Taura ra, ua tonono atu ra o ia i vētoofanu mau taata èê, e ua tohu atoà hoì rātou. E ua tonono faahou atu ra Taura i te taata, o te toru ia, e ua tohu atoà hoì rātou. ²² Ua haere atoà atu ra o ia i Rama. E tae atu ra i te âpoo rahi pape i Tetu ra, ua ui atu ra o ia, nā ô atu ra: Tei hea Tāmuera rāua o Tāvita? Ua nā ô mai ra te hoê: Inaha, tei Naiota i Rama ra rāua. ²³ Haere atu ra o ia i reira i Naiota i Rama ra; tei nià atoà mai ra te Vārua o te Atua ia na; haere noa atu ra o ia mā te tohu, e tae noa atu ra o ia i Naiota i Rama ra. ²⁴ Ua ìriti aè ra o ia i to na àhu i nià iho ra, e ua tohu tāmāu noa atu ra o ia i mua i te aro o Tāmuera; taòto noa iho ra i te reira mahana e te reira ruì mā te àhu òre. Oia tei parauhia ra e: Tei roto ānei atoà Taura i te pupu perofeta ra?

To Ionatana raverāa i te faaauraa e o Tāvita

20 ¹ Ua horo mai ra Tāvita mai Naiota mai i Rama ra, e ua parau mai ra ia Ionatana: E aha ta ù nei hara i rave? E aha to ù nei piò? E aha to ù nei ìno i to metua na, i tītau mai ai o ia ia ù nei ia pohe? ² Ua parau atu ra o ia ia na: Eiaha roa ia! E òre òe e pohe. Aita a taù metua e mea e rave i te mea rahi e te mea iti e òre ai i te faaite mai ia ù: e aha hoì taù metua e huna ai i tenā na ia ù nei? Eere tenā. ³ Ua tapu iho ra Tāvita, ua nā ô mai ra: «Ua ìte to metua e, te auhia mai ra vau e òe ra; e te nā ô ra o ia e: Eiaha Ionatana ia ìte i taua mau mea nei, a òto hoì o ia.» Te ora rā Iehova, e te ora ra òe na, ua fātata roa te pohe ia ù nei!

⁴ Ua parau atu ra Ionatana ia Tāvita: O ta òe e hinaaro ra, na ù ia e rave. ⁵ Ua parau mai ra Tāvita ia Ionatana: Inaha, a nanahi te marama âpī; e ia tae atoà vau i te àmuraa māa a te arii ra e tià ai; e tuu aè rā òe ia ù e tāpuni na vau i roto i te ô e ia tae i te toru o te mahana i te ahiahi ra. ⁶ E ia ui noa aè to metua ia ù nei, e parau atu òe e: I parau mai Tāvita ia ù ia tuu vau ia na ia horo na o ia i Pete-Rehema, i to na iho ra òire, e tūtia matahiti ta taua fētii atoà ra i reira. ⁷ E ia na ô mai o ia ra: «E mea tià ia!»; ua ora to tāvini nei i reira; ia riri rā o ia ra, te ôpua ra ia o ia i te ìno. ⁸ E hāmani maitai mai hoì òe i to tāvini nei, ua âpiti hoì òe i to tāvini nei ia òe i te tahi faufaa ia Iehova ra, e hara mau rā ta ù ra, o òe iho tē rave mai ia ù nei e taparahi: e aha hoì te faufaa ia aratai òe ia ù i to metua ra?

⁹ Ua parau atu ra Ionatana: Eiaha roa ia te reira! Ahiri hoì au i ìte mau e, te ôpua ra taù metua i te parau ìno ia òe, e òre ānei au e faaite ia òe i reira! ¹⁰ Ua parau mai ra Tāvita ia Ionatana: Ia parau ìriā mai to metua ia òe ra, na vai e faaite mai ia ù nei? ¹¹ Ua parau atu ra Ionatana ia Tāvita: Mai haere tāua i roto i te ô aè ra. Ua haere iho ra rāua i roto i taua ô ra. ¹² Ua parau atu ra Ionatana ia Tāvita, na te Atua o Ìteraèra, na Iehova e hiò mai, e ia fāfā atu vau i taù metua a nanahi, e a nanahi atu ra, peneiaè o te maitai tana âau ia Tāvita, ia òre rā vau ia tonu i te taata ia òe, e ia òre ia faaite ia òe ra, ¹³ ia nā reira mai Iehova e ia rahi noa atu ia Ionatana. E ia manaò hoì taù metua e e hāmani ìno ia òe ra, e faaite ā vau ia òe i reira, e e tuu atu vau ia òe ia haere noa na mā te ora. Ia tiàhia mai rā òe e Iehova, mai ia na i tià mai i taù metua ra! ¹⁴ E eiaha i to ù oraraa anaè ra to òe hāmani-maitai-raa mai ia ù, i te hāmani maitai a Iehova rā, ia òre au ia pohe. ¹⁵ Eiaha roa rā hoì ia mute to òe hāmani maitai i to ù ra ùtuafare, e hope noa atu te mau ènemi atoà o Tāvita i te fenua atoà nei i te pohe ia Iehova. ¹⁶ Ua fafau iho ra Ionatana i te faufaa i te ùtuafare o Tāvita, i te nā ôraa e: Ia tītau mai Iehova i te hoo i te reira i te rima o to Tāvita mau ènemi! ¹⁷ Ua tapu faahou atu ra Ionatana ia Tāvita, no te mea e aroha o ia ia na: ua fāito atoà hoì to na aroha ia na i te aroha ia na iho ra.

¹⁸ Ua parau atu ra Ionatana ia na: A nanahi te marama âpī; e no te mea eita e ātaātahia to òe pārahiraa, e riro òe i te uihia. ¹⁹ E ia tae i te mahana toru ra, e faaitoito òe i te haere i raro e tae atu i te vāhi tāpunihia e òe i te mahana i tupu ai taua parau ra, a pārahi atu ai i pihai iho i taua òfaì i Êtērā ra. ²⁰ E na ù e teà atu i nā òhe e toru i te reira paeà òfaì ra, mai te mea e te teà ra vau i te fā. ²¹ E inaha, na ù e faaue i te hoê tamaiti, e nā ô atu vau e: «A haere a ìmi i nā òhe.» E ia na ô vau i taua tamaiti ra e: «A hiò, tei ô nei mai te òhe tei pihai mai, a tii mai na!», e haere mai òe i reira, te ora ra hoì Iehova, e ora to òe i reira, aore ia e ìno! ²² Ia na ô rā vau i taua tamaiti ra e: «A hiò, tei ô atu te mau òhe tei pihai ê atu!» e haere òe i reira, o Iehova hoì terā e tono ia òe ra e haere ê. ²³ E te parau ta tāua i parau ra, inaha, o Iehova te ìte ia tāua e a muri noa atu!

²⁴ Ua tāpuni atu ra Tāvita i roto i taua ô ra.

Te ìnoìno o Taura ia Tāvita

E tae aè ra i te marama âpī ra, ua pārahi iho ra te arii i taua ôroà àmuraa māa ra. ²⁵ Pārahi iho ra te arii i to na iho ra pārahiraa, mai tei te mau àmuraa atoà i mūtaa iho ra, i te pārahiraa i te pae fare ra; tei te tahi hiti Ionatana, e tei te tahi hiti Àpinera ia Taura ra; te vai noa ra to Tāvita pārahiraa aita ia e taata. ²⁶ Aita rā Taura i parau noa mai i te reira mahana; i manaò hoì o ia e: Ua roohia o ia i te hoê mea ê, e te viivii ra paha o ia, aita i tāmā ia na iho. ²⁷ Ia poìpoì rā, i te mahana piti o taua marama ra, te vai noa ra taua pārahiraa o Tāvita ra, ua parau mai ra Taura i tana tamaiti ia Ionatana: E aha te mea i òre i tae mai ai te tamaiti a Iete i te ôroà nei i nanahi e teie atoà nei mahana? ²⁸ Ua parau atu ra Ionatana ia Taura: Ua parau mai Tāvita ia ù e tuu ia na e haere i Pete-Rehema. ²⁹ Nā ô mai ra o ia: «Teie ta ù parau ia òe, e tuu aè na òe ia ù, e tūtia hoì ta to mātou fētii i taua òire ra, e ua parau mai taù tuaana ia ù e haere i reira; e i teie nei, ia tià ia òe ra, e tuu òe ia ù, o ta ù ia parau ia òe, ia ìte hoì au i taù mau tuaana.» I òre ai o ia i tae mai ai i te àmuraa māa na òe, na te arii. ³⁰ Ua tupu roa aè ra to Taura riri ia Ionatana, e ua nā ô mai ra o ia ia

na: E terā ra taata mārō àmu tamaì e, eere ānei ua ìte au, e ua here òe i terā ra tamaiti na Iete ei faaìno ia òe iho, e ia haamā to metua vahine iho? ³¹ Te pārahi ra taua tamaiti a Iete i te fenua nei, e òre roa òe e to òe ra pātireia e itoito; e tenā na, a tonu i te taata e arataì mai ia na i ô nei ia ù nei ia pohe o ia! ³² Ua parau atu ra Ionatana i tana metua ia Taura: E aha o ia e taparahihia ai? E aha ta na hara? ³³ Ua māoà mai ra Taura i te tahi ihe ia na ia pohe; ìte aè ra Ionatana e, te ôpua mau ra tana metua e taparahi pohe roa ia Tāvita. ³⁴ Ua tià aè ra Ionatana i nià i taua àmuraa māa ra mā te riri rahi; aore roa o ia i àmu i te māa, i taua mahana piti o te marama ra; ua òto hoì o ia ia Tāvita, e no te mea ua faahaamā mai tana metua ia na.

To Ionatana faaararaa ia Tāvita

³⁵ E poi poi aè ra, haere atu ra Ionatana e te hoè tamaiti atoà i roto i taua ô ra, i te taime i faaauhia ia Tāvita ra. ³⁶ E ua parau atu ra i taua tamaiti ra: A horo, a ìmi i te òhe ta ù i teà atu. Ua horo iho ra taua tamaiti ra, ua teà atu ra o ia i te tahi òhe i mua ê atu i taua tamaiti ra. ³⁷ E tae atu ra taua tamaiti ra i te vairaa o taua òhe i teàhia e Ionatana ra, ua pii hua atu ra Ionatana i taua tamaiti ra, nā ô atu ra: Eere ānei tei ô ê atu te òhe? ³⁸ E ua pii atu ra hoì Ionatana i taua tamaiti ra: Haere ètaèta, ia peepee, eiaha e faaroaroa! Ua rave iho ra taua tāvini o Ionatana ra i nā òhe, e ua hōpoi mai ra i tana fatu ra. ³⁹ Aita rā taua tamaiti ra i ìte noa aè, o Ionatana anaè rā rāua o Tāvita tei ìte i taua peu ra. ⁴⁰ Ua tuu atu ra Ionatana i taua mauhaa na na ra i taua tamaiti ra, e ua nā ô atu ra: A haere, a hōpoi na i roto i te òire. ⁴¹ E ia reva taua tamaiti ra, ua tià aè ra Tāvita mai muri mai i taua òfaì ra; e ua tipapa iho ra i raro i te repo, e a toru aè ra tāhopuraa: ua hōhoi iho ra rāua ia rāua iho; e ua òòto iho ra rāua, e òto rahi roa rā to Tāvita. ⁴² Ua parau atu ra Ionatana ia Tāvita: Ia ora na òe i te haereà; ua tapu aè nei hoì tāua atoà: «I te iòà o Iehova te ìte ia tāua nei, e to ù ra huaai e to òe ra huaai e a muri noa atu!» Ua tià aè ra o ia, haere atu ra, e ua hoì mai ra Ionatana i roto i te òire.

Tāvita i Nopa, io Àhimereta tahuà

21 ¹ Haere atu ra Tāvita i Nopa i te tahuà ra ia Àhimereta, maere noa iho ra Àhimereta i te fārereiraa ia Tāvita, e ua nā ô mai ra ia na: E aha òe i haere noa mai ai, aore o òe e taata? ² Ua parau atu ra Tāvita i taua tahuà ra ia Àhimereta: E parau ta te arii i tuu mai ia ù nei; e ua nā ô mai o ia ia ù ra: «Eiaha roa te hoê taata ia ìte i tenā na tere ta ù e tono ia òe nei, tei faauehia atu òe e au ra!» E ua haapaòhia e au te vāhi e fārerei mai ai to ù ra mau taata ia ù. ³ E i teie nei, o ta òe ra maa māa i noaa, o te hōpoi mai ia, e e pae aè pāne rii ra, o te reira noa iho; aore ra o tei fātata mai. ⁴ Ua parau mai ra taua tahuà ra ia Tāvita, nā ô mai ra: Aita aù pāne i noaa i ô nei, âreà e pāne moà, teie ia: tei te mau taata na, aita i rave i te vahine ra, e tià ia! ⁵ Ua parau atu ra Tāvita i taua tahuà ra: Aita hoì a mātou e vahine e ruì toru aè nei, mai ia ù ā i reva mai ra, e feiā moà hoì te mau taata nei. E e mea noa hoì te pāne, no te mea e haamoàhia te tahi pāne ê atu i roto i te fārii àùanei. ⁶ Ua tuu mai ra taua tahuà ra i te pāne moà na na, aita atu hoì o reira e pāne, maori rā o taua pāne o te aro ra, o tei ravehia mai mai mua mai i te aro o Iehova ra, a tuu atu ai i te pāne māhanahana i taua vairaa ra, ia ravehia mai terā. ⁷ Tei reira te hoê tāvini o Taura i taua mahana ra, te pārahi ra i mua i te aro o Iehova, o Toeta te iòà, e Âti-Ètoma, o te taata rahi i te mau tiaì puaatoro o Taura ra. ⁸ Ua parau atu ra Tāvita ia Àhimereta: Aita a òe e maehae e te òè i ô nei? Aita aè nei hoì au i rave mai i ta ù òè, e ta ù ra mauhaa atoà, no te mea e parau na te arii ia peepee ā te rave. ⁹ Ua parau mai ra taua tahuà ra: Te òè a te Firiteti ra a Toria, ta òe i taparahi i te peho ra o Èrā, terā aè ia, tei muri mai i te èfota, ua vehihia i te àhu; e rave òe i te reira ra, a rave; aita atu hoì e òè i ô nei, maori rā o te reira. Ua nā ô atu ra Tāvita: Tirā rā hoì te reira, hō mai na ia.

Tāvita io te Firiteti no Tāta

¹⁰ Ua tià aè ra Tāvita i nià, horo atu ra i taua mahana ra i te mataù ia Taura, haere atu ra i te arii o Tāta ra ia Àtita. ¹¹ Ua nā ô aè ra te

mau tāvini o Ātita ia na: Eere ānei teie o Tāvita, te arii o taua fenua nei? Eere ānei o ia tei pehe-pū-piti-hia e rātou ra e:

Ua pohe ta Taura e ua tautani,
ua àhuru rā i te tautani ta Tāvita!

¹² Vaiiho māite iho ra Tāvita i taua parau ra i roto i tana âau; mataù roa aè ra o ia i te arii o Tāta ra ia Ātita. ¹³ Ua faahuru ê iho ra o ia i mua ia rātou, ua haapeu maamaa o ia ia na iho i rōpū ia rātou ra; ua paraparai iho ra i nā ùputa i te tomoraa ra, e ua haamaìri noa i te hāàe i nià i to na iho ra ùmiùmi. ¹⁴ Ua parau atu ra Ātita i tana mau tāvini: Inaha, ua maamaahia terā taata: e aha òutou i aratai mai ai ia na ia ù nei? ¹⁵ Ei taata maamaa ānei hoì to ù e maitai ai, i aratai mai ai òutou i terā aè ia haapeu maamaa i mua i taù aro nei? E tae ānei hoì terā aè i roto i to ù ra fare?

To Tāvita riroraa ei raatira pupu

22 ¹ Haere ê atu ra Tāvita, haapūora atu ra i roto i te ana ra o Āturama. E ìte aè ra tana mau tuaana, e te ùtuafare atoà o tana metua ra, haere atoà atu ra rātou i reira ia na ra. ² E te mau taata atoà i roohia i te àti ra, e te mau taata àmu tārāhu, e te feiā atoà i ìnoìno te âau ra, âmui atoà atu ra ia na ra. Riro aè ra o ia ei raatira i nià iho ia rātou. A maha aè ra hānere o te taata i te âmuiraa atu ia na ra.

³ Ua haere atu ra Tāvita i Mitepe io Moapi ra, e ua parau atu ra i te arii o Moapi: E faatià mai òe i ta ù nei parau, e pārahi taù metua tāne e taù metua vahine io òe nei, ia ìte aè na vau i ta te Atua rāveà ia ù nei. ⁴ Ua aratai atu ra o ia ia rāua i mua i te aro o taua arii o Moapi ra, e ua pārahi iho ra rāua io na i taua tāpuni-haere-raa atoà o Tāvita ra.

⁵ Ua parau mai ra te perofeta ra o Tatā ia Tāvita: Eiaha òe e pārahi i roto i tenā na ana; e haere ê, e haere i te fenua ra o Iuta. Haere atu ra Tāvita, e tae atu ra i te ururāau ra o Harete.

To Taura haapoheraa i te mau tahuà no Nopa

⁶ Ìte aè ra Taura e, ua ìtea Tāvita e te mau taata atoà ia na ra, te pārahi noa ra Taura i nià i te âivi i Tipea, i raro aè i te hoê rāau, mā te maehae i te rima, e tana mau taata atoà i te tià-noa-raa i pihai iho ia na e àti noa aè. ⁷ Ua parau atu ra Taura i tana mau taata e tià noa mai i pihai iho ia na ra: A faaroo mai na, e te mau Âti-Peniamina e! E hōroà mai ānei te tamaiti a Iete i te fenua, e te ô vine na òutou atoà na? E faairi ānei o ia ia òutou ei raatira anaè no nià i te tautani e no nià i te hānere? ⁸ I faaau ai òutou i te parau ia ù nei, i òre roa ai te hoê o òutou nei i faaite mai ai, e ua faaau taù tamaiti i te parau i te tamaiti a Iete ra. Aita rā te hoê o òutou i aroha mai ia ù, aore hoì i faaite mai, e ua tiārepu taù tamaiti i taù tāvini e moemoe ia ù nei i teie nei mahana?

⁹ Ua parau mai ra Toeta Âti-Ètoma ra, te tià atoà mai ra i roto i taua mau taata no Taura ra, nā ô mai ra: Ua ìte au i te tamaiti a Iete i te haereà mai i Nopa, i te tamaiti a Àhitupa ia Àhimereta ra. ¹⁰ E ua ui o ia ia Iehova ia na ra, e ua hōpoi o ia i te māa na na; e ua hōpoi atoà hoì i te òè a te Firiteti ra a Toria na na. ¹¹ Ua tonu atu ra te arii i te taata e tii i taua tahuà ra ia Àhimereta a Àhitupa ra, e te ùtuafare atoà o tana metua, te mau tahuà i Nopa ra. E ua haere atoà mai ra rātou i te arii ra. ¹² Ua parau atu ra Taura: E te tamaiti a Àhitupa ra, a faaroo mai na! Ua nā ô mai ra o ia: Teie au, e taù fatu. ¹³ Ua parau atu ra Taura ia na: E aha òrua i faaau ai i te parau ia ù, o òè, e te tamaiti a Iete, ua hōroà òè i te māa na na, e te òè, e ua ui òè i te Atua ia na, ei faaitoito ia na ia tāòtoòto o ia ia ù? — mai tei teie nei ā mahana? ¹⁴ Ua parau mai ra Àhimereta i te arii, nā ô mai ra: O vai atu hoì te taata haapaò maitai i to mau tāvini atoà na, maori rā o Tāvita, o te hunoà o te arii ra, o tei faaroo noa hoì ia faaue òè ra, e ua tura hoì i to òè ra ùtuafare? ¹⁵ Terā a ìtea ānei ta ù uiraa i te Atua ia na? Eiaha roa ia parau ia ù? Eiaha te arii e parau e, e hara ta to na tāvini, e ta te ùtuafare atoà a taù metua, aore roa hoì to tāvini i ìte i tenā na mau parau, e hoê vāhi iti aè. ¹⁶ Ua parau atu ra te arii:

E pohe mau òe, e Àhimereta, o òe, e te ùtuafare atoà o to metua na. ¹⁷ Ua parau atu ra te arii i te mau taata i tià noa mai i pihai iho ia na ra: A rave, a taparahi i te mau tahuà a Iehova, no te mea ua tauturu rātou ia Tāvita; e no te mea ua ìte rātou ia na i te hororaa, e aore i faaite mai ia ù. Aita aè ra rā taua mau taata o te arii ra i rave noa atu to rātou rima i taua mau tahuà a Iehova ra. ¹⁸ Ua parau atu ra te arii ia Toeta: A tii òe a rave i taua mau tahuà ra. Ua tii atu ra taua Âti-Ètoma ra o Toeta, ua rave atu ra i taua mau tahuà ra; taparahi atu ra, e a vaù aè ra àhuru e pae tiàhapa o te taata, o te feiā i àhu i te tīputa vavai tei pohe ia na i te reira mahana. ¹⁹ E o Nopa atoà, te òire o te feiā tahuà, tei tārīhia e ana i te òè, o te tāne, e te vahine, e te tamarii, e te àiū rii, e te mau puaatoro, e te âtini, e te māmoe, ua tārī-atoà-hia ia e ana i te òè.

²⁰ Ua ora iho ra te hoê tamaiti a Àhimereta a Àhitupa, o Àpiātara te iòà, horo atu ra ia Tāvita ra. ²¹ Ua faaite atu ra Àpiātara ia Tāvita, e ua pau te mau tahuà a Iehova i te taparahihia e Taura. ²² Ua parau mai ra Tāvita ia Àpiātara: Ua ìte na vau i taua mahana ra, no te mea i reira atoà taua Âti-Ètoma ra o Toeta, e e riro o ia i te faaite ia Taura ra. No ù i pohe ai te ùtuafare atoà o to metua na. ²³ E pārahi mai òe i ô nei ia ù nei, eiaha e mataù: o tē tītau mai ia òe ia pohe, ua tītau mai ia ia ù ia pohe; âreà ia ù nei, e ora ia òe.

Tāvita i Tēirā

23 ¹ Ua faaite mai ra rātou ia Tāvita e: Inaha, te Firiteti, te tamaï mai ra ia Tēirā, e te haru ra i ta te mau vāhi papairaa tītona ra. ² Ua ui atu ra Tāvita ia Iehova, nā ô atu ra: E haere ānei au e tārī i taua mau Firiteti ra? Ua parau mai ra Iehova ia Tāvita: E haere e tārī i te mau Firiteti, e faaora ia Tēirā. ³ Ua nā ô mai ra to Tāvita ra mau taata ia na: Inaha, te mataù noa nei tātou i ô nei, i Iuta nei, a tae atu ai hoï ia tae tātou i Tēirā, e rave i te nuu Firiteti ra? ⁴ Ua ui faahou atu ra Tāvita ia Iehova, e ua parau mai ra Iehova ia na, nā ô mai ra: A tià, a haere i raro i Tēirā ra, na ù hoï e tuu mai i te Firiteti i to rima na. ⁵ Haere atu ra Tāvita e taua mau taata atoà i Tēirā, e ua

àro atu ra i te Firiteti, e pau atu ra rātou, e pau rahi roa, e ua rave mai ra i ta rātou ra mau puaa. Ua ora iho ra to Tēirā ia Tāvita. ⁶ E tae aè ra Àpiātara a Àhimereta ia Tāvita i Tēirā ra, mā te tīputa atoà i tana rima i haere mai ai.

⁷ E i faaìtehia aè ra Taura, e tei Tēirā Tāvita. E ua nā ô aè ra Taura: Ua tuuhia mai ra o ia e te Atua i taù rima nei; ua mau o ia i roto, o ia i tomo i roto i te òire ôpani e te teà ra. ⁸ Ua ope mai ra Taura i te taata atoà i te tamaì, e haere i raro i Tēirā ra e àro ia Tāvita e to na atoà ra mau taata. ⁹ Ua ìte hoì Tāvita e, te ìmi huna noa ra Taura i te rāveà ia hāmani ìno mai o ia ia na ra; e ua parau atu ra o ia i te tahuà ra ia Àpiātara: A hōpoi mai na i te tīputa! ¹⁰ Ua nā ô atu ra Tāvita: E te Atua o Ìteraèra ra, e Iehova, ìte aè nei to tāvini nei e, te tītau ra Taura e haere mai i Tēirā nei, e tae mau mai ā o ia e rave haapau roa i teie nei òire no ù. ¹¹ E tuu ānei to Tēirā nei ia ù i tana rima? E tae mai ānei Taura i raro nei, mai ta to tāvini i faaroo aè nei? E te Atua o Ìteraèra e, e Iehova, teie ta ù parau ia òe, e faaìte mai òe i to tāvini nei! Ua parau mai ra Iehova: E tae mai o ia i raro nei. ¹² Ua parau atu ra Tāvita: E tuu ānei to Tēirā nei ia ù e taù mau taata atoà i te rima o Taura? Ua parau mai ra Iehova: E tuu ia rātou ia òe i tana rima. ¹³ Ua tià aè ra Tāvita e to na ra mau taata e ono atoà hānere i nià, haere ê atu ra mai Tēirā atu, haere noa atu ra i te vāhi haereraa atu. E faaìtehia aè ra Taura e, ua faaruè Tāvita i Tēirā, e ua ora atu ra, faaruè iho ra o ia i taua tere no na ra.

¹⁴ Pārahi noa atu ra Tāvita i te mētēpara ra, i roto i te mau vāhi àti ra; e i nià i te hoê mouà i te mētēpara ra o Tifā, e ìmi noa ā hoì Taura ia na i te mau mahana atoà ra, aore ā te Atua i hōroà ia na i tana rima.

¹⁵ Ua ìte hoì Tāvita e i haere mai Taura e ìmi ia na ia pohe. Taua pārahira no Tāvita i te mētēpara ra i Tifā, i roto i te ururāau ra. ¹⁶ Ua tià aè ra te tamaiti a Taura ra o Ionatana, haere atu ra ia Tāvita ra i roto i te ururāau, e ua haamāhanahana atu ra ia na, ia tiàturi o ia i te Atua. ¹⁷ Ua nā ô atu ra o ia ia na: Eiaha e mataù, e òre hoì òe e noaa i te rima o taù metua ra o Taura. E arii òe i nià ia Ìteraèra, e ei raro iti aè au ia òe; ua ìte atoà hoì taù metua ra o Taura i te reira. ¹⁸ Ua faaau

iho ra rāua i te faufaa i mua i te aro o Iehova. Pārahi iho ra Tāvita i roto i te ururāau, hoì mai ra rā Ionatana i to na ra ùtuafare.

To Taura tāpaparaa ia Tāvita

¹⁹ Ua reva na to Tīfā i Tipea ia Taura ra, e ua nā ô atu e: Eere ānei tei io mātou aè ra Tāvita i te tāpuniraa, i roto i te mau vāhi àti, i roto i te ururāau ra, i nià i te mouà ra o Hātira, tei te pae i apatoà i Ietimona? ²⁰ E i teie nei, e te arii, e haere mai òe i raro, ta to âau hoì e hinaaro e haere na, e ei ia mātou nei, te tuu atu ia na i te rima o te arii na. ²¹ Ua parau mai ra Taura: Ia ora na òutou ia Iehova, te aroha mai nei hoì òutou ia ù! ²² E haere na òutou e ui ia ìte òutou, e hiò hoì òutou i te vāhi i mātaroa e ana, e te feiā i ìte ia na i reira — ua faaìtehia mai hoì au e, e rāveà paari rahi ta na. ²³ E tenā na, e hiò maitaì na òutou; e ia ìtea to na mau tāpuniraa atoà i mātaro ai o ia i te tāpuni, a hoì faahou mai ai òutou ia ù nei mā te ìte mau, e na ù ia e haere e òutou atoà hoì; e tei te fenua nei o ia ra, e ìmihia o ia e au e àti noa aè te mau tautani atoà o Iuta nei. ²⁴ Ua tià aè ra rātou, e ua haere mai ra i Tīfā nā mua ia Taura. Âreà Tāvita e tana mau taata, tei te mētēpara ra ia tei Māona, tei te vāhi pāpū, tei te pae i apatoà i Ietimona.

²⁵ Ua faaìtehia mai hoì Tāvita, e ua reva mai na Taura e tana mau taata e ìmi ia na ra; i haere ai o ia i raro i te mato ra, e ua pārahi iho ra i te mētēpara ra o Māona. E ìte aè ra hoì Taura i te reira, ua tipapa iho ra o ia ia Tāvita i taua mētēpara ra o Māona. ²⁶ Ua haere iho ra Taura e to na mau taata nā te tahi pae mouà: e te haere ra hoì Tāvita e to na mau taata nā te tahi pae mouà: ua rū iho ra Tāvita i te haere no te mataù ia Taura, ua haaàti hoì Taura e to na mau taata ia Tāvita e to na mau taata e haru. ²⁷ O te taeraa mai ia te veà ia Taura, i te nā ôraa mai e: E haere ètaèta mai, ua pau hoì te fenua i te Firiteti. ²⁸ Ua hoì mai ra Taura, òre aè ra te auaù ia Tāvita, e ua tii atu ra, e rave i te Firiteti. I maìrihia ai taua vāhi ra, o Terā-Hamaretota. ²⁹ E mai reira hoì, haere atu ra Tāvita i nià, pārahirahi iho ra i roto i te mau vāhi àti i Ène-Teti.

Te ana no Ène-Teti: aita Tāvita i taparahi ia Taura

24¹ E ia hoì mai ra Taura mai te tipaparaa i te mau Firiteti ra, faaìtehia atu ra o ia, nā ôhia atu ra: Inaha, tei te mētēpara i Ène-Teti ra Tāvita. ² Ua arataì atu ra Taura i nā taata i mātīhia e toru tautani no roto ia Ìteraèra atoà, haere atu ra e ìmi ia Tāvita e to na ra mau taata, i roto i te mau mato i haerehia e te mau puaaniho ôviri ra. ³ E ua tae atu ra o ia i te mau fare māmoe, i te pae aratià ra; tei reira te hoê ana. Ua tomo atu ra Taura i roto e tāpoì i to na âvae. Te pārahi noa ra Tāvita e tana mau taata atoà i roto i te hiti o taua ana ra. ⁴ Ua nā ô mai ra to Tāvita mau taata ia na: Inaha, o te mahana teie ta Iehova i parau mai ia òe ra e: «Inaha, na ù e tuu atu i to ènemi i roto i to rima na; ia rave òe i ta òe e hinaaro i te rave ia na ra.» Ua tià aè ra Tāvita, ua òòti huna mai ra i te hiti àhu o Taura ra. ⁵ I muri aè ra rā, ua faahapa mai ra to Tāvita âau ia na iho, o ia i òòti mai i te hiti o te àhu o Taura ra. ⁶ E ua parau atu ra o ia i to na ra mau taata: Ia faaòre mai hoì Iehova eiaha vau ia nā reira i taù fatu, i ta Iehova ra taata i faatāhinuhia ra! Eiaha taù rima ia rave noa atu ia na, o tei faatāhinuhia hoì o ia e Iehova ra. ⁷ E mahoru iho ra to Tāvita ra mau tāvini i taua parau na na ra, aore o ia i tuu ia rātou ia tià mai i nià e rave ia Taura. Ia tià rā Taura i nià e ia tomo i rāpaeàu i te ana, e reva atu ra.

⁸ Ua tià aè ra Tāvita i muri aè, haere atu ra i rāpae i taua ana ra, e ua pii atu ra nā muri ia Taura, nā ô atu ra: E taù fatu, e te arii e! E ia hiò mai ra Taura i muri, ua piò iho ra Tāvita i raro te mata i te repo ra. ⁹ Ua parau atu ra Tāvita ia Taura: E aha òe i faaroo ai i ta te mau taata na parau, o tei parau ia òe e: Inaha Tāvita, tē tītau mai ra ia òe ia pohe? ¹⁰ Inaha, ua ìte hua aè nei to mata i teie nei mahana, e tuuhia mai òe e Iehova i roto i taù rima, i roto i te ana nei; e ua parau mai te tahi pae ia ù e, e taparahi ia òe, faaora iho ra rā vau ia òe; i nā ô hoì au e: «E òre roa vau e rave noa atu i taù fatu, o te taata faatāhinuhia hoì o ia na Iehova.» ¹¹ Teie hoì te tahi parau, e taù metua e, a hiò mai na, inaha te hiti o to àhu tei taù rima nei. E hiò

mai hoì òe ei ìte no òe, e aita roa o ù ìno, e aita aù hara ia òe, o vau i òòti mai i te hiti àhu ra e aore i taparahi ia òe ra, e te tītau noa mai rā òe ia ù nei e taparahi! ¹² Na Iehova e faaau i te parau ia tāua, e na Iehova e tāhoo atu ia òe ia ù; e òre rā to ù rima e rave noa atu ia òe. ¹³ Mai tei parauhia ra e:

O te taata ìno tē rave i te parau ìno.

Eiaha rā to ù nei rima e rave noa atu ia òe. ¹⁴ I haere mai te arii o Ìteraèra na e ìmi ia vai? O vai ta òe e aruaru nei? I te ùrī pohe, i te tūtuà? ¹⁵ E i teie nei, ei ia Iehova te parau, e na na e faaau i te parau ia tāua; e na na e hiò; na na e parau i ta ù parau, e na na e faaora ia ù i to rima na.

¹⁶ E hope aè ra te reira parau i te parauhia e Tāvita ia Taura ra, ua nā ô mai ra Taura: O to òe ānei ia reo, e taù tamaiti, e Tāvita? Ua òto pii noa atu ra Taura. ¹⁷ E ua parau mai o ia ia Tāvita: O òe te taata parau-tià, eere au, ua hāmani maitai hoì òe ia ù i to ù hoì hāmani ìno ia òe ra. ¹⁸ Ua faaite mai hoì òe i te huru o to òe hāmani maitai ia ù, i teie nei mahana: a tuu atu ai hoì Iehova ia ù i roto i to rima na, aore òe i taparahi mai ia ù. ¹⁹ O vai hoì ia taata ia noaa to na ènemi ia na, e a tuu noa atu ai ia haere noa na mā te ora? Ia hāmani maitai hoì Iehova ia òe, i to òe hāmani maitai ia ù i teie nei mahana! ²⁰ E i teie nei, ua ìte pāpū atu ra vau e, e arii òe, e e pāpū roa te pātireia nei o Ìteraèra i to rima na. ²¹ E i teie nei, e tapu mai òe ia ù nei ia Iehova ra, e e òre òe e tapu ê atu i to ù ra huaai, e e òre òe e haamou i to ù nei iòà i te ùtuafare o taù metua ra. ²² Ua tapu iho ra Tāvita ia Taura ra. Reva atu ra Taura i te ùtuafare, âreà Tāvita e tana mau taata, hoì atu ra ia i nià i te vāhi àti ra.

To Napara faatura òre ia Tāvita

25 ¹ Pohe iho ra Tāmuera i reira. Ua haaputuputu mai ra Ìteraèra atoà, ua òto iho ra ia na, e ua tanu iho ra ia na i Rama io na iho ra. Ua tià aè ra Tāvita, e ua haere iho ra i raro i te mētēpara i Parana ra.

² Te pārahi ra te hoê taata no Māona, tei Taremera ta na taoà i te vairaa. E taata rahi taua taata ra, e toru tautani a ana māmoe, e hoê hoì tautani puaaniho. E te pāòti ra o ia i ta na mau māmoe i Taremera. ³ O Napara te iòà o taua taata ra, o Àpitaira te iòà o tana vahine; e vahine ìte maitaì i te parau, e te maitaì hoì i te huru, e taata mārō rā te tāne, e te rave i te parau ìino; e no te ôpū hoì o ia o Tārepa. ⁴ E ìte aè ra Tāvita i roto i taua mētēpara ra, e te pāòti ra Napara i te mau māmoe na na ra. ⁵ Ua tonò aè ra Tāvita i nā taata tino àhuru, ua nā ô atu ra o ia i taua nā taata ra: E haere òutou i nià i Taremera, e tae atu ra òutou ia Napara ra, e aroha atu òutou ia na i to ù nei iòà. ⁶ E nā ô atu òutou ia na: Ia ora na, ia ora òe, e ia ora to ùtuafare, e ia ora to òe atoà ra! ⁷ Ìte aè nei au e, e pāòti māmoe tei io òe ra, i ô hoì te mau tiaì māmoe no òe ra io mātou ra; e aore roa mātou i haùti noa atu, e aore roa hoì te hoê mea iti moè ia rātou, i to rātou pārahiraa i Taremera. ⁸ A ui na i te mau tamarii io òe nei, e na rātou e faaìte mai ia òe. E i teie nei, e ìte mai òe i te mau tamarii na, e mahana maitaì hoì teie i haerehia mai e mātou nei! Teie ta ù parau ia òe, e hō mai na òe i tei fātata i pihai iho ia òe ra, na to mau tāvini nei, e na to tamaiti na Tāvita.

⁹ E tae atu ra taua mau taata o Tāvita ra, ua parau atu ra rātou ia Napara i taua mau parau atoà ra, i te iòà o Tāvita, e ua māmū iho ra. ¹⁰ Ua parau mai ra Napara i taua mau tāvini o Tāvita ra, nā ô mai ra: O vai hoì Tāvita, e o vai te tamaiti a Iete? E rave rahi te tāvini i tāiva i teie nei ànotau, e ua faaruè i to rātou ra mau fatu! ¹¹ E rave ānei hoì au i ta ù ra pāne, e ta ù ra pape, e ta ù ra puaa i pātiahia e au na taù mau pāòti māmoe nei, a hōpoi atu ai na te mau taata ìte-òre-hia e au, e to rātou vāhi no reira rātou ra?

¹² Ua fāriu mai ra taua mau taata o Tāvita ra, e ua hoì mai ra; e ua faaìte mai ra ia na i taua mau parau atoà ra. ¹³ Ua parau atu ra Tāvita i te mau taata no na ra: A tātua na òutou atoà i ta òutou mau òè! Ua tātua iho ra rātou atoà i ta rātou mau òè. Ua tātua iho ra hoì Tāvita i ta na iho ra òè, ua pee atu ra taua nā taata e maha hānere ia Tāvita. Pārahi iho ra e piti hānere e tiaì i te tauhaa.

To Āpitaira tamarūraa ia Tāvita

¹⁴ Ua parau atu ra rā te hoê tamaiti io Napara, i te vahine a Napara ia Āpitaira, nā ô atu ra: Inaha, ua tonono mai Tāvita i te taata mai te mētēpara mai e aroha i to mātou nei fatu, e ua àvau atu ra ia rātou. ¹⁵ E hāmani maitaì rahi rā to taua mau taata ra ia mātou; e aore hoì mātou i haùtihia mai, aita roa hoì a mātou e mea i moè, i to mātou fātataraa atu ia rātou, ia mātou i te mētēpara ra. ¹⁶ Mai te âua ra rātou ia mātou i te ruì e i te ao, i to mātou pārahira a io rātou ra i te tiaìraa i te mau māmoe ra. ¹⁷ E tenā na, e haapaò maitaì, e ìmi iho òe i ta òe rāveà, ua roohia to mātou fatu i te ìno, e to na atoà ra rā ùtuafare, ua ôpuahia ia. Āreà o ia, e taata parau ìno rahi, e òre e tià ia parau atu ia na.

¹⁸ Ua faaitoito iho ra Āpitaira, ua rave iho ra i nā pāne e piti hānere, e nā hue uaina e piti, e nā puua māmoe àma ra e pae, e nā fārii teri tunu e pae, e nā puèraa vine hoê hānere, e nā òhu tute e piti hānere, ua tuu aè ra i nià i te âtini. ¹⁹ Ua parau mai ra o ia i te mau tāvini: A haere na nā mua; e e nā muri atu vau ia òutou. Aita rā o ia i faaite i tana tāne ia Napara. ²⁰ E ua èè aè ra o ia i te hoê âtini, ua pou atu ra i raro nā te hoê âivi; nā te tahi èà moè, e ua pou mai ra hoì Tāvita e taua mau taata nā te tahi âivi i mua iho ia na, fārerei aè ra rā o ia ia rātou. ²¹ I nā ô noa na Tāvita: I nā reira mai o ia i te tāhoo mai i te maitaì i te ìno ra, e tiaìraa faufaa òre ta ù i ta na ra mau taoà i te mētēpara nei, e aore roa aè nei te hoê i moè. ²² Ia nā reira mai te Atua i te mau ènemi no Tāvita, e ia rahi noa atu ā, ia toe noa aè e te hoê o na a nanahi i te fēraòraòraa ra, e tae noa atu i te hoê taata iti faufaa òre ra!

²³ E ìte atu ra Āpitaira ia Tāvita, ua pou iho ra o ia mai nià i te âtini; ua piò iho ra i raro i mua ia Tāvita, tipapa iho ra o ia i raro to na mata i te repo. ²⁴ Ua tāpeà iho ra o ia i o na âvae, e ua nā ô atu ra: Ei nià ia ù, e taù fatu, teie nei hara, ei nià ia ù nei! E parau noa atu na rā to tāvini vahine ia òe na, ia ìte mai òe, e faaroo iti noa mai na hoì òe i te parau a to tāvini vahine nei. ²⁵ Eiaha na òe, e taù fatu, e haapaò i

teie nei taata faufaa òre ia Napara; te au ra hoì o ia i to na ra iòa, o Napara to na iòa, e e parau maamaa ta na: âreà to tāvini vahine nei, aore ia vau i ìte i to mau taata, e taù fatu, i ta òe i tonono mai ra. ²⁶ E i teie nei, e taù fatu, te ora ra Iehova, e te ora atoà ra hoì òe iho, o Iehova tei tāpeà ia òe ia òre òe ia haere mai e taparahi i te taata, e ia òre òe ia tāhoo ia òe iho, i to òe iho rima. E i teie nei, ia riro to òe ra mau ènemi, e te feiā hinaaro i te hāmani ìno atu ia òe, e taù fatu, ia riro mai ia Napara anaè. ²⁷ E i teie nei, e rave mai òe i teie nei ò ite i hōpoihiā mai e to tāvini vahine nei na taù fatu, e hōpoi noa atu na te mau taata e pee mai ia òe na, e taù fatu. ²⁸ E faaòre mai òe i te hara a to tāvini vahine nei, e riro hoì Iehova i te haapāpū i te ùtuafare o taù fatu, e te àro ra hoì taù fatu i te tamaì a Iehova ra. Aore roa e ìno i ìtea i roto ia òe i to òe mau mahana ra! ²⁹ E ua tiā noa mai ra te hoè taata e aùau ia òe, e ua tītau hoì ia òe ia pohe, e âmui-atoà-hia rā te ora o taù fatu i roto atoà i te âmuiraa o te feiā e ora io to Atua ra, io Iehova; âreà to mau ènemi ra, ia maa-ê-hia ia mai te mea e i nā roto i te ôpū maa ra. ³⁰ E ia hope roa i te faatupuhia e Iehova te mau maitaì atoà i parauhia mai e ana no òe, e taù fatu, e ia faarirohia òe e ana ei tāvana i niā ia Ìteraèra, ³¹ e òre hoì teie e riro ei māuiui no òe i reira, e òre to âau e peàpeà, e taù fatu, i reira, o òe i òre i haamanii faufaa òre noa i te toto, e o òe hoì, taù fatu, aore i tāhoo noa ia òe iho ra. Ia nā reira mai Iehova i te hāmani maitaì mai i taù fatu, ei reira òe e manaò ai i te parau a to tāvini vahine nei!

Te poheraa o Napara; to Tāvita tāàtiraa ia Àpitaira

³² Ua parau mai ra Tāvita ia Àpitaira: Ia haamaitaìhia te Atua o Ìteraèra ra o Iehova, o tei tonono mai ia òe i teie nei mahana i fārerei mai ai òe ia ù! ³³ E ia ora na hoì òe i ta òe parau maitaì, e ia ora hoì òe o tei tāpeà mai ia ù i teie nei mahana, ia òre ia manii te toto ia ù, e ia òre au ia tāhoo ia ù iho i to ù iho rima. ³⁴ Oia mau ā ia, te ora ra hoì te Atua o Ìteraèra ra o Iehova, o tei tāpeà mai ia ù nei ia òre òe ia haùtìhia atu, ahiri òe aore i haere ètaèta mai ia fārerei vave mai ia ù nei, ua poi-poi anaè ra, ua òre roa ua toe to Napara e tae noa atu i te

hoê taata iti faufaa òre ra! ³⁵ Ua rave mai ra Tāvita i taua ō i hōpoiha e taua vahine ra na na, e ua nā ô mai ra ia na: Ia ora na òe i te haereà i te ùtuafare; inaha, ua faaroo vau i to parau, e ua ìtehia òe e au ra.

³⁶ Ua haere mai Àpitaira ia Napara ra; e inaha, e àmuraa māa ta na tei roto i to na iho fare, mā te àmuraa māa a te arii ra; ua reàreà hoì te âau o Napara, ua taèro hoì o ia: òre aè ra o ia e parau iti noa atu ia na, e ao noa aè ra. ³⁷ Ia poìpoì rā, ia pee taua taèro o Napara ra, ua faaite atu ra tana vahine ia na i taua parau ra; tarapape roa aè ra tana âau, riro atu ra o ia mai te òfai ra. ³⁸ E ruì àhuru aè ra, tāirihia iho ra Napara e Iehova, pohe roa aè ra.

³⁹ E ìte aè ra Tāvita, e ua pohe Napara, ua nā ô aè ra o ia: Ia haamaitaìhia Iehova, ua tāhoo hoì o ia i te hāmani ìno a Napara ia ù, e ua tāpeà o ia i tana tāvini ia òre ia rave i te ìno! Ua faahoì hoì Iehova i to Napara ìno i nià i to na iho ra upoo. Ua tonoa aè ra Tāvita i te veà e paraparau ia Àpitaira, e e rave Tāvita ia na ei vahine na na.

⁴⁰ E tae mai ra taua mau tāvini o Tāvita ra ia Àpitaira ra i Taremera, ua parau mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: I tonohia mai mātou e Tāvita ia òe na, e rave o ia ia òe ei vahine na na. ⁴¹ Ua tià aè ra o ia i nià, e ua piò iho ra i raro to na mata i te repo ra, ua nā ô atu ra: Inaha, ia riro noa atu to tāvini vahine ei tāvini hōroi âvae no te mau tāvini o taù fatu ra. ⁴² Ua tià aè ra Àpitaira i nià, ua faaitoito iho ra; pārahi iho ra i nià i te hoê âtini, e nā pōtii toopae o na i te peeraa atu ia na, ua nā muri atu ra o ia i te mau veà a Tāvita ra. Riro atu ra ei vahine na na.

⁴³ Ua rave atoà iho ra hoì Tāvita ia Àhinoama i Ietereèra; riro atu ra rāua atoà ei vahine na na. ⁴⁴ Ua hōroà hoì Taura i tana tamahine ra ia Mitara, ta Tāvita ra vahine metua, na Farati a Raitā i Tārīma ra.

I te mētēpara no Tīfā: ua vaiiho faahou Tāvita ia Taura ia ora

26 ¹ Ua haere faahou mai ra to Tīfā i Tipea ia Taura ra, nā ô mai ra: Eere tei ô mātou aè ra Tāvita i te tāpuniraa, tei te mouà ra o Hātira, i mua iho i Ietimona? ² Ua tià aè ra Taura, haere atu ra i raro i te mētēpara ra i Tīfā, e nā taata i mātīhia e toru atoà tautani

no Ìteraèra i te haere-atoà-raa e ìmi ia Tāvita i te mētēpara ra i Tifā.
³ Ua pātia iho ra Taura i to na pūhapa i nià i te mouà ra o Hātira, i te pae èatià i mua iho i Ietimona. Te pārahi noa ra Tāvita i roto i te mētēpara; ua ìte hoì o ia e, tei te mētēpara mai nei Taura, te ìmi ra ia na. ⁴ I tono na hoì Tāvita i te hiò, e ua ìte mau o ia e, ua tae mai Taura. ⁵ Ua tià aè ra Tāvita, ua haere tià mai ra i taua vāhi i pūhapahia e Taura ra. Ua ìte mai ra hoì Tāvita i to Taura taòtoraa e to Àpinera a Nere ra, te raatira no taua nuu ra. Tei roto i te utaa to Taura taòtoraa, e te mau taata atoà i to na hiti e àti noa aè.

⁶ Ua parau mai ra Tāvita ia Àhimereta Âti-Heta ra, e ia Àpitai a Teruia, taeà no Ioapa, nā ô atu ra: O vai te taata e tae atoà i raro i te pūhapa ia Taura ra, māua atoà? Ua parau mai ra Àpitai: E haere atoà vau. ⁷ Ua haere mai ra Tāvita rāua o Àpitai i taua nuu ra i te pō. E inaha, te taòto noa ra Taura i roto i te mau tauhaa, e te pātia-noa-hia ra ta na māhae i raro i te repo, i te pae upoo ra. E te tārava noa ra hoì Àpinera e te taata atoà i to na hiti e àti noa aè. ⁸ Ua nā ô aè ra Àpitai ia Tāvita: Ua tuu mai te Atua i to ènemi i roto i to rima i teie nei mahana; teie ta ù parau ia òe, e tuu mai na òe, e pātia na vau ia na i te māhae e pupū noa atu i raro i te repo; e òre au e tātāipiti i te pātiaaraa. ⁹ Ua parau atu ra Tāvita ia Àpitai: Eiaha o ia e taparahihia! O vai ia taata e òre e hara ia âfaì i tana rima i nià e taparahi i to Iehova taata i faatāhinuhia ra? ¹⁰ E ua parau atu ra Tāvita: Te ora ra Iehova, na Iehova o ia e taparahi, e aore ra te vai ra to na mahana e pohe atu ai, e aore ra e haere o ia i te tamaì, pohe atu ai. ¹¹ Ia tāpeà mai hoì Iehova ia ù ia òre au ia rave i te taata o Iehova i faatāhinuhia ra! Teie rā ta ù parau ia òe, a rave mai na òe i te māhae i tana hiti upoo ra, e te hue pape, e haere tāua. ¹² Ua rave iho ra Tāvita i te māhae e te hue pape, i te hiti upoo o Taura ra, haere noa atu ra rāua, aore roa te hoê i hiò noa mai, aore i ìte, aita hoì i ara noa aè, ua maìri pātoà to rātou taòto. Ua roohia hoì rātou i te vareà taòto rahi no ô mai ia Iehova ra.

¹³ Haere atu ra Tāvita i te tahi paeà, ua tià noa mai ra i nià i te hoê âivi, tei te ātea ê; e vāhi roa tei rōpū ia rātou ra. ¹⁴ Ua tiàoro mai ra

Tāvita i taua nuu ra, e ia Àpinera a Nere ra, nā ô mai ra: Eita na òe e parau mai, e Àpinera? Ua parau atu ra Àpinera: O vai hoì òe e pii noa mai i te arii nei? ¹⁵ Ua parau mai ra Tāvita: Eere ānei òe i te taata àito? O vai hoì ia taata e au ia òe i Ìteraèra na? E aha iho ra hoì òe i òre i tiaì ai i to fatu, i te arii na. I haere atu na hoì te tahi taata i ô na e taparahi i to fatu, i te arii na! ¹⁶ Eere ta òe na i te rave maitaì. Te ora ra Iehova, e au ia òutou te pohe, no te mea aita aè nei òutou i tiaì i to òutou fatu, i ta Iehova taata i faatāhinu ra. E i teie nei, a hiò mai na i te māhae a te arii e te hue pape i vai i ta na hiti upoo ra!

¹⁷ Te ìte ra Taura i to Tāvita reo, e ua nā ô atu ra: No òe ānei ia reo, e taù tamaiti, e Tāvita? Ua parau mai ra Tāvita: No ù ia reo, e taù fatu, e te arii! ¹⁸ Ua parau mai ra hoì Tāvita: E aha òe i àuàù mai ai i to tāvini, e taù fatu? E aha noa na hoì au? E aha rā to ù nei ìno? ¹⁹ E i teie nei, e faaroo mai na òe, e taù fatu, e te arii, i te parau a to tāvini nei: Na Iehova òe i tuu mai e rave ia ù, e fārii mai o ia i te tahi tūtia; na te taata anaè rā, ia tatārahia rātou i mua i te aro o Iehova, ua tiàvaru hoì rātou ia ù eiaha vau e pārahi i te fenua o Iehova, i te parauraa mai e: «E haere e haamori i te mau atua èê ra!» ²⁰ E i teie nei, eiaha to ù nei toto ia tahe i raro i te repo i mua i te aro o Iehova! E tere ìmi tūtua to te arii o Ìteraèra, mai te tērā i ìmihia i nià i te mouà ra. ²¹ Ua parau atu ra Taura: Ua hara vau; a hoì, e taù tamaiti, e Tāvita! Tirā rā hoì to ù hāmani-ìno-raa atu ia òe; no te mea ua faahereherehia vau e òe i teie nei mahana. E parau maamaa hoì ta ù, e ua hapa roa vau. ²² Ua parau mai ra Tāvita, nā ô mai ra: A hiò mai na i te māhae a te arii ra; e faaue i te hoê tamaiti e tii mai. ²³ Ia faautuà mai Iehova i te taata atoà i tei au i te parau-tià e te haapaò maitaì na na ra; i tuu noa mai hoì Iehova ia òe i taù rima i teie nei mahana, aita aè ra taù rima i rave noa atu i ta Iehova taata i faatāhinuhia ra. ²⁴ E inaha, mai ia òe i faaherehere-roa-hia e au i naùanei ra, ia faaherehere-atoà-hia vau i mua i te aro o Iehova, e ia faaora o ia ia ù i te mau pohe atoà ra. ²⁵ Ua parau atu ra Taura ia Tāvita: Ia ora na òe, e taù tamaiti, e Tāvita! O te mau mea atoà ta òe e rave ra, e tià anaè ia ia òe ra! Haere atu ra Tāvita i to na haereà, e ua hoì mai ra Taura i to na ra vāhi.

To Tāvita tāpuniraa io te Firiteti ra

27¹ Ua manaò aè ra Tāvita: E pohe ā vau i te rima o Taura i to na atu mahana; terā te tià, e horo ètaèta atu vau i te fenua o te Firiteti ia ora, taiā aè ra Taura, òre aè ra e ìmi faahou ia ù i te fenua o Ìteraèra nei; ua ora iho ra vau i tana rima.² Ua tià aè ra Tāvita, e nā taata atoà no na e ono hānere, haere atu ra i te arii o Tāta ra ia Àtita a Maota ra.³ Pārahi iho ra Tāvita io Àtita i Tāta ra; o ia e tana atoà ra mau taata, e to rātou atoà ra mau fētii; o Tāvita e o a ana puè vahine toopiti, o Àhinoama i Ietereèra, e te vahine a Napara ra o Àpitaira i Taremera ra.⁴ E i faaìtehia mai ra Taura, e ua reva Tāvita i Tāta, aita aè ra o ia i ìmi faahou ia na ra.

⁵ Ua parau atu ra Tāvita ia Àtita ra: Ua ìtehia mai au e òe ra, e hō mai i te tahi pārahiraa no ù i roto i te hoê òire i uta ra, ia pārahi au i reira: e aha hoì e au ai i to tāvini nei ia pārahi io òe ra i roto i te òire arii ra?⁶ Ua hōroà mai ra Àtita i te òire ra o Tītērata no na i taua mahana ra. I riro mai ai Tītērata ei òire no te arii o Iuta, e tae roa aè nei i teie nei mahana.⁷ E to Tāvita pārahiraa i te fenua o te Firiteti ra, hoê matahiti mau, e e maha hoì marama.⁸ Ua haere iho ra Tāvita e to na atoà ra mau taata, ua rave atu i to Tetura, e to Terete, e te Âti-Àmareta, o te feiā fenua ia i tahito ra, mai te vāhi i haerehia ia haere tià i Tura ra e tae noa atu i te fenua ra o Àifiti.⁹ Pau iho ra taua fenua ra ia Tāvita; aore roa te hoê i ora te tāne e te vahine atoà; e ua rave mai ra o ia i te mau māmoe, e te mau puaatoro, e te mau âtini, e te mau tāmera, e te àhu, e ua hoì mai ra ia Àtita ra.¹⁰ Ua parau atu ra Àtita: O vai tei ravehia e òutou i naùanei? Ua parau mai ra Tāvita: O to Iuta i te pae i apatoà ra, e te pae i apatoà o te Âti-Ierameèra ra, e te pae i apatoà o te Âti-Teni ra.¹¹ Aore roa hoì e taata i faaorahia e Tāvita, te tāne e te vahine atoà, e tià ai ia hōpoi i te parau i Tāta; nā ô aè ra: O tē fāi rātou ia tātou, o tē nā ô e: «I nā ô mai Tāvita ia mātou.» O ta na iho ra ia peu ia na i pārahi i te fenua o te Firiteti.¹² Ua faaroo iho ra Àtita ia Tāvita; nā ô aè ra hoì o ia: Ua riri-roa-hia

o ia e to na ra taata e Ìteraèra i terā aè ra e riro o ia ei tāvini no ù e a muri noa atu.

28¹ Ua tāiri iho ra te Firiteti i te nuu i taua ànotau ra, e àro ia Ìteraèra. Ua parau atu ra Àtita ia Tāvita: E haere atoà tātou i te tamaì, o òe e to òe ra mau taata, ia ìte mai òe. ² Ua parau mai ra Tāvita ia Àtita: E ìte ia òe i ta to tāvini e rave! Ua parau atu ra Àtita ia Tāvita: E tià noa ia ù ia faariro vau ia òe ei tiaì ia ù iho e a muri noa atu.

To Taura fārereiraa i te vahine tāura no Ène-Tora

³ Ua pohe na Tāmuera i reira; e i òto na hoì Ìteraèra atoà ia na, e ua tanu rātou ia na i to na iho ra òire i Rama. Ua pau hoì te feiā tāura, e te mau taata hiòhiò o taua fenua ra ia Taura.

⁴ Ua haaputuputu iho ra te Firiteti, e ua haere mai ra, e ua pātia mai ra i te pūhapa i Tunema; ua ope mai ra hoì Taura ia Ìteraèra atoà, e ua pātia iho ra rātou i te pūhapa i Tirapoa. ⁵ E ia hiò aè ra Taura i taua nuu o te Firiteti ra, mataù iho ra o ia; e ua horuhoru roa to na âau. ⁶ E ua ui atu Taura ia Iehova ra; aore aè ra Iehova i parau mai ia na, i te taòto, e te Ùrima, e te perofeta.

⁷ Ua parau atu ra Taura i tana mau tāvini: E ìmi òutou i te tahi vahine tāura, ia haere atu vau ia na, a ui atu ai ia na ra. Ua parau mai ra te mau tāvini ia na: Terā te hoê vahine tāura, tei Ène-Tora. ⁸ Ua faahuru ê iho ra Taura, ua àhu iho ra i te àhu èê, haere atu ra e nā taata toopiti i te haere-atoà-raa. E tae atu ra rātou i taua vahine ra i te pō. Ua parau atu ra o ia: E faaite mai òe ia ù i te tāura na; e hōpoi mai òe i ta ù e faaite ia òe ra. ⁹ Ua parau mai ra taua vahine ra ia na: Inaha hoì tei ravehia e Taura ra, ua ìte hoì òe, e ua taparahi o ia i te mau tāura e te mau hiòhiò o te fenua nei: e aha hoì òe i tuu mai ai i te mārei ia ù ia pohe, ia taparahihia vau? ¹⁰ Ua tapu atu ra Taura ia na, ia Iehova ra, nā ô atu ra: Te ora ra Iehova, e òre roa òe e pohe iti noa aè i taua parau nei. ¹¹ Ua parau mai ra taua vahine ra: O vai ta ù e hōpoi mai ia òe nei? Ua parau atu ra o ia: O Tāmuera ta òe e hōpoi mai.

¹² Īte atu ra taua vahine ra ia Tāmuera, ua pii mai ra o ia mā te reo rahi; ua parau mai ra taua vahine ra ia Taura, nā ô mai ra: E aha òe i haavare mai ai ia ù? O Taura hoì òe na! ¹³ Ua parau atu ra te arii ia na: Eiaha hoì e mataù! O vai hoì ta òe i hiò na? Ua parau mai ra taua vahine ra ia Taura: Te ìte nei au te atua i te paìumaraa mai i nià mai raro mai i te fenua ra. ¹⁴ Ua parau atu ra o ia ia na: E aha to na huru? Ua parau atu ra o ia: E taata ruhiruhiā tē paìuma ra i nià, e ua tāpoìhia o ia i te àhu. Ua ìte aè ra Taura e, o Tāmuera; e ua piò iho ra o ia i to na mata i raro i te repo, ua piò iho ra o ia i raro. ¹⁵ Ua parau atu ra Tāmuera ia Taura: E aha rā òe i haùti mai ai ia ù i tii mai ai ia ù i nià nei? Ua parau atu ra Taura: E àti to ù i te mau Firiteti nei: te tamaì mai ra te mau Firiteti nei ia ù, e ua faaruè te Atua ia ù; aore hoì i parau mai ia ù, aore hoì i te perofeta, aore hoì i te taòto nei, no reira vau i tiàoro atu ai ia òe, ia faaìte mai òe ia ù i ta ù e rave ra. ¹⁶ Ua parau atu ra Tāmuera: E aha hoì òe i ui mai ai ia ù nei, tei faaruè Iehova ia òe, e ua riro ei ènemi no òe? ¹⁷ I nā reira Iehova ia òe i ta na i parau mai ia ù ra; e na Iehova e hāhae mai i te pātireia i to rima na, a hōpoi atu ai na to taata-tupu ra na Tāvita. ¹⁸ O òe aore i faaroo i te reo o Iehova, aore hoì òe i faatupu i to na riri i nià ia Àmareta, no reira Iehova i rave ai i teie nei mahana i taua mea nei. ¹⁹ Eere hoì o teie anaè nei, e tuu atoà rā Iehova ia Ìteraèra e ia òe atoà i roto i te rima o te Firiteti. E a nanahi e âmui-atoà-hia mai ai òe e to mau tamarii i rotopū i te feiā pohe io ù nei, e na Iehova e tuu i te pūhapa o Ìteraèra i roto i te rima o te Firiteti ra. ²⁰ Ua maìri iho ra Taura i raro i reira ra i nià i te fenua ra, o te rahi ia o to na mataù i te faarooraa i te parau na Tāmuera. Aita hoì e ètaèta i roto ia na, aita hoì o ia i àmu i te māa i taua mahana ra, e taua ruì atoà ra.

²¹ Ua haere atu ra taua vahine ra ia Taura ra; e ìte aè ra o ia e, ua ahoaho o ia, e ua parau atu ra o ia ia na: Inaha, ua faaroo to tāvini i to òe reo; e ua ahoaho vau, e ua faaroo vau i to òe reo, i ta òe i parau mai ia ù nei. ²² E i teie nei, e faaroo mai òe i te reo o to tāvini nei; e tuu na vau i te tahi maa faraoa i mua i to aro na, a àmu ai, ia pūai òe, ia haere òe i to òe ra haereà. ²³ Ua mārō atu ra rā o ia, nā ô

atu ra: E òre au e àmu. O tana mau tāvini rā, e taua vahine atoà ra, mārō atu ra, e ua faaroo atu ra o ia i to rātou reo. Ua tià aè ra o ia i nià, e ua pārahi i nià i te roì. ²⁴ E pinia puaatoro ta taua vahine ra, tei te fare, ua poria; e ua faaètaèta o ia i te rave, e ua pātia iho ra; ua rave iho ra i te faraoa, ua neineì iho ra, e ua èu iho ra o ia i te faraoa faahōpue-òre-hia ra. ²⁵ Ua tuu iho ra i mua i te aro o Taura, e i mua i te aro o tana mau tāvini; ua àmu iho ra. Tià aè ra rātou i nià i taua ruì ra, haere ê atu ra rātou.

To te Firiteti faahoìraa ia Tāvita

29 ¹ Ua haaputuputu mai ra te Firiteti i ta rātou atoà ra nuu i Àfeta, e te pūhapa noa ra te Àti-Ìteraèra i pihai iho i te hoê pape pihaa i Ietereèra. ² Te haere noa ra te mau tāvana no te Firiteti, ua hānere, e ua tautani hoì, te haere noa ra rā Tāvita e to na mau taata i nā muri mai, rātou e o Àtita atoà. ³ Ua nā ô aè ra te feiā tāvana o te Firiteti: O vai rā teie e haere nei? Ua parau atu ra Àtita i taua nā tāvana o te Firiteti ra: Eere ānei teie o Tāvita, te tāvini o Taura, te arii o Ìteraèra. Tei ia ù nei te pārahira a i nā mahana aè nei, e nā matahiti aè nei, e aita roa aè nei a ana e hapa i ìtea e au, mai reira mai ā e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁴ Riri roa aè ra te mau tāvana o te Firiteti ra ia na; ua parau atu ra te mau tāvana a te Firiteti ra ia na: E faahoì òe ia na, e hoì o ia i muri i te vāhi i vaiihohia e òe no na; eiaha o ia e haere atoà e mātou i teie nei àrora a, o te riro hoì o ia ei ènemi no tātou i taua àrora a ra! I nā hea hoì o ia e au faahou atu ai i to na ra fatu, eere ānei i te upoo o teie nei feiā? ⁵ Eere ānei teie o Tāvita, ta rātou i pehe-pū-piti mai ra e:

Ua taparahi ta Taura e ua tautani, ua àhuru i te tautani i ta Tāvita!

⁶ Ua parau atu ra Àtita ia Tāvita, nā ô atu ra ia na: Oia ia, mai ta Iehova e ora ra, ua tià atoà ta òe ra, e to òe haereraa i rāpaeàu, e to òe hoì-haere-raa mai i roto i teie nei nuu, e mea tià ia ia ù nei: aita hoì i ìtea ia ù te ìno i roto ia òe na, mai te mahana mai ā i haere mai

ai òe ra, e tae roa aè nei i teie nei mahana, aita rā te feiā tāvana ra i faaherehere mai ia òe ra. ⁷ E i teie nei, e hoì, e haere mā te hau, eiaha hoì òe ia faariri atu i te mau tāvana o te Firiteti nei. ⁸ Ua parau mai ra Tāvita ia Àtita: E aha na rā vau? E aha tei ìtea i to tāvini nei, mai ia ù ā i haere mai ia òe na e tae roa aè nei i teie nei mahana, ia òre hoì au ia haere atoà e ia àro i te mau ènemi o taù Fatu, o taù arii? ⁹ Ua parau atu ra Àtita ia Tāvita: Ua ìte au e, e maitaì to òe ia ù nei, mai te merahi ia o te Atua ra; ua parau na rā te mau tāvana ra e: «Eiaha rā o ia e haere atoà i teie nei tamaì.» ¹⁰ E tenā na, e tià òe i te poìpoì roa, o òe e te mau tāvini atoà no to òe na fatu i haere atoà mai ra; e tei te fēraðraðraa ra, a haere.

¹¹ Ua tià aè ra Tāvita e te mau taata atoà no na i te poìpoì ra, e hoì i te fenua no te Firiteti; haere noa atu ra rā te Firiteti i Ietereèra.

Te èiāraahia Tītērata; to Tāvita tāpaparaa i te Âti-Âmareta

30 ¹ E tae atu ra Tāvita e tana mau taata i Tītērata ia tae i te toru o te mahana, ua ìte aè ra, e ua haerehia mai te Âti-Âmareta i Iuta i te pae apatoà, e o Tītērata, e ua tāirihia Tītērata, e ua tūia i te auahi. ² E ua rave ê atu i te mau vahine i roto ra ei tītī: aore rātou i taparahi, te taata rahi e te taata iti, ua hōpoi-ê-hia rā ia, e ua reva i to rātou ra haereà. ³ Ua tae mai ra Tāvita e tana mau taata i taua òire ra. E inaha, ua tūia i te auahi, e ua hōpoi-hia to rātou ra mau vahine, e to rātou ra mau tamaroa, e ta rātou ra mau tamahine, ua hōpoi-hia ei tītī. ⁴ Ua faateitei aè ra Tāvita, e te mau taata atoà io o na ra i to rātou reo, ua òto iho ra, e aita atu ra o rātou pūai ia òto. ⁵ Ua riro hoì nā vahine a Tāvita, o Àhinoama i Ietereèra, e o Àpitaira, te vahine a Napara i Taremera.

⁶ Rahi roa aè ra to Tāvita peàpeà, ua parau hoì te mau taata e, e tūi ia na i te òfaì, no te mea ua òto âau noa iho ra te mau taata atoà, o te taata atoà i to na ra tamaiti, e to na ra mau tamahine. Te faaitoito ra rā Tāvita ia na iho i to na ra Atua ia Iehova. ⁷ Ua parau atu ra Tāvita ia Àpiātara i te tahuà ra, te tamaiti a Àhimereta: A hōpoi mai na i te tīputa ia ù! Ua hōpoi atu ra Àpiātara i te tīputa ia Tāvita. ⁸ Ua ui

atu ra Tāvita ia Iehova, nā ô atu ra: E àuàù ānei au i teie nei nana? E àuānei o roohia atu? Ua parau mai ra o ia ia na: A àuàù: e roohia atu ia rātou e òe ra, e e òre e toe te hoê aè mea iti. ⁹ Haere atu ra Tāvita, o ia e nā taata e ono atoà hānere, e tae atu ra i te pape ra o Pētora, pārahi iho ra i reira tei vaiihohia. ¹⁰ Tipapa atu ra rā Tāvita, e nā taata e maha atoà hānere; i pārahi hoì nā hānere e piti, aita i tae, ua rahi hoì to rātou rohirohi, eita atu ra e tià ia haere nā roto i taua pape ra o Pētora.

¹¹ Ìte atu ra rātou i te hoê taata no Àifiti i roto i te âua ra, e ua aratai mai ra rātou ia na ia Tāvita ra. E ua hōpoi atu hoì rātou i te pāne, e ua àmu iho ra; e ua hōpoi atu rātou i te pape ia inu; ¹² ua hōpoi atu hoì rātou i te tahi māa òhu tute, e nā peenave vine e piti. E àmu iho ra o ia, māpuhi aè ra i te aho. Aita hoì o ia i àmu i te māa, aita hoì i inu i te pape, e a toru aè ra ruì, e a toru hoì ao. ¹³ Ua parau atu ra Tāvita ia na: No vai òe na? Mai hea mai hoì òe? Ua parau atu ra o ia: E taata vau no Àifiti, e tāvini no te hoê Âti-Àmareta; e ua faaruè-ê-hia iho nei au e taù fatu, no te mea a ruì toru aè nei au i te poheraa i te mai. ¹⁴ Tae na atu ra mātou i te Tereti, i te pae apatoà ra, e te pae apatoà ra i Iuta, e te pae apatoà ra i Tārepa, e ua àma Tītērata ia mātou i te auahi. ¹⁵ Ua parau atu ra Tāvita ia na: E tae ānei au ia òe i taua feiā ra? Ua parau mai ra o ia ia na: A tapu mai na i te Atua, e e òre òe e taparahi mai ia ù nei, e òre hoì òe e tuu ia ù i te rima i taù fatu nei, e na ù òe e aratai i taua feiā ra.

To te Âti-Àmareta paura ia Tāvita

¹⁶ E tae atu ra o ia i raro, inaha, ua api te fenua ia rātou, te àmu ra i te māa, e te inu ra, e te òri ra, no te taoà rarahi i pau ra, i ta rātou i rave i te fenua o te Firiteti, e no te fenua o te Âti-Iuta. ¹⁷ Ua tāiri atu ra Tāvita ia rātou, mai te ahiahi e tae noa atu ra i te ahiahi i tei pihai atu mahana, e aore roa te hoê i ora, maori rā o nā taata âpī e maha hānere, o tei horo nā nià i te tāmpera, e ua ora. ¹⁸ Ua noaa mai ra ta te Âti-Àmareta i hōpoi ê; e nā vahine e piti o na, ua noaa atoà ia ia Tāvita. ¹⁹ E aore roa a rātou ra peu rii i toe, e te mea rahi, e te mea

iti, i te tamaroa e te tamahine, i te taoà e te mau mea atoà ta rātou i hōpoi atoà ra: noaa anaè iho ra ia Tāvita. ²⁰ Ua rave iho ra Tāvita i te mau māmoe, e te mau puaatoro a te Âti-Âmareta; o tei tiahihia e rātou nā mua i tei noaa âpī ra, e ua nā ô aè ra: O ta Tāvita teie taoà!

²¹ Ua hoì mai ra Tāvita i nā taata e piti hānere ra, o tei rohirohi e aita atu ra e tià ia pee mai ia Tāvita, o tei haapārahihia i taua pape ra o Pētora. Ua tià aè ra rātou, ua haere atu ra ia fārerei ia Tāvita, e fārerei aè ra hoì i te mau taata io na ra. E tae mai ra Tāvita i pihaì iho i te mau taata, ua aroha atu ra o ia ia rātou. ²² Ua nā ô aè ra taua mau taata faaroo òre ra e te haapaò òre, o tei haere atoà i taua tere o Tāvita ra, nā ô aè ra: Eiaha tātou e hōpoi noa atu i te mau tauhaa i noaa ia tātou nei, o rātou aore i tae atoà, maori rā o te taata o tana vahine e te tamarii; ia arataì ê atu rātou e ia reva atu. ²³ I nā reira to Tāvita parauraa e: Eiaha tātou ia nā reira, e aù mau taeaè, i ta Iehova hoì i hōroà mai no tātou; e ua tiaì mai ia tātou nei, e ua hōroà mai i te feiā i tii mai e àro ia tātou nei i roto i to tātou nei rima. ²⁴ O vai hoì tē faaroo atu ia òutou i tenā na? Oia ā ia mai te tufaa atoà o tei haere i te tamaì ra, te tufaa atoà o tei tiaì i te pūhapa: ia hoê ā a rāua ra tufaa.

²⁵ E mai taua mahana mai ra e tae roa aè nei i teie nei mahana, ua faariro o ia i taua tufaa nei, ei haapaòraa ei mea mau na Ìteraèra.

²⁶ E tae atu ra Tāvita i Tītērata, ua hāpono o ia i te hoê pae o taua taoà pau ra i te mau Âti-Iuta rarahi, e te mau tauà no na ra, nā ô atu ra: Inaha, te taoà na òutou no te pau no te mau ènemi o Iehova!

²⁷ I te feiā i pārahi i Pētera,
e te feiā i Ramota i te pae i apatoà ra,

e te feiā hoì i Iatira,

²⁸ e i te feiā i Àroera,

e te feiā i Tifumota,

e te feiā i Ètetemoa, ²⁹ e te feiā i Ratara,

e te feiā i te òire o te Ierameèra,

e te feiā atoà i te òire i te mau Tēni,

³⁰ e te feiā i Horama,

e te feiā atoà i Tora-Àtana,
 e te feiā atoà i Âtata,
³¹ e te feiā atoà i Heperona e te mau vāhi atoà ta Tāvita e tana mau taata i mātaro i te tāpuni ra.

Te àroraa i Tirapoa; te poheraa o Taura

1Pa 10.1-14

31 ¹ Ua àro mai ra te Firiteti ia Ìteraèra. Fati atu ra to Ìteraèra i te Firiteti, ua taparahi rātou ia rātou i nià i taua mouà ra o Tirapoa. ² Ua pee roa atu ra te Firiteti ia Taura rāua o nā tamarii; ua taparahi iho ra te Firiteti ia Ionatana, e ia Àpinatapa, e ia Meretitua, o nā tamarii o Taura. ³ Tano tahi atu ra te àro ia Taura ra; e ua puta o ia i te òhe i te feiā teà, e puta rahi to na i te feiā teà ra. ⁴ Ua parau atu ra Taura i te hōpoi mauhaa na na: A unuhi i te òè na òè ra, a pātia mai ia ù e ia pupū roa, o te haere mai hoì teie nei feiā peritome-òre-hia o te pātia mai ia ù e pupū atu, e o te àa mai hoì ia ù. Aita aè ra rā i tià i taua hōpoi mauhaa na na ra: ua rahi roa hoì to na mataù. Ua rave iho ra Taura i te tahi òè, e ua hià noa iho ra o ia i nià iho. ⁵ E ia hiò mai ra taua hōpoi mauhaa ra e, ua pohe Taura, ua hià noa iho ra o ia i nià iho i tana òè, pohe atoà iho ra. ⁶ Pohe iho ra Taura, e nā tamarii a ana tootoru, e te taata hōpoi mauhaa na na, e te mau taata atoà no na, i taua mahana ra te poheraa. ⁷ E ìte mai ra to Ìteraèra i te tahi pae i te peho ra o Ietereèra, to te tahi pae i Ioritāna, e ua horo to Ìteraèra, e ua pohe Taura e tana mau tamarii. Ua faaruè rātou i te mau òire, e ua haere mai ra te Firiteti ua pārahi iho ra i roto.

⁸ E ao aè ra, ia haere mai te Firiteti e tātara i te àhu o te feiā pohe ra, roohia mai, ua ìtea e rātou Taura e nā tamarii tootoru a ana, ua pohe i nià i te mouà ra o Tirapoa. ⁹ Ua tāpū mai ra rātou i te upoo, e ua taratara i to na haana tamaì, e ua tono i te veà e àti noa aè taua fenua o te Firiteti ra, e faaìte haere i roto i te mau hiero o te îtoro, e io te taata atoà ra. ¹⁰ E ua tuu atu ra rātou i to na haana tamaì i roto i te hiero o Àtetarota; e ua pātiti i to na tino i nià i te patu ra o Pete-Tana.

¹¹ Ia ìte rā to Iapēta-Tireata i ta te mau Firiteti i rave ia Taura, ¹² ua tià aè ra te mau taata maitatai atoà, haere anaè iho ra e ao noa aè, ua rave mai ra i te tino o Taura, e nā tino o nā tamarii, no nià i te patu ra o Pete-Tana, e ua haere mai i Iapēta, e ua tūtuì i te auahi. ¹³ Ua rave iho ra rātou i to rātou mau ivi e ua tanu iho ra rātou i raro aè i te hoê rāau i Iapēta. Ua haapae iho ra rātou i te māa e ruì hitu.

TE PITI O TE PUTA A TĀMUERA

To Tāvita faarooraa i te pohe o Taura

1 ¹ E i muri aè i taua poheraa o Taura ra, ia hoì mai ra Tāvita mai te poheraa o te Âti-Âmareta ra, e a piti aè ra o Tāvita mahana i te pārahiraa i Tītērata. ² E tae aè ra i te ruì toru, inaha, te haere mai ra te hoê taata mai te pūhapa mai, mai ia Taura ra, mā te àhu haea, e mā te repo i nià i tana upoo. E tae roa mai ra o ia ia Tāvita ra, ua tipapa iho ra o ia i raro i te repo, tāhopu iho ra. ³ Ua parau atu ra Tāvita ia na: Mai hea roa mai òe na? Ua parau atu ra o ia: Mai te pūhapa Ìteraèra mai, i ora mai nei au. ⁴ Ua parau atu ra Tāvita ia na: I nāheahia? E faaite mai òe ia ù! Ua parau atu ra o ia: Ua hope anaè te taata i te horo i taua àroraa ra, e rave rahi hoì tei maìri e ua pohe roa, e ua pohe Taura rāua atoà e Ionatana. ⁵ Ua parau mai ra Tāvita i taua taata âpī i parau mai ia na ra: E aha rā hoì òe i ìte ai e, ua pohe o Taura, e tana tamaiti atoà o Ionatana, ua pohe ia? ⁶ Ua parau atu ra taua taata i parau ia na ra, nā ô atu ra: Ia ù hoì i haere noa atu i nià i taua mouà ra o Tirapoa; inaha, te neneì noa ra Taura i nià i ta na māhae, e inaha, te pee mai ra te mau pereòo e te mau puaahorofenua i pihai iho ia na. ⁷ E ia hiò tià mai o ia i muri, ìte mai ra ia ù e ua parau mai ra; ua parau atu ra vau: «Teie au?» ⁸ Ua parau mai ra o ia ia ù: «O vai òe na?» Ua parau atu ra vau: «E Âti-Âmareta vau.» ⁹ Ua parau faahou mai ra o ia ia ù: «E tià noa mai òe i nià ia ù nei,

ia pohe vave au; ua roohia iho nei au i te māuiui, aita atu e ora i roto ia ù nei.»¹⁰ Ua tià noa atu ra vau i nià ia na, e pohe atu ra o ia, no te mea ua ìte au e òre o ia e ora tei hià o ia ra. Ua rave iho ra vau i te hei i nià i tana upoo, e nā poe i tana rima, e ua hōpoi mai au i te reira i ô nei i taù fatu nei!

¹¹ Ua rave iho ra Tāvita i tana àhu, ua hāhae iho ra, e ua nā reira atoà te mau taata atoà ia na ra. ¹² Ua òto iho ra rātou, ua auē iho ra, ua haapae iho ra i te maa e ahiahi noa atu ra ia Taura, e i tana tamaiti ia Ionatana, e te mau taata atoà no Iehova, e te ùtuafare atoà o Ìteraèra, no te mea ua hià rātou i te òè.

¹³ Ua parau mai ra Tāvita i taua taata âpī i parau mai ia na ra: No hea òe na? Ua parau atu ra o ia: E tamaiti au na te hoê taata ê, e Âti-Âmareta. ¹⁴ Ua parau atu ra Tāvita ia na: E aha iho ra hoì òe i òre ai i mataù ai, ia faatoro i to rima e rave i ta Iehova taata i faatāhinu ra? ¹⁵ Ua parau atu ra Tāvita i te hoê i taua mau taata âpī ra, ua nā ô atu ra: A haere i pihai iho, a rave a taparahi! Ua tairi iho ra o ia, e pohe roa aè ra; ¹⁶ ua parau atu ra Tāvita ia na: Na to òe iho vaha i faaìno ia òe, ei nià ia òe iho to òe na toto, o òe i parau ra e: «I taparahi na vau i ta Iehova taata i faatāhinu ra!»

Himene òto a Tāvita no Taura e o Ionatana

¹⁷ Ua òto iho ra Tāvita ia Taura e tana tamaiti ia Ionatana, i teie nei òtoraa. ¹⁸ (E ua faaue hoì o ia ia haapiihia atu te tamarii a Iuta i te fana: inaha, ua pāpāihia i roto i te puta o Iatera.) ¹⁹ Âuē te hanahana o Ìteraèra e, i puta i nià i to òe iho mouà!

Âuē! Te pūai i hià e!

²⁰ Eiaha e parauhia i Tāta,
eiaha e faaite haere i te mau aroā i Àteterona,
òì òaòà te mau tamahine o te Firiteti,
òì ârue te mau tamahine o te feiā peritome-òre-hia ra.

²¹ O òutou e te mau mouà o Tirapoa e,
eiaha roa ei hau e te ua i nià ia òutou,
e te mau âuà e noaa ai te mau tūtia;

no te mea ua faaruè-taoà-ino-noa-hia te pāroru o te feiā pūai i reira,
te pāroru o Taura, mai te mea e,
e haana ia no tei òre i faatāhinuhia i te monoì.

²² Mai te toto mai o te feiā tamaì ra, mai te tōâhua mai o te feiā
tamaì ra,

aore te fana o Ionatana i tāpeàhia,
aore hoì te òè o Taura i faahoì-noa-hia mai.

²³ O Taura rāua o Ionatana, aore i tātaa ê i to rāua oraraa,
e aore hoì i tātaa ê i to rāua ra pohe;
e òiòì rahi to rāua i to te àeto,
e pūai rahi to rāua i to te riona.

²⁴ E te mau tamahine a Ìteraèra, e òto òutou ia Taura,
o tei faaàhu ia òutou i te àhu ùteùte e te maitaì ra,
o tei tuu i te faaùnaùna àuro i nià i to òutou àhu.

²⁵ Âuē! Te hià o te àito i rotopū i te àroraa ra e!
Âuē òe, e Ionatana, i puta i nià i to mau vāhi teitei ra!

²⁶ E àti to ù ia òe, e taù taeaè, e Ionatana e!
E here rahi to ù ia òe;
e òto rahi to òe ia ù,
e òto hau ia i to te vahine.

²⁷ Âuē! Te hià o te àito e!
E te mauhaa tamaì i faaruèhia ra!

I Heperona, ua riro o Tāvita ei arii no Iuta

2¹ E i muri aè i te reira, ua ui atu ra Tāvita ia Iehova, nā ô atu ra:
E haere ānei au i te hoê i te mau òire o Iuta nei? Ua parau mai
ra Iehova ia na: A haere i nià. Ua ui atu ra Tāvita: E haere tià vau
i hea? Ua parau mai ra o ia: I Heperona. ² Haere atu ra hoì Tāvita i
reira, e nā vahine toopiti atoà na na, o to Ietereèra o Àhinoama, e o
Àpitaira, te vahine a Napara i Taremera ra. ³ E nā taata atoà i pihai
iho ia Tāvita, ta Tāvita i arataì atoà i nià, o te taata o to na atoà ra
fētii, pārahi iho ra rātou i te mau òire o Heperona.

⁴ E ua haere mai ra te mau taata no Iuta; ua faatāvai iho ra rātou ia Tāvita ei arii no nià i te ùtuafare o Iuta ra.

Ua faaite mai rātou ia Tāvita, nā ô mai ra: O to Iapēta-Tireata tei tanu ia Taura ra. ⁵ Ua tonu atu ra Tāvita i te veà i te mau taata no Iapēta-Tireata, nā ô atu ra ia rātou: Ia haamaitaihia mai òutou e Iehova, o tei nā reira i te hāmani maitai i to òutou fatu ia Taura, e ua tanu hoì òutou ia na. ⁶ E i teie nei, ia hāmani maitai mai Iehova ia òutou! E na ù hoì e tāhoo ia òutou i teie nei hāmani maitai, no te mea ua nā reira aè nei hoì òutou na. ⁷ E tenā na, e faaitoito, ia itoito roa: no te mea ua pohe aè nei to òutou fatu o Taura, e ua faatāhinu te ùtuafare o Iuta ia ù ei arii i nià ia rātou.

Ìta-Poteta tei faataahia ei arii no Ìteraèra ⁸ Ua rave iho ra Àpinera a Nere, te raatira o te nuu o Taura ia Ìta-Poteta, e tamaiti na Taura, e ua hōpoi mai ia na i Mahanaima. ⁹ E ua faariro ia na ei arii no Tireata, e no Âtera, e no Ietereèra, e no Èferaima, e no Peniamina, e no Ìteraèra atoà ra. ¹⁰ E o taua tamaiti a Taura ra, o Ìta-Poteta, tei te maha o te àhuru o to na matahiti i arii ai o ia i nià ia Ìteraèra, e a piti atu ra o na matahiti i te ariiira. Âreà te ùtuafare o Iuta, ua pee rātou ia Tāvita. ¹¹ E i taua ànotau i arii ai Tāvita i Heperona ra, i nià i te ùtuafare ra o Iuta, e hitu ia matahiti e ono hoì marama.

Àroraa i rotopū ia Iuta e o Ìteraèra i Tīpeona

¹² Ua haere atu ra Àpinera a Nere ra, e te mau tāvini o Ìta-Poteta a Taura ra, mai Mahanaima mai e Tīpeona. ¹³ E te tamaiti hoì a Teruia ra o Ioapa, e te mau tāvini o Tāvita, haere atu ra, e fārerei aè ra i te pape i Tīpeona ra: ua pārahi iho ra rātou i raro, hoê ei te tahi pae pape, hoê hoì ei te tahi pae pape. ¹⁴ Ua parau atu ra Àpinera ia Ioapa: E tià mai te mau taata nei i nià, a raverave ai i mua ia tātou! Ua parau mai Ioapa: A tià mai rātou! ¹⁵ Ua tià aè ra i nià, haere atu ra i te tahi paeàu i nā taata o Peniamina, hoê àhuru mā piti no Ìta-Poteta no te tamaiti a Taura, nā taata hoì no Tāvita, hoê àhuru e mā piti. ¹⁶ Ua haru iho ra te tahi i to te tahi ra upoo, ua màoà atu ra i te òè i roto i te àoào: maìri pātoà iho ra. I maìrihia iho ra taua vāhi ra o Heretata-

Haturima, i te pae i Tīpeona. ¹⁷ E mahana àro rahi taua mahana ra, pau iho ra rā Àpinera, e te mau taata atoà ia Ìteraèra, i mua i te mau tāvini o Tāvita.

¹⁸ Tei reira hoì nā tamarii tootoru a Teruia ra: o Ioapa, e o Àpitai, e o Àtahera e âvae òiòì to na, mai te tāpi o te aru ra, ¹⁹ ua àuàù atu ra Àtahera ia Àpinera, e taua tipaparaa o ia ia Àpinera ra, aore roa o ia i òhipa ê i te pae àtau e te pae àui. ²⁰ Ua hiò aè ra Àpinera i muri, e ua nā ô aè ra: Eere ānei òe o Àtahera? Ua parau mai ra o ia: O vau. ²¹ Ua parau atu ra rā Àpinera: A tāpeà na i te pae àtau, e aore ra ei te pae àui; a haru i te hoê i te mau tamarii na, a rave ai i te haana tamai. Aita aè ra rā Àtahera i tāpae ê noa atu i te peeraa ia na ra. ²² Ua parau faahou atu ra Àpinera ia Àtahera: A tīpae na, eiaha òe e pee mai ia ù nei: e aha vau nei e tià ai ia tāiri ia òe i raro roa i te repo ra? E aha hoì au e tià ai ia hiò tāmāu atu i to tuaana ia Iopā? ²³ Te mārō ra o ia aore i tāpae ê. Ua māoà atu ra Àpinera, e puta iho ra o ia i raro i te taha àoòò i te poro maehae ra, pupū atu ra te maehae i muri mai. Mairi iho ra o ia i reira, e pohe iho ra i reira ra. E ua tae anaè mai te taata i reira, i taua vāhi i mairi ai Àtahera i pohe ra, tià anaè iho ra i reira.

²⁴ Te tipapa noa ra Ioapa rāua o Àpitai ia Àpinera, e mairi iho ra te mahana i raro ia tae rātou i te mouà ra o Àmā, i mua iho ia Tīa, tei te pae i te mētēpara ra o Tīpeona. ²⁵ Ua putuputu te tamarii a Peniamina i muri aè ia Àpinera, e ua riro ei pupu hoê, tià noa mai ra i nià i te hoê mouà. ²⁶ Ua pii mai ra Àpinera ia Ioapa, nā ô mai ra: E rave ā i te òè nei, e taparahi eiaha e faaea? Aita òe i ìte e riro ei mea àvaàva i muri aè? A fea rā hoì òe e parau ai i te mau taata nei e hoì, eiaha e tipapa i to rātou mau tuaana? ²⁷ Ua parau atu ra Ioapa: Te ora ra te Atua, àuaa òe i àa mai, mai te poipoì mai ā, ua hoì ia te mau taata, eita e toe i te tipaparaa i to na mau taeaè. ²⁸ Ua faaòto iho ra Ioapa i te pū, tià anaè iho ra te mau taata; àimā atu ra rātou e àuàù faahou ia Ìteraèra, aore hoì e àro faahou atu.

²⁹ Haere atu ra Àpinera e to na mau taata atoà i taua ruì ra e ao noa aè nā te fenua pāpū; e nā te pape ra o Ioritāna, haere atu ra rātou nā

Piturone atoà, e ua tae mai i Mahanaima. ³⁰ Ua hoì ā hoì Ioapa aore atu ra i pee ia Àpinera; e ia putuputu te mau taata atoà, ua toe iho ra to Tāvita mau taata hoê àhuru e mā iva, e o Àtahera. ³¹ Àreà te mau tāvini o Tāvita, ua tāirihia e rātou, e ua pohe roa to Peniamina, e to Àpinera, e toru hānere e ono àhuru i te taata. ³² Ua rave iho ra rātou ia Àtahera, ua tanu atu ra i roto i te tanuraa o tana metua, i Pete-Rehema. Ua haere noa iho ra Ioapa e tana mau taata atoà i taua ruì ra, e ao aè ra, tei Heperona mai ra rātou.

3 ¹ E tamaì tuatau to te ùtuafare o Taura e te ùtuafare no Tāvita. Te tupu ra rā to Tāvita ètaèta, te tupu ra hoì to Taura paruparu.

Te mau tamarii tamaroa a Tāvita tei fānauhia i Heperona

IPa 3.1-4

² Ua fānau hoì to Tāvita tamarii tamaroa i Heperona. E o tana ra matahiapo, o Àmanona ia, ia Àhinoama Âti-Ietereèra; ³ e te piti ra o Tireapa ia, ia Àpitaira, te vahine a Napara i Taremera; e te toru ra, o Àpātaroma ia, te tamaiti a Maata, te tamahine a Tarāmai, te arii o Tetura; ⁴ e te maha ra, o Àtōnia, te tamaiti a Hātita; e te pae ra, o Tefatia, te tamaiti a Àpitara; ⁵ e te ono ra, Ìtereama, ia Ètēra te vahine a Tāvita. I fānau teie ia Tāvita i Heperona.

To Àpinera rapuraa e o Ìta-Poteta

⁶ Tupu atu ra te tamaì ra, o te ùtuafare o Taura e tahi pae, e te ùtuafare o Tāvita e te tahi pae, ua faaitoito iho ra Àpinera no te ùtuafare o Taura ra.

⁷ E te vahine tāvini ta Taura o Ritepa te iòà, e tamahine nā Âie. Ua parau atu ra Ìta-Poteta ia Àpinera: E aha te mea i tae ai òe i roto i te vahine tāvini i taù metua nei? ⁸ Ua rahi roa atu ra to Àpinera riri i te parau a Ìta-Poteta, e ua nā ô aè ra: E âfii ùrī ānei hoì au nei? O tei hāmani maitaì noa nei i te ùtuafare o to metua na o Taura, e tae noa aè nei i teie nei mahana, i te mārōraa atu ia Iuta, i tana mau taeaè e tana mau tauà, e aita i tuu atu ia òe i te rima o Tāvita, i pari mai ia òe ia ù i teie nei mahana i te hara i teie nei vahine? ⁹ Ia nā reira mai te

Atua ia Àpinera, e ia rahi mai ā, ia òre au, mai ta Iehova i tapu mai ia Tāvita ra, ia nā reira atoà ia na; ¹⁰ i te ruri-ê-raa atu i te hau o te ùtuafare o Taura, e te faatupuraa i te hau o Tāvita i nià ia Ìteraèra, e i nià ia Iuta, mai Tana mai e tae noa atu i Pere-Teta. ¹¹ Aita atu ra e tià ia Ìta-Poteta ia parau noa atu ia Àpinera, no te mea te mataù ra o ia ia na.

To Àpinera raveraa i te faaauraa e o Tāvita

¹² Ua tonò aè ra Àpinera i te veà ia Tāvita, no na iho i tonò ai, nā ô aè ra: No vai te fenua nei? E te nā ôraa atu hoì: E faaau mai na òe i te faufaa ia ù nei, e inaha, o taù rima atoà tei ô na ia òe na, e arataì ia Ìteraèra atoà i ô na ia òe na. ¹³ Ua parau mai ra Tāvita: Ua tià! E faaau atu vau i te faufaa ia òe na. Hoê roa rā aù parau e tītau ia òe na, teie ia: eiaha roa rā òe ia ìte mai i taù mata nei, ia haere mai òe ia ù nei, ia òre òe ia arataì atoà mai na ia Mitara, i te tamahine a Taura ra. ¹⁴ Ua tonò atu ra Tāvita i te veà i te tamaiti a Taura ia Ìta-Poteta, nā ô atu ra: A tuu mai na i taù vahine ra ia Mitara, i ta ù i faaipoipo i nā ìri mua a te Firiteti hoê hānere ra. ¹⁵ Ua tonò atu ra Ìta-Poteta i te veà, ua rave ê mai ra ia na i to na ra tāne, ia Faratiera a Raitā; ¹⁶ ua haere atoà hoì te tāne nā te èàtià, i te òto haereà e tae noa atu ra i Pahurima. Ua parau noa atu ra Àpinera ia na: A haere, e hoì! Ua hoì atu ra.

¹⁷ Ua parau atu ra Àpinera i te feiā rarahi i Ìteraèra, nā ô atu ra: I ìmi hoì òutou ia Tāvita i mūtaa iho ra, ei arii i nià ia òutou; ¹⁸ e tenā na, a faaarii. Ua parau mai hoì Iehova ia Tāvita, nā ô mai ra: «Ei te rima o taù tāvini, o Tāvita, e faaora ai au i taù mau taata o Ìteraèra i roto i te rima o te Firiteti, e i roto hoì i te rima o te feiā ènemi atoà ia rātou.» ¹⁹ E ua nā ô hoì ta Àpinera parau i te tarià o te tamarii a Peniamina, haere atu ra Àpinera e faaite ia Tāvita i Heperona, i te mau mea atoà i maitaì ia Ìteraèra, e tei maitaì hoì i te ùtuafare atoà ia Peniamina. ²⁰ E tae atu ra Àpinera ia Tāvita ra i Heperona, e nā taata atoà hoê taau; ua rave iho ra Tāvita i te àmuraa māa na Àpinera, e na te mau taata atoà io na ra. ²¹ Ua parau atu ra Àpinera ia Tāvita: E

tià vau e haere, e haaputu atoà mai ia Ìteraèra atoà i taù fatu ra, i te arii, ia faaau rātou i te faufaa ia òe nei; e ia mana hoì òe i nià i te feiā atoà i hinaarohia e te âau na. Ua tuu atu ra Tāvita ia Àpinera, haere atu ra o ia mā te hau.

To Ioapa haapoheraa ia Àpinera

²² Te haere mai ra te mau tāvini o Tāvita, rātou atoà o Ioapa, i aùàù na i te hoê pupu taata, e ua hōpoi mai rātou i te taoà rarahi. Aita ra rā Àpinera ia Tāvita ra i Heperona, ua tuu atu hoì o ia ia na ia haere na, e ua reva o ia mā te hau. ²³ E tae mai ra Ioapa e te nuu atoà io o na ra, ua parau atu ra rātou ia Ioapa, nā ô atu ra: I ô nei Àpinera a Nere ra, tei haere mai io te arii nei, e ua tuu aè nei o ia ia na ia haere na, e ua reva o ia mā te hau. ²⁴ Ua haere tià atu ra Ioapa i te arii ra, ua parau atu ra: E aha na òe? Inaha hoì, Àpinera tei haere mai i ô nei ia òe nei: e aha rā hoì òe i tuu noa atu ai ia na, e inaha ua reva roa? ²⁵ Eita e àro ia òe, e o Àpinera a Nere i haere mai o ia ei haavare ia òe, e ia ìte o ia i to òe ra haereraa i rāpae, e to òe haereraa mai i roto, ia ìte hoì o ia i to òe mau haapaòraa atoà ra. ²⁶ E ia taa ê mai ra Ioapa ia Tāvita ra, ua tonò aè ra o ia i te veà ia Àpinera, o tei faahoì mai ia na mai te pape mai ra o Tīra, aita roa rā Tāvita i ìte. ²⁷ E tae mai ra Àpinera i Heperona, ua arataì ê atu ra Ioapa ia na i te ùputa ra, a parau huna noa atu ai ia na, ua pātia iho ra o ia ia na i reira, i te taha àoò ra, no te toto o to na taeà, o Àtahera, pohe iho ra o ia.

²⁸ Ia ìte rā Tāvita a muri atu, ua nā ô aè ra o ia: Aita roa aù e hara i teie nei i te aro o Iehova, e taù pātireia atoà e a muri noa atu, i te toto o Àpinera a Nere ra. ²⁹ Ia vai māite ia i nià i te upoo o Ioapa, e ei nià i te ùtuafare o tana metua tāne. Eiaha roa te ùtuafare o Ioapa ia òre i te tepa, e te «rēpera», e tei tiàturi i nià i te rāau ra, e tei mairi i te òè, e tei òre e hiaai i te māa ra! ³⁰ — Ua nā reira hoì Ioapa, e o Àpitai o tana tuaana, ua taparahi rāua ia Àpinera, no te mea ua taparahi o ia i to rāua tuaana ia Àtahera, i te tamairaa i Tīpeona.

³¹ Ua parau atu ra Tāvita ia Ioapa e te mau taata atoà i pihai iho ia na ra: A hāhae na i to òutou mau àhu, a tātua na i te àhu paau, a òto

ai ia Àpinera! E na te arii, na Tāvita, e pee mai i te hōpoià. ³² Ua tanu iho ra rātou ia Àpinera i Heperona. Ua faateitei aè ra te arii i tana reo, ua òto iho ra i te tanuraa ia Àpinera, e ua òto atoà te taata atoà. ³³ Ua òto iho ra te arii ia Àpinera; nā ô aè ra:

Pohe iho ra ānei Àpinera, mai te pohe maamaa ra?

³⁴ Aore hoì to òe puè rima i ruu-ruuhia,
aore to òe puè âvae i tāpeàhia!

Mai te taata e maìri nei i mua i te aro o te taata ìno ra,
mai te reira atoà òe i to òe na hià.

Ua òto faahou iho ra te taata atoà i nià ia na. ³⁵ E ia haere mai te taata atoà e parau ia Tāvita e àmu i te māa, òi vai aè te ao; ua tapu atu ra Tāvita, nā ô atu ra: Ia nā reira mai te Atua ia ù, e ia rahi mai ā, ia tāmata noa atu vau i te pāne, i te mau māa atoà ra, e ia maìri noa atu te mahana! ³⁶ Ua hiò tāmāu mai ra te taata atoà i te reira, e ua mauruuru rātou; o ta te arii e rave ra, ua mauruuru atoà ia te taata. ³⁷ Ua ìte hoì te taata atoà, e Ìteraèra atoà, ua ìtea ia i taua mahana ra, e eere no te mea e na te arii i faaue i taparahihia ai Àpinera a Nere ra. ³⁸ Ua parau faahou atu ra te arii i tana mau tāvini: Aita òutou i ìte e, e arii, e taata mana tei maìri i Ìteraèra nei i teie nei mahana? ³⁹ E te paruparu nei au i teie nei mahana, ua faatāhinuhia hoì ei arii; e teie nei mau taata, te mau tamarii a Teruia, te ètaèta roa nei. Na Iehova e tāhoo mai i te rave parau ìno ia au māite i ta na parau ìno!

To Paana e o Retapa haapoheraa ia Ìta-Poteta

4 ¹ E ìte aè ra te tamaiti a Taura e ua pohe Àpinera i Heperona, taiā atu ra e to Ìteraèra atoà ra ua roohia-atoà-hia e te mataù. ² Toopiti hoì o te tamaiti a Taura ra tau taata, nā raatira ia no nià i nā pupu taata ra; o Paana te iòà o te hoê, o Retapa te iòà o te tahi; o nā tamarii a Rimona i Peeroti, no te mau tamarii a Peniamina. — Ua haapaòhia hoì Peeroti no Peniamina i reira, ³ ua horo hoì to Peeroti i Titaima, e te pārahi ra i reira i teie nei mahana.

⁴ E tamaiti noa iho hoì to Ionatana, to te tamaiti a Taura, ua piriò to na âvae. E pae roa o na matahiti a tae mai ai te parau i te poheraa o Taura rāua o Ionatana mai Ietereèra mai ra; ua rave iho ra tana hii ia na, horo ê atu ra. E tei taua rū no na ra, ua maìri iho ra o ia, e piriò atu ra; maìrihia iho ra to na iò, Mefipoteta.

⁵ Ua haere iho ra nā tamarii a Rimona i Peeroti ra, o Retapa e o Paana, e ua tae i te fare o Ìta-Poteta i te avatea ra, te taòto ra o ia i nià i te hoê roì i reira. ⁶ Ua tomo atu ra rā rāua i roto i taua fare ra, mai te mea te tii ra rāua i te tītona, tāiri iho ra rāua ia na i te taha àoò ra; ora atu ra Retapa rāua o Paana to na ra taeaè. ⁷ I to rāua hoì haereraa atu i roto i te fare, te taòto ra Ìta-Poteta i nià i to na iho ra roì i to na iho ra piha taòtoraa, ua pātia iho ra rāua ia na, pohe iho ra o ia. Ua tǎpū iho ra rāua i tana upoo, rave atu ra rāua i tana upoo, haere atu ra rāua nā te mētēpara i taua ruì ra. ⁸ Ua hōpoi aè ra rāua i te upoo o Ìta-Poteta ia Tāvita ra i Heperona, e ua parau atu ra i te arii: A hiò mai na i te upoo o Ìta-Poteta, o te tamaiti a Taura, o to òe na ènemi, o tei tītau mai ia òe ra; ua tāhoo Iehova i teie nei mahana i te arii i taù fatu, ia Taura, e to na atoà ra huaai. ⁹ Ua parau atu ra Tāvita ia Retapa, e ia Paana tana taeaè, i nā tamarii a Rimona i Peeroti, nā ô atu ra ia rāua: Mai ia Iehova e ora ra, o tei faaora i taù vārua i te mau àti atoà nei, ¹⁰ a parau mai ai te tahi ra, a nā ô mai ai ra: «Inaha, ua pohe aè nei Taura», te parau ra o ia e parau maitaì ta na i hōpoi mai, ua haru iho ra vau ia na, e taparahi iho ra vau ia na i Tītērata, ia na i manaò ra e, e hōpoi atu vau i te tahi taoà na na no ta na ra parau! ¹¹ A tae atu ai hoì i te pohe i te taata maitaì i te taata ìno, i roto i to na iho ra fare, i nià i to na ra iho ra roì, e òre ānei au e tāhoo atu i to na toto ia òrua, a taparahi atu ai ia òrua i te fenua nei! ¹² Ua faaue iho ra Tāvita i te mau taata no na, ua rave hoì rātou ua taparahi; ua tǎpū ê atu ra i to rāua puè rima e to rāua puè âvae, ua faauta aè ra i nià i te pape i Heperona. Ârèa te upoo o Ìta-Poteta, ua rave rātou i te reira, ua tanu i roto i te menema a Àpinera i Heperona.

To Tāvita riroraa ei arii no Ìteraèra

1Pa 11.1-9

5¹ Ua haere atoà mai ra te mau ôpū atoà o Ìteraèra i Heperona ia Tāvita i reira, e ua parau atu ra ia na, nā ô atu ra: Inaha mātou, o to òe ia ivi, e to òe ia ìò. ² Ia mūtaa iho ra hoì, ia Taura i arii i nià ia mātou ra, o òe ā tei arataì ia mātou i rāpae, e tei arataì mai ia Ìteraèra i roto. Ua parau mai hoì Iehova ia òe: «E tiaì òe mai te tiaì māmoe ā i to ù ra taata ia Ìteraèra, e ei tāvana hoì òe ia Ìteraèra.» ³ Ua haere anaè mai ra te feiā rarahi i Ìteraèra i te arii ra i Heperona, ua faaau iho ra taua arii ra o Tāvita i te tahi faufaa ia rātou i Heperona, i mua ia Iehova. Ua faatāhinu iho ra rātou ia Tāvita ei arii i nià iho ia Ìteraèra ra.

⁴ A toru àhuru o Tāvita matahiti i riro ai te hau ia na; e a maha hoì àhururaa te matahiti i te vai-noa-raa taua hau ra ia na. ⁵ E hitu matahiti e ono marama i te ariiraa i nià ia Iuta i Heperona, e i Ierutarema, e toru ia àhuru e toru tiàhapa i te matahiti i te ariiraa i nià ia Ìteraèra e ia Iuta atoà ra.

To Tāvita haruraa ia Ierutarema

⁶ Haere atu ra te arii e to na ra mau taata i Ierutarema, e rave i te Âti-Ieputi, i te feiā fenua ra. E ua nā ô aè ra rātou ia Tāvita: E òre òe e ò mai i ô nei, ia taa ê rā te mau matapō e te mau piriòì ia òe ra, i manaò hoì rātou e òre Tāvita e ò i reira. ⁷ Noaa iho ra rā ia Tāvita te pare ra o Tiona, o tei parauhia nei e, o te Òire o Tāvita. ⁸ I parau na hoì Tāvita i taua mahana ra: O tei tae na i te èà pape, e ua tairi i te Âti-Ieputi, e te mau piriòì, e te mau matapō, o tei faaìno ia Tāvita ra... (I parau na hoì te mau piriòì e te mau matapō ra, e òre o ia e ò mai i roto i te fare nei), ei raatira rahi ia o ia. ⁹ Pārahi iho ra Tāvita i roto i taua pare ra, maìrihia iho ra te Òire o Tāvita. Ua patu iho ra hoì Tāvita i te âua e àti noa aè, e mai Miro mai e i roto ra. ¹⁰ Tupu atu ra Tāvita, haere atu ra i te rahiraa, e tei pihai atoà iho te Atua Tapaota ra, o Iehova, ia na.

1Pa14.1-2

¹¹ Ua tonono mai ra te arii o Tūria ra o Hirama i te veà ia Tāvita, mā te rāau ra o te âreti, e te feiā tahuà, e te mau patu âua, e ua patu iho ra rātou i te tahi fare no Tāvita. ¹² E ìte aè ra Tāvita e, ua haamauhia o ia e Iehova ei arii i nià ia Ìteraèra, e ua faateitei o ia i to na hau no to na ra taata, no Ìteraèra.

Te mau tamarii tamaroa a Tāvita tei fānauhia i Ierutarema

1Pa 3.5-9; 14.3-7

¹³ Ua rave iho ra Tāvita i te vahine tāvini na na, e te vahine na na i Ierutarema, mai Heperona mai o ia ra; e ua fānau mai ra hoì te tamaroa e te tamahine na Tāvita. ¹⁴ Teie hoì te mau iòà no tei fānau mai na na i Ierutarema: o Tamua, e o Topapa, e o Nātana, e o Toromona, ¹⁵ e o Ìpehara, e o Èritua, e o Nefeta, e o Iafia, ¹⁶ e o Èritama, e o Èriāta, e o Èrifareta.

Te mau upootiàraa o Tāvita i nià i te Firiteti love

1Pa 14.8-16

¹⁷ E ìte aè ra te Firiteti e, ua faatāhinu rātou ia Tāvita ei arii no Ìteraèra, ua haere anaè iho ra te mau Firiteti e ìmi ia Tāvita. Ìte aè ra Tāvita, haere anaè atu ra i raro i te pare. ¹⁸ Ua tae mai te Firiteti i reira, e ua haapūrara haere i taua peho ra o Refaima. ¹⁹ Ua ui aè ra Tāvita ia Iehova, nā ô aè ra: E tii ānei au e rave i te Firiteti? E tuu mai ānei òe ia rātou i roto i taù rima nei? Ua parau mai ra Iehova ia Tāvita: A tii, e tuu mau vau i te Firiteti i roto i to rima na. ²⁰ Ua haere iho ra Tāvita i Paara-Peratima, ua tairi iho ra o ia ia rātou i reira, nā ô aè ra: Ua pararī roa iho nei taù mau ènemi ia Iehova i mua ia ù, mai te pape e pararī ra. I maìri ai o ia i te iòà no taua peho ra ia Paara-Peratima. ²¹ I reira to rātou mau ìtoro i te faaruèraahia, e na Tāvita, e na to na ra mau taata i tahu i te auahi.

²² Ua haere mai ra te mau Firiteti, ua haapūrara haere i taua peho ra o Refaima. ²³ E ua ui hoì Tāvita ia Iehova, ua nā ô mai ra o ia: Eiaha òe e haere e fārerei atu ia rātou; e faatāninitō òe nā muri ia rātou, a

rave ai ia rātou nā muri, nā te pae i te rāau ra i te pātā. ²⁴ E ia faaroo òe i te àhehe i roto i te mau pātā ra, a faaitoito òe i reira, ei reira hoì Iehova e haere ai nā mua ia òe, e rave i taua nuu ra i te Firiteti. ²⁵ E ua nā reira hoì Tāvita, i ta Iehova i parau mai ia na ra; ua tāiri iho ra i te Firiteti mai Tēpā atu e tae noa atu ra i Tata ra.

To Tāvita faaotiraa e âfai i te âfata faufaa i Ierutarema

1Pa 13.1-14

6 ¹ Ua âpoo iho ra Tāvita i te feiā itoito i Ìteraèra atoà ra, e toru àhuru i te tautani; ² ua tià aè ra Tāvita, e te mau taata atoà ia na ra, mai Paare i Iuta mai ra, haere atu ra e rave mai i te âfata o te Atua, o tei taùhia te iòà ra o Iehova Tapaota, o tē pārahi i rōpū i nā tērupi ra. ³ Ua tuu iho ra rātou i te âfata o te Atua i nià i te hoê pereòò âpī, ua hōpoi mai ra mai te fare mai o Àpinatapa i Tipea ra; e na Ûta rāua o Àhio, nā tamarii a Àpinatapa ra i tiahi mai i taua pereòò âpī ra. ⁴ Ua hōpoi mai ra hoì rāua i te reira mā te âfata atoà o te Atua ra mai te fare mai o Àpinatapa i Tipea ra; e ua nā mua Àhio i taua âfata ra i te haereraa. ⁵ Ua nā mua noa atu ra Tāvita e te ùtuafare atoà o Ìteraèra i te òaòà-haere-raa ia Iehova mā te mau peu faaòto i hāmanihia i te rāau peruti, i te tīnura e te nāpara, e te tofe, e te maneaima, e te tumeparo.

⁶ E tae anaè atu ra rātou i te vāhi papairaa tītona o Natona, ua nanao atu ra Ûta i tana rima i te âfata a te Atua, e ua rave atu ra, ua turori hoì te mau puaatoro. ⁷ Tupu aè ra te riri o Iehova ia Ûta, tāirihia iho ra o ia e te Atua i reira ra. Pohe roa aè ra o ia i reira i pihai iho i te âfata a te Atua no ta na hapa. ⁸ Òto iho ra Tāvita i te mea i tāirihia Ûta e Iehova; maìrihia iho ra i te iòà o taua vāhi ra, o Pereta-Ûta, e tae noa aè nei i teie nei mahana. ⁹ Mataù iho ra Tāvita ia Iehova i taua mahana ra, e ua nā ô aè ra: E nā hea te âfata o Iehova e tae mai ai ia ù nei? ¹⁰ Aita aè ra i tià ia Tāvita ia hōpoi o ia i te âfata o Iehova ia na i roto i te Òire o Tāvita, ua ôpai ê atu ra rā Tāvita i roto i te fare o Òpetà-Ètoma Tāta ra. ¹¹ Te vai noa atu ra taua âfata a Iehova

ra i roto i te fare o Òpetā-Ètoma i Tāta ra e a toru aè ra marama, ua haamaitāi iho ra Iehova ia Òpetā-Ètoma e to na atoà ra ùtuafare.

Taeraa te âfata faufaa i Ierutarema

1Pa 15.25-16.3

¹² E faaitehia mai ra Tāvita, i nā ôhia mai: Ua haamaitāi Iehova i te fare o Òpetā-Ètoma, e te mau mea atoà no na ra, no te âfata o te Atua. Haere atu ra Tāvita, e ua hōpoi mai ra i te âfata o te Atua mai te fare o Òpetā-Ètoma e roto roa i te Òire o Tāvita mā te òaòà. ¹³ E i nā ôhia hoì, ua tae anaè te feiā i hōpoi i te âfata o Iehova i te ono i te taahiraa ia mairi, tiāpaìhia iho ra te hoê puaatoro e te hoê puua poria. ¹⁴ Ua ùpa iho ra Tāvita i mua i te aro o Iehova mā te pūai atoà; te tātuhia ra Tāvita i te tīputa vavai. ¹⁵ Ua hōpoi mai ra Tāvita e te ùtuafare atoà o Ìteraèra i te âfata o Iehova mā te ùmere, e mā te òto o te pū ra.

¹⁶ Te hōpoiha mai ra taua âfata o Iehova ra i roto i taua Òire o Tāvita ra, te hiò ra te tamahine a Taura, o Mitara, nā roto i te haamāramarama; e ìte atu ra i taua arii ra ia Tāvita i te ôuàraa e te òrira i mua ia Iehova, vahavaha atu ra o ia ia na i to na ra âau.

¹⁷ Ua hōpoi mai hoì rātou i taua âfata o Iehova ra, e ua tuu iho ra i roto i to na ra vāhi mau, i rōpū i te tētene i faatiàhia e Tāvita ei vairaa ra; ua hōpoi o ia i te tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitāi ia Iehova ra. ¹⁸ E hope roa aè ra ta Tāvita hōpoiraa i te mau tūtia tāauahi e te mau tūtia no te maitāi ra, ua faaora atu ra o ia i te taata i te iòà o Iehova Tapaota ra. ¹⁹ E mai reira hoì, ua tufa iho ra na te taata atoà, na to Ìteraèra atoà ra, i te vahine e te taata atoà, tātaihoê pāne i te taata hoê, e te hoê māa puua tunu, e te hoê fārii uaina. Haere anaè atu ra te taata atoà i te ùtuafare mau.

²⁰ Ua hoì mai ra Tāvita e haamaitāi i to na ra ùtuafare. Ua haere mai ra taua tamahine a Taura ra, o Mitara, i rāpaeàu, ia fārerei ia Tāvita, e ua nā ô atu ra ia na: Âuē te tura o te arii o Ìteraèra i naùanei e, o tei taratara i to na àhu i naùanei, i mua mau i te mata o te mau tāvini vahine no to na ra mau tāvini e, mai te hoê o te mau haapaò

àtā e mātarō i te taratara i to na ra àhu e! ²¹ Ua parau atu ra Tāvita ia Mitara: I te aro o Iehova vau i te haapaòraahia mai, eiaha to metua, e to na atoà ra ùtuafare, e ua faariro ia ù ei tāvana no nià iho i te mau taata no Iehova, no Ìteraèra. No reira vau i haapeu taata ìno ai i mua i te aro o Iehova. ²² E rahi atu ā to ù ìno e te haapaò òre i to ù ra hiòraa ia ù iho i teie nei ā; âreà te mau tāvini vahine ta òe i parau mai ra, e tura ia vau ia rātou. ²³ Âreà Mitara, te tamahine o Taura ra, aita roa a ana e tamarii e tae noa atu i te mahana i pohe roa atu ai ra.

Te faaararaa i tae ia Tāvita

1Pa 17.1-15

7 ¹ E pāpū atu ra to te arii pārahiraa i to na ra fare, e ua hōrōa mai Iehova i te hau no na i to na ra mau ènemi e àti noa aè, ² ua parau atu ra te arii i te perofeta ra ia Nātana: A hiò na, te pārahi nei au i roto i te fare âreti, âreà te âfata o te Atua tē pārahi nei ia i roto i te pāruru. ³ Ua parau atu ra Nātana i te arii: E haere e rave i ta òe e manaò na, tei ia òe hoì Iehova.

⁴ Ua tae mai ra rā te parau a Iehova i taua ruì ra ia Nātana, nā ô mai ra: ⁵ A haere, a parau atu i taù tāvini ra ia Tāvita: Te parau mai ra Iehova: E faatià mai ā òe i te hoê fare no ù ei pārahiraa? ⁶ Aita hoì au i pārahi i te fare mai ia ù ā i arataì mai i te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti mai ā, e tae roa aè nei i teie nei mahana, i hāhaere noa na vau nā roto i te pūhapa e nā roto i te tētene. ⁷ I roto atoà i taua mau mea atoà ra, ta ù i hāhaere noa, e te tamarii atoà o Ìteraèra, i parau ānei hoì au i te mau haavā ia Ìteraèra ta ù i parau atu e tiaì i taù mau taata ra ia Ìteraèra? I nā ô atu ānei hoì au e: «E aha òutou i òre i faatià ai i te tahi fare âreti na ù?» ⁸ E i teie nei, e parau hua atu òe i taù tāvini ia Tāvita: Te nā ô mai ra te Atua Tapaota o Iehova: I rave mai au ia òe mai te fare māmoe mai ā, mai te pee haereà i te mau māmoe, ei tāvana no nià iho i to ù nei mau taata ia Ìteraèra. ⁹ E ei pihaì atoà iho vau ia òe i to òe atoà ra mau haereà, e ua tāpū-ê-hia e au to mau ènemi atoà. E na ù hoì e faariro i to òe ra iòà ia rahi, mai te iòà atoà o te feiā rarahi i te ao nei; ¹⁰ e haapaò hoì au i te hoê vāhi no to ù

ra mau taata no Ìteraèra; e na ù rātou e tanu i reira, e vai mau atu ā rātou i to rātou ra vāhi mau, e eiaha roa ia haùti faahou; eiaha hoì te taata haùti ia haùti faahou atu ia rātou mai tei a mūtaa iho ra. ¹¹ Mai ia ù ā i tuu i te mau haavā i nià iho i to ù ra mau taata ia Ìteraèra, e hōroà hoì au ia òe ra ia pārahi noa òe, i to òe ra mau ènemi; te faaite atu nei hoì Iehova ia òe e na na e patu i to fare na. ¹² Ia hope roa hoì to òe ra puè mahana, e ia taòto atoà òe i to òe puè metua, e faatià ai au i to òe ra huaai i muri aè ia òe ra, no to òe iho na ôpū, e na ù e haamau i to na ra hau. ¹³ Na na e faatià i te hoê fare no to ù nei iòà, e na ù e haamau i to na terōno i to na ra pātireia e a muri noa atu. ¹⁴ Ei metua vau no na, e ei tamaiti o ia no ù. Ia rave o ia i te hara ra, na ù o ia e aò atu i te papaì taata nei, mai tei tāirihia te tamarii a te taata nei; ¹⁵ âreà to ù nei aroha, e òre roa ia vau e ìriti ê atu i te reira ia na, mai ia ù i nā reira ia Taura i ta ù i tuu ê atu i mua ia òe ra. ¹⁶ E to òe na fare e to òe ra pātireia, e mau ia i mua ia òe ra, to òe ra terōno, e mau ia e a muri noa atu.

¹⁷ Haapaò atu ra Nātana i teie nei mau parau, e teie nei ôrama, i te parauraa atu ia Tāvita.

Pure a Tāvita

1Pa 17.16-27

¹⁸ Ua haere iho ra taua arii ra o Tāvita i roto i te tētene, ua pārahi iho ra i mua ia Iehova, nā ô aè ra: O vai au nei, e te Fatu, e Iehova? E aha hoì to ù nei ùtuafare i arataì mai ai òe ia ù e tae roa aè nei i teie nei mahana? ¹⁹ E no te mea e iti ā te reira ia òe, e taù Atua, e Iehova; ua parau mai ā òe i te fare o to tāvini e a muri noa atu. O ta te taata nei ānei ia peu, e taù Atua, e Iehova! ²⁰ E nā hea atu hoì Tāvita ia òe ra? Ua ìte hoì òe, e taù Fatu, e Iehova, i to tāvini nei! ²¹ No ta òe rā parau, e no to òe ra âau i nā reira ai òe i te rave i teie nei mau parau rarahi, i ta òe hoì i faaite mai i to tāvini nei. ²² E i teie nei, e rahi òe, e taù Atua, e Iehova! Aita hoì o òe e fāito, aita atu hoì Atua, o òe anaè ra, mai ta mātou hoì i faaroo noa i to mātou iho nei tarià. ²³ O vai hoì ia fenua i te ao nei e au i to òe na mau taata ia Ìteraèra

nei, ta te Atua i tii hoo ei taata no na iho, e ei faarahi i to na ra iòà? Ei rave hoì i te mau peu rarahi e te mataùtaù, no to òe ra fenua, nā mua i to mau taata, i tei hoohia e òe na no òe iho, mai Àifiti mai ra, i te mau fenua e i to rātou mau atua atoà ra. ²⁴ Ua haamauhia e òe to mau taata na o Ìteraèra ei taata no òe e a muri noa atu; e ua riro hoì òe, e Iehova, ei Atua no rātou. ²⁵ E i teie nei, e te Atua, e Iehova, o te parau i parauhia iho e òe i to tāvini nei, e i to na ra ùtuafare, e haamau roa ia e a muri noa atu; e rave hua hoì i ta òe i parau iho nei. ²⁶ Ia haamaitaìhia hoì to òe ra iòà e a muri noa atu, ia na ôhia e: «O Iehova Tapaota, o te Atua ia no Ìteraèra!» E ia mau hoì te ùtuafare o to tāvini o Tāvita i mua ia òe ra! ²⁷ Ua parau mai hoì òe i to tāvini, e Iehova Tapaota, e te Atua no Ìteraèra e: «E patu vau i to fare!» I faaitoito ai hoì to tāvini nei i te pure i teie nei pure ia òe na. ²⁸ E i teie nei, e taù Atua, e Iehova, o òe anaè te Atua mau, e parau-mau hoì ta òe parau, e ua faaite mai hoì òe i teie nei maitaì no to tāvini nei. ²⁹ E i teie nei, e haamaitaì mai òe i te fare o to tāvini nei ia vai māite ā i mua ia òe na! O òe hoì, e taù Atua, e Iehova, tei parau mai e ia maitaì roa te fare o to tāvini i te maitaì no ô mai ia òe ra e a muri noa atu.

Te mau upootiàraa o Tāvita i nià i te mau hau tāpiri

IPa 18.1-13

8 ¹ E i muri aè i te reira, tāirihia iho ra te Firiteti e Tāvita, e pau aè ra. Riro atu ra Meteta-Àma ia Tāvita no roto i te rima o te mau Firiteti.

² Tāirihia iho ra te Âti-Moapi e ana, o tei faataòtohia i raro i te repo ra, fāitohia iho ra o ia i te taura; ua fāito iho ra i nā taura e piti no te pohe ra, e hoê hoì taura roa no te ora ra. Riro atu ra te Âti-Moapi ei tāvini no Tāvita, e ua hōpoi mai ra i te taoà.

³ Tāiri iho ra hoì Tāvita ia Hatatetera a Rehopa, te arii o Tōpa, o tei haere mai ia noaa to na vāhi i te hiti pape ra o Èufarate. ⁴ Hoê tautani a ana peregò i ravehia e Tāvita, e nā taata puaahorofenua ra e hitu hānere, e nā taata haere noa hoê taau ia tautani; e ua tāpū iho

ra Tāvita i te mau uaua âvae o ta rātou mau puaahorofenua pereò, e vaiihohia rā tei au i nā pereò hoê hānere ra. ⁵ E no to Àrama i Tamateto i haere mai e tauturu ia Hatatetera, te arii o Tōpa, tāirihia iho ra e Tāvita i taua Àrama ra nā taata hoê taau e piti tiàhapa i te tautani. ⁶ Ua tuu iho ra Tāvita i te tiaì i Àrama i Tamateto; riro atu ra to Àrama ei tāvini no Tāvita, e ua hōpoi mai i te taoà. I nā reira hoì Iehova i te faaoraraa ia Tāvita i to na atoà ra mau haereà.

⁷ Ua rave iho ra Tāvita i nā pāruuru àuro i nià i nā tāvini o Hatatetera, e ua hōpoi aè ra i Ierutarema. ⁸ E e veo rahi ta Tāvita i rave, i nā òire o Hatatetera, o Pētā, e o Perotai.

⁹ Ìte aè ra Tōi, te arii o Hamāta, e ua tāirihia e Tāvita te mau pupu atoà o Hatatetera. ¹⁰ Ua tono aè ra Tōi i te tamaiti ra ia Iorama i te arii ra ia Tāvita e aroha atu ia na, e faaora ia na, no te mea i àro na o ia ia Hatatetera, e ua pohe o ia ia na. E àro ra hoì Hatatetera ia Tōi. E ua hōpoi atoà hoì Iorama i te fārii àuro, e te fārii veo.

¹¹ O tei faataahia ia e te arii e Tāvita na Iehova, e te mau ârio, e te mau àuro, ta na i faataa no te mau fenua i pau ia na ra, ¹² o ta Àrama, e ta Moapi, e ta te mau tamarii a Àmona, e ta te Firiteti, e ta Àmareta, e to te mau taoà a Hatatetera, te tamaiti a Rehopa, te arii o Tōpa ra.

¹³ Ua tuì te roo no Tāvita ra, a hoì mai ai o ia mā te taparahiraa mai i to Àrama ra i te peho miti ra: hoê ia àhuru e vaù tiàhapa i te tautani i te taata. ¹⁴ Ua tuu iho ra o ia i te tiaì i Ètoma, e àti roa aè ra Ètoma i te tuuhia e ana te tiaì, riro atoà mai ra to Ètoma atoà ra ei tāvini no Tāvita. I nā reira hoì Iehova i te tiaì ia Tāvita i te mau haereà atoà no na ra.

Tāpura o te mau taata tōroà o Tāvita

1Pa 18.14-17

¹⁵ Riro atu ra te hau ia Tāvita i nià ia Ìteraèra atoà ra. Ua faatupu atu ra Tāvita i te parau-tià e tē au i to na atoà ra mau taata. ¹⁶ E te tamaiti a Teruia ra o Ioapa, tei nià ia i te nuu ra; e te tamaiti a Àhiruta ra o Iehotafata, o te pāpai parau ia; ¹⁷ e te tamaiti a Àhitupa ra o Tātota, e te tamaiti a Àhimereta ra o Àpiātara, o nā tahuà ia; e o Teraia te

pāpai parau; ¹⁸ e te tamaiti a Penaia, tei nià ia i te Tereti e te Pēreti; e nā tamarii hoì a Tāvita ra, o nā taata rarahi ia.

To Tāvita fāriira a ia Mefipoteta io na

9 ¹ Ua nā ô aè ra Tāvita: Te pārahi nei ānei te hoê no te ùtuafare o Taura, e tià ai ia ù ia ìte noa atu ia Ionatana nei? ² Te pārahi ra hoì te hoê tāvini no taua ùtuafare o Taura ra o Tipa te iòà. E ia tihia atu o ia e i mua i te aro o Tāvita, ua parau atu ra te arii ia na: O Tipa ānei òe? Ua parau mai ra o ia: O to tāvini nei ia. ³ Ua parau atu ra te arii: Te toe nei ānei te hoê no te ùtuafare o Taura, ia faaite atu vau i te hāmani maitaì o te Atua ia na? Ua parau mai ra Tipa i te arii: Te pārahi aè ra te hoê tamaiti a Ionatana, ua piriò rā nā âvae. ⁴ Ua parau atu ra te arii ia na: Tei hea o ia? Ua parau mai ra Tipa i te arii: Inaha, tei te fare o ia no Mātira a Àmiera, i Ro-Tepara. ⁵ Ua tono aè ra te arii ra o Tāvita i te veà, ua arataì mai ra ia na mai roto mai i te fare o Mātira a Àmiera, mai Ro-Tepara mai. ⁶ E tae mai ra Mefipoteta, te tamaiti a Ionatana, te tamaiti a Taura ia Tāvita ra, ua tipapa iho ra o ia i raro tana mata, tāhopu iho ra. Ua parau atu ra Tāvita: Mefipoteta! Ua parau mai ra o ia: Inaha to tāvini. ⁷ Ua parau atu ra Tāvita ia na: Eiaha e mataù! E hāmani maitaì noa atu ā vau ia òe no to metua na no Ionatana. E faahoì hoì au i te fenua no òe i te fenua atoà no to tupuna na no Taura, e àmu hoì òe i te māa i ta ù nei àmuraa māa e òre e faaea. ⁸ Ua piò iho ra Mefipoteta i raro, ua nā ô aè ra: E aha rā to tāvini nei i haapaò mai ai òe i teie nei ùrī pohe?

⁹ Ua tiàoro atu ra te arii ia Tipa, i te tāvini o Taura, nā ô atu ra ia na: Ua hōroàhia e au ra tei te tamaiti a to fatu, ta Taura e ta to na atoà ra ùtuafare. ¹⁰ E i tenā na, na òe, e na to mau tamarii, e na to mau tāvini, (hoê àhuru e mā pae ta Tipa tamarii, e piti àhuru hoì i te tāvini), e ô i te fenua na na, a hōpoi mai ai i tei hotu ra; ârèa o Mefipoteta, te tamaiti a to fatu ra, e àmu ia i te māa i ta ù ra àmuraa māa e a muri noa atu. ¹¹ Ua parau mai ra Tipa i te arii: O ta taù fatu, ta te arii ra, i faaue mai i to tāvini nei, o ta to tāvini ia e rave: Àmu noa iho ra Mefipoteta i te māa i ta na ra àmuraa, mai te mea e tamaiti

na te arii ra. ¹² E tamaiti âpī ta Mefipoteta, o Mita te iða; e te feiā atoà i pārahi i roto i te fare o Tipa, e tāvini anaè ia no Mefipoteta. ¹³ Âreà o Mefipoteta, pārahi atu ra o ia i Ierutarema, e tià hoì o ia i te àmuraa a te arii ra. Ua piriðì hoì o na puè âvae.

Te haafaufaa-òre-raahia te feiā hiò o Tāvita

1Pa 19.1-5

10 ¹ E i muri aè i te reira, pohe iho ra te arii o te tamarii a Àmona, riro aè ra te hau i te tamaiti ia Hanuna ra. ² Ua nā ô aè ra Tāvita: E ìte atu vau ia Hanuna a Nāhāta, mai tana metua tāne i hāmani maitaì mai ia ù ra. Ua tonu atu ra Tāvita i tana mau tāvini e haamāhanahana ia na, no te mea ua pohe te metua tāne iho. Ua tae atu ra taua mau tāvini o Tāvita ra i te fenua o te tamarii o Àmona, ³ ua parau atu ra te feiā rarahi i te mau tamarii io Àmona i to rātou ra fatu ia Hanuna: Te haamaitaì nei ānei Tāvita i to metua i ta òe na hiðraa, i te mea ua tonu mai o ia i te haamāhanahana ia òe na? Eere ānei ua tonu mai Tāvita i tana mau tāvini ia òe nei, ei hiò, e ei ìte i taua òire nei, e ia tāihitumuhia e ana? ⁴ Ua rave iho ra Hanuna i taua nā tāvini o Tāvita ra, ua hahu iho ra i te hoê pae ùmiùmi, ua òòti iho ra hoì i to rātou àhu i rōpū i te hūmaha; e ua tuu mai ra ia haere na. ⁵ E ia faaìtehia mai Tāvita, ua tonu atu ra o ia i te veà ia fārerei ia rātou, no te mea ua rahi roa to rātou ra haamā; ua parau atu ra te arii: A pārahi noa na i Ierito na, e ia tupu to òutou na ùmiùmi, a hoì mai ai.

1Pa 19.6-19

⁶ Te ìte noa ra te mau tamarii io Àmona, e ua ìno rātou ia Tāvita. Ua tonu atu ra te tamarii io Àmona, e ua tārāhu atu ra i te Âti-Àrama o Pete-Rehopa e te Âti-Àrama o Tōpā, hoê taau i te tautani i te taata haere noa, hoê hoì tautani no te arii o Maata, hoê hoì àhuru e mā piti i te tautani i to Ìte-Topa. ⁷ Ìte aè ra Tāvita i te reira, ua tonu aè ra o ia ia Ioapa, e to na atoà ra nuu taata àito. ⁸ Ua haere mai ra nā tamarii io Àmona i rāpae; ua haamau iho ra i te aro i te tomoraa i roto i te ùputa ra; e nā Âti-Àrama o Tōpā, e no Rehopa, e no Ìte-Topa, e no

Maata, te taa ê ra ia rātou tei roto i te ô. ⁹ E ia hiò aè ra Ioapa, e e àro ìno ia na i mua e i muri, ua mǎiti iho ra o ia i nā taata i ìtea-maitai-hia i Ìteraèra ra, e ua faanaho iho ra o ia ia rātou ei rave i to Àrama; ¹⁰ e te hoê pae nuu ra, ua tuu atu ra o ia ia rātou i tana taeaè ia Àpitai ra, ia faanoho o ia ia rātou ei rave i te tamarii io Àmona. ¹¹ E ua nā ô aè ra o ia: I ètaèta to Àrama ia ù, e turu mai òe ia ù; i ètaèta te tamarii o Àmona ia òe, e haere atu ia vau e turu ia òe na.

¹² E faaitoito, tātou na e faaètaèta i to rātou nei mau taata, e te mau òire o to tātou Atua, e na Iehova e rave i tei au ia na ra! ¹³ Ua haere iho ra Ioapa, e te taata atoà io na ra, e àro i to Àrama, maùe ê atu ra rā rātou. ¹⁴ E ìte aè ra te tamarii o Àmona, e te horo ra te tamarii o Àrama, ua horo atoà hoì rātou i mua ia Àpitai, e ua tomo i roto i te òire. Mai reira hoì, ua hoì mai ra Ioapa mai te aùàùraa i te tamarii io Àmona, ua haere mai ra i Ierutarema.

¹⁵ E ìte aè ra to Àrama ua pau rātou i te àro o Ìteraèra, ua âpoo iho ra rātou. ¹⁶ Ua tonò aè ra Hataretera, e ua aratai mai ra i te mau Âti-Àrama i te tahi pae pape ra, e ua haere mai ra rātou i Herama. O Topata hoì te raatira o te nuu o Hataretera, tei nā mua ia rātou. ¹⁷ E ia faaitehia aè ra Tāvita. Ua haaputu mai ra o ia ia Ìteraèra atoà, ua haere iho ra o ia i te tahi pae Ioritāna, e tae atu ra i Herama. Ua faanaho iho ra to Àrama e rave ia Tāvita, e ua àro mai ra ia na. ¹⁸ Horo atu ra rā to Àrama i mua ia Ìteraèra. Pau iho ra nā pereòo o Àrama e hitu hānere ia Tāvita, e te taata puaahorofenua hoì e maha atoà àhuru i te tautani; ua tairi atoà hoì o ia ia Topata, i te raatira o to rātou ra nuu, e pohe roa aè ra i reira. ¹⁹ E ìte aè ra te mau arii i tārāhuhia e Hataretera, e ua pau rātou i mua ia Ìteraèra, ua faahau aè ra rātou ia Ìteraèra, e ua auraro atu ra rātou. Mataùtaù aè ra te Âti-Àrama ia tauturu faahou ia Àmona.

Tāvita e o Pate-Tepa

11 ¹ E hope aè ra te matahiti, tae aè ra i te tau e haere ai te hui arii i te tamaì, ua tonò aè ra Tāvita ia Ioapa e tana mau tāvini, e ia Ìteraèra atoà, e ua pau roa te tamarii o Àmona ia rātou, e ua àro

atu ia Rāpa. Pārahi atu ra rā Tāvita i Ierutarema. ² E tae aè ra i te hoê ahiahi, ua tià aè ra Tāvita i nià mai nià mai i te roì ra, ua hāhaere noa nā nià i te tāpoì fare o te arii ra; i reira to na ìteraa atu i te hoê vahine, tē hōroi ra ia na iho; e vahine mata maitaì taua vahine ra. ³ Ua tono aè ra Tāvita e ui i taua vahine ra. Ua nā ô mai ra te tahi: Eere ānei teie ia Pate-Tepa, te tamahine a Èriama, te vahine a Ùria Âti-Heta ra. ⁴ Ua tono aè ra Tāvita i te veà, ua rave mai ra ia na. Ua tomo mai ra o ia i roto ia na, e ua taòto atu ra o ia i roto ia na, e oti aè ra to na tāmāraa ia na iho i to na ra viiviiraa ra; ua hoì atu ra i to na ra ùtuafare. ⁵ Ua tō iho ra taua vahine ra; e ua tono mai ra ua faaìte mai ra ia Tāvita, nā ô mai ra ia Tāvita: Nā ô mai ra, ua hapū vau.

⁶ Ua tono aè ra Tāvita i te veà ia Ioapa, nā ô atu ra: E tono mai na òe ia Ùria Âti-Heta ra; ua tono mai ra hoì Ioapa ia Ùria ia Tāvita ra. ⁷ E tae mai ra Ùria ia na ra, ua ui aè ra Tāvita ia Ioapa: e te aha ra te mau taata, e te aha ra te tamaì? ⁸ Ua parau atu ra Tāvita ia Ùria: A haere i to fare, e hōroi i to âvae. Ua haere iho ra Ùria i rāpaeàu mai i taua fare o te arii ra, e te hōpoiha ra te hoê maa maa nā muri na te arii. ⁹ Taòto noa iho ra rā Ùria i te ùputa o te fare o te arii ra, i rōpū atoà i te mau tāvini o to na ra fatu, aita aè ra i haere i raro i to na ra ùtuafare. ¹⁰ E ia faaìtehia rā hoì Tāvita, ia nā ôhia e: Aita aè ra te taata ra o Ùria i tae i raro i to na ra ùtuafare. Ua parau atu ra Tāvita ia Ùria: Eere ānei òe mai te èà mai? E aha iho ra hoì òe i òre i tae ai i to fare na? ¹¹ Ua parau mai ra Ùria ia Tāvita: Te vai noa ra te âfata, e o Ìteraèra, e o Iuta atoà i roto i te pūhapa, e taù fatu ra hoì o Ioapa, e te mau tāvini atoà o taù fatu, te pūhapa noa ra i roto i te vāhi ātea, e tae ānei hoì au i roto i to ù fare e àmu i te maa, e inu hoì, a taòto ai i taù vahine? Te ora ra òe ra, e òre ia vau e nā reira. ¹² Ua parau atu ra Tāvita ia Ùria: A tirā na òe i ô nei âùanei, a nanahi au e tuu atu ai ia òe na. Pārahi noa iho ra Ùria i Ierutarema i taua mahana ra. ¹³ E ao aè ra, ua parau atu ra Tāvita ia na, e faaàmu ia na i te maa, e ua faainu hoì ia na i mua i tana aro e taèro iho ra o ia; e ahiahi aè ra, haere atu ra o ia e taòto i nià i ta na roì, e te mau tāvini atoà o to na ra fatu, aita aè ra rā i tae i to na ra ùtuafare.

¹⁴ E ao aè ra, ua pāpaì iho ra Tāvita i te tahi reta ia Ioapa, ua tuu atu ra na Ûria e hōpoi. ¹⁵ Ua pāpaì iho ra o ia i roto i taua reta ra, nā ô aè ra: E tuu ia Ûria i mua mau i te àroraa ra, a ôrai ai òutou i muri ia tairihia o ia, ia pohe.

Poheraa o Ûria, te tāne a Pate-Tepa

¹⁶ E oti aè ra taua òire ra i te hiòhia e Ioapa, ua tuu atu ra o ia ia Ûria i te hoê vāhi ua ìte o ia e, e feiā àito anaè ia. ¹⁷ Ua tomo atu ra to te òire i rāpae, ua àro ia Ioapa; maìri iho ra te tahi pae taata, i te tahi pae i te mau tāvini o Tāvita, e ua pohe iho ra hoì Ûria Âti-Heta atoà ra. ¹⁸ Ua tonò aè ra Ioapa i te veà, ua faaite aè ra ia Tāvita i te mau parau atoà o te tamaì. ¹⁹ E ua aò atu ra i taua veà ra, nā ô atu ra: Ia hope te mau parau tamaì i te parauhia atu e òe i te arii ra, ²⁰ ia tupu rā te riri o te arii ra, e ia parau mai o ia ia òe e: «E aha hoì òutou i haafātata hua ai i te òire a àro ai òutou? Aita òutou i ìte e e teà mai rātou i nià i te âua? ²¹ Na vai hoì i taparahi ia Àpimereta, te tamaiti a Ierupeteta? Eere ānei na te hoê vahine i tītiri noa mai i te hoê maa òfai i nià ia na mai nià mai i te âua ra? E pohe iho ra o ia i Tepeta? E aha òutou i haere hua ai i pihai iho i taua âua ra?» E parau atu òe i reira: «O to tāvini atoà o Ûria Âti-Heta, ua pohe atoà ia.» ²² Ua haere iho ra taua veà ra. Ua faaite atu ra ia Tāvita i te mau parau atoà i tonohia atu ai o ia e Ioapa. ²³ Ua nā ô atu ra taua veà ra ia Tāvita: Ua pau mātou ia rātou; ua haere mai hoì rātou ia mātou i roto i te ô ra, ua auaùhia rā e mātou e tae noa atu ra i te tomoraa i te âua ra; ²⁴ e na te feiā teà i te teà mai i to mau tāvini i nià i te âua, e ua pohe te tahi pae i te mau tāvini o te arii; e to tāvini, o Ûria Âti-Heta, ua pohe atoà ia. ²⁵ Ua parau atu ra Tāvita i te veà: E nā ô atu òe ia Ioapa: «Eiaha taua mea nei ia riro ei mea ìno ia òe ra; te pohe noa nei ā te taata i te òè. E faaètaèta hua na i te rave i taua òire ra, e ia huri tère atu!» E nā reira i te faaitoito atu ia na.

²⁶ E ìte aè ra te vahine a Ûria e, ua pohe tana tāne o Ûria, ua òto iho ra o ia i tana tāne. ²⁷ E hope aè ra taua òtoraa ra, ua tonò aè ra Tāvita

i te veà, ua aratai mai ra i ta na ùtuafare. Riro atu ra o ia ei vahine na na, e fānau mai ra hoì ta na e tamaiti.

E taua mea i ravehia e Tāvita ra, e mea ìno ia i mua i te mata o Iehova.

To Nātana faaiteraa i te hape o Tāvita

12¹ Ua tonu aè ra Iehova ia Nātana ia Tāvita ra. E tae mai ra o ia ia na ra, ua parau atu ra o ia ia na:

Toopiti puè taata i te òire hoê,
e veve te hoê, e taata taoà te hoê.

² E rave rahi ta taua taata taoà ra māmoe e te puaatoro.

³ Āreà taua taata taoà òre ra aita a ana, maori rā o te hoê pinia māmoe iti i hoohia e ana e ua faaàmuhia;

e tupu atoà atu ra, e oia atoà e tana mau tamarii;

hoê ā hoì āuà māa,

hoê hoì āuà ia inu,

e taòto i roto i tana êê.

Riro atu ra mai te tamahine te huru.

⁴ Ua tāpae mai ra te hoê taata haere io taua taata taoà ra; ua faaherehere atu ra o ia i ta na iho ra māmoe, e ta na iho ra puaatoro,

a èu ai na taua taata i haere mai ia na ra,

ua rave iho ra rā i ta taua taata taoà òre ra pinia māmoe,

ua èu iho ra na taua taata i haere mai ia na ra.

⁵ Riri roa aè ra Tāvita i taua taata ra; e ua nā ô mai ra o ia ia Nātana: Te ora ra Iehova, o te taata i nā reira ra, e au ia na te pohe! ⁶ E no te mea o ia i nā reira, e aore o ia i aroha e faahoì mai ā i taua pinia māmoe ra, e ia maha.

⁷ Ua parau atu ra Nātana ia Tāvita: O òe ā taua taata ra! Te nā ô mai ra te Atua o Īteraèra o Iehova: I faatāvai atu ra vau ia òe ei arii no Īteraèra, e ua faaora vau ia òe i te rima o Taura; ⁸ e ua hōroà atu ra vau i te ùtuafare o to fatu ra na òe, e te mau vahine atoà a to fatu ia taòto noa na i roto i to òe ra êê, e ua hōroà atu hoì au i te ùtuafare

atoà o Ìteraèra e to Iuta. E ahiri te reira e iti na, ua hōroà atu ā vau i terā mea i terā mea! ⁹ E aha hoì òe i vahavaha ai i te parau a Iehova i rave ai òe i teie nei ìno i mua i tana aro? Ua pohe te Âti-Heta ra o Ûria ia òe i te òè; e ua rave hoì òe i tana vahine ei vahine na òe, e ua taparahi hoì òe ia na i te òè na te tamarii a Àmona. ¹⁰ E i teie nei, e òre roa te òè e taa ê i to òe ra fare, no te mea ua vahavaha mai òe ia ù, e ua rave òe i te vahine a Ûria Âti-Heta ei vahine na òe. ¹¹ Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e faatupu vau i te ìno ia òe i roto i to òe ra fare; e rave hoì au i ta òe ra mau vahine i mua i to mata na a hōpoi atu ai i te tahi, e na na e taòto i to mau vahine i mua i te mata o teie nei mahana. ¹² Ua rave huna hoì òe i ta òe i rave iho nei, e rave rā vau i teie i mua ia Ìteraèra atoà, e i mua hoì i te mahana nei.

¹³ Ua parau mai ra Tāvita ia Nātana: Ua hara vau ia Iehova! Ua parau atu ra Nātana ia Tāvita: Ua faataa-ê-hia e Iehova ta òe hara; e òre òe e pohe. ¹⁴ No te mea rā, no taua mea nei, ua rahi roa to Iehova mau ènemi i te faaìno, e òre te tamaiti na òe e fānau nei e ora, e pohe ia. ¹⁵ Reva atu ra Nātana i to na ùtuafare.

Te pohe o te tamarii a Pate-Tepa

Tāirihia mai ra taua tamaiti a te vahine a Ûria i fānau mai nā Tāvita ra, e rahi roa iho ra te maì. ¹⁶ Ua pure iho ra Tāvita i te Atua i taua tamaiti ra; ua haapae iho ra hoì Tāvita i te māa. E ua haere iho ra i roto, taòto iho ra i raro i te repo e ao noa aè. ¹⁷ Ua haere iho ra te feiā rarahi i tana fare, haere atu ra i roto ia na ra, ua faatià aè ra ia na i nià mai raro mai i te repo ra; aita aè ra rā i tià ia na, e aore hoì o ia i àmu i te māa ia rātou ra. ¹⁸ E tae aè ra i te mahana hitu ra, pohe iho ra taua tamaiti ra. Mataù aè ra te mau tāvini o Tāvita ia parau atu ia na e ua pohe te tamaiti. Ua nā ô aè ra hoì rātou: Inaha hoì, te ora ra te tamaiti, ia parau atu tātou ia na, aita aè ra i faaroo mai i ta tātou parau; a tae ai hoì i terā ra, e rahi atu ia to na òto ia parau atu tātou: «Ua pohe te tamaiti!» ¹⁹ Ia hiò rā Tāvita i te mau tāvini e te parau riirii ra, ua manaò Tāvita e ua pohe te tamaiti. E ua parau mai ra Tāvita i tana mau tāvini: Ua pohe ānei te tamaiti? Ua parau atu ra

rātou: Ua pohe. ²⁰ Ua tià mai ra Tāvita mai raro mai i te repo ra. Ua hōroi iho ra, e ua faatāhinu i te monoì, ua haapae aè ra i ta na àhu, àhu aè ra i te àhu âpī; e ua tomo mai ra i roto i te fare o Iehova, ua haamori atu ra. E mai reira hoì, ua haere iho ra i roto i to na iho fare, ua ani atu ra i te māa, ua tuu mai ra rātou i te māa i mua ia na, e ua àmu iho ra o ia. ²¹ Ua parau atu ra tana mau tāvini ia na: E aha tenā ia òe na? Te ora ra te tamaiti ra, te haapae ra òe i te māa e te òto ra hoì; e inaha ia pohe te tamaiti ra, ua tià aè nei òe i nià e ua àmu i te māa! ²² Ua nā ô mai ra o ia: Te ora ra te tamaiti, te haapae ra vau i te māa e te òto ra, ua nā ô hoì au e: O vai ia taata i ìte e, e òre te Atua e aroha mai ia ù, ia ora teie nei tamaiti? ²³ I teie nei rā ia pohe o ia, e aha vau ia haapae i te māa? E faahoìhia mai ānei ia? O vau tē reva ia na ra; e òre rā o ia e hoì mai ia ù nei.

Fānauraa o Toromona

²⁴ Ua haamāhanahana atu ra Tāvita i tana vahine ia Pate-Tepa; e ua haere atu ra i roto ia na, e ua taòto atu ra. E ua fānau mai ra e tamaiti, maìri iho ra i to na iòà ia Toromona. E ua herehia o ia e Iehova. ²⁵ Ua tono aè ra o ia i te perofeta ra ia Nātana, e ua maìri iho ra o ia i to na iòà ia Ietitia, no te mea ua herehia o ia e Iehova.

To Tāvita haruraa ia Rāpa

1Pa 20.1-3

²⁶ Ua àro atu ra Ioapa ia Rāpa, no te mau tamarii a Àmona, e pau iho ra te òire o te arii ra. ²⁷ Ua tono aè ra Ioapa i te veà ia Tāvita, ei parau atu e: Ua àro vau ia Rāpa, e ua pau te òire pape ra ia ù; ²⁸ e tenā na, e haaputuputu òe i nā taata toe, a tii mai a pātia ai i te pūhapa i taua òire nei, e rave, o te pau hoì te òire ia ù, o te parauhia e na ù. ²⁹ Ua haaputuputu iho ra Tāvita i te taata atoà, haere atu ra i Rāpa; e àro atu ra, e pau iho ra. ³⁰ Ua rave atu ra o ia i te hei o to rātou arii no nià i tana upoo; hoê tārēni àuro ia fāito, e haaàti-haere-hia i te òfai poe ra. E ua tuuhia iho ra i nià i te upoo o Tāvita. E ua rave mai ra o ia i te taoà pau no taua òire ra e rave rahi. ³¹ E ua aratai mai ra o ia i

te mau taata i roto ra; e tuu atu ra i te êê, e te harete âuri, e te ôpahi âuri, e ua tuu ia rātou ia haere noa na nā roto i te tahuraa àraea; ua nā reira o ia i te mau òire atoà o te tamarii o Àmona. Hoì atu ra Tāvita e te taata atoà i Ierutarema ra.

Àmanona e o Tamara

13 ¹ E i muri aè i te reira, e tuahine iti purotu to te tamaiti a Tāvita, to Àpātaroma, o Tamara to na iòà; e te hinaaro ra taua tamaiti a Tāvita ra o Àmanona ia na. ² E àti rahi to Àmanona, e pohe iho ra o ia i te maì i taua tuahine no na ra ia Tamara; no te mea e pāretēnia o ia, e mea ìno ia Àmanona ia rave noa atu ia na. ³ E hoa rā to Àmanona, o Ionatapa te iòà, e tamaiti na Tīmea, e taeaè no Tāvita, e e taata paari hoì Ionatapa. ⁴ E ua nā ô mai ra o ia ia na: E aha na òe i te tamaiti a te arii na i tiàhape ai i terā mahana, i terā mahana? Eiaha òe e faaite mai ia ù nei? Ua parau atu ra Àmanona ia na: Te hinaaro nei au i te tuahine a taù taeaè nei a Àpātaroma ia Tamara. ⁵ Ua parau atu ra Ionatapa ia na: A taòto na òe i nià i te roì na, e haavare pohe maì rā. E ia haere mai to metua tāne e hiò ia òe ra, e parau atu òe ia na: «E tuu mai na òe i te tuahine no ù nei ia Tamara, e hōpoi mai i te māa na ù; a rave ai i taua māa ra i mua ia ù nei, ia hiò atu vau, a àmu ai au ra na tana rima e hōpoi mai!» ⁶ Ua taòto iho ra Àmanona i raro, ua haavare pohe maì iho ra. E ia haere mai te arii e hiò ia na, ua parau atu ra Àmanona i te arii: E tuu mai na òe i taù tuahine ia Tamara ia haere mai na e hāmani i e piti aè pāne rii na ù ia hiò atu vau, e àmu ai au nā tana rima e hōpoi mai. ⁷ Ua tonu aè ra Tāvita i te tii ia Tamara, nā ô aè ra: A haere na i te fare o to tuaane ra o Àmanona, a rave ai i te māa na na. ⁸ Ua haere atu ra Tamara i te fare o tana tuaane ra o Àmanona, roohia atu te taòto noa ra o ia. Ua rave iho ra o ia i te faraoa, ua oi iho ra, e ua hāmani i te pāne i mua ia na, e ua tunu iho ra i taua pāne ra. ⁹ Ua rave iho ra o ia i te pāni, ua nīnii iho ra i mua ia na. Aita aè ra rā o ia i àmu. Ua nā ô aè ra rā Àmanona: E tuu atu i te mau taata i rāpaeàu! Ua haere anaè atu ra te mau taata i rāpaeàu. ¹⁰ Ua parau atu ra Àmanona ia Tamara: A hōpoi mai na i te māa nā

roto i te piha nei ia àmu atu vau i ta to rima i rave na. Ua hōpoi atu ra Tamara i taua nā pāne i hāmanihia e ana ra, ua hōpoi atu ra i roto i te piha i tana tuaane ra ia Àmanona. ¹¹ E ia hōpoihia e ana taua nā pāne ra e àmu, ua haru mai ra o ia ia na, e ua nā ô atu ra: E haere mai tāua e taòto, e taù tuahine. ¹² Ua parau atu ra o ia ia na: Eiaha, e taù tuaane, eiaha òe e mārō mai e òre hoì e nā reirahia i Ìteraèra nei; eiaha òe e rave i teie nei mea faufau. ¹³ E ruri tià hoì au i to ù nei haamā ia vai? E riro hoì òe ei taiàta i Ìteraèra nei. E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, e parau atu òe i te arii; e òre hoì o ia e tāpeà ia ù ia òe na. ¹⁴ Aita aè ra rā o ia i faaroo i ta na reo; e no te ètaèta to na, rave iho ra; taòto iho ra. ¹⁵ Ua rahi roa atu ra to Àmanona riri ia na i reira; o taua riri hoì ta na i riri atu ia na rahi atu ra ia i te hinaaro ta na i hinaaro atu ia na ra. E ua parau atu ra Àmanona ia na: A tià, a haere! ¹⁶ Ua parau mai ra o ia ia na: E parau-tià òre tenā. Ia nā reira òe i te tono ia ù ra, e ìno rahi ia ta òe i rave iho nei. Aita aè ra rā o ia i faaroo ia na. ¹⁷ Ua pii atu ra rā i te mau tāvini no na, e tei àti mai ia na ra, e ua nā ô atu ra: A tuu atu i terā ra vahine i rāpae, a ôpani tāmāu atu ai i te ôpani! ¹⁸ Tei nià ia Tamara te hoê àhu purepure, o te huru ia o te àhu o te mau tamahine pāretēnia a te arii ra. Ua aratai mai ra te mau tāvini ia na i rāpae, e ua tāmāu iho ra i te ôpani. ¹⁹ Ua tuu iho ra Tamara i te rehu auahi i nià i tana upoo, ua hāhae iho ra i ta na àhu purepure no na ra; ua tuu iho ra i te rima i nià i tana upoo, e ua haere noa atu ra mā te òto. ²⁰ Ua parau mai ra tana tuaane o Àpātaroma ia na: I rave na to tuaane o Àmanona ia òe? E māmū noa rā òe, e taù tuahine; e tuaane ia o ia no òe. Eiaha òe e haapaò noa atu i tenā. Pārahi moèmoè noa iho ra Tamara i roto i te fare o tana tuaane o Àpātaroma.

²¹ Ia ìte rā Tāvita i taua parau nei, rahi roa aè ra to na riri. ²² Ârèa o Àpātaroma, aita aè ra i parau noa atu ia Àmanona i te parau maitai e te parau ìno; te riri ra Àpātaroma ia Àmanona, no te mea ua rave hua o ia i tana tuahine ra ia Tamara.

To Āpātaroma haapoheraa ia Āmanona, e to na hororaa

²³ E mahemo aè ra nā matahiti e piti ra, e pāòtiraa māmoe ta Āpātaroma i Paara-Hatora, i pihai iho i Èferaima, e ua tii atu ra Āpātaroma i te mau tamarii atoà a te arii ra. ²⁴ Haere atu ra Āpātaroma i te arii ra, e ua nā ô atu ra: Inaha hoì au nei, e pāòtiraa māmoe ta to tāvini; e i teie nei, mai haere atoà tātou e te arii, e to mau tāvini atoà. ²⁵ Ua parau atu ra te arii ia Āpātaroma: Eiaha e taù tamaiti, eiaha tātou e faahope i te haere i teie nei! A teimaha hoì òe ia mātou. Mārō māite atu ra rā o ia, aita aè ra rā o ia i tae, ua faaora mai ra rā o ia ia na. ²⁶ Ua parau atu ra Āpātaroma e: Aore ra e tuu noa mai òe i taù taeaè ia Āmanona e haere mātou. Ua parau atu ra te arii ia na: E aha o ia i arataihia ai? ²⁷ Rahi atu ra rā to Āpātaroma mārō, e ua tuu noa mai o ia ia Āmanona e te mau tamarii atoà a te arii ra ia haere noa na.

²⁸ Ua faaue aè ra Āpātaroma i te mau tāvini no na, nā ô aè ra: E hiò maitai na òutou e ia reàreà māite to Āmanona âau i te uaina, e ia parau atu vau e: «A rave ia Āmanona!», ei reira a taparahi ai. Eiaha e mataù: eere ānei ua parauhia atu òutou e au? E faaitoito, e faaaito māite! ²⁹ Ua nā reira atu ra taua tāvini o Āpātaroma ra ia Āmanona, i ta Āpātaroma hoì i parau mai ra. Ua tià anaè aè ra taua mau tamarii a te arii ra i nià, paùuma atu ra te taata i nià i ta na iho fēрати, maùe atu ra.

³⁰ Te haere noa ra rātou nā te èà, a tae atu ai taua parau ra ia Tāvita ra, nā ôhia atu ra: Ua hope roa te mau tamarii a te arii ra i te taparahihia e Āpātaroma, aore roa e toe e hoê iti aè! ³¹ Ua tià aè ra te arii i nià, ua hāhae atu ra i ta na àhu, e ua taòto iho ra i raro i te repo; tià noa mai ra te mau tāvini i pihai iho mā te àhu mahae atoà. ³² Ua parau atu ra Ionatapa a Tīmea, te taeaè o Tāvita ra, nā ô atu ra: Eiaha òe e manaò, e taù fatu, e ua taparahi haapau-roa-hia e rātou te mau taata âpī atoà ra, te mau tamarii atoà a te arii: o Āmanona anaè rā hoì tei pohe. E mea ôpuahia ia e Āpātaroma mai te mahana mai ā i rave ai o ia i tana tuahine ia Tamara. ³³ E tenā na, eiaha taù fatu, e

te arii, eiaha ia ìnoìno roa to âau, eiaha e manaò e ua pau roa te mau tamarii i te pohe: o Àmanona anaè rā tei pohe.

³⁴ E riro hoì Àpātaroma i te horo ê.

Ua nānā aè ra te mata o taua taata âpī ra e faèhau, ua hiò aè ra i nià, e inaha, te haere mai ra te taata e rave rahi, na te tumu mouà i muri ia na ra. ³⁵ Ua parau atu ra Ionatapa i te arii: Inaha, te haere mai ra te mau tamarii a te arii! O ta te tāvini ā hoì i parau atu ra, o ia terā. ³⁶ E tei te faaotiraa o ia i taua parau na na ra, inaha, tei roto mai ra te mau tamarii a te arii. Ua faateitei mai ra i to rātou reo, òto iho ra; òto atoà iho ra hoì te arii, e te mau tāvini atoà hoì, e òto rahi. ³⁷ Ua reva rā Àpātaroma, haere atu ra ia Taramai a Àmihuta ra, i te arii o Tetura ra; te òto noa ra Tāvita i tana tamaiti e rave rahi aè ra te mahana.

³⁸ Ia reva rā Àpātaroma ia Tetura ra, e a toru atu ra matahiti i reira.

³⁹ Hinaaro aè ra te arii ra o Tāvita ia Àpātaroma, ua huru marū aè ra o ia ia Àmanona, ua pohe hoì o ia.

To Àpātaroma hoìraa i Ierutarema

14 ¹ Te ìte ra Ioapa a Teruia, e ua riro te âau o te arii ia Àpātaroma. ² Ua tonu aè ra Ioapa i te veà i Tētōa, e ua arataì mai ra i te hoè vahine paari no reira, e ua nā ô atu ra ia na: Teie ta ù parau ia òe, e haapeu vahine òto òe: e àhu i te àhu òto, eiaha e tāhinu i te monoì, e haapeu vahine òtoraa maoro i te taata pohe. ³ A haere ai i te arii ra, e nā ô ta òe parauraa atu ia na — Ua tuu noa atu ra Ioapa i te parau i roto i tana vaha. ⁴ E tae atu ra taua vahine Tētōa io te arii ra. Ua tipapa iho ra o ia i raro i te repo, tāhopu atu ra, nā ô atu ra: Ia ora, e taù arii! ⁵ Ua parau mai ra te arii ia na: Te aha na òe? Ua nā ô atu ra o ia: E vahine ìvi au, ua pohe hoì ta ù tāne! ⁶ Toopiti a to tāvini tamarii tamaroa, e ua taputō iho ra rāua i roto i te ô, e aita e taata ei vavao ia rāua; pohe roa aè ra te tahi i te tahi. ⁷ E inaha, tei nià noa mai ra taua fētii atoà ra ia ù i to tāvini nei, e ua nā ô mai ra rātou: «E tuu noa mai i taua taata i taparahi i tana tuaana ra! Ia taparahihia e mātou, ei hoo i tana tuaana i taparahihia e ana; e taparahi atoà mātou i te taata âià!» E tīnai ā rātou i taua àrahu iti na ù ra, e òre e vaiihohia

te tahi iōa no ta ù tāne, eiaha ta na ei toe i te ao nei. ⁸ Ua parau mai ra te arii i taua vahine ra: A haere i to òe ra ùtuafare, e na ù e parau i te taata ia òe. ⁹ Ua parau atu ra taua vahine Tētōa ra i te arii: E taù fatu, e te arii, ei nià ia ù te hara e vai ai, e ei nià i te ùtuafare o taù metua! E eiaha te arii e to na terōno ia harahia. ¹⁰ Ua parau mai ra te arii: O te taata i parau mai ia òe ra, e aratai mai òe ia na ra ia ù nei, e òre o ia e haapeàpeà faahou mai ia òe. ¹¹ Ua parau atu ra taua vahine ra: Teie ta ù parau iti, e haamanaò iho na òe, e te arii, i to Atua ia Iehova, e eiaha te rahi o te tāhoo i te toto i te taparahi haereà, o te taparahi hoì rātou i taù tamaiti! Ua nā ô mai ra o ia: Te ora ra Iehova, e òre roa e maìri te hoê io rouru o ta òe tamaiti i raro i te repo!

¹² Ua nā ô atu ra taua vahine ra: E parau noa na to tāvini vahine i te hoê parau iti, e taù fatu, e te arii e. Ua parau mai ra o ia: A parau mai! ¹³ Ua nā ô atu ra taua vahine ra: E aha hoì òe i nā reira ai i te manaò i te mau taata o te Atua na, i tenā na parau ta te arii e parau mai ra mai te mea ra ia e ua hape o ia, o te arii na i òre i faahoì mai i tana tamaiti i hee ra? ¹⁴ E pohe ā hoì tātou, e e riro mai te pape i manii noa i raro i te repo eita e noaa faahou mai. E òre roa te Atua e haapaò i te huru o te taata nei, te ìmi nei hoì o ia i te rāveà, i tei hee ra ia òre ia taa ê atu ia na. ¹⁵ E i teie nei, i haere mai nei au e parau i taua parau nei i taù fatu, i te arii ra, no te mea ua haamataù mai te mau taata ia ù. Ua nā ô aè ra to tāvini vahine: E parau noa na vau i te arii; peneiaè o te faatià mai te arii i te parau a tana tāvini vahine. ¹⁶ E riro hoì te arii i te faaroo mai, e te faaora hoì i tana tāvini vahine, i te rima o te taata atoà i hinaaro i te taparahi ia ù e taù tamaiti atoà, i te terero a te Atua nei. ¹⁷ E ua nā ô aè ra hoì to tāvini vahine: E riro te parau a te fatu, a te arii nei, i te mea mauruuru! E au hoì taù fatu, te arii ra, i te hoê merahi a te Atua ra, i te ìte i te mea maitai e te mea ìno. E ei pihai iho to Atua ra o Iehova ia òe! ¹⁸ Ua parau mai ra te arii i taua vahine ra: Teie ta ù maa parau, eiaha òe e huna ia ù i teie nei maa parau ta ù e ui atu ia òe na! Ua parau atu ra taua vahine ra: A parau mai òe, e taù fatu, e te arii! ¹⁹ Ua parau mai ra te arii: Eere ānei teie atoà te rima o Ioapa ia òe nei? Ua parau atu ra taua vahine

ra, nā ô atu ra: Te ora ra òe, e taù fatu, e te arii, e òre e tià ia faahapa noa atu i te hoê vāhi iti ta taù fatu, ta te arii, i parau mai ra. Na to tāvini hoì, na Ioapa, i aò mai ia ù, e na na i tuu mai i taua mau parau nei i roto i te vaha o to tāvini vahine nei. ²⁰ Ei ruri-ê-raa i taua parau nei: i nā reira mai ai to tāvini o Ioapa. Te ìte ra rā òe, e taù fatu, mai te ìte o te merahi a te Atua ra, i te mau parau atoà o te ao nei ra.

²¹ Ua parau atu ra te arii ia Ioapa: Inaha, ua tià ia ù taua parau ra i teie nei; e tenā na, a haere, e faahoì mai i taua taata ra ia Àpātaroma. ²² Ua tipapa iho ra Ioapa i raro i te repo, ua tāhopu iho ra, ua haamaità atu ra i te arii. Ua parau atu ra Ioapa: Ua ìte atu ra to tāvini i naùanei, e ua ìtehia mai au e òe, e taù fatu, e te arii, o òe o te arii i faatià mai i te hinaaro o to tāvini. ²³ Reva atu ra Ioapa, haere atu ra i Tetura, e ua arataì mai ia Àpātaroma i Ierutarema. ²⁴ Ua nā ô aè ra te arii: E fāriu o ia i tana mata, i to na ra ùtuafare; eiaha rā o ia ia ìte mai i taù mata. Ua fāriu aè ra Àpātaroma i ta na ùtuafare, aita rā i ìte i te mata o te arii.

To Tāvita haafāitera e o Àpātaroma

²⁵ Aita e taata i haamaitāhia i Ìteraera atoà ra, maori rā o Àpātaroma i te maitā: mai te tapuaè âvae mai e tae noa atu ra i te tupuaì upoo ra, aita roa e ìno. ²⁶ E ia pāòti hoì o ia i te upoo ra — e nā reira hoì o ia i to na tau, no te mea te teimaha ra — ia pāòti rā o ia ra, e piti ia hānere te tētera, i te tētera a te arii ra. ²⁷ A toru a Àpātaroma tamarii tamaroa i fānau, hoê hoì tamahine, o Tamāra te iòa, e vahine mata maitā taua vahine ra.

²⁸ A piti aè ra o Àpātaroma matahiti i te pārahira a i Ierutarema, aita i ìte i te mata o te arii ra. ²⁹ Ua tono aè ra Àpātaroma i te veà ia Ioapa, ia tono aè o ia ia na i te arii ra; aita aè ra rā o ia i tae mai ia na ra. E ia tono faahou ā o ia i te veà i te piti o te tonoraa; aita o ia i tae mai. ³⁰ Ua parau mai ra Àpātaroma i te mau tāvini: Inaha, terā iho te ô a Ioapa, tei pihai iho i ta ù ra; e tērite hoì te māa i roto ra; a tii e tūtuì i te auahi. Ua tūtuì iho ra te mau tāvini o Àpātaroma i taua ô ra. ³¹ Ua tià mai ra Ioapa, ua haere mai ra ia Àpātaroma i te ùtuafare ra, e ua

nā ô mai ra ia na: E aha te mau tāvini no òe ra i tūtū ai i ta ù nei âua? ³² Ua parau atu ra Āpātaroma ia Ioapa: Inaha, i tono hoì au i te veà ia òe, i te nā ôraa atu e: «E haere mai na òe i ô nei, ei tonoraa na ù ia òe i te arii ra, ei parau atu e: e aha vau i arataihia mai ai mai Tetura mai? Huru maitaì aè au ahiri vau i reira i teie nei. E tenā na, e faaite mai òe i te mata o te arii ra; e te hara noa nei ā vau, e rave o ia e taparahi mai ia ù ia pohe.» ³³ Ua haere mai ra Ioapa i te arii ra, ua faaite mai ra ia na: e oti aè ra Āpātaroma i te parauhia atu, ua haere iho ra o ia io te arii ra; ua tāhopu iho ra o ia i te arii i raro te mata. Ua hoì iho ra te arii ia Āpātaroma.

To Āpātaroma hinaaroraa i te tiàraa arii

15 ¹ E i muri aè i te reira, ua faaineine iho ra Āpātaroma i nā pereòo e te mau puaahorofenua, e nā taata hoì e pae àhururaa ei horo nā mua ia na. ² Ua tià aè ra Āpātaroma i te poiòo roa, tià noa iho ra i te pae èa e haere tià atu ai i te ùputa ra; e e parau ta terā ra taata ia haere mai i te arii ra ia faaau, ei reira Āpātaroma e parau atu ai ia na e: No te hea òire òe? Ei reira o ia e parau mai ai e: No te hoê òire i te mau ôpū o Ìteraèra nei to tāvini. ³ Ei reira Āpātaroma e parau atu ai e: Inaha, ua tià roa taua parau na òe na; aita rā e taata i haapaòhia e te arii ei faaroo ia òe. ⁴ Ua mātaro hoì Āpātaroma i te parau e: Ahiri au e faarirohia ei haavā i te fenua nei! Ia haere atoà mai te mau taata atoà mā te hoê parau ia ù nei e na ù rātou e faatià atu! ⁵ E ua haafātata mai te taata ia na e tāhopu, ua rave hua atu tana rima ia na, ua hoì hua atu. ⁶ Ua nā reira anaè ā Āpātaroma ia Ìteraèra atoà ra, ia haere mai i te arii ra i te parau; ua nā reira hoì Āpātaroma i te èiā i te âau o te taata o Ìteraèra ra.

⁷ E hope aè ra nā matahiti e maha àhuru ra, ua parau mai ra Āpātaroma i te arii: E tuu aè na òe ia ù e haere au i Heperona, haapaò ai i ta ù ra èuhe ta ù i parau ia Iehova ra. ⁸ E èuhe hoì ta to tāvini nei i parau, ia ù i pārahi i Tetura i Ārama; a nā ô ai au ra e: I faahoì Iehova ia ù i Ierutarema ra, e haamori au ia Iehova i reira. ⁹ Ua parau atu ra

te arii ia na: A haere mā te hau. Ua faaineine iho ra o ia, haere atu ra i Heperona.

¹⁰ Ua tonu rā Āpātaroma i te mau hiò, e àti noa aè te mau ôpū o Ìteraèra atoà, nā ô aè ra: Tei te harururaa mai o te pū ra, ei reira òutou a parau ai e: Ua faarirohia Āpātaroma ei arii i Heperona ra!

¹¹ E piti hoì hānere puè taata i māitihia mai Ierutarema atu i te peeraa ia Āpātaroma; i haere noa ra rātou, aore rātou i ìte i taua mea ra. ¹² Ua tonu aè ra Āpātaroma e tii ia Āhitofera i Tīro ra, o to Tāvita ia aè, i to na ra òire i Tīro, roohia atu te faatūtia ra i te tūtia. Itoito aè ra taua âmuiraa ra, te rahi roa ra te taata no Āpātaroma.

To Tāvita hororaa i Ierutarema

¹³ Ua haere mai ra te hoè veà ia Tāvita ra, nā ô mai ra: Terā te âau o Ìteraèra tei ia Āpātaroma. ¹⁴ Ua parau mai ra Tāvita i te mau tāvini atoà i âmui atoà ia na ra i Ierutarema: A tià, e haere tātou; e òre hoì tātou e ora ia Āpātaroma ra. Ia peepee tātou i te haere, a roohia-noahia mai tātou e ana, pau iho ra, a tāiri-noa-hia mai teie nei òire i te òè.

¹⁵ Ua nā ô atu ra taua mau tāvini o te arii ra ia na: Inaha, e rave mātou i ta òè, ta to mātou fatu, ta te arii ra, e parau mai ra! ¹⁶ Ua haere anaè iho ra taua arii ra, e te mau tāvini atoà i muri aè; e vaiihohia iho ra nā vahine tāvini hoè àhuru e te arii, ei tiaì i te ùtuafare. ¹⁷ Reva atu ra te arii ra, e taua mau taata atoà ra; pārahi iho ra i Pete-Hamerata. ¹⁸ E haaputuhia iho ra te mau tāvini atoà no na i mua ia na ra; te Tereti atoà ra, e to Tāta atoà, e ono ia hānere i te taata, o tei pee mai ia ia na mai Tāta mai ra, ua haaputuhia ia i mua i te aro o te arii ra.

¹⁹ Ua parau mai ra te arii ia Ìtai i Tāta ra: E aha hoì òè i pee mai ai ia mātou nei? A hoì i to òè ra vāhi, e pārahi io te arii âpī ra; e taata ê hoì òè, e tē hee hoì. ²⁰ I nanahi mai hoì òè na, e tià ānei hoì au ia faaori haere noa ia òè i nià e i raro i roto ia mātou nei, inaha te haere noa nei au i to ù ra haereà! E hoì òè, e faahoì òè i to mau taeaè. E ia ìtehia mai òè e ia hāmani-maitaì-hia mai! ²¹ Ua parau atu ra Ìtai i te arii ra, nā ô atu ra: Te ora ra Iehova, e te ora ra taù fatu, te arii ra, ei taua vāhi e pārahihia e taù fatu, e te arii ra, ei te pohe au e ei te ora

vau, ei reira mau ā to tāvini nei. ²² Ua parau mai ra Tāvita ia Ītai: A haere na na mua! Ua haere iho ra Ītai i Tāta nā mua, e tana mau taata atoà, e te mau tamarii i âmui mai ia na ra.

²³ E taua fenua atoà ra, e te taata atoà i te òto-haere-raa mā te reo rahi. Ua nā raro noa atu ra taua arii ra i te pape ra o Titerona, e ua haere anaè atu ra te mau taata atoà i te tahi pae i te mētēpara ra. ²⁴ E inaha, o Tātota atoà, e te mau Âti-Revi atoà i te hōpoi-atoà-raa i te âfata o te faufaa a te Atua; ua tuu iho ra rātou i te âfata a te Atua i raro, ua haere atoà hoì Àpiātara i nià, e hope roa aè ra te mau taata atoà i te revaraa mai roto mai i taua òire ra. ²⁵ Ua parau mai ra te arii ia Tātota: A faahoì na i te âfata a te Atua i roto i te òire. E ìtehia mai au e Iehova ra, e faahoì mai ā ia o ia ia ù, e faaìte mai ia o ia ia ù, e to na ra vairaa. ²⁶ Ia na ô mai rā o ia ia ù e: «Aita aù auaa atu ia òe na », inaha, teie ia vau, a rave mai o ia ia ù e tei hinaarohia e ana ra. ²⁷ Ua parau mai ra hoì te arii ia Tātota tahuà ra: Te ìte ra òe, a hoì i te òire mā te hau, e nā tamarii atoà na òe ra, o te tamaiti na òe o Àhimaata , e o Ionatana a Àpiātara ra. ²⁸ Inaha, e pārahi ā vau i ô nei i te vāhi pāpū i te mētēpara nei, ia tae mai te parau no ô mai ia òutou na ia ìte au. ²⁹ Ua faahoì atu ra Tātota rāua o Àpiātara i te âfata a te Atua i Ierutarema: pārahi iho ra rāua i reira.

To Tāvita tonoraa ia Hūtai no te hiòhiò ia Àpātaroma

³⁰ Ua haere iho ra Tāvita nā nià i te mouà ra o Òriveta. Haere noa atu ra mā te òto, ua tāpoìhia tana upoo, e te vai noa ra tana âvae; ua tāpoì anaè iho ra te mau taata atoà i to na upoo, i to na upoo, e ua haere anaè iho ra rātou mā te òto. ³¹ E ua faaìte mai ra te hoê ia Tāvita, nā ô mai ra: Terā atoà Àhitofera tei roto atoà i te feiā i âmui ia Àpātaroma. Ua nā ô atu ra Tāvita: E Iehova e, teie ta ù maa parau ia òe e, e faariro òe i te aò a Àhitofera, ei maamaa! ³² E tae atu ra Tāvita i nià i taua mouà ra, te haamori ra o ia i te Atua, inaha, o Hūtai i Ârēti, ua haere mai ra, ua fārerei mai ra ia na mā te àhu motu, e mā te repo i nià i tana upoo. ³³ O ia ta Tāvita i parau atu e: Ia âmui atoà mai òe ia ù nei, e riro òe ei mea peàpeà na ù; ³⁴ ia hoì rā òe i te òire

ra, a parau atu ai ia Āpātaroma e: «Ei tāvini au no òe, e te arii e; mai ia ù atoà i riro ei tāvini no to metua na, ei tāvini atoà vau nei no òe», e riro te aò a Āhitofera i te ruri-ê-hia e òe i reira. ³⁵ Eere ānei tei ô na atoà Tātota tahuà e o Āpiātara hoì? E ta òe e ìte no ô i te fare o te arii ra, o ta òe ia e faaite atu ia Tātota tahuà rāua o Āpiātara ra; ³⁶ inaha hoì ta rāua ra tau tamarii, tei io rāua ra hoì, o Āhimaata a Tātota, e o Ionatana a Āpiātara ra, e nā reira òe i te hāpono mai i te mau parau atoà ta òutou e ìte ra. ³⁷ Hoì atu ra te hoa o Tāvita ra o Hūtai, i roto i te òire, e ua tomo mai ra Āpātaroma i roto i Ierutarema.

Tāvita e o Tipa

16 ¹ E maìri iti noa mai ra te upoo o te mouà ra, inaha, ua fārerei noa mai ra te tāvini o Mefipoteta ra o Tipa ia na, mā nā âtini ra e piti mā te pārahiraa atoà ra, e nā pāne hoì e piti hānere, e nā puèraa vine hoê hānere, e nā puèraa tute hoê hānere, e hoê hoì hue uaina. ² Ua parau atu ra te arii ia Tipa: E aha te reira? Ua parau mai ra Tipa: no te mau taata o te arii ra nā âtini ei pārahiraa; e nā pāne, e nā māa ra, ei àmuraa ia na te mau tamarii ra; e te uaina ra, ei inuraa ia na te feiā i paruparu i te haereà i te mētēpara ra. ³ Ua parau atu ra te arii: Tei hea te tamaiti a to fatu ra? Ua parau mai ra Tipa i te arii ra: Inaha, tei Ierutarema, te nā ô ra hoì o ia: Āùanei paha to Ìteraèra i faahoì mai ai i te pātireia a taù metua ra. ⁴ Ua parau atu ra te arii ia Tipa: Inaha, terā mai ta òe tei mauhia e Mefipoteta ra. Ua tāhopu iho ra Tipa, nā ô aè ra: Ia ìtehia mai au e òe, e taù fatu, e te arii e!

To Timei faainoraa ia Tāvita

⁵ E tae atu ra te arii ra o Tāvita i Pahurima. Inaha, ua pūrora noa mai ra te hoê taata no te fētii o te ùtuafare o Taura, o Timei a Tērā ra. Ua haere mai ra o ia, ua faaino haere. ⁶ Ua taora mai ra o ia i te òfai ia Tāvita, e te mau tāvini atoà o te arii ra, o Tāvita, e te mau taata atoà, e te feiā àito atoà i te pae àtau e te pae àui. ⁷ Ua nā ô mai ra Timei i taua faainoraa no na ra: E haere, e haere, e tenā na taata taparahi taata e, e tenā na taata ìno! ⁸ Te faahoì nei Iehova i te pohe

atoà o te ùtuafare o Taura ia òe, i riro ai te hau ia òe ra; e te tuu nei Iehova i te pātireia i te rima o te tamaiti o Àpātaroma ra; e inaha, no to òe ra ìno, e taata taparahi taata hoì òe. ⁹ Ua parau mai ra Àpitai Teruia i te arii: E aha rā hoì teie nei ùrī pohe i faaìno mai ai i taù fatu, te arii nei? E tuu aè na òe ia ù e tii au e tairi mai i te âfii iho! ¹⁰ Ua parau atu ra te arii: E aha atu vau ia òutou, e te mau tamarii a Teruia? E vaiiho noa ia faaìno noa mai na, peneiaè ua parau mai Iehova ia na e: «A faaìno ia Tāvita!» O vai iho rā tē parau atu e: «E aha òe i nā reira ai?» ¹¹ E Ua parau atu Tāvita ia Àpitai, e tana mau tāvini atoà: Inaha taù tamaiti nei, no roto ia ù iho nei, te tītau mai nei ia ù; e tae atu ai i teie nei taata Âti-Peniamina! E vaiiho noa atu, e vaiiho noa atu ia faaìno noa mai na, ua parauhia mai o ia e Iehova. ¹² E riro Iehova i te hiò mai i to ù nei àti; e riro Iehova i te hōpoi mai i te maitai no ù àùanei i taua faaìno no na nei.

¹³ Te haere noa ra Tāvita e tana mau taata nā te èàtià; te haere atoà ra Timei nā te tumu mouà nā reira iho; mā te faaìno ā, e mā te taora i te òfai ia na, e mā te tītiri noa i te repo. ¹⁴ E ua tae mai ra te arii e te mau taata atoà ra, ua rohirohi; e ua tāmāa iho ra i reira.

To Hūtai fārereiraa ia Àpātaroma

¹⁵ Ua tae mai ra Àpātaroma, e te mau taata atoà ra, e to Ìteraèra atoà i Ierutarema, e tei reira atoà Àhitofera. ¹⁶ Ua haere mai ra taua hoa o Tāvita ra, o Hūtai, i Àreti ra, ia Àpātaroma, e ua nā ô mai ra Hūtai ia Àpātaroma: Ia ora te arii! Ia ora te arii! ¹⁷ Ua parau atu ra Àpātaroma ia Hūtai: O taua hāmani maitai ānei ia i to hoa na! E aha òe i òre i pee ai i to hoa ra? ¹⁸ Ua parau mai ra Hūtai ia Àpātaroma: Eiaha! O ta Iehova ra, e ta teie nei mau taata, e ta Ìteraèra atoà ra e haapaò ra, o ia to ù fatu, e ei ô na ra vau pārahi ai. ¹⁹ E tenā na, ei ia vai ra hoì au, maori rā i te tamaiti no na iho? Mai ta ù ā hoì i rave i mua i te aro o to metua na, e nā reira atoà vau i mua i to òe na aro.

Āpātaroma e te mau vahine a Tāvita

²⁰ Ua parau atu ra Āpātaroma ia Āhitofera: A faataa na i ta òutou parau, i ta tātou e rave ra. ²¹ Ua parau mai ra Āhitofera ia Āpātaroma: A haere na òe i roto i te mau vahine tāvini a to metua i vaiihohia iho ei tiaì i te ùtuafare nei; ìte aè ra to Ìteraèra ia òe, e ua ririhia òe e to metua na, ètaèta aè ra te rima o te mau taata atoà io òe nei. ²² Ua hōhora aè ra rātou i te fare àhu i nià iho i taua fare ra, ua tomo atu ra Āpātaroma i roto i te mau vahine tāvini a tana metua ra, i mua i te aro o to Ìteraèra atoà ra. ²³ O taua aò a Āhitofera i aò mai ra, riro atu ra mai te mea e ui na i te parau a te Atua. O te huru atoà ia i taua mau aò a Āhitofera ra, ia Tāvita e ia Āpātaroma atoà ra.

To Hūtai pātoìraa i te parau a Āhitofera

17 ¹ Ua parau mai ra Āhitofera ia Āpātaroma: E tuu mai òe i nā taata hoè àhuru i te tautani e piti tiàhapa. E tii au e auaù ia Tāvita i teie nei pō. ² Roohia atu o ia e au ra te rohirohi ra, e te paruparu ra to na rima, e e mataù o ia ia ù, e ia horo anaè te mau taata atoà io na ra. E taparahi au i te arii anaè ra. ³ E faahoì mai hoì au i te mau taata atoà ia òe ra; hoè roa hoì a òe taata e ìmi e hope roa ai te rahi atoà i te hoìraa mai, e hau iho ra to te taata atoà ra. ⁴ E parau maitaì taua parau ra ia Āpātaroma, e i te feiā rahi atoà o Ìteraèra atoà ra.

⁵ Ua nā ô mai ra Āpātaroma: A parau na ia Hūtai Àreti atoà ra, e faaroo na tātou i te huru o ta na parau. ⁶ Ua haere mai ra Hūtai ia Āpātaroma ra; e ua parau atu ra Āpātaroma ia na, nā ô atu ra: Ua nā ô mai ra ta Āhitofera parau; e faaroo atu ānei tātou i ta na, e eiaha ānei? E parau mai na hoì òe! ⁷ Ua nā ô mai ra Hūtai ia Āpātaroma: Eere rā i te parau-tià ta Āhitofera i parau mai ra i teie nei. ⁸ Ua nā ô mai ra hoì Hūtai: Ua ìte hoì òe e, e taata itoito to metua e to na atoà ra mau taata: e ua māuiui to rātou âau mai te tāpa o te mētēpara i riro te fanauà ra. E taata tamaì hoì to metua ra, e òre o ia e taòto âmui noa i roto i te taata atoà ra. ⁹ Inaha, ua tāpuni o ia i teie nei i

roto i te tahi vāhi ê atu. E ia roohia-noa-hia mai te hoê pae o òutou i te hià i te matamua ra, ei reira te taata atoà e parau ai e: «E pau to te mau taata i pee ia Àpātaroma nei!»¹⁰ Pohe iho ra i te mataù te feiā àito atoà i au to rātou âau i te âau o te riona ra, ua ìte hoì to Ìteraèra atoà e, e taata itoito rahi to metua, e àito rahi atoà te feiā i pee atoà ra.¹¹ E i teie nei, teie ta ù parau, e tii au e haaputu mai ia Ìteraèra atoà ia òe ra, i Tana e tae noa atu i Pere-Tepa, e mai te one tahatai ra ia taiò. E na òe iho e haere hua i tenā na tamaì.¹² Roohia atu o ia e tātou i to na ìteraa atu, maìrihia iho ra o ia e tātou mai te hau e maìri i te fenua ra. E òre roa o ia e te mau taata atoà e âmui ia na ra e toe, e hoê iti aè.¹³ E ia tomo o ia i roto i te òire, e rave mai to Ìteraèra atoà i te taura i taua òire ra, a hutu ai i raro i te pape puè, e òre roa atu ra te hoê òfaì iti e ìtea i reira.¹⁴ Ua nā ô aè ra Àpātaroma e to Ìteraèra atoà ra: E parau maitaì ta Hūtai Àreti ra i ta Àhitofera ra. Ua ôpuahia e Iehova e, e faaòre i taua parau maitaì a Àhitofera; ia roohia mai ā Àpātaroma e te ìno ia Iehova ra.

To Tāvita haereraa nā Ioritāna

¹⁵ Ua parau atu ra Hūtai ia Tātota tahuà ra rāua o Àpiātara ra: I aò hoì ta Àhitofera aòraa ia Àpātaroma e nā feiā rarahi i Ìteraèra nei; e ua nā ô hoì ta ù ra aòraa.¹⁶ E tenā na, e tono ètaèta i te veà, e faaìte ia Tāvita, e parau atu e: «Eiaha òe e pārahi i teie nei ruì i te vāhi pāpū i te mētēpara nei; e haere ètaèta rā i te tahi pae pape a roohia te arii e te mau taata atoà ra i te pau.»¹⁷ Te tiaì mai ra Ionatana rāua o Àhimaata i Ène-Rotera. E mataùtaù hoì rāua ia tomo noa mai i roto i te òire; ua haere iho ra te hoê pōtii iti e ua faaìte ia rāua; ua haere iho ra hoì rāua ua faaìte i te arii ra ia Tāvita.¹⁸ Ìtea iho ra rā rāua e te hoê tamarii, e ua faaìte ia Àpātaroma. Haere òiòì atu ra rā rāua e tae atu ra i te fare o te hoê taata i Pahurima, e âpoo tei roto i te àumoa na na ra; ua tomo iho ra rāua i roto i taua âpoo ra.¹⁹ Ua rave iho ra taua vahine ra i te hoê tāpoì, ua tāpoì iho ra i te àuvaha o taua âpoo ra, e ua hōhora iho ra i te tītona i oihia ra i nià iho, ia moè.²⁰ E tae mai ra nā tāvini o Àpātaroma i te fare o taua vahine ra, ua parau atu

ra: Tei hea Āhimaata rāua o Ionatana? Ua parau mai ra taua vahine ra: Terā tei terā pae pape. E ìmihia atu ra rāua e aore aè ra i ìtea, ua hoì mai ra i Ierutarema. ²¹ E reva mai ra rāua, ua haere mai ra rāua i rāpae i taua âpoo ra, e ua haere ua faaïte i te arii ra ia Tāvita, nā ô atu ra ia na: A tià, a haere ètaèta i te tahi pae pape, ua nā ô hoì ta Āhitofera parau ia òutou. ²² Ua tià aè ra Tāvita, e te mau taata atoà, ua haere atu ra i te tahi pae i taua pape ra o Ioritāna; e ao aè ra aore roa te hoê i toe i tae i te tahi pae pape ra.

²³ E ia hiò aè ra Āhitofera e, aore aè ra ta na parau i haapaòhia, ua tuu iho ra i te pārahira a i nià iho i taua âtini na na ra, ua haere iho ra i to na ra ùtuafare, haere atu ra i to na ra òire mau. Ua rave maitaì atu ra i to na ra ùtuafare, ua rī iho ra ia na iho e pohe atu ra, e tanuhia iho ra i roto i te tanuraa a to na ra metua tāne.

Tāvita i Mahanaima

²⁴ Ua tae atu ra Tāvita i Mahanaima. E ua tae mai hoì Āpātaroma i te tahi pae i Ioritāna, o ia e to Ìteraèra atoà ra. ²⁵ Ua faariro atu ra Āpātaroma ia Āmata ei raatira no te nuu ei mono ia Ioapa; e tamaiti ia Āmata na te hoê taata, o Ietēra te iòà, e Āti-Ìtemaèra, o tei haere tià ia Āpitaira, te tamahine o Nahata ra, e tuaana no Teruia, te metua vahine o Ioapa ra. ²⁶ Ua pātia iho ra Ìteraèra e o Āpātaroma atoà i te pūhapa i te fenua ra o Tireata.

²⁷ E tae atu ra Tāvita i Mahanaima, ua hōpoi mai ra Topi a Nāhāta, no Rāpa no te mau tamarii a Āmona, e o Mātira a Āmiera no Ro-Tepara, e o Paratirai i Tireata i Roterima ra, ²⁸ i te roì anaè e te âuà, e te âuà àraea, e te tītona, e te tērite, e te faraoa, e te pipi, e te tāri, e te furi, e te pipi paapaa ra, ²⁹ e te meri, e te pata, e te māmoe, e te ū puaatoro, na Tāvita, e na te mau taata e haere atoà ra e àmu; ua nā ô hoì rātou: E àti to teie mau taata i te haereà mai nā te mētēpara, i te poia, e te rohirohi, e te poiā.

Pauraa o te nuu a Āpātaroma

18¹ Ua taiò iho ra Tāvita i te mau taata atoà io na ra, ua tuu aè ra i te raatira no nià i te tautani hoê, e no nià i te hānere hoê. ² Ua tuu atu ra Tāvita i te toru o te tufaa o taua mau taata ra i te rima o Ioapa, e te tahi tufaa toru, ei te rima ia o Āpitai a Teruia ra, e taeaè no Ioapa, e te tahi tufaa toru, ei te rima ia o Ītai i Tāta ra; ua parau mai ra te arii i taua mau taata ra: E haere atoà vau nei. ³ Ua parau atu ra te mau taata ra: Eiaha òe e tae! Ia roohia hoì mātou i te fati ra, e òre rātou e haapaò mai ia mātou; e pau noa atu te rahi o mātou i te pohe, e òre ā rātou e haapaò mai; auàhuru noa atu te tautani o mātou nei ia pohe, e òe ā; e i teie nei, terā te tià, e tauturu mai òe ia mātou no roto i te òire na. ⁴ Ua parau mai ra te arii ia rātou: O tei tià ia òutou ra, o ta ù ia. Ua tià noa iho ra te arii i te hiti o te ùputa ra, e ua haere anaè mai ra te taata atoà i rāpae e hānere iho ra e tautani iho ra. ⁵ Ua aò mai ra te arii ia Ioapa, e ia Āpitai, e ia Ītai, nā ô mai ra: E faaherehere na òutou i taua tamaiti ra ia Āpātaroma ia ù nei! Ua ìte te taata atoà i taua aòraa a te arii i te mau raatira atoà ra ia Āpātaroma.

⁶ Ua haere atu ra te taata atoà i te vāhi ātea e àro ia Īteraèra; riro atu ra te àroraa i roto i te ururāau i Èferaima. ⁷ Pau iho ra to Īteraèra i reira i mua i te aro o te mau tāvini o Tāvita; e pau rahi tei reira i taua mahana ra: hoê taau i te tautani o te taata. ⁸ Ua parare atoà hoì te àroraa e àti noa aè i taua fenua ra, e rahi atu ra ta te ururāau i rave i ta te òè i taua mahana ra.

To Ioapa haapoheraa ia Āpātaroma

⁹ Roohia-noa-hia iho ra Āpātaroma e te mau tāvini o Tāvita. Te pārahi ra Āpātaroma i nià i te hoê fērati. Haere atu ra taua fērati ra nā raro aè i te mau âmaa rarahi ârē ra, fifi aè ra tana upoo i nià i taua ârē ra, tāùeùe noa iho ra o ia i rōpū, o te raì i nià, o te repo i raro, reva atu ra taua fērati i raro aè ia na ra. ¹⁰ Ua ìte mai ra te hoê taata, e ua faaite ia Ioapa, nā ô mai ra: Inaha, ua ìte au ia Āpātaroma i te

tāuèuè-noa-raa i nià i te hoê ârē ra! ¹¹ Ua parau atu ra Ioapa i taua taata i parau mai ia na ra: Inaha hoì òe ua ìte! E aha iho ra òe i òre i tãiri ê atu ai i raro i te repo ra? Ua hōroà atu ia vau i nā tētera ârio auàhuru na òe i reira, e te hoê tātìà. ¹² Ua parau mai ra taua taata ra ia Ioapa: Roaa noa ā ia ù nā tētera ârio e ia hoê noa atu i te tautani i roto i taù rima nei, e òre taù rima e rave noa atu i te tamaiti a te arii ra; ua ìte hoì mātou i te arii i te aòraa mai ia òe, e ia Àpitai, e ia Ìtai i te parauraa atu e: «Ia ora te tamaiti o Àpātaroma ia ù!» ¹³ Ahiri au i nā reira ra, o vau iho ia hoo; aita roa e mea moè i te arii, e riro atoà hoì òe i te rave atoà mai ia ù. ¹⁴ Ua parau atu ra Ioapa: A tirā vau i te faaroaroa ia òe na! Ua rave iho ra i nā ihe e toru i tana rima, ua màoà atu ra nā rōpū ia Àpātaroma, te ora noa ra i roto i taua ârē ra. ¹⁵ Ua haaàti noa mai ra nā taata tino àhuru, o tei hōpoi i te mauhaa a Ioapa ra, ua tãiri iho ra ia Àpātaroma e pohe atu ra.

¹⁶ Ua faaòto iho ra Ioapa i te pū, ua hoì mai ra te mau taata aore aè ra i auaù ia Ìteraèra, o te tãpeà ia i mau ai te taata ia Ioapa ra. ¹⁷ Ua rave iho ra rātou ia Àpātaroma, ua huri atu ra i roto i te hoê âpoo rahi i roto i taua ururāau ra; ua huri aè ra i te hoê puèraa rahi òfai i nià iho ia na. Fati anaè iho ra Ìteraèra i to na ra ùtuafare. ¹⁸ I rave na hoì Àpātaroma i to na oraraa ra, ua faatià i te tahi menema na na, tei te vāhi pāpū a te arii ra: ua nā ô aè ra hoì o ia, aita hoì aù e tamaiti ei haamau i to ù nei iòà: maìrihia iho ra taua menema ra i to na iho ra iòà, te parau-noa-hia nei hoì i teie nei, o te menema a Àpātaroma ra.

Te faarooraa Tāvita i te pohe o Àpātaroma

¹⁹ Ua parau mai ra Àhimaata a Tātota ra: E tuu aè òe ia ù e horo na vau e hōpoi i te parau i te arii ra, e ua tãhoo mai Iehova i tana mau ènemi. ²⁰ Ua parau atu ra Ioapa ia na: Eiaha òe e hōpoi i te parau i teie nei mahana; ia tae rā i te hoê mahana ra, e tià ia ia hōpoi; eiaha rā e parau atu i teie nei mahana, no te mea ua pohe te tamaiti a te arii. ²¹ Ua parau atu ra Ioapa ia Tuti: A haere, a faaìte atu i te arii i ta òe i ìte ra. Ua piò iho ra Tuti i raro i mua ia Ioapa, e ua horo iho ra. ²² Ua parau mai ra Àhimaata a Tātota ia Ioapa: E tuu noa na òe

ia ù, e pee na vau ia Tuti, e faatià mai òe. Ua parau atu ra Ioapa: E horo hoì òe i te aha, e taù tamaiti? Aita hoì a òe e parau i noaa. ²³ — E tuu noa rā òe ia ù, e horo na vau. Ua parau atu ra o ia: A horo. Ua horo iho ra Àhimaata nā te vāhi pāpū, e hemo iho ra Tuti ia na.

²⁴ Te pārahi noa ra Tāvita i rōpū i nā aratià ra. Tei nià iho te faèhau ra i te patu, tei taua ùputa ra i nià aè ra; ua nānā aè ra i tana mata, ua hiò iho ra, e inaha, e taata tē horo noa mai ra. ²⁵ Ua pii atu ra te faèhau, ua faaite atu ra i te arii. Ua parau mai ra te arii: O o ia anaè ra, e parau ia tei te vaha. Te òiòì mai ra taua taata ra e fātata roa mai ra. ²⁶ Ua hiò iho ra i te hoê taata tē horo mai ra; ua pii atu ra te faèhau tiaì ùputa, ua nā ô atu ra: Inaha te horo noa mai ra te tahi. Ua parau mai ra te arii: E parau atoà ia tei ia na. ²⁷ Ua parau faahou atu ra taua faèhau ra: O te horo o te taata i mua ra i to ù hiòraa atu: E au ia i te horo o Àhimaata a Tātota ra. Ua parau mai ra te arii: E taata maitaì ia, tē hōpoi mai ra i te parau maitaì. ²⁸ Ua parau atu ra Àhimaata, nā ô atu ra i taua arii ra: Ua hau! Ua tipapa iho ra i raro i te repo i mua i te arii, ua nā ô atu ra: Ia haamaitaìhia to Atua ra o Iehova, o tei tuu mai i te mau taata i âfaì i te rima e rave mai i tau fatu, te arii ra. ²⁹ Ua parau mai ra te arii: Te ora ra te tamaiti ra o Àpātaroma? Ua parau atu ra Àhimaata: A tonu mai ai Ioapa i te tāvini o te arii e to tāvini nei; ìte atu ra vau e repua rahi taata, aita rā vau i ìte. ³⁰ Ua parau mai ra te arii: Ei pihaì aè, tià noa aè, ua tià noa iho ra o ia i reira ra. ³¹ E inaha, o Tuti noa mai ra, ua parau mai ra Tuti: E parau teie, e taù fatu, e te arii e! Ua tāhoo mai hoì Iehova ia òe i teie nei mahana i te feiā atoà i rave mai ia òe ra. ³² Ua parau atu ra te arii ia Tuti: Te ora ra te tamaiti ra o Àpātaroma ra? Ua parau atu ra Tuti: Ia riro noa atu te mau ènemi a taù fatu, a te arii, e te feiā i rave ìno mai ia òe, ia riro noa atu mai taua tamaiti ra te huru! ³³ Ua horuhoru iho ra te arii, e ua haere atu ra i nià i te piha i nià i te ùputa ra, òto iho ra. Ua nā ô noa iho ra i te òto-noa-raa: Âuē òe, e taù tamaiti, e Àpātaroma e! E taù tamaiti, e taù tamaiti, e Àpātaroma e! Ahiri o vau tei pohe ei mono ia oe, e Àpātaroma, e taù tamaiti, e taù tamaiti e!

To Tāvita òtoraa i tana tamaiti

19¹ Ua faaìtehia atu ra Ioapa: E inaha, te òto ra te arii, te auē ra ia Àpātaroma. ² E ua faarirohia taua ora no rātou i taua mahana ra ei òtoraa no te taata atoà: ìte aè ra hoì te mau taata i taua mahana ra, e te òto ra te arii i te tamaiti. ³ Ua haere èiā noa atu ra te mau taata i taua mahana ra, i roto i te òire, mai te taata e horo i te haamā ia fati i te tamaì ra. ⁴ E ua pūroù te arii i te mata. E te òto pii noa ra te arii: E taù tamaiti e, e Àpātaroma e! E Àpātaroma e, e taù tamaiti, e taù tamaiti! ⁵ Ua haere atu ra Ioapa i roto i te fare, i te arii ra, e ua nā ô atu ra: Ua haamā to mau tāvini ia òe i teie nei mahana, o tei faaora iho nei ia òe, e i to mau tamaroa, e to mau tamahine, e to mau vahine, e to mau vahine tāvini. ⁶ O òe aore i au atu i to òe ra mau tauà, i au atu ra rā òe i to òe ra mau ènemi: ua faaìte hua mai hoì òe i teie nei mahana, e e òre òe e haapaò mai i te feiā rarahi ia òe nei, e to mau tāvini; ua ìte iho nei hoì au, ahiri te ora nei Àpātaroma, e o mātou nei tei pau i te pohe, e mea tià ia òe i teie nei mahana. ⁷ E i teie nei, a tià i nià, a haere a haamāhanahana i te âau o to mau tāvini! Te tapu nei au ia Iehova, e ia òre òe ia tae ra, e òre roa te hoê taata e toe ia òe i teie nei pō; e ìno rahi hoì te reira ia òe, i te mau ìno atoà i roohia ai òe ra, e mai to itiraa mai ā.

⁸ Ua tià mai ra te arii, ua pārahi mai i te ùputa. Faaìtehia atu ra te mau taata atoà: E inaha, te pārahi mai ra te arii i te ùputa. Ua haere mai ra te taata atoà i te arii ra.

To Tāvita tīturaahia e hoì i Ierutarema

Ua fati anaè hoì Ìteraèra atoà i to na fare, i to na fare. ⁹ Ua faaìno iho ra Ìteraèra rātou rātou iho, nā ô aè ra: I faaora iho nei hoì te arii ia tātou i to tātou ènemi, e te rima hoì o te Firiteti, e i teie nei, ua hee iho nei hoì o ia ia Àpātaroma. ¹⁰ E o Àpātaroma rā hoì, o tei faatāhinuhia ia e tātou no nià ia tātou nei, ua pohe ia i te tamaì. E i teie nei, e aha òutou i òre i parau ai i te arii e faahoì mai? ¹¹ Ua tonono atu ra te arii ra o Tāvita i te veà, i nā tahuà ra ia Tātota rāua o

Āpiātara ra, i te nā ôraa atu e: A parau atu i te feiā rarahi o Iuta ra: «E aha òutou i faatautau ai i te faahoìraa mai i te arii i to na ra fare?» — o tei tae roa aè nei te parau a Ìteraèra atoà i te fare o te arii ra. ¹² «O to ù ra hoì mau taeaè, o òutou ia, o to ù ia ivi, o to ù ia ìò: e aha hoì òutou i faatautau ai i te faahoì mai i te arii ra?» ¹³ E parau atoà atu ia Àmata: «O to ù ia ivi, e o to ù ia ìò o òe? Ia nā reira mai ā te Atua ia ù nei, e ia rahi mai ā, ia òre òe ia faarirohia e au ei raatira no te nuu i mua ia ù, ei mono aè ia Ioapa, e a muri noa atu!» ¹⁴ Riro mai ra te âau o te Âti-Iuta atoà ra mai te âau o te taata hoê ra; i tono ai rātou i te veà i te arii ra i parau ai e: E hoì mai òe e to mau tāvini atoà ra.

To Tāvita òreraa e faautuà ia Timei

¹⁵ Ua hoì mai ra te arii, e ua tae i taua pape ra o Ioritāna; e ua haere mai ra Iuta i Tīratara, ia fārerei i te arii ra, e arataì i te arii i terā pae Ioritāna. ¹⁶ E o Timei a Tērā, e Âti-Peniamina, i Pahurima, haere òiòì atu ra o ia e to Iuta atoà ra ia fārerei i te arii ra ia Tāvita. ¹⁷ E nā Âti-Peniamina hoê tautani atoà, o Tipa atoà, e tāvini no te ùtuafare o Taura, e nā tamarii hoê àhuru e mā pae na na ra, e nā tāvini o na hoê taau ra. E ua nā mua rātou i taua arii ra i te haere, i taua pape ra o Ioritāna. ¹⁸ E faaneehia atu ra te hoê èà ei faufaa mai i to te ùtuafare o te arii, e ei raverāa i ta na atoà i hinaaro ra. E tipapa iho ra Timei a Tērā ra i raro i mua i te aro o te arii ia na i tae mai i te tahi pae. ¹⁹ E ua nā ô mai ra o ia i te arii: Eiaha taù fatu e huri mai i ta ù nei hara i nià ia ù nei. Eiaha hoì òe e manaò i te rave ìno a to tāvini nei, i te mahana a reva mai ai taù fatu ra, te arii nei, mai Ierutarema mai ra. O te ìnoìno hoì to te arii na âau! ²⁰ Ua ìte hoì to tāvini nei, e ua hara vau; e i teie nei, inaha, o vau to te ùtuafare o Iotēfa i nā mua mai i teie nei mahana ia fārerei atu i taù fatu, i te arii ra. ²¹ Ua parau mai ra te tamaiti a Teruia ra o Àpitai, nā ô mai ra: Eiaha Timei ia taparahihia i taua hara na na nei, e o ia i faaìno i tei faatāhinuhia e Iehova ra? ²² Ua parau atu ra Tāvita: E aha ta ù paraurāa atu ia òutou, e te mau tamarii a Teruia? Ia riro mai ānei hoì òutou ei ènemi no ù i teie nei

mahana? E pohe ānei hoì te hoê taata o Ìteraèra i teie nei mahana? Eere ānei tei ìte au e o vau te arii o Ìteraèra i teie nei mahana? ²³ Ua parau atu ra te arii ia Timei: E òre òe e pohe! Ua tapu atu ra te arii ia na.

To Tāvita haafāiteraa e o Mefipoteta

²⁴ Ua haere mai ra taua mootua o Taura ra, o Mefipoteta, ia fārerei i te arii ra; aita i rapaau i tana âvae, aore hoì i faanehenehe i te taa, aore hoì i uhi i te àhu, mai te mahana mai ā i reva ai te arii ra e tae noa aè ra i te mahana i hoì mai ai mā te hau. ²⁵ Ia na hoì i haere mai mai Ierutarema mai e ia fārerei i te arii ra, ua parau atu ra te arii ia na: E aha òe i òre i pee mai ai ia ù ra, e Mefipoteta? ²⁶ Ua parau mai ra o ia, e taù fatu, e te arii, i vare iho nei au i taù tāvini; ua parau hoì to tāvini nei e: A faauta na i te hoê pārahiraa no ù i nià i te âtini, ei pārahiraa no ù, e haere au i te arii ra — no te mea e piriòì to tāvini nei — ²⁷ ua pari haavare rā o ia i to tāvini nei ia òe, e taù fatu, e te arii. E au ra taù fatu, te arii, i te merahi a te Atua. E rave òe i ta òe e hinaaro ra. ²⁸ No te pohe anaè to te ùtuafare atoà o taù tupuna, i mua ia òe, e taù fatu, e taù arii; e ua haapārahi hoì òe i to tāvini nei i rōpū atoà i te feiā i àmu i ta òe ra àmuraa. E tià ānei hoì ia ù ia parau faahou atu ā i te arii? ²⁹ Ua parau atu ra te arii ia na: E aha hoì òe i faahiti faahou mai ai i ta òe parau? Teie ta ù parau, e rave òrua o Tipa e tufa i taua fenua ra. ³⁰ Ua parau mai ra Mefipoteta i te arii: E rave atoà atu o ia, inaha, ua tae mai òe, e taù fatu, e te arii, i to òe ra ùtuafare mā te hau!

To Tāvita haamauruururaa ia Paratirai

³¹ Ua haere mai ra Paratirai i Tireata mai Roterima mai, e arataì i te arii i te tahi pae Ioritāna. ³² Ua ruhiruhiā roa taua taata ra o Paratirai, ua tae i te vaù o te àhururaa o te matahiti. I faaàmu noa na o ia i te arii, ia na i pārahi i Mahanaima, e taata taoà rahi o ia. ³³ Ua parau atu ra te arii ia Paratirai: Mai haere atoà tātou, e na ù òe e faaàmu i Ierutarema. ³⁴ Ua parau mai ra Paratirai i te arii: Mai te aha rā te

maoro o to ù nei aho, a tae atoà atu ai māua o te arii i Ierutarema? ³⁵ Ua tae au i te vaù o te àhururaa o to ù nei matahiti i teie nei mahana. E ìte ānei hoì au i te maitai e te ìno? E ìte ānei hoì to tāvini nei i ta ù e àmu nei, e ta ù e inu nei? E tiā ānei hoì au ia faaroo i te pehe tāne, e te pehe vahine? E aha e tiā ai ia haapeàpeà atu to tāvini nei ia òe, e taù fatu, e te arii? ³⁶ E tuu iti noa aè na òe i to tāvini nei ia haere atoà na vau i te tahi pae i teie nei Ioritāna māua atoà o te arii. E aha òe i nā reira ai i te faautuàraa mai ia ù nei, e te arii? ³⁷ A tuu ai òe i to tāvini nei ia hoì noa na, ia pohe atu vau i to ù ra òire, i pihai iho i te tanuraa o taù metua tāne e taù metua vahine ra! A hiò na rā i to tāvini nei ia Temehama; o ia tē haere atu i to tere, e taù fatu, e te arii; a rave atu ai òe i ta òe e hinaaro ia na. ³⁸ Ua parau atu ra te arii: O Temehama tē haere o māua atoà, e o ta òe e hinaaro ra, o ta ù ia e rave ia na; e o ta òe e hinaaro ia ù nei, o ta ù ia e rave ia òe ra. ³⁹ Ua haere anaè iho ra te mau taata atoà i te tahi pae i Ioritāna. E tae atu ra te arii i te tahi paeà, ua hoì aè ra te arii ia Paratirai, e ua faaora atu ra ia na; hoì iho ra o ia i to na ra ùtuafare. ⁴⁰ Reva atu ra te arii i Tiratara, e Temehama atoà i te haere-atoà-raa.

Peàpeà i rotopū ia Iuta e o Ìteraèra

E to Iuta atoà i te arataàraa i te arii, e te tahi pae o to Ìteraèra atoà. ⁴¹ Ua haere atoà mai ra to Ìteraèra atoà i te arii ra, ua parau mai ra: E aha ra to mātou mau taeà o to Iuta nei i rave èiā noa mai ai ia òe? E ua aratai mai i te arii, e to na atoà ra ùtuafare, e te mau taata atoà o Tāvita, i teie pae Ioritāna? ⁴² Ua parau atu ra to Iuta atoà ra i to Ìteraèra: No te mea e àti rahi to te arii ia mātou nei: e aha hoì òutou i riri ai i te reira? I àmu na ānei hoì mātou i ta te arii māa? E e taoà ānei ta na i hō mai nā mātou nei? ⁴³ Ua parau mai ra to Ìteraèra i to Iuta, nā ô mai ra: Auàhuru mātou i te àtiraa atu i te arii, e àti rahi to mātou ia Tāvita i to òutou. E aha iho ra hoì òutou i vahavaha mai ai ia mātou nei? Aore aè ra e faaau atoà mai i te parau ia mātou nei, e e faahoì mai i te arii? E ûana rahi rā to te parau a to Iuta i ta to Ìteraèra.

To Tepa àrora ia Tāvita

20¹ Tei reira te hoê taata haapaò àtā, o Tepa te iða, e tamaiti na Piteri, e Âti-Peniamina. Ua faaòto iho ra o ia i te pū, e ua nā ô aè ra:

Aita a tātou auraa atu ia Tāvita,
aita a tātou e faufaa i te tamaiti a Iete!

Ei te pūhapa, e Ìteraèra e!

² Ua faaruè mai ra to Ìteraèra atoà ia Tāvita, e ua pee atu ra ia Tepa a Piteri ra. Ua àti mai ra rā to Iuta i to rātou arii, ua aratai ia na i Ierutarema mai Ioritāna mai.

³ Tae atu ra Tāvita i to na ra ùtuafare i Ierutarema. Ua rave iho ra te arii i nā vahine tāvini tino àhuru, ta na i vaiiho ei tiaì i te ùtuafare, ua tāpeà iho ra, e ua faaàmu atu ra i te māa, aita rā i rave faahou atu; pārahi ìvi noa iho ra rātou e tae noa atu ra i te mahana e pohe ai ra.

To Ioapa haapoheraa ia Àmata

⁴ Ua parau atu te arii ia Àmata: E haaputuputu mai òe i to Iuta, e eie nei puè mahana e toru nei; e ei ô nei atoà hoì òe. ⁵ Ua haere atu ra Àmata e haaputuputu mai i to Iuta; maoro atu ra rā o ia, aore aè ra i haapaò i nā mahana i faaìtehia atu ia na ra. ⁶ Ua parau atu ra Tāvita ia Àpitai: Aroharoha aè ta Àpātaroma ìno i rave, e rahi atu ā ta Tepa a Piteri e rave i teie nei. A rave a aratai i nā taata a to fatu nei e tipapa atu, o te noaa hoì te òire àuahia ra ia na, o te ora atu. ⁷ Ua pee atu ra to Ioapa mau taata ia na, e te Tereti, e te Pēreti, e te feiā àito atoà ra; reva atu ra rātou mai Ierutarema atu, e auaù ia Tepa a Piteri ra.

⁸ E tae atu ra rātou i te òfai rahi i Tīpeona ra, ua haere iho ra o Àmata i mua ia rātou. I tātuhia te àhu i àhuhia e Ioapa ra i te hoê tātua, tei reira te hoê òè; te faauta-noa-hia ra i te taha àoào i roto i te vehi ra, e te haere noa ra o ia ra, ua haamaìri noa atu ra o ia i taua òè ra. ⁹ Ua parau atu ra Ioapa ia Àmata: Te ora ra òe, e tau teina? Ua rave aè ra to Ioapa rima àtau i te ùmiùmi o Àmata e hoì ia na. ¹⁰ Aita aè ra rā Àmata i ìte i te òè i roto i te hoê rima o Ioapa; ua puta iho ra

o ia ia na i te taha àoào ra, mairi iho ra te âau i raro i te repo; aore aè ra i pātia faahou: pohe roa aè ra o ia.

Hopeà o te ôrureraa hau a Tēpa

Ua tipapa atu ra Ioapa rāua o tana taeaè o Àpitai ia Tēpa a Piteri ra. ¹¹ Ua tià noa iho ra te hoê taata o Ioapa i pihai iho ia Àmata, e ua nā ô atu ra: O tei faatià ia Ioapa, e ia Tāvita ra, a pee o ia ia Ioapa. ¹² Te tāviri viri noa ra Àmata i roto i to na iho toto, i te pae èatià ra; i hiò rā taua taata ra, e ua tiàtià anaè te mau taata atoà ra i te hiòraa atu, ua rave aè ra o ia ia Àmata, hōpoi atu ra i roto i te ô, faaruè iho ra i taua èatià ra, e ua tāpoi atu ra ia na i te hoê àhu, te hiò atu ra hoì o ia, e ua tae anaè mai te mau taata atoà ia na ra, ua tià anaè iho ra. ¹³ E ia hōpoi-ê-hia atu ra taua taata ra, aita rā i te vairaa i te èatià ra, ua haere anaè iho ra te taata atoà i te peeraa atu ia Ioapa, e te auaàraa atu ia Tēpa a Piteri ra.

¹⁴ Haere noa atu ra Tēpa nā roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra e tae noa atu ra i Àpera-Pete-Maata, e ua haaputu atoà mai ra i to Pērā atoà ra, e ua pee atu ra ia na. ¹⁵ Ua tii mai ra rātou, ua àro ia na i Àpera-Pete-Maata, e ua òhu iho ra rātou i taua òire ra, i mua mai i te âua i rāpaeàu ra. Ua tūi iho ra te mau taata atoà o Ioapa i taua âua ra ia pararī atu i raro. ¹⁶ Ua tiàoro noa mai ra te hoê vahine paari no roto i taua òire ra, nā o mai ra: A faaroo mai na, a faaroo mai na; a parau atu na ia Ioapa: «E haere mai o ia i ô nei, e parau atu vau ia na!» ¹⁷ E fātata mai ra o ia ia na, ua parau atu ra taua vahine ra: O Ioapa ānei òe? Ua parau mai ra o ia: O vau ia! Ua parau atu ra o ia ia na: A faaroo mai na i te parau a to tāvini vahine nei. Ua parau mai ra o ia: Te faaroo nei au. ¹⁸ Ua parau atu ra o ia, nā ô atu ra: I nā ô hoì rātou i mūtaa iho i te parauraa e: «E ui maitai na i Àpera ra!» A rave ai. ¹⁹ Te pārahi noa nei au mā te hau, e te haapaò maitai i Ìteraèra nei, e te tītau mai nei òe i te hoê òire, e te hoê metua vahine i Ìteraèra nei e taparahi! E aha òe e tītau mai ai i te tufaa a Iehova ia pau? ²⁰ Ua parau mai ra Ioapa ia na: Eiaha! Eiaha vau ia nā reira, e ia apu vau i teie nei òire, e ia pau! ²¹ Eere tenā. O te hoê taata rā no

te mouà ra o Èferaima, o Tēpa a Piteri, to na iòà, ua ôrure iho nei o ia i te hau a te arii nei, a Tāvita. O ia tē tuu mai, e haere ê ia vau i te òire nei. Ua parau atu ra taua vahine ra ia Ioapa: Inaha, e tiria mai te upoo o taua taata ra i ô nei ia òe nei nā nià i te âua nei! ²² Haere atu ra taua vahine ra i te taata atoà i to na ra paari; tãpūhia iho ra te upoo o Tēpa a Piteri, e ua tītiri atu ra i rāpaeàu mai ia Ioapa ra. Ua faaòto iho ra o ia i te pū, ua faaruè mai ra te taata atoà i taua òire ra, haere anaè atu ra te taata atoà i te ùtuafare mau. Ua hoì iho ra Ioapa i Ierutarema i te arii ra.

Te feiā tōroà o Tāvita

²³ Tei nià Ioapa i te nuu atoà o Ìteraèra; e o Penaia a Iehoiata tei nià ia i te Tereti, e tei nià i te Pēreti; ²⁴ e o Àtorama tei nià ia i te taoà àufau; e o Iehotafata a Àhiruta, o te faaite parau ia; ²⁵ e o Tēvā, o te pāpai parau ia; e o Tātota e o Àpiātara, o nā tahuà ia;

²⁶ e o Ìra i Iaira atoà, e taata rahi ia io Tāvita ra.

To Tīpeona e te huaai a Taura

21 ¹ E oè tei taua ànotau ia Tāvita ra, terā matahiti, terā matahiti, e a toru aè ra matahiti. Ua ui atu ra Tāvita ia Iehova, ua parau mai ra Iehova: No Taura, e to na ra ùtuafare taparahi taata, o ia i taparahi i to Tīpeona ra. ² Ua tii atu ra te arii i to Tīpeona, e ua parau atu ra ia rātou (eere hoì to Tīpeona i te tamarii a Ìteraèra, e toeà rā no te Âti-Âmori; ua tapu hoì te tamarii a Ìteraèra ia rātou e e faaora: o Taura rā, no to na ra itoito i te tamarii a Ìteraèra e ta Iuta, ua tītau atu ra o ia ia rātou e taparahi).

³ Ua nā ô atu ra hoì Tāvita i to Tīpeona: E nā hea atu vau ia òutou, e e aha te tārāèhara, ia haamaitai mai òutou i te tufaa a Iehova nei?

⁴ Ua parau mai ra to Tīpeona ia na: E òre mātou e rave i te ârio e te àuro a Taura, e na to na ra ùtuafare; e eiaha roa te hoê taata o Ìteraèra nei ia pohe ia òe ia mātou nei. Ua parau atu ra o ia: O ta òutou e parau mai ia ù ra, o ta ù ia e rave. ⁵ Ua parau mai ra rātou i te arii: O te taata i tītau mai ia mātou ia pau ra, o tei ìmi ia mātou e ia

pau roa i te taparahihia i te mau vāhi atoà i Ìteraèra nei, ⁶ o nā tamarii ra no na ia toohitu aè tē tuu mai ia mātou nei, ia rīhia e mātou i mua ia Iehova i Tipea io Taura ra, tei haapaòhia e Iehova ra. Ua parau atu ra te arii: Na ù e tuu atu. ⁷ Àreà o Mefipoteta a Ionatana a Taura ra, i vaiihohia ia e te arii, no te tapu a Tāvita ia Ionatana a Taura ia Iehova ra. ⁸ Ua rave atu ra rā te arii i nā tamarii tamaroa a Ritepa, te tamahine a Àia ra, ta na i fānau ia Taura ra, o ia hoì o Àramoni rāua o Mefipoteta, e nā tamarii tamaroa toopae a te tamahine a Taura a Mitara ta na i faaàmu na Âteriera o Paratirai i Mehora ra. ⁹ Ua tuu atu ra o ia ia rātou i to Tīpeona, e ua rī atu ra rātou ia rātou i nià i te âivi i mua i te aro o Iehova. Pohe iho ra rātou toohitu atoà; i te ànotau àuhune te poheraa, i te mahana matamua o te òòtiraa tērite.

¹⁰ Ua rave aè ra te tamahine a Àia ra o Ritepa i te àhu òto, ua hōhora iho ra no na iho i nià i te mato ra, mai te matamua mai ā o taua ànotau tērite ra, e tae noa atu ra i te tōpataraa mai o te ua no te raì mai i nià ia rātou, aore roa e manu o te reva i tau mai i nià ia rātou i te ao, e aore hoì e manu o te fenua i haùti mai i te pō. ¹¹ E ua faaìtehia aè ra Tāvita i ta Ritepa i rave, ta te tamahine a Àia, te vahine tāvini a Taura ra. ¹² Ua tii atu ra Tāvita i te pera o Taura, e te pera o tana tamaiti ra o Ionatana i te mau taata o Ionatana i te mau taata o Iapēta-Tireata ra, o tei èiāhia e rātou i te aroā i Pete-Tana a faautahia ai e te Firiteti ra, a taparahi ai te Firiteti ia Taura i Tirapoa ra. ¹³ Ua rave mai ra o ia i te pera o Taura, e te pera o tana tamaiti ra, o Ionatana; e ua haaputu atoà mai ra i te pera o nā taata i rīhia ra. ¹⁴ Ua tanu iho ra rātou i te pera o Taura, e to te tamaiti, to Ionatana, i te fenua ra o Peniamina, i Tera ra, i te tanuraa o tana metua ra o Tita, e o ta te arii i parau mai ra; o ta rātou ia i rave. E i muri aè i te reira, faaroohia mai ra rātou e te Atua i taua fenua ra.

Te mau àrora a i te Firiteti

1Pa 20.4-8

¹⁵ Te tamaì mai ra te Firiteti ia Ìteraèra. Haere atu ra Tāvita i raro, e to na atoà ra mau taata, e ua àro atu ra i te Firiteti. Ua paruparu hoì

Tāvita i reira. ¹⁶ E o Ìtepi-Penota, e Âti-Rafai, e toru hānere tētera te veo o ta na ra māhae i te teiaha, e ua tātuaia o ia i te òè âpī. E ua manaò o ia e rave e taparahi ia Tāvita. ¹⁷ I turuhia mai rā o ia e te tamarii a Teruia e Âpitai, e ua tairi atu ra o ia i taua Firiteti ra e pohe roa aè ra. Ua tapu atu ra te mau taata o Tāvita ia na, nā ô atu ra: A tirā na òe i te pee mai ia mātou nei i te tamaì, a pohe hoì te rāmepea a Ìteraèra.

¹⁸ E muri aè ra, ua tamaì faahou mai ra te Firiteti i Topā. Pohe iho ra Tāfā ia Tipetai i Huta, e Âti-Rafai.

¹⁹ Ua tamaì faahou mai ra hoì te Firiteti i Topā. Pohe iho ra te taeaè a Toria, i Tāta ra, ia Èrehamana a Iaare-Òretina i Pete-Rehema e au ta na rāau māhae i te rāau a te rāraa àhu ra.

²⁰ E ua tupu faahou ā te tamaì i Tāta. Tei reira te hoê taata roa, e ono o na rimarima i te rima hoê, e ono hoì manimani i te âvae hoê, hoê taau e mā maha, e Âti-Rafai atoà hoì o ia. ²¹ E ia faaìno mai rā o ia ia Ìteraèra; pohe iho ra o ia ia Ionatana a Tīmea, e taeaè no Tāvita. ²² A toomaha aè ra i pohe i te rima o Tāvita, e i te rima o to na ra mau taata; e na te Âti-Rafai anaè ia i fānau i Tāta ra.

Taramo na Tāvita

Tar 18.1-50

22 ¹ Ua parau atu ra Tāvita ia Iehova i teie nei taramo, i te mahana i faaorahia ai o ia e ana i te rima o to na ra mau ènemi, e te rima o Taura.

² Ua parau atu ra o ia:

O Iehova taù papa, e taù pare, o to ù nei nei ora:

³ te Atua o taù mato, ta ù e tiàturi nei,

taù pāroru, e taù tara faaora,

taù fare teitei, e taù pūpuniraa.

Taù ora, o òe tē faaora ia ù i te hāmani ìno.

⁴ E tiàoro vau ia Iehova: E au ia na ia haamaitaìhia!

E ora ia vau i taù ènemi.

⁵ Ua haaàtìhia vau e te aru ra o te pohe,

î aè ra vau i te mataù i te feiā rave hara, mai te pape puè ra te rahi;

⁶ ua haaàtihia vau i te taura ra o hāte,
ua tuuhia te mārei ra o te pohe ia ù.

⁷ Ua tiàoro vau ia Iehova i taù àtiraa ra,
ua pii hua vau i taù Atua:

e ua faaroo o ia i taù reo i to na ra nao,
e ua tae roa ta ù parau i to na tarià.

⁸ Ua àueue iho ra te fenua, ua rūrūtaina;
ua âtaataa iho ra te tumu o te reva;
ua àueuea ia, no te mea ua riri o ia.

⁹ Ua pee aè ra te auauahi no roto i tana âpoo ihu,
e te auahi ura e pura ra, no roto i to na vaha;
e ua ura hoì te auahi i te reira.

¹⁰ Ua tuu haèhaa mai o ia i te raì, e ua pou mai ra:
e e pōuri taòtaò tei raro aè i tana âvae.

¹¹ Ua pārahi o ia i nià i te tērupi, e ua maùe,
e ua ìtea o ia i nià i te pererau o te mataì.

¹² Ua haaàti o ia ia na iho i te pōuri, ia moè; e to na ia pārahiraa,
— o te pape pōuri, e te ata meùmeù o te raì ra.

¹³ No te ànaàna o to na aro,
ua ura atu ra te auahi.

¹⁴ Ua faaharuru mai ra Iehova i te pātiri i nià i te raì ra,
ua tuu mai ra Te Teitei i taua reo.

¹⁵ Ua teà iho ra i ta na òhe, e ua pūrara rātou,
ua tuu mai ra i te uira, e ua pau iho ra rātou.

¹⁶ Ua ìtea iho ra te peho o te moana,
e ua puè noa te tumu o te fenua,
i te aò a Iehova,

i te mataì ra, te aho no to na ra âpoo ihu.

¹⁷ Ua faatoro mai ra o ia i tana rima no nià mai; ua rave mai ra ia ù;
e ua hōpoi aè ra ia ù no raro i te moana rahi ra;

¹⁸ ua faaora aè ra o ia ia ù i taù mau ènemi mana ra,
i tei riri mai ia ù ra, no te mea e pūai rahi to rātou i to ù.

19 Ua hitimaùe au ia rātou i te mahana i àti ai au ra,
o Iehova rā to ù tauturu.

20 Ua hōpoi o ia ia ù i te vāhi ātea,
ua faaora o ia ia ù, no te mea te au mai ra o ia ia ù ra.

21 Ua faautuà mai Iehova ia ù i tei au i ta ù ra parau-tià,
ua tuu mai i te raupeà e au i te viivii òre o taù rima,

22 no te mea ua haapaò vau i te èà o Iehova,
e aore aè ra i faaruè ìno noa i taù Atua.

23 No te mea i mua anaè ia ù te mau ture na na, e ta na ra mau
haapaòraa,

aore ā vau i faaruè i te reira.

24 E parau haavare òre hoì ta ù ia na,
e aore aè ra vau i rave i ta ù ra hara.

25 I raupeà mai ai Iehova ia ù i tei au i te parau-tià na ù ra,
o tei au i te viivii òre o taù rima ia na ra.

26 I te feiā aroha ra, e aroha atoà òe,
e te feiā parau-tià ra, e parau-tià atoà ta òe,

27 i te feiā viivii òre ra, e viivii òre atoà ta òe,
āreà i te feiā e mārō ra, e riro atoà òe i te mārō.

28 O te feiā hoì i roohia e te àti ra, e faaorahia ia e òe ra;
tei nià rā to mata i te teòteò ra, ia tuuhia ia e òe i raro.

29 O òe hoì taù rāmepe, e Iehova!

E na Iehova e haamāramarama i to ù nei pōuri.

30 Na òe i puehu ai te tiàà àito ra ia ù,
na taù Atua i ôuà ai au nā nià i te pare.

31 O te Atua ra, e parau-tià ta na,
e parau tāmata-hua-hia ta Iehova parau;
o te pāruru o ia i te feiā atoà e tiàturi ia na ra.

32 O vai mau te Atua, maori rā o Iehova?

E o vai te mato, maori rā o to tātou Atua?

33 O te Atua taù pūai, e taù mana,
o tei haamanina i to ù èà.

34 Te faariro nei o ia i taù âvae mai to te àiri,

e te haapāpū nei o ia i to ù tiàraa i taù mau vāhi teitei.

³⁵ Te haapii nei o ia i taù rima i te tamaì;

e ua fati i taù puè rima te fana veora.

³⁶ Ua tuu mai òe ia ù i te pāruu faaora no òe,

e no to òe maru i rahi ai au.

³⁷ Ua faaātea i to ù taahiraa âvae i raro aè ia ù,

i òre i pāhee ai o ù puè âvae.

³⁸ I auaù atu ra vau i taù mau ènemi, e ua haamou atu ra;

e ia pau rātou, i hoì mai ai au ra.

³⁹ I pau rātou i te tārihia e au,

e aita atu ra e maitaì ia tià mai i nià;

e, ua maìri aè nei rātou i raro aè i taù âvae.

⁴⁰ Ua tātua mai òe ia ù i te pūai i te àroraa,

e na òe i haavī i taù mau ènemi i raro aè ia ù.

⁴¹ E ua hōroà mai òe i te àî no taù mau ènemi;

ia pau ia ù tei riri mai ia ù ra.

⁴² Ua tiàoro rātou — aita rā e faaora —

ua tiàoro ia Iehova, aore rā o ia i parau mai!

⁴³ Huàhuà roa aè ra rātou ia ù mai te repo o te fenua ra,

e taataahihia e au mai te vari i te aroā ra, haapūrara atu ra ia rātou.

⁴⁴ I te tūrepu-atoà-raa o te taata ra, ua faaora hoì òe ia ù;

e ua tuuhia vau e òe i nià i te mau êtene;

o te feiā aore i ìtehia e au ra, te tāvini mai ra ia ia ù.

⁴⁵ E mau fenua èê rā tei faaroo mai ia ù,

tei te ìteraa mai ia ù ra, ua faaroo mai ra rātou ia ù.

⁴⁶ Ua māheàheà te mau fenua èê ra i te mataù,

e ua rūrūtaina i roto i ta rātou iho mau pare.

⁴⁷ Te ora ra Iehova, e ia haamaitaìhia taua mato no ù ra!

E ia faateiteihia te Atua, te mato e ora ai au ra,

⁴⁸ o te Atua o tei tāhoo mai ia ù ra,

o tei tuu haèhaa mai i te taata i raro aè ia ù ra,

⁴⁹ i te faaoraraa ia ù i taù mau ènemi ra!

E ua faateitei ia ù i nià roa i tei mārō mai ia ù ra,

e ua faaora òe ia ù i te taata hāmani ìno ra.

⁵⁰ E i teie nei, e haamaità au ia òe e Iehova io te êtene,
e ârue au i to ià.

⁵¹ O ia te pare e ora ai to na arii,
o ia tei hāmani maità mai i tei faatāhinuhia e ana ra,
ia Tāvita e to na huaai e a muri noa atu.

Te mau parau hopeà a Tāvita

23 ¹ Teie ā hoì nā parau hopeà a Tāvita.

Teie ta Tāvita parau, ta te tamaiti a Iete,
te taata i faateitei-hua-hia ra,
tei faatāhinuhia e te Atua o Iatōpa,
ta te fatu taramo maità a Ìteraèra ra i parau.

² Te parau nei te Vārua o Iehova ia ù,
e tei taù vaha nei ta na parau.

³ Ua parau mai te Atua o Ìteraèra,
o te Mato o Ìteraèra tei faaite mai ia ù:

Ei tāvana parau-tià ta te taata nei,
o tei haapaò i tana tāvanaraa mā te mataù i te Atua,

⁴ mai te māramarama poi-poi ia hiti te mahana ra,
e poi-poi ata òre ra;

mai te matie rii e tupu no roto i te fenua i muri aè i te ua, i te mahana
ànaàna maità ra.

⁵ Òre noa ā i to ù nei ùtuafare i te riro mai te reira i te Atua,
ua faaau rā o ia i te faufaa mure òre ia ù nei,
e mea haapaò-maità-hia i te mau vāhi atoà ra, e te parau-mau?

O to ù ia ora o te reira ra; e to ù atoà ra mau hinaaro,
òre noa ā ia i te faatupuhia e ana?

⁶ Âreà to Periarā, e au rātou atoà i te rāau taratara e tute-ê-hia ia,
e òre e tià ia rave atu te rima.

⁷ O te taata i ôpua e rave ra,
e pāroruhia ia i te âuri e te àufau âuri e tià ai;
e e tahu-roa-hia rātou i te auahi i reira ra.

Te mau taata àito o Tāvita

1Pa 11.10-47

⁸ Teie te iōa o nā taata àito io Tāvita: o tei noho i te nohōraa o te Tatemoni, o tei hau ia i nā raatira ra, oia hoī o Àtino Âti-Èteno. Ua aa iho ra i ta na maehae i nā taata e vaū hānere, pau iho ra rātou ia na i te paura hoē.

⁹ E muri aè ia na, o Èreatara a Tōtō ra, e Âti-Àhohi. O te hoē i taua nā taata àito tootoru ra io Tāvita, i to rātou faainōraa i te Firiteti, a putuputu ai rātou i te tamaī, e te fati ra to Ìteraèra. ¹⁰ Ua tiā aè ra o ia i niā, ua tāiri i te Firiteti, e piri roa aè ra tana rima i te mauhaa òè ra, e ua òpa; e pau rahi ta Iehova i rave i taua mahana ra ia na; e ua pee noa atu ra te taata ia na e haru noa i te taoà.

¹¹ E i muri aè ia na o Tama a Atē i Harari ra. E ua putuputu te Firiteti, e tere māa, i te hoē maa fenua ua î i te tērite; i fati iho ra te taata i te Firiteti. ¹² Tiā noa iho ra rā o ia i rōpū i taua maa fenua ra, ua faahana iho ra, e ua tāiri iho ra i te Firiteti. E pau rahi iho ra ta Iehova i rave ia na.

¹³ Haere atu ra nā taata rarahi tootoru, no taua pupu e toru àhuru ra, e tae atu ra i raro ia Tāvita ra, i te àuhune ra, i te ana a Àturama. Te pātiahia ra to te Firiteti pūhapa i te peho ra o Refaima. ¹⁴ Te pārāhi ra Tāvita i taua ana ra; e tei Pete-Rehema te Firiteti i te tiaīraa. ¹⁵ Ua hiaai aè ra Tāvita i te pape, e ua nā ô aè ra: Na vai rā e hōroà mai i te hoē maa pape i te âpoo pape i Pete-Rehema nei, i te pae ùputa ra? ¹⁶ Ua tii noa atu ra taua nā taata àito tootoru ra, nā roto noa atu ra i te nuu Firiteti ra, ua huti iho ra i te pape i taua âpoo pape i te pae ùputa i Pete-Rehema ra. Ua rave mai ra, ua hōpoi mai ra ia Tāvita ra; aita aè ra rā Tāvita i inu, ua rave aè ra rā, ua nīnii iho ra ei tūtia inu na Iehova. ¹⁷ E ua nā ô aè ra o ia: Eiaha roa vau i te reira, e Iehova, e ia nā reira hoī au nei! E ère ānei i te toto teie o te mau taata o tei faaū noa i to rātou pohe i te tiiraa i teie nei pape? Aita aè ra o ia i inu. I nā reira taua nā taata àito tootoru ra.

¹⁸ E i muri aè ia rātou, o Àpitai ia, te taeaè o Ioapa, te tamaiti a Teruia ra, o te taata ia i hau i nā taata tootoru. Ua maraa aè ra hoì ta na maehae, pohe atu ra nā taata e toru hānere; noaa mai ra ia na te iòà i nā taata tootoru. ¹⁹ O te taata ia i hau i taua nā taata tootoru ra, riro atu ra o ia ei taata hau; aita rā i taeaè ia na nā taata tootoru i mūtaa iho ra.

²⁰ E i muri aè ia na, o Penaia a Iehoiata ia, e tamaiti na te hoê taata mana i Tapeteèra, ua hau atoà ta na rāveà. E toopiti atoà a ana puè taata àito i taparahi i Moapi. E ua pou o ia i raro, e ua taparahi ā i te hoê riona i roto i te âpoo, i te ànotau hiona. ²¹ Ua taparahi hoì o ia i te hoê taata Àifiti, e taata maitai ia hiò. E maehae hoì tei te rima o taua taata Àifiti ra; haere atu ra o ia ia na ra, mā te turutootoo, ua haru iho ra i taua maehae i te rima a to Àifiti ra, e ua taparahi atu ra ia na i te maehae na na iho. ²² I nā reira taua taata ra o Penaia a Iehoiata, i noaa ai to na iòà i nā taata àito tootoru nei. ²³ Ua hau o ia i nā taata e toru àhuru ra; aita rā i taeaè ia na nā taata tootoru i mūtaa iho ra. Tuuhia aè ra o ia e Tāvita no nià iho i to na ra pupu faèhau.

²⁴ O Àtahera, te taeaè o Ioapa, no nā taata toru àhuru ra ia.

O Èrehanana a Tōtō, i Pete-Rehema ra.

²⁵ O Tama i Harota.

E o Èritā i Harota ra.

²⁶ O Hēreta i Pareti;

e o Ìra a Ìteta i Tētōa ra.

²⁷ O Àpietera i Ànatota;

e o Mepunai Âti-Huta.

²⁸ O Taramona Âti-Àhohi,

e o Maharai e Âti-Netofa.

²⁹ O Herepa a Paana, e Âti-Netofa.

O Ìtai a Ripai, no ô i Tipea ra no te tamarii a Peniamina.

³⁰ O Penaia i Paratoni;

e o Hitai i Nahara-Taata.

³¹ O Àpi-Àrapona i Àrapa;

e o Àtamaveta i Parahumi.

³² O Èriapa i Taraponi;
no te tamarii a Iatena.

O Ionatana.

³³ O Tama i Harari ra;
e o Àhiama a Tarara i Harari.

³⁴ O Èrifereta a Àhatepai a te Âti-Maata.
O Èriama a Àhitofera i Tironi.

³⁵ O Heterai i Taremera;
e o Paarai i Àrapi ra.

³⁶ O Ìtāra a Nātana i Tōpā;
e o Pānī i Tatā.

³⁷ O Tērētā e Âti-Àmona;
e o Nahari i Peeroti ra, e hōpoi mauhaa tamaì na Ioapa a Teruia ra.

³⁸ E o Ìra i Ìturi;
e o Tarepa i Ìturi;

³⁹ e o Ùria Âti-Heta ra. E toru àhuru mā hitu.

To Tāvita taiòraa i te nūnaa Ìteraèra

IPa 21.1-6

24¹ Riri faahou aè ra Iehova ia Ìteraèra. Ua faaitoito hoì Tātani ia Tāvita ia rātou, ia parau o ia e: A tii, a taiò ia Ìteraèra e ia Iuta.

² Ua parau atu ra te arii ia Ioapa i pihà iho ia na ra, o te raatira hoì o ia no taua nuu ra: A haere nā roto atoà i te mau ôpū atoà o Ìteraèra nei, mai Tana atu e tae noa atu i Pere-Tepa, a taiò ai i te taata, ia ìte au i te rahi. ³ Ua parau atu ra Ioapa i te arii: rahi noa atu ā rātou, ia faarahi mai ā to Atua ra o Iehova, e ia riro noa atu te taata hoê ei hānere, e ia ìte hua hoì to mata, e taù Fatu, e te arii, i te reira! E aha rā hoì òe i au atu ai i te reira parau, e taù Fatu, e te arii? ⁴ Ua hau atu ra rā ta te arii ra parau i ta Ioapa, e ta te mau raatira o taua nuu ra; reva atu ra Ioapa e te mau raatira o te nuu ra i rāpae mai i mua i te aro o te arii ra, e taiò i te mau taata o Ìteraèra ra. ⁵ Reva atu ra rā i te tahi pae Ioritāna, pātia iho ra i te tiàhapa i Àroera; i

te pae àtau o te òire tei roto i te pīòà pape i Tatā ra, i te pae Iatēra ra. ⁶ Haere atu ra rātou i Tireata, e te fenua ra o Tatima-Hoteti. E ua tae atu ra rātou i Tana-Iaana, e reva atu ra hoì i Titona. ⁷ Mai reira hoì, reva atu ra rātou i taua pare ra o Tūria, e te mau òire atoà a te Âti-Hevi, e te Âti-Tanaana. Reva atu ra rātou i Pere-Tepa i te pae i apatoà i Iuta ra. ⁸ E àti aè ra ia rātou taua fenua ra; ua tae mai ra rātou i Ierutarema, ua hope aè ra nā marama e iva, e nā mahana hoì hoê taau. ⁹ Ua faaite atu ra Ioapa i te arii i te huru i te rahiraa o taua mau taata ra: e vaù hānereraa i te tautani i te taata itoito anaè, e òè te mauhaa i to Ìteraèra, e to Iuta ra, e pae ia hānereraa i te tautani.

To te Atua faautuàraa i te hape o Tāvita

IPa 21.7-17

¹⁰ Ua faahapa mai ra to Tāvita âau ia na, ua oti aè ra taua mau taata ra i te taiòhia. Ua parau atu ra Tāvita ia Iehova: Ua rahi ta ù hara i ta ù i rave iho nei! E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, e Iehova, e faaòre mai òe i te hara i ravehia e to tāvini nei, e parau maamaa rahi roa ta ù i rave iho nei.

¹¹ E ao aè ra ia tià mai Tāvita i nià, ua tae mai ra te parau a Iehova i te perofeta ra ia Tatā, o ta Tāvita ia hiò, ua nā ô mai ra: ¹² A haere a parau atu ia Tāvita: Te nā ô mai ra Iehova: E toru eie puè parau, ta ù e faaite atu ia òe; o te hoê rā ta òe e rave, ia nā reira atu vau ia òe. ¹³ Ua haere mai ra Tatā ia Tāvita ra, e ua nā ô mai ra ia na: Ia roohia mai ānei òe i te oè e ia toru aè matahiti i to fenua nei? E ia toru ānei o òe marama i te aùàuraahia mai e to òe ra mau ènemi, te aùàù noa mai ra rātou ia òe? E ia toru ānei mahana mai pohe i to fenua nei? E tenā na, a haamanaò, a hiò, ta ù hoì parau ia faahoì atu i tei tono mai ia ù nei. ¹⁴ Ua parau atu ra Tāvita ia Tatā: E àti rahi to ù! Ei te rima o Iehova tātou, te rahi nei to na aroha; eiaha rā vau ei te rima o te taata nei!

¹⁵ E ua tuu mai ra Iehova i te mai pohe i nià ia Ìteraèra mai te poi poi mai e tae noa atu ra i te taima i haapaòhia; pohe iho ra te taata e hitu àhuru i te tautani mai Tana mai e tae roa aè ra i Pere-Tepa.

¹⁶ Ia faatoro faahou ra te merahi i tana rima e rave ia Ierutarema, ua tātarahapa iho ra Iehova i taua ìno ra; e ua parau atu ra i te merahi i taparahi i taua mau taata ra: A tirā na! A faaea iho na i reira. Tei pihai iho taua merahi a Iehova ra i te vāhi papairaa tītona a Àrauna Âti-Ieputi ra.

¹⁷ Ua parau atu ra Tāvita ia Iehova, i te ìteraa aè o ia, i taua merahi i tāiri i te taata ra, ua nā ô atu ra: Inaha, ua hara vau, e ua rave au i te ìno: ârèa i teie nei mau māmoe, e aha noa na rātou? Teie ta ù parau ia òe, ei nià to rima ia ù nei, e ei nià atoà i te ùtuafare a taù metua!

To Tāvita faatiàraa i te fata na te Fatu

1Pa 21.18-27

¹⁸ Ua haere hua mai ra Tatā ia Tāvita ra i taua mahana ra, ua parau atu ra ia na: A haere, e faatià i te tahi fata na Iehova i nià i te vāhi papairaa tītona a Àrauna Âti-Ieputi ra. ¹⁹ Reva atu ra Tāvita i nià, i ta Tatā i parau mai ra, i ta Iehova i faaue mai ia na ra. ²⁰ Ua hiò mai ra Àrauna, ìte mai ra i te arii e tana mau tāvini tē haere anaè mai ra ia na ra; haere atu ra Àrauna i rāpae, ua tāhopu atu ra i te arii, i raro te mata i te repo. ²¹ Ua parau atu ra Àrauna: E aha te mea i tae mai ai òe, e taù Fatu, e te arii, i to tāvini nei? Ua parau mai ra Tāvita: I haere mai au e hoo i te vāhi papairaa tītona na òe nei ei faatiàraa i te tahi fata na Iehova, ia faaòrehia mai te maì pohe i te taata nei. ²² Ua parau atu ra Àrauna ia Tāvita: E rave òe e taù Fatu, e te arii, e hōpoi i ta òe e hinaaro ra. Inaha, teie te puaatoro ei tūtia tāauahi, teie hoì te mau papai, e te mau mauhaa no nià i te puaatoro ei vahie. ²³ I hōpoi-noa-hia e Àrauna taua mau mea atoà nei mai ta te arii ra na te arii. E ua nā ô mai ra Àrauna i te arii: Ia ìtehia mai hoì òe e to Atua, e Iehova! ²⁴ Ua parau atu ra te arii ia Àrauna: Eiaha! Ei hoo ā, e hoo hua atu vau ia òe; eiaha ta ù ei taoà hoo-òre-hia e au ia hōpoi ei tūtia tāauahi na taù Atua ra, na Iehova! Hoo atu ra Tāvita i taua vāhi papairaa tītona ra, e nā puaatoro ra, i nā tētera ârio e pae àhuru ra. ²⁵ Ua faatià iho ra Tāvita i te hoê fata na Iehova; e ua hōpoi i te

tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitai ra. Māha aè ra to Iehova riri i taua fenua ra, òre aè ra te mai pohe ia Ìteraèra.

TE PUTA HOÊ A TE MAU ARII

Te ruhiruhiāraa o Tāvita

1 ¹ Ua ruhiruhiā te arii ra o Tāvita, ua rahi to na matahiti; e ua tāpoi rātou ia na i te àhu, aita rā o ia i māhanahana. ² Ua parau atu ra te mau tāvini ia na: Ei vahine âpī, ei pāretēnia tē ìmi no taù fatu, no te arii; e ia tià o ia i mua i te arii, e ia poihere o ia ia na, e taòto hoì o ia i tana êê; ia māhanahana taù fatu te arii ra! ³ Ua ìmi iho ra rātou i te hoê vahine âpī e te maitaì, i te mau vāhi atoà io Ìteraèra, e ìtea iho ra te hoê Tunema o Àpitata; e ua arataì mai ra ia na i te arii ra. ⁴ E vahine maitaì taua vahine âpī ra, e ua poihere māite, e ua rave i te māa na te arii. Aita rā te arii i ìte atu ia na.

Te hinaaro o Àtōnia i te tiàraa arii

⁵ Ua faateitei aè ra Àtōnia a Hātita ra, nā ô aè ra: O vau te arii! Ua rave aè ra o ia i te pereò e te feiā puaahorofenua, e nā taata hoì e pae àhuru ei horo nā mua ia na. ⁶ Aita hoì o ia i faaòtohia e tana metua, i te nā ôraa atu e: E aha òe i nā reira ai? E taata hiòraa maitaì hoì o ia, i muri aè o ia ia Àpātaroma i te fānauraa. ⁷ E faaìtehia aè ra Ioapa a Teruia, e o Àpiātara tahuà ra, i ta na parau; e no te mea ua au ia rāua taua parau ra, ua tauturu rātou ia Àtōnia. ⁸ Àreà te tahuà ra o Tātota, e o Penaia a Iehoiata, e o Nātana perofeta, e o Timei, e o Rei, e te feiā rarahi no ô ia Tāvita ra, aore ia i au ia Àtōnia ra.

⁹ Ua tūpaì atu ra Àtōnia ra i te māmoe, e te puaatoro, e te puaa poria ra i te pae òfaì i Tohereta, i pihai iho i Ène-Rotera; e ua parau atu ra i tana mau taeaè, i te mau tamarii a te arii ra, e to Iuta atoà ra, te mau tāvini o te arii ra. ¹⁰ Âreà o Nātana perofeta, e o Penaia, e te feiā itoito ra, e tana taeaè o Toromona, aita ia i parauhia atu e ana.

To Toromona tururaahia e Nātana rāua o Pate-Tepa

¹¹ Ua parau atu ra Nātana i te metua vahine o Toromona ia Pate-Tepa, nā ô atu ra: Aita òe i ìte e, ua arii Àtōnia a Hātita ra, e aita hoì to tātou fatu, o Tāvita, i ìte? ¹² E i teie nei, e haere mai, e aò noa atu vau ia òe, ia ora hoì òe, e ia ora hoì to tamaiti o Toromona. ¹³ A faaètaèta, e haere òe i te arii ra ia Tāvita, a nā ô atu ai òe ia na: «Eere ānei òe, e taù fatu, e taù arii, tei tapu mai i to tāvini vahine nei, tei nā ô mai ia ù ra e: O taù tamaiti mau o Toromona tē riro ei arii i muri aè ia ù ra, e o ia tē pārahi i nià i to ù nei terōno! E i teie nei, e aha Àtōnia i arii ai?» ¹⁴ E inaha, te parau noa ra òe i te arii ra, o vau atoà ia i muri iho ia òe, e faanavaì atu ai i ta òe parau.

¹⁵ Haere atu ra Pate-Tepa i roto i te arii ra, i roto i te piha ra. Ua ruhiruhiā roa te arii, te raverave ra Àpitata Tunema i ta te arii ra. ¹⁶ Ua piò iho ra Pate-Tepa i raro, ua tāhopu atu ra i te arii. Ua parau mai ra te arii ia na: E aha to òe hinaaro? ¹⁷ Ua parau atu ra o ia ia na: E taù fatu, ua tapu òe i to Atua ra, ia Iehova, i to tāvini nei, e ua nā ô mai òe e: «O to tamaiti mau ā o Toromona tē arii i muri aè ia ù ra, e o ia tē pārahi i to ù nei terōno.» ¹⁸ E i teie nei, inaha, o Àtōnia tei arii, e aita òe i ìte, e taù fatu, e taù arii! ¹⁹ E ua tūpaì o ia i te puaatoro, e te puaa poria, e te māmoe, e rave rahi; e ua parau o ia i te mau tamarii atoà a te arii ra, e ia Àpiātara tahuà ra, e ia Ioapa te raatira o te nuu ra, âreà o to tāvini o Toromona, aita ia i parauhia mai. ²⁰ E i teie nei, e taù fatu, e te arii, tei nià mai ra te mata o Ìteraèra ia òe, ia faaite atu òe ia rātou, e o vai tē pārahi i nià i te terōno o taù fatu to te arii i muri aè ia na ra. ²¹ Aore ra, ia maìri anaè to taù fatu, to te arii ra taòto io to na hui metua atoà ra, e riro māua o taù tamaiti o Toromona i te faahapahia mai i reira.

²² E te parau noa atu ra o ia i te arii ra, inaha, o Nātana perofeta tei tomo atoà mai i roto ra. ²³ E ua parau atu ra rātou i te arii, nā ô atu ra: Teie hoì Nātana perofeta! E tae mai ra o ia i roto i te arii ra, ua piò iho ra i raro i mua i te arii ra, tāhopu atu ra i raro te mata i te repo. ²⁴ Ua parau atu ra Nātana: E taù fatu, e te arii, ua parau ānei òe: «E o Àtōnia tē arii i muri aè ia ù nei, o tē pārahi ia i nià i to ù nei terōno!» ²⁵ Ua reva atu ra hoì o ia i raro i teie nei mahana, e ua tūpaì i te puaatoro, e te puaa poria, e te māmoe e rave rahi; e ua tihia e ana te mau tamarii a te arii ra, e te mau raatira o te nuu ra, e te tahuà ra o Àpiātara; inaha, te àmu ra rātou, e te inu ra, i mua i tana aro, te nā ô ra e: «Ia ora na te arii ra o Àtōnia!» ²⁶ Àrèa to tāvini nei, o vau, e o Tātota tahuà ra, e o Penaia a Iehoiata, e to tāvini ra hoì o Toromona, aita ia i tihia mai e ana. ²⁷ Na òe ānei taua parau nei, e taù fatu, e taù arii? E aita aè nei òe i faaite mai i to tāvini nei i tei pārahi i te terōno a taù fatu, a taù arii, i muri aè ia òe?

²⁸ Ua parau mai ra taua arii ra o Tāvita: A parau atu na ia Pate-Tepa e haere mai! Ua haere mai ra o ia, e ua tià mai ra i mua i te aro o te arii ra. ²⁹ Ua tapu iho ra te arii, nā ô aè ra: Te ora ra Iehova, o tei faaora ia ù i te mau àti atoà ra, ³⁰ mai ta ù ā hoì i tapu atu ia òe i te Atua o Ìteraèra ra, ia Iehova, a nā o ai au ra e: «O to tamaiti mau ra o Toromona tē arii i muri aè ia ù ra, e o ia tē pārahi i to ù ra terōno ei mono aè ia ù nei», e nā reira mau ā vau i teie nei mahana. ³¹ Ua piò iho ra Pate-Tepa i raro te mata i te repo, tāhopu atu ra i te arii, nā ô atu ra: Ia ora roa taù fatu, te arii ra o Tāvita!

Te faatāhinuraahia o Toromona ei arii no Ìteraèra

1Pa 29.21-25

³² Ua parau mai ra te arii ra o Tāvita: A parau atu na ia Tātota tahuà, e ia Nātana perofeta e ia Penaia a Iehoiata. E ua haere mai ra rātou i mua i te aro o te arii; ³³ ua parau mai ra te arii ia rātou: E arataì atoà òutou i te mau tāvini a to òutou nei fatu, a haapārahi atu ai i taù tamaiti ra ia Toromona i nià i ta ù ra fērati, a arataì atu ai i Tihona. ³⁴ E na Tātota tahuà, e na te perofeta ra nā Nātana, e faatāhinu ia na

ei arii no Ìteraèra. A faaòto ai òutou i te pū, a parau ai e: Ia ora te arii o Toromona! ³⁵ A haere atoà mai ai òutou ia haere mai o ia ra; a pārahi ai o ia i nià i to ù nei terōno, o ia hoì tē arii ei mono aè ia ù nei. O ia tei haapaòhia e au ra ei tāvana i nià ia Ìteraèra, e i nià ia Iuta. ³⁶ Ua parau atu ra Penaia a Iehoiata ra i te arii, nā ô atu ra: Âmene! Ia nā reira atoà mai hoì o Iehova, o te Atua no taù fatu no te arii ra. ³⁷ E mai ia Iehova i ìte mai i taù fatu i te arii, ia ìte atoà mai o ia ia Toromona, e ia faarahihia mai to na terōno, e ia hau atu i te terōno o taù fatu o te arii ra, o Tāvita!

³⁸ Haere atu ra Tātota tahuà, e te perofeta ra o Nātana, e o Penaia a Iehoiata, e te mau Tereti e te mau Pēreti i raro; e ua haapārahi ia Toromona i nià i te fērati a Tāvita, e ua arataì ia na i Tīhona. ³⁹ Ua rave aè ra Tātota tahuà i te hoê tara monoì no roto i te tētene, e ua faatāhinu atu ra ia Toromona. Ua faaòto iho ra rātou i te pū, e ua pii atoà atu ra te mau taata: Ia ora te arii ra o Toromona! ⁴⁰ Ua hoì atoà mai ra te mau taata atoà, mā te faaòto i te vivo, e te òaòà rahi; tāmumu atu ra te fenua i te haruru.

To Toromona faaoraraa ia Àtōnia

⁴¹ Te faaroo noa ra Àtōnia e te mau taata atoà, ua paia aè ra rātou i te māa. E ìte aè ra Ioapa i te òto o taua pū ra, ua nā ô aè ra o ia: E aha ra teie auē rahi i te òire nei? ⁴² Te parau noa ra o ia, inaha, o Ionatana mai ra, te tamaiti a Àpiātara tahuà ra, a parau atu ra Àtōnia ia na: A haere mai i roto nei; e taata maitaì òe, e riro ta òe parau i te parau maitaì. ⁴³ Ua parau atu ra Ionatana ia Àtōnia: Ua faariro mau to tātou fatu, te arii ra o Tāvita, ia Toromona ei arii. ⁴⁴ E ua tono-atoà-hia e te arii ia Tātota tahuà, e te perofeta ra ia Nātana, e ia Penaia a Iehoiata e te mau Tereti, e te mau Pēreti, e haapārahi rātou ia na i nià i te fērati a te arii ra. ⁴⁵ E na Tātota tahuà rāua o Nātana perofeta ra i faatāhinu ia na ei arii i Tīhona. I haere mai ai rātou mā te òaòà, tāmumu atu ra te òire: o taua haruru ia i ìtea e òutou ra. ⁴⁶ E te pārahi ra Toromona i nià i te terōno o taua pātireia nei; ⁴⁷ e ua haere mai ra te mau tāvini o te arii e faaora i to tātou fatu i te arii ra, ia Tāvita, i te nā ôraa e: «Ia

haamaitaìhia e te Atua to Toromona iò a i to òe ra, e ia haamana to na teròno i to òe ra!» Ua piò iho ra te arii i raro i nià iho i te roì no na ra. ⁴⁸ E ua nā ô mai ra te arii: «Ia haamaitaìhia mai te Atua o Ìteraèra, o Iehova, o tei hōroà mai i te hoê ei pārahi i to ù nei teròno, ua ìte iho nei hoì taù mata!» ⁴⁹ Roohia iho ra te mau manihini io Àtōnia ra i te mataù: tià anaè aè ra i nià, haere atu ra i to na haereà, i to na haereà. ⁵⁰ Mataù aè ra Àtōnia ia Toromona; ua tià aè ra, haere atu ra, rave atu ra i nā tara o te fata ra.

⁵¹ E faaìtehia atu ra Toromona, i nā ôhia: Inaha, ua mataù Àtōnia i te arii ra, ia Toromona; inaha hoì, ua rave i nā tara o te fata ra, e te nā ô aè ra e: «E tapu mai te arii ra o Toromona ia ù àùanei, e e òre o ia e taparahi mai i to na ra tāvini i te òè!» ⁵² Ua nā ô aè ra Toromona: Ia haapaò maitaì o ia ra, e òre roa te hoê io rouru o na e maìri i raro i te repo; ia haapaò ìno rā o ia ra, e pohe ia! ⁵³ Ua tono aè ra te arii ra o Toromona, e ua tuu mai rātou ia na i raro mai nià mai i taua fata ra. Ua haere mai ra o ia, ua piò i raro i mua i te arii ra ia Toromona, ua parau mai ra Toromona ia na: E haere i te ùtuafare.

Te mau parau hopeà a Tāvita

2 ¹ Te fātata mai ra te mahana e pohe ai Tāvita; e ua aò atu ra o ia i tana tamaiti ia Toromona nā ô atu ra: ² Te haere nei au i te èà e haerehia e to te ao atoà nei. E tenā na, e faaètaèta, e haapeu taata! ³ E haapaò ā i te poroì a to Atua ra, a Iehova, e haapaò i ta na èà, e ta na parau e ta na i faaue mai, e ta na haapaòraa, e ta na mau peu, mai tei pāpaìhia i roto i te ture a Mōte ra, ia manuia òe i to òe ra mau haereà, e i te mau vāhi atoà ta òe e fāriu ra, ⁴ ia faatupu-roa-hia e Iehova ta na parau i parau mai ia ù ra, a nā ô mai ai ra e: «Ia haapaò māite to mau tamarii i to rātou haereà, ia haapaò rātou i te parau-mau i mua ia ù nei, mā te àau atoà e mā te vārua atoà, e toe ā to òe huaai i nià i te teròno i Ìteraèra nei, ua nā reira hoì o ia.» ⁵ Ua ìte hoì òe i ta Ioapa a Teruia i rave ia ù nei, e ta na hoì i rave i nā raatira o te nuu o Ìteraèra nei, ta na i rave ia Àpinera a Nere ra, e ia Àmata a Ietēra, i taparahi-noa-hia e ana i te hau tià nei, ua tahe iho ra te toto tamaì

ia na, viivii iho ra ta na tātīà i tātīàhia e ana i te toto tamaì, e ta na tāmaa i tāmaahia e ana. ⁶ E tenā na, e haapaò òe i ta òe ra rāveà paari, eiaha tana upoo hinahinahia ia tae hau noa atu i te âpoo ra. ⁷ E aroha māite rā òe i te mau tamarii a Paratirai i Tireata ra; ei roto atoà rātou i te feiā e àmu atoà i te maa i ta òe ra àmuraa; ua turu mai hoì rātou ia ù, a àuàùhia ai au e to tuaana e Àpātaroma ra. ⁸ E inaha, tenā atoà hoì Timei a Tērā e Âti-Peniamina i Pahurima, o tei faaìno mai ia ù mā te tuhi rahi, i te mahana i reva ai au i Mahanaima ra. Ua haere mai ra o ia, e ua fārerei mai ia ù i Ioritāna, e ua tapu atu ra vau ia na i te iòà o Iehova, nā ô atu ra vau: «E òre òe e taparahi pohe-roa-hia e au i te òè.» ⁹ E tenā na, eiaha o ia ia pārahi taata hara òre noa io na; e taata ìte hoì òe, ua ìte òe i ta òe e rave ia na ra. Ia tae ā tana upoo hinahina i te âpoo mā te toto.

Te poheraa o Tāvita e te monoraa Toromona ia na

1Pa 29.26-30

¹⁰ Taòto atu ra Tāvita io tana mau metua atoà, e tanuhia iho ra i roto i te Òire a Tāvita. ¹¹ E to Tāvita puè mahana i te ariiraa i Ìteraèra ra, e maha ia àhururaa i te matahiti: e hitu o na matahiti i te ariiraa i Heperona, e toru àhuru e toru tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema.

¹² Pārahi iho ra Toromona i nià i te terōno o tana metua ra o Tāvita, te rahi noa atu rā to na mana.

Te haapoheraa Toromona ia Àtōnia

¹³ Ua haere mai ra Àtōnia a Hātita i te metua vahine o Toromona ra ia Pate-Tepa, ua parau atu ra o ia: I haere hau mai ānei òe? Ua parau mai ra: E hau! ¹⁴ Ua parau mai ra hoì o ia: E maa parau iti ta ù ia òe ra. Ua parau atu ra o ia: E parau noa mai òe! ¹⁵ Ua parau atu ra o ia: Ua ìte hoì òe, e tei ia ù taua hau nei: e ua haapaòhia vau nei e Ìteraèra atoà, e ei ia ù ā taua hau ra. Ua tīoi-ê-hia rā taua hau nei, e ua riro i taù taeaè, na na hoì na Iehova. ¹⁶ E i teie nei, hoê aù parau iti toe ia òe na. Eiaha òe e faaère mai! Ua parau mai ra o ia ia na: E parau mai ā òe! ¹⁷ E parau atu òe i te arii ra, ia Toromona, (eita hoì

o ia e faaère mai ia òe) e hō mai o ia i te Tunema ra, ia Àpitata, ei vahine na ù. ¹⁸ Ua parau atu ra Pate-Tepa: Ua tià! e parau maori au i to parau i te arii ra.

¹⁹ Haere atu ra Pate-Tepa i te arii ra, ia Toromona, e parau ia na i te parau a Àtōnia ra. Ua tià aè ra te arii i nià e fārerei atu ia na, e ua piò iho ra o ia i raro i mua ia na, e ua pārahi ā i nià i ta na terōno, e ua faaue i te hoê pārahiraa ia tuuhia mai no te metua vahine o te arii ra, ua pārahi iho ra o ia i te rima àtau. ²⁰ Ua parau atu ra o ia: Hoê roa aù parau iti ia òe: eiaha òe e faaère mai! Ua parau mai ra te arii ia na: A parau mai, e taù metua; e òre hoì au e faaère atu ia òe. ²¹ Ua parau atu ra o ia: E tuu òe i te Tunema ra, ia Àpitata, i to tuaana ra ia Àtōnia, ei vahine na na. ²² Ua parau mai ra taua arii ra o Toromona, nā ô mai ra i te metua vahine: E aha hoì òe i ani mai ai i te Tunema ra, ia Àpitata, na Àtōnia? A ani atoà mai i te hau, e tuaana hoì o ia no ù! — no na, e no Àpiātara tahuà ra, e no Ioapa a Teruia ra!

²³ Ua tapu atu ra Toromona ia Iehova, nā ô atu ra: Ia pohe o ia i parau ai o ia i tenā na parau, aore ra ia nā reira mai te Atua ia ù nei, e ia rahi mai ā! ²⁴ E i teie nei, te ora ra Iehova, tē haapāpū mai ia ù nei, e ua tuu ia ù i nià i te terōno o taù metua nei o Tāvita, e ua hōroà mai i te huaai no ù, mai ta na hoì i parau mai ra, âùanei Àtōnia e pohe ai. ²⁵ Ua parau atu ra te arii ra o Toromona ia Penaia a Iehoiata; ua rave atu ra o ia, e ua taparahi e pohe roa aè ra.

To Toromona tiahiraa ia Àpiātara i rāpae ia Ierutarema

²⁶ Ua parau atu ra te Arii ia Àpiātara tahuà ra: A haere i Ànatota, i to òe ra fenua, e au hoì ia òe te pohe; e òre rā vau e taparahi ia òe i teie nei, no te mea ua hōpoi òe i te âfata a te Fatu ra o Iehova i mua i taù metua ra ia Tāvita, e no te mea ua roohia-atoà-hia òe e te àti i te mau àti atoà o taù metua ra. ²⁷ Hōpara-ê-hia atu ra Àpiātara e Toromona, eiaha o ia ei tahuà rahi na Iehova, tupu atu ra te parau a Iehova, ta na i parau i Tiro i te ùtuafare o Èri ra.

To Toromona haapoheraa ia Ioapa

²⁸ Ua tae atu ra te parau ia Ioapa ia Àtōnia, ua pee hoì Ioapa ia Àtōnia, aita rā o ia i pee ia Àpātaroma; horo atu ra Ioapa i te tētene a Iehova, e ua tāpeà i nā tara o te fata ra. ²⁹ E ua faaìtehia atu ra i te arii ra, ia Toromona e, ua horo Ioapa i roto i te tētene o Iehova, e inaha, tei te hiti fata ra o ia. Ua tono aè ra Toromona ia Penaia a Iehoiata, e ua parau atu ra: A tii, a rave. ³⁰ E tae atu ra Penaia i te tētene o Iehova ra, e ua parau atu ra ia na: Te nā ô mai ra te arii: «A haere mai!» Ua parau mai ra o ia: Eiaha! Ei ô nei au pohe ai! Ua haere mai ra Penaia, ua faaìte mai ra i te arii, nā ô mai ra: Ua parau mai ra Ioapa, e ua nā ô mai hoì ia ù: ³¹ Ua parau atu ra te arii ia na: E nā reira i ta na i parau mai ra; ei reira ra taparahi ai, a rave a tanu ia; ia mā ia òe te toto hara òre i manii ia Ioapa, ia ù nei, e te fare atoà o taù metua. ³² E faahoì Iehova i to na toto i nià ia na iho, o ia i rave i e toopiti tau taata parau-tià e te maitaì rahi i to na iho: i tei taparahihia e ana i te òè, aore taù metua o Tāvita i ìte; o ia hoì Àpinera a Nere, te raatira o te nuu o Ìteraèra ra, e o Àmata a Ietēra, te raatira o te nuu o Iuta. ³³ Ia hoì mai to rāua toto i nià i te upoo o Ioapa, e i nià atoà i te upoo o to na huaai e a muri noa atu. Àreà i nià ia Tāvita, e to na ra huaai, e to na ra ùtuafare, e to na ra terōno, ei hau ia to ô mai ia Iehova ra, e a muri noa atu. ³⁴ Haere atu ra Penaia a Iehoiata i nià, ua rave atu ra ua taparahi; e tanuhia atu ra i roto i to na ra ùtuafare i te mētēpara ra. ³⁵ Monohia aè ra Ioapa e te arii ia Penaia a Iehoiata i nià i te nuu ra; e monohia hoì Àpiātara e te arii ia Tātota tahuà.

To Toromona haapoheraa ia Timei

³⁶ Ua tono atu ra te arii, ua tii ia Timei, e ua parau atu ra ia na: A faatià i te hoê fare no òe i Ierutarema nei; a pārahi ai i reira, e eiaha e tomo i rāpaeà. ³⁷ O te mahana hoì e reva ai òe i rāpaeà, e ua mai ra anaè ia òe te pape nei o Titerona, e pohe òe i taua mahana ra; ei nià i to òe iho ra upoo to òe ra toto. ³⁸ Ua parau mai ra Timei i te arii: E parau-tià taua parau na! Ta òe e parau mai na, e taù fatu, e taù

arii, e nā reira to tāvini. Pārahi iho ra Timei i Ierutarema e rave rahi aè ra te mahana.

³⁹ Ia hope rā nā matahiti e toru ra, ua reva atu ra nā tāvini toopiti a Timei ia Àtita a Maata ra, e arii no Tāta. I fāhīa mai Timei, i nā ôhia mai: Inaha, terā nā tāvini no òe ra tei Tāta! ⁴⁰ Ua tià aè ra Timei, e ua tuu aè ra i te pārahiraa i nià i te âtini, haere atu ra i Tāta ia Àtita ra, e ìmi i nā tāvini. Reva atu ra Timei, e ua aratai mai ra i nā tāvini mai Tāta mai.

⁴¹ E faaitehia aè ra Toromona e, io Timei i Tāta, mai Ierutarema atu nei, e ua hoì mai. ⁴² Ua tono aè ra te arii e tii ia Timei, e ua parau atu ra ia na: Eere ānei o vau tei faatapu atu ia òe ia Iehova, e ua faaite pāpū vau ia òe, a nā ô atu ai au ra e: «Ia ìte mai òe, i te mahana e reva ai òe i rāpaeà, a hāhaere ai òe ra i terā vāhi, i terā vāhi, e pohe mau òe i taua mahana ra!» A nā ô mai ai òe ra e: «Ua tià tenā parau ta ù e faaroo nei!» ⁴³ E aha hoì òe i òre i haapaò ai i te tapu a Iehova, e te parau ta ù i aò atu ia òe ra? ⁴⁴ E ua parau atu ra te arii ia Timei: Ua ìte hoì òe i te parau ìno, to âau tei ìte, ta òe i parau i taù metua ra, ia Tāvita; te faahoì nei rā Iehova i taua ìno ra i nià i to òe na upoo. ⁴⁵ E ora ā hoì te arii ra o Toromona, e pāpū ā te terōno o Tāvita ia Iehova e a muri noa atu. ⁴⁶ Ua faaue aè ra te arii ia Penaia a Iehoiata, e reva atu ra i rāpae; ua rave atu ra ia na, ua taparahi e pohe roa aè ra. E pāpū aè ra te hau i te rima o Toromona.

Te tāātiraa Toromona i te tamahine a Faraò

3 ¹ E ua faaau aè ra Toromona i te parau i te arii o Àifiti ia Faraò. E ua rave aè ra i te tamahine a Faraò, e ua aratai mai ra i roto i te Òire o Tāvita, e ia oti aè ra te fare no na iho, e te Fare o Iehova, e te âua o Ierutarema e àti noa aè.

² Te hōpoi noa ra te taata i te tūtia i te vāhi teitei, no te mea aita e fare i faatiāhia no te iòa o Iehova. ³ Hinaaro noa Toromona ia Iehova, e mā te haapaò atoà i te parau a tana metua a Tāvita. Te hōpoi noa ra i te tūtia, e te tūtui noa ra i te mea noànoà i te vāhi teitei.

To Toromona aniraa i te Atua i te paari no te faatere*2Pa 1.3-13*

⁴ Haere atu ra te arii i Tīpeona e hōpoi i te tūtia, o taua vāhi rahi ra ia. Hoê tautani a Toromona tūtia tāauahi i hōpoi i taua fata ra. ⁵ I Tīpeona to Iehova fāraa mai ia Toromona i te taòto i te pō, ua parau mai ra te Atua: A ani mai i ta ù e hōroà atu na òe ra. ⁶ Ua parau atu ra Toromona: E aroha rahi to òe i taù metua, i to tāvini ia Tāvita, o ia hoì i haapaò i te tià o tana âau ia òe, e te parau-mau, e te parau-tià; e ua vaiihohia e òe teie nei maitaì rahi no na o òe i hōroà i te tahi tamaiti no na ei pārahi i nià i to na terōno, mai tei teie nei ā mahana. ⁷ E i teie nei, e taù Atua, e Iehova, ua faariro mai òe i to tāvini nei ei arii, ei mono aè i taù metua ia Tāvita; e taata âpī hoì au, aore au i ìte maitaì i ta ù nei haapaòraa. ⁸ Tei rōpū hoì to tāvini nei i te mau taata no òe, i māitihia e òe ra, e feiā rahi roa, eita e hope ia tataù, eita e tià ia taiò i te rahi. ⁹ E i teie nei, ei âau ìte ta òe e hō mai no to tāvini ra, ia tià ia parau i teie nei feiā, ia ìte au i te maitaì e te ìno! Aore ra, o vai tē tià ia parau i teie nei feiā rahi no òe ra?

¹⁰ Tià aè ra taua hinaaro o Toromona ra ia Iehova. ¹¹ Ua parau atu ra te Atua ia na: No te mea i nā reira mai ta òe ani, aore òe i ani mai ia haamaorohia to òe aho, aore hoì i ani mai i te taoà rahi na òe iho, aore hoì i ani mai e ia pohe to mau ènemi, ua ani mai rā i te ìte ia ìte òe i te mea tià ra, ¹² inaha, ua tià ia ù to hinaaro. Inaha, te hōroà nei au i te âau haapaò e te ìte i te parau. Aita e fāito e au ai ia òe mai mūtaa iho mai ā, e aita atoà e fāito e au ia òe a muri atu. ¹³ Teie hoì au a hōroà atu i tei òre i anihia mai e òe ra, te taoà, e te tura rahi, e òre roa atu te hoê o te mau arii atoà ra e au ia òe e a muri noa atu i to òe ra ànotau. ¹⁴ Ia haapaò òe i ta ù nei parau, e ta ù nei peu, e ta ù nei faaueraa atu, mai to metua mai ia Tāvita, e haamaorohia ia e au to òe ra aho.

¹⁵ Ua ara aè ra Toromona: e inaha, e taòto taua mea ra. Haere atu ra o ia i Ierutarema, ua tià noa iho ra i mua aè i te âfata faufaa a Iehova,

e ua hōpoi i te tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitai, e ua faaàmuraa māa atu ra na tana mau tāvini atoà.

Te faatupuraa parau-tià a Toromona nā roto i te paari

¹⁶ Ua haere mai ra e toopiti puè vahine faaturi i te arii ra, ua tià mai ra i mua ia na. ¹⁷ Ua parau atu ra te hoê i taua puè vahine ra: E taù fatu! Hoê o māua fare i to māua pārahiraa, e fānau aè ra taù tamaiti i roto i taua fare ra. ¹⁸ E ruì toru aè ra taù tamaiti i te fānauraa, ua fānau atoà ta teie nei vahine. Hoê o māua pārahiraa, aore roa e taata ê i roto i taua fare ra, o māua anaè ra i roto i taua fare ra. ¹⁹ Pohe iho ra te tamaiti a taua vahine nei i te pō, no te mea ua taòtohia e ana iho. ²⁰ Ua tià mai ra o ia i nià i te tuìraa pō, ua rave mai ra i taù tamaiti tei ta ù hiti, te taòto noa ra to tāvini, e ua tuu iho ra i to na êê ra, e ua tuu mai ra i taua tamaiti pohe no na ra i to ù êê ra. ²¹ E ia tià vau i nià i te poipoì e faaòte i taù tamaiti; inaha ua pohe. Ia ìmi rā vau i taua poipoì ra: inaha, eere ia i ta ù, ta ù i fānau ra! ²² Ua parau mai ra te hoê vahine: Eere! O te tamaiti i ora ra ta ù, o ta òe tei pohe. Ua nā ô mai ra te tahi! Eere, o tei pohe ta òe, o tei ora rā ta ù. Ua nā reira atu ra rāua i te arii.

²³ Ua nā ô aè ra te arii: Te parau mai ra te tahi: «Taù teie tamaiti e ora nei; o ta òe tei pohe!» Te nā ô mai ra hoì te tahi: «Eere! o to tamaiti tei pohe, o ta ù tei ora!» ²⁴ Ua parau atu ra te arii: A hōpoi mai na i te tahi òè! Ua hōpoi mai ra rātou i te òè i mua i te aro o te arii. ²⁵ Ua parau atu ra te arii: A tāpū i te tamaiti ora ra i rōpū, a hōpoi i te tahi pae na te tahi, e te tahi pae na te tahi. ²⁶ Ua parau mai ra taua vahine na na te tamaiti ora ra i te arii, te òto ra tana âau i te tamaiti, e ua nā ô mai ra: E taù fatu! E tuu atu i te tamaiti ora ia na eiaha e taparahihia. Ua nā o mai ra te tahi: Eiaha atoà ta tāua; e tāpū! ²⁷ Ua parau atu ra te arii: A tuu atu i te tamaiti ora na na, eiaha e taparahihia. O ia te metua vahine mau.

²⁸ Ìte aè ra to Ìteraèra atoà i taua parau a te arii ra; ua mataù aè ra rātou i te arii, ua ìte aè ra e tei roto ia na te paari no ô mai i te Atua ra, ia tuu mai o ia i te parau ra.

Te faanahoraa o te hau arii o Toromona

- 4** ¹ Riro atu ra Toromona ei arii no Ìteraèra atoà.
² Teie hoì nā feiā rarahi no na ra:
 o Àtāria a Tātota tahuà ra;
³ o Èrihorefa rāua o Àhia, nā tamarii a Tita, e pāpāi parau ia;
 Iehotafata a Àhiruta, o te faaite parau ia;
⁴ o Penaia a Iehoiata, tei nià ia i te nuu ra;
 e o Tātota e o Àpiātara, o nā tahuà rarahi ia;
⁵ o Àtāria a Nātana, tei nià ia i te feiā tōroà;
 e o Taputa a Nātana, o te taata ia e hau, e hoa mau hoì no te arii;
⁶ o Àhitara tei te faaitoito ia i te ùtuafare;
 e o Àtonirama a Àpata, tei nià ia i te taoà àufau.
⁷ Tino àhuru e mā piti o Toromona feiā tōroà i nià ia Ìteraèra atoà.
 O tei faaitoito i te māa na te arii, e to na atoà ra ùtuafare, o te taata o
 to na marama i to na matahiti i te faaitoitoraa i te māa.
⁸ Teie taua mau iòà no rātou ra:
 O te tamaiti a Hura, i te mouà ra o Èferaima.
⁹ O te tamaiti a Tetara, i Mātata, e Taarapima, e Pete-Temeta, e
 Èrona-Pete-Hanana.
¹⁰ O te tamaiti a Hēteta, i Àrupota; tei ia na o Tōto, e te fenua atoà
 ra o Hefera.
¹¹ O te tamaiti a Àpinatapa, i te fenua atoà ra o Tōrā. Tei ia na te
 tamahine a Toromona o Tafate, ei vahine na na.
¹² O Paana a Àhiruta, tei ia na Taanata e Metito, e o Pete-Teana
 atoà, i pihai iho i Taretana i raro aè i Ietereèra, mai Pete-Teana e tae
 noa atu i Àpere-Mehora, e maìri mai ra Ioteneama.
¹³ O te tamaiti a Tepera, i Ramota-Tireata; tei ia na hoì te òire ra
 o Iaira a Manate ra, i Tireata ra; tei ia na hoì Àratapa i Patana ra, e
 ono atoà àhururaa i te òire rahi mā te âua e te teà veo ra.
¹⁴ Àhinatapa o Ìto, tei ia na Mahanaima.
¹⁵ Tei Nafatari Àhimaata; e ua rave atu ra o ia i te tamahine a
 Toromona ia Patamata ei vahine na na.

¹⁶ O Paanaha a Hūtai, tei Àtera e tei Àrota.

¹⁷ O Iehotafata a Parua, tei Ìtatara.

¹⁸ O Timei a Èrā, tei Peniamina.

¹⁹ O Tepera a Ùri, tei Tireata ia; tei te fenua o Tihona arii o te Âti-Àmori, e tei te fenua o te arii o Patana o Òta. O ia anaè ra te tāvana i toe i te fenua ra.

²⁰ O Iuta e o Ìteraèra e feiā rahi ia, mai te one tahatai ra ia i te rahi, i te àmuraa e te inuraa e te faareàreàraa ia rātou.

²¹ Tei ia Toromona te hau i te mau fenua atoà mai te pape mai e tae noa atu i te fenua o te Firiteti, e tae noa atu i te hiti Àifiti ra; ua hōpoi mai rātou i te taoà, e ua rave rātou i te māa na Toromona e hope roa aè ra o nā puè mahana i te oraraa nei.

²² O ta Toromona māa i te mahana hoê ra, e toru ia àhuru tora faraoa hua, e ono àhuru tora faraoa mādhi, ²³ hoê àhuru puaatoro poria faaàmuhia ra, hoê taau puaatoro haere noa, hoê hānere māmoe, e te àiri, e te tāpi, e te hemura, e te moa haaporahia ra.

²⁴ Tei ia na anaè hoì te hau i teie pae pape, mai Tefēta e tae noa atu ra i Âta, e te mau arii atoà i teie pae pape; e hau hoì to na e àti noa aè. ²⁵ Pārahi noa iho ra Iuta rāua o Ìteraèra mā te hau, o te taata atoà i raro aè i ta na vine e ta na tute, mai Tana mai e tae noa atu ra i Pere-Tepa, e hope roa aè ra to Toromona ànotau.

²⁶ E maha tautani a Toromona vairaa puaahorofenua no te mau pereò no na, hoê àhuru mā piti i te tautani o te feiā horo puaahorofenua. ²⁷ E na nā tāvana i faaìtehia ra i ìmi i te māa na taua arii ra na Toromona; e na te feiā atoà i tae mai i te àmuraa māa a te arii a Toromona, o te taata o to na marama; aore roa e peu iti toe. ²⁸ E te tērite e te àihere na te mau puaahorofenua, e te mau petari tei hōpoiha e rātou i te feiā tōroà ra, o te taata o ta na, o te taata o ta na.

Ua hau aè te paari o Toromona i to te mau taata atoà

²⁹ Ua hōroà mai te Atua i te haapaò maitai e te ìte ia Toromona, e mea rahi; e te mahora rahi o te âau, mai te one tahatai ra. ³⁰ Hau atu ra to Toromona ìte i to te feiā atoà i te hitià-o-te-rā ra; e to Àifiti

atoà. ³¹ Hau atu ra to na paari i to te taata atoà ra; i to Ètana i Ètera, e to Hemana, e to Taratora, e to Tarata, nā tamarii a Mahora; tuì atu ra to na roo e àti noa aè te mau fenua atoà. ³² E toru tautani a ana parapore i parau; hoê tautani a ana pehe e pae tiàhapa. ³³ Ua parau hoì o ia i te rāau, mai te âreti i nià ia Repanona, e tae noa atu i te hitopa e tupu i nià i te âua ra; e ua parau hoì o ia i te mau manu âvae maha, e te mau manu pererau, e te mau mea e nee haere ra, e te ià. ³⁴ Ua haere mai hoì te taata atoà e faaroo i te parau a Toromona, no ô i te hui arii atoà o te fenua nei, o tei faaroo i te parau paari no na ra.

To Toromona faaineineraa e faatià i te hiero

2Pa 2.2-15

5 ¹ Ua tonono mai ra te arii o Tūria ra, o Hirama, i tana mau tāvini ia Toromona ra, ìte aè ra o ia i te roo e, ua faatāhinuhia o ia ei arii ei mono i tana metua. I au noa na hoì Hirama ia Tāvita.

² Ua tonono aè ra Toromona i te veà ia Hirama, nā ô atu ra: ³ Ua ìte hoì òe e, aita aè ra e tià i taù metua ia Tāvita; ia faatià o ia i te tahi fare no te iòà o to na ra Atua, ia Iehova, no te mea ua àti o ia i te tamaì, e ua tuuhia aè nei e Iehova tana mau ènemi i raro aè i tana tapuaè âvae. ⁴ I teie nei rā, ua hōroà taù Atua ra o Iehova i te hau ia ù e àti noa aè; aita hoì e ènemi, aita hoì e ìno! ⁵ E i teie nei, te ôpua nei au i te fare e faatià no te iòà o taù Atua, no Iehova, ta Iehova hoì i parau mai i taù metua ra, ia Tāvita, a nā ô mai ai ra e: «Na to tamaiti, ta ù e haapārahi i nià i te terōno ei mono ia òe ra, na na e faatià i te tahi fare no to ù nei iòà.» ⁶ E tenā na, e faaue òe i te taata e tāpū i te âreti i Repanona. E âmui atoà atu te mau tāvini no ù i to òe ra mau tāvini, e ta òe taoà e faaite mai ra, o ta ù ia e hōpoi atu i te mau tāvini no òe ra: ua ìte hoì òe e, aita e taata io mātou nei e au i to Titona, i te ìte i te tāpū rāau ra.

⁷ ìte aè ra Hirama i te parau a Toromona, òaòà roa aè ra o ia; nā ô aè ra: Ia haamaitāhia Iehova, o tei hōroà mai i te tahi tamaiti paari na Tāvita ei arii i nià iho i teie nei feiā rahi! ⁸ Ua tonono aè ra Hirama

i te veà ia Toromona, nā ô atu ra: I manaò noa vau i te parau ta òe i tonono mai i te veà ia ù nei. Ua tià ia ù ta òe i parau mai ra, na ù e rave i te âreti e te peruti. ⁹ Na to ù ra mau tāvini e pūtō mai mai Repanona mai e tahatai, e na ù e haapāhata nā tai e tae noa atu i te vāhi ta òe e faaite mai. A vaiiho atu ai i reira, a rave mai ai òe ra. E faatià mai rā òe i to ù hinaaro, na òe e faaamu mai i to ù ra mau taata i te māa.

¹⁰ Ua hōroà mai ra Hirama i te âreti e te peruti ia Toromona, e māha aè ra to na hinaaro. ¹¹ Ua hōpoi atu ra Toromona i e hoê taau tautani tora tītona ia Harama, ei māa na to na ra mau taata, hoê taau hoì tora hinu maitaì; o tei hōpoihoa ia e Toromona ia Hirama i terā matahiti, i terā matahiti.

¹² Ua hōroà mai ra hoì Iehova i te paari no Toromona, ta na hoì i parau mai ra, hau iho ra ta Toromona rāua o Hirama; e ua faaau iho ra rāua i ta rāua parau.

To Toromona faanahoraa i te mau òhipa

2Pa 2.1,17-18

¹³ Ua faataa iho ra Toromona i te pupu taata no roto ia Ìteraèra atoà; e taua mau pupu taata ra, e toru ia àhuru i te tautani. ¹⁴ Ua tonono atu ra o ia ia rātou i Repanona, hoê àhuru i te tautani i te marama hoê, e hope roa aè rātou ra; hoê o rātou marama i Repanona, e piti marama i te ùtuafare. E o Àtonirama to nià iho i taua mau pupu ra. ¹⁵ E hitu hoì àhuru i te tautani o te taata no Toromona e hōpoi i te hōpoià; e vau àhuru i te tautaniraa i te feiā tarai òfaì i nià i te mouà; ¹⁶ taa atu ra nā taata faaitoito i nià iho i taua òhipa ra, e toru ia tautani e toru hānere; o tē faaite ia i te mau taata i rave i taua òhipa ra. ¹⁷ Ua faaue aè ra te arii, e ua rave mai ra rātou i te òfaì rarahi, e te òfaì taoà, e te òfaì taraihia, ei haamau i te niu o taua fare ra. ¹⁸ Ua tarai iho ra te mau rave òhipa a Toromona, e te mau rave òhipa a Hirama, e te mau Tipiri, i te rāau, e te òfaì no taua fare ra.

Te paturaahia te hiero*2Pa 3.1-14*

6¹ Tei te maha o te hānereraa e vaù àhuru i te tiàhapa i te matahiti, a reva mai ai te tamarii a Ìteraèra mai te fenua mai ra mai Àifiti, tei te maha ra o te matahiti i te hau o Toromona i nià ia Ìteraèra, i te marama ra o Tifa — o ia te piti o te marama — i haamata ai o ia i te patu i te Fare o Iehova.² E taua fare i faatiàhia e te arii ra e Toromona no Iehova ra, e ono ia àhuru tūpiti i te roa, e piti àhuru tūpiti i te âano, e toru àhuru tūpiti i te teitei.³ E te tomoraa o te hiero i taua fare ra, hoê taau ia tūpiti i te maoro, i fāito atoà i te âano o te fare; e te âano ra, hoê ia àhuru i te tūpiti, i mua atu i taua fare ra.

⁴ E ua hāmani o ia i te haamārama-rama no taua fare ra, e tià noa ia ìriti, e tià hoì ia ôpani.⁵ Ua hāmani hoì o ia i te piha rii e àti noa aè; ua tātāhīhia i te pae patu ra e àti noa aè, i to te hiero e to te nao atoà: ua haapiha-haere-hia e ana e àti noa aè.⁶ O te piha i ô nei atu, e pae ia tūpiti i te âano, e te toru ra, e hitu ia tūpiti i te âano; i te paeàu i rāpaeàu mai i te patu i taua fare ra, i faatoe aè ra o ia i te hoê vāhi e àti noa aè, ia òre i te mau teà ia haamauhia i roto i te patu o taua fare ra.⁷ I te paturaahia hoì taua fare ra, i patuhia ia i te òfai taraihia, e ua nehenehe, hou i hōpoiha mai ai ra; e aita atu ra e tiàpāi, e te toì, e te mau âuri atoà i te ìtearaa i te haruru i roto i taua fare ra, a patuhia ai ra.⁸ Tei te rōpū aè ra piha ra, e tomoraa ia tei te pae àtau i taua fare ra; haere tānīnītō noa atu ra rātou i nià e tae atu ra i te piha i rōpū ra, e mai taua piha i rōpū ra e tae atu ra i te toru ra.⁹ I nā reira hoì o ia i te faatiàraa i taua fare ra, e oti aè ra; e ua tāpōi i taua fare ra i te rāau e te papa âreti.¹⁰ Ua hāmani iho ra hoì o ia i te mau piha e àti noa aè taua fare ra, e pae tūpiti i te teitei; e faairi-noa-hia iho ra i nià iho i taua fare ra i te teà âreti.

¹¹ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Toromona, nā o mai ra: ¹² I tenā na fare ta òe e faatià na, i haapaò òe i ta ù ra peu, i rave òe i ta ù ra parau, e ua haapaò māite òe i te reira, e faatupu vau i ta ù ra parau i reira, ta ù i parau i to metua na ia Tāvita.¹³ E pārahi ia vau i roto i

te tamarii a Ìteraèra i reira, e òre hoì au e faaruè i to ù ra mau taata ia Ìteraèra.

¹⁴ Ua faatià aè ra Toromona i taua Fare ra, e oti roa aè ra. ¹⁵ E oti aè ra taua Fare ra i te patuhia, ua vehi aè ra o ia i roto i te rāau, i te rāau ra i te âreti mai te tahua e tae roa aè ra i nià; âreà te tahua i raro i taua fare ra, ua tāpoì o ia i te reira i te papa peruti. ¹⁶ E ua tāpoì aè ra o ia i nā hiti o taua fare ra, i te tahua i raro e to nià atoà ra i te papa âreti, e hoê taau aè ra tūpiti, i rave hoì o ia i te reira i roto ra, ei nao, ei vāhi moà roa ra. ¹⁷ Toe iho ra e maha àhuru tūpiti no te fare i rāpaeàu, no te hiero. ¹⁸ I òòtihia te âreti i te Fare i roto ra ei pona, e ei tiare ûaa; e âreti anaè; aore roa e òfai i ìtea. ¹⁹ E taua Fare i roto ra o tei haapaðhia e ana ei nao ra, ei reira te âfata faufaa a Jehova vai ai. ²⁰ Tei mua atu nei paeàu i taua nao ra, hoê taau ia tūpiti i te maoro, hoê taau hoì i te âano, hoê taau hoì i te teitei, e ua tāpoìhia e ana i te àuro maitai, e ua tāpoì atoà o ia i te fata âreti i te àuro. ²¹ I tāpoìhia i roto i taua Fare ra i te àuro maitai e Toromona; e ua hāmani hoì o ia i te fifi àuro i mua i te vāhi moà ra; e ua tāpoìhia te reira i te àuro. ²² E ua tāpoì-atoà-hia taua Fare atoà ra i te àuro e oti roa aè ra taua Fare ra; e taua fata atoà i pihaì iho i te nao ra, ua tāpoì-atoà-hia i te àuro.

²³ E i roto i taua nao ra, ua hāmani iho ra o ia i nā tērupi ôrive e piti, hoê àhuru te tūpiti i te teitei. ²⁴ Hoê pererau i taua tērupi ra, e pae ia tūpiti, e te tahi pererau i taua tērupi ra, e pae ia tūpiti, o te àuru o te tahi pererau e tae noa atu i te àuru o te tahi pererau, hoê àhuru ia tūpiti. ²⁵ Hoê àhuru ia tūpiti te tērupi hoê. Hoê ā fāitoraa nā tērupi e piti atoà ra, hoê ā huru. ²⁶ Hoê àhuru tūpiti te teitei o te tērupi hoê, e mai te reira atoà te tērupi. ²⁷ Ua tuu aè ra o ia i nā tērupi i rōpū i taua Fare i roto ra. E ua mahora aè ra nā pererau o taua tērupi ra: e tiàia atu ra te pererau o te tahi tērupi i te pae piha, e ua tiàia atoà te pererau o te tahi tērupi i te tahi pae piha; e ua tiàia hoì to te tahi ra pererau e to te tahi i rōpū i taua Fare ra. ²⁸ E ua tāpoìhia e ana taua nā tērupi ra i te àuro.

²⁹ E ua òòti-haere-hia e ana taua mau p̄aruru piha ra e mai te t̄erupi te huru, e mai te t̄āmara, e te tiare ûaa, to roto e to r̄āpaeàu ra. ³⁰ E ua t̄āpoihia e ana te tahua o taua Fare ra, to roto e to r̄āpaeàu i te àuro. ³¹ Ua h̄āmani iho ra o ia i te ôpani ôrive no te tomoraa i taua nao ra; te r̄āau no nià iho i taua n̄ā pou ùputa ra, e pae f̄āitoraa e au ia i taua Fare ra. ³² E n̄ā ôpani ra, e ôrive ia. E ua òòtihia e ana te t̄erupi, e te t̄āmara, e te tiare ûaa ra; e ua t̄āpoi i taua n̄ā ôpani ra i te àuro; e ua faaàuro atoà i nià i n̄ā t̄erupi e n̄ā t̄āmara ra. ³³ E ua h̄āmani atoà hoì o ia i te pou ôrive no te ôpani o taua hiero ra, e maha aroā. ³⁴ E peruti taua n̄ā ôpani ra; e piti hoì o te tahi h̄inere, e piti hoì o te tahi h̄inere. ³⁵ Ua òòti iho ra hoì o ia i te t̄erupi i nià iho, e te t̄āmara, e te tiare ûaa; e ua t̄āpoi aè ra i nià iho i te àuro e au m̄āite aè ra i te òhipa òtiòti ra.

³⁶ Ua patu iho ra o ia i te àumoa i roto ra, e toru ia n̄ānài òfai taraihia ra, hoê hoì n̄ānài teà âreti.

³⁷ Tei te maha o te matahiti, te haamauraahia te niu o taua Fare o Iehova ra, i te marama ra o Tifa; ³⁸ e tae aè ra i te àhuru mā hoê o te matahiti, i te marama ra ia Pura, o ia hoì te marama vaù ra, oti roa aè ra taua Fare ra, aore e v̄ahi toe, e mā to na ra hoì huru mau i haapaòhia ra. A hitu aè ra o na matahiti i te faatiàraa.

Te paturaahia te fare o te arii

7 ¹ Âreà i te faatiàraa Toromona i to na iho fare, hoê ia àhuru i te matahiti e toru tiàhapa. E oti roa aè ra taua fare no na ra. ² Ua faatià aè ra i te fare no te ururāau i Repanona ra. Hoê h̄ānere t̄ūpiti i te maoro, e pae hoì àhuru t̄ūpiti i te âano, e toru àhuru i te teitei, i tuuhia i nià hoì i n̄ā pou âreti e maha n̄ānài, e n̄ā teà âreti i nià iho i taua mau pou ra. ³ E i t̄āpoihia i nià iho i te âreti i nià i taua mau teà i tuuhia i nià iho i n̄ā pou e maha àhuru mā pae ra, hoê àhuru mā pae i te n̄ānài hoê. ⁴ E toru hoì n̄ānài haamāramarama, e taua n̄ānài e toru ra, ua t̄iraha m̄āite te tahi haamāramarama i te tahi. ⁵ E te mau ùputa e te mau pou, i tarai-ôrapa-hia ia i taua mau haamāramarama ra; e ua t̄iraha m̄āite te tahi haamāramarama i te tahi e toru atoà n̄ānài. ⁶ Ua

hāmani iho ra o ia i te poretito i te mau pou ra, e pae àhuru te tūpiti i te maoro, e toru àhuru i te âano, tei mua te poretito i taua nā pou ra, e te mau pou, e te papa meumeu tei mua ia. ⁷ Mai reira hoì, ua hāmani iho ra o ia i te tahi poretito no te terōno ei reira o ia haavā ai i te taata, o ia i parauhia ai e poretito haavāraa: e ua tāpoihia i te âreti mai te tahi pae tahua e tae roa aè ra i te tahi pae.

⁸ E to na iho pārahiraa e pārahi ai o ia ra, e piha ia tei muri mai i taua poretito ra, hoê ā àhuru òhipa. Ua hāmani iho ra hoì Toromona i te tahi fare no te tamahine a Faraò i taòtohia e ana ra, hoê ā hete e taua poretito nei.

⁹ E òfaì maitataì anaè taua mau fare nei, i taraihia, e fāitohia, e ua òòtihia i te êê, to roto e to rāpaeàu, mai te niu mai e tae noa atu i nià roa e i to rāpaeàu atoà e tae noa atu i te àumoa rahi ra. ¹⁰ E òfaì maitataì hoì tei taua niu ra, e te rarahi, hoê àhuru tūpiti i te òfaì hoê, e vaù tūpiti i te hoê òfaì. ¹¹ E i nià e i te reira, e òfaì maitataì ia, e e òfaì taraihia, e tē fāitohia, e te âreti. ¹² E te àumoa rahi i rāpaeàu aè, e toru ia nānaì òfaì tarai, hoê nānaì teà âreti, no te àumoa i roto i taua Fare o Iehova ra, e no te poretito o taua Fare ra.

Te mau òhipa i hōroàhia ia Hirama

2Pa 2.10-13

¹³ Ua tonò aè ra te arii ra o Toromona, ua arataì mai ra ia Hirama mai Tūria mai; ¹⁴ e tamaiti na te hoê vahine ìvi, no te ôpū o Nafatari, no Tūria ra te metua tāne, o tei ìte ia i te rave i te veo. Ua î roa o ia i te paari, e te ìte, e te rave i te mau òhipa veo atoà ra. E ua haere mai ra o ia i taua arii ra ia Toromona, e ua rave iho ra te mau òhipa na na.

Te mau pou veo

2Pa 3.15-17

¹⁵ Ua faatō iho ra o ia i nā pou veo e piti; hoê àhuru mā vaù tūpiti te teitei o te pou hoê, hoê àhuru e piti tiàhapa i te tūpiti te taura e àti ai te pou hoê ra. ¹⁶ Ua hāmani iho ra hoì o ia i te piti tāpoì veo

faatōhia ra, e tuu i nià iho i taua nā pou ra; e pae tūpiti i te teitei o te hoê tāpoì, e pae tūpiti i te hoê tāpoì. ¹⁷ Ua hāmani iho ra hoì o ia i te ùpeà tore e te hei fifi, no taua nā tāpoì ra, i tei tuuhia i nià iho i nā pou ra; e hitu o te hoê tāpoì, e hitu hoì no te hoê tāpoì. ¹⁸ Ua hāmani iho ra hoì o ia i nā pou, mā te nānaì rēmuna e piti atoà ra e àti noa aè nā nià iho i te òhipa ùpeà no na tāpoì ra, ia vai māite ia i nià i te àuru o te pou ra; e ua nā reira atoà hoì i te piti o te tāpoì ra. ¹⁹ E nā tāpoì i nià iho i nā pou ra, e maha ia tūpiti tutena i roto i te poretito i nià iho. ²⁰ E i nià aè i te reira, i te vāhi i hōpue ai, i pihaì hoì te ùpeà i nià i te tāpoì i vai i nià iho i nā pou e piti ra, e puè nānaì rēmuna ia; e piti hānere i nià i te hoê tāpoì, e piti hānere i nià i te hoê tāpoì. ²¹ Ua faatià aè ra o ia i nā pou i roto i te poretito o te hiero ra; ua faatià aè ra i te pou i te pae àtau, maìri iho ra i to na iòà, ia Iatina; ua faatià aè ra i te pou i te pae àui, maìri iho ra i to na iòà ia Poata. ²² Ua tuu aè ra o ia i te òhipa tutena i nià iho i taua pou ra. Oti roa aè ra te òhipa pou ra.

Te Fārii-vai rahi faatō

2Pa 4.2-5

²³ Ua hāmani iho ra o ia i te hoê Fārii-vai rahi faatō. Te tahi hiti e tae noa atu i te tahi hiti, hoê àhuru ia tūpiti: e mea porotaa maitaì; e pae tūpiti i te teitei; e toru àhuru te tūpiti i te taura e àti ai. ²⁴ E i raro aè i taua hiti ra, e ponaraa ia, hoê àhuru i te tūpiti hoê, i te haaàtiraa i taua Fārii-vai rahi ra; e piti nānaì i taua pona ra, hoê ā faatōraahia a faatōhia ai i te Fārii-vai ra. ²⁵ I nià nā puaatoro oni hoê àhuru mā piti i te vaiihoraahia, o e toru ra i hiò mai ia i te pae i apatoèrau, o e toru hoì i hiò atu ia i te pae i apatoà ra, o e toru hoì i hiò aè ia i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e o e toru ra hoì e hiò aè ia i te pae i te hitià-o-te-rā ra; i te tuuraahia taua Fārii-vai rahi i nià iho ra tei roto anaè nā tohe o taua nā puaa ra. ²⁶ E taua Fārii-vai ra, hoê ia rima i te meùmeù; e te hiti ra mai te hiti àuà ra ia te huru i te hāmaniraahia, mā te tiare tutena ra. E piti tautani pato e î ai.

Te mau vairaa veo

²⁷ Ua hāmani atoà hoì o ia i nā vairaa hoê àhuru, e veo; e maha tūpiti te maoro i te vairaa hoê, e maha hoì tūpiti i te âano, e toru tūpiti i te teitei. ²⁸ Teie te huru o te òhipa i taua nā vairaa ra: te vai ra nā teà, o taua nā teà ra tei rōpū ia i nā hiti ra. ²⁹ E taua nā teà i rōpū i nā hiti ra, e riona ia, e te puaatoro oni, e te tērupi; e tei nià i taua nā hiti ra, i nià aè e i raro aè hoì i taua nā riona e nā puaatoro oni ra, e puè vāhi tiààti maitaì-roa-hia ia. ³⁰ E maha pereòo veo to te vairaa hoê, e nā veo no roto ra. E tei nā hiti e maha ra, o nā tapono ia; e tapono faatōhia i raro aè i te fārii-vai ra, i te hiti o nā tiààtiraa ra. ³¹ E te vaha rā tei roto ia i te tāpōi, hoê tūpiti i te teitei; âreà te vaha i rāpaeàu aè, hoê ia tūpiti, e tūpiti vaehaa te piti; e mea porotaa, ua au i te òhipa o te vairaa ra: e i pihai iho i te vaha ra, ua òtiòtihia ia, e maha aroā, eere i te mea porotaa, e to reira hoì mau teà. ³² E o raro aè i taua mau teà ra, o nā pereòo e maha ia; e ua haamauhia nā veo òhuraa i roto i taua vairaa ra: e te teitei o taua pereòo ra, hoê ia tūpiti e tūpiti vaehaa te piti. ³³ E te òhipa i taua nā pereòo ra mai te òhipa pereòo tamaì ra te huru: o nā veo òhuraa, e nā òòmoraa, e nā hiti i rāpaeàu aè; e te mau teà e mea faatō-anaè-hia ia. ³⁴ E maha hoì tapono tei nā hiti e maha i taua vairaa ra: e taua nā tapono ra, no te vairaa mau iho ia. ³⁵ E to nià iho i taua vairaa ra, ua haaàtihia ia vāhi, hoê âfa tūpiti te teitei. E tei nià mau iho i taua vairaa ra, te mau âmaa e te mau teà i te vairaa. ³⁶ E tei nià te mau ìri veo, i nià iho i te mau âmaa ra, e i nià atoà i te hiti, ua òòti iho ra o ia i te tērupi, e te riona, e te tāmara, i te vāhi ātea ra, e te mau tiààtiraa atoà e àti noa aè ra. ³⁷ I nā reira o ia i te hāmani i nā vairaa hoê àhuru ra: hoê ā faatōraa, hoê ā fāitoraa, hoê ā àhuru.

2Pa 4.6

³⁸ Ua hāmani iho ra o ia i nā fārii-vai hoê àhuru, e veo: e maha àhuru i te pato i te fārii-vai hoê; e maha tūpiti i te âano i te fārii-vai hoê: tei nià iho te fārii-vai hoê i nā vairaa hoê àhuru e àti noa aè. ³⁹ Ua tuu aè ra i nā vairaa e pae ra i te hiti àtau o te Fare ra, ua tuu aè

ra hoì i e pae i te hiti àui i taua Fare ra; ua tuu aè ra i te Fārii-vai rahi i te hiti àtau o taua Fare ra i te pae i te hitià-o-te-rā, e hiò tià atu ai i te pae i apatoà ra. ⁴⁰ Ua hāmani atoà hoì Hirama i te mau fārii-vai atoà, e te mau tāipu, e te mau petini.

Tāpura o te mau tauhaa âuri

2Pa 4.7-5.1

Oti roa aè ra ia Hirama te mau òhipa atoà ta na i rave na te arii ra, na Toromona, no te Fare o Iehova: ⁴¹ Na pou ra e piti, e nā âuà no nià i nā tāpoì, e vai i nià i nā pou e piti ra: e nā ùpeà e piti, ei tāpoì i nā âuà i vai i nià i nā pou ra; ⁴² e maha hoì hānere i te rēmuna no nā ùpeà e piti ra, e piti nānaì rēmuna no na ùpeà hoê, ei tāpoì i nā âuà no nià i te pou ra; ⁴³ e nā vairaa hoê àhuru ra, e nā fārii-vai hoê àhuru e vai i nià i taua nā vairaa ra, ⁴⁴ hoê hoì Fārii-vai rahi, e nā puaatoro oni hoê àhuru mā piti i raro aè i taua Fārii-vai rahi ra; ⁴⁵ e te mau pāni, e te mau tāipu, a te mau petini ra. Taua mau mea atoà nei ta Hirama i hāmani na taua arii ra na Toromona, no te Fare o Iehova, e veo ànaàna anaè ia. ⁴⁶ Tei te vāhi pāpū i Ioritāna te faatōraahia e taua arii ra; i te vāhi àraea i te ārea i Tutota e Taretana. ⁴⁷ E vaiiho-noa-hia iho ra taua mau mea atoà ra aore i fāitohia; no te mea aita atu ra i ìtea te rahi o taua veo ra.

⁴⁸ Hāmani iho ra hoì Toromona i taua mau mea atoà no te Fare o Iehova ra: te fata àuro ra; e te àiraa-māa àuro, i vaiihohia ai te māa o te aro ra; ⁴⁹ e nā vairaa-rāmepe àuro maitaì ra ei te hiti àtau e pae, ei te hiti àui e pae, i mua i te nao ra, e nā tiare, e nā rāmepe, e nā faahōhoni àuro; ⁵⁰ nā âuà ra, e nā pādōti ra, e nā petini ra, e nā punu, e nā fārii-rehu àuro maitaì ra; e nā hīnere àuro no nā ùputa i te fare i roto, i te vāhi moà roa ra, e no nā ùputa o te Fare, o ia hoì te hiero ra. ⁵¹ E hope aè ra te mau òhipa atoà no te Fare o Iehova i ravehia e te arii ra e Toromona i te oti. Ua hōpoi mai ra Toromona i te mau mea atoà i pūpūhia e tana metua e Tāvita: te ârio, e te àuro, e te mau âuà, ua tuu aè ra i roto i te puèraa taoà no te Fare o Iehova.

Te hōpoiraahia te âfata faufaa i roto i te hiero

2Pa 5.2-6.2

8¹ Ua haaputu mai ra Toromona i te feiā paari i Ìteraèra, e to nià iho i te mau ôpū ra, e te feiā rarahi i te tamarii a Ìteraèra, i Ierutarema i mua i te aro o te arii ra, o Toromona, ia rave mai rātou i te âfata faufaa a Iehova mai te Òire o Tāvita, o ia hoì Tiona.

² Ua haaputu mai ra to Ìteraèra atoà i te arii ra ia Toromona i te ôroà i te marama ra ia Ètanima — o te hitu ia o te marama.

³ Ua haere mai ra te feiā paari atoà o Ìteraèra, e ua rave atu ra te feiā tahuà i te âfata. ⁴ Ua rave mai ra rātou i te âfata a Iehova e te tiàhapa âmuiraa, e te mau mea moà atoà i roto i taua tiàhapa ra: o tei hōpoi hia mai ia e te feiā tahuà e te mau Âti-Revi. ⁵ E taua arii ra o Toromona, e taua âmuiraa atoà ra o Ìteraèra tei pihai iho ia na, te hōpoi anaè ra i te tūtia i mua atu i te âfata, i te māmoe e te puaatoro, eita e tià ia taiò i te rahi. ⁶ Ua hōpoi mai ra te feiā tahuà i te âfata faufaa a Iehova i to na ra vairaa mau, i roto i te Nao o to Fare ra, i te vāhi moà roa ra, i raro aè i nā pererau o te tērupi ra. ⁷ Ua faatoro mai hoì nā tērupi i to rāua puè pererau e piti ra nā nià i taua vairaa âfata ra, moè iho ra taua âfata ra, e nā maurima atoà i taua nā tērupi ra. ⁸ I ìtea te hopeà maurima i roto i te vāhi moà i mua i te Nao ra no te maoro, aita rā i ìtea i rāpaeàu. E te vai noa ra i reira i teie nei mahana. ⁹ Aita i roto i taua âfata ra, maori rā taua nā papa òfai e piti ra, i vaiihohia e Mōte i reira, i Hōrepa ra, a faaau ai Iehova i te parau i te tamarii a Ìteraèra, ia rātou i haere mai mai te fenua mai ra mai Àifiti.

¹⁰ E ia reva mai te feiā tahuà i rāpaeàu mai i taua vāhi moà ra, î roa aè ra te Fare o Iehova i te ata. ¹¹ Aita atu ra te feiā tahuà e mau ia rave i to rātou tōroà i taua ata ra; ua î hoì te Fare o Iehova i te hanahana o Iehova.

¹² Ua nā ô aè ra Toromona:

Ua parau mai Iehova e pārahi o ia i roto i te ata pōuri!

¹³ Ua faatià vau i te tahi fare pārahiraa no òe,

ei pārahiraā mau no òe e a muri noa atu!

Òreroraā no te tomoraā i te hiero

2Pa 6.3-11

¹⁴ Ua fāriu mai ra te mata o te arii, ua faaora mai ra i te rahi atoà a Ìteraèra. Ua tià aè ra te rahi atoà o Ìteraèra i nià. ¹⁵ Ua nā ô aè ra o ia: Ia haamaitāhia te Atua o Ìteraèra o Iehova, o tei faatupuhia e tana rima, ta to na iho vaha i parau i taù metua ia Tāvita, i te nā ôraa e:

¹⁶ «Mai te mahana mai ā i aratai mai ai au i to ù ra mau taata ia Ìteraèra mai Àifiti mai ra, aita vau i haapaò i te hoê òire i te mau ôpū atoà o Ìteraèra nei ei faatiàraa fare, ia tuuhia to ù nei iòà i reira; ua haapaò rā vau ia Tāvita no nià i to ù nei mau taata ia Ìteraèra.» ¹⁷ Ua ôpua hoì taù metua ra, o Tāvita, e faatià i te tahi fare no te iòà o te Atua o Ìteraèra no Iehova. ¹⁸ Ua parau mai ra Iehova i taù metua ra, ia Tāvita: «O òe i ôpua e e faatià i te tahi Fare no to ù nei iòà, ua tià taua ôpua na òe ra. ¹⁹ Eiaha rā òe e faatià i taua Fare nei; o to tamaiti rā, o ta òe e fānau ra, na na e faatià i taua Fare ra no to ù nei iòà.» ²⁰ E i teie nei, ua faatupu iho nei Iehova i ta na parau i parauhia mai e ana ra. Ua tupu iho nei hoì au ei mono i taù metua ia Tāvita, e ua pārahi au i nià i te terōno o Ìteraèra, ta Iehova i parau mai ra, e ua faatià iho nei au i te Fare no te iòà o te Atua o Ìteraèra no Iehova. ²¹ E ua haapaòhia e au te tahi vaira no te âfata, tei reira nā papa òfai i pāpāhia i te faufaa a Iehova ra, ta na i faaau i to tātou hui metua ra, a aratai mai ai o ia ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti.

Te pure hanahana a Toromona

2Pa 6.12-40

²² Te tià noa ra Toromona i mua i te fata a Iehova, i mua i te aro o te rahi atoà o Ìteraèra, te hōhora tià atu ra i to na rima i nià i te raì; ²³ ua nā ô atu ra: E te Atua o Ìteraèra, e Iehova e, aita atu e Atua e au ia òe i nià i te raì, e i raro atoà i te fenua nei, o tei haapaò i te faufaa, e te aroha i to mau tāvini o tei hāhaere i mua i to òe na aro mā te âau

atoà ra. ²⁴ E ua haapaòhia e òe tei parauhia atu e òe i to tāvini i taù metua ia Tāvita ra, e tei parauhia e to òe iho vaha — ua faatupuhia e to rima, i teie nei mahana. ²⁵ E tenā na, e te Atua o Ìteraèra, e Iehova, e haapaò ā òe i tei parauhia mai e òe e taù metua, i to tāvini ia Tāvita, a nā ô mai ai òe ra e: «Eita e òre to òe ra huaai i te pārahi i mua i taù aro i nià i te terōno o Ìteraèra; ia haapaò mai rā to tamarīi i ta rātou parau, e ia au ta rātou haereà i mua i taù aro nei, mai ta òe atoà ra.» ²⁶ E i teie nei, e te Atua o Ìteraèra, ia tupu māite ā ta òe parau i parauhia e òe i taù metua, i to tāvini ia Tāvita!

²⁷ E pārahi mau mai ā te Atua i te ao nei? Inaha hoì te raì nei, e te raì teitei roa ra, e òre òe e mau i reira: a tae atu ai i teie nei fare i faatiàhia e au nei? ²⁸ E haapaò mai rā òe i te pure a to tāvini nei, e ta na e ani atu, e taù Atua, e Iehova, e faaroo mai ā òe i taù tiàorora a taù pure, ta to tāvini, e pure atu ia òe i teie nei mahana. ²⁹ Ia àraàra mai to mata i teie nei fare, i te ruì e te ao; i te vāhi ta òe i parau mai ra: «Ei reira taù iòà vai ai.» E ia faaroo mai ā òe i te pure a to tāvini ia pure i teie nei vāhi. ³⁰ E faaroo mai ā òe i te pure a to tāvini, e ta to mau taata ta Ìteraèra, ia pure tià rātou i teie nei vāhi. E faaroo mai òe i reira i to òe ra pārahira a mau i te raì ra; e ia faaroo mai òe ra, e faaòre mai i ta mātou hara.

³¹ Ia hara te hoê taata i te tahi, e ua faatapuhia atu ra o ia, e ua tapu iho ra i mua i te fata na òe, i roto i teie nei fare, ³² e faaroo mai òe i nià i te raì ra; e tuu mai òe i te parau-tià i to mau tāvini nei, e faahapa mai òe i tei hapa ra, e huri mai òe i ta na rāveà i nià i tana upoo; e faatià mai òe i tei tià ra, i te tuuraa mai i tei au i te parau-tià na na ra.

³³ Ia pau to mau taata o Ìteraèra i te aro o to rātou ènemi, no te mea ua hara rātou ia òe ia fāriu mai ra ia òe, e ia faahiti i to òe ra iòà, e ua pure, e ua fāi mai i to rātou hinaaro ia òe i roto i teie nei fare, ³⁴ e faaroo mai òe i nià i te raì i reira; e faaòre mai i te hara a to mau taata a Ìteraèra; e faahoì mai òe i te fenua i hō-mai-hia mai e òe i to rātou mau metua ra.

³⁵ Ia ôpanihia te raì ra, e aita e ua, no te mea ua hara rātou ia òe; ia pure mai ra rātou i ô nei, e ia fāi i to òe ra iòà, e ia faaruè i taua hara

na rātou ra, ua oti hoì rātou i te aòhia e òe ra,³⁶ e faaroo mai òe i nià i te raì ra i reira; e faaòre mai òe i te hara a to mau tāvini, a to mau taata ia Ìteraèra i reira. E haapii mai òe ia rātou i te èà maitaì ta rātou e haere ra, e tuu mai òe i te ua i te fenua na òe nei, i hō-mai-hia mai e òe na to mau taata ei pārahiraa.

³⁷ Ia roohia te fenua nei i te oè, e te maì pohe e te àveravera, e te tetefuna, e te àrape, e te vai ra te vāvā, e ua haaàtihia rātou e to rātou mau ènemi i to rātou ra òire, i terā pohe, i terā maì,³⁸ ia pure noa te taata atoà, i to Ìteraèra atoà nei — te taata atoà i ìte i te ìno o to na iho âau, e ua mahora tià mai tana rima i teie nei fare —³⁹ e faaroo mai òe i nià i te raì, i to òe ra pārahiraa mau; e e faaòre mai òe i te hara; e e rave, e e faaau mai hoì òe i te parau i te taata ia au i ta na ra haereà, o òe hoì tē ìte i to na âau; o òe, òe anaè ra tē ìte i te âau o te tamarii a te taata nei.⁴⁰ Ia mataù rātou ia òe i te mau mahana atoà i te pārahiraa i te fenua, ta òe i hō mai i to mātou mau metua nei.

⁴¹ I te taata ê ra, eere i to Ìteraèra i to òe nei mau taata; mai te fenua roa mai ra no to òe nei ià i tae mai ai,⁴² — ua faaroo hoì rātou i to òe ià i te rahi, e to rima pūai, e to rima i faatorohia ra — ia haere mai rā o ia e ia pure tià mai i teie nei fare,⁴³ e faaroo mai òe i reira i nià i te raì i to òe ra pārahiraa mau, a faatià mai ai i ta taua taata ê i pure mai ia òe ra, ia faaroo to te ao atoà nei i to òe ra ià, e ia mataù ia òe, mai to mau taata atoà i Ìteraèra nei, ia ìte hoì rātou i teie nei fare i faatiàhia e au nei, ua maìrihia ia i to òe ra ià!

⁴⁴ Ia haere to òe ra mau taata e àro i to rātou mau ènemi, i te mau vāhi atoà ta òe e tono ia rātou ra, ia pure mai rātou ia Iehova i teie nei òire i haapaòhia e òe ra, e teie nei fare faatiàhia e au i to òe ra ià,⁴⁵ e faaroo mai òe i reira i nià i te raì ra, i ta rātou pure, e ta rātou e ani atu ia òe ra, e tauturu mai ā òe ia rātou!

⁴⁶ Ia rave hoì rātou i te hara ra, (aita atu hoì e taata e òre ai te hara,) e ua riri iho ra òe ia rātou, e ua tuu atu òe ia rātou i to rātou ra ènemi, e pau atu ra rātou i te faatīhīhia i te fenua o te ènemi, e te fenua roa e te fenua fātata,⁴⁷ ia tae rātou i te fenua i hōpoi-tītī-hia ai rātou ra, ua manaò iho ra, e ua tātarahapa, e ua pure iho ra ia òe i te fenua o

te feiā i hōpoi ia rātou ei tītī ra, ia nā ô ra e: «Ua hara mātou, ua rave mātou i te parau mārō, ua rave mātou i te ìno!», ⁴⁸ e ia fāriu rātou ia òe mā te âau atoà ra, e mā te vārua atoà, i te fenua o to rātou ènemi i tītī ai rātou ra, e ua pure ia òe mā te fāriu i to rātou ra fenua, ta òe i hōroà mai na to rātou mau metua ra, e ia fāriu tià i te òire i haapaòhia e òe ra, e te fare i faatiàhia e au i to òe ra iòà, ⁴⁹ e faaroo mai òe i reira i to òe ra pārahiraa mau i nià i te raì ra, i ta rātou pure e ta rātou i ani atu ia òe ra, e tauturu mai òe ia rātou. ⁵⁰ E faaòre mai òe i te hara a to mau taata i rave ia òe ra, e te mau hara atoà i riri ai òe ra; e faatupu hoì òe i te aroha i te feiā i hōpoi tītī ia rātou ra, ia aroha mai ā rātou ia rātou. ⁵¹ o to òe ra ia mau taata o rātou, o ta òe ia taoà, ta òe hoì i arataì mai mai Àifiti mai ra, mai rotopū i te umu âuri ra.

⁵² E nā reira òe i te haapaò i te pure a to tāvini, i te pure a to mau taata ia Ìteraèra! E faaroo òe ia rātou i te mau mea atoà ta rātou e pure atu ia òe ra! ⁵³ Ua faataa-ê-hia rātou e òe mai roto mai i to te ao atoà nei, ei taoà na òe iho, ta òe ā hoì i parau i to tāvini ra ia Mōte, a arataì mai ai òe i to mātou mau metua mai Àifiti mai, e taù Fatu, e Iehova e!

To Toromona aniraa i te Atua ia haamaitaì i te nūnaa

⁵⁴ E oti aè ra ia Toromona teie atoà nei pure, e teie nei aniraa i te purehia ia Iehova ra, ua tià aè ra o ia i nià mai mua mai i te fata a Iehova, mai te tuuraa i te turi i raro, e ua mahora aè ra to na rima i nià i te raì. ⁵⁵ Ua tià iho ra, e ua faaora mai ra ia Ìteraèra atoà mā te reo rahi, nā ô mai ra: ⁵⁶ Ia haamaitaìhia Iehova, ua hōroà mai o ia i te hau i to na ra mau taata ia Ìteraèra, mai ta na hoì i parau mai ra! Aita hoì te hoê reo i maìri i te mau parau maitataì atoà ta na i parau mai i tana tāvini ra ia Mōte. ⁵⁷ E i pihai atoà iho to tātou Atua o Iehova ia tātou nei, mai ia na atoà i au mai i to tātou mau metua ra; eiaha roa o ia e vaiho mai ia mātou, eiaha atoà e faaruè ia mātou, ⁵⁸ e haafāriu o ia i to mātou nei âau ia na iho, ia haapaò atoà mātou i ta na atoà ra mau haereà, e ia haapaò i ta na ra mau parau, e ta na ra mau peu, e ta na mau rāveà, ta na i faaite mai i to tātou mau metua ra! ⁵⁹ E ia vai

māite ā ta ù nei mau parau i purehia e au i mua i te aro o Iehova ra, i pihai iho i to tātou Atua, ia Iehova, i te ruì e te ao, ia tauturu mai o ia i tana tāvini, e to te mau taata no na to Ìteraèra, a hōroà mai ai i tei au ia rātou i te mau mahana atoà nei, ⁶⁰ ia ìte to te ao atoà nei e, o Iehova anaè ra te Atua aita atu. ⁶¹ E faaau hoì i to òutou âau i to tātou Atua, ia Iehova, i te haapaòraa i ta na ra mau peu e ta na parau! — mai tei teie nei mahana.

Te mau tūtia i pūpūhia i te Fatu

2Pa 7.4-10

⁶² Ua hōpoi te arii e Ìteraèra atoà i te tūtia i te aro o Iehova. ⁶³ Ua hōpoi atu ra Toromona i te tūtia no te maitai anaè; ta na ia i hōpoi ia Iehova, hoê taau mā piti i te tautani i te puaatoro, hoê hānere e piti àhuru i te tautani i te māmoe. I nā reira te arii e to Ìteraèra atoà i te faataaraa i te Fare o Iehova. ⁶⁴ I taua mahana ra, te haamoàraahia e te arii te rōpū o te àumoa i mua i te Fare o Iehova: i reira hoì te tūtia tāauahi, e te tūtia àmu, e te tōâhua no te tūtia no te maitai ra: no te mea e iti te fata veo i mua ia Iehova, ia fārii i te tūtia tāauahi, e te tūtia àmu, e te tōâhua no te tūtia no te maitai ra.

⁶⁵ E ôroà ta Toromona i haapaò i reira, e o Ìteraèra atoà i te âmuiraa, e feiā rahi, mai ia Hamāta mai e tae noa atu ra i te pape i Àifiti ra, i mua i to aro o to tātou Atua o Iehova, e hitu ruì, e e hitu hoì ruì, hoê àhuru mā maha i te mahana. ⁶⁶ E tae aè ra i te vaù o te mahana ra, ua tuu noa atu ra o ia i te taata; ua haamaitai mai ra rātou i te arii, reva atu ra i to rātou mau tiàhapa, mā te reàreà e mā te òaòà te âau i te mau maitai atoà ta Iehova i rave i tana tāvini ia Tāvita, e ia Ìteraèra i to na taata.

Te fā-faahou-raa mai te Fatu ia Toromona

2Pa 7.11-22

9 ¹ E oti aè ra te Fare o Iehova i te faatiàhia e Toromona, e te fare o te arii, e te mau mea atoà ta Toromona i hinaaro i te rave, ² ua fā mai ra Iehova ia Toromona ra, o te piti ia i te fāraa mai, mai ia na atoà

i fā mai ia na i Tīpeona. ³ Ua parau mai ra Iehova ia na, ua faaroo vau i to pure e ta òe aniraa, i ta òe i pure mai ia ù ra; ua haamoàhia e au taua fare i faatiàhia e òe ra, ei reira taù iòà vai ai e a muri noa atu; ei reira hoì taù mata e taù âau vai mau atu ai. ⁴ E ia fāito atoà to òe haereà i mua ia ù nei mai to metua ra, mai to Tāvita, mā te haapaò maitaì o te âau, e mā te parau-tià, i te haapaò-māite-raa i taù i parau atu ia òe ra, e ia rave òe i ta ù ra mau haapaòraa, e ta ù ra mau parau, ⁵ e haamau vau i to òe ra terōno i to òe ra pātireia i nià ia Ìteraèra e a muri noa atu; ta ù hoì i parau atu i to metua ra ia Tāvita, a nā ô ai au ra e: «Eita e òre te hoê o to òe ra huaai i te pārahi i nià i te terōno o Ìteraèra.» ⁶ Ia fāriu ê rā òutou e ta òutou mau tamarii, e ia òre ia pee mai ia ù, e ia òre hoì ia haapaò mai i ta ù parau, e ta ù ra mau peu, i tuuhia atu e au i mua i to òutou aro, e ia haere ia faaroo i te mau atua èê, e ua haamori ia rātou, ⁷ e tāpū-ê-hia e au Ìteraèra i reira i te fenua i hōroàhia e au no rātou ra, e teie nei fare i haamoàhia e au i to ù nei iòà, e faaruè-ê-hia ia e au e ia moè atu, e riro hoì Ìteraèra i te tāuàparauhia, e ei parapore i te taata atoà ra. ⁸ E teie nei hoì fare i haamaitaì-rahi-hia nei, e riro te taata atoà i te maere, e te hiò. E riro i te nā ô mai e: «E aha rā Iehova i nā reira mai ai i teie nei fenua, e teie nei fare?» ⁹ E riro hoì te tahi pae i te nā ô mai e: «No te mea, ua faaruè rātou i to rātou Atua ia Iehova, tei arataì mai i to rātou mau metua mai te fenua mai ra mai Àifiti; e ua àti rātou i te mau Atua èê, e ua haamori ia rātou, ua faaroo ia rātou; i hōpoi mai ai Iehova i teie nei ìno i nià ia rātou.»

Te tahi atu mau òhipa a Toromona

2Pa 8.1-18

¹⁰ E hope aè ra nā matahiti hoê taau ra, e oti aè ra nā fare e piti i te faatiàhia e Toromona, te Fare o Iehova, e to te arii iho ra fare. ¹¹ No te mea ua hōroà mai te arii o Tūria ra o Hirama ia Toromona i te âreti, e te peruti, e te àuro, e māha aè ra to na hinaaro; ua hōpoi atu ra te arii ra o Toromona i te òire na Hirama hoê taau i te fenua ra i Tarirea. ¹² Ua haere mai ra Hirama mai Tūria mai e hiò i taua nā òire

i hō-mai-hia mai e Toromona: aita aè ra rā i au ia na. ¹³ Ua nā ô aè ra o ia: E aha teie nei mau òire ta òe i hō mai na ù nei, e taù taeaè? Maìri iho ra o ia i taua fenua ra ia Tapūra; te iòa noa ihoā ia e tae roa aè nei i teie nei mahana. ¹⁴ Ua hāpono mai ra Hirama i nā tārēni àuro na te arii hoê hānere e piti àhuru.

¹⁵ Teie te mea i faataahia ai te hoê pupu taata e Toromona, ei faatià i te Fare o Iehova, e te fare no na iho, e Miro, e te patu i Ierutarema, e Hātora, e Metito, e Tētera. ¹⁶ Ua reva mai ra hoì Faraò, te arii o Àifiti, e ua pau Tētera ia na; ua àma i te auahi, e ua pau te Âti-Tanaana tei pārahi i taua òire ra i te taparahihia. E ua hōroà mai na te tamahine, na te vahine a Toromona. ¹⁷ Ua faatià faahou ra Toromona i Tētera, e Pete-Horona i ô nei mai, ¹⁸ e Paarata, e Tatamora i te mētēpara, i te fenua ra o Tōpā, ¹⁹ e te mau òire vairaa taoà na Toromona, e te mau òire no te pereòo no na, e te òire no te feiā horo puaahorofenua no na ra, e te mau mea atoà ta Toromona i hinaaro i te faatià i Ierutarema, e i Repanona, e i te mau fenua i roto i to na ra hau. ²⁰ E te feiā Âti-Àmori i toe ra, e te Âti-Heta, e te Periti, e te Âti-Hevi, e te Âti-Ieputi, eere i to te tamarii a Ìteraèra, ²¹ e tamarii rā na te feiā i vaiihohia i nià i te fenua ra, tei òre i pau i te tamarii a Ìteraèra; o ta Toromona ia i faataa i te hoê pae ei rave òhipa — e tae roa aè nei i teie nei mahana. ²² Aita rā te tamarii a Ìteraèra i faataahia e Toromona ei rave òhipa, e taata ia no te tamaì e tāvini no na, e hui raatira, e feiā raatira, e te faahoro pereòo, e te feiā puaahorofenua no na ra.

²³ Teie nā taata rarahi i te feiā i faaitoito i te òhipa a Toromona, e pae hānere, e pae hoì àhuru, o tei faaite ia i te feiā i rave i taua òhipa ra.

²⁴ E tae mai ra te tamahine a Faraò mai te Òire mai o Tāvita ra, i to na ra fare i faatiàhia e Toromona no na ra. Ua faatià aè ra o ia ia Miro.

²⁵ A toru aè ra o Toromona hōpoiraa i te tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitaì i nià i te fata i faatiàhia e ana na Iehova, i te matahiti hoê; e oti aè ra taua fare ra ia na, ua tūtui o ia i te mea noànoà i nià i te fata i mua i te aro o Iehova.

²⁶ Ua tarai hoì te arii ra o Toromona i te pahī i Ètioni-Tepera, i pihai iho i Èrota, i tahatai i te miti ùteùte, i te fenua ra o Ètoma. ²⁷ Ua faaue aè ra Hirama i to na iho tāvini e âmui atoà i te mau tāvini o Toromona i nià i te pahī ra, e ìhitai anaè ia feiā. ²⁸ E reva atu ra rātou i Òfira, e ua rave mai ra i te àuro, e maha hānere e piti àhuru i te tārēni, e ua hōpoi mai ra i te arii ra ia Toromona.

Te fārereiraa te arii vahine o Tēpa ia Toromona

2Pa 9.1-12

10 ¹ E ìte aè ra te arii vahine o Tēpa i te roo o Toromona, e te iòà o Iehova, ua haere mai ra o ia e ui ia na i te parau ìmi àtā. ² O ia e te taata atoà e rave rahi i te taeraa mai i Ierutarema; e mā te tāmēra i te faahorōraa mai i te rāau noànoà, e te àuro e rave rahi, e te òfai maitatai. E tae atu ra o ia ia Toromona, ua paraparau iho ra o ia i te mau parau atoà i roto i tana âau. ³ Ua faaite atu ra Toromona i te mau parau atoà ta na i ui mai ra, aore roa ana e parau moè i te arii, tei òre i faaitehia atu ia na.

⁴ E ìte aè ra taua arii vahine o Tēpa ra i to Toromona paari, e te fare i faatiāhia e ana ra, ⁵ e te māa i ta na ra àmuraa, e te nahonaho o to na mau tāvini, e te tiāraa o te feiā no pihai iho ra, e to rātou àhu, e te feiā hōpoi àuà, e te mau tūtia tāauahi i hōpoihiā e ana i te Fare o Iehova: aita atu ra e vārua i roto ia na. ⁶ Ua parau atu ra o ia i te arii: E parau-mau ā ta ù i faaroo i to ù ra fenua, i ta òe rāveà e to òe paari! ⁷ Aita rā vau i faaroo i taua roo ra, ia tae hua mai ra vau, e ia ìte hua taù mata nei: e inaha, te toe nei te rahi i te parau òre ā i faaitehia mai ia ù! Ua hau ê atu rā to òe paari e to òe mana i tei faaitehia mai ia ù nei. ⁸ E ao to te mau taata no òe! E ao to teie nei mau tāvini, e tiā noa i pihai iho ia òe nei, faaroo ai i te parau na òe na! ⁹ Ia haamaitāhia to Atua, o Iehova, o ia i au mai ia òe, e ua tuu ia òe i nià i te terōno i Ìteraera nei! No to Iehova aroha vairaa mure òre ia Ìteraera, i haapaò ai o ia ia òe ei arii, ei haapaò i te parau-mau e te parau-tiā. ¹⁰ Ua hōpoi atu ra o ia i nā tārēni àuro na te arii, hoè hānere e piti àhuru, e te rāau noànoà e rave rahi, e te òfai maitatai:

aita atu e rāau noānoā i te rahi i tae mai maori rā o tei hōroāhia mai e te arii vahine o Tēpa i te arii ra ia Toromona.

¹¹ E te mau pahī atoā a Hirama, o tei uta mai i te àuro mai Òfira mai, ua uta atoā mai i te rāau ra i te àramuta mai Òfira mai ā e te òfai maitatai. ¹² Ua rave iho ra te arii i taua rāau ra i te àramuta ei pātia no te Fare o Iehova, e no to te arii iho fare, e te tīnura, e te nāpara no te feiā himene ra. Aita ia àramuta i te taeraa mai e te itearaa, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

¹³ Ua hōroā atu ra te arii ra o Toromona i ta te arii vahine o Tēpa i hinaaro ra, ta na i ani mai ra, te taa atu ra ta te arii ra, ta Toromona, i hōroā noa atu ra. Hoī atu ra o ia reva atu ra i to na fenua mau, o ia e to na mau tāvini.

Te faufaa a Toromona

2Pa 9.13-28

¹⁴ E te teiaha o te àuro i tae mai ia Toromona i te matahiti hoê, e ono ia hānere e ono àhuru e ono tiāhapa tārēni àuro, ¹⁵ te taa atu ra tei noaa mai ia na i te feiā i hoo haere ra, e ta te feiā i hoo i te rāau noānoā ra, e ta te hui arii i Ārāpia ra, e te feiā tāvana o te fenua ra.

¹⁶ Ua hāmani iho ra Toromona i e piti hānere i te pāroru àuro i tūpāhia ra; hoê pāroru ra e ono ia hānere tētera àuro, ¹⁷ ua hāmani iho ra hoī o ia i te toru hānere pāroru rii, e àuro tūpāhia; hoê pāroru, e toru ia mina i te àuro; ua tuu aè ra te arii i te reira i roto i te fare i te ururāau i Repanona ra. ¹⁸ Ua hāmani iho ra te arii i te terōno rahi tena ra, e ua tāpoi i te àuro maitai ra. ¹⁹ E ono taahiraa to taua terōno ra; e i niā iho i taua terōno ra, e mea porotaa ia i muri mai; e te vai ra te mauraa rima i te pārahiraā i te tahi pae, e te tahi pae, e nā riona e piti i te tiāraa i pihai iho i taua mauraa rima ra, ²⁰ e i niā iho i taua nā taahiraa e ono ra, e ono atoā riona i te tahi pae, e e ono hoī i te tahi pae i te tiāraa. Aita ia i hāmanihia i te mau pātireia atoā ra. ²¹ E te mau āuā inu atoā a te arii ra, a Toromona, e àuro anaè ia, e te mau āuā atoā o te fare-i-te-ururāau-i-Repanona, e àuro maitai anaè ia; aita roa te hoê fārii ārio: aore hoī te reira i riro ei taoā i te ànotau

ia Toromona ra. ²² E pahī Taretita ta te arii tei te moana, o tei reva atoà e te mau pahī a HIRAMA i Taretita ra; hoê ā revaraa e toru atoà matahiti, e te faahorora mai i te àuro, e te ârio, e te tena, e te tufi, e te tētī.

²³ Hau ê atu ra te arii ra o Toromona i te taoà e te paari i te hui arii atoà o te ao nei. ²⁴ Ua ìmi mai ra to te mau fenua atoà ia Toromona, ia ìte rātou i te paari i tuuhia mai e te Atua i roto i tana âau ra. ²⁵ Ua hōpoi mai ra rātou te taata atoà ra, i ta na iho ra ò, i te taoà ârio, e te taoà àuro, e te àhu, e te taoà tamaì, e te rāau noànoà, e te puaahorofenua, e te fērati, to terā matahiti, to terā matahiti.

2Pa 1.14-17; 9.25-28

²⁶ Ua haaputu iho ra Toromona i te pereò, e te feiā i faahoro i te puaahorofenua; hoê a ana tautani i te pereò, e maha hoì hānere, hoê àhuru e piti tiàhapa i te tautani i te faahoro puaahorofenua, o tei haapārahihia e ana i roto i te òire pereò, e pihaì atoà iho i te arii i Ierutarema. ²⁷ Riro atu ra te ârio mai te òfai ra i Ierutarema i te arii ra; e te âreti mai te tūtāmīno i te peho ra i te rahi. ²⁸ E puaahorofenua e te aho vavai ta Toromona i hōpoihihia mai mai Àifiti mai ra. Na te mau taata hoo no te arii i rave i taua aho vavai ra mā te haapaò i te hoo mau ra: ²⁹ e noaa mai ra te pereò hoê mai Àifiti mai i nā tētera ârio e ono hānere, e te puaahorofenua ra, hoê ia hānere e pae àhuru. E mai te reira atoà ia hōpoihihia mai e rātou na te mau arii Âti-Heta ra, e te mau arii i Àrama ra.

To Toromona tāivaraa i te Fatu

11 ¹ Hinaaro atu ra te arii ra o Toromona i te vahine èê e rave rahi, aore aè ra i haapaò i te tamahine a Faraò anaè ra: o te Âti-Moapi, e te Âti-Àmona, e te Âti-Ètoma, e to Titona, e te Âti-Heta, ² no te mau fenua ta Iehova i parau mai i te tamarii a Ìteraèra ra: Eiaha òutou e haere atu i roto ia rātou ra, eiaha hoì rātou e haere atu i roto ia òutou na; e riro i te haafāriuhia e rātou to òutou âau ia pee i to rātou mau atua. Ua riro roa to Toromona âau ia rātou. ³ E hitu hānere a ana vahine, e hui arii anaè, e toru hānere i te vahine

tāvini; riro ê atu ra tana âau i taua mau vahine na na ra. ⁴ Paari aè ra hoì Toromona, haafāriu-ê-hia iho ra ta na âau e te mau vahine na na, a pee atu ai i te mau atua èê; aita aè ra tana âau i au i to na Atua ia Iehova, mai te âau o to na metua ra o Tāvita. ⁵ Ua pee atu ra hoì Toromona ia Àtetarota, i te atua vahine no Titona, e ia Mirehoma, i te îtoro faufau a te Âti-Àmona ra. ⁶ Ua rave aè ra Toromona i te ìno i te aro o Iehova; aore aè ra i pee hua ia Iehova, mai to na metua mai, ia Tāvita, i pee ra. ⁷ Ua faatià aè ra hoì Toromona i te vāhi teitei na Temota, na taua îtoro faufau no Moapi ra, i nià i te âivi i mua atu i Ierutarema, e no Moroha, i te îtoro faufau o te tamarii a Àmona ra. ⁸ E ua nā reira atoà o ia i te mau vahine èê atoà na na ra, tei tūtūi i te mea noànoà, e ua hōpoi i te tūtia na to rātou iho mau atua.

⁹ Riri aè ra Iehova ia Toromona, no te mea ua fāriu ê tana âau i te Atua o Ìteraèra, ia Iehova, a piti aè ra hoì o na faaìteraa mai ia na. ¹⁰ E ua faaìte o ia ia na i taua mea nei, e eiaha o ia e pee i te atua èê; aita aè ra rā o ia i haapaò i ta Iehova i parau mai ia na ra. ¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia Toromona: O òe rā i nā reira mai ra, e aore òe i haapaò i ta ù i faaaau atu na e ta ù nei peu, i parauhia atu e au ia òe ra, e hōpoi-ê-hia e au teie nei pātireia, e ua hōpoi au no to òe iho tāvini. ¹² Eita rā vau e nā reira i to òe nei ànotau, no to metua no Tāvita: ia tae rā i te rima o to tamaiti e rave ai au. ¹³ Eita rā vau e rave hua mai i taua pātireia atoà ra; e hōpoi rā vau i te tahi ôpū na to tamaiti, no taù tāvini no Tāvita, e no Ierutarema i haapaòhia e au nei.

Nā ènemi e piti o Toromona

¹⁴ Ua faatupu aè ra Iehova i te tahi ènemi no Toromona: i te Âti-Ètoma ra ia Hātata, no te pupu arii i Ètoma taua taata ra. ¹⁵ A pau ai hoì Ètoma ia Tāvita ra, e reva atu ra te raatira o te nuu ra o Ioapa i nià, e tanu i te feiā pohe ra, ua oti aè ra te mau tāne i Ètoma i te taparahihia. ¹⁶ (A ono aè ra o Ioapa marama i te pārahiraa i reira, e to Ìteraèra atoà, e pau roa aè ra te mau tāne i Ètoma i te taparahihia.) ¹⁷ Horo atu ra Hātata i reira, o ia e te tahi pae Âti-Ètoma, e mau

tāvini anaè no to na metua, e o ia atoà ra, haere anaè atu ra i Àifiti. E tamaiti iti Hātata i reira. ¹⁸ Haere atu ra rātou mai Mitiāna atu e tae atu ra i Parana, e ua aratai atu ra rātou i te taata mai Parana atu, reva atu ra i Àifiti, ia Faraò i te arii o Àifiti ra, e ua hōroà mai ra o ia i te fare no na, e ua haapaò atu ra i te māa na na, e ua hōroà i te fenua no na. ¹⁹ Ìte-hua-hia mai Hātata e Faraò, e ua hōroà atu ra o ia i te taeaè a tana iho vahine ei vahine na na, i te tuahine o te arii vahine ra ia Tafene. ²⁰ Fānau aè ra ta taua tuahine o Tafene i te tamaiti na na, ia Tenukata ra. Ta Tafene hoì i haamaìri noa atu ra te ū i te ùtuafare o Faraò; āmui atoà atu ra Tenukata i roto i te mau tamarii a Faraò. ²¹ Ìte aè ra Hātata i Àifiti, e ua taòto atoà Tāvita e tana mau metua atoà, e ua pohe te raatira o te nuu ra o Ioapa. Ua parau atu ra Hātata ia Faraò: E tuu aè na òe ia ù, e haere au i to ù ra fenua. ²² Ua parau mai ra Faraò ia na: E aha ta òe mea toe ia ù nei, i tītau mai ai òe e haere i to òe ra fenua mau? Ua parau atu ra o ia: Aita roa ia, e tuu noa rā òe ia ù, ia haere na.

²³ Ua faatupu aè ra te Atua i te tahi ènemi ā no na, i te tamaiti a Èriāta, ia Retona, o tei faaruè i tana fatu, i te arii o Tōpā ia Hatatetera. ²⁴ Ua haaputu iho ra o ia i te taata; e riro atu ra ei raatira no te hoê pupu — pau iho ra rātou ia Tāvita i Tōpā. Reva atu ra rātou i Tamateto, e ua pārahi i reira, e ua arii rātou i Tamateto. ²⁵ E ènemi o ia no Ìteraèra e hope roa aè ra to Toromona ànotau — te taa ra te hāmani ìno o Hātata, e ua arii o ia i Àrama ra, e ua haapeàpeà ia Ìteraèra.

Te faataaraahia o Ieropoama

²⁶ E o Ieropoama a Nepata, no Tērētā Èferata ra, e tāvini no Toromona, o Terua te iòà o te metua vahine, e vahine ìvi, ua ôrure o ia i te hau o te arii. ²⁷ Teie te mea i ôrure ai o ia i te hau o te arii: ua faatià Toromona ia Miro, e ua tiàhono i te mau vāhi i pararī i te òire o tana metua ra o Tāvita. ²⁸ E taata itoito taua taata ra o Ieropoama; te ìte ra hoì Toromona i te itoito o taua taata ra, ua faariro atu ra ia na ei nià i te taoà àufau o taua ùtuafare o Iotēfa ra. ²⁹ Tei taua ànotau

ra, te haere noa ra Ieropoama mai Ierutarema atu, ua fārerei aè ra o ia i te perofeta ra ia Àhia i Tiro i te èàtià ra, ua àhu o ia i te àhu âpī. O rāua anaè ra i te vāhi ātea. ³⁰ Ua haru aè ra Àhia i taua àhu âpī i nià ia na ra, ua hāhae iho ra e hoê àhuru e piti tiàhapa vāhi i motu, ³¹ ua parau atu ra ia Ieropoama: A rave mai òe e ia hoê àhuru vāhi na òe iho! Te nā ô mai ra hoì te Atua o Ìteraèra, o Iehova: Inaha, e mahae taua pātireia i te rima o Toromona ra, e tuuhia atu e au nā ôpū hoê àhuru ia òe. ³² (Hoê rā o na ôpū e toe no taù tāvini no Tāvita, e no Ierutarema, te òire i haapaòhia e au no roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra nei;) ³³ no te mea ua faaruè rātou ia ù, e ua haamori i te atua vahine o to Titona ia Àtetarota, e ia Temota, te atua no te Âti-Moapi, e ia Mirehoma, te atua no te mau tamarii a Àmona, e aore aè nei o ia i haere nā ta ù nei èà i te haapaòraa i tei au ia ù ra ia hiò atu, e te raveraa i ta ù nei mau peu e ta ù nei parau, mai tana metua mai ia Tāvita. ³⁴ Eita rā vau e rave mai i to na pātireia i to na rima; ei arii ā o ia e mure noa atu to na aho, no taù tāvini no Tāvita i haapaòhia e au ra, no te mea ua haapaò o ia i ta ù parau e ta ù mau peu. ³⁵ Ia tae rā i te rima o tana tamaiti, e rave mai ia vau i taua pātireia ra, e hōroà atu vau i nā ôpū tino àhuru ra ia òe. ³⁶ E hōroà rā vau i te hoê ôpū no tana tamaiti, ia vai māite ā ta taù tāvini, ta Tāvita, mōrī i mua ia ù i Ierutarema nei, i te òire i haapaòhia e au no ù iho ei vairaa no to ù nei iòà. ³⁷ O òe ta ù e rave, e e riro òe ei arii i nià atoà i ta to âau e hinaaro ra, ei arii hoì òe i nià ia Ìteraèra. ³⁸ E riro hoì, ia faaroo mai òe i ta ù parau ia òe na, e ia haapaò òe i ta ù haereà, e ia rave òe i tei au i taù mata nei, i te haapaòraa i ta ù nei mau peu e ta ù nei parau mai ta taù tāvini mai ia Tāvita i rave ra, ei pihai atoà iho vau ia òe, e na ù e patu i te fare mau no òe, mai ta ù i rave i ta Tāvita ra, e hōroà hoì ia Ìteraèra ia òe. ³⁹ E no reira vau e aò ai i te ùtuafare o Tāvita, eiaha rā ei mea mure òre.

⁴⁰ No reira Toromona i tītau ai ia Ieropoama e taparahi. Ua tià aè ra rā Ieropoama, e ua haere i Àifiti, i te arii o Àifiti ia Titata; pārahi atu ra i Àifiti, e pohe atu ra Toromona.

Te poheraa o Toromona

2Pa 9.29-31

⁴¹ E te toeà o te parau ia Toromona, e te mau mea atoà ta na i rave ra, e to na hoì paari, eere ānei tei pāpaihia i roto i te puta òhipa a Toromona? ⁴² E to Toromona ànotau i te ariiraa i nià ia Ìteraèra atoà i Ierutarema, e maha ia àhuru i te matahiti. ⁴³ Ua taòto iho ra Toromona io tana mau metua atoà, e ua tanuhia i roto i te òire o tana metua ra, o Tāvita. Riro aè ra te hau i te tamaiti ra ia Rehopoama.

Te putuputuraa i Tetema

2Pa 10.1-15

12 ¹ Reva atu ra Rehopoama i Tetema, ua hope roa hoì to Ìteraèra i te tae mai i Tetema e faaarìi ia na. ² E ìte aè ra Ieropoama a Nepata, i te pāahiraa i Àifiti ra, (i horo hoì o ia i reira i te aro o taua arii ra o Toromona — e ua pārahi atu ra Ieropoama i Àifiti ra.) ³ Ua tonò aè ra rātou e tii ia na. Ua haere mai ra Ieropoama e to Ìteraèra atoà, ua parau atu ra ia Rehopoama nā ô atu ra: ⁴ Ua teiaha roa mātou i te tuto a to metua; e tenā na, e haamāmā na òe i te peu a to metua, e te tuto teiaha ta na i tuu mai i nià ia mātou nei, a faaroo atu ai mātou ia òe. ⁵ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E haere na òutou e ia ruì toru ra, a hoì faahou mai ai ia ù nei. Reva atu ra taua mau taata ra.

⁶ Ua ui aè ra te arii ra o Rehopoama i te mau taata paari e tià i mua i tana metua, ia Toromona, i te oraraa ra, ua nā ô aè ra: E nā hea rā vau ia parau atu i teie nei feiā? ⁷ Ua parau mai ra rātou, nā ô mai ra: Ia auraro òe i teie nei mau taata i teie nei mahana, e ia tuu atu i te parau ia rātou, e ia paraparau atu òe ia rātou, e ei parau maitaì ta òe ia rātou, e riro ia rātou i te auraro māite ia òe e a muri noa atu. ⁸ Aore aè ra rā o ia i haapaò i te parau a taua feiā paari i parau mai ia na ra; e ua ui atu ra i te taata âpī hoê ā paari-atoà-raa e o ia iho, e tià hoì i pihai iho ia na. ⁹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E aha ta òutou parau, ia parau atu tātou i teie nei feiā, o tei parau mai ia ù ra e: «A haamāmā na òe i te tuto a to metua i tuu mai i nià ia mātou nei.»

¹⁰ Ua parau mai ra taua mau taata âpī ra hoê ā paari-atoà-raa e o ia iho, nā ô mai ra: E nā ô atu òe i taua mau taata i parau mai ia òe ra, o tei nā ô mai ra e:

«Ua faateimaha mai to metua i to mau tuto;
e rave rā òe e haamāmā!» E parau atu òe ia rātou:

« E rahi taù rima iti nei i te tauupu o taù metua.

¹¹ E i teie nei, ua faateimaha taù metua i te tuto i nià ia òutou?

Ei ia ù te faarahi i taua tuto no òutou na!

I papaì taù metua ia òutou i te papaì mau?

E papaì rā vau ia òutou i te “òterepe”! » ¹² E tae aè ra i te ruì toru, ua haere mai ra Ieropoama e te taata atoà ia Rehopoama ra, i ta te arii hoì i parau mai ra, a nā ô mai ai ra e: «E haere faahou mai ia tae i te toru o te mahana.» ¹³ Ua parau ìriā atu ra taua arii i te mau taata ra, aore aè ra i haapaò i te aò ta te feiā tahito i tuu mai ia na ra, ¹⁴ i parau atu ra rā o ia i ta te mau taata âpī i aò mai nā ô atu ra:

Ua faateiaha taù metua i te tuto i nià ia òutou?

E rahi rā ia ù!

I papaì taù metua ia òutou i te papaì mau?

E papaì rā vau ia òutou i te «òterepe!» ¹⁵ Aore aè ra taua arii ra i faaroo i taua mau taata ra; te faariro nei Iehova i taua mea nei, ia tupu ta na parau, ta Iehova i parau ia Àhia Tiro ra, ia Ieropoama a Nepata ra.

Te àmaharaa o te hau arii o Ìteraèra

2Pa 10.16-19

¹⁶ E ia hiò aè ra to Ìteraèra atoà e aore taua arii ra i faaroo ia rātou, ua parau mai ra taua feiā ra i te arii, nā ô mai ra:

E aha ta mātou faufaa ia Tāvita nei?

Aore ta mātou e tufaa i te tamaiti a Iete nei!

Ei to òutou ùtuafare, e Ìteraèra e!

E teie nei e rohi i to ùtuafare, e Tāvita!

Haere anaè atu ra Ìteraèra i to rātou ùtuafare.

¹⁷ Ârèà te tamarii o Ìteraèra i pārahi i te mau òire i Iuta ra, mahere atu ra te hau ia Rehopoama.

¹⁸ Ua tonò aè ra taua arii ra o Rehopoama ia Àtorama, no nià te taoà àufau ra. Tūi iho ra to Ìteraèra ia na i te òfai, pohe roa aè ra. Ua faaitoito iho ra taua arii ra o Rehopoama i te haere i nià i te pereò, e horo i Ierutarema. ¹⁹ Ôrurè iho ra Ìteraèra i te hau i te ùtuafare o Tāvita, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

²⁰ Ìte aè ra hoì to Ìteraèra atoà e, ua hoì mai Ieropoama, ua tonò aè ra i te veà e tii ia na e haere mai i taua âpoora ra, e ua faaarii ia na i nià ia Ìteraèra atoà. Aore roa e taata i pee i te ùtuafare o Tāvita, maori rā te ôpū o Iuta anaè ra.

2Pa 11.1-4

²¹ E tae aè ra Rehopoama i Ierutarema, ua haaputu mai ra o ia i te ùtuafare atoà o Iuta, e te ôpū o Peniamina, hoê hānere e vau àhuru i te tautani i te taata i mātihia, e àro tamaì anaè ia, ei àro i te ùtuafare o Ìteraèra, e faahoì mai i te hau ia Rehopoama a Toromona ra. ²² Ua tae mai ra rā te parau a te Atua i te taata no te Atua ra ia Temaia, nā ô mai ra: ²³ E parau atu i te arii o Iuta ia Rehopoama a Toromona ra, e te ùtuafare atoà o Iuta rāua o Peniamina ra, e te toeà o te taata o te mau ôpū atoà ra, e nā ô atu: ²⁴ Te parau mai ra Iehova: Eiaha òutou e tae, eiaha e àro i to òutou mau taeà, i te tamarii a Ìteraèra! E hoì i te taata atoà i te ùtuafare, na ù hoì taua parau nei. Ua faaroo aè ra rātou i taua parau a Iehova ra; e ua hoì rātou, ua haere i te ùtuafare, ta Iehova hoì i parau mai ra.

Te hara a Ieropoama

²⁵ Ua faatià aè ra Ieropoama i te òire ra ia Tetema, i te mouà ra o Èferaima, e ua pārahi hoì i reira; e ua haere atu ra o ia, ua faatià aè ra ia Peniara.

²⁶ Te nā ô noa ra Ieropoama i roto i to na iho ra âau: Ei teie nei e hoì ai te pātireia i te ùtuafare o Tāvita, ²⁷ ia tae teie nei mau taata i Ierutarema, e ia hōpoi i te tūtia i te Fare o Iehova i reira. E riro i te hoì faahou te âau o teie nei feiā i te fatu mau ra ia Rehopoama, i te

arii o Iuta ra, ia Rehopoama ra; ua taparahi iho ra rātou ia ù, a hoì faahou atu ai i te arii o Iuta, ia Rehopoama ra. ²⁸ Ua faaaui iho ra te arii i te parau, e ua hāmani iho ra i nā tafa àuro e piti, e ua nā ô atu ra i to Ìteraèra: Òhipa rahi ta òutou i te haere-noa-raa i Ierutarema! Inaha to atua, e Ìteraèra e, o tei aratai mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti! ²⁹ Ua tuu iho ra o ia i te hoê i Pētera, e ua vaiiho iho ra i te hoê i Tana. ³⁰ Riro atu ra taua mea ra ei hara. Haere anaè atu ra te mau taata e haamori i te hoê io i Tana roa ra. ³¹ Ua hāmani iho ra o ia i te fare moà i te vāhi teitei, e ua faariro atoà i te taata rii ei tahuà, eere i to te mau tamarii a Revi ra.

³² Ua haapaò atu ra Ieropoama i te ôroà, i te vaù o te marama, i te mahana hoê àhuru e mā pae, mai te ôroà i haapaòhia i Iuta ra, e ua hōpoi o ia i te tūtia i nià i te fata ra. Nā reira atoà o ia i Pētera ra, i te hōpoiraa i te tūtia na na tafa i hāmanihia e ana ra. E ua haapārahi o ia i te feiā tahuà i Pētera no te mau vāhi teitei ta na i hāmani ra. ³³ Ua hōpoi o ia i te tūtia i nià i te fata i faatiàhia e ana i Pētera ra, i te mahana hoê àhuru mā pae i te vaù o te marama, tei ìmihia e to na iho âau. E ua haapaò o ia i te ôroà na te tamarii a Ìteraèra, e ua hōpoi o ia i te tūtia i nià i te fata, e ua tūtui i te mea noànoà.

Te hoê taata no te Atua i Pētera

13 ¹ Ua haere mai ra te hoê taata no te Atua i Pētera, mai Iuta mai, e mea tonohia mai e Iehova, te tià noa ra Ieropoama i te pae fata e tūtui i te mea noànoà. ² Ua pii atu ra o ia i taua fata ra, i parauhia mai e Iehova, nā ô atu ra: E terā ra fata e! E terā ra fata! — te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e fānau mai te hoê tamaiti i te ùtuafare o Tāvita, o Iotia te iòà; e hōpoi o ia i te feiā tahuà o te mau vāhi teitei i nià ia òe, i tei tūtui i te mea noànoà i nià ia òe ra, e tūtuihia hoì te ivi taata i nià ia òe ra! ³ Ua tuu mai ra o ia i te tōpaò i taua mahana ra, nā ô mai ra: Teie te tōpaò ta Iehova i parau mai ra: Inaha, e haea taua fata nei i te rehu auahi e vai i nià iho, e pau ia i te manii i raro.

⁴ Ìte aè ra taua arii ra o Ieropoama i te parau a te taata no te Atua, o tei pii i te fata i Pētera ra, ua faatoro mai ra i tana rima i taua fata

ra, nā ô mai ra: «A rave ia na!» Ètaèta atu ra taua rima i faatorohia e ana ra; e aita atu ra i māoì ia faahoì mai. ⁵ Haea iho ra hoì taua fata ra, e te rehu auahi no nià i te fata, ua manii ia i raro, i te tāpaò a te taata no te Atua i tuu mai, i te parau a Iehova ra. ⁶ Ua parau mai ra te arii, nā ô mai ra i taua taata no te Atua ra: E parau maitaì atu na òe i to Atua ra, ia Iehova, e pure òe ia ù, ia faaorahia taù rima nei. Ua parau maitaì atu ra taua taata no te Atua ra, ia Iehova, faaorahia aè ra te rima o te arii; riro atu ra mai tei mūtaa iho ra. ⁷ Ua parau mai ra te arii i taua taata no te Atua ra: Mai haere atoà i taù fare aè ra, e àmu i te ora, e faataoà atu hoì au ia òe. ⁸ Ua parau atu ra taua taata no te Atua ra i te arii: Hōroà noa mai òe i te tahi pae i te fare no òe, e òre au e tae atu i roto. E òre hoì au e àmu i te māa, e òre e inu i te pape i teie nei vāhi, ⁹ ua aòhia mai hoì au e Iehova, nā ô mai ra: «Eiaha e àmu i te māa, eiaha e inu i te pape, eiaha e hoì nā te èà i haerehia e òe ra.» ¹⁰ Hoì atu ra o ia nā te tahi èà ê, aore i nā te èà ta na i haere mai i Pētera ra.

Te faaroo òre o te taata o te Atua

¹¹ Te pārahi ra te hoê perofeta tahito i Pētera. E ua haere mai ra te mau tamarii na na, ua faaite mai ra i te mau òhipa i ravehia e te taata no te Atua i Pētera i taua mahana ra, e te parau ta na i parau atu i te arii ra, ua faaite atoà i to rātou metua i te reira. ¹² Ua parau atu ra te metua ia rātou: I nā hea aè nei o ia i te hoì? Ua ìte nā tamarii i te èà i haerehia e taua taata no te Atua ra, mai Iuta mai hoì o ia. ¹³ Ua parau atu ra o ia i taua nā tamarii ra: A tuu na i te pārahiraa i nià i te âtini. Ua tuu rātou i te pārahiraa i nià i te âtini na na, e ua pārahi o ia i nià iho. ¹⁴ Ua tipapa atu ra i taua taata no te Atua ra, roohia atu, tē pārahi ra i raro aè i te hoê ârē. Ua parau atu ra o ia ia na: O taua taata no te Atua ra ānei òe mai Iuta mai? Ua parau mai ra o ia: O vau! ¹⁵ Ua parau atu ra o ia: Mai haere i te ùtuafare, e àmu i te māa. ¹⁶ Ua parau mai ra o ia: Eita vau e tià ia haere atu, e òre au e tae atu i roto i to fare. E òre au e àmu i te māa, e òre hoì au e inu i te pape ia òe na i teie nei vāhi; ¹⁷ i parauhia mai au e Iehova, i nā ôhia mai

au: «Eiaha òe e àmu i te m̄a, eiaha e inu i te pape i reira, eiaha hoì òe e hoì n̄a te èa i haerehia e òe ra.»¹⁸ Ua parau atu ra o ia ia na: E perofeta atoà hoì au mai ia òe atoà na; e ua parauhia mai au e te hoê merahi i faauehia e Iehova, n̄a ô mai ra: «E faahoì mai òe ia na i roto i to fare, ia àmu o ia i te m̄a, e ia inu i te pape.» Ua haavare o ia ia na.¹⁹ E ua hoì atu ra o ia r̄aua atoà, e ua àmu i te m̄a i roto i to na fare, e ua inu hoì i te pape.

Te poheraa o te taata o te Atua

²⁰ Te p̄rahi atoà ra r̄aua i taua àmuraa m̄a ra, o te parau atoà mai ra na Iehova i taua perofeta i faahoì ia na ra, ²¹ ua pii noa mai ra i taua taata no te Atua mai Iuta mai ra, n̄a ô mai ra: Te parau mai ra Iehova: No te mea ua òre aè nei òe ua faaroo i te poroì a Iehova, e aita aè nei òe i haapaò i ta to Atua ra, i ta Iehova i poroì mai ia òe ra, ²² ua hoì mai r̄a òe, e ua àmu i te m̄a, e ua inu i te pape i teie nei v̄ahi, ta na hoì i parau mai ia òe e: «Eiaha e àmu i te m̄a, eiaha e inu i te pape», e òre to pera e tae i te tanuraa o to mau metua ra.

²³ E paia aè ra o ia i te m̄a, e ua inu i te pape, ua tuu o ia i te p̄rahiraa i nià i te hoê âtini na na, na taua perofeta ta na i faahoì mai ra, ²⁴ e reva atu ra o ia; ua f̄arerei mai ra te hoê riona ia na i te èatià ra, pohe atu ra o ia. Vaiho noa iho ra i to na tino i te èatià: ua tià noa iho ra te âtini i pihai iho, e ua tià atoà iho ra te riona i pihai iho i taua tino no na ra. ²⁵ E inaha, te haere noa ra e toofanu puè taata n̄a reira, e ua ìte hoì i taua tino no na ra i te vai-noa-raa i te èatià ra, e taua riona ra i te tià-noa-raa i pihai iho i taua pera ra; e ua haere mai ra r̄atou, ua faaite mai ra i taua òire i p̄rahihia e taua perofeta tahito ra. ²⁶ E ìte aè ra taua perofeta i faahoì mai ia na i te èatià ra, ua n̄a ô aè ra o ia: O taua taata no te Atua ra ia, o tei òre i faaroo i te parau a Iehova; i h̄oroà ai Iehova ia na i te riona, i motomotu ai o ia, e i pohe ai, mai ta Iehova i parau mai ia na ra. ²⁷ Ua parau atu ra o ia i te mau tamarii: A tuu i te p̄rahiraa i nià i te âtini na ù. Ua tuu hoì r̄atou i te p̄rahiraa i nià iho. ²⁸ Haere atu ra o ia, e roohia atu, te vai noa roa te tino i te èatià ra, e te âtini, e te riona i te tià-atoà-raa

i pihai iho i taua pera ra. Aita te tino i amuhia e te riona, aita hoì te âtini i motu. ²⁹ Ua rave atu ra taua perofeta ra i te tino o taua taata no te Atua ra, ua tuu aè ra i nià i te âtini, ua faahoì mai ra. I haere mai hoì taua perofeta tahito i roto i te òire ra, e òto, e e tanu ia na. ³⁰ Ua tuu iho ra o ia i taua tino no na ra i roto i to na iho ra tanuraa, ua òto iho ra ia na, nā ô aè ra: «Âuē hoì òe, e taù teina e!» ³¹ E oti aè ra o ia i te tanuhia, ua parau mai ra i te mau tamarii, nā ô mai ra: Ia pohe au ra, e tanu òutou ia ù i roto i te tanuraa o te taata no te Atua ra; ei pihai iho to ù ra pera i to na. ³² I te parau hoì ta na i parau i te faaue a Iehova i te fata i Pētera, e te mau fare atoà i te vāhi teitei, i roto i te mau òire i Tāmāria ra, e hope roa ia i te tupu.

³³ E oti aè ra taua parau nei, aore ā Ieropoama i faaruè i ta na peu ìno. Ua rave rā i te taata rii atoà, ua faariro ei tahuà no te mau vāhi teitei; o tei hinaaro ra, ua rave aè ra o ia ua haamoà, riro atu ra ei tahuà no te mau vāhi teitei ra. ³⁴ Riro atu ra taua mea nei ei hara i te ùtuafare a Ieropoama; e faataa-ê-hia atu ra, e mou roa aè ra i te ao atoà nei.

Te hopeà o te hau arii o Ieropoama

14 ¹ Roohia iho ra te tamaiti a Ieropoama o Àpiia i te mai. ² Ua parau mai ra Ieropoama i tana vahine: A tià na, a faahuru ê ia òe, ia òre ia ìtea e o te vahine a Ieropoama. E haere òe i Tiro. Inaha, tei reira Àhia perofeta ra; o tei parau mai ia ù ra e, e riro vau ei arii i teie nei feiā. ³ A hōpoi atoà atu i nā pāne hoê àhuru, e te pāne rii, e te hoê fārii meri, a haere atu ai ia na ra ia faaite mai o ia ia òe i te huru o teie nei tamaiti. ⁴ Ua nā reira hoì taua vahine a Ieropoama ra: ua tià aè ra hoì o ia i nià, haere atu ra i Tiro, i te ùtuafare o Àhia. Aita aè ra hoì Àhia i ìte mai ia hiò, ua mau to na mata i te ruhiruhiā. ⁵ Ua parau mai ra Iehova ia Àhia: Inaha, te haere mai ra te vahine a Ieropoama e uì ia òe i te parau i tana tamaiti, ua pohe hoì o ia i te mai. E haapaò maitai rā i ta òe parauraa atu ia na. E riro hoì o ia, ia tae mai, i te haapeu vahine ê ra. ⁶ Ìte aè ra Àhia i te haruru o to na âvae i te tomora mai i roto i te fare, ua parau atu ra o ia: A Tomo mai, e

te vahine a Ieropoama! E aha hoì òe i haavare mai ai e e vahine ê? I tonohia mai hoì au ia òe e parau rahi ta ù ia òe. ⁷ A haere, a parau atu ia Ieropoama: Te parau mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: No te mea ua faateitei au ia òe i rotopū i te taata nei, e ua faariro vau ia òe ei arii i nià iho i taù mau taata nei ia Ìteraèra, ⁸ e ua mahae mai ia ù i te pātireia i te ùtuafare o Tāvita, e ua hōroà atu ia òe. Aita aè nei rā òe i au i taù tāvini ia Tāvita, o tei haapaò mai i ta ù parau, e tei pee mai ia ù mā te âau atoà ra, i te haapaòraa i te parau i au i taù mata nei. ⁹ Ua rahi rā to òe hāmani ìno i te feiā atoà i nā mua ia òe ra, ua tii hoì òe e ua hāmani i te mau atua èê no òe ra, e te îtoro i faatōhia ra, ei faariri mai ia ù ra, e ua faaruè òe ia ù i muri i to tua! ¹⁰ E i teie nei, inaha, e hōpoi mai au i te ìno i nià i te ùtuafare o Ieropoama; e tāpū-ê-hia e au i te mau tāne atoà io Ieropoama, ôpani-noa-hia ai i moè noa atu o ia i roto ia Ìteraèra nei, tei toe o to ùtuafare o Ieropoama e vāere-hua-hia ia e au, mai te taata e vāere i te repo ra, e aore aè ra. ¹¹ To Ieropoama huaai ia pohe noa i roto i te òire ra, na te ùrī e àmu; e tei pohe noa i roto i te ô ra, na te manu o te reva ia e àmu — te nā reira mai ra hoì Iehova. ¹² E tenā na, a tiā i nià, e haere i to òe ra ùtuafare. E ua tae anaè to âvae i roto i te òire ra, ua pohe iho ra tenā na tamaiti. ¹³ E na to Ìteraèra atoà e òto ia na, e tanu hoì ia na: o ia anaè rā hoì to te huaai Ieropoama e noaa ai i te âpoo, no te mea te vai ra te maa parau maitai i roto ia na i te Atua o Ìteraèra ia Iehova, i te fare o Ieropoama. ¹⁴ E riro hoì Iehova i te faatupu i te tahi arii no Ìteraèra, e ia tae i to na mahana, e òre e haamaoro, e motu ê atu ra te ùtuafare o Ieropoama ia na i te reira mahana. — E aha atu ra ia? Teie roa iho! ¹⁵ E tāiri hoì Iehova ia Ìteraèra mai te âèho e ueuehia i raro i te pape ra; e vāere hoì o ia ia Ìteraèra i teie nei, fenua maitai i hō-mai-hia mai e ana i to rātou ra mau metua, e puehu hoì rātou ia na e ia maìri mai te pape nei, no te mea ua hāmani rātou i te ururāu haamori îtoro, i te faaririraa atu ia Iehova. ¹⁶ E faaruè o ia ia Ìteraèra no te hara a Ieropoama, ua hara hoì o ia, e ua hara hoì Ìteraèra ia na. ¹⁷ Ua tiā aè ra taua vahine a Ieropoama ra, reva atu ra. E tae atu ra i Tīreta; e tei te taeraa atu i te tomoraa i roto i te ùputa ra, pohe iho

ra taua tamaiti ra. ¹⁸ Ua tanu iho ra rātou ia na, e ua òto hoì Ìteraèra atoà ia na, ta Iehova hoì i parau mai ra, i parauhia mai e ana i te vaha o tana tāvini ia Àhia perofeta ra.

¹⁹ E te toeà o te parau ia Ieropoama, ta na tamaira, e te huru o to na hau, inaha, ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra ra? ²⁰ E o to Ieropoama puè mahana i te maura a i to na hau, hoê taau e mā piti i te matahiti. Ua taòto iho ra o ia io to na atoà ra mau metua, monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Natapa.

Te hau arii o Rehopoama, arii no Iuta

2Pa 12.13-14

²¹ Tei ia Rehopoama a Toromona te hau i Iuta: tei te maha àhuru mā hoê o te matahiti i riro ai te hau ia Rehopoama; hoê àhuru e hitu tiàhapa i te maura a i to na hau i Ierutarema, i te òire i haapaòhia e Iehova no roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra, ei vairaa no to na ra iòà. E te iòà o tana metua vahine, o Nāama ia, e Àti-Àmona.

²² E rave ìno ta Iuta i te aro o Iehova; e ua faariri rātou ia na i te mau hara i ravehia e rātou ra, e ua hau ê ta rātou i ta to rātou mau metua atoà. ²³ Ua hāmani atoà hoì rātou i te mau vāhi teitei, e te tii, e te ururāau i nià i te mau vāhi teitei, e i raro aè i te mau rāau marumaruru ra. ²⁴ E pāià hoì te vai ra i taua fenua ra. E te rave anaè ra rātou i te mau peu faufau a te feiā i faaruèhia e Iehova i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra.

2Pa 12.1-12

²⁵ E tae aè ra i te pae o te matahiti i taua arii ra o Rehopoama, ua haere mai ra te arii o Àifiti ra o Titata i Ierutarema e rave. ²⁶ Ua rave iho ra o ia i te mau taoà no te Fare o Iehova, e te mau taoà atoà o te fare o te arii ra; hope roa aè ra i te ravehia e ana. E ua rave atoà o ia i te mau pāruru àuro i hāmanihia e Toromona ra. ²⁷ Ua hāmani iho ra taua arii ra o Rehopoama i te pāruru veo, e ua tuu aè ra i te taata rahi i te pupu faèhau ra, tei tiaì i te ùputa o te fare o te arii ra. ²⁸ E ua

haere anaè te arii i roto i te Fare o Iehova, na te feiā faèhau i hōpoi; e ua faahoì mai i roto i te piha faèhau ra.

2Pa 12.15-16

²⁹ E te toeà o te parau ia Rehopoama, e ta na atoà i rave, eere ānei ua pāpaihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii i Iuta ra?

³⁰ E tamaì ā ta Rehopoama rāua o Ieropoama e hope roa aè ra to rāua puè mahana.

³¹ Ua taòto iho ra Rehopoama io tana mau metua atoà, e i tanu-atoàhia io to na ra mau metua i te Òire o Tāvita. E te iòà o tana metua vahine, o Nāama ia, e Âti-Âmona. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ia Âpiiama.

Âpiiama, arii no Iuta

2Pa 13.1-3

15 ¹ E tae aè ra i te àhuru mā vaù o te matahiti i te hau o Ieropoama a Nepata, i riro ai Âpiiama ei arii no Iuta. ² E toru o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Maata te iòà o to na metua vahine, e tamahine na Âpitaroma. ³ Haapaò atu ra o ia i te mau hara atoà a tana metua, i tei ravehia e ana ra; aita hoì tana âau i au i to na Atua ia Iehova ra, mai te âau o tana tupuna o Tāvita. ⁴ No Tāvita rā, ua hōroà mai ra to na Atua o Iehova i te tahi mōrī na na i Ierutarema, e ia faateiteihia tana tamaiti i muri aè ia na, ia mau te haapaòraa i Ierutarema. ⁵ No te mea, ua haapaò Tāvita i te mea tià i te aro o Iehova; e aore i fāriu ê i te mau parau atoà ta na i parau mai ia na ra e hope roa aè ra o na puè mahana i te ao nei, maori rā i te parau ia Ùria Âti-Heta ra. ⁶ E tamaì ā ta Âpiiama a Rehopoama e Ieropoama, e hope roa aè ra o na puè mahana.

2Pa 13.21-22

⁷ E te toeà o te parau a Âpiiama, e te mau mea atoà i ravehia e ana, eere ānei ua pāpaihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Iuta ra? E tamaì hoì ta Âpiiama rāua o Ieropoama. ⁸ Taòto iho ra Âpiiama io tana mau metua atoà ra, ua tanu iho ra

rātou ia na i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Àtā.

Àtā, arii no Iuta

2Pa 14.1-2

⁹ E tae aè ra i te matahiti taau o te arii o Ìteraèra o Ieropoama, i riro ai Àtā ei arii no Iuta. ¹⁰ A piti taau aè ra o na matahiti hoê tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema. O Maata te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Àpitaroma. ¹¹ E parau-tià ta Àtā i te aro o Iehova, mai ta tana metua atoà ra, mai ta Tāvita. ¹² Hōpoi ê atu ra o ia i te mau pāià i taua fenua ra, e ua faaruè atu ra i te mau îtoro i hāmanihia e to na ra mau metua.

2Pa 15.16-18

¹³ E tana metua vahine, o Maata, ua faaère o ia ia na i te hau, no te mea ua hāmani o ia i te tahi îtoro faufau i roto i te vāhi ururāau. Faaòrehia aè ra taua îtoro e Àtā ra, tūia iho ra i te auahi i te pape ra ia Titerona. ¹⁴ Aita rā i hope taua mau vāhi teitei ra i te hōpoi-ê-hia, ua tià rā to Àtā ra âau ia Iehova e hope roa aè ra o na puè mahana. ¹⁵ E ua hōpoi mai ra o ia i te mau taoà haamoàhia e tana metua ra, e te mau taoà atoà i haamoàhia e e ana iho, te ârio e te àuro, e te mau âuà ra, i roto i te Fare o Iehova.

2Pa 16.1-6

¹⁶ E tamaì ā ta Àtā rāua o Paata, te arii o Ìteraèra, e hope roa aè ra to rāua puè mahana. ¹⁷ Haere atu ra hoì te arii o Ìteraèra o Paata e rave ia Iuta. E ua faaètaèta iho ra ia Rama, ia òre te hoê taata ia tae noa atu i te arii o Iuta ia Àtā ra. ¹⁸ Ua rave iho ra Àtā i te ârio e te àuro i toe i te mau taoà i te Fare o Iehova, e te mau taoà i te fare o te arii ra; e ua tuu atu ra i te rima o te mau tāvini. Ua hāpono atu ra taua arii ra o Àtā ia Penehata a Taperimona a Hetiona ra, i te arii o Àrama i pārahi i Tamateto ra nā ô atu ra: ¹⁹ E faaau na tāua i te tahi faufaa na tāua, mai ta taù metua e to òe ra metua. Inaha, te hāpono atu nei au i te taoà na òe, i te ârio e te àuro. E tii mai òe e haamairi i te faufaa na òe i te arii o Ìteraèra ia Paata ra, ia haere ê o ia ra. ²⁰ Ua faaroo

mai ra Penehata i tana arii ra ia Àtā; e ua faaue aè ra o ia i te mau raatira o te nuu na na ra e rave i te mau òire i Ìteraèra e pau iho ra Ìiona, e o a Tana, e Àpera-Pete-Maata, e Tinerota atoà, e taua fenua atoà ra o Nafatari. ²¹ E ìte aè ra Paata i te reira, òre aè ra e faaètaèta ia Rama, pārahi iho ra i Tīreta. ²² Ua faaite aè ra taua arii ra o Àtā i ta na parau ia Iuta atoà ra, aore te hoê i vaiihohia, ua rave aè ra rātou i te mau òfaì o Rama, e te rāau, i patuhia e Paata; ua rave iho ra te arii o Àtā i te reira, e ua patu iho ra i Tēpā io Peniamina, e Mitepe.

2Pa 16.11-17.1

²³ Te toeà o to mau òhipa atoà a Àtā ra, e to na pūai, e te mau mea atoà i ravehia e ana, e te mau òire i faatiàhia e ana ra, eere ānei ua oti ia i te pāpaìhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Iuta ra? E tae aè ra i to na ruhiruhiāraa ra, maìhia iho ra tana âvae. ²⁴ Taòto iho ra o ia io tana mau metua atoà, e tanuhia iho ra io to na ra mau metua i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ia Iehotofata.

Natapa, arii no Ìteraèra

²⁵ E tae aè ra i te piti o te matahiti o Àtā arii no Iuta ra, i arii ai Napata a Ieropoama i nià ia Ìteraèra. E a piti aè ra o na matahiti i te ariiraa ia Ìteraèra. ²⁶ Ua rave iho ra o ia i te ìno i te aro o Iehova; haapaò atu ra i te parau a tana metua, e ta na hara i hara ai Ìteraèra ia na. ²⁷ E o Paata a Àhia, no te ùtuafare o Ìtatara, ua ôrure aè ra i to na hau, pohe iho ra o ia ia Paata i Tipetuna no te Firiteti, ua àti hoì Tipetuna ia Natapa, e ia Ìteraèra atoà ra. ²⁸ Tei te toru o to Àtā arii no Iuta matahiti i pohe ai o ia ia Paata, e riro aè ra te hau ia na iho. ²⁹ E riro aè ra o ia ei arii, pau iho ra ia na te ùtuafare atoà o Ieropoama: aore roa a Ieropoama i faatoehia i te ao nei; mai te parau hoì a Iehova i parauhia mai e ana i te vaha o tana tāvini e Àhia Tiro ra, ³⁰ no te hara a Ieropoama i ravehia e ana, e ta Ìteraèra i rave i te parau na na ra, i te faaririraa i te Atua o Ìteraèra ia Iehova.

³¹ E te toeà o te parau ia Natapa, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpaìhia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o

Ìteraèra? ³² E tamaì ā ta Àtā rāua o Paata arii o Ìteraèra, e hope roa aè ra to rāua puè mahana.

Paata, arii no Ìteraèra

³³ Tei te toru o to Àtā arii no Iuta matahiti, i mahere ai Paata a Àhia ei arii no Ìteraèra atoà i Tīreta, hoê taau aè ra o na matahiti e maha tiàhapa i te ariiraa. ³⁴ Ua rave o ia i te ìno i te aro o Iehova, haapaò atu ra i te parau a Ieropoama, e ta na atoà mau hara i hara ai Ìteraèra ia na.

16 ¹ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Iehu a Hanani, ia Paata, i te nā ôraa mai e: ² No te mea, ua faateitei au ia òe mai raro mai i te repo ra, e ua faairiro vau ia òe ei arii no nià i to ù ra taata ia Ìteraèra nei, e ua haapaò òe i te parau a Ieropoama, e ua hara taù mau taata nei o Ìteraèra ia òe, e ia riri au i taua mau hara na rātou ra, ³ inaha, e hōpoi-ê-hia e au te huaai o Paata, e te huaai o to na ra ùtuafare; e faairiro hoì au i to òe ra ùtuafare mai te ùtuafare o Ieropoama a Nepatara ra. ⁴ To Paata huaai ia pohe i roto i te òire ra, na te ùrī ia e àmu; e to na huaai ia pohe i roto i te ô ra, na te manu ia o te reva e àmu.

⁵ E te toeà o te parau a Paata, e ta na i rave, e to na pūai, eere ānei ua pāpāihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra. ⁶ Ua taòto iho ra Paata io to na atoà ra mau metua, e tanuhia iho ra i Tīreta. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Èrā. ⁷ I nā reira mai te parau a Iehova i te vaha o te perofeta ra o Iehu a Hanani, ia Paata ra, e to na atoà ra ùtuafare, i te mau parau ìno ta na i rave i te aro o Iehova, i te faaririraa atu ia na i te òhipa i ravehia e tana rima, i te haafāitoraa i ta na parau i ta Ieropoama, e no reira o ia i pohe ai i te Atua.

Èrā, arii no Ìteraèra

⁸ E tae aè ra i te taau mā ono o te hau o Àtā arii no Iuta ra, i arii ai Èrā a Paata ra, i nià ia Ìteraèra i Tīreta, a piti aè ra matahiti.

⁹ Tana tāvini ra hoì o Tīmeri, e raatira no te tahi pae pereòo no na ra, ua ôrure aè ra o ia i te hau ia na. E te faataèro ra o ia i te àva i Tīreta, i roto i te fare o Àrāta, e tiāau no to na ùtuafare i Tīreta ra. ¹⁰ Ua tomo aè ra Tīmeri i roto, ua taparahi atu ra ia na, e pohe roa aè ra, i te taau mā hitu i te hau o Àtā arii no Iuta, riro aè ra te hau ia na iho. ¹¹ E tei te rirora te hau ia na, e ua mau o ia i nià i to na terōno, ua taparahi o ia i taua ùtuafare atoà o Paata ra, aore roa te hoê tāne i toe ia na ra, aore hoì to na iho fētii mau, e to na atoà ra tauà i vaiihohia. ¹² Ua nā reira Tīmeri i te taparahi i taua ùtuafare o Paata ra, i te parau a Iehova i parau mai ia Paata, i te vaha o Iehu perofeta ra, ¹³ no te mau hara atoà a Paata ra, e te hara a tana tamaiti ra, a Èra, i ravehia e rāua ra, e i hara ai hoì Ìteraèra, i riri ai hoì te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i to rātou mau îtoro.

¹⁴ E te toeà o te parau ia Èrā, e te mau mea atoà ta na i rave ra, eere ānei ua pāpāhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra ra?

Tīmeri, arii no Ìteraèra

¹⁵ Tei te taau mā hitu o te matahiti o Àtā arii no Iuta ra, i arii ai Tīmeri i Tīreti, e ruì hitu aè ra.

Tei te pūhapa te taata ei rave i Tīpetuna, no te Firiteti ia òire i reira. ¹⁶ Ìte aè ra taua feiā i roto i te pūhapa ra e: Ua ôrure Tīmeri i te hau; e ua taparahi i te arii! Ua rave iho ra to Ìteraèra atoà ra i te raatira o te nuu ra ia Òmeri, ua faaarii aè ra i roto i te pūhapa i taua mahana ra. ¹⁷ Ua haere atu ra Òmeri, e to Ìteraèra atoà mai Tīpetuna atu, ua àro atu ra ia Tīreta. ¹⁸ Ìte aè ra Tīmeri e ua pau taua òire ra, ua haere atu ra o ia i roto i te hoê vāhi moè i te fare o te arii ra, ua tūtūi iho ra o ia i taua fare ra i nià ia na iho, pohe atu ra. ¹⁹ No te hara ta na i rave, a hāmani ìno ai o ia i te aro o Iehova ra, i te haapaòraa i te parau a Ieropoama, e te hara ta na i rave i hara ai hoì Ìteraèra.

²⁰ E te toeà o te parau a Tīmeri, e te ôrure hau na na ra, eere ānei ua pāpāhia i roto i te puta te parau, no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra ra?

²¹ Ua àmaha piti aè ra Ìteraèra: o te tahi pae ra, pee atu ra ia ia Tipeni a Tinata ra, e faaarii ia na; e te tahi pae ra, pee atu ra ia Òmeri. ²² Pau iho ra rā tei pee ia Tipeni a Tinata i tei pee ia ômeri. E pohe iho ra Tipeni, riro aè ra te hau ia Òmeri.

Òmeri, arii no Ìteraèra

²³ Tei te toru o te àhuru hoê tiàhapa o Àtā arii no Iuta ra matahiti, i arii ai Òmeri i nià ia Ìteraèra, hoê àhuru mā piti o na matahiti i te ariiraa. E ono o na matahiti i te ariiraa i Tīreta, ²⁴ a hoo ai o ia i te mouà ra o Tāmāria ia Temera, i nā tārēni ârio e piti; e ua faatià aè ra i te hoê òire i nià i taua mouà ra, mairi iho ra i te iòà o taua òire i faatiàhia e ana ra i te iòà o Temera, te fatu o taua mouà ra, o Tāmāria.

²⁵ E rahi rā to Ômeri rave ìno i te aro o Iehova; ua hau ê ā to na ìno i te feiā atoà i nā mua ia na ra. ²⁶ Ua pee hua hoì o ia i te parau a Ieropoama a Nepati ra, e ta na mau hara i hara ai Ìteraèra ia na, riri aè ra hoì te Atua o Ìteraèra o Iehova i ta rātou mau îtoro.

²⁷ E te toeà o te parau ia Òmeri i ravehia e ana ra, e to na pūai, eere ānei ua pāpāhia ia i roto i te puta te parau, no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra? ²⁸ Taòto iho ra Òmeri io tana mau metua atoà ra, e tanuhia iho ra i Tāmāria. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Àhapa.

Àhapa, arii no Ìteraèra

²⁹ Tei te matahiti e toru àhuru mā vaù ia Àtā arii no Iuta ra, i arii ai Àhapa a Òmeri i Ìteraèra ra. E piti àhuru e piti tiàhapa matahiti to Àhapa a Òmeri ariiraa i nià ia Ìteraèra i Tāmāria ra. ³⁰ Hāmani ìno rahi to Àhapa a Òmeri i te aro o Iehova, hau ê atu ra ta na i tei nā mua atoà ia na ra. ³¹ E mai te mea e, e iti ia hara ia haapaò o ia i te mau hara atoà a Ieropoama a Nepata ra, ua rave iho ra o ia i te tamahine a te arii o Titona a Èta-Paara ia Ietepera ei vahine na na, ua tii atu ra, ua haamori ia Paara, e ua faaroo ia na. ³² Ua faatià hoì o ia i te tahi fata na Paara i roto i te fare o Paara, i faatiàhia e ana i Tāmāria. ³³ Ua faatupu iho ra hoì Àhapa i te vāhi ururāau. Rahi atu

ra to Àhapa faaririraa atu i te Atua o Ìteraèra ia Iehova, i to te mau arii o Ìteraèra i nā mua ia na ra.

³⁴ Tei to na ra ànotau to Hiera i Pētera faatià-faahou-raa i Ierito; ua haamau o ia i te niu o taua òire ra i tana matahiapo ra ia Àpirama, e i tana tamaiti hopeà ra ia Tetupa i faatià ai o ia i te mau ùputa, ta Iehova hoì i parau mai i te vaha o Iotua a Nuna ra.

Èria i te hiti pape Terita

17 ¹ Ua parau mai ra te perofeta ra o Èria i Titepi, no te mau taata i Tireata, ia Àhapa: Te ora ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, ta ù e tià noa nei i mua i tana aro, e òre e hauhia, e òre hoì e ua, i eie nei puè matahiti, maori rā ia parauhia e au ra! ² Ua tae mai ra te parau a Iehova ia na, nā ô mai ra: ³ A haere òe, e fāriu tià atu i te hitià-o-te-rā ra, a tāpuni atu ai i te pae pape ra o Terita, i pihai iho i Ioritāna. ⁴ E riro hoì òe i te inu i taua pape ra; e e ua faauehia e au te mau ôrepa ei faaàmu ia òe i reira. ⁵ Haere atu ra o ia, e ua nā reira i ta Iehova i parau mai ra; haere atu ra e ua pārahi iho ra i taua pape ra o Terita, i pihai iho i Ioritāna. ⁶ E ua hōpoi mai ra te ôrepa i te pāne e te māa puaa i te poipoì, e te pāne e te māa puaa i te ahiahi, e ua inu noa o ia i te pape i taua pape ra. ⁷ E maoro iti aè ra, marō atu ra taua pape ra, no te mea aita e ua i taua fenua ra.

Èria io te vahine ìvi no Tarefate

⁸ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia na, nā ô mai ra: ⁹ A tià, e e haere i Tarefate i Titona, a pārahi ai i reira. Ua parauhia e au te tahi vahine ìvi i reira, na na e faaàmu ia òe. ¹⁰ Ua tià aè ra o ia haere atu ra i Tarefate. E tae atu ra o ia i te ùputa o te òire, inaha, e vahine ìvi te òhi haere ra i te vahie. Ua pii atu ra o ia ia na, nā ô atu ra: A hōpoi mai na i te hoê maa pape i roto i te fārii, ia inu vau. ¹¹ E te tii atu ra o ia i taua pape ra, ua parau atu ra o ia ia na, nā ô atu ra: Hōpoi atoà mai i te tahi māa pāne i to rima na. ¹² Ua parau mai ra o ia: Te ora ra to Atua o Iehova, aita roa aù e māa àma, maori rā te hoê maa faraoa hoê rima e î tei roto i te hue, e te hoê maa hinu i roto i te fārii.

E inaha, te òhi haere nei au i roto i te maa vahie, a haere ai au i roto a tunu ai nā māua o taù tamaiti; a àmu ai māua, a pohe atu ai. ¹³ Ua parau atu ra Èria ia na: Eiaha e mataù, e haere rā òe e nā reira ta òe i parau ra. E mata na rā i te hāmani i te hoê vāhi iti na ù, a hōpoi mai ai ia ù nei; a hāmani ai i ta òe e ta to tamaiti. ¹⁴ Te nā ô mai ra hoì te Atua o Ìteraèra a Iehova: E òre te hue faraoa e iti, e òre hoì e pau te fārii hinu, e tae noa atu i te mahana e hōpoi mai ai Iehova i te ua i te fenua nei. ¹⁵ Ua tii atu ra o ia, ua rave i ta Èria i parau mai ra; ua àmu iho ra o ia e o Èria, e to na atoà ùtuafare, e rave rahi aè ra te mahana. ¹⁶ Aore hoì taua hue faraoa ra i iti, aore hoì te fārii hinu i pau, ta Iehova hoì i parau mai, i te vaha o Èria ra.

To Èria faaoraraa i te tamaiti a te vahine ìvi

¹⁷ E i muri aè i te reira, roohia iho ra te tamaiti a taua vahine ra, te vahine ùtuafare, i te pohe i te maì, e maì rahi to na, aita atu ra e aho i toe i roto ia na. ¹⁸ Ua parau mai ra o ia ia Èria: E aha ta ù ia òe, e te taata no te Atua na? I haere mai ānei òe e faaite i ta ù nei hara, e ia pohe hoì taù tamaiti? ¹⁹ Ua parau atu ra o ia ia na: Hō mai na i to tamaiti. Ua rave mai ra o ia tei nià ia na te vaira, ua hōpoi atu ra ia na i tei nià piha, i pārahihia e ana iho, ua tuu iho ra ia na i nià i to na iho ra roì. ²⁰ Ua pii atu ra o ia ia Iehova, nā ô atu ra: E taù Atua, e Iehova e, ua hōpoi mai hoì òe i te ìno i te vahine ìvi ta ù e pārahi nei i pohe ai tana tamaiti? ²¹ Ua tītoo aè ra o ia i nià iho i taua tamaiti ra, e a toru aè ra o na tītoora, ua pii atu ra ia Iehova, nā ô atu ra: E taù Atua, e Iehova e, teie ta ù parau ia òe, e faahoì mai òe i te vārua o teie nei tamaiti! ²² Ua faaroo mai ra Iehova i te pure a Èria ra: e ua hoì mai ra te vārua o taua tamaiti ra ia na, e ora iho ra o ia. ²³ Ua rave aè ra Èria i taua tamaiti ra, ua hōpoi mai ra i raro mai nià mai na i taua piha i nià ra, e i roto i te fare, e ua hōpoi atu ra i te metua vahine ra. E ua nā ô atu ra Èria: Inaha, ua ora to tamaiti. ²⁴ Ua parau mai ra taua vahine ra ia Èria: O te mea teie i ìte ai au e, e taata òe no te Atua, e tei roto te parau-mau a Iehova i to vaha.

Èria e o Ôpātia

18¹ E rave rahi aè ra te mahana i mairi, ua tae i te toru o te matahiti, i tae mai ai te parau a Iehova ia Èria ra, nā ô mai ra: A haere, e faaite ia Àhapa, e na ù e hōpoi atu i te ua i nià i te fenua nei.² Ua haere iho ra Èria e faaite ia Àhapa.

Te rahi ra te oè i Tāmāria.³ Ua parau atu ra Àhapa ia Ôpātia, o te tiāau ia o to na ùtuafare. (Te rahi ra to Ôpātia ra mataù ia Iehova;⁴ a taparahi ai hoì Ietepera i te mau perofeta a Iehova ra, ua rave aè ra Ôpātia i te hoê hānere perofeta, ua faatāpuni, taipae àhuru i roto i te ana hoê, e ua faaamu i te pāne e te pape.)⁵ Ua parau mai ra Àhapa ia Ôpātia: Haere mai, mai haere tāua nā nià i te fenua atoà nei, e te mau pape pihaa ra, e te ana rii pape; peneiaè o te ìtea atu te àihere rii ia ora te mau puaahorofenua, e te mau fērati: o te hope roa hoì te mau taoà i te pohe.⁶ Ua òòti iho ra rāua i te fenua, a haere ai nā nià iho; reva atu ra Àhapa nā to na èà o ia anaè ra, reva atu ra Ôpātia nā to na èà o ia anaè ra.

⁷ Te haere noa ra Ôpātia, e inaha fārerei aè ra Èria ia na. E ua ìte aè ra o ia ia na, ua tipapa iho ra o ia i raro te mata, ua nā ô aè ra: O taù fatu ra ānei òe o Èria?⁸ Ua parau mai ra o ia ia na: O vau; a haere, e parau atu i to fatu: «Inaha, terā aè Èria!»⁹ Ua parau atu ra Ôpātia: E aha rā ta ù nei hara, i tuu ai òe ia ù i roto i te rima o Àhapa ia pohe au?¹⁰ Te ora ra to Atua o Iehova, aita roa e fenua, aita e pātireia i toe aore taù fatu i tonono i te veà i te ìmi ia òe i reira; e ia parau mai rātou e, aore o ia i ô nei ua faatapu atu o ia i taua fenua ra e taua pātireia ra, e aita òe i ìtea.¹¹ E tenā na, te parau mai ra òe: «E haere, e faaite i taù fatu: Inaha, teie Èria!»¹² Tei te revaraa vau ra, e riro paha te Vārua o Iehova i te hōpoi ê ia òe e eita e ìtea atu e au; e ia haere au e ìte ia òe, e riro vau i te pohe ia na. E i teie nei, i mataù noa na to tāvini ra o vau ia Iehova mai to ù itiraa mai ā.¹³ Aita òe i faaitehia mai e taù fatu, ta ù nei rāveà, a taparahi ai Ietepera i te mau perofeta a Iehova? E ua faatāpuni au i te hoê hānere o taua mau perofeta a Iehova ra taipae àhuru i roto i te ana hoê, e ua faaamu vau ia rātou i

te pāne e te pape? ¹⁴ E tenā na, te parau mai na òe: «E haere, e faaite i taù fatu, inaha terā aè Èria!» E riro hoì au i te pohe ia na! ¹⁵ Ua nā ô mai ra Èria: Te ora ra te Atua Tapaota o Iehova, ta ù e tià noa i mua i tana aro, e faaite hua atu vau ia ù iho ia na i teie nei mahana.

Èria e o Àhapa

¹⁶ Haere atu ra Ôpātia e fārerei ia Àhapa, e ua faaite o ia ia na. E ua haere mai ra Àhapa e fārerei ia Èria. ¹⁷ E ia hiò mai Àhapa ia Èria, ua nā ô mai ra o ia ia na: O òe ānei tei haapeàpeà ia Ìteraèra nei? ¹⁸ Ua parau atu ra o ia: Eere au tei haapeàpeà ia Ìteraèra; o òe rā, e te ùtuafare o to metua, o òutou i faaruè i te parau a Iehova, e ua pee i te mau Atua èè. ¹⁹ E tenā na, e tono i te veà, e tii ia Ìteraèra atoà e haere mai ia ù nei, i te mouà nei ia Taremera, e te mau perofeta o Paara e maha atoà hānere e pae àhuru, e nā perofeta o te vāhi ururāau, e maha hānere o tei àmu i te māa i te àmuraa a Ietepera ra.

Èria e te mau perofeta a Paara i Taremera

²⁰ Ua tono aè ra Àhapa i te veà ia Ìteraèra atoà, e ua haaputu mai i te mau perofeta i te mouà ra o Taremera. ²¹ Ua haere mai ra Èria i te mau taata atoà ra, ua nā ô mai ra: Mai te aha te maoro o tenā na feàapitiraa? O Iehova te Atua ra, a pee ia na! O Paara, a pee ia na! Aita aè ra te mau taata atoà ra i parau noa mai. ²² Ua parau mai ra Èria i te mau taata atoà: O vau anaè nei tei toe i te mau perofeta a Iehova, âreà te mau perofeta a Paara, e maha ia hānere e pae àhuru. ²³ Hō mai na i e piti puaatoro oni na mātou; a rave ai rātou i te hoê puaatoro oni na rātou iho, a tãpũpũ ai, a tuu ai i nià i te vahie, e aha rā ei auahi e tuuhia i raro aè; e na ù e rave i te tahi puaatoro oni, a tuu ai i nià i te vahie, e eiaha ei auahi i raro aè. ²⁴ A taù ai òutou i te iòà o to òutou mau atua, a taù hoì au i te iòà o Iehova, e te Atua i parau mai i te hōpoiraa mai i te auahi, o ia te Atua! Ua parau mai ra te mau taata atoà, nā ô mai ra: E parau maitai taua parau na!

²⁵ Ua parau mai ra Èria i taua mau perofeta o Paara ra: A rave na òutou i te hoê puaatoro oni na òutou, e mata na i te rave i te reira, e

feiā rahi hoì òutou; a taù ai òutou i te iòà o to òutou mau atua, eiaha rā ei auahi e tuuhia i raro aè. ²⁶ Ua rave iho ra rātou i taua puaatoro oni na rātou ra, ua òtiòti iho ra; ua taù iho ra i te iòà o Paara mai te poiòpoi mai e avatea atu ra, i te pii-noa-raa e: E Paara, e faaroo mai ia mātou! Aita roa rā e reo, aita e parau. Ua ôuà haere rātou i nià i taua fata i hāmanihia e rātou ra. ²⁷ E avatea aè ra, ua tāhitohito mai ra Èria, nā ô mai ra: E pii hua atu, e atua o ia! Te ìmi ra paha i te manaò, e aore ra te òhipa ra, e aore ra tei te èà; e ua taòto aè nei, e rave ia e faaara hua e tià ai! ²⁸ Ua pii hua atu ra rātou, e ua òtiòti iho ra ia rātou iho, ta rātou ia peu, i te tipi e te māhae, e ua ohi noa mai ra te toto i nià ia rātou. ²⁹ E tapetape aè ra te mahana, ua tāmāu atu ra rātou i ta rātou peu e tae noa atu ra i te hōpoiraa i te tūtia ahiahi ra. E aita e reo, aita e parau, aore rātou i haapaòhia mai.

³⁰ Ua parau mai ra Èria ia rātou atoà: A haere mai na i ô nei ia ù nei! Ua haere mai ra rātou i pihai iho ia na. Ua rave iho ra o ia i te fata a Iehova i pārahi ra. ³¹ Ua rave iho ra Èria i nā òfai hoê àhuru mā piti, fāito aè ra i nā ôpū i te mau tamarii o Iatōpa, ta Iehova i parau mai ra e: «O Ìteraèra to òe iòà»; ³² Ua faatià aè ra o ia i te hoê fata i te iòà o Iehova i taua mau òfai ra. Ua haapoopoo aè ra o ia e àti noa aè taua fata ra, e ò nā fārii huero e piti tēā. ³³ Ua fata iho ra o ia i te vahie, ua òtiòti iho ra i taua puaatoro oni ra, ua tuu aè ra i nià iho i taua vahie ra. ³⁴ E ua nā ô aè ra: A faaî na i te fārii pape e maha, a nīnii i nià iho, i te tūtia tāauahi, e i nià iho i te vahie ra. Ua nā ô mai ra o ia: A nā reira faahou ia piti. Ua nā reira faahou rātou ia piti. Ua parau mai ra o ia: A nā reira faahou ia toru. Ua nā reira hoì rātou ia toru. ³⁵ Ua tahe haere noa iho ra taua pape ra e àti noa aè taua fata ra; î roa aè ra taua vāhi i haapoopoohia ra i te pape.

³⁶ Ua tae aè ra i te hōpoiraa i te tūtia ahiahi ra, ua haafātata mai ra taua perofeta ra o Èria, ua nā ô aè ra: E te Atua no Àperahama, e no Ìtaata, e no Ìteraèra, e Iehova, e faaite mai òe i teie nei mahana, o òe te Atua i Ìteraèra nei, e o vau to òe tāvini, e no te mea ua faauehia mai au e òe ra, i rave ai au i taua mau mea atoà nei! ³⁷ E faaroo mai

òe, e Iehova, e faaroo mai, ia ìte teie nei feiā e, o òe te Atua o Iehova, e haafāriu hoì òe i to rātou āau!

³⁸ Ua maìri mai ra te auahi a Iehova; pau iho ra te tūtia tāauahi, e te rāau, e te òfaì, e te repo, e mai te mea mitihia ra taua pape i roto i te vāhi poopoo ra. ³⁹ E ìte aè ra te mau taata atoà ra i te reira, ua tipapa iho ra i raro te mata; ua nā ô aè ra: O Iehova o ia te Atua! O Iehova o ia te Atua! ⁴⁰ Ua parau mai ra Èria ia rātou: A rave na i te mau perofeta a Paara, eiaha roa te hoê ia ora! Ua rave iho ra rātou. Ua arataì mai ra Èria ia rātou i te pape ra o Titona, e ua taparahi iho ra ia rātou i reira.

To Èria faaararaa e topa faahou mai te ua

⁴¹ Ua parau mai ra Èria ia Àhapa: A haere, e àmu i te māa e inu hoì i te pape; e ua rahi teie e haruru mai nei. ⁴² Haere atu ra Àhapa e àmu i te māa, e inu hoì i te pape. Haere atu ra Èria i nià i te mouà ra o Taremera, ua tipapa iho ra o ia i raro i te repo, ua tuu iho ra i te mata i rōpū i nā turi; ⁴³ ua parau mai ra i te tāvini: A haere i nià e hiò tià i tai. Ua haere iho ra o ia i nià, e ua hiò, e ua parau atu ra: Aita. Ua parau mai ra o ia: A haere e hitu noa atu te haereà. ⁴⁴ E tae aè ra i te hitu o te haereà, ua parau atu ra: Inaha, e ata iti tē tupu mai ra nā tai mai ra, mai te rima taata nei ā te huru. Ua parau mai ra o ia: A haere i nià, e parau atu ia Àhapa: «A faaineine i te pereòo na òe, e haere i raro, a roohia òe i te ua!» ⁴⁵ E aore aè ra i māhia, ua èreère iho ra te raì i te ata e te mataì, o te ua iho ra hoì e mea rahi. Ua horo iho ra Àhapa e tae atu ra i Ietereèra. ⁴⁶ Tei nià mai ra te rima o Iehova ia Èria, ua tātua iho ra i tana tauupu, ua horo iho ra nā mua ia Àhapa e tae noa atu ra i te tomoraa i roto ia Ietereèra.

Te hororaa Èria

19 ¹ Ua faaìte aè ra Àhapa ia Ietepera i ta Èria i rave, e ua pau te mau perofeta i te taparahihia e ana i te òè. ² Ua tonò aè ra Ietepera i te veà ia Èria ra, nā ô mai ra: Ia nā reira mai te mau atua ia ù, e ia rahi mai ā ia òre òe ia riro mai te hoê o rātou, a nanahi ā mai

teie nei! ³ Mataù aè ra o ia, e ua tià aè ra, haere atu ra ia ora, e tae atu ra i Pere-Tepa io Iuta ra, vaiiho iho ra i to na tāvini i reira. ⁴ Haere atu ra o ia iho nā te mētēpara e hoê aè ra mahana; haere atu ra e ua pārahi iho ra i raro aè i te hoê rāau retama: ua ani atu ra i te pohe; nā ô aè ra: A tirē! E i teie nei, e Iehova, a rave mai o ia ia ù, aita hoì o ù maitaì i hau i to taù mau metua ra. ⁵ Te taòto noa ra o ia i raro aè i taua retama ra. Ua rave noa mai ra te hoê merahi ia na, nā ô mai ra: A tià, a àmu! ⁶ Ua hiò iho ra o ia, e inaha: te vai mai ra te hoê pāne iti, tei te pae tūruà, ua tunuhia i nià i te àrahu, e te hoê fārii pape. Ua àmu iho ra, e ua inu, e ua taòto atu ra i raro. ⁷ Ua hoì faahou mai ra te merahi a Iehova, ua faatiàia faahou mai ra, o te piti ia, e ua nā ô mai ra: A tià, a àmu, no te mea e vāhi maoro tei haapaòhia na òe. ⁸ Ua tià aè ra o ia, ua àmu, e ua inu; e ua haere atu ra i te itoito o taua māa ra, e e piti taau aè ra te mahana, e piti taau hoì âruì, e tae atu ra i Hōrepa i te mouà o te Atua ra.

Èria i nià ia Hōrepa

⁹ Tae atu ra o ia i reira i roto i te hoê ana, e ua taòto iho ra i reira. E inaha, ua tae mai ra te parau a Iehova ia na, nā ô mai ra: Te aha noa na òe i ô na, e Èria? ¹⁰ Ua parau atu ra o ia: Itoito noa na vau i e te Atua Tapaota ia Iehova; ua faaruè te tamarii a Ìteraèra i ta òe parau, e ua huri i ta òe fata i raro, ua taparahi i te mau perofeta na òe i te òè; e o vau nei, o vau anaè nei tei toe, e te ìmi mai nei rātou ia ù nei ia pohe! ¹¹ Ua nā ô mai ra o ia: A haere, ei nià i te mouà tià noa ai i te aro o Iehova. E inaha, ua haere iho ra Iehova nā reira iho. O te mataì rahi iho ra e te ètaèta, i te haapararīraa i te mouà, e te vāvāhiraa i te mato i mua i te aro o Iehova: aita rā Iehova i roto i taua mataì ra. E mure aè ra te mataì, o te àueue fenua iho ra: aita rā Iehova i roto i taua àueueraa fenua ra. ¹² E oti aè ra te àueueraa fenua, e auahi: aita rā Iehova i roto i taua auahi ra. E oti aè ra te auahi, e reo iti haihai mai ra, tei reira Iehova. ¹³ E ìte aè ra Èria i taua parau nei, ua pūrou o ia i to na mata i to na ra àhu, haere atu ra i rāpaeàu, tià noa iho ra i te tomoraa i roto i te ana ra. E inaha, te hoê reo mai ra ia na, nā

ô mai ra: Te aha noa na òe i ô na, e Èria? ¹⁴ Ua parau atu ra o ia: Itoito noa na vau i te Atua Tapaota, ia Iehova; no te mea ua faaruè te tamarii a Ìteraèra i ta òe parau, ua faaruè i ta òe mau fata i raro, e ua taparahi i te mau perofeta na òe i te òè; e o vau nei, o vau anaè ra tei toe, e te ìmi mai nei rātou ia ù nei ia pohe! ¹⁵ Ua parau mai ra Iehova ia na: A haere, mai te mētēpara atu nei e Tamateto; e ia tae òe i reira, e faatāhinu òe ia Hataèra ei arii no Àrama. ¹⁶ E faatāhinu hoì òe ia Iehu a Nimeti, ei arii no Ìteraèra; e faatāhinu hoì òe ia Èritaia a Tafata, no Àpere-Mehora, ei perofeta ei mono ia òe ra. ¹⁷ E o tei ora i te òè a Hataèra ra, na Iehu ia e taparahi; e o tei ora i te òè a Iehu ra, na Èritaia e taparahi. ¹⁸ E vaiiho rā vau i e hitu tautani taata o Ìteraèra no ù iho, o tei òre i tuu i te turi i raro ia Paara, e tei òre i hoì atu te vaha ia na.

To Èria mātīraa ia Èritaia ei mono ia na

¹⁹ Haere atu ra o ia, e ìte atu ra ia Èritaia a Tafata, roohia atu te ârote ra. Hoê àhuru mā piti âpitīraa puaatoro i mua ia na, tei ia na hoì te mā piti. Haere noa atu ra Èria ia na ra, e ua huri aè ra i to na àhu i nià iho ia na. ²⁰ Ua faaruè iho ra o ia i taua mau puaatoro ra, e ua auaù atu ra ia Èria, ua parau atu ra: E haere na vau e hoì i taù metua tāne e taù metua vahine, a pee atu ai au ia òe. Ua parau mai ra o ia ia na: A haere, e hoì: e aha atu hoì au ia òe? ²¹ Ua hoì atu ra o ia, ua rave iho ra i e piti puaatoro, ua tūpaì iho ra, e ua tunu iho ra, no nià te puaatoro te rāau ei vahie, e ua hōpoi na te mau taata, e ua àmu iho ra rātou. Ua tià aè ra o ia, ua pee atu ra ia Èria, àti atu ra ia na.

To Penehata tiaīraa ia Tāmāria

20 ¹ Ua haaputuputu iho ra te arii o Àrama, o Penehata, i te nuu atoà na na; e toru àhuru e mā piti arii i te âmuīraa mai ia na ra, e te mau puaahorofenua, e te mau peregò. Ua tii mai ra o ia e rave ia Tāmāria, ia pau mai ia na. ² Ua tonu mai na o ia i te veà i roto i te òire, i te arii o Ìteraèra ia Àhapa ra, o tei parau mai ia na e: Te nā ô

mai ra Penehata, ³ To ârio e te àuro, na ù ia; to mau vahine e to mau tamarii, e tae noa atu i tei maitaì roa ra, na ù ia. ⁴ Ua parau atu ra te arii o Ìteraèra, nā ô atu ra: E taù fatu, e te arii, ta òe hoì e parau mai na, no òe atoà vau nei, e ta ù atoà ra. ⁵ Ua hoì mai ra taua mau veà ra, e ua nā ô mai ra: Te parau mai ra Penehata, nā ô mai ra: Ua tonovau i te veà ia òe, e parau ia òe e: E tuu mai òe i to ârio, e to àuro, e te mau vahine na òe, e to mau tamarii atoà ia ù nei. ⁶ E tonorā vau i taù mau tāvini ia òe a nanahi mai teie nei; e ìmi rātou i roto i to fare, e i roto i te fare o to mau tāvini, e tei au ia rātou ia rave ra, e rave rātou e hōpoi mai.

⁷ Ua tii atu ra te arii o Ìteraèra i te feiā paari o te fenura ra, e ua nā ô atu ra: A haapaò maitaì na, o ta ù ia parau ia òutou, a hiò i taua taata nei tē ìmi nei i te ìno; ua tonomai hoì o ia i te veà i te mau vahine na ù nei, e taù mau tamarii, e taù ârio, e taù àuro; e aita hoì i faaèrehia atu e au! ⁸ Ua parau atu ra te feiā paari e te taata atoà ia na: Eiaha e faaroo, eiaha e faatià atu. ⁹ Ua parau atu ra o ia i taua mau veà a Penehata ra: A parau atu i taù fatu, i te arii: Ta òe i tonomai i to tāvini nei i mūtaa iho ra, ua tià ia ia ù; ârèa i tenā, eita ia e tià ia ù te reira. Hoì atu ra nā veà ra, hōpoi atu ra i taua parau ra.

¹⁰ Ua tonomai ra Penehata i te veà ia na, nā ô mai ra: Ia nā reira mai te mau atua ia ù nei, e ia rahi atu ā, ia navai te huà repo o Tāmāria ei faaî i te àpu rima o te mau taata e pee mai ia ù! ¹¹ Ua parau atu ra te arii o Ìteraèra, nā ô atu ra: E parau atu i to òutou fatu: Eiaha tei haamau i te ruru ra e òaòà mai te mea te ìriti ra!

¹² Ìte aè ra Penehata i te reira parau, te inu ra o ia e te mau arii i te àva i roto i te mau tiàhapa. Ua nā ô aè ra i te mau taata: Ahiri na a rave! Ua rave iho ra rātou i taua òire ra.

Te upootiàraa matamua o Àhapa

¹³ Ua haere mai ra te hoê perofeta i te arii o Ìteraèra ra, ia Àhapa, nā ô mai ra: Te nā ô mai ra Iehova: Ua ìte òe i teie nei feiā i te rahi? E tuuhia atu e au i roto i te rima i teie nei mahana, e e ìte hoì òe e, o Iehova vau. ¹⁴ Ua parau atu ra Àhapa: Na vai e rave? Ua parau mai

ra o ia: Te nā ô mai ra Iehova: Na te taata rii âpī no te hui tāvana o te mau mataèinaa. Ua parau atu ra o ia: Na vai e haamau i te àro? Ua nā ô mai ra o ia: Na òe. ¹⁵ Ua taiò iho ra o ia i taua mau taata âpī no te hui tāvana o te mau mataèinaa ra: a piti atu ra hānere, a toru àhuru e piti tiàhapa; e oti aè ra te reira, ua taiò iho ra i te mau taata atoà, i to Ìteraèra atoà ra: e hitu ia tautani.

¹⁶ E avatea aè ra, ua haere iho ra rātou i rāpae. Âreà Penehata, e nā arii e toru àhuru mā piti e tauturu mai ia na, tē inu ra ia i te àva i roto i te mau tiàhapa. ¹⁷ Nā taata rii âpī no te feiā tāvana o te mau fenua ra tei reva na i rāpae. Ua tonu aè ra Penehata i te hiò, e ua parau mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E taata terā aè mai roto mai i Tāmāria ra. ¹⁸ Ua parau atu ra o ia: I haere hau mai, e rave ora noa ia; e i haere tamaì mai, e rave ora noa atoà ia! ¹⁹ Ua haere mai ra taua nā taata âpī ra no te hui tāvana o te mau mataèinaa ra, mai roto mai i te òire ra, e ua peehia rātou e te nuu atoà ra. ²⁰ Taparahi iho ra ia, o te taata o ta na e hope roa aè ra rātou, horo atu ra to Àrama. E o Ìteraèra i te àuàuraa i muri iho. Âreà te arii o Àrama, o Penehata, ua ora atu ra nā nià i te hoê puaa-horofenua e te feiā puaa-horofenua atoà ra. ²¹ Tipapa noa atu ra te arii o Ìteraèra i te taparahiraa i te mau puahorofenua e te mau pereò; pau iho ra to Àrama, e pau rahi roa. ²² Ua haere mai ra te perofeta i te arii o Ìteraèra, ua nā ô mai ra ia na: A haere, a faaora ia òe iho, a haamanaò māite i ta òe rāveà; ia tae hoì i to na tau e tae mai ai te arii o Àrama e rave ā ia òe.

Te piti o te upootiàraa o Àhapa, e to na hape

²³ Ua parau atu ra te mau tāvini o te arii no Àrama ra ia na: E atua no te mouà to rātou mau atua; i ètaèta ai rātou ia tātou nei. Ei te vāhi pāpū rā tātou ia tamaì faahou; e riro ia tātou i te ètaèta i reira! ²⁴ E nā ô hoì òe: E ìriti i te hui arii ra, te taata i to na vāhi, te taata i to na vāhi, e mono mai ra i te mau raatira. ²⁵ A māiti faahou ai i te taata e ia fāito atoà mai tei pau iho nei, o te puahorofenua ā te puaa-horofenua, o te pereò ā te pereò. Ei te vāhi pāpū rā tātou àro ai; e riro ia tātou i

te ètaèta i reira! Ua faaroo atu ra o ia i ta rātou parau, e ua nā reira atu ra.

²⁶ Tae aè ra hoì i te tau mau ra, ua taiò iho ra Penehata i to Àrama, e reva atu ra i Àfeta, e àro ia Ìteraèra. ²⁷ Taiòhia iho ra hoì te tamarii a Ìteraèra, e tià aè ra, e ua tii hoì e rave. Ua pātia iho ra te tamarii a Ìteraèra i te pūhapa e fāito aè ra ia rātou, mai nā nana rii puaaniho e piti ra, âreà to Àrama ra, ua î ia te fenua.

²⁸ Ua haere mai ra te hoê taata no te Atua, ua parau mai ra i te arii no Ìteraèra, nā ô mai ra: Te nā ô mai ra Iehova: No te mea, ua parau mai to Àrama e: «No te mea e Atua Iehova no te mouà, eere rā o ia i te Atua no te vāhi pāpū», e tuu atoà atu vau i teie nei feiā rahi i roto i to rima na, e ìte hoì òutou e, o Iehova vau. ²⁹ E ruì hitu aè ra rātou i te vai-noa-raa i roto i te pūhapa, te fāito ra te tahi e te tahi. Ia tae rā i te ruì hitu, ua haafārerei aè ra rātou e àro, pau iho ra to Àrama, hoê hānere i te tautani taata i te mahana hoê ia Ìteraèra. ³⁰ Ua horo iho ra te toeà i te òire ra o Àfeta, maìrihia iho ra taua toeà ra e te âua, e piti taau mā hitu i te tautani.

Ua horo iho ra hoì Penehata i roto i taua òire ra; ua tāpuni atu ra i roto i te hoê piha i roto roa ra. ³¹ Ua parau atu ra te mau tāvini ia na: Inaha, ua ìte aè nei mātou e, te parauhia ra te mau arii no te ùtuafare o Ìteraèra, e arii aroha noa ia; e i teie nei, e rave na mātou i te àhu paau e tātua ia mātou, e te taura ei nià i to mātou àî, a haere ai mātou i rāpae i te arii o Ìteraèra: peneiaè o te ora òe. ³² Ua tātua iho ra rātou i to rātou tauupu i te àhu paau, e ua tuu i te taura i nià i to rātou àî, e ua haere mai ra i te arii o Ìteraèra ra. E ua nā ô mai ra: Te parau nei to tāvini o Penehata: «Ia ora na vau ia òe!» Ua nā ô atu ra o ia: Te ora ra o ia? O to ù ia taeaè. ³³ Ua haapaò māite taua mau taata ra; e ua haru aè ra i te parau, e ua nā ô aè ra: O to taeaè o Penehata, tē ora ra! Ua parau atu ra o ia: A tii a arataì mai. Ua haere mai ra Penehata ia na ra, ua tuu hua mai ra o ia ia na i nià i ta na iho peregò. ³⁴ Ua parau mai ra Penehata ia na: Te mau òire o to metua i pau i te metua no ù ra, e faahoì ia vau; e na òe e hāmani i te aroā na òe i Tamateto, mai tei hāmanihia e taù metua i Tāmāria ra. — Ua parau

atu ra Àhapa: O ta ù ia faufaa ia òe, a tuu atu ai au ia òe ra. Ua fafau iho ra o ia i taua faufaa ra ia na, e ua tuu atu ra ia haere na.

Te faaìteraa te hoê perofeta i te hape o Àhapa

³⁵ Ua parau mai ra te tahi taata, no te mau pipi o te mau perofeta ra, i te tahi taata, i parauhia mai e Iehova: E papaì mai òe ia ù, o ta ù ia parau ia òe! E aita atu ra i tià i taua taata ia papaì atu ia na ra. ³⁶ Ua parau atu ra o ia ia na: No te mea aita àè nei òe i faaroo i te parau a Iehova, inaha, ia reva atu òe na, e pohe òe i te hoê riona. E ia taa ê atu ra o ia ia na, ua roohia iho ra o ia i te hoê riona, pohe atu ra o ia.

³⁷ Ua fārerei atu ra o ia i te hoê taata, nā ô atu ra: A papaì mai òe ia ù! Ua papaì atu ra taua taata ra ia na; e paruparu atu ra o ia i te papaìraa. ³⁸ Haere atu ra taua perofeta ra, e ua tiaì mai ra te arii i te pae èà tià ra. E ua tāpòi iho ra ia na iho ia moè i te hoê tāmumu i nià i te mata ra.

³⁹ Te horo noa mai ra taua arii ra nā reira iho, ua pii noa atu ra o ia i te arii, nā ô atu ra: Ua tae roa to tāvini i rōpū i te àroraa ra, e inaha, ua tāpae mai ra te hoê taata, ua arataì mai ra i te tahi taata ia ù nei, ua nā ô mai ra: «E tiaì na òe i teie nei taata; e ia ora o ia ra, o òe iho te hoo, e aore ra e faautuà mai òe i te hoê tārēni ârio!» ⁴⁰ E inaha, peàpeà àè ra to tāvini i terā mea, i terā mea, te ora noa ra taua taata ra. Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra ia na: Ta òe noa iho ia utuà; o ta òe i faaìte iho na. ⁴¹ Ua tātara ètaèta iho ra o ia i taua tāmumu i nià i tana mata ra, ìte àè ra te arii o Ìteraèra e, o te hoê ia o te mau perofeta ra. ⁴² Ua parau atu ra o ia ia na: Te nā ô mai ra Iehova: No te mea, ua tuu noa àè nei òe i te hoê taata i haapaòhia e au ia pohe roa, e tenā na, o òe iho te hoo ia na, e to òe ra mau taata ei hoo i to na ra mau taata. ⁴³ Haere atu ra te arii o Ìteraèra mā te oòo e te riri; e tae atu ra i Tāmāria.

To Àhapa rāua o Ietereèra haruraa i te ô vine a Nāpota

21 ¹ E i muri àè i te reira mau parau, ua tupu iho ra teie: E ô vine ta Nāpota i Ietereèra tei Ietereèra, i pihai iho i te fare o te arii

o Tāmāria ra, o Àhapa. ² Ua parau atu ra Àhapa ia Nāpota: Hō mai na i te ô vine na òe ra ei vairaa rāau na ù, no te mea te fātata nei i to ù ra fare. E na ù e hoo atu i te tahi ô vine maitaì na òe; e te au ra ia òe te moni, na ù e hoo atu e ia hoo na māite. ³ Ua parau mai ra Nāpota ia Àhapa: Ia tāpeà mai Iehova ia ù, eiaha vau e hōroà atu i te fenua âià tupuna na òe! ⁴ Ua hoì iho ra Àhapa i te ùtuafare mā te riri, no te parau a Nāpota i Ietereèra i parau mai ia na, ua parau mai hoì o ia ra: «E òre au e hōroà i taù fenua âià tupuna na òe!» Ua taòto iho ra o ia i nià i ta na roì, e ua fāriu e to na mata, e aita aè ra e àmu i te māa. ⁵ Ua haere mai ra tana vahine o Ietepera ia na ra, ua nā ô mai ra: E aha na te mea i ìnoìno ai to òe âau, e aita òe e àmu i te māa? ⁶ Ua parau atu ra o ia: No te mea ua parau vau ia Nāpota i Ietereèra, nā ô atu ra vau: «Hō mai na i te ô vine na òe e hoo i te moni; e aore ra e hōpoi atu vau i te hoê ô vine ei hoo.» E ua parau mai ra o ia: «E òre au e tià ia hōroà atu i taù ô vine na òe!» ⁷ Ua parau mai ra tana vahine o Ietepera ia na: Te vai na to òe mana ia Ìteraèra? A tià, a àmu i te māa, e ia reàreà māite to âau! Na ù ia e hōpoi atu i taua ô vine a Nāpota i Ietereèra ra na òe!

⁸ Ua pāpaì iho ra o ia i te reta i te iòa o Àhapa, e ua tāàti i te tāàti no na. E ua hāpono aè ra i taua mau reta ra i te hui tāvana, e te feiā rarahi no te òire i pārahihia e Nāpota ra. ⁹ Ua nā ô aè ra o ia i te pāpaì: A faaite na i te parau ei haapaeraa māa: a tuu ai ia Nāpota ei nià hiò i te mau taata atoà ra, ¹⁰ a arataì mai ai i e toopiti puè taata haapaò àtā i mua i tana aro, e nā rāua e pari mai ia na, a nā ô ai e: «Ua faaìno òe i te Atua, e te arii ra!» A rave ai hōpoi i rāpaeàu, a tūi ai i te òfai ia pohe.

¹¹ Ua nā reira hoì te mau tāvana, e te feiā rarahi i pārahi i taua òire ra, e te taata atoà o taua òire ra i ta Ietepera i hāpono mai i te parau ia rātou ra, mai tei pāpaìhia i roto i te mau reta i hāponohia mai ia rātou ra. ¹² Ua faaite atu ra rātou e, ei haapaeraa māa, e ua tuu atu ra ia Nāpota i nià roa iho i taua mau taata ra; ¹³ ua haere mai ra e toopiti puè taata haapaò àtā, e ua pārahi i mua ia na; ua nā ô aè ra taua puè taata haapaò àtā ra ia Nāpota, i te pariraa mai ia na, i mua i

te aro o te taata atoà ra, nā ô mai ra: Ua faaïno Nāpota i te Atua, e te arii ra! Ua rave iho ra rātou, ua hōpoi i rāpaeàu mai i taua òire ra, e ua tūi ia na i te òfai e pohe roa aè ra. ¹⁴ Ua tono aè ra rātou i te veà ia Ietepera, nā ô atu ra: Ua tūhia Nāpota i te òfai, e ua pohe roa.

¹⁵ E ìte aè ra Ietepera e, ua tūhia Nāpota i te òfai, ua pohe roa, ua parau atu ra o ia ia Àhapa: A tià, a rave i te ô vine a Nāpota i Ietereèra, tei òre i hōroàhia mai e ana ia òe i te moni ra; aore hoì Nāpota i ora, ua pohe ia. ¹⁶ E ìte aè ra Àhapa e, ua pohe Nāpota, ua tià aè ra o ia i nià, e haere i raro e rave i te ô vine a Nāpota i Ietereèra ra.

To Èria faaararaa i te àti o Àhapa e to Ietepera

¹⁷ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Èria Titepi, nā ô mai ra: ¹⁸ A tià, a haere, a fārerei atu i te arii o Ìteraèra ia Àhapa i Tāmāria; inaha, tei roto o ia i te ô vine a Nāpota ra, ua haere hoì o ia i reira e rave i taua ô vine ra. ¹⁹ E na òe e parau atu ia na, e nā ô atu: Te parau mai ra Iehova: Ua taparahi hoì òe, e ua rave hoì! E parau faahou atu ā òe ia na, e nā ô atu: Te parau mai ra Iehova: I te vāhi i mitihia ai te toto o Nāpota e te ùrī ra, ei reira atoà te ùrī e miti atoà ai i to òe iho toto. ²⁰ Ua parau atu ra Àhapa ia Èria: Ua ìtea vau e òe, e taù ènemi! Ua parau mai ra o ia: Ua fārerei au ia òe! No te mea ua hōroà òe ia òe iho ei rave i te ìno i te aro o Iehova. ²¹ Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e hōpoi mai au i te ìno i nià ia òe na; e ravehia e au to òe ra huaai, e te mau tāne atoà na Àhapa e tāpū-ê-hia e au, ôpani-noa-hia ai e moè noa atu i roto ia Ìteraèra nei, ²² e faariro vau i to òe ra ùtuafare mai te ùtuafare o Ieropoama a Nepata ra, e mai te ùtuafare o Paata a Àhia ra, i te faaoôo hoì ta òe i faaoôo mai ia ù ia riri au, i hara ai hoì Ìteraèra ia òe ra. ²³ Ia Ietepera, ua parau mai hoì Iehova ia na, nā ô mai ra: E àmuhia Ietepera e te ùrī i raro aè i te âua i Ietereèra. ²⁴ To Àhapa huaai ia pohe i roto i te òire ra, na te ùrī ia e àmu, e tei pohe i roto i te ô ra, na te manu o te reva e àmu.

²⁵ Aita hoì o Àhapa e fāito, o tei hōroà ia na iho ei rave parau ìno i te aro o Iehova; ta te vahine na na, ta Ietepera i faauàuà ra. ²⁶ E parau

ino rahi roa ta na i rave, i te peeraa i te mau îtoro faufau ra, mai ta te Âti-Âmori i rave ra, tei tiàvaru-ê-hia e Iehova i te aro o te tamarii a Îteraèra ra.

²⁷ Tei te faarooraa mai Âhapa i teie nei mau parau, ua hāhae iho ra o ia i ta na àhu, ua tuu aè ra i te àhu paau i nià ia na, e ua haapae iho ra i te māa; taòto iho ra i roto i taua àhu paau ra, e ua hāhaere noa iho ra mā te òto. ²⁸ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Èria Titepi, nā ô mai ra: ²⁹ Te ìte ra òe i ta Âhapa faahaèhaaraa i mua ia ù nei? No te mea ua faahaèhaa mai o ia i mua ia ù nei, e òre au e hōpoi vave mai i taua ìno nei i to na nei ànotau; ia tae rā i to te tamaiti ra ànotau, e hōpoi mai ai au i taua ìno nei i nià i to na ra ùtuafare.

To Âhapa hinaaroraa e haru ia Ramota i Tireata

2Pa 18.1-3

22 ¹ A toru aè ra matahiti mā te tamaì òre ia Ârama rāua o Îteraèra. ² Ia tae rā i te toru o te matahiti, ua haere mai ra te arii o Iuta, o Iehotafata, i te arii o Îteraèra. ³ Ua nā ô aè ra te arii o Îteraèra i te mau taata iho: Aita òutou i ìte e, no tātou Ramota i Tireata! E te faatautau nei tātou, aita i rave i te rima o te arii o Ârama ra! ⁴ Ua parau atu ra o ia ia Iehotafata: E tae atoà ānei òe i Ramota-Tireata i te tamaì? Ua parau mai ra Iehotafata i te arii o Îteraèra: Tei to òe hinaaro e nā reira atoà vau, tei to òe ra mau taata, e nā reira atoà to ù, e tei te feiā puaahorofenua na òe ra, e nā reira atoà to ù ra feiā puaahorofenua.

Te tohuraa te mau perofeta i te upootiàraa

2Pa 18.4-11

⁵ Ua parau ra Iehotafata i te arii o Îteraèra: A ui na rā i to Iehova hinaaro. ⁶ Ua haaputuputu aè ra te arii o Îteraèra i te mau perofeta, e maha atoà hānere, ua parau atu ra ia rātou: E haere ānei au i Ramota-Tireata i te tamaì, e eiaha ānei? Ua nā ô mai ra rātou: A haere! Na Iehova hoì e hōròà mai i te rima o te arii! ⁷ Ua nā ô aè ra Iehotafata: Aita ā ia a Iehova e perofeta toe ia ui ā tātou? ⁸ Ua parau mai ra te arii

o Ìteraèra ia Iehotafata: Hoê roa taata i toe iho nei o Mitaia a Ìmēra, ia ui ā tātou ia Iehova; e taata riri rā na ù, e òre hoì o ia e faaìte mai i te parau maitaì ia ù, ei mea ìno rā. Ua parau atu ra Iehotafata: Eiaha òe e nā reira mai, e te arii! ⁹ Ua parau atu ra te arii i te hoê taata tōroà, nā ô atu ra: Arataì ètaèta mai na ia Mitaia a Ìmēra ra.

¹⁰ Te pārahi ra te arii o Ìteraèra, e te arii o Iuta o Iehotafata, i nià i to rāua terōno, ua àhu ê na i to rāua àhu, i te vāhi ātea, i te tomoraa i te ùputa i Tāmāria, ua tohu anaè mai ra te mau perofeta i mua ia rāua. ¹¹ Ua hāmani iho ra Tetetia a Tenaana i te tara âuri, e ua nā ô aè ra: Te parau mai ra Iehova: O ta òe teie ia tūi i to Àrama ra, e ia pau atu. ¹² E ua nā reira te mau perofeta atoà, nā ô mai ra: A haere i Ramota-Tireata! E ia ora! Na Iehova hoì e hōroà mai i te rima o te arii ra.

Te tohuraa Mitaia perofeta i te pau

2Pa 18.12-27

¹³ O taua veà ra i tii ia Mitaia ra, ua parau atu ra o ia, nā ô atu ra: I nā ô hoì te parau a te mau perofeta, e parau maitaì anaè ia ia parau atu i te arii mai te vaha hoê ra; e tenā na, teie ta ù parau ia òe, e haafāito atoà i ta òe parau i ta rātou: ei parau maitaì anaè ā! ¹⁴ Ua parau mai ra Mitaia: Te ora ra Iehova, o ta Iehova e faaìte mai ia ù ra, o ta ù ia e parau!

¹⁵ Ua tae mai ra o ia i te arii ra, ua parau atu ra te arii ia na: E Mitaia, e haere ānei tātou i Ramota-Tireata i te tamaì, e eiaha ānei? Ua parau mai ra o ia: A haere ia ora! Na Iehova hoì e hōroà mai i te rima o te arii! ¹⁶ Ua parau atu ra te arii ia na: Ia taìhia a ù faatapuraa atu ia òe, e ei parau-mau anaè ra ta òe e parau mai ia ù nei, i te iòà o Iehova ra? ¹⁷ Ua parau mai ra Mitaia: Ìte atu ra vau ia Ìteraèra i te pūrararaa i nià i te mouà mai te māmoe fatu òre ra, e ua parau mai ra Iehova: Aita o rātou e fatu; e vaiiho noa atu ia hoì noa na te taata atoà i te ùtuafare mā te ora! ¹⁸ Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra ia Iehotafata: Aita vau i parau ia òe e? E òre o ia e parau maitaì mai ia ù, o te parau ìno rā.

¹⁹ Ua parau faahou aè ra Mitaia, nā ô aè ra: E faaroo mai na òe i te parau a Iehova! Ua ìte au ia Iehova i te pārahiraa i nià i to na ra terōno, e to te raì atoà ra i te tià-noa-raa i pihai iho ia na, i te pae àtau e te pae àui. ²⁰ E ua nā ô mai ra Iehova: Na vai e tii e tāparu ia Àhapa ia haere o ia, e ia pohe i Ramota-Tireata? Ua parau ê mai ra te tahi, ua nā ô mai ra te tahi. ²¹ Ua haere mai rā te hoê vārua, ua tià mai ra i mua ia Iehova, ua nā ô mai ra: Na ù e tāparu atu. Ua parau atu ra Iehova: E nā hea? ²² — Ua parau mai ra o ia, e haere au ei vārua haavare i roto i te vaha o te mau perofeta atoà na na. Ua parau atu ra o ia: Na òe ā e tāparu atu, e tupu hoì ta òe! A haere, a nā reira! ²³ E i teie nei, inaha, ua tuuhia e Iehova te vārua haavare i roto i te vaha o te mau perofeta atoà na òe nei; e parau ìno hoì ta Iehova i faaìte mai ia òe ra!

²⁴ Ua haere iho ra rā Tetetia a Tenaana i pihai iho, ua moto atu ra ia Mitaia i te pāpārià ra, nā ô atu ra: I nā hea iho nei te Vārua o Iehova i te faaruèraa ia ù e te parauraa atu ia òe? ²⁵ Ua parau atu ra Mitaia: Inaha, e ìte òe ia tae i te mahana e haere ai òe i roto i te piha i roto roa ra, a tāpuni atu ai. ²⁶ Ua parau atu ra te arii o Ìteraèra: A rave ia Mitaia e faahoì atu ia Àmona, i te tāvana o te òire ra, e ia Ioāta, i te tamaiti a te arii ra. ²⁷ A parau atu ai: Te parau mai ra te arii: A tuu na i teie nei taata i roto i te tāpèaraa; a faaàmu ai ia na i te māa a tei àti ra, e te pape a tei àti ra, e ia tae noa mai au nei mā te hau! ²⁸ Ua parau mai ra Mitaia: Ia hoì faahou mai òe mā te au ra, eere i ta Iehova ta ù e parau nei. E ua nā ô mai ra o ia: A faaroo mai, e te mau taata atoà, eiaha roa ei toe!

Te poheraa o Àhapa

2Pa 18.28-34

²⁹ Ua reva atu ra te arii o Ìteraèra, e te arii o Iuta, o Iehotafata, i Ramota-Tireata. ³⁰ Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra ia Iehotafata: E àhu vau i te àhu ê, a haere ai i te àroraa ra: «E àhu rā òe i te àhu arii ra!» Ua àhu iho ra te arii o Ìteraèra i te àhu ê, e ua haere atu ra i te àroraa ra. ³¹ Ua aò atu ra te arii o Àrama, nā ô atu ra i nā raatira

pereò e toru àhuru e mā piti: Eiaha òutou e àro noa atu i te taata atoà ra, maoro rā i te arii o Ìteraèra anaè ra. ³² E ia hiò mai te mau raatira o te mau pereò ra ia Iehotafata, ua nā ô aè ra rātou: O taua arii teie o Ìteraèra ra. Ua fāriu mai ra rātou e àro ia na. Ua pii hua rā Iehotafata. ³³ E ìte aè ra te mau raatira o te mau pereò ra eere o ia i te arii o Ìteraèra, ua hoì rātou, aore aè ra e aùàù mai. ³⁴ Ua teà noa iho ra te hoê taata, puta iho ra te arii o Ìteraèra i te tiààtiraa pāruru ra. Ua parau atu ra o ia i te taata i faahoro i taua pereò na na ra: A hoì na, e hōpoi ia ù i rāpae i te nuu, ua puta vau. ³⁵ Rahi atu ra rā te tamaì i taua mahana ra, turuhia iho ra taua arii i roto i to na pereò ra, i te àroraa i to Àrama, e ua tahe mai ra te toto i rōpū i taua pereò ra: e ahiahi iho ra pohe atu ra. ³⁶ E tae aè ra i te maìrira o te mahana ra, e faaite-haere-hia iho ra taua nuu ra, nā ô iho ra: E haere te taata atoà i to na iho òire, e to na iho fenua! ³⁷ Pohe iho ra taua arii ra, e tae atu ra i Tāmāria; tanu iho ra rātou i taua arii ra i Tāmāria. ³⁸ Ua hōroi iho ra rātou i te pereò, e te mau mauhaa atoà i taua pape ra i Tāmāria, ua mitimiti iho ra te mau ùrī i te toto no na, i ta Iehova hoì i parau mai ra.

³⁹ E te toeà o te parau ia Àhapa, e te mau mea atoà i ravehia e ana, e te fare tena i hāmanihia e ana, e te mau òire i faatiàhia e ana, eere ānei ua pāpāihia i roto i te puta te parau, no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra? ⁴⁰ Taòto iho ra Àhapa io tana mau metua atoà. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ia Àhatia.

Iehotafata, arii no Iuta

2Pa 20.31-21.1

⁴¹ Ia tae i te maha o te matahiti o te arii o Ìteraèra ra, o Àhapa, i arii ai Iehotafata a Àtā i nià ia Iuta. ⁴² Tei te toru o te àhuru o to Iehotafata matahiti e pae tiàhapa, i arii ai o ia; hoê taau mā pae o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. Àtupa to na metua vahine i te idā, e tamahine na Tirehi. ⁴³ Haapaò atu ra o ia i te èà o tana metua o Àtā, aore o ia i fāriu ê, i te raveraa i te mea tià i te aro o Iehova. ⁴⁴ Aita rā i hope te mau vāhi teitei i te faaruè: te hōpoi noa ra te mau taata

i te tūtia, e te tūtui noa ra i te mea noānoā i niā i te mau vāhi teitei.
⁴⁵ Hau aè ra ta Iehotafata i te arii o Ìteraèra.

⁴⁶ E te toeà o te parau ia Iehotafata, e to na pūai i faaitehia, e ta na hoì tamaì, eere ānei ua pāpaihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Iuta ra? ⁴⁷ Te toeà hoì o te feiā pāià tei toe i te ànotau o tana metua o Àtā ra, ua hōpoi-ê-hia ia. ⁴⁸ Aita o Ètoma arii i reira, e mono rā tei faataahia ei arii. ⁴⁹ Ua tarai hoì Iehotafata i te pahī Taretita, e fano i Òfira i te àuro; aita aè ra i tae, pararī iho ra hoì te mau pahī i Ètioni-Tepera. ⁵⁰ Ua parau mai ra Àhatia a Àhapa ia Iehotafata: E tuu atoà i to ù nei mau tāvini e to òe ra i niā i te pahī! Aita rā Iehotafata i faatià atu i te reira. ⁵¹ Taòto iho ra Iehotafata io to na mau metua atoà; e tanuhia iho ra i te mau metua atoà i roto i te òire o to na ra metua o Tāvita. Monohia aè ra te hau i tana ra tamaiti ia Iehorama.

Àhatia, arii no Ìteraèra

⁵² E tae aè ra i te matahiti hoê àhuru mā hitu o te arii o Iuta ra, o Iehotafata, i arii ai Àhatia a Àhapa ra i niā ia Ìteraèra i Tāmāria. A piti aè ra o na matahiti i te arii i niā ia Ìteraèra. ⁵³ Ua rave o ia i te ìno i te aro o Iehova, haapaò atu ra i te èà o to na metua tāne, e te èà o to na metua vahine, e te èà o Ieropoama a Nepata i hara ai Ìteraèra ra.

TE PITI O TE PUTA A TE MAU ARII

To Èria faaìteraa i te hape a Àhatia

1 ¹ E pohe atu ra Àhapa, ua ôrure iho ra Moapi i te hau ia Ìteraèra. ² I maìri na Àhatia i nā roto i te haamāramarama i to na piha i nià ra i Tāmāria, e ua maìhia. Ua tono aè ra o ia i te veà, e ua nā ô atu ra ia rātou: Haere e ui ia Paara-Tepupa, i te atua no Èterona, i te oraraa vau i teie nei maì. ³ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia Èria Titepi: A tià, a haere e ia fārerei atu i te mau veà a te arii o Tāmāria, e parau atu ai ia rātou: Eere ānei no te mea aita e Atua i Ìteraèra nei, i haere ai òutou a ui ai i te atua no Èterona ia Paara-Tepupa? ⁴ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova: E òre òe e pou mai i raro i tenā na roì ta òe e taòto na: e pohe mau rā òe. Haere atu ra Èria.

⁵ Ua hoì anaè mai ra nā veà ia na ra, ua ui atu ra o ia ia rātou: E aha hoì òutou i hoì mai ai? ⁶ Ua parau mai ra rātou ia na: Te tahi taata tei fārerei mai ia mātou, e ua nā ô mai ia mātou: «A hoì, e parau atu i te arii i tono mai ia òutou na, a nā ô atu ai ia na: Te nā ô mai ra Iehova: Eere ānei no te mea aita e Atua i Ìteraèra nei i tono ai òe i te veà e ui i te atua o Èterona ia Paara-Tepupa? E tenā na, e òre òe e pou mai i raro i tenā na roì ta òe e taòto na: e pohe mau rā òe.» ⁷ Ua ui atu ra o ia: E aha te huru o taua taata i haere mai e fārerei ia òutou na, tei parau mai hoì ia òutou i taua parau na? ⁸ Ua parau mai ra rātou

ia na: E àhu huruhuru to na; e ua tātuhia to na tauupu i te taura ìri puaa. Ua nā ô mai ra: O Èria Titepi!

To Àhatia faaueraa e tāpeà ia Èria

⁹ Ua tono aè ra te arii i te hoê raatira pae àhuru, e to na pupu, e pae àhuru ra. Ua haere atu ra o ia ia na ra, e inaha, te pārahi ra o ia i nià i te mouà. Ua parau atu ra o ia ia na: E te taata no te Atua e, te nā ô mai ra te arii: «E pou mai na òe i raro!» ¹⁰ Ua parau mai ra Èria i taua taata raatira pae àhuru ra: E taata vau no te Atua ra, e riro i te maìri mai te auahi no nià i te raì, pau iho ra òe e to mau taata e pae àhuru ra! Ua maìri mai ra te auahi no te raì mai, pau iho ra o ia, e nā taata atoà no na e pae àhuru ra.

¹¹ Ua tono faahou atu ra te arii i te tahi raatira pae àhuru, e to na pupu e pae àhuru ra. Ua parau atu ra o ia ia na: E te taata o te Atua na, te nā ô mai ra te arii: «E pou ètaèta mai òe i raro nei!» ¹² Ua nā ô mai ra Èria ia na: E taata vau no te Atua ra, e riro i te maìri mai te auahi no te raì mai, pau iho ra òe e to mau taata e pae àhuru ra! Ua maìri mai ra te auahi no ô i te Atua ra no te raì mai, pau iho ra o ia e nā taata atoà no na e pae àhuru ra.

¹³ Tono atu ra te arii i te toru o te raatira pae àhuru, e to na pupu e pae atoà àhuru. Ua haere atu ra te toru o te raatira pae àhuru ra i nià; ua haere hoì, ua tuu i te turi i raro i mua ia Èria ra, ua tāparu atu ra, e ua nā ô atu ra ia na: E te taata no te Atua ra, teie ta ù parau ia òe, ia ora vau, e teie nei puè taata e pae àhuru, to mau tāvini nei, ia ora atoà ia òe! ¹⁴ Inaha, ua maìri mai hoì te auahi no te raì mai, e pau iho ra nā raatira pae àhuru matamua e piti, e to rāua tau pupu e pae atoà àhuru ra; e i teie nei, ia ora vau ia òe! ¹⁵ Ua parau mai ra te merahi a Iehova ia Èria: A haere atoà i raro, eiaha e mataù ia na. Ua tià aè ra o ia i nià, haere atu ra rāua atoà i raro i te arii ra. ¹⁶ Ua parau atu ra o ia ia na: Te parau mai ra Iehova: No te mea ua tono òe i te veà e ui i te atua no Èterona ia Paara-Tepupa, — eere ānei no te mea aita e Atua i Ìteraèra nei, ei uiraa na òe? — e tenā na, e òre òe e pou mai i tenā na roì ta òe e taòto na: e pohe mau rā òe. ¹⁷ Pohe iho ra hoì o

ia, ta Iehova hoì i parau mai ra i te vaha o Èria ra. E no te mea aita o na tamaiti, riro aè ra te hau ia Iehorama ra, i te piti o te matahiti o Iehorama a Iehotafata arii no Iuta. ¹⁸ E te toeà o te parau ia Àhatia ra, e te mau mea ta na i rave ra, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra ra?

To Èria raveraahia i nià i te raì; to Èritaia haamataraa

2 ¹ Te ôpua ra Iehova e rave mai ia Èria nā roto i te hoê pūāhiohio i nià i te raì, ua haere iho ra Èria rāua o Èritaia mai Tīratara atu. ² Ua parau atu ra Èria ia Èritaia: Ei ô nei òe, ta ù ia parau iti ia òe: te tono nei Iehova ia ù i Pētera. Ua parau mai ra Èritaia: Te ora ra Iehova, e te ora atoà ra òe iho, e òre au e faaruè ia òe! Haere atu ra rāua i Pētera.

³ Ua haere mai ra te mau pipi o te mau perofeta i Pētera ia Èritaia, e ua nā ô mai ra: Te ìte ra ānei òe e ravehia mai to Fatu e Iehova âūanei e ia taa ê atu? Ua parau atu ra o ia: Ê, ua ìte au, e māmū noa na òutou. ⁴ Ua parau faahou atu ra Èria ia na: E Èritaia, ei ô nei òe, ta ù ia parau iti ia òe: te tono nei hoì Iehova ia ù i Ierito. Ua parau mai ra rā o ia: Te ora ra Iehova, e te ora atoà ra òe iho, e òre au e faaruè ia òe! Ua tae atu ra rāua i Ierito.

⁵ Ua haere mai ra te mau pipi o te mau perofeta i Ierito ia Èritaia, e ua nā ô mai ra ia na: Te ìte ra ānei òe e ravehia mai to Fatu e Iehova i teie nei mahana e ia taa ê atu? Ua parau atu ra o ia: Ê, ua ìte au; e māmū noa na òutou. ⁶ Ua parau faahou atu ra Èria ia na: Ei ô nei òe, ta ù ia parau iti ia òe: te tono nei Iehova ia ù i Ioritāna. Ua parau atu ra rā o ia: Te ora ra Iehova, e te ora atoà ra òe iho, e òre au e faaruè ia òe! Ua haere âpipiti iho ra rāua.

⁷ Ua haere iho ra hoì nā taata e pae àhuru, no te mau pipi o te mau perofeta, e hiò noa i te ātea ê ra; te tià noa ra rāua i te pae Ioritāna. ⁸ Ua rave iho ra Èria i to na àhu, ua tāviri iho ra, e ua tāiri iho ra i taua pape ra, taa ê atu ra; e ua haere noa iho ra rāua i te tahi pae nā nià i te repo marō. ⁹ E tae atu ra rāua i te tahi pae, ua nā ô aè ra Èria ia Èritaia: A ani mai, e nā hea atu vau ia òe a rave-ê-hia atu ai au ra.

Ua parau mai ra Èritaia: Teie ta ù parau ia òe, ia piti mai ā ta ù i tenā na vārua i roto ia òe na! ¹⁰ Ua parau atu ra o ia: E aniraa mataù òre ta òe i ani mai ra. Ia ìte mai òe ia ù ia ravehia mai au ra, e nā reirahia mai òe; ia òre rā òe ia ìte mai ia ù ra, e òre e tiàhia.

¹¹ Te haere noa ra rāua paraparau noa ai, e inaha, e pereòo auahi, e te puaahorofenua auahi, taa ê aè ra rāua. Reva atu ra Èria nā roto i te pūāhiohio i niā i te raì. ¹² Te ìte atu ra hoì Èritaia, e ua pii atu ra: E taù Metua e! E taù Metua e! Te pereòo o Ìteraèra e te mau puaahorofenua atoà ra! E òre aè ra o ia e ìte atu ia na, ua rave iho ra o ia i to na iho àhu, ua māhae piti iho ra ia na iho, ¹³ ua rave iho ra o ia i te àhu o Èria i maìri mai ra. E ua hoì mai ra, tià noa iho ra i te hiti Ioritāna; ¹⁴ ua rave iho ra o ia i taua àhu o Èria i maìri mai ra, ua tāiri iho ra i taua pape ra, ua nā ô aè ra o ia: Tei hea te Atua o Èria ra o Iehova? Ua tāiri faahou iho ra o ia i taua pape ra, taa ê atu ra. Ua haere noa iho ra Èritaia i te tahi pae.

¹⁵ Ia ìte rā te mau pipi o te mau perofeta ia na, i te hiòraa i Ierito ra, ua nā ô aè ra rātou: Te vai ra te vārua o Èria i niā ia Èritaia! Ua haere mai ra rātou e fārerei ia na, e ua tāhopu aè ra rātou ia na i raro i te repo. ¹⁶ Ua parau mai ra rātou ia na: Inaha, e pae àhuru eie tau taata ètaèta io mātou i to mau tāvini nei. E tuu na òe ia rātou ia haere noa na e ìmi i to Fatu! Peneiaè ua hōpoi-ê-hia o ia e te Vārua o Iehova, e ua tuu-noa-hia i niā i te hoê mouà, e aore ra i roto i te hoê peho. Ua parau atu ra o ia: Eiaha e tonohia! ¹⁷ I mārō rā ta rātou onoonoraa atu, ua nā ô atu ra o ia: A tono. Ua tono atu ra rātou i taua nā taata e pae àhuru ra; e ua ìmi iho ra rātou e ruì toru aè ra, aita rā i ìtea. ¹⁸ E ia hoì faahou mai rā rātou ia na ra, (tei Ierito ā o ia i te pārahiraa,) ua parau atu ra o ia ia rātou: Aore au i parau atu ia òutou: Eiaha e tae!

Èritaia i Ierito e i Pētera

¹⁹ Ua parau mai ra to te òire ia Èritaia: Inaha hoì teie nei òire, e mea tiàraa maitaì, ua ìte hoì òe, e taù fatu; o te pape rā tei ìno, e te maèhe nei te mau taoà o teie nei fenua. ²⁰ Ua parau atu ra o ia: E hōpoi mai i te tahi pāni âpī, a tuu ai i te miti i roto. Ua hōpoi mai ra rātou. ²¹ Ua

haere iho ra o ia i te pihaaraa o taua pape ra, e ua huri atu ra i te miti i roto, e ua nā ô aè ra: Te nā ô mai ra Iehova: Ua faaorahia e au teie nei pape; aita atu ra e pohe, e te maèhe hoì o te mau taoà. ²² Ua ora iho ra taua pape ra, e te vai maitaì noa ra e tae roa aè nei i teie nei mahana, i te parau hoì i parauhia e Èritaia ra.

²³ E mai reira hoì, reva atu ra o ia i Pētera; e te haere noa ra o ia i nià nā te èatià ra, ua haere mai ra te tamarii mai roto mai i te òire, e ua tāhitohito mai ra ia na, nā ô mai ra ia na: A haere atoà i nià, e tenā na upoo pahure! A haere atoà i nià, e tenā na upoo pahure e! ²⁴ Ua fāriu aè ra o ia i muri, ua hiò atu ra ia rātou, e ua tatāra atu ra i te iòà o Iehova. Ua haere mai ra nā tāpa e piti mai roto mai i te vāhi ururāau, haehaea-noa-hia iho ra taua mau tamarii e maha àhuru mā piti ra. ²⁵ Mai reira hoì, reva atu ra o ia i te mouà ra o Taremera; e mai reira hoì, ua hoì mai ra i Tāmāria.

Iehorama, arii no Ìteraèra

3 ¹ E tae aè ra i te àhuru mā vaù o te matahiti o te arii o Iuta ra o Iehotafata, i arii ai Iehorama a Àhapa ra i nià ia Ìteraèra i Tāmāria. E hoê àhuru mā piti o na matahiti i te ariiraa. ² Ua rave hoì o ia i te ìno i te aro o Iehova, aita rā i au i ta tana metua tāne e te metua vahine. Ua faaruè hoì o ia i te tii ra, ia Paara, i hāmanihia e to na ra metua tāne; ³ ua piri rā o ia i te mau hara a Ieropoama a Nepata, i hara ai Ìteraèra; aore ia o ia i faaruè i te reira.

Tere o te nuu no te àro ia Moapi

⁴ Ua hāpono mai ra te arii o Moapi o Meta, o tei faaàmu i te puaa; i te taoà àufau na te arii o Ìteraèra, hoê hoì hānere i te tautaniraa i te fanauà māmoe, hoê hānere hoì i te tautani māmoe paè, e te huruhuru atoà ra. ⁵ Ia pohe rā Àhapa, ua ôrure iho ra te arii o Moapi i te hau o te arii o Ìteraèra. ⁶ Ua haere iho ra taua arii ra o Iehorama i rāpae mai i Tāmāria, e ua taiò iho ra ia Ìteraèra atoà. ⁷ Ua tonu aè ra i te veà i te arii o Iuta ia Iehotafata, nā ô atu ra: Ua ôrure iho nei te arii o Moapi i taù hau: e tae atoà ānei òe ia haere tāua e àro ia Moapi i te

tamaì? Ua nā ô mai ra o ia: E tae ia vau; tei to òe hinaaro, e nā reira atoà vau; tei te hinaaro o to òe ra taata, e nā reira atoà to ù ra taata; e tei te hinaaro o to òe ra feiā puaahorofenua, e nā reira atoà to ù ra feiā puaahorofenua. ⁸ Ua parau atu ra o ia: E nā hea tātou ia haere? Ua parau mai ra o ia: E na te mētēpara i Ètoma ra.

⁹ Reva atu ra te arii o Ìteraèra, e te arii o Iuta, e te arii o Ètoma; ia haere noa na e ia ruì hitu, aita e pape na te nuu, e na te mau puua e haere atoà ra. ¹⁰ Ua nā ô aè ra te arii o Ìteraèra: Âuē! Teie nei hui arii tootoru e, i haaputuhia e Iehova ia noaa i te rima o Moapi e! ¹¹ Ua nā ô aè ra rā Iehotafata: Aita ānei e perofeta ta Iehova i ô nei ia ui tātou i ta Iehova e parau ia na ra? Ua parau mai ra te hoê tāvini o te arii o Ìteraèra: Teie hoì Èritaia a Tafata, tei nīnii i te pape i nià i te rima o Èria ra. ¹² Ua parau mai ra Iehotafata: Tei ia na te parau a Iehova. Ua haere iho ra te arii o Ìteraèra, e o Iehotafata, e te arii o Ètoma ia na ra. ¹³ Ua parau atu ra Èritaia i te arii o Ìteraèra: E aha ta ù parau ia òe? A haere i te mau perofeta a to metua tāne ra, e te mau perofeta a to metua vahine. Ua nā ô mai ra te arii o Ìteraèra ia na: Eiaha, ua haaputuhia mai e Iehova eie nei tau arii tootoru nei e tuu ia rātou i te rima o Moapi. ¹⁴ Ua parau atu ra Èritaia: Te ora ra te Atua Tapaota o Iehova, ta ù e tià noa i mua ia na ra, no te mea i mataù vau i te aro o te arii o Iuta ia Iehotafata, ahiri aita, e òre au e hiò atu, e òre e haapaò noa atu ia òe. ¹⁵ E tenā na, e arataì mai i te tahi faaòto vivo. E te faaòto ra taua faaòto vivo ra, tei nià mai ra te rima o Iehova ia na. ¹⁶ Ua parau mai ra o ia: Te nā ô mai ra Iehova: E haapoopoo haere na teie nei peho! ¹⁷ Te nā ô mai ra hoì Iehova: E òre òutou e ìte i te mataì, e òre hoì òutou e ìte i te ua, e î rā terā ra peho i te pape, ia inu òutou, e ta òutou mau puua e te mau taoà atoà na òutou. ¹⁸ E mea iti māmā hoì te reira ia Iehova: e tuu atoà mai o ia i te Âti-Moapi i to òutou rima; ¹⁹ e hope roa hoì te mau òire âuahia i te pau ia òutou, e te mau òire maitataì ra, e pau hoì te mau rāau maitaì i te tāpūhia e òutou, e hope hoì te mau âpoo pape i te ôpanihia, e te mau fenua maitaì ra hoì e ìno ia òutou i te òfaì. ²⁰ E

ao aè ra, e hōpoiha ai te tūtia àmu, te tahe mai ra te pape nā Ètoma mai, î roa aè ra te fenua i te pape.

²¹ E îte aè ra te mau Âti-Moapi e, ua tae mai te mau arii e àro ia rātou, ua haaputu iho ra rātou i te feiā atoà e tià ia àhu i te ruru, e tei paari atu, ua tià noa iho ra rātou i te ôtià o to rātou fenua. ²² Ua tià aè ra rātou i te poi poi roa, te ànaàna mai ra te mahana i taua pape ra, te îte noa ra te Âti-Moapi i taua pape ra i te tahi pae, ua ùteùte, mai te toto ra. ²³ Ua nā ô aè ra rātou: E toto teie! Ua pau te hui arii i te pohe, ua taparahi rātou ia rātou iho; e tenā na, e Moapi, ei te taoà! ²⁴ E tae atu ra rātou i te pūhapa o Ìteraèra, ua tià mai ra to Ìteraèra, ua rave mai ra i te Âti-Moapi, fati atu ra rātou. Te taparahi haere noa ra rātou i te Âti-Moapi e tae noa atu ra i to rātou iho fenua. ²⁵ Pararī atu ra te mau òire ia rātou, e te mau fenua maitatai ra, ua tītiri te taata atoà i te òfai i nià iho, e î atu ra, e ua faaîhia te mau âpoo pape; e te mau rāau maitatai ua pau ia i te tūpūhia. Te mau òfai rā o Tira-Haratera anaè ra tē toe; haaîhia aè ra rā e te feiā e māa, e pau iho ra. ²⁶ Îte aè ra rā te arii o Moapi e àro itoito, ua rave iho ra i nā taata e òè te mauhaa, e hitu hānere, e tūpū haere e tae noa atu i te arii o Ètoma; aita aè ra rā i tià. ²⁷ Ua rave aè ra i te tamaiti matahiapo no na iho, o tei mono mai ia na i te hau ra, ua hōpoi atu ra ia na ei tūtia tāauahi i nià i te patu ra. Rahi roa aè ra te oōo ia Ìteraèra, faaruè mai ra rātou ia na, hoî atu ra i to rātou iho ra fenua.

To Èritaia tautururaa i te hoê vahine ìvi

4 ¹ Ua pii noa mai ra te hoê vahine na te tahi i te mau pipi o te mau perofeta ia Èritaia, nā ô mai ra: Ua pohe to tāvini, o taù tāne nei, ua îte hoî òe e, ua mataù to tāvini ia Iehova; e i teie nei, teie mai nei te àmutārahu i tii mai i taù tamarii toopiti nei ei tāvini. ² Ua parau atu ra Èritaia: E aha atu vau ia òe? A faaite mai na, e aha ta òe i roto i to òe aè ra fare. Ua parau mai ra: Aita roa o roto i taù fare, maori rā e pāni hinu. ³ Ua parau atu ra o ia: A haere noa na òe a tīpee haere i te mau taata-tupu atoà ra i te fārii, eiaha ei taoà to roto; eiaha hoî ia iti! ⁴ E ia tae mai òe i roto ra, e ôpani mai i te ùputa ia òe e to puè

tamarii; a faatō ai i roto i taua mau fārii ra; e o tei î ra, e tuu ê atu ia. ⁵ Reva atu ra o ia. E ua ôpani iho ra i te ùputa ia na e nā tamarii toopiti; o tei hōpoi mai i taua mau fārii ra ia na ra, e na na hoì i faatō. ⁶ E ñ aè ra taua mau fārii ra, ua parau atu ra o ia i te tamaiti: E hōpoi mai ā i te hoê fārii. Ua parau mai ra o ia ia na: Aita atu ā e fārii. Òre aè ra taua hinu ra. ⁷ Ua hoì mai ra o ia, ua faaite i taua taata no te Atua ra; ua parau atu ra o ia: A haere, a hoo i te hinu, e ia hoona taua tārāhu ra; e te toeà ra, na òe ia e nā to tamarii.

Èritaia e te vahine Tunema

⁸ E tae aè ra i te hoê mahana, te haere ra Èritaia i Tunema. Tei reira te hoê vahine taoà, e ua mārō mai ra o ia ia na e àmu i te māa. E muri aè ra, ua haere anaè o ia nā reira ra, ua tāpae o ia e ua àmu i te māa. ⁹ Ua parau atu ra o ia i te tāne: Inaha te ìte nei au i teie nei taata e haere pinepine mai i ô nei, taata moà ia na te Atua. ¹⁰ Tāua e hāmani i te tahi piha iti no na i nià i te patu nei; a tuu ai tāua i te tahi roì no na, e te tahi àmuraa, e te tahi pārahiraa, e te tahi rāmepea. E ia tae noa mai o ia i ô nei, a tāpae mai o ia.

¹¹ E tae aè ra i te hoê mahana, ua haere mai ra o ia i reira, e ua tāpae aè ra i roto i taua piha ra, e ua taòto iho ra. ¹² Ua parau atu ra o ia i te tāvini ia Tehati: A pii atu na i te vahine Tunema. E oti aè ra i te piihia e ana, ua tià noa mai ra i mua ia na. ¹³ Ua parau atu ra o ia ia na: E parau atu òe ia na e: Inaha, i faaitoito noa na hoì òe ia māua i tenā na faaitoitoraa: e nā hea atu ra māua ia òe? Ia parauhia atu ānei òe i te arii, e te raatira o te nuu nei ānei? Ua nā ô mai ra o ia: Te pārahi nei au i roto i to mātou iho nei. ¹⁴ Ua nā ô mai ra o ia: E nā heahia atu ra o ia? Ua parau atu ra Tehati: Aita a ana e tamaiti, e ua ruhiruhiā hoì te tāne. ¹⁵ Ua parau mai ra o ia: A pii atu na. E oti aè ra o ia i te piihia atu; te tià noa mai ra i te ùputa. ¹⁶ Ua parau atu ra o ia: Mai teie nei, i te tau i haapaòhia ra, e tamaitihia ta òe. Ua parau mai ra o ia: Eiaha, e taù fatu, e te taata o te Atua ra! Eiaha na òe e haavare mai i to tāvini nei!

¹⁷ Ua tō iho ra rā taua vahine ra; e ua fānau mai ra te tamaiti ia tae i te tau ra, te tau i haapaòhia ra, ta Èritaia i parau mai ra.

Te pohe o te tamaiti a te vahine Tunema

¹⁸ E paari aè ra taua tamaiti ra. E tae aè ra i te hoê mahana ra, ua haere iho ra o ia i rāpae i te metua ra i te feiā òòti tītona ra, ¹⁹ ua parau atu ra o ia i te metua tāne: Taù upoo! taù upoo! Ua parau atu ra o ia i te hoê tamaiti: A hōpoi na i te metua vahine ra. ²⁰ E hōpoiha atu ra e tae atu ra i te metua vahine ra; ua pārahi iho ra o ia i nià i te hūmaha e avatea aè ra, pohe iho ra. ²¹ Ua haere iho ra o ia i nià, ua tuu atu ra i nià i te roì o taua taata no te Atua ra, ôpani atu ra i te ùputa, haere atu ra. ²² Ua pii atu ra o ia i te tāne, nā ô atu ra: E tono mai òe i te hoê i te mau tamarii iho ra, e te hoê âtini; e horo na vau i te taata o te Atua ra a hoì mai ai au. ²³ Ua parau mai ra o ia: E aha òe i haere ai i teie nei mahana? Eere teie i te marama âpī, eere hoì i te tāpati. Ua parau atu ra o ia: e maitaì ia. ²⁴ Ua tuu atu ra o ia i te pārahira a i nià i te âtini, e ua parau atu ra i te tāvini: Haere ètaèta, eiaha e haere māite, ia parauhia ra e au ra.

²⁵ Reva atu ra o ia, e tae atu ra i te taata no te Atua ra i te mouà ra o Taremera. E ia hiò mai taua taata no te Atua ra ia na i te ātea ê ra, ua parau aè ra o ia i te tāvini ia Tehati: Inaha, terā aè taua vahine Tunema ra! ²⁶ A horo atu na òe, ia fārerei atu, a nā ô atu ai: Te maitaì na òe? Te maitaì na to tāne? Te maitaì na te tamaiti? Ua parau mai ra o ia: Maitaì. ²⁷ Ia tae rā o ia i te taata no te Atua ra i nià i te mouà, ua tāpeà iho ra o ia i tana âvae. Ua haafātata mai ra rā Tehati e tute ê atu, ua parau mai ra rā te taata no te Atua ra: E vaiiho noa atu, e àti to na i te māuiui âau; aita rā Iehova i faaite mai i te mea i māuiui ai, ua hunahia ia. ²⁸ Ua parau atu ra o ia: Na ù ānei i ani i te tamaiti ia òe, e taù fatu? Aore ānei au i parau atu e: Eiaha e haavare mai ia ù!

²⁹ Ua parau mai ra o ia ia Tehati: A tātua na i to tauupu, a rave ai i te rāau na ù ra, a haere. E ia fārerei noa atu òe i te hoê taata, eiaha e aroha atu; e ia aroha mai te tahi ia òe ra, eiaha e parau faahou atu. A tuu ai i taù rāau i nià i te mata o taua tamaiti ra. ³⁰ Ua parau atu ra

te metua vahine o taua tamaiti ra: Te ora ra Iehova, e te ora atoà ra òe iho, e òre au e faaruè ia òe! Ua tià aè ra o ia i nià, e ua pee mai ra ia na. ³¹ Reva atu ra Tehati nā mua, e ua tuu atu ra i te rāau i nià i te mata o taua tamaiti ra; aita rā e reo, aita hoì i ora. Ua hoì mai ra o ia e fārerei ia na, e ua parau mai ra, nā ô mai ra: Aore ā i ara.

To Èritaia faaoraraa i te tamaiti

³² E ia tomo mai Èritaia i roto i te fare, inaha, ua pohe taua tamaiti ra, e ua tuuhia i nià i to na roì. ³³ Ua haere atu ra o ia i roto, e ua ôpani iho ra i te ùputa ia rāua toopiti, ua pure atu ra ia Iehova. ³⁴ Haere atu ra o ia i nià, e ua tipapa iho ra i nià i taua tamaiti ra; ua tātati aè ra i to na vaha i te vaha o te tamaiti, e to na mata ei nià ia i to na mata, e to na rima ei nià ia i to na rima. E ua tītoo iho ra i nià iho i taua tamaiti ra, ua māhanahana aè ra te tino o taua tamaiti ra. ³⁵ Ua hoì iho ra, hāhaere noa iho ra i roto i te fare ra; e ua haere iho ra hoì i nià, ua tipapa iho ra i nià iho ia na; ua maìtihe iho ra taua tamaiti ra, e a hitu aè ra maìtiheraa, e ua àràrà aè ra hoì to na mata. ³⁶ Ua parau atu ra o ia ia Tehati, nā ô atu ra: A pii na i taua vahine Tunema. Ua pii atu ra o ia: E tae mai ra o ia i roto ia na ra, ua parau atu ra o ia: A rave na i to tamaiti. ³⁷ Ua tomo aè ra o ia i roto, e ua tipapa iho ra i raro i to na pae âvae, piò iho ra i raro i te repo; ua rave iho ra i te tamaiti, reva atu ra.

Te māa eita e tano ia àmu

³⁸ Ua tae atu ra Èritaia i Tīratara. E ua oè taua fenua ra. Te pārahi ra te mau pipi o te mau perofeta i mua ia na, Ua parau atu ra o ia i to na ra tāvini: A tuu na i te pāni rahi i nià i te auahi a tunu ai i te māa na te mau pipi o te mau perofeta nei. ³⁹ Ua haere iho ra te tahi i rāpae e òhi haere i te rāau ei māa; ua òhi haere iho ra i te huero pōhue àihere, e î aè ra te àhu. E ua haere mai ra, ua ueue i roto i te pāni māa, aita aè ra hoì rātou i ìte. ⁴⁰ Ua nīnii iho ra i taua māa ra e àmu taua mau taata ra; te àmu ra rā rātou i taua māa ra, ua pii mai ra te tahi, nā ô mai ra: E te taata no te Atua e, e pohe tei roto i teie nei

pāni! Aita atu ra e tià ia rātou ia àmu. ⁴¹ Ua nā ô noa aè ra rā o ia: A hōpoi mai na i te faraoa. E ua tuu iho ra o ia i te reira i roto i te pāni, ua parau atu ra o ia: A nīnii na te mau taata nei ia àmu. E aita roa aè ra e ìno to roto i taua pāni ra.

Te faarahiraahia te faraoa

⁴² Ua haere mai ra te hoê taata mai Paara-Tarita mai. Hōpoi mai ra i te māa oho matamua na te taata o te Atua ra, hoê taau pāne tērite, e te tītona tāatoà i roto i te pūtē ra. Ua parau atu ra o ia: A hōpoi atu na te mau taata nei ia àmu rātou. ⁴³ Ua nā ô mai ra te tāvini: E aha, e tuu ānei hoì au i teie i mua i te aro o te taata atoà hoê hānere nei? Ua parau faahou atu ra o ia: A hōpoi na te taata ia àmu rātou; te nā ô mai ra hoì Iehova: E àmu rātou, e e toe hoì. ⁴⁴ Ua tuu atu ra o ia i taua māa ra i mua ia rātou; e ua àmu iho ra, e ua toe, ta Iehova hoì i parau mai ra.

Te faaoraraahia o Nāamana, te taata rēpera

5 ¹ O Nāamana raatira rahi o te nuu o te arii o Àrama ra, e taata rahi o ia i to na ra fatu, e te tura; no te mea ua hōroà mai Iehova i te ora no Àrama ia na. E taata itoito hoì o ia, e «rēpera» rā. ² Te hoê rā mau pupu taata no Àrama, i haere noa ra rātou e ua rave mai i te hoê pōtīi iti no Ìteraèra mai ei tītī. Te tāvini ra o ia i te vahine a Nāamana. ³ Ua parau atu ra o ia i tana fatu vahine iho: Ahiri taù fatu i tae i te perofeta i Tāmāria ra, e ora hoì ta na maì ra e «rēpera» ia na! ⁴ Ua haere iho ra Nāamana i roto, e ua faaìte atu ra i tana fatu, nā ô atu ra: Te nā ô mai ra te pōtīi iti no te fenua mai o Ìteraèra. ⁵ Ua parau mai ra te arii o Àrama ra: A haere, e haere hua i reira; e na ù e paìpaì i te reta i te arii o Ìteraèra. Reva atu ra o ia, e ua hōpoi atoà i nā tārēni ârio hoê àhuru, e ono tautani tētera àuro, hoê hoì àhuru i te àhu. ⁶ Ua hōpoi atu ra o ia i taua reta ra i te arii o Ìteraèra, te nā ô ra taua reta ra: Ia tae atu teie nei reta ia òe na, e faaora òe i taù tāvini ia Nāamana i ta na maì «rēpera» ra. Inaha, ua tonu hoì au ia na ia òe na. ⁷ E oti aè ra taua reta ra i te taiòhia e te arii o Ìteraèra, ua hāhae

iho ra i to na àhu, e ua nā ô aè ra: E Atua ānei hoì au nei, e tei ia ù ānei te pohe e te ora, i tono mai ai teie nei taata ia ù nei e faaora i te taata i te «rēpera» nei? E i teie nei, haamanaò maitaì iho na, te ìmi nei teie taata i te hara ei pariraa mai ia ù! ⁸ Ìte aè ra rā Èritaia te taata no te Atua e, ua hāhae te arii o Ìteraèra i to na àhu, ua tono aè ra o ia i te veà i te arii ra, nā ô aè ra: E aha òe i hāhae ai i to àhu na? Tuu mai ia Nāamana i ô nei ia ù nei, e ìte hoì o ia e, e perofeta tei Ìteraèra nei. ⁹ Ua haere mai ra Nāamana mā te mau puaahorofenua, e mā te pereòo, e ua tiaì mai ra i te ùputa fare o Èritaia ra. ¹⁰ Ua tono mai ra Èritaia i te veà ia na, nā ô mai ra: A haere a hopu, e ia hitu hopuraa i Ioritāna; e hoì faahou mai to òe huru mau, e mā òe i reira. ¹¹ Riri aè ra rā Nāamana, haere atu ra, e ua nā ô aè ra: Inaha, i manaò hoì au e: E haere mai o ia i rāpaeàu ia ù nei, a tià mai ai, a tiàoro atu ai i to na Atua ia Iehova, a rave mai ai i te vāhi mai ra; e ora atu ra. ¹² Eere ānei o Àpana e o Farapara, nā pape Tamateto ra, tei hau i te maitaì i te mau pape atoà o Ìteraèra? Eita ānei e tià ia hopu vau i reira a mā atu ai? Ua fāriu aè ra o ia, haere atu ra mā te riri. ¹³ Ua haafātata mai ra rā te hoê tāvini no na, nā ô mai ra: E taù pāino e, ahiri ānei ei parau rahi ta taua perofeta ra i parau mai ia òe, e òre ānei òe e rave i te reira? A tae atu ai i tenā na parau: «A hopu, a mā atu ai!» ¹⁴ Ua haere atu ra o ia e ua hopu atu ra i Ioritāna e a hitu aè ra hopuraa, ta te taata no te Atua hoì i parau mai ra; riro atu ra to na ìò mai to te tamarii âpī ra: mā atu ra o ia.

¹⁵ Ua hoì mai ra o ia e to na atoà ra mau taata i taua taata no te Atua ra, e ua haere iho ra, ua tià mai ra i mua i tana aro, ua nā ô mai ra: Inaha, ua ìte atu ra vau e aore roa e Atua i te ao atoà nei, maori rā i Ìteraèra nei. E i teie nei, teie ta ù parau iti ia òe na, e rave mai òe i te tahi taoà iti i to tāvini nei. ¹⁶ Ua parau atu ra rā o ia: Te ora nei Iehova, ta ù e tià noa i mua i tana aro, e òre au e rave. Ua mārō mai ra o ia e rave, aita aè ra rā i tià ia na. ¹⁷ Ua parau mai ra Nāamana: Eita ānei e tià ia òe ia hō-mai-hia mai i to tāvini nei te tahi maa repo, e teiaha ai nā âtini e piti nei; e òre hoì to tāvini e hōpoi faahou i te tūtia tāauahi e te tūtia atoà i te mau atua èê, maori rā ia Iehova anaè.

¹⁸ Teie rā te hoê mea, e faaòre mai Iehova i ta to tāvini nei hara: ia tae rā taù fatu i roto i te fare o Rimona haamori ai, e ia tiàturi o ia i nià i taù rima nei, e ia piò hoì au i raro i roto i te fare o Rimona; ia piò rā vau i raro i roto i te fare o Rimona ra, e faaòre mai Iehova i te hara a to tāvini i reira! ¹⁹ Ua parau atu ra o ia ia na: A haere mā te ora.

To Tehati peeraahia e te «rēpera»

E aore aè ra o ia i reva roa, ²⁰ i nā ô ai Tehati, taua tāvini o te taata no te Atua ra, o Èritaia: Inaha, ua faaherehere iho nei taù fatu i terā ra taata Àrama, ia Nāamana, aita aè nei hoì o ia i fārii atu i ta na i hōpoi mai ra; te ora nei rā Iehova, e horo na vau ia noaa mai te tahi taoà na ù. ²¹ Ua tipapa atu ra Tehati ia Nāamana. E ia hiò mai Nāamana ia na te pee mai ra, ua pou iho ra o ia mai nià mai i te pereò e haere e fārerei ia na; e ua nā ô atu ra: Te maità na? ²² Ua nā ô mai ra: Te maità nei. I tonohia mai au e taù fatu, te nā ô mai ra: «Teie mai nei nā taata âpī no te mau pipi o te mau perofeta, mai te mouà mai mai Èferaima; hō mai na i te tārēni ârio hoê mai, e nā àhu hoì e piti.» ²³ Ua parau mai ra Nāamana: E rave mai òe i nā tārēni e piti. Ua mārō mai ra o ia, e ua rave, ua ruuruu iho ra i nā tārēni ârio e piti i roto i nā pūtē e piti, e nā àhu hoì e piti, ua tuu atu ra i nià i nā tāvini o na toopiti, e ua hōpoi atu ra rāua nā mua ia na. ²⁴ Ia tae rā i te vāhi moè, ua rave atu ra o ia, e ua òòmo aè ra i roto i te hoê fare, ua tuu atu ra i nā taata ra, reva atu ra. ²⁵ Ua haere iho ra o ia i roto, tià noa iho ra i mua i tana fatu. Ua nā ô mai ra Èritaia ia na: Mai hea mai òe, e Tehati? Ua nā ô atu ra o ia: Aita to tāvini i tae. ²⁶ Ua nā ô mai ra o ia ia na: Eere i reira atoà taù âau, a hoì mai ai taua taata ra mai nià mai i te pereò e fārerei ia òe ra? E au ānei i teie nei ia rave i te ârio, e ia rave i te àhu, e te ô ôrive, e te ô vine, e te māmoe, e te puaatoro, e te tāvini tāne, e te tāvini vahine? ²⁷ Âreà te «rēpera» o Nāamana e piri mai ia i nià ia òe, e i nià i to òe ra huaai e a muri noa atu! Haere atu ra o ia i rāpae mai mua mai i tana aro, ua «rēperahia» mai te hiona ra.

Te ôpahi i moè

6¹ Ua parau mai ra te mau pipi o te mau perofeta ia Èritaia: Inaha hoì teie nei vāhi, ta mātou e pārahi noa i ô nei ia òe nei, e vāhi pirihaò ia tātou nei. ² Teie ta mātou parau ia òe, e haere tātou i Ioritāna; a rave atu ai i te rāau, hoê taata hoê rāau, a hāmani ai tātou i te tahi vāhi no tātou ei pārahiraa. Ua parau atu ra o ia: A haere òutou! ³ Ua parau mai ra te hoê: Mai haere atoà tātou! Ua parau atu ra o ia: Ua tià e haere au. ⁴ Haere atoà atu ra hoì o ia e rātou atoà. E tae atu ra rātou i Ioritāna, ua tātū iho ra i te rāau. ⁵ Te tātū ra te tahi i te rāau, ua maìri iho ra te ôpahi i raro i te pape. Ua pii noa mai ra, nā ô mai ra: Âuē! E te fatu, e e mea tīpeehea hoì teie! ⁶ Ua parau atu ra taua taata o te Atua ra: I hea te maìriraa? Ua faaite aè ra o ia. Ua tātū iho ra i te hoê rāau iti, ua tītiri atu ra i taua vāhi ra, te pānu noa mai ra taua âuri ra. ⁷ Ua parau atu ra o ia: A rave atu! Ua faatoro aè ra o ia i te rima, rave atu ra.

To Èritaia haruraa i vètahi mau faèhau Àramea

⁸ Ua tamaì mai ra te arii o Àrama ia Ìteraèra; e ua faaau aè ra i te parau i te mau taata, nā ô aè ra: Ei terā vāhi, e ei terā vāhi, e pūhapa ai au. ⁹ Ua tono aè ra taua taata o te Atua ra i te veà i te arii o Ìteraèra, nā ô atu ra: E ara eiaha e haere i te vāhi ra i mea; ua tae mai hoì to Àrama i reira. ¹⁰ Ua tono atu ra te arii o Ìteraèra i te taata i taua vāhi i faaitehia mai e te taata no te Atua ra, e ua faarahia hoì o ia.

E ua ora iho ra o ia i reira, eere hoì hoê, eere hoì e piti nei oraraa. ¹¹ Ìmi taiàta iho ra te âau o te arii o Àrama i taua mea ra. Ua tii atu ra te mau taata, e ua parau atu ra ia rātou: Eiaha òutou e faaite mai ia ù e na vai i fāi ia tātou i te arii o Ìteraèra i vare ai? ¹² Ua parau mai ra te hoê tāvini: Aita, e taù fatu, e te arii! Maori rā o Èritaia perofeta, tei Ìteraèra o ia, e na na e faaite i te arii o Ìteraèra i te parau i parauhia e òe i roto i to piha roì ra. ¹³ Ua parau atu ra o ia: A haere e hiò haere, e ia ìtea atu, ia tiihia atu e au. E ua parauhia mai o ia, i nā ôhia mai: Inaha, tei Totana o ia. ¹⁴ Ua tono aè ra o ia i te puaahorofenua, e te

pereò, e te nuu atoà ra, ua haere iho ra rātou i te pō, e ua haaàti aè ra i taua òire ra. ¹⁵ E ia ara taua tāvini o te taata o te Atua ra i te poi poi roa, e reva atu ra i rāpae, inaha, e nuu puaahorofenua e te pereò tē haaàti mai ra i te òire. Ua parau atu ra taua tāvini ra ia na: Âuē! E taù fatu e! E aha tātou nei? ¹⁶ Ua parau mai ra o ia: Eiaha e mataù, e rahi to tātou, e iti to rātou. ¹⁷ Ua pure atu ra Èritaia, nā ô atu ra: E Iehova e, teie ta ù parau ia òe, e faaàraàra òe i to na mata ia ìte o ia! Ua faaàraàra aè ra Iehova i te mata o taua taata âpī ra, ìte atu ra o ia: e inaha, ua î te mouà i te puaahorofenua, e te pereò auahi, i te haaàtiraa ia Èritaia ra.

¹⁸ E ia pou mai ra rātou i raro ia na ra, ua pure atu ra Èritaia ia Iehova, nā ô atu ra: E tairi mai òe i teie nei feiā ia matapōhia. Tairihia iho ra rātou i te matapō, ta Èritaia i parau ra. ¹⁹ Ua parau atu ra Èritaia ia rātou, Eere teie i te èàtià, eere hoì teie i te òire! A pee mai ia ù, e na ù òutou e aratai i taua taata imihia e òutou na! Ua aratai rā o ia ia rātou i Tāmāria. ²⁰ E tae mai ra rātou i roto i Tāmāria, ua parau atu ra Èritaia: E Iehova, e faaàraàra òe i te mata o teie nei feiā, ia ìte rātou! Ua faaàraàra aè ra Iehova i te mata o taua feiā ra, e ìte aè ra rātou, e inaha, tei rotopū rātou i Tāmāria ra. ²¹ Ìte aè ra te arii o Ìteraera ia rātou, ua parau atu ra ia Èritaia: E taù metua, e rave ānei au? E rave ānei au? ²² Ua parau mai ra o ia: Eiaha e ravehia; e rave hoì òe i tei tītī ia òe i te òè na òe, e te fana na òe? Ei māa tē tuu mai i mua i to rātou aro e te pape, ia àmu rātou, e ia inu. A haere ai i to rātou ra fatu. ²³ Ua faaitoito iho ra o ia i te māa rahi na rātou, e ua àmu anaè rātou, e ua inu anaè; ua tuu atu ra o ia ia rātou, haere atu ra i to rātou ra fatu. Aita aè ra to Àrama i tae reà mai i te fenua o Ìteraera.

Te oè i Tāmāria

²⁴ E i muri aè i te reira, ua haaputu iho ra te arii o Àrama ra o Penehata i te nuu atoà na na, ua tii atu ra ua rave i Tāmāria. ²⁵ E oè rahi tei Tāmāria. E inaha, ua àro atu ra rātou, e hoona aè ra te âfii âtini i nā ârio e vaù àhuru i te tētera, e te maha o te tufaa o te tãpã pipi i te tētera ârio e pae, i te rahi o te oè.

²⁶ Te haere noa ra te arii o Ìteraèra nā nià i te patu, ua pii noa mai ra te hoê vahine ia na, nā ô mai ra: E tauturu mai, e taù fatu, e te arii e!
²⁷ Ua nā ô atu ra o ia: Ia òre Iehova ia tauturu mai ia òe, ei hea ta ù e noaa ai? Ei te papairaa tìtona ānei, e ei te neneiraa vine ānei? ²⁸ Ua parau atu ra te arii ia na: E aha tià òe? Ua parau mai ra taua vahine ra: Teie nei vahine tei parau mai ia ù e: «Hō mai na i te tamaiti na òe e àmu tātou âùanei, e a nanahi tātou e àmu ai i ta ù!» ²⁹ Ua tunu iho ra mātou i taù tamaiti, e ua àmu. Ua parau atu ra vau ia na ia poìpoì aè: «Hō mai na i to tamaiti, e àmu tātou!» E ua huna iho nei o ia i taua tamaiti na na ra. ³⁰ Ìte aè ra te arii i te parau a taua vahine ra, ua hāhae iho ra o ia i to na àhu. E ua haere nā nià i te patu, ua hiò iho ra te mau taata, e inaha, e àhu òto to na tei nià i to na ìri. ³¹ Ua nā ô aè ra o ia: Ia nā reira mai te Atua ia ù, e ia rahi mai ā, ia vai maoro ā te upoo o Èritaia a Tafata i nià ia na i teie nei ā mahana!

To Èritaia tohuraa i te òreraa o te oè

³² Te pārahi noa ra Èritaia i roto i to na iho ra fare i reira, e feiā paari tē pārahi atoà ra. Ua tonò aè ra te arii i te hoê taata, e taata no pihaì iho ia na. Aita rā i tae mai taua veà ra ia na i parau ai o ia i taua feiā paari ra: Aita òutou ìte e ua tonò mai teie nei tamaiti na te taparahi taata i te veà ei rave i to ù upoo! A hiò maitaì na. Ia tae mai taua veà ra, e ôpani i te ùputa, e ia vai noa na o ia i reira. Eere tei muri iho te haruru o te âvae o to na fatu? ³³ Te paraparau noa ra o ia ia rātou, inaha, o te veà mai ra, ua nā ô aè ra o ia: Inaha, no ô mai ia Iehova ra teie nei ìno! E aha atu ā ta ù ia tiaì ia Iehova?

7 ¹ Ua nā ô aè ra Èritaia: A faaroo mai na i te parau a Iehova! Te nā ô mai ra Iehova: A nanahi mai teie nei e hoohia ai te tēā faraoa huà i te tētera hoê, e ia piti hoì tēā i te tērite i te tētera hoê, i te ùputa i Tāmāria nei. ² Ua parau mai ra te hoê tāvana, tei tiàturihia te rima e te arii ra, i taua taata no te Atua ra, nā ô mai ra: Inaha, ahiri Iehova i faaùputa haamāramarama i to te raì ra, e tià paha ia. Ua parau atu ra o ia: E ìte hoì to mata; e òre rā òe e àmu.

Te faaruèraahia te pūhapa Àramea

³ Te pārahi ra nā taata «rēpera» toomaha tei te tomoraa i te ùputa ra; e ua nā ô aè ra te tahi i te tahi: E aha ta tātou faufaa ia pārahi noa i ô nei e pohe atu? ⁴ Ia parau tātou e: E tomo tātou i roto i te òire, e oè hoì to te òire, e pohe tātou i reira; e ia pārahi tātou i ô nei, e pohe atoà. E tenā na, haere mai, tātou e horo i te nuu a Àrama; e ia faaorahia tātou ra, ua ora ia; e ia taparahihia tātou ra, o te huru ā ia e pohe ā. ⁵ Ua tià aè ra rātou i te ahiahi, e haere i te pūhapa o Àrama ra; ia tae rā rātou i te hiti o taua pūhapa Àrama ra, inaha, aita roa e taata. ⁶ E haruru pereòo e te haruru puaahorofenua ta Iehova i faatupu, e mai te haruru nuu atoà ra, ia faaroo mai te nuu a Àrama ra: e ua nā ô aè ra rātou: Inaha, ua tārahu te arii o Ìteraèra i te mau arii Âti-Heta, e te mau arii o Àifiti, e tii mai e rave ia tātou. ⁷ Ua tià aè ra rātou i taua ahiahi ra, e ua horo atu ra, vaiiho iho ra i te mau tiàhapa, e te mau puaahorofenua, e te mau âtini, e te pūhapa atoà ra i te vai-noa-raa; horo atu ra ia ora. ⁸ E tae atu ra taua nā «rēpera» ra i te hiti o te pūhapa ra, ua tomo aè ra rātou i roto i te hoê tiàhapa, ua àmu iho ra i te māa, e ua inu iho ra i te pape, e ua hōpoi i te ârio, e te àuro, e te àhu, e ua haere ua huna. E ua hoì mai ra, e ua tomo i te tahi tiàhapa, ua hōpoi ê i te taoà, e ua haere e huna.

To Tāmāria faaoraraahia

⁹ Ua nā ô aè ra rātou rātou iho: Eere ta tātou i te parau maitaì. E mahana parau maitaì hoì teie; e te māmū noa nei tātou, ia pārahi noa rā tātou e ia ao, e roohia tātou e te ìno. Mai haere tātou e faaite i te ùtuafare o te arii ra. ¹⁰ Ua hoì mai ra rātou e ua tiàoro i te tiaì ùputa o te òire, e ua parau atu ra: Haere atu ra mātou i te pūhapa Àrama ra: e inaha, aita e taata, aita hoì e reo o te taata i reira; âreà te puaahorofenua te herehia ra ia, e te âtini i te hereraahia, e te mau tiàhapa i te vai-noa-raa. ¹¹ Ua faaite atu ra o ia i te mau tiaì ùputa, e na rātou e faaite atu i roto i te ùtuafare o te arii ra. ¹² Ua tià mai ra taua arii ra i te pō; ua parau mai ra i te mau tāvini iho: E faaite na vau

ia òutou i ta Àrama i rave ia tātou. Ua ìte hoì rātou e, ua pohe tātou i te poia; e tenā na, ua faaruè mai rātou i te pūhapa, e ua tāpuni i roto i te ô, ua nā ô aè ra: «Ua faaruè anaè rātou i te òire, e haru ora noa tātou, a haere ai tātou i roto i te òire!»¹³ Ua parau atu ra te hoê i tana mau tāvini ra: A rave e toofanu i nā puaahorofenua e pae i taua puè puaahorofenua e toe nei tei toe i roto nei (inaha, e au hoì ia i te rahi atoà o Ìteraèra e toe i roto nei, inaha, e au atoà ia i te rahi o Ìteraèra i pau aè nei.) E tono tātou e hiò, ia ìte tātou.¹⁴ Ua rave aè ra rātou i nā puaahorofenua pereòo e piti, ta te arii ia i tono e hiò i taua nuu Àrama ra, nā ô atu ra: A haere a hiò!¹⁵ Ua tipapa atu ra rātou e tae atu ra i Ioritāna: e inaha, ua î te aratià i te àhu, e te peu faaruèhia e to Àrama i to rātou rū. Ua hoì mai ra nā veà, e ua faaite mai ra i te arii.

¹⁶ Tei rāpae anaè atu ra te taata atoà, pau iho ra te pūhapa a Àrama. Hoonā aè ra te tēā faraoa huà i te tētera hoê, e nā tēā e piti i te tērite i te tētera hoê, ta Iehova hoì i parau mai ra.¹⁷ Ua haapaò atu ra te arii i taua tāvana i tiaturihia e ana te rima ei tiaì i te ùputa ra; i taataahinoahia ra o ia e te taata i taua ùputa ra, pohe iho ra o ia, ta te taata no te Atua i parau a haere mai ai te arii ia na ra.¹⁸ Ta taua taata o te Atua ra i parau i te arii, a nā ô ai ra e: E piti tēā tērite i te tētera hoê, hoê hoì tēā faraoa huà i te tētera hoê, a nanahi e hoohia ai mai teie nei i te ùputa i Tāmāria nei.¹⁹ A parau mai ai taua tāvana ra i te taata no te Atua, a nā ô mai ai ra e: Inaha, ahiri Iehova e faaùputa haamāramarama i to te raì ra, e tià paha ia? A parau atu ai o ia: Inaha, e ìte hoì to mata, e òre rā e àmu.²⁰ Tupu atu ra taua parau ra: taataahihia iho ra o ia e te taata i taua ùputa ra, pohe roa aè ra o ia.

Te hopeà o te parau o te vahine Tunema

8¹ I parau na Èritaia i taua vahine ra ta na i faaora i te tamaiti ra, nā ô atu ra: A tià a haere, o òe e to òe ra ùtuafare, a pārahi atu ai i ta òe vāhi hinaaro i te pārahi; e oè hoì teie i parauhia e Iehova: oia ia, e oè teie taihиту ia matahiti i nià i te fenua nei.² Ua tià aè ra taua vahine ra, e ua haapaò atu ra i ta te taata o te Atua i parau mai ra:

haere atu ra hoì o ia e to na ùtuafare atoà, pārahi atu ra io te Firiteti e a hitu aè ra matahiti. ³ E hope aè ra taua nā matahiti e hitu ra, ua hoì mai ra taua vahine ra mai te fenua mai o te Firiteti ra: i haere o ia e ani i to na fenua e to na ùtuafare i te arii ra. ⁴ Te paraparau noa ra te arii i taua tāvini o te taata o te Atua ra ia Tehati i reira, te nā ô ra: E faaite mai òe i te mau mea rarahi ta Èritaia i rave ra. ⁵ Te faaite ra o ia i te arii i te taata pohe i faaorahia e ana, e inaha, te haere mai ra taua vahine na na te tamaiti i faaorahia e ana ra, e ani i te arii e faahoì mai i ta na ùtuafare e te fenua no na. Ua parau mai ra Tehati: E taù fatu, e te arii, teie taua vahine ra, e teie hoì te tamaiti, ta Èritaia i faaora ra. ⁶ Ua ui atu ra taua arii ra i te vahine, e ua faaite mai ra hoì o ia. Ua haapaò atu ra te arii i te tahi taata tōroà no na, nā ô atu ra: E faahoì mai òe i ta na, eiaha ia toe, e tei hotuhia e to na ra fenua, mai te mahana mai ā i faaruè mai ai o ia i taua fenua ra, e tae roa aè i teie nei.

Èritaia e o Hataèra

⁷ Haere atu ra Èritaia i Tamateto; te pohe ra te arii o Àrama ra o Penehata i te maì; e parauhia atu ra o ia, nā ôhia atu ra: Teie mai nei taua taata o te Atua ra. ⁸ Ua parau atu ra te arii ia Hataèra: A rave na òe i te tahi taoà i to rima na, a haere a fārerei atu i taua taata o te Atua ra; a ui ai ia na i te parau a Iehova, e nā ô atu: «E ora ānei au i teie nei maì?» ⁹ Ua haere atu ra Hataèra e fārerei ia na, e ua hōpoi atoà i te taoà, i te mau mea maitatai atoà i Tamateto ra, e maha àhuru i te tāmera i te hōpoiraa, e ua haere mai ra, ua tià noa mai ra i mua ia na, e ua nā ô mai ra: O to tamaiti ra o Penehata arii o Àrama nei, tei tonono mai ia ù ia òe nei, te nā ô mai ra: «E ora ānei au i teie nei maì?» ¹⁰ Ua parau atu ra Èritaia ia na: A haere, e parau atu ia na: «E ora ā hoì òe!» Ua faaite mai rā Iehova ia ù, e pohe mau o ia. ¹¹ Ua hiò atu ra o ia i to na mata; tāmau atu ra i te hiò; e haamā atu ra o ia; ua òto iho ra taua taata o te Atua ra. ¹² Ua parau mai ra Hataèra: E aha hoì òe i òto ai, e taù fatu? Ua parau atu ra o ia: No te mea, ua ìte au i te ìno ta òe e rave i te tamarii a Ìteraèra nei; to rātou mau

pare haapūraa, ua àma ia òe i te auahi, e to rātou mau taata âpī ra, e taparahihia ia e òe i te òè, e to rātou mau tamarii e tārihia ia e òe e ia huàhuà roa, e ta rātou mau vahine hapū ra, e âtohia ia e òe ra.

¹³ Ua parau mai ra Hataèra: E aha! E ùrī ānei to tāvini nei e tià ai ia nā reira i tenā na parau rahi? Ua parau atu ra Èritaia: Ua faaite mai Iehova ia ù, e arii òe no Àrama nei. ¹⁴ Faaruè mai ra, o ia ia Èritaia, haere atu ra i to na ra fatu; o tei parau mai ia na e: I nā hea mai Èritaia ia òe? Ua parau atu ra o ia: I parau mai o ia ia ù e: «E ora hoì òe!»

¹⁵ Ia ao aè ra, ua rave iho ra o ia i te ùpeà raò, e ua uhi i raro i te pape, e ua hōhora aè ra i nià i te mata; pohe iho ra o ia; riro aè ra te hau ia Hataèra ei mono ia na.

Iorama, arii no Iuta

2Pa 21.5-20

¹⁶ E tae aè ra i te pae o te matahiti o Iorama a Àhapa, arii o Ìteraèra, o Iehotafata te arii o Iuta i reira, i arii ai Iehorama a Iehotafata arii o Iuta. ¹⁷ Ua tae o ia i te toru àhuru mā piti o to na ra matahiti i arii ai o ia; a vaù aè ra o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. ¹⁸ Haapaò atu ra o ia i te èà a te hui arii o Ìteraèra, mai te ùtuafare o Àhapa; te tamahine hoì o Àhapa tana vahine, i rave noa ra o ia i te parau ìno i te aro o Iehova. ¹⁹ Aita rā Iehova i rave ia Iuta no tana tāvini no Tāvita, ta na hoì i parau mai ia na ra, e e hōroà mai o ia i te tahi mōrī na na e na tana mau tamarii e a muri noa atu.

²⁰ Tei to na hau, to Ètoma haùtiraa ia Iuta, e ua faaarii i te tahi arii no rātou iho. ²¹ Haere atu ra Iehorama i Taira, e te mau pereòo atoà i te haere-atoà-raa. Ua tià aè ra o ia i te ruì, pau iho ra to Ètoma i te haaàtiraa mai ia na, e te mau raatira o te mau pereòo atoà ra, horo anaè atu ra te mau taata i to rātou tiàhapa. ²² Ôrure hau ā Ètoma i te rima o Iuta e tae roa aè nei i teie nei mahana. E ua ôrure hau atoà Ripena i taua ànotau ra.

²³ E te toeà o te parau ia Iehorama, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpāhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta? ²⁴ Taòto iho ra Iehorama io te mau metua atoà, e tanuhia iho ra

io te mau metua i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Àhatia.

Àhatia, arii no Iuta

2Pa 22.1-6

²⁵ Tei te àhuru mā piti o te matahiti o Iorama a Àhapa arii o Ìteraèra, i arii ai Àhatia a Iehorama arii o Iuta. ²⁶ Tei te matahiti taau mā piti Àhatia i arii ai o ia, hoê o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Àtaria te iòà o te metua vahine, e mootua no te arii o Ìteraèra, no Òmeri. ²⁷ Haapaò atu ra o ia i te èà o te ùtuafare o Àhapa, ua rave ā i te parau ìno i te aro o Iehova, mai te ùtuafare o Àhapa, no te fētii hoì o Àhapa tana vahine. ²⁸ Ua âpiti atoà o ia ia Iorama a Àhapa i te tamaì i te arii o Àrama ra ia Hataèra, i Ramota-Tireata; putu iho ra Iorama i to Àrama ra. ²⁹ Ua hoì iho ra taua arii ra o Iorama i Ietereèra ia faaorahia te mau puta i puta ai o ia i to Àrama, i Ramota, a tamaì ai o ia i te arii o Àrama ra ia Hataèra. Ua haere iho ra Àhatia a Iehorama arii no Iuta i Ietereèra, e hiò ia Iorama a Àhapa ra, no te mea ua pohe o ia i te maì.

To Iehu faatāhinuraahia ei arii no Ìteraèra

9 ¹ Ua parau atu ra Èritaia perofeta i te hoê i te mau pipi o te mau perofeta ra, e ua nā ô atu ra ia na: A tātua na i to tauupu, a rave ai i teie nei fārii iti monoì i to rima, a haere ai i Ramota-Tireata. ² E tae atu ra òe i reira, a ìmi ai ia Iehu a Iehotafata a Nimeti. A haere òe i roto a parau atu ai, e taa ê mai ra i te mau taeàè no na ra, arataì ai i roto i te hoê piha i roto roa ra. ³ A rave ai, i taua fārii iti monoì ra, a nīnii atu ai i nià i te upoo ra, a nā ô atu ai: Te parau mai ra Iehova: «Te faatāhinu nei au ia òe ei arii no Ìteraèra!» A ìriti ai i te ùputa, a horo ai, eiaha e pārahi. ⁴ Reva atu ra taua taata âpī ra, taua perofeta taureàrèa ra i Ramota-Tireata. ⁵ E tae atu ra o ia ra, te pārahi mai ra te mau raatira o te nuu ra, ua parau atu ra o ia: E parau ta ù ia òe, e te raatira. Ua parau mai ra Iehu: Ia vai i roto ia mātou nei? Ua parau atu ra o ia: Ia òe, e te raatira e. ⁶ Ua tià aè ra o ia, haere atu ra i roto i

te fare, ua nīnii atu ra taua perofeta taureàrèa ra i te monoì i nià i te upoo, e ua parau atu ra: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: Te faatāhinu nei au ia òe ei arii no te taata o Iehova, no Ìteraèra. ⁷ E na òe e rave i te ùtuafare o to fatu ra o Àhapa; e tāhoo vau i te toto o to ù ra mau tāvini, to te mau perofeta, e te toto o te mau tāvini atoà o Iehova, i te rima o Ietepera. ⁸ E hope roa hoì te ùtuafare o Àhapa i te mou; e hope roa hoì te mau tāne io Àhapa i te pohe, ôpani-noa-hia ai e ia moè atu i roto ia Ìteraèra nei, ⁹ e faariro vau i te ùtuafare o Àhapa mai te ùtuafare atoà o Ieropoama a Nepata, e mai te ùtuafare atoà o Paata a Àhia ra. ¹⁰ E na te ùrī e àmu ia Ietepera i te ô o Ietereèra, e òre e tanuhia. Ua ìriti aè ra o ia i te ùputa e ua horo mai ra.

¹¹ Ua haere mai ra Iehu i te mau tāvini o to na ra fatu, ua nā ô atu ra te tahi: Te maità na? Mai hea terā ra maamaa i haere mai ai io na ia òe na? Ua parau mai ra o ia: Ua ìte òutou i taua taata nei e ta na parau. ¹² Ua parau atu ra rātou: Haavare! E faaite mai ra. Ua parau mai ra o ia: Ua parau mai ra o ia ia ù, nā ô mai ra: Te parau mai ra Iehova: «Te faatāhinu nei au ia òe ei arii no Ìteraèra!» ¹³ Ua rave ètaèta atu ra te taata atoà i to na àhu, ua tuu iho ra i raro aè ia na i nià i te paìumaraa ra; ua faaòto iho ra i te pū nā ô atu ra: O Iehu te arii!

To Iehu haapoheraa ia Iorama, arii no Ìteraèra

¹⁴ Ua ôpua iho ra Iehu a Iehotafata, a Nimeti, e rave ia Iorama. — I tiaì noa na Iorama e Ìteraèra atoà ia Ramota-Tireata, no te arii o Àrama no Hataèra, ¹⁵ ua hoì rā taua arii ra o Iorama i Ietereèra ia faaorahia o ia i te mau puta i puta ai o ia i to Àrama ra, a àro ai o ia i te arii o Àrama ra ia Hataèra. — Ua nā ô aè ra Iehu: Ia tià ia òutou na, eiaha roa ei taata ia reva i rāpae mai i teie nei òire, o te haere hoì o te faaite i teie nei parau i Ietereèra! ¹⁶ Ua horo iho ra Iehu nā nià i te pereò, haere atu ra i Ietereèra, tei reira hoì Iorama. E ua tae mai te arii o Iuta o Àhatia i raro i haere mai e hiò ia Iorama.

¹⁷ Te ìte atu ra te faèhau i nià i taua pare ra o Ietereèra i te tiàà o Iehu i te haereà mai, e ua nā ô aè ra: E tiàà atoà terā aè. Ua nā ô aè ra Iorama: A rave i te hoê puaahorofenua, e horo atu e ia fārerei, a

parau atu ai: «E haere hau tenā?»¹⁸ Reva atu ra te hoê taata i nià i te puaahorofenua e ia fārerei atu ia na, e ua parau atu ra: Te parau mai ra te arii: «Tere hau tenā?» Ua parau mai ra Iehu: Ei hau hoì to òe? A nā muri mai. Ua parau mai ra taua faèhau ra, nā ô mai ra: Ua tae roa hoì taua veà ra ia rātou aita nei rā i te hoìraa mai.¹⁹ Ua tono atu ra rā o ia i te tahi nā nià i te puaahorofenua ra, e ua tae atu ra ia rātou ra, nā ô atu ra: Te parau mai ra te arii: «Tere hau tenā?» Ua parau mai ra Iehu: Ei hau hoì to òe? A nā muri mai.²⁰ Ua parau mai ra taua faèhau ra: Ua tae atoà o ia ia rātou ra, aita nei rā i te hoìraa mai, mai te horo o Iehu a Nimeti ra to na horo, te òiòì mai ra hoì.

²¹ Ua nā ô aè ra Iorama: A faaineine! Ua faaineine iho ra taua pereòo no na ra. Ua haere iho ra te arii o Ìteraèra o Iorama, e te arii o Iuta o Àhatia, nā nià i to rāua ra tau pereòo, e haere rāua e rave ia Iehu, e ua fārerei ia na i roto i te ô a Nāpota i Ietereèra ra.²² E ìte aè ra Iorama ia Iehu, ua parau atu ra o ia: Tere hau to òe, e Iehu? Ua nā ô mai ra o ia: E aha tenā hau, te rahi roa ra te faaturi e te mau peu tahutahu o to metua vahine ra!²³ Ua fāriu aè ra Iorama, ua horo iho ra; e ua nā ô aè ra ia Àhatia: Ôrure hau, e Àhatia e!²⁴ Ua fefe aè ra te fana a Iehu mā te pūai atoà, puta iho ra Iehorama i te tua: pupū atu ra te òhe nā roto i te māfatu ra, topa iho ra o ia i roto ā i ta na pereòo.²⁵ Ua parau atu ra Iehu i te raatira no na ia Pitetara: A rave a huri i roto i te ô, te tufaa a Nāpota i Ietereèra ra; te manaò nei au ia tāua i horo nā muri i te metua no na ia Àhapa, ua tuu iho ra Iehova i teie nei parau i nià ia na, nā ô aè ra:²⁶ «Te nā ô mai ra Iehova: Mai ta ù i ìte i nanahi i te toto o Nāpota, e te toto o tana puè tamarii, — e tāhoo-mau-hia òe e au i roto ā i teie nei ô, — o ta Iehova ia parau.» E tenā na, a rave a huri ia na i roto i tenā na ô, ta Iehova hoì i parau mai ra.

To Iehu faaueraa e haapohe ia Àhatia, arii no Iuta

2Pa 22.7-9

²⁷ Ia hiò rā te arii o Iuta o Àhatia i te reira, ua horo iho ra o ia nā te èà i te fare o te ô ra. Ua tipapa atu ra rā Iehu, e ua nā ô aè ra: A taparahi

atoà ia na i roto i te pereò. Ua puta iho ra o ia i te paùmaraa i Tūrā i pihai iho i Ìpereama. Ua horo iho ra o ia i Metito, pohe iho ra i reira. ²⁸ Hōpoiha aè ra e te mau tāvini iho i roto i te pereò i Ierutarema, tanuhia iho ra i roto i to na iho tanuraa, io tana mau metua atoà i te Òire o Tāvita. ²⁹ Tei te matahiti hoê àhuru hoê tiàhapa to Iorama a Àhapa, i riro ai Àhatia ei arii no Iuta.

To Iehu faaueraa e haapohe i te arii vahine ra ia Ietepera

³⁰ E tae mai ra Iehu i Ietereèra, ìte aè ra Ietepera, ua parai iho ra i tana tuèmata i te pēni, e ua faaùnaùna i te upoo, e ua hiò mai ra nā roto i te haamāramarama. ³¹ Te tomo ra Iehu nā te ùputa, ua nā ô aè ra o ia: E hau ānei to Tīmeri, tei taparahi i tana fatu? ³² Ua nānā aè ra tana mata i nià i taua haamāramarama ra, e ua nā ô aè ra: O vai, o vai, tei to ù nei paeà? Ua hiò mai ra vētoofanu puè èunuta. ³³ Ua parau atu ra o ia: A huri mai na i raro nei! Ua huri mai ra rātou ia na i raro: pahī noa mai ra to toto i nià i te patu, e i nià atoà i te mau puaahorofenua, o tei taahi mai i nià ia na. ³⁴ Ua tomo aè ra o ia i roto i te fare o te arii ra, ua àmu iho ra, ua inu hoì; e ua nā ô aè ra: A haere, a ìmi i taua vahine i tatārahia nei, a tanu atu ai: e tamahine hoì o ia na te arii. ³⁵ Ua haere hoì rātou e tanu ia na; e aore roa i ìtea, maori rā o te àpu upoo, e nā àvae, e nā àpu rima. ³⁶ Ua hoì mai ra rātou, ua parau mai ra ia na: Ua nā ô mai ra o ia: O ta Iehova teie parau, ta na i parau mai i te vaha o tana tāvini o Èria Titepi ra, a nā ô mai ai ra e: «Ei te tufaa a Ietereèra e àmu ai te ùrī ia Ietepera.» ³⁷ E riro hoì te pera o Ietepera mai te para i nià i te fenua i taua vāhi ra o Ietereèra; e òre hoì rātou e parau e: Teie Ietepera.

To Iehu faaueraa e haamou i te fētii o Àhapa

10 ¹ E hitu àhuru a Àhapa tamarii tamaroa i Tāmāria. Ua pāpai iho ra Iehu i te reta, e ua hāpono atu ra i Tāmāria i te mau tāvana o Ietereèra, e te feiā tahito, e te feiā i faaàmu i te mau tamarii a Àhapa, nā ô atu ra: ² Tae atu ra teie nei parau ia òutou — e tei io òutou te mau tamarii a to òutou fatu, e pereò hoì tei ô na, e te

puaahorofenua, e te òire âuahia, e te mauhaa tamaì — ³ e ìmi iho na òutou i tei au maitaì i taua nā tamarii a to òutou fatu ra, a tuu atu ai i nià i te terōno o to na metua; a àro ai i te tamaì i te ùtuafare o to òutou fatu! ⁴ Ua rahi rā to rātou mataù; e ua nā ô aè ra: Toopiti hoì arii i te àroraa ia na e aore aè ra i mau, a tae atu ai ia tātou nei? ⁵ E to nià iho i taua ùtuafare ra, e to nià hoì i te òire, e te mau taata paari, e te feiā i faaàmu i te mau tamarii a Àhapa, ua tonono aè ra i te veà ia Iehu, nā ô mai ra: E tāvini anaè hoì mātou nei no òe ra; e ta òe e parau mai ia mātou nei, na mātou ia e rave. E òre mātou e faaarii noa atu i te taata; na òe rā e rave i ta òe e hinaaro ra.

⁶ Ua pāpaì faahou atu ra o ia, o te piti ia o te reta, nā ô atu ra: No ù òutou na, e faaroo mai òutou i ta ù nei parau, tāpū ê atu òutou i te mau upoo o te mau tamarii a to òutou fatu, a haere mai ai ia ù nei i Ietereèra nei, a nanahi mai teie nei. Tērā hoì taua mau tamarii a te arii e hitu àhuru ra, tei te mau taata rarahi o te òire, tei faaàmu ia rātou ra. ⁷ E tae atu ra taua reta ra ia rātou, ua rave iho ra rātou i te mau tamarii a te arii ra, ua taparahi, e hitu àhuru; ua òòmo aè ra i te mau upoo i roto i te fārii, e ua hāpono aè ra i Ietereèra ia na ra. ⁸ Ua haere mai ra te hoê veà, ua faaite mai ra ia na, nā ô mai ra: Teie te mau upoo o te mau tamarii a te arii ua hōpoihiā mai. Ua parau mai ra o ia: E vaiiho atu i te tomoraa i roto i te òire nei, ia piti vairaa e ia ao. ⁹ E ao aè ra, ua haere iho ra o ia i rāpae, ua tià noa iho ra, e ua parau atu ra i te mau taata atoà: E parau-tià ta òutou! Inaha, ua ôpua hoì au i to ù ra fatu, e taparahi atu ra ia na; na vai rā teie feiā i rave? ¹⁰ Ia ìte mai rā òutou, e òre roa te hoê vāhi i te parau a Iehova i parau i te ùtuafare o Àhapa e toe i te tupu; e rave hoì Iehova i ta na i parau mai i te vaha o to na tāvini o Èria ra.

¹¹ Ua taparahi iho ra Iehu i tei toe i te ùtuafare o Àhapa, i Ietereèra, e te feiā rarahi atoà ra, e te mau hoa here no na ra, e te mau tahuà na na, aore roa te hoê i vaiihohia.

To Iehu faaueraa e haamou vētahi mau metua o Àhatia

¹² Ua tià aè ra o ia i nià, haere atu ra i Tāmāria. Ia tae rā i te fare pāòtiraa i te èàtià ra, ¹³ ua fārerei aè ra Iehu i te mau taeaè o te arii o Iuta o Àhatia, ua nā ô atu ra: O vai òutou na? Ua parau mai ra rātou: E mau taeaè mātou no Àhatia, e te haere nei mātou e aroha i te mau tamarii a te arii, e te mau tamarii a te arii vahine o Ìteraèra. ¹⁴ Ua parau atu ra o ia: E haru ora noa ia rātou! Ua haru ora noa iho ra, e ua taparahi i te âpoo o te fare pāòtiraa, e maha àhuru mā piti; aore roa te hoê i vaiihohia.

To Iehu fārereiraa ia Iehonatapa

¹⁵ E reva atu ra o ia, ìte aè ra ia Iehonatapa a Retapa, tē haere mai ra e fārerei ia na. Ua aroha atu ra o ia ia na, e ua nā ô atu ra: Te au ra ānei to òe ra âau i to ù mai to ù nei âau e au i to òe ra? Ua parau mai ra Iehonatapa: Oia ia. — Oia mau ra, hō mai na i te rima. Ua hōroà mai ra hoì o ia i te rima. Ua tuu mai ra o ia ia na i nià i te pereò. ¹⁶ Ua parau atu ra o ia: A haere mai na ia ìte òe i to ū nei itoito ia Iehova. Ua faanoho iho ra o ia ia na i nià i te pereò.

¹⁷ E tae atu ra o ia i Tāmāria, pau iho ra ta Àhapa i toe i Tāmāria; e mou roa aè ra o ia, i te parau hoì a Iehova i parau mai ia Èria ra.

To Iehu faaòreraa i te haamoriraa Paara

¹⁸ Ua haaputu iho ra Iehu i te taata atoà, e ua parau atu ra: Ua haapaò hoì Àhapa ia Paara, e rahi atu ra ā to Iehu haapaò. ¹⁹ E tenā na, e tii i te mau perofeta a Paara, e te mau tāvini, e te mau tahuà na na, eiaha roa ia toe, e tūtia rahi hoì ta ù tē vai nei nā Paara: e o tei toe ra, e òre ia e ora. E haavare rā ta Iehu, ia pau roa te feiā haamori ia Paara ia na. ²⁰ Ua nā ô aè ra Iehu: A faaite na ei âpooraa moà ta Paara. Ua faaite aè ra hoì rātou. ²¹ Ua tono aè ra Iehu e àti noa aè Ìteraèra atoà; e ua hope roa mai ra te feiā i haamori ia Paara, aore roa e taata toe i te tae mai. Ua haere mai ra hoì rātou i roto i te fare o Paara, î roa aè ra te fare o Paara mai te tahi pae, e tae noa tura i te tahi pae.

²² Ua parau atu ra o ia i te tiaì i te piha àhu: A rave mai i te àhu no te feiā e haamori ia Paara; ua hōpoi mai ra o ia i te àhu no rātou. ²³ Ua haere iho ra Iehu, e o Iehonatapa a Retapa i roto i te fare o Paara, e ua parau atu ra i te feiā haamori ia Paara: A ìmi maitaì ia ìtea-maitaì-hia e, aita o ô nei taata no Iehova, maori rā o te feiā haamori ia Paara anaè ra. ²⁴ E ia haere rātou i roto e hōpoi i te tūtia, e te tūtia tāauahi.

Ua haapaòhia e Iehu nā taata e maha taau i rāpae, e ua nā ô atu ra: O te taata e tuu noa i teie nei puè taata, ta ù e hōpoi mai i roto i to òutou rima, o ia iho ia tē hoo o taua taata ra. ²⁵ E oti aè ra taua tūtia tāauahi ra i te hōpoihiā, ua parau atu ra Iehu i te faèhau e te mau raatira: A haere i roto a taparahi ia rātou, eiaha roa te hoè ia ora mai! Ua tǎpū hoì rātou ia rātou i te òè, e ua huri mai te mau faèhau e te mau raatira i rāpaeà. Ua tomo atu ra rātou i roto i te òire o te fare o Paara. ²⁶ E ua hōpoi mai ra i te mau tii no roto i te fare o Paara, e ua tūtūi i te auahi. ²⁷ E oti aè ra te mau tii a Paara i te haapararīhia; ua vāvāhi iho ra rātou i taua fare o Paara ra, e faarirohia atu ra ei tiriāpera — e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Iehu, arii no Ìteraèra

²⁸ Pau roa aè ra Paara i Ìteraèra ia Iehu, ²⁹ i te hara rā a Ieropoama a Nepata ra, i hara ai Ìteraèra, i te faatiàraa — i te mau tafa àuro i Pētera e i Tana, aore ia te reira i faaruèhia e Iehu ra.

³⁰ Ua parau mai ra Iehova ia Iehu: No te mea e parau maitaì ta òe i te raverāa i te mea tiā i mua ia ù nei, e ua rave òe i te ùtuafare o Àhapa i tei au i taù âau nei, e tae roa i te maha o te uì ra te pārahirāa o to òe ra tamarii i niā i te terōno i Ìteraèra nei. ³¹ Aita aè ra rā Iehu i faaitoito ia haapaò-hua-hia e to na âau te ture a te Atua o Ìteraèra a Iehova; aore hoì o ia i faaruè i te mau hara a Ieropoama i hara ai Ìteraèra ra.

³² Tei taua ànotau ra, ta Iehova faaruèraa ia Ìteraèra; ua pau hoì rātou ia Hataèra i te mau vāhi atoà i Ìteraèra ra. ³³ Mai Ioritāna mai i te hitiā-o-te-rā ra, e te fenua atoà ra o Tireata, o te Âti-Tatā, e te Âti-Reupena, e te Âti-Manate, mai Àroera, i te hiti o te pape ra o

Àranona; o Tireata atoà, e Patana atoà. ³⁴ E te toeà o te mau parau ia Iehu, e te mau mea ta na i rave ra, e to na ra pūai, eere ānei ua pāpāihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra? ³⁵ Taòto iho ra Iehu io tana mau metua atoà, e tanuhia iho ra o ia i Tāmāria. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Iehoahata. ³⁶ E to Iehu ra ariiira i nià ia Ìteraèra i Tāmāria, hoê taau ia matahiti e mā vaù.

To Àtaria haruraa i te mana i Ierutarema

2Pa 22.10-12

11 ¹ Ìte aè ra Àtaria te metua vahine o Àhatia ra e ua pohe tana tamaiti, ua tià aè ra o ia ua rave i te huaai o te hui arii ra ia pohe. ² Àreà o Iehotepa, te tamahine a te arii ra a Iorama, e tuahine hoì no Àhatia ra, ua rave aè ra ia Ioāta a Àhatia i tei èiāhia e ana no roto i te mau tamarii a te arii i taparahihia ra: e ua òòmo aè ra ia na e te metua faaàmu atoà i roto i te hoê piha roì no te hiero. Huna iho ra ia na ia òre Àtaria ia ìte, aore aè ra hoì o ia i taparahihia. ³ Moè iho ra o ia e te metua faaàmu atoà i roto i te fare o Iehova e a ono aè ra matahiti. Mahere aè ra te hau ia Àtaria i taua fenua ra.

To Ioata faatāhinuraahia ei arii

2Pa 23.1-21

⁴ Ia tae rā i te hitu o te matahiti, ua tonu aè ra Iehoiata i te veà e tii i te mau tāvana o te mau hānere, e te mau raatira e te feiā faèhau, e ua aratai mai rātou ia na i te fare o Iehova, e ua faaau i te parau ia rātou, e ua tuu i te tapu i nià ia rātou i te fare o Iehova. Ua faaite aè ra o ia ia rātou i te tamaiti a te arii. ⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Teie ta òutou e rave: ia toru o òutou tufaa, o te toru ra o te tufaa ra o te feiā e tomo mai i roto i te tāpati, ei tiaì ia i te fare o te arii ra; ⁶ e te tahi tufaa ra, ei te ùputa ia ei Tura; e te tahi tufaa ra, ei te ôpani ia i muri mai i te feiā faèhau. E nā reira òutou i te tiaì i te fare, ia òre ia vāhia mai. ⁷ E ia piti hoì tufaa to te feiā e haere i rāpae i te tāpati, na rātou e tiaì i te arii, i te fare o Iehova. ⁸ E nā òutou e

haaàti i te arii, te taata atoà mā te mauhaa i te rima; e o tei tomo mai i roto i taua ânaì tiaì ra, ia pohe atu ia; ei pihai iho òutou i te arii ia tomo i rāpae, e ia haere mai i roto ra.

⁹ Ua nā reira te mau raatira o te mau hānere, i ta Iehoiata tahuà i parau mai ra. Ua māiti iho ra rātou i to rātou iho ra, o tei tomo mai i te tāpati, e o tei haere i rāpae i te tāpati, e ua haere mai ra rātou ia Iehoiata tahuà ra. ¹⁰ Ua hōpoi atu ra taua tahuà ra i te mau maehae e te mau pāruru a te arii ra a Tāvita, i te mau raatira o te mau hānere ra, i roto i te hiero o Iehova. ¹¹ Ua tià noa iho ra taua feiā faèhau ra, te taata mā ta na mauhaa atoà i te rima i te haaàtiraa i te arii mai te tahi poro hiero i te pae àtau ra, e tae noa tura i te poro hiero i te pae àui, nā te pae fata ra, e te fare ra. ¹² Ua aratai mai ra o ia i te tamaiti o te arii ra, e ua tuu i te torōna i nià ia na, e ua tuu atoà atu i te ture. Ua faaarii aè ra rātou ia na, e ua faatāhinu ia na. E ua papaì iho ra rātou i te rima, e ua nā ô aè ra: Ia ora te arii!

¹³ E ìte aè ra Àtaria i te muhu o te taata e te mau faèhau. Ua haere mai ra o ia i taua mau taata ra, i roto i te hiero o Iehova, ¹⁴ ua hiò iho ra o ia, e inaha, te tià noa mai ra te arii i pihai iho i te pou ra, o te peu noa ihoā ia; e i pihai iho i te arii ra, o te feiā mana ia e te feiā faaòto i te pū ra; òaòa roa aè ra te taata atoà o te fenua ra, e ua faaòto i te mau pū: ua hāhae iho ra Àtaria i to na àhu, e ua pii atu ra: E ôrure hau! Ôrure hau! ¹⁵ Ua faaue aè ra rā Iehoiata tahuà i te mau raatira hānere, te feiā tōroà i taua nuu ra, nā ô atu ra: Aratai atu i rāpaeàu i te nānaì pou ra, e te taata e pee ia na ra e tūpū i te òè. Ua parau na hoì taua tahuà ra: Eiaha o ia e taparahihia i roto i te fare o Iehova! ¹⁶ Ua rave iho ra rātou ia na, e tae atu ra o ia i te èà tomoraa no te mau puaahorofenua i te fare o te arii ra: taparahihia iho ra i reira.

Te faaâpīraa a Iehoiata

2Pa 23.16-21

¹⁷ Ua faaau iho ra Iehoiata i te faufaa i te arii rāua o Iehova, e te mau taata atoà, ei taata rātou no Iehova, e te tahi faufaa hoì i te mau taata, e te arii. ¹⁸ Ua tomo atu ra te taata atoà no te fenua i roto i te fare

o Paara; e ua vāvāhi iho ra i te mau fata e te mau tii, ua haapararī-hua-hia ia e rātou, ua taparahi iho ra hoì ia Matana, te tahuà a Paara ra, i mua i te mau fata ra. Ua faataa iho ra te tahuà ra o Iehoiata i te feiā tōroà i nià i te fare o Iehova. ¹⁹ Ua rave aè ra o ia i nā tāvana no te mau hānere, e te mau raatira, e te mau faèhau, e te taata atoà o te fenua ra. E ua aratai mai ra i te arii mai te fare o Iehova mai ra, e ua nā te ùputa i faèhauhia ra i te haere i roto i te fare o te arii, ua pārahi iho ra o ia i nià i te terōno o te arii. ²⁰ Òaòà aè ra te taata atoà o te fenua ra, e aore roa i àueue taua òire ra, taparahi noa rātou ia Àtaria i te òè, i pihai iho i te fare o te arii ra. ²¹ Tei te hitu o to Iehoata matahiti i arii ai o ia.

Ioata, arii no Iuta

2Pa 24.1-3

12 ¹ Tei te hitu o te matahiti i te hau o Iehu, i noaa ai te hau ia Iehoata; a maha aè ra àhuru o na matahiti i te ariiraa Ierutarema. O Tipia te iòà o to na metua vahine; no Pere-Tepa. ² E te vai ra te aò a Iehoiata tahuà ra, te rave ra Iehoata i te parau-tià i te aro o Iehova. ³ Aita rā i faaruèhia te mau vāhi teitei ra; te hōpoi noa ra te mau taata i te tūtia e te tūtui ra i te mea noànoà i te mau vāhi teitei ā.

To Ioata faaueraa e tātāi i te hiero

2Pa 24.4-14

⁴ Ua parau atu ra Iehoata i te feiā tahuà: Te mau moni moà ia hōpoiha mai i roto i te fare o Iehova, te moni a te feiā atoà i taiòhia ra, e te moni i haapaòhia na te taata atoà e àufau, e te moni atoà a te taata ia hinaaro i te hōpoi mai i roto i te fare o Iehova, ⁵ na te feiā tahuà e haaputu mai, te taata atoà i te tauà ra, a rave faahou ai i te mau vāhi i pararī i te fare nei, ia ìtea atu taua mau vāhi pararī ra.

⁶ Tae roa atu ra rā i te taau mā toru o te hau o te arii ra o Iehoata, aita i oti i te mau tahuà taua mau vāhi pararī i taua fare ra. ⁷ Ua parau atu ra taua arii ra o Iehoata ia Iehoiata tahuà, e te mau tahuà atoà ra,

e ua parau atu ra ia rātou: E aha rā òutou i òre i rave ai i te mau vāhi pararī o te fare nei? A tirā na òutou i te rave i te moni i te mau taata i auhia e òutou na, e tuu mai rā òutou i taua moni ra ia ravehia te mau vāhi i pararī i te fare nei. ⁸ Ua faatià aè ra taua mau tahuà ra, e a tirē rātou i te rave i te moni a te mau taata ra, e eiaha rātou e rave i te mau vāhi pararī o te fare ra. ⁹ Ua rave aè ra rā Iehoiata tahuà i te tahi âfata, e ua hou iho ra i te tahi âpoo i nià iho, ua tuu iho ra te pae fata, i te pae àtau ia tomo mai i roto i te fare o Iehova. E ua tuu iho ra te feiā tahuà i tiaì i te ùputa ra i te moni atoà i hōpoihoa mai i roto i te fare o Iehova ra i roto. ¹⁰ E ia hiò aè ra rātou e, ua rahi te moni i roto i taua âfata ra, ua haere mai ra te pāpaì parau a te arii e te tahuà rahi, ua taiò iho ra i te moni i noaa i roto i te fare o Iehova, e ua òòmo iho ra i roto i te mau pūtē. ¹¹ E oti aè ra taua moni ra i te taiòhia, ua tuu iho ra rātou i te rima o te feiā e rave i taua òhipa ra, o tei hiò i taua fare o Iehova ra. E pau aè ra ia rātou tei te utuà na te mau tahuà tarai rāau, e na te feiā e patu, tei rave i te òhipa i taua fare o Iehova ra. ¹² E tei te mau tahuà, e te tarai òfaì, e tei te hoo rāau hoì, e te òfaì taraihia ra, ei tīfai i te mau vāhi i pararī, e tei te mau mea atoà i hoohia ei tīfai i taua fare ra. ¹³ Aita rā rātou i hāmani no te fare o Iehova i te âuà ârio, e te pāditi, e te petini, e te pū, e te mau âuà àuro, e te ârio, i taua moni i hōpoihoa mai i roto i te fare o Iehova ra. ¹⁴ Ua hōpoi rā rātou i te reira na te mau taata rave òhipa, no te fare o Iehova i oti ai. ¹⁵ Aita rā rātou i faaau i te parau i taua feiā ta rātou i tuu atu i taua moni ra ei utuà na te rave òhipa, e feiā haapaò maitaì noa ia. ¹⁶ Te moni no te hape, e te moni no te hara, aita ia i hōpoihoa mai i roto i te fare o Iehova: na te feiā tahuà ia.

Te hopeà no te hau arii o Ioāta

2Pa 24.23-27

¹⁷ Ua haere iho ra te arii o Àrama ra o Hataèra i nià, ua àro atu ra ia Tāta, e pau iho ra. Ua fāriu aè ra Hataèra i to na mata e haere i nià i Ierutarema. ¹⁸ Ua rave aè ra te arii o Iuta ra o Iehoata i te mau mea moà a Iehotafata, e ta Iehorama, e ta Àhatia, tana arii o Iuta, nā

metua no na i haamoà ra, e te mau mea moà atoà na na iho, e te mau àuro atoà i ìtea i roto i te puèraa taoà i te fare o Iehova, e to te arii atoà ra fare. E ua hāpono aè ra i te arii o Àrama ra ia Hataèra, e ua faaruè mai ra o ia ia Ierutarema.

¹⁹ E te toeà o te parau a Ioāta, e ta na atoà i rave, eere ānei ua pāpāhia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta ra? ²⁰ Ua tià mai ra to na mau tāvini, ua âmui aè ra i ta rātou parau; ua taparahi iho ra ia Ioāta i te fare o Miro, a pou tià atu ai i Tirā ra. ²¹ Na Iotahara a Timeata, e na Iehotāpātā a Tomēra, nā tāvini o na iho i taparahi ia na, e pohe atu ra. Tanuhia iho ra e rātou io te mau metua atoà i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Àmatia.

Iehoahata, arii no Ìteraèra

13 ¹ Tae aè ra i te taau mā toru o te matahiti o Ioāta a Àhatia arii no Iuta ra, i arii ai Iehoahata a Iehu i nià ia Ìteraèra i Tāmāria. Hoê àhuru mā hitu o na matahiti i te ariira. ² Rave atu ra o ia i te parau ìno i te aro o Iehova; haapaò atu ra i te hara a Ieropoama a Nepata ra, i hara ai Ìteraèra; aita o ia i faaruè i taua ìno ra. ³ Tupu aè ra te riri o Iehova ia Ìteraèra, e aita o ia i faaea i te tuu ia rātou i te rima o te arii o Àrama ra o Hataèra, e te rima hoì o Penehata a Hataèra ra. ⁴ Ua ìmi iho ra Iehoahata ia Iehova, e ua faaroo mai ra Iehova ia na, no te mea te ìte ra o ia i to Ìteraèra hāmani-ìno-raahia — i ta te arii o Àrama i hāmani ìno mai ia rātou ra — ⁵ ua hōroà mai ra Iehova i te tahi ora no Ìteraèra. Ora iho ra rātou i te rima o Àrama ra; pārahi iho ra te tamarii a Ìteraèra i to rātou iho ra mau tiàhapa, mai tei mūtaa iho ra. ⁶ Aita rā rātou i faaruè i te hara a te ùtuafare o Ieropoama, i hara ai Ìteraèra ra; ua nā reira rā rātou; e te mau vāhi ururāu ra, te vai noa ra i Tāmāria. ⁷ E pae àhururaa nei to te feiā puaahorofenua i vaihohia e ana ia Iehoahata, e nā pereòo hoì hoê àhuru, e nā taata haere noa ra hoê ia àhururaa i te tautani; o te toeà ra, ua pau ia i te arii o Àrama ra, taataahi-roa-hia iho ra mai te huà repo ra. ⁸ E te toeà o te parau a Iehoahata, e te mau mea atoà ta na i

rave, e to na pūai, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra ra? ⁹ Taòto iho ra Iehoahata io tana mau metua, e tanuhia iho ra i Tāmāria. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Ioāta.

Ioata, arii no Ìteraèra

¹⁰ Tei te toru àhuru mā hitu o te matahiti o te arii o Iuta o Ioāta, i arii ai Iehoata a Iehoahata i nià ia Ìteraèra, i Tāmāria ra. Hoê àhuru o na matahiti e ono tiàhapa i te ariiraa. ¹¹ I rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova; aita roa o ia i faaruè i te mau hara atoà a Ieropoama a Nepata ra i hara ai Ìteraèra; ua nā reira o ia. ¹² E te toeà o te parau a Ioāta, e ta na atoà i rave ra, e to na pūai, e ta na tamaì i te arii o Iuta ia Àmatia ra, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra ra? ¹³ Taòto iho ra Ioāta io to na ra mau metua, e ua pārahi mai ra Ieropoama i to na ra terōno. Tanuhia iho ra Ioāta i Tāmāria, io te mau arii o Ìteraèra ra.

Te òhipa perofeta hopeà a Èritaia

¹⁴ Pohe iho ra Èritaia i te maì, te maì i pohe ai o ia ra. Ua haere atu ra te arii o Ìteraèra o Ioāta i raro ia na ra, e ua òto iho ra i nià i tana mata, e ua nā ô atu ra: E taù Metua e! E taù Metua! E te pereòo o Ìteraèra e te nuu puaahorofenua atoà ra! ¹⁵ Ua parau mai ra Èritaia ia na: A rave na i te fana e te òhe! Ua rave iho ra i te fana e te òhe. ¹⁶ Ua parau mai ra o ia i te arii o Ìteraèra: A tuu na i to rima i nià i te fana! Ua tuu iho ra i tana rima i nià i te fana. Ua tuu iho ra Èritaia i to na taù rima i nià iho i nā rima o te arii. ¹⁷ Ua parau mai ra o ia: A ìriti na i te haamāramarama i te pae i te hitià-o-te-rā ra! Ua ìriti aè ra hoì o ia. Ua parau mai ra Èritaia: A teà! Ua teà atu ra. Ua nā ô mai ra o ia: E òhe faaora ia na Iehova, òhe ora ia ia Àrama ra; e tairi hoì òe i to Àrama i Àfeta, e pau atu ra ia òe. ¹⁸ Ua parau mai ra o ia: A rave ā i te mau òhe. Ua rave iho ra o ia. Ua parau mai ra o ia i te arii o Ìteraèra: A tairi i raro i te repo! Ua tairi iho ra e a toru aè ra tairiraa, tirā rā. ¹⁹ Riri aè ra taua taata o te Atua ra; e ua parau atu

ra: Ahiri òe i tātaipae e ia taìono i te tāiriraa; ua pau roa ia Àrama i te tāirihia e òe i reira; e teie nei e toru o Àrama pauraa ia òe.

²⁰ Pohe iho ra Èritaia, e tanuhia iho ra e rātou. Ua faa ê noa mai te mau pupu e te Âti-Moapi i taua fenua ra i te haamataraa o te matahiti.

²¹ Te tanu ra to Ìteraèra i te hoê taata, inaha ìte atu ra rātou i te hoê pupu Âti-Moapi, ua tītiri atu ra rātou i taua taata ra i roto i te tanuraa o Èritaia ra; e ia tuuhia taua taata ra i raro, e tiàia atu ra i te pera o Èritaia, te ora noa ra o ia ra, e ua tià noa mai ra i nià.

To Ioata rave-faahou-raa mai i te mau òire Àrama

²² Rave ìno noa mai ā te arii o Àrama ra o Hataèra ia Ìteraèra e hope roa aè ra to Iehoahata ànotau. ²³ Ua aroha mai ra Iehova ia rātou, e ua faaherehere mai ia rātou: e ua haapaò mai ia rātou, no ta na faufaa ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa; e aore ā o ia i faaruè ia rātou ia pohe, aore ā i fāriu ê i to na mata. ²⁴ Pohe iho ra te arii o Àrama ra o Hataèra; monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Penehata. ²⁵ Noaa faahou aè ra ia Iehoata a Iehoahata, i te rima o Penehata a Hataèra, te mau òire i noaa ia na i te rima o Iehoahata, i tana metua i te tamaì ra. A toru aè ra o na pauraa ia Ioāta, e ua noaa faahou mai ra taua mau òire o Ìteraèra ra.

Àmatia, arii no Iuta

2Pa 25.1-4,11-12

14 ¹ Tei te piti o te matahiti o Ioāta a Iehoahata arii no Ìteraèra, i riro ai Àmatia a Ioāta ei arii no Iuta. ² Ua tae o ia i te matahiti taau mā pae i arii ai o ia; hoê taau mā iva o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Iehoatana te iòà o tana metua vahine no Ierutarema. ³ Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, aita rā i au i ta tana tupuna i ta Tāvita; ua au rā ta na parau i ta Ioāta, ta tana metua, i rave ra. ⁴ Aita rā te mau vāhi teitei i faaruèhia; te hōpoi noa ra te taata i te tūtia, e te tūtui noa ra i te mea noànoà i nià i taua mau vāhi teitei ra.

⁵ E pāpū aè ra te hau i tana rima, ua taparahi atu ra o ia i te mau tāvini no na tei taparahi i tana metua i te arii ra. ⁶ Aita rā o ia i taparahi i te mau tamarii a taua mau taparahi taata ra, o tei pāpāihia hoì i roto i te puta ture a Mōte ra, e ta Iehova i parau mai ra e: «Eiaha te metua ia taparahihia i te hara a te tamarii, eiaha te tamarii ia taparahihia i te hara a te mau metua; ia taparahihia rā te taata i ta na iho ra hara.» ⁷ E i muri aè i te reira, ua taparahi iho ra o ia i to Ètoma hoê àhuru i te tautani i te taata, i te peho Miti ra; tei taua tamaì ra Tērā i te noaaraa, tuu iho ra i te iòa Iotatara; o te iòa noa iho ia e tae roa aè nei i teie nei mahana.

To Àmatia pauraa ia Iehoata, arii no Ìteraèra

2Pa 25.17-24

⁸ Ua tonono aè ra Àmatia i te veà ia Iehoata a Iehoahata, a Iehu ra, te arii no Ìteraèra ra, nā ô atu ra: E haere mai tāua e hiòhiò i to tāua mata! ⁹ Ua tonono mai ra Iehoata te arii o Ìteraèra i te veà i te arii o Iuta ia Àmatia, nā ô mai ra: Na te hoê mōtuu no Repanona i tonono mai i te veà i Repanona i te tahi âreti, nā ô mai ra: Hō mai na i to tamahine ei vahine na taù tamaiti! Te haere noa mai ra te hoê puua ôviri no Repanona nā taua vāhi ra, taataahihia iho ra taua mōtuu ra. ¹⁰ Ua pau ā hoì Ètoma ia òe, e ua faateitei to âau. A teòteò i te reira, a tirā na rā i te ùtuafare ra! E aha òe e haùti mai ai ia pohe? E ia hià òe, o òe, e Iuta atoà ra! ¹¹ Aita aè ra rā Àmatia i faaroo. Ua haere iho ra te arii o Ìteraèra o Iehoata i nià; e ua hiòhiò aè ra o ia rāua o te arii o Iuta o Àmatia i to rāua mata i Pete-Temeta, io Iuta ra. ¹² Pau iho ra Iuta ia Ìteraèra, e ua horo anaè te taata atoà i to na iho ra ùtuafare. ¹³ Noaa iho ra te arii o Iuta o Àmatia a Iehoata, a Àhatia, i te arii o Ìteraèra ia Iehoata, i Pete-Temeta. E ua haere mai ra i Ierutarema, ua vāvāhi i te patu i Ierutarema, mai te ùputa i Èferaima, e tae noa atu ra i te ùputa i te hiti roa ra, e maha hānere tūpiti. ¹⁴ Ua rave aè ra o ia i te mau àuro e te ârio, e te mau mea atoà i ìtea i roto i te fare o Iehova, e i roto atoà i te mau taoà no te fare o te arii ra; e te pāruru atoà, e ua hoì atu ra i Tāmāria.

13.12-13

¹⁵ E te toeà o te parau a Iehoata, ta na i rave ra, e to na pūai, e ta na tamaira a i te arii o Iuta ia Àmatia ra, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra? ¹⁶ Taòto iho ra Iehoata io to na ra mau metua, e tanuhia atu ra i Tāmāria io te mau arii atoà o Ìteraèra ra. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Ieropoama.

2Pa 25.25-28

¹⁷ O Àmatia a Ioāta arii no Iuta, te ora noa ra o ia i muri aè i te poheraa o Iehoata a Iehoahata arii o Ìteraèra ra, e àhuru mā pae aè ra te matahiti. ¹⁸ E te toeà o te parau a Àmatia ra, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta ra? ¹⁹ Ua âmui aè ra rātou ia na e rave i Ierutarema, ua horo iho ra o ia i Rātita; ua tipapa atu ra rā rātou ia na i Rātita, taparahi atu ra i reira. ²⁰ Ua faauta mai ra rātou ia na nā nià i te puaahorofenua, tanuhia iho ra i Ierutarema io to na ra mau metua, i te Òire o Tāvita.

2Pa 26.1-2

²¹ Ua rave aè ra to Iuta atoà ia Àtāria, ua faaarii atu ra ia na ei mono aè i tana metua ia Àmatia, ua tae o ia i te àhuru mā ono o to na ra matahiti. ²² Ua patu faahou aè ra o ia ia Èrāta, e ua faahoì mai ra ia Iuta, ua taòto te arii io to na ra mau metua.

Ieropoama II, arii no Ìteraèra

²³ Tae aè ra i te àhuru mā pae o to Àmatia a Ioāta arii o Iuta matahiti, i arii ai Ieropoama a Ioāta arii o Ìteraèra, i Tāmāria. E maha àhuru mā hoè o na matahiti i te ariiraa. ²⁴ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova; aore o ia i faaruè i te mau hara a Ieropoama a Nepata, i hara ai Ìteraèra ra. ²⁵ Noaa faahou mai ra ia na to Ìteraèra fenua, mai te tomoraa i te òire ra o Hamāta, e tae noa atu i te miti pohe ra, i te parau hoì a te Atua o Ìteraèra ra, a Iehova, ta na i parau mai i te vaha o tana tāvini ra ia Iona a Àmitai ra, te perofeta i Tata-Hefera ra. ²⁶ Te ìte ra hoì Iehova, e pohe rahi roa to Ìteraèra. E aita hoì i ìtea te taata

i te ôpaniraahia, e aita hoì e toe, aita rā o Ìteraèra e tauturu. ²⁷ Te nā ô ra Iehova, eiaha o ia e parai hua i te iòa ra o Ìteraèra i raro aè i teie nei raì. Ua ora iho ra rātou ia na i te rima o Ieropoama a Ioāta ra.

²⁸ E te toeà o te parau a Ieropoama, e ta na i rave ra, e to na pūai, e ta na tamaì, e te noaraa ia na Tamateto, e Hamāta — na Ìteraèra — na Iuta hoì i mūtaa iho ra, eere ānei ua pāpaìhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra? ²⁹ Taòto iho ra Ieropoama io to na ra mau metua, i te mau arii o Ìteraèra. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Tētāria.

Àtāria (Ûtia), arii no Iuta

2Pa 26.3-4

15 ¹ Tei te matahiti taau mā hitu o te arii o Ìteraèra o Ieropoama, i arii ai Àtāria a Àmatia, arii no Iuta ra. ² Hoê àhuru o na matahiti e ono tiàhapa i arii ai o ia; e pae àhuru e piti tiàhapa o na matahiti i te ariiira a i Ierutarema. O Ietoria te iòa o to na metua vahine no Ierutarema. ³ Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, mai ta tana metua mai ta Àmatia i rave i mūtaa iho ra. ⁴ Aita rā te mau vāhi teitei i faaruèhia; te hōpoi noa ra te taata i te tūtia, e te tūtuì noa ra i te mea noànoà i nià i te mau vāhi teitei.

2Pa 26.16-23

⁵ Tāirihia iho ra taua arii ra e Iehova, riro atu ra o ia ei «rēpera», e tae noa atu ra i te poheraa ra, e ua pārahi i te tahi pārahiraa ê. E te tamaiti o te arii ra o Iotama, tei nià ia i taua ùtuafare ra, i te haavāraa i te taata o taua fenua ra. ⁶ E te toeà o te parau a Àtāria, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpaìhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta? ⁷ Taòto iho ra Ûtia io to na ra mau metua, e tanuhia iho ra o ia io to na ra mau metua i roto i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Iotama.

Tētāria, arii no Ìteraèra

⁸ Tei te toru àhuru mā vaù to te arii o Iuta to Àtāria matahiti, i arii ai Tētāria a Ieropoama i nià ia Ìteraèra i Tāmāria; e a ono aè ra marama.

⁹ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai ta te mau metua atoà no na ra; aore o ia i faaruè i te mau hara a Ieropoama a Nepata ra, i hara ai Ìteraèra ra. ¹⁰ Ua âmui aè ra Taruma a Iapêta i te parau rave ia na, e ua taparahi iho ra i mua i te aro o te taata; e pohe atu ra o ia, riro aè ra te hau ia na. ¹¹ E te toeà o te parau a Tētāria, inaha, ua pāpaïhia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii no Ìteraèra.

¹² O te parau teie a Iehova i parau mai ia Iehu, a nā ô mai ai ra e: «E pārahi to mau tamarii i nià i te terōno o Ìteraèra, e ia tae i te maha o te uì ra.» Riro atu ra hoì i reira.

Taruma, arii no Ìteraèra

¹³ Tei te matahiti e toru àhuru mā iva to te arii o Iuta to Ûtia, i arii ai Taruma a Iapêta, hoê o na marama i te ariiraa i Tāmāria. ¹⁴ Ua haere iho ra hoì Menahema a Tati i Tāmāria, mai Tīreta atu, ua tāiri iho ra, ia Taruma a Iapêta i Tāmāria. E pohe atu ra, riro aè ra hoì te hau ia na iho. ¹⁵ E te toeà o te parau a Taruma, e te parau âmui i ravehia e ana ra, inaha, ua pāpaïhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra.

¹⁶ Ua rave iho ra Menahema ia Tefêta, e pau iho ra, e to roto atoà ra, e to reira hoì mau fenua mai Tīreta mai, no te mea aita rātou i ìriti i te mau ùputa ia na, no reira o ia i rave ai; ua rave hoì o ia i te mau vahine hapū ua âtore.

Menahema, arii no Ìteraèra

¹⁷ Tei te toru àhuru mā iva to te arii o Iuta to Àtāria matahiti, i arii ai Menahema a Tati, i nià ia Ìteraèra; hoê àhuru o na matahiti i te ariiraa i Tāmāria ra. ¹⁸ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova. Aita o ia i faaruè i te mau hara a Ieropoama a Nepata i hara ai Ìteraèra ra, e mure noa aè ra to na aho. ¹⁹ Ua haere mai ra te arii no Àtura o Pūrā, e rave i taua fenua ra; ua hōpoi atu ra Menahema i nā tārēni ârio hoê tautani nā Pūrā, ia tauturu mai o ia ia na, e ia pāpū te hau i tana rima. ²⁰ Ua tītau atu ra Menahema i taua moni ra i nià ia Ìteraèra, i te feiā

taoà atoà ra: e pae àhuru i te tētera ârio i te taata hoê, e hōpoi i te arii o Àtura. Hoì atu ra taua arii no Àtura ra; aore aè ra i pārahi mai i taua fenua ra.

²¹ E te toeà o te parau a Menahema, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra? ²² Taòto iho ra Menahema io to na ra mau metua. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Pētāhia.

Pētāhia, arii no Ìteraèra.

²³ Tae aè ra i te pae o te àhuru o te matahiti o te arii o Iuta ra o Àtāria ra, i arii ai Pētāhia a Menahema i nià ia Ìteraèra, i Tāmāria; e a piti aè ra o na matahiti i te ariiraa. ²⁴ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova; aore o ia i faaruè i te mau hara a Ieropoama a Nepata ra i hara ai Ìteraèra. ²⁵ O Peta rā a Remaria, te hoê raatira na na ra, ua âmui aè ra o ia i te parau rave ia na ra, o ia, e nā taata o Tireata e pae àhuru ra, taparahi iho ra ia na i Tāmāria, i roto i te vāhi moè o to te arii ra fare, e ia Àratopa rāua o Àrie atoà ra. Pohe roa aè ra o ia, riro aè ra te hau ia na iho. ²⁶ E te toeà o te parau a Pētāhia, e ta na atoà i rave ra, inaha, ua pāpaihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Ìteraèra ra.

Peta, arii no Ìteraèra

²⁷ Tae aè ra i te pae i te àhuru e mā piti o te matahiti o te arii o Iuta ra o Àtāria, i arii ai Peta a Remaria i nià ia Ìteraèra, i Tāmāria; hoê taau aè ra o na matahiti i te ariiraa. ²⁸ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova; aore o ia i faaruè i te mau hara a Ieropoama a Nepata ra i hara ai Ìteraèra ra. ²⁹ Tei te ànotau o te arii o Ìteraèra o Peta, i tae mai ai te arii o Àtura o Titerata-Piretera, pau iho ra Ìiona, e o Àpera-Pete-Maata, e o Ianoa, e o Tētēta, e o Hātora, e o Tireata, e o Tarirea, e te fenua atoà o Nafatari; e ua hōpoi tītī ia rātou i Àtura ra. ³⁰ Ua âmui aè ra Hōtea a Èrā i te parau rave ia Peta a Remaria, e ua tāiri atu ra ia na, e pohe roa aè ra, riro aè ra te hau ia na iho, i te matahiti taau o Iotama a Ûtia ra. ³¹ E te toeà o te parau a Peta, e ta

na atoà i rave ra, inaha, ua pāpaihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te hui arii o Ìteraèra ra.

Iotama, arii no Iuta

2Pa 27.1-7

³² Tei te piti o te matahiti o te arii o Ìteraèra o Peta a Remaria, i arii ai Iotama a Ûtia, i Iuta. ³³ Tei te matahiti taau mā pae o ia i arii ai; hoê àhuru mā ono o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Ieruta te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Tātota. ³⁴ Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova; ua haapaò atu ra o ia i ta tana metua i ta Ûtia i rave ra. ³⁵ Aita rā i faaruèhia te mau vāhi teitei; te hōpoi noa ra te taata i te tūtia, e te tūtui ra hoì i te mea noànoà i nià i taua mau vāhi teitei ra. Na na hoì i patu i te ùputa teitei o te fare o Iehova.

³⁶ E te toeà o te parau a Iotama, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta ra?

³⁷ Tei taua ànotau ra to Iehova haamataraa i te tonono i te arii o Àrama ra ia Rētina, e ia Peta a Remaria, ei rave ia Iuta. ³⁸ Taòto iho ra Iotama io to na ra mau metua, e tanuhia iho io to na ra mau metua i roto i te òire o to na ra tupuna o Tāvita. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Àhata.

Àhata, arii no Iuta

2Pa 28.1-27

16 ¹ Tae aè ra i te àhuru mā hitu o Peta a Remaria matahiti, i arii ai Àhata a Iotama arii no Iuta. ² Tei te matahiti hoê taau o Àhata i arii ai o ia; hoê àhuru mā ono o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. Aita rā o ia i rave i te parau-tià i te aro o to na Atua o Iehova, mai ta te tupuna no na ra, mai ta Tāvita. ³ Haapaò atu ra rā i te haereà o te mau arii o Ìteraèra; e ua hōpoi atu ra i tana iho tamaiti nā roto i te auahi, mai te parau riàrià o te mau fenua o tei faaruèhia e Iehova i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra. ⁴ E ua hōpoi o ia i

te tūtia, e ua tūtui i te mea noānoā i niā i te mau vāhi teitei, i niā i te mau āivi, e i raro aè i te mau rāau marumaru ra.

⁵ Ua haere mai ra te arii o Àrama ra o Rētina, e te arii o Ìteraera ra o Peta a Remaria ra, e tamaì mai ia Ierutarema. E ua àro mai ra ia Àhata, aita aè ra rā i pau. ⁶ Noaa iho ra Èrāta i te arii o Àrama ra ia Rētina i reira no Àrama, e te mau Âti-Iuta i Èrāta ra, pūrara ê atu ra ia: e ua haere mai ra te Âti-Àrama; ua pārahi i Èrāta e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁷ Ua tonu aè ra rā Àhata i te veà i te arii o Àtura ra ia Titerata-Piretera, nā ô atu ra: O to tāvini hoì au e to tamaiti; e haere mai na òe e faaora ia ù i te rima o te arii o Àrama, e te rima hoì o te arii o Ìteraera, o tei tiā mai i niā, e rave ia ù nei. ⁸ Ua rave aè ra Àhata i te mau ârio, e te mau àuro, i vai i roto i te fare o Iehova, e i roto hoì i te puèraa taoà i te fare o te arii ra, e ua hāpono atu ra ei taoà tāparu na te arii o Àtura ra. ⁹ Ua faaroo mai ra taua arii o Àtura ra ia na: ua haere iho ra hoì taua arii o Àtura ra, ua rave iho ra i Tamateto, e pau iho ra, e ua hōpoi i te mau taata ei tītī i Tira, e ua taparahi iho ra ia Rētina.

¹⁰ Ua haere iho ra taua arii ra o Àhata i Tamateto, e fārerei i te arii o Àtura ra ia Titerata-Piretera. Ìte aè ra o ia i te fata i Tamateto ra, ua tonu aè ra te arii ra o Àhata i te veà ia Ùria tahuà ra e hōpoi i te fāito o taua fata ra, i te huru e au māite aè ra i te rāveà. ¹¹ Ua faatiā aè ra Ùria tahuà i te tahi fata, e au māite aè ra te huru i tei hāponohia mai e te arii ra e Àhata mai Tamateto mai ra; ua nā reira hoì Ùria tahuà ra i te rave a roohia mai ai e taua arii ra e Àhata mai Tamateto mai ra. ¹² E tae mai ra taua arii ra mai Tamateto mai ra, ua ìte mai ra o ia i taua fata ra, ua haafātata mai ra te arii i taua fata ra, e ua hōpoi i te tūtia i niā iho; ¹³ ua tūtui aè ra o ia i te tūtia tāauahi na na, e te tūtia àmu, e ua nīnii i te tūtia inu na na, e ua pīpī i te toto o te tūtia no te maitai i niā i taua fata ra. ¹⁴ E ua hōpoi mai ra o ia i te fata veo i mua i te aro o Iehova, mai mua mai i taua fare ra, mai rōpū mai i taua fata âpī ra e te fare o Iehova, e ua tuu aè ra i te pae i apatoèrau i taua fata âpī ra. ¹⁵ Ua parau mai ra taua arii ra o Àhata ia Ùria tahuà ra, nā ô mai ra: O te tūtia tāauahi poìpoì te tūtui i niā i te fata rahi

ra, e te tūtia àmu ahiahi ra, e te tūtia tāauahi a te arii ra, e te tūtia àmu na na, e te mau tūtia tāauahi a te taata atoà o te fenua nei, e ta rātou mau tūtia àmu, e te mau tūtia inu; a pīpī ai i te toto o te mau tūtia tāauahi i nià iho, e te toto atoà o te mau tūtia. Âreà te fata veo nei, e ui na vau i te rāveà i te reira. ¹⁶ Ua nā reira Ûria tahuà ra, i tei parauhia mai e te arii ra e Àhata.

¹⁷ Òòti-ê-hia iho ra e taua arii ra e Àhata te tāpeà i te vairaa fārii-vai. E ua tuu-ê-hia iho ra taua mau fārii-vai ra: e ua tuu iho ra i te fārii-vai rahi i raro no nià mai i te mau puaatoro veo i tuuhia i raro aè ra, e vaiihohia iho ra i nià i te patu òfai ra. ¹⁸ E te tāpoì no te tāpati i hāmanihia e rātou i roto i te fare, e te tomoraa o te arii i rāpaeàu mai, i ruri-ê-hia e ana i te fare o Iehova, no te arii o Àtura ra.

¹⁹ E te toeà o te parau a Àhata i ravehia e ana ra, eere ānei ua pāpaìhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta ra? ²⁰ Taòto iho ra Àhata io to na ra mau metua, e tanuhia iho ra io to na ra mau metua i roto i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Hetetia.

Hōtea, arii no Ìteraèra; te haruraahia o Tāmāria

17 ¹ Tei te matahiti hoê àhuru mā piti o te arii o Iuta o Àhata, i arii ai Hōtea a Èrā i Tāmāria, i nià ia Ìteraèra; e iva hoì o na matahiti i te ariiira. ² Ua rave hoì o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, eiaha rā mai te mau arii o Ìteraèra i mua aè ia na ra. ³ O ia tei haerehia mai, e te arii o Àtura ra, e Taramanetera; riro atu ra hoì Hōtea ei tāvini no na, e ua hōpoi i te taoà na na. ⁴ Ìtea iho ra rā ta Hōtea haavare i te arii o Àtura ra, i tono na hoì o ia i te veà i te arii o Àifiti ia Tōā, e aita i hōpoi mai i te taoà matahiti na te arii o Àtura mai tei mūtaa iho ra. Mau iho ra o ia i te tāpeàhia e te arii o Àtura, e ruuruuhia iho ra i roto i te tāpeàraa. ⁵ Ua haere iho ra hoì taua arii o Àtura ra nā rōpū i te fenua ra; e ua haere iho ra i Tāmāria, e ua àro atu ra e a toru aè ra matahiti i te àroraa. ⁶ E tae aè ra i te iva o to Hōtea matahiti, i pau ai Tāmāria i te arii o Àtura ra, e ua hōpoi-ê-hia

aè ra Ìteraèra i Àtura. E ua faanoho iho ra ia rātou i pihai iho i te pape ra o Tōtāna i Hārā, e i Hapora, e te mau òire atoà o te Metai.

Te mau tumu no te pau o te hau arii Ìteraèra

⁷ I nā reirahia ai rātou, no te mea ua hara te tamarii a Ìteraèra i to rātou Atua ia Iehova, o tei aratai mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai raro mai i te rima o te arii o Àifiti ra o Faraò, e ua mataù hoì rātou i te mau atua èê. ⁸ E ua haapaò hoì i te parau a te mau fenua i faaruè-ê-hia e Iehova i mua i te aro o te tamarii a Ìteraèra; e tei pāpaihia hoì e te mau arii o Ìteraèra ra. ⁹ Ua ìmi iho ra hoì te tamarii a Ìteraèra i te parau-tià òre, aore àè ra i au i te parau a to rātou Atua a Iehova. E ua patu iho ra rātou i te mau vāhi teitei i to rātou atoà ra mau òire, mai te pare o te mau tiaì e tae noa atu i te òire âuahia ra. ¹⁰ E ua faatià àè ra i te tii no rātou, i te îtoro o te ururāau i te mau âivi teitei atoà ra, e i raro àè i te mau rāau marumaru atoà ra. ¹¹ I reira, i nià i taua mau vāhi teitei ra, ta rātou tūtuiraa i te mea noānoā, mai te mau fenua i pau ia Iehova i mua i to rātou aro. Ua nā reira rātou i te rave i te parau ìno ei faaririraa atu ia Iehova. ¹² Ua haamori hoì rātou i te îtoro, i tei parauhia mai rātou e Iehova ra: «Eiaha òutou e nā reira.» ¹³ Ua faaite mai ra hoì Iehova ia Ìteraèra, e ia Iuta i te vaha o te mau perofeta, e te mau hiò atoà ra; nā ô mai ra: A fāriu mai òutou i ta òutou mau parau ìno, e haapaò i ta ù ra mau parau, e ta ù ra mau peu, e te ture atoà ta ù i parau atu i to òutou mau metua, e ta ù i hāpono atu ia òutou, i te vaha o taù mau tāvini te mau perofeta atoà ra. ¹⁴ Aita rā rātou i faaroo mai; ua mārō rā rātou mai to rātou mau metua atoà tei òre i faaroo i to rātou ra Atua ia Iehova. ¹⁵ Ua faaruè hoì rātou i ta na mau peu, e te faufaa na na ta na i fafau i to rātou rā mau metua, e ta na hoì i faaite hua roa i roto ia rātou. Ua pee atu ra rātou i te îtoro maamaa, e ua maamaahia rātou. E ua pee i te mau fenua i hāatihia ai rātou ra, o tei parauhia mai rātou e Iehova e, eiaha mai ta rātou ra te rave. ¹⁶ Ua faaruè hua ra rātou i te mau parau atoà a to rātou Atua a Iehova, e ua hāmani i te hohoà i faatōhia, nā tafa e piti ra, e ua hāmani hoì rātou i te îtoro no te ururāau, e ua haamori

i to te raì atoà ra, e ua haapaò atoà ia Paara. ¹⁷ E ua hōpoi i ta rātou mau tamarii tamaroa, e te mau tamarii tamahine nā roto i te auahi ia Moroha, e na rātou hoì te pīfao e te hiò, e ua hōroà rātou ia rātou ìno ei rave i te parau ìno i te aro o Iehova, ia tupu to na riri. ¹⁸ Riri roa aè ra Iehova ia Ìteraèra, e ua faataa ê atu ia rātou ia moè atu. Aore i toe maori rā o te ôpū o Iuta ra; ¹⁹ aita atoà hoì Iuta i haapaò i te parau a to rātou Atua a Iehova. Haapaò atu ra rā i te mau haapaòraa ta te mau arii no Ìteraèra i faatupu ra. ²⁰ Faaruè-roa-hia iho ra te huaai o Ìteraèra e Iehova; e ua tuu atu i te pohe i nià ia rātou, e ua hōroà ia rātou i te rima o te feiā i rave ìno mai, e pee ê atu ra rātou e aita o ia i ìte atu. ²¹ Ua hāhae mai ra te Âti-Ìteraèra i te ùtuafare o Tāvita, e ua faaarii rātou ia Ieropoama a Nepata ra; e na Ieropoama i tiahi ia Ìteraèra ia òre ia pee ia Iehova, e ua hara rahi roa rātou ia na. ²² Ua haapaò hoì te tamarii a Ìteraèra i te mau hara atoà a Ieropoama ta na i rave ra; aore ia rātou i faaruè i te reira. ²³ E maoro aè ra, faataa atu ra Iehova ia Ìteraèra ia moè atu, ta na hoì i parau mai i te vaha o tana mau tāvini perofeta atoà ra. Reva atu ra Ìteraèra mai roto atu i to na iho fenua e tae atu ra i Àtura, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Te mau taata Tāmāria

²⁴ Ua hōpoi mai ra te arii no Àtura i te taata no Pāpurōnia, e no Tūta, e no Àvā, e no Hamāta, e no Tefaravaima. E ua faanoho i te mau òire i Tāmāria ra, ei mono i te tamarii a Ìteraèra. Riro atu ra Tāmāria ia rātou, e ua pārahi i to reira mau òire. ²⁵ To rātou ra pārahiraa i reira i mūtaa iho ra, aore rātou i mataù ia Iehova, ua tuu mai ra Iehova i te riona i roto ia rātou, e rave rahi tei pohe roa i te riona. ²⁶ Ua parau atu ra rātou i te arii o Àtura, nā ô atu ra: O te mau fenua i hōpoihoa e òe, e ua faanohohia i te mau òire i Tāmāria ra, aore ia i ìte i te haamori i te Atua no taua fenua ra; e ua tuu mai o ia i te riona i roto ia rātou. E inaha, ua pau rātou i te riona, no te mea aita rātou i ìte i te haamoriraa i te Atua o taua fenua ra. ²⁷ Ua parau mai ra taua arii no Àtura ra, nā ô mai ra: A arataì na i te hoê tahuà i arataìhia mai e òutou na; e na na e haere e pārahi i reira, e na na rātou e haapii i te

huru o te haamoriraa i te Atua no taua fenua ra. ²⁸ Ua haere mai ra te hoê tahuà ta rātou i aratai mai mai Tāmāria mai ra, e ua pārahi i Pētera, e ua haapii o ia ia rātou i te haamori ia Iehova.

²⁹ Ua hāmani rā te mau fenua atoà i te atua no rātou iho. E ua tuu i roto i te mau fare o taua mau vāhi teitei ta to Tāmāria i hāmani ra, ua nā reira to te mau fenua i ta rātou mau òire e pārahi ra. ³⁰ Ua rave aè ra to Pāpurōnia ia Tutota-Penota, ua rave aè ra to Tūta ia Neretara, ua rave aè ra to Hamāta ia Àtima, ³¹ ua rave aè ra to Àvā ia Nipehata e ia Taratata; ua tūtui hoì to Tefaravaima i ta rātou tamarii i te auahi no Àtaramereta rāua o Ànamereta, nā atua no Tefaravaima. ³² Ua mataù ā hoì rātou ia Iehova; ua rave rā rātou i te taata rii atoà, ua faariro ei tahuà no te mau vāhi teitei ra: o tei hōpoi i te tūtia na rātou i roto i te mau fare no taua mau vāhi teitei ra. ³³ Ua mataù ā hoì rātou ia Iehova, ua haamori rā i to rātou iho ra mau atua, mai te mau fenua atoà no reira mai rātou.

³⁴ Te haapaò noa ra rātou i teie nei ā i ta rātou iho mau peu. Eere hoì o Iehova anaè ra ta rātou e mataù. Aore hoì e haapaò i te mau peu e te mau parau, e te ture, e te mau parau a Iehova i parau mai i te tamarii a Iatōpa, tei maìrihia e ana, ia Ìteraèra ra. ³⁵ Tei fafauhia e Iehova te faufaa ia rātou, e tei aòhia e ana e: Eiaha òutou e mataù i te atua èè; eiaha e piò i raro ia rātou, eiaha e hōpoi i te tūtia ia rātou, eiaha e haamori ia rātou. ³⁶ O Iehova rā, o tei aratai mai ia òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti, mā te mana rahi, e mā te rima i faatorohia ra; o ia ta òutou e mataù, o ia ta òutou a haamori, e hōpoi hoì òutou i te tūtia na na. ³⁷ E te haapaòraa, e tei faaauhia ra, e te ture, e te mau peu i pāpaihia e ana, o ta òutou ia e haapaò eiaha e faaea, ârèa te mau atua èè ra, eiaha òutou e mataù i te reira. ³⁸ E te faufaa i fafauhia e au ia òutou ra, eiaha òutou e haamoè i te reira, eiaha hoì e haamori i te mau atua èè. ³⁹ O to òutou rā Atua o Iehova, o ta òutou ia e mataù; e na na òutou e faaora i te rima e to òutou mau ènemi atoà ra. ⁴⁰ Aita aè ra rā rātou i faaroo; haapaò atu ra rātou i ta rātou mau peu tahito ra.

⁴¹ Ua mataù hoì to teie nei mau fenua ia Iehova, e ua haamori hoì i to rātou iho mau îtoro taraihia ra. Mai ta to rātou mau metua ra, ua nā reira atoà ta rātou mau tamarii, e to rātou māa mootua, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Hetetia, arii no Iuta

2Pa 29.1-2

18 ¹ E tae aè ra i te toru o to Hōtea a Èrā arii no Ìteraèra matahiti, i arii ai Hetetia a Àhata arii no Iuta ra. ² Ua tae o ia i te taau mā pae o to na matahiti i arii ai o ia; hoê taau mā iva o na matahiti i te ariira a i Ierutarema. O Àpi te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Tētāria. ³ Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, mai ta to na ra metua, mai ta Tāvita. ⁴ Ua faaruè o ia i te mau vāhi teitei, e ua haapararī i te mau tii, e ua tūpū i te mau ururāau îtoro, e ua vāvāhi hoì i te ôfi veo ra, i hāmanihia e Mōte ra, ua tūtuì hoì te mau tamarii a Ìteraèra i te mea noànoà i te reira, e tae roa aè ra i taua mau mahana ra: mairi iho ra o ia i te iòà Nehutetana. ⁵ Ua tiàturi o ia i te Atua o Ìteraèra ia Iehova; aore hoì o na e fāito i muri aè ia na, i te mau arii atoà o Iuta ra, aita hoì o na e fāito i mua ia na ra. ⁶ Ua àti māite o ia, ia Iehova, aore i faaruè i te pee ia na, ua haapaò rā o ia i ta na parau, ta Iehova i parau mai ia Mōte ra, ⁷ ua au mai ra hoì Iehova ia na. E ua tupu to na hinaaro i te mau vāhi atoà i haerehia e ana ra. Aore o ia i haapaò i te arii o Àtura ra, aore i faaroo ia na. ⁸ Ua pau hoì te Firiteti ia na, e tae noa atu ra i Tata, e to reira hoì mau fenua mai te pare o te feiā tiaì, e tae noa atu i te òire âuahia ra.

Haamanaòraa i te haruraahia o Tāmāria

⁹ E tae aè ra i te maha o taua arii ra o Hetetia matahiti, i te hitu ia o to Hōtea a Èrā to te arii o Ìteraèra matahiti, ua haere mai ra te arii o Àtura o Taramanetera e rave ia Tāmāria, e ua àro atu ra i te reira. ¹⁰ E hope aè ra nā matahiti e toru ra, pau iho ra, tei te ono o te matahiti o Hetetia. Tei te iva ra o te arii o Ìteraèra o Hōtea, i pau ai Tāmāria. ¹¹ Ua hōpoi aè ra te arii o Àtura i te Âti-Ìteraèra i Àtura, e ua tuu

iho ra ia rātou i Hārā, e i Hapora i pihai iho i te pape o Tōtāna, e te mau òire atoà o te Metai, ¹² no te mea aore rātou i faaroo i te reo o to rātou Atua o Iehova, aore i haapaò i te faufaa na na ra; e òre rātou e faaroo, e òre hoì e rave noa atu i ta te tāvini o Iehova i ta Mōte i parau mai ra.

To Tenateripa tomoraa i roto i te hau arii o Iuta

¹³ Tei te matahiti hoê àhuru mā maha o te arii ra o Hetetia, i haere mai ai te arii o Àtura o Tenateripa e rave i te mau òire âuahia ra i Iuta, e pau iho ra. ¹⁴ Ua tonono aè ra te arii o Iuta o Hetetia i te veà i Rātita, i te arii o Àtura, nā ô aè ra: «Ua hapa vau! E hoì òe. E ta òe e tuu noa mai i nià ia ù nei, na ù e faaòromaì.» Ua haapaò atu ra te arii o Àtura i nā tārēni ârio e toru hānere, e nā tārēni àuro e toru àhuru, na te arii o Iuta, nā Hetetia e ìmi. ¹⁵ Ua hōpoi hoì Hetetia i te mau arii atoà i roto i te fare o Iehova, e i roto atoà i te puèraa taoà atoà i te fare o te arii ra. ¹⁶ I reira to Hetetia òòtiraa i te mau àuro no nià i te mau ùputa o te hiero o Iehova, e no nià i te mau pou i tāpoihia — e te arii o Iuta ra e Hetetia — e ua hōpoi atu na te arii o Àtura ra.

To Tenateripa haamataìraa ia Ierutarema

Ìta 36.2-22; 2Pa 32.9-16

¹⁷ Ua tonono mai ra te arii o Àtura ia Taratana, e ia Rapatarita, e ia Rapatate, mai Rātita mai, i te arii ra ia Hetetia, mā te nuu atoà e rave rahi e rave ia Ierutarema ra. E tae aè ra rātou i nià i Ierutarema, ua faaea iho ra i te faataheraa pape o te roto i nià ra, tei te èà rahi i te âua o te tāmā àhu ra. ¹⁸ E ia piihia mai te arii e rātou ra; ua haere mai ra Èriātima a Hiritia i rāpae, no nià ia i te ùtuafare ra, e o Tepena paìpaì parau ra, e o Ioa a Àtafa tāmāu parau ra. ¹⁹ Ua parau mai ra Rapatate ia rātou: A parau na òutou ia Hetetia e: Te parau mai ra te arii rahi, te arii no Àtura ra: E aha to òe na tiàturiraa i tiàturi ai òe ra? ²⁰ Te parau mai ra òe, e parau faufaa òre rā, e ìte to ù, e te mana i te tamaì? E tenā na, o vai to òe tiàturiraa, e òre ai òe e haapaò mai ai ia ù nei? ²¹ E inaha, te tiàturi ra òe i te turutootoo àèho fati ia Àifiti

ra, ua tiàturi anaè te taata i te reira, e tae ia i roto e puta ia rima: o ia te arii o Àifiti o Faraò i te feiā atoà e tiàturi ia na ra. ²² Ia parau mai rā òutou e: «Te tiàturi nei mātou i to mātou Atua ia Iehova.» Eere ānei na na te mau vāhi teitei, e te mau fata i hōpoi-ê-hia e Hetetia ra, tei parau hoì ia Iuta e Ierutarema: «Ei ô nei òutou haamori ai i teie nei fata i Ierutarema nei!» ²³ E tenā na, teie ta ù parau ia òe, a tuu na i te pāruru hau i taù fatu, i te arii o Àtura ra: e na ù e hōroà atu i te puaahorofenua na òe e piti tautani, peneiaè o te tià ia òe ia faataata i nià iho. ²⁴ E nā hea hoì òe e tià ai ia fārerei noa atu i te hoê raatira iti, tei iti roa i roto i te mau tāvini o taù fatu aè ra? Tiàturi noa aè òe i to Àifiti i te pereò e te feiā puaahorofenua ra! ²⁵ E tii noa mai ānei hoì au e rave i teie nei vāhi e ia pau, aore Iehova i tonono mai? O Iehova tei parau mai ia ù e: «A haere a rave i teie nei fenua, e ia pau atu.»

²⁶ Ua parau mai ra Èriātima a Hiritia, e o Tepena, e o Ioa, ia Rapatate: Teie ta mātou parau ia òe, e parau Àrama mai na òe i to mau tāvini nei, ua ìte hoì mātou; eiaha rā e parau Âti-Iuta mai, e faaroohia mai e te mau taata i nià i te âua nei. ²⁷ Ua parau atu ra Rapatate ia rātou: O te fatu anaè ra ānei e o òe i tonohia mai ai au e taù fatu, ia parau vau i teie nei parau? E eere ānei i te mau taata atoà i nià i te patu, ia riro hoì rātou i te àmu i to rātou iho tūtae, e i te inu to rātou iho mimi, e òutou atoà na?

²⁸ Ua tià noa mai ra Rapatate, e ua pii hua mai ra i te reo Âti-Iuta, nā ô mai ra: A faaroo mai na i te parau a te arii rahi, te arii no Àtura! ²⁹ Te nā ô mai ra te arii: Eiaha òutou e vare ia Hetetia, e òre hoì òutou e ora ia na i to na rima. ³⁰ Eiaha hoì òutou e vare ia Hetetia, e e tiàturi ia Iehova, o te nā ô mai hoì: «Na Iehova tātou e faaora! E òre teie nei òire e hōroàhia i te rima o te arii o Àtura ra!» ³¹ Eiaha e faaroo ia Hetetia; te nā ô mai ra hoì te arii no Àtura ra: E faataoà mai òutou ia ù nei, e haere mai io nei ia ù nei; e àmu noa ia te taata atoà i ta na iho vine, e ta na iho tute, e inu hoì te taata atoà i te pape i ta na iho âpoo pape, ³² e ia tae mai au ra, e hōpoi ia òutou i te fenua e au atoà i to òutou na fenua, e fenua tītona e te uaina, e fenua pāne e te ô vine, e fenua hinu ôrive e te meri; ora iho ra òutou, e òre e pohe.

Eiaha rā e faaroo ia Hetetia ia parau mai o ia e, ia nā ô mai: «Na Iehova tātou e faaora!»³³ O vai to te mau atua no te mau fenua nei i faaora i te fenua i te rima o te arii no Àtura ra? ³⁴ Tei hea te mau atua no Hamāta, e no Àrafata? Tei hea te mau atua no Tefaravaima, no Hena, e no Ìvā? Ua faaora ānei rātou ia Tāmāria i taù rima nei? ³⁵ O vai to te mau atua o te mau fenua nei, i faaora i to rātou fenua i to ù nei rima, a ora ai Ierutarema ia Iehova i taù rima nei?

³⁶ Ua māmū noa rā te mau taata, aita roa e parau; ua parau mai hoì te arii e, nā ô mai ra: «Eiaha roa e parauhia atu.» ³⁷ Ua haere mai ra Èriātima a Hiritia, no nià ia i te ùtuafare ra, e o Tepena pāpāi parau ra, e o Iōā a Àtafa tāmau parau ra, ia Hetetia ra, mā te àhu mahae; e ua faaite ia na i te parau a Rapatate.

To Hetetia fārereiraa ia Ìtaia perofeta

Ìta 37.1-9

19¹ Ìte aè ra taua arii ra o Hetetia, ua hāhae i to na àhu, e ua tāpoi ia na i te àhu òto, haereà atu ra i roto i te fare o Iehova. ² Ua tonono aè ra o ia ia Èriātima, no nià i te ùtuafare, e ia Tepena pāpāi parau, e te feiā tahuà taata paari ra, mā te àhu òto i te tāpoiiraahia, ia Ìtaia perofeta a Àmōtā ra. ³ Ua parau mai ra rātou ia na: Te nā ô mai ra Hetetia: E mahana ahoaho teie, e te faaìno, e te tāhitohito; ua fātata hoì te tamarii i te fānau, e aita e pūai e tià ai. ⁴ Peneiaè ua faaroo to Atua ra o Iehova i te parau a Rapatate, o tei tonohia mai ia e to na ra fatu e te arii no Àtura e faaìno i te Atua ora nei; peneiaè o te haapaò mai to Atua o Iehova i te mau parau to na e faaroo nei. E tauturu mai hoì òe i te pure i nā taata rii e toe nei.

⁵ Ua haere iho ra te mau tāvini o te arii ra o Hetetia ia Ìtaia ra. ⁶ Ua parau mai ra Ìtaia ia rātou: E nā ô atu òutou i to òutou fatu: Te parau mai ra Iehova: Eiaha e mataù i te parau ta òe i faaroo aè nei, ta te mau tāvini o te arii o Àtura i faaìno mai ia ù ra. ⁷ Inaha, e âau ê ta ù e tuu i roto ia na: e riro o ia i te ìte mai i te parau, a hoì ai o ia i to na ra fenua mau, e pohe o ia ia ù i te òè ia tae i to na fenua mau.

Vētahi ā mau haamataūraa a Tenateripa

Ìta 37.8-13; 2Pa 32.16-19

⁸ E ia hoì atu ra Rapatate, roohia atu te àro ra te arii no Àtura ia Ripena — ua ìte aè ra o ia e ua faaruèhia Rātita. ⁹ E parauhia mai ra o ia i reira, nā ôhia mai ra: Inaha hoì te arii o Tuta o Tirahata: «Te haere mai ra e àro ia òe.» Ua tono faahou o ia i te veà ia Hetetia, nā ô atu ra: ¹⁰ E nā ô òutou ia parau atu i te arii o Iuta ra ia Hetetia, e parau atu òutou: Eiaha to Atua, ta òe e tiàturi na, e haavare mai ia òe ra, i te nā ôraa mai e: «E òre Ierutarema e tuuhia atu i te rima o te arii o Àtura ra!» ¹¹ Inaha, ua ìte hoì òe i ta te mau arii o Àtura i rave i te mau fenua atoà: e rave haapau roa ia; e o òe ānei tē ora! ¹² Ua faaora ānei te mau atua i te mau fenua i pau i taù mau metua ra, ia Tōtāna, e ia Harāna, e ia Retefa, e te mau tamarii i Ètena i pārahi i Teratera? ¹³ Tei hea iho ra te arii o Hamāta, e te arii o Àrafata, e te arii o te òire ra o Tefaravaima, o to Hena, e to Ìvā?

E pure na Hetetia

Ìta 37.14-20

¹⁴ Ua rave mai ra Hetetia i taua reta i te rima o te mau tiàtiàveà ra, e ua taiò iho ra, haere atu ra Hetetia i nià i te fare o Iehova ra; e ua hōhōra atu ra i taua reta ra i mua i te aro o Iehova. ¹⁵ Ua pure iho ra Hetetia i mua i te aro o Iehova; nā ô atu ra: E te Atua o Ìteraèra, e Iehova e, e tià òe i rōpū i nā tērupi, o òe te Atua, òe anaè ra, no te mau fenua atoà o te ao nei, na òe hoì te raì e te fenua nei i hāmani. ¹⁶ E faarooroo mai to tarià, e Iehova, ia ìte! E nānā mai i to mata e hiò! E faaroo mai òe i te parau a Tenateripa i hāpono mai ei faaìno i te Atua ora nei. ¹⁷ E parau mau ā hoì, e Iehova, ua pau te mau êtene e to rātou fenua i te mau arii no Àtura. ¹⁸ E ua huri i to rātou mau atua i roto i te auahi — eere rā ia te atua, e mea hāmanihia ia e te rima taata, e rāau e te òfai — i pau ai rātou. ¹⁹ E i teie nei, e to mātou Atua, e Iehova, o ta ù ia parau ia òe, e faaora òe ia mātou i tana rima; ia ìte te mau pātireia atoà o te ao nei, e o òe anaè ra te Atua o Iehova!

To Ìtaia faaiteraa i te pāhonoraa a te Atua

Ìta 37.21-29

²⁰ Ua tonu aè ra Ìtaia a Àmōtā i te veà ia Hetetia, nā ô atu ra: Te parau mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: Ta òe i pure mai ia ù nei, i te arii o Àtura ia Tenateripa, ua faaroohia e au. ²¹ Teie te parau a Iehova i parau mai ia na:

Te tamahine pāretēnia ra o Tiona tei faaìno ia òe;
ua àtahia òe, e ua vahavahahia, ua ueue te tamahine ra o Ierutarema i tana upoo ia òe.

²² O vai ta òe e haafaufau mai, e te faaìno hoì?

O vai ta òe e faateitei i to reo?

E ua hiò to mata i nià!

Eere ānei i Tei Moà i Ìteraèra nei!

²³ Ua faatiòtìòò òe ia Iehova, i te mau veà na òe ra,
e ua parau e:

«Ua tae au i nià i te mouà i te rahi o to ù ra mau pereòò,
i te pae i Repanona ra;

e ua motu ia ù te mau âreti teitei,

e te peruti here na na ra,

e ua tae au i roto i te vāhi moè na na,

e i roto i te ururāau i te ô maitai no na ra;

²⁴ ua ôhia e au, e ua inu i te pape ê,

e ua paapaamarō ia ù te mau pape no te mau vāhi i âuahia ra, i to ù ra âvae.» ²⁵ Aita òe i ìte e, na ù i haapaò i te reira mai tahito mai ā,
e ua ôpuahia e au mai mūtaa iho mai ā?

E i teie nei, ua faatupuhia e au,

ia riro òe ei faariro i te mau òire ètaèta ei puèà.

²⁶ I òre i pūai ai to reira,

ua mataù rātou, e ua ahoaho;

ua riro mai te àihere i roto i te ô ra, e mai te rāau rii tupu âpī ra,

mai te àihere e tupu i nià i te fare,

mai te àupara aore i hope i te tupu ra.

²⁷ O to òe ra pārahiraa,
 e to òe haereraa atu, e to òe hoīraa mai,
 e to òe riri ia ù ra, ua ìte ia vau.
²⁸ No to òe ra riri ia ù ra, e ta òe tāhito,
 ua tae roa i to ù nei tarià,
 e òòmo vau i taù matau i roto i to âpoo ihu,
 e taù tāvaha i roto i to taa na,
 a faahoī ai au ia òe nā te èà i haerehia mai e òe ra.

Te tāpaò i hōroàhia ia Hetetia

Ìta 37.30-32

²⁹ Teie hoī ta òe tāpaò, Hetetia:
 e àmu òutou i te mea tupu noa i teie nei matahiti,
 e te piti o te matahiti i tei tupu i te reira ra.
 E ia tae i te toru o te matahiti, e ueue ia a òòti ai,
 a tanu ai i te ô vine, a àmu ai i te māa.
³⁰ E toro hoī te aa ra
 i te toeà o te ùtuafare o Iuta i raro,
 a hotu ai i nià.
³¹ E reva hoī te toeà mai Ierutarema atu,
 e te feiā i ora mai te mouà mai o Tiona.
 Na te itoito o te Atua Tapaota ra, o Iehova, e rave i te reira.

Te hopeà o Tenateripa

Ìta 37.33-38; 2Pa 32.21-22

³² Te parau mai ra Iehova i te arii o Àtura ra:
 E òre o ia e tae mai i teie nei òire,
 e òre ta na òhe e pee mai i reira,
 e òre o ia e haere mai mā te pāruru,
 e òre e faateitei i te repo i teie nei òire.
³³ E hoī o ia nā te èà i haerehia mai e ana,
 e òre o ia e ò mai i teie nei òire,
 — te parau mai ra Iehova.

³⁴ Na ù hoì e tiaì i teie nei òire ia ora,
no ù iho, e no taù tāvini no Tāvita.

³⁵ Ua haere iho ra te hoê merahi a Iehova i taua ruì ra i rāpae, ua rave iho ra i to te pūhapa Àtura ra hoê hānere e vau àhuru mā pae i te tautani; e ia tià te feiā i toe ia poìpoì aè, inaha, e tūpāpau anaè!

³⁶ Reva atu ra te arii o Àtura o Tenateripa, pārahi atu ra i Nineve.

³⁷ Te haamori ra o ia i roto i te fare o to na atua o Neterota, ua tāiri iho ra nā tamarii no na o Àteramereta rāua o Taretera ia na i te òè: reva atu ra rāua i te fenua ra o Àremenia. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ia Ètarahatona.

Hetetia, to na maìraahia e faaoraraahia

Ìta 38.1-8

20¹ Tei taua mau mahana ra, pohe iho ra Hetetia i te maì, e maì pohe. Ua haere mai ra te perofeta ra o Ìtaia a Àmōtā ia na ra, e ua parau mai ra ia na: Te nā ô mai ra Iehova: A haamaitaì na i to ùtuafare, e pohe hoì òe; e òre e ora. ² Ua fāriu aè ra Hetetia i to na mata i te pae pāruru, e ua pure ia Iehova, nā ô atu ra: ³ Teie taù parau ia òe, e Iehova e, e haamanaò mai òe ia ù i to ù nei haereà i mua ia òe mā te parau-mau, e mā te âau tià, e ua rave au i te mea tià ia òe ra! Ua òto roa aè ra Hetetia.

⁴ E aita Ìtaia i reva i rāpae i te àumoa i rōpū ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia na, nā ô mai ra: ⁵ E hoì òe e parau atu i te raatira o to ù ra mau taata ia Hetetia: Te parau mai ra te Atua o to tupuna ra o Tāvita, o Iehova: Ua faaroo vau i ta òe pure, ua ìte au i to òe roimata. E inaha, e faaora vau ia òe; ia tae i te ruì toru ra, e tae ai òe i te fare o Iehova. ⁶ E âmui atoà atu vau i to òe ra puè mahana hoê àhuru mā pae i te matahiti. E faaora vau ia òe e teie nei òire i te rima o te arii o Àtura ra; no ù iho ra e tiaì ai au i teie nei òire, e no taù tāvini hoì no Tāvita.

⁷ Ua parau atu ra Ìtaia: A rave i te mau tute. Rave iho ra rātou, ua tātati atu i nià i te maì, e ora aè ra o ia.

⁸ Ua parau mai ra Hetetia ia Ìtaia: E aha te tāpaò e ìte ai au, e e faaorahia vau e Iehova? E e tae au i roto i te fare o Iehova ia tae i te ruì toru ra? ⁹ Ua parau atu ra Ìtaia: Teie te tāpaò ta Iehova e hōroà mai ia òe ra, e e rave ā Iehova i ta na i parau mai ia òe ra. E hōpoi ānei i te maru i nià i te tāpaò mahana aè ra i mua, e ia maìri nā ôtià hoê àhuru, e e faahoì ānei i muri e ia àhuru te ôtià ia maìri? ¹⁰ Ua parau mai ra Hetetia: E tià noa ia hōpoi i te maru i mua e ia àhuru te ôtià ia maìri. Eiaha, e faahoì rā i te maru i muri e ia àhuru te ôtià ia maìri! ¹¹ Ua parau atu ra Ìtaia perofeta ia Iehova, e ua faahoì mai ra o ia i taua maru ra e hoê àhuru aè ra ôtià i maìri, ua reva hoì i mua i nià i te tāpaò, mahana a Àhata.

To Hetetia fāriiraa i te mau veà no Pāpurōnia

Ìta 39.1-8

¹² I reira to Perotata-Paratana a Paratana, arii no Pāpurōnia hāponoraa mai i te reta, e nā tiātiaveà atoà mā te taoà atoà na Hetetia, ua ìte aè ra e, ua pohe Hetetia i te maì. ¹³ Faaroo aè ra Hetetia ia rātou ra, e ua faaìte atu ra i te mau fare puèraa taoà na na iho, i te ârio, e te àuro, e te mau rāau noànoà, e te monoì maitaì ra, e te fare o te mauhaa tamaì na na ra, e te mau mea atoà i roto i te puèraa taoà na na: aore roa e taoà i toe i roto i to na fare, i to na atoà ra pātireia i òre i faaìtehia e Hetetia.

¹⁴ Ua haere mai ra Ìtaia perofeta i te arii ra ia Hetetia ra, e ua parau mai ra ia na: Mai hea mai teie nei feiā, e nā hea mai rātou ia òe? Ua parau atu ra Hetetia: Mai te fenua roa mai rātou, mai Pāpurōnia mai. ¹⁵ Ua nā ô mai ra o ia: E aha ta rātou i ìte i roto i to fare na? Ua parau atu ra Hetetia: I te mau mea atoà i roto i taù fare nei, ua ìte ia rātou: aita roa aù e taoà toe i te faaìtehia e au ia rātou. ¹⁶ Ua parau mai ra Ìtaia ia Hetetia: A faaroo mai na i te parau a Iehova! ¹⁷ Inaha, te fātata mai ra te mahana, e pāò roa atu ai te mau taoà atoà i roto i to fare, e ta to mau metua i vaiiho e tae roa aè nei i teie nei mahana, i te hōpoiha i Pāpurōnia; e òre roa e faatoehia, te parau mai ra Iehova. ¹⁸ E to mau tamarii ra ta òe e fānau ra, e pau atoà i te

hōpoi-ê-hia, e riro hoì rātou ei èunuta i te fare o te arii o Pāpurōnia. ¹⁹ Ua parau atu ra Hetetia ia Ìtaia: E parau maitaì te parau a Iehova ta òe i parau mai ra. E ua nā ô mai ra e: Eere ānei ei hau e te parau mau i to ù nei ànotau?

2Pa 32.32-33

²⁰ E te toeà o te parau a Hetetia, e to na hoì pūai, e te pape hopuna i ravehia e ana, e te faataheraa i tae mai ai te pape i roto i te òire, eere ānei ua pāpaihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii no Iuta? ²¹ Taòto iho ra Hetetia io to na ra mau metua. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Manate.

Manate, arii no Iuta

2Pa 33.1-10

21 ¹ Auàhuru mā piti o Manate matahiti i arii ai o ia; e pae àhuru e mā pae o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. Hefetipa te iòa o to na metua vahine. ² Ua rave o ia i te parau ìno i te aro a Iehova, mai te mau parau faufau a te mau fenua ta Iehova i haapuehu i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra. ³ Ua patu faahou hoì o ia i te mau vāhi teitei i faaòrehia e tana metua ra e Hetetia, e ua faatià o ia i te fata a Paara, e ua rave i te vāhi ururāau, mai ta te arii o Ìteraèra mai ta Àhapa, e ua haamori i to te raì atoà ra, e ua tāvini atu ra ia rātou. ⁴ E ua faatià o ia i te fata na te mau îtoro i roto i te fare o Iehova, ta Iehova hoì i parau mai ra e: «Ei Ierutarema to ù nei iòa vai ai.» ⁵ Ua faatià hoì o ia i te fata no to te raì atoà ra i roto ā i nā àumoa i te fare o Iehova. ⁶ E ua hōpoi i tana iho tamaiti nā roto i te auahi; e ua haapaò hoì i te ata, e te hiò, e te vārua ìno, e te ìtone: e hāmani ìno rahi to na i te aro o Iehova, ia riri o ia. ⁷ E ua faatià o ia i te îtoro tarai no te ururāau, na na iho i hāmani, i roto i te fare, ta Iehova hoì i parau mai ia Tāvita ra, e tana tamaiti ia Toromona: «Ei teie nei fare, e i Ierutarema i haapaòhia e au no roto i te mau ôpū o Ìteraèra atoà ra, e vaiiho ai au i to ù nei iòa e a muri noa atu. ⁸ E òre hoì e hōpoi-ê-faahou-hia e au te âvae o Ìteraèra i te fenua i hōroàhia e au i to rātou ra mau metua, ia haapaò rātou, e ia rave i tei parauhia atu e au ia rātou ra, e te ture

a taù tāvini a Mōte i poroì ia rātou ra.»⁹ Aita rā rātou i faaroo; e rahi rā ta rātou parau ìno i rave i te haavare a Manate ra, e te haavare a te mau fenua atoà i pau ia Iehova i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra.

¹⁰ Ua parau mai ra Iehova i te vaha o tana mau tāvini o te mau perofeta ra, nā ô mai ra: ¹¹ No te mea na te arii o Iuta, na Manate i rave i teie nei mau parau faufau, e ua rahi ta na parau ìno i rave i ta te Âti-Âmori i mua ia na ra, e ua hara atoà Iuta ia na i ta na mau îtoro, ¹² e i teie nei, te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: Inaha, ua fātata vau i te hōpoi mai i te ìno rahi i nià ia Ierutarema, e ia Iuta, e riro i te turi atoà nā tarià atoà e piti o te feiā e faaroo ra. ¹³ E tatai au i te aho o Tāmāria i nià atoà ia Ierutarema, e te fāito o te ùtuafare o Àhapa; e tāmā vau ia Ierutarema mai te taata e tāmā i te âuà ra, i te hōroiraa e te huriraa i to nià paeà i raro. ¹⁴ E faaruè hoì au i te toeà o to ù ra fenua; a tuu atu ai i te rima o to rātou ra mau ènemi; e riro rātou ei haruraa; ei pāðoraa taoà na to rātou mau ènemi, ¹⁵ no te mea ua rave rātou i te parau ìno i mua ia ù nei, e ua faaoôo mai rātou ia ù, mai te mahana mai ā i tae mai ai to rātou mau metua mai Àifiti mai, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

¹⁶ Rave rahi hoì te toto i manii hara òre noa ia Manate, e îî noa aè ra Ierutarema, mai te tahi pae mai, e tae noa aè ra i te tahi pae; te taa ra te hara i hara ai Iuta ia na, i te raveraa i te ìno i te aro o Iehova ra.

2Pa 33.18-20

¹⁷ E te toeà o te parau a Manate, e ta na atoà i rave ra, e te hara i ravehia e ana ra, e eere ānei ua pāpāihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta ra? ¹⁸ Taòto iho ra Manate io to na ra mau metua, e tanuhia iho ra i roto i te ô i to na ra ùtuafare, i te ô a Ùta ra. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Àmona.

Àmona, arii no Iuta

2Pa 33.21-25

¹⁹ Ua tae Àmona i te matahiti taau mā piti i arii ai o ia; a piti aè ra o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. Meturemeta te iòà o te metua vahine, e tamahine na Haruta no Iotapa. ²⁰ Ua rave o ia i te parau ìno

i te aro o Iehova, mai tana metua atoà mai ia Manate ra; ²¹ haapaò māite atu ra o ia i te èà i haere-hua-hia e to na ra metua, e ua nā reira o ia; e te mau îtoro i haamorihia e to na ra metua, ua haamori atoà, e ua tāvini atu; ²² faaruè iho ra o ia i te Atua o to na ra hui tupuna, ia Iehova, e aore i haapaò i ta Iehova èà. ²³ Ua âmui aè ra te mau tāvini o Àmona i te parau rave ia na ra. E ua taparahi iho ra i te arii i roto i to na iho ra fare. ²⁴ Ua rave aè ra rā te taata o taua fenua ra, ua taparahi i te feiā atoà i âmui e rave i te arii ra ia Àmona; e ua rave aè ra te feiā fenua ua faaarii aè ra i te tamaiti ia Iotia, ei mono ia na. ²⁵ E te toeà o te parau a Àmona, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpāihia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta? ²⁶ Tanuhia iho ra o ia i roto i to na iho ra tanuraa, i roto i te ô a Ûta ra. Monohia aè ra te hau i te tamaiti ra ia Iotia.

Iotia, arii no Iuta

2Pa 34.1-2

22 ¹ Tei te matahiti vaù ra Iotia i arii ai o ia; e toru àhuru mā hoê o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Ietita te iða o tana metua vahine, e tamahine na Àtāia no Potetata. ² Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, haapaò māite atu ra i te haereà o tana tupuna o Tāvita. Aore i fāriu i te pae àtau e te pae àui.

To te tahuà rahi ìteraa i te puta no te ture

2Pa 34.8-18

³ E tae aè ra i te àhuru mā vaù o te matahiti o te arii o Iotia ra, ua tonono aè ra te arii ia Tafana a Àtāria a Meturama pāpāi parau, i te fare no Iehova, nā ô atu ra: ⁴ A haere ia Hiritia tahuà rahi ra; e taiò o ia i te ârio i hōpoihiā mai i roto i te fare o Iehova, i tei haaputuhia e te feiā tiaì ùputa i te mau taata nei. ⁵ A tuu ai rātou i te feiā i faaitoito i te òhipa i te fare o Iehova. A tuu atu ai i te feiā i rave i te mau vāhi pararī i te fare o Iehova, ⁶ i te mau tahuà tarai fare, e te feiā e patu, e te mau tarai òfai, ei hoo rāau hoì, e te òfai i taraihia, ei tīfai hoì i taua fare nei. ⁷ Aita rā i taiòhia te moni i tuuhia atu i to rātou rima, no te

mea ua haapaò rātou i te mea au ra. ⁸ Ua parau mai ra Hiritia tahuà rahi ia Tafana pāpaì parau: Ua ìtea ia ù te puta ture i roto i te fare o Iehova! Ua tuu mai ra Hiritia i taua puta ra ia Tafana, e ua taiò iho ra o ia. ⁹ Ua haere mai ra Tafana pāpaì parau i te arii ra. Ua faaìte mai ra i taua parau ra, nā ô mai ra: Ua taiòhia e to mau tāvini nei te moni i ìtea i roto i te fare o Iehova, e ua tuuhia i te rima o te feiā i faaitoito i te òhipa ia ravehia i roto i te fare o Iehova. ¹⁰ Ua parau mai ra Tafana pāpaì parau i te arii, nā ô mai ra: E puta ta Hiritia tahuà i hō mai ia ù nei. Ua taiò iho ra Tafana i mua i te aro o te arii.

To Iotia faaueraa e fārerei i te perofeta vahine ra ia Hurata

2Pa 34.19-28

¹¹ Ìte aè ra te arii i taua parau ra i roto i te puta ture ra, ua hāhae iho ra i to na àhu. ¹² Ua parau atu ra te arii ia Hiritia tahuà, e ia Àhitama a Tafana, e ia Àtapora a Mitaia, e ia Tafana pāpaì parau, e ia Àtāhia e tāvini o te arii ra, nā ô atu ra: ¹³ A haere, a uì ia Iehova ia ù, e to Iuta atoà ra, i te parau i roto i teie nei puta e ìtea nei; ua rahi hoì te riri o Iehova i te tupuraa ia tātou, no te mea aita to tātou mau metua i haapaò i te parau i roto i teie nei puta; e ia haapaò hoì te mau parau i faaìte mai ia tātou i reira.

¹⁴ Ua haere iho ra Hiritia tahuà, e o Àhitama, e o Àtapora, e o Tafana, e o Àtāhia, ia Hurata perofeta vahine ra, e vahine na Taruma a Titava, a Harahata, e tiaì piha àhu, o tei pārahi i te hiti o te òire ra o Ierutarema. Ua paraparau iho ra rātou. ¹⁵ Ua parau mai ra o ia ia rātou: Te parau mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: E parau atu òutou i te taata i tonu mai ia òutou i ô nei ia ù nei: ¹⁶ Te parau mai ra Iehova: Inaha, e hōpoi mai au i te ìno i nià i teie nei vāhi, e i nià i te taata atoà ra, o te mau ìno atoà i roto i te puta i taiòhia e te arii o Iuta ra. ¹⁷ No te mea ua faaruè rātou ia ù, e ua tūtuì i te mea noànoà na te mau atua èè, ia oōo atu vau i te mau òhipa i ravehia e to rātou rima, e i teie nei, e tupu taù riri i teie nei vāhi: e òre roa e morohi. ¹⁸ Àrèa te arii o Iuta, tei tonu mai òutou e ui ia Iehova, e nā ô atu òutou ia na: Te parau mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova — i te mau mea ta òe

i faaroo na: ¹⁹ No te mea ua marū to òe na âau ra, e ua faahaèhaa òe i mua i te aro o Iehova, i te ìteraa òe i teie nei parau i parauhia e au i teie nei vāhi, e to ô nei mau taata, e e riro rātou i te tuua te ano e te tatārahia, e ua hāhae òe i to òe àhu, e ua òto òe i mua ia ù, ua faaroo atoà vau ia òe — te parau mai ra Iehova. ²⁰ E inaha, e âmui-atoà-hia òe e au i to mau metua ra, e tae roa hoì òe i te âpoo mā te hau, e òre to mata e ìte i te mau ìno ta ù e hōpoi mai i nià i teie nei vāhi. E ua hōpoi mai rā rātou i taua parau ra i te arii ra.

To Iotia faaâpīraa i te faaauraa faufaa e o te Atua

2Pa 34.29-32

23 ¹ Ua tonoa aè ra te arii, e ua haaputupu mai ra ia na i te feiā paari o Iuta e to Ierutarema. ² Haere atu ra te arii i nià i te fare o Iehova, e te mau taata no Iuta, e to Ierutarema atoà ra, e te feiā tahuà, e te mau perofeta, e te taata atoà, o tei rahi, e o tei iti. E ua taiò atu ra o ia i roto i to rātou tarià i te mau parau atoà i taua puta faufaa i ìtea i roto i te fare o Iehova. ³ Ua tià noa iho ra te arii i te pae pou ra, ua fafau iho ra i te tahi faufaa i te aro o Iehova, e e pee o ia ia Iehova, e e haapaò i ta na parau, e ta na i faaite mai, e ta na haapaòraa mā te âau atoà e te vārua atoà, e ia rave māite i te mau parau no te faufaa i pāpāhia i roto i teie nei puta; e ua haapaò māite atu ra te mau taata atoà i taua faufaa ra.

Te mau faaâpīraa i te oraraa faaroo i Iuta

2Pa 34.3-5

⁴ Ua faaue aè ra te arii i te tahuà rahi ra ia Hiritia, e nā tahuà tauturu, e te mau tiaì ùputa, e rave mai i te mau âuà i hāmanihia na Paara, i roto i te hiero o Iehova, e ta te îtoro o te vāhi ururāu, e ta to te raì atoà ra; e ua tūtuì o ia i te auahi i rāpaeàu mai i Ierutarema i roto i te mau âua i Titerona, ua hōpoiha rā te rehu i Pētera. ⁵ Ua faaòre hoì o ia i te mau tahuà îtoro, tei haapaòhia e te mau arii no Iuta ei tūtuì i te mea noànoà i nià i te vāhi teitei, i roto i te mau òire o Iuta ra, e te mau vāhi atoà i pihai iho i Ierutarema, e o tei tūtuì i te mea noànoà

na Paara, i te mahana, e te marama, e ia taùrua mā, e to te raì atoà ra. ⁶Ua rave mai ra o ia i te îtoro o te vāhi ururāau mai roto i te fare o Iehova, i rāpaeàu i Ierutarema, e te pape ra o Titerona; e ua tūtuì iho ra i te auahi i taua pape ra i Titerona, e ua taataahi iho ra e huàhuà roa aè ra. Ua tītiri haere i te rehu nā nià i te tanuraa o te taata rii ra. ⁷Ua vāvāhi o ia i te mau fare o te pāià i pihai iho i te fare o Iehova, i te vāhi e rāraahia ai e te mau vahine te àhu no te îtoro o te ururāau ra. ⁸E ua hōpoi ê atu ra o ia i te mau tahuà i te mau òire atoà o Iuta ra; e ua haaviivii i te mau vāhi teitei i tūtuìhia ai e te mau tahuà te mea noànoà, mai Tipea mai, e tae noa atu ra i Pere-Tepa; ua vāvāhi hoì o ia i te mau vāhi teitei i te tomoraa ra: i te tomoraa o te ùputa o te tāvana o te òire ra o Iotua, i te pae àui ia tomo i roto i te òire ra. ⁹Aore hoì te mau tahuà o te mau vāhi teitei i haafātata mai i te fata a Iehova i Ierutarema, ua àmu rā rātou i te pāne faahōpue òre i roto i to rātou mau taeàè. ¹⁰E ua haaviivii o ia ia Tofeta, i te peho o te tamaiti a Hinoma, ia òre te taata ia pūpū i tana tamaiti e tana tamahine i nā roto i te auahi ia Moroha. ¹¹E ua hōpoi ê atu ra o ia i te mau puaahorofenua i pūpūhia e te mau arii no Iuta no te mahana, i te tomoraa i te fare o Iehova, i pihai iho i te piha o Nātana-Mereha èunuta, e fare tià hiti; e ua tūtuì o ia i te poredò no te mahana ra i te auahi. ¹²E nā fata e vai i nià iho i te fare o Àhata, tei hāmanihia e te mau arii o Iuta ra, e nā fata i hāmanihia e Manate i roto i nā àumoa i te fare o Iehova. Ua vāvāhihia ia e te arii e pau atu ra, e ua tītiri i te rehu i raro i te pape ra i Titerona. ¹³E ua haaviivii atoà te arii i nā vāhi teitei i mua iho i Ierutarema, tei te pae àtau i te mouà ra o Òriveta, i faatiàhia e te arii o Ìteraèra ra e Toromona na Àtetarota, e îtoro faufau na to Titona, e nā Timota, i te îtoro faufau na te Âti-Moapi, e na Miretoma, i te îtoro faufau a te tamarii a Àmona. ¹⁴E ua vāvāhi o ia i te mau tii ra, e ua tūpū i te mau ururāau, e ua faaî i taua mau vāhi ra i te ivi o te taata pohe.

Te mau faaâpīraa

i te oraraa faaroo i Ìteraèra

¹⁵ E te fata e vai i Pētera, i te vāhi teitei, i hāmanihia e Ieropoama a Nepata, i hara ai Ìteraèra ia na, taua fata ra e te vāhi teitei atoà ra: ua vāvāhiahia ia e ana; e ua tūtuì i te îtoro no taua vāhi teitei ra i te auahi, e ua taataahi e huàhuà roa aè ra, e ua àma atoà te ururāau ia na.

¹⁶ Tei te fāriuraa o Iotia ra, ìte atu ra o ia i te mau vairaa tūpāpaù i nià i te mouà ra; e ua faaue aè ra e tii i te mau ivi i roto i taua mau vairaa tūpāpaù ra, e ua tūtuì aè ra i nià i te fata; viivii atu ra, ta Iehova hoì i parau mai ra, ta taua taata na te Atua ra; o tei faaìte mai i taua parau nei. ¹⁷ Ua nā ô mai ra o ia: E aha terā ra parau ta ù e ìte nei? Ua parau mai ra to te òire ia na: O te tanuraa ia o te taata no te Atua ra, o tei haere mai mai Iuta mai, e ua faaìte i teie nei parau ta òe i rave iho nei i te fata i Pētera nei. ¹⁸ Ua parau mai ra o ia: E vaiiho noa na ia; eiaha roa ei taata e haùti noa atu i to na ivi! Ua vaiiho noa iho ra rātou i to na ivi, e te ivi atoà o te perofeta mai Tāmāria mai ra.

2Pa 34.6-7

¹⁹ E te mau fare atoà no te mau vāhi teitei i roto i te mau òire i Tāmāria, ta te mau arii o Ìteraèra i hāmani ei faaoōraa atu ia Iehova ia riri, ua hurihia ia e Iotia i raro; e ua rave o ia i te reira mai ta na atoà i rave i Pētera ra. ²⁰ Ua taparahi hoì o ia i te mau tahuà no te mau vāhi teitei i nià i te fata e vai noa i reira, e ua tahu o ia i te ivi taata i nià iho. Hoì mai ra o ia i Ierutarema.

Ôroà faahanahanaraa i te Pāta

2Pa 35.1,18-19

²¹ Ua faaue atu ra te arii i te taata atoà, nā ô atu ra: E haapaò òutou i te Pāta na to òutou Atua na Iehova, i tei pāpaìhia i roto i te puta faufaa nei. ²² Aita ia e Pāta i te haapaòraahia, mai te ànotau mai o te mau tāvana o tei faaau i te parau ia Ìteraèra nei, e te ànotau atoà o te mau arii o Ìteraèra, e te mau arii no Iuta. ²³ Tei te matahiti hoê àhuru mā vaù ra o te arii ra o Iotia, i haapaòhia i taua Pāta nei na Iehova i Ierutarema.

Pūòhuraa i nià i te hau arii o Iotia*2Pa 35.20-36.1*

²⁴ E te mau haamori vārua ìno, e te hiòhiò, e to terafima, e te mau îtoro, e te mau mea faufau atoà i ìtea i te fenua ra o Iuta, e i Ierutarema, ua faaruèhia ia e Iotia, ia tupu te ture i pāpaihia i roto i te puta i ìtea ia Hiritia tahuà, i roto i te fare o Iehova ra. ²⁵ Aita ia arii e au ia na mai mūtaa iho mai ā, tei fāriu ia Iehova mā te âau atoà, e mā te vārua atoà, e mā te pūai atoà, ia au i te ture atoà a Mōte ra; aita hoì o na e fāito i tupu i muri aè.

²⁶ Aita rā Iehova i faaruè i te rahi o to na riri i tupu ia Iuta, no te mau faaoôo a Manate i faaoôo mai ia na ra. ²⁷ Ua parau mai ra hoì Iehova: E haamoè atoà atu vau ia Iuta ia moè atoà o ia, mai ia ù i haamoè atoà ia Ìteraèra; e faaruè au i teie nei òire ia Ierutarema i haapaòhia e au ra, e te fare ta ù i parau ra: «Ei reira taù iòà vai ai.» ²⁸ E te toeà o te parau a Iotia, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpaihia ia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta?

²⁹ Tei to na ra ànotau to te arii o Àifiti, to Faraò-Neto, haereraa e rave i te arii o Àtura, i te pape ra o Èufarate. Ua haere iho ra taua arii ra o Iotia e rave ia na; pohe iho ra o ia ia na i Metito, i te ìteraa atu ia na ra. ³⁰ Ua uta pohe noa tana mau tāvini ia na nā nià i te pereòo mai Metito mai, e tae mai ra i Ierutarema, e ua tanu atu ra ia na i roto i to na iho tanuraa. Ua rave aè ra to te fenua ia Iehoata a Iotia ra; e ua faatāhinu ia na, faariro atu ra ei arii ei mono i to na ra metua.

Iehoahata, arii no Iuta*2Pa 36.2-4*

³¹ Ua tae Iehoahata i te taau mā toru o te matahiti i arii ai o ia; e a toru aè ra o na marama i te ariiira a i Ierutarema. Hamutara te iòà o to na metua vahine, e tamahine na Ieremia i Ripena. ³² Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova mai ta te mau metua atoà no na i rave ra. ³³ Ua tāpeà iho ra Faraò-Neto ia na i Ripera, i te fenua ra o Hamāta, eiaha to na ei hau i Ierutarema; ua tuu iho ra i te taoà àufau

i nià i taua fenua ra, hoê hānere tārēni ârio, hoê hoì tārēni àuro. ³⁴ Ua faariro aè ra Faraò-Neto ia Èriātima a Iotia ei arii ei mono mai i tana metua ia Iotia ra, e ua ruri aè ra i te iòà ia Iehoiatima. Rave atu ra ia Iehoahata, reva atu ra i Àifiti, pohe atu ra i reira. ³⁵ Ua hōpoi atu ra Iehoiatima i taua ârio ra e te àuro ia Faraò; ua tuu aè ra rā i te àufau i nià i te fenua, tei parauhia mai e Faraò, ua tītau atu ra o ia i te ârio e te àuro i te taata atoà o te fenua, haapaò atu ra i tei faaauhia i nià i te taata atoà ra, a hōpoi ai na Faraò-Neto.

Iehoiatima, arii no Iuta

2Pa 36.5-8

³⁶ Tei te matahiti taau mā pae Iehoiatima i arii ai o ia; hoê àhuru o na matahiti hoê tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema. O Teputa te iòà o to na metua vahine, e tamahine na Petaia i Ruma ra. ³⁷ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai ta te mau metua atoà no na ra.

24 ¹ Tei to na ra ànotau, to te arii o Pāpurōnia to Nēputaneta haereà mai. Riro atu ra Iehoiatima ei tāvini no na, e a toru aè ra matahiti; ua ôrure iho ra o ia i to na hau. ² Ua tuu mai ra rā Iehova i te pupu Tarataio, e te pupu Àrama, e te pupu Âti-Moapi, e nā pupu o te mau tamarii a Àmona; e tonono mai o ia ia rātou e rave ia Iuta ia pau, i te parau a Iehova i parau mai i te vaha o tana mau tāvini i te mau perofeta ra.

³ E mea parauhia mai e Iehova i roohia mai ai Iuta i teie, ia moè ê atu rātou ia na, no te mau hara a Manate i rave ra, ⁴ e no te toto hara òre manii ia na, ua îî hoì Ierutarema i te toto, hara òre. Aore ia te reira hara i faaòrehia e Iehova.

⁵ E te toeà o te parau a Iehoiatima, e ta na atoà i rave ra, eere ānei ua pāpāhia i roto i te puta, te parau no te mau mahana o te mau arii o Iuta ra? ⁶ Taòto iho ra Iehoiatima io to na ra mau metua. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ia Iehoiatina. ⁷ Aita aè ra te arii o Àifiti i faaruè faahou i to na fenua, ua pau roa hoì ta te arii o Àifiti taoà i te arii o Pāpurōnia, mai te pape o Àifiti mai ra, e tae roa aè ra i te pape ra i Èufarate.

Iehoiatina, arii no Iuta; te hōpoi-tītī-raa matamua*2Pa 36.9-10*

⁸ Ua tae Iehoiatina i te matahiti hoê àhuru mā vaù i arii ai o ia; e a toru aè ra o na marama i te ariiraa i Ierutarema. Nehuteta te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Èrenatana i Ierutarema ra. ⁹ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai ta to na ra mau metua atoà i rave ra.

¹⁰ I reira te taeraa mai te mau taata o te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta i Ierutarema, e ua àro iho ra i te òire. ¹¹ Ua haere mai ra te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta e rave i taua òire ra, e na to na ra mau taata e àro atu. ¹² Ua haere iho ra te arii o Iuta o Iehoiatina i rāpae i te arii o Pāpurōnia, o ia e te metua vahine, e te mau tāvini, e te hui arii atoà, e te feiā tōroà ra. Riro atu ra o ia i te arii o Pāpurōnia i te vaù o te matahiti o to na ra hau. ¹³ E ua hōpoi ê atu ra o ia i te mau taoà o te fare o Iehova, e te taoà atoà o te fare o te arii; e ua tāpūpūhia te mau fārii àuro, i hāmanihia e te arii o Ìteraèra e Toromona i roto i te hiero o Iehova, ta Iehova hoì i faaite mai ra. ¹⁴ E ua hōpoi-ê-hia e ana to Ierutarema atoà, e te feiā rarahi, e te mau taata àito, hoê àhuru i te tautani te tītī, e te mau tahuà tarai fare, e te mau tūpaì âuri: aore roa i faatoehia, maori rā o te taata rii haèhaa roa ra. ¹⁵ E ua hōpoi o ia ia Iehoiatina i Pāpurōnia; e te metua vahine atoà o te arii, e nā vahine atoà a te arii, e nā èunuta, e te feiā rarahi o te fenua ra, o tei hōpoihoa ei tītī, mai Ierutarema mai e tae roa aè ra i Pāpurōnia. ¹⁶ E te feiā taoà ra, e hitu tautani, hoê hoì tautani tahuà tarai fare e te tūpaì âuri — e te feiā àito no te tamaì ra. O tei hōpoihoa ia e te arii o Pāpurōnia ei tītī i Pāpurōnia.

¹⁷ Ua faariro atu ra te arii o Pāpurōnia ia Matania, e taeaè no tana metua ei arii ei mono mai ia na, e ua ruri aè ra i to na iòà ia Tetetia.

Tetetia, arii no Iuta*Ier 52.1-3; 2Pa 36.11-12*

¹⁸ Tei te matahiti taau mā hoê Tetetia i arii ai o ia, hoê àhuru o na matahiti hoê tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema. Hamutara te iòà o to na metua vahine, e tamahine na Ieremia i Ripena ra. ¹⁹ Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai ta Iehoiatima atoà te rave. ²⁰ Te vai ra hoì te riri o Iehova ia Ierutarema, e ia Iuta, e moè ê atu ra rātou ia na, ôrure aè ra Tetetia i te hau i te arii o Pāpurōnia.

To Nēputaneta âua-haaàti-raa ia Ierutarema*Ier 39.1-7; 52.4-11*

25 ¹ E tae aè ra i te iva o te matahiti o to na ra hau, tei te àhuru ra o te marama, e te àhuru hoì o te mahana, i tae mai ai te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta mā te nuu atoà e rave ia Ierutarema; e ua pātia iho ra i te pūhapa, e ua âua iho ra i te âua e àti noa aè. ² O te àro-noa-raa ia i taua òire ra e tae noa atu ra i to Tetetia matahiti hoê àhuru mā hoê. ³ E tae aè ra i te maha o te marama, e te iva hoì o te mahana, i rahi ai te oè i taua òire ra, e aita roa e māa na te taata atoà o te fenua ra, ⁴ pararī atu ra taua òire ra. E ua horo iho ra te mau taata tamaì i te pō, i nā te hoê ùputa i rōpū i nā âua e piti i te pae ô a te arii ra: (ua haaàtihia hoì taua òire ra e te Tarataio). Haere tià atu ra rātou i te vāhi ātea ra. ⁵ Ua àuàù atu ra te nuu o te mau Tarataio i te arii, e roohia iho ra i te vāhi pāpū i Ierito ra, pūrara ê atu ra te nuu na na. ⁶ Ua rave atu ra rātou i te arii, e ua arataì mai ra i Ripera, i te arii o Pāpurōnia ra; ua tuu mai ra rātou i te parau ia na. ⁷ Ua taparahi iho ra rātou i nā tamarii a Tetetia i mua i to na mata; ôhiti aè ra i te mata o Tetetia, ua tāpeà iho ra ia na i te tāpeà veo, hōpoi atu ra i Pāpurōnia.

Te haruraahia o Ierutarema; te piti o te hōpoi-tītī-raa*Ier 39.8-10; 52.12-27; 2Pa 36.17-21*

⁸ E tae aè ra i te pae o te marama i te ruì hitu — o te àhuru mā iva ia o te matahiti o te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta — i tae ai

Nēputaratana, e raatira no te faèhau, e tāvini no te arii o Pāpurōnia, i Ierutarema. ⁹ Ua àma iho ra te fare o Iehova ia na, e te fare o te arii, e te mau fare rarahi atoà i Ierutarema; ua pau roa te mau fare rarahi i te àma ia na. ¹⁰ Ua rave iho ra te nuu atoà o te mau Tarataio, o tē haere atoà i taua haereà o te raatira o te faèhau ra, ua vāvāhi i te âua o Ierutarema e àti noa aè.

¹¹ E te toeà o te mau taata i vaiihohia i roto i te òire, e tei àmaha no te arii o Pāpurōnia, te toeà o taua feiā atoà ra, ua hōpoi-ê-hia ia e te raatira o te faèhau e Nēputaratana. ¹² Âreà te taata rii haèhaa, ua vaiihohia ia e te raatira o te faèhau ei tope vine, e ei faaàpu.

¹³ E nā pou veo, i roto i te fare o Iehova, e nā vairaa, e te fārii-vai rahi veo i roto i te fare o Iehova, ua vāvāhihia ia e te Tarataio, e ua hōpoi i te veo i Pāpurōnia. ¹⁴ E nā pāni veo, e nā tāipu, e nā tipī, e nā âuà, e te mau mea veo atoà a te feiā tahuà i rave i te tōroà ra, ua hōpoi-ê-hia ia. ¹⁵ E te mau vairaa auahi, e te mau petini ra, te àuro e te ârio, o te hōpoi-ê-hia ia e te raatira o te mau faèhau ra. ¹⁶ Nā pou e piti ra, hoê fārii-vai rahi, e nā vairaa i hāmanihia e Toromona no te fare o Iehova, o te veo rā o taua mau mea ra, aita ia e fāito. ¹⁷ Hoê àhuru mā vaù te tūpiti i te pou hoê. E te tāpoì i nià iho, e veo ia, e te teitei o taua tāpoì ra, e toru ia tūpiti; e te hei, e te rēmuna i nià iho, i taua tāpoì ra e àti noa aè, e veo anaè ia; e te piti hoì o te pou ra, e te hei atoà ra, hoê ā huru.

¹⁸ Ua rave atu ra te raatira o te faèhau ia Teraia tahuà rahi, e ia Tēfānia i te tahuà tauturu, e nā tiaì ùputa tootoru. ¹⁹ E ua rave iho ra no roto i te òire i te hoê ènuta i tuuhia i nià iho i te mau taata tamaì ra, e nā taata toopae e tià i mua i te arii ra, ìtea iho ra i roto i te òire, e te pāpaì parau rahi no te nuu ra, o tei haaputu mai i te taata o taua fenua ra, e nā taata hoì e ono àhuru no taua fenua ra, ìtea iho ra i roto i te òire. ²⁰ Ua rave iho ra Nēputaratana raatira o te faèhau i te reira, arataì atu ra i te arii o Pāpurōnia i Ripera. ²¹ Ua taparahi iho ra te arii o Pāpurōnia ia rātou, pau roa aè ra i te pohe i Ripera, i te fenua o Hamāta. Pau roa aè ra Iuta i te hōpoi-ê-hia i to rātou ra fenua.

Tetaria, tāvana no Iuta

Ier 40.7-42.18

²² Âreà te mau taata i toe i taua fenua ra o Iuta, tei vaiihohia e te arii o Pāpurōnia a Nēputaneta, ua faariro o ia ia Tetāria o Àhitama, a Tafana ra, ei tāvana.

²³ E ìte aè ra te mau raatira o te nuu, e te mau taata atoà, e ua faarirohia e te arii o Pāpurōnia Tetāria ei tāvana, ua haere mai ra rātou ia Tetaria ra i Mitepa: o Ìtemaèra a Netania, e o Iohanana a Tārea, e o Teraia a Tanahumeta i Netofa, e o Iaatania te tamaiti a te tahi Âti-Maata, o rātou e to rātou atoà mau taata. ²⁴ Ua tapu atu ra Tetāria ia rātou, e to rātou mau taata; e ua parau atu ra ia rātou: Eiaha òutou e mataù i te mea ua riro ei tāvini no te mau Tarataio; e pārahi noa i te fenua e faaroo i te arii o Pāpurōnia, e maitaì ia òutou. ²⁵ Ia tae rā i te hitu o te marama, ua haere mai ra Ìtemaèra a Netania, a Èritama, no te pupu arii, e nā taata atoà tino àhuru; ua tāiri iho ra ia Tetāria e pohe atu ra o ia, e te mau Âti-Iuta, e te mau Tarataio io na ra i Mitepa. ²⁶ Ua tià anaè aè ra te taata atoà, te taata rii, e te feiā rarahi, e te mau raatira o te nuu atoà, haere atu ra, i Àifiti, ua mataù hoì rātou i te mau Tarataio.

To Èvire-Merotata faaoraraa ia Iehoiatina

Ier 52.31-34

²⁷ E tae aè ra i te toru àhuru mā hitu i te matahiti o te tītīraa o te arii o Iuta o Iehoiatina, e te àhuru mā piti o te marama, e te taau mā hitu o te mahana, ua matara iho ra te arii o Iuta o Iehoiatina, i te arii o Pāpurōnia ia Èvire-Merotata, i te matahiti i arii ai o ia ra. ²⁸ Ua paraparau maitaì atu ra o ia ia na, e ua faateitei aè ra i to na terōno i to te mau arii atoà i Pāpurōnia. ²⁹ E ua haapae atu ra o ia i te àhu no te tãpeàraa ra, ua faaàhu mai ra i te àhu ê; e ua àmu o ia i te māa i mua ia na e hope roa aè ra o na ànotau. ³⁰ E ta na ra tufaa māa — e mea tãmau ia — i hōroàhia mai e te arii, e mea haapaò-mau-hia no te mau mahana atoà, hope roa aè ra o na puè mahana i te ao nei.

TE PUTA HOÊ NO TE MAU PARAREIPOMENO

Mai ia Àtamu e tae atu i te huaai o Ètau

Ten 5

1 ¹ Àtamu, Teta, Ènota, ² Tainana, Marareèra, Iareta, ³ Ènoha, Metutera, Rāmeha, ⁴ Noa, Tema, Hama, Iafeta.

Ten 10

⁵ Nā tamarii a Iafeta ra: o Tomera ia, e o Matota, e o Metai, e o Iavana, e o Tūpara, e o Mēteta, e o Tirata.

⁶ Nā tamarii a Tomera ra: o Àteteneta ia, e o Rifata, e o Totarama.

⁷ Nā tamarii a Iavana ra: o Èrita ia, e o Taretita, e o Tītima, e o Rotanima.

⁸ Nā tamarii a Hama ra: o Tuta ia, e o Miteraima, e o Futa, e o Tanaana.

⁹ Nā tamarii a Tuta ra: o Tēpa ia, e o Hāvira, e o Tāpata, e o Raama, e o Tāpateta. — Nā tamarii a Raama ra: o Tēpa ia, e o Tētana.

¹⁰ Fānau àè ra ta Tuta o Nimerota ia riro atu ra o ia ei taata mana i te ao nei.

¹¹ Fānau àè ra ta Miteraima o te Âti-Rūtā ia, e te Âti-Ànami, e te Âti-Rehapi, e te Âti-Nafetuhi. ¹² E te Âti-Patureti, e te Âti-Teterehi, (na na te Firiteti,) e te Âti-Tafatori.

¹³ Fānau àè ra ta Tanaana, o Titona, e matahiapo ia, e te Âti-Heta, ¹⁴ te Âti-Ieputi atoà, e te Âti-Àmori, e te Âti-Teretati, ¹⁵ e te Âti-

Hevi, e te Âti-Ârati, e te Âti-Tini, ¹⁶ e te Âti-Âravati, e te Âti-Temari, e te Âti-Hamati.

¹⁷ Nā tamarii a Tema ra: o Èrama ia, e o Àtura, e o Àrafatetata, e o Rutā, e o Àrama; e o Ûta, e o Hūrā, e o Tetera, e o Mēteta.

¹⁸ Fānau aè ra ta Àrafatetata o Tāra, fānau aè ra ta Tāra o Èpera.

¹⁹ Fānau aè ra ta Èpera e tau tamaroa toopiti: o Perēta, te iōa o te tahi, no te mea tei to na ra ànotau i òòtihia ai te fenua, o Iōtatāna te iōa o to na tuaana. ²⁰ Fānau aè ra ta Iōtatāna o Àremotata, e o Terefa, e o Hataramaveta, e o Iera, ²¹ e o Hatorama, e o Ûtara, e o Tītērā, ²² e o Èpara, e o Àpimaèra, e o Tepa, ²³ e o Òfira, e o Hāvira, e o Iopapa. Na Iōtatāna anaè ia mau tamarii.

Ten 11.10-26

²⁴ Tema, Àrafatetata, Tāra, ²⁵ Èpera, Perēta, Reu, ²⁶ Teruta, Nahora, Tera, ²⁷ Àperama, o ia hoì Àperahama.

²⁸ Nā tamarii a Àperahama: o Ìtaata ia rāua o Ìtemaèra.

Ten 25

²⁹ Teie to rātou mau uì: ta Ìtemaèra matahiapo, o Nepaiota ia, ahe i muri iho, o Tetara, e o Àtapeèra, e o Mipetama, ³⁰ e o Mitema, e o Tūma, o Mātā, o Hātara, o Tema, ³¹ o Ietura, o Nafita, e o Tētēma. O nā tamarii ia a Ìtemaèra.

³² E nā tamarii a te vahine a Àperahama a Tētura i fānau ia na: o Timerana ia, e o Iōtatana, e o Metana, e o Mitiāna, e o Ìtapata, e o Tūā. E nā tamarii a Iōtatana: o Tepa ia, e o Tētana.

³³ Nā tamarii a Mitiāna ra: o Èfā ia, e o Èfera, e o Hanata, e o Àpita, e o Èretaa. Na Tētura anaè ia mau tamarii.

³⁴ Fānau aè ra ta Àperahama o Ìtaata. E ta Ìtaata tamarii: o Ètau ia rāua o Ìteraèra.

Ten 36.10-28

³⁵ Nā tamarii a Ètau ra: o Èrifata ia, e o Reuera, e o Ieuta, e o Iaarama, e o Tōra.

³⁶ E ta Èrifata mau tamarii ra: o Temana ia, e o Òmara, e o Tēfō, e o Tatama, e o Tēnata, e o Timana, e o Àmareta.

³⁷ Nā tamarii a Reuera ra: o Nāhāta ia, e o Tērā, e o Tama, e o Mitā.

³⁸ Nā tamarii a Teira ra: o Rotana ia, e o Topara, e o Tīpēona, e o Àna, e o Tītona, e o Ètara, e o Titana.

³⁹ Nā tamarii a Rotana ra: o Hori ia, e o Homama. E tuahine Timina nā Rotana.

⁴⁰ Nā tamarii a Topara ra: o Àraiana ia, e o Manahata, e o Èpara, e o Tefi, e o Ònama.

Nā tamarii a Tīpēona ra: o Àia ia, e o Àna.

⁴¹ O ta Àna ra tamaiti: o Tītona ia.

E ta Tītona puè tamarii: o Hamarama ia, e o Ètepana, e o Ìtarana, e o Terana.

⁴² Nā tamarii a Ètera ra: o Pirihana ia, e o Tāvāna, e o Iatana. Nā tamarii a Titana ra, o Ûta ia, e o Àrana.

Te mau arii e te mau raatira o Ètoma

Ten 36.31-43

⁴³ Teie nā arii i noaa ia rātou te hau i te fenua ra o Ètoma, hou i ariihia ai to Ìteraèra: o Pērā a Peora; e te iòa o to na òire, o Tinehapa ia. ⁴⁴ E pohe atu ra Pērā ra; monohia aè ra o ia i te hau ia Iopapa a Tērā i Pōtara ra. ⁴⁵ E pohe atu ra Iopapa; monohia aè ra o ia i te hau ia Hutama no te fenua o te Âti-Temani. ⁴⁶ E pohe atu ra Hutama; monohia aè ra o ia i te hau ia Hātata a Petata, tei pau Mitiāna ia na e o Moapi ra. E te iòa o ta na òire, o Àvite ia. ⁴⁷ E pohe atu ra Hātata; monohia aè ra o ia i te hau ia Tamāra i Mātereta ra. ⁴⁸ E pohe atu ra Tamāra; monohia aè ra o ia i te hau ia Taura i Rehopota i te pae pape ra. ⁴⁹ E pohe atu ra Taura; monohia aè ra o ia i te hau ia Paara-Hanana a Àtapora ra. ⁵⁰ E pohe atu ra Paara-Hanana; monohia aè ra o ia i te hau ia Hātata. E te iòa o ta na òire, o Pai ia, o Mehetapera te iòa o tana vahine, e tamahine na Materēta, te tamahine a Metahapa. ⁵¹ E pohe atu ra Hātata.

Nā tāvana o Ètoma, ta Ètau i fānau: o ia te tāvana ra o Timina, e te tāvana ra o Ària, e te tāvana ra o Ietēta, ⁵² e te tāvana ra o Àhoripama, e te tāvana ra o Èrā, e te tāvana ra o Pinona, ⁵³ e te tāvana ra o Tēnata,

e te tāvana ra o Temana, e te tāvana ra o Mipetara,⁵⁴ e te tāvana ra o Matatiera, e te tāvana ra o Ìrama. O nā tāvana ia o Ètoma.

Te huaai a Iuta

Ten 35.23-26

2¹ Teie nā tamarii a Ìteraèra: o Reupena, o Timeona, o Revi, e o Iuta, o Ìtatara, e o Tepurona,² o Tana, o Iotēfa, e o Peniamina, o Nafatari, o Tatā, e o Àtera.

Ten 38; 46.12

³ Nā tamarii a Iuta ra: o Èra ia, e o Ònana, e o Tera: tootoru na te tamahine a Tūā Âti-Tanaana i fānau. E o Èra, matahiapo a Iuta, e ìno to na i te aro o Iehova; e pohe iho ra o ia ia na.

⁴ Fānau àè ra ta te hunoà no na ta Tamara: o Fāreta, e o Tērā. Toopae a Iuta tamarii.

⁵ Nā tamarii a Fāreta ra: o Hēterona ia, e o Hāmura.

IAr 5.11

⁶ Nā tamarii a Tērā ra: o Tīmeri ia, e o Ètana, e o Hemana, e o Tāratara, e o Tārā; toopae rātou, tirā rā.

Iot 7

⁷ E te tamaiti a Tarāmi: o Àtanā ia, te taata haùti ia ia Ìteraèra, e ua hara iho ra i nā taoà faataahia ra.

⁸ E ta Ètana tamaiti: o Àtāria ia.

⁹ E nā tamarii a Hēterona ta na i fānau: o Ierameèra ia, e o Rama, e o Tārepa.

Nūm 1.7; Rt Mo 4.19-22

¹⁰ Fānau àè ra ta Rama o Àminatapa. Fānau àè ra ta Àminatapa: o Nāatona, e taata rahi ia io Iuta. ¹¹ Fānau àè ra ta Nāatona: o Tarama. Fānau àè ra ta Tarama: o Poata. ¹² Fānau àè ra ta Poata: o Òpeta. Fānau àè ra ta Òpeta: o Iete.

¹³ Fānau àè ra ta Iete: o Èriapa, e matahiapo ia, e o Àpinatapa te toopiti, e o Tima te tootoru, ¹⁴ e o Netaneèra te toomaha, e o Ratai te toopae, ¹⁵ e o Òtema te tooono, e o Tāvita te toohitu. ¹⁶ O Teruia

rāua o Àpitaira nā tuahine no na. E ta Teruia puè tamarii: o Àpitai ia, e o Ioapa, e o Àtahera, tootoru. ¹⁷ Fānau aè ra ta Àpitaira: o Àmata; e to Àmata metua tāne o Ietēra, e Âti-Îtemaèra.

¹⁸ Fānau aè ra ta Tārepa a Hēterona, i tana vahine ia Àtupa e ia Ieriota: teie nā tamarii tamaroa na na: o Ietera, e o Topapa, e o Àratona. ¹⁹ E pohe atu ra Àtupa, taòto iho ra Tārepa ia Èfarata, fānau mai ra ta na o Hura. ²⁰ Fānau mai ra ta Hura o Ùri, fānau mai ra ta Ùri o Petareèra. ²¹ E muri aè ra, ua taòto iho ra Hēterona i te tamahine a Mātira, e metua tāne no Tireata, e ua tae o ia i te ono àhuru o to na matahiti i faaiipoipo ai o ia ia na: fānau mai ra ta na o Tetupa. ²² Fānau aè ra ta Tetupa o Iaira, hoê taau mā toru o na òire i taua fenua ra o Tireata; ²³ pau iho ra Tetura e o Àrama, e nā òire atoà o Iaira, e Tenata, e to na atoà mau òire, e ono àhuru taua puè òire ra. No te mau tamarii a Mātira te metua o Tireata, taua nā òire ra.

²⁴ E pohe atu ra Hēterona i Tārepa-Èferata, ua fānau iho ra te vahine a Hēterona o Âpia ia Àtura, e metua no Tētōa. ²⁵ Te mau tamarii a Ierameèra, e matahiapo no Hēterona: o Rama ia te matahiapo, e o Pūnā, e o Òrena, e o Òtema, e o Àhia.

²⁶ E vahine ê hoì ta Ierameèra, o Àtara te iòa, o te metua vahine ia no Ònama. ²⁷ Nā tamarii a Rama, e matahiapo no Ierameèra: o Maatā ia, e o Iamina, e o Êtera. ²⁸ Nā tamarii a Ònama: o Tāmai ia, e o Iata. Nā tamarii a Tāmai ra: o Natapa ia, e o Àpitura. ²⁹ E te iòa o te vahine a Àpitura, o Àpihaira ia, fānau mai ra ta na o Àhepana, e o Morita. ³⁰ Nā tamarii a Natapa ra: o Tereta ia, e o Àfaima: pohe atu ra rā Tereta mā te tamarii òre. ³¹ O ta Àfaima tamaiti, o Îtī ia. E ta Îtī tamaiti, o Tētāna ia. E te tamahine a Tētāna, o Àherai ia. ³² Nā tamarii a Iata e taeaè no Tāmai: o Ietēra ia, e o Ionatana: pohe atu ra Ietēra mā te tamarii òre. ³³ Nā tamarii a Ionatana ra: o Fereta ia, e o Tata. O nā tamarii ia o Ierameèra.

³⁴ Aita a Tētāna e tamaiti, e tamahine rā. E tāvini rā to Tētāna, no Àifiti, o Iara to na iòa. ³⁵ Ua hōroà mai ra Tētāna i tana tamahine na te tāvini ra Iara ei vahine; e ua fānau mai ra ta na o Àtai. ³⁶ Fānau mai ra ta Àtai: o Nātana, fānau mai ra ta Nātana: o Tōpātā. ³⁷ Fānau mai

ra ta Tōpātā: o Èfarara. Fānau mai ra ta Èfarara: o Òpetā. ³⁸ Fānau mai ra ta Òpetā: o Iehu. Fānau mai ra ta Iehu: o Àtāria. ³⁹ Fānau mai ra ta Àtāria: o Hēreta. Fānau mai ra ta Hēreta: o Èrēata. ⁴⁰ Fānau mai ra ta Èrēata: o Tītamai. Fānau aè ra ta Tītamai: o Taruma. ⁴¹ Fānau mai ra ta Taruma: o Ietamia. Fānau mai ra ta Ietamia: o Èritama.

⁴² Nā tamarii a Tārepa, e taeae no Ierameera: o Meta te matahiapo, e metua tāne no Tīfā; e o Mareta to na tamaiti, e metua no Heperona.

⁴³ Nā tamarii a Heperona: o Tōra ia, e o Tapua, e o Rētēma, e o Tema.

⁴⁴ Fānau mai ra ta Tema: o Rāhama, e metua no Iorotoama. Fānau mai ra ta Rētēma: o Tāmai. ⁴⁵ O ta Tāmai tamaiti, o Māona ia; e metua Māona no Pete-Tura.

⁴⁶ Fānau mai ra ta te vahine a Tārepa ta Èfā: o Harāna ia, e o Mota, e o Tātēta. Fānau mai ra ta Harāna: o Tātēta. ⁴⁷ Nā tamarii a Iatai ra: o Retema ia, e o Iotama, e o Tētāma,

e o Fereta, e o Èfā, e o Taafa. ⁴⁸ Fānau mai ra ta te vahine a Tārepa ta Maata ra: o Tēpera, e o Terehana. ⁴⁹ Fānau atoà mai ra hoì ta na:

o Taafa, e metua no Matamana; o Tēvā, e metua no Matapena, e te metua no Tipea; e te tamahine a Tārepa, o Àtētā ia. ⁵⁰ Teie nā

tamarii a Tārepa a Hura, e matahiapo na Èfarata, o Topara e metua no Tiriata-Iearima; ⁵¹ o Tarama, e metua no Pete-Rehema; o Harefa,

e metua no Pete-Tatera. ⁵² E tamarii tamaroa ta Topara, ta te metua o Tiriata-Iearima: o Haroe e te tahi pae i to Manaheti. ⁵³ Te mau fētii

i Tiriata-Iearima: o to Ìturi ia, e to Fuhi, e to Tuma, e to Miterai; no reira to Tāreā, e to Ètetaora.

⁵⁴ Te mau tamarii a Tarama, e metua no Pete-Rehema, a taatahia ai Netofa, e Àtarota, e te ùtuafare o Ioapa, e te tahi pae Manaheti, e

to Tērā; ⁵⁵ e te mau fētii Toferi i pārahi i Iapēta. Te Âti-Tireati, e te Âti-Tīmea, e te Âti-Tūtā, e Âti-Teni anaè ia na Hemata, e metua no

te ùtuafare o Retapa.

Te huaai a Tāvita

2Tā 3.2-5

3 ¹ Teie nā tamarii a Tāvita ta na i fānau i Heperona: te matahiapo ra, o Àmanona ia na Àhinoama, e vahine Ietereera; e te toopiti

ra, o Tāniera na Àpitaira, e vahine Taremera; ² te tootoru ra, o Àpātaroma a Maata, e tamahine na te arii o Tetura, na Taramai; te toomaha ra, o Àtōnia a Hātita; ³ Te toopae ra, o Tefatia a Àpitara; te tooono ra, o Ìtereama na te vahine na na na Ètēra. ⁴ I Heperona ia puè tamarii e fānaua tooono. E hitu o na matahiti, e ono hoì marama i te ariiira i reira, e toru àhuru rā o na matahiti e toru tiàhapa i te ariiira i Ierutarema.

2Tā 5.14-16

⁵ Teie hoì a ana puè tamarii i fānau i Ierutarema: o Tīmea, e o Topapa, e o Nātana, e o Toromona, toomaha, na Patetua, e tamahine na Èriama; ⁶ Ìpaehara atoà, e o Èritua, e o Èrifareta, ⁷ e o Nōtā, e o Nefeta, e o Iafia, ⁸ e o Èritama, e o Èriāta, e o Èrifareta, tooiva, ⁹ na Tāvita anaè ia mau tamarii, te taa ra ta te mau vahine rii tamarii. O Tamara to rātou tuahine.

¹⁰ Te tamaiti a Toromona: o Rehopoama ia; e o Âpia hoì ta na; ta Âpia tamaiti, o Àtā ia; ta Àtā tamaiti, o Iehotafata ia; ¹¹ ta Iehotafata tamaiti, o Iorama ia; ta Iorama tamaiti, o Àhatia ia; ta Àhatia tamaiti, o Ioāta ia; ¹² ta Ioāta tamaiti, o Àmatia ia; ta Àmatia tamaiti, o Àtāria ia; ta Àtāria tamaiti, o Iotama ia; ¹³ ta Iotama tamaiti, o Àhata ia; ta Àhata tamaiti, o Hetetia ia; ¹⁴ ta Hetetia tamaiti, o Manate ia; ta Manate tamaiti, o Àmona ia; ta Àmona tamaiti, o Iotia ia. ¹⁵ E ta Iotia ra mau tamarii: o Iohanana te matahiapo; e te toopiti ra, o Iehoiatima ia; te tootoru ra, o Tetetia ia; te toomaha ra, o Taruma ia. ¹⁶ E ta Iehoiatima puè tamarii: o Ietonia ia; e o Tetetia.

¹⁷ E nā tamarii a Ietonia: o Àtira ia, o Taratiera ta na tamaiti, ¹⁸ e o Maratirama hoì, e o Petaia, e o Tanatara, e o Ietamia, e o Hotama, e o Netapia. ¹⁹ E nā tamarii a Petaia ra: o Terupāpera ia, e o Timei. Nā tamarii hoì a Terupāpera ra: o Meturama ia, e o Hanania — e o Teromita, tuahine no rātou; ²⁰ e o Hatupa, e o Òhera, e o Pērētia, e o Hatatia, e o Iutepaheteta, toopae. ²¹ E o ta Hanania tamarii: o Perātia ia, e o Ietaia; e te tamarii a Refaia, e te tamarii a Àranana, e te tamarii a Ôpātia, e te tamarii a Tetania. ²² O ta Tetania tamarii: o Temaia ia. E te mau tamarii a Temaia ra: o Hātuta ia, e o Ìteara, e

e Paria, e o Nearia, e o Àtāria, e o Tafata, tooono. ²³ E nā tamarii a Nearia ra: o Èrioenai ia, e o Hetetia, e o Àteritama, tootoru. ²⁴ E nā tamarii a Èrioenai: o Hōtaia ia, e o Èriātīpa, e o Pēraia, e o Àtūpa, e o Iohanana, e o Taraia, e o Ànani toohitu.

Te tahi tāpura o te huaai a Iuta

4 ¹ Te mau tamarii a Iuta ra: o Fāreta ia, e o Hēterona, e o Tāremi, e o Hura, e o Topara. ² Fānau mai ra ta Reaia a Topara: o Iahata. Fānau mai ra ta Iahata: o Àhumai, e o Rahata. O nā fētii teie io Tora. ³ No te metua o Ètama teie: Ietereèra, e o Ìtema, e o Ìtāpata; e te iòà o to rātou tuahine, o Hatereponi ia. ⁴ Fānau mai ra ta Iahata: o Pēnuera, e metua no Tetora, e o Ètera, e metua no Huta. O nā tamarii teie a Hūra, e matahiapo na Èfarata, e metua no Pete-Rehema. ⁵ Toopiti a te metua o Tētōa a Àtura vahine: o Hērā e o Nāara. ⁶ Fānau mai ra ta Nāara: o Àhutāma, e o Hefera, e o Temeni, e o Hahatetari; o nā tamarii ia a Nāara. ⁷ Nā tamarii a Hērā ra: o Tērētā ia, e o Ietoara, e o Ètenana, e o Tōtā. ⁸ Fānau mai ra ta Tōtā: o Ànupa, e o Tōpepa, e nā fētii a Àharahera a Haruma. ⁹ E o Iapēta tei hau i te maitai i roto i to na ra mau taeaè; mairi iho ra te metua vahine i to na iòà ia Iapēta, nā ô aè ra: Fānau mai o ia mā te òto. ¹⁰ Ua parau atu ra Iapēta i te Atua no Ìteraèra, nā ô atu ra: Ahiri òe e haamaitai mai ia ù e, e faarahi mai i to ù nei vāhi e, e ei tauturu mai to rima ia ù e, e tiaì mai hoì òe ia ù eiaha ei ìno e, e eiaha atu ā to ù ei òto e... Ua hōroà mai ra te Atua i ta na i ani ra.

¹¹ Fānau mai ra ta te taeaè o Tūā ta Terupa: o Mehira, e metua no Ètetona. ¹² Fānau mai ra ta Ètetona: o Pete-Rafa, e o Patea, e o Tehina, e metua no Ìre-Nāhata. O nā taata teie no Reta.

Tāv 1.13

¹³ O ta Tēnata puè tamarii: o Òtaniera ia, e o Teraia. E o ta Òtaniera puè tamarii: o Hatata ia, e o Meonotai. ¹⁴ Fānau mai ra ta Meonotai: o Òfēra. Fānau mai ra ta Teraia: o Ioapa, e metua no to te peho o te mau rave òhipa ra; e rave òhipa hoì rātou.

Nūm 13.6

¹⁵ O nā tamarii a Tārepa a Iefune: o Ìru ia, e o Èrā, e o Nāama, e o nā tamarii a Èrā ra, o Tēnata ia, e o Ieharereèra. ¹⁶ O ta Ieharereèra puè tamarii: o Tīfā ia, e o Tīfāha, e o Tiria, e o Àtāreèra, e o Ètera. ¹⁷ O ta Ètera puè tamarii: o Ietēra ia, e o Mēreta, e o Èfera, e o Iarona. E fānau mai ra ta na: o Miriāma, e o Tāmai, e o Ìtepa, e metua no Ètetemoa. ¹⁸ Fānau mai ra te vahine na na, ta Iehutia: o Iareta, e metua no Tetora; e o Hepera, e metua no Tōto: e o Ietutiera, e metua no Tanoa. Teie hoì nā tamarii a Pitia e tamahine a Faraò, i taòtohia e Mēreta. ¹⁹ E nā tamarii a te vahine na na na Hotia, e tuahine na Nahama: e metua no Tēirā i Tarami, e Ètetemoa i Maata. ²⁰ Nā tamarii a Timona ra: o Àmanona ia, e o Rīnā, e o Pene-Hanana, e o Tirona, e o Îtī. O ta Îtī ra puè tamarii: o Toheta ia, e o Pene-Toheta. ²¹ Nā tamarii a Tera a Iuta ra: o Èra ia, te metua o Rētā; e o Raatā, te metua o Mareta, no te mau fētii o te ùtuafare o Àtepea, tei òhipa i te vavai ra; ²² e o Iotima, e te mau taata no Tōtepa, e o Ioāta, e o Tarafa, tei hau i Moapi, e i Iatupi-Rehema. E mau parau tahito teie. ²³ O te mau pōtera ia, e o tei pārahi i te fenua tanuhia, e i te mau vāhi âuahia ra; i reira to rātou pārahiraā io te arii ra ei rave i ta na òhipa.

Te huaai a Timeona

Ten 46.10; Nūm 26.12-13

²⁴ Nā tamarii a Timona ra: o Iemuera ia, e o Iamina, e o Iaripa, e o Tērā, e o Taura; ²⁵ e te tamaiti a Taura: o Taruma ia; e te tamaiti a Taruma: o Mipetama ia; e te tamaiti a Mipetama: o Mitema ia. ²⁶ E te tamarii o Mitema: o Hāmuera ia; e te tamaiti a Hāmuera: o Tātura ia; e te tamaiti a Tātura: o Timei ia. ²⁷ Hoê àhuru mā ono a Timei tamarii, e tooono tamahine. Aita rā i rahi te tamarii i te mau taeaè, aore hoì to rātou mau fētii i rahi, mai te tamarii a Iuta ra.

Iot 19.1-8

²⁸ Pārahi atu ra rātou i Pere-Tepa, e i Morata, e i Hatara-Tuara, ²⁹ e i Piraha, e i Àtema, e i Torata, ³⁰ e i Pētuerā, e i Horama, e i Tītērata,

³¹ e i Pete-Maratapata, e i Hatara-Tutima, e i Pete-Pirei, e i Taaraima. O ta rātou ia mau òire e tae roa aè nei i te hau o Tāvita, e te mau òire rii atoà ra, ³² o Ètama atoà, e o Àina, Rimona, e o Totēna, e o Àtana, e pae ia puè òire; ³³ e te mau òire rii atoà i te hāàtiraa i taua mau òire ra, e tae noa atu i Paara. O to rātou teie pārahiraa, e o ta rātou teie papa huaai.

³⁴ O Metopapa; e o Iamereta; e o Iota a Àmatia, ³⁵ e o Ioera, e o Iehu a Iotepia, a Teraia, a Âtiera, ³⁶ e o Èrioenai, e o Iaatopa; e o Ietohaia, e o Àtaia, e o Àtiera, e o Ietemiera, e o Penaia, ³⁷ e o Tītā a Tifi, a Àrona, a Ietaia, a Tīmiri, a Temaia. ³⁸ O taua feiā i taiòhia nei, e matahiapo anaè ia i to rātou mau fētii, e mai te ùtuafare o to rātou mau metua, tupu atu ra i te rahiraa. ³⁹ Haere atu ra rātou io Tetora i te tomoraa atu, i te pae i nià i taua peho ra e ìmi i te māa na ta rātou mau māmoe. ⁴⁰ E ua ìte atu ra rātou i te vāhi māa maitaì, e te fenua ātea maitaì, e te haùti òre, e te parau òre. No ô ra io Hama ra to reira taata i mūtaa iho ra. ⁴¹ E taua feiā i faaìtehia te iòa nei, tae aè ra i te ànotau o te arii o Iuta o Hetetia, ua faaue atu ra e tii e rave i te mau tiàhapa, e te mau fare atoà i reira; e ua taparahi pohe roa ia rātou — e tae roa aè nei i teie nei mahana. E ua pārahi rātou iho i reira, no te mea e māa to reira na ta rātou mau māmoe. ⁴² Reva atu ra hoì te tahi pae tamarii a Timeona, e pae hānere taata i te mouà ra o Teira. E to rātou mau raatira o Perātia, e o Nearia, e o Refaia, e o Ûtiera, nā tamarii a Îtī. ⁴³ Taparahi iho ra rātou i te toeà o te Âti-Àmareta i ora ra, e ua pārahi iho ra i reira e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Te huaai a Reupena

5 ¹ Te mau tamarii a Reupena te matahiapo a Ìteraèra, — (o ia iho hoì te matahiapo; no te mea rā, ua haaviivii o ia i te roì o te metua tāne, ua hōpoi-ê-hia te maitaì o te matahiapo ra i te mau tamarii a Iotēfa a Ìteraèra ra; eiaha rā te fānauraa ia nā reirahia i te taiò, nā taua maitaì matahiapo i hōroà-ê-hia ra. ² Roaa noa te maitaì i te fānauraa ia Iotēfa, ua hau atu ra Iuta i to na ra mau taeà, e i noaa mai ra te taata e rahi ia na.)

Ten 46.9; Nūm 26.5-6

³ Te mau tamarīi a Reupena, matahiapo o Ìteraèra: o Hanota ia, e o Paru, e o Hēterona, e o Tāremi.

⁴ Te tamaiti a Ioera ra: o Temaia ia; e o ta na ra tamaiti, o Tota ia; e o ta na ra tamaiti, o Timei ia; ⁵ e o ta na ra tamaiti, o Mita ia; e o ta na ra tamaiti, o Reaia ia; e o ta na ra tamaiti, o Paara ia; ⁶ e o ta na ra tamaiti, o Peera ia, o tei hōpoi-tītī-hia e te arii o Àtura e Titerata-Piretera: o tei hau ia i te Âti-Reupena. ⁷ E to na ra mau taeaè i to rātou ra mau fētii, ia taiòhia to rātou uì i te fānauraa: o Ieiera, te matahiapo; e o Tētāria; ⁸ e o Pērā a Âtātā, a Tema, a Ioera. O tei pārahi i Àroera ra, e tae noa atu ra i Nepo e Paara-Meona ra; ⁹ e te pae atoà i te hitià-o-te-rā, tei pārahi-atoà-hia e ana e tae noa atu i te tomoraa atu i te mētēpara, i te hiti o te pape ra o Èufarate ra, ua rahi hoì ta rātou mau taoà i te fenua ra o Tireata. ¹⁰ E tae aè ra i te ànotau ia Taura ra, ua tamaì iho ra rātou i te Âti-Hātara, e pau iho ra; pārahi iho ra rātou i to rātou ra mau tiàhapa e àti aè ra te pae i te hitià-o-te-rā i taua fenua ra o Tireata.

Te huaai a Tatā

¹¹ Pārahi mai ra te tamarīi a Tatā i te tahi pae, i te fenua ra o Patana e i Tarata. ¹² Ioera te matahiapo; e o Tafama i muri aè; e o Iaanai, e o Tafata i Patana ra. ¹³ E to rātou mau taeaè no te ùtuafare o to rātou mau metua, o Mītaèra ia, e o Meturama, e o Tepa, e o Iorai, e o Iatana, e o Tia, e o Hepera, toohitu. ¹⁴ Teie te mau tamarīi a Àpihaira a Hūrī, a Iarua, a Tireata, a Mītaèra, a Ietitai, a Iato, a Pūta; ¹⁵ Àhi a Àpatiera, a Tūni, o te matahiapo ia i to rātou mau metua. ¹⁶ E tià rātou i Tireata i Patana, e te reira mau òire, e te mau fenua ra o Tārona i to rātou ra hiti. ¹⁷ I taiòhia rātou atoà i to rātou fānauraa, i te ànotau o te arii o Iuta, o Iotama, e te ànotau hoì o te arii o Ìteraèra, o Ieropoama.

¹⁸ E te mau tamarīi a Reupena, e te Âti-Tatā, e te tahi pae i te ôpū o Manate, e feiā àito anaè, e rave ā i te pārruru o te òè, e pee hoì te òhe, ua ìte i te tamaì — e maha ia àhuru e maha tiàhapa i te tautani, e hitu

hoi hānere, e ono àhuru tiàhapa, o tei tae ia i te tamaì. ¹⁹ Ua tamaì iho ra rātou i te Âti-Hātara, e ia Ietura, e ia Nefita, e ia Notapa ra. ²⁰ I tauturuhia rātou ia rātou, e noaa mai ra te Âti-Hātara i to rātou rima, e te feiā atoà i âmui mai ia rātou. Ua tiàoro atu ra hoì rātou i te Atua i taua àrora ra, e ua ìte mai ra o ia ia rātou, no te mea ua tiàturi rātou ia na. ²¹ E pau iho ra te mau taoà a to rātou mau ènemi: e pae àhuru i te tautani i te tāmèra, e piti hānere e pae àhuru i te tautani i te māmoe, e piti tautani i te âtini, hoê hānere i te tautani i te taata; ²² e rave rahi hoì tei pohe roa e ua topa, no te mea na te Atua taua tamaì ra. Pārahi iho ra rātou ei mono ia rātou e tae noa atu ra i to rātou iho pau.

Te huaai a Manate

²³ Pārahi iho ra te mau tamarii o te tahi pae fētii o Manate i taua fenua ra, mai Patana e tae noa aè ra i Paara-Heremona, e i Tenira, e tae noa atu ra i te mouà ra o Heremona: e ua rahi atu ra rātou. ²⁴ Teie hoì te feiā matahiapo ra i to rātou mau metua: o Èfera, e o Îtī, e o Èriera, e o Àteriera, e o Ieremia, e o Hotavia, e o Iatiera, taua feiā matahiapo i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e feiā àito ia, e feiā tuìroo ia.

²⁵ Hara iho ra rā rātou i te Atua o to rātou mau metua, e ua pee atu ra i te mau atua no taua mau taata no te fenua ra, tei pau i te Atua i mua i to rātou aro. ²⁶ Ua faaaraara mai ra te Atua o Ìteraèra i te âau o te arii no Àtura no Pūrā, e te âau hoì o Titerata-Piretera e arii ā no Àtura, pau iho ra rātou ia na, te Âti-Reupena, e te Âti-Tatā, e te tahi pae i te ôpū o Manate, hōpoi atu ra ia rātou i Hārā, e i Hapora, e i Hāra, e e tae noa atu i te pape ra i Tōtāna, tei reira rātou i te pārahiraa — e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Te huaai a Revi

Ten 46.11; Nūm 26.59-60

6 ¹ Nā tamarii a Revi ra: o Teretona ia, e o Tohata, e o Merari.
² Nā tamarii a Tohata ra: o Àmerama ia, o Ìtehara ia, o Heperona

ia, e o Ûtiera. ³ Nā tamarii a Àmerama ra: o Àarona ia, o Mōte ia; e o Miriāma. Nā tamarii a Àarona ra: o Natapa ia, e o Àpihu, e o Èreatara, e o Ìtamara. ⁴ Fānau mai ra ta Èreatara: o Finehata. Fānau mai ra ta Finehata: o Àpitua. ⁵ Fānau mai ra ta Àpitua: o Putī. Fānau mai ra ta Putī: o Ûti. ⁶ Fānau mai ra ta Ûti: o Terahia. Fānau mai ra ta Terahia: o Meraiota. ⁷ Fānau mai ra ta Meraiota: o Àmaria. Fānau mai ra ta Àmaria: o Àhitupa. ⁸ Fānau mai ra ta Àhitupa: o Tātota. Fānau mai ra ta Tātota: o Àhimaata. ⁹ Fānau mai ra ta Àhimaata: o Àtāria. Fānau mai ra ta Àtāria: o Iohanana. ¹⁰ Fānau mai ra ta Iohanana: o Àtāria, o taua Àtāria i rave i te tōroà tahuà i roto i te hiero i faatiāhia e Toromona i Ierutarema ra. ¹¹ Fānau mai ra ta Àtāria: o Àmaria. Fānau mai ra ta Àmaria: o Àhitupa. ¹² Fānau mai ra ta Àhitupa: o Tātota. Fānau mai ra ta Tātota: o Taruma. ¹³ Fānau mai ra ta Taruma: o Hiritia. Fānau mai ra ta Hiritia: o Àtāria. ¹⁴ Fānau mai ra ta Àtāria: o Teraia. Fānau mai ra ta Teraia: o Iehotatata. ¹⁵ Riro atu ra Iehotatata ei titi, a pau ai Iuta e Ierutarema ia Iehova i te rima o Nēputaneta ra.

Te tahi atu huaai a Revi

Nūm 3.17-20

¹⁶ O ta Revi ra puè tamarii: o Teretoma ia, e o Tohata, e o Merari. ¹⁷ Teie hoì te iòa o nā tamarii a Teretoma: o Ripeni, e o Timei. ¹⁸ O nā tamarii a Tohata ra: o Àmerama ia, e o Ìtehara, e o Heperona, e o Ûtiera. ¹⁹ O nā tamarii a Merari ra: o Maheri ia, e o Muti.

O nā fētii Âti-Revi teie i to rātou ra mau metua. ²⁰ Ta Teretoma tamaiti: o Ripeni ia; ta Ripeni ra: o Iahata ia; ta Iahata ra: o Tīma ia; ²¹ ta Tīma ra: o Iōā ia; ta Iōā ra: o Ìto ia; ta Ìto ra: o Tērā ia; ta Tērā ra: o Ieaterai ia.

²² Ta Tohata mau tamarii: o Àminatapa ia; ta Àminatapa ra: o Tōra ia; ta Tōra ra: o Àtira ia; ²³ ta Àtira ra: o Èritāna ia; ta Èritāna ra: o Èpiatafa ia; ta Èpiatafa ra: o Àtira ia; ²⁴ o ta Àtira: o Tahata ia; ta Tahata ra: o Ûriera ia; ta Ûriera ra: o Ûtia ia; ta Ûtia ra: o Taura ia.

²⁵ Ta Èritāna tau tamarii: o Àmatai ia, e o Àhimota ra; ²⁶ o Èritāna; ta Èritāna ra: o Tofai ia; ta Tofai ra: o Nahata ia; ²⁷ ta Nāhāta ra: o Èriapa ia; ta Èriapa ra: o Ierohama ia; ta Ierohama ra: o Èritāna ia; ²⁸ Nā tamarii a Tāmuera ra: o Ioera ia, e matahiapo, e o Âpia. ²⁹ Nā tamarii a Merari ra: o Maheri ia; e o ta na ra tamaiti: o Ripeni ia; o ta Ripeni ra: o Timei ia; ta Timei ra: o Ûta ia; ³⁰ o ta Ûta tamaiti: o Timei ia; ta Timei tamaiti: o Hatia ia; o ta Hatia tamaiti: o Àtaia ia.

³¹ Teie hoì nā taata i faataahia e Tāvita no te himene i roto i te fare o Iehova, ua vaiihohia hoì te âfata i reira: ³² ua rave iho ra rātou i te tōroà ra i te himene i te aro o te Tiàhapa Âmuiraa ra, e oti roa aè ra te fare o Iehova i Ierutarema ia Toromona, e mai reira hoì, rave atu ra rātou i to rātou tōroà i haapaòhia ra.

³³ Teie hoì taua feiā i haapaò ra e ta rātou hoì mau tamarii. To te mau tamarii a Tohata: o Hemana haamata himene, e tamaiti na Ioera, e tamaiti na Tāmuera, ³⁴ te tamaiti na Èritāna, te tamaiti na Ierohama, te tamaiti na Èriera, te tamaiti na Toaha, ³⁵ te tamaiti a Tufe, te tamaiti a Èritāna, te tamaiti a Mahata, te tamaiti a Àmatai, ³⁶ te tamaiti a Èritāna, te tamaiti a Ioera, te tamaiti a Àtāria, te tamaiti a Tēfānia, ³⁷ te tamaiti a Tahata, te tamaiti a Àtira, te tamaiti a Èpiatafa, te tamaiti a Tōra, ³⁸ te tamaiti a Ìtehara, te tamaiti a Tohata, te tamaiti a Revi, te tamaiti a Ìteraèra.

³⁹ E tana taeaè o Àtafa, te tià noa ra i tana rima àtau, o Àtafa te tamaiti a Peratia, te tamaiti a Tīmea, ⁴⁰ te tamaiti a Mītaèra, te tamaiti a Paateia, te tamaiti a Maratia, ⁴¹ te tamaiti a Ètini, te tamaiti a Tērā, te tamaiti a Àtāia, ⁴² te tamaiti a Ètana, te tamaiti a Tīma, te tamaiti a Timei, ⁴³ te tamaiti a Iahata, te tamaiti a Teretoma, te tamaiti a Revi.

⁴⁴ To rātou hoì mau taeaè i te mau tamarii a Merari, o tei tià i te rima àui o Hemana ra, o Ètana te tamaiti a Titi, te tamaiti a Àpati, te tamaiti a Maruta, ⁴⁵ te tamaiti a Hatapia, te tamaiti a Àmatia, te tamaiti a Hiritia, ⁴⁶ te tamaiti a Àmeti, te tamaiti a Pānī, te tamaiti a Tamēra ra, ⁴⁷ te tamaiti a Maheri, te tamaiti a Muti, te tamaiti a Merari, te tamaiti a Revi.

⁴⁸ I haapaòhia hoì to rātou mau taeaè, te Âti-Revi, no te mau òhipa atoà o te tētene i te fare o te Atua ra. ⁴⁹ E hōpoi rā Àrona e tana tamarii i to nià i te fata tūtia tāauahi, e to te fata mea noànoà; e ua haapaòhia rātou no te mau òhipa o te vāhi moà roa ra, e ei hōpoi hoì i te tāraèhara na Ìteraèra, i tei parauhia mai e te tāvini o te Atua ra e Mōte. ⁵⁰ Teie nā tamarii a Àrona: ta Àrona ra: o Èreatara ia; ta Èreatara: o Finehata ia; ta Finehata: o Àpitua ia; ⁵¹ ta Àpitua: o Putī ia; ta Putī: o Ûti ia; ta Ûti: o Terahia ia; ⁵² ta Terahia: o Meraiota ia; ta Meraiota: o Àmaria ia; ta Àmaria: o Àhitupa ia; ⁵³ ta Àhitupa: o Tātota ia; ta Tātota: o Àhimaata ia.

Te mau òire i faataahia na te huaai a Revi

Iot 21.4,10-29

⁵⁴ Teie hoì te vāhi i pārahihia e te mau tamarii a Àrona, te mau fētii Âti-Tohata ra i te mau òire o to rātou ra mau fenua, ta rātou hoì te tufaa matamua ra, ⁵⁵ e ua hōroàhia mai ta rātou i te fenua ra o Iuta, o Heperona, e te fenua i reira iho e àti noa aè; ⁵⁶ âreà te mau ô i taua òire ra, e te mau òire rii, ua hōroàhia ia tei ia Tārepa a Iefune ra. ⁵⁷ Ua hōroàhia mai ra i ta te mau tamarii a Àrona, no roto i te mau òire a Iuta, e ta Timeona, o Heperona, e òire haapūraa, e o Ripena, e te fenua i reira iho; e o Iatira, e o Ètetemoa, e te fenua i reira iho; ⁵⁸ e o Hirena, e te fenua i reira iho; e o Tepira, e te fenua i reira iho; ⁵⁹ e o Àtana, e te fenua i reira iho; e o Pete-Temeta, e te fenua i reira iho; ⁶⁰ to te mau òire o te ôpū o Peniamina, o Tēpā, e te fenua i reira iho; o Àremeta, e te fenua i reira iho; o Ànatota, e te fenua i reira iho. To rātou mau òire atoà i to rātou ra mau fētii: hoê àhuru ia e mā toru.

Iot 21.5-8

⁶¹ E te toeà o te mau tamarii a Tohata to te fētii i te ôpū o Revi, hoê àhuru ia òire i hōroà-terero-hia mai, no roto i te ôpū vaehaa, o ia te ôpū vaehaa o Manate ra. ⁶² E to te mau tamarii a Teretoma, to rātou ra mau fētii, hoê àhuru e toru tiàhapa òire i hōroàhia, no roto i te ôpū o Ìtatara, e no roto i te ôpū o Àtera, e no roto i te ôpū o Nafatari, e

no roto i te ôpū o Manate, i Patana. ⁶³ E to te mau tamarii a Merari ra, hoê àhuru e mā piti òire, i hōroà-terero-hia, i to rātou ra mau fētii no roto i te ôpū o Reupena, e no roto i te ôpū o Tatā, e no roto i te ôpū o Tepuruna.

⁶⁴ Ua nā reira te tamarii a Ìteraèra i te hōroà mai i te Âti-Revi i teie nei mau òire e te fenua i reira iho. ⁶⁵ I tuu-terero-hia mai ta rātou no roto i te ôpū o te tamarii a Iuta, e no roto hoì i te ôpū o te tamarii a Timeona, e no roto hoì i te ôpū o te tamarii a Peniamina, o eie nei ia tau òire i faaìtehia te iòà nei. ⁶⁶ E òire atoà ta te tahi pae fētii i te mau tamarii a Tohata, no roto i te ôpū o Èferaima i hōpoi-terero-hia mai. ⁶⁷ O Tetema tei hōroàhia mai no rātou, e òire haapūraa i te mouà ra o Èferaima, e te fenua atoà i reira iho: o Tētera atoà, e te fenua i reira iho; ⁶⁸ e o Iotemeama, e te fenua i reira iho; e o Pete-Horona, e te fenua i reira iho; ⁶⁹ e o Àiarona, e te fenua i reira iho; e o Tata-Rimona, e te fenua i reira iho; ⁷⁰ E to te mau òire o te ôpū vaehaa o Manate ra, Ànera, e te fenua i reira iho; e o Pireama, e te fenua atoà i reira iho — o tei hōroàhia ia no te mau fētii toeà no te mau tamarii a Tohata ra.

⁷¹ Ua hōroàhia i to te mau tamarii a Teretoma: o Torana i Patana, no te fētii o te ôpū vaehaa o Manate, e te fenua i reira iho; e o Àtetarota, e te fenua i reira iho; ⁷² e to te ôpū o Ìtatara ra, o Tētēta, e te fenua i reira iho; e o Taperata, e te fenua atoà i reira iho; ⁷³ e o Ramota, e te fenua atoà i reira iho; e o Ànema, e te fenua i reira iho; ⁷⁴ E to te ôpū o Àtera, o Mītara, e te fenua i reira iho; e o Àpatuna, e te fenua atoà i reira iho; ⁷⁵ e o Hutota, e te fenua i reira iho; e o Rehopa, e te fenua atoà i reira iho; ⁷⁶ E to te ôpū o Nafatari, o Tētēta i Tarirea, e te fenua i reira iho; e o Hamona, e te fenua atoà i reira iho; e o Tiriataima, e te fenua i reira iho.

⁷⁷ No roto i te ôpū o Tepuruna, ua hōroàhia no te toeà o te mau tamarii a Merari ra, o Rimona, e te fenua i reira iho; e o Tāpora, e te fenua i reira iho; ⁷⁸ e tae aè ra i te tahi pae i Ioritāna i pihai iho i Ierito, i te pae i te hitià-o-te-rā ra, i Ioritāna: ua hōroàhia na rātou no roto i te ôpū o Reupena, o Pētēra i te mētēpara, e te fenua i reira iho;

e o Iahāta, e te fenua i reira iho; ⁷⁹ o Tetemota atoà, e te fenua i reira iho; e o Mefata, e te fenua i reira iho; ⁸⁰ e to roto i te ôpū o Tatā, o Ramota i Tireata, e te fenua i reira iho; e o Mahanaima, e te fenua i reira iho; ⁸¹ e o Hetepona, e te fenua i reira iho; e o Iatēra, e te fenua i reira iho.

Te huaai a Ìtatara

Ten 46.13; Nūm 26.23-24; Tāv 10.1

7 ¹ Nā tamarii a Ìtatara ra: o Torā ia, e o Pua, e o Iatupa, e o Timeroma, toomaha. ² Nā tamarii a Torā ra: o Ûti ia, e o Refaia, e o Ieriera, e o Iahamai, o Ìpetama, e o Tāmuera, e feiā matahiapo na Torā i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e feiā àito ia i to rātou ra uì; i te ànotau ia Tāvita ra, hoê taau rātou e mā piti i te tautani e ono hoì hānere ia taiò ra. ³ E te tamaiti a Ûti: o Ìtarahia ia; e nā tamarii a Ìtarahia ra, o Mītaèra ia, e o Ôpātia, e o Ioera, e o Ìtihia, toopae e puè taata hau ia; ⁴ e to roto ia rātou ra, i to rātou ra fānauraa, i to rātou ra ùtuafare, e pūpū àito àro tamaì anaè ia, i te ànotau ia Tāvita ra, e toru àhuru e ono tiàhapa i te tautani — e rave rahi hoì ta rātou vahine e te tamarii. ⁵ E to rātou mau taeaè i te mau fētii atoà io Ìtatara, e feiā àito anaè ia, i te taiòraahia to rātou ra uì, e vaù ia àhuru e hitu tiàhapa i te tautani.

Te huaai a Peniamina

Ten 46.21; Nūm 26.38-39

⁶ Nā tamarii a Peniamina: o Pērā ia, e o Petera, e o Ietiaera, tootoru. ⁷ O ta Pērā ra tamarii: o Ètepona ia, e o Ûti, e o Ûtiera, e o Ierimota, e o Ìrī, toopae, e matahiapo ia i te ùtuafare o to rātou mau metua, e feiā àito: i te taiòraahia i ta rātou ra uì, i te ànotau ia Tāvita ra, hoê taau e mā piti i te tautani, e toru àhuru, e maha tiàhapa. ⁸ E nā tamarii a Petera ra: o Temira ia, e o Ioāta, e o Èrietera, e o Èrioenai, e o Òmeri, e o Ierimota, e o Âpia, e o Ànatota, e o Àrameta. E tamarii anaè ia nā Petera. ⁹ E ta taua feiā matahiapo ra i fānau, i te ùtuafare o to rātou mau metua, i to rātou ra mau uì, e feiā àito mataù òre ra: hoê

taau ia i te tautani e piti hoì hānere. ¹⁰ Ta Ietiaera tamaiti: o Pirehana ia; o ta Pirehana mau tamarii: o Ieuta ia, e o Peniamina, e o Èhuta, e o Tenaana, e o Tetana, e o Taretita, e o Àhitahara. ¹¹ Nā tamarii anaè ia na Ietiaera, e matahiapo anaè, e feiā tamaì e te mataù òre, e ta rātou mau tamarii ra: hoê àhuru mā hitu ia i te tautani, e piti hoì hānere, e au ia ia haere i te tamaì e àro. ¹² Tupima, e o Hupima, nā tamarii ia a Ìra; e o Hutima ra, e tamaiti ia na Àhera.

Te huaai a Nafatari

Ten 46.24; Nūm 26.48-50

¹³ Nā tamarii a Nafatari ra: o Iahatiera ia, e o Tūni, e o Ìtārā, e o Taruma, nā tamarii ia nā Pira.

Te huaai a Manate

¹⁴ Nā tamarii a Manate: Àtēriera, ta te hoê vahine ra i fānau, (fānau mai ra ta te vahine Àrama na na ra; o Mātira, te metua o Tireata. ¹⁵ Ua faaipoipo iho ra Mātira ia Maata, e tuahine no Hupima rāua o Tupima.) E te iòa o te toopiti ra, o Terofehata ia; tau tamahine hoì ta Terofehata. ¹⁶ Fānau mai ra te vahine a Mātira ra: o Maata, e tamaiti, maìri iho ra o ia i te iòa o Pereta; e te iòa o to na taeaè, o Tērētā ia, e tana ra puè tamarii o Ùrama, e o Ratema. ¹⁷ E te tamaiti a Ùrama ra: o Petana ia. O nā tamarii teie a Tireata, a Mātira, a Manate. ¹⁸ E tana tuahine, o Hamoreteta ra, fānau mai ra ta na: o Ìtota, e o Àpietera, e o Mahara, e o Temita. ¹⁹ O nā tamarii a Temita ra: o Àhiana ia, e o Tetema, e o Ritihi, e o Àniama.

Te huaai a Èferaima

²⁰ O ta Èferaima tamarii: o Tutera ra; o Pēreta hoì tana tamaiti; e o Tahata ta na; e o Èrātā ta na; e o Tahata ta na; ²¹ e o Tōpātā ta na; e o tana ra puè tamarii: o Tutera ia, e o Ètera, e o Èreata. O tei taparahihia e te feiā fenua e to Tāta, no te mea i tii mai rātou e haru i ta rātou mau taoà. ²² Ua òto iho ra to rātou metua o Èferaima ia rātou, e rave rahi te mahana, e ua haere mai ra te mau taeaè e haamāhanahana ia na. ²³ Ua taòto iho ra o ia i tana vahine; e ua tō iho ra, e fānau mai

ra e tamaiti; māiri iho ra i te iōa ia Peria, no te mea ua roohia to na ùtuafare i te àti. ²⁴ (O Tera tana tamahine i te iōa; na na i patu i taua òire ra o Pete-Horona i raro, e to nià atoà, e i Ùtena-Tera.) ²⁵ O Refa hoì tana tamaiti; e o Retefa hoì; e o Tera ta na; o Tahana ta na; ²⁶ o Raatana ta na; Àmihuta ta na; Èritama ta na; ²⁷ Nōnā ta na; Iehotua ta na. ²⁸ E to rātou fenua e te pārahiraa: o Pētera ia, e to reira mau òire rii; o Nāarana hoì tei te hitià-o-te-rā; o Tētera hoì, e to reira mau òire rii tei te tooà-o-te-rā; o Tetema hoì, e to reira mau òire rii, e o Tata, e to reira mau òire rii. ²⁹ E tei te mau fenua o te tamarii a Manate, o Pete-Teana ia, e to reira mau òire rii, o Taanata, e to reira mau òire rii, o Metito, e to reira mau òire rii, o Tōrā, e to reira mau òire rii. I reira te mau tamarii a Iotēfa i te pārahiraa, te tamaiti a Ìteraèra ra.

Te huaai a Àtera

Ten 46.17; Nūm 26.44-45

³⁰ Te mau tamarii a Àtera ra: o Ìmina ia, e o Ìtua, e o Ìtuai, e o Peria; e o Tera, to rātou tuahine. ³¹ E nā tamarii a Peria ra: o Hepera ia, e o Maratiera. Te metua o Piratavita. ³² Fānau mai ra ta Hepera: o Iafereta, e o Tomēra, e o Hōtama, e o Tūā to rātou tuahine. ³³ O nā tamarii a Iafereta ra: o Pātata ia, e o Pimehara, e o Àtavata. O nā tamarii ia a Iafereta. ³⁴ O nā tamarii a Tamēra: o Àhi ia, e o Rotā, e o Iehupa, e o Àrama. ³⁵ O nā tamarii a tana taeaè a Herema: o Tofa ia, e o Ìmina, e o Tērētā, e o Àmara. ³⁶ O nā tamarii a Tofa: o Tūā ia, e o Harenefera, e o Tuara, e o Peri, e o Ìmeri, ³⁷ o Pētēra, e o Hotā, e o Tama, e o Tireta, e o Ìterana, e o Peera. ³⁸ O nā tamarii a Ietēra: o Iefune ia, e o Pitepa, e o Àra. ³⁹ O nā tamarii a Ùrā ra: o Àraha ia, e o Haniera, e o Retia. ⁴⁰ O nā tamarii teie a Àtera, e feiā matahiapo i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, e feiā mātihia e te àito mataù òre, e te feiā e au ia haere i te tamaì e àro, ia taiòhia to rātou fānauraa, hoē taau ia mā ono i te tautani ra.

Te tahi atu tāpura o te huaai a Peniamina

Ten 46.21; Nūm 26.38-40

8¹ Fānau mai ra ta Peniamina: o Pērā e matahiapo ia, o Àtepera te toopiti, o Àharaha te tootoru,² o Nohaha te toomaha, e o Rafa te toopae.³ O nā tamarii a Pērā ra: o Àtāra ia, e o Tērā, e o Àpihuta,⁴ o Àpitua, e o Nāamana, e o Àhoa,⁵ e o Tērā, e o Tefufana, e o Hurama.

⁶ O nā tamarii teie a Èhuta, o to Tēpā teie feiā matahiapo; o tei hōpoiha i Manahata:⁷ o Nāamana, e o Àhia, o Tērā hoì — tei hōpoi ia rātou ra, fānau mai ra ta na: o Ûta, e o Àhihuta, e o Taharaima.

⁸ Fānau mai ra ta Taharaima tamarii i te fenua ra o Moapi, i muri aè i te tuuraahia rātou e ana, nā vahine na na o Hutima, e o Paarā.⁹ Fānau mai ra ta na i te vahine na na ia Hoteta: o Iopapa, e o Tipia, e o Meta, e o Maratama,¹⁰ e o Ieutā, e o Tatia, e o Mirima. O nā tamarii ia na na, e matahiapo anaè.

¹¹ Fānau mai ra ta na ia Hutima: o Àpitupa, e o Èrepaara.¹² O ta Èrepaara puè tamarii: o Èpera ia, e o Mitama, e o Tameta, o tei patu ia Òno, e ia Rōtā, e to reira mau òire rii atoà.

¹³ O Peria atoà, e o Tēmā, o nā matahiapo ia i to Àiarona, o tei fati to Tāta ia rātou ra.

¹⁴ E o Àhio, e o Tātāta, e o Ieremota,¹⁵ e o Tepatia, e o Àrata, e o Àtēra,¹⁶ e o Mītaèra, e o Ìtēpa, e o Ioha, o nā tamarii ia a Peria ra.

¹⁷ E o Tepatia, e o Meturama, e o Heteti, e o Hepera,¹⁸ e o Ìtemerai, e o Ietiria, e o Iopapa, o nā tamarii ia a Èrepaara.¹⁹ E o Iatima, e o Titeri, e o Tāpātī,²⁰ e o Èrienai, e o Tiritai, e o Èriera,²¹ e o Àtāia, e o Peraia, e o Timirata, o nā tamarii ia a Timehi.

²² E o Ìtefana, e o Hepera, e o Èriera,²³ E o Àpatona, e o Titeri, e o Hanana,²⁴ e o Hanania, e o Èrama, e o Ànetotia,²⁵ e o Èfeteia, e o Pēnuera, o nā tamarii ia na Tātāta.

²⁶ e o Tameterai, e o Teharia, e o Àtaria,²⁷ E o Iaretia, e o Èria, e o Titeri, o nā tamarii ia a Ierohama.

²⁸ E feiā matahiapo teie i to rātou ra fānaua, e feiā mana rā. E tià i Ierutarema.

Te fētii o Taura

9.35-43; 1Tā 14.49-51

²⁹ Te pārahi ra Iehiera i Tīpeona, e metua no Tīpeona, o Maata te iða o te vahine. ³⁰ E te mau tamarii na na ra: o Àpatona ia te matahiapo, e o Tūra, e o Tita, e o Paara, e o Natapa, ³¹ e o Tetora, e o Àhio, e o Tātēra. ³² Fānau mai ra ta Miterota: o Tīmea. E tià rātou i pihai iho i to rātou mau taeaè i Ierutarema. ³³ Fānau mai ra ta Nere: o Tita. Fānau mai ra ta Tita: o Taura. Fānau mai ra ta Taura: o Ionatana, e o Meretitua, e o Àpinatapa, e o Ète-Paara. ³⁴ O ta Ionatana tamaiti: o Meri-Paara. Fānau mai ra ta Meri-Paara: o Mita. ³⁵ O nā tamarii ia a Mita ra: o Fitona e o Mereta, e o Taherea, e o Àhata. ³⁶ Fānau mai ra ta Àhata: o Iehoata. Fānau mai ra ta Iehōata: o Àremeta, e o Àtamaveta, e o Tīmeri. Fānau mai ra ta Tīmeri: o Mota. ³⁷ Fānau mai ra ta Mota: o Pinea. E o Rafa ta na; o Èreāta ta na; o Àtērā ta na; ³⁸ tooono a Àtērā tamarii; teie to rātou puè iða: o Àteritama, o Poteru, o Ìtemaèra, o Tearia, o Ôpātia, e o Hanana. O nā tamarii ia a Àtērā. ³⁹ E nā tamarii a tana taeaè a Èteta: o Ùrama ia, e matahiapo, o Iehūta te toopiti ia, o Èrifareta, te tootoru ia. ⁴⁰ E feiā àito anaè taua mau tamarii a Ùrama ra, e te ìte hoì i te teà; e rave rahi ta rātou tamarii e te mootua: hoê hānere e pae àhuru.

O nā tamarii ia na Peniamina.

Tāpura o te mau taata o Ierutarema

Neh 11.3-19

9¹ Taiðhia hoì Ìteraèra i to rātou ra fānauaa, e ua ìtea iho ra teie i roto i te puta a te mau arii o Ìteraèra e o Iuta. A hōpoiha ai te mau taata i Pāpurōnia i ta rātou ra hara. ² Te feiā i pārahi na i to rātou ra fenua, i to rātou ra mau òire, Âti-Ìteraèra, te mau tahuà Âti-Revi, e te Netinimi, o teie ia.

³ Te tamarii a Iuta i pārahi i Ierutarema, e te mau tamarii a Peniamina, e te mau tamarii a Èferaima, e to Manate. ⁴ O Ûtāi ia te tamaiti a Àmihuta, te tamaiti a Òmeri, te tamaiti a Ìmeri, te tamaiti

a Pānī, no te mau tamarii a Fāreta, te tamaiti a Iuta. ⁵ E to Tiro ra: o Àtaia te matahiapo, e tana ra mau tamarii. ⁶ E to te mau tamarii a Tērā ra: o Ieuera, o rātou e to rātou mau taeaè, e ono ia hānere, e iva tiàhapa. ⁷ To te mau tamarii a Peniamina: o Taru, te tamaiti a Meturama, te tamaiti a Hotavia, te tamaiti a Hatenua; ⁸ e o Ìpeneia, te tamaiti a Ierohama; e o Èrā, te tamaiti a Ùti, te tamaiti a Miteri; e o Meturama, te tamaiti a Tefatia, te tamaiti a Reuera, te tamaiti a Ìpenia; ⁹ teie nei feiā e to rātou mau taeaè, i to rātou fānauraa, e iva ia hānere, e pae àhuru, e ono tiàhapa. E feiā matahiapo anaè ia i te ùtuafare o to rātou mau metua ra.

¹⁰ To te feiā tahuà ra: o Ietaia; e o Iehoiaripa; e o Iatina; ¹¹ e o Àtāria, a Hiritia, a Meturama, a Tātota, a Meraiota, a Àhitupa, e taata faaitoito i te fare o te Atua; ¹² e o Àtāia a Ierohama, a Patura, a Maretia; e o Maatiaia a Àtīerā, a Iahetera, a Meturama, a Metiremota, a Ìmera, ¹³ e to rātou mau taeaè, e feiā matahiapo anaè ia i te ùtuafare o to rātou ra mau metua, hoê ia tautani, e hitu hānere, e ono àhuru e feiā itoito ia i te raverāa i te tōroà i roto i te fare o te Atua ra.

¹⁴ E to te mau Âti-Revi ra, no te mau tamarii a Merari ra: o Temaia ia a Hatupa, a Àtaritama, a Hatapia; ¹⁵ e a Patapatara; Hereta; o Tārara; e Matania a Mita, a Titeri, a Àtafa; ¹⁶ e o Ôpātia a Temaia, a Tārara, a Ietutuna; e o Pērētia a Àtā, a Èritāna, tei pārahi i te mau òire rii i Netofa.

¹⁷ E te feiā tiaì ùputa o te hiero: o Taruma ia, e o Àtūpa, e o Taremona, e o Àhimana, to rātou mau taeaè; o Taruma ra te taata rahi, ¹⁸ tei te ùputa a te arii ra, i te pae i te hitià-o-te-rā ra. Nā tiaì ùputa te reira, i tei haapaò-mau-hia i te tamarii a Revi ra. ¹⁹ O Taruma a Tore, a Èpiatafa, a Tōra, e to na ra mau taeaè, no te ùtuafare o tana metua, te Âti-Tōra, e feiā tōroà ia i nià i te òhipa, e tiaì ùputa no te hiero; mai to rātou mau metua i tiaì i te tomorāa o te tētene, i te pātīaraa tiàhapa a Iehova ra, ²⁰ a mana ai Finehata a Èreatara i mūtaa iho, i nià ia rātou tei ô Iehova ia na ra. ²¹ E o Tētāria a Meteremia, te tiaì i te ùputa i te Tiàhapa Âmuirāa ra. ²² Taua feiā i haapaòhia ei tiaì ùputa ra, e piti ia hānere, hoê àhuru, e mā piti; i haapaòhia rātou

i to rātou fānauraa i to rātou mau òire rii, mai ta Tāvita, e te hiò ra o Tāmuera i haapaò i to rātou mau metua, i to rātou ra tōroà. ²³ Tei ia rātou atu ra, e tei ta rātou mau tamarii te tiaì i te mau ùputa i te fare o Iehova, i te tētene, mā te haapaò i te tiaìraa. ²⁴ I faanahohia te feiā tiaì i nā hiti e maha o te hiero ra: tei te pae i te hitià-o-te-rā, e te tooà-o-te-rā, tei te pae i apatoèrau, e i apatoà. ²⁵ E to rātou mau taeaè, i pārahi i to rātou mau òire rii, o tē mono mai ia ia rātou, tātai ruì hitu a mono mai ai. ²⁶ Toomaha hoì Âti-Revi ra, nā tiaì ùputa rarahi ra; tei haapaòhia ia ei nià i te mau piha, e te vairaa taoà o te fare o te Atua ra; ²⁷ i haaàti ai rātou i taua fare o te Atua ra i te pārahiraa, no te mea tei ia rātou te tiaì; e te ìriti hoì i te mau ùputa i te mau poi poi atoà, tei ia rātou atoà ia.

²⁸ E tei te hoè pae o rātou te mau fārii rave tōroà ra, e taiòhia ia hōpoi mai i roto e i rāpae. ²⁹ Ua haapaòhia hoì te tahi pae ei tiaì i taua mau fārii ra, e te mau peu atoà o te vāhi moà ra, e te faraoa huà, e te uaina, e te monoì, e te tāpau rīpano, e te mau mea noànoà. ³⁰ Na te mau tamarii a te feiā tahuà i putu i te monoì hauà ra. ³¹ E na Matitia Âti-Revi — e matahiapo na Taruma, e Âti-Tōra — tei ia na te faaitoito i te mau mea i tunu-pāni-hia ra. ³² E te tahi pae taeaè o rātou, e Âti-Tohata, tei ia rātou te rave i te pāne o te aro; e te faanānāi-māite-raa i te mau tāpati atoà ra.

³³ Te feiā himene, e matahiapo Âti-Revi anaè, e tià i roto i te mau piha i te pārahiraa, aore e òhipa ê atu, no te mea e tià rātou i te raveraa i taua òhipa ra i te ruì e te ao... ³⁴ O nā matahiapo Âti-Revi eie, e feiā mana i to rātou ra fānauraa. E tià hoì i Ierutarema.

Te fētii o Taura

³⁵ I Tīpeona to te metua tāne o Tīpeona ra, o Iehiera, i te pārahiraa, o Maata te iòà o te vahine na na. ³⁶ E te tamaiti matahiapo na na ra, o Àpatona ia, ahe i muri iho, o Tūra ia, ahe i muri iho, o Tita ia, ahe i muri iho, o Paara ia, ahe i muri iho, o Nere ia, ahe i muri iho, o Napata ia. ³⁷ E o Tetora, e o Àhio, e o Tētāria, e o Mitirota. ³⁸ Fānau aè ra ta Mitirota: o Timeama. I Ierutarema rātou atoà i te pārahiraa e

to rātou mau taeaè atoà ra, i pihai iho i to rātou mau taeaè. ³⁹ Fānau aè ra ta Nere: o Tita. Fānau aè ra ta Tita: o Taura. Fānau aè ra ta Taura: o Ionatana, e o Mareti-Tua, e o Àpinatapa, e o Ète-Paara. ⁴⁰ O ta Ionatana tamaiti: o Meri-Paara ia. Fānau aè ra ta Meri-Paara: o Mita ia. ⁴¹ O ta Mita ia tau tamarii: o Pitona ia, e o Mereta, e o Taherea, e o Àhata. ⁴² Fānau aè ra ta Àhata: o Iara. Fānau aè ra ta Iara: o Àremeta, e o Àtamaveta, e o Tīmeri. Fānau aè ra ta Tīmeri: o Mota. ⁴³ Fānau aè ra ta Mota: o Pinea. E o tana tamaiti, o Refaia ia; e tana tamaiti, o Èreāta ia; e tana tamaiti, o Àtērā ia. ⁴⁴ Tooono a Àtērā tamarii; teie to rātou mau iò: o Àteritama, o Poteru, o Ìtemaèra, o Tearia, o Ôpātia, e o Hanana. O nā tamarii ia a Àtērā.

TUATUA O TĀVITA, ARII NO ÌTERAÈRA

Te àroraa i Tirapoa; te poheraa o Taura

ITā 31.1-13

10 ¹ Ua tamaì mai ra te Firiteti ia Ìteraèra. E ua fati iho ra to Ìteraèra i te Firiteti, tārava noa iho ra i nià i te mouà ra o Tirapoa, ua pohe roa. ² Ua tipapa hua atu ra te Firiteti ia Taura e nā tamarii. Pohe iho ra Ionatana, e o Àpinatapa, e o Mareti-Tua, nā tamarii ia a Taura i te Firiteti. ³ Riro atu ra te tamaì i nià ia Taura i reira; e ua puta iho ra o ia i te feiā teà, paruparu iho ra o ia i taua feiā teà ra. ⁴ Ua parau atu ra Taura i te hōpoi mauhaa na na ra: À unuhi na i te òè na òe ra, e pātia mai ia ù e ia pupū, o te roohia mai au e teie nei peritome òre o te àa mai ia ù. Aita rā i faatiàhia atu e taua hōpoi mauhaa na na ra: ua rahi roa hoì to na mataù. Ua rave iho ra Taura i te òè, e ua haamairi noa iho ra i nià iho. ⁵ E ia hiò iho ra taua hōpoi mauhaa no na ra e ua pohe Taura, ua haatopa noa iho ra o ia iho i nià i te òè na na, pohe iho ra. ⁶ O Taura, e nā tamarii tootoru, e te taata atoà no na, hoê ā pohe-atoà-raa. ⁷ Ìte aè ra to Ìteraèra atoà i pārahi i te peho ra, e ua fati to Ìteraèra, e ua pohe Taura e nā tamarii atoà, ua faaruè iho ra i to rātou mau òire e ua horo atoà; e ua haere mai ra te Firiteti, ua pārahi iho ra i roto.

⁸ E ao aè ra, ia haere mai te Firiteti e taratara i te àhu o te feiā i pohe ra, ua ìtea iho ra Taura e nā tamarii tootoru, ua pohe i niā i te mouà ra o Tirapoa. ⁹ Ua taratara iho ra rātou i to na àhu e oti aè ra, ua rave iho ra i te upoo, e nā mauhaa na na. Ua hōpoi haere nā te fenua atoà o te Firiteti, e faaite haere nā roto i te mau hiero o to rātou mau îtoro ra, e te taata atoà ra. ¹⁰ Ua tuu iho ra rātou i te mauhaa na na ra i roto i te hoê hiero no te hoê atua no rātou ra, e ua faauta rātou i te upoo i roto i te hiero o Tatona. ¹¹ Ìte aè ra rā to Iapēta-Tireata i ta te Firiteti i rave ia Taura ra, ¹² ua tiā aè ra te feiā àito atoà ra, ua rave mai ra i taua tino o Taura ra, e te mau tino atoà o te tamarii, ua hōpoi mai ra i Iapēta. E ua tanu iho ra i te ivi i raro aè i te ârē i Iapēta, ua haapae iho ra i te māa e ruì hitu aè ra. ¹³ Pohe iho ra Taura i ta na hara i rave ia Iehova ra, i te haapaò òre i te parau a Iehova, e te ui i te vārua ìno. ¹⁴ E aore i ui ia Iehova, pohe iho ra o ia, rurihia aè ra te hau i te tamaiti a Iete ra ia Tāvita.

Te faatāvairahia Tāvita ei arii

2Tā 5.1-3

11 ¹ Ua haaputupu mai ra to Ìteraèra ia Tāvita ra i Heperona, nā ô mai ra: Inaha, o to òe ra ivi o mātou ia, e to òe ra ìò. ² Ia mūtaā iho ra hoì a arii ai Taura ra, o òe tei aratai ia Ìteraèra i rāpae, e na òe hoì i faahoì mai. E ua parau mai hoì te Atua ra o Iehova ia òe: «Na òe e tiaì i to ù mau taata ia Ìteraèra; mai te tiaì māmoe ra, e ei tāvana hoì òe i to ù ra mau taata ia Ìteraèra.» ³ Ua haere anaè mai ra te feiā paari atoà o Ìteraèra i te arii ra i Heperona, ua faaau iho ra Tāvita i te faufaa ia rātou i Heperona, i mua i te aro o Iehova. Ua faatāvai iho ra rātou ia Tāvita, ei arii no Ìteraèra, i te parau hoì a Iehova ia Tāmuera ra.

To Tāvita haruraa ia Ierutarema

2Tā 5.6-10

⁴ Ua haere iho ra Tāvita e Ìteraèra atoà i Ierutarema, tei parau-atoàhia o Ieputi. Tei reira te Âti-Ieputi, te feiā fenua i te pārahiraā. ⁵ Ua

parau mai ra to Ieputi ia Tāvita: Eita òe e ò mai i ô nei! Pau iho ra rā te pare o Tiona, o ia hoì te òire ra o Tāvita. ⁶ Ua nā ô aè ra Tāvita: O tei pau ia na te Âti-Ieputi ra, e riro o ia ei taata rahi e ei raatira. E o Ioapa a Teruia tei reva na i nià, e ua faarirohia ei raatira rahi. ⁷ Ua pārahi iho ra Tāvita i roto i taua pare ra; maìrihia iho ra ia rātou i te Òire o Tāvita. ⁸ Ua patu faahou aè ra o ia i taua òire ra e àti noa aè, mai ia Miro mai ā; o te toeà ra o taua òire ra, ua tiàhia ia e Ioapa. ⁹ Te tupu ra hoì to Tāvita mana, e rahi noa atu, ra no te mea o Iehova Tapaota tei pihai iho ia na.

Te mau taata àito o Tāvita

2Tā 23.8-39; 1Pa 27.2-15

¹⁰ Teie hoì nā taata àito io Tāvita ra, o tei tauturu mai ia na, rātou e to Ìteraèra atoà hoì ia noaa te pātireia ia na, i te faaariiraatu ia na i ta Iehova hoì i parau mai ia Ìteraèra ra. ¹¹ Teie hoì te taiòraa i taua feiā àito io Tāvita ra.

O Iatopeama Âti-Hatemoni, o tei hau ia i nā raatira ra. Ua aa iho ra i ta na maehae, puta atu ra nā taata e toru hānere i te paura hoê.

¹² E muri aè ia na, o te hoê i taua nā taata àito tootoru ra, o Èreatara a Tōtō, e Âti-Àhohi. ¹³ I pihai iho o ia ia Tāvita i Pāta-Tamima, a putuputu ai te Firiteti i te tamaì ra. Tei reira te hoê âua i î i te tērite; horo anaè atu ra te taata i te aro o te Firiteti. ¹⁴ Pārahi iho ra rātou i taua vāhi ra, e ua faaora atu ra, pau iho ra te Firiteti. Ora roa atu ra rātou ia Iehova, e pau rahi atu ra ta Iehova i rave.

¹⁵ Haere atu ra nā taata rahi tootoru, no taua pupu e toru àhuru ra, e tae atu ra i raro ia Tāvita ra i taua mato ra, i te ana a Àturama, te pātiahia ra te nuu Firiteti i te peho ra o Refaima. ¹⁶ Te pārahi ra Tāvita i taua ana ra; e tei Pete-Rehema te Firiteti i te tiaìraa. ¹⁷ Ua hiaai aè ra Tāvita i te pape, e ua nā ô aè ra: Na vai rā e hōroà mai i te hoê maa pape i te âpoo pape i Pete-Rehema, i te pae ùputa ra? ¹⁸ Ua tii noa atu ra taua nā taata àito tootoru ra nā roto noa atu ra i te nuu Firiteti ra, ua huti iho ra i te pape i taua âpoo pape i Pete-Rehema i te pae ùputa ra. Ua rave mai ra, ua hōpoi mai ra ia Tāvita ra; aita aè ra

rā Tāvita i inu, ua rave aè ra rā, ua nīnii iho ra ei tūtia inu na Iehova.
¹⁹ Ua nā ô aè ra o ia: Eiaha roa vau, e taù Atua, ia nā reira! E inu ānei hoì au i te toto o teie nei mau taata, o tei faaū noa i to rātou pohe? Ua faaaau noa hoì rātou i to rātou pohe i te hōpoiraa mai! Aita aè ra o ia i inu. Ua nā reira hoì taua nā taata àito tootoru ra.

²⁰ O Àpítai, e taeaè no Ioapa, o tei hau ia i nā taata e tootoru ra. Ua maraa aè ra ta na maehae, pohe atu ra nā taata e toru hānere, noaa iho ra ia na te iòà o nā taata tootoru i muri iho nei. ²¹ O te taata ia i hau i taua nā taata tootoru ra. Riro atu ra o ia ei taata hau; aita rā i taeaè ia na taua nā taata tootoru i mūtaa iho ra. ²² E i muri aè ia na, o Penaia a Iehoiata, e tamaiti na te hoê taata taoà i Tapeteèra, ua hau atoà ta na rāveà. E toopiti atoà a ana puè taata i taparahi i Moapi, mai te riona rāua te huru. E ua pou o ia i raro, e ua taparahi ā i te hoê riona i roto i te âpoo i te ànotau hiona. ²³ Ua taparahi hoì o ia i te hoê taata Àifiti, e taata roa, e pae tūpiti te roa. E maehae ā hoì tei te rima a to Àifiti mai te rāau a te rāraa àhu ra; ua haere atu ra o ia ia na mā te turutootoo, ua haru iho ra i taua maehae ra i te rima o to Àifiti ra, ua taparahi atu ra ia na i te maehae na na iho. ²⁴ I nā reira taua taata ra o Penaia a Iehoiata, i noaa ai to na iòà i nā taata àito tootoru i muri iho nei. ²⁵ Inaha, ua hau ā o ia i nā taata e toru àhuru ra; aita rā i taeaè ia na nā taata tootoru i mūtaa iho ra. Tuuhia aè ra o ia e Tāvita no nià iho i to na ra pupu faèhau.

²⁶ O Àtahera te hoê i taua feiā àito no te nuu ra, e taeaè no Ioapa;
 o Èrehana a Tōtō i Pete-Rehema ra;

²⁷ O Tama i Harori;

e o Èrētā i Peroni;

²⁸ o Ìra a Ìteta i Tētōa ra;

o Àpietera i Ànatota;

²⁹ o Tipetai Âti-Huta;

o Ìirai Âti-Àhohi;

³⁰ e o Maharai Âti-Netofa;

o Herēta a Paana e Âti-Netofa;

³¹ o Ìtai a Ripai, no ô i Tipea ra no te mau tamarii a Peniamina;

o Penaia i Piratoni;
³² o Hurai i Nahara-Taata;
 o Àpiera i Àrapa;
³³ e o Àtamaveta i Paharumi;
 o Èriapa i Taraponi;
³⁴ te mau tamarii na Hatema i Tetoni;
 o Ionatana a Tato i Harari;
³⁵ o Àhiamā a Tatāra i Harari ra;
 o Èrefara a Ûra i Mātā;
³⁶ o Hefera i Metera;
 o Àhia i Peroni;
³⁷ o Hetero i Taremera;
 e o Narai a Ètepai i Àrapa ra;
³⁸ o Ioera, te taeaè o Nātana i Tōpā;
 o Mipahara a Hateri;
³⁹ o Tērētā e Âti-Àmona;
 o Naharai i Peroti, e hōpoi mauhaa tamaì na Ioapa a Teruia ra;
⁴⁰ o Ìra i Ìturi; e o Tarepa i Ìturi;
⁴¹ o Ûria Âti-Heta te hoê i taua feiā àito io Tāvita ra;
 e o Tāpāta a Àharai;
⁴² o Àtina a Titā, e Âti-Reupena, te hoê ia raatira o te Âti-Reupena,
 e nā taata atoà hoì e toru àhuru;
⁴³ e o Hanana a Maata;
 e o Iotafata i Mitini;
⁴⁴ e o Ûtia i Àtetera;
 o Tama, e o Iehiera, nā tamarii a Hotana i Àroera;
⁴⁵ o Ietiaera a Timeri; e tana taeaè o Ioha i Tīti;
⁴⁶ e o Èriera i Mahavi;
 e o Ierepai, e o Iotavia, nā tamarii a Èrenaama;
 e o Ìtēma Âti-Moapi;
⁴⁷ e o Èriera, e o Òpetā, e o Iātiera i Metopa.

Te mau hoa o Tāvita i Titerata

12¹ Teie nā taata i haere mai i Tītērata ia Tāvita ra, a pūpuni ai o ia ia Taura a Tita ra. E feiā àito rātou, o tei tauturu maitāi mai ia na i te tamaì. ²To te Âti-Peniamina ra, i te mau taeaè o Taura ra, o teie nei ia, e fana te mauhaa; e pee hoì te òfai ia maa, e pee hoì te òhe ia teà: e piti rima, te àtau e te àui. ³O Àhietera, o tei hau ia, e o Ioāta, nā tamarii a Temaa i Tipea; e o Iētiera, e o Pereta, nā tamarii a Àtamaveta; e o Pērātā; e o Iehu i Ànatota; ⁴e o Ìtemaia i Tipeona, o tei itoito ia i roto ia rātou atoà e toru àhuru, o tei hau ia ia rātou e toru atoà àhuru; e o Ieremia; e o Iahatiera; e o Iohanana; e o Iotapata i Tētera; ⁵e o Èrutai; e o Ierimota; e o Pearia; e o Temaria; e o Tefatia i Harufi; ⁶e o Èretana; e o Iētia; e o Àtāreèra; e o Ioetera, e o Iatopeama Âti-Tōra; ⁷e o Ioera, e o Tapatia, nā tamarii a Ierohama i Tetora.

⁸To te Âti-Tatā i haere mai i nià i te pare i te mētēpara ia Tāvita ra, e feiā àito ia; e taata ia i te tamaì, o tei mau ia i te maehae e te pāruru, o tei au to rātou mata i to te riona, e mai te tāpi i nià i te mouà ra te òiò. ⁹O Ètera te hoê; o Ôpātia te toopiti; o Èriapa te tootoru; ¹⁰o Mitimana te toomaha; o Ieremia te toopae; ¹¹o Àtai te tooono; o Èriera te toohitu; ¹²o Iohanana te toovaù; o Èretapata te tooiva; ¹³o Ieremia te tino àhuru; o Matapanai te àhuru mā hoê. ¹⁴O nā tamarii a Tatā teie, e feiā raatira no te nuu; o tei iti ra, hoê hānere ta na; e o tei rahi ra, hoê a ana tautani. ¹⁵O taua feiā ra teie i haere i te tahi pae Ioritāna i te marama matamua ra, a hāono ai ra, pūrara atu ra to te peho atoà ra, i te pae i te hitià-o-te-rā e te tooà-o-te-rā.

¹⁶E tae mai ra te tahi pae i te mau tamarii a Peniamina e ta Iuta i te pare ia Tāvita ra. ¹⁷Ua haere atu ra Tāvita i rāpaeàu e fārerei ia rātou. E ua parau atu ra ia rātou, nā ô atu ra: E tere hau to òutou, e tauturu mai òutou ia ù, e au atoà to ù âau ia òutou; i tii mai rā òutou e haavare mai ia ù i to ù nei ènemi, aita rā o ù e hāmani ìno, na te Atua o to tātou mau metua e hiò mai, e na na e tāhoo mai! ¹⁸Ua roohia

iho ra te taata rahi i taua mau raatira ra o Àmatai e te vārua, e ua nā ô aè ra:

No òe mātou nei, e Tāvita, no to òe ra paeàu, e tenā na tamaiti a Iete e,

ei hau, ei hau to òe!

Ei hau hoì to tei turu mai ia òe,

o to Atua hoì tei turu mai ia òe!

Ua fārii mai ra Tāvita ia rātou, e ua faaàito ia rātou ei raatira no te mau pupu ra.

¹⁹ Ua tātati mai ra te tahi pae o te ôpū o Manate ra ia Tāvita, ia na i âmui atoà i te mau Firiteti ra e tamaì atu ia Taura ra. Aita rā rātou i tauturu ia rātou; i faahoìhia mai ra rā o ia e te mau fatu o te mau Firiteti ra, nā ô aè ra: E au ā o ia i tana fatu ra ia Taura, o to tātou iho mau upoo te hoo! ²⁰ Te haere noa ra o ia i Tītērata, ua haere mai ra no ô ia Manate ra: o Àtānā, e o Iotāpata, e o Ietiaera, e o Mitaèra, e o Iotāpata, e o Èrihu, e o Tiritai, e raatira anaè no nià i te mau tautani io Manate ra. ²¹ Ua tauturu rātou ia Tāvita i taua pupu Âti-Àmareta ra, e feiā àito anaè hoì rātou, e hui raatira no te nuu ra.

²² Te haere noa mai ra rātou i terā mahana, i terā mahana, e tauturu ia Tāvita, e riro noa atu ra ta na ei nuu rahi mai te nuu a te Atua ra.

Te rahiraa taata o Tāvita i haere i Heperona

²³ Teie te huru o taua mau pupu i haere mai, mā te mauhaa tamaì atoà, ia Tāvita i Heperona ra, e ruri i te pātireia o Taura ia Tāvita, ta Iehova hoì i parau mai ra.

²⁴ To te mau tamarii a Iuta ra, e ono ia tautani, e vaù hānere, mā te maehae e te pāruru, mā te mauhaa tamaì atoà.

²⁵ To te mau tamarii a Timeona, e te feiā àito e au i te tamaì, e hitu ia tautani hoê hānere.

²⁶ To te mau tamarii a Revi ra, e maha ia tautani, e ono hānere;

²⁷ O Iehoiata te arataì i te Âti-Àarona, e toru a ana tautani e hitu hānere;

²⁸ e o Tātota, e taata âpī e te mataù òre, e nā raatira e piti àhuru, e piti tiàhapa, no te ùtuafare o tana metua tāne.

²⁹ To te mau tamarii a Peniamina, te mau taeaè o Taura ra, e toru ia tautani; te àti ra hoì te rahi o rātou i te ùtuafare o Taura ra.

³⁰ To te mau tamarii a Èferaima ra, hoê taau ia tautani, e vaù hānere, e feiā àito anaè e te tuìroo i te ùtuafare o to rātou mau metua ra.

³¹ To te ôpū vaehaa o Manate ra, hoê ia àhuru mā vaù i te tautani, o tei haapaðhia ia, o tei faahitihia te iòà, e e haere mai e faaarii ia Tāvita.

³² To te mau tamarii a Ìtatara ra, to rātou feiā rarahi ra, e piti ia hānere, e feiā ìte, e te haapað maitaì, o tei ìte i te rāveà e au ai ia Ìteraèra i taua ànotau ra, e faaroochia mai hoì rātou e to rātou mau taeaè atoà ra.

³³ To te mau tamarii a Tepuruna, o tei tae i te tamaì ra, e o tei ìte i te rave i te mau mauhaa tamaì atoà ra, e pae ia àhuru i te tautani tei haere mai e tauturu ia na, eere ia i te feiā âau piti.

³⁴ To te mau tamarii a Nafatari ra, hoê tautani ia feiā raatira, e toru àhuru mā hitu i te tautani i te taata, mā te pāruru e te maehae.

³⁵ To te Âti-Tana ra, e feiā itoito i te tamaì, e piti àhuru e mā vaù i te tautani, e ono hoì hānere.

³⁶ To te mau tamarii a Àtera ra, o tei tae i te tamaì ra, e tei itoito atoà ia àro ra, e maha ia àhururaa i te tautani.

³⁷ E to te Âti-Reupena, e te Âti-Tatā, e te ôpū vaehaa o Manate i te tahi pae pape Ioritāna ra, e mā te mau mauhaa tamaì atoà ia àro ra, hoê ia hānere, e piti àhuru i te tautani.

³⁸ O taua feiā tamaì atoà nei, o tei haapað māite i te nānaì ra, tei haere atoà mai ia mā te âau maitaì i Heperona, e faaarii ia Tāvita ei arii no Ìteraèra atoà ra. Hoê atoà ia âau to Ìteraèra atoà ra e faaarii ā ia Tāvita. ³⁹ I reira rātou ia Tāvita ra, e a toru aè ra mahana, i te àmuraa e te inuraa, e mea faanahonahohia hoì e to rātou mau taeaè na rātou.

⁴⁰ E te feiā i fātata mai hoì, o Ìtatara, e o Tepuruna, e o Nafatari, tei faahoro mai i te māa nā nià i te âtini, e te tāmpera, e te fērati, e te

puaatoro: e te m̄aa, e te faraoa, e te tute, e te huero vine, e te uaina, e te hinu ôrive, e te puaatoro, e te m̄amoe e rave rahi, ua òaòà hoì Ìteraèra.

To Tāvita faaotiraa e hōpoi i te âfata a te Atua i Ierutarema

2Tā 6.1-11

13 ¹ Ua paraparau iho ra Tāvita i te mau raatira no te mau tautani, e no te mau hānere, e te mau tāvana atoà ra; ² ua parau atu ra Tāvita i te rahi atoà o Ìteraèra: Ia tià ia òutou na, e te au ra i to tātou Atua ia Iehova, e tono tātou i te veà i to tātou mau taeaè e àti noa aè, i tei toe io Ìteraèra atoà nei, e te feiā tahuà atoà ra, e te mau Âti-Revi i to rātou mau òire e te mau fenua i reira iho, e haaputuputu atoà mai i ô nei. ³ E tii ā tātou e rave mai i te âfata a to tātou Atua e hōpoi mai i ô nei, aore hoì tātou i ui tià i reira i te ànotau ia Taura ra. ⁴ Ua parau mai ra te rahi atoà ra e nā reira: e mea tià hoì taua parau ra i te taata atoà ra. ⁵ Ua haaputu atoà mai ra Tāvita ia Ìteraèra atoà ra, mai Tihora i Àifiti ra, e tae noa atu ra i te tomoraa i te òire ra o Hamāta, e hōpoi mai i te âfata o te Atua i Tiriata-Iearima. ⁶ Ua haere iho ra Tāvita e Ìteraèra atoà i Paara, oia hoì Tiriata-Iearima, io Iuta ra, e hōpoi mai i te âfata o te Atua o Iehova, o tei pārahi i rōpū i nā tērupi, e o tei purehia i reira. ⁷ Ua faauta mai ra rātou i taua âfata o te Atua ra i nià i te hoê pereòo âpī, mai roto i te fare o Àpinatapa; e na Ûta rāua o Àhia i aratai mai i taua pereòo ra. ⁸ Ua himene iho ra Tāvita e Ìteraèra atoà mā te ûàna i mua i te aro o te Atua, e ua faaòto iho ra i te tīnura, e te nāpara, e te tofe, e te tumeparo, e ua faaòto hoì i te pū. ⁹ E tae atu ra rātou i te vāhi papairaa tītona a Hitona, ua faatoro atu ra Ûta i tana rima e rave i te âfata, ua mehameha hoì nā puaatoro. ¹⁰ Ua tupu aè ra te riri o Iehova ia Ûta, e ua tāiri iho ra ia na, o ia i tuu i tana rima i nià i te âfata. Pohe roa aè ra o ia i reira i mua i te aro o te Atua. ¹¹ Òto iho ra Tāvita, i te mea ua rave Iehova ia Ûta; i mairihia ai taua vāhi ra o Pereta-Ûta, e tae roa aè nei i teie nei mahana. ¹² Ua mataù iho ra Tāvita i te Atua i taua mahana ra; nā ô aè ra: E tià ānei hoì ia hōpoi mai i te âfata a te Atua ia ù nei? ¹³ Aita aè ra Tāvita i

hōpoi mai i te âfata io na iho, i te Òire o Tāvita, hōpoi ê atu ra rā i te fare o Òpetā-Ètoma i Tāta ra. ¹⁴ Ua vaiho noa iho ra i te âfata o te Atua i te fētii o Òpetā-Ètoma ra, e a toru aè ra marama. Ua haamaitai mai ra Iehova i te fare o Òpetā-Ètoma, e te mau mea atoà na na ra.

Tāvita i Ierutarema

2Tā 5.11-16

14 ¹ Ua tonono mai ra HIRAMA te arii o Tūria ra i te veà ia Tāvita, mā te rāau âreti e te feiā tarai òfai, e te tahuà tarai rāau, ei faatià i te fare no na. ² E ìte atu ra Tāvita e ua pāpū o ia ia Iehova ei arii no Ìteraèra, e ua faateitei-roa-hia to na pātireia no to na taata no Ìteraèra.

³ Ua rave iho ra Tāvita i te vahine i Ierutarema; e ua fānau mai ā tana tamarii tamaroa e te tamahine. ⁴ Teie te iōa o nā tamarii ta na i fānau i Ierutarema: o Tamua, e o Topapa, e o Nātana, e o Toromona, ⁵ e o Ìpehara, e o Èritua, e o Èrepatara, ⁶ e o Nōtā, e o Nefeta, e o Iafia, ⁷ e o Èritama, e o Èriāta, e o Èrifareta.

Te mau upootiāraa o Tāvita i nià i te Firiteti

2Tā 5.17-25

⁸ E ìte aè ra te Firiteti e, ua faatāhinuhia Tāvita ei arii i nià ia Ìteraèra atoà ra, ua haere anaè mai ra te Firiteti e ìmi ia Tāvita. Ìte aè ra hoì Tāvita, ua haere atu ra e àro ia rātou ra. ⁹ Tae mai ra hoì taua mau Firiteti ra, e api aè ra ia rātou ra taua peho ra o Refaima. ¹⁰ Ua ui atu ra Tāvita i te Atua, nā ô atu ra: E haere ānei au e rave i te Firiteti? E hōroà mai ānei òe ia rātou i taù rima? Ua parau mai ra Iehova ia na: A haere, a rave, e hōroà vau ia rātou i to rima na. ¹¹ Ua haere atu ra o ia i Paara-Peratima, pau iho ra rātou ia na i reira. Ua nā ô aè ra Tāvita: Ua àmaha taù mau ènemi ia ù i te Atua, mai te pape e àmaha ra. Mairi iho ra i te iōa o taua vāhi ra ia Paara-Peratima. ¹² E no te mea ua vaiihohia to rātou mau atua ìtoro i reira. Ua faaue atu ra Tāvita, àma atu ra rātou i te auahi.

¹³ Ua haere mai ra hoì te Firiteti, e ua api faahou ia rātou taua peho ra o Refaima. ¹⁴ Ua ui atu ra Tāvita i te Atua, ua parau mai ra te Atua ia na: Eiaha rātou e tipapahia; e fāriu ê rā òe ia rātou, a nā ô mai ai te rave ia rātou e nā te pae uru mapere ra. ¹⁵ E ia faaroo òe i te àheheraa i te àuru o taua mau mapere ra, a haere ai òe a rave ai, ua reva hoì te Atua, ua nā mua ia òe e rave i taua nuu Firiteti ra. ¹⁶ Ua nā reira hoì Tāvita i ta te Atua i parau mai ia na ra; pau iho ra taua nuu Firiteti ra, mai Tīpeona mai e tae noa atu ra i Tātera ra. ¹⁷ Tuì atu ra te roo o Tāvita e àti noa aè te mau fenua atoà; ua tuu iho ra Iehova i te mataù i roto i te âau o to te mau fenua atoà ia na.

Te faaineineraa Tāvita e hōpoi i te âfata a te Atua

15 ¹ Ua hāmani iho ra Tāvita i te fare no na iho i roto i te Òire o Tāvita; e ua hāmani iho ra i te hoê vairaa no te âfata o te Atua, e ua pātia i te tahi tiàhapa no te reira. ² Ua nā ô aè ra Tāvita: Eiaha roa ei taata ia hōpoi i te âfata o te Atua, maori rā o te Âti-Revi anaè, o tei faataahia ia e Iehova ei hōpoi i te âfata o te Atua, na rātou ā e raverave e a muri noa atu.

³ Ua haaputuputu mai ra Tāvita ia Ìteraèra atoà i Ierutarema, e hōpoi mai i te âfata o Iehova i te vairaa i haapaòhia e ana no te reira. ⁴ Ua haaputuputu mai ra Tāvita i te mau tamarii a Àrona, e te Âti-Revi: ⁵ to te mau tamarii a Tohata ra, o Ùriera, o te tāvana ia, e to na ra mau taeaè, hoê hānere e piti àhuru;

⁶ to te mau tamarii a Merari ra, o Àtaia ia te tāvana, e to na ra mau taeaè, e piti hānere e piti àhuru;

⁷ to te mau tamarii a Teretoma ra, o Ioera ia te tāvana, e to na ra mau taeaè, hoê hānere e toru àhuru;

⁸ to te mau tamarii a Èritafana ra, o Temaia ia te tāvana, e to na ra mau taeaè, e piti ia hānere;

⁹ to te mau tamarii a Heperona ra, o Èriera ia te tāvana, e to na ra mau taeaè, e vaù ia àhuru;

¹⁰ to te mau tamarii a Ùtiera ra, o Àminatapa ia te tāvana, e to na ra mau taeaè, hoê ia hānere, hoê àhuru mā piti.

¹¹ Ua tii atu ra Tāvita i nā tahuà ra ia Tātota rāua o Àpiātara ra, e te mau Âti-Revi, ia Ùriera, e ia Àtaia, e ia Ioera, e ia Temaia, e ia Èriera, e ia Àminatapa. ¹² Ua parau atu ra ia rātou: Òutou te feiā matahiapo Âti-Revi: a haamoà ia òutou, òutou e to òutou mau taeaè atoà ra, a hōpoi mai ai i te âfata o te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i te vāhi i haapaòhia e au ei vairaa. ¹³ No te mea aita òutou i amo noa mai i mūtaa iho ra, i rave mai ai to tātou Atua, o Iehova, ia tātou nei; no te mea aita tātou i ìmi ia na i ta na i parau mai ra. ¹⁴ Ua haamoà iho ra te mau tahuà e te mau Âti-Revi, ia hōpoi rātou i te âfata o te Atua o Ìteraèra, o Iehova. ¹⁵ Ia amo noa mai hoì te mau tamarii a Revi i te âfata o te Atua mā te mau rima i nià i te tapono, i ta Mōte hoì i faaite mai i te parau a Iehova ra.

¹⁶ Ua parau atu ra Tāvita i te mau matahiapo Âti-Revi ra, e haapaò rātou i to rātou mau taeaè ei feiā himene mā te faaòto i te mau mea i faaòtohia ra, te nāpara, e te tīnura, e te tumeparo, ia faaòto rātou, mā te faateitei i te reo i te òaòà. ¹⁷ Ua faataa iho ra te Âti-Revi ia Hemana a Ioera ra; e to na mau taeaè, ia Àtafa a Pērētia; e nā tamarii a Merari, to rātou mau taeaè, o Êtana a Tutaia; ¹⁸ e to rātou mau taeaè i muri aè ia rātou: o Tētāria, e o Peni, e o Iaatiera, e o Temiramota, e o Iehiera, e o Ùni, e o Èriapa, e o Penaia, e o Maateia, e o Matitia, e o Èrefere, e o Miteneia, e o Òpeta-Ètoma, e o Ieiera, e mau tiaì ùputa ia. ¹⁹ Te feiā himene ra, o Hemana ia, e o Àtafa, e o Êtana, e faaòto rātou i te tumeparo veo ra. ²⁰ E o Tētāria, e o Àtiera, e o Timiramota, e o Iehiera, e o Ùni, e o Èriapa, e o Maateia, e o Penaia, ei nāpara òto ta rātou. ²¹ E o Matitia, e o Èrefere, e o Miteneia, e o Òpeta-Ètoma, e o Ieiera, e o Àtatia, ei te tīnura aho vaù ia tià roa ra. ²² O Tenania e tāvana Âti-Revi, tei faaite i te hōpoiraa i te âfata, ua ìte o ia ia faaite i te hōpoiraa. ²³ E o Pērētia, e o Èritāna, e tiaì ùputa ia no te vairaa âfata ra. ²⁴ E o Tepania, e o Iehotafata, e o Nataneèra, e o Àmatai, e o Tētāria, e o Penaia, e o Èrietera, nā taata tahuà ra, o tei faaòto i te pū nā mua i te âfata o te Atua. E o Òpeta-Ètoma, e o Iehia, e tiaì ùputa ia no te âfata.

Te taeraa te âfata i Ierutarema

2Tā 6.12-23

²⁵ Ua nā reira hoì Tāvita, e te feiā paari o Ìteraèra, e te mau raatira no te mau tautani ra, i te tii i te âfata faufaa a Iehova mā te òaòà, i roto i te fare o Òpetà-Ètoma. ²⁶ E no te mea ua hāmani maitaì mai te Atua i te mau Âti-Revi ra, tē hōpoi mai i te âfata faufaa a Iehova ra, ua hōpoi rātou i nā puaatoro oni e hitu e nā māmoe oni e hitu. ²⁷ Te àhu ra Tāvita i te àhu maitaì; e te mau Âti-Revi atoà tei hōpoi mai i taua âfata ra, e te feiā himene, e o Tenania, tei faaite i te hōpoiraa mā te feiā himene atoà; e tīputa vavai tei nià ia Tāvita atoà. ²⁸ Ua hōpoi mai ra Ìteraèra atoà i taua âfata faufaa a Iehova ra mā te ùmere, e mā te òto tuferi, e mā te pū, e mā te tumeparo, ua faaòto mā te tīnura, e mā te nāpara.

²⁹ E tae mai ra te âfata faufaa a Iehova i te Òire o Tāvita, te hiò mai ra te tamahine a Taura, o Mitara, nā roto i te hoê haamāramarama, ìte mai ra i te arii ra ia Tāvita i te òriraa e te haùtiraa i mua i te âfata ra, e ua vahavaha mai ra to na âau ia na.

16 ¹ Ua faahoì mai ra rātou i te âfata a te Atua ra, e ua tuu iho ra i rōpū i te tiàhapa i faatiàhia e Tāvita no taua âfata ra; e ua hōpoi rātou i te tūtia tāauahi e te mau tūtia no te maitaì i mua i te aro o te Atua. ² E oti aè ra te mau tūtia tāauahi e te mau tūtia no te maitaì i te hōpoiha e Tāvita, ua faaora o ia i te mau taata i te iòà o Iehova. ³ Ua tufa iho ra o ia i to Ìteraèra atoà, i te tāne e te vahine, i te hoê maa pāne, e te hoê maa puua, e te tahi âuà uaina.

Te Âti-Revi i te himene-haamaitaì-raa i te Fatu

⁴ Ua faataa iho ra o ia i te tahi pae Âti-Revi ei rave i te òhipa i mua i te âfata o Iehova, e ia parau, ia haamaitaì, e ia ârue i te Atua no Ìteraèra ia Iehova: ⁵ o Àtafa tei hau ia rātou ra, e o muri aè ia na, o Tētāria ia, e o Ieiera, e o Temiramota, e o Iehiera, e o Matitia, e o Èriapa, e o Penaia, e o Òpetà-Ètoma, e o Ieiera, mā te tīnura e mā te nāpara; âreà o Àtafa tei te faaòto tumeparo ia. ⁶ O nā tahuà ra, o

Penaia ia rāua o Iahatiera, tē mau ra ia i te pū i mua i te âfata faufaa a te Atua ra aita i faaea. ⁷ Tei taua mahana ra ta Tāvita tuuraa i teie nei taramo haamaitaì ia Iehova, i te rima o Àtafa e to na mau taeaè.

Tar 105.1-15

⁸ E ârue ia Iehova, e tiàoro i to na iòà!

E faaite i ta na i rave i rotopū i te taata atoà ra!

⁹ E himene ia na, e himene ia na i te taramo!

E te mau òhipa taa ê na na ra, e faaite faahou ia!

¹⁰ E fānaò òutou o to na ra taata i te iòà moà no na!

Ia òaòà hoì te âau o te feiā i ìmi ia Iehova!

¹¹ E ìmi ia Iehova, e to na ra pūai,

e ìmi tāmau i to na mata!

¹² E haamanaò i te mau òhipa maerehia ta na i rave ra,

i ta na ra mau tāpaò, e te parau faaauhia e ana,

¹³ e te huaai o tana tāvini, o Ìteraèra,

e te mau tamarii a Iatōpa i hinaarohia e ana!

¹⁴ O ia to tātou Atua, o Iehova;

te ìtea ra ta na parau au e àti noa aè te fenua atoà.

¹⁵ E haamanaò ā òutou i ta na faufaa, eiaha e faaea,

e ta na hoì i parau mai ra e tautani noa atu te uì,

¹⁶ — te faufaa ta na i faaau ia Àperahama,

e te tapu ta na i tapu ia Ìtaata;

¹⁷ ta na i haamau ia Iatōpa ei ture,

e ia Ìteraèra ei faufaa vaiiho tāmau,

¹⁸ i te parauraa mai e: E hōroà vau i te fenua ra o Tanaana na òe,

ei terero tufaa na òutou.

¹⁹ Te iti ra hoì òutou ia taiò, e feiā iti roa,

e te taata èê hoì i reira;

²⁰ a reva ai rātou mai te tahi fenua atu e tae noa atu ra i te tahi fenua,

e mai te tahi pātireia, e tae noa atu ra i te hoê pae taata èê;

²¹ aore rātou i tuua ia hāmani-ìno-noa-hia e te taata,

e hui arii hoì tei aòhia e ana ia rātou, a nā ô ai ra e:

²² Eiaha e haùtihia mai tei faatāhinuhia e au,

e taù mau perofeta, eiaha e hāmani-ino-hia!

Tar 96

²³ E himene ia Iehova, e to te ao atoà nei!

E faaite i te ora na na i terā mahana, i terā mahana!

²⁴ E faaite i to na hanahana i te mau fenua,

e te òhipa taa ê na na i te taata atoà!

²⁵ E rahi hoì Iehova, e ia rahi to na haamaitairaahia,

ia mataùhia hoì o ia, eiaha te mau atua atoà;

²⁶ te mau atua no te mau fenua atoà ra, e îtoro ia,

o Iehova rā tei hāmani i te mau raì.

²⁷ Te tura e te mana, tei mua ia i tana mata,

te pūai e te nehenehe, tei to na ia vāhi moà.

²⁸ Hō atu ia Iehova, e te mau taata e, hō atu ia Iehova,

hō atu ia Iehova i te hanahana e te mana!

²⁹ Hō atu ia Iehova i te hanahana e au i to na ra ià!

E e haere na òutou i mua i to na aro mā te ō,

e haamori ia Iehova mā te tura moà ra!

³⁰ Ia rūrūtaina ia na, e to te ao atoà ra!

— Na na hoì i haamau i teie nei ao, e òre ia e àueue.

³¹ Ia òaòà hoì te raì, e ia reàreà te fenua!

E parau atu i te mau fenua: O Iehova te arii!

³² Ia òto mai te miti e to na î atoà ra!

Ia òaòà te mau ô, e to roto atoà ra!

³³ E te mau rāau atoà o te vāhi ururāau ra,

ia himene hua mai ia i te aro o Iehova! Te haere mai ra hoì o ia e haavā i to te ao.

Tar 106.1,47-48

³⁴ E haamaitaì ia Iehova, e maitaì hoì to na,

e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

³⁵ A parau ai òutou e: Ia ora mātou, e te Atua, e to mātou ora,

e faaâmui ia mātou, e faaora ia mātou i te mau êtene,

ia haamaitaì mātou i to ià moà ra,

ia fānaò i te haamaitaìraa ia òe!

³⁶ Ia haamaitaìhia te Atua o Ìteraèra, o Iehova,
e a muri noa atu!

Ua nā ô mai ra te mau taata atoà: Âmene! E ua haamaitaì ia Iehova.

³⁷ Te pārahi ra i mua i te âfata faufaa a Iehova, ei rave tāmāu i te òhipa i mua i te âfata, i te mau mahana atoà ra o Àtafa; ³⁸ e o Òpeta-Ètoma, e to rātou mau taeaè, e ono àhuru mā vaù. O Òpeta-Ètoma a Ietutuna, e o Hōtā, e tiaì ùputa ia; ³⁹ âreà o Tātota tahuà, o to na ra mau taetaeaè tahuà, tei mua ia i te tētene a Iehova, i te vāhi teitei i Tīpeona, ⁴⁰ e hōpoi i te tūtia tāauahi na Iehova, i nià iho i te fata tūtia tāauahi, i te poìpoì e te ahiahi aore e tuutuu, mai tei pāpaìhia i roto i te ture a Iehova, ta na i faaue ia Ìteraèra ra. ⁴¹ E tei reira atoà Hemana, e o Ietutuna, e te tahi pae i mātìhia i faaìtehia te iòà ei haamaitaì ia Iehova — e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa! ⁴² Rātou atoà — Hemana e Ietutuna — mā te pū e te tumeparo ra, e te mau mea faaòto ei ârue i te Atua na te feiā faaòto ra. E tiaì ùputa taua nā tamarii a Ietutuna.

⁴³ Reva anaè atu ra te taata atoà, o te taata o to na ra ùtuafare, ua hoì mai ra Tāvita e faaora i to na ra fētii.

Te parau faaara ia Tāvita

2Tā 7.1-17

17 ¹ Te pārahi ra Tāvita i to na ra fare, ua nā ô aè ra o ia i te perofeta ra ia Nātana: Inaha, te pārahi nei au i roto i te fare âreti, o te âfata faufaa rā a Iehova, te vai noa nei i roto i te pāruru. ² Ua parau atu ra Nātana ia Tāvita: O ta to âau e manaò ra, e rave ia, tei ia òè hoì te Atua.

³ Ia tae rā i te reira ruì, ua parau mai ra te reo o te Atua ia Nātana, nā ô mai ra: ⁴ A haere, a parau atu i taù tāvini ia Tāvita: Te parau mai ra Iehova: Eiaha òè e faatià i te tahi fare ei pārahiraa no ù. ⁵ Aita hoì au i pārahi i te fare e mai ia ù ā i arataì mai ia Ìteraèra, e tae roa aè nei i teie nei mahana, e tià rā vau i te haereraa i terā tiàhapa, i terā tiàhapa, e i terā tētene, i terā tētene. ⁶ To ù rā hoì hāhaereraa i roto i Ìteraèra atoà ra, ua parau ānei au i te hoè i te feiā tāvana i Ìteraèra, tei

parauhia e au ei tiaì i to ù ra mau taata, ua nā ô ānei au e: E aha òutou i òre i faatià mai ai i te tahi fare âreti no ù? ⁷ E i teie nei, e nā ô atu òe i taù tāvini ia Tāvita: Te parau mai ra te Atua Tapaota o Iehova: No ô òe i te âua māmoe ra i te raveraahia mai e au, i te pee-haere-raa i te māmoe ra, ei tāvana no nià i to ù ra mau taata ia Ìteraèra. ⁸ E e pihaì atoà iho vau ia òe i to òe mau haereà atoà, e ua pau to òe atoà ra mau ènemi i mua ia òe. E faarahi hoì au i to òe ra iòà, e ia fāito i te iòà o te feiā rarahi atoà ra i nià i te fenua nei. ⁹ E haapaò hoì au i te hoê vāhi no to ù ra mau taata no Ìteraèra; e tanu vau ia rātou, e e pārahi mau rātou i to rātou ra vāhi, e òre hoì e tāhiti-ê-hia, e òre hoì te feiā paieti òre e haùti mai, mai tei mūtaa iho ra. ¹⁰ Mai te ànotau mai ā i haapaò ai au i te feiā tāvana no nià i taù mau taata ia Ìteraèra, e pau hoì to mau ènemi ia ù, te faaite nei ā vau ia òe e, na Iehova e faarahi i to òe na fare. ¹¹ Ia hope hoì to òe ra puè mahana, ia reva òe io to òe ra mau metua, e faatià vau i to òe ra huaai i muri aè ia òe, te hoê tamaiti o òe na, e haapāpū vau i to na pātireia. ¹² Na na e faatià i te hoê fare no ù, e haapāpū vau i to na terōno e a muri noa atu. ¹³ Ei metua vau no na, e ei tamaiti o ia na ù; e òre hoì to ù hāmani maitaì e ìritihia mai, mai ia ù i ìriti i tei mua ia òe ra. ¹⁴ E haapāpū rā vau ia na i roto i taù fare nei, e i roto i taù pātireia e a muri noa atu, e mau hoì to na terōno e a muri noa atu. ¹⁵ O teie atoà nei mau parau, e teie atoà nei ôrama, ta te perofeta, ta Nātana, i parau ia Tāvita ra.

Te pure a Tāvita

2Tā 7.18-29

¹⁶ Haere atu ra te arii ra o Tāvita, e ua pārahi i mua ia Iehova, e ua nā ô atu ra: O vai hoì au nei, e te Atua, e Iehova, e e aha to ù nei ùtuafare i arataì mai ai òe ia ù e tae roa aè nei i teie nei mahana? ¹⁷ E mai te mea hoì e iti ā te reira ia òe, e te Atua e; ua parau mai ā òe i te fare o to tāvini nei e a tau noa atu. E ua haapaòhia vau e òe mai te mea e taata rahi, e taù Atua, e Iehova e! ¹⁸ E aha atu ā ta Tāvita parau ia òe i tenā na tura i hō-mai-hia mai i to tāvini nei? Ua ìte hoì òe i to tāvini nei. ¹⁹ E Iehova e, no to òe ra tāvini, e no roto i to òe

iho âau, i rave ai òe i teie nei mea rahi, i te faaìteraa mai i teie nei mau parau rarahi ra! ²⁰ E i teie nei, e Iehova, aita o òe e fāito, aita roa hoì e Atua maori rā o òe, ta mātou iho hoì i ìte i to mātou tarià. ²¹ O vai hoì ia fenua i te ao nei e au i to òe ra taata ia Ìteraèra, tei tiihia e òe e faaora ei taata no òe, e te Atua e, ia ìtea to òe iòà rahi e te mataùhia, i te haapūrara-ê-raa atu i te mau fenua i mua i te aro o to òe ra taata i faaorahia e òe i Àifiti ra? ²² Ua faariro hoì òe i to òe ra mau taata ia Ìteraèra ei taata mau no òe, e a muri noa atu; e ua riro hoì òe, e Iehova, ei Atua no rātou. ²³ E i teie nei, e Iehova, ia mau ā te parau ta òe i parau iho nei i to tāvini nei, e to na ra ùtuafare, e ia pāpū roa ia, e nā reira hoì i te rave i ta òe parau ra. ²⁴ Ia pāpū ta òe parau, e ia haamaitaìhia to òe iòà e a muri noa atu, ia nā ô òe: «O Iehova Tapaota, te Atua ia no Ìteraèra, e Atua no Ìteraèra!» E ia haapāpūhia te ùtuafare o to tāvini o Tāvita i mua i to òe na aro! ²⁵ Ua parau mai hoì òe i to tāvini nei, e taù Atua e, na òe e faarahi i to na fare. I itoito ai hoì to tāvini i te pure i mua ia òe. ²⁶ E i teie nei, e Iehova, o òe te Atua, e ua faaite mai òe i taua maitaì nei na to tāvini. ²⁷ E tenā na, ia tià ia òe ra, e haamaitaì mai i te ùtuafare o to tāvini nei, e ia vai māite ā e a muri noa atu! Ia haamaitaì hoì òe ra, e maitaì roa ia e a muri noa atu, e Iehova e.

Te mau upootiàraa o Tāvita

2Tā 8.1-14

18 ¹ E i muri aè i te reira, ua pau iho ra te Firiteti ia Tāvita, vī atu ra, riro mai ra Tāta e te mau òire rii i te rima o te Firiteti.

² E ua tāiri iho ra ia Moapi, riro mai ra te Âti-Moapi ei tāvini no Tāvita, e ua àufau mai ra.

³ Ua tāiri iho ra Tāvita i te arii o Tōpā o Hataretera i Hamāta, ia na i haere e haamau faahou i to na mau hau i te pape ra i Èufarate. ⁴ Pau iho ra ia Tāvita nā pereòo hoê tautani, e nā taata puaahorofenua ra e hitu tautani, e nā taata haere noa hoê taau ia tautani; e ua tāpū Tāvita i te uaua âvae o te mau puaahorofenua pereòo ra, hoê hānere pereòo i faatoehia.

⁵ E no te mea te tauturu mai ra to Àrama i Tamateto i te arii o Tōpā ia Hataretera, ua pau iho ra to Àrama hoê taau e piti tiàhapa i te tautani i te taata ia Tāvita. ⁶ Ua tuu iho ra Tāvita i te feiā tiaì i Àrama Tamateto, riro mai ra to Àrama ei tāvini no Tāvita, e ua hōpoi mai ra i te taoà àufau. Ua ora iho ra Tāvita ia Iehova i te mau haereà atoà no na ra. ⁷ Ua rave aè ra Tāvita i te mau pāruru àuro i nià i te mau tāvini o Hataretera, e ua hōpoi mai ra i Ierutarema. ⁸ E ua rave mai ra hoì Tāvita i te veo rahi no ô no Tepahata, e no Tūnā, no nā òire o Hataretera, tei ravehia e Toromona ei fārii-vai veo, e nā pou, e te mau fārii veo atoà ra.

⁹ Ìte aè ra te arii o Hamāta o Tōū e ua pau roa te nuu o te arii o Tōpā, o Hataretera, ia Tāvita ra. ¹⁰ Ua tonono mai ra i te tamaiti ia Hatorama i te arii ra ia Tāvita, e ui ia na i te oraraa, e aroha hoì ia na, no te mea ua àro o ia ia Hataretera, e ua pau ia na. (Te àro ra hoì Hataretera ia Tōū.) Ua hōpoi atoà mai rā hoì o ia i te mau fārii àuro, e te ârio, e te veo, e rave rahi. ¹¹ Ua faataahia te reira e te arii e Tāvita na Iehova, e te mau ârio, e te àuro i ravehia mai no te mau fenua èè ra, no Ètoma, e no Moapi, e no ô i te mau Firiteti ra, e no ô ia Àmareta.

¹² Pau iho ra hoì to Ètoma ia Àpitai a Teruia i te peho miti ra, hoê àhuru mā vaù i te tautani. ¹³ Ua tuu iho ra o ia i te feiā tiaì i Ètoma, riro mai ra to Ètoma ei tāvini no Tāvita. Ua ora iho ra Tāvita ia Iehova i to na ra mau haereà atoà.

Te mau taata tōroà o Tāvita

2Tā 8.15-18

¹⁴ Riro mai ra te hau ia Tāvita i nià ia Ìteraèra atoà ra. E ua rave i te parau-tià e tē au i to na atoà ra mau taata. ¹⁵ E o Ioapa a Teruia ra tei nià ia i te nuu; e o Iehotafata a Àhiruta, o te tōpaò parau ia; ¹⁶ e o Tātota a Àhitupa, e o Àpimereta a Àpiātara, o nā tahuà ia; e o Tavata te pāpaì parau; ¹⁷ e o Penaia a Iehoiata, tei nià ia i te Tereti e te Pēreti, e nā tamarii a Tāvita o tei hau ia, e tià i pihai iho i te arii ra.

Te mau veà o Tāvita i faaìnohia

2Tā 10.1-5

19¹ E muri aè ra i te reira, ua pohe iho ra te arii o te mau tamarii a Àmona, o Nahata, e monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Hanuna.² Ua nā ô aè ra Tāvita: E hāmani maitaì au ia Hanuna a Nahata, no te mea ua hāmani maitaì mai tana metua ia ù. Ua tonu atu ra Tāvita i te veà ei haamāhanahana ia na i tana metua i pohe ra. E ua tae atu ra nā tāvini o Tāvita i te fenua o te mau tamarii a Àmona, e ia Hanuna ra, e haamāhanahana ia na ra,³ ua parau mai rā te mau tāvana o te mau tamarii a Àmona ia Hanuna: Te faatura ra Tāvita i ta òe hiòraa i to metua tāne, o ia i tonu mai i te haamāhanahana ia òe ra? Eere ānei i te tere hiò to na mau tāvini nei, e ìmi haere hoì, e ia huri-tumu-hia te fenua nei?⁴ Ua rave aè ra Hanuna i taua mau tāvini o Tāvita ra, e ua hahu iho ra i te taa, e ua tāpū i to rātou àhu, tei rōpū i te hūmaha te tāpūraa; e ua tuu atu ra ia haere na.⁵ Ua haere iho ra vētahi, ua faaite atu ra ia Tāvita i te rave i ravehia ai taua nā taata ra; ua tonu mai ra o ia i te taata ia fārerei ia rātou; ua rahi roa hoì to rātou haamā; ua nā ô mai ra te arii: A pārahi i Ierito na, e ia tupu to òutou ùmiùmi, a hoì mai ai.

Te àroraa i to Àmona e to Àrama

2Tā 10.6-19

⁶ Te ìte ra te mau tamarii a Àmona e ua haafaufauhia mai rātou e Tāvita. Ua hāpono aè ra Hanuna e te mau tamarii a Àmona i nā tārēni ârio hoê tautani, ei tārāhu i te pereòo e te feiā puaahorofenua i Metopotamia, e i to Àrama-Maata, e i to Tōpā.⁷ Ua tārāhu atu ra rātou i nā taata faahoro puaahorofenua ra e toru àhuru mā piti i te tautani, e te arii o Maata, e to na ra mau taata, o tei haere mai e ua pātia i te pūhapa i Metepa. Ua haaputuputu atoà te tamarii o Àmona mai roto mai i te mau òire i haere mai i te tamaì.⁸ E ìte aè ra Tāvita i te reira, ua faaue aè ra o ia ia Ioapa, e te nuu taata àito atoà ra.⁹ Ua haere mai ra te mau tamarii a Àmona i rāpaeàu; e ua haamau i te àro

i mua i te ùputa o te òire; âreà te mau arii tei haere mai ra, tei roto ia i te ô, rātou anaè iho.

¹⁰ Ia hiò aè ra rā Ioapa e ua mau te àro, i mua e i muri. Ua māiti aè ra o ia i nā taata maitatai i Ìteraèra, e ua haamau i te àro e rave i to Àrama ra; ¹¹ e te toeà o te taata ra, ua tuu aè ra ia i raro aè i tana taeaè ia Àpitai, e na na i haamau ei rave i te mau tamarii a Àmona. ¹² Ua parau atu ra o ia: I ètaèta to Àrama ia ù, na òe e tauturu mai; i ètaèta te tamarii a Àmona ia òe, na ù òe e tauturu atu. ¹³ E faaitoito, ia pāpū te rave i to tātou hoì mau taata, e te mau òire hoì a to tātou Atua, e na Iehova e rave i tei tià ia na ia rave ra! ¹⁴ Ua haere iho ra Ioapa e te taata atoà e àro i to Àrama ra, e ua fati atu ra rātou nā mua ia na. ¹⁵ Te hiò noa mai ra te mau tamarii a Àmona e te fati ra to Àrama, ua fati iho ra rātou i mua i te àro o tana taeaè o Àpitai, e ua tomo atu ra i roto i te òire; ua hoì mai ra Ioapa i Ierutarema.

¹⁶ Ìte aè ra to Àrama e ua pau rātou i te àro o Ìteraèra, ua tonono aè ra i te veà, e ua aratai mai ra i to Àrama i te tahi pae pape ra; tei raro aè rātou ia Topata, e raatira no te nuu a Hataretera. ¹⁷ E ia faaitohia Tāvita i te reira. Ua haaputuputu mai ra o ia ia Ìteraèra atoà ra, e ua haere atu ra i te tahi pae Ioritāna, e tae atu ra i Herama, e ua haamau iho ra rātou i te àro. E mau aè ra ia Tāvita taua àro ra e rave i to Àrama ra, ua àro mai ra rātou ia na. ¹⁸ Fati atu ra rā to Àrama i te àro o Ìteraèra, pau iho ra to Àrama ia Tāvita, e hitu hānere peregò, e hitu tautani i te feiā puaahorofenua, e maha hoì àhuru i te tautani i te taata haere noa; pohe atu ra hoì Topata raatira o te nuu ra. ¹⁹ Ìte aè ra te mau taata o Hataretera, e ua pau rātou i te àro o Ìteraèra, ua ìmi aè ra rātou i te hau ia Tāvita, e ua riro atu ra ei tāvini no na; aita aè ra to Àrama i tauturu faahou i te mau tamarii a Àmona.

To Ioapa haruraa ia Rāpa

2Tā 11.1; 12.26-31

20 ¹ E tae aè ra i te ànotau i taua matahiti ra e tae ai te hui arii i te tamaì, ua aratai atu ra Ioapa i te tahi nuu rahi pūai, pau iho ra te fenua o te tamarii a Àmona, e ua haere atu ra, e ua àro ia

Rāpa. Pārahi noa iho ra Tāvita i Ierutarema. Tāiri atu ra Ioapa ia Rāpa, e pau roa aè ra ia. ²Ua rave atu ra Tāvita i te hei o to rātou arii i nià i tana upoo: hoê tārēni àuro taua hei ra i te teiaha, e ua àti i te òfai maitatai i te haamau-haere-raahia. Tuuhia aè ra i nià i te upoo o Tāvita. E rave rahi hoì te taoà no roto i taua òire ra i te raveraahia mai. ³E ua aratai mai ra o ia i te mau taata i rāpae mai roto i taua òire ra; e ua tūpūpū atu ra ia rātou i te êê, e te âuri, e te ôpahi; ua nā reira Tāvita i te rave i te mau òire a te mau tamarii a Àmona. Ua hoì mai ra Tāvita e te mau taata atoà i Ierutarema.

Te àroraa i te Firiteti

2Tā 21.18-22

⁴E muri aè ra, ua tupu iho ra te tamaì i Tētera i te Firiteti ra. I reira Tipetai i Huta i te taparahiraa ia Tipai, no te Âti-Rafai o ia, e pau iho ra rātou.

⁵Ua tupu iho ra hoì te hoê tamaì i te Firiteti ā. Ua taparahi iho ra Èrehana a Iaira, ia Rahimi, e taeaè no Toria Âti-Tatā ra, e au ta na māhae i te rāau a te rāraa àhu ra.

⁶Ua tupu faahou iho ra te hoê tamaì i Tāta, tei reira te hoê taata roa, hoê taau mā maha rimarima e te manimani taìono i te rima hoê, taìono hoì i te àvae hoê, Âti-Rafai atoà hoì o ia. ⁷Ia na rā i faaìno mai ia Ìteraèra ra, pohe iho ra o ia ia Ionatana a Tīmea, te taeaè o Tāvita ra. ⁸E Âti-Rafai teie nei feiā no Tāta ra. Pohe iho ra i te rima o Tāvita, e te rima hoì o to na ra mau tāvini.

To Tāvita faataiòraa i te rahiraa o te nūnaa Ìteraèra

2Tā 24.1-9

21 ¹Ua tià mai ra te hoê ènemi o Ìteraèra: ua faaoòo ia Tāvita ia taiò o ia ia Ìteraèra. ²Ua parau atu ra Tāvita ia Ioapa, e te feiā rarahi i taua mau taata haere, a taiò ia Ìteraèra, mai Pere-Tepa e tae noa atu i Tana, a hōpoi mai ai i taua taiò ra i ô nei ia ù nei, ia ìte au. ³Ua parau mai ra Ioapa: Ia faarahihia mai to Iehova nei mau taata, e ia riro te hoê ei hānere! E taù fatu, e te arii, eere ānei rātou i te tāvini

anaè no taù fatu? E aha rā hoì òe i hinaaro ai i te reira? E aha rā hoì òe i hinaaro ai i te faatupu i te hara ia Ìteraèra nei? ⁴ Tupu atu ra rā ta te arii ra parau, aore ta Ioapa; reva atu ra Ioapa e àti aè ra Ìteraèra atoà; e ua hoì mai ra i Ierutarema. ⁵ Ua tuu mai ra Ioapa i te huru o taua mau taata i taiòhia ra ia Tāvita: to Ìteraèra ra, e hoê tautani ia i te tautaniraa, e hoê hānere hoì i te tautani, e òè te mauhaa. To Iuta ra, e maha ia hānereraa i te tautani, e hitu hoì àhururaa i te tautani, e òè te mauhaa. ⁶ Aita rā Revi e Peniamina atoà i taiòhia i taua taiòraa ra, e parau faufau ia Ioapa ta te arii i faaue mai ra. ⁷ Riri aè ra hoì te Atua i taua parau ra, i rave ai o ia ia Ìteraèra ia pohe.

To te Atua faautuàraa i te hape o Tāvita

2Tā 24.10-17

⁸ Ua parau atu ra Tāvita i te Atua: Ua hara roa vau i teie nei, o vau i nā reira! I teie nei rā, e faaòre mai òe i te hara a to tāvini nei, e parau maamaa hoì ta ù i rave iho nei.

⁹ Ua parau mai ra Iehova i te hiò a Tāvita, ia Tatā, nā ô mai ra: Haere, a parau atu ia Tāvita, e nā ô atu: ¹⁰ Te parau mai ra Iehova: E toru a ù parau e faaite atu ia òe; e rave rā òe i te hoê ia nā reira atu vau ia òe. ¹¹ Ua haere mai ra Tatā ia Tāvita ra, e ua nā ô mai ra ia na: Te parau mai ra Iehova: A rave na òe: ¹² i te oè e ia toru aè matahiti; e aore ra ia pau òe i mua i te aro o to mau ènemi e ia toru marama, te taparahi noa mai ra te òè o to mau ènemi ia òe; e aore ia, i te òè a Iehova ra e te maì i nià i teie nei fenua e nā mahana e toru, e te merahi a Iehova i te taparahi-haere-raa e àti noa aè Ìteraèra atoà nei. E haamanaò na i te parau ta ù e faahoì atu i tei tono mai ia ù ra. ¹³ Ua parau atu ra Tāvita ia Tatā: E àti to ù i teie nei! Ei te rima o Iehova vau, te rahi ra hoì to na aroha; eiaha rā vau ei te rima o te taata nei! ¹⁴ Ua tuu mai ra Iehova i te maì pohe i nià ia Ìteraèra, pau iho ra to Ìteraèra i te pohe e hitu àhuru i te tautani.

¹⁵ Ua tono aè ra te Atua i te hoê merahi i Ierutarema e rave ia pohe; te taparahi ra hoì o ia, ua hiò mai ra Iehova, e ua tātarahapa i taua ìno ra, e ua parau mai ra i taua merahi e taparahi ra: A tirē! A faaea

na. Te tià noa ra taua merahi a Iehova i pihai iho i te vāhi papairaa a Òranana, e Âti-Ieputi ra. ¹⁶ Ua nānā aè ra to Tāvita mata i nià, ìte aè ra i te merahi a Iehova i te tià-noa-raa i rōpū i te reva nei, mā te òè i te rima ua unuhihia, e te faatorohia ra i nià ia Ierutarema. Ua tipapa iho ra Tāvita i raro, e te feiā paari atoà o Ìteraèra, mā te àhu òto. ¹⁷ Ua parau atu ra Tāvita i te Atua: Eere ānei o vau tei parau i te mau taata nei ia taiòhia? O vau tei harahia, o tei rave i te parau ìno nei; ârèa teie mau māmoe, e aha noa na rātou? Ei nià ia ù nei to rima, e taù Atua, e Iehova, vai ai, e ei nià atoà i te ùtuafare o taù metua, o ta ù ia, eiaha rā ei nià i to mau taata nei, e ia pohe rātou ra!

To Tāvita faatiàraa i te tahi fata na te Fatu

2Tā 24.18-25

¹⁸ Ua faaue mai ra te merahi a Iehova ia Tatā ia parau o ia ia Tāvita e, e haere o ia i nià, a faatià ai i te tahi fata na Iehova i roto i te vāhi papairaa a Òranana e Âti-Ieputi ra. ¹⁹ Haere atu ra Tāvita i taua parau a Tatā ra, i parauhia mai e ana i te iòa o Iehova. ²⁰ Ua fāriu mai ra Òranana, ìte mai ra i te merahi. E tāpuni atu ra o ia e nā tamarii na na toomaha i te haere-atoà-raa; te papaì ra Òranana i te tītona. ²¹ Te haere atu ra Tāvita ia Òranana, ua hiò mai ra o ia, ìte mai ra ia Tāvita; e ua haere mai ra o ia mai roto mai i taua vāhi papairaa ra, e ua tāhopu mai ra ia Tāvita i raro te mata i te repo ra. ²² Ua parau atu ra Tāvita ia Òranana: E tuu mai òe i teie nei vāhi papairaa ia ù, ei nià rā ei te hoo mau ta òe ia e tuu mai, ia faatià vau i te tahi fata i nià iho na Iehova, ia faaòrehia teie nei mai i te taata nei. ²³ Ua parau mai ra Òranana ia Tāvita: A rave noa atu òe, a rave ai òe, e taù fatu, e te arii, i ta òe e hinaaro ra; inaha, ua hōròà atu vau i te mau puaatoro ei tūtia tāauahi, e te mau papaì ra ei vahie, e te tītona ei tūtia àmu, inaha atoà ia òe. ²⁴ Ua parau atu ra Tāvita ia Òranana: Eiaha! Ei hoo mau rā ta ù e hōròà atu; e òre hoì au e rave i ta òe ra na Iehova, e òre hoì au e rave i te tūtia tāauahi hoo òre! ²⁵ Ua hōròà atu ra Tāvita ei hoo i taua vāhi ra, e ono hānere tētera àuro i te teiaha mau ra. ²⁶ Ua faatià aè ra Tāvita i te hoê fata na Iehova; e ua hōpoi i te tūtia tāauahi, e te

tūtia no te maitai, e ua taù atu ra ia Iehova, e ua ìte mai ra o ia ia na i te auahi no te rai mai i nià iho i taua fata tūtia tāauahi ra.

²⁷ Ua parau mai ra Iehova i taua merahi ra, e ua òòmo aè ra o ia i ta na òè i roto i te vehi. ²⁸ Ìte aè ra Tāvita e, ua ìte mai Iehova ia na i roto i te vāhi papairaa a Òranana Âti-Ieputi ra, ua hōpoi tāmāu atu ra Tāvita i te tūtia i reira. ²⁹ Te tētene a Iehova i hāmanihia e Mōte i roto i te mētēpara, e te fata tūtia tāauahi, tei te vāhi teitei ia i Tīpeona ra. ³⁰ Aita aè ra rā i tiā ia Tāvita ia haere i mua i te reira a uì ai i te Atua, ua mataù hoì o ia i te òè a te merahi a Iehova.

22 ¹ Ua nā ô aè ra Tāvita: Teie te fare o te Atua ra, o Iehova, teie hoì te fata tūtia tāauahi na Ìteraèra.

Te faaineineraa Tāvita e patu i te hiero

² Ua faaue atu ra Tāvita e haaputu-putu mai i te feiā taata èè io Ìteraèra ra, e ua tonò aè ra o ia i te feiā tarai òfai ei tarai i te òfai ei patu i te fare o te Atua ra. ³ Ua haaputu iho ra Tāvita i te âuri e rave rahi, ei pātiti i te mau ùputa, e no te tiāàtiraa, e te veo e rave rahi, aita i fāitohia, ⁴ e te âreti e ia rahi, to Titona e to Tūria tē hōpoi mai i te âreti e rave rahi ia Tāvita. ⁵ Te nā ô ra hoì Tāvita: E tamaiti âpī hoì taù nei tamaiti o Toromona; e teie nei fare e faatiāhia nei na Iehova, ia âruehia ia i te teitei, e te ùnaùna, e te nehenehe, e àti noa aè te mau fenua atoà nei. E i teie nei, e faaitoito hoì au i te ravea. Ua faaitoito atu ra hoì Tāvita e mea rahi, a pohe atu ai ra.

Te faaueraa Tāvita ia Toromona e patu i te hiero

⁶ Ua tii atu ra o ia i tana tamaiti ia Toromona, e ua aò atu ra ia na e faatiā o ia i te tahi fare no te Atua o Ìteraèra, no Iehova. ⁷ Ua parau atu ra Tāvita ia Toromona: E taù tamaiti, i ôpua hoì au e, e faatiā i te hoê fare no taù Atua, no Iehova. ⁸ Ua tae mai ra rā te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: «E toto rahi tei manii ia òe, e tamai rahi ta òe; eiaha òe e faatiā i te fare no to ù nei iòà, no te mea e toto rahi tei manii ia òe i mua i taù mata i nià i te fenua nei. ⁹ Inaha, e fānau mai te hoê tamaiti na òe, e riro o ia ei taata pārahi noa; na ù hoì e

hōroà i te hau no na e àti noa aè i to na atoà ra mau ènemi: e riro hoì o ia i te mairihia ia Toromona, na ù hoì e hōroà mai i te hau e te pārahi noa ia Ìteraèra i to na ra ànotau. ¹⁰ Na na e faatià mai i te tahi fare no to ù nei iò. Eì tamaiti o ia na ù, eì metua hoì au no na; e haamau pāpū hoì au i to na terōno i to na ra hau i nià ia Ìteraèra e a muri noa atu.» ¹¹ E tenā na, e taù tamaiti, e riro Iehova eì pihai iho ia òe, e riro i te tupu to òe hinaaro, e oti te fare o to Atua o Iehova ia òe, ta na hoì i parau mai ra ia òe ra! ¹² Ia hōroà mai rā Iehova i te paari e te haapaò maitai, ia tià ta òe haapaòraa i nià ia Ìteraèra, e ia haapaò i te ture a to Atua ra, a Iehova! ¹³ Eì reira òe e maitai ai, ia haapaò òe i te mau haapaòraa, e te parau-tià, ta Iehova i poroi ia Mōte ra, eì haapaòraa na Ìteraèra. E faaètaèta, e eiaha e taiā, eiaha e mataù, eiaha e faaahoaho. ¹⁴ E inaha, ua faaitoito hoì au i to te fare o Iehova i to ù ra àti, hoê hānereraa i te tautani i te tārēni àuro, hoê hoì tautaniraa i te tautani i te tārēni ârio. E te veo e te âuri, aita ia e fāito. Ua rahi roa hoì te rāau, e te òfai tei puè ia ù; e na òe e faanavaì atu. ¹⁵ E te feiā tahuà hoì e rave rahi tenā ia òe na, te feiā tarai rāau e te òfai, e te paari hoì ia rave i te mau òhipa atoà ra. ¹⁶ Tenā hoì te àuro, e te ârio, e te veo, e te âuri, eita e tià ia fāito, a tià a rave. E eì pihai atoà iho Iehova ia òe!

¹⁷ Ua faaue aè ra Tāvita i te mau tāvana atoà i Ìteraèra ra ia tauturu mai i tana tamaiti ia Toromona, nā ô mai ra: ¹⁸ Eere ānei tei pihai atoà iho to òutou Atua ra, o Iehova, ia òutou? Eere ānei ua hōroà mai o ia i te hau e àti noa aè? Ua hōroà mai hoì o ia i to teie nei fenua tei ia ù, e ua vī te fenua i mua i te aro o Iehova, e i mua atoà i to na nei mau taata. ¹⁹ E tenā na, e haamau na i to òutou âau e to òutou vārua eì te ìmi i to òutou Atua ra ia Iehova; a tià hoì i nià a rave i te vāhi moà a to òutou Atua ra, a Iehova, ia hōpoiha mai te âfata faufaa a Iehova, e te mau fārii atoà i faataahia na te Atua ra, i roto i te fare e faatiāhia no te iò o Iehova.

To Tāvita haapupuraa i te Âti-Revi

23¹ E ruhiruhiā aè ra Tāvita, e ua hope o na puè mahana, ua faaarii aè ra o ia i te tamaiti ia Toromona ei arii no Ìteraèra.

² Ua haaputupu mai ra i te hui tāvana o Ìteraèra, e te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi. ³ I taiòhia hoì te Âti-Revi nā tei tae i te toru àhuru o te matahiti e nià atu, i nā reirahia te taiò; e to rātou huru i te rahiraa, ia tātaìtahihia, e toru ia àhuru e vaù tiàhapa i te tautani. ⁴ Hoê taau mā maha i te tautani, no roto i taua pupu ra ei nià ia i te òhipa i te fare o Iehova, o e ono ra tautani, ei feiā tōroà ia e ei faaau i te parau, ⁵ o e maha ra tautani ei tiaì ùputa ia; o e maha hoì tautani ei haamaitaì ia ia Iehova, i te mau mauhaa i hāmanihia e au no te haamaitaìraa.

⁶ Ua tufa pupu iho ra Tāvita ia rātou, haapaò atu ra i te mau tamarii a Revi ra:

o Teretona, e o Tohata, e o Merari.

⁷ To te Âti-Teretona: o Raatana ia, e o Timei.

⁸ Nā tamarii a Raatana, o tei hau: o Iehiera ia, e o Tētama, e o Ioera, tootoru.

⁹ E nā tamarii tamaroa a Timei: o Teromita, e o Hatiera, e o Harāna, tootoru. O nā tupuna matahiapo ia o Raatana.

¹⁰ O nā tamarii a Timei: o Iahata ia, e o Tīna, e o Ieuta, e o Peria. O nā tamarii ia a Timei. ¹¹ O Iahata tei hau, e o Tītā i muri aè; o Ieuta ra e o Peria, aita reà a rāua puè tamarii, hoê hoì o rāua ùtuafare matahiapo te taiòraa.

¹² O nā tamarii a Tohata ra: o Àmerama ia, e o Ìtehara, e o Heperona, e o Ûtiera, toomaha.

¹³ O nā tamarii a Àmerama: o Àarona e o Mōte. E ua faataahia Àarona ia haamoà o ia i te mau mea moà ra, o ia e tana mau tamarii e a muri noa atu, ei tūtuì i te mea noànoà i te aro o Iehova, ei rave i te òhipa na na, e ei faaora i te taata i to na ra iò, e a muri noa atu. ¹⁴ Âreà o Mōte, te taata o te Atua ra, no te ôpū o Revi e nā puè tamarii te taiòraa.

¹⁵ Nā tamarii a Mōte ra: o Teretoma ia, e o Èrietera.

¹⁶ Nā tamarii a Teretoma: o Tepuera tei hau. ¹⁷ Nā tamarii a Èrietera: o Rehapia, tei hau. Aita atu a Èrietera e tamarii, âreà nā tamarii a Rehapia, e rave rahi ia.

¹⁸ To te mau tamarii a Ìtehara: o Teromita tei hau.

¹⁹ To te mau tamarii a Heperona: o Ieria tei hau; o Àmaria te toopiti, e o Iahataera te tootoru, e o Ietameama te toomaha.

²⁰ To te mau tamarii a Ûtiera: o Mita tei hau, e o Iētia te toopiti.

²¹ O a Merari puè tamarii: o Maheri, e o Muti. Ta Maheri puè tamarii: o Èreatara, e o Tīta. ²² Pohe atu ra hoì Èreatara; aita a ana e tamarii tamaroa, e tamahine rā, ravehia iho ra e to rātou fētii e te mau tamarii a Tita. ²³ E o nā tamarii a Muti ra: o Maheri ia, e o Ètērā, e o Ieremota, tootoru.

²⁴ O nā tamarii ia a Revi, i to rātou ra àufau fētii — o nā tupuna matahiapo, i te taiò-tātaìtahi-māite-raahia to rātou iòà, o tei tae i te matahiti taau ra e o nià atu. O tei rave ia i te tōroà i roto i te fare o Iehova. ²⁵ Ua nā ô aè ra hoì Tāvita: Ua hōroà mai te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i te hau i to na ra mau taata, e riro hoì o ia i te pārahi i Ierutarema e a muri noa atu. ²⁶ E òre hoì te Âti-Revi e hōpoi haere faahou i te tētene, e te mau mea atoà no te reira. ²⁷ E i teie nei, i te poroì hopeà a Tāvita ra, o te Âti-Revi tei tae i te matahiti hoê taau tei taiòhia e o nià atu. ²⁸ No te mea o to rātou ia tōroà e rave i ta te mau tamarii a Àrona i parau i te raveraa i te tōroà i roto i te fare o Iehova, ei nià hoì rātou i te àumoa e te mau piha o te hiero, e ia tāmā hoì rātou i te mau mea moà atoà, e e rave hoì i te mau òhipa atoà i te fare o te Atua ra, ²⁹ e faanoho haere hoì i te pāne o te aro ra, ei ìmi hoì i te faraoa huà no te tūtia àmu, e no te māa rii faahōpue òre, o tei tunu-âuri-noa-hia, e tei farai-pāni-hia, e te haapaò māite i te huru e te rahi i te fāitoraa. ³⁰ E ia tià noa hoì i te mau poìpoì atoà, e te mau ahiahi atoà, ei haamaità e ei ârue ia Iehova, ³¹ e ia hōpoi i te aro o Iehova i te mau tūtia tāauahi na Iehova, i te mau tāpati, e te mau marama âpī, e te mau mahana ôroà ra, mā te tuutuu òre, mā te haapaò i te taiòraa, e te mau peu i haapaòhia ra. ³² E ia haapaò māite rātou i te Tiàhapa Âmuiraa, e ia haapaò hoì i te vāhi moà ra;

e te poroi hoì i te mau taeaè no rātou i te mau tamarii a Àrona, i te raveraa i te tōroà i te fare o Iehova.

Te mau pupu tahuà

24 ¹ Teie te faataaraa i te mau tamarii a Àrona: O ta Àrona mau tamarii: o Natapa ia, e o Àpihu, e o Èreatara, e o Ìtamara. ² Pohe iho ra Natapa rāua o Àpihu te ora ra te metua, e aita a rāua e tamarii, ua rave iho ra Èreatara rāua o Ìtamara i te tōroà tahuà ra. ³ Ua tufa māite iho ra hoì Tāvita ia rāua, ia Tātota no te mau tamarii a Èreatara; e ia Àhimereta, no te mau tamarii a Ìtamara ra, to rāua ia tōroà a rave ai rāua ra.

⁴ No te mea rā e feiā matahiapo rahi tei ìtea i roto i te mau tamarii a Èreatara i ta Ìtamara, e nā ôhia i te tufaraa: to te mau tamarii a Èreatara, hoê àhuru mā ono feiā matahiapo i ìtea; e to te mau tamarii a Ìtamara, e vaù ia matahiapo i ìtea. ⁵ Tufa-terero-hia iho ra rātou, te tahi e te tahi, te mau tāvana no te vāhi moà, e te mau tāvana ra no te fare o te Atua, no te mau tamarii ia a Èreatara, e no te mau tamarii atoà a Ìtamara ra. ⁶ E na Temaia a Nataneèra pāpāi parau, Âti-Revi, i pāpāi ia rātou i te aro o te arii, e te hui arii atoà, e ia Tātota tahuà, e ia Àpimereta a Àpiātara, e te mau matahiapo tahuà e te Âti-Revi. Hoê matahiapo i pāpāihia no Ìtamara, e hoê hoì no Èreatara.

⁷ Noaa mai ra te terero matamua ia Iehoiaripa; e te piti ia Ietaia; ⁸ te toru ra ia Harima; te maha ra ia Teorima; ⁹ te pae ra ia Maretia; te ono ra ia Miamina; ¹⁰ te hitu ra ia Hatōta; te vaù ra ia Âpia; ¹¹ te iva ra ia Ietua; te àhuru ra ia Tetania; ¹² te àhuru mā hoê ra ia Èriātīpa; te àhuru mā piti ra ia Iatima; ¹³ te àhuru mā toru ra ia Hupa; te àhuru mā maha ra ia Ietepeapa; ¹⁴ te àhuru mā pae ra ia Pīreta; te àhuru mā ono ra ia Ìmera; ¹⁵ te àhuru mā hitu ra ia Hetira; te àhuru mā vaù ra ia Àfeteta; ¹⁶ te àhuru mā iva ra ia Pētāhia; te taau ra ia Iehetetera; ¹⁷ te taau mā hoê ra ia Iatina; te taau mā piti ra ia Tāmura; ¹⁸ te taau mā toru ra ia Tēraia; te taau mā maha ra ia Maatia.

¹⁹ O te nānaira teie i ta rātou haapaòraa i te tōroà i roto i te fare o Iehova, o tei au ia ia rātou, ia Àrona i to rātou tupuna, ta te Atua no Ìteraèra, ta Iehova, i parau mai ia na ra.

Tāpura no te toeà o te Âti-Revi

²⁰ E te toeà o nā tamarii a Revi, o teie nei ia: o ta Àmerama, o Tupaèra ia; e o ta Tupaèra ra: o Ieheteia ia. ²¹ E ta Ìtamara ra: o Rehapia ia; e ta Rehapia ra: o Ìtihia tei hau; ²² o ta Ìtehara ra: o Teromota ia; e ta Teromota ra: o Iahata ia; ²³ o ta Heperona ra: o Ieria ia te matahiapo, o Àmaria te piti, o Iahatiera te tootoru, o Ietameama te toomaha; ²⁴ o ta Ùtiera ra: o Mita ia; o ta Mita ra: o Tamira ia; ²⁵ o te taeaè o Mita ra: o Ìtihia ia; o ta Ìtihia ra: o Tētāria ia; ²⁶ o ta Merari ra: o Maheri ia e o Muti; te tamarii a Iaatia, o Peno; ²⁷ o ta Merari, ia Iaatia ra: o Peno ia, o Tohama, e o Tātura, e o Ìperi; ²⁸ o ta Maheri ra o Èreatara ia, aita rā a ana e tamarii; ²⁹ e o Tita, o ta Tita ra: o Ierameèra ia; ³⁰ o ta Muti ra: o Maheri ia, e o Ètērā, e o Ieremota. O nā tamarii ia a te Âti-Revi, te ùtuafare o to rātou mau metua. ³¹ Ua tuu atoà te reira i te terero mai to rātou mau taeaè atoà, te mau tamarii a Àrona, i te aro o te arii ra o Tāvita, e i mua hoì i te aro o Tātota, e o Àpimereta, e te mau matahiapo tahuà Âti-Revi ra. Te feiā matahiapo e to rātou mau taeaè i muri aè, hoê ā hete.

Te mau pupu himene

25 ¹ Ua faatià iho ra Tāvita, e te feiā rahi moà ra, i te tahi pae no te òhipa a nā tamarii a Àtafa, e ta Hemana, e ta Ietutuna, ei himene mā te tīnura, e te nāpara, e te tumeparo. E haapaò hoì i te rahi o te feiā e rave ra i ta rātou òhipa.

² Nā tamarii a Àtafa ra: o Tātura ia, e o Iotēfa, e o Netania, e o Àtarera, e te mau tamarii na Àtafa, na Àtafa ia i haapaò, o tei himene mai tē au i te faaueraa o te arii. ³ No Ietutuna, nā tamarii a Ietutuna ra: o Tetāria ia, e o Tērī, e o Timei, e o Ietaia, e o Hatapia, e o Matitia, tooono, ei pihai iho rātou i to rātou ra metua, ia Ietutuna, ia na i himene mā te tīnura i te haamaitaira e te ârueraa ia Iehova.

⁴ No Hemana, nā tamarii a Hemana: o Pūtia ia, e o Matania, e o Ûtiera, e o Tepuera, e o Ieremota, e o Hanania, e o Hanani, e o Èriata, e o Titarati, e o Romamiti-Ètera, e o Iotepetata, e o Maroti, e o Hotira, e o Mahatiota. ⁵ E puè tamarii anaè ia na Hemana, te hiò a te arii i te parau a te Atua ra, e faateitei i te tara; ua hōroà mai te Atua i nā tamarii na Hemana hoê àhuru mā maha tamaroa, tootoru hoì tamahine. ⁶ Ua tāàti mai ā teie atoà nei mau tamarii i to rātou mau metua, i te himeneraa i roto i te fare o Iehova, mā te tumeparo, e te tīnura, e te nāpara, no te haamoriraa i roto i te fare o te Atua.

I te faaite a te arii, ia Àtafa, e ia Ietutuna, e ia Hemana. ⁷ To rātou rahi ia taiò ra, e to rātou mau taeaè atoà ra, o tei haapiihia i te himene ia Iehova ra, e te feiā atoà i ìte i te himene, e piti ia hānere, e vaù àhuru, e vaù tiàhapa. ⁸ Ua tuu iho ra i te terero i to rātou ra mau pupu, te taata rii e te feiā rahi, te òrometua e te pipi atoà.

⁹ Noaa mai ra te terero matamua na Àtafa tei ia Iotēfa ra ia; e te piti o te terero ra: tei ia Tetāria ia, o ia e tana tau tamarii, e nā taeaè atoà ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁰ e te toru o te terero: tei ia Tātura ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹¹ e te maha ra: tei ia Ìteri ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹² e te pae ra: tei ia Netania ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹³ e te ono ra: tei ia Pūtia ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁴ e te hitu ra: tei ia Ietarera ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁵ e te vaù ra: ia Ietaia ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁶ e te iva ra: ia Matania ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁷ e te àhuru ra: ia Timei ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁸ e te àhuru mā hoê ra: ia Àtāreèra ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

¹⁹ e te àhuru mā piti ra: ia Hatapia ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁰ e te àhuru mā toru ra: ia Tupaèra ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²¹ e te àhuru mā maha ra: ia Matitia ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²² e te àhuru mā pae ra: ia Ieremota ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²³ e te àhuru mā ono ra: ia Hanania ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁴ e te àhuru mā hitu ra: ia Iotepetata ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁵ e te àhuru mā vaù ra: ia Hanani ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁶ e te àhuru mā iva ra: ia Maroti ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁷ e te taau ra: ia Èriata ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁸ e te taau mā hoê ra: ia Hotira ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

²⁹ e te taau mā piti ra: ia Titarati ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

³⁰ e te taau mā toru ra: ia Mahatiota ia, o ia e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti;

³¹ e te taau mā maha ra: ia Romamiti-Ètera ia, e tana puè tamarii, e nā taeaè ra, hoê ia àhuru e mā piti.

Te mau tiaì ùputa

26 ¹ I te tufaraa i te feiā tiaì ùputa ra: To te Âti-Tōra ra: o Meteremia a Tōra, na te mau tamarii a Èpiatafa. ² E ta Meteremia: o Tētāria ia, te matahiapo; e o Ietiaera,

te toopiti; e o Tapatia, te tootoru; e o Iateniera, te toomaha; ³ e o Èrama, te toopae; e o Iehohanana, te tooono; e o Èrioenai, te toohitu. ⁴ E muri aè i te reira, o nā tamarii ia a Òpeta-Ètoma: o Temaia, te matahiapo ia; e o Iehotāpata, te toopiti; e o Iōā, te tootoru; e o Tatāra, te toomaha; e o Netaneèra, te toopae; ⁵ e o Àmiera, te tooono; e o Ìtatara, te toohitu; e o Peuratai, te toovaù; ua haamaitaì mai hoì te Atua ia na. ⁶ O ta te tamaiti hoì ta Temaia, ua fānau atoà te tamarii na na, o tei mana ia i to rātou metua: e feiā mataù òre hoì rātou; ⁷ nā tamarii a Temaia ra: o Òteni ia, e o Refaera, e o Òpeta, e o Èretapata, e to rātou puè taeaè, o Èrihu e o Tematia, o nā taata àito ia. ⁸ O nā tamarii ia a Òpeta-Ètoma; o te reira ta Òpeta-Ètoma, e ta rātou tamarii, e to rātou mau taeaè, e ono àhuru e piti tiàhapa mā te itoito e te pūai i te raverāa i te òhipa.

⁹ Àreà o Meteremia e a ana puè tamarii e o ana puè taeaè; hoè roa ia àhuru i te taata itoito e mā vaù. ¹⁰ E tamarii atoà ta Hōtā, no te mau tamarii a Merari o ia: o Tīmiri to rātou i hau, eere rā o ia i te matahiapo, faarirohia atu ra e tana metua e ia hau o ia; ¹¹ o Hiritia, te toopiti; o Teparia, te tootoru; o Tētāria, te toomaha. Te mau tamarii atoà e te mau taeaè atoà o Hōtā ra, hoè ia àhuru e mā toru.

¹² No roto i teie nei feiā te mau tiaì ùputa i te tufaraahia, no roto i te mau taata rarahi, ei rave i te òhipa, i to rātou ra mau pupu, i te fare o Iehova. ¹³ Ua tuu iho ra rātou i te terero, te taata rii e te feiā rarahi, i to rātou mau fare metua, i te mau ùputa atoà.

¹⁴ Riro mai ra te terero no te ùputa i te hitià-o-te-rā ra ia Teremia. Ua tuu iho ra rātou i te terero no te tamaiti no Tētāria, e taata ìte i te parau, riro mai ra ta na terero no te ùputa i te pae i apatoèrau ra; ¹⁵ Riro mai ra te ùputa i te pae apatoà ia Òpeta-Ètoma; e tei tana mau tamarii te mau piha taoà i nià ra; ¹⁶ riro mai ra te ùputa i te pae tooà-o-te-rā ra ia Tūfima e ia Hōtā ra, e te ùputa faaruèraa, i te pae èà faateiteihia ra: o tei tīraha mai te tahi piha i te tahi ra. ¹⁷ Tooono Àti-Revi tei faanahohia i te ùputa i te pae i te hitià-o-te-rā ra, toomaha hoì tei te pae i apatoèrau i te mau mahana atoà, toomaha hoì tei te pae i apatoà i te mau mahana atoà, e tei nā piha vairāa taoà ra toopiti

ia e toopiti; ¹⁸ tei Parāpara i te pae i te tooà-o-te-rā ra, toomaha i te èatià ra; toopiti hoì i Parāpara ra. ¹⁹ O te tufaraa teie i te mau tiaì ùputa i te mau tamarii a Tōra, e te mau tamarii a Merari.

Te mau òhipa taa ê a te tahi mau Âti-Revi

²⁰ E to te Âti-Revi ra, o Âhia ia to nià i te mau taoà o te fare o te Atua ra, e to nià atoà i te mau taoà haamoàhia ra. ²¹ O te mau tamarii a Raatana, te mau tamarii a Raatana Âti-Teretona, te mau matahiapo a Raatana Âti-Teretona, o Iehieri ia, ²² e o nā tamarii a Iehieri, o Tētama ia, e tana taeaè o Ioera, tei nià ia i te mau tauhaa o te fare o Iehova. ²³ E te tahi pae, Âti-Àmerama, e te Âti-Ìtehara, e to Heperona, e te Âti-Ûtiera, ²⁴ e o Tepuera a Teretoma, a Mōte ra, tei nià ia i te mau taoà. ²⁵ E to na ra mau taeaè ia Èrietera: Rehapia, e tamaiti ia na na; e o Ietaia ta na; e o Iorama ta na; e o Titeri ta na; e o Teromita ta na. ²⁶ O taua Teromita hoì, e to na ra mau taeaè, tei nià ia i te mau taoà i haamoàhia ra, ta te arii ra ta Tāvita, e te mau matahiapo, te mau raatira no nià i te mau tautani, e no nià hoì i te mau hānere, e te feiā rarahi o te nuu, i haamoà ra: ²⁷ no roto i te mau taoà i noaa i te tamaì tei haamoàhia e rātou, ei taoà no te fare o Iehova. ²⁸ E taua hiò ra o Tāmuera, e ta Taura a Tita, e ta Àpinera a Nere, e ta Ioapa a Teruia i haamoà ra, o taua mau taoà atoà i haamoàhia ra tei ia Teromita ia, e tei to na ra mau taeaè.

²⁹ To te Âti-Ìtehara, o Tenania ia, e tana ra mau tamarii, tei nià ia ia Ìteraèra ei feiā tōroà, e ei haavā, i te mau parau a te taata nei. ³⁰ E to Heperona, o Hatapia ia, e to na mau taeaè, e feiā àito, hoê tautani, e hitu hānere, e feiā tōroà ia i roto ia Ìteraèra, i te pae i te tooà-o-te-rā i te pape ra o Ioritāna, i te mau òhipa atoà a Iehova, e i te òhipa a te arii ra. ³¹ I to Heperona ra — o Ieria tei hau i roto i to Heperona, i te fānauraa o to na mau metua — a ìmihia ai rātou i te matahiti e piti taau i te hau ia Tāvita ra, ìtea iho ra i to Iatēra, i Tireata, e feiā àito anaè. ³² O ia e to na ra mau taeaè, e piti ia tautani, e hitu hānere, e àito anaè, e feiā matahiapo, o tei faarirohia e te arii ra e Tāvita ei tāvana i nià i te àti Reupena, e te Âti-Tatā, e i nià atoà i te ôpū vaehaa

o Manate, no te mau parau atoà a te Atua, e te mau parau atoà a te arii ra.

Te faanahoraa nuu o te hau arii

27 ¹ I faataahia te tamarii a Ìteraèra ei pupu, te feiā matahiapo, e te mau raatira o te mau tautani e no te mau hānere, e to rātou feiā tōroà atoà, tei rave i te òhipa a te arii ra, o tei tufahia ia ei pupu, o tei haere mai mā te haapaò i te marama, e ua haere i rāpae mā te haapaò i te marama e hope roa aè ra te mau marama atoà o te matahiti nei, hoê ia pupu ra, hoê taau ia mā maha i te tautani.

² To nià i te pupu matamua ra e te marama matamua: o Iatopeama ia, te tamaiti na Tapatiera; hoê taau mā maha i te tautani i to na ra pupu. ³ No te mau tamarii a Ferēta. O te taata rahi ia i te mau raatira o te nuu atoà ra no te marama matamua ra. ⁴ To te pupu i te piti o te marama ra: o Tōtai ia, e Âti-Àhohi; e te taata faaitoito i taua pupu ia na ra i raro aè ia na, o Mitirota ia; hoê taau mā maha i te tautani i to na ra pupu.

⁵ E te toru o te raatira o te nuu no te toru o te marama: o Penaia ia a Iehoiata, e tahuà rahi; e tei to na ra pupu, hoê taau ia mā maha i te tautani. ⁶ O taua Penaia nei tei hau i nā taata e toru àhuru mataù òre ra, ua hau ā o ia i taua toru àhuru ra; tei to na ra hoì pupu te tamaiti iho a Àmitapata.

⁷ E te maha o te raatira no te maha hoì o te marama: o Àtahera ia, e taeaè no Ioapa, e muri aè ia na, te tamaiti ra o Tapatia; hoê taau hoì e mā maha tiàhapa i te tautani i to na ra pupu.

⁸ Te pae o te raatira, no te marama e pae ra: o Tamahuta ia Âti-Ìtehara; e tei to na ra pupu, hoê ia taau e maha tiàhapa i te tautani.

⁹ E te ono o te raatira no te marama e ono ra: o Ìrā ia a Ìteta, i Tētōa ra; e tei to na ra pupu, hoê ia taau e maha tiàhapa i te tautani.

¹⁰ E te hitu o te raatira, no te marama e hitu ra: o Hērētā ia, i Peroni, no te mau tamarii a Èferaima; e tei to na ra pupu, hoê taau ia mā maha i te tautani.

¹¹ Te vaù o te raatira, no te marama vaù ra: o Tipetai ia, i Huta, e huaai ia no Tārā; e tei to na ra pupu, hoê ia taau mā maha i te tautani.

¹² Te iva o te raatira, no te marama iva ra: o Àpietera ia, i Ànatota, e huaai no Peniamina; e tei to na ra pupu, hoê ia taau mā maha tiàhapa i te tautani.

¹³ Te àhuru o te raatira, no te marama hoê àhuru ra: o Maharai ia, i Netofa, e huaai no Tārā; e tei to na ra pupu, hoê ia taau e maha tiàhapa i te tautani.

¹⁴ Te àhuru mā hoê o te raatira, no te marama hoê àhuru mā hoê ra: o Penaia ia, i Piratoni, no te huaai o Èferaima; e tei to na ra pupu, hoê taau ia e maha tiàhapa i te tautani.

¹⁵ Te àhuru mā piti o te raatira, no te àhuru mā piti o te marama ra: o Heretai ia, i Netofa, e huaai no Òtaniera; e tei to na ra pupu, hoê ia taau e maha tiàhapa i te tautani.

Te faanahoraa tivira o te hau arii: te mau tāvana o te mau ôpū ¹⁶ Teie hoì te feiā tāvana i haapaòhia no nià i te mau ôpū atoà o Ìteraèra:

Te tāvana o te Âti-Reupena ra: o Èrietera ia a Titeri;

to te Âti-Timeona ra: o Tefatia ia a Maata ra;

¹⁷ to te Âti-Revi ra: o Hatapia a Tēmuera ia;

to te Âti-Àarona ra: o Tātota ia;

¹⁸ to Iuta ra: o Èrihu ia, te hoê taeaè o Tāvita;

to Ìtatara ra: o Òmeri a Mitaèra ia;

¹⁹ to Tepuruna ra: o Ìtamaia a Ôpātia ra;

to Nafatari ra: o Ieremota a Àtēriera ia;

²⁰ to te mau tamarii a Èferaima ra: o Hōtea ia a Àtatia ra;

to te ôpū vaehaa o Manate ra, i teie pae i Ioritāna; o Ioera ia a Petaia ra;

²¹ to te ôpū vaehaa o Manate i Tireata ra: o Ìto ia a Tātāria ra;

to Peniamina ra: o Iaatiera ia a Àpinera ra;

²² to Tana ra: o Àtāreèra ia a Ierohama ra.

O nā tāvana ia o te mau ôpū o Ìteraèra.

²³ Aita rā Tāvita i taiò i to te mau ôpū i tei òre i tae i te taau hoê o to na ra matahiti, no te mea ua parau mai Iehova e, e faarahi mai o

ia ia Ìteraèra mai te fetià i nià i te raì ra. ²⁴ Tāmata iho ra hoì Ioapa a Teruia i te taiò, aita rā i faaoti: no te mea ua roohia iho ra Ìteraèra e te Riri o te Atua i te mea ua taiòhia. E aita taua taiòraa ra i pāpaihia i roto i te parau a te arii ra o Tāvita.

Te mau tiaì i te taoà a te arii ra

²⁵ E te tiaì i te taoà a te arii ra: o Àtamaveta ia a Àtīerā;
 e tei nià i te mau fare vairaa i roto i te ô ra, e i roto i te mau òire, e te mau òire rii, e i roto i te mau pare ra: o Iehonatana ia a Ûtia ra;
²⁶ e to nià i te feiā faaàpu, o tei ûtaru i te repo ra: o Èteri ia o Terupa;
²⁷ e to nià i te mau ô vine ra: o Timei ia, i Rama;
 ârèa to nià i to te mau ô vine ra, i roto i te vairaa uaina ra: o Tāpātī ia, i Tefama;
²⁸ e to nià i te ôrive e te mau tūtāmīno i te vāhi pāpū ra: o Paara-Hanana ia, i Tēteri;
 e to nià i te mau vairaa hinu ra: o Ioāta ia;
²⁹ e to nià i te mau puaatoro i faaàmuhia i Tārona: o Titarai ia, i Tārona;
 e to nià i te mau puaatoro i faaàmuhia i te mau peho ra o Tafata ra: o te tamaiti ia a Àterai;
³⁰ to nià i te mau tāmēra ra: o Òpiri ia, e Âti-Ìtemaèra;
 e to nià i te âtini ra: o Ieheteia ia, i Meronoti;
³¹ e to nià i te mau māmoe ra, o Iatita ia, i Hateri ra.
 E feiā tāvana anaè rātou no te taoà a te arii ra, a Tāvita.

Te oraraa roto o Tāvita

³² E te taeaè o te metua o Tāvita ra, o Ionatana; e taata paari ia, e aò, e e pāpai parau hoì. E o Iehiera a Hatemoni, tei ia na te tiaì i nā tamarii a te arii ra; ³³ e o Àhitofera o te aò ia i te arii; e o Hūtai i Àreti, e hoa ia no te arii; ³⁴ e muri aè ia Àhitofera, o Iehoiata a Penaia, e o Àpiātara; e te raatira o te nuu a te arii ra, o Ioapa ia.

To Tāvita faaìteraa ia Toromona ei mono no na

28 ¹ Ua haaputuputu mai ra Tāvita i te feiā rarahi o Ìteraèra i Ierutarema, te feiā rarahi no te mau ôpū ra, e te mau raatira no te mau pupu, o tei rave i te òhipa a te arii i to rātou atoà ra mau pupu, e te mau raatira no nià i te mau tautani, e to nià i te mau hānere, e te feiā atoà i tiaì i te mau taoà atoà a te arii ra, e te mau puaa, e te mau tamarii, e te feiā tōroà ra, e te feiā àito, e te mau taata mataù òre atoà ra. ² Ua tià mai ra te arii ra o Tāvita i nià, e ua nā ô mai ra: A faaroo mai na, e àù mau taeaè, e àù mau taata e! I ôpua hoì au e, e faatià i te hoê fare ei faae meta no te âfata faufaa a Iehova, ei taahiraa no to tātou Atua, e ua ìmi hoì au i te rāveà i taua fare ra. ³ Ua parau mai ra te Atua ia ù e: «Eiaha òe e faatià i te fare no to ù nei iòà, no te mea e taata tamaì òe, e ua manii te toto ia òe.» ⁴ Ua haapaò mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, ia ù ei arii au i nià ia Ìteraèra atoà ra e a muri noa atu, eiaha te fare atoà o to ù ra metua; ua haapaò hoì o ia ia Iuta e o ia te ôpū e hau, e to te ùtuafare o Iuta ra, o te ùtuafare ia o taù metua; e to roto i te mau tamarii atoà o taù metua ra, o vau nei ā ta na i hinaaro e faaarii i nià ia Ìteraèra atoà. ⁵ E to roto i te mau tamarii atoà no ù ra — e rave rahi hoì ta Iehova tamarii i hōroà mai no ù — ua haapaò o ia i taù tamaiti ia Toromona, ei pārahi i nià i te terōno o te pātireia o Iehova i nià ia Ìteraèra nei. ⁶ E ua parau mai ra o ia ia ù: «O to tamaiti ra o Toromona tē faatià i te fare no ù e te àumoa no ù; o ia tei haapaòhia e au ei tamaiti na ù, e ei metua hoì au no na. ⁷ E haamau hoì au i to na pātireia e a muri noa atu — ia haapaò maitaì mai o ia mai teie nei, i te raveraa i ta ù ra parau, e te parau-tià na ù ra.» ⁸ E i teie nei, i mua i te aro o Ìteraèra atoà ra, e te âmuiraa a Iehova, e i mua hoì i te aro o to tātou Atua, e rohi òutou i te haapaò i te mau parau atoà a te Atua, a Iehova, ia noaa ia òutou taua fenua maitaì nei, a vaiiho ai na ta òutou mau tamarii ei âià tupuna na rātou e a muri noa atu. ⁹ E o òe hoì, e taù tamaiti, e Toromona, ia ìte hua òe i te Atua o to metua nei; a haamori ai ia na mā te âau mau, e mā te tià roa, e ìmi hoì Iehova i te mau âau atoà ra, e te ìte ra o ia i te

mau manaò atoà. Ia ìmi òe ia na ra, e ìtea atu o ia e òe; a faaruè rā òe ia na, e faaruè roa mai o ia ia òe. ¹⁰ E tenā na, e ara: mai ia Iehova hoì i haapaò ia òe ei faatià i te fare ei vāhi moà na na. E haapāpū na i te âau i te rave.

To Tāvita pūpūraa i te hohoà o te hiero

¹¹ Ua hōpoi atu ra Tāvita i te hohoà no te hiero i tana ra tamaiti ia Toromona, no te poretito, e te mau piha, e te mau vairaa taoà, e no te mau piha teitei, e no te mau piha i roto ra, e no te vairaa tāpoi âfata; ¹² e te hohoà no te mau mea atoà o tei noaa ia na i te vārua ra, i te mau àumoa o te fare o Iehova, e no te mau vāhi atoà e àti noa aè, e no te vairaa taoà no te fare o te Atua, e no te vairaa o te mau taoà i haamoàhia ra, ¹³ e te haapaòraa o te mau pupu tahuà e te Âti-Revi, e te raveraa atoà i te fare o Iehova, e te mau fārii e ravehia i roto i te fare o Iehova; ¹⁴ ua hōpoi o ia i te àuro fāitohia, no te mau mea àuro i te mau peu atoà no te mau òhipa e e rave rahi ra; e te ârio, ua hōpoi o ia i te ârio fāitohia, no te mau mea ârio atoà ra, no te mau mea atoà no te mau òhipa e e rave rahi ra; ¹⁵ e to te mau vairaa-rāmepe àuro, e te rāmepe àuro, ua haapaòhia te àuro i te fāitoraa no te vairaa-rāmepe e no te rāmepe; e to te vairaa-rāmepe ârio, ua haapaòhia te fāitoraa, te ârio to te vairaa-rāmepe e to te mau rāmepe atoà, e to tei au i taua nā vairaa-rāmepe ra; ¹⁶ ua haapaò hoì o ia i te àuro i fāitohia i te hōpoiraa, no te àiraa-māa no te pāne o te aro ra, no te mau àiraa-māa atoà, e te ârio atoà, no te mau àiraa-māa ârio; ¹⁷ e te àuro maitai no te mau pātia māa, e no te mau petini ra, e te mau âuà atoà, e no te mau âuà àuro tāpoihia ra, haapaò atu ra i te fāito no te mau âuà atoà; e no te mau âuà ârio tāpoihia atoà ra, haapaò atu ra i te fāito; ¹⁸ e to te fata mea noànoà, e àuro maitai ia, haapaò atu ra i te fāito. E te àuro hoì i au i te hohoà o te pereòo o nā tērupi, o tei hōhora mai i to rāua pererau, ia moè te âfata faufaa a Iehova ra. ¹⁹ Ua nā ô mai ra hoì Tāvita, i tuu mai Iehova ia ù i teie atoà nei mau parau i pāpaihia nei, i te haapaariraa mai ia ù i te huru o taua mau òhipa atoà ra.

²⁰ Ua parau atu ra Tāvita i te tamaiti ra ia Toromona: E faaètaèta, eiaha e taiā, e rave; eiaha e mataù, eiaha e ahoaho. E riro hoì te Atua ra o Iehova, te Atua no ù ra, ei pihai iho ia òe; e òre o ia e haere ê, e òre e faaruè tãue ia òe, e ia oti roa atu te mau òhipa atoà no te mau peu atoà no te fare o Iehova. ²¹ Inaha hoì te mau pupu tahuà e te mau Âti-Revi, tenā tei ia òe, ei rave i te mau peu atoà ei fare no te Atua ra. E no te mau òhipa atoà e rave rahi te huru ra, te mau taata i tià te âau i te rave, e tei ìte i te rave ra, e riro ia ei pihai iho ia òe, te feiā rarahi nei, e te taata atoà, tei ia òe anaè te parau.

Te mau tūtia no te patu i te hiero

29 ¹ Ua parau atu ra te arii ra o Tāvita i taua âmuiraa atoà ra: O taù tamaiti, o Toromona anaè nei ta te Atua i mātiti ra, te vai âpī nei o ia e te itoito òre, te rahi nei hoì te òhipa, eere hoì taua fare nei no te taata, no te Atua rā no Iehova. ² Ua hope hoì to ù pūai i te faaitoitoraa i te fare o taù Atua, e àuro no te mau mea àuro ra, e te ârio no te mau mea ârio ra, e te veo no te mau mea veo, e âuri no te mau mea âuri, e rāau hoì no te mau mea rāau ra, e te òfaì tema e te mau òfaì atoà e haamauhia ra, e te òfaì ànaàna, e rave rahi te huru ra, e te mau òfaì maitatai atoà ra, e te mau òfaì tita e rave rahi. ³ E no to ù nei aroha i te fare o taù Atua, te vai nei ta ù ra taoà no ù iho, te àuro e te ârio, o ta ù ia e hōroà nei no te fare o taù Atua, te taa ra tei faaitoitohia e au no taua fare moà nei: ⁴ e toru tautani tārēni àuro, e àuro Òfira, e hitu hoì tautani i te tārēni ârio maitai ra, ei tāpoi i taua fare ra i roto, ⁵ o te àuro ra, no te mau mea àuro ra ia, e te ârio ra, no te mau mea ârio ia, e no te mau òhipa atoà e ravehia e te feiā tahuà ra. E i teie nei, o vai te taata e au ia na ia haere mai mā te rima i î ia Iehova ra?

⁶ Te feiā matahiapo ra, e te hui rarahi i nià i te mau ôpū o Ìteraèra ra, e te mau raatira no nià i te mau tautani e no nià i te mau hānere, e te feiā tāvana i te òhipa a te arii ra, ua hōroà noa mai ia. ⁷ Hōpoi mai ra i te àuro no te òhipa o te fare o te Atua, e pae tautani i te tārēni, hoê àhuru i te tautani i te taretona; e te ârio ra, hoê ia àhuru i

te tautani i te tārēni, e te veo ra, hoê ia àhuru e mā vaù i te tautani i te tārēni, hoê hānere i te tautani i te tārēni âuri. ⁸ E te feiā tei ia rātou te òfai maitatai ra, ua hōroà ia no te puèraa taoà no te fare o Iehova, i te rima o Iehiera a Teretona. ⁹ Òaà roa aè ra te taata i te mea, ua hōroà noa te taata, e mā te âau maitai i te hōroà-noa-raa ia Iehova; òaà atoà aè ra te arii ra o Tāvita e òaà rahi.

Te pure a Tāvita

¹⁰ Ua haamaitai atu ra Tāvita ia Iehova i te aro o taua âmuiraa atoà ra. Nā ô atu ra Tāvita: Ia haamaitaihia òe, e a muri noa atu, e te Atua o to mātou metua o Ìteraèra, e Iehova! ¹¹ Tei ia òe, e Iehova, te rahi, e te mana, e te hanahana, e te paù, e te tura; to nià i te rai ra, e to nià i te fenua, na òe anaè ia; tei ia òe te hau, e Iehova, o òe tei rahi i te mau mea atoà nei! ¹² No ô na mai te taoà e te tura, e tei ia òe te mana i nià i te mau mea atoà. E tei to rima, te pūai e te ètaèta, e na òe e faarahi mai, e te hōroà mai i te ètaèta i te taata atoà nei.

¹³ E i teie nei, e to mātou Atua, te haamaitai nei mātou ia òe, te ârue nei mātou i to òe nei ià hanahana. ¹⁴ O vai rā vau nei, e e aha to ù nei mau taata, e tià ai ia mātou ia hōpoi noa atu mai teie te huru? No ô na mai te mau mea atoà nei, e na òe iho tei hōpoiha atu e mātou nei! ¹⁵ I mua ia òe ra, e taata èè mātou e te purutia, mai to mātou mau metua atoà ra; to mātou puè mahana i te ao nei, e au ia i te ata, aore roa e maura. ¹⁶ E to mātou Atua e, e Iehova, o teie nei mau taoà i haaputuhia e mātou ei fare no òe, ia haamaitaihia to ià moà ra. No ô na mai i to rima na, o òe iho te fatu!

¹⁷ Ua ìte hoì au, e taù Atua, e hiò ā òe i te âau, e te au ra òe i te parau-tià; ârè vau nei, ua hōpoi au i taua mau mea atoà nei mā te tià o te âau ra, e i teie nei, te òaà nei au i to mau taata e pārahi nei, i te hōroà-noa-raa i ta rātou ia òe ra. ¹⁸ E te Atua no to mātou metua no Àperahama, e no Ìtaata, e no Ìteraèra, e Iehova, e haamau māite òe i teie nei i roto i te manaò âau o to mau taata, e e haapāpū i to rātou âau ia òe. ¹⁹ E hōroà mai hoì òe i taù tamaiti nei ia Toromona

i te âau parau-tià, ia haapaò o ia i to parau, e ta òe mau peu, e ta òe haapaòraa, e ia rave o ia e ia faatià i te fare i faaitoitohia e au nei.

To Toromona faaiteraahia ei arii; te poheraa o Tāvita

²⁰ Ua parau atu ra Tāvita i taua âmuiraa atoà ra: E i teie nei, a haamaitai i to òutou Atua ra ia Iehova! Ua haamaitai atu ra taua âmuiraa atoà ra i te Atua o to rātou mau metua ra ia Iehova. E ua piò te upoo i raro, ua haamori ia Iehova, e ua tāhopu aè ra i te arii. ²¹ E ao aè ra, ua tiàpai iho ra rātou i te tūtia tāauahi na Iehova, e ua hōpoi i te tūtia tāauahi na Iehova: hoê tautani i te puaatoro, hoê tautani i te māmoe, hoê hoì tautani i te pinia māmoe, e to rātou mau tūtia inu, e te mau tūtia atoà e rave rahi na Ìteraèra atoà. ²² Ua àmu iho ra rātou, e ua inu i mua i te aro o Iehova i taua mahana ra mā te òaòà rahi, ua faaarii faahou aè ra rātou i te tamaiti a Tāvita ia Toromona, e ua faatāvai atu ra ia na no Iehova, ei arii rahi, e o Tātota ei tahuà rahi ia. ²³ Ua pārahi iho ra Toromona i nià i te terōno a Iehova ei arii, ei mono i tana metua ia Tāvita. E ua tupu atu ra i te maitai, e ua faaroo atoà mai ra Ìteraèra atoà ia na. ²⁴ E te feiā rarahi ra, e te hui mana ra, e te mau tamarii atoà o te arii ra o Tāvita, o tei auraro māite atoà i taua arii ra ia Toromona. ²⁵ Ua faarahi hua mai ra Iehova ia Toromona i te aro o Ìteraèra; e ua hōroà mai ra i te hinuhinu rahi ia na, aore ia i hōroàhia mai i te hoê arii no Ìteraèra mai tahito mai ā.

1Ar 2.10-12

²⁶ Riro atu ra te tamaiti a Iete ra o Tāvita ei arii i nià ia Ìteraèra atoà. ²⁷ E te tau i arii ai o ia i nià ia Ìteraèra, e piti taau ia matahiti: e hitu o na matahiti i te ariiraa i Heperona, e toru àhuru e toru tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema. ²⁸ Pohe ruhiruhiā noa atu ra o ia, ua hope o na puè mahana, mā te taoà rahi, e mai te tura. Monohia aè ra i te hau i te tamaiti ra ia Toromona. ²⁹ E te parau a taua arii ra a Tāvita, o mua e o muri, inaha, ua pāpaihia i roto i te puta a taua hiò ra, a Tāmuera, i roto hoì i te puta a Nātana perofeta, e i roto hoì i te puta a te hiò ra, a Tatā, ³⁰ — mā te parau atoà o to na ra hau, e to na ra mana, e te

ànotau no na iho, e no Ìteraèra, e no te mau pātireia o te mau fenua
atoà e àti noa aè.

TE PITI O TE PUTA NO TE MAU PARAREIPOMENO

TE TUATUA NO TOROMONA,

ARII NO ÌTERAÈRA

To Toromona aniraa i te Atua i te paari no te faatere

1Ar 3.4-15

1 ¹ Ua faaitoitohia mai te tamaiti a Tāvita o Toromona i to na hau; **1** tei pihai atoà iho to na Atua o Iehova ia na, e ua faarahi mai ra ia na. ² Ua parau atu ra Toromona ia Ìteraèra atoà, i te mau raatira no nià i te mau tautani e no nià i te mau hānere ra, e te mau haavā, e te mau tāvana atoà o Ìteraèra, e te feiā matahiapo. ³ Ua haere iho ra Toromona e te rahi atoà o Ìteraèra i te vāhi teitei i Tīpeona, tei reira hoì te Tiàhapa Âmuiraa a te Atua i hāmanihia e te tāvini o Iehova ra, e Mōte, i te mētēpara; ⁴ (âreà te âfata a te Atua, ua hōpoiha mai ia e Tāvita mai Tiriata-Iearima, i te vāhi i haapaðhia e Tāvita no te reira; ua faatià hoì o ia i te tahi tiàhapa no te reira i Ierutarema.) ⁵ E te fata veo i hāmanihia e Petareara a Ùri, a Hura, tei reira te vairaa i mua i te tētene o Iehova. E ua haapað atu ra Toromona e te âmuiraa atoà ra i te reira. ⁶ Ua haere atu ra hoì Toromona i taua fata veo ra i te aro o Iehova e vai i te Tiàhapa Âmuiraa ra, e ua hōpoi i te tūtia tāauahi i nià iho hoê atoà tautani.

⁷ Ua fā mai ra te Atua ia Toromona i taua ruì ra, e ua nā ô mai ra ia na: A ani mai i ta ù ra maitaì ia hōpoi atu na òe ra. ⁸ Ua parau atu ra Toromona i te Atua: E hāmani maitaì rahi to òe i taù metua ia Tāvita, e ua faariro òe ia ù ei mono ia na i te hau nei. ⁹ E i teie nei, e taù Atua, e Iehova, e faatupu roa òe i to parau i taù metua ra, ia Tāvita, ua faariro hoì òe ia ù ei arii i nià iho i teie nei feiā e au i te huà repo nei ia taiò ra. ¹⁰ Hō mai na i te ìte e te haapaò maitaì ia ù nei, ia haere vau i rāpae, e ia hoì mai i roto i mua i teie nei feiā! E tià hoì ia vai ia haapaò i teie nei feiā rahi no òe? ¹¹ Ua parau mai ra te Atua ia Toromona: No te mea o te hinaaro ia o to òe âau, e aita aè nei òe i ani mai i te taoà rahi, e te mana, e te tura, e to mau ènemi ia pohe, e aore hoì i ani mai e ia maoro to aho, ua ani mai rā òe i te ìte e te haapaò maitaì, ia tià ia òe i te rave i to ù nei taata, tei faaarihia òe e au ei arii i nià iho ra, ¹² ua hōroàhia te paari e te haapaò maitaì ia òe ra. E hōroà atu hoì au i te taoà rahi, e te mana, e te tura, aita e fāito i to te mau arii atoà tei nā mua ia òe, aita atoà hoì o òe e fāito a muri atu.

¹³ Ua hoì iho ra Toromona — mai taua vāhi teitei mai i Tīpeona ra — i Ierutarema, mai mua mai i te Tiàhapa Âmuiraa ra, pārahi iho ra ei arii i nià ia Ìteraèra ra.

Te pūai e te taoà rahi a Toromona

9.25-28; 1Ar 10.26-29

¹⁴ Ua haaputupu iho ra Toromona i te pereò e te feiā puaahorofenua ra; hoê tautani e maha hānere o na pereò, hoê àhuru e mā piti i te tautani i te feiā puaahorofenua, o tei faanahohia e ana i roto i te mau òire pereò ra, e io te arii ra hoì, i Ierutarema. ¹⁵ Riro atu ra te ârio e te àuro mai te òfai ra i Ierutarema; e te âreti mai te tūtāmino i te peho ra i te rahi. ¹⁶ E puaahorofenua e te àhu vavai ta Toromona i hōpoiha mai mai Àifiti mai ra. Na te mau taata hoo no te arii i rave, mai Toā mai ra, e ua haapaò i te hoo mau ra: ¹⁷ e noaa mai te pereò hoê mai Àifiti mai i nā tētera ârio e ono hānere, e te

puaahorofenua ra, hoê ia hānere, e pae àhuru. E mai te reira atoà ia hōpoiha mai na te mau arii Âti-Heta ra, e te mau arii i Àrama ra.

To Toromona faaineineraa i te patu i te fare o te Atua

2¹ Ua ôpua māite aè ra Toromona e faatià i te tahi fare no te iòà o Iehova, e te tahi fare atoà no to na ra pātireia.

² Ua taiò iho ra Toromona i nā taata e hitu àhuru i te tautani ei hōpoi i te hōpoià, e vaù hoì tautani ei tarai òfaì i nià i te mouà, e toru hoì tautani e ono hānere ei faaitoito.

³ Ua tonono atu ra Toromona i te veà i te arii o Tūria ra, ia Hirama, nā ô atu ra: Mai ta òe hoì i rave i taù metua ra, ia Tāvita, e ua hāpono mai òe i te âreti ei fare no na iho, ei pārahira, e nā reira atoà mai òe ia ù nei. ⁴ Inaha hoì au, ua fātata vau i te faatià i te hoê fare no te iòà o to ù ra Atua, no Iehova, a pūpū atu ai ia na ra, ei tūtūira i te mea noànoà, e ei vairaa i te māa o te aro ra, e no te tūtia tāauahi i te poi poi e te ahiahi, e i te mau tāpati, e te mau marama âpī ra, e no te mau mahana ôroà no to mātou Atua, no Iehova, tei poroìhia mai ia Ìteraera e a muri noa atu. ⁵ E fare rahi hoì taua fare e faatiàhia e au nei, to mātou Atua hoì tei rahi i te mau atua atoà ra. ⁶ E tià hoì ia vai ia faatià i te fare no na, inaha hoì te raì, e te raì teitei roa ra, e òre ā o ia e ò? O vai hoì au nei a faatià ai au i te fare no na, maori rā ei tūtūira mea noànoà i mua ia na ra? ⁷ E tenā na, e tonono mai òe i te hoê taata ìte i te rave i te àuro, e te ârio, e te veo, e te âuri, e te àhu ùraùra, e te ùteùte, e te èreère-tape-moana, e tē ìte hoì i te òtiòti, ia rave atoà o ia e te feiā paari atoà i ô nei i Iuta nei, e Ierutarema, tei haaputuhia e taù metua e Tāvita. ⁸ E hāpono atoà mai i te rāau âreti, e te peruti, e te àramuta i Repanona: ua ìte hoì au, e to òe te taata i ìte i te tāpū i te rāau i Repanona. E inaha, e âmui atoà to ù ra mau tāvini i to òe ra. ⁹ Ei ìmi i te rāau na ù e ia rahi, teie nei hoì fare ta ù e faatià nei, e riro ei fare rahi e te maerehia. ¹⁰ E inaha, e hōpoi atu hoì au i to òe ra mau tāvini e tāpū i te rāau ra, hoê taau i te tautani i te tora tītona, hoê taau i te tautani i te tora tērite, hoê taau hoì tautani i te pato uaina, hoê taau hoì tautani i te pato hinu.

1Ar 5.1-12; 7.13-14

¹¹ Ua pāpaì mai ra Hirama, te arii o Tūria ra, i te parau ia Toromona: No te mea e aroha to Iehova i to na taata, i faaarii ai o ia ia òe ei arii i nià ia rātou! ¹² E ua nā ô atu ra hoì Hirama: Ia haamaitaìhia te Atua o Ìteraèra, o Iehova, o tei hāmani i te raì e te fenua, e o tei hōroà mai i te tamaiti paari ia Tāvita, te arii, tei ia na te ìte e te haapaò maitaì, o tei ôpua e, e faatià i te fare no Iehova, e te fare hoì no na iho! ¹³ E i teie nei, ua tonohia atu e au te hoê taata paari rahi, no taù metua no Hirama, ¹⁴ e tamaiti na te hoê tamahine a Tana, no Tūria te metua tāne. Ua ìte i te rave i te àuro, e te ârio, e te veo, e te âuri, e te òfaì, e te rāau, e te àhu ùraùra, e te mea èreère-tape-moana, e te àhu huà, e te ùteùte. E te òtiòti hoì i te mau òtiòti atoà ra; e te ìmi hoì i te mau mea atoà ia parauhia mai o ia ra; e to òe atoà ra hoì mau taata paari, e te mau taata paari atoà a taù fatu ra, a to metua, a Tāvita. ¹⁵ E i teie nei, i te tītona ra, e te tērite, e te hinu ra, e te uaina ra, i tei parauhia mai e òe, e taù fatu, e hāpono noa mai o ia i to na nei mau tāvini. ¹⁶ E na mātou e tāpū mai i te rāau i Repanona e ia fiu òe; e na mātou e haapāhata mai nā tai e i Iopa; e na òe e hōpoi i Ierutarema.

1Ar 5.13-18

¹⁷ Ua taiò iho ra Toromona i te mau taata èê i pārahi i Ìteraèra nei, mai tei taiòhia e tana metua e Tāvita. E ua ìtea iho ra, hoê hānere e pae àhuru mā toru i te tautani, e ono hoì hānere. ¹⁸ Ua haapaò atu ra o ia i to te reira, e hitu ia àhuru i te tautani ei hōpoi i te hōpoià, e vaù hoì àhuru i te tautani i te tarai òfaì i nià i te mouà, e toru hoì tautani e ono hānere i faaite hoì te taata i te òhipa.

Te paturaa i te fare o te Atua

1Ar 6

3 ¹ Ua tāmata iho ra Toromona i te rave i te fare o Iehova i Ierutarema, i te mouà ra o Mōria, i tei faaitehia i tana metua ia Tāvita, i te vāhi i haapaòhia e Tāvita i te vāhi papaìraa a Òranana, Âti-Ieputi ra. ² I te mahana piti, e te marama piti, i te maha o te matahiti i arii ai o ia ra, i haamata ai o ia i te rave i taua fare ra.

³ Teie te huru i te rahiraa i haapaòhia e Toromona i te faatiàraa i te fare o te Atua: o te maoro i te tūpiti ra, tei mūtaa iho ra fāitoraa e ono àhuru tūpiti, e te âano ra, hoê taau ia tūpiti. ⁴ E te maoro o te poretito i mua i te fare, ua fāito i te âano o te fare, hoê taau ia tūpiti, e te teitei ra, hoê hānere hoê taau ia tūpiti. E ua vehihia i roto ra i te àuro maitaì ra. ⁵ E te fare rahi ra, ua tāpoìhia ia i te rāau peruti, e ua vehihia i te àuro maitaì; e te tāmara i te òòtiraahia i nià iho, e te fifi. ⁶ E patuhia iho ra taua fare ra i te òfaì maitaì rahi e te nehenehe; no Faravaima taua àuro ra. ⁷ Ua vehi hoì o ia i taua Fare ra, te mau teà ra, e te mau pou ra, e te mau pāroru ra, e te mau ùputa ra, i te àuro, e ua òòti i te tērupi i nià i te mau pāroru ra.

⁸ Ua hāmani hoì o ia i te Vāhi Moà Roa ra, hoê ā hete te maoro i te âano o taua Fare ra, hoê taau tūpiti, hoê taau hoì te tūpiti i te âano. E ua vehi hoì o ia i te àuro maitaì ra, e ono hānere i te tārēni, ⁹ e te teiaha o te naero ra, e pae ia àhuru tētera àuro ra. E ua vehi hoì o ia i te mau piha i nià ra i te àuro.

¹⁰ E ua hāmani iho ra o ia i nā tērupi e piti òtiòtihia i roto i te Vāhi Moà Roa ra, e ua vehi i te àuro. ¹¹ E o nā pererau o taua nā tērupi ra, hoê taau ia tūpiti i te maoro. Hoê pererau ra, e pae ia tūpiti, e ua taeà te pae fare, e te tahi pererau ra, e pae ia tūpiti, ua tiàia ia i te pererau o te tahi tērupi. ¹² E te tahi pererau tērupi, e pae ia tūpiti, e ua taeà te pae fare, e te tahi pererau, e pae ia tūpiti, e ua tiàia i te pererau o te tahi tērupi. ¹³ Hoê taau tūpiti i api i te pererau o taua nā tērupi ra i te hōhoraraahia ra. Te tià noa ra hoì to rātou âvae i nià, e te fāriu ra nā mata i roto.

¹⁴ Ua hāmani iho ra hoì o ia i te pāroru èrèrè-tape-moana, e te ùràura, e te vavai, e te ùteùte, e hāmani iho ra i te tērupi i nià iho.

Te mau pou veo e te fata

1Ar 7.15-22

¹⁵ Ua hāmani iho ra hoì o ia i mua mai i taua Fare ra i nā pou e piti, e toru àhuru e pae tiàhapa tūpiti i te maoro, e te tāpoì i nià iho i taua nā pou ra, e pae ia tūpiti i te teitei. ¹⁶ Ua hāmani hoì o ia i te fifi, mai

tei te Vāhi Moà Roa ra, e ua tuu aè ra i nià i nā pou ra, e ua hāmani hoì i te rēmuna hoê hānere, e ua tuu aè ra i nià i taua fifi ra. ¹⁷ Ua faatià aè ra o ia i nā pou i mua i te hiero, hoê tei te rima àtau, hoê hoì tei te rima àui; e ua maìri iho ra i te iòà o tei te rima àtau, ia Iatina, e te iòà o tei te rima àui, ia Poata.

4 ¹ Ua hāmani hoì o ia i te tahi fata veo, hoê taau tūpiti i te maoro, hoê taau hoì i te âano, hoê àhuru hoì i te teitei.

Te Fārii-vai faatōhia e nā fārii vai hoê àhuru

1Ar 7.23-26

² Ua hāmani hoì o ia i te hoê Fārii-vai faatōhia ra. Hoê àhuru tūpiti i te âano, te tahi hiti e te tahi hiti, e pae tūpiti i te teitei, e toru àhuru tūpiti i te taura e àti ai ia haaàti. ³ E i raro aè i taua hiti ra, e hohoà puaatoro anaè ia, e àti noa aè, hoê tūpiti hoê àhuru; e àti noa aè taua Fārii-vai ra. E piti nānāi puaatoro, hoê ā faatōraahia. ⁴ I nià i nā puaatoro hoê àhuru e mā piti i te vaiihoraahia, o e toru ra, te hiò tià ra ia i te pae i apatoèrau, o e toru ra, te hiò tià ra ia i te pae i te tooà-o-te-rā ra, o e e toru ra, te hiò tià ra ia i te pae i apatoà, o e toru ra hoì, te hiò tià ra ia i te pae i te hitià-o-te-rā ra; e te huru o te tuuraahia taua Fārii-vai ra i nià iho, tei roto anaè to rātou mau hoperemu. ⁵ E te meùmeù ra, mai te rima nei ā te âano, e te hiti ra, e au i te hiti àuà nei i te hāmaniraahia, mā te tiare o te riri nei. E toru tautani pato, e ò i roto.

1Ar 7.38-39

⁶ Ua hāmani hoì o ia i nā fārii-vai hoê àhuru; ua tuu aè ra i e pae i te rima àtau, i e pae hoì i te rima àui, ei hōroiraa; te mau mea i hōpoihoa ei tūtia tāauahi ra, ua hōroihoa ia i reira. Âreà te Fārii-vai rahi ra, ei hōroiraa ia no te feiā tahuà ra.

Te mau tauhaa veo

1Ar 7.40-51

⁷ Ua hāmani iho ra hoì o ia i nā vairaa-rāmepe àuro hoê àhuru ra, i te huru mau o te vairaa-rāmepe, ua tuu iho ra i roto i te hiero, o e

pae ra ei te rima àtau ia, o e pae hoì ei te rima àui. ⁸ Ua hāmani hoì o ia i nā àiraa-māa hoê àhuru, e ua tuu iho ra i roto i te hiero, o e pae ra ei te pae àtau, e o e pae ei te pae àui. E ua hāmani iho ra hoì i nā àuà àuro hoê hānere. ⁹ Ua hāmani hoì o ia i te àumoa na te feiā tahuà, e te àumoa rahi ra, no te mau taata ia, e te mau ôpani no taua nā àumoa ra, e ua tāpò i taua nā ôpani ra i te veo. ¹⁰ Ua tuu iho ra o ia i te Fārii-vai rahi ra i te pae àtau, i te peho i te hitià-o-te-rā e fāriu tià i apatoà ra. ¹¹ Ua hāmani hoì Hirama i te mau pāni, e te mau tāipu, e te mau petini ra.

Ua faaoti aè ra Hirama i te òhipa i haapaòhia na na e rave no te arii ra, no Toromona, no te fare o te Atua: ¹² nā pou e piti ra, e nā àuà ra, e nā tāpò i nià iho i nā pou e piti ra; e nā òhipa ùpeà e piti ra, ei tāpò i nā àuà e piti o te tāpò ra, i nià i nā pou ra; ¹³ e nā rēmuna e maha hānere ra, i nià i nā òhipa ùpeà ra, e piti nānaì rēmuna i te ùpeà hoê ra, ei tāpò i nā àuà i nià i te tāpò i nià i nā pou ra. ¹⁴ Ua hāmani hoì o ia i te vairaa fārii-vai, e te Fārii-vai hoì i nià iho i taua vairaa ra; ¹⁵ hoê hoì Fārii-vai rahi e nā puaatoro hoê àhuru e mā piti i raro aè; ¹⁶ te mau pāni atoà, e nā tāipu, e nā pātia. E te mau mea atoà ra, tei hāmanihia e Hirama-Àpiu i te veo ànaàna, na te arii na Toromona, no te fare o Iehova. ¹⁷ Tei te vāhi ātea i Ioritāna, te faatōraahia e te arii, tei te vāhi àraea i te ārea i Tutota e Teretata. ¹⁸ Hāmani iho ra Toromona i taua mau mea atoà ra e rave rahi: e aita aè ra i ìtea te veo i te rahi.

¹⁹ Hāmani iho ra Toromona i taua mau fārii atoà no te fare o te Atua ra: e te fata àuro atoà; e nā àiraa-māa i vaiihohia ai te pāne o te aro ra; ²⁰ e nā vairaa-rāmepa, e to reira hoì mau rāmepa e àma i mua aè i te Vāhi Parau Àro, mai tei haapaòhia ra, e àuro maitaì ia, ²¹ nā tiare hoì, e te mau rāmepa, e te faahōhoni, e àuro ia, e àuro maitaì rahi; ²² te pāòti rāmepa hoì, e te mau àuà, e te mau punu, e te fārii auahi, e àuro maitaì ia; e te tomoraa o te fare, e te mau ôpani no te fare i roto ra, no te Vāhi Moà Roa, e te mau ôpani o te fare o te hiero ra, e àuro ia.

5¹ Oti aè ra te mau òhipa i ravehia e Toromona no te fare o Iehova; e ua hōpoi mai ra Toromona i te mau mea atoà i pūpūhia e tana metua e Tāvita: e te mau ârio, e te àuro, e te mau mea atoà ra, tei tuuhia e ana i roto i te puèraa taoà o te fare o te Atua.

Te âfata faufaa tei tuuhia i roto i te fare o te Atua

1Ar 8.1-13

² Ua haaputu ihora Toromona i te feiā paari o Ìteraèra, e te feiā rarahi no nià i te mau ôpū ra, e te hui matahiapo o te tamarii a Ìteraèra, i Ierutarema, e tii e hōpoi mai i te âfata faufaa a Iehova, mai roto mai i te òire o Davida, oia hoì Tiona. ³ Ua haaputupu mai ra to Ìteraèra i pihai iho i te arii, i te ôroà Pātiaraa Tiàhapa ra — oia te marama hitu ra. ⁴ Ua haere mai ra te feiā paari atoà o Ìteraèra, ua rave iho ra te Âti-Revi i te âfata. ⁵ E ua hōpoi mai ra rātou i te Âfata, e te Tiàhapa Âmuiraa, e te mau mea moà atoà i roto i te tiàhapa: o tei hōpoi-atoà-hia mai e te feiā tahuà, e te Âti-Revi. ⁶ E o Toromona hoì, e Ìteraèra atoà i te putupu-atoà-raa i reira i mua i te Âfata, te hōpoi ra i te māmoe e te puaatoro ei tūtia, eita e tià ia taiò i te rahi. ⁷ Ua hōpoi mai ra te feiā tahuà i te âfata faufaa a Iehova i roto i te vairaa ra, i te Vāhi Parau Àro o te Fare ra, i te Vāhi Moà Roa, i raro aè i nā pererau o te tērupi ra. ⁸ E hōhora hoì nā tērupi i te pererau nā nià i te vairaa Âfata, e moè hoì te Âfata e nā maurima i te tērupi. ⁹ E no te maoro o te maurima i ìtea-noa-hia ai te hopeà i taua Âfata ra i mua aè i te Vāhi Parauraa ra, eita rā e ìtea i rāpae. E tei reira hoì te vairaa e tae roa aè nei i teie nei mahana. ¹⁰ Aita o roto i taua Âfata ra, maori rā nā papa òfai ra ta Mōte i tuu i roto i Hōrepa ra, a faaau ai Iehova i te faufaa i te tamarii a Ìteraèra, a haere mai ai mai Àifiti mai ra. ¹¹ E tae mai ra te feiā tahuà i rāpaeà mai i taua Vāhi Moà ra (ua hope hoì te feiā tahuà i ìtea i te haamoàhia, aore hoì rātou i haapaò i te pupu i reira; ¹² e te mau Âti-Revi, te feiā himene, no te pupu o Àtafa, e to Hemana, e to Ietutuna, e ta rātou mau tamarii, e to rātou mau taeae, mā te àhu teatea maitai ra, e mā te tumeparo, e te tīnura, e te nāpara, i te tià-noa-raa i te pae i te hitià-o-te-rā i te fata ra;

e nā tahuà hoê hānere e piti àhuru, mā te pū atoà i te faaòtoraa), ¹³ ua âmui aè ra te feiā faaòto pū e te feiā himene i te reo hoê, i te ârueraa, e te haamaitairaa ia Iehova, e ia faateitei aè ra rātou i to rātou reo mā te pū, e te tumeparo, e te mau mea e faaòtohia ra, i te ârueraa ia Iehova, e te nā ôraa e: — E maitai hoì to na, e tià to na aroha i te vai-māite-raa! — ua î mai ra taua Fare ra i te ata, te fare o Iehova. ¹⁴ E aita atu ra te feiā tahuà e mau ia rave i te tōroà i taua ata ra; ua î hoì taua fare o te Atua ra i te hanahana o Iehova.

6 ¹ Ua parau mai ra Toromona:

I parau mai hoì Iehova e, ei roto i te ata pōuri o ia e pārahi ai!

² Ua faatià rā vau i te fare pārahiraa no òe,
ei pārahiraa no òe e a muri noa atu!

Òrero no te tomoraa i te fare o te Atua

1Ar 8.14-21

³ Ua fāriu aè ra te mata o te arii, ua faaora mai ra i te rahi atoà o Ìteraèra. Ua tià noa mai ra Ìteraèra atoà. ⁴ Ua nā ô aè ra o ia: Ia haamaitaihia te Atua o Ìteraèra, o Iehova, o tei faatupu hua tana rima i tei parauhia e to na iho vaha i taù metua ia Tāvita, a nā ô ai e: ⁵ «Mai te mahana mai ā i aratai mai ai au i to ù ra mau taata mai te fenua mai ra mai Àifiti, aita vau i haapaò i te hoê òire, i roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra ei faatiàraa i te hoê fare no ù, ia tuuhia to ù iòà i reira ra; e aita vau i haapaò noa atu i te hoê taata ei tāvana no to ù ra taata ia Ìteraèra; ⁶ ua haapaò rā vau ia Ierutarema i teie nei, ia tuuhia to ù ra iòà i reira; e ua haapaò vau ia Tāvita ei nià ia i to ù mau taata ia Ìteraèra.» ⁷ Ua ôpua hoì taù metua o Tāvita e faatià i te hoê fare no te iòà o te Atua o Ìteraèra, o Iehova. ⁸ Ua parau mai ra Iehova i taù metua ia Tāvita: «O òe i ôpua e e faatià i te hoê fare no to ù nei iòà, e mea tià na òe taua ôpua ra. ⁹ Eiaha rā òe e faatià i taua Fare nei; na to tamaiti rā, ta òe e fānau ra, na na e faatià i te fare no to ù nei iòà.» ¹⁰ Ua tupu iho nei rā ia Iehova ta na i parau mai ra. Ua monohia hoì taù metua ra o Tāvita ia ù nei, e te pārahi nei au i nià i te terōno o Ìteraèra, ta Iehova hoì i parau mai ra, e ua faatià vau i te fare no te

iòà o te Atua o Ìteraèra, o Iehova. ¹¹ E ua tuu vau i te Âfata i roto, e nā papa faufaa a Iehova i roto, ta na i faaau i te tamarii a Ìteraèra ra.

Te pure hanahana a Toromona

1Ar 8.22-53

¹² Ua tià noa mai ra o ia i mua i te fata a Iehova, i te aro o Ìteraèra atoà ra, e ua hōhora aè ra i tana rima. ¹³ I hāmani na hoì Toromona i te hoê pāhata veo, e pae tūpiti i te maoro, e pae hoì tūpiti i te âano, e toru tūpiti i te teitei, e ua vaiihohia i rōpū i te àumoa ra; i nià iho i to na tiàraa, e mai reira hoì, ua tuu iho ra i tana turi i raro, i mua ia Ìteraèra atoà ra, e ua hōhora aè ra o ia i tana rima i nià i te raì, ¹⁴ e ua nā ô aè ra: E te Atua o Ìteraèra, e Iehova, aita atu e Atua e au ia òe i nià i te raì, e i raro atoà nei i nià i te fenua, i te haapaò tāmāu i te faufaa, e te aroha i to mau tāvini, o tei hāhaere i mua i to aro mā te āau atoà. ¹⁵ O tei haapaò-mau-hia e òe ta òe ā i parau mai i to tāvini i taù metua ia Tāvita, na to òe iho vaha i parau, i tei faatupuhia e to òe iho rima — i teie i ìtea e mātou i teie nei mahana. ¹⁶ E i teie nei, e te Atua o Ìteraèra, e Iehova, e haapaò ā òe i tei parauhia e òe i to tāvini, i taù metua ia Tāvita, a nā ô ai òe ra e: «E riro na te hoê huaai no òe ra e pārahi i mua i taù aro i nià i te terōno o Ìteraèra, ia ara rā to mau tamarii i to rātou haereà, mā te haapaò i ta ù nei ture mai ta òe atoà i haapaò ra.» ¹⁷ E i teie nei, e te Atua o Ìteraèra, e Iehova, ia faatupu-roa-hia ta òe parau, i parauhia mai e òe i to tāvini ia Tāvita!

¹⁸ E pārahi mau mai ānei hoì te Atua io te taata nei i nià i te fenua? Inaha hoì te raì nei, te raì teitei roa ra, e òre ā òe e ō: a tae ai hoì i teie nei fare i faatiāhia e au nei! ¹⁹ E haapaò mai rā òe i te pure a to tāvini nei, e ta na e ani nei, e taù Atua, e Iehova e, e faaroo mai ā òe i tei anihia e tei purehia, ta to tāvini e pure ia òe. ²⁰ Ia àraàra mai to mata, i te ruì e te ao, i teie nei fare, i te vāhi ta òe i parau ra e, e vaiiho òe i to iòà i reira! A faaroo mai ai i te pure e purehia e to tāvini i teie nei vāhi. ²¹ E faaroo mai hoì òe i te pure a to tāvini, e ta to mau taata atoà ia Ìteraèra, ia pure tià mai rātou i teie nei vāhi. Ei

te raì òe, ei to òe iho pārahiraa mau e faaroo mai ai, e ia ìte òe ra, a faaòre mai i ta rātou hara.

²² Ia hapa te taata i to na ra taata-tupu, e e faatapuhia atu ra o ia, e ua tapu iho ra i ô nei i mua i to fata i teie nei fare, ²³ e faaroo mai òe i nià i te raì ra i reira; a faatià mai ai i to mau tāvini nei, i te faautuàraa mai i te taata hara, e te huriraa mai i ta na hara i nià i tana upoo, e te faatiàraa mai i te taata parau-tià, i te tuuraa mai i tei au i te parau-tià na na ra.

²⁴ Ia pau to mau taata o Ìteraèra i te aro o te ènemi, no te mea ua hara rātou ia òe; ia fāriu mai rā rātou ia òe e ua fāi i to òe iòà, e ua pure e ua ani i to rātou hinaaro i mua i to aro i teie nei fare, ²⁵ e faaroo mai òe i nià i te raì ra i reira. E faaòre mai hoì i te hara a to mau taata ia Ìteraèra; e faahoì mai ia rātou i te fenua ta òe i hōroà mai no rātou e to rātou ra mau metua.

²⁶ Ia ôpanihia te raì ra, e aita roa e ua, no te mea ua hara rātou ia òe; ia pure tià mai rā rātou i teie nei vāhi, e ua fāi i to iòà ra, e ua fāriu ê mai rātou i ta rātou mau hara, ua oti hoì i te aòhia mai e òe ra, ²⁷ e faaroo mai hoì òe i nià i te raì ra i reira; e faaòre mai i te hara a to mau tāvini, e ta to mau taata, ta Ìteraèra. E haapii mai òe ia rātou i te èà maitai ia haere rātou ra, a hōroà mai ai i te ua i nià i to fenua nei, i tei hōroàhia mai e òe i to mau taata nei ia Ìteraèra ei tufaa.

²⁸ Ia roohia te fenua nei i te oè, e te maì, e te àveravera, e te tetefuna, e te àrape, e te vāvā, e ia àrohia mai rātou e to rātou mau ènemi i to rātou ra mau òire, ia roohia e terā maì, e terā pohe, ²⁹ ei reira òe a faaroo mai ai i te mau pure atoà e te mau aniraa e anihia e te taata atoà, e to mau taata atoà, e Ìteraèra nei — e te taata atoà i ìte i to na iho ìno e to na iho àti, e ua hōhora tià mai ra i tana rima i teie nei fare, ³⁰ a faaroo mai ai i nià i te raì, i to òe iho vāhi; a faaòre ai i te hara, a faaau mai ai òe i te utuà tei au i ta na atoà ra mau parau, o òe hoì tē ìte i tana âau; o òe anaè ra hoì tē ìte i te âau o te taata atoà.

³¹ Ia mataù hoì rātou ia òe, e ia haapaò i ta òe parau e hope roa aè to rātou puè mahana, i te pārahiraa i te fenua ta òe i hōroà mai i to mātou nei mau metua.

³² I te taata ê ra, eere i to Ìteraèra to te mau taata no òe nei; no to iòà rahi rā i tae mai ai mai te fenua roa mai, e no to rima pūai, to rima i faatorohia ra; ia haere mai rā rātou e ia pure i roto i teie nei fare, ³³ e faaroo mai òe i reira i nià i te raì, i to òe ra pārahiraa, a faatià atu ai i ta taua taata ê ra i ani ia òe ra; ia ìte to te ao atoà nei i to òe iòà, e ia mataù ia òe, mai to òe atoà ra mau taata mai ia Ìteraèra, ia ìte hoì i teie nei fare i faatiàhia e au nei, e ua mairihia i te iòà no òe ra!

³⁴ Ia haere to mau taata i te tamaì e rave i to rātou mau ènemi, nā te èà ta òe e tonono ia rātou ra, e ia pure tià mai rātou ia òe i ô nei i teie nei òire i haapaòhia e òe ra, e i teie nei fare i faatiàhia e au no te iòà no òe ra, ³⁵ e faaroo mai òe i nià i te raì ra i reira i ta rātou pure e ta rātou i ani, a tauturu mai ai òe ia rātou.

³⁶ Ia hara rātou ia òe, (aita hoì e taata e òre ai te hara) e ua riri iho ra òe ia rātou, e ua tuu atu ia rātou i to rātou mau ènemi, e ua hōpoi-tītī-hia atu ra rātou i te fenua roa e te fenua fātata atoà, ³⁷ ia tae rā rātou i te fenua i hōpoi-tītī-hia ai rātou, ua manaò iho ra rātou, e ua fāriu mai, e ua pure mai ia òe i taua fenua i tītī ai rātou ra, ia nā ô mai e: «Ua hara mātou, ua rave mātou i te ìno, ua rave mātou i te parau ìno!», ³⁸ ia fāriu mai rā rātou ia òe mā te âau atoà ra, e mā te vārua atoà i taua fenua i tītī ai rātou ra, e ua hōpoi-tītī-hia ê rātou i reira, e ua pure tià mai i to rātou nei fenua i hō-mai-hia mai e òe i to rātou ra mau metua, e te òire i haapaòhia e òe ra, e te fare i faatiàhia e au no to òe ra iòà, ³⁹ e faaroo òe i reira i nià i te raì, i to òe ra pārahiraa, i ta rātou pure e ta rātou i ani, a tauturu mai ai òe ia rātou. A faaòre ai òe i te hara a to mau taata i hara ai ia òe ra. ⁴⁰ E i teie nei, e taù Atua, e faaàraàra mai òe i to mata, e faaroo mai hoì òe i te pure ia purehia i ô nei, i teie nei vāhi!

Tar 132.8-10

⁴¹ E i teie nei, a tià mai, e te Atua, e Iehova, ei to òe ra pārahiraa, o òe, e te Âfata o to pūai!

Ia faaàhuhia te mau tahuà na òe, e te Atua, e Iehova, i te ora, e ia òaòà te feiā moà na òe ra mā te maitai!

⁴² E te Atua e, e Iehova e, eiaha e haafāriu-ê-hia te mata o tei faatāvaihia e òe ra!

E haamanaò i te aroha i to tāvini ia Tāvita!

Te mau tūtia i pūpūhia na te Fatu

7 ¹ E ia faaoti aè ra Toromona i ta na pure, ua maìri mai ra te auahi no te raì mai, pau roa aè ra te tūtia tāauahi, e te mau tūtia, î roa aè ra te Fare i te hanahana o Iehova. ² Aita aè ra te mau tahuà i ò i roto i te fare o Iehova, no te mea ua î te fare o Iehova i te hanahana o Iehova. ³ E ìte aè ra te tamarii a Ìteraèra i te auahi i te maìriraa mai, e te hanahana o Iehova i nià i taua Fare ra; ua piò iho ra to rātou mata i raro i te repo i nià i te patu ra, e ua haamori e ua haamaitaì ia Iehova, nā ô aè ra: E maitaì to na, e tià to na aroha i te vai-māite-raa!

IAr 8.62-66

⁴ Ua hōpoi atu ra te arii e te mau taata atoà i te tūtia ia Iehova. ⁵ Ua hōpoi atu ra te arii ra o Toromona i te tūtia hoê taau mā piti i te tautani i te puaatoro, hoê hānere e piti àhuru i te tautani i te māmoe. I nā reira te arii e te taata atoà i te haamoà i te fare o te Atua. ⁶ Te haapaò ra te feiā tahuà i ta rātou rāveà, e te mau Âti-Revi mā te mau mea faaòto na Iehova ra, i hāmanihia e te arii ra, e Tāvita, ei haamaitaìraa ia Iehova, no te mea — e tià to na aroha i te vai-māite-raa! — a himene ai hoì Tāvita, o rātou te haapaò. E i mua mai ia rātou ra, o te mau tahuà ia i te faaòtoraa i te pū, e o Ìteraèra atoà i te tià-pāatoà-raa e àti noa aè.

⁷ Ua oti hoì i te haamoàhia e Toromona te vāhi i rōpū i te àumoa, i mua i te fare o Iehova: i reira hoì o ia i te hōpoiraa i te tūtia tāauahi, e te tōâhua o te mau tūtia no te maitaì ra, no te mea aita aè ra e ò te mau tūtia tāauahi, e te mau tūtia àmu, e te tōâhua i nià i te fata veo ra, i tei hāmanihia e Toromona ra.

⁸ I reira hoì Toromona, e o Ìteraèra atoà; e feiā rahi, mai te tomoraa i roto ia Hamāta e tae noa atu ra i te pape ra i Àifiti, i te haapaòraa i te ôroà e ruì hitu aè ra. ⁹ Ia tae i te ruì vaù ra, e âpooraa ia ta rātou; ruì hitu atu ra to te haamoàraa i te fata ra, ruì hitu hoì to te ôroà. ¹⁰ E

tae aè ra i te taau mā toru o te mahana i te marama hitu ra, ua tuu noa atu ra o ia i te mau taata ia haere noa na i te ùtuafare mā te òaòà, e te reàrèà o te âau, i te mau maitaì a Iehova i faaìte mai ia Tāvita, e ia Toromona, e ia Ìteraèra atoà i to na ra taata.

To te Fatu fā-faahou-raa mai ia Toromona

1Ar 9.1-9

¹¹ E oti aè ra te fare o Iehova ia Toromona, e te fare o te arii, e ua oti roa aè ra ia Toromona te mau mea atoà ta na i manaò e rave, i te fare o Iehova, e to na atoà ra fare. ¹² Ua fā mai ra Iehova ia Toromona i te pō, e ua parau mai ra ia na: Ua faaroo vau i ta òe pure, e ua haapaòhia e au teie nei vāhi, ei fare tūtia. ¹³ Ia ôpanihia e au te raì e aita atu ra e ua, e ia parau vau i te vāvā e àmu i te fenua, e ia tuu atu vau i te maì i to ù ra mau taata, ¹⁴ ia faahaèhaa mai to ù ra taata tei maìrihia i to ù ra iòà, e ia pure, e ia ìmi mai i to ù nei mata, e ua fāriu mai i ta rātou parau ìno ra, ei reira vau e faaroo ai i nià i te raì, e faaòre au i ta rātou hara, e e faaora vau i to rātou fenua. ¹⁵ E i teie nei, e faaàraàra ia vau i taù mata, e faaroo vau i te pure i purehia i ô nei. ¹⁶ I teie nei, ua haapaòhia e au, e ua haamoàhia e au teie nei fare, ia vai mau atu ā to ù iòà i reira e a muri noa atu; e ei reira hoì to ù mata e to ù âau e vai tāmāu māite atu ai. ¹⁷ Ârèà o òe ra, ia nā mua māite ā òe ia ù i te haere, mai to metua ra mai ia Tāvita, e ia rave òe i ta ù i parau atu ia òe ra, e ia haapaò i ta ù mau peu e ta ù ra mau haapaòraa, ¹⁸ e haamāu hoì au i to òe ra terōno i to òe ra pātireia, mai ta ù ā hoì i faaau i te parau i to metua ia Tāvita, a nā ô ai au ra e: «E riro te hoê o to òe ra huaai ei tāvana i nià ia Ìteraèra.» ¹⁹ Ia fāriu ê rā òutou, e ia faaruè mai i ta ù nei mau peu e ta ù nei mau parau i tuuhia atu e au i mua ia òutou, e ia haere ā òutou e ia haamori i te mau atua èê, e ia tāvini òutou i te reira, ²⁰ e tāihitumuhia rātou e au i reira, i te fenua i hōroàhia e au no rātou; e teie nei fare i haamoàhia e au i to ù iho nei iòà, e faaruè-ê-hia ia e au i reira e ia moè atu, e e tāuàparauhia, e riro ei paraurāa i te mau fenua atoà. ²¹ E i teie nei fare e teitei nei, e riro ei maereraa na te taata atoà e nā reira i te haere; e riro o ia i te parau

e: «E aha rā i nā reira mai ai Iehova i te rave i teie nei fenua e teie nei fare?» ²² Ei reira o ia e parauhia atu ai e: «No te mea ua faaruè rātou i te Atua o to rātou mau metua ia Iehova, tei aratai mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, e ua àti atu rātou i te mau atua èê, e ua haamori ia rātou, e ua tāvini atu ia rātou; i hōpoi mai ai o ia i teie atoà nei mau ìno i nià ia rātou.»

Te mau òhipa rau a Toromona

1Ar 9.10-28

8 ¹ E hope aè ra nā matahiti hoê taau ra, ua oti aè ra ia Toromona te fare o Iehova, e te fare no na iho. ² Ua patu faahou aè ra Toromona i te mau òire i faahoìhia mai e Hirma, e ua haapārahi i te tamarii a Ìteraèra i reira. ³ Ua haere iho ra Toromona i Hamata-Topa, e pau iho ra ia na. ⁴ Ua patu iho ra o ia i Tatamora, i te mētēpara ra, e te mau òire vairaa taoà, i patuhia e ana i Hamāta. ⁵ Ua patu hoì o ia ia Pete-Horona i nià ra, e ia Pete-Horona i pihai mai, o nā òire āuahia, e te patu, e te mau ùputa, e te teà; ⁶ e ia Paarata, e te mau òire vairaa taoà na Toromona, e te òire vairaa peregò, e te mau òire o te feiā puaahorofenua ra, e te mau mea atoà ta Toromona i hinaaro i te patu i Ierutarema, e i Repanona, e te fenua atoà i to na ra hau. ⁷ Àreà te mau taata i toe, i te Àti-Heta, e te Àti-Àmori, e te Àti-Pereti, e te Àti-Hevi, e te Àti-Ieputi, eere i to Ìteraèra ra, ⁸ e tamarii rā na te feiā i faatoehia i te fenua ra, tei òre i pau i te ravehia e te tamarii a Ìteraèra, o ta Toromona ia i tuu i te àufau i nià ia rātou — e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁹ Àreà te tamarii a Ìteraèra, aore Toromona i tuu i te àufau i nià ia rātou ia rave rātou i ta na òhipa, ua riro rā rātou ei feiā tamaì, e ei mau raatira rarahi no na, e ei mau raatira no to na ra mau peregò, e te feiā puaahorofenua ra. ¹⁰ E taua feiā tōroà no taua arii ra no Toromona, e piti ia hānere e pae àhuru; o tei faaite ia i te taata i te rave i te òhipa.

¹¹ Ua aratai mai ra Toromona i te tamahine a Faraò mai roto mai i te Òire o Tāvita, i te fare i faatiāhia e ana no na ra; i nā ô hoì o ia e:

Eiaha taù vahine e pārahi i te fare o te arii o Ìteraèra, o Tāvita, no te mea ua moà ia fare i te Âfata o Iehova i tae mai i reira.

¹² Ua hōpoi atu ra Toromona i te tūtia tāauahi na Iehova, i nià i te fata a Iehova i faatiàhia e ana i mua i te poretito ra; ¹³ i te mau mahana atoà i te hōpoiraa, i tei parauhia mai e Mōte, i te mau tāpati, e te mau marama âpī, e te mau mahana ôroà, e toru hōpoiraa i te matahiti hoê: i te ôroà i te pāne faahōpue òre, e te ôroà no te mau hepetoma, e te ôroà no te pātiaraa tiàhapa ra. ¹⁴ Ua fātata atu ra i tei haapaòhia e tana metua, e Tāvita, i te mau pupu tahuà i to rātou ra tōroà, e te Âti-Revi i ta rātou i faaitoitohia mai, ia haamaitaì, e ia rave i ta rātou òhipa i te aro o te feiā tahuà ra, i tei haapaòhia i te mau mahana atoà ra, e te mau tiaì ùputa i to rātou ra mau pupu, i te mau ùputa atoà ra; ua nā reira mai hoì te taata no te Atua ra o Tāvita i te poroìraa mai. ¹⁵ E aore rātou i faaruè i te parau a te arii, i te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, e te mau mea atoà ra, e te mau taoà. ¹⁶ Ua oti i te haapaòhia te mau òhipa atoà a Toromona, i te faatiàraa i te fare o Iehova, mai te mahana mai ā i haamauhia ai te niu ra e tae noa atu i te faaotiraa ra. Oti roa aè ra te fare o Iehova.

¹⁷ Ua haere atu ra Toromona i Ètioni-Tepera, e i Èrāta, i te pae tahatai ra, i te fenua ra o Ètoma. ¹⁸ Ua hāpono atu ra HIRAMA i te pahī na na, i te rima o te mau tāvini, e te feiā ìhitai anaè. E ua haere atu ra rātou e te mau tāvini atoà o Toromona i Òfira, e ua rave mai ra i nā tārēni àuro e maha hānere e pae àhuru, e ua hōpoi mai ra i te arii ra ia Toromona.

Te fārereiraa te arii vahine o Tēpa ia Toromona

1Ar 10.1-13

9¹ E ìte aè ra te arii vahine i Tēpa i te roo ia Toromona, ua haere mai ra o ia e tuu i te piri ia Toromona i Ierutarema, e mā te tiàà rahi atoà, mā te mau tāmēra i te faahororaa mai i te rāau noànoà, e te àuro e rave rahi, e te òfaì maitataì. E ia arataìhia atu ra o ia ia Toromona ra, ua paraparau atu ra o ia ia na i te mau parau atoà i roto i to na âau. ² E ua matara mai ra ia Toromona te mau mea atoà ta na

i ui mai ra; e aita roa e mea i moè ia Toromona i te faaïtehia atu e ana.

³ E ìte aè ra taua arii vahine o Tèpa ra i te ìte rahi o Toromona, e te fare i faatiàhia e ana, ⁴ e te maa i ta na ra àmuraa, e te nahonaho o to na mau tāvini, e te àtiraa mai o te feiā e àti ia na ra, e to rātou àhu, e te mau hōpoi àuà atoà, e to rātou àhu, e te paùmaraa no na, ta na e haere i roto i te fare o Iehova: aita atu ra e vārua o roto ia na. ⁵ Ua parau atu ra o ia i te arii: E parau-mau ā ta ù i ìte i to ù ra fenua i ta òe rāveà e to òe ìte rahi! ⁶ Aita rā vau i faaroo i taua parau ra, e ia tae mai rā vau e ìte hua aè nei au i taù mata. E inaha, aita te rahi o to òe paari i faaïtehia mai ia ù nei! Ua hau ā òe i tei faaroohia e au ra. ⁷ E ao to te mau taata no òe nei, e ao to te mau tāvini no òe, o tei tiā māite i pihai iho ia òe a faaroo ai i ta òe parau paari! ⁸ Ia haamaitaïhia to Atua, o Iehova, o tei au atu ia òe, e ua faanaho ia òe i niā i ta na terōno ei arii na to Atua, na Iehova! No te mea ua aroha to Atua ia Ìteraera, e ia vaiho taiàta rātou, i faaarii ai o ia ia òe i niā ia rātou, ei rave i te parau au e te parau-tiā. ⁹ Ua hōpoi atu ra o ia i te àuro na te arii hoê hānere e piti àhuru i te tārēni, e te rāau noànoà e mea rahi, e te òfai maitatai. Aita ia rāau noànoà i ìtea mai, i ta te arii vahine o Tèpa i hō mai na te arii ra, na Toromona.

¹⁰ E te mau tāvini o Hirama e te mau tāvini atoà o Toromona, tei uta mai i te àuro no Òfira mai, ua hōpoi atoà mai i te rāau ra i te àramuta e te òfai maitatai. ¹¹ Ua rave iho ra te arii i taua rāau ra i te àramuta ei pātia no te fare o Iehova, e no te fare atoà no na iho, e te tīnura, e te nāpara no te feiā himene. Aita ia rāau i ìtea mai i taua fenua ra o Iuta mai mūtaa iho mai ā.

¹² Ua hōroà atu ra te arii ra o Toromona i ta te arii vahine o Tèpa ra i hinaaro, e ua faahope, i te mau mea atoà ta na i ani ra, e hau atu ra i ta na i hōroà mai i te arii ra. Ua fāriu atu ra o ia, haere atu ra i to na iho fenua, o ia e tana mau tāvini atoà.

Te faufaa a Toromona*1Ar 10.14-29*

¹³ E te huru o te teiaha o te àuro i tae mai ia Toromona i te matahiti hoê ra, e ono ia hānere, e ono àhuru, e ono hoì tiàhapa i te tārēni àuro, ¹⁴ te taa ra ta te feiā hoo ra e ta te feiā haaputu ra i hōpoi mai, e ua hōpoi mai ra te mau arii i Ârāpia, e te mau tāvana o te mau fenua, i te àuro e te ârio ia Toromona.

¹⁵ Ua hāmani iho ra taua arii ra o Toromona i te pāruru e piti hānere i taua àuro ra, hoê pāruru, e ono ia hānere i te tētera i te àuro tiàpaihia ra, ¹⁶ e ua hāmani iho ra i te pāruru huru haìhaì mai e toru hānere, e àuro i tiàpaihia ra: e toru hānere hoì tētera to te pāruru hoê, i te àuro tiàpaihia ra; ua tuu atu ra hoì te arii i roto i te fare i te ururāau i Repanona. ¹⁷ Ua hāmani iho ra hoì te arii i te terōno rahi tena, e ua vehi i te àuro maitaì ra. ¹⁸ E ono taahiraa to taua terōno ra, e àuro hoì te tuuraa âvae, ua mau anaè i nià i te terōno; e te mauraa rima i te tahi pae e te tahi pae i te pārahiraa, e nā riona e piti i te tiàraa i pihaì iho i taua mauraa rima ra, ¹⁹ e nā riona hoê àhuru e mā piti, i te tahi pae e te tahi pae, i te tià-noa-raa i nià i nā taahiraa e ono ra. Aita roa ia mea i te hāmaniraahia i te mau fenua atoà. ²⁰ E te mau âuà atoà a te arii ra, a Toromona, e àuro anaè ia, e te mau fārii atoà i te fare i te ururāau i Repanona, e àuro maitaì anaè ia. Aita roa e mea ârio: aita ia i haapaò-taoà-hia i te ànotau ia Toromona ra. ²¹ O te mau pahī o te arii ra, e te mau tāvini o Hirama, tei haere i Taretita; e ia tae i te toru o te matahiti, e hoì mai ai taua mau pahī Taretita ra, i te hōpoiraa mai i te àuro, e te ârio, e te tena, e te tufi, e te tētī.

²² Hau atu ra taua arii ra o Toromona i te taoà e te paari i te mau arii atoà i te ao nei. ²³ Ua tītau mai ra te mau arii atoà o te fenua nei ia ìte ia Toromona, ia faaroo rātou i to na ìte i tuuhia mai e te Atua i roto i tana âau. ²⁴ E ua hōpoi rātou, te taata atoà ra i ta na iho taoà ei ō, i te mau mea ârio, e te mau mea àuro, e te àhu, e te mau mauhaa tamaì, e te rāau noànoà, e te puaahorofenua, e te fērati. Ei taoà matahiti. ²⁵ E maha tautani a Toromona vairaa peregò e te puaahorofenua, hoê

àhuru e piti tiàhapa i te tautani i te feiā puaahorofenua, tei faanohohia e ana i roto i te mau òire vairaa pereò ra, e i pihai iho ia na iho, i Ierutarema. ²⁶ Hau atu ra o ia i nià iho i te mau arii atoà, mai te pape mai e tae noa atu ra i te fenua o te Firiteti, e tae noa atu ra i te pae Àifiti ra. ²⁷ Faariro atu ra te arii i te ârio mai te òfai ra te huru; e te âreti riro atu ra mai te tūtāmino i te peho ra i te rahi. ²⁸ Ua hōpoi mai ra rātou i te puaahorofenua ia Toromona mai Àifiti mai, e mai te mau fenua atoà hoì.

Te poheraa o Toromona

1Ar 11.41-43

²⁹ E te toeà o te parau ia Toromona, mai mūtaa iho mai e tae noa atu i te hopeà, eere ānei ua pāpaihia ia i roto i te puta a Nātana perofeta, e i roto hoì i te tohu a Àhia i Tiro ra, e i roto hoì i te mau ôrama a Ìto hiò ra, ia Ieropoama a Nepata? ³⁰ E maha àhuru o Toromona matahiti i te ariiraa i Ierutarema i nià ia Ìteraèra atoà ra. ³¹ Taòto atu ra Toromona io to na ra mau metua, e tanuhia iho ra o ia i roto i te òire o to na metua o Tāvita. E monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Rehopoama.

TUATUA O TE MAU ARII O IUTA

Te âmuiraa i Tetema

1Ar 12.1-15

10 ¹ Haere atu ra Rehopoama i Tetema, ua hope hoì to Ìteraèra atoà i te tae mai i Tetema, e faaarii ia na. ² Ìte aè ra Ieropoama a Nepata i Àifiti, i horo hoì o ia i reira i te aro o te arii ra, o Toromona, e ua pohe Toromona, ua hoì mai ra Ieropoama mai Àifiti mai. ³ Ua tii atu ra rātou ia na e haere mai i te âpooraa. Ua haere mai ra Ieropoama e o Ìteraèra atoà e parau ia Rehopoama, nā ô mai ra: ⁴ Teiaha roa to te tuto a to metua i nià ia mātou; e tenā na, e faahuru māmā na òe i ta mātou òhipa rahi i to metua ra, e te tuto teiaha ta na i tuu mai i

nià ia mātou, e faaroo mātou ia òe i reira. ⁵ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E hoì mai ā òutou i ô nei ia ù nei ia ruì toru aè. Reva atu ra taua mau taata ra.

⁶ Ua ui atu ra te arii ra o Rehopoama i te mau taata paari e tià i mua i tana metua ia Toromona, a ora ai o ia, nā ô atu ra: E nā hea ta ù parau ia parau atu i teie nei feiā? ⁷ Ua parau mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: Ia hāmani maitaì òe i teie nei mau taata, e te au ra ta òe parau ia rātou, e ia parau atu òe ia rātou i te parau maitaì, e riro rātou ei tāvini no òe e a muri noa atu. ⁸ Ua faaruè iho ra rā o ia i te aò a te feiā paari i tuu mai ia na ra; e ua ìte faahou atu ra i te parau a te taata âpī, hoê ā paari-atoà-raa e o ia iho, e o tei tāvini ia na iho. ⁹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E nā hea vau ia parau atu i teie nei mau taata, o tei parau mai ia ù nei, tei nā ô mai e: «E faahuru māmā na òe i te tuto i tuuhia mai e to metua ia nià ia mātou nei.» ¹⁰ Ua parau mai ra taua mau taata âpī hoê ā paari-atoà-raa e o ia iho ra, nā ô mai ra: E nā ô òe i te parau atu i te mau taata i parau mai ia òe ra, o tei nā ô mai e: «E teiaha rahi to te tuto a to metua i tuu mai i nià ia mātou; e faahuru māmā mai rā òe ia mātou nei!» E parau atu òe ia rātou: «E rahi hua taù rima iti nei te tauupu o taù metua.

¹¹ Ua tuu ā hoì taù metua i te tuto teiaha i nià ia òutou?

E rahi hua rā ta òutou tuto ia ù!

Ua papaì taù metua ia òutou i te papaì mau?

E papaì rā vau ia òutou i te «òterepe»!

¹² Ua haere mai ra Ieropoama e te taata atoà ia Rehopoama ra i te ruì toru, ta te arii hoì i parau mai ra, a nā ô ai ra e: «E hoì faahou mai òutou ia tae i te ruì toru.» ¹³ Ua parau ìriā mai ra te arii ia rātou. Ua faaruè hoì te arii ra o Rehopoama i te aò a te mau taata paari, ¹⁴ e ua parau atu ra i te parau a te mau taata âpī ra, nā ô atu ra:

Ua faateiaha hoì taù metua i to òutou tuto,
e rahi hua rā ta ù i te teiaha.

I papaì ā hoì taù metua ia òutou i te papaì mau?

E papaì rā vau ia òutou i te “òterepe”!

¹⁵ Aita atu ra te arii i faaroo i te mau taata: te faatupu ra hoì te Atua ra i taua parau nei, ia tià ia Iehova te parau ta na i parau i te vaha o Àhia i Tiro ra, ia Ieropoama a Nepata ra.

Te àmaharaa o te hau arii o Ìteraèra

1Ar 12.16-19

¹⁶ E ìte aè ra to Ìteraèra atoà, e e òre te arii e faaroo mai ia rātou, ua parau atu ra taua mau taata ra i te arii, nā ô atu ra:

E aha ta mātou faufaa ia Tāvita nei?

E aha to mātou terero i te tamaiti a Iete!

Ei te ùtuafare mau, e Ìteraèra e!

E tenā na, e Tāvita, e rohi i to òe ra ùtuafare!

Reva anaè atu ra Ìteraèra i to rātou iho ùtuafare.

¹⁷ Âreà te mau tamarii a Ìteraèra i pārahi i te mau òire i Iuta ra, e hau ta Rehopoama i nià ia rātou. ¹⁸ Ua tonono atu ra taua arii ra o Rehopoama ia Hatorama no nià i te taoà àufau ra. Tūhīa iho ra o ia e te tamarii a Ìteraèra i te òfai, e pohe roa aè ra. E mai òre e tae taua arii ra o Rehopoama i nià i te pereò e horo i Ierutarema. ¹⁹ Ua âmui aè ra Ìteraèra i te parau i te ùtuafare o Tāvita, e te taa noa ra rātou ei pātireia ê, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Rehopoama, arii no Iuta

1Ar 12.21-24

11 ¹ E tae atu ra o Rehopoama i Ierutarema, ua haaputupu iho ra i to Iuta e to Peniamina, hoê hānere e vaù àhuru i te tautani o te feiā àito i mātihia ra, e àro ia Ìteraèra, e faahoì mai i te hau ia Rehopoama. ² Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Temaia, i te taata o te Atua ra, nā ô mai ra: ³ A parau na ia Rehopoama a Toromona, i te arii o Iuta, e ia Ìteraèra atoà, io Iuta e io Peniamina, a nā ô atu ai: ⁴ Te parau mai ra Iehova: Eiaha òutou e tae, e eiaha hoì e àro i to òutou mau taeà! A hoì te taata atoà i to na iho ùtuafare, na ù hoì tenā na i rave. Ua faaroo atu ra rātou i te parau a Iehova; e ua hoì; aore i rave ia Ieropoama.

⁵ Pārahi iho ra Rehopoama i Ierutarema, e ua patu faahou i te mau òire i âuahia i Iuta ra. ⁶ Ua patu o ia ia Pete-Rehema, e ia Ètama, e ia Tētōa, ⁷ e ia Pete-Tura, e ia Tōto, e ia Àturama, ⁸ e ia Tāta, e ia Marate, e ia Tīfā, ⁹ e ia Àtoraima, e ia Rātita, e ia Àtēta, ¹⁰ e ia Tora, e ia Àiarona, e ia Heperona, e òire âuahia ia io Iuta e io Peniamina. ¹¹ Ua faaètaèta atu ra o ia i taua mau vāhi faaitoitohia ra, ua tuu hoì i te feiā raatira i roto, e te māa ei àmuraa, e te hinu, e te uaina. ¹² E ua tuu hoì o ia i te maehae, e te pāruuru anaè i roto i taua mau òire ra; e ètaèta roa atu ra ia na. E hau hoì to na ia Iuta e ia Peniamina.

Te tūàtiraa te mau tahuà e te Âti-Revi o Ìteraèra ia Rehopoama

¹³ Ua haere anaè mai ra te feiā tahuà e te Âti-Revi io Ìteraèra atoà ra ia na, mai to rātou atoà mau vāhi i pārahihia e rātou ra; ¹⁴ ua faaruè iho ra hoì te mau Âti-Revi i to rātou mau hiti, e ta rātou mau fenua, e ua haere tià mai i Iuta e Ierutarema, no te mea ua faaruèhia rātou e Ieropoama, e te mau tamarii na na, eiaha rātou e rave i te tōroà tahuà ia Iehova: ¹⁵ e ua faataahia e ana iho te feiā tahuà no te mau vāhi teitei, e no te mau temoni, e no te mau tafa i hāmanihia e ana ra. ¹⁶ E te taa atu ra hoì te feiā i tano to rātou âau i te ìmi i te Atua o Ìteraèra ia Iehova, no roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra, o tei haere atoà i Ierutarema, e hōpoi i te tūtia i te Atua o to rātou mau metua ra ia Iehova. ¹⁷ Ètaèta atu ra te pātireia o Iuta ia rātou, itoito atu ra hoì Rehopoama a Toromona, e a toru aè ra matahiti; e toru hoì o rātou matahiti i te haapaò i te èà o Tāvita e to Toromona.

Te ùtuafare o Rehopoama

¹⁸ Ua rave iho ra Rehopoama ia Māhārata, e tamahine na Ierimota, e tamaiti na Tāvita, ei vahine na na, e ia Àpihaira, e tamahine na Èriapa a Iete ra. ¹⁹ E ua fānau te tamarii na na: o Ieuta, e o Tāmāria, e o Tahama. ²⁰ E muri aè ia na, ua rave iho ra ia Maata, e tamahine na Àpātaroma. E ua fānau mai ra ta na: o Âpia, e o Àtai, e o Tītā, e o Teromita. ²¹ E rahi to Rehopoama here ia Maata, i te tamahine a Àpātaroma i te mau vahine atoà na na, e te mau vahine tāvini atoà

ra; hoê àhuru mā vaù a ana vahine, e ono àhuru i te vahine tāvini, hoê taau mā vaù hoì a ana tamarii tamaroa, e ono àhuru tamahine i fānau. ²² Ua faariro atu ra Rehopoama ia Âpia a Maata, ei tāvana rahi i te mau taeàè atoà no na ra, i ôpua hoì o ia e faaarii ia na. ²³ Ua haapaò māite atu ra o ia, ua tuu atu ra i te mau tamarii na na, i te mau vāhi atoà e àti noa aè te fenua o Iuta e Peniamina, i te mau òire i faaètaètahia ra; e ua faataa o ia i te maa e rave rahi na rātou, e ua ìmi hoì i te vahine e rave rahi na rātou.

To Titata, arii no Àifiti, haruraa ia Iuta

1Ar 14.25-28

12 ¹ E itoito aè ra te pātireia ia Rehopoama, ua ètaèta aè ra o ia iho, ua faaruè iho ra o ia e Ìteraèra atoà i te ture a Iehova.

² E tae aè ra i te pae o te matahiti o te arii ra o Rehopoama, ua haere mai ra te arii o Àifiti ra o Titata, e rave ia Ierutarema, no te mea ua hara rātou ia Iehova. ³ E nā pereò hoê àhuru mā piti i te tautani, e ono àhuru i te tautani i te feiā puaahorofenua. E te feiā atoà i haere atoà mai mai Àifiti mai ra, eita e hope ia taiò, to Rupi, e to Tūti, e to Tuta. ⁴ E pau aè ra te mau òire i faaètaètahia e to Iuta ra, haere mai ra i Ierutarema. ⁵ Ua haere mai ra Temaia perofeta ia Rehopoama ra, e te hui tāvana atoà o Iuta, i putuputu i Ierutarema ia Titata. E ua parau atu ra ia rātou: Te parau mai ra Iehova: Ua faaruè mai òutou ia ù; e te vaiiho nei au ia òutou i te rima o Titata. ⁶ E oti aè ra te reira, te hui raatira o Ìteraèra e te arii, ua faahaèhaa iho ra ia rātou iho; e ua nā ô aè ra rātou: E parau-tià ta Iehova! ⁷ E ia hiò mai rā Iehova, e ua faahaèhaa ia rātou iho, ua tae mai ra te parau a Iehova ia Temaia, nā ô mai ra: Ua faahaèhaa rātou ia rātou iho; e i teie nei, e òre rātou e pau ia ù; e hōroà atu rā vau i te tahi maa ora iti no rātou, e òre hoì taù riri e manii hua atu i nià ia Ierutarema i te rima o Titata. ⁸ E riro rā rātou ei tāvini no na, ia ìte rātou i ta ù ra òhipa, e te òhipa a te tahi mau pātireia èè ra.

⁹ Ua haere mai ra taua arii o Àifiti ra, o Titata, e rave ia Ierutarema. E ua hōpoi ê atu ra i te mau taoà o te fare o Iehova, e te taoà atoà o

te fare o te arii ra, ua faahope roa atu ra. E ua hōpoi atoà i te mau pāroru àuro i hāmanihia e Toromona. ¹⁰ E ua hāmani iho ra te arii ra o Rehopoama i te pāroru veo ei mono mai, e ua tuu atu ra i te rima o te tiaì rahi, o tei tiaì i te tomoraa o te fare o te arii ra. ¹¹ E ua tomo anaè te arii i roto i te fare o Iehova, ua tii mai te faèhau e ua faahoì mai ā i roto i te piha o te mau tiaì.

¹² E ia faahaèhaa o ia ia na iho, ua fāriu ê aè ra Iehova i to na riri, aita aè ra i rave hua mai ia na ia pohe. E i Iuta atoà ra hoì, te huru maitaì i reira.

Te hopeà no te hau arii o Rehopoama

1Ar 14.21-24

¹³ Ètaèta aè ra taua arii ra o Rehopoama, e hau hoì tana i Ierutarema. Ua tae Rehopoama i te maha àhuru mā hoê o to na matahiti i arii ai o ia; hoê àhuru mā hitu o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema, i te òire i haapaðhia e Iehova no roto i te mau ôpū atoà o Ìteraèra, e ei reira to na iòà vai ai. E to na metua vahine o Nāama te iòà, e Âti-Àmona. ¹⁴ E ua rave o ia i te ìno, no te mea aita to na âau i au tāmau i te ìmi ia Iehova.

1Ar 14.29-31

¹⁵ E te mau parau a Rehopoama, te matamehaì e tae noa atu i te hopeà ra, eere ānei ua oti i te pāpaìhia i roto i te puta a Temaia perofeta, e i ta Ìtō hiò ra, i te parau taiò i te uì ra? E aore aè ra Rehopoama e Ieropoama i faaea i te tamaì. ¹⁶ Ua taòto iho ra Rehopoama io o na ra mau metua, e tanuhia iho ra i roto i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Âpia.

Te hau arii o Âpia

1Ar 15.1-2

13 ¹ E tae aè ra i te àhuru mā vaù o to te arii ra to Ieropoama matahiti, i arii ai Âpia i nià ia Iuta. ² E toru o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Mitaia te iòà o to na metua vahine, e tamahine na Ùriera i Tipea ra. E tamaì hoì ta Ieropoama rāua a Âpia. ³ Ua

haamau iho ra Âpia i te àro, e nuu taata tamaì anaè ta na, e maha hānere i te tautani, e feiā mātihia; ua haamau iho ra hoì Ieropoama i te àro e rave ia na, e vaù ia hānereraa i te tautani, e feiā mātihia, o te mataù òre anaè.

⁴ Ua tià atu ra Âpia i nià i te mouà ra o Temaraima tei te mouà ra o Èferaima, e ua nā ô atu ra: A faaroo mai na, e Ieropoama, e Ìteraèra atoà hoì! ⁵ Aita òutou i ìte e, na te Atua no Ìteraèra, na Iehova, i hōroà mai i te pātireia ra ia Ìteraèra ia Tāvita e no na roa atu, no na e no tana mau tamarii, ei parau faaauhia mā te miti ra? ⁶ E inaha, o Ieropoama a Nepata, e tāvini no Toromona a Tāvita ra, ua tià mai ia e ua âmui i te parau i to na ra fatu. ⁷ E ua âmui atoà mai ia na te taata taiàta e te haapaò òre, e tei faaitoito e rave ia Rehopoama a Toromona ra. Te vai âpī ra Rehopoama i reira, e te itoito òre hoì o te âau, e aita aè ra o ia i mau ia pātoì atu. ⁸ E tenā na, te manaò na òutou, e pau te pātireia o Iehova i te rima o te mau tamarii o Tāvita. E feiā rahi ā hoì òutou, e tenā atoà nā tafa àuro, ta Ieropoama i hāmani ei atua no òutou. ⁹ Eere ānei ua faaruè òutou i te feiā tahuà no Iehova, te mau tamarii a Àrona e te Âti-Revi, e ua faariro noa iho nei òutou i te taata ei tahuà na òutou mai ta te mau fenua èè ra? E ua haere anaè mai te taata e haamoà ia na iho mā te puaatoro oni âpī hoè e nā māmoe oni e hitu, e riro ia ei tahuà na te mau mea e ère i te atua ra. ¹⁰ Ârèa mātou nei, o Iehova ia to mātou Atua, e aita aè nei mātou i faaruè ia na: e te mau tahuà na na tei rave i te òhipa na Iehova ra, e tamarii ia na Àrona, e te rave nei hoì te mau Âti-Revi i ta rātou. ¹¹ E te tūtuì nei rātou i te mau ahiahi atoà nei e te mau poìpoì atoà nei i te tūtia tāauahi na Iehova, e te mea noànoà ra, e te pāne o te aro nei, te faanaho māite nei i nià i te àiraa-māa àuro maità ra, e te faaitoito nei i te vairaa-rāmepe àuro ia tūtuìhia te mau rāmepe i te mau ahiahi atoà nei; te haapaò nei hoì mātou i tei faaitoitohia mai e to mātou Atua, e Iehova. Ârèa òutou, ua faaruè ia ia na. ¹² E inaha, teie iho te Atua tei ia mātou, ei raatira no mātou, e te tahuà atoà na na, mā te pū anaè ei faaòto atu ia òutou. E te mau tamarii a Ìteraèra

e, eiaha òutou e àro mai i te Atua o to òutou mau metua ra ia Iehova, e òre ia e tupu!

¹³ Ua faauehia rā e Ieropoama te taòto ia nā muri mai ia rātou; tei mua mai hoì rātou ia Iuta, e tei muri mai hoì te taòto. ¹⁴ E ia hiò tià Iuta i muri, inaha, tei mua te tahi aro e tei muri te tahi. Ua pii atu ra rātou ia Iehova, e ua faaòto iho ra te mau tahuà i te mau pū. ¹⁵ Ua ùmere iho ra to Iuta; te ùmere noa ra to Iuta, pau iho ra Ieropoama i te Atua e Ìteraèra atoà i te aro o Âpia e o Iuta. ¹⁶ Fati atu ra te tamarii a Ìteraèra i te aro o Iuta, e ua tuu mai ra te Atua ia rātou i roto i to rātou rima. ¹⁷ Ua taparahi atu ra Âpia e te mau taata atoà no na ia rātou, e pau rahi atu ra, e pae hānere i te tautaniraa i te taata àito no Ìteraèra tei maìri pohe roa i reira ra. ¹⁸ Vī atu ra te tamarii a Ìteraèra i reira, àito atu ra te tamarii a Iuta, no te mea te tiàturi ra rātou i te Atua o to rātou ra mau metua ia Iehova.

¹⁹ Ua tipapa atu ra Âpia ia Ieropoama: e riro mai ra ia na eie nei puè òire o Pētera, o to reira mau òire rii, e o Ietana, e to reira mau òire rii, e o Èferaima e to reira mau òire rii. ²⁰ Aita hoì Ieropoama i ètaèta faahou i to Âpia ra ànotau; tāirihia iho ra hoì o ia e Iehova e pohe roa aè ra. ²¹ Tupu atu ra rā Âpia i te ètaètaraa. E ua faaipoipo atu ra i nā vahine hoê àhuru e mā maha, e fānau mai ra hoì a ana puè tamaroa hoê taau e mā piti, e nā tamahine hoì hoê àhuru e mā ono.

1Ar 15.7-8

²² E te toeà o te parau ia Âpia, e ta na haapaòraa, e ta na mau parau, ua pāpaìhia ia i roto i te puta a te perofeta ra a Ìtō.

14 ¹ Taòto atu ra Âpia io to na ra mau metua, e tanuhia iho ra o ia i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Àtā. Hau iho ra to te fenua i to na ra ànotau, e hoê àhuru aè ra i te matahiti.

Te hau arii o Àtā

1Ar 15.11-12

² Haapaò atu ra Àtā i te mea maitaì e te parau-tià i te aro o to na ra Atua, o Iehova. ³ Ua hōpoi ê atu ra o ia i te mau fata no te mau atua

èê ra, e te mau vāhi teitei, e ua vāvāhi i te mau tii, e ua tāpū i te mau ururāau. ⁴E ua parau atu ra ia Iuta e ìmi i te Atua no to rātou hui tupuna ia Iehova, e e haapaò hoì i te ture e te mau parau atoà. ⁵E ua hōpoi ê atu ra o ia i te mau vāhi teitei i roto i te mau òire o Iuta, e te mau hohoà o te mahana, e hau hoì to taua pātireia ra i raro aè ia na.

⁶E ua patu hoì o ia i te mau òire i faaètaètahia i Iuta ra: e hau hoì to taua fenua ra, aita hoì a ana e tamaì i te reira ànotau, no te mea ua hōroà mai Iehova i te hau no na. ⁷I parau ai o ia ia Iuta e: Tātou e rave e patu i te mau òire nei, a haaàti ai i te âua, e te pare, e te ùputa, e te teà; òi vai aè te hau i te fenua nei, no te mea hoì ua ìmi hua tātou i to tātou Atua ia Iehova; ua ìmi tātou, i hōroà mai ai o ia i te hau no tātou e àti noa aè. Ua patu iho ra hoì rātou mā te maitaì.

⁸E nuu ta Àtā i Iuta, e toru ia hānere i te tautani, e maehae te mauhaa e te pāruru, e piti hoì hānere, e vaù àhuru i te tautani io Peniamina, e fana te mauhaa e te pāruru — e feiā tamaì anaè ia.

⁹Ua haere mai ra Tērā Âti-Tuta e rave ia rātou, e te nuu atoà, hoê àhuru i te hānereraa i te tautani, e nā pereòo e toru hānere; ua haere mai ra o ia i Marate. ¹⁰Ua haere atu ra Àtā e rave ia na, e ua haamau iho ra rātou i te àro, i te peho ra o Tefata, i Marate ra. ¹¹Ua pii atu ra Àtā i to na ra Atua ia Iehova. Nā ô atu ra: E Iehova e, eere i te mea rave taiàtā ia òe ia tauturu mai i te taata pūai òre, i rōpū i te feiā atoà e rave rahi. E tauturu mai ia mātou, e to mātou Atua, e Iehova, te tiàturi nei hoì mātou i nià ia òe, e no to òe iòà i haere hua atu ai mātou e rave i teie nei feiā rahi! O òe to mātou Atua, e Iehova e: eiaha ta te taata anaè nei ia tupu i ta òe ra! ¹²Pohe iho ra to Tuta ia Iehova, i te aro o Àtā, e i te aro o Iuta, fati atu ra to Tuta. ¹³Ua auaù atu ra Àtā e te mau taata atoà ia rātou e tae atu ra i Tērā, e pau rahi to Tuta, e aita i ètaèta faahou, pau atu ra rātou ia Iehova, e te nuu atoà na na ra. E taoà rahi hoì to taua pau ra i te riroraa ia rātou; ¹⁴pau iho ra te mau òire ia rātou e àti noa aè Tērā, ua roohia iho ra rātou e te mataù ia Iehova, pau roa aè ra hoì taua mau òire ra: e taoà rahi hoì tei ìtea ia rātou i roto ra. ¹⁵Pau iho ra hoì te mau vairaa puua ia

rātou, e ua faahoro mai ra i te mau māmoe e te tāmēra e rave rahi. Hoì mai ra i Ierutarema.

To Àtā faaâpīraa i te oraraa faaroo

15 ¹ Tei nià mai ra te Vārua o te Atua ia Àtāria a Òteta, ² ua haere atu ra o ia e fārerei ia Àtā, e ua parau atu ra ia na: A faaroo mai na ia ù, e Àtā, e Iuta, e Peniamina atoà! Tei pihai iho Iehova ia òutou, òutou i àti mai ia na ra; ia ìmi òutou ia na, e ìtea ia o ia e òutou; ia faaruè rā òutou ia na, e faaruè atoà o ia ia òutou. ³ E rave rahi hoì te mahana, aita o Ìteraèra e Atua mau, aita e tahuà ia haapii mai, aita hoì e ture. ⁴ To rātou rā ahoahoraa ra, ua fāriu rātou i te Atua o Ìteraèra, ia Iehova, e ua ìmi rātou ia na; ìtea iho ra o ia e rātou. ⁵ Aita hoì e hau i te reira ànotau, to tei haere i rāpae, e to tei haere mai i roto, e àti rahi to nià i te taata atoà o te fenua nei; ⁶ pau iho ra te tahi fenua i te tahi fenua, e te tahi òire i te tahi òire, ua roohia hoì rātou e te Atua i te mau àti atoà ra. ⁷ E faaitoito rā òutou, e faaètaèta, e faautuàhia hoì ta òutou òhipa.

⁸ E ìte aè ra Àtā i teie nei parau e te tohu, na te perofeta ra na Òteta, ua faaitoito iho ra o ia, e ua hōpoi ê atu ra i te mau îtoro faufau no te fenua atoà ra no Iuta e no ô ia Peniamina, e no te mau òire atoà i pau ia na i te mouà ra i Èferaima. Ua patu faahou iho ra i te fata a Iehova i mua i te poretito o te fare o Iehova. ⁹ Ua haaputuputu mai ra o ia ia Iuta e ia Peniamina, e te mau taata èè atoà, no Èferaima mai, e no Manate, e no Timeona: ua maìri noa mai ra rātou, e ua àti mai ia na, no roto ia Ìteraèra e rave rahi, i te ìteraa aè ra rātou e, te àti mai ra to na Atua, o Iehova, ia na. ¹⁰ Putuputu aè ra rātou i Ierutarema ia tae i te toru o te marama, i te matahiti hoê àhuru mā pae i te hau o Àtā. ¹¹ E ua hōpoi atu ra rātou ia Iehova i taua mahana ra i e hitu hānere i te puaatoro, e hitu tautani hoì i te māmoe, no roto i te taoà pau ia rātou ra. ¹² Ua faaaui iho ra rātou i te parau e ìmi i te Atua o to rātou mau metua, ia Iehova, mā to rātou âau atoà, e to rātou vārua atoà. ¹³ E te taata e òre e ìmi i te Atua o Ìteraèra, ia Iehova, e taparahihia ia, te taata rii e te taata rahi, te tāne e te vahine. ¹⁴ Ua tapu atu ra

rātou mā te pii hua ia Iehova, e mā te ùmere, e mā te mau pū, e mā te tuferi. ¹⁵ Ōaòà aè ra Iuta i taua tapu ra, ua tapu hoì rātou mā te âau atoà, e ua ìmi rātou ia na mā te hinaaro atoà, e ua ìtea hoì o ia e rātou. E ua hōroà mai Iehova i te hau ia rātou e àti noa aè.

1Ar 15.13-15

¹⁶ Ua faaòre aè ra te arii ra o Àtā i te iòà arii o tana tupuna vahine ra o Maata, eiaha o ia ei arii, no te mea ua hāmani o ia i te îtoro no te vāhi ururāau ra. Ua tāpū atu ra Àtā i taua îtoro no na ra, e ua taataahi, e huàhuà atu ra, e ua tūtūi i te auahi i te pape ra i Titerona. ¹⁷ Aita rā i hope te mau vāhi teitei i te hōpoi-ê-hia i Ìteraèra, ua tià rā te âau o Àtā e hope roa aè ra o na puè mahana. ¹⁸ E ua hōpoi mai ra o ia i te mau taoà faataahia e to na ra metua i roto i te fare o te Atua ra, e tei faataa-atoà-hia e ana iho, te ârio, e te àuro, e te mau fārii atoà ra.

¹⁹ E aita atu ra e tamaì, e tae roa aè ra i te toru àhuru mā pae o te matahiti i te hau o Àtā ra.

Te àroraa Àtā ia Paata, arii o Ìteraèra

1Ar 15.16-22

16 ¹ E tae aè ra i te matahiti e toru àhuru mā ono o te hau o Àtā, ua haere mai ra te arii o Ìteraèra o Paata e rave ia Iuta. E ua patu iho ra ia Rama, ia òre roa te taata ia tae i te arii o Iuta, ia Àtā ra.

² Ua rave mai ra Àtā i te ârio e te àuro no roto i te puèraa i roto i te fare o Iehova, e no roto i te fare o te arii, e ua hāpono atu ra ia Penehata, i te arii o Àrama i pārahi i Tamateto ra, nā ô mai ra: ³ E parau faaau ta tāua, mai te parau a to metua tāne e to ù ra metua tāne. Inaha, terā mai te ârio e te àuro na òe. E haere mai e faaòre i te faufaa na òe i te arii o Ìteraèra ia Paata, ia haere ê o ia ra. ⁴ Ua faaroo mai ra Penehata i taua arii ra ia Àtā; e ua tonono mai ra i te feiā raatira o te nuu na na e rave i te mau òire o Ìteraèra; e pau iho ra Iōnā, e o Tana, e o Àpera-Maima, e te mau òire vairaa māa i Nafatari. ⁵ E ìte aè ra Paata i te reira, òre aè ra e patu ia Rama, faaoti aè ra i ta na òhipa. ⁶ Ua arataì atu ra taua arii ra, o Àtā, ia Iuta atoà ra; e ua rave mai

rātou i te mau òfai i Rama ra, e te rāau, i tei patuhia e Paata ra; e ua rave iho ra i te reira, ua patu iho ra ia Tēpā, e ia Mitepe.

To Àtā tuuraa ia Hanani i te fare tāpeàraa

⁷ I reira to Hanani hiò ra haereraa mai i te arii ra ia Àtā, arii no Iuta, e ua parau mai ia na: No te mea ua tiàturi òe i te arii o Àrama ra, aore i tiàturi i to Atua ra, ia Iehova, e i teie nei, e ora te nuu o te arii o Àrama i to rima na. ⁸ Eere ānei i te nuu rahi to Tuta e to Rupi, e te pereòo i te rahi, e te feiā puaahorofenua? No te mea rā ua tiàturi òe ia Iehova, ua tuu mai ra o ia ia rātou i to rima. ⁹ Te hiò nei te mata o Iehova i to te ao atoà nei, ia hōroà mai o ia i te ètaèta i te feiā i tià te âau ia na. E parau maamaa ta òe i tenā na: e i teie nei, ei tamaì ā ta òe.

¹⁰ Riri aè ra Àtā i taua hiò ra, e ua tuu atu ra i roto i te fare tāpeàraa, no taua parau nei hoì o ia i riri ai ia na. Ua hāmani ìno mai ra hoì Àtā i te tahi pae i taua mau taata ra.

Te hopeà o te hau arii o Àtā

1Ar 15.23-24

¹¹ E inaha, te mau parau na Àtā, te matamua e tae noa atu i te hopeà, inaha, ua pāpaihia ia i roto i te puta a te mau arii o Iuta e o Ìteraèra atoà ra. ¹² E tae aè ra i te toru àhuru mā iva o te matahiti i te hau o Àtā, ua maìhia iho ra to na âvae; e ua tupu atu ra to na maì i nià, aita rā o ia i ìmi ia Iehova i taua maì no na ra, tiàturi atu ra rā i te feiā rapaau maì ra. ¹³ Taòto iho ra Àtā io to na ra mau metua; pohe atu ra i te piti taau mā hoê o te matahiti o to na ra hau. ¹⁴ Ua tanu iho ra rātou ia na i roto i to na iho menema, i hāmanihia e ana no na iho i te Òire o Tāvita. Ua tuu iho ra rātou ia na i nià i te vaira ra, ua oti i te faaîhia i te rāau noànoà, e te monoì putuhia i te peu a te putu ra, e auahi rahi tei àma ia rātou ia na.

Te hau arii o Iehotafata

17¹ Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ia Iehotafata. E ua faaètaèta iho ra ia na iho e rave ia Ìteraèra: ² ua tuu iho ra o ia i te feiā àito i roto i te mau òire i faaètaètahia i Iuta ra, e ua haapaò hoì i te feiā tiaì i taua fenua ra o Iuta, e te mau òire atoà i Èferaima, i tei noaa i tana metua ia Àtā ra. ³ Ìte mai ra Iehova ia Iehotafata, no te mea ua haapaò o ia i te haereà matamua o tana ra metua e o Tāvita, e aore i ìmi ia Paara. ⁴ Ìmi atu ra rā i te Atua o tana metua, e ua haapaò i ta na parau, aore i rave i to Ìteraèra. ⁵ Ua haapāpū mai ra Iehova i te mana ia na, e ua hōpoi mai to Iuta atoà ra i te taoà na Iehotafata; e taoà rahi roa ta na, e ua faatura-roa-hia. ⁶ Itoito aè ra tana âau i te mau parau a Iehova, e ua hōpoi-ê-hia e ana te mau vāhi teitei e te mau ururāau i Iuta ra.

⁷ E tae aè ra i te toru o te matahiti o to na ra hau, ua tonono aè ra o ia i te feiā rarahi io na ra, o Pene-Haira, e o Ôpātia, e o Tētāria, e o Netaneèra, e o Mitaia, ei haapii i te mau òire o Iuta. ⁸ O rātou e te Âti-Revi i te haere-atoà-raa, o Temaia, e o Netania, e o Tapatia, e o Âtahera, e o Temiramota, e o Iehonatana, e o Âtōnia, e o Tōpia, e o Topa-Âtōnia, e nā tahuà atoà toopiti o Èritama, e o Iehorama i te haere-atoà-raa. ⁹ E mā te puta ture a Iehova ta rātou i te hōpoi-atoà-raa, e ua haapii atu ra rātou i Iuta. E ua haere noa iho ra rātou nā roto i te mau òire atoà i Iuta, e ua haapii i te taata.

¹⁰ Roohia iho ra te mau pātireia e te mau fenua atoà e àti noa aè Iuta i te mataù ia Iehova, e aore aè ra rātou i tamaì mai ia Iehotafata. ¹¹ Ua hōpoi mai ra te tahi pae Firiteti i te taoà ia Iehotafata, e te ârio àufau; e ua hōpoi mai ra to Ârāpia i te nana puaa, e hitu tautani e hitu hānere i te māmoe oni, e hitu hoì tautani e hitu hānere i te puaniho oni.

Te pūai o te nuu a Iehotafata

¹² Tupu atu ra Iehotafata i te rahi. E ua patu o ia i te mau pare e te mau òire vairaa taoà i Iuta ra. ¹³ E òhipa rahi hoì ta na i te mau òire i

Iuta ra, ârèà te feiā tamaì e feiā àito ia, tei Ierutarema ia. ¹⁴ Teie hoì to rātou huru ia taiò, i to rātou mau ùtuafare metua:

To te mau raatira no nià i te mau tautani o Iuta ra: o Àtānā te taata rahi, e toru hoì hānere i te tautaniraa i te feiā àito i te âmui-atoà-raa ia na;

¹⁵ e te raatira i muri aè ia na ra, o Iehohanana ia, e nā taata atoà e piti hānere e vaù àhuru i te tautani;

¹⁶ e i muri aè ia na, o Àmatia ia a Titeri, o tei hōroà hua ia na iho ei taata no Iehova, e nā taata hoì e piti hānere i te tautaniraa i te feiā àito anaè;

¹⁷ e to Peniamina, o Èriāta ia, e taata mataù òre, e te âmui-atoà-raa mai ia na nā taata e piti hānereraa i te tautani, mā te fana e te pāruru;

¹⁸ e i muri aè ia na ra, o Iehotāpātā ia, e te âmuiraa mai ia na, hoè hānere e vaù àhuru i te tautani, o te feiā haapii-māite-hia i te tamaì.

¹⁹ E tià teie nei feiā i pihai iho i te arii, te taa atu ra tei tuuhia e te arii i roto i te mau òire i faaètaètahia ra e àti noa aè Iuta atoà ra.

Te tūàtiraa Iehotafata ia Àhapa, arii o Ìteraèra

1Ar 22.1-4

18 ¹ E taoà rahi e te tura rahi to Iehotafata. E ua tātati atu ra o ia ia Àhapa. ² E hope aè ra e fanu matahiti ra, haere atu ra o ia i Tāmāria ia Àhapa ra. E rave rahi ta Àhapa māmoe e te puaatoro i tiàpai na na, e na te mau taata i pee mai ia na ra. E ua tāparu mai ra ia na ia tae atoà i Ramota-Tireata. ³ Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra ra o Àhapa, i te arii o Iuta, ia Iehotafata: E tae atoà ānei òe i Ramota-Tireata? Ua parau atu ra o ia: Tei to òe hinaaro, ei reira atoà vau; tei to òe ra mau taata, ei reira atoà to ù; ei te tamaì ra, ei reira atoà tātou.

Te upootiàraa i tohuhia e te mau perofeta a Àhapa

1Ar 22.5-12

⁴ Ua parau atu ra Iehotafata i te arii o Ìteraèra: A ui na òe i ta Iehova parau i teie nei mahana. ⁵ Ua haaputuputu mai ra te arii o Ìteraèra i te mau perofeta e maha atoà hānere i te taata, e ua parau atu ra ia

rātou: E haere ānei tātou i Ramota-Tireata i te tamaì, e eiaha ānei? Ua parau mai ra rātou: A haere! Na te Atua hoì e tuu mai i te rima o te arii. ⁶ Ua parau atu ra rā Iehotafata: Aita atu a Iehova perofeta toe i ô nei ia ui ā tātou i reira? ⁷ Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra ia Iehotafata: Hoê nei taata toe, ia ui tātou ia Iehova; e vāhia rā ia no ù, e òre roa hoì e parau maitaì mai ia ù nei, o te parau ìno anaè rā: o Mitaia a Ìmēra. Ua parau atu ra Iehotafata: Eiaha te arii e nā reira mai! ⁸ Ua parau atu ra te arii o Ìteraèra i te hoê taata tōroà io na ra, e ua parau atu ra: Arataì ètaèta mai ia Mitaia a Ìmēra ra.

⁹ Te pārahi mai ra te arii o Ìteraèra, e te arii o Iuta o Iehotafata, i nià i to rāua puè terōno ra, mā te àhu atoà i te àhuraa; tei te hoê vāhi ātea i te tomoraa mai i te ùputa i Tāmāria ra, e te tohu anaè ra te mau perofeta i mua ia rāua. ¹⁰ E puè tara âuri hoì tei hāmanihia e Tetetia a Tenaana, e ua nā ô mai ra: Te parau mai ra Iehova: E tūi òe ia Àrama i teie, e pau atu rātou. ¹¹ E ua nā reira atoà mai te mau perofeta, nā ô mai ra: A haere i Ramota-Tireata, e ia ora atu! Na Iehova hoì e tuu mai i te rima o te arii!

Te tohuraa Mitaia i te pau

1Ar 22.13-28

¹² Ua parau atu ra te veà i tii ia Mitaia, nā ô atu ra: Inaha, te parau a te mau perofeta aè ra. E parau maitaì anaè ia i te arii, hoê ā parau: ia fāito atoà na hoì ta òe parau i ta rātou, ei parau maitaì ā! ¹³ Ua parau mai ra Mitaia: Te ora ra Iehova, o ta taù Atua e parau mai ia ù ra, o ta ù ia e parau! ¹⁴ E tae mai ra o ia i te arii ra, ua parau atu ra te arii ia na: E Mitaia, e haere ānei tātou i Ramota-Tireata i te tamaì, e eiaha ānei? Ua parau mai ra o ia: A haere òutou! E ia ora atu! E tuuhia mai ia rātou i to òutou rima! ¹⁵ Ua parau atu ra te arii ia na: Taìhia a ù faatapuraa atu ia òe, e ei parau mau ā ta òe e parau mai ia ù i te iòà o Iehova? ¹⁶ Ua parau mai ra o ia: Hiò atu ra vau ia Ìteraèra atoà, ua puehu i nià i te mouà mai te māmoe aore e tiaì. Ua parau mai ra Iehova: Aita a rātou nei e fatu; e hoì anaè te taata atoà i te ùtuafare mau mā te hau! ¹⁷ Ua parau atu ra te arii o Ìteraèra ia Iehotafata: Eere

au tei parau atu ia òe e, e òre o ia e parau mai i te parau maitaì ia ù, o te ìno anaè rā?

¹⁸ Ua parau faahou mai ra o ia: E faaroo mai na òe i te parau a Iehova! Ìte aè ra vau ia Iehova i te pārahiraa i nià i to na terōno, e te nuu atoà o te raì i te tiàraa i tana rima àtau, e tana rima àui. ¹⁹ Ua ui atu ra Iehova: Na vai e haavare atu i te arii o Ìteraèra ia Àhapa, ia haere o ia e ia pohe i Ramota-Tireata? Ua parau mai ra te tahi i ta na, ua parau mai ra hoì te tahi i ta na. ²⁰ Ua haere mai ra te hoê vārua, ua tià mai ra i mua ia Iehova, e ua nā ô mai ra: Na ù e haavare atu. Ua parau atu ra Iehova ia na: E nā hea? ²¹ Ua parau mai ra o ia: E haere au ei vārua haavare i roto i te vaha o te mau perofeta atoà na na ra. Ua parau atu ra Iehova: Na òe ā e tii e haavare, e e tupu ā ta òe! A haere, a nā reira! ²² E i teie nei, inaha, ua tuu mai Iehova i te vārua haavare i roto i te vaha o te mau perofeta na òe nei; ua parau mai hoì Iehova i te parau ìno ia òe na!

²³ Ua haere iho ra Tetetia a Tenaana i pihai iho, ua moto atu ra ia Mitaia i te mata, e ua nā ô atu ra: I nā hea iho nei te Vārua o Iehova i te faaruèraa ia ù e i parau atu ai ia òe? ²⁴ Ua parau mai ra o ia: Inaha, e ìte òe ia tae i te mahana e haere ai òe i roto i te hoê piha, i roto ra, a pūpuni ai. ²⁵ Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra: A rave òutou ia Mitaia e hōpoi ia Àmona, i te tāvana o te òire, e ia Ioāta, i te tamaiti a te arii. ²⁶ A parau atu ai: Te parau mai ra te arii: E tuu i terā ra taata i roto i te tāpèaraa, a faaàmu atu ai i te māa eita e ora reà ra, e i te pape eita e ora reà ra, e ia hoì mai au mā te hau. ²⁷ Ua parau atu ra Mitaia ra: Ia hoì mai òe mā te hau, eere maori ia i ta Iehova ta ù e parau nei. E ua nā ô atu ra o ia: E faaroo mai, e te taata atoà ra!

Te poheraa Àhapa arii i te àroraa

1Ar 22.29-35

²⁸ Ua reva atu ra te arii o Ìteraèra, e o Iehotafata, te arii o Iuta, i Ramota-Tireata. ²⁹ Ua parau mai ra te arii o Ìteraèra ia Iehotafata: «E faahuru ê au ia ù, a haere ai i te àroraa ra, e àhu rā òe i to òe na àhu mau!» Ua faahuru ê atu ra te arii o Ìteraèra, e ua haere atu ra

rāua i te àrora. ³⁰ Ua oti hoì te mau raatira o te mau pereò e tià i pihai iho ia na ra, i te aòhia e te arii o Àrama, ua nā ôhia: Eiaha òutou e àro noa atu i te taata rii e te taata rahi, maori rā i te arii o Ìteraèra anaè ra.

³¹ E ìte aè ra te mau raatira o te mau pereò ra ia Iehotafata, ua nā ô aè ra rātou: Teie te arii o Ìteraèra. Ua fāriu aè ra e rave ia na. Ua pii atu ra rā Iehotafata, e ua turu mai Iehova ia na: e haafāriu-ê-hia aè rā rātou e te Atua. ³² E ìte aè ra te mau raatira o te mau pereò ra, eere i te arii o Ìteraèra, ua fāriu ê mai ra rātou, aita aè ra i aua atu. ³³ Na te hoê taata rā i haafefe noa i te fana, e puta iho ra te arii o Ìteraèra i rōpū i te tiààtiraa i te pāroru ra; i parau atu ai o ia i te faahoro pereò no na ra: A fāriu ê atu òe e hōpoi ia ù i rāpae, ua puta vau. ³⁴ Tupu atu ra rā te tamaì i taua mahana ra, e ua turuhia te arii o Ìteraèra i taua mahana ra i roto i tana pereò e rave i to Àrama e ahiahi noa atu ra; e tei te maìriraa o te mahana ra, pohe iho ra o ia.

To Iehotafata māitiraa i te mau tāvana no Iuta

19 ¹ Te hoì ra te arii o Iuta, o Iehotafata, i te ùtuafare i Ierutarema mā te ora. ² Ua haere mai ra Iehu, te tamaiti a Hanani hiò ra, e fārerei ia na, e ua parau mai ra i taua arii ra ia Iehotafata: E tauturu ā òe i te feiā paieti òre, e au ā òe i tei òre i au mai ia Iehova? I au ai te riri o Iehova ia òe i te reira. ³ Te vai ra rā te parau maitai i roto ia òe ra, o òe i hōpoi ê i te mau vāhi ururāu i teie nei fenua, e ua tano māite hoì to òe āu i te ìmi i te Atua.

⁴ E maoro aè ra to Iehotafata pārahira i Ierutarema, ua haere faahou o ia nā roto i te mau taata, mai Pere-Tepa e tae noa atu ra i te mouà ra o Èferaima, e ua faahoì mai ia rātou i te Atua o to rātou mau metua, ia Iehova ra. ⁵ E ua haapaò atu ra o ia i te feiā haavā i te fenua ra, i te mau òire i faaètaètahia i Iuta ra, i te mau òire atoà ra. ⁶ Ua parau atu ra o ia i tana mau haavā ra: E ara i ta òutou e rave na; eere na te taata ta òutou e haavā na, na Iehova rā, tei pihai iho hoì o ia ia òutou ia haavā ra. ⁷ E tenā na, ia vai ā te mataù ia Iehova i nià

ia òutou, e ara, ei parau-tià; aita hoì e vāhi hapa i to tātou Atua ia Iehova, aore e haapaòraa i te huru o te taata, aore e raverāa tārāhu.

⁸ Ua haapaò atu ra hoì Iehotafata i te tahi pae Âti-Revi i Ierutarema, e te tahi pae tahuà, e te tahi pae i te feiā matahiapo o Ìteraèra, ei haavā i te parau ia Iehova ra, e te parau i mārōhia, i to rātou hoìraa mai i Ierutarema ra. ⁹ E ua aò atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: E rave òutou mā te mataù ia Iehova, e mā te âau parau-tià e te haavare òre, a nā reira ai òutou. ¹⁰ Ia hōpoihiā mai te parau a to òutou mau taeaè tei pārahi i roto i to rātou mau òire; i te toto e te toto, e te parau e te ture ra, te haapaòraa e te parau faaauhia ra; e haapii òutou ia rātou ia òre ia hara ia Iehova ra, o te tae mai hoì te Riri i nià ia òutou e i nià atoà i to òutou mau taeaè. E nā reira òutou ia òre òutou ia roohia e te hara. ¹¹ E inaha, o Àmaria te tahuà rahi, tei nià ia ia òutou i te mau parau atoà a Iehova, e o Tapatia a Ìtemaèra, te tāvāna i te ùtuafare o Iuta, ei te mau parau ia a te arii ra, ei feiā tōroà hoì te mau Âti-Revi i mua ia òutou. E faaitoito i te rave, e na Iehova e au mai i te feiā haapaò maitāi.

Àroraahia te hau arii o Iuta; pure a Iehotafata

20 ¹ I muri aè hoì i te reira, ua haere mai ra te tamarii a Moapi, e te tamarii a Àmona, e te tahi pae Âti-Ètoma atoà ra, e rave ia Iehotafata e tamaì. ² Ua haere mai ra te tahi mau taata, ua faaite mai ra ia Iehotafata, nā ô mai ra: E feiā rahi terā tē tii mai ra ia òe, mai te tahi pae moana mai, mai Ètoma; e inaha, tei Hatatona-Tamara rātou, o ia Ène-Teti.

³ Ua mataù iho ra Iehotafata, e ua faanahonaho iho ra e ìmi ia Iehova, e ua poro haere i te mahana haapaeraa e àti noa aè Iuta atoà ra. ⁴ Ua haaputuputu mai ra Iuta e ani ia Iehova ia turuhia mai; mai roto mai i te mau òire atoà o Iuta to rātou haereà mai e ìmi ia Iehova. ⁵ Ua tià mai ra Iehotafata i roto i te âmuirāa o Iuta e Ierutarema, i roto i te fare o Iehova, i mua i te àumoa âpī ra. ⁶ E ua nā ô atu ra: E te Atua o to mātou mau metua e, e Iehova e, eere ānei òe i te Atua i nià i te raì, e tei ia òe te parau i te mau pātireia atoà o te ao nei? Eere

ānei tei to rima te mana e te pūai, e aore roa e taata e tià ia pātoì atu ia òe? ⁷ Eere ānei o òe, e to mātou Atua, i puehu ai te taata o teie nei fenua i mua i te aro o to mau taata ia Ìteraèra, e ua hōroà mai òe na te huaai o to hoa ra o Àperahama, e a muri noa atu? ⁸ E ua pārahi rātou i reira, e ua faatià i te vāhi moà i reira no to òe ra ià, ua parau e: ⁹ «Ia roohia mai mātou e te ìno ra, mai te pau ra, e mai te maì, e mai te oè, ia tià mātou i mua i teie nei fare, i mua i to òe aro, (ua maìrihia hoì teie nei fare i te ià no òe ra,) e ia tiàoro atu mātou ia òe i to mātou ra pohe, e faaroo mai òe i reira, e e tauturu mai!» ¹⁰ E i teie nei, inaha, te mau tamarii a Àmona, e o Moapi, e te mouà ra o Teira, o tei òre i tiàhia mai e òe ia rave Ìteraèra, ia rātou i haere mai mai Àifiti mai ra — fāriu ê mai ra hoì rātou e aita i taparahihia atu — ¹¹ e inaha, te hāmani ìno mai ra rātou ia mātou nei, te tii mai ra ia mātou ia hee atu mātou i te tufaa na òe nei, ta òe i hō mai ia mātou nei ei pārahiraa. ¹² Eita ānei òe e faahapa ia rātou, e to mātou Atua? Aita hoì o mātou nei e pūai ia rave atu i teie nei feiā rahi e tii mai e rave ia mātou nei; aita hoì mātou i ìte i te rāveà ia rave: tei ia òe rā to mātou mata.

To te Fatu faaupootiàraa ia Iuta

¹³ Te tià noa ra Iuta atoà i mua ia Iehova, e ta rātou mau tamarii rii, e ta rātou mau vahine, e ta rātou mau tamarii atoà. ¹⁴ Ua haere mai ra te Vārua o Iehova i nià ia Iahatiera a Tētāria a Penaia, a Ieiera, a Matania, e Àti-Revi, no te mau tamarii a Àtafa, i rōpū i te âmuiraa atoà ra. ¹⁵ E ua nā ô mai ra: A faaroo mai na, e Iuta atoà ra, e òutou atoà to Ierutarema, e o òe hoì, e te arii, e Iehotafata! Te nā ô mai ra Iehova ia òutou: Eiaha òutou e mataù, eiaha e hitimaùe i teie nei feiā rahi; eere i ta òutou teie nei àroraa, na te Atua rā. ¹⁶ A nanahi òutou e haere ai i raro e rave ia rātou; inaha, tē nā nià mai ra rātou i te maa mato ra o Tītā; e roohia atu e òutou tei te hopeà mai o te pape ra, i te pae i te mētēpara ra o Ieruera. ¹⁷ E òre òutou e àro i tenā na: e haamau òutou e tià noa mai, e hiò i te ora na Iehova e hōroà mai na

òutou. E Iuta e Ierutarema atoà, eiaha e mataù, eiaha e taiā: a nanahi a tii a rave ai rātou, tei ia òutou hoì Iehova!

¹⁸ Ua piò iho ra te upoo o Iehotafata i raro, te mata i te repo; ua tipapa mai ra to Iuta e to Ierutarema atoà i raro i te repo i te aro o Iehova, e mā te haamori atoà ia na. ¹⁹ E te mau Âti-Revi, no te mau tamarii a Tohata, e no te mau tamarii a Tōra, ua tiā mai ra e himene, mā te reo rahi teitei, i te Atua no Ìteraèra, ia Iehova.

²⁰ Ua tiā aè ra rātou i te poi-poi roa, haere atu ra i te mētēpara ia Tētōa. Te haere noa ra rātou, ua tiā noa mai ra Iehotafata, nā ô mai ra: A faaroo mai na, e Iuta, e to Ierutarema atoà. E tiāturi i to òutou Atua ia Iehova, e òre ia òutou e àueue, e faaroo i te mau perofeta na na, e maitai ia òutou.

²¹ E oti aè ra ta na paraparauraa i te mau taata, ua faataa atu ra i te feiā himene ia Iehova, ei haamaitai ia na mā te moà e te maitai, a nā mua ai rātou i taua nuu ra i te haere, a nā ô ai e:

«E haamaitai ia Iehova,

e tiā hoì to na aroha i te vai-māite-raa!» ²² E tei te haamataraa rātou i taua himene ra, ia haamaitai ia Iehova, ua tuu aè ra Iehova i te taòto i te mau tamarii a Àmona e ia Moapi, e to te mouà ra, to Teira, tei haapaòhia ei rave ia Iuta, ei rave e pau iho ra rātou. ²³ Ua rave atu ra te mau tamarii a Àmona e Moapi, i to te mouà ra to Teira, e taparahi e ia pau roa rātou; e pau aè ra to te mouà ra to Teira, ua tahutu noa atu ra i te taparahiraa ia rātou iho.

²⁴ E tae atu ra Iuta i te pare tiairaa i te mētēpara, ua hiò atu ra rātou i te feiā rahi ra: e inaha, te vai noa ra rātou i nià i te fenua, ua pohe roa; aita roa i ora! ²⁵ E ia haere Iehotafata e te mau taata atoà no na e rave i te taoà ra: e roohia atu ra e rātou i nià i te tino taata pohe, e taoà rahi roa, e te mau mea maitai, o tei taratarahia ia e rātou, e aore aè ra e manaa, a toru aè ra o rātou mahana i te raveraa i te taoà i te rahi. ²⁶ E tae aè ra i te ruì maha, ua haaputuputu iho ra i te peho ra o Pērātā, i reira hoì rātou i te haamaitairaa ia Iehova; i mairihia ai taua vāhi ra: o te peho ra o Pērātā («Parau Haamaitairaa»), e tae roa aè nei i teie nei mahana.

²⁷ Ua hoì anaè mai ra to Iuta e to Ierutarema, o Iehotafata atoà i nā mua ia rātou, i Ierutarema mā te òaòà; ua hōroà mai hoì Iehova i te òaòà ia rātou i to rātou mau ènemi. ²⁸ Ua haere anaè mai ra hoì rātou mā te nāpara, e te tīnura, e te pū, i Ierutarema i roto i te fare o Iehova. ²⁹ Roohia iho ra te mau pātireia atoà e àti noa aè i te mataù i te Atua, i te ìteraa rātou e ua ravehia e Iehova te mau ènemi o Ìteraèra. ³⁰ Hau iho ra to te fenua o Iehotafata, ua hōroà mai hoì to na Atua i te hau no na e àti noa aè.

Te hopeà o te hau arii o Iehotafata

1Ar 22.41-51

³¹ Hau iho ra to Iehotafata i nià ia Iuta: ua tae o ia i te toru àhuru mā pae o tana matahiti i arii ai o ia, e hoê taau mā pae o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Àtupa te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Tirehi. ³² E ua haapaò atu ra o ia i te parau a tana metua a Àtā, aore i òhipa ê, i te raveraa i te mea tià i te aro o Iehova. ³³ Aita rā te mau vāhi teitei i hope i te hōpoi-ê-hia: aita hoì te mau taata i faaau maitaì i to rātou âau i te Atua o to rātou mau metua ra.

³⁴ E te toeà o te parau a Iehotafata, te matamehaì e te hopeà, inaha, ua oti i te pāpaihia i roto i te parau a Iehu a Hanani ra; o tei pāpaihia i roto i te parau a te mau arii o Ìteraèra.

³⁵ E i muri aè i te reira, ua tāàti atu ra te arii o Iuta, o Iehotafata, i te arii o Ìteraèra ia Àhatia, na na te parau ìno rahi ra. ³⁶ I âmui o ia ia na e tarai i te pahī e fano i Taretita; ua tarai iho ra rātou i te pahī i Ètioni-Tapera. ³⁷ Ua tohu iho ra Èrietera a Totava i Marate, ia Iehotafata, nā ô aè ra: No te mea ua tāàti òe ia Àhatia, ua pararī ta òe òhipa ia Iehova. Pararī atu ra te mau pahī, aita atu ra i tae i Taretita.

21 ¹ Taòto iho ra Iehotafata io to na ra mau metua, e tanuhia iho ra io to na mau metua i te Òire o Tāvita. E monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Iehorama.

Te hau arii o Iehorama

² E taeaè anaè hoì to na, te mau tamarii a Iehotafata, o Àtāria, e o Mītaèra, e o Tefatia, e o Iehiera, e o Tētāria, e o Àtāria: e mau tamarii anaè ia na te arii o Ìteraèra, na Iehotafata. ³ E taoà rahi ta to rātou metua i hōroà mai no rātou, i te ârio, e te àuro, e te taoà maitataì, e te mau òire i faaètaètahia i Iuta ra; âreà te pātireia, ua hōroà o ia i te reira ia Iehorama, no te mea e matahiapo o ia. ⁴ E noaa aè ra ia Iehorama te pātireia o to na ra metua, itoito iho ra o ia, pau roa aè ra tana mau taeaè i te taparahihia e ana i te òè, e te hoê mau raatira atoà i Iuta ra.

2Ar 8.17-24

⁵ Tei te toru àhuru mā piti to Iehorama matahiti i arii ai o ia, e vaù hoì o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. ⁶ E ua haapaò atu ra o ia i te parau a te mau arii o Ìteraèra, e mai to te ùtuafare o Àhapa, o te tamahine a Àhapa hoì tana vahine. Hāmani ìno noa ra o ia i te aro o Iehova. ⁷ Aita Iehova i rave i te ùtuafare o Tāvita ia pau, no te faufaa i faaauhia e ana ia Tāvita, e no te mea ua parau mai ā o ia e hōroà mai ā o ia i te tahi mōrī na na, e na tana mau tamarii atoà e a muri noa atu.

⁸ Tei to na ra ànotau to te Âti-Ètoma tāivaraa, aore aè ra i auraro ia Iuta, e ua faaarii i te hoê arii no rātou iho. ⁹ Ua haere iho ra Iehorama e te hui raatira, e te mau pereòo atoà; i te ruì te haereraa, e pau iho ra te Âti-Ètoma i haaàti mai ia na, e te mau raatira o te mau pereòo ra. ¹⁰ E haere ê rā te Âti-Ètoma i te rima o te arii o Iuta, e tae roa aè nei i teie nei mahana. E ua faaruè atoà mai ra hoì Ripena i te rima no na i taua ànotau ra, no te mea ua faaruè o ia i te Atua o to na ra mau metua ia Iehova.

¹¹ Ua hāmani iho ra hoì o ia i te vāhi teitei anaè, i te mau mouà i Iuta ra; na na i faariro i to Ierutarema ei faaturi, e ua faahepo atoà hoì i to Iuta. ¹² Ua tae mai ra te hoê reta ia na, na Èria perofeta, nā ô mai ra: Te nā ô mai ra te Atua o to tupuna ra o Tāvita, o Iehova: No te mea aita aè nei òe i haapaò i te èà o to metua o Iehotafata, e

te èà o te arii o Iuta o Àtā, ¹³ ua haapaò rā òe i te èà o te mau arii o Ìteraèra, e ua faariro ia Iuta e to Ierutarema atoà ei faaturi, mai te faaturi o te ùtuafare atoà o Àhapa, e ua taparahi hoì i to mau taeaè no te ùtuafare o to metua ra, tei huru maitaì aè ia òe ra; — ¹⁴ inaha, e pohe rahi ta Iehova e tuu i nià i to mau taata nei, e to mau tamarii, e to mau vahine, e to mau taoà atoà ra; ¹⁵ e roohia òe e te maì rahi roa, e maìhia to ôpū; e rave rahi aè ra te mahana e maìri ai to âau i rāpae, i te rahi o taua maì ra.

¹⁶ Ua faaàraàra aè ra hoì Iehova i te âau o te Firiteti e rave ia Iehorama, e to Ârāpia atoà hoì, i pihai iho i to Tuta. ¹⁷ Ua haere anaè mai ra rātou o Iuta, e ua haapararī haere, e hōpoi ê atu ra, te mau mea atoà i te fare o te arii ra, e te mau tamarii na na, e te mau vahine atoà; e aore aè ra e tamaiti toe na na, maori rā te tamaiti hopeà roa o Àhatia.

¹⁸ E i muri atoà aè i te reira tairihia mai ra o ia e Iehova i te maì ora òre i roto i tana âau. ¹⁹ E maoro aè ra, hope aè ra nā matahiti e piti, ua maìri iho ra tana âau i rāpae, i te rahi o taua maì ra. Pohe atu ra o ia i te maì ìno ra. Aore to na mau taata i tūtuì i te auahi ia na, mai ta te mau metua no na ra.

²⁰ Ua tae o ia i te toru àhuru e mā piti o to na matahiti i arii ai o ia, e vaù aè ra hoì o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. I pohe hoì o ia mā te òto-òre-hia, ua tanu rā rātou ia na i roto i te Òire o Tāvita, aita rā i tuuhia i roto i te menema o te hui arii ra.

Te hau arii o Àhatia

2Ar 8.25-29

22 ¹ Faaariihia aè ra tana tamaiti hopeà ra, o Àhatia, e to Ierutarema, ei mono mai i tana metua, no te mea o taua pupu taata i haere atoà rātou atoà e to Ârāpia i te pūhapa ra, ua taparahi ia i te mau tamarii paari. Arii aè ra Àhatia a Iorama, te arii no Iuta. ² E piti taau mā piti o Àhatia matahiti i arii ai o ia, hoê hoì o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Àtaria te iòà o to na metua vahine, e mootua no Òmeri. ³ Ua haapaò atoà atu ra hoì o ia i te èà o te ùtuafare o

Àhapa: o tana metua vahine hoì tē àò ia na i te parau ìno ra. ⁴ I rave ai o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai te ùtuafare atoà o Àhapa ra; o rātou hoì tei àò ia na ia pohe tana metua, e pohe atu ra o ia iho. ⁵ Haapaò atu ra hoì o ia i ta rātou i àò mai ra, e ua pee atu ra ia Iorama a Àhapa, arii o Ìteraèra, e tamaì i te arii o Àrama ia Hataèra, i Ramota-Tireata: pohe iho ra Iorama i to Àrama. ⁶ E ua hoì iho ra o ia i Ietereèra ia faaorahia to na maì i puta ai o ia i to Àrama i Rama, a tamaì ai o ia i te arii o Àrama ia Hataèra ra. Ua haere iho ra Àhatia a Iehorama, arii no Iuta, e hiò ia Iorama a Àhapa, i Ietereèra, no te mea ua maìhia o ia.

⁷ O to Àhatia ia pohe i haapaòhia e te Atua, o ia i haere e hiò ia Iorama. Tae atu ra hoì o ia, ua haere atoà iho ra o ia e Iorama atoà e rave ia Iehu a Nimeti, tei haapaòhia e Iehova ia pau te ùtuafare o Àhapa ia na. ⁸ E te rave ra Iehu e tāhoo i te ùtuafare o Àhapa, e ìtea iho ra te hui arii o Iuta, e te mau tamarii a te mau taeaè o Àhatia, o tei tauturu ia Àhatia, ua taparahi iho ra ia rātou. ⁹ E ua ìmi o ia ia Àhatia, e noaa iho ra o ia, (ua faatāpunihia hoì o ia i roto i Tāmāria.) Ua arataì mai ra ia na ia Iehu, e pohe atu ra o ia i te taparahihia. Ua tanu atu ra rātou, ua nā ô aè ra rātou: No te mea e mootua o ia na Iehotafata o tei ìmi ia Iehova mā te âau atoà ra. E òre hoì te ùtuafare o Àhatia e tià ia tāpeà i taua pātireia ra.

To Àtaria haruraa i te faatereraa

2Ar 11.1-3

¹⁰ Ìte aè ra hoì Àtaria, te metua vahine o Àhatia ra, e ua pohe tana tamaiti, ua tià aè ra o ia e ua rave pohe roa i te huaai arii o te ùtuafare o Iuta. ¹¹ Ua rave aè ra rā Iehotapeata, te tamahine a te arii, ia Ioāta a Àhatia, (i èiāhia e ana no roto i te mau tamarii a te arii i taparahihia ra:) e ua tuu ia na e te hii atoà no na i roto i te hoê piha taòtohia no te hiero ra. I nā reira o ia, o Iehotapeata, e tamahine na te arii ra na Iorama, e vahine hoì na Iehoiata tahuà ra — e tuahine hoì o ia no Àhatia — i te hunaraa ia na ia Àtaria, aita aè ra o ia i taparahi ia na.

¹² E ono o na matahiti i te hunaraahia e rātou i roto i te fare o te Atua: riro atu ra te hau ia Àtaria i taua fenua ra.

To Ioāta faaariiraahia 2Ar 11.4-16

23 ¹ Tae aè ra rā i te hitu o te matahiti, ua faaitoito iho ra Iehoiata, e ua faaau aè ra i te parau i te mau raatira no nià i te mau hānere ra: o Àtāria a Ierohama, e o Ìtemaèra a Iehohanana, e o Àtāria a Òpetā, e o Maateia a Àtāia, e o Èritafata a Titeri. ² Ua hāhaere iho ra rātou i Iuta atoà ra, e ua haaputu mai i te Âti-Revi no roto i te mau òire atoà i Iuta, e te feiā matahiapo i Ìteraèra, e ua haere mai rātou i Ierutarema. ³ Ua faaau iho ra taua âmuiraa atoà ra i te faufaa i te arii i roto i te fare o te Atua ra. I parau na hoì o ia ia rātou: Inaha, te tamaiti a te arii, ei arii o ia ta Iehova hoì i parau mai i te mau tamarii a Tāvita ra. ⁴ Teie ta òutou e rave: o te toru ra o te tufaa no òutou, to te mau tahuà, e to te Âti-Revi, o tei haere mai i roto nei i te tāpati, ei tiaì ùputa ia; ⁵ e te toru o te tufaa, ei te pārahiraa ia o te arii ra; e te toru o te tufaa, ei te ùputa i raro ia. E te toeà o te taata, ei roto ia i te àumoa o te fare o Iehova. ⁶ Eiaha rā ei taata e tomo mai i te fare o Iehova, maori rā o te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi òhipahia ra: e tae mai rātou, no te mea ua moà rātou. Âreà te taata atoà ra, ei roto ia i te mau àumoa o Iehova faaitoito ai. ⁷ E haaàti hoì te mau Âti-Revi i te arii, o te taata o ta na mauhaa e àti noa aè; e ia tomo mai te tahi taata ê aè i roto i te Fare, e rave ia e taparahi; o òutou rā, ei pihai iho òutou i te arii ia tomo mai o ia i roto ra, e ia tomo o ia i rāpae.

⁸ Ua nā reira hoì te mau Âti-Revi e Iuta atoà ra, i te rave i te mau mea atoà a Iehoiata tahuà i parau mai ra, e ua rave te taata atoà i to na puè taata i haapaòhia e o tei haere mai i roto i te tāpati, e te feiā atoà e haere i rāpae i taua tāpati ra: aore hoì Iehoiata tahuà i haamaìri i te mau pupu ra. ⁹ Ua hōpoi atu ra Iehoiata tahuà i te mau raatira o te mau hānere, i te maehae, e te metena, e te pāroru, na te arii ra na Tāvita, e tei roto i te fare o te Atua i te vairaa. ¹⁰ E ua parau atu ra o ia i te taata atoà e haaàti māite i te arii, o te taata o ta na mauhaa i te rima, mai te pae àtau o te hiero e tae noa atu i te pae àui, nā te pae

fata e te vāhi moà ra. ¹¹ Ua aratai mai ra rātou i te tamaiti a te arii, e ua tuu aè ra i te torōna i nià iho, e ua hōpoi atu ra i te mau puè a te arii ra; ua faaarii atu ra rātou ia na. E na Iehoiata e tana puè tamarii i faatāhinu ia na; e ua nā ô atu ra: Ia ora te arii!

¹² E ite aè ra Àtaria i te haruru o te taata e te haamaitairaa i te arii. Ua haere mai ra o ia i te mau taata i roto i te fare o Iehova. ¹³ Ua hiò iho ra o ia: e inaha, te tià noa mai ra te arii i te pae pou i te tomoraa i roto i te hiero; e i pihaì iho i te arii ra o te feiā rahi ia, e te mau faaòto pū: ua òaòà aè ra to te fenua atoà, e ua faaòto i te pū, e ua faaòto mai ra te feiā himene i te mau mea atoà ra, e mā te reo atoà o te feiā haapii i te himene haamaitai. Ua hāhae mai ra Àtaria i to na àhu, e ua nā ô aè ra: Ôrure hau! Ôrure hau! ¹⁴ Ua aratai mai ra Iehoiata tahuà ra i te mau raatira o te mau hānere tei tuuhia i nià i te nuu ra, e ua parau atu ra ia rātou: A aratai na i tenā na vahine i rāpaeàu mai i te nānāi pou ra; e te taata e pee ia na ra, ia pohe roa ia i te òè. I parau na hoì te tahuà: Eiaha o ia ia pohe i roto i te fare o Iehova! ¹⁵ Ua rave atu ra to rātou rima i nià ia na, e tae atu ra o ia i te ùputa tomoraa no te puaahorofenua ra, i pihaì iho i te fare o te arii ra, ua taparahi iho ra rātou i reira.

Te faaâpīraa a Iehoiata

2Ar 11.17-21

¹⁶ Ua faaau iho ra Iehoiata i te faufaa na na iho e te mau taata e te arii atoà, e ei taata rātou no Iehova. ¹⁷ Ua haere anaè atu ra te mau taata i te hiero o Paara; e ua haapararī atu, e ua vāvāhi i te mau fata, e te mau tii, e ua taparahi atu ra i te tahuà a Paara ia Matana i mua i te mau fata ra. ¹⁸ Ua faataa faahou aè ra Iehoiata i te mau tōroà i te fare o Iehova, i te rima o te mau tahuà, te mau Âti-Revi, tei faataahia e Tāvita i roto i te fare o Iehova, ei hōpoi i te mau tūtia tāauahi na Iehova, i tei pāpaihia i roto i te ture a Mōte, mā te òaòà, e te himene, i haapaòhia e Tāvita. ¹⁹ E ua tuu o ia i te feiā tiaì ùputa i te mau ùputa o te fare o Iehova, ia òre roa tei viivii ra ia tomo noa atu i roto. ²⁰ Ua rave o ia ua aratai i te mau raatira hānere, e te feiā rarahi, e te mau

tāvana o te mau taata ra, e te taata atoà o te fenua, e ua aratai mai ra i te arii mai te fare mai o Iehova ra. E ua nā roto rātou i te ùputa teitei e tae mai ra i te fare o te arii ra, e ua tuu iho ra i te arii i nià i te terōno o te pātireia ra. ²¹ Òaò roa aè ra to te fenua atoà. E te vai hau noa ra te òire, pohe noa aè Àtaria i te dè.

Ioāta, arii no Iuta

2Ar 12.1-4

24 ¹ Tei te hitu o to Ioāta matahiti i arii ai o ia, e maha àhuru hoì o na matahiti i te ariiira a i Ierutarema. O Tipia te iò a o te metua vahine, no Pere-Tepa. ² Ua haapaò atu ra Ioāta i te parau-tià i te aro o Iehova, e hope roa aè ra nā mahana o Iehoiata tahuà ra. ³ Ua rave aè ra Iehoiata i nā vahine toopiti na Ioāta; e ua fānau ta Ioāta, e puè tamarii tamaroa e nā tamahine.

To Ioāta tātāiraa i te hiero o Ierutarema

2Ar 12.5-17

⁴ E i muri aè ra i te reira, ua ôpua iho ra Ioāta e rave e patu i te fare o Iehova. ⁵ Ua haaputuputu mai ra o ia i te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, e ua parau atu ra ia rātou: E haere òutou i te mau òire atoà o Iuta, e tīpee haere i te moni ia Ìteraèra atoà ra, no te fare o to òutou Atua, i terā matahiti, i terā matahiti, e faaitoito hoì i te rave ia oti vave. Aita rā te Âti-Revi i faaitoito. ⁶ Ua parau atu ra te arii i te tahuà rahi ra ia Iehoiata, e ua nā ô atu ra ia na: E aha òe i òre i parau atu ai i te mau Âti-Revi e hōpoi mai i te taoà àufau na Iuta e na Ierutarema i haapaòhia e Mōte, e te tāvini o Iehova, na te âmuiraa na Ìteraèra atoà no te tētene Ture ra? ⁷ Na te mau tamarii a taua vahine paieti òre ra a Àtaria i vāvāhi i te fare o te Atua: e ua hōpoi rātou i te mau mea atoà i haamoàhia no te Fare o Iehova, no te mau peu a Paara. ⁸ E ia parauhia mai rātou e te arii ra, ua hāmani iho ra rātou i te hoê piha, e ua tuu aè ra i rāpaeàu mai i te ùputa o te fare o Iehova. ⁹ Ua poro haere iho ra rātou nā roto ia Iuta e Ierutarema atoà, e hōpoi mai i te taoà àufauhia ra ia Iehova i tei tuuhia atu e te tāvini o te Atua

ra, e Mōte, i nià ia Ìteraèra i te mētēpara ra. ¹⁰ Ua òaòà aè ra te feiā rarahi e te taata atoà ra, e ua hōpoi mai e ua huri i ta rātou i àufau mai ra i roto i te piha e hope aè ra: ¹¹ e ua hōpoi-anaè-hia mai taua piha ra i roto i te piha o te arii ra, i te rima o te Âti-Revi — e ìte aè ra rātou e moni rahi — ua haere mai ra te pāpāi parau a te arii, e te taata tōroà o te tahuà rahi ra, ua ìriti aè ra i te moni i taua piha ra, e ua rave, ua faahoì i te vairaa ra. I nā reira rātou i terā mahana, i terā mahana, e puè aè ra te moni e rave rahi. ¹² Ua hōpoi atu ra te arii rāua o Iehoiata i taua moni ra i te feiā e faaitoito i taua òhipa i te fare o Iehova ra, e ua tārāhu atu ra i te tahuà tarai òfaì, e te tāmuta, ei rave i taua fare o Iehova ra, e te feiā tiàpāi âuri e te veo, ei faaètaèta i taua fare o Iehova ra. ¹³ E no te itoito o te rave a to taua feiā rave òhipa ra, aore aè ra i māhia, ua oti taua òhipa ra, riro atu ra taua fare ra o te Atua ra te ètaèta tahito ā e ètaèta. ¹⁴ E oti aè ra taua fare ra, ua hōpoi mai ra rātou i te toeà o te moni i te arii ra e ia Iehoiata. Ua rave aè ra rātou i te reira ei peu no te fare o Iehova, ei peu no te òhipa e no te tūtia, e ei fārii, e te mau peu àuro e te ârio ra. E aore aè ra rātou i faaea i te hōpoi i te mau tūtia tāauahi i roto i te fare o Iehova i taua ànotau o Iehoiata ra.

To Ioāta tāivaraa i te Atua

¹⁵ Ruhiruhiā atu ra rā Iehoiata, e ua hope o na puè mahana i pohe ai ra. Ua tae o ia i te hānere hoê e toru àhuru hoì o na matahiti tiàhapa i pohe ai ra. ¹⁶ Tanuhia iho ra e rātou i te Òire o Tāvita, i roto i te mau arii ra, no te mea e òhipa maitaì ta na i rave ia Ìteraèra i te Atua, e to na ra fare.

¹⁷ E pohe atu ra Iehoiata, ua haere mai ra te feiā rarahi i Iuta ra, e ua tāhopu mai ra i te arii. E ua faaroo atu ra te arii ia rātou. ¹⁸ Ua faaruè mai ra rātou i te fare o te Atua o to rātou mau metua, o Iehova, e ua haamori i te mau îtoro no te ururāau, e te mau îtoro atoà. Roohia mai ra Iuta e Ierutarema e te Riri o Iehova, i taua hara na rātou ra. ¹⁹ Ua tonono mai ra o ia i te mau perofeta ia rātou, ei faahoì mai ia rātou ia Iehova. E ua faaite hua atu ra rātou: aita rā rātou i faaroo. ²⁰ Tei nià

noa mai ra te Vārua o te Atua ia Tētāria a Iehoiata tahuà ra; te tià ra o ia i te vāhi teitei, e ua parau mai ra ia rātou: Te nā ô mai ra te Atua: E aha òutou i faaruè ai i te parau a Iehova, i òre i tupu ai ta òutou ra? No te mea ua faaruè òutou ia Iehova, ua faaruè atoà mai hoì o ia ia òutou. ²¹ Ua âmui aè ra rātou i ta rātou parau ia na, e ua tūi iho ra i te òfai i te parau a te arii ra, i roto i te àumoa i te fare o Iehova. ²² Aita aè ra taua arii ra o Ioāta i manaò i te hāmani maitai a tana metua a Iehoiata ia na, ua taparahi hoì o ia i tana tamaiti o tei parau mai hoì i te poheraa ra e: Na Iehova teie e hiò mai, e na na e tāhoo mai!

Te hopeà o te hau arii o Ioāta

2Ar 12.17-21

²³ E hope aè ra te matahiti, ua haere mai ra te nuu o Àrama e rave ia na. Ua tae mai ra rātou i Iuta e Ierutarema, e pau roa aè ra te feiā rahi o te mau taata atoà ra i te pohe, e ua hāpono atu ra i ta rātou mau taoà i te arii o Tamateto. ²⁴ E nuu iti haihai hoì to Àrama ra, e nuu rahi roa rā ta Iehova i tuu i to rātou rima, no te mea ua faaruè taua feiā ra i te Atua o to rātou mau metua ia Iehova. E ua tāhoo atu ra rātou ia Ioāta. ²⁵ Faaruè mai ra hoì rātou ia na mā te putaputa e rave rahi. E reva anaè atu ra rātou, ua âmui aè ra to na iho mau tāvini e rave ia na i te toto hoì o te tamarii a Iehoiata tahuà ra, e ua rave atu ra, ua taparahi ia na i nià i to na iho roì, e pohe atu ra. Ua tanu atu ra ia na i roto i te Òire o Tāvita, aita rā i tanu i roto i te menema o te mau arii ra. ²⁶ Teie hoì taua feiā i âmui e rave ia na ra: o Tāpāta a Timeata, e vahine Âti-Àmona, e o Iehotāpātā a Timirita, e vahine Âti-Moapi. ²⁷ O te mau tamarii na na, e te rahi o te teiaha i tuuhia e ana i nià ia rātou, e te paturaa i te fare o te Atua, inaha, ua oti i te pāpaihia i roto i te parau a te mau arii o Iuta. Monohia aè ra o ia i te hau e te tamaiti ra e Àmatia.

Te hau arii o Àmatia

2Ar 14.1-7

25 ¹ Tei te matahiti taau mā pae i arii ai Àmatia, hoê taau mā iva o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Iehoatana te iòà o tana metua vahine, no Ierutarema o ia. ² Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, aita rā i tià maitaì mau te âau. ³ E pāpū aè ra te hau ia na ra i to na ra ùtuafare, ua taparahi o ia i tana mau tāvini, tei taparahi i tana metua, i te arii ra. ⁴ Aita o ia i taparahi i ta rātou mau tamarii, i tei pāpaìhia hoì i roto i te ture, i te puta a Mōte, ta Iehova i parau mai ra e: «Eiaha te feiā metua ia pohe i te hara a te tamarii, e eiaha te tamarii ia pohe i te hara a te metua; e pohe rā te taata atoà i ta na iho hara.» ⁵ Ua haaputuputu mai ra Àmatia a Iuta, e ua faariro atu ra ia rātou ei raatira no nià i te mau tautani, e ei raatira no nià i te mau hānere, no te mau fare o to rātou mau metua, e àti noa aè Iuta e Peniamina atoà: e tei tae i te matahiti hoê taau e nià atu, tei taiòhia ia, e te ìteraa iho ra, e toru hānere i te tautaniraa i te taata maitataì e tià ia haere i te tamaì, o tei rave i te maehae e te pāruru. ⁶ Ua tārahu atu ra hoì o ia hoê hānere i te tautaniraa i te taata i te feiā àito anaè no roto ia Ìteraèra, i nā tārēni ârio hoê hānere.

⁷ Ua haere mai ra rā te tahi taata no te Atua ia na ra, nā ô mai ra: E te arii e, eiaha te nuu o Ìteraèra ia pee ia òe: aita hoì Iehova i au ia Ìteraèra, e te mau tamarii atoà a Èferaima! ⁸ Ia haere rā òe ra, e faaitoito i tenā na tamaì, e pau òe i te Atua i te aro o te ènemi: e tià hoì i te Atua ia tauturu mai, e tià hoì ia haapau. ⁹ Ua parau mai ra Àmatia i taua taata no te Atua ra: E aha rā tātou i nā tārēni ârio hoê hānere i hōroàhia atu e au i te nuu o Ìteraèra? Ua parau atu ra taua taata no te Atua ra: E tià ia Iehova ia faahoì mai e rahi noa atu ā. ¹⁰ Ua faataa atu ra Àmatia i taua feiā mai Èferaima mai ra, ia hoì i te ùtuafare. Riri roa aè ra rātou ia Iuta, hoì atu ra rātou i te ùtuafare mā te riri rahi.

¹¹ Ua faaitoito iho ra Àmatia, e ua arataì i to na ra mau taata. Haere atu ra i te peho Miti ra, e ua tāriri atu ra i to Teira, hoê àhuru i te

tautani. ¹² E hoê àhuru hoì i te tautani i vaiiho-ora-noa-hia, e ua aratai-titi-noa-hia e te mau tamarii a Iuta. E ua aratai ia rātou i nià roa i te mato ra, e ua huri atu ra ia rātou i raro, mai nià mai i taua mato ra, parari roa aè ra rātou.

¹³ Àreà nā feiā i faahoìhia e Àmatia ra, ia òre rātou ia tae atoà i te tamaì, ua rave atu ra ia i te mau òire i Iuta e Tāmāria, e tae noa atu ra i Pete-Horona. Pau iho ra nā taata e toru tautani, e rave rahi te taoà i pau.

¹⁴ E tae mai ra Àmatia mai te taparahiraa i te Àti-Ètoma, ua hōpoi atoà mai ra i te mau atua o te mau tamarii o Teira, e ua faatià aè ra ei atua no na iho; e ua piò iho ra i raro i mua ia rātou, e ua tūtui i te mea noànoà ia rātou. ¹⁵ Tupu atu ra te riri o Iehova ia Àmatia, e ua tono atu ra i te hoê perofeta ia na, o tei parau atu ia na e: E aha te mea i ìmi ai òe i te ora, i te mau atua o te êtene tei òre i faaora i to rātou iho mau taata i to òe na rima? ¹⁶ E te paraparau noa ra o ia ia na, ua parau mai ra te arii ia na: Ua haapaòhia ānei òe ei aò i te arii? A māmū na! E ia pohe atoà atu ānei òe? Ua māmū noa iho ra taua perofeta ra, ua nā ô aè ra rā: Ua ìte au, ua ôpua māite te Atua ia òe ia pohe roa, no te mea òe i nā reira mai, e aore òe i faaroo mai i ta ù i aò atu ia òe ra.

Te paura o Àmatia ia Ioāta, arii no Ìteraèra

2Ar 14.8-14

¹⁷ Ua ìmi iho ra te arii o Iuta ra, o Àmatia, i te parau, e ua tono aè ra i te veà ia Iehoahata, a Iehu, arii no Ìteraèra, nā ô atu ra: E haere mai e hiòhiò tāua i to tāua puè mata! ¹⁸ Ua tono mai ra te arii o Ìteraèra o Ioāta i te veà i te arii o Iuta ia Àmatia, nā ô atu ra: Ua tono mai ra te hoê mōtuu i Repanona i te veà i te hoê âreti i Repanona, nā ô mai ra: Hō mai na i to tamahine ei vahine na taù tamaiti! Ua haere noa mai ra te hoê puua ôviri no Repanona, ua taataahi noa iho ra i taua mōtuu ra i raro. ¹⁹ Te parau noa na òe: Inaha, ua pau te Àti-Ètoma ia ù. E no te teitei o to âau na, ua faaahaaha òe. E pārahi noa i te ùtuafare na. E haùti mai ā òe ia pohe? E ia hià atu òe, e Iuta atoà hoì! ²⁰ Aita rā

Àmatia i faaroo, te tuu noa ra te Atua ia riro rātou i te rima o to rātou mau ènemi, no te mea te ìmi ra rātou i te ora i te mau atua no Ètoma ra. ²¹ Ua haere iho ra te arii o Ioāta i nià; e ua hiòhiò hoì rāua i to rāua puè mata, o ia e te arii o Iuta o Àmatia, i Pete-Temeta, io Iuta ra. ²² Pau iho ra Iuta i te aro o Ìteraèra, e ua horo anaè iho ra rātou, te taata atoà i to na iho ra ùtuafare. ²³ Ua rave iho ra te arii o Ìteraèra o Ioāta i te arii o Iuta ia Àmatia a Ioāta, a Iehoahata, i Pete-Temeta. E ua hōpoi mai i Ierutarema, e ua vāvāhi i te âua i Ierutarema, mai te ùputa i Èferaima e tae noa atu ra i te ùputa i te hiti ra, e maha atoà hānere tūpiti ra. ²⁴ E ua rave o ia i te àuro, e te ârio, e te mau fārii i roto i te fare o te Atua ia Òpeta-Ètoma; e te mau taoà atoà o te fare o te arii ra, e te mau pāruru, e ua hoì atu ra i Tāmāria.

Te hopeà no te hau arii o Àmatia

2Ar 14.17-20

²⁵ Te ora noa ra Àmatia a Ioāta arii no Iuta ra, i muri aè i te poheraa o Ioāta a Iehoahata arii no Ìteraèra, e hoê àhuru mā pae i te matahiti. ²⁶ E te toeà o te parau ia Àmatia ra, te matamua e te hopeà: eere ānei ua oti i te pāpaihia i roto i te parau a te mau arii no Iuta e no Ìteraèra? ²⁷ E i muri aè i to Àmatia faaruèraa ia Iehova, ua âmui iho ra rātou i Ierutarema e rave ia na, e ua horo atu ra o ia i Rātita: ua tono atu ra rā rātou i te taata i Rātita, e ua taparahi ia na i reira. ²⁸ E ua faauta mai ra rātou ia na nā nià i te puaahorofenua, e ua tanu atu ra ia na i to na ra mau metua i te Òire o Tāvita.

Te hau arii o Ûtia

2Ar 14.21-22

26 ¹ Ua rave aè ra to Iuta atoà ia Ûtia, hoê àhuru mā ono o na matahiti, e ua faaarii aè ra ia na ei mono i tana metua ia Àmatia ra. ² Ua patu faahou aè ra o ia ia Èrāta, e ua faahoì mai ra ia Iuta, ia taòto ra te arii io to na ra mau metua.

2Ar 15.2-3

³ Tei te matahiti hoê àhuru mā ono ra i arii ai Ûtia ra, e a pae aè ra àhuru mā piti o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. O Ietoria te iòà o to na metua vahine no Ierutarema. ⁴ Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, mai ta tana metua, mai ta Àmatia, i rave i te matamehai ra.

Te tiàturiraa e te tãivaraa o Ûtia i te Atua

⁵ Te ìmi ra o ia i te Atua i te oraraa o Tētāria ra, tei ìte i te ôrama o te Atua ra: e te ìmi ra o ia ia Iehova ra, te hōroà mai ra te Atua i te maitai no na. ⁶ Ua haere atu ra o ia e ua àro atu ra i te Firiteti, e ua pararī te patu i Tāta ia na, e te patu i Iapene, e te patu i Àtatota. E ua patu faahou i te mau òire âpī i pihai iho ia Àtatota, e i roto i te mau Firiteti. ⁷ Ua tauturu mai ra te Atua ia na i te raveraa i te Firiteti, e te raveraa hoì i to Ârāpia, tei pārahi i Tura-Paara, e te Âti-Mehuni atoà. ⁸ E ua hōpoi mai te Âti-Àmona i te taoà na Ûtia; e ua tae roa to na iòà i te tomoraa atu i Àifiti ra; ua ètaèta roa hoì o ia. ⁹ Ua patu iho ra hoì Ûtia i te pare i Ierutarema, i te ùputa i te hiti ra, e te ùputa i te peho ra, e te mau poro i taua patu ra, e ua faaètaèta hoì i taua mau vāhi ra. ¹⁰ Ua patu hoì o ia i te pare i te mētēpara, e rave rahi te âpoo pape i ôhia; e puaatoro rahi hoì ta na, i te mau peho ra, e te mau vāhi pāpū atoà; e te faaàpu fenua, e te tope vine, i nià i te mouà, e i nià ia Taremera, e òhipa au ia na na. ¹¹ E rave rahi ta Ûtia taata tamaì, o tei haere pupu noa a tamaì ai, o tei pāpaihia e te pāpai parau e Ieiera, e te tāvana ra e Maateia, tei te raatira a te arii ra, tei ia Hanania te parau e tae ai. ¹² Te feiā matahiapo i te taiòraa, e piti ia tautani, e ono hānere, e feiā àito anaè. ¹³ E o raro aè i te reira ra, e nuu atoà ia e toru hānere mā hitu i te tautani, e pae hoì hānere tiàhapa, e àro tamaì anaè, e nuu rahi ei tauturu i te arii i to na ènemi. ¹⁴ Ua ìmi iho ra Ûtia i te mauhaa na rātou, na taua nuu atoà ra, i te pāruru, e te maehae, e te tāupoo, e te àhu tamaì, e te fana, e te maa òfai. ¹⁵ Ua hāmani iho ra hoì o ia i te rāveà i ìmihia e te feiā paari, a tuu ai i nià i te mau pare, e i nià i te mau vāhi pāruruhia ra, e pee ai hoì te òhe e te òfai

rahi. Tuì atu ra to na roo i te mau fenua atoà, i turuhia mai hoì o ia i taua mau rāveà ra, e ètaèta noa atu ra hoì o ia.

¹⁶ Ètaèta aè ra rā o ia ra, ua teòteò aè ra e pohe atu ra: ua rave hoì o ia i te hara i to na Atua, ia Iehova ra: ua haere hoì o ia i roto i te hiero o Iehova e tūtuì i te mea noànoà i nià i te fata mea noànoà ra.

¹⁷ Ua pee atu ra Àtāria tahuà ia na, o ia e nā tahuà na Iehova e vaù àhuru, e feiā àito anaè: ¹⁸ ua pātoì atu ra rātou i taua arii ra, ia Ûtia, e ua parau atu ra: Eere hoì o òe tei haapaòhia ei tūtuì i te mea noànoà na Iehova, e Ûtia, na te mau tahuà rā, na te mau tamarii a Àrona o tei haamoà-mau-hia ei tūtuì i te mea noànoà. E haere òe i rāpaeà i tenā na vāhi moà! Ua hara hoì òe, e òre hoì tenā e riro ei maità òe i te Atua ia Iehova ra. ¹⁹ Riri aè ra Ûtia, e ua rave iho ra i te hoê fārii i tana rima e tūtuì ā i te mea noànoà. E te riri noa ra o ia i taua feiā tahuà ra, ua tupu iho ra te «rēpera» i nià i to na rae, i te aro o taua feiā tahuà ra, i roto ā i te fare o Iehova, i pihai iho i taua fata mea noànoà ra. ²⁰ Ua hiò atu ra te tahuà rahi ra o Àtāria, e te mau tahuà atoà ra ia na: e inaha, ua «rēperahia» to na rae, ua tute atu ra rātou ia na i rāpae; e ua rū atoà hoì o ia iho i te haere i rāpae, no te mea ua ravehia o ia e Iehova.

Te hopeà o te hau arii o Ûtia

2Ar 15.5-7

²¹ Riro atu ra taua arii ra o Ûtia ei «rēpera», e tae noa atu ra i te mahana e pohe ai ra, e ua pārahi «rēpera» noa i roto i te hoê fare ê: ua faataa-ê-hia hoì o ia i te fare o Iehova. Riro atu ra te tamarii ra o Iotama, ei nià ia i te ùtuafare o te arii, i te faaauraa i te parau i te mau taata no taua fenua ra. ²² E te toeà o te mau parau a Ûtia, tei mua e tei muri, ua pāpaihia ia e Ìtaia perofeta a Àmōtā ra. ²³ Taòto iho ra Ûtia io to na ra mau metua, e tanuhia atu ra o ia io to na ra mau metua, i roto i te âua tanuraa a te mau arii ra, ua nā ô aè ra hoì rātou: E «rēpera» o ia. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Iotama.

Te hau arii o Iotama*2Ar 15.32-38*

27 ¹ Tei te matahiti taau mā pae i arii ai Iotama, hoê àhuru hoì o na matahiti e ono tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema. O Ieruta te iòà o tana metua vahine, e tamahine na Tātota. ² Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, mai ta tana metua, mai ta Ûtia atoà ra. Aita rā o ia i haere i roto i te hiero o Iehova; e te vai ìno noa ra te mau taata.

³ Ua patu hoì o ia i te ùputa teitei i te fare o Iehova, e i nià atoà i te patu o Òfēra, e vāhi rahi tei patuhia e ana. ⁴ E ua faatià o ia i te òire i nià i te mau mouà o Iuta, e i roto hoì i te mau vāhi ururāau ra, ua patu o ia i te fare ètaèta, e te pare atoà. ⁵ E ua àro hoì o ia i te arii o te Âti-Àmona, e pau iho ra ia na. E ua hōpoi mai ra te mau tamarii a Àmona i nā tārēni ârio hoê hānere i taua matahiti ra, e nā tora tītona hoê àhuru i te tautani, hoê àhuru hoì i te tautani i te tērite. Nā reira te tamarii a Àmona i te hōpoi mai i te matahiti piti e te toru. ⁶ Mana atu ra Iotama, no te mea ua faaau o ia i to na èà i te aro o to na Atua o Iehova.

⁷ E te toeà o te parau a Iotama, e te mau tamaì na na, e tana mau haereà, inaha, ua pāpaìhia ia i roto i te puta a te mau arii o Ìteraèra e Iuta. ⁸ Ua tae o ia i te matahiti taau mā pae i arii ai o ia, hoê àhuru hoì o na matahiti e ono tiàhapa i te ariiraa i Ierutarema. ⁹ Ua taòto iho ra Iotama io to na ra mau metua, e ua tanu iho ra rātou ia na i roto i te Òire o Tāvita. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Àhata.

Te ômuaraa o te hau arii o Àhata; te àroraa ia Ìteraèra*2Ar 16.1-20*

28 ¹ Ua tae Àhata i te taau i to na matahiti i arii ai o ia, hoê àhuru hoì mā ono o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. Aita rā o ia i rave i te parau-tià i te aro o Iehova, mai tana tupuna ra, mai ia Tāvita. ² Ua haapaò rā o ia i te èà o te mau arii o Ìteraèra, e ua hāmani i te

îtoro faatōhia na Paara. ³ E ua tūtuì o ia i te mea noànoà i te peho o te tamaiti a Hinoma, e ua tūtuì i tana mau tamarii i te auahi, i te parau faufau hoì o te mau fenua, o tei hee ia Iehova i te aro o te tamarii a Ìteraèra. ⁴ Ua hōpoi hoì o ia i te tūtia, e ua tūtuì i te mea noànoà i nià i te mau vāhi teitei, e i nià i te mouà, e i raro aè i te mau rāau marumaru atoà ra.

⁵ I tuu ai to na Atua o Iehova ia na i te rima o te arii o Àrama ra; pohe atu ra o ia, e rave rahi te taata i hōpoi-tītī-hia e rātou, e ua hōpoi i Tamateto ra. E i tuua-atoà-hia hoì o ia i te rima o te arii o Ìteraèra, e pau roa atu ra o ia i reira. ⁶ Pohe iho ra hoì ia Peta a Remaria i Iuta, hoê hānere e piti àhuru i te tautani i te mahana hoê, e feiā àito anaè, no te mea ua faaruè rātou i te Atua o to rātou mau metua, ia Iehova. ⁷ E na te hoê taata pūai no Èferaima, na Titeri, i taparahi ia Maateia, te tamaiti a te arii ra, e ia Àteritama, te tāvana o te fare, e ia Èritāna, i pihai iho i te arii ra. ⁸ E na te tamarii a Ìteraèra i hōpoi tītī i to rātou mau taeaè, e piti hānere i te tautani, i te mau vahine, e te mau tamaroa, e te mau tamahine. E ua rave mai ra i ta rātou taoà e mea rahi, e ua hōpoi i taua taoà ra i Tāmāria.

⁹ I reira rā te hoê perofeta a Iehova, Òteta te iòà. E ua haere iho ra o ia e fārerei i taua nuu ra aita i tae i Tāmāria ra. E ua parau atu ra ia rātou: Inaha, no te mea e riri to te Atua o to òutou mau metua, to Iehova, ia Iuta, i tuu mai ai o ia ia rātou i to òutou na mau rima, e ua taparahi ìriā noa òutou ia rātou, e ua tae roa to òutou riri i nià i te rai ra. ¹⁰ E tenā na, te ôpua na òutou i te mau tamarii o Iuta e o Ierutarema e faariro ei tāvini tāne e ei tāvini vahine no òutou! Aita ānei e hara atoà to roto ia òutou iho i to òutou Atua ia Iehova? ¹¹ E tenā na, e faaroo mai na, e faahoì òutou i tenā na mau tītī i ravehia mai e òutou no roto i to òutou mau taeaè na: aore ra e roohia mai òutou e te riri rahi o Iehova. ¹² O te tahi pae hui raatira no te mau tamarii a Èferaima, o Àtāria a Iohanana, o Pērētia a Metiremota, o Iehitatia a Taruma, e o Àmata a Hatarai, ua tià mai ra i nià, ua pātoì mai ra i taua feiā mai te tamaì mai ra. ¹³ E ua parau mai ra ia rātou: Eiaha òutou e arataì mai i tenā na mau tītī i ô nei, a rahi ta mātou

hara i te aro o Iehova. Te hinaaro na òutou i te faarahi mai i to mātou ìno e ta mātou hara? Ua rahi hoì ta mātou hara, e te ûàna ra te riri ia Ìteraèra. ¹⁴ Ua faaruè mai ra te feiā mauhaa tamaì ra i te mau tītī e te taoà, i mua i te aro o te hui raatira e taua feiā rahi atoà ra. ¹⁵ Ua tià mai ra taua feiā ra i parauhia ra, ua rave aè ra i te mau tītī, e ua faaàhu atu ra i te feiā veve, no roto i taua taoà ra; ua faaàhu hoì ia rātou, e ua faatāmāa hoì, e ua faaàmu, e ua faainu, e ua faatāvai hoì ia rātou, e ua faauta i te feiā i paruparu ra i nià i te âtini, e ua arataì i Ierito, i te Òire Tāmara ra; i to rātou ra mau taeà; e ua hoì atu ra rātou i Tāmāria.

¹⁶ I reira to taua arii ra, to Àhata, tonoraa i te veà i te arii o Àtura ia tauturu mai o ia ia na. ¹⁷ Ua haere faahou hoì te Âti-Ètoma, e ua tāiri ia Iuta, e ua hōpoi-ê-hia te tītī. ¹⁸ Ua pārahihia hoì te mau òire i raro ra e te Firiteti, e to te pae i apatoà i Iuta ra, e ua pau Pete-Temeta, e o Àiarona, e o Teterota, e o Tōto e te mau òire rii atoà, e o Timina e te mau òire rii atoà, e o Timeto atoà e te mau òire rii atoà; e te pārahi ra hoì i reira. ¹⁹ Ua tuu-haèhaa-hia iho ra Iuta e Iehova, no Àhata, no te arii o Ìteraèra; ua paruparu hoì Iuta ia na, ua rahi hoì ta na hara ia Iehova. ²⁰ Ua haere mai ra te arii o Àtura o Titerata-Piretera ia na, aita rā o ia i faaètaèta mai, e àti rā to na ia na. ²¹ Ua rave iho ra hoì Àhata i te tahi taoà no roto i te fare o Iehova, e no roto hoì i te fare o te arii ra, e ta te feiā raatira; e ua hōpoi na te arii no Àtura ra. Aita rā o ia i turu mai ia na. ²² E ia roohia o ia e te àti ra, ua rahi roa ta na hara ia Iehova i reira, o taua arii ra o Àhata teie. ²³ Ua hōpoi o ia i te tūtia i te mau atua no Tamateto, o tei tāiri mai ia na ra; ua nā ô aè ra hoì o ia: No te mea ua tauturu mai te mau atua o te mau arii o Àrama ra ia rātou, e hōpoi au i te tūtia ia rātou, ia tauturu mai hoì rātou ia ù! Riro atu ra rā rātou ei pohe no na, e ia Ìteraèra atoà.

²⁴ Ua haaputupu mai ra Àhata i te mau mea atoà o te fare o te Atua ra. E ua tūpūpū hoì i taua mau mea atoà i te fare o te Atua ra, e ua ôpani i te mau ùputa o te fare o Iehova, e ua hāmani hoì i te fata na na iho i te mau poro aroā i Ierutarema. ²⁵ E ua hāmani o ia i te vāhi teitei anaè i te mau òire atoà o Iuta, ei tūtuiraa mea noànoà na

te mau atua èê ra, faariri atu ra i te Atua o to na ra mau metua, ia Iehova.

²⁶ E te toeà o ta na parau e te haereà atoà no na, o tei mua e tei muri, inaha, ua pāpaìhia i roto i te puta a te mau arii o Iuta e o Ìteraèra.

²⁷ Taòto iho ra Àhata io to na ra mau metua, e tanuhia atu ra e rātou i roto i te òire ra o Ierutarema: aita rā rātou i hōpoi ia na i roto i te mau menema o te mau arii o Ìteraèra: e monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Hetetia.

Te hau arii o Hetetia

2Ar 18.1-3

29 ¹ Tei te matahiti taau mā pae o Hetetia ra, i arii ai o ia, hoê taau mā iva o na matahiti i te ariiira i Ierutarema. O Âpia te iòà o to na metua vahine, e tamahine na Tētāria. ² Ua rave o ia i te parau-tià i te aro o Iehova, i te mau mea atoà ta to na tupuna, ta Tāvita, i rave ra.

Te tāmāraahia te hiero

³ I te marama matamua, e te matahiti matamua o to na ra hau, ua ìriti aè ra o ia i te mau ùputa o te fare o Iehova, e ua rave iho ra i te vāhi ìno. ⁴ E putuputu mai ra te feiā tahuà e te mau Âti-Revi, ua aratai mai ra i te vāhi ātea i te pae i te hitià-o-te-rā ra, ⁵ e ua parau atu ra ia rātou: E faaroo mai na ia ù, e te mau Âti-Revi e! E haamoà ia òutou, e haamoà hoì i te fare o te Atua o to òutou mau metua, o Iehova, e hōpoi ê hoì i te repo i roto i te vāhi moà nei. ⁶ Ua hara hoì to tātou mau metua, e ua rave i te parau ìno i mua i te mata o to tātou Atua, o Iehova, e ua faaruè rātou ia na, e ua fāriu ê to rātou mata i te pārahira o Iehova, e ua fāriu to rātou tua ia na. ⁷ Ua ôpani hoì rātou i te mau ùputa o te poretito, e ua tīnai i te mau rāmepe, e aore aè nei i tūtui i te mea noànoà, e aore hoì i hōpoi i te tūtia tāauahi i te vāhi moà, na te Atua no Ìteraèra. ⁸ I roohia mai ai Iuta e Ierutarema e te riri o Iehova, e ua tuu o ia ia rātou ia roohia e te àti, e ia maerehia, e ia tāhitohitohia; ta òutou hoì e ìte noa i to òutou mata na. ⁹ Inaha,

no taua mea nei hoì i pohe ai to tātou mau metua i te òè, e ta tātou mau tamarii, e te mau tamahine, e ta tātou mau vahine, te vai tītī noa ra. ¹⁰ E i teie nei, te ôpua nei au ei faufaa ta ù i te Atua o Ìteraèra ia Iehova, ia haafāriu ê o ia i to na riri ia tātou nei. ¹¹ E aù mau tamarii e, eiaha òutou e tōaruàru: òutou tei haapaòhia e Iehova ia tià òutou i mua ia na, ei tāvini no na, ei rave i te tōroà i mua ia na, e ei tūtuì i te mea noànoà.

¹² Ua tià mai ra te mau Âti-Revi, o Mahata a Àmatai, e o Ioera a Àtāria, no te mau tamarii Âti-Tohata; e to te mau tamarii a Merari: o Tita ia a Àpati, e o Àtāria a Ieharere; e to te Âti-Teretona: o Iōā ia a Tīma, e o Ètene a Iōā ra; ¹³ e to te mau tamarii a Èritafana: o Timeri, e o Ieiera; e to te mau tamarii a Àtafa: o Tētāria, e o Matania; ¹⁴ e to te mau tamarii a Hemana: o Iehiera ia, e o Timei; e to te mau tamarii a Ietutuna: o Temaia, e o Ûtiera.

¹⁵ Ua haaputupu iho ra rātou i to rātou mau taeae, e ua haamoà ia rātou, e ua haere mai i tei parauhia mai e te arii, i te parau a Iehova, ia mā te fare o Iehova. ¹⁶ Ua haere atu ra te feiā tahuà i roto roa i te fare o Iehova, e pao mai i te repo ra, e ua rave mai i te repo i ìtea ia rātou i roto i te fare o Iehova, i roto i te àumoa i te fare o Iehova; ua rave iho ra te mau Âti-Revi e ua hōpoi i te pape ra o Titerona. ¹⁷ I te mahana matamua, i te marama matamua ta rātou hōroiraa, e tae aè ra i te vaù o te mahana, ua tae rātou i te poretito o te fare o Iehova; e ruì vaù aè ra hoì, mā atu ra te fare o Iehova; e tae aè ra i te mahana hoê àhuru mā ono i te marama hoê ra, oti aè ra taua òhipa ra.

¹⁸ Ua haere atu ra rātou i roto i te arii ra, ia Hetetia, e ua parau atu ra: Ua mā roa ia rātou te fare o Iehova, e te fata tūtia tāauahi, e te mau peu atoà ra, o te àiraa-māa e vaiihohia ai te pāne o te aro ra, e te mau peu atoà ra. ¹⁹ E te mau mea atoà a te arii ra a Àhata i to na ra hau i haaviivii i ta na hara ra, ua rave mātou e ua haamoà: e inaha, tei mua ia i te fata a Iehova.

To Hetetia haamau-faahou-raa i te haamoriraa e te mau tūtia

²⁰ Ua tià mai ra te arii ra o Hetetia i nià i te poipoì roa, e ua haaputu mai i te feiā tāvana o te òire, ua haere atu ra i te fare o Iehova. ²¹ E ua hōpoi mai ra rātou i nā puaatoro oni e hitu, e nā māmoe paè ra e hitu, e nā pinia māmoe e hitu, e nā puaaniho paè ra e hitu, ei tāraèhara no te fenua, e no te vāhi moà, e na Iuta. E ua faaue o ia i te feiā tahuà i te mau tamarii a Àrona e hōpoi i taua mau mea ra i nià i te fata a Iehova. ²² Ua pātia iho ra rātou i te mau puaatoro oni, e ua fārii mai ra te feiā tahuà i te toto, e ua pīpī i nià i te fata; e pohe atu ra te mau māmoe oni, ua pīpī i te toto i nià i te fata; e ua pātia hoì i te mau pinia māmoe, e ua pīpī i te toto i nià i te fata. ²³ Ua hōpoi mai ra rātou i te mau puaaniho paè ra ei tāraèhara i mua i te aro o te arii e te âmuiraa atoà ra; e ua tuu iho ra i to rātou rima i nià iho. ²⁴ E ua pātia iho ra te feiā tahuà, e ua hōpoi i te toto i nià i te fata ei haafāite na Ìteraèra atoà ra: ua parau mai hoì te arii e na Ìteraèra atoà te tūtia tāauahi e te tāraèhara atoà. ²⁵ Ua tuu iho ra o ia i te Âti-Revi i roto i te fare o Iehova mā te tumeparo, e te nāpara, e te tīnura, i tei parauhia mai e Tāvita, e ta te hiò a te arii ra, ta Tāta, e ta Nātana perofeta: o te huru ia o ta Iehova parau i tana ra mau perofeta. ²⁶ Ua tià noa mai ra te mau Âti-Revi mā taua mau mea a Tāvita i faaòtohia ra, e te mau tahuà mā te pū. ²⁷ Ua faaue atu ra Hetetia ia rātou e hōpoi i te tūtia tāauahi i nià i te fata. E tei te haamataraa taua tūtia tāauahi ra i te hōpoi, o taua himene a Iehova ra i te haamata-atoà-raa, mā te mau pū atoà, e mā te mau mea i ìmihia e te arii o Ìteraèra ra, e Tāvita, ei faaòtoraa ra. ²⁸ Ua haamori atu ra taua âmuiraa atoà ra, e ua himene hoì te feiā himene, e ua òto hoì te mau pū, e oti roa aè ra taua tūtia tāauahi ra. ²⁹ E oti aè ra taua mau mea i hōpoiha ra, ua piò iho ra te arii e te mau taata atoà i reira ra i raro, e ua haamori i te Atua. ³⁰ Ua faaue aè ra Hetetia arii e te feiā raatira atoà i te mau Âti-Revi, e himene ia Iehova i te himene a Tāvita, e ta Àtafa hiò ra. Ua himene iho ra rātou mā te òaòà; e ua piò iho ra to rātou upoo, ua haamori i te Atua.

³¹ Ua parau atu ra Hetetia ia rātou, nā ô atu ra: Tenā na, ua haamoà òutou ia òutou iho no Iehova, a haafātata mai e hōpoi mai hoì i te tūtia e te tūtia haamaitaì i roto i te fare o Iehova nei. Ua hōpoi mai ra taua âmuiraa atoà ra i te tūtia e te tūtia haamaitaì; e te feiā i tià te âau ra, ua hōpoi ia i te tūtia tāauahi. ³² E i te taiòraa i taua mau tūtia tāauahi i hōpoiha mai e te âmuiraa atoà ra, e hitu ia àhuru i te puaatoro oni, hoê hānere māmoe oni, e piti hānere i te pinia māmoe, ei tūtia tāauahi anaè taua mau mea ra na Iehova. ³³ E te mau mea i haamoàhia ra, e ono ia hānere i te puaatoro, e toru tautani i te māmoe. ³⁴ E iti rā taua feiā tahuà ra; aita atu ra e hope te mau tūtia tāauahi ia hōhore; i tauturu mai ai te mau taeà no rātou, te mau Âti-Revi, ia rātou, e oti aè ra taua òhipa ra, e ia oti hoì te tahi pae tahuà i te haamoà ia rātou: e tià rahi hoì to te âau o te mau Âti-Revi ia haamoà ia rātou, i to te feiā tahuà. ³⁵ Ua rahi roa hoì taua mau tūtia tāauahi ra, e te tōâhua no te mau tūtia no te maitaì ra, e te mau tūtia inu, no te mau tūtia tāauahi atoà ra. Tià aè ra te raveraa i te òhipa i te fare o Iehova. ³⁶ Òaòà roa aè ra Hetetia, e te mau taata atoà ra, i te mea i faatupu mai ai te Atua e e nā reira taua mau taata ra: aore aè ra hoì e māhia taua raveraa ra.

Ua tītau Hetetia ia Ìteraèra e Iuta no te ôroà Pāta

30 ¹ Ua tonò aè ra Hetetia i te veà ia Ìteraèra e ia Iuta atoà, e ua pāpai i te reta ia Èferaima rāua o Manate, e haere mai rātou i te fare o Iehova i Ierutarema, e haapaò i te Pāta a te Atua o Ìteraèra, a Iehova. ² Ua oti hoì i te ôpuahia e te arii, e te hui raatira, e te âmuiraa atoà i Ierutarema, e haapaò i taua Pāta ra, ia tae i te piti o te marama. ³ Aita aè ra hoì e tià ia rātou ia haapaò i reira, no te mea aita i haamoà-maitaì-hia te feiā tahuà, aita hoì i hope maitaì mai te mau taata i Ierutarema. ⁴ Tià maitaì aè ra taua parau ra i te arii e te âmuiraa atoà ra. ⁵ Ua ôpua aè ra rātou e poro haere ia Ìteraèra atoà ra, i Pere-Tepa e tae noa atu i Tana ra, e e haere mai rātou e haapaò i te Pāta na te Atua o Ìteraèra, na Iehova, i Ierutarema ra; aita hoì rātou i haapaò i te faaìtehia mai, inaha noa nei.

⁶ Ua haere iho ra te mau veà mā te reta na te arii e na te hui raatira, e àti noa aè Ìteraèra e Iuta atoà ra, mā te parau a te arii i te nā ôraa atu e: E te mau tamarii a Ìteraèra e, e fāriu mai ia Iehova, te Atua o Àperahama, e no Ìtaata, e no Ìteraèra, e na na e fāriu mai ia òutou, i tei ora i te rima o te hui arii o Àtura ra. ⁷ Eiaha hoì òutou ia fāito i to òutou mau metua, e to òutou mau taeaè, o tei rave i te hara i te Atua o to rātou mau metua, ia Iehova, i faaruè ai o ia ia rātou ia pau roa, ta òutou hoì e ìte na. ⁸ E tenā na, eiaha òutou e faaètaèta, mai to òutou mau metua ra; e auraro mai òutou ia Iehova, a tomo ai i tana vāhi moà i haamoà-roa-hia e ana ra: a haamori ai i to òutou Atua ia Iehova, ia haafāriu ê hoì o ia i tana riri rahi ia òutou. ⁹ Ua fāriu mai hoì òutou ia Iehova, e arohahia mai to òutou mau taeaè e ta òutou mau tamarii e te feiā i tītī ai rātou ra, e tae faahou mai hoì rātou i te fenua: e hāmani maitaì rahi hoì to te Atua, to Iehova, e te aroha rahi, e òre hoì o ia e fāriu ê i to na mata ia òutou, ia fāriu mai òutou ia na. ¹⁰ Ua haere iho ra taua veà ra, i terā òire, i terā òire, nā te fenua ra o Èferaima e Manate, e tae noa atu ra i Tepuruna: ua àtahia mai rā rātou, e ua tāhito mai ra. ¹¹ O te tahi pae rā o Àtera, e to Manate ra, e to Tepuruna, ua faahaèhaa māite ia, e ua haere mai ra i Ierutarema. ¹² Âreà o Iuta, ua hōroà mai te rima o te Atua i te âau hoê i te haapaò i te parau a te arii, e ta te hui raatira, ta Iehova hoì i parau mai ra.

To Hetetia faatupuraa i te ôroà Pāta

¹³ E feiā rahi tē tae mai i Ierutarema e haapaò i te ôroà i te Māa Faahōpue Òre, i te piti o te marama: e âmuiraa rahi. ¹⁴ Ua tià aè ra rātou, ua rave, e ua hōpoi ê atu ra i te mau fata i Ierutarema e te mau fata mea noànoà atoà, ua hōpoi ê atu ra, e ua faaruè i raro i te pape ra o Titerona. ¹⁵ E tae aè ra i te mahana hoê àhuru mā maha ra i te marama piti, i pātia ai rātou i te Pāta. Haamā aè ra te mau tahuà e te mau Âti-Revi, e ua haamoà iho ra ia rātou iho, e ua hōpoi mai i te tūtia tāauahi i roto i te fare o Iehova. ¹⁶ Ua tià noa mai ra i to rātou tiàraa mau, i tei faaitehia i roto i te ture a te taata o te Atua ra, a Mōte: ua pīpī atu ra te feiā tahuà i te toto i tuuhia mai e te Âti-Revi ra. ¹⁷ E

feiā rahi hoì to roto i taua âmuiraa ra, aita i haamoàhia: i tuuhia ai te pātia i te Pāta ra i te Âti-Revi i te feiā atoà aore i mā ra, aore i haamoàhia no Iehova. ¹⁸ E rave rahi hoì te taata, to Èferaima, e to Manate, to Ìtatara, e to Tepuruna, aita ia i tāmā ia rātou iho, ua àmu rā rātou i te Pāta, tei òre hoì e au i tei parauhia mai ra. Ua pure rā Hetetia ia rātou, nā ô atu ra: Na te Atua maitaì ra, na Iehova, e faaòre mai i te hapa ¹⁹ a te feiā i ìmi to rātou âau i te Atua, te Atua o to rātou mau metua ia Iehova, òre noa rātou i te tāmāhia i te tāmā e au i te vāhi moà nei! ²⁰ Ua faaroo atu ra Iehova ia Hetetia, e ua fāite aè ra i taua mau taata ra. ²¹ Haapaò atu ra te tamarii a Ìteraèra i tae mai i Ierutarema i te ôroà Māa Faahōpue Òre ra mā te òaòà rahi, e ruì hitu aè ra. Ua haamaitaì te mau Âti-Revi e te feiā tahuà ia Iehova, i terā mahana, i terā mahana, mā te mau mea òto rahi ia Iehova ra. ²² Ua parau haamāhanahana mai ra Hetetia i te mau Âti-Revi i faaite i te ìte maitaì ia Iehova, e ua faahope rātou i nā mahana ôroà e hitu ra, mā te hōpoi i te tūtia no te maitaì, e te fāiraa atu i te hara i te Atua o to rātou mau metua ia Iehova ra.

²³ Ua ôpua atoà taua feiā rahi atoà ra e haapaò ā i nā mahana ia hitu mai ā, e ua haapaò hoì rātou i taua ôroà ra, e a hitu aè ra hoì mahana, mā te òaòà. ²⁴ Ua hōpoi atu ra hoì te arii o Iuta ra o Hetetia i nā puaatoro hoê tautani, e nā māmoe hoì e hitu tautani na te âmuiraa, na te feiā raatira i hōroà i nā puaatoro hoê tautani, e nā māmoe hoì hoê àhuru i te tautani na te âmuiraa. E rave rahi te feiā tahuà i haamoà ia rātou iho. ²⁵ E taua âmuiraa i Iuta atoà ra, e te mau tahuà e te Âti-Revi, e te âmuiraa no roto ia Ìteraèra, e te mau taata èè mai roto mai i te fenua o Ìteraèra, e tei pārahi atoà i Iuta, ua òaòà atoà ia. ²⁶ E òaòà rahi tei Ierutarema. Mai ia Toromona a Tāvita, arii no Ìteraèra mai ā, aita ia e fāito i Ierutarema nei. ²⁷ Ua tià mai ra te feiā tahuà, te Âti-Revi, e ua faaora i te mau taata. E ua faaroo mai ra Iehova i to rātou reo, e ua tae roa ta rātou pure i te pārahira moà no na i te raì ra.

To Hetetia faanahoraa i te pureraa i te hiero

31 ¹ E oti aè ra te reira, ua haere anaè iho ra Ìteraèra atoà i tae mai i reira, i te mau òire atoà i Iuta, e ua vāvāhi i te mau tii, e ua tātū i te mau vāhi ururāau, e ua huri i te mau vāhi teitei i raro, e te mau fata, i Iuta e Peniamina atoà ra, e Èferaima atoà hoì e Manate, e pau roa aè ra ia rātou. Ua hoì anaè iho ra te tamarii atoà a Ìteraèra i to rātou mau òire, e te taata atoà i to na iho ra pārahira.

² Ua haapaò atu ra hoì Hetetia i te mau pupu tahuà e te Âti-Revi i ta rātou ra mau òhipa, i te mau tahuà e te Âti-Revi i ta rātou raveraa, ei hōpoi i te mau tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitaì, ei rave i te òhipa, ei haamaitaì, e ei ârue i te mau ùputa o te tiàhapa a Iehova.

³ Ua faataa iho ra hoì i te tahi pae taoà na te arii no te tūtia tāauahi, no te tūtia tāauahi poìpoì e to te ahiahi, e no te tūtia tāauahi tāpati, e no te mau marama âpī, e no te mau ôroà i haapaòhia ra, i tei pāpaihia i roto i te ture a Iehova. ⁴ E ua parau atu ra o ia i to Ierutarema, e hōpoi mai i ta te feiā tahuà e ta te mau Âti-Revi na rātou, ia haapaò hua rātou i te ture a Iehova. ⁵ E tae atu ra taua parau ra, ua rave mai ra te tamarii a Ìteraèra i te oho matamua o te tītona e mea rahi, e te uaina, e te hinu ôrive, e te meri, e tei tupu atoà i nià i te fenua ra; e ua hōpoi i te àhuru i te mau mea atoà ra e rave rahi. ⁶ E o Iuta hoì, e te mau tamarii a Ìteraèra i pārahi i roto i te mau òire o Iuta ra, ua hōpoi atoà mai rātou i te àhuru puaatoro; e te māmoe, e te àhuru i te mau mea moà i haamoàhia ra, na to rātou Atua, na Iehova, ua haapuèà-noa-hia ia. ⁷ Tei te toru o te marama te haaputuraahia taua mau puèà ra, e tae aè ra i te hitu o te marama i puè ai. ⁸ E tae mai ra Hetetia, e te feiā rarahi, e ìte aè ra i taua mau puèà ra, ua haamaitaì atu ra ia Iehova e ia Ìteraèra i to na taata. ⁹ Ua ui aè ra Hetetia i te feiā tahuà e te mau àti Âti-Revi i taua mau puèà ra. ¹⁰ E na Âtāria tahuà rahi no te ùtuafare o Tātota i parau atu ia na nā ô atu ra: Mai te hōpoiraa mai ā te mau taata i ta rātou taoà i roto i te fare o Iehova, e māa rahi ta mātou, e e rahi hoì tē toe: ua haamaitaì mai hoì Iehova i to na taata; e te toeà o taua taoà ra, oia teie nei mea rahi. ¹¹ Ua parau atu ra Hetetia

ia hāmanihia te piha i roto i te fare o Iehova; ua hāmani hoì rātou. ¹² E ua hōpoi mai ra rātou i te mau taoà i hōroàhia mai ra, e te àhuru, e te mau mea i pūpūhia ra mā te haavare òre; e o Tononia Âti-Revi te tāvana i nià iho, e o tana taeà o Timei te tauturu. ¹³ E o Iehiera, e o Àtatia, e o Nāhāta, e o Àtahera, e o Ierimota, e o Iotāpata, e o Èriera; e o Ìtematia, e o Mahata, e o Penaia, e faaitoito ia i raro aè ia Tononia, e te taeà ra ia Timei, o tei parauhia mai ia e te arii ra, e Hetetia, e te faaitoito i te fare o te Atua ra o Àtāria. ¹⁴ E o Tore a Iemina, te Âti-Revi ra, e te tiaì ùputa i te pae i te hitià-o-te-rā ra, tei nià ia i te mau taoà hōroà noa na te Atua ra, ei tufa i te mau taoà a Iehova, e te mau mea moà ra. ¹⁵ E ei tauturu ia na, o Ètene ia, e o Peniamina, e o Ietua, e o Temaia, e o Àmaria, e o Tetania; no rātou te tōroà i te hōpoi i te tahi tufaa na to rātou mau taeà i roto i te mau òire o te feiā tahuà ra, i to rātou ra mau pupu, o te feiā rahi e o tei iti, ¹⁶ e te mau tamarii tamaroa ra, e nā te toru o te matahiti i te taiò e o nià atu, (te feiā i tae mai i roto i te fare o Iehova ta na tufaa no te reira mahana) no ta rātou òhipa e rave i to rātou ra mau pupu; ¹⁷ te feiā tahuà e te mau Âti-Revi, ua haapaòhia ia i te ùtuafare o to rātou mau metua, o tei tae i te matahiti taau e o nià atu, i ta rātou mau raveraa i to rātou mau pupu, ¹⁸ e ta rātou mau tamarii te rahi atoà ra, ta rātou mau vahine, e ta rātou mau tamaroa, e ta rātou mau tamahine, i te âmuiraa atoà ra, ua taiò-atoà-hia ia, no te feiā i haamoà ia rātou iho i ta rātou òhipa mau ra. ¹⁹ E ta te mau tamarii a Àrona, te feiā tahuà ra, tei roto i te mau ò i te mau fenua i te hiti o to rātou òire, i te mau òire atoà ra, ua hōpoi te mau taata i faaìtehia te iòa ra i ta rātou tufaa; ta te feiā tamaroa i roto i te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, i taiò-atoà-hia to rātou fānauraa i roto ia rātou ra.

²⁰ Ua nā reira Hetetia, e àti noa aè Iuta atoà ra, i te haapaòraa i te parau maitai, e te parau-tià, e te haavare òre, i te aro o to na Atua, o Iehova. ²¹ E te mau òhipa atoà ta na i rave no te fare o te Atua ra, e no te ture, e no te parau i te ìmiraa i to na Atua, ua haapaòhia e ana mā te âau atoà, i maitai ai o ia ra.

To Tenateripa haruraa i te hau arii o Iuta

32¹ E oti maità aè ra teie nei mau parau, ua haere mai ra te arii o Àtura, o Tenateripa; e i roto ia Iuta, ua pātia iho ra i te pūhapa e rave i nā òire i faaètaètahia ra, parau aè ra o tē noaa ia na i te haru noa.² E ìte aè ra Hetetia e, terā aè Tenateripa, e te ôpua ra o ia e àro ia Ierutarema,³ ua faaau aè ra o ia i te parau i te hui raatira, e te feiā àito, e ôpani i te pihaaraa mai o te pape, i rāpaeàu mai i te òire: e ua rave atoà mai ra hoì rātou.⁴ E feiā rahi hoì tei putuputu mai, e ua ôpani atu ra rātou i te mau pape atoà, e te pape e tahe tià nā rōpū i te fenua ra, e ua nā ô aè ra: Ia rahi ānei hoì te pape a roohia mai ai e te mau arii o Àtura ra?⁵ Ua faaitoito iho ra hoì o ia; e ua patu faahou i te patu i marua i raro ra, e ua faatià i te pare i nià, e te tahi patu ê ā no rāpaeàu, ua faaètaèta iho ra hoì o ia ia Miro i roto i te Òire o Tāvita, e ua hāmani hoì i te maehae, e te pāruru e rave rahi.⁶ Ua haapaò atu ra o ia i te raatira no te tamaì i nià i te mau taata, e ua haaputuputu mai ra ia rātou i pihai iho ia na i te ārea i te ùputa o te òire, e ua parau haamāhanahana atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra:⁷ E faaètaèta, e ia rahi te itoito! Eiaha e mataù, eiaha e taiā i te arii o Àtura, e taua feiā rahi atoà e pee ia na ra: e mana rahi hoì to na to tei àti mai ia tātou nei i to taua feiā atoà i àti mai ia na ra:⁸ e rima taata tei ia na; ia tātou nei rā o to tātou Atua ia, o Iehova, ei tauturu ia tātou e ei àro i ta tātou tamaì. Tiàturi māite aè ra te mau taata i te parau a te arii o Iuta ra, a Hetetia.

Te ôpuaraa a Tenateripa no Ierutarema

2Ar 18.17-37; Ìta 36.2-22

⁹ E i muri aè ra i te reira, ua tonu mai ra Tenateripa, te arii o Àtura i te mau taata no na (āreà o ia iho e te nuu atoà, tē àro ra ia ia Rātita,) i Ierutarema, i te arii o Iuta, ia Hetetia, e ia Iuta atoà ra i pārahi i Ierutarema ra, nā ô atu ra:¹⁰ Te parau mai ra te arii o Àtura, o Tenateripa: Te tiàturi na òutou i te aha, i pārahi ai òutou i roto i te pare i Ierutarema?¹¹ Eere ānei o Hetetia tei parau ia òutou: «Na to

tātou Atua, na Iehova, e faaora ia tātou i te rima o te arii o Àtura», ia pohe òutou i te poia e te poiha. ¹² Eere ānei o taua taata ra o Hetetia tei hōpoi ê i te mau vāhi teitei na na e te mau fata, e ua parau ia Iuta e ia Ierutarema, i te nā ôraa atu e: «Hoê a òutou fata ia haamori a tūtui ai i te mea noānoā i niā iho i te reira.» ¹³ Aita òutou i ite i tei ravehia e au e taù mau metua atoà i te taata atoà no te mau fenua ra? Te tiā ra te mau atua no taua mau fenua ra ia faaora i to rātou fenua i taù rima nei? ¹⁴ O vai to te mau atua o taua mau fenua i pohe i taù mau metua ra, i tiā ai ia na ia faaora i to na taata i taù rima nei, a ora ai òutou i to òutou Atua i taù rima nei? ¹⁵ E tenā na, eiaha òutou e vare ia Hetetia! Eiaha e àueue! Eiaha e faaroo! Aita hoì e atua to te mau fenua, e te mau pātireia, i tiā ia faaora i to na taata i taù rima nei, e te rima hoì o taù mau metua ra: e aha e tiā ai i to òutou Atua ia faaora ia òutou i taù rima nei?

Te faainoraa Tenateripa i te Fatu

2Ar 19.8-13; Ìta 37.8-13

¹⁶ E rahi roa mai ra hoì ta te mau tāvini parau ìno i te Atua ia Iehova, e tana tāvini ia Hetetia. ¹⁷ E ua pāpai hoì o ia i te reta faaino i te Atua o Ìteraera ia Iehova; i te faainoraa atu ia na, i te nā ôraa atu e: Mai te mau atua no te mau fenua ra aore i faaora i to rātou taata i taù rima nei, e òre atoà te Atua o Hetetia e faaora i to na taata i taù rima nei. ¹⁸ Ua pii hua atu ra rātou i te reo Àti-Iuta i te mau taata o Ierutarema i niā i te patu ra, ei haamataùtaùraa, ei faaahoaho; ia pau te òire ia rātou. ¹⁹ Ua faaino atu ra rātou i te Atua o Ierutarema, mai ia rātou atoà i faaino i te mau atua o te fenua èê, tei hāmanihia e te rima taata nei.

To te Atua faaoraraa ia Ierutarema

2Ar 19.35-37; Ìta 37.36-38

²⁰ E no te reira, ua pure iho ra te arii ra o Hetetia, e te perofeta ra o Ìtaia a Àmōtā, e ua pii atu ra i niā i te raì. ²¹ Ua tonono mai ra Iehova i te hoê merahi, pau iho ra te feiā àito atoà i te pohe, e te feiā rarahi,

e te mau raatira o te nuu a te arii o Àtura. Ua hoì atu ra o ia mā te mata haamā i to na iho fenua. E tae atu ra o ia i roto i te fare o to na ra atua, na to na iho puè tamarii i fānau i taparahi ia na i te dè. ²² Ua ora iho ra Hetetia e to Ierutarema atoà ia Iehova, i te rima o te arii o Àtura, o Tenateripa, e i te rima o te taata atoà, e ua tiaì ia rātou ia ora e àti noa aè. ²³ E feiā rahi hoì tei hōpoi mai i te taoà na Iehova i Ierutarema, e te taoà hoì na te arii o Iuta, na Hetetia: e mai reira hoì, tura noa atu ra o ia i te mau fenua atoà ia hiò mai.

Te hopeà no te hau arii o Hetetia

²⁴ Tei taua ànotau ra hoì to Hetetia poheraa i te maì, e maì pohe. E ua pure iho ra o ia ia Iehova; e ua parau mai ra o ia ia na, e ua tuu mai ra i te tāpaò ora ra. ²⁵ Aita rā Hetetia i haapaò maitaì i taua maitaì i hōroàhia mai no na ra; teòteò aè ra rā te âau: i tupu ai te Riri ia na, e ia Iuta hoì e ia Ierutarema. ²⁶ Ua faahaèhaa iho ra rā Hetetia i taua teòteò âau no na ra, o ia e to Ierutarema atoà: aita aè ra rātou i roohia mai e te riri o Iehova i taua ànotau o Hetetia ra.

²⁷ E taoà rahi, e te hinuhinu rahi ta Hetetia. E ua hāmani o ia i te vairaa ârio, e te àuro, e te òfaì maitataì, e te rāau noànoà, e te pāruru, no te mau mea maitataì atoà ra: ²⁸ e te fare vairaa no te tītona, e te uaina, e te hinu ôrive; e te vairaa hoì no te mau puua e rave rahi, e te vairaa hoì no te māmoe. ²⁹ Ua faatià hoì o ia i te òire no na iho; e rave rahi ta na nana māmoe, e te nana puatoro: e taoà rahi hoì ta te Atua i hōroà mai na na. ³⁰ Ua ôpani iho ra hoì taua taata ra o Hetetia i te pape i nià i Tihona, e ua tātāi māite mai ra i te pae i te tooà-o-te-rā i te Òire o Tāvita. E ta Hetetia atoà i rave ra, ua tupu anaè ia.

³¹ Âreà te mau veà ra, te hui rarahi i Pāpurōnia ra, tei tonohia mai ia na e ui i te temeio i ravehia i taua fenua ra, i vaiihohia iho ra o ia e te Atua, ei tāmataraa ia na, ia ìte o ia i te huru o to na iho âau.

2Ar 20.20-21

³² E te toeà o te parau a Hetetia, e te maitaì no na, inaha, ua pāpaihia ia i roto i te ôrama a Ìtaia perofeta a Àmōtā ra, e i roto hoì i te puta a te mau arii o Iuta e o Ìteraèra. ³³ Taòto iho ra Hetetia io to na ra

mau metua, e ua tanu rātou ia na i roto i te menema maitaì a te mau tamarii a Tāvita; e ua faatura atu ra to Iuta e to Ierutarema atoà ia na i te poheraa ra. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamarii ra ia Manate.

Te hau arii o Manate

2Ar 21.1-18

33 ¹ Tei te matahiti hoê àhuru mā piti i arii ai Manate, e pae hoì àhuru e mā pae o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. ² Ua rave rā o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai te parau faufau atoà o te mau fenua i hee i te aro o te tamarii a Ìteraèra, ia Iehova ra. ³ Ua patu faahou hoì o ia i te mau vāhi teitei i haapararīhia e tana metua ra e Hetetia, e ua faatià o ia i te fata na Paara, e ua hāmani hoì i te ururāau; e ua haamori i to te raì atoà ra, e ua tāvini atu ra ia rātou. ⁴ Ua faatià hoì o ia i te fata na te îtoro i roto i te Fare o Iehova, tei parauhia mai e Iehova ra e: «Ei Ierutarema to ù nei iòà vai mau atu ai.» ⁵ Ua faatià hoì o ia i te fata na to te raì atoà ra, i roto i nā àumoa e piti i te fare o Iehova. ⁶ Ua pūpū hoì o ia i tana tamarii na te auahi i te peho o te tamarii a Hinoma: e ua haapaò o ia i te ata, e te pīfao, e ta te hiòhiò, e ua ìmi i te vārua ìno, e te tāura; e rave rahi ta na parau ìno i rave i te aro o Iehova, i riri ai o ia. ⁷ Ua faatià aè ra hoì o ia i te hoê îtoro òtiòtihia e ana iho i roto i te fare o te Atua, i tei parauhia mai e te Atua ia Tāvita e i te tamaiti ra ia Toromona: «Ei roto i teie nei fare, e i Ierutarema i haapaòhia e au i te aro o te mau ôpū atoà o Ìteraèra, vai ai to ù iòà e a muri noa atu. ⁸ E òre roa hoì au e hōpoi ê i te âvae o Ìteraèra e ia taa ê i te fenua i haapaòhia e au no to òutou ra mau metua; ia haapaò mai rā rātou i te mau parau atoà i parauhia atu e au ia rātou ra, te ture atoà, e te mau peu, e te mau haapaòraa a Mōte ra.» ⁹ Ua haavare rā Manate ia Iuta e to Ierutarema atoà, ia rahi to rātou ìno i to te mau fenua i pohe ia Iehova i te aro o te tamarii a Ìteraèra ra. ¹⁰ Ua parau mai hoì Iehova ia Manate, e te mau taata atoà no na ra, e aita aè ra rātou i faaroo mai.

¹¹ I arataì mai ai Iehova i te mau raatira o te nuu o te arii o Àtura, o tei haru noa ia Manate i roto i te rāau taratara; e ua tāpeà ia na i te

tāpeà veo, e ua hōpoi atu ra ia na i Pāpurōnia. ¹² Ia pohe rā o ia ra, e ia ìmi o ia i to na Atua, ia Iehova ra, e ua faahaèhaa roa o ia i te aro o te Atua o to na ra mau metua. ¹³ E ua pure hoì o ia ia na, e ua faatià mai i to na hinaaro; ua faaroo mai ra o ia, e ua faahoì mai o ia ia na i Ierutarema, i to na iho ra pātireia. Ua fāi hua mai ra Manate i reira, e o Iehova anaè ra te Atua.

¹⁴ E muri aè i te reira, ua patu iho ra o ia i te patu i rāpaeàu mai i te Òire o Tāvita, i te pae i te tooà-o-te-rā i Tihona, i te peho, e tae noa atu ra i te tomoraa i te ùputa Ià ra; e hōpoi roa aè ra i te haaàtiraa e tae atu ra i Òfēra, e ua hōpoi-roa-hia i nià ia teitei. E ua tuu aè ra i te feiā raatira tamaì ra i roto i te mau òire faaètaètahia i Iuta atoà ra.

¹⁵ E ua hōpoi ê atu ra o ia i te mau atua èè, e te îtoro, i rāpaeàu i taua fare o Iehova ra, e te mau fata i faatiàhia e ana i te mouà o te fare o Iehova, e Ierutarema atoà; e ua faaruè atu ra i rāpaeàu mai i te òire.

¹⁶ Ua patu faahou aè ra o ia i te fata a Iehova, e ua hōpoi i te tūtia no te maitaì i nià iho, e te tūtia haamaitaì, e ua parau ia Iuta e haamori i te Atua o Ìteraèra, ia Iehova. ¹⁷ Te hōpoi noa ra rā te taata i te tūtia i nià i te mau vāhi teitei, i to rātou Atua mau anaè ra, ia Iehova.

¹⁸ E te toeà o te parau a Manate, e te pure na na i to na ra Atua, e te parau hoì a te mau hiò i parau mai ia na i te iòà o te Atua o Ìteraèra, o Iehova, inaha, ua pāpaìhia ia i roto i te puta a te mau arii o Ìteraèra. ¹⁹ O ta na hoì pure, e te faarooraa; e ta na atoà ra mau hara, e te haapaò òre, e te mau vāhi i faatiàhia e ana i te mau vāhi teitei, e te faatiàraa i te mau îtoro òtiòtihia no te ururāu ra, aita o ia i faahaèhaahia ra: inaha, ua pāpaìhia i roto i te puta a te mau hiò ra. ²⁰ Taòto iho ra Manate io to na ra mau metua, e ua tanu rātou ia na i roto i te ô i to na iho ùtuafare. Monohia aè ra o ia i te hau e te tamaiti ra e Àmona.

Te hau arii o Àmona

2Ar 21.19-26

²¹ Tei te matahiti taau mā piti Àmona i arii ai o ia, e piti hoì o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. ²² Ua rave rā o ia i te parau ìno i te

aro o Iehova, mai tana metua ra mai ia Manate i rave i mūtaa iho ra; ua hōpoi hoì Àmona i te tūtia i te mau îtoro òtiòtihia e tana metua e Manate, e ua tāvini atu ra ia rātou. ²³ Aore hoì i faahaèhaa ia na iho i te aro o Iehova, mai ta te metua, mai ta Manate i faahaèhaa ia na iho ra. Ua rave noa atu ra Àmona i te hara, nā nià iho, nā nià iho. ²⁴ Ua âmui aè ra tana mau tāvini ia na, e ua taparahi ia na i roto i to na iho ra fare. ²⁵ Ua rave rā te mau taata o te fenua e ua taparahi i te feiā atoà i âmui e rave i te arii ra ia Àmona: e ua rave aè ra te feiā fenua ia Iotia, tana tamaiti, e ua faaarii atu ra, ei mono aè ia na.

Te hau arii o Iotia

2Ar 22.1-2

34 ¹ Tei te matahiti vaù Iotia i arii ai o ia, e toru àhuru hoê tiàhapa o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. ² Ua rave o ia i te parautià i te aro o Iehova, e ua haapaò i te èà o tana metua o Tāvita, aore i òhipa ê nā te rima àtau e nā te rima àui.

Te mau faaâpīraa a Iotia

2Ar 23.4-20

³ Tae aè ra hoì i te matahiti vaù o to na ra hau, i te vai-âpī-raa o ia ra, ua ìmi iho ra o ia i te Atua o tana tupuna o Tāvita; e tae aè ra i te matahiti hoê àhuru e mā piti, ua tāmā atu ra o ia ia Iuta e ia Ierutarema i te mau vāhi teitei, e te mau ururāau, e te mau îtoro òtiòtihia e te mau îtoro faatōhia ra. ⁴ Ua vāvāhia hoì te mau fata a Paara i mua i tana aro; e te mau hohoà mahana i nià ê ra, ua tāpūhia ia, e ua tāpū hoì o ia i te mau ururāau, e te mau îtoro faatōhia, ua haapararīhia ia, e ua taataahi e huàhuà roa aè ra, e ua ueue i nià iho i te tanuraa o te feiā i hōpoi i te tūtia ia rātou ra. ⁵ E ua tūtui hoì o ia i te mau ivi o te feiā tahuà i taua mau îtoro ra i nià iho i ta rātou iho mau fata, e ua tāmā iho ra ia Iuta e Ierutarema. ⁶ E i roto i te mau òire o Manate, e Èferaima, e Timeona, e tae noa atu ra i Nafatari, ua rave o ia e ua haapararī i te mau vāhi moè o te mau îtoro e àti noa aè ra. ⁷ E ua rave, ua haapararī i te mau fata, e te mau ururāau, e ua

taataahi i te mau îtoro e huàhuà roa aè ra, e ua tãpũ i te mau hohoà mahana e àti roa aè ra taua fenua ra o Ìteraèra. E mai reira hoì, ua hoì mai ra i Ierutarema.

To te tahuà rahi ìteraa i te puta no te ture

2Ar 22.3-10

⁸ E tae aè ra i te àhuru mā vaù o te matahiti o to na ra hau, ua mā aè ra taua fenua ra e te fare, ua tonò aè ra ia Tafana a Àtãria, e ia Maateia tãvana o te òire, e ia Iōā a Ioahata, tãpaò parau ra, e rave e haamaità faahou i te fare o to na ra Atua, o Iehova. ⁹ E tae atu ra rãtou i te tahuà rahi ra ia Hiritia, ua tuu atu ra rãtou i te moni i hōpoihoa mai i roto i te fare o te Atua, tei haaputuhia e te mau Âti-Revi tiaì ùputa no ô ia Manate ra, e no Èferaima, e no ô i te toeà atoà o Ìteraèra, e no ô ia Iuta e Peniamina, e to Ierutarema atoà hoì. ¹⁰ Ua tuu aè ra hoì rãtou i roto i te rima o te feiā i faaitoito i te òhipa o te fare o Iehova, e ua tuu aè ra rãtou i te feiā i rave i te òhipa i te fare o Iehova, ei rave e ia ètaèta faahou te fare: ¹¹ i te feiā tahuà, e tei patu faahou i te fare ta rãtou i hōroà atu, ei hoo i te òfai tarai, e te rãau ei faaètaèta, ei tahua no te mau piha i pararī i te mau arii no Iuta ra. ¹² Rave-maità-hia aè ra te òhipa e taua mau taata ra; e te feiā faaitoito ra o Iahāta ia, e o Ôpãtia, nā Âti-Revi no te mau tamarii a Merari, e o Tētãria, e o Meturama, no te mau Âti-Tohata ia, ei faaite, e te mau Âti-Revi atoà i ìte i te faaòto i te mau mea faaòtohia ra. ¹³ Ua tuu-atoà-hia hoì to te Âti-Revi, ei pãpai parau, e ei feiā tōroà; e ei tiaì ùputa, e i nià iho i te feiā hōpoi i te hōpoià, e ei faaitoito i te feiā e rave i te mau òhipa atoà ra.

¹⁴ Te tii ra rãtou i te moni i hōpoihoa mai i roto i te fare o Iehova, i ìte atu ai Hiritia tahuà i te puta ture a Iehova i pãpaihia e Mōte ra. ¹⁵ Ua parau atu ra Hiritia ia Tafana pãpai parau, nā ô atu ra: Ua ìtea ia ù te puta ture i roto i te fare o Iehova! Ua tuu mai ra Hiritia i taua puta ra ia Tafana ra. ¹⁶ Ua hōpoi atu ra Tafana i taua puta ra i te arii ra, e ua parau atu ra i te arii, nā ô atu ra: Te òhipa ta òe i tuu mai i te mau taata, ua ravehia ia e rãtou. ¹⁷ Ua haaputu rãtou i te moni i ìtea

i roto i te fare o Iehova, e ua tuuhia atu e rātou i te rima o te feiā i rave i te òhipa ra. ¹⁸ Ua parau atu ra Tafana pāpāi parau ra i te arii, nā ô atu ra: Ua hōpoi mai Hiritia tahuà i teie nei puta ia ù. Ua taiò atu ra Tafana i taua parau ra i mua i te aro o te arii ra.

To Iotia tītauraa

i te perofeta vahine ra ia Hurata

2Ar 22.11-20

¹⁹ E ìte aè ra te arii i taua parau i roto i te ture ra, ua hāhae iho ra i tana àhu. ²⁰ Ua parau atu ra te arii ia Hiritia, e ia Àhitama a Tafana, e ia Àpatuna a Mita, e ia Tafana pāpāi parau, e ia Àtaia, e tāvini no te arii, nā ô atu ra: ²¹ E haere, e ui ia Iehova ia ù, e te feiā e toe i Ìteraèra nei e Iuta atoà, i te parau i te puta i ìtea iho nei; te rahi rā hoì te riri o Iehova, i te maniiira mai i nià ia tātou, no te mea aita aè nei to tātou mau metua i haapaò i te parau a Iehova, i te raverāa i te mau mea atoà i pāpaihia i roto i taua puta nei.

²² Ua haere atu ra Hiritia e te feiā atoà i parauhia mai e te arii ra, i taua perofeta vahine ra ia Hurata, (te vahine a Taruma a Titava, a Hātāra, e tiaì i te piha àhu ra,) i pārahi i te hiti i Ierutarema, e ua parau atu ra i taua parau ra. ²³ Ua nā ô mai ra o ia ia rātou: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova: E parau atu òutou i te taata i tono mai ia òutou na. ²⁴ Te parau mai ra Iehova: Inaha, e hōpoi mai au i te ìno i teie nei vāhi, e i nià i te taata atoà, oia te mau ìno i pāpaihia i roto i te puta i taiòhia i te aro o te arii o Iuta ra. ²⁵ No te mea ua faaruè rātou ia ù, e ua tūtuì i te mea noànoà i te mau atua èè, i riri atu ai au i te mau mea atoà ta rātou e rave nei, e i teie nei, e manii atu to ù riri i nià i teie nei vāhi, e òre e pohe ia tīnai. ²⁶ Àreà i te arii o Iuta, tei tono mai ia òutou e ui ia Iehova, e nā ô òutou i te parauraa atu ia na: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: — No te mea ua marū iho ra to òe âau i te parau ta òe i faaroo ra. ²⁷ E ua faahaèhaa òe ia òe iho i te aro o te Atua, i te ìterāa òe i ta na nei parau i teie nei vāhi, e te taata atoà no ô nei, e ua faahaèhaa òe ia òe iho i mua ia ù nei, e ua hāhae òe i to òe àhu, e ua òto iho ra òe i mua i taù aro nei,

ua faaroo ia vau ia òe — te nā reira mai ra Iehova. ²⁸ Inaha, e hōpoi māite au ia òe i to mau metua ra, e e âfaihia hoì òe i to tanuraa mā te hau, e òre to mata e ìte i te rahi o te ìno ta ù e hōpoi mai i teie nei vāhi, e i nià atoà i to ô nei taata. Ua hōpoi mai ra rātou i taua parau ra i te arii ra.

To Iotia faaâpīraa i te faaauraa faufaa e te Atua

2Ar 23.1-3

²⁹ Ua tonò aè ra te arii e haaputu mai i te feiā paari o Iuta e to Ierutarema. ³⁰ Ua haere iho ra te arii, e to Iuta atoà ra, e to Ierutarema, e te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, e te taata atoà ra, te feiā rarahi e te taata rii, i te fare o Iehova. Ua taiò iho ra o ia i te mau parau atoà i roto i taua puta faufaa i ìtea i roto i te fare o Iehova ra ia ìte mai rātou. ³¹ Te tià noa ra te arii i to na tiàraa, e ua faaau iho ra i te faufaa i te aro o Iehova, e e pee o ia ia Iehova, e haapaò ā o ia i ta na parau, e ta na haapaòraa, e ta na mau peu, mā te âau atoà, e mā te vārua atoà, i te haapaò-māite-raa i te parau i te faufaa i pāpaihia i roto i taua puta nei. ³² Ua faaitoito iho ra o ia i to Ierutarema e to Peniamina, e faatià i taua parau ra. Ua haapaò atu ra to Ierutarema i te faufaa a te Atua, te Atua o to rātou mau metua ra. ³³ Ua rave iho ra Iotia e ua faaruè i te mau mea faufau o te mau fenua no te tamarii a Ìteraèra. E ua faaitoito atu ra i to Ìteraèra e pārahi mai ra ia haamori, ia haamori i to rātou Atua ia Iehova. E aita aè ra rātou i faaruè i te pee i te Atua o to rātou mau metua, ia Iehova, e hope roa aè ra o na puè mahana i te ao nei.

To Iotia faahanahanaraa i te ôroà Pāta

2Ar 23.21-23

35 ¹ Ua haapaò atu ra Iotia i te Pāta na Iehova i Ierutarema, e ua pātia rātou i te Pāta i te mahana hoê àhuru e mā maha i te marama matamua ra. ² Ua tuu atu ra o ia i to te feiā tahuà ra tōroà, e ua faaitoito ia rātou ia rave i te òhipa i te fare o Iehova. ³ Ua parau atu ra o ia i te Âti-Revi, no te mea ua haamoàhia rātou no Iehova, o rātou

tē haapii ia Ìteraèra atoà ra: A tuu na i te âfata moà i roto i te fare i faatiàhia e Toromona a Tāvita, arii no Ierutarema ra, ei vairaa; eita atu ra hoì e hōpoi-haere-hia i nià i to òutou mau tapono. E rave hoì òutou i ta to òutou Atua, i ta Iehova, e ta to na ra mau taata ta Ìteraèra!

⁴ Ia pārahi hoì òutou mā te ineine, i to òutou mau fare metua, e to òutou mau pupu, i tei faaìtehia mai e te arii o Ìteraèra, e Tāvita, e tei faaìtehia hoì e tana tamaiti e Toromona. ⁵ E tià ai hoì òutou i te vāhi moà ra, i te haapaòraa hoì i te tufaraa i te feiā metua i to òutou mau taeaè, i te mau taata ra; e te haapaòraa hoì i te faataaraa i te mau fētii Âti-Revi ra. ⁶ E nā reira i te pātiaraa i te Pāta, e te haamoàraa ia òutou, e te faaineineraa i to òutou mau taeaè; ia haapaò māite rātou i te parau a Iehova i te vaha o Mōte ra.

⁷ Ua hōroà atu ra Iotia no roto i te nana i te pinia māmoe e te pinia puaaniho na te taata, na te feiā atoà i tae mai ra, ei hōpoiraa no taua Pāta ra, a toru àhuru i te tautani, a toru tautani hoì i te puaatoro: no roto i ta te arii iho te reira. ⁸ E te feiā rahi io o na ra, ua hōroà noa rātou i ta te mau taata ra, i ta te feiā tahuà e ta te mau Âti-Revi, o Hiritia, e o Tētāria, e o Iehiera, nā tāvana ia i te fare o te Atua ra, e piti tautani e e ono hānere pinia māmoe e te pinia puaaniho ta rātou i hōroà i te feiā tahuà ra, ei hōpoiraa no te Pāta, e toru hoì hānere i te puaatoro. ⁹ E o Tonania atoà, e o Temaia, e o Netaneèra, nā taeaè no na ra, e o Hatapia, e o Ieiera, e o Iotāpata, e raatira no te Âti-Revi, o tei hōroà na te Âti-Revi ei hōpoiraa no taua Pāta ra, e pae tautani pinia māmoe e te pinia puaaniho, e pae hoì hānere i te puaatoro.

¹⁰ Nehenehe aè ra taua ôroà ra, e te feiā tahuà i te tiàraa i to rātou vāhi, e te mau Âti-Revi i to rātou ra mau pupu, i ta te arii hoì i parau mai ra. ¹¹ Ua pātia iho ra rātou i te mau puua no te Pāta ra, e na te feiā tahuà i pīpī i te toto i to rātou rima, e na te mau Âti-Revi i hōhore.

¹² Ua faataa ê atu ra rātou i te mau tūtia tāauahi, ia tià ia hōroà atu i ta te mau fētii a te mau taata ra, ia hōpoi atu i ta Iehova, i tei pāpaihia i roto i te puta a Mōte. E ua nā reira hoì rātou i te mau puaatoro ra.

¹³ Ua tunu paa iho ra rātou i te Pāta i te auahi, i tei haapaòhia ra; âreà te tahi pae i taua mau tūtia moà ra, ua tunu-pape-hia ia i roto i te poti,

e te pāni rahi, e te pāni rii, e ua tufa ètaèta iho ra i te taata atoà ra. ¹⁴ E oti aè ra, ua faaitoito iho ra i ta rātou iho, e ta te feiā tahuà, no te mea e òhipa ta te feiā tahuà, te mau tamarii a Àarona, te hōpoi ra ia i te mau tūtia tāauahi, e te tōâhua, e ruì noa atu ra; i faaitoito ai te Âti-Revi i ta rātou iho, e ta te feiā tahuà ra, te mau tamarii a Àarona ra.

¹⁵ E te feiā himene, te mau tamarii a Àatafa, tei to rātou ia tiàraa, i tei parauhia mai e Tāvita, e Àatafa, e Hemana, e e Ietutuna, te hiò a te arii ra, e te tiaì ra hoì te mau tiaì ùputa i te mau ùputa atoà; eita rātou e tià ia faaruè i ta rātou òhipa: na to rātou mau taeaè te mau Âti-Revi hoì i faaitoito i ta rātou. ¹⁶ Ineine roa aè ra taua òhipa a Iehova ra i te mahana hoê, ia haapaò i te Pāta, e te mau tūtia tāauahi i nià i te fata a Iehova, i tei parauhia mai e te arii ra e Iotia.

¹⁷ Haapaò atu ra te mau tamarii a Ìteraèra i tae mai ra i taua Pāta ra, e te ôroà i te Māa Faahōpue Òre ra e ruì hitu aè ra. ¹⁸ Aita ia e Pāta i ìtea i Ìteraèra nei mai ia Tāmuera perofeta mai ā, aore hoì te mau arii o Ìteraèra i haapaò i te Pāta mai ta Iotia, e te mau tahuà e te mau Âti-Revi, e ta Iuta atoà, e o Ìteraèra i tae mai ra, e to Ierutarema atoà hoì. ¹⁹ Tei te matahiti hoê àhuru e mā vaù i te hau o Iotia ra i haapaòhia ai i taua Pāta nei.

Te hopeà no te hau arii o Iotia

2Ar 23.24-30

²⁰ E i muri aè i te reira, e nehenehe aè ra te hiero ia Iotia, ua haere mai ra te arii o Àifiti, no Neto, e àro ia Taretemita, i te pape ra i te Èufarate. E ua haere atu ra Iotia e àro ia na. ²¹ Ua tonono mai ra rā o ia i te tiàtiàveà ia na, nā ô mai ra: Te aha nei hoì au ia òe e tenā na arii no Iuta? Eere òe tei haerehia mai e au i teie nei mahana, te tahi ùtuafare ê rā, e te tamaì nei au i te reira. Ua parau mai hoì te Atua ia ù e ia peepee i te rave. Eiaha òe e mārō mai i te Atua, tei ia ù nei hoì o ia, a pohe hoì òe ia na. ²² Aita aè ra ra Iotia i fāriu ê i to na mata ia na, ua haamoè iho ra rā i to na iho huru, ia àro atu ā o ia ia na, aore aè ra i faaroo i te parau a Neto no ô i te Atua ra, ua haere iho

ra, ua àro i te peho ra i Metito. ²³ Ua teà mai ra te feiā teà i te arii ra ia Iotia, ua parau atu ra te arii i te mau tāvini: E hōpoi ê òutou ia ù, ua puta roa vau. ²⁴ Ua rave iho ra te mau tāvini, ua ìriti aè ra ia na i taua pereòo ra, e ua tuu iho ra i roto i te piti o te pereòo no na ra; e ua faahoì mai ra i Ierutarema, pohe iho ra o ia, e tanuhia iho ra i roto i te hoê menema no to na ra mau metua. Òto iho ra Iuta atoà e Ierutarema ia Iotia ra. ²⁵ Òto iho ra hoì Ieremia ia Iotia: e faahiti ā te mau himene tāne e te mau himene vahine ia Iotia ia òto rātou, e tae roa aè nei i teie nei mahana, e peu mau hoì na Ìteraèra. Inaha, ua oti hoì i te pāpaìhia i roto i te òtohaa ra.

²⁶ E te toeà o te parau a Iotia, e te maitaì hoì no na, mai tei pāpaìhia i roto i te ture a Iehova, ²⁷ e ta na òhipa i rave, tei mua e tei muri, inaha, ua pāpaìhia i roto i te puta a te mau arii o Ìteraèra e o Iuta.

Te hau arii o Iehoahata

2Ar 23.30-34

36 ¹ Ua rave iho ra te taata o te fenua ia Iehoahata a Iotia, e ua faaarii atu ra ia na ei mono i tana metua i Ierutarema. ² Tei te matahiti taau mā toru Iehoahata i arii ai o ia, e toru hoì o na marama i te ariiira a i Ierutarema.

³ E hōpoi-ê-hia o ia i Ierutarema e te arii o Àifiti, e ua tuu iho ra i te àufau i nià i te fenua hoê hānere tārēni ârio, e hoê hoì tārēni àuro. ⁴ Ua faariro atu ra te arii o Àifiti i tana taeaè ia Èriātima ei arii no Iuta e Ierutarema, e ua ruri aè ra i to na iòa ia Iehoiatima. Ua rave iho ra Neto i te tuaana ia Iehoahata, e ua hōpoi atu ra i Àifiti.

Te hau arii o Iehoiatima

2Ar 23.36-37

⁵ Tei te matahiti taau mā pae Iehoiatima i arii ai o ia, hoê àhuru mā hoê o na matahiti i te ariiira a i Ierutarema. E ua rave o ia i te parau ìno i te aro o to na Atua o Iehova. ⁶ O ia tei tiìhia mai e te arii o Pāpurōnia, e Nēputaneta, e ua tāpeà ia na i te tāpeà, e ua hōpoi i Pāpurōnia. ⁷ E ua hōpoi-atoà-hia e Nēputaneta te tahi pae taoà no

te fare o Iehova i Pāpurōnia, e ua tuu iho ra i roto i te hiero no na i Pāpurōnia. ⁸ E te toeà o te parau a Iehoiatima, te parau faufau ta na i rave, e tei ìtea i roto ia na, inaha, ua pāpaìhia ia i roto i te puta a te mau arii o Ìteraèra e o Iuta. Riro aè ra te hau i te tamaiti ra ia Iehoiatina.

Te hau arii o Iehoiatina

2Ar 24.8-17

⁹ Tei te matahiti vaù ra Iehoiatina i arii ai o ia, e toru hoì o na marama hoê àhuru mahana i te ariiraa i Ierutarema. Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o Iehova.

¹⁰ E hope aè ra te matahiti, ua tonono mai ra te arii ra o Nēputaneta i te taata, e ua arataì mai ia na i Pāpurōnia, e te mau taoà maitataì atoà no te fare o Iehova. E ua faariro atu ra i te hoê metua no na ia Tetetia, ei arii no Iuta e Ierutarema.

Te hau arii o Tetetia

2Ar 24.18-20

¹¹ Hoê taau mā hoê o Tetetia matahiti i arii ai o ia, hoê àhuru mā hoê o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema. ¹² Ua rave o ia i te parau ìno i te aro o to na Atua o Iehova, e aore hoì i auraro atu i te perofeta ia Ieremia, i te parauraa mai i te parau a Iehova.

Te tītīraa i Pāpurōnia

2Ar 25.1-21

¹³ Ua ôrure hoì o ia i te hau o te arii ra o Nēputaneta, tei faatapu atu ia na i te Atua e e òre e haùti: ua faaètaèta iho ra rā o ia, e ua haùti atu ra te âau, aore aè ra i fāriu i te Atua o Ìteraèra, ia Iehova. ¹⁴ Rahi atu ra hoì ta te feiā tahuà rarahi ra hara, e ta te taata atoà, i te mau parau faufau a te êtene; e ua haaviivii i te fare o Iehova tei haamoàhia e ana i Ierutarema.

¹⁵ Ua tonono mai ra te Atua o to rātou mau metua o Iehova i te veà, aita i tuutuu, no te mea te aroha ra o ia i to na mau taata, e to na iho ra

pārahiraa. ¹⁶ Ua tāhito rā rātou i te mau veà a te Atua, e ua vahavaha i ta na parau, e ua hāmani ìno i te mau perofeta na na e tupu roa aè ra te riri o Iehova i to na taata, e aita roa aè ra e haapūraa.

¹⁷ I tuu mai ai o ia i te arii o te Tarataio, tei tāpū noa i te mau taata âpī i te òè i roto i to rātou vāhi moà, aore roa i aroha i te taata âpī, e te pōtīi rii âpī, i te taata paari, e tei piò i raro i te ruhiruhiā: tuu-atoà-hia atu ra i tana rima. ¹⁸ E te mau mea atoà o te fare o te Atua, te mea rahi e te mea rii, e te mau taoà atoà no te fare o Iehova, e te taoà a te arii, e to te hui raatira atoà, ua hōpoi-atoà-hia e ana i Pāpurōnia. ¹⁹ Ua tūtuì hoì rātou i te fare o te Atua i te auahi, e ua haapararī i te âua i Ierutarema; ua tūtuì hoì i te fare o te hui arii i te auahi, e ua vāvāhi i te mau taoà maitatai atoà ra. ²⁰ E te feiā i ora i te òè ra, ua hōpoi o ia i te reira i Pāpurōnia; e riro atu ra ei tāvini no na e no tana mau tamarii e tae roa aè ra i te hau i te pātireia ra i Peretia, ²¹ ia tupu te parau a Iehova i te vaha o Ieremia: ia noaa to taua fenua ra tāpati; te vai pau noa ra hoì, te haapaò ra ā ia i te tāpati e hitu àhururaa i te matahiti.

To Turo faatiàraa ia patu-faahou-hia i te hiero

Ète 1.1-3

²² Tae aè ra i te matahiti matamua o te arii o Peretia ra, o Turo, ia tupu te parau a Iehova i te vaha o Ieremia i faaaraara atu ai Iehova i te âau o te arii o Peretia, o Turo, ia pāpai i te tahi ture pāpai, e ua faaite haere e àti noa aè to na fenua, nā ô atu ra: ²³ Te nā ô mai ra te arii o Peretia, o Turo: Ua hōròà mai te Atua no te raì o Iehova i te mau pātireia atoà o te ao nei, e ua poroì mai ia ù e faatià i te tahi hiero no na i Ierutarema, i Iuta ra. O vai to òutou i to na atoà ra taata? Ei ia na to na ra Atua, o Iehova, a haere ai o ia i nià ra!

ÈTERA

Te faatiàraa o Turo ia patu-faahou-hia te hiero

2Pa 36.22-23

1 ¹ Tae aè ra i te matahiti matamua o te arii o Peretia ra, o Turo, ia tupu te parau a Iehova i te vaha o Ieremia, i faaaraara atu ai Iehova i te âau o te arii o Peretia ra, o Turo, ia pāpaì i te tahi ture pāpaì, e ua faaite haere e àti noa aè to na fenua — nā ô atu ra: ² Te nā ô mai ra te arii o Peretia o Turo: Ua hōroà mai te Atua no te raì, o Iehova, i te mau pātireia atoà o te ao nei, e ua poroì mai ia ù e faatià i te tahi hiero no na i Ierutarema, i Iuta ra. ³ O vai to na taata i toe i roto ia òutou na, ia ìte mai hoì to na Atua ia na! E haere o ia i Ierutarema, i Iuta ra, a faatià ai i te hiero no te Atua o Ìteraèra, no Iehova — o te Atua mau ia, ei Ierutarema o ia e haamorihia ai! ⁴ E te taata i pārahi noa i to na ra vāhi pārahiraa, e tauturu mai to reira ia na, i te ârio, e te àuro, e te taoà, e te puaa, e te tahi taoà hōpoi noa no te faatià i te hiero o te Atua i Ierutarema.

⁵ Ua tià mai ra te feiā raatira matahiapo i Iuta, e Peniamina, e te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi, e te feiā atoà e faataehia te âau e te Atua e haere e faatià i te hiero o Iehova i Ierutarema. ⁶ E ua turu mai ra to reira atoà e àti noa aè, i te taoà ârio, e te àuro, e te taoà, e te puaa, e te mau mea maitatai ra, te taa ra te taoà i hōpoi-noa-hia ra. ⁷ Ua hōpoi mai ra te arii ra o Turo i te mau mea no roto i te fare o Iehova, i hōpoiha mai e Nēputaneta mai Ierutarema mai, e ua tuuhia e ana i roto i te fare o to na ra mau atua. ⁸ O ta te arii o Peretia, ta Turo, i hōpoi mai i te rima o Miteretata, te mau taoà, e ua taiò atu ra o ia i te aro o Tetepatara, e arii no Iuta. ⁹ Teie taua mau mea i taiòhia ra: e toru àhuru âuà àuro, hoê tautani âuà ârio, hoê taau mā iva tipi pātia puaa, ¹⁰ e toru àhuru âuà àuro, e maha hānere hoê àhuru âuà ârio itiiti iho, hoê tautani taoà rii èê iho. ¹¹ E taua mau taoà àuro e

te taoà ârio atoà ra: e pae ia tautani, e maha hānere. O ta Tetepatara i hōpoi mai, mā te feiā atoà i hōpoi-ê-hia ra, o tei haere atoà mai i Ierutarema mai Pāpurōnia mai ra.

Tāpura taata no Iuta i hoì faahou mai i to rātou ra fenua

Neh 7.6-72

2¹ Teie te mau tamarii no taua fenua ra, tei haere mai mai roto mai i te pau, o te feiā i hōpoi-ê-hia ra, ta Nēputaneta, ta te arii o Pāpurōnia, i hōpoi i Pāpurōnia, e ua hoì mai ra i Ierutarema, e i Iuta, te taata atoà i to na iho ra òire mau. ² O tei haere atoà mai rātou o Terupāpera , e o Ietua, e o Nehemia, e o Teraia, e o Reeraia, e o Moretetai, e o Piratana, e o Mitipara, e o Pitavai, e o Rehuma, e o Paana.

O te taiòraa ia o te taata no Ìteraèra:

³ te mau tamarii a Parota: e piti ia tautani, hoê hānere, e hitu àhuru mā piti;

⁴ te mau tamarii a Tefatia: e toru ia hānere, e hitu àhuru mā piti;

⁵ te mau tamarii a Âra: e hitu ia hānere, e hitu àhuru mā pae;

⁶ te mau tamarii a Pahata-Moapi, no te mau tamarii a Ietua e ta Ioapa: e piti ia tautani, e vaù hānere, hoê àhuru mā piti;

⁷ te mau tamarii a Èrama: hoê ia tautani, e piti hānere, e pae àhuru, e maha tiàhapa;

⁸ te mau tamarii a Tatu: e iva ia hānere, e maha àhuru mā pae;

⁹ te mau tamarii a Tātai: e hitu ia hānere, e ono àhuru;

¹⁰ te mau tamarii a Pānī: e ono ia hānere, e maha àhuru mā piti;

¹¹ te mau tamarii a Pepai: e ono ia hānere, e piti àhuru mā toru;

¹² te mau tamarii a Àtatata: hoê ia tautani, e piti hānere, e piti àhuru mā piti;

¹³ te mau tamarii a Àtonitama: e ono ia hānere, e ono àhuru mā ono;

¹⁴ te mau tamarii a Pitavai: e piti ia tautani, e pae àhuru mā ono;

¹⁵ te mau tamarii a Àtina: e maha ia hānere, e pae àhuru mā maha;

¹⁶ te mau tamarii a Àtēra a Hetetia: e iva àhuru mā vaù;

¹⁷ te mau tamarii a Petai: e toru ia hānere, e piti àhuru mā toru;

- 18 te mau tamarii a Iora: hoê ia hānere, hoê àhuru mā piti;
- 19 te mau tamarii a Hatuma: e piti ia hānere, e piti àhuru mā toru;
- 20 te mau tamarii a Tipara: e iva ia àhuru, e mā pae;
- 21 te mau taata o Pete-Rehema: hoê ia hānere, e piti àhuru mā toru;
- 22 te mau taata no Netofa: e pae àhuru mā ono;
- 23 te mau taata no Ànatota: hoê ia hānere, e piti àhuru mā vaù;
- 24 te mau taata o Àtamaveta: e maha àhuru mā piti;
- 25 te mau taata o Tiriata-Iearima, to Tefira, e Peerota: e hitu ia hānere, e maha àhuru mā toru;
- 26 te mau taata o Rama e to Tapa: e ono ia hānere, e piti àhuru mā hoê;
- 27 te mau taata o Mitāmata: hoê ia hānere, e piti àhuru mā piti;
- 28 te mau taata o Pētera e to Ài: e piti ia hānere, e piti àhuru mā toru;
- 29 te mau taata o Nepo: e pae ia àhuru mā piti;
- 30 te mau taata no Matatita: hoê ia hānere, e pae àhuru mā ono;
- 31 te mau taata no te tahi Èrama ra: hoê ia tautani, e pae àhuru, e piti hānere mā maha;
- 32 te mau taata no Harima: e toru ia hānere, e piti àhuru;
- 33 te mau taata no Rōtā, no Hātita e no Òno: e hitu ia hānere, e piti àhuru mā pae;
- 34 te mau taata no Ierito: e toru ia hānere, e maha àhuru mā pae;
- 35 te mau taata no Tena: e toru ia tautani, e ono hānere, e toru àhuru.
- 36 Te feiā tahuà ra: te mau tamarii a Ietaia no te ùtuafare o Ietua: e iva ia hānere, e hitu àhuru mā toru;
- 37 te mau tamarii a Ìmera: hoê ia tautani, e pae àhuru mā piti;
- 38 te mau tamarii a Patura: hoê ia tautani, e piti hānere, e maha àhuru mā hitu;
- 39 te mau tamarii a Harima: hoê ia tautani, hoê àhuru mā hitu.
- 40 Te mau Âti-Revi: te mau tamarii a Ietua, e a Tatamiera, nā Hotavia: e hitu ia àhuru mā maha.

⁴¹ Te feiā himene: te mau tamarii a Àtafa: hoê ia hānere, e piti àhuru mā vaù.

⁴² Te mau tamarii a te feiā tiaì ùputa: ta Taruma, ta Àtēra, ta Taramona, ta Àtūpa, ta Hatita, ta Tōpai: hoê ia hānere, e toru àhuru mā iva, ia taiò ra.

⁴³ Te mau Netinimi: te mau tamarii a Tiha, e ta Hatufa, e ta Tapaota, ⁴⁴ e ta Terota, e ta Tiaha, e ta Pātona, ⁴⁵ e ta Repana, e ta Hatapa, e ta Àtūpa, ⁴⁶ e ta Hātapi, e ta Tarāmai, e ta Hanana, ⁴⁷ e ta Tītera, e ta Tahara, e ta Reaia, ⁴⁸ e ta Rētina, e ta Netota, e ta Tātama, ⁴⁹ e ta Ùta, e ta Patea, e ta Pētai, ⁵⁰ e ta Àtana, e ta Mehunima, e ta Nefutima, ⁵¹ e ta Pataputa, e ta Hatūfa, e ta Harahura, ⁵² e ta Pateruta, e ta Mehita, e ta Hareta, ⁵³ e ta Paratota, e ta Titera, e ta Tama, ⁵⁴ e ta Netia, e ta Hātifa.

⁵⁵ Te mau tamarii a te mau tāvini o Toromona: te mau tamarii a Totai, e ta Toferata, e ta Peruta, ⁵⁶ e ta Iaara, e ta Tārātona, e ta Tītera, ⁵⁷ e ta Tefatia, e ta Hatira, e ta Potereta no Tepaima, e ta Àmi.

⁵⁸ Te mau Netinimi e te mau tamarii a te mau tāvini o Toromona: e toru ia hānere, e iva àhuru mā piti.

⁵⁹ Teie te feiā i haere mai mai Tere-Mera mai, o Tere-Hareta, e o Tērūpa, e o Àtānā, e o Ìmera, aita aè ra rā i tiā ia rātou ia faaite mai i te fare o to rātou metua tāne, o to rātou fānauraa, i te ìtearaa e no Ìteraèra rātou. ⁶⁰ Te mau tamarii a Tēraia, e ta Tōpia, e ta Netota: e ono ia hānere, e pae àhuru mā piti. ⁶¹ Te mau tamarii a te pupu tahuà ra: te mau tamarii a Hapaia, e ta Tōtā, e ta Paratirai, o tei taòto i te vahine no te mau tamahine a Paratirai i Tireata ra, e maìrihia aè ra i to rātou iò. ⁶² Ìmi iho ra rātou i ta rātou parau i roto i te feiā i taiòhia to rātou fānauraa, aita aè ra rā i ìtea. Riro atu ra rātou mai te mea e, ua viivii, ua faataa-ê-hia i te tōroà tahuà ra, ⁶³ ua parau atu ra te Tāvana ia rātou, eiaha rātou e àmu vave i te mau mea moà ra, ia tiā mai rā te hoê tahuà i nià mā te Ùrima e te Tumima.

⁶⁴ E te rahi o taua âmuiraa atoà ra, e maha ia àhuru i te tautani, e toru hānere, e ono àhuru, ⁶⁵ te taa ra te mau tāvini, e te mau tāvini vahine, e hitu ia tautani, e toru hānere, e toru àhuru mā hitu. E piti

hoì hānere taata himene e te vahine himene i roto ia rātou. ⁶⁶ E ta rātou mau puaahorofenua ra, e hitu ia hānere, e toru àhuru mā ono, e ta rātou mau fēрати, e piti ia hānere, e maha àhuru mā pae; ⁶⁷ ta rātou mau tāmēra, e maha ia hānere, e toru àhuru mā pae, ta rātou mau âtini, e ono ia tautani, e hitu hānere, e piti àhuru.

⁶⁸ E tae atu ra te tahi pae i taua mau raatira matahiapo ra i te fare o Iehova i Ierutarema, ua hōroà noa rātou i te taoà ia faatià-faahou-hia te Fare o te Atua i to na ra vāhi. ⁶⁹ Ua hōroà hoì rātou i tei au ia rātou ia hōroà i roto i te puèraa ra ia ravehia taua òhipa ra, hoê tautani, e ono àhuru taretona àuro, e pae hoì tautani mina ârio, hoê hoì hānere i te àhu no te feiā tahuà. ⁷⁰ Ua pārahi iho ra te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi, e te tahi pae taata atoà, e te feiā himene, e te mau tiaì ùputa, e te mau Netinimi, i roto i to rātou iho mau òire, e o Ìteraèra atoà i roto i to rātou iho mau òire.

To Ietua rāua o Terupāpera haamau-faahou-raa i te haamoriraa

3 ¹ E tae aè ra i te hitu o te marama, o te tamarii a Ìteraèra i roto i to rātou mau òire.

Ua haaputuputu tahi mai ra te mau taata atoà ra i Ierutarema. ² Ua tià mai ra Ietua a Iotatata, e tana mau taeaè, te feiā tahuà, e Terupāpera a Tearatiera, e tana mau taeaè, e ua patu iho ra i te fata a te Atua o Ìteraèra, ei hōpoiraa i te mau tūtia tāauahi i nià iho, tei pāpaihia i roto i te ture a te taata o te Atua ra, a Mōte. ³ Ua faatià aè ra i taua fata ra i to na tiàraa mau, te vai ra rā te mataù i nià ia rātou, no te mau taata o taua mau fenua ra, e ua hōpoi rātou i te tūtia tāauahi i nià iho na Iehova, e tūtia tāauahi tei te poìpoì e tei te ahiahi. ⁴ Ua haapaò hoì rātou i te ôroà Pātiaraa Tiàhapa ra, tei pāpaihia ra hoì, e ua hōpoi i te mau tūtia tāauahi i taiòhia no te mau mahana ra, tei faaìtehia mai ra, e au māite aè ra to te mau mahana atoà. ⁵ E i muri aè i te reira, o te tūtia tāauahi tāmāuhia ia, to te mau marama âpī, e to te mau ôroà i haamoàhia no Iehova ra, e ua hōpoi mai rātou i te mau mea hōroà-noa-hia ra na Iehova. ⁶ Mai te mahana matamua

mai o taua marama hitu ra, ta rātou hōpoiraa i te tūtia tāauahi na Iehova. Aita rā te niu o te hiero o Iehova i haamauhia. ⁷ Ua hōpoi hoì rātou i te moni na te tahuà tarai òfai, e te tarai rāau, e te māa, e te uaina, e te hinu na to Titona e to Tūria, ia hōpoi mai rātou i te âreti i Repanona i tahatai Iopa, o tei tiàhia mai e te arii o Peretia, e Turo, ia rātou. ⁸ E tae aè ra i te piti o te matahiti o to rātou haereà mai i te Fare o te Atua i Ierutarema, e te piti hoì o te marama, ua tāmata iho ra Terupāpera a Tearatiera, e o Ietua a Iotatata, e to rātou mau taeaè e toe, te mau tahuà e te Âti-Revi, e te feiā atoà i haere mai mai te pau mai i Ierutarema, e ua haapaò atu ra te Âti-Revi o tei tae i te taau hoè o te matahiti e nià atu, i te faaitoito i te òhipa i te fare o Iehova. ⁹ Ua tià mai ra Ietua e e tana puè tamarii e tana mau taeaè, o Tatamiera e tana mau tamarii, te mau tamarii a Iuta, rātou atoà ra, i te faaitoitoraa i te feiā rave òhipa i te Fare o te Atua, e te mau tamarii a Henatata, e ta rātou mau tamarii e to rātou mau taeaè, te Âti-Revi. ¹⁰ E ia haamau te feiā tahuà i te niu o te hiero o Iehova, ua faanaho iho ra i te feiā tahuà i faaàhuhia ra, mā te pū atoà, e te mau Âti-Revi, te mau tamarii a Àtafa, mā te tumeparo ei haamaità ia Iehova, i tei haapaòhia e te arii o Ìteraèra e Tāvita. ¹¹ Ua himene pupu iho ra rātou, i te ârueraa e te haamaitàiraa ia Iehova: «No te mea e maità to na, e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa ia Ìteraèra!» Ùmere atu ra te taata atoà e rave rahi, e ùmere rahi, i te haamaitàiraa ia Iehova, no te mea ua haamauhia te niu o te fare o Iehova. ¹² E rave rahi rā to te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi, e te feiā raatira matahiapo, e feiā tahito tei ìte i tei mūtaa iho fare, ia haamauhia rā te niu o teie nei fare i mua i to rātou mata, ua pii noa atu ra ia te reo i te òto. E rave rahi atoà hoì tei ùmere noa i te òaòà. ¹³ Aita atu ra te taata i ìte i te reo i ùmere noa i te òaòà, e te reo òto o te taata ra, e ùmere rahi hoì to te taata mā te reo teitei, e ua tae roa te reo i te ātea ê.

Te fāraa mai te mau ènemi o Iuta

4 ¹ Ìte aè ra te mau ènemi o Iuta e to Peniamina, e te faatià ra to te pau i te hiero no te Atua o Ìteraèra no Iehova. ² Ua haere mai ra

rātou ia Terupāpera e te feiā raatira matahiapo ra, e ua parau atu ra ia rātou: E rave atoà mātou i tenā na òhipa; te ìmi atoà nei hoì mātou i to òutou Atua mai ia òutou atoà na, e ua hōpoi mātou i te tūtia na na mai te ànotau mai ā o te arii o Àtura ra, o Ètarahatona, tei aratai mai ia mātou i ô nei. ³ Ua parau atu ra rā Terupāpera, e o Ietua, e te mau raatira matahiapo atoà o Ìteraèra ra: Aita ā òutou i ô nei ia faatià i te Fare o te Atua; na mātou iho ra e patu i te Fare o te Atua o Ìteraèra o Iehova, tei faauehia mai mātou e te arii ra e Turo, te arii o Peretia. ⁴ Ua haaparuparu mai ra te feiā fenua i te rima o to Iuta, e ua faahepo ia rātou i te paturaa; ⁵ e ua tārahu atu hoì i te feiā parau ei pātoì, ia òre ia tupu to rātou hinaaro, e hope roa aè ra to te arii o Peretia ànotau, to Turo, e tae noa atu ra i te hau o te arii o Peretia ra, o Tāriu.

To Iuta faaìteraahia ia Àretehatateta arii

⁶ E tae aè ra i te hau o Àhatueru, i te matamua o to na hau, ua pāpai iho ra rātou i te parau pari i to Iuta e to Ierutarema. ⁷ E tae aè ra i te ànotau ia Àretehatateta, ua pāpai iho ra Piterama e o Miteratata, e o Tapeèra, e to rātou atoà ra, i te arii o Peretia ia Àretehatateta. I pāpai-parau-àrama-hia, e ua ìritihia hoì i te reo Àrama ra.

⁸ O Rehuma, te taata mana ra, e o Timitai pāpai parau, o tei pāpai i te hoê reta i te pariraa ia Ierutarema, i te arii ra ia Àretehatateta, i nā ôhia taua reta ra: ⁹ «Ua pāpai iho ra te taata mana ra o Rehuma, e o Timitai pāpai parau, e to rātou atoà ra; to Tina, to Àfaratateha, to Tarepera, to Àfareta, to Àraheva, to Pāpurōnia, e to Tutaneta, e to Tehava, e to Èrama. ¹⁰ E te mau fenua i hōpoihiā mai e te taata rahi mana ra, o Àtenapera, e ua haapārahi i roto i te mau òire i Tāmāria, e to teie pae pape, e te tau mau i pāpaihia ai ra.» ¹¹ Teie te huru o taua reta ra ta rātou i hāpono atu ia na, i te arii ra ia Àretehatateta: «To òe nei mau tāvini, te mau taata o teie pae pape, e te tau mau i pāpaihia ai ra. ¹² Ia ìte mai òe, e te arii e, o te mau Âti-Iuta i haere mai i ô nei mai ô na mai ia òe na, teie mai nei tei Ierutarema, te patu faahou nei i te òire ôrure hau e te ìno ra, ua haamauhia te niu i taua òire ra, e ua

fātata i te patu i te âua. ¹³ Ia ìte mai hoì òe, e te arii, e i faatiàhia teie nei òire, e ia oti te âua, e òre rātou e hōroà mai i te tero , e te taoà àufau, e te mau peu, iti iho ra te taoà a te arii i haapaòhia ra. ¹⁴ E i teie nei, no ô na mai no te fare o te arii ra, to mātou maità i te noaaraa, e òre hoì e tià ia mātou ia hiò noa atu i te arii i te tuu-haèhaa-raahia, i hāpono atu ai mātou i teie nei parau ei faaite, ¹⁵ e ia ìmihia i roto i te parau pāpai a to mau metua. E ìtea ia òe i roto i taua parau pāpai ra, e ìte òe e òire ôrure hau taua òire nei, e te hāmani ìno i te hui arii e te mau fenua, i roto i taua òire ra te parau ôrure hau mai tahito mai i te faatupuraahia. No reira hoì i pau ai taua òire nei. ¹⁶ Te faaite nei mātou i te arii, e ia faatià-faahou-hia teie nei òire, e ia oti faahou te patu, aore roa o òe e tufaa i teie nei pae pape.»

Pāhonora a Àretehatateta arii

¹⁷ Ua hāpono aè ra te arii i te reta ei mōtoìraa atu: «I ta te taata mana ra i ta Rehuma, e ta Timitai pāpai parau, e to rātou atoà i pārahi i Tāmāria, e to te feiā i terā pae pape ra. Ia ora na, e te tau mau i pāpaihia ra. ¹⁸ Te reta, i hāponohia mai e òutou ia mātou nei, ua oti i te ìritihia, e ua taiòhia mai ia ù nei. ¹⁹ E ua faaue aè nei au e ua ìmihia, e ua ìtea hoì e, e òire haùti teie nei òire mai tahito mai, i te mau arii, e ua faatupuhia te haùti e te âmui parau ìno ra i roto i taua òire ra. ²⁰ E arii mana anaè to Ierutarema, e tei ia rātou te hau e tae noa atu ra i te tahi pae pape i te mau fenua atoà, e ua hōroàhia te tero, e te taoà àufau, e te mau peu atoà ra ia rātou. ²¹ E tenā na, e faaite haere i te ture, e faaea taua mau taata na, eiaha taua òire ra e patu-faahou-hia, e ia tae atu na te tahi ture no ô nei atu ia ù nei. ²² E tenā na, faaitoito, e rave i taua parau nei eiaha ia òre, a ìno hoì te hui arii ra.» ²³ E ia taiòhia te reta a te arii ra a Àretehatateta i te aro o Rehuma, e Timitai pāpai parau, e to rātou atoà ra, haere ètaèta atu ra rātou i Ierutarema, i te mau Âti-Iuta ra, e ua faaòre atu ra i ta rātou paturaa mā te pūai e te mana.

²⁴ Òre aè ra taua òhipa i te Fare o te Atua i Ierutarema ra; òre roa aè ra e tae noa atu ra i te matahiti piti i te hau o te arii o Peretia ra, o Tāriu.

Te patu-faahou-raa i te hiero

5 ¹ Ua tohu iho ra nā perofeta ra o Hātai e o Tētāria a Ìto i te Âti-Iuta i pārahi i Iuta e i Ierutarema, i te iòa o te Atua o Ìteraèra. ² Ua tià mai ra Terupāpera a Tearatiera, e o Ietua a Iotatata, ua tāmata iho ra i te patu faahou i te Fare o te Atua i Ierutarema. Rāua e nā perofeta a te Atua i te tururaa mai ia rātou. ³ I reira te haereà mai o te taata ra o Tatanai, e tāvana no teie nei pae pape, e o Tetara-Potanai, e to rātou atoà ra, e ua parau mai ra ia rātou: Na vai i parau mai ia òutou e patu i teie nei fare, e e rave faahou i teie nei âua? ⁴ E ua nā ô atu ra mātou ia rātou: O vai mā anaè ā te iòa o te feiā e patu faahou i teie nei patu? ⁵ Te hiò mai ra rā te mata o to rātou Atua i te feiā paari Âti-Iuta ra. E aita atu ra rātou i faaruè i taua òhipa ra, e tae noa mai ra te parau ia Tāriu ra. Ua pāpaì iho ra hoì rātou i te tahi reta i taua parau nei.

Te faaìteraahia te mau taata Iuta ia Turo arii

⁶ Teie te huru o te reta i pāpaìhia e Tatanai tāvana i teie nei pae pape, e o Tetara-Potanai, e to rātou atoà ra, te Àfaratateha i teie nei pae pape, ta rātou i hāpono atu i te arii ra ia Tāriu. ⁷ I nā ôhia te pāpaì i roto i taua reta ra i hāponohia e rātou ra: «I te arii ra ia Tāriu. Ia ora na! ⁸ Ia ìte mai òe, e te arii e, ua haere mātou i taua fenua ra o Iutea, i te Fare o te Atua rahi. E patuhia aè ra i te òfaì rarahi, e te rāau hoì i te tuuraahia i nià i te patu ra; e te rave-òìòì-hia ra taua òhipa nei, e te tupu ra i to rātou rima. ⁹ Ua ui atu ra mātou i te feiā paari, nā ô atu ra mātou: Na vai i parau mai ia òutou e patu i teie nei fare, e teie nei patu? ¹⁰ E ua ui atu ra mātou ia rātou i te iòa a to rātou feiā rarahi, ia pāpaì hoì mātou, e ia faaìte atu mātou ia òe. ¹¹ E ua parau mai ra rātou, nā ô mai ra: E tāvini mātou no te Atua o te raì, e te fenua, e te patu faahou nei i te fare i patuhia i tahito ê ra; na te hoê arii rahi o

Ìteraèra i patu, e oti roa aè ra. ¹² Ia faaririhia atu ra te Atua o te raì e to mātou hui metua ra, ua hōroà atu ra o ia ia rātou i te rima o te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta, e Tarataio, o tei haapararī i teie nei fare, e ua hōpoi ê atu ra i te taata i Pāpurōnia. ¹³ Tae aè ra rā i te matahiti matamua o te arii o Pāpurōnia, o Turo, ua pāpai te arii ra o Turo i te ture e patu faahou i taua Fare o te Atua ra. ¹⁴ E te mau mea àuro e te ârio no te Fare o te Atua ra, tei ravehia e Nēputaneta no roto i te hiero i Ierutarema, e ua hōpoi mai i roto i te hiero i Pāpurōnia, ua ravehia te reira e te arii ra e Turo i roto i te hiero i Pāpurōnia; e ua tuuhia atu i te hoê taata o Tetepatara te iòà, tei faatāvanahia e ana ra, ¹⁵ e ua parau atu ra ia na: A rave i teie nei mau taoà, e haere, e hōpoi i roto i te hiero i Ierutarema, a faatià faahou hoì i te Fare o te Atua i to na ra vāhi. ¹⁶ Ua haere mai ra taua taata ra o Tetepatara, e ua haamau i te niu i te Fare o te Atua i Ierutarema; e mai reira mai ā, e tae roa aè nei i teie nei i te patu-noa-raa, e aita hoì i oti. ¹⁷ E tenā na, ia tià ia òe, e te arii, e ìmi òe i roto i te fare taoà a te arii ra, i Pāpurōnia ra, i te ìteraa e e ture tei tuuhia mai e te arii ra e Turo, e faatià faahou i te Fare o te Atua i Ierutarema. E na te arii e tuu mai i ta na parau i taua mea nei.»

Te pāhonoraa a Turo arii

6 ¹ Ua faatupu iho ra te arii ra o Tāriu i te hoê ture, e ìmi i roto i te piha vairaa parau, i te vāhi i vaihohia ai te taoà i Pāpurōnia. ² E ìtea iho ra i Àtemeta, i te fare o te arii i te fenua o te Metai, te hoê ôtarō parau e te parau atoà i roto, i te nā ôraahia e:

³ «Tei te matahiti matamua o te arii ra o Turo, ua faatupu iho ra te arii ra o Turo i te hoê ture i te Fare o te Atua i Ierutarema — ia patu-faahou-hia taua fare ra, i te vāhi ta rātou i hōpoi i te tūtia ra, e ia haamau-hua-hia te niu i taua fare ra. E ono àhuru te tūpiti i te teitei, e ono àhuru hoì te tūpiti i te âano, ⁴ ia toru nānaì òfaì rarahi, e hoê hoì nānaì rāau âpī. Eì ô nei, eì te fare o te arii nei te taoà i te hoo. ⁵ Ia faahoìhia hoì te mau taoà àuro e te taoà ârio no roto i te Fare o te Atua ra, tei ravehia mai e Nēputaneta no roto i te hiero i

Ierutarema, e ua hōpoi mai i Pāpurōnia nei, e hōpoi faahou ia i te hiero i Ierutarema, a tuu atu ai i roto i te Fare o te Atua ra.

⁶ E tenā na, e Tatanai, e tāvana i terā pae pape, e o Tetara-Potanai, e to òutou atoà ra i te Àfaratateha, i terā pae pape, a haere ê. ⁷ E vai iho noa atu i taua òhipa Fare no te Atua nei, eiaha e faaòrehia atu; e vaiiho noa atu i te tāvana o te Âti-Iuta, e te feiā paari Âti-Iuta, ia faatià noa na i taua Fare no te Atua nei i to na ra vāhi. ⁸ Teie hoì au a faatupu i te ture, e rave òutou e tauturu atu i taua feiā paari Âti-Iuta ra i te paturaa i taua Fare no te Atua nei: no roto i te taoà a te arii ra, i tei àufauhia mai i terā pae pape, a rave ai i te moni a tuu atu ai i taua mau taata ra, eiaha ei taupupū. ⁹ E e haapaò māite hoì i te hōpoiraa atu i ta rātou mau taoà hinaaro i te mau mahana atoà ra, i te puaatoro oni, e te māmoe oni, e te pinia māmoe, ei tūtia tāauahi, na te Atua no te raì, e te tìtona, e te miti, e te uaina, e te hinu, i tei haapaòhia e te feiā tahuà i Ierutarema ra. ¹⁰ Ia hōpoi rātou i te mau tūtia hauà i te Atua o te raì, e ia pure hoì i te arii, e tana mau tamarii ia ora. ¹¹ Teie hoì te hoê parau a ù, o te taata e ruri ê i teie nei ture: ia ìritihia te rāau no to na iho fare, e ia faatiàhia taua rāau ra, a tārī ai i taua taata ra i nià iho, e ia riro noa atu to na fare ei puèà. ¹² E na te Atua, na tei haamau i to na iòà i reira, e rave i te mau arii e te taata atoà ia pohe, ia rave to rātou rima, ia faahuru ê e ia faaòre i te Fare o te Atua i Ierutarema! Na ù, na Tāriu, i haatupu i teie nei ture. Ia ètaèta te rave ia oti vave.» ¹³ Ua rave iho ra te tāvana o teie nei pae pape o Tatanai, e o Tetara-Potanai, e to rātou atoà ra, i ta te arii ra i ta Tāriu i faaue mai ra, ua rave ètaèta iho ra ia.

Te ôroà tomoraa i te hiero faaâpîhia

¹⁴ Ua rave iho ra te feiā paari Âti-Iuta ua patu, e ua tupu atu ra ta rātou i te tohu a Hātai perofeta ra, e ta Tētāria a Ìto ra; ua patu iho ra rātou, e oti roa aè ra, i te parau hoì a te Atua o Ìteraèra, e te parau hoì a nā arii o Peretia a Turo, a Tāriu, e a Àretehatateta ra. ¹⁵ Oti roa aè ra taua fare ra i te mahana toru o te marama ra o Àtāra, o te ono ia o te matahiti i te hau o te arii ra o Tāriu. ¹⁶ Ua haapaò atu ra te

tamarii a Ìteraèra, te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, e te mau tamarii atoà i reva ra, i te pūpūraahia o te Fare o te Atua nei mā te òaòà. ¹⁷ E ua hōpoi atu ra i te pūpūraa i taua Fare o te Atua ra, hoê hānere i te puaatoro oni, e piti hānere i te māmoe oni, e maha hānere i te pinia māmoe, e no te tāraèhara na Ìteraèra atoà ra, hoê ia àhuru mā piti i te puaaniho oni, ua fāito i te taiòraa i te mau ôpū atoà o Ìteraèra. ¹⁸ Ua haapaò atu ra rātou i te faataaraa i te mau tahuà, e te mau Âti-Revi i to rātou ra mau pupu, i te raveraa i te òhipa a te Atua, i Ierutarema, mai tei papaìhia i roto i te puta a Mōte ra.

Te faatiàraa to Iuta i te ôroà Pāta

¹⁹ Haapaò atu ra te mau tamarii i reva ê ra i te Pāta i te mahana hoê àhuru mā maha i te marama hoê ra. ²⁰ Hoê ā hoì tāmāraahia to te feiā tahuà e te Âti-Revi, ua mā atoà ia; e ua pātia i te Pāta na te mau tamarii i reva ê ra, e na to rātou mau taeaè te feiā tahuà, e na rātou iho. ²¹ E te tamarii a Ìteraèra mai roto mai i te pau ra, e te feiā atoà i faataa ê i te viivii o te fenua êtene, ia ìmi rātou i te Atua o Ìteraèra, ia Iehova, ua àmu ia. ²² E ua haapaò i te ôroà i te māa faahōpue òre ra mā te òaòà, e ruì hitu aè ra, na Iehova hoì rātou i faaòàòà mai, e ua haafāriu mai i te âau o te arii o Àtura ia rātou, ei faaètaèta mai i to rātou rima i te raveraa i te òhipa i te Fare o te Atua, i te Atua o Ìteraèra.

Ètera pāpai parau

7 ¹ E muri aè i teie nei mau parau, i te hau o te arii o Peretia o Àretehatateta, o Ètera te tamaiti no Teraia, a Àtāria, a Hiritia, ² a Taruma, a Tātota, a Àhitupa, ³ a Àmaria, a Àtāria, a Meraiota, ⁴ a Terahia, a Ùti, a Pūtī, ⁵ a Àpitua, a Finehata, a Èreatara, a Àrona tahuà rahi ra. ⁶ Mai Pāpurōnia mai taua taata ra o Ètera; e pāpai parau ìte i te ture a Mōte i hō-mai-hia mai e te Atua o Ìteraèra, o Iehova. E ua hōroà mai ra te arii i te mau mea atoà ta na i hinaaro ra, no te mea tei ia na te rima o to na ra Atua o Iehova. ⁷ Ua haere iho ra te tahi pae i te tamarii a Ìteraèra e to te feiā tahuà, e te Âti-Revi, e te feiā

himene, e te mau tiaì ùputa, e te mau Netinimi, i Ierutarema, i te hitu o te matahiti ia Àretehatateta arii ra. ⁸ E ua tae o ia i Ierutarema i te pae o te marama, o te hitu ia o to te arii ra matahiti; ⁹ tei te mahana matamua o te marama hoê ra, to na haereà mai mai Pāpurōnia mai, e tae aè ra i te mahana hoê o te marama pae ra i tae ai o ia i Ierutarema, no te mea tei ia na te rima hāmani maitaì o to na ra Atua. ¹⁰ Ua ôpua noa na hoì Ètera e ìmi, e e rave i te ture a Iehova, e e haapii hoì ia Ìteraèra i te haapaòraa e te faaauraa parau.

Te mau òhipa ta Àretehatateta i hōroà ia Ètera

¹¹ Tei te huru o te reta i hōpoiha mai e te arii ra e Àretehatateta ia Ètera tahuà ra, e te pāpai parau, e pāpai i te mau parau i parauhia mai e Iehova, e ta na atoà mau peu, ia Ìteraèra:

¹² O Àretehatateta, arii no te mau arii ra, ia Ètera tahuà ra, e te pāpai i te ture a te Atua no te raì nei. Ia ora na, e te tau mau i pāpaihia ra. ¹³ Teie ta ù ture e faatupu nei: o te taata atoà a Ìteraèra, e te mau tahuà, e te mau Âti-Revi i to ù nei hau, ia hinaaro i te haere atoà i Ierutarema, e pee rātou ia òe! ¹⁴ No te mea ua tonohia òe e te arii, e nā feiā i aò ia na toohitu nei, e ia ui òe i Iuta e Ierutarema, i te ture a to Atua tei to òe na rima, ¹⁵ e ia hōpoi hoì òe i te ârio e te àuro, ta te arii e te feiā i aò ia na ra i hōpoi noa atu i te Atua o Ìteraèra, i pārahi i Ierutarema ra, ¹⁶ e te mau ârio e te mau àuro atoà ia noaa ia òe i te fenua nei o Pāpurōnia, e te taoà hōroà noa a te taata nei, e ta te feiā tahuà, no te fare a to rātou Atua i Ierutarema. ¹⁷ E rave òe i taua moni ra, e hoo ètaèta i te puaatoro oni, e te māmoe oni, e te pinia māmoe, e te tūtia àmu e te tūtia inu atoà no te reira, a hōpoi ai i nià i te fata i te fare o to òutou Atua i Ierutarema ra. ¹⁸ E te toeà o te ârio e te àuro, o ta òe e manaò e ta to mau taeà e manaò e e rave i taua mea ra, o te rave ia, e ia au i to òutou Atua. ¹⁹ E te tauhaa hoì i hōroàhia atu ia òe ra no te òhipa a to Atua, e vaiiho i te reira i mua i te aro o te Atua i Ierutarema. ²⁰ E te toe ra te hoê mea no te Fare a to Atua, tei au ia òe ia hōroà atu, e noaa te reira ia òe i te vairaa taoà a te arii ra. ²¹ E teie ā ta ù ture, ta ù, ta te arii ta Àretehatateta, e

faatupu i te mau tiaì taoà i terā pae pape, e rave òutou i tenā na, i ta Ètera tahuà, tē pāpaì i te ture a te Atua o te raì, e ani atu ia òutou na, ²² e tae noa atu i te tārēni ârio hoê hānere, e te tora tītona hoê hānere, e te pato uaina e ia hoê hānere, e te pato hinu ôrive e ia hoê hānere, e te miti hoì eiaha e haapaò i te rahi. ²³ E tei parauhia mai e te Atua o te raì ra, ia rave-ètaèta-hia ia no te Fare o te Atua o te raì ra, e tià ānei hoì ia vaiiho noa atu i te riri i te fenua o te arii nei e tana mau tamarii. ²⁴ E te faaìte atu nei hoì mātou e òre e au i teie nei ture, ia tuu i te tero, e te taoà àufau, e te mau peu, i nià i te feiā tahuà, e te Âti-Revi, e te feiā himene, e te mau tiaì ùputa, e te Netinimi, te feiā i rave i te òhipa i te Fare o te Atua ra. ²⁵ E o òe hoì, e Ètera, i te parau hoì a to Atua i roto ia òe ra, e haapaò òe i te feiā haavā e te tāvana, ia haavā rātou i te mau taata i terā pae pape, te feiā hoì i ìte i te ture a to Atua; e haapii atu hoì i tei òre i ìte ra. ²⁶ E te taata e òre e haapaò i te ture a to Atua, e te ture a te arii, ia faautuà-vave-hia atu ia i te pohe ra, e te tiàvaru ra, e te haru ra, e te tāpeà ra.» ²⁷ Ia haamaitaìhia te Atua o to tātou mau metua, o Iehova, o tei tuu mai i teie manaò i roto i te âau o te arii, faanehenehe i te Fare o Iehova i Ierutarema, ²⁸ e ua faatupu i te hāmani maitaì ia ù i te arii e to na atoà feiā i aò ia na ra, e te feiā mana atoà io te arii ra! Itoito aè ra hoì au, no te mea tei ia ù te rima o taù Atua ra o Iehova, e ua haaputu iho ra hoì au i te feiā rarahi o Ìteraèra ia haere atoà i taua tere no ù ra.

Te mau hoa o Ètera

8 ¹ Teie taua feiā matahiapo ra, teie hoì te parau i te feiā i haere atoà i taua tere no ù ra mai Pāpurōnia mai, i te hau o te arii ra o Àrethatateta.

² To te mau tamarii a Finehata ra, o Teretoma ia;

to te mau tamarii a Ìtamara ra, o Tāniera ia;

to te mau tamarii a Tāvita ra, o Hātuta ia;

³ to te mau tamarii a Tetania ra,

to te mau tamarii o Parota ra, o Tētāria ia, o ia, e nā tamarii tamaroa i te taiò-atoà-raahia te fānauraa, hoê hānere, e pae àhuru;

⁴ to te mau tamarii a Pahata-Moapi ra, o Èrihoenai a Tērāia ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra e piti hānere;

⁵ to te mau tamarii a Tetania ra, te tamaiti a Iahatiera, o ia, e nā tamarii tamaroa ra e toru hānere;

⁶ to te mau tamarii a Àtina ra, o Èpeta a Ionatana ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra e pae àhuru;

⁷ to te mau tamarii a Èrama ra, o Ietaia a Àtaria ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra e hitu àhuru;

⁸ to te mau tamarii a Tefatia ra, o Tapatia a Mītaèra ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra e vaù àhuru;

⁹ to te mau tamarii o Ioapa ra, o Ôpātia a Iehiera ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra e piti hānere hoê àhuru e mā vaù;

¹⁰ to te mau tamarii a Teromita ra, te tamaiti a Iotifia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra hoê hānere e ono àhuru;

¹¹ to te mau tamarii a Pepai ra, o Tētāria a Pepai ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra hoê taau mā vaù;

¹² to te mau tamarii a Àtatata ra, o Iohanana a Hatatana ia, o ia, e nā tamarii tamaroa ra hoê hānere hoê àhuru;

¹³ to te mau tamarii hopeà a Àtonitama, teie to rātou iòà: o Èrifereta ia, o Iehiera ia, e o Temaia ia, o rātou, e nā tamarii tamaroa ra e ono àhuru;

¹⁴ e to te mau tamarii atoà a Pitavai, o Ûtāi, e o Taputa, o rātou, e nā tamarii tamaroa ra e hitu àhuru.

Faaineineraa i te tere i Ierutarema

¹⁵ Ua haaputu iho ra vau ia rātou i te pae pape e tahe tià i Àhava ra, ruì toru mātou i te pārahira a i reira i roto i te fare rii àhu. E ia hiò-haere-hia e au taua mau taata ra, e te mau tahuà, aita atu ra e tamarii na Revi i te ìtearaahia e au. ¹⁶ Ua tono atu ra vau i te veà ia Èrietera, e ia Àriera, e ia Temaia, e ia Èrenatana, e ia Iaripa, e ia Èrenatana, e ia Nātana, e ia Tētāria, e ia Meturama, o nā taata rarahi ia, e ia Ioiripa, e ia Èrenatana, e feiā ìte ia. ¹⁷ Ua tono atu ra vau ia rātou mā te parau ia Ìto, e raatira no taua vāhi ra no Tatifia, e ua faaite atu ra vau i ta

rātou parau ia parau atu ia Ìto, e to na mau taeaè, i te mau Netinimi, i taua vāhi ra i Tatifia, e ia aratai mai rātou i te feiā tahuà no te Fare o to tātou Atua. ¹⁸ E no te hāmani maitai a to mātou Atua ia mātou, ua aratai mai rātou i te hoê taata ite, no te mau tamarii a Maheri a Revi, a Ìteraera: e o Terepia, e tana mau tamarii, e te mau taeaè, hoê ia àhuru e mā vaù; ¹⁹ e o Hatapia, o ia, e o Ietaia no te mau tamarii a Merari, to na ra mau taeaè, e to rātou mau tamarii hoê taau; ²⁰ e to te Netinimi, o tei haapaòhia e Tāvita e te feiā rarahi atoà ra no te rave i te òhipa a te Âti-Revi, e piti hānere e piti àhuru i te Netinimi, e ua faaite-atoà-hia to rātou mau iò. ²¹ Ua faaite atu ra vau i te hoê haapaeraa māa i reira i taua pape ra o Àhava, ia faaahoaho ia mātou i te aro o te Atua, ia ìmi hoì i te tahi èà maitai no mātou, e no ta mātou mau tamarii, e no ta mātou taoà atoà. ²² Haamā aè ra hoì au ia ani atu i te arii i te feiā faèhau e te feiā puaahorofenua ei tauturu ia mātou i te mau ènemi i te èatià ra; no te mea i parau na mātou i te arii e: «Tei te feiā i ìmi i te parau maitai ra, te rima o to mātou Atua, te vai ra rā to na mana e to na riri i te feiā i faaruè ia na.» ²³ Ua haapae iho ra mātou i te māa, e ua ìmi i to mātou Atua i taua mea ra, e ua faaroohia mai mātou e ana. ²⁴ Ua faataa atu ra vau i nā tahuà rarahi hoê àhuru e mā piti, o Terepia, e o Hatapia, e nā taeaè no rāua tino àhuru. ²⁵ E ua fāito atu ra vau i te ârio, e te àuro, e te mau mea atoà ra, ei taoà no te fare o to mātou Atua, ta te arii e nā taata i ad mai ia na, e te feiā rarahi no na ra, e o Ìteraera atoà i hōroà i reira. ²⁶ Fāito atu ra hoì au i e ono hānere, e pae àhuru i te tārēni ârio, e te mau tauhaa ârio ra, hoê hānere ia tārēni, e te àuro hoê hānere i te tārēni, ²⁷ hoê taau hoì âuà àuro, taihoê tautani i te taretona, e piti âuà veo ànaàna, mai te àuro atoà ra te maitai. ²⁸ Ua parau atu ra vau ia rātou: Ua moà òutou no Iehova; e te mau tauhaa atoà ra, ua moà atoà ia, e te ârio e te àuro, e taoà hōpoi-noa-hia ia na te Atua e to òutou mau metua na Iehova. ²⁹ E ara, e tiaì i taua mau taoà ra, e ia fāito òutou i te aro o te feiā rahi tahuà e te Âti-Revi, e te feiā matahiapo i Ìteraera nei, ia tae i Ierutarema, i roto i te mau piha o te Fare o Iehova. ³⁰ Ua rave iho ra te mau tahuà e te mau Âti-Revi i taua ârio ra, e te àuro, e

te mau tauhaa, ua oti i te fāitohia ra, e hōpoi i Ierutarema i te Fare o to tātou Atua ra.

Te tere e te taeraa i Ierutarema

³¹ Faaruè iho ra mātou i taua pape ra i Àhava, i te mahana hoê àhuru e mā piti i te marama hoê ra, e ua haere iho ra i Ierutarema. Tei ia mātou hoì te rima o to mātou Atua, e ua faaora o ia ia mātou i te ènemi i tiaì mai ia mātou i te èàtià ra. ³² Tae mai ra hoì mātou i Ierutarema, e ua pārahi iho ra, e ruì toru aè ra. ³³ E tae aè ra i te maha o te mahana, i fāitohia ai te ârio, e te àuro, e te mau taoà, i roto i te Fare o to tātou Atua, i te rima o Meremota a Ùria tahuà; i reira atoà Èreatara a Finehata, rātou o Iotāpata a Ietua, e o Noatia a Pinui, e Âti-Revi anaè. ³⁴ Ua hope roa i te taiòhia, e i te fāitohia, e ua pāpaìhia taua fāitoraa ra i reira ra. ³⁵ E te mau tamarii no te pau i hoì mai ra, ua hōpoi ia i te tūtia tāauahi na te Atua o Ìteraèra: hoê àhuru mā piti i te puaatoro oni na Ìteraèra atoà ra, e iva àhuru mā ono i te māmoe oni, e hitu àhuru mā hitu i te pinia māmoe, hoê àhuru mā piti i te puaaniho oni, ei tāraèhara — ei tūtia tāauahi anaè te reira na Iehova. ³⁶ Ua hōpoi atu ra rātou i te parau a te arii ra i te mau tāvana e tauturu i te arii, e te feiā mana atoà i teie nei pae pape, e ua tauturu mai rātou i te taata e te Fare o te Atua ra.

E rave rahi to Iuta i faaea i te vahine èê

9 ¹ E oti aè ra te reira, ua haere mai ra te feiā rarahi ia ù nei, e ua nā ô mai ra: Te mau taata o Ìteraèra, e te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, aore i faataa ia rātou i te mau taata o teie nei fenua, i te rave-atoà-raa i te parau faufau a te Âti-Tanaana, e te Âti-Heta, e te Âti-Pereti, e te Âti-Ieputi, e te Âti-Àmona, e te Âti-Moapi, e ta to Àifiti, e te Âti-Àmori. ² Ua rave rātou i ta rātou mau tamahine na rātou iho, e na ta rātou mau tamarii; e ua ânoì noa te feiā moà i te mau taata no teie nei mau fenua; e te feiā rarahi e te mau tāvana tei nā mua ia i taua hara nei.

³ E tei te faarooraa atu vau i te reira parau, ua hāhae au i taù àhu e taù àhu tīpona, e ua hūhuti au i te rouru o taù upoo e taù ùmiùmi, e ua pārahi iho ra mā te maere. ⁴ Ua haaputuputu mai ra te feiā atoà e rūrūtaina i te parau a te Atua o Ìteraèra, no te hara a te feiā i reva ê ra; pārahi noa iho ra vau mā te maere e tae noa atu ra i te hōpoiraa i te tūtia ahiahi ra.

Te pure a Ètera no te feiā i hape

⁵ E tae aè ra i te hōpoiraa i te tūtia ahiahi ra, ua tià aè ra vau i taua teiaha no ù ra, ua motu iho ra hoì taua àhu no ù ra e te àhu tīpona, ua tuu iho ra vau i taù turi i raro, ua mahora aè ra taù rima i taù Atua ia Iehova, ⁶ e ua nā ô atu ra vau: E taù Atua e, ua haamā vau, ua ùteùte taù mata i te haamā, ia nānā noa atu vau ia òe, e taù Atua e: ua rahi iho nei hoì ta mātou hara i nià i to mātou upoo, e ua tae taua hara rahi na mātou nei i nià i te raì. ⁷ Mai te ànotau mai ā o to mātou mau metua ra, e tae noa aè nei i teie nei mahana, ua rahi ā ta mātou hara; e no ta mātou hara i tuuhia ai mātou, e to mātou mau arii, e ta mātou feiā tahuà, i te rima o te mau arii no te mau fenua nei, ia tāpūhia i te òè, e ia pau, e ia haruhia, e i te mata haamā — mai tei teie nei mahana. ⁸ E i teie nei vāhi iti poto, ua hāmani maitaì mai to mātou Atua o Iehova ia mātou, i te hōròàraa mai i te taata rii toeà ia ora, e te tahi mauraa i to na nei vāhi moà; ua āputa mai te māramarama i to mātou nei mata i to mātou Atua, e ua hōròà mai i te tahi māpuhiraa aho no mātou i to mātou àtiraa nei. ⁹ E feiā tāpeàhia hoì mātou; aita rā to mātou Atua i faaruè tāùe mai ia mātou nei i to mātou tāpeàraa ra. Ua faatupu rā o ia i te aroha ia mātou i mua i te aro o te mau arii no Peretia ia ànaànaea aè mātou nei, e ia faatià hoì i te Fare o to mātou Atua, e ia maitaì faahou te mau vāhi pau, e ia hōròà mai i te tahi pāruru no mātou i Iuta nei, e i Ierutarema. ¹⁰ E i teie nei, e to mātou Atua, e nā hea hoì mātou i teie nei? Ua rave faaruè hoì mātou i ta òe parau, ¹¹ i ta òe i parau mai i te vaha o to mau tāvini ra i te mau perofeta, a nā ô mai ai ra e: «O teie nei fenua ta òutou e haere e pārahi nei, e fenua viivii ia, no te viivii o te feiā fenua nei i

ta rātou mau peu faufau, ua îî roa hoî teie nei fenua i ta rātou mau parau faufau mai te tahi ôtià, e tae roa atu i te tahi; ¹² e tenā na, eiaha e hōroàhia ta òutou mau tamahine i ta rātou mau tamarii, eiaha hoî e rave i ta rātou mau tamahine na ta òutou mau tamarii; eiaha roa e ìmihia te hau e te maitaì no rātou e a muri noa atu; ia ètaèta hoî òutou, e ia àmu òutou i te maitaì o teie nei fenua, a vaiiho ai ei âià tupuna vairaa roa na ta òutou mau tamarii.» ¹³ E i teie nei, tei roohia mai mātou i ta mātou nei parau ìno, e ta mātou nei hara rahi, e pohe iti hoî to mātou ia òe, e to mātou Atua, e òre e au i ta mātou nei hara, e ua hōroà mai hoî òe i te ora mai teie nei, ¹⁴ e tià ānei hoî ia mātou ia faaruè faahou i ta òe parau, a faaau ai i te feiā i rave i teie nei mau parau ìno? E òre ānei òe e riri mai ia mātou e ia pau roa atu mātou nei, e ia òre roa ia toe te taata ia ora? ¹⁵ E te Atua o Ìteraèra, e Iehova e, e parau maitaì ta òe, inaha hoî mātou nei tē toe nei — ua ora mai tei teie nei mahana. Inaha, te fāi nei mātou i ta mātou hara ia òe, i òre ai mātou nei e mau i mua i to aro na.

To Iuta faahoïraa i te mau vahine èê

10 ¹ E oti aè ra te pure a Ètera, e ua fāi o ia i te hara, mā te òto e mā te taòto noa i raro i mua i te Fare o te Atua, ua haaputupu mai ra no roto ia Ìteraèra atoà ra te tahi âmuïraa rahi, te tāne, e te vahine, e te tamarii, e òto rahi hoî to te taata atoà. ² Ua parau mai ra Tetania a Iehiera, no te mau tamarii a Èrama, nā ô mai ra ia Ètera: Ua hara mātou i to mātou Atua, ua rave i te vahine èê no te feiā fenua nei. Te vai nei rā te manaòraa no Ìteraèra i taua parau nei ā. ³ E i teie nei, e faaau na tātou i te parau i to tātou Atua, e tuu ê atu i taua mau vahine nei e ta rātou mau tamarii, ta òe, ta taù fatu e parau na e ta te feiā atoà e rūrūtaina i te parau a te Atua. E haapaò ā i te ture, a nā reira ai! ⁴ A tià, e au hoî teie nei parau ia òe. E na mātou òe e tauturu atu. E faaitoito, e rave! ⁵ Ua tià aè ra Ètera, ua tuu atu ra i te tapu i te feiā tahuà rarahi ra e te Âti-Revi, e ia Ìteraèra atoà ra, e haapaò rātou i taua parau ra. Ua tapu iho ra rātou. ⁶ Ua tià mai ra Ètera mai mua mai i te Fare o te Atua ra, e ua haere atu ra i roto i te piha o

Ioahanana a Èriātīpa; e tae atu ra i reira, aore i àmu i te māa, aore i inu i te pape, te òto ra hoì o ia i te hara a te feiā i hōpoi-ê-hia ra. ⁷ Ua faaite haere atu ra rātou i te parau i to Iuta atoà e Ierutarema, i te mau tamarii i hōpoi-ê-hia ra, ia haaputu mai rātou i Ierutarema; ⁸ e tē òre e tae mai ra, e ruì toru aè ra, i te parau a te feiā tahuà e te feiā paari ra, e pau ta na taoà, e faataa-ê-hia o ia iho i taua feiā i hōpoi-ê-hia ra. ⁹ Ua putuputu mai ra to Iuta atoà e to Peniamina i Ierutarema i taua ruì toru ra. Tei te iva ia o te marama, e tei te taau hoê o te mahana. Te pārahi noa ra te mau taata i roto i te vāhi ātea o te Fare o te Atua, te rūrūtaina ra i taua mea ra, e te ua rahi. ¹⁰ Ua tià aè ra te tahuà ra o Ètera i nià, e ua nā ô atu ra ia rātou: Ua hara òutou, ua rave i te mau vahine èê i rahi ai te hara a Ìteraèra. ¹¹ E tenā na, e fāi i ta òutou hara i te Atua o to òutou mau metua ra, ia Iehova, e haapaò hoì i ta na parau! E faataa ê hoì ia òutou i te mau taata o teie nei fenua e teie nei mau vahine èê. ¹² Ua parau mai ra taua âmuiraa rahi atoà ra, nā ô mai ra i te pii-noa-raa: O ta òe ā i parau mai ra! Ua tià ia mātou ia rave! ¹³ Te rahi nei rā te taata, e ànotau ua hoì teie, e òre mātou e tià ia pārahi noa i rāpae; eere hoì teie i te òhipa no te mahana hoê e te piti, e feiā rahi hoì mātou i rave i taua mea nei. ¹⁴ E faataa na rā i te feiā rarahi atoà i to mātou nei âmuiraa; e haere mai hoì te feiā atoà i to mātou nei mau òire i rave i te vahine èê ra i te taime i haapaòhia ra, e te feiā paari atoà no te mau òire atoà ra, e te feiā haavā, e ia ruri-ê-hia te riri rahi o to tātou Atua ia tātou i taua mea nei. ¹⁵ O Ionatana a Àtahera anaè ra, e o Iahatia a Titava tei rave i taua òhipa ra, e o Meturama, e o Tapetai Âti-Revi, tē tauturu ia rāua. ¹⁶ E ua nā reira te mau tamarii i hōpoi-ê-hia ra. Ua māti iho ra te tahuà ra o Ètera i te tahi pae i taua feiā rahi matahiapo i te ùtuafare o to rātou ra metua, e ua faaitehia i te ià. Pārahi iho ra rātou i raro i te mahana hoê i te marama hoê àhuru, e ìmi i taua parau ra. ¹⁷ E tae aè ra i te mahana hoê i te marama hoê ra, hope roa aè ra te mau taata i rave i te vahine èê ra.

Tāpura no te mau taata Iuta i hapa

¹⁸ Ìtea iho ra to roto i te mau tamarii a te feiā tahuà ra i tei rave i te vahine èê ra: to te mau tamarii a Ietua a Iotatata, e to na mau taeaè, o Maateia, e o Èrietera, e o Iaripa, e o Tetāria. ¹⁹ Ua hōroà mai ra rātou i te rima e tuu ê rātou i ta rātou mau vahine, e ua hōpoi rātou i te hoê māmoe oni no roto i te nana no ta rātou hara;

²⁰ e to te mau tamarii a Ìmera ra, o Hanani, e o Tapatia;

²¹ e to te mau tamarii a Harima ra, o Maateia, e o Èria, e o Temaia, e o Iehiera, e o Ûtia;

²² e to te mau tamarii a Patura, o Èrioenai, e o Maateia, e o Ìtemaèra, e o Netaneèra, e o Iotāpata, e o Èrata.

²³ O to te Âti-Revi hoì: o Iotāpata, e o Timei, e o Terāia, o ia hoì o Tērīta, e o Pētāhia, e o Iuta, e o Èrietera.

²⁴ E to te feiā himene atoà: o Èriātīpa.

E to te mau tiaì ùputa: o Taruma, e o Terēma, e o Ûri.

²⁵ E to Ìteraèra atoà ra: to te mau tamarii a Parota, o Ramia, e o Ietia, e o Maretia, e o Miamina, e o Èreatara, e o Maretia, e o Penaia;

²⁶ e to te mau tamarii a Èrama, o Matania, e o Tētāria, e o Iehiera, e o Àpati, e o Ieremota, e o Èria;

²⁷ e to te mau tamarii a Tatu, o Èrioenai, e o Èriātīpa, e o Matania, e o Ieremota, e o Tāpātī, e o Àtita;

²⁸ e to te mau tamarii a Pepai, o Iehohanana, e o Hanania, e o Tāpai, e o Àtaria;

²⁹ e to te mau tamarii a Pānī, o Meturama, e o Maruta, e o Àtāia, e o Iatupa, e o Teara, e o Ramota;

³⁰ e to te mau tamarii a Pahata-Moapi, o Àtānā, e o Terara, e o Penaia, e o Maateia, e o Matania, e o Petareara, e o Pinui, e o Manate;

³¹ e to te mau tamarii a Harima, o Èrietera, e o Ìtihia, e o Maretia, e o Temaia, e o Timeona, ³² e o Peniamina, e o Maruta, e o Temaria;

³³ e to te mau tamarii a Hatuma, o Matenai, e o Matata, e o Tāpāta, e o Èrifereta, e o Ieremai, e o Manate, e o Timei;

³⁴ e to te mau tamarii a Pānī, o Matai, e o Àmerama, e o Ùera, ³⁵ e o Penaia, e o Peteia, e o Teruha, ³⁶ e o Vania, e o Meremota, e o Èriātīpa, ³⁷ e o Matania, e o Matenai, e o Iatau, ³⁸ e o Pānī, e o Piniu, e o Timei, ³⁹ e o Teremia, e o Nātana, e o Àtāia, ⁴⁰ e o Matenatepai, e o Tatai, e o Tārāi, ⁴¹ e o Àtāreèra, e o Teremia, e o Temaria, ⁴² e o Taruma, e o Àmaria, e o Iotēfa;

⁴³ e to te mau tamarii a Nepo, o Ieiera, e o Matitia, e o Tāpāta, e o Tepina, e o Iātau, e o Ioera, e o Penaia.

⁴⁴ I rave na taua feiā atoà nei i te vahine èè; e e tamarii ta te tahi pae, ta taua mau vahine ra i fānau.

NEHEMIA

Nehemia e te mau parau âpī no Ierutarema

1 ¹ Te parau a Nehemia a Hātaria ra.
Tae aè ra i te marama ra ia Titiru, i te matahiti hoê taau ra, ia ù i Tutana i te fare o te arii ra, ² ua haere mai ra Hanani, te tahi taeàè o ù ra, o ia e o vëtoofanu puè taata no Iuta. Ua ui atu ra vau ia rātou i te mau Âti-Iuta i ora ra, o tei toe i te pau ra, e ia Ierutarema atoà hoì. ³ E ua parau mai ra rātou ia ù: Te toeà, o tei toe i te feiā i pau io aè i te fenua ra, e àti to rātou e te faaino-rahi-hia; te vai pararī noa nei hoì te âua o Ierutarema, e te mau ùputa ua àma i te auahi.

Te pure a Nehemia no Iuta

⁴ E ìte aè ra vau i te reira parau, ua pārahi au i raro mā te òto. E ua auē noa vau i e fanu puè mahana, e ua haapae au i te māa, e ua pure i te Atua o te raì; ⁵ e ua nā ô atu ra vau:

Teie to ù hinaaro ia òe, e te Atua o te raì, e Iehova, e te Atua rahi, e tē mataùhia, o tei haapaò i ta òe faufaa, e te aroha i te feiā i hinaaro ia na, e ua haapaò i ta na ra parau! ⁶ E faaroo mai to tarià i teie nei, e hiò mai hoì to mata, ia ìte òe i te pure a to tāvini. Ta ù e pure noa atu ia òe i teie nei, i te ruì e te ao, i te mau tamarii a Ìteraèra, i to mau tāvini, e te fāi nei au i te mau hara a mātou, a te tamarii a Ìteraèra i rave ia òe nei; o vau, e te ùtuafare atoà o taù metua, ua hara atoà ia. ⁷ E hāmani ìno to mātou ia òe; aore ā i haapaò i te parau, e te haapaòraa, e te parau i faaauhia ra, ta òe i parau mai i to tāvini ra ia Mōte. ⁸ Te pure nei au ia òe, e haamanaò òe i te parau ta òe i parau aè i to tāvini ra ia Mōte, a nā ô ai òe ra e: «I rave òutou i te ìno, e pūrara òutou i te mau fenua; ⁹ ia fāriu mai rā òutou ia ù ra, e ia haapaò mai i ta ù nei parau e ua rave òutou i te reira, pūrara noa òutou e tae noa atu i te fenua roa ìno ra, e haaputuhia mai ā òutou e au, e aratai mai ā vau ia òutou i te vāhi i haapaòhia e au ei vairaa no to ù nei iòà.» ¹⁰ E

i teie nei, o to òe teie nei mau taata, to òe ia mau tāvini, i faaorahia e to òe ra mana rahi, e to òe rima pūai. ¹¹ Te hinaaro nei au, e Iehova, ia faaroo mai to tarià i te pure a to tāvini nei, e te pure a to mau tāvini ra, o tei hinaaro i te mataù i to òe ra iòà! E e faatupu mai hoì òe i te hinaaro o to tāvini i teie nei mahana, ia arohahia mai o ia e teie nei taata.

E hōpoi âuà hoì au na te arii.

To Nehemia fāriiraahia e hoì i Ierutarema

2 ¹ E tae aè ra i te marama ra ia Nitana, i te matahiti taau o te arii ra o Àretehatateta, te vai ra te uaina i mua i tana aro, ua rave iho ra vau i taua uaina ra, e ua tuu atu ra i te arii ra. Aita rā taù mata i ìnoìno i mua ia na, terā ā ìtea. ² Ua parau mai ra te arii ia ù: E aha te mea i ìnoìno ai to mata na? Inaha, aita òe i pohe i te maì; e òto âau tenā. Mataù roa aè ra vau, ³ e ua parau atu ra vau i te arii: Ia ora roa te arii! E aha te mea e òre e ìnoìno ai taù mata, tei vai noa te òire o taù mau metua e to rātou menema mā te ìno, e ua àma te mau ùputa i te auahi? ⁴ Ua parau mai ra te arii ia ù: E aha to òe hinaaro? E oti aè ra ta ù pure i te Atua no te raì, ⁵ ua parau atu ra vau i te arii: Ia tià ia òe, e te arii, e te aroha mai ra òe i to tāvini nei, teie to ù hinaaro, e tono òe ia ù i Iuta, i te òire i vaiihohia ai te mau menema o taù mau metua ra, ia patu faahou vau. ⁶ Ua parau mai ra te arii ia ù, te pārahi atoà ra te arii vahine i pihaì iho: Mai te aha te roa o taua tere no òe ra? E a fea mai òe e hoì mai ai? Ua faaìte atu ra vau i to ù maoro, e ua tià i te arii i te tono ia ù ra. ⁷ Ua parau atu ra hoì au i te arii: Ia tià ia òe, e te arii, ei reta tē hō mai ia ù nei na te mau tāvana i terā pae pape, ia tuu rātou ia ù ia haere noa na e tae noa atu vau i Iuta ra, ⁸ e te hoê reta na Àtafa, te tiaì i te vāhi ururāau a te arii ra, ia hōroà mai o ia i te rāau ei rāau no te ùputa o te àumoa o te Fare, e no te âua o te òire, e no to ù iho fare. Ua faatià mai ra te arii i ta ù i ani atu ia na ra, no te rima hāmani maitaì o taù Atua ia ù ra.

⁹ E tae atu ra vau i te mau tāvana i terā pae pape, e ua tuu atu ra vau i te mau reta a te arii ra. I tono na te arii i te feiā raatira o te nuu e te

feiā puaahorofenua ei aratai ia ù. ¹⁰ Ìte aè ra Tanaparata i Horoni, e Tōpia tāvini Âti-Àmona, e terā mai ra te hoê taata i haere mai e ìmi i te maitai o te tamarii a Ìteraèra, ìnoìno roa aè ra rāua.

To Nehemia hiòpoàraa i te mau patu

¹¹ Tae atu ra vau i Ierutarema, e ruì toru aè ra vau i reira. ¹² Ua tià aè ra vau i nià i te pō, o vau e o vētoofanu puè taata atoà, aita hoì au i faaite noa atu i te hoê taata i ta taù Atua i tuu mai i roto i taù âau ia rave i Ierutarema. E aita hoì o reira e puaa, maori rā tei pārahihia e au ra. ¹³ Haere atu ra vau i rāpae i te pō, nā te ùputa o te Peho ra, haere noa atu ra vau nā mua atu i te âpoo pape Teni ra, e tae noa atu ra i te ùputa Repo ra, ìte aè ra vau i te âua pararī i Ierutarema, e te mau ùputa i pau i te auahi ra. ¹⁴ Haere noa atu ra vau e tae noa atu ra i te ùputa Pape Pihaa ra, e te Pape a te Arii ra, aita rā e èà e ò atu ai te puaa ia haere. ¹⁵ Ua haere iho ra vau i taua ruì ra nā te pae pape, e ua hiò iho ra i te âua. E ua hoì mai ra vau nā te ùputa o te Peho ra, e ua hoì atu ra.

¹⁶ Aore hoì te mau tāvana i ìte i ta ù e haere ra, e ta ù i rave. Aore hoì au i faaite i te Âti-Iuta, e te mau tahuà, e te feiā mana, e te mau tāvana, e te feiā e faaitoito i te òhipa ra. ¹⁷ Ua parau atu ra vau ia rātou: Te ìte ra òutou i to tātou àti. E ua pau Ierutarema, e ua àma te mau ùputa i te auahi. Tātou e rave e patu i te âua o Ierutarema, a tirē tātou i te faaìnohia. ¹⁸ Ua faaite atu ra vau i te hāmani maitai o te Atua ia ù, e te parau a te arii i parau mai ia ù ra. Ua nā ô mai ra rātou: E tià tātou, e rave e patu! Ua faaitoito iho ra rātou, te tahi e te tahi, i taua òhipa maitai ra.

¹⁹ Ìte aè ra rā Tanaparata i Horoni, e Tōpia tāvini Âti-Àmona, e o Tētema i Ârāpia ra, ua vahavaha mai ra, e ua nā ô mai ra i te tāhitohitoraa: E aha ta òutou i rave na? E mārō ā òutou i te arii? ²⁰ Ua parau atu ra vau ia rātou, nā ô atu ra: Na te Atua o te raì e faatupu i to mātou hinaaro. E i teie nei, e tià mātou o to na mau tāvini, e rave e patu; aita rā a òutou e tufaa, aita a òutou manaòraa, aita hoì e faufaa i Ierutarema nei.

Te faatià-faahou-raa to Iuta i te mau patu o Ierutarema

3¹ Ua tià aè ra te tahuà rahi ra o Èriātīpa, e to na ra mau taeaè tahuà, e ua patu iho ra i te ùputa māmoe ra. Ua haamoà rātou i te reira, e ua faatià i te ùputa; mai te pare mai ra o Mēā , e tae noa atu ra i te pare o Hananeèra, o ta rātou ia i haamoà i te reira ra.

² E muri aè ia na ra, ua patu iho ra to Ierito;

e muri aè ia rātou ra, ua patu iho ra Tātura a Ìmeri ra.

³ Âreà te ùputa Ià ra, na te mau tamarii ia a Hatena i patu. E na rātou atoà i haamau i te mau teà, e te mau ùputa, e te mau rota, e te teà ùputa ra.

⁴ E muri aè ia rātou, ua patu iho ra to Meremota a Ûria, a Tōtā;

e muri aè ia rātou ra, ua patu iho ra Meturama a Perētia, a Metetapeèra;

e muri aè ia rātou, ua patu iho ra Tātota a Paana;

⁵ E muri aè ia rātou, ua patu iho ra Tētōa ra, aita rā to rātou feiā rarahi i rave atoà i te òhipa a to rātou fatu.

⁶ E te ùputa tahito ra, na Iehoiata a Patea, e o Meturama a Petoteia i patu. Na rātou i haamau i te mau teà, e nā ùputa, e nā rota, e nā teà ùputa ra.

⁷ E muri aè ia rātou, ua patu iho ra Meratia i Tīpeona, e o Iatona i Meronoti, te mau taata no Tīpeona, e no Mitepe, e tae roa atu i te terōno o te tāvana i teie nei pae pape;

⁸ e muri aè ia na, ua patu iho ra Ûtiera a Harahaia, e tiàpaì àuro;

e muri aè ia na, ua patu iho ra Hanania, te tamaiti o te hoê haaputu rāau. Ua faaètaèta iho ra rātou ia Ierutarema, e tae noa atu ra i te âua meùmeù ra.

⁹ E muri aè ia rātou, ua patu iho ra Refaia a Hura, e tāvana no te tahi pae Ierutarema.

¹⁰ E muri aè ia rātou, ua patu iho ra Ietaia a Harumafa, i pihai iho i to na iho ùtuafare;

e muri aè ia na, ua patu iho ra Hātuta a Hatapenia.

¹¹ O Maretia a Harima, e o Hatupa a Pahata-Moapi, o tei patu i te vāhi toe, e te pare o te mau umu.

¹² E muri aè ia na, ua patu iho ra Taruma (o ia e tana mau tamahine,) a Haroheta, te tāvana o te hoê pae Ierutarema.

¹³ Te ùputa o te Peho ra, na Hanuna ia i patu, e te mau taata no Tanoa. Na rātou i patu, e ua haamau i nā ùputa, e nā rota, e nā teà. E te patu hoì hoê tautani i te tūpiti, e tae atu ra i te ùputa Repo ra.

¹⁴ Âreà te ùputa Repo ra, na Maretia ia i patu, e tamaiti na Retapa, e tāvana no te tahi pae i Pete-Haterema, na na i patu, e ua haamau i nā ùputa, e nā rota, e nā teà hoì.

¹⁵ Âreà te ùputa Pape Pihaa ra, nā Taruma a Tora-Hote ia i patu, te tāvana o te tahi pae i Mitepe. Na na i patu, e ua tāpoì, e ua faatià i nā ùputa, e nā rota, e nā teà. E te patu i te Pape ra o Tiroa, i te hiti o te Ô a te Arii ra, e te èatià e pou ai i raro mai te Òire mai o Tāvita.

¹⁶ E muri aè ia na, ua patu iho ra Nehemia a Àtaputa, te tāvana o te tahi pae i Pete-Tura, mai te tahi i fāito i te mau menema o Tāvita, e tae noa atu i te pape i hāmanihia ra, e te fare o te feiā àito ra.

¹⁷ E muri aè ia na, ua patu iho ra te Âti-Revi, o Rehuma a Pānī; e muri aè ia na, ua patu iho ra Hatapia, te tāvana o te tahi pae i Tēirā, i ta na ra vāhi.

¹⁸ E muri aè ia na, patu iho ra to rātou mau taeaè: o Pavai a Henatata, te tāvana o te tahi pae i Tēirā;

¹⁹ e muri aè ia na, ua patu iho ra Ètera a Ietua, te tāvana i Mitepe, i te tahi vāhi i fāito atoà i te paùmaraa i nià i te vairaa mauhaa tamaì i te Peho ra.

²⁰ E muri aè ia na, ua patu māite iho ra Pāruta a Tāpai i te pae i tae mai taua peho mai ra, e tae noa atu i te ùputa o te fare o Èriātīpa, tahuà rahi ra.

²¹ E muri aè ia na, ua patu iho ra Meremota a Ûria, a Tōtā, i te tahi vāhi, mai te ôpani o te fare o Èriātīpa, e tae noa atu ra i te hopeà mai o taua fare o Èriātīpa ra.

²² E muri aè ia na, ua patu iho ra te feiā tahuà, te mau taata no te vāhi ātea i Ioritāna ra. ²³ E muri aè ia rātou, ua patu iho ra Peniamina rāua o Hatupa i pihai iho i to rāua iho ra ùtuafare.

E muri aè ia rāua, ua patu iho ra Àtāria a Maateia, a Ànania, i to na iho pae fare.

²⁴ E muri aè ia na, ua patu iho ra Pinui a Henatata, i te tahi vāhi, mai te fare o Àtāria, e tae atu ra i te mau Peho ra. ²⁵ E muri aè ia na, ua patu iho ra Parara a Ûtai, i fāito atoà i te Peho e te Pare i piò tià mai i rāpae i te fare teitei o te arii, i pihai iho i te àumoa o te tāpeàraa taata ra. E muri aè ia na, o Petaia a Parota.

²⁶ E te Netinimi, tei pārahi i Òfēra, patu iho ra, e tae noa atu i pihai iho i te ùputa Pape, i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e te pare i faaō noa mai i rāpae.

²⁷ E muri aè ia rātou ra, ua patu iho ra to Tētōa ra i te tahi vāhi, tei tīraha tià i te pare rahi i faaō noa mai i rāpae, e tae noa atu ra i te patu i Òfēra.

²⁸ Ua patu iho ra te feiā tahuà, mai te ùputa Puaahorofenua ra i nià mai ra, te taata atoà i pihai iho i to na ùtuafare.

²⁹ E muri aè ia rātou ra, ua patu iho ra Tātota a Ìmera, e ua fāito atoà ta na i to na iho ùtuafare. E muri aè ia na, ua patu iho ra Temaia a Tetania, o tei tiaì i te ùputa i te pae i te Hitià-o-te-rā ra.

³⁰ E muri aè ia na, ua patu iho ra Hanania a Teremia, e o Hanuna, te tooono o te mau tamarii a Tarafa, i te tahi vāhi.

E muri aè ia rātou ra, ua patu iho ra Meturama a Pērētia, i fāito atoà i to na iho piha.

³¹ E muri aè ia na, ua patu iho ra Maretia, te tamaiti a te taata tiàpai àuro ra, e tae atu ra i te motiraa mai a te Netinimi, e ta te feiā i hoo ra, e fāito aè ra te ùputa ra o Mifetata, e te paìumaraa i nià i te maa peho ra. ³² E taua paìumaraa i nià i taua peho ra, e te ùputa Māmoe ra, rōpū iho ra, na te feiā tiàpai àuro e te feiā hoo ra i patu i te reira.

To te feiā pātoì hinaaroraa e tāpeà i te paturaa

4¹ Ìte aè ra Tanaparata e te patu ra mātou i te patu, riri aè ra o ia; oôo roa aè ra. E ua tāhitohito mai ra i te Âti-Iuta. ² Ua parau atu ra o ia i tana mau taetaeae e te nuu atoà i Tāmāria, nā ô atu ra: Te aha noa ra terā ra mau Âti-Iuta rii? Te faaètaèta ra ānei rātou? E hōpoi ānei rātou i te tūtia? E oti ānei ta rātou òhipa i te mahana hoê? E rave faahou ānei rātou i te òfaì àma auahi no roto i te patu pararī ra? ³ Te tià noa ra te Âti-Àmona ra o Tōpia i pihai iho ia na, e ua nā ô aè ra: Ua tiàia anaè te tahi ârope i terā ra patu òfaì ta rātou e patu aè ra! E marua ia i raro.

⁴ E faaroo mai òe, e to mātou Atua, i to mātou vahavaharaahia mai! E faahoì òe i te faaino na rātou i nià i to rātou iho upoo, e tuu atu òe ia rātou ia pau i te fenua e pau ai rātou ra! ⁵ Eiaha e tāpoihia to rātou ìno, eiaha e paraihia ta rātou hara i mua ia òe, ua faaoôo hoì rātou i te feiā patu ia riri. ⁶ Ua patu rā mātou i taua patu ra, te patu atoà ra, a tiàatihia mai ai i te tahi pae ra. Ua tae hoì te âau o te taata i taua òhipa ra.

⁷ Ìte aè ra Tanaparata, e Tōpia, e to Ârāpia, e te Âti-Àmona, e to Àtatota, e ua patuhia te âua i Ierutarema, e te huru oti ra te mau vāhi i pararī, riri roa aè ra rātou. ⁸ Ua âmui aè ra rātou atoà, e tii mai e àro ia Ierutarema, ia òre taua òhipa ra.

⁹ Ua pure iho ra rā mātou i te Atua, e ua faataa i te feiā faèhau i te feiā i patu i te ruì e te ao, i te mataù hoì ia rātou. ¹⁰ Ua nā ô mai ra te tahi pae o Iuta:

ua rohirohi te feiā hōpoi i te hōpoià,

e te rahi nei te auàua;

e òre teie nei patu e oti ia tātou ia patu ra.

¹¹ E te nā ô ra hoì te mau ènemi: E òre rātou e faaroo e e ìte, e roohia-noa-hia atu e tātou; a taparahi ai tātou, e òre aè ra taua òhipa ra. ¹² Ua haere mai ra te mau Âti-Iuta i pārahi i pihai iho ia rātou ra, e ua àhuru te parauraa mai ia mātou: Mai te mau vāhi atoà ta rātou e pārahi ra, ia haere mai rātou e rave ia tātou nei! ¹³ Ua faanoho iho

ra vau i te mau taata, i te vāhi ātea i raro i muri mai i te patu ra, e i te vāhi i nià aè, ua faanoho vau ia rātou i to rātou mau fētii, mā te òè, e te maehae, e te fana. ¹⁴ E oti aè ra te reira i te hiòhia e te haamauhia e au ra, ua parau atu ra vau i te feiā rarahi, e te mau tāvana, e te taata atoà: Eiaha òutou e mataù ia rātou! E haamanaò ia Iehova, i te rahi e te mana, a àro ai òutou ia ora to òutou mau taeaè, e ta òutou mau tamarii, e ta òutou mau tamahine, e ta òutou mau vahine, e to òutou mau fare!

To Nehemia hōroàraa i te haana tamaì i te rave òhipa

¹⁵ Ìte aè ra rā to mātou mau ènemi, e ua ìtea ia mātou, e ua riro ta rātou parau ei mea faufaa òre i te Atua, ua hoì anaè atu ra mātou i te patu, o te taata o ta na òhipa e àti noa aè. ¹⁶ Mai reira mai ā te tahi pae tāvini o ù ra i te raverāa i te òhipa, e te tahi pae tei mau noa i te mau maehae, e te mau pūruru, e te mau fana, e te mau àhu tamaì. E te feiā tāvana, tei muri mai ia i te ùtuafare ra o Iuta. ¹⁷ Te feiā i patu i te patu ra, e te feiā i hōpoi i te hōpoià, e te feiā i faauta i nià iho, ua rave rima hoê noa i te òhipa, e te tahi rima tei rave i te mauhaa; ¹⁸ te feiā i patu ra, ua tāàmuhia ia ta te reira òè i te tauupu ra, a rave ai i te patu ra. E o tei faaòto i te pū ra, tei pihai iho ia ia ù i te tiàraa. ¹⁹ Ua parau atu ra vau i te feiā rarahi e te mau tāvana, e te taata atoà ra: E òhipa rahi e te pūrara ê, e ua taa ê tātou i nià i te patu nei, tei te ātea ê ā vētahi. ²⁰ Ei te vāhi ra, e ìte ai òutou i te òto o te pū ra, e horo mai òutou i reira ia mātou nei; na to tātou Atua e àro i ta tātou tamaì. ²¹ Ua òhipa iho ra mātou i taua òhipa ra, e nā te tahi pae i tāpeà i te maehae mai te poipoì mai ā e ia ìtea mai te fetià ra. ²² Ua parau atu ra vau i te mau taata i reira ra: E taòto te taata atoà e to na tāvini i roto i Ierutarema nei; ei tiaì ia tātou nei i te ruì, e ia ao, a rave ai i te òhipa. ²³ Aita aè ra vau, e taù mau taeaè, e taù mau tāvini, e te mau faèhau i pee mai ia ù ra, aita aè ra mātou i ìriti i to mātou àhu; tii atu ra te taata i te pape mā te mauhaa atoà i te rima ra.

**To Nehemia tīnairaa i te mau faanahoraa
tià òre no te oraraa nūnaa**

5 ¹ Teie te mau taata e ta rātou mau vahine i faahapa mai i to rātou mau taeaè, i te Âti-Iuta. ² Ua parau mai ra hoì vètahi: E rave rahi mātou, ta mātou tamarii, te tamaroa e te tamahine; no rātou ta mātou tītona e noaa ai ia àmu mātou, e ia ora. ³ E ua nā ô mai hoì e tahi pae: Ua riro to mātou nei fenua tei te tārahu, e ta mātou mau ô vine, e to mātou mau fare, e noaa ai ta mātou tītona i te oè nei. ⁴ E ua nā ô mai ra te tahi pae: Ua tīpee mātou i te moni i to mātou mau fenua, e ta mātou mau ô vine, ei taoà àufau na te arii. ⁵ E inaha, hoê o mātou hete e to mātou mau taeaè, e ta mātou mau tamarii, mai ta rātou atoà ra mau tamarii; e inaha, teie mātou a faariro i ta mātou mau tamaroa e te mau tamahine ei tāvini; e ua riro mau ā hoì ta mātou mau tamahine ei tāvini i teie nei ā; e òre hoì e tià ia mātou ia faaora, ua riro hoì to mātou fenua, e ta mātou mau ô vine tei ia vètahi ê.

⁶ Ìte aè ra vau i ta rātou parau faahapa, riri roa aè ra vau. ⁷ Ua ìmi iho ra vau i te rāveà, ua ui atu ra vau i te feiā rarahi, e te mau tāvana, e ua nā ô atu ra vau ia rātou: Te tītau na òutou i te hoo, òutou atoà, i to òutou mau taeaè! Ua ôpua iho ra vau i te tahi âmuiraa rahi ia rātou. ⁸ Ua parau atu ra vau ia rātou: Ua hoo-faahou-hia e tātou to tātou mau taeaè Âti-Iuta, tei hoohia atu i te êtene; mai tei tià ia tātou ia hoo. E hoo faahou ānei hoì òutou i to òutou mau taeaè i te êtene ā! E ei roto ia tātou iho nei ānei rātou hoo ai! Ua māmū noa iho ra rātou, aore i parau mai. ⁹ Ua parau atu ra vau: Eere i te parau maitai ta òutou e rave na. Eita e tià ia òutou ia mataù i to tātou Atua, òi faaìno mai te mau êtene, ta tātou mau ènemi ia tātou? ¹⁰ O vau atoà hoì, e to ù ra mau taeaè, e taù mau tāvini, e tià atoà ia ia tītau atu i te moni, e te tītona ia rātou. E faaruè na tātou i taua peu hoo nei! ¹¹ E faahoì na òutou, i teie nei mahana, i to rātou fenua, e ta rātou mau ô vine, e ta rātou mau ô ôrive, e to rātou mau fare, e te tahi tufaa i nā tufaa hoê hānere i te moni, e te tītona, e te hinu, e te uaina ta òutou i tītau ia rātou ra. ¹² Ua parau mai ra rātou: E faahoì mātou,

e òre mātou e tītau faahou atu i ta rātou; e nā reira mātou i ta òe i parau mai na. Ua parau atu ra vau i te feiā tahuà, e ua tuu atu vau i te tapu ia rātou, e e haapaò rātou i taua parau ra. ¹³ Ua ueue iho ra vau i taù àhu, e ua parau atu ra vau: Ia nā reira mai te Atua i te ueue i te taata atoà i to na ùtuafare, e ta na òhipa, tei òre i haapaò i taua parau nei, ia nā reirahia o ia i te ueue, e ia neneìhia atu i rāpae! Ua parau atoà mai ra te âmuiraa atoà: Âmene! E ua haamaitaì ia Iehova. E ua haapaò atu ra te taata i taua parau ra.

¹⁴ E mai te ànotau mai ā i haapaòhia ai au nei ei tāvana no rātou i te fenua ra o Iuta, mai te matahiti taau mai ra, e tae noa aè ra i te matahiti taau e hoê àhuru e mā piti i te hau i te arii ra ia Àratehatateta, hoê àhuru mā piti i te matahiti, aita vau e taù mau taeae atoà i àmu i te maa a te tāvana. ¹⁵ Âreà te mau tāvana i mūtaa iho ra, ua rave ia rātou i ta te taata, i te pāne, e te uaina, e e piti taau tētera ârio; e ua faahepo atoà te mau tāvini no rātou i te mau taata. Aita rā vau i nā reira, no te mea te mataù ra vau i te Atua. ¹⁶ E ua rave tāmāu hoì au i teie nei patu, aore hoì mātou i hoo i te ô; i putuputu mai ai to ù ra mau tāvini i te vāhi òhipa. ¹⁷ Hoê hoì hānere e pae àhuru Âti-Iuta, e te feiā tāvana i ta ù àmuraa maa, te taa atu ra tei haere mai ia mātou no te mau êtene i pihai mai ra. ¹⁸ Hoê hoì puaatoro, e te māmoe maitaì e ono, i haapaòhia na ù no te mahana hoê, e te moa atoà hoì i te rave-atoà-raa na ù; e ua ruì àhuru anaè ra, e uaina ia e rave rahi te huru i te hōpoiraa mai i te vairaa ra. E aita vau i tītau atu i ta te tāvana ra, no te mea e àti rahi to taua feiā nei.

¹⁹ E haamanaò maitaì mai, e taù Atua e, mai ta ù hoì i rave i teie nei mau taata!

To te ènemi tāmata-faahou-raa mai

6 ¹ Ìte aè ra Tanaparata, e o Tōpia, e te taata Ârāpia ra o Tētema, e te tahi pae ènemi atoà ra, e ua patuhia e au te patu ra, e aita e vāhi pararī i toe — aita rā i faatiàhia e au te mau ôpani i te tomoraa ra i reira. — ² Ua tono mai ra Tanaparata rāua o Tētema i te veà ia ù, nā ô mai ra: E haere mai na òe i te hoê e te mau òire rii, i te vāhi ātea

i Òno ra, ei reira tātou e fārerei ai. Te manaò hāmani ìno ra rāua ia ù. ³ Ua tonono atu ra vau i te veà ia rāua, nā ô atu ra: E òhipa rahi ta ù e rave nei, eita e tià ia ù ia haere i raro na: e aha e tià ai ia ù ia faaruè i te òhipa, a haere atu ai i ô na ia òutou na? ⁴ E a maha aè ra veà i te tonoraa mai ia ù nei, e ua nā reira hoì ta ù parauraa atu ia rāua ra. ⁵ Ua tonono mai ra Tanaparata i tana tāvini ia ù, o te pae ia o te tonoraa mai, mā te reta i tātarahia i te rima. ⁶ Teie te parau i pāpāhīa i roto i taua reta ra: Ua parau-haere-hia i te mau fenua atoà nei, e o Tētēma te tahi ìte, e ôrure hau to òe e to te mau Âti-Iuta, i patu ai òe i tenā na patu, ia riro òe ei arii no rātou mai tei parauhīa nei i tei au i taua mau parau nei; ⁷ e ua faataahia e òe te feiā perofeta ia parau haere ia òe i Ierutarema, e ia nā ô ra e: «E arii tei Iuta nei!» E i teie nei, e riro taua parau nei i te parauhīa io te arii ra. E tenā na, e haere mai na, e faaau na tātou i te parau. ⁸ Ua tonono atu ra vau i te veà ia na, nā ô atu ra: Aore roa ia e parau i ta òe e parau mai na, na to òe iho âau tenā i ìmi! ⁹ E parau haamataùtaù ta rātou atoà ia mātou, nā ô aè ra: E paruparu to rātou rima, e e òre e oti ta rātou òhipa. E i teie nei, e te Atua e, faaètaèta mai òe i o ù puè rima!

¹⁰ Ua haere iho ra vau i te fare o Temaia a Tēraia, a Mehetapeera. O tei ôpanihīa i roto ra, e ua nā ô mai ra o ia:

Mai haere tāua i roto roa i te fare o te Atua ra,
i roto i te nao,

a ôpani ai i te mau ùputa o te hiero;

te haere mai ra hoì rātou e taparahi ia òe,

ei teie nei ā ruì rātou e tii mai ai e taparahi ia òe.

¹¹ Ua parau atu ra vau: E tià ānei ia taata mai ia ù nei ia horo! O vai ia taata mai ia ù nei e horo i roto i te hiero ia ora? E òre au e tae.

¹² E inaha, ìte aè ra vau e, eere o ia tei faauehīa mai e te Atua. Ua tārahuhīa rā o ia e Tōpia rāua o Tanaparata i nā reira mai ai o ia ra.

¹³ I tārahuhīa rā o ia ia mataù vau, e ia nā reira vau, e ia harahīa; ia noaa ta rātou pariraa mai ia ù, e ia faaìnohīa vau e rātou.

¹⁴ E haamanaò mai òe, e taù Atua, ia Tōpia rāua o Tanaparata, i ta rāua nei mau parau, e te perofeta vahine atoà ia Noatia, e te mau perofeta atoà i hinaaro i te haamataùtaù mai ia ù.

¹⁵ E tae aè ra i te taau mā pae o te marama ra ia Èrura, oti roa aè ra taua patu ra, e pae àhuru e piti tiàhapa o te mahana i oti ai. ¹⁶ E ìte aè ra te mau ènemi atoà, e ia hiò mai hoì te mau êtene e àti noa aè, ua piò iho ra to rātou mata i raro i te taiā, te ìte ra hoì rātou e mea turuhia mai taua òhipa nei e to mātou Atua i oti ai.

¹⁷ E rave rahi hoì ta te feiā rarahi i Iuta reta i hāpono ia Tōpia i taua ànotau ra, e rave rahi hoì ta Tōpia i tae mai ia rātou. ¹⁸ E rave rahi hoì to Iuta i tapu atu ia na, no te mea e hunoà o ia na Tetania a Âra, e tana ra tamaiti o Iohanana, te taòto ra ia i te tamahine a Meturama a Pērētia ra. ¹⁹ Ua faaìte mai hoì rātou ia ù i ta na ra parau maitaì, e ta ù ra parau, ua hōpoi ia rātou ia na. E ua hāpono mai ā Tōpia i te reta ei haamataùtaù mai ia ù.

Te faanahoraa no te pāroru i te òire

7 ¹ E oti aè ra te âua i te patuhia, e ua mau nā ôpani ia ù, e ua haapaòhia te tiaì i te mau ùputa e te feiā himene, e te mau Âti-Revi. ² Ua tuu atu ra vau i taù taeaè ia Hanani, e ia Hanania, te tiaì i te fare o te arii ra, i te faaitoito ia Ierutarema, e taata haapaò maitaì hoì Hanania e te mataù hoì i te Atua, aita e fāito. ³ Ua parau atu ra vau ia rāua: Eiaha e ìriti-vave-hia te mau ùputa i Ierutarema nei, e ia huru veàveà mai te mahana ra, e te tià noa ra rātou i pihai iho, a ôpani ai i te mau ùputa, a òòmo ai i te teà; a tuu ai i te faèhau i to Ierutarema nei, o te taata o ta na faaitoitoraa, e te taata atoà ei to na iho pae fare faaitoito ai. ⁴ Te rahi ra hoì taua òire ra e te âano, e iti rā te taata i roto, e aita i oti te mau fare i te patuhia.

⁵ Ua tuu mai ra taù Atua i te manaò i roto i taù âau, e e haaputuputu mai i te feiā rarahi, e te mau tāvana, e te taata atoà, ia taiòhia to rātou fānauraa. E ua ìtea iho ra ia ù te hoê parau fānauraa no te feiā i haere mai i mūtaa iho ra, e ua pāpaihia hoì i roto:

Tāpura no te mau taata Iuta i hoì mai i Ierutarema e i Iuta

Ète 2.1-70

⁶ Teie te mau tamarii no taua fenua ra, tei haere mai mai roto mai i te pau, o te feiā i hōpoi-ê-hia ra, ta Nēputaneta, ta te arii o Pāpurōnia i hōpoi i Pāpurōnia, e ua hoì mai ra i Ierutarema, e i Iuta, te taata atoà i to na iho ra òire mau. ⁷ O tei haere mai rātou o Terupāpera mā, e o Ietua, e o Nehemia, e o Àtāria, e o Raamia, e o Nahamani, e o Moretetai, e o Piritana, e e Mitiparata, e o Pitavai, e o Nehuma, e o Paana.

O te taiòraa ia o te taata no Ìteraèra:

⁸ Te mau tamarii a Parota: e piti ia tautani, hoê hānere, e hitu àhuru mā piti;

⁹ Te mau tamarii a Tefatia ra: e toru ia hānere, e hitu àhuru mā piti;

¹⁰ Te mau tamarii a Âra ra: e ono ia hānere, e pae àhuru mā piti;

¹¹ Te mau tamarii a Pahata-Moapi, no te mau tamarii a Ietua e Ioapa: e piti tautani, e vaù hānere, hoê àhuru mā vaù;

¹² Te mau tamarii a Èrama ra: hoê ia tautani, e piti hānere, e pae àhuru mā maha;

¹³ Te mau tamarii a Tatu ra: e vaù ia hānere, e maha àhuru mā pae;

¹⁴ Te mau tamarii a Tātai ra: e hitu ia hānere, e ono àhuru;

¹⁵ Te mau tamarii a Pinui ra: e ono ia hānere, e maha àhuru mā vaù;

¹⁶ Te mau tamarii a Pepai ra: e ono ia hānere, e piti àhuru mā vaù;

¹⁷ Te mau tamarii a Àtatata ra: e piti ia tautani, e toru hānere, e piti àhuru mā piti;

¹⁸ Te mau tamarii a Àtonitama ra: e ono ia hānere, e ono àhuru mā hitu;

¹⁹ Te mau tamarii a Pitavai ra: e piti ia tautani, e ono àhuru mā hitu;

²⁰ Te mau tamarii a Àtina ra: e ono ia hānere, e pae àhuru mā pae;

²¹ Te mau tamarii a Àtēra ra, ta Hetetia ra: e iva àhuru mā vaù;

²² Te mau tamarii a Hatuma ra: e toru ia hānere, e piti àhuru mā vaù;

- 23 Te mau tamarii a Petai ra: e toru ia hānere, e piti àhuru mā maha;
- 24 Te mau tamarii a Harifa ra: hoê ia hānere, hoê àhuru mā piti;
- 25 Te mau tamarii a Tīpeona ra: e iva àhuru mā pae;
- 26 Te mau taata no Pete-Rehema ra: e no Netofa ra, hoê hānere e vau àhuru mā vaù;
- 27 Te mau taata no Ànatota ra: hoê ia hānere, e piti àhuru mā vaù;
- 28 Te mau taata no Pete-Àtamaveta ra: e maha àhuru mā piti;
- 29 Te mau taata no Tiriati-Iearima: e o Tefira, e o Peerota, e hitu ia hānere, e maha àhuru mā toru;
- 30 Te mau taata no Rama e no Tapa: e ono ia hānere, e piti àhuru mā hoê;
- 31 Te mau taata no Mitāmata: hoê ia hānere, e piti àhuru mā piti;
- 32 Te mau taata no Pētera e no Ài: hoê ia hānere, e piti àhuru mā toru;
- 33 Te mau taata no te tahi Nepo: e pae àhuru mā piti;
- 34 Te mau taata no te tahi Èrama ra: hoê tautani, e piti hānere, e pae àhuru mā maha;
- 35 Te mau taata no Harima ra: e toru ia hānere, e piti àhuru;
- 36 Te mau taata no Ierito ra: e toru ia hānere, e maha àhuru mā pae;
- 37 Te mau taata no Rōtā, no Hātita: e no Òno ra, e hitu ia hānere, e piti àhuru mā hoê;
- 38 Te mau taata no Tena ra: e toru ia tautani, e iva hānere, e toru àhuru;
- 39 Te mau tahuà ra: Te mau tamarii a Ietaia, no te ùtuafare o Ietua ra: e iva ia hānere, e hitu àhuru mā toru;
- 40 Te mau tamarii a Ìmera ra: hoê ia tautani, e pae àhuru mā piti;
- 41 Te mau tamarii a Patura ra: hoê ia tautani, e piti hānere, e maha àhuru mā hitu;
- 42 Te mau tamarii a Harima ra: hoê ia tautani, hoê àhuru mā hitu;
- 43 Te mau Âti-Revi ra: te mau tamarii a Ietua, e ta Tatamiera, na Hoteva: e hitu àhuru mā maha.
- 44 Te feiā himene ra: te mau tamarii a Àtafa ra: hoê ia hānere, e piti taau mā vaù.

⁴⁵ Te feiā tiaì ùputa: te mau tamarii a Taruma, e ta Àtēra, e ta Taramona, e ta Àtūpa, e ta Hatita, e ta Tōpai, rātou atoà ra, hoê ia hānere, e toru àhuru mā vaù.

⁴⁶ Te mau Netinimi ra: te mau tamarii a Tiha ra, e ta Hatufa, e ta Tapaota, ⁴⁷ e ta Terota, e ta Tiā, e ta Pātona, ⁴⁸ e ta Repana, e ta Hatapa, e ta Tarāmai, ⁴⁹ e ta Hanana, e ta Tītera, e ta Tahara, ⁵⁰ e ta Reaia, e ta Rētina, e ta Netota, ⁵¹ e ta Tātama, e ta Ûta, e ta Patea, ⁵² e ta Pētai, e ta Meunima, e ta Nefitetima, ⁵³ e ta Pataputa, e ta Hatūfa, e ta Harahura, ⁵⁴ e ta Pateruta, e ta Mehita, e ta Hareta, ⁵⁵ e ta Paretota, e ta Titera, e ta Tama, ⁵⁶ e ta Netia, e ta Hātifa.

⁵⁷ Te mau tamarii a te mau tāvini o Toromona: Te mau tamarii a Totai, e ta Tofereta, e ta Perita, ⁵⁸ e ta Iaara, e ta Tārātona, e ta Tītera, ⁵⁹ e ta Tefatia, e ta Hatira, e ta Potereta, e ta Tepaima, e ta Àmona.

⁶⁰ Taua mau Netinimi atoà ra, e te mau tamarii atoà a te mau tāvini o Toromona: e toru ia hānere, e iva àhuru mā piti.

⁶¹ O taua feiā ra teie i haere mai mai Tere-Mera mai, e mai Tere-Hareta mai, e mai Tērūpa, e mai Àtānā, e mai Ìmera, aita rā i tiā ia rātou ia faaite mai i te fare o to rātou metua tāne, e to rātou fānauraa, e ìte atu ai e no Ìteraèra: ⁶² te mau tamarii a Tēraia, e ta Tōpia, e ta Netota: e ono ia hānere, e maha àhuru mā piti.

⁶³ Te mau tamarii a te feiā tahuà ra: te mau tamarii a Hapaia, e ta Tōtā, e ta Paratirai, o tei rave i te tamahine a Paratirai i Tireata ei vahine na na, e maìrihia iho ra i to rātou ra iò. ⁶⁴ Ua ìmi iho ra rātou i ta rātou parau fānauraa i roto i te feiā i taiòhia to rātou fānauraa, aita aè ra rā i ìtea. Riro atu ra rātou ei feiā viivii, e ua faataa-ê-hia te tōroà tahuà, ⁶⁵ ua parau atu ra te Tāvana ia rātou, eiaha rātou e àmu i te mau mea moà ra, ia tiā mai ra te hoê tahuà mā te Ûrima e te Tumima.

⁶⁶ Te huru o taua âmuiraa rahi atoà ra, e maha ia àhuru mā piti i te tautani, e toru hānere, e ono àhuru, ⁶⁷ te taa ra rā te mau tāvini, e te mau tāvini vahine, e hitu ia tautani i te reira, e toru hānere, e toru àhuru mā hitu. E to roto ia rātou ra, e piti ia hānere, e maha àhuru mā pae, i te taata himene e te vahine himene. ⁶⁸ E ta rātou

mau puaahorofenua ra, e hitu ia hānere, e toru àhuru mā ono; e ta rātou mau fērati, e piti ia hānere, e maha àhuru mā pae.

⁶⁹ E ta rātou mau tāmera ra, e maha ia hānere, e toru àhuru mā pae; e ta rātou mau âtini, e ono ia tautani, e hitu hānere, e piti àhuru. ⁷⁰ E ua hōroà mai ra te tahi pae hui raatira matahiapo ra i te taoà no taua òhipa ra. Ua hōroà mai ra te Tāvana i roto i te puèraa ra, hoê tautani taretona àuro, e pae àhuru i te âuà, e pae hānere e toru àhuru i te àhu no te feiā tahuà. ⁷¹ E ua hōroà mai ra hoì te tahi pae hui raatira matahiapo i te taoà i roto i te puèraa taoà no taua òhipa ra, hoê taau tautani taretona àuro, e piti hoì tautani, e piti hānere i te mina ârio.

⁷² E tei hōroàhia mai e te taata atoà ra, hoê taau ia tautani taretona àuro, e piti tautani mina ârio, e ono àhuru mā hitu i te àhu no te feiā tahuà.

⁷³ Te pārahi ra te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi, e te mau tiaì ùputa, e te feiā himene, e te taata atoà, e te Netinimi, e Ìteraèra atoà hoì, i to rātou mau òire. Ia tae rā i te hitu o te marama, te mau tamarii ra a Ìteraèra i roto i to rātou mau òire.

To Ètera faataiòraa i te puta o te ture i mua i te nahoà

8 ¹ E te taata atoà ra, ua haaputuputu tahi mai ra i roto i te aroā i pihai iho i te ùputa Pape ra. E ua parau atu ra rātou i te pāpai parau ra ia Ètera, e hōpoi mai i te puta ture a Mōte, ta Iehova i parau mai ia Ìteraèra ra. ² Ua hōpoi mai ra te tahuà ra o Ètera i te ture i te aro o taua âmuiraa atoà ra — te tāne, e te vahine, e te feiā atoà e ìte i te parau ia taiòhia ra, i te mahana hoê i te marama hitu ra.

³ Ua taiò iho ra o ia i taua parau ra i roto i te aroā i mua atu i te ùputa Pape ra, mai te poi poi mai ā e avatea noa atu ra, i mua i te aro o te tāne, e te vahine, e te feiā atoà e ìte ra. Faaroo pāpū atu ra te tarià o te taata atoà i taua puta ture ra. ⁴ Te tià noa ra taua pāpai parau ra o Ètera i nià i te hoê tiàraa rāau, i hāmanihia e rātou no taua taiòraa ra. E tei tana rima àtau, o Matitia ia i te tiàraa, e o Tema, e o Ànaia, e o Ûria, e o Hiritia, e o Maateia; e tei tana rima àui, o Petaia ia, e o Mitaèra, e o Maretia, e o Hatuma, e o Hatepatana, e o Tētāria, e

o Meturama. ⁵ Ua heheu aè ra Ètera i taua puta ra i te aro o te taata atoà ra, te teitei ra hoì to na tiàraa i to te taata atoà; e tei te heheuraa o ia i taua puta ra, ua tià anaè mai ra te taata atoà. ⁶ Ua haamaità atu ra Ètera i te Atua rahi ra ia Iehova. Ua parau mai ra te taata atoà, mā te hōpoi i te rima i nià: Âmene! Âmene! Ua piò iho ra to rātou upoo i raro, e ua haamori ia Iehova mā te mata i raro i te repo. ⁷ E o Ietua, e o Pānī, e o Terepia, e o Iamina, e o Àtūpa, e o Tapetai, e o Hotia, e o Maateia, e o Tērīta, e o Àtāria, e o Iotāpata, e o Hanana, e o Pēraia, e te mau Âti-Revi, na rātou i faaite i te taata i te auraa i taua ture ra, te tià noa ra te taata i to rātou ra tiàraa. ⁸ Taiò māramarama māite iho ra rātou i te ture a te Atua, e ua faaite i te auraa, e ìte aè ra rātou i taua parau i taiòhia ra.

⁹ Ua parau atu ra te Tāvana ra o Nehemia, e te tahuà pāpai parau ra o Ètera, e te mau Âti-Revi, tei haapii i te mau taata ra: E mahana moà teie na Iehova, to òutou Atua ra; eiaha e auē, eiaha e òto! Ua òto anaè hoì te taata atoà i te ìteraa i taua parau ture ra. ¹⁰ Ua parau atu ra o ia ia rātou: A haere, e àmu i te māa maità, e inu i te pape māaro, a hāpono atu ai i te tahi tufaa na te feiā e ère ra, e mahana moà hoì teie no to tātou Fatu. Eiaha e òto, o te òaòà rā no ô ia Iehova ra, to òutou ia maità. ¹¹ Ua māmū iho ra te taata atoà i te Âti-Revi, nā ô atu ra: Eiaha e parau, e mahana moà hoì teie, eiaha òutou e òto! ¹² Ua haere anaè atu ra te taata atoà e àmu, e inu hoì, e hāpono hoì i te tahi vāhi i tei ère ra, e òaòà hua hoì rātou. No te mea ua ìte rātou i te parau i parauhia mai ia rātou ra.

Ôroà o te mau Tiàhapa

¹³ E tae aè ra i te mahana piti, ua putuputu mai ra te feiā raatira matahiapo ra no te taata atoà ra, te mau tahuà e te mau Âti-Revi, ia Ètera pāpai parau ra, ia ìte rātou i te parau i roto i te ture ra. ¹⁴ E ìtea iho ra ia rātou, e ua pāpaihia i roto i te ture a Iehova i parau mai i te vaha o Mōte, e ia tae i te hitu o te marama, e pārahi ai te tamarii a Ìteraera i roto i te tiàhapa i te ôroà i te marama hitu ra, ¹⁵ e ia tiàoro rātou i taua parau ra, e ia faaite haere aè ra i roto i to rātou mau òire,

e i Ierutarema, nā ô atu ra: E haere i te mouà e rave mai i te âmaa ôrive, e te âmaa paina, e te âmaa heteta, e te âmaa tāmara, e te âmaa rāau rahi ra, ei tiàhapa, mai tei pāpaihia ra. ¹⁶ Ua haere atu ra te taata, e ua rave mai ra i taua mau mea ra, e ua hāmani iho ra i te tiàhapa no rātou, i nià iho i to rātou fare ta vētahi, i roto i te àumoa ta vētahi, i roto i te àumoa i te fare o te Atua ta vētahi, i roto i te aroā i te ùputa Pape ra ta vētahi, i roto i te aroā i te ùputa Èferaima ta vētahi. ¹⁷ Ua hāmani iho ra taua âmuiraa atoà mai roto mai i te pau ra i te tiàhapa; e ua pārahi hoì i raro aè i taua mau tiàhapa ra. Aita hoì te tamarii a Ìteraèra i nā reira e mai te ànotau mai ā o Ietua a Nuna, e tae noa aè ra i taua mahana ra, rahi roa aè ra to rātou òaòà.

¹⁸ Taiò-noa-hia iho ra taua puta ture a te Atua ra, i terā mahana i terā mahana, mai te mahana matamehaì mai, e tae noa aè ra i te mahana hopeà. Ua haapaò atu ra hoì rātou i taua ôroà ra e ruì hitu aè ra, e tae aè ra i te mahana vaù ra, e âpooraa moà ia, mai tei parauhia mai ra.

Ôroà fāiraa hara i mua i te âmuiraa

9 ¹ E tae aè ra i te mahana taau mā maha i taua marama nei, ua putuputu te tamarii a Ìteraèra mā te haapae i te māa, e te àhu òto, e mā te repo i nià iho ia rātou. ² Ua faataa atu ra te tamarii a Ìteraèra i te taata èê, e ua tià noa iho ra, ua fāi i ta rātou hara, e te haapaò òre o to rātou mau metua. ³ Ua tià noa iho ra i to rātou tiàraa, e ua taiòhia iho ra te puta ture a to rātou Atua, a Iehova, te hoê tuata i taua mahana ra; e te tahi tuata i taua mahana ra, e fāiraa ia i ta rātou hara, e ua haamori i to rātou Atua ra, ia Iehova. ⁴ I reira te mau Âti-Revi, o Ietua, e o Pānī, e o Tatamiera, e o Tepania, e o Pūnī, e o Terepia, e o Pānī, e o Tenani, i te tiàraa i nià i te vāhi hāmanihia ra, e ua pii hua atu ra i to rātou Atua, ia Iehova. ⁵ E te mau Âti-Revi, o Ietua, e o Tatamiera, e o Pānī, e o Hatapinia, e o Terepia, e o Hotia, e o Tepania, e o Pētāhia, nā o aè ra:

Te pure hanahana

A tià, a haamaitaì i to òutou Atua, ia Iehova, e a muri noa atu!

Ia haamaitāhia hoì to òe ra iòà hanahana,
o tei teitei roa i nià ê ra, e òre e taeà e te haamaitā e te ârue!

⁶ O òe, òe anaè ra o Iehova,
na òe i hāmani i te raì, te raì o te mau raì, e te nuu atoà i reira,
te fenua, e te mau mea atoà i roto ra,
te tai e te mau mea atoà i roto ra.

E na òe anaè hoì e tiaì,
e te haamori ra to te raì atoà ra ia òe.

⁷ O òe te Atua, e Iehova,
o tei māiti ia Àperama,
e na òe o ia i arataì mai mai Ùra mai, io te Tarataio,
e na òe i maìri i to na iòà ia Àperahama.

⁸ E ua ìte atu ra òe i to na âau i te haavare òre i mua i to aro ra,
e ua faaau i te faufaa ia na ra,
e ua hōroà mai òe i te fenua o te Âti-Tanaana, e to te Âti-Heta, e to
te Âti-Àmori,
e to te Perēti, e to te Âti-Ieputi, e to te Tiretati na na,
e ua hōroà mai i te fenua ra o Tanaana no tana ra huaai.

E ua faatupu òe i taua parau na òe ra, no te mea e parau-tià ta òe.

⁹ E ua hiò òe i te àti o to mātou mau metua i Àifiti,
e ua faaroo òe i ta rātou auē i te miti ùteùte ra.

¹⁰ E ua faaite òe i te tāpaò e te rāveà taa ê i nià ia Faraò, e tana mau
tāvini,

e i nià atoà i te taata atoà o to na fenua,
ua ìte hoì òe, e teòteò tei ta rātou rave ia rātou ra,
noaa iho ra to òe iòà

— mai tei teie nei ā mahana.

¹¹ Ua àmaha iho ra te miti ia òe i mua i to rātou aro,
haere noa atu ra rātou nā roto i te moana i nià i te vāhi marō;
e ua taora iho ra òe i te feiā i hāmani ìno mai ia rātou i te moana,
mai te òfai i raro i te tai rahi ra.

¹² E ua arataì òe ia rātou
i te pou ata i te ao,

e te ruì ra, i te pou auahi,
ei haamāramarama i to rātou èà ia haere ra.

¹³ E ua pou mai òe i raro i nià i te mouà ra o Tinai,
e ua parau mai òe ia rātou i nià i te raì ra,
e ua hōroà mai òe i te haapaòraa tià,
e te ture mau e te peu maitai,
o te parau-tià.

¹⁴ E ua faaite mai òe ia rātou
i te tāpati moà na òe,
e ua tuu mai òe i te aò, e te mau peu, e te ture,
i te vaha o to tāvini ra o Mōte.

¹⁵ E ua hōroà mai òe i te māa no te raì mai ia poia rātou ra,
e ia poiā rātou,
ua hōroà mai òe i te pape na rātou no roto i te mato,
e ua parau òe ia rātou e haere e pārahi i te fenua ta òe i tapu e e
hōroà mai no rātou.

¹⁶ Âreà rātou, to mātou mau metua, teòteò aè ra rātou, e ua mārō
aè ra rātou.

Aore aè rā i faaroo i ta òe parau,

¹⁷ aore aè ra i haapaò,
aore hoì i haamanaò i ta òe mau rāveà mana
i ravehia e òe i rotopū ia rātou ra.

Faaètaèta aè ra rā rātou e i to rātou mārō ra,
ua haapaò i te hoê raatira ei faahoì ia rātou i to rātou àti rahi i Àifiti
ra.

Âreà òe, e Atua òe e faaòre mai ā i te hara,
e te aroha noa, e te faaherehere mai,
e òre roa e riri vave, e te hāmani maitai rahi;
aita aè ra òe i faaruè mai ia rātou,

¹⁸ e ia hāmani hoì rātou i te tafa faatō na rātou,
e ia parau ra e: «O to atua teie tei aratai mai ia òe mai Àifiti mai!»,
e rahi roa aè ra hoì ta rātou faaoòo ia òe.

¹⁹ Aore ā òe i faaruè ia rātou i te mētēpara no to òe aroha rahi.

Aore hoì taua pou ata ra
 i faaruè mai ia rātou i te ao, ei arataì rā ia rātou i te èà,
 e te pou auahi hoì i te pō,
 ei tiàrama ia ìte rātou i te èà ia haere.

²⁰ Ua hōroà mai hoì òe i to òe Vārua Maitaì ei aò mai ia rātou;
 e aore hoì i pīpirihia e òe ta òe māna i to rātou vaha,
 e ua hōroà mai hoì òe i te pape ta rātou i hiaai.

²¹ E piti taau hoì o òe matahiti,
 i te faaàmuraa mai ia rātou i te mētēpara.

E aore roa rātou i ère,
 aore hoì to rātou àhu i marau,
 e aore to rātou âvae i eà.

²² E ua hōroà mai hoì òe
 i te mau pātireia ra e te mau fenua,
 ua tufa-hua-hia e òe, tei ia rātou.

Tei ia rātou te fenua o te arii o Hetepona o Tihona,
 e te fenua o te arii o Patana o Òta.

²³ E ua faarahi hoì òe i ta rātou mau tamarii
 mai te fetià i nià i te raì ra,
 e ua arataì òe ia rātou i te fenua ta òe i parau mai i to rātou ra mau
 metua e haere rātou i reira pārahi ai.

²⁴ Ua haere atu ra hoì te mau tamarii i roto, e ua pārahi i taua fenua
 ra;

e ua vī iho ra to te fenua ia òe, te Âti-Tanaana,
 e ua tuu mai òe ia rātou i to rātou rima,
 to rātou mau arii, e te taata atoà o te fenua ra,
 ia rave rātou i to rātou hinaaro.

²⁵ E òire ètaèta hoì tei pau ia rātou,
 e te fenua taoà;
 e te mau fare, ua î i te mau mea maitataì,
 e te âpoo pape, ua oti i te ôhia,
 e te ô vine, e te ô ôrive,
 e te mau rāau māa e rave rahi;

ua àmu iho ra hoì rātou, e paia aè ra,
 e poria atu ra,
 òaòà roa aè ra rātou i te aroha rahi no òe ra.
²⁶ Taiàta atu ra rā rātou, e te haapaò òre ia òe.
 Faaruè iho ra i ta òe ture i muri i to rātou tua,
 e ua taparahi i te mau perofeta na òe tei aò mai ia rātou ia fāriu mai
 ia òe ra,

rahi atu ra ta rātou faaoôo ia òe ra.

²⁷ I tuu ai òe ia rātou

i te rima o to rātou mau ènemi, o tei faaoôo atoà mai ia rātou.

Ia roohia rā rātou i te ahoaho,

e ia tiàoro atu rātou ia òe;

ua faaroo mai òe i nià i te raì ra,

e no to òe rā aroha rahi,

ua hōroà mai òe i te faaora no rātou,

o tei faaora ia rātou

i te rima o to rātou mau ènemi.

²⁸ E hau iho ra to rātou,

ua hoì faahou rātou i te parau ìno i mua ia òe.

Vaiiho iho ra òe ia rātou i te rima o to rātou mau ènemi, e
 faahepohia iho ra rātou.

Ia hoì rā rātou e ia tiàoro atu ia òe ra;

ua faaroo mai òe i nià i te raì,

e rave rahi to òe faaoraraa atu ia rātou,

i to òe aroha rahi.

²⁹ E ua aò atu hoì òe ia rātou, ia fāriu mai rātou i te ture na òe;

ua teòteò rā rātou,

e aore i faaroo i ta òe parau.

Ua hara rā rātou i ta òe parau,

— ua rave anaè hoì te taata i te reira, e ora ia o ia i te reira;

ua ìriti mai ra i te taponono, e ua faaètaèta,

e aore aè ra i faaroo.

³⁰ E rave rahi rā to òe matahiti i te faaòromairaa ia rātou,

e te aòraa hoì ia rātou i te Vārua no òe
i roto i te mau perofeta na òe ra,
e aore aè ra rātou i faaroo.

Ua tuu òe ia rātou
i roto i te rima o te mau taata no teie nei mau fenua.

³¹ No to òe rā aroha rahi,
aita aè ra òe i rave haapau roa ia rātou,
e aore hoì i faaruè roa,
e Atua hāmani maitaì òe, e te aroha.

³² E i teie nei, e to mātou Atua,
e te Atua rahi, e te pūai, e te mataùhia,
o tei haapaò i te faufaa e te aroha ra,
eiaha ia iti ia òe te mau àti i roohia mai ai mātou nei,
i to mātou mau arii, e te feiā mana,
i te mau tahuà nei, e ta mātou mau perofeta,
e to mātou mau metua, e i nià atoà i to òe ra mau taata,
mai te ànotau mai ā o te mau arii o Àtura ra, e tae roa aè nei i teie
nei mahana.

³³ E parau-tià rā ta òe, i te mau mea atoà i roohia mai ai mātou ra,
aore hoì i hapa ta òe parau,
e parau ìno rā ta mātou.

³⁴ Aore hoì to mātou mau arii, e to mātou feiā mana,
e to mātou feiā tahuà, e to mātou mau metua,
i haapaò i ta òe ture;
aore hoì i faaroo i ta òe parau e ta òe ra haapaòraa i tuu mai ia rātou
ra.

³⁵ E i roto atoà hoì i to òe ra pātireia,
ta òe hoì i hōroà noa mai ia rātou i te maitaì rahi no òe ra,
i roto hoì i taua fenua rahi māa ta òe i tuu mai i mua ia rātou ra,
aore ā rātou i faaroo ia òe,
aore hoì i faaruè i ta rātou parau ìno.

³⁶ Inaha mātou i teie nei mahana, ua riro ei tāvini!
I te fenua ta òe i hō mai i to mātou mau metua,

ia àmu noa i te m̄aa maitaì rahi no taua fenua ra,
e inaha, ua riro m̄atou ei t̄avini i taua fenua nei!

³⁷ E te h̄opoi nei hoì m̄atou i te m̄aa rahi o teie nei fenua na te mau arii i tuuhia mai e òe i nià ia m̄atou,
no ta m̄atou nei hara;
e te faahepo nei r̄atou i to m̄atou nei tino, e ta m̄atou nei mau puaa,
te rave nei i ta r̄atou iho i hinaaro,
e àti rahi to m̄atou i teie!

To te n̄unaa haapaòraa i te ture

³⁸ E no taua mau parau atoà ra, ua fafau iho ra m̄atou i te hoê faufaa itoito, e ua oti i te p̄apaìhia, e na to m̄atou feiā rarahi, e te mau Âti-Revi, e te feiā tahuà, i t̄aati.

10¹ E taua feiā i t̄aati ra: o te T̄avana ia o Nehemia a H̄ataria ra, e o Tititia,² e o Teraia, o Àt̄aria, o Ieremia,³ o Patura, o Àmaria, o Maretia,⁴ o H̄atuta, o Tepania, o Maruta,⁵ o Harima, o Meremota, o Ôp̄atia,⁶ o T̄aniera, o Tinetona, o P̄aruta,⁷ o Meturama, o Âpia, o Miamina,⁸ o Maatia, o Piratari, o Temaia, o n̄a taata tahuà ra ia.

⁹ E te mau Âti-Revi ra: o Ietua a Àtania, o Pinui to te mau tamarii a Henatata, o Tatamiera,¹⁰ e to r̄atou mau taeaè, o Tepania, o Hotia, o T̄er̄ita, o P̄eraia, o Hanana,¹¹ o Mita, o Rehopa, o Hatapia,¹² o T̄atura, o Terepia, o Tepania,¹³ o Hotia, o P̄anī, o Peninu.

¹⁴ Te feiā raatira ra: o Parota ia, o Pahata-Moapi, o Èrama, o Tatu, o P̄anī,¹⁵ o P̄unī, o Àtatata, o Pepai,¹⁶ o Àt̄onia, o Pitavai, o Àtina,¹⁷ o Àt̄era, o Hetetia, o Àt̄ura,¹⁸ o Hotia, o Hatuma, o Petai,¹⁹ o Harifa, o Ànatota, o Nepai,²⁰ o Matapiata, o Meturama, o Hetira,²¹ o Metetapeèra, o T̄atota, o Iatua,²² o Per̄atia, o Hanana, o Ànaia,²³ o H̄otea, o Hanania, o Hatupa,²⁴ o Haroheta, o Pireha, o Topeta,²⁵ o Rehumā, o Hatapena, o Maateia,²⁶ o Àhia, o Hanana, o Ànana,²⁷ o Maruta, o Harima, o Paana.

²⁸ E te toeà o te taata, te mau tahuà ra, e te mau Âti-Revi, e te mau tiaì ùputa, e te feiā himene, e te mau Netinimi, e te feiā atoà i faataa ê mai i te mau taata no taua mau fenua ra i te ture a te Atua, e ta

rātou mau vahine, e ta rātou mau tamarii tamaroa, e ta rātou mau tamahine, e te feiā atoà i ìte ra, e tei taa maitaì te parau ia rātou, ²⁹ ua àti atu ra rātou i to rātou mau taeaè, i te feiā rarahi ra, e ua tapu iho ra rātou i te tapu, e e haapaò rātou i te ture a te Atua ra, (i tei tuuhia mai e te tāvini o te Atua ra, e Mōte,) e rave ā rātou i te mau parau atoà a to tātou Fatu a Iehova, e ta na atoà ra mau faaauraa, e ta na mau peu. ³⁰ E e òre mātou e hōroà i ta mātou mau tamahine na te feiā fenua, e òre hoì e rave i ta rātou mau tamahine na ta mātou mau tamarii; ³¹ e ia hōpoi mai te feiā fenua i te taoà, e te māa i te mahana tāpati e hoo ra, e òre mātou e hoo i te tāpati, e te mahana moà atoà ra, e e òre mātou e faaàpu i te fenua i te matahiti hitu ra, e òre hoì e tītau atu i te hoo. ³² Ua faataa hoì mātou i te haapaòraa na mātou iho, e e hōroà mātou i te tufaa toru o te tētera i te mau matahiti atoà, no te haapaòraa o te fare o to tātou Atua, ³³ no te māa o te aro, e no te tūtia àmu i hōpoi-tāmau-hia ra, e no te tūtia tāauahi i hōpoi-tāmau-hia, no te mau tāpati, e no te mau marama âpī, no te mau ôroà i haapaò-tāmau-hia ra, e no te mau mea moà ra, e no te mau tārāèhara, ei tātara i te hara a Ìteraèra, e no te mau òhipa atoà o te fare o to tātou Atua.

³⁴ Ua tuu iho ra mātou i te terero i te hōpoiraa mai i te rāau a te mau tahuà, e te mau Âti-Revi, e te taata atoà, ia hōpoihoa mai e to mātou mau fētii atoà ra i te fare o to tātou Atua, i te tau i haapaòhia ra i te mau matahiti atoà, ei tūtuiraa i nià i te fata o to tātou Atua, o Iehova, i tei pāpaihia i roto i te ture ra. ³⁵ Ua parau hoì mātou e hōpoi mai i te oho matamua o to mātou ra fenua, e te oho matamua o te mau rāau māa atoà i te mau matahiti atoà, i te fare o Iehova; ³⁶ e ta mātou mau tamarii tamaroa matahiapo ra, e te fanauà matamua o te mau puaa, o tei pāpaihia i roto i te ture ra, te fanauà matamua o ta tātou mau nana puatoro, e te mau māmoe, e hōpoi mai i te fare o to tātou Atua, i te feiā tahuà o tei rave i te tōroà i roto i te fare o to tātou Atua; ³⁷ e e hōpoi mai hoì mātou i te matamua o ta mātou faraoa oihia ra, e tei hōpoihoa e mātou i te mau māa i faahotuhia i nià i te mau rāau atoà ra, i te uaina e te hinu ôrive, i te feiā tahuà ra, i te mau piha no te fare

o to tātou Atua ra. E te àhuru na te fenua e àti noa aè ta mātou mau òire i faaàpuhia ra, i te mau Âti-Revi, te rave ra hoì rātou i te àhuru ra. ³⁸ Ei pihaì atoà iho hoì te tahuà te tamaiti a Àrona, i te Âti-Revi, ia rave te mau Âti-Revi i te àhuru, e na te Âti-Revi e hōpoi mai i te àhuru no taua mau àhuru ra i te fare o to tātou Atua, i te mau piha ra, i te fare puèraa Taoà ra. ³⁹ Na te mau tamarii a Ìteraèra e te mau tamarii a Revi, e hōpoi mai i te tītona hōpoihihia ra, e te uaina âpī, e te hinu ôrive, i te mau piha ra, tei reira te mau fārii o te vāhi moà ra, e te mau tahuà e rave ra, e te mau tiaì ùputa, e te feiā himene.

E òre hoì mātou e faaruè i te fare o to tātou Atua.

Tāpura o te mau taata Iuta no te faarahi faahou i te nūnaa o Ierutarema

11 ¹ Pārahi iho ra te feiā tāvana no te mau taata atoà i Ierutarema, e te feiā i toe ra, ua tuu iho ra i te terero ia tae mai te àhuru o te taata ia pārahi i roto i te òire moà i Ierutarema, e e tooiva ra, ei roto ia i te mau òire atoà ra pārahi ai. ² Ua haamaitaì mai ra te taata atoà i tei faatià noa mai i te parau e pārahi i Ierutarema.

³ Teie hoì taua feiā rarahi i taua fenua ra i pārahi i Ierutarema. Te pārahi ra hoì te taata atoà i roto i te mau òire o Iuta, e i roto i te mau òire atoà o Ìteraèra, o te taata o to na vāhi: te mau tahuà ra, e te mau Âti-Revi, e te mau Netinimi, e te mau tamarii a te feiā tāvini o Toromona.

IPa 9.3-17

⁴ Te pārahi ra te tahi pae i te mau tamarii a Iuta i Ierutarema, e te mau tamarii a Peniamina.

To te mau tamarii a Iuta: no te mau tamarii a Fāreta, o Àtatia a Ûtia, a Tētāria, a Àmaria, a Tefatia, a Maharareèra, ⁵ e o Maateia a Pāruta, a Tora-Hote, a Hataia, a Àtāia, a Ioiaripa, a Tētāria, a Tironi. ⁶ E te mau tamarii atoà a Fāreta i pārahi i Ierutarema ra: e maha ia hānere, e ono àhuru mā vaù i te feiā àito anaè ra.

⁷ Teie hoì te mau tamarii a Peniamina: o Taru a Meturama, a Ioeta, a Petaia, a Toraia, a Maateia, a Ìtiera, a Ietaia, ⁸ e muri aè ia na, o

Tapai, e o Tārai, e iva ia hānere, e piti àhuru mā vaù. ⁹ E te tamaiti a Titeri, o Ioera, to rātou ia faaitoito; e te tamaiti a Tenua ra, o Iuta, o te faaitoito tauturu ia i taua òire ra.

¹⁰ To te feiā tahuà ra: o Ietaia a Ioiaripa, o Iatina hoì, ¹¹ o Teraia a Hiritia, a Meturama, a Tātota, a Meraiota, a Àhitupa, o te faaitoito ia i te fare o te Atua, ¹² e to rātou mau taeaè i rave i te òhipa o te vāhi moà ra, e vaù ia hānere, e piti àhuru mā piti; e o Àtāia a Ierohama, a Peraria a Àmeti, a Tētāria, a Patura, a Maretia, ¹³ e to na ra mau taeaè, e feiā raatira matahiapo ia, e piti ia hānere, e maha àhuru mā piti; e o Àmatai a Àtāreèra, a Àhatai, a Metiremota, a Ìmera, ¹⁴ e to rātou mau taeaè, e feiā àito, hoê hānere, e piti àhuru mā vaù. E to rātou faaitoito ra, o Tapatiera ia a Hatatorima ra.

¹⁵ E to te mau Âti-Revi ra: o Temaia a Hatupa, a Àteritama, a Hatapia, a Pūnī, ¹⁶ e o Tapetai, e o Iotāpata, o nā taata rarahi ia io te Âti-Revi ra, e tei ia rāua te faaitoito i te mau òhipa i rāpaeàu atu i te fare o te Atua ra; ¹⁷ e o Matania, a Mita, a Tāpātī, a Àtafa, o te aratai ia i te haamaitai e te pure, e o Pataputia, o te tauturu ia i roto i to na ra mau taeaè, e o Àpata a Tamua, a Tārārā, a Ietutuna. ¹⁸ E te mau Âti-Revi atoà i roto i te òire moà ra: e piti ia hānere, e vaù àhuru mā maha.

¹⁹ E te feiā tiaì ùputa ra: o Àtūpa, e o Taramona, e to rāua mau taeaè, tei tiaì i te mau ùputa ra, hoê ia hānere, e hitu àhuru mā piti.

²⁰ E te toeà o Ìteraèra, to te mau tahuà, e te Âti-Revi, tei roto ia i te mau òire atoà o Iuta, o te taata o to na pārahira.

²¹ Âreà te mau Netinimi, i Òfēra ia i te pārahira; e to nià i taua mau Netinimi ra, o Tiha ia rāua o Titipa.

²² E te faaitoito i te Âti-Revi i Ierutarema ra, o Ûti ia a Pānī, a Hatapia, a Matania, a Mita, na te mau himene, i te mau tamarii a Àtafa ra, i te òhipa i te fare o te Atua ra; ²³ e mea haapaòhia hoì e te arii ei tufaa ta te feiā himene i te mau mahana atoà ra. ²⁴ E o Pētāhia a Metetapeèra, no te mau tamarii a Tera a Iuta ra, tei haapaòhia e te arii ei nià ia i te mau parau atoà a te taata ra.

Te nūnaa Iuta i rāpaeàu ia Ierutarema

²⁵ E rave rahi hoì te Âti-Iuta i pārahi i roto i te mau òire rii i to rātou iho ra fenua, i Tiriata-Àrapa, e to reira mau òire rii, e i Tipona, e to reira mau òire rii, e i Ietapeteèra, e to reira mau òire rii, ²⁶ e i Ietua, e i Morata, e i Pete-Pareta; ²⁷ e i Hatara-Tuara, e i Pere-Tepa, e to reira mau òire rii, ²⁸ e i Tītērata, e i Metona, e to reira mau òire rii, ²⁹ e i Ène-Rimona, e i Tāreā, e i Iaramuta, ³⁰ e i Tanoa, e i Àturama, e to reira mau òire rii, e i Rātita, e to reira mau ô, e i Àtēta, e to reira mau òire rii. Pārahi iho ra rātou nā Pere-Tepa e tae noa atu ra i te peho io Hinoma ra. ³¹ Te mau tamarii hoì a Peniamina, mai Tēpā mai, i Mitāmata, e Àia, e Pētera, e to reira hoì mau òire rii, ³² e tei Ànatota, e Nopa, e Ànania, ³³ e Hātora, e Rama, e Titaima, ³⁴ e Hātita, e Tepoima, e Neparata, ³⁵ e Rōtā, e Òno, e te peho ra o te tahuà òhipa ra. ³⁶ E te mau pupu Âti-Revi, tei Iuta te tahi pae i te pārahiraa, tei io Peniamina te tahi pae.

Tāpura o te mau tahuà e te mau Âti-Revi

12 ¹ Teie hoì te feiā tahuà e te mau Âti-Revi i haere atoà mai rātou o Terupāpera a Tearatiera, e o Ietua: o Teraia, e o Ieremia, e o Ètera, ² e o Àmaria, e o Maruta, e o Hātuta, ³ e o Tetania, e o Rehuma, e o Meremota, ⁴ e o Ìto, e o Tineto, e o Âpia, ⁵ e o Miamina, e o Maatia, e o Pīreta, ⁶ e o Temaia, e o Ioiaripa, e o Ietaia, ⁷ e o Taru, e o Àmōta, e o Hiritia, e o Ietaia. O nā tahuà rahi eie, o to rātou ia mau taeaè i te ànotau ia Ietua ra.

⁸ E te mau Âti-Revi: o Ietua, e o Pinui, e o Tatamiera, e o Terepia, e o Iuta, e o Matania, o ia e to na ra mau taeaè, o tē aratai ia i te haamaitai i roto i te hiero ra; ⁹ e o Pataputia, e o Òni, e to rāua puè taeaè, o tei nià iho ia rātou i te mau pupu tiaì.

¹⁰ Fānau aè ra ta Ietua o Ioiatima, fānau aè ra ta Ioiatima o Èriātipa, fānau aè ra ta Èriātipa o Ioiatea, ¹¹ fānau aè ra ta Ioiatea o Ionatana, fānau aè ra ta Ionatana, o Iatua.

¹² I te ànotau ia Ioiatima, te feiā matahiapo tahuà rahi ra: ta Teraia ra, o Meraia ia; ta Ieremia ra, o Hanania ia; ¹³ ta Ètera ra, o Meturama ia; ta Àmaria ra, o Iehohanana ia; ¹⁴ ta Meritu ra, o Ionatana ia; ta Tepania ra, o Iotēfa ia; ¹⁵ ta Harima ra, o Àtānā ia; ta Meraiota ra, o Heretia ia; ¹⁶ ta Ìto ra, o Tētāria ia; ta Tinetona ra, o Meturama ia; ¹⁷ ta Âpia ra, o Titeri ia; ta Miniamina ra, ta Moatia ra, o Piretai ia; ¹⁸ ta Pīreta ra, o Tamua ia; ta Temaia ra, o Iehonatana ia; ¹⁹ ta Ioiaripa ra, o Matenai ia; ta Ietaia ra, o Ûti ia; ²⁰ ta Tārai ra, o Tarāi ia; ta Àmōta ra, o Èpera ia; ²¹ ta Hiritia ra, o Hatapia ia; ta Ietaia ra, o Netaneèra ia.

²² Te mau Âti-Revi i pāpaihia i te ànotau ia Èriātīpa, e ia Ioiata, e ia Iohanana, e ia Iatua, e feiā rahi metua rātou — e te feiā tahuà, e tae roa aè ra i te hau a Tāriu i Peretia ra.

²³ Te mau tamarii a Revi ra, te feiā rahi matahiapo ra, ua pāpaihia ia i roto i te parau o te mau mahana ra, e tae roa aè ra i te ànotau ia Iohanana a Èriātīpa ra. ²⁴ E te feiā rarahi Âti-Revi ra: o Hatapia ia, o Terepia ia, e o Ietua a Tatamiera, e to rātou mau tae aè i mua aè ia rātou, tei haapaòhia ia ei ârue, e ei haamaitaì, i te parau hoì a te taata o te Atua ra, a Tāvita, i terā pupu i terā pupu. ²⁵ O Matania ia, e o Pataputia, e o Ôpātia, e o Meturama, e o Taramona, e o Àtūpa, o tei tiaì i te pupu i te tomo i te mau ùputa ra. ²⁶ E ora na teie nei mau taata i te ànotau ia Ioiatima a Ietua, a Iotatata, e te ànotau hoì o te Tāvana ra o Nehemia, e ia Ètera tahuà pāpai parau ra.

Pūpūraa i te patu i faaâpīhia

²⁷ E tae aè ra i te pūpūraahia te âua o Ierutarema, ua ìmi rātou, e ua arataì mai i te mau Âti-Revi mai te mau vāhi atoà i pārahihia e rātou ra, i Ierutarema, ia haapaò rātou i taua pūpūraa ra mā te òaò, mā te haamaitaì, mā te himene, mā te tumeparo, e te nāpara, e te tīnura. ²⁸ E te feiā ìte i te himene ra, ua haaputuputu mai i Ierutarema mai te fenua ātea e àti noa aè, e mai te mau òire rii i Netofa, ²⁹ e mai taua vāhi ra mai Tīratara, e mai te mau ô i Tēpā ra e Àtamaveta; ua patu anaè hoì taua feiā himene ra i te òire rii no rātou e àti noa aè

Ierutarema. ³⁰ Ua tāmā iho ra te feiā tahuà e te mau Âti-Revi ia rātou iho, e ua tāmā iho ra hoì i te mau taata, e te mau ùputa, e te patu atoà.

³¹ Ua arataì atu ra vau i te hui raatira o Iuta i nià i taua patu ra, e ua faataa atu ra vau i e piti pupu rarahi ei haamaitaì, ua haere iho ra te hoê pupu nā nià i te patu, nā te pae àtau, nā te vāhi i haerehia atu i te ùputa Repo ra. ³² E muri aè ia rātou ra, o Hotaia, e te tahi pae puè raatira no Iuta, ³³ e o Àtāria, e o Ètera, e o Meturama, ³⁴ e o Iuta, e o Peniamina, e o Temaia, e o Ieremia, ³⁵ e te tahi pae tamarii tamaroa a te feiā tahuà ra mā te pū atoà, oia o Tētāria a Ionatana, a Temaia, a Matania, a Mitaia, a Tātura, a Àtafa, ³⁶ e tana mau taeaè, o Temaia, e o Àtaraèra, e o Mirarai, e o Tirarai, e o Maai, e o Netaneèra, e o Iuta, e o Hanani, mā te mau mauhaa faaòtohia a te taata o te Atua ra, a Tāvita. E o Ètera pāpaì parau, tei nā mua ia rātou. ³⁷ E tae aè ra i te ùputa Pape Pihaa, tei mua atu ia ia rātou, ua haere iho ra rātou ra nā te èatià i te Òire o Tāvita, nā nià i te patu, i nià atu i te fare o Tāvita, e tae noa aè ra i te ùputa Pape i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ³⁸ Ua haere iho ra te tahi pupu e fāito aè ra ia rātou ei haamaitaì, e o vau i muri aè, e te tahi pae o te mau taata i nià i te patu ra mai te pare Umu i ô mai ra, e tae noa aè ra i te patu âano ra; ³⁹ e mai nià mai i te ùputa i Èferaima ra, e mai nià mai i te ùputa Tahito, e mai nià mai i te ùputa Ià ra, e te pare io Hananeèra, e te pare o Mēā ra, e tae noa atu ra i te ùputa Māmoe ra. E tae aè ra rātou i te ùputa i te Tāpeàraa ra, tià noa iho ra rātou. ⁴⁰ Ua tià noa iho ra taua nā pupu e piti ra ei haamaitaì, i roto i te fare o te Atua, e o vau e te tahi pae o te feiā tāvana i pihai iho ia ù ra, ⁴¹ e te feiā tahuà ra, o Èriātima, e o Maateia, e o Miniamina, e o Mitaia, e o Èrioenai, e o Tētāria, e o Hanania, mā te pū anaè, ⁴² e o Maateia, e o Temaia, e o Èreatara, e o Ùti, e o Iehohanana, e o Maretia, e o Èrama, e o Ètera. E ua himene pii hua atu ra taua feiā himene ra — e o Ieterahia to rātou haamata. ⁴³ E tūtia rahi hoì tei hōpoiha e rātou i taua mahana ra, e ua òaòà, na te Atua hoì rātou i faaòàòà mai e rahi noa atu ra. E ua òaòà atoà te mau vahine e te mau tamarii, e tei te ātea ê ra, te òaòà o Ierutarema i te faaroorahia mai.

Te mau tuhaa i faataahia na te mau tahuà e te mau Âti-Revi

⁴⁴ Ua haapaòhia te tahi pae i reira no nià i te mau piha vairaa taoà ra, no te mau mea i hōpoiha ra, no te oho matamua, e no te àhuru, ei haaputu i roto i taua mau piha ra, i to roto i te mau ô i te mau òire, i te tufaa i haapaòhia e te ture na te feiā tahuà, e te mau Âti-Revi, òaòà aè ra hoì Iuta i te mea te tiaì mai ra te mau tahuà e te mau Âti-Revi i te hiero ra, ⁴⁵ e ua haapaò atu ra rātou i te mea e au no te haamoriraa i to rātou Atua, e to te tāmāraa, e ua nā reira atoà te feiā himene e te mau tiaì ùputa ra, tei parauhia mai e Tāvita, e tana tamaiti e Toromona; ⁴⁶ tei te ànotau hoì ia Tāvita e ia Àtafa tahito ra i haapaòhia ai te feiā himene faaitoito, ei himene i te himene haamaitaì i te Atua. ⁴⁷ E ua hōpoi to Ìteraèra atoà i te tufaa i te mau mahana atoà ra na te feiā himene e te mau tiaì ùputa, i te ànotau ia Terupāpera, e te ànotau ia Nehemia, e te mau mea moà ra, ua hōpoi ia na te Âti-Revi; e ua hōpoi te Âti-Revi i taua mau mea moà ra i te mau tamarii a Àrona ra.

Te mau faaâpīraa hopeà a Nehemia

13 ¹ Taiò iho ra rātou i roto i te puta a Mōte i taua mahana ra, e te taata atoà i te faarooraa mai, e ìtea iho ra te parau i te pāpāiraahia i roto e, eiaha roa e Âti-Àmona e te Âti-Moapi ia ò i roto i te âmuiraa a te Atua, ² no te mea aita rātou i fārerei mai i te tamarii a Ìteraèra mā te māa e te pape, tārahu atu ra rā ia Paraama ei rave ia rātou e ia tatārahia rātou; riro atu ra taua tatāra ra, ei maitaì i to tātou Atua. ³ E ìte aè ra rātou i taua ture ra, ua faataa ê atu ra rātou i taua feiā rahi ânoì noa i te Âti-Ìteraèra ra.

⁴ Hou rā ia, o Èriātīpa tahuà ra, tei ia na te faaitoito i te piha no te fare o to tātou Atua, te àti ra o ia ia Tōpia, ⁵ e ua hāmani hoì o ia i te hoê piha rahi no na, ei reira te vaiihoraahia te tūtia àmu, e te mea noànoà, e te mau peu ra, e te àhuru o te tītona, e te uaina âpī, e te hinu ôrive, o tei parauhia mai e hōpoi na te Âti-Revi, e na te feiā himene, e te feiā tiaì ùputa, e te mau taoà na te feiā tahuà. ⁶ Aore rā

vau i Ierutarema i ravehia ai taua mau mea ra, tae aè ra hoì i te toru àhuru mā piti o te matahiti o te arii o Pāpurōnia ra, o Àretehatateta, haere atu ra vau i te arii ra. E maoro iti aè ra, tuua iho ra vau e te arii, ⁷ e ua hoì mai ra vau i Ierutarema, ìte aè ra vau i taua parau ìno i ravehia e Èriātīpa ra, i te faatiàraa i to Tōpia hinaaro, i te hāmaniraa i te hoê piha no na i roto i te àumoa o te fare o te Atua. ⁸ Ìnoìno roa aè ra vau. E ua faaruè atu ra vau i te taoà a Tōpia i rāpae i taua piha ra; ⁹ ua faaue atu ra vau, e ua rave mai ra rātou, ua tāmā i taua mau piha ra, e ua faahoì mai ra vau i te mau fārii o te fare o te Atua, e te tūtia àmu, e te mea noànoà.

¹⁰ Ìte atu ra hoì au i ta te mau Âti-Revi tufaa, aore i hōroàhia atu ia rātou, ua horo anaè hoì te mau Âti-Revi, e te feiā himene, o tei rave i te òhipa ra, tei to na vāhi tei to na vāhi. ¹¹ Ua mārō atu ra vau i te feiā tāvana, nā ô atu ra vau: E aha te fare o te Atua i faaruèhia ai? Ua haaputuputu iho ra vau ia rātou, e ua tuu atu ra hoì i to rātou iho tōroà. ¹² Ua hōpoi mai ra to Iuta atoà ra i te àhuru o te tītona, e te uaina âpī, e te hinu ôrive, i roto i te puèraa ra. ¹³ Ua haapaò atu ra vau i te feiā tiaì i taua puèraa taoà ra, o Teremia tahuà ra, e o Tātota pāpai parau ra, e to te mau Âti-Revi ra, o Petaia, e ei tauturu ia rātou ra, o Hanana a Tātura, a Matania, e feiā haapaò maitaì hoì rātou. E to rātou tōroà ei tufa taoà ia no to rātou mau taeà.

¹⁴ E haamanaò mai òe ia ù, e taù Atua, i teie, eiaha òe e parai ê atu i te hāmani maitaì no ù i te fare o taù Atua e te mau òhipa no te reira.

¹⁵ Ìte atu ra vau i Iuta, i taua ànotau ra, i te feiā i taataahi i te neneìraa vine i te tāpati, e te hōpoiraa mai i te ruru tītona, e te faautaraa i te taoà i nià i te âtini, e te faahorora mai rātou i te tāpati i te uaina, e te huero vine, e te tute, e te mau hōpoià atoà i roto i Ierutarema; e ua faaite atu ra vau i te mahana e tià ai ia hoo i te māa ra. ¹⁶ E ua hōpoi mai ra to Tūria i pārahi i Ierutarema i te ià, e te mau taoà èè atoà, e ua hoo i te mau tamarii a Iuta i Ierutarema i te tāpati. ¹⁷ Ua àvau atu ra vau i taua feiā rarahi o Iuta ra, nā ô atu ra vau ia rātou: E aha teie nei parau ìno i ravehia e òutou nei, i faaìno ai òutou i te mahana tāpati nei? ¹⁸ Aore ānei to òutou hui metua i nā reira? E aore ānei to

tātou Atua i hōpoi mai i teie nei ìno i nià ia tātou nei, e i nià atoà i teie nei òire. Te hinaaro na ānei òutou i te faarahi i te riri o te Atua ia Ìteraèra nei i faaìno ai òutou i te tāpati nei!

¹⁹ E marumaru aè ra i nā ùputa i Ierutarema i mua aè te tāpati, ua parau atu ra vau e ia ôpanihia ia, e ia oti te tāpati a ìriti ai. E ua tuu atu ra vau i te tahi pae tāvini o ù i taua nā ùputa ra, e eiaha ei hōpoià e hōpoihiā mai i te mahana tāpati. ²⁰ Taòto iho ra te feiā hoo tei hoo i te mau taoà atoà ra i rāpaeà mai i Ierutarema i e fanu puè mahana. ²¹ Ua parau atu ra vau ia rātou, nā ô atu ra: E aha òutou i taòto ai i rāpaeà mai i te âua nei? I nā reira faahou òutou, e mau òutou ia ù. Aita atu ra rātou i tae faahou mai i te tāpati.

²² Ua faaue atu ra vau i te mau Âti-Revi, e tāmā ia rātou, e haere mai rātou e tiaì i nā ùputa ra, e ia moà hoì te tāpati.

E haamanaò mai ā òe ia ù, e taù Atua, i teie atoà, e faaherehere mai òe ia ù i te rahi hoì o to òe aroha.

²³ Ìte atu ra hoì au i taua mau mahana ra i te Âti-Iuta, ua faaipoipo i te vahine Àtatota, e to Àmona, e to Moapi. ²⁴ E parau-Àtatota hoì te tahi pae parau a taua mau tamarii ra; eita atu ra e tiā ia parau mai i te parau a te Âti-Iuta, ta te tahi pae rā, e ta te tahi pae. ²⁵ Ua àvau atu ra vau, e ua aò atu ra vau ia rātou; e ua papaì au i te tahi pae, e ua hāhae i to te tahi pae rouru, e ua faatapu atu ra vau ia rātou ia tapu i te Atua, nā ô atu ra: Eiaha òutou e hōroà i ta òutou mau tamahine na ta rātou mau tamaroa, eiaha hoì òutou e rave i ta rātou mau tamahine na ta òutou mau tamaroa, e na òutou iho hoì. ²⁶ Aore ānei te arii o Ìteraèra o Toromona i hara i taua mea nei? Aita rā o na e fāito i te arii i te mau fenua atoà e rave rahi, e te herehia hoì e to na Atua, i faariro ai te Atua ia na ei arii no Ìteraèra atoà; ua hara-atoà-hia rā o ia i taua mau vahine èè ra. ²⁷ O òutou ānei ta mātou e faaroo, i te raverāa i teie nei ìno rahi, e hara atu ra i to tātou Atua, i te faaipoiporāa i te vahine èè!

²⁸ O te hoê tamaiti ra a Ioiata, a Èriātīpa tahuà rahi ra, e hunoà ia no Tanaparata i Horoni. Tiahi ê atu ra vau ia na, e reva atu ra. ²⁹ E

haamanaò òe ia rātou, e taù Atua, no te mea ua viivii te tōroà tahuà ia rātou, o te faufaa hoì a te feiā tahuà, e ta te Âti-Revi.

³⁰ Faataa ê atu ra vau ia rātou i te mau taata èê ra, e ua haapaò atu ra vau i te tōroà o te feiā tahuà e te Âti-Revi, o te taata o to na tōroà, ³¹ e no te hōpoiraa rāau ra, i te mahana i haapaòhia ra, e no te oho matamua ra.

E manaò mai òe ia ù, e taù Atua e, ia maità hoì au!

ÈTETERA

Te ôroà tāmāraa rahi a Àhatueru

1 ¹ Tei te ànotau ia Àhatueru (o Àhatueru teie, tei ia na te hau i nā mataèinaa hoê hānere e piti àhuru mā hitu, mai Ètū mai e tae noa atu ra i Tuta.) ² Tei taua mau mahana ra, to te arii, to Àhatueru, pārahiraa i nià i te terōno o to na ra pātireia, i te fare arii ra i Tutana. ³ I te toru o te matahiti o to na ra hau, faatupu iho ra o ia i te tahi àmuraa māa na to na atoà ra feiā rarahi e te mau tāvini atoà no na ra; e te feiā e parau i te nuu o te Peretia e to Metai i mua i tana aro, e te feiā mana e te mau tāvana o te mau mataèinaa. ⁴ O te faaàteraa ia i te taoà rahi no to na ra pātireia e te mana hau ê no na ra. E rave rahi i te mahana, hoê hānere e vaù àhuru i te mahana. ⁵ E hope aè ra ia mau mahana, ua faatupu iho ra te arii i te hoê àmuraa māa e ruì hitu aè ra, na te mau taata atoà i tae mai i te fare o te arii ra i Tutana, te feiā rahi e te taata rii, o roto i te àumoa i te ô i te fare o te arii ra. ⁶ Te pāruru o taua fare ra, e àhu huà maitatai ia, e te teatea, e te nīnamu, e te èreère-tape-moana i haamauhia i te taura vavai ùraùra maitai ra, i nià i te porotata ârio, e te pou teta. I faaùnaùnahia te mau roì i te àuro e te ârio, i nià iho i te vauvau teta ùteùte, e te èreère-tape-moana, e te teatea, e te èreère mau. ⁷ E âuà àuro hoì te fārii ia faainu mai ia rātou, e òre rā e māhia, ua rave i te tahi âuà àuro ê; e te uaina e rave rahi a te arii, o tei au i te arii ra. ⁸ Ua haapaòhia e te ture i taua inuraa ra, e òre e faatinahia; ua nā reira hoì te arii i te feiā tōroà atoà i to na ra fare, e e haapaò rātou i to te taata atoà ra hinaaro. ⁹ Oia atoà te arii vahine ra o Vateti, ua faatupu atoà o ia i te tahi àmuraa māa na te mau vahine i roto i te fare o te arii ra o Àhatueru.

Te arii vahine ra o Vateti

¹⁰ E tae aè ra i te hitu o te mahana, ia reàrèà te âau o te arii i te uaina, ua faaue atu ra o ia ia Mehumana, e ia Pitēta, e ia Harapona, e ia Piteta, e ia Àpateta, e ia Tetara, e ia Tāratata — i nā èunuta toohitu o tei tāvini io te arii ra ia Àhatueru — ¹¹ e aratai mai i te arii vahine ra, ia Vateti, i te arii mā te torōna arii atoà, e faaite i te taata e te hui arii atoà i to na maitai, e purotu rahi hoì to na. ¹² Aita aè ra rā taua arii vahine ra o Vateti i tae mai i te faaue a te arii i te vaha o te mau èunuta. Riri roa aè ra te arii, tupu roa aè ra te riri i roto ia na. ¹³ Ua parau atu ra te arii i te mau taata paari, o tei ìte i te mau peu ra. (E nā reira hoì te mau parau atoà a te arii, e tuu ā i te aro o te feiā ìte i te mau peu e te ture, ¹⁴ te pārahi noa mai ra Taretana i pihai iho ia na: e o Tētara, e o Àtamata, e o Taretita, e o Mērēta, e o Maretena, e o Memutana, e feiā rarahi toohitu ia no Peretia e no Metai, o tei ìte ia i te mata o te arii, e tei ia rātou hoì te tōroà mana i taua pātireia ra.) ¹⁵ E aha tātou i te arii vahine nei, ia Vateti, i te haapaòraa i te ture, o ia aore i haapaò i te faaue a te arii ra, a Àhatueru, i te vaha o te mau èunuta?

¹⁶ Ua parau mai ra Memutana i te aro o te arii e te mau arii atoà ra: Eere o te arii anaè ra tei hāmani-ino-hia e te arii vahine nei, e Vateti, o te mau arii atoà rā, e te mau taata atoà i te mau fenua o te arii nei, o Àhatueru. ¹⁷ E riro hoì taua parau a te arii vahine nei i te pūrara i te mau vahine atoà; e vahavaha mai hoì rātou i ta rātou mau tāne, ia ìtea te roo e, ua faaue te arii ra o Àhatueru i te arii vahine ia Vateti ia arataihia mai i mua i tana aro, e aita aè ra o ia i tae. ¹⁸ Oia atoà te mau vahine mana i Peretia e to Metai, o tei ìte i taua parau a te arii vahine nei, e riro i te parau i te feiā mana io te arii nei, tupu atu ra te vahavaha e te ìnoìno! ¹⁹ Ia tià ia òe, e te arii, ei parau na te arii ta na e faatupu, e ia pāpaihia hoì taua parau ra i roto i te ture a to Peretia e to Metai, ia òre roa ia faaòrehia, e eiaha Vateti e haere faahou mai i mua i te aro o te arii o Àhatueru, e tuu atu hoì te arii i to na fenua arii ra na te hoè o tei huru maitai aè ia na. ²⁰ E ua oti anaè te parau a

te arii ra i te faaìtehia e àti noa aè to na fenua — e fenua rahi roa! — e riro te mau vahine i te auraro māite i ta rātou mau tāne, o tei teitei e tei haèhaa. ²¹ Au aè ra taua aò ra i te arii e taua hui arii atoà ra, e ua nā reira hoì taua arii ra i ta Memutana i aò mai ra. ²² Ua hāpono aè ra hoì o ia i te reta anaè i te mau fenua o te arii ra, e àti aè ra taua mau fenua ra, i te parau i pāpaihia e to te reira fenua, i te nūnaa o ta rātou iho parau, e ia hau ā te tāne i to na iho ùtuafare, e e faaìtehia i ta rātou iho parau-mau ta na e parau.

To Ètetera riroraa ei arii vahine

2 ¹ E i muri aè i teie nei mau parau, māha aè ra te riri o te arii ra o Àhatueru. Ua manaò aè ra o ia ia Vateti, e ta na i rave, e te parau i faatiàhia no na ra. ² Ua parau atu ra te mau tāvini o te arii tei tāvini ia na ra: Ei pōtiii rii âpī e te purotu, tē ìmi na te arii. ³ E faataa na rā te arii i te feiā tōroà i te mau mataèinaa atoà i to na ra pātireia, e na rātou e haaputu mai i te mau pāretēnia maitatai atoà i te fare o te arii ra i Tutana, i te fare o te mau vahine, i raro aè i te èunuta a te arii ra ia Hētai tei tiaì i te mau vahine ra, a hōpoi atu ai i te mau peu no to rātou tāmāraa. ⁴ E te vahine i auhia e te arii ra, ei arii vahine ia ei mono ia Vateti. Mauruuru aè ra te arii i taua parau ra, e ua nā reira atu ra o ia.

⁵ Tei taua fare arii ra o Tutana, te hoê Âti-Iuta, o Moretetai te iòà, e tamaiti na Iaira a Timei, a Tita, e Âti-Peniamina. ⁶ O tei hōpoi-atoà-hia mai Ierutarema atu i roto i te mau tītī ra, rātou e te arii o Iuta o Ietonia, tei hōpoi-ê-hia e te arii o Pāpurōnia ra, e Nēputaneta. ⁷ E na na i faaàmu ia Hātata, oia hoì o Ètetera, e tamahine na tana metua. Aita hoì o na e metua tāne, aore hoì e metua vahine; e vahine maitai i te tupuraa, e te huru o te mata. O tei ravehia ia e Moretetai ei tamahine na na i te poheraa te metua tāne e te metua vahine ra.

⁸ E ìtea aè ra te parau a te arii e tei faatiàhia e ana ra, e rave rahi hoì te vahine âpī i putuputu i te fare arii ra i Tutana, i te tiaì ra ia Hētai. Ua aratai-atoà-hia Ètetera i te fare o te arii ra, ia Hētai, o tei tiaì i te mau vahine ra. ⁹ Au māite aè ra o ia i taua vahine ra, e ìtehia o ia e

ana. E aore aè ra i roaroa, ua hōpoi atu ra i te mau peu o te tāmāraa, e ta na ra mau tufaa i haapaòhia ra, e nā pāretēnia toohitu i māitihia no roto i te fare o te arii ra, e ua tuu atu ra ia na e tana atoà ra mau pāretēnia i te vāhi maitaì i te fare o te mau vahine ra. ¹⁰ Aita Ètetera i fāi i to na nūnaa, e to na fētii, ua oti hoì o ia i te aòhia e Moretetai, e eiaha o ia e fāi. ¹¹ E tià hoì Moretetai i te hāhaere-noa-raa i te mau mahana atoà nā mua aè i te àumoa i te fare o te mau vahine ra, ia ìte o ia ia Ètetera i te huru, e to na ra parauraahia mai.

¹² Ua oti anaè nā marama hoê àhuru mā piti, o ta te ture ia parau i te mau vahine, e arataì-tātaìtahi-hia ai te mau vahine i te arii ra, ia Àhatueru, o te huru ia o te mau mahana i hope i te tāmāraa: e ono marama no te monoì ra e mura, e ono hoì marama no te mau rāau noànoà atoà, e te mau mea i rave-atoà-hia e rātou no te tāmāraa ra. ¹³ Ua arataì-anaè-hia te vahine i te arii ra, o ta na ra i hinaaro i te rave no roto i taua fare ra o te mau vahine ra, e hōpoi i te fare o te arii, ua hōroàhia atu ia. ¹⁴ Ia ahiahi e haere ai, e ia ao e hoì mai ai i roto i te piti o te fare o te mau vahine ra, i te èunuta a te arii ra, ia Tatatata, o tei tiaì i te mau vahine. E òre o ia e hoì faahou i roto i te arii ra, ia au mai rā te arii ia na, e ia faahiti mai i te iòa ra.

¹⁵ E tae aè ra ia Ètetera, i te tamahine a Àpihaira, e metua no Moretetai, o tei rave ia na ei tamahine na na ra, i te haere i roto i te arii ra, aita aè ra o ia i ani, o ta te èunuta o te arii ra, ta Hētai, o tei tiaì i te mau vahine ra, i tuu mai. E i auhia mai Ètetera i te aro o te feiā atoà i hiò mai ia na ra. ¹⁶ Arataìhia atu ra Ètetera i te arii ra ia Àhatueru, i roto i te fare o te arii ra, i te marama hoê àhuru, i te marama ra ia Tepeta, i te hitu o te matahiti o to na ra hau. ¹⁷ Hau atu ra to te arii hinaaro ia Ètetera i te mau vahine atoà, herehia mai hoì o ia e ana i te mau pāretēnia atoà. I tuu mai ai hoì o ia i te torōna arii i nià i tana upoo, e ua faariro ia na ei arii vahine ei mono ia Vateti. ¹⁸ Ua faatupu iho ra te arii i te hoê àmuraa māa rahi e ôroà faaipoiporaa na Ètetera, na te hui arii e te mau taata atoà no na ra. E ua tuu atu ra o ia i te marū i te mau mataèinaa, e ua hōroà i te taoà, i tei au i te arii ra. ¹⁹ E putuputu faahou mai ra te mau pāretēnia ra, te

pārahi noa mai ra Moretetai i te ùputa a te arii ra.²⁰ E aore hoì Ètetera i fāi i to na nūnaa e to na fētii, tei aòhia mai o ia e Moretetai ra. E faaroo ā hoì Ètetera ia Moretetai, mai ia na atoà i faaroo a faaàmuhia ai o ia e ana ra.

To Moretetai faatauiraa i te tahi ôpuaraa ìno

²¹ E tei taua mau mahana ra, ia Moretetai i pārahi i te ùputa a te arii ra, ua riri iho ra nā ènuta toopiti a te arii ra, e puè tiaì ùputa, o Pitatana e o Tērēta, e ua ìmi iho ra i te rāveà e taparahi i taua arii ra ia Àhatueru.²² Ìte aè ra hoì Moretetai, e ua faaìte atu ra i te arii vahine ra ia Ètetera. E ua faaìte aè ra Ètetera i te arii, e to na ìte ia Moretetai.²³ E ìmihia iho ra taua parau ra, e ua ìtea: rīhia atu ra rāua i nià i te rāau. Pāpaìhia iho ra i roto i te puta, te parau o te mau mahana i te aro o te arii ra.

Te fifi i rotopū ia Hāmana e o Moretetai

3¹ E i muri aè i teie nei mau parau, ua faarahi mai ra te arii ra o Àhatueru ia Hāmana a Hametata, e Âti-Âtata; e ua faateitei aè ra ia na, tuu aè ra i to na pārahiraa i nià aè i to te feiā rarahi i pārahi io na ra.² Ua piò anaè iho ra te mau tāvini atoà o te arii, tei pārahi i te ùputa a te arii i raro ra, e ua faatura ia Hāmana, ua nā reira hoì ta te arii parau ia na. Aita rā Moretetai i piò i raro, aore hoì i faatura atu ia na.³ Ua parau atu ra te mau tāvini o te arii i pārahi i te ùputa a te arii ra ia Moretetai: E aha òe i òre i haapaò ai i te parau a te arii ra?⁴ E ia parau tāmau mai rātou ia na, aita e mahana tuua, e aore aè ra o ia i faaroo atu. Ua faaìte aè ra rātou ia Hāmana, ia ìte rātou i ta Moretetai parau i te tupuraa (ua faaìte hoì o ia ia rātou e Âti-Iuta o ia).⁵ E ìte aè ra Hāmana, e òre Moretetai e piò i raro, e òre hoì e faatura atu ia na, î roa aè ra Hāmana i te riri.⁶ Vahavaha atu ra rā Hāmana ia rave ia Moretetai anaè ra: ua faaìtehia hoì o ia e rātou i to Moretetai nūnaa, tītau atu ra Hāmana e rave i te nūnaa atoà, i te Âti-Iuta atoà, e àti noa aè i te pātireia atoà o Àhatueru, ia pohe.⁷ E tae aè ra i te marama matamua, oia hoì te marama ra ia Nitana, i te

matahiti hoê àhuru e mā piti o te arii ra o Àhatueru, ua tuu iho ra rātou i te Pura, oia te terero nei, i mua ia Hāmana, i terā mahana i terā mahana, i terā marama i terā marama, e tae aè ra i te àhuru mā piti o te marama — o ia te marama ra o Àtāra.

To Hāmana ôpuaraa e haamou i te Âti-Iuta

⁸ Ua parau mai ra Hāmana i te arii ra ia Àhatueru: Te pārahi haere nei te tahi pae taata. I roto i te mau taata atoà i te mau mataèinaa atoà i to òe nei pātireia; e òre hoì ta rātou ture e au i ta te taata atoà nei; e òre hoì e haapaò i te ture a te arii nei: e òre hoì te arii e maitaì ia vaiihohia taua mau taata nei. ⁹ Ia tià ia òe, e te arii ra, e parau òe ia ravehia rātou e ia mou, e na ù e hōpoi atu i te ârio e hoê àhuru i te tārēni na te feiā e rave, a hōpoi mai ai i roto i te puèraa taoà a te arii ra. ¹⁰ Ìriti aè ra te arii i te tāpeà i nià i tana rima, e ua hōpoi atu ra ia Hāmana a Hametata, e Âti-Âtata, i te ènemi o te Âti-Iuta. ¹¹ Ua parau atu ra te arii ia Hāmana: Ei ia òe te ârio, e te taata atoà. Na òe e rave i ta òe e hinaaro ra. ¹² Tiihia atu ra te mau pāpaì parau a te arii i reira, i te mahana hoê àhuru mā toru i te marama matamua ra, e pāpaìhia iho ra ta Hāmana parau i faaite atu i te mau tāvana tauturu no te arii, e te mau tāvana i nià i te mau mataèinaa, e te feiā atoà tei ia rātou te àuvaha parau i te mau vāhi atoà ra, i pāpaìhia i te parau-mau, e te reo mau o te taata atoà ra. Pāpaìhia mā te iòa o te arii ra o Àhatueru i nià iho, e i tāpaòhia i te tāpeà rima o te arii ra. ¹³ E hāponohia atu ra taua mau reta ra e te feiā hōpoi reta i te mau mataèinaa atoà o te arii ra: e taparahi, e ia pohe, e ia mou roa te mau Âti-Iuta atoà, o tei âpī e o tei paari, te tamarii e te vahine, i te mahana hoê, i te mahana hoê àhuru mā toru i te marama hoê àhuru mā piti ra — oia te marama ra o Àtāra. E rave hoì i te taoà ra ei taoà. ¹⁴ O te huru ia o taua ture i pāpaìhia ra, ia faaite-haere-hia i te mau mataèinaa, e te taata atoà ra, e e faaineine rātou ia ineine i taua mahana ra. ¹⁵ Reva anaè atu ra taua mau veà ra, i rū i te parau a te arii ra, e faaitehia aè ra taua parau ra i te fare o te arii ra i Tutana. Pārahi iho ra te arii rāua o Hāmana e inu i te uaina, âreà taua òire ra o Tutana, ua roohia ia i te ahoaho.

To Moretetai aniraa ia Ètetera e faaora ia rātou

4¹ Ìte aè ra Moretetai i taua mau mea i faatupuhia ra, ua haehae iho ra o ia i ta na àhu, e ua àhu iho ra i te àhu òto, e te rehu auahi, haere atu ra i rotopū i taua òire ra. Òto pii hua atu ra, e òto rahi.² E ua haere hua mai ra i te ùputa o te Arii ra; e òre hoì te taata e tomo i te ùputa o te Arii mā te ahu òto.

³ E te mau mataèinaa atoà i tae atu na e te ture e te parau a te arii ra, e òto rahi to te Âti-Iuta i reira, e te haapaeraa māa, e te òto roimata, e te auē; e rave rahi tei taòto noa mā te àhu òto e te rehu auahi.

⁴ Ua haere atu ra te mau pōtii e te mau èunuta io Ètetera, e ua faaite atu ra ia na; òto roa aè ra taua arii vahine ra. E ua hōpoi atu ra i te àhu e faaàhu ia Moretetai, a rave mai ai i taua àhu òto ra. Aita aè ra rā o ia i rave atu.⁵ Ua parau atu ra Ètetera ia Hātāta, i te hoê èunuta a te arii, tei haapaòhia ei tiaì ia na. Ua tuu atu ra i te parau ia na ia Moretetai, ia ìte o ia i taua mea ra, e te mea i òto ai o ia ra.⁶ Haere atu ra Hātāta ia Moretetai i te aroā o te òire ra, i mua i te ùputa o te Arii ra.⁷ Ua faaite hua mai ra Moretetai i taua mau parau i roohia mai ai oia ra, e te huru o te moni ta Hāmana i faaite e na na e hōpoi i te puèraa taoà a te arii ra, ia pohe te Âti-Iuta ia na.⁸ Ua tuu mai ra o ia i te hoê i taua parau i faaauhia e i pāpaihia i Tutana e taparahi ia rātou ra, ia faaite atu o ia ia Ètetera; e ua parau hua mai ra o ia ia na, ia faaite hua atu o ia ia Ètetera, e ia aò hua atu ia na ia haere o ia i roto i te arii ra, e ia ani maitaì atu ia na, e ia faateni hua atu ia na ia ora to na mau taata.⁹ Ua haere atu ra Hātāta, e ua faaite atu ra ia Ètetera i te parau a Moretetai.¹⁰ Ua parau faahou mai ra Ètetera ia Hātāta, e ua faaitoito mai ra ia na ia parau o ia ia Moretetai:¹¹ Ua ìte te mau tāvini atoà o te arii, e te taata atoà no te mau mataèinaa atoà o te arii ra, e ture teie te vai nei, e te taata, te tāne e te vahine atoà ia haere noa mai i te arii ra i te àumoa i roto ra, aore i parauhia, e taparahihia ia; ia òre te arii ia faatoro atu i te tēpeta àuro ia ora. Aita rā vau i parauhia mai e haere i roto io te arii ra, e a toru aè nei

àhururaa o te mahana. ¹² Ua faaite atu ra rātou ia Moretetai i te parau na Ètetera.

¹³ Ua faaue atu ra Moretetai e parau atu ia Ètetera, e nā ô atu: Eiaha òe e manaò e, o òe tē ora i te Âti-Iuta atoà ra, i te mea tei roto òe i te fare o te arii ra. ¹⁴ Ia māmū noa hoì òe i tenā na, e tupu mai te ora o te Âti-Iuta nā te tahi vāhi ê mai, âreà òe e te ùtuafare o to metua, e mou ia. O vai tē ìte e te mea teie i noaa ai ia òe te hau i teie nei ànotau? ¹⁵ Ua parau mai ra Ètetera ia rātou, e nā ô atu òutou ia Moretetai: ¹⁶ A tii, a haaputuputu mai i te mau Âti-Iuta i Tutana nei. E e haapae òutou i te māa ia ù nei, eiaha e àmu, eiaha hoì e inu, e ia ruì toru aè, i te ruì e te ao. E haapae atoà vau e te mau pōtii atoà io ù nei i te māa. E òre noa atu ā te au i te ture, e haere ā vau i roto i te arii ra. E ia pohe au ra, ia pohe noa atu ia vau! ¹⁷ Haere atu ra Moretetai, e ua nā reira o ia i ta Ètetera i faaue mai ia na ra.

Ètetera i pihai iho i te arii

5 ¹ E tae aè ra i te toru o te mahana, ua àhu iho ra Ètetera i te àhu arii no na, e ua tià noa iho ra i te àumoa i roto roa i te fare o te arii, i tīraha tià mai i te fare o te arii ra. Te pārahi mai ra te arii i nià i te terōno arii, i roto i te fare o te arii, tei fāriu tià i te ùputa fare ra. ² E ia hiò mai te arii i te arii vahine ia Ètetera, i te tià-noa-raa i roto i te àumoa, ìtehia mai ra o ia e ana. E ua faatoro mai ra te arii i te tēpetā àuro i roto i tana rima. Ua haafātata atu ra Ètetera, ua faatiàia atu ra i te àuru i taua tēpetā ra. ³ Ua parau mai ra te arii ia na: E aha to òe hinaaro, e te arii vahine e, e Ètetera? E aha ta òe e ani mai? E hōroàhia atu ia ia òe e tae noa atu i te âfa o te pātireia nei! ⁴ Ua parau atu ra Ètetera: Ia tià ia òe, e te arii, e haere mai òe, o te arii, e o Hāmana i te àmuraa māa i faanahonahohia e au na na ra. ⁵ Ua parau mai ra te arii: A parau na ia Hāmana e haapeepee, e nā reira i ta Ètetera i parau mai ra. Ua haere atu ra te arii rāua o Hāmana i te àmuraa māa ta Ètetera i faanahonaho ra. ⁶ Ua parau mai ra te arii ia Ètetera i taua inuraa uaina ra: E aha to òe na hinaaro? E hōroàhia atu ia! E aha ta òe e ani mai? E faatiàhia ia e tae noa atu i te âfa o

te pātireia nei! ⁷ Ua parau atu ra Ètetera, nā ô atu ra: To ù hinaaro, e ta ù e ani...? ⁸ Te ìtehia mai ra vau e te arii na, e ia tià i te arii i te hōroà mai i to ù hinaaro, e te faatià mai i ta ù e ani atu, e haere mai ā te arii e o Hāmana i te àmuraa māa na ù e faanahonaho na rāua, e a nanahi au e nā reira ai i ta te arii i parau mai nei.

To Hāmana faaineineraa e tārī ia Moretetai

⁹ Haere atu ra Hāmana i taua mahana ra, mā te òaòà e te reàrèà o te âau. Ia hiò rā Hāmana ia Moretetai i te ùputa a te Arii ra. E aore o ia i tià i nià, e aore hoì i haùti noa aè. Î roa aè ra o ia i te riri ia Moretetai. ¹⁰ Faaòromaì iho ra rā Hāmana e tae atu ra i te ùtuafare. Ua tonu atu ra i tē tii i te mau hoa, e te vahine iho ia Tērētā. ¹¹ Ua faaite atu ra Hāmana i te hinuhinu no na, e te taoà i te rahi, e te rahi o tana mau tamarii, e te faarahi hoì a te arii ia na, e ua faateiteihia o ia i te mau taata atoà e te hui arii atoà io te arii ra. ¹² E ua parau atu ra hoì Hāmana, e te arii vahine atoà o Ètetera, aita roa a ana taata i tuu atoà mai i roto i te àmuraa māa ta na i faanahonaho na te arii, maori rā o vau anaè, e ua parau-atoà-hia mai au e haere atoà a nanahi, māua o te arii io na ra. ¹³ E aha rā to reira faufaa, te hiò noa nei au i taua Âti-Iuta ra ia Moretetai, i te pārahi-noa-raa i te ùputa a te Arii ra. ¹⁴ Ua parau mai ra tana vahine o Tetēra, e te mau hoa no na ra: Ei rīraa tē hāmani ia pae àhuru tūpiti i te teitei, e parau atu hoì òe i te arii a nanahi, hō mai ia Moretetai e tārī i nià iho. A haere òaòà noa atu ai òrua o te arii i taua àmuraa māa ra. Faatià atu ra Hāmana. E ua faaue atu ra i taua rīraa ra ia hāmanihia.

Faahepohia Hāmana ia faatura ia Moretetai

6 ¹ Aita roa o te arii taòto i maìri i taua ruì ra, ua faaue atu ra o ia i te puta vairaa parau no te mau mahana ra ia hōpoihiā mai, e taiòhia iho ra i te aro o te arii ra. ² E ìtea iho ra te parau i pāpaihia ra e na Moretetai i fāi ia Pitatana rāua o Tērēta, nā èunuta a te arii toopiti, tei tiaì i te ùputa ra, tei tītau i te arii ra ia Àhatueru e taparahi. ³ Ua ui atu ra te arii: E aha te utuà e te maitaì i hōpoihiā atu no Moretetai

i te reira? Ua parau mai ra te mau tāvini o te arii, tei tāvini ia na ra: Aita roa e maitaì i hō-atoà-hia atu no na!

⁴ Ua parau atu ra te arii: O vai tei roto i te àumoa? O Hāmana tei haere mai i roto i te àumoa i rāpaeàu i te fare o te arii, e parau i te arii e rī ia Moretetai i nià i te rīraa i hāmanihia e ana no na. ⁵ Ua parau mai ra te mau tāvini o te arii ia na: Inaha hoì, o Hāmana tē tià noa mai ra i roto i te àumoa. Ua parau atu ra te arii: E tuu noa mai i roto nei! ⁶ Ua haere mai ra Hāmana i roto, ua parau atu ra te arii ia na: E nā heahia atu te taata ta te arii i hinaaro i te faaturatura atu? Te manaò ra to Hāmana âau: O vai rā ta te arii i hinaaro i te faaturatura, maori rā o vau? ⁷ Ua parau mai ra Hāmana i te arii: Te taata i hinaarohia e te arii i te faaturatura? ⁸ E àhu arii tē hōpoi mai, ta te arii i mātaro i te àhu ra, e te puaahorofenua ta te arii i mātaro i te pārahi, e te torōna arii i tuuhia i nià i tana upoo. ⁹ E tuu hoì i taua àhu nei e te puaahorofenua i te taata i hau rahi roa i te mana io te arii ra. E ia faaàhuhia taua taata ra i te reira, ta te arii i hinaaro i te faaturatura, e ia arataihia i nià i te puaahorofenua nā roto i te aroā o te òire ra, a pii haere ai nā mua e: «E nā reirahia te taata ta te arii i hinaaro i te faaturatura!» ¹⁰ Ua parau atu ra te arii ia Hāmana: A haapeepe, a rave i taua àhu ra e te puaahorofenua, ta òe i parau ra, a nā reira atu ai i te Âti-Iuta nei ia Moretetai, te pārahi ra i te ùputa a te Arii nei; eiaha roa e haamaìri i te hoê parau ta òe i parau mai ra. ¹¹ Ua rave atu ra Hāmana i taua àhu ra e taua puaahorofenua ra; ua faaàhu atu ra ia Moretetai, e ua arataì ia na nā roto i te aroā o te òire ra, e ua pii atu ra nā mua: «E nā reirahia te taata ta te arii i hinaaro i te faaturatura ra!» ¹² Ua hoì mai ra Moretetai i te ùputa a te Arii ra, âreà Hāmana, haere òiòì atu ra i to na iho fare mā te òto e mā te pūroùhia te upoo. ¹³ Ua faaìte atu ra Hāmana i tana vahine ia Tērētā, e te mau hoa atoà no na ra, i taua mau mea atoà i roohia mai ai o ia ra. Ua parau mai ra te mau taata paari ia na, e te vahine atoà na na o Tērētā: E Âti-Iuta Moretetai, ta òe e hià na i mua ia na, e òre o ia e noa ia òe. E hià rā òe i mua ia na. ¹⁴ E te paraparau noa ra

rātou ia na, o te èunuta mai ra a te arii; e ua rū noa iho ra i te aratai ia Hāmana i te àmuraa māa i nahonaho ia Ètetera ra.

Te pohe o Hāmana

7¹ Ua haere iho ra te arii rāua o Hāmana e àmu i te māa io te arii vahine ra, io Ètetera. ² Ua parau faahou atu ra te arii ia Ètetera i te inuraa uaina i taua mahana piti ra: E aha to òe hinaaro, e te arii vahine, e Ètetera? E hōroàhia atu ia ia òe! E aha ta òe e ani mai? E faatiàhia ia e tae noa atu i te âfa o te pātireia nei! ³ Ua parau mai ra te arii vahine o Ètetera: Te itehia mai ra vau e òe, e te arii e, e ia tià hoì ia òe, e te arii, teie to ù hinaaro ia ora vau, teie hoì ta ù e ani atu, ia ora to ù ra mau taata! ⁴ Ua hoona-roa-hia hoì mātou, o vau e to ù ra mau taata ia pohe roa: ia taparahi-roa-hia, e ia mou roa! Ahiri hoì mātou i hoochia ei tāvini tāne e ei tāvini vahine, ua māmū noa ia vau; ua ère rā te arii i reira, e òre e hoona i ta te ènemi ia hōpoi mai.

⁵ Ua parau atu ra te arii o Àhatueru, nā ô atu ra i te arii vahine ra ia Ètetera: O vai ia taata, e tei hea ia, tei ôpua to na âau e nā reira? ⁶ Ua parau mai ra Ètetera: Taua hāmani ìno ra, taua ènemi ra, o teie nei ia taata ìno o Hāmana! Mataù roa aè ra Hāmana i te aro o te arii e te arii vahine ra. ⁷ Ua tià aè ra te arii i taua inuraa uaina ra mā te riri, haere atu ra i roto i te ô i te fare o te arii ra. Ua tià mai ra Hāmana, ua faateni i te arii vahine ia Ètetera ia ora, ua ite iho ra e, te ôpua ra te arii i te ìno no na. ⁸ Ua hoì mai ra te arii mai roto mai i te ô i te fare o te arii ra, i roto i taua inuraa uaina ra; roohia mai, te tiàturi noa ra Hāmana i nià i te roì i taòtohia e Ètetera ra. Te nā ô noa ra te arii: E rave ānei hoì o ia i te arii vahine i mua i taù aro nei i roto i te fare! Tei te pūroraatu taua parau ra mai roto mai i te vaha o te arii ra, ua tāpoi atu ra rātou i to Hāmana mata. ⁹ Ua parau atu ra te hoê èunuta, o Harapona, i te arii: Inaha atoà te rīraa e pae àhuru i te tūpiti i te teitei, na Hāmana i rave no Moretetai, na na te parau maitai i te arii ra, te tià noa ra ia i roto i te fare o Hāmana! Ua parau atu ra te arii: O ia iho tē rī i reira! ¹⁰ Ua rave iho ra rātou, ua tāri atu

ra ia Hāmana i nià i te rīraa i hāmanihia e ana no Moretetai. Māha aè ra te riri o te arii.

8¹ Tei taua mahana ra, te hōroàraahia mai e te arii, e Àhatueru, te ùtuafare o te ènemi o te Âti-Iuta o Hāmana, i te arii vahine ia Ètetera, ua haere mai ra Moretetai i mua i te aro o te arii, ua faaite hoì Ètetera ia na, e no to na ra fētii o ia.² Ua ìriti aè ra te arii i ta na tāpeà rima a ravehia mai e ana ia Hāmana ra, e ua tuu aè ra ia Moretetai. Ua tuu aè ra Ètetera ia Moretetai i nià i te ùtuafare o Hāmana.

Parau pāpaì a te arii no te pāroru i te Âti-Iuta

³ Ua parau faahou atu ra Ètetera i te arii, tipapa māite iho ra i te tīroroaraa âvae, e ua faateni atu ra ia na mā te roimata; ia tuu ê atu o ia i taua ìno i faatupuhia e Hāmana, Âti-Àtata ra, e tei ôpuahia e ana i te Âti-Iuta.⁴ Ua faatoro mai ra te arii i te tēpeta àuro ia Ètetera. Ua tià aè ra Ètetera, tià noa iho ra i mua i te aro o te arii.⁵ Ua parau atu ra: Ia tià i te arii ra, e te ìtehia mai ra vau e ana, e e mea tià taua parau nei i te aro o te arii, e te au mai ra te arii ia ù nei, e pāpaì i te parau faaòre i te mau parau i pāpaìhia e Hāmana a Hametata, e Âti-Àtata ra, ta na i pāpaì ra, e e rave i te mau Âti-Iuta ia mou roa i roto i te mau mataèinaa atoà o te arii ra.⁶ E aha rā hoì au nei e tià ai ia faaòromaì i te hiòraa atu i teie nei ìno e hōpoihiā mai i nià i to ù nei mau taata? E e aha hoì au e tià ai ia hiò noa atu i te taparahiraa i to ù ra fētii?

⁷ Ua parau mai ra te arii ra o Àhatueru i te arii vahine ra, ia Ètetera, e te Âti-Iuta ra, ia Moretetai: Inaha, ua hōroàhia e au te fare o Hāmana ia Ètetera; e ua tārīhia o ia e rātou i nià i te rīraa ra, no te mea ua faatoro o ia i tana rima e rave i te Âti-Iuta.⁸ E pāpaì atoà òutou i ta òutou parau i hinaaro i taua mau Âti-Iuta ra, mā te iòà atoà o te arii, e mā te tāpaò o te arii i te tāpaòraa. O te parau hoì i pāpaìhia mā te iòà o te arii, e ua tāpaòhia i te tāpaò a te arii, aore roa ia e taata e tià ai ia faaòre.⁹ Tiihia atu ra hoì te mau pāpaì parau a te arii, i te toru o te marama, oia te marama ra o Tivana, i te taau mā toru o te mahana, o ta Moretetai i parau mai ra, o tei pāpaìhia ia i te mau Âti-Iuta, e

te mau tāvana, e te mau tāvana tauturu i nià i te mau mataèinaa ra, mai Ètū mai e tae noa atu ra i Tuta, hoê hānere e piti àhuru mā hitu i te mataèinaa, o te mau mataèinaa atoà, ua pāpaihia i te parau-mau e te reo mau, e i te Âti-Iuta i ta rātou parau-mau, e i to rātou reo mau. ¹⁰ Ua pāpai iho ra o ia mā te iòà o te arii ra o Àhatueru, e ua tāpaò atu ra i te tāpaò a te arii, e ua tonò atu ra i taua mau reta i te rima o te mau veà ra nā nià i te puaahorofenua, e nā nià i te fēрати, e te tāmèra, e te petari âpī. ¹¹ Ua hōroàhia atu e te arii i te Âti-Iuta i roto i te mau òire atoà; ia haaputuputu rātou, e ia faaitoito ia rātou iho ia ora, e ia rave atu e taparahi, e ia pohe, e ia mou, te feiā atoà i roto i taua mataèinaa ra, ia rave mai ia rātou, e te tamarii e te vahine atoà, a rave ai i ta rātou taoà ei taoà. ¹² Ia hoê ā mahana i te mau mataèinaa atoà o te arii ra o Àhatueru, oia te mahana hoê àhuru mā toru i te marama hoê àhuru mā piti — oia te marama ra o Àtāra. ¹³ E ia faaite-haere-hia taua ture i pāpaihia ra i te mau mataèinaa atoà e te mau taata atoà ra, ia faaineine te Âti-Iuta e ia tae i taua mahana ra, ia tāhoo atu rātou i to rātou mau ènemi. ¹⁴ Reva atu ra taua mau veà ra nā nià i te fēрати, e te tāmèra, i haapeepehia i te faaue a te arii ra, faaitehia aè ra taua parau ra i te fare o te arii ra i Tutana.

¹⁵ Reva atu ra Moretetai i rāpae mai te aro atu o te arii ra mā te àhu arii i te àhuraa e te àhu èreère-tape-moana e te teatea, e mā te torōna rahi àuro ra, e mā te àhu vavai huà maitai e te ùràura. Òaòà roa aè ra taua òire ra o Tutana, e ua reàreà te âau. ¹⁶ E ao atu ra to te Âti-Iuta, e te maitai, e te òaòà, e te tura. ¹⁷ E ua tae anaè te ture e te parau a te arii i te mau òire atoà, e te mau mataèinaa atoà, ua òaòà aè ra te Âti-Iuta e te reàreà te âau, e te àmuraa maa e te mahana maitai hoì no rātou. E rave rahi hoì te taata no taua fenua ra i riro mai ei Âti-Iuta, roohia iho ra hoì rātou e te mataù i te Âti-Iuta.

Te tāhoora a te Âti-Iuta

9 ¹ Tae aè ra i te àhuru mā piti o te marama, i te marama ra o Àtāra, i te mahana hoê àhuru mā toru ra, ia fātata te taime e tupu ai te parau a te arii ra, i te mahana i manaò ai te ènemi o te Âti-Iuta e vī ia

ia rātou (riro atu ra rā e: o te Âti-Iuta tei mana i nià iho i te feiā i riri mai ia rātou ra.) ² Ua haaputupu iho ra te mau Âti-Iuta i to rātou mau òire e àti noa aè te mau mataèinaa atoà o te arii ra o Àhatueru, e rave atu i te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe. E aore roa aè ra e taata e tiā ai ia rave atu, ua roohia hoì te taata atoà i te mataù ia rātou. ³ E te mau tāvana mataèinaa ra, e te tāvana atoà, e te mau tauturu, e te feiā tōroà io te arii ra, ua tauturu ia i te Âti-Iuta, no te mea ua roohia rātou i te mataù ia Moretetai. ⁴ Mana atu ra hoì Moretetai i te fare o te arii ra. Reva atu ra hoì to na roo e àti noa aè te mau mataèinaa atoà ra, tupu noa atu ra hoì taua taata ra o Moretetai i te rahiraa.

⁵ Pau atu ra te mau ènemi o te Âti-Iuta i te tairihia e rātou i te òè, e pohe atu ra, e mou atu ra rātou; e ua rave atu ra i to rātou hinaaro i te feiā e riri mai ia rātou ra. ⁶ E i roto hoì i taua fare o te arii ra o Tutana, e pae hānere o te taata i taparahi-pohe-roa-hia e te Âti-Iuta,

⁷ e o Paratanatata,

e o Tarafona,

e o Àtafata,

⁸ e o Porata,

e o Âtaria,

e o Àritata,

⁹ e o Paramatata,

e o Àrītai,

e o Àritai,

e o Vaietetata,

¹⁰ nā tamarii tino àhuru a Hāmana, a Hametata, te ènemi o te Âti-Iuta, ua taparahihia ia e rātou. Àreà te taoà no taua pau ra, aore ia rātou i rave noa atu i te reira. ¹¹ Tei taua mahana ra, te hōpoiraahia mai i mua i te aro o te arii te taiò i te mau taata i pohe i te fare o te arii ra i Tutana.

¹² Ua parau atu ra te arii i te arii vahine ia Ètetera: Ua taparahihia e te Âti-Iuta nā taata e pae hānere, e ua pohe roa, i te fare o te arii ra i Tutana, e nā tamarii atoà a Hāmana tino àhuru. Mai te aha rā ta rātou i rave i te mau mataèinaa atoà o te arii nei? E tenā na, e aha to

òe hinaaro? E faatiàhia atu ia! E e aha ta òe e ani mai ā? E ravehia ia. ¹³ Ua parau mai ra Ètetera: Ia tià i te arii ra, e tuu noa atu òe a nanahi i te mau Âti-Iuta i Tutana nei ia nā reira faahou mai te parau a ravehia i naùanei, e tārī ā i nā tamarii a Hāmana tino àhuru atoà i nià i te rīraa ra! ¹⁴ Ua faaue atu ra te arii e nā reira. Tuuhia iho ra taua parau ra i Tutana, rīhia atu ra nā tamarii a Hāmana tino àhuru atoà. ¹⁵ Ua haaputuputu iho ra te mau Âti-Iuta i Tutana, i te mahana hoê àhuru e mā maha i te marama ra o Àtāra, e ua taparahi iho ra i nā taata e toru hānere i Tutana; âreà te taoà no taua pau ra, aore ia i rave noa atu to rātou rima i te reira.

¹⁶ Âreà te tahi pae Âti-Iuta, i roto i te mau mataèinaa atoà o te arii ra, ua haaputuputu iho ra ia ora rātou iho, e ia òre ia vī i to rātou mau ènemi. Pohe iho ra to rātou mau ènemi e hitu àhuru mā pae i te tautani ia rātou — âreà te taoà no taua pau ra, aore to rātou rima i rave noa atu i te reira — ¹⁷ e tae aè ra i te mahana hoê àhuru mā toru, i te marama ra o Àtāra, e te àhuru mā maha hoì o taua marama ra, ua faaea iho ra rātou, faariro atu ra ia mahana ei mahana àmuraa māa e te òaòà. ¹⁸ Âreà te mau Âti-Iuta i Tutana, tei te mahana hoê àhuru mā toru to rātou haaputuputuraa, e te mahana hoê àhuru mā maha; e tae aè ra i te mahana hoê àhuru mā pae ra, ua faaea iho ra, faariro atu ra ei mahana àmuraa māa e te òaòà. ¹⁹ I faariro ai te mau Âti-Iuta i pārahi i te mau òire rii, i roto i te mau òire âua-òre-hia ra, i te mahana hoê àhuru mā maha i te marama ra ia Àtāra, ei mahana òaòà, e te àmuraa māa, ei mahana maitai, e ei hāponoraa i te tufaa na te tahi e na te tahi.

Haamauraa i te hoê ôroà haamanaòraa

²⁰ Pāpaì iho ra Moretetai i taua mau parau nei, e ua hāpono atu ra i te mau reta i te mau Âti-Iuta atoà e te mau mataèinaa atoà o te arii ra o Àhatueru, o tei fātata e tei te ātea ê, ²¹ e ua faataahia e ana ia haapaò rātou i te mahana hoê àhuru mā maha e te àhuru mā pae o te mahana i te marama ra o Àtāra, i te mau matahiti atoà ra. ²² O nā mahana ia i noaa ai to rātou ora i to rātou mau ènemi, e te marama

i faarirohia ai to rātou òto ei òaòà, e to rātou auē ei àmuraa māa, ia faariro rātou i taua nā mahana ra, ei mahana àmuraa māa, e ei òaòàraa, e ei hāponoraa i te tufaa na te tahi e na te tahi, e ia hōroàhia atu te taoà na te taata rii. ²³ Ua faatià mai ra te Âti-Iuta e nā reira ta rātou i rave ra, e ta Moretetai i pāpai mai i te parau ia rātou. ²⁴ No te mea na te ènemi o te Âti-Iuta atoà, na Hāmana a Hametata, e Âti-Âtata, i ìmi i to rātou pohe. E ua tuu i te Pura, oia te terero nei, e rave ia rātou ia pau, e ia mou roa. ²⁵ Ia tae rā Ètetera i roto i te arii ra, ua faaue o ia i roto i te mau reta: E ia faahoìhia mai ta na parau ìno i ìmi no te Âti-Iuta, i nià i to na iho upoo! E ia rīhia o ia, e tana mau tamarii, i nià i te rīraa ra. ²⁶ Maìri iho ra rātou i taua nā mahana ra ia Purima, no te parau ra a Pura. E no te mau parau atoà o teie nei reta, e te mau mea atoà ta rātou i ìte ra, e tei roohia mai rātou ra, ²⁷ ua haapaò hoì te Âti-Iuta, e faataa rātou iho, e to rātou huaai, e te feiā atoà e àmui mai ia rātou: i taua nā mahana e piti i te mau matahiti atoà ra, eita e haamaìrihia, mai tei pāpaihia mai e ua haapaòhia. ²⁸ E ia manaòhia eie nei puè mahana, e ia haapaòhia i te mau uì atoà ra, e te mau fētii atoà, e te mau mataèinaa atoà, e te mau òire atoà. E eiaha roa teie nei puè mahana Purima ia maìri i te Âti-Iuta nei, e eiaha roa ia àromoina i to rātou ra huaai.

²⁹ Ua pāpai iho ra te arii vahine o Ètetera, e tamahine na Àpihaira, e o Moretetai Âti-Iuta, mā to rāua ra mana, ei haamau faahou ā i te parau i taua nā mahana ra ia Purima. ³⁰ E ua hāpono atu ra o ia i nā reta i te mau Âti-Iuta i nā mataèinaa hoê hānere e piti àhuru mā hitu i te pātireia o Àhatueru, mā te parau hau e te parau-mau; ³¹ ei haamau i taua puè mahana Purima i te taima i haapaòhia ra, i ta te Âti-Iuta ra, i ta Moretetai, e ta te arii vahine ra, i ta Ètetera, i parau mai ra, e ta rātou iho hoì i haapaò no rātou e to rātou huaai, i te haapaeraa māa e te pure. ³² Mau roa atu ra taua parau Purima ra i te parau a Ètetera; mai tei pāpaihia i roto i teie nei puta.

Te upootiàraa o Moretetai

10¹ Ua tuu iho ra te arii ra o Àhatueru i te taoà àufau i nià i te fenua ra, e i nià atoà i te mau fenua o te moana. ²E te mau parau atoà o to na ra mana e to na ra pūai, e te faaìteraa i te rahi o Moretetai, a faaìtehia ai o ia e te arii ra, eere ānei ua pāpaìhia ia i roto i te parau no te mau mahana na te mau arii no Metai e no Peretia. ³Te àti ra hoì te Âti-Iuta ra o Moretetai i te arii ra, ia Àhatueru; e te rahi ra hoì o ia io te Âti-Iuta, e te ìtehia mai ra o ia e to na atoà ra mau taeaè, i te ìmiraa i te maitaì no to na ra mau taata, e te parauraa i te parau hau i to na atoà ra mau huaai.

IŌPA

PARAU ŌMUARAA

1 ¹ Tei te fenua ra o Ûta te hoê taata, o Iōpa te iōa. E taata parau-tià e te paieti, i te mataùraa i te Atua, e te faaruèraa i te ìno. ² E fānau mai ra a ana puè tamaroa toohitu e nā tamahine tootoru. ³ E o a ana puè taoà e hitu tautani ia i te māmoe, e toru tautani tāmēra, e hoê tautani puaatoro, e pae hānere âtini ufa, e te ùtuafare taata e rave rahi. Hau atu ra o ia i te rahi i to te Hitià-o-te-rā atoà ra.

⁴ E peu mau hoì nā taua puè tamarii na na ra, e faaàmuraa māa fētii ra, o te taata o to na mahana fānaua e àti aè rātou ra; e ua tii atu ra rātou i taua nā tuahine tootoru ra no rātou, e haere mai e àmu, e e inu hoì rātou atoà ra. ⁵ E hope aè ra nā mahana àmuraa māa ra, ua tii atu ra Iōpa e tāmā ia rātou; e ua tià aè ra o ia i te poi-poi roa, e ua hōpoi i te tūtia e hope aè ra nā tamarii na na ra; te nā ô ra hoì Iōpa: «Peneiaè ua hara taua mau tamarii na ù nei, e ua faaìno hoì to rātou âau i te Atua.» I nā reira hoì Iōpa i te mau mahana atoà ra.

Te àti matamua o Iōpa

⁶ E tae aè ra i te hoê mahana, ia haere mai te mau tamarii a te Atua e faaite ia rātou iho i te aro o Iehova, tei roto atoà mai ra Tātani ia rātou. ⁷ Ua parau atu ra Iehova ia Tātani: Mai hea mai òe? Ua parau mai ra Tātani ia Iehova, nā ô mai ra: Mai to ù haaàti haereà e te haere-noa-raa i nià i te fenua nei. ⁸ Ua parau atu ra Iehova ia Tātani: Ua hiò ānei òe i taù tāvini ia Iōpa? Aita hoì o na e fāito i nià i te fenua nei; e taata parau-tià e te paieti, e te mataùraa i te Atua, e te faaruèraa i te ìno? ⁹ Ua parau mai ra Tātani ia Iehova, nā ô mai ra: E mataù noa ānei Iōpa i te Atua? ¹⁰ Eere ānei tei âuahia o ia e òe, e to na atoà ra fare, e ta na atoà ra mau taoà atoà e àti noa aè? Ua haamaitaìhia e òe ta na òhipa i rave, e ua rahi ta na taoà i te fenua

nei. ¹¹ Nanao noa atu ra rā i to rima a rave atu ai i ta na, e ia pau roa: e e faaïno o ia ia òe i mua i to aro i reira. ¹² Ua parau atu ra Iehova ia Tātani: Inaha, ta na atoà ra mau taoà tei to rima ia; eiaha rā to rima e rave noa atu ia na iho. Reva atu ra Tātani mai te aro atu o Iehova.

¹³ E tae aè ra i te hoê mahana, te àmu ra tana mau tamarii tamaroa e te mau tamarii tamahine i te māa, e te inu ra i te uaina i te fare o to rātou tuaana, ¹⁴ te veà mai ra ia Iōpa, nā ô mai ra: Te ârote ra te mau puaatoro, e te àmu noa ra te mau âtini ufa i te māa i pihai iho ra; ¹⁵ ua haru noa mai ra te Âti-Tepa ia rātou, e ua pohe te mau taata âpī i te tairihia i te òè. E o vau anaè tei ora mai, i haere mai au e faaïte ia òe. ¹⁶ Te parau noa ra o ia, te haere mai ra te tahi, nā ô mai ra:

Ua maïri mai ra te uira no te raï mai,
àma atu ra te mau māmoe, pau iho ra hoï te mau tāvini.

E o vau anaè nei tei ora mai ei faaïte ia òe.

¹⁷ Te parau noa ra o ia, ua haere mai ra te tahi, nā ô mai ra:

Ua faataa iho ra te Tarataio i nā pupu e toru,
e ua haru iho ra i te mau tāmēra, e riro atu ra,
e ua tairihia te mau taata âpī i te òè.

E o vau anaè nei tei ora mai, i haere mai au e faaïte ia òe.

¹⁸ E te parau noa ra o ia, ua haere mai ra te tahi, nā ô mai ra:

Te àmu ra to mau tamarii tamaroa, e to mau tamahine i te māa, e te inu ra i te uaina i roto i te fare o to rātou tuaana.

¹⁹ E inaha, o te matai ûàna mai ra nā nià mai i te mētēpara,
maïri mai ra i nā poro e maha o te fare ra;
maïri iho ra i nià i taua mau taata âpī ra,
e pohe iho ra.

E o vau anaè nei tei ora mai, i haere mai au e faaïte ia òe.

²⁰ Ua tià mai ra Iōpa i nià, e ua hāhae i to na àhu, e ua hahu i tana upoo; e ua haamaïri iho ra i raro i te repo, ua haamori i te Atua, ²¹ ua nā ô aè ra:

I haere faufaa òre noa mai au mai roto i te ôpū o taù metua vahine,
e te hoï faufaa òre nei ā vau i reira.

Na Iehova i hōroà mai,

e na Iehova i rave mai;
ia haamaitaïhia te iòà o Iehova!

²² Aore Iōpa i harahia i taua mau mea atoà nei, e aore hoì i faahapa i te Atua.

Te piti o te àti o Iōpa

2¹ E tae aè ra i te hoê mahana, ia haere mai te mau tamarii a te Atua e faaïte ia rātou iho i te aro o Iehova, tei roto atoà mai ra Tātani ia rātou e faaïte ia na iho ia Iehova. ² Ua parau atu ra Iehova ia Tātani: Mai hea mai òe? Ua parau mai ra Tātani ia Iehova, nā ô mai ra: Mai to ù haaàti haereà, e te haere-noa-raa i nià i te fenua nei. ³ Ua parau atu ra Iehova ia Tātani: Ua hiò ānei òe i taù tāvini ia Iōpa? Aita hoì o na e fāïto i te ao atoà nei; e taata parau-tià e te paieti, i te mataùraa i te Atua, e te faaruèraa i te ìno. E te vai noa mai ra to na huru, tihotiho noa mai ai òe ia ù ia na, ia rave atu vau e ia pohe, aore e hara? ⁴ Ua parau mai ra Tātani ia Iehova, nā ô mai ra: Ei ìri no te ìri! E riro hoì ta te taata atoà ra ei hoo i to na ora. ⁵ E nanao noa atu na rā i to rima a rave atu ai i te ivi e te iò: e e faaïno atu ai o ia ia oè i mua i to aro i reira! ⁶ Ua parau atu ra Iehova ia Tātani: Inaha, tei roto i to rima: ia ora rā te tino! ⁷ Haere atu ra Tātani, mai te aro atu o Iehova. E ua tāiri atu ra ia Iōpa i te maì, mai te tapuaè âvae e tae noa aè ra i te tupuaì upoo. ⁸ Ua rave iho ra o ia i te maa paa hue ei raùraù ia na iho, e ua pārahi iho ra i nià i te rehu auahi. ⁹ Ua parau atu ra tana vahine ia na: Te tāmāu ra òe i ta òe parau-tià! A faaïno atu i te Atua, a pohe atu ai! ¹⁰ Ua parau mai ra o ia ia na: Te haafāïto ra òe i ta òe parau i ta te vahine maamaa ra! E fārii ānei tātou i te maitaì i te rima o te Atua, e eiaha tātou e fārii atoà i te ìno! Aita te vaha o Iōpa i hara, i teie atoà nei mau parau.

Te tere tāmāhanahana o nā tauà tootoru o Iōpa

¹¹ Ìte aè ra nā tauà tootoru o Iōpa i taua mau ìno i roohia mai ai o ia ra, ua haere anaè mai ra rātou mai te ùtuafare mai: o Èrifata e Âti-Temani; e o Piratata e Âti-Tua; e o Tofara e Âti-Naama. Ua ôpua

hoì rātou e haere atoà mai e aroha ia na, e haamāhanahana hoì ia na.
¹² E ia hiò mai rātou ia na i te ātea ê ra, aore i ìte e o o ia; ua faateitei
 aè ra i to rātou reo, ua òto iho ra. E ua hāhae iho ra te taata atoà i to
 na àhu, e ua tītiri aè ra i te repo i nià i te raì, e maìri mai ra i nià i
 te upoo. ¹³ Ua pārahi atoà rātou i pihai iho ia na i raro i te repo, e a
 hitu aè ra âruì, a hitu hoì ao; e aore roa e taata i parau noa atu ia na,
 te ìte ra hoì rātou e àti rahi to na.

TĀUÀPARAURAA:

3 IŌPA E TO NA MAU TAUÀ

Te tātarahapa nei Iōpa

i to na fānauraahia

¹ E muri aè i te reira, ua parau mai ra te vaha o Iōpa, e ua tatāra iho
 ra i te mahana i fānau ai o ia. ² Ua parau iho ra Iōpa, nā ô aè ra:

³ Ia mou te mahana i fānau ai au nei,
 e te ruì i parauhia ai e: Ua tō! E tamaroa!

⁴ Ia riro ia mahana ei pōuri,
 eiaha roa te Atua ia nā nià mai i te hiò,
 eiaha roa te māramarama ia hitihia mai i nià i te reira!

⁵ Ia riro roa ia i te pōuri e te maru-pohe;
 ia hōhorahia mai te ata i nià i te reira;
 e ia mehamehahia i te ata pātiri!

⁶ O te reira ruì, ia riro roa ia i te pōuri!
 Eiaha ia âpitihiā mai i te mau mahana atoà o te matahiti,
 e eiaha ia faaōhia mai i roto i te taiòraa o te mau marama!

⁷ Inaha, ia tuua-roa-hia ia ruì i te ano,
 eiaha te òàòà taata fānau ia ō mai i reira!

⁸ Na rātou e tatāra, na tei tatāra i te mahana,
 na tei ìte i te faaara ia Reviatana!

⁹ To na fetià ahiahi, ia mohimohi ia!
 Ia tiaì hoì i te māramarama, e eiaha roa ia!
 E te māramarama o te poìpoì, eiaha roa ia ìtea!

- 10 No te mea aore i ôpani i te ôpū ia ù,
aore hoì i huna ê atu i te òto i to ù nei mata.
- 11 E aha vau i òre i pohe ai i te fānauraa ra?
I òre i pohe ai au mai roto mai i te ôpū?
- 12 E aha i tiaì mai ai nā hūfā ia ù?
E nā ū hoì ia òtehia e au ra?
- 13 Ua faaea ia vau i reira mā te māmū,
ua tīraha ia vau i raro; e ua maìri to ù taòto,
- 14 mātou, e te hui arii, e te mau taata parau o te ao nei,
o tei patu i te mau vāhi moèmoè no rātou,
- 15 mātou, e te hui arii, no rātou te taoà ra e àuro,
e tei ñ to rātou mau fare i te ârio.
- 16 — Ua riro ia vau ei mea taahia moè noa ra;
mai te àruàru aore i ìte i te māramarama.
- 17 E òre te paieti òre e haùti mai i reira,
e ei reira tei rohirohi e faaea māite ai;
- 18 ei reira te mau tītī e au māite ai i te taòtoraa,
e òre hoì e ìte i te reo o te faahepo;
- 19 ei reira tei rahi e tei iti e fāito atoà ai,
e ua tiāmā mai te tāvini i to na fatu.
- 20 E aha i hōroàhia mai ai te māramarama i tei àti ra,
e te ora i te feiā i ahoaho te vārua ra?
- 21 I tei nounou i te pohe, e aita, i tei ìmi hua,
e iti te ìmi i te taoà hunahia ra?
- 22 I tei òaòà e tae noa atu i te òuàùà noa,
e ua ìtea anaè ia rātou te âpoo ra, ua ùmere noa ia?
- 23 — I te taata i haamoèhia to na èà,
i tei âuahia e te Atua e àti noa aè?
- 24 Ua nā mua hoì taù oia i ta ù nei māa,
e te manii noa nei to ù òto mai te pape.
- 25 O ta ù mau hoì i mataù ra, tei roohia mai ia e au;
e ta ù hoì i riàrià ra, o tei iri mai ia i nià ia ù.

²⁶ Aita roa o ù e hau, aita roa a ù e māmū noa, e aita roa e tuutuuraa ia ù;

a tupu mai ai taua pohe no ù nei.

Ta Èrifata faaìteraa: e ao to te taata ta te Atua e rave faahou!

4 ¹ Ua parau atu ra te Âti-Temani ra o Èrifata, nā ô atu ra:

² E paupau ānei to aho ia parau noa atu mātou?

E tià rā ia vai ia òre ia parau?

³ Inaha, e rave rahi tē aòhia e òe,

e ua faaètaètahia e òe te rima paruparu;

⁴ ua mau te feiā turori noa i ta òe parau,

e te turi pāàraàra, ua ètaèta ia òe.

⁵ I tenā na rā, ua roohia òe i te maì, ua ahoaho iho ra òe!

Ua tiàia ia òe, e ua paupau to aho!

⁶ Eere ānei teie to paieti, to òe itoito?

To òe tiàturiraa, e te tià o ta òe parau?

⁷ A haamanaò na, o ta ù teie parau:

O vai ia taata hara òre i pohe?

I hea te feiā parau-tià i te tãpūraahia?

⁸ Mai ta ù ā hoì i ìte, o tei ârote i te parau-tià òre,

e ua ueue i te ìno ra, e rave ia i to reira huero;

⁹ e pohe rātou i te matai a te Atua,

e ei te aho ra o to na riri rātou e pau ai.

¹⁰ Te òto o te riona, e te ùùru o te riona àito, ua òre ia;

e te niho o te mau riona âpī, ua fati ia;

¹¹ te pohe ra te riona itoito i te maa òre,

e te mau fanauà o te riona maiaa ra, ua pūrara ê ia.

¹² E maa parau tei hōpoi-huna-hia mai ia ù nei,

e ìte atu ra taù tarià i te hoê vāhi iti.

¹³ I te tahuturaa i te ôrama i te pō ra,

a roohia mai ai te taata nei i te taòto rahi,

¹⁴ roohia iho ra vau e te mataù, e te riàrià,

e taù mau ivi atoà ra tei rūrū rahi.

15 Ua nā mua iho ra te hoê vārua ia ù,
e te tītià noa ra taù pōniu.

16 Ua tià iho ra:

aita rā vau i ìte i te huru;
e huru rā tei mua i taù mata.

Aore roa e muhu, e te ìte ra vau i te hoê reo:

17 E hau ānei te parau-tià a te taata nei i ta te Atua?

E te viivii òre no te taata, e hau ānei ia i to tei hāmani ia na ra?

18 Inaha, e òre tana mau tāvini e tiàturihia e ana,
e òre hoì e ârue i tana mau merahi,

19 a tae atu ai i te feiā i pārahi i te fare repo,
e no te repo anaè to rātou ra tumu,
e tei paruparu i te manumanu!

20 Te tāiri-noa-hia nei mai te poi-poi mai e te ahiahi,
te pohe noa nei ā mā te haapaò-òre-hia atu;

21 eere ānei e moè ê te maitai i roto ia rātou ra?
Te pohe nei, e aore ā i noaa te ìte.

5 ¹ E tiàoro na!

O vai to rātou e faataa mai no òe ra?

O tei hea ta òe e fāriu atu i taua feiā moà ra?

² E pohe ā te maamaa i te riri,
e te vare noa, e pohe ia i te fei.

³ Ua ìte au i te maamaa i te tororaa te aa;
ua haapaò rā vau i to na ùtuafare, no te pohe vave ia.

⁴ «Tei te ātea ê ā i te ora a tana tamarii!

Àiahūhia rātou i te haavāraa,
e aita e tauturu!

⁵ Te pau ra ta rātou àuhune i te pohe poià,
te haruhia ra e tae noa atu i te mōtuu i te paura!

E te pao-hua-hia ra ta rātou e te èiā.» ⁶ Eere hoì te mai i to raro i te
repo,

eere atoà hoì te àti i to roto i te fenua te tupuraa;

⁷ i fānau mai rā te taata no te àti,

mai te pura auahi e pee i nià ra.

⁸ E ìmi mau rā vau i te Atua,
ei te Atua vau e tuu atu ai i ta ù nei parau.

⁹ O tei rave i te parau rahi e tē tià òre ia ìmi ra,
i te parau maerehia e tē tià òre ia taiò ra;

¹⁰ o tei hōroà mai i te ua i nià i te fenua nei,
e te pape hoì i nià i te mau ô ra;

¹¹ o tei faateitei i te feiā haèhaa ra i nià,
ia faateiteihia te feiā i òto ra i te ora.

¹² O tei haapeàpeà i te ìmiraa o te feiā paari,
e aore atu ra to rātou rima e tià ia rave i tei ôpuahia ra.

¹³ O tei haafifi i te feiā paari i to rātou iho paari,
e ua faariro i te aò a te feiā i aò ra ei mea faufaa òre;

¹⁴ o te pōuri ta rātou e ìte i te ao ra,
e perehahu noa rātou i te avatea nei, mai tei te tuìraa pō ra.

¹⁵ Te faaora nei o ia i tei paruparu i te òè, i to rātou vaha hoì,
e i te rima o te feiā pūai;

¹⁶ e i teie nei, te vai nei te manaòraa no te feiā i àti,
e te ìno rā, te ôpanihia nei to na vaha.

¹⁷ Inaha, e ao to te taata i aòhia mai e te Atua!
E tenā na, eiaha òe e vahavaha i te aò a te Pūaihope!

¹⁸ Na na hoì i haamāuiui, e na na hoì i vehi;
na na i haaparuparu, e na to na rima hoì i faaora.

¹⁹ Ia taìono noa atu to òe àtiraa, na na òe e faaora,
e tae noa atu i te hitu ra, e òre ā te ìno e tiàia noa atu ia òe.

²⁰ I te oè ra, e òre òe e pohe ia na,
e i te tamaì ra, e òre òe e taeà e te òè.

²¹ E hunahia òe i te pohe ra i te arero,
e òre hoì òe e mataù i te pau ia fātata mai.

²² E àtahia e òe te pau e te oè;
e òre hoì òe e mataù i te mau taehae o te fenua nei;

²³ e au no òe te mau òfaì o te fenua nei,
e e hau hoì ta òe i te mau taehae.

²⁴ E ìte hoì òe e hau tei to òe tiàhapa;
e ìmi hoì òe i roto i to ùtuafare ra, e aita e hapa.

²⁵ E ìte òe i to huaai, e ua rahi,
e to mau fanauà mai te àihere o te fenua nei.

²⁶ Ia hope to tupu e tae ai i te âpoo,
mai te ruru tītona i haaputuhia i te tau mau.

²⁷ Inaha, o ta mātou ia i ìmi iho nei: e oia mau teie!
A faaroo mai, e ia ìte òe ei maità no òe iho!

Ta Iōpa pāhonora: ta na amuamu i to na mau hoa

6 ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:

² Ahiri taù òto nei i fāito-hua-hia e,
e taù mau àti nei, ahiri i âpiti-atoà-hia i roto i te fāito e,

³ e iti ia te one tahatai nei i te teiaha:
i ûàna roa ai ta ù nei parau.

⁴ Te mau òhe a te Pūaihope tei roto mai nei ia ù nei,
e na te taèro o te reira i pau ai taù vārua;
e te mataù no ô na i te Atua ra, te nānaì mai ra ia ù nei e rave.

⁵ E òto ānei te âtini ôviri i te vāhi àihere?

E te puaatoro, e ûâ ānei i nià iho i ta na māa?

⁶ E tià ānei te mea poapoa òre ia àmu eiaha ei miti?

E tē poapoahia ra ānei te haari huero?

⁷ O te mau mea rā aore roa i auhia atu e au ra,
o tei riro mai ia ei māa i taua òtoraa no ù nei!

⁸ Ahiri i noaa mai ta ù e ani nei!

Ahiri te Atua e hōroà mai i ta ù e hinaaro nei!

⁹ Ahiri i tià i te Atua i te nenei hua mai ia ù ia pohe,
ia faatoro o ia i tana rima, e ia mou atu vau!

¹⁰ Ua mauruuru ātea noa vau i reira,
eiaha o ia e faaherehere, e òaàa noa ia vau i te àti:
aore hoì au i faaruè i te parau a Tei Moà ra.

¹¹ E aha to ù nei pūai e noaa ai te manaòraa?

E aha to ù nei hopeà ia haamaoro i to ù nei aho?

- 12 Te au nei ānei to ù ètaèta i to te òfai?
E taù tino mai te veo ānei te huru?
- 13 Âuē! Aore roa e tauturu i roto ia ù;
e tē turu ia ù nei, ua faataa-ê-hia ia.
- 14 E au te hāmani maitaì a te tauà i tei maìhia,
ua faaruè rā o ia i te mataù i te Pūaihope ra.
- 15 Ua haavare mai taù mau taeaè mā te pape ra,
e mai te pape tahe ûàna e moè noa ra.
- 16 O tei àehuehu noa mā te terehe,
e tarapape noa te hiona i roto ra;
- 17 ua māhanahana anaè ra, ua pee ia,
e ua veàveà anaè ra, ua òre ia i te vairaa.
- 18 To rātou haereà i te taheraa ra, ua piò ê ia,
te pee nei rātou e mou atu ra.
- 19 Te mau pupu no Tema ra, tei hiò mā te rū,
e te feiā haere no Tepa ra, ua tiaì i te reira;
- 20 ua haamā rātou, no te mea o to rātou ia tiàturiraa;
ua tae rātou i reira, e ua faaruè roa rātou i te maere.
- 21 Oia atoà òutou ia ù nei;
te ìte nei òutou i to ù tuu-haèhaa-raa, e te mataù na òutou!
- 22 I parau na ānei au e: «Tauturu mai na ia ù!
E e tuu mai i te tahi taoà iti na ù no roto i ta òutou na!
- 23 E ia ora vau ia òutou i te rima o te ènemi,
e e faaora òutou ia ù i te rima o te feiā hāmani ìno mai!»
- 24 E haapii mai ia ù, e na ù e māmū noa;
e ta ù vāhi hapa ra, e faaite mai ia ù.
- 25 Mea taa maitaì te parau-tià!
Tei hea rā hoì te parau i taa ia òutou?
- 26 Te manaò na òutou e faahapa mai i te parau,
te parau a te taata i roohia e te pohe, tei riro ei mataì ra?
- 27 Oia ia, te neneì ra òutou i te ôtare ra,
e te ô ra hoì òutou i te âpoo no to òutou tauà!
- 28 E tenā na, ia tià ia òutou na ia hiò mai ia ù!

E haavare ta ù ra, e ìtea ia i mua i to òutou na aro?

²⁹ E fāriu mai, o ta ù ia parau, eiaha e faarirohia ei hapa; oia ia, e fāriu mai, e ta ù te parau-tià i teie nei!

³⁰ E hapa ānei tei to ù nei vaha?

E òre ānei au e ìte i te mea au òre?

Ta Iōpa pāhonora (pūōiraa): ta na amuamu i te Atua

7 ¹ Aore ānei i haapaòhia to te taata nei ànotau i te ao nei?
Eere ānei to na puè mahana mai te mahana o te taata tārāhuhia ra?

² Mai te tāvini te ìmi ra i te pōuri,

e mai tē tārāhuhia ra te tītau ra i te otiraa o ta na òhipa,

³ oia atoà vau, ua tuuhia mai te mau marama òaòaraa òre no ù, e te mau ruì māuiui tei haapaòhia mai no ù.

⁴ Ua taòto anaè au i raro, ua parau vau e:

A fea rā vau a tià ai i nià e òre atu ra te ruì?

E ua rohirohi au i te taahurihuri-noa-raa e tae noa atu i te aoraa ra.

⁵ Ua vehihia taù tino i te toè e te repo, ua mīmiò taù ìri, e ua tāhuti.

⁶ E òiòì to te mahana no ù nei i to te mauhaa o te rāraa àhu; e te hope noa nei mā te hopeà òre!

⁷ E haamanaò na e, o to ù nei ora e aho ia!

E òre hoì to ù mata e ìte faahou i te maitai.

⁸ E òre hoì te mata o tei ìte mai ia ù ra, e hiò faahou mai; e ua hiò anaè to mata ia ù ra, ua òre ia vau.

⁹ Mai te ata e pee nei, e ua òre;

oia atoà o tei pou i raro i hāte ra, e òre e tià mai i nià;

¹⁰ e òre o ia e hoì faahou i to na ùtuafare,

e òre to na pārahiraa e ìte faahou mai ia na.

¹¹ I òre i māmū noa ai taù vaha,

te parau nei au mā te ahoaho o taù vārua,

e mā te māuiui o taù âau ta ù e parau nei.

¹² E moana ānei au, e e teni,

i tuu mai ai òe i te tiaì i nià ia ù?

¹³ Ia parau vau e: E ànaànaea vau i taù roì nei,

e marū iti aè taù ahoaho i to ù nei roì,

¹⁴ te faahitimaùe mai ra òe ia ù i te taòto,

e te faariàrià mai ra òe ia ù i te ôrama.

¹⁵ I hinaaro ai taù vārua ia ùmihia mai;

e ia pohe roa, eiaha teie nei ora!

¹⁶ Te riàrià nei au! Eiaha vau ia ora roa atu...

E tuu aè ia ù, aita e faufaa to ù nei puè mahana.

¹⁷ E aha te taata nei,

i faaàmu ai òe ia na,

e i haapaò ai to òe na âau ia na,

¹⁸ i hiò ai òe ia na i te mau poiò poi atoà ra,

i tāmamatata ai òe ia na, aita e faaea?

¹⁹ Mai te aha te maoro e òre ai òe e fāriu ê atu ai ia ù nei?

e òre hoì e tuu ia ù ia huti au i taù aho?

²⁰ Ua hara ia vau! E nā hea atu vau ia òe, e tei tiaì i te taata nei?

E aha hoì òe i faatià ai ia ù ei fā na òe?

E ua riro vau ei mea teiaha no ù iho?

²¹ E aha hoì òe i òre i faaòre ai i ta ù nei hara,

a hōpoi ê atu ai i to ù nei ìno?

Ua fātata hoì au i te taòto i raro i te repo;

e ìmi hoì òe ia ù ia poiò poi aè, e aita rā vau.

Ta Piratara faaìteraa: e tāhoohia te hapa i to na ra tau

8 ¹ Ua parau atu ra Piratata Âti-Tua, nā ô atu ra:

² Mai te aha hoì te maoro o tenā na parau,
e e riro ai te parau o to vaha mai te matai rahi ra?

³ E ruri ê ānei te Atua i te parau-tià?

E te ruri ê nei ānei te Pūaihope i te parau au?

⁴ Hara noa ā to mau tamarii ia na,

e ua faaruèhia rātou e ana i ta rātou hara.

⁵ Te hinaaro na rā òe i te ìmi i te Atua,

e ia pure hoì òe i te Pūaihope ra,
 6 ahiri e parau-tià ta òe e te viivii òre,
 e riro o ia i te araara mai ia òe i tenā na,
 e ua haamaità mai i to fare parau-tià ra;
 7 iti noa iho ta òe i te matamua nei,
 e rahi roa rā ta òe hopeà.
 8 E ìmi hoì òe i tenā na, i tei mūtaa iho ra uì;
 e to rātou ra feiā metua ta òe e faaitoito i te ìmi atu.
 9 O tātou nei, i nanahi nei ia, e aore e ìte,
 e to tātou puè mahana i te ao nei, e au ia i te ata.
 10 E òre ānei rātou e haapii mai ia òe? E faaite mai ia òe,
 a parau ai i teie nei parau no roto i to rātou iho āau:
 11 E tupu ānei te tima eiaha ei vari?
 E e rahi ānei te āhei i te vāhi pape òre?
 12 I te vai-òto-raa ra, aore i òòtihia,
 o tei mīmiò ê ana ia, i te mau rāau atoà ra.
 13 Oia atoà te haereà o te feiā i haamoè i te Atua,
 e te tiàturiraa o te feiā haavare ra, e mou ia.
 14 Mai te reira atoà to na tiàturiraa i te faaòrehia,
 e mai te fare o te tuu to na manaòraa.
 15 E tiàturi o ia i ta na fare ra, e òre rā e mau;
 e faaètaèta hoì o ia i roto, e òre rā e vaiiho taiàta.
 16 Te èreère ra to na rau mai te vine i te vāhi mahana,
 e ua toro to na âmaa nā nià i ta na ô,
 17 o tei toro haere to na aa nā pihaì iho i te puèà;
 tē tae ra i te vāhi òfaì ra.
 18 Ia pohe o ia ia na i to na ra vāhi,
 e riro i te tāhunahia e: «Aore au i ìte ia òe!»
 19 Inaha, o te maità hoì teie o ta na haapaòraa.
 E nā raro i te repo vètaitahi i te tupu.
 20 Inaha, e òre te Atua e faaruè i te feiā parau-tià,
 e òre hoì e faaètaèta mai i te rima o te feiā hāmani ìno.
 21 E faaî mai ā o ia i to vaha i te àta,

e to reo i te òaàa.

²² O tei riri mai ia òe ra, e vehihia ia i te haamā;
e tē tiàhapa o te paieti òre ra, e mou ia.

Ta Iōpa pāhonoraa: e tià ānei i te taata ia paraparau i te Atua?

9 ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:

² Ua ìte au e, oia mau te reira ra;

e aha rā te taata nei e riro ai ei parau-tià i te aro o te Atua?

³ Ia hinaaro o ia i te mārō mai,

tautani noa atu ta na pariraa mai, e òre roa te hoê e matara.

⁴ Te paari o te âau e te mana o te pūai,

o vai tei mārō atu ia na, e ua riro mai ia na te rē?

⁵ O tei ìriti-tumu-noa-hia te mau mouà e ana, e aore rātou i ìte,
e ua tāihitumuhia i to na ra riri.

⁶ O tei ueue i te fenua e taa ê atu ra i te vairaa,
e ua àueue roa to na mau pou ia na.

⁷ O tei parau i te mahana e aore i hiti mai;

e ua nēia te hētema na na i nià i te mau fetià.

⁸ O ia anaè ra tei hōhora mai i te raì ra,
e tei taataahi i te aru o te moana.

⁹ Na na i hāmani ia Òtā, e ia Tiriti, e ia Time,
e te mau Piha moè i te puè i Apatoà ra.

¹⁰ E peu rahi ta na i rave, e òre e ìtea ia ìmi,
e te peu maerehia, e òre e hope ia taiò.

¹¹ Inaha, te haafātata mai ra ia ù, aita rā e mea i ìtea e au;
te nā pihaì iho nei o ia i te haere,
aore o ia i ìtea atu e au.

¹² Inaha, te hōpoi ê nei o ia, e na vai e faaòre?

Na vai e parau atu e: «Te aha na òe?» ¹³ Ia òre te Atua ia haafāriu
ê i to na riri;

o tei pūai roa ra, e farara roa ia i raro aè ia na.

¹⁴ A tae atu ai ia ù ia parau atu ia na?

A faaau atu ai au i ta ù parau ei pātoì atu ia na?

- 15 Ia na ra, e parau-tià noa iho ta ù;
e òre au e mārō atu, e faateni rā vau i taù haavā.
- 16 Ia tiàoro atu vau ra, e ua parau mai o ia ia ù,
e òre au e tià ia faaroo, e e ìte mai o ia i taù reo,
- 17 tei huri noa mai o ia i te vero i nià iho ia ù,
e te faarahi noa mai ra i taù paruparu aore e hara,
- 18 eita e vaiiho noa ia ù ia huti noa na te aho,
e te faaî noa mai ra ia ù i te àti rahi.
- 19 E parau ānei au i te pūai, inaha, oia tei pūai!
E i te parau-tià ra, o vai tē riro mai ei ìte na ù?
- 20 Ia faatià vau ia ù iho, na taù vaha vau e faahapa;
o ta ù iho te parau-tià ra! Na te reira vau e haapiò.
- 21 O ta ù rā te parau-tià mau? E òre au e haapaò ia ù iho,
na ù iho e vahavaha i to ù iho ora.
- 22 Teie rā ta ù parau e faaite hua:
Te pohe nei te feiā parau-tià e te paieti òre ia na.
- 23 Ia rave ûàna mai te pohe i te tahi pae,
e àta o ia i te àti o te feiā hara òre.
- 24 Ua hōroàhia te fenua i te rima o te feiā paieti òre;
e to na mau haavā ra, tē tāpoihia nei e ana to rātou mata.
E ère o ia tei nā reira ra, tei hea o ia, e o vai?
- 25 E òiòì rahi to taù mau mahana nei i to te veà horo ra;
te mahemo noa nei, e aore i ìtea te maitaì;
- 26 te tere nei ia mai te pahī i mahora te ìe nei,
e mai te àeto nei ia pou mai i nià i ta na māa.
- 27 Ahiri e tià ia ù ia parau e: «E tuu ê atu vau i taua pohe no ù nei,
e faahuru ê au i taù mata, e faaànaànaea vau i taù mata»,
- 28 te mataù nei au i to ù nei mau pohe.
Ua ìte au e, e òre òe e parau ia ù i te hara òre.
- 29 E parauhia mai ā vau i te paieti òre!
E aha iho ra hoì te faufaa ta ù e faaitoito nei?
- 30 Hōroi noa iho vau ia ù i te hiona,
e ia tāmā vau i taù rima i te puà,

- ³¹ e hurihia vau e òe i raro i te vari,
e e viivii au i to ù iho àhu.
- ³² Eere hoì o ia i te taata mai ia ù nei,
a parau atu ai au ia na,
e ia haafārerei atoà māua i te haavāraa.
- ³³ Aita hoì e haafāite ia māua,
a tuu ai i tana rima i nià ia māua atoà.
- ³⁴ E faaòre rā o ia i ta na aòraa mai ia ù nei,
e eiaha vau ia peàpeà i te mataù ia na ra!
- ³⁵ Ua parau ia vau i reira mā te mataù òre ia na.
E òre rā e tià ia ù ia nā reira, mai teie nei!

Ta Iōpa pāhonora (pūòiraa):

Ua haafānau te Atua ia ù ia faainohia vau

- 10** ¹ Ua fiu roa vau i to ù nei oraraa!
E tuu noa atu na vau i ta ù nei parau,
e parau ā vau mā te àti rahi o to ù nei vārua.
- ² E parau noa na vau i te Atua: Eiaha e faahapa mai ia ù!
E faaite mai òe i te mea i mārō mai ai òe ia ù nei!
- ³ E au ānei ia òe ia nenei hua mai?
E ia vahavaha mai òe i te òhipa a to rima na?
E ia ite mai òe i te aò a te paieti òre?
- ⁴ E mata taata ānei to òe?
E mai ta te taata ānei ta òe hiòraa?
- ⁵ Te au ra ānei to oè ra puè mahana i to te taata nei puè mahana,
e to òe ra mau matahiti i te mau mahana o te taata nei,
- ⁶ i ìmi ai òe i to ù nei piò,
e i ui ai òe i ta ù nei hara,
- ⁷ ua ite hoì òe eere to ù i te paieti òre,
aita rā e taata e ora ai tei tae i to òe ra rima?
- ⁸ Na to rima i rave ia ù, e ua hāmani ia ù:
e ua tāātiāti ia ù... E rave hua ānei òe ia ù ia pohe roa?

⁹ E haamanaò na i tenā na, e mai te àraea ra to òe hāmani ia ù;
e te faahoì nei òe ia ù i te repo?

¹⁰ Eere ānei òe tei nīnii ia ù nei mai te ū ra?

E ua faaètaèta ia ù mai te pata ètaèta?

¹¹ Ua vehi òe ia ù i te ìò e te ìri,
e ua faaètaèta ia ù i te uaua e te ivi;

¹² ua tuu mai òe i te ora e te faaherehere,
e no te tiaì na òe i maoro ai taù aho.

¹³ Ua vaiiho rā òe i taua mau mea nei i roto i to âau,
ua ìte hoì au e, na òe atoà teie nei mau mea i ôpua:

¹⁴ i rave au i te hara ra, te tāpaò mai ra òe ia ù,
e òre hoì òe e faariro ia ù ei taata hara òre.

¹⁵ E paieti òre to ù ra, a tae hoì au!

E te vai parau-tià nei au, e òre au e faateitei i taù upoo,
te î nei au i te haamā, a hiò mai na i to ù nei pohe.

¹⁶ Te haere ra ia i te rahiraa, mai te riona àito to òe ôuàraa mai i nià
ia ù;

e te faaìte hua mai ra òe i to mana rahi ia ù nei,

¹⁷ te tāmata faahou nei òe i ta òe rāveà ia ù,

e te faarahi mai ra i to riri rahi i nià ia ù,

te pinepine mai ra te àti i nià ia ù nei.

¹⁸ E aha hoì òe i rave mai ai ia ù i te fānauraa ra?

Ahiri au i pohe ê, e eiaha roa te hoê mata ia ìte mai ia ù e;

¹⁹ ahiri au i riro mai te mea e aita,

e mai te ôpū mai to ù hōpoiraahia i te âpoo e.

²⁰ Eere ānei aita reà to ù nei puè mahana?

E vaiiho!

E e tuu aè na ia ù,

ia marū iti aè na vau i taua vāhi iti poto nei,

²¹ a reva atu ai au i te vāhi e òre e hoì faahou mai,

i te fenua pōuri e te maru-pohe,

²² i te fenua rumaruma mai te tuìraa pō ra,

i roto i te maru no te pohe, e aore roa e haapaòraa,

e to na avatea e au i te pōuri taòtaò i te tuìraa pō ra!

Ta Tofara faaìteraa: a hoì mai i te Atua ra

- 11** ¹ Ua parau atu ra Tofara Âti-Naama, nā ô atu ra:
² E òre ānei te taata parau rahi e parauhia atu?
 E tiàhia ānei te taata vavi noa?
³ E māmū noa ānei te taata atoà i to òe faaahaaharaa?
 E e vavi noa atu ānei òe eiaha ei tāpeà?
⁴ I parau na hoì òe e: «Ua tià ta ù nei parau,
 e te viivii òre hoì to ù ia hiò mai òe.» ⁵ Ahiri rā te Atua e parau hua
 mai e,
 e ia faaìte hua mai tana vaha ia òe,
⁶ ahiri o ia e faaìte ia òe i te parau moè àroàro o te paari ra,
 te hau ê ra ia i te mau parau ìtea atoà ra,
 te faaiti nei rā te Atua i to òe pohe i ta òe hara, ia ìte mai hoì òe.
⁷ E ìtea ānei te Atua ia òe ia ìmi,
 e ìtea-hua-hia ānei te Pūaihope ia òe i ta òe ìmiraa?
⁸ E teitei mau to te raì, e nā hea ta òe rave?
 E hōhonu rahi to hāte: e aha ta òe vāhi e ìte?
⁹ Maoro aè to te reira i to te fenua,
 âano rahi to te reira i to te moana.
¹⁰ Na na e haru ra, e ua tāpeà ra,
 e ua arataì mai i te haavāraa: o vai tē tià ia parau atu?
¹¹ Ua ìte o ia i te âau o te taata haavare;
 e tià ānei ia na ia haamoè atu i te hara ta na iho i ìte ra!
¹² Te hinaaro ra te taata maamaa ia manaòhia e, e paari to na,
 fānau noa ai te taata nei mai te fanauà âtini ôviri ra.
¹³ Ia faanahonaho òe i to âau,
 e ia faatoro atu òe i to rima ia na,
¹⁴ e ia faaruè òe i te ìno i to rima na,
 e eiaha ia vai noa te ìno i roto i to òe tiàhapa,
¹⁵ e nānā òe i to mata i nià mā te pōraò òre i reira,
 e itoito hoì òe mā te mataù òre;

¹⁶ e moè hoì taua pohe no òe ra i reira,
 e ia manaò ra, e riro ia mai te manaò i te pape i reva ê ra.
¹⁷ E riro hoì taua tau ra i te māmarama e iti to te avatea,
 e te pōuri ra, e riro mai te poìpoì,
¹⁸ e òre òe e àueue, no te mea te vai ra to òe tiàturiraa;
 e te vāhi i ôhia ra, e faaea māite òe i reira mā te ora.
¹⁹ E taòto hoì òe,
 e òre hoì te hoê e haamataùtaù mai;
 e rave rahi hoì tē tomo mai i mua i to òe mata.
²⁰ E mohimohi rā te mata o te paieti òre;
 e mou to rātou haapūraa;
 e riro to rātou manaòraa mai te unuhiraa vārua ra!

Ta Iōpa pāhonoraa: e taata ìno e te vī òre

12 ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:
² O òutou mau ā te feiā i ìte,
 e ua pohe anaè òutou ra, ua mou atoà ia i te paari!
³ Te ìte atoà nei rā vau mai ia òutou atoà na,
 e òre hoì ta ù e tuu atu ia òutou.
 O vai rā hoì tei òre i ìte i tenā na mau parau?
⁴ Ua riro vau mai tei tāhitohitohia e to na ra tauà,
 te tiàoro ra o ia i te Atua, e na na o ia e parau mai;
 ua riro te taata parau-tià e te haapaòraa tītīàifaro ei tāhitohitoraa!
⁵ Mai te rāmepe faaruèhia,
 i te manaò o te taata àti òre, te feiā i paia to rātou âvae.
⁶ Te vai hau noa ra te tiàhapa o te feiā haru,
 e te feiā i faaoôo atu i te Atua ra, te vai àueue òre noa ra ia,
 e te faaî mai ra te Atua i to rātou rima i te taoà.
⁷ A ui na rā i te mau puaa, e na te reira e haapii mai,
 e te mau manu o te reva nei, e na te reira e faaite mai ia òe;
⁸ e aore ra a ui na i te fenua, e na te reira e parau mai;
 e te ià atoà o te moana, e na te reira e faaite mai ia òe.
⁹ O vai tē òre i ìte i taua mau mea ra,

e na te rima o te Atua teie i rave?

¹⁰ Tei tana rima te aho o te mau mea atoà e ora nei,
e te vārua atoà o te taata nei.

¹¹ Eere ānei na te tarià nei e faaroo i te huru o te parau,
mai te vaha atoà nei e tāmata i te huru o ta na māa?

¹² Tei te feiā tahito te parau paari,
e te ìte ra, tei te rahi ia o te mahana ra.

¹³ Tei ia na hoì te paari e te pūai.

Tei ia na hoì te aò e te ìte.

¹⁴ Inaha, na na e haapararī, e aore roa e taata e tià ia patu faahou;
na na e tāpeà i te taata, e e òre roa e matara mai.

¹⁵ Inaha, na na i tāpeà i te pape, e òre aè ra ia;
na na hoì i tuu mai, e ua nīnā-roa-hia te fenua.

¹⁶ Tei ia na te pūai e te paari ra;
o tei faahapa e tei faahapahia ra, tei ia na ia.

¹⁷ Te tuu noa ra o ia i te feiā i aò mai mā te ère;
e ua faariro i te feiā haavā ei maamaa.

¹⁸ Te faaòre nei o ia i te mana o te hui arii ra;
e te tātua nei i te tauupu i te taura.

¹⁹ Te arataì nei o ia i te hui arii mā te ère;
e te huri nei i te feiā àito i raro.

²⁰ Te faaòre nei o ia i te parau a te feiā òrero;
e te faaòre nei o ia i te haapaò o te feiā i paari ra.

²¹ Te vahavaha nei o ia i te feiā mana;
e te tātara nei o ia i te tātua o te àito.

²² Te hūaì nei o ia i te vāhi moè ra o te pōuri,
e te aratō nei i te maru-pohe i roto i te māramarama.

²³ Te faarahi nei o ia i te mau fenua ra, e ua haamou atu ra;
te haapūrara nei o ia i te mau fenua, e ua haaputuputu faahou mai
ra ia rātou.

²⁴ Te haapeàpeà nei o ia i tei arataì i te feiā fenua,
e ua haere noa rātou nā te fenua èà òre ra.

²⁵ Te perehahu haere noa ra rātou i roto i te pōuri, e aore roa e māramarama:

e ua turori noa rātou ia na mā te taata i taèro ra.

**Ta Iōpa pāhonora (pūōiraa): te
hinaaro nei o ia e fārereiraa i te Atua**

13 ¹ Inaha, ua ìte hua taù mata i teie nei mau parau.
Ua faaroo hoì ta ù tarià, e ua ìte.

² E o ta òutou i ìte ra, ua ìte atoà vau,
e òre au e tuu i ta ù ia òutou.

³ Ahiri e tià ia ù ia parau atu i te Pūaihope,
o to ù ia hinaaro ia paraparau atu i te Atua.

⁴ E feiā ìmi òutou i te haavare e!

E rapaa faufaa òre anaè òutou.

⁵ Ahiri òutou e māmū roa atu e!

O to òutou ia paari mau, o te reira ra.

⁶ E faaroo mai na rā òutou i ta ù parau;
i tenā na, e faaroo i taù vaha i te faatiàraa.

⁷ Ei parau-tià òre ta òutou e parau no te Atua,
e o te haavare ā ta òutou e parau no na?

⁸ E haapaià atu ā òutou ia na,
e nā reira òutou i te faatià i te Atua?

⁹ E maitai ānei ia ìmi hua mai o ia ia òutou?
E vare ānei o ia ia òutou mai te taata i haavarehia nei?

¹⁰ E aò-hua-hia mai òutou e ana,
ia haapaià haavare atu òutou i te taata nei.

¹¹ Aita òutou i hauriàrià i te hanahana no na?
Aita òutou i roohia i te mataù ia na?

¹² E repo ta òutou mau parau i haaputuhia na.
E puèà rahi vari ta òutou mau puèà ra.

¹³ E māmū noa na òutou!

E na ù e parau,
a roohia mai ai au i te hoê mea ê atu.

- 14 E aha hoì au e hōpoi ai i taù tino i taù niho?
E e tuu ai hoì i to ù ora i roto i taù rima?
- 15 Inaha, e pohe ā hoì au ia na! E tiàturi ā rā vau ia na;
e faatià vau i ta ù parau i mua i tana aro.
- 16 E riro hoì o ia ei ora no ù,
e òre hoì te haavare e nā reira i te haere mai i mua ia na.
- 17 E haapaò maitai mai i ta ù parau:
e faaroo mai to òtoutou tarià i ta ù e faaite atu.
- 18 Inaha, ua nahonaho ta ù nei parau;
ua ìte au, e tiàhia mai ā vau.
- 19 O vai te taata e mārō mai ia ù ra?
Ia māmū noa vau i teie nei, e pohe noa atu ia vau.
- 20 E piti rā a òe mea eiaha e tuu mai i nià ia ù nei,
e òre ai au e ôrai tià i muri i mua i to aro ra:
- 21 e tuu ê atu òe i to òe rima,
e eiaha vau ia mataù i te hanahana no òe ra;
- 22 a parau mai ai òe ia ù, e na ù e parau atu;
e aore ia, na ù e parau atu, e na òe e parau mai ia ù ra.
- 23 Mai te aha te rahi o to ù nei piò e ta ù hara?
O to ù nei piò e ta ù nei hara, e faaite mai ia ù.
- 24 E aha hoì òe i huna ai i to mata,
e i haapaò mai ai òe ia ù ei ènemi no òe?
- 25 E hāhae òe i te rau i pee i te matai ra?
E aruaru òe i te àihere marō ra?
- 26 Inaha, te tāpaò nei òe i te ìno rahi na ù,
e te huri mai ra i te mau hara o taù âpīraa ra i nià ia ù.
- 27 Te òòmo nei òe i taù âvae i roto i te tāpeà,
e te hiò nei i taù mau haereà atoà,
te haapaò nei i te mau taahiraa o taù âvae.
- 28 Ua pau hoì au, mai te mea tāhuti ra,
mai te àhu ia pau i te manumanu ra.

Ta Iōpa pāhonoraa (hopeà): e mea aroha to te taata nei oraraa

14¹ Âreà te taata ta te vahine e fānau nei!
Aita reà o na puè mahana, e te î hoì i te peàpeà.

² Te tupu nei o ia mai te tiare, e ua motu iho ra.

Te maùe nei mai te maru ra, e aore i mau mai.

³ E hiò ānei hoì to mata i te reira!

E arataì hoì òe ia ù i te haavāraa e o òe atoà ra!

⁴ E noaa ānei te mea viivii òre no roto i te mea viivii?

Aore roa ia.

⁵ E i teie nei, ua haapaòhia o na puè mahana,

tei ia òe te taiò i to na mau marama,

ua haapaòhia e òe to na ôtià, e òre e maìri mai,

⁶ e fāriu ê mai òe ia na, e vaiiho noa na;

ia taeà to na mahana mai to te taata i tārahuhia ra.

⁷ E manaòraa hoì tei te rāau ra:

ia tāpūhia rā, e e tupu faahou te ohi,

e eita e òre te mea rii âpī ra;

⁸ e paari noa atu to na aa i raro i te repo,

e pohe atu ra te tumu i nià i te fenua,

⁹ e tupu faahou rā ia papehia,

e e ohi-faahou-hia ia mai tei tanuhia ra.

¹⁰ Te taata nei rā, te pohe nei ia, e marua noa iho ra;

te pohe nei te taata, e tei hea iho ra ia?

¹¹ Mai te pape i te roto ra e marō,

e te pau nei te pape puè, e ua marō;

¹² oia atoà te taata nei, te taòto nei i raro, e òre e tià mai;

e hope noa atu te mau raì i te mou, e òre o ia e ara mai,

e òre to na taòto e faarahia.

¹³ Ahiri òe e faatāpuni ia ù i hāte e,

ahiri òe e huna ia ù, e ia òre to òe riri,

ahiri òe e faataa i te taime, a manaò mai ai ia ù nei!

¹⁴ Ia pohe te taata nei, e ora faahou ānei?

E tiaì au i to ù puè mahana i haapaòhia ra e ia hope,
e ia tae i te taime e faahoìhia ai au ra.

¹⁵ Na òe e tiàoro mai, e na ù e parau atu ia òe,
e òto ā òe i te òhipa a to rima i rave ra.

¹⁶ Te taiò mai na òe i to ù taahiraa i tenā na.

Eere ānei te hiòpoà mai na òe i ta ù hara?

¹⁷ To ù nei mau piò, ua pau i te ruuruuhia e òe,
e ua tāpirihia ta ù nei mau hara i roto i te pūtē.

¹⁸ Te mouà i maìri ra, tē pau nei ia,
e te huri-ê-hia nei te mato i to na vairaa,

¹⁹ te pau nei te òfai i te pape,
e te pau nei te repo fenua i te rahi o te pape;
e to te taata nei manaòraa, tē pau atoà nei ia òe.

²⁰ Te tītau mai ra òe ia na, e pohe atu ra;
te faahuru ê nei òe i to na mata, e ua tuu atu ia haere na.

²¹ Ua faaturahia tana mau tamarii? E aita o ia i ìte.

E ia roohia rātou i te veve ra, e òre rā o ia e ìte noa atu.

²² E riro rā to na tino i te tāhuti,
e to na ra vārua, e riro ia i te òto.

Ta Èrifata faaìteraa: eita te taata ìno e orahia

15 ¹ Ua parau atu ra Èrifata Âti-Temani, nā ô mai ra:
² Ei parau faufaa òre ānei ta te taata paari ia parau mai?

E faaî noa ānei o ia i te ôpū i te matai no te hitià-o-te-rā?

³ I te mārōraa i te parau faufaa òre,
e te parauraa i te parau e òre e tupu ra?

⁴ Te faariro nei òe i te matai ei mea faufaa òre,
e te haamaìri nei i te pure i te aro o te Atua.

⁵ Na to òe vaha i faaìte mai i to òe piò,
imi noa ai òe i te arero o te feiā paari.

⁶ Na to òe vaha òe e faahapa, eere au.
E te faahapa nei to òe reo ia òe iho.

⁷ E aha? O òe ānei to te taata nei i fānau na?

O òe ānei tei hāmanihia na, hou te mouà nei?

⁸ Ua faaroo ānei òe i te parau moè a te Atua?

E ua riro atu ra ānei te paari tei ia òe anaè iho?

⁹ E aha to òe ìte, e aore ia mātou nei?

E aha te parau i taa ia òe, e aore i taa ia mātou?

¹⁰ Tei io mātou nei te feiā tahito e tei hinahinahia te upoo,
o tei hau to rātou puè mahana i te mau mahana o to metua na.

¹¹ E iti ā te haamāhanahana a te Atua ia òe?

E te parau rii marū hāmani maitaì ra, e mea faufaa òre ia òe?

¹² Te rū na to âau ia òe i te aha?

Te nā hea mai ra hoì to mata ia òe?

¹³ I pātoì ai to âau i te Atua,

i manii noa mai ai to reo no roto i to vaha!

¹⁴ E aha te taata nei i parauhia ai i te viivii òre?

Ta te vahine nei i fānau i riro ai ta na i te parau-tià?

¹⁵ Inaha, i te feiā moà ra, e òre te Atua e tiàturi atu,
eere hoì te mau raì ra i te mea viivii òre i mua ia na,

¹⁶ a tae atu ai hoì i te mea faufaa e te viivii ra i te taata nei,
o tei horomii noa i te parau-tià òre mai te pape ra!

¹⁷ A faaroo mai na ia ù, e faaìte atu vau ia òe i teie nei!

E o tei ìtea ia ù ra, o ta ù ia e faaìte,

¹⁸ i ta te feiā paari i faaìte, e aore i huna,

o tei noaa mai ia rātou mai te mau tupuna mai ra.

¹⁹ O tei hōroàhia te fenua ia rātou anaè ra,

aore e taata ê i nā roto ia rātou.

²⁰ E àti to te paieti òre, e hope roa aè o na puè mahana;

e mea ìtea òre to te taata hāmani ìno ra mau matahiti,

²¹ te ìte ra to na tarià i te haruru mehameha ra:

e ei te hau tià nei, e horo pūpara noa mai te haru i nià ia na!

²² E òre e tià ia na ia manaò e, e pū i te ao,

te tiaìhia mai ra rā o ia e te òè;

²³ e tià o ia i te ori-noa-raa i te māa, i te nā ôraa e: Tei hea rā ia?

Ua ìte o ia e, te fātata mai ra te mahana pōuri ia na.

²⁴ Te mataù ra o ia i te àti e te māuiui.

Te pau ra o ia mai tei pau i te arii ia ineine i te tamaì ra;

²⁵ ua faatoro hoì o ia i tana rima e rave i te Atua,

e ua àa atu ra o ia i te Pūaihope,

²⁶ e faaū noa atu o ia i tana âi i te hororaa i nià ia na,

i nià i te vāhi meùmeù o te pāruu no na.

²⁷ Ua faaīi o ia i to na mata i te poria,

e ua faarahi hoì i te poria i to na tauupu;

²⁸ e ua ano te mau òire ta na i pārahi,

i roto i te mau fare taata òre,

tei haapaòhia ei puèa ra.

²⁹ E òre o ia e riro ei taata taoà, e òre ta na taoà e mau mai,

e òre hoì te maitaì o te reira ra nānaì taata e parare atoà i nià i te fenua nei.

³⁰ E òre o ia e ora mai i taua pōuri ra.

E àma ta na mau māa i te uira,

e pee ê atu o ia i te aho o to na vaha.

³¹ Eiaha tei haavarehia ra, e tiàturi i te mau faufaa òre,

o te faufaa òre hoì ta na utuà.

³² E òre e tae i to na tau e tupu ai teie,

e òre to na âmaa e vaiiho ota mai.

³³ Àiorehia to na huero mai te vine ra,

e maìri hoì to na tiare mai te ôrive.

³⁴ E riro te âmuiraa o te paieti òre ra i te mou,

e àma hoì te tiàhapa o tē rave tāraru i te auahi.

³⁵ Ua tō rātou i te ìno,

e fānau mai ra e mea faufaa òre,

e te ôpua ra to rātou ôpū i te haavare.

Ta Iōpa pāhonoraa: tei te rai to ù ite

16 ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:

² E rave rahi ta ù parau i faaroo, mai tenā atoà na; e aò taahoa anaè òutou atoà na.

³ A faaoti na i te parau faufaa òre?

E aha te mea i faaètaèta mai ai òe i te parau?

⁴ E tià atoà ia ù ia parau mai ia òutou atoà na,
ahiri òutou mai ia ù nei:

e tià atoà ia ù ia haaputu i te parau ei pātoì atu ia òutou,
e ia àueue atoà atu i taù upoo ia òutou.

⁵ E riro rā taù vaha i te faaitoito atu ia òutou,
e riro hoì taù reo i te haamarū atu i to òutou òto.

⁶ Ia parau rā vau ra, e òre to ù pohe e marū;
e ia māmū noa vau ra, e aha ta ù faufaa i noaa?

⁷ Ua paupau rā taù aho ia òe i teie nei...

E ua ano roa to ù ra ia òe.

⁸ Ua haamiòmiòhia vau e òe, ua riro ia ei ìte ia ù,
te tià mai ra te pohe no ù ei pātoì ia ù, e te pari mai ra i mua mau i
taù mata nei.

⁹ Te hāhae ra to na riri, e te rave ìno mai ra ia ù,
te àati mai ra to na niho i nià ia ù.

Te tano mai ra te mata o taù ènemi i nià ia ù.

¹⁰ Te hāmama mai ra to rātou vaha ia ù;
te papaì faaìno mai ra rātou i taù mata,
e te âmuitahi noa nei rātou atoà ia ù nei.

¹¹ Ua tuu te Atua ia ù i te rima o te hāmani ìno,
e ua huri ia ù i roto i te rima o te paieti òre ra.

¹² Te pārahi hau noa ra vau, ua pararī roa rā vau ia na,
ua haru mai o ia i taù àî, e ua paruparu vau ia na.
E ua faatià o ia ia ù ei fā na na iho.

¹³ Ua haaàti mai te mau teà na na ia ù;
ua puta taù tauupu ia na,
e aore i faaherehere mai,
e ua manii taù au ia na i raro i te repo.

¹⁴ Te haru mai ra o ia ia ù, e rōvaù iho, ua pau, rōvaù iho, ua pau;
e mai te taata tamaì ra i te hororaa mai i nià ia ù.

¹⁵ Ua auhia e au te àhu òto i nià i taù tino nei;

e ua viivii taù tara i te repo.

¹⁶ Ua mīmiò taù mata i te òto;

e tei taù tuè mata te maru-pohe i te vairaa.

¹⁷ Eere rā i to te rave ìno o taù rima,

e aita hoì ta ù pure i viivii.

¹⁸ E te fenua nei e! Eiaha òe e tāpoì i to ù nei toto!

Eiaha hoì ei vairaa no taù òto!

¹⁹ E i teie nei, inaha, tei te raì te ìte ia ù,

e tei haapaò mai ia ù ra, tei nià ia i te pārahiraa.

²⁰ Te tāhitohito mai ra to ù ra mau tauà ia ù;

te òto tià nei rā taù mata i te Atua.

²¹ Ahiri e tià i te taata nei ia paraparau i te Atua,

mai te taata e paraparau i to na ra tauà!

²² Ua hope hoì to ù nei puè matahiti,

e te haere nei au nā te èà, e òre e hoìhia mai.

Ta Iōpa pāhonoraa (pūòiraa): aore o ù e tiaìtururaa faahou

17 ¹ Te ravehia nei taù vārua,

ua mou nā mahana no ù nei,

te mau menema anaè ra tei tiaì mai ia ù nei.

² Eere ānei tei pihaì iho ia ù nei te feiā faaìno mai?

Eere ānei te hiò nei taù mata i ta rātou faaìno?

³ A faataa na rā i te tahi pāruru no ù ia òe na:

o vai te taata e rave mai i taù rima?

⁴ No te mea ua haapōurihia e òe to rātou âau,

e tenā na, e òre ā òe e faateitei ia rātou.

⁵ O tei parau haapaìà noa i to na mau tauà,

e tae roa te mata o tana tamarii ra i te ère.

⁶ Ua faarirohia vau e ana ei parauraa na te taata nei,

e ua riro vau ei hiòraa na rātou.

⁷ No reira i mohimohi ai taù mata i te òto;

e ua riro to ù nei huru mai te marū ra.

⁸ E maerehia teie e te feiā parau-tià ra,

e tià te feiā hara òre i nià ra ei pātoì i te haavare.

⁹ E tāmāu rā te taata parau-tià i to na èà,

e te rima viivii òre ra, e tupu ā to na itoito.

¹⁰ Âreà o òutou atoà na, e faaineine e haere i tenā na!

Aore roa e taata paari i ìtea e au i roto ia òutou!

¹¹ Ua òre o ù puè mahana, e ta ù i ôpua ra, ua òre ia,

e tē manaòhia e taù âau nei, ua taa ê roa ia...

¹² Ua haapaòhia te ruì ei ao no ù,

o te māramarama e piri tià mai i te pōuri!

¹³ Te manaò mau nei au i te âpoo e, o to ù ia ùtuafare?

Te hōhora nei au i taù roì i roto i te pōuri.

¹⁴ Te parau nei au i te tāhuti e: «O taù metua tāne òe!»

— E te toè ra: «E taù metua vahine! E taù tuahine!» ¹⁵ Tei hea to ù manaòraa i reira?

O to ù nei manaòraa! O vai tē ìte atu?

¹⁶ E reva ia i raro i te ùputa o te âpoo ra,

ei raro i te repo tātou e âmui atoà atu ai.

Ta Piratara faaìteraa: e herepata no te taata ìno

18 ¹ Ua parau atu ra Piratata Âti-Tua, nā ô atu ra:

² A fea rā ta òutou parau e mute ai?

E haapaò maitaì, a parau atu ai mātou.

³ E aha mātou i faarirohia ai mai te puaa,

e i vahavahahia ai e òutou na?

⁴ E terā ra taata e, e hāhae ia na iho i to na riri,

e ano ānei hoì te fenua ia òe?

E tāihitumuhia ānei i te mato nei ia òe?

⁵ Oia ia, e tīnaihia te māramarama o te taata parau ìno,

e òre hoì ta na auahi e pura mai.

⁶ E riro te ao ei pōuri i to na tiàhapa,

e ta na mōrī i nià ia na ra, e tīnaihia ia.

⁷ Te haereà ètaèta no na, e faaôpipirihia ia,

e faaruèhia o ia e te àò na na iho ra.

⁸ To na iho âvae tei fifi i te ûpeà,
e te hororere noa ra i roto i te mārei.

⁹ E mauhia to na poro âvae e te mēhaa;
e mauhia o ia e te haru;

¹⁰ tei te repo hoì to na taura i te hunaraahia,
e tei te aratià ta na fifi ra i te tuuraa.

¹¹ E haaàtihia o ia e te mehameha e àti noa aè, e mai te mea e te
aùau mai ra,

e horo noa atu ra o ia.

¹² E pau to na ètaèta i te oè;
e te noho mai ra te pohe i to na taha àoò.

¹³ Na te reira e pau ai te ètaèta o to na tino,
e na te matahiapo o te pohe e àmu i to na pūai.

¹⁴ Ta na i tiàturi ra, e tãihitumuhia ia i to na ra tiàhapa;
e na te reira e faatae atu ia na i te arii e mataùhia ra.

¹⁵ E e tià hoì te mataù i to na ra tiàhapa: e òre roa ta na e toe;
e haamairihia mai te toferi i nià i to na pārahiraa.

¹⁶ E marō to na aa i raro,
e to na âmaa i nià ra, e tãpūhia ia.

¹⁷ E moè te manaò ia na i nià i te fenua nei,
e aita o na e iòa e vai i roto i te mau aroā.

¹⁸ E aùauhia o ia mai te māramarama e tae noa atu i te pōuri,
e tiahi-ê-hia atu ra i te ao nei.

¹⁹ Aita o na e tamaiti, aita e taeà io te taata atoà nei,
e aita roa a ana e toe i te pārahiraa.

²⁰ E maere te mau uì a muri atu i to na ànotau,
mai to na atoà ra uì i roohia i te mataù ra.

²¹ O te huru ia o te pārahiraa o te taata parau ìno!
O te huru ia o to na ra vāhi, to tei òre i ìte i te Atua!

Ta Iōpa pāhonoraa: i te ànotau hopeà e tae mai ai to ù faaora

- 19** ¹ Ua parau mai ra Iōpa, na ô mai ra:
² Mai te aha ra te maoro o tenā na faaoōoraa mai i to u nei vārua,
 e haaparuparu noa mai ai òutou ia ù i tenā mau parau?
³ Ua àhuru aè nei a òutou faaìnoraa mai ia ù;
 e aore hoì òutou i haamā i tenā na faateòteòraa mai?
⁴ I hapa noa iho ā vau,
 tei ia ù iho ta ù hapa i te vairaa.
⁵ Te hinaaro na òutou i te teòteò ia ù,
 e te faaìte mai ia ù i ta ù hapa;
⁶ ia ìte mai rā òutou, o te Atua tei faahaèhaa mai ia ù,
 e na na vau nei i haaàti i ta na ùpeà.
⁷ Inaha, te pii noa nei au i taua hapa nei, e aita i faarooa mai;
 te pii hua nei au, e aita roa e parau.
⁸ Ua parau o ia i to ù aratià, e òre au e tià ia haere,
 ua tuu o ia i te pōuri i nià i to ù èà.
⁹ Ua faaòre mai o ia i to ù ùnaùna,
 e te hei i nià i taù upoo, ua ìritihia e ana.
¹⁰ Ua haamou-roa-hia vau e ana, e aita nei au;
 e ua tãihitumuhia to ù tiàturiraa mai te rāau ra.
¹¹ Ua faatupu o ia i to na riri ia ù,
 e ua faarirohia vau ei ènemi no na.
¹² Ua haere tahi mai ra te mau àito na na,
 ua ôpani rātou i te èatià,
 ua pātia haaàti i ta rātou pūhapa i to ù nei tiàhapa.
¹³ Ua faataa ê o ia i to ù ra mau taeà ia ù,
 e ua riro to ù ra mau tauà ei taata èê.
¹⁴ Ua òre to ù ra mau taata-tupu,
 e to ù ra mau tauà, ua òre rātou ua ìte mai ia ù.
¹⁵ E te feiā i pārahi i to ù ra ùtuafare,
 e to ù ra mau tāvini vahine,

tei parau ia ù e, e taata ê, e ua riro hoì au ei taata ê i to rātou hiòraa.

¹⁶ Te tiàoro nei au i taù tāvini tāne, e òre rā o ia e parau mai;

e ua parau hua vau i mua i to na mata.

¹⁷ Ua riro taù aho ei mea ìno i taù vahine,

òto noa ai au i taù mau tamarii ra.

¹⁸ e te tamarii atoà tei faufau ia ù;

e ua tià anaè au i nià ra, ua tāhito mai rātou ia ù.

¹⁹ Te mau taata au atoà na ù ra tei faufau mai ia ù.

E te feiā i herehia e au ra tei òre e aroha mai ia ù.

²⁰ Ua pupū roa taù ivi, e ua taeà taù ìri e taù ìò,

e ua ora iho nei au mā taù ìri niho anaè ra.

²¹ E aroha mai ia ù, aroha mai ia ù, e aù mau hoa e!

O te rima o te Atua tei tāiri mai ia ù!

²² E aha òutou i nā reira ai i te rave mai ia ù, mai ta te Atua ra?

E aita òutou i mauruuru i taù tino nei?

²³ Ahiri taù parau nei i pau i te pāpaihia e!

Ahiri i òòtihia i nià i te papa e!

²⁴ E ia òòtihia e te pēni âuri e te tāpau

i nià i te mato e a muri noa atu!

²⁵ Ua ìte hoì au e, te ora ra te faaora ia ù,

e ia tae i te hopeà ra, e tià mai ai o ia i nià i te fenua nei,

²⁶ e ia pohe taù ìri nei i teie nei mai;

e hiò ā vau i te Atua i roto i taù tino nei.

²⁷ E hiò vau iho ia na, o to ù rā mata,

eiaha to vētahi ê ra, tē hiò;

pau noa ai taù māfatu i roto ia ù nei.

²⁸ Ia parau rā òutou e: «E aha tātou e hāmani ìno atu ai ia na?» Ua noaa hoì te parau tumu mau i roto ia na.

²⁹ Ia mataù hoì òutou i te òè tāhoo ra,

e tāhoo mai hoì te òè i te parau ìno;

ia ìte òutou e, te vai ra te tāhoora!

Ta Tofara faaïteraa: e upootiàraa poto ta te feiā ìno

- 20** ¹ Ua parau atu ra Tofara Âti-Naama, nā ô atu ra:
² Te taa noa nei te parau ia ù ia parau,
 e i teie nei, te rū nei au i te tuu atu i taua parau ra.
³ Ua ìte au i tenā na faaïno i te aòraa mai ia ù nei,
 e no te ìte o to ù nei âau e parau atu ai au.
⁴ Aita òe i ìte i teie nei parau mai tahito mai,
 e faanohohia ai te taata i niā i te fenua nei,
⁵ e e poto ā te òaòaraa o te paieti òre, e to te haapaò taiàta maitai,
 mai te àmora mata nei ia?
⁶ Tae noa atu to na teòteò i niā i te raì,
 e tana upoo ia taeà noa atu te ao,
⁷ e pohe roa rā o ia mai te taoà viivii roa ra e a muri noa atu,
 e na te feiā i ìte ia na e parau e: «Tei hea o ia nei?»
⁸ E pee ê atu o ia mai te taòto,
 e òre e ìtea ia ìmi;
 e mou roa atu ra mai te ôrama i te pō ra.
⁹ Te mata i hiò ia na,
 e òre e hiò faahou atu, e òre roa hoì to na vāhi e ìte faahou atu ia
 na.
¹⁰ E haapaia tana mau tamarii i te taata rii ra,
 e na to na iho rima e hōpoi faahou atu i te taoà ta na i rave.
¹¹ Te î ra to na ivi i te hara o to na ra âpīraa,
 e taòto ia e o ia atoà ra i raro i te repo.
¹² Te maitai noa ra te parau ìno i to na vaha,
 e te hunahia ra i raro aè i to na arero,
¹³ faaherehere noa iho o ia, e òre e tuu ra,
 te vaiiho noa ra i roto i tana vaha,
¹⁴ ua faahuru-ê-hia te māa i roto i tana ôpū,
 e ua riro ei au âtepi i roto ia na.
¹⁵ O te taoà i horomiihia e ana ra, e pau ia i te rūaïhia;
 na te Atua ia e faarūaï i rāpae i to na ra ôpū.

- 16 Te vāhi taèro o te âtepi ta na e òte,
e pohe o ia i te arero o te ôfi.
- 17 E òre o ia e ìte i te maaraa o te pape ra,
te taheraa meri e te pata.
- 18 E faahoì o ia i tei noaa i te òhipa, e òre e àmu;
e au hoì ta na e faahoì ra i te rahi o ta na ra taoà, e aita o na e òaòaraa.
- 19 No te mea ua hāmani ìno, e ua faaruè i te taata rii,
e ua rave hua o ia i te fare, eere na na i faatià ra.
- 20 No te mea e òre to na ôpū e paia,
e òre roa hoì ta na i hinaaro ra e faatoehia,
- 21 aita hoì a ana māa e toe ra;
i òre ai ta na taoà i ìmihia ai.
- 22 I te mahana taoà-rahi-hia ra, e àti to na i reira;
e faaō noa mai te rima o te feiā haapeàpeà ia na i reira.
- 23 Te rave ra o ia e faaî i tana ôpū,
te huri mai ra te Atua i te ûàna o to na riri i nià ia na,
e te àmu noa ra o ia, te haamori noa mai ra i ta na riri i nià ia na.
- 24 Ia horo o ia i te mauhaa âuri ra,
e puta pupū roa o ia i te fana veo.
- 25 Ua ìritihia mai ia, mai roto mai i te ôpū,
te òhe ànaàna no roto i to na au,
ua roohia e te riàrià.
- 26 Ua hunahia te pōuri ei taoà na na,
e pau o ia i te auahi puhipuhi-òre-hia,
e tei toe i roto i to na fare e roohia ia i te ìno.
- 27 Na te raì e faaite i to na piò,
e tià mai te fenua e faahapa ia na.
- 28 E faataa-ê-hia te taoà o to na fare,
e e mou ia i te mahana e riri ai ra.
- 29 O te huru ia o ta te taata paieti òre tufaa i te Atua ra,
o ta na ia taoà i haapaòhia e te Atua na na!

Ta Iōpa pāhonoraa: te maitai o te feiā ìno, oia ia

- 21** ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:
² E faaroo maitai mai na i ta ù nei parau,
 ei haamauruuru teie na òutou.
³ E faaòromaì mai i ta ù nei parau;
 e ia oti taua parau na ù nei, e tāhitohito mai ai.
⁴ O te taata ānei ta ù e parau nei?
 Ahiri te reira, e aha te mea i òre i paupau ai taù aho?
⁵ E hiò mai òutou ia ù, a maere atu ai,
 a tāpoì ai i to òutou vaha i te rima.
⁶ Te riàrià nei au i to manaò-noa-raa atu;
 e ua roohia taù ìò nei i te rūrūtaina.
⁷ E aha te mea i ora ai te paieti òre nei?
 E i paari ai? E i rahi ai i te mana?
⁸ Ua itoito ta rātou mau tamarii i mua ia rātou,
 e to rātou huaai i mua i to rātou mata.
⁹ Te vai hau noa ra to rātou mau fare, aore e mataùraa;
 aore te aò a te Atua i iri mai i nià ia rātou.
¹⁰ Te hapū nei ta te puaatoro oni na rātou, eita e òre!
 E te fānau nei te puaatoro ufa, e òre ta na e fānau e maìhihia.
¹¹ Te tuu nei rātou i te mau fanauà mai te nana,
 e te òri nei ta rātou mau tamarii.
¹² Te tiàtià nei rātou i te pahu e te tīnura,
 e te òaòà nei rātou i te òto o te vivo.
¹³ Te faahope nei to rātou puè mahana i te navenave,
 e mai te àmoraa mata nei, reva atu ra i hāte.
¹⁴ I parau ai hoì rātou i te Atua: «Ia ātea ê atu;
 aore mātou i hinaaro i te ìte i ta òe parau.
¹⁵ E aha te Pūaihope, ia faaroo atu tātou ia na?
 E aha ta tātou faufaa e noaa, ia pure atu tātou ia na?
¹⁶ Inaha, eere tei to rātou iho rima to rātou maitai i te vairaa.
 E òre rā vau e faatià i te aò a te paieti òre!

17 O te pohe vave hoì te mōrī o te paieti òre e,
e to rātou pohe i te tuu-vave-raahia mai e,
e tuu riri mai rā o ia i te àti i nià ia rātou,

18 Ua riro rātou mai te àihere i te aro o te matai ra,
e mai te ota e puehu i te vero ra?

19 Te vaiiho nei te Atua i ta na hara no te tamarii;
o ia iho ra ta na e faautuà mai, e ia ìte hoì o ia;

20 ia ìte hua hoì to na mata i to na pohe,
e o ia iho tē horomii i te riri o te Pūaihope.

21 E aha o ia e haapaò ai i ta na ùtuafare i muri aè ia na,
tei hope roa to na mau marama?

22 Na vai e faaite atu i te Atua i te parau,
tei faaau i te utuà i te feiā teitei?

23 Te pohe nei vētahi taata o te ètaèta i te ètaèta,
aore roa e māuiui, aore e ìno,

24 ua àti o ia i te poria,
e te marū ra to na ivi i te meî.

25 Te pohe nei te tahi mā te àti rahi i te māuiui, e aore roa i fānaò i
te àmuraa māa.

26 Hoê ā rā taòtoraa i raro i te repo,
e ua haaàtihia rātou e te toè.

27 Inaha, ua ìte au i to òutou manaò,
e te pātoì ta òutou e ìmi ei àti no ù nei.

28 Te parau nei hoì òutou e: «Tei hea te fare o te taata mana?
Tei hea te tiàhapa pārahira no te paieti òre?» 29 Aita òutou i ui i te
feiā e haere i te èàtià?

E aore òutou i ìte i ta rātou tāpaò?

30 Te vaiihohia ra te feiā parau ìno no te mahana e pohe ai,
e ia tae i te mahana tāhoora ra, e arataihia rātou i rāpaeà ra.

31 Na vai rā e faaite i to na haereà i mua i to na mata?
A tāhoo atu ai ia na i ta na i rave ra?

32 E hōpoi-puehuehu-hia rā o ia i te âpoo,
e e tiaì-māite-hia hoì to na ra menema.

³³ Te repo o te peho tē marū ra i nià ia na;
e peehia o ia e te taata atoà,
mai te feiā atoà e rave rahi i nā mua ra.

³⁴ E aha hoì au e mauruuru ai i tenā na parau faufaa òre!
Te vai na hoì te haavare i roto i ta òutou parau.

Ta Èrifata faaìteraa: ua hapa mau ā o Iōpa

22 ¹ Ua parau atu ra Èrifata Âti-Temani, nā ô atu ra:
² E faufaa ānei ta te taata ia hōpoi i te Atua ra,
mai te taata nei e faufaahia ta na i te haapaò maitaì?
³ Te mauruuru ra ānei te Pūaihope i ta òe ra parau-tià?
E faufaa ānei ta na, o òe i faa-tītīàifaro i to òe èà?
⁴ No te mataù ānei ia òe i pari ai ia òe?
E âmui atoà ānei o ia ia òe i te haavāraa?
⁵ Eere ānei ta òe i te hara rahi?
E ta òe ra mau piò, e òre e hope ia taiò?
⁶ Ua rave tià òre noa hoì òe i te mauhaa i to taeaè,
e ua taratara òe i te àhu o te pohe veve.
⁷ Aore òe i hōroà i te maa pape iti na tē poiā,
e te tāpeà ra òe i te māa a te pohe poiā.
⁸ Âreà te taata mana ra, ua tuuhia te fenua tei ia na,
e te taata tiàhia tei pārahi i reira.
⁹ Te vahine rii ìvi tei tiahi-ê-hia e òe mā te faufaa òre,
e ua ôfati òe i te rima o te ôtare.
¹⁰ E tenā na, ua haaàtihia òe e te mārei,
e ua àti òe i te mataù rahi e òre e māhia.
¹¹ E te pōuri, eita e puta ia òe,
e haaàtihia òe e te pape puè e ia moè atu?
¹² Eere ānei tei te mau raì teitei te Atua?
A hiò na hoì i te teitei o te mau fetià rarahi!
¹³ E tenā na, te parau mai ra òe: «E aha te Atua e ìte ai?
E ìte ānei o ia ia na i roto i te ata pōuri i te hiò?
¹⁴ Te haaàtihia ra o ia e te ata meùmeù pōuri, e òre o ia e ìte;

te hāhaere ra o ia nā roto i te ārea o te raì ra.»¹⁵ Ua haapaò ānei òe i te èà tahito,

tei haerehia e te mau taata ìino ra?

¹⁶ O tei tãpū-noa-hia aore e māhia ra,
e pau atu ra to rātou niu i te pape puè.

¹⁷ O tei parau i te Atua e: «Ia ātea ê atu!» E aha ia ta te Pūaihope rāveà e ora ai rātou?

¹⁸ Ua faaî rā o ia i to rātou mau fare i te maitaì.

Eiaha rā vau e faatià i te aò a te taata ìno!

¹⁹ Ua hiò hoì te feiā parau-tià mā te òaòà,
e ua vahavaha atu ra te feiā hara òre ia rātou i te àta:

²⁰ «Aita mau ta tātou taoà i motu ê,
ua pau rā to rātou maitaì i te auahi.»²¹ E haamātaro atu na òe ia na,
a pārahi ai mā te hau;

e roohia mai òe e te maitaì i reira.

²² E fārii òe i te ture no roto i tana vaha,
e vaiiho māite i ta na parau i roto i to âau na.

²³ Ia hoì faahou òe i te Pūaihope, e patu-faahou-hia òe,
ia tuu ê òe i te parau piò e ia ātea i to òe ra mau tiàhapa.

²⁴ E puè ta òe taoà mai te repo ra ia taiò,
e te àuro Òfira mai te òfaì o te tahora ra;

²⁵ e riro hoì te Pūaihope ei taoà na òe i reira,
e mai te ârio atoà ra e rave rahi na òe.

²⁶ E òaòà hoì òe i te Pūaihope i reira,
e nānā hoì to mata i te Atua ra;

²⁷ e parau ia na, e na na e faaroo mai,
e ta òe i èuhe ra, na òe e rave.

²⁸ Na òe e faataa i te parau, e faatupu-roa-hia na òe;
e ànaàna mai te māramarama i nià i to òe ra mau haereà.

²⁹ Ia hià hoì te taata i raro, na òe e parau e:
«Te vai nei te teitei! E te taata haèhaa ra, na na ia e faaora.»³⁰ E te
taata eere te taata hara òre ra, e faaorahia ia e ana,
e na te viivii òre o to rima ra i faaorahia ai o ia.

Ta Iōpa pāhonora: eita te Atua e àimārō

- 23** ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:
² Ua rahi roa to ù pohe i teie nei mahana,
 e rahi to ù tāiriraahia e iti te auē no ù.
³ Ahiri o ia i ìtea atu e au nei e!
 E tae ia vau i tana pārahiraa,
⁴ ua tuu ia vau i ta ù parau i mua i tana aro,
 e faahope hua taù vaha i te parau i reira,
⁵ e ìte ia vau i ta na parau ia parau mai i reira,
 e taa ia ta na parauraa mai ia ù!
⁶ E mārō mai ānei o ia ia ù i to na mana rahi?
 E òre, ei tauturu rā ia ù taua mana ra.
⁷ E faatiàraa parau ta te taata parau-tià e o ia atoà i reira,
 e e ora roa ia vau i taù haavā i reira.
⁸ Inaha, te haere tià nei au i mua, e aita rā o ia;
 te hoì nei hoì i muri, aita rā o ia i ìtea atu e au;
⁹ i te pae àui, i te raveraa òhipa na na, e aore e hāroàroà;
 te pūpuni ra hoì o ia i te pae àtau, e aore i ìtea ia ù.
¹⁰ Te ìte ra rā o ia i to ù nei haereà;
 ia tāmatahia vau e ana,
 e riro ia vau mai te àuro mā maità ra.
¹¹ Ua haamau vau i taù âvae i to na ra taahiraa;
 ua haapaò vau i to na èà, e aore i òhipa ê.
¹² Aita vau i faaruè i tei parauhia mai e tana vaha;
 e haapaò rahi to ù i te parau a tana vaha i to te tufaa māa na ù.
¹³ Hoê hoì o na âau,
 na vai e ruri ê?
 E ta na i hinaaro ra, o ta na ia e rave.
¹⁴ O tei ôpuahia no ù ra, ua ravehia ia e ana;
 e rave rahi hoì te parau,
 mai teie atoà te huru, tei ia na te vairaa.
¹⁵ Ìhireà ai au i mua i tana aro;

te rūrūtaina nei au ia manaò noa atu ia na.

¹⁶ Ua taiā hoì taù âau i te Atua,
e ua faarūrūtainahia hoì au e te Pūaihope.

¹⁷ Aore hoì au i pohe i mua aè i taua pōuri ra,
e aore o ia i tāpoì i te pōuri ia ù.

**Ta Iōpa pāhonora (pūōiraa): te
vaiiho noa ra te Atua i te feiā ìno**

24 ¹ Aore te mau tau i moè i te Pūaihope?
E aha hoì te feiā i ìte ia na i òre i ìte ai i to na tau?

² Te rave nei te tahi pae i te tāpaò fenua,
te haru hua nei i te nana, e te àmu ra;

³ ua tiahi-ê-hia te âtini a te ôtare,
e ua rave i te puaatoro a te vahine ìvi ei pāruru;

⁴ te feiā veve rā tē tute-ê-hia nei e rātou i te èàtià ra,
e ua taìruru atoà te feiā taoà òre o te fenua e tāpuni.

⁵ Inaha, mai te âtini ôviri i te mētēpara to rātou haereà i ta rātou òhipa,

i te tiàraa i te poìpoì roa ia māahia ra;

ei te mētēpara e noaa ai ta rātou māa na te tamarii;

⁶ ua òòti rātou i ta rātou tītona i te ô ra,

e ua motu ia rātou te ô vine a te hāmani ìno;

⁷ te vaiiho tahaa noa ra rātou i te taata i te ruì ra,
aore e àhu, e aore roa e tāpoì i te māriri;

⁸ ua rari roa rātou i te ua o te mouà,

e no te tāpoì òre i piri ai i te mato ra.

⁹ Ei nià i te ū vētahi e haru ai i te ôtare,
e ua rave i te àhu o te veve ei pāruru.

¹⁰ Te faatii nei i te feiā àhu òre eiaha ei àhu,

e te hōpoi ê ra rātou i te ruru tītona i tei haapohehia i te poia:

¹¹ te tāviri nei rātou i te monoì i roto i te fare;

e te taataahi ra i te vine mā te pohe i te poihā;

¹² Te auē noa nei te taata i roto i te òire,

e te pii hua nei te taata i roohia e te pohe ra,
aita rā te Atua i haapaò i taua ìno ra!

¹³ O te feiā teie aore i au i te māmarama,
aore rātou i haapaò i to na haereà,
e òre rātou e haere nā to na èà.

¹⁴ Ia āputa mai te māmarama e tià ai te taparahi taata,
ia pohe te taata rii e tē veve ia na;
e ua ruì anaè ra, ua riro ei èiā.

¹⁵ E tiaì ā te mata o te moiheuo i te pōuri,
te nā ô ra e: «Aore e mata e hiò mai»,
a pūroù ai i to na mata i te àhu.

¹⁶ Ei roto i te mau fare rātou, e faaō ai i te pōuri,
e te haamoè ra rātou i te ao;
aore rātou i ìte i te māmarama.

¹⁷ E riro hoì te poìpoì ei maru-pohe ia rātou;
e mai te riàrià i te maru-pohe i te ìtearaa atu.

¹⁸ Mai te taoà māmā ra o ia i raro i te pape;
e riro to rātou pae i te fenua nei i te tatārahia,
eita hoì o ia e tae i te èà o te ô vine ra.

¹⁹ Te riro nei te pape hiona i te marō e te māhanahana,
ia nā reira atoà hāte i te feiā i rave i te hara.

²⁰ Eiaha te ôpū ia manaò ia rātou,
o te toè rā tē àmu ia rātou mā te fānaò,
eiaha roa rātou ia manaò-faahou-hia!

Ua ôfatihia te ìno i reira mai te rāau ra.

²¹ Te uì aore i fānautama ra, ua pau ia ia na i te hāmani ìno,
e aore roa i hāmani maitaì atu i te vahine ìvi.

²² Te tuu nei o ia i te taata mana i raro i to na pūai,
e ia tià o ia i nià ra, aore e taata e manaò i te ora.

²³ Te tuu ra o ia i te hau no na, e te vai maitaì ra o ia,
tei nià rā to na mata i ta rātou haereà.

²⁴ Ua faateiteihia rātou, aore i roroa, òre aè ra.

Ua tāpū-ê-hia rātou mai te tītona,

ua tuuhia rātou i raro, e mai te taata atoà ra, ua pāpanihia i roto i te menema.

²⁵ Eere i te reira ra, na vai e faahapa mai i ta ù parau?
A faariro ai i ta ù parau ei mea faufaa òre?

Ta Piratara faaiteraa:

25 eita te Pūaihope e paraparauhia
¹ Ua parau atu ra Piratata Âti-Tua, nā ô atu ra:
² Tei ia na te mana e te mataùraahia te vairaa;
tei ia na te faahau i te mau vāhi teitei no na.
³ E hope ānei te nuu na na ia taiò?
O vai tē òre i hitihia e te mahana na na?
⁴ E aha hoì te taata nei e tiàhia mai ai i te aro o te Atua?
E aha te mea e mā ai ta te vahine i fānau ra?
⁵ Inaha, i te marama nei, aore ia i ànaàna mai,
e te mau fetià, eere ia i te mea viivii òre ia na.
⁶ A tae atu ai i te taata nei, e toè ia!
E te tamaiti a te taata, e toè atoà ia!

Ta Iōpa pāhonoraa: âuē ta òe tauturu ia ù nei!

26 ¹ Ua parau mai ra Iōpa, nā ô mai ra:
² Te tauturu na òe i te taata paruparu e!
E te ora hoì o te rima pūai òre ia òe e!
³ Te aò na òe i te taata ìte òre e!
E te taa maitaì ra hoì te parau ia òe e!
⁴ O vai ta òe i parau mai ra?
To vai te vārua i pūroro mai nā roto ia òe?
⁵ Te feiā pūai pohe ra, e to reira atoà iho,
ua àti i te māuiui i raro aè i te moana;
⁶ te vai noa ra hāte i mua ia na,
e aita o te pohe e tāpoì.
⁷ Ua faatoro tià o ia i te pae i Apatoèrau i nià i te ārea,
e ua faauta i te fenua i nià i te òre.

⁸ Ua tāāti o ia i te pape i roto i te ata meùmeù no na,
e aita taua ata i raro aè ra i motu.

⁹ Te faahoì nei te aroā o to na ra terōno,
te tāpoìhia nei ia e te ata na na.

¹⁰ Ua haapaò o ia i te ôtià o te moana,
e ia tae i te òreraa o te māmarama e te pōuri.

¹¹ Ua rūrū te mau pou o te raì,
e ua maere i te aòraa na na.

¹² Te vāhi nei o ia i te miti i te mana no na,
e no te ìte no na i manina ai to na aru teòteò.

¹³ Ua faanehenehe o ia i te raì i te vārua no na,
e na to na rima i hāmani i te ôfī maùe ra.

¹⁴ Inaha, o te tahi pae teie o ta na e rave ra
— e vāhi iti haìhaì rā ta tātou e ìte nei ia na —
o te haruru rā o to na pūai, o vai rā tē ìte i te reira?

Ta Iōpa pāhonora (pūòiraa): e tiàoro ānei tei hapa i te Atua?

27 ¹ Tāmau atu ra Iōpa i taua parapore na na ra, nā ô aè ra:

² Te ora ra te Atua o tē faaruè i ta ù nei parau,
e te Pūaihope tei faataiā mai i ta ù vārua,

³ te vai nei te ora i roto ia ù nei,

e te aho a te Atua tei taù âpoo ihu nei,

⁴ e òre roa taù vaha e parau i te parau ìno,

e taù arero e òre e parau i te parau haavare.

⁵ Eiaha roa rā vau e faatià ia òutou!

E òre ā vau e faaruè i te parau-mau na ù ra, e pohe noa atu vau;

⁶ taù parau-tià ta ù e tāpeà nei, e òre e tuu;

e òre taù âau e pari mai ia ù nei, e pohe noa atu vau.

⁷ Ia riro taù ènemi ei taata paieti òre,

e tei pātoì mai ia ù ra mai te parau-tià òre ra!

⁸ E aha hoì to te paieti òre manaòraa,

rahi noa ai ta na taoà, ia rave mai te Atua i to na vārua?

⁹ E faaroo mai ānei te Atua i to na òto,

ia haru mai te pohe i nià ia na?

¹⁰ E au maitaì atu ānei o ia i te Pūaihope?

E tāmāu ānei o ia i ta na pure i te Atua?

¹¹ E haapii au ia òutou i ta te Atua rāveà,
e òre au e huna i ta te Pūaihope ra rāveà.

¹² Inaha, ua ìte hua hoì òutou atoà na:

e aha iho ra hoì òutou i parau faufaa òre noa ai?

¹³ O ta te paieti òre teie tufaa i te Atua ra,
o te terero teie e noaa i te hāmani ìno i te Pūaihope ra:

¹⁴ ia faarahihia mai tana mau tamarii ra, no te òè ia,
e òre to na huaai e paia i te māa;

¹⁵ o to na i toe i te ao nei, na te pohe ia e tanu,
e e òre hoì tana mau vahine ìvi ra e òto.

¹⁶ Haaputu noa ā o ia i te ârio mai te repo ra,
e ua faaitoito hoì i te àhu mai te puèà vari ra,

¹⁷ o te haaputu noa anaè ra ta na,
na te feiā parau-tià e àhu,

e na te feiā hara òre e tufa i te ârio.

¹⁸ Te faatià nei o ia i to na fare mai te ôtā,
e mai te fare autaa i faatiàhia e te tiaì ra.

¹⁹ Te taòto ra o ia i raro mā te taoà rahi, e òre rā o ia e tanuhia:
te faaàraàra ra to na mata, e aita rā!

²⁰ Te horo pūpara-noa-hia mai ra o ia e te riàrià mai te pape puè ra;
e ei te pō o ia e riro ai i te vero.

²¹ Ua roohia o ia e te mataì o te hitià-o-te-rā ra, e riro ê atu ra i te
pūai,

faatià-peretei-noa-hia o ia, e taa ê atu ra i to na vāhi.

²² Te horo ûàna noa mai ra i nià ia na, aore i faaherehere,
te rū ra o ia ia ora i to na pūai.

²³ E paipai rā te taata i to rātou rima ia na,
e tiahi-ê-hia o ia i to na ra vāhi.

Te parau àro o te paari

- 28** ¹ E vairaa mau to te ârio,
 e to te àuro e tāmāhia e te taata nei, e vairaa to na;
² nā roto i te fenua te âuri i te ôraahia,
 e no roto i te òfaì te veo i te maniiraa mai.
³ Te faahope nei te taata i te pōuri;
 e te ìmi hua nei, e ua taeà te hopeà i te mau òfaì no roto i te pōuri
 e te maru-pohe,
⁴ te pou noa nei rātou i raro i to rātou pārahiraa;
 inaha, ua moè ia rātou te peu mau o te âvae,
 ua pou rātou i raro, e reva ê atu ra i te vāhi taata.
⁵ Âreà te fenua nei, no reira te pāne i te noaaraa,
 o raro aè ra, ia hurihia mai, e au ia i te auahi.
⁶ Tei roto rā i to na mau òfaì te vairaa o te tafira;
 e te huà àuro tei roto ia na te ìtearaa.
⁷ O te èà teie aore i ìtea e te mau manu pererau,
 aore hoì te mata o te àie i ìte noa aè.
⁸ Aore hoì te mau manu taehae i taataahi noa atu i te mataù,
 e te riona àito aore i haere nā nià iho.
⁹ Te tuu nei rā te taata i tana rima i roto i te mato paari;
 e te faatiòpa nei i te mouà mā te tumu atoà.
¹⁰ Te faatahe nei i te pape nā roto i te mato,
 e te ìte ra to na mata i te mau mea maitataì ra;
¹¹ ua faaòre o ia i te tauraa o te pape,
 e ua tuu i te taoà moè i te vāhi māramarama.
¹² Ei hea rā te paari e ìtea atu ai?
 E tei hea to te ìte ra vairaa?
¹³ Aore e taata i ìte i to na hoo;
 e aore hoì e ìtea i to te taata nei pārahiraa.
¹⁴ Te nā ô mai ra te hōhonu: Aore i ô nei ia ù nei.
 E te parau mai ra te moana: Aore i ô nei ia ù nei.
¹⁵ E òre te àuro tāatoà e tià ia hōpoi ei hoo,

e òre hoì e tià ia fāito i te ârio ei utuà.

¹⁶ Eita e hoona i te àuro i Ōfira;

i te tema maitaì ra, e te tafira.

¹⁷ Te àuro mā maitaì ra e te tetutita, e òre e au;

e òre hoì te poe àuro tāmāhia ra e riro ei fāito.

¹⁸ Eiaha te ramuta e te tepeta e parauhia,

ua hau hoì te maitaì o teie nei ìte i to te peninima.

¹⁹ E òre hoì te petate i Tuta e faaauhia i te reira,

eita hoì e hoona i te àuro maitaì ra.

²⁰ No hea mai hoì taua taoà nei, te paari?

E te ìte ra, tei hea to na pārahiraa mau?

²¹ Ua huna-ê-hia hoì i te mau taata atoà o te ao nei,

e òre hoì te mau manu o te reva e ìte.

²² Te parau mai ra te pau e te pohe:

«O te roo ta māua i faaroo aè nei i to māua tarià!» ²³ O te Atua anaè
ra tē ìte i to na haereà,

e o ia tē ìte i to na pārahiraa;

²⁴ te ìte nei to na mata e tae noa atu i te hopeà o te fenua ra;

e to raro atoà aè i teie nei mau raì, tē ìte noa ra o ia i te reira.

²⁵ Ia na i hāmani i te fāito maitaì ra,

e ua faaau māite i te moana i te fāito,

²⁶ ia na i hāmani i te haereà no te ua,

e te haereà no te uira pātiri ra,

²⁷ i reira to na hiòraa, e ua faaite mai,

e ua haamau-hua-hia, e ua tāmata-hua-hia e ana.

²⁸ E ua nā ô aè ra: «Âreà i te taata nei,

inaha, o te mataù ia te Fatu, o te paari ia!

E te faaruè i te ìno ra, o te ìte ia!»

**Ta Iōpa pāhonora a hopeà: âhē, te
mau mahana faahiahia i mua na!**

29 ¹ Ua tāmāu noa atu ra Iōpa i taua parapore na na ra, nā ô atu
ra:

- ² Ahiri au, i teie nei, mai tei nā marama i ma'iri aè nei e,
mai tei te mau mahana i tia'i mai ai te Atua ia ù nei e,
- ³ a àna'ana mai ai ta na rāmepea i nià aè i taù upoo,
e no te māramarama o te reira i tae ai au nā roto i te pōuri!
- ⁴ E mai tei te mau mahana o to ù âpīraa,
a vai māite ai te aò a te Atua i roto i taù tiàhapa ra,
- ⁵ a au mai ai te Pūaihope ia ù nei,
e ua haa'ati mai taù mau tamarii ra ia ù,
- ⁶ a hōroi ai i taù âvae i te ū,
e ua manii hua mai te hinu no ù no roto i te mato ra!
- ⁷ Ia ù i haere i te ùputa nā roto i te òire ra,
e ua faanahonaho i taù pārahira a i te aroā ra.
- ⁸ Ua hiò mai te mau taata âpī ia ù, e ua tāpuni,
e te feiā paari ra, ua tià noa mai ra ia i nià.
- ⁹ Ua māmū ho'i te mau tāvana aore i parau;
e ua tāpōi i to rātou vaha i te rima;
- ¹⁰ ua tāpeà noa te feiā rarahi i to rātou reo,
e piri noa atu ra to rātou arero i te vaha.
- ¹¹ Tei te faarooraa mai te tarià ra, ua haamaita'i mai ra,
tei te hiòraa mai te mata ra, ua tāmāu māite mai ra i te hiò;
- ¹² ua faaora ho'i au i te taata rii ia tiàoro mai;
te ôtare ho'i, e te taata tauturu òre ra.
- ¹³ Te faaora a te taata i fātata i te pohe tei iri mai i nià ia ù;
e ua pii noa te âau o te vahine ìvi ra ia ù i te òa'ò.
- ¹⁴ Ua àhu vau i te parau-tià, e ua àti aè ra vau.
E ua riro ta ù parau mai te àhu pū ra e te torōna.
- ¹⁵ Ua riro vau ei mata no te matapō,
e ei âvae au no te piri'ò.
- ¹⁶ Ei metua vau no te taata i roohia e te àti,
e te parau aore i ìtea e au ra, ua ìmihia ia e au;
- ¹⁷ ua ôfati au i te niho rahi o te taata ìno,
e ua haruhia mai e au te taoà i riro i tana niho.
- ¹⁸ I parau ai au e: Ei roto i to ù nei ôfaaraa e pohe ai au,

e riro o ù puè mahana mai te one ia taiò;
¹⁹ ua toro roa to ù ra aa, e ua tae i te pape,
 e ua iri mai te hau i nià i taù mau âmaa, e ao noa aè te pō;
²⁰ ua faaâpīhia mai taù hinuhinu ia ù nei,
 e te vai ètaèta ra taù fana i taù rima.
²¹ Ua faaroo mai rātou ia ù, e ua haapaò,
 e ua māmū ia aòhia atu e au ra.
²² Ia oti ta ù parau, aore rātou i parau mai,
 ua roohia hoì rātou e taua parau na ù ra;
²³ ua tiaì mai rātou ia ù mai te tiaì ua ra,
 e ua hāmama i to rātou vaha mai tei tiaì i te ua àuhune ra.
²⁴ Ia àtahia atu rātou e au ra, aore ia i onoono mai,
 aore i faaruè i te māramarama o taù mata.
²⁵ Ua faaite au i to rātou èà,
 e o vau tei rahi;
 ua pārahi au mai te arii i roto i to na taata,
 e mai te taata i haamāhanahana i te feiā i roohia e te àti ra.

Ta Iōpa pāhonora a hopeà (pūòiraa): e i teie nei?

30 ¹ I teie nei rā, o tei iti to rātou puè mahana i to ù iho nei,
 o tei tāhitohito mai ia ù, e òre hoì to rātou mau metua e au ia
 ù,
 ia faanoho e te mau ùrī o te nana na ù nei.
² E aha ta ù faufaa e noaa i te ètaèta o to rātou rima,
 tei òre te pūai o te taata nei i roto ia rātou?
³ No te poia e te oè i ripā roa ai,
 i auaù noa na rātou i te mētēpara,
 i te vāhi àrehurehu taata òre, e te àihere i mūtaa iho ra;
⁴ i te hūhutiraa i te metue no roto i te àihere,
 e te aa o te retama ei maa na rātou.
⁵ Ua tiahi-ê-hia rātou i te vaha taata,
 (e ua piihia rātou nā muri, mai te pii èiā ra,) ⁶ ia pārahi i roto i te
 taòā mato teitei i te mau peho ra,

i roto i te mau âpoo i raro i te repo ra, e te mau ana o te mato ra;

⁷ i roto i te àihere to rātou ûâ-noa-raa,

i roto i te mau rāau taratara to rātou haaputuraa.

⁸ E feiā taiàta, e fanauà no te taata ìno,

e ìno rahi to rātou i to te repo ra.

⁹ Ua pehehia rā vau e rātou i teie nei,

e ua riro ei parauraa na rātou.

¹⁰ E taata riàrià vau na rātou, e horo ê rātou ia ù,

e tufa hoì rātou i te huare i mua i taù aro.

¹¹ Ua tātara o ia i taù taura, e ua àti au,

ua tuu rātou i te tāvaha i mua ia ù.

¹² E taata âpī anaè tei tià mai i taù rima àtau ra,

te tute ê nei rātou i taù âvae,

te ôpani nei rātou ia ù nei i to rātou mau èà pohe ra;

¹³ ua ôhia e rātou taù aratià,

e te faaûàna ra rātou i to ù pohe,

e aita roa a ù e tauturu ia rātou;

¹⁴ Ua horo mai ra rātou i nià ia ù mai te mea e,

nā roto i te hoê vāhi pararī rahi ra,

ua huri mai ra ia rātou iho i nià ia ù i taua pohe rahi ra.

¹⁵ Ua hurihia mai te mataù i nià ia ù,

ua òre aè nei taù mana nei mai te matai e pee ra,

e ua òre te ora no ù ra mai te ata e moè ra.

¹⁶ Ua tarapape roa taù vārua i roto ia ù i teie nei,

ua roohia vau e te mahana ahoaho.

¹⁷ Ua puta roa taù ivi i te pō nei, e ua pupū,

e te àmuhia nei au aore roa e faaea.

¹⁸ Te ìriti-taiàta-hia nei taù àhu,

te piri mai ra mai te àuvaha tiàputa.

¹⁹ Ua hurihia vau e ana i raro i te vari,

e ua riro vau mai te repo e te rehu auahi.

²⁰ Te tiàoro nei au ia òe, aita rā òe e faaroo mai ia ù;

te tià nei au i nià, aita rā òe e haapaò mai ia ù.

- 21 Ua riro òe ei hāmani ìno ia ù,
e ua rave hua mai to rima pūai ia ù.
- 22 Te hōpoi nei òe ia ù i nià, e ua haapārahi ia ù i nià i te matai,
e ua faaòrehia e òe to ù nei pūai.
- 23 Inaha, ua ìte au e riro òe i te hōpoi hua ia ù, e ia pohe roa atu,
e i te fare i haapaðhia no te feiā atoà e ora nei.
- 24 E òre rā o ia e faatoro atu i tana rima i roto i te menema,
pii noa ai rātou i to na ra pohe.
- 25 Aore ānei au i òto i tei roohia i te ahoaho?
E aore ānei au i taiā i tei àti i te veve?
- 26 I tiaì hoì au i te maitai,
e roohia iho ra i te ìno,
i nounou hoì au i te māramarama,
e roohia iho ra i te pōuri.
- 27 Ua roohia taù âau i te horuhoru, aore e faaea.
E ànotau mai teie i nenei mai i nià ia ù.
- 28 Te haere ômoè noa nei au, mā te mahana òre;
te tià nei au i nià ei auē noa i roto i te taata atoà ra.
- 29 Ua riro vau ei taeaè no te teni;
e ei tauà no te ione.
- 30 Ua riro taù ìri i nià ia ù nei ei mea èreère,
e ua àma taù ivi i te veàveà.
- 31 Ua riro taù tīnura ei auē,
e taù vivo, ua riro mai te reo o te feiā òto ra.

**Ta Iōpa pāhonora a hopeà (roa): mai te peu e ua
hara vau, tei te Atua ra to ù parau**

- 31** ¹ Ua faaau vau i te faufaa i o ù nei puè mata;
e eiaha vau e tiàtonu i te pāretēnia.
- ² E aha hoì tei tuuhia mai e te Atua no nià mai?
E te terero a te Pūaihope no te raì mai?
- ³ Eere ānei i te pohe o te taata ìno?
E ia hūrēpaapaa roa i te feiā i rave i te parau piò ra?

⁴ Eere ānei o ia tē ìte i to ù nei mau haereà?

E ua taiòhia taù mau taahiraa?

⁵ I haereà haavare to ù ra,
e ua taahi taù âvae i te parau-tià òre?

⁶ E fāito o ia ia ù i roto i te fāito tià ra,
ia ìte te Atua i te haavare òre no ù ra!

⁷ I òhipa ê to ù taahiraa i te èà mau ra,
e ua pee taù âau i taù mata,

e ua mau te viivii i nià i taù rima,
⁸ ia ueue noa atu vau, e na te tahi ê e àmu,
e ia tāihitumuhia ta ù i rave ra!

⁹ Ua haavarehia to ù âau i te vahine,
e ua tiaì au i te ùputa o taù hoa.

¹⁰ Ia rave taù vahine i te oiraa tītona na vētahi ê,
e na vētahi ê e rave ia na.

¹¹ E riro hoì te reira i te hara ìmi-ātea-hia,
e te hara faautuàhia e te haavā ra.

¹² E riro hoì te reira ei auahi e pau roa atu ai,
e hope roa ai ta ù atoà ra i te pau.

¹³ I faaroo àtā na vau i te parau a taù tāvini tāne,
e taù tāvini vahine, i to rātou mārōraa mai ia ù nei:

¹⁴ e aha rā hoì au, ia tià mai te Atua?

E ia pāheru mai o ia, e nā hea vau i te parauraa atu?

¹⁵ Eere ānei hoê ā hāmani to ù, e to na?

Eere ānei hoê Atua i te hāmani ia māua atoà i roto i te ôpū?

¹⁶ Ua faaère au i te taata rii i ta rātou i hinaaro,
e ua tiaì taiàta te mata o te vahine ìvi ia ù,

¹⁷ e ua àmu noa i ta ù ra vāhi iti o vau anaè ra,
e aore te ôtare i àmu atoà,

¹⁸ (mai to ù âpīraa rā, te faaàmuraa ia na mai te metua ra;
e mai te ôpū mai o taù metua vahine i te poihereraa ia na.) ¹⁹ Ua ìte
au i te taata i te poheraa i te veve,
e te taata rii haèhaa i te vehi òre,

20 e aore to na tauupu i haamaità mai ia ù,
 e aore o ia i māhanahana i te huruhuru o taù mau māmoe;
 21 ua hōpoi au i taù rima i nià i te tamarii ôtare ra,
 a ìte ai au i to ù ra mana i te tomoraa ra,
 22 ia taa ê mai taù taponno i to na papa i reira,
 e ia ôfatihia taù rima i te ponaraa ra!
 23 Ua riro hoì te pohe no ô i te Atua ra ei mea riàrià na ù,
 e aita atu ra o ù e pūai i te aro o to na mana.
 24 Ua faariro vau i te àuro ei tiàturiraa no ù,
 e ua parau vau i te àuro mā maità ra: «Òe to ù manaòraa!»,
 25 ua òaòà vau i te mea ua rahi taù taoà,
 e no te mea ua rahi tei noaa i taù rima;
 26 ua hiò vau i te mahana i te ànaànaraa mai,
 e te marama i te tupuraa to na ànaàna,
 27 e ua riro noa atu ra taù âau i reira,
 e ua hoì taù vaha i taù rima;
 28 ua riro te reira ei hara e faautuàhia e te haavā,
 ua huna ia vau i reira i te Atua i nià i te raì ra!
 29 Ua òaòà vau i te pohe o taù ènemi,
 e ua faateitei a roohia mai ai o ia e te ìno ra,
 30 aore au i tuu i taù vaha ia rave noa na i te hara,
 i te aniraa i te ìno i nià i tana vārua;
 31 Aore ānei te mau taata o to ù ra tiàhapa e parau e:
 «O vai tei hiaai i ta na māa e aore i paia?»
 32 — Aore roa e taata ê i taòto i te aroā,
 e ua ìriti au i taù ùputa i te taata haere. —
 33 Ua tāpoi au i ta ù ra hara, mai ia Àtamu,
 i te hunaraa i te piò i roto i taù âau.
 34 Ua māmū noa ānei au i te aro o te feiā rahi ra?
 E ua vī ānei au i te vahavaha o te mau fētii ra?
 I māmū noa vau, e eiaha ia tomo i rāpaeàu...
 35 Ahiri te tahi e faaroo mai ia ù!
 Inaha ia, taù tāpaò:

na te Pūaihope e parau mai ia ù!
 E na taù ènemi e pāpaì i te parau ia ù nei,
³⁶ e tuuhia e au i nià i taù tapono:
 e ua haamau i nià ia ù mai te torōna ra?
³⁷ E faahope au i to ù mau taahiraa ia na,
 e haere atu vau ia na mai te haere o te arii ra.
³⁸ Ua faaìno mai to ù iho fenua ia ù,
 e ua òto pāatoà te mau ìrava;
³⁹ ua àmu vau i tei faahotuhia mai e aore e utuà,
 e ua haapaupau i te aho o te feiā fenua;
⁴⁰ ei mōtuu tei tupu mai, eiaha ei tītona,
 e te rāau faufaa òre, eiaha ei tērite!
 Tirā rā ta Iōpa parau.

TA ÈRIHU FAAÌTERAA

Te riri o Èrihu

32 ¹ Òre àè ra taua nā taata tootoru ra e parau ia Iōpa, no te mea te parau ra o ia ia na iho e taata parau-tià.
² Ua tupu àè ra te riri o Èrihu a Paratera, e Âti-Pūta, no te fētii o Rama. I riri o ia ia Iōpa, no te mea te faatià ra o ia ia na iho, aore i te Atua. ³ Riri àè ra hoì o ia i nā tauà tootoru no na ra, no te mea aore i tià ta rātou parau, faahapa noa ai rātou ia Iōpa. ⁴ Te tiaì ra Èrihu i ta rātou parauraa ia Iōpa, no te mea e tau taata paari àè rātou ia na. ⁵ Ia hiò rā o Èrihu e aita e parau o roto i te vaha o taua nā taata tootoru ra, ua tupu àè ra to na riri.

To Èrihu faatanoraa i ta na faaìteraa

⁶ Ua nā ô àè ra Èrihu a Paratera, e Âti-Pūta ra:
 Te vai âpī nei au, e ua paari roa òutou;
 i ôraì tià ai au i muri,
 e mataù àè ra ia faaìte noa atu vau i ta ù parau i roto ia òutou na.
⁷ I nā ô noa na vau: «Tei to na ra mau mahana te parau,

e na te rahi o te matahiti e faaite mai i te ite.»⁸ E vārua rā tei roto i te taata nei,

e na te uru a te Pūaihope ra i noaa ai ia na te ite;

⁹ eere hoì tei te feiā rarahi te ite,

e òre hoì e parauhia e, tei te feiā tahito te tiàraa o te parau.

¹⁰ I parau noa atu ai au nei e: A faaroo mai na ia ù!

E tuu atoà atu vau i ta ù nei parau.

¹¹ Inaha, i tiaì noa na vau i ta òutou feruri-noa-raa,

te faarooroo noa ra vau i ta òutou ìmiraa,

e te noaaraa i ta òutou paraparauraa.

¹² E ua manaò vau i ta òutou i paraparau atu ra;

e inaha, aore roa Iōpa i ite,

aore roa ta na parau i faataahia e òutou.

¹³ Òi parau hoì òutou e: «Ua noaa ia mātou te ite,

na te Atua o ia i tuu i raro, eiaha te taata nei!»

¹⁴ Aore hoì o ia i parau tià mai ia ù i ta na parau;

e òre hoì au e rave i ta òutou parau ei parauraa atu ia na.

¹⁵ Ua maere noa rātou, e aore atu ra rātou e parau!

Ua moè ê ta rātou parau!

¹⁶ I tiaì noa na vau: (e aore roa e parauraa atu ia na;

tià noa ai rātou i nià, aore roa i parau atu,)

¹⁷ e parau noa na vau i ta ù ra vāhi;

na ù iho e faaite atu i to ù ra manaò!

¹⁸ Inaha, te î nei taù âau i te parau,

e te rū nei te vārua i roto ia ù nei;

¹⁹ inaha, taù ôpū mai te uaina aore e pupūraa;

mai te hue ìri âpī i fātata i te àmaha.

²⁰ E parau noa na vau ia māha aè au,

na taù vaha e parau, e ua faaite atu.

²¹ E òre au e haapaia noa atu i te taata i teie nei,

e òre au e parau faaahaaha noa atu i te taata.

²² Aore hoì au i mātaro i te faaiòà faaahaaha,

a riro vau i te hōpoi-ê-hia e tei hāmani ia ù ra.

Ta Èrihu tātaraaraa: te faaara nei te Atua i te taata

- 33** ¹ E tenā na, e Iōpa, e faaroo mai òe i taù parau nei;
 e te mau parau atoà na ù nei, o ta òe ia e haapaò mai!
- ² Inaha, ua parau taù vaha i teie nei;
 tei roto i taù vaha taù arero i te parauraa.
- ³ O ta taù âau e manaò e mea tià ra, o ta ù ia e parau,
 e na taù vaha e faaite i te parau hapa òre i teie nei.
- ⁴ Na te Vārua o te Atua vau i hāmani,
 e na te aho o te Pūaihope to ù ora.
- ⁵ Te tià ra ia òe, a pātoì mai,
 e faanahonaho maità na i mua ia ù nei, taataahi ètaèta mai!
- ⁶ Inaha, teie au ei mono i te Atua, o to òe hoì ia hinaaro;
 e àraea atoà rā vau i te hāmaniraahia ra.
- ⁷ Inaha, e òre òe e mataù mai i to ù nei hanahana,
 e òre hoì taù rima e teimaha i nià ia òe.
- ⁸ I parau na òe i roto i to ù nei pū tarià,
 — e ua faaroo vau i te haruru o to reo:
- ⁹ «E viivii òre to ù, aore e hara,
 ua mā vau, e aore e piò i roto ia ù.
- ¹⁰ Inaha, te ìmi ra o ia i te pariraa ia ù,
 e ènemi hoì au no na i ta na parauraa;
- ¹¹ ua òòmo o ia i o ù puè âvae i roto i te tāpeà,
 e te hiò mai ra i to ù taahiraa.»
- ¹² — Inaha, e òre òe e faatiàhia i tenā na parau, teie ta ù parau ia
 òe,
 e rahi mau to te Atua i te taata nei!
- ¹³ E aha iho ra hoì òe i mārō atu ai ia na?
 Tei òre hoì o ia e faaite mai i te mau parau atoà na na.
- ¹⁴ E tātaihoê rā ta te Atua parauraa mai,
 e tātaiipiti hoì, eita rā te taata nei e haapaò i ta na parau.
- ¹⁵ I nā roto i te taòto, i te ôrama i te pō ra,
 i maìrihia te taata nei i te taòto rahi,

ia tāòtoòto noa i nià i te roì ra.

¹⁶ Ei reira o ia e haafātata ai i to te taata nei tarià,
e ua tuu hua mai i te aò ia rātou,

¹⁷ ei haafāriuraa mai na na i te taata i ta na parau ìno,
ia moè atu te teòteò o te taata nei.

¹⁸ Te faaora nei i to na vārua i te âpoo,
e ia òre hoì o ia ia pohe i te māhae ra.

¹⁹ Ua aòhia mai hoì o ia i te māuiui i nià i ta na roì,
e te rahi ra te māuiui o to na mau ivi atoà ra.

²⁰ Te māuanu noa ra o ia i te māa,
e òre roa tana âau e hiaai i te māa maitataì.

²¹ Ua òre to na ìò, e aore roa e ìtea atu;
e to na mau ivi i ìtea-òre-hia ra, tē pupū nei ia i rāpae;

²² te fātata ra o ia i te âpoo,
e te ora no na i te feiā e taparahi mai.

²³ I tonohia mai te veà ia na, e faaìte ia na i te parau,
taihoê to roto i te tautani atoà ra,

ei faaìte i te taata i te parau e au ia na ra,

²⁴ ei reira te Atua e aroha mai ai, e ua parau e:

«E faaora ia na, eiaha ia tae i te âpoo!

Ua ìmihia e au te tāraèhara!»

²⁵ E rahi hoì te poria o to na ra tino i to te tamarii,
e hoì o ia i tana âpīraa ra.

²⁶ E pure o ia i te Atua, e na na e ìte mai,
e hiò hoì o ia i tana mata mā te òaòà.

E hōpoi hoì o ia i te mea tià i te taata atoà ra.

²⁷ E te hiò mai ra o ia i te taata nei; e ua nā ô anaè e:

«Ua hapa vau, e ua haapiò i te mea tià,

e aita a ù e faufaa.

²⁸ Ua faaora ia o ia ia na ia òre ia tae i te âpoo:

e ua ìte o ia i te māramarama i te oraraa nei!» ²⁹ Inaha, te rave nei
te Atua i taua mau mea atoà nei,

e ua nā nià iho e nā nià iho i te rave i te taata nei.

³⁰ Ei faahoì mai ia na mai te âpoo mai,
e ia haamāramarama o ia ia na i te māmaramama ora.

³¹ E haapaò mai, e Iōpa!

E faaroo mai ia ù, e māmū noa mai òe ia parau atu vau.

³² E te vai na ta òe parau, a parau mai!

Te hinaaro nei hoì au ia tiàhia mai òe.

³³ E aore rā e faaroo mai òe ia ù!

E māmū noa mai òe, e na ù e faaite ia òe i te paari!

Te pari nei o Èrihu ia Iōpa

34 ¹ Ua tāmāu iho ra Èrihu i ta na parau, nā ô aè ra:
² E faaroo mai i ta ù parau!

E te mau taata paari e,

E o òutou hoì te feiā ìte e, e haapaò mai ā ia ù!

³ O te tariā hoì tei faaroo i te parau,

mai te vaha atoà e tāmata i te māa ra.

⁴ E ìmi tātou i te parau-tiā na tātou iho,

ia ìte atoà tātou iho i te parau maitai.

⁵ I parau na hoì Iōpa e: «E parau-tiā ta ù,

ua faaruèhia e te Atua tei au ia ù ra;

⁶ e haavare ānei hoì au i tei au ia ù ra?

Ua rahi roa to ù pohe, aita e hapa.» ⁷ O vai ia taata e au ia Iōpa,

o tei horomii i te vahavaha mai te pape ra,

⁸ te âmui ra o ia i te feiā rave parau ìno ra,

e te âpiti atoà ra i te haereà i te feiā paieti òre ra?

⁹ I parau na hoì o ia e: «Aita a te taata nei e faufaa,

ia au māite atu i te Atua ra.» ¹⁰ E tenā na, e faaroo mai òutou ia ù!

E te feiā i ìte ra, eiaha roa te parau ìno ra e hurihia atu i te Atua!

Eiaha roa te Pūaihope ia parauhia i te rave parau ìno ra!

¹¹ E tāhoo atu o ia i ta te taata ra òhipa,

e faautuà atu o ia i te taata atoà i te òhipa ta na i rave ra.

¹² E òre mau te Atua e rave i te parau ìno,

e òre hoì te Pūaihope e ruri ê i te parau-tiā ra.

- 13 O vai tē poroì mai ia na i te fenua nei?
E o vai tei hāmani i te ao atoà nei?
- 14 Ahiri tana âau i manaò ia na,
e tià ia na i te faahoì mai i to na vārua e te aho no na;
- 15 hope roa aè ra te taata atoà i te pohe,
riro faahou atu ra te taata ei repo.
- 16 Te ìte ra òe, e faaroo mai i teie,
e haapaò mai i ta ù parau ia parau atu!
- 17 Ei ia na ānei te parau, tei òre e au i te parau-tià ra?
E faahapa ānei òe i tei parau-tià rahi roa ra?
- 18 O vai tei parau atu i te arii ra: «E taiàta òe na!»,
E te hui arii atoà ra: «E feiā paieti òre òutou na!»
- 19 A tae atu ai ia na, o tei òre e haapaìà atu i te hui arii ra,
o tei òre i rahi i te haapaò i te feiā mana, iti iho ra te taata rii,
na to na iho rima hoì i hāmani ia rātou atoà ra.
- 20 E pohe rātou, e òre e māhia;
i te tuìraa o te pō ra, e rūrūtaina te taata, e òre aè ra;
e riro ê te feiā mana, aore e rima.
- 21 Te hiò mai ra o ia i to te taata nei haerea,
e te hiòpoà mai ra i to na ra mau taahiraa.
- 22 Aita e pōuri, aita e maru-pohe,
ei tāpuniraa no te feiā rave parau ìno ra.
- 23 Inaha, e òre hoì o ia e maoro i te hiòpoàraa i te taata nei,
e tae o ia i te haavāraa a te Atua;
- 24 ua neneì o ia i te feiā mana i raro, aore e ìmiraa,
e ua faateitei ia vētahi ê ei mono ia rātou;
- 25 ua ìte o ia i ta rātou e rave ra.
Ua hūrēpaapaa roa ia rātou i te pō ra, marua iho ra rātou.
- 26 No te mea e feiā hara rātou, ua tāirihia rātou e ana i te vāhi ātea,
i te aro o te feiā e hiò mai ra;
- 27 no te mea ua fāriu ê rātou aore i pee mai ia na,
e aore roa i manaò i ta na atoà ra mau parau.
- 28 I te faataeraa i te òto o te taata rii ia na,

e faaroo hoì o ia i te òto o te feiā i àti ra.

²⁹ Ia tuu mai rā o ia i te marū ra, na vai e faatupu i te peàpeà?

E ia pūroù o ia i to na mata, o vai tei ìte atu?

I te fenua atoà ra, e te taata hoê.

³⁰ Ia òre ia riro te hau i te taiàta i nā reira ai o ia,

e ia òre ia haapeàpeàhia te taata rii;

³¹ e mea tià mau hoì ia parau atu i te Atua e:

«Ua faaòromaì au, e òre hoì au e rave i te hara;

³² o tei òre i ìtea e au ra, e haapii mai òe ia ù;

i rave na vau i te hara ra, e òre au e nā reira faahou.»

³³ E haapaò ānei o ia i ta òe ra i te tāhoora mai?

I te nā ôraa e: Tei tià ia òe ra, e tei òre i tià, eiaha i ta ù iho!

E tenā na, a parau na i ta òe parau i ìte ra!

³⁴ Ia riro te feiā ìte ra i te parau mai ia ù,

e te feiā i ìte ra, e riro i te faaroo mai ia ù:

³⁵ e i parau noa na Iōpa mā te ìte òre,

e aore ta na parau i au i te haapaò maitai:

³⁶ Te hinaaro nei au ia tāmata-hua-hia Iōpa,

o ia i faatià mai i te parau a te taata ìno ra!

³⁷ Ua âpiti atoà o ia i te faaruè parau i taua mau hara na na ra,

ua paipai o ia i tana rima i roto ia tātou nei,

e ua faarahi o ia i ta na parau, e ua taeà te Atua.

Aore a Iōpa e parau maitai

35 ¹ Ua parau atu ra Èrihu, nā ô atu ra:

² E mea tià ānei teie nei parau ia òe?

Ua parau hoì òe e: «Ua hau te parau-tià na ù i ta te Atua ra!»

³ Ua parau hoì òe e: «E aha to ù maitai e noaa ai?

E ta ù faufaa, ahiri aita vau i hara?»

⁴ Na ù ia e parau atu ia òe,

e to mau hoa atoà i ô na ia òe na.

⁵ E nānā na i to mata i nià i te raì na, e hiò!

E hiò atoà i te mau ata ra:

e teitei rahi ia i to òe!

⁶ I rave òe i te hara ra, ua aha hoì òe ia na?

E te rahi ra ta òe hara, e aha ta òe e rave atu ia na ra?

⁷ E te tià ra ta òe parau, e aha ta na faufaa e noaa?

E aha ta na taoà e noaa mai i to rima na?

⁸ E ìno te taata mai ia òe na i ta òe ra parau ìno,
e o te taata tei maitaì i ta òe ra parau-tià.

⁹ Te pii hua nei rātou i te rahi o te hāmani ìno ra,
te auē nei i te rima o te feiā pūai;

¹⁰ aita roa rā te hoê e parau e: «Tei hea te Atua, tei hāmani ia ù ra?
O tei hōroà mai i te himene i te pō ra?

¹¹ E rahi ta na i haapii ia tātou i ta te mau puaa o te ao nei;
e paari rahi ta na i hō mai na tātou i ta te mau manu o te reva nei?»

¹² Te pii hua ra rātou, aore rā o ia i parau mai,
no te teòteò o taua mau taata ìno ra.

¹³ E òre hoì te Atua e haapaò i te parau faufaa òre,
e òre hoì te Pūaihope e haapaò mai i te reira!

¹⁴ Parau noa ā òe, e aore òe ìte atu ia na,
tei mua ia na te parau, e tiàturi òe ia na!

¹⁵ I teie nei rā, no te mea aita rā, ua faahope mai i to na riri,
aita rā o ia i haapaò i te reira a ìno roa ai o ia ra,

¹⁶ parau faufaa òre noa mai ai Iōpa,
e ua faarahi o ia i ta na parau mā te ìte òre.

Ta te Atua haapiiraa i te taata nei

36 ¹ Ua parau atu ra Èrihu, nā ô atu ra:

² E faaòromaì iti noa mai òe, e na ù e faaìte atu,
te vai nei ā ta ù parau i te Atua.

³ No ô roa mai ta ù parau,
e tuu vau i te parau-tià i tei hāmani ia ù ra.

⁴ E òre ta ù parau e riro ei haavare,
e taata ìte mau rā tei mua ia òe!

⁵ Inaha, e pūai to te Atua, e e òre o ia e vahavaha mai,

e pūai i te mana e te paari.

⁶ E òre o ia e faaora i te paieti òre,
e faatià o ia i te parau-tià a te taata rii.

⁷ E òre to na mata e hiò ê i te feiā parau-tià ra;
tei nià ia i te terōno o te hui arii ra,
ia faateiteihia rātou, ua haamau-roa-hia ia e ana.

⁸ E ia mau rātou i te âuri,
e ua tāpeàhia i te taura ra i te pohe,

⁹ ua faaite o ia ia rātou i ta rātou parau,
e o ta rātou mau hara ra tei hau;

¹⁰ ua haafatafata o ia i to rātou tarià i te aò,
e ua faaue ia rātou ia hoì mai i te parau piò ra.

¹¹ Ia haapaò mai rātou e ia faaroo ia na,
e hope to rātou puè mahana i te maitai,
e to rātou mau matahiti i te navenave.

¹² Ia òre rā rātou ia faaroo ra, e pohe rātou i te òè ra,
e pohe hoì rātou mā te ìte òre ra.

¹³ E nā reira te âau ìno i te haaputu i te riri,
e òre e pii ia haamauhia rātou e ana;

¹⁴ ei to rātou âpīraa ra e pohe ai,
e âmuihia rātou i te oraraa ra i roto i te feiā viivii.

¹⁵ E faaora o ia i tei àti ra i to rātou poheraa,
ia oti rātou i te aòhia e taua pohe ra.

¹⁶ Oia atoà òe, ua faatià ia ia òe i to òe ra pohe,
e riro i te faaânohia, eiaha te pirihaò i to òe ra vāhi,
e te māa i nià i to àiraa-māa, e meî anaè ia.

¹⁷ Ua rave hua òe i te parau a te taata ìno,
e roohia òe i te parau-tià e te parau au.

¹⁸ Ia roohia e te riri ra, e haapaò maitai o tē tāiri-tià-noa-hia òe e
pohe atu,

ia rahi noa atu te hoo, e òre òe e matara mai!

¹⁹ E haapaò mai ānei o ia i ta òe ra taoà?

E òre, eiaha te àuro, e te pūai atoà o te mana ra.

²⁰ Eiaha e nounou rahi hua i te pō,
te riro ê nei hoì te taata atoà i to rātou ra vāhi.

²¹ E ara! Eiaha e hoì i te parau ìno,
ua faatià hoì òe i te reira, aore i te pohe.

Te mana hau ê o te Atua

²² Inaha, e faatià te Atua i to na iho ra mana;
o vai tē haapii e fāito ia na ra?

²³ Na vai i faaite ia na i to na èà?

E na vai e parau atu e: «Ua hapa òe!»

²⁴ E haamanaò! Ia faatura atu òe i ta na i rave ra,
tei haapaòhia e te taata atoà ra.

²⁵ Te manaò nei te taata atoà i te reira,
e te ìtehia nei e te taata atoà i te ātea ê ra.

²⁶ Inaha, e rahi te Atua e òre e ìtea e tātou;
e te taiòraa o to na matahiti, e òre e tià ia ìmi.

²⁷ Na na i âfai i te tōpata pape ra i nià,
e ua maìri mai ei ua no roto mai i te māhu ra?

²⁸ Na te ata i haamaìri i raro,
e ua ûàna noa mai ra i nià i te taata.

²⁹ O vai tē ìte i te hōhoraraa o te mau ata,
e te haruru o to na ra tētene?

³⁰ Inaha, ua hōhora o ia i to na māramarama e àti aè ra te reira ra,
e ua tāpoì i te tumu o te moana!

³¹ O ta na ia rāveà i te faautuàraa atu i te mau fenua,
e ua tuu mai hoì i te māa e rave rahi.

³² Te àti nei te raì atoà i te uira,
na na rā e faaite i te faatiàiraatu.

³³ Te faaite atu ra to na pātiri i te reira;
e riri to reira i te feiā taiàtā.

37 ¹ Te rūrūtaina nei taù âau i te reira,
e te turorirori nei i to na vairaa.

² A faaroo na òutou i te àhehe o to na reo,

e te haruru no roto mai i to na vaha!

³ Tei raro aè i te raì atoà nei te ànaparaa,
e ua tae roa ta na uira i te hopeà mai o te fenua ra.

⁴ E muri aè ra, o taua haruru rahi ra ia: e reo teitei to na i te pātiri;
e e òre roa o ia e tāpeà ia rātou ia faaroohia to na ra reo.

⁵ E pātiri-maere-hia te reo o te Atua;
e parau rahi ta na e rave nei, e òre e tià ia faataa.

⁶ Ua parau hoì o ia i te hiona: «Ei nià òe i te fenua ra!»
E i te ua tōriirii, e i te tià ua, o to na ra mana.

⁷ Ua tāpiri o ia i te rima o te taata atoà,
ia ìte te taata atoà i ta na e rave ra.

⁸ Ei reira te mau taehae e reva ai i te âpoo;
e ua pārahi māite i to rātou pūpuniraa.

⁹ No te pae i apatoà te pūāhiohio,
e te māriri ra, no te pae i apatoèrau.

¹⁰ No te matai a te Atua, e paari ai te vai,
e te pape âano ra, e ètaèta ai.

¹¹ Mai reira hoì, te pee nei te ata meùmeù ia na i te tià ua ra,
e e pūrara ê hoì te ata rahi âano i te māmarama no na.

¹² Te nā reira ra o ia i te tīoi i to rātou haereà i ta na ra parau,
ia rave rātou i ta na i faaue atu ia rātou ra,
i nià i te fenua i pārahihia e te taata nei;

¹³ ei aōraa atu, e aore ra no to na fenua;
e aore ra no te aroha, i hōpoi mai ai o ia i te reira.

¹⁴ E faaroo mai i teie, e Iōpa!
Eiaha e haùti, e haamanaò i te rāveà taa ê a te Atua ra!

¹⁵ Te ìte ra òe i ta te Atua rāveà i te reira,
ia faaànaàna mai o ia i te māmarama o tana ra ata?

¹⁶ Te ìte ra òe i te haafāitoraa i te mau ata,
te òhipa taa ê a te Ìtehope ra?

¹⁷ E te mea i māhanahana ai to àhu,
ia vaiiho noa i te fenua i te matai no te pae i apatoà ra?

¹⁸ O òe atoà ānei e o ia i te hōhoraraa i te raì,

tei ètaèta, mai te hiò faatōhia ra?

¹⁹ E haapii mai maori òe i ta mātou parau ia parau atu;
e òre mātou e tià ia parau atu ia na, no te pōuri.

²⁰ E faaìtehia atu ānei o ia, e te parau nei au nei?

Ia parau anaè te taata ra, e riro ia i te pohe roa.

²¹ I teie nei hoì, e òre te taata e tià ia hiò i te māmarama ia ànaàna
maitaì i nià i te raì ra;

te farara nei rā te mataì, e ua ànaàna ia,

²² tei te mataì ra e faapiti e fā mai ai te mahana.

Tei te Atua rā te hanahana rahi!

²³ I te Pūaihope ra! E òre e ìtea e tātou;

aore ia e fāito i te mana e te auraa o te parau,

te rahi roa ra te parau-tià na na:

e òre e hāmani ìno.

²⁴ E i teie nei, ia mataù te taata ia na e tià ai;

e òre hoì o ia e ìte noa atu i tei paari te âau ra.

TA TE ATUA FAAÌTERAA

38 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Iōpa nā roto i te pūāhiohio, nā ô
mai ra:

² O vai teie e haapōuri i te haapaòraa,
i te parau anaè ra aore i ìte ra?

³ A tātua na i to tauupu mai ta te taata ra;
e ui na vau ia òe, e na òe e faaìte mai ia ù.

Te Atua, te fatu o te ao nei

⁴ I hea òe ia ù i haamau i te tumu o te fenua nei?
A faaìte mai na, peneiaè te ìte ra òe.

⁵ Na vai i tuu i te fāitoraa, ua ìte hoì e òe na?
E na vai i tāfai i te taura nā nià iho?

⁶ I haamauhia te niu i nià i te aha?

E na vai i tuu i te òfai tihì?

⁷ A fatu atoà ai i te mau fetià poìpoì i te himene,

e ua pii noa te mau tamarii atoà a te Atua i te òaòà?

⁸ E na vai i ôpani i te mau ùputa o te moana,
a manii mai ai, mai te mea no roto i te ôpū ra,

⁹ ia ù i faariro i te mau ata ei tāpoì i te reira,
e te pōuri meùmeù ra ei vāhi,

¹⁰ ia ù hoì i rave i te vāhi i haapaòhia e au no te reira,
e ua tuu i te mau teà e te mau ùputa,

¹¹ a parau ai au e: «E tae mai òe i ô nei, tirā rā;

ei ô nei to aru teòteò ra e faaea ai!» ¹² Tei to òe ra ānei ànotau te
haapaòraahia e òe te poìpoì?

E ua faaite atu i te tumu e te ao i to na vāhi,

¹³ ia rave māite i te hiti o te fenua,

ia ueue-ê-hia te paieti òre e ia taa ê atu?

¹⁴ Ua riri-ê-hia mai te àraea i te tāpaò ra,

ia tià noa mai rātou mai tei àhuhia ra.

¹⁵ Tāpeàhia iho ra to rātou māmaramama i te feiā paieti òre,
e ua ôfatihia te rima teitei.

¹⁶ Ua taeà ānei ia òe te tumu o te moana?

E ua nā raro ānei òe i te àputo hōhonu ra?

¹⁷ Ua ìritihia ānei te ôpani o te pohe ia òe?

E ua hiò ānei òe i te ùputa o te maru-pohe ra?

¹⁸ Ua ìmi ānei òe i te âano o te fenua?

Te ìte ra òe, e faaite mai, e hope roa aè.

¹⁹ Tei hea te fenua i pārahihia e te māmaramama?

E te pōuri hoì, tei hea to na pārahiraa?

²⁰ E tae mātou ia òe i te ôtià mai,

ua ìte òe i te èatià e tae ai i te ùtuafare?

²¹ Ua ìte òe, no te mea ua fānau na òe,

e ua rahi roa to òe ra puè mahana!

²² Ua tomo ānei òe i roto i te puèraa o te hiona?

E ua hiò òe i te puèraa o te ua-paari,

²³ i vaiihohia e au no te mahana e roohia ai te àti,

no te mahana tamaì e te àroraa ra?

24 Tei hea te fenua e tufahia ai te māramarama,
 e farara mai ai te matai ra e ànatore i nià i te fenua nei?
 25 Na vai i haapaò i to te pape puè ra haereà,
 e te tereraa no te uira pātiri ra,
 26 ia uahia to te fenua taata òre,
 i nià i te mētēpara aore i pārahihia e te taata ra,
 27 ei faarari i te fenua moèmoè, e tē faaruèhia, e tē ano,
 e ia ôteu mai te rāau âpī ra i nià?
 28 O vai to te ua ra metua?
 E na vai te hau nei i fānau?
 29 No to vai ra ôpū te vai-paari?
 E te māriri uòuò no te raì, na vai o ia i fānau?
 30 Ua riro te pape ra mai te òfaì te ètaèta a moè atu ai,
 e ua mau roa i te ìriātai i te māriri.
 31 E mau ānei ia òe te māhanahana o Time,
 e matara ānei te tāpeà o Tiriti?
 32 E tiā ānei ia òe ia faaite ia Matarota i to na tau,
 e ia aratai ia Òtā e tana mau tamarii?
 33 Te ìte ra ānei òe i te ture o te raì?
 E na òe ānei i tuu i te parau ia rātou i nià i te fenua nei?
 34 E tae ānei to reo i nià roa i te ata ra?
 E moè iho ra òe i te hoê maa pape rahi i nià ia òe?
 35 Na òe ānei e tono i te uira?
 E tae mai ānei rātou a parau mai ai ia òe e: «Teie mātou!»
 36 Na vai i tuu atu i te paari i roto ra?
 E na vai i hōroà atu i te haapaò maitai i te âau?
 37 E hope ia vai te mau ata ia taiò i to na paari?
 E manii ia vai te mau hue o te raì ra,
 38 ia riro te repo huàhuà roa ei vari ra,
 e ia àti roa te repo ètaèta ra?

Te Atua, te fatu o te ao ânimara

39 Na òe ānei e ìmi i te māa na te riona maiaa,

e māha aè ra te hiaai o te mau riona fanauà,

⁴⁰ ia pūpuni rātou i roto i to rātou âpoo,

ia pārahi i roto i to rātou vāhi e moèmoè ai?

⁴¹ Na vai i ìmi i te māa na te ôrepa,

ia tiàoro hua to na mau fanauà i te Atua,

te ori haere noa ra rātou no te māa òre ra?

39 ¹ Ua ìte òe i te fānauāa o te puaaniho mato ra?
E na òe ānei e tiaì i te mau àiri ia fānau mai?

² E tià ānei ia òe ia taiò i o rātou puè marama?

E ia fānau mai rātou, te ìte ra ānei òe?

³ Ua tīmene mai ra rātou,

e fānau iho ra to rātou fanauà; òre aè ra to rātou māuiui.

⁴ Ètaèta noa atu ra to rātou mau fanauà, e ua rahi rātou i te àihere,
reva ê atu ra, e òre e hoì faahou mai.

⁵ Na vai i tuu i te âtini ôviri ia haere noa na?

E na vai i tātara i te tāvaha o te âtini ôviri?

⁶ Tei faarirohia e au te mētēpara ei fare no na,
e te fenua taitai ei pārahiraā no na.

⁷ Ua tāhitohito o ia i te tahuturaā o te òire,
e te àvaavaa o te tiahi, e òre o ia e haapaò mai.

⁸ O te mau mouà ta na haereraā māa;

e te ohi rii âpī ra ta na i ìmi haere.

⁹ E riro ānei te reema ei tāvini no òe?

E mau ānei o ia i pihai iho i ta òe ra àmuraā māa?

¹⁰ E mau ānei te reema ia òe i te tuto i nià i te ârote?

E ârote ānei o ia i te mau peho ia òe?

¹¹ E tiàturi ānei òe ia na, no te mea e pūai rahi to na?

E tuu ānei òe i ta òe òhipa ia na?

¹² Te tiàturi ra ānei òe ia na ei hōpoi mai i ta òe ra tītona,
e ei haaputu mai i ta òe ra māa àuhune?

¹³ Ua mahora ānei te pererau o te renanima ia òe,
te huruhuru ra e te tiààtiraa e au atoà i to te hetite?

¹⁴ E tuu rā o ia i to na huero i raro i te repo,

ia māhanahana i nià i te one,
 15 aore i manaò e taahihia e te âvae,
 e tē pārahi i te âvae o te puaa ôviri.
 16 E òre e haapaò i to na iho fanauà, mai te mea eere to na;
 òhipa faufaa òre ta na i te mataù òre.
 17 E iti to na paari i tuuhia mai e te Atua,
 aore i hōroà i te ìte ia na.
 18 Ia faaitoito rā o ia iho e faatītīāhemo ra,
 ua àta o ia i te puaahorofenua e to nià atoà ia na ra.
 19 Na òe ānei i hōroà i te pūai no te puaahorofenua ra?
 E ua vehi ānei òe i tana âi i te pātiri?
 20 E maùe ānei o ia mai te àrape ia òe?
 Te ûana o tana ihu ra, e mea hitimaùe.
 21 Ua pāèè o ia i te peho mā te òaòà i tana pūai,
 e ua horo pūai noa i roto i te paapaainaraa o te nuu ra.
 22 Te tāhitohito ra o ia i te mataù, aore e rūrūtaina,
 e òre hoì e hoì mai ia ìte atu i te òè ra.
 23 E àhehe faufaa òre to te vairaa òhe ia na,
 te māhae ànaàna e te pāruru.
 24 Ua horomii noa i te fenua i te rū e te riri.
 E òre rā hoì e mau i te òto o te pū ra.
 25 E tià hoì i ta na i te òtoraa o te mau pū ra,
 te hoì ra te àro i te ātea ê, te pātiri o te mau àito, e te ùmere.
 26 Na òe ānei i faaite i to te nētā maùeraa,
 i mahora ai to na pererau i te pae i apatoà ra?
 27 E na òe ānei i faaue i te àeto i maùe ai i nià,
 a rave ai i to na ôfaaraa i nià ê ra?
 28 I nià i te mato to na pārahi-māite-raa,
 e i nià i te mato taratara ra, i te vāhi e òre e tae na ai.
 29 I reira tana tiaàraa i te māa,
 e ìte to na mata i te māa i te ātea ê ra.
 30 Na to na mau fanauà e òte i te toto;
 e tei te vairaa o tei pohe ra, tei reira o ia.

Ta Iōpa pāhonora matamua

- 40** ¹ Ua parau mai ra Iehova ia Iōpa, nā ô mai ra:
² E tiā ānei tei mārō mai i te Pūaihope ia haapii mai ia na?
 Na tei aò mai i te Atua ra e parau mai?
³ Ua parau atu ra Iōpa ia Iehova, nā ô atu ra:
⁴ Inaha, e viivii to ù! E nā hea atu vau ia òe?
 E tāpōi na vau i taù vaha i taù rima.
⁵ Hoê aè nei a ù parauraa, e òre rā vau e parau faahou;
 a piti aè nei, e òre rā vau e tāmau.

E faariro nei ānei Iōpa ia na mai te Atua ra?

- ⁶ Ua parau mai ra Iehova ia Iōpa nā roto i te pūāhiohio, nā ô mai ra:
⁷ A tātua na i to tauupu mai ta te taata ra;
 e ui na vau ia òe, e na òe e parau mai ia ù.
⁸ E faaòre mau ā ta òe i ta ù ra faaauraa?
 E faahapa mai ā òe ia ù ia tiāhia òe ra?
⁹ Te fāito atoà ra ānei to òe rima i to te Atua?
 E fāito atoà ānei to reo pātiri i to na?
¹⁰ E faaùnaùna na ia òe i te hanahana e te hinuhinu,
 e faaàhu na ia òe i te tura e te nehenehe!
¹¹ A tuu na taua riri rahi ûàna na òe ra,
 a hiò i tei teòteò, a faahaèhaa atu!
¹² A hiò i tei teòteò, a tuu atu ai i raro!
 A taataahi i te paieti òre i to rātou vāhi,
¹³ huna atoà atu ia rātou i raro i te repo,
 e e tāamu atoà atu i to rātou mata i te vāhi moè ra!
¹⁴ Ei reira vau e parau atu ai ia òe,
 e ora òe i to rima àtau ra!

Pehemota

- ¹⁵ Inaha hoì te Pehemota, ta ù i hāmani mai ia òe atoà na!

E àihere ta na i àmu mai ta te puaatoro atoà ra.

¹⁶ Inaha, tei to na tauupu to na ètaèta,

e to na pūai tei te pito ia o ta na ôpū;

¹⁷ ua faatià o ia i tana âero mai te âreti ia hinaaro;

e te uaua o to na hūmaha, ua tāviri-atoà-hia ia;

¹⁸ E au to na mau ivi i te maa veo paari ra;

e te ivi tuamoo mai te âuri tāatoà ia.

¹⁹ O tei hau ia i te òhipa a te Atua;

e na tei hāmani ia na, e faatae atu i ta na reo òè ia na.

²⁰ Inaha, ua riro te mouà ei māa na na,

e tei reira te mau puua taehae i te haùti-haere-raa.

²¹ Ei raro aè i te rāau marumaru to na taòtoraa,

i roto i te uruâèho e te vāhi pape.

²² Na rātou o ia i tāpoì, na te rāau marumaru i tamaru i nià ia na,

e ua haaàtihia o ia e te rāau o te pape ra.

²³ Ia ûàna noa mai te pape ra, e òre o ia e rū;

e òre o ia e haùti, ia ûàna noa mai Ioritāna i tana vaha.

²⁴ Na vai o ia e rave faaite noa?

A here ai i to na ihu i te taura?

Reviatana

41 ¹ E noaa ānei Reviatana ia òe i te matau?

E mau ānei to na taa ia òe ia ruuruu i te taura?

² A parau na, na òe ānei e haamau i te taura i nià i te ihu ra?

E puta ānei te taa ia òe i te âuri?

³ E rahi ānei to na tāparuraa mai ia òe?

E haapaia mai ānei ta na parau ia òe?

⁴ E faaau mai ānei o ia i ta na parau ia òe?

E rave ānei òe ia na ei tāvini mau?

⁵ E ômiri noa atu ānei òe ia na mai te manu ra?

E tāpeà ānei òe ia na no to mau tamarii tamahine?

⁶ Na to mau tauà ānei e àmu ia na?

E tufa ānei rātou ia na i nā feiā hoo ra?

⁷ E î ānei to na ìri ia òe i te âuri tara?

E tana âfii i te pātia ià?

⁸ A tuu na i to na rima i nià ia na:

e haamanaò i te mārō, a tirā atu ai!

⁹ Inaha, e mea faufaa òre ia manaò atu ia na;

e òre ānei te taata nei e taiā ia na, i te huru anaè ra?

¹⁰ Aore roa e taata e tià ai ia faaara atu ia na:

o vai hoì te taata e mau i mua ia ù?

¹¹ O vai tei hōroà mai i ta ù ia faautuà atu vau ia na?

To raro aè i te raì atoà nei, na ù ia.

¹² E òre au e huna i to na huru,

e to na ètaèta, e te tupu maitai.

¹³ Na vai e heheu i te vehi o to na mata?

E na vai e hōpoi mai i te tāvaha piti?

¹⁴ Na vai e ìriti i te ôpani o to na mata?

Te nānairaa o tana niho e àti noa aè, e mea riàrià ia.

¹⁵ To na pāruru ètaèta ra, to na ia teòteò;

ua àti roa te poa no na ra mai te mea tāpirihia ra.

¹⁶ Ua faaauhia te tahi i te tahi,

e òre roa te matai e ō i roto ra.

¹⁷ Ua faaauhia te tahi i roto i te tahi,

ua tiàfetuhia, e òre roa e taa.

¹⁸ Ua maìtihe anaè o ia, ua pura ia te auahi;

e au to na mata i te ôpani mata o te poipoì.

¹⁹ E rama tei pūrora mai no roto i to na vaha;

e te pura auahi e reva atu ra.

²⁰ E au auahi tei pupū mai no roto i to na âpoo ihu,

mai to te pāni ia pihaa ra e mai te pāni rahi.

²¹ E àma te àrahu i te aho no na,

e auahi ura tei pūrora mai no roto i tana vaha.

²² Te noho mai ra te pūai i nià i tana ài,

e te ori mai ra te pohe i mua ia na.

²³ Ua taahi-roa-hia te iò no na,

ua piri roa i nià ia na, e òre roa e âtaataa noa aè.

²⁴ E au te māfatu i te òfai i te ètaèta;

e òre roa e mōfai, e au i te òfai oro i rara ra.

²⁵ Ua tià anaè o ia i nià ra, ua mataù te feiā ètaèta,

e ua haamoà rātou ia rātou iho no te riàrià.

²⁶ E òre te òè a te taata i àa atu ia na e mau.

E te māhae, e te ihe, e te hoto.

²⁷ E àihere te âuri nei ia na,

e te veo ra, e rāau pē ia.

²⁸ E òre o ia e horo i te òhe,

e te òfai maa ra, e patē mai ia ia na mai te àihere ra.

²⁹ Ua riro hoì te ômore ei àihere ia na,

e te àta noa ra i te ueueraa o te māhae.

³⁰ E òfai papa to na roì,

o te mato pararī ra ta na i ueue i raro i te vari.

³¹ Ua pihaa te moana ia na mai te pāni ra;

e te miti ra mai te mea faaruèhia ra ia na.

³² Te ànaàna mai ra te èà i muri aè ia na;

e taohia te moana, ua hinahina.

³³ Aita o na e fāito i nià i te fenua nei;

aore o na e mataù i roto ia na.

³⁴ Ua hiò o ia i te feiā faaahaaha,

ua hau o ia i nià i te feiā teòteò atoà.

Te piti o te pāhonora a Iōpa

42 ¹ Ua parau atu ra Iōpa ia Iehova, nā ô atu ra:

² Ua ìte au e, e pūaihope to òe,
e e òre ta òe i ôpua ra e tià ia faaòre.

³ — O vai teie e haamoè i te parau, e òre e taeà i te ìte ra? —

Ua parau vau i tei òre i ìtea e au ra;

e parau taa ê, e òre e taeà, e òre e ìtea e au.

⁴ — E faaroo mai òe, i tenā na, e na ù e parau atu;

e ui noa na vau ia òe, e na òe e faaite mai ia ù. —

⁵ Ìte àè nei au ia òe i te ìte tarià nei;
i teie nei rā, te hiò nei taù mata ia òe.

⁶ E i teie nei te haafaufau nei au ia ù iho:
e te tātarahapa nei au i raro i te repo e te rehu auahi.

PARAU HOPEÀ

⁷ E oti àè ra taua parau nei i te parauhia atu e Iehova ia Iōpa, ua parau atu ra Iehova ia Èrifata Âti-Temani: Ua riri au ia òe, e nā hoa atoà no òe ra toopiti; aore hoì ta òutou parau i au ia ù, mai ta taù tāvini mai ia Iōpa. ⁸ E tenā na, e rave òutou i nā puaatoro e hitu, e nā māmoe oni hoì e hitu, a haere atu ai i taù tāvini ra ia Iōpa, a hōpoi ai i te tahi tūtia tāauahi na òutou. E na taù tāvini, na Iōpa, e pure ia òutou, o ia ta ù taata e ìte atu, o tē tāhoo atu hoì au ia òutou i ta òutou parau faufaa òre. Aore hoì i au ta òutou parau ia ù, mai ta taù tāvini mai ta Iōpa. ⁹ Ua haere iho ra Èrifata, Âti-Temani, e o Piratata, Âti-Tua, e o Tofora, Âti-Naama, e ua nā reira i ta Iehova i faaue mai ia rātou ra, e ua ìte mai ra ia Iōpa.

¹⁰ Ua riri ê àè ra Iehova i taua pohe o Iōpa ra, ia oti àè ta na pure i nā hoa no na ra; ua tātaipiti mai ra Iehova i ta Iōpa taoà i tei noaa ia na i mūtaa iho ra. ¹¹ Ua haere anaè mai ra tana mau taeaè, e te mau tuahine, e te mau taata-tupu atoà ra; ua àmu iho ra i te māa io na ra i roto i to na iho fare. E ua aroharoha iho ra ia na, haamāhanahana àè ra, i te mau ìno i hōpoihiā mai e Iehova i nià ia na, e ua hōpoi atu ra te taata atoà i te hoê maa moni na na, e te tahi tāpeà àuro e àti noa àè ra rātou atoà ra. ¹² Maitaì roa àè ra to Iōpa hopeà i tei mūtaa iho ra ia Iehova. Hoê àhuru mā maha a ana tautani i te māmoe, e ono tautani i te tāmera, e piti tautani i te puaatoro, hoê hoì tautani i te âtini ufa. ¹³ Toohitu hoì a ana puè tamarii tamaroa, tootoru tamahine: ¹⁴ maìrihia iho ra tei mūtaa iho ra o Ìmima, e te toopiti ra o Tetia; e te tootoru ra o Terena-Hafuta. ¹⁵ E aore roa i ìtea i taua fenua atoà ra te vahine e au i te mau tamahine a Iōpa i te maitataì. Ua hōroà mai ra to rātou metua tāne i te hoê pārahiraā i roto atoà i to rātou mau tuaane.

¹⁶ E muri aè i te reira, te ora noa ra Iōpa e hoê aè ra hānere, e maha àhuru i te matahiti, e ua ìte i tana mau tamarīi, e te mau tamarīi atoà a taua nā tamarīi na na ra, e maha atoà uì ra.

¹⁷ Pohe iho ra Iōpa mā te ruhiruhiā, e mā te î i to na ra puè mahana.

TE MAU TARAMO

PUTA MATAMUA

Te maità mau

- 1** ¹ E ao to te taata,
aore i faaau i to na haereà i te aò a te paieti òre,
aore i taahi i te èà o te feiā rave hara ra,
e aore hoì i pārahi i te pārahiraa o te feiā tāhitohito ra!
- ² O tei hinaaro rā i te ture a Iehova,
e tei ta na ture to na manaòraa i te ruì e te ao.
- ³ E au o ia i te rāau
i tanuhia i te hiti ânāvai ra:
o tei hotu i to na ra tau mau,
e o tei òre roa i māheàheà to na rau:
oia atoà, o ta na atoà e rave ra, te maità ra ia.
- ⁴ Eere mai te reira te feiā paieti òre ra:
e au ia i te ota e puehu noa i te matai ra.
- ⁵ E òre e mau ai te paieti òre i te haavāraa,
e te rave hara i te âmuiraa o te parau-tià ra.
- ⁶ Te au mai ra hoì Iehova i te haereà o te parau-tià ra,
âreà te haereà o te feiā paieti òre ra, o te pohe ia.

Te arii a te Fatu

- 2** ¹ E aha te mau êtene i àrepurepu-noa-hia ai?
E te mau taata nei i ìmi ai i te mea faufaa òre?
- ² Te tiàtià ra te hui arii o te fenua nei i nià,
e te âmui atoà ra te hui raatira e mārō ia Iehova,
e ta na i faatāhinu ra.
- ³ Te nā ô ra: Tātou e hāhae i ta rāua tāpeà e taa ê atu,

e faaruè ê atu tātou i to rāua tuto ra!

⁴ O tei pārahi i nià i te mau raì ra, tē àta mai;
e tāhitohitohia rātou e Iehova.

⁵ Ei reira o ia e parau mai ai ia rātou mā te riri,
e ehuehu roa aè ra rātou ia na i to na riri rahi.

⁶ Te nā ô mai ra o ia: Ua faatāhinu vau i taù arii i nià i taù mouà
moà ra ia Tiona!

⁷ E faaite atu vau i te parau faaau na Iehova,
ua parau mai o ia ia ù e:

O taù tamaiti òe. I naùanei òe i haafānauhia ai e au.

⁸ A ani mai ia ù, e na ù e hōroà atu ia òe i te mau êtene ei tufaa na
òe,

e te mau fenua hopeà atoà ei taoà na òe;

⁹ e pararī rātou ia òe i te papaì âuri.

E huàhuà roa ia òe mai te âuà a te pōtera ra.

¹⁰ E tenā na, e te hui arii ra, ia paari òutou!

E fārii i te aò, e te mau haavā o te fenua nei.

¹¹ E haamori ia Iehova mā te mataù,
e òaòà i mua ia na mā te rūrūtaina.

¹² A hoì na i te tamaiti ra,

o te riri hoì o ia,

pohe iho ra òutou i te èà ra,

e òre hoì to na riri e roroa ua tupu.

E ao to te feiā e tiàturi ia na i reira!

Âua-haaàti-hia e te ènemi

3 ¹ Taramo. Na Tāvita. Ia na i horo i tana ra tamaiti ia Àpātaroma.
E Iehova e, ua rahi taù mau ènemi,

ua rahi tei tià mai i nià e mārō mai ia ù,

² e rave rahi tei parau ia ù nei:

Aita roa o na e ora i te Atua! Tera.

³ Âreà òe, e Iehova, e pāroru òe no ù e àti noa aè,
o to ù hanahana, e na òe taù upoo i faateitei.

⁴ Te tiàoro nei taù reo ia Iehova,
e te faaroo mai ra o ia ia ù i ta na mouà moà ra. Tera.

⁵ Ua tīraha vau i raro, e ua taòto ra;
e ara aè ra hoì au, na Iehova vau i tauturu mai.

⁶ E òre au e mataù i te taata e ia àhuru noa atu te tautani,
o tei haaàti ènemi mai ia ù e àti noa aè.

⁷ A tià, e Iehova! Ia ora vau, e taù Atua!
E tià ia òe ia tairi i te taa o taù mau ènemi, e fati ia òe te niho o te
feiā paieti òre ra.

⁸ No ô mai te ora ia Iehova ra!

Te vai ra to òe ra maitai i nià i to òe iho ra mau taata! Tera.

Tauturuhia i roto i te fifi

4 ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Netinota. E Taramo. Na Tāvita.
Ia tiàoro atu vau ra, e faaroo mai, e te Atua o ta ù parau-tià ra!

Ua faaorahia mai au e òe i taù àtiraa ra.

E tenā na, e aroha mai ia ù, e faaroo mai i ta ù pure!

² Mai te aha te roa, e te mau taata na,

to òutou haapaò i taù hinuhinu nei ei mea haamā?

E to òutou hinaarora i te faufaa òre e te ìmiraa i te haavare? Tera.

³ Ia ìte mai rā òutou, ua maitihia e Iehova tana taata paieti ra:

te faaroo mai ra Iehova ia tiàoro atu vau ia na.

⁴ E mataù òutou, eiaha rā e rave i te hara;

a feafea na to òutou âau i nià i to òutou mau roi,

a faaea noa ai. Tera.

⁵ Ei tūtia parau-tià ta òutou e hōpoi,

a tiàturi atu ai ia Iehova.

⁶ Rave rahi tē parau e: Na vai e faaite mai i te maitai ia tātou nei?

E nānā mai, e Iehova, i te māmarama o to mata i nià ia mātou nei!

⁷ Ua hōroà mai òe i te òaòà i roto i taù âau,

e ua hau i to rātou, ia faarahihia ta rātou tītona e te uaina ra.

⁸ E tīraha vau i raro mā te ora, e e taòto hoì;

na òe anaè rā, e Iehova, i pārahi ai au mā te ora.

Pure a te hoê taata tei fāriihia i te fare o te Fatu ra

- 5** ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Nehirota. E Taramo. Na Tāvita.
E faaroo mai, e Iehova, i taù parau,
e haapaò mai òe i to ù ùùruraa!
- ² E faaroo mai i taù tiàororaa, e taù arii, e taù Atua!
Te pure atu nei hoì au ia òe.
- ³ Te ìte mai ra òe, e Iehova, i taù reo i te poiòe.
Ei te poiòe au, e haere faaìte atu ai mā te tiaì māite ia òe.
- ⁴ Eere hoì òe i te Atua e ìte mai i te parau ìno;
aita hoì o te parau ìno ra e tūruìraa ia òe.
- ⁵ E òre hoì te taiàta e mau i mua ia òe;
te riri ra òe i te feiā atoà i rave i te parau-tià òre ra.
- ⁶ E mou te feiā haavare atoà ia òe:
o te taparahi taata ra, e te taata haavare ra, o ta Iehova ia e riàrià ra.
- ⁷ Âreà vau nei, no te aroha rahi no òe ra, e tae faahou atu ā vau i to fare,
a haamori ai ia òe mā te mataù i to nao moà ra.
- ⁸ A arataì òe ia ù, e Iehova, i ta òe ra parau-tià; no taù mau ènemi nei,
e faatitāifaro i to èà i mua ia ù.
- ⁹ Aore roa e parau-mau o roto i to rātou vaha.
O te ìno anaè ra to roto ia rātou,
mai te âpoo tiàpāpaù i maheu ra to rātou àrapoà,
e na to rātou arero e haavare mai.
- ¹⁰ Ei taata hara rātou ia òe, e te Atua!
E ia hià rātou i ta rātou iho parau!
E no ta rātou hara e rave rahi e faaruè ê atu òe ia rātou,
ua ôrure hoì rātou i to òe ra hau!
- ¹¹ O te feiā atoà rā e tiàturi ia òe ra, ia òaòà ia,
ia faateitei i te reo i te òaòà eiaha ia mure,
no te mea o òe tē tiaì ia rātou;
e te feiā atoà i hinaaro ia òe ra, ia òaòà anaè ia ia òe.

¹² No te mea, na òe hoì, e Iehova, e haamaità i te parau-tià ra; e ua haaàtihia o ia e to aroha mai te pāroru ra.

Eiaha e faautuà mai ia ù mā to riri

6 ¹ Na te Menatehe. Ia Netinota i nià i te Teminita. E Taramo. Na Tāvita.

E eiaha e aò mai ia ù mā te riri, e Iehova, eiaha e papaì mai ia ù i te riri rahi no òe ra!

² E aroha mai òe ia ù, e Iehova, te paruparu nei au; e faaora òe ia ù, e Iehova, ua māuiui hoì taù mau ivi.

³ Ua àehuehu roa hoì taù vārua; a fea rā òe e tauturu mai ai, e Iehova?

⁴ E hoì mai, e Iehova; ia ora taù vārua; ia ora hoì au i te aroha no òe ra.

⁵ E òre roa tei pohe e haamanaò ia òe; o vai hoì to hāte e ârue ia òe?

⁶ Ua heneheneâ vau i to ù nei autā-noa-raa; te rari nei taù roì i te mau ruì atoà nei, taù roimata tē faarari i to ù nei roì.

⁷ Ua poopoo taù mata i te òto; ua māheàheà vau i rotopū i taù mau ènemi.

⁸ Ia ātea ê atu òtoui, e te feiā rave parau ìno, ua faaroo mai hoì Iehova i taua òto no ù nei!

⁹ Ua faaroo mai Iehova i ta ù i ani atu, ua fārii mai Iehova i taù pure.

¹⁰ E haamā taù mau ènemi atoà e te àehuehu; e faahoìhia rātou, e roohia-vave-hia e te haamā!

E hiò mai òe ia ù i te parau-tià na ù ra

7 ¹ Titaiona. A Tāvita. Ta na i himene ia Iehova, no te parau a te Âti-Peniamina ra te parau a Tuta.

E taù Atua, e Iehova, te tiàturi nei au ia òe;

ia ora vau, e faaora ia ù i te feiā atoà e hāmani ìno mai ia ù nei,

- ² o te riro rātou mai te riona, i te àmuraa ia ù,
o te hāhae huàhuà roa ia ù, e aita e faaora!
- ³ E taù Atua, e Iehova, i nā reira vau ra,
e te vai nei te hara i taù rima,
- ⁴ ua hāmani ìno atu vau i taù hoa,
(ua faaora rā vau i tei ènemi hara òre noa ia ù nei,) ⁵ a aùau mai
taua ènemi ra, a rave mai ia ù,
a taataahi o ia ia ù i raro i te repo,
e taù hinuhinu nei, e tuu o ia i raro i te vari! Tera.
- ⁶ A tià, e Iehova, mā to riri; a tià i nià!
I te riri rahi hoì o taù mau ènemi!
A ara òe no ù nei i te haavāraa ta òe i faaue ra!
- ⁷ Ia haaàti mai te mau taata i âmuhia ra ia òe!
E tenā na, e hoì òe i nià i te vāhi teitei ra, no rātou.
- ⁸ Na Iehova e tuu i te parau-tià i te mau taata ra:
e hiò mai òe ia ù, e Iehova, i te parau-tià na ù ra,
e te haavare òre i roto ia ù nei!
- ⁹ Ia faahope-roa-hia te ìno o te feiā parau ìno ra!
E haamau rā òe i te feiā parau-tià,
e Atua parau-tià hoì òe, o tei ìmi i te âau o te taata e te manaò!
- ¹⁰ No ô i te Atua ra to ù pāruru e ora ai au nei,
e faaora o ia i tei tià te parau i te âau ra.
- ¹¹ E haavā parau-tià te Atua,
i òre i tuutuu ai to na riri i te feiā parau ìno ra.
- ¹² Ia òre o ia ia fāriu ra: e faaina o ia i ta na òè ia na,
ua haafefe o ia i ta na fana.
- ¹³ E ua ineine, e ua faaau-māite-hia te rāau e pohe ai te reira,
ua rave o ia i ta na mau òhe i mirahia no te feiā hāmani ìno ra.
- ¹⁴ Inaha, ua tō te taata ìno i te parau-tià òre,
e ua haapū i te haavare; e mea faufaa òre rā ta na e fānau.
- ¹⁵ Ua ô o ia i te âpoo, e ua hōhonu:
e hià rā o ia i roto i taua âpoo i ôhia e ana iho ra.
- ¹⁶ E hoì mai to na ìno i nià iho i tana upoo,

e iri mai hoì to na ìriā i nià i te tupuaì upoo no na iho.
¹⁷ E haamaitaì au ia Iehova i te parau-tià na na i reira,
 e himene au mā te haamaitaì i te iòa o Iehova Teitei Roa ra.

Te teitei o te iòa o te Atua

8 ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Titita. E Taramo. Na Tāvita.
 E to mātou Atua, e Iehova,
 ua teitei to òe iòa e àti noa aè te mau fenua atoà nei,
 e to òe ra hanahana, ua tuuhia e òe i nià iho i te mau raì ra!
² Nā roto i te vaha o te mau tamarii e te mau àiū,
 i faatupu na òe i te pūai i to mau ènemi ra,
 ia māmū atu te ènemi e te ono ra.
³ Ia hiò vau i te mau raì i te òhipa a to rima ra,
 te marama e te mau fetià ta òe i faaaau ra:
⁴ E aha te taata nei, i manaò mai ai òe ia na?
 E ta te taata nei tamaiti, i haapaò mai ai òe ia na?
⁵ I raro iti aè o ia i te mau merahi i te hāmaniraahia e òe ra,
 e ua faatorōna òe ia na i te hinuhinu e te tura.
⁶ Ua faariro òe ia na ei tāvana i te mau òhipa a to rima,
 e ua tuuhia e òe te mau mea atoà nei i raro aè i tana âvae:
⁷ te mau māmoe e te mau nana puaatoro atoà,
 e te mau puaa atoà o te aru ra,
⁸ te mau manu o te reva, e te ià o te tai,
 tei nā te èà moana i te haere ra.
⁹ E to mātou Atua, e Iehova,
 ua teitei to òe iòa e àti noa aè te mau fenua atoà nei!

Te Fatu, te faaora o te feiā veve e tei hāmani-ìno-hia

9 ¹ Na te Menatehe. I te Mute-rapena. E Taramo. Na Tāvita.

Ârefa

E haamaitaì ā vau ia òe, e Iehova, i taù âau atoà nei;
 e faaite au i te mau òhipa taa ê atoà na òe ra.

² E òaàa vau mā te òuàùà ia òe,
e haamaità au i to iòà, e Tei Teitei!

Peta

³ A faahoìhia ai taù mau ènemi ra,
ua turori rātou e pohe atu ra i mua i to aro ra.
⁴ Ua tauturu mai òe ia ù i ta ù nei parau au e te parau-tià ra,
ua pārahi òe i nià i te terōno mā te haapaò i te parau-tià.

Timera

⁵ I aò na òe i te mau êtene, ua haamou i te paieti òre;
ua haamoè-roa-hia e òe to rātou mau iòà, e a muri noa atu.
⁶ E te ènemi e, o tē rave haamou ra, ua òre roa ia!
Ua tāihitumuhia e òe te mau òire,
ua moè atoà to rātou mau iòà!

He

⁷ E tià rā Iehova i te vai-māite-raa e a muri noa atu,
ua faanahonaho o ia i to na terōno ei haavāraa.
⁸ E haavā o ia i to te ao mā te parau-tià,
e faatītīàifaro o ia i ta te mau taata mā te hapa òre.

Vāu

⁹ E haapūraa hoì Iehova no te feiā i hāmani-ino-hia,
e haapūraa i te ànotau ahoaho ra!
¹⁰ Te feiā i ìte i to òe ra iòà, e tiàturi ia ia òe!
O tei ìmi hoì ia òe ra, e Iehova,
o tei òre roa ia e faaruèhia e òe ra!

Taina

¹¹ E himene mā te haamaità ia Iehova, tei pārahi i Tiona,
e faaite i te mau taata ra i ta na i rave ra!
¹² O tei ìmi i te toto ra, o tei manaò ia ia rātou,

e aore e moè ia na te auē o tei àti ra.

Heta

¹³ E aroha mai òe ia ù, e Iehova e,
e a hiò mai i to ù nei àti i te feiā i riri mai ia ù ra,
e tei faatià ia ù mai te ùputa mai o te pohe ra.

¹⁴ Ia faahope au i ta ù haamaitaì ia òe
i te mau ùputa o te tamahine o Tiona,
e ia òaòà vau i te ora na òe ra.

Teta

¹⁵ Ua topa te mau êtene i roto i te âpoo i ôhia e rātou,
e ua fifi to rātou âvae i roto i te ùpeà i hunahia e rātou iho ra.

¹⁶ Te ìtea ra Iehova i te tuuraa mai i te parau-tià ra,
e te haafifiraa i te taata ìno i ta rātou òhipa i rave. Hitaiona. Tera.

Iota

¹⁷ E hurihia te taata ìno i te pō,
e te mau fenua atoà aore i manaò i te Atua ra.

Tafa

¹⁸ E òre hoì te taata rii e haamoè-roa-hia atu,
e òre hoì tei tiàturihia e te feiā i àti ra e faaòre-roa-hia.

¹⁹ A tià, e Iehova, eiaha ia tupu ta te taata!
Ia haavāhia te mau êtene i mua i to òe iho aro.

²⁰ E tuu, e Iehova, i te mataù i nià ia rātou!
Ia ìte te mau fenua e e taata rātou. Tera.

Rameta

10 ¹ E aha òe, e Iehova, i faaātea ai?
E aha òe i tāpuni ai i te taima ahoaho nei?

² No te teòteò o te taata ìno, i hāmani ìno mai ai i te taata rii,
ua fifi rātou i te haavare i ìmihia e rātou ra.

³ Te faaahaaha ra te taata ìno i te hinaaro o to na ra âau;
te haamaità ra i te nounou taoà, i ta Iehova e haafaufau ra.

⁴ No te teòteò i òre i ìmi ai te taata ìno ia na;
aore te Atua i roto i to na atoà ra mau manaò!

⁵ Haereà mārō anaè to na mau haereà;
ta òe rā mau faaauraa, tei nià roa ia, e òre o ia e haapaò noa atu,
e to na atoà ra mau ènemi, ua vahavaha o ia ia rātou.

⁶ Ua parau hoì o ia i roto i tana âau: E òre au e àueue,
e e òre hoì au e ìno e a muri noa atu!

Pe

⁷ Ua î to na vaha i te tuhi, e te haavare, e te faahema;
tei raro aè i to na arero te hāmani ìno e te parau piò.

⁸ Te tāpuni noa ra o ia i roto i te mau vāhi moèmoè i te òire rii ra;
ei roto i te mau âpoo o ia e taparahi ai i te feiā hara òre;

Àina

e tiàtonu huna noa o ia i te feiā i roohia e te àti ra.

⁹ Te tiaì māite ra o ia mai te riona i roto i to na ra âpoo;
e tiaì o ia ia noaa te taata rii: ua harua te taata rii,
ia aratō o ia ia na i roto i ta na ra ùpeà.

¹⁰ Ua tīpuu māite, e ua faaiti ia na iho,
e noaa mai ra tei àti ra, ia hià i roto i ta na ra mārei ètaèta.

¹¹ Ua parau hoì o ia i roto i to na âau: Ua moè ia i te Atua,
ua huna ê to na mata, e òre roa teie e hiòhia mai!

Tofa

¹² A tià, e Iehova!

E faaite mai i to mana, e te Atua e!

Eiaha tei roohia e te àti nei e haamoè-roa-hia e òe!

¹³ E aha te paieti òre i vahavaha ai i te Atua?

Ua parau o ia i roto i tana âau e: E òre òe e ui mai?

Reta

¹⁴ Te ìte mai ra òe;
 te hiò mai ra hoì òe i te hāmani ìno e te òto;
 ia tāhoohia te reira e to rima na,
 e horo tei àti ra ia òe ei haapūraa;
 o òe mau te tauturu o te ôtare ra.

Tina

¹⁵ Ôfati na òe i te rima o te paieti òre e te taata ìno ra,
 e ìmi hua atu òe i ta na parau ìno, e aita atu i toe!
¹⁶ O Iehova te arii e a muri noa atu;
 ua mou te mau êtene i to na fenua.

Tāu

¹⁷ Ua faaroo mai òe, e Iehova, i te hinaaro o tei àti ra.
 Ua haapāpū òe i to rātou âau, ua faaroo to tarià.
¹⁸ Ia faatiāhia te ôtare e tei hāmani-ìno-hia,
 ia òre te taata o te fenua nei ia hāmani ìno faahou atu.

Aore anaè e rāveà faahou

11 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
 Te tiàturi nei au ia Iehova.
 E aha òutou i parau mai ai ia ù e:
 A maùe mai te manu i nià i te mouà ra!
² Inaha, ua haafefe te taata ìno i te fana,
 e ua faaau i te òhe i nià i te hua,
 ei teà huna atu i tei tià te âau ra.
³ Ia tāhipapahia te mau tumu ra,
 e nā hea ia te taata parau-tià ra?
⁴ Tei roto Iehova i to na ra nao moà,
 Iehova, tei te ràì to na terōno;
 te hiò mai ra to na mata,

e te tāmata mai ra to na ôpani mata i te tamarii a te taata nei.

⁵ Te tāmata mai ra Iehova i te feiā parau-tià;

âreà te taiàta e te rave parau ìno ra, ua riri roa tana âau ia na.

⁶ E haamàiri mai o ia i te pura auahi e te toferi i nià i te paieti òre ra;

e te vero rahi riàrià, o ta rātou ia tufaa i ta rātou âuà.

⁷ Te au ra rā Iehova parau-tià ra i te parau-tià;

te hiò ra to na mata i te feiā piò òre ra.

Te mau parau mā a te Fatu

12 ¹ Na te Menatehe. I nià i te Teminita.

Ia ora, e Iehova e! Ua òre aè nei hoì te feiā paieti, e te feiā parau-mau ra, ua òre aè nei io te taata nei.

² E parau faufaa òre ta rātou e parau nei,

i te tahi e te tahi; o te parau haapaia,

e te âau piti ta rātou e parau nei.

³ E faaòre Iehova i te parau haapaia,

e te arero e parau i te parau teòteò ra.

⁴ To te feiā e parau ra e: E tupu ta to tātou arero e parau nei,

no tātou iho to tātou vaha,

o vai tei hau i nià ia tātou nei?

⁵ Te parau mai ra Iehova: No te hāmani ìno i te taata rii ra,

no te māuiui o te feiā haèhaa,

i tià ai au nei i teie nei:

e tuu vau ia rātou i te vāhi e ora ai i te feiā e vahavaha mai ia rātou.

⁶ E parau ânoì-òre-hia ta Iehova;

mai te ârio i tāmāhia i roto i te pāni àraea ra,

ia tātaihituhia te tāmāraa.

⁷ Na òe, e Iehova, e faaora ia rātou,

na òe e tiaì ia rātou i teie nei uì e a muri noa atu.

⁸ Ia faateiteihia te taata faufau ra,

te ori haere noa ra te feiā paieti òre i reira.

Mai te aha rā te maoro o to ù moè-roa-raa ia òe?

13 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
 Mai te aha rā te maoro o to ù moè-roa-raa ia òe?
 Mai te aha rā te roa o to hunaraa i to mata ia ù nei?
² Mai te aha rā te maoro o to ù feruriraa i roto i to ù nei âau,
 mā te òto i roto i to ù nei vārua i te mau mahana atoà ra?
 Mai te aha rā te maoro o to te ènemi faateiteiraa i nià ia ù nei?
³ E haapaò mai, e faaroo mai ia ù, e taù Atua, e Iehova!
 A haamāramarama mai i taù mata,
 a mairihia vau e te taòto ra o te pohe;
⁴ òi parau mai tau ènemi e: Ua tupu taù hinaaro ia na!
 òi òaòà taù ènemi ia hōpoi-ê-hia vau ra.
⁵ Te tiàturi nei au i te aroha no òe ra,
 e òaòà taù âau i te ora na òe ra.
⁶ E himene au ia Iehova, ua hāmani maitaì mai hoì o ia ia ù.

Te hui faaroo e to rātou Atua i roto i te hoê ao parau-tià òre

14 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
 Te parau ra te maamaa i roto i to na ra âau: Aore e Atua!
 Ua ìno ia rātou, e te faufau hoì i ta rātou òhipa;
 aore roa e taata i rave i te parau maitaì ra.
² O Iehova i nià i te raì tei hiò mai i raro nei i nià i te tamarii a te
 taata nei,
 i te ìtearaa te tahi taata ìte ra
 i te ìmiraa i te Atua.
³ Ua hope roa i te haere ê, ua àti atoà i te ìno;
 aore roa te hoê i rave i te parau maitaì,
 e hoê iti aè.
⁴ Aore roa ānei tei rave i te parau ìno ra i ìte?
 O tei àmu i to ù ra mau taata mai te àmuraa māa ra,
 e aore roa e tiàoro noa atu ia Iehova ra.
⁵ E roohia rātou e te rūrūtaina i te mataù i reira,
 e i pihai atoà iho te Atua i to na feiā parau-tià.
⁶ Ua vahavaha òutou i te aò a tei àti ra,

e riro rā Iehova ei haapūraa no na.

⁷ Ahiri i noaa te ora o Ìteraèra no roto mai ia Tiona e!
Ia faahoì mai Iehova i to na ra mau taata i riro ra,
e fānaò Iatōpa, e òaòà hoì Ìteraèra.

Ta te Atua aniraa i to na mau taata faaroo

15 ¹ Taramo. Na Tāvita.

O vai, e Iehova, tē tiàhapa i to òe ra tētene?

O vai tē pārahi i to mouà moà ra?

² O te taata haereà piò òre, o tei haapaò i te parau-tià ra,
o tei parau i te parau-mau i roto i to na ra âau.

³ O tei òre i ôhumu to na arero,
o tei òre i hāmani ìno i te taata-tupu ra,
o tei òre i fārii i te parau ìno i to na tauà.

⁴ O tei vahavaha i te taata parau faufau ra,
e faatura rā i te feiā i mataù ia Iehova;
o tei tapu atu, ìno noa ai o ia iho ra, e aore e tāhemo ra.

⁵ O tei òre i tuu i ta na moni i te tārāhu ra,
o tei òre e rave i te tārāhu ei faahapa i te taata hara òre ra.
O tei nā reira i te rave i taua mau parau nei, e òre roa e àueue.

Òaòà o tei faaorahia i te pohe

16 ¹ Mitetama. Na Tāvita.

E faaoraraa ia ù, e te Atua, te tiàturi nei au ia òe.

² Te parau nei au ia Iehova e: O taù Fatu òe,
aita a òe e faufaa i to ù nei maitaì!

³ Âreà te feiā moà i te fenua nei,
o te feiā maitataì rātou, o ta ù e pōpou nei.

⁴ E faarahihia to rātou māuiui tei rū i te hoì i muri;
ta rātou tūtia inu toto ra, e òre au e hōpoi,
e òre hoì taù vaha e faahiti noa atu i to rātou iòà.

⁵ O Iehova, o ta ù ia tufaa e ta ù âuà;
o òe tei haapaò mai i to ù nei terero.

⁶ Ua mairi aè nei to ù terero i te vāhi maitai;
e te maitai nei au i ta ù nei tufaa.

⁷ E haamaitai ā vau ia Iehova, o tei haapii mai ia ù ra;
te aò mai ra taù manaò âau ia ù i te ruì.

⁸ Ua tuu vau ia Iehova ei mua ā ia ù,
tei taù rima àtau o ia, e òre au e àueue.

⁹ I òaòà ai taù âau, e te òaòà nei taù vārua,
e taòto atoà taù tino nei mā te tiaì.

¹⁰ E òre hoì òe e vaiiho i taù vārua i hāte,
e òre hoì òe e tuu i te taata moà ra ia ìte i te tāhuti.

¹¹ E riro òe i te faaite mai ia ù i te èà ora;
e te îraa o te òaòà i mua i to aro na,
te maitai e vai i to rima àtau e a muri noa atu.

E faaite mai e aore a ù e hape

17 ¹ E pure. Na Tāvita.

E faaroo mai i te tià, e Iehova e, e haapaò mai òe i ta ù e tiàoro nei!

E faaroo mai i taù pure, no roto i te vaha haavare òre!

² Òe iho tē tuu mai i te parau ia ù nei,
na to mata e hiò i te mea tià!

³ Ua tāmata òe i taù âau, ua hiò mai òe ia ù i te ruì,
ua tāmata òe ia ù, e aita e parau ìno i ìtea ia òe ra:
e ua ôpua hoì au, eiaha taù vaha ia hapa.

⁴ I ta te taata nei parau, no te parau a to vaha,
i ara ai au i te mau haereà o te taparahi taata ra.

⁵ E tauturu mai òe i to ù haereà i to òe na mau èà,
ia òre ia pāhee o ù puè âvae.

⁶ Te tiàoro nei au ia òe, te faaroo nei hoì òe ia ù, e te Atua!
E fāriu mai to tarià ia ù nei, e haapaò mai i ta ù parau!

⁷ A faaite hua mai na i to aroha hāmani maitai i maerehia ra,
e tei faaora i te feiā i tiàturi ia òe i tei tià mai i nià,
e mārō mai i to òe na rima àtau.

⁸ Tiaì mai òe ia ù mai te ôriò mata ra,
e e huna ia ù i raro aè i to maru pererau ra;
⁹ i te feiā paieti òre, o tei hāmani ìno mai ia ù nei,
i taù mau ènemi, e haapuni mai ia ù nei e taparahi.

¹⁰ Ua àti rātou i to rātou tōâhua,
te parau teòteò mai ra to rātou vaha.

¹¹ To mātou èatià, ua haapunihia e rātou i teie nei;
te faatano noa ra rātou i to rātou mata i raro i te repo.

¹² E au te ènemi i te riona e rū i ta na māa,
mai te riona âpī e pūpuni i te vāhi moè ra.

¹³ A tià, e Iehova, e faaère atu ia na, e faahaèhaa atu!

Ia ora vau i te taata ìno, i te òè na òe ra,

¹⁴ i te rima no òe, e Iehova, i te reira nānāi taata, te taata no teie nei
ao!

E tei teie nei ao ta rātou tufaa,
tei faaîhia to rātou ôpū e òe i ta òe ra taoà moè;
e ua rahi to rātou tamarii,
e te vaiihohia nei ta rātou taoà i toe na te àruàru rii ra.

¹⁵ Âreà vau nei, e ìte au i to mata mā te parau-tià;
e ia ara vau ra, e mauruuru ā vau i to ù auraa atu ia òe.

Pure a te hoê arii i muri aè i te upootiàraa

2Tā 22.1-51

18 ¹ Na te Menatehe. E Taramo na te tāvini a Iehova ra. Na
Tāvita. O tei parau atu ia Iehova i te parau o teie nei himene
i te mahana i faaorahia ai o ia e Iehova i te rima o to na atoà ra mau
ènemi, e i te rima o Taura, ua nā ô aè ra o ia:

Te hinaaro atu nei au ia òe, e Iehova, e taù pūai!

² O Iehova taù papa, e taù pare, e taù ora,
taù Atua, taù mato, ta ù e tiàturi nei!

taù pāruru, e taù tara faaora, taù fare teitei.

³ E tiàoro vau ia Iehova haamaitaîhia ra!

E ora ia vau i taù mau ènemi.

- ⁴ Ua haaàtihia vau e te māuiui o te pohe,
 î aè ra vau i te riàrià i te feiā rave hara mai te pape puè ra te huru;
⁵ ua haaàtihia vau i te taura ra o hāte,
 e ua tuuhia te mārei ra o te pohe ia ù.
⁶ Ua tiàoro vau ia Iehova i taù àtiraa ra,
 ua pii hua atu ra vau i taù Atua.
 Ua faaroo mai ra o ia i taù reo i to na nao,
 e ua tae taù pure i to na tarià.
⁷ Ua àueue iho ra te fenua e ua rūrūtaina,
 e ua âtaataa atu ra te mau tumu o te mouà,
 ua àueuea, no te mea ua riri o ia.
⁸ Ua pee aè ra te auauahi no roto i tana âpoo ihu,
 e te auahi ura e pura ra no roto i tana vaha,
 àma iho ra te auahi i te reira.
⁹ Ua tuu haèhaa mai ra o ia i te raì e ua pou mai ra,
 e e pōuri tei raro aè i tana âvae.
¹⁰ Ua pārahi o ia i nià i te tērupi e ua maùe,
 diòì atu ra te maùeraa nā nià i te pererau ra o te mataì.
¹¹ Ua haaàti o ia ia na iho i te pōuri ei tāpoi,
 e te pape pōuri, e te ata meùmeù o te raì ra to na fare.
¹² No te ànaàna o to na aro, pee atu ra te mau ata meùmeù na na ra,
 riro atu ra ei ua paari, e te auahi.
¹³ Ua tuu mai ra Iehova i te pātiri no nià mai i te raì,
 e ua faaite mai ra Tei Teitei ra i to na reo,
 e ua-paari hoì, e te auahi.
¹⁴ Ua teà iho ra o ia i ta na òhe, pūrara atu ra rātou;
 ua faarahi atu ra i te nira, fati atu ra rātou.
¹⁵ Ìtea iho ra te vairaa o te moana i reira;
 e te tumu o te fenua i te ìtearaa,
 i to aòraa mai, e Iehova, i te mataì ra,
 te aho no to òe ra âpoo ihu.
¹⁶ Ua faatoro mai ra o ia i tana rima no nià mai, ua rave mai ra ia ù;
 ua ùme aè ra ia ù i nià no raro i te moana rahi.

- 17 Ua faaora aè ra o ia ia ù i taù mau ènemi pūai,
i te feiā i riri mai ia ù ra, no te mea e pūai rahi to rātou i to ù.
- 18 I te mahana i àti ai au ra, ua hitimaùe au ia rātou,
o Iehova rā to ù ra tauturu.
- 19 Ua hōpoi aè ra o ia ia ù i te vāhi ātea,
ua faaora o ia ia ù, no te mea te au mai ra o ia ia ù.
- 20 Ua faautuà mai ra Iehova ia ù i tei au i ta ù ra parau-tià,
e ua tuu mai i te raupeà ia ù e au i te viivii òre o taù rima.
- 21 No te mea ua haapaò vau i te èà o Iehova,
e aita aè ra i faaruè ìno noa i taù Atua;
- 22 no te mea i mua anaè ia ù te mau ture na na,
e aore ta na mau haapaòraa i faaruèhia e au;
- 23 no te mea e parau haavare òre ta ù ia na,
e aore aè ra vau i rave i ta ù ra hara;
- 24 I raupeà mai ai Iehova ia ù i ta ù nei parau-tià,
ia au i te viivii òre o to ù nei rima i mua ia na.
- 25 I te feiā e aroha ra, ua aroha atoà òe;
e te feiā parau-tià ra, te tià atoà ra ta òe parau.
- 26 I te feiā viivii òre ra, e viivii òre atoà ta òe;
i te feiā rā e mārō ra, e riro atoà òe i te mārō.
- 27 Te feiā i àti ra, e faaorahia ia e òe,
āreà tei faateitei ra, e tuuhia ia e òe i raro.
- 28 O òe hoì tei tūtuì i taù rāmepa,
e na taù Atua, na Iehova, e haamāramarama i to ù nei pōuri.
- 29 No te tauturu no òe ra i pūpū atu ai au nā roto i te nānaì àito ra,
e no taù Atua i tae ai ia ù te pare.
- 30 E Atua ia, ua tià roa tana haereà,
te parau a Iehova ra, ua tāmatahia ia;
o te pāruru o ia o te feiā atoà e tiàturi ia na ra.
- 31 O vai mau rā hoì te Atua? Maori rā o Iehova.
O vai hoì te mato? Maori rā o to tātou Atua.
- 32 O te Atua i tātua mai ia ù i te pūai,
e ua haamanina i to ù nei èà;

³³ te faariro nei o ia i o ù puè âvae mai to te àiri,
e ua haapāpū i to ù tiàraa i taù mau vāhi teitei.

³⁴ Te haapii nei o ia i taù rima i te tamaì,
e ua fati te fana veo i to ù nei puè rima.

³⁵ Ua tuu mai òe ia ù i te pāroru faaora no òe ra,
e na to rima àtau i tauturu mai ia ù,
e no to òe marū i rahi ai au.

³⁶ Ua faaātea mai òe i to ù taahiraa âvae i raro aè ia ù,
i òre i pāhee ai o ù puè âvae.

³⁷ I auaù na vau i taù mau ènemi e roohia atu ra rātou e au;
aore au i hoì, e hope aè ra rātou i te pau.

³⁸ Ua tāiri au ia rātou, e aita atu ra e maitaì ia tià mai i nià;
hià anaè iho ra i raro aè i taù âvae.

³⁹ Ua tātua mai òe ia ù i te pūai i te àroraa;
e na òe i haavī i taù mau ènemi i raro aè ia ù.

⁴⁰ Ua hōroà mai òe i te mau ài o taù mau ènemi,
ia pohe ia ù te feiā i riri mai ia ù ra.

⁴¹ Ua pii atu ra rātou, aita rā e faaora;
ua pii ia Iehova, aore rā o ia i parau mai.

⁴² Papaì atu ra vau ia rātou e huàhuà roa aè ra mai te repo e puehu
i te mataì ra,

faaruè atu ra vau ia rātou mai te vari i te mau aroā ra.

⁴³ I te tūrepu-atoà-raa o te taata ra, ua faaora hoì òe ia ù,
e ua tuu òe ia ù i nià iho i te mau êtene.

Te feiā itea-òre-hia e au ra, te tāvini mai ra ia ia ù;

⁴⁴ tei te iteraa rātou ia ù ra, ua faaroo mai ra rātou.

Te mau fenua èê ra tei auraro mai ia ù,

⁴⁵ te mau fenua èê ra tei māheàheà i te mataù,

e ua rūrūtaina i roto i ta rātou iho mau pare.

⁴⁶ Te ora ra Iehova! E ia haamaitaìhia taù mato!

E ia faateiteihia te Atua i ora ai au nei;

⁴⁷ te Atua i tāhoo mai i ta ù nei parau,

e ua haavī i te taata i raro aè ia ù nei,

⁴⁸ i te faaoraraa ia ù i taù mau ènemi ra;
e ua faateitei òe ia ù i nià iho i taù mau ènemi;
e ua faaora òe ia ù i te taata riri hōtūa ra.

⁴⁹ E haamaitaì au ia òe, e Iehova, i rotopū i te mau êtene ra,
e himene haamaitaì ā vau i to òe ra ià.

⁵⁰ E ora rahi ta na i hōroà mai i to na arii,
e te faaite mai ra i to na aroha i ta na i faatāhinu ra,
ia Tāvita, e to na huaai e a muri noa atu.

Te hanahana o te Fatu nā teie ao; te ture a te Fatu

19 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.

Te parau hua nei te mau raì i te hanahana o te Atua!
E te faaite nei te reva i te òhipa a tana rima!

² Te haapii nei te tahi ao i te tahi i te parau,
e te faaite nei te tahi ruì i te tahi i te ìte.

³ Aore e òrero, aore e parau,
aore to rātou reo i ìtea.

⁴ Ua tuè rā to rātou haruru i te mau fenua atoà,
e ta rātou faaìteraa
i te ôtià o teie nei ao.

⁵ Ua faatià o ia i to te mahana tiàhapa i roto ia rātou,
o tei haere mai mai te tāne âpī ra mai roto mai i to na ra piha,
e mai te taata pūai e òaòà ra ia horo i to na hororaa.

⁶ Mai te tahi pae raì to na haereà mai,
e tae noa atu ra i te tahi pae i to na pouraa i raro,
e aore roa te hoê mea i ère i to na māhanahana.

⁷ Oia atoà te ture a Iehova, aita e hapa, i te haafāriuraa i te vārua.
Te faaite a Iehova, e mea mau ia, e paari ai te âau o te maù.

⁸ Te haapaòraa a Iehova, e mea tià ia, e òaòà ai te âau.

Te aò a Iehova, e mea māmarama ia, e māmarama ai te mata nei.

⁹ Te mataù ia Iehova, e mea viivii òre ia, e tià ia i te vai-māite-raa.
Te faaauraa a Iehova, e parau-mau ia, e te mea tià anaè.

¹⁰ E taoà hinaaro-rahi-hia ia i to te àuro, i te àuro rahi ra e te maitatai.

E mōmona rahi ia i to te meri i te tōpataraa no roto i te meriterio.

¹¹ Na te reira hoì i haapii mai i to tāvini,
e tei te haapaò i te reira te utuà rahi.

¹² O vai hoì tei ìte i ta na iho ra mau hara?
E tāmā mai òe ia ù i taù mau hara ìtea-òre-hia nei.

¹³ E tāpeà mai òe i to tāvini i te hara ìimi,
eiaha roa te reira ia faahepo mai ia ù,
ei reira vau e maitaì ai, aore aè ra te hara rahi.

¹⁴ E tiàhia mai te parau a taù vaha i reira,
e te manaò o taù âau, i mua i te aro,
e Iehova, e taù haapūraa e taù ora.

Pure no te arii

20 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
Ia faaroohia mai òe e Iehova i te mahana ahoaho!

E ia tiàhia mai òe e te iòa o te Atua o Iatōpa!

² Ia tuu mai i te tauturu ia òe mai roto mai i te nao,
e ia faaètaèta mai ia òe mai roto mai ia Tiona!

³ Ia manaòhia ta òe mau tūtia atoà,
e ia fāriihia ta òe mau tūtia tāauahi! Tera.

⁴ Ia hōroà mai i ta to âau i hinaaro ra,
e ia faatupu i ta òe i ôpua ra.

⁵ E òaòà mātou i te ora na òe,
e e faatià mātou i to mātou reva i te iòa o to mātou Atua:
ia tiàhia mai e Iehova te mau mea atoà ta òe i ani ra.

⁶ Ua ìte mau atu ra vau, e faaora Iehova i tei faatāhinuhia e ana;
a parau mai ia o ia ia na i nià i te mau raì moà no na ra
i te pūai faaora o tana rima àtau ra.

⁷ Te tiàturi nei te tahi pae i te mau pereòo ra, e te tahi pae i te mau puaahorofenua;
e haamanaò rā mātou i te iòa o to mātou Atua ra, o Iehova.

⁸ E tuuhia rātou i raro e ia hià;
e tià rā mātou i nià e itoito aè ra te tiàraa.

⁹ E Iehova, ia ora mātou,
ia faaroo mai te arii ia mātou ia tiàoro atu mātou ra!

Ia tiàturi te arii i te Fatu

21 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
E òaòà te arii i te pūai no òe, e Iehova.

E òaòà rahi o ia i te ora na òe ra!

² Ua hōroà mai òe i ta tana âau i hinaaro ra,
e aita òe i faaère mai ia na i ta tana vaha i ani ra. Tera.

³ Ua nā mua noa òe mā te taoà maitai roa ra i te hōpoiraa;
e ua tuu òe i te torōna àuro i nià i tana upoo.

⁴ Ua ani atu ra o ia i te ora ia òe;

e ua hōroà mai òe na na i te mau mahana maoro, e òre roa e mure
ra.

⁵ E hinuhinu rahi to na i te ora na òe;
te tura e te mana tei tuuhia mai e òe i nià ia na.

⁶ Ua hōroà mai òe i te maitai rahi mure òre na na;
e ua faaòàòà mai òe ia na i te òaòà a to mata ra.

⁷ No te mea te tiàturi nei te arii ia Iehova,
e i te aroha o Tei Teitei ra, e òre roa o ia e àueue.

⁸ Na to rima e ìmi i to òe atoà ra mau ènemi,
na to rima àtau e ìmi i tei riri atoà ia òe ra.

⁹ Ia tae i te taime e riri ai òe,
e faariro ai òe ia rātou mai te umu e àma ra!

E horomiihia rātou e te riri o Iehova,
e pau roa rātou i te auahi na na!

¹⁰ E haamouhia e òe ta rātou mau fanauà i te fenua nei,
e to rātou mau huaai i roto i te taata atoà nei.

¹¹ No te mea te ôpua ra rātou i te ìno ia òe,
e te hāmani ìno ta rātou i ìmi ra, e òre roa e tupu ia rātou.

¹² E faarirohia rātou e òe ei fā i ta òe ra mau òhe,

tei faaauhia e òe i nià i te hua na òe ia rātou.

¹³ A tià, e Iehova, i to òe iho ra pūai.

Ia himene mātou, e ia haamaità i to òe ra mana.

E aha òe i faaruè mai ai ia ù?

22 ¹ Na te Menatehe, i nià i te Àireta Tahara. E Taramo na Tāvita.
E taù Atua, e taù Atua,

e aha òe i faaruè mai ai ia ù?

E aha òe i faaātea ê atu ai i te tauturu ia ù nei?

E te haapaò òre mai i to ù nei ùùru?

² E taù Atua, te tiàoro nei au i te ao, aita rā òe i parau mai;

e te ruì hoì, aita rā o ù e māpuhiraa aho!

³ Òe rā Tei Moà ra,

e tei pārahi i roto i te haamaitàraa o Ìteraèra.

⁴ I tiàturi na to mātou hui metua ia òe,

ua tiàturi rātou, e ua faaorahia rātou e òe;

⁵ ua tiàoro rātou ia òe, e ua faaorahia;

i tiàturi na ia òe, e aore i māheàheà.

⁶ E toè rā vau nei, eere i te taata,

e faaìnoraa na te taata, e ta te taata ia tāhitohitoraa.

⁷ Te feiā atoà e hiò mai ia ù nei, te àta tāhitohito mai ra ia ù;

ua fāita i te ùtu, e ua ueue rātou i te upoo.

⁸ Te na ô mai ra rātou: Oia nei, te tiàturi nei ia ia Iehova.

Ia faaora o ia ia na;

tii mai o ia e haru ia na!

Inaha, e here hoì o ia na na!

⁹ Na òe au i rave mai mai roto i te ôpū,

o to ù ia tiàturiraa, a òte ai i te ū o taù metua vahine ra.

¹⁰ Ua tuuhia atu vau ia òe mai taù fānauraa mai ā;

o taù Atua hoì òe mai te ôpū mai ā o taù metua vahine.

¹¹ Eiaha e faaātea ê atu ia ù, ia fātata mai te àti ra;

e aita atu e tauturu ia tauturu mai.

¹² E rave rahi te puaatoro e haaàti mai ia ù nei;

te mau puaatoro àito a Patana teie e haaàti mai ia ù nei.

¹³ Te hāmama mai ra to rātou mau vaha ia ù,
mai te riona ùùru ra ia ìmi i te māa.

¹⁴ Mai te pape e nīniihia ra vau,
e ua paruparu taù mau ivi;
mai te tāpau nei taù âau,
ua tarapape i roto i taù ôpū nei.

¹⁵ Ua marō to ù pūai mai te àraea a te pōtera ra;
ua piri taù arero i taù taa;
e ua tuu òe ia ù i raro i te repo pohe ra.

¹⁶ Ua haaàtihia vau e te ùrī ra;
ua haapunihia vau i te âmuiraa taata ìno ra;
ua puta o ù puè rima e o ù puè âvae ia rātou.

¹⁷ E taiò noa vau i o ù mau ivi.

Te hiò mai ra rātou, te tiàtonu mai ra ia ù,

¹⁸ ua tufa rātou i taù mau àhu ra no rātou,
e te haamairi terero nei i taù pereue.

¹⁹ Eiaha òe, e Iehova, e faaātea ê atu ia ù nei!

E taù pūai, ia peepee mai òe i te tauturu mai ia ù!

²⁰ E faaora òe ia ù i te òè nei,
eiaha vau ia riro i te pūai o te ùrī!

²¹ Ia ora vau i te vaha o te riona,
ua faaora hoì òe ia ù i te tara o te reema ra!

²² E faaite au i to iòà i to ù ra mau taeaè;
ei rotopū i te âmuiraa ra, e haamaitaì atu ai au ia òe:

²³ O òutou o tei mataù ia Iehova ra,
e haamaitaì òutou ia na!

Òutou atoà te huaai o Iatōpa, o ia ta òutou e faahanahana!

O òutou atoà te huaai o Ìteraèra ra, e mataù òutou ia na!

²⁴ Aore hoì o ia i vahavaha, aore hoì i faaìno i te àti o te feiā i àti
ra;

e aore hoì i huna i to na mata ia na, ia tiàoro rā o ia ra,
ua faaroo mai ra o ia ia na.

²⁵ O òe ta ù e haamaità i roto i te âmuiraa rahi ra.
E rave au i ta ù i èuhe ra i te aro o te feiā e mataù ia na ra.

²⁶ E àmu te feiā haèhaa e ia paia!

O tei ìmi ia Iehova ra; e haamaità rātou ia na,
e vai ā te ànaànaea o to rātou âau!

²⁷ To te fenua nei e tae noa atu i te hopeà ra, e riro ia i te manaò e
ua fāriu mai ia Iehova.

E hope te mau fētii o te ao nei i te haamori i mua ia òe.

²⁸ No Iehova hoì te pātireia,
e o ia te tāvana i te mau fenua atoà.

²⁹ E àmu te feiā taoà o te fenua nei, e e haamori;

e te feiā atoà e tae i raro i te repo,

e piò ia i mua ia na,

e e òre e tià i te hoê ia faaora ia na iho ra.

³⁰ Na te tahi pae huaai e faaroo ia na,

e e parauhia ia ei taata no Iehova.

³¹ E haere mai hoì rātou e faaite i ta na ra parau-tià i te tahi mau
taata èê ra

ia fānau mai, na na hoì teie i rave.

Te Fatu to ù tiaì

23 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

O Iehova to ù tiaì, e òre roa vau e ère.

² Te faataòto nei o ia ia ù i te mau âua heeuri ra,
te arataì nei o ia ia ù nā pihai iho i te pape atatià ra.

³ E faahoì o ia i taù vārua,
e arataì o ia ia ù nā te èà tītīàifaro,
no to na ra iòà.

⁴ E ia haere noa atu vau nā te peho ra o te maru-pohe,
e òre ā vau e mataù i te ìno, tei pihai atoà iho òe ia ù:
to rāau e te tootoo tei haamāhanahana mai ia ù.

⁵ Ua faanahonaho òe i te tahi àmuraa māa na ù i mua i te aro o taù
mau ènemi;

ua faatāvai òe i taù upoo;

e te î nei taù âuà.

⁶ E riro ā te maitai e te aroha i te pee mai ia ù i te mau mahana atoà o to ù nei oraraa.

E pārahi ā vau i roto i te fare o Iehova,

e maoro noa atu o ù puè mahana.

Te tomoraa te Fatu i roto i to na fare

24 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

No Iehova te fenua e te î atoà i nià iho, te mau fenua o te ao nei,

e te feiā atoà e pārahi i reira.

² Na na ia i faatīnana i te reira i te miti,

e ua haamau o ia i te reira i te moana.

³ Na vai e paūma i te mouà o Iehova?

O vai tē tià i to na ra vāhi moà?

⁴ Te taata rima mā ra e te âau maitai;

o tei òre e faahiti i to na vārua i te parau haavare,

aore hoì i tapu mā te haavare.

⁵ To na te maitai e noaa mai no ô ia Iehova ra,

e te parau-tià no ô i te Atua o to na ra ora.

⁶ Oia te feiā i ìmi ia na;

o tei ìmi i to mata, e te Atua o Iatōpa. Tera.

⁷ E faateitei na ia òutou, e te mau ùputa e,

e ia faateitei-atoà-hia òutou, te mau ôpani vaiiho taiàta e,

ia ò atu te arii hanahana i roto na!

⁸ O vai teie nei arii hanahana?

O Iehova ia, o tei mana e tē pūai;

o Iehova ia, e mana i te àrora ra.

⁹ A faateitei na ia òutou, e te mau ùputa e!

E ia faateitei-atoà-hia òutou, e te mau ôpani vaiiho taiàta e!

Ia ò atu te arii hanahana i roto na!

¹⁰ O vai teie nei arii hanahana?

O Iehova Tapaota ia:
o ia taua arii hanahana ra! Tera.

E faaite mai ia ù i to èà

25¹ E Taramo. Na Tāvita.

Ârefa

Te faaāraaraa atu nei au i taù vārua ia òe, e Iehova,² e taù Atua,

Peta

te tiàturi nei au ia òe: eiaha vau ia haamā!
Eiaha taù mau ènemi ia teòteò ia ù!

Timera

³ Eiaha roa tei tiàturi ia òe ra ia roohia e te haamā.
O tei rave haavare noa i te hara ra, ia haamā atu ia.

Tareta

⁴ E faaite mai òe ia ù i to mau èà, e Iehova,
e haapii mai òe ia ù i to mau haereà.

He

⁵ E faaite mai òe ia ù i te parau-mau na òe ra, e haapii mai hoì ia ù;
o òe hoì te Atua o to ù ora,

Vāu

te tiàturi nei au ia òe i te mau mahana atoà nei.

Taina

⁶ E haamanaò, e Iehova, i to aroha faaherehere ra,
e to hāmani maità i te mau mahana i mairi àè nei.

Heta

⁷ Eiaha òe e manaò mai i te ìno e te mau hara o taù âpīraa ra; manaò mai rā òe ia ù, mā to aroha atoà, no to òe hāmani maitaì, e Iehova ra.

Teta

⁸ Maitaì to Iehova e te piò òre: e haapīi mai ai o ia i te feiā hara i te èatià mau.

Iota

⁹ E arataì o ia i te feiā âau marū mā te tià; e haapīi mai o ia i te feiā âau marū i to na iho èà.

Tafa

¹⁰ Te mau haereà o Iehova ra, o te aroha ia e te parau-mau, i te feiā i haapaò i ta na parau i faaau e ta na i faaite mai. Rameta ¹¹ Rahi noa iho ā ta ù nei hara, e Iehova, e faaòre mai ā òe i to òe ra iòà.

Mema

¹² O vai te taata i mataù ia Iehova? E faaite o ia ia na i ta na èà ia hinaaro ra.

Nuna

¹³ E pārahi te reira taata mā te maitaì, e riro te fenua i to na ra huaai.

Tameha

¹⁴ Te parau moè a Iehova ra, tei te feiā ia i mataù ia na ra; e o rātou ta na e faaite mai i te parau faaau na na ra.

Àina

15 Te tano noa nei ā taù mata ia Iehova,
no te mea e tià ia na ia ìriti mai i taù âvae i te mārei ra.

Pe

16 Ìte mai ia ù, e aroha mai ia ù,
e àti hoì to ù i te moèmoè.

Tati

17 Ua rahi iho nei te māuiui o taù âau,
e faaora òe ia ù i taù mau àti nei.

Reta

18 E hiò mai òe i taù pohe e taù māuiui,
e faaòre mai òe i taù mau hara atoà nei!
19 A hiò na i taù mau ènemi ua rahi,
e te ûàna mai ra to rātou riri ia ù.

Tina

20 Faaitoito mai òe ia ù, ia ora vau ia òe!
Eiaha vau ia roohia e te haamā:
te tiàturi nei hoì au ia òe.

Tāu

21 Ia ora vau i te parau-mau e te parau-tià;
te tiàturi nei hoì au ia òe!
22 E te Atua e, ia ora Ìteraèra ia òe
i to na atoà ra mau àti!

To te hoê taata hapa òre tiàororaa i te Atua

- 26** ¹ E Taramo. Na Tāvita.
 Tei ia òe te parau ia ù, e Iehova; i haere noa na vau mā te haavare òre,
 te tiàturi nei au ia Iehova, e òre au e pāhee.
² E hiòpoà mai òe, e tāmata mai, e Iehova,
 e perehahu mai òe i taù âau e taù manaò.
³ E vai to hāmani maitaì i mua i taù mata,
 e ua faaau vau i to ù haereà i te parau-mau na òe ra.
⁴ Aore au i pārahi i roto i te mau taata haapaò òre i te parau,
 aore hoì i âmui i roto i te feiā haavare.
⁵ E mea ìno na ù ia pārahi io te feiā parau ìno;
 e òre hoì au e pārahi i roto i te feiā paieti òre.
⁶ E hōroi au i o ù puè rima i te hapa òre,
 a haaàti atu ai au i to fata, e Iehova,
⁷ a faaite atu ai mā te reo haamaitaì,
 e a taiò ai i ta òe atoà ra mau òhipa taa ê ra.
⁸ Ua hinaaro vau, e Iehova, i te vāhi moà ra o to fare,
 e te vairaa o te tētene o to òe ra hanahana.
⁹ Eiaha e âmui-atoà-hia taù vārua i to te feiā rave hara,
 e o vau atoà nei i to te feiā toto ra,
¹⁰ e te vai ra te parau ìno i roto i to rātou rima;
 ua î hoì to rātou rima àtau i te tārahu haapiò ra!
¹¹ Âreà vau nei, te haere nei au mā te hapa òre.
 E faaora òe ia ù, e aroha mai hoì ia ù!
¹² Te taahi nei taù âvae i te vāhi pāpū:
 e haamaitaì ā vau ia Iehova i roto i te mau âmuiraa ra.

E vāhi ruru tei te fare o te Fatu

- 27** ¹ E Taramo. Na Tāvita.
 O Iehova to ù māmarama e to ù ora:
 o vai hoì ta ù e mataù atu?

O Iehova tē tiaì ia ù:
e mataù hoì au ia vai?

² I te haereà mai o te mau taata ìno ra,
to ù ra mau ènemi e tei riri mai ia ù,
i te tiiraa mai ia ù ra e rave e àmu,
ua turori iho ra rātou iho, hià iho ra.

³ Pātia noa mai ā te nuu atoà ra i te pūhapa ia ù nei,
e òre taù âau e mataù.

E ia tupu noa mai ā te tamaì ia ù nei,
e tiàturiraa ia to ù i reira.

⁴ Hoê a ù mea hinaaro ia Iehova ra, e o ta ù ia e tītau hua nei;
ia pārahi ā vau i roto i te fare o Iehova e hope roa aè o ù puè mahana,
ia ìte vau i te maitaì o Iehova,
e ia ui māite au i roto i to na nao.

⁵ Ia roohia hoì e te àti ra e huna ai o ia ia ù i roto i to na tiàhapa;
e faatāpuni o ia ia ù i roto i te vāhi moè i to na ra fare,
a tuu ai ia ù i te vāhi teitei ra.

⁶ Ei teie nei o ia e faateitei ai i taù upoo, i to ù atoà nei mau ènemi
e àti noa aè;

ia hōpoi au, i to na ra tētene, i te tūtia òaòà,
e himene hoì au, e e himene haamaitaì hoì ia Iehova.

⁷ E haapaò mai, e Iehova, i taù reo, ia tiàoro atu vau ra,
e aroha mai, e faaroo mai ia ù!

⁸ Ia parau mai òe e: E ìmi mai òutou i taù mata!
Te parau nei taù âau: E ìmi ia vau i to mata, e Iehova!

⁹ Eiaha òe e huna ê atu i to mata ia ù nei,
eiaha to tāvini e haapae-riri-noa-hia!

Ua tauturu mai hoì òe ia ù,
eiaha vau e faaruè-ê-hia, eiaha òe e tāiva ia ù,
e taù Atua, e taù Ora!

¹⁰ Faaruè noa ā taù metua tāne e taù metua vahine ia ù,
ei reira Iehova e rave mai ai ia ù.

¹¹ E haapii mai òe, e Iehova, i to òe ra èà,

e aratai ia ù nā te èà manina,
no to ù nei mau ènemi.

¹² Eiaha òe e hōroà ia ù i te hinaaro o taù mau ènemi;
ite haavare anaè tei tià mai e mārō ia ù,
e te ûàna mai ra to rātou riri ia ù.

¹³ Te manaò nei rā vau,
e noaa ia ù te maitai o Iehova i te fenua o te taata nei!

¹⁴ Tiaì ia Iehova!

E faaitoito, e na na e faaitoito mai i to âau ra!

E tenā na, e tiaì ā òe ia Iehova!

Pure a te hoê taata tē ite fātata i te pohe

28 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

Te tiāoro atu nei au ia òe, e taù haapūraa, e Iehova e!

Eiaha òe e tarià turi mai ia ù,

o te māmū noa hoì òe ia pure au ra,

o te riro hoì au mai te feiā i reva i raro i te âpoo ra.

² E faaroo mai òe i ta ù aniraa, ia pure atu vau ia òe,

ia hōpoi au i taù rima i nià i to vāhi moà ra.

³ Eiaha vau ia aratō-noa-hia mā te feiā parau ìno atoà ra, e te feiā i
rave i te hara ra,

o tei parau i te parau hau i to rātou taata-tupu, e te vai ra te ôpua i
te ìno i roto i to rātou âau.

⁴ E tāhoo mai òe ia rātou i ta rātou òhipa, i tei au i te ìno ta rātou i
rave ra.

E tāhoo mai ia rātou i te òhipa ravehia e to rātou rima,
e faautuà mai i ta rātou i rave ra.

⁵ No te mea eita rātou e haapaò i te òhipa a Iehova,
e tei ravehia e tana rima, e haapararī roa o ia ia rātou,
e òre e rave-maitai-faahou-hia!

⁶ Ia haamaitaihia Iehova,
ua faaroo mai hoì o ia i ta ù i ani ra.

⁷ O Iehova taù pūai e taù pāruru.

Te tiàturi nei taù âau ia na, e ua turuhia mai au;
i rahi ai te òaòà o to ù nei âau.

E haamaità au ia na i te himene.

⁸ O Iehova te pūai o to na taata,
e pūai faaora to na i tei tāvaihia e ana ra.

⁹ Ia ora to òe ra mau taata, e ia maità ta òe ra terero!

Ia faaàmuhia hoì rātou, e ia teitei noa atu rātou e a muri noa atu!

Te reo o te Fatu

29 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

E tuu atu ia Iehova, e te feiā pūai e,
e tuu atu ia Iehova i te hanahana e te mana!

² E tuu atu ia Iehova i te hanahana e au i to na ra iòà!

E haamori ia Iehova mā te tura moà ra!

³ Tei nià tei te moana te reo o Iehova!

Te haruru mai ra te pātiri o te Atua hanahana ra:
o Iehova, tei nià i te moana rahi ra!

⁴ E pūai rahi to te reo o Iehova,
e mana rahi to te reo o Iehova!

⁵ Te reo o Iehova tei haapararī i te mau âreti,
na Iehova i haapararī i te mau âreti i Repanona.

⁶ E faaòuà o ia ia rātou mai te tafa,
e o Repanona, e o Tiriona , mai te reema âpī ra.

⁷ Na te reo o Iehova i haapūrara i te mau uira.

⁸ Na te reo o Iehova i faaàueue i te mētēpara;
na Iehova i faaàueue i te mētēpara ra o Tateta.

⁹ No te reo o Iehova i fānau ai te mau àiri,
e ua ôfenefene roa i te mau rāau o te vāhi ururāau ra.

E te mau mea atoà i roto i to na ra fare,
tei faaite i te hanahana!

¹⁰ Te pārahi ra Iehova i nià i te moana,
te pārahi ra Iehova ei arii, e a muri noa atu.

¹¹ E hōroà mai Iehova i te pūai no to na ra taata;

e haamaità mai Iehova i to na taata i te tuuraa mai i te hau ra!

E te Fatu, ua faaora faahou òe ia ù

- 30**¹ E Taramo. E e himene no te haoraa fare o Tāvita.
 E haamaità au ia òe, e Iehova, ua faatià hoì òe ia ù i nià,
 e aita òe i vaiiho noa atu i taù mau ènemi ia òaòà noa na ia ù.
- ² E Iehova, e taù Atua,
 i tiàoro noa na vau ia òe, e ua faaora òe ia ù!
- ³ Ua faahoì mai òe, e Iehova, i taù vārua mai hāte mai ā,
 e ua faaora òe ia ù ia òre au ia tae i raro i te âpoo ra.
- ⁴ E himene ia Iehova, e te feiā moà e,
 e ârue i to na maità, ei manaòraa.
- ⁵ Mai te àmoraa mata nei to na riri i te poto,
 âreà to na hereraa mai, e tià ia i te vairaa, e mure noa atu te aho.
 Ia tāpae noa mai te òto i te ahiahi;
 e riro rā i te òaòà ia poìpoì.
- ⁶ Taua maitàraa no ù ra, ua parau ā hoì au e:
 E òre roa vau nei e àueue!
- ⁷ No to hereraa mai, e Iehova, i haamau pāpū ai òe i to ù mouà.
 Ua huna iho ra òe i to mata, māheàheà aè ra vau.
- ⁸ Ua pure iho ra vau ia òe, e Iehova,
 i reira, e ua faaite atu ra vau i ta ù aniraa ia Iehova.
- ⁹ E aha te faufaa ia rave-pohe-roa-hia vau,
 e ia hōpoi-roa-hia vau i raro i te âpoo?
 E haamaità ānei te repo ia òe?
 E faaite ānei ia i te parau-mau na òe ra?
- ¹⁰ E faaroo mai, e Iehova, e aroha mai òe ia ù!
 E Iehova, ei tauturu òe ia ù!
- ¹¹ Ua faariro òe i te òto no ù ra ei òaòà,
 e na òe i tātara i te àhu òto no ù ra, e ua faaàhu mai òe ia ù i te àhu
 òaòà.
- ¹² E i teie nei, e haamaità au ia òe mā taù hinuhinu, e òre roa vau
 e māmū.

E Iehova, e taù Atua, e haamaità ã vau ia òe e a muri noa atu.

E tiàturi i te Atua i roto i te àti

31 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
Te tiàturi nei au ia òe, e Iehova;

eiaha roa vau ia haamā!

E faaora ia ù i ta òe ra parau-tià!

² A tuu mai na i to tarià ia ù nei,
ia peepee mai òe i te faaora ia ù,
ei pare ètaèta òe na ù,

ei fare haapūraa ia ora vau!

³ E pare ètaèta hoì òe na ù, e e haapūraa hoì òe no ù:
e no to òe ra iòà, e arataì mai òe ia ù e e faaite mai ia ù.

⁴ E ùme òe ia ù i rāpae i te ùpeà i hunahia e rātou no ù,
o òe hoì to ù pūai.

⁵ Te pūpū atu nei au i taù vārua i to rima;
ua faaora òe ia ù, e te Atua parau-mau, e Iehova!

⁶ E feiā riri na ù tei haamori i te mau îtoro faufaa òre ra;
âreà vau nei, tei ia Iehova taù tiàturiraa.

⁷ E òaòà vau, e mauruuru vau i to òe ra aroha;
i hiò na hoì òe i to ù àtiraa,

e ua ìte mai òe i taù vārua i te mau àti no ù nei;

⁸ aore hoì òe i hōroà ia ù i te rima o taù mau ènemi,
ua tuu rā òe i taù âvae i te vāhi ātea.

⁹ E aroha mai, e Iehova, ua ahoaho hoì au:

ua poopoo taù mata i te òto, ua tarapape taù vārua e taù tino atoà
hoì.

¹⁰ Ua mure taù aho i te òto,
e taù mau matahiti i te autā.

Ua òre roa taù pūai i te hara na ù nei,
e ua ìno to ù nei mau ivi.

¹¹ Ua riro vau ei haafaufauraa na taù mau ènemi,
e ei riàriàraa na taù mau tauà e te mau taata-tupu ra;

e te feiā i ìte mai ia ù i te ātea ê ra,
ua horo ê ia.

¹² Aore au i haapaòhia mai, mai te taata pohe ra aore i manaòhia ra;

ua riro vau mai te âuà i pararī ra.

¹³ Te ìte nei au i te faaìno a te rahi o te taata nei;
ua haapunihia vau e te haamataù e àti noa aè,
te faaau ra rātou i ta rātou parau e rave ia ù nei,
te ìmi ra i ta rātou rāveà ia pohe au.

¹⁴ Âreà vau nei, te tiàturi nei au ia òe, e Iehova e!
Te parau nei au e: O òe taù Atua!

¹⁵ Tei to rima hoì to ù mau taime:
ia ora vau ia òe i te rima o taù mau ènemi, e tei hāmani ìno mai ia ù nei.

¹⁶ Ia ìte mai to mata i to tāvini;
ia ora hoì au i to òe ra aroha!

¹⁷ Eiaha vau ia haamā, e Iehova e, te tiàoro nei hoì au ia òe!
Ia haamā rā te paieti òre,
e ia reva i raro i hāte ra!

¹⁸ Ia haamāmūhia te vaha haavare,
tei parau ìno mai i te feiā parau-tià ra,
no te teòteò e no te vahavaha.

¹⁹ I te rahi hoì o te mau mea maitataì na òe,
i tei vaiihohia e òe no te feiā i mataù ia òe ra,
i tei haapaòhia e òe no te feiā i tiàturi ia òe
i mua i te aro o te tamarii a te taata nei!

²⁰ E faatāpuni òe ia rātou i mua i to aro na, i te âmuiraa parau ìno a te taata ra.

E huna òe ia rātou i roto i to tētene ra, i te vaha mārō ra.

²¹ Ia haamaitaìhia Iehova,
o tei faaìte mai i to na hāmani maitaì rahi ia ù,
mai te mea e tei roto vau i te pare àti ra.

²² I parau na hoì au i taua hepoheporaa no ù ra e:

Ua faataa-ê-hia vau i mua i to mata na!

Ua faaroo mai ra rā òe i ta ù nei aniraa atu,
ia ù i tiàoro atu ia òe ra.

²³ O Iehova ta òutou e hinaaro, e te feiā moà no na e!

Te faaora nei Iehova i te feiā haavare òre,
e faautuà hua o ia i tei teòteò.

²⁴ Ia ètaèta, e na na e faaitoito mai i to òutou âau,
òutou atoà, e te feiā e tiàturi ia Iehova ra!

E ao to tei faaòrehia ta na hara

32 ¹ E Taramo. Na Tāvita. Matetira.

E ao to na, to tei faaòrehia ta na hara, e tei tāpoihia to na ìno!

² E ao to te taata, aore i parihia e Iehova i te hara,
e aore e haavare o roto i to na âau!

³ Ia ù i māmū noa ai, ua ìno roa o ù mau ivi,
i te uùru no ù e ruì noa atu te mahana.

⁴ Te teiaha mai ra hoì to rima i nià ia ù, i te ruì e te ao;
ua marō atu ra vau mai te marō o te tau pōai ra. Tera.

⁵ E maoro aè ra, ua fāi atu ra vau i taù hara ia òe;
e aore au i huna i to ù nei piò. I nā ô aè ra hoì au e: E fāi au i taù
hara ia Iehova ra.

E ua faaòre mai òe i te ìno o taua hara na ù ra. Tera.

⁶ No reira e pure atu ai te feiā paieti atoà ra ia òe, i te taime e ìtehia
mai ai ra,

o tei òre roa ia e taeà e te pape puè rahi ra.

⁷ O òe to ù tāpuniraa, e faaora òe ia ù i te ahoaho,
e haaàti mai òe ia ù i te himene ora. Tera.

⁸ E haapii atu vau ia òe, e faaite au ia òe i to òe èà ia haere ra;
e aò atu vau ia òe, e ei nià ia òe taù mata e vai ai.

⁹ Eiaha ia fāitohia i te puaahorofenua e te fēрати, aore o rātou e ìte
ra,

o tei haamauhia te taa i te tāvaha e òre hoì e haafātata mai ai ia òe.

¹⁰ E rave rahi to te paieti òre ra òtoraa,

âreà tei tiàturi ia Iehova ra, e haaàtihia o ia e te aroha.

¹¹ Ia reàreà e ia òaòà ia Iehova, òutou, e te feiā parau-tià!

E ùmere i te òaòà, òutou, o te feiā i tià te âau ra!

Haamaità i te Atua tei hāmani i te raì e te fenua, e tei faaora

33 ¹ E òaòà ia Iehova, e te feiā parau-tià e!
E au te haamaità i te feiā parau-tià.

² E haamaità ia Iehova i te tīnura,
e himene ia na i te nāpara aho àhuru ra.

³ E himene ia na i te himene âpī,
faaòto maità na mā te òaòà e te au māite.

⁴ E parau-tià ta Iehova,
e te haavare òre hoì ta na atoà ra mau òhipa.

⁵ Hinaaro o ia i te parau-tià e te au,
te î nei te fenua i te maità a Iehova.

⁶ Na te parau a Iehova i oti ai te mau raì,
e to rātou atoà ra i i te aho o to na vaha.

⁷ Ua haaputu o ia i te moana ra o te tai ei puèà,
e ua vaiiho o ia i te moana i roto i te fare vairaa.

⁸ Ia mataù te mau fenua atoà ia Iehova;
e ia hōriri to te ao atoà nei ia na!

⁹ Ua parau hoì o ia, e oti aè ra;
ua faaue o ia, e ua mau atu ra.

¹⁰ Te faaòre nei Iehova i te âpooraa a te mau êtene,
te faariro nei i tei ôpuahia e te mau taata ra ei mea faufaa òre.

¹¹ Tei faaauhia e Iehova ra, e tià ia i te vai-māite-raa,
e tei manaòhia e tana âau e tae noa atu i te mau uì atoà ra.

¹² E ao to te fenua, o Iehova to rātou Atua;
e te mau taata i mātihia e ana ei tufaa na na!

¹³ O Iehova tei hiò mai nā nià mai i te raì,
te hiò mai ra i te mau tamarii atoà a te taata nei.

¹⁴ Te vāhi i pārahihia e ana ra,
tana ia hiòraa mai i to te ao atoà nei.

- ¹⁵ O ia anaè rā tei haafāito i to rātou âau,
e o ia tei hiòpoà mai i ta rātou mau rāveà.
- ¹⁶ Aore e arii i ora i te rahi o ta na nuu,
aore e taata pūai i ora i te rahi o te pūai.
- ¹⁷ E mea faufaa òre te puaahorofenua ei haapūraa,
aore e taata e ora i to na pūai rahi.
- ¹⁸ Inaha, tei nià to Iehova mata i te feiā i mataù ia na,
i nià i te feiā i tiàturi i to na ra aroha;
- ¹⁹ e faaora ia rātou i te pohe,
e ia ora hoì rātou i te oè ra.
- ²⁰ Te tiaì nei to mātou vārua ia Iehova;
o to mātou ia tauturu, e to mātou ia pāruru.
- ²¹ Te òaòà nei to mātou âau ia na;
te tiàturi nei hoì mātou i to na ra iòà moà.
- ²² Ia vai māite mai ā to aroha, e Iehova, i nià ia mātou,
mai ia mātou nei e tiàturi atu ia òe ra!

To te Fatu tātaraa ia ù i to ù mau mataù

34 ¹ Taramo. Na Tāvita. I to na faahuru-ê-raa ia na iho i mua ia
Àpimereta, o tei tiàvaru atu ia na, e ua haere atu ra o ia.

Ârefa

E haamaitaì ā vau ia Iehova e òre e faaea.
Ia vai tāmāu māite ā te haamaitaì ia na i roto i to ù nei vaha.

Peta

² E ârue taù âau ia Iehova.
Ia ìte mai tei pohe ra i te reira, a òaòà atoà ai!

Timera

³ E haamaitaì tātou ia Iehova,
tātou atoà tē faateitei i to na iòà!

Tareta

⁴ Ua ìmi au ia Iehova, e ua parau mai ra o ia ia ù;
e ua faaora ia ù i te mau mea ta ù i mataù ra.

He

⁵ Ua hiò atu rātou ia na, e ua haamāramaramahia mai;
e aore to rātou mau mata i haamā.

Taina

⁶ Ua pii atu ra taua taata i pohe nei, e ua faaroo mai ra Iehova;
e ua faaora atu ra ia na i to na atoà ra mau àti.

Heta

⁷ Te pātia nei te merahi a Iehova i te pūhapa e àti noa aè i te feiā i
mataù ia na,
e ua faaora ia rātou.

Teta

⁸ A tāmata na ia ìte i te maitaì o Iehova!
E ao to te taata i tiàturi ia na ra!

Iota

⁹ A mataù ia Iehova, òutou te feiā moà no na ra.
Aore hoì e èreraa to te feiā i mataù ia na ra.

Tafa

¹⁰ Ua ère te mau riona âpī i te māa, e te pohe ra i te poia;
âreà tei ìmi ia Iehova ra, e òre roa e ère i te maitaì.

Rameta

¹¹ A haere mai na, e te mau tamarii na, e faaroo mai ia ù!
E haapii au ia òutou ia mataù ia Iehova.

Mema

¹² O vai ia taata i hinaaro i te ora,
tei hinaaro ia ìte i te maitaì i to na puè mahana i te ao nei?

Nuna

¹³ A tāpeà i to arero i te ìno,
e to vaha eiaha ia parau i te parau haavare.

Tameha

¹⁴ E haapae i te ìno, e rave i te maitaì,
e ìmi i te hau, e aruaru atu.

Àina

¹⁵ Tei te feiā parau-tià ra to Iehova mata,
e tei ta rātou pure to na tarià.

Pe

¹⁶ E mata ê rā to Iehova i te feiā i rave i te ìno ra,
e ia òre roa ia manaòhia i te ao nei.

Tati

¹⁷ Te tiàoro nei te feiā parau-tià, e te faaroo mai ra Iehova,
e te faaora nei o ia ia rātou i to rātou mau àti atoà ra.

Tofa

¹⁸ Te fātata nei Iehova i te feiā âau paruparu ra,
e te faaora nei o ia i te taata âau taiā.

Reta

¹⁹ E àti rahi to te taata parau-tià ra;
e faaorahia rā o ia e Iehova i taua mau àti atoà ra.

Tina

²⁰ Na Iehova e tiaì i to na ra mau ivi,
e òre roa te hoê e ôfatihia.

Tāu

²¹ E pohe te paieti òre i te ìno;
e tei riri i te feiā parau-tià ra, e mou ia.

²² E faaora Iehova i te vārua o to na ra mau tāvini;
e òre hoì te hoê e tiàturi ia na ra e faaruèhia.

Tāparuraa a te hoê taata hapa òre tei tuuhia i te haavāraa

35 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

Faatià mai òe ia ù, e Iehova, i te feiā i mārō mai ia ù nei;
tamaì tià atu òe i te feiā i tamaì mai ia ù nei!

² A rave na i te pāruu e te metena,
a tià mai ai i nià a tauturu mai ai ia ù.

³ A rave na i te māhae, ia ora vau i te feiā e tii mai e hāmani ìno
mai ia ù ra:

e parau mai òe ia ù e: O vau to òe ora!

⁴ Ia māheàheà e ia haamā te feiā i tītau mai ia ù ia pohe;
ia faahoìhia e ia hepohepo te feiā i ôpua i te ìno no ù!

⁵ Ia riro rātou mai te ota i te aro o te mataì ra;
e na te merahi a Iehova e haapuehu ia rātou.

⁶ Ia pōuri to rātou èàtià, e te paìà;
e na te merahi a Iehova e àuàù atu ia rātou!

⁷ Aore hoì e hara i tuu ai rātou i te mārei ia ù i raro i te âpoo;
aore hoì e hara i ô ai rātou i te âpoo ia pohe au.

⁸ E roohia o ia e te pohe manaò-òre-hia ra:
o o ia iho te fifi i te mārei ta na i tuu ra;
o to na ia pohe mau e roohia mai!

⁹ E òaòà rā taù vārua ia Iehova,
e òaòà vau i te ora na na.

¹⁰ E riro taù mau ivi atoà ra i te parau e: E Iehova, o vai tei au ia òe?

O tei faaora i tei àti ra i te taata pūai hau i to na ra,
i tei haèhaa e te veve ra i te rima o te haru ra.

¹¹ E mau ìte haavare i tià mai i nià ia ù ra,
e te pari mai ra ia ù i tei òre i ìtea e au ra.

¹² Te tāhoo mai nei rātou i te ìno i te maitaì na ù ra,
ia faaèrehia vau.

¹³ O vau nei rā, ia rātou i pohe i te maì ra, ua àhu vau i te àhu òto;
ua faahaèhaa vau mā te haapae i te māa,
ua hoì mai ra rā ta ù nei pure i roto i to ù iho nei âau.

¹⁴ Mai te tauà ra, e mai te taeaè ra ta ù haapaòraa;
mai tei mihi i tana metua vahine, i piò ai au i raro mā te òto.

¹⁵ Taua òtoraa no ù ra, te òaòà ra rātou e ua âmui aè ra.

E ua âmui te feiā faaìno ia ù, e aore au i ìte;
e ua hāhae mai rātou ia ù nei e aore i faaea.

¹⁶ I rotopū i te mau taata taiàta tāhitohito ra,
te âàtiraa mai to rātou poà ia ù.

¹⁷ E te Fatu, mai te aha ra te maoro o to òe tià matātea mai ia ù?

Faaora òe i taù vārua i te pohe ta rātou i ôpua ra,
taù vārua i tenā na mau riona âpī ra.

¹⁸ E haamaitaì au ia òe i roto i te âmuiraa rahi ra i reira;
e ârue au ia òe i te aro o te taata atoà e rave rahi.

¹⁹ Eiaha te mau ènemi haavare ia ù ra ia òaòà ia ù;
eiaha tei riri hara òre noa ia ù nei e faahipahipa i te mata ia ù.

²⁰ Aore roa hoì a rātou e parau hau ia parau, te ìmi ra rā rātou i te
haavare i te feiā pārahi noa i te fenua ra.

²¹ Ua hāmama hua to rātou vaha ia ù,
e ua nā ô: Àitoa, àitoa!

Ua ìte atu ra to mātou mata i ta mātou i hinaaro!

²² Ua hiò mai òe, e Iehova, eiaha e māmū noa!

E te Fatu, eiaha òe e faaātea ê atu ia ù nei!

²³ A ara, e taù Atua, e faatià mai ia ù!

E faaaraara òe, e te Fatu, i ta ù nei parau!

²⁴ E hiò mai òe ia ù, e te Atua, e Iehova, i te parau-tià na òe ra!

E eiaha taù mau ènemi ia òaàa ia ù!

²⁵ Òi parau rātou i roto i to rātou âau e: Àitoa! Ua noaa to mātou hinaaro!

Òi parau hoì rātou e: Ua pau o ia i te horomiihia e mātou!

²⁶ E roohia-atoà-hia e te haamā e te hepohepo, tei òaàa i to ù nei pohe!

E vehihia rātou i te haamā e te faaìno, tei faateitei ia rātou iho ia ù nei.

²⁷ E ùmere rā, e e òaàa tei faatià i te parau-tià na ù nei!

E òre hoì rātou e faaea i te parau e:

Ia faarahihia Iehova,

o tei mauruuru i te maità o tana tāvini.

²⁸ Ei reira taù vaha e parau ai i te parau-tià na òe, e ua tāmāu māite i te ârue ia òe.

Tei pihai iho ia òe te puna o te ora

36 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na te tāvini o Iehova ra. Na Tāvita.

Te parau nei te hapa a te taata paieti òre i roto i to ù âau e, aore roa e mataù i te Atua i mua i to na ra mata.

² Te tāvaimanino noa ra o ia ia na iho, aore aè ra i ìmi i to na iho ìno a riàrià atu ai.

³ E hapa hoì tei te parau a tana vaha e te haavare; ua òre aè nei o ia ua haapaò maità, e te rave i te mea maità ra.

⁴ Te ìmi ra o ia i te ìno i nià iho i to na roì; te mārō ra o ia i te èà, aita roa e maità ra; e aore o ia i riàrià i te ìno.

⁵ Ua tae to òe hāmani maità, e Iehova, i nià i te mau raì ra, e te parau-mau na òe i nià i te mau ata o te reva nei.

⁶ E au te parau-tià na òe i te mau mouà rarahi ra,

e ta òe faaauraa parau mai te vāhi hōhonu roa ra.
 Te ora nei te taata e te puaa atoà ia òe, e Iehova.
 7 Te maitaì o to òe ra hāmani maitaì, e te Atua e,
 i faaruru ai te taata i raro aè i te maru o to pererau ra.
 8 E paia roa rātou i te māa maitaì o to fare,
 e inu hoì rātou i te ânāvai o to mauruuru ra.
 9 Tei ia òe hoì te tumu o te ora,
 e na to òe ra māramarama e māramarama ai mātou.
 10 E tāmāu ā òe i to hāmani maitaì i te feiā i ìte ia òe ra,
 e te parau-tiā na òe i te feiā i tiā to rātou ra âau!
 11 Eiaha te âvae o te teòteò e haafātata mai ia ù nei,
 eiaha te rima o te paieti òre e faaàrori mai ia ù!
 12 I reira te feiā hāmani ìno i te hiàraa,
 ua hōparahia i raro, e òre hoì e tiā mai i niā.

Eiaha e ìnoìno i te manuia o te feiā ìno

37 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

Ârefa

Eiaha òe e ìnoìno i te feiā parau ìno ra,
 eiaha e fei i tei rave i te hara ra.
 2 E òre hoì e maoro ua motu mai te àihere ra,
 a maèhe atu ra mai te rāau rii heeuri ra.

Peta

3 E tiāturi ia Iehova, a rave ai i te parau maitaì;
 e pārahi òe i te fenua i reira, e àmu i te māa mā te haùti-òre-hia mai.
 4 E haapōpou atu hoì òe ia Iehova,
 e na na e hōroà mai i ta to âau e hinaaro ra.

Timera

5 E tuu atu i to parau ia Iehova,
 e tiāturi ia na: e na na e faatupu i te reira.

⁶ Na na e hōhōra mai i to parau-tià mai te māramarama,
e to parau au maitai ra mai te avatea ra te ànaàna.

Tareta

⁷ E faatupua noa mā te tiaì māite atu ia Iehova,
eiaha òe e ìnoìno i te taata i faaheia i to na haereà,
i te taata i faatupu i ta na ra ôpuaraa ìno.

⁸ Faaruè i te tāiroiro, eiaha e riri.

Eiaha to òe ra ìnoìno ia tae roa i te rave i te parau ìno ra.

⁹ E riro hoì te feiā hāmani ìno ra i te tãpū-ê-hia,
o te feiā rā i tiàturi ia Iehova ra, no rātou ia te fenua.

Vāu

¹⁰ No pārahirahi aè te paieti òre, e aita ra; oia ā ia!
E hiò ā òe i to na vāhi, e aita nei!

¹¹ Âreà te feiā marū ra, e pārahi ia i te fenua,
e òaòà rātou i te rahi o te hau ra.

Taina

¹² Te ôpua ra te paieti òre i te parau ìno i te taata parau-tià,
e te àti ra to na poà ia na.

¹³ Te àta ra rā Iehova ia na,
te ìte ra o ia e te fātata mai ra to na mahana.

Heta

¹⁴ Ua unuhi te paieti òre i te òè,
ua haafefe i te fana,
ia hià tē marū e tei àti i te veve ra i raro,
ia pohe ia na tei tià te parau ra.

¹⁵ E puta ta rātou òè i roto i to rātou iho ôpū,
e ôfati-hua-hia ta rātou fana.

Teta

¹⁶ Iti noa iho ta te taata parau-tià ra,
e maitai ia i ta te paieti òre e ia rahi noa atu.

¹⁷ E ôfatihia hoì te rima o te paieti òre,
e tauturuhia rā te feiā parau-tià e Iehova.

Iota

¹⁸ E ìte mai Iehova i te mau mahana o te feiā parau-tià,
e ta rātou tufaa, e tià ia i te vai-māite-raa.

¹⁹ Ia tae i te tau e roohia ai e te àti ra, e òre rātou e haamā;
ia tae hoì i te oè ra, e paia ia rātou.

Tafa

²⁰ Ârèa te mau taata ìino ra, e pohe ia!

Te mau ènemi o Iehova ra, e au ia i te tōâhua o te pinia māmoe,
e pau ia mai te auahi e pee ra.

Rameta

²¹ E tīpee te taata paieti òre ra, e eita e faahoì mai;
hāmani maitai rā to te feiā parau-tià, e e hōroà noa mai.

²² O te reira ra, tei haamaitaihia e ana ra, e riro ia rātou te fenua;
ârèa i terā, o tei tatārahia e ana ra, e tãpū-ê-hia ia.

Mema

²³ E arataihia te taata maitai e Iehova,
e te au ra o ia i to na haereà.

²⁴ Hià noa iho o ia e òre e huri-roa-hia i raro,
no te mea te mau mai ra Iehova i tana rima.

Nuna

²⁵ I vai âpī na hoì au, e teie nei, ua ruhiruhiā;
aita ā rā vau i ìte i te feiā parau-tià i te faaruèraahia,

e to na ra huaai i te aniraa i te māa.

²⁶ Hāmani maitai to na i te mau mahana atoà, e hōroà noa i ta te tīpee;

e na na i faatae mai i te maitai i nià i to na ra huaai.

Tameha

²⁷ A faaruè i te parau ìno, a rave i te parau maitai;

e maoro roa ia to òe pārahiraa i te fenua nei,

²⁸ mea au hoì na Iehova te parau-tià,

e òre hoì o ia e faaruè i ta na feiā moà ra.

Àina

E vai ā rātou e a muri noa atu,

āreà te huaai o te paieti òre ra, e tāpū-ê-hia ia.

²⁹ E pārahi te feiā parau-tià i nià i te fenua,

e pārahi tāmāu ā rātou i reira.

Pe

³⁰ E ìte tei te vaha o te feiā parau-tià ra,

e parau au tei tana arero ia parau mai.

³¹ Te ture a tana Atua tei roto i to na âau,

e òre roa hoì tana âvae e pāhee.

Tati

³² Te tiaì ra te taata paieti òre i te feiā parau-tià,

te ìmi ra i te rāveà e pohe ai ia na.

³³ E òre rā Iehova e vaiho noa atu ia na i tana rima,

e òre hoì e faahapa ia na ia haavāhia ra.

Tofa

³⁴ E tiaì atu ia Iehova, a haapaò māite ai i to na èà,

e na na òe e faateitei ia noa ia òe te fenua;

e ìte òe i te pohe o te feiā paieti òre ra.

Reta

³⁵ Ua ìte au i te paieti òre i te riroraa ei faahepo,
e te faarahiraa ia na iho mai te rāau māðhi ruperupe ra.

³⁶ Moè ê atu ra rā o ia, e inaha, aita rā; oia ā ia,
ìmi atu ra vau ia na, e aore roa o ia i ìtea.

Tina

³⁷ A haapaò na i te hapa òre, a hiò hoì i te piò òre:
e hau hoì te hopeà o te reira taata.

³⁸ Ârèa te feiā rave hara ra, e mou ia;
e te hopeà o te paieti òre ra, o te faaruè ia.

Tāu

³⁹ Te ora o te feiā parau-tià ra, no ô ia ia Iehova ra,
o ia to rātou ètaèta i te ànotau ahoaho.

⁴⁰ E tauturu mai Iehova ia rātou,
e e faaora ia rātou i te rima o te paieti òre ra;
e faaora o ia ia rātou,
no te mea te tiàturi ra rātou ia na.

E pure na te hoê taata maì tei fārii i to na mau hape

38 ¹ E Taramo. Na Tāvita. Ei manaòraa.

E Iehova, eiaha òe e aò mai ia ù mā te riri,
eiaha e papaì mai ia ù mā to riri rahi ra!

² Ua mau roa hoì to mau òhe i roto i a ù,
e ua teiaha roa to rima i nià iho ia ù.

³ Aore e vāhi paruparu òre i to ù nei tino, i te riri na òe ra;
aore e haamarūraa i to ù nei mau ivi, i ta ù nei hara.

⁴ Ua nā nià ta ù nei mau hara i taù upoo,
mai te hōpoià teiaha e òre e maraa ia ù ra.

⁵ Ua riro taù mau maì nei ei mea faufau e ua tāhuti no to ù nei
haapaò òre.

- ⁶ Ua piò roa vau i raro, ua nēia-hua-hia vau;
te haere noa nei au mā te òto e pō noa atu te mahana.
- ⁷ Ua àti taù tauupu i te veàveà, e aore e vāhi mai òre i to ù nei tino.
- ⁸ Ua paruparu roa vau, ua àao roa;
te auē pii hua nei au i te àrepurepu o taù âau.
- ⁹ E Iehova e, tenā taù hinaaro tei mua ia òe na;
aore hoì to ù nei autā e àro ia òe ra.
- ¹⁰ Ua paupau taù aho, ua òre to ù ètaèta,
e te māmarama e vai i taù mata nei, aita nei.
- ¹¹ Taù mau hoa e tei herehia e au nei,
ua faaātea ê i te tiàraa i teie nei i taua àti no ù nei;
e te mau taata-tupu nei, tei te ātea ê ia i te tiàraa.
- ¹² E te feiā e tītau mai ia ù nei ia pohe, te tuu nei i te mārei ia ù;
o tei tītau mai ia ù ia ìno ra, te parau nei ia i te parau ìno,
te ìmi ra i te haavare e ruì noa atu te mahana.
- ¹³ Ua riro rā vau mai te turi aore i faaroo ra;
e mai te vāvā aore e parau ra.
- ¹⁴ Ua riro vau mai te taata e òre e faaroo i te parau,
e aore e pātoìraa o roto i to na vaha.
- ¹⁵ O òe, e Iehova, ta ù e tiàturi nei;
e na òe e parau mai ia ù, e taù Fatu, e taù Atua!
- ¹⁶ I nā reira ai au, òi òaòà rātou ia ù,
òì faaahaaha rātou ia pāhee taù âvae!
- ¹⁷ Ua fātata hoì au i te òre i te tae i teie nei,
e te vai nei to ù mihi i mua ia ù nei.
- ¹⁸ Ua fāi rā vau i ta ù nei hara,
e ua ahoaho vau i to ù nei ìno.
- ¹⁹ Te pūai nei rā to ù nei mau ènemi, e te mana nei;
e te feiā i riri faufaa òre noa mai ia ù nei, ua rahi roa ia.
- ²⁰ Te tāhoo mai ra rātou i te ìno aore i te maitaì;
te mārō mai ra ia ù, o vau i pee i te parau maitaì ra.
- ²¹ Àuaa òe e faaruè ia ù, e taù Atua, e Iehova!
Eiaha roa òe e faaātea ê noa atu ia ù!

²² Ia peepee mai òe i te tauturu ia ù,
e te Fatu e, e taù ora!

**E hōpoi ê atu òe i taua papaì na òe ra!
Mea poto roa hoì te oraraa nei...**

39 ¹ Na te Menatehe. Na Ietutuna. E Taramo. Na Tāvita.
I parau na vau e: E haapaò ā vau i to ù ra mau haereà,

ia òre taù arero ia hara;
e vaiiho ā vau i te tāvaha i taù vaha nei,
òì vai aè te paieti òre i mua ia ù nei.

² Te māmū noa ra vau,
aore aè ra i rave i te mea maitaì;
rahi atu ra to ù māuiui.

³ Māhanahana aè ra taù âau i roto ia ù;
e te manaò noa ra vau, ua àma aè ra te auahi,
e ua parau iho ra taù arero, nā ô aè ra:

⁴ E faaite mai òe, e Iehova, i to ù nei hopeà,
e te maoro o to ù nei puè mahana;
ia ìte au nei i to ù paruparu.

⁵ Inaha, ua faarirohia e òe to ù nei puè mahana ei tiàpana hoê!
E to ù nei oraraa mai te faufaa òre ia i mua ia òe ra!

Oia mau te taata atoà nei, i te maitairaa nei ā, e faufaa òre anaè ia.
Tera.

⁶ E auaù mau ā to te taata nei i te ata!
E tahuturaa faufaa òre mau ā to na,
te haaputu ra i te taoà, e aore o ia i ìte i te taata e riro ai ta na!

⁷ E i teie nei, e Iehova, e aha ta ù e tiaì nei?
Tei ia òe anaè to ù tiaturiraa.

⁸ E faaora òe ia ù i ta ù mau hara atoà ra!
Eiaha vau e faarirohia ei faainoraa na te faufaa òre!

⁹ Ua māmū noa vau, aore taù vaha i parau,
no te mea na òe i rave mai.

¹⁰ E hōpoi ê atu òe i taua papaì na òe ra,

ua àao hoì au i te tāiri a to rima.

¹¹ Ia àò hua òe i te taata nei i ta na ra hara,
ua pau roa hoì to na hinuhinu,
mai te àhu e pau i te manumanu ra.
E faufaa òre mau ā to te taata atoà nei! Tera.

¹² E faaroo mai i ta ù e ani atu, e Iehova e,
e faaroo mai i taù pure;
eiaha òe e māmū noa mai, i to ù nei roimata!
E taata ê hoì au io òe,
e purutia, mai to ù atoà ra mau metua.

¹³ A vaiiho iti noa na vau, ia ànaànaea aè,
a reva atu ai au, a moè atu ai!

Ia ìte te tāatoà i ta òe i rave no ù

40 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.

Tiaì māite atu ra vau ia Iehova,
e ua fāriu mai ra o ia ia ù, e ua faaroo i ta ù pure.

² Ua ùme o ia ia ù i rāpae i taua âpoo riàrià ra,
no roto i te vari hōhonu e te piripiri.

E ua tuu o ia i taù âvae i nià i te papa,
e ua faaau māite hoì i to ù mau haereà.

³ E ua tuu mai o ia i te himene âpī i roto i to ù nei vaha,
e himene haamaità i to tātou Atua.

E rave rahi tē hiò, e ua mataù ia na,
e tiàturi hoì rātou ia Iehova.

⁴ E ao to te taata e tiàturi ia Iehova,
e aore i haapaò i te teòteò,
e tei fāriu i te parau haavare ra!

⁵ E rave rahi, e taù Atua, e Iehova,
te mau òhipa taa ê i ravehia e òe ra, e to òe ra manaò ia mātou nei!
E òre e tià ia taiò noa atu i mua ia òe na;
e faaite hoì au, e parau vau i te reira,
eita rā e tià ia taiò atu i te rahi.

⁶ Aore òe i hinaaro i te tūtia e te tūtia àmu;
ua haafatafata òe i to ù puè tarià;
te tūtia tāauahi e te tūtia no te hara ra, aita òe i tītau mai.

⁷ Ua parau atu ra vau: Inaha, te haere atu nei au!
Ua pāpāhia te parau no ù i roto i te puta ra.

⁸ E mea au na ù te rave i to òe hinaaro, e taù Atua;
te vai nei hoì ta òe ture, tei roto i to ù nei âau.

⁹ Te parau nei au i te parau-tià i roto i te âmuiraa rahi o te taata nei;
inaha, aore roa taù vaha i māmū i te reira,
ua ìte atoà hoì òe, e taù Atua, e Iehova!

¹⁰ Aore au i huna i te parau-tià na òe i roto i taù âau;
te faaìte nei au i to parau-mau e te ora na òe;
aore au i huna i to hāmani maitaì e to parau-mau
i te âmuiraa rahi ra.

¹¹ Eiaha òe e hōpoi ê i to aroha hāmani maitaì ia ù, e Iehova e;
na to hāmani maitaì e to parau-mau e tiaì mai ia ù.

¹² Ua haaàtihia hoì au e te ìno e rave rahi;
ua roohia vau i ta ù nei mau hara,
e eita e tià ia nānā noa atu i nià ra;
e rahi te reira i te io rouru i to ù nei upoo;
e teie nei, ua taiā taù âau i roto ia ù nei.

¹³ Ia tià ia òe, e Iehova, e faaora ia ù!
Ia peepee mai, e Iehova, e tauturu mai ia ù!

¹⁴ Ia haamā rātou e ia hepohepo rātou atoà ra,
o tei tītau mai ia ù nei ia pohe!
Ia faahoìhia rātou e ia hepohepo tei tītau mai ia ù nei ia ìno!

¹⁵ O te pau tē noaa ia rātou, ei utuà no ta rātou faaìno,
o tei parau ia ù nei e: Àitoa! Àitoa!

¹⁶ O te feiā atoà rā i ìmi ia òe ra,
e òaà ia rātou, e ia reàreà ia ia òe;
e te feiā i hinaaro i te ora na òe ra,
e parau ia rātou e:
Ia faarahihia Iehova e a muri noa atu!

¹⁷ E àti e te veve to ù,
te manaò mai ra rā Iehova ia ù.
O òe taù tauturu e taù ora:
eiaha e faaroaroa, e taù Atua!

Pure na te hoê taata i hāmani-ino-hia

41 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
E ao to tei haapaò mai i te taata rii aroha ra!
E faaorahia o ia e Iehova i te taime ahoaho ra.
² Na Iehova o ia e tiaì e ua faaora hoì ia na;
e fānaò to na pārahiraa i te ao nei;
e òre hoì òe e tuu ia na i te hinaaro o to na mau ènemi.
³ Na Iehova e faaètaèta mai ia na i ta na roì mai ra;
e na òe e heheu i to na roì i te maìraahia ra.
⁴ Ua parau hoì au: E Iehova, e aroha mai ia ù!
E faaora ia ù, ua hara hoì au ia òe ra.
⁵ E parau ìno ta taù mau ènemi ia ù i teie nei:
A fea rā o ia nei e pohe atu ai, e mou atu to na ià?
⁶ E ia haere mai te hoê e hiò ia ù ra, ua haapaia noa mai ta na parau;
te haaputu ra tana âau i te ìno ia na iho;
e ia reva ê o ia ra, e parau ai.
⁷ Te feiā atoà i riri mai ia ù ra, te ôhumu atoà ra ia ù;
te ìmi ra i te rāveà e ìno ai au ra.
⁸ Te nā ô ra rātou: E ìno rahi teie e maìri noa mai i nià ia na!
E tenā na vāhi ta na i taòto ra, e òre ia e tià faahou mai!
⁹ E o taù hoa here nei hoì i tiàturihia e au ra,
tei àmu atoà i ta ù nei māa,
o tei faateitei i to na poro âvae ia ù nei.
¹⁰ O òe rā, e Iehova, e aroha mai ia ù, e faatia ia ù i nià!
Ia tāhoo atu vau ia rātou.
¹¹ O te mea teie i ìte ai au e, ua here mai òe ia ù,
o taù ènemi nei aore ā o ia i ùmere mai i nià ia ù.
¹² Âreà vau nei, e tauturu mai òe ia ù i ta ù nei hapa òre;

e tuu hoì òe ia ù nei i mua i to aro e a muri noa atu.

¹³ Ia haamaitàhia te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova, mai tahito mai ā e a muri noa atu!

Âmene, e Âmene!

PUTA PITI

Mai te àiri e hiaai...

42 ¹ Na te Menatehe. Matetira. Na te tamarii a Tora.
Mai te àiri e hiaai i te pape rii tahe ra,

oia atoà taù vārua ia òe, e te Atua e!

² Te poiā nei taù vārua i te Atua, i te Atua ora ra.

A fea rā vau e tae atu ai a faaite atu ai i mua i te aro o te Atua?

³ Taù roimata nei ta ù māa, i te ruì e te ao,

i parau mai ai rātou i te mau mahana atoà nei:

Tei hea to Atua na?

⁴ Te manaò nei au i taua mau mahana ra, e te nīnii nei i taù vārua i roto ia ù nei,

ia ù hoì i haere mā te taata atoà ra,

e ua haafātata atu mātou i te fare o te Atua ra

mā te haruru i te òaòaraa o te haamaità i te Atua,

mā te rahi atoà o te taata i te haapaòraa i te ôroà moà ra.

⁵ E aha òe i taiā ai, e taù vārua?

E aha òe i tiàrepu ai i roto ia ù nei?

E tiàturi i te Atua,

e haamaità ā vau ia na,

no te ora i mua i to na ra aro.

⁶ Ua taiā taù vārua i roto ia ù nei,

e taù Atua, no te mea te manaò nei au ia òe mai te fenua mai ra mai Ioritāna,

mai ô i to Heremona, e te mouà ra o Mitara.

⁷ Te tiàoro nei te tahi moana i te tahi moana, i te haruru o to mau ureuretiāmoana;

to mau àre e to mau aru ra, ua nā nià iho ia ia ù.

⁸ E faaue mai rā Iehova i to na hāmani maitaì i te ao,
e i te ruì ra, ei ia ù nei ia ta na ra himene;
e ta ù nei pure, ei te Atua ia e ora ai au nei.

⁹ Te parau nei au i te Atua:

E taù haapūraa,
e aha òe i haamoè ai ia ù nei?

E aha vau i òto haere ai i te hāmani ìno a te ènemi nei?

¹⁰ Mai te ôfatifatiraa o to ù nei mau ivi, te faaìno o taù mau ènemi nei,

i parau noa mai ai rātou i te mau mahana atoà: Tei hea to Atua na?

¹¹ E aha òe i taiā ai e taù vārua?

E aha òe i tiàrepu ai i roto ia ù nei?

E tiàturi i te Atua!

E haamaitaì ā vau ia na:

ei ora ia no ù, e ei Atua no ù.

43 ¹ E hiò mai òe ia ù, e te Atua,
e faatià mai i ta ù parau, i te fenua aroha òre nei!

Ia ora hoì au ia òe i te taata parau-tià òre e te haavare ra!

² O òe hoì te Atua ra no reira taù pūai: E aha òe i faaruè ai ia ù?

E aha vau i òto haere ai i te hāmani ìno a te ènemi nei?

³ E faaìte hua mai i to māmaramama e te parau-mau,
ei arataì ia ù nei;

e arataì òe ia ù i to mouà moà e to mau tiàhapa ra!

⁴ Ei reira vau e haafātata atu ai i te fata a te Atua,

o te Atua te tumu o te reàreà e te òaòà ia ù nei!

E haamaitaì au ia òe mā te tīnura, e te Atua, e taù Atua!

⁵ E aha òe i taiā ai, e taù vārua?

E aha òe i tiàrepu ai i roto ia ù nei?

E tiàturi i te Atua!

E haamaitaì ā vau ia na:

ei ora no ù, e ei Atua no ù.

Ua faaruè oè ia mātou

44 ¹ Na te Menatehe. Na te tamarii a Tora. Matetira.
E te Atua! Ua ìte to mātou tarià,

ua faaìtehia mai mātou e to mātou mau metua,
ta òe i rave i to rātou ra puè mahana,
i te mau mahana tahito ra.

² Na to rima i tiahi ê i te mau êtene, e ua tanu mai òe ia rātou ei
mono;

ua tuu òe i te pohe i to Tanaana, e ua faaruè hoì òe ia rātou.

³ Aore hoì i noaa te fenua i ta rātou ra òè,
aore hoì rātou i ora i to rātou iho rima.

O to òe rā rima àtau, o to rima e te māmarama o to mata,
i te mea ua au roa òe ia rātou.

⁴ E te Atua, o taù arii òe,
e faaue i te ora no Iatōpa!

⁵ O òe ra e hōpara atu ai mātou i to mātou mau ènemi,
e e taataahi mātou i tei mārō mai i to òe ra iòà.

⁶ E òre hoì au e tiàturi i ta ù iho fana,
e òre hoì au e ora i ta ù iho òè.

⁷ O òe mau ā tē faaora ia mātou i to mātou mau ènemi,
e o tē faahaamā atu i te feiā i riri mai ia mātou nei.

⁸ Tei te Atua to mātou nei faaahaaharaa e pō noa atu te mahana,
e to òe te iòà ta mātou e haamaitaì e a muri noa atu. Tera.

⁹ Ua haapae rā òe ia mātou,
e ua faahaamā mai òe ia mātou;

e aita nei òe i te haere-atoà-raa i to mātou mau nuu.

¹⁰ Te haafati nei òe ia mātou i te aro o to mātou mau ènemi,
e te pau nei mātou i te feiā i riri mai ia mātou nei.

¹¹ Ua tuu òe ia mātou mai te māmoe ra ei māa,
e ua haapūrara ia mātou i roto i te mau êtene.

¹² Te hoo nei òe i to òe ra taata i te taoà òre;
e aore hoì e rahi ta òe ra taoà i te hoo ia rātou!

¹³ Ua faariro òe ia mātou ei faainoraa na te mau taata-tupu,
ei vahavaharaa e ei tāhitohitoraa na te feiā e haaāti mai ia mātou
nei.

¹⁴ Ua faariro òe ia mātou ei parauraa na te mau êtene,
e ei ueueraa upoo na te taata atoà nei.

¹⁵ Te vai noa nei ā te māaroaro i mua ia ù nei,
e ua tāpoihia to ù mata e te haamā,

¹⁶ i te reo o te tāhitohito e te faaino,
i te aro hoì o te ènemi e te ono ra.

¹⁷ Ua roohia mai ā mātou i taua mau mea atoà nei, aita ā rā mātou
i tāiva ia òe,

aita hoì i haavare i te faufaa na òe ra.

¹⁸ Aore to mātou âau i hoì i muri ia òe ra,
aore hoì to mātou âvae i faaruè i to òe èà.

¹⁹ Ua tāiri rā òe ia mātou i te vāhi teni ra,
e ua hōhora i te maru-pohe i nià ia mātou.

²⁰ Ahiri i moè ia mātou te iòà o to mātou Atua,
ahiri hoì i faatoro na to mātou rima i te atua ê,

²¹ e òre ānei te Atua e ìmi i te reira,
tei ìtea ia na te mau parau moè atoà o te âau ra?

²² No òe rā mātou i taparahihia ai i te mau mahana atoà ra,
e ua haapaðhia mai te māmoe no te pohe ra.

²³ A ara! E aha òe i taòto ai, e Iehova?

A tià, eiaha mātou e faaruè-roa-hia!

²⁴ E aha hoì òe i tāpoì ai i to mata?

E ua haamoè òe i to mātou àti e to mātou hāmani-ino-raahia.

²⁵ Ua tuu-haèhaa-hia mātou i raro i te fenua,
e ua piri to mātou tino i raro i te repo.

²⁶ A tià i nià ei tauturu ia mātou!

E faaora ia mātou i te aroha no òe ra!

Pehepehe no te tāàtiraa o te arii

45 ¹ Na te Menatehe. I nià i te Totanima. Na te tamarii a Tora. Matetira. E himene na tei herehia ra.

Te î nei taù âau i te parau maitaì.

E parau na vau i tei faaauhia e au no te arii ra!

E riro hoì taù arero mai te pēni a te taata pāpai òiòì i te parau ra!

² E maitaì rahi to òe i to te tamarii atoà a te taata nei,

ua manii te maitaì i nià i to vaha na:

i tāmāu ai to te Atua haamaitaì ia òe ra.

³ A tātua na i to òè i to hūmaha, e tei pūai ra,

to òe ra hinuhinu e to òe ra mana.

⁴ E mā to mana ra, a horo ai mā te maitaì!

Ei faatupu i te parau-mau, e te marū, e te parau-tià!

E na to rima àtau e faaite ia òe i te mau mea riàrià!

⁵ E maìri te mau taata i raro ia òe ra;

e òòì te mau òhe na òe ra

i te âau o te mau ènemi o te arii ra.

⁶ To terōno, e te Atua, e vai ā e a muri noa atu;

e tēpeta parau-tià, te tēpeta o to òe ra pātireia.

⁷ I hinaaro òe i te parau-tià, e te riàrià ra òe i te ìno.

I faatāhinu ai te Atua, to Atua ra, ia òe,

i te monoì ra i te òaòà e hau ê atu ra i to mau hoa ra.

⁸ E mura, e te âroe, e te tutiou, tei to òe àhu.

No ô i te mau fare tena te faaòàòà ia òe.

⁹ E tamahine anaè no te hui arii to roto i tei herehia e òe ra;

tei to rima àtau te arii vahine i te tiàraa, te àhu ra i te àhu àuro no Òfira.

¹⁰ E faaroo mai, e terā ra tamahine, e haamanaò, e fāriu mai i to tarià.

E haamoè atu i to òe ra mau taata e te ùtuafare o to metua ra,

¹¹ ei reira e riro ai te âau o te arii i to òe ra maitaì!

O ia to òe Fatu, e haamori ā òe ia na.

¹² Na te tamahine a Tūria e hōpoi mai i te ō ia òe ra,
e na te feiā taoà rahi e tītau mai ia ìtehia atu e òe.

¹³ Nehenehe rahi to te tamahine a te arii ra i roto,
ua faaùnaùnahia to na àhu i te àuro.

¹⁴ E arataìhia o ia i te arii ra mā te àhu ùnaùna rahi,
e tana mau hoa pāretēnia i te peeraa ia na, e arataìhia rātou ia òe ra.

¹⁵ E arataìhia rātou mā te pōpou e te òaòà,
e tomo hoì rātou i te fare o te arii ra.

¹⁶ E monohia mai to mau metua ra i to tamarii,
e na òe ia e faaarii i te mau fenua atoà nei.

¹⁷ E faariro hoì au i to iòà ra, ei iòà manaòhia, e àti noa aè te mau
uì atoà ra,
e haamaità te taata atoà ia òe e a muri noa atu.

Tei ia mātou ra te Fatu

46 ¹ Na te Menatehe. Na te tamarii a Tora. E himene nā nià i
Àramota.

O te Atua to mātou haapūraa e to mātou ètaèta,
e tauturu fātata ia roohia e te àti ra.

² E òre ai mātou e mataù ai, ia àrori te fenua,
e ia hurihia te mouà i raro i te tai,

³ ia haruru te miti e àvaavaa aè ra, e ia àueue te mau mouà i to na
aru. Tera.

⁴ E pape ta mātou, te vai nei, e na to na tahe rii e faaòàòà i te òire o
te Atua,

te pārahira moà i te tiàhapa o Tei Teitei ra.

⁵ O te Atua tei roto ia na ra, e òre ia e àueue;
na te Atua ia e tauturu ètaèta mai.

⁶ A tiàrepu te mau êtene, a àueue ai te mau pātireia,
o te reo anaè iho ra to na, te tarapape noa ra te fenua.

⁷ Tei ia mātou Iehova Tapaota ra,
te Atua o Iatōpa to mātou haapūraa. Tera. ⁸ A haere mai na, a hiò i
ta Iehova i rave,

te pau ta na i rave i te fenua nei!

⁹ Ua faaòre o ia i te tamaì e tae roa aè nei i te hopeà fenua,
ua ôfati o ia i te fana, e ua tãpũpũ i te mãhae,
e ua tahuhia te mau pereòo tamaì ra i te auahi.

¹⁰ A faatupua na, ia ìte mai e, o vau te Atua!

E faateiteihia vau io te mau êtene, e faateiteihia vau i te fenua nei.

¹¹ Tei ia mãtou Iehova Tapaota ra, e to mãtou haapũraa,
o te Atua ia no Iatõpa. Tera.

A faahanahana i te arii rahi

47 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na te tamarii a Tora.
E patupatu na i to òutou rima, e te mau taata e!

E pii hua i te Atua i te reo ùmere ra,

² o Tei Teitei ra, o Iehova, tē mataùhia ia,
o te arii rahi ia i nià i te fenua atoà nei.

³ Na na i tuu i te mau taata i raro aè ia mãtou,
e te mau fenua tãatoà i raro aè i to mãtou âvae.

⁴ Na na i haapaò i ta mãtou tufaa,
te terero maitaì a Iatõpa ta na i hinaaro ra. Tera.

⁵ Te aè nei te Atua mã te ùmere, o Iehova,
mã te haruru o te pũ ra.

⁶ E himene ei ârue i te Atua!

E himene ei ârue!

E himene ei ârue i to tãtou arii, e himene ei ârue!

⁷ O te Atua hoì te arii i te mau fenua atoà nei,
o te Atua ta òutou e himene mã te ìte ra!

⁸ Tei te Atua te hau i te mau fenua atoà nei,
te pãrahi ra te Atua i nià i to na ra terõno moà.

⁹ Tei reira te mau tãvana o te mau taata i te âmuiraa,
te mau taata no te Atua o Àperahama;
no te Atua hoì, o tei faateitei-roa-hia ra,
te pãruru o te fenua nei.

Te òire o te arii rahi

- 48** ¹ E himene. E Taramo. Na te tamarii a Tora.
 E rahi Iehova, e ia rahi to na haamaitàiraahia,
 i te òire o to tātou Atua, ei nià i to na ra mouà moà.
- ² E nehenehe rahi to te tiàraa,
 e òaòaraa no te fenua atoà taua mouà ra o Tiona,
 tei te pae i apatoèrau ra, te òire o te arii rahi.
- ³ I roto i to reira ra mau fare,
 o te Atua te haapūraa ìtea i reira.
- ⁴ Inaha, ua âmui te hui arii,
 ua haere atoà hoì rātou e rave.
- ⁵ Ia hiò rā rātou ra, ua maere iho ra,
 ua pūàuàu iho ra, e reva òiòì atu ra.
- ⁶ Roohia iho ra rātou e te rūrūtaina i reira,
 e te māuiui rahi, mai te fānauraa tamarii ra.
- ⁷ Ua riro rātou mai te mea ua roohia i te mataì no te hitià-o-te-rā
 mai,
 e pararī ai te mau pahī no Taretita ra.
- ⁸ Mai ta mātou i faaroo aè nei, ua ìte hua iho nei mātou,
 i te òire o Iehova Tapaota ra,
 te òire o to mātou Atua,
 e na te Atua ia e haamau roa e a muri noa atu. Tera.
- ⁹ Ua manaò mātou i to aroha hāmani maitàì, e te Atua e,
 i rotopū i to òe iho nao.
- ¹⁰ Mai to òe atoà ra iòà, e te Atua,
 oia atoà te haamaitàì ia òe, e tae i te hopeà mai o te fenua ra.
 Ua î hoì to rima àtau i te parau-tià ra.
- ¹¹ Ia òaòà te mouà ra o Tiona,
 ia haapōpou te mau tamahine no Iuta
 i te mau parau i faaauhia e òe ra!
- ¹² A haaàti na ia Tiona, a haaàti haere na ia àti roa,
 a taiò i te mau pare,

¹³ a hiò maità na i te mau patu faaètaèta,
a haamanaò i to na mau fare,
ei parauraa na òutou i terā atu uì.

¹⁴ O te Atua nei ā hoì to mātou Atua e a muri noa atu;
e aratai tāmāu ā hoì o ia ia mātou e tae noa atu i te pohe ra.

Aore a te taata nei e taoà e hōpoi ia pohe o ia

49 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na te tamarii a Tora.

E faaroo i teie, e te mau taata na,
e fāriu mai i to òutou tarià, e to te ao atoà na,

² o tei haèhaa e tei teitei,
o tei veve e te taata taoà rahi atoà ra!

³ E parau hoì taù vaha i te parau paari,
e te manaòraa o taù âau ei te ìte ia.

⁴ E faaroo taù tarià i te parapore,
e tātara vau i taù parau moè mā te tīnura.

⁵ E aha vau ia mataù i te mau mahana ìno nei,
ia àti au i te hara a te feiā haavare ra?

⁶ Na te feiā i tiàturi i ta rātou ra taoà o tei faaahaaha i te rahiraa o
ta rātou ra taoà.

⁷ E òre roa e tià i te taata ia faaora i tana taeà,
e aita a ana hoo ia hōpoi i te Atua e noaa mai ai o ia ra.

⁸ (I te rahi hoì o te hoo ia na e ora ai,
e òre roa atu ia e taeà.) ⁹ Ia ora noa mai ā o ia e a muri noa atu,
e eiaha roa ia tae i te tāhuti?

¹⁰ Ua ìtea-mau-hia hoì: e pohe atoà te taata paari;
o te maamaa ra e te taata ìte òre, te pohe atoà nei ia,
e te vaiihohia nei ta rātou taoà na vētahi ê.

¹¹ Te manaò nei rātou e e tià to rātou mau fare i te vai-māite-raa e
a muri noa atu,
to rātou ia pārahiraa e tae noa atu i te mau uì atoà ra,
te haamairi nei rātou i to rātou mau iòà i nià i to rātou ra mau fenua
ra.

¹² E òre hoì te taata, mā te maitàì atoà ra, e vaiiho-tāmau-hia; e au ia i te mau puaa e pohe noa ra.

¹³ O taua haereà no rātou ra, o to te feiā maamaa ia, te faatià nei rā ta rātou tamarii i ta rātou parau. Tera.

¹⁴ Ua tuu-atoà-hia rātou i hāte mai te māmoe ra, ei māa rātou na te pohe; e na te feiā parau-tià, ia tae i te poi poi ra, e faahepo i nià ia rātou. E pee to rātou ùnaùna i hāte, i to rātou ra pārahiraa.

¹⁵ Na te Atua e faaora i taù vārua i te pūai o hāte; na na e rave mai ia ù. Tera.

¹⁶ Eiaha roa òe e mataù ia taoà-rahi-hia ta te tahi, e ia faarahihia te ùnaùna o to na ra fare.

¹⁷ Ia pohe hoì o ia ra, aita a ana e taoà e hōpoi, e òre hoì to na ùnaùna e pee ia na i raro ra.

¹⁸ Tana oraraa ra, ua haamaitàì o ia ia na iho, e ua haamaitàìhia òe e te taata nei i to òe rave-maitàì-raa ia òe iho.

¹⁹ E reva rā o ia i te uì ra o to na ra hui metua, o tē òre roa e ìte faahou mai i te māramarama.

²⁰ O te taata mā te maitàì atoà ra, e aore o ia i ìte ra, e au ia i te mau puaa e pohe ra.

Ua tià mai te Atua no te faaite i ta na haavāraa

50 ¹ E Taramo. Na Àtafa.

Te Atua rahi ra, o Iehova, teie e parau nei, te tiàoro nei i to te ao,

mai te hitiraa mai o te mahana e tae noa atu i to na maìriraa.

² Mai Tiona mai, te vāhi nehenehe e te maitàì, o te Atua ia i te ànaànaraa mai.

³ Te haere mai ra to mātou Atua, e òre e māmū noa!

E auahi tei mua ia na i te àmaraa, e vero rahi tei haaàti mai ia na.

⁴ E tiàoro o ia i te mau raì i nià ra, e te fenua nei, a haavā ai i to na taata.

⁵ Ia haaputuhia mai to ù feiā moà i mua ia ù,
o tei faaau i te faufaa ia ù mā te tūtia!

⁶ E na te mau raì e faaite mai i ta na parau-tià:
O te Atua iho hoì te haavā! Tera.

⁷ E faaroo mai, e aù mau taata e, e na ù e parau atu;
e Ìteraèra e, e na ù e faaite ia òe,
o te Atua, o to òe iho Atua, o vau nei!

⁸ Aore au i faahapa ia òe i ta òe ra mau tūtia;
te vai nei hoì ta òe ra mau tūtia tāauahi i mua ia ù i te mau mahana
atoà nei.

⁹ E òre au e rave i te puaatoro no roto i to òe fare,
e te puaaniho oni no roto i ta òe nana.

¹⁰ Na ù atoà te mau manu o te aru ra,
e te mau puaa atoà e ua tautani i nià i te mau mouà ra.

¹¹ Ua ìte au i te mau manu pererau atoà o te mouà ra,
e te mau manu ôviri atoà o te fenua ra, na ù ia.

¹² Ahiri au i poia ra, e òre au e parau atu ia òe,
no ù iho te fenua atoà nei e te taoà atoà i nià iho.

¹³ E àmu ānei au i te puaatoro?
E inu ānei hoì i te toto puaaniho?

¹⁴ O te tūtia rā o te haamaitai tē hōpoi atu i te Atua,
e faatupu hoì i ta òe èuhe i Tei Teitei ra.

¹⁵ A tiàoro mai ai ia ù i te mahana ahoaho,
e na ù òe e faaora, a haamaitai mai ai òe ia ù.

¹⁶ Âreà te paieti òre ra, te nā ô mai ra te Atua:
Te au ra ānei ia òe ia parau i ta ù nei parau?
E ia faahiti hoì to vaha na i ta ù nei parau faaau?

¹⁷ Aita hoì òe i hinaaro ia haapiihia,
e ua faaruè òe i taù parau i muri ia òe.

¹⁸ Ia hiò òe i te èiā ra, ua faatià atu òe,
e ua âmui atoà i te feiā faaturi ra.

¹⁹ Ua parau anaè to vaha ra, ua parau ia i te ìno,
e te faatupu ra to arero i te haavare.

²⁰ Te tāmāu ra òe i te faaìno i to taeaè,
e te ôhumu ra òe i te tamaiti a to òe iho metua vahine.

²¹ Te nā reira ra òe, e ua māmū noa atu vau.

Te manaò ra òe, e mai ia òe atoà na vau?

E faaìte atu vau i to òe ra ìno, e a tuu māite atu ai au i mua ia òe na.

²² E haamanaò òutou i teie, e te feiā haamoè noa i te Atua.

O te hāhaehia òutou e au, e aore roa e faaora.

²³ O tei ârue mai ia ù ra, ua haamaitaì mai ia ia ù.

E o tei haere nā te èà mau ra,

e faaìte au ia na i te ora a te Atua.

Pure no te tītau i te faaòreraa hara

51 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita. I te haereà mai o te perofeta ra o Nātana ia na ra i muri aè i to na haereraa atu ia Patetepa ra.

E aroha mai òe ia ù, e te Atua e, i taua hāmani maitaì no òe ra;
e no te rahi o to òe ra hāmani maitaì, e parai òe i ta ù nei mau hara!

² E hōroi hua mai òe ia ù i to ù nei ìno,
tāmā hua mai ia ù i ta ù nei hara!

³ Te fāi nei hoì au i ta ù nei hara,
e te vai noa nei ā to ù ìno i pihai iho ia ù.

⁴ I mua i to aro, to òe anaè ra, i hara ai au nei;
e i mua i to mata i rave ai au i teie nei ìno.

Ia faatiāhia hoì ta òe parau,
e eiaha e faahapahia ia parauhia ra.

⁵ Inaha, i fānau mai au mā te hara,
e i tōhia vau e taù metua vahine mā te ìno.

⁶ Inaha, o te parau-mau no roto ra ta òe e hinaaro;
e haapii mai òe ia ù i te haapaò maitaì i te vāhi moè ra.

⁷ E tāmā mai òe ia ù i te hitopa e ia mā roa vau,
e hōroi òe ia ù, e ùoò roa aè ra vau i to te hiona.

⁸ E faaìte mai òe ia ù i te òaòà e te reàrèà,
ia òaòà te mau ivi i ôfatihia e òe ra.

⁹ E huna ê atu òe i to mata i ta ù nei mau hara,
e parai hua i to ù nei mau ìno.

¹⁰ E faaau na òe i te âau mā i roto ia ù nei, e taù Atua;
e faahou na hoì òe i te âau manaò tià i roto ia ù nei.

¹¹ Eiaha e faaârue ia ù i mua i to aro nei,
eiaha hoì e rave ê atu i to Vārua Maitaì ia ù nei.

¹² E faahoì mai òe i te òaòà i te ora na òe ra,
e ia tauturuhia mai au e te âau tiàmā ra!

¹³ E i reira vau e haapii ai i te feiā rave hara i ta òe parau,
e e haafāriuhia mai te rave parau ìno ra ia òe.

¹⁴ Ia ora vau ia òe i te hara toto ra, e te Atua e, te Atua e ora ai au
nei;

e na taù vaha e himene pii hua i to òe ra aroha.

¹⁵ E vēvete na òe, e Iehova, i taù vaha,
e na taù vaha e ârue ia òe.

¹⁶ Eere hoì i te tūtia ta òe i hinaaro,
ahiri o te reira, ua hōroàhia ia e au,
aore hoì òe e au i te tūtia tāauahi.

¹⁷ O ta te Atua tūtia hinaaro ra, o te âau paruparu ra ia:
o te âau paruparu ra e te òto ra,
e òre roa te Atua e vahavaha i te reira.

¹⁸ Ei hāmani maitaì to òe ia Tiona;
e patu hoì òe i te âua i Ierutarema nei.

¹⁹ Ei reira òe e mauruuru ai i te tūtia parau-tià e te tūtia tāauahi
tāatoà mau ra;
ei reira te puaatoro e hōpoihiā ai i nià i ta òe ra fata.

I mua i te taata e tiàturi nei i ta na faufaa

52 ¹ Na te Menatehe. Matetira. E Taramo. Na Tāvita. I to te Âti-
Ètoma ra, i to Toeta haereraa atu ia Taura ra e te parauraa atu
e ua tae mai ra Tāvita i te fare o Àpimereta.

E aha òe i fānaò ai i te ìno, e tenā na taata mana na?

Te faaìtehia nei au i te maitaì a te Atua, aita e mahana tuua.

² Te ôpua ra to arero i te ìno,
mai te hahu òòì, i hahi ê ra.

³ O te ìno ta òe i hinaaro ra, eiaha te maitaì;
e te haavare ra, eiaha ia parau i te parau-tià. Tera.

⁴ Te hinaaro ra òe i te mau parau atoà e pohe ai ra,
e tenā na arero haavare!

⁵ Na te Atua rā e rave ia òe ia pohe roa, e rave mai o ia,
e e ìriti-hua-hia òe i to òe ra pārahiraa,
e tāihitumuhia òe i te fenua o te feiā ora nei! Tera.

⁶ E ìte te feiā parau-tià mā te mataù,
e àtahia o ia e rātou ra:

⁷ Inaha, o te taata teie, aore i faariro i te Atua ei tiàturiraa no na,
tiàturi atu ra rā i te rahi o ta na ra taoà,
e ua faaètaèta ia na iho i ta na ra parau ìno!

⁸ O vau nei rā, e riro ia vau mai te ôrive heeuri i te fare o te Atua;
te tiàturi nei hoì au i te hāmani maitaì o te Atua ra e a muri noa atu.

⁹ E haamaitaì au ia òe e a muri noa atu, i ta òe e rave nei.
E tiàturi hoì au i to òe ra ià,
e mea maitaì hoì ia i to feiā moà ra.

Atua i mua i te òhipa piò

53 ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Maharata. Matetira. E Taramo.
Na Tāvita.

Te parau ra te feiā maamaa i roto i to rātou ra âau e: Aore e Atua!
Ua ìno rātou, e o te parau faufau rā ta rātou i rave.

Aore roa te hoê i rave i te parau maitaì, e hoê iti aè.

² O te Atua i nià i te raì tei hiò mai i raro nei, i nià i te tamarii a te
taata nei,

i te ìtearaa te tahi taata ìte ra,

i te ìmiraa i te Atua.

³ Ua hope roa i te haere ê, ua àti atoà i te ìno;

aore roa te hoê i rave i te parau maitaì,

e hoê iti aè.

⁴ Aore roa ānei tei rave i te parau ìno ra i ìte?
O tei àmu i to ù ra mau taata mai te àmuraa māa ra,
e aore roa i tiàoro noa atu i te Atua ra.

⁵ E roohia rātou i te rūrūtaina i reira,
aore e haamataù,
ua haapūrara hoì te Atua i te ivi o te feiā i haapuni mai ia òe ra;
e ua faahaamāhia rātou e òe, no te mea ua vahavahahia rātou e te
Atua.

⁶ Ahiri i noaa te ora o Ìteraèra no roto mai ia Tiona e!
Ia faahoì mai Iehova i to na ra mau taata i riro ra,
e fānaò Iatōpa, e òaòà hoì Ìteraèra.

Piiraa na tei hāmani-ìno-hia

54 ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Netinota. Matetira. E Taramo.
Na Tāvita. I te haereraa atu to Tīfā ra ia Taura, i te nā ôraa atu
e: Eere ānei o Tāvita tei faatāpuni ia na iho io mātou ra?

E faaora mai òe ia ù, e te Atua, i to òe ra iòà,
e faatià mai hoì òe ia ù i to òe ra pūai!

² E te Atua e, e faaroo mai i taù pure,
e fāriu mai to tarià i te parau a to ù nei vaha!

³ Ua tià mai hoì te mau taata èê e rave ia ù,
e te tītau mai ra te feiā hāmani ìno ra ia ù ia pohe;
aore rātou i tuu i te Atua i mua ia rātou. Tera.

⁴ Inaha, o te Atua tē tauturu mai ia ù,
tei rotopū hoì te Fatu i te feiā atoà tei faatià mai ia ù.

⁵ E faahoì mai i to rātou ìno i nià i taù mau ènemi;
e ia tāpū-ê-hia rātou e òe, i ta òe ra parau-mau!

⁶ E hōpoi noa vau i te tūtia ia òe,
e haamaità ã vau i to òe ra iòà, e Iehova, e maità hoì te reira,

⁷ ua faaorahia rā vau e ana i te mau àti atoà nei,
e ua hiò vau i te poheraa o to ù nei mau ènemi.

Pure a te hoê taata i haavarehia

55 ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Netinota. Matetira. E Taramo.
Na Tāvita.

E faaroo mai, e te Atua, i taù pure,
eiaha e pūroù i to mata i ta ù e ani nei!

² E haapaò mai na, e faaroo mai!

E àti to ù i te manaò-haere-noa-raa, e te autā noa nei,

³ no te reo o te ènemi,

no te hāmani ìno o te feiā paieti òre;

te pari mai nei ia ù i te hara,

e te faateitei nei ia rātou iho mā te riri ia ù nei.

⁴ Ua horuhoru taù âau i roto ia ù nei,

e ua roohia vau i te riàrià pohe ra;

⁵ ua roohia vau i te mataù e te rūrūtaina,

e ua haaàtihia vau e te hōriri.

⁶ E ua nā ô aè ra vau: Ahiri ā e pererau to ù, mai to te ûupa e!

E maùe au i te vāhi faae meta.

⁷ Inaha, e maùe ê au i te tahi vāhi roa,

a faaea ai au i roto i te mētēpara. Tera.

⁸ E haere ètaèta ia vau

i te haapūraa i te pūāhiohio ûana nei.

⁹ E faaòre, e Iehova, eiaha ta rātou parau ia mau.

Te ìte nei hoì au i te hāmani ìno e te mārō i roto i te òire nei;

¹⁰ te haaàti nei te reira, i te ruì e te ao, nā nià i te mau âua ra;

e tei rōpū ra, o te piò ia e te parau ìno;

¹¹ e ìno rahi tei rotopū ia na;

e òre hoì te haavare e te faahema e taa ê i to reira mau aroā.

¹² Ahiri hoì e ènemi tei faaìno mai ia ù ra,

e tià ia ù ia faaòromaì i te reira;

ahiri ei taata i tāiroiro mai ia ù, tei tià mai e rave ia ù ra,

e tià ia ia ù ia tāpuni ia na.

¹³ E inaha o òe ā, o te taata auhia e au ra,

o tē aratai ia ù e te hoa here no ù!

¹⁴ E parau maitatai ta tāua i paraparau ra,
e ua hāhaere atoà i te fare o te Atua ra!

¹⁵ E roohia-roa-hia mai rātou e te pohe;
e reva ora noa rātou i raro i hāte ra!

E hara rahi hoì tei roto i to rātou mau pārahira.

¹⁶ Āreà vau nei, e tiāoro vau i te Atua,
e na Jehova e faaora ia ù.

¹⁷ Ei te ahiahi, ei te poi-poi, e ei te avatea, e pure ai au, e pii hua vau.
Ia itea mai taù reo.

¹⁸ Ua faaora o ia i taù vārua mā te hau,
i tei tamaì mai ia ù,
e feiā rahi hoì tei àti mai ia ù.

¹⁹ E faaroo mai hoì te Atua, e e faahaèhaa atu o ia ia rātou,
o ia o tei pārahi mai tahito mai ā. Tera.

No te mea te vai noa mai ra to rātou huru,
i òre ai rātou i mataù ai i te Atua.

²⁰ Te rave nei to na rima i tei pārahi hau noa ia na ra,
e ua tāhemo o ia i ta na parau faaau ra;

²¹ e paia rahi to to rātou vaha i to te hema ra,
e tamaì rā tei ôpuahia e to rātou âau ra;
ta rātou parau, e marū rahi ia i to te monoì ra,
e au rā i te mau òè i unuhihia ra.

²² E tuu òe i ta òe hōpoià ia Jehova ra;
e na na òe e tauturu mai;

e òre roa o ia e vaiho noa atu i te taata parau-tià ia faaàueuehia.

²³ Āreà i terā, e te Atua, na òe e tuu i raro, i te âpoo ra o te pohe;
o te feiā toto ra e te haavare ra,
e òre ia e tae reà i rōpū i to rātou ra puè mahana e pohe ai;
e tiàturi rā vau ia òe.

Te hoê taata hāmani-ino-hia tei pūpū ia na i te Atua

56¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Ionata-èrema-retotima. Mitetama. A Tāvita. I te haruraahia e te mau Firiteti i Tata ra.

E aroha mai òe ia ù, e te Atua e, e hinaaro horomii to te taata nei ia ù;

te tamaì mai ra o ia ia ù i te mau mahana atoà nei ia ìno vau.

² Te tītau mai ra taù mau ènemi i te mau mahana atoà nei ia pau vau;

e rave rahi tei tamaì ia ù, e Tei Teitei e!

³ Ia roohia vau e te mataù ra, e tiàturi au ia òe ra.

⁴ E haamaità au i te Atua i ta na ra parau, e tiàturi au i te Atua.

E òre e mataù i ta te taata nei ia rave mai ia ù.

⁵ Te ruri ê nei rātou i ta ù nei parau i te mau mahana atoà nei; ta rātou ôpuaraa ia ù nei, ia ìno ia vau.

⁶ Te âmui huna noa ra rātou, te hiò ra i to ù nei haereà; te tiaì māite nei rātou ia pohe au ia rātou ra.

⁷ E ora ānei rātou i ta rātou hara?

E huri atu òe i te mau taata i raro i to òe na riri, e te Atua!

⁸ Ua taiòhia e òe to ù nei mau haereà;

a tuu na òe i to ù nei roimata i roto i ta òe ra fārii:

aita ānei i roto atoà i ta òe ra parau?

⁹ Ia tae i te mahana e tiàoro atu ai au ia òe ra, e hoì ai taù mau ènemi i muri;

o ta ù ia i ìte: e tei to ù nei paeà te Atua.

¹⁰ E haamaità au i te Atua i ta na ra parau;

e haamaità au ia Iehova i ta na ra parau;

¹¹ e tiàturi au i te Atua,

e òre e mataù i ta te taata ia rave mai ia ù.

¹² Ua èuhe atu vau ia òe, e te Atua,

e hōpoi atu hoì au i taua èuhe ra ia òe, mā te haamaità.

¹³ Ua faaora hoì òe i taù vārua i te pohe:

e òre ānei òe e faaitoito mai i o ù puè âvae ia òre ia pāhee,

ia hāhaere au i mua i te aro o te Atua mā te māmarama o te feiā i ora ra?

Te tiàoro nei au i te Atua Teitei

57 ¹ Na te Menatehe. Àre-tatetita. Mitetama. A Tāvita. Ia na i horo ia Taura, i roto i te ana ra.

E aroha mai ia ù, e te Atua, e aroha mai!

Te tiàturi nei hoì taù vārua ia òe;

e i roto i to maru pererau taù haapūraa,

e ia òre aè na teie nei mau àti.

² E tiàoro vau i te Atua, i Tei Teitei ra,

i te Atua i hāmani maità mai ia ù ra.

³ E tono mai ia o ia i te veà no te raì mai ia ora vau,

a tuu haèhaa atu ai ia na o tei hinaaro i te horomii noa ia ù. Tera.

Na te Atua e faaite hua mai i to na aroha e ta na parau-mau.

⁴ Te pārahi nei taù vārua i rotopū i te mau riona;

te taòto nei au i roto i te mau taata e àma noa nei to rātou riri,

e to rātou niho e māhae ia e te òhe, e to rātou mau arero, e òè òòì anaè ia.

⁵ E faateitei na òe, e te Atua, ia haèhaa te mau raì!

E faaite i to òe ra mana e àti noa aè te fenua nei!

⁶ E ùpeà tei tuuhia e rātou no to ù ra taahiraa âvae:

e ua faahaèhaahia vau;

e âpoo tei ôhia e rātou i mua ia ù:

o rātou iho rā tei maìri i roto ra. Tera.

⁷ Ua ineine taù âau, e te Atua, ua ineine taù âau;

e himene au e haamaità ia òe.

⁸ A ara, e taù hinuhinu!

A ara, e te nāpara e te tīnura!

Na ù ia e ara i te poi-poi roa ra.

⁹ E haamaità au ia òe, e Iehova, i roto i te mau taata nei,
e himene au ia òe i rotopū i te mau êtene.

¹⁰ Ua rahi hoì to aroha e tae noa atu i te mau ràì ra,
e ta òe ra parau-mau e tae noa atu i te mau ata o te reva nei.

¹¹ E faateitei na òe, e te Atua, ia haèhaa te mau ràì!
E faaite i to òe ra mana e àti noa aè te fenua nei!

Te vai ra te hoê Atua tei haavā

58 ¹ Na te Menatehe. Àre-tatetita. Mitetama. A Tāvita.
Te tuu mau nei ānei òutou i te parau-tià, e tenā na âmuiraa
taata e?

Te tià ra ānei ta òutou haavāraa, e te mau tamarii a te taata nei?

² Te ôpua ra to òutou âau i te parau ìno,
e te rave nei to òutou rima e haru i te fenua nei.

³ E tāiva to te paieti òre mai te ôpū mai ā;
ua haere ê rātou mai te fānauraa mai, i te parau-haere-raa i te
haavare.

⁴ To rātou heme, e au ia i te heme ôfī ra,
e mai to te âtepi turi e ôpani i to na tarià,

⁵ o tei òre roa e faaroo i te reo o te faarata ra,
nehenehe noa ai ta rātou faarataraa.

⁶ Ôfati òe, e te Atua, i to rātou niho i roto i to rātou vaha!

E ôfati òe, e Iehova, i te niho rahi o taua mau riona âpī nei!

⁷ Ia roroma rātou mai te pape e roma nei!

Ia faatano o ia i ta na ra mau òhe e riro rātou mai te mea ôfatifatihia
ra!

⁸ Ia riro rātou mai te pupuao e tahe ra i te revaraa ra,
mai te mahemo e òre e ìte i te mahana ra!

⁹ Aore ā ta òutou mau pāni i māhanahana i te vahie ra,
ua haapūrara o ia ia rātou mai te mea i te vero ra,

te ora ra, o te reira ia; e ua roohia i te riri ra, o te reira ia.

¹⁰ Ei reira te feiā parau-tià ra e òaòà ai, ia ìte o ia i taua tāhooraa
nei;

e ia hōroi o ia i tana âvae i te toto o te paieti òre ra.

¹¹ Ei reira te taata e parau ai e:

E utuà mau ā ta te feiā parau-tià,

e Atua mau ā tei faaau i te parau i te ao nei.

Faaora mai ia ù i to ù mau ènemi

59 ¹ Na te Menatehe. Àre-tatetita. Mitetama. A Tāvita. I te tonoraahia mai e Taura te veà e tiaì i te fare, e taparahi ia na.

Ia ora vau, e taù Atua, i to ù nei mau ènemi,

e faatià mai òe ia ù i tei mārō mai ia ù nei!

² Ia ora vau i te feiā rave parau ìno ra,

e faaora ia ù i te feiā i hinaaro i te toto ra!

³ Inaha, te moemoe ra rātou ia ù ia pohe;

ua âmui mai te feiā mana ra ia ù;

eere rā no te hara, e Iehova, e no te ìno na ù i rave!

⁴ Òre noa ā te hara, te horo mai ra rātou, te faaineine rātou ia rātou iho.

A ara na, e hiò mai, ei tauturu ia ù!

⁵ O òe te Atua Tapaota, e Iehova, e te Atua o Ìteraèra e,

a ara e tāhoo atu i te mau êtene ra!

Eiaha e faaherehere i te feiā e rave mārō i te ìno ra. Tera.

⁶ E hoì mai rātou i te ahiahi mai te ùrī e àoa ra,

horo haere noa ai i te òire atoà nei.

⁷ Inaha, te pūrora nei te ìno nā roto i to rātou vaha,

e òè tei to rātou vaha,

o te nā ô rātou: O vai tē faaroo mai?

⁸ O òe rā, e Iehova, te àta ra òe ia rātou,

e tāhitohitoraa te mau êtene na òe.

⁹ No to na pūai, e tiaì atu ā vau ia òe,

o te Atua hoì to ù pare àti.

¹⁰ Na te Atua e aroha mai ia ù nei, e tauturu mai ia ù,

na te Atua e faaite mai i taù mau ènemi i te pauraa.

¹¹ Eiaha e taparahihia, a moè taù mau taata nei,
e haapūrara rā òe ia rātou i to òe iho mana.

E huri ia rātou i raro,
e to mātou pāruru, e Iehova e!

¹² I te hara a to rātou vaha, te parau ta rātou i parau ra,
e to rātou teòteò ia riro atu rātou,
e te tuhi e te haavare i ta rātou i parau ra.

¹³ Ia pau, ia pau roa rātou i te riri, e eiaha roa ia toe!
Ia ìte rātou e tae noa atu i te hopeà o te fenua nei,
e tei te Atua te hau ia Iatōpa ra! Tera.

¹⁴ I te ahiahi e hoì mai ai rātou, e mai te ùrī ra i te àoaraa,
haaàti noa ai i te òire nei.

¹⁵ Ia ori haere noa rātou e ìmi i te māa,
e ia ùùru ra ia òre ia paia ra.

¹⁶ Àreà o vau nei, e himene au i te mana na òe ra;
e himene hua vau i te mau poi-poi atoà nei i te aroha no òe,
no te mea o òe tē faatià ia ù nei,
e te haapūraa i te mahana e àti ai ra.

¹⁷ E taù pūai, e himene au ia òe ra,
o te Atua, te Atua i arohahia mai ai au ra, o tē faatià ia ia ù nei.

Te pāhono nei te Atua i to na nūnaa tei pau

60 ¹ Na te Menatehe. I nià i te Tutana-ètuta. Mitetama. A Tāvita.
Ei haapii. I ta na tamaira atu ia Àrama-Naharaima, ia Àrama-
Topa hoì, i reira Ioapa te hoìraa mai, e te taparahiraa i to Ètoma ra,
hoè àhuru mā piti i te tautani i te peho o te miti ra.

E te Atua e, ua faaruèhia mātou e òe, e ua pūrara mātou;
i riri na hoì òe, e fāriu mai ia mātou nei!

² Ua àueue te fenua ia òe, ua àmaha ia òe;
a faaora na òe i taua mau àmaha ra, te àrorirori nei hoì!

³ Ua faateiaha mai òe i to mau taata nei i te àti ra,
ua faainu òe ia mātou i te uaina taèro.

⁴ Ua hō mai òe i te tahi reva i te feiā e mataù ia òe nei,

ia faaïtehia te faatupuraa i te parau-mau. Tera.

⁵ Ia ora tei herehia e òe ra;

e faaroo mai òe ia ù, ia ora mātou i to rima àtau ra!

⁶ Te parau ra te Atua i roto i ta na vāhi moà ra: E òaà vau!

E ôpere au ia Tetema e taa atu ra te tufaa, e fāito hoì au i te peho ra ia Tutota.

⁷ Na ù Tireata, e na ù atoà Manate!

Èferaima, e ora ia no taù upoo;

o Iuta ra, o ta ù ia faaau ture.

⁸ O Moapi ra, o ta ù ia horohoroira;

e e tītiri au i to ù tāmaa ia Ètoma.

E Firitetia a ùmere na òe ia ù!

⁹ Na vai au nei e arataì i taua òire ètaèta ra?

Na vai au e arataì i Ètoma?

¹⁰ E òre ānei òe, e to mātou Atua e, tei faaruè ia mātou nei,

e aore i haere atoà, e te Atua, i to mātou ra nuu?

¹¹ Hō mai na te tauturu ia mātou i te àti nei!

E mea faufaa òre te tauturu a te taata nei.

¹² E itoito mātou i te Atua ia rave ra;

e na na e taataahi i to mātou mau ènemi i raro.

E hinaaro to ù e pārahi roa

61 i te tētene

¹ Na te Menatehe. I nià ia Netinota. E Taramo. Na Tāvita.

E faaroo mai, e te Atua, i ta ù e ani nei,

e haapaò mai hoì i ta ù nei pure!

² Te tiàoro nei au ia òe i te hopeà o te fenua nei, i te tarapaperaa o taù âau i te òto.

E arataì òe ia ù i te mato tei òre e tae na ia ù!

³ Ua mātaroia hoì òe ei haapūraa no ù,

e ei pare ètaèta i te ènemi.

⁴ E riro to ù i te pārahiraa roa i to òe ra tētene,

e ora vau i raro aè i te tāpoì ra o to puè pererau ra. Tera.

⁵ Ua faaroo mai hoì òe, e te Atua, i ta ù i èuhe ra,
e ua hōroà mai òe ia ù i te tufaa o te feiā i mataù i to òe ià.

⁶ E haamaoro òe i te aho o te arii ra,
e tae to na puè matahiti i terā uì i terā uì.

⁷ E tià o ia i mua i te aro o te Atua e a muri noa atu!
A faaau òe i te aroha e te parau-mau ia faaora ia na!

⁸ E tāmāu ā vau i te himene ei haamaitāi i to òe ra ià;
e rave ā vau i ta ù i èuhe ra i te mau mahana atoà!

Tiàturiraa i te Atua

62 ¹ Na te Menatehe. Na Ietutuna. E Taramo. Na Tāvita.
Te tiaì mau nei taù vārua i te Atua,
no na mai hoì to ù ora.

² O ia anaè ra to ù papa, e to ù ora, taù faatià,
e òre au e àueue hua.

³ Mai te aha rā te maoro o to òutou ôpuaraa i te ìno i te taata nei?
E pohe anaè òutou,
e riro hoì òutou mai te patu àueue ra,
e mai te âua i pararī ra.

⁴ Te feruri nei rā rātou ia hurihia o ia i raro i to na ra vāhi teitei,
te hinaaro ra rātou i te haavare.
Te haamaitāi nei to rātou vaha,
te tuhi ra rā i roto. Tera.

⁵ E taù vārua, o te Atua anaè ra ta òe e tiaì,
tei ia na hoì taù manaòraa.

⁶ O ia anaè ra taù papa e taù ora, taù faatià;
e òre au e àueue hua.

⁷ No ô i te Atua ra to ù ora e to ù hinuhinu;
o to ù ra ia pare e ètaèta ai, e taù haapūraa, o te Atua ia.

⁸ E tiàturi ia na eiaha e faaea, e te mau taata e!
E nīnii hua i to òutou âau i mua ia na!

O te Atua anaè ra to tātou haapūraa. Tera.

⁹ E mea faufaa òre te taata rii haèhaa,

e te mau taata teitei ra, e haavare ia.

Ia tuu-âpipiti-atoà-hia i roto i te fāito ra,
e māmā rahi to rātou i to te faufaa òre ra.

¹⁰ Eiaha e tiàturi i te hāmani ìno,
e eiaha e fānaò i tei haruhia ra;
te tupu ra i te rahi te taoà ra,
eiaha e haamau i to òutou âau i reira.

¹¹ Hoê aè nei a te Atua parauraa,
a piti aè nei o ù faarooraa:
E no te Atua te mana!

¹² Tei ia òe atoà, e Iehova, te aroha:
te tāhoo mai ra òe i te taata atoà i ta na ra òhipa i rave ra.

E maitaì rahi tei to hāmani maitaì i to te ora

63 ¹ E Taramo. Na Tāvita. Ia na i pārahi i te mētēpara i Iuta ra.
E te Atua, o òe hoì taù Atua,

e ìmi vave au ia òe;
te poiā nei taù vārua ia òe,
te feàa nei taù tino ia òe,
mai te fenua marō nei, e te poiā, e te pape òre.

² Ia ìte au i to òe ra mana e te hanahana
mai ta ù ā hoì i ìte ia òe i te vāhi moà ra.

³ E maitaì rahi tei to hāmani maitaì i tei te ora.
E i teie nei, e haamaitaì taù vaha ia òe.

⁴ E nā reira vau i te haamaitaì ia òe i to ù nei oraraa;
e hōpoi au i o ù puè rima i to òe ra iàa.

⁵ E māha hoì taù vārua mai tei te tōāhua e te meî ra.
E haamaitaì hoì taù vaha ia òe mā te òaòà.

⁶ Ia manaò vau ia òe i nià i taù roì,
e ia ìmi ia òe i te mau araraa ra.

⁷ O òe hoì tei tauturu mai ia ù ra.
E i teie nei, e òaòà vau i roto i te maru o to pererau ra.

⁸ Te àti atu nei taù vārua ia òe,

e te mauhia nei au e to rima àtau ra.

⁹ O te feiā rā i tītau mai ia ù ia pohe ra,
e reva ia rātou i raro roa i te fenua ra.

¹⁰ E maìri rātou i te òè,
e riro rātou ei tufaa na te ârope.

¹¹ E òaòà rā te arii i te Atua;
e te feiā atoà i tapu ia na ra, e òaòà ia,
e te vaha o te haavare ra, e ôpanihia ia.

Faatiāmāhia i te mau manaò faaino

64 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
Ia pure au ra, e te Atua, e faaroo mai i taù reo!
Ia ora hoì au i te mataù i te ènemi!

² E haamoè òe ia ù i te parau i hunahia e te taata ìno ra,
e i te tītauraa mai a te feiā rave i te parau-tià òre!

³ O tei faaòòì i to rātou arero mai te òè ra,
e ua faatano i ta rātou mau òhe: oia te parau māuiui ra,

⁴ ia teà huna i te feiā parau-tià ra;
e ua teà rū noa iho ra, e aore i mataù.

⁵ Te faaitoito ra rātou ia rātou iho i taua parau ìno nei:
te faaau māite ra rātou i te hunaraa i ta rātou mau mārei,
e ua nā ô rātou: Ìtea teie ia vai?

⁶ Te ìmi ra rātou i te parau ìno:
E nehenehe noa aè ra i te feruri-noa-raa!
E mea hōhonu te âau e te manaò i roto ia rātou atoà ra.

⁷ Na te Atua rā e teà i te òhe ia rātou,
pohe iho ra rātou e òre e māhia.

⁸ E iri ta rātou parau i nià ia rātou iho;
e te feiā atoà i hiò mai ia rātou ra, e maùe ê ia.

⁹ Ei reira te taata atoà ra e mataù ai,
e ua faaite aè ra i te òhipa a te Atua,
e haapaò māite hoì rātou i ta na i rave.

¹⁰ E òaòà te feiā parau-tià ra ia Iehova, e ua tiàturi ia na;

e te feiā atoà i tià to rātou âau ra, e òaòà anaè ia ia na.

E Atua o te pure, e Atua o te ao

65 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. E himene. Na Tāvita.
Te tiaì māite ra te ârue ia òe, e te Atua, i Tiona;
e tei èuhehia ra, e hōroàhia atu ia ia òe ra.

² E tei faaroo i te pure ra,
e tae atoà mai te taata atoà ia òe ra.

³ Ua upootià te ìno ia mātou nei;
âreà ta mātou mau hara, ua tāpoihia ia e òe ra.

⁴ E ao to te taata i haapaòhia e òe,
e ua haafātatahia mai e òe ia pārahi i roto i to òe ra mau hētere!
E mauruuru ia mātou i te mau mea maitataì no to òe ra fare,
no to òe ra nao moà.

⁵ Na te mau mea mataù, e te tià ai ta òe,
ta te Atua e ora ai mātou nei, e parau mai ia mātou nei;
o òe o tei tiàturihia e to te mau hopeà o te fenua atoà nei, e te feiā
atoà i te ātea ê ra i te moana!

⁶ O tei haamau i te mau mouà ra i to na ra pūai,
e ua tātuahia o ia e te mana;

⁷ o tei haamanino i te haruru o te miti, te haruru o te mau aru ra,
e te tiàrepu o te taata nei.

⁸ To te mau hopeà o te fenua ra, ua roohia anaè e te mataù i ta òe
ra mau tāpaò;
o tei ìtea i te haereà mai i te poiò, e te ahiahi, ua faaòàòahia ia e
òe ra.

⁹ Ua hiò mai òe e ua faararirari i te fenua,
e ua rahi roa ia i te tupu ia òe
i te ânāvai a te Atua ra, tei î i te pape:
e maitaì aè ra ia òe ra, faatupu iho ra òe i ta rātou tītona.

¹⁰ Ua faarari hua mai rā òe i to na mau âivi rii i te pape,
e ua faatahe mai ra òe i te ua i te vāhi rii poopoo ra,

ua haamarū mai ra i te reira i te tuāua ra, e ua haamaitaì mai òe i tei tupu ra.

¹¹ Te faatorōna nei òe i te matahiti i to òe ra maitaì, e te tōpata mai ra te maitaì i te mau haereà atoà no òe ra.

¹² Te tōpata mai ra i nià i te mētēpara, e te òaòà nei te mau âivi e àti noa aè;

¹³ ua àti te fenua i te nana puaa, e ua î te mau peho i te tītona.

Te pii nei, e te himene nei i te òaòà.

Haamaitairaa i te Atua faatiāmā

66 ¹ Na te Menatehe. E himene. E Taramo.

E pii hua i te òaòà i te Atua, e te mau fenua e!

² E himene ei haamaitaì i to na iòà, e faariro i to na hanahana ei haamaitairaa ia na!

³ E parau atu i te Atua: E mau rāveà mataùtaù ta òe!

No to òe ra mana rahi i auraro mai ai to mau ènemi ia òe ra.

⁴ E haamori te mau fenua atoà nei ia òe, e himene ia òe, e himene i to òe ra iòà. Tera.

⁵ E haere mai e hiò i te mau òhipa a te Atua!

E mea mataùtaù ta na i rave i te taata nei.

⁶ Ua faariro o ia i te tai nei ei repo marō, ua nā raro noa rātou nā te moana i te haere:

i reira to tātou òaòaraa ia na.

⁷ Te mana nei o ia i to na pūai e a muri noa atu,

te tiàtonu ra to na mata i te mau êtene:

eiaha tei haùti ra e faateitei ia rātou iho! Tera.

⁸ E haamaitaì i to tātou Atua, e te mau taata nei e, ia ìtea hoì te reo i te haamaitairaa ia na!

⁹ O o ia tei tiaì ia tātou e ora ai,

e o tei faaitoito i to tātou âvae ia òre ia pāhee.

¹⁰ Ua tāmata-mau-hia mātou e òe, e te Atua e,

ua tāmā òe ia mātou mai te ârio i tāmāhia ra.

¹¹ Ua tuu òe ia mātou i roto i te mārei,
e ua tuu òe i te hōpoià teiaha i nià i to mātou tauupu;

¹² na òe i faahoro i te taata nā nià i to mātou upoo,
ua nā roto mātou i te auahi e te pape;
ua aratai rā òe ia mātou i te fenua taoà.

¹³ E tomo vau i to fare mā te tūtia tāauahi,
e faatupu vau i taù mau èuhe ia òe ra,

¹⁴ tei parauhia e taù vaha,
e na taù vaha i faaite i taù àtiraa ra.

¹⁵ Te tūtia tāauahi poria ra ta ù e hōpoi atu ia òe ra:
te māmoe oni, e te mea noànoà atoà,
te puaatoro e te puaaniho ta ù e faatūtia. Tera.

¹⁶ E haere mai, e faaroo, o òutou atoà e mataù i te Atua ra!
E na ù e faaite i ta na i rave i to ù nei vārua.

¹⁷ Ua pii atu ra taù vaha ia na,
e ua faateitei taù arero ia na.

¹⁸ Ahiri rā te faatià ra taù âau i te ìno,
e òre au e faaroohia mai e Iehova.

¹⁹ Ua faaroo mau rā te Atua ia ù,
e ua haapaò mai i ta ù i ani atu.

²⁰ Ia haamaitaìhia hoì te Atua,
o ia aore i haapae i ta ù nei pure,
e aore hoì i faahoì i to na aroharaa ia ù nei!

Te ârue nei te mau nūnaa ia òe

67 ¹ Na te Menatehe. I nià i te Netinota. Taramo. E himene.
E aroha mai ia mātou, e te Atua e, e haamaitaì mai ia mātou,
e faaànaàna mai hoì i to mata i nià ia mātou! Tera.

² Ia ìtea to parau e àti noa aè teie nei ao, e te ora na òe i te mau êtene
atoà ra!

³ Ia haamaitaì te mau taata ia òe, e te Atua e,
ia haamaitaì tahi te taata atoà ia òe.

⁴ Ia òaòà te mau êtene e ia himene i te òaòà,
na òe hoì e haavā i te mau taata mā te parau au,
e te mau êtene o te fenua nei, na òe e arataì. Tera.

⁵ Ia haamaitaì te mau taata ia òe, e te Atua e,
ia haamaitaì tahi te taata atoà ia òe!

⁶ Ei reira e hotu rahi mai ai te fenua,
e na te Atua, na to tātou iho Atua, e haamaitaì mai ia tātou nei.

⁷ E tāmāu ā te Atua i te haamaitaì mai ia tātou,
e e tae roa te mataù ia na i te mau hopeà atoà o te fenua ra.

Himene no te fārii i te Atua tei manuia

68 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. E himene. Na Tāvita.
Ia tià mai te Atua, e ia haapūrara i to na mau ènemi!

E te feiā i riri ia na ra, e maùe ê atu ia i mua i to na mata!

² Mai te auauahi e pee ra, ia pee atoà rātou!

Mai te tāpau e tahe i te auahi ra,
ia nā reira to te paieti òre pohe i te aro o te Atua!

³ Ia òaòà rā te feiā parau-tià e ia òuàùà noa i te aro o te Atua,
e ia rahi to rātou òaòà.

⁴ E himene i te Atua, e himene haamaitaì i to na iòà!

E faateitei i tei horo nā roto i te reva ra!

O Ia, to na iòà. E òuàùà òutou i mua i tana aro!

⁵ O te metua o te mau ôtare, e te haavā o te mau ìvi,
o te Atua ia i to na ra pārahira moà.

⁶ E tuu hoì te Atua i te pūtii ia pārahi i to na ra ùtuafare,
e tei tāpeàhia i te fifi âuri ra, na na ia e tātara;
âreà tei haùti ra, e pārahi ia i te fenua marō.

⁷ E te Atua e, ia òe i haere nā mua i to òe ra mau taata,
ia òe i haere nā roto i te mētēpara ra, Tera.

⁸ Ua àueue iho ra te fenua, e ua tarapape hoì te mau raì i te aro o te
Atua e o Tinai atoà ra,

i te aro o te Atua, te Atua o Ìteraèra.

⁹ Ua manii mai ra ia òe te ua rahi, e te Atua e,

e te tufaa rohirohi na òe ra, ua turuhia ia e òe.

¹⁰ Ua pārahi hoì to òe ra pupu taata i rotopū i te reira,
no to òe hāmani maitaì i faanahonaho ai òe,
e te Atua, i ta te taata rii.

¹¹ Ua tuu mai te Fatu i te parau,
e e pupu rahi te feiā i faaite ra.

¹² Te mau arii o te mau nuu ra, ua maùe, ua maùe,
e te mau fētii i te ùtuafare ra, te tufa ra i te taoà pau.

¹³ Taòto noa iho ā òutou i te pae auahi ra,
e riro òutou mai te pererau ūpa i tāpoihia i te ârio,
e tei faaìravarava-haere-hia i te àuro ra.

¹⁴ Ia pūrara atu ra taua mau arii ra i te Pūaihope i reira ra,
ua riro ia i te ùòòò mai te hiona i Taramona.

¹⁵ E au te mouà o te Atua i te mouà ra o Patana,
e mouà teitei rahi mai te mouà ra o Patana,

¹⁶ e aha òutou i feiì ai, e te mau mouà teitei na,
i te mouà ta te Atua i hinaaro ei pārahiraa?

E na Iehova e pārahi i reira e a muri noa atu.

¹⁷ Te mau pereòo a te Atua ra e piti àhuru i te tautani.

Ua àhuru te taauraa i te merahi maitataì,
tei roto te Fatu ia rātou

i roto i te vāhi moà ra mai tei Tinai ra.

¹⁸ Ua reva òe i nià, ua arataì òe i te tītī e rave rahi,
e ua tufa òe i te taoà na te taata ra,

e i roto atoà i te feiā i haùti atoà ra, ia pārahi te Atua ra, o IA, i roto
ia rātou.

¹⁹ Ia haamaitaìhia Iehova, o tei tauturu mai ia tātou i terā mahana,
i terā mahana!

O taua Atua nei to tātou ora. Tera.

²⁰ O to mātou nei Atua, o te Atua ia e ora ai:

no te Atua hoì, no Iehova, i ora ai tātou i te mau pohe nei.

²¹ Ua tāiri rā te Atua i te upoo o to na mau ènemi,
e te tupuaì upoo o te feiā i mau mārō i ta rātou hara.

22 Ua parau hoì Iehova: E arataì mai au ia rātou mai Patana mai,
 e e arataì hoì au ia rātou mai tahatai mai ra mai te moana,
 23 ia uhi òe i to âvae i roto i te toto o to mau ènemi,
 e ia miti te arero o to mau ùrī ra i te reira.
 24 To òe ra mau haereà, e te Atua,
 te hiòhia nei e te taata,
 te haereà o taù Atua, o taù arii i te vāhi moà ra.
 25 Ua nā mua te mau himene, muri iho te feiā i faaòto i te mau peu
 i rotopū i te mau pāretēnia i te faaòtoraa i te tofe ra.
 26 E haamaitaì i te Atua i roto i te âmuiraa,
 te fanauà a Ìteraèra tei haamaitaì i te Fatu!
 27 Teie hoì o Peniamina, taata âpī ra, o to rātou ia arataì,
 te mau arii o Iuta, e to rātou atoà ra pupu,
 te mau arii o Tepuruna, te mau arii o Nafatari.
 28 Ua faaue to Atua i to òe ra pūai,
 e haapāpū na, e te Atua, i ta òe i rave no mātou nei!
 29 E no to òe ra nao i Ierutarema,
 e hōpoi mai ai te mau arii ra i te taoà na òe;
 30 e aò atu òe i te taehae o te uru âèho ra,
 te âmuiraa o te puaatoro ra, e te mau puaatoro âpī o te mau taata ra,
 a auraro māite ai rātou mā te ârio i te rima!
 E haapūrara òe i te feiā i hinaaro i te tamaì.
 31 E tae mai te feiā rarahi no Àifiti mai;
 e rū māite hoì Tuta i te hōroà i tana rima i te Atua.
 32 E te mau pātireia o te ao nei, e himene òutou i te Atua,
 e himene ei haamaitaì ia Iehova! Tera.
 33 Ia na i tei horo nā nià i te raì teitei tahito ra.
 Inaha, haruru iho ra tana reo rahi i te pātiri!
 34 E tuu atu i te pūai i te Atua ra,
 tei nià ia Ìteraèra to na mana, e tei te mau raì ra to na pūai.
 35 Mataùtaù-rahi-hia to òe, e te Atua, i to òe vāhi moà ra.
 O te Atua o Ìteraèra, o Iehova, o ia tei hōroà mai i te itoito e te pūai
 i to na ra taata.

Ia haamaitàhia te Atua!

Piiraa no te tauturu

- 69** ¹ Na te Menatehe. I nià i te Totanima. E Taramo. Na Tāvita.
 E faaora òe ia ù, e te Atua e,
 te paremo nei au i te pape;
 ua tae au i te vari reva, aore roa e tiàraa.
- ² Ua tae au i te pape moana roa,
 e ua roohia vau e te pape puè.
- ³ Ua pau taù aho i te òtoraa, ua marō taù àrapoà,
 ua poopoo taù mata i te tiaàraa i taù Atua.
- ⁴ E iti te io rouru i to ù nei upoo
 i te feiā i riri hara òre noa mai ia ù nei;
 e te mana nei taù mau ènemi haavare i tītau mai ia ù nei ia pohe,
 e tei ia ù te faahoì i tei òre i ravehia e au ra.
- ⁵ E te Atua e, ua ìte òe i to ù nei aoaoa,
 e ta ù nei mau hapa, aore ia i moè ia òe.
- ⁶ E tenā na, eiaha rātou ia haamā no ù, tei hiò atu ia òe,
 e te Atua Tapaota, e Iehova!
 Eiaha rātou ia roohia e te māheàheà no ù, tei ìmi ia òe,
 e te Atua o Ìteraèra!
- ⁷ No òe mau i faaòromaì ai au i te faaìno,
 e no òe i pūroùhia ai taù mata i te haamā.
- ⁸ Ua riro vau ei taata ê i taù mau taeaè nei,
 e mai te taata ìtea òre i te mau tamarii a taù metua vahine ra.
- ⁹ No te mea ua riro roa vau i te itoito i to fare,
 te faaìno a te feiā i faaìno ia òe ra, ua iri mai ia i nià ia ù.
- ¹⁰ Ia òto vau ra, e ia faahaèhaa i taù vārua mā te haapae i te māa,
 ua faarirohia ia ei faaìnora ia ù.
- ¹¹ E ia àhu vau i te àhu òto ra,
 ua riro vau ei parauraa na rātou.
- ¹² Te feiā i pārahi i te ùputa ra, tei parau faaìno mai ia ù,
 e ua faarirohia vau ei peheraa na te mau taèro àva.

¹³ Te pure nei rā vau i taù pure ia òe, e Iehova,
i te taime e ìtehia mai ai ra.

E faaroo mai òe ia ù, e te Atua,
i te aroha rahi no òe ra,
i te parau-mau o te ora na òe ra!

¹⁴ E ìriti òe ia ù i te vari nei ia òre au ia paremo;
e ia ora hoì au i te feiā i riri mai ia ù nei,
ia ora vau i teie nei pape hōhonu.

¹⁵ Eiaha te pape puè ia tahe nā nià iho ia ù,
e eiaha vau ia horomihihia e te moana,
eiaha te âpoo ia ôpani i to na vaha ia ù nei!

¹⁶ E faaroo mai, e Iehova, e mea tià roa hoì te hāmani maitai na òe
ra.

E fāriu mai ia ù i te aroha rahi no òe ra.

¹⁷ Eiaha e huna i to mata i to tāvini nei!

Ua roohia vau e te àti, ia peepee òe i te faatià mai ia ù!

¹⁸ E haafātata mai i taù vārua ia ora!

Ia ora hoì au i to ù nei mau ènemi.

¹⁹ Ua ìte òe i te faaìno i huri-noa-hia mai i nià ia ù, taù haamā e tē
vahavaha ia ù nei;

te vai noa ra hoì taù mau ènemi i mua i to aro.

²⁰ Ua paruparu taù âau i te faaìno, ua àti au i te pohe.

I ìmi hoì au i tei aroha mai, e aore roa.

E tē haamāhanahana mai, e aore roa i ìtea e au.

²¹ Ua hōpoi mai rātou i te au àvaàva ei māa na ù,
e taù poiāraa ra, ua hōpoi mai i te vineta e inu.

²² E riro ta rātou àmuraa māa ra ei mārei no rātou,
e to rātou maitairaa ei ùpeà!

²³ E mohimohi to rātou mata e òre e tià ia hiò,
e roohia i te rūrū tāmau to rātou tauupu.

²⁴ Nīnii mai i to riri tāhoo ra i nià ia rātou,
e ia roohia-noa-hia mai rātou e to riri rahi ra!

²⁵ E riro to rātou mau fare i te ano,

e aore roa e taatahia i to rātou mau tiàhapa!

²⁶ Te hāmani ìno nei rātou i tei tāirihia e òe ra,
e te faarahi nei i to na òto, to tei paruparu ia òe ra!

²⁷ E tuu noa òe ia âpiti noa te hara i ta rātou ra hara,
e eiaha roa rātou ia tiàhia mai e òe ra!

²⁸ Ia paraihia to rātou iòà i te parau o te feiā e ora nei,
e eiaha ia pāpaihia i roto i te feiā parau-tià ra!

²⁹ Âreà vau nei, haèhaa noa ai e te pohe hoì, na te ora na òe,
e taù Atua, e hōpoi ia ù i nià!

³⁰ E haamaità au i te iòà o te Atua i te himene,
e faarahi au ia na i te haamaità.

³¹ E mea au rahi to te reira ia Iehova,
i to te puaatoro oni âpī tarahia ra, e tei maiùùhia ra.

³² E ìte tei àti ra i te reira mā te òaòà;
e to rātou âau, to tei ìmi i te Atua ra, e faaànaànaeahia mai ia!

³³ E faaroo mai hoì Iehova i te feiā haèhaa ra,
e aore hoì e vahavaha i to na taata tāpeàhia ra.

³⁴ Na te mau raì e na te fenua e haamaità ia na,
te moana e te mau mea atoà e tere haere i reira!

³⁵ E faaora hoì te Atua ia Tiona, e na na e patu faahou i te mau òire
i Iuta ra;

e pārahi faahou hoì rātou i reira ia riro ia rātou.

³⁶ E riro ia i te huaai o to na ra mau tāvini,
e te feiā i hinaaro i to na ra iòà, te pārahi i reira.

Haere òiòì mai e tauturu ia ù

70 ¹ Na te Menatehe. Taramo. Na Tāvita. Ei manaòraa.
Ia ora vau ia òe, e te Atua,

ia peepee, e Iehova, i te tauturu mai ia ù!

² Ia haamā rātou e ia hepohepo rātou atoà ra o tei tītau mai ia ù nei
ia pohe!

Ia faahoìhia rātou e ia hepohepo tei tītau mai ia ù nei ia ìno!

³ O te haamā tei noaa ia rātou ei utuà,

o tei parau ia ù nei e: Àitoa! Àitoa!

⁴ O te feiā atoà rā i ìmi ia òe ra,
e òaòà ia rātou, e ia reàreà ia ia òe!

E te feiā i hinaaro i te ora na òe ra,
e parau ia rātou e: Ia faarahihia te Atua e a muri noa atu!

⁵ Ua roohia vau nei e te àti e te veve:
e haapeepee mai òe ia ù, e te Atua.

O òe taù tauturu e taù ora:
eiaha e faaroaroa, e Iehova!

Eiaha e faaruè ia ù i to ù ruhiruhiāraa

71 ¹ Te tiàturi nei au ia òe, e Iehova,
eiaha roa vau ia roohia e te haamā!

² E faaora òe ia ù i te parau-tià na òe ia ora!
E fāriu mai òe i to tarià, ia ora vau!

³ E pare àti òe no ù, ia horo tāmāu ā vau i reira,
ua faaue òe,
ia faaorahia vau,

o taù pare e taù haapūraa hoì òe!

⁴ E faaora òe ia ù, e taù Atua, i te rima o te paieti òre,
i te rima o te taata parau-tià òre e te hāmani ìno!

⁵ O òe hoì to ù manaòraa, e taù Fatu;
taù tiàturiraa, e Iehova, mai taù âpīraa mai ā.

⁶ I mauhia na vau e òe mai te ôpū mai ā;
e o òe tei rave mai ia ù mai roto mai i te ôpū o taù metua vahine ra;
e tāmāu ā vau i te haamaitaì ia òe.

⁷ Ua riro vau ei maereraa na te taata atoà,
o taù haapūraa ètaèta rā òe.

⁸ Ia î hoì taù vaha i te haamaitaì ia òe,
e te faahanahana ia òe eiaha ia faaea!

⁹ Eiaha e tāiva ia ù i te ruhiruhiāraa ra;
e ia paruparu vau ra, eiaha e faaruè ia ù!

¹⁰ Te parau nei hoì taù mau ènemi ia ù,

e te feruri nei te feiā i tītau mai ia ù ia pohe,
 11 te parau ra rātou: Ua faaruèhia o ia e te Atua;
 a àuà, a rave, aore hoì e tià.

12 E te Atua e, eiaha òe e faaātea ê atu ia ù!
 E taù Atua, ia peepee i te tauturu mai ia ù!

13 Te mau ènemi e tītau mai i to ù nei pohe,
 ia haamā atu ia!

Ia māheàheà, e ia vehihia i te haamā e te ìno,
 tei ìmi i to ù nei pohe!

14 E tiàturi ā vau ia òe e òre e faaea,
 e haamaitai ā vau ia òe nā nià iho e nā nià iho.

15 Na taù vaha e faaite i te parau-tià na òe, e te ora na òe, eiaha ia
 faaea,

eita rā e tià ia ù ia taiò i te rahi.

16 E tāmāu ā vau i te haere i te ètaèta na te Fatu ra, na Iehova,
 e faaite au i ta òe ra parau-tià, ta òe anaè ra.

17 Na òe, e taù Atua, i haapii mai ia ù mai to ù âpīraa mai ā,
 e ua faaite au i ta òe ra mau òhipa ùmerekia e tae roa aè nei i teie
 nei.

18 Ia ruhiruhiā vau e ia hinahinahia taù upoo, e te Atua e,
 eiaha òe e faaruè mai ia ù;

ia faaite rā vau i to mana i teie nei uì,
 e to pūai, i te taata atoà ia haere mai.

19 Ua teitei te parau-tià na òe, e te Atua;
 e te Atua, o tei rave i teie nei mau òhipa rahi:
 O vai tei au ia òe?

20 I faaite noa mai ā òe ia ù i te àti e rave rahi e te ahoaho;
 e faaànaànaea mai ā hoì òe ia ù,
 e ua faatià faahou mai ā òe mai raro roa i te fenua ra.

21 E riro òe i te faarahi mai ā i taua rahi no ù nei,
 e e haamāhanahana mai ā òe ia ù e àti noa aè!

22 E haamaitai ā vau i te parau-mau na òe mā te nāpara;
 e himene au ia òe, e taù Atua, mā te tīnura,

e Tei Moà i Ìteraèra nei!

²³ E òaòà taù vaha ia himene au ia òe ra,
e taù vārua i faaorahia e òe ra.

²⁴ E parau taù vaha i te parau-tià na òe e ruì noa atu:
e riro hoì i te haamā, e riro i te māheàheà,
te feiā i ìmi i to ù nei pohe.

E pure i te Atua ia haamaità i te arii

72 ¹ Taramo. Na Toromona.

A hō mai na, e te Atua, i te mau parau au na òe ra na te arii,
e te parau-tià na òe ra na te tamaiti a te arii!

² E haavā o ia i to mau taata mā te parau-tià,
e to òe ra mau taata haèhaa mā te parau au.

³ E hōpoi mai te mau mouà i te hau i te mau taata,
e te mau âivi hoì mā te parau-tià.

⁴ Na na e faaau i te parau i te haèhaa io te mau taata ra;
e te tamarii a tei àti i te veve ra, na na e faaora;
e e haavī ôfatifati roa o ia i tei hāmani ìno ra.

⁵ E mataù rātou ia òe mai te mahana e te marama e vai nei i te mau
uì atoà ra.

⁶ E riro o ia mai te ua i nià i te àihere motu âpī ra,
e mai te tuāua e faararirari i te fenua nei.

⁷ I to na ra tau e tupu roa ai te parau-tià,
e rahi roa hoì te hau, òi vai aè te marama.

⁸ E riro o ia ei arii mai te tahi miti e tae noa atu i te tahi miti,
e mai te pape ra e tae noa atu i te hopeà o te fenua.

⁹ To te mētēpara ra, e piò ia i raro ia na,
e mitimiti to na mau ènemi i te vari.

¹⁰ E àufau mai te mau arii no Taretita e to te mau fenua rii i te taoà:
te mau arii o Tehepa e to Tēpa tē hōpoi mai i te ō.

¹¹ E hope roa te mau arii i te tāhopu i mua ia na,
e hope roa te mau fenua i te auraro ia na.

¹² O tei veve ra e ua tiàoro mai ra, na na ia e faaora,

e tei àti ra e aita o na e tauturu.

¹³ E faaherehere o ia i tei paruparu ra e tei veve,

e faaora hoì o ia i te feiā taoà òre ra;

¹⁴ e faaora o ia ia rātou i te haavare e te rave ìno ra,

e to rātou toto e riro ei mea taoà na na.

¹⁵ E tià o ia i te oraraa! E hōroàhia mai te àuro o Tehepa ra na na!

E pure tāmāu hoì te taata ia na, e haamaitaì hoì rātou ia na, aita e mahana e tuua!

¹⁶ E riro hoì e māa tītona tei te fenua i nià i te tupuaì o te mau mouà ra,

e tei tupu ra, e àhehe ia mai te mau rāau e tupu i Repanona ra;

e ruperupe to te òire ra mai te rāau o te fenua nei.

¹⁷ E vai ā to na iòà e a muri noa atu!

E vai ā to na iòà

mai te mahana ra!

E maitaì te taata atoà ia na,

e e hope te mau fētii atoà o te fenua nei i te haamaitaì ia na.

¹⁸ Ia haamaitaìhia te Atua, te Atua o Ìteraèra, o Iehova,

o ia anaè ra tei rave i te mau mea taa ê ra!

¹⁹ Ia haamaitaìhia hoì to na iòà hanahana e a muri noa atu!

Ia faaìhia hoì te mau fenua atoà i to na hanahana!

Âmene! E Âmene!

²⁰ Te mau pure a te tamaiti a Iete ra a Tāvita, ua hope ia.

PUTA TORU

Ia huru manuia noa atu ā te feiā ìno

73 ¹ E Taramo. Na Àtafa.

E hāmani maitaì mau to te Atua ia Ìteraèra,
i te feiā no rātou te âau i mā ra.

² Âreà vau nei, ua fātata taù âvae i te pāhee,
te huru turori ra to ù taahiraa,

³ ia ù i fei i te feiā taiàtā ra,

e ìte ai au i te maitai o te paieti òre ra.

⁴ Aore hoì o rātou e māuiui i to rātou poheraa ra,
te vai itoito ra rā to rātou pūai;

⁵ eere hoì i te àti rahi to rātou mai to vētahi mau taata,
aore hoì rātou i maìhia mai te tahi pae taata ra.

⁶ I haaàtihia ai rātou i te teòteò mai te fifi ra,
e ua vehihia rātou e te hāmani ìno ra mai te àhu ra.

⁷ Te roherohea ra to rātou mata i te poria,
ua hau ta rātou i ta te âau e manaò ra.

⁸ Te tāhito hito ra rātou mā te parau ìno,
te teòteò ra rātou i te parau hāmani ìno ra.

⁹ Te pātò ra to rātou vaha i te mau raì ra,
e te àa haere ra to rātou arero i te fenua atoà nei.

¹⁰ I tāpae mai ai to na ra mau taata i ô nei,
ia noaa te pape e rave rahi na rātou.

¹¹ E te parau ra hoì rātou: E aha te Atua e ìte ai?
E ìte ānei to Tei Teitei ra?

¹² Inaha, o te paieti òre teie nei,
e te vai tāmāu nei to rātou maitai i te ao nei,
te tupu ra i te rahi ta rātou taoà.

¹³ E tāmāraa faufaa òre maori ta ù i taù âau nei,
e te hōroiraa hoì i taù rima i te hapa òre.

¹⁴ E àti hoì to ù e ruì noa atu te mahana,
e te māuiui aita e poìpoì tuua.

¹⁵ Ia nā reira hoì ta ù parau mai te reira ra,
inaha, ua haavare ia vau i te uì tamarii na òe ra.

¹⁶ Ia ù rā i ìmi ia ìte au i taua parau nei,
e mea huru noaa òre ia ia ù.

¹⁷ Ia haere rā vau i roto i te vāhi moà a te Atua ra,
e ìte aè ra vau i to rātou hopeà.

¹⁸ Ua tuuhia rātou e òe i te vāhi paìà,
ua taora-tāùe-hia rātou e òe ia pohe roa atu.

¹⁹ O te vavevave o to rātou pohe e!

I pau roa atu ai rātou i te àti rahi ra!

²⁰ Mai te moemoeā ia ara te taata ra, oia atoà òe,
e Iehova, ia tià òe ra, e vahavaha roa atu òe i to rātou huru ra.

²¹ A taiā ai taù âau, e putaputa aè ra taù ôpū i te māuiui,

²² manaò òre to ù, e te ìte òre,
mai te mea âvae maha ra vau i mua ia òe.

²³ E tià rā vau ia òe ra,
e na to rima àtau i mau mai ia ù;

²⁴ e riro òe i te aratai ia ù i ta òe ra parau,
e te hopeà aè ra e hōpoi ai òe ia ù i te ao.

²⁵ O vai rā ta ù i nià i te mau rai ra?

E te fenua atoà nei, tei auhia atu e au ra, maori rā o òe.

²⁶ Ia paruparu taù tino e taù âau atoà,
o te tautururaa o taù âau e ta ù ra tufaa, o te Atua ia e a muri noa
atu.

²⁷ Inaha hoì, te feiā i tāiva ia òe ra e mou ia;
e te feiā atoà e faaruè ia òe ra, e rave-pohe-roa-hia ia e òe.

²⁸ E mea maitai rā ia ù ia haafātata atu i te Atua.

Ua tiāturi au i te Fatu ra ia Iehova,
ia faaite ā vau i ta òe atoà ra mau òhipa.

Piiraa i te Atua i mua i te ano o te hiero

74 ¹ Matetira. Na Àtafa.

E aha òe, e te Atua, i faaruè roa mai ai ia mātou?
E àma noa ānei to riri i te nana māmoe o ta òe iho ra âua?

² E haamanaò mai i to òe ra taata!

I hoohia e òe i mūtaa iho ra,
to tufaa hinaarohia, i faaorahia e òe ra,
i teie nei mouà o Tiona, i pārahihia e òe ra!

³ Ia peepee mai òe i teie nei vāhi e hūrēpaapaa-roa-hia!

Tei hope roa i te pau i te ènemi i te vāhi moà nei.

⁴ Te pii hua nei to mau ènemi i rotopū i te mau âmuiraa no òe ra;
te faatià nei i to rātou iho mau reva ei tāpaò.

⁵ Te tuì nei te roo o te taata, o o ia i hōpoi i te ôpahi i nià e tãpū i te rāau rarahi ra.

⁶ I teie nei rā, te mau òhipa faaùnaùna o ta òe ra hiero, ua haapararīhia ia e rātou i te tohi e te tiàpaì.

⁷ To vāhi moà ra, ua tūia e rātou i te auahi; te vaiihoraa no to òe ra iòà, ua haaviiviihia ia i te tuuraa i raro i te repo ra.

⁸ I parau rātou i roto i te âau e: Tātou e rave haapau roa! Ua tūtūi hoì rātou i te mau vāhi âmuiraa a te Atua e àti noa aè te fenua nei.

⁹ Aita nei ta tātou mau tãpaò i te ìtearaa, aore hoì e perofeta, e te taata i roto ia tātou nei i ìte i te maororaa o taua mea nei.

¹⁰ Mai te aha ra te maoro, e te Atua, i ta te ènemi faaìnoraa? E faaìno tãmau ānei te ènemi i to òe ra iòà?

¹¹ E aha hoì òe i faahoì ai i to rima, to rima àtau? A ìriti na i to òuma na!

¹² O òe hoì, e te Atua, taù arii mai tahito mai ā, o tei faatupu i te ora i te fenua nei.

¹³ Na òe i vāhi i te miti i to pūai; te mau âfii o te mau taehae o te moana, ua paruparu ia ia òe i te moana.

¹⁴ Na òe i haapararī i te pōrahu o Reviatana. E ua hōroà òe i te māa na te mau taata i te mētēpara.

¹⁵ Na òe i faaàmaha i te pape pihaa e te pape tahe atoà ra. E na òe i haamarō i te mau ânāvai rarahi ra.

¹⁶ No òe te ao, no òe atoà te ruì, na òe iho hoì i rave i te māramarama e te mahana.

¹⁷ Ua haapaòhia e òe te mau ôtià atoà o te fenua. Te àuhune e te pōai, ua haapaòhia e òe ra.

¹⁸ E haamanaò, e Iehova, i te faaìno o te ènemi, e te faaìno o te manaò òre ra i to òe ra iòà!

¹⁹ Eiaha e hōroàhia te ora o to ûupa i te manu taehae ra,

e eiaha e haamoè roa i to mau taata i roohia e te àti ra!

²⁰ A haapaò na òe i ta òe iho parau i faaau ra!

O te mau vāhi pōuri o te fenua nei,

ua î ia i te pārahiraa o te feiā hāmani ìno ra.

²¹ Eiaha tei faahaèhaahia ra ia hoì mā te haamā!

Ia haamaitai rā tei àti e te veve i to òe ra iòà!

²² A tià, e te Atua, a faatupu na i ta òe iho parau!

E haamanaò i ta te manaò òre ra faainoraa ia òe,
aita e mahana tuua!

²³ Eiaha te reo o to òe ra mau ènemi ia moè ia òe,

te tiàrepuraa faaea òre o to òe ra mau ènemi, tē haere ra ia i te rahiraa!

O te Atua te haavā

75 ¹ Na te Menatehe. Àre-tatetita. Taramo. E himene. Na Àtafa.
Te haamaitai nei mātou ia òe, e te Atua, te haamaitai nei mātou:

te faaite nei ta òe mau òhipa taa ê,

e te fātata mai nei to iòà!

² Noaa aè ra ia ù te tau au ra,

e haavā vau mā te piò òre.

³ Te fenua nei, e to te fenua atoà ra, ua tarapape ia:

ua haamau rā vau i te mau pou. Tera.

⁴ Ua parau vau i te feiā taiàta faaahaaha ra: Eiaha e faaahaaha!

E te feiā paieti òre ra: Eiaha e faateitei i te tara!

⁵ Eiaha e hōpoi hua i to òutou tara i nià,

eiaha e parau mā te àî ètaèta.

⁶ Eere hoì i to te hitià-o-te-rā, e to te tooà-o-te-rā,

eere hoì i te apatoà, e noaa mai ai te teitei.

⁷ O te Atua iho ra tē haavā,

o tē faahaèhaa i te tahi, e ua faateitei i te tahi.

⁸ Tei te rima o Iehova hoì te hoê âuà,

ua î i te uaina ùteùte, ua ânoìhia.

Na na e nīnii haere i te reira:
 ârèa te ota ra, na te feiā paieti òre atoà ia o te fenua nei e ùumu e e
 inu.

⁹ E parau rā vau e a muri noa atu,
 e te himene hoì i te Atua o Iatōpa.

¹⁰ E hope te mau tara o te paieti òre i te tāpūhia e au;
 ârèa te mau tara o te feiā parau-tià ra, e faateiteihia ia.

I Tiona, ua faaòre te Atua i te tamaì

76 ¹ Na te Menatehe. Nā nià i te Netinota. E Taramo. E himene.
 Na Àtafa.

Ua ìtea te Atua i Iuta,
 e te rahi ra to na iòa i Ìteraèra.

² Tei Tārema to na tiàhapa,
 e tei Tiona to na pārahira.

³ I reira o ia i te ôfatiraa i te mau òhe o te fana ra,
 te pāuru, e te òè e te tamaì ra. Tera.

⁴ E Tiona, e ùnaùna rahi to òe e te maitaì,
 i to te mau mouà ìi i te taoà no te pau ra.

⁵ Te feiā itoito ra, ua pau ia i te harua,
 e te taòto ra rātou i to rātou taòtoraa;
 e aita rā hoì to taua mau taata ra pūai i te ìteraa i to rātou rima ei
 faaora ia rātou.

⁶ I to òe ra aòraa mai, e te Atua o Iatōpa,
 te taata puaahorofenua e te puaahorofenua atoà ra, ua maìri i te
 taòto.

⁷ O òe, o òe tei mataù-rahi-hia!

E o vai tē mau i mua ia òe ia tupu to òe ra riri?

⁸ Ua ìtea to tuuraa utuà mai te raì mai;
 mataù aè ra te fenua, e ua māmū iho ra,

⁹ a tià mai ai te Atua i nià, e faaau i te utuà,
 ia ora tei roohia e te àti i te fenua nei. Tera.

¹⁰ E haamaitaìhia òe i te riri o te taata nei,

e te toeà o taua riri ra, na òe ia e tāpeà.

¹¹ A èuhe, e a faatupu i taua èuhe ra, i to òutou Atua ra ia Iehova!

E te feiā atoà io na ra e àti noa aè,
e hōpoi ia i te ō ia na i tei au ia mataùhia ra!

¹² E faataiā o ia i te âau o te hui arii ra,
e mataù hoì te hui arii o te fenua nei ia na.

I to ù ra mahana ahoaho, haamanaò atu ra vau

77 ¹ Na te Menatehe. Na Ietutuna. E Taramo. Na Àtafa.
Ua tiàoro taù reo i te Atua;

taù reo tei tiàoro i te Atua, e ua faaroo mai o ia ia ù.

² I ìmi na vau ia Iehova i te mahana ahoaho;
i te ruì, aita vau i faaea i te faatoro atu i taù rima ia na;
ua haapae taù vārua i te māhanahana.

³ Ua manaò hoì au i te Atua mā te ahoaho:
ua manaò hoì au, e ua àti taù vārua i te māuiui. Tera.

⁴ Te tāpeà ara noa nei òe i taù mata;
te pūàuà nei au, eita e tià ia parau.

⁵ Te manaò nei au i te mau mahana tahito ra,
e te mau matahiti i mūtaa iho ta ù e ìmi nei.

⁶ I te ruì nei, te haamanaò nei au i ta ù ra himene,
te te òreromoo nei taù âau,
e te ìmi hua nei taù vārua.

⁷ E faaruè-roa-hia ānei tātou e Iehova?

E òre roa ānei o ia e ìte faahou mai?

⁸ Ua òre roa ānei to na hāmani maitai?

E eita roa ānei ta na parau e tupu e tae noa atu i te mau uì atoà ra?

⁹ Ua àromoina ānei to te Atua aroha?

E ua ôpani ānei o ia i to na aroha i te riri?

¹⁰ Ua nā ô noa aè ra vau: O to ù òtoraa teie,
e ruri-ê-hia rā e te rima àtau o Tei Teitei ra.

¹¹ E haamanaò na vau i te òhipa a Iehova,
e manaò ā vau i te òhipa taa ê i tahito ra.

¹² E ìmi ā vau i to mau òhipa atoà ra,
e paraparau ā vau i ta òe i rave ra.

¹³ To òe ra haereà, e te Atua, tei te vāhi moà ia.
O vai te atua e au i to tātou nei Atua?

¹⁴ E Atua rāveà taa ê ā òe!

Ua faaite òe i to òe ra mana i te taata atoà nei.

¹⁵ Na to rima i faaora i to òe ra mau taata,
te mau tamarii a Iatōpa e ta Iotēfa. Tera.

¹⁶ Ua hiò te miti ia òe, e te Atua, ua hiò te miti ia òe,
e ua roohia e te mataù;
oia ia, ua ahoaho aè ra te moana.

¹⁷ E ua manii mai ra te pape no roto i te ata,
e ua haruru mai ra te raì,
e te maùe ra te mau òhe na òe ra i te ātea.

¹⁸ No te mau raì mai te haruru o ta òe ra pātiri,
e na te uira na òe i māramarama ai te fenua,
e te fenua iho tei turori, e ua rūrūtaina.

¹⁹ Tei te moana to òe ra èà, e Iehova,
e tei te vai rarahi to òe ra haereà,
aore rā to òe ra taahiraa âvae i ìtea.

²⁰ Ua aratai òe i to mau taata mai te nana,
i te rima o Mōte rāua o Àrona.

Te tuatua o Ìteraèra, e haapiiraa eiaha ia haamoèhia

78 ¹ Matetira. Na Àtafa.

E faaroo mai, e aù mau taata, i ta ù ra ture!
E fāriu mai to òutou tarià i te parau a taù vaha!

² E parau taù vaha i te parau taa maitai,
e faaite au i te parau a manaò tahitohia ra.

³ O ta tātou hoì i faaroo e ua ìtea,
e ua faaite mai to tātou mau metua ia tātou,

⁴ e òre te reira e hunahia e tātou i ta rātou mau tamarii,
e faaite faahou rā tātou i te tahi uì, i te haamaitairaa ia Iehova,

e to na mana, e te òhipa taa ê i ravehia e ana ra.

⁵ Ua tuu mai o ia i te parau na Iatōpa,
e ua haapaò i te ture na Ìteraèra,
ta na i faaue mai i to tātou mau tupuna ra, ia faaite atu rātou i ta
rātou ra mau tamarii,

⁶ ia ìte te uì i pihai atu,
te mau tamarii e fānau mai,
e ia tupu, ia faaite atu rātou i ta rātou mau tamarii.

⁷ Ia tiàturi rātou i te Atua,
e eiaha e haamoè i ta na ra òhipa,
e haapaò rā rātou i ta na parau;

⁸ e eiaha rātou ia fāito i to rātou ra mau metua,
ei uì ètaèta e te haapaò òre,
ei uì âau mau òre,
e aore to rātou âau i haapaò i te Atua.

⁹ Te mau tamarii a Èferaima, mai te mau taata e fana te mauhaa ra,
e ua hoì mai ra i muri i te mahana àroraa ra.

¹⁰ Aore rātou i haapaò i te faufaa a to rātou ra Atua,
e aore aè ra i haapaò i ta na ra ture.

¹¹ Haamoè atu ra rātou i ta na ra mau òhipa,
e te mau mea i maerehia ta na i faaite ia rātou:

¹² te mau mea taa ê i ravehia e ana i mua i te aro o to rātou ra mau
metua,
i te fenua ra i Àifiti, e te vāhi ra i Tiona.

¹³ Ua vāhi o ia i te miti ia taeà ia rātou ia haere,
e ua haapuè o ia i te moana mai te puèà ra.

¹⁴ I te ao ra, ua aratai o ia ia rātou i te ata ra,
e te ruì ra e ao noa aè, i te māramarama auahi ia.

¹⁵ Ua haaparari o ia i te mato i te mētēpara,
e ua tuu mai ra i te pape na rātou mai te moana te rahi.

¹⁶ Ua faatahe mai o ia i te pape no roto i te mato ra,
e ua tahe mai ra mai te mau ânāvai ra.

¹⁷ Ua tāmāu rā rātou i te rave i te hara ia na,

i te faaririraa atu i Tei Teitei i te mētēpara ra.

¹⁸ Ua faaoôo to rātou âau i te Atua,
i te aniraa i te maa ta rātou i hiaai ra.

¹⁹ Ua parau ìno hoì rātou i te Atua,
ua nā ô aè ra: E tià ānei i te Atua
ia hōhora mai i te àmuraa maa i te mētēpara nei?

²⁰ Inaha, ua tāiri o ia i te mato, e ua hī noa mai ra te pape,
e ua tahe mai ra mai te vai puè ra.

E tià atoà ānei ia na ia hōroà mai i te maa ra?

E noaa ānei ia na te înaì na to na nei taata?

²¹ Ìte aè ra Iehova i te reira, ua riri iho ra,
àma aè ra te auahi ia Iatōpa,
tupu aè ra te riri ia Ìteraèra,

²² no te mea aore rātou i faaroo i te Atua,
aore hoì i tiàturi i te ora na na.

²³ Ua faauehia rā e ana te mau ata i nià ra,
e ua ìritihia e ana te mau ùputa o te raì ra;

²⁴ e ua haamaìri noa mai ra i te māna ei maa,
e te tītona no te mau raì ra tei hōroàhia mai e ana na rātou.

²⁵ Ua àmu te taata atoà i te maa a te feiā mana,
e ua navaì roa te maa ta na i hōpoi mai ra.

²⁶ Ua haafarara mai ra o ia i te maoaè mai te raì mai,
e na to na pūai i haafarara mai i te maraamu;

²⁷ ua haamaìri mai ra i te înaì i nià ia rātou mai te huà rii repo ra,
e te manu pererau mai te one tahatai ra,

²⁸ ua haamaìri mai ra o ia i te reira i rotopū i to rātou pūhapa,
e àti noa aè to rātou ra pārahiraa.

²⁹ Ua àmu iho ra rātou e paia aè ra rātou,
ua hōpoi mai hoì o ia i ta rātou i hiaai ra.

³⁰ E aita aè ra rātou i paia maitaì,
e te vai noa ra ta rātou maa i to rātou vaha,

³¹ i roohia mai ai rātou i te riri o te Atua.

Pohe iho ra te feiā poria o rātou ra ia na,

e tairihia iho ra te taata maitatai o Iteraera ra.

³² Te rave noa ra ratou i te hara,

e aore i faaroo i te mau ohipa taa e na na ra.

³³ I haamaua noa ai o ia i to ratou puè mahana ei mea faufaa òre,
e to ratou mau matahiti i te fatimaui.

³⁴ Ia tairi o ia ia ratou ra, ua imi iho ra ia na,
e ua fariu e ua uiui i te Atua;

³⁵ ua manaò aè ra ratou e, o te Atua to ratou haapuraa,
e o te Atua, o Tei Teitei ra, to ratou ia Ora.

³⁶ Ua haapaia ra to ratou vaha ia na,
e ua haavare ia na to ratou arero;

³⁷ aore hoì to ratou au i tia ia na,
aore hoì ratou i haapaò maitai i ta na parau.

³⁸ O ia ra, no te i i te aroha,
ua faaòre aè ra i ta ratou hara,
e aore aè ra i rave pohe roa ia ratou;
ua faahoì pinepine ra o ia i te riri,
e aore to na riri i faahope-hua-hia.

³⁹ Ua manaò hoì o ia ia ratou e e taata,
e matai e pee noa ra e e òre e hoì mai.

⁴⁰ Te pinepine o ta ratou faaoora atu ia na i te fenua moemoè ra
e!

E te pinepine hoì o ta ratou faaririra atu ia na i te metepara!

⁴¹ Oia ia, ua na nià iho, ua na nià iho ratou i te faaoò i te Atua,
e ua aa atu i Tei Moa i Iteraera nei.

⁴² Aore ratou i manaò i te ohipa i ravehia e tana rima,
i te mahana i faaora ai o ia ia ratou i te enemi,

⁴³ te mau temeio ta na i rave i Aifiti,
e te mau ohipa taa e ta na i rave i taua vahi ra i Tiona:

⁴⁴ i te faarirora i ta ratou pape ei toto,
e te pape rii matatia ra, e aita atu ra e tia ia inu.

⁴⁵ Ua tuu atu ra i te pototi i rotopu ia ratou, e pau iho ra,
e te rana e pohe atu ra ratou.

- 46 Ua hōroà hoì o ia i ta rātou māa na te hē,
e ta rātou i òhipa ra na te àrape.
- 47 Ua tāiri iho ra o ia i ta rātou mau vine i te ua-paari,
e ta rātou mau tūtāmino i te toètoè.
- 48 Ua hōroà o ia i ta rātou mau puaa i te ua-paari,
e ta rātou mau nana māmoe i te uira.
- 49 Ua huri noa mai ra i to na riri rahi i nià ia rātou,
te riri rahi, e te tāiroiro, e te riri faaûàna,
i te tonoraa mai i te mau veà parau ìno ra.
- 50 Ua rave o ia i te èà no to na riri,
ua tuu noa atu o ia ia rātou no te pohe,
ua hōroà noa atu o ia ia rātou no te maì pohe ra.
- 51 Ua tāiri o ia i te mau matahiapo no Àifiti,
te matamehàì o to rātou pūai i te mau tiàhapa o Hama ra.
- 52 Ua arataì rā o ia i to na iho ra taata mai te māmoe ra,
e ua tiaì o ia ia rātou mai te nana i te mētēpara ra.
- 53 Ua arataì o ia ia rātou mā te ora e aore rātou i mataù;
ua pau hoì to rātou mau ènemi i te horomiihia e te miti ra.
- 54 Ua arataì o ia ia rātou i to na ra vāhi moà,
i teie nei mouà i noaa i tana rima àtau.
- 55 Ua tiahi o ia i te mau êtene i mua ia rātou,
e ua tufa i te fenua ei pārahira; e
e ua haapārahi i te mau ôpū o Ìteraèra i to rātou ra mau tiàhapa.
- 56 Ua faaoôo rā rātou e ua faariri i te Atua teitei,
e aore i haapaò i ta na ra parau.
- 57 Ua tāiva ā rātou, e ua haavare mai to rātou mau metua ra,
ua hoì faahou i te huru tahito ra mai te fana i tarahia te hua ra.
- 58 Ua faariri rātou ia na i ta rātou mau vāhi teitei ra,
e ua faaoôo atu ia na i to rātou mau îtoro taraihia ra.
- 59 Ia hiò mai rā te Atua i te reira, ua riri iho ra,
e ua haafaufau roa ia Ìteraèra.
- 60 E ua faaruè iho ra i te tiàhapa i Tiro ra,
i te tētene ta na i pārahi i roto i te taata nei;

⁶¹ ua tuu atu ra o ia i te âfata o to na pūai ei tītī,
e to na hanahana i te rima o te ènemi.

⁶² Ua tuu atu hoì o ia i to na iho mau taata no te òè,
e riri aè ra hoì o ia i ta na ra tufaa.

⁶³ Pau iho ra to rātou mau taata âpī i te auahi,
e aore ta rātou pāretēnia i faaiipoipohia ra;

⁶⁴ ua maìri ta rātou mau tahuà i te òè,
e aore ta rātou mau ìvi vahine i òto.

⁶⁵ Maoro aè ra rā, ua ara mai ra Iehova mai te ara taòto ra,
e mai te taata itoito e pii i te uaina ra.

⁶⁶ E ua tāiri iho ra i ta na mau ènemi i muri ra,
e ua tuu atu ra i te haamā vaiiho taiàta ia rātou.

⁶⁷ Ua faaruè hoì o ia i te tiàhapa o Iotēfa,
e aore hoì i hinaaro i te ôpū o Èferaima.

⁶⁸ I hinaaro aè ra rā i te ôpū o Iuta,
te mouà ra o Tiona ta na i hinaaro ra.

⁶⁹ Ua patu iho ra i ta na vāhi moà ra mai te fare teitei ra,
e ua haamauhia mai te fenua i haamau-roa-hia nei.

⁷⁰ I hinaaro aè ra rā i tana tāvini ia Tāvita,
ta na i rave mai mai te âua māmoe ra;

⁷¹ ua arataì mai o ia ia na mai te peeraa i te māmoe i faaòte i te ū
ra,

ia faaàmu o ia i to na taata, i te mau huaai o Iatōpa,
e te mau tamarii a Ìteraèra ta na ra tufaa.

⁷² Ua faaàmu o ia ia rātou mā te âau haavare òre,
e ua arataì o ia ia rātou i te àravahi o to na ra rima.

Ua tuu-haèhaa-roa-hia hoì mātou nei: a faaora ia mātou!

79 ¹ E Taramo. Na Àtafa.
E te Atua e, tei roto mai nei te êtene i ta òe ra tufaa,
e ua haaviivii rātou i to nao moà ra,
e ua faariro ia Ierutarema ei puèà.

² Ua hōroà rātou i te mau taata pohe ra o to mau tāvini ei māa na te mau manu o te reva nei,

te tino o to feiā moà ra na te mau taehae o te fenua nei.

³ Ua haamanii rātou i to rātou toto mai te pape ra,
e ua àti Ierutarema nei,

e aore roa e taata ia rave mai e tanu ra.

⁴ Ua riro mātou ei faainoraa na te mau taata-tupu nei,
e ei vahavaharaa ei faaîpaupau na te taata atoà e àti noa aè.

⁵ Mai te aha ra te maoro o to òe riri, e Iehova?

A tirē ānei to òe oōoraa ia vai noa na mai te auahi pohe òre ra?

⁶ A nīnii mai i to riri i nià i te mau êtene aore i ìte ia òe ra,
i nià i te mau pātireia aore i taù i to òe ra iòà!

⁷ Ua pau hoì Iatōpa ia rātou,

e ua ano to na pārahiraa ia rātou.

⁸ Eiaha e manaò i ta mātou mau hara i mūtaa iho ra!

Na to aroha faaherehere rā e tauturu mai ia mātou,
ua tuu-haèhaa-roa-hia hoì mātou nei.

⁹ A tauturu mai ia mātou, e te Atua e ora ai mātou nei,
no te hanahana o to òe ra iòà!

E faaora mai ia mātou,

e e faaòre mai hoì i ta mātou hara i to iòà ra!

¹⁰ E aha e tià ai i te mau êtene ia parau mai e:

Tei hea to rātou Atua?

Ia ìtea rā o ia io te mau êtene i mua i to mātou nei mata,
i te tāhooraa atu i te toto o to mau tāvini i haamaniihia ra!

¹¹ Ia ìte mai òe i te autā o tei tāpeàhia ra.

E no te rahi o to òe ra mana, e faaora òe i te feiā i haapaòhia no te pohe.

¹² E ia taihиту ā ta òe faahoìraa i roto i te òuma o to mātou taata-tupu nei,

i te faaìno ta rātou i huri noa mai i nià ia òe ra, e Iehova!

¹³ Ei reira mātou o to òe nei taata, te nana o ta òe ra àua,
e haamaità ai ia òe e a muri noa atu;

e tāmāu ā mātou i te haamaitāi-faahou-raa atu ia òe e hope noa atu te mau uì atoà ra.

E faaroo mai, e tē tiaì ia Ìteraèra e!

80 ¹ Na te Menatehe. I nià i te Totanima-ètuta. E Taramo. Na Àtafa.

E faaroo mai, e Tē Tiaì ia Ìteraèra e!

O tei arataì ia Iotēfa mai te nana ra;

o òe o tei pārahi i nià i nā tērupi ra,

a faaànaàna mai!

² I te aro o Èferaima, e o Peniamina, e o Manate ra, e faaitoito òe, e haere mai e faaora ia mātou!

³ E faahoì mai ia mātou, e te Atua!

Ia ànaàna mai hoì to mata, ua ora iho ra ia mātou.

⁴ E aha te roa, e te Atua Tapaota, e Iehova,

i te òe ririraa

i te pure a to mau taata nei?

⁵ Ua faaàmu òe ia rātou i te māa òto,

e ua tuu mai i te roimata na rātou e inu e ia rahi ra.

⁶ Ua faariro òe ia mātou ei mārōraa na to mātou mau taata-tupu, e te àtahia nei mātou e to mātou mau ènemi.

⁷ E faahoì ia mātou, e te Atua Tapaota,

ia ànaàna mai hoì to mata na, ua ora iho ra ia mātou.

⁸ E vine ta òe i rave mai mai Àifiti mai ra,

ua faaruè hoì òe i te mau êtene, e ua tanu iho ra i te reira.

⁹ Ua vāere òe i te fenua i taua vine ra:

e ua toro to na aa, e ua api àè ra te fenua;

¹⁰ ua àti te mau mouà i te maru no na,

e mai te âreti teitei ta na aveave;

¹¹ ua toro to na âmaa i tahatai,

e to na tihitihi i te pape rahi ra.

¹² E aha hoì òe i haapararī ai i te âua,

e ua pōfaihia e te feiā haere atoà nei?

- ¹³ Te ètuhia nei e te paha o te ururāau ra,
 e te àmuhia nei e te mau puaa ôviri o te aru ra.
¹⁴ E te Atua Tapaota e, e hoì mai, o ta mātou ia parau ia òe!
 E hiò mai òe i nià i te raì ia ìte!
 E haapaò faahou mai ā òe i taua vine nei!
¹⁵ Te rāau i tanuhia e to rima àtau ra,
 e te âmaa ta òe i faaètaèta na òe iho!
¹⁶ Ua tãpūhia ia e ua tūia i te auahi!
 Ua pohe ia i te aò o to mata ra.
¹⁷ Ei nià to rima i te taata i to rima àtau ra,
 ei nià i te taata i faaètaètahia e òe no òe iho ra.
¹⁸ E òre hoì mātou e tãiva ia òe i reira.
 E faaànaànaea mai ia mātou, e na mātou e taù i to òe ra iòà.
¹⁹ E faahoì ia mātou, e te Atua Tapaota, e Iehova e!
 Ia ànaàna mai hoì to mata na, ua ora iho ra ia mātou!

Ahiri to ù nūnaa e faaroo mai na ia ù...

- 81** ¹ Na te Menatehe. I nià i Titita. E Taramo. Na Àtafa.
 E himene mā te òaòà i te Atua, i to tātou pūai!
 E himene hua i te Atua o Iatōpa!
² E faaàràrà i te taramo, e rave i te tofe,
 te tīnura òto maitaì e te nāpara!
³ E faaòto i te pū i te marama âpī ra,
 i te mau taime i haapaòhia ra,
 i te mau mahana ôroà rahi ra!
⁴ E peu hoì te reira na Ìteraèra,
 e haapaòraa na te Atua o Iatōpa.
⁵ Haapaò atu ra o ia i te reira ei faaìte ia Iotēfa,
 ia na i haere mai mai te fenua mai ra mai Àifiti.
 Ua faaroo vau i te parau ìtea-òre-hia e au ra:
⁶ Ua hōpoi ê atu ra vau i te hōpoià i to rātou taponò,
 e ua ora iho ra to rātou rima i te raverāa i te haapora.

⁷ I to òutou àtiraa ra, ua tiàoro mai òutou, e ua faaora atu vau ia òutou;

ua faaite au ia òutou i te pātiri i te vāhi moè ra,
e ua tāmata vau ia òutou i te pape ra i Meripa. Tera.

⁸ E faaroo mai, e aù mau taata, ia faaite atu vau ia òutou.

Ahiri Ìteraèra e faaroo mai ia ù e!

⁹ Eiaha ei atua ê i roto ia òutou!

Eiaha òutou e haamori i te atua ê!

¹⁰ O vau to òutou Atua, o Iehova,
o tei aratai mai ia òutou mai te fenua ra mai Àifiti;
e hāmama hua mai i to vaha e na ù e faaî atu.

¹¹ Aore rā to ù mau taata i faaroo mai i taù reo,
e aore Ìteraèra i haapaò mai ia ù.

¹² Ua tuu noa atu ra vau ia rātou i te ètaèta o to rātou iho âau:
e ua haapaò noa atu ra rātou i ta rātou iho parau.

¹³ Ahiri taù mau taata ra i faaroo mai ia ù e!

Ahiri Ìteraèra i haapaò i ta ù ra parau!

¹⁴ E òre roa e maoro, ua tuu-haèhaa-hia e au to rātou mau ènemi,
e ua fāriu vau i taù rima i te feiā i mārō mai ia rātou ra;

¹⁵ e riro te feiā i riri ia Iehova ra i te auraro mai ia na,
e vai ā rā to rātou taime e a muri noa atu.

¹⁶ Ua faaàmu ia vau ia rātou i te tītona maitai,
e ua haapaia vau ia òe i te meri no roto i te mato ra.

Te Atua, te tūruiraa o te parau-tià no te tāatoà

82 ¹ E Taramo. Na Àtafa.
Te tià noa ra te Atua i te âmuiraa o te feiā mana ra;
te haavā ra o ia i rotopū i te mau atua ra.

² Mai te aha rā te roa o ta òutou haavāraa tià òre,
e te faatiàraa atu i te feiā paieti òre ra? Tera.

³ A faatià na i te feiā haèhaa e te ôtare ra,
e ìmi i te parau-tià i te feiā hāmani-ino-hia e tē veve ra,

⁴ e faaora i tei àti e te taoà òre ra,

ia ora rātou i te rima o te paieti òre ra.

⁵ Aore rātou i ìte, aore e manaò,
te haere noa ra nā te pōuri;
ua turori te mau tumu atoà o te fenua nei.

⁶ Ua nā ô aè ra vau: E atua òutou,
e tamarii anaè òutou na Te Teitei,

⁷ e pohe rā òutou mai te taata atoà ra,
e hià hoì òutou mai te hoê o te hui arii ra.

⁸ A tià, e te Atua e, e haavā i to te ao,
tei ia òe hoì te mana i te fenua atoà nei.

E pure na te nūnaa i haamataùhia e te mau ènemi

83 ¹ Himene. E Taramo. Na Àtafa.

Eiaha òe e māmū noa, e te Atua e!

Eiaha òe, e te Atua, e pārahi noa mā te parau òre!

² Inaha hoì, te auē nei te mau ènemi,
e te feiā i riri mai ia òe ra, te teitei nei ia te upoo.

³ Te ìmi ra rātou i te rāveà paari i to òe ra mau taata,
te feruri nei rātou atoà i te feiā i moè ia òe ra.

⁴ Te nā ô ra rātou: Haere mai, tātou e tāpū ê atu, eiaha ia riro ei
fenua;

eiaha te iòa ra o Ìteraèra ia manaò-faahou-hia atu!

⁵ Ua âmui tahi noa ta rātou ra parauraa,
ua tāhoê noa ta rātou parau ia òe;

⁶ te mau tiàhapa o Ètoma, e te Âti-Ìtemaèra,
to Moapi e to Hatara,

⁷ to Teparā, to Àmona e to Àmareta,
to Firiteti e to Tūria atoà ra.

⁸ Ua âmui atoà Àtura ia rātou,
e ua riro ei rima no te mau tamarii a Rota ra. Tera.

⁹ Nā reira òe ia rātou mai ta òe i rave ia Mitiāna;
e ia Titera e ia Iapina i te pape ra ia Titona!

¹⁰ Pohe iho ra hoì rātou i Ène-Tora,

riro atu ra ei para no te fenua.

¹¹ E faariro i to rātou feiā rarahi mai ia Òrepa e mai ia Teepa,
e to rātou mau arii atoà mai ia Tēpa e mai ia Taramuna,

¹² ua parau hoì rātou e: Tātou e haru
i te mau pārahiraā o te Atua no tātou iho!

¹³ Faariro òe ia rātou, e taù Atua, mai te ota ra,
e mai te àihere i te aro o te matai ra.

¹⁴ Mai te ururāau e pau i te auahi ra,
e mai te mau mouà e ura i te auahi ura ra,

¹⁵ nā reira òe i te auaù ia rātou i te vero na òe ra,
e ia haapeàpeàhia rātou i te pūāhiohio no òe ra!

¹⁶ E tāpōi i to rātou mata i te haamā,
ia ìmi rātou i to òe ra ià, e Iehova!

¹⁷ Ia haamā rātou e ia māheàheà e a muri noa atu,
ia tāpōihia rātou e te hepohepo e pohe atu!

¹⁸ Ia ìte te taata atoà e, o Iehova to òe ià,
e o òe anaè Tei Teitei i te fenua atoà nei!

E himene na te feiā tere i tae i Ierutarema

84 ¹ Na te Menatehe. I nià i te Titita. E Taramo. Na te tamarii a
Tora.

E mea pōpou rahi to òe ra mau tiàhapa,
e Iehova Tapaota!

² Te hinaaro nei taù âau, te nounou nei, i te mau hētere o Iehova,
te òaòà nei taù âau e taù tino atoà i te Atua ora ra.

³ Ua noaa hoì i te tefura te fare no na,
e i te ôpeà te ôfaaraa no na iho, ei fānauraa i to na ra pinia,
ta òe ra mau fata, e Iehova Tapaota,
e taù arii, e taù Atua hoì!

⁴ E ao to te feiā i pārahi i to òe ra fare!
E òre rātou e tuutuu i te haamaitai ia òe! Tera.

⁵ E ao to te feiā o òe to rātou ètaèta ra,
te manaò ra rātou i te mau ètià ra!

⁶ Haere noa ā rātou nā te peho o Pata,
e ō rā rātou i te pape pihaa i reira;
e na te ua hoì e faaî i te mau âpoo ra.

⁷ E haere ā hoì rātou mā te ètaèta e ia noaa atu ā te ètaèta,
e tae noa atu rātou atoà ra i te aro o te Atua i Tiona.

⁸ E te Atua Tapaota, e Iehova, e faaroo mai i taù pure,
e faaroo mai ia ù, e te Atua o Iatōpa e. Tera.

⁹ E te Atua to mātou pāruru ra, a hiò mai na,
a haapaò mai i tei Faatāhinuhia e òe ra.

¹⁰ E maitaì rahi to te mahana hoê i roto i te mau hētere no òe ra, i
te mahana atoà e tautani noa atu i te tahi vāhi ê;
e hinaaro rahi to ù i te tiaì i te ùputa i te fare o taù Atua,
i te pārahi i te mau tiāhapa o te paieti òre ra.

¹¹ E mana hoì e te pāruru, te Atua ra o Iehova;
e hōroà mai Iehova i te maitaì e te hanahana,
e aore roa a ana maitaì e tāpeà i te feiā haereà piò òre ra.

¹² E Iehova Tapaota e,
e ao to te taata i tiāturi ia òe ra!

Te parau ra te Fatu ia hau

85 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na te tamarii a Tora.
Ua hāmani maitaì mai òe, e Iehova, i to òe ra fenua;
ua faahoì mai òe i te tītī o Iatōpa ra.

² Ua faaòre òe i te hara a to mau taata ra,
e ua tāpoì òe i to rātou ìno. Tera.

³ Ua faaòre òe i to òe ra riri,
e ua tīoi ê atu ra òe i te ûàna o to òe ra riri.

⁴ E i teie nei, e haafāriu òe ia mātou, e te Atua e ora ai mātou nei!
E ruri ê atu hoì òe i to riri ia mātou nei!

⁵ E riri mai ā òe ia mātou, e a muri noa atu?
E tāmāu ā òe i to riri e tae noa atu i te mau uì atoà ra?

⁶ Eita ānei òe e faaànaànaea mai ia mātou,
ia òaòà to mau taata ia òe ra?

⁷ E faaïte mai, e Iehova, i to òe ra aroha,
e hō mai i te ora na òe ia mātou nei!

⁸ E faaroo na vau i ta te Atua ra, ta Iehova e parau mai,
te faaïte mai ra o ia i te maitaì no to na ra taata, to na ra feiā moà;
eiaha rā rātou ia fāriu faahou i te ìno ra!

⁹ Te fātata mai ra te ora na na i te feiā i mataù ia na ra,
e faatupu o ia i to na hanahana i to tātou nei fenua.

¹⁰ O te aroha e te parau-mau, ua fārerei ia rāua;
o te parau-tià e te hau, ua hōhoi rāua;

¹¹ e tupu mai te parau-mau no roto i te fenua,
e hiò mai hoì te parau-tià mai te raì mai.

¹² Na Iehova hoì e hōroà mai i te mea maitaì,
e hotu mai ā hoì to tātou fenua.

¹³ E nā mua ia na te parau-tià i te haere,
e na te reira e faaïte mai i to na haereà.

I te mahana ahoaho ra, e tiàoro vau ia òe

86 ¹ E pure. Na Tāvita.
A fāriu mai i to tarià, e Iehova, a faaroo mai ia ù!

Ua haèhaa vau e te faufaa òre.

² E faaora hoì òe i taù vārua,
te arohahia mai nei hoì au e òe,
ia ora, e taù Atua, to tāvini e tiàturi ia òe nei!

³ E aroha mai òe ia ù, e Iehova,
te tiàoro nei au ia òe, aita e mahana tuua.

⁴ E faaàaàa mai i te vārua o to tāvini;
te faaàraàra atu nei au i taù vārua ia òe, e te Fatu e;

⁵ te maitaì ra hoì òe, e te Fatu, e ua tià ia òe i te faaòre mai i te hara
nei,

e te aroha rahi i te feiā atoà e tiàoro atu ia òe ra.

⁶ E faaroo mai, e Iehova, i taù pure,
e haapaò mai i ta ù e ani nei!

⁷ Ia tae i te mahana e àti ai au ra, ua tiàoro vau ia òe ra,

e faaroo mai hoì òe ia ù nei.

⁸ Aore o òe e fāito, e Iehova, i roto i te mau atua atoà ra, aore hoì e òhipa e au i ta òe ra òhipa.

⁹ Te mau fenua atoà i hāmanihia e òe ra, e tae atoà mai e haamori i mua ia òe, e Iehova, a faateitei ai i to òe ra iòà.

¹⁰ E Atua rahi hoì òe, e te òhipa taa ê ta òe e rave ra; o òe anaè ra te Atua mau.

¹¹ E haapii mai òe, e Iehova, i to òe ra èà!

E haapaò vau i ta òe ra parau-mau.

Ia rōtahi māite hoì taù âau i te mataùraa i to iòà na.

¹² E haamaità ã vau ia òe, e te Fatu, e taù Atua, mā taù âau atoà ra; e faarahi tãmau ã vau i to òe ra iòà.

¹³ Ua rahi hoì to òe aroha ia ù, ua faaora hoì òe ia ù i hāte i raro roa ra.

¹⁴ Te feiā teòteò tei tià mai, e te Atua, e mārō mai ia ù; e te âmuiraa o te feiā àito ra, tei tītau mai ia ù ia pohe; aore hoì rātou i tuu ia òe i mua ia rātou ra.

¹⁵ O òe rā, e Iehova, e Atua hāmani maità òe, e te aroha, e te faaòromairaa roa, e te rahi hoì i te faaherehere, e te parau-mau;

¹⁶ e haapaò mai ã òe ia ù, e hāmani maità mai;

hō mai na i to òe ra itoito i to tāvini nei,

e faaora hoì te tamaiti a to tāvini vahine!

¹⁷ E faaite mai ia ù i te tahi tãpaò maità!

Ia ìte mai te feiā i riri mai ia ù nei, a haamā atu ai!

Ia tauturu mai òe, e Iehova, e ia haamāhanahana mai ia ù.

Tiona, te haapūraa mau o te mau nūnaa atoà

87 ¹ Taramo. E himene. Na te tamarii a Tora.
Te tumu no na ra, tei nià ia i te mau mouà moà ra.

² Te rahi ra to Iehova hinaaro i te mau ùputa o Tiona, i te mau pārahiraa atoà o Iatōpa ra.

³ E parau maità rahi tei parauhia mai na òe, e Tiona,

e te òire o te Atua ra! Tera.

⁴ E faaïte au ia Rāhapa e ia Pāpurōnia

i te feiā i ìte mai ia ù ra;

inaha, o Firitetia e o Tūria rātou atoà o Tuta;

i reira rātou i te fānauraa.

⁵ E ia Tiona atoà ra e riro i te parauhia e: i reira teie nei taata e terā taata i te fānauraa,

na Tei Teitei iho e haapāpū ia na.

⁶ E parau mai hoì Iehova i to na taiòraa i te mau taata ra:

I reira teie nei mau taata i te fānauraa. Tera.

⁷ E himene hoì rātou mā te òuàù i te òaò a parau ai e,

o te mau tumu atoà o to ù nei maitai tei roto anaè ia ia òe ra.

Ua fātata roa hāte ia ù

88 ¹ Taramo. E himene. Na te tamarii a Tora. Na te Menatehe. I nià i te Maharata Reanota. Matetira. A Hemana, te Âti-Ètera ra.

E Iehova, e te Atua e ora ai au ra!

Te tiàoro nei au ia òe i te ruì e te ao.

² Ia tae atu taù pure i mua ia òe ra!

E fāriu mai i to tarià i to ù nei reo!

³ Ua î hoì taù vārua i te ahoaho,

e ua fātata roa hāte ia ù.

⁴ Ua taiòhia vau nei no te feiā e reva i te âpoo,

mai te taata vau aore roa o na e pūai toe.

⁵ Mai tei tuuhia vau i raro roa, i roto i te feiā pohe ra,

mai te feiā i taparahihia ra e vai i te âpoo ra,

tei òre e manaòhia e òe ra,

tei tāpū-ê-hia e to rima ra.

⁶ Ua tuu òe ia ù i roto i te âpoo hōhonu roa ra,

i roto i te àputo pōuri, i te vāhi haèhaa.

⁷ Te neneì hua nei to riri i nià ia ù,

e ua faataiā mai òe ia ù i to mau àre atoà ra. Tera.

⁸ Ua tuu ê atu òe i te feiā i ìte mai ia ù ra,
e ua faariro òe ia ù ei mea riàrià na rātou;
ua ôpani-roa-hia vau e òre e tià ia haere i rāpae.

⁹ Ua māuiui taù mata i te rahi o to ù nei ahoaho;
te tiàoro nei au ia òe, e Iehova, aita e mahana tuua;
te faatoro atu nei au i taù rima ia òe.

¹⁰ E faaite ānei òe i ta òe ra rāveà taa ê i te feiā i pohe ra?
E na tei pohe rā ānei e tià mai e haamaità ia òe ra? Tera.

¹¹ E faaitehia ānei to òe hāmani maità i roto i te âpoo ra,
e ta òe ra parau-mau i roto i te pohe?

¹² E ìtea ānei ta òe ra òhipa taa ê i roto i te pōuri?
E ta òe ra parau-tià i te fenua e moè ai ra?

¹³ Te pii hua nei au ia òe, e Iehova,
ei te poi poi taù pure e tae atu ai ia òe.

¹⁴ E aha òe i faaruè ai i taù vārua, e Iehova?
E aha òe i huna ai i to mata ia ù nei?

¹⁵ E àti to ù e te paruparu mai taù âpīraa mai ā,
i faaòromaì noa na vau i te mataù no ô na ia òe ra, e te tapitapi nei
ā vau.

¹⁶ Ua nā nià iho to riri ûàna ra ia ù,
e ua tãpū-ê-hia vau i te rāveà mataù na òe ra.

¹⁷ Ua haaàti mai rātou ia ù mai te pape ra i te mau mahana atoà ra,
ua haapuni-roa-hia vau e te reira.

¹⁸ O tei aroha mai ia ù ra e te tauà, ua tuua-ê-hia ia e òe ra;
e tei ìte mai ia ù ra, tei te pōuri ia.

Tei hea te mau parau i fafauhia ia Tāvita?

89 ¹ Matetira. Na Ètana, te Âti-Ètera ra.
E tãmau ā vau i te himene i te aroha o Iehova,
e na taù vaha e faaite i te parau-mau na òe, i terā uì i terā uì.

² I parau hoì au e: E tià to aroha i te vai-māite-raa;
tei te mau raì ra to parau-mau i te haamauraahia.

³ Ua parau òe: Ua fafauhia e au te faufaa i tei haapaòhia e au ra,

ua tapu vau i taù tāvini ra, ia Tāvita:

⁴ E haamau ā vau i to òe ra huaai e a muri noa atu,
e patu vau i to òe ra terōno e tae noa atu i te mau uì atoà ra. Tera.

⁵ Ia haamaità te mau raì i ta òe ra rāveà mana, e Iehova,
e te âmuiraa o te feiā moà ra, i ta òe ra parau-mau.

⁶ O vai hoì to te mau raì ra e au ia Iehova?

O vai tei au ia Iehova i roto i te mau tamarii a tei mana ra?

⁷ E Atua mataù-roa-hia i te âmuiraa o te feiā moà ra,
e ia faahanahanahia e te feiā atoà i pihai iho ia na ra.

⁸ E te Atua Tapaota, e Iehova, o vai tei au ia òe ra?

E mana rahi to òe, e Iehova,

e te haapunihia ra òe e ta òe ra parau-mau.

⁹ O òe hoì tei mana i te ûânaraa o te miti ra,

e ia tupu to na àre, na òe e haamania.

¹⁰ Ua ôfatifati òe ia Rāhapa mai te mea ua paruparu ê na,

e na to rima ètaèta i haapūrara i to mau ènemi.

¹¹ Na òe te mau raì nei, e na òe atoà te fenua;

te ao e to te ao atoà ra, na òe ā i hāmani.

¹² O apatoèrau e o apatoà, na òe i hāmani;

o Tāpora e o Heremona tei himene hua i to òe ra ià.

¹³ E rima pūai to òe,

ètaèta tei to rima, e te teitei roa ra to rima àtau.

¹⁴ O te parau-tià ra e te au, o te tumu ia o to òe ra terōno.

O te aroha ra e te parau-mau, tei nā mua ia i to mata.

¹⁵ E ao to te mau taata i ìte i te reo òaòà ra!

E hāhaere ā rātou, e Iehova, i te māmarama o to mata ra.

¹⁶ Te òaòà ra rātou i to ià e mure noa atu te mahana,

e ua teitei rātou i te parau-tià na òe ra.

¹⁷ O òe hoì te hanahana o to rātou pūai,

e na te here na òe ra i teitei ai to mātou tara.

¹⁸ O Iehova mau ā to mātou tauturu,

e tei Moà i Ìteraèra nei, o to mātou ia arii.

¹⁹ I reira to òe parau-ôrama-raa mai i to taata moà ra,

e ua nā ô mai ra: Ua tuu vau i te tauturu i nià i tei mana ra,
 ua faateitei au i te hoê i haapaòhia no roto i te mau taata nei;
²⁰ ua ìtea ia ù taù tāvini o Tāvita,
 e ua faatāhinu vau ia na i taù monoì moà ra.
²¹ Na to ù iho rima o ia e haamau,
 e na to ù iho rima o ia e faaètaèta.
²² E òre roa o ia e vī i te ènemi,
 e òre hoì o ia e ìno i te taata parau ìno ra.
²³ E tāirihia e au to na mau ènemi i mua i to na mata,
 e tāirihia e au te feiā i riri mai ia na ra.
²⁴ Ei ia na te parau-mau na ù, e taù aroha vai ai,
 e teitei hoì to na tara i to ù nei iòà.
²⁵ E tuu vau i tana rima àui i raro i te tai,
 e tana rima àtau i raro i te pape.
²⁶ E na na e pii mai ia ù e: O taù metua òe,
 e taù Atua. E taù pare e ora ai au ra!
²⁷ E faariro vau ia na ei matahiapo na ù,
 e ia teitei o ia i te mau arii atoà o te fenua nei.
²⁸ E vai ā taù hāmani maitaì ia na,
 e taù faufaa ia na ra e pāpū ia;
²⁹ e haamau vau i to na ra huaai e a muri noa atu,
 e vaiho taiàta hoì to na terōno mai te mau raì atoà nei.
³⁰ Ia faaruè ta na mau tamarii i taù ture,
 e aore i haapaò i ta ù ra parau au;
³¹ ia faahapa rātou i ta ù ra haapaòraa,
 e aore i faaroo i ta ù ra parau,
³² e papaì au ia rātou i ta rātou ra hara i te papaì,
 e to rātou ìno i te tāiri.
³³ O to ù rā hāmani maitaì, e òre ia e hōpoi-ê-hia ia na,
 e òre hoì te parau-mau na ù ra e haamaìrihia;
³⁴ taù faufaa ra e òre e faaòrehia e au,
 e òre hoì e ruri ê i tei nā roto mai i to ù nei vaha.
³⁵ Hoê aè nei a ù nei tapuraa i to ù iho ra moà:

e e òre au e haavare ia Tāvita.

³⁶ E vai ā to na huaai e a muri noa atu,
e to na terōno, mai te mahana ia i mua ia ù ra,

³⁷ e tià ia i te vai-māite-raa, mai te marama ra,
e mai te ìte haavare òre i nià i te raì ra. Tera.

³⁸ I teie nei rā, ua faaruè òe e ua haaveùveù!
Ua riri òe i ta òe i faatāhinu ra!

³⁹ Ua faaòre òe i te faufaa i to tāvini nei;
ua haaviivii òe i to na torōna i raro i te repo.

⁴⁰ Ua vāvāhi òe i te mau āua na na,
e ua huri-tumu-hia e òe to na mau haapūraa ètaèta.

⁴¹ Te haruhia ra o ia e te feiā atoà i haere nā te èà,
e ua riro o ia ei faainoraa na to na ra mau taata-tupu.

⁴² Ua faateitei òe i te rima àtau o tei mārō mai ia na,
e ua faaòàòà òe i to na atoà ra mau ènemi;

⁴³ ua haamemu òe i te mata o ta na òè,
e aita atu ra o ia e mau i te àroraa ra;

⁴⁴ ua faaòre òe i to na ùnaùna,
e ua huri òe i to na terōno i raro i te repo.

⁴⁵ Ua haamure òe i te mau mahana o to na ra âpīraa,
e ua vehi òe ia na i te haamā. Tera.

⁴⁶ Mai te aha ra te maoro, e Iehova, o to òe haamoèraa?

E vaiiho noa ānei òe i to riri ia àma noa na mai te auahi e a muri
noa atu?

⁴⁷ E haamanaò i te poto o to ù nei taime.

E e aha òe i hāmani ai i te mau tamarii atoà a te taata nei ei mea
faufaa òre ra?

⁴⁸ O vai te taata e ora e eita e ìte i te pohe,
a ora ai to na vārua i te rima o hāte? Tera.

⁴⁹ Tei hea, e Iehova, to mau hāmani maitaì tahito ra,
ta òe i haamau i te parau-mau na òe ia Tāvita ra?

⁵⁰ E haamanaò, e Iehova, i te faaino i faainohia ai to mau tāvini nei,
e tei nià i taù òuma te tāhitohito o te taata nei e rave rahi.

⁵¹ Ta to mau ènemi i faaìno mai, e Iehova,
o tei faaìno mai i te haereà o tei faatāhinuhia e òe ra!
⁵² Ia haamaitāhia Iehova e a muri noa atu! Âmene, e Âmene!

PUTA MAHA

E mou te taata, e vai rā te Atua

90 ¹ Te pure a te taata o te Atua ra, a Mōte.
E te Fatu, o òe to mātou haapūraa,
i terā uì, i terā uì.
² Aore te mau mouà nei i fānau,
e aore hoì te fenua e te ao atoà nei i hāmanihia e òe ra,
te vai ra òe, e te Atua, mai tahito mai ā e a muri noa atu.
³ O te taata nei rā, te faariro faahou nei òe ei repo,
te parau ra hoì òe: A hoì, e te tamarii a te taata na!
⁴ Ia òe rā hoì, hoê tautani noa atu i te matahiti,
e au i te mahana hoê i mahemo ra,
e mai te araraa hoê i te ruì ra.
⁵ Te riro nei rātou ia òe mai te riro pape puè ra, e mai te vareà taòto
ra rātou.
I te poìpoì ra, mai te àihere e tupu ra rātou,
⁶ o tei ôteu e tei tupu i te poìpoì ra,
e ua ahiahi anaè ra, ua tāpūhia e ua ôriorio atu ra.
⁷ Oia teie, ua pau mātou i to òe ra riri,
e ua riàrià mātou i ta òe ra māinaina.
⁸ Ua tuu òe i ta mātou hara i mua ia òe,
e ta mātou hapa moè i roto i te māramarama o to mata ra.
⁹ Ua mou aè nei to mātou mau mahana i to òe ra riri,
ua pau to mātou mau matahiti mai te manaò âau e pee ra.
¹⁰ To mātou puè mahana i te oraraa nei, e hitu ia àhuru i te matahiti,
e ia tae i te vaù i te àhuru i te matahiti i te ètaèta,
e riro rā taua ètaèta ra ei rohirohi e ei taiāraa.
E òre hoì e māhia motu ê atu ra, maùe atu ra mātou!

¹¹ O vai rā tei haapaò i te pūai o to òe ra riri?

E ta òe ra tāiroiro, mai te mataù e au ia òe ra?

¹² E haapii mai ia mātou i te taiò i to mātou puè mahana, ia riro to mātou âau i te haapaò maità.

¹³ E fāriu mai ia mātou, e Iehova! A hea ra ia?

A fāite mai òe i to mau tāvini nei!

¹⁴ A haamauruuru vave mai òe ia mātou i to òe ra aroha, ia reàreà mātou e ia òaòà i to mātou nei puè mahana toe.

¹⁵ A faaòàòà mai ia mātou e ia fāito i te mau mahana i àti ai mātou ra,

e te mau matahiti i faaòromaì ai mātou i te ìno ra.

¹⁶ A faaite mai i ta òe ra òhipa i to mau tāvini nei,

e to òe ra hanahana i ta rātou ra tamarii!

¹⁷ Ia vai mai ā te here o to mātou nei Atua, o Iehova, i nià ia mātou nei!

E te òhipa a to mātou nei rima, e haamau òe,

oia ia, o te òhipa a to mātou rima i rave ta òe e haapāpū!

I raro aè i te maru o Tē Teitei

91 ¹ O tei pārahi i raro aè i te tāpoì o Tē Teitei ra, e taòto ia i raro aè i te maru o te Pūaihope ra.

² Te parau nei au ia Iehova: To ù ia haapūraa e to ù pare, taù Atua, e ta ù e tiàturi nei!

³ Na na mau ā òe e faaora i te mārei a te ìmi manu ra, e i te maì faufau e pohe ai ra.

⁴ E tāpoì o ia ia òe i to na ra huruhuru, e e ora òe i raro aè i to na puè pererau.

O ta na ra parau-mau, o to òe ia pāruu e o to òe ia tāpoì.

⁵ E òre òe e mataù i tei mataùhia i te ruì ra, e te òhe e pee i te ao ra,

⁶ e te maì e haere noa i te pōuri ra,

e te pau e pau ai i te avatea ra.

⁷ E tautani tē maìri i to hiti,

e àhuru ia te tautani i te rima àtau,
e òre rā e fātata mai te pohe ia òe ra.

⁸ O to mata anaè ra tē hiò,
ia ìte òe i te utuà a te paieti òre ra.

⁹ No te mea ua faariro òe ia Iehova, taù haapūraa,
o Tei Teitei ra, ei pārahiraa ora no òe ra!

¹⁰ E òre roa òe e roohia e te ìno,
e òre hoì te maì pohe ra e haafātata mai i to òe ra ùtuafare.

¹¹ E aò hoì o ia i ta na mau merahi ia òe,
e tiaì ia òe i to òe mau haereà atoà ra.

¹² E mau hoì rātou ia òe i to rātou ra rima,
òì tiàia noa atu to òe àvae i te òfai.

¹³ E taahi noa atu òe i nià i te riona e te àtepi,
i te riona àpī e te teni ta òe e taataahi.

¹⁴ Te nā ô mai ra te Atua: No te mea, te hinaaro mai ra o ia ia ù, e
faaora vau ia na,

e faateitei au ia na i nià, no te mea te haapaò ra o ia i to ù nei iòà.

¹⁵ Ia tiàoro mai o ia ia ù ra, na ù e parau atu ia na;
ei pihai atoà iho vau ia na ia roohia e te àti ra,
e faaora atu vau ia na, e e faatura atu vau ia na.

¹⁶ E haamaururu atu vau ia na i te aho roa,
e faaite au ia na i te ora na ù.

E mea tià te haamaitai i te Fatu

92 ¹ Taramo. E himene. No te mahana Tāpati.

E mea tià te haamaitai ia Iehova,
e te himene ei haamaitai i to iòà, e Tei Teitei e!

² I te faaite i to hāmani maitai i te poipoì,
e te parau-mau na òe i te mau ahiahi atoà ra,

³ mā te mea aho hoê àhuru ra e te nāpara,
e mā te tīnura òto maitai ra.

⁴ Te faareàreà mai ra òe ia ù, e Iehova, i ta òe e rave ra,
e òaòà vau i te òhipa a to rima.

⁵ Aore ā te rahi o ta òe ra òhipa, e Iehova,
e te hōhonu rahi hoì o to òe ra mau manaò!

⁶ E òre rā te taata manaò òre ra e haapaò,
e te taata maamaa ra, e òre o ia e ìte i teie.

⁷ E ia ôteo te paieti òre mai te rāau rii ra,
e ia ruperupe atoà te feiā rave parau ìno ra,
i ruperupe ia ia tāpū-faarue-roa-hia ra.

⁸ E o òe, e Iehova,
ua faateitei-roa-hia òe!

⁹ Inaha hoì to mau ènemi, e Iehova,
inaha to mau ènemi, e mou ia,
e te feiā atoà i rave i te parau ìno ra, e haapūarahia ia.

¹⁰ O to ù nei rā tara e faateiteihia ia e òe mai te tara o te reema ra,
e faatāhinuhia vau i te monoì âpī.

¹¹ E ìte taù mata i taù mau ènemi i te hiàraa,
e faaroo taù tarià i te pau o te paieti òre i tià mai e mārō mai ia ù ra.

¹² E ruperupe te taata parau-tià mai te tāmara ra,
e tupu ia mai te âreti i Repanona ra.

¹³ O tei tanuhia i roto i te fare o Iehova ra,
e ruperupe ia i roto i te mau hētere o to tātou Atua;

¹⁴ e hotu ā ia e tae noa atu i te paariraa ra,
e î i te tāpau, e te vai ota noa ra,

¹⁵ ei faaàteraa atu e parau-tià ta Iehova,
o ia taù haapūraa, e aore roa e parau-tià òre o roto ia na.

O te Fatu te arii!

93 ¹ Tei ia Iehova te hau! Ua faaàhuhia i te mana;
ua vehihia Iehova, e ua tātuhia i te pūai,
ua mau hoì te fenua, e òre roa e àueue.

² Ua haamau-ê-hia na to òe terōno, mai tahito mai ra,
mai tahito mai ā hoì òe.

³ Te teitei nei te tai, e Iehova,
te teitei nei te reo o te mau aru ra,
e ta na mau aru ra, te teitei nei te fatiraa.

⁴ O Iehova i te vāhi teitei ra,
e pūai rahi to na i to te haruru o te miti ra,
e te mau aru rahi o te moana ra.

⁵ O ta òe hoì i faaìte mai ra, e parau-mau ia;
o te maitaì tei au i to òe ra fare,
e Iehova, e hope roa aè te mau uì atoà ra!

Te Atua tāhoo i te parau-tià òre

94 ¹ E te Atua ra, e Iehova, e tei tāhoo ra,
e te Atua, e tei tāhoo ra, e faaìte hua mai òe!

² A haere òe i nià, e te haavā o te fenua nei,
e tuu mai i te utuà i tei teòteò ra!

³ E Iehova, mai te aha rā te maoro te taata ìino?

Mai te aha rā te maoro te taata ìino, i te fānaòraa?

⁴ Ia mutamuta noa ānei rātou, e ia parau noa ānei i te parau ètaèta,
a tirē ānei te feiā parau ìino ra ia faaahaaha noa na?

⁵ O to òe ra mau taata, e Iehova, ta rātou e hāmani ìno nei,
e te neneì nei i ta òe ra tufaa;

⁶ te taparahi nei rātou i te vahine ìvi e te taata ê,
e te rave-pohe-roa-hia nei te feiā ôtare,

⁷ e te parau nei rātou: E òre Iehova e hiò mai,
e òre te Atua o Iatōpa e haapaò mai!

⁸ Ia ìte mai òutou, e tei hau i te ìte òre i te taata atoà nei!

O òutou hoì, e te tau maamaa na: A fea rā òutou e ìte ai?

⁹ E òre ānei tei hāmani i te tarià nei e faaroo?

E òre ānei tei hāmani i te mata nei e hiò?

¹⁰ O tē papaì i te mau êtene ra, e òre ānei e aò mai?

O tei haapii i te taata nei i te àravahi, e òre ānei e ìte?

¹¹ Te ìte nei Iehova i tei ôpuahia e te taata nei,
e mea faufaa òre anaè ia!

¹² E ao to te taata ta òe i haapii, e Iehova,
ta òe i haapii i ta òe ra ture,

¹³ ia noaa ia na te faae meta ia tae i te mahana e àti ai ra,

ia oti te âpoo i te ôhia no te paieti òre ra!

¹⁴ E òre hoì Iehova e faaruè i to na taata,
e òre e haapae i ta na ra tufaa.

¹⁵ E fāriu te utuà i te parau-tià,
e tei tià te âau ra tē pee i te reira.

¹⁶ O vai tē faatià ia ù i te feiā rave parau ìno ra?
O vai tē tià i nià e faatià ia ù i te feiā hāmani ìno?

¹⁷ Ia òre Iehova ia tauturu mai ia ù,
e riro vave taù vārua i te pārahi māmū noa.

¹⁸ Ia parau vau ra: Te pāhee nei taù âvae!
E tauturu mai to hāmani maitaì ra ia ù, e Iehova.

¹⁹ I rotopū i to ù nei manaò tapitapi i roto ia ù nei,
na to haamāhanahana e faaòàòà mai i taù vārua.

²⁰ E ìte atu ānei òe i te terōno parau hapa,
o tei faatià i te hāmani ìno i te ture ra?

²¹ Te âmui mai ra rātou e rave i te taata parau-tià ia pohe,
e te faahapa nei i te toto o te hara òre ra.

²² O Iehova rā to ù tauturu,
e o taù Atua te mato o to ù nei haapūraa.

²³ Na na e hōpoi mai i to rātou ìno i nià ia rātou iho,
e tāpū ê atu o ia ia rātou mā te hara atoà;
na to mātou Atua, na Iehova rātou e tāpū ê atu.

Ahiri òutou e faaroo na ia na!

95 ¹ Tātou e himene ia Iehova,
e himene hua tātou i te mato e ora ai tātou nei!

² E haere tātou i mua i tana aro mā te haamaitaì,
e mā te taramo, e himene hua atu ai ia na.

³ E Atua rahi hoì Iehova,
e arii rahi i nià i te mau atua atoà ra.

⁴ Tei tana rima te vāhi hōhonu o te fenua nei,
e te teiteiraa o te mau mouà ra, no na ia.

⁵ Na na te tai, na na hoì i hāmani,

e na tana rima i hāmani i te repo marō.

⁶ E haere mai tātou, e haamori mā te piò i raro,
e tuu i to tātou turi i te aro o tei hāmani ia tātou nei, ia Iehova.

⁷ O ia hoì to tātou Atua,
o tātou hoì te nana no ta na ra âua,
te mau māmoe i arataihia e tana rima.

Ia tià ia òutou, i teie nei mahana, i te faaroo i tana reo!

⁸ Eiaha e faaètaèta i to òutou âau mai tei Meripa ra,
e mai tei te mahana i Mata, i te mētēpara ra,

⁹ i ta to òutou mau metua i faaoòo mai ia ù ra,
e ua àa mai ia ù, ìte noa ai rātou i ta ù ra mau òhipa.

¹⁰ A maha aè ra àhururaa o ù matahiti i te oōoraa i te reira uì,
e ua nā ô aè ra vau: E feiā âau hapa rātou,

e aore i haapaò i ta ù ra parau,

¹¹ o tei tapuhia e au i taù ririraa ra,
e eiaha roa rātou ia ò i to ù ra faae meta!

E himene no te Fatu e haere mai ra

1Pa 16.23-33

96 ¹ E himene ia Iehova i te himene âpī!
E himene ia Iehova, e te mau fenua atoà nei!

² E himene ia Iehova, e haamaitaì i to na iòà,
e faaite i te ora na na eiaha ei mahana tuua!

³ E faaite i to na hanahana i roto i te mau êtene,
e ta na ra mau òhipa taa ê i roto i te taata atoà ra!

⁴ E rahi hoì Iehova, e ia rahi hoì te haamaitaì ia na,
e ia rahi hoì to na mataùraahia i te mau atua atoà ra;

⁵ te mau atua atoà o te mau êtene, îtoro faufaa òre ia,
âreà o Iehova, na na i hāmani i te mau raì ra.

⁶ Te tura e te mana tei mua i tana aro!

Te pūai e te nehenehe, tei to na ra ia vāhi moà.

⁷ Hō atu ia Iehova, e te mau fētii o te taata atoà nei,
hō atu ia Iehova i te hanahana e te pūai!

⁸ Hō atu ia Iehova i te hanahana e au i to na ra ià!
 Ei ō te hōpoi mai ia tomo i to na ra mau hētere.

⁹ E haamori ia Iehova mā te tura moà ra.
 Ia rūrūtaina òutou ia na, e te fenua atoà ra.

¹⁰ A parau na i rotopū i te mau êtene e: O Iehova te arii!
 E haamauhia te fenua e òre roa e àueue.
 Te haavā nei hoì o ia i te mau taata mā te parau-tià.

¹¹ Ia reàreà te mau raì ra, e ia òaòà te fenua,
 ia haruru te tai e to na îraa atoà ra!

¹² Ia òuàùà te mau ô e to roto atoà ra!
 E ia himene hua mai te mau rāau o te vāhi ururāau ra ¹³ i te aro o
 Iehova, te haere mai ra hoì o ia,
 te haere mai ra o ia e haavā i te fenua!
 E haavā o ia i te ao nei mā te parau-tià,
 e te mau taata atoà ra mā te parau-mau.

O te Fatu te arii: Ia òaòà nā te mau vāhi atoà!

97 ¹ O Iehova te arii! Ia òuàùà te fenua,
 e te mau fenua rii e rave rahi ra, ia òaòà ia!

² Te haaàtihia ra o ia i te mau ata e te pōuri.

O te parau-tià rā e te au, o te tumu ia o to na terōno.

³ Te haere ra te auahi nā mua ia na,
 e te àma ra to na mau ènemi e àti noa aè.

⁴ Te māramarama ra te fenua i to na ra uira,
 te hiò ra te fenua mā te rūrūtaina.

⁵ Te tarapape ra te mau mouà mai te tāpau i te aro o Iehova,
 i te aro o te Fatu o te fenua atoà ra.

⁶ Te faaite mai ra te mau raì i te parau-tià na na,
 e te ìte ra te taata atoà i to na hanahana.

⁷ Ia haamā te feiā atoà i haamori i te mau atua òtiòtihia ra,
 o tei teòteò i to rātou iho mau îtoro.

E haamori ia na, e te mau atua ra.

⁸ Ua ìte Tiona e ua òaòà,

e te fānaò nei te mau tamahine o Iuta
i te parau au na òe, e Iehova!

⁹ E teitei rahi to òe, e Iehova, i te mau fenua atoà nei!

Tei nià ê ā òe i te mau atua atoà ra.

¹⁰ O òutou o tei hinaaro ia Iehova ra, ia riàrià òutou i te ìno,
te tiaì ra o ia i te vārua o to na feiā moà ra,
e te faaora ra o ia ia rātou i te rima o te paieti òre ra.

¹¹ Ua ueuehia te māmarama na te feiā parau-tià ra,
e te òaòà na te feiā i tià te âau ra.

¹² E òaòà òutou, e te feiā parau-tià, ia Iehova,
e e haamaità atu mā te haamanaò i to na ra maità!

Ia pīnàì te haamaità i te Fatu e haere mai ra

98¹ Taramo.

E himene ia Iehova i te himene âpī,
e mau mea taa ê hoì tei ravehia e ana;

no to na iho rima àtau e to na rima moà, i riro mai ai te rē ia na.

² Ua faaìte mai ra Iehova i te ora na na,
i mua i te mata o te mau êtene atoà ra, te faaìteraahia te parau-tià
na na ra.

³ To na aroha e ta na parau-mau,
ua manaòhia e ana i te ùtuafare o Ìteraèra;
ua ìte te mau hopeà atoà o te fenua
i te ora a to tātou Atua.

⁴ Ia pīnàì te haamaità ia Iehova e àti noa aè te fenua!

Ia pūrora te reo òaòà, ia ùmere mā te haamaità i te himene!

⁵ A himene ia Iehova mā te tīnura,
mā te tīnura e te reo haamaità atoà ra;

⁶ mā te mau pū e te òto o te tuferi,
te harururaa i te haamaità i te arii ra, ia Iehova.

⁷ Ia haruru te tai e to na îraa, te ao atoà e to na ra mau taata!

⁸ Ia paìpaì te mau pape i to rātou rima,
e ia ùmere tahi te mau mouà atoà,

⁹ i te aro o Iehova, te haere mai ra hoì o ia e haavā i te fenua.
E haavā o ia i to te ao mā te parau-tià,
e te mau taata mā te piò òre.

O te Fatu te arii, e moà o ia

99 ¹ O Iehova te arii, ia rūrūtaina te mau taata!
Te pārahi ra o ia i nià i te tērupi, ia àrorirori te fenua!
² Te rahi nei Iehova i Tiona!
E teitei rahi to na i te taata atoà ra.
³ Ia haamaità rātou i to iòa rahi e te mataù!
E iòa moà hoì te reira!
⁴ Te hinaaro ra te arii mana i te parau-tià,
te parau au e te piò òre tei faatupuhia e òe ra,
e te parau-tià ta òe i rave io Iatōpa ra.
⁵ E faateitei na i to tātou Atua ra ia Iehova,
e ei to na ra taahiraa âvae haamori ai!
Te moà ra hoì o ia!
⁶ O Mōte rāua o Àrona, nā tahuà no na ra,
e o Tāmuera, o tei tiàoro i to na ra iòa;
ia rātou rā i tiàoro ia Iehova ra, ua parau mai ra o ia ia rātou.
⁷ I te pou ata ra ta na parauraa mai ia rātou;
e ua haapaò rātou i ta na i faaite mai,
e te parau ta na i hōroà mai ia rātou.
⁸ Na òe, e to mātou Atua, e Iehova, i parau mai ia rātou.
E Atua faaòre hara òe ia rātou,
a àò noa ai òe ia rātou i ta rātou ra parau ìno.
⁹ A faateitei na i to tātou Atua ra, ia Iehova,
e ei to na ra mouà moà haamori ai!
Te moà ra hoì to tātou Atua o Iehova!

E nūnaa tātou no na

100 ¹ Taramo haamaità.
Ia haruru te fenua atoà i te haamaità ia Iehova!

² E haamori ia Iehova mā te òaà,
e haere mai i mua i tana aro mā te himene!

³ Ia ìte hoì òutou, o Iehova anaè ra te Atua:
na na tātou i hāmani, e no na hoì tātou;
e taata no na, e te māmoe no ta na ra âua.

⁴ E tomo i to na mau ùputa mā te ârue;
e to na ra mau hētere mā te himene haamaità!
E ârue òutou ia na, e haamaità i to na iòà!

⁵ E maità hoì to Iehova, e to na aroha e tià ia i te vai-māite-raa,
e ta na ra parau-mau i terā uì, i terā uì.

101 E fārii te arii no te haapaò i te parau-tià
¹ E Taramo. Na Tāvita. E himene au i te aroha e te parau
au.

E himene haamaità au ia òe, e Iehova.

² E haapaò vau i te èà piò òre.

A hea rā òe e haere mai ai ia ù nei?

E haere noa vau mā te tià o te âau
i roto i to ù iho nei fētii.

³ E òre au e tuu i te hoê mea ìno i mua i taù mata;
e riri ia vau i tei rave i te hapa ra,
e òre hoì te reira e piri mai ia ù nei.

⁴ E te taata âau mārō ra, e faataa-ê-hia ia e au;
e òre au e ìte atu i te taata parau ìno.

⁵ E faautuà-hua-hia e au tei ôhumu huna noa i te taata-tupu ra;
o tei faateitei e ua teòteò te âau ra,
eiaha roa o ia e pārahi io ù nei.

⁶ Ei nià taù mata i te feiā haavare òre o te fenua nei,
ia pārahi rātou io ù nei.

O te taata haereà piò òre ra,
o to ù ia tāvini.

⁷ O tei rave i te parau haavare ra, e òre ia e pārahi i to ù nei fare.

O tei parau tana vaha i te parau haavare, e òre ia o ia e mau pāpū i
mua i taù mata.

⁸ E pau e tahi pae o te paieti òre nei i te t̄ap̄ūhia e au i te mau poi-poi atoà nei,

e mou roa aè ra i te òire o Iehova nei, te feiā atoà i rave i te parau ìno ra.

Te ahoaho e te tiaituru

102 ¹ E pure. Na te taata e òto ra ia roohia o ia e te àti rahi, e te n̄inii ra i ta na parau taiā i mua i te aro o Iehova.

E Iehova e, e faaroo mai i taù pure,
e ia tae atu hoì taù reo ia òe ra!

² Eiaha òe e huna i to mata ia ù ia tae i te mahana e àti ai au ra!

E fāriu mai i to tariā ia ù nei ia tae i te mahana e tiāoro atu ai au ra,
e faaroo enaena mai òe ia ù!

³ Ua mou o ù nei puè mahana mai te au auahi ra,
e ua viu o ù nei puè ivi mai te ômoì ra.

⁴ Ua t̄ārihia taù âau mai te àihere ôriorio ra,
e te moè noa nei ia ù ta ù nei àmuraa m̄āa.

⁵ Ua piri taù mau ivi i to ù nei ìri i to ù autā-noa-raa.

⁶ Mai te tata o te mētēpara ra vau,
e mai te tuta o te vāhi ano ra;

⁷ te tiaì nei au, e mai te manu iti ra vau,
mai te manu iti o ia anaè ra i niā i te fare.

⁸ Te faaìno mai nei taù mau ènemi ia ù e pō noa atu te mahana;
e no te rahi o te riri, ua tapu rātou ia ù.

⁹ No te mea te àmu nei au i te rehu auahi mai te m̄āa ra,
e ua ânoì i ta ù e inu nei i te roimata;

¹⁰ no to òe rā m̄āinaina e te riri, ua hōpoi hoì òe ia ù i niā,
e ua faaruè òe ia ù i raro.

¹¹ Mai te maru ata e pee ra to ù nei puè mahana,
e ua riro vau mai te àihere e mae ra.

¹² Ârèa òe, e Iehova, e tiā ia i te vai-māite-raa e a muri noa atu,
e te manaòraa ia òe e ia hope noa atu te mau uì atoà ra.

¹³ E riro òe i te tiā mai i niā e aroha ia Tiona;

ua tae hoì i te tau,

te ànotau mau e ìtehia mai ai o ia ra;

¹⁴ te pōpou nei hoì to mau tāvini i te mau òfaì atoà no na nei,
e te aroha nei ia na e tae noa atu i te repo ra.

¹⁵ Ei reira te mau êtene e mataù ai i te iòà ra, o Iehova,
e te hui arii atoà o te ao nei i to òe ra hanahana!

¹⁶ Ia patu faahou Iehova ia Tiona,
e ìtea mai o ia mā to na iho ra hanahana.

¹⁷ E haapaòhia e ana te pure a tei àti ra,
e e òre o ia e vahavaha faahou i ta rātou i ani ra.

¹⁸ E pāpaìhia teie no te tahi uì atu,
e e haamaità te feiā e fānau ra ia Iehova!

¹⁹ No te mea ua hiò mai o ia i raro i to na vāhi moà teitei ra;
i niā i te raì to Iehova hiòraa mai i te fenua nei,

²⁰ e faaroo i te autā o te feiā i tāpeàhia ra,
e ia tuu hoì i te feiā i haapaòhia no te pohe;

²¹ ia faaìtehia to Iehova iòà i Tiona,
e ia haruru faahou te haamaità ia na i Ierutarema,

²² ia âmui atoà mai te taata atoà ra,
e te mau pātireia e haamori ia Iehova.

²³ Ua faaòrehia taù pūai i te èàtià ra,
ua haamure o ia i o ù puè mahana.

²⁴ Ua parau hoì au e: E taù Atua, eiaha vau e hōpoi-ê-hia i rōpū i to
ù nei puè mahana,

e vai ā hoì to òe ra matahiti e hope roa aè te mau uì atoà ra!

²⁵ Na òe i haamau i te fenua, e Iehova, i tahito ê ra,
e te mau raì hoì na to òe rima ia i hāmani.

²⁶ E riro rā te reira i te mou, e toe ā òe;
e e marau rātou mai te àhu e marau ra,

e e haapaehia rātou e òe mai te àhu ra.

²⁷ Haapae noa ā iho rātou: o òe ā òe,
e òre roa to òe ra matahiti e hope.

²⁸ E haamauhia te mau tamarīi a to mau tāvini,

e to rātou ra huaai e haapāpūhia ia i mua ia òe ra.

E haamaità i te Fatu!

- 103** ¹ E Taramo. Na Tāvita.
 E haamaità ia Iehova, e taù vārua,
 e to roto ia ù nei, i to na ra iòà moà!
- ² E haamaità ia Iehova, e taù vārua,
 e eiaha te hoê maità a ana i hōroà mai ra e haamoèhia!
- ³ O ia tei faaòre i ta òe atoà ra mau hapa,
 e o tei faaora i to òe atoà ra mau maì,
- ⁴ o tei faaora ia òe i te pohe,
 o tei faatorōna ia òe i te hāmani maità e te aroha,
- ⁵ o tei faaî i to vaha i te maità,
 ia faaâpī-faahou-hia òe mai te àeto ra.
- ⁶ Te rave ra Iehova i te parau-tià e te au,
 i te feiā atoà i hāmani-ino-hia ra.
- ⁷ Ua faaîte o ia i ta na haapaòraa ia Mōte,
 e ta na òhipa i te tamarii a Ìteraèra.
- ⁸ E aroha e te hāmani maità to Iehova,
 e òre e riri vave, te rahi ra to na aroha.
- ⁹ E òre o ia e tāmāu i te aò mai ia tātou,
 e òre hoì e vaiiho mārō i to na riri e a muri noa atu:
- ¹⁰ aita aè nei o ia i tāhoo mai ia tātou e ia fāito i ta tātou mau hara,
 aore hoì i faautuà mai ia tātou e ia fāito i to tātou mau ìno.
- ¹¹ Mai te teiteiraa o te mau raì i nià i te fenua nei,
 mai te reira te rahi o to na aroha i te feiā i mataù ia na ra.
- ¹² Mai te hitià-o-te-rā e taa ê i te tooà-o-te-rā ra,
 o ta na ia faataa-ê-raa i ta tātou mau hara ia tātou nei.
- ¹³ Mai te aroha o te metua i tana ra mau tamarii,
 o to Iehova ia aroha i te feiā i mataù ia na ra.
- ¹⁴ Ua ìte hoì o ia i to tātou huru,
 te manaò ra o ia e, e repo tātou nei.
- ¹⁵ O te taata nei, e au to na puè mahana i te àihere nei:

mai te tiare i roto i te aru ra, to na ruperuperaa.

¹⁶ Ua farara anaè te matai nā nià iho ra, ua mou ia,
e to na vāhi i tupu ai ra, e òre e ìte faahou ia na.

¹⁷ Âreà te aroha o Iehova mai tahito mai ia e a muri noa atu, i te
feia i matai ia na ra,

e ta na ra parau-tia i te tamarii a ta ratou ra mau tamarii,

¹⁸ i te feia i haapaò i ta na ra faufaa,

e tei haapaò i ta na ra parau e rave ra.

¹⁹ Ua haamau Iehova i to na ra terono i nià i te mau rai,

e ua auraro te mau mea atoà nei i to na ra patireia.

²⁰ E haamaitai ia Iehova, e ta na ra mau merahi e,

o tei hau i te pūai, e ua haapaò i ta na faaueraa,

i te faarooraa i tana reo ia parau!

²¹ E haamaitai ia Iehova, òutou atoà, o to na ra mau pupu,

o to na ra mau tāvini tei rave i to na ra hinaaro!

²² E haamaitai ia Iehova, e ta na atoà ra mau òhipa,

i te mau vāhi atoà ra i to na ra hau!

E haamaitai ia Iehova, e taù vārua e!

A haamaitai i Tei Hāmani i te rai e te fenua!

104 ¹ E haamaitai ia Iehova, e taù vārua!

E taù Atua, e Iehova, òe tei rahi roa!

Ua vehihia òe i te hanahana e te mana!

² I te faaàhuraa ia òe iho i te māramarama mai te àhu ra,

e te hōhoraraa i te mau rai ra mai te pāruru.

³ I te vauvauraa i to na ra mau piha i te pape.

E te raveraa i te mau ata ei pereço no na,

i te hāhaereraa nā nià i te pererau ra o te matai.

⁴ I te faariroraa i te mau merahi no na mai te matai ra,

e te mau tāvini no na mai te auahi ura ra.

⁵ Na òe i haamau i te tumu o te fenua,

ia òre roa ia àueue.

⁶ Ua tāpoi hoì òe ia na i te àputo, mai te àhu ra,

te teitei ra te pape i te mau mouà;

⁷ ia aòhia e òe ra, maùe atu ra;

i te haruru o to pātiri ra,

ua haapeepee atu ra i te haere:

⁸ ua aè rātou i te mau mouà, ua pou rātou i te mau peho,

i te vāhi i haapaòhia e òe no rātou ra.

⁹ E ôtià tei haapaòhia e òe, e òre ia e maìri ia rātou,

e òre e hoì faahou mai e haanīnā i te fenua.

¹⁰ Ua tuu mai o ia i te pape pihaa ei vai mātātià,

o tei tahe haere nā roto i te ārea o te mau mouà ra:

¹¹ i reira te mau puua o te fenua nei i te inuraa,

e te mau âtini ôviri i te haamāharaa i to rātou hiaai.

¹² I pihaì iho te mau manu o te reva i te pārahiraa,

o tei òto i roto i te mau âmaa rii.

¹³ Te faararirari nei o ia i te âivi rii no roto i to na ra mau piha;

e te î nei te fenua i ta òe i faahotu mai.

¹⁴ Te faatupu nei o ia i te àihere na te mau puua,

e te rāau rii na te taata.

E te roaa nei te māa ia na no roto i te fenua,

¹⁵ e te uaina e òaòa ai te âau o te taata nei e te monoì i hinuhinu ai to na mata,

e te pāne e itoito ai te âau taata nei.

¹⁶ Te mau rāau a Iehova ra, ua paari ia, te mau âreti i Repanona ra, ta na i tanu ra.

¹⁷ E tei ôfaahia e te mau manu ra,

te mau peruti ra to te hetite ra ùtuafare,

¹⁸ te mau mouà teitei ra, no te puaaniho ôviri ia;

e te mau mato ra, e haapūraa ia no te tāfana.

¹⁹ Ua hāmani o ia i te marama no te mau tau i haapaòhia ra,

ua ìte hoì te mahana i to na maìriraa.

²⁰ Na òe i hōpoi mai i te pōuri, e ua ruì iho ra,

ei reira te mau taehae o te ururāau ra e haere ai,

²¹ te mau riona âpī i te ûâ-haere-raa i te māa,

i te ìmiraa i te m̄aa i te Atua ra.

²² Ua hiti anaè te mahana ra, ua hoì rātou,
e ua taòto faahou i roto i to rātou mau âpoo.

²³ Ua haere iho ra te taata i te òhipa na na,
ta na i rave ra, e ahiahi atu.

²⁴ Aita te huru rau o ta òe ra òhipa, e Iehova!
E mau rāveà paari anaè ā ta òe!

Ua î te fenua nei i ta òe ra taoà.

²⁵ E tenā na hoì miti rahi e te âano,
tei reira te mau mea e nee haere, eita e hope ia taiò:
te mau mea rii ra e te mea rarahi atoà ra.

²⁶ Tei reira te mau pahī i te tere-haere-raa;
tei reira te Reviatana ta òe i hāmani i te haùti haereà.

²⁷ Te tiaì anaè ra te reira ia òe ra,
ia noaa ta rātou m̄aa i te taima mau ra.

²⁸ O ta òe i hōroà ra, o ta rātou ia i rave;
ua heheu òe i to rima ra, ua î anaè ia rātou i te maitaì;

²⁹ ua pūroù òe i to mata ra, e àti ia to rātou;
ua rave mai òe i to rātou aho, ua pohe ia rātou,
e ua hoì faahou i to rātou ra repo.

³⁰ Ua tonu mai ra òe i to vārua, ua hāmanihia rātou!
E ua rave faahou òe i te aroā o te fenua!

³¹ E vai ā te hanahana o Iehova e a muri noa atu!
Te òaòà nei Iehova i ta na iho ra òhipa!

³² Ua hiò anaè o ia i te fenua, ua rūrū ia;
ua faatiàia anaè o ia i te mau mouà ra, ua pee te auahi i nià.

³³ Te ora nei au ra, e himene ā vau ia Iehova;
te vai nei au ra, e himene au ei haamaitaì i taù Atua.

³⁴ E mauruuru ā to ù manaòraa ia na!
E òaòà hoì au ia Iehova.

³⁵ Te feiā rave hara ra, e mou ia i te fenua nei;
e te feiā parau ìno ra, e òre roa ia!

E haamaitaì ia Iehova!

E taù vārua e! Hareru Ia!

Te tuatua no te haapaò o te Atua

IPa 16.8-22

105 ¹ E ârue ia Iehova, e tiàoro i to na iòà!
 E faaite i ta na i rave i rotopū i te taata atoà ra!
² E himene ia na, e himene ia na mā te taramo!
 E paraparau faahou i te mau òhipa taa ê na na ra!
³ E fānaò òutou o to na ra taata, i to na ra iòà moà!
 Ia òaòà te âau o te feiā i ìmi ia Iehova ra!
⁴ E ìmi ia Iehova, e to na ra pūai,
 e ìmi tāmāu i to na mata!
⁵ E tāmāu ā i te manaò i te òhipa taa ê na na ra,
 ta na òhipa taa ê, e te utuà no roto i to na ra vaha;
⁶ e te mau huaai o tana tāvini ra, o Àperahama,
 e te mau tamarii a Iatōpa hinaarohia e ana ra!
⁷ O ia to tātou Atua, o Iehova;
 ua ìtea ta na parau au i te fenua atoà ra.
⁸ E tāmāu o ia i to na manaò i ta na ra faufaa,
 i te parau ta na i tuu mai e tautani noa atu i te uì ra;
⁹ te faufaa ta na i fafau ia Àperahama,
 e te tapu ta na i tapu ia Ìtaata ra;
¹⁰ ta na i haamau ia Iatōpa, ei ture;
 e ia Ìteraèra, ei faufaa vaiiho tāmāu;
¹¹ a nā ô ai ra e: E hōrōà atu vau i te fenua ra o Tanaana ia òe,
 ei tufaa na òutou, ei terero.
¹² I to rātou itiraa ra, aore reà ia taiò ra,
 te varavara ra, e te taata èê hoì i reira;
¹³ to rātou haereraa ra mai te tahi mataèinaa e tae atu ra i te tahi
 mataèinaa,
 e mai te tahi pātireia e tae atu ra i te tahi pae taata ê;
¹⁴ aore o ia i hōrōà noa atu ia rātou ia hāmani-ìno-hia e te taata ra,
 e e hui arii hoì tei aòhia mai e ana ia rātou,

15 nā ô mai ra: Eiaha e tiàia noa atu i tei faatāhinuhia e au ra,
e eiaha e hāmani ìno i ta ù ra mau perofeta!

16 Ia na i hōpoi mai i te oè i nià i te fenua ra,
e ua faaòre atu ra i te mau māa atoà ra.

17 Ua tonò-ê-hia na te hoê taata i mua ia rātou i Àifiti:
o Iotēfa, ua hoohia ia ei tāvini.

18 I māuiui to na âvae i te tāpeà,
ua mau hoì o ia i te âuri,

19 e tupu aè ra ta na parau i faaite-ātea-hia mai ra,
e ua tāmatahia o ia i te parau a Iehova.

20 Ua tonò aè ra te arii i te veà e tātara ia na,
te tāvana o te mau taata ra, tei tuu ia na.

21 Ua faariro atu ra o ia ia na ei raatira i to na ra ùtuafare,
e ei ia na anaè ra te parau i ta na atoà ra mau taoà,

22 ia tāpeà o ia i to na ra hui arii ia hinaaro ra,
e ia haapii i ta na feiā moimoi i te parau paari.

23 Reva atu ra Ìteraèra i Àifiti,
e ua pārahi Iatōpa i te fenua o Hama ra.

24 I reira te Atua i te faarahi-roa-raa i to na taata,
e pūai atu ra rātou i to rātou mau ènemi.

25 Tioi atu ra to rātou âau i te ririraa i to na ra mau taata,
e i te haavare i to na mau tāvini.

26 Ua tonò aè ra o ia i tana tāvini ia Mōte,
e ia Àarona i maitihia e ana.

27 Na rāua i faaite i ta na mau tāpaò i roto ia rātou,
e ta na mau rāveà taa ê i te fenua o Hama ra.

28 ta tuu atu ra o ia i te pōuri, e mahora aè ra i nià ia rātou,
e aore rātou i mārō noa mai i ta na parau.

29 Ua faariro o ia i ta rātou mau pape ei toto,
e pau iho ra ta rātou mau ià i te pohe.

30 Î roa aè ra to rātou fenua i te rana,
e roto roa i te mau piha o te hui arii ra.

31 Ua faaue aè ra o ia, e ua haere mai ra te pōpoti,

e te ùtu e àti aè ra to rātou fenua.

³² Ua faariro aè ra o ia i ta rātou ua ei ua-paari,
e te ànaparaa uira e àti noa aè to rātou fenua.

³³ Ua tāiri atu ra i ta rātou mau vine e te mau tute,
e ua ôfati aè ra i te mau rāau o to rātou ra fenua.

³⁴ Ua parau o ia e ua haere mai ra te àrape,
e te hē, eita e hope ia taiò;

³⁵ o tei àmu pau roa i te mau rāau rii o to rātou ra fenua,
e pau roa aè ra te mau māa atoà io rātou ra.

³⁶ Ua tāiri hoì o ia i te mau matahiapo o to rātou fenua,
te matamehà i to rātou ra pūai.

³⁷ Ua aratai mai o ia i to na ra mau taata mā te ârio e te àuro;
e aore roa te hoê i paruparu i to rātou atoà ra mau ôpū.

³⁸ Ua òaòà hoì Àifiti i to rātou revaraa,
ua roohia hoì rātou i te mataù ia rātou.

³⁹ Ua hōhora o ia i te hoê ata ei tāmāru ia rātou,
e te hoê auahi ei haamāramarama ia rātou i te pō.

⁴⁰ Ua ani mai rātou, e ua hōpoi mai o ia i te taru,
e ua paia rātou ia na i te māa o te raì.

⁴¹ Ua vāhi o ia i te mato, e ua manii mai ra te pape;
e ua tahe haere noa atu ra nā te mau vāhi marō atoà ra.

⁴² Te manaò ra hoì o ia i ta na parau moà,
i parauhia e ana i tana tāvini ia Àperahama.

⁴³ I aratai mai ai o ia i to na taata mā te òaòà,
e tei maitihia e ana mā te himene ùmere ra.

⁴⁴ Ua hōroà mai ra o ia i te mau fenua o te mau êtene no rātou,
e ua riro mai ra ia rātou ta te mau taata ra i òhipa;

⁴⁵ ia haapaò rātou i ta na ra mau peu,
e ia faaroo i ta na mau ture.

Hareru Ia!

Te haapaò òre o Ìteraèra e te haapaò o te Atua

- 106** ¹ E haamaità ia Jehova!
 E ârue ia Jehova, e maità hoì to na,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
- ² E tià ia vai ia faahiti i te mau rāveà mana a Jehova?
 E hope ia vai ta na òhipa ia ârue?
- ³ E ao to te feiā i haapaò i te parau au,
 tei tāmāu māite i te parau-tià, eita e faaea!
- ⁴ E haamanaò mai òe ia ù, e Jehova e, i te here na òe i to òe ra mau taata!
- Ìte mai hoì òe ia ù i te ora na òe ra,
⁵ ia ìte hoì au i te maità o to feiā i mātihia e òe ra,
 ia òaòà hoì au i te òaòà a to mau taata atoà ra,
 e ia fānaò atoà mā to òe atoà ra tufaa!
- ⁶ Ua hara mātou mai to mātou mau metua atoà ra,
 ua mārō mātou e ua rave i te parau ìino ra;
- ⁷ aore to mātou mau metua i haapaò i te mau òhipa taa ê na òe i Àifiti ra;
 aore rātou i haamanaò i te rahiraa o to òe ra aroha;
 ua faaoòo rā rātou ia na i tahatai, i te miti ùteùte ra.
- ⁸ Ua faaora rā o ia ia rātou i to na ra iòà,
 ia ìtea hoì to na mana rahi.
- ⁹ Ua aò atu ra o ia i te tai ùteùte, e ua marō atu ra;
 e ua arataì o ia ia rātou nā te moana ra, mai te mea e ua nā te mētēpara.
- ¹⁰ E ua faaora o ia ia rātou i te rima o tei mārō mai ia rātou ra,
 e ua ora iho ra rātou ia na i te rima o to rātou ra mau ènemi.
- ¹¹ Hope roa aè ra to rātou mau ènemi i te nīnāhia e te miti:
 aore roa aè ra te hoê i toe no te ora.
- ¹² Ua faaroo rātou i ta na parau i reira,
 e ua haamaità ia na i te himene.
- ¹³ Moè vave atu ra ia rātou ta na i rave,

e aore i tiaì i tana aòraa mai.

¹⁴ Ua rahi atu ra to rātou hiaai i te mētēpara,
e ua faaoôo atu i te Atua i te vāhi moèmoè ra.

¹⁵ Ua faatià atu ra o ia i ta rātou i ani ra;
ua tuu mai ra rā i te maì tēàamu i nià ia rātou.

¹⁶ Ua feì rātou ia Mōte i roto i te pūhapa ra,
e ia Àarona i haamoàhia e Iehova ra.

¹⁷ Ua hāmama te fenua, e ua horomii ia Tatana,
e pau iho ra te âmuiraa o Àpirama;

¹⁸ ua àma iho ra te auahi i roto ia rātou,
e ua àma aè ra te taata ìno i te auahi.

¹⁹ I Hōrepa ta rātou hāmaniraa i te tafa àuro,
e ua haamori atu ra i te hohoà i faatōhia ra.

²⁰ Ua nā reira rātou i te faariro i to rātou ra hanahana ei hohoà no
te puaatoro e àmu i te àihere ra.

²¹ Ua moina ia rātou te Atua i faaora ia rātou ra,
o tei rave i ta na òhipa rahi i Àifiti,

²² e te mau òhipa taa ê i te fenua o Hama ra,
e te mau mea mataùtaù i te miti ùteùte ra.

²³ I parau hoì o ia e e rave haapohe roa ia rātou,
àuaa tana tāvini i hinaarohia ra o Mōte

i tià mai i te ùputa i mua ia na,
ei faatīoi ê i taua riri no na ra, o te pau rātou.

²⁴ Ua vahavaha atu ra rātou i taua fenua maitaì ra;
e aore i faaroo i ta na parau,

²⁵ ua ôhumu iho ra rātou i to rātou ra mau tiàhapa,
e aore aè ra i faaroo i te reo o Iehova.

²⁶ I tapu ai hoì o ia ia rātou e e pohe rātou i te mētēpara,

²⁷ e e pau to rātou huaai i te pohe i te mau êtene ra,
ia pūrara ê rātou ia na i te mau fenua ra.

²⁸ Ua tātati atu ra rātou ia Paara-Peora,
e ua àmu hoì i te tūtia a te mau îtoro i pohe ra.

²⁹ O ta rātou ia faaoôoraa atu ia na i ta rātou ra parau ìno,

roohia iho ra rātou e te maì maùe.

³⁰ Ua tià mai ra Finehata, ua tãhoo i taua hapa ra,
e òre aè ra taua maì maùe ra;

³¹ riro atu ra te reira ei parau-tià na na,
e hope noa atu te mau uì atoà ra.

³² Ua faariri hoì rātou ia na i te pape ra o Meripa;
e roohia iho ra Mōte i te ìno ia rātou,

³³ ua faaoôo hoì rātou i tana âau,
i ìno ai hoì te parau o tana vaha.

³⁴ E aore hoì i pau ia rātou te mau êtene,
ta Iehova i parau mai ia rātou ra.

³⁵ Ua âmui rā rātou i roto i taua mau êtene ra,
e ua haapii i ta rātou mau parau ìno ra.

³⁶ Ua haamori hoì rātou i to rātou mau îtoro,
e riro atu ra ei mārei no rātou;

³⁷ ua faatūtia rātou i ta rātou mau tamarii tamaroa e te mau tamahine
na te temoni,

manii atu ra te toto hara òre ia rātou.

³⁸ Te toto o ta rātou mau tamarii tamaroa e te mau tamahine,
i faatūtiahia na te mau îtoro i Tanaana,
viivii aè ra taua fenua ra i te toto.

³⁹ E ua viivii rātou i ta rātou iho ra mau òhipa,
e ua taiàta i ta rātou iho ra mau peu.

⁴⁰ I tupu ai hoì te riri o Iehova i to na iho ra mau taata,
e ua haafaufau atu ra i ta na iho ra tufaa.

⁴¹ Ua hōroà atu ra o ia ia rātou i te rima o te mau êtene;
e te feiā i riri mai ia rātou ra,
tei faahepo mai ia ia rātou;

⁴² ua haafao-hua-hia rātou e to rātou mau ènemi,
e ua haèhaa roa rātou i to rātou rima.

⁴³ Tei rau aè ra tana faaoraraa ia rātou;
e ua faariri noa mai rā rātou ia na i ta rātou parau,
e ua tuu-haèhaa-faahou-hia rātou i to rātou ìno.

⁴⁴ Ua haapaò mai ra o ia i to rātou àti,
ia ìte o ia i to rātou pii.

⁴⁵ Ua manaò ā o ia i ta na faufaa ia rātou;
e ua tātarahapa o ia i to na ra aroha rahi,

⁴⁶ ua faatupu o ia i te aroha ia rātou
i te feiā i hōpoi ia rātou ei tītī.

IPa 16.35-36

⁴⁷ E faaora ia mātou, e to mātou Atua, e Iehova e,
e haaputu faahou ia mātou mai roto atu i te mau êtene nei,
ia haamaitai mātou i to iòà moà ra,
e ia òàòà mātou i te haamaitairaa ia òe ra!

⁴⁸ Ia haamaitaihia te Atua o Ìteraèra, o Iehova,
mai tahito mai ā, e a muri noa atu!

A parau mai hoì te taata atoà ra: Âmene!
Hareru Ia!

PUTA PAE

E ârue i te Fatu faatiàmā

107 ¹ E haamaitai ia Iehova, e maitai hoì to na,
e tià to na aroha i te vai-māite-raa!

² Ia nā reira tei faaorahia e Iehova,
tei faaorahia e ana i te rima o tē hāmani ìno ra,

³ e ua haaputu mai ia rātou mai te mau fenua roa mai,
mai te hitià-o-te-rā, e mai te tooà-o-te-rā, mai apatoèrau mai, e mai
apatoà!

⁴ I ori noa na rātou nā te mētēpara, nā te fenua ano,
aore i ìtea e rātou te òire ei pārahira ra.

⁵ Mā te poià e te poiā,
roohia iho ra rātou i te matapōuri.

⁶ Ua tiàoro rā rātou ia Iehova i to rātou àtiraa ra,
e ua faaora iho ra o ia ia rātou i to rātou àti.

⁷ Ua faaite hoì o ia ia rātou i te èatià mau ra,

e tae atu ra rātou i te òire i pārahihia e te taata ra.

⁸ Ia haamaità hoì rātou ia Iehova i to na ra aroha,
e te òhipa rāveà taa ê na na i te tamarii a te taata nei!

⁹ O tei pohe hoì i te poiha ra, ua haamāhahia ia hiaai,
e tei àti i te poià ra, ua faaīhia ia i te maità.

¹⁰ O tei pārahi i roto i te pōuri e te maru-pohe,
mā te àti rahi e te tāpeàhia i te âuri,

¹¹ no te mea ua faaruè rātou i te parau a te Atua,
e ua vahavaha i te àò a Tei Teitei,

¹² i tuu haèhaa ai hoì o ia i to rātou âau i te àti,
hià iho ra rātou i raro e aore roa e faatià mai.

¹³ To rātou ra ahoahoraa, ua tiàoro rātou ia Iehova,
e ua faaora o ia ia rātou i to rātou ra mau àti.

¹⁴ Ua aratai mai ra o ia ia rātou mai roto i te pōuri e te maru-pohe,
e ua ôfati taa ê atu ra i ta rātou mau tāpeà.

¹⁵ Na te reira e haamaità ia Iehova i to na ra aroha,
e te mau òhipa taa ê na na i te mau tamarii a te taata nei!

¹⁶ Ua pararī hoì ia na te mau ôpani veo,
e ua tāpū-ê-hia e ana te mau teà âuri.

¹⁷ Te feiā neneva ra, no ta rātou ra hara i rave,
e ta rātou ra parau ìno, i maīhia ai.

¹⁸ Te riàrià ra rātou i te mau māa atoà ra,
e te fātata mai ra te ùputa ra o te pohe ia rātou.

¹⁹ Ia roohia rā rātou i te ahoaho, ua tiàoro rātou ia Iehova,
e ua faaora iho ra o ia ia rātou i to rātou ra mau àti.

²⁰ Ua tuu mai ra o ia i ta na parau, e ua ora iho ra rātou,
ora aè ra rātou ia na i to rātou ra pohe.

²¹ Na te reira e haamaità ia Iehova i to na ra aroha,
e ta na ra mau òhipa taa ê i te tamarii a te taata nei!

²² E faatūtia rātou i te mau tūtia haamaità,
e faaite rātou i ta na mau òhipa taa ê mā te òaòà!

²³ Te feiā i nā tai i te haere i nā nià i te mau pahī ra,
tei te moana rahi ra to rātou ra tōroà,

- ²⁴ o rātou tē ìte i te òhipa a Iehova,
e ta na mau rāveà taa ê i te moana rahi ra.
- ²⁵ Ua faaue anaè hoì o ia, ua tupu mai ra te vero,
e teitei roa mai ra te àre.
- ²⁶ Teitei noa mai ra i nià i te raì,
e ua pou faahou i raro i te àputo;
tarapape roa aè ra to rātou âau i te ahoaho;
- ²⁷ ua tãnĩnĩtō e ua turorirori mai te taata taèro àva ra,
e hope roa aè ra ta rātou rāveà.
- ²⁸ E ia roohia rātou e te àti ra, ua pii rātou ia Iehova ra,
ua ora iho ra rātou ia na i taua ahoaho no rātou ra.
- ²⁹ Ua faariro o ia i taua vero ra ei mania,
e to na ra mau àre, ua haamāmūhia ia.
- ³⁰ E ua māmū anaè te reira, ua òaòà te ìhitai,
e ua hōpoi o ia ia rātou i to rātou tīpaeraa hinaaro.
- ³¹ Na rātou e haamaitaì ia Iehova i to na ra aroha,
e ta na ra mau òhipa taa ê i te tamarii a te taata nei!
- ³² E faateitei rātou ia na i roto i te âmuiraa o te taata ra,
e haamaitaì rātou ia na i roto i te âmuiraa o te feiā paari!
- ³³ Te faariro nei o ia i te pape puè ei mētēpara,
e te pape pihaa ra ei vāhi pāpāmarō,
- ³⁴ te fenua maitaì ra ei tiàhami,
no te hara a te feiā e pārahi i reira.
- ³⁵ Mai reira hoì, te faariro nei o ia i te mētēpara ei pape hopuna,
e te vāhi repo marō ra ei pape pihaa.
- ³⁶ Ua haapārahi o ia i tei pohe i te poia ra i reira.
Ia faanahonaho rātou i te tahi òire pārahiraa,
- ³⁷ e ia ueue i te huero i te fenua, e ia tanu i te ô vine,
e ia hotu mai te māa e ia rahi.
- ³⁸ Ua haamaitaì anaè o ia ia rātou ra, ua rahi roa rātou i reira,
e òre hoì ta rātou mau puaa e tuua-noa-hia ia iti.
- ³⁹ Te iti faahou ra rātou, e ua faahaèhaahia
i te hāmani ìno, e te àti, e te òto.

⁴⁰ Ua vahavaha o ia i te hui arii,
 e ia hāhaere noa na rātou nā te mētēpara èàtià òre ra,
⁴¹ te faateitei nei rā o ia i te veve mai roto mai i te àti ra,
 e te faariro nei i to na fētii mai te nana māmoe atoà ra.
⁴² E ìte mai te feiā parau-tià i teie mā te òaòà,
 e ôpani hoì te ìno i to na ra vaha.
⁴³ O tei paari ra, e riro o ia i te haapaò i teie nei mau parau,
 e ìte hoì o ia i te aroha hāmani maitaì o Iehova ra.

E ara vau i te poi-poi roa ra

108 ¹ Himene. E Taramo. Na Tāvita.
 Ua ineine taù âau, e te Atua!
 E himene au e haamaitaì ia òe mā taù hinuhinu ra!
² A ara, e te nāpara e te tīnura!
 Na ù ia e ara i te poi-poi roa ra.
³ E haamaitaì au ia òe, e Iehova, i roto i te mau taata nei,
 e himene au ia òe i rotopū i te mau êtene.
⁴ Ua hau hoì to aroha i te teitei i te mau raì atoà ra,
 e ta òe ra parau-mau tae noa atu i te reva nei.
⁵ E faateitei na òe, e te Atua, ia haèhaa te mau raì,
 e faaìte i to òe ra mana e àti noa aè te fenua nei!
⁶ Ia ora tei herehia e òe ra,
 e faaroo mai ia ù e faaora ia mātou i to rima àtau ra!
⁷ Te parau ra te Atua i roto i tana vāhi moà ra: E òaòà ia vau,
 e ôpere au ia Tetema e taa atu ra te tufaa, e fāito hoì au i te peho ra
 ia Tutota.
⁸ Na ù Tireata, e na ù atoà Manate!
 Èferaima, e ora ia no taù upoo;
 o Iuta ra, o ta ù ia faaau ture;
⁹ o Moapi ra, o ta ù ia horohoroira;
 e e tītiri au i taù tāmaa ia Ètoma;
 o Firitetia ra, e ùmere ia vau ia na ra!
¹⁰ Na vai au nei e arataì i taua òire ètaèta ra?

Na vai au nei e aratai i Ètoma ra?

¹¹ E òre ānei òe, e te Atua, o tei faaruè ia mātou nei,
e aore òe i haere atoà, e te Atua, i ta mātou ra nuu?

¹² Hō mai na i te tauturu ia mātou i te àti nei!

E mea faufaa òre te tauturu a te taata nei.

¹³ E itoito mātou i te Atua ia rave ra;
e na na e taataahi i to mātou mau ènemi i raro.

Te pii ra tei faahapahia i te tauturu a te Atua

109 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
E te Atua, e tei haamaitaìhia e au nei, eiaha òe e māmū
noa mai!

² O te paieti òre hoì e te haavare tei parau ìno mai to rātou vaha ia
ù,

e ua haavare mai to rātou arero ia ù nei;

³ ua haaàti mai rātou ia ù i te parau tāiroiro,
e ua tamaì hara òre noa mai ia ù nei.

⁴ No to ù nei aroha i riro ai rātou ei mārō mai ia ù;
te pure nei rā vau.

⁵ Ua nā reira rātou i te tāhoo mai i te ìno ia ù no to ù nei hāmani
maitaì,

e te riri no to ù nei aroha.

⁶ E tuu òe i te hoê taata ìno i nià ia na,
e ia tià mai te ènemi i tana rima àtau!

⁷ I faahapahia o ia ia haavāhia ra,
e ta na e ani ra ia riro ei hara!

⁸ Ia iti to na puè mahana ia taiò ra,
e to na tōroà ia riro ia ia vētahi ê!

⁹ Ia riro tana mau tamarii ei ôtare,
e tana vahine ei ìvi!

¹⁰ Ia riro tana mau tamarii ei hūoi e ei tāparu māa,
e ia haapūrara-ê-hia rātou i to rātou mau vāhi ano ei ìmi māa!

¹¹ Ia hope roa ta na taoà i te haruhia e te tārahu,

e ia pau hoì ta na òhipa i te harua e te taata èè!

¹² Eiaha roa te hoê ia hāmani maitaì mai ia na,
e tana atoà ra mau ôtare, eiaha roa ia arohahia mai!

¹³ Ia tãpū-ê-hia atu to na atoà ra mau huaai,
e ia parai-hua-hia to rātou iòà i te uì hoê nei ā!

¹⁴ Te mau hara a to na ra mau metua ia manaòhia e Iehova,
e eiaha te hara a to na metua vahine ia paraihia!

¹⁵ Ia vai māite ā i mua i te aro o Iehova,
e ia haamou-roa-hia te manaò ia rātou i te fenua nei,

¹⁶ no te mea aita o ia i manaò e hāmani maitaì,
ua hāmani ìno rā o ia i tei àti e tē veve,

e ua tītau mai ra ia pohe tei paruparu ê na te âau!

¹⁷ O ia rā i hinaaro i te tātara: ia iri mai ā te reira i nià ia na!

O ia hoì aore i hinaaro i te maitaì ra: ia taa ê atu ia ia na!

¹⁸ E mai ia na i vehi ia na iho i te tātara mai te àhu ra,
ia ò māite ia te reira mai te pape i roto i tana âau,
e mai te hinu i roto i to na ra mau ivi!

¹⁹ Ia vai māite ia i nià ia na mai te àhu i vehihia ai o ia ra,
e mai te tātua i tātuhia ai o ia, eita e faaea ra!

²⁰ Ei utuà teie na Iehova i to ù ra mau ènemi,
na te feiā i ìmi i to ù nei ìno ia pohe!

²¹ O òe rā, e taù Atua, e Iehova,
e faatià mai òe ia ù i to òe ra iòà;
e faaora òe ia ù i te hāmani maitaì rahi no òe ra!

²² E haèhaa hoì to ù e te veve,
e ua paruparu taù âau i roto ia ù nei.

²³ Ua riro vau mai te ata e pee ra,
e te tãùeùe noa nei au mai te àrape ra.

²⁴ Ua paruparu o ù nei puè turi i te haapaeraa māa,
e ua tiàhape to ù nei tino.

²⁵ Ua riro vau ei maheaituraa no rātou;
te tiàtonu mata mai ra rātou ia ù, te ueue ra hoì i to rātou upoo.

²⁶ E tauturu mai òe ia ù e taù Atua, e Iehova e,

e faaora òe ia ù i to òe iho ra aroha!

²⁷ Ia ìte hoì rātou e, o to rima teie,

e na òe, e Iehova, i rave i teie!

²⁸ Ia tuhi mai rātou, ei faaora ta òe;

e ia tià mai rātou i nià, ia faahaamāhia atu rātou;

o to tāvini nei rā, ia faaòàòahia mai ia.

²⁹ Ia vehihia to ù ra mau ènemi i te haamā,

e ia tāpoìhia rātou i te maheaitu mai te àhu ra!

³⁰ E haamaità rahi roa vau ia Iehova i to ù nei vaha,

e ârue au ia na i roto i te rahi atoà o te taata ra;

³¹ no te mea e tià o ia i te rima àtau o tei àti ra,

e faaora ia na i te feiā e tītau mai ia na e faahapa ra.

E arii e e tahuà

110 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

Ua parau atu ra Iehova i taù Fatu:

E pārahi òe i taù rima àtau nei,

e ia faarirohia e au to mau ènemi ei taahiraa âvae no òe!

² E faatae atu ā Iehova i te tēpeta ra o to òe mana mai Tiona atu nei:

E arii hoì òe i rotopū i to mau ènemi ra!

³ E tià rahi roa to to òe ra mau taata,

i te mahana e faaìtehia ai to òe ra mana

mā te tura moà ra;

to òe ra huaai,

mai te hau ia no te ôpū ra o te poìpoì.

⁴ Ua tapu Iehova, e òre e tātarahapa:

E tahuà òe e a muri noa atu,

ia au i te parau ia Meretiteteta.

⁵ Na te Fatu i to rima àtau ra,

e tāiri i te hui arii ia tae i te mahana e riri ai o ia ra.

⁶ E haavā o ia io te mau êtene ra:

e ia î noa atu te fenua i te taata pohe;

e tāiri hoì i te feiā rarahi no te mau fenua e rave rahi.

⁷ E inu hoì o ia i te pape e tahe nā te pae èàtià:
e no reira o ia e faateitei ai i te upoo i nià.

Te matamua o te paari, o te mataù ia i te Fatu

111 ¹ E haamaità ia Iehova!

Ârefa

E haamaità au ia Iehova mā taù âau atoà nei,

Peta

i roto i te tairururaa o te feiā parau-tià, e i te âmuiraa ra.

Timera

² E òhipa rahi ta Iehova,

Tareta

i ìmihia e te feiā atoà e mauruuru i te reira.

He

³ E òhipa maità ta na e te hanahana,

Vāu e tià hoì ta na parau-tià i te vai-māite-raa.

Taina

⁴ Ua faariro hoì o ia i ta na mau òhipa taa ê ra ei manaòraa:

Heta

e hāmani maità rahi e te aroha to Iehova.

Teta

⁵ Ua hōroà mai o ia i te māa i te feiā i mataù ia na ra,

Iota

e manaò tāmāu ā o ia i ta na ra faufaa.

Tafa

⁶ Ua faaite mai o ia i to na ra mau taata i ta na ra rāveà mana,

Rameta

i te hōroàraa mai i te tufaa a te mau êtene ra na rātou.

Mema

⁷ O te parau-mau e te tià te mau òhipa a tana rima;

Nuna

e o ta na i faaue mai, e mea mau anaè ia,

Tameha

⁸ e tià te reira i te vai-māite-raa e a muri noa atu,

Àina

no te mea i hāmanihia mā te parau-mau e te tià ra.

Pe

⁹ Ua hāpono mau o ia i te ora no to na ra mau taata,

Tati

ua haamau o ia i ta na ra faufaa ia mau e a muri noa atu:

Tofa

e ià moà hoì e te hanahana to na.

Reta

¹⁰ O te matamua o te paari ra, oia te mataù ia Iehova ra;

Tina

E ìte rahi to te feiā atoà i haapaò i te reira.

Tāu

E tià te ârue ia na i te vai-māite-raa.

Te maità o te feiā parau-tià

112 ¹E haamaità ia Iehova!

Ârefa

E ao to te taata i mataù ia Iehova ra,

Peta

tei riro roa to na âau i ta na parau!

Timera

²E mana hoì to na huaai i te fenua nei,

Tareta

e maità hoì te tamarii a te feiā parau-tià ra.

He

³E àtuàtu tei to na fare e te taoàhia,

Vāu

e tià hoì ta na parau-tià i te vai-māite-raa.

Taina

⁴Ei te pōuri nei e hiti mai ai te māramarama i te feiā parau-tià,

Heta

e te hāmani maità, e te aroha, e te piò òre.

Teta

⁵ E hāmani maitaì to te taata maitaì, e hōroà ta na ia tīpeehia mai,

Iota

e rave o ia i ta na mau peu atoà ra mā te haapaò!

Tafa

⁶ E òre roa o ia e àrori;

Rameta

e manaò-tāmau-hia te feiā parau-tià, e a muri noa atu.

Mema

⁷ E òre o ia e mataù i te roo ìno ra;

Nuna

ua mau to na âau i te tiàturiraa ia Iehova.

Tameha

⁸ No te mea ua itoito tana âau, e òre o ia e mataù:

Àina

e ìte noa atu o ia i te hiàraa o to na mau ènemi.

Pe

⁹ Ua ôpere noa o ia, e ua hōroà hua na tei veve ra;

Tati

e tià ta na parau-tià i te vai-māite-raa;

Tofa

e faateiteihia to na tara mā te tura ra.

Reta

¹⁰ E ìte te paieti òre mā te òto;

Tina

e àuàu to na niho, e mou atu ra.

Tāu

113 Te tiàturiraa o te paieti òre ra, e mou ia.
E faataui te Fatu i te mau tupuraa òhipa

¹ E haamaità ia Iehova!

E haamaità, e te mau tāvini o Iehova,
e haamaità i te iòa o Iehova!

² Ia haamaitàhia te iòa o Iehova,
i teie nei e a muri noa atu!

³ Mai te hitiraa mai o te mahana e tae noa atu i to na maìriraa,
ia haamaitàhia te iòa o Iehova!

⁴ E teitei to Iehova i to te mau fenua atoà,
e ua hau to na hanahana i te teitei i to te mau raì atoà ra.

⁵ O vai tei au i to tātou Atua ia Iehova,
o tei teitei e ua pārahi i te raì teitei?

⁶ Te tuu haèhaa nei rā o ia i te hiòraa mai i raro
i nià i te mau raì, e i nià atoà i te fenua.

⁷ Te faateitei nei o ia i tei haèhaa ra no raro mai i te repo ra,
e ua faateitei i tei àti no raro i te tiriāpera ra,

⁸ i te faanohoraa o ia ia na i roto i te feiā rarahi ra,
i roto i te feiā rarahi ra i to na iho ra pupu taata.

⁹ O tei haapārahi i te vahine fānautama òre i te ùtuafare ra,
ei metua vahine òaòà i tana ra mau tamarii.

Hareru Ia!

To Ìteraèra faaruèraa ia Àifiti

114 ¹ Ia Ìteraèra i haere mai ra mai Àifiti mai,
 te ùtuafare o Iatōpa mai roto i te pupu taata reo ê ra,
² riro atu ra Iuta ei feiā moà no na,
 Ìteraèra to na manaraa.
³ Ua ìte te miti ia na, e ua maùe,
 o Ioritāna, ua hoì atu ra i muri;
⁴ ua òuàùà te mau mouà mai te māmoe oni ra,
 e te mau âivi mai te fanauà māmoe ra.
⁵ E aha tià òe, e te miti, i maùe ai?
 E Ioritāna, i hoì ai òe i muri?
⁶ E te mau mouà, i òuàùà ai mai te māmoe oni ra?
 E o òutou hoì, e te mau âivi, mai te fanauà māmoe ra?
⁷ Ia àueue òe e te fenua e, i te aro o te Fatu ra!
 I te aro o te Atua o Iatōpa,
⁸ o tei faariro i te mato ei pape hopuna,
 e te òfai àrā ra ei pape pihaa.

I te Atua anaè ra te hanahana!

115 ¹ E aha ia mātou nei, e Iehova, eiaha ia mātou nei;
 e tuu atu rā i te hanahana i to òe iho ra ià,
 no to òe ra hoì aroha e ta òe ra parau-mau!
² E aha e tià ai ia parau mai te êtene e:
 Tei hea to rātou Atua i tenā na?
³ Tei te raì ra to mātou Atua,
 i te raverāa i ta na i hinaaro ra.
⁴ O ta rātou rā mau îtoro ârio e te àuro ra,
 e òhipa ia na te rima taata nei i rave.
⁵ E vaha to rātou, eita rā e parau,
 e mata to rātou, eita rā e hiò,
⁶ e tarià to rātou, eita rā e faaroo,
 e ihu to rātou, eita rā e hoì.

⁷ E rima to rātou, eita rā e rave,
e âvae to rātou, eita rā e haere,
e òre roa hoì to rātou àrapoà e tià ia parau.

⁸ Te feiā i hāmani ia rātou, mai ia rātou atoà ra ia te huru,
e te feiā atoà i tiàturi ia rātou ra!

⁹ E Ìteraèra e, e tiàturi òe ia Iehova!

O ia to rātou tauturu e to rātou pāruru.

¹⁰ E te ùtuafare o Àrona ra, e tiàturi òutou ia Iehova!

O ia to rātou tauturu e to rātou pāruru!

¹¹ O òutou, e te feiā atoà e mataù ia Iehova ra, e tiàturi ia Iehova!

O ia to rātou tauturu e to rātou pāruru.

¹² Ua manaò mai Iehova ia tātou: e faaora o ia ia tātou,

e faaora o ia i te ùtuafare o Ìteraèra,

e faaora hoì o ia i te ùtuafare o Àrona,

¹³ e faaora hoì o ia i te feiā i mataù ia Iehova,

i te taata rii e te feiā rarahi atoà ra;

¹⁴ e haapuè noa mai Iehova i te maitai i nià ia òutou,

i nià ia òutou iho e ta òutou atoà ra mau tamarii.

¹⁵ Ua haamaitaìhia òutou e Iehova,

o tei hāmani i te mau raì e te fenua nei!

¹⁶ Te mau raì ra, na Iehova ia mau raì;

âreà te fenua nei, ua hōroà mai o ia i te reira na te tamarii a te taata nei.

¹⁷ E òre hoì tei pohe e haamaitaì mai ia Iehova,

e te feiā atoà e reva i raro i hāte ra:

¹⁸ e haamaitaì rā mātou ia Iehova,

i teie nei e a muri noa atu.

Hareru Ia!

Pure a te hoê taata tei faaorahia mai te pohe mai

116 ¹ E hinaaro rahi to ù ia Iehova,
o tei faaroo mai i taù reo e i ta ù i ani atu;

² no te mea ua fāriu mai o ia i tana tarià ia ù nei;

e tiàoro ā vau ia na e mure noa atu to ù nei aho.

³ I haapunihia vau e te mārei ra o te pohe,
i haaàtihia vau e te ahoaho o hāte;
i roohia vau e te àti e te māuiui.

⁴ Ua tiàoro iho ra vau i te iòà o Iehova, te pure nei au ia òe:
E Iehova e, e faaora na òe i taù vārua nei!

⁵ O te hāmani maitaì e te parau-tià ta Iehova, oia ia,
ua î to tātou Atua i te aroha;

⁶ e tiaì mai Iehova i te feiā haavare òre;
i tuu-haèhaa-hia vau, e ua faaora o ia ia ù.

⁷ E hoì, e taù vārua, i to òe ra faaearea,
ua hāmani maitaì mai Iehova ia òe.

⁸ Ua faaora òe i taù vārua i te pohe,
e taù mata i te òto,
e taù âvae ia òre ia hià.

⁹ E hāhaere ā vau i mua ia Iehova
i te fenua o te feiā e ora nei.

¹⁰ Ua tiàturi au ia Iehova, i parau ai au;
ua rahi roa iho nei to ù pohe.

¹¹ E ua parau hoì au i taù rūraa ra:
E haavare anaè to te taata atoà nei.

¹² E aha rā ta ù ia hōpoi atu na Iehova,
i te mau hāmani maitaì no na ia ù nei?

¹³ E rave au i te âuà ora e hōpoi i nià,
a tiàoro ai i te iòà o Iehova;

¹⁴ e faatupu vau i ta ù i èuhe ia Iehova,
i teie nei i mua i te aro o to na atoà ra mau taata.

¹⁵ E mea taoà i te aro o Iehova te pohe o to na ra mau tāvini moà,

¹⁶ oia mau, e Iehova, no te mea o vau to òe tāvini,
to tāvini e te tamaiti a to tāvini vahine.

Ua matara ia òe to ù nei mau tāpeà.

¹⁷ E hōpoi au i te tahi tūtia haamaitaì ia òe,
a tiàoro ai au i te iòà o Iehova;

¹⁸ e faatupu vau i ta ù i èuhe ia Iehova,
 i teie nei i mua i te aro o to na atoà ra mau taata,
¹⁹ i roto i te mau àumoa i te fare o Iehova ra,
 i rotopū ia òe, e Ierutarema e!
 Hareru Ia!

Haamaitàraa tumutahi

117 ¹ E haamaità ia Iehova, e te mau nūnaa e!
 E faateitei ia na, e te mau taata atoà na!
² Hāmani maità rahi to na ia tātou nei,
 e te parau-mau a Iehova, e tià ia i te vai-māite-raa.
 Hareru Ia!

E ora vau no te faaite i te mau òhipa a te Fatu

118 ¹ E haamaità ia Iehova, e maità hoì to na,
 e tià to na aroha i te vai-māite-raa!
² Ia nā reira te ùtuafare o Ìteraèra i teie nei:
 E e tià to na aroha i te vai-māite-raa!
³ Ia nā reira te ùtuafare o Àarona i teie nei:
 E e tià to na aroha i te vai-māite-raa!
⁴ Ia nā reira te feiā i mataù ia Iehova i teie nei:
 E e tià to na aroha i te vai-māite-raa!
⁵ Ia ù i roohia e te àti ra, ua tiàoro vau ia Iehova:
 e ua ìte mai ra Iehova ia ù, e ua tuu mai ia ù i te vāhi ātea.
⁶ Tei pihà iho Iehova ia ù ra, e òre au e mataù:
 e aha ta te taata ia rave mai ia ù ra?
⁷ Tei pihà iho Iehova ia ù ei tauturu ia ù ra:
 e ìte au i te hiàraa o te feiā i riri mai ia ù ra.
⁸ E mea maità te tiàturi ia Iehova,
 i te tiàturi i te taata nei;
⁹ e mea maità te tiàturi ia Iehova,
 i te tiàturi i te hui arii ra.
¹⁰ Ua haapuni mai te mau êtene atoà ia ù:

no te iòà rā o Iehova, pau iho ra ia ia ù.

¹¹ Ua nā nià iho hoì, e ua nā nià iho i te haapuni ia ù:

no te iòà rā o Iehova, pau iho ra ia ia ù.

¹² Ua haapuni mai rātou ia ù mai te tepure ra:

mai te auahi àihere ra, aore aè ra e māhia, mou iho ra;

no te iòà hoì o Iehova, pau iho ra ia ia ù.

¹³ Ua neneì hua mai hoì òe ia ù ia hià vau;

ua tauturu mai rā Iehova ia ù.

¹⁴ O to ù ia ètaèta e o ta ù ia himene, o Iehova,

ua riro mai hoì o ia ei ora no ù.

¹⁵ Te reo òaòà e te ora tei roto i te mau tiàhapa o te feiā parau-tià
ra:

E rāveà itoito tei te rima àtau o Iehova!

¹⁶ E teitei to te rima àtau o Iehova!

E rāveà itoito tei te rima àtau o Iehova!

¹⁷ E òre au e pohe, e ora mau ā vau,

e parau faahou ā vau i te òhipa a Iehova.

¹⁸ Ua aò hua mai ā hoì o ia ia ù nei,

aita rā o ia i faaruè noa ia ù no te pohe.

¹⁹ A ìriti na ia ù i te mau ùputa parau-tià ra:

e tomo vau nā reira mā te haamaità ia Iehova ra.

²⁰ O te ùputa teie na Iehova, e nā reira te feiā parau-tià i te tomo.

²¹ E haamaità au ia òe, ua faaroo mai hoì òe ia ù,

e ua riro ei ora no ù.

²² Te òfai i faaruèhia e te feiā i patu ra,

tei riro iho nei ei òfai tihi.

²³ O ta Iehova teie i rave:

e mea maerehia hoì i mua i to tātou nei mata!

²⁴ O te mahana teie i faaauhia e Iehova:

e òaòà tātou, e e fānaò i teie nei mahana!

²⁵ Ia ora i teie nei, e Iehova, te ani atu nei au!

Ia ora i teie nei, te ani atu nei au!

E haamaità mai ia mātou i teie nei, e Iehova e!

²⁶ Ia ora o ia o tei haere mai mā te iòà o Iehova!

Te faaora atu nei mātou ia òutou mai roto atu i te fare o Iehova.

²⁷ O te Atua mau ra, o Iehova ia, o tei haamāramarama mai ia tātou nei.

A ruuruu na i te tūtia àmu i te taura

i nià i te mau tara o te fata nei!

²⁸ O taù Atua òe, e haamaitaì ā vau ia òe;

o taù Atua òe, e faateitei ā vau ia òe.

²⁹ E haamaitaì ia Iehova, e maitaì hoì to na,

e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

Te mau parau àro e te mau maitaì o te ture a te Atua

Ârefa

119 ¹ E ao to te feiā haavare òre i te èà,
o tei au te haereà i te ture a Iehova!

² E ao to tei haapaò i ta na i faaite mai,

o tei ìmi ia na mā te âau atoà ra!

³ Aore rātou i rave i te hara,

ua haapaò rātou i ta na parau.

⁴ Ua parau mai òe, e Iehova, ia mātou nei,

ia haapaò-hua-hia ta òe ture.

⁵ Ia tano māite hoì to ù nei mau haereà i te haapaò-māite-raa i ta òe ra mau ture!

⁶ Ei reira vau e òre e haamā ai,

ia haapaò vau i ta òe ra parau.

⁷ E haamaitaì au ia òe mā te âau haavare òre,

ia ìte au i ta òe ra faaauraa tià.

⁸ E haapaò vau i ta òe ra mau ture;

eiaha e faaruè hua mai ia ù!

Peta

⁹ E nā hea te taata âpī i te tāmāraa i to na èà?

Ia faaau i to na haereà i ta òe ra parau.

¹⁰ Ua ìmi au ia òe mā taù âau atoà;

eiaha vau ia òhipa ê i ta òe ra parau!

¹¹ Ua haaputu vau i ta òe parau i roto i taù âau,

ia òre au ia hara ia òe ra.

¹² Ua haamaitaìhia òe, e Iehova!

E haapii mai òe ia ù i ta òe ra mau ture!

¹³ Te faaìte nei taù ùtu

i te mau faaauraa atoà no roto i to òe ra vaha.

¹⁴ Te òaòà nei au i te èà ta òe i faaìte mai ra,

e iti hua to te mau taoà atoà ra.

¹⁵ E manaò ā vau i ta òe i faaue mai ra,

e haapaò ā vau i ta òe ra mau èà.

¹⁶ E òaòà vau i ta òe ra mau ture,

e òre roa vau e haamoè i ta òe parau.

Timera

¹⁷ Ìte maitaì mai òe i to tāvini nei, ia ora vau,

e ia haapaò vau i ta òe parau!

¹⁸ A faaàraàra mai i te mata o to tāvini nei,

ia ìte au i te mau mea taa ê i roto i ta òe ra ture!

¹⁹ E taata ê au i te fenua nei,

eiaha e huna i ta òe parau ia ù.

²⁰ Ua unuhi taù vārua i te hinaaroraa i ta òe ra mau faaauraa,

aita e mahana tuua.

²¹ Ua aò òe i te feiā teòteò, i tei tatārahia ra,

o tei faaruè i ta òe parau.

²² E faataa ê òe i te faaìno e te vahavaha,

ua haapaò hoì au i ta òe i faaìte mai ra.

²³ Ia pārahi te hui arii e parau ìno ia ù ra,

e haamanaò ā to tāvini i ta òe ra mau ture.

²⁴ O ta òe i faaìte mai ra, o ta ù ia e pōpou,

e ta òe ra parau tei aò mai ia ù.

Tareta

- 25 Te àti nei taù vārua i te repo:
e faaitoito mai òe ia ù i ta òe parau!
- 26 Ua faaite au i taù mau haereà, e ua faaroo mai òe ia ù:
e haapii mai ā òe ia ù i ta òe ra mau ture!
- 27 E faaite mai òe ia ù i ta òe i aò mai ra,
ia parau vau i te mau òhipa taa ê na òe ra!
- 28 Ua tarapape taù âau i te òto,
e faaètaèta mai òe ia ù i ta òe ra parau!
- 29 E faaātea ê atu i te parau haavare ia ù,
e tuu aroha mai òe ia ù i ta òe ra ture!
- 30 Ua hinaaro vau i te èà parau-mau ra,
e ta òe ra mau faaauraa, ua tuuhia ia i mua ia ù.
- 31 Ua au roa vau i ta òe i faaite mai;
e Iehova, eiaha vau ia haamāhia!
- 32 E horo vau nā te èà ta òe i parau mai ra,
ia haamahorahia e òe to ù nei âau.

He

- 33 E haapii mai òe, e Iehova, i te èà ra o ta òe mau ture,
e e haapaòhia e au e tae noa atu i te hopeà ra!
- 34 E haapii mai òe ia ù, ia haapaò vau i ta òe ture,
ia haapaò vau mā taù âau atoà ra!
- 35 E faaite mai òe ia ù i te èà ra o ta òe parau!
E mea pōpou hoì na ù te reira.
- 36 E haafāriu i taù âau i ta òe i faaite mai ra,
eiaha i te nounou taoà!
- 37 E haafāriu ê i taù mata ia òre ia hiò i te mea faufaa òre,
e faaitoito òe ia ù i to òe ra èà!
- 38 E haapāpū òe i to parau i to tāvini nei,
tei mataù ia òe ra!
- 39 E faahoì ê atu òe i te faaìno ta ù e mataù nei,

te maità roa nei hoì ta òe mau faaauraa ia ù nei.

⁴⁰ Inaha, te nounou nei au i ta òe i faaue mai ra:
e faaànaànaea mai ia ù i te parau-tià na òe ra.

Vāu

⁴¹ E faatae mai i to aroha ia ù nei, e Iehova,
i te ora na òe, i ta òe hoì i parau mai ra!

⁴² Ei reira vau nei e tià ai ia pātoì atu i tei faaìno mai ia ù nei,
no te mea te tiàturi nei au i ta òe parau.

⁴³ Eiaha e ìriti-ê-hia te parau-mau i to ù nei vaha,
te tiàturi nei au i te mau faaauraa parau na òe ra.

⁴⁴ E haapaò tāmāu ā vau i ta òe ra ture e a muri noa atu.

⁴⁵ Ei reira vau e haere noa ai mā te apiapi òre,
ia tītau vau i ta òe i faaue mai ra ia ìte.

⁴⁶ E parau atoà hoì au i ta òe i faaite mai ra i te aro o te hui arii,
e e òre hoì au e haamā.

⁴⁷ E pōpou ā vau i ta òe ra mau parau,
ua riro roa hoì taù âau i te reira.

⁴⁸ E âfai tià vau i taù rima i nià i ta òe na parau,
ta ù e hinaaro nei, e manaò ā vau i ta òe ra mau ture.

Taina

⁴⁹ E haamanaò i to parau i to tāvini nei,
i ta òe hoì i faariro ei tiaturiraa no ù ra!

⁵⁰ O to ù teie māhanahana ia pohe au ra,
na ta òe parau i faaànaànaea mai ia ù.

⁵¹ E tāhitohito rahi to te feiā teòteò ra ia ù,
aita rā vau i fāriu ê i ta òe ra ture.

⁵² Te manaò nei au i ta òe ra faaauraa parau tahito,
e Iehova, e ua haamāhanahana vau ia ù iho.

⁵³ Ua roohia vau i te hōriri i te feiā paieti òre,
o tei faaruè i ta òe parau.

⁵⁴ O ta òe ra mau ture, o ta ù ia himene,

i te fare no ù no te taata haere nei.

⁵⁵ Te manaò nei au i to òe ra iòà, e Iehova, i te ruì,
e ua haapaò vau i ta òe ra ture.

⁵⁶ O to ù ia māhanahana,
o vau i haapaò i ta òe i faaue mai ra.

Heta

⁵⁷ O òe ta ù nei tufaa, e Iehova,
ua ôpua vau e haapaò i ta òe parau.

⁵⁸ Te tītau nei au mā taù âau atoà nei ia ìte mai òe ia ù,
e aroha mai ia ù i ta òe i parau mai ra!

⁵⁹ Ua manaò vau i to ù ra mau haereà, e Iehova,
e ua faahoì i o ù puè âvae i ta òe i faaite mai ra.

⁶⁰ Te haapeepee nei au, aore i faatautau,
i te haapaòraa i ta òe ra mau parau.

⁶¹ Ua haaàtihia vau i te mārei a te paieti òre,
aita rā i moè ta òe ture ia ù nei.

⁶² Ei te tuìraa pō vau e tià ai i nià e haamaitaì ia òe ra,
no ta òe mau faaauraa parau-tià ra.

⁶³ E taata au hoì au i te feiā atoà i mataù ia òe ra,
i te feiā e haapaò i ta òe i faaue mai.

⁶⁴ Ua î te fenua nei, e Iehova, i te hāmani maitaì no òe ra,
e haapii mai òe ia ù i ta òe ra mau ture!

Teta

⁶⁵ Te hāmani maitaì nei òe i to tāvini, e Iehova,
i ta òe hoì i parau mai ra.

⁶⁶ E faaite mai òe ia ù i te haapaò maitaì e te àravihi,
te tiàturi nei hoì au i ta òe parau.

⁶⁷ Aore au i pohe ra, ua tāiva vau, i teie nei rā,
te haapaò nei au i ta òe parau.

⁶⁸ E maitaì to òe, e Iehova, e te hāmani maitaì,
e haapii mai i ta òe ra mau ture!

⁶⁹ Ua faaau te feiā teòteò i te parau haavare ia ù,
te haapaò nei rā vau mā taù âau atoà i ta òe i parau mai ra.

⁷⁰ E mea ìte òre to rātou âau mai te tōâhua ra:
te pōpou nei rā vau i ta òe ture.

⁷¹ Maitaì aè ra vau o vau i pohe ra,
no te mea ua ìte aè ra vau i ta òe ture.

⁷² Maitaì rahi to te ture a to vaha ra ia ù,
i nā àuro e te ârio e ia rahi noa atu i te tautani.

Iota

⁷³ Na to rima vau i hāmani e ua faaau i to ù huru;
e haapii mai òe ia ù ia ìte au i ta òe ra parau!

⁷⁴ O te feiā i mataù ia òe ra, e ìte ia ia ù mā te òaòà,
no te mea ua tiàturi ua i ta òe parau.

⁷⁵ Ua ìte au, e Iehova, e parau-tià ta òe i faaau ra,
e no te haavare òre ta òe ra, i aò mai ai òe ia ù ra.

⁷⁶ E i teie nei, ia riro to òe aroha ei haamāhanahana ia ù,
i ta òe hoì i parau mai i to tāvini nei!

⁷⁷ Ia riro mai hoì to aroha rahi ra ia ù ia ora vau,
ua pōpou roa hoì au i ta òe ture!

⁷⁸ Ia haamā atu te feiā teòteò, ua hāmani ìno noa mai rātou ia ù!
Te manaò noa nei rā vau i ta òe i parau mai ra.

⁷⁹ O te feiā i mataù ia òe ra tei fāriu mai ia ù nei,
o tei ìte i ta òe i faaite mai ra!

⁸⁰ Eiaha roa taù âau e haavare i ta òe ra ture,
ia òre roa vau ia haamā!

Tafa

⁸¹ Ua tarapape taù vārua i te ora na òe;
te tiàturi nei rā vau i ta òe parau.

⁸² Te mohimohi nei taù mata i ta òe parau,
te nā ô nei hoì au: A fea rā òe e haamāhanahana mai ai?

⁸³ Mai te fārii uaina i roto i te auauahi ra vau,

aita rā i moè ia ù ta òe parau.

⁸⁴ Taìhia o to tāvini nei mahana?

A fea rā òe e faautuà mai ai i tē hāmani ìno mai ia ù nei?

⁸⁵ Ua ô anaè te feiā teòteò i te âpoo ia ù,
o tei òre e haapaò i ta òe ra ture.

⁸⁶ E parau-mau anaè ta òe ra.

Ua hāmani ìno noa mai rātou ia ù: turu mai òe ia ù!

⁸⁷ Ua tītau rātou ia mou vave au i te ao nei,
aita rā vau i faaruè i ta òe i parau mai ra.

⁸⁸ E faaitoito mai òe ia ù i te aroha na òe ra,
ia haapaò vau i tei faaìtehia mai e to vaha na.

Rameta

⁸⁹ E vai ā òe, e Iehova, e òre roa e mure,
te haapaò-mau-hia ra ta òe parau i te mau raì ra.

⁹⁰ Te vai nei te haavare òre na òe, ua tae i te mau uì atoà ra.
Ua haamau òe i te fenua, e te vai māite nei.

⁹¹ Mai ta òe i haapaò ra, te vai noa nei ā ia e tae roa aè nei i teie nei
mahana,

e tāvini anaè te mau mea i hāmanihia ra na òe.

⁹² Àuaa vau i pōpou i ta òe ra ture,
ua pohe ia vau i taù àtiraa ra.

⁹³ E òre roa e moè ia ù ta òe ture,
ua faaitoitohia vau e òe i te reira.

⁹⁴ No òe au nei: e faaora ia ù!

Te tītau nei hoì au i ta òe i parau mai ra.

⁹⁵ Te tiaì mai ra te feiā paieti òre ia pohe au ia rātou,
te feruri nei rā vau i ta òe i faaìte mai ra.

⁹⁶ Ua ìtea ia ù te hopeà o te mau mea maitataì atoà nei,
âreà ta òe ra parau, te âano rahi roa ra ia.

Mema

⁹⁷ Te rahi roa nei to ù hinaaro i ta òe ra ture!

O to ù ia manaòraa i te mau mahana atoà nei.

⁹⁸ E ìte rahi to ù i te parau na òe ra, i to taù mau ènemi ra,
e tià hoì i te vai-māite-raa i pihaì iho ia ù.

⁹⁹ Ìte rahi to ù i to taù mau òrometua atoà ra,
no te mea te feruri nei au i ta òe i faaìte mai ra.

¹⁰⁰ Ìte rahi to ù i to te feiā tahito ra,
no te mea te haapaò nei au i ta òe parau.

¹⁰¹ Te tāpeà nei au i o ù puè âvae i te mau èà ìino atoà ra,
ia haapaò vau i ta òe parau.

¹⁰² Aita vau i faaruè i ta òe ra mau faaauraa,
no te mea ua haapii mai òe ia ù.

¹⁰³ O te mōmona o ta òe nei parau i ta ù nei tāmataraa e,
e mōmona rahi ia to te reira i to te meri i to ù nei vaha!

¹⁰⁴ No ta òe ra parau i noaa ai ia ù te ìte,
i òre i au ai ia ù te mau èà ìino atoà ra.

Nuna

¹⁰⁵ E rāmepe ta òe parau i to ù nei âvae,
e tiàrama no to ù nei mau èà.

¹⁰⁶ Ua tapu vau, e e haapaò vau i taua tapu ra:
e e haapaò vau i te mau faaauraa parau-tià na òe ra.

¹⁰⁷ E àti rahi to ù:
e faaànaànaea mai òe, e Iehova, ia ù, i ta òe na parau!

¹⁰⁸ Ìte mai na òe, e Iehova, i ta ù nei mau èuhe;
e haapii mai òe ia ù i ta òe ra mau faaauraa!

¹⁰⁹ Te fātata nei te pohe ia ù, aita e mahana tuua,
aita rā vau i haamoè i ta òe ture.

¹¹⁰ Ua tuu te feiā paieti òre i te mārei ia ù,
aita rā i hapa ia ù ta òe ra mau parau.

¹¹¹ Te hinaaro nei au i ta òe mau parau i faaìtehia mai ra, ei tufaa
na ù e a muri noa atu,
o ta taù âau ia òaòaraa.

112 Te faatae nei au i taù âau ia haapaò māite i ta òe ra mau ture e a muri noa atu.

Tameha

113 Te riàrià nei au i te mau manaò ìino ra,
te hinaaro nei rā vau i ta òe ture.

114 O taù haapūraa òe e taù pāruru,
te tiàturi nei au i ta òe parau.

115 Ia ātea ê atu òutou, e te feiā parau ìno ra,
e haapaò vau i te parau a taù Atua!

116 E mau mai òe ia ù i ta òe i parau mai ra, ia ora vau;
e eiaha vau ia haamā i ta ù e tiàturi nei!

117 E tāpeà mai òe ia ù, e ora ia vau i reira;
ei reira vau e haapaò tāmā ai i ta òe ra mau ture!

118 Te feiā i faaruè i ta òe ra mau ture, ua taataahihia e òe i raro,
e mea faufaa òre hoì to rātou paari.

119 Ua haapaòhia e òe te feiā paieti òre atoà o te fenua nei ei ota,
i hinaaro atu ai au i ta òe ra mau parau i faaite mai ra.

120 Te rūrūtaina nei taù tino i te mataù ia òe,
e te mataù nei au i ta òe parau ia faaauhia mai.

Àina

121 Ua faatupu vau i te parau-tià e te au,
eiaha e faaruè noa ia ù i te feiā hāmani ìno mai!

122 Ei tauturu òe no to tāvini ia maitai o ia;
eiaha te teòteò e hāmani ìno mai ia ù!

123 Ua pōuri taù mata i te tiaàraa i te ora na òe,
e i te parau o ta òe ra parau-tià.

124 O ta òe e rave i to tāvini nei, ia au ia i to òe ra aroha,
e haapii mai hoì ia ù i ta òe ra mau ture!

125 O to tāvini hoì au, e haapii mai ia ù,
ia ìte au i ta òe i faaite mai ra!

126 O te taime teie, e Iehova, ia faatupu i te parau au:

ua faaòre hoì rātou i ta òe ra ture.

¹²⁷ Hinaaro rahi to ù i ta òe parau i te àuro,

i te àuro i mā maità ra;

¹²⁸ e i teie nei, te parau nei au i ta òe ra mau parau atoà e mea tià anaè,

te riàrià nei rā vau i te mau èà haavare atoà ra.

Pe

¹²⁹ E mea maerehia ta òe ra mau parau i faaìtehia mai,

i haapaò ai hoì taù vārua i te reira.

¹³⁰ Tei te heheuraa o ta òe ra parau, e noaa ai te māramarama,

e noaa ai hoì te ìte i te taata ìte òre ra.

¹³¹ Ua hāmama vau i taù vaha mā te ihaiha,

ua nounou hoì au i ta òe parau.

¹³² E haapaò mai òe ia ù, e aroha mai hoì ia ù,

mai ta òe ra hoì i te feiā i hinaaro mai i to òe ra ià!

¹³³ E faaau na òe i ta ù haereà i ta òe ra parau,

e eiaha te ìno nei ia faahepo mai i nià ia ù!

¹³⁴ E faaora òe ia ù i te hāmani ìno o te taata nei,

ei reira vau e haapaò ai i ta òe ra mau parau!

¹³⁵ E faaànaàna mai i to mata i nià i to tāvini nei;

e haapii mai hoì i ta òe ra mau ture!

¹³⁶ Te manii pape noa nei taù roimata,

no te mea aore te taata i haapaò i ta òe ra ture.

Tati

¹³⁷ E parau-tià ta òe, e Iehova,

e te piò òre hoì ta òe ra mau faaauraa;

¹³⁸ o te parau-tià ta òe i parau mai ra,

e ta òe ra mau parau i faaìte mai ra, e mea mau anaè ia.

¹³⁹ Ua pohe au i to ù nei itoito,

no te mea ua haamoè taù mau ènemi i ta òe parau.

¹⁴⁰ E parau maità rahi roa ta òe parau,

i hinaaro ai hoì to tāvini i te reira.

¹⁴¹ Iti noa iho ā vau, e te vahavahahia,
aita rā vau i haamoè i ta òe ture.

¹⁴² O ta òe ra parau-tià, e òre ia e mure,
e ta òe ra ture, o te parau-mau noa iho ia.

¹⁴³ Ua roohia vau e te àti e te ahoaho,
te pōpou nei rā vau i ta òe ra parau.

¹⁴⁴ Te tià o ta òe parau i faaìtehia mai ra, e mea mure òre ia;
e haapii mai ia ù i te reira ia ora vau!

Tofa

¹⁴⁵ Te tiàoro nei au mā taù âau atoà ra, e faaroo mai, e Iehova,
e haapaò vau i ta òe ra mau ture!

¹⁴⁶ Te tiàoro nei au ia òe, e faaora òe ia ù,
e haapaò ia vau i ta òe ra mau parau i faaìtehia mai!

¹⁴⁷ E tià vau i nià aore ā i ao, e ua pii atu,
te tiàturi nei au i ta òe parau.

¹⁴⁸ Ua ara na taù mata i te mau araraa ruì ra,
ia ìmi au i ta òe ra parau.

¹⁴⁹ E faaroo mai i taù reo, i to òe ra hoì aroha,
e Iehova, e faaànaànaea mai òe ia ù i ta òe ra parau au!

¹⁵⁰ Te fātata mai nei te feiā e pee i te ìno ra,
o tei òre roa e au mai i ta òe ra ture.

¹⁵¹ Te fātata atoà mai ra hoì òe, e Iehova,
e te mau parau atoà na òe ra, e parau-mau ia.

¹⁵² Ua ìte ê na vau i ta òe ra mau parau i faaìtehia e òe ra,
e ua haamauhia e òe e a muri noa atu.

Reta

¹⁵³ E hiò mai òe i to ù nei àti, e e faaora ia ù,
aore hoì ta òe ture i moè ia ù.

¹⁵⁴ E faatià mai òe i ta ù nei parau, e e faaora ia ù,
e faaànaànaea mai òe ia ù i ta òe parau!

155 E mea fātata òre te ora i te feiā paieti òre ra,
aore hoì rātou i ìmi i ta òe ra mau ture.

156 Te rahi nei to òe aroha, e Iehova,
e faaànaànaea mai òe ia ù i ta òe ra parau au!

157 E rave rahi tē hāmani ìno ia ù, e to ù mau ènemi,
aita rā vau i faaruè i ta òe mau parau i faaìtehia mai.

158 Ua hiò vau i te feiā i rave i te hara, e ua òto hoì au,
no te mea aita rātou i haapaò i ta òe parau.

159 E haamanaò mai i to ù nei pōpou i ta òe ra mau parau:
e faaànaànaea mai òe ia ù, i to òe ra aroha, e Iehova!

160 E parau-mau ta òe mai te matamua mai ā,
e ta òe ra mau faaauraa parau-tià ra, e vai ā ia e a muri noa atu.

Tina

161 Ua hāmani ìno noa mai te hui arii ia ù,
te mataù nei rā taù âau i ta òe parau.

162 Te òaòà nei au i ta òe parau mai te taata i ìtea ia na te taoà rahi
ra.

163 E riàrià to ù e te riri i te parau haavare,
âreà ta òe ture, o ta ù ia i hinaaro.

164 Taihиту a ù haamaitàraa ia òe i te mahana hoê,
i ta òe ra parau-tià i faaauhia ra.

165 E hau rahi to te feiā i hinaaro i ta òe ture,
aore o rātou e turoriraa.

166 I tiaì noa na vau i te ora na òe, e Iehova,
e ua haapaò vau i ta òe parau.

167 Te haapaò nei taù vārua i ta òe mau parau i faaìte mai,
hinaaro rahi hoì to ù i te reira.

168 O ta òe ra mau parau e ta òe i faaìte mai ra, ua haapaòhia e au,
e to ù atoà nei mau haereà tei mua anaè ia ia òe ra.

Tāu

169 Ia tae atu taù reo ia òe, e Iehova!

E haapii mai òe ia ù i ta òe ra parau!

¹⁷⁰ Ia tae hoì ta ù aniraa i mua ia òe!

Ia ora hoì au i ta òe i parau mai ra!

¹⁷¹ E haamaità noa atu taù vaha,

ia haapiihia vau e òe i ta òe ra mau ture!

¹⁷² E parau hua taù arero i ta òe ra parau,

e mea tià hoì te mau parau atoà na òe ra.

¹⁷³ E tauturu to rima ia ù,

e mau-māite-hia e au ta òe ra mau ture!

¹⁷⁴ Te nounou nei au i te ora na òe, e Iehova,

e ta òe ra ture, e mea pōpou ia na ù.

¹⁷⁵ Ia ora taù vārua, ia haamaità ia òe ra!

E na ta òe ra mau faaauraa e tauturu mai ia ù!

¹⁷⁶ Ua haere ê au mai te māmoe i moè ra:

e ìmi òe e faahoì i to tāvini,

aore hoì i moè ia ù ta òe parau!

Pure a te hoê taata tei faautuà tano-òre-hia

120 ¹ Tire a te Moruta.

I taù àtiraa ra, ua tiàoro atu ra vau ia Iehova,
e ua parau mai ra o ia ia ù.

² E Iehova, ia ora taù vārua i te vaha haavare,
e te arero tāhuna!

³ E ahahia atu òe, e te vaha haavare?

E ahahia atu òe, e te arero faahema?

⁴ E au te reira i te òhe òòì a te feiā pūai,
e te àrahu retama e àma ra.

⁵ Âuē hoì au nei e, te purutia nei au i Mēteta,
e te pārahi nei au i te tiàhapa i Tetara!

⁶ E pārahiraa maoro to ù i roto i te feiā aore e au i te hau.

⁷ O te hau ta ù, ia parau rā vau ra,
e tamai ta rātou.

No hea mai te tauturu ia ù?

121 ¹ Tīre a te Moruta.
E hiò ānei taù mata i te mau āivi?

E noaa ānei te tauturu ia ù i reira?

² No ô ia Iehova ra te tauturu ia ù,
o tei hāmani i te mau raì e te fenua.

³ E òre o ia e tuu noa i to âvae ia pāhee noa na,
e òre tei tiaì ia òe e vareà i te taòto.

⁴ Inaha, o tei tiaì ia Ìteraèra ra, e òre ia e tiàruhi noa atu,
e òre hoì e taòto.

⁵ O Iehova tē tiaì ia òe,
o Iehova to maru i to rima àtau ra.

⁶ E òre òe e pohe i te mahana i te ao,
e òre atoà i te marama i te ruì.

⁷ Na Iehova òe e tiaì i te mau ìno atoà ra,
na na òe e tiaì ia ora;

⁸ na Iehova e tiaì i to haereraa atu, e te hoìraa mai,
i teie nei e a muri noa atu.

Ia hau Ierutarema

122 ¹ Tīre a te Moruta. Na Tāvita.
Òaòà aè ra vau e te feiā atoà i parau mai ia ù e:

Tātou i nià i te fare o Iehova!

² Te tià nei to mātou âvae i teie nei i roto i to mau ùputa, e
Ierutarema e!

³ I patuhia Ierutarema
mai te òire tātiāti-hua-hia te mau fare ra.

⁴ I reira te mau ôpū ia paìuma ra,
te mau ôpū a Iehova,
ei faaìteraa ia no Ìteraèra,
e haamaità i te iòà o Iehova.

⁵ I reira te mau terōno haavā ra i te haamauraahia,

te mau terōno o te ùtuafare o Tāvita.

⁶ E pure ia Ierutarema ia hau!

E maitaì to te feiā i hinaaro ia òe ra!

⁷ Ei hau to roto i to òe ra mau patu,
e ei maitaì to roto i to òe ra mau fare arii ra!

⁸ No to ù ra mau taeaè e te mau hoa i parau ai au i teie nei:
Ei hau to roto ia òe ra!

⁹ No te fare o to tātou Atua ra o Iehova,
e tāmāu ai au i te ìmi i te maitaì no òe ra.

Te tiaàraa a tei faahaamāhia

123 ¹ Tire a te Moruta.
Te nānā atu nei au i taù mata ia òe,
e tei pārahi i niā i te mau raì ra.

² Inaha, mai te mata o te mau tāvini e hiò i te rima o to rātou ra mau fatu,

mai te mata o te tāvini vahine e hiò i te rima o ta na fatu vahine ra,
oia atoà to tātou mata i te hiòraa i to tātou Atua ia Iehova ra,
e ia aroha mai o ia ia tātou nei.

³ E aroha mai ia mātou, e Iehova, e aroha mai ia mātou!

Ua faaî-māite-hia to mātou vārua i te parau faaìno;

⁴ ua faaî-māite-hia mātou i te parau faaìno,
i te tāhitohito a te feiā taoà ra,
i te vahavaha o te feiā teòteò hāmani ìno ra.

Àuaa Iehova

124 i ô nei atoà ia tātou nei
¹ Tire a te Moruta. Na Tāvita.

Àuaa Iehova i ô nei atoà ia tātou nei,
ia nā reira mai hoì Ìteraèra:

² Àuaa Iehova i ô nei atoà ia tātou nei,
a tiā mai ai te taata e rave ia tātou nei,

³ e horomii-ora-noa-hia tātou e rātou ra,

o tātou hoì tei ririhia mai e rātou ra;
⁴ ua nīnā-noa-hia tātou e te pape i reira,
 ua nā nià iho ia tātou taua pape puè ra i te tahe i reira.
⁵ Ua nā nià iho ia tātou taua pape teòteò ra i te horo.
⁶ Ia haamaitāhia to tātou Atua ra o Iehova,
 o tei òre i hōroà ia tātou no to rātou ra niho!
⁷ E au tātou i te manu i ora i te mārei a te ìmi manu ra;
 ua motu te mārei, e ua ora iho nei tātou.
⁸ Tei te iòa o Iehova to tātou tauturu,
 o tē hāmani i te mau raì e te fenua nei.

Te feiā e faaroo i te Fatu

125 ¹ Tire a te Moruta.
 Te feiā i tiàturi ia Iehova ra,
 e riro ia mai te mouà ra mai ia Tiona, e òre e àrori ra,
 e tià ia i te vai-māite-raa.
² Mai te mau mouà ra e faaàti ia Ierutarema ra,
 oia atoà Iehova i te haaàtiraa i to na taata,
 i teie nei, e a muri noa atu.
³ E òre te tēpeta o te paieti òre e vaiiho-tāmau-hia
 i nià i te tufaa a te feiā parau-tià ra;
 o te faatoro noa atu te feiā parau-tià i to rātou rima i te hara.
⁴ E hāmani maitaì to Iehova i te taata maitataì ra,
 i te feiā āau haavare òre!
⁵ O te feiā rā e fāriu ê i to rātou ra mau èà piò,
 hoê ā faautuàraahia e Iehova e te feiā paieti òre ra!
 E vai ā rā te maitaì i nià ia Ìteraèra!

Te mau òto tei tauihia ei òaòà

126 ¹ Tire a te Moruta.
 I te faaòreraahia e Iehova te tītīraa o Tiona,
 e au tātou i te feiā moemoeāhia.
² Î aè ra to tātou vaha i te àta i reira,

e to tātou mau arero i te òaàa.

Ua nā ô aè ra to roto i te êtene ra:

E òhipa rahi ta Iehova i rave ia rātou nei!

³ E òhipa rahi ta Iehova i rave ia mātou nei,
i òaàa ai mātou nei.

⁴ E faahoì mai ā, e Iehova, i to mātou ra mau tītī,
mai ta òe ā i faahoì mai i te pape tahe i apatoà ra!

⁵ O tei ueue mā te roimata ra,
e òòti ia mā te òaàa.

⁶ O tei haere hoì e ueue i te huero mā te òto ra,
e hoì faahou mai ā ia mā te òaàa, e mā te hōpoi atoà mai i ta na ra
mau ruru.

Ia òre te Fatu ia patu i te fare ra

127 ¹ Tire a te Moruta. Na Toromona.

Ia òre Iehova ia patu i te fare ra,
e òhipa faufaa òre ta te feiā i patu;
ia òre Iehova ia tiaì i te òire ra,
e araraa faufaa òre to te tiaì ra.

² E mea faufaa òre ia òutou ia tià i nià i te poi-poi roa ra,
e ia ruì roa ra a haapae ai i te òhipa, a taòto ai,
àmua noa ai i te maa òto ra:

e hōroà atoà mai hoì o ia i te taòto i to na ra feiā here.

³ Inaha hoì te tamarii ra, e tufaa ia no ô ia Iehova ra,
e ta te ôpū i fānau ra, e utuà ia.

⁴ Mai te òhe i te rima o te feiā pūai ra,
oia atoà te tamarii a te taata itoito ra.

⁵ E ao to te taata i î to na piha òhe ia rātou!
E òre rātou e roohia e te haamā,
ei te ùputa rā e pau ai to rātou mau ènemi.

Te maitai o te utuafare

128 ¹ Tīre a te Moruta.
 E ao to te taata atoà i mataù ia Iehova,
 o tei haapaò i to na ra mau èà!
² E àmu òe i ta to rima i òhipa ra,
 e ao to òe, e e manuia ta òe!
³ E riro to vahine mai te vine hotu
 i to òe ra pae fare;
 e to mau tamarii,
 i te haaàtiraa i ta òe ra àmuraa, mai te ohi ôrive ia.
⁴ Inaha, i nā reirahia to taua taata ra maitai,
 to te taata i mataù ia Iehova ra.
⁵ Na Iehova òe e haamaitai, mai ô mai i Tiona ra,
 e ìte hoì òe i te maitairaa o Ierutarema,
 e hope noa atu to òe ra puè mahana,
⁶ e ìte òe i te tamarii a to mau tamarii ra,
 e te hau hoì i nià ia Ìteraèra!

Pinepine rātou i te àro mai, teie nei rā

129 ¹ Tīre a te Moruta.
 E àti rahi to ù ia rātou mai taù âpīraa mai ā,
 ia nā reira mai Ìteraèra i teie nei:
² E àti rahi to ù ia rātou mai taù âpīraa mai ā,
 aita rā vau i vī ia rātou.
³ Ua ârote te feiā ârote ra nā nià i taù tua,
 e ua haamaoro hoì i ta rātou mau ìrava.
⁴ Na Iehova parau-tià ra
 i òòti faataa ê i te mau taura o te paieti òre ra.
⁵ Te feiā atoà aore i au ia Tiona ra,
 ia haamā ia e ia haapūrara-ê-hia atu!
⁶ Ia riro rātou mai tei tupu i nià i te fare ra,
 o tei òre i tupu ra, i maèhe ai ra!

⁷ O tei òre i î te rima o te feiā òòti ra,
 o tei òre hoì i î te òuma o te feiā e haaputu i te ruru ra;
⁸ e òre hoì te feiā i nā reira iho e parau e:
 Ia ora na òutou ia Iehova!
 E te faaora atu nei mātou ia òutou i te iða o Iehova!

Mai roto roa mai i te hōhonuraa

130 ¹ Tire a te Moruta.
 No roto i te vāhi hōhonu to ù tiàororaa atu ia òe, e Iehova!
² E te Fatu, e faaroo mai òe i taù reo!
 E fāriu mai i to tarià i ta ù e ani atu!
³ Ahiri òe, e Iehova, e tāpaò na i te mau hara nei,
 o vai, e Iehova, te taata e mau?
⁴ Tei ia òe rā te faaòre i te hara, ia mataùhia hoì òe ra.
⁵ Te tiaì nei au ia Iehova, taù vārua teie e tiaì nei,
 e te tiàturi nei au i ta na parau.
⁶ Te tiaì nei taù vārua ia Iehova,
 e iti to te mau faèhau tiaì i te poìpoì ra;
 oia ā ia, e iti to te mau faèhau tiaì i te poìpoì ra.
⁷ Ia tiàturi ā Ìteraèra ia Iehova,
 tei ia Iehova hoì te aroha,
 e tei ia na hoì te ora hau ê ra.
⁸ E riro o ia i te faaora ia Ìteraèra
 i ta na atoà ra mau hara.

Aita to ù nei âau i tarapape

131 ¹ Tire a te Moruta. Na Tāvita.
 E Iehova, aore taù âau i teòteò, aore hoì taù mata i hiò i
 nià;
 aore hoì au i tītau i te mau mea rarahi ra,
 i te mau mea i teitei ê atu ia ù nei.
² Ua tuu haèhaa hoì au, e ua faanā ia ù iho,
 mai te tamaiti i maìri te ū o te metua vahine ra vau;

mai te tamaiti i maïri te ū ra to ù nei vārua i roto ia ù nei.
³ Ia tiàturi ā Ìteraèra ia Iehova,
 i teie nei e a muri noa atu!

Tiona, ei nohoraa no te Fatu e ei òire no Tāvita

132 ¹ Tira a te Moruta.
 E Iehova e, haamanaò mai ia Tāvita,
 e ta na atoà ra mau àti!
² Ia na i tapu ia Iehova,
 e ua èuhe i te Atua mana o Iatōpa:
³ E òre mau vau e tomo i taù fare,
 e òre atoà hoì au e haere i nià i taù roì,
⁴ e òre e hōroà i te taòto i taù mata,
 e te tiàruhe i taù ôpani mata nei,
⁵ ia ìtea rā ia ù te tahi vāhi no Iehova,
 te tahi pārahiraā no Tei Pūai o Iatōpa nei.
⁶ Inaha, ua faaroo aè nei tātou i Èferata,
 ua ìte aè nei tātou tei te fenua ururāau ra.
⁷ Mai haere tātou i roto i to na ra tiàhapa,
 tātou e haamori i to na ra pae âvae!
⁸ A tià, e Iehova, a tomo i roto i to faaeāraa,
 o òe e te âfata o to pūai!
⁹ Ia faaàhuhia te mau tahuà na òe ra i te parau-tià,
 e ia pii hua te feiā moà na òe ra i te òaòà!
¹⁰ E no to tāvini nei, no Tāvita,
 eiaha òe e fāriu ê i te mata o tei faatāhinuhia e òe ra!
¹¹ E parau-mau ta Iehova i tapu ia Tāvita,
 e òre roa hoì o ia e fāriu ê, i te nā ôraa e:
 No te huaai o to ôpū ta ù e tuu i nià iho i to terōno.
¹² Ia haapaò mai to mau tamarii ra i ta ù faufaa,
 e te faaìtehia atu e au ta ù e haapii atu ia rātou,
 e pārahi ta rātou mau tamarii i nià i to terōno e a muri noa atu.
¹³ Ua haapaò hoì Iehova ia Tiona,

ua hinaaro o ia ei pārahiraa no na.

¹⁴ Ua nā ô mai hoì o ia: Teie taù faae meta e a muri noa atu; ei ô nei au pārahi ai, o to ù ia hinaaro,

¹⁵ e haamaitaì roa vau i te mau māa na na, e paia to na mau taata rii i te māa ia ù;

¹⁶ e faaàhu vau i to na mau tahuà i te ora, e himene hua hoì ta na feiā moà ra i te òaòà.

¹⁷ Ei reira vau e faatupu ai i te tara o Tāvita, ua haapaò vau i te tahi mōri no tei faatāhinuhia e au ra,

¹⁸ e faaàhu vau i to na mau ènemi i te haamā, e hinuhinu rā to na torōna i nià ia na iho.

Âuē te maitaì ia pārahi âmui te mau taeaè!

133 ¹ Tire a te Moruta. Na Tāvita.
Inaha hoì, te maitaì e te pōpou,
ia pārahi atoà te mau taeaè mā te au māite!

² E au i te monoì maitaì roa ra
i nià i te upoo,

o tei tahe tià i raro i nià i te ùmiùmi, te ùmiùmi o Àarona,
mai reira hoì tahe tià atu ra i raro i te àuvaha o to na àhu.

³ E au ia i te hau i maìri i nià ia Heremona,
e tei maìri i nià i te mau mouà i Tiona ra;
i reira Iehova i te faau meta i te maitaì,
e ua hōroà mai i te ora e a muri noa atu.

*

E haamaitaì i te Fatu!

134 ¹ Tire a te Moruta.
E haamaitaì ia Iehova, e te mau tāvini atoà no Iehova ra,
o òutou, e te feiā i tià i roto i te fare o Iehova i te pō ra!

² E hōpoi i to òutou mau rima i nià i te vāhi moà ra,
a haamaitaì ai i te ià o Iehova!

³ Ia haamaitaì mai Iehova ia òe mai ô mai i Tiona ra,

o tei hāmani i te mau raì e te fenua nei!

135 Ua ìte au i te rahi o te Fatu ¹ E haamaità ia Iehova!

E haamaità i te iòà o Iehova,

e te mau tāvini o Iehova, e haamaità ia na,

² òutou, o tei tià mai i roto i te fare o Iehova,

i roto i te mau hētere no te fare o to tātou Atua!

³ E haamaità ia Iehova, e maità hoì to Iehova.

E himene i to na ra iòà, e mea pōpou hoì te reira.

⁴ Ua māiti hoì Iehova ia Iatōpa na na iho,

e ia Ìteraèra ei taoà here na na.

⁵ Ua ìte mau hoì au e: e rahi Iehova,

e ua hau to tātou Fatu i te mau atua atoà ra.

⁶ Te rave nei Iehova i ta na i hinaaro ra

i nià i te mau raì e te fenua atoà nei,

i te tai e te mau vāhi hōhonu ra.

⁷ Na na i haapee i te māhu i nià mai te hopeà mai o te fenua ra,

ua tuu mai o ia i te uira e te ua,

e ua hōpoi mai i te matai no roto i to na ra mau puèraa.

⁸ Na na i tāiri i te mau matahiapo i Àifiti,

o ta te taata e ta te mau puaa atoà.

⁹ Ua tuu mai o ia i te tāpaò e te piri i rotopū ia òe, e Àifiti,

i nià ia Faraò e i to na ra mau tāvini.

¹⁰ O tei tāiri i te mau êtene e rave rahi,

e ua taparahi i te mau arii mana ra:

¹¹ ia Tihona, arii no te Àmori ra,

e ia Òta, arii no Patana,

e to te mau pātireia atoà i Tanaana ra;

¹² e ua hōroà mai ra i to rātou fenua ei tufaa,

ei tufaa no to na ra taata no Ìteraèra.

¹³ To òe ra iòà, e Iehova, e tià ia i te vai-māite-raa, e te manaòraa ia òe!

E Iehova, e vai ā ia e hope noa atu te mau uì atoà ra!

¹⁴ E faatià Iehova i to na ra taata,

e tātarahapa o ia i to na ra mau tāvini.

¹⁵ Te mau îtoro no te êtene, e ârio ia e te àuro,
e òhipa na te rima taata.

¹⁶ E vaha to rātou, aita rā e parau,
e mata to rātou, aita rā e hiò,

¹⁷ e tarià to rātou, aita rā e faaroo.

E aore hoì e aho o roto i to rātou vaha.

¹⁸ O tei hāmani ia rātou, mai ia rātou atoà ia te huru,
e te feiā atoà i tiàturi ia rātou ra!

¹⁹ E haamaità ia Iehova, e te ùtuafare o Ìteraèra!

E haamaità ia Iehova, e te ùtuafare o Àarona!

²⁰ E haamaità ia Iehova, e te ùtuafare o Revi!

E haamaità ia Iehova,
òutou o tei mataù ia Iehova ra!

²¹ Ia haamaitàhia Iehova nā Tiona atu nei,
o tei pārahi i Ierutarema!

Hareru Ia!

E haamaità i te faaora o Ìteraèra

136 ¹ E haamaità ia Iehova, e maità hoì to na,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

² E haamaità i te Atua no te mau atua ra,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

³ E haamaità i te Fatu o te mau fatu ra,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

⁴ Ia na na ana anaè te mau rāveà taa ê ra,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

⁵ Ia na o tei hāmani i te mau raì i to na ra paari,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

⁶ O tei hōhora i te fenua nā nià i te moana,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

⁷ O tei hāmani i nā tiàrama rarahi ra,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

- ⁸ I te mahana ei tāvana i te ao ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
⁹ I te marama e te mau fetià ei tāvana i te pō,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa.
¹⁰ O tei tāiri i te mau matahiapo i Àifiti ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹¹ Ua aratai mai ra ia Ìteraèra mai roto ia rātou,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹² Mā te rima pūai e te rima faatorohia,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹³ O tei vāhi piti noa i te miti ùteùte ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹⁴ E ua aratai ia Ìteraèra nā roto ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹⁵ Ua rave pohe roa rā ia Faraò e tana ra nuu i taua miti ùteùte ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹⁶ O tei aratai i to na ra mau taata nā roto i te mētēpara,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹⁷ O tei taparahi i te mau arii mana ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹⁸ E ua rave pohe roa i te hui arii rarahi ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
¹⁹ Ia Tihona, arii no te Àmori,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
²⁰ E ia Òta, arii no Patana,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
²¹ E ua hōroà i to rātou fenua ei tufaa,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
²² Ei tufaa no to na ra tāvini no Ìteraèra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
²³ Ua manaò mai o ia ia tātou i to tātou haèhaaraa ra,
 e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!
²⁴ E ua faaora ia tātou i to tātou mau ènemi,

e tià hoì to na aroha i tevai-māite-raa!

²⁵ Na na i hōroà mai i te maa i te mau taata atoà nei,
e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!

²⁶ E haamaitaì i te Atua no te mau raì ra,
e tià hoì to na aroha i tevai-māite-raa!

I te pae no te mau ânāvai i Pāpurōnia

137 ¹ I te hiti o te mau pape i Pāpurōnia ra,
to mātou pārahira a i raro, e ua òto iho ra mātou
i te manaòraa ia Tiona.

² I nià i te mau àrope, i rotopū ra,
te faautaraahia ta mātou mau tīnura.

³ I reira te feiā i tītī ai mātou ra i te faaueraa mai i te himene,
e te feiā i riro mai ai mātou tei ani i te àrearea, nā ô mai ra:
A himene mai na i te hoê himene no Tiona!

⁴ E aha mātou e tià ai ia himene i te himene a Iehova
i te fenua ê nei?

⁵ E Ierutarema, ia moè òe ia ù ra,
ia moè atoà i taù rima àtau nei to na tōroà!

⁶ Ia piri taù arero i taù vaha nei,
ia òre au ia manaò ia òe,
ia òre au ia faateitei ia Ierutarema ei mea òaòà rahi na ù.

⁷ Haamanaò, e Iehova, i te mau tamarī a Ètoma,
o tei parau i te mahana a àti ai Ierutarema:
A tāihitumu na, tāihitumu na,
ia ihipapa hua ia!

⁸ E te tamahine a Pāpurōnia faaano fenua e,
e ao to na to tē tāhoo atu ia òe,
mai ta òe i rave mai ia mātou nei!

⁹ E ao to na to tē rave i to mau àruàru rii,
e ua tairi noa i nià i te mato ra!

Te haamaità nei au ia òe mā taù âau atoà

138 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

E haamaità au ia òe, e Iehova, mā taù âau atoà nei, e himene au ei haamaità ia òe, i mua i te aro o te mau atua.

² E haamori tià atu vau i to nao moà ra, a haamaità atu ai i to òe iòà, e Iehova, no to òe aroha e ta òe ra parau-mau:

ua faarahi hoì òe i ta òe parau ia hau atu i to iòà atoà ra.

³ I te mahana i tiàoro atu ai au ra, ua parau mai òe ia ù; e ua hōroà mai i te itoito i taù vārua.

⁴ E hope te mau arii atoà o te fenua nei i te haamaità ia òe, e Iehova, ia ìte rātou i te parau a to vaha;

⁵ e himene rātou i te mau parau a Iehova: E hanahana rahi hoì to Iehova.

⁶ Teitei noa ā Iehova, e haapaò mai ā o ia i tei haèhaa, âreà tei teòteò, ei te ātea ê o ia e hiò mai ai.

⁷ Ia haere noa vau nā roto i te àti ra, e faaànaànaeahia mai au e òe ra,

e na to rima e tāpeà i te riri o tei mārō mai ia ù ra, e na to rima àtau iho e faaora ia ù.

⁸ Na Iehova e nā reira mai ia ù, e tià to òe aroha, e Iehova, i te vai-māite-raa!

Eiaha na òe e faaruè i te òhipa a to rima!

E te Fatu e, ua ìte maità ia ù

139 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.

E Iehova, ua hiòpoàhia vau e òe e ua ìtea;

² ua ìte òe i taù pārahira a i raro e taù tiàraa i nià, ua ìte òe i to ù nei manaò i te ātea ê ra.

³ Ua pāheru òe i to ù haereà e taù taòtoraa i raro, e ua ìte òe i taù mau haereà atoà nei.

⁴ E aita roa e parau o roto i taù vaha

i toe i te ìtea-hua-hia e òe, e Iehova.

⁵ Ua haapunihia vau i muri e i mua,
e ua tuu òe i to rima i nià ia ù.

⁶ To òe ra ìte, eita ia e noaa ia ù,
eita e taeà ia ù i te teitei.

⁷ E haere tià vau nei i hea e moè ai i to vārua?
E maùe tià vau i hea e òre ai òe e ìte mai ai?

⁸ Ia paìuma vau i nià i te mau raì ra, tei reira òe;
ia hōhora vau i taù roì i hāte, inaha, tei reira atoà òe.

⁹ Ia rave au i te pererau o te poìpoì,
a pārahi ai i te hopeà mai o te miti ra,

¹⁰ na to rima e arataì ia ù i reira,
e na to rima àtau e mau mai ia ù.

¹¹ Ia parau vau e: Na te pōuri e tāpoì mai ia ù,
e riro te ruì nei ei māramarama i te haaàtiraa mai ia ù;

¹² aita rā e mea e moè ia òe i te pōuri;
ia òe ra, hoê ā huru ànaàna to te ruì e to te ao,
hoê ā huru te pōuri e te māramarama.

¹³ Na òe i hāmani i to roto ia ù ra,
na òe i tāpoì ia ù i roto i te ôpū o taù metua vahine ra.

¹⁴ E haamaitaì au ia òe, ua taa ê hoì to ù hāmaniraahia.
E mea maerehia ta òe mau òhipa, e Iehova,
eita hoì e moè ia ù.

¹⁵ To ù nei huru, aore ia i moè ia òe,
a hāmanihia ai au i te vāhi moè ra,
e a rave-nehenehe-hia ai, i te vāhi haèhaa o te fenua nei.

¹⁶ Ua ìte to mata ia ù i to ù vai-oti-òre-raa ra;
e ua oti to ù mau mero atoà ra i te pāpaìhia i roto i te puta na òe,
i te mau mahana atoà te raveraahia, e aore roa te hoê i toe.

¹⁷ O te maitaì o to mau manaò ia ù nei, e te Atua e!
E te rahi-roa-raa o to mau manaò ia taiòhia e!

¹⁸ Ia taiòhia e au ra,
e rahi ia te reira i te one tahatai.

E ua àro anaè au ra, tei pihai iho ā vau ia òe.

¹⁹ E pohe mau ā te feiā paieti òre ia òe, e te Atua,
ia ātea ê atu òutou te feiā rave toto e.

²⁰ O tei mārō mai ia ia òe mā te parau ìno,
o to òe ra mau ènemi, tei faahiti faufaa òre noa i to òe ra iòà!

²¹ Eere ānei tei riri nei au i te feiā i riri mai ia òe, e Iehova?
E te atāta nei au i te feiā i tià mai e mārō ia òe?

²² E riri rahi to ù ia rātou, e riri rahi roa,
te parau nei au e ènemi ia no ù.

²³ E hiòpoà mai òe ia ù, e te Atua, ia ìte hoì òe i taù âau!
E tāmata hua mai ia ù, e ia ìte òe i taù manaò!

²⁴ E hiò mai, e eiaha ei haamāinaina to roto ia ù ia òe ra.
E arataì òe ia ù i te èà e tià i te vai-māite-raa e te maitaì ra!

Pure a te hoê taata e tāpuni nei

140 ¹ Na te Menatehe. E Taramo. Na Tāvita.
Ia ora vau ia òe, e Iehova, i te taata parau ìno ra!
e te taata aroha òre, e faaora òe ia ù i te reira!

² O tei ìmi i te ìno i roto i to rātou âau,
o tei âmui i te mau mahana atoà nei i te âmuiraa tamaì!

³ Ua faaòòì rātou i to rātou arero mai to te ôfì ra,
e te taèro âtepi tei roto i to rātou ùtu. Tera.

⁴ E faaora òe ia ù, e Iehova, i te rima o te paieti òre ra!
Ia ora hoì au ia òe, i te feiā hāmani ìno,

o tei ôpua i te haafifi i taù âvae!

⁵ Ua tuu te feiā teòteò i te mārei ia ù e te taura,
ua hōhora rātou i te haafifi i te pae èatià ra,
ua tuu hoì i te ùpeà ia ù. Tera.

⁶ Ua parau hoì au ia Iehova: O taù Atua hoì òe!
E faaroo mai, e Iehova, i ta ù e ani nei!

⁷ E taù Fatu, e Iehova, taù Ora pūai rahi ra!
Ua tāpoì òe i taù upoo i te mahana tamaì ra.

⁸ Eiaha òe e faatià, e Iehova, i te hinaaro o te paieti òre ra,

eiaha ta rātou ìmiraa parau ìno ia tupu, eiaha rātou ia faateiteihia!
Tera.

⁹ O te upoo o tei haaàti mai ia ù nei,
ia tāpōihia ia i te ìno o to rātou iho vaha!

¹⁰ E hurihia mai te àrahu auahi i nià ia rātou,
e huri o ia ia rātou i roto i te auahi,
i te mau âpoo hōhonu ra, ia òre rātou ia tià faahou mai!

¹¹ Eiaha te taata parau ìno e haamauhia i nià i te fenua nei;
e aùàùhia te taata hāmani ìno e te ìno ra, e ia pohe roa atu!

¹² Ua ìte hoì au e tauturu mai Iehova i te parau a te taata haèhaa,
te parau-tià a te feiā veve.

¹³ Na te feiā parau-tià e haamaitaì i to òe ra iòà,
te feiā piò òre tē pārahi māite i mua i to aro.

E te Fatu e, a tiaì i ta ù mau parau

141 ¹ E Taramo. Na Tāvita.
E Iehova, te tiàoro atu nei au ia òe, e haapeepee mai òe ia
ù nei!

Ia tiàoro vau ia òe ra, e faaroo mai òe i taù reo!

² Ia tano atu taù pure i mua ia òe mai te mea hauà noànoà,
e te hōpoiraa o taù rima i nià mai te tūtia ahiahi ra!

³ E tuu mai òe, e Iehova, i te tiaì i to ù nei vaha,
ei tiaì i te ùputa ra o to ù nei ùtu!

⁴ Eiaha taù âau ia tae i te mea ìno ra,
a rave ai i te parau ìno,
i te âmuiraa i te mau taata i rave i te parau piò ra!

E ta rātou mau māa maitataì ra, eiaha roa vau e àmu noa atu!

⁵ A papaì mai te taata parau-tià ra ia ù, e mea hāmani maitaì ia;
e aò mai hoì o ia ia ù ra, e riro ia mai te monoì maitaì ra:

e òre taù upoo e paruparu i te reira;
e pure ā hoì au ia roohia rātou e te àti ra.

⁶ Ia huri-noa-hia to rātou feiā haavā i te mau vāhi òfafaì ra,
e faaroo rātou i te maitaìraa o ta ù nei parau.

⁷ Mai ta te taata ia tāpū e ia papaì i te vahie i nià i te fenua nei, ua pūrara to mātou mau ivi i te ùtu o te âpoo nei.

⁸ Tei ia òe ra, e te Fatu, e Iehova, taù mata i te hiòraa, te tiàturi nei au ia òe:

eiaha vau e faaruè-tāùe-hia!

⁹ Ia ora vau i te mārei ta rātou i tuu mai ia ù ra, e te mau here a te feiā i hāmani ìno ra!

¹⁰ Ia hei atoà atu te feiā paieti òre ra i roto i ta rātou iho ra mau ùpeà;

âreà vau nei, ia haere noa atu ia mā te ora!

Te Fatu, o te pare hopeà ia no tei hāmani-ìno-hia

142 ¹ Matetira. Na Tāvita. E pure na na i roto i te ana ra.

Ua pii hua vau ia Iehova, ua tiàoro hua vau i ta ù ra aniraa ia Iehova.

² Ua nīnii noa atu vau i taù manaò i mua i tana aro, ua faaite au ia na i to ù àti.

³ I te àti roa ra o taù vārua i roto ia ù nei ra, te ìte ra òe i to ù haereà i reira.

I roto i te èà ta ù i haere ra, ua tuu-huna-hia e rātou te tahi mārei ia ù i reira.

⁴ Ua fāriu vau i taù rima àtau e ua hiò, aore roa rā e taata i ìte mai ia ù,

e aita roa o ù e hororaa, aore roa te hoê i haapaò mai ia ù ia ora.

⁵ Ua tiàoro atu ra vau ia òe, e Iehova, i reira.

Ua parau atu ra vau: O òe to ù haapūraa, e ta ù ra tufaa i te fenua o te feiā e ora nei.

⁶ E haapaò mai, e te Atua, i ta ù e tiàoro nei!

Ua tuu-haèhaa-roa-hia vau nei.

E faaora òe ia ù i te feiā hāmani ìno mai ia ù nei, e pūai rahi hoì to rātou i to ù.

⁷ Ia ora taù vārua i teie nei tāpeàraa,

ia haamaità au i to òe ra iòà!

Ei reira te feiā parau-tià e haaàti mai ai ia ù nei,
ia nā reira mai to òe hāmani maità ia ù nei.

Eiaha e haavā mai ia ù

143 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

E Iehova, e faaroo mai i taù pure nei,
e fāriu mai i to tarià i ta ù e ani nei!

E faaroo mai ia ù, i ta òe ra parau-mau e ta òe ra parau-tià!

² Eiaha e haavā mai i to tāvini nei,

e òre roa hoì te hoê o te feiā e ora nei e tiàhia i mua i to aro.

³ Ua hāmani ìno mai te ènemi i to ù nei vārua,

e ua neneì-roa-hia vau i raro i te repo;

ua haapārahi ia ù i roto i te pōuri,

mai te feiā i pohe faaruè roa ra.

⁴ I àti roa ai taù vārua i roto ia ù nei,

e taù âau i roto ia ù nei i horuhoru roa ai.

⁵ Te manaò nei taù âau i te ànotau tahito ra,

te ìmi nei au i te mau rāveà hanahana na òe ra,

te feruri noa nei au i te mau òhipa a to rima ra.

⁶ Te faatoro nei au i taù rima ia òe ra,

te hinaaro nei taù vārua ia òe mai te fenua pāpāmarō e hinaaro i te pape ra. Tera.

⁷ E faaroo ètaèta mai òe ia ù, e Iehova!

Ua tarapape taù vārua.

Eiaha òe e huna i to mata ia ù,

ua au hoì au i te feiā e reva i raro i te âpoo ra.

⁸ Aroha vave mai òe ia ù,

te tiàturi nei hoì au ia òe!

E faaite mai òe ia ù i taù èà ia haere ra,

te faaàraàra atu nei au i taù vārua ia òe.

⁹ E faaora òe ia ù i taù mau ènemi, e Iehova!

Te maùe atu nei hoì au ia òe ei haapūraa.

¹⁰ E haapii mai òe ia ù ia rave au i to òe ra hinaaro,
o òe hoì taù Atua.

Ia arataìhia vau e to Vārua Maitaì i te fenua parau-tià.

¹¹ E faaànaànaea mai òe ia ù e Iehova, i to òe ra iòà!

Ia ora hoì au i teie nei àti i te parau-tià na òe ra!

¹² E tāpū ê atu hoì i taù mau ènemi i te aroha no òe ra,
e haamou hoì i te feiā atoà e mārō mai ia ù ra;

o vau hoì to òe tāvini.

Pure a te arii

144 ¹ E Taramo. Na Tāvita.

Ia haamaitaìhia taù haapūraa, o Iehova,
o tei haapii mai i taù rima i te tamaì,

e taù rimarima i te àroraa ra,

² o ia taù haapūraa e taù pare,

taù fare teitei e te pare haapū ora,

taù pāroru ta ù e tiāturi nei,

o tei haavī i to ù mau taata i raro aè ia ù nei!

³ E Iehova, e aha te taata nei i manaò ai òe ia na?

E te tamaiti a te taata i haapaò ai òe ia na?

⁴ E au te taata i te māhu mau òre ra,

e to na puè mahana mai te maru e pee ra.

⁵ E Iehova, e tuu haèhaa mai i te mau raì na òe a pou mai ai!

E faatiàia noa atu i te mau mouà, e e pee te auauahi!

⁶ E tuua mai te uira, ia pūrara rātou!

E teà i te mau òhe na òe, e pau atu rātou!

⁷ E faatoro mai i to rima no nià mai,

e faaora ia ù i te pape rahi nei,

ia ora vau i te rima o te mau taata èê ra,

⁸ e parau faufaa òre hoì tei to rātou vaha,

e to rātou rima àtau, e rima àtau ia no te haavare.

⁹ E himene au i te himene âpī ia òe, e te Atua e,

e haamaitaì au ia òe i te nāpara aho àhuru ra.

¹⁰ O òe tei hōroà mai i te ora no te hui arii,
o tei faaora i to na tāvini ia Tāvita i te òè e pohe ai ra.

¹¹ Ia ora vau i te rima o te mau taata èê ra,
e parau faufaa òre hoì tei to rātou vaha,
e to rātou rima àtau,
e rima àtau ia no te haavare.

¹² Ia riro ta mātou mau tamarii tamaroa i to rātou âpīraa ra,
mai te rāau itoito tupu maitaì ra;
e ta mātou mau tamahine, mai te pou i te hiti o te fare,
i hāmanihia mai to te fare o te hui arii ra.

¹³ Ia îî to mātou mau fare vairaa taoà,
i te mau taoà atoà ra;
ia riro ta mātou mau nana ei tautani anaè;
e ia àhuru hoì te tautani i ta mātou mau âua;

¹⁴ ia pūai ta mātou mau puaatoro i te òhipa,
eiaha ei vāvāhiraa mai i roto, eiaha ei fatiraa i rāpae,
eiaha ei auēraa i to mātou mau vāhi taata!

¹⁵ E ao to te feiā, mai te reira te huru!
E ao to te feiā, o Iehova to rātou Atua!

E tià to òe ra hau e a muri noa atu

145 ¹ E Taramo haamaitaì. Na Tāvita.

Ârefa

E faateitei ā vau ia òe, e taù Atua, e te Arii,
e haamaitaì ā vau i to òe ra iòà e a muri noa atu.

Peta

² E haamaitaì ā vau ia òe i te mau mahana atoà nei,
e ârue au i to iòà e a muri noa atu.

Timera

³ E rahi Iehova, e ia haamaitaì-rahi-hia, oia ā ia,

e òre to na rahi e ìtea ia ìmi.

Tareta

⁴ Te mau uì atoà tē faarahi i ta òe òhipa,
e e faaite hoì i ta òe ra òhipa mana.

He

⁵ E parau vau i te tura e te hanahana o to òe ra mana,
e te mau rāveà taa ê na òe ra.

Vāu

⁶ E parau rātou i te mana o ta òe ra mau rāveà mataù,
e e faaite hoì au i to òe ra mana.

Taina

⁷ E parau ā rātou i te manaòraa o to òe ra maitaì rahi,
e himene hua hoì i ta òe ra parau-tià.

Heta

⁸ E hāmani maitaì e te aroha to Iehova,
e òre e riri vave, e te faaherehere rahi.

Teta

⁹ Hāmani maitaì to Iehova i te taata atoà,
e te vai ra to na aroha faaherehere rahi i nià i ta na atoà ra mau òhipa.

Iota

¹⁰ E ârue anaè ta òe atoà ra mau òhipa ia òe, e Iehova,
e na to mau tāvini moà e haamaitaì ia òe.

Tafa

¹¹ E parau rātou i te hanahana o to òe ra pātireia,
e faatià noa hoì i ta òe ra mau rāveà pūai.

Rameta

¹² I te faaàteraa i te tamarii a te taata nei i to na ra mana, e te hanahana, e te manaò no to na ra pātireia.

Mema

¹³ O to òe ra pātireia, e pātireia mure òre ia, e to òe ra mana, e tae ia i te mau uì atoà ra.

Tameha

¹⁴ Te mau ra Iehova i te feiā e hià ra, e ua faatià i te feiā e piò i raro ra.

Àina

¹⁵ Te hiò nei te mata o te mau mea atoà nei ia òe, e te hōroà mai ra òe i te māa na rātou i te tau mau.

Pe

¹⁶ Te heheu nei òe i to rima, e te haamāha nei i te hiaai o te mau mea ora atoà nei.

Tati

¹⁷ E parau-tià ta Iehova i ta na atoà ra mau haereà, e te hāmani maitai i ta na atoà ra mau òhipa.

Tofa

¹⁸ Te fātata mai ra Iehova i te feiā e tiàoro atu ia na, i te feiā atoà i tiàoro atu ia na mā te haavare òre.

Reta

¹⁹ E faatià o ia i te hinaaro o te feiā i mataù ia na, e faaroo mai o ia i ta rātou tiàoro, e e faaora hoì ia rātou.

Tina

²⁰ Te tiaì nei Iehova i te feiā i hinaaro ia na,
âreà te feiā paieti òre ra, e haamouhia ia e ana.

Tāu

²¹ E parau taù vaha mā te ârue ia Iehova!
E ia haamaitaì te taata atoà i to na ra iòà moà e a muri noa atu!

Te Fatu, te pāroru o te feiā paruparu

146 ¹ E haamaitaì ia Iehova!
A haamaitaì ia Iehova, e taù vārua!
² E haamaitaì au ia Iehova, òi vai aè to ù ora,
e himene au i taù Atua, òi vai aè au nei.
³ Eiaha e tiàturi i te hui arii,
e te taata atoà, aita hoì o na e ora.
⁴ Te reva nei hoì to na vārua, te hoì nei o ia i to na ra repo,
mou roa atu ra ta na i ôpua i taua mahana ra.
⁵ E ao to na tei te Atua o Iatōpa te tauturu ia na,
e tei to na Atua, tei ia Iehova to na tiàturiraa!
⁶ O tei hāmani i te mau raì e te fenua,
te tai e te mau mea atoà i roto ra!
O tei haapaò i te parau-mau na na e a muri noa atu!
⁷ O tei faatià mai i te feiā i hāmani-ino-hia,
e ua hōroà mai i te māa na tei poia ra;
o Iehova tei tātara i tei tāpeàhia ra:
⁸ o Iehova tei faaàraàra i te mata o tei matapō ra;
o Iehova tei faatià i tē faahaèhaahia ra;
o Iehova tei hinaaro i te feiā parau-tià ra.
⁹ Te faaora nei Iehova i te mau taata èê ra,
te tauturu nei o ia i te ôtare e te vahine ìvi ra,
âreà te haereà o te paieti òre ra, e huri-ê-hia ia.
¹⁰ E vai arii mai ā Iehova e a muri noa atu.

O to Atua, e Tiona, e tae noa atu i te mau uì atoà ra!
Hareru Ia!

Te mana o te Atua i roto i te tuatua nā te ao nei

- 147** ¹ E haamaitaì ia Iehova!
E mea maitaì te himene ei haamaitaì i to tātou Atua,
e mea pōpou ia, e au hoì te haamaitaì ra.
- ² O Iehova tē patu faahou ia Ierutarema,
e na na e haaputupu i to Ìteraèra i pūrara ê ra;
- ³ ua rapaau o ia i te feiā âau paruparu ra,
e ua tāmū i to rātou mau puta.
- ⁴ Ua hope te mau fetiā i te taiòhia e ana,
e na na i maìri i to rātou iòà.
- ⁵ E rahi to tātou Fatu, e te mana rahi,
e to na ìte e mea ìtea òre ia ìmi.
- ⁶ Te tauturu nei Iehova i tei haèhaa ra,
te huri nei rā i te paieti òre i raro i te repo.
- ⁷ E himene mā te haamaitaì ia Iehova,
e himene mā te tīnura i to tātou Atua!
- ⁸ O tei tāpōi i te raì i te mau ata ra,
o tei haapaò i te ua no te fenua,
o tei faatupu i te rāau rii i nià i te mau mouà.
- ⁹ Te faaàmū nei o ia i te mau puaatoro i te māa,
e ta te ôrepa âpī e tiàoro atu ia na ra.
- ¹⁰ E òre o ia e pōpou i te itoito o te puaahorofenua ra,
e òre o ia e mauruuru i te âvae o te taata ra;
- ¹¹ e au rā Iehova i te feiā e mataù ia na ra,
i te feiā i tiàturi i to na aroha.
- ¹² E haamaitaì ia Iehova, e Ierutarema!
E haamaitaì i to Atua, e Tiona!
- ¹³ O ia tei faaètaèta i te mau teà o to òe ra mau ùputa,
e ua haamaitaì i to mau tamarii ra i roto ia òe;
- ¹⁴ na na i faatupu i te hau i to òe ra mau ôtià,

e ua paia òe ia na i te tītona maitaì rahi.

¹⁵ Ua hāpono o ia i ta na parau i te fenua nei:
te horo ètaèta nei ta na i faaue.

¹⁶ Ua hōroà mai o ia i te hiona mai te huruhuru māmoe ra,
e te haapūrara nei i te hau-paari mai te rehu auahi ra;

¹⁷ ua tuu mai o ia i ta na vai-paari mai te mea òtiòtihia ra:
o vai te taata e mau i te toètoè na na?

¹⁸ Ua tuu mai o ia i ta na parau, e ua tarapape iho ra ia;
ua haafarara mai ra o ia i te matai, ua tahe iho ra te pape.

¹⁹ Ua faaite o ia i ta na parau ia Iatōpa,
i ta na mau ture e ta na mau faaauraa parau ia Ìteraèra.

²⁰ Aore o ia i nā reira i te mau fenua atoà;
e ta na ra mau faaauraa parau, aita ia rātou i ìte.

Hareru Ia!

I te Atua te haamaitairaa i nià i te raì e i nià i te fenua

148 ¹ E haamaitaì ia Iehova!
E haamaitaì ia Iehova i te mau raì ra,
e haamaitaì ia na, òutou atoà o tei pārahi i nià ra!
² E haamaitaì ia na, o òutou atoà, e to na mau merahi!
E haamaitaì ia na, o òutou atoà, e te mau nuu ra!
³ E haamaitaì ia na, e te mahana e te marama!
E haamaitaì ia na, e te mau fetià māramarama!
⁴ E haamaitaì ia na, e te raì o te mau raì ra!
E o òutou, e te mau pape i nià iho i te mau raì ra!
⁵ O te reira tē haamaitaì i te iòà o Iehova!
Ua parau hoì o ia, e oti aè ra rātou i te hāmanihia.
⁶ Ua haamau hoì o ia ia rātou, e ia mau e a muri noa atu;
ua faaau o ia i te haapaòraa, e aore roa i hapa ia rātou.
⁷ E haamaitaì ia Iehova i nià i te fenua nei,
te mau mea rarahi o te tai ra, e te mau vāhi hōhonu;
⁸ te auahi e te ua-paari, te hiona e te òhu ra,
te matai vero ra, e faatupu i ta na ra parau,

⁹ te mau mouà e te mau âivi,
 te mau rāau māa ra o te mau âreti,
¹⁰ te mau manu e te mau puaa atoà,
 te mau mea e nee ra e te mau manu pererau,
¹¹ te hui arii o te fenua nei e te taata atoà,
 te feiā mana e te mau haavā atoà o te fenua,
¹² te mau taata âpī e te mau pāretēnia,
 te mau taata paari, e te mau tamarii ra!
¹³ O te reira tē haamaitaì i te iòà o Iehova!
 To na anaè ra hoì te iòà ia faateitei,
 tei nià ê to na hanahana i te fenua nei e te mau raì atoà ra.
¹⁴ O ia i faateitei i te tara o to na taata,
 o ia tei haamaitaìhia e tana mau tāvini moà,
 e to na ra feiā here, e te tamarii a Ìteraèra ra!
 Hareru Ia!

Te mauruuru nei te Fatu i to na nūnaa

149 ¹ E haamaitaì ia Iehova!
 E himene i te himene âpī, ia Iehova!
 E te ârue ia na i te âmuiraa o te feiā moà ra!
² Ia òaòà Ìteraèra i tei hāmani ia na ra,
 ia òaòà te tamarii o Tiona i to rātou arii!
³ Ia haamaitaì rātou i to na iòà mā te mehura,
 ia himene rātou ia na mā te tofe e te tīnura!
⁴ Te au ra Iehova i to na taata,
 e faanehenehe o ia i tei haèhaa ra i te ora.
⁵ Ia òaòà te feiā moà mā te hanahana,
 ia himene rātou mā te pii hua i nià i to rātou mau roì!
⁶ Ei to rātou vaha te haamaitaì rahi i te Atua,
 e ei òè mata piti i to rātou rima,
⁷ ei tāhoo atu i te mau êtene ra,
 e ei aò atu i te mau taata ra,
⁸ ei ruuruu i to rātou mau arii i te fifi,

e to rātou feiā mana i te tāpeà âuri,
⁹ ei faautuà atu ia rātou i tei pāpaihia ra!
 O te tura teie e vai nei no te feiā moà atoà no na ra.
 Hareru Ia!

E haamaità i te Fatu!

150 ¹ E haamaità ia Iehova!
 E haamaità i te Atua i to na iho ra moà!
 E haamaità ia na i te reva mana na na ra!
² E haamaità ia na i ta na ra mau rāveà mana!
 E haamaità ia na i to na mana rahi maità ra!
³ E haamaità ia na mā te òto o te pū ra!
 E haamaità ia na mā te nāpara e te tīnura!
⁴ E haamaità ia na mā te tofe e te mehura!
 E haamaità ia na i te mea aho e te òtepa!
⁵ E haamaità ia na mā te tumeparo òto marū!
 E haamaità ia na mā te tumeparo òto teitei!
⁶ O tei huti i te aho ra, ia haamaità anaè ia ia Iehova!

MĀTERI

Te fā a te puta

- 1** ¹ Te māteri a te arii o Ìteraèra,
a Toromona, te tamaiti na Tāvita ra.
- ² Ia ìte i te paari e te aò,
ei faaìte i te parau haapaò maitaì,
- ³ ia riro te aò maitaì ra ei mea faaroohia,
— ei faaìte i te parau-tià, e te au maitaì, e te hapa òre —
- ⁴ ia noaa te haapaòraa i te taata maù,
e te taata âpī ra, ia noaa te ìte e te haapaò maitaì.
- ⁵ E riro te feiā paari i te haapaò, e e tupu to na ìte,
e noaa te ìte mau i te taata haapaò maitaì;
- ⁶ e ìte ai i te māteri e to na auraa mau,
te reo o te feiā paari, e ta rātou parau hōhonu.
- ⁷ Te matamua o te paari mau ra, o te mataù ia ia Iehova;
o te paari mau rā e te aò ra, o tei vahavahahia ia e te maamaa.

Te faaararaa i mua i te mau tamarii tamaroa ìno

- ⁸ E faaroo mai, e taù tamaiti, i te aò a to metua tāne,
e eiaha e faaruè i te faaitoito a to metua vahine ra;
- ⁹ e riro hoì te reira mai te tāupoo nehenehe i nià i to upoo ra,
e mai nā fifi àuro i nià i to àî na.
- ¹⁰ E taù tamaiti, ia tāparuhia mai òe e te feiā rave hara ra,
eiaha òe e faatià atu i ta rātou.
- ¹¹ Ia parau mai rātou e: Mai haere tātou,
tātou e tiaì i te taata ia pohe,
tātou e moemoe i te feiā hara òre, òre noa atu te hara,
- ¹² tātou e rave haapau ora noa ia rātou mai ia hāte ra,
ia riro hua ia mai te feiā e reva i te âpoo ra;

¹³ e ìtea ia tātou te taoà maità roa ra,
 eì to tātou mau fare te taoà no taua pau ra;
¹⁴ eì ô nei atoà tātou,
 e ia hoê a tātou fārii taoà na tātou atoà ra!
¹⁵ E taù tamaiti, eiaha òe e âmui atoà i to rātou èà;
 ia ìritia mai to âvae i taua haereà no rātou ra;
¹⁶ te horo ra hoì to rātou âvae i te ìno,
 te rū ra rātou ia manii te toto hara òre.
¹⁷ Hōhoraraa faufaa òre to te ùpeà i mua i te mata o te manu ra;
¹⁸ o te reira rā feiā tē tiaì nei ia î to rātou iho toto,
 te tuu nei rātou i te mārei ia pohe rātou iho.
¹⁹ O te huru ia o te feiā atoà e nounou i te taoà:
 e riro ê hoì te feiā i noaa ta rātou ra.

Tiàororaa e faaararaa a te paari

²⁰ Te pii hua nei te paari i roto i te mau aroā ra,
 e te pūroro mai ra to na reo i te vāhi taata;
²¹ i roto atoà i te mau vāhi taata ra o ia i te pii-noa-raa;
 i te tomoraa i te mau ùputa, i te òire ra i te parauraa o ia i ta na
 parau, i te nā ôraa e:
²² Mai te aha te maoro, e te feiā ìte òre, e hinaaro ai òutou i te parau
 faufaa òre ra?
 E o òutou te feiā tāhitohito, e au ai i te tāhitohito,
 e o òutou e te feiā maamaa ra, i te hinaaro-òre-raa i te ìte?
²³ E fāriu mai òutou i ta ù e aò atu nei!
 Inaha, e nīnii hua atu vau i taù vārua ia òutou,
 e parau hua atu vau ia òutou i ta ù nei parau...
²⁴ No te mea, ua tiàoro atu vau, e aore i tià ia òutou,
 ua faatoro atu vau i o ù puè rima, e aore roa e taata i haapaò mai,
²⁵ ua faaruè rā òutou i ta ù i aò atu,
 e aore i haapaò mai i ta ù i faahapa atu,
²⁶ e àta atoà vau ia roohia òutou i te àti ra,

e tāhito atu vau, ia roohia òutou e ta òutou e mataù ra²⁷ — ia roohia òutou e ta òutou e mataù, mai te vero ra,
 ia horo mai to òutou àti mai te pūāhiohio ra,
 e roohia iho ra òutou e te pohe e te māuiui rahi.
²⁸ Ei reira rātou e tiāoro mai ai ia ù, e òre rā vau e parau atu;
 ei reira rātou e ìmi vave mai ai ia ù, e òre rā rātou e ìte mai ia ù.
²⁹ O rātou aore i hinaaro i te ìte,
 e aore i hinaaro i te mataù ia Iehova,
³⁰ aore i fāriu mai i ta ù parau,
 ua faaruè mai ra rā mā te faaìno i ta ù i aò atu,
³¹ e i teie nei, e àmu rātou i ta rātou iho i ìmi ra,
 e e fiu hoì rātou i ta rātou i ôpua ra.
³² E pohe hoì te feiā maù a o rātou i fāriu ê ra,
 e na te tiātuirāa o te maamaa ra rātou e haamou;
³³ o tei faaroo mai rā ia ù ra, e pārahi noa ia mā te ora,
 e faaea noa o ia mā te mataù òre i te ìno.

Te paari, ei taoà hunahia

2¹ E taù tamaiti, ia fārii mai òe i ta ù nei parau,
 e ia vaiiho māite i ta ù parau i pihaì iho ia òe,
² ia fāriu mai i to tarià i te paari,
 e ia ìmi to āau i te ìte ra;
³ ia tītau hua òe i te haapaò maitai,
 e ia faateitei i to reo ia noaa te ìte ra,
⁴ ia ìmi hua òe ia na mai te ârio ra,
 e ia pāheru hua òe ia na, mai te taoà hunahia ra,
⁵ e ìte ia òe i te mataù ia Iehova ra,
 e noaa ia ia òe te ìte i te Atua.
⁶ O Iehova hoì tei hōroà mai i te paari;
 e no roto i to na vaha te parau e te ìte.
⁷ Te vaiiho ra o ia i te ora no te feiā parau-tià,
 e o te pāruru hoì o ia no te feiā haereà tià ra;
⁸ o tei haapaò i te mau èà e au ai ra,

te tiaì ra hoì o ia i te haereà o to na ra feiā moà.
 9 Ei reira òe e ìte ai i te parau-tià, e te parau au,
 e te piò òre, e te mau mea maitataì atoà ra.

E pāroru te paari i mua i te ìno

10 Ia ò mai te paari i roto i to âau na,
 e ia riro te ìte ei mea maitaì ia òe ra,
 11 na te haapaò maitaì e tiaì ia òe i reira,
 e na te ìte e faaora ia òe,
 12 ia òre òe ia hape i te èà o te feiā parau ìno ra,
 i te mau taata e parau i te parau piò ra,
 13 o tei faaruè i te èà haavare òre ra,
 e ua nā te èà pōuri i te haere,
 14 o tei fānaò i te raverāa i te parau ìno,
 e ua òaòā i te mau parau taiàta,
 15 o tei mārō i to rātou mau haereà,
 e te piò ra ta rātou parau;
 16 ia òre hoì òe ia hape i te vahine ê,
 i te vahine ê ra, na na te parau tāparu,
 17 o tei tāiva i te tiaì ia na i ta na âpīraa ra,
 e ua moè ia na te faufaa a to na ra Atua;
 18 tei te èà pohe to na ra ùtuafare,
 e to na mau haereà, tei te feiā i pohe ra:
 19 e òre roa tei haafātata ia na e hoì mai,
 e òre roa e hoì faahou i te èà ora.
 20 E tenā na, e nā te èà o te taata maitaì ra te haere,
 e haapaò māite i te èà o te feiā parau-tià ra.
 21 Na te feiā piò òre hoì e pārahi i te fenua,
 e te feiā parau-tià tē haapāpūhia i reira;
 22 e tāpū-ê-hia rā te paieti òre i te fenua nei,
 e te feiā i rave i te hara ra, e tāihitumuhia ia.

Te paari e te mataù i te Atua

- 3**¹ E taù tamaiti, eiaha e haamoè i ta ù nei aò,
 ia haapaò māite to âau i ta ù nei ture;
² e maoro hoì to òe ra puè mahana e to òe ra mau matahiti,
 e te ora hoì e te hau ta te reira e âmui atoà mai ia òe ra.
³ Eiaha roa te aroha e te parau-mau ia taa ê ia òe ra;
 e tāmū-hua-hia i nià i to âi na, e pāpai hoì i te reira i nià i te papa
 ra o to òe ra âau.
⁴ e noaa ia òe tē ìtehia mai i reira e tē au-rahi-hia mai,
 i te aro o te Atua e te taata atoà nei.
⁵ E tiàturi ia Iehova mā to âau atoà ra;
 eiaha rā e tiàturi i to òe iho ra haapaò;
⁶ eiaha e haamoè ia na i to òe atoà ra mau haereà,
 e na na e faaite ia òe i to òe ra mau haereà.
⁷ Eiaha òe ia paari i to òe iho manaðraa;
 o Iehova rā ta òe e mataù, a faaruè ai i te ìno:
⁸ o te ora ia no to òe ra tino,
 o te haamarū ia òe no to òe ra mau ivi.
⁹ E faatura atu ia Iehova i ta òe ra mau taoà rarahi,
 e te oho matamua o ta òe atoà ra taoà ia tupu:
¹⁰ e î roa ta òe ra mau fare vairaa taoà i reira,
 e î hoì ta òe mau fārii uaina i reira e manii noa atu.
¹¹ Eiaha òe e ìnoino, e taù tamaiti, i te aò a Iehova,
 eiaha hoì e fatimāûû i ta na aðraa mai;
¹² o tei herehia e Iehova ra, o ta na ia e aò mai,
 mai te metua e aò i te tamaiti ta na e here ra.

Te paari, e taoà faahiahia aè i te àuro

- ¹³ E ao to te taata i noaa ia na te paari,
 te taata i noaa ia na te ìte ra!
¹⁴ O te taoà hoì e hoona ai o ia ra, e maitai rahi ia i to te ârio ra, e
 rahi ia o ia ra,

e maitaì rahi ia i to te àuro maitaì ra;

¹⁵ e maitaì rahi to na i to te poe,

e te mau mea atoà i hinaarohia ra, e òre roa ia e au ia na.

¹⁶ E mau mahana maoro tei tana rima àtau;

e te taoà rahi e te tura tei te rima àui.

¹⁷ E fānaò-anaè-hia te mau parau atoà na na,

e e hau tei to na ra mau haereà atoà.

¹⁸ O te rāau ora o ia i te feiā e tāpeà ia na,

e o tē mau māite ia na ra, e ao to na.

¹⁹ Ua haamau Iehova i te tumu o te fenua i to na ra paari,

e na to na ìte i haamau i te mau raì ra;

²⁰ Na to na ìte i pūroro mai ai te moana,

e i tōpatapata mai ai te hau o te mau raì ra.

E tiaì te Atua i te taata paari

²¹ E taù tamaiti, eiaha roa teie ia moè ê atu i to mata,

e tāpeà òe i te paari maitaì e te haapaò:

²² o te ora ia no to òe ra vārua,

e o te nehenehe ia i nià i to òe ra ài.

²³ Ei reira òe e haere noa ai nā to òe ra èà mā te ora,

e e òre to âvae e turori.

²⁴ Ia taòto òe i raro ra, e òre ia e mataù;

e taòto noa hoì òe i raro, e e māha to òe taòto.

²⁵ Eiaha òe e mataù i te haamataù ia faaûàna mai,

e te pau i te feiā paieti òre ia fātata mai;

²⁶ o Iehova hoì to òe tiàturiraa,

e na na e tiaì i to òe âvae ia òre ia ia fifi i te mārei.

Te taata paari e to na taata-tupu ²⁷ Eiaha òe e tāpeà i te maitaì i te taata e au ia na ia hōpoi ra,

tei to rima taua maitaì ra ia hōpoi.

²⁸ Eiaha e parau i to taata-tupu ra: «A haere, e e hoì faahou mai, e a nanahi au e hōpoi atu ai ia òe ra!» e te vai ra hoì taua mea ra tei ia òe.

²⁹ Eiaha òe e ìmi i te ìno i to taata-tupu ra,
te pārahi maitaì noa ra hoì o ia i pihai iho ia òe.

³⁰ Eiaha òe e mārō noa atu i te taata aita e hara ra,
e aita o ia i hāmani ìno mai ia òe ra.

³¹ Eiaha òe e fei i te taata hāmani ìno mai,
eiaha e haere nā ta na ra mau èà.

³² E mea faufau hoì na Iehova te feiā mārō ra,
tei te feiā parau-tià ra ta na parau moè;

³³ Te vai ra te tatāra a Iehova i nià i te fare o te feiā paieti òre ra,
āreà te fare o te feiā parau-tià ra, te haamaitaì ra o ia i te reira;

³⁴ te vahavaha nei o ia i te feiā e vahavaha,
āreà te feiā haèhaa, te ìte nei o ia i te reira;

³⁵ E noaa te maitaì i te feiā paari;

āreà te maamaa ra, o te haamā ta rātou e noaa.

A āpo, e a mau i te paari

4 ¹ E faaroo mai, e te mau tamarii ra, i te aò a te metua tāne;
e haapaò māite mai ia noaa ia òutou te ìte;

² o te parau maitaì hoì ta ù e faaite atu ia òutou;
eiaha hoì òutou e faaruè i ta ù nei parau.

³ E tamaiti pōpouhia hoì au e to ù ra metua tāne,
e te here ôtahi māite i te mata o to ù ra metua vahine.

⁴ E ua haapii mai o ia ia ù, e ua nā ô mai ra:

E tāpeà māite to āau i ta ù nei parau!

e haapaò i ta ù e parau atu, e ora hoì òe i reira.

⁵ E tītau i te paari ia noaa, e te haapaò maitaì ia noaa;

eiaha e àramoina, eiaha e fāriu ê i te parau o taù vaha nei.

⁶ Eiaha e faaruè ia na, e na na e tiaì ia òe;

ia hinaaro māite òe ia na, na na òe e faaora.

⁷ O te paari ā te mea maitaì:

e tītau i te paari,

e te mau mea atoà e noaa ia òe ra, e tītau ā i te haapaò maitaì.

⁸ E faateitei òe ia na, e na na e faateitei ia òe;

e tauahi òe ia na, e na na e faatura atu ia òe;
 9 na na e hōroà mai i te tāupoo nehenehe no to upoo na,
 e te torōna hanahana ta na e tuu mai i nià ia òe ra.

E àpe i te èà o te feiā ìno

10 E faaroo mai, e taù tamaiti, e fārii mai i ta ù nei parau,
 e e riro to òe ra mau matahiti i te rahi i te oraraa nei.

11 O te èà o te feiā paari ta ù e haapii atu ia òe nei,
 te aratai nei au ia òe nā te mau èà mau ra.

12 E òre e ôpipiri to òe âvae ia haere;
 e ia horo noa òe, e òre òe e turori.

13 E tāpeà ètaèta i te aò, eiaha roa e tuua;
 e vaiiho māite i te reira, o to òe ia ora.

14 Eiaha e hape noa atu i te èà o te paieti òre ra,
 eiaha hoì e haere nā te èà o te feiā parau ìno ra.

15 Ia atāta i te reira, eiaha e tīpū noa atu nā nià iho;
 e fāriu ê atu e haere ê.

16 Ia òre hoì rātou ia rave i te parau ìno ra, e òre rātou e taòto;
 ua ère ia rātou i te taòto, ia òre ia hià te hoê taata ia rātou ra;

17 o te māa a te paieti òre ra ta rātou e àmu,
 e te uaina a te hāmani ìno ra ta rātou e inu.

18 O te èà hoì o te feiā parau-tià ra, e au ia i te māmarama ànaàna
 ra,

o tei tupu noa te ànaànaraa e tae noa atu i te avatea mau ra.

19 O te èà rā o te paieti òre ra, e au ia i te pōuri ra;
 aore rātou i ìte i ta rātou e turori ra.

Te maitai e te pāutuutu

20 E taù tamaiti, e haapaò maitai mai i ta ù nei parau,
 e fāriu mai i to tarià i ta ù e parau atu nei.

21 Eiaha te reira ia moè ê i to mata na;
 e vaiiho māite rā i te reira i roto i to âau na;

22 o te òre hoì te reira i te feiā i ìte atu ia rātou ra,

e ora hoì to rātou mau tino atoà i te reira.

²³ E faaitoito i te tiaì i to âau na:

o te tumu hoì te reira o te ora.

²⁴ Te mārō o te vaha ra, e tuu ê atu ia ia òe ra,
e te vaha faèfaèa, e faaātea ê atu ia.

²⁵ E hiò tià atu to mata i mua ia òe,
e fāriu i to ôpani mata i mua atu ia òe.

²⁶ E haamanaò maitaì i te èà i haerehia e to âvae,
e e haapāpūhia to òe atoà ra mau haereà.

²⁷ Eiaha e fāriu i te pae àtau e te pae àui,
e tāpèà rā i to âvae eiaha ia ìno.

Te faaararaa i mua i te vahine faaturi

5 ¹ E taù tamaiti, e haapaò mai i to ù nei paari,
e fāriu mai i to tarià i ta ù nei aò,

² ia mau māite hoì i to òe ra haapaò,
e ia vai māite hoì te ìte i to òe ra vaha.

³ Te tōpata noa mai ra hoì te meri na te vaha o te vahine faaturi,
e rahi noa atu te paia o to na vaha i to te monoì ra;

⁴ ia tae rā i te hopeà èà, e au o ia i te rāau maramara,
e mai te òè mata piti ra te òòì.

⁵ Te rū nei tana âvae i te pohe,
te horo mataù òre nei tana âvae i hāte.

⁶ Ia òre ia ìmi i te èà ora,
te hirohirouri ra to na haereà, eita e ìtea ia òe.

⁷ E tenā na, e te mau tamarii, e faaroo mai ia ù;
e eiaha e faaruè i te parau o taù vaha.

⁸ Ia ātea ê atu ta òe haereà ia na,
eiaha e haafātata atu i te ùputa o to na fare,

⁹ o te riro atu hoì to òe ra hinuhinu ia vētahi ê ra,
e to òe ra mau matahiti i te hāmani ìno ra;

¹⁰ o te paia hoì te taata ê i ta òe ra taoà,
e o te reva hoì ta òe ra òhipa i te fare o te mau taata èê ra;

11 e tae aè ra i te hopeà, ua autā noa iho ra òe,
 ia àao òe e ia ripā roa to tino i te pohe,
 12 e ua nā ô iho ra òe: E aha rā vau i òre i au ai i te aò?
 E aha rā taù âau i faaìno ai i te haapii?
 13 E aha rā vau i òre i faaroo ai i te reo o tei haapii mai ia ù,
 i òre i fāriu ai i taù tarià i tei aò mai ia ù ra?
 14 Mai roohia vau i te mau ìno atoà ra,
 i roto i te âmuiraa e te taìrururaa ra.

Te hereraa i te vahine no to âpīraa

15 E inu i te pape i ta òe iho ra fārii,
 e te pape tahe ra no roto i ta òe iho ra âpoo.
 16 Ia faatahe-haere-noa-hia ta òe ra pape pihaa,
 e ta òe ra pape tahe nā roto i te mau aroā?
 17 E vaiiho i te reira na òe anaè iho,
 eiaha ei taata èê e rave atoà.
 18 Ia haamaitāhia ta òe pape pihaa,
 e ia òaòà òe i te vahine i te âpīraa ra,
 19 ia riro o ia mai te àiri te hinaaro, e mai te iare te nehenehe;
 ia pōpou māite òe i to na hinaaro, to na anaè ra,
 e ia mauruuru roa òe i to na aroha.
 20 E aha hoì òe, e taù tamaiti, i au atu ai i te faaturi,
 i tauahi atu ai i nià i te vahine ê?
 21 Te vai noa nei hoì to te taata haereà i mua i te mata o Iehova,
 e te manaò ra o ia i to na atoà ra mau haereà.
 22 Te fifi nei te rave hara i ta na ra mau hara,
 e ua mau o ia i te taura ra o to na ra ìno.
 23 E pohe o ia, o ia aore i faaroo i te aò,
 e no to na rā piò rahi, tāiva atu ra.

Te mau òhipa i haafaufaa-òre-hia

6¹ Ia riro òe, e taù tamaiti, ei tauturu no to hoa ra,
 e ua tuu òe i to rima ia vētahi ê,

² ua fifi òe i te parau o to vaha,
 ua mau òe i ta to vaha i parau ra,
³ e nā ô òe, e taù tamaiti: I teie nei, ia ora òe,
 tei te rima hoì òe o to hoa ra;
 e haere, e faahaèhaa ia òe iho, e onono māite atu òe i to hoa na;
⁴ eiaha to mata ia taòto,
 eiaha hoì to ôpani mata ia tiàruhe;
⁵ a horo, mai te tāpi e horo ê i te fifi ra,
 e mai te manu i te mārei a te ìmi manu ra.

Te taata tāòoto e te rō

⁶ A haere na a hiò i te rō, e tenā na taata tāòoto;
 a haamanaò i ta na rāveà, ia paari òe.
⁷ Aita hoì o na arataì,
 aita e tāvana, aita e faaitoito,
⁸ te faaitoito ra hoì i ta na māa i te tau mau ra,
 e ia àuhune ra, e haaputu ai o ia i ta na māa.
⁹ Mai te aha te maoro o to òe na taòto?
 E tenā na taata faatau, a fea òe e tià ai i nià?
¹⁰ Ei māa taòto iti ā, ei faaearea iti ā,
 e tīpae iti noa atu ā i te rima ei faaearea iti ā...
¹¹ e roohia mai òe i te veve, mai te rātere ra;
 e to òe ra àti mai te taata mauhaa ra.

Te hohoà o te taata taiàta

A àpo, e a mau i te paari ¹² O te taata faufaa òre ra, te taata taiàta
 ra;
 te haapaò ra o ia i e parau vavi noa o to na vaha;
¹³ e amo noa hoì to na mata, e tāpaò mai hoì tana âvae,
 e haapii mai hoì te rima;
¹⁴ te ôpua ra tana âau ìno i te parau ìno,
 e òre hoì e faaea
 i te faatupu i te mārō.

¹⁵ E roohia-noa-hia mai o ia i te pohe, eita e māhia;
mai te àmoraa mata ra, pohe roa aè ra o ia, aore roa e taraa.

Tei au-òre-hia e te Atua

¹⁶ Teie nā parau e ono ra ta Iehova e riri nei,
e te hitu hoì, e mea faufau atoà ia na na:

¹⁷ o te mata teitei, te arero haavare,
e te rima i manii ai te toto hara òre,

¹⁸ o te âau i ôpua i te parau ìno ra,
e te âvae e horo òiòì e rave i te ìno,

¹⁹ te ìte haavare, e parau i te parau haavare ra,
e o tei faatupu i te mārō i roto i te mau taeà.

Te faaararaa i mua

i te òhipa faaturi

²⁰ E mau maitai, e tau tamaiti, i te parau a to metua tāne,
e eiaha e faaruè i te aò a to metua vahine.

²¹ E tāpeà tāmau māite i te reira i roto i to âau,
e haafifi māite i te reira i nià i to âi.

²² Ia haere òe ra, nā taua aò ra òe e aratai,
e ia taòto òe ra, na na òe e tiaì,
e ia ara òe ra, na na e paraparau mai ia òe.

²³ E rāmepa hoì te ture,
e tiàrama hoì te aò,
e te haapiiraa e faaitoito ra, o te èà ora ia:

²⁴ ei tāpeà ia òe i te vahine ìno,
i te arero haavare nā vētahi ê ra.

²⁵ Eiaha to âau ia hinaaro i to na ra maitai,
e eiaha òe ia riro i to na ra hihi mata.

²⁶ E no te vahine faaturi, e ère ai te taata i te maa māa iti,
e te moiheuo ra te tītau mai ra ia i te vārua ia pohe.

²⁷ E tià ānei te taata ia òòmo i te auahi i roto i tana òuma,
e òre ānei e àma to na àhu?

²⁸ E tià ānei te taata ia haere nā nià i te àrahu àma ra,
e òre ānei to na âvae e vera?

²⁹ Oia atoà tei haafātata atu i te vahine nā vētahi ê:
o tei rave noa atu ia na ra, e òre e parauhia i te hara òre.

³⁰ Eita e faaruèhia te èiā ia èiā ei haamāha i to na hiaai ia pohe i te
poia ra;

³¹ ia ìtea rā, e tātaihitu ia ta na ia faahoì mai,
e pau roa tei to na ra ùtuafare i te hōpoi mai.

³² O tei moiheuo ra, e maamaa rahi ia,
o tei nā reira ra, ua taparahi ia ia na iho;

³³ o te pohe e te haamā tē noaa ia na,
e òre hoì te faaìno ia na e hōroi-ê-hia.

³⁴ Ūàna rahi hoì to te taata pohehae,
e òre o ia e faaherehere i te mahana e tāhoo ai ra;

³⁵ E òre o ia e rave i te taoà faaora;
e òre hoì e mauruuru ia hōpoihoa atu te taoà, e ia rahi noa atu.

E faahema te vahine faaturi i te taureàrèa

7 ¹ E taù tamaiti, e haapaò mai i ta ù nei parau,
e ta ù e faaite atu, e vaiiho io na ia òe na.

² E haapaò i ta ù nei parau, e ora ia òe,
e ta ù nei ture mai to ôriò mata ra.

³ E tāamu i nià i to rimarima ra,
e pāpaì i nià i te papa ra o to âau iho na.

⁴ E parau atu òe i te paari ra: «O taù tuahine òe!» E parau hoì òe i
te haapaò ra, e no to òe ra ia fētii,

⁵ ia tāpeà rāua ia òe i te vahine moiheuo,
i te vahine ê ra, e tāparu ta na parau.

⁶ Ia ù i tià noa i te haamāramarama i to ù ra fare,
ua hiò atu ra vau nā roto.

⁷ Ìte atu ra vau i roto i te feiā ìte òre ra,
hiò iho ra vau i roto i te mau taureàrèa ra, i te hoê taata aore e
haapaò.

- ⁸ Te haere noa ra nā te aroā i pihai iho i to na pae fare,
 e te haere māite ra o ia nā te èa e tae atu ai i to na fare:
⁹ i nā reira o ia i te àrehurehuraa i te ahiahi ra,
 e te pōuri-roa-raa hoì o te ruì ra.
¹⁰ E inaha, ua fārerei mai ra taua vahine ra ia na,
 e te àhu o te faaturi ra te àhu, e te paari hoì o te âau.
¹¹ (E vahine parau rahi, e te aò àtā,
 e òre e mau i te ùtuafare;
¹² rouiho tei te vāhi ātea, rouiho tei te aroā,
 e ei te mau fare hiti ra o ia e tiaì mai ai).
¹³ Ua haru mai ra o ia ia na, e ua hoì mai ra,
 e ua nā ô mai ra ia na mā te mata haamā òre ā:
¹⁴ E tūtia àmu anaè ta ù tei te ùtuafare,
 i hōpoi na vau i te èuhe na ù i teie nei mahana.
¹⁵ I haere mai ai au ia fārerei atu ia òe ra;
 e ìmi māite ia òe i te àrehurehuraa nei, e ua ìtea atu ra òe e au.
¹⁶ Ua faaùnaùna vau i taù roì i te mea nehenehe, i te àhu taòto,
 e te àhu huà no Àifiti ra;
¹⁷ ua faanoànoà vau i taù roì i te mura, e te âroe, e te tīnamo.
¹⁸ E mai haere tāua e faahope hua i te hinaaro e ao noa aè,
 tāua e faanevaneva māite i nià ia tāua iho.
¹⁹ Aita rā hoì taù tāne i te ùtuafare,
 ua reva i te fenua roa;
²⁰ e pūtē ârio ta na i hōpoi atoà,
 e ia tae i te marama âpī o ia e hoì mai ai i te ùtuafare.
²¹ No te rahi o ta na ra parau vahavai, vare noa atu ra o ia,
 no te tāparu rahi o to na vaha, riro atu ra o ia.
²² Pee noa atu ra o ia i reira ra,
 mai te puaatoro e haere i te taparahiraa ra,
 e mai te àiri e ôuà i roto i te ùpeà ra,
²³ e puta noa atu ra ta na paraia i te hoto,
 mai te manu e maùe i te mārei ra,
 aore hoì i ìte e, ia pohe o ia i tuuhia ai.

²⁴ E tenā na, e te mau tamarii ra, e faaroo mai ia ù i teie nei,
e haapaò mai i te parau no roto i to ù nei vaha!

²⁵ Eiaha roa to âau e papae noa atu i to na ra èà,
eiaha òe e haere nā to na ra mau èà.

²⁶ E rave rahi hoì tei hià ia na mā te paruparu;
e feiā rahi roa rā tei pohe roa ia na.

²⁷ Tei te èà mau e tae ai i hāte ra to na ùtuafare,
e tae roa atu ai i raro i te vairaa o te feiā i pohe ra.

Te pii hua faahou nei te paari

8 ¹ Eere ānei te pii hua nei te paari?
E te faateitei nei te ìte i to na reo?

² Tei nià i te mau vāhi teitei, i te pae èà ra,
i te tiààtiraa o te mau èà ra, te tià-noa-raa o ia;

³ tei te ùputa rahi ra, a tomo atu ai i roto i te òire ra,
tei te ùputa iti ra hoì, te pii noa ra o ia:

⁴ Ia òutou ā, e te mau taata nei, ta ù e pii atu,
ia òutou, e te mau tamarii a te taata nei, taù reo i te piiraa atu!

⁵ E te mau ìte òre e, tītau māite i te haapaò!
E te mau maamaa e, e ìmi i te ìte ia noaa!

⁶ E faaroo mai, o te parau maitaì hoì ta ù e parau atu,
e te parau-tià hoì ta taù vaha e parau.

⁷ E parau hoì taù vaha i te parau-mau,
e riro hoì te ìno ei mea riàrià na taù vaha;

⁸ te tià nei te mau parau atoà o to ù nei vaha,
aore roa o reira e piò, aore e mārō;

⁹ e parau vaiiho noa anaè ia i te feiā i ìte ra,
e tē tià hoì i te feiā i noaa te ìte ra.

¹⁰ Ia rahi te fārii mai i ta ù nei aò i to te ârio;
e te ìte hoì i to te àuro maitaì roa ra;

¹¹ e maitaì rahi hoì to te paari i to te mau poe,
e te mau mea atoà i hinaarohia ra, e òre ia e au ia na.

To te paari faaàteraa mai ia na

¹² O vau nei, o te paari, e tià vau io tē haapaò ra i te pārahiraa, e te roaa nei te ìte i te mau mea atoà ra.

¹³ Mataù to ù ia Iehova, e te riàrià nei au i te ìno; te teòteò, e te faarahi, e te parau a te feiā taiàta, e te vaha mārō ra, o ta ù ia e riàrià nei.

¹⁴ Tei ia ù nei te parau e te paari mau; tei ia ù te haapaò, tei ia ù te pūai.

¹⁵ No ù i arii ai te mau arii, e ia faatupu ai te hui arii ra i te parau-tià;

¹⁶ No ù i noaa ai te hau i te hui arii ra, te feiā mana atoà, e te mau haavā atoà o te fenua nei.

¹⁷ Te hinaaro nei au i te feiā e hinaaro mai ia ù ra, e te ìmi vave mai ia ù ra, e ìte ia rātou ia ù.

¹⁸ Tei ia ù te taoà rahi e te tura, te taoà vaiiho taiàta e te parau-tià.

¹⁹ E maitai rahi tei ia ù i to te àuro e to te àuro maitai roa ra, e ta ù nei taoà i te ârio mā maitai ra.

²⁰ Te aratai nei au nā te èà parau-tià ra, nā rōpū i te mau èà i faaauhia ra,

²¹ e faarahi au i te taoà a te feiā i hinaaro mai ia ù ra e ta rātou ra mau vairaa e faaâhia e au.

Te paari mai tahito mai ā

²² Ia Iehova ra vau i haamata ai o ia i ta na òhipa, hou ta na mau òhipa, mai tahito mai ā.

²³ Ua faatāhinuhia vau mai tahito mai ā, hou te haamataraa i te òhipa nei, hou te fenua nei.

²⁴ Aore hoì e miti ra, i fānau na vau, aore hoì e pape rahi i te pihaaraa;

²⁵ aita i tātumuhia te mau mouà, aita hoì te mau âivi, i fānau na vau;

²⁶ aita hoì i hāmani i te fenua, e te mau vāhi ātea ra,
 e te hoê huà iti repo o te mau fenua nei.
²⁷ Ia na i haamau i te mau raì ra, tei reira vau;
 ia na i tīpaò i te moana e àti noa aè,
²⁸ ia na i haamau i te mau ata i nià ra,
 ia na i faaètaèta i te mau tumu o te moana,
²⁹ ia na i haapaò i te ôtià o te miti ra,
 ia haapaò māite te moana i to na ôtià,
 ia na i haamau i te tumu o te fenua ra,
³⁰ tei pihai iho hoì au ia na i reira mai te tamaiti faaàmu,
 e te òaòà noa ra vau i te mau mahana atoà ra,
 te òaòà-tāmau-māite-raa i mua i tana aro,
³¹ i te òaòà-māite-raa i te fenua i pārahihia e te taata ra,
 e tei te mau tamarii a te taata ra, to ù òaòaraa.

E ao to tei faaroo i te paari

³² E tenā na, e faaroo mai ia ù, e te mau tamarii e;
 e ao hoì to te feiā e haapaò mai i ta ù nei parau!
³³ E faaroo mai i te aò ia paari;
 eiaha roa e òhipa ê i te reira.
³⁴ E ao to te taata e faaroo mai ia ù ra,
 o tei ara māite i te mau mahana atoà i te mau ùputa no ù ra,
 o tei tiaì māite i nā ùputa no ù ra!
³⁵ Ua ìtea hoì au ia na ra, ua ìte ia o ia i te ora,
 e herehia mai hoì o ia e Iehova.
³⁶ O tei hara ê rā ia ù nei, ua hāmani ìno ia i to na iho vārua;
 e tei òre atoà i hinaaro mai ia ù nei, ua hinaaro ia i te pohe.

Te tītau-manihini-raa a te paari

¹ Ua faatià te paari i to na fare,
 e ua tarai hoì o ia i nā pou nehenehe e hitu no na ra.
² Ua pātia o ia i ta na mau puaa, e ua ânoihia ta na uaina,
 e ua faanahonaho o ia i ta na àmuraa.

³ Te tono nei i tana mau tāvini vahine ei aratai mai i te mau taata,
e te pii nei i te mau vāhi teitei o te òire:

⁴ O tei òre e ìte ra, e fāriu mai o ia i ô nei!

E te feiā maūa ra, te parau atu ra o ia:

⁵ E haere mai e àmu i ta ù nei māa,

e inu hoì i te uaina ānoīhia e au ra;

⁶ e faaruè i te maamaa, ia ora,

e nā te èà haapaò maitai i te haere!

Te tāhitohito e te paari

⁷ O tei àvau atu i te tāhitohito ra, e tāhitohia mai ia,

e o tei àò atu i te taata ìno ra, e faaìnohia ia.

⁸ Eiaha e àò atu i te tāhitohito ra, a ririhia mai òe e ana;

e àò rā i te taata paari, e e herehia mai òe e ana.

⁹ E haapii atu i te taata paari, e e tupu hoì to na paari;

e haapii i te taata parau-tiā, e e tupu hoì to na ìte.

¹⁰ O te matamua o te paari ra, o te mataù ia ia Iehova;

e te ìte i te mau parau moà ra, o te ìte ia.

¹¹ E rahi roa hoì to òe puè mahana ia ù,

e âpiti-atoà-hia to òe na puè matahiti i te oraraa ra.

¹² Ia paari òe ra, no òe iho to òe paari;

e ia tāhito mai òe ra, o òe iho tē ìno i te reira.

Te tītau-manihini-raa a te vahine maamaa

¹³ E parau rahi tei te vahine maamaa.

E manaò òre to na e te ìte òre ra.

¹⁴ E tiā i te pārahiraa i te ùputa o to na fare i niā i te papa,

i te vāhi teitei o te òire ra,

¹⁵ ei parau atu i te feiā e haere noa nā te èà;

o tei haere nā te mau èà mau ra:

¹⁶ O tei òre e ìte ra, e fāriu mai o ia i ô nei!

E te taata maūa ra, te nā ô ra o ia:

¹⁷ E māàro to te pape èiāhia ra,

e te māa i àmu-huna-hia ra, e maità ia!

¹⁸ Aore o ia i ìte, e tiàpāpāu pohe roa tei reira,
e tei raro roa to na, tei hāte.

Puturaa no te mau māteri rau

- 10** ¹ Te mau māteri na Toromona.
E tamaiti ìte ra, e òaòaraa ia na te metua tāne;
âreà te tamaiti maamaa ra, e òtoraa ia na tana metua vahine.
- ² E taoà noaaraa ìno ra, aore ia e faufaa e noaa;
âreà te mea tià ra, e ora hoì i te pohe i te reira.
- ³ E òre te feiā parau-tià e pohe i te poia ia Iehova;
âreà te taoà a te paieti òre ra, e ravea-ê-hia ia e ana.
- ⁴ E veve to na to tei rave i te òhipa mā te faatau;
âreà te rima o te itoito ra, e taoàhia ia.
- ⁵ O tei haaputu i te taoà i te tau mau ra, e tamaiti paari ia;
o tei taòto noa rā i te àuhune ra, e tamaiti haamā ia.
- ⁶ Te vai ra te maità i nià i te upoo o te parau-tià ra;
te tāpoihia ra rā te vaha o te paieti òre e te ìno.
- ⁷ E haamaitaìhia te feiā parau-tià ia manaòhia ra;
âreà te iòa o te taata paieti òre ra, e tāhuti ia.
- ⁸ Tei paari te âau ra, e fārii mai ia te parau;
âreà te maamaa paraparau noa ra, e hià noa ia.
- ⁹ Tei tià to na haereà, tē haere ra ia mā te ora;
o tei haapiò rā i to na haereà, e faaìtehia ia.
- ¹⁰ O tei àmoàmo i to na mata, ua faatupu ia i te ìno;
e te maamaa paraparau noa ra, e hià ia.
- ¹¹ Te vaha o te feiā parau-tià ra, e tumu ia no te ora;
te tāpoihia ra rā te vaha o te paieti òre ra e te ìno.
- ¹² Na te riri e faatupu i te mārō;
âreà te aroha ra, e faaòre ia i te mau hara atoà ra.
- ¹³ Tei te vaha o te taata haapaò te ìtearaa i te parau paari;
e te vai ra te papaì no te tua o te maamaa ra.
- ¹⁴ Te haaputu ra te feiā paari i te ìte;

- âreà te vaha o te maamaa ra, o te pohe ta na i hōpoi mai.
- 15 Te taoà a te feiā taoà rahi ra, o to na ia pare àti:
o te pohe rā o te feiā haèhaa ra, o to rātou ia veve.
- 16 No te ora te òhipa a te feiā parau-tià ra;
o te taoà rā a te paieti òre ia noaa ra, no te hara ia.
- 17 O tei tāpeà i te aò ra, tei te èà ora ia;
o tei faaruè rā i te aò ra, ua tāiva ia.
- 18 O tei tāpoì i te riri ra, e vaha haavare to na;
o tei parau rā i te parau faaìno ra, e maamaa ia.
- 19 Te rahi ra te parau ra, eita e òre te hara;
i parauhia ai e paari to na to tei tāpeà i to na vaha.
- 20 Te arero o te feiā parau-tià ra, mai te ârio tāmāhia ra ia;
âreà te âau o te paieti òre ra, mai te ota mau nei ia.
- 21 E rave rahi tei faaàmuhia e te vaha o te feiā parau-tià ra;
te pohe noa nei rā te maamaa i te ìte òre.
- 22 Na Iehova te maitaì i taoàhia ai te taoà;
e òre hoì e âpiti-atoà-hia mai te ìno i te reira.
- 23 E mea navenave na te maamaa te rave i te parau ìno;
âreà te taata ìte ra, o te haapaò maitaì ta na.
- 24 E roohia mai te paieti òre e ta na e mataù ra;
e faatiàhia mai rā te hinaaro o te feiā parau-tià ra.
- 25 Mai te pūāhiohio e pee ra, oia atoà te paieti òre, aita rā ia;
e haamauhia rā te feiā parau-tià e a muri noa atu.
- 26 Mai te vineta i te niho ra, e mai te au auahi i te mata ra,
oia atoà te taata faatau i te feiā i tonono ia na ra.
- 27 Tei te mataù ia Iehova, e maoro ai to te taata nei puè mahana;
e haapotohia rā te matahiti o te paieti òre.
- 28 Ta te feiā parau-tià e tiaì ra, e òaò ia hopeà,
o tei tiàturihia rā e te paieti òre ra, e mou ia.
- 29 E haapūraa ètaèta te èà o Iehova no te feiā parau-tià ra;
o te pohe rā to te feiā i rave i te parau ìno ra.
- 30 E òre roa te feiā parau-tià ra e àueue;
e òre rā te paieti òre e pārahi i te fenua.

³¹ Te parau paari tei tuua mai e te vaha o te feiā parau-tià ra; o te arero rā o te taata mārō ra, e òòti-ê-hia ia.

³² Ua ìte te vaha o te feiā parau-tià ra i te parau e au ai ra; o te vaha rā o te paieti òre ra, e mārō ia.

11 ¹ E mea faufau na Iehova te fāito au òre ra; âreà te tãpaò tià ra, e mea au ia ia na.

² Ua tupu anaè te teòteò ra, tei muri iho te haamā; tei te feiā haèhaa rā te paari.

³ Na te parau-mau a te feiā piò òre ra rātou e aratai; e pohe rā te feiā rave hara ra i te mārō.

⁴ Aita e faufaa to te taoà i te mahana e tupu ai te riri ra; âreà te parau-tià ra, e ora ia i te reira, e òre e pohe.

⁵ Na te parau-tià a te feiā hapa òre ra, e faaite i to na èà; e hià rā te paieti òre i to na iho ìno.

⁶ E ora te feiā hapa òre i ta rātou parau-tià; e fifi rā te feiā rave hara i to rātou iho ìno.

⁷ Ia pohe te taata parau ìno ra, ua mou ia ta na i manaò ra; e tei tiaìhia e te feiā parau-tià òre ra, e mou ia.

⁸ E faaorahia te feiā parau-tià i te àti; e monohia mai rā o ia e te paieti òre ra.

⁹ Te pohe nei te mau tauà o te taata haavare ra i to na iho vaha; te ora nei rā te feiā parau-tià ra i te ìte.

¹⁰ Ia maitai te feiā parau-tià ra, te òaòra ra te òire; ia pohe rā te paieti òre ra, ua ùmere anaè ia.

¹¹ E teitei te òire i te faaora a te feiā piò òre; te tãihitumuhia nei rā i te vaha o te paieti òre.

¹² Te taata paari òre ra, e vahavaha o ia i te taata-tupu; âreà te taata ìte ra, e māmū noa ia.

¹³ E faaite haere ā te taata hōpoi parau ra i te parau moè; âreà te taata âau haavare òre ra, e huna ia.

¹⁴ Aore e aò ra, e hià ia te taata; ia rahi rā te aò ra, i te ora ia.

¹⁵ O tei riro ei faatiàmono ia vètahi ê ra, e peàpeà ia;

e tei òre e au ia na te faatiàmono ra, ua ora ia.

¹⁶ E tāpeà te vahine haapaò maitaì ra i te tura;
e te feiā àito, e tāpeà ia i te taoà.

¹⁷ O tei hāmani maitaì i to na vārua, e taata hāmani maitaì ia;
o tei rave ìno rā i to na iho tino, ua hāmani ìno o ia.

¹⁸ Te òhipa nei te paieti òre i te utuà haavare;
o tei ueue rā i te parau-tià ra, e utuà mau ia ta na.

¹⁹ Mai te parau-tià e arataì i te taata i te ora;
oia atoà tei àuàù i te ìno ra, te rū ra ia i te pohe.

²⁰ O tei mārō te âau ra, e mea faufau ia na Iehova;
o tei òre rā i piò i to rātou haereà ra, tē au ra ia ia na.

²¹ Tuiāu noa ā te rima te tahi i te tahi, eita ā e òre te taata parau ìno
i te faautuàhia;

e ora rā te huaai o te feiā parau-tià.

²² Mai te tāpeà àuro i roto i te ihu o te puāa ra,
o ia te vahine mata maitaì e aita e haapaò ra.

²³ E maitaì anaè tei hinaarohia e te feiā parau-tià ra;
o tei tiaìhia rā e te paieti òre ra, o te riri ia.

²⁴ E faaani a vētahi ê, te rahi ra ta na i te tupuraa;
e hōroà ìno a vētahi, e riro atu ra ei veve.

²⁵ Te taata hōroà ra, e poria ia;
e tei pīpī i te pape ra, e pīpī-atoà-hia mai o ia.

²⁶ O tei tāpeà i te tītona ra, e faaìnohia ia e te taata;
e iri mai rā te haamaitaì i nià i te upoo o te taata e hōroà mai.

²⁷ O tei ìmi māite i te maitaì ia rave ra, e ìtehia mai ia;
o tei ìmi rā i te ìno ra, e roohia mai ia o ia e te reira.

²⁸ O tei tiàturi i ta na taoà, e hià ia;
âreà te parau-tià ra, e ruperupe ia mai te âmaa e tupu ra.

²⁹ O tei faaìno i to na iho ra ùtuafare, o te mataì ta na e noaa;
e riro hoì te maamaa ei tāvini no te âau paari.

³⁰ Ta te feiā parau-tià i faatupu ra, e rāau ora ia;
e tei noaa ia na te vārua ra, e paari to na.

³¹ Inaha, e faautuàhia mai te feiā parau-tià i te ao nei,

a tae atu ai i te paieti òre e te rave hara ra!

12¹ O tei hinaaro i te aò ra, ua hinaaro ia i te ìte;
o tei òre rā e fārii i te aò ra, te vai maùà noa ra ia.

² Ìtehia mai te taata maitaì e Iehova ra;

e faahapa rā o ia i te taata i ìmi i te parau ìno.

³ Aore roa e taata e haapāpūhia i te parau ìno;
e òre rā te aa o te feiā parau-tià ra e haùtihia.

⁴ Te vahine parau maitaì ra, e torōna ia no ta na ra tāne;
o tei faatupu rā i te haamā ra, o te tāhuti ia o to na ivi.

⁵ Te ôpua a te feiā parau-tià ra, e mea tià ia;
o tei ìmihia rā e te feiā paieti òre ra, e haavare ia.

⁶ Te parau faaauhia e te feiā paieti òre ra, e parau tiaì ia i te taata ia
pohe;

e ora rā rātou i te vaha o te feiā parau-tià ra.

⁷ E tāihitumuhia te feiā paieti òre, e aita rā;
e tià rā te fare o te feiā parau-tià ra i te vai-māite-raa.

⁸ E haamaitaìhia te taata e ia au i to na ra paari;
o te âau faèfaèa rā, e faaìnohia ia.

⁹ E maitaì to te taata mana òre tei tāvini ia na iho
i tei teòteò ra, e aita a ana e māa.

¹⁰ E haapaò ā te taata parau-tià ra i ta na ra puaa ia ora;
o te aroha rā o te paieti òre ra, o te hāmani ìno ia.

¹¹ O tei faatupu i to na fenua, e rahi ta na māa;
o tei pee haere rā i te mea faufaa òre ra, e maamaa ia.

¹² Te nounou nei te taata ìno i te ùpeà a te paieti òre;
e tupu rā te māa i te aa a te feiā parau-tià ra.

¹³ Te fifi nei te taata ìno i te hara a tana vaha;
e ora mai rā te taata parau-tià ia àti.

¹⁴ E noaa ta te taata nei maitaì i to na ra vaha;
e faautuàhia te òhipa a te rima taata nei.

¹⁵ E mea tià te haereà o te maamaa i to na iho manaòraa;
o tei faaroo rā i te aò ra, e paari to na.

¹⁶ E faaite noa mai te maamaa i to na riri i reira ra;

âreà te taata haapaò ra, e tâpoì ia i te ìno.

¹⁷ O tei parau i te parau-mau ra, e faaìte mai ia i te parau-tià; âreà te ìte haavare ra, o te haavare ta na e parau.

¹⁸ Te taata vavi noa ra, e au ia i te òè pātiatia ra; o te arero rā o te taata paari ra, mai te rāau rapaau mai ra ia.

¹⁹ Te vaha parau-mau ra, e haapāpūhia ia e a muri noa atu; âreà te arero haavare, no paraparau aè ia.

²⁰ E haavare tei te âau o te feiā i ìmi i te ìno; te feiā rā i faaau i te parau hau ra, e òaòaraa to rātou.

²¹ E òre roa te taata parau-tià e roohia mai e te ìno ra; ua î rā te paieti òre i te ìno.

²² E mea faufau na Jehova te vaha haavare; te feiā rā e rave i te parau-mau ra, te au ra o ia ia rātou.

²³ O te taata haapaò ra, e vaiiho māite o ia i to na ìte; o te âau rā o te maamaa ra, e faaìte noa mai ia i te maamaa.

²⁴ Te rima o te taata itoito ra, e mana ia; o te rima rā o te taata faatau ra, o te àufau mai ia i te taoà.

²⁵ E òto tei te âau o te taata ra, e piò ia i raro; hoê roa rā parau maitai ra, òaòà aè ra ia.

²⁶ E maitai rahi to te taata parau-tià ra i to to na ra taata-tupu; te vare nei rā te feiā paieti òre i to rātou haereà.

²⁷ E òre te taata faatau e tunu i tei ìmihia e ana; o te taoà rā o te taata itoito ra, e mea maitai ia.

²⁸ Tei te èà parau-tià ra te ora; aore hoì e pohe i te èàtià mau ra.

13 ¹ E haapaò te tamaiti paari i te aò a te metua tāne ra; e òre rā te tāhitohito e haapaò i te aò.

² E àmu te taata i te maitai i te parau o te vaha; âreà te vārua o te feiā rave hara ra, o te ìno ia.

³ O tei ara i to na vaha, ua tiaì ia i to na ora; o te taata rā e hāmama hua i to na vaha, e pohe to na.

⁴ Te hinaaro noa ra te vārua o te taata faatau, aita rā a ana vāhi i noaa;

âreà te vārua o tei faaitoito ra, e haaporiahia ia.

⁵ Te taata parau-tià ra, e riri o ia i te parau haavare;
faufau rā to te paieti òre, e e riro ia i te haamā.

⁶ O te parau-tià tē tāpeà i te feiā piò òre i to rātou haereà;
e hurihia rā te rave hara i raro e te ìno.

⁷ Te haavare nei vētahi mai te mea e taata taoà, e aita a ana;
te haapeu veve nei hoì vētahi, e te rahi ra ta na taoà.

⁸ Te hoo e ora ai te taata nei, o ta na ia taoà;
âreà te taata haèhaa ra, e òre ia e ìte i te faaìno.

⁹ Te māramarama o te feiā parau-tià, e māramarama mai ia mā te
ànaàna;

âreà te rāmepea a te feiā paieti òre ra, e tīnaihia ia.

¹⁰ Tei te teòteò anaè ra e tupu ai te tamaì;
âreà te feiā i faaroo i te aò ra, te reira te paari.

¹¹ Te taoà i noaa i te peu rii faufaa òre ra, e iti ia;
o tei noaa rā ta na taoà i te òhipa ra, e rahi ia.

¹² Ia faaroarohia te taoà tiaìhia, e fatimāûû te âau;
ia tupu rā te mea hinaarohia ra, e au ia i te rāau ora.

¹³ O tei vahavaha i te parau ra, e faahapahia ia;
o te haapaò rā i te faaue ra, e faautuàhia ia.

¹⁴ Te ture a te feiā paari, e tumu ia no te ora,
na te reira e faahoì mai i te taata ia òre ia fifi i te mārei ra i te pohe.

¹⁵ E ìtehia mai te parau paari i maitaì ra;
o te haereà rā o te feiā rave hara ra, e mea ètaèta ia.

¹⁶ E rave ā te taata haapaò i te mau mea atoà mā te ìte;
âreà te maamaa ra, e haapūrara ia i ta na parau maamaa.

¹⁷ E tupu te peàpeà i te veà parau ìno ra;
âreà te veà haavare òre ra, e au ia i te ora.

¹⁸ Te veve e te haamā tei pihai iho i te taata aore e faaroo i te aò ra;
o tei haapaò rā i te aò ra, e faaturahia ia.

¹⁹ Tei hinaarohia ra ia noaa, e mea maitaì ia i te âau nei;
e te faaruè i te mea ìno ra, e mea faufau ia na te maamaa.

²⁰ O tei âmui atoà to na haereà i to te feiā paari ra, e paari atoà ia;

o tei âmui rā i te feiā maamaa ra, e pohe ia.

²¹ Te auaù nei te ìno i te feiā rave hara;

o te maitai rā tē hōroàhia i te feiā parau-tià ra.

²² Te vai nei te âià o te feiā maitai, na te tamarii a tana ra mau tamarii e pārahi;

e te vaihohia nei te taoà a te taata hara na te feiā parau-tià.

²³ Te fenua a te taata rii i faaàpuhia ra, tei rahi ia i te māa;

o te tahi pae rā, no te ìte òre ra, tei roohia e te àti.

²⁴ O tei vaiiho noa i te papaì ra, aore ia i aroha i tana tamaiti;

o tei aroha rā ia na, e aò ia ia na i reira ra.

²⁵ E àmu te taata parau-tià, e ia māha te hiaai;

e poia rā te ôpū o te paieti òre.

14 ¹ Te patu ra te vahine paari i to na ùtuafare;
Âreà te maamaa ra, tē rave ra tana rima e vāvāhi i raro.

² O tei haere mā te tià ra, te mataù ra ia ia Iehova;

o tei haapiò rā i ta na parau, ua vahavaha ia ia na.

³ I te vaha o te maamaa ra, o te teòteò te rāau ei papaì;

te ora ra rā te feiā paari i to rātou vaha.

⁴ Aore e puaatoro ra, aore ia i viivii i te vairaa māa;

tei te pūai rā o te puaatoro ra te taoà rahi.

⁵ E òre te ìte parau-mau ra e haavare;

âreà te ìte haavare ra, o te haavare anaè ra ia ta na e parau.

⁶ Te ìmi ra te tāhitohito i te paari, e aore e ìtea;

e noaa vave rā te ìte i te taata haapaò.

⁷ Ia ātea ê atu òe i te aro o te taata maamaa ra,

aita rā te vaha ìte i te ìtearaa ia òe ra.

⁸ Ia ìte o ia i to na haereà, o te paari ia o te taata haapaò ra;

o te parau maamaa rā a te feiā maamaa ra, e haavare ia.

⁹ Te àta ra te feiā maamaa ra i te hara ra;

tei ô te feiā parau-tià rā, te ìtehia mai rātou rātou iho.

¹⁰ Te ìte ra te âau i to na iho ra ìno;

e òre hoì e tià i te tahi ia rave atoà mai i to na òaòà.

¹¹ E haapararīhia te fare o te paieti òre;

- e ruperupe rā te tiāhapa o te feiā piò òre.
- ¹² E hape ā te taata i te èà, e e mea tiā ia i to na manaò;
o te hopeà rā o taua èà ra, o te pohe ia.
- ¹³ Āta noa ā te taata, te òto ra te āau;
e te hopeà o taua āta ra, o te òto ia.
- ¹⁴ E fiu te āau tāiva ra i to na iho ra parau;
e te taata maitai ra i te hopeà o ta na ra òhipa.
- ¹⁵ Te faaroo ra te ìte òre i te mau parau atoà ra;
te hiò maitai ra rā te taata haapaò ra i to na taahiraa.
- ¹⁶ Te mataù ra te taata paari, e te faaruè ra i te ìno;
te faateòteò noa ra rā te maamaa e te itoito noa ra.
- ¹⁷ Te taata ìriā ra, te rave ra i te parau maamaa;
e te taata i ìmi i te parau ìno ra, te ririhia ra ia.
- ¹⁸ Te rave nei te ìte òre i te parau maamaa ei tufaa;
āreà te taata haapaò ra, tē faatorōnahia ra ia i te ìte.
- ¹⁹ Te piò nei te taata ìno i te aro o te taata maitai;
e te paieti òre ra i te ùputa o te feiā parau-tiā.
- ²⁰ Te ririhia ra te taata haèhaa e to na iho ra tauà;
e rave rahi rā tei ìte i te feiā taoà.
- ²¹ O tei vahavaha i to na ra tauà haèhaa, ua hara ia;
o tei hāmani maitai rā i te taata rii ra, e ao to na!
- ²² E òre ānei e hape tei ìmi i te ìno ra?
o tei ìmi rā i te mea maitai ra, e ìte-maitai-hia mai ia.
- ²³ E taoà anaè ā tei te mau òhipa atoà ra;
te i te paraparau noa rā te veve.
- ²⁴ Te taoà, te torōna o te feiā paari;
o ta te maamaa rā taoà, o te maamaa ia.
- ²⁵ E ora te taata i te ìte parau-mau ra;
āreà te ìte haavare ra, e haavare ta na parau.
- ²⁶ Tei te mataù ia Iehova te itoito rahi;
e e haapūraa hoì to tana ra mau tamarii.
- ²⁷ Te mataù ia Iehova ra, e tumu ia no te ora,
e faahahau ê atu ai te taata i te mārei ra i te pohe.

28 Tei te rahi o te taata te hinuhinu o te arii;
e tei te taata òre to te arii ia pohe.

29 O tē òre e riri vave ra, e ìte rahi to na;
o tē rū rā te âau ra, ua faateitei ia i te parau maamaa.

30 Tei te maì òre to te âau, o to te tino ia ora;
âreà te feì, o to te ivi ia tāhuti.

31 O tei hāmani ìno i te taata rii ra, ua faaìno ia i tei hāmani ia na
ra;

o tei hāmani maitaì rā i te taata rii ra, ua faatura ia ia na.

32 Te tiahi-ê-hia nei te paieti òre mā to na atoà ra ìno;
te itoito nei rā te parau-tià i te poheraa mau ra.

33 Te vai ra te paari i roto i te âau o te taata haapaò ra;
âreà to roto i te maamaa ra, te faaìte-noa-hia nei ia.

34 E teitei te fenua i te parau-tià;
tei te ìno rā i faaìnohia ai te taata nei.

35 Te tāvini paari ra, te herehia ra ia e te arii;
te riri ra rā o ia i tei faatupu i te haamā ra.

15 ¹ O te parau marū ra tei faaòre i te riri;
âreà te parau faaoôo ra, o te riri ia tē tupu.

² E riro te ìte ra ei mea taoà i te vaha o te taata paari ra;
âreà te vaha o te maamaa ra, te haamanii noa ra ia i te parau
maamaa.

³ Tei te mau vāhi atoà nei to Iehova mata,
i te hiòraa mai i te ìno e te maitaì.

⁴ O te arero parau maitaì ra, e rāau ora ia;
âreà te arero parau ìno ra, e māuiui ia no te vārua.

⁵ E vahavaha te maamaa i te aò a tana metua tāne;
o te haapaò rā i te aò ra, e paari to na.

⁶ E taoà rahi tei te fare o te feiā parau-tià ra;
e ahoaho rā tei te taoà a te paieti òre.

⁷ Te haapūrara nei te vaha o te feiā paari i te ìte;
o te âau rā o te maamaa ra, o te mea tià òre ia.

⁸ Te tūtia a te paieti òre ra, e mea riàrià ia na Iehova;

o te pure rā o te feiā piò òre ra, e mea au ia na na.

⁹ Te riàrià ra Iehova i te parau a te feiā paieti òre;

o tei tītau rā i te parau-tià ra, tē here ra o ia ia na.

¹⁰ Te taata e faaruè i te èàtià ra, e àti to na ia aòhia mai;

o tei òre rā e fārii i te aò ra, e pohe roa ia.

¹¹ Te vai noa ra hāte e te pohe i mua i te aro o Iehova;

a tae atu ai i te âau o te tamarii a te taata nei!

¹² E òre te tāhitohito e au mai i te taata e aò mai ia na ra;

e òre hoì o ia e âmui i te haereà o te feiā paari.

¹³ Tei te òaòà o te âau e maità ai te mata;

ia òto rā te âau ra e ìnoìno ai te vārua.

¹⁴ Te ìmi ra te âau o te taata haapaò ra i te ìte;

o te vaha rā o te maamaa ra, te tītau ra ia i te parau maamaa.

¹⁵ E mahana ìno anaè to te taata mai ra;

âreà tei reàreà te âau ra, e fānaò rahi to na.

¹⁶ Ia iti noa iho ta na mā te mataù ā ia Iehova ra,

e maità aè ia i te taoà rahi roa mā te ahoaho.

¹⁷ Maità ia àmu ra i te maiore anaè ra mā te aroha

i te puaatoro poria mā te riri.

¹⁸ Te taata riri noa ra, e faatupu ia i te tamaì;

o tei òre rā e rū i te riri ra, e hau ia tamaì ia na.

¹⁹ Te èà o te taata faatau ra, mai te mea e ua āraihia i te rāau taratara;

o te èà rā o te taata parau-tià ra, mai te èà rahi mau ra ia.

²⁰ E òaòà te âau o te metua tāne i te tamaiti paari ra;

o te tamaiti maamaa rā, e vahavaha ia i te metua vahine.

²¹ E mea òaòà te parau maamaa i te taata aore e haapaò ra;

âreà te taata i ìte ra, e òre e piò to na haereà.

²² Aore i paraparau atoà ra, e òre tei manaòhia ra e tupu;

ia paraparauhia rā e te rahi atoà ra, ua tupu ia.

²³ E òaòà te taata i te parau a tana vaha;

e maità rahi hoì to te parau ia au te parauraa!

²⁴ Tei nià te èà ora, i te feiā paari ra,

ia ora o ia i hāte i raro ra.

- 25 Te ùtuafare o te feiā teòteò ra, e haapararīhia ia e Iehova;
e haamau rā o ia i te ôtiā fenua o te vahine ìvi ra.
- 26 Te riàrià ra Iehova i te manaò o te taata ìno;
e mea au rā na na te parau a te feiā viivii òre.
- 27 O tei rū i te ìmi i te taoà ra, ua haapeàpeà ia i to na ùtuafare;
o tei òre rā e au i te tārāhu ra, e ora ia.
- 28 Te ìmi ra te âau o te feiā parau-tiā ra i te parau ia parau;
âreà te vaha o te paieti òre ra, nīnii pape noa ia i te parau ìno.
- 29 Tei te ātea ê Iehova i te feiā paieti òre;
e faaroo mai rā o ia i te pure a te feiā parau-tiā.
- 30 Te òaòà nei te âau ia māmarama te mata;
e meīhia te ivi i te roo maitāi ra.
- 31 Te tarià e faaroo i te aò e ora ai ra,
e tiā ia i te pārahiraa i roto i te feiā paari ra.
- 32 O tei faaruè i te aò ra, ua vahavaha ia i to na vārua;
o tei faaroo i te aò ra, te noaa ra ia te paari.

Te Fatu e te oraraa o te mahana tātaīahi

- 33 O te mataù ia Iehova ta te paari i haapii mai;
e ia nā mua tē haèhaa e noaa ai te tura.

16¹ Te ineine o te âau o te taata;
e te parau o te vaha, no ô ia ia Iehova ra.

² Te tiā ra to te taata nei mau haereà i to na iho ra manaòraa;
te feruri māite ra rā Iehova i to te taata nei vārua.

³ E tuu atu i ta òe òhipa ia Iehova ra,
e e haapāpūhia ta òe i ôpua ra.

⁴ Te faariro nei Iehova i te mau mea atoà nei ei faatupu i ta na iho
ra,

e te paieti òre atoà no te mahana e àti ai ra.

⁵ Te riàrià ra Iehova i te feiā atoà i teòteò te âau ra;
tuiāu noa ā te rima, eita o ia e òre i te faautuāhia.

⁶ Te tāpoīhia nei te hara, e te aroha, e te parau-mau;
e te faaruè nei te taata i te ìno i te mataù ia Iehova.

⁷ Ua au anaè to te taata nei haereà ia Iehova ra,
ua haafāite o ia i to na mau ènemi ia na ra.

⁸ E mea maitaì aè te taoà iti haihaì mā te parau-tià ra,
i te taoà rahi roa ra mā te tià òre.

⁹ Te ìmi ra te âau taata i to na haereà;
na Iehova rā o ia e arataì.

Te parau o te mau arii

¹⁰ Ei parau ìmi-maitaì-hia to te vaha o te arii e tià ai;
ia òre ia hapa to na vaha ia tuu i te utuà ra.

¹¹ Te tāpaò tià e te fāito tià, no ô ia Iehova ra;
te mau tāpaò atoà o te pūtē ra, na na ia.

¹² Ia riàrià te hui arii ra i te parau ìno e tià ai:
tei te parau-tià hoì e pāpū ai te terōno.

¹³ Te vaha parau-tià ra ta te hui arii e au atu e tià ai;
e ia hinaaro māite rātou i te feiā i tià te parau ra, e tià ai.

¹⁴ E au te riri o te arii ra i te veà taparahi taata;
e marū rā i te taata paari.

¹⁵ Tei te hiò mai te mata o te arii ra, te ora;
e au hoì to na ìteraa mai i te ata ua hopeà ra.

Te oraraa vaamataèinaa e morare

¹⁶ E maitaì rahi tei tē noaa te paari i te àuro;
e ia noaa hoì te haapaò ra, e maitaì rahi ia i tei te ârio ra.

¹⁷ Te èà mau o te feiā piò òre ra, o te faaruè ia i te parau ìno;
e o tei haapaò i to na ra èà, ua faaora ia i to na iho vārua.

¹⁸ O te teòteò to te pohe ra nā mua;
e te âau faateitei to te hià.

¹⁹ Mea maitaì ia haèhaa te âau e te feiā haèhaa atoà ra
i te tufa i te taoà e te feiā teòteò atoà ra.

²⁰ O tei paari ta na haapaòraa ra, e noaa ia na te maitaì;
e ao rā to na to tei tiàturi ia Iehova!

²¹ O tei haapaò ra, e parauhia te taata âau paari;

e no te maità o to na vaha e tupu ai te ìte.

²² O tei noaa ia na te paari ra, e tupuraa ia no te ora;
o te àò rā a te feiā maamaa ra, e parau maamaa ia.

²³ Na te âau o te taata paari i faaite i te vaha i te haapaò;
e na te reira e faaite i te vaha i te ìte.

²⁴ E au te parau maità i te tōpata rii meri ra,
e mōmona i te taata nei, e ora hoì to te ivi.

²⁵ E hape ā te taata i te èà, e e mea tià;
o te hopeà rā o taua èà ra, o te pohe ia.

²⁶ O te taata i rave i te òhipa ra, i òhipa ia no na iho:
na to na iho hoì vaha i parau ia na.

²⁷ Te taata taiàta ra, te pāheru ra ia i te ìno;
tei tenā vaha te hoê mea mai te auahi ura ra.

²⁸ E faatupu ā te taata mārō ra i te àvau;
e na tei parau riirii haere ra, e faataa ê i te tauà.

²⁹ O te taata hāmani ìno ra, e vare to na tauà ia na;
e ua aratai ia na nā te èà ìno ra.

³⁰ E ôpani o ia i to na mata, e ua ìmi i te parau piò,
ua âàti hoì i to na ùtu, e ua rave iho ra i taua ìno ra.

³¹ E torōna hanahana te upoo hinahinahia;
ia roohia atu tei te èà parau-tià ra.

³² Tei òre e rū i te riri ra, e maità rahi to na i to te feiā pūai;
e tei vī to na iho ra âau i tei pau ia na te òire.

³³ Ua tuuhia te terero i roto i te fārii;
tei ia Iehova rā te faaauraa.

17 ¹ E maità rahi to te maa māa iti marō mā te hau,
i te fare î i te māa maità ra mā te àvau.

² Te tāvini paari ra, e mana ia i nià i te tamaiti taiàta ra;
e tufaa hoì ta na i te âià tupuna, o ia e te mau taeaè atoà ra.

³ O te pāni tāmāraa to te ârio, e te umu to te àuro;
o Iehova rā tei tāmata i te âau o te taata nei.

⁴ E faaroo te taata rave hara i te parau haavare;
e haapaò hoì te taata haavare i te arero ìno ra.

⁵ O tei tāhitohito i te taata rii ra, ua faaïno i tei hāmani ia na ra;
e o tei òaòà i te ìno ra, e òre e parauhia e aita e hara.

⁶ E torōna no te taata paari, te mau mootua;
e te hinuhinu o te mau tamarii ra, o to rātou ia mau metua.

⁷ Eita te parau maitaì e au i te maamaa;
a tae atu ai hoì te vaha haavare i te arii ra!

⁸ Te taoà hōroà noa ra, mai te òfaì maitaì ia i te taata i rave;
ua fāriu anaè ra, ua maitaì ia i reira.

⁹ O tei tāpoì i te hapa ra, e auhia mai ia;
o tei faahiti rā i te parau ra, e taa te tauà here ia na.

¹⁰ E maitaì to te aò i te taata haapaò ra
i te papaì i te maamaa e ia hānere noa atu te tāiriraa.

¹¹ O te ìno anaè ra tei noaa i te taata ôrure hau;
e tonohia mai hoì te veà faaherehere òre ia na ra.

¹² E mea maitaì aè te taata ia fārerei i te tāpa i riro to na mau pinia
ra,

i te fārerei i te maamaa mā to na ra maamaa.

¹³ O tei tāhoo i te maitaì i te ìno ra,
e òre te ìno e taa ê i to na ra fare.

¹⁴ E au te matamehaì o te àvau i te àmaharaa pape ra;
e faaruè rā i te àvau ra, a riro ai ei parau faaïno.

¹⁵ O tei faatià i te taata ìno ra, e o tei faahapa i te parau-tià ra,
e mea faufau atoà rāua na Iehova.

¹⁶ E aha te faufaa o te moni i te rima o te maamaa ra?
Ia noaa ānei te paari? Eita hoì to na âau e au i te reira!

¹⁷ E aroha mai ā te tauà i te mau mahana atoà ra;
i fānau mai rā te taeaè no te ànotau e àti ai ra.

¹⁸ O te taata aore e haapaò ra, e rave ia i te rima,
riro atu ra ei tauturu no to na ra hoa.

¹⁹ O tei hinaaro i te àvau ra, ua hinaaro ia i te hara;
e o tei faateitei i to na ùputa, ua ìmi ia i te pohe.

²⁰ Te âau mārō ra, e òre te maitaì e ìtea ia na;
e te arero haavare ra, e roohia ia e te ìno.

²¹ E maamaa ta na i fānau ra, o te peàpeà ta na e noaa; e te metua o te taiàta ra, aita o na òaòaraa.

²² E maitai to te âau reàreà mai te rāau mai atoà ra; e marō rā te ivi i te âau taiā.

²³ E rave te paieti òre i te taoà no roto i te òuma ra, ia haapiò ê o ia i te faaauraa tià.

²⁴ Tei te mata o te taata haapaò ra te paari; âreà te mata o te maamaa ra, tei te hopeà mai ia o te fenua.

²⁵ Te tamaiti maamaa ra, e òtoraa ia na tana metua tāne; e te àti hoì no tei fānau mai ia na ra.

²⁶ Ia faautuà atu i te taata parau-tià ra, eere ia i te mea maitai; a tae atu ai hoì i te moto atu i te feiā mana i ta rātou ra parau-tià.

²⁷ O tei òre e rū i te parau ra, ua noaa ia na te ìte; e te taata i noaa ia na te ìte ra, e âau maitai to na.

²⁸ O te maamaa atoà ra hoì, ia māmū noa, e parauhia ia i te taata paari;

e tei tāpiri māite to na vaha, e parauhia ia i te taata haapaò.

18 ¹ O tei faataa ê ia na iho ra, te ìmi ra ia i to na iho ra hinaaro; e mārō o ia i tē ìmi i te mau paari atoà ra.

² E òre te maamaa ra e tītau i te ìte; ia faaite rā o ia i te manaò i roto i to na ra âau.

³ Ua tae mai te paieti òre ra, ua tae atoà mai te vahavaha; mā te faahaamā e te faaino.

⁴ Mai te moana te parau o te vaha taata; e te tumu o te paari ra, mai te pape e tahe ra.

⁵ Eere i te parau maitai ia haapaò i te mata o te paieti òre, e ia faahià atu i te taata parau-tià i te haavāraa.

⁶ Na te vaha o te maamaa o ia i aratai i roto i te àvauraa; e na to na iho vaha i parau atu ia tāirihia mai.

⁷ Te vaha o te maamaa ra, o to na ia pohe; tana vaha te mārei e fifi ai o ia iho.

⁸ Te parau a te taata hōpoi parau ra, e horomii rū-noa-hia ia, haere roa atu ra i raro roa i te ôpū ra.

- ⁹ O tei faatau i to na ra tōroà,
 e taeaè ia no te pūhura.
- ¹⁰ Te iōa o Iehova ra, e pare ètaèta ia;
 te horo nei te parau-tià i reira, e ua ora iho ra.
- ¹¹ To te taata taoà ra taoà, o to na ia òire ètaèta;
 mai te âua teitei ra ia i to na manaòraa.
- ¹² Aore ā i pohe ra, te teòteò ra te âau taata;
 o te haèhaa rā to te tura nā mua.
- ¹³ O tei parau vave mai, aita ā i faaìtehia atu,
 ua faaìte o ia e maamaa to na, e au ia na te vahavaha!
- ¹⁴ E faaòromaì te vārua taata i to na ra pohe;
 ia pohe rā te vārua ra, o vai tē faaòromaì i te reira?
- ¹⁵ Te noaa ra i te âau o te taata haapaò ra te ìte;
 e te faaroo ra te tarià o te taata paari i te ìte ia noaa.
- ¹⁶ Na tei hōroàhia e te taata ra, e faaātea i to na èà;
 i tae atu ai i te aro o te feiā mana.
- ¹⁷ O tei nā mua i te parau i ta na parau, e hapehia te tià ra;
 te haere mai ra rā tei pātoì ia na, ei reira o ia e ìtea ai.
- ¹⁸ Na te terero e faaòre i te mārō,
 e na te reira e vavao i te feiā mana.
- ¹⁹ Te taeaè ra ia riri, e au ia i te òire ètaèta;
 e to rātou ra mārōraa, e au i te teà âuri o te pare ra.
- ²⁰ E paia te ôpū o te taata i te parau o te vaha,
 e māha to na hiaai i ta tana vaha e parau.
- ²¹ Tei te arero te pohe e te ora i te vairaa;
 e te feiā e au i te reira, na rātou e àmu.
- ²² O tei noaa ia na te vahine ra, e maitaì ā ta na i noaa;
 e ìtehia mai o ia e Iehova.
- ²³ E tāparu ā ta te taata haèhaa;
 âreà te taata taoà, e parau ia mā te ètaèta.
- ²⁴ O te taata i ìte maitaì atu ia vētahi ê ra, e tauàhia ia to na;
 àti maitaì mai ā vētahi tauà i to te taeaè.

19¹ E maitai to te taata haehaa tei haere mā te haavare òre,
i tei piò to na vaha, e tei maamaa hoì.

² Eere hoì i te mea maitai ia òre te vārua ia ìte;
o tei rū hoì to na āvae i te haere, ua hara ia.

³ Na te maamaa o te taata e haapiò i to na haereà;
e mai reira hoì, ua riri tana āau ia Iehova.

⁴ E taoà rahi ra, e rave rahi ia te tauà;
e faaruèhia rā te taata taoà òre e to na ra taata-tupu.

⁵ E òre te ìte haavare ra e faaèrehia i te utuà;
e tei parau i te parau haavare ra, e òre ia e ora.

⁶ E rave rahi tei tītau ia ìtehia mai e te arii ra;
e e tauà anaè te taata atoà nei no te taata hōroà noa i te taoà.

⁷ E òre te mau taeà atoà o te taata haehaa e au atu ia na; a tae atu
ai ia na;

a tae atu ai i tana mau tauà, e òre na ānei e faaātea ê atu ia na!
e pee ā o ia ia rātou mā te parau, e òre rā rātou e haapaò mai.

⁸ Tei noaa ia na te paari ra, ua aroha o ia i to na ra vārua;
o tē tāpeà māite i te haapaò ra, e noaa ia na te maitai.

⁹ E òre te ìte haavare ra e faaèrehia i te utuà;
e o tei parau i te parau haavare ra, e pohe ia.

¹⁰ E òre te reàreà e au i te maamaa;
a tae atu ai i te tāvini ia faahepo o ia i nià i te hui arii ra!

¹¹ Na te haapaò o te taata e òre e riri vave ai;
o to na ia maitai te faaòre i te hara ra.

¹² Mai te ùùru o te riona te riri o te arii;
o to na rā here mai te hau ia i maìri i nià i te matie ra.

¹³ O te tamaiti maamaa ra, o tē àti ia o te metua tāne;
e te parau a te vahine àvau ra, e tōpatapata tuutuu òre ia.

¹⁴ Te fare e te taoà, no ô i te feiā metua te noaaraa;
āreà te vahine haapaò maitai ra, no ô ia ia Iehova ra.

¹⁵ O te faatau ra e maìri ai te taòto rahi;
e te taata maromaroā ra, e pohe ia i te poia.

¹⁶ O tei haapaò i te faaue ra, ua haapaò ia i to na ora;

o tei òre rā e haapaò i to na èà, e pohe ia.

¹⁷ O tei hāmani maitaì i te taata rii ra, ua hōroà o ia i te taoà na Iehova,

e na na e hōpoi mai i ta na utuà.

¹⁸ E aò atu i to tamaiti òi vai aè te fāriuraa;
e eiaha òe e faaherehere ia na, a pohe o ia ra.

¹⁹ Te taata ìriā rahi ra, e faautuàhia ia:
faaora noa òe ia na, e nā reira faahou atu ā òe.

²⁰ E faaroo i te parau, e fārii i te aò,
ia paari òe ia tae i to òe ra hopeà.

²¹ E rave rahi te manaò i roto i te âau o te taata;
o te parau rā a Iehova tē mau.

²² Te ùnaùna o te taata ra, to na ia hāmani maitaì;
e maitaì to te taata haèhaa i to te taata haavare.

²³ Na te mataù ia Iehova e tae ai te taata i te ora;
tei noaa ia na te reira, e pārahi ia mā te mauruuru, e òre o ia e roohia e te ìno.

²⁴ E tuu te taata faatau i tana rima i roto i te âuà;
e òre rā e rave e faahoì i te vaha.

²⁵ E tāiri i te taata tāhitohito, e paari tē ìte òre i reira;
e aò atu i te taata haapaò ra, e noaa to na ìte i reira.

²⁶ O tei èiā i ta te metua tāne ra, e tei tiahi ê i te metua vahine,
e tamaiti faatupu ia i te haamā e te faaìno.

²⁷ A tirā na, e taù tamaiti, i te faaroo i te parau,
e piò ê ai te parau ra i te ìte.

²⁸ E vahavaha te ìte taata ìno ra i te utuà tià;
e te horomii noa ra te vaha o te taata paieti òre ra i te ìno.

²⁹ Te vaiihohia ra te utuà no te feiā tāhitohito;
e te papaì i te tua o te feiā maamaa ra.

20 ¹ E tāhitohito tei te uaina, e haùti rahi tei te àva taèro;
eere i te taata paari tei vare i te reira.

² Te riri o te arii ra, mai te ùùru ia o te riona;
o tei faaoôo atu ia na ra, aore ia i haapaò i to na ora.

³ E tura te taata ia faaruè i te mārō;
âreà te feiā maamaa ra, ei parau faaìno ā ia.

⁴ E òre te faatau ra e ârote i te tau vero;
e tāparu rā o ia i te tau àuhune ra, e e òre ta na e noaa.

⁵ Te parau i roto i te âau taata, mai te moana ia;
e noaa mai rā taua parau ra i te taata ìte.

⁶ E rave rahi te taata parau i to rātou iho hāmani maitai;
te taata parau-tià rā, e ìtea ia ia vai?

⁷ E haere ā te taata parau-tià mā te haavare òre;
e maitai hoì tana mau tamarii ra i muri aè!

⁸ Ia pārahi te arii i nià i te terōno haavāraa ra,
e puehu te mau ìno atoà i tana mata.

⁹ O vai te tià ia parau e: «Ua mā taù âau ia ù,
ua tāmā vau ia ù iho i ta ù nei hara?» ¹⁰ Te mau tāpaò e rave rahi te
huru,

e te mau fāito e rave rahi te huru, e mea riàrià atoà ia na Iehova.

¹¹ E tae noa atu i te tamarii te ìtearaahia i ta rātou ra mau rāveà,
i te maitairaa e te tiàraa i ta na haapaòraa.

¹² Te tarià e faaroo ra, e te mata e hiò ra,
na Iehova atoà ia i hāmani.

¹³ Eiaha e nounou i te taòto, a roohia òe e te veve;
e faaàraàra na i to mata, e rahi ia ta òe māa.

¹⁴ Te nā ô mai ra tei haere mai e hoo ra, «E mea ìno, e mea ìno!»
ia reva ê rā o ia ra, ei reira e ârue ai.

¹⁵ Te vai nei te àuro, e te poe atoà e rave rahi;
te vaha ìte rā, o te taoà maitai roa.

¹⁶ A rave i te àhu o tei riro ei tauturu i te tahi;
e ta na ra taoà no te àmutārahu taata èê ra.

¹⁷ E mea maitai na te taata te māa àmuraa haavare;
o muri aè rā, e î tana vaha i te one.

¹⁸ Ia rahi te ui e pāpū ai tei manaòhia ra;
e ia faaite-maitai-hia mai, a rave ai i te tamaì.

¹⁹ O tē hōpoi parau ra, ua faaite haere i te parau moè;

eiaha e paraparauhia atu i te vaha vai.

²⁰ O tei tuhi i tana metua tāne e tana metua vahine,
e tīnaihia to na rāmepea i roto i te pōuri taòtaò ra.

²¹ E noaa òiòì noa mai vētaitahi tufaa i te matamua ra,
e òre rā te hopeà e haamaitaihia.

²² Eiaha e parau e: «E tāhoo atu vau i taua ìno nei.» E tiaì māite rā
ia Iehova, e na na òe e faaora.

²³ E mea riàrià na Iehova te mau tāpaò au òre;
e te mau fāito haavare ra, eere ia i te mea maitai.

²⁴ Na Iehova i faaite i to te taata nei haereà;
o vai hoì te taata i ìte i to na èà?

²⁵ E hara te taata ia àmu: «I te mea moà ra!» e ia oti te èuhe a ui ai.

²⁶ E pūrara te paieti òre i te arii paari ra;
e ua hōpoi te porotata nā nià ia rātou.

²⁷ Te vārua o te taata nei, o te rāmepea ia na Iehova;
ei ìmi i te mau mea rii atoà i roto i te âau ra.

²⁸ Te aroha e te parau-mau i ora ai te arii;
e mau hoì to na terōno i te aroha.

²⁹ Te pūai te hinuhinu o te taata âpī ra;
o te teatea rā o te upoo ra, o te tura ia o te feiā paari.

³⁰ Tei te àmaha o te mai ra e pee ai te ìno;
oia atoà te papaì i te mau vāhi atoà i roto i te ôpū ra.

21 ¹ Tei te rima o Iehova te âau o te arii, e mai te mau faataheraa
pape e tīoi-ê-hia ra;

te tīoi atoà ra o ia i ta na vāhi i hinaaro.

² E mea tià anaè ā te mau haereà atoà o te taata nei i to na manaòraa;
te ìmi māite ra rā Iehova i te mau âau o te taata nei.

³ Tei te haapaò i te parau-tià e te piò òre,
o te mea maitai rahi ia ia Iehova i to te tūtia.

⁴ Te hiòraa teitei e te âau teòteò,
e te māramarama o te paieti òre, tei faaite mai i ta rātou hara.

⁵ Te ìmiraa o te feiā faaitoito ra, tei nià ia i te taoà rahi;
âreà te ìmiraa o te feiā rū noa ra, tei te veve ia.

- ⁶ O te taoà e noaa i te arero haavare ra:
e mea faufaa òre ia haapuehuhia ra e te feiā ìmi i te pohe.
- ⁷ Te mataù ra te paieti òre i te haru no rātou iho,
eita rā rātou e rave i te mea tià ra.
- ⁸ Te èà o te taata ra, e mea hoìhoì ia e te huru ê ra;
âreà te taata maitaì ra, te tià ra ta na parau.
- ⁹ E mea maitaì te pārahi i roto i te hoê māa peho iti i te fare ra,
i te pārahi i te fare ātea mā te vahine àvau.
- ¹⁰ Te hinaaro ra te âau o te paieti òre i te mea ìno;
e òre hoì to na tauà e ìtehia mai e ana.
- ¹¹ Ia faautuàhia te tāhitohito, te paari ra te feiā manaò òre;
e ia aòhia atu te taata paari ra, te noaa ra ia na te ìte.
- ¹² Te manaò māite ra te taata parau-tià i te fare o te paieti òre;
e e tāihitumu te Atua i te paieti òre no te parau ìno.
- ¹³ O tei ôpani i to na ra tarià i te auē o te taata rii ra,
e auē atoà o ia iho, e e òre e faarookia mai.
- ¹⁴ E māha te riri i te taoà hōpoi pūraro-huna-noa-hia;
e te utuà hōpoi-maitaì-hia ia na iho ra, e māha ia riri rahi.
- ¹⁵ E mea òaòà na te feiā parau-tià ia rave i te mea tià ra;
e pohe rā te feiā rave hara ra.
- ¹⁶ O te taata ia faaruè i te èà o te feiā paari ra,
ei te âmuiraa o ia e te feiā rave hara i pohe ra pārahi ai.
- ¹⁷ O tei tītau i te mea navenave ra, e riro ei taata haèhaa;
e o tei hinaaro i te uaina e te hinu ra, e òre o ia e taoàhia.
- ¹⁸ E riro te taata ìno ei hoo no te feiā parau-tià;
e te rave hara ei hoo no te feiā piò òre.
- ¹⁹ E mea maitaì ia pārahi noa i te mētēpara,
i te pārahi io te vahine àvau e te ìriā.
- ²⁰ O te taoà maitaì roa ra e te monoì tei te fare o te feiā paari ra;
âreà te taata maamaa ra, e pau roa ia ia na.
- ²¹ O tei ìmi i te parau-tià e te aroha,
e noaa ia na te ora, e te parau-tià, e te tura.
- ²² E taeà te òire o te feiā pūai e te taata paari,

e ua huri i to na p̄aruru ètaèta i raro.

²³ O tei faaitoito māite i to na vaha e to na arero,
ua faaitoito o ia i to na iho âau ia òre ia roohia e te àti.

²⁴ O te teòteò, e te t̄ahitohito m̄arō to na iòa;
o tei haapaò e ia ûàna to na riri teòteò e rave ai.

²⁵ E pohe te faatau i to na iho hinaaro,
no te mea e òre to na rima e rave i te òhipa;

²⁶ te nounou noa ra o ia e p̄o noa atu;
e h̄oroà rā te taata parau-tià e òre e t̄apeà.

²⁷ Te t̄ütia a te paieti òre, e mea faufau ia;
a tae atu ai ia h̄opoihia mai mā te manaò ìno!

²⁸ E pohe te ìte haavare ra;
na te taata faaroo noa hoì e faaite ā i te parau-mau.

²⁹ E faaètaèta te taata paieti òre i to na mata;
âreà te piò òre, e ìmi o ia i to na haereà.

³⁰ Aore e paari, aore e ìte,
aore e parau ìmihia, e tupu ai ia Iehova!

³¹ Ua haapaòhia te puaahorofenua i te mahana tamai;
o te rē rā no ô ia ia Iehova ra.

22 ¹ O te iòa maitai tei hau i te taoà rahi ra;
e te ìte-maitai-hia mai i te ârio e te àuro ra.

² E f̄arerei ā te taata taoà e te taata taoà òre atoà:
na Iehova r̄atou atoà i h̄amani.

³ E ìte te taata haapaò i te ìno, e ua àpe iho ra;
te haere noa ra rā te ìte òre, e pohe atu ra.

⁴ Te utuà o te faahaèhaa e te mataù ia Iehova,
o te taoà rahi ia, o te tura ia, o te ora ia.

⁵ O te r̄āu taratara e te m̄arei, tei te èà o te feiā haapiò;
o tei faaitoito rā i to na âau, e riro o ia i te ātea ê atu.

⁶ E haapii i te tamaiti i taua èà ia haere ra;
e ia paari o ia ra, e òre e faaruè i taua èà ra.

⁷ Te faahopo ra te taata taoà i te taata haèhaa;
e ua riro te t̄ipee ra ei t̄āvini no tei t̄ipeehia.

⁸ O tei ueue i te ìno ra, o te taahoa ta na e òòti;
e pau hoì o ia i te papaì o to na ra riri.

⁹ E haamaitaìhia te taata hōroà,
no te mea e hōroà o ia i ta na māa na te taata rii.

¹⁰ E tiahi ê atu i te tāhitohito, e reva atoà te mārō i reira;
òre aè ra ia te àvau e te faaìno.

¹¹ O tei hinaaro i te âau maitaì,
e parau maitaì tei to na vaha, e riro te arii ei tauà no na.

¹² Te tiaì ra te mata o Iehova i te taata ìte;
e haapeàpeà rā o ia i te parau a te rave hara.

¹³ Te nā ô ra te taata faatau: «E riona terā tē haere aè ra!
e pohe au i te ètià!» ¹⁴ E âpoo hōhonu te vaha o te vahine faaturi;
o tei ririhia e Iehova ra, o tē hià ia i roto ra.

¹⁵ Ua mau roa te maamaa i roto i te âau o te tamarii;
na te papaì rā na te aò ra e faataa ê atu ia na.

¹⁶ O tei hāmani ìno i te taata rii ia taoàhia ta na iho,
e tei hōpoi i te taoà na te feiā taoà rahi, e roohia-mau-hia i te veve.

Te mau parau a te taata paari

¹⁷ E fāriu mai i to tarià, e faaroo mai i te parau a te feiā paari;
e tītau māite hoì to âau i to ù ra ìte.

¹⁸ E mea maitaì hoì ia tāpeà māite i roto i to âau na,
e ia vaiiho noa mai hoì i roto i to vaha na.

¹⁹ Ia tiàturi ā òe ia Iehova,
i faaìte atu ai au ia òe i teie nei mau parau i teie nei mahana.

²⁰ Eere ānei ua pāpaì au i te parau ia òe i mūtaa iho ra,
i te parau aò e te ìte,

²¹ e te faaìteraa atu ia òe i te taa-maitaì-raa o te parau-mau ra,
ia faaìte atu òe i te parau-mau i te feiā e tonono mai i te veà ia òe ra?

²² Eiaha e rave i ta te taata veve, no te mea e veve,
e tei àti ra, eiaha e hāmani-ìno-hia ia i te haavāraa;

²³ na Iehova hoì e faatià mai ia rātou i ta rātou parau,
e e rave ûàna o ia i te feiā i rave ûàna ia rātou.

²⁴ Eiaha e faatauà atu i te taata ìriā,
e eiaha e faaau atoà atu i te haereà o te taata riri noa ra,

²⁵ o te haapii atoà atu hoì òe i ta na parau,
e fifi iho ra to âau i te mārei.

²⁶ Eiaha e âmui atoà i roto i te feiā e mau te rima ra,
i roto i te feiā i tauturu i te àmutārahu ra;

²⁷ aita a òe ia hōpoi ei hoo ra,
e aha hoì to roì i raro aè ia òe ra i ravehia ai?

²⁸ Eiaha e haùtihia te tāpaò fenua tahito ra,
ta to mau metua i tuu ra.

²⁹ Te hiò ra òe i te taata itoito i te raveraa i to na tōroà?
Ei mua i te aro o te hui arii ra o ia e tià ai,
e òre o ia e tià i mua i te aro o te feiā moè ra.

23 ¹ Ia pārahi òe e te tāvana atoà i te àmuraa māa ra,
e haamanaò māite na i tei tuuhia i mua i to aro na;

² te haafātata noa ra hoì te tipi i te àrapoà,
ia àmu hua òe e ia rahi.

³ Eiaha e hiaai atu i ta na ra mau māa moè ra:
e māa haavare anaè hoì te reira.

⁴ Eiaha e faahope i te pūai i te taoà ia rahi,
eiaha e tiàturi i to òe iho paari.

⁵ E tiàtonu ā òe i to òe mata i te taoà ra?
E aita nei ia?

Te rave nei hoì te reira i te pererau,
e te maùe ê nei mai te àeto i nià i te raì ra.

⁶ Eiaha òe e àmu i te māa a te feiì,
eiaha e hiaai i ta na ra mau māa moè ra;

⁷ o to na ra manaò i roto i to na âau, o o ia iho ia.
E riro o ia i te parau mai e, «A àmu, a inu»;
aita rā tana âau i tae ia òe.

⁸ Taua vāhi iti ta òe i àmu ra, e rūaihia ia e òe i rāpae,
moè atu ra ta òe parau haamaitaì ra.

⁹ Eiaha e parau i te aro o te maamaa ra:

e riro o ia i te vahavaha i te parau paari na òe ra.

¹⁰ Eiaha e haùtihia te tāpaò fenua tahito ra,
e eiaha e tomo i te ô a te feiā ôtare;

¹¹ o Iehova hoì, o tei faatià ia rātou ra, e pūai rahi to na;
e na na e faatià i ta rātou parau ia òe ra.

Vētahi atu mau faaaòraa ¹² E fāriu māite i to âau i te aò,
e to tarià i te parau e noaa ai te ìte ra.

¹³ Eiaha e haamaìri i te aò i te tamaiti;
ua papaì anaè òe ia na i te rāau ra, e òre ia o ia e pohe.

¹⁴ O ia ia, ua papaì anaè òe ia na i te rāau ra,
ua ora to na vārua ia òe, e òre e tae i hāte.

¹⁵ E taù tamaiti e, ua paari anaè to òe ra âau,
e òaòà ia taù âau, to ù iho nei ā.

¹⁶ E òaòà taù âau,
ia parau to vaha i te parau-tià.

¹⁷ Eiaha to âau ia fei i te feiā rave hara;
ia tāmāu rā òe i te mataù ia Iehova eiaha ei mahana tuua;

¹⁸ te vai ra hoì te utuà mau a muri atu;
e òre hoì ta òe e tiàturi ra e faaòrehia.

¹⁹ E faaroo mai, e taù tamaiti, ia paari òe;
e e arataì i to âau i te aratià.

²⁰ Eiaha òe e âmui atoà i te feiā i taèro i te uaina ra,
i roto i te feiā òehamu tiàâ ra:

²¹ o te taèro àva hoì e te òehamu tiàâ ra, e veve ia;
e na te tiàruhe e faaàhu mai i te àhu motumotu.

²² E faaroo mai i to metua tāne, i fānau ai òe ra;
e eiaha e vahavaha i to metua vahine, ia ruhiruhiā ra.

²³ E hoo i te parau-mau, e eiaha roa e hoo-faahou-hia atu
— e te paari, e te aò, e te ìte atoà hoì.

²⁴ E òaòà te metua o te taata parau-tià ra;
e te metua o te tamaiti paari ra, e òaòà atoà te metua ia na.

²⁵ o ia ia, e òaòà to metua tāne e to metua vahine atoà,
to metua vahine tei fānau ia òe ra, e òaòà ia!

²⁶ Hō mai na i to âau ia ù nei, e taù tamaiti e;
e hiò māite hoì to mata i to ù nei mau èà!

²⁷ E au hoì te vahine faaturi i te âpoo hōhonu;
e te vahine ê ra, mai te âpoo pirihaò ia.

²⁸ Te tiaì māite ra hoì o ia mai te mea ia noaa te taoà ra;
e rave rahi to roto i te taata nei i harahia ia na.

Te hohoà o te taèro àva

²⁹ O vai tei «àti» nei? O vai tei «òto»?
O vai tei mārō? O vai tei māniana i te paraparau?
O vai tei paruparu hara òre noa?
To vai te mata ùteùte?

³⁰ Te feiā pārahira maoro i te inuraa uaina ra,
o tei âmui e inu i te uaina ânoìhia ra.

³¹ Eiaha e hiò i te uaina ia ùteùte mai,
ia àhehe i roto i te fārii ra,
e mairi òhie iho ra i raro ra.

³² Ia tae hoì i te hopeà ra, e au to na hōhoni i to te ôfī,
tere atu ra hoì ta na taèro mai to te tefo ra.

³³ E riro hoì to mata i te hiò i te faaturi,
e tupu hoì te manaò ìno i roto i to âau na.

³⁴ E riro hoì òe mai te taata i taòto i rōpū i te moana ra,
mai tei taòto i nià i te àuru tira ra:

³⁵ e riro òe i te parau e: «Ua papaì mai rātou ia ù, aita rā vau i pohe!
Ua tāiri mai rātou ia ù, aita rā vau i ìte!
Ia ara na vau ra? E ìmi atu ā vau!»

Te taata paari e te taata ìno

24 ¹ Eiaha òe e fei i te taata ìno,
eiaha òe e hinaaro i te âmui atoà i roto ia rātou;

² te ìmi ra hoì to rātou âau i te pohe,
e te parau nei to rātou vaha i te hāmani ìno.

³ E patuhia te fare i te paari e oti atu;

e e pāpū hoì taua fare ra i te ìte;

⁴ e î hoì te mau piha atoà ra i te ìte,
i te mau taoà maitataì i hinaarohia ra.

⁵ E pūai to te taata paari;
e te taata ìte ra, e haere ia to na pūai i te rahiraa.

⁶ E tenā na, ia rahi te feruri i te parau paari a rave ai òe i te tamaì:
tei te rahi hoì i te ìmi i te parau ra, e riro mai ai te rē.

⁷ E teitei to te parau paari e òre e taeà e te maamaa ra;
e òre o ia e tià ia parau i te âmuiraa ra.

⁸ O tei ìmi māite i te rāveà i te parau ìno ra,
e parauhia o ia, te tumu no te ìmi i te ìno ra.

⁹ Te manaò maamaa ra, e hara ia;
e mea faufau rā na te taata nei te taata tāhitohito.

¹⁰ Ia paupau to aho i te mahana e àti ai ra,
te iti hua ra to òe itoito.

¹¹ E faaora i te feiā i arataìhia e taparahi;
te feiā i fātata i te pohe ra, ia òre rā òe ia rave!

¹² Ia parau òe e: «Inaha, aita vau i ìte ia na!»,
e òre ānei tei pāheru i te âau nei e haamanaò?

E òre ānei tei tiaì mai i to vārua ra e haapaò?

E òre ānei o ia e faautuà mai i te taata nei i ta na ra òhipa?

¹³ Mai ia òe e àmu i te meri, e taù tamaiti: no te mea e māa maitaì!
E te tōpataraa meri, no te mea te mōmona ra.

¹⁴ Oia atoà te ìte i te parau paari i to òe ra vārua, ia noaa ia òe ra;
te vai ra hoì ta na utuà, e òre hoì ta òe e tiàturi ra e faaòrehia.

¹⁵ Eiaha òe e tiaì, e terā ra taata paieti òre, i te ùtuafare o te parau-tià
ra;

eiaha òe e rave faaìno roa i to na faaearaa;

¹⁶ e hià te parau-tià, e ia taihitu noa atu i te hiàraa, e e tià faahou
mai;

e nīnā-noa-hia rā te paieti òre e te ìno.

¹⁷ Eiaha òe e òaòà ia hià to ènemi ra;

e ia turori noa o ia, eiaha to âau ia òaòà,

¹⁸ o te hiò mai hoì Iehova, o te riri o ia,
e ua ruri ê aè ra to na riri i nià ia na ra i nià ia òe.

¹⁹ Eiaha òe e oôo noa atu i te taata ìno,
eiaha hoì òe e feìi i te feiā parau ìno ra;

²⁰ aita hoì o te taata ìno ra maitaì e vaiiho taiàta;
e te rāmepe o te paieti òre ra, e tīnaihia ia.

²¹ E taù tamaiti, o Iehova ta òe e mataù, e o te arii ra;
e eiaha òe e âmui atoà i te feiā faatupu i te peu rii êê ra;

²² e roohia-noa-hia mai to rātou pohe, eita e māhia,
o vai hoì tē ìte i to rātou pohe no ô mai ia rāua ra?

Vētahi atu faaàraa a te taata paari

²³ Teie atoà te parau a te feiā paari:

Eere i te mea maitaì ia haapaò i te huru o te taata i te haavāraa.

²⁴ O tei parau i te paieti òre ra: «E taata parau-tià òe!»,
e faaìnohia o ia e te taata, te taata atoà tei haafaufau ia na.

²⁵ O te feiā rā i faaìno ia na, e auhia atu ia;
e tae mai te maitaì rahi i nià ia rātou.

²⁶ E hoìhia te ihu o te reira taata,
o tei parau atu i te parau maitaì ra.

²⁷ E ìmi òe i ta òe ra mau rāveà i te ātea ê,
a faaau māite ai au ta òe i rāpaeàù;
a faatià ai i to òe fare i muri aè.

²⁸ Eiaha òe ia riro ei ìte haavare i to taata-tupu ra;
eiaha to vaha ia haavare ia vētahi ê?

²⁹ Eiaha e parau e: «Mai ta na i rave mai ia ù nei,
e nā reira atoà vau ia na, e tāhoo atu vau i taua taata nei i ta na ra
òhipa.»

Te hopeà o te taata faatau

³⁰ Ia ù i haere iho nā roto i te ô a te taata faatau ra,
e nā roto i te ô vine a te taata haapaò òre.

³¹ inaha, ua àti roa i te àihere,

e ua âpī anaè i te rāau taratara,
 e ua marua te patu òfaì ra i raro.
³² E ìte aè ra vau ra, ua manaò māite iho ra vau,
 hiò atu ra vau, e noaa iho ra te aò ia ù.
³³ ei māa taòto iti ā, ei faaearea iti ā,
 e tīpae iti noa atu ā te rima ei faaearea iti...
³⁴ e roohia mai òe i te veve mai te rātere ra;
 e to òe ra àti mai te taata mauhaa ra.

Te mau māteri rau

25 ¹ Teie atoà nā māteri a Toromona, i haaputuhia e te mau taata
 no te arii o Iuta ra, o Hetetia.
² Hanahana te Atua ia tāpoì i te parau;
 e hanahana rā te arii ia ìmi hua i taua parau ra.
³ I te teitei ra, tei te raì ia, e te hōhonu ra, tei te fenua ia,
 e te âau o te hui arii ra, e mea taeà òre atoà ia.
⁴ E faataa ê na i te ota i te ârio ra,
 noaa iho ra te moni mau i te taata i faataa ra;
⁵ e faataa ê na i te paieti òre i te aro o te arii ra,
 pāpū iho ra to na terōno mā te parau-tià.
⁶ Eiaha e faatura ia òe iho i te aro o te arii ra,
 eiaha òe e taahi i to te feiā rarahi ra tiàraa;
⁷ e mea maitai hoì ia parauhia mai òe: «A haere mai na i ô nei!»,
 o te tuuhia òe i raro i te aro o te arii ra, ta to mata e hiò ra.
⁸ Eiaha e rū vave i te faatupu i te mārō ra;
 nā hea hoì òe ia tae i te hopeà ra,
 ia faahaamāhia òe e to taata-tupu ra?
⁹ E parau noa atu òe i ta òe parau i to taata-tupu ra,
 eiaha rā e fāihia e òe ta na ra parau moè,
¹⁰ o te faahapa mai tei faaroo ra ia òe,
 e òre atu ra e moè te faaìno ia òe ra.
¹¹ Mai te remoni àuro i roto i te vairaa ârio ra,
 o te parau ia ia parauhia i te taime mau ra.

¹² Mai te poe àuro ra, e te taoà nehenehe àuro maità ra,
o ia te aò taata paari i te tarià faaroo ra.

¹³ Mai te toètoè hiona i te ànotau àuhune ra,
o ia te veà maità i te taata i tonono ia na ra:
maità aè ra te âau o tana fatu ia na.

¹⁴ Mai te mau ata, e mai te matai aore e ua ra,
o ia tei faaahaaha i te taoà hōroà mā te haavare.

¹⁵ E marū mai te tāvana i te faaòromaì;
e fatifati te ivi i te arero marū.

¹⁶ Ua itea ānei te meri ia òe? O te paia nei ā te paia ia àmu,
o te î noa hoì to ôpū, o te rūai hoì i rāpae.

¹⁷ Eiaha e haere pinepine i te ùtuafare o to taata-tupu ra,
o te fiu hoì o ia ia òe, e ua riri iho ra ia òe.

¹⁸ E ômore ia, e òè ia, e òhe òède ia,
tei riro ei ite haavare i to na ra taata-tupu.

¹⁹ E au i te niho fati, e te âvae piriòì,
te tiàturi i te taata haavare i te tau e àti ai ra.

²⁰ Mai tei ìriti i te àhu i te mahana toètoè ra,
e mai te vineta i nīniihia i nià i te miti ra,
o ia tei fatu i te pehe i te taata i roohia e te àti ra.

²¹ Te poia ra to ènemi, e faaàmu atu i te māa;
te poiā ra hoì o ia, e faainu atu i te pape.

²² ua haaputu hoì òe i te àrahu àma i nià i tana upoo i reira,
e na Iehova e faautuà mai ia òe ra.

²³ Mai te matai ra e faapiti e tupu ai te ua ra;
oia atoà te arero parau riirii ra, e tupu ai te mata riri ra.

²⁴ E mea maità ia pārahi noa i te hoê peho iti i taua fare ra,
i te pārahi i te fare rahi mā te vahine àvau atoà ra.

²⁵ Mai te pape toètoè i te taata i hiaai ra,
oia te parau maità mai te fenua roa mai.

²⁶ Mai te tumu pape e tiàrepuhia ra, e mai te pape pihaa e faareruhia
ra,

oia te taata parau-tià ia rave te hapa i te aro o te paieti òre ra.

²⁷ Eere i te mea maitai ia àmu hua i te meri,
oia atoà tē ìmi i te tura ra, eere ia i te tura.

²⁸ Mai te òire âua òre e te pararī ra,
oia atoà te taata aore i aò i to na iho âau.

Te taata maamaa

26 ¹ Mai te hiona i te tau àuhune ra, e mai te ua i te òòtiraa tītona
ra,

oia atoà te tura e òre e au i te maamaa ra.

² Mai te manu e maùe haere noa ra, e mai te ôpeà e hoìhoì noa mai
ā,

oia atoà te tuhi hara òre ra, e òre e tae noa mai.

³ Ua haapaòhia te tairi no te puaahorofenua, e te tāvaha no te âtini,
oia atoà te papaì, ua haapaòhia no te tua o te feiā maamaa ra.

⁴ Eiaha e faaau atoà atu i ta òe parau i te maamaa ra i ta na ra parau
maamaa,

o te riro atoà atu òe mai ia na atoà te huru.

⁵ E faaau atoà atu i ta òe parau i te maamaa ra i ta na ra parau
maamaa,

o te riro atoà atu o ia ei taata paari i to na ra manaòraa.

⁶ Mai te taata piriòì i te âvae ra, e te àmu ra i te parau ìno,
o ia tei tonò i te maamaa ei hōpoi i ta na parau.

⁷ Mai te âvae o te piriòì e paruparu ra;

oia atoà te māteri i te vaha o te maamaa ra.

⁸ Mai te taata e tāmumu noa i te òfai i roto i te ôpū maa ra,
oia atoà te taata e faatura atu i te maamaa ra.

⁹ Mai te rāau taratara i te rima o te taèro àva ra,
oia atoà te māteri i te vaha o te feiā maamaa ra.

¹⁰ Te haapeàpeà ra te feiā rarahi i te taata atoà,
i te tāraturaa i te maamaa, e te tāraru-atoà-raa i te rave hara ra.

¹¹ Mai te ùrī e hoì i to na ra rūai,

oia atoà te maamaa e hoì atoà ta na parau maamaa.

¹² Te hiò ra òe i te taata i paari i to na iho manaòraa?

E tiàturiraa àè to te maamaa i to na.

Te hohoà o te taata faatau

¹³ Te nā ô mai ra te taata faatau: «E riona tei te èàtià àè ra!
E riona taehae tei te aroā!» ¹⁴ Mai te ôpani e tīoioi noa i nià i to na
hīnere,

te nā reira atoà ra te taata faatau i nià i to na ra roì.

¹⁵ E tuu te taata faatau i tana rima i roto i te âuà,
e mea haa rahi rā na na ia hōpoi i taua rima ra i te vaha.

¹⁶ E paari rahi to taua taata faatau ra i to na iho manaòraa,
i nā taata atoà toohitu tei tià ia rātou te parau maitaì ra.

Vētahi atu mau māteri

¹⁷ Mai tei haru noa i te tarià o te ùrī ra,

oia te taata tāpae noa i ta vētahi ê ra àvauraa.

¹⁸ Mai te taata maamaa e taora haere i te ômoì auahi,
e ua teà i te òhe e pohe ai ra,

¹⁹ oia te taata i haavare i to na ra taata-tupu a parau atu ai e: «Eere
ta ù i te faaàta!» ²⁰ Aore e vahie ra, e pohe ia auahi;

e aore hoì e hōpoi parau ra, e òre atoà te mārō.

²¹ Mai te vahie i nià i te àrahu àma ra, e mai te rāau i nià i te auahi,
oia te taata mārō ra ia faatupu i te àvau ra.

²² Te parau a te taata hōpoi parau ra, e horomii-rū-noa-hia ia:
tae roa atu ra i raro roa i te ôpū ra.

²³ Mai te ota ârio i tuuhia i nià i te fārii repo ra,
oia te vaha paia, e te âau ìno.

²⁴ O tei riri ra, te haavare ra ia to na vaha;
te huna ra i te haavare i roto ia na.

²⁵ Ia parau maitaì mai i ta na parau, eiaha e faaroo atu:
e hitu atoà hoì parau ìno i roto i to na âau.

²⁶ O tei tāpoì i te riri i te haavare,
e faaite-hua-hia to na ìno i te vāhi taata.

²⁷ O tei ô i te âpoo ra, o ia iho tē maìri i roto;

e hoì mai hoì te òfai i nià iho i te taata i faataa ra.

²⁸ E riri te arero haavare i te feiā hāmani-ino-hia e ana ra;
e o te pohe tē tupu i te vaha haapaia ra.

27 ¹ Eiaha òe e faaahaaha i to a nanahi ra parau:
aore hoì òe i ìte i te parau e tupu i te mahana hoê nei ā.

² Na te tahi ê òe e haamaitai, eiaha nā to òe iho vaha;
ei taata ê ā, eiaha to òe iho vaha.

³ Teimaha to te òfai, teimaha atoà to te one;
teimaha rahi rā to te riri o te maamaa ra.

⁴ Hāmani ìno to te tāiroiro, e te riri rā mai te ua hahau ia;
o vai rā te taata e mau i te hae?

⁵ E mea maitai aè te àvau faaite-ātea-hia mai,
i te aroha ia huna-marō-hia.

⁶ E mea maitai te paruparu no te tauà;
o te hoìhoì ra o te ènemi, e mea haavare ia.

⁷ Tei paia te ôpū ra, e riaria ia i te tōpataraa meri;
o tei poia rā, àvaava noa iho, e mōmona ia na.

⁸ Mai te manu ia faaruè i to na ôfaaraa,
oia atoà te taata ia faaruè i to na fare.

⁹ E òaòà te âau i te monoì e te faanoànoà;
e maitai rahi rā ta te taata nei parau i to na ra tauà.

¹⁰ Eiaha e faaroo i to hoa, e te hoa o to metua tāne;
eiaha òe e tae i te fare o to tuaana i te mahana e àti ai òe ra;
e maitai aè hoì to te tauà ia fātata mai, i te tuaana i te ātea ê ra.

¹¹ E taù tamaiti, ia paari hoì òe, ia òaòà taù âau,
ia tià ia ù ia pātoì atu i tei faaìno mai ia ù nei.

¹² E hiò ātea noa tei haapaò ra i te ìno, e ua àpe iho ra.
E haere mārō ā te ìte òre, e pohe atu ra.

¹³ A rave i te àhu no tei riro ei tauturu i te tahi;
e ta na ra taoà no te mau àmutārahu taata èê ra.

¹⁴ O tei faarahi i te reo i te haamaitairaa i to na tauà i te tiāraa i te
poipoì roa ra,
e faarirohia ia ei parau ìno no na.

¹⁵ E fare tuutuu òre i te mama i te mahana vero ra,
e te vahine àvau ra, hoê ā ia:

¹⁶ o tei manaò e, e huna ia na, ua huna i te matai,
e te monoì o tana rima àtau, o tei faaite ia na iho.

¹⁷ Na te âuri i faaànaàna i te âuri;
e na te taata i faaànaàna i te mata o to na tauà.

¹⁸ O tei tiaì i te tute ra, e àmu ia i te māa no nià iho;
e o tei tiaì i to na ra fatu, e faaturahia ia.

¹⁹ Mai te mata e au i te mata i raro i te pape ra,
oia atoà te âau taata i te auraa i to te tahi.

²⁰ O hāte e te pohe, aore roa e fiuraa;
oia atoà te mata taata e òre atoà ia e fiu.

²¹ Mai te pāni e tāmata i te ârio, e te umu i te àuro;
ua tāmata-atoà-hia te taata e te vaha e ârue mai ia na ra.

²² Ôtuì noa ā òe i te maamaa i te âuri,
e te tītona atoà i roto i te fārii ra,
e òre e taa ê te parau maamaa ia na.

²³ A hiò maitai na i to nana māmoe,
e haapaò maitai hoì i to mau puaatoro;

²⁴ e òre hoì te taoà rahi e vaiiho taiàta mai,
e te torōna e òre e riro i te mau uì atoà ra.

²⁵ Te ôteu ra te àihere, e te ìtea mai ra te rāau rii,
e ua haaputuhia te rāau rii, o te mouà.

²⁶ Te mau fanauà māmoe ra, ei àhu ia no òe ra,
e te mau puaaniho paè ra, ei hoo ia i te âua na òe;

²⁷ e navaì te ū o te puaaniho ufa ei māa na òe, e ei māa hoì na to
ùtuafare atoà ra,
e ei māa hoì na to mau tāvini vahine atoà ra.

28 ¹ Te horo noa ra te paieti òre, aore e taata i te àuàù mai;
mai te riona ra te feiā parau-tià i te mataù òre.

² E ôrure hau tei taua fenua ra e rave rahi to na arii;
ei taata haapaò maitai rā, pāpū atu ra ia i te haapaòraa mau.

³ E tāvana veve tei hāmani ìno i te taata rii ra;

e au ia i te vero rahi aore e māa toe ra.

⁴ Te feiā i faaruè i te ture ra, ua haamaità ia i te paieti òre;

o tei haapaò rā i te ture ra, ua pātoì ia ia rātou.

⁵ E òre te haapaò àtā e haapaò i te mea tià ra;

o te feiā rā i ìmi ia Iehova ra, e haapaò ia i te mau mea atoà ra.

⁶ E maità to te taata haèhaa haapaòraa tià ra,

i tei piò to na haereà, rahi noa atu ai te taoà.

⁷ O tei haapaò i te ture ra, e tamaiti paari ia;

o te tauà rā no te pūhura ra, ua faaìno ia i tana metua tāne.

⁸ O tei faarahi i ta na taoà i te tārāhu tià òre e te hāmani ìno ia vētahi ê,

ua faarahi o ia na tē hāmani maità i te taata rii.

⁹ O tei fāriu ê i to na tarià eiaha ia ìte i te ture,

e riro ta na pure i te mea faufau.

¹⁰ O tei haapiò ê i te taata parau-tià ra ia haere nā te èà ìno ra,

o ia iho tē hià i roto i ta na iho âpoo;

o te maità rā tei noaa i te taata tià ra.

¹¹ Te paari ra te taata taoà i to na iho ra manaòraa;

te ìmi-hua-hia ra rā o ia e te taata haèhaa paari ra.

¹² Ua òaòà anaè te feiā parau-tià ra, ua maità roa ia;

ua teitei anaè te paieti òre ra, ua tāpuni te taata.

¹³ O tei tāpoì i ta na hara, e òre ia e maità;

o tei fāi rā e ua faaruè, e arohahia ia.

¹⁴ E ao to te taata e òre e faaea i te mataù ra!

O tē faaètaèta rā i tana âau, e roohia ia e te ìno.

¹⁵ Mai te riona ùùru ra e te tāpa pohe poia ra,

o ia te tāvana haapaò àtā i nià i te taata rii.

¹⁶ O te arii haapaò òre ra, e hāmani ìno rahi ia;

o tei òre rā e nounou i te taoà ra, e maoro ia o na puè mahana.

¹⁷ O te taata teiaha i te toto na na i haamanii ra,

tē horo ra ia i te âpoo: eiaha e haruhia mai e te taata!

¹⁸ O tei haere mā te piò òre ra, e ora ia;

o tei haapiò rā i ta na haereà, e maìri noa atu ia i roto i te âpoo.

¹⁹ O tei faaàpu i to na fenua, e māa ia ta na;

o tei pee haere rā i te faatau ra, e pohe ia i te poia.

²⁰ O te taata haavare òre ra, te rahi ra to na maitaì;

o tei rū rā i te haaputu i ta na taoà ia rahi, eita e òre te hara.

²¹ Ia haapaò i te huru o te taata i te haavāraa, eere ia i te mea maitaì;

hoê nei maamaa iti ia hōpoi atu i te reira taata e hara ia o ia.

²² Te taata mata nounou taoà ra, tē rū ra ia ia rahi te taoà;

aita rā o ia i ìte, e roohia mai o ia e te veve.

²³ O tei àvau atu i te taata ra, e ìtehia mai ā o ia i muri aè,

i tei haapaia atu to na arero ia na.

²⁴ O tei èiā i ta te metua tāne e ta te metua vahine a parau ai e: «Eere te hara!» e au o ia ia âmui i te feiā taparahi taata ra.

²⁵ Te taata âau teòteò ra, ua faatupu o ia i te àvau;

o tei tiàturi rā ia Iehova e haaporahia ia.

²⁶ O tei tiàturi i to na iho âau, e maamaa ia;

o tei haapaari māite rā i to na haereà, e ora ia i te reira.

²⁷ O tei hōroà i te taata rii ra, eita o ia e ère;

o tei òre rā e haapaò ia rātou ra, e rahi te tatāra e iri i nià ia na.

²⁸ Ia faateiteihia te feiā paieti òre, te tāpuni nei te taata;

ia pohe rā rātou ra, te rahi ra te feiā parau-tià.

29 ¹ O te taata i aò-pinepine-hia, e ua faaètaèta iho ra, e ûàna mai to na pohe, aita e haapūraa.

² Ia mana te feiā parau-tià ra, ua òaòà te taata;

ia mana rā te taata paieti òre ra, ua òto anaè te taata.

³ O tei hinaaro i te parau paari, ua faaòàòà o ia i tana metua tāne;

o tei faaàmu rā i te vahine faaturi, ua haamāuà ia ta na taoà.

⁴ E pāpū te fenua i te parau-tià a te arii;

o tei rave rā i te tārāhu ra, ua huri tāère ia.

⁵ O tei parau vaha vai noa atu i to na ra taata-tupu,

ua hōhora o ia i te ùpeà ei haafifi i tana âvae.

⁶ E fifi te taata ìno i ta na iho ra hara;

e himene rā te taata parau-tià mā te òaòà.

⁷ E haapaò te taata parau-tià ra i ta te taata rii ra parau;

e òre rā te taata ìno ra e ìte noa atu i te reira.

⁸ Te feiā taiàta ra, e tupu te ìno ia rātou i roto i te òire;
na te feiā paari ra, e faahoì i taua ìno ra.

⁹ Ia mārō te taata paari i te maamaa ra,
riri noa atu ia riri, àta noa atu hoì ia àta, aore e hau.

¹⁰ E riri te taparahi taata i te feiā hapa òre;
e tītau rā te feiā parau-tià ia ora te reira.

¹¹ E faahope te maamaa i to na manaò i rāpae;
âreà te taata paari, e tāpeàpeà ia e ia maoro iti aè.

¹² O te tāvana ia faaroo i te parau haavare ra,
e riro to na atoà ra mau tāvini i te ìno.

¹³ E fārerei atoà te taata haèhaa e te taata hāmani ìno:
na Iehova i hōroà mai i te māramarama i to rāua atoà ra mata.

¹⁴ Ia haavā te arii i te taata rii haèhaa mā te parau-tià,
e pāpū ia to na terōno e a muri noa atu.

¹⁵ Na te papaì e na te aò e haapaari atu;
o te tamaiti rā ia faaruè-tāùe-noa-hia ra, e riro te metua vahine i te
haamā.

¹⁶ Te rahi ra te feiā paieti òre i te tupuraa, te rahi atoà ra te hara;
e ìte rā te feiā parau-tià ra i to rātou hià.

¹⁷ E aò atu òe i to tamaiti, e mauruuru òe ia na i reira,
oia ā ia, e òaòà to âau ia na i reira.

¹⁸ Aore e parau i faaìtehia mai, e taiàta te taata i reira;
e ao rā to na to tei haapaò i te ture!

¹⁹ E òre ia tāvini e faaroo i te reo;
tei ìte i taua reo ra e aore e parau mai.

²⁰ Te ìte ra òe i taua taata rū noa ia parau ra?
Manaòraa aè tei te maamaa ra i tei ia na.

²¹ O tei rave faaherehere i tana tāvini mai te riiriira mai ā,
e riro o ia i te haapaò atu ia na ei tamaiti i te hopeà aè.

²² E faatupu te taata ìriā i te àvau;
e te taata riri ûàna ra, e rahi ia ta na hara.

²³ E hià te taata i to na iho teòteò;

e tura rā te taata âau haèhaa.

²⁴ O tei âmui i ta te èiā ra, aore ia i aroha i to na vārua,
te ìte ra o ia i te tapuraa ra, e òre rā e fāi.

²⁵ E roohia i te fifi tei mataù i te taata ra;
o tei tiàturi rā ia Iehova ra, e ora ia.

²⁶ E rave rahi tei tītau i te ìte a te taata tāvana ra;
no ô mai ra rā ia Iehova ta te taata nei parau.

²⁷ Te taata parau ìno ra, e mea faufau ia i te feiā parau-tià;
e te taata piò òre i te èà ra, e mea faufau ia i te taata parau ìno ra.

Ta Àtūra mau faautuàraa

30 ¹ Te parau a Àtūra a Iate, o ia te tohu.
Ta taua taata ra i parau ia Ìtiera, ia Ìtiera rāua o Ûtāra.

² Maùā rahi to ù i to te taata atoà,
e òre hoì to ù ìte e au i to te taata nei;

³ aore hoì au i haapiihia mai i te parau paari,
aore hoì au i ìte i te mau parau moà ra.

⁴ O vai tei tae i nià i te rai? E tei pou mai?

O vai tei âmui i te matai i roto i tana rima?

O vai tei ruuruu i te moana mai te mea e tei roto i te àhu ra?

O vai tei haapāpū i te mau hopeà atoà o te fenua nei?

O vai to na ià, e te ià atoà o tana tamaiti,
ua ìte ānei òe?

⁵ Maitai to te mau parau atoà a te Atua ra.

E pāruru o ia no te feiā e tiàturi ia na ra.

⁶ Eiaha òe e âmui atu i te tahi parau i ta na,
o te àvau mai o ia ia òe, e ua ìtea iho ra e haavare ta òe.

⁷ E piti àù mea hinaaro ia òe, e te Atua e;
te ora nei au ra, eiaha òe e tāpeà i te reira ia ù!

⁸ E faataa ê atu òe i te parau faufaa òre e te haavare ia ù nei;
eiaha e tuuhia mai te veve e te taoà rahi ia ù nei;

e faaàmu mai òe ia ù i te māa e au ia ù ra,

⁹ o te î noa hoì au, e ua huna iho ra vau ia òe,

o te parau hoì au e: «O vai Iehova?» e o te veve hoì au, e ua èiā iho ra vau,

e ua âpiti noa atu vau i te iòà o taù Atua i te parau haavare ra.

¹⁰ Eiaha e pari atu i te tāvini i te aro o tana fatu,

o te tuhi mai hoì o ia ia òe, e ua ìtea iho ra e hara ta òe.

¹¹ Te vai ra te uì e tuhi i to rātou metua tāne,

e òre hoì e haamaitaì i to rātou metua vahine.

¹² E uì, ua mā i to rātou iho manaòraa aita rā i hōroihiā to rātou ra viivii.

¹³ E uì rā, o tē teitei to rātou mata e e to rātou ôpani mata, i te hōpoi-teitei-raahia e.

¹⁴ E uì rā, e au to rātou niho i te òè,

e to rātou niho rahi ra, mai te tipì ia,

ia pau te taata rii haèhaa i te fenua nei,

e te feiā veve i roto i te taata atoà nei.

Te mau māteri tănūmera

¹⁵ Toopiti a te òrute puè tamahine, e tiā i te parauraa mai e: «Hō mai! hō mai!» E toru eie mea e vai nei aore ā i fiu,

e te vai nei ā hoì i te maha, aore ā i parau mai e: «A tirē mātou!»:

¹⁶ o hāte, e te ôpū hapū òre,

te fenua e òre e fiu i te pape,

e te auahi e òre roa e parau e: «A tirē!»

¹⁷ Te mata e tāhitohito i te metua tāne,

e ua vahavaha i te aò a te metua vahine,

na te ôrepa o te peho e tito mai, e pee atu ra,

e na te fanauà a te àeto e àmu.

¹⁸ E toru àu nei mea ìtea òre,

e te vai nei ā hoì te maha, aore ā i ìtea e au:

¹⁹ te haereà o te àeto ia nā roto i te reva nei,

te haereà o te ôfī ia nā nià i te papa ra,

te haereà o te pahī ia tere i te moana,

e te haapaòraa o te taata i te pāretēnia ra.

²⁰ Teie atoà te haapaòraa o te vahine faaturi:
 ua àmu iho ra, e ua hōroi i te vaha,
 e ua nā ô aè ra: «Aita àu hara i rave!» ²¹ E toru eie mea e àueue ai
 te fenua nei,
 e te vai nei ā hoì te maha e òre atoà e maità:
²² te tāvini ia faarirohia ra ei arii,
 e te maamaa ia î o ia i te māa,
²³ e te vahine faufau ia faaipoipohia,
 e te tāvini vahine, ia riro ei mono i tana fatu vahine ra.
²⁴ E maha eie mea rii haìhaì e vai i nià i te fenua nei,
 te rahi nei rā to rātou paari:
²⁵ te rō ra, aita rā o rātou e pūai,
 te haaputu nei rā rātou i ta rātou māa i te àhuneraa ra;
²⁶ te tāfana eere rātou i te feiā ètaèta,
 te hāmani nei rā rātou i to rātou mau fare i roto i te mato;
²⁷ te àrape ra, aita hoì o rātou arii,
 e haapupu rā rātou ia haere ra;
²⁸ e rave te tuu tana rima,
 e tià o ia i roto i te fare o te hui arii ra i te pārahiraa.
²⁹ E toru eie mea e haere maità nei,
 e te vai nei te toomaha, mai te haere taata mana atoà ia:
³⁰ o te riona, o tei pūai rahi ia i te mau manu atoà ra,
 e òre roa e haapà ia fārerei ra;
³¹ te puaahorofenua tamaì ra, e te puaaniho paè ra,
 e te arii aore roa e taata e mau ai ra.
³² Ua rave òe i te parau maamaa no te teòteò no òe ra,
 e ua ìmi òe i te ìno ra, a ôpani i to vaha i to rima:
³³ mai te ū ia ravehia ra, e noaa ai te pata ra,
 e te ihu ia tāvirihia ra, e tahe ai te toto,
 oia atoà ia mārō i te faaoôo atu a tupu ai te tamaì.

Te mau aòraa e au i te arii

31 ¹ Te mau parau a te arii ra, a Rēmuera. Te aò ta tana metua vahine i haapii atu ia na ra.

² E nā hea atu vau, e taù tamaiti? E nā hea, e te tamaiti o taù ôpū nei?

E nā hea vau, e te tamaiti o taù èuhe e?

³ Eiaha e hōroà i to òe ra pūai i te vahine, e ta òe ra haapaòraa i te peu e hope ai te mau arii ra i te pohe.

⁴ Eita e au i te hui arii, e Rēmuera, eita e au i te hui arii ia inu i te uaina, e te feiā mana i te nounou i te mea taèro,

⁵ o te inu hoì rātou, e o te moè te ture, e ua haapiò ê iho ra i te parau a te taata i hāmani-ìno-hia ra.

⁶ E hōpoi i te mea pūai i te taata i fātata i te pohe, e te uaina na te taata i māuiui i te âau ra;

⁷ a inu o ia a haamoè ai i to na àti, e eiaha e manaò faahou i to na māuiui!

⁸ E parau hua to vaha i te taata eita e tià ia parau ra, i te taata i fātata rātou i te pohe ra.

⁹ E parau hua to vaha, e ìmi i te parau-tià e faatià i tei hāmani-ìno-hia e te veve.

Te hohoà o te vahine maitai**Ârefa**

¹⁰ O vai te taata ua ìtea ia na te vahine maitai ra? E òre te mau poe nei e au ia na.

Peta

¹¹ Te tiàturi ra te âau o tana tāne ra ia na, e òre roa hoì ta na taoà e faaani-ê-hia.

Timera

¹² E riro o ia i te hāmani maitaì mai ia na e òre e hāmani ìno,
e mure noa atu to na aho.

Tareta

¹³ Te ìmi ra i te huruhuru māmoe e te vavai,
e te rave ra tana rima i te òhipa mā te maitaì.

He

¹⁴ E au o ia i te pahī a te feiā hoo ra,
no te fenua roa mai ta na māa ia hōpoi mai.

Vāu

¹⁵ Aore ā i ao maitaì, i tià ai o ia i nià,
e ua hōpoi i te māa na to te ùtuafare,
e ua tuu iho ra i te òhipa na te mau tāvini vahine.

Taina

¹⁶ Te manaò ra o ia i te âua e ua hoo;
e ua tanu i te ô vine i tei ravehia e tana rima.

Heta

¹⁷ Ua tātià i tana tauupu ei faaètaèta,
e te rave ra i te òhipa ei faaètaèta i tana rima.

Teta

¹⁸ Te ìte ra o ia e te hinaarohia ra ta na i rave ra;
e òre hoì to na mōrī e tīnaihia i te pō.

Iota

¹⁹ Te tāpeà ra tana rima i te ferete,
e te mau ra tana àpu rima i te titura.

Tafa

²⁰ E hōhōra o ia i o na puè rima i te taata rii,
e ua faatoro hua i te taata veve ra.

Rameta

²¹ E òre o ia e mānaònaò i to na fētii i te tau vero ra:
ua tātaipiti anaè ia i te àhu e àti noa aè rātou ra.

Mema

²² Te hāmani ra o ia i te àhu taòto nehenehe no na iho,
e tiritā hoì to na àhu i rapaaugia i te rāau ùteùte.

Nuna

²³ Te ìtea-noa-hia ra tana tāne i roto i te âmuiraa atoà ra,
ia pārahi o ia i roto i te hui raatira atoà o te fenua ra.

Tameha

²⁴ Ua hāmani o ia i te àhu e ua hoo,
e te tātià e ua hoo atu i te feiā hoo ra.

Àina

²⁵ Te ètaèta e te tura to na àhu,
e òaòà hoì o ia a muri atu.

Pe

²⁶ E parau o ia i te parau paari,
e te ture ra i te hāmani maitā tei tana arero.

Tati

²⁷ E hiò o ia i te haapaòraa o to na ra ùtuafare,
e aore i àmu i te māa i noaa i te faatau ra.

Tofa

²⁸ E tià tana mau tamarii mā te faaora ia na;
e tana tāne atoà, mā te haamaità ia na.

Reta

²⁹ E rave rahi te vahine hāmani maità;
o òe rā tei hau ia rātou atoà ra.

Tina

³⁰ E mure ā te nehenehe, e te purotu e mou ia;
o te vahine rā e mataù ia Iehova ra, e haamaità-rahi-hia ia.

Tāu

³¹ E hōroàhia atu tei ravehia e tana rima;
e haamaità mai tei ravehia e ana i te mau âmuiraa o te taata atoà
ra!

TOHERETA

E mea faufaa òre te oraraa

1 ¹ Te parau a te Tohereta ra, a te tamaiti a Tāvita, no na te hau i Ierutarema ra.

² Te nā ô nei te Òrometua: E faufaa òre rahi teie, e mea faufaa òre rahi roa,

e mea faufaa òre anaè ā aita i toe!

³ E aha ta te taata nei faufaa i noaa i ta na atoà ra mau òhipa, ta na e òhipa noa nei i raro aè i teie nei mahana?

⁴ Te òre nei te tahi uì, e te ìtea mai ra te tahi,

âreà te fenua nei te vai noa nei ā ia.

⁵ Te hiti nei hoì te mahana, e te maìri nei i raro;

e te òiòì ra i te vāhi i hiti mai ai o ia ra.

⁶ Te tere noa ra o ia nā te pae i apatoà, e mai reira hoì, ua hoì mai ra i te pae i apatoèrau,

te tātānītō haere noa nei ā te mataì,

e mai reira hoì, ua tātānītō faahou ā.

⁷ Te tahe nei te mau pape atoà nei i raro i te tai, aita rā te tai i manii ê noa atu;

te vāhi no reira mai te pape ra, te hoì faahou nei rātou i taua vāhi mau ra.

⁸ Te mau mea atoà e nā reira ta rātou haapaòraa, aore roa e taata e tià ai ia taiò ra;

e òre hoì te mata e fiu i te hiòraa atu,

e òre hoì te tarià e î ia faaroo atu.

⁹ E aha taua mea i tupu i mūtaa iho ra, maori rā i teie e tupu faahou nei?

E aha taua mea i ravehia ra, maori rā o teie e rave-faahou-hia nei?

Aore roa e mea âpī i raro aè i te mahana nei.

¹⁰ Te vai nei ānei te mea e tià ai ia parau e: Inaha, e mea âpī teie!
— Ua nā reirahia taua mea nei i mūtaa iho ra, i te mau uì tahito ra hou tātou nei.

¹¹ Aita nei rā te ìte i te mau mea tahito ra,
e òre atoà e noaa te ìte i te mau mea e tupu a muri aè i te feiā e ìtea mai a muri atu.

Te haereà o te taata paari

¹² O vau nei, o te arii no Ìteraèra, i Ierutarema, o te Òrometua ia.

¹³ E ua tītau māite taù âau i te ìmi, e te pāheru mā te ìte hoì i te mau mea atoà i ravehia i raro aè i teie raì; o taua òhipa ìno nei teie i hō-mai-hia mai e te Atua i te taata nei ia rohirohi rātou i te ìmiraa.

¹⁴ Ua manaòhia e au te mau òhipa atoà i ravehia i raro aè i te mahana nei: e inaha, e mea faufaa òre, e mai te mea e te àmu ra i te matai.

¹⁵ O tei piò ra, e òre ia e tītāifaro,
e òre hoì tei òre ra e tià ia taiò.

¹⁶ Ua paraparau noa vau i taù âau, e ua nā ô iho ra: Inaha, ua mana vau, e ua faarahi au i te paari, e ua maìri ia ù te feiā atoà i nā mua ia ù i te pārahi i Ierutarema, e rahi hoì te paari e te ìte i noaa ia ù.

¹⁷ Ua tītau māite hoì au ia ìte i te paari, e ia ìte hoì i te maamaa e te haapaò òre; e ìte iho ra hoì au i te reira, e te àmu ra vau i te matai.

¹⁸ Te rahi ra hoì te paari, te rahi atoà ra te ìnoìno;
e o tei faarahi i to na ìte ra, ua faarahi ia i te òto.

2 ¹ Ua parau iho ra vau i to ù iho âau:

Haere mai! E tāmata na i te àrearea,
e ìmi hoì i te navenave.

E inaha, e mea faufaa òre atoà te reira.

² Ua parau atu ra vau i te àta: E mea maamaa ia!

E te àrearea: E aha ia faufaa?

³ Ua ui au i to ù iho âau e ei nià vau i te uaina, te arataìhia ra rā taù âau e te paari: e ei te taiàta vau, ia ìte hoì au i taua maitaì ra; i faahopehia ai to te taata nei pūai i raro aè i teie nei raì, e hope roa aè to rātou puè mahana i te ao nei. ⁴ Ua rave au i te mau òhipa rarahi:

ua patu vau i te fare arii;

ua ô hoì au i te ô vine;

⁵ ua rave hoì au i te ô nehenehe na ù e te vāhi ururāau,
e ua tanu i te mau rāau māa e rave rahi te huru i roto;

⁶ ua ô hoì au i te âpoo no te pape ei faararirari i te mau rāau i tanuhia
ra.

⁷ Ua noaa ia ù te tāvini tāne e te tāvini vahine,
e e tāvini hoì to ù i fānau i roto i to ù ra fare;
e rave rahi taù nana puaatoro e te nana māmoe,
e iti ta te mau taata atoà i pārahi i Ierutarema mai tahito mai ā.

⁸ Ua haaputu hoì au i te ârio e te àuro,
e te mau taoà nehenehe na te hui arii e no te mau fenua.
Ua tii hoì au i te tāne fatu pehe e te vahine fatu pehe,
e te mau mea navenave, e rave rahi te huru,
i faaòtohia ra, i tei hinaarohia e te taata atoà ra.

⁹ Riro atu ra vau e taata rahi, e te taoà rahi ta ù i te feiā atoà i pārahi
i Ierutarema mai tahito mai ā,
e te vai nei hoì taua paari no ù ra ia ù nei.

¹⁰ E o tei hinaarohia e taù mata ra, aore ia i tāpeàhia e au;
aore au i faaère i taù âau i te mau mea atoà e òaòà ai ra;
ua òaòà hoì taù âau i te mau mea atoà i ravehia e au ra;
tirā rā taù i noaa i te reira i taua mau òhipa atoà na ù ra.

¹¹ Ia manaò rā vau i taua mau òhipa i ravehia e taù rima ra,
i te mau òhipa atoà i ravehia e au ra:
inaha, e mea faufaa òre anaè, i àmu noa na vau i te matai,
aore roa hoì e faufaa i raro aè i te mahana nei.

¹² Ua fāriu aè ra vau e haamanaò i te paari,
e te òaòà faufaa òre e te maamaa.

— E arii tei nā mua ra, e aha ta te taata nei e noaa tei nā muri?
Maori rā o tei ravehia e ana ra. —

¹³ E ìte aè ra vau e, te hau ê ra te paari i te parau maamaa,
mai te māmarama e hau i te pōuri nei;

¹⁴ âreà te taata paari ra, tei te upoo to na mata,

te haere noa ra rā te maamaa nā roto i te pōuri.

Ua ìte rā vau e, hoê ā hopeà to te taata atoà ra.

¹⁵ Ua nā ô iho ra vau i te feruri noa o vau anaè iho:

Hoê ā huru hopeà to te maamaa e to ù iho;

e aha iho ra te faufaa o to ù nei paari ia rahi atu?

Te ìte ra hoì au i roto i to ù âau e faufaa òre atoà to te reira.

¹⁶ E òre hoì e haamau-pāpū-hia te manaòraa,

to te taata paari e to te maamaa;

e hope roa hoì te mau mea e vai nei i te haamoèhia a muri atu. E pohe atoà hoì te taata paari mai te maamaa atoà ra! ¹⁷ Faaìno atu ra vau i teie nei oraraa, no te mea te ìnoìno nei au i te òhipa i ravehia i raro aè i teie nei mahana; e mea faufaa òre anaè ā e te àmu i te matai.

¹⁸ Ìnoìno roa aè ra hoì au i ta ù ra mau òhipa i òhipahia e au i raro aè i teie nei mahana, no te mea teie au a vaiiho na tē mono mai ia ù nei. ¹⁹ E o vai hoì tē ìte ia na e, e taata paari e e maamaa? E riro rā o ia ei fatu i ta ù atoà nei òhipa i rave-paari-hia e au i raro aè i teie nei mahana! Te ìte nei hoì au e faufaa òre atoà to te reira. ²⁰ Ua manaò iho ra vau e faaruè i te manaò i te mau òhipa i ravehia ra, ta ù i rave i raro aè i te mahana nei.

²¹ Te òhipa ra hoì te tahi mā te paari, e te ìte, e te àravihi; o te tahi rā, o tei òre i nā reira i te rave, ta na ia e vaiiho ei tufaa na na. E mea faufaa òre atoà te reira e te ìno rahi. ²² E aha iho ra ta te taata i ta na atoà ra mau òhipa, e i te taiā o to na ra âau, i rave noa ai o ia i te òhipa i raro aè i te mahana nei? ²³ E òto anaè tei to na atoà ra mau mahana, e te taiā i ta na ra mau òhipa; e i te pō atoà ra, e òre to na âau e maitai i te taòto. Te ìte nei hoì au, e faufaa òre atoà tei te reira.

²⁴ Eere to te taata nei maitai te àmu e te inu i te māa ra, ei maitai no na i ta na ra mau òhipa; te ìte nei hoì au e, na te rima ia o te Atua i hōroà mai.

²⁵ O vai hoì te taata e tià ai ia àmu e ia rave i to na hinaaro, maori rā o vau nei?

²⁶ O te taata rā i ìtehia mai e ana ra, te hōroà ra te Atua i te paari, e te ìte, e te òaòà; i te rave hara ra, ua haapaò o ia i te òhipa ra, i te

haaputu, e ia puè noa te taoà rahi, ia hōpoi atu o ia na taua taata i ìtehia mai e te Atua ra. E mea faufaa òre atoà te reira e te àmu noa i te matai ra.

E taime to te mau atoà

3¹ E tau to te mau mea atoà nei, e taime to te mau mea atoà i ìmihia i raro aè i te rai nei:

² e taime to te fānau, e taime to te pohe;

e taime to te tanu, e taime to te ìriti i tei tanuhia ra;

³ e taime to te taparahi, e taime to te faaora;

e taime to te vāvāhi i raro, e taime to te patu tià i nià ra;

⁴ e taime to te òto, e taime to te àta;

e taime to te mihi, e taime to te òri;

⁵ e taime to te faaruè i te òfai, e taime to te haaputu i te òfai;

e taime to te tauahi, e taime to te tauahi òre;

⁶ e taime to te noaraa, e taime to te rirora;

e taime to te tāpeà, e taime to te faaruè;

⁷ e taime to te hāhae, e taime to te tīfai;

e taime to te māmū noa, e taime to te parau;

⁸ e taime to te aroha, e taime to te riri;

e taime to te tamaì, e taime to te faahau.

⁹ E aha ta te rave òhipa faufaa i noaa i ta na òhipa? ¹⁰ Ua ìte au i te mau òhipa rohirohi i haapaòhia e te Atua na te taata nei, ia rave ā rātou i te reira. ¹¹ Ua faanehenehe o ia i te mau mea atoà i te tau mau ra; e ua tuu o ia i te manaò i to teie nei ao i roto i to rātou âau, aita rā e taata i ìte i te òhipa a te Atua mai te matamua mai e tae noa atu i te hopeà. ¹² Ìte aè rā vau:

E aita atu e maitai i taua mau mea ra,

maori rā ia òaòà te taata, e ia hāmani maitai i te oraraa nei;

¹³ o te reira ra, ua àmu anaè te taata i te māa e ua inu i te pape, e ua rave o ia i te maitai no ta na ra òhipa, e mea hō-mai-hia mai ia e te Atua.

¹⁴ Te ìte nei hoì au e, o ta te Atua e rave ra, e mau māite ia:

E òre e tià te hoê mea iti ia tãati atoà atu, e òre atoà e tià te hoê mea iti ia rave mai.

Oia ā ia, i nā reira te Atua, ia mataù te taata ia na.

¹⁵ Te mea i tupu i mūtaa iho ra, ua tupu ia i teie nei, e te tupu a muri atu, ua tupu ê na ia, te faahoì mai ra hoì te Atua i tei tupu ê na hoì.

Te pohe, o te hopeà ia o te mau mea atoà

¹⁶ Ua hiò hoì au i raro aè i te mahana nei:

I te vāhi faaauraa parau, e te vai ra te paieti òre i reira, e te vāhi parau-tià ra, e te vai ra te paieti òre i reira.

¹⁷ Ua manaò iho ra vau i roto ia ù iho:

E riro te Atua i te haavā mai i te feiā parau-tià e te paieti òre atoà ra,

no te mea e tau to te mau mea i ôpuahia ra, e to te mau òhipa atoà, tei haapaòhia e ana ra.

¹⁸ Ua nā ô faahou iho ra vau i te parau ia ù iho, te huru o te taata atoà nei i teie nei, te tāmata nei te Atua ia rātou, ia ìte rātou hoê ā o rātou huru e to te puaa. ¹⁹ Hoê ā hete hopeà to te taata atoà nei, e to te puaa atoà ra; hoê o rātou roohiaraahia mai; te pohe nei te tahi pae, e te nā reira atoà nei te tahi pae i te pohe, hoê hoì o rātou atoà ra aho, e aita atu ra te taata i hau i te puaa: e mea faufaa òre rātou atoà ra. ²⁰ Te haere nei rātou i te vāhi ôtahi;

no te repo anaè rātou,

e te hoì anaè nei i te repo ā.

²¹ O vai tē ìte i te vārua o te taata e reva i nià ra, e te vārua o te puaa e reva i raro i te repo ra? ²² Te ìte nei hoì au e aita atu e mea maitai i te taata nei, maori rā ia òaòà o ia i ta na ra mau òhipa: o te reira hoì ta na tufaa i haapaòhia na na. E tià hoì ia vai,

ia faahoì mai ia na i ô nei e hiò i te mau mea e tupu i muri aè ia reva o ia ra?

E mea maitai àè te pohe i te ora

4¹ Ua manaò faahou iho ra vau, i te mau hāmani ìno atoà i ravehia i raro àè i te mahana nei;

e inaha, te roimata o te feiā i hāmani-ìno-hia — aita rā o rātou e haamāhanahana!

E te mana hoì tei te paeà hāmani ìno ra — aita rā o rātou e haamāhanahana!

² Ua haamaitai iho ra vau i te feiā pohe tei pohe na, i to rātou maitai i te feiā ora e ora nei,³ e ua manaò iho ra vau, maitai rahi to na i to rāua atoà, to tei òre ā i fānau mai; to tei òre i ìte i te òhipa ìno i ravehia i raro àè i te mahana nei.

Te faaeaea, e mea maitai àè ia i te òhipa

⁴ Ua hiò iho ra vau i te mau mea i ravehia, e te mau òhipa tià ra, ua fei-atoà-hia hoì te reira e te taata-tupu nei. E mea faufaa òre atoà te reira e te àmu i te matai.

⁵ E tīpae noa te maamaa i o na puè rima; e ua àmu i to na iho ra tino.

⁶ E maitai rahi to te rima hoê ia î i te mā mā te hau, i nā rima atoà e piti ia î mā te peàpeà e te àmu i te matai ra.

E mea maitai àè te piti i te hoê anaè

⁷ Ua manaò faahou ā vau i te mea faufaa òre i raro àè i te mahana nei:

⁸ te pārahi noa ra te hoê taata o ia anaè ra, aita e tauà;

aita ana tamaiti, aita hoì e taeaè,

aita roa rā e faaea i ta na òhipa:

aore roa hoì to na mata i fiu i te taoà.

Eita hoì e parau e: «Na vai rā teie i òhipahia e au nei, e te faaère nei au ia ù iho i te mau mea rii maitatai i te ao nei?» Faufaa òre atoà hoì te reira e te haa rahi taahoa.

⁹ E maitai te taata toopiti i te taata hoê, no te mea e utuà maitai ta rāua i ta rāua òhipa.

¹⁰ Ia hià hoì te tahi ra,
na te hoa e rave e faatià i nià;
te taata hoê rā ia hià ra, a tae hoì o ia,
aita hoì o na e tauà ei faatià ia na i nià!

¹¹ Te taata toopiti hoì ia taòto ra,
e māhanahana ia;
e aha e māhanahana ai te taata hoê o ia anaè ra?

¹² Ètaèta rahi to te taata ia rave mai i te hoê ra, e tià ia rāua atoà ia rave atu ia na;
e te taura e toru fenu ra, eita ia e motu vave.

Te parau o te mana poritita

¹³ Maitai to te taata âpī haèhaa ra mā te paari,
i te arii ruhiruhiā mā te maamaa ra, e òre e faaroo mai i te aò ra;

¹⁴ mai roto mai o ia i te tāpeàraa ra i faaarihia ai,
fānau taata haèhaa mai hoì o ia i to na ra pātireia mau.

¹⁵ To te fenua atoà e ora nei, tei haere nā raro aè i teie nei mahana,
o ta ù ia i ìte i te peeraa atu i te toopiti o te arii âpī, o tei fātata i te tià mai ei mono ia na.

¹⁶ Aita e hopeàraa to te taata,
te feiā e haere nā mua ia rātou ra.
Te feiā rā e haere mai nā muri iho, e òre e au maitai ia na.
E mea faufaa òre atoà teie, e te àmu i te matai ra.

Eiaha e faarahi i te parau i mua i te Atua

5 ¹ E ara i to âvae ia haere i te fare o te Atua ra;
e ia rū òe i te faaroo ra,
eiaha ia rū i te hōpoi i te tūtia a te maamaa ra;
aore hoì rātou i ìte e te rave ra rātou i te ìno.

² Eiaha to vaha ia òiòì,
eiaha ia rū noa to âau ia parau i te parau i mua i te aro o te Atua;

tei te mau raì hoì te Atua, tei te fenua nei hoì òe;
a rii reà aè hoì ta òe parau ia parau.

³ Mai te tādotoòto hoì no te rahi o te òhipa e tupu ai,
i ìtea ai hoì te reo o te maamaa ra na ta na parau rahi.

⁴ Ia èuhe òe i te èuhe i te Atua ra, e faaitoito i te rave,
e òre hoì o ia e au mai i te maamaa ra;
e tenā na, e hōpoi i ta òe i èuhe ra.

⁵ E mea maitaì hoì ia òre òe ia èuhe,
o tē èuhe hoì òe, e o tē òre hoì o te hōpoi.

⁶ Eiaha òe ia hara i te parau a to vaha,
eiaha hoì òe e parau i te tahuà ra: Ua hape teie.
E aha te mea ia faariri atu hoì i te Atua i to òe ra reo,
e ia faaòre o ia i te òhipa i ravehia e to rima ra?

⁷ Mai te tādotoòto pinepine ra hoì,
e parau faufaa òre ia,
oia atoà te parau nei ia faarahihia ra;
e tenā na, o te Atua ta òe e mataù.

Te hahiraa o te mana

⁸ Ia hiò òe i te taata rii i te hāmani-ino-raahia, e te ruriraa i te ture
e te parau-tià i te fenua nei, eiaha te rahi i te àueue i taua mea ra;
o tei teitei ra hoì tei hiò i taua taata teitei ra,
e o tei hau roa i te teitei ra tei hiò ia rāua atoà.

⁹ O tei tupu i nià i te fenua ra, na te taata atoà ia;
e te arii atoà no roto atoà i te ô ra ta na i àmu.

Te faufaa òre o te taoà rahi

¹⁰ O tei nounou i te ârio ra, e òre ia e mauruuru i te ârio;
e tei nounou i te taoà ra, e òre ia e mauruuru i te taoà e ia rahi noa
atu.

E mea faufaa òre atoà te reira.

¹¹ Te rahi ra te taoà, te rahi atoà ra te feiā i àmu;

E e aha ta te feiā taoà ra faufaa, maori rā o te mata tē hiò noa atu?

¹² E maitai te taoto o te taata rave òhipa ra,
ia àmu rahi i te māa ra, e ia iti noa atu te àmu;
no te î rā o te ôpū o te feiā taoà rahi ra, i ère ai rātou i te taoto.

¹³ E ìno rahi tei ìtea ia ù i raro aè i teie nei mahana:
oia te taoà rahi i mauhia ei ìno no te fatu ra.

¹⁴ Te mou nei hoì taua taoà ra i te haa ìno.

E e tamaiti ta na ra, aita roa a ana ia vaiiho ei taoà na na.

¹⁵ Mai ia na hoì i fānau tahaa noa mai mai te ôpū mai o te metua vahine ra,

e nā reira hoì o ia ia hoì ra, mai ia na hoì i haere mai ra;

aita hoì a ana e faufaa i noaa i ta na òhipa i rave ra, e tià ai ia na ia hōpoi atoà atu.

¹⁶ Teie atoà hoì te tahi ìno māuiui.

O ia e hoì noa ra mai ia na atoà i haere mai ra;

e aha hoì ta na i noaa, tei òhipa faufaa òre noa o ia ra?

¹⁷ E ia faahope noa o ia i nā mahana no na i te àmu i ta na māa mā te pōuri,

e mā te òto hoì, mā te māuiui, e mai te taiā.

¹⁸ Inaha, ta ù i ìte nei: e mea maitai e te au hoì i te taata nei ia àmu, e ia inu i te pape, e ia rave o ia i te maitai o ta na ra òhipa i te ao nei, e ia hope roa aè o na puè mahana i hō-mai-hia mai e te Atua no na ra: o to na hoì teie tufaa i teie nei ao. ¹⁹ O te taata atoà ta te Atua i hōroà mai i te taoà rahi e te maitai ra, ua hōroà atoà mai ia i te rave i taua mea ra; e rave o ia i ta na tufaa, a òaòà ai i ta na ra òhipa, o ta te Atua ia i hōroà noa mai. ²⁰ E òre o ia e rahi hua i te manaò i to na ra puè mahana i te oraraa nei, ia hōroà mai te Atua i te òaòà i roto i to na âau.

6 ¹ Te vai nei te tahi ìno i ìtea ia ù i raro aè i teie nei mahana, e mea rahi hoì i roto i te taata atoà nei. ² I te taata, ta te Atua i hōroà mai i te taoà rahi, e te maitai, e te tura, e ua hope roa to na hinaaro aita e toe, aita rā te Atua i hōroà mai i te maitai no na e fānaò ai ia rave ra: na te hoê taata ê rā e rave mā te fānaò. E mea faufaa òre atoà te reira e te mai māuiui.

³ Ia hānere noa atu ta te reira taata tamarii,
e maoro noa atu o na matahiti i te ao nei, rahi noa iho o na puè
mahana i te oraraa nei,

aita to na âau i mauruuru i te maitai, e ua ère hoì i te tanuraa,
teie ta ù parau: O tē mahemo nei, e fānaò aè ia i te reira taata.

⁴ Haere faufaa òre noa mai hoì te reira,
e reva atu ra nā te pōuri,

e ua tāpoìhia to na iòà i te pōuri;

⁵ e aore ā hoì i ìte i te mahana, e aore e parau i ìtea;
e faaearea aè to na i to te tahi.

⁶ E ia piti noa atu to na tautani i te matahiti, aita roa o na e fānaò,
eere ānei te faahope atoà nei te taata i te vāhi hoê?

Te oraraa māha òre o te taata

⁷ No te vaha ta te taata atoà nei òhipa,
eita roa rā to na hinaaro e māha.

⁸ E aha iho ra ta te taata paari faufaa i hau i ta te maamaa ra?

E ta te taata haèhaa i ìte, i te haapaò i to na haereà i roto i te feiā e
ora nei?

⁹ E mea maitai te rave i te mea i noaa ra, i te auaù i te mau mea atoà
i hinaarohia ra:

e mea faufaa òre atoà te reira, e te àmu noa hoì i te matai ra.

¹⁰ Te mau mea e vai nei, ua topa-ê-hia na ia te iòà;
e ua ìtea hoì te huru o te taata nei: eiaha hoì o ia e mārō mai i tei
rahi to na pūai e iti to na iho.

¹¹ E rave rahi tē parau ra, e mea faufaa òre ia:

e aha ta te taata nei faufaa e noaa i te mārō?

¹² O vai hoì tē ìte i te mea e maitai ai te taata i nā mahana rii i to na
nei oraraa faufaa òre nei, tei pee ê noa mai te maru ra? E tiā hoì ia
vai ia faaite atu ia na i tei tupu i te ao nei i muri aè ia na ra?

Te māteri e te feruriraa i nià i te paari

7¹ E maitaì rahi to te iòà maitaì i to te monoì hauà maitaì ra
— e te mahana e pohe ai ra i te mahana fānauraa.

² E mea maitaì te haere i te fare òtoraa, i te haere i te fare àmuraa
māa;

o te hopeà hoì te reira o te taata atoà ra,
e riro hoì te feiā i ora ra i te manaò i te reira.

³ E mea maitaì te òto i te àta,
e maitaì aè hoì te âau i te mata òto ra.

⁴ Tei te fare òto ra te âau o te taata paari;
o te âau rā o te maamaa ra, tei te fare àrearea ia.

⁵ E mea maitaì ia faaroo i te aò a te taata paari ra,
i te faaroo i te pehe a te feiā maamaa ra.

⁶ Mai te rāau taratara e patapata i raro aè i te pāni ra,
oia te àta o te maamaa ra.

E mea faufaa òre atoà hoì te reira.

⁷ E huru ê te taata paari ia hāmani-ino-hia;
e piò ê hoì te âau i te tārāhu.

⁸ E mea maitaì aè te hopeà ra i te matamehāi ra;
e mea maitaì te taata âau faaòromaì i te taata âau faateitei ra.

⁹ Eiaha ia rū noa to âau i te riri,
tei te ôpū o te maamaa ra te riri i te vai-māite-raa.

¹⁰ Eiaha òe e parau e: «E aha te mea i maitaì ai tei mūtaa iho ra
ànotau i teie nei ànotau?» Aore hoì òe i ui maitaì i te reira parau.

¹¹ E mea maitaì te paari i te tufaa,
e mea taoà ia i te feiā e hiò i te mahana nei.

¹² E haapūraa hoì tei te paari, e haapūraa tei te moni;
teie rā te maitaì o te paari ia noaa, na te reira e hōroà mai i te ora i
te feiā fatu ra.

¹³ E haamanaò i te mau òhipa atoà a te Atua:
e tiā ia vai ia faatītīàifaro i tei piò ia na ra?

¹⁴ E òaòà i te mahana maitaì ra,

e haamanaò rā i te mahana e àti ai ra:

ua tuu-fātata-hia teie e te Atua i pihai iho i terā,

ia òre te taata ia ìte i tei fātata i tē iri mai i nià ia na ra.

¹⁵ E rave rahi ta ù mea i ìte i te mau mahana oraraa faufaa òre no ù nei.

E taata parau-tià tē pohe ra i to na ra haavare òre,

e e taata paieti òre hoì tē maoro nei to na aho i ta na ra parau ìno.

¹⁶ Eiaha òe e faataata parau-tià hua ia òe iho, eiaha hoì e haapaari rahi hua: e aha hoì ta òe faufaa ia taparahi ia òe iho?

¹⁷ Eiaha e faarahi hua te ìno,

eiaha hoì ia maamaahia: e aha hoì òe e rū ai i te pohe aita i tae i te tau mau?

¹⁸ E ao to òe ia tāpeà i teie nei parau, e eiaha to rima e tuu i te reira; o tei mataù i te Atua ra, e ora ia i te tahi e te tahi.

¹⁹ Ètaèta rahi ta te paari i hō mai i te feiā i paari ra, i tana tāvana e tino àhuru, i roto i te òire ra.

²⁰ Aita mau e taata parau-tià i te fenua nei, o tei rave i te parau maitai, e aore roa e hara.

²¹ Eiaha òe e haapaò i te mau parau atoà i parauhia ra, o tē ìte hoì òe i to tāvini i te faainoraa ia òe; ²² ua ìte hoì to âau na, e rave rahi ta òe faainoraa ia vētahi ê.

E iti te feiā e noaa te paari ²³ I tāmata maitai noa na vau i taua mau parau nei.

I parau hoì au e: «Ia paari hoì au»,

ua taa ê roa rā ia ù.

²⁴ Tei te ātea ê; e te hōhonu rahi hoì; e ìtea ia vai ra?

²⁵ Ua tītau hua hoì au ia ìte, e ia ìmi, e ia ìte i te paari e te mea i tupu ai te mau mea atoà nei,

ia ìte hoì i te ìno o te parau maamaa ra, e te rāveà neneva o te feiā maamaa.

²⁶ E ìte iho ra vau, e mea ìno rahi roa, e iti te pohe nei:

te vahine âau mārei e te ùpeà,

e tana rima, e âuri fifi ia;

te taata maitaì i te aro o te Atua ra, e ora ia ia na,
e riro rā te taata hara ia na.

²⁷ E inaha, te nā ô nei te Òrometua: Teie ta ù i ìte,
i te faaauraa i te tahi parau i te tahi, ia ìtea te mea i tupu ai ra;

²⁸ e te ìmi noa nei ā vau i teie nei, aita rā i ìtea.

Hoê aù taata paari i ìte i roto i nā taata atoà hoê tautani;
âreà te vahine paari hoê roa ra, aita ia i ìtea i roto i te reira atoà ra.

²⁹ Inaha, teie anaè ra tei ìtea ia ù:

Ua hāmani te Atua i te taata mā te maitaì;

ua ìmi rā rātou i te ìno e rave rahi.

Te taata paari i mua i te mana o te arii

8 ¹ O vai tei au i te taata paari? O vai tei ìte i te auraa o te mau mea
atoà nei?

E māmaramama te mata taata i te paari,
e na te reira i hō mai i te itoito i te mata ra.

² Teie taù parau ia òe: E haapaò i te parau a te arii,
no te tapu hoì i mua i te aro o te Atua.

³ Eiaha e haere mai i mua mai i tana aro mā te ahoaho,
eiaha e parau tāmāu i te mea ìno ra;
te rave ra hoì o ia i to na hinaaro.

⁴ E tupu te parau a te arii i te mana;
e o vai tē parau atu ia na e: «E aha na òe?» ⁵ O tei haapaò i te parau
ra, e òre ia e ìte i te ìno;

e haapaò ā hoì te âau o te taata paari i te taime e te parau au ra.

⁶ Te vai ra hoì te taime e au ai i te mau mea atoà i ôpuahia ra;
e àti rahi rā to te taata i te reira.

⁷ Oia aore i ìte i te mau mea e tupu ra;
e tià hoì ia vai ia faaite atu ia na i te mau mea e tupu ra?

⁸ Aita o te taata nei e mana i nià i te vārua ia tāpeà i te vārua ra;
aita atoà o te taata nei mana i te mahana e pohe ai ra;
aita roa e haapūraa i te reira tamaì,

e òre hoì te paieti òre ra e faaora i tei rave i te reira.

Te parau àro o te òhipa a te Atua

⁹ Ua ìte atoà vau i te reira, e ua manaò-māite-hia e au te mau òhipa atoà i ravehia i raro aè i te mahana nei. E ta te taata nei faaheporaa atu i te taata e pohe atu ra ei pohe no na iho. ¹⁰ E ua ìte hoì au i te paieti òre i te tanuraahia; e reva atu ra, mai te fare moà atu rātou i te revaraa, àromoè atu ra i roto ā i te òire mau ta rātou i nā reira ra. E riro atoà te reira ei mea faufaa òre. ¹¹ No te mea aore te utuà no te parau ìno ra i tuu-vave-hia atu, i haapāpūhia ai te âau o te taata nei i te rave i te parau ìno ra. ¹² Rave noa te rave hara e ia hānere noa atu i te raveraa, e maoro noa atu ā o na puè mahana, ua ìte rā vau, e maitaì to te feiā i mataù i te Atua, tei haamori i mua i tana aro; ¹³ aita rā o te paieti òre e maitaì, e òre hoì o na puè mahana e haamaorohia, maori rā mai to te ata ra, o ia aore i haamori i mua i te aro o te Atua ra.

¹⁴ Teie atoà te tahi mea faufaa òre e ravehia i te ao nei: te vai nei te feiā parau-tià i roohia mai i tei au i te òhipa a te paieti òre ra, e te feiā paieti òre i roohia mai i tei au i te òhipa a te feiā parau-tià ra. Ua nā ô noa iho ra vau, e parau faufaa òre atoà ia. ¹⁵ Ua haamaitaì atu ra vau i te òaòà; aita hoì a te taata nei mea maitaì i te ao nei, maori rā i te àmu e te inu a òaòà ai; o tei hōroàhia mai ia na i ta na ra raveraa òhipa, òi vai aè o na puè mahana i te oraraa nei ta te Atua i hōroà mai no na i raro aè i te mahana nei. ¹⁶ Te tītau ra taù âau i tei paari ia noaa, e ia ìte atoà hoì au i te mau òhipa i ravehia i te ao nei — e òre hoì i te ao, e òre atoà hoì i te ruì, to te tahi pae taata e tāpiri i to rātou mata e taòto — ¹⁷ e te ìte ra hoì au i te mau òhipa atoà a te Atua ra: e òre e ìtea i te taata nei i te mau òhipa atoà i ravehia i raro aè i te mahana nei; e tītau noa atu ā hoì te taata nei ia ìte, e òre ā e ìtea ia na; oia ā ia, tītau noa ā te taata paari ia ìte, e òre ā e ìtea ia na.

Hoê ā hopeà to te mau taata atoà

9¹ Ua tītau-mau-hia e taù âau taua mau mea atoà nei;
e taua mau mea atoà nei tei ìmi-hua-hia e au ra.

Ìte aè ra vau e,

te feiā parau-tià e te feiā paari, e ta rātou atoà ra mau òhipa,
tei te rima ia o te Atua;

e òre rā te taata e ìte i te hinaaro e te hinaaro òre,
i te mau mea atoà i mua ia rātou ra.

² Hoê ā hete to te taata atoà nei ia roohia mai:

hoê ā hete rave i te taata parau-tià e te taata paieti òre,

i te taata maitai e te taata ìno,

i te taata i mā e te taata viivii,

i te taata tūtia e te taata tūtia òre;

ta te taata maitai ia roohia mai, oia atoà ta te rave hara:

ta te taata e tuhi ra, e te taata e mataù ia tuhi ra.

³ Teie te ìno i te mau mea atoà i ravehia i raro aè i te mahana nei: i te mea hoê ā hete to te taata atoà ra ia roohia mai; te î nei hoì to te taata nei âau i te ìno, te vai ra hoì te parau maamaa i roto i to rātou âau i te oraraa nei; e tae noa atu rātou... i roto i te feiā i pohe ra!

⁴ Te âmui atoà ra o ia i roto i te feiā i ora ra, e manaòraa to na; maitai aè to te ùrī ia ora ra i to te riona ia pohe.

⁵ Ua ìte te feiā e ora nei, e pohe rātou;

aita rā a te feiā i pohe e parau ìtea;

aita hoì a rātou e utuà toe i te fenua nei,

ua àramoina hoì rātou.

⁶ To rātou aroha e to rātou riri, e to rātou fei, ua mou anaè ia;

aita hoì a rātou e tufaa e a muri noa atu i te mau mea atoà e ravehia i raro aè i te mahana nei.

E òaòà i te oraraa ei ò na te Atua

⁷ A haere a àmu i ta òe māa mā te òaòà, a inu ai i ta òe uaina mā te reàreà o te âau: ua tiàhia hoì ta òe òhipa e te Atua i tenā na.

⁸ Ia vai teatea mai ā to òe àhu,
e eiaha to òe upoo ia ère i te monoì ra.

⁹ E pārahi i to vahine ra mā te òaòà,
e aroha òe ia na, e ia hope roa nā mahana o to òe na oraraa faufaa òre,

to òe na mau mahana faufaa òre ta te Atua i hōroà mai no òe i raro aè i te mahana nei;

o ta òe ia tufaa i te oraraa nei,
e ta òe ra raveraa òhipa, ta òe e òhipa noa na i raro aè i te mahana nei.

¹⁰ O tei ìtea ia òe ta to rima e rave ra, a rave mā to pūai atoà ra;
aore hoì e òhipa, aore e ìmiraa, aore hoì e ìte, aore hoì e paari,
i te âpoo ta òe e haere na.

E fā tātūe noa mai te ìno

¹¹ E rave rahi hoì to ù ìteraa i te ao nei,
e òre e haapaòhia e tei te âvae òiòì te hemo e hemo ai,
e tei te ètaèta e riro ai te rē,
e tei te feiā paari e noaa ai te māa,
e tei te feiā haapaò maitai te taoà,
e tei te àravahi te ìtehia mai,
e tau rā e te tiàià noa to te taata atoà ra.

¹² Aore roa e taata i ìte i ta na e roohia mai,
mai te ià i noaa i roto i te ùpeà ra,
e te manu ia noaa i te märei ra;
o to te taata ia fifiraa i te ànotau ìno ra, ia ûàna noa mai te pohe i nià ia rātou.

E mea rave àtā i te ìte i te paari

¹³ Teie rā ta ù parau paari i ìte i te ao nei,
e mea rahi hoì i to ù manaòraa:

¹⁴ Te vai ra te hoê òire iti e te taata rii i roto aita reà; ua haere mai ra te hoê arii rahi e rave, e ua patu iho ra o ia i te âua rahi ei raveraa.

¹⁵ Te pārahi ra te hoê taata iti paari haèhaa i roto, e ora iho ra taua òire ra i te paari no na ra. Aore rā e taata i manaò i taua taata iti haèhaa ra.

¹⁶ Ua manaò iho ra vau:

E maitaì to te paari i to te pūai.

O te paari rā o te taata haèhaa ra, e vahavahahia ia, e aore e haapaò-reà-hia ta na parau.

¹⁷ E haapaò-rahi-hia te parau marū a te feiā paari ra, i te pii noa a te tāvana maamaa ra.

¹⁸ E maitaì to te paari i to te mauhaa tamaì; hoê rā taata ia rave i te hara ra, e maitaì rahi tei mou ia na.

10 ¹ No te raò pohe i ìno ai, e i tāhuti ai te rāau a te taata hoo rāau ra;

oia atoà te parau iti maamaa hoê ra i te taata roo rahi i te paari e te tura.

² Te ìte o te feiā paari, tei te rima àtau ia, te ìte rā o te maamaa ra, tei te rima àui ia.

³ E ia haere noa te maamaa nā te èatià ra, te faaite ra o ia i to na ìte òre;

e ua parau i te taata atoà ra, e maamaa vau nei!

⁴ Ia tupu te riri o te taata tāvana ia òe ra, eiaha e haere ê;

tei te tuu marū noa hoì e māha ai te riri rahi atoà.

⁵ Teie hoì te hoê ìno i ìtea ia ù i te ao nei, e hape ia no te arii iho:

⁶ te faateiteihia nei te maamaa ra,

e te pārahi nei te taata mana e te taoà rahi i te vāhi haèhaa.

⁷ Ua ìte au i te feiā tāvini i te hororaa nā nià i te puaahorofenua, e te hui arii i te haere-noa-raa nā raro ei tāvini.

Te mau vāhi ātaāta o te òhipa

⁸ O tei ô i te âpoo ra, na na iho e hià i roto, e tei vāvāhi i te âua ra, e motu ia i te ôfī.

⁹ O tei hōpoi ê i te òfai ra, e paruparu o ia i te reira,
e o tei vāvāhi i te vahie ra, e riro i te pēpē.

¹⁰ Te mania ra te âuri, e aore i faaòihia te mata ra,
ia rahi to te taata haapūai i reira;
na te paari rā e faaite mai i te rāveà.

¹¹ E hōhoni noa mai te ôfi aore i faanavenavehia,
te huru ia o te taata parau vavi noa.

Te parau a te taata maamaa

¹² Ìtehia mai te parau a te taata paari;
te vaha rā o te maamaa ra, oia iho te ìno.

¹³ Maamaa te matamehà o ta na parau,
e te hopeà o ta na parau, o te haùti ia e te maamaa.

¹⁴ E faarahihia ta te maamaa ra parau.
Aore hoì e taata i ìte i te tupu a muri aè;
e tià hoì ia vai ia faaite ia na i tē tupu a muri aè?

¹⁵ Te rohirohi ra te maamaa i ta na iho òhipa,
aore hoì o ia e ìte i te èà ia haere i te òire.

Te parau o te mau arii

¹⁶ E tamaiti iti to òe ra arii, e terā ra fenua, a tae hoì òe,
e te àmu ra te mau arii io òe ra i te māa i te poi poi!

¹⁷ E ao to òe, e terā ra fenua, tei riro to òe arii ei tamaiti na te feiā
mana,

o tei haapaò te mau arii io òe ra i te àmuraa māa ra,
ei faaètaèta, eiaha ei faataèroraa!

¹⁸ Tei te faaruè tāùe, e tāhuti ai te fare;
e tei te faatau o te rima ra, e î ai te fare i te tōpata.

¹⁹ I haapaòhia te àmuraa māa ei faatupu i te òaòà,
e reàreà te âau o te feiā e ora nei i te uaina,
tei te moni rā e noaa ai taua mau mea atoà ra.

²⁰ Eiaha e tuhi i te arii i roto ia òe ihoā;
eiaha hoì e tuhi i te taata mana i roto i to òe ra piha;

na te hoê manu o te reva e hōpoi i taua parau ra,
e na te hoê mea pererau ra e faaïte i taua reo ra.

Aore hoï òe i ìte i te àti e tupu mai

11 ¹ A ueue i ta òe tītona i nià i te pape,
e rave rahi aè ra te mahana i maïri, noaa faahou atu ra ia òe;

² e hōpoi noa atu i te tufaa i nā taata toohitu, e ia toovaù noa atu,
aore hoï òe i ìte i te àti e tupu i nià i te fenua nei.

³ Te îï ra te mau ata i te ua,

e maïri mai ia i nià i te fenua nei;

e ia hià te rāau i te pae i apatoà ra, e te pae i apatoèrau ra,
i taua vāhi i maïrihia ai ra, ei reira ra vai ai.

⁴ O tei hiò i te mataï ra, e òre o ia e ueue i te huero;

e o tei haapaò i te ata ra, e òre o ia e òòti.

⁵ Mai ia òe aore i ìte i te tupuraa o te mataï ra, e te tupuraa o te ivi
i roto i te ôpū hapū ra, aita atoà òe i ìte i ta te Atua ra òhipa, i tana
raveraa e oti ai te mau mea atoà nei.

⁶ Ei te poiïpoi a ueue ai i ta òe huero,

e ei te ahiahi eiaha e pārahi noa;

aore hoï òe i ìte i tei tupu, teie e terā,

e ia maitaï âpipiti atoà ra.

A mau i te ora mā te māmarama

⁷ E mea maitaï mau ā te māmarama;

e maitaï hoï te mata ia hiò i te mahana ra.

⁸ Maoro noa ā atu ra to te taata nei pārahiraa,

e ia òaòà o ia i taua mau matahiti atoà ra,

e haamanaò rā o ia i te mau mahana pōuri,

o tē riro atoà hoï te reira i te rahi atoà:

o tē riro hoï tei toe ra ei mea faufaa òre.

⁹ A òaòà, e tenā na taata âpī, i to òe na âpīraa,

e ia reàrèà hoï to âau i to òe vai-âpī-raa na;

oia ā ia, e haere noa òe nā te mau èà, nā to òe iho ra āau, e tītau hoì òe i ta to mata e hinaaro ra;

e hōpoihiā rā òe e te Atua i te haavāraa i taua mau mea atoà ra, ia ìte mai hoì òe.

¹⁰ E i teie nei, e faataa ê atu i te mea e peàpeà ai to āau, e faataa ê atu hoì i te mea e viivii ai to tino; te tamariiriira ra hoì e te âpīraa, e mea mau òre ia.

Te fātatarāa mai te pohe

12 ¹ E tenā na, e haamanaò i tei hāmani ia òe i to âpīraa ra, aita i tae i te mau mahana ìno ra, e aita i tae i te mau matahiti e parau ai òe ra e: «Aita roa o ù e maitàira»;

² e aita ā te mahana e te māmarama, e te marama e te mau fetià i mohimohi, e aita i hoì te mau ata i te ua i mao ra.

³ E aita i tae te mahana e rūrūtaina ai te feiā e tiaì i te fare, e piò ai hoì te feiā ètaèta ra i raro; e òre ai hoì te mau tāvini e tāviri ra, no te mea ua iti, e te feiā e ara i te haamāramarama ra, ua ôpanihia ia i te pōuri,

⁴ e ia ôpanihia nā ùputa i te aroā ra, e aore i ìtea te haruru o te tāvirira ra;

ia tià noa te taata i te òto o te manu ra, e ua tuu-haèhaa-hia te mau tamahine e fatu i te pehe ra;

⁵ ia mataù rātou i te mau vāhi teitei, e ia mataùhia i te èatià ra; ia ruperupe hoì te tetati ra, e teiaha hoì te vīvī ra ia na iho, e te hiaai ra, e mou roa ia, ia reva te taata i to na pārahira roa,

e ia haere te feiā òto ra nā roto i te mau aroā;

⁶ e aore ā te taura ârio i tuu-paruparu-hia, e aore te âuà àuro i pararī, e aore te hue i pararī i te tumu o te pape ra, e aore te pereòo i pararī i te fārii;

⁷ ei reira te repo e hoì ai i raro i te repo no reira o ia ra,
e hoì rā te vārua i te Atua i hōroà mai ra.

⁸ Te nā ô nei te Òrometua: E mea faufaa òre rahi teie, e mea faufaa òre te mau mea atoà nei.

Pūòhuraa

⁹ Te rahi ra te paari o te Òrometua,
e te rahi ra ta na haapiiraa i te taata ia ìte;
e ua ìmi hua o ia, e ua tuatāpapa māite i te māteri e rave rahi.

¹⁰ Ua ìmi te Òrometua ia ìtea te parau fāriihia ra;
e o tei papahia ra, e parau-tià ia e te parau mau.

¹¹ E au te parau a te feiā paari ra i te pātia;
e mai te âuri haamau-maitai-hia ra te feiā haaputu ra.

Ua haapaòhia ia i te tiaì hoê ra.

¹² E i teie nei, ia faaroo òe, e taù tamaiti, ia rātou:
ia tuatāpapa i te puta ra, aita e faaea ra,
e rohirohi hoì te tino ra ia rahi te ìmi i te parau.

¹³ E faaroo na tātou i te faaotiraa o taua mau parau nei:
O te Atua tē mataù atu, e haapaò hoì i ta na parau.
O ta te taata atoà ia e àti noa aè.

¹⁴ E hōpoi atoà te Atua i te mau parau atoà i te haavāraa,
e te mau mea moè atoà ra,
— te maitai e te ìno atoà ra.

TE TIRE A TOROMONA

(I roto i teie puta, ua faaòhipahia te faaararaa i te «taata e parau ra», mai «Te vahine», «Te tāne», «Vētahi»: eita rā tei mau tāpaòraa e taiòhia, no te mea e mau tūramaraa rātou no te mau taata e parau ra.)

1 ¹ Te Tire hau ê — a Toromona.

Te tāuàparaaraa a te here

Te vahine

² Ia hoì mai o ia ia ù i te hoì o tana vaha!
o to hinaaro tei maità rahi i to te uaina ra.

³ Mai te hauà atoà o to monoì maità ra!

O to òe ia iòà, e monoì manii ia;

i hinaaro mai ai te mau pāretēnia ra ia òe.

⁴ E faatae òe ia ù, te hinaaro nei mātou i te pee ia òe!

Ua aratai te arii ia ù i to na ra mau piha...

E reàreà mātou, e òàòà hoì ia òe;

manaò ā mātou i to òe aroha, e iti te manaò i te uaina.

Te feiā parau-tià tei hinaaro ia òe!

⁵ Èreère to ù, e tupu maità rā, e te mau tamahine i Ierutarema e,
mai te mau tiàhapa i Tetara, e mai te mau pāroru o Toromona.

⁶ Eiaha rā e hiò mai ia ù i te mea ua èreère:

i te mea ua faahuru-ê-hia vau e te mahana.

Ua faahape mai te mau tamarii a taù metua vahine ia ù,

e ua tuu mai ra i te tiaì i te mau ô vine ra ia ù.

Aita rā vau i tiaì i to ù iho ra ô vine.

⁷ E faaite mai ia ù, e tei herehia e taù vārua e,

i ta òe faaàmuraa i te nana na òe ra,
 e ta òe faafaaceraa i te avatea ra;
 e aha hoì au nei e tià ai ei ori noa
 i roto i te mau nana a to mau hoa ra?
 Vētahi ⁸ Aore òe i ìte, e terā ra vahine hau ê i te purotu i te mau
 vahine atoà ra,
 e haere òe nā te èà o te nana ra,
 a faaàmua ai i ta òe ra mau pinia puaaniho
 i te hiti o te mau tiàhapa o te feiā tiaì ra.

Te tāne

⁹ Te faaau nei au ia òe, e taù here e
 i te hoê puaahorofenua i te pereòo o Faraò ra.
¹⁰ Nehenehe to to òe pāpārià i te nānāi poe ra,
 e to ài i te hei àuro ra.
¹¹ E rave rā mātou i te hei àuro no òe ra,
 e te mau poe ârio atoà ra.

Te vahine

¹² Te pārahi ra te arii i ta na ra àmuraa,
 te hauà atu ra te narati no ù ra.
¹³ E ruru iti mura taù here nei no ù,
 ei nià i taù òuma o ia vai ai e ao noa aè.
¹⁴ E puèraa tiare tafara taù here nei no te mau ô vine i Ène-Teti.

Te tāne

¹⁵ Inaha, e nehenehe to òe, e aù here e. Inaha, e nehenehe to òe!
 E mata ûûairaò hoì to òe ra.

Te vahine

¹⁶ Inaha, te nehenehe ra òe, e taù here e, te maitaì ra!
 e to tātou roì hōhorahia nei i te heeuri mai e!
¹⁷ E âreti te teà o to tātou fare,

e te peruti anaè to tātou mau àho.

2¹ E tiare hoì au no Tārona,
e riri anaè no te mau peho ra.

Te tāne

² Mai te riri i roto i te mau rāau taratara ra,
oia atoà taù here i roto i te mau vahine atoà ra.

Te vahine

³ Mai te remoni i rōpū i te mau rāau atoà i te vāhi ururāau ra,
oia atoà taù here nei i roto i te mau taata âpī atoà ra.

Te hinaaro nei au i te pārahi i raro aè i to na maru,
te au nei hoì ta na māa ia ù ia àmu ra.

⁴ I arataì na o ia ia ù i te fare àmuraa;
e ta na reva i hōhora i nià iho ia ù o te hinaaro ia.

⁵ E faaètaèta mai ia ù i te uaina;
e faaitoito mai i te remoni;
te pohe noa nei ā vau i te aroha.

⁶ Tei raro aè tana rima àui i taù upoo,
e te tauahi nei tana rima àtau i nià ia ù!

Vētahi?

⁷ Te aò atu nei au ia òutou, e te mau tamahine i Ierutarema,
i te mau tāpi e te mau àiri o te aru ra,
eiaha òutou e faahitimaùe, eiaha e faaara i taù here nei,
e ia hinaaro noa o ia iho ra.

Te haere mai ra o ia

Te vahine

⁸ E reo ia na taù here nei!
Inaha, te maùe haere mai ra nā nià i te mau mouà,
te ôuà haere mai ra nā nià i te mau âivi.

⁹ E au taù here nei i te tãpi,
e te àiri âpî.

Inaha, ua tià noa mai ra o ia i muri mai i to mātou ra patu,
e ua hiò mai nā roto i te haamāramarama,
e ua faaite ia na iho nā roto i te vāhi rii ôata ra.

¹⁰ Ua parau mai ra taù here.

Nā ô mai ra ia ù:

«A tià, e taù here e, e taù nehenehe e, e haere mai!

¹¹ Inaha hoì, ua òre aè nei te vero;
ua mao te ua, e ua òre.

¹² Te ìtea mai ra te tiare i nià i te fenua nei,
e ua tae i te òtoraa o te manu ra,
e te ìtea nei te òto o te ûupa i to tātou nei fenua.

¹³ Te ôteu nei te tute i to na tute pū,
e te hauà nei te tiare o te vine nei.

A tià, e aù here, e aù nehenehe, e haere mai!

¹⁴ E aù ûûairaò e, ia ìte atu vau ia òe nā roto i te taòā mato ra,
nā roto i te vāhi pūpunihia i te mau òfaì ra,
ia ìte hoì au i to mata na,
ia faaroo hoì au i to reo na;
e maitaì rahi hoì tei to reo, e te purotu rahi hoì to mata.»

Vētahi

¹⁵ O òutou hoì, e te mau hoa ra, a rave na i te ârope,
i te mau ârope rii ra e ìno ai te mau vine ra,
ua tiarehia hoì ta tātou mau vine.

Te vahine

¹⁶ No ù hoì taù here, e no na atoà hoì au nei;
tei roto i te mau riri te àmuraa.

¹⁷ Ia ao, ia pee ê atu te mau ata,
e hoì mai ia ù nei, e aù here e,
ia riro òe mai te tãpi,

e mai te àiri âpī,
i nià i te mau mouà ra i Pētera.

Te moemoeā te vahine e ìmi i tana tāne here

3¹ Ia ù i taòto i te âruì, i nià i taù roì ra,
ua ìmi au ia na i tei herehia e taù âau ra;
ua ìmi au, aita rā o ia i ìtea atu e au...
² E tià vau, e e hāhaere nā roto i te òire;
nā roto i te mau aroā, e nā te mau èà rarahi ra;
e ìmi au ia na i tei herehia e taù âau ra...
ua ìmi au ia na, aita rā o ia i ìtea atu e au.
³ E ìtea iho ra vau e te feiā tiaì òre:
ua na ô atu ra vau: Ua ìte òutou ia na i tei herehia e taù âau nei?
⁴ E aita aè ra rātou i maìri reà ia ù ra,
ìte atu ra vau ia na i tei herehia e taù âau nei;
ua tāpeà atu ra vau ia na,
e aita aè ra vau i tuu ia arataì ra vau ia na i te ùtuafare o taù metua
vahine,
i te mau piha no na no tei tō ia ù ra.

Vētahi?

⁵ Te aò atu nei au ia òutou, e te mau tamahine i Ierutarema,
i te mau tāpī, e te mau àiri o te aru ra,
eiaha òutou e faahitimaùe, eiaha e faaara i taù here nei,
e ia hinaaro noa o ia iho ra.

Vētahi

⁶ E aha teie mai te mētēpara mai,
mai te mau pou au auahi,
i faanoànoàhia i te tāpau mura,
e te tāpau rīpano, e te mau rāau atoà a te feiā hoo ra?
⁷ Inaha, e vauvau hopohopoi ia no Toromona,
te haaàtihia ra e te taata itoito e toru taau,

e feiā itoito anaè no Ìteraèra.

⁸ E òè anaè ta rātou mauhaa,

e feiā itoito i te tamaì;

tei te hūmaha anaè ta rātou mau òè i te vaiihoraa,

no te mataùtaù i te pō ra.

⁹ Na te arii ra, na Toromona, i hāmani no na iho i taua vauvau nei,
no Repanona te rāau.

¹⁰ Ârio anaè te mau pou i te hāmaniraa,

e àuro hoì te tiàraa,

e ùràura te vauvau;

e ua hōhorahia tei rōpū ra vāhi i te tāpaò o te aroha,

na te mau tamahine i Ierutarema.

¹¹ A haere na, e te mau tamahine i Tiona, a hiò i te arii ra ia
Toromona,

mā te torōna ta te metua vahine i faatorōna mai ia na

i te mahana i faaipoipohia ai o ia ra,

i te mahana i òaòà ai tana âau ra.

Te tāne

4 ¹ Inaha, te aiaì ra òe, e taù here e, inaha, te aiaì ra òe!

E nā mata no òe i raro aè i to iò rouru ra,

e au ia i to te ûûairaò ra.

E te rouru, e au ia i to te nana puaaniho e vai i te mouà ra o Tireata.

² E au to niho ra i te nana pāòti-âpī-hia,

i te haereà mai mai raro i te pape hōroiraa ra;

o tei tātaipiti anaè te fanauà ra,

e aore roa te hoê o rātou i ère ra.

³ E au to ùtu i te aho ùteùte ra,

e to reo ra tei navenave;

mai te māa rēmuna ra to òe ia puè pāpārià i raro aè i to iò rouru ra.

⁴ E au to ài i te pare o Tāvita,

i patuhia ei vairaa mauhaa tamaì:

hoê tautani i te pāruru i faautahia i reira,

e mauhaa anaè no te feiā tamaì ra.

⁵ E au o puè ū ra i nā pinia e piti ra,
e maehaa no te tāpi,
i roto i te riri i te àmuraa.

⁶ Ia ao rā, ia pee ê atu te maru,
ei nià vau i teie nei mouà mura,
i teie nei âivi rīpano.

⁷ Aiaì rahi to òe, e taù here e;
aita roa o òe ìno.

⁸ E haere mai ia ù nei, e taù hoa, e faaruè ia Repanona,
e haere mai ia ù nei e faaruè ia Repanona!

Nā te upoo o Àmana i te hiò mai,
nā te upoo o Tenira, e te upoo o Heremona,
nā te mau pārahiraa o te mau riona,
nā te mau mouà o te nēmera.

⁹ Ua riro taù âau ia òe, e taù tuahine, e taù hoa,
ua riro taù âau ia òe i to mata na hoê roa ra,
i te fifi hoê o to âi na.

¹⁰ E maitaì rahi tei to aroha, e taù tuahine, e taù hoa e!
E mōmona rahi tei to aroha i to te uaina,
e te hauà o to monoì i te mau faanoànoà atoà ra!

¹¹ To vaha na, e aù hoa, mai te meri i te tōpataraa mai;
e meri e te ū tei raro aè i to arero,
e te hauà o to àhu na, e au ia i to Repanona.

¹² E âua-haaàti-hia taù tuahine, taù hoa,
e pape pihaa ôpanihia, e tumu pape piahia ra.

¹³ E âua rēmuna tei tanuhia e òe ra,
e te mau māa maitaì ra,
te tafara, e te narati;

¹⁴ te narati, e te taratema, e te tănē, e te tīnamo,
e te mau rāau atoà ra, e te rīpano;
te mura, e te âroe,
e te rāau noànoà atoà ra.

Te vahine

¹⁵ Te âpoo pape o taua âua nei,
e tumu ia no te pape ora,
mai Repanona te taheraa mai.

¹⁶ A ara, e te matai ra, e te faapiti e!
E farara atoà mai òe, e to apatoà ra!
Ei pūhauhau mai i nià i taù ô nei, ia itea to na noànoà i te maniiira
mai!
ia tomo mai taù here i roto i ta na nei ô,
e ia àmu o ia i te māa maitatai no reira!

Te tāne

5 ¹ Ua tae mai au i roto i taù ô nei, e taù tuahine, e taù hoa e;
ua haaputu vau i taù mura e taù rāau noànoà ra,
ua àmu vau i taù meri i te tōpataraa mai,
ua inu vau i taù uaina mā te ū atoà ra...

Vētahi

E àmu, e àu mau hoa e, e inu hoì, oia ā ia, e inu hua, e àu mau here
e!
Ua ìriti te vahine i te ùputa ia na, ua taere roa rā

Te vahine

² Te taòto ra vau, âreà taù âau, tē ara noa ra ia...
E reo no taù here, te pātōtō ra, ua parau mai ra:
«A ìriti aè na ia ù, e taù tuahine, e taù here,
e taù ûûairaò, e taù nehenehe!
Ua ì hoì to ù rouru i te hau,
e taù ìò rouru i te tōpata o te raì ra.» ³ Ua haapae au i taù àhu: eiaha
e tià ai ia àhu faahou?
Ua hōroi au i taù âvae; eiaha e tià ai ia faarepo faahou?
⁴ Ua òòmo mai ra taù here i tana rima nā te âpoo ra,

aroha roa atu ra taù âau ia na.

⁵ Ua tià aè ra vau e ìriti i te ôpani i taua here no ù ra;
te tōpata noa ra te mura no nià i taù rima,
e te mura noànoà rahi no nià i taù rimarima ra, e ua iri iho ra
i nià i te haamauraa i taua ùputa ra.

⁶ Ua ìriti aè ra vau i taua here no ù ra;
aita rā rā taù here, ua reva ia.

Aita atu ra o ù vārua i te manaòraa i ta na parau.

Ua ìmi au ia na, e aita atu ra o ia i ìtea atu e au;
ua pii hoì au ia na, aita rā o ia i parau mai.

⁷ Ìtea iho ra vau e te mau tiaì òire;
e ua papaì mai rātou ia ù, e ua paruparu iho ra vau,
e ua haru mai te feiā tiaì patu ra i te pāruru no ù.

⁸ Teie taù aò ia òutou, e te mau tamahine i Ierutarema nei,
peneiaè o tē ìtea atu ia òutou taua here no ù nei,
e parau atu òutou ia na e?
Te pohe nei au i te aroha.

Vētahi

⁹ Eiaha te vāhi iti hau i taua here no òe ra i to te tahi ê ra?
e terā ra vahine fāito òre i te mau vahine atoà nei!
E aha te vāhi iti hau i taua here no òe ra i to te tahi ê ra,
i nā reira mai òe i te poroì ia mātou nei?

Te vahine

¹⁰ E teatea to taua here no ù nei e te ùteùte hoì;
o ia tei hau ê i te taata atoà e hoê àhuru i te tautani.

¹¹ Tana upoo ra, mai te àuro maitaì roa ra ia,
e tana io rouru i te ôfirifiri,
e mai to te ôrepa i te èreère maitaì ra.

¹² O nā mata ra mai to te ûûairaò ia,
ia hōroihia i te ū ra,
i te pārahi-māite-raa i te hiti o te pape ra,

e ia faaau-māite-hia ra.

¹³ O nā âârià no na ra,
e tanuraa rāau noànoà tiare hauà ra ia;
e nā ùtu ra, mai te riri ùteùte ia
mā te monoì ra e mura i te tōpatapataraa.

¹⁴ O nā rima no na ra, e tāpeà àuro ia,
i haaàtihia i te taritita;
to na tino ra, e tena ànaàna ia,
i tārotohia i te tafira.

¹⁵ Nā âvae ra, e pou tita ia,
i haamauhia i nià i te tiàraa àuro maità ra.
To na mata, e au ia Repanona,
e te faahiahia ia hiò mai te âreti ra.

¹⁶ To na vaha, e maità rahi roa ia,
ua àti roa o ia i te maità, e te hinaaro-rahi-roa-hia.
O te huru ia o taua here no ù ra, o te huru ia o to ù nei hoa,
e te mau tamahine i Ierutarema e!

Vētahi

6 ¹ Tei hea atu ra taua here no òe ra?
E terā ra vahine i hau i te maità i te mau vahine atoà nei!
I ôpài tià aè nei i hea taua here no òe ra,
ia ìmi atoà hoì mātou e òe atoà hoì?

Te vahine

² Haere atu ra taù here nei i roto i ta na ra ô,
i te mau tanuraa rāau noànoà na na ra,
e àmu i roto i te mau ô ra,
e òhi haere hoì i te riri.
³ No taù here hoì au nei, e no ù hoì taù here;
tei roto o ia i te mau riri i te àmuraa.
Hiroà o te vahine herehia

Te tāne

⁴ Nehenehe rahi to òe, e au here e, mai ia Tīreta,
e te au-rahi-hia mai ia Ierutarema,
e te mataùhia mai te nuu reva ra.

⁵ E fāriu ê atu na i to mata ia ù nei, ua riro hoì au io na.

E to rouru, e au ia i te nana puaaniho e vai i te mouà ra o Tireata.

⁶ E au to niho ra i te nana māmoe i pāòti-âpī-hia,
i te haereà mai mai raro i te pape hōroiraa ra;
o tei tātaipiti anaè te fanauà ra,
e aore roa te hoê o rātou i ère.

⁷ Mai te māa rēmuna ra,
o òe âârià ra i raro aè i to ìò rouru ra...

⁸ E toru taau arii vahine ra i roto i to ù aè ra fare,
e maha taau hoì vahine rii,
e te pāretēnia hoì aore i taiòhia.

⁹ Oia anaè nei rā taù ûûairaò, taù nehenehe;
o te here ia o taù metua vahine,
o tei haamaitàhia e tei fānau mai ia na ra.

Ua hiò mai te mau vahine ia na, e ua haamaità mai ia na;
te mau arii vahine e te mau vahine rii, te nā reira i te ârue ia na.

Vētahi

¹⁰ O vai teie e hiò nei mai te poi-poi ra,
mai te marama te teatea, mai te mahana te ànaàna,
e mai te nuu reva ra te mataùhia?

Te tāne

¹¹ Haere atu ra vau i raro i roto i te ô âtuna,
e hiò i te māa o te peho ra,
e ia ìte atu i te vine i te ruperuperaa,
e te rēmuna i te tiareraahia.

Te vahine

¹² Aita hoì au i ìte ra, riro atu ra vau i taù âau...
mai te pereòo o Àminatapa ra!

Vētahi

¹³ A hoì mai, a hoì mai, e te vahine Turami e!
A hoì mai, a hoì mai, ia hiò atu mātou ia òe!
E hiò òutou i te vahine Turami i te aha?
Mai te mea te hiò ra mātou i te mau pupu o nā nuu e piti ra.

Te tāne

7 ¹ Te nehenehe o te âvae i roto i to tāmaa ra, e teie nei tamahine
arii e!

Mai te poe ra to mau mero i te rave maità ra,
e òhipa ia na te rima àravahi maità ra.

² To pito ra mai te âua menemene ra,
tei î i te uaina ânoìhia ra.

To ôpū ra, e au i te puèraa tītona ra,
haaàtihia i te riri ra.

³ To ū ra, e au ia i nā tāpi fānauà,
maehaa e piti ra.

⁴ To àî ra, e au ia i te pare tena;
e to mata ra, mai nā pape vairaa ià i Hetepona ra,
i te ùputa ra i Pati-Rapimi;
to ihu ra, mai te pare i Repanona
i tīraha tià mai i Tamateto ra.

⁵ To upoo i nià ia òe ra, e au ia ia Taremera,
e to mau pūtii ra, mai te ùràùra ia;
e ua mau hoì te arii i roto i te mau piha ra!

⁶ To òe hoì mata i te aiaì, e te maità e, ua haatupu-mau-hia to òe
na huru,
e aù here e, ia maità!

⁷ To òe ra teitei, e au ia i te rāau ra e tāmara,
e nā ū no òe ra, e au ia i te peenave vine ra.

⁸ Ua nā ô aè ra vau: E païuma vau i taua tāmara nei,
e tāpeà vau i to na âmaa, oia ā ia!

E riro to ū mai te peenave vine ra,
e te hauà o to aho ra mai te remoni ra,
⁹ e to reo ra, mai te uaina maitaì ra ia...

Te vahine

Na taù here ra, tei maìri maitaì noa i raro ra,
tei tere noa nā roto i te vaha o tei ruhiruhiā ra.

E ao to tei herehia

¹⁰ No taù here au nei,
e no ù hoì taù here.

¹¹ E haere mai, e taù here e, tāua i roto i te mau ô ra,
e ei roto i te mau òire rii tāua e pārahi ai!

¹² Ei te poìpoì roa tāua a haere ai i te mau ô vine ra,
e hiò tāua i te vine i te ruperuperaa, e te vine âpī i te hoturaa,
e te rēmuna i te tiareraahia.

Ei reira vau e faaìte atu ai ia òe i to ù nei aroha.

¹³ Te hauà mai ra te mau tūtaima;
e tei to tātou mau ùputa, te mau māa atoà ra,
te mea âpī e te mea tahito;
ua vaiihohia e au na òe, e aù here e.

8 ¹ Ahiri òe mai taù tuaane iti e,
o tei òte i te ū o taù metua vahine e!

A ìtea ai òe e au i rāpaeàu ra, ua hoìhoì noa vau ia òe,
e eita vau e faaìnohia i reira.

² E arataì au ia òe, e hōpoi au ia òe, i roto i te fare o taù metua
vahine ra;

e na na e haapii mai ia ù ra,
ua faainu ia vau ia òe i te uaina faanoànoàhia ra,

no te pape o taù nei rēmuna.

³ Tei raro aè tana rima àui i taù upoo,
e te tauahi nei tana rima àtau i nià ia ù!

Vētahi?

⁴ Te aò atu nei au ia òutou, e te mau tamahine i Ierutarema nei,
eiaha òutou e faahitimaùe, eiaha e faaara i taù here nei,
e ia hinaaro noa o ia iho ra.

E pūai rahi to te here mai to te pohe

Vētahi

⁵ O vai teie e haere mai mai te mētēpara,
tiàturi noa ai i nià i tei herehia e ana ra?

Te Vahine

I raro aè i terā ra remoni to ù faaitoitoraa atu ia òe;
i reira òe te fānauraahia mai e to metua vahine,
i reira òe te fānauraahia mai e tei tō ia òe ra.

⁶ E haamau òe ia ù ei tāpaò i nià i to âau na,
ei tāpaò hoì i nià iho i to puè rima ra;
e ûàna rahi to te hinaaro, mai to te pohe ra,
aroha òre rahi to te hae, mai to te âpoo ra;
to na ura, e ura auahi ia,
e mai te auahi rahi ura ra.

⁷ Rahi noa ā te pape, e òre te hinaaro e pohe ia tīnai,
e òre atoà e pohe i te pape puè;
Ia hōroà te taata i te mau taoà atoà o to na ra fare ei hoo i te hinaaro,
e vahavaha-roa-hia mai o ia.

Vētahi

⁸ E teina iti to mātou,
e aore to na ū i huru ū;

e aha tātou i taua teina iti no mātou nei ia parauhia mai o ia e faaipoipo ra?

⁹ Ia faaauhia o ia i te âua ra,
e patu tātou i te tahi pare ârio i nià iho;
e ia faaauhia o ia i te ùputa,
e ôpani tātou i te rāau ra i te âreti.

Te vahine

¹⁰ O vau iho nei te âua,
e taù puè ù nei, e pare ia;
i ìtehia mai ai au i mua i tana mata.

Te tâne

¹¹ E âua vine ta Toromona i Paara-Hamona;
e ua tārāhu o ia i taua ô vine ra i te feiā tiaì;
e te hoo i taua māa ra ia hōpoi mai, tātaihoê tautani moni ârio ta te taata hoê ra.

¹² Na ù taua ô vine nei.

Tei ia òe atu ra rā terā ra, e Toromona, hoê tautani àù moni ârio i noaa i taua ô vine,
e piti hānere hoì te utuà ta te feiā i tiaì i taua māa ra!

¹³ E tei pārahi i roto i te mau ô ra e,
te faaroo nei taù mau hoa i to reo ra:
ia ìte atoà atu hoì au i to reo atoà ra!

Te vahine

¹⁴ Ia peepee mai, e taù here e!
Ia riro òe mai te tāpi, e mai te àiri âpī i nià i te mau mouà rāau noànoà!

TE PUTA A ÌTAIA

TUHAA MATAMUA

1 ¹ Te ôrama a Ìtaia a Àmōtā, ta na i ìte ia Iuta e ia Ierutarema, i te ànotau ia Ùtia, ia Iotama, ia Àhata, e ia Hetetia, i te hui arii no Iuta ra.

Te ôrure hau a Ìteraèra i te Fatu

² E faaroo mai, e te mau raì e!

E fāriu mai to tarià!

E te fenua e!

— o Iehova teie e parau nei.

Ua faaàmu vau i te tamarii, e ua paari rātou ia ù,
e ua faaruè mai ā rātou ia ù.

³ Te ìte nei te puaatoro i to na fatu,
e te âtini i ta te fatu ra vairaa māa.

Aita rā Ìteraèra e ìte ia ù,

aore hoì to ù ra mau taata e haamanaò.

Aore e maitai faahou i Iuta

⁴ Âuē ia nūnaa hara e!

E feiā teiaha i te parau piò!

E uì rave parau ìno!

E tamarii tāiva!

Ua faaruè rātou ia Iehova,
ua vahavaha rātou i Tei Moà i Ìteraèra nei.

Ua tāiva haafiu rātou ia na...

⁵ Ei tei hea vāhi ia tāiri-faahou-hia òutou,

peneiaè o te faarahi òutou i to òutou tāiva?

Ua maihia te upoo atoà ra,
e te âau atoà ra tei àti i te pohe.

⁶ Mai te tapuaè âvae e tae noa atu i te upoo ra,
aita roa e vāhi mai òre;
o te puta anaè ra, e te paruparu, e te pē;
aore i nēia, aore i vehihia,
aore hoì i haamarūhia i te rāau.

⁷ Ua ano to òutou fenua,
ua tūia to òutou mau òire i te auahi,
te pau nei to òutou fenua i te taata èê i mua mau i to òutou mata,
e ua pau mai tei tāihitumuhia e te taata ê ra.

⁸ Toe noa iho nei te tamahine a Tiona
mai te fare autā i roto i te ô vine ra,
mai te fare tiaì i roto i te ô tutama,
e mai te òire i pau i te tamaì ra!

⁹ Àuaa Iehova Tapaota
i vaiiho i te tahi toeà iti,
e òre e māhia, ua riro tātou mai ia Totoma,
e ua au ia tātou mai ia Tomora.

Te haamoriraa au-òre-roa-hia e te Atua

¹⁰ E faaroo mai i te parau a Iehova,
e te hui arii o Totoma e!
e fāriu mai i to òutou tarià i te ture a to tātou Atua,
e te mau taata o Tomora e!

¹¹ Te nā ô mai ra Iehova: E aha ta ù faufaa i ta òutou mau tūtia e
rave rahi?

Ua fiu vau i te tūtia tāauahi māmoe oni,
e te tōâhua o te mau puua faaàmuhia ra;
e te toto puatoro,
e to te mau ârēnio, e to te mau puaniho ra,
aore ia o ù auraa atu.

¹² Ia haere mai òutou i mua i taù aro nei,
o vai tei faaue ia òutou i te reira ia taataahi mai i to ù nei hētere?

¹³ A tirā na te tūtia faufaa òre:

o te mea noànoà ra, o ta ù ia mea faufau;
i te marama âpī ra, te tāpati ra, te âmuiraa i parauhia ra,
te mahana ahoaho ra, e mea ìno ia, e òre e tià ia ù ia faaòromaì atu.

¹⁴ To òutou mau marama âpī ra, e te mau ôroà haapaòhia ra,
e mea riàrià ia na ù:

o tē teiaha ia i nià ia ù;
e ua fiu vau i te hōpoiraa.

¹⁵ Ia hōhora mai i to òutou rima,
e pūroù vau i taù mata ia òutou;
e ia pinepine noa ta òutou pure,
e òre au e faaruè atu:

ua îi hoì to òutou rima i te toto.

¹⁶ E hōroi ia òutou, e ia mā òutou,
e faataa ê òutou i te ìno ta òutou e rave ra i mua i to ù nei mata,
a tirā na i te rave i te ìno.

¹⁷ E haapii rā i te parau maitaì,
e ìmi i te mea tià,
e faaora i tei hāmani-ìno-hia ra,
ei parau-tià ta te ôtare,
e faatià i te parau a te vahine ìvi ra.

¹⁸ E tenā na, e faatiàtià na tātou i te parau,
te nā reira mai ra Iehova.

Ia ùteùte roa ta òutou mau hara ra,
e riro ia mai te hiona;
e ia ùràura noa atu mai te faaio ra,
e riro ia mai te vavai ra i te teatea.

¹⁹ Ia tià ia òutou e ia faaroo ra,
e àmu ia òutou i te maitaì o te fenua nei;

²⁰ ia òre rā ia tià ra, e ia pātoì mai,
e pau òutou i te òè ra

— o ta te vaha o Iehova teie i parau mai ra.

E tāmā te Atua ia Ierutarema

²¹ Âuē hoì te òire parau-tià i riro ei faaturi e!

Tiona î i te parau-tià ra!

Tei roto ia na te parau-tià i te vairaa;

i teie nei rā, e taparahi taata ia!

²² Ua riro to òe ârio ei ota,

ua ânoìhia ta òe uaina i te pape.

²³ E haapaò taiàtā to mau arii ra,

e âmui no te feiā haru;

te tītau anaè ra i te taoà,

e te ìmi ra i te taoà tāparu;

aore rātou i tuu atu i te parau-tià i te feiā ôtare,

e aore te parau a te vahine ìvi i tae atu i mua ia rātou.

²⁴ E i teie nei, — te nā ô mai ra te Fatu,

o Iehova Tapaota ra,

o Tei Pūai i Ìteraèra nei —

A! E hee ia ù te feiā i mārō mai ia ù nei,

e tāhoo atu vau i to ù ra mau ènemi.

²⁵ E hōpoi faahou vau i taù rima i nià ia òe,

e tāmā hua atu vau i te ota ia òe,

e faataa ê ā vau i te mea e ìno ai òe ra.

²⁶ E faahoì mai au i to mau haavā ra, mai tei mūtaa iho ra,

e tei aò ia òe ra, mai tei te matamehà ra.

E i muri aè i te reira, e parauhia òe e:

«Te Òire parau-tià ra»,

«Te Òire haavare òre ra».

²⁷ E faaorahia Tiona mā te parau au,

e ta na ra mau tītī i te parau-tià.

²⁸ Te feiā tāiva ra e te rave hara ra,

hoê atoà poheraa,

e te feiā i faaruè ia Iehova ra, e mou ia.

²⁹ E haamā hoì òutou i te ururāau,
 ta òutou i hinaaro ra,
 e māheàheà òutou i te mau ô ta òutou i haapaò ra;
³⁰ ia riro òutou mai te rāau ôriorio te rau ra,
 e mai te ô pape òre ra.
³¹ E o tei ètaèta ra e riro mai te tāmāu ra,
 e ta na òhipa mai te pura auahi;
 rāua atoà i te àma-atoà-raa,
 e òre roa e tīnaihia atu.

E tāhoê te mau nūnaa atoà i Ierutarema

2 ¹ Te parau i faaìtehia mai ia Ìtaia a Àmōtā ra, ia Iuta e ia Ierutarema.

² E riro ia tae i te mau mahana hopeà ra,
 e faatiàhia te mouà ra o te fare o Iehova
 i nià i te tupuaì mouà;
 e faateiteihia ia i nià aè i te mau âivi,
 e taìruru atoà mai te mau êtene atoà ra i reira.

³ E rave rahi te taata e haere mā te parau e:
 E haere mai, e haere tātou i nià i te mouà o Iehova,
 i te fare o te Atua o Iatōpa!

E na na e haapii mai i ta na haapaòraa,
 e haere tātou nā te èà ta na e faaìte mai ra.

I nā Tiona atu hoì te ture i te revaraa atu,
 e te parau a Iehova, i nā Ierutarema atu ia.

⁴ Na na e haavā i roto i te mau êtene,
 e e faataa i te parau i te taata atoà e rave rahi.

E tiàpaì rātou i ta rātou òè ei âuri ârote,
 e ta rātou mau māhae ei tipì tope rāau;
 e òre te hoê fenua e àa mai i te tahi fenua i te òè,
 e òre hoì rātou e haapii faahou i te tamaì.

⁵ E te ùtuafare o Iatōpa nei,

e haere mai òutou, e nā te parau māramarama a Iehova tātou i te haere!

Te mahana o te Fatu, e mahana haavāraa

⁶ Ua faaruè hoì òe i te mau taata, i te ùtuafare o Iatōpa, no te mea ua î rātou i te tairoiro no te hitià-o-te-rā mai, e te hiòhiò, mai to te Firiteti ra, e ua au atu rātou i te tamarii taata èê ra.

⁷ Ua î hoì to rātou fenua i te ârio e te àuro, e òre hoì ta rātou mau taoà e hope, ua î hoì to rātou fenua i te puaahorofenua, e òre hoì to rātou mau pereòe e hope.

⁸ Ua î hoì to rātou fenua i te îtoro; e te piò ta rātou i raro i te òhipa a to rātou iho rima, i ta to rātou iho rimarima i hāmani.

⁹ E i teie nei, e tuuhia te taata rii i raro, e te taata mana, e faahaèhaahia ia, e òre hoì òe e faaòre i ta rātou hara!

¹⁰ E haere i roto i te mato, e faatāpuni ia òe i raro i te repo, i te mataù ia Iehova, e te hanahana o to na ra mana.

¹¹ Te mata teitei o te taata nei, e faahaèhaahia ia, e te teitei o te taata nei, e tuuhia ia i raro: e o Iehova anaè ra tē faateiteihia i tei reira mahana.

¹² O te mahana hoì o Iehova Tapaota ra, e òre ia e au i te rahi e te teitei, e òre ia e au i tei faateiteihia, e tuu-haèhaa-hia ia i raro;

¹³ e òre e au i te mau âreti i Repanona, i tei teitei e tei faateiteihia ra;

e òre e au i te mau rāau o Patana;

¹⁴ e òre e au i te mau mouà teitei;

e òre e au i te mau âivi tei teitei ra;

15 e òre e au i te mau pare faateiteihia ra;
 e òre e au i te mau patu i faaètaètahia ra;
 16 e òre e au i te mau pahī i Taretita;
 e òre e au i te mau òhipa nehenehe hinaarohia ra.
 17 E tuuhia te teòteò o te taata ra i raro;
 e te teitei o te taata ra, e faahaèhaahia ia:
 e o Iehova anaè ra tē teitei i te reira mahana.
 18 E te mau îtoro ra, e moè ê roa ia ia na.
 19 E reva ê hoì rātou i roto i te taòā mato ra,
 e i roto i te mau âpoo o te fenua nei,
 i te mataù ia Iehova,
 e te hanahana o to na ra mana,
 ia tià mai o ia e tairi i te fenua nei i te mataù.
 20 Ia tae i te reira mahana, e faaruè ai te taata
 i te îtoro ârio,
 e te îtoro àuro,
 ta na iho i hāmani ei haamoriraa na na iho,
 na te ìore e na te òterefa;
 21 a haere ai i roto i te ana mato ra,
 e i roto i te taòā mato àmahamaha ra,
 i te mataù ia Iehova,
 e te hanahana o to na ra mana,
 ia tià mai o ia e tairi i te fenua nei i te mataù.
 22 A tirā na i te tiāturi i te taata,
 tei te âpoo ihu hoì to na aho:
 e aha hoì o ia ia manaò atu ia na?

Te àrepurepu i roto i te hau arii o Iuta

3¹ Inaha hoì, o te Fatu ra, o Iehova Tapaota,
 tē faataa ê nei ia Ierutarema e ia Iuta,
 i te mau faaètaèta e te mau tauturu;
 te tauturu pāne nei,
 e te tauturu pape nei;

² te taata pūai e te taata tamaì,

te haavā e te perofeta,

e te hiòhiò e te taata paari,

³ to nià iho i nā taata e pae àhuru ra, e te taata mana,

e te faaaò e te àravihhi maitaì,

e tei tupu te parau ia parau ra.

⁴ E faariro vau i te tamarii ei hui arii no rātou,

e te àruàru ei tāvana no rātou.

⁵ E hāmani-ino-hia te taata te tahi i te tahi;

e tāhitohito hoì te taata atoà i to na iho taata-tupu;

te tamaiti iti ra, e tāhito ia i te taata paari,

e tei haèhaa ra i tei tura.

⁶ Ia haru te taata i tana taeaè,

no te ùtuafare o to na ra metua, a parau atu ai e:

E àhu to òe, a haere mai, ei tāvana òe i nià ia mātou!

e na to rima e tauturu mai i to mātou nei pohe!

⁷ Ei te reira mahana o ia, e nā ô ai i te parau faaìteraa atu:

Eiaha vau ei faaora i to òutou pohe;

aita roa e māa e te àhu i roto i to ù aè ra fare;

eiaha vau ia faarirohia ei tāvana i teie nei mau taata!

⁸ Te turorirori nei Ierutarema,

e te hià nei Iuta;

no te mea te pātoì mai nei to rātou arero e ta rātou mau ravea ia Iehova;

ei faaoòo atu i te mata o to na mana i te faaroo òre.

⁹ O to rātou iho mata tē ìte ia rātou;

te faaìte nei i ta rātou hara, mai ia Totoma,

aore rātou i huna.

A tae hoì to rātou mau vārua!

Na rātou iho i hōpoi i te ìno i nià ia rātou iho.

¹⁰ E parau atu i te feiā parau-tià ra: e maitaì ia to rātou,

e àmu hoì rātou i te hopeà o ta rātou parau.

¹¹ A tae rā hoì te taata ìno!

E àti rahi to rātou,
e tāhoochia mai te utuà a to rātou rima ia rātou.

¹² Ârèà to ù nei mau taata, e tamarii rii tei hāmani ìno ia rātou,
e vahine tei faaueue ia rātou;
e àù mau taata e, na to mau aratai i faahapa ia òe,
e na rātou i haapau i to òe haereà.

Te haavāraa i te mau aratai o Ìteraèra

¹³ Te tià nei Iehova e faatià i ta na parau,
ua tià o ia i nià e haavā i to na taata.

¹⁴ Ei te haavāraa Iehova e fārerei ai i te feiā paari o to na ra mau
taata, e to rātou hui arii:

ârèà òutou, ua pau taù ô vine ia òutou!

E te taoà haru a te taata rii, tei roto ia i to òutou mau fare!

¹⁵ E aha te mea i haafao ai òutou i to ù ra mau taata,
e i oro ai i te mata o te taata rii?

— te nā reira mai ra te Fatu ra,
o Iehova Tapaota ra.

Tūàti òre i te mau vahine purotu no Ierutarema

¹⁶ E ua nā ô mai ra hoì Iehova: No te mea ua teòteò te mau tamahine
a Tiona,

e ua haere mā te faateni i te ài ra,
e mā te mata àpatahi ia haere ra,
e tē haere mā te titotito,
e tē haapeepee to rātou âvae i te haereraa.

¹⁷ E faahaèhaa ai Iehova i te upoo o te mau tamahine a Tiona,
e na Iehova e faaite i to rātou haamā.

¹⁸ Ia tae i taua mahana ra, e ravea-ê-hia ai e te Fatu ra te mau
faaùnaùna ra: te mau tāpae âvae ra, e te àhu ùpeà ra, e te mau runeta
ra; ¹⁹ e te mau poe faatautau ra, e te mau tāpeà rima ra, e te mau
àhu pūâverevere tāpoì mata ra; ²⁰ e te mau tāai upoo ra, e te mau fifi
âvae ra, e te pūtii rouru ra, e te mau piha noànoà ra, e te mau poe

tarià ra; ²¹ e te mau tāpeà rima ra, e te mau poe ihu ra; ²² te mau àhu faaùnaùnahia ra, e te mau àhu pūroù ra, e te mau àhu tīpona ra, e te mau pūtē rii ra, ²³ te mau hiò ra, e te mau àhu fafao maitaì ra, e te tāupoo àhu ra, e te mau mea e heretauhia ra.

²⁴ E monohia rā te noànoà ra i te maì tāhuti;
e monohia te àhu tātua-maitaì-hia ra i te pūveuveu;
e monohia te rouru faatororiro ra i te pahure;
e monohia te tātua maitaì ra i te tātua àhu òto;
e te ìri paapaa mahana ra ei mono i te purotu.

Te mau vahine ìvi no Ierutarema

²⁵ E hià to mau taata ra i te òè,
e to mau taata àito ra i te àroraa ra.

²⁶ E àti to na mau ùputa i te òto e te mihi;
e pārahi hoì o ia i raro i te repo mā te ano.

4 ¹ E ia tae i taua mahana ra, e haru mai ai nā vahine toohitu ra
i te taata hoê, a nā ô mai ai:
E àmu mātou i ta mātou iho māa,
e àhu mātou i to mātou iho àhu;
o to iòà anaè rā tē maìri mai i nià ia mātou nei!
E hōpoi ê atu òe i te faaìno ia mātou!

To Ìteraèra i ora mai

² Ei taua mahana ra, e riro ai te Âmaa o Iehova ra ei ùnaùna e te tura; e tei tupu i nià i te fenua ra ei maitaì, e te nehenehe, i to Ìteraèra i ora mai ra. ³ E riro hoì tei toe i Tiona ra, e tei pārahi i Ierutarema ra, i te parauhia e e taata moà; te feiā atoà i pāpaihia i roto i te feiā ora i Ierutarema ra. ⁴ Ia pau i te hōroiha e Iehova te viivii o te mau tamahine a Tiona ra; e ia hōpoi-ê-hia te toto o Ierutarema i rotopū ia na ra, i te vārua parau-tià, e te vārua auahi ra, ⁵ ei reira Iehova e hāmani ai i taua vāhi ra i te mouà ra o Tiona, e i nià atoà i te mau âmuiraa moà no na ra, i te ata e te au auahi i te ao ra, e te ànaàna o te auahi ura i te pō ra; e e riro te reira ei tāpōi i nià i taua Hanahana atoà

ra. ⁶ E riro hoì te reira ei tiàhapa, ei tāmāruraa i te ao i te veàveà, e ei tāpōi, ei faarururaa, i te vero ua rahi hahau ra.

Te ô vine a te Atua

5 ¹ I teie nei, e fatu vau i te tahi pehe i taù here ra;
i te tahi pehe a taù here no ta na ra ô vine.

E ô vine ta taù here,

i nià i te mouà teitei roa e te hotu rahi.

² E ua âua iho ra o ia, e ua òhi iho ra i te mau òfaì e ua pau;

e ua patu iho ra i te vine maitaì;

e ua patu iho ra i te fare tiaì i rōpū,

e ua pao iho ra i te vairaa uaina i roto ra.

E ua manaò iho ra i te hotu mai i te vine mau,

e huero taèro rā tei hotuhia mai!

³ E i teie nei, e to Ierutarema, e te mau taata atoà no Iuta nei,
e haamanaò iho na òtōu ia ù e taua ô vine na ù nei!

⁴ E nā hea atu ā vau i taua ô vine na ù ra,

maori rā i ta ù i rave ra?

E aha iho ra ia ù i tiaì i te vine i te hoturaa mai,

i hotu mai ai i te huero taèro ra?

⁵ E haere mai rā, e faaite atu vau ia òtōu

i ta ù e rave i taua ô vine na ù nei.

E hōpoi ê au i te âua,

e ia pau roa i te àmu;

e vāvāhi au i te patu,

e ia pau i te taataahihia i raro ra.

⁶ E faaano roa vau i te reira ia ano:

e òre e topehia, e òre hoì e ôhia,

e tupuhia rā te rāau taratara e te tātārāmoa i roto ra.

E faaue hoì au i te mau ata,

e eiaha rātōu e haamairi i te ua i nià iho ra.

⁷ O taua ô vine a Iehova Tapaota ra,

o te ùtuafare ia o Ìteraèra,

e te mau taata no Iuta ra,
o ta na ia ohi pōpou.

E ua tiaì hoì o ia i te parau au,
e inaha, o te haafao tei ìtea!

— Ua tiaì hoì i te parau-tià,
o te auē ia a te feiā hāmani-ino-hia ra!

Te feiā e faatupu i te riri o te Fatu ⁸ E pohe to òutou, o tei âpiti atu
i te fare i te tahi fare;

e o tei âpiti atu i te tahi âua i te tahi âua,
e aore atu ra e fenua toe no te tahi ê!

Toe noa iho ra òutou anaè ra i rōpū i te fenua ra!

⁹ Ua faaite mai Iehova Tapaota ra i to ù nei tarià:

E rave rahi te fare e riro ei fare taata òre,
e te fare rahi nehenehe atoà, aore ia e taatahia.

¹⁰ E te ô vine hoê atoà âtēra, hoê roa pato uaina e noaa,
e hoê hoì homera huero, taihoê ia èfa ia noaa mai.

¹¹ E pohe te feiā e ara i te poipoì ra,

i te tītauraa i te àva taèro,

o tei haamaoro i te pārahiraa i te pō, ia taèro rātou i te uaina!

¹² E te nāpara, e te tīnura, e te tofe, e te vivo,

e te uaina, o to rātou ia àrearea;

âreà te òhipa a Iehova, aore ia i haapaòhia,

e tei ravehia e tana rima, aore ia rātou i hiò.

¹³ I tītī ai to ù ra mau taata,

i te ìte òre;

e ua pau to rātou feiā mana i te pohe i te poia,

e to rātou mau taata, ua pohe ia i te poihā.

¹⁴ I rahi ai to hāte hiaai,

e ua hāmama hua i to na vaha, aore e fāito;

tei raro noa atu ra to na feiā mana, e te rahi atoà o te taata no na, e
to na atoà ra mau taata rii,

e te feiā atoà i òaòà ia na ra.

¹⁵ E nā reirahia te taata rii i te tuua i raro,

e te taata rahi e faahaèhaahia ia,
e haapiòhia te mata o te teòteò i raro.

¹⁶ O Iehova Tapaota rā tē faateiteihia i te parau au na na,
e haamaitāhia te Atua, o Tei Moà ra, i te faaìteraa i te parau-tià.

¹⁷ Ei reira te fanauà māmoe e àmu haere noa ai,
e na te mau nana ê e àmu haapau roa
i te mau âua o te feiā haapori ra.

¹⁸ E pohe to rātou, to tei ùme i te hara mā te taura o te rave ìno ra,
e te ìno i te taura rahi pereòo ra,

¹⁹ o tei parau e: E haapeepee hoì o ia,
e faaètaèta o ia i ta na òhipa,
ia ìte tātou ra!

Ia tupu vave hoì te parau a Tei Moà i Ìteraèra nei ia haafātata mai
ia,

e ia ìte tātou!

²⁰ E pohe to rātou to tei parau i te ìno ra, e maitāi,
e te maitāi ra, e ìno;

o tei parau i te pōuri ra, e māmaramama,
e te māmaramama ra, e pōuri;

o tei parau i te maramara ra, e mōmona,
e te mōmona ra, e maramara!

²¹ E pohe to rātou to tei paari i to rātou iho hiòraa,
e tei haapaò maitāi i to rātou iho manaòraa!

²² E pohe to rātou, to tei pūai i te inu uaina ra,
e tei ètaèta ia ânoì i te àva taèro ra!

²³ O tei faatià i te paieti òre i te tārāhu,
e o tei faaòre i te parau-tià a te taata parau-tià ra!

²⁴ E i teie nei, mai te àihere e pau i te auahi ra,
e mai te ota e pau i te auahi ura ra,
e riro atoà to rātou tumu mai te rāau pē ra,
e to rātou puā, e pee ia i nià mai te repo huà ra;
no te mea ua vahavaha rātou i te ture a Iehova Tapaota,
e ua faaruè i te parau a Tei Moà i Ìteraèra nei.

²⁵ E i teie nei, ua tupu te riri o Iehova i to na ra mau taata,
e ua faatoro o ia i tana rima ia rātou; e ua tāriri iho ra o ia ia rātou,
e ua rūrūtaina iho ra te mouà,
riro atu ra to rātou mau tino mai te para i rotopū i te mau aroā ra.
Aita ā rā to na riri i fāriu ê,
te faatoro noa mai rā hoì i tana rima.

Te èiāharu tē òre e tià ia tāpeà

²⁶ E faatià o ia i te tahi reva no te mau fenua i te ātea ê ra;
e hiohio o ia ia rātou i te hopeà mai o te fenua ra,
e haere mai hoì rātou mā te peepee rahi.

²⁷ Aore roa te hoê o rātou i rohirohi, aore hoì i turori;
aore roa hoì i tiàruhe, aore i taòto;
aore to rātou tātua i matara i te tauupu,
aore hoì i tarahia te tāpeà o to rātou tāmaa.

²⁸ Ua òòì ta rātou mau òhe,
e ua haafefehia ta rātou mau fana;
e riro te maiùù o ta rātou mau puaahorofenua mai te òfai ra,
e te mau pereò ra, mai te pūāhiohio ia.

²⁹ To rātou ùùru ra, e au ia i to te riona maiaa ra;
e mai to te riona âpī to rātou ùùru,
e pii rātou mā te haru i te taoà, e na rātou e hōpoi ê,
e òre roa e noaa faahou mai.

³⁰ Ia tae i taua mahana ra e haruru mai ai rātou,
mai te haruru o te miti ra;
e hiò hoì rātou i raro i te repo:
e inaha, e pōuri, e te àti rahi,
ua àrepurepu hoì te māmarama i te raì pōuri.

Ìtaia ei perofeta na te Fatu

6 ¹ I te matahiti i pohe ai te arii ra o Ûtia, hiò atu ra vau ia Iehova i
te pārahiraā i nià i te terōno teitei e te teniteni; e ua î hoì te hiero
i te hiti àhu roroa no na ra. ² Te tià noa ra nā terāfi i nià aè; taìono o

rātou atoà ra pererau: o e piti ra, ei tāpōi ia i to na mata, o e piti ra, ei tāpōi ia i tana âvae, o e piti ra, ei maùeraa ia. ³ Ua pii iho ra rātou te tahi i te tahi, nā ô aè ra:

E moà, e moà, e moà, o Iehova Tapaota!

Ua î te fenua atoà nei i to na ra hanahana!

⁴ Ua turorirori iho ra nā pou i te tomoraa ra i te reo o to rātou piiraa, î aè ra hoì te hiero i te au auahi. ⁵ Ua nā ô aè ra hoì au:

Âuē hoì au nei e! Ua māmū iho nei au,

e taata vaha viivii hoì au,

e tei rotopū hoì au i te mau taata vaha viivii atoà i te pārahiraa, ua hiò hoì taù mata nei i te arii, ia Iehova Tapaota ra!

⁶ Ua maùe mai ra te hoê terāfi ia ù nei, e tei tana rima te hoê àrahu àma, i ravehia mai e ana i te faahōhoni no nià mai i te fata ra. ⁷ Ua faatiàia mai ra i taù vaha, nā ô mai ra:

Inaha, ua faatiàiahia to ùtu i teie:

ua faataa-ê-hia to òe piò,

ua faaòrehia ta òe hara.

⁸ Ua faaroo atu ra vau i te reo o Iehova, i te nā ôraa e: O vai ta ù e tonò? O vai tē haere no tātou?

⁹ Ua parau atu ra vau: Inaha, teie au; o vau ta òe e tonò! Ua nā ô mai ra o ia:

A haere, e parau atu i teie nei feiā:

Faaroo ā hoì òutou,

eiaha ia îte!

e hiò ā hoì òutou,

eiaha rā ia hāroàroà!

¹⁰ A haameùmeù hoì i te âau o teie nei feiā,

e a ôpani i to rātou tarià,

e a haapō i to rātou mata,

o te hiò hoì to rātou mata,

o te faaroo hoì to rātou tarià,

o te îte hoì to rātou âau,

o te haafāriuhia mai, e o te faaora hoì au ia rātou.

¹¹ Ua parau atu ra vau: Mai te aha te maoro, e Iehova? Ua parau mai ra o ia:

Ia pau roa te mau òire, e aore roa e taata,
e te mau fare atoà, e aore roa e taata toe i roto ra,
e ia ano roa te fenua ra;

¹² ia hōpoi-ê-roa-hia e Iehova te taata,
e mea rahi te faaruèraa i nià i te fenua nei.

¹³ Toe rii noa iho hoì te àhuru o te taata ra,
e pau atoà te reira i te pohepohe;
mai te rāau ra te ârē e te àrūna ra,
tāpū-noa-hia ia, e mairi atu i raro, te toe ra to na tumu i raro i te
repo,
e riro atoà te huero moà ei tumu no taua fenua ra.

Te poroì a te Fatu ia Àhata arii

7 ¹ I te ànotau ia Àhata a Iotama, a Ûtia, arii no Iuta, ua haere mai ra te arii no Àrama o Rētina, e o Peta a Remaria, arii no Ìteraèra, e àro ia Ierutarema; aita aè ra rā i pau ia rāua. ² E ia faaìtehia te ùtuafare o Tāvita, i te nā ôraahia atu e: Ua turuhia Àrama e Èferaima. Te àueue noa ra te âau o te arii, e te âau o te taata atoà ra, mai te mau rāau o te vāhi ururāau i àueue i te matai ra. ³ Ua parau mai ra Iehova ia Ìtaia: E haere òe i rāpae ia fārerei atu ia Àhata, o òe e to tamaiti ra o Teare-Iatupa, i te hopeà mai o te pape tahe ra o te roto i nià ra, i te aratià o te âua o te tāmā àhu ra. ⁴ E parau atu hoì òe ia na:

E haapaò maitai, eiaha e haùti; eiaha e mataù, eiaha to âau e taiā, i nā aveave o eie nei puè ômoì e àma nei, i te riri rahi o Rētina, e o Àrama, e to te tamaiti a Remaria ra! ⁵ No te mea — ua ôpua Àrama i te ìno ia òe — o Èferaima, e te tamaiti a Remaria, i te nā ôraa e: ⁶ «Tātou i nià e rave ia Iuta, e auaù atu, e vāhi mai tātou i te tahi pae no tātou iho, e faaarii tātou i te tahi arii i rōpū, oia te tamaiti a Tapeara»,

⁷ te nā ô mai ra te Atua ra o Iehova:
E òre ia parau e tià, e òre hoì e tupu.

⁸ Upoo noa iho Tamateto no Àrama,
upoo noa iho hoì Rētina no Tamateto.

— Eita e tae i te toru taau mā pae o te matahiti, e àmaha ai Èferaima,
e òre atu ra e parauhia e taata. —

⁹ Upoo noa iho hoì Tāmāria no Èferaima,
upoo noa iho te tamaiti a Remaria no Tāmāria.

Ia òre òutou ia faaroo ra, e òre òutou e haapāpūhia!

E fānau te tahi tama o tē maìrihia i te iòa ra o Ìmanuera

¹⁰ Ua parau faahou mai ra Iehova ia Àhata, nā ô mai ra: ¹¹ E ani òe
i te tahi tāpaò i to Atua ra, ia Iehova, e ani i raro roa ra, e aore ra
ei nià roa. ¹² Ua parau atu ra Àhata: E òre au e ani, e òre hoì au e
faaoòo atu ia Iehova.

¹³ E ua parau mai ra o ia: E faaroo mai, e te ùtuafare o Tāvita! E
mea iti ānei òutou i faahaùmani i te taata, e faahaùmani atoà òutou i
taù Atua? ¹⁴ E tenā na, na Iehova iho e hōroà i te tahi tāpaò no òutou:
Inaha! E tō te pāretēnia, e e fānau i te tamaiti, e maìrihia hoì to na
iòa o Ìmanuera. ¹⁵ E àmu o ia i te pata e te meri, ia ìte anaè o ia i te
haapae i te mea ìno, e te rave i te mea maitai. ¹⁶ E òre hoì teie nei
tamaiti e ìte i te haapae i te ìno, e te rave i te mea maitai, e faaruèhia
ai taua fenua nei, e taua nā arii i àti ai òe na. ¹⁷ E roohia mai ra òe e
Iehova, e to òe atoà ra mau taata, e te ùtuafare atoà o to òe ra metua,
i te mau mahana aita ā i ìtea mai, e mai te mahana mai ā i faaruè ai
o Èferaima i Iuta — oia te arii no Àtura ra.

¹⁸ E riro hoì ia tae i taua mahana ra, e hiohio ai Iehova i te raò,
i te hopeà mai o te mau ânāpape i Àifiti ra,
e te tepure, i te fenua ra i Àtura;

¹⁹ e tae anaè mai hoì rātou, e e tau anaè i nià i te mau peho i
faaruèhia ra,

e te mau taòā mato,

i nià i te mau rāau taratara ra,

e i nià i te ururāau ra.

²⁰ Ia tae i taua mahana ra, e hahu ai Iehova

i te hahu tārāhuhia ra, i te mau taata i te tahi pae pape ra,

— i te arii no Àtura ra —

i te upoo e te huruhuru âvae;

e te ùmiùmi atoà i te pāòo-atoà-raa.

²¹ E ia tae i taua mahana ra,

ua faaàmu anaè te taata i te puaatoro âpī hoê roa ra, e nā māmoe e piti ra.

²² I te rahi rā o te ū ta rātou e tuu mai ra,

e àmu ā o ia i te pata;

e te taata atoà tē àmu i te pata e te meri,

tei toe i nià i te fenua nei.

²³ E te mau ô vine atoà ra, hoê tautani i te vine hoê hoì tautani i te moni ârio e hoona ai ra,

e riro ia ia tae i te reira mahana,

ei rāau taratara e ei tātārāmoa.

²⁴ Mā te òhe atoà e mā te fana ia haere mai rātou i reira,

e riro atoà te fenua atoà ra ei rāau taratara e ei tātārāmoa.

²⁵ E te mau âivi atoà i ûtaruhia i te tapahi repo ra,

te vāhi aore i mataùhia i te rāau taratara e te tātārāmoa ra:

e riro ia ei haereà no te puaatoro,

e ei taataahiraa no te puaaniho e no te māmoe.

Te tamaiti a Ìtaia i mairihia i te iòa faaau

8¹ Ua parau mai ra Iehova ia ù: A rave òe i te tahi pāpaìraa rahi, a pāpaì ai i nià iho i te tohi a te taata tahuà ra: Mahera-Tarara-Hata-Pata. ² Ua parau atu ra vau i te ìte nā taata haavare òre ra: o Ùria tahuà ra, e o Tētāria a Ieperetia ra. ³ Ua haafātata atu ra vau i te perofeta vahine ra, e ua tō iho ra o ia e fānau mai ra e tamaiti. Ua parau mai ra Iehova ia ù: O Mahera-Tarara-Hata-Pata ta òe iòa ia mairi; ⁴ e òre hoì taua tamaiti ra e ìte i te parau e: «E taù metua tāne! E taù metua vahine!», e hōpoi-ê-hia ai te taoà o Tamateto, e te taoà o Tāmāria i te aro o te arii o Àtura ra.

Te faaanora a Àtura

⁵ Ua parau faahou mai ra Iehova ia ù, nā ô mai ra:

⁶ No te mea ua faaruè teie nei feiā i te pape i Tiroa ra,
tei tahe rii māite ra,

e te fānaò ra ia Rētina,

e te tamaiti a Remaria ra,

⁷ e teie nei inaha,

te hōpoi mai ra te Fatu i nià ia rātou

i te pape no te ânāpape rahi ra, o tei ètaèta, e tei pūai;

— oia te arii o Àtura, e to na atoà ra pūai.

E hāono noa o ia i nià i ta na ra mau taheraa pape, o ta na ra mau
ânāvai,

e manii noa ia o ia nā te hiti;

⁸ Nā roto o ia ia Iuta i te haere,

i te hāono-noa-raa e te parare-atoà-raa,

e tae roa o ia i te âi.

E te hōhoraraa o to na pererau mai te âano atoà o te fenua, e
Ìmanuera e!

Tei ia mātou te Atua

⁹ A âmui, e te mau taata e;

a mataù ai!

e faaroo mai,

e to te mau fenua roa atoà ra!

Tātua ia òutou iho;

a horuhoru ai!

Tātua ia òutou iho;

a horuhoru ai!

¹⁰ E feruri māite òutou;

e e riro ei mea faufaa òre!

A parau na i te parau;

e e òre ia e mau!

E riro hoì te Atua ia mātou nei.

O te Fatu ta òutou e mataù

¹¹ Ua parau mai ra Iehova ia ù, ia na i rave mai i taù rima, e ua haapii mai ra ia ù, e eiaha vau e haere nā te haereà o teie nei feiā, nā ô mai ra:

¹² Eiaha òutou e parau e: E âmuiraa,
i te mau mea ta teie nei feiā e parau nei e: E âmuiraa;
eiaha hoì òutou e mataù i ta rātou e mataù ra,
eiaha hoì e horuhoru.

¹³ O Iehova Tapaota ra,
ta òutou e haamoà,
o ia ta òutou e mataù,
o ia ta òutou e horuhoru.

¹⁴ E riro hoì o ia ei haapūraa no òutou,
ei òfai turoriraa,
ei mato maheaituraa,
i nā ùtuafare e piti o Ìteraèra,
e ei fifi hoì, e ei mārei no Ierutarema ra.

¹⁵ E rave rahi to rātou e turori;
e e hià, e e paari,
e e fifi, e e noaa.

Te tiaìraa e te tiaìtururaa a te perofeta

¹⁶ E parau mai o ia: A ruuruu na i te parau,
a tāati na i te ture i te feiā i haapiihia e au ra.

¹⁷ E i teie nei, e tiaì au ia Iehova,
o tei pūroù i to na mata i te ùtuafare o Iatōpa;
e hiò ā vau ia na.

¹⁸ Inaha vau, e te mau tamarii ta Iehova i hō mai na ù ra,
ei tāpaò e ei maereraa i Ìteraèra nei,
na Iehova Tapaota ra,
o tei pārahi i te mouà ra i Tiona.

¹⁹ E ia parau mai rātou ia òutou e:

E ìmi tià i te tāura e te hiòhiò,

i te feiā tei roto te parauraa ra, o tei mutamuta ra!

Eiaha te taata e ìmi i to rātou iho Atua?

E ìmi tià atu rātou i tei pohe i te parau o te taata ora?

²⁰ Ei te ture, ei te parau, ta rātou e ìmi!

Ia òre ia faaau i ta rātou parau i taua parau ra,

no te pōuri ia i nā reira ai rātou ra.

²¹ E hope roa rātou i te haere nā roto i taua fenua nei mā te àti rahi e mā te poia;

e ia pohe rātou i te poia ra,

e riri rātou ia rātou iho,

e e tuhi i to rātou arii e to rātou Atua,

e e hiò i nià.

²² E mai reira hoì e hiò rātou i te fenua nei:

e inaha, e àti e te pōuri! E âruìruì, e ahoaho;

e e tūvaruhia i roto i te pōuri.

Te Hui arii no te hau

9¹ E òre rā e àrehurehuhia taua fenua i roohia e te àti i mūtaa iho ra.

Mai ia na hoì i faahaèhaa i mūtaa iho ra

i taua fenua ra o Tepuruna, e taua fenua ra o Nafatari,

ia tae rā i te taime hopeà ra,

e faanehenehe ia o ia i te haereà tahatai, nā te pae Ioritāna ra,

oia Tarirea o te Êtene ra.

² Te feiā i haere noa nā te pōuri ra,

e māmarama rahi tei ìtea ia rātou;

te feiā i pārahi i roto i te maru-pohe,

ua ànaàna mai te māmarama i nià ia rātou.

³ Ua faarahi òe i taua fenua ra,

e ua faarahi i to rātou òaòà.

Te òaòà ra rātou i mua ia òe ra mai te òaòà i te àhuhuneraa ra,

mai te òaòà o te feiā e tufa i te taoà pau ra.

⁴ O te tuto ra o ta na ra hōpoià,
te rāau i nià i tana taponò,
te papaì o tei hāmani ìno mai ia na ra,
ua ôfatihia e òe, mai tei te mahana i pau ai Mitiāna ra.

⁵ I riro ai te mau tāmāa atoà o te feiā mauhaa tamaì ra,
e te mau àhu i faataahia i roto i te toto ra,
no te auahi,
ei vahie tahuraa auahi ia.

⁶ Ua fānau mai hoì te hoê tama na tātou,
ua hōroàhia mai te hoê tamaiti na tātou.
Ei nià i to na ra taponò te hau vai ai;
e maìrihia to na iòà ia Hau ê, e Aò,
te Atua pūai, te Metua no te uì a muri atu,
te Arii no te hau.

⁷ E te tupuraa o to na mana i te rahi e to na hau, aore ia e hopeà;
e mana hoì o ia i nià i te terōno o Tāvita,
e i nià i to na ra pātireia ei haamau e ei faaitoito i te reira,
mā te parau au e te parau-tià i teie nei e a muri noa atu:
na te itoito o Iehova Tapaota teie e rave.

Te riri o te Fatu i to na nūnaa

⁸ E parau ta te Fatu ia Iatōpa,
e ua iri i nià ia Ìteraèra.

⁹ E ìte anaè hoì te taata,
o Èferaima, e to Tāmāria atoà,
mā te teòteò e te faateitei o te âau ra, i te nā ôraa e:

¹⁰ Ua marua te òfaì àraea i raro,
ei òfaì tarai rā ta tātou e patu;
ua tūpūhia te rāau tūtāmīno,
ei âreti rā ta tātou e mono.

¹¹ E faatītià atoà ai Iehova
i te mau ènemi o Rētina ei rave ia na;

a rave atoà ai to na mau ènemi ia na,
¹² to Àrama i mua, e to te Firiteti i muri,
 pau aè ra Ìteraèra atoà e àti noa aè.

Aita ā rā to na riri i fāriu ê,
 te faatoro noa mai rā tana rima.

¹³ E aita ā taua feiā nei i fāriu mai ia na i tei tāiri mai ia rātou ra;
 e aore hoì i ìmi ia Iehova Tapaota ra.

¹⁴ E tāpū atu ai Iehova ia Ìteraèra nei, i te upoo e te âvei,
 i te âmaa e te ohi,
 i te mahana hoê.

¹⁵ — O te taata tahito e te taata i faaturahia o te upoo ia,
 e te perofeta e haapii i te parau haavare ra, o te âvei ia. —

¹⁶ O tei aratai i teie nei feiā, ua aratai ê ia;
 e te feiā i arataihia ra, e pau atoà ia.

¹⁷ E i teie nei, e òre te Fatu e òaòà i to rātou mau taata âpī,
 e òre hoì o ia e aroha i ta rātou mau ôtare e te mau vahine ìvi ra;
 e haavare hoì rātou atoà ra e te rave parau ìno ra,
 e parau haavare anaè aore e vaha toe.

Aita ā rā to na riri i fāriu ê,
 te faatoro noa mai rā i tana rima.

¹⁸ Te àma nei hoì te parau ìno mai te auahi ra;
 e pau te rāau taratara e te tātārāmoa,
 e àma atu hoì te ururāau meùmeù ra,
 e pee hoì i nià mai te au auahi e pee ra.

¹⁹ No te riri o Iehova Tapaota ra,
 i pōuri ai te fenua nei,
 e riro hoì te taata nei mai te vahie ra.

E òre te taata e faaherehere, e tae noa atu i to na iho taeaè.

²⁰ E haru o ia i te pae àtau, e aita i fiu e pau hoì tei te pae àui, e e
 òre ā e māha te hiaai;

e àmu hoì te taata atoà i te ìò o to na iho ra rima.

²¹ E pau Èferaima ia Manate,
 e pau hoì Manate ia Èferaima;

e âmui rā rāua i te rave ia Iuta.

Aita ā rā to na riri i fāriu ê,

te faatoro noa mai rā i to na rima.

10¹ E pohe to rātou to tei faatupu i te parau-tià òre,
to te mau pāpai parau tei faatupu i te parau hāmani ìno ra,

² ei faahaparaa atu i te feiā veve i te parau-tià ra,

ei faaère atu i te mea tià i te feiā haèhaa o to ù nei taata,

ia riro te mau vahine ìvi ei taoà na rātou,

e ia pau te mau ôtare i te haruhia e rātou!

³ E aha hoì òutou ia tae i te mahana e roohia atu ai ra,

ia tae i te pau no ô roa mai ra?

E horo tià òutou ia vai ei haapūraa,

e ei hea ta òutou ra mau taoà vai ai?

⁴ Àuaa vau ra, e tuu-haèhaa-hia rātou i raro aè i te mau tītī,

e hià rātou e te feiā e pohe atoà ra i raro.

Aita ā rā to na riri i fāriu ê,

te faatoro noa mai rā i to na rima.

Te àti o Àtura e to na arii

⁵ E pohe to te taata o Àtura ra,

te mauhaa no to ù nei riri!

E no to ù nei riri,

te rāua e vai i to na ra rima.

⁶ E tono vau ia na i te fenua haavare ra,

e poroì au ia na i te feiā ririhia e au ra,

ia haaputu o ia i te taoà, e ia rave e hōpoi ê,

e ia taataahi o ia ia rātou i raro mai te repo o te mau aroā ra.

⁷ Aita rā o ia i nā reira i te manaò,

aita to na âau i nā reira i te ôpua;

âreà te taparahi tei to na ia âau,

e ia pau te mau fenua eiaha ia iti.

⁸ Te nā ô ra hoì o ia:

Eere ānei taù mau taata mana nei mai te hui arii anaè?

⁹ Eere ānei o Tarano tei riro mai ia Taretemita?

Eere ānei hoê ā hete rave ta ù ia Hamāta e ia Àrafata?

Eere ānei hoê ā hete rave ta ù ia Tāmāria e ia Tamateto?

¹⁰ Mai taù rima i haru i te mau pātireia,

tei hau te mau îtoro e te mau tii ra i to Ierutarema e to Tāmāria;

¹¹ mai ta ù hoì i rave i to Tāmāria e to na ra mau îtoro,

e òre ānei au e nā reira i te rave ia Ierutarema e to na atoà ra ta mau tii?

¹² E riro ra ia hope te mau òhipa atoà a Iehova i te ravehia e ana, i nià i te mouà ra o Tiona, e i nià ia Ierutarema, e tāhoo ai o ia i te hopeà o te âau teòteò o te arii o Àtura; e te hiòraa teitei o tana mata.

¹³ Ua parau hoì o ia e:

No taù rima pūai i tià ai ia ù te rave,

e no to ù nei paari;

ua haapaò hoì au i ta ù rave;

ua ruri ê hoì au i te ôtià o te mau taata ra,

ua harua e au ta rātou mau taoà i haaputu ra;

e ua tuu hoì au i te feiā pārahiraa ètaèta ra i raro mai te àito ra.

¹⁴ E ua ìtea e au te taoà a te mau taata, mai te ôfaaraa i ìtea ra,

e mai te taata i haaputu i te huero i faaruèhia ra,

ua haaputu hoì au i to te fenua atoà nei:

e aore roa te hoê i àpaàpa noa aè te pererau,

e i hāmama noa aè te vaha, e vinivini noa mai hoì.

¹⁵ E faaahaaha mai ānei te ôpahi i tei rave e tāpū?

E faaahaaha mai ānei te èê i tei rave ia na e èê?

Mai te mea e na te papaì e rave i tei hōpoi ia na ra,

e mai te mea hoì na te rāau e hōpoi ia na iho i nià mai te mea e eere i te rāau ra!

¹⁶ E i teie nei, na te Fatu Tapaota ra, na Iehova,

e hōpoi atu i te tiàhape i nià i te mau taata poria no na ra.

E i raro aè i to na maitaì e tūtuì o ia mai te auahi vera ra.

¹⁷ E riro te māramarama o Ìteraèra ra ei auahi,

e Tei Moà no na ra ei auahi ura;

Àrora a poto nā te mau vāhi tāpiri ia Ierutarema

²⁸ Tei Àiata mai nei o ia, e ua tae roa mai ra i Miterona;
ei Mitāmata vai ai tana mau utaa.

²⁹ Ua maìri ia rātou te vāhi aoaoa ra;

— ei Tēpa rātou e taòto ai! —

Ua mataù Rama,

e ua horo Tipea o Taura.

³⁰ E pii hua to reo, e te tamahine a Tārima.

E faaroo atu, e Raitā, a parau atu!

E Ànatota e!

³¹ Ua reva Matemena,

ua horo to Tepima.

³² Ei Nopa o ia pārahi ai âùanei,

e ueue o ia i tana rima

i te mouà o te tamahine a Tiona,

i te mouà ra o Ierutarema.

Te hiàraa te ururāau pūai

³³ Inaha, na te Fatu ra, na Iehova Tapaota ra,

e tāpū i te âmaa e haruru rahi atu:

e te feiā maoro ra, e tāpūhia ia i raro,

e tei teitei ra, e tuu-haèhaa-hia ia.

³⁴ E tāpū o ia i te vāhi meùmeù o te ururāau ra i te âuri,

e hià Repanona i te rima pūai.

Te hoê Tāvita âpī

11 ¹ E tupu te hoê ohi no roto i te tumu ra o Iete,
e riro te hoê aveave no roto i to na aa i te hotu rahi.

² E vai ā te vārua o Iehova i nià ia na:

te vārua o te paari e no te ìte,

te vārua faaaò e no te pūai,

te vārua no te ìte e no te mataù ia Iehova.

³ E rahi hoì to na ìte i te mataù ia Iehova,
e òre hoì ta na parau e faaauhia i tei ìtea e tana mata,
e òre hoì o ia e aò i ta to na tarià i faaroo ra.

⁴ E haavā rā o ia i te taata rii mā te parau-tià ra,
e tuu hoì o ia i te parau au i te feiā māmahu o te fenua nei:
e tāiri o ia i te fenua nei i te papaì ra o tana vaha,
e pohe te paieti òre ia na i te matai o to na vaha.

⁵ E te parau-tià ra, o te tātua ia o tana tauupu,
e te parau-mau ra, o te ruuruu ia o ta na ôpū.

E ora âmui te ruto e te māmoe

⁶ Ei reira te ruto e pārahi atoà ai rāua o te ârēnio,
e te nēmera e te pinia māmoe, e âpiti atoà ia i te taòtoraa;
e te fanauà puaatoro, e te riona âpī, e te puaatoro haaporaa ra, hoê
ā âmuiraa mai,
e na te hoê tamaiti iti e aratai.

⁷ Te puaatoro âpī ra, e te tāpa maiaa ra, hoê ā ia àmuraa,
e hoê ā taòtoraa to te fanauà.

E àmu hoì te riona i te àihere mai te puaatoro atoà ra.

⁸ E haùti noa hoì te tamarii àiū i te âpoo o te âtepi,
e te tamaiti no maìri aè te ū ra, e tuu ia i te rima i nià i te pūpuniraa
o te tefo ra.

⁹ E òre rātou e haùti, e òre e rave ìno,
i to ù atoà nei mouà moà;
te nā reira mai ra Iehova, e î hoì te fenua i te ìte ia Iehova,
mai te vairaa miti e î i te miti ra.

Te hoìraa o to Ìteraèra

i hōpoi-tītī-hia

¹⁰ E ia tae i taua mahana ra, e ìtea mai ai te hoê no te tumu ra o Iete,
e tià i nià ei reva no te taata;
e ìmi hoì te mau fenua atoà ia na,
e maitai māite to na faaearea.

¹¹ Ei reira Iehova e faatoro faahou ai i tana rima,
e faaora i te toeà o to na taata,
o tei toe i Àtura ra, e i Àifiti,
e i Patarota, e i Tuta,
e i Èrama, e i Tinara, e i Hamāta,
e to te pae i te tooà-o-te-rā ra.

¹² E na na e hōpoi i te tahi tāpaò no te mau fenua i nià ra;
e na na e haaputu mai i to Ìteraèra i faaruèhia ra,
e âmui mai hoì i to Iuta i haapūrarahia ra,
mai nā hopeà mai o te fenua e maha atoà ra.

¹³ E maìri te miimii o Èferaima,
e te riri o Iuta e òre ia;
e òre hoì Èferaima e miimii ia Iuta,
e òre hoì Iuta e riri ia Èferaima.

¹⁴ E ravehia rā te Firiteti e rātou i te pae i te tooà-o-te-rā ra,
e pau atoà te mau tamarii i te pae i te hitià-o-te-rā ia rātou,
e rave hoì to rātou rima ia Ètoma rāua o Moapi,
e riro hoì te mau tamarii a Àmona i te faaroo ia rātou.

¹⁵ Na Iehova e rave haapau roa atu te miti Àifiti toro arero noa ra:
e ueue o ia i tana rima i nià i te pape, i te Èufarate,
i te matai rahi pūai na na ra;
e ia taihitu atu ânāpape ia tāiri ra,
e haere anaè hoì rātou mā te âvae rari òre ia na.

¹⁶ E riro hoì i te aratià mau no te toeà o to na ra taata,
o tei toeà, mai Àtura mai ra,
mai to Ìteraèra ra i te mahana,
i haere mai ai o ia mai te fenua ra mai Àifiti.

Ârueraa i te Atua faaora

12 ¹ Ia tae i taua mahana ra, e parau ai òe e:
E haamaitaì au ia òe, e Iehova:
riro noa mai hoì òe ia ù ra,
ua faatīoi-ê-hia rā to òe riri,

e ua haamāhanahana mai òe ia ù.

² Inaha, ua riro mai te Atua ei ora no ù;
e tiàturi au, e òre au e mataù.

O to ù hoì ia pūai, e o to ù ia ârueraa, o te Fatu ra, o Iehova,
e ua riro mai o ia ei ora no ù.

³ E e huti òutou i te pape mā te òaòà no te tumu o te pape ora ra.

⁴ Ei tei reira mahana òutou e parau ai e:

Haamaità òutou ia Iehova, e tiàoro atu i to na iòà,
e faaìte i ta na mau rāveà pūai,
e faaìte òutou i te teitei o to na ra iòà!

⁵ E himene òutou ia Iehova,
i te mau rāveà maità hau ê na na ra.

Ua faaìte-pāatoà-hia te reira i te fenua atoà ra!

⁶ E pii hua, e ùmere mā te òaòà! E tei pārahi i Tiona ra e!
Te rahi ra hoì Tei Moà i Ìteraèra nei i rotopū ia òe ra!

Tūàti òre ia Pāpurōnia

13 ¹ Te parau ia Pāpurōnia; i faaìtehia mai ia Ìtaia a Àmōtā ra.
² Ei nià i te hoê mouà teitei a faatià ai i te reva,

a faateitei ai i te reo ia rātou,

a tāpare atu ai i te rima,

ia tomo rātou i te mau ùputa o te hui arii ra!

³ Ua poroì au i taù mau taata àito i tāpaòhia ra,
e ua parau vau i taù mau taata pūai ei faatupu i taù riri,
i te feiā teòteò faaahaaha no ù ra.

⁴ E haruru no te taata e rave rahi i nià i te mouà,
mai te mea e feiā rahi atoà ra!

E haruru no te mau pātireia e nane noa ra, no te mau fenua i te
âmui-atoà-raa ra!

Na Iehova Tapaota ra e âmui i te nuu atoà ra ia àro.

⁵ Mai te fenua roa mai rātou,
mai te pae rà mai;

o Iehova e te mau mauhaa o to na ra riri ei rave i te fenua atoà nei ia pau.

⁶ A auē na òutou, ua fātata hoì te mahana o Iehova: ei pohe no ô mai na te Pūaihope ia tae mai.

⁷ E i teie nei, e paruparu te mau rima atoà ra, e tarapape hoì te âau o te taata atoà ra.

⁸ E roohia anaè hoì i te mataù; e e roohia mai rātou i te riàrià e te māuiui; mai te vahine ia fānau ra to rātou māuiui; e hiò rātou te tahi i te tahi mā te maere; e riro to rātou mata mai te auahi ura ra.

⁹ Inaha, te fātata mai ra te mahana o Iehova, aore e taraa, te riri ûàna, e te tāiroiro mahu òre; ia ano roa te fenua ra, e te feiā rave hara atoà i roto ia na ra, e haamouhia ia e ana.

¹⁰ E te mau fetià o te raì ra, e to na mau pupu, e òre ia e māmarama mai, e haapōurihia te mahana i te haereà mai, e òre hoì te âvaè e hōroà mai i to na māmarama.

¹¹ E tāhoo atu vau i teie nei ao i to na ìno, e te feiā paieti òre i ta rātou paieti òre; e haamāiri au i te faarahi o te feiā teòteò, e te faateitei o te feiā haamataù ra, e tuuhia e au i raro.

¹² E faariro vau i te taata nei ei mea taoà rahi i te àuro ra, i te taata hoê nei ā, i te àuro no Òfira ra.

¹³ E faaàueue ai au i te mau raì ra, e faataataahia te fenua e ia taa ê atu, i te ririraa o Iehova Tapaota ra, e ia tae i te mahana e ura ai to na riri.

¹⁴ E riro hoì te toeà mai te tāpi àuàuhia ra, e mai te māmoe, aore e taata i te haaputuputu mai, e fāriu anaè rātou i to rātou iho ra, e horo anaè rātou, te taata atoà ra i to na iho ra fenua;

¹⁵ e te taata atoà ia roohia atu, e pātia-pupū-hia ia,
e tei âmui-atoà-hia ra, e hiò anaè ia i te òè.

¹⁶ E tāiri-faaite-hia ta rātou mau àiū ra i mua i to rātou mata,
e pau to rātou mau fare i te haru,
e ravehia hoì ta rātou mau vahine.

¹⁷ Inaha, te faatià nei au i te Metai ei rave ia rātou,
o tei òre e parau i te ârio ra ei mea taoà;
e te àuro ra, e òre ia rātou e au atu i te reira.

¹⁸ E tāirihia te mau taata âpī i te fana e fatifati atu;
e to roto i te ôpū ra, e òre roa rātou e aroha:
e òre roa to rātou mata e aroha noa atu i te tamarii.

¹⁹ E o Pāpurōnia, te nehenehe o te mau pātireia ra,
te ùnaùna o te teòteò o te Tarataio ra,
hoê ā tāihitumu-atoà-raa mai ia Totoma, e mai ia Tomora i
tāihitumuhia e te Atua ra.

²⁰ E òre roa e taata-faahou-hia,
e òre e pārahihia i terā uì i terā uì.

E òre hoì to Ârāpia e pātia i to na tiàhapa i reira,
e òre hoì te feiā tiaì māmoe e âua i ta rātou mau âua i reira.

²¹ Ei reira rā te mau taehae o te aru ra, e taòto ai;
e î hoì to rātou mau fare i te ôtima anaè,
ei reira hoì te fanauà ione e pārahi ai,
e ei reira te tairima e òri ai i ta rātou òriraa.

²² E àoa noa te mau mea taehae, te tahi i te tahi, i to rātou mau fare
ano ra,
e te teni i to rātou mau fare faaàrearea ra.
E ua fātata to na tau,
e òre hoì to na puè mahana e haamaorohia.

E aroha te Fatu ia Iatōpa

14 ¹ E aroha hoì Iehova ia Iatōpa, e māiti faahou ā o ia ia Ìteraèra;
e haamau hoì o ia ia rātou i to rātou iho ra fenua; e tāāti atoà
mai hoì te taata ê ia rātou, e au mai hoì i te ùtuafare o Iatōpa ra. ² Na

te taata e rave ia rātou, e ua aratai i to rātou ra vāhi mau; e rave hoì i te ùtuafare o Ìteraèra ia rātou, ei tāvini tāne e ei tāvini vahine i te fenua o Iehova ra. E o tei faariro ia rātou ei tītī ra, o tē riro mai ia ei tītī na rātou, e mana hoì rātou i nià iho i te feiā i hāmani ìno mai ia rātou ra.

Te hopeà no te arii o Pāpurōnia

³ E ia tae i taua mahana ra, e haamāha mai ai Iehova i to òe ra rohirohi, e to òe ra mataù, e to òe ra àti i te òhipa i tuuhia mai i nià ia òe ra, ⁴ e na òe e parau atu i teie nei parapore i te arii o Pāpurōnia, a nā ô ai e:

Âuē te hāmani ìno i òre e!

E te tītau àuro i òre e!

⁵ Te rāau a te taata hara, ua ôfatihia e Iehova, te tēpeta a te feiā tāvana ra.

⁶ O tei tāiri i te taata mā te riri, mā te tāiri tāmau ra; o tei faahepo i te mau fenua mā te riri, o tei rave-ìno-hia nei ia, e aore e faaòre.

⁷ Ua pārahi hau noa te fenua atoà nei, e aore e parau; ua pūroro noa mai to rātou reo ùmere mā te òaòa.

⁸ Oia ā ia, te mau peruti teie e òaòa nei ia òe, te mau âreti o Repanona:

O òe i tuuhia i raro ra, aore ia e tāpū i tae mai ai ia mātou nei.

⁹ O hāte i raro ra tei àrepurepu iho nei ia òe, ia fārerei mai ia òe i te haereraa atu; te faaaraara ra o ia i te feiā mana i pohe ra, i te feiā rarahi atoà o te fenua nei ra; e te faatiātià anaè ra te mau arii atoà o te mau fenua, i to rātou mau terōno ra.

¹⁰ E parau atoà mai rātou, e nā ô mai ia ia òe:

O òe nei hoì, ua riro atoà òe mai ia mātou atoà nei i te paruparu,

Ua faariro-atoà-hia òe mai ia mātou atoà nei!

¹¹ Ua tuuhia to teòteò i raro roa i te âpoo ra,
e te haruru hoì o to mau nāpara àrearea ra;
ua riro hoì te toè ei vauvau no òe,
e te tuà ei tāpoì ia òe.

¹² O to òe hoì maìri mai te raì mai,
e Èirera, e te tamaiti a te poìpoì e!
O to òe hoì tāpūraahia i raro i te repo,
e tei haavivī i te mau fenua nei e!

¹³ Ua parau rā òe i roto i to âau ra e: E haere au i nià roa i te raì ra,
e faateitei au i taù terōno i nià aè i te mau fetià o te Atua ra,
e pārahi hoì au i nià i te mouà âmuiraa ra,
i te pae i apatoà ra;

¹⁴ e aè ā vau i nià aè i te mau ata ra,
e ia fāito vau i Tei Teitei ra.

¹⁵ E hōpoi-roa-hia rā òe i raro roa i te tanuraa ra,
i te hiti roa o te âpoo ra.

¹⁶ Te feiā e ìte ia òe ra, e riro i te tiàtonu māite ia òe,
e haapaò māite ā rātou ia òe, a parau ai e:

O te taata teie e rūrūtaina ai te fenua nei,
i àueue atoà ai i te mau pātireia ra,

¹⁷ i riro ai te mau fenua mai te mētēpara,
e pau roa aè ra te mau òire atoà;

e aore roa e tuu i tana mau tītī ia haere noa na i te ùtuafare?

¹⁸ Te mau arii atoà no te mau fenua ra, rātou atoà,
te tārava anaè ra i raro mā te nehenehe, i to na iho ra menema.

¹⁹ Ua hūaihia rā òe i rāpaeàu mai i te âpoo ra;
mai te âmaa i haafaufauhia ra,

i vehihia i te feiā pohe, i tei puta i te òè ra;

i tei reva i raro i te mau òfai i te âpoo ra,
mai te pera taataahihia e te âvae ra.

²⁰ E òre òe e âmui-atoà-hia ia rātou i te tanuraa ra,
no te mea ua pau to fenua ia òe,

e to òe ra mau taata, ua taparahihia e òe:
e òre roa te huaai o te feiā rave parau ìno ra, e haamaitaìhia.

²¹ A faaineine i te taparahi i tana mau tamarii,
i te hara a to rātou mau metua!

O tē tupu hoì rātou, e ìî aè ra te fenua,
e apiapi aè ra te fenua atoà nei i te òire.

²² — Te nā ô mai ra Iehova:

E tià vau e rave ia rātou,
e tãpū ê atu vau i te iòa i Pāpurōnia nei,
e nā toeà; e te tamaiti, e te tamaiti na taua tamaiti ra
— te nā reira mai ra Iehova Tapaota.

²³ E faariro hoì au i te reira ei pārahiraa no te tēfota, e riro hoì ei
pape hopuna anaè,
e huri roa vau i raro roa i te pohe
— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.

E vāvāhi te Fatu ia Àtura

²⁴ Ua tapu hoì Iehova Tapaota ra, nā ô mai ra:

O ta ù mau i ìmi ra, o te reira tē tupu,
e o ta ù i ôpua ra, o te reira tē mau:

²⁵ e haaparuparu vau i te Âti-Àtura i to ù nei fenua,
e taataahi au ia na i nià i to ù aè ra mau mouà;
e pee ê atu ta na tuto i nià ia rātou i reira,
e òre aè ra ta na hōpoià i to rātou mau taponò i reira.

²⁶ O taua parau ra teie i ôpuahia no te fenua atoà nei,
teie hoì taua rima i faatorohia nā nià i te mau fenua atoà nei.

²⁷ Ua ôpua hoì Iehova Tapaota ra: e na vai hoì e faaòre?
To na hoì te rima i faatorohia ra: e na vai e faahoì mai?

Tūàti òre i te Firiteti

²⁸ Te matahiti i pohe ai te arii ra o Àhata i tuuhia mai ai i teie nei
parau:

²⁹ Eiaha na òe e òaòà pāatoà, e to Firiteti e,

i te mea ua fati te rāau i papaì ia òe ra!

E tefo hoì tē tupu nā roto i te ôfī na,
e to na fanauà e ôfī maùe ia mai te auahi ra.

³⁰ E àmu hoì te taata rii i ta ù ra māa oho matamua ra,
e taòto hoì te veve mā te ora;

o to òe rā tumu, o te pohe ia ia ù i te oè,
e te feiā toeà io òe ra, e taparahihia ia e ana.

³¹ A auē e te mau ùputa e!

A òto, e te òire e!

Âuē òe, e Firiteti tāatoà e, ua tarapape roa!

E au auahi tei pee mai mai te pae i apatoèrau ra,
e aore roa e hūoi o roto i tana ra nuu.

³² E aha te parau ia parau atu i te mau veà a te mau fenua nei?

— Ua tiàhia Tiona e Iehova,
e noaa te haapūraa o to na ra taata rii i reira.

Tūàti òre ia Moapi

15 ¹ Te parau ia Moapi ra.
No te mea i pau hotuāpō noa iho nei!

Ara i Moapi.

No te mea i pau hotuāpō!

Tira i Moapi.

² Te haere aè ra o ia i Paita e i Tipona,

i te mau vāhi teitei òto ai;

e auē Moapi ia Nepo e ia Metepa:

e pahure tei te mau upoo atoà ra,

e ua pau te mau ùmiùmi i te pāòtihia.

³ Ua tātua rātou i te àhu òto i to na ra mau aroā;

e tei nià i to na ra mau fare te auē anaè ra,

e te pou anaè i te mau vāhi ātea io na ra mā te òto.

⁴ Ua pii hua Hetepona, e o Èreare,

e ua tae to rātou reo i Iahāta;

e te feiā mauhaa atoà i Moapi i te pii-atoà-raa,

e ua riro te ora ei mea riàrià no na.

⁵ Te auē nei taù âau ia Moapi:

tana ra hoì mau tītī, e tae noa atu i Toara,
i te pii-noa-raa mai te òto o te puaatoro âpī ufa ra;
e paìuma rātou i te paìumaraa i Ruhita mā te òto.

E te haere-noa-raa nā te èà Horonaima, a pii ai rātou i te pii pau ra.

⁶ I te pape hoì i Nimirima, e riro ia i te òre,

ua marō hoì te àihere, e ua pau,

te mea rii no ôteu aè ra,

e te rāau rii âpī, ua òre ia.

⁷ E i teie nei, ta rātou taoà rahi i noaa ra, te mau mea atoà i vaiihohia e rātou ra,

o ta rātou ia e hōpoi i te peho àrope ra.

⁸ Ua haaàtihia hoì te hiti o Moapi i te pii;

e ua tae roa to na autā i Èteraima,

e to na auē i Pere-Èrima.

⁹ Ua î te pape i Tīmōna i te toto;

e hōpoi ā rā vau i te ìno i nià ia Tīmōna,

e te riona i nià i to Moapi i ora ra,

e i nià atoà i te toe i vaiihohia i te fenua nei.

Te mau taata Moapi i faaorahia

16 ¹ E hāpono òutou i te pinia māmoe i te taata fenua ra,
mai Tērā atu i te mētēpara,

i te mouà ra o Tiona.

² Mai te manu e maùe haere, i haapuehuhia i te ôfaaraa ra,

oia atoà te mau tamahine i Moapi i te vāhi-haere-hia i te Àranona ra:

³ A tuu atu i te aò, a ìmi i te parau au,

e faariro i to maru mai te pō i te avatea nei ā,

e faatāpuni i tei faaruèhia ra,

eiaha e fāi i te tītī!

⁴ To Moapi i faaruèhia ra, ia pārahi noa na ia ia òe na!

Ei pāroru òe no rātou i te feiā taparahi ra!
 Ua òre aè nei hoì te hāmani ìno;
 ua òre te taparahi o tei taataahi mai ia òutou na,
 ua mou ia i nià i te fenua nei.

⁵ E pāpū hoì te terōno i te aroha.
 E pārahi hoì te hoê i nià iho mā te parau-mau,
 e te tahi haavā i roto i te tētene o Tāvita,
 i te ìmiraa i te parau au, e te faatupuraa i te parau-tià.

Te òtoraa ia Moapi

⁶ I faaroo na tātou i te teòteò o Moapi,
 — teòteò rahi to na —
 to na faateitei, e te teòteò,
 e to na riri, e mea faufaa òre rā ta na haavare.

⁷ E i teie nei, e riro Moapi i te auē ia Moapi, o taua fenua atoà ra tē auē;

te mau niu o Tira-Harateta, i pau ra ta òutou e òto;
 ua tāiri-mau-hia ia.

⁸ Ua marō te mau ô i Hetepona;
 ua ôfati te feiā tāvana o te mau fenua i te vine i Tipema,
 o tei tae roa to na aveave i Iatēra,
 e ua tae roa to na âmaa i te mētēpara:
 e ua faatoro noa atu ra ā, e tae atu ra i te tahi pae miti ra.

⁹ E i teie nei, e òto vau mā te òto o Iatēra i te vine i Tipema;
 e faararirari au ia òe i taù roimata, e Hetepona, e Èreare e,
 o to àuhune hoì e te àuhune vine,
 ua roohia mai ia e te ùmere tamaì.

¹⁰ E ua rave-ê-hia te òaòà e te reàreà i te ô hotu ra;
 e òre hoì rātou e himene, e òre hoì rātou e ùmere i roto i te ô vine ra!

E òre hoì tei taataahi e taataahi i te vine i te fārii ra;
 ua faaòre aè nei hoì au i te ùmere.

¹¹ E i teie nei, te òto nei taù âau mai te òto tīnura ia Moapi,

e o roto ia ù nei, te òto nei ia ia Tira-Harateta.

¹² E ia ìte anaè Moapi e, e ua faarohirohi noa o ia ia na iho i nià i te mau vāhi teitei.

E tomo ai o ia i roto i to na iho vāhi moà, e ani i to na hinaaro; e òre rā e tiàhia mai.

¹³ Teie te parau i parauhia e Iehova ia Moapi i mūtaa iho ra. ¹⁴ I teie nei rā, ua parau mai ā Iehova, te nā ô mai ra: Ua tae anaè i te toru o te matahiti, mai te matahiti o tei tārāhuhia ra, e vahavahahia ai te ùnaùna o Moapi, i to na atoà ra mau taata e rave rahi; e riro hoì te toeà i te mea iti aore reà, e te pūai òre hoì.

Tūàti òre ia Tamateto

17 ¹ Te parau ia Tamateto ra. Inaha, ua hōpoi-ê-hia Tamateto ra; eere atu ra i te òire, e riro rā ei puèà faufaa òre ra.

² Ua faaruè-roa-hia te mau òire o Àroera, e tuuhia te reira ei vairaa no te mau nana; e taòto ia i raro, e aore roa e taata e haamataù atu.

³ E faaòrehia te pare i Èferaima, e te pātireia i Tamateto ra.

E te toeà o Àrama ra, e riro rātou mai te ùnaùna o te mau tamarii a Ìteraèra

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.

Tei toe mai no roto i te hau arii o Ìteraèra

⁴ E ia tae i taua mahana ra, e iti ai te ùnaùna o Iatōpa, e te poria o to na tino e riro i te tiàhē.

⁵ E riro hoì mai te taata ia haaputu i te māa àuhune ra, e ua âào mai ra tana rima i te tītona; i te peho ra i Refaima.

⁶ E māa toeà tē vaiihohia, mai te ueueraa ôrive ra, e piti aè, e toru aè hoì huero i nià i te âmaa teitei roa ra,

taïmaha hoì, e taïpae i te vai haereà i nià i te mau âmaa rii hotu ra — te nā reira mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova.

Te hopeà o te tiàturiraa îtoro

⁷ Ia tae i te reira mahana, e haapaò ai te taata i tei hāmani ia na ra, e hii ai hoì to na mata i Tei Moà i Ìteraèra ra. ⁸ E òre o ia e haapaò i te mau fata i haapaehia no te òhipa a tana rima, e ta to na iho rimarima i hāmani ra, e òre o ia e hiò i te reira, e te mau ururāau ra, e te mau hohoà mahana ra.

⁹ Ia tae i taua mahana ra, e riro ai te mau òire i faaètaètahia ra mai te toeà àihere i te aru ra, e mai te âmaa i nià ê ra, o tei faaruèhia mai no te tamarii a Ìteraèra ra, e tuua taua fenua ra i te ano.

¹⁰ No te mea ua haamoè òe i te Atua e ora ai òe ra, e aita òe i haamanaò i te papa e òre ai òe ra, ia tanu òe i te rāau maità ra, e ia tanu hoì i te ohi no te tahi repo ê ra;

¹¹ ei te mahana, e tupu ai te mau ohi na òe ra, e ei te poìpoì, e ôteu ai te mau rāau rii na òe ra. Te puèraa māa àuhune i te mahana i noaa ai ra, e riro ia ei mea òto rahi mahu òre.

Te èiāharu i tiàvaruhia i te hoê pō

¹² Âuē te rahi o te taata atoà e raverave rarahi, mai te haruru miti ra to rātou haruru, auē te haruru o te mau fenua e!

Mai te ûàna o te miti rahi ra to rātou haruru,

¹³ e haruru to te mau fenua ra mai te ûàna o te miti rahi ra, e àvauhia rā rātou e te Atua, e maùe ê atu rātou; e pee ê atu rātou mai te ota i nià i te mouà i mua i te matai ra, e mai te puapua rāau ra i te aro o te pūāhiohio ra.

¹⁴ I te ahiahi ra, inaha e riàrià!

E aore hoì e ao ra, e aita rā rātou!

O te tufaa teie a te feiā hāmani ìno mai ia tātou,
o te terero teie a te feiā i haru mai ia ta tātou nei.

Faaararaa i te mau veà no Tuta

18¹ Âuē te fenua tāmaru pererau e,
i pihai iho i te mau pape i Tuta ra e!

² O tei tonu i te mau veà nā te moana ra,
e i niā i te pahī rii tima, nā niā i te ìriātai ra!

A haere, e terā ra mau veà òiòì,
i te fenua i pūrara ê, e i rave-ûàna-hia ra,
i te fenua mataùhia mai tahito mai e teie nei ā,
i te fenua e fāito i te taura, e ua taataahihia,
i tei pau te fenua i te pape ra.

³ O òutou atoà o tei pārahi i te ao,
i niā i te fenua nei,
ia faatiàhia te reva i niā i te mouà, a hiò;
e ia faaòtohia te pū ra, a faaroo.

⁴ Ua nā ô mai hoì Iehova ia ù:
E pārahi noa vau, e haapaò i to ù pārahiraa mau;
e riro vau mai te māhanahana rii i muri aè i te ua ra,
e mai te ata hau i te tau veàveà o te àuhune ra.

⁵ Aita ā i tae i te àuhune vine, ia ôteu maitai ra,
e ua riro te puā ei vine mau,
ei reira o ia e òòti ai i te ômou âpī i te tipi,
e tāpū o ia i te mau âmaa, e ua hōpoi ê...

⁶ E faaruè-atoà-hia ia na te mau manu pererau o te mouà ra,
e na te mau manu o te fenua ra;
e àmu hoì te mau manu pererau i te reira e pū noa atu te àuhune,
e àmu hoì te mau manu o te fenua i te reira e pū noa atu te oè.

⁷ Ia tae i te reira tau e hōpoihoa ai te ò ia Iehova Tapaota ra, na te
fenua i pūrara e te rave-ûàna-hia, na te fenua mataùhia mai tahito
mai, e teie nei ā, te fenua e fāito i te taura, e ua taataahihia, o tei ìno

to rātou fenua i te pape ra; i te vāhi i haapaehia no te iōa no Iehova Tapaota ra, i te mouà ra o Tiona.

Tūàti òre ia Àifiti

19¹ Te parau ia Àifiti ra.

Inaha, te pārahi ra Iehova i nià i te ata tere,
te haere ra i raro i Àifiti.

E àehuehu te mau îtoro i Àifiti i mua ia na,
e te âau o Àifiti, e tarapape roa ia i roto ia na.

² E faaaraara atu vau i to Àifiti ei rave i to Àifiti:
e àro hoì rātou, o te taata o to na iho taeae, o te taata o to na iho
taata-tupu,

te tahi òire i te tahi òire, te tahi pātireia i te tahi pātireia.

³ E riro te âau o Àifiti i te itoito òre i roto ia na ra,
e faaòre hoì au i ta na parau paari;
e ìmi hoì rātou i te mau îtoro, e te mau àtima,
e te mau tāura ra, e te mau hiòhiò.

⁴ E na ù e hōroà i to Àifiti i te rima o te mau fatu hāmani ìno mai,
e na te hoê arii ìriā e faahepo mai i nià ia rātou
— te nā reira mai ra te Fatu ra, o Iehova Tapaota ra.

⁵ Ei reira te moana e faaòrehia ai,
e pau hoì te pape pāpāmarō.

⁶ E ôpiropiro te mau pape rii e tahe ra,
e te mau pape ôhia ra, e pau, e marō roa àè ra,
e maèhe te mau àèho e te mau ohi:

⁷ te mau fenua rarirari i te àuru pape ra!

E tei ueuehia i te pae pape ra,
e ôriorio ia, e pohe, e òre roa àè ra.

⁸ E òto hoì te mau ravaai, e e mihi hoì,
o tei tītiri i te matau i raro i te pape ra;
e te feiā i tuu i te ùpeà i raro i te pape ra, e taiā ia.

⁹ E te feiā e òhipa i te vavai maitaì ra, e riro i te haamā,
e te feiā i papaì i te ùpeà ra.

¹⁰ E tãihitumuhia te mau tumu no na ra,
e te feiã e faufaahia ta rãtou i te òhipa, ua taiã ia i te âau.

¹¹ Te mau arii no Toana, e maamaa ia,
e te taata paari atoà i taua mau aò a Faraò ra,
ua riro ta rãtou parau ei mea faufaa òre.

E aha òutou e tià ai ia ârue i te aro o Faraò, ia parau e:
E tamaiti au na te taata paari ra, na te mau arii tahito ra!

¹² E tenã na, tei hea, tei hea to mau taata paari ra?

Na rãtou e faaite mai ia òe, e ia ìte hoì rãtou,
i ta Iehova Tapaota ra
i ôpua ia Àifiti ra.

¹³ Ua riro te mau arii no Toana ei maamaa,
ua vare te hui arii o Nofa,
ua haapiò rãtou ia Àifiti, te feiã rarahi i to na atoà ra mau ôpū;

¹⁴ ua ânoì Iehova i roto ia rãtou i te âau mārō rahi,
e ua haapiò rãtou ia Àifiti i ta na atoà ra mau òhipa,
mai te taèro àva e turori i te rūairaa ra.

¹⁵ E aore roa a Àifiti e òhipa e tià ai i te upoo e te hopeà,
i te âmaa e te ohi ia rave ra.

Te tau e fã mai no Àifiti

¹⁶ Ia tae i te reira mahana, e riro to Àifiti mai te vahine ra: e rūrūtaina rãtou e roohia e te mataù, i te ueueraa o te rima o Iehova Tapaota ra, ta na iho e ueue i nià ia rãtou ra. ¹⁷ E riro hoì te fenua ra o Iuta ei mataùraa na to Àifiti: e ua faahiti-anaè-hia ra, ua mataù ia rãtou, no te parau a Iehova Tapaota ra, i parauhia e ana ia rãtou ra.

¹⁸ Ia tae i te reira mahana, e riro nã òire e pae ra i te fenua ra o Àifiti i te parauraa i te parau Tanaana, e te tapuraa atu ia Iehova Tapaota ra: e maìrihia hoì te hoê o taua nã òire ra, i te Òire o te Mahana ra.

¹⁹ E ia tae i taua mahana ra, e fata ta Iehova i rōpū i te fenua ra o Àifiti, e te tahi pou na Iehova i te tià-atoà-raa i pihai iho. ²⁰ Ei tãpaò hoì te reira, e ei ìte na Iehova Tapaota ra, i taua fenua ra o Àifiti: e ia rãtou i tiàoro ia Iehova i te feiã hãmani ìno mai ra, ua tonu atu o

ia i te tahi ora e te tahi faatià, e ua faaora o ia ia rātou. ²¹ E ìtea hoì Iehova e to Àifiti; e ìte hoì Àifiti ia Iehova ia tae i taua mahana ra. E haamori hoì rātou ia na mā te tūtia e mā te ō, e èuhe hoì rātou i te èuhe ia Iehova, e ua rave hoì i te reira. ²² E tāiri hoì Iehova i to Àifiti: e tāiri o ia, e na na hoì e faaora; e fāriu hoì rātou ia Iehova, e na na e faaroo mai i ta rātou i ani ra, e ua faaora ia rātou.

²³ Ia tae i taua mahana ra, e aratiàhia ia mai Àifiti atu e Àtura: e haere mai hoì to Àtura i Àifiti, e tae hoì to Àifiti i Àtura, e âpiti atoà to Àifiti i to Àtura i te haamoriraa. ²⁴ Ia tae i taua mahana ra, e parauhia ai Ìteraèra e, o te tootoru ia rātou atoà o Àifiti e o Àtura, ei maitaì i rōpū i te fenua nei, ²⁵ na Iehova Tapaota ra e haamaitaì, i te nā ôraa e: Ia ora to ù ra mau taata to Àifiti, e to Àtura, ta taù rima i rave ra, e to Ìteraèra, to ù ra terero mau!

Mā te tiaa òre e te àhu òre

20 ¹ I te matahiti i haere ai Taratana i Àtatota (i tonohia o ia e te arii o Àtura ra, e Taratona), ua àro iho ra o ia ia Àtatota, e pau aè ra. ² I reira ta Iehova parauraa mai ia Ìtaia a Àmōtā ra, nā ô mai ra: A haere, tātara i te àhu òto i to tauupu na, e tātara hoì i te tāmaa i to âvae na. E ua nā reira atu ra o ia. E ua haere noa na mā te àhu òre e mā te tāmaa òre.

³ E ua nā ô mai ra Iehova: Mai taù tāvini, mai ia Ìtaia, i haere mā te àhu òre e te tāmaa òre — e a toru aè nei matahiti, e tāpaò ia te reira, e e maereraa hoì no Àifiti e no Tuta — ⁴ e nā reira te arii no Àtura i te arataì i te mau tītī no Àifiti, e to Tuta i hee ra, te taata âpī e te taata ruhiruhiā ra, mā te àhu òre e te tāmaa òre, e mā te vehi òre i muri. Ia haamā to Àifiti! ⁵ E mataù hoì to Àtatota, e haamā hoì rātou i to Tuta, i ta rātou i tiàturi ra, e ia Àifiti to rātou teòteò ra; ⁶ ei reira to teie nei fenua e parau ai, ia tae i te reira mahana: Inaha, te huru o to tātou tiàturiraa, o tei hōroàhia atu e tātou ei tauturu mai, ia ora tātou i te arii no Àtura ra! E aha rā hoì tātou e ora ai?

Ua hià o Pāpurōnia

21 ¹ Te parau no te mētēpara i te miti ra.
 Mai te vero i apatoà ra i te hororaa mai,
 te haere mai ra o ia nā te mētēpara, mai te fenua riàriàhia ra.
² E ôrama riàrià na tē faaitehia mai ia ù nei:
 Te haru nei te haru, te taparahi nei te taparahi taata.
 Haere i nià, e Èrama e! A haamau na i te aro, e Metai e!
 Ua faaòre au i ta na ra mau peàpeà.
³ E i teie nei, ua àti taù taha àoò i te māuiui;
 e ua roohia vau i te mamae mai te mamae o te vahine fānau ra;
 ua rūrūtaina vau, e òre e tià ia faaroo,
 ua haapeàpeàhia mai au, e òre e tià ia hiò i te taata.
⁴ Ua ruri-ê-hia taù âau,
 ua roohia vau i te riàrià;
 te ahiahi hinaarohia e au ra, ua faariro o ia ei mea horuhoru.
⁵ Ua nahonaho te àmuraa,
 ua tuuhia te faèhau,
 ua àmu rātou, e ua inu hoì...
 Te pii mai ra rā te pii:
 A tià, e te hui arii!
 A faatāvai i te metena!
⁶ Ua parau mai hoì te Fatu ia ù:
 A haere, a tuu atu i te faèhau i to na tiaàraa;
 e o ta na e ìte ra, e faaite mai o ia ia òe ra.
⁷ Ìte atu ra o ia i te peregò anaè e te mau pupu faahoro
 puaahorofenua,
 te tātāpiti mai ra,
 e te feiā i pārahi i nià i te âtini,
 e tei pārahi i nià i te tāmēra;
 e ua hiò tāmāu māite atu ra o ia.
⁸ Ua pii hua mai ra mai te riona:
 E taù Fatu e, te ara noa nei au e pō noa atu te mahana,

e tià hoì au i taù tiaìraa nei e ao noa aè te mau ruì atoà nei.
⁹ E inaha, te haere anaè mai ra te mau pereòo mā te taata atoà;
 e nā pupu faahoro puaahorofenua atoà,
 ua tātaìpiti i te haereà mai!
 Ua parau mai ra te hoê, nā ô mai ra:
 Ua pau, ua pau na Pāpurōnia e!
 E ua pau te mau atua îtoro i te pararī i raro i te repo!
¹⁰ Âuē ta ù e papaì nei e, te tītona i taù vāhi papairaa nei e,
 o ta ù hoì i ìte ia Iehova Tapaota ra, i te Atua o Ìteraèra ra,
 o ta ù i faaìte atu ia òutou na.

E te tiaì, e aha te parau i teie nei pō?

¹¹ Te parau ia Tūma.
 Te pii noa mai ra te tahi reo ia ù no Teira mai:
 E te faèhau ra, e aha te parau i teie nei pō?
 E te faèhau ra, e aha te parau i teie nei pō?
¹² Ua parau mai ra taua faèhau ra:
 Ua fātata te ao, e ua fātata atoà hoì te pō.
 Ia hinaaro òutou i te ui mai, a ui mai òutou!
 E hoì faahou mai.

Tūàti òre ia Ârāpia

¹³ Te parau ia Ârāpia.
 Ei roto i te vāhi ururāau o Ârāpia òutou e taòto ai,
 e terā ra rātere o Tētana ra e!
¹⁴ Ia fārerei i te pohe poiā ra, ei pape tē hōpoi mai;
 e to te fenua ra, e to Tema e!
 Ei māa tē hōpoi atu i tei horo ra.
¹⁵ E horo hoì rātou i te mata òè,
 i te mata o te òè i unuhia ra,
 e te âpeu o te fana e haafefehia ra,
 e i mua hoì i te aro o te tamaì riàrià ra.

¹⁶ Ua nā ô mai ra hoì te Fatu ia ù: Eita e hope te matahiti, mai te matahiti o tei tārāhuhia ra, e hope ai te ùnaùna atoà o Tetara i te mou.

¹⁷ E te toeà o te feiā e rave i te fana ra, te feiā pūai i Tetara, e faaitihia ia — o te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova, tei parau mai.

Faaararaa ia Ierutarema

22 ¹ Te parau o te peho ôrama ra.

E aha tià òe i tenā na,

i hope roa ai to mau taata i te reva i nià iho i te mau fare,

² òe hoì o tei î i te muhu ra,

e òire auē noa, e te àrearea?

Aore hoì to mau taata pohe ra i pohe i te òè,

aore hoì rātou i pohe i te tamaì.

³ Ua hope roa te mau arataì ra i te reva;

ua noaa rā rātou, e ua pau i te ruuruuhia e te feiā teà ra.

Te feiā atoà i ìtea i roto ia òe ra, ua noaa ia e ua mau atoà,

e te feiā atoà i maùe ê roa ra.

⁴ I parau ai hoì au e: E fāriu ê òutou ia ù,

e vaiiho noa ia ù ia òto hua na;

eiaha e faaitoito i te haamāhanahana mai ia ù,

i te poheraa o te tamahine o to ù ra mau taata.

⁵ E mahana ahoaho,

e no te taataahiraa i raro, e no te peàpeà,

no ô i te Fatu ra, no Iehova Tapaota,

i te peho ôrama ra:

e vāvāhiraa patu,

e e auēraa i te mau mouà.

⁶ Te hōpoi aè ra Èrama i te piha òhe:

i te haereraa mai mā te pereòo, e mā te mau taata puaahorofenua ra;

e ua heheu Tira i te vehi o te metena.

⁷ E î hoì nā peho maitataì i te pereòo,

e ei te ùputa te feiā puaahorofenua e patī māite ai,

⁸ e hōpoi-ê-hia te pāruru mata o Iuta.

E hiò hoì òe, ia tae i taua mahana ra,
i te vaira mauhaa tamaì i te fare o te ururāau ra.

⁹ E te mau vāhi pararī o te òire o Tāvita, e ìte òutou e e rave rahi,
e haaputu hoì òutou i te pape no te pape i raro ra,

¹⁰ e na òutou e taiò i te mau fare i Ierutarema ra;
e vāvāhi hoì òutou i te mau fare ei faaètaèta i te patu.

¹¹ E hāmani hoì òutou i te tahi roto i rōpū i nā patu e piti ra,
ei fārii pape no te pape tahito ra.

E òre rā òutou e hiò ia na i tei rave i taua mea nei,
e o tei haapaò i te reira i tahito ê ra, e òre òutou e haapaò ia na.

¹² Te tītau ra te Fatu ra, o Iehova Tapaota ra, i taua mahana ra,
i te òto e te mihi, e te maùru i te upoo,
e te tātua i te àhu òto;

¹³ e inaha, o te òaòà, e te reàreà!

Te tiàpaìraa puaatoro, e te pātiaraa māmoe.

E te àmuraa māa, e te inuraa uaina:

E àmu tātou, e e inu tātou, a nanahi hoì tātou e pohe ai!

¹⁴ Ua faaìte mai ra Iehova Tapaota ia ù:

E òre mau taua hara na òutou nei, e matara e pohe noa atu òutou,
te nā reira mai ra te Fatu ra, o Iehova Tapaota ra.

Faararaa ia Tepena

¹⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra, o Iehova Tapaota:

A haere, e haere òe i te taata mau taoà ra ia Tepena,
i te taata no nià iho i te ùtuafare nei, a parau atu ai ia na:

¹⁶ E aha ta òe i ô nei?

O vai hoì ta òe i ô nei,

i pao ai òe i te menema no òe i ô nei?

Mai tei pao i te menema no na i nià ê ra,
o tei tohitohi i te pārahira no na i roto i te mato ra!

¹⁷ Inaha, e faaruè-faaùàna-hia òe e Iehova i rāpae,
e riro o ia i te haru mai ia òe,

¹⁸ e tāiriiri o ia ia òe, a faaruè ê atu ai ia òe mai te òfai i maahia,
i te vāhi ātea ra;

ei reira òe e pohe ai, e to mau pereòo ùnaùna ra,
e riro ia ei mea haamā i te ùtuafare o to Fatu ra!

¹⁹ E tiahi ê atu vau ia òe i to òe ra vāhi.

E tuu-faahaèhaa-hia òe e au i raro.

²⁰ Ei te reira mahana vau e parau atu ai i taù tāvini,
ia Èriātima a Hiritia;

²¹ e faaàhu vau ia na i te àhu no òe,

e faaètaèta vau ia na i te tātua no òe ra,

e to òe ra hau ta ù e tuu atu i to na rima;

e riro hoì o ia ei metua na to Ierutarema,

e na te ùtuafare o Iuta.

²² E na ù e tuu i te tāviri o te ùtuafare o Tāvita i nià i tana taponò:

e na na e ìriti, e e òre e ôpanihia;

e na na e ôpani, e e òre roa e ìritihia.

²³ E na ù o ia e haamau mai te âuri i te vāhi ètaèta ra,

e riro hoì o ia ei terōno ùnaùna i te ùtuafare o to na ra metua.

²⁴ E faautahia te ùnaùna atoà o te ùtuafare o tana metua i nià ia na
ra, te huaai teitei e tei haèhaa, te mau fārii haìhaì atoà, e te mau âuà
poopoo atoà ra, e tae noa atu i te mau âuà rarahi atoà ra. ²⁵ — Te nā
ô mai ra Iehova Tapaota ra: Ei taua mahana ra, taua âuri i haamauhia
i te vāhi ètaèta ra, e hōpoi-ê-hia ia, e tāpūhia ia i raro, e maìri atu,
e tei faautahia i nià iho ra, e òòti-ê-hia ia — o ta Iehova hoì teie i
parau mai.

Tūàti òre ia Tūria

23 ¹ Te parau ia Tūria ra.

A auē, e te mau pahī i Taretita e,
to òutou òire tuìroo hoì, ua pau!

Aore e fare toe! Aore hoì e taata ia tomo i roto!

Na te fenua ra nā Tītima teie nei roo i te hōpoiraahia mai ia rātou.

² Māmū noa na, e tei pārahi i tahatai,

e tei haere-pinepine-hia atu e te feiā hoo i Titona ia nā tai ra!

³ Te huero o Tihora i roto i te pape rahi ra,
te àuhune o te pape ra, o ta na ia taoà àufau;
riro atu ra o ia ei hooraa na te mau fenua.

⁴ Ia haamā hoì òe, e Titona!

I parau na hoì te moana,
te pare ètaèta o te moana tei parau, nā ô mai ra:

Mai te mea vau aore ā i hapū,
e aore i fānautama,
mai te mea aore i faaàmu i te tamarii,
e aore i haapii i te mau pāretēnia.

⁵ Mai tei te roo ia Àifiti ra,
e māuiui rātou — i te roo ia Tūria ra.

⁶ E haere tià òutou i Taretita,
a auē òutou, e tei pārahi i tahatai:

⁷ o to òutou ānei e teie nei òire i òaòahia ra?
I vai na mai tahito mai,
te hōpoiha ra o ia e to na iho âvae i te vāhi purutiaraa.

⁸ O vai tei ôpua i teie nei parau ia Tūria nei,
i te òire i tuu mai i te torōna,
e to na ra feiā hoo, e hui arii anaè ia,
e tei hoo rii haere ra, e feiā mana anaè no te fenua nei?

⁹ Na Iehova Tapaota ra i ôpua,
ei haaviivii i te teòteò o te nehenehe,
e ei faaìno i te feiā rarahi o te fenua nei.

¹⁰ Ia faanīnāhia to fenua, mai tei nīnāhia e te pape ra,
e te tamahine a Taretita: aita roa hoì e faaora!

¹¹ Ua faatoro o ia i tana rima i nià i te moana;
ua àueue te mau pātireia ia na;
e ua parau Iehova ia Tanaana, e rave rātou e haapararī i te mau vāhi
ètaèta.

¹² E ua parau hoì o ia: A tirā na òe i te òaòà,
e tenā na pāretēnia hāmani-ìno-hia, e te tamahine a Titona, a tià!

A haere i Tītima!

E òre atoà rā òe e mau i reira.

¹³ Inaha hoì te fenua o te Tarataio,
aore ia feiā i haapaòhia ei taata i mūtaa iho ra;
e feiā ori noa nā te mētēpara, e haamauhia rātou e to Àtura ra;
ua patu rātou i to rātou mau pare ia Tūria ra;
ua rave rātou i te mau fare o te hui arii,
ua rave tālhitumu roa rātou ia na.

¹⁴ A auē, e te mau pahī i Taretita!

Ua pau roa hoì to òutou pare haapūraa!

¹⁵ E ia tae i te reira mahana, e haamoèhia ai Tūria e ia hope nā matahiti e hitu àhuru ra, mai te maoro o te arii hoê ra. Ia hope rā taua nā matahiti e hitu àhuru ra, e fatu ai Tūria i te pehe mai ta te vahine faaturi ra:

¹⁶ A rave i te tīnura,
a hāhaere ai nā roto i te òire,
e terā ra faaturi moèraa roa!

A pāpaipai maitai na i te tīnura, e faarahi ā i te pehe,
ia manaò-faahou-hia òe ra!

¹⁷ E ia hope nā matahiti e hitu àhuru ra, e haapaò maitai mai ai Iehova ia Tūria, e hoì o ia i ta na ra hooraa taoà; e âmui atoà atu o ia i te mau pātireia atoà ra, i te mau fenua atoà o te ao nei ra. ¹⁸ E ta na ra mau taoà e ta na faufaa i noaa, e moà ia na Iehova; e òre e haaputuhia, e òre e vaiihohia i te puèraa ra: e riro rā ta na taoà na te feiā e pārahi i te aro o Iehova, e hoo māa e ia navaì, e te àhu vaiiho taiàta.

Àrepurepuraa e te hevaraa i nià i te fenua

24 ¹ Inaha, te haapau nei Iehova i te fenua, e ia pau roa,
te huri tāère nei, e te haapūrara nei i to na taata:

² e riro hoì, mai ta te taata ra, oia atoà ta te tahuà,
mai ta te tāvini ra, oia atoà ta te fatu,
mai ta te tāvini vahine ra, oia atoà ta te fatu vahine,

mai ta te taata i hoo atu ra, oia atoà ta tei hoo mai ra,
 mai ta te taata i tīpee ra, oia atoà ta tei hōpoi atu,
 mai ta te taata tārāhu ra, oia atoà ta tē àmu i taua tārāhu ra.

³ E hūrēpaapaa te fenua, e ia ìno roa
 — o ta Iehova hoì teie parau.

⁴ Ua òto te fenua, e ua ôriorio,
 ua auē to te ao, e ua ôriorio,
 ua paruparu te feiā teitei o te fenua nei.

⁵ Ua viivii te fenua i raro aè i te taata ra;
 ua hapa rātou i te ture ra,
 ua ruri-ê-hia e rātou tei haapaðhia ra,
 ua piò rātou i te faufaa haapað-tāmau-hia ra.

⁶ I pau ai te fenua i te tatārahia,
 i haapaðhia ai to nià iho ei taata hara;
 i pau ai te taata o te fenua nei i te àma i te auahi,
 e te taata e vaiihohia i nià ia na ra, aita reà.

⁷ Ua mihi te uaina âpī,
 te taupe nei te vine;
 e te feiā atoà i òaòà te âau ra, ua autā ia.

⁸ Ua òre te òtoraa navenave o te tofe ra,
 e te reo o te feiā òaòà ra, ua òre ia,
 e te òto navenave o te tīnura, ua òre.

⁹ E òre rātou e inu faahou i te uaina mā te pehe,
 e te àva taèro ra, e àvaàva ia i te feiā e inu ra.

¹⁰ Ua pararī te òire i raro, e ua ano.

Ua ôpanihia te mau fare,
 aita e taata e ò i roto.

¹¹ Te pii ra to roto i te aroā i te uaina,
 ua òre roa te àrearea,
 e te òaòà o te fenua atoà ra,
 ua òre ia.

¹² O te ano anaè rā tei ìtea i roto i te òire,
 e ua tūhiahia te ôpani i raro mā to tāmumu rahi.

¹³ E nā reirahia i rōpū i te fenua ra, i rotopū i te taata atoà ra,
e toeà mai te ôrive i ueuehia ra,
mai te pōfai-haere-raa, ia oti te àuhune vine ra.

Te tahi òaòaraa poto noa

¹⁴ E faateitei ia i to rātou reo,
a himene ai;
e ârue rātou i te faateiteiraa
ia Iehova mai te moana mai.

¹⁵ E i teie nei,
e haamaità òutou ia Iehova i te mau peho ra,
e i te mau fenua rii i te moana,
e haamaità i te iòà o te Atua o Ìteraèra, o Iehova!

¹⁶ Mai te mau fenua roa mai ā to tātou faarooraa i te himene
i te ârueraa i te «feiā parau-tià ra!» Ua nā ô atu ra rā vau: Âuē hoì
to ù nei àti!

To ù nei àti! Âuē hoì au nei!

Te haru ra te feiā haru;

oia ia, te tāmāu ra te feiā haru i ta rātou parau aroha òre.

¹⁷ Te haamataù, e te âpoo, e te mārei,
tei nià ia ia òe, e to te fenua nei e!

¹⁸ E riro hoì, o tei horo i te haamataù ra,

e hià ia i roto i te âpoo,

e tei ora i te âpoo ra,

e roaa ia i te mārei;

ua ìritihia nā ùputa i nià ra,

e ua àueue te tumu o te fenua nei.

¹⁹ Ua àueue-roa-hia te fenua,

ua ueue-haapararī-roa-hia te fenua nei,

ua faataa-ûàna-roa-hia te fenua, e ua taa ê te tiàraa,

²⁰ ua turorirori haere te fenua mai te taèro àva ra,

e ua âtaataa i terā vāhi i terā vāhi, mai te fare ìriti i te pō ra;

te vai teiaha nei hoì ta na hara i nià ia na,

e hià hoì o ia, e òre e tià faahou mai.

Te hopeà o te mau hau rarahi, te haamataraa no te hau o te Atua

²¹ E ia tae i te reira mahana, na Iehova e faautuà i te nuu o te feiā teitei i nià ra,

e i nià i te fenua nei,
te hui arii o te fenua ra.

²² E haaputuhia mai rātou atoà ra,
mai te feiā i tāpeàhia i roto i te âpoo ra,
e ôpani-hua-hia rātou i roto i taua tāpeàraa ra,
e ia hope nā mahana e rave rahi e tiihia mai ai rātou.

²³ E roohia te marama i te māheàheà,
e te mahana hoì i te haamā;
e riro hoì te hau ia Iehova Tapaota ra,
i nià i te mouà ra o Tiona, e i Ierutarema,
e e faateiteihia o ia i te aro o te feiā tahito no na ra.

Te Fatu, te haapūraa o tei paruparu

25 ¹ E Iehova, o taù Atua hoì òe;
e faateitei au ia òe, e haamaità au i to òe iòà,
e mau mea taa ê anaè ta òe i rave; e te parau tahito na òe ra,
e parau haavare òre anaè ia e te parau-mau.

² Ua faariro hoì òe i te òire ei puèà,
e te òire i faaètaèta-rahi-hia ra ei auà;
e te fare arii o te mau taata ê ra, ia òre ia parauhia e òire,
e ia òre roa ia patu-faahou-hia i nià ra.

³ E i teie nei, e faateitei te fenua pūai nei ia òe,
e te òire o te mau fenua ètaèta ra, e mataù ia ia òe.

⁴ Ua riro hoì òe ei pāruru no te taata rii,
ei pāruru no tei àti i to na àtiraa ra,
ei haapūraa no te vero ra,
ei maru no te veàveà ra;
i te ûànaraa mai o tei mataùhia ra

mai te vero rahi e pararī ai te âua ra.

⁵ Mai te veàveà i te fenua àveravera ra,
e tuu ā òe i te haamumu o te mau taata ê i raro;
mai te veàveà i te maru ata meùmeù ra,
te faateitei o tei mataùhia ra, e tuuhia ia i raro.

Te tahi ôroà na te mau nūnaa tāatoà

⁶ Ei reira Iehova Tapaota ra e rave ai,
na te taata atoà i teie nei mouà,
i te ôroà àmuraa māa maitatai,
i te ôroà uaina tahito,
i te mau mea maitatai roa ra,
i te uaina tahito faateate-maitai-hia ra.

⁷ E ei teie nei mouà o ia e faaòre ai i te tāpoi i tāpoihia ai te mata o
te taata atoà ra,
e te vehi i hōhorahia i nià i te mau fenua atoà ra;
⁸ e na na e haamou roa i te pohe e a muri noa atu;
e na te Fatu ra, na Iehova,
e hōroi i te roimata i te mau mata atoà ra;
e faaòre hoì i te faaìno i to na taata i nià i te fenua atoà nei
— o Iehova hoì teie e parau nei.

To Moapi taataahiraahia

⁹ Ia tae i taua mahana ra, e parau ai rātou:
Inaha, teie to tātou Atua!
Ua tiaì tātou ia na,
e ua faaora o ia ia tātou.

O Iehova teie, ta tātou i tiaì na:
e òaòà tātou,
mā te òuàuà i te ora na na!

¹⁰ E tià te rima o Iehova i te vai-māite-raa i nià i teie nei mouà;
e taataahi-noa-hia Moapi i to na vāhi,
mai te àihere e taataahi-noa-hia ei para;

¹¹ e tītoo o ia i tana rima i rōpū,
mai tei tītoo i tana rima ia àu;
na te Atua rā e tuu i ta na teòteò i raro,
e te mau rāveà atoà o tana rima.

¹² E to pāroru patu teitei ra, na na e tuu i raro, e faahaèhaa roa ia,
e faataòto i te reira i te repo, i te repo roa ra.

Himene: E òire pūai to tātou

26 ¹ Ia tae i te reira mahana, e himenehia ai teie nei himene i te
fenua ra i Iuta:

E òire ètaèta to tātou;
o te ora ta te Atua e haapaò ei patu, e ei pāroru.

² A ìriti na òutou i te mau ùputa,
ia tomo mai te fenua parau-tià,
o tei haapaò i te parau-mau ra, i roto.

³ O tei òre i àueue te manaò ra,
e riro òe i te tiaì ia na, e ei hau rahi roa te hau,
o o ia i tiàturi ia òe ra.

⁴ E tiàturi òutou ia Iehova, eiaha e faaea,
e haapūraa taeà-òre-hia hoì te Fatu ra, o Iehova.

⁵ Ua faahaèhaa o ia i te feiā pārahiraa teitei,
te òire teitei ra, ua tuuhia e ana i raro;
ua tuu o ia ia na i raro roa i te repo,
ua haafāito o ia ia na i raro i te vari ra.

⁶ E taataahihia o ia e te âvae,
te âvae o te taata haèhaa,
te taahi o te feiā veve.

Pure: Te tiaìturu nei mātou ia òe, e te Fatu

⁷ E haereà tià mau to te feiā parau-tià;
ua faatītīàifaro roa òe, e tei hau i te parau-tià e, i te haereà o te feiā
parau-tià ra.

⁸ Tei ta òe ra parau faaau mātou, e Iehova, i te tiaìraa mātou ia òe.

E ia manaò mātou ia òe e to òe ra iòà,
o te hinaaro ia o to mātou âau.

⁹ Taù âau tei hinaaro ia òe i te pō ra,
e taù vārua i roto roa ra, tei ìmi ia òe i te poìpoì roa ra,
ua ìtea anaè ta òe mau faaauraa parau i te fenua nei,
te haapii nei to te ao nei i te parau-tià i reira.

¹⁰ Faaherehere noa ā i te taata paieti òre ra,
e òre ā o ia e haapii i te parau-tià;
ei te fenua parau-tià ra o ia e rave ai i te parau-tià òre,
e òre hoì e haapaò i te hanahana o Iehova.

¹¹ E Iehova, ua hōpoihiā to rima i nià,
eita rā rātou e hiò.

E hiò rā rātou mā te haamā i to rātou feì i te mau taata ra;
e e pau hoì rātou;
i te auahi a to mau ènemi.

¹² E Iehova, e riro òe i te faatupu i te hau no mātou;
o ta mātou atoà nei hoì mau òhipa,
ua ravehia e òe no mātou.

¹³ E to mātou Atua, e Iehova e,
e mau fatu ê, eere òe, i tei faahepo mai ia mātou nei;
o òe anaè rā, e to òe iòà, ta mātou e faateitei.

¹⁴ Ua pohe rātou, e òre e ora faahou,
e faahepo pohe anaè ia, e òre rātou e tià faahou mai i nià;
i tii mai ai òe,
i rave haapohe roa ai ia rātou,
e ua faaòre roa òe i te manaòraa ia rātou!

¹⁵ Ua faarahi òe i te fenua nei, e Iehova!
ua faarahi òe i te fenua nei, ua faateiteihia òe;
ua faaene òe i te ôtià o te fenua nei i te ātea ê ra.

¹⁶ E Iehova, i te àtiraa ra to rātou ìmiraa ia òe ra;
ua ani rātou mā te faahaèhaa ra i reira:
te iri ra te aò na òe i nià ia rātou.

¹⁷ Mai tē hapū ia tata i te fānau ra, ia roohia i te māuiui ra,

ua pii hua i te māuiuiraa ra,
o to mātou ia huru i mua ia òe, e Iehova!

¹⁸ Ua tō hoì mātou, e ua māuiui mātou,
e mai te matai anaè ra ta mātou i fānau:
aita i noaa te ora ia mātou i te fenua nei,
aore hoì te taata o te ao nei i hià.

¹⁹ To òe ra mau taata pohe, e ora ia!
To rātou mau tino pohe, e tià faahou ia!

A ara, a himene,
e tei pārahi i te repo e!

E au hoì to òe ra hau i te hau o te mau rāau rii ra,
e haapūaì mai hoì te fenua i te feiā i pohe ra.

²⁰ Haere mai, e aù mau taata e, a tomo i roto i to mau piha ra,
a ôpani mai i to mau ùputa ia òe ra;
a faatāpuni ai ia òe iho, e vāhi iti aè,
ia hoê aè àmora mata, e ia pee atu taua tāhoo nei.

²¹ Inaha hoì, te haere mai ra Iehova mai to na ra vāhi,
e faautuà i to te fenua nei i ta rātou hara;
e na te fenua e faaite mai i te toto i manii i nià ia na ra,
e òre hoì o ia e tāpoì faahou i to na mau taata taparahihia ra.

Te upotiàraa i nià i te Reviatana

27 ¹ Ia tae i taua mahana ra, e tāhoo ai Iehova i te òè maitai,
e te rahi, e te ètaèta no na ra,
i te Reviatana, i te ôfi maùe ra,
e te Reviatana, te ôfi piò ra,
e ua taparahi hoì i te taehae i raro i te moana ra.

Te Fatu e ta na ô vine

² Ei te reira mahana,
e himene òutou ia na ra: Te ô vine ùteùte nei:
³ O vau teie, o Iehova, e tiaì ia na nei;
e nīnii au i te pape i nià ia na, e òre e faaea;

e tiaì au ia na i te mau pō nei,
e te mau ao atoà nei, ia òre o ia ia rave-ìno-hia.

⁴ Aita o ù e riri.

Ahiri e rāau taratara e tātārāmoa tei tuuhia ia tamaì mai ia ù!

E haere ia vau nā roto i te reira ra,

e àma âpipiti atoà ia ia ù.

⁵ Eiaha! O te tauturu ra, o vau ta na e haru mai,

e haafāite ta na tià ia ù,

O vau ta na e haafāite mai!

⁶ I te mau mahana a muri atu, e toro ai te aa o Iatōpa:

e ôteu hoì Ìteraèra, e e tupu,

e api hoì te fenua atoà nei i ta na e faahotu ra.

Te fāiteraa no te mau huaai a Iatōpa

⁷ Hoê ā hete ānei to na tāiri ia na, mai ta na i tāiri i tei papaì ia na ra?

Hoê ā hete ānei to na pohe mai to tei taparahi ia na ra?

⁸ I aò mau atu òe ia na i to na ra tuu-ê-raahia:

riro noa atu ai,

i te mataì rahi i te tau maoaè ra.

⁹ O te mea teie e faaòrehia ai te hara o Iatōpa,

e teie anaè ra te hopeà, o te faataa-ê-raa o ta na hara:

ia faariro o ia i te mau òfaì atoà o te fata ra,

mai te puà e puehu ê ra;

e te mau ururāau, e te mau hohoà mahana, ia òre ia tià faahou.

¹⁰ E riro rā te òire faaètaètahia ra i te ano,

e pārahiraa faaruèhia ra, e vaiihohia mai te mētēpara;

ei reira te tafa e àmu e haere ai, e ei reira e taòto ai;

e àmu haere hoì o ia i te rāau rii tupu âpī i reira.

¹¹ Ua ôriorio anaè to na mau âmaa ra, e ôfatihia ia;

e vahine tē haere mai a tūtuì ai i te auahi ia ura.

E feiā ìte òre ā rātou:

i òre ai tei hāmani ia rātou i aroha ai ia rātou,

e o tei faariro ia rātou ei taata, e òre e faaherehere mai ia rātou.

Te hoìraa mai o tei hōpoi-tītī-hia

¹² E ia tae i taua mahana ra,
e haaputu ai Iehova i ta na i faatupu ra,
mai te ânāpape ra, e te pape tahe i Àifiti ra;
e o òutou, e te mau tamarii a Ìteraèra, e haaputu-tātaìtahi-hia ia!

¹³ E ia tae i taua mahana ra, e faaòtohia ai te pū rahi ra;
e o tei pohe i te fenua ra o Àtura tē haere mai,
e o tei haapūrarahia i te fenua ra i Àifiti;
e haamori hoì rātou ia Iehova i te mouà moà ra i Ierutarema.

Te vero vāvāhi i nià ia Tāmāria

28 ¹ E pohe to te hei teòteò o te feiā i taèro i Èferaima,
e te tiare māheàheà noa ra o to rātou ùnaùna nehenehe,
to te feiā i te hopeà mai o te peho hotu maità ra,
o tei maamaahia i te uaina ra!

² Inaha te taata ètaèta rahi, o tei pūai rahi ta Iehova i tonono ra,
e au o ia i te vero ua-paari, mai te mataì rahi e pohe ai te taata ra,
mai te pape rahi puè tahe ûàna mai ra;
e taora tātūe noa o ia ia rātou i raro i te repo i tana rima.

³ E taataahihia rātou i raro aè i te âvae,
te mau hei teòteò o te feiā taèro i Èferaima ra;

⁴ e te tiare māheàheà noa ra o to rātou ùnaùna nehenehe ra,
i te hopeà mai o te peho hotu maità ra,
e riro mai te māa para vave aita i tae i te àuhune mau ra;
o tei hiò atu ra, ua pōfai iho ra i reira ra,
e tei te taeraa atu i te rima ra, ua horomii iho ra ia.

⁵ Ia tae i taua mahana ra, e riro ai Iehova Tapaota ra,
ei hei ùnaùna, e ei torōna ùnaùna
i te toeà o to na ra taata.

⁶ e ei vārua parau au hoì i te feiā i pārahi i te faaauraa parau ra,
e ei pūai no te feiā i faahoì i te aro i te ùputa ra.

Te taèro àva i te faaoôoraa i te perofeta

⁷ Ua hape atoà rā te reira i te uaina,
 e ua turorirori rātou i te àva taèro;
 ua hapa atoà te tahuà e te perofeta atoà i te àva taèro,
 ua vī rātou i te uaina,
 ua turorirori rātou i te àva taèro;
 ua hapa rātou i te ôrama,
 e ua tūia to rātou manaò.

⁸ Ua î ta rātou mau àmuraa māa atoà ra i te pihaè, e te mau mea faufau;

aore vāhi toe.

⁹ — O vai tē ìte ia rātou?

E noaa ia vai te ìte ia rātou?

E au i te tamariirii i maìri te ū ra,

e tei òre i hōroàhia te ū ia rātou?

¹⁰ Ua faaue, e ua nā nià iho i te faaue,

ua faaue, e ua nā nià iho i te faaue,

ua aò, e ua nā nià iho i te aò,

ua aò, e ua nā nià iho i te aò;

te tahi vāhi iti i ô nei, e mai reira hoì ei ô te tahi vāhi iti.

¹¹ — Oia mau ei reo ôtuìtuì,

e ei parau èè ia parau Iehova,

i teie nei mau taata.

¹² I parau noa o ia ia rātou e: Teie te faae meta!

E haapārahi noa òutou i tei rohirohi.

E teie hoì te haamāharaa i tē òpa!

Aita rā rātou i faaroo.

¹³ E i teie nei, e riro te parau a Iehova ia rātou:

I te faaue, e ua nā nià iho i te faaue,

i te faaue, e ua nā nià iho i te faaue,

i te aò, e ua nā nià iho i te aò,

i te aò, e ua nā nià iho i te aò,

te tahi vāhi iti i ô nei, e mai reira hoì ei ô te tahi vāhi iti,
ia haere noa atu ā rātou, e ia hià tūfera noa i muri,
e ia fatifati, ia fifi, e ia noaa.

Te òfai tihì

¹⁴ E i teie nei, e faaroo mai òutou, e te feiā tāhitohito i te parau a Iehova,

òutou tei faahepo i teie nei mau taata e pārahi i Ierutarema nei!

¹⁵ O tei parau e: E faufaa ta mātou: o te pohe te tahi pae,

e ua faaaui i ta mātou parau ia hāte;

e ia nā ô nei taua pohe rahi ra ia nā roto ia mātou i te haere,

e òre e haafātata mai ia mātou nei,

ua faariro mātou i te haavare ei haapūraa,

e ua pūpuni mātou i raro aè i te faahema ra.

¹⁶ E i teie nei, te parau mai ra te Fatu ra o Iehova:

Inaha, te haamau nei au i te tahi òfai i Tiona ei tumu,

e òfai tāmatahia, e òfai maitai e tihì, e tumu àueue òre e tē mau pāpū;

o tei faaroo ia na ra, e òre ia e haamā.

¹⁷ E tuu atu vau i te parau au mā te rēni,

e te parau-tiā mau ra mā te fāito;

e pāòo-hua-hia te haapūraa haavare e te ua-paari,

e te tāpuniraa ra, e nīnā-hua-hia ia e te pape.

¹⁸ E o ta òutou faufaa, o te pohe te tahi pae ra, e faaòrehia ia,

e ta òutou parau faaaui ia hāte ra, e òre ia e mau;

ia nā ô nā taua pohe rahi ra ia nā roto ia òutou i te haere,

e pararī roa òutou i raro i te reira.

¹⁹ Ua nā roto anaè i te haere ra, ua haru ia ia òutou;

e haere ā nā roto, i terā poi-poi, i terā poi-poi, i te ruì e te ao, i te haereraa nā roto,

e riàriàhia i te roo anaè ra.

²⁰ E poto hoì te roì ia tīto te taata i nià iho,

e òaò te tāpoi eita e tiā ia tīpuu i raro aè.

E faaararaa i te feiā tāhitohito

²¹ E tiā mai hoì Iehova mai tei te mouà ra ia Peratima,
 e mai tei te peho ra ia Tīpeona i te tupuraa o to na riri,
 ia rave o ia i ta na òhipa,
 ta na òhipa huru ê ra,
 ia faatupu o ia i ta na e rave ra
 i ta na rāveà huru ê ra.

²² E terā ra, a tirā na òutou i te tāhitohito,
 a rahi roa hoì to òutou tāpeàraahia;
 e parau rave hua, e te haapaò-mau-hia ta ù i ìte aè nei;
 ia Iehova Tapaota ra, i teie atoà nei fenua.

E piti nā tāipe faaàpu

²³ E fāriu mai i to òutou tarià, e faaroo mai i taù reo!
 A haapaò maitai mai, ia ìte òutou i ta ù parau!

²⁴ O te ârote anaè ra ānei ta te taata ârote ia ueue i te huero ra?
 E ûtaru noa ānei e e haapararī i te repo i to na fenua?

²⁵ E manina aè ra te repo ia na,
 eita ānei o ia e ueue haere i te tūtē, e ua tītiri haere i te tūmina,
 e ua ueue hoì i te tītona mā te fāito,
 e te tērite e te tetemuta,
 i to na vāhi, i to na vāhi?

²⁶ Na to na Atua hoì i faaite maitai mai ia na,
 e ua haapii ia na i te reira huru parau.

²⁷ E òre te tūtē e papaìhia i te hēruta,
 e òre hoì te pereòo e faataahia i nià i te tūmina;
 e papaìhia rā te tūtē i te rāau;
 e te tūmina i te tēpeta.

²⁸ E te tītona māa ra, e haaparuparuhia ia;
 e òre rā o ia e papaì tāmāu mai i te reira ra;
 e e haaparuparu i te porotata o ta na ra pereòo,
 e te taataahi hoì i te maiùù o ta na ra mau puaahorofenua.

²⁹ No ô atoà teie ia Iehova Tapaota ra;
ta na te parau maere-rahi-hia,
e te haapaòraa haamaitaì-rahi-hia!

To Ierutarema faatītiraahia, e te faaoraraahia

29 ¹ Âuē ra hoì Àriera, o Àriera,
te òire pārahihia e Tāvita ra!

Ei matahiti ā te matahiti,
e faataa ā i te mau ôroà.

² E hōpoi ā vau i te àti i nià ia Àriera;
e vai ā hoì te mihi e te òto i reira;
âreà o vau nei, e riro ā o ia mai ia Àriera.

³ E haaàti au ia òe i taù pūhapa,
e rave haaàti au ia òe mā te âua,
e patu hoì au i te pare ia rave ia òe.

⁴ E tuu-haèhaa-hia òe i raro roa,
e mai te mea no raro mai i te repo ta òe parauraa mai,
e riirii mai to òe reo mai raro mai i te repo ra;
nā raro mai i te fenua to òe reo, mai te reo o te àupā ra,
e ei raro òe i te repo e mutamuta noa mai ai ia parau.

⁵ Âreà to mau ènemi mā te rahi atoà ra, e riro ia mai te repo huà rii
haihai ra,

e te rahi atoà o taua feiā e mataù-roa-hia ra, mai te ota ia e puehu
ra,

e òre te reira e māhia, mai te àmoraa mata nei ā.

⁶ E haerehia mai òe e Iehova Tapaota ra,
mā te pātiri, e te àueue fenua, e te reo rahi,
mā te vero, e te ahoaho huri fenua,
e te auahi ura àma rahi ra.

⁷ E mai te moemoeā ra, mai te ôrama i te pō ra,
mai te reira atoà te taata atoà o te mau fenua ra,
o tei àro ia Àriera,
te feiā atoà e àro atu,

e tei hāmani ìno atu ia na,
e te pare atoà no na ra.

⁸ Mai te pohe poia ia roohia i te moemoeā,
e inaha mai te mea ra o ia, te àmu ra i te māa;
ia ara mai rā, aita ā o ia i paia,
e mai te taata pohe i te poiha ia roohia i te moemoeā, e inaha, mai
te mea ra te inu ra o ia;
ia ara mai rā, te vai poiha noa ra, e te paia òre hoì to na ôpū;
mai te reira atoà te taata atoà o te mau fenua ra,
o tei àro i te mouà ra ia Tiona.

Te tahi nūnaa rave àtā i te māmarama

⁹ A tītiā noa na òutou, e a maere!

A faanavenave, e ia matapōurihia!

Ua taèro rātou, eere rā i te taèro uaina;

ua turori rātou, eere rā i te turori taèro àva.

¹⁰ Ua nīnii hoì Iehova i te vārua taòto rahi i niā ia òutou na,

e ua tāpiri o ia i to òutou mata,

e te mau perofeta,

e te mau tāvana,

e te mau hiò ra,

ua haapūroù o ia i to rātou mata.

¹¹ E ua riro taua ôrama atoà ra mai te parau i roto i te puta piahia
ra ia òutou; peneiaè ia tuuhia atu i te taata ìte i te taiò parau ra, a nā
ô atu ai: «A taiò na òe i terā ra puta!» te parau mai ra o ia: «E aha
e tiā ai ia taiò, tei piahia.» ¹² E ia hōpoi hoì i taua puta ra i te taata
aore i ìte i te taiò parau, a nā ô atu ai: «A taiò na òe i terā ra puta!»
te parau mai ra o ia: «Aore au i ìte i te taiò parau.» ¹³ I parau mai ia
Iehova e: No te mea te haafātata mai nei te reo o teie nei feiā ia ù,
e te faatura mai ra to rātou vaha ia ù,
tei te ātea ê rā to rātou âau ia ù nei,
mataù faufaa òre to rātou ia ù nei,
e mea haapii-noa-hia i te parau a te taata anaè ra.

¹⁴ E teie nei, e rave faahou ā vau i te òhipa taa ê i teie nei feiā,
ei raveraa ùmerehia e te maerehia;
e mou atu hoì te paari o te feiā paari,
e te haapaò o te feiā haapaò ra, e moè ê ia.

¹⁵ E pohe to te feiā i ìmi i te mea e moè ai ta rātou rāveà,
e te huna i ta rātou parau ia Iehova!

Tei te pōuri ta rātou rāveà,
o tei parau e: Na vai tātou e hiò mai? O vai tē ìte mai ia tātou?

¹⁶ O te huru ia o to òutou manaò tià òre!

E haafāitohia ānei te pōtera i te àraea,
e parau ānei hoì te òhipa i te taata i rave e:

E òre o ia i hāmani ia ù?

— E parau ānei tei hāmanihia i tei hāmani ia na e:
Aita o na e ìte?

Te huri-tāère-raa o te oraraa

¹⁷ Eere ānei i te vāhi iti poto e riro ai Repanona mai ia Taremera,
e e manaòhia ai Taremera ei fenua ururāau ra?

¹⁸ Ia tae i te reira mahana, e faaroo ai te turi i te parau o te puta;
e no te mea ua faaòrehia te mohimohi e te pōuri,
matapō noa ā iho te taata, e ìte ia.

¹⁹ E tupu to te māmahu ra òaòà ia Iehova,
e o tei àti i te veve ra,
e òuàùà noa mā te òaòà i Tei Moà i Ìteraèra ra.

²⁰ O tei riàriàhia ra hoì, ua òre ia,
e ua mou iho tē tāhitohito,
e o tei tītau i te parau ìino ra, ua tǎpū-ê-hia ia ²¹ — o tei faahapa i
te taata i te reo hoê,

e ua tuu hoì i te mārei i tei aò mai i te ùputa ra,
e ua haapiò ê i te feiā parau-tià ra i te haavare.

²² E i teie nei, te parau mai ra Iehova
i te ùtuafare o Iatōpa ra,
o tei faaora ia Àperahama ra:

E òre roa Iatōpa e haamā faahou,
e òre hoì e māheàheà faahou to na mata.

²³ Ia ìte hoì o ia i tana mau tamarii i rotopū ia rātou, te òhipa na taù rima i rave,

e riro na rātou iho e haamoà i to ù nei ià;
e haamaità rātou i Tei Moà io Iatōpa ra,
e rūrūtaina hoì rātou i te aro o te Atua o Ìteraèra ra;

²⁴ e te feiā i hapa te âau ra, e noaa te ìte i reira,
e te feiā amuamu ra, e faaroo ia i te aò i reira.

Te tahi poritita tei faahapahia e te Atua

30¹ — Te nā ô mai ra Iehova:
A tae rā hoì te tamarii faaroo òre ra!

O tei fārii i te parau ra, eere rā i ta ù,
o tei faatià i te faufaa ra, eere rā i ta taù vārua,
ia faauta noa rātou i te hara i nià iho i te hara!

² O tei faaineine e haere i Àifiti,
aita rā i ui mai i to ù nei vaha,
ia faaètaèta rātou ia rātou iho i te ètaèta o Faraò,
e ia tiàturi i raro aè i te maru ra ia Àifiti!

³ E riro rā te ètaèta o Faraò ei haamā no òutou;
e to òutou tiàturi i te maru ra ia Àifiti ei māheàheà no òutou.

⁴ Ua tae to rātou mau arii i Toana,
e ta rātou mau veà, ua tae ia i Haneta.

⁵ Haamā anaè iho ra rātou i taua feiā ra,
aore hoì a rātou faufaa i noaa i reira,
aore hoì rātou i riro mai ei tauturu e ei maità,
ua riro rā ei haamā e ei faàino ia rātou.

Te feiā tapihoo i te tauturu a Àifiti

⁶ Âreà te hōpoià i hōpoihia e te mau puaa i te pae i apatoà.
Nā roto i te fenua àti e te māuiui,
no reira mai te riona maiaa ra,

e te riona àito ra,
 e te èhitena, e te ôfī veàveà maùe ra,
 te faahoro nei rātou i ta rātou mau taoà i nià i te âtini âpī,
 e ta rātou taoà maitatai i nià ia i te puu o te tāmēra,
 na taua feiā faufaa òre ra rātou!
⁷ Mai te hau e pee ra Àifiti, tauturu faufaa òre to rātou;
 i parau ai hoì au i te reira:
 «O to rātou pūai, o tē pārahi noa ia».

Eita te nūnaa e faaroo

⁸ A tii na, a pāpaì i nià i te ìri i mua i to rātou aro,
 e pāpaì i te reta ra
 i nià i te hoê puta;
 a vaiiho ai no a muri atu,
 ei ìte, e a muri noa atu.
⁹ E feiā faaroo òre teie nei feiā,
 e tamarii haavare,
 e tamarii haapaò òre i te ture a Iehova,
¹⁰ o tei parau i te feiā hiò ra: Eiaha e hiò!
 — e te mau perofeta ra: Eiaha e faaite mai i te mea tià ra,
 ei parau haapaia rā ta òe e parau mai,
 ei parau haavare tē faaite mai!
¹¹ Òhipa ê atu òutou i tenā na haereà,
 haapehao ê i tenā na èà,
 haamoè ê atu ia mātou i Tei Moà i Ìteraèra nei!
¹² E i teie nei, te nā ô mai ra Tei Moà i Ìteraèra nei:
 No te mea ua faaruè òutou i teie nei parau,
 e ua tiàturi òutou i te piò, e te hapa,
 e ua tiàturi pāpū hua i te reira,
¹³ e i teie nei, e riro teie nei hapa ia òutou na,
 mai te àmaha i fātata i te pararī ra,
 mai te patu teitei ia ôpūpū mai,
 — o tei òre e māhia, ua pararī, mai te àmoraa mata nei ā.

¹⁴ E haapararīhia ia, mai te taata ia haapararī i te âuà a te pōtera ra; ua haapārahi hua o ia, aore i faaherehere, e aore e vāhi iti huru rahi aè i ìtea i roto i taua huàhuà rii ra, e tià ai ia fārii mai i te tahi māa auahi i te vairaa ra, e tià ai hoì ia tāipu mai i te hoê maa pape i roto i te fārii ra.

Te faaoraraa nā roto i te tiàturiraa

¹⁵ Teie mau ā ta te Fatu ra, ta Iehova, i parau mai, ta Tei Moà i Ìteraèra nei:

Tei te pārahi noa mā te haùti òre, e ora ai òutou, tei te parau òre e te tiàturi pāpū ra, o to òutou ia ora.

Aita aè ra rā òutou i faaroo ia na!

¹⁶ Ua parau hoì òutou e: «Eiaha! E horo mātou nā nià i te puaahorofenua!» E teie nei, e horo ā òutou.

— «E nā nià mātou i te puaa horo òiòì ra!» E i teie nei, e òiòì atoà te auaù ia òutou.

¹⁷ E horo nā taata hoê tautani i te taata hoê;

e horo hoì òutou i nā taata toopae,

toe iho ra òutou aita reà,

e riro ia mai te reva i nià i te upoo mouà,

e mai te tāpaò i nià i te âivi teitei ra.

Te tiaì ra te Fatu

i te hora no te aroha ia òutou

¹⁸ E tiaì rā Iehova ia faaite atu ia òutou i to na aroha, e ia faateiteihia o ia, ia faahereherehia òutou.

E Atua parau au hoì Iehova;

e ao to te feiā atoà i tiaì māite ia na ra!

¹⁹ E pārahi mau ā te mau taata i Tiona i Ierutarema,

e òre òutou e òto faahou!

Tei te patōraa to òutou reo, e rahi roa ia to na ìte maitaì;

e tei te faarooraa mai o ia ra, na na ia e parau mai ia òutou.

²⁰ Hōroà noa mai ā Iehova ia òutou i te àti ra ei māa e te pohe ra ei pape;

e òre rā ta òutou mau òrometua e hōpoi-ê-faahou-hia:

e ìte rā to òutou mata i ta òutou mau òrometua.

²¹ E na to òutou tarià e faaroo i te hoê reo i muri mai ia òutou, i te nā ôraa e:

Teie te èà: E nā reira i te haere,

ia haapehao ê i te pae àtau e te pae àui.

²² E haaviivii hoì òutou i te vehi ârio o to òutou mau îtoro, e te ùnaùna àuro no to òutou mau tii ra, e faaruè òutou i te reira, ei mea viivii ia;

e parau atu òutou i te reira:

«Ia ātea ê atu ia mātou nei!»

E hōroà mai o ia i te ua no te mau huero

²³ E na na e hōroà mai i te ua no ta òutou mau huero, ta òutou e ueue i te repo ra, e te māa e tupu i nià i te fenua ra, e riro hoì i te mea rahi e òre e māmā; e i taua mahana ra, e àmu hoì ta òutou mau puaa i te māa o te âua rahi ra.

²⁴ E na te mau puaatoro e te mau âtini e ârote i te fenua ra,

e àmu i te māa maitai ânoì-òre-hia ra,

i tāmāhia i te àhu e te tāhiri.

²⁵ E riro hoì i nià i te mau mouà teitei e i nià i te mau âivi teitei,

te pape rii tahe, e tē ânāpape-rii-hia,

ia tae i te mahana pau rahi ra,

a hià ai te mau pare ra.

²⁶ E riro hoì o te māramarama o te âvae mai te māramarama o te mahana,

e te māramarama o te mahana

— mai te māramarama ia o nā mahana e hitu atoà ra —

i te mahana a vehi ai Iehova i te fati o to na ra mau taata,

e ia faaora o ia i te maì no te papaì na na ra.

To Àtura tairiraahia

²⁷ Inaha, te haere mai ra Iehova iho mai te vāhi roa mai;
te àma ra to na riri,
e te ûàna ra te ura;
ua î hoì to na vaha i te riri tāhoo ra,
e to na arero mai te auahi ia e àma ra;
²⁸ e au to na aho i te pape puè e hāono noa ra;
e taeà-roa-hia te àî ra i rōpū iho ra;
i haere mai hoì o ia e tītiri i te mau fenua
i te haapuhipuhiraa o te pohe;
e vaiihohia hoì i roto i te vaha o te mau taata ra te tahi tāvaha,
ei arataì ê atu ia rātou.

²⁹ E himene rā ta òutou mai tei te pō,
ia haapaòhia te ôroà moà ra;
e te òaòà o te âau ra,
mai te mea ia haere mā te vivo atoà ra,
ia haere i te mouà o Iehova ra,
i te mato o Ìteraèra ra.

³⁰ E na Iehova e faaite mai i te reo hanahana no na,
e ia itea hoì te tuuraa mai o tana rima;
mā te riri ûàna,
e mā te ura o te auahi àma ra,
mā te vero rahi, e te ua, e te òfaì ua- paari.

³¹ E papaìhia to Àtura,
e te reo o Iehova, e hià atu i raro ra.
O tei faaineine i ta na rāau ra e papaì.

³² E ua tae anaè te rāau papaì i haapaòhia ra,
ta Iehova e tuu hua i nià ia na ra,
e âpiti-atoà-hia te tofe i te tīnura;
e mā te tamaì rahi ta na e àro atu ia rātou ra.

³³ Ua haapaò-tahito-hia Tofeta,

oia ia, ua haapaòhia no te arii,
 ua faahōhonu-roa-hia, e ua faaātea hoì;
 e puèà auahi, e vahie rahi roa;
 na te aho o Iehova, mai te toferi e tahe ra, e tūtù atu.

Eere to Àifiti i te atua, e taata rā

31 ¹ A tae rā hoì te feiā e haere tià i Àifiti ia turuhia mai,
 e ua tiàturi i te puaahorofenua ei ètaèta,
 e ua uruaì i te pereòo, no te mea e rave rahi,
 e i nià i te taata puaahorofenua, no te mea e pūai rahi,
 aore rā i hiò i Tei Moà i Ìteraèra nei,
 e aore i ui i te parau ia Iehova ra!

² E paari mau rā to na,
 e hōpoi mai o ia i te ìno i nià ia rātou;
 e òre hoì o ia e faariro i ta na parau ei mea faufaa òre;
 e riro o ia i te tià mai e rave i te ùtuafare parau ìno ra,
 e rave hoì i tei tauturu mai i te feiā rave parau ìno ra.

³ O to Àifiti ra, e taata ia, eere i te Atua;
 e ta rātou mau puaahorofenua ra, e puaahorofenua ia, eere ia i te
 vārua.

Ua faatoro anaè Iehova i tana rima,
 e riro tei tauturu mai i te turori,
 e tei tauturuhia ra, e riro i te hià,
 pau pāatoà aè ra rātou i te pohe.

E pāroru te Fatu ia Ierutarema

⁴ Ua nā ô mai hoì Iehova ia ù:
 Mai te riona e ûâ ra, e te riona âpī, i nià iho i ta na ra māa,
 putuputu noa ā mai te mau tiaì māmoe e rave rahi e rave ia na,
 e òre rā o ia e mataù i to rātou reo,
 e òre hoì e horuhoru i to rātou tāmumu-noa-raa,
 oia atoà Iehova Tapaota ra,
 e pou, e àro ei tià i te mouà o Tiona, i to na iho ra mouà.

⁵ Mai te mau manu maiaa ra e faaora i to rātou mau fanauà,
na Iehova Tapaota ra e faaora ia Ierutarema;
te faatiàraa ia ora,
e te haereraa atu i mua ei tià ia na ra.

⁶ E fāriu atu ia na, e te mau tamarii a Ìteraèra e, i tei faaruè-roa-hia e òutou na! ⁷ E riro mau ia tae i taua mahana ra, e faaruè rātou te taata atoà i to na mau îtoro ârio, e to na mau îtoro àuro, te hara a to rātou iho rima i rave.

⁸ E hià to Àtura i te òè,
eere rā i ta te taata,
e pau hoì o ia i te òè, eiaha te òè a te taata nei;
e horo hoì o ia i te mata o te òè ra,
e te itoito o to na ra mau taata mātihia, e faaòrehia ia.

⁹ E no te rahi o te mataù ra, e maìri to na haapūraa i muri,
e horuhoru roa te mau arii i te reva ra,
— te nā reira mai ra Iehova, tei Tiona ta na auahi,
e ta na umu tei Ierutarema.

E mana mau ā te parau-tià

32 ¹ Inaha, e pārahi mai te hoê arii mā te hau parau-tià ra.
E te tahi pupu arii atoà ra mā te parau au.

² E riro hoì te hoê taata mai te faarururaa i te vero ra,
e mai te pūpuniraa i te matai rahi ra,
e mai te pape rii tahe i te vāhi pāpāmarō ra,
e mai te maru o te hoê mato rahi i te fenua paùrā.

³ E òre e mohimohi te mata o te feiā e ìte ra,
e te tarià o te feiā e faaroo ra, e faaroo ia.

⁴ E te âau atoà o te feiā rū noa ra, e noaa atoà te ìte,
e te arero o te feiā reo ôtuìtuì ra, e tītīàifaro ia e te pāpū ia parau.

⁵ E òre hoì te taata faufau e faatura-faahou-hia,
e te hōroà ìno e òre e parauhia te hōroà.

⁶ E tāmāu mai ā te taata faufau i te parau faufau,
e ìmi ā hoì to na âau i te parau piò;

i te raverāa i te haavare,
 e te parau faahaparaa atu ia Iehova,
 ia vai porori mai ā te āau o te pohe poia,
 e ia faaère o ia i tei poiā ra i te maa pape.
 7 Āreà taua hōroà ìno ra, e rāveà ìno ta na;
 te ìmi ra i te parau hāmani ìno ra;
 ia fifi te taata haèhaa i te parau haavare,
 e ia òre ia tupu te parau a te taata rii i te haavāraa ra.
 8 Āreà te taata hōroà ra, e ìmi ā ia i te parau hōroà;
 e haapāpūhia hoì o ia i taua ìmirāa parau hōroà na na ra.

Faararāa i te mau vahine no Ierutarema

9 E te mau vahine i pārahi maitāi noa ra,
 a tiā, a faaroo mai i taù reo!
 E te mau tamahine àueue òre ra,
 e faaroo mai i taù parau!
 10 E rave rahi to òutou matahiti peàpeà,
 e te feiā àueue òre ra;
 ua òre hoì te àuhune vine,
 e òre e tae i te haaputuraa ra.
 11 A rūrūtaina, e te feiā pārahi maitāi noa!
 Ia ahoaho, e te feiā àueue òre!
 A taratara i te àhu, ia vai noa te taata;
 a tātua na i te àhu òto i to òutou tauupu.
 12 E papai rātou i niā i te òuma,
 no te ô maitāi ra,
 e te vine ruperupe ra.
 13 Ei niā i te fenua o to ù ra taata,
 e tupu ai te rāau taratara e te tātārāmoa,
 oia ia, nā niā atoà i te mau fare àrearea ra,
 ei niā atoà i te òire òaàa ra.
 14 Te fare arii ra hoì, ua faaruèhia ia,
 e te òire taata ra, ua ano ia;

te pare e te fare tiaàraa, e riro ei âpoo;
 e òaòaraa no te âtini ôviri,
 e àmuraa na te mau nana...

Ta te parau-tià ra, o te hau ia

¹⁵ E ia nīniihia mai te vārua no nià mai ia tātou nei,
 e ia riro te mētēpara ei âua hotu maitai,
 e ia manaòhia te âuà hotu maitai ra ei ururāau.

¹⁶ E pārahi hoì te parau au i te mētēpara,
 e te parau-tià ra, e pārahi ia i roto i te âuà hotu maitai ra.

¹⁷ E o ta te parau-tià ra òhipa, o te hau ia,
 e te hopeà o te parau-tià ra, o te peàpeà òre ia,
 e te ora e a muri noa atu.

¹⁸ E pārahi hoì to ù ra mau taata i roto i te fare mau e te peàpeà òre,
 e tià i roto i te pārahira ora,
 e te vāhi haùti-òre-hia mai.

¹⁹ E maìri mai hoì te ua-paari i nià i te ururāau,
 e haafāitohia hoì te òire i te vāhi pāpū.

²⁰ E ao to òutou to tei ueue i te huero i te mau vāhi rarirari maitai
 atoà ra,
 e ua tuu i te âvae o te puaatoro e to te âtini i reira!

E pohe to òe,

tei rave haapau roa ra!

33 ¹ E pohe to òe, e tei rave haapau roa ra,
 e aore òe i rave-haapau-hia mai,
 e tei haru ra, e aore òe i haruhia ra!

Ia fiu òe i te rave haapau roa ra, e rave-haapau-hia mai òe;
 e ia rohirohi òe i te haru ra, e haru mai ai rātou ia òe ra.

² E Iehova e, aroha mai òe ia mātou!

Te tiaì nei mātou ia òe.

Ei pūai òe no rātou i te mau poìpoì atoà nei,

ei ora hoì no mātou i te ànotau ahoaho ra!

³ Ua horo anaè te taata,

i te reo riàrià ra;

ia òe i tià mai i nià ra,

pūrara atu ra te mau fenua.

⁴ E haaputuhia ra ta òutou taoà,

mai te haaputuraa o te vīvī ra;

e mai te hē e horo atu, e e horo mai,

o to rātou ia horo a rave ai ia rātou.

⁵ Te teitei ra Iehova,

tei nià te pārahiraa;

ua faaî o ia ia Tiona

i te parau au e te parau-tià.

⁶ Te pāpū o to òe ra ànotau, o te pūai ia;

e te ora, e te paari, e te ìte;

e te mataù ia Iehova,

o ta na ia taoà.

Te fāraa mai te Fatu

⁷ Inaha hoì te feiā pūai, ua rahi roa te auē i rāpaeàù;

e te mau veà hau, ua rahi te òto.

⁸ Ua ano te mau èà rahi:

ua òre ua haerehia.

Ua faaruè o ia i te faufaa,

ua vahavaha i te mau òire,

e òre o ia e haapaò noa atu i te taata.

⁹ Te òto noa ra te fenua, e ua māheàheà;

ua haamā Repanona, e ua ôriorio;

ua riro Tārona mai te mētēpara;

e te ùnaùna o Patana e Taremera, ua faaòrehia ia.

¹⁰ Te nā ô mai ra Iehova,

ei teie nei au e tià ai,

ei teie nei au e haamaraa ai i nià,

ei teie nei au e teitei ai.

¹¹ E hapū òutou i te ota,
e àihere ta òutou e fānau mai;
e pau òutou i to òutou iho riri,
mai te pau auahi ra.

¹² E àma hoì te mau taata mai te puà e àma ra,
mai te tātārāmoa i tāpūpūhia,
e pau aè ra i te auahi.

¹³ A faaroo mai na, e to te ātea ê ra, i ta ù i rave!
Ìte mai hoì òutou, e tei fātata nei, i to ù nei mana!

¹⁴ Ua îî te feiā hara i Tiona i te mataù,
ua roohia te feiā haavare i te riàrià:
O vai to tātou e tià ia faaòromaì i te auahi àma ra?
O vai to tātou e tià ia faaòromaì i te auahi àmaraa tāmāu?

¹⁵ O te taata haereà parau-tià ra,
e o tei tià ta na parau,
o tei haafaufau i te taoà i noaa i te parau ìno,
o tei ueue tana rima i te tārāhu haavare ra,
o tei ôpani i to na tarià i te faahitiraa toto ra,
e ua ôpani i to na mata i te ìtearaa i te ìno ra,
¹⁶ oia tē pārāhi i te mau vāhi teitei ra;
o te pare mato ra, o to na ia pare;
e hōroàhia mai ta na māa,
e e òre e ère i te pape.

To Ierutarema faaoraraahia

¹⁷ E ìte to mata i te arii mā to na atoà ra ùnaùna,
e ìte hoì te fenua i te ātea ê ra.

¹⁸ E haamanaò to òe âau i te riàrià i òre ra:
Tei hea te pāpāi parau ra? Tei hea te rave i te taoà àufau ra?
Tei hea tei taiò i te taoà i te mau pare ra?

¹⁹ E òre òe e ìte faahou i taua fenua ìriā ra,
taua feiā parau hōhonu, eita e tià ia òe ia faaroo ra,

e te reo ôtuìtuì, eita e ìtea ia òe ia faaroo.

²⁰ E ìte rā òe ia Tiona, i te òire no ta tātou mau ôroà moà ra!

E ìte to mata ia Ierutarema,

i te pārahira hāu, i te tētene àueue òre,

e tei òre roa to na tītī e haùtihia,

e o tei òre roa e motu to na taura.

²¹ O te iòà hanahana ra o Iehova:

Tē riro ia tātou ei pape tahe âmui ra,

e ei pape âano e te rahi,

e òre te pahī mā te hoê e tae nā reira,

e òre hoì te pahī rahi e nā reira i te fano.

²² O Iehova hoì to tātou haavā,

o Iehova ta tātou ìriti-ture,

o Iehova to tātou arii:

na na tātou e faaora.

²³ Ua mātatarata to mau taura;

aore hoì to rātou tira i mau ia rātou;

eita e tià ia rātou ia hōhōra i te ìe.

Ei reira te taoà pau e rave rahi e tufahia ai;

e na te piriòì e haru noa i ta na taoà pau ra;

²⁴ e òre hoì to reira e parau e: Ua paruparu vau i te maì!

Te mau taata e pārahi i reira,

ua faaòrehia te utuà o ta rātou hara.

To Ètoma haavāraahia

34 ¹ E haafātata mai, e te mau fenua, e faaroo mai!
E haapaò mai ia ù, e te mau taata e!

Ia faaroo mai te fenua, mā te î atoà ra,

te ao atoà, e tei tupu atoà i reira!

² Te vai nei hoì te riri o Iehova

i nià i te mau fenua atoà,

e to na oôo tei nià i to rātou atoà ra mau nuu:

ua faataahia rātou e ana,

ua hōroàhia rātou no te pohe.

³ E to rātou i pohe ra, e faaruè-noa-hia ia, e pee te hauà ìno i nià i to rātou mau tino, e horohia te mouà i to rātou toto.

⁴ E mou pāatoà to te raì atoà ra; e ôtarohia te raì mai te parau e ôtarohia ra, e maìri to rātou atoà ra, mai te rau vine ia ôriorio ra, e mai te tute ia òre no nià i te tute ra.

⁵ Ua taèro taù òè i nià i te raì; e inaha, e tae mai ia i raro i nià ia Ètoma, i nià i te feiā i faataahia e au no te pohe.

⁶ Ua fiu te òè o Iehova i te toto, ua î i te tōâhua, i te toto fanauà māmoe, e te puaaniho, i te tōâhua i te taha àoào o te māmoe oni ra; e tūtia hoì ta Iehova i Pōtara, e te pātiaraa puaa e rave rahi i te fenua ra i Ètoma.

⁷ E te reema i te maìri-atoà-raa rātou atoà ra e te mau puaatoro pātehe,

e te mau puaatoro paè atoà; e taèro to rātou fenua i taua toto ra, e î hoì te repo o to rātou fenua i te meî.

⁸ O te mahana faaìteraa riri hoì te reira na Iehova, te matahiti tāhoora ia no te tià ia Tiona.

⁹ E riro ta na ra mau pape tahe ei tāpau, e te repo e riro ei toferi; e riro hoì to na fenua ei tāpau ura ra.

¹⁰ E òre roa e tīnaihia i te ruì e te ao, e tià to na au auahi i te peeraa i nià e a muri noa atu; e tià o ia i te vai-ano-noa-raa i te mau uì atoà ra, e òre e haerehia e te taata e a muri noa atu.

¹¹ O te tata rā e te tēfota tē pārahi i reira. E te ìnetufa e te ôrepa tē noho io na ra.

E tātāi o ia i te rēni pau nā nià ia na ra,
e ua tuu hoì i te tāpaò o te ano i reira.

¹² E te feiā rarahi io na ra, aore ia,
ia parau atu rātou ei tāvana i nià ia rātou ra;
e te hui arii io na ra, e riro ia i te òre roa.

¹³ E tupuhia to na mau fare arii i te rāau taratara,
e te ìriāèò e te tātaramoa, i roto i to na ra mau pare;
e riro hoì o ia ei pārahiraa no te teni,
e ei hētere no te mau tamahine o te ione ra.

¹⁴ E rave rahi te mea taehae o te aru, e te mea taehae o te motu, e
fārerei i reira,

e pii hoì te tairima i te hoa i reira;
ei reira atoà te taehae o te ruì e tau ai,
noaa iho ra to na faae meta i reira;

¹⁵ ei reira hoì te ôfi ôuà e ôfaa ai, a fānau ai i to na huero,
a ahi ai, a haaputu ai i to na fanauà i raro aè i to na maru;
e riro atoà te mau tiē ra i te putuputu i reira,
a tātāipiti ai rātou atoà e àti noa aè.

¹⁶ Ìmi maitāi na òutou i te puta na Iehova, e taiò māite!

E òre roa te hoē o teie e moè ê;
e òre roa te hoē ufa e ère i te âpiti ia na;
na te vaha o Iehova hoì i parau mai,
e na to na iho vārua i haaputu ia rātou.

¹⁷ Ua haamāiri hoì o ia i te terero no rātou,
e na tana rima hoì i tātaura i ta rātou tufaa.
E pārahi tāmāu hoì rātou i te fenua,
e hope te mau uì atoà ia rātou i te pārahiraa.

Te èà moà

35 ¹ E reàreà te mētēpara e te vāhi pāpāmarō ra no rātou;
e òaòà hoì te fenua àihere, e e ruperupe hoì mai te tiare ra;
² e ruperupe rahi ia,
e òuàùà noa mā te òaòà e te himene;

te ùnaùna o Repanona tē hōroàhia mai no na,
te nehenehe o Taremera e o Tārona.

E ìte te reira i te hanahana o Iehova,
e te mana o to tātou Atua.

³ E faaètaèta na òutou i te rima paruparu,
e tauturu òutou i te turi turorirori;

⁴ e parau atu òutou i te âau taiā:

Ia itoito òutou, eiaha e mataù:

inaha hoì to òutou Atua!

E faaìtehia mai ā te riri,

te tāhoo a te Atua ra;

o ia iho tē haere hua mai e faaora ia òutou.

⁵ Ei reira e faaaraarahia ai te mata o te matapō ra,

e àmaha hoì te tarià o te feiā tarià turi ra;

⁶ ei reira te piriòì e òuàùà noa ai mai te àiri,

e himene mai hoì te vaha o te taata vāvā ra.

E pupū mai hoì te pape nā te mētēpara,

e te pape tahe i te fenua marō ra.

⁷ E riro te one veàveà ra ei pape hopuna,

e te repo marō ra ei pape pihaa anaè;

e ei te pārahiraa o te teni ra,

e tupu ai te àretu, e te âèho, e te tima ra.

⁸ Ei reira hoì te hoê èà rahi, e e èà hoì;

e maìrihia hoì te reira, «o te Èà moà».

Aore roa e taata viivii e nā reira i te haere;

ei pihaì atoà iho ra te Atua ia rātou, i te haereraa nā taua èà ra,

e òre hoì te taata ìte òre e hapa i te reira èà;

⁹ aore ia o reira e riona;

aore hoì e puaa taehae e tae mai i reira,

e òre roa te hoê e ìtea atu i te reira vāhi;

o tei faaorahia rā tei nā reira i te haere;

¹⁰ oia ia, o tei hoohia e Iehova tei hoì mai.

E haere mai rātou i Tiona mā te ùmere,

e faatorōnahia to rātou upoo i te òaòà vaiiho taiàta;
 e noaa ia rātou te reàreà e te òaòà,
 e te òto ra, e te mihi ra, e maùe ê atu ia.

To Tenateripa haamataùraa ia Ierutarema

2Ar 18. 13- 37

36¹ Tae aè ra i te àhuru mā maha o te matahiti o te arii ra o Hetetia, ua haere mai ra te arii o Àtura ra o Tenateripa, e rave i te mau òire o Iuta i àuahia ra, e pau iho ra.² Ua tono aè ra te arii o Àtura ra ia Rapatate, mai Rātita atu, i te arii ra ia Hetetia, mā te hoê pae nuu rahi atoà i Ierutarema. E ua faaea iho ra o ia i te pape i nià i faatahehia ra, i te èà rahi e tae atu ai i te àua o te taata tāmā àhu ra.

³ Ua haere mai ra o Èriātima a Hiritia i rāpaeàu ia na ra, o te tiàau ia i taua ùtuafare ra, e o Tepena pāpāi parau, e te haaputu parau ra, o Ioa a Àtafa ra.⁴ Ua parau mai ra Rapatate ia rātou, a parau atu na òutou ia Hetetia: E te nā ô mai ra te arii rahi, te arii no Àtura ra: O vai na to òe tiàturiraa?⁵ O to vaha anaè ra tei parau e: E paari to òe e te mana, ia faatupu i te tamaì ra! E tenā na, o vai ta òe e tiàturi na, i àa mai ai òe ia ù nei?⁶ E inaha, te tiàturi na òe i tenā na rāau i te àèho fati ra, ia Àifiti, o te puta te rima o te taata ia tiàturi ra, e pupū atu: oia taua arii ra o Faraò, i te feiā atoà i tiàturi ia na ra.⁷ Ia parau mai rā òutou e: «Te tiàturi nei mātou i to mātou Atua ia Iehova.» Eere ānei o ia, no na te mau vāhi teitei e te mau fata i hōpoi-ê-hia e Hetetia ra, e ua parau hoì ia Iuta e Ierutarema: «Ei ô nei òutou e haamori ai e i mua i teie nei fata!»⁸ E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, a faaau na òe i te parau i taù fatu, i te arii no Àtura ra: e na ù e tuu mai i e piti tautani i te puaahorofenua, i te tiàraa ia òe ia tuu i te taata ei pārahi i nià iho.⁹ E aha iho ra e tià ai ia òe ia faahoì atu i te raatira iti hoê roa, i te mau tāvini o to ù aè ra fatu? Tiàturi noa ai òe ia Àifiti i te pereòo e te taata puaahorofenua ra!¹⁰ E haere noa mai ānei hoì au, aita nei Iehova, e rave i teie nei fenua ia pau? O Iehova tei parau mai ia ù e: «A haere a rave i taua fenua nei e ia pau atu.»

¹¹ Ua parau mai ra Èriātima a Hiritia, e o Tepena, e o Ioa, ia Rapatate: Ei parau Àtura ta òe e parau mai ia mātou, i to tāvini nei; ua ìte hoì mātou; eiaha òe e parau mai i te parau Âti-Iuta nei, i te aro o te mau taata i nià i te patu nei. ¹² Ua parau atu ra Rapatate ia rātou: I tonu mai ānei taù fatu ia ù e parau atu i to fatu anaè ra e ia òe hoì, i teie nei mau parau? E eiaha i te mau taata i nià i te patu ra, o tei haapaò-atoà-hia rātou ia àmu i to rātou iho mimi, mai ia òutou atoà na?

¹³ Ua tià iho ra Rapatate, e ua pii hua mai ra te reo i te parau Âti-Iuta, nā ô mai ra: A faaroo mai na i te parau a te arii rahi, a te arii no Àtura ra! ¹⁴ Te nā ô mai ra te arii: Eiaha òutou e vare ia Hetetia, e òre hoì òutou e ora ia na i tana rima. ¹⁵ Eiaha hoì òutou e faaroo ia Hetetia a tiàturi ai ia Iehova ra, ia nā ô mai e: «Na Iehova tātou e faaora! E òre teie nei òire e tuuhia atu i te rima o te arii no Àtura ra!» ¹⁶ Eiaha e faaroo ia Hetetia; te nā ô mai ra hoì te arii no Àtura ra: E àufau mai òutou i te taoà na ù! A haere mai ai òutou i ô nei ia ù nei; e àmu ai òutou atoà, o te taata o ta na iho vine, o te taata o ta na iho tute, e inu hoì te taata atoà i te pape no roto i ta na iho ra fārii, ¹⁷ e ia tii mai au e aratai ia òutou i te fenua, mai to òutou atoà ra fenua, i te fenua tītona e te uaina, i te fenua māa e te ô vine. ¹⁸ Eiaha rā òutou e faaroo ia Hetetia, ia tāparu mai o ia ia òutou, ia nā ô mai e: «Na Iehova tātou e faaora!» Ua faaora ānei te mau atua no te mau fenua ra i to rātou fenua, i te rima o te arii no Àtura ra? ¹⁹ Tei hea te mau atua no Hamāta, e no Àrafata? Tei hea te mau atua no Tefaravaima? Ua faaora ānei rātou ia Tāmāria i taù rima nei? ²⁰ O vai ia mau atua i taua mau atua i taua mau fenua atoà ra, tei faaora i to rātou fenua i to ù nei rima, a ora ai Ierutarema ia Iehova i taù rima nei?

²¹ Te māmū noa ra te mau taata, aore roa i parau iti noa atu; ua aòhia mai hoì e te arii e, nā ô mai ra: «Eiaha roa e parau noa atu.»

²² Ua haere mai ra o Èriātima a Hiritia ra, o te tiāau o te ùtuafare ra, e te pāpai parau ra o Tepena, e o Ioa a Àtafa, o te haaputu parau ra, ia Hetetia ra, mā te àhu hāhaehia ra, e ua faaite mai ra rātou ia na i te parau a Rapatate ra.

To Hetetia fārereiraa ia Ìtaia perofeta

2Ar 19.1- 7

37¹ E ìte aè ra te arii ra o Hetetia, ua hāhae iho ra o ia i to na àhu, e ua tāpoi iho ra ia na iho i te àhu òto, haere atu ra i roto i te fare o Iehova.

² Ua tonono atu ra o ia ia Èriātima, te tiāau o te ùtuafare, e ia Tepena pāpai parau ra, e te feiā paari o te pupu tahuà ra, mā te tāpoiāhia i te àhu òto ra, ia Ìtaia perofeta a Àmōtā ra. ³ Ua parau atu ra rātou ia na: Te nā ô mai ra Hetetia, e mahana ahoaho teie, e te tāhitohito, e te faaīno; ua tata hoī te tamarii i te fānau, e aita e pūai e fānau mai ai. ⁴ Peneiaè ua faaroo mai to Atua ra, o Iehova, i te parau atoà a Rapatate, ta to na ra fatu, ta te arii no Àtura, i tonono mai e faaīno i te Atua ora nei; peneiaè o tē pātoī te Atua ra, o Iehova, i taua mau parau ta na i ìte ra. E pure hoī òe i ta òe pure, i tenā na, i nā taata rii hoī e toe nei.

⁵ Reva anaè atu ra te mau tāvini o te arii ra o Hetetia ia Ìtaia ra. ⁶ E ua parau mai ra Ìtaia ia rātou: E nā ô atu òutou i to òutou fatu: Te parau mai ra Iehova: Eiaha òe e mataù i te parau ta òe i faaroo ra, ta te mau tāvini o te arii o Àtura i tuhi mai ia ù nei. ⁷ Inaha, e vārua ê ta ù e faaō atu i roto ia na ra: e roo ta na e faaroo, e hoī o ia i to na iho ra fenua, e hiā hoī o ia ia ù i te òè i to na iho ra fenua.

Haamataùraa āpī na Tenateripa

2Ar 19. 8-13; 2Pa 32.16- 19

⁸ E ia hoī atu ra Rapatate, roohia atu te àro ra te arii no Àtura ra ia Ripena — ua ìte na hoī o ia i te roo, e ua reva ua faaruè mai ia Rātita. ⁹ E no te mea ua parauhia mai o ia i reira, i nā ôhia mai: Inaha, te arii no Tuta ra, o Tirahata: «Ua haere mai o ia e àro ia òe.» E ìte aè ra o ia, ua tonono faahou atu ra o ia i te veà ia Hetetia ra, nā ô atu ra: ¹⁰ E nā ô òutou ia parau atu i te arii o Iuta ra, ia Hetetia, e parau atu òutou: Eiaha òe e vare i to Atua ta òe e tiāturi na, ia nā ô mai e: «E òre Ierutarema e hōroāhia atu i te rima o te arii o Àtura ra!»

¹¹ Inaha, ua faaroo hoì òe i ta te mau arii no Àtura i rave i te mau fenua atoà ra: e ua rave hūrēpaapaa-roa-hia ia; o òe ānei hoì tē ora!

¹² Ua faaora ānei te mau atua o te mau fenua i te feiā i taparahihia e taù mau metua ra, ia Tōtāna, e ia Harāna, e ia Retefa, e te mau tamarii a Ètena i Teratera ra? ¹³ Tei hea te arii o Hamāta, e te arii o Àrafata, e te arii o te òire ra o Tefaravaima, e no Hena, e no Ìvā hoì?

Te pure a Hetetia

2Ar 19. 14-19

¹⁴ Ua fārii atu ra Hetetia i taua reta ra i te rima o te tiātiaveà ra, e ua taiò iho ra; ua haere atu ra Hetetia i te fare o Iehova; e ua hōhora iho ra o ia i taua reta ra i te aro o Iehova. ¹⁵ Ua pure iho ra Hetetia i te aro o Iehova, nā ô atu ra: ¹⁶ E te Atua o Ìteraèra, e Iehova Tapaota, e tei pārahi i rōpū i nā tērupi ra, o òe te Atua, o òe anaè, no te mau pātireia atoà o te ao nei, na òe i hāmani i te mau raì, e te fenua atoà. ¹⁷ E fāriu mai i to tarià, e Iehova, e faaroo mai! E faaàraàra i to mata, e Iehova, e hiò! E faaroo mai i te mau parau atoà a Tenateripa, ta na i hāpono mai ei faàino i te Atua ora nei! ¹⁸ Oia mau, e Iehova, ua pau mau taua mau pātireia ra i te mau arii no Àtura ra, e to rātou mau fenua atoà ra, ua pau, ¹⁹ e ua huri i to rātou mau atua ra i roto i te auahi — eere hoì rātou i te atua, e mea hāmanihia ia e te rima taata, e rāau e te òfai — i pau ai ia rātou. ²⁰ E i teie nei, e to mātou Atua, e Iehova, teie to ù hinaaro ia òe, e faaora òe ia mātou i tana rima; ia ìte te mau pātireia atoà o te ao nei e, o Iehova òe, o òe anaè ra te Atua!

To Ìtaia faaìteraa i te pāhonoraa a te Atua,

2Ar 19.20-28

²¹ Ua tonu atu ra Ìtaia a Àmōtā i te veà ia Hetetia, nā ô atu ra: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova: Ta òe i pure mai ia ù ra, i te arii no Àtura ia Tenateripa ra, ua faaroohia e au. ²² Teie te parau ta Iehova i parau mai ia na ra:

Te tamahine pāretēnia ra, o Tiona tei tāhitohito ia òe,
e ua àta faaîpaupauhia òe e ana;

e ua ueue te upoo o te tamahine ra o Ierutarema ia òe.

²³ O vai ta òe i faaìno mai, e o vai ta òe i tuhi mai nei?

I faateitei mai òe i to reo ia vai ra?

A nānā ai òe i to mata i niā ê ra,
eere ānei i Tei Moà i Ìteraèra nei!

²⁴ Ua faaìno mai òe ia Iehova

i te mau veà na òe ra,

ua parau hoì òe:

«Ua paìuma vau mā te rahi atoà o taù mau pereòo,

i niā roa i te mouà,

i te pae i Repanona;

e ua tãpū vau i to na mau âreti teitei,

e te mau peruti here no na ra,

e ua tomo vau i to na ra vāhi moè,

i ta na ra vāhi ururāau maitaì ra;

²⁵ ua ô vau, e ua inu i te pape,

e ua tãmarō vau i to ù nei haereà,

i te mau pape atoà o te mau vāhi i faaètaètahia ra.»

²⁶ Aita òe i ìte, e mea haapaò-tahito-hia e au ra,

E e mea ôpua-mau-hia e au, mai mūtaa iho mai ā?

Ei teie nei rā i faatupu-roa-hia ai e au,

ia riro hoì òe ei faariro ei puèà i te mau òire ètaèta atoà ra.

²⁷ I iti ai te pūai o to reira mau taata,

i horohoro rere ai, e i mataù ai hoì;

riro atu ra mai te àihere o te âua ra, e mai te rāau rii tupu âpī ra,

mai te àihere i niā i te fare mai te tītona ôriorio noa aita ā i hope i te tupu ra.

²⁸ O to òe pārahiraa ra,

e to òe haereraa i rāpae, e to òe hoìraa mai i roto,

e to òe riri ia ù ra, ua ìtehia e au.

²⁹ No to òe riri ia ù ra,

e ta òe faaìno, no te mea ua tae roa i to ù nei tarià,

e pātia vau i taù matau i roto i to ihu na,

e taù tāvaha i roto i to taa ra,
a faahoì ai au ia òe nā te èà ta òe i haere mai ra.

Te tāpaò i hōroàhia ia Hetetia

2Ar 19.29-31

³⁰ Teie hoì ta òe tāpaò, e Hetetia:

e àmu òutou i tei tupu noa i teie nei matahiti,
e te piti o te matahiti, o tei tupu noa no roto i te reira ra.

E ia tae i te toru o te matahiti,

e ueue faahou òutou, a òòti ai,

e a ô ai hoì i te ô vine, a àmu ai hoì i tei tupu i reira.

³¹ E riro atoà hoì te toeà i ora mai ra no te ùtuafare o Iuta ra,
i te toro te aa i raro,

e e hotu hoì i nià ra.

³² E reva hoì te tahi toeà no Ierutarema atu,

e te feiā i ora ra no te mouà ra ia Tiona.

Na te itoito o Iehova Tapaota ra teie e rave.

Te hopeà o Tenateripa

2Ar 19. 32-37; 2Pa 32.21-22

³³ Teie maori te parau a Iehova i te arii no Àtura ra:

E òre o ia e tae mai i roto i teie nei òire,

e òre hoì ta na òhe e pee i reira,

e òre o ia e haere mai mā te pāruru i mua atu nei,

e e òre o ia e faateitei i te repo i teie nei òire.

³⁴ E hoì o ia nā te èà ta na i haere mai ra;

e òre roa o ia e tae mai i roto i teie nei òire,

— te nā reira mai ra Iehova.

³⁵ Na ù hoì e tià, e ua faaora i teie nei òire no ù iho,

e no taù tāvini no Tāvita, i nā reira ai au.

³⁶ Tei taua ruì ra te revaraa o te hoê merahi a Iehova i rāpae, e ua tairi iho ra i to te pūhapa o Àtura ra, hoê hānere e vaù àhuru e mā pae i te tautani; e ia tià mai te feiā toe ia poìpoì aè, inaha, e tūpāpaù

anaè! ³⁷ Ua hoì atu ra te arii no Àtura ra o Tenateripa, hoì atu ra i Nineve, pārahi iho ra i reira. ³⁸ E te haamori ra o ia i roto i te fare o to na ra atua, o Neterota, i tāirihia mai ai o ia e nā tamarii no na iho ra, e Àteramereta rāua o Taratera, i te òè, ora atu ra rāua i te fenua ra i Àremenia. Monohia aè ra o ia i te hau i te tamaiti ra ia Ètarahatona.

Te maì o Hetetia e to na faaoraraahia

2Ar 20.1-11

38 ¹ Maìhia iho ra Hetetia i te reira mau mahana, e maì pohe. E ua haere mai ra te perofeta ra o Ìtaia, te tamaiti a Àmōtā ia na ra, e ua nā ô mai ra ia na: Te parau mai ra Iehova: A faatītīàifaro na i te parau i to fētii na, e pohe hoì òè; e òre e ora. ² Ua fāriu atu ra Hetetia i tana mata i te pae fare, e ua pureiho ra ia Iehova. ³ Nā ô atu ra: Teie ta ù parau ia òè, e Iehova, e haamanaò mai òè ia ù i te haereà i mua ia òè mā te parau-mau, e mā te âau haavare òre, e ua rave au i te mea tià i mua ia òè ra! Òto roa atu ra Hetetia.

⁴ Ua ìtea mai ra te parau a Iehova ia Ìtaia, nā ô mai ra: ⁵ A hoì a parau atu ia Hetetia: Te nā ô mai ra Iehova, te Atua no to tupuna, no Tāvita: Ua faaroo vau i to pure, ua ìte au i to roimata. E inaha, e tātī atoà atu vau i to òè ra puè mahana, hoê àhuru mā pae i te matahiti. ⁶ E na ù òè e faaora e teie nei òire atoà, i te rima o te arii no Àtura ra; e na ù e tià i teie nei òire. ⁷ Teie ta òè tāpaò no ô ia Iehova ra, e e rave mau ā Iehova i ta na i parau mai ra: ⁸ Inaha, te faahoì nei au i te maru i nià i te tāpaò mahana, i tei maìrihia e te mahana i te tāpaò mahana o Àhata, e ia hoê àhuru aè tāpaò ta ù e faahoì. Ua hoì mai ra te mahana i muri, e hoê àhuru aè ra tāpaò, i te mau tāpaò i maìrihia e ana ra.

Te pure a Hetetia no to na faaoraraahia

⁹ Te parau a te arii o Iuta, a Hetetia, i pāpaì ia na i pohe i te maì ra, e ua ora iho ra i taua maì no na ra.

¹⁰ Ua parau hoì au:

Ei rōpū mau ā i to ù puè mahana,

e tomo mai ai au

i te ùputa o hāte.

Ua ère au i te toeà o to ù ra matahiti!

¹¹ Ua parau hoì au e: Eita atu ra vau e ìte faahou i te hāmani maitaì o Iehova,

i te hāmani maitaì o Iehova i te fenua o te feiā e ora nei;

e òre hoì au e ìte faahou i te taata nei,

o vau e to te ao nei!

¹² Ua ìritia to ù nei fare,

e ua faataa-ê-hia,

ua ôtarohia mai te tiàhapa o te tiaì māmoe ra;

ua òòti-ê-hia to ù ora.

Mai ta te rāraa àhu e òòtihia ra.

Mahana-tahi-noa-hia vau ia òe ra!

¹³ Ua manaò noa vau e ao noa aè;

mai te riona ra o ia i te ôfatifatiraa i to ù nei mau ivi,

mahana-tahi-noa-hia vau ia òe ra!

¹⁴ Mai te tūta, mai te òtura to ù òto,

i anau noa hoì au mai te ûûairaò ra;

ua mamae taù mata i te nānā-noa-raa i nià:

e taù Fatu, ua àti atu,

ei tià òe ia ù!

¹⁵ E nā hea atu vau? Ua hōroà mai o ia i ta na parau,

e ua faatupu ê na o ia i taua parau ra.

To ù nei puè matahiti toe e haere haèhaa māite ā vau,

no te māuiui rahi o taù vārua nei.

¹⁶ Na taua mau mea nei e ora ai te taata, e Iehova,

e na te reira atoà e ora ai to ù nei vārua;

ua faahoì mai i taù ora tino nei, e ua haamaoro mai i to ù ora.

¹⁷ Inaha, taù māuiui rahi nei, ua faarirohia ei hau.

E ua faaora aroha mai hoì òe i taù vārua i te pohe,

e ua faaruè òe i taù mau hara atoà nei i muri mai i to tua ra.

¹⁸ E òre hoì te âpoo e haamaitaì mai ia òe,

eita hoì e tià i te pohe ia ârue mai ia òe;
e òre hoì te feiā i reva i te âpoo ra e tiàturi i te parau-mau na òe ra.

¹⁹ O tei ora, o tei ora tei haamaità mai ia òe,

mai ia ù atoà nei i teie nei mahana;

na te metua e faaìte i te tamarii i ta òe ra parau-mau.

²⁰ Ua faaora Iehova ia ù!

E himene ai tātou i taù mau himene,

e mure noa aè to ù aho,

i roto i te fare o Iehova.

²¹ Ua parau hoì Ìtaia: E rave rātou i te hoê pūòhu tute, e e haamarū, a tāàti atu ai i nià i te mai; e e ora ia o ia. ²² I parau na hoì Hetetia: E aha te tāpaò e ìte ai au e, e tae au i nià i te fare o Iehova?

To Hetetia fāriiraa

39 i te mau veà no Pāpurōnia
2Ar 20.12-19

¹ I reira Merotata Paratana a Paratana, arii no Pāpurōnia, i te hāponoraa i te reta, e te taoà na Hetetia, ua ìte aè ra hoì o ia e, i pohe na o ia i te mai e ua ora. ² Òaòà aè ra Hetetia i to rātou taeraa mai; e ua faaìte atu ra o ia ia rātou i te mau fare vairaa taoà na na, e te ârio, e te àuro, e te rāau noànoà, e te monoì maità ra, e te fare mauhaa tamà ra, e te mau taoà atoà na na i roto i te mau vairaa taoà atoà na na ra: aore roa e taoà i toe i roto i to na ra fare, e to na atoà ra pātireia i toe i te faaìtehia e Hetetia ra.

³ Ua haere mai ra te perofeta ra o Ìtaia i taua arii ra ia Hetetia, e ua nā ô mai ra ia na: I nā hea mai taua mau taata nei? Mai hea mai i haere mai ai ia òe nei? Ua parau atu ra Hetetia: Mai te fenua roa mai rātou ia ù nei, mai Pāpurōnia mai. ⁴ Ua nā ô mai ra o ia: E aha ta rātou taoà i ìte i roto i to fare na? Ua parau atu ra Hetetia: I te mau mea atoà i roto i taù fare ta rātou ia i ìte: aore roa e mea toe i te mau taoà atoà na ù ra i te faaìtehia e au. ⁵ Ua parau mai ra Ìtaia ia Hetetia: A faaroo mai na i te parau a Iehova Tapaota! ⁶ Inaha, te fātata mai ra te mahana e pau ai te mau mea atoà i roto i to fare na, e

tei haaputuhia e to mau metua ra e tae roa aè nei i teie nei mahana, i te hōpoihiā i Pāpurōnia; e òre roa e toe, te nā reira mai ra Iehova.
⁷ E to mau tamarii, no roto ia òe ra, ta òe e fānau ra, na rātou ia e hōpoi, e e riro rātou ei èunuta i roto i te fare o te arii no Pāpurōnia.
⁸ Ua parau atu ra Hetetia ia Ìtaia: E parau maitaì ta Iehova, ta òe i parau mai na; e ua nā ô atu ra o ia: Ei hau rā e te parau-mau i to ù nei puè mahana.

TUHAA PITI

E haamāhanahana i to ù nūnaa

40 ¹ E haamāhanahana òutou, e haamāhanahana i to ù ra mau taata,
 te nā reira mai ra to òutou Atua.
² E faaitoito atu òutou ia Ierutarema, e parau hua atu òutou ia na,
 ua hope to na tau mai,
 e ua fāriihia te tāraèhara i ta na hara,
 ua noaa hoì ia na i te rima o Iehova te pohe au rahi roa i ta na ra mau hara.
³ Te pii mai ra te hoè reo:
 I te mētēpara,
 a faanehenehe na i te èà o Iehova!
 E e faatītīàifarō na i te fenua marō i te haereà o to òutou Atua!
⁴ E faaîhia te mau peho,
 e faahaèhaahia te mouà e te mau âivi!
 E faatītīàifarohia te piò, e te mau vāhi puupuu ra,
 e faarirohia ia ei vāhi pāpū!
⁵ E faaitehia mai te hanahana o Iehova,
 e ìte pāatoà te taata i te ora a te Atua
 — o te vaha hoì o Iehova tei parau mai.
⁶ Te nā ô mai ra te hoè reo: A faaite!
 Ua parau atu ra vau: E aha ta ù e faaite?
 A faaite: — E àihere te taata atoà nei,

e to na ùnaùna mai te tiare ia o te fenua nei.

⁷ Te maèhe noa nei te àihere, te māheàheà nei te tiare,
ia farara mai te matai no ô ia Iehova i nià iho ra.

E àihere mau ā te taata nei:

⁸ te maèhe nei te àihere, te māheàheà nei te tiare;
āreà te Parau a to tātou Atua,
e tià ia i te vai-māite-raa.

Te parau āpī òaòà

⁹ A paìuma i nià i te mouà teitei,
e tei hōpoi mai i te parau maitai i Tiona nei;
a faateitei na i to reo mā te ûàna,
o tei hōpoi mai i te parau maitai i Ierutarema nei;
a faateitei na, eiaha e mataù,
a parau atu i te mau òire o Iuta:

A hiò na i to òutou Atua!

¹⁰ Inaha, te haere mai ra te Fatu ra o Iehova mā te pūai,
e na to na iho rima e faatupu i ta na;
inaha, tei ia na iho te utuà ta na e hōpoi,
e te hoo ta na e hōroà ra, tei mua ia i tana aro.

¹¹ E faaàmu o ia i ta na nana mai te tiaì māmoe ra,
e haaputu o ia i te mau fanauà rii i roto i tana rima,
e ei roto rātou i tana òuma ia hōpoi;
e aratai rii māite o ia i te mau maiaa faaòte pinia ra.

E fāito i te Fatu ia vai ra?

¹² O vai tē fāito i te moana i tana àpu rima,
e ua aa i te raì i te rima no na,
e ua faaō hoì i te repo fenua nei i roto i te tareta?
E ua fāito i te mau mouà ra i te fāito,
e te mau āivi ra i te tāpaò?

¹³ Na vai i faaite i te Vārua o Iehova,
e no te mea o ia te tahi aò ia na, i faaite atu ai ia na?

14 O vai ta na i uiui atu,
ia faaite mai o ia ia na?

E ia haapii mai o ia ia na i te èà parau au ra?

E ia faaite mai ia na i te paari?

E ia tuu mai ia na i te èà ra o te ìte?

15 Inaha, e au te mau fenua nei mai te tōpata iti no roto i te pātete,
e ua haapaòhia mai te huà repo i nià i te fāito ra;

inaha te mau fenua rii nei, mai te huà repo hoê ia rave o ia ra.

16 E òre hoì Repanona e navaì ei vahie,
e to reira mau puua, e òre e navaì ei tūtia tāauahi.

17 E au hoì te mau fenua atoà mai te mea aore ra ia na;
e ua haapaòhia e ana mai te mea aore e te faufaa òre.

18 O vai ta òutou e haafāito i te Atua?

E aha ta òutou hohoà ia faaau ia na?

19 Te faatō nei te rave òhipa i te hohoà,
e te vehi nei te tahuà i te àuro,

e te rave nei i te fifi àuro no taua hohoà ra.

20 O tei òre e tià ia na ia rave i te taoà maitataì ra,
te ìmi ra ia i te rāau paari eita e tāhuti ra;

e ua ìmi iho ra i te tahuà paari,
ei rave i te tahi hohoà e òre e māoi ia rave ra.

21 Eita ā òutou e ìte? Eita òutou e faaroo?

Aita òutou i faaitehia mai mai te matamua mai ā?

Aita ā òutou i ìte mai te haamauraa mai o te tumu o te fenua nei?

22 E na na, na tē pārahi i nià i te huto o te fenua nei,
e ua riro to te ao nei mai te vīvī ia na;

o tei nena i te raì nei mai te àhu rairai pāruru ra,
e ua hōhora hoì i te reira mai te tiàhapa pārahira ra.

23 O tei faariro i te hui arii ei mea faufaa òre,
e ei mea faufaa òre atoà te mau haavā o te fenua nei;

24 oia ia, e òre rātou e tanuhia,
e òre e ueuehia,
e òre te aa o to rātou tumu e toro i raro i te repo;

e haafarara o ia i te matai i nià ia rātou atoà ra,
 ôriorio atu ra rātou,
 riro ê atu ra rātou i te pūāhiohio mai te àihere ra.

²⁵ O vai hoì ta òutou e faaau mai ia ù nei,
 e au vau nei ia vai?

Te ui mai ra Tei Moà ra.

²⁶ A nānā na i to òutou mata i nià!

A hiò ai i tei hāmani i te reira?

Te aratai ra o ia i taua mau nuu ra i rāpae mā te taiòhia.

E ua maìri-anaè-hia to rātou mau iòà e ana,

no to na ra pūai rahi e te mana rahi ra:

i òre ai te hoê i toe ai i te haere mai.

Ei maa pūai no tei paruparu

²⁷ E aha iho ra hoì òe i parau ai, e Iatōpa,
 e e aha hoì òe i nā ô mai ai ta òe parau, e Ìteraèra:

Ua moè to ù nei haereà ia Iehova,
 e ua haapaehia ta ù nei parau e taù Atua?

²⁸ Aita ā òe i ìte?

Aita òe i faaroo?

E e pārahira mure òre to te Atua, to Iehova,
 o tei hāmani i te fenua e tae noa atu i te hopeà ra;
 e òre hoì o ia e matapōuri, e òre te rohirohi;
 e to na ìte, e òre e noaa atu ia tītau.

²⁹ Te hōròà nei o ia i te itoito no te matapōuri;
 e te faarahi nei o ia i te ètaèta no tei paruparu ra.

³⁰ E matapōurihia te taata âpī nei, e pohe hoì i te rohirohi,
 e turori hoì te mau taata âpī i maitihia ra, e e hià atu i raro;

³¹ o te feiā rā e tiàturi ia Iehova, e noaa ia te ètaèta âpī.

E pee rātou i nià mai tei nià i te pererau o te àeto ra;

e horo rātou, e e òre e rohirohi,

e haere ā hoì rātou, e e òre e matapōurihia.

Te Atua mau e te mau îtoro

- 41** ¹ Eiaha na e muhu, e faaroo mai ia ù, e te mau fenua roa ra!
 E faaètaèta mai te mau taata i te ètaèta âpī ra,
 e haafātata mai rātou, e parau mai ai rātou!
 E haafātata tātou a faaau ai i te parau.
- ² O vai tei faatupu i te taata parau-tià i te pae i te hitià-o-te-rā;
 e o tei tii ia na ia haapaò i to na taahiraa?
 O tei haavī i te mau fenua i mua i tana aro;
 e ua haamana ia na i nià i te mau arii ra?
 E ua faariro o ia ia rātou mai te repo puehu i mua i ta na òè,
 e mai te àihere e pee ra i mua i ta na fana.
- ³ Te auaù ra o ia ia rātou, e haere noa ra mā te ora,
 i nā te èà aore i taataahihia e ta na âvae.
- ⁴ Na vai i faatupu, e ua rave i taua mau mea nei?
 E ua parau i te mau uè atoà mai te matamua mai ā.
 O vau ia o Iehova, te matamua,
 e te faahopeà, o vau nei ā.
- ⁵ Ua hiò te mau fenua roa, e ua mataù.
 Te mau hopeà o te fenua ra, e ua roohia i te horuhoru.
 Ua haaputuputu mai rātou, e putuputu anaè aè ra.
- ⁶ Ua tauturu rātou atoà i to na iho ra taata-tupu,
 e ua parau i tana taeà: E rohi, e faaitoito!
- ⁷ Ua faaitoito mai ra te òtiòti rāau i te tiàpaì àuro;
 o tei haamanina i ta na tiàpaì,
 i te tiàpaìraa i nià i te pae ra;
 te parau ra o ia i te tāpau ra: E mea maitaì!
 E ua haamau o ia i te naero,
 ia òre ia àueue.

Eiaha e mataù, e faaora ia òè

- ⁸ O òè rā, e Ìteraèra, o to ù ia tāvini,
 o òè hoì, e Iatōpa,

o tei mātīhia ia e au, te huaai o taù hoa o Àperahama!

⁹ O òe o ta ù i rave mai mai te hopeà o te fenua ra,
e ua parau atu ia òe mai to na ôtià mai ā,
e ua parau atu vau ia òe:

O taù tāvini hoì òe,
ua mātīhia òe e au,
e òre hoì e faaruè ia òe!

¹⁰ Eiaha e mataù,
tei pihai atoà iho vau ia òe;
eiaha e taiā,
o vau hoì to Atua;
e faaètaèta vau ia òe,
e tauturu vau ia òe,
oia ia, e mau vau ia òe i taù rima àtau parau-tià ra.

¹¹ Inaha, te feiā atoà i riri mai ia òe ra,
e haamā ia, e haapeàpeàhia;
e te mau taata i mārō mai ia òe ra,
e faaòrehia ia, e mou ia.

¹² Na òe rātou e ìmi, e òre rā rātou e ìtea atu e òe,
te mau taata i mārō mai ia òe ra;
e riro rātou mai te mea aore ra, mai te faufaa òre,
te mau taata i mārō mai ia òe i te tamaì ra.

¹³ O vau hoì to Atua ra, o Iehova,
o tei mau ia òe i to rima àtau ra,
o tei parau atu ia òe e:
Eiaha e mataù,
o vau hoì to òe tauturu.

¹⁴ Eiaha e mataù, e terā ra toè, e Iatōpa,
e o òutou hoì te mau taata o Ìteraèra ra;
— te nā ô mai ra Iehova —

o vau tē tauturu ia òe, e tē faatià ia òe, Tei Moà i Ìteraèra nei.

¹⁵ Inaha, ua faariro vau ia òe ei porotata papaì tītona e mea âpī,
mā te niho taratara;

e na òe e papaì i te mau mouà e huàhuà roa aè ra;
 e na òe e faariro i te mau âivi mai te ota ra,
¹⁶ e na òe rātou e ueue,
 e pūhia-ê-hia rātou e te mataì,
 e na te vero rātou e haapuehu ê.

E òaòà rā òe ia Iehova,
 e òuàùà òe i Tei Moà i Ìteraèra nei.

¹⁷ Te taata rii e te feiā veve
 ia ìmi i te pape, e aore ra;
 e te hāàèè noa ra i te hiaamu i te pape.
 Na ù, na Iehova, e haapaò atu ia rātou;
 e òre au, te Atua o Ìteraèra,
 e faaruè ia rātou.

¹⁸ Na ù e vāere i te taheraa pape i te mau vāhi teitei ra,
 e te pape pihaa i rōpū i te mau peho ra;
 e faariro vau i te mētēpara ei pape hopuna,
 e te fenua pāpāmarō ra ei pihaaraa pape anaè;

¹⁹ e faatupu vau i te âreti i te mētēpara, e te titima,
 e te heteta, e te rāau hinu ra;
 e tanu hoì au i te peruti i te fenua marō ra,
 e te tetāra, e te tātura i te tanuraa hoê;
²⁰ ia hiò rātou, e ia ìte,
 e ia haamanaò, e ia noaa te ìte pāpū,
 e na te rima o Iehova teie i rave,
 e na Tei Moà i Ìteraèra nei i hāmani.

To te mau atua haavare noaaraahia

²¹ E haafātata mai i ta òutou parau,
 te parau mai ra Iehova;
 a tuu mai i te parau pūai,
 te parau mai ra te arii o Iatōpa.

²² E haafātata mai rātou.

A faaìte mai ia tātou i te mau mea e tupu a muri nei.

O tei tupu na nā mua,
 ta rātou e faaite mai ia tātou,
 ia ìmi hoì tātou e ia ìtea te hopeà;
 e aore ra e faaite mai i te mau mea e tupu a muri aè.
 23 E faaite mai i te mau mea e tupu i te ànotau hopeà ra,
 e ìte ai mātou e, e atua òutou;
 oia ia, a rave i te mea maitaì, e aore ra a rave i te ìno,
 ia ìte hua mātou e ia maere noa e ia mataù hoì.
 24 Inaha, e iti ā òutou i te faufaa òre nei,
 e ta òutou e rave ra, e iti ia i te faufaa òre ā;
 e faufau rahi to te taata e au ia òutou na.
 25 Te faatupu nei au i te tahi no te pae i apatoèrau ra,
 e na na e haere mai, e tiàoro mai o ia i to ù nei ià,
 mai te hitiraa mai o te mahana ra;
 e taataahi o ia i nià i te hui arii ra mai te puà i taataahihia ra,
 mai te pōtera e taataahi i te àraea ra.
 26 Na vai teie i faaite mai mai te matamua mai ā,
 i ìte ai tātou nei
 — o vai tei faaite ātea mai,
 ia parau atu tātou e: Ua tià ia!
 Aore roa te hoê i faaite ātea mai,
 aore roa te hoê i parau mai; oia ia,
 aore roa e taata i ìte i ta òutou parau.
 27 Te parau nei au i te matamua ia Tiona:
 Inaha, a hiò na ia rātou!
 E te hōroà nei au i te veà parau òaòà i Ierutarema.
 28 Ua hiò iho ra vau, e aita e taata,
 ei roto atoà ia rātou, e aore te hoê e parau mai:
 ia ù hoì i ui atu ia rātou, aore te hoê i parau mai!
 29 Inaha, e mea faufaa òre rātou atoà ra,
 e ta rātou òhipa, e mea faufau òre;
 e to rātou mau îtoro faatōhia ra, e matai ia, e e mea faufaa òre.

Te tāvini o te Fatu

- 42** ¹ A hiò na i taù tāvini, ta ù e tauturu nei,
i taù hinaaro, i mauruuru roa ai taù vārua.
Ua tuuhia e au taù vārua i nià ia na;
e na na e faaite haere i te mau êtene i te parau-tià.
- ² E òre hoì o ia e pii hua,
e òre e faatupu i te auē,
e òre hoì e faaite hua i to na reo i te aroā.
- ³ Te âèho paruparu ra, e òre o ia e ôfati,
e te vavai aore i àma maitaì ra, e òre o ia e tīnai;
e faaite haere o ia i te parau au ra, e ia tupu atu.
- ⁴ E òre to na mana e iti,
e te paruparu,
e ia haamauhia e ana te parau-tià i te fenua nei;
e tiaì mai hoì te mau fenua roa i te ture na na.
- ⁵ Te nā ô mai ra te Atua ra, o Iehova,
o tei hāmani i te mau raì, e na na hoì i haamanina,
o tei hōhora hoì i te fenua, e tei tupu i nià iho ra,
o tei hōroà mai i te aho no te mau taata i nià iho ra,
e te vārua no te feiā i hāhaere i reira.
- ⁶ O vau o Iehova tei tii ia òe ei rave i te parau-tià;
e na ù e mau i to rima,
e e tiaì hoì ia òe;
e hōroà hoì au ia òe ei faufaa na te mau taata,
e ei tiàrama ei haamāramarama i te mau fenua,
- ⁷ ei faaàràra i te mata o te matapō,
ia tuua mai te tītī i tāpeàhia ra,
e te feiā i pārahi i te pōuri, mai roto mai i te fare tāpeàraa ra.
- ⁸ O vau o Iehova, o to ù ia ià;
e òre au e hōroà i to ù ra hanahana no vētahi ê,
e te haamaitaì ia ù ra i te mau hohoà òtiòtihia ra.
- ⁹ Tei mūtaa iho ra mau parau, inaha, ua tupu ia te reira:

e te faaïte nei au i te parau âpī i teie nei,
aita ā i tupu, te faaïte ātea nei au ia òutou i te reira.

To te Fatu fāraa mai

¹⁰ E himene i te himene âpī ia Iehova.

E te ârue ia na mai te hopeà mai o te fenua ra,
òutou o tei tae i te moana,

e to reira atoà ra,

òutou, e te mau fenua roa ra, e te feiā atoà i pārahi i reira!

¹¹ Ia pii hua te mētēpara, e te mau òire atoà i reira,
te mau òire rii i pārahihia e Tetara ra!

Ia himene mai hoì te feiā i pārahi i te fenua pari ra!

Ia pii mai hoì rātou i nià i te upoo i te mau mouà ra!

¹² Ia haamaitaì rātou ia Iehova,

e ia ârue rātou ia na i te mau fenua roa ra!

¹³ E haere ā Iehova mai te taata pūai e haere ra,

e faatupu o ia i to na riri mai te taata tamaì ra;

e pii hua ia o ia, e pii mā te ùmere,

e faaïte o ia i to na pūai i to na ra mau ènemi.

¹⁴ E māmūraa roa aè nei to ù,

ua faaòromaì ā vau, e ua māmū ā;

e pii hua vau mai te vahine ia fānau ra,

e huti òiòì au i taù aho, e haamāha vau i taù aho i te huti faaûàna.

¹⁵ E faaòre au i te àihere i te mau mouà e te mau âivi,

e te mau àihere atoà i nià iho ra, e àma ia ia ù i te auahi;

e faariro vau i te mau pape tahe ra ei fenua pāpamarō,

e tāmārō hoì au i te mau pape hopuna.

¹⁶ E arataì au i te matapō nā te èà,

aore i ìtea e rātou;

e nā te mau èà aore i ìtehia e rātou ra,

e faatae ā vau ia rātou nā reira.

E faariro vau i te pōuri ei māmarama i mua ia rātou,

e te èà puupuu ra, e faariro vau ei vāhi manina,

e nā reira vau ia rātou, e òre au e faaruè ia rātou.

¹⁷ Ua hoì rātou i muri, ua rahi roa te haamā,
o tei tiàturi i te mau hohoà i òtiòtihia ra,
o tei parau atu i te mau hohoà i faatōhia ra:
Òutou to mātou atua!

Aita te nūnaa i faaroo

¹⁸ E faaroo mai, o òutou, e te mau turi!

E hiò tāmāu mai, o òutou, e te mau matapō, ia ìte òutou!

¹⁹ O vai atu tei matapō, maori rā o taù tāvini nei?

E o vai tei turi, maori rā taù veà o tei tonohia atu e au nei?

O vai atu tei matapō, maori rā o tei haapii-hua-hia nei,

e o tei matapō, maori rā o te tāvini o Iehova nei?

²⁰ Te ìte mau ra hoì òe,

e òre rā òe e haapaò;

te fatafata noa ra te tarià,

e òre rā e faaroo.

²¹ Te here mai ra rā Iehova ia na, no ta na iho ra parau-tià,

na na e faateitei, e na na e faatura i te ture.

²² O teie nei rā feiā, ua pau ia, e ua harua!

Ua hei anaè to rātou feiā âpī i te ùpeà,

e ua tāpeà-haamoè-roa-hia i roto i te tāpeàraa ra;

ua riro rātou mai te taoà pau,

e aore e faaora!

Mai te mea haruhia ra,

e aore te hoê i parau e: E faahoì!

²³ O vai to òutou e faaroo i teie nei?

O tē haapaò, e e faaroo a muri atu?

²⁴ Na vai i hōroà ia Iatōpa ei taoà pau,

e ia Ìteraèra no te feiā haru?

Eere ānei o Iehova,

i hara ai rātou ra?

No na te mau èà haere-òre-hia e rātou,

e na na te ture i faaroo-òre-hia e rātou ra.
²⁵ No reira o ia i nīnii mai ai i te veàveà ra o to na riri,
 e te ûàna ra o te tamaì;
 haapunihia aè ra rātou i te auahi ura,
 aita rā rātou i haapaò i te reira;
 àma aè ra hoì rātou,
 aita rā rātou i haamanaò.

Tei Moà i Ìteraèra, te faaora i to na nūnaa

43 ¹ Teie nei rā, te nā ô mai ra Iehova,
 o tei hāmani ia òe, e Iatōpa,
 e o tei hāmani ia òe, e Ìteraèra:
 Eiaha e mataù,
 ua faaorahia òe e au.
 Na ù i maìri i to iòà na:
 no ù òe!
² Ia haere òe nā raro i te moana ra,
 tei pihaì iho vau ia òe;
 e ia nā raro i te pape tahe,
 e òre òe e nīnāhia;
 ia haere òe nā roto i te auahi,
 e òre òe e vera,
 e òre hoì te ura e mau mai i nià ia òe.
³ O vau hoì to Atua, o Iehova,
 o Tei Moà i Ìteraèra nei, i to òe ia ora;
 ua hōroà vau ia Àifiti ei hoo ia òe,
 o Tuta, e o Tēpa, ei mono ia òe.
⁴ No te mea here òe i mua ia ù,
 e ua faaturahia òe, e ua hinaaro vau ia òe,
 e hōroà ai au i teie nei mau taata ei mono ia òe;
 e teie nei feiā ei ora no òe.
⁵ Eiaha òe e mataù,
 tei pihaì iho vau ia òe;

e arataì mai au i to mau tamarii mai te hitià-o-te-rā mai,
e haaputu mai au ia òe mai te tooà-o-te-rā.

⁶ E parau atu vau ia apatoèrau: A tuu mai!

E ia apatoà: Eiaha e tāpeàhia!

E arataì mai i taù mau tamarii mai te fenua roa mai,
e taù mau tamahine mai te mau hopeà mai o te fenua nei,

⁷ te feiā atoà i maìrihia i to ù nei iòà,
o tei hāmanihia e au ia hanahana vau ra,
o ta ù i faaau i to na huru, e na ù hoì i rave.

I rāpaeàu i te Fatu, aore e faaora

⁸ Arataì mai i te mau taata matapō,
mata noa ai to rātou,
e te turi,
tarià noa ai i to rātou.

⁹ Ia putuputu mai te mau fenua atoà,
e ia âmui mai te mau taata atoà!

O vai to roto ia rātou e faaite mai i teie?

E faaite mai i te parau e tupu na nā mua?

e tuu mai na rātou i to rātou ìte ia faatiàhia rātou!

E aore ra a faaroo mai rātou, a parau mai e: E parau-mau!

¹⁰ — te parau mai ra Iehova —

O òutou to ù ìte,
e taù tāvini, i māitihia e au ra,

ia ìte hoì òutou,

e ia faaroo mai ia ù,

ia ìte e, o vau te Atua mau:

aore e Atua i hāmanihia i mua aè ia ù,

e o muri aè ia ù ra, eita e atuahia.

¹¹ O vau, o vau anaè nei o Iehova,

aore roa hoì e ora, maori rā o vau.

¹² Ua faaite au i ta ù parau, e ua faaora hoì au: o vau tei faaite,
eere hoì i te tahi atua ê i roto ia òutou;

e tenā na, o òutou to ù ìte,
e o vau te Atua — te nā reira mai ra Iehova.

¹³ Aore ā i taimehia, o vau ā te Atua,
aore roa e faaora i tei tae i taù rima;
e ta ù e ôpua e rave: na vai e faaòre?

Te tahi èà âpī nā te mētēpara

¹⁴ Te nā ô mai ra Iehova,
to òutou ora, o Tei Moà i Ìteraèra nei:
No òutou i tono ai au i te veà i Pāpurōnia.
E na ù e tuu i te mau ārai ètaèta atoà no na i raro,
e te mau Tarataio e teòteò i to rātou mau pahī ra.

¹⁵ O vau o Iehova, o Tei Moà io òutou nei,
o tei hāmani ia Ìteraèra, o to òutou arii.

¹⁶ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra,
o tei rave i te èà nā raro i te tai ra,
e te haereà nā te moana rahi ra,

¹⁷ o tei aratai mai i te puaahorofenua e te taata i nià iho,
te nuu, e te papaùpeà rahi atoà ra.

Taòto anaè iho ra rātou i raro,
aore e tià faahou mai,
tīnaihia iho ra rātou,
e pohe atu ra mai te vavai ra.

¹⁸ Eiaha e manaòhia tei a mūtaa iho ra mau parau,
e tei tahito ra mau peu, eiaha e haapaòhia atu.

¹⁹ Inaha, te rave nei au i te mea âpī,
e i teie nei hoì, e tupu ai;
e òre ānei òutou e haapaò i te reira?

Oia ia, ei èatià ta ù e rave i te mētēpara:
e tuu hoì au i te pape tahe nā te fenua marō ra.

²⁰ Na te mau taehae o te aru e haamaitai mai ia ù,
te mau teni, e te mau tamahine o te ione ra,
no te mea ua hōrò vau i te pape i te vāhi pāpamarō,

e te pape tahe i te mētēpara ra,
 ei pape na to ù ra mau taata, i tei haapaòhia e au ra.
 21 Ua haapaòhia e au teie nei mau taata no ù iho,
 na rātou e haamaità mai ia ù.

To te Fatu haavāraa i to na nūnaa

22 Aita rā òe i tiàoro mai ia ù, e Iatōpa!

E ua fiu òe ia ù, e Ìteraèra!

23 Aita hoì òe i hōpoi mai i ta òe mau pinia māmoe ei tūtia tāauahi
 ia ù nei.

Aore hoì òe i faatura mai ia ù i ta òe ra mau tūtia;
 aore hoì au i faateiaha ia òe i te tūtia,
 e aore hoì i haapahi ia òe i te aniraa i te mea noànoà.

24 Aita hoì òe i hoo i te àèho mōmona na ù i te moni;
 e aore hoì au i fiu i te tōâhua o ta òe ra mau tūtia;
 ua faateiaha mai rā òe ia ù i ta òe ra mau hara,
 e ua haapahi mai òe ia ù i ta òe ra parau piò.

25 O vau, o vau nei ā, o tei parai i ta òe ra mau parau ìno no ù iho;
 e òre hoì au e manaò faahou i ta òe ra mau hara.

26 E faaìte mai ia ù i ta òe parau, ia fāito atoà ta tāua haavāraa,
 e faaìte mai i ta òe parau, ia tiàhia mai hoì òe.

27 O to metua na, te tahuà rahi ra, tei harahia,
 e to mau òrometua ra, ua hara ia ia ù nei.

28 Ua haaviivii au i te feiā rarahi o te vāhi moà ra:
 i tuu atu ai au ia Iatōpa mai te haapaehia ra,
 e ia Ìteraèra ia faainohia e ta na mau ènemi.

E Ìteraèra, eiaha e mataù

44 ¹ E faaroo mai na rā, e taù tāvini, e Iatōpa, e o òe hoì!
 E Ìteraèra, i maitihia e au ra!

² Te nā ô mai ra Iehova, o tei hāmani ia òe ra,
 o tei faatupu ia òe mai te ôpū mai ā,
 e o tē tauturu ia òe ra:

Eiaha òe e mataù,
e taù tāvini, e Iatōpa, e o òe hoì, e Ieturuna:
e ta ù i māiti ra.

³ E nīnii hoì au i te pape i nià iho i tei hiaai ra;
e te pape tahe i nià i te fenua marō ra;
e nīnii atu vau i taù vārua i nià iho i to huaai ra;
e te maitaì no ô nei ia ù nei i nià iho i to mau tamarii.

⁴ E tupu hoì rātou mai te rāau rii ra,
e mai te àrope i te hiti o te pape ra.

⁵ E nā ô mai te tahi: E taata vau no Iehova!
E maìri hoì vētahi i te iòa ra o Iatōpa.
E papaì to te tahi ra rima: E no Iehova,
e faahiti hoì to te tahi ra iòa ia Ìteraèra.

Te feiā tarai tii

⁶ Te nā ô mai ra te arii o Ìteraèra ra,
o Iehova, e to na ora,
o Iehova Tapaota ra:
O vau te matamua, e o vau hoì te faahopeà,
e aita atu Atua, maori rā o vau.

⁷ O vai tei faaìte mai i te parau!
Tei faaìte ātea noa, e ua faatupu i taua parau ra mai ia ù nei,
mai te ànotau mai ā i faatupu ai au i taua feiā tahito ra!
I te mau parau e tupu nei i teie nei, e tē tupu a muri aè,
e faaìte mai rātou ia rātou nei!

⁸ Eiaha òutou e mataù, eiaha òutou e taiā;
eere au tei faaìte ia òutou mai te matamua mai ā?
E ua faaìte ātea noa hoì au,
e o òutou to ù ìte:
te taa atu ra ānei te Atua eiaha atu ā vau?
Aore ia, aita ā atu e pare haapūraa,
aore roa i ìtea atu e au.

⁹ E faufaa òre to te feiā i rave i te hohoà òtiòtihia ra,

e ta rātou mau òhipa i rave-maitaì-rahi-hia ra, aore ia e faufaa;
 oia ia o te reira tei faaàite ia rātou,
 e aore rātou i hiò,
 aita ā hoì i ìte,
 ia haamā rātou.

¹⁰ O vai tei hāmani i te hoê atua,
 e ua faatō i te hohoà faufaa òre?

¹¹ Inaha, e haamā anaè te feiā atoà e âmui ia na ra;
 e taata anaè hoì taua mau tahuà ra;
 ia putuputu atoà mai rātou,
 e ia tià mai hoì i nià,
 e riro ia i te mataù, e haamā pāatoà ia.

¹² Ua tãpū iho ra te tahuà i te tahi maa âuri,
 ua tunu iho ra i te àrahu,
 e ua tiàpài iho ra i te hāmara;
 ua hāmani iho ra ei atua i te pūai o tana rima,
 poia iho ra,
 e òre aè ra te ètaèta;
 aore aè ra hoì i inu i te pape,
 pohe aè ra i te poiā.

¹³ Ua tatai iho ra te tahuà i te rēni,
 e ua tãpaò iho ra i te hohoà i te tãpaò ùteùte,
 ua tarai iho ra i te tohi òòì ra,
 e ua tãpaò atu ra hoì i te tamaiti;
 ua hāmani iho ra mai te taata atoà ra,
 e au aè ra mai te taata atoà ra te nehenehe,
 ia vaiiho-māite-hia i roto i te fare.

¹⁴ Ua tãpū iho ra i te âreti na na iho,
 ua rave hoì i te terēte e te àrūna,
 e ia haaputu hoì i te rāau na na iho no te fenua ururāau ra;
 ua tanu hoì i te ârana,
 e na te ua e haaputu.

¹⁵ Ia riro hoì ei vahie na te taata,

e ua rave hoì i te reira, ua haamāhanahana ia na iho.
 Ua tahu iho ra i te auahi, ua èu i te pāne,
 ua tarai iho ra i te atua,
 e ua haamori atu ra;
 ua hāmani iho ra i te hohoà òtiòtihia ra,
 e ua piò i raro i te reira.

¹⁶ Ua tahu hoì o ia te tahi pae i te auahi,
 ua rave hoì i te māa i te tahi pae,
 ua èu iho ra hoì i te puaa, e paia aè ra o ia;
 e ua tāmāhanahana ia na iho, e ua nā ô aè ra: E tià hoì!
 Ua hanahana atu ra vau, ua ìte au i teie nei auahi!

¹⁷ O te toeà ra, ua tarai iho ra ia ei atua, ei hohoà no na,
 e ua piò iho ra o ia i raro, ua haamori atu ra,
 e ua pure atu ra, nā ô atu ra:
 Ia ora vau ia òe,
 e òe hoì taù atua!

¹⁸ Aore rātou i ìte, aore i hāroàroà;
 ua piri to rātou mata,
 i òre ai rātou i ìte ai,
 e to rātou âau, i òre i hāroàroà ai rātou.

¹⁹ Aita ā hoì te hoê i manaò noa aè i to na âau,
 aita ā hoì i hāroàroà,
 aita ā hoì i ìte ia parau e:

Ua tahuhia e au te tahi pae i te auahi,
 ua tunu hoì au i te pāne i te àrahu,
 ua èu hoì au i te puaa, e ua àmu;
 e faariro ānei hoì au i te toeà ei mea faufaa?
 E piò ānei hoì au i raro i te tumu o te rāau nei?

²⁰ Te àmu ra o ia i te rehu auahi;
 te haapiò-ê-hia ra o ia e te vare o to na âau,
 e òre e tià ai ia na ia faaora i to na iho vārua;
 e ia nā ô e:
 Eere ānei i te parau haavare tei taù rima àtau nei?

O tei rahu i te ao, te fatu o te tuatua

21 E haamanaò i teie nei mau parau, e Iatōpa,
e o òe hoì, e Ìteraèra, o taù tāvini hoì òe;
na ù òe i hāmani, ei tāvini òe no ù;
e Ìteraèra, e òre òe e moè ia ù.

22 Ua faaòrehia e au to mau hara mai te ata e òre ra,
e ta òe parau ìno mai te māhu e pee ra.
E fāriu mai ia ù nei, ua faaorahia òe e au.

23 A himene, e te mau raì e,
na Iehova teie i rave!

A ùmere, e te mau vāhi haèhaa o te fenua nei!
Ia pūrora noa mai te himene ia òutou, e te mau mouà!
E o òe hoì, e te ururāau, e te mau rāau atoà i roto ra!
Ua faaora hoì Iehova ia Iatōpa,
e ua haamaitāhia o ia i Ìteraèra.

24 Te nā ô mai ra Iehova, o tei faaora ia òe ra,
o tei faatupu ia òe mai te ôpū mai ā:
O vau o Iehova, o tei hāmani i te mau mea atoà ra;
o vau anaè, tei faanena i te raì,
e na ù iho i hōhora i te fenua.

25 O tei haapeàpeà i te tāpaò o te feiā haavare,
e ua faariro i te mau hiòhiò ei maamaa;
o tei ruri ê i te parau a te feiā paari,
e ua faariro i to rātou ìte ei neneva.

26 O tei faatupu i te parau a tana tāvini,
e ua rave hoì i te aò a tana ra mau veà.

O tei parau ia Ierutarema:

E taatahia òe!

E te mau òire o Iuta:

E patuhia òutou!

E to na ra mau vāhi pau ra, na ù e rave faahou.

27 O tei parau atu i te moana:

Ia pau òe;

e na ù e tamarō i ta òe ra mau pape.

²⁸ O tei parau ia Turo ra: O ia taù tiaì!

E na na e faatupu i taù hinaaro,

i te parauraa atu ia Ierutarema:

E patuhia òe na!

e te hiero ra:

E haamauhia te niu ia òe!

45 ¹ Te nā ô nei Iehova i tei faatāhinuhia e ana ra,
— ia Turo, tei tāpeà-hua-hia e au tana rima àtau ra,

ia vī te mau fenua ia ù i mua i tana aro,

e ia tātara i te tātīà i te tauupu o te mau arii ra,

e ia heheu vai i te mau ùputa i mua ia na,

e òre hoì te mau ùputa e ôpanihia:

² O vau iho tē haere nā mua ia òe,

e na ù e faatītīàifaro i te mau vāhi piò,

e vāvāhihia e au te mau ôpani veo ra,

e tāpūhia e au te mau teà âuri e maìri atu i raro.

³ E hōroà atu vau ia òe i te mau taoà no te pōuri,

i te mau taoà i huna-roa-hia i raro i te vāhi moè ra,

ia ìte hoì òe e,

o vau o Iehova, o tei maìri i to iòà ia òe ra,

te Atua no Ìteraèra.

⁴ No taù tāvini, no Iatōpa,

e no Ìteraèra, tei mātīhia e au ra,

i maìri ai au i to iòà ia òe na;

e ua pāpiti atu ā vau i to òe iòà,

òre noa ā òe i te ìte mau ia ù nei.

⁵ O vau o Iehova, e aita ā atu,

aita ā atu atua, maori rā o vau;

na ù e tātua ia òe,

òre noa òe i te ìte mai ia ù,

⁶ ia ìte rātou,

mai te hitiraa mai o te mahana, e mai te tooà o te mahana,
e aita ā atu, o vau anaè ra:

o Iehova vau,
e aita atu.

⁷ Na ù te māmarama i rave,
e na ù i faatupu i te pōuri,
na ù i faatupu i te hau,
e na ù atoà te ìno;
na ù, na Iehova, i rave i taua mau mea atoà nei.

⁸ E haamàiri mai i te hau no nià mai, e te mau raì e,
e haamàiri atoà mai hoì te raì i te parau-tià!

Ia heheu hoì te fenua,
e ia tupu mai te ora,
e ia nā reira te parau-tià i te tupuraa!
Na ù, na Iehova, i rave i te reira.

⁹ E pohe to na to tei mārō i tei hāmani ia na ra,
ia nā reira noa atu te pōtera i te mau pōtera e rave i te repo nei!

E parau atu ānei te àraea i te pōtera:

E aha ta òe e rave na?

E parau ānei ta òe e rave ra: Aita o na e rima!

¹⁰ E pohe to na to tei parau atu i te metua tāne e:

E aha ta òe e haafānau mai?

— E i te metua vahine:

E aha ta òe e fānau nei?

¹¹ Te nā ô mai ra Iehova, Tei Moà i Ìteraèra nei,
o tē rave i te mau mea e tupu i muri atu:

Te ui mai nei òutou ia ù i taù mau tamarii nei,
e te faaìte mai ra ia ù i ta ù ra òhipa ia rave taù rima?

¹² Na ù iho te fenua nei i hāmani;

e te taata atoà i nià iho tei hāmani-atoà-hia e au;

na taù rima i hōhora i te raì,

e na ù i faaue i to reira atoà ra mau nuu.

¹³ Ua faatupu vau ia na mā te parau-tià,

e faatītīàifaro vau i to na atoà ra mau èà;
 na na e patu i taù òire, e na na e tuu i taù mau tītī;
 eere rā i to te hoo, eere i to te utuà,
 te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

¹⁴ Te nā ô mai ra o Iehova:
 Te taoà no Àifiti, e te hoo nā Tuta,
 e to Tēpa taata roa ra,
 tē haere mai ia òe ra, ei taata no òe.
 E pee rātou ia òe,
 mā te âuri atoà i te peeraa,
 e piò rātou i raro, mā te auraro ia òe,
 e parau hoì rātou e:
 Tei ia òe mau ā te Atua;
 e aita atu,
 aita atu Atua!

¹⁵ E Atua haamoè mau ā òe ia òe iho,
 e te Atua no Ìteraèra, e te Ora e!

¹⁶ Ua haamā rātou, ua māheàheà rātou atoà ra,
 te mau tarai îtoro ra,
 tē haere nei mā te nane noa.

¹⁷ E ora rā Ìteraèra ia Iehova, i te ora mure òre ra.
 E òre òutou e haamā, e òre e māheàheà,
 e hope noa atu te mau tau e a muri noa atu.

¹⁸ Te nā ô mai ra hoì Iehova,
 o tei hāmani i te mau raì ra,
 o ia te Atua, o tei rave i te fenua, e na na i hāmani;
 e na na hoì i haamau,
 aita ā rā o ia i hāmani ia vaiiho-taata-òre-noa-hia,
 ua hāmani rā oia ia taatahia:
 O vau o Iehova,
 e aita ā atu.

¹⁹ Aore au i parau i te vāhi moè,
 i te vāhi rii pōuri o te fenua nei.

Aore au i parau i te huaai o Iatōpa:

Ìmi faufaa òre noa mai òutou ia ù!

O vau o Iehova, o tei parau i te parau-tià,
te faaite nei au i te parau, mā te parau pāpū.

²⁰ E haaputu mai òutou e haere mai,
e haaputu atoà mai,

e tei ora mai no roto i te mau fenua ra!

E maùà to te feiā i hōpoi haere i te rāau i òtiòtihia ra;
o tei pure i te atua eita e tià ia faaora mai.

²¹ E faaite haere, e haafātata mai rātou!

E ia paraparau hoì rātou atoà ra!

O vai tei faaite ātea noa i taua parau nei?

Na vai i faaite mai te matamua mai ā?

Eere ānei na ù, na Iehova?

E aita atu e Atua o vau anaè ra;

e Atua parau-mau, e te Ora,
aita atu, maori rā o vau.

²² E hiò mai òutou ia ù ia ora,
e te mau hopeà mai o te fenua ra!

O vau hoì te Atua,

e aita ā atu.

²³ Te nā ô mai ra Iehova:

Ua tapu vau ia ù iho

— ua reva te parau-mau no roto i to ù nei vaha,
te parau ia e òre e faaòrehia ra:

E piò te mau turi atoà i raro i mua ia ù,

e tapu hoì te vaha atoà i te Atua, i te nā ôraa e: Tei ia Iehova anaè
ra te parau-tià e te pūai no ù.

²⁴ E tae anaè mai rātou ia na,

e e haamā te feiā atoà i riri mai ia na ra.

²⁵ Ei ia Iehova te tamarii a Ìteraèra,

e tiàhia mai ai mā te òaòà.

Te amohia nei te mau atua, te amo nei rā te Atua

- 46** ¹ Te piò ra Pērā,
 ua fefe Nepo;
 ua faautuàhia te mau hohoà o to rātou mau atua i nià i te manu; e i
 nià i te puaa;
 e taua mau mea e hōpoiha e òutou na,
 e teiaha rahi ia na te puaa rohirohi ra!
- ² Ua piò rātou, e ua fefe atoà i raro,
 aita atu ra e tià ia rātou ia faaora i ta rātou utaa;
 ua riro atoà rātou iho ei tītī.
- ³ E faaroo mai ia ù, e te ùtuafare o Iatōpa,
 òutou atoà, e te toeà o te ùtuafare o Ìteraèra,
 òutou, e tei hii-haere-hia e au mai te fānauraa mai ā;
 e tei hōpoiha mai te ôpū mai ā!
- ⁴ E ruhiruhiā noa atu ā òutou, o vau nei ā vau;
 e tae noa atu i te hinahinaraa to òutou upoo, na ù òutou i hōpoi.
 Na ù i hāmani, e maraa òutou ia ù,
 na ù òutou e hōpoi, e na ù òutou e faaora.
- ⁵ O vai ta òutou e faaau mai ia ù,
 ia au ia ù?
 E haafāito òutou ia ù ia vai,
 ia fāito māua?
- ⁶ Te huri noa nei rātou i te àuro no roto i te pūtē;
 e te fāito nei rātou i te ârio i te fāito;
 te tārahu nei i te tahuà àuro,
 e ua hāmani iho ra ei atua,
 te piò nei rātou i raro,
 e ua haamori atu ia na.
- ⁷ Ua amo rātou ia na,
 i nià i te taponu, e ua hōpoi,
 ua tuu hoì rātou i raro, e ua tià noa mai ra.
 E òre o ia e faaruè i to na ra tiàraa!

E ia tiàoro noa atu te taata ia na,
 e òre e tià ia parau mai,
 e ia roohia o ia e te àti, e òre e tià ia na ia faaora.

⁸ A haamanaò i te reira,
 ia ìtea ia òutou e, e taata!

A haapupu na i te manaò, e te feiā hara!

⁹ E haamanaò i tei mūtaa iho ra mau parau i tei tahito ra;
 o vau mau ā te Atua,
 e aita ā atu,
 o vau te Atua,
 e aita ā atu atua e au ia ù nei.

¹⁰ I te faaìteraa i te hopeà mai te matamua mai ā,
 e mai mūtaa iho mai ā i te faaìteraa
 i te mau mea aita ā i tupu ra.

E te parauraa e: O ta ù te parau e tupu,
 e tei ôpuahia e au ra, o ta ù ia e rave.

¹¹ I te tiàororaa atu i te àeto mai te hitià-o-te-rā mai,
 e te taata e faatupu i ta ù parau mai te fenua roa mai.
 O ta ù i parau ra,
 o ta ù ia e faatupu;
 ua ôpuahia e au ra,
 e na ù ia e rave.

¹² E faaroo mai ia ù, e te feiā âau ètaèta,
 o òutou, o tei ātea ê i te parau-tià ra!

¹³ Te haafātata nei au i te parau-tià na ù ra
 — aita ā hoì i taa ê —

e te ora na ù — e òre e faaroaroahia.

E hōroà vau i te ora i Tiona,
 e to ù nei hanahana ia Ìteraèra.

Te fātata mai ra te ano o Pāpurōnia

47 ¹ A pou, a pārahi i raro i te repo, e te tamahine pāretēnia o Pāpurōnia!

E pārahi i raro i te repo, eiaha ei terōno,
e te tamahine o te Tarataio!

Eita atu ra òe e parauhia «Te Nūnū e te Àmu Māa Maitatai ra».

² A rave i te tāviri, e tāviri i te tītona;

a ìriti i te vehi o to io rouru na,

e pepe na i to àhu i nià,

e vaiiho noa i o puè âvae,

e nā raro noa i te pape i te haere!

³ Heheuhia òe ia vai tahaa noa,

e ìtea to òe haamā.

O vau iho tē tāhoo atu ia òe,

e òre au e faaherehere i te taata ra.

⁴ Âreà to tātou ora, o Iehova Tapaota ra;

o Tei Moà i Ìteraèra nei, to na iòà.

⁵ Pārahi mā te māmū,

e haere i roto i te pōuri,

e te tamahine o te Tarataio!

E òre hoì òe e parau-faahou-hia e,

«O te Arii Vahine o te mau pātireia ra».

⁶ I riri au i to ù ra mau taata,

e ua haaviivii atu ra vau i ta ù ra tufaa;

ua tuu atu ra vau ia rātou i to rima;

e aore roa i arohahia mai e òe,

ua faateiaha roa òe i to tuto i nià i te ruhiruhiā ra.

⁷ E ua nā ô aè ra òe: E vai arii vahine noa vau nei e a muri noa atu!

Aore òe i manaò maitai i teie nei mau parau,

aore òe i manaò i te hopeà ra.

⁸ E faaroo mai na rā i teie, e terā ra vahine faaàrearea,

o tei pārahi au noa ra;

o tei parau i roto i to âau na e:

O vau nei, e aita ā atu, maori rā o vau!

E òre au e pārahi vahine ìvi noa,

e òre au e ìte i te tamarii i te moè-ê-raa!

⁹ E roohia mai rā òe i eie nei puè mea e piti,
 mai te àmoraa mata nei, i te mahana hoê nei:
 te mau tamarii i te moè-ê-raa;
 e te pārahi vahine ìvi noa;
 e roohia-hua-hia mai òe e te reira,
 no te rahi o to mau peu tahutahu,
 e te rahiraa o to mau pīfao.

¹⁰ Ua tiàturi rā òe i ta òe parau ìno,
 e ua nā ô hoì òe: Aore au i ìtea mai!
 Ua piò ê òe i to òe ra paari e to òe ra ìte,
 i parau ai òe i roto i to âau na:
 O vau nei ia, e aita ā atu, o vau anaè nei ā!

¹¹ E tenā na, e roohia mai òe e te ìno,
 e e òre hoì òe e ìte i te peeraa atu;
 e roohia mai hoì òe e te àti,
 eita e tià ia òe ia tātara;
 e roohia noa mai hoì òe e te pau ra,
 e òre rā òe e ìte.

¹² A tāmāu na i to mau pīfao,
 e te faarahi-atoà-raa o to mau peu tahutahu,
 ta òe i òhipa noa na mai to âpīraa mai ā!
 Peneiaè o te faufaahia ta òe,
 peneiaè o te ètaèta òe i te reira!

¹³ Ua rohirohi òe i te rahiraa o ta òe parau:
 a tià mai rā rātou i tenā na, a faaora ia òe,
 o tei hiò i te mau raì ra, tei tiàtonu i te mau fetià ra,
 o tei faaite ātea mai i te parau,
 i te mau marama âpī nei,
 i te mau mea e roohia mai ai òe ra!

¹⁴ Inaha, e riro rātou mai te àihere ra:
 e àma pau roa rātou i te auahi;
 e òre rātou e ora ia rātou iho i te ûàna o taua auahi ra ia ura ra:
 aore e roaroa, e aita atu ra e àrahu iti ei haamāhanahana,

aore roa e maa auahi iti i toe, ia pārahi i pihaì iho.

¹⁵ O te huru ia o teie nei feiā ia òe,

i ta òe i rave atoà i te òhipa na.

I ta òe i âmui noa i te hooraa ra, mai to âpīraa mai ā.

Ua ori haere noa anaè rātou i to rātou iho ra mau vāhi:

aore roa te hoê o rātou e tià ai ia faaora ia òe!

Piiraa, faahaparaa, poroīraa ia Ìteraèra

48 ¹ E faaroo mai i teie, e te ùtuafare o Iatōpa,
òutou o tei maīrihia i te iòa ra ia Ìteraèra;
o òutou o tei nā te tumu pape ra o Iuta i te tahe mai,
o tei tapu i te iòa ra ia Iehova,
e ua ìte atu i te Atua o Ìteraèra,

eere rā mā te parau-mau e mā te parau-tià!

² No te òire moà to rātou iòa i te noaaraa,
e te tiàturiraa rātou i te Atua o Ìteraèra ei tauturu mai:
o Iehova Tapaota ra to na iòa.

³ Ua faaite au i tei mūtaa iho ra mau parau mai te matamua mai ā;
no roto ia i to ù nei vaha,
ua faaite hoì au i te reira;
e ua rave ètaèta hoì au i te reira, e tupu atu ra ia.

⁴ No te mea ua ìte au i to òe mārō,
e uaua âuri to òe âi,
o to òe rae, e rae veo ia,

⁵ i parau atu ai au mai te matamua mai ā,
aita te reira i tupu, i faaite atu ai au ia òe ra,
òì parau hoì òe:

Na taù îtoro te reira i rave,
e na taù hohoà i òtiòtihia, e taù tii faatōhia ra,
i faatupu i te reira.

⁶ O ta òe hoì i faaroo ra! A hiò na i taua mau mea atoà ra!
Eita ānei òutou e faaite i te reira?

Mai teie nei, a faaite au ia òe i te parau âpī,

o tei hunahia ra, e aita ā òe i ìte.

⁷ Ua ravehia rā i teie nei,
eere mai te matamua mai;
aita ā hoì òe i faaìtehia i te reira,
òì parau hoì òe e:

Inaha, ua ìte na hoì au!

⁸ Oia ia, aita hoì òe i faaroo,
aita hoì òe i ìte,
aita hoì to tarià i haafatafatahia mai te matamua mai ā.
Ua ìte hoì au e, e riro òe i te haavare,
e o «Tāiva» to òe iòà mai te ôpū mai ā.

⁹ No taù iòà nei rā,
i vaiiho ai au i taù riri;
e no te haamaità ia ù,
i faarooa ai au i te reira ia òe,
ia òre au ia tāpū hua atu ia òe ra.

¹⁰ Inaha, i tāmā na vau ia òe,
eere rā mai te ârio ra,
ua tāmata vau ia òe i roto i te umu o te maì ra.

¹¹ No ù iho, no ù iho, e nā reira ai au.
E aha e tià ai ia haaviivihia to ù nei iòà?
E òre au e hōroà i to ù nei hanahana ia vētahi ê.

¹² E faaroo mai ia ù, e Iatōpa,
e o òe hoì, e Ìteraèra, o tei parauhia e au ra!
O vau nei ia! O vau te matamua,
o vau hoì te faahopeà.

¹³ Na taù rima i haamau i te fenua,
e na taù rima àtau i hōhora i te raì:
ia parau vau ia rātou,
ua haere faaìte mai rātou.

¹⁴ E haaputu atoà mai, òutou atoà, e faaroo mai!
O vai to rātou e faaìte mai i teie nei mau parau?
O tei auhia e Iehova ra,

tē rave ia i to na hinaaro ia Pāpurōnia,
e to na te rima, e iri i nià i te Tarataio ra.

¹⁵ O vau, o vau nei ā tei parau atu,
o vau tei tii ia na;
na ù o ia i aratai mai,
e riro to na tere i te manuia.

¹⁶ E haafātata mai ia ù nei, e faaroo mai òutou i teie!
Aita a ù e parau huna mai te matamua mai ā,
i te ànotau i tupu ai, tei reira vau.
E i teie nei, ua tonono mai te Fatu ra, o Iehova,
e to na Vārua ia ù.

¹⁷ Te nā ô mai ra Iehova, o to òe Ora,
Tei Moà i Ìteraera nei:
O vau to Atua ra, o Iehova,
o tei faaite ia òe i te mea e maitai ai òe ra,
o tei aratai ia òe nā te èatià maitai ia haere òe ra.

¹⁸ Ahiri òe i faaroo mai i te mau faaue na ù e!

Ua riro ia to òe maitai mai te pape puè ra,
e ta òe utuà mai te àre moana ra;

¹⁹ e to huaai ra mai te one tahatai ra ia,
e ta to ôpū e fānau ra, mai to na atoà ra ia;
e òre hoì to na iòà e òòti-ê-hia, e òre hoì e haamouhia i mua ia ù
nei.

²⁰ E haere mai òutou mai roto i Pāpurōnia,
e maue mai mai te fenua o te Tarataio!

E faaite i te reira mā te reo òaòà;
e parau i te reira,
e ia pūroro atu te reo i te hopeà mai o te fenua ra;
e parau òutou: Ua faaora Iehova i tana tāvini ia Iatōpa!

²¹ Aore rātou i poiha i nā fenua marō ra, tei arataihia rātou e ana:
ua faatahe mai o ia i te pape no roto i te mato na rātou,
ua vāhi iho ra o ia i te mato,
pūroro noa mai ra te pape.

²² Te nā ô mai ra Iehova:
Aita ā roa o te paieti òre ra e hau.

Te tāvini o te Fatu, te māramarama o te mau nūnaa

49 ¹ E faaroo mai ia ù, e te mau fenua roa e!
E haapaò mai, e te mau taata, i te ātea ê ra!
Ua parau mai ra Iehova ia ù mai te ôpū mai ā,
ua faahiti o ia i to ù iòà mai taù fānauraa mai ā.
² Ua faariro o ia i taù vaha ei òè òòì,
ua huna o ia ia ù i roto i te maru o tana rima;
oia ia, ua faariro o ia ia ù ei òhe ànaàna,
i vaiiho-māite-hia vau e ana i roto i ta na piha òhe.
³ E ua parau mai ra o ia ia ù: O taù tāvini òe, e Ìteraèra,
e haamaitaìhia ai au nei.
⁴ Ua parau atu ra vau:
Rohirohi faufaa òre to ù,
ua faahope noa vau i to ù pūai, ei mea faufaa òre;
tei ia Iehova rā ta ù parau,
e te utuà o ta ù òhipa, tei taù Atua ia.
⁵ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova,
o tei faatupu mai ia ù mai te ôpū mai ei tāvini no na,
e faahoì mai ia Iatōpa ia na ra,
e ia putuputu mai Ìteraèra ia na ra,
i maitaì ai au i te aro o Iehova,
e ua riro mai taù Atua ra ei itoito no ù.
⁶ Ua parau mai ra o ia ia ù: E mea iti tenā ia ù, òe i riro mai ei tāvini
no ù,
ei faatià i nià i te mau ôpū o Iatōpa,
e ia faahoì mai i to Ìteraèra i faaorahia:
e hōroà atoà vau ia òe ei tiàrama no te êtene,
e ei ora na ù e tae noa atu
i te hopeà mai o te fenua nei.

Te faaoraraa o tei hōpoi-tītī-hia

⁷ Te nā ô mai ra Iehova,
 te ora o Ìteraèra, Tei Moà ra,
 i tei vahavahahia o ia ra,
 i tei haafaufauhia e te fenua ra,
 i tei auraro i te feiā tāvana ra:
 E tià mai te hui arii ia hiò mai ra,
 e te mau arii atoà, e haamori mai ia,
 no Iehova, na na te parau-mau ra,
 no Tei Moà i Ìteraèra nei, o ia hoì tei mātī ia òe ra.

⁸ Te nā ô mai ra Iehova:
 Ua faaroo vau ia òe i te taime au ra,
 ua tauturu vau ia òe i te mahana e ora ai ra;
 e na ù e faaora ia òe,
 e hōroà vau ia òe ei faufaa na te taata nei,
 ia pāpū te fenua,
 e ia haapārahihia te mau vāhi i tuua i te ano ra;
⁹ ia parau òe i te feiā i tāpēàhia ra: A haere i rāpae!
 E to roto i te pōuri ra: A faaite mai!
 E àmu haere rātou nā te pae èà,
 ei nià i te mau âivi atoà, o ta rātou ia àmuraa.

¹⁰ E òre rātou e poia,
 e òre hoì e poiā;
 e òre hoì rātou e pohe i te veàveà e te mahana;
 na tei aroha ia rātou, e aratai ia rātou,
 e tae noa atu i te pape pihaa ra.

¹¹ E hāmani hoì au i te èà, nā nià i te mau mouà atoà no ù ra,
 e faateiteihia te mau èà teitei i nià.

¹² Inaha, mai te fenua roa mai teie,
 e inaha, no apatoèrau teie, e no te tooà-o-te-rā ra,
 e teie no te fenua ra o Tinima.

¹³ A himene, e te mau raì e!

A òaòà, e te fenua e, e te mau mouà!
 Ia pūroro roa mai te himene ia òutou,
 ua haamāhanahana mai Iehova i to na ra taata,
 e to na taata i roohia e te àti ra,
 e aroha mai o ia ia rātou.

To Ierutarema patu-faahou-raahia,

e te taata-faahou-raahia

¹⁴ Te parau nei rā Tiona e: Ua faaruè mai Iehova ia ù,
 e ua òre taù Fatu ua manaò mai ia ù!

¹⁵ E moè ānei te àiū i te metua vahine mau iho?

E aita ā atu ra e ìte i te aroha i te tamaiti no to na iho ôpū?

E, e moè ā ia ia na,

eita rā òe e moè ia ù.

¹⁶ Inaha, ua pāpai haamau vau ia òe i nià i taù àpu rima;
 e te vai noa mai ra to mau patu i mua ia ù nei.

¹⁷ E rū noa mai ta òe ra mau tamarii;

e te feiā i pau ai òe ra, e tei haamou ia òe,

e reva ê atu ia no roto ia òe ra.

¹⁸ A nānā na i to mata, a hiò e àti noa aè ia ìte:

ua putuputu atoà mai teie,

i haere mai rātou ia òe ra.

— Te nā ô mai ra Iehova:

Te ora nei au,

e faaàhuhia òe ia rātou atoà ra,

mai te àhu ùnaùna maitai ra.

E ua haamau haere i nià ia òe ra,

mai te vahine e haamau i to na poe i nià ia na ra.

¹⁹ To òe hoì mau vāhi pau tei faaruèhia ra,

e to fenua i tāihitumuhia ra,

ei teie nei ia e api ai i te taata;

e te feiā i pau ai òe ra, e hōpoi-ê-hia ia i te ātea ê.

²⁰ To mau tamarii tamaroa i ère ai òe ra,

e parau mai ā rātou i roto i to òe ra pū tarià:

Ua riro teie nei vāhi ei vāhi piri ia ù;

e faaātea na ia ù,

ia ō vau ia pārahi.

²¹ E riro hoì òe i te parau i roto i to âau na:

Na vai taù mau tamarii nei i fānau?

Ua ère hoì au i te tamarii, e moèmoè noa aè ra.

E taata faaruèhia vau, e tē tiàvaruhia:

na vai teie i faaàmu?

Inaha, toe iho ra o vau anaè:

i hea anaè hoì teie?

²² Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Inaha, e hōpoi au i taù rima i nià i te mau fenua ra,

e faateitei au i taù tāpaò i nià i te mau taata ra;

e hōpoi mai rātou i to mau tamarii i roto i to rātou òuma,

e to mau tamahine nā nià i to rātou mau taponu.

²³ E te mau arii e riro ei metua faaàmu no òe,

e ta rātou mau vahine ei metua vahine faaàmu na òe;

e piò rātou i raro ia òe, ei raro roa i te repo ra;

e mitimiti hoì rātou i te repo i to âvae ra.

E ìte hoì òe e, o Iehova vau,

e te feiā e tiàturi ia ù nei, e òre ia e haamā.

²⁴ E noaa mai ānei te taoà pau ia riro i te taata pūai?

E te feiā parau-tià i haruhia ra, e noaa mai ānei ia haru?

²⁵ E, te nā ô mai ra Iehova:

Te taoà i riro i te taata pūai, e haru-faahou-hia ia,

e te taoà pau i noaa i te taata riàrià ra, e noaa faahou mai ia;

o te feiā hoì e mārō mai ia òe ra, na ù e mārō atu,

e na ù iho e faaora i to mau tamarii.

²⁶ E na ù e faaàmu i tei hāmani ìno ia òe ra ia àmu i to rātou iho tino;

e taèro rātou i to rātou iho toto mai te taèro uaina âpī ra;

e ìte hoì te taata atoà e, o vau to òe Ora, o Iehova,

e o Tei Pūai i Iatōpa nei, o tē faaora ia ia òe.

E rāveà ta te Atua no te faaora i to na nūnaa

50 ¹ Te nā ô mai ra Iehova:
Tei hea te parau haapae a to òutou metua vahine,
i tuu ê atu ai au ia na ra?

E o vai to roto i taù mau àmu tārāhu ra,
tei hōpoi atu vau ia òutou ei tārāhu?

Inaha, no ta òutou mau hara
i hōpoiha ai òutou ei tārāhu;
e no ta òutou mau parau ìno,
i tuua-ê-hia ai to òutou metua vahine.

² E aha te mea i òre ai te taata, ia ù i haere ra?

E ia ù hoì i tiàoro ra: e aore e taata e parau mai?

Ua paruparu ānei taù rima, e eita e tià ia faaora?

E aita ānei o ù e mana ia faaora vau?

Inaha, ua parau anaè au ra, ua marō te moana ia ù;
e faariro hoì au i te mau pape ei vāhi pāpāmarō;
e ua marō ta rātou ià i te pape òre,
e pohe atu ra i te poiha.

³ Te faaàhu nei au i te raì i te èreère,
e te tāpoi nei ia rātou i te àhu òto.

Te tāvini o te Fatu

⁴ Ua hōroà mai te Fatu ra o Iehova ia ù i te arero o te feiā ìte,
ia tià ia ù i parau atu

i te parau au i tei rohirohi ra;
te faaara nei o ia i terā poi poi, i te terā poi poi,
te faaara nei o ia i taù tarià,
ia haapaò vau mai te taata e haapii ra.

⁵ Ua haafatafata te Fatu ra o Iehova i taù tarià,
e aore hoì au i pātoì atu;
aore hoì au i ôraì tià i muri.

⁶ Ua tuu noa atu vau i taù tua i te feiā i tāiri mai;
e taù pāpāriā i te feiā i hūhuti i te ùmiùmi;
aore hoì au i huna ê atu i taù mata
i te vahavaha e te tufatufa haere.

⁷ E tauturu mai ā te Fatu ra o Iehova ia ù;
i òre ai au i haamā ai,
i haamau ai au i taù mata mai te òfai ra,
ua ìte hoì au, e òre au e haamā.

⁸ O tē tiā mai ia ù nei, te fātata nei ia:

o vai tē mārō mai ia ù?

Tiā atoà mai o ia māua atoà!

O vai taù ènemi?

Tii mai o ia e rave ia ù nei!

⁹ Inaha, na te Fatu ra, na Iehova, e tauturu mai ā ia ù:

o vai tē faahapa mai ia ù nei?

Inaha, e marau rātou mai te àhu nei,

e pau rātou i te manumanu.

¹⁰ O vai to roto ia òtōu e mataù ia Iehova,

e faaroo o ia i te reo o to na tāvini?

O tei haere noa nā te pōuri,

e aita e māmarama,

e tiāturi o ia i te iōa o Iehova;

e ia uruaì o ia i niā i to na Atua ei tauturu!

¹¹ Inaha, o òtōu atoà o tei tūtūi i te auahi,

e ua haaputu i te vahie e àti noa aè,

a haere òtōu i te māmarama o ta òtōu auahi,

e to te vahie i tūtūihia e òtōu na!

Teie ta òtōu e noaa i taù rima nei;

e taòto òtōu i raro mā te òto ra!

Te faaoraraa mure òre

51 ¹ E faaroo mai òtōu ia ù,
e tei tītau i te parau-tiā,

e tei ìmi ia Iehova ra!

A hiò na i te mato
i paohia mai ai òutou na,
e te vāhi poopoo i te âpoo ra
i ôhia mai ai òutou.

² A hiò na i to òutou metua tāne ia Àperahama,
e ia Tarai i fānau mai ai òutou na;
o ia anaè iho hoì ta ù i parau atu,
e ua haamaitaì hoì au ia na, e ua faarahi au ia na.

³ Mai te reira atoà to Iehova faaitoito ia Tiona,
e te mau vāhi ano io na ra, na na ia e haamāhanahana;
e na na e faariro i to na vāhi mētēpara mai ia Ètene,
e to na vāhi pāpāmarō ra mai te ô a Iehova.

E ìtea te òaòà e te pōpou i roto ia na,
te haamaitaì, e te reo himene ra.

⁴ E haapaò mai ia ù, e to ù mau taata e!
E fāriu mai i to òutou tarià, e to ù pātireia e!
E nā ô nei atu te ture ia ù nei;
e nā ô nei atu vau i te haapūroro i te parau au na ù,
ei tiàrama no te mau taata.

⁵ Ua fātata te parau-tià na ù ra,
e te ora mau tē haere atu ra;
e na taù rima e tuu i te parau au i te êtene;
e tiaì mai te mau fenua roa ia ù,
e tiàturi mai hoì rātou i to ù nei rima.

⁶ A nānā na i to òutou mata i nià i te raì,
a hiò ai i raro i nià i te fenua nei.
E pee hoì te raì mai te au auahi,
e marau hoì te fenua mai te àhu ra,
e pohe hoì to te fenua mai te reira atoà ra;
âreà te ora na ù, e tià ia i te vairaa,
e òre hoì te parau-tià na ù ra e tāhuti.

⁷ E faaroo mai ia ù, e te feiā ìte i te parau-tià ra,

e te feiā tei to òutou âau te ture na ù ra rā!

Eiaha òutou e mataù i te faaìno a te taata nei;

eiaha hoì òutou ia vī i ta rātou tāhitohito.

⁸ E pau hoì rātou i te manumanu mai te àhu e pau ra,
e àmua hoì rātou e te tuà mai te huruhuru māmoe e àmua ra;
āreà te parau-tià na ù ra, e tià ia i te vairaa,
e te ora na ù ra, e hope noa atu te mau uì atoà ra.

E te rima o te Fatu e, a ara mai!

⁹ A ara, a ara!

A faaàhu na ia òe i te pūai,

e te rima o Iehova e!

A ara, mai tei te mau mahana i mūtaa iho ra,

te mau uì tahito ra!

Eere ānei o òe tei tāiri ia Rāhapa,

e i paruparu ai hoì te teni ra?

¹⁰ Eere ānei o òe tei haamarō i te tai,

i te miti moana rahi ra,

o tei faariro i te tai moana rahi ra ei èàtià,

ei haereà no te feiā i faaorahia ra?

¹¹ E nā reira tei hoo-faahou-hia e Iehova i te hoì mai,

a haere mai ai i Tiona mā te reo ùmere ra,

e faatorōnahia to rātou upoo i te òaàa mure òre;

e noaa ia rātou te pōpou e te òaàa,

e te òto e te autā ra, e maùe ê atu ia.

¹² O vau, o vau nei ā, tei haamāhanahana ia òutou.

O vai hoì òe, i mataù ai òe i te taata pohe noa nei,

e te tamaiti a te taata nei tē riro mai te àihere ra?

¹³ A haamoè ai hoì òe i tei hāmani ia òe ra, ia Iehova,

o tei hōhora i te mau raì ra, e ua faatumu hoì i te fenua!

I tāmāu ai hoì òe i te mataù, aita e mahana tuua,

i te riri ûàna o te hāmani ìno ra,

mai te mea e, ua fātata o ia i te rave mai e taparahi!

E tenā na, tei hea iho ra taua riri ûàna o taua hāmani ìno ra?

¹⁴ Eita e roroa ua matara te tītī ra;

ia òre o ia ia pohe i roto i te tāpeàraa ra,

e ia òre o ia ia ère i te māa ra.

¹⁵ O vau hoì to Atua ra o Iehova,

o tei tāmānia vave i te miti ia haruru te aru ra.

— o Iehova Tapaota ra to na iòa.

¹⁶ Ua tuu vau i taù parau i roto i to vaha na,

e ua tāpoì au ia òe i te marū o taù rima nei,

e na ù e tanu i te mau raì, e e haamau hoì i te fenua,

a parau ai ia Tiona: O òe to ù ra mau taata!

E faatià faahou te Fatu

ia Ierutarema

¹⁷ A ara, a ara!

a tià i nià, e Ierutarema,

o tei inu i te rima o Iehova

i te âuà ra o to na riri,

ua tae i te ota o te âuà rūrūtaina i te inuhia e òe,

e ua tāviri hoì òe i te reira!

¹⁸ Aore roa te hoê ei arataì ia na,

i te mau tamarii ta na i fānau ra;

aore roa te hoê ei mau,

i tana rima i te mau tamarii atoà ta na i haapii ra.

¹⁹ Ua roohia òe i eie nei puè mea e piti:

e na vai òe e aroha atu?

O tei pau e te pohe,

te poia e te òè.

E haamāhanahana atu vau ia òe ia vai?

²⁰ Ua paruparu to mau tamarii,

e ua tārava noa i raro i te hopeà mai o te mau aroā ra,

mai te puaatoro ôviri i te ùpeà ra,

ua î rātou i te riri o Iehova,

i te àò a to òe ra Atua.

²¹ E i teie nei, e faaroo mai òe i teie, e tei àti i te pohe,
e tei taèro ra, — eere rā i te taèro uaina!

²² Te nā ô mai ra to Fatu ra o Iehova,
e to Atua ra, tei faatià mai i to na ra taata:

Inaha, te rave nei au i te âuà rūrūtaina
i to rima na,

te ota o te âuà ra o taù riri;
e òre roa òe e inu faahou i te reira!

²³ E tuu rā vau i te reira i te rima o te feiā i hāmani ìno ia òe ra,
o tei parau mai ia òe e: A piò i raro, ia haere mātou nā nià iho ia
òe!

E ua tuu òe i to tua i raro mai te repo,
e mai te èatià i te feiā i haere nā reira.

To te Fatu hoìraa i Ierutarema

52 ¹ A ara, a ara!
A àhu na i to pūai, e Tiona!

A àhu na i to àhu nehenehe,
e Ierutarema: e terā ra òire moà e!

A tirē hoì i te tomo mai i roto ia òe ra te peritome òre, e te viivii.

² A ueue na i te repo ia òe ra, a tià i nià,
ei te vāhi teitei pārahi ai, e Ierutarema!

E tātara na ia òe i te tāmumu i nià i to ài na,
e terā ra tamahine tītī o Tiona ra e!

³ Te nā ô mai ra hoì Iehova:

I hoohia òutou i te faufaa òre,
e òre hoì òutou e hoo-faahou-hia i te moni.

⁴ Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova:

I haere hoì to ù ra mau taata i Àifiti i mūtaa iho, e pārahi i reira.
E te hopeà iho nei, hāmani-ìno-hia nei e to Àtura ra.

⁵ E i teie nei,
— te nā ô mai ra hoì Iehova —

E aha ta ù parau i toe i ô nei?

Inaha, ua riro faufaa òre noa to ù ra mau taata;

— te nā ô mai ra hoì Iehova —

Te teòteò ra te feiā faahepo ia rātou ra;

e te faainohia nei to ù nei iòà, aita ā e mahana tuua.

⁶ E i teie nei, e ìte to ù ra mau taata i to ù nei iòà;

e ìte rātou ia tae i te reira mahana,

e o vau ia, o Iehova, o tei parau mai ra: teie hoì au!

⁷ Te nehenehe o te âvae o te veà i nià i te mouà,

o tei hōpoi mai i te parau maità ra,

o tei faaìte hua mai i te parau hau ra,

o tei hōpoi mai i te parau òaòà e te maità ra,

o tei faaìte hua mai i te ora ra,

o tei parau mai ia Tiona: Tei to Atua ra te hau!

⁸ E faateitei to mau faèhau i to rātou reo:

e ùmere pāatoà to rātou reo;

e hiò hoì rātou, te mata e te mata,

i to Iehova faahoìraa mai ia Tiona.

⁹ Ia pūrora noa atu te òaòà, ia ùmere pāatoà,

e te mau vāhi pararī i Ierutarema!

Ua haamāhanahana hoì Iehova i to na taata,

ua faaora oia ia Ierutarema.

¹⁰ Ua faaìte hua Iehova i tana rima moà i mua i te mata o te mau êtene atoà ra;

e ua ìte i te mau hopeà atoà o te fenua ra

i te ora a to tātou Atua.

¹¹ A haere, a haere, haere òutou i rāpae!

Eiaha e rave noa atu i te mea viivii ra!

E haere òutou i rāpae mai rotopū mai ia na ra!

Ia mā òutou,

e tei hōpoi i te mau fārii a Iehova ra!

¹² E òre rā òutou e haere rū noa,

e òre hoì òutou e horo haere nā te èà;

o Iehova hoì tē nā mua ia òutou,
e na te Atua no Ìteraèra òutou e tope mai.

Te tāvini o te Fatu

¹³ Inaha, e manuia te tere o taù tāvini;
e hōpoi-roa-hia o ia i nià, e faarahihia, e faateitei-roa-hia.

¹⁴ E feiā rahi tei maere ia òe,

— ua huru ê hoì to na mata i to te taata atoà ra,
e to na huru i te huru o te tamarii o te taata atoà nei.

¹⁵ — Oia atoà te mau fenua e rave rahi, e pīpīhia ia e ana.

E māmū hoì te vaha o te hui arii i mua ia na;
e ìte hoì rātou i tei òre i faaìtehia atu ia rātou ra,
tei òre i ìtea e rātou ra, o ta rātou ia e ìmi.

53 ¹ E Iehova o vai tei faaroo i ta mātou parau?
E o vai tei faaìtehia mai te rima o Iehova?

² Mai te ohi âpī ra hoì o ia i te tupuraa i mua ia rātou,
e mai te aa i te repo marō ra;
aita o na huru, e te nehenehe,

ia haapaò atu tātou ia na,
aita hoì o na e hohoà, hinaaro atu ai tātou ia na.

³ I vahavahahia o ia, e aore i haapaòhia e te taata,
e taata mātaro i te òto,

e ua ìte hoì i te mihi,
mai te taata e huna ê i to na mata ia tātou nei,

i vahavahahia o ia,
e aore o ia i manaò-maitaì-hia e tātou nei.

⁴ Ua rave mau rā o ia i to tātou paruparu,
e ua hōpoi ê o ia i to tātou òto;
ua parau rā tātou ia na e, tāiri utuà to na,
mai te taata tāirihia e te Atua, i pohe ai ra.

⁵ I paruparu rā o ia i ta tātou nei hara,
i tāirihia o ia i to tātou nei ìno;
e te aò i hauhia ai to tātou, tei nià ia ia na,

e no to na paruparu, e ora ai tātou.

⁶ Ua haere ê anaè tātou, mai te māmoe ra; ua fāriu ê tātou,
o te taata o to na èà;

e ua faairi Iehova i nià ia na, i te utuà o ta tātou atoà nei hara.

⁷ Ua rave-ino-hia hoì o ia, e ua faahaèhaahia mai ra,

aita ā rā to na vaha i parau;

i arataihia o ia mai te fanauà māmoe i te taparahiraa ra,

e mai te māmoe e māmū i te aro o te feiā e pāòti i to na huruhuru
ra,

aita ā atoà to na vaha i parau.

⁸ I rave-ê-hia o ia mā te hāmani ìno, e mā te haavarehia ra;

e na vai to na uì e tāuàparau?

I tāpū-ê-hia hoì o ia i te fenua o te feiā e ora nei,

no te hara a to ù ra mau taata,

i tāiri-pohe-roa-hia ai o ia?

⁹ I haapaòhia to na menema i rotopū i te taata ìno ra,

tei te taata taoà rā o ia i muri aè i to na poheraa,

aita ā rā a ana parau ìno i rave;

aore atoà e haavare o roto i to na vaha.

¹⁰ Ua tià rā ia Iehova i te haaparu-paru ia na i te pohe;

ia faarirohia ra o ia ei tāraèhara,

e ìte o ia i to na huaai,

e maoro hoì to na puè mahana,

e te hinaaro o Iehova, e tupu ia i tana rima.

¹¹ I te māuiui o to na vārua,

e ìte ia o ia i te hopeà,

e e mauruuru roa;

e no te ìte ia na iho, e tiàhia mai ai e taù tāvini parau-tià te taata
atoà e rave rahi;

ua rave hoì o ia i te utuà o to rātou hara.

¹² E i teie nei, e hōroà atu au i te tufaa na na io te feiā rarahi;

e tufa hoì o ia i te taoà pau io te feiā mana ra,

no te mea ua manii ia na to na vārua e tae noa atu ra i te pohe;

e ua âmui-atoà-hia o ia e te feiā rave hara ra!
 — e ua hōpoi o ia i te hara a te taata atoà e rave rahi,
 e na na hoì i tià i te feiā rave hara ra.

O Ierutarema, te vahine faaipoipo a te Fatu

54¹ A ùmere i te òaòà,
 e te uì, aore i fānau e!

Ia pūroro noa to òe pii mā te òa, e ia òuàùà noa,
 e tei òre i māuiui i te tamarii e!

Ua rahi hoì ta te ìvi ra tamarii i ta te tara tāne ra,
 te nā reira mai ra Iehova.

² A faaātea na i to tiàraa tiàhapa;
 e hōpoi i te pāruru o to pārahira a i te ātea ê:
 eiaha e faaherehere!

E haamaoro i to mau taura,
 e haamau ètaèta i to mau titi!

³ E tupu hoì òe i te rahi, i te pae àtau, e te pae àui;
 e pārahihia te mau fenua e to òe ra huaai;
 e taatahia te mau òire pau ra ia rātou.

⁴ Eiaha e mataù,
 e òre hoì òe e haamā;
 eiaha e haamā,
 e òre hoì òe e faaìnohia;
 e moè hoì ia òe to haamā i te âpīraa ra;
 e te faaìno i to ìvira a ra,
 e òre ia òe e manaò faahou i te reira.

⁵ O tei hāmani hoì ia òe ra, o to tāne ia
 — o Iehova Tapaota ra to na iòà —
 e o tei faaora hoì ia òe ra, o Tei Moà ia i Ìteraèra nei.
 O te Atua no te mau fenua atoà nei to na iòà;

⁶ mai te vahine faaruèhia,
 e ua òto to na âau,
 o to Iehova ia faahoìraa mai ia òe ra.

E mai te vahine i faaipoipo-âpī-hia, e faaruèhia iho ra?

— te nā reira mai ra to Atua ra.

⁷ E àmoraa mata iti nei,

to ù faaruèraa ia òe,

e faahoì mai rā vau ia òe mā te aroha rahi;

⁸ i te riri iti poto,

i pūrou ai au i taù mata ia òe;

ei aroha mure òre rā,

to ù aroha ia òe,

te nā reira mai ra te Faaora ia òe, o Iehova.

⁹ Mai tei te ànotau ia Noa ra:

o ta ù ia e rave i teie nei:

mai ta ù hoì i tapu i te pape ia Noa ra,

e òre e nīnā-faahou-hia te fenua;

o ia atoà ta ù i tapu ia òe ra, e e òre au e riri faahou,

e òre hoì e aò ia òe na.

¹⁰ E taa ê hoì te mau mouà,

e huri-tumu-hia hoì te mau âivi,

e òre rā taù hāmani maitaì ia òe e taa ê,

e te faufaa hau na ù ra, e òre ia e huri-tumu-hia,

te nā reira mai ra tei aroha hua mai ia òe ra, o Iehova.

Ierutarema no te mau tau e fā mai

¹¹ E tei roohia e te àti e, e te tārihia e te vero,

e aore e māhanahana!

Inaha, e haamau vau i ta òe ra mau òfai i te puà ùnauna,

e to òe ra mau niu i te tafira;

¹² ei tatatata ta òe mau âuà àputaputa ia hāmani au,

e to òe ra mau ùputa, ei àtate ia;

e to òe ra mau patu ôtià, ei òfai maitataì ia.

¹³ E te mau tamarii atoà no òe ra, e haapiihia ia e Iehova,

e e hau rahi to te mau tamarii na òe ra.

¹⁴ E haapāpūhia òe i te parau-tià;

ei te ātea ê te hāmani ìno:

— e òre òe e mataù i te reira —

ei te ātea ê hoì te mataù

— e òre ia e haafātata mai ia òe ra.

¹⁵ Inaha, e putuputu mai hoì rātou,

eere rā ia ù nei;

e o tei putuputu mai e mārō ia òe ra,

e hià ia ia òe.

¹⁶ Inaha hoì te tiàpài âuri ra, na ù ia i hāmani,

o tei puhipuhi i te àrahu e àma aè ra,

e ua hāmani iho ra i te mauhaa i ta na iho òhipa;

e na ù hoì i hāmani i te haapau ra ia pau.

¹⁷ Te mauhaa ra na òe i hāmanihia ai ra,

e òre ia e tupu;

e te mau vaha atoà e pātoì ia òe i te haavāraa ra,

e hapa ia ia òe.

O te tufaa teie o te mau tāvini o Iehova,

e tei ia ù te faatià ia rātou

— te nā reira mai ra Iehova.

Òutou atoà na o tei poiàhā, a haere mai

55 ¹ E te feiā atoà i hiaai ra e!

E haere mai i te pape nei,

e te feiā ârio òre ra!

A haere mai, e hoo e e àmu,

oia ia, e haere noa mai,

e hoo noa eiaha ei ârio,

e eiaha ei hoo, i te uaina hoì e te ū!

² E aha òutou i hōroà ai i te ârio

i te mea māa òre?

E ta òutou òhipa

i te mea paia òre?

A haapaò maitai mai na ia ù,

a àmu ai i te mea maitàì,
 e mauruuru ia òutou i te māa maitataì roa ra.

³ E haafāriu mai to òutou tarià, a haere mai ai ia ù nei;
 e faaroo mai, e ora ia to òutou vārua;
 e na ù e fafau i te faufaa tāmauhia ia òutou,
 i te mau maitàì i faaìtehia ia Tāvita ra, i te mea haavare òre ra.

⁴ Inaha, ua hōroà vau ia na ei ìte no te taata nei,
 ei arataì, e ei faaau ture na te mau fenua nei.

⁵ Inaha, te fenua ìte-òre-hia e òe ra, na òe ia e parau atu,
 e te fenua aore i ìte ia òe ra, tē horo mai ia ia òe ra,
 no to Atua no Iehova,
 e no Tei Moà i Ìteraèra nei,
 o òe hoì ta na i faateitei.

⁶ E ìmi òutou ia Iehova,
 òi ìtea aè o ia;
 e tiàoro òutou ia na,
 òi fātata mai o ia.

⁷ E faaruè te paieti òre i to na haereà,
 e te taata parau-tià òre i to na manaò;
 a hoì ai o ia ia Iehova,
 e na na o ia e aroha mai
 — e hoì i to tātou Atua,
 te rahi ra hoì ia na te faaòre i te hara.

⁸ Eere hoì to ù ra manaò i to òutou ra manaò,
 eere hoì to òutou ra haereà i to ù ra haereà
 — te nā reira mai ra Iehova.

⁹ Mai te ràì nei hoì e teitei rahi to na i to te fenua,
 oia atoà to ù ra haereà, e teitei ia i to òutou haereà,
 e to ù ra mau manaò i to òutou ra mau manaò.

¹⁰ Mai te ua mau e topa nei, e mai te hiona, no nià mai i te ràì ra,
 e aore i hoì faahou i reira;
 ua faararirari rā i te fenua ra,
 e ua faatupu rā, e ua faahotu mai hoì i ta na,

i noaa ai hoì te huero i te feiā e ueue,
 e te māa i te feiā i àmu ra,
¹¹ oia atoà te parau no roto i to ù nei vaha:
 e òre e hoì faufaa òre noa mai ia ù nei,
 e tupu rā tei ôpuahia e au ra,
 e noaa hoì te mea
 i faaue atu ai au ra.

¹² E reva òutou mā te òaàa,
 e arataìhia òutou mā te hau;
 e haapūroro noa mai te mau mouà e te mau âivi i te himene òaàa
 nā mua ia òutou,
 e te mau rāau atoà o te aru ra, e papaì ia i to rātou rima.
¹³ E monohia te rāau taratara i te pureti,
 e monohia hoì te tātaramoa i te heteta;
 e riro hoì ei manaòraa na Iehova,
 e ei tāpaò vaiiho-tāmau-hia,
 o tē òre roa e faaòrehia ra.

TUHAA TORU

Te hoê fare pure no te mau nūnaa tāatoà

56 ¹ Te nā ô mai ra Iehova:

E tāmau i te parau au,
 e rave i te parau-tià;
 ua fātata hoì te ora na ù, teie tei pihaì iho,
 e te parau-tià na ù, ua fātata i te faaìtehia mai.

² E ao to te taata e rave i teie,
 e te tamaiti a te taata ia tāpeà maitaì i taua parau nei,
 o tei haapaò i te tāpati,
 aore i haaviivii ra,
 e aore to na rima i rave i te parau ìno!

³ E eiaha te tamaiti a te taata ê ra e parau, o tei àti ia Iehova ra, eiaha
 e nā ô e:

Ua faataa-ê-roa-hia vau e Iehova i to na ra mau taata!

Eiaha atoà te èunuta e parau e:

Inaha, e rāau marō vau!

⁴ Te nā ô mai ra hoì Iehova i te mau èunuta,

o tei haapaò i to ù ra mau tāpati,

e o tei rave i tei auhia e au ra,

e ua haapaò māite i te faufaa na ù ra:

⁵ O ta ù ia e hōroà i roto i to ù nei fare, e i roto i ta ù nei âuà,

i te manaòraa e te ià,

o tei hau ê i te ià tamaroa, e to te mau tamahine;

e ià vaiiho tāmau ta ù e hō atu no rātou,

e òre roa e faaòrehia ra.

⁶ E te mau tamarii o te taata ê o tei àti ia Iehova ra,

ei haamori ia na,

e ia hinaaro hoì i te ià o Iehova,

e ia riro ei tāvini no na,

te feiā atoà i haapaò i te tāpati,

e aore i haaviivii atu,

e o tei haapaò tāmau māite i ta ù ra faufaa,

⁷ o rātou ta ù e aratai i roto i taù mouà moà ra,

e faaòàò vau ia rātou i roto i taù fare pureraa;

e fāriihia ta rātou mau tūtia tāauahi e ta rātou mau tūtia i nià i tau fata;

e parauhia hoì taù fare,

«O te Fare Pureraa no te taata atoà».

⁸ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova,

o tei haaputuputu mai i te Âti-Ìteraèra i faaruèhia ra:

E haaputu mai ā vau i te tahi pae taata ê ā ia na ra,

eiaha tei oti i te haaputuhia ra.

Te mau raatira piò

⁹ E te mau taehae o te aru ra, e haere mai,

e haere mai e hāhae, e te mau hāhae o te ururāau ra!

¹⁰ E faèhau matapō to na,
 e feiā maùà anaè;
 e ùrī māmū noa anaè,
 e òre e àoa;
 e feiā taòto,
 e te faatau,
 e te hinaaro taòto anaè.

¹¹ Oia ia, e àrapoà rahi to teie nei mau ùrī,
 eita ā e ìte e ua paia.

E òre hoì te mau tiaì e ìte i te hiò.

Ua haapiò ê anaè rātou i to rātou iho ra èà,
 te taata i ta na ra taoà i to na iho ra paeàu:

¹² «E haere mai, e tii au i te uaina,
 hō mai tātou e faaî i te àva taèro!

E mai teie nei mahana, mai te reira atoà a nanahi i te rahi:
 e ia rahi noa atu ā!»

57 ¹ Te pohe nei te feiā parau-tià,
 e aore roa te hoê e haamanaò;
 e te hōpoi-ê-hia nei te feiā paieti,
 e aore e taata i ìte;
 e no te ìno i hōpoi-ê-hia ai te feiā parau-tià.

² I haere ia o ia mā te hau,
 faaea noa ai rātou i nià i to rātou roì,
 o tei nā te èà tītīàifaro i te haere.

To te Fatu faaararaa

i te feiā haamori îtoro ³ E haafātata mai na rā òutou,
 e te mau tama a te vahine hiòhiò ra,
 e te mau fanauà a te moiheuo, e te faaturi!

⁴ O vai ta òutou i faaîpaupau na?

E i fāita ai i te ùtu,

e i faatoro ai i te arero?

Eere ānei òutou i te tamarii tāiva,
 e te huaai haavare?

⁵ E te nounouraa i te îtoro,
i raro aè i te mau rāau ruperupe atoà ra,
e te taparahiraa i te mau tamarii i roto i te mau peho ra,
e i raro aè i te mau mato tāò ra?

⁶ Tei te mau òfaì manina o te peho ra ta òe tufaa,
o te reira, o te reira to òe vaehaa;
o te reira ta òe i nīnii atu i ta òe tūtia inu,
e ta òe i hōpoi i ta òe tūtia àmu.

E au ānei ia ù te reira mau mea ia hiò noa atu?

⁷ Tei nià i te mouà teitei e te teniteni te vaiihoraahia e òe to òe roì;
e ua tae roa òe i reira
i te hōpoiraa i te tūtia.

⁸ Tei muri mai i te ùputa, e te pou o te ùputa ra,
te vaiihoraahia e òe to òe manaòraa;
ua faaruè òe ia ù,
e ua reva òe i nià,
ua faarahi òe i to òe roì,
ua faaau òe i te parau ia rātou,
ua hinaaro hoì òe i to rātou roì, i te hiòraahia atu e òe ra.

⁹ Ua hōpoi òe i te monoì no te arii ra,
e ua faarahi òe i to mau monoì maitataì ra,
e ua tono ê roa i te mau veà na òe ra,
e ua faahaèhaa òe ia òe iho e tae noa atu ra i hāte.

¹⁰ Ua rohirohi òe i to òe ra haereà maoro;
aita rā òe i parau e: Aita atu ra e manaòraa!

Ua ora òe i ta to rima i rave ra:
i òre ai òe i paruparu roa ai.

¹¹ O vai hoì tenā i àti ai òe na,
o vai ta òe i mataù ra, i haavare mai ai òe ia ù,
e aita hoì òe i manaò mai ia ù,
aore hoì i feruri māite i to âau na?

Eere ānei no te mea e māmūraa maoro aè nei to ù,
i òre ai òe i mataù mai ai ia ù?

¹² E faaïte au i to parau-tià,
e i ta òe òhipa,
aita rā a òe e faufaa i te reira.

¹³ Ia auē òe ra,
na tei âmui ia òe ra, e faaora ia òe!
E pee ê rā rātou i te matai,
e puehu ê rātou i te aho.
O tei tiāturi mai rā ia ù ra,
no na ia te fenua,
e o ia tē pārahi i taù mouà moà ra.

E faaora te Fatu i to na nūnaa

¹⁴ Ei reira vau e parau ai e:

A ope, a ope,
e hāmani i te èà,
e hōpoi ê i te tiààraa
i te èà o to ù ra mau taata!

¹⁵ Te nā ô mai ra hoì Iehova, o tei mana, e te teitei,
o tei pārahi i mure òre,
no na te iàa Moà ra:

Ei te vāhi teitei e te moà vau e pārahi ai,
e ei te taata âau tātarahapa e te haèhaa ra,
ei faaànaànaea i te âau o tei haèhaa ra,
ei faaitoito hoì i te âau o tei tātarahapa.

¹⁶ E òre hoì au e mārō tāmāu roa atu,
e òre hoì au e vaiiho tāmāu roa atu i taù riri,
o te taiā roa atu te vārua i mua ia ù ra,
e te mau vārua ora atoà i hāmanihia e au ra.

¹⁷ No te hara nounou taoà na na ra,
i riri ai au,
e ua tāriri atu ra vau ia na,
e ua pūroù vau i taù mata, riri aè ra vau;
haere noa atu ra o ia mā te mārō,

nā te èà o to na iho âau.

¹⁸ Ua ìte au i to na haereà,
e na ù o ia e faaora;
e na ù o ia e arataì,
e faahoì atu vau i te mauruuru ia na,
e to na atoà ra feiā e òto ra.

¹⁹ Na ù e faatupu i ta te vaha ra.
Ei hau, ei hau, no tei taa ê i te ātea ê ra,
e no na atoà, no tei fātata mai!

Te parau mai ra Iehova.

E na ù o ia e faaora!

²⁰ E au rā te taata ìno i te miti faaea òre nei,
eita roa hoì e òre te haùti:
na te reira hoì i faareru i te vari e te repo.

²¹ Aore roa o te paieti òre ra e hau,
te nā reira mai ra taù Atua.

Te haapaeraa māa ta te Fatu e hinaaro ra

58 ¹ E pii hua,
eiaha e faaherehere!

E faateitei i to reo mai te pū ra,
e faaìte i to ù ra mau taata i ta rātou hara,
e te ùtuafare o Iatōpa i ta rātou parau ìno!

² O vau nei rā, tei ìmi mai ra ia rātou, i terā mahana, i terā mahana,
e ia ìte hoì rātou i ta ù ra parau, o to rātou ia hinaaro,
mai te fenua i rave i te parau-tià ra,
e aore i faaruè i te haapaòraa a to rātou Atua ra;
te uì mai ra hoì rātou ia ù i te haapaòraa o te parau-tià ra,
e mea hinaaro na rātou te haafātata i pihai iho i te Atua.

³ E aha mātou i haapae ai i te māa?

E aore òe i hiò mai?

E i faahaèhaa ai i to mātou vārua?

E aore òe i haapaò mai!

Inaha, i te mahana e haapae ai òutou i te māa ra,
 te òaòà ra òutou;
 e ta òutou mau òhipa i faaue ia ravehia ra, ua tītau òutou e ia hope
 roa.

⁴ Inaha, te haapae na òutou i te māa ei mārōraa, e ei tamairaa,
 e ia moto i to òutou rima rave ìno;
 eiaha òutou e nā reira i te haapaeraa māa mai tei teie nei mahana,
 i te faateiteiraa i to òutou reo i nià ê ra.

⁵ Mai te reira ānei te haapaeraa māa hinaarohia e au ra,
 ia faahaèhaa te taata i to na vārua i te mahana hoê nei?
 E ia piò ānei to na upoo i raro mai te ohi,
 e ia vauvau i to na roì i te àhu òto e te rehu auahi?
 E parau ānei òe i te reira i te haapaeraa māa,
 e e mahana au na Iehova?

⁶ Eere ānei teie i te haapaeraa māa hinaaro na ù ra:
 ia tātara i te ruru ra o te ìno,
 ia haamairi i te hōpoià teiaha ra,
 ia tuuhia tei neneìhia e tei hāmani ìno ra,
 e ia ôfatihia e òutou te mau tuto atoà ra?

⁷ Eere ānei ia tufahia ta òe māa i te feiā i poià ra;
 e ia arataì i te taata rii i àti ra i to ùtuafare?
 E ia ìte òe i te veve ra, ia faaàhu atu òe ia na,
 e eiaha òe e tāpuni i to òe iho ra hoì tino?

⁸ Ei reira to òe māmarama e pūrora noa mai ai mai te poiò ra,
 e e àti vave hoì to òe ra mau puta;
 e nā mua hoì to parau-tià ia òe i te haere,
 e te hanahana o Iehova te pee mai ia òe ra.

⁹ E parau òe i reira,
 e na Iehova e parau mai;
 na òe e tiàoro,
 e na na e parau mai e: Inaha, teie Au!
 Ia faaruè òe i te tuto i roto ia òe ra,
 i te tohuraa i te rima,

e te parau ìno ra,

¹⁰ ia hōpoi mai òe i ta òe māa na tei poia ra,

e paia aè ra te taata i roohia e te àti ra,

ei reira to òe māmarama e hiti mai ai i roto i te pōuri,

e to òe ra pōuri, e riro mai te avatea ra.

¹¹ E na Iehova e aratai tāmāu ia òe ra,

e na na e haamāha i to vārua i te poiha rahi ra;

e na na e faaètaèta faahou mai ia òe.

E riro hoì òe mai te ô faararirari-maitai-hia i te pape ra,

e mai te pape pihaa eita roa e pohe ra.

¹² E na to òe ra huaai e patu faahou i te mau parari tahito ra,

te mau niu tahito ra ta rātou e patu tià i nià;

e e parauhia òe «O te patu āua parari ra»,

«E tē rave faahou i te mau èa,

e haerehia e te taata ra».

Te tāpati e auhia e te Fatu

¹³ Ia tāpeà òe i to āvae i te tāpati,

i te rave-òre-raa i to òe ra hinaaro i taù mahana moà,

e ia parau òe i te tāpati e «mahana hinaarohia»,

e te ôroà moà a Iehova ia «faaturahia»,

e ua faaturatura òe,

i te rave òre i ta òe ra mau peu,

e aore i ìmi i to òe ra hinaaro,

e aore i parau i te parau faufaa òre,

¹⁴ e òaòà òe ia Iehova i reira,

e na ù òe e haapārahi i nià i te mau vāhi teitei o te fenua nei,

e na ù òe e faaàmu i te tufaa a to metua ra a Iatōpa

— o te vaha hoì o Iehova tei parau mai.

Te mau hapa e faataa ê ia òutou i te Fatu

59 ¹ Inaha, aore te rima o Iehova i poto, e òre e tià ai ia na ia faaora,

aore hoì to na tarià i turi, e òre e tià ai ia faaroo.

² Na ta òutou ra mau hara i faataa ia òutou e to òutou Atua,
e na ta òutou mau parau ìno i huna ai o ia i to na mata ia òutou, i
òre ai o ia i faaroo mai ai.

³ Ua viivii hoì to òutou rima i te toto,
e to òutou rimarima i te ìno;
te haavare nei hoì to òutou vaha,
e te mutamuta nei to òutou arero i te parau ìno.

⁴ Aore roa te hoê i tuu mai i ta na parau mā te tià,
e aore roa te hoê i haavā mā te parau-mau;
te tiàturi ra i te faufaa òre,
e te parau ra i te parau haavare;
ua hapū rātou i te ìno,
e te fānauraa mai ra, e ìno.

⁵ Ua haapatō rātou i te huero tefo;
e ua papaì rātou i te pūâverevere o te tuu.
O tē àmu i to rātou huero, e pohe ia;
e o tei pararī ra,
ua pūrero mai ra te mea taehae.

⁶ E òre to rātou pūâverevere e riro ei àhu,
e òre hoì rātou e àti i ta rātou iho òhipa ia tāpoì;
ta rātou mau òhipa, e òhipa parau ìno ia,
e te òhipa ra o te hāmani ìno tei to rātou ia rima i te vairaa.

⁷ Te òiòì nei to rātou âvae i te ìno,
e te rū nei rātou i te haamanii i te toto hara òre ra;
e ta rātou e ôpua ra, e ôpua ia i te ìno,
o te pau o te àti rahi tei to rātou ia mau haereà.

⁸ O te èà hau ra, aore ia rātou i ìte,
e aore roa e auraa i to rātou haereà;
ua ìmi rātou i te èà piò anaè no rātou iho:
o tei nā reira i te haere ra, aore ia i ìte i te hau.

To te nūnaa o te Atua fāiraa

i ta na mau hapa

⁹ I taa ê roa atu ai i te parau au ia tātou nei,

e aita nei ā te parau-tià ia tātou;

te tiaì nei tātou i te māramarama,

e inaha, e pōuri;

— e te ànaàna,

te haere noa nei rā nā roto i te ìte òre.

¹⁰ Te perehahu noa nei tātou i te pae fare, mai te matapō ra,

e te hahi nei tātou mai te feiā aore i ìte ra;

te turori noa nei tātou i te avatea nei, mai tei te ruì ra,

e tei roto tātou i te pōuri taòtaò ra, mai te feiā pohe ra.

¹¹ Te uùru nei tātou mai te mau tāpa ra,

e te tāmāu nei to tātou òto mai to te ûûairaò ra;

te tatarì nei tātou i te parau au ra, e aita roa!

— e te ora, e tei te ātea ê ia ia tātou!

¹² Ua rahi hoì ta mātou hara i mua ia òe,

e te pari mai nei to mātou ìno ia mātou;

te piri hua mai ra ta mātou mau hapa i nià ia mātou,

e te fāi nei mātou i to mātou ìno:

¹³ i te tāivarāa e te haavarerāa ia Iehova,

e te fāriurāa i muri, e aore i pee i to mātou Atua;

e te paraurāa i te parau ìno, e te tāiva,

i te ìmirāa e te paraurāa o te âau i te parau haavare,

¹⁴ e ua hoì te parau au ra i muri,

e te tià ê noa ra te parau-tià;

ua turori noa hoì te parau-mau i roto i te aroā ra,

e aore aè ra te parau tītīàifaro ra i ô mai.

¹⁵ E aita atu ra i ìtea te parau-mau,

e o tei òre i rave i te ìno ra,

o tē pau ia i te haru.

Ua hiò mai ra Iehova, e ua tupu iho ra to na riri,

no te mea aita e faaauraa parau.

Te haere mai ra te tahi faaora no Tiona

¹⁶ Ua hiò iho ra o ia, e aita e taata;
maere iho ra i te tià òre.

Ua rave iho ra to na iho rima i te ora na na,
e na ta na iho parau-tià i tauturu mai ia na.

¹⁷ Ua àhu iho ra o ia i te parau-tià ei pāruu òuma,
e te tāupoo ra o te ora tei nià i tana upoo;
ua àhu iho ra i te àhu tāhoo ra ei àhu no na,
e ua vehi aè ra ia na i te itoito mai te àhu tāhei ra.

¹⁸ Mai ta rātou i rave ra, o ta na ia ia tāhoo ra:
ei riri to te feiā i mārō mai ia na ra,
ei hoo to te mau ènemi no na ra;
e tāhoo atu ā o ia i te mau fenua roa atoà ra.

¹⁹ E to te pae i te tooà-o-te-rā ra, e matau mai ia i te iòà o Iehova;
e to te hitià-o-te-rā ra, i to na hanahana;
ia horo pūai noa mai te ènemi mai te pape puè ra,
na te vārua o Iehova e faatià i te tahi reva ia na.

²⁰ E tae mai hoì te Faaora i Tiona,
e i te feiā e fāriu ê i te ìno i roto ia Iatōpa ra,
— te parau mai ra Iehova.

²¹ Àreà vau nei, te nā ô mai ra Iehova, teie ta ù faufaa ia rātou: Tau vārua i nià ia òe na, e ta ù parau i tuuhia e au i roto i to vaha na, e òre te reira e taa ê i to vaha ra, e te vaha atoà o to òe ra huaai, e te vaha atoà o to rātou ra huaai, te nā reira mai ra Iehova, i teie nei e a muri noa atu.

Te hanahana o te Fatu i nià ia Ierutarema

60 ¹ A tià i nià, ia māmarama òe: ua tae mai to òe māmarama,
e ua hiti mai te hanahana o Iehova i nià ia òe.

² Inaha, e àti hoì te fenua nei i te pōuri;
e te mau êtene i te pōuri taòtaò;

e hiti mai rā Iehova i nià ia òe,
e ìtea noa mai hoì to na hanahana i nià iho ia òe ra.

³ E haere noa mai hoì te mau fenua i to òe ra māmarama;
e te mau arii i te ànaàna o to òe ra mahana e hiti ra.

To Ierutarema faahinaaroraahia e te mau nūnaa o te ao ⁴ A nānā na
i to mata i nià, a hiò e àti noa aè:

ua putuputu atoà mai rātou,
i haere mai rātou ia òe ra;
e tae mai to mau tamarii tamaroa mai te fenua roa mai,
e to mau tamahine, e âfai-tūtā-hia mai ia.

⁵ Ei reira òe e ìte ai, e rahi roa te òaòà,
e horuhoru hoì to âau, e horahorahia,
ia hōpoiha mai te mau taoà no te moana ia òe ra,
e ia tae mai te mau taoà no te mau fenua ia òe ra.

⁶ E api òe i te rahi o te tāmēra,
e te petari no Metai e no Èfā;
o rātou atoà to Tepa i te haereà mai;
mā te àuro e te rīpano i te hōpoiraa mai;
e mā te himene i te haamaitairaa ia Iehova.

⁷ E putuputu atoà mai te mau nana i Tetara ia òe;
e riro hoì te mau māmoe oni i Nepaiota ia òe;
e tae rātou i nià i taù fata mā te ìtehia mai,
e taù fare ùnaùna, na ù ā e faaùnaùna.

⁸ O vai rā teie e pee nei mai te ata e pee ra,
e mai te tiàà ûûairaò e maùe i to rātou mau âpoo ra?

⁹ E tiaì mai te mau fenua roa ia ù,
e te mau pahī o Taretita i mua,
i te faahororaa mau i to mau tamarii mai te vāhi roa mai,
e ta rātou ârio e ta rātou àuro atoà ra,
no te iòà o to Atua ra, o Iehova, e no Tei Moà i Ìteraèra ra,
ua faahanahana hoì o ia ia òe.

¹⁰ E na te mau tamarii o te taata ê ra, e patu i to mau âua,
e ìtehia mai òe e to rātou ra hui arii;

i tãiri hoì au ia òe i taù riri nei,
e aroha rã vau ia òe i taua aroha no ù nei.

¹¹ E vaiiho-noa-hia to òe ra mau ùputa mai te ìritihia,
i te ao e te ruì atoà, e òre e ôpanihia,
ia hōpoi mai rātou i te taoà no te mau fenua ra ia òe,
e ia haere mai to rātou mau arii
mā te àehuehu atoà ra.

¹² — O taua fenua ra, e taua pātireia ra, e òre e auraro ia òe ra, e
mou ia; oia ia, e faaano-roa-hia ia mau fenua. —

¹³ Te ùnaùna o Repanona tē tae mai ia òe ra,
te rāau peruti, e te tetāra, e te tātura atoà ra,
ei faanehenehe i taù vāhi moà ra;
e ia faaùnaùna vau i taù taahiraa âvae.

¹⁴ E te mau tamarii a te feiā hāmani ìno mai ia òe ra;
tē haere mai mā te piò i raro i mua ia òe ra;
e te feiā atoà i faaruè haafaufau mai ia òe ra, o tē tāhopu mai ia i to
âvae ra.

E parau hoì rātou ia òe «O te Òire no Iehova »,
o te «Tiona o Tei Moà i Ìteraèra nei».

¹⁵ O òe hoì o tei faaruèhia ra, aore i auhia mai,
e aore aè ra e taata i haere nā roto ia òe ra,
e faariro vau ia òe ei ârueraa tāmau,
ei òàðaraa no te mau uì atoà e a muri noa atu.

¹⁶ E òte òe i te ū no te mau fenua ra,
e òte hoì òe i te ū o te hui arii ra;
e ìte hoì òe e, o vau nei to òe ora, o Iehova,
e o tei faaora ia òe ra, o tei Pūai Rahi ia io Iatōpa nei.

¹⁷ E onohia mai e au te veo i te àuro,
e onohia mai e au te âuri i te ârio;
e onohia mai e au te rāau i te veo;
e onohia mai te òfaì i te âuri;
e faariro vau i to mau hiòpoà ra,
ei hau,

e to mau tītau taoà ra,
ei parau-tià.

¹⁸ E òre te hāmani ìno e ìtea-faahou-hia i to òe ra fenua,
e te pohe, e te àti, i roto i to òe ra mau ôtià;
e parau rā òe i ta òe ra mau âua, «O te Ora ia» e to òe ra mau ùputa,
«O te Haamaitai ia».

¹⁹ E òre te mahana e riro faahou ei māmarama no òe i te ao,
e òre hoì òe e māmarama i te âvaè i te pō;
e riro rā Iehova ei māmarama vaiiho taiàta no òe,
e to Atua ra, o to òe ia hanahana.

²⁰ E òre to mahana e topa faahou,
e òre hoì to òe ra marama e pohe faahou;
e riro hoì Iehova ei māmarama vaiiho taiàta no òe.
E to mau mahana autā noa ra, e hope roa ia.

²¹ E riro hoì to òe ra mau taata ei feiā parau-tià anaè,
no rātou hoì te fenua e a muri noa atu;
o te ohi ia i tanuhia e au ra,
e òhipa ia na taù rima,
ia haamaitaihia vau ra.

²² E riro te mea iti haihai ei tautani;
e o tei riirii ra, e riro ei fenua itoito.

Na ù, na Iehova, e faatupu ètaèta i te reira, i to na tau.

Te veà a te Fatu e ta na òhipa

61 ¹ Tei nià ia ù te vārua o te Fatu ra o Iehova,
no te mea ua faatāhinu mai Iehova ia ù.

Ua tonono mai o ia ia ù ei faaite i te parau òaòà i te âau marū ra,
ei faaora hoì i te feiā òto,
ei faaite i te ora i te tītī:

e ia matara roa te feiā tāpeàhia ra,

² ei faaite i te matahiti hinaarohia e Iehova;

e te mahana tāhoora na to tātou Atua;

e ia haamāhanahana i te feiā i mihi ra,

³ ei hōpoi atu i te reàrèa i te feiā i òto i Tiona,
 ei hōroà atu no rātou i te ùnaùna ei mono i te rehu auahi,
 e te monoì ra i te òaòà ei mono i te òto,
 e te àhu pū ra i te haamaitaì ei mono i te âau taiā,
 e parauhia rātou, o te «Rāau parau-tià anaè»,
 e «Ô na Iehova»,
 ia haamaitaìhia o ia.

⁴ E na rātou e patu i te mau vāhi pararī tahito ra,
 e patu faahou hoì i te mau vāhi i ano i mūtaa iho ra;
 e rave maitaì hoì i te mau òire i pau ra,
 te mau pau i te mau uì tahito ra.

⁵ E na te taata èê e tià mai e faaàmumu i ta òutou mau nana,
 e te mau tamarii o te taata ê ra, tē riro ei faaàpu,
 e ei tope vine na òutou.

⁶ E parauhia rā òutou, «O te mau Tahuà na Iehova»,
 e maìrihia òutou, «O te mau Tāvini o to tātou Atua»;
 E àmu òutou i te maitaì no te mau fenua nei;
 e ârue òutou i to rātou ra hinuhinu.

⁷ E pāpitihiā mai ta òutou tufaa,
 ei mono i to òutou haamā;
 e òaòà rātou i ta rātou tufaa,
 ei mono i to rātou māheàheà;
 e pāpitihiā mai hoì to rātou maitaì i to rātou ra fenua,
 e riro te òaòà mure òre ia rātou.

⁸ O vau o Iehova tei hinaaro i te parau-tià ra,
 o tei òre i hinaaro i te haru e te parau ìno;
 e na ù e hōroà mau atu i ta rātou utuà,
 e ei faufaa mure òre ta ù e fafau atu ia rātou.

⁹ E faaturahia to rātou huaai i te mau fenua ra;
 e ta rātou mau tamarii i roto i te taata atoà ra;
 e parau atoà te feiā e ìte ia rātou e,
 O te mau tamarii haamaitaìhia mai rātou e Iehova.

Himene haamaitàraa

¹⁰ E òaòà roa vau ia Iehova,
 e òuàùà noa taù vārua i te òaòà i taù Atua;
 ua faaàhu mai o ia ia ù i te àhu ra i te ora,
 e ua tāpoì o ia ia ù i te àhu pū ra i te parau-tià,
 mai te tāne âpī e faaùnaùna ia na iho i te taoà ùnaùna,
 e mai te vahine faaipoipo âpī e faanehenehe ia na iho i te poe ra.

¹¹ Mai te fenua nei e faaòteu mai i te rāau rii ra,
 e mai te ô nei e faatupu i ta na huero,
 na te Fatu ra, na Iehova, atoà e faaòteu mai i te parau-tià, e te
 haamaità, i te aro o te fenua atoà ra.

To Ierutarema ìte-faaou-raa i te Fatu, tana tāne faaipoipo

62 ¹ No Tiona nei i òre ai au e māmū noa ai,
 e no Ierutarema nei i òre ai au e pārahi noa ai;
 e ia pūroro atu ta na parau-tià mai te māramarama rahi,
 e te ora na na, mai te rama e ura ra.

² E ìte te mau fenua i te parau-tià na òe ra;
 e te mau arii atoà i to òe ra hanahana;
 e maìrihia òe i te tahi iòà âpī,
 na te vaha o Iehova e maìri i nià ia òe ra.

³ E riro hoì òe ei torōna ùnaùna
 i te rima o Iehova,
 ei hei arii i te rima o to Atua ra.

⁴ E òre òe e parau-faahou-hia atu, «E tei Faaruèhia e»,
 e òre hoì to fenua e parau-faahou-hia, «E tei Ano e»;
 e parauhia rā òe e, «E te mea Hinaarohia e au e»,
 e to fenua, «Te Fenua faaipoipohia»;
 na Iehova hoì e au atu ia òe,
 e e faaipoipohia to fenua.

⁵ Mai te taata âpī e faaipoipo i te pāretēnia nei,
 e faaipoipo atoà to tamarii tamaroa ra ia òe;

e mai te tāne âpī e òaòà i tana vahine,
e òaòà atoà to Atua ra ia òe.

⁶ Ua tuuhia e au i te tiaì i nià i to mau patu, e Ierutarema;
e pō noa atu te mahana, e òre hoì rātou e māmū noa e ao noa aè te
pō.

E te feiā e faaite hua i te iòà o Iehova,
eiaha òutou e māmū noa!

⁷ Eiaha atoà o ia e pārahi māmū noa, e ia haapāpū o ia,
e ia faariro o ia ia Ierutarema,
ei haamaitàraa i te ao nei.

⁸ I tapu na Iehova i to na iho ra rima àtau,
e to na iho ra rima pūai rahi:

E òre roa vau e hōroà faahou i to tītona ei māa na to mau ènemi,
e òre hoì te mau tamarii a te taata ê ra e inu i ta òe uaina,
tei òhipahia e òe ra;

⁹ o te feiā rā e òòti i te tītona ra,
o tē àmu ia a haamaità ai i te iòà o Iehova,
e te feiā e haaputu i te uaina àuhune ra,
o te inu ia i roto i taù mau àumoa moà ra.

¹⁰ A haere, a haere nā roto i te mau ùputa!
E haamaità na i te haereà no te mau taata ra!

A ope i nià, a ope i te aratià,
eiaha ei òfai!

A hōpoi i te tahi tāpaò i nià ê no te mau fenua ra!

¹¹ Inaha, ua faaitehia e Iehova,
e ua tae i te hopeà mai o te fenua ra:

A parau òutou i te tamahine a Tiona:

Inaha, te haere mai ra to òe Ora;

inaha, tei ia na iho te utuà ta na e hōpoi,
e te hoo ta na e hōroà ra, tei mua ia i tana aro.

¹² E parauhia hoì rātou, «O te Feiā Moà ra»,
«Tei Faaorahia e Iehova ra»;
e parauhia hoì òe «O tei Here-roa-hia ra»,

«Te Òire eita e faaruèhia ra».

To te Fatu tāhoora a i to na nūnaa

- 63** ¹ O vai teie, mai Ètoma mai?
 E mai Pōtara mai mā te àhu rapaau-hua-hia?
 Teie mā te àhu ùnaùna to na;
 e mā te pūai to na haereà?
 — O vau, o tei faaite i te parau-tià nei,
 o tei pūai hoì ia faaora ra.
- ² — E aha te mea i ùteùte ai to àhu?
 e mai te taata i taataahi i te fārii vine to òe ra àhu?
- ³ — O vau anaè tei taataahi i te fārii vine;
 âreà te mau taata ra, aore roa ia, o vau anaè ra;
 ua taahi au ia rātou mā taù riri,
 e ua taataahi hoì au ia rātou mā taù riri rahi tāhoo ra;
 i pīpīhia mai ai to rātou toto i nià i taù àhu,
 e ua viivii ia ù ta ù e àhu nei.
- ⁴ No te mea tei taù âau te mahana tāhoora a,
 e ua tae i te matahiti o tei faaorahia e au ra.
- ⁵ Ua hiò iho ra vau,
 e aore roa e faatià;
 e ua maere iho ra vau,
 i te mea aita roa e turu.
 I òhipa ai to ù iho rima i te ora no ù,
 e na to ù iho riri i tauturu mai ia ù.
- ⁶ Ua taataahi iho ra vau i te mau taata i taù riri,
 e paruparu aè ra rātou ia ù i taù riri tāhoo;
 manii iho ra to rātou toto ia ù i raro i te repo.

Haamanaòraa

- i te mau maitaì a te Fatu
⁷ E tāmāu vau i te faahiti i te aroha o Iehova,
 e te haamaitaì ia Iehova,

i te mau mea atoà ta Iehova i hōroà mai no tātou,
 e to na hāmani maitaì i te ùtuafare o Ìteraèra,
 ta na i hōroà no rātou ra,
 no to na aroha e te hāmani maitaì rahi no na ra.

⁸ Ua parau hoì o ia e:

E taata mau hoì rātou no ù, e tamarii ia e òre e haavare mai!
 Riro atu ra o ia ei ora no rātou.

⁹ To rātou atoà ra mau àti

— aore o ia i mārō atu ia rātou —

na te merahi ra, no mua i tana aro, rātou i faaora;
 no to na aroha e to na hāmani maitaì i faaora ai o ia ia rātou;
 e na na rātou i mau,
 e na na rātou i hōpoi i te mau mahana atoà mai tahito mai ra.

¹⁰ Ua pātoì rā rātou,

e ua faariri i to na vārua maitaì.

Riro atu ra o ia ei ènemi no rātou;

e ua tamaì mai ra ia rātou.

¹¹ Ua manaò iho ra o ia i te mau mahana i mūtaa iho ra, o Mōte e
 tana mau taata, i te nā ôraa mai:

Tei hea o ia tei arataì mai ia rātou mai raro mai i te tai ra, e tē tiaì
 atoà o ta na ra nana?

Tei hea hoì o ia tei tuu i tana Vārua Maitaì i roto ia na ra?

¹² I te arataìraa i te rima àtau o Mōte,

i to na iho rima i hanahana ai o ia ra,

i te vāhiraa i te moana nā mua ia rātou,

ia faariro o ia i to na iòà ei iòà moè òre;

¹³ i te arataìraa ia rātou nā te àputo,

mai te puaahorofenua i te vāhi pāpū ra,

e aore roa rātou i tiàia.

¹⁴ Mai te nana e pou i raro i te peho faaea ai ra,

na te vārua o Iehova i faafaaea ia rātou.

Mai te reira to òe arataì i to mau taata,

ia hanahana roa to òe ra iòà.

Pure: Ahiri òe e hāhae na i te raì ¹⁵ A hiò mai na òe mai te raì mai,
mai to òe ra pārahiraa moà e te nehenehe:

tei hea to òe ra itoito e te mana rahi?

Te aroha o to âau e to hāmani maitaì ia ù nei?

Ua òre ānei ia?

¹⁶ O òe ā to mātou metua:

òre noa ā atu Àperahama i te haapaò mai ia mātou nei,

e òre noa ā hoì Ìteraèra i te ìte mai ia mātou;

o òe, e Iehova, o to mātou ia metua.

«O to mātou ia Ora», mai tahito mai i to òe iòa.

¹⁷ E Iehova, e aha òe i tuu noa ai ia mātou ia hape noa na i to òe èà?

E ia faaîta noa na i to mātou âau ia òre ia mataù ia òe?

E fāriu mai i to mau tāvini nei,

i te mau ôpū hoì o ta òe ra tufaa!

¹⁸ E pārahiraa iti poto to to òe ra mau taata moà i reira,

e ua taataahihia to vāhi moà e to mātou mau ènemi.

¹⁹ Ua maoro aè nei mātou nei,

mai te mea eere òe i te tāvana no mātou nei,

mai te feiā aore i maìrihia i to òe ra iòa...

64 ¹ Ahiri òe e hāhae mai i te raì,
a pou mai ai;

ia tahe mai te mau mouà i raro mua i to aro na!

² Mai te vahie marō e àma i te auahi,

e mai te pape e pihaa i te auahi ra;

ei faaîte i to iòa i to mau ènemi ra,

e ia rūrūtaina te mau fenua i mua i to aro na.

³ Ia òe hoì i rave i te mau mea taa ê ra, aore i manaòhia e mātou ra,

ia òe hoì i pou mai ra, a tahe mai ai te mau mouà i mua i to aro na.

⁴ Mai te matamua mai ā,

aore i faaroohia e te tarià,

aore hoì i hiòhia e te mata o te taata nei te mau mea ta te Atua e
rave na,

tei hinaaro ia na ra.

⁵ E fārerei ā òe i teie òaòà e te feiā i rave i te parau-tià,
o tei manaò ia òe i to òe ra mau haereà,
inaha, ua riri òe;

ua hara tāmāu māite hoì mātou i te reira mau mea ra;
e ora ānei hoì mātou?

⁶ Ua riro hoì tātou atoà nei mai te mea viivii ra,
e ta tātou parau-tià mai te àhu i faaruèhia ra;
ua ôriorio tātou atoà mai te rau rāau ra,
e ua pee ê aè nei tātou i ta tātou mau hara, mai te mea i pee i te
matai ra.

⁷ Aore roa e taata e tiàoro i to òe ra iòà,
o tei faaaraara ia na iho e tāpeà ia òe.
I huna ê atu ai òe i to mata ia mātou nei,
e ua pau hoì mātou ia òe no te pūai o to mātou mau ìno.

⁸ Àreà òe, e Iehova, o òe to mātou metua;
e àraea mātou,
e na òe mātou i hāmani:

e òhipa anaè mātou na to rima.

⁹ Eiaha e faahope hua i to riri, e Iehova,
eiaha hoì e tāmāu hua i to riri i te ìno nei;
inaha, a hiò mai na ia mātou: e taata anaè hoì mātou no òe.

¹⁰ Ua riro to mau òire moà ra ei mētēpara;
ua riro Tiona ei fenua pāpāmarō,
ua ano hoì Ierutarema.

¹¹ To mātou fare moà e te nehenehe,
ta to mātou mau metua i haamori ia òe i roto ra,
ua pau roa ia i te àma i te auahi;
e te mau mea atoà i hinaarohia e mātou nei, aore ia i toe i te pau.

¹² E pārahi noa òe i teie nei mau parau, e Iehova?

E māmū noa òe,
a tāmāu noa mai ai te pohe rahi i nià ia mātou nei?

Te nūnaa ôrure hau e te mau tāvini o te Atua

65 ¹ Ua faaïtehia atu vau
 i te feiā aore i ui ia ù,
 ua ìtea vau e te feiā aore i ìmi ia ù;
 i parau na hoì au e: A hiò mai ia ù, teie hoì au!
 I te fenua aore i maìrihia i to ù nei iòa.
² I faatoro noa na vau i taù rima e pō noa aè nei te mahana i te feiā
 tāiva,
 o tei haere nā te èà ìno,
 i ta rātou iho i ìmi ra,
³ i te feiā i faaoôo mai ia ù i mua mau i to ù nei mata,
 o tei hōpoi tāmāu i te tūtia i roto i te ô ra,
 e te tūtuiraa hoì i te mea noànoà i nià i to rātou mau tāpoi fare
 repene ra;
⁴ o tei pārahi i roto i te mau menema,
 e o tei taòto i roto i te mau ana,
 o tei àmu i te ìò puaa māðhi ra,
 e te pape o te mau mea faufaa tei roto i ta rātou mau fārii ra;
⁵ o tei parau e: Ia ātea ê atu òe,
 eiaha e haafātata mai ia ù,
 e moà rahi hoì to ù i to òe...
 Te tūtui nei rātou i te au auahi i roto i taù âpoo ihu nei,
 e auahi àma tāmāu e pō noa atu te mahana.
⁶ Inaha, ua pāpaihia taua mau parau nei i mua i taù aro:
 a tirā na vau i te māmū, e tāhoo rā vau,
 e tāhoo atu vau i to rātou mau ìno i roto i to rātou iho òuma.
⁷ To òutou mau ìno,
 e te mau ìno atoà o to òutou ra mau metua, te parau mai ra Iehova,
 o tei tūtui i te mea noànoà i nià i te mau mouà,
 e ua faaìno ia ù i nià i te mau âivi;
 e i teie nei, e fāito vau i roto i to rātou òuma
 i te hoo i ta rātou mau òhipa i mūtaa iho ra.

⁸ Te nā ô mai ra Iehova:

Mai te vine âpī i ìtea i roto i te îtari vine ra,
e te nā ô mai ra te hoê: Eiaha e rave-ino-hia,
te vai ra hoì te maità tei roto!

E nā reira vau i to ù ra mau tāvini,
ia òre rātou ia hope i te pohe ia ù.

⁹ E aratai mai au i te tahi huaai no ô ia Iatōpa ra;
e te tahi e pārahi i te mouà no ù ra, no ô ia Iuta ra;
e e riro te fenua i tei mātihia e au ra,
e na to ù ra mau tāvini e pārahi i reira.

¹⁰ E riro hoì Tārona ei âua no te mau nana,
e te peho ra o Àtora ei faaearea no te puaatoro
— na to ù ra mau taata tei ìmi mai ia ù ra.

¹¹ O òutou ra tei faaruè ia Iehova,
e tei haamoè i to ù ra mouà moà,
e ua faanahonaho i te àmuraa na Tatā;
e ua faaî i te tūtia inu na Meni,

¹² o òutou ta ù e taiò no te òè,
e piò anaè òutou i raro ia taparahihia;
no te mea, ia ù i tiàoro atu na,
aore òutou i parau mai;
ia ù hoì i parau atu na, aore òutou i faaroo mai;
ua rave rā òutou i te ìno i mua i taù mata nei,
e ua hinaaro òutou i tei riàriàhia e au ra.

¹³ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:
Inaha, e àmu taù mau tāvini i te māa,
e pohe rā òutou i te poia;
inaha, e inu to ù ra mau tāvini,
e pohe rā òutou i te poiā;
inaha, e òaòà to ù ra mau tāvini,
e pohe rā òutou i te haamā;

¹⁴ inaha, e himene hua to ù ra mau tāvini,
i te òaòà âau ra,

e pii hua rā òutou
 i te âau māuiui;
 e auē hoì òutou
 i te àti o te vārua.

¹⁵ E riro hoì to òutou iòà ei tuhi na to ù ra feiā māitihia:
 «Na te Fatu ra hoì, na Iehova, òe e taparahi!» A maìri ai o ia i to na
 ra mau tāvini i te tahi iòà ê.

¹⁶ Ia faaora te taata ia na iho i te ao nei i reira,
 e faaora o ia ia na iho i te Atua parau-mau ra,
 e o tei tapu i te ao nei i reira,
 e tapu ia i te Atua parau-mau ra,
 no te mea ua moè te mau parau faaoôo i mūtaa iho ra,
 ua huna-ê-hia ia i mua i taù mata.

¹⁷ Inaha, te hāmani nei au
 i te raì âpī e te fenua âpī;
 e òre hoì tei mūtaa iho ra e manaòhia,
 e òre e faatupu-faahou-hia i roto i te âau.

¹⁸ e òàòà rā òutou,
 e òuàùà noa i te òàòà e a muri noa atu,
 i ta ù e rave nei;
 inaha hoì te faariro nei au ia Ierutarema ei òuàùàraa,
 e to na ra taata ei òàòàraa.

¹⁹ E pōpou hoì au ia Ierutarema,
 e òàòà vau i to ù ra mau taata;
 e òre hoì e ìtea-faahou-hia i reira te reo òto e te reo auē.

²⁰ E òre e ìtea te àruàru i mure noa te aho i reira,
 e te taata paari aore i hope maità to na puè mahana;
 o tei tae i te matahiti hoê hānere ra a pohe ai ra,
 e parauhia ia, o te tamaiti iti;
 e te taata rave hara tei tae i te matahiti hoê hānere ra;
 e parauhia ia, o te tuhiahia.

²¹ E patu rātou i te fare e na rātou iho e pārahi;
 e na rātou e tanu i te ô vine,

a àmu ai i te māa i reira.

²² E òre rātou e patu,
e na vētahi ê e pārahi,
e òre rātou e tanu,
e na vētahi ê e àmu;

mai te mau mahana o te rāau nei te mau mahana o to ù ra mau taata,
e vai taiàta te aho o to ù ra feiā i māitihia i to te mau mea ta rātou i
hāmani.

²³ E òre hoì rātou e òhipa faufaa òre noa;
e òre rātou e haafānau i te tamarii pohe noa.
E tamarii hoì rātou na tei haamaitaìhia mai e Iehova,
rātou, e ta rātou atoà ra mau tamarii.

²⁴ E riro hoì, hou rātou e tiàoro mai ai,
te faatià ra vau;
e te parau noa mai ra rātou,
te faaroo ra vau.

²⁵ O te ruto e te pinia māmoe hoê ā àmu-atoà-raa,
e àmu hoì te riona i te àihere mai te puaatoro atoà ra,
âreà te ôfi o te repo ta na māa.
E òre rātou e haùti, e aore roa e mea e pohe ia rātou,
i taù mouà moà atoà ra e àti noa aè,
te parau mai ra Iehova.

Te feiā haamori mau e te feiā haamori haavare

66 ¹ Te nā ô mai ra Iehova:

Te mau rai taù terōno,
e te fenua nei taù taahiraa âvae.

Tei hea tenā fare ta òutou e faatià na no ù?

E tei hea taua faae meta no ù ra?

² Na taù rima hoì i hāmani i taua mau mea atoà nei,
ei vai na hoì taua mau mea atoà ra,
— te parau mai ra Iehova.

Teie rā ta ù taata e haapaò:

o tei haèhaa, e te âau tātarahapa,
 e tei rūrūtaina i ta ù nei parau.
³ O tei tiàpaì i te puaatoro ra,
 ua taparahi ia i te taata;
 o te faatūtia i te pinia māmoe ra,
 ua tãpū ia i te âfii o te ùrī;
 o tei hōpoi i te tūtia àmu ra, ua hōpoi ia i te toto puaa mādhi;
 o tei tūtuì i te mea noànoà ra, ua haamaitaì ia i te îtoro;
 o rātou iho tei ìmi i ta rātou ra haapaòraa;
 e te au ra to rātou âau i ta rātou ra parau faufau.
⁴ E ìmi atoà vau i to rātou ra mau pohe;
 e ta rātou e mataù ra, o ta ù ia e hōpoi mai i nià ia rātou,
 no te mea o vau tei tiàoro atu,
 e aore roa te hoê i parau mai;
 o vau tei parau atu,
 e aore roa rātou i faaroo mai;
 ua rave rā rātou i te ìno i mua i taù mata,
 e ua hinaaro i te mea e riàriàhia e au ra.

To te Fatu tuuraa mai i te tāmāhanahana e te haavāraa

⁵ E faaroo mai i te parau na Iehova,
 e tei mataù i ta na parau:
 ua parau hoì to òutou mau taeàè i riri mai ia òutou ra,
 o tei hōpara ia òutou i rāpae,
 no to ù nei iòà:
 «Ia haamaitaìhia Iehova,
 e ìtea mai o ia ei òàòaraa no òutou!» Âreà rātou e mādheàheà ia.
⁶ E reo i te àtuturaa no roto i te òire,
 e pii no roto i te hiero.
 Te reo o Iehova
 i te tãhoora a i ta na mau ènemi.
⁷ Hou o ia i mamae mai ai,
 ua fānau mai ra ta na;

aita ā i tupu mai te māuiui ia na,
i fānau mai ai ta na e tamaroa.

⁸ O vai tei faaroo aè nei i te parau mai teie nei?

O vai tei ìte i te parau mai teie nei mau parau te huru?

E fenua atoà ānei tē fānau mai i te mahana hoê?

E fānau mai ānei te fenua tāatoà mai te àmoraa mata nei?

Tei te māuiuiraa ra hoì i fānau mai ai ta Tiona mau tamarii!

⁹ E haafātata ānei hoì au i te fānau,

e eiaha e haafānau hua?

— te nā reira mai ra Iehova.

Na ù ānei, na tei faahapū,

e tāpeà ia òre ia fānau mai?

— te nā reira mai ra to Atua.

¹⁰ E òaòà òutou, e Ierutarema atoà,

e òuàùà noa i te òaòà ia na,

òutou, e te feiā atoà e aroha ia na ra;

ia rahi to òutou òaòà ia na,

òutou atoà o tei òto ia na ra,

¹¹ ia òte òutou e ia fiu,

i te ū ra i te haamāhanahana na na ra,

ia noaa mai ia òutou i te ū,

e ia òaòà i te rahi o to na ra hanahana.

¹² Te nā ô mai ra hoì Iehova:

Inaha, te hōhora nei au i te maitaì i nià ia na mai te pape ra,

e te taoà o te mau fenua mai te pape puè ra.

E òte òutou i te ū;

e tūtāhia i te êê;

e ei nià i te hūmaha òutou e ueuehia ai.

¹³ Mai tei haamauruuruhia e to na ra metua vahine,

o to ù ia haamauruuru ia òutou;

ei Ierutarema hoì òutou e haamauruuruhia ai.

¹⁴ E ìte òutou i teie nei mau parau, e òaòà hoì to òutou âau,

e ruperupe hoì to òutou mau ivi mai te rāau rii âpī ra;

e ìtea te rima o Iehova i to na ra mau tāvini,
e to na riri i to na ra mau ènemi.

¹⁵ Inaha hoì,
te haere mai ra Iehova mai te auahi ra,
e to na ra mau pereò, mai te pūāhiohio ra,
e haapūai mai o ia i ta na riri mai te veàveà rahi;
e te aò na na mai te pura auahi ra.

¹⁶ E tāhoo mai hoì Iehova i te auahi,
E mā te òè atoà na na, i nià i te taata atoà ra;
e te feiā rahi ta Iehova e pohe.

¹⁷ Te feiā i haamoà, e ua tāmā ia rātou iho i roto i te mau ô ra,
i te mau peu a Àtāta, i rotopū i te feiā,
i àmu i te puaa mādhi,
e te ìore o te fenua àihere, e te mea faufau ra,
hoê atoà o rātou poheraa
— te nā reira mai ra Iehova.

Te taìrururaa rahi hopeà

¹⁸ Ua ìte hoì au i ta rātou mau parau e rave, e ta rātou i ôpua ra. E e riro hoì au i te haaputuputu atoà mai i te mau fenua atoà e te mau reo atoà; e haere mai hoì rātou, e ìte rātou i to ù ra hanahana. ¹⁹ E tuu atu vau i te tāpaò ia rātou; e te feiā i ora mai ra, ta ù ia e tono i te mau fenua ra, i Taretita, i Pura, i Ruta, — o tei haafefe i te fana — i Tūpara hoì, e i Iavana, nā fenua roa ra; i te feiā aore roa i faaroo i taù iòà, e aore roa i ìte i to ù ra hanahana; e na rātou e faaìte i to ù ra hanahana i roto i te mau êtene. ²⁰ E na rātou e hōpoi i to òutou mau taeaè atoà, no te mau fenua atoà, ei tūtia na Iehova, nā nià i te mau puaahorofenua, te mau pereò ra, e te mau tepa, e te mau fēрати, e te mau petari ra, i taù mouà moà ra ia Ierutarema, te parau mai ra Iehova, mai te tamarii a Ìteraèra i hōpoi mai i te tūtia, i roto i te fārii viivii òre, i te fare o Iehova ra. ²¹ O to rātou ta ù e rave, ei tahuà, ei Âti-Revi, te parau mai ra Iehova.

²² Mai te raì âpī nei hoì,

e te fenua âpī ta ù e hāmani,
e vai tāmāu mai i mua ia ù nei
— te nā reira mai ra Iehova —
e vai tāmāu mai ā to òutou huaai, e to òutou iòà.

²³ E riro hoì mai te marama âpī e tae noa atu i te tahi marama âpī,
e mai te tāpati e tae noa atu i te tahi tāpati,
o te haereà mai ia o te taata atoà e haamori ai i mua i taù aro, te
parau mai ra Iehova.

²⁴ E haere hoì rātou i te ātea ê,
hiò ai i te mau tino o te mau taata i faaruè mai ia ù;
e òre hoì to rātou tuà e pohe,
e to rātou auahi e òre e tīnaihia;
e riro hoì rātou ei riàriàraa na te taata atoà.

TE PUTA A IEREMIA

1 ¹ Te parau a Ieremia a Hiritia ra, te hoê o te pupu tahuà i pārahi i Ànatota, i te fenua o Peniamina ra.

² Tei parauhia mai te parau a Iehova i te ànotau o Iotia a Àmona, e arii no Iuta, i te matahiti hoê àhuru mā toru i te hau no na ra; ³ e i te tau hoì o Iehoiatima a Iotia ra, i te arii o Iuta, e hope roa aè ra te matahiti hoê àhuru mā hoê i te hau o Tetetia a Iotia, e arii no Iuta — e tae roa aè ra i te hōpoiraa ia Ierutarema ei titi i te marama pae ra.

Te tītau nei te Atua ia Ieremia ei perofeta

⁴ I reira te parau a Iehova i te taeraa mai ia ù nei, e te nā ôraa e:

⁵ Aita òe i hāmanihia e au i roto i te ôpū,

i ìte ai au ia òe;

e aita òe i fānau,

i faataahia ai òe e au ei perofeta na te mau fenua.

⁶ Ua parau atu ra vau: Âuē! e taù Fatu, e Iehova e! Aore hoì au i ìte i te parau, e tamaiti iti hoì au!

⁷ Ua parau mai ra Iehova ia ù:

Eiaha e parau: «E tamaiti iti au.» O tei tonohia òe e au ra, o ta òe ia e haere,

e o ta ù e faaue ia òe ra, o ta òe ia e parau.

⁸ Eiaha òe e mataù i to rātou mata,

ei pihai atoà iho hoì au ia òe ei faaora ia òe

— te parau mai ra Iehova.

⁹ Ua faatoro mai ra Iehova i tana rima, ua faatiàia mai ra i taù vaha; e ua nā ô mai ra Iehova ia ù: Inaha, ua tuu vau i ta ù parau i roto i to vaha. ¹⁰ Inaha, ua haamana atu vau ia òe i teie nei mahana i nià i te

mau fenua, e te mau pātireia atoà ra, ia tāihitumu, e ia huri i raro, ia haapau, e ia haamou roa atu, ia patu tià i nià, e ia tanu.

Te pāpua iti tetati e te pāni pihaa

¹¹ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: E aha ta òe i hiò ra, e Ieremia? Ua parau atu ra vau: E pāpua iti tetati ta ù e hiò nei.

¹² Ua parau mai ra Iehova ia ù: Ua tià ta òe e hiò ra; e faatupu ètaèta hoì au i ta ù nei parau. ¹³ Ua tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: E aha ta òe e hiò ra, e Ieremia? Ua parau atu ra vau: Te ìte nei au i te hoê pāni e te au i te pupūraa atu, e ua haafāriu-ê-hia te àuvaha ia nā te pae i apatoèrau i te pupū. ¹⁴ Ua parau mai ra Iehova ia ù:

«E riro nā apatoèrau atu te ìno i te pupūraa atu,
i nā nià i te taata atoà o te fenua na.

¹⁵ Inaha hoì, e tiàoro atu vau vau i te mau fētii atoà no te mau pātireia atoà i te pae i apatoèrau

— te parau mai ra Iehova.

E haere anaè mai rātou,

a haamau ai te taata atoà i to na terōno,

i te tomoraa i te mau ùputa i Ierutarema,

e i nià atoà i te mau patu e àti noa aè,

e i nià atoà i te mau òire o Iuta.

¹⁶ Na ù e tuu atu i ta ù parau ia rātou,

no ta rātou mau parau ìno ra;

ua faaruè hoì rātou ia ù,

e ua tūtuì i te mea noànoà i te mau atua èê,

e ua haamori i te òhipa a to rātou rima i rave.

¹⁷ E tenā na, e tātià na òe i to tauupu,

a tià, a parau atu òe ia rātou i ta ù e faaue atu ia òe na.

Eiaha òe e taiā i to rātou mata,

o te vaiiho noa atu vau ia òe ia māheàheà ia rātou.

¹⁸ Inaha, ua faarirohia òe e au i naùanei mai te òire faaètaètahia ra, mai te pou âuri, e mai te patu veo,

i teie atoà nei fenua:

e te mau arii atoà o Iuta, e te pupu arii atoà ra,
e to na atoà ra feiā tahuà, e te mau taata atoà o te fenua na.

¹⁹ E tamaì mai hoì rātou ia òe,

e òre rā e tupu,

ei pihai atoà iho vau ia òe ei faaora ia òe — te parau mai ra Iehova.

Mai te puna pape e tae atu i te mau tura pape âpoo

2 ¹ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² A haere, a parau atu i te tarià o to Ierutarema, a nā ô atu: Te nā ô mai ra Iehova:

Te manaò nei au ia òe,

i te hāmani maitai i to âpīraa ra,

te aroha i to faaauraa ra,

a pee mai òe ia ù nā te mētēpara,

nā te fenua faaàpu-òre-hia ra.

³ E mea haapaehia Ìteraèra no Iehova i reira,

e mea oho matamua ia na na;

o tei àmu i te reira, e hara ia,

e roohia mai ia rātou e te ìno

— te parau mai ra Iehova.

⁴ E faaroo mai i te parau na Iehova, e te ùtuafare o Iatōpa e, e te mau fētii atoà i te ùtuafare o Ìteraèra! ⁵ Te nā ô mai ra Iehova:

E aha ta ù hapa i ìtea e to òutou mau metua ia ù nei,

i faaruè mai ai rātou ia ù,

e i pee ai i te mea faufaa òre,

e riro atu ra ei mea faufaa òre?

⁶ Aore hoì rātou i parau e: Tei hea Iehova,

o tei aratai mai ia mātou mai te fenua mai ra mai Àifiti,

o tei aratai ia mātou nā roto i te mētēpara,

i nā roto i te fenua pāpāmarō e te orovaru,

i nā roto i te fenua poiāhā, e te maru-pohe,

i nā roto i te fenua haere-òre-hia e te taata ra,

e aore roa i pārahihia e te taata atoà ra?

⁷ I aratai mai hoì au ia òutou i te fenua māa rahi,
ia àmu òutou i te māa, e te maitai no te reira fenua;
tae mai ra rā òutou i reira, haaviivii iho ra òutou i taù fenua,
faariro atu ra òutou i taù tufaa ei mea faufau.

⁸ Aore hoì te feiā tahuà i parau e: Tei hea Iehova?
E te feiā hoì i faaau i te ture ra, aore i ìte mai ia ù,
e te feiā i haapii ra, ua tāiva ia ia ù,
e te mau perofeta, ua tohu ia i te iòà o Paara,
e ua pee atu ra i te mau mea faufaa òre.

⁹ E i teie nei, e parau ā vau ia òutou
— te parau mai ra Iehova —
e te tamarii atoà o ta òutou mau tamarii, ta ù atoà e parau.

¹⁰ A fano i te mau fenua o te Tītima, a hiò ai!
e tono hoì i te veà i Tetara, a haamanaò maitai,
e hiò i te ìtearaa atu te hoê mea mai teie nei!

¹¹ Ua faaruè ānei te hoê fenua i to rātou mau atua?
— òre noa atu ai rātou i te atua!
Ua faaruè rā to ù ra mau taata i to rātou hanahana
i te mea faufaa òre na rātou.

¹² Ia maere, e te rai e, i taua mea ra!
e ia mataù, ia rūrūtaina roa òutou
— te parau mai ra Iehova.

¹³ A piti atu ra a taù mau taata nei parau ìno i rave:
o vau ta rātou i faaruè, te tumu o te pape ora nei,
e ua pao rātou i te fārii pape na rātou iho, e fārii àmaha ia,
e òre e mau te pape i roto.

Te hoê nūnaa tei faaruè i te Atua

¹⁴ E tāvini ānei Ìteraèra, e tāvini fānau i te ùtuafare ra?
E aha iho ra hoì o ia i riro ai ei titi?

¹⁵ E mau riona āpī tei ùùru mai ia na,
ua pūrora mai to rātou reo riàrià,

ua ano to na fenua ia rātou;
ua pau to na mau òire i te auahi, e aore roa o reira e taata.

¹⁶ Te mau tamarii a Nofa e ta Tapaneta,
tē haaparuparu i to tupuaì upoo na.

¹⁷ Eere ānei i nā reirahia ai òe,
no te mea ua faaruè òe i to Atua ra ia Iehova,
i to na arataìraa ia òe nā te èa ra?

¹⁸ E i teie nei, e aha ta òe auaa atu i te èa a to Àifiti,
ia inu i te pape ra ia Tihora,
e e aha ta òe auaa atu ia Àtura,
ia inu i te pape ra ia Èufarate?

¹⁹ Na to òe iho ìno e faaite mai ia òe,
e na to òe tāiva e aò mai ia òe!

Ia ìte mai òe, a hiò maitaì na, e mea ìno rahi e te riàrià,
o òe i faaruè i to Atua ra, ia Iehova,
e aore te mataù ia ù nei i roto ia òe ra!

— te parau mai ra te Fatu, o Iehova Tapaota ra.

Te hoê nūnaa ôrure hau e te haamori îtoro

²⁰ Ua ôfati-ê-hia na e au to tuto,
e ua haea e au te mau tāpeà ia òe ra;
e ua parau òe: E òre au e auraro faahou atu!
Ei nià rā i te mau âivi atoà,
e ei raro aè i te mau rāau ruperupe atoà i hāhaere ai òe,
a rave ai i ta te faaturi ra!

²¹ Ua tanu hoì au ia òe ei vine maitaì,
ei ohi maitaì roa ra;
ua huru ê iho nei rā òe ia ù i teie nei,
ua riro òe ei ohi ê no te tahi vine ê ra?

²² Hōroi noa òe i te nitera,
e ia rave noa atu hoì i te puà e ia rahi,
ua tāpaòhia ta òe hara mā te parai i mua ia ù nei
— te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

²³ E aha òe e tià ai ia parau mai e: Aore au i viivii,
e aore au i pee i te mau Paara ra!
Inaha hoì to òe haereà i raro i te peho ra,
e fāi mai òe i ta òe i rave ra,
mai te petari òiòì i te haere-noa-raa i to na mau haereà!

²⁴ Mai te âtini ôviri i mātaro i te mētēpara,
no to na ra hinaaro rahi i hoìhoì ai i te matai;
ia rū o ia ra: na vai e faahoì mai?
E òre te taata e faarohirohi noa i te ìmiraa ia na;
i te tau mau no na ra, e ìte ai rātou ia na.

²⁵ Eiaha te tāmāa o to âvae iho ra e ìritia,
e to àrapoà, eiaha ia pohe i te poiāhā!
Ua parau rā òe e: Aita e tiaturiraa, aita!
Ua hinaaro vau i te taata èê,
e e pee atu vau ia rātou!

²⁶ Mai te èiā e haamā ia noaa ra,
e haamā atoà te ùtuafare o Ìteraera
— rātou, e to rātou mau arii, e to rātou pupu arii atoà ra,
e to rātou feiā tahuà, e ta rātou mau perofeta.

²⁷ O tei parau i te rāau nei: O òe taù metua!
O te òfai nei: Na òe au nei i fānau!
Ua fāriu mai rātou i te tua ia ù nei, aore te aro;
ia roohia ra rātou i te ahoaho e parau mai ai rātou:
A tià òe i nià, e faaora ia mātou!

²⁸ Tei hea rā to mau atua ta òe i hāmani ra?
O rātou tē tià i nià e faaora ia òe i to òe na ahoaho!
Te fāito atoà ra to mau atua, e Iuta, mai to mau òire atoà ra!

Te mānaònaò ra te Atua i to na nūnaa tāiva

²⁹ E aha te faufaa o ta òutou parau ia ù nei?
Ua hope pāatoà òutou i te tāiva ia ù
— te nā reira mai ra Iehova.

³⁰ E papairaa faufaa òre ta ù i to òutou mau tamarii;

aore rātou i faaroo i te aò;
 ua pau ta òutou mau perofeta i te pohe i te òè na òutou iho,
 mai te pau o te riona ra.

³¹ E terā ra uè e! E haapaò mai i te parau a Iehova!

I riro ānei au ei mētēpara ia Ìteraèra,

e ei fenua pōuri?

E aha te mea i parau mai ai to ù ra mau taata:

E mana to mātou,

e òre mau e hoì faahou atu ia òe ra!

³² — E moina ānei to te pāretēnia faaùnaùna,

e i te vahine faaipoipo āpī to na àhu?

Ua haamoè rā to ù ra mau taata ia ù, e inaha noa nei.

³³ E aha òe i faaau ai i ta òe parau

i te ìmiraa i te hinaaro?

Ua haapii òe i te mau taata-tupu ra i ta òe parau!

³⁴ Tei to hiti àhu ra hoì te toto i te ìtearaa,

te toto ora o te feiā haèhaa hara òre ra,

eere i te mea ôhia e au i ìtea ai,

i nià rā i teie feiā atoà te vai-noa-raa.

³⁵ Ua parau rā òe e:

No te hara òre ta ù,

e riro to na riri i te haafāriu-ê-hia ia ù nei!

— Inaha, e haavā atu vau ia òe na,

no te mea ua parau òe: Aita aù e hara!

³⁶ E aha hoì òe i ori haere noa ai,

i tāpepe faahou ai òe i ta òe parau?

E riro òe i te haamā atoà ia Àifiti,

mai ia òe hoì i haamā ia Àtura.

³⁷ Oia ia, ei teie nei òe, e reva atu ai,

mā to rima atoà i nià i to upoo na,

ua faaruèhia hoì e Iehova, ta òe e tiàturi na:

e òre roa to hinaaro e tupu ia rātou.

Te hoê vahine taiàta ètaèta

3¹ Te parau nei hoì te ture: Ia faataa ê te taata i tana vahine,
e reva atu ra o ia,

e riro atu ra ei vahine na vètahi ê,

e hoì faahou ānei o ia ia na?

E òre ānei e viivii roa te reira fenua?

Ua faaturi rā òe i te taata atoà e rave rahi,

e hoì mai rā òe ia ù nei

— te nā reira mai ra Iehova.

² A nānā na i to mata i nià i te mau vāhi teitei, e a hiò:

i te vāhi aore òe i haaviiviihia i reira?

E tià hoì òe i roto i te aratià, i te pārahi-noa-raa, i te tiaì-noa-raa,

mai to Ârāpia i te mētēpara ra,

e ua viivii roa te fenua

i to faaturi e te parau ìno.

³ E òre noa te mau tuāua nei, ua pau i te faaòrehia,

e aita, e ua àuhune i mairi;

mai te vahine faaturi ā to òe rae,

e e mea au òre ia òe te haamā.

⁴ E mai teie nei atu,

eita ānei òe e tiàoro mai ia ù: E taù metua!

O tē tiaì hoì òe ia ù i taù âpīraa ra!

⁵ Ia vaiiho noa ānei i te riri e a muri noa atu?

E tāpeà-tāmau-hia ānei eiaha ia tuua?

— Inaha, ua parau hoì òe,

e ua rave i te ìno

i tià ia òe ia rave ra.

Ìteraèra tāiva e Iuta hoo âià

⁶ Ua parau atoà mai ra Iehova ia ù i te ànotau i te arii ra ia Iotia: Ua hiò ānei òe i tei ravehia e Ìteraèra tāiva nei? Ua haere o ia i nià i te mau mouà teitei atoà ra, e te tumu o te mau rāau ruperupe atoà ra, e

ua rave i te peu o te faaturi i reira. ⁷ E oti aè ra taua mau mea atoà ra i te ravehia e ana, ua parau atu ra vau: A fāriu mai ia ù nei, e aita aè ra o ia i hoì mai. E ua ìte atoà tana taeaè tāiva atoà ra o Iuta. ⁸ Ia hiò mai rā vau, e no te mau peu faaturi atoà ta te tāiva ra ta Ìteraèra i rave, ua tuua-ê-hia o ia e au, e ua tuu atu i te parau haapae ia na, aore ā tana taeaè tāiva ra, o Iuta, i mataù, haere atu ra ā, e ua haapeu faaturi atoà o ia iho. ⁹ E viivii aè ra te fenua i te taiàta rahi na na, e ua faaturi i te òfai e te rāau. ¹⁰ Aita tana taeaè tāiva ra, o Iuta, i hoì mai ia ù nei mā te âau atoà, o tē hoì haavare anaè rā — ua nā reira mai Iehova.

¹¹ E i teie nei, ua parau mai ra Iehova ia ù: E huru faatià aè ta te tāiva ra, ta Ìteraèra, ia na iho, i ta te haavare ra, i ta Iuta. ¹² A haere, a faaite hua atu i teie nei parau i te pae i apatoèrau, a nā ô atu ai:

A hoì mai na, e Ìteraèra tāiva e!

— te parau mai ra Iehova.

E òre hoì au e hiò riri atu ia òutou;

e aroha hoì to ù

— te nā reira mai ra Iehova —

e òre hoì au e tāpeà tāmāu i te riri e a muri noa atu.

¹³ E fāi noa mai òe i ta òe hara:

e ua tāiva òe i to Atua ra o Iehova.

E ua hori noa

i to haereà i te mau taata èê,

i raro aè i te mau rāau ruperupe atoà ra,

e ua òre ānei òe ua faaroo i taù reo

— te nā reira mai ra Iehova.

Rururaa rahi i Ierutarema

¹⁴ E hoì mai, e te mau tamarii tāiva e — te nā reira mai ra Iehova — mai ta te tāne ra haapaòraa ta ù ia haapaòraa ia òutou. Tātāihoê ta ù e rave i to te òire hoê, e tātāipiti hoì i to te ôpū hoê, a aratai ai au ia òutou i Tiona. ¹⁵ E hōroà atu vau i te òrometua na òutou i tei au i taù âau nei, o tei faaàmu ia òutou i te ìte e te haapaò maitai. ¹⁶ E

riro hoì ia faarahihia òutou, e ua rahi òutou i nià i te fenua ra, ia tae rā i te reira mau mahana — te parau mai ra Iehova — e òre rātou e nā ô faahou e: Te âfata faufaa a Iehova, e òre hoì e faaìtehia atu i to rātou âau, e òre hoì rātou e manaò faahou atu, e òre hoì e hāmani-faahou-hia. ¹⁷ Ia tae i te reira taimè, e parauhia ai Ierutarema: «O te Terōno o Iehova»; e putuputu mai hoì te mau fenua atoà i reira, i Ierutarema, i te iòa o Iehova ra, e òre roa atu rātou e haere faahou nā te mārō o to rātou âau ìno ra.

¹⁸ Ei reira te ùtuafare o Iuta e haere ai i te ùtuafare o Ìteraèra, a haere atoà mai ia rātou mai te fenua i te pae i apatoèrau ra, i te fenua i haapārahia ai e au to òutou mau metua ra.

Te hoìraa mai te nūnaa ôrure hau

¹⁹ Ua nā ô rā vau e:

E nā hea vau i te tuu ia òe i roto i te mau tamarii ra,
a hōroà atu ai i te fenua hinaarohia no òe,
i te terero hanahana i te fenua e rave rahi ra?

E ua nā ô àè ra hoì au:

Na òe e tiàoro mai ia ù: «E taù metua»,
e eiaha òe e òhipa ê i te peeraa mai ia ù.

²⁰ Mai te vahine e faaruè haavare noa atu i tana tāne,
oia atoà òutou i te haavareraa mai ia ù, e te ùtuafare o Ìteraèra!
— te nā reira mai ra Iehova.

²¹ E reo tei ìtea mai i nià i te mau vāhi teitei ra:
i te òto e te aniraa o te tamarii a Ìteraèra;
no te mea ua haapiò ê rātou i ta rātou parau,
ua haamoè rātou i to rātou Atua ra, ia Iehova.

²² E hoì mai, e te mau tamarii tāiva e,
ia faaorahia e au to òutou tāiva.

— Inaha, te haere atu nei mātou ia òe,
o to mātou Atua hoì òe, o Iehova.

²³ E haavare mau ā te mau âivi, e te àtutu atoà o te mau mouà;
tei to tātou Atua mau, te ora o Ìteraèra,

tei ia Iehova.

²⁴ Na terā ra rā mea Haamā i pau ai te taoà a to tātou mau metua, mai to tātou âpīraa mai ā:

ta rātou mau nana māmoe, e te mau puaatoro,
ta rātou mau tamaroa e te mau tamahine.

²⁵ I taòto na mātou i raro mā to mātou haamā,
e ua tāpoihia mātou e to mātou ìno!

No te mea ua hara mātou i to mātou Atua ra, ia Iehova,
mātou e to mātou mau metua atoà,
mai to mātou âpīraa mai, e tae roa aè nei i teie mahana;
e aita i faaroo i te reo o to tātou Atua ra, o Iehova.

4 ¹ Ia tià ia òe i te hoì mai, e Ìteraèra, e hoì mai ia ù nei,
— te nā reira mai ra Iehova —

e ia tià ia òe i te faaruè i ta òe ra mau mea faufau i mua ia ù nei,
e òre òe e hōpoi-ê-hia;

² e tapu rā òe: «I te oraraa o Iehova ra!» Mā te parau-mau, mā te au, e mā te parau-tià;

e haamaitai mai hoì te mau fenua ia rātou iho ia na,
e e hanahana hoì rātou ia na.

³ Te nā ô mai ra hoì Iehova i te mau taata no Iuta e to Ierutarema:
A ûtaru na i to òutou fenua vaiiho noa ra,
eiaha e ueue i roto i te àihere.

⁴ Ia peritomehia òutou no Iehova;
e hōpoi ê atu i te ìri mua o to òutou âau na,
e te mau taata o Iuta, e to Ierutarema,
o te pūroro noa atu taù riri mai te auahi,
ua àma anaè hoì, e òre e pohe ia tīnai,
no te ìno o ta òutou parau i rave.

Piiraa i Iuta

⁵ E faaite òutou i Iuta,
e parau haere i Ierutarema,
e nā ô atu: A faaòto na òutou i te pū i te fenua nei!

E faaite haere, e eiaha ei vāhi toe, e nā ô atu:

A ope mai, e haere tātou i roto i te mau òire faaètaètahia ra!

⁶ E faatià na i te tāpaò i te pae i Tiona,

e haere pāatoà, eiaha e tiàtià haere!

Ua fātata vau i te hōpoi mai i te ìno no te pae i apatoèrau mai,

e te pohe rahi ìno ra.

⁷ Ua reva mai te riona mai roto mai i to na àihere,

tei te èà mai ra te taparahi i te mau fenua,

ua faaruè o ia i to na vāhi ia pau to fenua;

e ìno roa to mau òire, e òre roa e taatahia.

⁸ A àhu na i te àhu òto i te reira,

a òto, a auē!

No te mea aore ā te riri ûàna o Iehova i haafāriu-ê-hia ia tātou nei.

⁹ — Te nā ô mai ra hoì Iehova:

Ia tae i taua mahana ra,

e tarapape ai te âau o te arii, e to te pupu arii atoà ra,

e maere hoì te mau tahuà,

e hitimaùe hoì te mau perofeta.

¹⁰ Ua nā ô atu ra vau: Âuē! E te Fatu, e Iehova!

Ua vare roa teie nei mau taata e Ierutarema atoà ia òe,

i te parauraa mai e: «Ei hau ā to òutou!» E ua taeà-roa-hia te âau nei i te puta òè.

¹¹ Ia tae i te reira tau, e parauhia ai i teie nei feiā e ia Ierutarema:

E matai veàveà tei te mētēpara no nià mai i te mau âivi,

te farara tià mai ra i te tamahine o to ù ra mau taata;

eere rā i te matai haapuehu ota, e tē tāmā.

¹² E tae mai te hoê matai rahi ia ù nei no reira mai, oia ia.

Ei teie nei au e parau ai i ta ù faahaparaa ia rātou.

¹³ Inaha, mai te ata ra o ia ia haere mai!

E mai te pūāhiohio to na ra pereòo,

e òiòì rahi to te mau puaahorofenua na na, i to te àeto.

A tae hoì tātou! Ua pau tātou!

¹⁴ A tāmā na i to âau i te ìno, e Ierutarema,

ia ora hoì òe!

Mai te aha rā te maoro o te manaò ìno
i te vai-noa-raa i roto ia òe ra?

¹⁵ E reo hoì tei tiàoro mai, mai Tana mai ra,
e te faaìte hua mai ra i te pohe, mai te mouà mai ra, mai Èferaima.

¹⁶ E faaìte òutou i te mau fenua,
inaha, e faaìte hua òutou ia Ierutarema:
e te haere mai ra te hiò mai te fenua roa mai;
o te pii hua ia i te mau òire o Iuta nei.

¹⁷ Mai te tiaì âua ra rātou
i te haaàtiraa ia na,
no te mea ua faaruè o ia ia ù
— te nā reira mai ra Iehova.

¹⁸ No to òe haereà, e ta òe i rave ra i tae mai ai teie nei mau ìno i
nià ia òe ra:

o te huru ia o ta òe hara;
e mea ìno rahi,
e tae roa ia te pohe, e i roto i to âau na.

To Ieremia maìraahia no te àti rahi ta na e ìte ātea ra ¹⁹ Âuē taù âau
e! E taù âau!

Ua māiuii au, e ua tae roa i roto i taù âau ra!

Ua horuhoru taù âau i roto ia ù nei;
e òre au e tià ia māmū noa, no te mea ua ìte òe,
e taù vārua e, i te pū i te òtoraa, e te pii tamaì.

²⁰ O te pohe hoì, e ua nā nià iho te pohe tei piihia:
o te fenua atoà hoì tei pau e àti noa aè;
aore aè rā e māhia, pau roa aè ra taù mau tiàhapa,
e taù mau pāroru ra, mai te àmoraa mata ia.

²¹ Mai te aha rā te maoro terā ra tāpaò i te hiòraahia atu e au,
e te faarooraa i te pū i te òtoraa mai?

Ta te Atua hiòraa i to na nūnaa

²² Ua maamaahia to ù ra mau taata,

aita rātou i ìte ia ù;
 e tamarii ìte òre rātou,
 aore e hāroàroà ia rātou;
 te paari ra rātou ia rave i te ìno, âreà te rave i te maitaì,
 aore ia rātou i ìte.

Hoìraa i te vai uruuru e te ano

²³ Hiò iho ra vau i te fenua:
 e inaha, te vai uruuru noa ra e te ano;
 e te raì atoà,
 e aore e māmarama.

²⁴ Hiò atu ra vau i te mau mouà:
 e inaha, te àueue ra;
 e te patī noa ra te mau âivi mai te mea māmā ra.

²⁵ Hiò iho ra vau:
 e inaha, aore e taata;
 e ua maùe ê anaè te mau manu o te raì ra.

²⁶ Hiò iho ra vau:
 e inaha, te fenua ruperupe i mūtaa iho ra, ua riro ei mētēpara;
 e ua pau to na mau òire i te pararī, i mua i te aro o Iehova,
 i mua hoì i te veàveà ûàna o to na riri.

²⁷ Te nā ô mai ra hoì Iehova:
 E riro te fenua atoà i te ano,
 — e òre rā vau e rave faahope roa.

²⁸ O te mea teie e òto ai te fenua,
 e èreère ai hoì te raì i nià ra;
 ua parau hoì au, e òre e tātarahapa,
 ua ôpua vau, e òre hoì e hoì.

Ierutarema i mua i te feiā taparahi taata

²⁹ E fati to te mau òire atoà ra,
 i te haruru o te feiā puaahorofenua e te mau teà ra;
 e tomo rātou i roto i te ururāau pōuri e te meùmeù,

e paìuma hoì rātou i nià i te mau ana o te mouà ra;
 e hope te mau òire atoà ra i te faaruèhia,
 e aore roa e taata e pārahi i roto.

³⁰ Ia pau òe ra, e aha òe i reira?

Àhu noa òe i te àhu ùteùte,
 faaùnaùna noa òe i te ùnaùna àuro,
 e parai hua noa hoì òe i to mata i te pēni?

E faaneheneheraa faufaa òre to òe;
 e vahavahahia mai òe e te feiā i hinaaro mai ia òe ra,
 e tītau mai hoì ia òe ia pohe.

³¹ I faaroo na vau i te auē mai to vahine ia māuiui ra,
 e te òto mai to tei fānau i te matahiapo ra.

Te òto o te tamahine o Tiona:

te autā ra,

te hōhora ra i te rima,

te nā ô ra: Âuē hoì au nei e!

Ua taiā roa taù vārua i te mau taparahi taata nei.

Te ìno rahi i Ierutarema

5¹ A horo na nā roto i te mau aroā i Ierutarema,
 a hiò ai, ia ìte;

e ìmi i roto i te mau vāhi âano ra,

i te ìtearaa atu te hoê taata,

ei taata rave i te parau-tià ra,

o tei ìmi i te parau-mau ra,

— ia faaòre atu vau i ta na hara.

² Parau noa hoì rātou e:

«Te ora ra Iehova!»,

e tapu haavare ā rātou.

³ E Iehova e, eere ānei to mata tei nià i te parau-mau?

Ua papaì òe ia rātou,

aita rā rātou i òto;

e ua pau rātou,

aita rā i tiā ia rātou ia fārii i te aò;
 ua haapaari rātou i to rātou mata, e iti to te òfaì.
 Aore i tiā ia rātou te hoì mai.

⁴ Ua parau iho ra vau:

O taua mau taata rii anaè nei tei maamaahia,
 o tei òre ìte i te peu a Iehova,
 e te parau au a to rātou Atua.

⁵ E haere au i te feiā rarahi ra,

a parau atu ai ia rātou;

ua ìte ia rātou i te peu na Iehova,

e te parau au a to rātou Atua;

ua ôfati atoà hoì teie i te tuto, hoê ā huru,

e ua motu ê ia rātou, te mau i mau ai ra.

⁶ E i teie nei, e pohe rātou i te riona no roto i te ururāau ra,

e pau hoì rātou i te ruto no te vāhi pāpū ra,

e na te hoê nēmera e tiaì i to rātou mau òire;

e te taata atoà e tomo i rāpaeàu ra;

e haea-noa-hia ia; no te mea ua faarahihia to rātou ìno,

e ua rahi hoì to rātou tāiva.

⁷ E nā hea vau i te faaòre i ta òe hara i tenā na?

Ua faaruè to mau tamarii ra ia ù,

e ua tapu i te mau mea èê eere i te Atua ra.

Ia faaàmuhia rātou e au ra, e fiu aè ra; ua rave iho ra hoì rātou, ua taiàta atu ra,

e ua haaputupu iho ra i roto i te fare o te vahine faaturi.

⁸ Ua riro rātou mai te puaahorofenua faaàmuhia i te poìpoì ra,

i te ìmiraa te taata atoà i te vahine a to na iho ra taata-tupu.

⁹ E òre ānei au e haere atu i taua mau parau nei?

— te parau mai ra Iehova.

Eiaha vau e tāhoo atu i te fenua mai teie nei te huru?

¹⁰ E paìuma òutou i nià i to na patu, e haapau,

— eiaha rā e faahope hua i te rave!

Hōpoi ê i te mau pāruru no na ra,

no te mea eere ia i ta Iehova!

¹¹ E haavare rahi hoì ta rātou ia ù nei, te ùtuafare o Ìteraèra, e to Iuta atoà

— te nā reira mai ra Iehova.

¹² Aore rātou i fāi ia Iehova,

ua parau rā: Eere o ia!

E òre tātou e roohia mai e te àti,

e te òè, e te poia, e òre ia tātou e ìte!

¹³ E riro rā te mau perofeta nei mai te matai ra:

aita hoì rātou i parauhia mai e:

A parau, e nā ôhia atu hoì rātou!

¹⁴ E i teie nei, te parau mai ra te Atua Tapaota ra, o Iehova:

No te mea ua nā reira mai ta òutou parau,

inaha, e faariro vau i ta ù parau i roto i to vaha na mai te auahi,

e teie nei feiā mai te vahie ra, ia pau atu rātou.

¹⁵ Inaha, te aratai mai nei au

i te hoê fenua roa ei rave ia òutou,

e te ùtuafare o Ìteraèra

— te parau mai ra Iehova.

E fenua pūai ia,

e fenua tahito,

e fenua parau ìtea òre e òe ra,

e òre hoì òe e ìte i to rātou reo ia parau mai.

¹⁶ E au to rātou piha òhe i te menema hūaihia ra:

e feiā àito anaè rātou.

¹⁷ E pau ia rātou ta òe àuhune, e ta òe pāne,

ta to mau tamarii tamaroa e to mau tamahine e àmu e tià ai,

e pau ia rātou to mau nana māmoe e to mau puaatoro,

e pau ia rātou to vine e to tute,

e pau ia rātou to mau òire faaètaètahia ra, o tei tiàturihia e òe ra, i te òè.

¹⁸ E tae noa atu ra i taua tau ra, e òre au e rave faahope ia òutou — te nā reira mai ra Iehova. — ¹⁹ E riro hoì, ia parau òutou e: E aha te

mea i nā reira mai ai to tātou Atua ra o Iehova ia tātou nei? E parau atu òe ia rātou i reira: Mai ia òutou i faaruè mai ia ù ra, e ua haamori i te mau Atua èè i to òutou iho nei fenua, e auraro atoà òutou i te taata èè i te fenua eere i to òutou iho ra.

Ia òre anaè te mana o te Atua e ìte-faahou-hia

²⁰ E faaite òutou i teie i te fare o Iatōpa,
e parau hua atu hoì i Iuta, nā ô atu:

²¹ E faaroo mai na òutou i teie, e te mau taata maamaa, e te ìte òre!
E mata to rātou, eita rā rātou e hiò,
e tarià to rātou, e òre rā rātou e faaroo.

²² — I nā ô mai rā Iehova:

Eita ānei òutou e mataù mai ia ù?
E òre ānei òutou e rūrūtaina i mua ia ù nei?
O tei haapaò i te one ei ôtià no te moana,
ei mea haapaò-tāmau-hia, e e òre roa e topa,
haùti noa ā taua miti ra, e òre roa ta na e tupu,
haruru noa ā to na aru, e òre roa e topa ia rātou.

²³ E âau tāiva rā to teie nei feiā e te ôrure hau;
ua tāiva rātou, e ua reva.

²⁴ Aore hoì to rātou âau i parau e:

Tātou e mataù i to tātou Atua ra, ia Iehova,
o tei hōroà mai i te ua i to na tau,
te ua faatupu māa e te ua àuhune,
e te māa rahi mau àuhune ra, o to na ia i mātaro i te vaiiho na tātou.

²⁵ Na ta òutou mau hapa i faaòre i taua mau mea ra,
e na ta òutou mau parau ìno i òre ai te maitai ia òutou.

²⁶ Te vai atu ra hoì te feiā paieti òre i roto i to ù ra mau taata;
te tiaì māite ra rātou, mai te here manu ra,
ua tuu hoì rātou i te mārei, ia noaa ia rātou te taata.

²⁷ Mai te piha mārei manu e îi i te manu ra,
ua î atoà to rātou mau fare i te haavare;
i tupu ai to rātou mana e te taoà rahi.

²⁸ Ua poria rātou, e ua hinuhinu,
 ua hau to rātou ìno i to te paieti òre,
 ârèa te parau ra, aore rātou i faatià, te parau a te ôtare,
 te maità noa ra rā rātou;
 e aore hoì i haapaò i te parau a te veve ra.

²⁹ — Te nā ô mai ra Iehova:

E òre ānei au e haere atu i taua mau parau nei?

E ia tāhoo atu vau i te fenua mai teie nei te huru?

³⁰ E mea maerehia e te riàrià rahi tei ravehia i te fenua nei:

³¹ ua tohu haavare te feiā perofeta,
 e ua faaau atoà mai te feiā tahuà ia rātou,
 e te faatià nei to ù mau taata i te reira!
 E nā hea rā òutou ia tae i te hopeà ra?

E àti rahi to Ierutarema

6 ¹ A hoì atoà, e te mau tamarii a Peniamina, mai roto atu i Ierutarema!

Ei Tētōa òutou faaòto ai i te pū,
 e ei nià i Pete-Haterema, faatià ai i te tāpaò auahi!
 Te ìtea ra te àti i te haereà mai mai te pae i apatoèrau ra,
 e pau rahi roa ra.

² Tei nehenehe ra, tei rave faahereherehia ra, te tamahine o Tiona,
 ta ù i ôpua nei ia pohe!

³ E riro i te haere mai te feiā tiaì e ta rātou mau nana atoà ia na ra;
 a pātia ai i to rātou mau tiàhapa ia na e àti noa aè;
 a àmu ai rātou atoà i to rātou ra vāhi.

⁴ E faaineine òutou i te tamaì ia na!
 A tià, e haere tātou i nià i te mahana maoro nei!
 A tae hoì tātou! Ua poto hoì te mahana nei,
 e te ata ahiahi nei, ua maoro ia.

⁵ A tià, e haere noa tātou i te pō!
 Tātou e vāvāhi i to na ra mau fare arii!

Ei faaararaa

⁶ Ua parau mai hoì Iehova Tapaota ra:

A tãpũ na i te mau rãau na na,
e àhu i te tahi vāhi teitei ia Ierutarema!

E au ia òire ia nā reirahia atu o ia;
te mau hāmani ìno atoà hoì tei roto ia na.

⁷ Mai te pape pihaa ra, e pihaa noa mai ā to na pape,
ua haamanii noa mai ā o ia i to na ìno;
te rave ûàna e te haru tei ìtea i roto ia na;
te mai e te papaì,
te vai tãmau noa mai ra i mua ia ù.

⁸ E fãrii mai òe i te aò, e Ierutarema,
o te faataa ê atu hoì au ia òe,
o te faaano atu vau ia òe, ei fenua taata òre!

Te hoê nūnaa tei òre e faaroo

⁹ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Mai ta rãtou e pōfai hua i te vine ra,
e nā reira rãtou i te rave i te toeà o Ìteraèra ra.

Faahoì mai i to rima,
mai te pōfai vine i te mau ète ra.

¹⁰ O vai ta ù e parau?

E ta ù e aò atu ia faaroo mai rãtou?
Inaha to rãtou tarià, e peritome òre,
e òre e faaroo mai;

inaha hoì te parau a Iehova,
e parau faaìno ia na rãtou,
aore roa te reira i autià atu e rãtou.

¹¹ E i teie nei, ua î roa vau i te riri o Iehova,
ua fiu vau i te tãpeàraa.

— E nīnii atu vau i nià i te mau tamarii i te mau aroā nei,
e i nià atoà i te âmuiraa taata âpī atoà ra!

E riro hoì te tāne e te vahine atoà,
o tei paari, o tei hope roa to na puè mahana!

¹² E riro to rātou mau fare ia vētahi ê,
e mā te reira atoà ta rātou mau âua e ta tātou mau vahine;
e faatoro hoì au i taù rima i te mau taata no teie nei fenua
— te nā reira mai ra Iehova.

¹³ Mai te taata iti haìhaì ra e tae noa atu i tei rahi,
ua riro roa rātou atoà i te nounou taoà;
e mai te perofeta e tae noa atu i te tahuà,
ua àti pāatoà ia i te haavare.

¹⁴ Ua tāàtiàti a iri noa rātou i te paruparu o te tamahine a to ù ra
mau taata,

i te nā ôraa e: «Ei hau, ei hau!» E aita roa atu hoì e hau!

¹⁵ I haamā ānei rātou a rave ai rātou i te parau faufau ra?

Aita, aore roa ia i haamā;
aita, aore rātou i ìte i te haamā.

E i teie nei, e hià rātou te tahi e te tahi;
ia haerehia atu rātou e au ra,
e hurihia ia rātou i raro
— te nā reira mai ra Iehova.

¹⁶ Ua nā ô mai hoì Iehova:

Tià noa òutou i te pae èàtià, a hiò ai!

A ui ai i te mau èà tahito ra i te èà maitai ra:

A haere ai òutou nā reira,
e ìtea ia òutou te faaearea no to òutou vārua!

Ua nā ô ra rātou:

E òre mātou e nā reira!

¹⁷ E na ù e tuu i te tiaì i nià ia òutou i te nā ôraa e:

E faaroo òutou i te òto o te pū ra!

Ua nā ô mai ra rātou:

E òre mātou e faaroo!

¹⁸ E i teie nei, e faaroo mai, e te mau fenua!

E haamanaò e te âmuiraa taata e,

i to roto ia rātou nei!

¹⁹ E faaroo mai e te fenua nei!

Inaha, e hōpoi mai au i te ìno i nià i teie nei mau taata,

o te hopeà ia o to rātou manaòraa;

no te mea aore rātou i faaroo i ta ù nei parau;

e ta ù nei ture, ua faaruè rātou i te reira.

²⁰ E aha te faufaa ia hōpoi mai i te mea noànoà mai Tera mai ia ù nei,

e te tō mōmona no te fenua roa?

Aore ta òutou mau tūtia tāauahi i tiàhia,

e ta òutou mau tūtia, e mea au òre ia ia ù.

²¹ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova:

Inaha, e tuu vau i te tiàràraa i mua i teie nei feiā,

e turori hoì te mau metua e te mau tamarii i te reira,

e e pohe atoà te taata-tupu e tana hoa atoà.

Te haere mai ra te hāmani ìno

²² Te nā ô mai ra Iehova:

Inaha, e pupu taata tē haere mai mai te pae i apatoèrau ra,

e fenua rahi tei tià mai no te hopeà mai o te fenua ra.

²³ Ua haru rātou i te fana e te māhae;

e aroha òre to rātou, e òre roa e faaherehere;

e haruru to rātou reo mai te haruru miti ra;

e nā nià anaè mai rātou i te puaahorofenua,

ua faanānai-anaè-hia, mai te feiā i ineine ia àro ra,

e àro mai rātou ia òe, e te tamahine a Tiona!

²⁴ — O te roo anaè ra ta tātou i faaroo,

e ua paruparu hoì to tātou rima;

ua roohia tātou e te àti,

e mai to te vahine e fānau ra, te māuiui.

²⁵ Eiaha e tae i te àihere,

eiaha e haere noa nā te ètià;

ua àti hoì tātou i te mataù,

e te òè o te ènemi.

²⁶ E te tamahine a to ù ra mau taata,
e àhu na i te àhu òto,
a hurihuri noa ai ia òe i roto i te rehu auahi,
a òto na òe mai te òto i te tamaiti here ra,
ei auē rahi roa ra!
E haere-hotuāpō-noa-hia mai taua haru ra i nià ia tātou.

Te mau ôrure hau

²⁷ Ua tuu aè nei au ia òe ei hiò,
e mai te pare hoì òe i roto i to ù ra mau taata,
ia ìte òe, e ia tāmatahia e òe to rātou haereà.

²⁸ E tāiva rahi ìno to rātou atoà,
e feiā faaìno haere,
e veo e te âuri,
ua ìno anaè rātou.

²⁹ Ua àma te puhipuhi,
ua hope te maa tāpau i te auahi...
E aha ta te tunu ra faufaa ia tunu,
aore hoì te ota i faataa-ê-hia ra.

³⁰ «E ârio faataa-ê-hia», to rātou iòà ia rātou;
ua faataa-ê-hia hoì rātou e Iehova.

Tiàturiraa moemoeā i roto i te hiero

7 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia, na ôraa mai ia Iehova ra, i te nā ô ra mai e: ² Tià noa na i roto i te ùputa o te fare o Iehova, ei reira òe e faaite ai i teie nei parau, a nā ô atu ai: E faaroo mai i te parau na Iehova, e to Iuta atoà ra, òutou o tei tomo nā teie nei mau ùputa, ia haamori ia Iehova. ³ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua no Ìteraèra: A haamaità na i to òutou haereà e ta òutou e rave na, e na ù òutou e haapārahi i teie nei vāhi. ⁴ Eiaha òutou e tiàturi i te feiā parau haavare, o tei nā ô mai e: «Te nao o Iehova, te nao o Iehova, te nao o Iehova teie!» ⁵ I tià mau ia òutou i te haamaità i to òutou

haereà, e ta òutou e rave ra, e ia tià mau ia òutou i te rave i te parau au i te taata nei e to na iho taata-tupu; ⁶ e ia òre hoì ia hāmani ìno i te taata ê, e te ôtare, e te vahine ìvi ra, e ia òre hoì ia haamanii i te toto hara òre i teie nei vāhi, e ia òre ia pee i te mau atua èê e ìno ai òutou iho ra, ⁷ e haapārahi au ia òutou i teie nei vāhi i reira, i te fenua i hōroàhia e au no to òutou mau metua ra, mai tahito mai e a muri noa atu. ⁸ Inaha, te tiàturi na òutou i te feiā i haavare mai, aore e faufaa ra. ⁹ E èiā ia òutou, e taparahi ā i te taata, e te faaturi, e te tapu haavare, e tūtui i te mea noānoā ia Paara, e pee haere ā i te mau atua èê, aore i ìtea e òutou na, ¹⁰ a haere mai ai, a tià mai ai i mua ia ù nei, i roto i teie nei fare i mairihia i to ù nei iōa, a nā ô mai ai e: Ua faaorahia mātou! — ia rave ā mātou i taua mau mea faufau nei? ¹¹ Ua riro ānei teie nei fare, tei mairihia i to ù nei iōa, ei ana èiā ia òutou na? Inaha, o vau iho tei ìte — te parau mai ra Iehova. ¹² Haere noa na rā òutou i to ù ra vāhi i Tiro ra, tei tuuhia e au taù iōa i mūtaa iho ra, a hiò ai i ta ù i rave i te reira i te parau ìno a to ù ra mau taata a Ìteraera. ¹³ E i teie nei, no te mea ua rave òutou i taua mau parau ra — te parau mai ra Iehova — e ua parau atu vau ia òutou, i te poi poi roa hoì i te tiàraa, e ua parau, aore rā òutou i faaroo mai, e ua tiàoro atu vau ia òutou, aore rā òutou i parau mai, ¹⁴ e rave ai au i te fare i mairihia i to ù ra iōa, ta òutou e tiàturi na, e te vāhi i hōroàhia e au no òutou e no to òutou mau metua, mai ta ù atoà i rave ia Tiro ra. ¹⁵ E faataa ê atu vau ia òutou i mua i taù aro nei, mai ta ù i faataa ê i to òutou mau taeaè ra, te mau huaai atoà o Èferaima.

Eita te Fatu e faaroo

¹⁶ E i teie nei, eiaha òe e pure i teie nei feiā, eiaha òe e ani, eiaha e tià ia rātou, eiaha e parau mai ia ù nei ia òutou, e òre au e faaroo atu ia òe. ¹⁷ Aita òe e hiò i ta rātou e rave na i te mau òire o Iuta, e te mau aroā i Ierutarema? ¹⁸ Te òhi haere ra te mau tamarii i te vahie, e te tahu ra nā metua i te auahi, te oi ra nā vahine i te faraoa, ei pāne na te arii vahine o te mau raì ra, e ei nīnii i te mau tūtia inu na te mau atua èê ra, ei faaoôo mai ia ù ra. ¹⁹ O vau ānei ta rātou i faaoôo

mai? — te nā reira mai ra Iehova. Eere ānei o rātou iho, ia māheàheà to rātou iho mata? ²⁰ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova ra o Iehova: Inaha hoì taù riri, e taù tāhoo e nīniihia i nià iho i teie nei vāhi, i nià i te taata e i nià atoà i te mau rāau o te ô ra, e i nià atoà i te mau māa tupu i nià i te fenua ra; e tià hoì i te àmaraa, e òre e tīnaihia.

Te nūnaa tei òre e faaroo i to na Atua

²¹ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Âpiti atoà atu i ta òutou mau tūtia tāauahi i ta òutou mau tūtia, a àmu ai i te ìò o ta òutou mau puaatoro. ²² Aore hoì au i parau atu i to òutou mau metua, aore i faaue ia rātou, e te mahana i arataì mai ai au ia rātou mai te fenua mai mai Àifiti, i te tūtia tāauahi anaè ra e te tūtia anaè ra. ²³ O teie atoà rā tei faaue-atoà-hia e au ia rātou, nā ôhia: E faaroo mai òutou i to ù nei reo! E riro ia vau ei Atua no òutou i reira, e riro hoì òutou ei taata no ù. E haere hoì òutou nā te èà ta ù i faaue ia òutou, ia maitaì hoì òutou na. ²⁴ Aore rā rātou i faaroo mai, aore i fāriu mai i to rātou tarià, haapaò atu ra rā i ta rātou iho parau, e te mau manaò o to rātou âau ìno ra, e ua hoì i muri, aore i haere i mua. ²⁵ Mai te mahana i haere mai ai to òutou mau metua mai te fenua mai ra mai Àifiti, e tae roa aè nei i teie nei mahana, te tonoraahia e au taù mau tāvini atoà, te mau perofeta ra, i te tià-vave-raa i te poìpoì roa, e te tonoraa ia rātou. ²⁶ Aore rā rātou i faaroo mai ia ù, aore hoì i fāriu mai to rātou tarià; ua faaîta rā i to rātou àî, e ìno rahi ta rātou i rave i ta to rātou mau metua ra. ²⁷ E parau noa atu rā òe i teie atoà nei mau parau ia rātou, eita rātou e faaroo ia òe; e pii noa atu ā òe ia rātou, e òre ā rātou e parau noa mai ia òe. ²⁸ E i teie nei, e nā ô atu òe ia rātou: O te fenua teie aore i faaroo i te reo o to rātou Atua o Iehova, aore hoì rātou i fārii i te aò; ua òre te parau-mau, ua faataa-ê-hia i to rātou vaha.

Te peho o te Taparahiraa taata

²⁹ A pāòti i to ìò rouru, a faaruè atu ai!
A faatupu na i te òto i te vāhi teitei!

No te mea ua faaruè Iehova i to na taata,
e ua faataa ê i te uì no to na riri.

³⁰ Ua rave hoì te tamarii a Iuta i te ìno i mua i taù mata nei — te parau mai ra Iehova. Ua tuu rātou i te mau mea faufau i roto i te fare i mairihia i to ù nei iòà, ei haaviivii atu. ³¹ Ua faatià rātou i te mau vāhi teitei i Tofeta, i te peho o te tamaiti a Hinoma, ei tūtuìraa i ta rātou mau tamaroa e te mau tamahine i te auahi; o tei òre i faauehia e au ra, no te mea aore roa i tià ia ù te reira. ³² E i teie nei, inaha, te fātata mai ra te tau — te parau mai ra Iehova — e òre e parau-faahou-hia atu ai o «Tofeta», e «te peho o te tamaiti a Hinoma», o «te peho Taparahiraa» rā: ei Tofeta hoì rātou, e tanu ai i te taata e î roa aè ra aore e vāhi toe. ³³ E riro hoì te pera o teie mau taata ei māa na te mau manu o te reva, e na te mau manu o te fenua nei; e aore roa e tāihi ê atu. ³⁴ E faaòre atu hoì au i te mau òire o Iuta, e te mau aroā i Ierutarema, i te reo òaòà, e te reo àrearea, te reo o te tāne faaipoipo âpī, e te reo o te vahine faaipoipo âpī: e riro hoì te fenua i te ano.

8¹ — Te parau mai ra Iehova: Ia tae i te reira tau, e huri mai ai rātou i rāpae i te mau ivi o te mau arii o Iuta, e te mau ivi o te pupu atoà no reira, e te mau ivi o te feiā tahuà, e te mau ivi o te mau perofeta, e te mau ivi o to Ierutarema atoà ra, i to rātou mau âpoo ra. ² E tauaihia ia mau ivi i te mahana, e te marama, e to te raì atoà ra, i ta rātou i hinaaro ra, e ta rātou i hinaaro ra, e ta rātou i haamori ra, ta rātou i tītau ra, e ta rātou i ìmi ra, e ta rātou i piò i raro ra. E òre ia e haaputuhia, e òre hoì e tanua; e riro rā ei para i nià i te fenua ra. ³ E o te pohe tei hinaarohia, eiaha te ora, e te toeà o taua fētii ìno nei, i te mau vāhi atoà i tiahihia atu ai rātou e au ra — te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

Te ètaèta haapaòraa òre

⁴ E parau atu ā hoì òe ia rātou e, te nā ô mai ra Iehova:
E hià ānei rātou, e e òre roa e tià faahou mai?
E tāiva ānei rātou, e e òre roa e hoì mai?

⁵ E aha rā hoì i fāriu ê ai teie nei feiā o Ierutarema
i te tāiva tāmāu?

Ua haru pāpū rātou i te haavare,
e aita i tiā ia rātou i te hoì mai.

⁶ I faaroo atu ra vau, e ua ìte au:
aita rā i tiā ta rātou parau;
aore roa e taata tātarahapa i to na iho,
i te nā ôraa e: E aha noa na vau?

Te faahope ra te mau tāiva atoà ra i te pūai,
mai te puaahorofenua e horo i roto i te àrora ra.

⁷ Ua ìte hoì te hetite o te raì ra i to na mau tau;
e te ûupa, e te tūta, e te òtura,
te haapaò ra i to rātou haereà mai;
aore rā to ù ra mau taata i ìte i te parau-tiā a Iehova.

Te mau pāpaì parau e te ture a te Fatu

⁸ E aha òutou i parau ai e:
E paari to mātou,
e tei ia mātou te ture a Iehova!

Inaha mau ā,
e pēni haavare ta te pāpaì parau,
te haa ra ia ei haavare!

⁹ Ua haamā te feiā paari,
ua māheàheà, e ua fifi;
inaha, ua faaruè rātou i te parau a Iehova:
e te paari ra, e aha to roto ia rātou?

E òhipa te tāatoà mā te haavare

¹⁰ E i teie nei, e hōroà vau i ta rātou mau vahine na vētahi ê,
e ta rātou mau âua na te feiā e pārahi i reira.

No te mea mai te taata iti haìhaì ra e tae noa atu i tei rahi ra,
ua riro pāatoà rātou i te nounou taoà;
mai te perofeta e tae noa atu i te tahuà,

ua àti pāatoà i te haavare.

¹¹ Ua tātātiati a iri noa rātou

i te paruparu o te tamahine a to ù ra mau taata, i te nā ôraa e:
«Ei hau, ei hau!» E aita roa atu e hau!

¹² I haamā ānei rātou a rave ai rātou i te parau faufau ra?

Aita, aore roa ia i haamā,
aita, aore rātou i ìte i te haamā.

E i teie nei, e hià rātou te tahi e te tahi,
i haerehia atu rātou e au ra, e hurihia ia rātou i raro
— te nā reira mai ra Iehova.

Tiàiraa faufaa òre

¹³ — Te parau mai ra Iehova:

E rave haapau roa vau ia rātou.

Aore ia e vine to nià i te vine,
aore hoì e tute to nià i te tute,
e ua ôriorio atoà te nānāhere;
e o ta ù hoì i hōroà atu ia rātou ra,
e taa ê ia.

¹⁴ E aha tātou nei i pārahi noa ai?

E haaputuputu tātou e tomo
i roto i te mau òire faaètaètahia ra,
ei reira tātou e pārahi māmū noa ai!

Ua haamāmūhia mai hoì tātou e to tātou Atua ra e Iehova,
e ua hōroà mai te pape maramara ei inuraa na tātou,
no te mea ua hara tātou ia Iehova.

¹⁵ Ua hiò hoì tātou i te hau,
e aore roa e maità;

ua tiaì hoì i te ora,
e inaha, o te horuhoru!

¹⁶ Te ìtea mai ra te reo ûàna o ta na mau puaahorofenua mai Tana
mai,

e ua àueue te fenua atoà i te reo o te mau puaahorofenua pūai na na;

ua tae mai hoì rātou, e ua pau te fenua,
e te mau mea atoà i nià iho ra,
te mau òire, e te feiā atoà i pārahi i roto ra.

¹⁷ Inaha, te tono nei au
i te ôfī ia òutou, e te tefo,
e òre e faaroo i te haavare ra;
e na rātou e hōhoni ia òutou
— te parau mai ra Iehova.

Te mihi o Ieremia

¹⁸ Ia ìmi au i te haamāhanahana ia ù i to ù nei òtoraa;
te taiā roa nei taù âau i roto ia ù nei.

¹⁹ Inaha, te reo o te mihi o te tamahine o to ù ra mau taata,
te ìtea nei ia mai te fenua roa mai:

Aita ānei Iehova i Tiona?

Aita ānei to na arii i roto ia na ra?

— Te nā ô mai ra Iehova:

E aha rātou i faaoôo mai ai ia ù i to rātou mau tii òtiòtihia ra,
e ta rātou mau mea ê faufaa òre ra?

²⁰ — Ua òre aè nei te àuhune, ua unu te tau;

aita rā rātou i ora!

²¹ Ua taiā roa taù âau i te paruparu o te tamahine o to ù ra mau taata,
te òto nei au,

e ua roohia vau i te maere.

²² Aita e rāau i Tireata?

Aita o reira e tahuà?

E aha hoì te mea i òre i ora ai to ù ra mau taata?

Tei te mau vāhi atoà te haavare

9¹ Ahiri taù upoo nei i riro ei pape!
E taù nā mata nei ei roimata pihaa,

ia òto noa na vau i te ruì e te ao
i te feiā i pohe i to ù ra mau taata.

² Ahiri e fare autaa to ù no te rātere i te mētēpara nei!
ei faataa-ê-raa no ù i to ù ra mau taata, ia haere ê atu vau;
no te mea e feiā faaturi anaè,
e âmuiraa taata haavare anaè.

³ E ua fefe to rātou arero mai te fana no te haavare;
eere i to te parau-mau
i riro ai rātou ei feiā mana i te fenua nei;
nā te tahi ìno e tae noa atu ra i te tahi ìno, to rātou haereà,
e aita rātou i ìte ia ù
— te parau mai ra Iehova.

⁴ E ara te taata atoà i to na iho ra taata-tupu,
eiaha hoì e tiàturi i te taeaè mau ra;
e riro hoì te mau taeaè atoà ra i te faahema,
e hāhaere ā te taata-tupu e faaìno.

⁵ E haavare hoì rātou atoà i to na iho ra taata-tupu,
e òre hoì rātou e parau i te parau-mau.
Ua haamātaro rātou i to rātou arero i te parau haavare,
ua rohirohi rātou i te raveraa i te parau ìno.

⁶ Tei rotopū i te haavare to òe na pārahiraa;
e no te haavare e òre ai rātou e ìte mai ai ia ù
— te nā reira mai ra Iehova.

⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:
Inaha, e faatarapape au ia rātou, e tāmata vau ia rātou.
E nā hea atu hoì au i te tamahine o to ù nei mau taata?

⁸ E au to rātou arero i te òhe e pohe ai ra,
e haavare te parau i roto i to rātou vaha;
e parau hau anaè ta te taata atoà ia vētahi ê nei,
âreà i roto i to na âau, te tuu nei ia i te mārei ia na.

⁹ — Te nā ô mai ra Iehova:
Eiaha vau e haere atu i taua mau parau nei?
E mai te reira te huru o taua fenua ra, eiaha vau e tāhoo atu?

Te tau o te taïraa

¹⁰ E faatupu vau i te òto o te auē i nià i te mau mouà ra,
 e te mihi i te mau vāhi ātea i te mētēpara ra;
 ua ano hoì te reira,
 e aore roa e taata i nā reira i te haere;
 aore hoì rātou i ìte i te òto o te mau puaa;
 te mau manu o te raì ra e te manu atoà o te fenua,
 ua hope roa i te reva ê.

¹¹ E faariro vau ia Ierutarema ei puèà anaè,
 e ei âpoo no te teni,
 e te mau òire i Iuta ra, e haapau-roa-hia ia e au,
 e òre roa to rātou e taatahia.

¹² O vai te taata paari e ìte i teie nei parau?

Tei parauhia atu o ia e te vaha o Iehova!

E tià ai ia na ia faaïte atu i te mea i pau ai teie nei fenua,
 e i riro ai mai te mētēpara, e aore roa e taata e nā reira te haere?

¹³ Ua nā reira mai Iehova: No te mea ua faaruè rātou i taù ture, ta ù
 i tuu i mua ia rātou ra, e aore hoì i faaroo i taù reo, aore hoì i nā reira
 to rātou haereà, ¹⁴ ua haapaò rā rātou i te manaò o to rātou iho âau,
 e ua pee rātou i te mau atua na to rātou mau metua i haapii mai. ¹⁵ E
 i teie nei, te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha
 e faaàmu vau i teie nei mau taata i te rāau maramara, e hō atu vau
 i te pape maramara ei inuraa na rātou. ¹⁶ E haapūrara vau ia rātou i
 roto i te mau fenua aore i ìtea e rātou, e to rātou mau metua atoà; e
 faaue au i te dè ei tipapa ia rātou, e ia hope roa rātou ia ù.

¹⁷ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

A haamanaò na!

A parau atu i te mau vahine òto ra,
 ia haere mai rātou, e tipapa te feiā i ìte i te òto ra,
 ia haere mai hoì rātou!

¹⁸ Ia rave vave hoì rātou i te tahi òtoraa ia tātou nei,
 ia tōpata te roimata i to tātou nei mata,

e ia manii te pape i te mau tāpoì mata no tātou nei.

¹⁹ Te ìtea ra te reo òto mai Tiona mai:

To tātou pau e!

Ua ahoaho roa tātou!

No te mea ua faaruèhia e tātou te fenua;

no te mea ua huri rā rātou i to tātou mau fare i raro.

²⁰ E i teie nei, e faaroo mai, e te mau vahine, i te parau a Iehova, e fārii hoì to òtoutu tarià i te parau no to na vaha!

E haapii hoì i ta òtoutu mau tamahine i te òto,

e te mau vahine atoà e haapii i te vahine tupu i te auē!

²¹ Ua haere mai hoì te pohe nā roto i to tātou haamāramarama,

e ua tomo mai i roto i to tātou mau fare arii,

e ua pau te mau tamarii i te mau aroā,

e ua pohe hoì te mau taata āpī i te mau vāhi ātea ra.

²² A parau na: Te nā reira mai ra Iehova:

E hià hoì te taata i raro a vai noa ai

mai te para i nià i te fenua ra,

e mai te toeà iti i muri mai i te taata òòti ra:

e aore hoì e taata ia rave mai.

Te paari mau: o te ìteraa ia i te Fatu

²³ Te nā ô mai ra Iehova:

Eiaha tei paari ra e òaòà i to na paari,

eiaha tei pūai ra e òaòà i to na pūai,

eiaha tei taoà-rahi-hia ra e òaòà i ta na taoà!

²⁴ O tei òaòà ra, teie ta na e òaòà,

o ia i ìte e ua ìte hua o ia ia ù nei,

e o vau o Iehova tei rave i te parau hāmani maitaì ra,

e te parau au, e te haavare òre i te fenua nei;

o ta ù ia mau mea au

— te nā reira mai ra Iehova.

Tūàti òre i te feiā peritome òre

25 — Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, te fātata mai ra te tau, e rave atu ai au i te feiā peritome, e te feiā peritome òre atoà ra: ²⁶ ia Àifiti, e ia Iuta, e ia Ètoma, e te mau tamarii a Àmona e ta Moapi, e te feiā atoà e òòti poto i te rouru ra, te feiā e pārahi i te mētēpara ra; e fenua peritome-òre-hia anaè taua mau fenua ra, e feiā peritome òre atoà te ùtuafare atoà o Ìteraèra i te âau ra.

Te Atua ora i mua i te mau îtoro

10 ¹ E faaroo mai i te parau a Iehova e parau nei ia òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra! ² Te nā ô mai ra Iehova:

Eiaha òutou e haapii i ta te êtene ra parau,
e eiaha òutou e mataù i te mau tãpaò i nià i te raì ra,
mataù noa ai te mau êtene i te reira.

³ E peu faufaa òre anaè ta te mau fenua atoà:
te tãpū nei rātou i te rāau no roto i te ururāau i te mauhaa òòì,
e òhipa ia a nā rima o te taata rave òhipa;

⁴ ua faaùnaùna hoì rātou i te ârio e te àuro,
e ua haamau hoì rātou i te naero e te hāmara,
ia òre rātou ia turorirori.

⁵ Mai te tāmara rātou i te ètaèta,
e òre hoì rātou e parau;
e hōpoi-noa-hia rātou,
no te mea e òre e tià ia haere!

Eiaha e mataù atu,
e òre hoì e tià ia rave mai;
e te hāmani maitaì, e òre roa e tià ia rātou.

⁶ Aore roa o òe e fāito, e Iehova;
te rahi ra hoì òe, e te rahi atoà ra to òe ià i te pūai.

⁷ O vai tei òre e mataù ia òe, e te arii no te mau fenua ra?
O tei au hoì ia òe ra,
no te mea aita atoà i te feiā paari atoà i te mau fenua ra,

e to rātou atoà ra mau pātireia,
aita roa o òe e fāito.

⁸ Ua maamaa rahi e te maromaroâ rahi to rātou.
E haapiiraa faufaa òre to taua rāau ra!

⁹ Mai Taretita mai te ârio tiàpaipaihia ra,
e te àuro mai Ûfata mai;
e òhipa ia na te tiàpai ârio ra,
e na te rima ia o te taata i faatō ra;
àhu èreère-tape-moana e te ùraùra to rātou àhu:
e mea ravehia e te feiā paari taua mau mea ra.

¹⁰ O Iehova rā, te Atua mau,
te Atua ora, e te arii hau mure òre.
E rūrūtaina te fenua i to na riri,
e òre e tià te mau fenua ia faaòromaì i ta na riri tāhoo ra.

¹¹ E nā ô òutou ia parau atu ia rātou: Te mau atua aore i hāmani i
te mau raì e te fenua nei,
e pohe ia rātou i nià i te fenua nei, e i raro aè teie nei mau raì.

¹² Na na i hāmani i te fenua i to na ra mana,
e na na i haamau i te ao atoà nei i to na ra paari,
e na na i hōhora i te mau raì i to na ra ìte.

¹³ Ua parau anaè to na reo, ua rahi te pape i nià i te raì;
no na i pee ai te ata mai te hopeà mai o te fenua ra,
e na na i faatupu i te uira e te ua,
e ua hōpoi mai o ia i te mataì no roto i to na puèraa.

¹⁴ E aoaoa to te taata i te ìte òre,
e ua haamā te feiā faatō atoà i te tii òtiòtihia ra;
haavare te tii faatōhia ra,
aore hoì e aho o roto ia rātou.

¹⁵ Faufaa òre mau to rātou,
òhipa na te feiā hapa rahi;
i tihia mai rātou e mou ai.

¹⁶ E òre hoì te tufaa o Iatōpa e au i te reira,
na na hoì te mau mea atoà nei i hāmani;

e o Ìteraèra te fāito o to na ra tufaa.
O Iehova Tapaota ra, to na iòà.

Te fātata mai ra te àti rahi

¹⁷ A haaputu na i ta òe ra taoà e vai i te fenua nei,
e tei pārahi i roto i te pare nei!

¹⁸ Te nā ô mai ra hoì Iehova:

Inaha, e maa vau i te taata no teie nei fenua te maaraa hoê;
e àti hoì rātou ia ù,
e ìte hoì rātou.

¹⁹ — Âuē hoì au nei i to ù nei paruparu!

Ua māuiui taù mai!

Ua nā ô iho ra hoì au:

«E mai mau hoì teie,
e faaòromaì hoì au, e tià ai!»

²⁰ Ua pau taù tiàhapa,

e ua motumotu taù mau taura;

ua reva taù mau tamarii ra, e aita nei;

aita e taata i pātia faahou i taù tiàhapa,

e ia faatià i taù mau pāruru.

²¹ No te mea ua riro te feiā e parau ra i te ìte òre,

e aore rātou i ìmi ia Iehova.

I òre ai rātou i maitaì ai, e ua pūrara ê ta rātou nana.

²² A faaroo na! E haruru!

Inaha, te fātata mai ra, e àtutu rahi no te fenua i te pae i apatoèrau,

ei faaano i te mau òire o Iuta,

ei pārahiraa no te teni ra.

Te pure a Ieremia no to na nūnaa

²³ Ua ìte hoì au, e Iehova,

eere tei te taata iho to na haereà;

eere hoì tei taua taata e haere ra,

i te haapaò i to na taahiraa.

²⁴ E aò mai òe ia ù, e Iehova,
mā te parau au ra!

Eiaha mā te riri,
a mou roa hoì au ia òe.

²⁵ Nīnii atu òe i to riri i nià i te mau fenua ìte òre ia òe ra;
e i nià i te mau nūnaa aore i tiàoro atu i to òe ra iòà!

Ua pau roa hoì Iatōpa ia rātou,
e ua ano roa to na ùtuafare.

Te faaauraa faufaa i faaìnohia

11 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia mai ô mai ia Iehova ra, na ô mai ra: ² E faaroo mai òutou i te parau o teie nei faufaa! E parau atu òe i taua parau nei i te mau taata no Iuta, e te mau taata no Ierutarema! ³ E parau atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra o Iehova: Ia tatārahia te taata e òre e faaroo i te parau o teie nei faufaa, ⁴ Ta ù i faaue i to òutou mau metua i te mahana i arataì mai ai au ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai roto i te umu âuri ra, a nā ô atu ai: E faaroo mai òutou i taù reo, e rave hoì i ta ù e parau atu ia òutou ra; e riro ia òutou ei taata no ù i reira, e riro hoì au ei Atua no òutou. ⁵ Ia faatupu hoì au i te tapu ta ù i tapu atu i to òutou mau metua ra, e e hōroà vau i te fenua tahe pape noa te ū e te meri, mai tei teie nei mahana. Ua parau atu ra vau, nā ô atu ra: Oia ia, e Iehova e! ⁶ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E faaite haere i teie nei mau parau i te mau òire o Iuta, e nā ô atu: E faaroo mai òutou i te parau o teie nei faufaa a rave ai! ⁷ Ua aò hua atu hoì au i to òutou hui metua i te mahana i arataì mai ai au ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, e tae roa aè nei hoì i teie nei mahana, i te tià-vave-raa i te poipoì roa i te aòraa atu, i te nā ôraa e: E faaroo mai òutou i ta ù parau! ⁸ Aita rā rātou i faaroo, aore hoì i fāriu mai i te tarià. Haapaò noa atu ra te taata atoà i te mārō o to na iho ra âau ìno. I hōpoi mai ai au i te mau parau i roto i teie nei faufaa i nià ia rātou, ta ù i parau atu ia rātou ra e rave, aita rā rātou i rave. ⁹ Ua parau atoà mai Iehova ia ù: E âmuiraa tei ìtea i roto i te mau taata o Iuta, e i roto atoà i

to Ierutarema. ¹⁰ Ua fāriu faahou rātou i te mau hara a to rātou mau metua, o tei òre i faaroo mai i ta ù parau. Ua pee hoì rātou i te mau atua èê, i te haamoriraa ia rātou. Te ùtuafare o Ìteraèra, e te ùtuafare o Iuta, ua òre atoà ia ua haapaò i te faufaa na ù nei i ta ù i faaau i to rātou ra mau metua.

¹¹ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova: Inaha teie au a hōpoi mai i te ìno i nià ia rātou, e òre hoì rātou e ora ia àpe. E tiàoro noa mai hoì rātou ia ù, e òre au e faaroo atu. ¹² E haere hoì te mau òire o Iuta, e te taata no Ierutarema, e tiàoro i te mau atua ta rātou i tūtuì i te mea noànoà ra, e òre roa rā rātou e ora i te reira, ia roohia mai rātou e te àti ra. ¹³ Ua fāito atoà to mau atua, e Iuta, i to òe ra mau òire ia taiò ra; e ua fāito atoà to mau aroā i Ierutarema i te mau fata ta òutou i faatià i taua mea haamā ra — e fata tūtuìraa mea noànoà no Paara! — ¹⁴ E i teie nei, eiaha òe e pure i teie nei feiā, eiaha e faaite i to rātou hinaaro, eiaha e ani i ta rātou; e òre hoì au e faaroo ia tiàoro mai rātou ia ù ra, ia roohia rātou e te àti ra.

To te Fatu faahiàraa i ta na tumu ôrive

¹⁵ E aha ta taù here nei faufaa i roto i taù fare nei?

E te rave ra o ia i te parau ìno mā te feiā rahi atoà ra!

E ua faaruèhia te tūtia moà e òe ra!

Te òaòà ra òe ia rave i te parau ìno ra!

¹⁶ E ôrive ruperupe, e te nehenehe, e te hotu i te māa maità ra, o to òe ia iòà ia Iehova.

Ua tūtuì rā o ia i te reira i te auahi mā te àtutu rahi, e ua pau te mau âmaa i te auahi.

¹⁷ Na Iehova Tapaota, tei tanu ia òe ra, i faaite mai i te ìno no òe ra, no te ìno o te ùtuafare o Ìteraèra, e te ìno o te ùtuafare o Iuta, i ta rātou i rave ia rātou iho, i te faaoôoraa mai ia ù, i te tūtuìraa i te mea noànoà no Paara.

To Ieremia haapeàpeàraahia e to na iho fētii

¹⁸ Ua faaite mai ra Iehova ia ù, e ìte aè ra vau. Ua faaite mai òe ia ù i ta rātou rāveà. ¹⁹ Mai te pinia māmoe rata ra vau ia arataihia e taparahi: aore hoì i ìte e, ua ôpua rātou e rave ia ù, i te nā ôraa e: «E tãpũ tātou i te rāau mā te maa atoà i nià iho! E faataa ê atu tātou ia na i te fenua o te taata ora nei, ia òre ia manaò-faahou-hia atu to na iò!» ²⁰ O òe rā, e Iehova Tapaota ra, to òe te manaò tià ra,

o tei hiòpoà hua i te manaò e te âau ra.

E faaite mai òe ia ù i to riri ia rātou,
ua faaite-hua-hia e au ta ù parau ia òe ra!

²¹ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova i te mau taata no Ànatota tei tītau mai ia òe ia pohe, i te nā ôraa mai e: Eiaha òe e tohu i te iòa o Iehova, o te pohe hoì òe i to mātou nei rima! ²² Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota: Inaha, e rave atu vau ia rātou: e pohe te mau taata âpī i te oè, e ta rātou mau tamaroa e ta rātou mau tamahine, e pohe ia i te poia. ²³ E òre hoì te hoê paeàu o rātou e toe i te vaiihohia: e hōpoi mai hoì au i te ìno i nià i te mau taata o Ànatota, to rātou ia matahiti i ravehia ai rātou ra.

12 ¹ E parau-tià ta òe e Iehova, ia parau noa atu vau ia òe ra;
e faatià noa mai òe:

ia parau noa vau ia òe i te auraa o ta òe parau.

E aha te mea i manuia ai te haereà o te paieti òre ra?

Te pārahi hau noa ra te feiā haavare rahi ra.

² Na òe rātou i tanu, e ua aahia to rātou;

ua tupu hoì rātou;

e ua hotu hoì rātou i te huero;

ua mau rātou ia òe i to rātou vaha,

âreà i roto i to rātou âau, ua faaruè ia rātou ia òe.

³ Ua ìte rā òe, e Iehova, ia ù;

ua ìte hoì òe, e ua tāmata òe i taù âau o tei ia òe ia.

A ìriti mai òe ia rātou mai te māmoe no te pohe ra,

e faataa ê au ia rātou no te mahana e taparahihia ai ra!

⁴ Mai te aha te maoro o te òto o teie nei fenua, e ôriorio ai te àihere o te mau âua atoà nei? No te parau ìno o te feiā i pārāhi i reira? Ua pau te mau manu o te fenua e te mau manu pererau i te pohe, no te mea ua parau rātou e: E òre o ia e ìte i to mātou hopeà!

⁵ — I rohirohi na òe i te hororaa,
o òe e te feiā horo noa atoà ra:
E aha òe e tiā ai ia mārō atu i te mau puaahorofenua ra?
E te itoito ra òe
i te fenua hau na:
e aha rā hoì òe ia tae i te hāono o Ioritāna?

⁶ To mau taeaè atoà hoì, i te ùtuafare o te metua ra, o te reira atoà tei tāiva ia òe ra; ua aùàù hoì rātou ia òe mā te pii hua. Eiaha òe e faaroo atu ia parau maitai mai rātou ia òe ra.

E faaruè te Atua i to na hiero e to na nūnaa

⁷ Ua faaruè au i to ù ra ùtuafare,
ua tāiva vau i to ù ra terero,
ua hōroà vau i taù here
i te rima o to na mau ènemi.

⁸ Ua riro taù terero nei
mai te riona o te vāhi ururāau ra ia ù;
ua faateitei mai to na reo ia ù nei;
i riri atu ai hoì au ia na.

⁹ Mai te tepuo taehae ta ù ra terero ia ù nei,
e te mau manu taehae atoà ra?
E haere mai òutou e haapuni ia na,
e haaputuputu atoà mai, e te mau taehae o te aru ra,
tii mai òutou e àmu!

¹⁰ Ua pau taù ô vine i te feiā tiaì e rave rahi;
ua taataahi rātou i to ù tufaa i raro aè i to rātou âvae;
e ta ù tufaa maitai ra, ua pau ia ia rātou,
e ua ano, ua riro ei mētēpara.

¹¹ Ua faarirohia e rātou ei fenua pau;

o no taua pau ra
i òto ai ia ù ra.

Ua pau atoà te fenua atoà,
aore rā e taata e òto âau noa atu.

¹² Ua tae mai te feiā haru
i te mau vāhi pāpū i te mētēpara,
te rave haapau roa nei te òè o Iehova, mai te hopeà mai o te fenua
e tae noa atu i te tahi hopeà; aore roa e hau to te taata atoà.

¹³ Ua ueue rātou i te tītona,
e tātārāmoa rā ta rātou e òòti,
aore roa a rātou faufaa e noaa i ta rātou ra tufaa.

E riro òutou i te haamā i tei faahotuhia mai,
no te riri rahi o Iehova.

Te Fatu e te mau nūnaa tāpiri ia Ìteraèra

¹⁴ Te nā ô mai ra Iehova i taù mau taata-tupu hāmani ìno nei, o tei
tāiri i te terero i haapārahihia ai e au to ù ra mau taata o Ìteraèra:
Inaha, e ìritihia rātou e au i rāpaeàu i to rātou fenua ra, e ìriti hoì au
i te ùtuafare o Iuta ia taa ê atu ia rātou. ¹⁵ E oti aè ra rātou i te ìritihia
e au ra, e aroha faahou atu ā vau ia rātou, e faahoì mai au ia rātou
atoà ra i to rātou ra tufaa, i te taata atoà ra i to na ra fenua mau. ¹⁶ E
ia tià ia rātou i te haapii i te parau a to ù ra mau taata, ia tapu rātou i
to ù ra iòà — te ora ra Iehova! — mai ta rātou i haapii mai i to ù ra
mau taata i te tapu ia Paara, e patuhia rātou i roto i to ù ra mau taata
i reira. ¹⁷ Ia òre rā rātou ia faaroo ra, e ìritihia e au taua fenua ra, e
ìriti haapau roa ia — te nā reira mai ra Iehova.

Ieremia e te tātua vavai

13 ¹ Ua nā ô mai ra Iehova ia ù: A haere, a rave i te tahi tātua
vavai no òe ra, a tātua na i to tauupu, eiaha rā e uhihia i raro i
te pape. ² Ua tii atu ra vau i taua tātua ra ta Iehova i parau mai ra, e
ua tātua iho ra vau i taù tauupu.

³ Ua parau faahou mai ra Iehova ia ù, o te piti ia o te parauraa mai, na ô mai ra: ⁴ A rave i tenā na tātua i ravehia e òe ra, tei nià i to tauupu ra, a tià i nià, a haere i Èufarate ra, a huna ai i taua tātua na i reira, i roto i te hoê âpoo i roto i te mato ra. ⁵ Haere atu ra hoì au, e ua huna iho ra i pihai iho i te Èufarate ra, ta Iehova hoì i parau mai ia ù ra. ⁶ E rave rahi aè ra te mahana i mahemo, ua parau mai ra Iehova ia ù: A tià, a haere i Èufarate ra, a rave mai i taua tātua ra ta ù i parau atu ia òe ra e huna i reira. ⁷ Ua haere atu ra vau i Èufarate ra, e ua ô iho ra, e ua rave atu ra i taua tātua i te vāhi i hunahia ai e au ra; e inaha, ua ìno taua tātua ra, ua riro ei mea faufaa òre.

⁸ Tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ⁹ Te nā ô mai ra Iehova: Mai te reira atoà ta ù faaìno i te maitai o Iuta, e te maitai rahi o Ierutarema ra. ¹⁰ Teie nei feiā parau ìno e te faaroo òre i ta ù nei parau, o tei haapaò i te hinaaro o to rātou iho âau, o tei pee i te mau atua èè ra, e haamori ia rātou, e ia piò i raro i mua ia rātou ra, e riro rātou mai teie nei tātua, e mea faufaa òre. ¹¹ Mai te tātua hoì e piri i te tauupu o te taata nei, ua parau hoì au e faatāpiri ia ù nei i te ùtuafare atoà o Ìteraèra e to Iuta atoà ra — te nā reira mai ra Iehova — ia riro mai rātou ei taata no ù, e ei iòà, e ei haamaitai, e ei hanahana. Aita aè ra rā rātou i faaroo mai.

Te uaina no te riri o te Atua

¹² Teie hoì te tahi parau ta òe e faaite ia rātou: Te nā ô mai ra te Atua no Ìteraèra, o Iehova: E faaîhia te mau fārii atoà i te uaina. E riro rātou i te parau mai ia òe: Eere mātou i te ìte e e faaîhia te mau fārii atoà i te uaina? ¹³ Ei reira òe e parau atu ai ia rātou: Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e faaî au i te mau taata atoà o teie nei fenua, e te mau arii e pārahi i nià i te terōno o Tāvita, e te pupu tahuà, e te mau perofeta, e te taata atoà no Ierutarema, i te taèro. ¹⁴ E taora tātua noa vau i te tahi i nià iho i te tahi, e nā metua e nā tamarii atoà — te parau mai ra Iehova. E òre au e aroha, e òre au e faaherehere, e òre hoì au e hāmani maitai atu mai te mea e faaora ia rātou.

A faaroo, òi roohia i te àti

¹⁵ E faaroo mai òutou, e haapaò mai!

Eiaha e faateitei!

— ua parau mai hoì Iehova.

¹⁶ E tuu atu òutou i te hanahana i to òutou Atua ra ia Iehova,
eiaha o ia ia faatupu i te pōuri,

e ua tiàia to òutou âvae

i nià i te mouà pōuri;

e te tiaì ra òutou i te māmarama,

te faariro atu ra o ia ei pōuri e ei maru-pohe.

¹⁷ Ia òre rā òutou ia faaroo i teie nei mau parau,

e òto huna noa taù vārua i to òutou teòteò,

e òto hua hoì taù mata,

e tahe roa hoì taù roimata i raro,

no te mea ua hōpoi-ê-hia te nana a Iehova ei tītī.

Te nūnaa tāiva, tura òre e pūrara ê

¹⁸ E parau atu i te arii, e te arii vahine atoà:

E faahaèhaa òrua, e pārahi i raro!

Na na hoì e haamaìri, no nià mai i to òrua upoo ra,

i te torōna ra o to òrua ùnaùna.

¹⁹ Ua ôpanihia te mau òire i te pae i apatoà ra,

e aore e taata ia ìriti.

E hōpoi-ê-hia Iuta ei tītī,

e hope pāatoà i te hōpoi-tītī-hia.

²⁰ A nānā na i to òutou mata i nià,

e hiò ia rātou i te haereà mai mai te pae i apatoèrau ra.

Tei hea te nana hō-atu-hia atu ia òe ra,

te nana nehenehe na òe ra?

²¹ E nā hea òe, ia àò mai o ia ia òe ra?

Na òe hoì rātou i haapii,

e ei tāvana anaè ia i nià iho ia òe.

E òre ānei òe e roohia i te māuiui,
mai te vahine ia māuiui fānau ra?

²² E ia parau òe i roto i to âau ra:

E aha vau e roohia mai ai i teie nei mau mea?

No te rahi o ta òe ra hara i heheuhia ai to òe àhu,
i vai tahaa noa ai to poro âvae.

²³ E tià ānei te Âti-Tuta ia faahuru ê i to na ìri,
e te nēmera i to na ôpatapata?

Ei reira òutou e tià ai ia rave i te parau maitai,
tei mātaro i te rave i te parau ìno?

²⁴ E i teie nei, e haapuehu vau ia rātou mai te àihere,
i mua i te matai o te mētēpara ra.

²⁵ O ta òe teie terero, ta òe ia tuhaa i fāitohia e au
— te parau mai ra Iehova —
no te mea ua haamoè òe ia ù,
e ua tiāturi i te haavare ra.

²⁶ E i teie nei, e heheu vau i to àhu i mua ia òe ra,
ia ìtea to òe haamā,
e ta òe pupa-haere-raa e te faaturiraa,

²⁷ I nià i te mau âivi òe i te taiàtaraa i ta òe faaturi,
e i roto i te mau ô ra ta òe parau faufau,
i ìtearaa e au ra.

A tae hoì òe, e Ierutarema e!

E òre òe e mā!

A hea rā e tià ai ia òe ra?

Te pure a Ieremia i te tau paùrā

14 ¹ Te parau a Iehova i tae mai ia Ieremia ra, no te pōai rahi ra:
² Te òto nei Iuta,

e te taiā nei te mau ùputa;
ua èreère i te heva tei raro i te repo,
e ua tae te òto o Ierutarema i nià ra.

³ Ua tonono hoì te feiā rarahi i ta rātou mau tamarii i te pape;

tae atu ra rātou i te mau âpoo ra,
 aita atu ra e pape i ìtea;
 hoì mai ra rātou mā ta rātou mau fārii aita o roto ra;
 haamā aè ra rātou, māheàheà atu ra,
 pūroù iho ra rātou i to rātou upoo.

⁴ No te mea ua huàhuà roa te repo
 i te ua òre i te fenua nei,
 ua haamā te feiā faaàpu,
 e ua pūroù i to rātou upoo.

⁵ Ia fānau te àiri i roto i te âua ra,
 ua faaruèhia te fanauà,
 no te mea aita e māa.

⁶ Te tià noa ra te mau âtini ôviri i te vāhi ātea;
 te huti ra i te matai mai te teni ra;
 ua poopoo to rātou mata,
 no te mea aita e àihere.

⁷ — Faahapa noa mai ā ta mātou mau hara ia mātou,
 na òe iho e faaora i to òe iho ià, e Iehova!

Ua rahi hoì to mātou tāivaraa,
 ua hara hoì mātou ia òe.

⁸ E te tiàturiraa o Ìteraèra e,
 e te Ora i te taime ahoaho e,
 e aha òe i faataata ê ai i te fenua nei?

E mai te taata haere e tāpae iti noa mai e taòto ra?

⁹ E aha òe i riro ai mai tei roohia i te maere ra?

E mai te taata aita e pūai ia faaora ra?

No te mea tei rotopū òe ia mātou nei, e Iehova,
 e ua maìrihia mātou i to òe ra ià;
 eiaha òe e faaruè ia mātou!

Eita te Atua e fārii i te pure a Ieremia

¹⁰ Ua nā ô mai ra Iehova i teie nei feiā: Hinaaro haere to rātou, aore
 i tuutuu to rātou âvae; i òre rātou i fāriihia ai e Iehova; ei teie nei o ia

e manaò ai i ta rātou hara, ei teie nei o ia e haapaò ai i ta rātou parau ìno. ¹¹ I parau mai ai Iehova ia ù: Eiaha òe e pure i teie nei feiā ia maitaì rātou. ¹² Ia haapae rātou i te māa ra, e òre au e faaroo ia rātou ia tiàoro mai; e ia hōpoi mai rātou i te tūtia tāauahi, e te tūtia àmu, e òre au e fārii atu ia rātou, e hope rā rātou ia ù i te òè e te poia, e te pohe i te maì. ¹³ Ua nā ô atu ra vau: Âuē! E te Fatu e, e Iehova! Inaha, te parau mai ra te mau perofeta ia rātou e: E òre òutou e ìte i te òè, e òre atoà te òè e tae mai i nià ia òutou; e hōroà atu rā vau i te hau mau no òutou i teie nei vāhi. ¹⁴ Ua parau mai ra Iehova ia ù: Te tohu haavare nei te mau perofeta i to ù nei iòà: aore au i tono ia rātou, aore i faaue atu ia rātou, aore hoì au i parau noa atu; e rià haavare, e te tohu haavare, e te faufaa òre, e te haavare a to rātou iho âau, o ta rātou ia e tohu ia òutou nei. ¹⁵ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova i terā ra mau perofeta e tohu i to ù nei iòà, no te mea aore au i tono ia rātou, o rātou iho rā tei parau e, e òre teie nei fenua e roohia i te òè e te poia: O rātou iho tei mou i te òè e te poia. ¹⁶ E i teie nei mau perofeta, e te mau taata i tohuhia atu e rātou ra, e huri-noa-hia ia i roto i te aroā i Ierutarema, no te poia e no te òè; e aita e taata ia tanu ia rātou; o rātou, e ta rātou mau vahine, ta rātou mau tamaroa, e ta rātou mau tamahine, e nīnii atu vau i to rātou iho ìno i nià iho ia rātou.

Te fāi nei Ieremia i te mau hapa a to na nūnaa

¹⁷ Teie ta òe parau e parau atu ia rātou:

Ia manii noa te roimata i taù mata nei i te ruì e te ao, e eiaha ia mahu;

No te mea e paruparu rahi tei iri i nià i te tamahine pāretēnia a to ù ra mau taata;

e tāiri māuiui rahi roa ia.

¹⁸ Ia haere au i roto i te mau âua ra,

inaha, te vai noa mai ra te feiā i pohe i te tāirihia i te òè;

e ia tomo vau i roto i te òire,

inaha, te vai noa mai ra te feiā i auē noa i te poia;

te hoo haere noa ra rā te perofeta e te tahuà nā nià i te fenua nei mā te haapaò òre.

¹⁹ Ua faaruè-roa-hia Iuta e òe ra?

Ua haafaufau ā to vārua ia Tiona?

E aha òe i tāiri mai ai ia mātou,

e aita o mātou haapūraa?

Ua tiaì mātou i te hau, e aita roa e maitaì,

e te tau e ora ai ra,

e inaha, o te ahoaho?

²⁰ Te fāi nei mātou, e Iehova, i to mātou ìno,

e te ìno o to mātou mau metua;

ua hara hoì mātou ia òe ra.

²¹ Eiaha òe e faaruè haafaufau mai ia mātou i to òe ra hoì ià;

eiaha to terōno hanahana ia ìno!

A haamanaò na! Eiaha e faaòrehia to faufaa ia mātou nei!

²² Te vai ra ānei to roto i te mau mea faufaa òre o te êtene e tià ia faatupu i te ua ra?

E na te raì ānei e hōroà mai i te tuāua?

Eere ānei o òe, e to mātou Atua, e Iehova?

E ua hiò hoì mātou i nià ia òe ra,

no te mea na òe i rave i taua mau mea atoà nei.

Faautuàraa i te nūnaa o te Atua

15 ¹ Ua parau mai ra Iehova ia ù nei: Tià noa mai Mōte e Tāmuera i mua ia ù nei, e òre au e haapaò i teie nei feiā. Tuu ê atu òe ia rātou, ia haere noa na. ² E ia nā ô mai rātou ia òe ra: E haere tià mātou i hea? Ei reira òe e parau atu ai ia rātou: Te nā ô mai ra Iehova:

To te pohe ra, e haere ia i te pohe!

To te òè ra, e haere ia i te òè!

To te poia ra, e haere ia i te poia!

E to te tītī ra, e haere ia ei tītī!

³ — Te nā ô mai ra hoì Iehova: E maha aù huru pohe e tuu i nià ia rātou: i te òè ei taparahi, e te ùrī ei aratō, e te mau manu o te raì, e

te mau manu o te fenua nei, ei àmu e ia pau to rātou mau tino. ⁴ E tuu atu vau ia rātou ia peàpeà i te mau pātireia atoà o te ao nei, no Manate a Hetetia, arii no Iuta ra, i ta na hoì i rave i Ierutarema ra.

Ua fiu vau i te faaòromàiraa

⁵ O vai tē aroha ia òe e Ierutarema?

O vai tē òto ia òe?

O vai hoì tē tāpae noa atu e ui i to òe ra maità?

⁶ Ua faaruè mai òe ia ù

— te parau mai ra Iehova —

ua tāiva ê roa òe ia ù;

e i teie nei, e faatoro atu vau i taù rima ia òe ra,

ia pohe roa òe,

ua pōihu vau i te faaòromàiraa.

⁷ E i teie nei, e haapuehu vau ia rātou i te puhipuhi i roto i te mau ùputa o te fenua;

e faaère au ia rātou i te mau tamarii;

e ia pohe to ù ra mau taata ia ù,

no te mea aita rātou i fāriu mai i to rātou haereà.

⁸ Ua rahi ta rātou mau vahine ìvi i mua ia ù nei,

e iti te one tahatai ra:

ua aratai mai au i to rātou òire metua vahine i tei haapaòhia ra,

e pau ai ia na i te avatea ra;

ua haamàirihia e au i nià ia na te rūrūtaina e te ahoaho.

⁹ O tei fānau e ua taihitu rā tē paruparu ra ia,

ua unuhi to na vārua;

ua maìri to na mahana i te vai-tià-raa o te ao;

ua haamā o ia, e ua māheàheà.

E to na toeà na ù, e hōroà no te òè,

i mua i te aro o to rātou mau ènemi

— te nā reira mai ra Iehova.

Te amuamu nei Ieremia, te faaitoito nei rā te Atua ia na

¹⁰ Āuē hoì au nei, e taù metua vahine e,
i fānau mai hoì òe ia ù ei taata no te mārōraa,
ei taata tamairaa no te fenua atoà!

Aore hoì au i hōpoi i ta ù taoà ei tārahu,
e aore atoà hoì rātou i tārahu mai ia ù,
e inaha, ua tatāra atoà mai rātou ia ù.

¹¹ Ua parau mai ra Iehova:
E òre ānei au e faaora ia òe ia maitai?

Eita ānei òe e tiāhia e au i te ènemi,
i te tau ìno ra, i te tau e àti ai ra?

¹² E pararī ānei te âuri e te veo i apatoèrau ra,
i te âuri nei?

¹³ Ta òe ra taoà, e to taoà here ra,
ta ù e hōroà ei taoà no te pau,
eiaha ei hoo,
no ta òe ra mau hara i to mau vāhi atoà ra.

¹⁴ E faatae atu vau ia òe mā to mau ènemi atoà i te fenua ìte-òre-hia
e òe ra,
e àma hoì òutou i te auahi na ta ù riri e tūtui.

¹⁵ — Ua ìte rā òe!

E Iehova, i ta ù e faaòromaì nei,
haamanaò mai òe ia ù,
ìte mai hoì ia ù!

E tāhoo mai òe i te feiā i hāmani ìno mai ia ù ra,
eiaha vau ia riro atoà i te tāmauraa o to òe aroha!
No òe hoì au i faaòromaì ai i te faaìno, ia ìte mai òe.

¹⁶ Ua ìtea ta òe parau,
e ua àmu atu ra vau;
e ta òe i faaue mai ra, o to ù ia òaòà,
o te òaòaraa ia na taù âau,
ua maìrihia hoì au i to òe ra iòà,

e te Atua Tapaota ra, e Iehova!

¹⁷ Aita vau i pārahi i te âmuiraa no te taiàta ra, aore hoì au i òaòà; no to rima rā i pārahi noa vau anaè ra, ua faaî roa hoì òe ia ù i te riri.

¹⁸ E aha te mea i tāmāu mārō ai to ù nei òto?

E ta ù maì, e mea ora òre,
eita e ora ia rapaau?

E riro ānei òe mai te pape pohe noa ia ù?

Mai te pape aita e ìtea e te vai ra?

¹⁹ Ua parau mai ra Iehova i reira:

Ia fāriu mai òe, na ù e faahoì mai ia òe ra,
e e tià òe i mua i taù aro i reira;
e ia faataa ê òe i te maitaì e te viivii,
e riro òe mai to ù vaha i reira.

E fāriu mai rātou ia òe,
eiaha rā òe e fāriu atu ia rātou.

²⁰ E faariro vau ia òe mai te patu veo faaètaètahia,
i teie nei mau taata;

tamaì noa mai rātou ia òe ra,
eita rā òe e noaa ia rātou,
ei pihai iho hoì au ia òe ia ora, ei tià ia òe ra
— te parau mai ra Iehova.

²¹ E ora òe ia ù i te rima o te taata ìno,
e tiàhia òe e au i te hara o te rima àito ra.

Te tiàraa taanoa e vaitahi o Ieremia

16 ¹ Te parau a Iehova i tae mai ia ù ra, nā ô mai ra: ² Eiaha òe e faaipoipo i te vahine, eiaha ta òe ei tamarii tamaroa e te tamarii tamahine i teie nei vāhi. ³ Te nā ô mai ra hoì Iehova i te mau tamaroa e te mau tamahine i fānau i teie nei vāhi, e to rātou mau metua vahine i fānau mai ai rātou ra, e to rātou mau metua tāne i fānau ai rātou i teie nei fenua: ⁴ E pohe rātou i te mau maì pohe ra, e òre rātou e òtohia, e òre hoì e tanuhia; e riro rātou ei para i nià i te

fenua nei. E pau rātou i te pohe i te òè e te poia, e riro to rātou mau tino ei māa na te mau manu o te raì, e na te mau taehae o te fenua.

⁵ Te nā ô mai ra Iehova: Eiaha te fare òtohaa e tomohia, eiaha e haere e òto, e e aroha ia rātou: ua faaòre hoì au i ta ù hau i teie nei feiā, i te aroha hāmani maitaì ra e te faaherehere — te nā reira mai ra Iehova.

⁶ E hope rātou i te pohe i teie nei fenua, te feiā rarahi e te taata rii; e òre rātou e tanuhia, e òre e òtohia, e òre roa te hoê e òòti ia na iho ia rātou, e òre hoì te hoê e pāòti i to na rouru ia rātou. ⁷ E òre hoì rātou e vāvāhi i te pāne i roto ia rātou i te taata e òto, ei haamāhanahana ia inu rātou, no te metua tāne e no te metua vahine. ⁸ Eiaha atoà e tomo i roto i te fare àmuraa māa, a pārahi atoà ai e rātou atoà i te âmuiraa e te inuraa. ⁹ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, ua fātata vau i te faaòre i teie nei, i mua i to òutou nei mata, i to òutou nei ànotau, i te reo òaàa e te reo àrearea, te reo o te tāne faaipoipo âpī, e te reo o te vahine faaipoipo âpī.

¹⁰ E oti aè ra teie mau parau i te faaìtehia e òe i teie nei feiā, e ia parau mai rātou ia òe e: E aha te mea e faaìte hua mai ai Iehova i teie nei ìno rahi no mātou? E aha ta mātou hara, e to mātou ìno i ravehia e mātou i to mātou Atua ia Iehova? ¹¹ E parau atu òe ia rātou i reira: No te mea ua faaruè mai to òutou mau metua ia ù — te nā reira mai ra Iehova. E ua pee haere i te mau atua èê, e ua tāvini ia rātou, e ua haamori ia rātou, e ua faaruè mai ia ù nei, e aore i haapaò i ta ù ture. ¹² E ìno rahi ta òutou i rave i to òutou mau metua ra; inaha hoì, o òutou atoà i te pee-haere-raa i te hinaaro i to òutou âau ìno ra, o vau nei rā aita ia òutou i faaroo mai. ¹³ E i teie nei, e faataa ê atu vau ia òutou i teie nei fenua, i te hoê fenua aore i ìtea e òutou e to òutou mau metua atoà; ei reira òutou e haamori ai i te mau atua èê i te ruì e te ao, i te vāhi e òre ai au e faaherehere ia òutou.

Te hoìraa

¹⁴ Te nā ô mai ra rā Iehova: Te fātata mai ra te tau, e òre e parau-faahou-hia e, «Te ora ra Iehova, o tei arataì mai i te tamarii a Ìteraèra mai te fenua mai ra mai Àifiti!», ¹⁵ âreà rā: «Te ora ra Iehova, o tei

aratai mai i te tamarii a Īteraera mai te fenua i te pae apatoerau ra, e mai te mau fenua mai i tiahihia atu ai rātou e ana!» E faahoī mai hoī au ia rātou i to rātou iho ra fenua, i hōroāhia atu e au no to rātou ra mau metua.

¹⁶ Inaha, e tono vau i te veà e tii i te feiā ravaai e rave rahi — te nā reira mai ra Iehova — e na rātou e ravaai ia rātou; e oti aè ra, e tono vau i te veà i te feiā auaū e rave rahi, e na rātou e auaū ia rātou i te mau mouà atoà ra, e i roto i te mau āpoo atoà o te mau mato ra.

¹⁷ Te hiò nei hoī taū mata i to rātou mau haereà, aita rātou i moè i mua i taū aro nei; aore hoī to rātou ìno i moè i mua i to ù nei mata.

¹⁸ E mata na rā vau i te tāhoo taipiti atu i to rātou ìno e ta rātou hara, o rātou i haaviivii e taū fenua, e i faaī i taū tufaa i te ôivi o ta rātou ra mau mea faufau, e ta rātou mau mea ātaāta.

Teie anaè te Atua mau tei ìtehia e te tāatoà

¹⁹ — E Iehova, e taū pūai e taū pare àti,
e taū haapūraa i te mahana ahoaho!

E tae roa mai te êtene ia òe mai te hopeà mai o te fenua ra,
a parau mai ai e:

E haavare mau ta to mātou mau metua ra,
e mea faufaa òre, aita e faufaa i noaa ia rātou.

²⁰ Ei taata ānei tē hāmani i te mau atua?

Eere rātou iho i te atua?

²¹ E i teie nei, inaha vau, i te haapiiraa atu ia rātou,
i teie nei, e faaite atu vau ia rātou
i taū rima e taū mana;
e ìte hoī rātou e, o Iehova to ù iòa.

Eita e òre te hara a te nūnaa no Iuta

17 ¹ E pēni āuri te papaī i te hara a Iuta,
e ua òòtihia i te àuru o te tēmira,
i nià i te papa ra o to rātou āau,
e i nià atoà i te mau tara o ta rātou mau fata.

² E te manaò atoà ra ta rātou mau tamarīi i ta rātou mau fata e to rātou mau îtoro o te ururāau ra,

i roto i te mau rāau ruperupe i nià i te mau âivi teitei ra.

³ E ta ù mouà e, to taoà i roto i te âua ra,

e to mau taoà atoà ra,

e hōroà vau ei taoà pau,

to mau vāhi teitei e hara ai ra,

e àti noa aè io òe atoà ra.

⁴ E o òe iho na, e taa ê òe, i ta òe ra tufaa,

ta ù i hōroà atu ia òe;

e faariro vau ia òe ei tāvini no to mau ènemi,

i te fenua ìtea-òre-hia e òe ra;

no te mea ua àma te auahi i te riri no ù nei,

e tià te àmaraa e a muri noa atu.

Te hau haavare e te hau mau

⁵ Te nā ô mai ra Iehova:

Ia tatārahia te taata e tiàturi i te taata ra,

o tei faariro i te taata ei rima tauturu ia na,

o tei tāiva to na âau ia Iehova!

⁶ E riro hoì o ia mai te rāau i te vāhi pāpāmarō e ôriorio noa ra,

aore i ìte i te maitaì ia haere mai;

e tià rā i te vāhi veàveà i te mētēpara,

i te fenua miti e òre e pārahihia ra.

⁷ E ao to te taata i tiàturi ia Iehova,

o ta na ia uruaìraa mau o Iehova!

⁸ E riro hoì o ia mai te rāau i tanuhia i pihai iho i te pape ra,

o tei faatoro i to na aa nā te hiti o te pape,

aita i ìte i te veàveà i te tupuraa mai:

te vai èreère tāmau noa ra to na rau,

e e òre e haapaò i te matahiti ua òre ra,

eita hoì e faaea i te hotu i te māa.

⁹ E haavare rahi to te âau i te mau mea atoà nei,

e ua ìno roa:

o vai tē ìte?

¹⁰ O vau o Iehova, o tei pāheru i te âau,

tei tāmata i te manaò,

ia hōpoi atu vau i te taata atoà ra i tei au i ta na parau,

e tei au i te hopeà o ta na e rave ra.

¹¹ Mai te tērā i haapatō i te huero eere i ta na i fānau ra,

oia atoà te taata i noaa te taoà, eere rā i te noaaraa tià;

ua tae anaè o ia i rōpū i to na ra puè mahana, e mairi ai taua taoà
ra,

e ua tae anaè i to na hopeà, e riro ia ei maamaa.

¹² — E terōno hanahana i faateiteihia mai te matamua mai ā,

to tātou ia vāhi moà.

¹³ Te tiàturiraa o Ìteraèra, e Iehova,

o te feiā atoà e faaruè ia òe ra, e haamā ia.

E pāpaihia ia iòà i te fenua nei ei tāiva,

no te mea ua faaruè rātou ia Iehova, i te tumu o te pape ora!

¹⁴ Rapaau òe ia ù, e Iehova, e ora ia vau;

e faaora ia ù, e ua ora iho ra vau;

o òe hoì tei haamaitaìhia e au nei!

¹⁵ Inaha, te nā ô mai ra rātou nei ia ù:

Tei hea te parau a Iehova?

Tuua mai ia!

¹⁶ Aita vau i ôrai i muri i te peeraa ia òe ra,

aita rā vau i hinaaro i taua mahana e pohe ai ra, ua ìte hoì òe:

i to roto i to ù nei vaha, i parau-noa-hia ia mai te mea tei mua i to
aro.

¹⁷ Eiaha òe ia riro ei mea mataù ia ù,

o taù haapūraa hoì òe i te mahana e àti ai ra!

¹⁸ Ia faahaamāhia te feiā hāmani ìno mai ia ù ra,

eiaha rā vau ia faahaamāhia!

Ia haamataùhia rātou,

eiaha rā vau ia haamataùhia!

A faatae òe i te mahana ìno i nià ia rātou ra,
e e haamou ia rātou mā te pohe rahi!

Piiraa ia tura te mahana tāpati

¹⁹ Ua na ô mai ra Iehova ia ù: Haere i te ùputa o te mau taata nei tià noa ai, i tei tomohia mai e te mau arii o Iuta ia haere mai i roto ra, e tei tomohia atu e rātou ia haere i rāpaeàu ra, e te mau ùputa atoà i Ierutarema. ²⁰ E parau atu òe ia rātou: E faaroo mai òutou i te parau a Iehova, e te mau arii o Iuta, e to Iuta atoà ra, e òutou atoà to Ierutarema, tei nā teie nei mau ùputa i te tomo!

²¹ Te nā ô mai ra Iehova: E ara ia òutou, eiaha ei hōpoià e hōpoihia i te mahana tāpati, eiaha e hōpoihia mai nā roto i te mau ùputa i Ierutarema nei. ²² Eiaha hoì ei hōpoià i hōpoihia mai no roto i to òutou mau fare i te mahana tāpati, eiaha hoì òutou e rave i te mau òhipa atoà ra; ia moà rā te mahana tāpati ia òutou, ta ù hoì i parau i to òutou mau metua ra. ²³ Aita rā rātou i faaroo, aore hoì i fāriu mai i to rātou tarià, faaîta iho ra rā i to rātou àî, ia òre ia faaroo, e ia òre ia fārii i te aò. ²⁴ E riro hoì, ia tià roa ia òutou i te faaroo mai ia ù — te nā reira mai ra Iehova — e ia òre ia hōpoi mai i te hōpoià nā roto i te mau ùputa o teie nei òire i te mahana tāpati, ia moà rā ia òutou te mahana tāpati, e aore roa e òhipa i ravehia i reira, ²⁵ hui arii anaè e te pupu arii atoà tē tomo mai nā te ùputa o teie nei òire, i te pārahiraa i nià i te terōno o Tāvita, e te hororaa nā nià i te mau perefere, e nā nià i te mau puaahorofenua, o rātou e te feiā rarahi atoà, no Iuta anaè e no Ierutarema, e haamau-roa-hia hoì teie nei òire e a muri noa atu. ²⁶ E tae mai hoì te taata no roto i te mau òire o Iuta, e no pihai iho i Ierutarema, e no te fenua o Peniamina, e no te vāhi ātea, e no te fenua âivi, e no te pae i apatoà, i te hōpoiraa mai i te tūtia tāauahi anaè, e te mau tūtia àmu, e te mea noànoà, e te hōpoiraa mai i te tūtia ra i te haamaitai, i te fare o Iehova. ²⁷ Ia òre rā òutou ia faaroo mai ia ù ra, e te haapaò i te mahana tāpati ia moà, e eiaha e hōpoi i te hōpoià, a haere ai nā te mau ùputa i Ierutarema i te mahana tāpati;

e tūtuì au i te auahi i taua mau ùputa ra, e pau hoì te mau fare arii i Ierutarema i te reira, e òre hoì e tīnaihia.

Ieremia io te pōtera ra

18 ¹ Te parau no ô mai ia Iehova i tae mai ia Ieremia ra, i te nā ôraa mai e: ² A tià, a haere i raro i te fare o te pōtera ra, ei reira vau e faaite atu ai ia òe i ta ù nei parau. ³ Ua haere atu ra vau i raro i te fare o te pōtera ra, e inaha, te òhipa ra o ia i nià i te mau pereòo ra. ⁴ Ìno iho ra taua âuà àraea i hāmanihia e ana i te rima o te pōtera ra. Ua rave faahou iho ra o ia ei âuà ê ia, ta na iho i hinaaro ra, ta te pōtera ra. ⁵ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ⁶ E òre ānei e tià atoà ia ù ia rave mai ta teie pōtera ia òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra — te nā reira mai ra Iehova. Inaha, mai te àraea tei te rima ia o te pōtera te rave, tei ia ù atoà te rave ia òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra! ⁷ Ia parau vau i te hoê fenua e te hoê pātireia, i te tāihitumuraa, e te faaruèraa i raro, e te haamouraa; ⁸ ia fāriu ê mai ra taua fenua i parauhia e au ra, i ta na ra mau parau ìno ra, e riro atoà vau i te tātarahapa i taua ìno i manaòhia e au e tuu i reira ra. ⁹ E ia parau vau i te hoê fenua e te hoê pātireia i te paturaa i nià, e te tanuraa; ¹⁰ ia rave rā o ia i te parau ìno i mua i taù aro, e ia òre ia faaroo mai i taù reo, e riro atoà vau i te tātarahapa i taua maitaì ra, ta ù i parau ra e rave ia maitaì o ia ra. ¹¹ E i teie nei, teie ta ù parau, e parau atu i te mau taata no Iuta, e te feiā atoà i pārahi i Ierutarema, e nā ô atu: Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, te manaò nei au i te ìno no òutou, e te ìmi nei au i te rāveà ia òutou. E fāriu mai òutou, o te taata atoà i ta na iho ra parau ìno! E haamaitaì na i to òutou mau haereà e ta òutou e rave na! ¹² Ua parau mai ra rātou: Aita ia o reira manaòraa? E pee ā mātou i to mātou iho manaò, e rave mātou atoà i te hinaaro o to na iho âau ìno.

Ua moèhia ia Ìteraèra to na Atua

¹³ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova:

A ui na i te mau fenua:

O vai ia taata i ìte i te parau mai teie nei ā te huru?

E mea riàrià roa tei ravehia e te pāretēnia a Ìteraèra nei.

¹⁴ E faaruèhia ānei te hiona o Repanona

i te mato o te àihere ra?

E faaruè ānei te taata i te pape rii tahe haumārū ra i te pape èê ra?

¹⁵ Ua haamoè rā to ù ra mau taata ia ù.

E ua tūtuì i te mea noànoà i te mea faufaa òre,

ua faaturori rātou ia rātou i to rātou haereà i te mau haereà tahito ,

i te haere-noa-raa nā te mau èà aore i opehia ra;

¹⁶ i te faariroraa i to rātou fenua ei mea maerehia,

e ei tāhitohitoraa tāmāu;

e maere te taata atoà ia haere nā pihai iho,

e e ueue hoì i te upoo.

¹⁷ Mai te matai no te hitià-o-te-rā ra ia haapuehu vau ia rātou

i mua i te ènemi;

o te tua ta ù e faaite atu, e òre te aro,

i te mahana e pohe ai rātou ra.

Ieremia to na fifi e ta na pure

¹⁸ Ua nā ô iho ra rātou: Haere mai tātou e ìmi i te rāveà ia Ieremia!
E òre hoì te tahuà e ère i te ture, e te taata paari i te aò, e te perofeta i
te parau. Haere mai tātou e tāiri ia na i te arero, eiaha tātou e haapaò
noa atu i ta na parau.

¹⁹ — E haapaò mai ia ù, e Iehova e,

e faaroo mai i te reo o taù mau ènemi nei!

²⁰ E tāhoohia mai ānei te maitai i te ìno?

Ua ô rātou i te âpoo no ù.

Haamanaò mai òe ia ù i te tià-noa-raa i mua ia òe,

ei tià ia rātou ia ora,

ei haafāriu ê atu i to òe riri ia rātou.

²¹ E i teie nei, e tuu ê atu òe i ta rātou mau tamarii no te poia,

e ia pātiahia hoì rātou i te òè;

ia pārahi ìvi noa ta rātou mau vahine eiaha ei tamarii,

e ia pohe ta rātou mau tāne i te òè;
e ia pohe ta rātou mau tāne âpī i te òè tamaì!

²² Ia ìtea mai te auē i to rātou mau fare,
ia tuu-vave-hia mai e òe te hoê pupu taata i nià ia rātou, aore i māhia!

No te mea ua ô rātou i te âpoo ia noaa vau,
e ua tuu huna rātou i te ùpeà ia fifi taù âvae.

²³ Ua ìte noa na rā òe, e Iehova,
i ta rātou mau parau atoà ia ù nei ia pohe au.
Eiaha e fārii noa atu i te tāraèhara i ta rātou hara,
e ta rātou hara e vai i mua ia òe ra, eiaha e parai-ê-hia!
Ia hurihia rā rātou i raro i mua i to aro ra!
E nā reira òe i te rave atu ia riri òe ra!

Te fārii pararī

19 ¹ Ua nā ô mai ra Iehova ia ù: A tii òe i te hoê fārii repo na te pōtera, a arataì atoà ai i te tahi pae taata paari no roto i te mau taata nei, e te taata paari atoà no roto i te pupu tahuà ra. ² A haere ai òe i te peho o te tamaiti a Hinoma, i mua mai i te ùputa ra o Haretita; e na òe e faaite hua i reira i te mau parau ta ù e parau atu ia òe ra. ³ E parau atu òe: E faaroo mai i te parau a Iehova, e te mau arii o Iuta e, e to Ierutarema atoà ra. Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, teie au a hōpoi mai i te ìno i teie nei vāhi, e turi atoà nā tarià e piti o te feiā atoà e faaroo ra. ⁴ No te mea ua faaruè mai rātou ia ù, e ua faataata èê i teie nei vāhi, e ua tūtuì i te mea noànoà i teie nei vāhi no te mau atua èê, aore i ìtea atu e rātou; o rātou e to rātou mau metua, e te mau arii no Iuta, e ua faaî i teie nei vāhi i te toto o te feiā hara òre. ⁵ E ua faatià hoì i te mau vāhi teitei io Paara, ei tūtuìraa i ta rātou mau tamarii i te auahi ei tūtia tāauahi na Paara i tei òre i faauehia e au ra, aore i parau noa aè, aore i tupu noa aè i to ù nei manaò. ⁶ E i teie nei, te fātata mai ra te mahana — te parau mai ra Iehova — e òre ai teie nei vāhi e parauhia ai o «Tofeta» e «Te peho o te tamaiti a Hinoma», o «Te peho taparahiraa» rā. ⁷ E faaòre

hoì au i te parau a Iuta e ta Ierutarema i teie nei vāhi, e hià hoì rātou ia ù i te òè i mua i to rātou mau ènemi, e te rima hoì o te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe; e parau hoì au i to rātou pera ei māa na te mau manu o te raì, e na te taehae o te fenua nei. ⁸ E faariro hoì au i teie nei òire ei maereraa, e ei tāhitoraa; te feiā e nā reira i te haere tē maere e tē tāhito i to na ra mau pohe. ⁹ E faaàmu vau ia rātou i te tino o ta rātou mau tamarii tamaroa, e te tino o ta rātou mau tamahine; e àmu hoì rātou atoà i te tino o to na iho ra tauà i taua pau ra, taua àtiraa ra, ta to rātou mau ènemi, e te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe, i haaàti mai ia rātou. ¹⁰ Ei reira òe e haapararī ai i taua fārii ra i mua i te aro o te feiā i haere atoà i to tere ra. ¹¹ A nā ô atu ai òe ia rātou: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: O te huru ia o teie nei mau taata i te pararī ia ù, e teie nei òire mai ta na i haapararī i te fārii a te pōtera ra, o tei òre roa e tià ia hāmani faahou ra; e tanuhia rātou e te taata i Tofeta, e aita aè ra e ò ia tanu, i te api. ¹² — Te nā ô mai ra Iehova: E nā reira vau i te rave i teie nei vāhi, e te taata atoà no reira, e ia riro noa atu teie nei òire mai ia Tofeta. ¹³ E te mau fare o Ierutarema, e te mau fare o te hui arii no Iuta, e riro ia mai taua vāhi ra mai ia Tofeta i te viivii; e te mau fare atoà i tūtuìhia te mea noànoà i nià iho ra no to te raì atoà ra, e te nīniiraa i te mau tūtia inu na te mau atua èê ra.

¹⁴ Ua haere mai ra Ieremia mai Tofeta mai, i te vāhi ta Iehova i tono atu ia na e tohu ra. E ua tià noa mai ra i roto i te àumoa o te fare o Iehova, e ua parau mai ra i te taata atoà ra: ¹⁵ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, teie au a hōpoi mai i te mau ìno atoà i nià iho i teie nei òire, e te mau òire atoà no reira ra, tei faaìtehia atu e au ia na ra, no te mea ua faaïta iho nei rātou i to rātou ài e aore mai ra i faaroo mai i ta ù nei parau.

To Ieremia tāpeàraahia

20 ¹ Ìte aè ra te tahuà ra o Patura a Ìmera, te tāvana o te fare o Iehova, i te parau a Ieremia i tohu ra. ² Ua tāiri iho ra Patura i taua perofeta ra, ia Ieremia, e tuu atu ra ia na i roto i te tāpeàraa i te ùputa teitei io Peniamina ra, i pihai iho i te fare o Iehova. ³ E ao

aè ra, ia tuuhia mai Ieremia e Patura mai roto mai i te tāpeàraa ra, ua parau atu ra Ieremia ia na: Ua maìrihia to òe iòà e Iehova, eiaha o Patura, o Matora rā. ⁴ Te nā ô mai ra hoì Iehova: Inaha, teie au a faariro ia òe ei mataùraa na òe iho, e na to mau hoa atoà ra, e topa hoì rātou i te òè a to rātou mau ènemi, e to mata atoà i te hiò-atoà-raa. E hōroà hoì au ia Iuta atoà ra i te rima o te arii no Pāpurōnia, e na na rātou e hōpoi i Pāpurōnia ei tītī, e e tāiri hoì ia rātou i te òè. ⁵ E na ù e hōroà i te ètaèta o teie nei òire, e te hopeà o to na faaitoito, e te mau mea maitataì i roto ra, e te mau taoà atoà a te mau arii no Iuta, o ta ù ia e hōroà i te rima o to rātou mau ènemi, e pau ia rātou ia rātou, e rave hoì ia rātou e hōpoi i Pāpurōnia. ⁶ E o òe hoì, e Patura, e te feiā atoà e pārahi i to fare ra, e haere atoà ia òutou ei tītī; e tomo hoì òe i Pāpurōnia, ei reira òe e pohe ai: e ei reira òe e tanuhia ai, o òe e to mau hoa atoà ta òe i tohu haavare atu.

To Ieremia fāiraa i mua i te Atua, e eita e maraa faahou ia na

⁷ Ua faatīaniani mai òe ia ù, e Iehova,
e ua vare iho ra vau;
ua faaitoito mai òe ia ù, e o ta òe atu rā tei tupu.
Ua riro vau ei àtaraa i te mau mahana atoà nei,
e ua tāhitohitohia vau e rātou atoà e àti noa aè.

⁸ E ia parau anaè au ra,
ia pii noa vau i te rave ûàna,
e ia parau i te haru ra!
Ua ruri-ê-hia te parau a Iehova ia ù ei faaìnoraa,
e ei tāhitohitoraa, eita e faaea.

⁹ Ia parau rā vau ra:
«E òre au e parau i te reira,
e òre au e parau faahou i to na ra iòà»,
riro atu ra taua parau ra mai te auahi àma i roto i taù âau ra,
ua ôpanihia i roto i to ù ra mau ivi;
rohirohi aè ra vau i te faaòromaì-noa-raa, e aita atu ra e tià ia māmū.

To te perofeta pūpūraa ia na i te Atua

¹⁰ Ua faaroo hoì au i te vavi-noa-raa o te taata atoà e rave rahi:
E parau haamataùtaù e àti noa aè!

Te nā ô mai ra rātou: E parau na òutou e na mātou e parau atoà atu!

— Te tiaì anaè mai ra taù mau hoa au atoà ra ia ù i te faae meta; e

te nā ô ra rātou: Peneiaè o ia o te tāpae ê noa i te haavare,

a noaa atu ai o ia ia tātou,

a tāhoo atu ai tātou ia na!

¹¹ Tei ia ù rā Iehova, ei àito riàriàhia ia;

e riro te mau hāmani ìno ia ù ra i te turori,

e òre roa hoì ta rātou e tupu.

Ua haamā roa rātou, no te mea aore to rātou hinaaro i tupu;

ei haamā vaiiho-tāmau-roa-hia e te mure òre to rātou; eita e moè ra.

¹² E Iehova Tapaota ra, tei tāmata i te feiā parau-tiā ra,

tei hiò i te manaò i roto i te âau ra.

E ìte au i to riri tāhoo i niā ia rātou,

ua hōhora hua hoì au i ta ù parau ia òe ra!

¹³ E himene òutou ia Iehova, e haamaitaì òutou ia Iehova!

no te mea ua faaora o ia i te rima o te feiā hāmani ìno ra,

i te vārua o te taata haèhaa ra.

To Ieremia tātarahaparaa i to na fānauraahia

¹⁴ Ia tatārahia te mahana i fānau mai ai au ra!

Eiaha te mahana i fānau mai ai taù metua vahine ia ù ra, ia haamaitaìhia!

¹⁵ Ia tatārahia te taata i parau i taù metua tāne,

o tei nā ô atu e: Ua fānau mai ta òe tamaroa!

— Ei faaòàòà-hua-raa atu ia na!

¹⁶ Ia riro te reira taata mai te mau òire

i tāihitumuhia e Iehova, e aore i tātarahapa!

Ia ìte o ia i te pii tamaì i te poi poi,

e te faaàehuehu i te avatea!

¹⁷ O vau i òre i ravehia e vētahi i roto i te ôpū ia pohe!

E ia riro taù metua vahine ei âpoo no ù,
te ôpū o tei tō ia ù ra e a muri noa atu.

¹⁸ E aha te mea i fānau mai ai au mai roto mai i te ôpū ra,
i ìte ai hoì i te pohe e te òto,
e ia hope roa o ù puè mahana mā te haamā?

Pāhonoraa a te Fatu ia Tetetia arii

21 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia no ô mai ia Iehova ra, a tono atu ai i te arii ra o Tetetia ia Patura a Meretia, e ia Tēfānia a Maateia tahuà ra, i te parauraa atu e: ² Te tītau atu nei mātou ia òe ia parau maitaì atu òe ia Iehova ia mātou nei, no te mea te tamaì nei te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta ia mātou nei; peneiaè o te rave mai Iehova i ta na mau rāveà taa ê ia mātou, e ia hoì atu o ia ra.

³ Ua parau mai ra Ieremia ia rātou: E nā ô atu òutou ia Tetetia: ⁴ Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: Inaha, e ruri ê au i te mau mauhaa tamaì i roto i to òutou rima, ta òutou e tamaì atu i te arii o Pāpurōnia, i te Tarataio, tei nā rāpaeàu mai i te âua ra i te àro, e haaputuputu vau ia rātou i rotopū i teie nei òire. ⁵ O vau iho tē àro atu ia òutou mā te faatoro atu te rima, mā te rima pūai, mā te riri, e mā te tāhoo, e mā te tāiroiro rahi. ⁶ E tāiri au i to teie nei òire, i te taata e te puaa; e pau rahi to rātou ia pohe. ⁷ E muri aè i te reira — te parau mai ra Iehova — o te arii o Iuta ra, o Tetetia, e to na ra mau tāvini, e te taata atoà, te toeà no te maì, e no te òè, e no te poia, ta ù ia e tuu atu i te rima o te arii o Pāpurōnia, ia Nēputaneta, e te rima o to rātou mau ènemi, e te rima o te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe; e na na rātou e tāiri i te òè, e òre roa o ia e aroha ia rātou, e òre e faaherehere, e òre e hāmani maitaì atu.

⁸ E parau atu òe i teie nei feiā: Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, te tuu nei au i te èà ora i mua ia òutou, e te èà pohe. ⁹ O tē pārahi i roto i teie nei òire, e pohe ia i te òè, e te poia, e te maì; o te haere rā i rāpae, e ua hōroà ia na iho i te rima o te Tarataio e haaàti mai ia rātou ra, e

ora ia o ia, e riro to na ora ei taoà na na. ¹⁰ Ua fāriu hoì au i taù mata i teie nei òire ia ìno, eiaha ia ora — te parau mai ra Iehova. E tuuhia teie nei òire i te rima o te arii o Pāpurōnia, e àma ia ia na i te auahi.

Poroi i te ùtuafare hui arii o Iuta

¹¹ Âreà te fare o te arii o Iuta ra:

E faaroo mai òutou i te parau a Iehova!

¹² E te ùtuafare o Tāvita, te nā ô mai ra Iehova:

A faatupu na i te parau au i te poi-poi roa ra,

a faaora atu i tei pau i te rima o te hāmani ìno ra,

o te pūrora atu taù riri mai te auahi ra, e àma atu ra,

e aore e tīnai,

no te ìno o ta òutou e rave ra.

¹³ Inaha, aore au i ô na ia òe na,

e tei pārahi i te mato haapāpū-hua-hia ra

— te parau mai ra Iehova —

o òutou o tei parau e: O vai tē faaō mai i roto ia tātou nei?

Na vai e tomo mai i to tātou mau fare?

¹⁴ E tāhoo atu vau ia òutou i ta òutou i rave ra

— te parau mai ra Iehova.

E tūtūi au i te auahi i to na ra vāhi ururāau,

e na te reira e àma e àti noa aè.

Tūàti òre i te ùtuafare hui arii o Iuta

22 ¹ Ua nā ô mai ra Iehova: Haere i raro i te fare o te arii o Iuta, a parau atu ai òe i teie nei parau i reira, a nā ô atu ai: ² E faaroo mai i te parau na Iehova, e te arii o Iuta, e tei pārahi i nià i te terōno o Tāvita, o òe, e to mau tāvini, e to mau taata, tei nā teie nei mau ùputa i te tomoraa! ³ Te nā ô mai ra Iehova: A faatupu na i te parau au e te parau-tià, a faaroo atu i tei pau i te haru i te rima o te feiā hāmani ìno; e te taata ê, e te ôtare, e te vahine ìvi, eiaha e haavarehia atu, eiaha e hāmani-ìno-hia atu i te huru ra, eiaha hoì te toto hara òre ia manii i teie nei vāhi. ⁴ Ia nā reira hoì òutou i te rave mai teie nei

parau, e hui arii anaè tē tomo nā roto i te mau ùputa o teie nei fare, e te pārahiraa i nià i te terōno o Tāvita, e i nià i te mau pereò, e i nià te mau puaahorofenua, rātou atoà mā to na atoà ra mau tāvini, e to na atoà ra mau taata. ⁵ Ia òre rā òutou ia faaroo mai i teie nei mau parau — te nā ô mai ra Iehova — ua tapu vau ia ù iho, e riro mau teie nei fare i te ano.

⁶ Ua nā ô mai ra hoì Iehova i te fare o te arii o Iuta ra:

Ua riro òe mai ia Tireata ia ù nei,
e mai te upoo o Repanona ra;
e faariro-mau-hia rā òe e au ei mētēpara,
e mai te mau òire taata òre ra.

⁷ E na ù e faaue i te rave ia òe ra,
o te taata atoà mā ta na ra mauhaa;
e na rātou e tāpū i te mau âreti hinaaro na òe ra,
e huri atu hoì i roto i te auahi.

⁸ E rave rahi te fenua e haere nā pihai iho i teie nei òire, mā te paraparau rātou te tahi i te tahi: E aha te mea i nā reira ai Iehova i te rave i teie nei òire rahi? ⁹ Ei reira rātou e parauhia atu ai i teie nei parau? No te mea ua faaruè rātou i te faufaa a to rātou Atua, a Iehova, e ua haamori i te mau atua èê, e tāvini atu ra ia rātou.

I nià ia Taruma, te mono o Iotia

¹⁰ Eiaha òutou e òto i tei pohe ra,
eiaha o ia e arohahia atu;
ia rahi rā te òto i tei reva ê ra,
e òre roa hoì o ia e hoì faahou mai,
e to na fenua i fānau ai ra, e òre ia e ìte.

¹¹ Te nā ô mai ra hoì Iehova ia Taruma, i te tamaiti a Iotia, e arii no Iuta ra, o tei riro ia na te hau ei mono i tana metua, ia Iotia ra, o tei reva atu mai ô nei atu: E òre o ia e hoì faahou mai i reira, ¹² taua vāhi ra i aratai-titī-hia atu ai o ia ra, ei reira o ia e pohe ai, e òre o ia e ìte faahou mai i teie nei fenua.

Tūàti òre ia Iehoiatima, te mono piti o Iotia

¹³ E pohe to na to tei faatià i to na fare mā te parau-tià òre,
e te mau piha i nià ra mā te hāmani ìno!

O tei faahepo i te taata-tupu ia rave noa i te òhipa aore e hoo,
aore i faautuà atu ia na i ta na òhipa;

¹⁴ o tei parau e: «E faatià vau i te fare no ù iho ei fare rahi,
e te piha teitei anaè»,

e te revaraa i te haamāramarama no na iho,
e te vehiraa i nià iho i te âreti,
e te parairaa i te tētera!

¹⁵ E vai tāmāu māite ānei te hau ia òe ra?

O òe i haafāito i te tahi pae i te faatiàraa i to òe fare i te âreti?

Aore ānei to metua i àmu i te māa e te inu i te uaina?

E ua faatupu i te parau au e te parau-tià?

— maitaì atu ra hoì o ia i reira —

¹⁶ ua faatià o ia i te parau a te feiā i àti e tei veve ra

— aita ānei o ia i maitaì i reira

i te ìteraa mai ia ù ra?

— te parau mai ra Iehova.

¹⁷ Ârèa to òe mata e to òe âau,

tei nià anaè ia i te mau mea e hinaarohia e òe ra,

e te tītau noa ra i te toto hara òre ia manii ā,

e te raverāa na te faaûàna e te nounou taoà.

¹⁸ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova ia Iehoiatima, i te tamaiti a
Iotia, i te arii o Iuta:

Eiaha rātou e òto ia na, i te nā ôraa e:

«E taù taeaè e, e te arii vahine hoì, e taù tuahine e!»;

eiaha rātou e òto ia na, i te nā ôraa e:

«E te Fatu e, e te vahine ra!

Âuē, o to na ia ûnaûna!» ¹⁹ Mai te tanuraa o te âtini to na tanuraa,
e aratō-noa-hia e hurihia atu i rāpaeàu mai i te mau ùputa o
Ierutarema.

Haamā e tura òre o Ierutarema

²⁰ A haere i nià i Repanona, pii hua ai!
E ei nià ia Patana faateitei ai i to reo!
A pii hua atu ai i te mau ôtià!
Te feiā atoà i hinaaro mai ia òe ra, ua hope ia i te mou.

²¹ Ua parau atu hoì au ia òe i te maitàraa ra;
ua parau mai rā òe: E òre au e faaroo atu.
O to òe ia huru mai to âpīraa mai ā;
aita hoì òe i faaroo mai i taù reo.

²² E hōpoi-ê-hia tei faaàmu ia òe ra i te matai,
e te feiā e hinaaro mai ia òe ra, e hōpoi-ê-hia ia ei tītī;
ei reira mau òe e haamā ai,
e māheàheà hoì i te mau parau ìno atoà na òe ra.

²³ E to Repanona e,
o tei hāmani i to ôfaaraa i roto i te mau âreti ra,
a tae hoì te aroha ia òe ia roohia mai òe e te māuiui,
māuiui mai to te vahine fānau ra!

I nià ia Tonia, tamaiti a Iehoiatima

²⁴ — Te nā ô mai ra o Iehova: Te ora nei au ra, riro noa Tonia a Iehoiatima, arii no Iuta, ei hetemi i nià i taù rima àtau, e ìritihia òe e au i reira! ²⁵ A hōròà atu ai au ia òe i te rima o te feiā i tītau mai ia òe ia pohe, e te rima atoà o te feiā ta òe e mataù ra; i te rima o te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta ra, e i te rima atoà o te Tarataio. ²⁶ E faaruè ê atu vau ia òe, e to metua vahine na na òe i fānau ra, i te hoê fenua ê, aore òutou i fānau i reira, e ei reira òutou e pohe ai; ²⁷ ârèà te fenua ta rātou e hinaaro ia hoì mai ra, e òre rātou e hoì mai i reira. ²⁸ — E îtoro pararī ānei, e te vahavahahia teie nei taata o Tonia? E e fārii au òre ānei o ia na te taata atoà ra? E aha rā hoì rātou i faaruè-ê-hia ai, o ia e tana huaai atoà ra, e ua hurihia i nià i te fenua aore i ìtea e rātou ra? ²⁹ — E te fenua e, e te fenua e, e te fenua e, e faaroo mai i te parau a Iehova! ³⁰ Te nā ô mai ra Iehova: E pāpai òutou i teie nei

taata ei fānautama òre, ei taata e òre e maitaì i to na ra ànotau, e òre roa hoì to na huaai e maitaì, mā te pārahi i nià i te terōno o Tāvita e te mana-faahou-raa i nià ia Iuta.

Te mau faatere haapaò òre e te arii faaora

23 ¹ E te mau tiaì, e tei taparahi e ua haapūrara i te mau māmoe ta ù i faaàmu nei, te nā reira mai ra Iehova! ² — Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i te mau faaàmu tei faaàmu i to ù ra mau taata: Ua haapūrara òutou i ta ù ra mau nana, e ua tiahi-ê-hia e òutou, e aore òutou i tiaì noa atu ia rātou. Inaha, teie au a tāhoo atu ia òutou i te ìno ta òutou i rave — te nā reira mai ra Iehova. ³ E haaputu mai rā vau i te toeà o taù nana, i te mau fenua atoà i tiahihia atu ai rātou e au ra, e faahoì mai au ia rātou i ta rātou iho ra âua, e riro rātou i te tupu e rahi noa atu ra. ⁴ E tuu hoì au i te tiaì i nià iho ia rātou, ei faaàmu ia rātou ra; e òre atu ra rātou e mataù faahou, e òre e horuhoru, e òre hoì rātou e nā reira-faahou-hia mai — te parau mai ra Iehova.

⁵ — Te nā ô mai ra Iehova:

Inaha, te fātata mai ra te tau,

e faatupu ai au i te tahi âmaa parau-tià no Tāvita;

e riro hoì te hoê taata ei arii e te haapaò i te parau maitaì,

e te faatupu hoì i te parau au e te parau-tià i te fenua nei.

⁶ Ia tae i to na ra tau, e ora ia Iuta,

e pārahi noa hoì Ìteraèra mā te ora;

e teie hoì te iòa e mairihia no na:

«O Iehova ta tātou parau-tià ra».

⁷ E i teie nei, inaha — te parau mai ra Iehova — te fātata mai ra te tau, e òre ai rātou e parau faahou ai: «Te ora ra Iehova, o tei arataì mai te tamarii a Ìteraèra mai te fenua i Àifiti!»; ⁸ âreà: «Te ora ra Iehova, o tei hōpoi mai, e ua arataì, i te huaai o Ìteraèra mai te fenua i te pae i apatoèrau ra, e mai te fenua atoà i tiahihia atu ai rātou e au ra!» Ia pārahi faahou rātou i to rātou ra fenua.

Te mau perofeta piò

⁹ Ua taiā roa taù âau i roto ia ù nei i te mau perofeta;
E ua âtaataa taù mau ivi atoà nei;
ua riro vau mai te taata i taèò ra,
e mai te taata i vī roa i te uaina ra,
no Iehova, e te mau parau moà na na ra.

¹⁰ Ua ñ hoì te fenua nei i te faaturi;
e no reira mau i ìno ai teie nei fenua,
ua marō te àihere o te mētēpara.

— Ua ìno to rātou haereà,
e aore hoì to rātou mana i tià.

¹¹ Te perofeta atoà e te tahuà, ua ìno atoà ia;
te ìte nei au i to rātou ìno i roto i taù fare nei,
— te parau mai ra Iehova.

¹² E i teie nei, e riro to rātou èà mai te vāhi paìà;
e tiahihia rātou i roto i te pōuri, e ei reira e hià ai,
e hōpoi mai hoì au i te ìno i nià ia rātou,
to rātou ia matahiti e rave ai,
— te parau mai ra Iehova.

Te mau perofeta piò roa aè i to Tāmāria

¹³ Mai tei te mau perofeta i Tāmāria ra,
ta ù i ìte i te haapiò ra:
ua tohu hoì rātou i te iòà o Paara,
e ua haapiò i to ù ra mau taata ia Ìteraèra.

¹⁴ Oia atoà tei te mau perofeta i Ierutarema,
te ìte nei au i te mea riàrià ra;
i te raveraa i te faaturi,
e te haereà mā te haavare;
ua faaètaèta rātou i te rima o te feiā parau ìno,
e aita atu ra te taata e fāriu mai i to na ra ìno;
ua riro anaè rātou atoà mai ia Totoma ia ù,

e to reira atoà ra mau taata mai ia Tomora.

¹⁵ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, i te mau perofeta ra:

Inaha, e faaàmu vau ia rātou i te rāau maramara,
e hō atu vau i te pape maramara na rātou ei inuraa;
no te mea nā te mau perofeta i Ierutarema te revaraa atu te parau
ino e àti aè nei te fenua atoà nei.

Te mau perofeta e te òhipa haavare

¹⁶ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Eiaha e faaroo atu i te parau a te mau perofeta,
o tē tohu i te parau faufaa òre ia òutou!
E ua parau i te rià no to rātou iho âau;
e aore i parau i roto i te vaha o Iehova.

¹⁷ E te parauraa atu i te feiā i vahavaha mai ia ù ra:

Ua nā ô mai Iehova e:

Ei hau to òutou!

Te tītau noa ra te taata atoà i te hinaaro o to na iho âau,
nā ô noa ai e: E òre òutou e roohia e te ìno!

¹⁸ — O vai hoì tei ò atu i te parau moè a Iehova, a ìte atu ai, a faaroo
atu ai i ta na parau? O vai tei faaroo atu i ta na parau, a ìte atu ai?

¹⁹ Inaha te pūāhiohio a Iehova,

tē reva atu ra mā te ûàna,
pūāhiohio pau rahi roa,
ei nià i te upoo o te paieti òre ra,
e maìri ûàna atu ai.

²⁰ E òre roa te riri o Iehova e hoì,

e ia tià roa ia na te rave i tei manaòhia e to na âau.

Ia tae i te mau mahana hopeà ra, e ìte hua ai òutou i teie nei parau.

²¹ Aore au i tonono i taua mau perofeta ra,

na rātou iho rā i horo noa;
aore au i parau atu ia rātou,
na rātou iho rā i tohu noa.

²² Ahiri rā rātou i ō mai i roto i ta ù parauraa moè ra,
e ìte ia rātou i ta ù parau i to ù ra mau taata,
e ua haafāriu ia rātou i ta rātou ra parau ìno,
e te ìno ta rātou i rave ra.

Te tià nei te Fatu nā te ao tāatoà nei

²³ — Te nā ô mai ra Iehova:

E Atua fātata ānei au?

Eere i te Atua no te ātea ê ra?

²⁴ E tià ia vai ia faatāpuni ia na iho i te vāhi moè ra,
e ia òre ia ìtea atu e au ra?

— te parau mai ra Iehova.

Eere ānei tei api te mau raì e te fenua atoà ia ù ra?

— te nā reira mai ra Iehova.

Te mau perofeta tohu i te parau haavare

²⁵ Ua ìte au i ta mau perofeta i parau ra, tei tohu haavare noa mā to ù ra iòà, i te nā ôraa e: E taòto ta ù! E taòto ta ù! ²⁶ Mai te aha rā te maoro o te reira parau i te vai-noa-raa i te âau o te mau perofeta e tohu mai i te parau haavare? E perofeta ia no te haavare o to rātou iho âau. ²⁷ Te tītau ra ia haamoè to ù mau taata i to ù nei iòà, i ta rātou mau taòto ta rātou e faaìte ra te tahi i te tahi, mai to rātou mau metua i haamoè i taù iòà ia Paara. ²⁸ E taòto ta te perofeta ra, e faaìte mai o ia i ta na ei taòto; e tei ia na ta ù ra parau, e parau o ia i taua parau-mau na ù ra!

E aha to te ota faufaa i te tītona ra?

— te nā reira mai ra Iehova.

²⁹ — Te nā ô mai ra Iehova: Eere ānei ta ù parau nei mai te auahi? E mai te tiàpaì e pararī ai te mato ra? ³⁰ E i teie nei — te nā ô mai ra Iehova — e òre au e faatià i te mau perofeta, tei èiā mai i ta ù parau, o te taata o to na iho ra taata-tupu. ³¹ — Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e òre au e faatià i te mau perofeta, tei haapaìà i to rātou arero, a nā ô ai e: Te nā ô mai ra o ia. ³² Inaha, e òre au e faatià i te mau perofeta

taòto haavare ra — te nā reira mai ra Iehova — o tei faaite i taua mau taòto ra, e ua haapiò i to ù ra mau taata, i ta rātou haavare e te parau faufaa òre; aore rā vau i tonono ia rātou, aore i faaue noa atu, e òre hoì teie nei mau taata e faufaahia ia rātou — te nā reira mai ra Iehova.

E hōpoià ānei te parau a te Fatu?

³³ E ia ui mai teie nei mau taata ia òe, e te hoê perofeta e te hoê tahuà, ia nā ô mai e: «E aha te hōpoià na Iehova?» E nā ô òe ia rātou i reira: «E aha ia hōpoià — te nā ô mai ra Iehova — e faaruè atu vau ia òutou!» ³⁴ E te perofeta, e te tahuà, e te hoê o te mau taata atoà ra, ia parau mai e: «Te hōpoià na Iehova!», e ravehia e au taua taata ra e to na atoà ra fare. ³⁵ E nā ô anaè òutou ia parau, o te taata o to na iho taata-tupu, o te taata o to na iho taeà: «Ua nā hea mai ra Iehova? E, e aha ta Iehova parau?» ³⁶ Ârèà «te hōpoià na Iehova», a tirā na òutou i te faahiti faahou i te reira o ta te taata ra parau, o ta na ia hōpoià; ua ruri ê hoì òutou i te parau a te Atua Ora ra, i ta Iehova Tapaota ra, ta to tātou Atua ra! ³⁷ E nā ô atu òe i te perofeta ra: I nā hea mai ra Iehova ia òe ra? E, e aha ta Iehova parau? ³⁸ I mārō rā òutou i te parau e: «Te hōpoià na Iehova!» — te nā ô mai ra Iehova i te reira: No te mea te nā reira ra ta òutou parau: «Te hōpoià na Iehova!», tonono noa vau i te veà ia òutou, i te nā ôraa atu e: Eiaha òutou e parau e: «Te hōpoià na Iehova!» ³⁹ — e i teie nei, inaha, e haamoè-roa-hia òutou e au, a faaruè atu ai, e te òire atoà, ta ù i hōroà atu ia òutou e to òutou mau metua ra, e taa ê atu òutou i taù mata nei; ⁴⁰ e huri mai hoì au i te faaìno tāmāu i nià ia òutou, e te haamā tāmāu, e òre roa e moè ra.

Nā fārii tute e piti

24 ¹ Ua faaite mai ra Iehova ia ù, e inaha, e puè fārii tute e piti i hōpoiā mai i mua i te hiero o Iehova ra, i muri aè i to te arii no Pāpurōnia, to Nēputaneta hōpoi-tītī-raa ia Ietonia a Iehoiatima, arii no Iuta ra, e te pupu arii atoà no Iuta, e te feiā rave òhipa, e

te mau tūpaì âuri, mai Ierutarema atu, e ua arataìhia atu ra rātou i Pāpurōnia. ² Te hoê fārii tute ra, e mea maitaì roa ia, mai te tute para vave ra; e te hoê fārii tute, e mea ìno roa ia, e òre e tià ia àmu i te ìno ra. ³ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E aha ta òe e hiò na, e Ieremia? Ua parau atu ra vau: E tute. Te tute maitaì ra, e mea maitaì roa ia; e te mea ìno ra, e mea ìno roa ia; e òre e tià ia àmu i te ìno.

⁴ I reira te taeraa mai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ⁵ Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: Mai teie nei mau tute maitaì nei, e ìte atu vau i to mau tītī no Iuta, i tuuhia e au mai ô nei atu i te fenua o te Tarataio mā te hāmani maitaì ra. ⁶ E tano taù mata i nià ia rātou ia maitaì, e faahoì mai au ia rātou i teie nei fenua; e patu tià vau ia rātou i nià, e òre e tuu i raro; e tanu vau ia rātou, e òre e ìriti. ⁷ E hōroà vau ia rātou i te âau e ìte mai ai ia ù ra, e o vau o Iehova. E riro hoì rātou ei taata no ù, e riro hoì au ei Atua no rātou, ia fāriu mai rātou ia ù mā te âau atoà ra. ⁸ Âreà rā te mau tute ìno ra, e òre e tià ia àmu i te ìno ra — te nā ô mai ra Iehova — mai te reira ta ù faariro i te arii o Iuta ra ia Tetetia, e te pupu arii io na ra, e te toeà o Ierutarema, tei faatoehia i nià i te fenua nei, e tei pārahi atoà i te fenua Àifiti. ⁹ E tuu atu vau ia rātou no te ahoaho, e te pohe i te mau fenua atoà o te ao nei, ia riro ei faainoraa, e ia tāuàparauhia, e ei tāhitohitoraa, e ei tuhiraa, i te mau vāhi atoà ta ù e tiahi atu ia rātou ra. ¹⁰ E hāpono atu hoì au i te òè i roto ia rātou, e te poia, e te maì, e e pau roa atu rātou i te pohe i nià i te fenua nei, tei hōroàhia e au no rātou, e no to rātou ra mau metua.

Piti àhuru mā toru matahiti tāviniraa ei perofeta

25 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia i te mau taata atoà no Iuta ra, i te matahiti maha o Iehoiatima a Iotia, e arii no Iuta — o te matahiti hoê ra o te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta — ² i ta te perofeta ra, i ta Ieremia i parau atu i te mau taata atoà o Iuta ra, e to Ierutarema atoà ra, i te nā ôraa e:

³ Mai te matahiti hoê àhuru mā toru mai o Iotia a Àmona, e arii no Iuta, e tae roa aè nei i teie nei mahana, o te taau mā toru teie o te

matahiti, o te taeraa mai ia o te parau a Iehova ia ù nei, e o vau atoà i te parauraa atu ia òutou, i te tià-vave-raa i te poi-poi e te parauraa, aita rā òutou i faaroo mai. ⁴ Ua tono atoà mai o Iehova i to na atoà ra mau tāvini, i te mau perofeta ia òutou na, i te tià-vave-raa i te poi-poi e te tonoraa, aita rā òutou i faaroo, e aita i fāriu mai i to òutou tarià ia ìte. ⁵ I te nā ôraa atu e: A fāriu mai na òutou atoà i ta òutou na parau ìno, e te ìno ta òutou e rave na, a pārahi ai òutou i te fenua nei, ta Iehova i hōroà mai no òutou e no to òutou mau metua e a muri noa atu. ⁶ E eiaha e pee haere i te mau atua èè i te tāviniraa atu ia rātou, e te haamoriraa atu ia rātou; e eiaha e faaoôo mai ia ù ia riri i ta to òutou rima e rave na, e e òre hoì au e rave ìno noa atu ia òutou. ⁷ Aita rā òutou i faaroo mai ia ù — te nā reira mai ra Iehova — ia faaoôo mai òutou ia ù i ta to òutou rima i rave ra, e ia ìno atu òutou. ⁸ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: No te mea, aita òutou i faaroo mai i ta ù nei parau, ⁹ inaha, e tono vau i te veà, e arataì mai i te mau fētii atoà i te pae i apatoèrau ra — te nā reira mai ra Iehova — e taù tāvini atoà i te arii o Pāpurōnia, ia Nēputaneta, e arataì mai au ia rātou ei rave i teie nei fenua, e te taata atoà no teie nei fenua, e teie atoà nei mau fenua e àti noa aè, e e haamou-roa-hia rātou e au, e faariro hoì ia rātou ei maereraa, e ei tāhitohitoraa, e ia ano roa atu. ¹⁰ E hōpoi-ê-hia e au te reo òaòà ia rātou, e te reo faaàrearea, e te reo o te tāne faaipoipo âpī, e te reo o te vahine faaipoipo âpī, te haruru o nā òfai oro ra, e te māramarama o te mōri. ¹¹ E riro te fenua atoà ra i te ano, e ei maereraa; e riro hoì taua mau fenua nei ei tāvini no te arii o Pāpurōnia e ia hitu àhuru i te matahiti.

¹² E hope roa aè ra taua nā matahiti e hitu àhuru ra, e tāhoo atu vau i te arii no Pāpurōnia, e taua fenua atoà ra, i ta rātou hara, e te fenua atoà o te Tarataio, e faaano roa atu vau i te reira fenua — te nā reira mai ra Iehova. ¹³ E faatupu vau i te mau parau atoà ta ù i parau ra i te reira fenua, i te mau parau atoà i pāpaihia i roto i teie nei puta — tei tohuhia e Ieremia i te mau fenua ra. ¹⁴ O rātou nei ā, o teie nei feiā, te tītauhia mai e te mau fenua e rave rahi, e te mau arii rahi atoà, te taoà; e tāhoo atu vau i ta rātou òhipa, tei ravehia e to rātou rima.

Te âuà uaina, tāpaò no te haavāraa

¹⁵ Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, ia ù nei: A rave mai na i teie nei âuà uaina tāhoo i taù rima nei, a hōpoi atu ai i te mau fenua ta ù e tono atu ia òe ra ia inu. ¹⁶ Ia inu hoì rātou, e ia turorirori, e ia maamaahia, e te òe ta ù e hāpono atu i roto ia rātou. ¹⁷ Ua rave atu ra vau i te âuà i te rima o Iehova, e ua hōpoi atu ra na te mau fenua atoà e inu, i ta Iehova i tono ia ù ra: ¹⁸ ia Ierutarema, e te mau òire o Iuta ra, e te mau arii, e te pupu arii atoà ra no reira, ia faanahohia atu rātou, e ei maereraa, e ei tāhitohitoraa, e ei tuhi — mai teie nei ā mahana — ¹⁹ e te arii o Àifiti ra ia Faraò, e tana mau tāvini, e te pupu arii atoà io na ra, e te taata atoà no na; ²⁰ e te mau taata atoà i ânoihia ra, e te mau arii atoà o te fenua ra o Ûta, e te mau arii atoà no te fenua o te Firiteti, e ia Àteterona, e ia Tata, e ia Èterona, e te toeà no Àtatota; ²¹ ia Ètoma, e ia Moapi, e te mau tamarii o Àmona; ²² e te mau arii atoà i Tūria ra, e te mau arii atoà i Titona, e te mau arii atoà i te fenua i tahatai ra; ²³ e ia Tētana ra, e ia Tema ra, e ia Pūta ra, e te feiā atoà e òòti poto noa i te rouru ra; ²⁴ e te mau arii atoà i Ârāpia ra, e te mau arii atoà no te feiā i ânoì-noa-hia tei pārahi i te mētēpara ra; ²⁵ e te mau arii atoà i Tīmeri, e te mau arii atoà i Èrama ra, e te mau arii atoà i Metai; ²⁶ e te mau arii atoà i te pae i apatoèrau ra, tei fātata mai, e tei te ātea ê ra, te tahi e te tahi, e te mau pātireia atoà o te fenua, i nià i te fenua atoà nei; e nā muri ia rātou te arii o Tēteta i te inu. ²⁷ — E parau atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: A inu, e ia taèò, e ia rūaì, e ia hià atu, e eiaha ia tià faahou mai, i te òe ta ù e hāpono atu i roto ia òutou na! ²⁸ E ia òre ia tià ia rātou ia rave mai i taua âuà i to rima ra e inu, a parau atu òe ia rātou i reira: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: E inu ā òutou! ²⁹ Inaha hoì, te nā mua nei au i te hōpoiraa i te ìno, i te òire, i maìrihia i to ù nei iòà; e o òutou ānei tē òre roa atu e pohe? Eita hoì òutou e òre i te pohe! E parau atu hoì au i te òe ei tāiri i to te fenua atoà nei — te parau mai ra Iehova Tapaota ra. ³⁰ E tohu atu hoì òe ia rātou i teie nei mau parau, e nā ô atu òe ia rātou:

E haruru mai te reo o Iehova no nià mai;
 e haapūrora mai o ia i tana reo i to na ra pārahiraā moà ra;
 e ùuru hua mai o ia i to na iho ra faaeāraa;
 e pii o ia mai tei taataahi i te vine ra;
 i te mau taata atoà o te fenua nei.

³¹ E haruru tei tae aè nei i te hopeà mai o te fenua ra;
 e mārōraa ta Iehova i te mau fenua ra;
 te haavā nei o ia i te mau taata atoà ra;
 e te tuu nei o ia i te paieti òre i te òè,
 — te parau mai ra Iehova.

³² Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Te reva atu ra te ìno mai te tahi fenua e tae atu ra i te tahi fenua,
 e faatupuhia te hoê pūāhiohio rahi mai te hopeà mai o te fenua ra.

³³ E o tei pohe ia Iehova ra ia tae i te reira ra ànotau, e riro ia mai
 te hopeà mai o te fenua, e tae noa atu i te tahi hopeà o te fenua ra; e
 òre rātou e arohahia, e òre e haaputuhia, e òre e tanuhia; e riro rā ei
 para i nià iho i te fenua nei.

³⁴ A auē, e te mau tiaì, e pii hua!

E o òutou hoì, e te feiā rarahi o te nana nei!

Ei roto i te rehu auahi òutou taaviriviri ai!

O to òutou hoì mau mahana e pohe ai ra,

e to òutou haapūrararaahia, ua hope ia.

E mairi anaè òutou ra mai te fārii hinaarohia ra.

³⁵ Aita e hororaā to te feiā tiaì!

Aita hoì e haapūraa to te feiā rarahi o te nana ra!

³⁶ E reo òto no te feiā tiaì,

e te auē no te feiā rarahi o te nana ra,

no te mea ua ìno ia Iehova ta rātou i àmu ra.

³⁷ E te mau âua hau ra,

ua rave-ìno-hia ia no te riri ûàna o Iehova.

³⁸ Ua faaruè o ia i to na pūpuniraa mai te riona ra;

ua ano to rātou ra fenua

i te pūai o te hāmani ìno ra,

e te ûàna o to na ra riri.

Ieremia tei haamataùhia i te utuà pohe

26¹ I te matamehà i te hau o Iehoiatima a Iotia ra, e arii no Iuta, i tae mai ai teie nei parau no ô ia Iehova ra, i te nā ôraa mai e:

² Te nā ô mai ra Iehova: Tià noa iho na òe i roto i te àumoà o te fare o Iehova, a parau atu ai i te mau òire atoà i Iuta ra, i te feiā i haere mai e haamori i roto i te fare o Iehova ra, i te mau parau atoà ta ù i poroi atu ia òe ra e parau ia rātou; eiaha te hoê reo e faatoehia.

³ Peneiaè rātou o te faaroo mai, e o te fāriu mai rātou atoà i ta rātou ra parau ìno; ia tātarahapa hoì au i teie nei ìno ta ù e ôpua nei no rātou, no te ìno hoì ta rātou i rave ra. ⁴ E nā ô atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra Iehova: Ia òre ia tià ia òutou i te faaroo mai ia ù ra, e te haapaò i ta ù nei ture, i tuuhia atu e au i mua ia òutou, ⁵ e te faaroo i te parau a taù mau tāvini, a te mau perofeta ra, ta ù e tono atu ia òutou, mā te tià vave i te poi poi roa e ua tono, mai ia òutou aore ā i faaroo ra, ⁶ e faariro vau i teie nei fare mai ia Tiro i reira, e e faariro vau i teie nei òire tei tuhi i roto i te mau fenua atoà nei.

⁷ Te faaroo mai ra te mau tahuà, e te mau perofeta, e te taata atoà ra, ia Ieremia i te parauraa i teie nei mau parau i roto i te fare o Iehova.

⁸ E hope aè ra te mau parau atoà a Iehova i faaue mai ia Ieremia ra, i te parauhia e ana i te taata atoà ra, ua tii atu ra te mau tahuà, e te mau perofeta, e te taata atoà e rave ia na, nā ô atu ra ia na: E pohe òe na! ⁹ E aha òe i tohu ai mā te iòà o Iehova, i te nā ôraa mai e: «E riro teie nei fare mai ia Tiro, e e riro teie nei òire i te ano, e aore e taatahia!» Putuputu atoà mai ra te taata atoà ia Ieremia ra i roto i te fare o Iehova. ¹⁰ Ìte aè ra te hui arii o Iuta i teie nei mau parau, haere atu ra rātou mai te fare o te arii ra i te fare o Iehova, e ua pārahi iho ra i te tomoraa i te ùputa âpī i te fare o Iehova. ¹¹ Ua parau mai ra te feiā tahuà e te mau perofeta i te hui arii ra e te taata atoà ra, nā ô atu ra: E au tei nei taata i te pohe, o ia i tohu i teie nei òire i ta òutou hoì i faaroo i to òutou tarià ra. ¹² Ua parau mai ra Ieremia i taua hui arii ra, e te taata atoà ra, nā ô mai ra: O Iehova tei tono mai ia ù ia tohu

vau i teie nei fare e teie nei òire i te mau parau atoà ta òutou i ìte ra. ¹³ I teie nei rā, a haamaitaì na òutou i to òutou haerea e ta òutou e rave ra, e faaroo ai i te reo o to òutou Atua ra, o Iehova, e tātarahapa Iehova i reira i te ìno ta na i faaite mai ia òutou ra. ¹⁴ Àreà vau nei, inaha, tei to òutou ia rima vau; ia rave òutou i tei au ia òutou, tei tià ia òutou ia rave ia ù nei. ¹⁵ Ia ìte mai rā òutou, e ia pohe au ia òutou ra, e iri te toto hara òre i nià ia òutou i reira, e i nià atoà i teie nei òire, e i nià atoà i te taata atoà ra; ua tonono-mau-hia mai hoì au e Iehova ia òutou, ia parau vau i teie atoà nei mau parau i to òutou ra tarià.

¹⁶ Ua parau atu ra te hui arii e te taata atoà i taua mau tahuà ra, e te mau perofeta: E òre teie nei taata e au i te pohe, ua parau mai hoì oia ia tātou mā te iòà o to tātou Atua, o Iehova. ¹⁷ Ua tià mai rā hoì e toofanu no te feiā paari o taua fenua ra, e ua parau mai ra i taua âmuiraa taata atoà ra, nā ô mai ra: ¹⁸ O Mita i Morati, tei tohu i te ànotau ia Hetetia ra, te arii no Iuta ra, e ua parau i te taata atoà no Iuta, nā ô mai ra:

Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E ârotehia Tiona mai te âua ra,

e riro hoì Ierutarema ei puèà anaè,

e te mouà ra i te fare nei, e riro mai te mau vāhi teitei i te ururāau nei.

¹⁹ I rave ānei te arii o Iuta o Hetetia ia na, e ua taparahi? Aore ānei o ia i mataù ia Iehova, e ua ani māite ia ìtehia mai e Iehova ra, e ua tātarahapa iho ra Iehova i taua ìno ta na i parau mai ia rātou ra? Te hāmani ìno nei rā tātou ia tātou iho.

To Iehoiatima haapoheraa ia Ûria perofeta

²⁰ Terā atoà te hoê taata i tohu mai i te iòà o Iehova, o Ûria a Temaia ra, no Tiriata-Iearima. Tohu iho ra o ia i teie nei òire, e teie nei fenua, mai te mau parau atoà a Ieremia ra. ²¹ Ìte aè ra taua arii ra o Iehoiatima, e te feiā rarahi atoà no na ra, e te mau arii atoà ra, i taua parau na na ra, ua tītau atu ra te arii ia na e taparahi. Ìte aè ra Ûria, mataù iho ra, maùe atu ra, e tae atu ra i Àifiti. ²² Ua tonono atu

ra rā te arii ra o Iehoiatima i te taata i Àifiti, ia Èrenatana a Àtapora, e nā taata èê atoà i te haere-atoà-raa i Àifiti ra. ²³ Ua aratai mai ra rātou ia Ùria, mai Àifiti mai ra, e ua hōpoi atu ra ia na i te arii ra ia Iehoiatima, ua taparahi atu ra o ia ia na i te òè, e ua huri noa atu ra i tana tino i roto i te tanuraa taata rii ra.

²⁴ Tiāhia mai ra Ieremia e Àhitama a Tafana, ia òre o ia ia tuuhia atu i te rima o te taata ia taparahi mai ia na ra.

Piiraa ia auraro

27 ¹ I te matamua o te hau o Iehoiatima a Iotia, arii no Iuta, i tae mai ai teie nei parau ia Ieremia, no ô ia Iehova ra, nā ô mai ra: ² Ua nā ô mai ra Iehova ia ù: A rave na òe i te ruuruu e te tuto, a òòmo ai i nià i to àî na. ³ A hāpono atu ai i te arii no Ètoma, e te arii no Moapi, e te arii o te mau tamarii no Àmona, e te arii no Tūria, e te arii no Titona, i te rima o te mau veà i haere mai i Ierutarema nei, i te arii o Iuta, ia Tetetia ra. ⁴ E poroi atu òe ia rātou i te tahi parau i to rātou ra mau fatu, e nā ô atu: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua no Ìteraèra: E nā ô atu òutou i to rātou ra mau fatu: ⁵ Na ù i hāmani i te fenua nei, e te taata, e te puua atoà i nià i te fenua ra, i te mana no ù, e taù rima i faatorohia ra, e na ù e hōroà i ta ù ra taata hinaaro. ⁶ E i teie nei, ua hōroàhia e au teie atoà nei mau fenua i te rima o taù tāvini, i te arii o Pāpurōnia, ia Nēputaneta, e te mau manu atoà o te aru tei hōroàhia e au, ei taoà na na. ⁷ E te mau fenua atoà tē faaroo ia na, e tana tamaiti, e tana atu hoì tamaiti, e tae noa atu i te tau no to na iho ra fenua, ei reira te mau fenua e rave rahi, e te hui arii rarahi e rave rahi, e tītau ai i te taoà ia na ra. ⁸ E te fenua e te pātireia e òre e faaroo ia na ra i te arii o Pāpurōnia, ia Nēputaneta ra, e eita e hōroàhia to na àî i te tuto o te arii o Pāpurōnia, e ravehia e au te reira fenua i te òè, e te poià, e te pohe — te parau mai ra Iehova — e pau roa aè ra rātou i tana rima. ⁹ E tenā na, eiaha òutou e faaroo i ta òutou mau perofeta, e ta rātou feiā pīfao, e te feiā tādotoòto, e ta òutou mau hiò ata, e ta òutou mau hiòhiò, o tei nā ô i te parauraa mai ia òutou e: «Eiaha òutou e faaroo i te arii o Pāpurōnia!» ¹⁰ E haavare

taua tohu na rātou ia òutou na, ia taa ê roa òutou i to òutou fenua, ia tiahi-ê-hia òutou e au ra, e ia pohe atu òutou. ¹¹ O te fenua rā e tuu mai i tana ài i te tuto o te arii o Pāpurōnia, e ua faaroo hoì ia na, e vaiiho-noa-hia rātou e au i to rātou iho ra fenua, mā te haùti-òre-hia atu — te parau mai ra Iehova — e na rātou e pārahi i reira.

¹² Ua parau atu ra vau i te arii o Iuta, ia Tetetia, i taua mau parau atoà nei, nā ô atu ra: Tuu mai na i to òutou ài i te tuto o te arii o Pāpurōnia, i te auraroraatu ia na e to na ra mau taata, ia ora! ¹³ E aha òutou i hinaaro ai i te pohe, o òe e te mau taata atoà ra, i te òè, e te poià, e te mai pohe ra, mai ta Iehova hoì i parau i te fenua e òre e auraro atu i te arii o Pāpurōnia? ¹⁴ Eiaha hoì òutou e faaroo i te parau a te mau perofeta i parau mai ia òutou e, tei nā ô mai e: «Eiaha òutou e auraro atu i te arii o Pāpurōnia!» Haavare ta rātou i tohu mai ia òutou na! ¹⁵ — Te parau mai ra Iehova: Aore au i tonono ia rātou, te tohu haavare noa ra rātou i to ù nei iòà, ia tiahi-ê-hia atu òutou e au ra, e ia pohe atu òutou, o òutou, e taua mau perofeta i tohu mai ia òutou na.

¹⁶ Ua parau atu ra hoì au i te feiā tahuà, e te taata atoà ra, nā ô atu ra: Te nā ô mai ra Iehova: Eiaha e faaroo atu i te parau a ta òutou mau perofeta, tei tohu atu ia òutou ra, i te nā ôraa atu e: «Inaha te mau fārii no te fare o Iehova, e faahoìhia mai ia i tenā na, mai Pāpurōnia mai!» haavare hoì ta rātou e tohu atu ia òutou. ¹⁷ Eiaha e faaroo atu ia rātou, a auraro atu òutou i te arii o Pāpurōnia, ia ora. E aha hoì teie nei òire e faaanohia ai? ¹⁸ E perofeta rātou ra, e tei ia rātou te parau a Iehova ra, e pure rātou ia Iehova Tapaota ra, ia òre ia hōpoi-hia te mau fārii i toe i roto i te fare o Iehova, e i roto i te fare o te arii o Iuta, i roto atoà i Ierutarema, i Pāpurōnia. ¹⁹ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra i te mau pou ra, e te fārii-vai rahi ra, e te mau tiàraa ra, e te toeà o te mau fārii ra i vaiihohia i roto i te òire nei, ²⁰ tei òre i hōpoi-atoà-hia e te arii o Pāpurōnia, e Nēputaneta ra, a hōpoi tītī ai o ia ia Ietonia a Iehoiatima, e arii no Iuta, mai Ierutarema atu i Pāpurōnia roa ra, e te feiā rarahi atoà no Iuta e no Ierutarema ra; ²¹ te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua no Ìteraèra, i te mau fārii

i toe i roto i te fare o Iehova, i roto i te fare o te arii o Iuta, e i roto i Ierutarema: ²² E hōpoihoa ia i Pāpurōnia, e ei reira rātou vai ai, e tae noa atu i te mahana e rave atu ai au ia rātou — te parau mai ra Iehova — ei reira vau e rave mai ai i te reira, e faahoì mai ai i teie nei vāhi.

Ieremia e o Hanania perofeta

28 ¹ Tei taua matahiti ra hoì, i te matamehà o te hau o Tetetia, arii no Iuta, i te maha o te matahiti, e te pae o te marama, i parau mai ai Hanania a Àtura ra, e perofeta i Tīpeona, ia ù i roto i te fare o Iehova, i te aro o te feiā tahuà e te taata atoà ra, nā ô mai ra: ² Ua nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra, i te parauraa mai, nā ô mai ra: Ua ôfatihia e au te tuto a te arii o Pāpurōnia. ³ E piti mau matahiti toe e faahoì mai ai au i te mau fārii atoà o te fare o Iehova, ta te arii o Pāpurōnia, ta Nēputaneta, i hōpoi mai ô nei atu e tae atu ra i Pāpurōnia. ⁴ E o Ietonia a Iehoiatima, arii no Iuta, e te mau tītī atoà o Iuta, tei tae i Pāpurōnia, ta ù ia e faahoì mai i teie nei vāhi — te parau mai ra Iehova — e ôfati hoì au i te tuto a te arii o Pāpurōnia.

⁵ Ua parau atu ra Ieremia perofeta i te perofeta ra ia Hanania, i te aro o te feiā tahuà, e te aro atoà o te taata i tià noa mai i roto i te fare o Iehova. ⁶ Ua nā ô atu ra te perofeta ra o Ieremia: Âmene! Ia nā reira mai Iehova! Ia haapāpū mai Iehova i taua parau ta òe i tohu mai ra, ia faahoì mai ā i te mau fārii no te fare o Iehova, e te mau tītī atoà i Pāpurōnia e tae noa mai ā i ô nei! ⁷ Faaroo mai na rā òe i teie nei parau ta ù e parau atu nei i mua ia òe, e i mua atoà i te taata atoà nei: ⁸ Te mau perofeta i mūtaa iho ra, hou vau nei, hou hoì òe, mai tahito mai ā, ua tohu ia i te mau fenua e rave rahi, e te mau pātireia rarahi atoà ra, i te tamaì hoì, e te àti rahi, e te pohe rahi. ⁹ Te perofeta ia tohu mai i te parau hau ra, ia tupu rā te parau a taua perofeta ra, e ìtea-maitaì-hia i taua perofeta ra, e na Iehova mau o ia i tonono mai.

¹⁰ Ua rave atu ra taua perofeta ra o Hanania i te tuto i nià i te âi o te perofeta ra o Ieremia, ua ôfati iho ra. ¹¹ Ua parau atu ra Hanania

i mua i te aro o te taata atoà ra, nā ô atu ra: Te nā ô mai ra Iehova: Mai te reira ta ù ôfati i te tuto a te arii o Pāpurōnia a Nēputaneta ra, i nià i te ài o te mau fenua atoà i teie nei puè matahiti e piti nei. Reva atu ra taua perofeta ra o Ieremia.

¹² I reira te taeraa mai o te parau a Iehova ia Ieremia ra, ia oti te tuto i te ôfatihia e Hanania perofeta ra i nià i te ài o te perofeta ra o Ieremia, nā ô mai ra: ¹³ Haere a parau atu ia Hanania, e nā ô atu: Te nā ô mai ra Iehova: Ua ôfatihia e òe te tuto rāau, ei tuto âuri rā ta òe e hāmani ei mono mai. ¹⁴ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Ua tuu vau i te tuto âuri i nià i te ài o teie nei mau fenua, ia auraro atu rātou i te arii o Pāpurōnia, ia Nēputaneta ra, e auraro rātou ia na; e ua hōroà atoà atu vau i te mau manaò o te âau ra na na.

¹⁵ Ua parau atu ra te perofeta ra o Ieremia i taua perofeta ra ia Hanania: A faaroo mai na, e Hanania! Aore Iehova i tono mai ia òe ra, ua faatiàturi rā òe i teie nei feiā i nià i te haavare. ¹⁶ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova: Inaha, teie au a faaruè ia òe, eiaha òe i nià i te fenua nei; ei teie nei matahiti òe e pohe ai, o òe i parau i te parau faaruè ia Iehova. ¹⁷ Pohe atu ra taua perofeta ra o Hanania i taua matahiti ra, i te hitu o te maramara.

Rata a Ieremia i te feiā matamua i hōpoi-tītī-hia

29 ¹ Teie te parau i te reta a te perofeta ra a Ieremia i hāpono mai Ierutarema atu i te toeà o te feiā paari o te pau ra, e te feiā tahuà e te mau perofeta, e te taata atoà, i hōpoi-tītī-hia e Nēputaneta i Pāpurōnia mai Ierutarema atu, ² i muri aè i te revaraa o te arii ra o Ietonia, e te arii vahine, e te mau èunuta, e te mau arii atoà o Iuta, e to Ierutarema, e te feiā rave òhipa, e te mau tūpaì âuri, mai Ierutarema atu, ³ i te rima o Èrata a Tafana, e o Temāria a Hiritia ra, i ta te arii o Iuta, ta Tetetia i faatono i Pāpurōnia, i te arii o Pāpurōnia ia Nēputaneta ra, nā ô aè ra:

⁴ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra, i te mau taata atoà no te pau ra, i ta ù i faaue ia hōpoi-tītī-hia i Pāpurōnia mai Ierutarema atu nei: ⁵ E faatià òutou i te fare, a pārahi ai i roto; e ô hoì

i te ô, a àmu ai i te mā ia tupu ra. ⁶ E rave i te vahine, e haafānautama i te tamarii tamaroa e te tamahine; e rave hoì i te vahine na ta òutou mau tamarii, e hōroà hoì i ta òutou mau tamahine na te tāne, ia fānau mai hoì ta rātou i te tamaroa e te tamahine; e ia rahi hoì òutou i reira, eiaha ia iti. ⁷ E ìmi hoì òutou i te hau no taua òire ra tei hōpoi-tītī-hia òutou e au ra i reira, e e pure hoì òutou ia Iehova i te reira; o to te reira hau, o to òutou atoà ā ia hau.

⁸ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Eiaha ta òutou mau perofeta i roto ia òutou ra, e ta òutou feiā pīfao e haavare mai ia òutou; eiaha hoì òutou e faaroo i to òutou feiā tāòtoòto, ta òutou e faataòto ra. ⁹ E haavare hoì ta rātou tohu i to ù nei iòà. Aore au i tono ia rātou — te parau mai ra Iehova. ¹⁰ Te nā ô mai ra hoì Iehova, ia hope nā matahiti e hitu àhuru i Pāpurōnia ra, e ìte atu ai au ia òutou, e faatupu vau i ta ù parau maità ia òutou i reira, i te aratai-faahou-raa mai ia òutou i ô nei. ¹¹ Ua ìte hoì au i te ôpua ta ù i ôpua ia òutou nei — te parau mai ra Iehova — e ôpuaraa hau ia, eere i to te ìno; ia hōroà atu vau i ta òutou i tiàturi ra, i to òutou hopeà. ¹² E riro òutou i te tiàoro mai ia ù, e haere hoì òutou e pure mai ia ù, e na ù e faaroo atu ia òutou. ¹³ E ìmi mai hoì òutou ia ù, e e ìtea vau e òutou, ia ìmi mai òutou ia ù mā te âau atoà ra. ¹⁴ — Te nā ô mai ra Iehova: E ìtea vau e òutou; e ruri ê au i taua pau no òutou ra, e haaputuputu mai au ia òutou mai te mau fenua atoà mai, e mai te mau vāhi atoà mai i tiahihia atu ai òutou e au ra — te nā reira mai ra Iehova — e aratai faahou mai au ia òutou i taua vāhi i tuu atu ai au ia òutou ia hōpoi-tītī-hia ra.

¹⁵ Ua parau mai hoì òutou e, ua faatupu iho nei Iehova i nā perofeta na tātou i Pāpurōnia nei!

¹⁶ — Te nā ô mai ra Iehova i te arii e pārahi i nià i te terōno o Tāvita, e te mau taata atoà e pārahi i teie nei òire, i to òutou mau taeaè aore i reva atoà i tenā na tītīraa ra: ¹⁷ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: Inaha, teie au a hāpono atu i te òè i nià ia rātou, e te poia, e te maì; e faariro vau ia rātou mai te tute ìno roa ra, tei òre e tià ia àmu i te ìno. ¹⁸ E aruaru atu vau ia rātou i te òè, e te poia, e te maì, e tuu atu vau

ia rātou i te ahoaho, i te mau pātireia atoà i te ao nei, ei tuhiraa, e ei maereraa, e ei tāhitoraa, e ei faaìnoraa, i te mau fenua atoà ra, tei tiahihia atu rātou e au ra. ¹⁹ Rātou aore i faaroo mai i ta ù nei parau — te parau mai ra Iehova — ia ù hoì i tono atu i taù mau tāvini i te mau perofeta, mā te tià vave hoì i te poìpoì roa e te tonoraa atu, mai ia òutou atoà aore i faaroo ra — te nā reira mai ra Iehova.

²⁰ E tenā na, e faaroo mai òutou i te parau a Iehova, e to te pau atoà ra, tei tuuhia e au i Pāpurōnia mai Ierutarema atu nei!

²¹ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua no Ìteraèra, ia Àhapa a Toraia ra, e ia Tetetia a Maateia, tei tohu atu ia òutou i te parau haavare i to ù nei iòà ra: Inaha, e tuu atu vau ia rāua i te rima o te arii no Pāpurōnia, ia Nēputaneta ra, e na na rāua e taparahi i mua i to òutou mata. ²² E faarirohia hoì rāua ei tuhiraa na te mau tītī atoà o Iuta i Pāpurōnia ra, i te nā ôraa e: Ia faarirohia òe e Iehova mai ia Tetetia, e mai ia Àhapa, o tei tunuhia e te arii o Pāpurōnia i te auahi ra! ²³ No te mea, ua rave rāua i te parau ìno i Ìteraèra nei, e ua faaturi i te mau vahine a te taata-tupu ra, e ua parau i te parau ìno i to ù nei iòà, aore hoì au i parau atu ia rāua. Ua ìte hoì au, o vau iho te ìte — te parau mai ra Iehova.

Tuàti òre ia Temaia,

te perofeta hōpoi-tītī-hia

²⁴ E nā ô atoà atu òe ia Temaia, Neheremi ra, e nā ô atu: ²⁵ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra, nā ô mai ra: No te mea ua hāpono òe i te mau reta mā to òe iho iòà, i te mau taata atoà i pārahi i Ierutarema, e ia Tēfānia a Maateia tahuà ra, e te mau tahuà atoà ra, i te nā ôraa e: ²⁶ Ua faariro Iehova ia òe ei tahuà ei mono ia Iehoiata tahuà ra, ia riro òutou ei feiā tōroà i te fare o Iehova, o tē maamaahia hoì te hoê taata atu, e o tē parau ia na iho, e perofeta, ia hōpoi atu òe ia na i te fare tāpeàraa ra, e ia mau roa o ia ra. ²⁷ E tenā na, e aha òe i òre i aò atu ai ia Ieremia i Ànatota, o tei faariro ia na iho ei perofeta i roto ia òutou na? ²⁸ No te mea ua hāpono mai o ia i te parau ia mātou i Pāpurōnia, i te nā ôraa mai e: E maoro! E patu

òutou i te fare, a pārahi ai i roto; e ô hoì i te ô, a àmu ai i te māa ia hotu mai!

²⁹ Ua taiò iho ra te tahuà ra o Tēfānia i te reta i te aro o te perofeta ra, o Ieremia. ³⁰ I tae mai ai te parau a Iehova ia Ieremia, i te nā ôraa mai e: ³¹ A tonono atu i to te pau atoà ra, e nā ô atu: Ua nā ô mai ra Iehova ia Temaia, Neheremi ra: No te mea ua tohu atu Temaia ia òutou na, e aore o ia i tonohia atu e au ra, e no na òutou i tiàturi ai i te parau haavare ra, ³² te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e tāhoo atu vau ia Temaia, Neheremi ra, e to na atoà ra huaai, e òre roa te hoê o to na ra fētii i te pārahiraa i roto i te taata atoà nei, e òre hoì o ia e ìte i te maitaì ta ù e rave i to ù nei mau taata — te parau mai ra Iehova — no te mea ua parau o ia i te parau faanevaneva ia Iehova nei.

Mai te hepohepo e tae atu i te ora

30 ¹ Te parau no ô ia Iehova ra i te taeraa mai ia Ieremia ra, nā ô mai ra:

² Ua parau mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, nā ô mai ra: A pāpaì òe i te mau parau atoà ta ù i parau atu ia òe ra i roto i te puta. ³ Inaha hoì, te fātata mai ra te tau — te nā ô mai ra Iehova — e ruri ê ai au i e tītīraa o to ù ra taata, ia Ìteraèra, e ia Iuta, te parau mai ra Iehova; e arataì faahou mai au ia rātou i te fenua i hōroàhia e au i to rātou mau metua ra, e na rātou e pārahi.

⁴ Teie hoì te parau ta Iehova i parau ia Ìteraèra, e ia Iuta:

⁵ Te nā ô mai ra Iehova:

E reo rūrūtaina tei ìtea e tātou;
e horuhoru teie e vai nei, aore e hau.

⁶ A ui na, a hiò, e fānau mai ānei hoì te tāne?

E aha rā hoì au i ìte ai i te taata atoà,
mai te rima i te faae meta i nià i te tauupu,
mai tei te māuiui fānau ra,
e te mau mata atoà i te pūrautearaa?

⁷ Âuē! E mahana rahi taua mahana ra,
aita roa e fāito.

O te ànotau ahoaho ia no Iatōpa;

e ora rā o ia i taua mahana ra.

⁸ Ia tae i taua mahana ra — te parau mai ra Iehova Tapaota ra — e ôfati ai au i to na tuto i nià i to àî na, e to mau ruuruu ra, e hāhae faataa-ê-hia e au, e òre hoì te feiā taata èê ra e haapaò faahou mai ia na. ⁹ E auraro hoì rātou i to rātou Atua ra ia Iehova, e to rātou arii ia Tāvita ta ù e faatià i nià no rātou ra.

¹⁰ E tenā na, eiaha òe e mataù,

e taù tāvini, e Iatōpa!

— te parau mai ra Iehova.

E eiaha hoì òe e mataù, e Ìteraèra e!

Inaha hoì, na ù òe e faaora i te ātea ê ra,

e to huaai mai te fenua mai i tītī ai rātou ra;

e noaa hoì to Iatōpa faaearea;

e pārahi atoà hoì o ia mā te ora,

e aore e taata e haamataùtaù mai.

¹¹ — Te nā ô mai ra hoì Iehova:

Ei pihaì atoà iho vau ia òe ei faaora ia òe;

e faahope roa vau i te mau fenua atoà tei haapūrarahia atu òe e au ra,

eita vau e rave faahope ia òe;

e aò māmā noa atu rā vau ia òe,

e òre e faaano roa ia òe.

Te maì e te faaoraraa

¹² Te nā ô mai ra Iehova:

E paruparu rahi to òe,

e maì rahi to òe.

¹³ Aore roa te tahi i faatià i te parau no òe ia faaorahia òe;

aore o òe e rāau e ora ai.

¹⁴ Ua haamoèhia òe e te feiā i hinaaro ia òe ra,

aore hoì rātou i ìmi ia òe;

ua tāiri hoì au ia òe i te tāiri o te ènemi,

e te aò ûàna rahi roa,
no te rahi o ta òe ra parau ìno,
e ta òe ra mau hara rahi ia taiò ra.

¹⁵ E aha òe i òto ai i to òe ra paruparu?
Eita taua paruparu no òe ra e tià ia faaora.
No te rahi o ta òe ra parau ìno,
e ta òe ra mau hara rahi ia taiò ra,
i nā reira atu ai au ia òe ra.

¹⁶ O te feiā rā i pau ai òe ra, e pau atoà ia;
e hope roa hoì to mau ènemi i te faatītīhia;
e te feiā i pau ai ta òe ra taoà, e riro atoà ta rātou ei taoà pau;
e o tei haru ia òe ra, o tei hōroàhia ia e au ia pau i te haru.

¹⁷ E faahoì mai hoì au i te ora no òe,
e na ù e faaora i to mau paruparu,
— te parau mai ra Iehova.

Faaâpīraa i te nūnaa o te Atua

Parau noa ai rātou ia òe:

«E mea faaruèhia» — o Tiona teie —
«Aore i haapaòhia e te taata atoà ra» ¹⁸ — te nā ô mai ra Iehova:
Inaha, e ruri ê au i te tītīraa o te mau tiàhapa o Iatōpa ra,
e to na ra mau pārahīraa tē arohahia e au;
e patuhia hoì te òire i nià i to na iho ra mouà,
e faatiàhia te fare arii, o te huru tahito ra te huru.

¹⁹ E no roto ia rātou te haamaitaì i te pūrōrorāa mai,
e te reo no te feiā òaòà ra;
e na ù hoì rātou e faarahi,
e òre ia rātou e iti;
e na ù rātou e faatura atu,
e òre ia rātou e varavara.

²⁰ E riro hoì ta rātou mau tamarii ra mai tei mūtaa iho ra,
e haamauhia to rātou âmuīraa i mua ia ù nei,
e te feiā i hāmani ìno mai ia rātou ra, na ù ia e rave.

²¹ E to rātou arii no to rātou iho ia fētii,
 e to rātou tāvana no roto ā ia rātou iho i te tupuraa;
 e na ù o ia e faatae mai,
 ia haafātata mai o ia ia ù nei:
 o vai hoì tei faatae mai i to na iho âau
 ia haafātata mai ia ù nei?
 — te parau mai ra Iehova.

²² E ei taata òutou no ù,
 e ei Atua vau no òutou.

Te pūāhiohio a te Fatu

²³ Inaha, te pūāhiohio a Iehova, tē reva atu ra mā te ûàna,
 e pūāhiohio pau rahi roa;
 ei nià i te upoo o te paieti òre e maìri ûàna ai.

²⁴ E òre te riri o Iehova e hoì mai,
 e ia hope roa tei ôpuahia e tana âau i te faatupuhia.
 Ia tae i te ànotau hopeà ra,
 e ìte pāpū ai òutou i teie nei parau.

Te haamau-faahou-raahia o Ìteraèra i to na fenua

31 ¹ Ia tae i te reira tau — te parau mai ra Iehova — e riro ai au
 ei Atua no te mau fētii atoà o Ìteraèra, e ei taata hoì rātou no
 ù. ² Te nā ô mai ra Iehova:

Te mau taata i toe i te òè ra,
 i ìte-aroha-hia i te mētēpara;
 o Ìteraèra ra, ia ù i haere e faaau i to na faae meta.

³ — Ìtehia mai au e Iehova mai tahito mai ā i te nā ôraahia mai e:
 Ua herehia òe e au i te hereraa mure òre ra;
 i faatae mai ai au ia òe i te aroha hāmani maitaì ra.

⁴ E patu faahou vau ia òe, e e patuhia òe,
 e te pāretēnia ra e Ìteraèra!
 E faaùnaùnahia òe mā te tofe na òe ra,
 a haere atoà ai i te òriraa a te feiā òaòà ra.

⁵ E tanu faahou ā òe i te ô vine
i nià i te mau mouà i Tāmāria;
a tanu, e te feiā tanu, e a àmu noa ai òutou i tei hotu ra.

⁶ Ua tae hoì i taua mahana ra,
e pii te mau faèhau i nià i te mouà ra i Èferaima:
A tià, e haere tātou i Tiona,
i to tātou Atua ra, ia Iehova!

⁷ Ua nā ô mai ra hoì Iehova:
A himene mā te òaòà ia Iatōpa,
a pii i rotopū i te feiā rarahi o te mau fenua ra!
E faaite hua òutou, haamaitai ā òutou, e nā ô e:
E faaora, e Iehova, i to òe taata,
i te toeà o Ìteraèra!

⁸ — Inaha, e aratai mai au ia rātou mai te fenua i te pae i apatoèrau,
e haaputupu mai au ia rātou mai te mau hopeà mai o te fenua ra;
o rātou, e te matapō, e te piriòì atoà ra,
e te vahine hapū, e tei roohia-atoà-hia e te māuiui ra;
e feiā rahi tē hoì mai i ô nei.

⁹ Inaha, e haere mai rātou mā te òto,
e mā te pure atoà ra rātou ia aratai mai au;
e aratai au ia rātou i te pape rii tahe ra,
i nā te èà manina, e òre ia rātou e turori i reira;
ua riro hoì au ei metua no Ìteraèra,
e o Èferaima, o to ù ia matahiapo.

Te òto tei tauihia ei òaòà

¹⁰ Faaroo mai i te parau a Iehova, e te mau fenua e,
e faaite òutou i te mau fenua roa ra!
A nā ô atu ai: O tei haapūrara ia Ìteraèra, na na ia e haaputu ia na,
e na na o ia e tiaì, mai te tiaì māmoe ra e tiaì i ta na ra nana.

¹¹ Ua faaora hoì Iehova ia Iatōpa,
e ua hoohia o ia e ana i te rima o tei te rahi pūai i to na ra.

¹² E haere mai hoì rātou,

e himene hoì rātou i te mau vāhi teitei i Tiona;
 e taìruru noa mai rātou i te hāmani maitaì a Iehova,
 i te tītona, e te uaina âpī, e te hinu ôrive,
 e te mau fanauà o te nana e no te mau puaatoro;
 e riro hoì to rātou vārua mai te ô i rari maitaì i te pape ra,
 e òre hoì rātou e òto faahou i te poia.

¹³ Ei reira te pāretēnia e òaòà ai i te òriraa,
 e te taata âpī, e tei paari atoà ra;
 e faariro hoì au i to rātou òto ei òaòà,
 e haamāhanahana hoì ia rātou,
 e faareàrèà hoì ia rātou i to rātou òto ra.

¹⁴ E haafiu hoì au i te vārua o te feiā tahuà i te meî,
 e paia taù mau taata ia ù i te maitaì na ù ra
 — te parau mai ra Iehova.

E tiàitururaa to òe no te tau e fā mai ra

¹⁵ Te nā ô mai ra Iehova:
 E reo tei ìtea i Rama,
 te mihi, e te òto rahi roa;
 o Rāhera, i te òtoraa i tana mau tamarii,
 e eita e nā,
 no te mea aita nei rātou.

¹⁶ Te nā ô mai ra Iehova:
 A faaea na to reo i te òto,
 e to mata i te roimata na;
 — te nā ô mai ra Iehova:
 E faautuàhia hoì ta òe òhipa,
 e e hoì mai rātou mai te fenua o te ènemi mai.

¹⁷ Te vai na te tiàturiraa tei to òe hopeà
 — te nā reira mai ra Iehova:
 e hoì mai hoì to mau tamarii i to rātou iho ra fenua.

¹⁸ Ua faaroo hoì au ia Èferaima i te òtoraa ia na iho, ua nā ô aè ra:
 Ua aò mai òe ia ù, e ua aòhia vau,

mai te puaatoro aore i haamātarohia ra;
e haafāriu òe ia ù, e ua haafāriuhia ia vau i reira,
o òe hoì taù Atua, o Iehova.

¹⁹ E haafāriuhia aè ra vau, ua tātarahapa iho ra vau;
e ia haapiihia vau ra,
ua papaì iho ra vau i taù hūmaha,
haamā aè ra vau, e māheàheà aè ra,
no te mea tei nià ia ù te faaino i taù âpīraa ra.

²⁰ — O taù tamaiti here ānei Èferaima?
E tamaiti hinaaro-rahi-hia ānei o ia?
E ua parau anaè au ia na,
ua riro faahou atu ra taù manaò i te pāpūraa atu ia na;
e i teie nei, ua horuhoru taù âau ia na.

E aroha atu ā vau ia na
— te nā reira mai ra Iehova.

A hoì mai, e Ìteraèra!

²¹ A faatià na i te tāpaò èatià ra, ei rāau roa tē faatià,
a fāriu na i to âau i te èà e haerehia ra,
nā te èà ta òe i haere ra...

Nā reira te hoì, e te pāretēnia ra, e Ìteraèra,
a hoì i te mau òire no òe ra!

²² Mai te aha te maoro o tenā na feàapiti,
e terā ra tamahine tāiva?

Te rave nei hoì Iehova i te tahi mea âpī i te ao nei,
e horo te taata pūai i te vahine!

Faatià-faahou-raahia o Iuta

²³ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: E parau faahou rātou i teie nei parau i te fenua o Iuta, e i to na ra mau òire, ia ruri ê au i to rātou tītīraa ra: Ia ora na òe ia Iehova, e terā ra pārahiraa no te feiā parau-tià ra, e terā ra mouà no Tei Moà roa ra! ²⁴ O Iuta tē pārahi i reira, e i roto i te mau òire atoà i reira, te feiā faaàpu e te feiā atoà i tiaì i te nana puaatoro ra. ²⁵ Ua faaànaànaea hoì au i te vārua

poiā ra, e ua haamāha hoī au i te mau vārua i òto ra. ²⁶ Ua ara aè ra vau i reira, e ìte atu ra vau, e ua aa māite aè ra taua taòto no ù ra!

Te mata-ara nei te Atua no te patu e no te tanu

²⁷ Inaha, te fātata mai ra te ànotau, — te parau mai ra Iehova — e faarahi atu ai au i te taata e te puua i te ùtuafare o Ìteraèra, e te ùtuafare o Iuta. ²⁸ E riro hoī mai ia ù i tiaī ia rātou, ei ìriti, e ei vāvāhi i raro, e ei huri tumu, e ei faaòre, e ei haapohe; e tiaī atoà vau ia rātou, ei patu faahou, e ei tanu faahou — te nā reira mai ra Iehova. ²⁹ Ia tae i te reira ànotau, e òre rātou e parau faahou e:

Ua àmu te mau metua i te vine àvaàva,
e ua mania te niho o te tamarīi.

³⁰ E pohe rā te taata atoà i ta na iho ra hara: te taata atoà i àmu i taua vine àvaàva ra, to na iho te niho e mania ra.

Te faaauraa faufaa âpī

³¹ — Te parau mai ra Iehova: Inaha, te fātata mai ra te ànotau, e faaau ai au i te ùtuafare o Ìteraèra, e te ùtuafare o Iuta, i te tahi faufaa âpī; ³² eiaha mai te faufaa ta ù i faaau atu i to rātou ra mau metua, i te mahana i rave atu ai au i to rātou rima, ia arataī mai au ia rātou mai te fenua ra i Àifiti, e ua ìno iho ra taua faufaa na ù ra ia rātou, i haapaò noa ai au ia rātou mai te tāne ra — te nā reira mai ra Iehova. ³³ Teie rā te faufaa ta ù e faaau atu i te ùtuafare o Ìteraèra — te nā ô mai ra Iehova: Ia oti aè te reira ànotau, e tuu vau i taù ture i roto ia rātou, e pāpaī au i te reira i roto i to rātou âau; e e riro vau ei Atua no rātou, e ei taata hoī rātou no ù. ³⁴ E òre hoī rātou e haapii faahou, o te taata o to na iho taata-tupu, o te taata a to na iho taeaè, i te nā ôraa atu e: «Ia ìte hoī òutou ia Iehova!» E ìte pāatoà hoī rātou ia ù, o tei haèhaa e o tei rahi — te parau mai ra Iehova. E faaòre hoī au i ta rātou hara, e òre au e manaò faahou i ta rātou ìno.

Te ao nei e te aroha o te Atua

³⁵ — Te nā ô mai ra Iehova,

o tei haapaò i te mahana ei māmarama no te ao,
 e te haereà o te marama e te mau fetià ei māmarama no te pō,
 o tei haamanino mai i te miti ia haruru to na àre ra,
 o Iehova Tapaota to na iòà:

³⁶ I mou teie nei mau peu e aita rā i mua ia ù nei,
 — te nā reira mai ra Iehova —
 ei reira atoà e mou ai te huaai o Ìteraèra,
 e òre atu ra e parauhia ei fenua i mua ia ù nei e a muri noa atu.

³⁷ Te nā ô mai ra Iehova:
 Ia tià te raì i nià ra ia fāito,
 e ia ìtea te tumu o te fenua nei ia ìmi,
 ei reira vau e faaruè ai i te huaai atoà o Ìteraèra,
 no te mau mea atoà ta rātou i rave ra
 — te parau mai ra Iehova.

Ierutarema âpī

³⁸ — Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, te fātata mai ra te tau, e patu-faahou-hia no Iehova te òire nei, mai te pare o Hananeèra, e i te ôpani i te poro âua ra. ³⁹ E tatai-tià-hia te rēni fāito ra, i te tītīàifaroraa nā nià i te âivi ra o Tarepa, e haaàtihia Toata. ⁴⁰ E taua peho taata pohe atoà ra e te rehu auahi, e te mau âua atoà e tae noa atu i te pape ra i Titerona, e tae noa atu i te poro âua i te ùputa puaahorofenua i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e moà ia no Iehova, e òre e tāhitumuhia, e òre hoì e huri-faahou-hia i raro e a muri noa atu.

To Ieremia hooraa mai i te âua a te taeà e o to na metua

32 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia no ô mai ia Iehova ra, i te matahiti hoê àhuru o te arii o Tetetia, e arii no Iuta, i te àhuru ra e mā vaù o te matahiti o Nēputaneta ra.

² Te haaàti hua ra te nuu o te arii o Pāpurōnia ia Ierutarema i reira, te tāpeàhia ra te perofeta ra o Ieremia i roto i te àumoa o te tāpeàraa ra, no te ùtuafare ra o te arii o Iuta. ³ Ua tāpeàhia hoì o ia e te arii o Iuta, e Tetetia, nā ô atu ra: E aha hoì òe i tohu ai, e i nā ô mai ai e:

Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, teie au a tuu atu i teie nei òire i roto i te rima o te arii o Pāpurōnia, e pau hoì teie nei òire ia na. ⁴ E òre hoì te arii o Iuta ra, o Tetetia, e ora i te rima o te Tarataio, e tuu-mau-hia rā o ia i te rima o te arii o Pāpurōnia, e parau atu o ia ia na, to na vaha i to na vaha, e na to na mata e hiò atu i to na atu mata; ⁵ e na na e hōpoi i Tetetia i Pāpurōnia, e ei reira o ia vai ai e ia tiihia atu e au ra — te parau mai ra Iehova. Tamaì noa òutou i te Tarataio, e òre ā to òutou hinaaro e tupu.

⁶ Ua nā ô mai ra Ieremia: I tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ⁷ Inaha, Hanameèra a Taruma, te taeaè o to metua na, te haere mai ra ia òe ra, e riro hoì i te parau mai e, e hoo òe i te âua na ù i Ànatota, i te ture hoì i te hoo-faahou-raa, e au ia ia òe ia hoo ra. ⁸ Ua haere mai ra Hanameèra, e tamaiti na te taeaè o to ù ra metua, ia ù nei, ta Iehova hoì i parau mai ra, i te àumoa o te fare tāpeàraa ra, e ua nā ô mai ra ia ù: E hoo òe i te âua na ù i Ànatota, i te fenua o Peniamina, taua tufaa ra hoì, e te hoo atoà tei au ia ia òe ia hoo: e hoo òe na òe iho! Ìte aè ra vau e na Iehova ia parau. ⁹ Hoo atu ra vau i taua fenua ra i Ànatota ia Hanameèra, i te tamaiti a te taeaè a taù metua ra, e ua tuu atu ra vau i te moni, hoê àhuru mā hitu i te tētera ârio. ¹⁰ Pāpāihia iho ra te parau na ù, e ua piahia iho ra, e faataa iho ra vau i te ìte ei ìte, e ua fāito iho ra vau i te moni i roto i te fāito. ¹¹ Ua rave iho ra vau i te parau hoo ra, i tei piahia ra mā te au i te ture ra e te haapaòraa, e tei òre i piahia. ¹² Ua tuu atu ra vau i taua parau hoo ra ia Pāruta, a Neria, a Maateia, i te aro o Hanameèra, i te tamaiti a te taeaè o taù metua ra, e i mua atoà hoì i te aro o te feiā i ìte ra, tei pāpāihia i roto i te parau hoo ra, e i mua atoà hoì i te aro o te mau Âti-Iuta atoà ra, tei pārahi i roto i te àumoa o te tāpeàraa ra. ¹³ E ua aò atu ra vau ia Pāruta i mua i to rātou aro, nā ô atu ra: ¹⁴ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: A rave na i nā parau i pāpāihia nei, i teie nei parau hoo, tei piahia e tei òre i piahia, a tuu ai i roto i te hoê fārii repo, ia vaiho taiàta e ia rahi noa atu te mahana. ¹⁵ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: E noaa faahou mai ā te fare, e te âua, e te ô vine, i teie nei ā fenua.

¹⁶ Pure atu ra ra vau ia Iehova, i muri aè i te parau hoo i te tuuraahia e au ia Pāruta a Neria ra, e ua nā ô atu ra:

Te pure a Ieremia

¹⁷ E te Fatu e, e Iehova! Inaha, na òe te raì nei i hāmani, e te fenua, i te mana rahi no òe ra, e to rima i faatorohia ra: aita roa e mea e òre i te oti ia òe. ¹⁸ O tei aroha noa i te taata e tautani noa atu, e o tei tāhoo i te hara a te metua ra i nià i te tamarii tei nā muri mai i te fānau ra. O Tei Rahi, o te Atua Pūai, o Iehova Tapaota ra, to na iòa. ¹⁹ O tei rahi ia parau ra, e te rāveà rau ra, o tei àrààra noa te mata i nià i te mau haereà atoà o te taata nei, ia faaau o ia i te utuà na te taata nei, ia faaau o ia i te utuà na te taata atoà ia au māite i ta na haereà, ia au i te hopeà o ta na ra parau. ²⁰ O tei faaite i te tāpaò e te rāveà taa ê i te fenua ra i Àifiti, e tae roa aè nei i teie nei mahana, e ia Ìteraèra atoà nei, e te taata atoà ra, e ua noaa ia òe te iòa — mai tei teie nei mahana. ²¹ E ua aratai mai òe i to mau taata ia Ìteraèra mai te fenua mai ra mai Àifiti, mā te tāpaò, e te rāveà taa ê, e mā te rima pūai, e te rima faatorohia ra, e mā te riàrià rahi. ²² E ua hōroà òe i teie nei fenua no rātou, ta òe i tapu atu i to rātou mau metua, e e hōroà no rātou, e fenua tahe pape noa te ū e te meri. ²³ E ua tomo rātou i taua fenua nei, e ua pārahihia e rātou. Aita rā rātou i faaroo i to reo, aore hoì i haapaò i ta òe ture, e te mau mea atoà ta òe i faaue ia rātou e rave, aore ia rātou i rave. I tuu mai ai òe i teie nei mau ìno ia iri i nià ia rātou. ²⁴ Inaha, ua tae ta rātou rāveà i te òire e rave, e ua tuuhia te òire i te rima o te Tarataio e àro mai ra, no te òè, e no te poia, e no te mai. E no ta òe hoì i parau ra, ua tupu ia, e inaha, te ìte ra òe. ²⁵ Ua parau mai rā òe ia ù e, e te Fatu, e Iehova: E hoo òe i te âua i te moni, e faataa hoì i te ìte ei ìte... E inaha, ua hōroàhia te òire i te rima o te Tarataio.

Te pāhonora a te Fatu ia Ieremia

²⁶ I reira te parau a Iehova i te taeraa mai ia Ieremia ra, nā ô mai ra:
²⁷ Inaha, o vau o Iehova, te Atua no te taata atoà nei. Te vai atu ra

ānei te mea e òre e tià ia ù ia rave ra? ²⁸ E i teie nei — te nā ô mai ra Iehova — inaha, e hōroà vau i teie nei òire i te rima o te Tarataio, e te rima o te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta ra, e pau teie nei òire ia na. ²⁹ E na te Tarataio e àro mai i teie nei òire e tomo, e tūtūi hoì i teie nei òire i te auahi, e ia àma atu, e te mau fare atoà, tei tūtūihia e rātou te mea noànoà na Paara i nià iho ra, e ua nīnii hoì i te tūtia inu na te mau atua êê, ia oōo atu vau ra. ³⁰ Rave noa na hoì te tamarii a Ìteraèra, e te tamarii a Iuta, te mea ìno anaè ra i mua ia ù nei, mai to rātou âpīraa mai ā; o te faaoōo anaè ra ta te tamarii a Ìteraèra i rave i to rātou rima ia ù nei — te parau mai ra Iehova. ³¹ Taù riri e te oōo anaè rā ta teie nei òire i faatupu iho nei, mai te mahana mai ā i faatià ai rātou i taua òire nei, e tae noa aè nei i teie nei mahana, ia faataa-ê-hia i taù mata nei, ³² i te mau parau ìno atoà hoì a te tamarii a Ìteraèra, e te tamarii a Iuta, ta rātou i rave ei faaoōo mai ia ù, rātou e to rātou mau arii, e te pupu arii atoà ra, e te feiā tahuà, e te mau perofeta ra, e te taata atoà o Iuta, e to Ierutarema. ³³ Ua fāriu mai hoì rātou i to rātou tua ia ù nei, aore te aro, e ia ù hoì i haapii ia rātou mā te tià vave i te poi poi e te haapiiiraatu, aore roa te hoê i faaroo mai a fārii mai ai i te aò ra. ³⁴ E ua faatià mai rātou i te mea faufaa i roto i te fare i maīrihia i to ù nei ià, ia viivii atu. ³⁵ E ua faatià rātou i te mau vāhi teitei io Paara, i te peho o te tamaiti a Hinoma, ei faataeraa atu i ta rātou mau tamaroa e ta rātou mau tamahine ia Moroha, tei faaòre-roa-hia e au, no te mea tià òre ia ù nei, rave iho ra rātou i te reira parau faufau ia harahia Iuta.

³⁶ I teie nei rā, te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i teie nei òire, ta òutou e parau na e: «Ua tuuhia atu i te rima o te arii o Pāpurōnia, i te òè, e te poià, e te maì»:

³⁷ Inaha, e haaputu mai au ia rātou mai te mau fenua atoà mai i tiahihia atu ai rātou e au i taua riri no ù ra, i te oōo rahi no ù ra, e taua tāiroiro no ù ra; e aratai faahou mai au ia rātou i teie nei vāhi, e haapārahi au ia rātou i ô nei mā te ora. ³⁸ Ei taata hoì rātou no ù, e ei Atua vau no rātou. ³⁹ E hōroà atu vau i te âau hoê, e te parau hoê na rātou, ia mataù tāmāu mai rātou ia ù, ia maitai rātou, e ta rātou mau

tamarii a muri aè. ⁴⁰ E fafau vau i te faufaa mure òre ia rātou, e òre hoì au e ruri ê i to rātou ra huaai, ia hāmani maitaì rā vau ia rātou; e tuu hoì au i te mataù ia ù i roto i to rātou âau, e òre hoì rātou e faaruè mai ia ù ra. ⁴¹ E òaòà vau i nià ia rātou i te hāmani-maitaì-raa atu ia rātou, e tanu mau vau ia rātou i ô nei, mā taù âau atoà, e mā taù vārua atoà. ⁴² Te nā ô mai ra hoì Iehova: Mai ia ù i hōpoi mai i teie nei ìno rahi i nià i teie nei mau taata, e hōpoi atoà mai hoì au i te mau maitaì atoà ta ù i parau ia rātou ra. ⁴³ E hoohia te mau âua i teie nei fenua ta òutou e parau na e: Ua ano, aita e taata, aita hoì e puaa, ua tuuhia atu i te rima o te Tarataio. ⁴⁴ E âua anaè ta te taata nei e hoo i te moni, e te parau atoà i te pāpāraahia, e te piaraa, e te faataaraa i te ìte ei ìte, i te fenua o Peniamina, e i pihai atoà iho Ierutarema, e te mau òire o Iuta, e te mau òire i te fenua âivi, e te mau òire atoà i te vāhi pāpū, e te mau òire i te pae i apatoà, e ruri ê hoì au i to rātou tītīraa — te nā reira mai ra Iehova.

Te mau òire i patu-faahou-hia

33 ¹ Tae faahou mai ra te parau a Iehova ia Ieremia, o te piti ia o te taeraa mai, te tāpeà-noa-hia ra o ia i roto i te àumoa o te tāpeàraa ra, nā ô mai ra:

² Te nā ô mai ra Iehova o tei faatupu i te reira ra, o Iehova o tei rave i te reira ia haamauhia ra — o Iehova, to na iòà: ³ E tiàoro mai ia ù, e na ù e parau atu ia òe, e e parau rahi ta ù e faaite atu ia òe, e te mea moè aore i ìtea e òe ra. ⁴ Te nā ô mai ra hoì te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i te mau fare o teie nei òire, e te mau fare o te arii o Iuta, tei pararī i te mau rāveà tamaì e te òè, ⁵ o te feiā i tii mai e àro ia rātou, o te Tarataio, e na rātou e faaï i te reira i te pera o te taata nei; i tei tāirihia e au i taù riri nei e te tāiroiro no ù nei, e no rātou atoà te tino i pūroù ai au i taù mata i teie nei òire: ⁶ E inaha, te hōpoi mai nei au i te maitaì, e te ora, e na ù rātou e faaora, e faaite hua atu vau i te hau rahi no rātou e te parau-mau. ⁷ E na ù e ruri ê i to Iuta tītīraa e te tītīraa o Ìteraèra, e patu faahou vau ia rātou mai tei mūtaa iho ra. ⁸ E tāmā vau ia rātou i to rātou mau ìno atoà ra i hara ai rātou ia ù

nei. E faaòre hoì au i ta rātou atoà ra mau hara i hara ai rātou ia ù nei, i haapiò noa ai rātou i ta rātou parau ia ù nei. ⁹ E riro te reira ei iòà òàòà ia ù nei, e te haamaità, e te hanahana i te fenua atoà nei e àti noa aè, ia ìte rātou i te maità ta ù e rave no rātou ra; e riro rātou i te mataù e te rūrūtaina i taua mau maità ra, e te taoà rahi atoà ta ù e ìmi no rātou ra.

¹⁰ Te nā ô mai ra Iehova: Ei teie nei ā vāhi, ta òutou e parau na e: Ua ano, aore e taata, e aore hoì e puaa — i te mau òire o Iuta, e te mau aroā i Ierutarema, tei vai taata òre noa ra e aore roa, aore roa hoì e taata ia pārahi, e aore hoì e puaa, ¹¹ e ìtea ia te reo òàòà e te reo faaàrearea, te reo o te tāne faaipoipo âpī, e te reo o te vahine faaipoipo âpī, te reo o te feiā i parau e: «E haamaità ia Iehova Tapaota ra, e maità hoì to Iehova, e tià hoì to na aroha i te vai-māite-raa!», e to te feiā i hōpoi mai i te tūtia haamaità i te fare o Iehova. E faahoì mai hoì au i te titi o teie nei fenua mai tei mūtaa iho ra — te parau mai ra Iehova.

¹² Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: E riro faahou i teie nei vāhi i tei ano nei, aore e taata, e aore hoì e puaa, e te mau òire atoà nei, e pārahiraa ia no te feiā tiaì māmoe, e te âuaraa nana ra. ¹³ E te mau òire no te fenua âivi, e te mau òire no te vāhi pāpū, e te mau òire no te pae i apatoà, e te fenua o Peniamina, e te mau vāhi i pihai iho i Ierutarema, e te mau òire atoà i Iuta ra, e nā reira te mau nana i te haere, e te haapaòraa a te taata i taiò ia rātou ra — te parau mai ra Iehova.

Faaâpīraa i te huaai o Tāvita

¹⁴ — Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, te fātata mai ra te tau e faatupu ai au i taua mea maità ra ta ù i faaite i te ùtuafare o Ìteraèra, e te ùtuafare o Iuta. ¹⁵ I taua mau mahana ra, e te reira ànotau e faatupu ai au, no te huaai o Tāvita, i te ohi parau-tià ra, e na na e faatupu i te parau au e te parau-tià i te fenua nei. ¹⁶ Ia tae i te reira tau, e ora ai Iuta, e pārahi mai hoì Ierutarema mā te ora; teie hoì te iòà e mairihia no na: «O Iehova ta tātou parau-tià ra.» ¹⁷ Te nā ô mai ra hoì Iehova:

Eita roa Tāvita e ère i te huaai ei pārahi i nià i te terōno i te ùtuafare o Ìteraèra; ¹⁸ e òre hoì e ère i te taata tahuà Âti-Revi, i te hōpoiraa i te tūtia tāauahi i mua ia ù nei, e te tūtuiraa i te tahi pae i te tūtia àmu, e te hōpoi tāmāu-māite-raa i te tūtia ra.

Faaauraa faufaa tauì òre

¹⁹ Te parau a Iehova i tae mai ia Ieremia ra, nā ô mai ra: ²⁰ Te nā ô mai ra Iehova: Ia tià ia òtouto ia faaòre mai i ta ù nei faufaa i te ao nei, e ta ù nei faufaa i te ruì nei, e eiaha noa atu ei ao e te ruì i muri aè, ²¹ ei reira ta ù faufaa i taù tāvini nei ia Tāvita e òre atoà ai, e ère ai hoì o ia i te tamaiti i te pārahiraa i nià i to na terōno ei arii, e òre ai hoì te tahuà Âti-Revi i te tāvindiraa i mua ia ù nei. ²² Mai to nià i te raì e òre e hope ia taiò ra, e mai te one tahatai e òre e tià ia fāito ra, mai te reira to ù faarahi i te huaai o taù tāvini ra o Tāvita, e te mau Âti-Revi e tāvini mai ia ù nei.

²³ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia Ieremia, nā ô mai ra: ²⁴ Aita òe i haapaò i ta teie nei mau taata e parau nei? Nā fētii e piti i mātihia e Iehova ra, rātou tei faaruèhia e ana. E ua vahavaha rātou i to ù ra mau taata, mai te mea e òre rātou e riro faahou ei nūnaa i mua ia rātou ra.

²⁵ Te nā ô mai ra Iehova: Ua òre anaè ta ù nei faufaa i te ao e te ruì nei, e ua faaòrehia e au te mau peu o te raì e to te fenua, ²⁶ ei reira vau e faaruè ai i te huaai o Iatōpa, e to te tāvini no ù ra, to Tāvita, e eita atu ra vau e rave i to na huaai ei tāvana i reira i nià o te huaai o Àperahama, e to Ìtaata, e to Iatōpa. E ruri-ê-hia e au to rātou tītīraa, e arohahia rātou e au ra.

To Ieremia faaararaa ia Tetetia arii i ta na utuà

34 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia no ô ia Iehova ra, a tamaì mai ai te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta, e te nuu atoà na na, e te mau pātireia atoà o te ao nei i raro aè ia na ra, e te taata atoà ra hoì ia Ierutarema, e te mau òire atoà no reira ra, i te parauraa mai e:

² Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova, a haere, a parau atu ia Tetetia, te arii o Iuta, e nā ô atu òe ia na ra: Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e tuu vau i teie nei òire i te rima o te arii o Pāpurōnia, e na na e tahu i te auahi. ³ E òre òe e ora i to na rima, e riro mau òe, e tuuhia òe i tana rima, e hiò hoì to mata i te mata o te arii o Pāpurōnia, e na na e parau mai, to na vaha i to òe ra vaha, e reva hoì òe i Pāpurōnia. ⁴ E faaroo mai na rā, e te arii o Iuta, e Tetetia, i te parau na Iehova, teie ta Iehova parau ia òe: E òre òe e pohe i te òè. ⁵ E pohe hau noa òe; e te àma i te auahi mai tei to mau metua ra, te mau arii i mūtaa iho ra hou iho nei òe, nā reira rātou i te tūtuì i te auahi ia òe ra, a òto ai ia òe ra mā te parau e: «E te Fatu e!» Ua parau hoì au i taua parau nei — te nā reira mai ra Iehova.

⁶ Ua parau atu ra te perofeta ra o Ieremia i te arii o Iuta ra ia Tetetia, i teie atoà nei mau parau i Ierutarema. ⁷ Te àro mai ra te nuu o te arii o Pāpurōnia ra ia Ierutarema, e te mau òire toeà atoà i Iuta ra, ia Rātita, e ia Àtēta; o nā toeà ia o te mau òire i Iuta ra, e òire âuahia.

Te mau tītī faatiāmāhia tei faatītī-faahou-hia

⁸ Te parau i tae mai ia Ieremia no ô mai ia Iehova ra, i muri aè i te fafauaahia e te arii ra e Tetetia, te faufaa i te mau taata atoà i Ierutarema, ia tuu-noa-hia atu rātou, ⁹ ia tuu noa atu te taata atoà i to na tāvini tāne, e to na tāvini vahine, ia haere noa na i te Âti-Hēpera tāne e te Âti-Hēpera vahine ra, eiaha e faahepohia atu te reira i tana taeae Âti-Iuta ra. ¹⁰ Ua faaroo anaè mai rā te hui arii, e te taata atoà, o tei fafau i taua faufaa ra, e tuu anaè te taata atoà i tana tāvini tāne e tana tāvini vahine ia haere noa na, e eita atu ra e faahepo faahou atu i te òhipa ia rātou, ua faaroo rātou, e ua tuu atu ra ia rātou. ¹¹ Ua hoì faahou rā rātou i muri aè, e ua rave faahou i taua mau tāvini tāne, e te mau tāvini vahine, i tei tuuhia e rātou ra; e ua faahepo atu ra ia rātou ia tāvini noa mai ā ei tāvini tāne, e ei tāvini vahine.

¹² O te taeraa mai ia o te parau a Iehova ia Ieremia ra, no ô mai ia Iehova ra, nā ô mai ra: ¹³ Te nā ô mai ra to Atua o Ìteraèra, o Iehova: E faufaa ta ù i fafau i to òutou ra metua, i te mahana i aratai mai ai au

ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, mai te fare tāviniraa ra, nā ô atu ra: ¹⁴ Ua hope anaè nā matahiti e hitu ra, a tuu ai òutou i te taata atoà i to na iho taeaè Âti-Hēpera ra, tē hoohia atu ia òe ra, a ono aè ra o na matahiti i te tāviniraa ia òe ra, e tuu noa atu òe ia na i reira ia haere noa na. Aita rā to òutou mau metua i faaroo mai ia ù, aore i fāriu mai i to rātou tarià. ¹⁵ E ia òutou hoì i fāriu iho nei i teie nei: e ua rave òutou i te mea tià ia ù ra i to ù nei hiòraa, i te faaìteraa atu i te taata-tupu atoà ra e tuu, e ua fafau òutou i te faufaa i mua ia ù i te fare i maìrihia i to ù nei iòà. ¹⁶ Ua hoì iho ra òutou, e ua haaviivii i taua iòà no ù ra, ua rave faahou te taata atoà i to na tāvini tāne e to na tāvini vahine, tei tuu-noa-hia e òutou ia rave noa i to rātou hinaaro, e ua faahepo òutou ia rātou ei tāvini tāne, e ei tāvini vahine no òutou na.

¹⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova: Aita òutou i faaroo mai ia ù ra, i te faaìteraa atu i te tuu noa te taata atoà i to na taeaè, e to na ra taata-tupu. Inaha, te faaìte nei au i te tuu noa ia òutou i te òè ra — te parau mai ra Iehova — e te maì ra, e te poà ra, e hōròà atu vau ia òutou ia roohia i te ahoaho i te mau pātireia i te ao atoà nei. ¹⁸ E tuu atu vau i te mau taata i hara i te faufaa na ù ra, tei òre i haapaò i te parau o taua faufaa ra, ta rātou i faatupu i mua i to ù nei aro, a tapahi ai i te tafa ra, e ua haere nā rōpū i te tahi pae e te tahi pae; ¹⁹ te mau arii no Iuta, e te mau arii no Ierutarema, e te mau èunuta, e te mau tahuà, e te taata atoà o te fenua ra, tei haere i rōpū i nā àpaàpa tafa ra; ²⁰ e tuu atu vau ia rātou i te rima o to rātou ènemi, i te rima o te feiā i tītau mai ai ia rātou ia pohe; e riro hoì to rātou mau pera ei maa na te mau manu o te reva nei, e na te mau taehae o te fenua nei. ²¹ E te arii no Iuta o Tetetia, e te pupu arii atoà io na ra, e hōròàhia e au i te rima o to rātou mau ènemi, i te rima o te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe, i te rima o te nuu o te arii o Pāpurōnia, tei reva atu i nià mai ia òutou atu nei. ²² Inaha, na ù e faaue — te parau mai ra Iehova — e faahoì mai au ia rātou i teie nei òire; e na rātou e àro mai, e pau hoì ia rātou, e àma hoì ia rātou i te auahi. E faaano atoà hoì au i te mau òire o Iuta e aore roa e taata.

Te mau Retapi ei hiðraa

35 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia nā ô ia Iehova ra, i te ànotau o Iehoiatima a Iotia ra, e arii no Iuta, nā ô mai ra: ² Haere i te fare o te Âti-Retapi, parau atu ai ia rātou, e aratai mai hoì ia rātou i roto i te fare o Iehova, i roto i te hoê piha ra, a hōpoi atu ai i te uaina na rātou ia inu. ³ Ua aratai mai au ia Iaatania, a Ieremia, a Hapatinia ra, e tana mau taeaè atoà, e te mau tamarii atoà na na, e te ùtuafare Âti-Retapi atoà ra, ⁴ i aratai mai au ia rātou i roto i te fare o Iehova, e i roto i te piha o te mau tamarii a Hanana a Ìtetaria, e taata no te Atua, i pihaì iho i te piha o te hui arii ra, i nià aè i te piha o Maateia a Taruma tiaì ùputa ra. ⁵ Ua tuu atu ra vau i te âuà î i te uaina i mua i te aro o te mau tamarii Âti-Retapi, e te âuà rii atoà ra, e ua parau atu ra vau ia rātou: A inu i te uaina! ⁶ Ua parau mai ra rātou: E òre mātou e inu i te uaina, o Ionatapa a Retapi, to mātou metua ra, tei aò mai ia mātou, nā ô mai ra: «Eiaha òutou e inu i te uaina, òutou e ta òutou mau tamarii e a muri noa atu. ⁷ Eiaha òutou e patu i te fare, eiaha e tanu i te huero, eiaha hoì ei ô vine ta òutou; ei roto rā òutou i te tiàhapa pārahi ai e hope noa atu to òutou puè mahana, ia maoro to òutou pārahiraa i te fenua ta òutou i pārahi taata èè noa na.» ⁸ Ua faaroo hoì mātou i te reo o Ionatapa a Retapi, to mātou metua ra, e te mau parau atoà ta na i poroì mai ia mātou, e aita mātou e inu i te uaina i to mātou puè mahana i maìri aè nei, o mātou, e ta mātou mau vahine, e ta mātou mau tamarii tamaroa, e ta mātou mau tamahine; ⁹ aore hoì mātou i patu i te fare ei pārahiraa no mātou; aore hoì a mātou e ô vine, e te âua, aore hoì e huero rāau; ¹⁰ pārahi noa na mātou i roto i te tiàhapa, e ua faaroo, e ua rave i te mau mea atoà ta to mātou metua, ta Ionatapa, i faaue mai ia mātou. ¹¹ Ia tae mai rā te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta, e rave i teie nei fenua, ua nā ô aè ra mātou: Haere mai, tātou e tomo i roto i Ierutarema i te nuu hoì a te Tarataio, e te nuu atoà o Àrama, e ei Ierutarema tātou e pārahi ai.

¹² Ia tae mai ra te parau a Iehova ia Ieremia ra i reira, nā ô mai ra:
¹³ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua no Ìteraèra: E haere, e parau atu i te mau taata no Iuta, e to Ierutarema atoà ra: E òre ānei òutou e fārii i te aò a faaroo mai ai i ta ù nei parau? — Te nā reira mai ra Iehova. ¹⁴ Te parau a Ionatapa a Retapi, ta na i poroì i te mau tamarii na na ra, e eiaha e inu i te uaina ra, ua haapaòhia ia: aita hoì rātou i inu i te uaina e tae roa aè nei i teie nei mahana, ua faaroo rātou i te aò a to rātou metua ra. O vau atoà hoì tei parau atu ia òutou, mā te tià vave i te poìpoì roa e te parauraa atu: Aita rā òutou i faaroo mai ia ù. ¹⁵ Ua tonono atu hoì au i te mau tāvini atoà no ù ra i te mau perofeta ia òutou na, i te tià-vave-raa i te poìpoì e te tonoraa atu, i te nā ôraa atu e: «E fāriu mai na òutou, òutou atoà i ta na ra parau ìno, e haamaitaì na i ta òutou e rave ra, eiaha e pee i te mau atua èè ra, i te haamoriraa ia rātou, e pārahi ai i te fenua i hōroàhia e au no òutou, e no to òutou mau metua ra.» Aita rā òutou i fāriu mai i to òutou tarià, aita hoì i faaroo mai ia ù. ¹⁶ No te mea te mau tamarii a Ionatapa a Retapi, ua haapaò i te parau a to rātou metua, ta na i aò mai ia rātou ra, e aita teie nei feiā i faaroo mai ia ù nei. ¹⁷ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, teie au a hōpoi mai i te mau ìno atoà i nià ia Iuta, e i nià i to Ierutarema atoà ra, i ta ù i parau ia rātou ra, no te mea ua parau vau ia rātou, e aore rātou i faaroo mai, ua tiàoro atu vau ia rātou, e aore rātou i parau mai.

¹⁸ Ua nā ô atu ra Ieremia i te ùtuafare o te Âti-Retapi ra: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: No te mea ua faaroo òutou i te aò a to òutou metua ra a Ionatapa, e ua haapaò i te mau poroì atoà na na ra, e ua rave i te mau mea atoà ta na i faaite mai ia òutou, ¹⁹ e i teie nei — te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Eita roa e ère i te taata i te fētii o Ionatapa a Retapi i te tiàraa i mua ia ù e a muri noa atu.

Te puta ôtarō i tūtūhīa

36¹ E tae aè ra i te maha o te matahiti o Iehoiatima a Iotia, arii no Iuta ra, i tae mai ai teie nei parau ia Ieremia no ô ia Iehova ra, nā ô mai ra:

² A rave na òe i te tahi puta ôtarō ra; a pāpāi ai i te mau parau atoà ta ù i parau atu ia òe ra ia Ìteraèra i nià iho, e te parau atoà ia Iuta, e te mau fenua atoà, mai te mahana mai ā i parau atu ai au ia òe ra, mai te ànotau mai a Iotia ra, e tae noa mai ra i teie nei mahana. ³ Peneiaè o te haapaò mai te ùtuafare o Iuta i te mau ìno i ôpuahia e au e tuu i nià ia rātou ra, e o te hoì mai rātou, te taata atoà i ta na ra parau ìno, ia faaòre atu vau i ta rātou hara e to rātou ìno.

⁴ Ua parau atu ra Ieremia ia Pāruta a Neria ra, ua pāpāi iho ra Pāruta no te vaha o Ieremia i te mau parau atoà a Iehova i parau mai ia na ra, i nià i taua puta ôtarō ra. ⁵ Ua parau atu ra Ieremia ia Pāruta, nā ô atu ra: Ua mau vau, e òre au e tià ia haere i roto i te fare o Iehova, ⁶ o òe rā tē haere, a taiò ai i te ôtarō ta òe i pāpāi no roto i to ù nei vaha, i te mau parau a Iehova i te aro o te mau taata i roto i te fare o Iehova, i te mahana haapaeraa māa ra; e i mua atoà i te aro o to Iuta atoà ra, tei haere mai mai roto mai i to rātou mau òire, e taiò atoà atu òe ia rātou. ⁷ Peneiaè rātou o te tipapa hua i raro mā te pure i te aro o Iehova, e o te fāriu mai hoì te taata atoà i ta na ra parau ìno; e riri rahi hoì, e te tāhoo rahi ta Iehova e parau nei i teie nei feiā. ⁸ Ua nā reira hoì Pāruta a Neria ra, i ta te perofeta ra, ta Ieremia, i faaue mai ia na ra, i te taiòraa i roto i te puta i te mau parau a Iehova, i roto i te fare o Iehova ra.

⁹ Tae aè ra hoì i te matahiti pae o Iehoiatima a Iotia, e arii no Iuta, e te iva hoì o te marama i faaite haere ai to Ierutarema atoà, e te mau taata atoà no roto i te mau òire o Iuta i te haapaeraa māa, i mua ia Iehova, i Ierutarema. ¹⁰ Ua taiò iho ra Pāruta i roto i taua puta ra i te parau a Ieremia, i roto i te fare o Iehova, i te piha o Temāria a Tafana, pāpāi parau ra, i roto i te àumoa i nià ra, i te tomoraa i te ùputa āpī i te fare o Iehova, e te taata atoà i te faarooraa mai. ¹¹ Te

faaroo ra Mitaia, a Temāria, o Tafana, i te mau parau atoà a Iehova i roto i taua puta ra, ¹² haere atu ra o ia i raro i te fare o te arii ra, e i roto i te piha o te pāpaì parau ra; e inaha, te reira anaè te hui arii i te pārahiraa, o Èritama pāpaì parau ra, e o Tēraia a Temaia ra, e o Èranatana a Àtapora, e o Temāria a Tafana, e o Tetetia a Hanania, e te pupu arii atoà ra. ¹³ Ua faaite atu ra Mitaia ia rātou i te mau parau atoà ta na i faaroo ra a taiò ai Pāruta i taua puta ra, i te aro o te mau taata ra.

¹⁴ Ua tonono aè ra te mau arii ia Iehuti a Netania, a Teremia, a Tuti, ia Pāruta, e parau atu e: Te ôtarō ta òe i taiò i te aro o te taata ra, a rave ia i to rima, a haere mai. Ua rave iho ra Pāruta a Neria i taua ôtarō ra i tana rima, e ua haere mai ra ia rātou ra. ¹⁵ Ua parau atu ra rātou ia na: A pārahi na i raro, a taiò mai ai ia faaroo atu mātou. Ua taiò iho ra Pāruta, e te faaroo mai ra rātou. ¹⁶ E hope aè ra taua parau ra i te faaroohia e rātou ra, ua hiò noa iho ra rātou ia rātou iho mā te maere. E ua parau atu ra ia Pāruta: E riro mātou i te faaite i te arii i teie nei mau parau. ¹⁷ Ua ui mai ra rātou ia Pāruta nā ô mai ra: A faaite mai na òe ia mātou, i nā hea òe i te pāpaìraa i teie nei mau parau no roto i to na vaha? ¹⁸ Ua parau atu ra o Pāruta ia rātou: To na iho vaha tei parau mai i teie atoà nei mau parau, e ua nā muri noa vau ia na i te pāpaì i roto i te puta. ¹⁹ Ua parau mai ra taua pupu arii ra ia Pāruta: A haere a tāpuni, òrua o Ieremia, e eiaha roa e faaite i te taata i to òrua pūpuniraa.

²⁰ Haere atu ra rātou i roto i te arii ra, i roto i te àumoa, vaiiho iho ra rā i taua ôtarō ra i roto i te piha o Èritama pāpaì parau ra, e ua faaite atu ra i taua mau parau atoà ra i te aro o te arii ra. ²¹ Ua tonono aè ra te arii ia Iehuti e tii i taua ôtarō ra, ua rave iho ra o ia i roto i te piha o Èritama pāpaì parau ra, e ua taiò iho ra Iehuti i te tarià o te arii ra, e i te tarià atoà o te hui arii i te tià-atoà-raa i piha iho i te arii ra. ²² Te pārahi noa ra te arii i te piha no te tau toètoè ra — i te iva o te marama — e te auahi i nià i te tahuraa i mua ia na i te àma-noa-raa. ²³ E hope aè ra nā àpi parau e toru, e e maha i te taiòraahia e Iehuti, ua òòti iho ra o ia i te tipì a te pāpaì parau ra, e ua tītiri i nià i te auahi

e vai noa mai i te tahuraa ra, e hope roa aè ra taua ôtarō ra i te àma i te auahi e vai noa i te tahuraa ra. ²⁴ Aita rā taua arii ra, e te mau tāvini atoà no na ra, tei faaroo i taua mau parau atoà ra, i mataù, aore hoì i hāhae i to rātou àhu. ²⁵ Tāparu noa atu hoì Èranatana, e Tēraia, e Temāria, i te arii ra, e eiaha e tūia taua ôtarō ra i te auahi, aore roa o ia i faaroo ia rātou. ²⁶ Ua faaue atu ra te arii ia Ierameèra, i te tamaiti a te arii ra, e ia Tēraia a Àteriera, e ia Teremia a Àpeteèra, e tii e rave ia Pāruta pāpāi parau ra, e te perofeta ra ia Ieremia. Ua hunahia rā rāua e Iehova.

Tūati òre i te arii

²⁷ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Ieremia, i muri aè i te ôtarō i te tūtūiraahia e te arii e te mau parau i pāpāihia e Pāruta no roto i te vaha o Ieremia, nā ô mai ra: ²⁸ A rave ā òe i te tahi ôtarō ā, a pāpāi ai i nià iho i te mau parau atoà i pāpāihia i mūtaa iho i tei mūtaa iho ra ôtarō, i tei tūtūihia e te arii o Iuta, e Iehoiatima ra. ²⁹ E parau atu hoì òe i te arii o Iuta, ia Iehoiatima, te nā ô mai ra Iehova: Ua tūia e òe taua ôtarō nei, e ua parau mai hoì òe: «E aha òe i pāpāi ai i nià iho, e i nā ô ai hoì: “Te haere mai ra te arii o Pāpurōnia, e e pau roa teie nei fenua ia na e e mou ia na te taata o teie nei fenua e te puua atoà hoì.”» ³⁰ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova i te arii o Iuta ia Iehoiatima: Aore roa o na e hoê iti aè e pārahi i nià i te terōno o Tāvita; e faaruè-ê-hia to na pera ia vai noa na i te mahana i te ao, e te toètoè i te pō. ³¹ E tāhoo atu vau ia na, e to na atoà ra huaai, e to na atoà ra mau tāvini, i ta rātou hara, e hōpoi mai hoì au i nià ia rātou, e i nià i to Ierutarema, e te taata atoà no Iuta, i te mau ìno atoà ta ù i parau ia rātou ra — aita rā rātou i faaroo mai.

³² Ua rave iho ra Ieremia i te tahi ôtarō ê, e ua tuu atu ra ia Pāruta a Neria, pāpāi parau ra, ua pāpāi iho ra o ia i nià iho no roto i te vaha o Ieremia, i te mau parau atoà o te puta ta te arii o Iuta, ta Iehoiatima, i tūtūi i te auahi ra. E âpiti-atoà-hia mai ā hoì te parau i reira, mai te reira te huru e rave rahi.

To te arii Tetetia tītauraa ia Ieremia

37¹ Monohia aè ra te hau o Tonia a Iehoiatima i te arii ra ia Tetetia a Iotia ra, tei faaariihia e te arii o Pāpurōnia, e Nēputaneta, ei arii no te fenua ra no Iuta. ² Aita rā o ia, e tana mau tāvini atoà, e te taata atoà o te fenua i haapaò i te parau a Iehova, ta na i parau i te vaha o te perofeta ra, o Ieremia.

³ Ua tonono aè ra te arii ra o Tetetia ia Iehutara a Teremia, e ia Tēfānia a Maateia tahuà ra, i te perofeta ra ia Ieremia, nā ô atu ra: A pure na i to tātou Atua ra ia Iehova, ia tātou nei.

⁴ Te haere noa mai ra Ieremia i roto; e te tomo noa ra i rāpae i taua mau taata ra, aita hoì o ia i tāpeàhia e rātou i roto i te tāpeàraa. ⁵ Ua tere mai hoì te nuu a Faraò mai Àifiti mai, ìte aè ra rā te Tarataio i haapuni ia Ierutarema, faaruè mai ra ia Ierutarema, haere atu ra.

⁶ O te taeraa mai ia o te parau a Iehova i te perofeta ra ia Ieremia, nā ô mai ra: ⁷ Te nā ô mai ra te Atua o Ìteraèra ra, o Iehova: E nā ô atu òutou i te arii o Iuta, tei tomo mai ia òutou ia ù nei, e ìmi ia ù ra: Inaha, taua nuu no Faraò ra, tei haere mai e tauturu ia òutou ra, e hoì noa ia i to rātou ra fenua, i Àifiti. ⁸ E hoì faahou mai hoì te Tarataio e àro i teie nei òire, e pau ia ia rātou, e na rātou e tūtūi i te auahi. ⁹ Te parau mai ra Iehova: Eiaha òutou e vare, i te nā ôraa e: «Ua faaruè te Tarataio ia tātou, e ua haere ê!» E òre hoì rātou e tae. ¹⁰ Ahiri ā i pau roa te nuu atoà o te Tarataio ia òutou, i te àroraa mai ia òutou ra, toe iho rā te feiā putaputa anaè i roto i te pūhapa ra, e tià mai ā taua feiā ra i nià e tūtūi ā i teie nei òire i te auahi.

Te pariraahia Ieremia i te hoo āià

¹¹ E reva anaè atu ra te nuu o te Tarataio mai mua mai i Ierutarema i te mataù i te nuu o Faraò, ¹² haere atu ra Ieremia mai Ierutarema atu, i haere atu ra i te fenua o Peniamina, i te taoà no na i roto i taua mau taata ra. ¹³ E tae atu ra o ia i te ùputa io Peniamina ra, tei reira te hoê raatira no te feiā faèhau, o Ìriia te iða, na Teremia a Hanania; ua haru iho ra o ia ia Ieremia perofeta, e ua nā ô atu ra: Te haere ra

òe io te Tarataio! ¹⁴ Ua parau mai ra Ieremia: E haavare tenā! E òre au e tae io te Tarataio. Aore aè ra rā o ia i faaroo ia na. Ua rave iho ra Ìriia ia Ieremia, e ua aratai atu ra i te hui arii ra. ¹⁵ Te riri ra te hui arii ia Ieremia, e ua tāiri iho ra ia na, e ua tāpeà atu ra ia na i roto i te fare o Ionatana pāpai parau ra, o tei faarirohia ia e rātou ei tāpeà ra. ¹⁶ E tae atu ra Ieremia i roto i te tāpeàraa ra, e i roto i te mau piha rii ra, e rave rahi aè ra to Ieremia puè mahana i reira.

To Tetetia fārerei-huna-raa ia Ieremia

¹⁷ Ua tonono atu ra te arii ra o Tetetia, e ua aratai mai ra ia na; ua ui huna noa atu ra te arii ia na i roto i to na ra ùtuafare, nā ô atu ra: E parau ānei tenā no ô mai ia Iehova ra? Ua nā ô mai ra ānei ia Iehova ra? Ua nā ô mai ra Ieremia: E parau ia! Ua parau mai hoì o ia: E tuuhia atu òe i roto i te rima o te arii no Pāpurōnia. ¹⁸ Ua parau atu ra Ieremia i te arii ra ia Tetetia: E aha ta ù nei hara ia òe ra, e to mau tāvini ra, e teie nei atoà mau taata, i huri noa ai òutou ia ù i roto i te tāpeàraa? ¹⁹ Tei hea iho ra ta òutou mau perofeta tei tohu ia òutou na, i te nā ôraa atu e: E òre te arii o Pāpurōnia e tae mai e rave mai ia òutou, e teie nei fenua! ²⁰ E faaroo mai na rā, o ta ù teie parau ia òe, e taù fatu, e te arii! Ia ìtehia mai ta ù e ani atu ia òe na, eiaha òe e faahoì ia ù i roto i te fare o Ionatana pāpai parau ra, eiaha vau ia pohe noa i reira! ²¹ Ua faaue atu ra te arii ra o Tetetia, ua tuu atu ra rātou ia Ieremia i roto i te àumoa o te tāpeàraa ra, e ia hōroà mai rātou i te pāne hoê na na, no te mahana hoê, no roto i te aroā o te tunu māa ra, e ia hope roa te mau pāne o te òire i te pau. Pārahi iho ra Ieremia i roto i te àumoa o te tāpeàraa ra.

To Ieremia tuuraahia i roto i te âpoo pape

38 ¹ Ua faaroo Tefatia a Matana, e Tetaria a Patura, e Iutara a Teremia, e Patura a Maretia, i te mau parau ta Ieremia i mātaro i te parau i te taata atoà ra, i te nā ôraa e: «Te parau mai ra Iehova: ² O tei toe i roto i teie nei òire, e pohe ia i te òè, e te poiā, e te mai; o tei haere rā io te Tarataio ra, e ora ia; e riro hoì to na ora ei taoà no

na, e ora ia o ia. ³ Te nā ô mai ra Iehova: E riro mau teie nei òire i te rima o te nuu a te arii o Pāpurōnia, e pau ia ia na.» ⁴ Ua nā ô atu ra te pupu arii atoà ra i taua arii ra: Ia pohe atu teie nei taata, e tià ai! Ta mātou ia parau ia òe, no te mea no na i paruparu ai te rima o te feiā tamaì e toe i roto i teie nei òire, e te rima atoà o te taata atoà nei, o ia i nā reira i te parauraa mai; aore teie nei taata i ìmi i te maitaì no teie nei feiā, o te ìno rā. ⁵ Ua parau mai ra taua arii ra o Tetetia: Inaha, tei to òutou rima: aita hoì a te arii parau ia ètaèta òutou. ⁶ Ua rave iho ra rātou ia Ieremia, e ua huri atu ra ia na i roto i te âpoo io te tamaiti a te arii ra, io Maretia, i te àumoa o te tāpeàraa ra; i tātaurahia Ieremia e rātou i te tuuraa i raro ra. E aore e pape i roto i taua âpoo ra, o te vari anaè rā; maìri iho ra Ieremia i raro i taua vari ra.

⁷ Ìte aè ra te Âti-Tuta ra o Èteta-Mereta, e èunuta i roto i te fare o taua arii ra, e ua huri rātou ia Ieremia i raro i te âpoo. Te pārahi noa ra te arii i te ùputa o Peniamina ra. ⁸ Ua haere iho ra Èteta-Mereta i rāpaeàu i taua fare o te arii ra, e ua parau atu ra i te arii, nā ô atu ra: ⁹ E taù fatu, e te arii, hāmani ìno to teie nei feiā i te perofeta nei ia Ieremia, tei hurihia e rātou i roto i te âpoo; e pohe roa hoì o ia i reira i te poia, aita atu ra o te òire nei e māa. ¹⁰ Ua faaue atu ra te arii ia Èteta-Mereta Âti-Tuta ra, nā ô atu ra: E arataì atoà òe i te taata ia toru aè àhuru, a rave ai i taua perofeta ra ia Ieremia e ìriti mai i rāpae, e pohe o ia. ¹¹ Ua rave atu ra Èteta-Mereta i taua mau taata ra, haere atu ra i roto i te fare o te arii ra, i raro aè i te piha taoà ra, ua rave iho ra i te àhu rii motumotu e te huàhuà; e ua tātaura iho ra i te tuuraa i raro ia Ieremia i roto i te âpoo ra. ¹² Ua parau atu ra Èteta-Mereta Âti-Tuta ra ia Ieremia: A tuu na i terā ra mau àhu rii motumotu huàhuà i raro aè i to êê ra, i raro aè i te taura ra. Ua nā reira atu ra Ieremia. ¹³ Ua rave iho ra rātou ia Ieremia, ua huti aè ra i nià i taua taura ra, ìriti aè ra ia na i nià, mai roto mai i taua âpoo ra. Pārahi noa iho ra Ieremia i roto i te àumoa i taua tāpeàraa ra.

Te fārereiraa hopeà i rotopū ia Tetetia e o Ieremia

¹⁴ Ua tonò aè ra te arii ra o Tetetia i te veà, e ua aratai mai ra i te perofeta ra ia Ieremia ia na iho ra, i roto i te toru o te tomoraa, i roto i te fare o Iehova. Ua parau mai ra te arii ia Ieremia ra: Teie au a ui ia òe i ta ù nei uiraa; eiaha òe e huna ia ù! ¹⁵ Ua parau atu ra Ieremia ia Tetetia: Ia faaite atu vau ia òe ra, e òre ānei òe e taparahi mai ia ù? E ia aò atu vau ia òe ra, e òre òe e faaroo mai ia ù! ¹⁶ Ua tapu huna noa iho ra te arii ra o Tetetia ia Ieremia, nā ô atu ra: Te ora ra Iehova tei hāmani ia tāua nei, e òre au e taparahi ia òe, e òre hoì au e tuu atu ia òe i te rima o teie nei mau taata, tei tītau mai ia òe ia pohe. ¹⁷ Ua parau atu ra Ieremia ia Tetetia, te nā ô mai ra te Atua Tapaota ra, o Iehova, te Atua o Ìteraèra: Ia tià ia òe i te haere atu i te mau arii io te arii o Pāpurōnia, e ora òe i reira, e òre hoì teie nei òire e àma i te auahi i reira; e ora hoì òe, e to fētii atoà ra. ¹⁸ E òre rā ia tià ia òe ia haere atu i te mau arii io te arii o Pāpurōnia, e tuuhia teie nei òire i reira i te rima o te Tarataio, e na rātou e tūtui i te auahi; e òre atoà hoì òe iho e ora i to rātou rima. ¹⁹ Ua parau mai ra te arii ra o Tetetia ia Ieremia: Te mataù nei au i te mau Âti-Iuta i àmaha e ua reva atu ra io te Tarataio, o te tuuhia vau e rātou i to rātou ra rima, e o te vahavahahia vau e rātou. ²⁰ Ua parau atu ra Ieremia: E òre rātou e tuu ia òe. E faaroo mai na òe i te reo o Iehova ta ù e parau atu ia òe nei; ia maitai hoì òe ra, e ia ora to vārua. ²¹ Ia òre rā ia tià ia òe ia haere, teie ta Iehova parau i faaite mai ia ù nei: ²² A hiò na i te mau vahine i toe i roto i te fare o te arii o Iuta, e aratai-atoà-hia mai ia i te mau arii io te arii o Pāpurōnia, e nā ô mai hoì taua mau vahine ra: Na to mau hoa here ra òe i pātiatia, e ua tupu ta rātou parau ia òe. Ua tuu rātou i to âvae i raro i te vari ra, e ua mau, e ua pāhee tià aè nei rātou i muri.

²³ E aratai mai hoì rātou i to mau vahine, e to mau tamarii i te Tarataio, e òre atoà òe iho e ora i to rātou rima, e noa rā òe i te rima o te arii o Pāpurōnia, e no òe e àma ai teie nei òire i te auahi. ²⁴ Ua parau mai ra Tetetia ia Ieremia ra: Eiaha roa teie nei parau e

faaïtehia i te taata atoà nei, e e òre hoì òe e pohe. ²⁵ Ia ìte rā te mau arii nei, e i paraparau noa na vau ia òe, e ia haere mai rātou ia òe ra, e ia parau mai e: «E faaïte mai ia mātou i ta òe parau i te arii ra, eiaha e hunahia; e òre hoì òe e pohe ia mātou nei; e ta te arii hoì i parau mai ia òe ra », ei reira òe e parau atu ai ia rātou: ²⁶ «I tuu auraro noa atu ra vau i ta ù hinaaro i te aro o te arii ra, e eiaha o ia e faahoì ia ù i te fare o Ionatana, e ia pohe noa atu vau i reira.» ²⁷ Ua haere anaè mai ra te mau arii ia Ieremia ra, e ua ui mai ra ia na; e ua parau atu ra o ia i ta te arii i parau mai ia na ra. Aita aè ra rātou i parau faahou mai, aore hoì ta rāua paraparauraa i ìtea.

²⁸ Pārahi noa atu ra Ieremia i roto i te àumoa i taua tāpeàraa ra, e tae noa atu ra i te mahana i pau ai Ierutarema. E i reira hoì o ia i taua paura o Ierutarema ra...

Te haruraahia Ierutarema

2Ar 25.1-21; Ier 52

39 ¹ Tae aè ra i te iva o te matahiti o te arii o Iuta ra, o Tetetia, e te àhuru o te marama, i tae mai ai te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta, e te nuu atoà na na i Ierutarema, e ua haaàti mai ra. ² E tae aè ra i to Tetetia ra matahiti hoê àhuru mā hoê, i te maha ra o te marama, e te iva hoì o te mahana, i pararī ai taua òire ra. ³ Ua tomo iho ra te mau arii atoà io te arii o Pāpurōnia ra i roto, e ua pārahi anaè iho ra i te ùputa i Rōpū ra: o Neretara-Taretera, o Tamatara-Nepo, o Taretetima, èunuta rahi, Neretara-Taretera, e Rapi-Mati, e te feiā atoà i toe i te pupu arii io te arii o Pāpurōnia ra. ⁴ E ìte aè ra te arii o Iuta ra, o Tetetia, e te mau taata tamaì atoà ra ia rātou, fati anaè iho ra, haere anaè atu ra i rāpaeàu mai i taua òire ra i te pō, nā te Ô a te Arii ra, nā te ùputa i rōpū i nā patu ra; haere atu ra nā te pae i te vāhi pāpū ra. ⁵ Ua auaù atu ra te nuu o te Tarataio, e roohia atu ra Tetetia i te vāhi atoà i Ierito ra. Ua rave atu ra rātou ia na. E ua arataì mai ra i te arii o Pāpurōnia ia Nēputaneta i Ripera, i te fenua o Hamāta ra; e ua tuu atu ra o ia i te parau ia na. ⁶ Ua taparahi iho ra te arii o Pāpurōnia i nā tamarii a Tetetia i Ripera, i mua mau i to na aro. E

ua taparahi atoà iho ra te arii o Pāpurōnia i te hui arii o Iuta ra. ⁷ E ua ôhiti aè ra o ia i nā mata o Tetetia, e ua tāpeà iho ra o ia ia na i te tāpeà veo, e hōpoi i Pāpurōnia. ⁸ Ua tūtūhīa iho ra te fare o te arii, e te mau fare o te arii, e te mau fare o te taata atoà e te Tarataio i te auahi, e ua haapararī iho ra i te mau patu i Ierutarema. ⁹ E te toeà o te taata tei toe i roto i te òire, e te feiā i àmaha e haere tià atu ra ia na ra — e te feiā atoà i toe i taua mau taata ra — hōpoihiā atu ra e te raatira o te feiā faèhau ra e Neputara-Tana i Pāpurōnia. ¹⁰ O te taata rii haèhaa ra, aita a rātou e taoà ra, ua faatoehia ia e te raatira o te feiā faèhau e Nēputara-Tana i nià i te fenua ra i Iuta, e ua hōroà mai hoì i te ô vine, e te âua anaè na rātou, i taua mahana ra.

Te faaoraraahia Ieremia

¹¹ Ua poroì mai ra te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta, i te raatira o te feiā faèhau ra ia Nēputara-Tana, ia Ieremia, nā ô mai ra: ¹² A rave òe, a hāmani maitaì atu ia na, eiaha roa e hāmani ìno atu; o ta na ra e parau mai ia òe ra, e nā reira atu òe ia na. ¹³ Ua tonò aè ra Nēputara-Tana, te raatira o te feiā faèhau, e o Nēputapana, ènuta rahi, e o Neretara-Taretera, o Rapi-Mati, e te pupu arii atoà io te arii o Pāpurōnia i te tonò-atoà-raa; ¹⁴ e ua rave mai ra ia Ieremia mai roto mai i te àumoa i te tāpeàraa ra, e tuu atu ra ia na ia Tetaria a Àhitama, a Tafana ia arataì ia na i te ùtuafare. Pārahi noa iho ra o ia i roto i te mau taata atoà ra.

Te faaoraraahia Èpetā-Mereta

¹⁵ Tae mai ra hoì te parau a Iehova ia Ieremia, i to na tāpeàraahia i roto i te àumoa i te tāpeàraa ra, nā ô mai ra: ¹⁶ Haere, a parau atu ia Èpetā-Mereta, Àti-Tuta, a nā ô atu: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, teie au a faatupu i ta ù parau i nià i teie nei òire ia ìno, eiaha ia maitaì; e faatupuhia hoì taua parau ra i mua i to aro ia tae i to na mahana. ¹⁷ E faaorahia rā òe e au ia tae i taua mahana ra — te nā reira mai ra Iehova — e òre hoì òe e hōroàhia atu i te rima o te feiā ta òe e mataù ra. ¹⁸ E faaora-mau-hia òe e au,

e òre òe e hià i te òè; e riro rā to òe ora ei taoà, no te mea ua tiàturi òe ia ù nei — te nā reira mai ra Iehova.

To Ieremia pārahiraa io Tetaria

40¹ Te parau i tae mai ia Ieremia ra no ô mai ia Iehova ra, ia oti o ia i te tuuhia e te raatira o te feiā faèhau, e Nēputara-Tana, i Rama ra. I tāpeà-atoà-hia hoì o ia i te fifi i roto i taua mau tītī atoà rā i Ierutarema e Iuta, o tei hōpoihoa i Pāpurōnia ra.

² Ua rave iho ra te raatira o te mau faèhau ia Ieremia, e ua nā ô atu ra ia na: Na te Atua ra, na Iehova, i faaite hua mai i teie nei ìno i teie nei vāhi. ³ E ua tii mai hoì Iehova, e ua rave i ta na i faaite mai ra. No te mea ua rave òutou i te hara ia Iehova ra, e aore i faaroo i tana reo, i roohia mai ai òutou i teie. ⁴ E tenā na, ua tuuhia òe e au i te mau fifi i nià i to rima na; e ia tià ia òe ra ia haere atoà tāua i Pāpurōnia, a haere mai, e na ù e hāmani maitaì atu ia òe ra; e mea ìno ia òe ia haere atoà tāua i Pāpurōnia, eiaha; inaha, te vai noa ra te fenua atoà i mua ia òe ra, o tei au ia òe ra, e tei tià ia òe ra ia haere, a haere i reira. ⁵ — E, aita ā rā o ia i reva, ua parau atu ra o ia: A pārahi maori ia Tetaria, a Àhitama, a Tafana, tei faarirohia e te arii o Pāpurōnia ei tāvana i nià i te mau òire i Iuta nei, a pārahi atu ai io na ra, i roto i te mau taata atoà nei; e aore rā, o ta òe ra vāhi i hinaaro i te haere ra, a haere. Ua tuu mai ra te raatira o te feiā faèhau ra i te māa na na, e te tahi taoà na na, e ua tuu noa atu ra. ⁶ Haere atu ra Ieremia ia Tetaria a Àhitama, i Mitepa, pārahi iho ra io na ra, i roto i te taata atoà i vaiihohia i nià i te fenua ra.

To Iuta haaputuputuraa i pihai iho ia Tetaria

2Ar 25. 22- 26

⁷ Ìte aè ra te mau raatira o te nuu i pārahi i taua vāhi ātea ra, rātou e to rātou atoà ra mau taata, e ua faarirohia Tetaria e te arii o Pāpurōnia ei tāvana no te fenua, e ua tuuhia te mau tāne, e te mau vahine, e te tamarii, te tahi pae taata rii no taua fenua ra, tei òre i hōpoi-atoà-hia i Pāpurōnia. ⁸ Ua haere mai ra rātou i Mitepa ia Tetaria ra, o Ìtemaèra

a Netania ra, e o Iohanana, e o Ionatana, nā tamarii a Tārea ra, e o Tēraia a Tanahumeta e nā tamarii a Èfai i Netofa, e o Ietania a Hotaia, ei Âti-Maata, o rātou e to rātou mau taata. ⁹ Ua tapu atu ra Tetaria, a Âhitama, a Tafana, ia rātou, e to rātou atoà ra mau taata, nā ô atu ra: Eiaha òutou e mataù ia auraro i te Tarataio; e pārahi noa i te fenua nei mā te auraro i te arii o Pāpurōnia, e maitaì ia òutou i reira. ¹⁰ Âreà vau nei, ei Mitepa vau pārahi ai ei tāvini no te Tarataio, ia haere mai io tātou nei; âreà òutou e haaputu mai òutou i te uaina, e te māa àuhune ra, e te hinu ôrive, a tuu ai i roto i te vaira ra, pārahi noa ai i roto i to òutou mau òire i pārahihia e òutou ra.

¹¹ Ìte aè ra te mau Âti-Iuta i Moapi, e i roto i te mau tamarii o Âmona, e Ètoma hoì, e tei pārahi i te mau fenua ra, e ua hōroàhia e te arii o Pāpurōnia te tahi toeà no Iuta, e ua faariro o ia ia Tetaria, a Âhitama, a Tafana, ei tāvana i nià ia rātou. ¹² Ua hoì anaè mai ra te mau Âti-Iuta mai te mau vāhi atoà mai i tiahihia atu ai rātou ra; e ua haere mai ra i te fenua ra i Iuta, ia Tetaria i Mitepa ra; e ua haaputu iho ra i te uaina e te mau māa àuhune atoà ra e rave rahi.

Te pohe o Tetaria

¹³ Ua haere mai ra Iohanana a Tārea, e te mau raatira atoà no te nuu i pārahi i te vāhi ātea ra, ia Tetaria i Mitepa ra; ¹⁴ e ua parau atu ra rātou ia na: Te ìte maitaì rā ānei òe, e ua tono mai te arii o te mau tamarii a Âmona a Paarita ia Ìtemaèra a Netania e rave ia òe ia pohe? Aita aè ra rā Tetaria a Âhitama i faaroo atu. ¹⁵ Ua parau atu ra Iohanana a Tārea ia Tetaria, i Mitepa, ôhumu atu ra, nā ô atu ra: E tuu aè na òe ia ù, e tii au e tāiri ia Ìtemaèra a Netania ra. E aore roa e taata e ìte. E aha ta na hara ia taparahi mai ia òe? E pūrara ê atu ra Iuta atoà, te feiā i haaputupu mai ia òe ra, e te toeà o Iuta ia pau atoà i te pohe? ¹⁶ Ua parau mai ra Tetaria a Âhitama ia Iohanana a Tārea ra: Eiaha roa ia nā reirahia; e riro rā ta òe parau ia Ìtemaèra i te haavare.

41 ¹ E tae aè ra i te hitu o te marama, i haere mai ai Ìtemaèra, a Netania, a Èritama, no te fētii arii ra, e te feiā rarahi tōroà io

te arii ra, tino àhuru tau taata, e o ia atoà ra, ia Tetaria a Àhitama, i Mitepa, e ua àmu iho ra rātou i te māa i Mitepa. ² Ua tià mai ra Ìtemaèra a Netania ra, e nā taata atoà tino àhuru i pee mai ia na ra, ua tāiri iho ra ia Tetaria, a Àhitama, a Tafana, i te òè, e pohe roa aè ra, tei faatāvanahia e te arii o Pāpurōnia i nià iho i taua fenua ra. ³ E te mau Âti-Iuta atoà io na ra, io Tetaria ra i Mitepa, e te Tarataio atoà i reira ra, te feiā tamaì ra, o tei tāiri-atoà-hia ia e Ìtemaèra.

To Ìtemaèra haapoheraa

i nā rātere e vaù àhuru

⁴ E tae aè ra i te ruì piti i taua taparahiraa na na ia Tetaria ra — e aore e taata i ìte ra — ⁵ te haere mai ra te hoê pae taata mai Tetema mai, e mai Tiro mai, e mai Tāmāria mai, e maha taau taua puè taata ra, mā te taa vaùhia ra, e mā te àhu haea, e mā te òòtihia rātou iho, mā te tūtia e te mea noànoà i to rātou rima, i hōpoi mai i te fare o Iehova. ⁶ Ua haere iho ra Ìtemaèra a Netania ra mai Mitepa atu e fārerei ia rātou, haere noa atu ra nā te èatià mā te òto. E fārerei atu ra o ia ia rātou, ua parau atu ra: Mai haere tātou ia Tetaria a Àhitama ra. ⁷ E tae atu ra rātou i rotopū i taua òire ra, ua rave iho ra Ìtemaèra a Netania ra ia rātou ua taparahi, e ua huri i roto i te âpoo, o ia e e te mau taata i pee ia na ra. ⁸ Nā taata rā tino àhuru, no roto ia rātou, tei parau mai ia Ìtemaèra: Eiaha mātou e taparahihia, e taoà ta mātou, ua hunahia i roto i te mau ana ra, te tītona, e te tērite, e te hinu ôrive, e te meri. Òre aè ra o ia i rave, aore i taparahi ia rātou i roto i to rātou mau taeà ra. ⁹ Taua âpoo ra ta Ìtemaèra i huri i te mau taata pohe ta na i taparahi e Tetaria atoà ra, o tei hāmanihia ia e te arii ra e Àtā, i te mataù i te arii o Ìteraèra ia Paata ra, o tē faaîhia ia e Ìtemaèra a Netania i taua mau taata pohe ra. ¹⁰ Tītī atu ra te toeà atoà o te taata i Mitepa ia Ìtemaèra, te mau tamahine a te arii ra, e te mau taata atoà i toe i Mitepa, o tei pūpūhia atu e te raatira o te feiā faèhau e Nēputara-Tana ia Tetaria a Àhitama ei tiaì; o Ìtemaèra a Netania, tei arataì tītī ia rātou, e reva atu ra i te Âti-Àmona ra.

Te tuuraahia to Ìtemaèra feiā i tāpeàhia

¹¹ Ìte aè ra rā Iohanana a Tārea, e te mau raatira o te nuu atoà i reira ra, i te mau ìno i ravehia e Ìtemaèra a Netania ra, ¹² ua aratai atu ra i te mau taata atoà, haere atu ra e àro ia Ìtemaèra a Netania ra, e roohia atu ra o ia i te Pape Rahi i Tīpeona ra. ¹³ Ìte aè ra taua mau taata atoà i pee ia Ìtemaèra ra ia Iohanana a Tārea, e te mau raatira atoà o te nuu i te peeraa mai ia na, òaò aè ra rātou. ¹⁴ Ua fāriu anaè atu ra te mau taata atoà ta Ìtemaèra i aratai tītī mai mai Mitepa atu, hoì atu ra ia Iohanana a Tārea a. ¹⁵ Ora atu ra rā Ìtemaèra a Netania i te rima o Ionatana, e nā taata atoà hoì toovaù, haere anaè atu ra i te Âti-Àmona. ¹⁶ Ua rave aè ra Iohanana a Tārea, e te mau raatira atoà o te nuu i pārahi mai io na ra, i te toeà atoà i te taata i noaa mai ia na ia Ìtemaèra a Netania, i Mitepa, i muri aè i te taparahiraa ia Tetaria a Àhitama, i te feiā pūai no te tamaì ra, e te vahine, e te tamarii, e te mau èunuta, ta na i faahoì mai mai Tīpeona mai, ¹⁷ haere anaè atu ra rātou, pārahi atu ra i Teruta, i pihai iho i Pete-Rehema, ia faaineine rātou e haere i Àifiti, ¹⁸ ia òre ia noaa i te Tarataio, te mataù ra hoì rātou i te Tarataio, no te mea ua taparahi Ìtemaèra a Netania ia Tetaria a Àhitama, tei faarirohia e te arii o Pāpurōnia ei tāvana no te fenua ra.

Te fārereiraa te feiā i faaorahia ia Ieremia

42 ¹ Ua haafātata mai te mau raatira atoà o te nuu ra, e o Iohanana a Tārea, e o Ietania a Hotaia, e te taata atoà, o tei iti e o tei rahi, ² i te perofeta ra ia Ieremia, nā ô mai ra: E faatià mai òe i to mātou hinaaro, e pure òe i to Atua ra ia Iehova, i te toeà taata nei, (ua iti hoì mātou e toe nei rahi noa ai mātou ra, te ìte hua nei hoì to mata:) ³ ia faaite mai to Atua ra o Iehova i te èà ia haere mātou, e te mea e au ia mātou ia rave ra. ⁴ Ua parau atu ra te perofeta ra o Ieremia ia rātou, ua faaroo hoì au; e inaha, na ù e pure i to òutou Atua ra, ia Iehova, ta òutou i parau mai na, e o ta Iehova e parau mai ia ù ra, o ta ù ia e faaite atu ia òutou, e òre roa ia mea e vaiihohia e au. ⁵ Ua parau atu

ra rātou ia Ieremia, ei ìte mau Iehova e te haavare òre ia rātou nei, e o ta to Atua ra, ta Iehova, ia tonò mai ia òe e faaìte ia mātou nei, ia òre mātou ia nā reira. ⁶ I te maitaì e te ìno atoà, e faaroo ā mātou i te reo o to mātou Atua ra ia Iehova, ta mātou e tonò atu ia òe ia na ra; ia maitaì hoì mātou, ia faaroo i te reo o to mātou Atua ra o Iehova.

⁷ E hope aè ra nā ruì hoê àhuru ra, ua tae mai ra te parau a Iehova ia Ieremia ra. ⁸ Ua parau atu ra o ia ia Ionanana a Tārea ra, e te mau raatira atoà o te nuu io na ra, e te taata atoà hoì, o tei iti e o tei rahi, ⁹ e ua parau atu ra ia rātou, te parau mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova, i ta òutou i tonò ia ù nei ei faaìte i to òutou hinaaro i mua i tana aro: ¹⁰ i tià ia òutou i te pārahi i teie nei fenua, e patuhia òutou e au i nià, e òre e tuu i raro; e tanuhia òutou e au, e òre tāihitumu; tātarahapa vau i te ìno ta ù i rave iho ia òutou nei. ¹¹ Eiaha e mataù i te arii o Pāpurōnia, ta òutou e mataù na — te nā ô mai ra Iehova — eiaha o ia e mataùhia atu; ei pihai iho hoì au ia òutou ei faaora, e ia ora òutou i taua rima. ¹² E aroha atu hoì au ia òutou, e na na iho e aroha mai ia òutou, e na na e haapāpū mai ia òutou i to òutou iho ra fenua. ¹³ Ia parau rā òutou e: «E òre mātou e pārahi i teie nei fenua!», e aore e faaroo i te reo o to òutou Atua ra, o Iehova, ¹⁴ ia nā ô rā òutou: «Eiaha, e haere mātou i te fenua ra i Àifiti, ia òre mātou ia ìte i te tamaì, ia òre hoì ia faaroo i te òto o te pū ra, ia òre hoì ia pohe i te poia; ei reira mātou e pārahi ai», ¹⁵ e i teie nei, a faaroo mai, e te toeà o Iuta e, i te parau a Iehova! Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Ia mārō ā òutou e fāriu ā i to òutou mata e haere i Àifiti, e haere ā i reira pārahi ai, ¹⁶ e riro ia òutou i te roohia atu e taua òè ra ta òutou e mataù ra, i te fenua ra i Àifiti, e taua poia ra, ta òutou e mataù ra tē pee hua i pihai iho ia òutou i Àifiti roa; e ei reira òutou e pohe ai. ¹⁷ E riro hoì i te hope te taata atoà, o tei fāriu i to rātou mata e haere i Àifiti pārahi ai, i te pohe i te òè, e te poia, e te maì rahi; e òre roa te hoê e toe, e òre roa e ora i te ìno ta ù e hōpoi i nià iho ia rātou. ¹⁸ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Mai taù riri, e taù tāiroiro i nīniihia i nià iho i to Ierutarema, e nīnii-atoà-hia taù riri i nià ia òutou, ia tae òutou i Àifiti; e riro hoì òutou ei faufauraa, e

ei maereraa, e ei tuhiraa, e ei faainoraa, e òre roa òutou e ìte faahou i teie nei vāhi. ¹⁹ I te parau a Iehova ia òutou, e te toeà o Iuta: Eiaha òutou e tae i Àifiti! E ìte mau ia òutou e ua faaite hua atu hoì au ia òutou i teie nei mahana. ²⁰ Ua haavare òutou i to òutou iho vārua: na òutou hoì i tono ia ù i to òutou Atua ra ia Iehova, e ua nā ô mai: E pure òe i to mātou Atua ra ia Iehova ia mātou, e ta to mātou Atua ra, ta Iehova, e parau mai ra, o ta òe ia e faaite mai ia mātou, e o ta mātou ia e rave. ²¹ E ua faaite atu hoì au ia òutou i teie nei mahana, aita rā òutou i faaroo i te reo o to òutou Atua ra, o Iehova, e te mau parau atoà hoì ta na i faaue mai ia ù e faaite ia òutou. ²² E i teie nei, e ìte mau òutou e: e pohe òutou i te òè, e te poia, e te maì rahi, i tenā na vāhi, ta òutou e hinaaro na ei pārahiraa.

To Ieremia âfai-titi-raahia i Àifiti

43 ¹ E hope aè ra ta Ieremia parauraa i te taata atoà ra, i te mau parau atoà a to rātou Atua, a Iehova, i tonohia mai ai o ia e to rātou Atua ra, e Iehova, i teie atoà nei mau parau, ² ua parau mai ra Àtāria a Hotaia, e o Iohanana a Tārea, e te feiā teòteò atoà ra, i te parauraa ia Ieremia ra, e haavare ta òe ra; aore to mātou Atua ra, o Iehova, i tono mai ia òe ia parau mai e: «Eiaha òutou e tae i Àifiti, a pārahi ai i reira.» ³ O Pāruta rā a Neria ra, tē pātiatia ia ia òe ia mātou nei, ia riro mātou i te rima o te Tarataio, ia taparahihia mātou, e ia hōpoi-titi-hia mātou i Pāpurōnia. ⁴ Aore aè ra Iohanana a Tārea ra, e te mau raatira atoà o te nuu ra, e te taata atoà ra, i faaroo i te reo o Iehova, ia pārahi noa i te fenua o Iuta. ⁵ Ua rave aè ra rā Iohanana a Tārea ra, e te mau raatira atoà o te nuu ra, i te toeà o Iuta, o tei hoì mai mai te mau fenua atoà i tiahihia atu ai rātou ra, ia pārahi i te fenua ra i Iuta; ⁶ i te mau tāne, e te mau vahine, e te mau tamarii, e te mau tamahine a te arii ra — e te mau taata atoà i vaiihohia e te raatira o te mau faèhau ra e Nēputara-Tana, ia Tetaria, a Àhitama, a Tafana — te perofeta ra o Ieremia, e ia Pāruta a Neria ra. ⁷ O tei haere anaè ia i te fenua ra i Àifiti — aore hoì rātou i faaroo i te reo o Iehova — e tae atu ra rātou i Tapaneheta.

To Ieremia faaararaa e tairihia o Aifiti

⁸ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia Ieremia i Tapaneheta, nā ô mai ra:

⁹ A rave òe i nā òfai rahi i to rima na, a huna ai i roto i te àraea ra, i te tahuraa àraea i te tomoraa i te ùtuafare o Faraò, i Tapaneheta, i te aro o te tahi pae taata o Iuta ra; ¹⁰ a parau atu ai òe ia rātou, te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraera: Inaha, e tonono vau i te veà e aratai mai i taù tāvini i te arii o Pāpurōnia ra ia Nēputaneta, e haamau vau i to na terōno i nià i teie puè òfai i hunahia e au nei, e na na e hōhōra i te vauvau nā nià iho ra. ¹¹ E haere mai hoì o ia e tairi i te fenua nei i Aifiti: I to te pohe ra, ia pohe ia! E to te tītī ra, ia tītī ia! E to te òè ra, ia tairihia i te òè! ¹² E tūtūi hoì au i te auahi i roto i te fare o te mau Atua o Aifiti; e na na rātou e tūtūi i te auahi, e e hōpoi-tītī-hia e ana; e àhu hoì o ia i taua fenua ra ia Aifiti, mai te tiaì māmoe e àhu i to na ra àhu; a haere atu ai o ia mai reira atu mā te hau. ¹³ E na na e vāvāhi i te mau tii i roto i te fare mahana ra, i te fenua ra i Aifiti, e te mau atua i Aifiti ra, na na ia e tūtūi i te auahi.

Tuati òre i te mau Aiti-Iuta i Aifiti

44 ¹ Te parau i tae mai ia Ieremia, no te mau Aiti-Iuta atoà i pārahi i te fenua ra i Aifiti, tei pārahi i Mitatora, e i Tapaneheta, e i Nofa, e te fenua ra i Patarota, nā ô mai ra:

² Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraera: Ua hiò òutou i te mau ìno i hōpoi-hia mai e au i nià ia Ierutarema, e te mau òire atoà i Iuta ra: inaha hoì rātou, ua riro ei fenua pau i teie nei mahana, e aore roa e taata o roto ra, ³ no ta rātou hara i ravehia ei faaoōo mai ia ù ra, i te haereraa e tūtūi i te mea noànoà ei haamoriraa i te mau atua èè aore i itea e rātou ra; o rātou, o òutou, e to òutou mau metua ra. ⁴ Ua tonono atoà hoì au i taù mau tāvini atoà ia òutou ra, i te mau perofeta ra, i te tia-vave-raa i te poi-poi roa ra e te tonoraa atu, i te nā ôraa atu e: «Eiaha na òutou e rave i teie nei mea faufau rahi na ù nei!» ⁵ Aore rā rātou i faaroo mai, aore i fāriu mai i to rātou tarià,

aore i faaruè i ta rātou parau ìno, e eiaha e tūtui i te mea noànoà i te mau atua èè ra. ⁶I nīniihia atu ai taua tāhoo e taua riri no ù ra, e ua àma te mau òire i Iuta ra, e te mau aroā i Ierutarema; e ua pau roa rātou, e ua ano mai tei teie nei ā mahana. ⁷E i teie nei, te nā ô mai ra te Atua Tapaota ra, o Iehova, te Atua o Ìteraèra: E aha òutou i hāmani ìno roa ai i to òutou mau vārua, i te òòti-ê-raa atu i te tāne e te vahine, i te tamaiti iti e te àiū, i roto ia Iuta nei, e aore vētahi i faatoehia? ⁸I te faaoôraa mai ia ù i tei ravehia e to òutou rima, i te tūtuiraa i te mea noànoà no te mau atua èè i te fenua ra i Àifiti, ta òutou e haere e pārahi ra; ia faataa-ê-hia òutou, e ia riro òutou ei tuhiraa, e ei faainoraa i te mau fenua atoà nei? ⁹Ua moè ānei ia òutou te ìno o to òutou mau metua ra, e te ìno o te mau arii o Iuta, e te ìno o ta rātou mau vahine atoà ra, e to òutou iho hoì ìno, e te ìno atoà o ta òutou mau vahine, i ravehia e rātou i te fenua nei i Iuta e i roto i te mau aroā i Ierutarema ra? ¹⁰Aore ā rātou i tātarahapa e tae noa aè nei i teie nei mahana, aore hoì rātou i mataù, aore hoì i haapaò i ta ù nei ture, e ta ù nei mau haapaòraa, i tuuhia atu e au i mua ia òutou, e i mua atoà i to òutou mau metua ra. ¹¹E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, ua fāriu vau i taù mata ia òutou ia ìno, e ia taa ê atu Iuta atoà ra. ¹²E rave hoì au i te toeà o Iuta, i tei fāriu i to rātou mata e haere i te fenua ra i Àifiti, e pārahi i reira, e hope roa rātou i te pohe i taua fenua ra i Àifiti; e hià rātou i te òè, e pau hoì rātou i te pohe i te poia, o tei iti e tae noa atu i tei rahi; e pohe roa rātou i te òè e te poia; e riro hoì rātou ei faufauraa, e ei maereraa, e ei tuhiraa, e ei faainoraa. ¹³E na ù e rave i tei pārahi i te fenua ra i Àifiti, mai ta ù i rave ia Ierutarema, i te òè, e te poia, e te maì pohe ra. ¹⁴E òre roa hoì to roto i taua toeà o Iuta e ora, e òre e toe, o tei haere mai e pārahi i te fenua ra i Àifiti, e a hoì ai i te fenua ra i Iuta ta to rātou âau i manaò e, e hoì i reira pārahi ai; o te maa toeà iti anaè ra o tei ora ra tē hoì i reira.

Te mau tūtia i pūpūhia i te arii vahine o te raì

¹⁵ Ua parau mai ra te mau tāne, o tei ìte e ua tūtui ta rātou mau vahine i te mea noānoā i te mau atua èè ra, e te mau vahine atoā i tiā mai i pihaì iho ra, e feiā rahi, o te mau taata atoā i pārahi i te fenua i Àifiti, i Patarota ra, ia Ieremia, nā ô mai ra: ¹⁶ Âreà te parau ta òe i parau mai i te iōa o Iehova ra, e òre mātou e faaroo atu ia òe ra. ¹⁷ E rave rā mātou i tei parauhia e to mātou vaha: i te tūtuiraa i te mea noānoā i te arii vahine o te raì ra, e te nīniiraa i te tūtia inu na na, mai ta mātou ā hoì i rave mātou e to mātou mau metua, e to mātou mau arii, e te pupu arii atoā ra, i te mau òire o Iuta, e te mau aroā i Ierutarema ra, a rahi ai ta mātou māa, e te maitaì hoì to mātou e aore e ìte i te àti. ¹⁸ Mai te faaòreraa mai ra o taua tūtuiraa mea noānoā na te arii vahine o te raì ra, e ia òre hoì te nīniiraa i te tūtia inu na na ra, o to mātou ia èreraa i te mau mea atoā nei, e ua pau mātou i te tairihia i te òè, e ua pohe hoì i te poia... ¹⁹ E ia mātou hoì i tūtui i te mea noānoā no te arii vahine o te raì ra, e te nīniiraa hoì i te tūtia inu na na, o mātou anaè rā ānei tei rave i te pāne na na, eiaha ta mātou mau tāne atoā, i te haamoriraa ia na, e te nīniiraa i te tūtia inu na na? ²⁰ Ua parau atu ra Ieremia i te taata atoā ra, i te mau tāne, e te mau vahine, e te taata atoā i parau mai ia na ra, nā ô atu ra: ²¹ I te mea noānoā ta òutou i tūtui i te mau òire i Iuta ra, e te mau aroā i Ierutarema ra, òutou e to òutou mau metua, e to òutou mau arii, e to òutou fētii arii atoā ra, e te mau taata atoā no te fenua ra, aore ia i manaòhia e Iehova, e i hiòhia mai e ana? ²² Aita aè ra i tiā ai ia Iehova ia faaòromaì i to òutou ìno, e te ìno rahi faufau ta òutou i rave ra; i riro ai to òutou fenua ei fenua pau, e ei maereraa, e ei tuhiraa, e aore roa e taata mai tei teie nei ā mahana. ²³ No te mea ua tūtui òutou i te mea noānoā, e no te mea ua hara òutou ia Iehova, e aore i faaroo i te reo o Iehova, e aore i haapaò i ta na ra ture, e ta na ra haapaòraa, e ta na ra parau i faaite mai, i roohia mai ai òutou i teie nei pohe — mai tei teie nei mahana.

²⁴ Ua parau atu ra Ieremia i te taata atoà, e te mau vahine atoà: E faaroo mai òutou i te parau a Iehova, e to Iuta atoà e pārahi i Àifiti ra. ²⁵ Ua parau mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra, nā ô mai ra: Âreà òutou e ta òutou mau vahine atoà, no òutou ia vaha ta òutou i parau ra, e na to òutou iho rima i rave ra, a nā ô mai ai ra e: «E rave mātou i ta mātou i èuhe ra, tei èuhehia e mātou ra e tūtuì i te mea noànoà no te arii vahine o te raì ra, e e nīnii ā i ta mātou tūtia inu na na!» E riro òutou i te rave i ta òutou i èuhe ra, e faatupu ia òutou i ta òutou i èuhe ra. ²⁶ E i teie nei, e faaroo mai òutou i te parau a Iehova, e to Iuta atoà e pārahi i te fenua ra i Àifiti! Inaha, ua tapu vau i to ù nei iòà rahi, te nā reira mai ra Iehova: E òre roa to ù nei iòà e parau-faahou-hia e te vaha o te hoê taata no Iuta, i te nā ôraa ra e: «Te ora ra te Fatu ra, o Iehova, e àti noa aè te fenua atoà nei i Àifiti!» ²⁷ Inaha, e tiaì au ia rātou ia ìno, eiaha ia maitaì; e pau hoì rātou, te taata atoà no Iuta i pārahi i Àifiti ra, i te òè, e te poia, e hope roa aè ra rātou.

²⁸ E te feiā i ora i te òè ra, o tei hoì mai mai te fenua mai ra mai Àifiti, i te fenua ra i Iuta, e feiā iti ia ia taiò ra. E ìte hoì te toeà taata atoà o Iuta o tei haere i te fenua ra i Àifiti e pārahi i reira, i te parau e tupu ra, e o ta ù ra, e o ta rātou. ²⁹ E o teie ta òutou tāpaò — te nā reira mai ra Iehova — e o vau teie e rave ia òutou i teie nei vāhi, ia ìte hoì òutou e tupu mau ta ù parau ia òutou nei, ia ìno òutou ra. ³⁰ — Te parau mai ra Iehova: Inaha, e tuu vau i te arii o Àifiti ra ia Faraò-Hofara, i roto i te rima o to na ra mau ènemi, e i roto i te rima o te feiā i tītau mai ia na ia pohe ra; mai ia ù hoì i tuu i te arii o Iuta ra ia Tetetia, i roto i te rima o te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta, i to na ra ènemi, i tei tītau ia na ia pohe ra.

Poroì a te Fatu ia Pāruta

45 ¹ Te parau a te perofeta ra, a Ieremia i parau atu ia Pāruta a Neria, ia oti aè teie nei parau i te pāpaihia e ana i roto i te hoê puta no roto i te vaha o Ieremia, i te maha o te matahiti o Iehoiatima a Iotia, arii no Iuta, nā ô mai ra:

² Ua nā ô mai te Atua o Ìteraèra, o Iehova, ia òe, e Pāruta: ³ «I parau na hoì òe e! Ua âpiti atoà mai Iehova i te mihi i taua òto no ù nei; ua rohirohi au i to ù autā-noa-raa, e aita o ù e faae metae!» ⁴ E nā ô atu òe ia na: Ua nā ô mai ra Iehova: Inaha, o ta ù i patu ra, o ta ù ia e vāvāhi i raro; o ta ù i tanu ra, o ta ù ia e ìriti — oia te fenua atoà nei. ⁵ Te ìmi rā òe i te maitaì rahi na òe iho! Eiaha e ìmihia; inaha hoì, te hōpoi mai nei au i te ìno i nià i te taata atoà ra — te parau mai ra Iehova — e hōroà atu rā vau i te ora no òe ei taoà, i te mau vāhi atoà ta òe e haere na.

46 ¹ Te parau a Iehova i tae mai i te perofeta ra ia Ieremia, no te mau fenua ra:

Pauraa to Àifiti i Taretemita

² No Àifiti ra, no te nuu a te arii o Àifiti ra a Faraò-Neto, i te pae pape ra i Èufarate ra, ta te arii o Pāpurōnia, ta Nēputaneta i tāiri ra, i te matahiti maha o Iehoiatima a Iotia, e arii o Iuta ra.

³ A faaue na i te àhu tamaì e te pāruru,
a faaineine i te àro!

⁴ A faaùnaùna i te mau puaahoro-fenua!
E paìuma òutou, e te feiā puaahoro-fenua ra!

A tià noa atu ai mā to òutou tāupoo atoà ra,
a faaànaàna i te māhae,
a àhu na i te àhu tamaì!

⁵ E aha te mea, i te hiòraa atu vau, ua mataù anaè rātou?

Ua hoì i muri,
e te feiā pūai, ua tāirihia ia i raro:
ua maùe ê rātou, aore i hiò i muri:
ua haapunihia e te mataù!

— te parau mai ra Iehova.

⁶ Eiaha tei òiòì ra e horo ê!

Eiaha tei pūai e ìmi i te ora!

Tei te pae i apatoèrau ra, i te hiti o te Èufarate,
ua turori rātou, e ua hià.

⁷ O vai teie e faateitei mai te pape ra,
o tei horo ûàna noa mai te pape tahe?

⁸ O Àifiti tei faateitei mai te pape ra,
e mai te pape tahe ra, ta na pape i te horo ûàna.

Ua nā ô o ia: E faateitei au,
e ia nīnāhia te fenua ia ù,
e rave haamou vau i te òire, e to na atoà ra mau taata.

⁹ A paìuma e te mau puaahorofenua e!
Ia ûàna òutou i te rave, e te mau pereòo, e tuu atu i te àito ra,
o Tuta e o Futa,
o tei rave i te pāroru ra,
e te Âti-Rūtā e fana ta na mauhaa e rave ra.

¹⁰ O te mahana rā teie no te Fatu;
e mahana tāhoora na Iehova Tapaota ra,
ei tāhoora atu i tana mau ènemi.

E pau hoì rātou i te òè, e fiu ia,
e e taèro roa i to rātou toto.

E tūtia hoì ta te Fatu ra, ta Iehova Tapaota ra,
i te fenua i te pae i apatoèrau, i te pae pape i Èufarate ra.

¹¹ A haere i nià i Tireata, a rave ai i te rāau, e te tamahine pāretēnia
i Àifiti ra!

E haaputuraa rāau faufaa òre ta òe na,
aita o òe e ora.

¹² Ua ìte te mau fenua i to òe vahavaharaa,
e ua î te fenua i to òe reo,
ua turori hoì te àito i te àito,
e ua maìri âpipiti rāua.

Te tairiraahia to Àifiti

¹³ Te parau a Iehova i parau mai i te perofeta ra ia Ieremia, no te
haereà mai o te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta, e tairi i te fenua
ra ia Àifiti:

¹⁴ E faaite òutou i Àifiti,

e faaïte hua i Mitatora,

e faaïte hua atoà i Nofa e Tapaneheta!

E parau atu òutou: Taataahi ètaèta na, ia itoito òe na,

e pau hoì te taata atoà i te òè e àti noa aè òe nei!

¹⁵ E aha te mea i hià ai to taata pūai ra?

Aore aè ra o ia i mau, no te mea na Iehova o ia i hōpara i raro.

¹⁶ E rave rahi ta na i faaturori;

e ua hià te tahi i nià iho i te tahi, i parau ai rātou:

A tià, mai haere tātou i to tātou ra,

i to tātou fenua i fānau mai ai ra,

i te òè hoì o te hāmani ìno nei.

¹⁷ Ua pii atu ra rātou i reira, o te arii o Àifiti ra, o Faraò,

«Ua pau, ua mairi ia na te tau i haapaòhia ra».

¹⁸ Te ora nei au,

— te nā ô mai ra te Arii, no na te iòa ra o Iehova Tapaota ra —

oia mau, mai ia Tāpora i roto i te mau mouà ra,

e mai ia Taremera i tahatai, e haere mai o ia!

¹⁹ A faaineine na i ta òe ra mau tauhaa, e haere i te tītīraa ra,

e te tamahine i pārahi i Àifiti ra!

E riro hoì Nofa i te ano,

e pau, e aore roa e taatahia.

²⁰ Mai te puaatoro ufa âpī e te nehenehe Àifiti...

Te haere mai ra rā te pohe mai te pae apatoèrau ra...

²¹ E au tana ra mau taata tārahuhia i roto ia na ra,

i te puaatoro rii paè poria ra.

Ua fāriu ê rā te reira atoà ra, ua maùe pāatoà ra, aore roa i mau mai.

No te mea ua tae i to rātou mahana, e pohe ai ra,

e te taime i roohia mai ai rātou ra.

²² E riro te àhehe o to na reo mai to te ôfi;

e haere mai hoì rātou mā te nuu,

e e roohia atu o ia e rātou mā te ôpahi,

mai te feiā tūpū rāau ra.

²³ E tūpū rātou i te ururāau na na

— te parau mai ra Iehova —
 eita rā e hope ia ìmi;
 e rahi hoì te reira i to te àrape,
 tē òre e hope ia taiò ra.

²⁴ Ua haamā te tamahine a Àifiti,
 ua hōroàhia atu i te rima o te taata i te pae i apatoèrau ra.

²⁵ Ua parau mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra: Inaha, e rave au ia Àmona i Nō ra, e ia Faraò, e ia Àifiti, e to na atoà ra mau atua, e te mau arii, oia hoì Faraò, e te feiā atoà i tiàturi ia na. ²⁶ E tuu atu vau ia rātou i te rima o te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe, i te rima o te arii o Pāpurōnia o Nēputaneta, e te rima o to na ra mau tāvini; e taatahia rā te reira a muri aè, mai tei tahito atoà ra — te nā reira mai ra Iehova.

To Ìteraèra faaoraraahia

²⁷ Eiaha rā òe e mataù,
 e taù tāvini, e Iatōpa e!
 Eiaha atoà òe e taiā, e Ìteraèra e!
 Inaha, e aratai mai hoì au ia òe mai te vāhi maoro mai mā te ora,
 e to òe ra huaai mai te fenua mai i tītī ai rātou;
 e hoì mai hoì Iatōpa a faaea māite ai,
 e pārahi hoì o ia mā te ora, e òre hoì te hoê e haamataù mai.

²⁸ Eiaha òe e mataù,
 e taù tāvini, e Iatōpa
 — te parau mai ra Iehova —
 ei pihai atoà iho hoì au ia òe.
 E rave faahope noa vau i te mau fenua atoà i ta ù i tiahi atu ia òe ra;
 e òre rā vau e rave faahope ia òe,
 e rave au ia òe mā te haapaò māite,
 e òre e faaano roa atu ia òe.

I nià i te Firiteti

47 ¹ Te parau a Iehova i tae mai i te perofeta ra ia Ieremia i te Firiteti, aore ā Tata i pau ia Faraò ra:

² Te nā ô mai ra Iehova:

Inaha, e pape tē tupu mai ra i te pae i apatoèrau ra,
e riro ei pape rahi ûàna;

e nīnāhia te fenua e te mau mea atoà i nià iho ra,
te òire, e te feiā atoà i pārahi i reira.

E òto hua hoì te taata atoà,

e te mau taata atoà o te fenua nei, e auē ia,

³ i te paapaaina o te âvae o ta na puaahorofenua pūai ra,
i te haruru o te mau pereòo ra,

e te tāùù o te porotaa ra;

aore te feiā metua i hiò mai i muri i te tamarii ra,

riro atu ra to rātou rima ei mea faufaa òre i te mataù.

⁴ No te mahana e fātata mai nei e pau roa ai to te Firiteti,
ia tāpū-ê-hia te mau tauturu i toe, i Tūria e Titona;

e pau hoì te Firiteti ia Iehova,

te toeà o te fenua ra o Tafatori.

⁵ Te fātata mai ra te pahure i nià ia Tata,

haamāmūhia hoì Àteterona,

e te toeà o to rātou peho ra e.

A hea òe e faaea ai i te òtiòti ia òe iho ra?

⁶ E te òe a Iehova e!

A fea rā òe e faaea māite ai?

A hoì i roto i to vehi,

e faaea na, eiaha e haùti.

⁷ — E aha e tià ai ia faaea, e eiaha e haùti?

I tei poroìhia e Iehova ra ia Àteterona, e te pae tahatai ra!

Ua haapaòhia ia e ana i reira!

I nià ia Moapi

- 48** ¹ No Moapi,
te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra:
A tae hoì Nepo e! Ua pau!
Ua māheàheà Tiriataima, ua riro;
ua haamā Mitetapa, ua mataù hoì.
- ² E òre Moapi e haamaitaì-faahou-hia,
ua ìmi hoì rātou i te ìno no na i Hetepona,
ua nā ô e: Haere mai tātou e faaère atu ia na, eiaha ia parauhia e e
nūnaa!
- E o òe atoà, e Matemena, e haamāmūhia ia;
e tipapahia òe e te òè ra.
- ³ E pii tei ìtea mai i Horonaima:
Te pau e te pohe rahi!
- ⁴ Ua pau roa Moapi!
Te ìtea ra te reo o te tamarii no na.
- ⁵ I te paìumaraa i Ruhita e paìuma ai rātou mā te òto tāmāu ra;
i te pouraa i Horonaima,
te ìte ra te ènemi i te auē pau!
- ⁶ A maùe òutou, ia ora hoì òutou,
riro noa atu ai òutou mai te rāau pohe i te mētēpara ra!
- ⁷ No te mea te tiàturi ra òe
i to òe maitaì i noaa, e ta òe ra òhipa,
e pau òe.
E riro hoì Temota ei tītī,
e te mau tahuà na na,
e te mau arii atoà io na ra.
- ⁸ E tae mai te haru i te mau òire atoà ra,
e òre roa te hoê òire e ora;
e mou te peho, e pau te vāhi pāpū,
ta Iehova ā hoì i parau mai ra.
- ⁹ Hō atu i te pererau ia Moapi,

ia maùe ê atu o ia ra!

E ia ano atu to na ra mau òire,
e eiaha roa ei taata to roto ra.

¹⁰ Ia tatārahia tei rave i te òhipa a Iehova mā te itoito òre,
ia tatārahia tei faaère i ta na òè i te toto.

¹¹ I pārahi noa na Moapi mai te âpīraa mai ā,
ua mātaro o ia i te pārahi noa,
aore hoì i faatō-ê-hia i terā fārii, i terā fārii,
aore hoì i riro ei tītī.

I mau ai to na huru i roto ia na,
e aita ta na haapaòraa i faahuru-ê-hia.

¹² — Te nā ô mai ra rā Iehova: Inaha, te fātata mai ra te mahana, e
tono atu ai au i te feiā faatahe e faatō ê atu ia na; e ia pau roa ta na
mau fārii, e ia pararī ta na mau hue. ¹³ E haamā hoì Moapi ia Temota,
mai te ùtuafare o Ìteraèra i haamā i to rātou tiàturiraa ia Pētera.

¹⁴ E aha hoì òutou e tià ai ia parau e:

Te pūai nei mātou,
e taata ètaèta i te tamaì!

¹⁵ Ua haruhia Moapi e ua faaruè i to na mau òire,
e te mau taata âpī i mātihia na na ra,
ua reva i raro i te taparahiraa

— te parau mai ra te arii, o Iehova Tapaota ra to na ià.

¹⁶ E fātata mai ra te àti o Moapi,
e te òiòì mai ra to na pohe.

¹⁷ A òto ia na,
e te feiā atoà e haaàti mai ia na nei,
e o òutou hoì o tei ìte i to na ià!

A nā ô e: Te tēpeta ètaèta e,
te rāau nehenehe i fati e!

¹⁸ A pou mai na i raro, i to òe na teòteò,
a pārahi i nià i te repo marō,
e terā ra tamahine i pārahi i Tipona!

Te paìuma atu ra te haru ia Moapi e rave ia òe,

e na na e rave i to mau haapūraa ètaèta na.

¹⁹ Tià noa i te pae èàtià, a hiò ai,
e tei pārahi i Àroera!

E o tei maùe ra,
a ui atu, e te vahine i ora mai ra,
a nā ô atu ai: Ua ahahia?

²⁰ Ua māheàheà Moapi, no te mea ua pararī o ia i raro.

E auē òutou, a pii hua!
E faaite hua òutou i Àranona,
e ua pau roa Moapi!

²¹ Ua tuuhia mai te parau au i te fenua pāpū atoà ra, ia Horona, e ia Iahāta, e ia Mefaata, ²² e ia Tipona, e ia Nepo, e ia Pete-Tipirataima, ²³ e ia Tiriataima, e ia Pete-Tamura, e ia Pete-Meona, ²⁴ e ia Tiriota, e ia Pōtara, e i nià atoà i te mau òire i te fenua ra i Moapi, tei te ātea ê, e tei fātata mai.

²⁵ Ua òòti-ê-hia te tara o Moapi,
e ua ôfatihia tana rima,
— te parau mai ra Iehova.

²⁶ Faataèro hua atu òutou ia na, no te mea ua faarahi o ia ia na iho i te aro o Iehova! E tāvirī hoì Moapi i to na rūaira, e e riro atoà o ia ei tāhitohitoraa! ²⁷ Aore ānei hoì Ìteraera i riro ei tāhitohitoraa na òe? Roohia atu ānei o ia, tei roto i te mau èiā, i tāhitohito atu ai to vaha ia na?

²⁸ A faaruè i te mau òire,
ei roto i te mato pārahi ai,
te mau taata no Moapi!

E ia riro mai te ûûairaò tei ôfaa i te hiti o te âpoo ra!

²⁹ Ua ìte mātou i te faateitei o Moapi,
— teòteò rahi roa to na —
to na faarahi, e te ahaaha,
e te teitei o te âau.

³⁰ — Te nā ô mai ra Iehova: Ua ìte au i te ûàna o to na riri, e òre rā e tià ia na ia faatupu i to na manaò i te haavare. ³¹ E i teie nei, e òto

vau ia Moapi, e òto pii hua vau ia Moapi atoà ra, e mihi au i te mau taata i Tira-Herete.

³² E òto vau ia òe i te òto ia Iatēra, e te vine i Tipema; ua toro te mau âvei i te tahi pae miti ra, ua tae roa te reira i te miti i Iatēra; ua roohia ta òe māa e te vine àuhune i te pau.

³³ Ua hōpoi-ê-hia te òaòà e te àrearea i te âua hotu rahi, i te fenua o Moapi; e te uaina no te neneïraa ra, ua faaòrehia e au; ua òre te taataahi ua taataahi mā te ùmere; e te ùmere, eere atu ra i te ùmere.

³⁴ Te ìtea ra te reo mai Hetepona e Èreare, ua tae roa to rātou reo i Iahāta, mai Toara e Horonaima, mai te puaatoro ufa matahiti toru ra; e te pape i Nimirima, e pau ia. ³⁵ — Te nā ô mai ra Iehova: E faaòre au i Moapi, i tei haere i te vāhi teitei ra, e tei tūtuì i te mea noànoà no to na ra mau atua. ³⁶ E i teie nei, e òto taù âau ia Moapi mai te vivo ra, e òto taù âau mai te vivo ra i te mau taata no Tira-Herete, no te mea o te taoà rii i noaa ra, ua pau. ³⁷ Aore hoì e upoo toe i te pādihia, aore ùmiùmi toe i te hahuhia, aore rima toe i te òtiòtihia i te òto, e aore taata toe i te àhu i te àhu òto. ³⁸ Tei nià i te mau tāpoì fare o Moapi, e i roto i te mau aroā atoà ra, o te òto anaè ra ia; ua vāvāhi au ia Moapi mai te âau aore i hinaarohia ra — te parau mai ra Iehova. ³⁹ Âuē te pararī no na i raro e! Ta rātou ia i pii mai ra! Te fāriu o Moapi i te tua mā te haamā e! E riro hoì Moapi ei tāhitohitoraa, e ei mataùraa na te taata atoà e àti noa aè o ia ra. ⁴⁰ Ua nā ô mai ra hoì Iehova: Inaha, e maùe te hoê mai te àeto ra, a hōhora ai i to na pererau i nià ia Moapi.

⁴¹ Ua pau te mau òire, ua hitimaùe te mau pare; e riro hoì te feiā àito i Moapi i taua mahana ra, mai te âau o te vahine ia roohia i te fānau ra.

⁴² E pau hoì Moapi, e òre e parauhia e nūnaa, no te mea ua faateitei o ia ia na iho ia Iehova ra.

⁴³ Te mataù, e te âpoo, e te m̄arei,
tei nià ia ia òe, e to Moapi e!

— te parau mai ra Iehova.

⁴⁴ O tei horo i te mataù ra,
e maìri ia ia i te âpoo,
e o tei ora i te âpoo ra,
e fifi ia i te m̄arei;

roohia atu o ia e au, oia hoì Moapi,
i te matahiti t̄ahoo atu ia na
— te parau mai ra Iehova.

⁴⁵ Tià noa mai ra tei horo ra
i roto i te maru o Hetepona no te p̄uai,
p̄uroro noa mai ra r̄a te auahi mai roto mai ia Hetepona,
e te pura auahi mai roto mai i Tihona,
e ua pau te hiti o Moapi,
e te torōna o te feiā haùti ra.

⁴⁶ A tae hoì òe, e Moapi!

E àti to òe, e te mau taata o Temota e!
Ua hōpoi-t̄it̄i-hia e r̄atou to mau tamarii;
ua reva atoà hoì to mau tamahine ei t̄it̄i.

⁴⁷ E ruri ê r̄a vau i te t̄it̄iraa o Moapi,
ia tae i te mau mahana hopeà ra
— te n̄a reira mai ra Iehova.

O te hopeà ia o te parau ia Moapi.

I nià ia Àmona

49 ¹ No te Âti-Àmona
— te n̄a ô mai ra Iehova:

Aita a Ìteraèra e tamarii?

Aita a ana e taata âià?

E aha iho ra hoì Miretoma i p̄rahi ai i te fenua o Tatā?

E to na ra mau taata i p̄rahi ai i to reira mau òire?

² E teie nei — te n̄a ô mai ra Iehova—

te fātata mai ra te mahana, e ìtea ai ia ù i Rāpa, io te Âti-Àmona, te pii tamaì,

e riro hoì o ia ei puèà pau,
e pau hoì tana mau tamahine i te auahi;
e riro mai hoì to rātou pārahiraa ia Ìteraèra,
tei riro to na ia rātou ra,
— te nā reira mai Iehova.

³ A auē, e Hetepona, ua pau hoì Ài!
A pii hua, e te mau tamahine i Rāpa,
a àhu òutou i te àhu òto a òto ai,
a horo haere noa ai nā roto i te mau âua!
E riro hoì Miretoma ei tītī,

e te feiā tahuà e te mau arii atoà io na ra,

⁴ E aha hoì òe i teòteò ai i te peho ra?

hotu noa iho to òe peho,
e terā ra tamahine tāiva,
e teòteò i ta na ra taoà o tei parau e:

O vai tei tae mai ia ù nei?

⁵ Inaha, e hōpoi mai au i te mataù i nià ia òe,
— te parau mai ra te Fatu, o Iehova Tapaota ra —
i te feiā atoà e haaàti mai ia òe ra;
e fati anaè òutou atoà i te reira,
e aore roa e taata e faahoì i tei fati ra.

⁶ Muri aè ra i te reira,
e ruri ê au i te tītīraa i te tamarii o Àmona ra
— te parau mai ra Iehova.

I nià ia Ètoma

⁷ No Ètoma

— te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Aita atu ra e paari i Temāni?

Ua òre te parau i te feiā haapaò ra?

Ua pee ê atu ra to rātou paari?

⁸ A maùe, a fāriu,
 ei te vāhi hōhonu pārahi ai,
 e te mau taata o Tētana e!
 O te àti o Ètau tei tuuhia e au i nià ia na,
 oia te tāhooraa mai ia na.

⁹ I tae mai te feiā pōfai vine ia òe ra,
 e òre rātou e faatoe i te toe?
 E èiā tē haere mai i te pō ra,
 e haru rātou e ia māha te hinaaro.

¹⁰ Ua vaiiho-noa-hia Ètau e au,
 ua heheuhia e au to na ra mau tāpuniraa,
 e e òre o ia e moè ia tāpuni;
 ua hope to na huaai i te pau, e to na ra mau taeae, e to na ra mau
 taata-tupu,
 e ua òre o ia.

¹¹ A vaiiho i to mau ôtare,
 ia faaorahia rātou e au,
 e te mau vahine ìvi, ia tiàturi rātou ia ù.

¹² — Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, te feiā e òre e au ia inu ra, ua
 inu mau ia i taua âuà nei; e faaòre-roa-hia ānei ta òe utuà? Eita òe e
 ère i te utuà, e inu mau ā òe na. ¹³ — Te nā ô mai ra Iehova: Ua tapu
 vau ia ù iho, e riro Pōtara ei maereraa, e ei faaìnoraa, ei pau hoì, e ei
 tuhiraa, e riro to na atoà mau òire ei vāhi faaruè-tāmau-hia.

¹⁴ Ìte aè nei au i te roo no ô ia Iehova ra,
 e ua tonohia te hoê veà i te mau fenua, e nā ô atu:
 Haaputuputu mai òutou, tii mai e rave ia na:
 A tià i nià, e haere e àro!

¹⁵ Inaha, ua iti òe ia ù i te mau fenua nei,
 e te vahavahahia i rotopū i te taata nei.

¹⁶ Ua vare òe i te teòteò o to âau e o òe i mataùhia,
 e tei pārahi i roto i te taòā mato ra,
 e tei ia òe te teitei o te âivi ra.

Haamau noa ā òe i to ôfaaraa i nià ê mai to te àeto ra,

e tuuhia òe e au i raro i reira

— te parau mai ra Iehova.

¹⁷ E riro hoì Ètoma ei maereraa, e te mau taata atoà ia haere ra, e maere anaè ia ia na; e tãhitohito hoì ia na i to na ra mau pohe.

¹⁸ Mai tei te tãhitumuraa ia Totoma e ia Tomora, e te mau òire atoà i reira — te parau mai ra Iehova —

aore roa e taata e pãrahi i reira,

e òre hoì ta te taata nei tamaiti e tiàhapa i reira.

¹⁹ Inaha, mai te riona i te hãono o Ioritãna,

ia haere mai o ia i taua pãrahiraa ètaèta ra;

e faahoìhia rã o ia e au mā te òiòì, faaruè mai ra i te reira ra.

O vai hoì taua taata mãitihia ra, ia haapaò atu vau i nià i te reira?

O vai tei au ia ù nei?

E na vai e faaite mai ia ù?

O vai hoì taua tiaì ra, e mau ia tià i mua ia ù nei?

²⁰ E i teie nei, e faaroo mai òutou

i te parau na Iehova i ôpuahia e ana ia Ètoma,

e ta na parau i ôpuahia e ana i te mau taata o Temãni!

O tei tii roa i roto i taua nana ra tē aratō ia rãtou;

e pau hoì rãtou mā to rãtou pãrahiraa atoà ra.

²¹ Te àueue nei te fenua

i te haruru o to rãtou hiòraa, e ua auē;

e ua tae roa te haruru i te miti ùteùte ra.

²² Inaha, e pee o ia i nià e maùe mai te àeto ra, e hōhora o ia i to na pererau nã nià ia Pōtara; e ia tae i taua mahana ra, e riro te âau o te feiã ètaèta i Ètoma mai te âau o te vahine ia roohia i te fãnau ra.

I nià ia Tamateto

²³ No Tamateto,

ua māheàheà Hamãta rãua atoà o Àrafata,

no te mea ua ìte rãtou i te roo ìno ra.

Ua tarapape rãtou i te mataù mai tei te tai,

e òre roa e faaea ra.

²⁴ Ua paruparu o Tamateto, ua fāriu o ia e horo ra,
 ua roohia o ia e te mataù;
 ua roohia o ia e te àti ra,
 e te māuiui mai to te vahine ia roohia e te fānau ra.

²⁵ Inaha, aore i toe te òire tuìroo ra,
 te òire i te òaà no ù ra!

²⁶ E i teie nei, e hià to na mau taata âpī i roto i to na iho mau aroā,
 e to na atoà ra mau taata tamaì, e tãpū-ê-hia ia ia tae i taua mahana
 ra — te parau mai ra Iehova Tapaota ra. ²⁷ E tūtù au i te auahi i te
 patu i Tamateto ra, e àma hoì, e ia pau te mau fare arii o Penehata.

I nià i te mau hau arii Ârāpia

²⁸ No Tetara, e no te mau pātireia i Hātorā, tei tãrihia e te arii o
 Pāpurōnia ra e Nēputaneta,

— te nā ô mai ra Iehova:

A tià òutou, e haere i nià i Tetara,
 e ia pau roa te mau taata o Tetema.

²⁹ E ravehia e rātou te mau tiàhapa e te mau nana na rātou,
 ta rātou mau pāruru, e te mau tauhaa atoà ra;
 e rave hoì rātou i ta rātou mau tãmera na rātou iho,
 e piihia atu hoì rātou: E mataù teie e àti noa aè!

³⁰ A maùe, e ia ātea ê atu, ei te vāhi hōhonu e te moèmoè pārahi ai,
 e te mau taata o Hātorā e!

— te parau mai ra Iehova.

I ôpua noa na te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta, e rave ia òutou,
 e ua taa māite ta na i ôpua ia òutou.

³¹ A tià i nià, e haere, e rave i te fenua mâniaonaò òre,
 i tei pārahi mā te mataù òre

— te parau mai ra Iehova.

Aita hoì o rātou e ôpani, aore hoì e teà,
 te faataa ê ra to rātou pārahira.

³² E pau ta rātou mau tãmera i te haru,
 e riro hoì ta rātou mau taoà e rave rahi no te pau,

e haapūrara ê atu vau ia rātou i nā pū matai atoà ra;
 i te feiā e pāòti poto i te rouru ra,
 mai te mau vāhi atoà mai to rātou àti ia hōpoi mai au ra
 — te parau mai ra Iehova.

³³ E riro Hātorā ei pārahiraā no te teni,
 ia ano e a muri noa atu;
 aore roa e taata e pārahi i reira,
 e òre hoì te hoê tamaiti o te taata nei e purutia i reira.

I nià ia Èrama

³⁴ Te parau a Iehova i tae mai i te perofeta ra ia Ieremia, ia Èrama,
 i te matamehāi o te hau o te arii o Iuta ra, o Tetetia, nā ô mai ra:

³⁵ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:
 Inaha, e ôfati au i te fana o Èrama,
 o te rahi ia o to rātou pūai.

³⁶ E hōpoi mai au i nā matai e maha i nià ia Èrama,
 no nā hopeà e maha o te rai ra,
 e haapūrara vau ia rātou i taua mau matai atoà ra: e aore roa e fenua
 e òre i te taeà e to Èrama i faaruèhia ra.

³⁷ E haamataù hoì au ia Èrama i te aro o to rātou ènemi,
 i te aro o te feiā i tītau mai ia rātou ia pohe ra.
 E hōpoi mai au i te ìno i nià ia rātou,
 e te ûàna o to ù nei riri
 — te parau mai ra Iehova.

E faaue au i te òè e tipapa ia rātou,
 e ia hope roa rātou i te pohe ia ù.

³⁸ E faatià vau i taù terōno i Èrama,
 e haamou vau i te arii e te fētii arii atoà i reira
 — te parau mai ra Iehova.

³⁹ Ia tae rā i te mau mahana hopeà ra,
 e riro vau i te ruri ê te tītiraā o Èrama
 — te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

Te anoraa o Pāpurōnia, te faaoraraahia o Ìteraèra

50 ¹ Te parau i parauhia e Iehova ia Pāpurōnia, e te fenua ra o te Tarataio, i te vaha o te perofeta ra, o Ieremia.

² E faaite òutou i te mau fenua,

e faaite hua,

e hōpoi i te tāpaò i nià ra!

E faaite hua, eiaha e hunahia!

E parau òutou e: Ua pau Pāpurōnia!

Ua māheàheà Pērā,

ua pararī Merotata!

E to na mau îtoro, ua māheàheà ia,

e ua haapararīhia te mau mea faufau no na ra!

³ Teie mai nei te hoê fenua mai te pae i apatoèrau mai,

e ano to na fenua ia na,

e aore roa e taata e pārahi i reira;

ua maùe ê te taata, e te puua atoà, ua reva.

⁴ — Te parau mai ra Iehova:

Ia tae i te reira mau mahana, e te reira tau,

e tae mai ai te tamarii a Ìteraèra,

rātou e te tamarii a Iuta atoà;

e haere noa rātou mā te òto ia haere ra,

i te ìmiraa i to rātou Atua ra ia Iehova.

⁵ E ui rātou i te èà e haere i Tiona,

mā te fāriu to rātou mata i reira, e te nā ôraa e:

Haere mai, tātou e àti atu ia Iehova

i te tahi faufaa mure òre na tātou, tē òre roa e moè.

⁶ — E māmoè moè taua mau taata no ù ra;

na to rātou mau tiaì i arataì ê ia rātou i nià i te mouà,

i te fāriu-ê-raa atu i terā mouà, i te âivi,

ua reva ê rātou, e ua moè to rātou faaeareaa.

⁷ Tei ìtea atu e rātou ra, ua rave ia rātou;

e ua nā ô noa iho ra to rātou mau ènemi:

Aita a tātou e hara, no te mea ua hara rātou ia Iehova,
te vairaa o te parau-tià, ia Iehova hoì,
te tiàturiraa a to rātou mau metua ra.

⁸ E haere ê òutou mai roto atu i Pāpurōnia,
e haere ê i te fenua o te Tarataio,
e ia riro mai te puaaniho oni i mua i te nana ra.

⁹ Inaha hoì, e âmuiraa fenua rarahi no te pae i apatoèrau,
ta ù e faatià, e ua aratai mai ei rave ia Pāpurōnia;
e patī māite hoì rātou ia rave ia na,
e pau hoì o ia ia rātou,
e riro to rātou mau òhe mai to te àito paari ra,
e òre e hoì faufaa òre noa mai.

¹⁰ E riro hoì te Tarataio ei taoà pau,
e mauruuru te feiā atoà e haru ra.
— te parau mai ra Iehova.

¹¹ E ua òaòà anaè òutou, e ua ârue anaè,
e te feiā i taparahi i taù terero;
e ua poria anaè òutou mai te puaatoro ufa e taataahi ra,
e ua ûâ mai te puaatoro paè ra!

¹² E māheàheà to òutou metua vahine,
e haamā rahi hoì tei fānau ia òutou;
inaha, ei hopeà mai o ia no te mau fenua ra,
ei fenua pau rā, ei fenua pāpāmarō, ei mētēpara.

¹³ E òre ia e mau i te riri o Iehova,
e riro rā i te ano roa.

Te feiā atoà e haere nā pihai iho ia Pāpurōnia,
e riro i te maere, e tāhitohito hoì i te rahi o to na àti.

¹⁴ Haaàti māite ia Pāpurōnia e àti noa aè,
e tei mātarō i te haafefe i te fana ra;
a teà, eiaha e faaherehere i te òhe!

No te mea ua hara o ia ia Iehova ra.

¹⁵ A ùmere, e te feiā haaàti ra ia na!

Ua auraro o ia, ua maìri to na patu i raro,

ua hurihia to na âua i raro;
no te mea e tãhoora na Iehova.

Tãhoo mãite atu òutou ia na!

E mai ta na hoì i rave mai ra,
e nã reira atoà òutou ia na!

¹⁶ E faaòre i te ueue huero i Pãpurõnia,
e tei rave i te òòti ia tae i te tau àuhune ra!

No te òè o te feiã taparahi, e fãriu ai rãtou atoà i to na iho ra mau taata,

e horo hoì rãtou atoà i to na iho ra fenua!

¹⁷ E mãmoe haapūrara-ê-hia Ìteraèra,
mai ta te riona e haapūrara ê ra;

ua pau na hoì o ia i te arii o Àtura ra, e o teie tei rave i te hopeà nei, pãòo mãite ia, e ua tae i te ivi ra, oia te arii o Pãpurõnia ra, o Nēputaneta. ¹⁸ E i teie nei — te nã ô mai ra te Atua o Ìteraèra, o Iehova Tapaota ra — Inaha, e rave au i te arii o Pãpurõnia e to na atoà ra fenua, mai ta ù hoì i rave i te arii o Àtura ra.

¹⁹ E faahoì mai rã vau ia Ìteraèra i to na iho ra âua;
ei nià o ia i Taremera àmu ai, e ei Patana,
e ei nià i te mouà ra i Èferaima,
e ei Tireata e paia ai o ia.

²⁰ Ia tae i te reira mau mahana, e i te reira taime,
— te parau mai ra Iehova —
i ìmihia ai te piò o Ìteraèra, e aita rã,
— e te hara o Iuta, e aita;
e faaòre hoì au i ta rãtou hara i tei vaiihohia e au ra.

²¹ A haere i nià, a rave i te fenua ra o Merataima,
e rave i te reira,
e e rave atoà i te mau taata no Petota:
e haapau, e tãihitumu nã muri iho ia rãtou,
— te parau mai ra Iehova.

A rave ai i ta ù i faaue atu ia òe ra.

²² E haruru tamaì tei te fenua nei,

mai te pau rahi ra.

²³ Âuē te hāmara o te ao atoà nei i te tãpũ-ê-hia e tē pararī roa e!

Âuē o Pāpurōnia i riro ei maereraa na te mau fenua atoà ra e!

²⁴ Ua tuu hoì au i te mārei ia òe,

e noaa iho ra òe, e Pāpurōnia,

i te vareraa ra;

ua ìtea òe, e ua riro atoà òe,

no te mea ua mārō òe ia Iehova ra.

²⁵ Ua maheu ia Iehova te vaira mauhaa tamaì na na ra,

e ua rave mai i te mauhaa no to na ra tãiroiro;

o te òhipa hoì teie na te Fatu,

na Iehova Tapaota ra,

i te fenua o te Tarataio ra.

²⁶ E tii mai òutou to te fenua roa mai, e rave ia na,

ìriti òutou i to na mau fare vaira maa,

e taataahi noa ia na mai te puèa ra, e ia pau roa o ia ra!

Eiaha roa ta na ei toe!

²⁷ Tiàpài i te mau puaatoro oni na na,

e tuu atu ia i raro ia tiàpàhia!

A tae hoì rātou! Ua tae hoì i to rātou mahana,

i te taime e tiihia mai ai rātou.

²⁸ Te reo o te feiā i maue e ua ora, mai te fenua mai i Pāpurōnia ra,

ia faaite i te riri o to tātou Atua, o Iehova, i Tiona,

te tãhoo i to na ra hiero!

²⁹ Haaputu mai i te feiā teà i Pāpurōnia,

tei mātaro i te haafefe i te fana ra!

A pātia na i te pūhapa ia na e àti noa aè,

eiaha roa to na ia ora atu;

Tãhoo māite atu i ta na òhipa,

e mai ta na atoà i rave ra, e nā reira atoà ia na!

No te mea e rave teòteò ta na i rave ia Iehova ra,

i tei Moà i Ìteraera nei.

³⁰ E i teie nei, e hià to na ra mau taata âpī i te mau aroā no na ra; e te feiā àito atoà no na ra, e tãpū-ê-hia ia, ia tae i taua mahana ra, — te parau mai ra Iehova.

³¹ Inaha, aore au io na, e terā ra òire teòteò e!

— te nā reira mai ra te Fatu, o Iehova Tapaota ra.

Ua tae hoì i to òe ra mahana,
te taime e ravehia atu ai òe ra.

³² E turori hoì tei teòteò ra, e hià,
e aore roa e faatià ia na;
e tūtuì au i te auahi i roto i to na ra mau òire,
e pau hoì ia na i te auahi e àti noa aè.

Te Fatu: te faaora o Ìteraèra

³³ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

I nēia-hua-hia te tamarii a Ìteraèra e te tamarii a Iuta atoà ra;
o tei rave ia rātou ei tītī ra, ua tãpeà roa ia,
e aore roa i tuua.

³⁴ E pūai to tei faaora ia rātou ra,
o Iehova Tapaota ra to na iòà;
na na e faatià hua mai ia rātou, e ia hau noa atu te fenua nei,
e ia rūrūtaina to Pāpurōnia.

Te ôpuaraa a te Fatu i nià ia Pāpurōnia

³⁵ Ei òè to nià iho i te Tarataio
— te parau mai ra Iehova —
ei nià atoà i te taata atoà o Pāpurōnia,
ei nià i to na atoà ra pupu arii,
ei nià atoà i to na ra mau taata paari!

³⁶ Ei òè to nià i to na ra mau taata haavare!

E na te reira e faatià noa!

Ei òè to nià i te feiā pūai!

E na rātou e mataù noa.

³⁷ Ei òè to nià i te mau puaahorofenua,

e i nià atoà i te mau pereòo!

Ei nià atoà i te feiā ânoì noa i roto ia na ra!

E riro ia rātou mai te vahine ra!

Ei òè to nià i te mau taoà ra!

E pau ia te reira i te haru!

³⁸ E riro i te pau ta na pape!

E pāpāmarō ia rātou!

No te mea e fenua tii-òtiòti-hia ra,

e te faaahaaha ra rātou i te îtoro.

³⁹ E i teie nei, e pārahi te mau mea taehae o te àihere e te mau taehae o te aru ra i reira,

e te tamahine o te ione e pārahi atoà ia i roto ra,

e òre roa e riro faahou ei òire,

e òre e pārahihia i terā uì, i terā uì.

⁴⁰ Mai ta te Atua i tāihitumu ia Totoma e ia Tomora,

e te mau òire atoà i reira ra

— te nā ô mai ra Iehova —

aore roa e taata e pārahi i reira,

e te tamaiti a te taata e òre roa e purutia noa atu i reira.

⁴¹ Inaha, e taata no apatoèrau mai,

e fenua rahi, e te mau arii no te mau fenua roa

i te araaraa-atoà-raa mai.

⁴² Te tāpeà ètaèta ra i te fana e te māhae;

e àito rahi rātou, e òre e aroha mai;

e haruru to rātou reo mai te miti ra;

ei nià i te puaahorofenua rātou e pārahi ai,

mā te nānāi māite, mai te taata tamaì ra, ei rave ia òe ra,

e te tamahine Pāpurōnia ra...

⁴³ Ìte aè ra te arii o Pāpurōnia i te roo ia rātou,

e paruparu iho ra tana rima;

ua roohia o ia i te horuhoru,

e te māuiui mai to te vahine ia tata i te fānau ra.

⁴⁴ Inaha mai te riona i te hāono o Ioritāna,

ia haere mai o ia i te pārahiraa ètaèta ra;
 e faahoìhia rā rātou e au mā te òiòì, faaruè mai ra i te reira ra.
 O vai hoì taua taata mātīhia ra, ia haapaò atu vau i nià i te reira?
 O vai tei au ia ù nei?
 E na vai e faaite mai ia ù?

O vai hoì taua tiaì ra, e mau tià ia i mua ia ù nei?

⁴⁵ E i teie nei e faaroo mai òutou i te parau a Iehova, i ôpuahia e ana ia Pāpurōnia,

e te parau i ìmīhia e ana i te mau taata i Tarataio ra!

Na tei iti roa i roto i ta ù nana ra, e aratō ia rātou;
 e haapau hoì o ia i to rātou pārahiraa e rātou atoà hoì.

⁴⁶ I taua reo ra, ua pau Pāpurōnia,
 ua àueue te fenua;
 e ua faaroohia te reo i te mau fenua ra.

51 ¹ — Te nā ô mai ra Iehova:
 Inaha, e faatupu vau i te hoê matai pohe ia Pāpurōnia,
 e te feiā atoà i pārahi i roto ia na ra,
 i tei tià e mārō mai ia ù ra.

² E tono vau i te feiā puhīpuhi i Pāpurōnia,
 e na rātou o ia e puhīpuhi,
 e aita atu ra o roto i ta na fenua;
 e rave hoì rātou ia na e àti noa aè,
 ia tae i te mahana e àti ai o ia ra.

³ E haafefe te teà i ta na fana i te taata teà ra,
 e tei tià i nià i roto i to na ra àhu tamaì!
 Eiaha e faaherehere i te mau taata âpī no na ra!

E rave haapau roa òutou i te nūnaa atoà no na ra!

⁴ Nā reira tei pohe i te maìri i te fenua o te Tarataio,
 tei pātia haapupū-roa-hia i te mau aroā no na ra.

⁵ Aore hoì Ìteraèra i faaruèhia, e Iuta atoà,
 e to na ra Atua, e Iehova Tapaota ra,
 ua îrā to rātou fenua i te hara
 i tei Moà i Ìteraèra nei.

⁶ E maùe ê atu òutou i Pāpurōnia!

Ia ora hoì te taata atoà ia na iho!

Ia òre òutou ia tāpū-ê-hia i taua ìno no na ra!

Ua tae hoì i te taime tāhoora na Iehova;

e na na e hōpoi atu i te utuà na na!

⁷ E âuà àuro Pāpurōnia i te rima o Iehova,

ei faataèroraa atu i te fenua atoà ra,

e ua inu te mau fenua ra i ta na ra uaina;

i riro ai te mau taata ra i te neneva.

⁸ Ua hià tāùe noa iho nei Pāpurōnia, e ua pohe roa!

A auē òutou ia na, a rave i te rāau i te māuiui no na:

peneiaè o ia o te ora.

⁹ Ua hinaaro mātou i te faaora ia Pāpurōnia,

aita rā o ia i ora.

E vaiiho atu ia na,

mai haere tātou atoà i to na iho ra fenua;

ua tae roa hoì ta na utuà i nià i te mau raì ra,

e ua hōpoihoa i nià ê i te reva ra.

¹⁰ Ua tuuhia mai e Iehova ta tātou parau-tià i te ātea ra;

haere mai tātou, tātou e faaite i Tiona nei,

i te òhipa a to tātou Atua, a Iehova!

¹¹ A faaànaàna i te mau òhe,

a rave i te mau pāruru!

Ua faaaraahia e Iehova te âau o te mau arii Âti-Metai ra;

o ta na hoì i ôpua ia Pāpurōnia nei, e haapohe roa ia;

e tāhoora ia na Iehova,

e tāhoo i to na ra hiero.

¹² Ei te pae âua o Pāpurōnia, faatià ai i te tāpaò,

ei tiaàraa itoito,

e tuu i te faèhau,

e faataa na i te feiā taòto!

Mai ta Iehova hoì i ôpua ra, ua nā reira o ia

— i ta na parau ra i te mau taata no Pāpurōnia.

¹³ E tei pārahi i te hiti o te mau pape e rave rahi,
e tei rahi roa ta òe ra taoà,
ua tae i to òe ra hopeà, e te fāito o ta òe haru taoà!

¹⁴ Ua tapu Iehova Tapaota ra ia na iho:
E faaî au ia òe i te taata mai te hē,
e faatupu hoî rātou i te ùmere ia òe.

Tei hāmani i te mau mea atoà nei

¹⁵ Ua hāmani o ia i te fenua i to na ra mana,
ua haamau o ia i te fenua atoà nei i to na ra paari,
e ua hōhora o ia i te raî i te àravahi no na.

¹⁶ Ua faaûàna anaè i to na reo,
te rahi ra te pape i nià i te raî ra;
e te haapee nei o ia i te māhu mai te hopeà mai o te fenua ra,
te faatupu nei o ia i te uira e te ua,
e te tuu mai ra i te mataî no roto i to na ra mau fare vairaa ra.

¹⁷ Ua riro te taata atoà nei ei maamaa i to na îte,
e ua faahaamāhia te feiā atoà e faatō ra i te hohoà òtiòtihia ra;
ua riro hoî to na hohoà faatōhia ra ei haavare,
aore hoî e aho o roto ia rātou.

¹⁸ E mea faufaa òre rātou,
e òhipa hapa rahi ra;
ia tae i te tau e roohia atu ai rātou ra,
e hope ia i te mou.

¹⁹ E òre te tufaa o Iatōpa e au i te reira;
o tē hāmani ia i te mau mea atoà nei, e o Ìteraèra te fāito o ta na ra
tufaa;
o Iehova Tapaota rā to na iòa.

Te hopeà o Pāpurōnia

²⁰ Te ôpahi tamaî ra e te mauhaa tamaî òe no ù.
E pau te mau fenua ia ù, ia òe ra,
e ano te mau pātireia ia ù, ia òe ra,

²¹ e pohe ia ù te puaahorofenua e tei pārahi i nià iho, ia òe ra;
e pararī ia ù te pereòo e te taata faahoro ra, ia òe ra;

²² e pohe te tāne e te vahine atoà ia ù, ia òe ra;
e pohe ia ù te taata paari e te tamaiti, ia òe ra;
e pohe ia ù te taata âpī e te vahine âpī, ia òe ra;

²³ e pohe ia ù te tiaì e ta na nana, ia òe ra;
e pohe ia ù te taata ârote e te tuto puua na na, ia òe ra;
e pohe ia ù te mau raatira e te mau tāvana, ia òe ra;

²⁴ e tāhoo atu vau i Pāpurōnia,
e te mau taata atoà i Tarataio,
i to rātou mau ìno atoà i rave i Tiona, i mua i to òutou mata
— te parau mai ra Iehova.

²⁵ Inaha, aore au io na, e terā ra mouà taparahi taata e, o tei taparahi
i te fenua atoà ra,

— te parau mai ra Iehova —
e faatoro vau i taù rima nā nià ia òe ra!
E faataa atu vau ia òe i raro i te vāhi mato ra,
e faariro vau ia òe ei mouà àma ra.

²⁶ E òre hoì te hoê òfai poro ra, e noaa ia rātou i ô na ia òe ra,
e te hoê òfai no te niu ra;
te vai ano roa rā òe a muri noa atu,
— te parau mai ra Iehova.

²⁷ E faatià òutou i te tahi tāpaò i te fenua nei!
E faaòto na i te tahi pū i te mau fenua na!
E faaineine i te mau fenua e rave ia na,
e haaputuputu i te mau pātireia e rave ia na,
o Àrarata, e o Mini, e o Àteteneta!
E faataa na i te tahi raatira ei rave ia na!
A tuu mai na i te mau puua-horofenua mai te hē huruhuru ra.

²⁸ A faaineine i te mau fenua na,
e rave ia na e te mau arii Âti-Metai atoà,
e to rātou mau raatira, e to rātou mau tāvana,
e te fenua atoà no na ra!

²⁹ E riro hoì te fenua nei i te rūrūtaina e te māuiui,
o ta Iehova hoì i ôpua ia Pāpurōnia nei,
e parau-mau ia, e e faaano i taua fenua ra ia Pāpurōnia,
e eiaha roa to reira ei taata.

³⁰ Ua òre te feiā pūai o Pāpurōnia ua àro,
tei roto anaè i te pare,
ua òre to rātou pūai;
ua riro rātou mai te vahine ra.

Ua àma to na mau fare,
e ua ôfatihia te mau teà.

³¹ E horo te tahi hōpoi parau e fārerei atu ra i te tahi hōpoi parau,
e te tahi veà e fārerei atu ra i te tahi veà,
e faaite i te arii o Pāpurōnia,
e ua pau te tahi pae o to na òire,

³² e ua roohia-noa-hia te mau tomoraa,
e ua àma te mau âèho i te auahi,
e ua roohia te feiā tamaì i te horuhoru.

E tāhoo te Atua i to na nūnaa

³³ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra ra:
E au te tamahine ra o Pāpurōnia i te vāhi papaàraa;
ua tae hoì i te tau,
e papaìhia ai o ia e ana, ia roaroa iti aè, e roohia mai hoì o ia e te
tau àuhune ra.

³⁴ Na te arii o Pāpurōnia, na Nēputaneta,
i àmu ia ù, e ua pau roa vau;
ua riro vau ia na mai te fārii aore o roto ra;
ua horomii o ia ia ù mai te teni ra,
ua faaî o ia i ta na ôpū i te māa maitataì na ù nei,
e ua faaruè ia ù.

³⁵ Te rave ìno i taù tino nei, ei nià ia ia Pāpurōnia!
e nā reira mai to Tiona ia parau ra.
E taù toto nei, ei nià ia i te Tarataio!

e nā reira mai to Ierutarema ia parau ra.

³⁶ E i teie nei — te nā ô mai ra Iehova:

Inaha, teie au a parau i ta òe parau,
teie a tātōo i te riri i iri mai i nià ia òe ra,
e faatahe ê atu vau i te vai na na,
e tāmārō vau i ta na pape pihaa.

³⁷ E riro Pāpurōnia ei puèà,
ei pārahiraa no te teni,
e ei maereraa, e ei tāhitohitoraa;
e aore roa e taatahia.

³⁸ E ùùru pāatoà rātou mai te riona,
e mai te mau fanauà riona i te faaaraara ia rātou iho.

³⁹ Ia māhanahana rātou, e faatupu ai au i ta rātou ôroà,
e faataèro vau ia rātou,
ia òaòà rātou,
e ia vareà i te taòto, eiaha roa ia mure,
eiaha roa ia ara faahou mai,
— te parau mai ra Iehova.

⁴⁰ E aratai au ia rātou mai te pinia māmoe i te taparahiraa ra;
mai te māmoe oni e te puaaniho oni atoà ra.

Òtoraa i to Pāpurōnia

⁴¹ E aha te mea i pau ia Tēteta!

E i hitimaùe ai tei haamaitaìhia e te fenua atoà nei!

E o Pāpurōnia hoì tei maerehia e te fenua atoà ra!

⁴² Ua tae mai te miti i nià ia Pāpurōnia,
ua nīnāhia o ia i te rahi o to na àre.

⁴³ Ua riro to na mau òire i te ano;
e fenua pāpāmarō, e e mētēpara;
aore roa e taata e pārahi i reira,
e òre roa ta te taata nei tamaiti e nā reira i te haere.

⁴⁴ E tātōo atu vau ia Pērā i Pāpurōnia,
e haapūaì mai au nā to na vaha i tei horomiìhia e ana,

e òre hoì te mau fenua e tairuru faahou mai ia na ra.

E te patu atoà o Pāpurōnia, ua maìri ia!

⁴⁵ Haere òutou i rāpaeàu mai ia na, e aù mau taata e,

ia ora hoì te taata atoà ia na iho,

i te riri ûàna o Iehova ra,

⁴⁶ e eiaha to òutou âau ia taiā, eiaha ia mataù i te roo i ìtea i te fenua nei, e ìtea mai ā te roo i terā matahiti, i terā matahiti. E te rave ûàna i nià i te fenua nei, te tahi tāvana i te tahi tāvana!

⁴⁷ E i teie nei, inaha, te fātata mai ra te mahana,

e tāhoo atu ai au i te mau îtoro i Pāpurōnia,

e roohia to na fenua atoà i te māheàheà,

e hià haere noa hoì to na mau taata taparahihia i roto ia na ra.

⁴⁸ Ei reira te mau raì, e te fenua atoà,

e to roto atoà ia rātou ra, e himene ai ia Pāpurōnia;

nā te pae i apatoèrau mai hoì te rave ia na e haru

— te parau mai ra te Atua Tapaota ra, o Iehova.

⁴⁹ Mai ia Pāpurōnia i maìri ai tei pohe i Ìteraèra nei,

oia atoà tei Pāpurōnia to te fenua atoà nei i te maìriraa.

⁵⁰ O òutou, o tei ora i te òè ra, a haere, eiaha e pārahi noa!

E haamanaò ia Iehova i te ātea ê ra,

e haamanaò ia Ierutarema mā te pōpou.

⁵¹ Ua haamā mātou i te faarooraa i te faaìno ra,

ua moè to mātou mata i te haamā;

no te mea ua tonohia mai e te taata èè i te vāhi moà ra,

te hiero o Iehova.

⁵² E i teie nei, inaha

— te parau mai ra Iehova — te fātata mai ra te tau,

e rave atu ai au i ta na mau îtoro;

e autā noa to na mau taata i te paruparu e àti noa aè to na ra fenua.

⁵³ Taeà noa ā te mau raì ia Pāpurōnia,

faaètaèta noa ā i to na pare e teitei noa aè,

na ù e tuu mai i te rave ia na

— te parau mai ra Iehova.

⁵⁴ E auē tei ìtea mai, mai Pāpurōnia mai,
e te pau rahi, mai te fenua mai o te Tarataio.

⁵⁵ Te haapau nei Iehova ia Pāpurōnia,
e te faaòre nei i te haruru rahi ia na ra,
haruru noa ai ta rātou àre mai te miti pūai ra,
e pīnài noa mai ra to rātou àhehe.

⁵⁶ Ua tae mai hoì te haru ia na, ia Pāpurōnia,
e to na mau taata pūai, e pau ia i te riro,
e hope roa ta rātou mau fana i te ôfatihia.

E Atua tāhoo hoì Iehova,
e na na e tāhoo māite.

⁵⁷ E faataèro atu vau i to na mau arii, e te feiā paari, e to na ra mau raatira, e te mau tāvana, e te feiā pūai; e taòto hoì rātou i te tahi taòtoraa mure òre, e òre e ara faahou mai — te parau mai ra te Arii, o Iehova Tapaota ra to na ià. ⁵⁸ — Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Te patu âano i Pāpurōnia ra,
e pau ia i te tāihitumuhia; e to na mau ùputa teitei, e pau ia i te àma i te auahi;

òhipa faufaa òre atu ra ta te feiā i rave,
rohirohiraa faufaa òre to te mau fenua no te auahi.

Te puta i taorahia i roto ia Èufarate

⁵⁹ Te parau a te perofeta ra, a Ieremia, i parau atu ia Tēraia, a Neria, a Maateia, ia na i haere i te arii o Iuta ra, ia Tetetia, i Pāpurōnia ra, i te maha o te matahiti to na ra hau; o te taata rahi hoì ia no Menuha, Tēraia. ⁶⁰ Ua pāpài iho ra Ieremia i roto i te hoê puta, i te mau ìno atoà e hōpoihiā mai i nià ia Pāpurōnia, teie atoà nei mau parau i pāpāihia nei no Pāpurōnia. ⁶¹ Ua parau atu ra Ieremia ia Tēraia: Ia tae òe i Pāpurōnia ra, ei reira òe e hiò ai, ei reira hoì e taiò ai i teie nei mau parau. ⁶² E riro hoì òe i te parau e: «E Iehova, ua parau na hoì òe i teie nei vāhi, e tūpū ê atu, e eiaha roa ei taata i reira, eiaha ei taata e te puāa atoà; ia ano roa rā te reira vāhi e a muri noa atu.»

⁶³ E hope aè ra taua parau ra i te taiòhia e òe ra, ei reira òe e tāmū ai i te hoê òfai i nià iho, a taora atu ai i rōpū i te pape ra Èufarate, ⁶⁴ a parau ai e: «Nā reira to Pāpurōnia ia mairi, e e òre e tià faahou mai, no te ìno ta ù e hōpoi i nià ia òe ra.»

— «E e rohirohi hoì rātou»: o te hopeà hoì teie o te parau a Ieremia.

To Nēputaneta haruraa ia Tetetia

2Ar 25.1-7; 2Pa 36.11-13; Ier 39.1-7

52 ¹ Tei te matahiti taau mā hoê, Tetetia i arii ai o ia, hoê àhuru hoê tiàhapa o na matahiti i te ariiraa i Ierutarema: o Hamutara te iòa o tana metua vahine, e tamahine no Ieremia ra, no Ripena.

² Rave atu ra o ia i te parau ìno i te aro o Iehova, mai ta Iehoiatima i rave ra. ³ I nā reirahia no te riri o Iehova ia Iuta e ia Ierutarema, e ia tuua-ê-roa-hia rātou e ana. Ôrure iho ra hoì Tetetia i te hau o te arii o Pāpurōnia.

⁴ E tae aè ra i te iva o te matahiti o te hau no na, e te àhuru o te marama, e te àhuru hoì o te mahana i taua marama ra; i tere mai ai te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta, o ia e te nuu atoà, e rave ia Ierutarema, e ua pātia iho ra i te pūhapa i reira, e ua patu iho ra i te pare i reira e àti noa aè. ⁵ Àrohia iho ra taua òire ra e tae aè ra i te matahiti hoê àhuru mā hoê i te hau o Tetetia ra.

⁶ I te maha o te marama, e te iva o te mahana i taua marama ra, te rahi ra te oè i taua òire ra i reira, e aore roa e māa ta te taata o te fenua ra, ⁷ pararī iho ra te òire; reva anaè atu ra te mau taata tamai, faaruè mai ra i taua òire ra i te pō, i nā te ùputa i rōpū i nā patu ra, i te Ô a te Arii ra, tei mua mai te Tarataio i taua òire ra, e àti noa aè. Haere anaè atu ra rātou nā te vāhi pāpū ra. ⁸ Ua auaù mai ra rā te nuu o te Tarataio i te arii, e noaa iho ra Tetetia i te mau vāhi pāpū i Ierito ra. Pūrara ê atu ra to na mau taata ia na. ⁹ Ua rave iho ra rātou i te arii, e ua aratai mai ra i Ripera, i te arii o Pāpurōnia ra, i te fenua o Hamāta; e ua tuu mai ra o ia i te parau ia na. ¹⁰ Ua tairi iho ra te arii o Pāpurōnia i nā tamarii a Tetetia ra i mua mau i to na mata; e ua tairi iho ra hoì i te mau arii o Iuta i Ripera ra. ¹¹ Ua ôhiti aè ra o

ia i nā mata o Tetetia ra, e ua tāpeà iho ra ia na i te tāpeà veo ra. E ua hōpoi atu ra te arii o Pāpurōnia ia na i Pāpurōnia, e ua tuu atu ra ia na i roto i te tāpeàraa e tae noa atu ra i te mahana i pohe ai ra.

To Nēputaneta tūtuira ia Ierutarema

2Ar 25. 8-21; Ier 39. 8-10

¹²E tae aè ra i te pae o te marama, e te àhuru o te mahana i taua marama ra, i te matahiti hoê àhuru mā iva i te hau o te arii o Pāpurōnia ra, o Nēputaneta, te haere mai ra te raatira o te mau faèhau ra, o Nēputara-Tana , o tei tià i mua i te aro o te arii o Pāpurōnia i Ierutarema. ¹³Na na i tūtuì i te fare o Iehova, e te fare o te arii, e te mau fare atoà i Ierutarema, te mau fare rarahi ra; tei tūia e ana i te auahi. ¹⁴E te nuu atoà o te Tarataio i pārahi io te raatira o te feiā faèhau, o tei vāvāhi ia i te patu atoà i Ierutarema e àti noa aè.

¹⁵E te tahi pae i te mau taata rii ra, e te tahi pae taata i faatoehia i roto i te òire, e te feiā tāiva tei reva io te arii o Pāpurōnia, te toeà o taua feiā rahi ra, o tei hōpoi-tītī-hia ia e te raatira o te feiā faèhau e Nēputara-Tana ra. ¹⁶O te tahi pae taata rii rā no taua fenua ra, o tei vaiihohia ia e te raatira o te feiā faèhau ra, e Nēputara-Tana, ei tope vine, e ei faaàpu.

¹⁷E te mau pou veo i roto i te fare o Iehova, e te mau vairaa, e te fārii-vai rahi veo i roto i te fare o Iehova, o tei vāvāhihia ia e te Tarataio, e ua hōpoi i te veo i Pāpurōnia. ¹⁸E te mau pāni, e te mau tāipu, e te mau pāòti, e te mau âuà, e te mau punu, e te mau fārii veo atoà ra, e tei ravea e rātou i te raveraa ra, o tei hōpoi-ê-hia ia. ¹⁹E te mau âuà, e te mau fārii auahi, e te mau âuà poopoo, e te mau pāni, e te mau vairaa-mōri, e te mau punu, e te mau âuà, te mau mea àuro ra, o taua àuro ra, o te mau mea ârio, o taua ârio ra, o ta te raatira o te feiā faèhau i hōpoi ê. ²⁰Nā pou e piti ra, e te fārii-vai rahi hoê, e nā puaatoro veo hoê àhuru e mā piti i raro aè i te vairaa, i hāmanihia e te arii e Toromona no te fare o Iehova, te veo no taua mau mea nei, aita ia e fāito. ²¹Nā pou hoì, hoê àhuru mā vaù i te tūpiti i te teitei te tahi pou, e te taura e àti ai taua pou ra, hoê àhuru ia e mā piti i te

tūpiti, e maha rimarima taua hei ra i te meūmeū, te poopoo ra hoī i roto. ²² E te tāpoī i niā iho ra, e veo ia; te teitei o taua tāpoī ra, e pae ia tūpiti; e tāheihia taua tāpoī ra e tārēmunahia i niā iho i taua tāpoī ra e àti noa aè, e veo anaè; e mai te reira atoà te tahi pou, e rēmuna atoà ia. ²³ E iva àhuru e ono tiàhapa taua nā rēmuna ra, i fāriu tiā i nā matai atoà ra; hoē hānere rēmuna i niā i taua hei ra e àti noa aè.

²⁴ Ua rave iho ra te raatira o te feiā faèhau ra i te tahuà rahi ra ia Tēraia, e te tahuà tauturu ra ia Tēfānia, e nā tiaī ùputa ra tootoru. ²⁵ E ua rave iho ra hoī i te hoē èunuta no roto i te òire ra, o te faaitoito ia i te feiā tamaī ra, e toohitu hoī puè taata no pihaī iho i te arii ra, no roto ā i te òire, e te pāpaī parau rahi no te nuu ra, o tei haaputu mai i te taata o te fenua ra, e nā taata atoà e ono àhuru no taua fenua ra, i itea i rōpū i taua òire ra.

²⁶ O ta te raatira o te feiā faèhau, ta Nēputara-Tana i rave, e ua arataī atu ra i te arii o Pāpurōnia i Ripera. ²⁷ Tāirihia iho ra rātou e te arii o Pāpurōnia, e pohe roa aè ra i Ripera, i te fenua o Hamāta. Hōpoi-ê-hia atu ra Iuta ei tītī e maīri mai ra to na iho fenua.

²⁸ Teie nā taata i hōpoi-tītī-hia e Nēputaneta, i te matahiti hitu ra, e toru tautani e toru taau e toru tiàhapa Âti-Iuta; ²⁹ e tae aè ra i te matahiti hoē àhuru e vaū tiàhapa o Nēputaneta ra, ua hōpoi tītī o ia mai Ierutarema atu i nā taata e vaū hānere e toru àhuru e piti tiàhapa; ³⁰ e tae aè ra i te matahiti taau mā toru o Nēputaneta, i hōpoi-tītī-hia ai e te raatira o te feiā faèhau ra e Nēputara-Tana, nā taata e hitu hānere e maha àhuru e mā pae, e Âti-Iuta. E taua mau taata atoà ra ia taiò, e maha ia tautani e ono hoī hānere.

To te arii o Pāpurōnia faaoraraa ia Iehoiatina

2Ar 25. 27-30

³¹ E tae aè ra i te toru àhuru mā hitu o te tītīraa o te arii o Iuta o Iehoiatina, i te àhuru mā piti o te marama, e te mahana taau mā pae ra, ua tuu mai ra te arii o Pāpurōnia ra, o Èvire-Merotata, i te matahiti i arii ai o ia ra, i te arii o Iuta, ia Iehoiatina, i rāpaeàu i taua tāpeàraa ra; ³² e ua paraparau maitaī atu ra o ia ia na, e ua faateitei o ia i to na

terōno ia teitei aè i to te mau arii atoà i Pāpurōnia ra. ³³ E ua haapae atu ra i ta na àhu i te tāpeàraa ra, e ua àmu o ia i te māa i mua i tana aro, e hope roa aè ra o na puè mahana i te oraraa nei. ³⁴ E haapaò-tāmau-hia hoì ta na tufaa, na te arii o Pāpurōnia i hōroà; o te mahana o te tufaa, e tae noa atu i te mahana e pohe ai o ia, e hope roa aè ra o na puè mahana i te oraraa nei.

TE ÒTO O IEREMIA

Ierutarema,
e vahine ìvi tei faaruèhia

Ârefa

1 ¹ O tē pārahi noa o teie nei òire e!
O tei ìî na i te taata e!
O tei rahi i te mau fenua atoà ra,
ua riro ia mai te vahine ìvi ra!
O tei arii i nià i te mau fenua ra,
ua faarirohia ia ei àufau!

Peta

² E òto rahi to na i te ruì nei,
e te vai noa ra to na roimata i nià i tana mata.
Aore roa e haamāhanahana ia na
i te feiā atoà i hinaaro mai ra;
e haavare anaè ta te mau tauà atoà no na,
ua riro rātou ei ènemi no na.

Timera

³ Ua reva Iuta ei tītī, no te àti,
e no te haavīvī rahi;
te pārahi ra o ia i roto i te mau êtene atoà,
e aore rā o na e faae meta; e aore rā o na e faae meta;
roohia-noa-hia mai o ia e te feiā atoà i àuaù mai i roto i te vāhi àti.

Tareta

⁴ Ua auē te mau haereà no Tiona,
no te mea aore e taata i tae mai i te mau ôroà moà ra.
Ua ano te mau ùputa atoà no na,
e ua autā te feiā tahuà,
e pohe to te mau pāretēnia no na,
e ua roohia o ia e te àti.

He

⁵ O tei mārō mai ia na ra, o tei hau ia,
e to na ra mau ènemi, o tei maitai ia;
no te mea o Iehova tei tuu mai i te pohe ia na no te rahi o ta na ra
mau hara;
ua reva to na mau tamarii i te tītīraa ra,
i te aro o te ènemi.

Vāu

⁶ E te nehenehe o te tamahine o Tiona ra,
ua hope ia i te reva ê;
ua riro to na mau arii
mai te àiri aore roa a rātou e māa,
e ua reva anaè mā te pūai òre
i mua i te aro o te feiā e auaù ra.

Taina

⁷ Ua manaò Ierutarema
i te mau mahana i pohe ai, e i àti ai o ia ra,
i te mau mea i hinaarohia ta na i rave
i te ànotau i mūtaa iho ra.
A roohia mai ai to na taata e te rima o te ènemi,
aore o na e tauturu,
ua hiò mai to na mau ènemi,

e ua àta mai ia na i to na pohe.

Heta

⁸ E hara rahi ta Ierutarema i rave,
no reira o ia i faataa-ê-hia ai;
te feiā atoà i faatura atu ia na ra, ua vahavaha atu ia,
no te mea ua ìte rātou i to na haamā;
e oia atoà iho tei autā noa,
e ua fāriu i muri.

Teta

⁹ Te vai ra to na viivii i to na iho hiti àhu;
aita rā o ia i manaò i to na hopeà.
I tuu-haèhaa-roa-hia o ia i raro,
e aore roa e tauturu.
A hiò mai, e Iehova, i to ù nei pohe,
ua faarahi hoì te ènemi ia na iho!

Iota

¹⁰ Na te hoê ènemi i hōhora mai i tana rima nā nià iho i te mau mea
hinaarohia e ana:
ua ìte hua o ia i te mau êtene i te tomoraa i roto i to na ra vāhi moà,
i tei parauhia e òe, e eiaha e tomo noa atu
i roto i to òe ra âmuiraa taata.

Tafa

¹¹ Ua autā to na mau taata,
ua ìmi rātou i te māa;
ua hōroà rātou i ta rātou taoà maitai ei hoo māa,
ia òre rātou ia pohe.
A hiò mai, e Iehova,
a haamanaò mai i te rahi o to ù nei ìno!

Rameta

¹² Eita e au ia òutou ia haapaò mai!
 E hiò mai, e te feiā e haere ra,
 e haamanaò i te huru o te òto e au i to ù nei òto,
 e tei faatupuhia mai ia ù nei!
 I tei roohia mai i te àti no ô ia Iehova,
 i te mahana no na, i ûàna mai ai to na riri.

Mema

¹³ Ua tuu mai ra o ia i te auahi no nià mai,
 e ua puta roa mai i roto i to ù nei mau ivi;
 ua hōhora mai o ia i te ùpeà no taù âvae,
 ua faahoì o ia ia ù i muri;
 ua faaano mai o ia ia ù,
 e ua autā noa e pō noa atu te mahana.

Nuna

¹⁴ Te tuto o taù hara nei;
 ua haamauhia ia e to na iho rima,
 ua tāvirihia, e ua tae i nià i taù âî;
 ua tuu o ia i te pūai no ù ra i raro;
 ua hōroàhia vau e Iehova
 i te rima o te feiā eita e tià ia ù ia mārō atu.

Tameha

¹⁵ Ua taataahihia e Iehova te mau taata àito
 io ù nei i rōpū ia ù nei;
 ua âmui o ia i te taata ia ù nei,
 ia nēia te mau taata âpī io ù nei;
 ua taataahihia e Iehova, mai tei te neneìraa vine ra,
 te tamahine pāretēnia o Iuta nei.

Àina

16 O te mau mea teie i òto ai au;
 taù mata e, te manii pape noa nei taù roimata,
 no te mea o tē haamāhanahana, e tē faaora ia ù nei,
 tei te ātea ê ia ia ù.
 Ua ano taù mau tamarii ra,
 no te mea o ta te ènemi tei tupu.

Pe

17 Ua mahora te rima o Tiona,
 aita rā o na e tauturu;
 ua hōroà Iehova ia Iatōpa
 i to na mau ènemi e haaàti mai ia na ra;
 ua riro Ierutarema
 mai te taata viivii i faataa-ê-hia i roto ia rātou ra.

Tati

18 E parau-tià ta Iehova,
 o vau iho tei faaroo òre i ta na parau.
 E faaroo mai, o ta ù ia parau ia òutou, e te mau taata nei,
 e haamanaò i to ù nei òto!
 Taù mau pāretēnia, e taù mau taata âpī,
 ua reva ia ei tītī.

Tofa

19 Ua parau vau i tei hinaaro mai ia ù ra,
 ua riro rā rātou ei haavare mai ia ù.
 Taù feiā tahuà e taù mau taata paari,
 ua pohe roa ia i roto i te òire,
 i te ìmiraa i te māa na rātou iho,
 ia òre rātou ia pohe.

Reta

20 A hiò mai, e Iehova, i to ù nei àti!
 Ua māuiui taù âau,
 ua ruri ê taù âau i roto ia ù nei,
 no te mea vau, ua rahi te faaroo òre.
 Na te òè e faaère mai i te ātea ê ra,
 e tei te ùtuafare nei, o te pohe anaè ra ia.

Tina

21 Ua ìte rātou ia ù i te autāraa,
 ârèa te haamāhanahana ia ù ra, aita roa ia;
 ua ìte taù mau ènemi atoà ra i to ù nei àti,
 e ua òaàa rātou i te mea na òe i rave;
 te tuu mai ra òe i te mahana i faaìtehia mai e òe ra.
 E riro ai rātou mai ia ù atoà nei!

Tāu

22 Ia tae mai ta rātou mau parau ìno i mua ia òe ra.
 A rave atu ai ia rātou,
 mai ta òe i rave mai ia ù nei i ta ù nei mau hara!
 Ua rahi roa nei hoì to ù nei autā,
 e taù âau nei, ua taiā roa.

Te Atua ei ènemi

Ârefa

2¹ Te haapōuri o Iehova
 i te tamahine ra o Tiona
 i te riri no na!
 Ua huri mai o ia mai te raì e raro roa i te fenua nei i te ùnaùna o
 Ìteraèra!
 Aore hoì i manaò i tana taahiraa âvae

i te mahana i riri ai o ia ra!

Peta

² Ua horomii-noa-hia e Iehova mā te aroha òre te mau pārahiraa o Iatōpa ra,
ua huri o ia i raro mā te riri;
i te mau haapūraa o te tamahine o Iuta,
ua tuu roa o ia i raro i te repo;
ua haaviivii o ia i te pātireia e te mau arii.

Timera

³ Ua òòti ê atu mā te riri i te mau tara atoà o Ìteraèra;
ua fāriu ê o ia i tana rima àtau
i te aro o te ènemi;
e ua àma iho ra io Iatōpa mai te auahi e ura ra,
e pau ai te mau mea atoà e àti noa aè.

Tareta

⁴ Ua haafefe o ia i tana fana mai te ènemi;
e ua tià mai ra mā te faatoro i te rima e rave mai;
pohe iho ra te feiā atoà ia auhia atu i roto i te tiàhapa o te tamahine
o Tiona;
i manii mai ai tana riri
mai te auahi ra.

He

⁵ I riro mai ra Iehova mai te ènemi;
ua horomii o ia ia Ìteraèra,
ua horomii o ia i to na atoà ra mau fare arii,
e ua huri tumu o ia i te mau pare no na;
e ua faarahi o ia i te òto e te mihi i te tamahine o Iuta.

Vāu

⁶ Ua hōpoi ê o ia i tana pātia mai to te ô ra,
 ua faaòre i to na âmuiraa;
 ua haamoè roa Iehova i Tiona nei i te ôroà moà e te tāpati;
 e ua vahavaha o ia i te riri rahi no na,
 i te arii e te taata tahuà.

Taina

⁷ Ua faaruè Iehova i tana iho fata,
 e to na vāhi moà, ua tatārahia ia;
 ua hōroà mai o ia no te ènemi i te patu o to na ra fare arii;
 ua muhu rātou i roto i te fare o Iehova,
 mai tei te mahana ôroà moà ra.

Heta

⁸ Ua manaò Iehova e tāihitumu roa
 i te patu o te tamahine o Tiona;
 ua tātāi hoì o ia i te taura,
 aore o ia i unuhi i tana rima i te faaòreraa;
 ua mihi atoà te patu e te âua ia na,
 hoê o rāua òtoraa.

Teta

⁹ Ua maìri roa to na mau ùputa i raro i te repo;
 ua faaruè, e ua ôfati i to na mau èà.
 To na arii e te pupu arii atoà ra, tei io te mau êtene ia;
 aore hoì e ture,
 aore hoì a te mau perofeta e ôrama i noaa ia Iehova ra.

Iota

¹⁰ Te pārahi noa ra rātou i raro i te repo,
 te feiā paari a te tamahine a Tiona, ua māmū noa;

ua tuu rātou i te repo i nià i te upoo,
 e ua tātua iho ra i te hau òto;
 te piò nei te mau pāretēnia o Ierutarema
 i to rātou upoo i raro i te repo.

Tafa

¹¹ Ua poopoo taù mata i te òto,
 ua horuhoru taù âau,
 ua nīniihia taù paraia i raro i te repo
 i te hapa a te tamahine a to ù nei mau taata,
 e te pohe nei te àruàru rii e te àiū rii i roto i te mau aroā o te òire
 nei.

Rameta

¹² Te parau nei rātou i te mau metua vahine:
 Tei hea te tītona e te uaina?
 E te paruparu ra rātou mai te taata i puta
 i roto i te mau aroā o te òire nei,
 e ua unuhi aè ra to rātou vārua
 i roto ā i te òuma o te metua vahine iho.

Mema

¹³ E nā hea atu vau ia òe?
 E aha taù fāito ia fāito ia òe,
 e terā ra tamahine, e Ierutarema?
 E faaau atu vau ia òe i te aha, ia haamāhanahana atu ia òe,
 terā ra tamahine pāretēnia, e Tiona?
 Mai te moana mau ā to òe na pau i te rahi:
 e o vai tē rapaau ia òe, e ora ai òe ra?

Nuna

¹⁴ Ta to mau perofeta i parau mai ia òe ra,
 e parau maamaa ia e te faufaa òre;

aore rātou i faaite mai ia òe i ta òe hara
ia ruri-ê-hia to òe tītīraa;
ua tohu mai rātou i te parau faufaa òre ra,
a huri-ê-hia ai òe i rāpaeàu.

Tameha

15 Te mau taata atoà e haere nei,
te papaì nei i to rātou rima ia òe ra,
te tāhitohito nei,
e te ueue nei i te upoo i te tamahine ra ia Ierutarema:
Te nā ô ra: O taua òire ra teie i parauhia nei,
«Te Nehenehe i te ùnaùna», e «Òaàaraa no te fenua atoà nei»?

Pe

16 Ua parau anaè te vaha o to ènemi ia òe,
ua tāhitohito, e ua auaù i to rātou niho,
ua parau e: Ua horomii-hua-hia o ia e tātou!
O ta tātou teie mahana i tiaì ra,
ua noaa ia tātou, ua ìtea!

Àina

17 Ua rave Iehova i ta na i ôpua ra,
ua faatupu o ia i ta na parau,
o tei haapaðhia e ana i tahito ê ra:
o ta na ia i rave iho nei mā te faaherehere òre;
e ua faaòaða i te ènemi ia òaða ia òe,
e ua faateitei i te tara o to mau ènemi.

Tati

18 Ua tiàoro to rātou âau ia Iehova.
E te âua a te tamahine o Tiona,
ia manii te roimata mai te pape, i te ruì e te ao!
Eiaha òe e faaea,

eiaha te tamahine a to mata ra ia faaea noa!

Tofa

¹⁹ A tià, a pii noa i te pō,
 i te matamehà i te araraa ra!
 Nīnii atu i to âau mai te pape
 i mua i te mata o Iehova!
 A faateitei na i to rima ia na,
 ia ora hoì to mau àruàru rii ra,
 o tei unuhi roa i te poà
 i te hopeà mai o te mau aroā atoà nei.

Reta

²⁰ A hiò mai na, e Iehova,
 e haamanaò i ta òe i nā reira mai ra!
 E àmu ānei hoì te vahine i ta te ôpū i fānau,
 i tei roto i te pāhii ra?
 E taparahihia ānei te taata tahuà e te perofeta
 i roto i te vāhi moà o Iehova ra?

Tina

²¹ O te tamarii iti e te ruhiruhiā i te taòto-atoà-raa i raro i te repo i
 roto i te mau aroā ra;
 ua hià taù mau pāretēnia e taù mau taata âpī ra i te òè;
 i taua mahana i riri ai òe ra,
 ua taparahi òe, e ua pohe roa mā te faaherehere òre.

Tāu

²² Ua tiàoro òe mai tei te mahana haapaòhia ra i te mataù ia haaàti
 mai ia ù ra,
 e tae aè ra i te mahana i riri ai Iehova ra.
 Aore roa e taata i ora, aore i toe,
 o tei faaàmuhia e au ra, e ua paari ia ù ra,

ua pau roa ia i te ènemi no ù.

Hepohepo e tiaìturu

Ârefa

3¹ O vau te taata i ìte i te pohe
i te papaìraa a to na riri.

² O vau ta na i arataì, ia haere noa vau nā te pōuri,
eiaha ia nā te māramarama.

³ Ua fāriu faahou mai ā o ia i tana rima,
e rave ā ia ù e mure noa atu te mahana.

Peta

⁴ Ua faaàao mai o ia i taù tino e taù ìri,
e ua ôfati o ia i taù mau ivi.

⁵ Ua patu haaàti mai o ia ia ù,
ua haapuni o ia ia ù i te māuiui e te àti.

⁶ Ua haapārahi o ia ia ù i te mau vāhi pōuri,
mai te feiā pohe i tahito ê ra.

Timera

⁷ Ua haaàti mai o ia ia ù i te âua, e aita atu ra vau i tae i rāpae;
ua faateiaha mai o ia i taù mau fifi nei.

⁸ E ia tiàoro atu vau, e ia pii hua,
ua ôpani o ia i taù pure i rāpae.

⁹ Ua ārai o ia i taù èà i te òfai taraihia ra,
e ua haapiò o ia i taù èà.

Tareta

¹⁰ E tāpa tiaì mai o ia ia ù,
e riona i roto i te pūpuniraa.

¹¹ Ua haafāriu ê o ia i to ù ra mau èà, e ua hāhae mai ia ù,
e ua faaano mai o ia ia ù.

¹² Ua haafefe o ia i tana fana, e ua faatià ia ù ei fā no te òhe.

He

¹³ Ua faatae roa o ia i te mau òhe no to na piha i roto i taù taha àoào.

¹⁴ E tāhitohitoraa vau no taù mau taata atoà,
o to rātou ia àrearea e ruì noa atu te mahana.

¹⁵ Ua faaî mai o ia ia ù i te mea àvaàva,
ua faataèro o ia ia ù i te mea horahora ra.

Vāu

¹⁶ Ua ôfati o ia i taù niho i te ìriiri,
ua tuu haèhaa o ia ia ù i roto i te rehu auahi.

¹⁷ Taa ê atu ra taù vārua, aita e hau;
e te maitai ra, ua moè ia ia ù.

¹⁸ Ua parau iho ra vau: Ua faaòre mai Iehova,
i taù ètaèta e taù tiàturiraa!

Taina

¹⁹ Te manaòraa i to ù nei pohe e to ù nei àti,
e rāau maramara ia e te pape maramara ra;

²⁰ eita taù vārua e òre i te manaò i te reira,
e te topa nei i roto ia ù.

²¹ Teie rā ta taù âau e manaò nei,
e i teie nei, e tiàturiraa to ù nei:

Heta

²² No te aroha o Iehova i òre ai mātou i hope ai i te pau,
e eita hoì to na hāmani maitai e mure;

²³ e aroha âpī to na i te mau poìpoì atoà nei.

Te rahi ra to òe haavare òre!

²⁴ O Iehova ta ù nei tufaa, te nā reira mai ra taù vārua;
no reira vau i tiàturi atu ai ia na.

Teta

²⁵ Maitaì to Iehova i te taata i tiaì ia na ra,
i te vārua i ìmi ia na ra.

²⁶ E mea maitaì ia tiàturi atu ā o ia, e ia tiaì māite
i te ora na Iehova.

²⁷ E mea maitaì hoì i te taata
ia hōpoi i te hōpoià i to na âpīraa ra.

Iota

²⁸ Te pārahi noa ra o ia mā te māmū,
no te mea ua tuuhia ia i nià ia na;

²⁹ e tuu noa atu o ia i to na vaha i raro i te repo:
peneiaè e tiàturiraa ta na!

³⁰ E hōroà noa atu o ia i to na pāpārià i tei tāiri mai,
ua faaî-noa-hia o ia i te faaîno.

Tafa

³¹ E òre hoì Iehova e faaruè roa atu.

³² Tuu noa mai ā o ia i te pohe, e aroha mai ā o ia,
e ia au i te rahi atoà o to na aroha;

³³ e òre hoì o ia e tuu mauruuru noa mai i te pohe,
e te òto hoì i te tamarii a te taata nei.

Rameta

³⁴ I tē taataahi i to na âvae

i te mau taata tāpeàhia i te fenua nei,

³⁵ i tē ruri ê i te parau faaau a te taata nei i te aro o Tei Teitei ra,

³⁶ i tē faaòre i ta te taata nei parau au,
e òre roa Iehova e faatià i te reira.

Mema

³⁷ O vai te taata i parau, e ua tupu iho ra?

Tei parau mai Iehova e eiaha?

³⁸ Eere ānei tei te parau a Te Teitei,
e tupu ai te ìno e te maitai?

³⁹ E aha te mea i ìnoìno ai te taata ora nei?
Te taata i te fāriiraa i te utuà o ta na hara!

Nuna

⁴⁰ E ìmi tātou, e hiòpoà māite i to tātou haereà,
a hoì ai tātou ia Iehova ra;

⁴¹ tātou e hōpoi i to tātou âau mā to tātou rima atoà i te Atua i nià i
te raì ra, a nā ô atu ai:

⁴² Ua hara mātou, e aore i faaroo!
E aore òe i faaòre mai.

Tameha

⁴³ Ua tāpoi òe i to mata i te riri, e ua auaù mai ia rātou;
e ua taparahi òe mā te faaherehere òre;

⁴⁴ Ua tāpoi òe ia òe iho i te ata,
ia òre te pure ia pupū atu i roto ra.

⁴⁵ Ua faariro òe ia mātou mai te pera,
e te mea faaruèhia i rotopū i te mau taata nei.

Pe

⁴⁶ Ua parau te vaha o to mātou mau ènemi atoà,
ia mātou nei.

⁴⁷ Ua roohia mātou i te mataù, e te mārei,
e te ano, e te pohe roa.

⁴⁸ Te tahe pape noa nei taù mata,
i te pohe o te tamahine o to ù ra mau taata.

Àina

⁴⁹ Te tōpatapata noa nei taù mata, aore i tuutuu,
aore i faaea,

50 e ia hiò mai Iehova i raro,
 ia haapaò mai i nià i te raì ra;
 51 no taù mata nei i māuiui ai taù âau
 i te mau tamahine atoà no to ù nei òire.

Tati

52 Te feiā i ènemi noa mai ia ù nei aore e hara ra,
 ua auaù hua mai ia ù mai te manu ra.
 53 Ua ôpani rātou ia ù i roto i te âpoo ia pohe,
 e ua hōpoi i te tahi òfai i nià ia ù.
 54 Ua tahe noa te pape nā nià i taù upoo;
 e ua nā ô aè ra vau: Ua faaruè roa vau!

Tofa

55 Ua tiàoro vau i to iòà, e Iehova,
 mai roto i te âpoo ra i raro.
 56 E ua ìte hoì òe i taù reo i te nā ôraa e:
 Eiaha òe e fāriu ê i to tarià i to ù nei autā e to ù tiàororaa!
 57 Ua haafātata mai òe i te mahana a tiàoro atu ai au ia òe ra,
 e ua parau mai òe: Eiaha e mataù!

Reta

58 Ua parau òe e Iehova, i te parau a taù vārua,
 e ua faaora òe ia ù ra.
 59 Ua hiò mai òe, e Iehova, i te hāmani ìno ia ù nei,
 e faatià mai òe i ta ù parau!
 60 Ua hiò mai òe i ta rātou tāhoo ia ù nei,
 e ta rātou mau parau i ìmihia ia ù nei.

Tina

61 Ua faaroo òe i ta rātou faaìno, e Iehova,
 e ta rātou mau rāveà i ìmi ia ù nei,
 62 te parau a taù mau ènemi,

e ta rātou mutamutaraa ia ù nei e mure noa atu te mahana.

⁶³ Ia pārahi rātou i raro, e ia tià hoì rātou i nià, inaha:
o vau ā to rātou àrearea.

Tāu

⁶⁴ E riro òe i te tāhoo mai ia rātou, e Iehova,
ia au i tei ravehia e to rātou rima;

⁶⁵ e riro òe i te faaruè ia rātou ia îta to rātou âau;
e tae mai te tatāra na òe i nià ia rātou;

⁶⁶ e riro òe i te aùau ia rātou mā te riri, e ia pau atu rātou ia òe,
i raro aè i teie nei mau raì, e Iehova e!

Te hopeà

Ârefa

4 ¹ Âuē te àuro i mohimohi e!
E te àuro maitaì roa ra i te huru ê!
E te mau òfaì moà i te pūrara
i te hopeà mai o te mau aroā e!

Peta

² Te mau tamarii maitataì o Tiona,
e au i te maitaì i te àuro maitaì roa ra,
ua riro — inaha! — mai te fārii repo,
i hāmanihia e te rima o te pōtera ra!

Timera

³ Te hōroà nei te mau teni o te moana ra i te ū,
te faaòte nei i ta rātou mau fanauà;
riro atu ra te tamahine o to ù nei mau taata ei aroha òre,
mai te mau ione o te mētēpara.

Tareta

⁴ Ua piri te arero o te àiū i to rātou vaha
i te hiaai pape;
ua ani te mau tamarii i te māa,
e aore roa e taata i hōpoi mai i taua māa ra.

He

⁵ Te feiā i àmu i te māa maitatai ra,
tei taòto moè noa i roto i te mau aroā ra;
o tei paari i te àhuraa i te àhu ùra ra,
o tei tārava noa i nià i te tiriāpera.

Vāu

⁶ Te pohe o te tamahine o to ù nei mau taata,
e rahi ia i to Totoma,
o tei huri-tumu-noa-hia mai te àmoraa mata nei,
aore i ravehia e te rima taata nei.

Taina

⁷ To na feiā Nātira ra,
e viivii òre ia i to te hiona,
e teatea rahi to rātou i to te ū nei;
e ùteùte rahi to rātou i to te penima;
e te hinuhinu mai te tafira ia.

Heta

⁸ I teie nei, e èrèèrè rahi tei to rātou mata mai to te maraia;
e aore rātou i ìtea i te mau aroā nei;
ua àti to rātou ìri i to rātou mau ivi,
ua mīmiò, e ua riro mai te rāau.

Teta

⁹ E fānaò rahi to tei tāirihia i te òè nei,
i tei pohe noa i te poà,
no te mea ua unuhi noa ia,
e àao noa hoì teie i te àti i te māa òre i te fenua nei.

Iota

¹⁰ Na te rima o te vahine aroha nei,
i tunu i ta rātou iho tamarii;
ua riro ia ei māa na rātou
i te paura i te tamahine o to ù nei mau taata.

Tafa

¹¹ Ua faatupu Iehova i te tāhoo na na,
ua nīnii hua o ia i te ûàna o to na riri;
e ua tūtuì i te auahi i Tiona,
e ua pau e tae roa aè nei i te tumu ra.

Rameta

¹² Aore hoì te mau arii atoà i parau,
e aore atoà to te ao atoà nei e ō,
te mārō, e te ènemi,
i te mau ùputa i Ierutarema.

Mema

¹³ No te hara teie a to na ra mau perofeta,
e te ìno o ta na ra mau tahuà,
o tei haamanii i rotopū ia na ra
i te toto o te feiā parau-tià ra!

Nuna

¹⁴ Ua perehahu haere noa rātou i roto i te mau aroā mai te matapō,

ua viivii hoì rātou i te toto:

e aita noa atu ra to rātou àhu e tià ia faatiàia noa atu.

Tameha

¹⁵ «Ia ātea atu, e te feiā viivii!» ia parau mai te taata ia rātou.

«Ia ātea, ia ātea, eiaha e faatiàia!» E ia maùe ê rātou e ia ori noa, ua nā ô mai ra to roto i te mau êtene ra:

«Eiaha rātou e pārahi!»

Pe

¹⁶ Ua haapūrara te mata o Iehova ia rātou,

e òre roa e hiò faahou ia rātou;

aore hoì rātou i faatura atu i te mata o te feiā tahuà,

e aore i ìte noa atu i te feiā paari.

Àina

¹⁷ Âreà mātou nei, ua poopoo to mātou mata

i te tiaì-noa-raa i to mātou tauturu;

tiaìraa faufaa òre to mātou i te tiaìraa

i te fenua, eita e ora ia na ra.

Tati

¹⁸ Ua hiòpoà mai rātou i to mātou haereà,

e aita atu ra e tià ia haere nā roto i to mātou mau aroā;

te fātata mai ra to mātou pohe, ua hope to mātou tau mahana...

Ua tae i to mātou hopeà!

Tofa

¹⁹ E òiòdi rahi to tē aùàù ia mātou

i to mau àeto o te mau raì ra;

ua aùàù mai rātou ia mātou i nià i te mouà,

e i roto i te mētēpara, to rātou tãòtoòtoraa ia mātou.

Reta

²⁰ Te aho o to mātou âpoo ihu nei, tei faatāhinuhia e Iehova ra,
teï noaa i roto i to rātou mau âpoo ra,
e i raro aè i to na maru, ta mātou i parau ra:
E ora ai mātou i roto i te mau fenua nei.

Tina

²¹ A òaòà, e ia reàrèà māite, e te tamahine ra, e Ètoma,
o teï pārahi i te fenua ra o Ûta!
E tae atoà taua âuà nei ia òe,
e riro hoì òe i te faataèrohia, e ia pārahi tahaa noa.

Tāu

²² Ua òre atu ra to òe pohe, e te tamahine ra, e Tiona;
e òre o ia e rave tītī faahou ia òe.
E tāhoo mai o ia i to òe ìno, e te tamahine ra, e Ètoma!
E faaite ā o ia i ta òe ra hara.

A faahoì ia mātou ia òe na

5 ¹ Haamanaò mai, e Iehova, i teï iri mai i nià ia mātou nei!
E hiò mai i raro nei, e haamanaò mai i to mātou ìno!
² Ua ruri-ê-hia ta mātou tuhaa, teï ia vētahi ê,
e to mātou mau fare, teï te taata èê.
³ Ua riro mātou ei ôtare, aore e metua tāne;
ua ìvi to mātou mau metua vahine.
⁴ Ei moni e inu ai mātou i ta mātou pape,
i hoohia mai hoì ta mātou vahie.
⁵ Te faahorohia nei mātou mā te hōpoià i nià to mātou àî;
te haa noa nei mātou, aore e faae meta.
⁶ Ua auraro mātou ia Àifiti,
e ia Àtura, ia paia hoì mātou i te māa.
⁷ Ua rave to mātou mau metua i te hara, e aita nei,

e tei nià ia mātou te pohe i ta rātou mau hara.

⁸ E tāvini tei faahepo mai i nià ia mātou,
e aore roa hoì e faaora e ora ai i to rātou rima.

⁹ Te roaa nei ta mātou māa mā te ìtea òre te ora,
no te òè i te mētēpara.

¹⁰ Ua èreère to mātou ìri mai te umu ra,
no te oè rahi ra.

¹¹ Te mau vahine i Tiona, ua harua-noa-hia e rātou,
e te mau pāretēnia i te mau òire i Iuta ra.

¹² Tārī-noa-hia te hui arii i te rima;
e aore i faaturahia te feiā paari.

¹³ Ua rave rātou i te taata âpī ei feiā tāviri tītona,
e ua hià te tamarii i raro aè i te hōpoià vahie.

¹⁴ Ua òre te mau taata paari i te ùputa,
e te mau taata âpī i ta rātou i faaòto ra.

¹⁵ To mātou òaàa âau ra, ua òre ia,
ua riro to mātou òrira e òtoraa.

¹⁶ Te torōna o to mātou upoo ra, ua maìri ia.

A tae hoì tātou! No te mea ua rave hoì tātou i te hara.

¹⁷ No reira i taiā ai to tātou âau,
no teie nei mau parau i mohimohi ai to tātou mata:

¹⁸ no te mouà ra o Tiona, o tei ano ra ia,
e ua haere noa te ârope nā nià iho.

¹⁹ Âreà òe, e Iehova, e tià òe i te pārahiraa e a muri noa atu;
e to òe terōno i terā uì, i terā uì.

²⁰ E aha òe i haamoè hua mai ai ia mātou nei?

E haamaoro mai hoì òe i to òe faaruèraa mai ai ia mātou?

²¹ E haafāriu òe ia mātou ia òe, e Iehova, ua fāriu ia mātou i reira!
Faahou mai òe i to mātou puè mahana mai tei tahito ra!

²² Ua faaruè hua mai rā òe ia mātou nei?

E riri rahi roa hoì to òe ia mātou?

TE PUTA A ÈTETIERA

Ôrama matamua no te hanahana o te Fatu

1 ¹ E tae aè ra i te toru àhuru o te matahiti, e te maha o te marama, e te pae hoì o te mahana i taua marama ra, tei roto vau i te mau tītī, i te pape ra i Teparā, ìritihia aè ra te raì, e ìte atu ra vau i te ôrama a te Atua. ² I te pae o te mahana i taua marama ra — o te matahiti pae ia o te tītīraa o te arii ra o Iehoiatina — ³ o te faaite-pāpū-raa mai ia i te parau a Iehova ia Ètetiera a Puti tahuà ra, i te fenua o te Tarataio, i te pae o te pape ra o Teparā; e tei nià mai ra te rima o Iehova ia na i reira.

⁴ E ua hiò iho ra vau: e inaha, e pūāhiohio i te taeraa mai no te pae i apatoèrau ra, e te hoê ata rahi, e te auahi i te haafifi-atoà-raa i roto ra, e te ànaàna i te haaàti-atoà-raa. E i rotopū ra, mai te hetemara te huru, i rotopū i taua auahi ra. ⁵ E te vai atoà ra i rōpū mai nā mea ora e maha ra te huru. Teie to rātou huru: mai to te taata nei ā to rātou huru.

⁶ Taīmaha anaè ā o rātou mata e àti noa aè rātou, taīmaha hoì o rātou pererau e àti noa aè. ⁷ E to rātou âvae, e âvae tītīaifaro noa ia, e to rātou maiùù âvae ra, mai to te tafa ra ia; e mai te veo faaànaànahia ra to rātou huru i te purapuraraa mai. ⁸ E rima taata hoì to rātou i raro aè i nā pererau, i nā hiti atoà e maha ra; i nā reira atoà rātou toomaha to rātou puè mata e to rātou pererau. ⁹ Tāàtihia to rātou pererau te tahi i te tahi; aore rātou i fāriuriu ia haere, i haere noa rā rātou atoà ra nā mua. ¹⁰ E te huru o to rātou mau mata, e e mata taata to rātou; e te mata riona i te pae àtau, e o rātou atoà toomaha ra, e mata puaatoro ia i te pae àui, e e mata àeto to rātou atoà toomaha ra. ¹¹ O te huru ia o to rātou ra mau mata. I faaāreahia hoì to tātou mau pererau i te pae

i nià ra; e piti aè pererau e mea ora hoê i tãàtihia, e e piti hoì ei tãpoì ia i to rãtou tino. ¹² E haere tĩtiàifaro noa rãtou atoà ra nã mua; ta te vãrua e haere ra, ua haere atoà rãtou; aore hoì i fãriu ia haere rãtou ra. ¹³ E te huru o taua mau mea ora ra; e au rãtou i te àrahu auahi e ura ra, mai te huru o te rãmepa i te peeraa i nià e te hoìraa i raro, nã roto i taua mau mea ora ra; e te ànaàna mai ra taua auahi ra, e ua pũroro mai ra te uira no roto i taua auahi ra. ¹⁴ Ua horo iho ra taua mau mea ora ra, e ua hoì mai ra e mai te ànaparaa uira ra.

¹⁵ Te hiò noa ra vau i taua mau mea ora ra: e inaha, e pereòo tei nià i te fenua nei i pihai iho i taua nã mea ora ra, e nã aroã atoà e maha ra. ¹⁶ E te huru o taua nã pereòo ra e ta rãtou òhipa, mai te taritita te huru, e hoê o rãtou hete, e maha atoà ra; e to rãtou huru e ta rãtou òhipa, mai te mea e, e pereòo i rōpũ i te tahi pereòo. ¹⁷ E ia haere rãtou ra, nã nià i nã hiti atoà, e maha ra ia haere; e aore hoì rãtou i fãriu mai ia haere ra. ¹⁸ E to rãtou haaàtiraa, e teitei rahi to te reira, e mea riarià hoì; e to rãtou haaàtiraa, ua ïï ia i te mata e àti noa aè rãtou e maha atoà ra. ¹⁹ E ua haere anaè taua nã mea ora ra, nã pereòo atoà i te haere-atoà-raa, e ua hōpoi-anaè-hia; nã mea ora i nià ê i te fenua ra, ua hōpoi-atoà-hia nã pereòo. ²⁰ E te mau vãhi atoà i haerehia e te vãrua ra, ua haere atoà rãtou, i reira hoì te vãrua i te haereraa, ua hōpoi-atoà-hia nã pereòo i pihai iho: te vai ra hoì te vãrua o taua mau mea ora ra i roto i te mau pereòo. ²¹ Ua haere anaè te reira, ua haere atoà teie; e ua tià anaè te reira, ua tià atoà teie; e ua hōpoi-anaè-hia te reira i nià ê i te fenua ra, ua hōpoi-atoà-hia nã pereòo i pihai iho; tei roto hoì te vãrua o taua nã mea ora ra i te mau pereòo ra.

²² E mai te reva nei te huru i te vairaa mai i nià aè i te upoo o taua mau mea ora ra, mai te terehe riariàhia ra te huru, i te hōhoraraahia nã nià aè i to rãtou mau upoo ra. ²³ E o raro aè i taua reva ra, te tãrava noa ra to rãtou mau pererau, te tahi e te tahi: taìpiti anaè ā to rãtou ei tãpoì i to rãtou tino i teie paeàu, e taìpiti hoì to rãtou ei tãpoì i to rãtou tino i terā paeàu. ²⁴ E ua haere anaè rãtou ra, te faaroo ra vau i te haruru o to rãtou mau pererau, mai te haruru o te tai rahi ra, mai te reo o te Pũaihope ra, te haruru o to rãtou reo mai te haruru o te nuu

atoà ra; e ua tià noa rātou ra, ua tuu ia i to rātou mau pererau. ²⁵ E te hoê reo mai ra no roto i te reva i nià aè i to rātou mau upoo ra, a tià noa ai rātou mā te pererau i tuuahia ra.

²⁶ E ô nià aè i te reva i nià i to rātou mau upoo ra, mai te hoê terōno te huru, mai te òfai tafira ra; e i nià aè i te huru o te terōno ra, e hohoà ia no te taata i te pārahiraa i nià iho. ²⁷ Ua hiò iho ra vau mai te hetemara te huru, mai te auahi ra e àti noa aè i roto ra, mai to na taha àoào ra e nià aè ra, e mai to na taha àoào e raro iho ra; ìte atu ra vau e mai te auahi te huru, e ua àti aè ra o ia i te ànaàna. ²⁸ Mai te huru o te ānuanua e vai i roto i te ata i te mahana ua nei, o te huru ia o te ànaàna e àti noa aè: o te huru rā teie o te ànaàna o Iehova. E tei te ìteraa atu vau ra, ua tipapa iho ra vau i raro te mata, faaroo atu ra vau i te reo o te hoê i parau mai ra.

Te tonoraa te Atua ia Ètetiera i Ìteraèra

2 ¹ E ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, tià hua mai to âvae, e parau atu vau ia òe. ² E ua ò mai ra te vārua i roto ia ù, ia na i parau mai ia ù ra, e ua faatià mai ra o ia ia ù i taù âvae, e ua faaroo atu ra vau ia na i tei parau mai ia ù ra.

³ E ua nā ô mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, te tono nei au ia òe i te tamarii a Ìteraèra i te fenua tāhito mai, tei tāhito mai ia ù ra; o rātou e to rātou mau metua tei faaroo taiàta mai ia ù, e tae roa aè nei i teie nei mahana; ⁴ tāhito noa ā rātou e te âau faaètaèta, te tono nei au ia òe ia rātou, e na òe e parau atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova. ⁵ E o rātou ia hinaaro i te faaroo mai, e ia òre hoì ia faaroo mai (e ùtuafare tāhito mai ā rātou,) e ìte ā rātou e perofeta tei tae atu ia rātou ra. ⁶ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, eiaha òe e mataù atu ia rātou, eiaha hoì e mataù i ta rātou parau, ètaèta noa mai rātou, e mārō noa mai ia òe ra, e ua pārahi òe i roto i te mau òterepe; eiaha òe e mataù i ta rātou parau, eiaha hoì òe e vī i to rātou mata — ùtuafare tāhitohito noa ā rātou. ⁷ O ta ù nei rā parau ta òe e parau atu ia rātou, to rātou faarooraa e te òreraa, e ùtuafare tāhito mai ā rātou. ⁸ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, e faaroo mai òe i ta ù e parau

atu ia òe nei: Eiaha to òe ei faaroo òre, mai terā ra ùtuafare e òre e faaroo ra! E hāmama mai i to vaha, e àmu i ta ù e tuu atu ia òe ra!

⁹ E taù hiòraa iho ra: e inaha, e rima tei tuuhia mai ia ù nei; e inaha, e ôtarō puta tei roto. ¹⁰ Ua hōhora mai ra o ia i mua ia ù nei: ua pāpāihia i roto e rāpae: O te mihi, e te òto, e te auē, tei pāpāihia i roto ra.

3 ¹ Ua parau mai ra hoì Iehova ia ù: E te tamaiti a te taata na, a àmu i tei faaìtehia atu, e àmu i teie nei ôtarō, a haere ai, a parau ai i te ùtuafare o Ìteraèra! ² Ua hāmama atu ra vau i taù vaha, e ua faaàmu mai ra o ia i taua ôtarō ra. ³ Ua parau mai ra hoì o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, ia fārii mai to ôpū, e ia î hoì to ôpū i teie nei ôtarō ta ù e hō atu ia òe ra! Ua àmu iho ra vau, e mai te meri te huru i to ù nei vaha i te mōmona.

⁴ Ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, a haere i te ùtuafare o Ìteraèra, a parau atu ai i ta ù nei parau ia rātou! ⁵ Aore hoì òe i tonohia atu i te feiā parau èê, e te reo ìtea-òre-hia, i te ùtuafare ra o Ìteraèra. ⁶ Eere hoì i te feiā rahi e te parau èê, e te reo ìtea-òre-hia e òe, e te haapii taiātā. Ahiri au i tonō atu ia òe ia rātou ra, ua faaroo mai na ia ia òe? ⁷ E òre rā te ùtuafare o Ìteraèra e faaroo mai ia òe, e òre hoì rātou e faaroo mai ia ù ra; ua àti hoì te ùtuafare atoà o Ìteraèra i te tāhito e te âau ètaèta. ⁸ Inaha, ua faaitoito vau i to òe na mata i to rātou mau mata; e to òe na rae i to rātou ra mau rae. ⁹ Mai te tēmira ètaèta rahi to na i to te òfai, to òe ia rae i te haapaariraahia e au ra. Eiaha e mataù, eiaha ia vī i to rātou mata — e ùtuafare tāhito hoì rātou.

¹⁰ E ua nā ô mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, o te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe ra, a fārii mai i roto i to âau na, e faaroo mai hoì to tarià! ¹¹ A haere ai òe ia rātou i te feiā i tītī ra, i te tamarii o to mau taata na, a parau atu ai ia rātou, a faaite atu ai ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova. To rātou faarooraa e to rātou òreraa.

¹² Ua rave mai ra te vārua ia ù, e ua hōpoi i nià, e ua faaroo atu ra vau i te haruru i muri aè ia ù, mai te mea rahi àueuehia ra, e te nā ôraa mai: I haamaitāhia te hanahana o Iehova mai ô nei atu! ¹³ Faaroo

atoà atu ra vau i te haruru pererau o nā mea ora ra tei tiàia te tahi i te tahi, e te haruru o nā pereòo i pihai iho ra, e te haruru o te mea àueue-rahi-hia ra. ¹⁴ Ua hōpoi aè ra te vārua ia ù i nià, e ua hōpoi ê atu ra ia ù, haere atu ra vau mā te ìno, e mā te horuhoru o taù âau; te ûàna mai ra te rima o Iehova i nià ia ù nei. ¹⁵ Tae atu ra vau i taua feiā tītī ra i Teri-Àpipa, o tei pārahi i te pae o te pape ra o Teparā; pārahi atu ra vau io rātou ra, pārahi atu ra vau ia rātou ra, mā te maere, e ruì hitu aè ra.

E riro Ètetiera mai te taata tiaì

¹⁶ E hope aè ra taua nā mahana e hitu ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁷ E te tamaiti a te taata na, ua faariro vau ia òe ei tiaì i te ùtuafare o Ìteraèra nei. E i teie nei, e faaroo mai òe i te parau i to ù nei vaha, e nā ô nei atu òe i te aò ia rātou. ¹⁸ Ia parau hoì au i te taata parau ìno ra: «E pohe mau òe!», e aore òe i aò atu ia na, e aore i parau atu ei aòraa atu i te taata hara i ta na ra parau ìno, e ia ora o ia ra; e pohe atu taua taata parau ìno ra i ta na ra hara; e tītāu mai rā vau i te hoo i to na toto ia òe ra. ¹⁹ Ia aò rā òe i taua taata parau ìno ra, e aore o ia i fāriu mai i taua parau ìno na na ra, e te haereà ìno no na ra, e pohe o ia i ta na ra hara; ua ora rā òe ia òe iho. ²⁰ E te taata parau-tià ra ia fāriu ê mai ra i ta na parau-tià, e ua rave iho ra i te parau ìno, e ua tuu vau i te turorirāa i mua ia na ra, e pohe iho ra o ia, no te mea aore òe i aò atu ia na, e pohe o ia i ta na ra hara. E e òre e manaòhia te parau-tià i ravehia e ana ra, e tītāu mai rā vau i te hoo i to na toto ia òe ra. ²¹ Ia aò rā òe i te taata parau-tià, ia òre ia rave i te ìno ra, e aore aè ra o ia i rave i te ìno ra, e ora ia o ia, no te mea ua aòhia o ia, ua ora atoà hoì òe ia òe iho.

Hoê taime māmū no Ètetiera

²² Tei nià mai ra te rima o Iehova ia ù i reira, e ua nā ô mai ra o ia ia ù: A tià, e haere i te vāhi ātea, ei reira vau e parau atu ai ia òe. ²³ Ua tià aè ra vau, e ua haere i te vāhi ātea ra; e inaha, te tià noa mai ra

te hanahana o Iehova i reira, mai te hanahana i ìtea ia ù i te pape ra i Tepara. Ua tipapa iho ra vau i raro ra. ²⁴ Ua faaō mai ra te vārua i roto ia ù i reira, e ua faatià mai ra ia ù i taù âvae. Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra ia ù: A haere, a ôpani ia òe iho i roto i to fare na. ²⁵ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, inaha, e tuuhia te ruuruu i nià ia òe, e ruuruuhia òe i te reira, e eiaha òe e tae i rāpae i roto ia rātou ra. ²⁶ E na ù e tāpiri i te arero i roto i to vaha ra, e ia riro atu òe ei māmū, ia òre òe ia aò atu ia rātou ra — e ùtuafare tāhito hoì rātou. ²⁷ Ia parau atu rā vau ia òe ra, na ù e ìriti i to vaha, e na òe e parau atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: O tē faaroo ra, a tirē ia ia faaroo noa mai, e o tē òre rā, a tirē ia ia òre noa na — e ùtuafare tāhito hoì rātou nei.

Ètetiera e te âua-haaàti-raahia Ierutarema

4 ¹ Ua parau mai ra Iehova: O òe atoà, e te tamaiti a te taata na, e rave òe i te tahi ìri àraea, a tuu ai i mua ia òe ra, a òtiòti ai i te òire ra o Ierutarema i nià iho. ² A haaàti ai i taua òire nei, a patu ai i te tahi pare ei raverāa atu, a òhu ai i te tahi vāhi teitei ei tiāraa; a pātia atu ai hoì i te pūhapa, a tuu ai i te ôtuì e àti noa aè. ³ A rave ai òe i te tahi maa âuri, a faatià ai ei âua âuri i rōpū i taua òire ra e ia òe; a fāriu atu ai i to mata i taua òire ra, e na òe e haaàti i te reira. Teie te tāpaò na te ùtuafare o Ìteraèra.

⁴ A taòto òe ei raro to àoò àui ra, a tuu ai i te utuà o te hara o te ùtuafare o Ìteraèra i nià iho. E hope roa aè te mau mahana ta òe e taòto i te reira paeàu ra, o ta òe ia faaòromāraa i te utuà o ta rātou hara. ⁵ Ua tuu atu hoì au i nià ia òe i te mau matahiti faautuàraa no ta rātou hara, e ia hope māite nā mahana e toru hānere e iva àhuru ra: o ta òe ia faaòromāraa i te utuà o te ùtuafare o Ìteraèra ra. ⁶ E hope aè ra te reira, e taòto faahou òe ei raro te àoò i te pae àtau ra, e ia maha àhuru o òe mahana i te faaòromāraa i te utuà o te hara o te ùtuafare o Iuta; hoê mahana hoê ā ia matahiti i te haapaòraahia e au ia òe ra. ⁷ E tenā na, e fāriu òe i to mata i te àrorāa ia Ierutarema, heheu hoì òe i to rima, e na òe e tohu i te reira. ⁸ E inaha, na ù e tuu

i te tāpeà i nià ia òe, e òre hoì òe e tāvirī i te tahi pae e te tahi pae, e ia hope te mau mahana àroraa na òe ra.

⁹ E rave atoà hoì òe i te tītōna e te tērite na òe, e te furi, e te pipi, te teheni, e te ôrura, a òòmo ai i roto i te fārii hoê, a faariro ai òe i te reira ei māa na òe iho, e ia hope roa nā mahana no òe i te taòtoraa i raro i to àoò ra; e toru hānere e iva àhuru o òe mahana i te àmuraa. ¹⁰ E ta òe ra māa ia àmu ra, hoê taau ia tētera i te mahana hoê ia fāito ra. Ei terā mahana, ei terā mahana, a àmu ai òe. ¹¹ E inu atoà hoì òe i ta òe pape mā te fāito: o te ono o te tufaa i te hīnā ta òe ia inu, i terā mahana, i terā mahana. ¹² E àmu hoì òe i te tahi pāne iti tērite; ei tūtae taata te vahie ia tunu òe i mua i to rātou aro. ¹³ Ua nā ô mai ra Iehova: Mai te reira te tamarii a Ìteraèra i te àmuraa i ta rātou māa viivii i te mau fenua ta ù e tiahi atu ia rātou ra.

¹⁴ Ua parau atu ra vau: E te Fatu, e Iehova! Inaha, aita ā vau i viivii; o te mea pohe noa ra hoì e tei hāhaehia ra, aita ā vau i àmu mai taù āpīraa mai ā, aore hoì te māa faufau i tae mai i roto i to ù nei vaha. ¹⁵ Ua parau mai ra o ia ia ù: Inaha, ua tuu atu vau i te tūtae puaatoro ia òe eiaha to te taata, o ta òe ia e rave ei tunu i ta òe ra māa. ¹⁶ E ua nā ô mai ra hoì o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, inaha, e ôfati au i te tauturu ra i te māa i Ierutarema; e àmu hoì rātou i te māa mā te fāito, e te faaherehere, e inu hoì rātou i ta rātou pape mā te fāito, e mā te maere. ¹⁷ Ia ère atu ā rātou i te māa e te pape, e ia maere atu te tahi i te tahi, e ia mihi noa atu i ta rātou hara.

Te faautuàraa te Atua ia Ìteraèra

5 ¹ E o òe, e te tamaiti a te taata na, a rave òe i te tahi tipī òòì, i te tahi rata na te hahu taa ra, a hahu ai i to upoo na, e te ùmiùmi. A rave ai i te tahi fāito ei fāito, e ei tuha i taua rouru ra. ² E te toru o te tufaa ra, na òe e tahu i te auahi i rōpū i taua òire ra, ia hope nā mahana àroraa ra; a rave ai hoì òe i te tahi i taua nā tufaa e toru ra, a papaì haere ai i te tipī; e te toru hoì o te tufaa ra, na òe e haapuehu i te mataì, e na ù e unuhi i te òè nā muri ia rātou. ³ E rave hoì òe i te tahi pae o rātou, eiaha te rahi reà ia taiò ra, a tāàmu ai i roto i to

hiti àhu. ⁴ A rave ai hoì òe i te tahi pae o rātou a tītiri atu ai i roto i te auahi, ia àma atu i roto i te auahi. E riro hoì i te tae mai te auahi no roto ia rātou i te ùtuafare atoà o Ìteraèra.

⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: O Ierutarema teie. Ua tuu hoì au ia na i rōpū i te mau fenua atoà ra, e te haaàtihia nei o ia e te mau fenua nei. ⁶ E ua faahuru ê o ia i te parau au na ù mā te faaìno, e iti to te mau êtene ra, e ta ù nei haapaòraa e iti to te mau fenua e àti noa aè ra; ua faaruè rātou i ta ù nei faaauraa, e ta ù nei mau haapaòraa, aita rātou i faaau i ta rātou haapaòraa i te reira. ⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua faarahihia òutou i to te mau fenua i haaàti mai ia òutou na, e aore i haapaò i ta ù nei haapaòraa, e aore i mau i ta ù nei faaauraa parau, aore hoì òutou i haapaò i te mau parau a te mau fenua i haaàti mai ia òutou; ⁸ — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — Inaha, o vau, o vau nei ā tei òre i faatià ia òutou! E na ù e tāhoo atu ia òutou i rotopū ia òutou iho, i te aro o te mau fenua nei, ⁹ e na ù e rave i roto ia òutou i tei òre i ravehia e au ra, e e òre hoì au e nā reira i te rave faahou, no ta òutou mau parau faufau ra. ¹⁰ E i teie nei, e àmu te mau metua i te tamarii i roto ia òutou na, e àmu hoì te mau tamarii i te mau metua. E faatupu hoì au i te parau au na ù i nià ia òutou, e te toe ia òutou ra, na ù ia e haapūrara i nā matai atoà e maha ra. ¹¹ E i teie nei, te ora nei au — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova — no te mea ua haaviivii mai òutou i to ù nei vāhi moà, i ta òutou ra mau mea faufau ra, e ta òutou mau mea ìino ra, e rave au ia òutou e faaiti, e òre taù mata e faaherehere, e òre roa hoì au e aroha atu. ¹² E te toru o te tufaa ia òutou ra, e pohe ia i te mai, e pau hoì i te pohe i te poia i roto ia òutou na; e te toru hoì o te tufaa ra, e hià ia i te òè e àti noa aè òutou ra; e te toru hoì o te tufaa, na ù ia e haapūrara i te mau matai atoà e maha ra, e unuhi hoì au i te tahi òè ei tipapa ia rātou.

¹³ E nā reira vau i te faatupu i to ù nei riri, e faairi au i taù riri ûàna i nià ia rātou; e mauruuru aè ra hoì au, e ìte ia rātou e, na ù na Iehova i parau atu ia rātou mā taù rii tāhoo atoà, ia hope taù riri i te iri i nià ia rātou. ¹⁴ E faariro atu hoì au ia òutou ei fenua pau, e ei faaìnora a i

te mau fenua atoà e haaàti mai ia òutou ra, e na te feiā atoà e nā reira i te haere. ¹⁵ E riro hoì òutou ei ìno, e ei faainoraa, e ei aòraa, e ei maereraa na te mau fenua atoà e haaàti mai ia òutou, ia faatupu vau i te parau faaau na ù i nià ia òutou mā te riri, mā te tāhoo, e mā te aò ûàna atu — o vau teie o Iehova, e parau nei — ¹⁶ ia hāpono atu vau i te òhe ìno ra i te òè i nià ia rātou ra, e pohe ai rātou ra, e o ta ù ia e hāpono atu ia pohe ā òutou: e faarahi hoì au i te oè i nià ia òutou, e ta òutou tauturu ra o te māa, e ôfatihia e au. ¹⁷ E hāpono atu vau i te oè i nià ia òutou, e te manu taehae anaè, e pau hoì òutou i te reira; e te maì, e te toto, tē nā roto ia òutou, e hōpoi mai hoì au i te òè i nià ia òutou — o vau teie o Iehova, e parau nei.

Tūàti òre i te mau haamori îtoro

6 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, a fāriu atu i to mata i te mau mouà i Ìteraèra nei, a tohu atu ai ia rātou, ³ a nā ô atu ai: E te mau mouà o Ìteraèra nei, e faaroo mai i te parau a te Fatu ra o Iehova! Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i te mau mouà e te mau âivi, i te mau pape e tahe rii ra, e te mau peho ra: Inaha, o vau, o vau nei ā, e hōpoi mai au i te òè i nià ia òutou, e e haamou vau i ta òutou mau vāhi teitei. ⁴ E ano ta òutou mau fata, e ta òutou mau hohoà e pararī ia, e faaruè hoì au i to òutou mau taata pohe i mua i te aro o to òutou mau îtoro. ⁵ E tuu hoì au i te mau tino o te tamarii o Ìteraèra i mua i to òutou mau îtoro, e faaruè hoì au i to òutou mau ivi e àti noa aè ta òutou mau fata. ⁶ I to òutou mau pārahiraa atoà ra e pau te mau òire, e ano hoì te vāhi teitei; e faaruèhia hoì ta òutou mau fata e ia mou atu, e ia pararī hoì to òutou mau îtoro e ia òre roa, e ia tāpūhia to òutou mau hohoà ra, e ia òre roa ta òutou mau òhipa. ⁷ E hià hoì te taata pohe i rotopū ia òutou, e ìte hoì òutou e, o vau o Iehova. ⁸ E faatoe rā vau i te tahi toeà, ia toe ā te tahi pae o òutou i te òè i te mau fenua, ia pūrara ê òutou i te mau fenua ra. ⁹ E to òutou e toe ra, e manaò mai ia ia ù i te mau fenua e hōpoi-tītī-hia rātou ra, no te mea e àti to ù i to rātou âau tei faaruè ia ù i to rātou tāivaraa, e i to rātou mata tei

tāiva i te peeraa i to rātou mau îtoro. E faaino hoì rātou ia rātou iho i te mau ìno ta rātou i rave ra, i to rātou mau mea faufau i ravehia ra.
¹⁰ E ìte hoì rātou e, eere ta ù, ta Iehova, i te parau tumu òre, e e nā reira vau i te faatupu i teie nei ìno ia rātou.

¹¹ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: A tãiri i to rima, a taataahi i to âvae, a parau atu ai: «Âuē hoì!», te mau parau faufau e te ìno a te ùtuafare ra a Ìteraèra. E hià hoì rātou i te òè, e te poia, e te maì.
¹² To tē âtea ê ra, e pohe ia i te maì; e o tei fātata ra, e pohe ia i te òè; e o tei toe ra, e ua vaiihohia, e pohe ia i te poia. E nā reira vau i te faatupu i taù riri i nià ia rātou, ¹³ ei reira òutou e ìte ai e, o Iehova vau, ia ânoì-atoà-hia to rātou mau taata pohe i roto i to rātou mau îtoro, e àti noa aè ta rātou mau fata i nià i te mau âivi teitei, e te upoo atoà o te mau mouà ra, e i raro aè i te mau rāau ruperupe atoà ra, e i raro aè hoì i te mau rāau rarahi ra, i te vāhi ta rātou i hōpoi i te rāau noànoà i to rātou mau îtoro ra. ¹⁴ Ia faatoro atu vau i taù rima i nià ia rātou, ia faariro i te fenua ei fenua pau, e ei maereraa, e iti to te mētēpara i Tipirata, i to rātou atoà ra mau pārahiraa; e ìte ia rātou e, o Iehova vau.

Te faaara nei te Fatu i te hopeà

7 ¹ E ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:
² E te tamaiti a te taata na, te nā ô atoà mai ra te Fatu ra o Iehova i te fenua o Ìteraèra ra:

E hopeà teie e fātata mai ra!

Te fātata mai ra te hopeà i nā hiti atoà e maha o te fenua nei!

³ Ua tae mai te hopeà i nià ia òe ra;

e e faatano atu vau i taù riri i nià ia òe ra,

e e haavā vau ia òe i ta òe ra parau,

e tāhoo atu vau i ta òe ra mau parau faufau ia òe ra.

⁴ E òre taù mata e faaherehere ia òe,

e òre hoì au e aroha;

e tāhoo atu vau i ta òe ra parau ia òe,

e ta òe mau parau faufau i roto ia òe ra;

e ìte hoì òutou e, o vau o Iehova.

⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Inaha, e ìno i te tipaparaa i te ìno!

⁶ E hopeà teie e fātata mai ra! Te fātata mai ra te hopeà!

Te moemoe mai ra ia òe!

Inaha, teie!

⁷ Te fātata nei te poi-poi ia òe, e to te fenua nei e!

Ua fātata te taime,

te mahana auē tei fātata nei!

Eiaha te pīnāi o te mau mouà ra!

⁸ Teie au a nīnii atu i taù riri i nià ia òe ra;

e faahope au i taù riri i nià ia òe ra;

e e haavā vau ia òe i ta òe ra mau parau,

e tāhoo atu vau i ta òe ra mau parau faufau i ìtea ia òe.

⁹ E òre hoì taù mata e faaherehere,

e òre hoì au e aroha;

e tāhoo atu vau ia òe i ta òe ra parau:

e ta òe ra mau parau faufau i roto ia òe ra;

e ìte hoì òutou e, o vau teie o Iehova e tāiri atu ia òutou na.

¹⁰ A hiò na i taua mahana nei! A hiò na, te haere mai ra!

Ua mahemo aè nei te poi-poi!

Ua puāhia te rāau!

Ua ruperupe te teòteò!

¹¹ Ua riro te aroha òre

ei rāau parau ìno:

e òre hoì rātou,

e òre hoì to rātou atoà ra,

e te rahi atoà o rātou ra e toe,

e òre hoì rātou e òtohia!

¹² Te fātata mai ra te taime,

te fātata mai ra te mahana!

Eiaha tei hoo atu e òaàa,

eiaha tei riro ta na ra e mihi!

Te vai nei hoì te riri ûàna
i nià i te taata atoà nei.

¹³ E òre hoì tei hoo ra e hoì mai i ta na i hoo ra,
toe noa ai rātou i roto i te feiā e ora ra;
no te taata atoà nei hoì teie nei parau,
e òre ia e tupu, — te parau mai ra Iehova —
e òre hoì te hoê e tià ia faaètaèta ia na iho i ta na ra parau ìno i te
oraraa nei.

¹⁴ Ua faaòto rātou i te pū, ia ineine te taata atoà,
aita rā te hoê i tae i te àrora, a,
te vai ra hoì te riri ûàna
i nià i te taata atoà ra.

¹⁵ Tei rāpae te òè,
e te mai ra e te poia tei roto!
Tei rāpaeàu i te âua ra,
e pohe ia i te òè;
e tei roto i te òire ra,
e pau ia i te pohe i te poia e te mai.

¹⁶ O te feiā rā e ora ra, o tē ora ia,
e riro ia i nià i te mouà ra
mai te ûupa o te peho ra,
i te autā-pāatoa-raa
i ta na hara, i ta na hara.

¹⁷ E riro te mau rima atoà i te òre i te ètaèta,
e te mau turi atoà ra mai te pape ra te paruparu.

¹⁸ E tātua rātou ia rātou iho i te àhu òto,
e tāpoihia rātou e te riàrià;
e te haamā tei nià atoà i to rātou mau mata,
e te rouru òre i nià i to rātou atoà ra mau upoo.

¹⁹ E faaruè rātou i ta rātou ârio i roto i te aroā,
e riro hoì ta rātou àuro mai te mea viivii ra;
e òre hoì rātou e ora i te ârio e te àuro,
i te mahana e riri ai Iehova ra;

e òre hoì to rātou hiaai e māha i te reira,
 e òre hoì to rātou ôpū e paia i te reira;
 e te turoriraa hoì te reira
 no ta rātou ra hara.

²⁰ Te nehenehe o to na ra ùnaùna,
 ta na ia i vaiiho māite ei mea hanahana,
 ua hāmani rā rātou i te hohoà o ta rātou mau mea faufau ra,
 e o ta rātou mau mea riàrià, i reira.

I faariro ai au i te reira ei mea viivii ia rātou;

²¹ e hōroà atu vau i te reira i te rima o te taata èê ei taoà,
 e te rima o te mau taata parau ìno i te fenua nei ei taoà pau,
 e na te reira rātou e haaviivii.

²² E fāriu ê hoì au i taù mata ia rātou,
 e na te taata e haaviivii i taua vāhi moè ra;
 na te haru e tomo i roto, a haaviivii ai.

²³ E hāmani òe i te tahi fifi na òe ra!

Ua î hoì te fenua i te hara toto,
 ua î hoì te òire i te rave ûàna.

²⁴ E e hōpoi mai au i te mau fenua aroha òre,
 e na rātou e pārahi i to rātou mau fare;
 e faaòre hoì au i te teòteò o te feiā ètaèta ra,
 e haaviiviihia to rātou mau vāhi moè ra.

²⁵ Te fātata mai ra te pohe!

E ìmi hoì rātou i te ora, e òre rā e noaa!

²⁶ E tupu hoì te àti nā nià iho i te àti,
 e te tuìraa roo nā nià iho i te tuìraa roo;
 e ìmi hoì rātou i te ôrama i te perofeta,
 e moè rā te ture i te taata tahuà,
 e te aò i te feiā paari ra.

²⁷ E òto te arii ia na iho,
 e vehihia hoì te tamaiti a te arii i te maere,
 e peàpeà hoì te rima o te mau taata o te fenua ra.
 E rave hoì au ia rātou i tei au i ta rātou iho parau,

e mai ta rātou mau faaauraa ra, o ta ù ia e faaau atu ia rātou,
e ìte hoì rātou e, o vau o Iehova.

Te haamoriraa îtoro i roto i te fare o te Atua

8¹ E tae aè ra i te ono o te matahiti, e te ono hoì o te marama, e te pae o te mahana i taua marama ra, ia ù ra i pārahi noa i roto i taù fare, e te mau taata paari o Iuta i te pārahiraa i mua ia ù, tei nià mai ra te rima o te Fatu ra o Iehova ia ù i reira.

² Ua hiò iho ra vau: e inaha, e hohoà mai te auahi ra te huru — mai te tauupu e o raro, mai te auahi ra ia; mai te tauupu hoì e o nià, mai te ànaàna te huru, mai te hetemara te huru. ³ Ua tuu mai ra hoì o ia mai te rima te huru, e ua rave mai ra i te hoê io rouru no ù. Ua hōpoi aè ra te vārua ia ù i nià i rōpū i te ārea nei, o te raì i nià, e te fenua nei i raro, e ua hōpoi mai ra ia ù i te ôrama a te Atua i Ierutarema, i te ùputa i te ôpani o roto ra, tei fāriu tià i te pae i apatoèrau ra, i te pārahiraa o te îtoro faahae ra, tei faatupu i te hae. ⁴ E inaha, tei reira te hanahana o te Atua o Ìteraèra, mai te ôrama ta ù i ìte i te vāhi ātea ra.

⁵ Ua parau mai ra o ia ia ù nei: E te tamaiti a te taata na, a nānā na i to mata i te pae i apatoèrau ra! Ua nānā aè ra vau i taù mata i te pae i apatoèrau, e inaha, i te ùputa o te fata ra, i te pae i apatoèrau ra, teie nei îtoro faahae ra i te tomoraa ra. ⁶ Ua nā ô mai ra hoì oia ia ù: E te tamaiti a te taata na, te ìte ra òe i ta rātou e rave nei, e te parau faufau rahi ta te ùtuafare ra o Ìteraèra e rave i teie nei vāhi, ia faaruè roa vau i taù vāhi moà nei? A fāriu faahou rā e ìte ia òe i te parau faufau rahi roa ra.

⁷ Ua arataì mai ra o ia ia ù i te ôpani no te àumoa. E ua hiò iho ra vau, e inaha, e âpoo tei roto i te patu. ⁸ Ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, a ô na i roto i taua patu ra! E oti aè ra i te ôhia e au ra, inaha, e ùputa. ⁹ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: A haere i roto, a hiò i te mau parau ìno faufau ta rātou e rave i ô nei! ¹⁰ Haere atu ra vau i roto, e ìte atu ra vau; e inaha, te mau mea rii faufau atoà e nee haere ra, e te mau manu — faufau ra — e te mau îtoro atoà o te ùtuafare

o Ìteraèra, i te òtiòtiraahia i nià i te patu e àti noa aè. ¹¹ Ua tià noa mai ra nā taata e hitu àhuru o te feiā paari o te ùtuafare o Ìteraèra, e o Iaatania a Tafana i te tià-noa-raa i rōpū i te feiā i nā mua ia rātou i te tiàraa, e vairaa auahi anaè tei te rima o taua mau taata atoà ra; pee atu ra te ata rahi mea noànoà meùmeù ra i nià. ¹² Ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, ua ìte òe i ta te feiā paari o te ùtuafare o Ìteraèra e rave nei i te pōuri, te mau taata atoà i roto i te mau piha vairaa hohoà no na ra? Ua nā ô hoì rātou: «E òre Iehova e hiò mai, ua faaruè Iehova i te fenua nei!» ¹³ E ua parau mai ra o ia ia ù nei: E fāriu faahou òe e ìte atu ā òe i te rahiraa atu o te parau faufau ta rātou e rave nei.

¹⁴ Ua arataì mai ra o ia ia ù i te ôpani o te tomoraa o te fare o Iehova, i te pae i apatoèrau ra. E inaha, e vahine anaè tei pārahi i reira, i te òtoraa ia Tāmūta. ¹⁵ Ua parau mai ra o ia ia ù: Ua ìte òe i te reira, e te tamaiti a te taata nei? Fāriu faahou òe, e rahi atu ā ta òe mau parau faufau e ìte i teie.

¹⁶ Ua arataì mai ra o ia ia ù i te àumoa i roto ra, i te fare o Iehova: e inaha, tei te ùputa o te hiero o Iehova, i roto i te ārea i te tomoraa e te fata ra, nā taata hoê taau e mā pae, mā to rātou tua i te fāriu-tià-raa i te hiero o Iehova e to rātou mau mata i te fāriuraa i te hitià-o-te-rā ra; piò tià atu ra rātou i raro i te mahana i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ¹⁷ Ua parau mai ra o ia ia ù: Ua ìte atu ra òe i te reira, e te tamaiti a te taata na? E mea iti māmā ānei i te ùtuafare o Iuta ia rave rātou i te mau parau faufau ta rātou i rave i ô nei? Ua faaî rātou i te fenua i ta rātou rāveà ûàna, e aita i tuutuu i te faaoôo mai ia ù ia riri. E inaha, te tuu ra rātou i te âmaa rāau i to rātou âpoo ihu! ¹⁸ E i teie nei, e faatupu atu vau i taù riri; e òre taù mata e faaherehere, e òre hoì au e aroha atu; e tae noa mai to rātou òto rahi i roto i taù tarià nei, e òre au e faaroo atu ia rātou.

Te utuà a Ierutarema

9¹ Ua pii atoà mai ra o ia i te reo pūai i roto i taù tarià, nā ô mai ra: Haafātata mai ra i te feiā i poroìhia i teie nei òire, te taata mā te mauhaa taparahi taata ra i tana rima!

² E inaha, te haere mai ra nā taata tooono i nā te èà i te ùputa i nià ra, e tīraha tià i te pae i apatoèrau ra, te taata atoà mā te mauhaa taparahi taata ra i tana rima. E te hoê taata i taua nā taata tooono ra, e vavai te àhu, mā te fārii ìnita a te taata pāpaì parau ra i te àoò ra. Haere anaè atu ra rātou i roto, tià iho ra i te hiti o te fata veo ra. ³ Reva atu ra te ànaàna o te Atua o Ìteraèra mai nià i te vaira ra i nià i te tērupi, e te tomoraa o te fare ra; ua parau atu ra o ia i te taata i àhu i te àhu vavai ra, tei ia na te fārii ìnita i te àoò ra. ⁴ Ua nā ô atu ra Iehova ia na: E haere nā rotopū i te òire, nā rotopū i Ierutarema, a tuu ai i te tāpaò i nià i te rae o te mau taata i autā noa e ua pii hua, i te mau parau faufau atoà i ravehia i roto ra. ⁵ Ua nā ô atu ra o ia i te tahi pae, o vau tei faaroo: E haere òutou nā muri ia na i te pee nā roto i te òire, a tāiri ai; eiaha to òutou mata e faaherehere, eiaha òutou e aroha! ⁶ E taparahi hua i te taata paari, e te taata âpī, e te pāretēnia, e te tamarii rii, e te vahine; eiaha rā e haafātata noa atu i te taata tei nià ia na te tāpaò ra, e mata na i ô nei nā taù vāhi moà nei i te rave! Ua tāmata atu ra rātou i te rave i te feiā paari i mua i taua fare ra. ⁷ Ua parau atu ra o ia ia rātou: A haaviivii atu i te fare, e faaî i te mau àumoa i te taata pohe! A haere òutou! Haere atu ra rātou, e ua taparahi i roto i te òire.

⁸ E te taparahi noa ra rātou ia rātou, te toe ra vau, ua tipapa iho ra vau i raro taù mata, e ua pii atu ra vau, nā ô atu ra: Âuē! E te Fatu ra o Iehova, e haapau roa òe i te toeà o Ìteraèra, i te nīnīraa i to riri i nià ia Ierutarema? ⁹ Ua parau mai ra o ia ia ù: Te hara a te ùtuafare o Ìteraèra e o Iuta, ua rahi roa ia; e ua î hoì te fenua i te toto, ua î hoì te òire i te mārō, te parau nei hoì rātou e: Ua faaruè Iehova i te fenua nei, e aore hoì Iehova e hiò mai. ¹⁰ E i teie nei, o vau nei, e òre taù mata e faaherehere, e òre hoì au e aroha; e tāhoo rā vau i ta rātou

parau i nià i to rātou iho upoo. ¹¹ E inaha, taua taata i àhu i te vavai ra, na na te fārii ìnita i te àoò ra, ua parau mai ra i ta na parau, nā ô mai ra: Ua nā reira vau i ta òe i faaue mai ia ù ra.

Ôrama âpī no te hanahana o te Fatu

10 ¹ Ua hiò iho ra vau, e inaha: i roto i te reva i nià aè i te upoo o nā tērupi, te vai noa mai ra te òfaì tafira i nià aè, mai te terōno te huru i te fāitoraa. ² Ua parau mai ra Iehova i taua taata i àhu i te vavai ra, nā ô mai ra: A haere nā roto i te ārea i nā pereòo i raro aè i te tērupi, a faaî ai i to rima i te àrahu àma i rōpū i nā tērupi, a tītiri haere ai nā nià i te òire! Haere atu ra o ia i roto i mua i taù mata nei.

³ Te tià noa ra nā tērupi i te pae àtau i taua fare ra, a haere ai taua taata ra i roto, e te î ra te hētere i roto i te ata ra. ⁴ E ua reva atu ra te ànaàna o Iehova mai te tērupi atu, i nià aè i te ùputa o te fare; ua î hoì te fare i te ata, ua î hoì te àumoa i te ànaàna o te mana o Iehova. ⁵ E te haruru o nā pererau o te tērupi tē ìtea ra ia e tae roa atu ra i te àumoa i rāpaeàu ra, mai te reo o te Atua Pūaihope ia parau ra.

⁶ Riro atu ra hoì, ia na i faaue i te taata i àhu i te vavai ra, a nā ô ai ra e: «A rave i te auahi i te taoà pereòo ra i rōpū i nā tērupi!», ua haere atu ra o ia i roto, e ua tià noa iho ra i te hiti o nā pereòo ra. ⁷ Ua faatoro iho ra te hoê tērupi i tana rima i rōpū i nā tērupi i te auahi i rotopū i nā tērupi; e ua rave iho ra, ua tuu aè ra i te rima o tei àhu i te vavai ra. Ua rave iho ra i te reira, e haere atu ra i rāpae. ⁸ E mai te rima taata ra te huru to nā tērupi i raro aè i nā pererau ra.

⁹ E ia ù hoì i hiò ra: inaha, e maha atoà pereòo tei te hiti o nā tērupi, hoê pereòo i te hiti o te hoê tērupi, e te tahi pereòo i te hiti o te tahi tērupi; e te huru o taua nā pereòo ra, mai te òfaì taritita ra ia. ¹⁰ E to rātou ra mau huru, hoê ā o rātou toomaha huru, mai te pereòo i roto i te hoê pereòo. ¹¹ Ua haere anaè rātou ra, ua nā nià i nā hiti atoà e maha i te haere; aore rātou i fāriuriu ia haere; te vāhi rā i hiòhia e te upoo ra, ua haere anaè rātou i reira, aore rātou i fāriu ia haere. ¹² E to rātou tino atoà, e to rātou tiàò, e to rātou rima, e to rātou mau pererau, e te mau pereòo, ua î anaè i te mata e àti noa aè, e nā pereòo

na rātou e maha ra. ¹³ Âreà te mau pereò ra, faaroo atu ra vau i te hoê i te piiraa «E te pereò e!». ¹⁴ Taïmaha anaè ā mata to rātou atoà ra; tei mūtaa iho ra mata, e mata ia no te tērupi, e te piti o te mata, e mata taata ia, e te toru ra, e mata riona ia, e te maha ra, e mata àeto ra ia. ¹⁵ E hōpoi-hia aè ra taua nā tērupi ra i nià. O te mea ora ia ta ù i ìte i te pape ra i Teparā. ¹⁶ E ua haere anaè te mau tērupi, ua haere atoà te mau pereò nā pihai iho; e ua hōpoi anaè te mau tērupi i to rātou mau pererau e maue ê i nià i te fenua, aore te mau pereò i taa i pihai iho ra. ¹⁷ Ua faaea anaè te reira, ua faaea atoà teie; e ua hōpoi-anaè-hia te reira, ua hōpoi-atoà-hia teie, tei roto hoì ia rātou te vārua o taua mea ora ra.

E faaātea te hanahana o te Fatu i te hiero

¹⁸ Haere ê atu ra te ànaàna o Iehova, mai nià mai i te ùputa fare, tià noa iho ra i nià i te mau tērupi. ¹⁹ Ua hōpoi aè ra te mau tērupi i to rātou mau pererau, e ua pee atu ra i nià, i mua i taù mata nei, e ua haere anaè rātou i rāpae, o te mau pereò atoà i pihai iho. E ua tià noa iho ra i te ùputa i te hitià-o-te-rā i te fare o Iehova, e te ànaàna o te Atua o Ìteraèra tei nià aè ia rātou. ²⁰ O te mea ora teie ta ù i ìte i raro aè i te Atua o Ìteraèra i te pae pape ra o Teparā, e ua ìte hoì au e tērupi rātou. ²¹ Taïmaha anaè ā mata to rātou atoà ra, taïmaha anaè hoì pererau, e te huru o te rima o te taata nei tei raro aè i to rātou mau pererau. ²² E te huru o to rātou mau mata, o nā mata ia ta ù i ìte i te pape ra i Teparā; o to rātou ia huru e o rātou iho hoì ia. E haere tītīāifaro noa rātou atoà ra i mua.

E haavāhia Ierutarema no ta na mau hara

11 ¹ Ua faatià aè ra te vārua ia ù i nià, e ua aratai mai ra ia ia ù i te ùputa i te pae i te hitià-o-te-rā i te fare o Iehova, i tei tīraha tià i te pae i te hitià-o-te-rā ra. E inaha, tei te ôpani i taua ùputa ra nā taata hoê taau e mā pae; e ua ìte atoà vau i rotopū ia rātou ia Iaatania a Àtūra, e ia Perātia a Penaia, e hui arii ia io te mau taata ra. ² Ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, o te mau taata teie i

imi i te ìno ra, e o tei àò i teie nei òire i te parau ìno. ³ O tei parau e: Aita i fātata tātou e patu i te fare. O teie nei òire, o te pāni ia, o tātou rā te māa! ⁴ E tenā na, a tohu atu òe ia rātou, a tohu, e te tamaiti a te taata na!

⁵ Ua maìri mai ra te vārua o Iehova i nià ia ù. E ua nā ô mai ra:

A parau: Te nā ô mai ra Iehova: Ua nā ô hoì òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra! Ua ìte hoì au i te parau i ò atu i roto i to òutou âau, e eiaha roa ia toe. ⁶ Ua faarahi òutou i te taata pohe i teie nei òire, e ua faaì òutou i to na mau aroā i te taata pohe. ⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra te Atua ra o Iehova: To òutou mau taata pohe i vaiihohia e òutou i rōpū, o rātou te māa; e teie nei òire te pāni; e arataì rā vau ia òutou i rāpaeàù, mai rōpū mai i taua òire ra. ⁸ I mataù na hoì òutou i te òè; e ei òè ta ù e hōpoi mai i nià ia òutou — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ⁹ Na ù òutou e arataì mai i rāpae, mai rōpū mai ā i taua òire ra, a tuu atu ai au ia òutou i te rima o te taata èê ra, e tāhoo atu vau ia òutou na. ¹⁰ E hià òutou i te òè, ei te hiti o Ìteraèra vau e faautuà atu ai ia òutou, e ìte hoì òutou e, o Iehova vau. ¹¹ E òre teie nei òire e riro ei pāni na òutou, e òre hoì òutou e riro ei māa i roto ra: ei te hiti o Ìteraèra vau e faautuà atu ai ia òutou. ¹² E ìte hoì òutou e, o Iehova vau, no te mea aita òutou i haapaò i ta ù nei parau, e aita hoì i rave i ta ù i faaau atu, ua haapaò rā i ta te mau êtene e haaàti mai ia òutou nei.

¹³ E ia tohu iho ra vau ra, pohe iho ra Perātia a Penaia. Tipapa iho ra vau i raro taù mata, e ua pii hua atu ra taù reo, nā ô atu ra: E te Fatu e, e Iehova, e faahope hua ānei òe i te toeà o Ìteraèra nei!

E haaputuputu te Atua i te nūnaa tei pūrara

¹⁴ O te taeraa mai ia o te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁵ E te tamaiti a te taata na, to mau taeaè, to mau taeaè te mau taata i to òe fētii, e te ùtuafare atoà o Ìteraèra e àti noa aè, o tei parauhia mai ia e to Ierutarema: Ia ātea ê atu òutou ia Iehova nei; o mātou tei hōroàhia mai teie nei fenua ei taoà. ¹⁶ E tenā na, a parau atu e: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Faaruè ê noa atu ā vau ia rātou

i roto i te mau fenua ra, haapūrara noa atu vau ia rātou i roto i te mau mataèinaa ra, ei haapūraa iti poto rā vau no rātou i taua mau mataèinaa ra ta rātou e haere ra. ¹⁷ E tenā na, e nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Na ù òutou e ope mai, mai roto i te mau taata ra, e haaputupu mai au ia òutou mai roto i te mau fenua i pūrara ê ai òutou ra, e na ù e hōroà atu ia òutou i te fenua o Ìteraèra. ¹⁸ E haere mai rātou i reira; e na rātou e hōpoi ê atu i te mau mea ìno i reira, e te mau mea faufau i reira. ¹⁹ E na ù e hōroà atu i te âau hoê no rātou, e na ù e tuu i te vārua âpī i roto ia rātou; e na ù e ìriti i te âau òfai i roto ia rātou, e na ù e hōroà atu i te âau marū, ²⁰ ia haapaò rātou i taù nei parau, e ia tāpeà i ta ù nei haapaòraa, a rave ai; e ei taata rātou no ù, e ei Atua vau no rātou. ²¹ Âreà o tei tipapa to rātou âau i te hinaaro i ta rātou mau mea ìno ra, e ta rātou mau mea faufau, e tāhoo atu vau i ta rātou parau i nià ia rātou iho — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Ua faaruè te hanahana o te Atua ia Ierutarema

²² Ua faateitei aè ra nā tērupi i to rātou mau pererau; e tei pihai iho te mau pereòo ia rātou, e tei nià aè te ànaàna o te Atua o Ìteraèra ia rātou ra. ²³ Reva atu ra te ànaàna o Iehova mai rōpū atu i taua òire ra, e tià noa iho ra i nià i te mouà i te pae i te hitià-o-te-rā i taua òire ra. ²⁴ Muri aè ra, ua rave mai ra te vārua ia ù i nià, e ua hōpoi ia ù i te fenua o te Tarataio i te feiā tītī ra, i roto i te ôrama o te vārua o te Atua ra; reva atu ra taua ôrama i ìtea e au ra i nià. ²⁵ Ua parau atu ra vau i to te feiā tītī ra i te mau parau atoà ta Iehova i faaite mai ia ù ra.

E faaite te Atua i te tāpaò no te tītīraa

12 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, te pārahi ra òe i rotopū i te ùtuafare tāhito ra — e mata to rātou ia hiò, e aore i hiò, e tarià to rātou ia faaroo, e aore i faaroo, ùtuafare tāhito hoì rātou. ³ E tenā na, e te tamaiti a te taata na, e faaineine òe i te taoà na òe ia haere ra, a haere

ai òe i te ao nei i mua i to rātou mata! A faaruè ai òe i to òe ra vāhi, a haere ai i te tahi vāhi i mua i to rātou mata: peneiaè rātou o te haamanaò, tāhito noa mai ai taua ùtuafare no rātou ra. ⁴ Ei reira hoì òe e hōpoi ai i ta òe ra taoà i te ao nei ei taoà haere i mua i to rātou mata; ei te ahiahi òe e hōpoi ai i mua i to rātou mata, mai te feiā e hōpoi tei riro ei tītī ra. ⁵ E o òe i nā roto i te âua i mua i to rātou mata, a nā reira ai i te hōpoi. ⁶ Ei mua i to rātou mata òe e hōpoi ai i ta òe ra taoà i nià i to tapono, ei te àrehurehuraa ra òe e hōpoi ai, e vehi òe i to mata, eiaha òe ia ìte i te repo; ua faarirohia hoì au ia òe ei tāpaò i te ùtuafare o Ìteraèra.

⁷ E ua nā reira hoì au, tei faauehia mai au ra: ua hōpoi au i taù taoà i te ao, ei taoà no te tere. E ahiahi aè ra, ua ô iho ra vau nā roto i te âua i taù rima; ua hōpoi hoì au i te àrehurehu ra, ua hōpoi au nā nià i taù tapono, i mua i to rātou mata.

⁸ E ao aè ra, o te parau mai ra na Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

⁹ E te tamaiti a te taata na, aita ānei te ùtuafare o Ìteraèra, te ùtuafare tāhito ra, i parau mai ia òe e: Te aha noa na òe? ¹⁰ E parau atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Teie nei parau teiaha, no te arii ia no Ierutarema e te ùtuafare atoà o Ìteraèra i rotopū ia rātou ra.

¹¹ E parau atu: O vau ta òutou tāpaò. E mai ta ù i rave ra, e nā reirahia mai rātou: e haere ia rātou, e reva hoì rātou ei tītī. ¹² E na te arii i roto ia rātou e hōpoi nā nià i to na tapono, ei te àrehurehuraa ra o ia e haere ai; e ô rātou nā roto i te âua ia hōpoi e nā reira i te hōpoi i rāpae. E vehi o ia i tana mata ia òre ia ìte to na mata i te repo. ¹³ E tuu hoì au i taù ùpeà i nià ia na, e fifi hoì o ia i taù mārei; e hōpoi au ia na i Pāpurōnia, i te fenua o te Tarataio; e òre rā o ia e ìte, e pohe noa atu ā o ia i reira. ¹⁴ E te feiā atoà e haaàti mai ia na ei tauturu, e te mau pupu atoà no na ra, na ù e haapūrara i te mau matai atoà ra, e na ù e unuhi i te òè ei tipapa ia rātou ra. ¹⁵ E ìte hoì rātou e, o vau o Iehova, ia haapūrara vau ia rātou i roto i te mau fenua atoà, ia faatae atu vau ia rātou i roto i te mau mataèinaa atoà ra. ¹⁶ E faatoe rā vau i te tahi pae i te òè ra, e i te poia ra, e i te mai ra, ia faaite rātou i ta

rātou mau parau ìno i te mau fenua ta rātou e haere ra. E ìte hoì rātou e, o vau o Iehova.

¹⁷ E ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁸ E te tamaiti a te taata na, e àmu òe i ta òe māa mā te rūrūtaina, e inu òe i ta òe pape mā te horuhoru, e mā te hauriàrià, ¹⁹ a parau atu ai i te mau taata o te fenua nei: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i to Ierutarema, i te fenua o Ìteraèra: E àmu rātou i ta rātou māa mā te hauriàrià, e inu i ta rātou pape mā te maere; e ia ano to rātou fenua, e eiaha roa to roto ra, no te rave aroha òre o te feiā i pārahi i reira. ²⁰ E te mau òire taata ra, e riro ia i te faaòrehia, e riro hoì taua fenua ra i te ano. E ìte hoì òutou e, o Iehova vau ra.

E tupu te parau a te Atua

²¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

²² E te tamaiti a te taata na, e aha taua māteri na òutou na i te fenua o Ìteraèra nei, tei nā ôhia ra e: «Ua haamaorohia te tau ra, ua òre anaè te mau ôrama!» ²³ E tenā na, e parau atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E faaòre au i taua māteri nei; e òre hoì rātou e parau faahou i te reira ei māteri i Ìteraèra nei. E parau atu rā ia rātou: Te fātata nei te tau, e hope ai te ôrama atoà i te tupu. ²⁴ E òre roa hoì e tupu faahou te ôrama faufaa òre, e te tohu haavare i roto i te ùtuafare o Ìteraèra. ²⁵ O vau hoì o Iehova; na ù e parau, e te parau ta ù e parau ra, e tupu ia; e òre ia e faaroaroahia; ei to òutou nei ànotau, e terā ra ùtuafare tāhito e, e parau ai au i te parau, e na ù e faatupu — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

²⁶ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

²⁷ E te tamaiti a te taata na, inaha, te parau nei te ùtuafare o Ìteraèra: «Te ôrama ta na i ìte ra, no te mau mahana ia a muri atu, e tei te ātea ê ra te tau ta na e tohu ra.» ²⁸ E tenā na, e parau atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E òre roa taù nei parau e faaroaroa-faahou-hia, e te parau ta ù e parau ra, e faatupuhia ia — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Tūàti òre i te mau tāne perofeta

13 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e tohu òe i te mau perofeta i Ìteraèra nei tei tohu ra, e parau atu i te feiā i tohu i to roto i to rātou iho âau: E faaroo mai òutou i te parau a Iehova! ³ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E pohe to te mau perofeta maamaa, o tei haapaò i to rātou iho âau, e aore a rātou parau i ìtea! ⁴ E Ìteraèra e, e au to mau perofeta i te mau ârope i roto i te mau vāhi pau ra! ⁵ Aita òutou i haere i roto i te mau vāhi pararī, aore hoì i rave faahou i te patu, ia mau te ùtuafare o Ìteraèra i te àroraa ra, i te mahana o Iehova. ⁶ Te mea faufaa òre ta rātou i ìte, e te tohu haavare, i te nā ôraa e: «Te parau mai ra Iehova!» E aore hoì Iehova i tono ia rātou; te tiàturi ra rā rātou e e tupu ta rātou parau. ⁷ Eere ānei i te ôrama faufaa òre ta òutou i ìte ra, eere ānei i te tohu haavare ta òutou i parau ra? Ta òutou e parau na e: «Te parau mai ra Iehova!» E aore ā hoì au i parau. ⁸ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea, e parau faufaa òre ta òutou, e o te haavare ta òutou i ìte, e teie nei, inaha, aore au e faatià ia òutou! — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ⁹ E òre hoì taù rima e faatià i te mau perofeta, tei hiò i te mea faufaa òre, e tei faatupu i te tohu haavare; e òre rātou e ò i roto i te âmuiraa o to ù nei taata, e òre hoì rātou e pāpaìhia i roto i te puta a te ùtuafare o Ìteraèra, e òre hoì rātou e ò i te fenua o Ìteraèra, e ìte hoì òutou e, o vau te Fatu ra o Iehova. ¹⁰ No te mea, o ia ia, no te mea ua haavare rātou i to ù ra taata, i te nā ôraa e: «E hau ia!», e aita hoì e hau — e na te hoê i patu i te âua, e na te tahi pae i parai i te puà aore i oihia ra— ¹¹ e parau atu i te feiā i parai i te puà oi-òre-hia ra: E maìri ia! E riro i te ua-rahi-hia; e e maìrihia e te ua-paari rarahi, e e pararī i te matai rahi. ¹² E inaha, ua pararī anaè taua âua ra, e òre ānei òutou e nā ôhia mai e: «Tei hea iho ra te puà ta òutou i parai ra?» ¹³ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E pararī ia ia ù i te matai rahi i te riri no ù ra; e ua-rahi-hia i te tāiroiro no ù ra, e te ua-paari rarahi ei tāhoo na ù ra, e ia hope roa i te pau. ¹⁴ E na ù e haapararī i te âua

ta òutou i parai i te puà oi-òre-hia ra, e na ù e tuu roa i raro i te repo, e ia ìtea noa atu te niu ra; e maìri ia, e o òutou tē pau i rotopū ra, e ìte hoì òutou e, o Iehova vau. ¹⁵ E nā reira vau i te faatupu i taù riri i taua âua ra, e te feiā i parai i te puà oi-òre-hia ra; a parau atu ai au ia rātou: Ua òre taua âua nei! E te feiā atoà i parai ra, ¹⁶ oia te mau perofeta a Ìteraèra nei, o tei parau ia Ierutarema nei, e o tei hiò i te ôrama hau no na, e aita roa e hau! — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Tūàti òre i te mau vahine perofeta

¹⁷ E fāriu atu hoì òe, e te tamaiti a te taata na, i te mau tamahine a to mau taata nei, o tei tohu i ta to rātou iho âau, e tohu atu hoì òe ia rātou! ¹⁸ E nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E pohe to te mau vahine e pae i te tuaùruà i raro aè i te mau èè atoà ra, e o tei hāmani i te vehi upoo no te mau taata atoà ia tià mai, ei ìmiraa i te vārua! E ìmi ā òutou i te vārua o to ù nei mau taata, e faaora òutou i te feiā atoà e faaroo mai? ¹⁹ E haaviivii ānei òutou ia ù i roto i taù mau taata atoà nei i te rima tērite hoê e te māa pāne vaehaa ra, e ia pohe atu te mau vārua eita e au te pohe, e ia ora hoì te mau vārua eita e au ia rātou te ora, e ta òutou haavareraa i taù mau taata e faaroo i te haavare nei.

²⁰ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e òre au e faatià i ta òutou mau tuaùruà, ta òutou e ìmi noa na i te mau vārua e vare atu ra rātou. Na ù e hāhae i te reira i to òutou mau èè; a tuu atu ai i taua mau vārua ra, i te mau vārua ta òutou e ìmi na e vare atu ra. ²¹ E hāhae atoà hoì au i to òutou mau vehi, e ia ora mai taù mau taata i to òutou rima; e òre hoì rātou e vaiihohia i roto i to òutou rima ia ìmihia e òutou na, e ìte hoì òutou e, o Iehova vau. ²² No te mea ua taiā te âau o te feiā parau-tià ia òutou i te haavare, o tei òre i faataiāhia e au ra, e ua faaètaèta òutou i te rima o te feiā parau ìno, ia òre o ia ia fāriu mai i ta na parau ìno ra — e ia faaora vau ia na ra — ²³ e i teie nei, a tirē òutou i te hiò i te mea faufaa òre, e te faatupu

i te tohu; e faaora hoì au i taù mau taata i to òutou na rima. E ìte hoì òutou e, o Iehova vau.

Ia faaruè Ìteraèra i te mau îtoro

14¹ Ua haere mai ra te tahi pae i te feiā paari o Ìteraèra, e ua pārahi mai ra i mua ia ù,² e ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

³ E te tamaiti a taata na, ua faatià anaè teie nei mau taata i te mau îtoro i roto i to rātou âau; e ua tuu i te turoriraa ra o ta rātou hara i mua i to rātou mata. E tià ānei au ia uihia mai e rātou? ⁴ E i teie nei, e parau atu òe ia rātou, e nā ô atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te mau taata atoà no te ùtuafare o Ìteraèra nei o tei faatià i to na mau îtoro i roto i to na âau, e ua tuu hoì i te turoriraa ra o ta na hara i mua i to na mata — e ua haere mai i te perofeta ra, o vau, o Iehova, te parau atu ia na i tei haere mai ra i te rahiraa o to na ra mau îtoro. ⁵ Ia fifi te ùtuafare o Ìteraèra i to rātou iho âau, no te mea ua taa ê anaè rātou ia ù i to rātou mau îtoro. ⁶ E i teie nei, e parau atu i te ùtuafare o Ìteraèra: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: A tātarahapa, a fāriu ê mai i to òutou mau îtoro, fāriu ê mai i to òutou mata i to òutou atoà ra mau mea faufau ra! ⁷ Te mau taata atoà hoì no te ùtuafare o Ìteraèra, e to te taata ê atoà i pārahi noa i Ìteraèra nei, o tei faataa ê ia ù ra, e ua faatià i to na mau îtoro i roto i to na ra âau, e ua tuu i te turoriraa ra o ta na ra hara i mua i tana mata — e ua haere mai ra i te perofeta e ui ia na ia ù nei, na ù iho, na Iehova, e parau atu ia na. ⁸ E fāriu hoì au i taù mata i te reira taata, e faariro vau ia na ei tāpaò, e ei tāuàraa parau e faatae ê atu hoì au ia na i to ù nei mau taata. E ìte hoì òutou e, o Iehova vau.

⁹ E ia vare te perofeta i taua parau ta na i parau ra, na ù ia, na Iehova, e tuu noa atu i taua perofeta ra ia vare noa na; e faatoro atu hoì au i taù rima ia na e rave ia na, e haamou atu vau ia na i roto i to ù nei mau taata ia Ìteraèra. ¹⁰ Na rātou e fārii i te utuà o ta rātou hara; te utuà o te hara a te perofeta ra, hoê ā ia e te utuà o te hara a te taata i ìmi i te parau ia na ra, ¹¹ ia òre te ùtuafare o Ìteraèra ia tāiva faahou

ia ù nei, e ia òre hoì rātou ia viivii faahou i ta rātou ra mau hara. Ia riro rā rātou ei taata no ù, e ia riro vau ei Atua no rātou — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

E tupu mau ā te haavāraa a te Atua

¹² Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹³ E te tamaiti a te taata na, ia rave te fenua i te hara ia ù nei e ua rahi roa te hara, e ua faatoro iho ra vau i taù rima i nià iho i taua fenua ra, e ua ôfati iho ra vau i te tauturu ra i te māa i taua fenua ra, e ua hōpoi atu vau i te òè i nià iho, e faaòrehia aè ra e au te taata e te puua atoà, ¹⁴ e te pārahi ra eie nei tau taata tootoru i reira, o Noa, o Tāniera, e o Iōpa, o to rātou iho ra vārua tē ora i ta rātou ra parau-tià — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ¹⁵ E ia tuu atu vau i te mau taehae no roto i te reira fenua, e pau iho ra rātou, e ano atu ra taua fenua ra, e aita atu ra e taata e tae nā roto i te haere no taua mau taehae ra, ¹⁶ e tei reira taua nā taata tootoru ra — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — te ora nei au ra, e òre te mau tamarii tamaroa, e te mau tamarii tamahine; e ora ia rātou, o rātou iho ā tē ora, e ano rā taua fenua ra. ¹⁷ E ia hōpoi mai au i te òè i te reira fenua, a parau ai e: «E te òè, a haere nā roto i teie nei fenua!», e pau roa aè ra te taata e te puua atoà ia ù, ¹⁸ e tei reira taua nā taata tootoru nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova, te ora nei au ra — e òre te mau tamarii tamaroa, e te mau tamahine, e ora ia rātou; o rātou iho ā tē ora. ¹⁹ E ia hōpoi atu vau i te maì i nià i taua fenua ra, e ia nīnii toto noa atu vau i taù riri i nià iho, i pau roa atu te taata e te puua atoà ra, ²⁰ e te pārahi ra Noa, e o Tāniera, e o Iōpa — i reira, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — te ora nei au ra, e òre te tamaroa, e te tamahine, e ora; o to rātou iho vārua tē ora i ta rātou ra parau-tià.

²¹ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: A tae atu ai i nā pohe atoà na ù e maha atoà ra ia hōpoi atu i nià ia Ierutarema, i te òè, e te poia, e te mau taehae, e te maì, e ia pau roa te taata e te puua atoà hoì, ²² e inaha, e toeà tē toe i reira, o tē arataihia mai ia, te mau tamaroa e te mau tamahine atoà ra. E inaha, e haere mai rātou ia

òutou na, e ìte hoì òutou i ta rātou parau e ta rātou e rave ra, e riro hoì òutou i te haamāhanahanahia i te mau ìno ta ù i hōpoi i nià ia Ierutarema, e te mau mea atoà ta ù i hōpoi i nià ia na ra. ²³ E na rātou e haamāhanahana mai ia òutou, ia hiò òutou i ta rātou haapaòraa e ta rātou e rave ra: e ìte hoì òutou, eere ta ù i te mea rave noa ta ù i rave ia na ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te ô vine tei tūhiahia i te auahi

15 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e aha te maitai o te rāau nei o te vine i te mau rāau atoà nei? I te mau âmaa o te rāau i te ururāau ra? ³ E roaa ānei te rāau i te reira ei rāau e oti ai te òhipa? E rave ānei te taata i te reira ei tītī ei faautaraa taoà rii? ⁴ Inaha, e tītirihia hoì i nià i te auahi ei vahie; e pau aè ra te tahi hiti e te tahi hiti i te auahi, e àma atu ra hoì te māa rōpū: e aha te òhipa e oti ai i te reira? ⁵ Inaha hoì i te vai-tāatoà-raa ra, aita e òhipa e oti i te reira; a tae atu ai hoì ia pau i te auahi ra, e àma atu ra, e riro ānei i tē ravehia ei òhipa!

⁶ E i teie nei! — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Mai te rāau ra e vine i roto i te mau rāau atoà i te vāhi ururāau ra, i hōroàhia e au no te auahi ei vahie ra, nā reira atoà vau i te hōroà i to Ierutarema. ⁷ E fāriu hoì au i taù mata i nià ia rātou; e faaruè rātou i te tahi auahi, e pau iho ra rātou i te tahi auahi. E ìte hoì òutou e, o Iehova vau, ia fāriu vau i taù mata i nià ia rātou e rave. ⁸ E faaano vau i teie nei fenua, no te mea ua rahi roa ta rātou hara — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

E au Ierutarema i te tamarii faaruèhia

16 ¹ E ua tae atoà mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e faaite atu òe ia Ierutarema i ta na ra mau parau faufau ra! ³ E nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova ia Ierutarema: To òe ra tumu e to òe ra fānauraa, no te fenua ra ia no Tanaana; e Âti-Àmori to metua tāne, e Âti-Heta to metua vahine. ⁴ Âreà to òe ra fānauraa, i te mahana i fānau mai ai òe ra,

aore i òòtihia to òe pito e aore hoì òe i hōroihiā i te pape ia mā òe, aore hoì i haamitihia, aore hoì i tuuhia i niā i te pāhii. ⁵ Aore roa e mata i aroha mai ia òe, a nā reira mai ai ia òe ra, e te hāmani-maitaì-raa mai ia òe ra; i faaruè-noa-hia rā òe i rāpae i te vāhi ātea ra, ia vahavahahia òe, i te mahana i fānau mai ai òe ra.

⁶ E ia ù hoì i haere nā pihai iho ia òe ra, e ìte atu ra ia òe i te viiviiraa i roto i to òe iho toto, ua parau atu ra vau ia òe i roto i to òe iho toto ra: Ia ora o ia ā ia! O vau tei parau atu ia òe i roto i to òe iho toto: Ia ora! ⁷ E ua tupu òe ia ù mai to niā i te fenua e tupu nei, e ua tupu iho ra òe, e ua rahi. E riro atu ra òe i te maitaì rahi; ua huru ū hoì te ū, e ua tupu to rouru. E àhu òre hoì to òe e te vaiiho tahaa noa. ⁸ O vau rā tei haere nā pihai iho ia òe, e ua ìte au ia òe: e inaha, to òe na ànotau, te ànotau o te hinaaro. E ua hōhora hoì au i taù hiti àhu i niā ia òe, e ua tāpōi atu ra ia òe, e ua tapu atu ra vau ia òe ra, e ua faaau iho ra vau i te tahi faufaa ia òe ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova — riro mai ra hoì òe no ù.

⁹ Ua hōroi iho ra vau ia òe i te pape, e mā roa aè ra to toto ra ia ù, e ua faatāvai atu ra ia òe i te monoì. ¹⁰ E ua faaàhu ia òe i te àhu nehenehe, e ua faatāmaa ia òe i te ìri teteta, e ua vehi hoì ia òe i te vavai huà, e ua tāpōi ia òe i te tiritā. ¹¹ E ua faanehenehe ia òe i te taoà ùnaùna: e ua tuu i te tāpeà i niā i to rima, e te fifi i niā i to ài, ¹² e ua òòmo aè ra i te poe i roto i to ihu, e nā tāpeà i roto i to tarià, e te tahi torōna nehenehe i niā i to upoo. ¹³ Ùnaùna aè ra òe i te àuro e te ârio e àhu hua hoì to àhu, e te tiritā, e te àhu nehenehe. E te faraoa huà, e te meri, e te hinu ôrive, o ta òe ia māa. E nehenehe rahi hoì to òe, e riro atu ra òe ei arii. ¹⁴ Reva atu ra to òe roo i te mau fenua i te nehenehe, e nehenehe faahope hoì no te maitaì ta ù i tuu i niā ia òe ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

E au Ierutarema i te vahine taiàta

¹⁵ Ua tiàturi rā òe i to òe nehenehe, e ua taiàta òe no to òe roo. E ua hōroà noa atu òe ia òe iho i te taiàta i te feiā atoà i haere nā reira, no rātou atu ra ia. ¹⁶ Ua rave hoì òe i to òe àhu, e ua faaàhu i te mau

vāhi teitei i te àhu e rave rahi te huru, e ua taiàta òe i nià iho: e òre hoì e nā reirahia, e òre hoì ia e tupu. ¹⁷ Ua rave hoì òe i ta òe ra taoà maitaì, i taù àuro e taù ârio, ta ù i hōroà atu no òe, e ua hāmani òe i te hohoà taata no òe iho, e ua haapeu taiàta ia rātou. ¹⁸ E ua rave òe i to òe àhu faanehenehehia, e ua tāpoì ia rātou, e ua tuu atu òe i taù monoì e taù mea noànoà i mua ia rātou. ¹⁹ E taù māa hoì ta ù i hō atu ia òe ra, i te faraoa, e te hinu ôrive, e te meri, ta ù i faaàmu atu ia òe ra, ua tuu atoà òe i te reira i mua ia rātou ei faanoànoà. E ua tupu hoì te reira — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

²⁰ E ua rave òe i to mau tamaroa e to mau tamahine, i ta òe i fānau ia ù nei, e ua faatūtia òe ia rātou ia pau roa! E iti ānei taua mau taiàta na òe nei? ²¹ I taparahi ai òe i taù mau tamarii ra, e ua tuu òe ia rātou ia haere nā roto i te auahi ia rātou ra. ²² Aita hoì òe i manaò i te raveraa i ta òe mau peu faufau ra, e to mau taiàtaraa ra, i te ànotau i to âpīraa ra, ia òe i vai tahaa noa ra e aore e àhu, e te vai viivii noa ra i roto i to òe iho toto.

²³ E i muri aè i ta òe ra mau parau ìno — e pohe, e pohe to òe! (te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova) — ²⁴ ua patu iho nei hoì òe i te hoê vāhi teitei, e ua rave òe i te vāhi teitei i roto i te mau aroā atoà ra; ²⁵ ua patu òe i ta òe ra vāhi teitei i te hopeà o te mau èà ra, e na òe i haatupu i te haafaufau i taua nehenehe no òe ra, e ua tuu noa mai òe i te mau taata haere atoà ra ia rave noa mai ia òe ra, e ua faarahi òe i to taiàta. ²⁶ Ua taiàta hoì òe i to Àifiti, i to mau taata-tupu taata rahi ra, e ua faarahi i to taiàta ra ei faaoôo mai ia ù ra. ²⁷ E i teie nei, inaha, ua faatoro atu vau i taù rima i nià ia òe na, e ua faaiti i ta òe ra tufaa i haapaòhia ra, e ua tuu atu vau ia òe i te hinaaro o te feiā aore i au mai ia òe ra, i te mau tamahine a te Firiteti, o tei haamā i ta òe ra parau ìno. ²⁸ Ua taiàta atoà hoì òe i to Àtura ra, e aore òe i fiu; oia ā ia, ua taiàta òe ia rātou, e aita òe i fiu. ²⁹ Ua faarahi hoì òe i to taiàtaraa i te fenua ra i Tanaana, e ua tae roa i to te Tarataio, e aore ā hoì òe i fiu.

³⁰ Te itoito òre o to âau e — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova — òe i rave i taua mau mea nei, i te òhipa a te vahine taiàta, e te

faahepo! ³¹ O òe hoì i patu i to vāhi teitei i te hopeà mai o te mau èà atoà ra, e ua rave i to vāhi teitei i roto i te mau aroā atoà ra, eere hoì òe mai te vahine faaturi ra: òe i vahavaha i te tārahu. ³² Mai te vahine mau e faaturi noa ra, o tei rave i te taata èê ra, aore te tāne mau ra! ³³ E tārahu ta te taata nei e hōpoi na te faaturi; o òe rā, tei hōroà i ta òe taoà i te feiā i hinaaro mai ia òe: ei tārahuraa atu ia rātou, ia haere mai rātou ia òe, e àti noa aè, i ta òe taiàtaraa. ³⁴ Aore hoì òe i au i ta òe taiàtaraa i te mau vahine atoà: aore roa hoì te hoê i au ia òe i te taiàtaraa; o òe i hōroà i te tārahu, e aore hoì òe i tārahuhia mai, i òre ai òe i au ai.

³⁵ E teie nei, e terā ra faaturi, e faaroo mai i te parau a Iehova! ³⁶ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua hōroà òe ia òe iho no te parau faufau, e ua ìtea to òe vai-tahaa-noa-raa i ta òe ra taiàtaraa i te feiā hinaaro mai ia òe ra, e i te mau îtoro faufau atoà no òe ra, e i te toto o to mau tamarii ta òe i hōroà no rātou, ³⁷ e i teie nei, inaha, e haaputuputu vau i te feiā atoà i hinaaro ia òe ra, tei mauruuru ia òe ra, e te feiā atoà ta òe i hinaaro ra, e te feiā atoà aore i auhia e òe ra; e haaputuputu mai au ia rātou ia òe ra e àti noa aè, e heheu vau ia òe ia rātou, e ia ìte rātou ia òe i te vai-tahaa-noa-raa. ³⁸ E faautuà atu vau ia òe i te utuà a te vahine faaturi, e tei haamanii i te toto ra, e hōroà atu vau ia òe i te toto tāhoo e te hae. ³⁹ E tuu atu hoì au ia òe i to rātou rima; e na rātou e haapararī i to òe ra vāhi teitei, e huri hoì i to mau vāhi teitei i raro ra; e na rātou e taratara i to mau àhu ra, a rave ai i to mau taoà maitatai ra, a faaruè noa atu ai ia òe mā te vai-tahaa-noa aore e tāpoi. ⁴⁰ E na rātou e aratai mai i te tahi pupu taata ei rave ia òe, e na rātou e pēhi ia òe i te òfai, e vāhi noa hoì ia òe nā rōpū i to rātou mau òè; ⁴¹ e na rātou e tūtui i to mau fare i te auahi, a tāhoo atu ai ia òe i mua atoà i te aro o te mau vahine atoà e rave rahi. E na ù e faaòre i ta òe taiàtaraa, e òre hoì òe e hōpoi faahou i te tārahu. ⁴² A faaoti ai au i te tāhoo na ù ia òe ra, a faaruè atu ai i te hae no ù ia òe ra. A pārahi noa ai au, e òre au e riri faahou. ⁴³ No te mea aore òe i haamanaò i to âpīraa ra, ua faariri mai ra òe ia ù i taua mau mea atoà nei, inaha, i teie nei, e tāhoo atu vau i ta òe parau

i nià i to upoo na — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. Ia òre òe ia rave faahou i teie nei mau parau ìno i ta òe ra mau parau faufau atoà ra?

Mea ìno aè Ierutarema i te tahi atu mau òire

⁴⁴ Inaha, te feiā atoà e parau i te parapore, e parau atoà rātou i teie nei parapore ia òe, i te nā ôraa e: «Mai te metua vahine ra, oia atoà te tamahine!» ⁴⁵ O òe te tamahine a to metua vahine, o tei tāiva te âau i tana tâne e tana mau tamarii; e o te teina hoì òe o to mau tuaana, tei tāiva te âau i ta rātou mau tâne e te mau tamarii. E Âti-Heta to òutou metua vahine, e Âti-Âmori to òutou metua tâne. ⁴⁶ E o to tuaana ra, o Tāmāria ia, o ia e tana mau tamahine i pārahi i to rima àui ra, e to teina ra, o tei pārahi i to rima àtau ra, o Totoma ia e tana mau tamahine. ⁴⁷ Aita rā òe i haapaò i to rātou mau haereà, e aore i rave i ta rātou mau parau faufau ra, i manaòhia te reira e mea iti haihai; ua rahi roa rā to òe ìno i to rātou i to mau haereà atoà ra. ⁴⁸ — Te parau mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au, aore to teina ra o Totoma i rave, o ia e tana mau tamahine, mai ta òe i rave ra, e ta òe ra mau tamahine. ⁴⁹ Inaha, teie te ìno o to teina ra o Totoma: o te teòteò, o te māa rahi, e te pārahi maitai noa mā te hau, to na, e to na ra mau tamahine, aita rā o ia i tauturu mai i te taata haèhaa e te veve. ⁵⁰ Teòteò aè ra rātou e ua rave i te mea faufau i mua ia ù nei. No reira vau i hōpoi ê atu ai ia rātou mai ta òe hoì i ìte ra. ⁵¹ Aore hoì ta Tāmāria mau hara i rave, e fāito i te âfa o ta òe ra; ua faarahi rā òe i ta òe ra mau parau faufau, e iti ta rātou, e ua faatià òe i ta to puè taeaè ra i te mau mea faufau atoà ta òe i rave ra. ⁵² Ei nià hoì ia òe iho to òe haamā, o tei faatià i to puè taeaè i ta òe ra mau hara i rave mā te faufau rahi e iti to rātou ra; huru tiàhia aè rātou ia òe ra. E teie nei, ia haamā atu òe e ia vai ā to òe haamā i nià ia òe ra, òe i faatià i ta òe ra puè tuaana.

⁵³ E faahoì mai rā vau i to rātou tītīraa, i te tītīraa o Totoma e tana mau tamahine, e te tītīraa o Tāmāria e tana ra mau tamahine, e faahoì mai hoì au i to òe ra tītīraa i rotopū ia rātou ra: ⁵⁴ ia vai ā to òe haamā

i nià ia òe, e ia māheàheà i te mau mea atoà ta òe i rave ra, òe i haamāhanahana ia rātou. ⁵⁵ E to mau taeaè, o Totoma e tana mau tamahine, e hoì mai ia i to rātou ra huru mau, e o Tāmāria atoà e tana ra mau tamahine, e hoì ia i to rātou ra huru mau; e o òe hoì e to mau tamahine, e hoì ia i to òutou ra huru mau. ⁵⁶ Aore hoì to teina o Totoma i faahitihia e to vaha i te mahana i teòteò ai òe ra, ⁵⁷ aita ā i ìtea to òe ra ìno, i te tau i faaìnohia ai òe e te mau tamahine o Àrama ra, e te feiā atoà i haaàti mai ia na ra, te mau tamahine a te Firiteti, o tei vahavaha mai ia òe e àti noa aè? ⁵⁸ Àreà ta òe ra mau parau ìno e to òe ra mau mea faufau, ua faaòromaì òe i te reira — te parau mai ra Iehova.

⁵⁹ Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova: E nā reira atoà vau ia òe mai ta òe i rave ra, o tei vahavaha i te tapu i te faaruèraa i te faufaa. ⁶⁰ E haamanaò rā vau i taù faufaa ia òe i to òe ra āpīraa, e na ù e haamau i te tahi faufaa mure òre ia òe ra. ⁶¹ Ei reira òe e manaò ai i ta òe ra mau parau, e māheàheà òe, ia fārii atu òe i to puè taeaè, to tuaana e to teina; e na ù e hōroà atu ia rāua ei tamahine na òe, eiaha rā i te faufaa i fafauhia atu ia òe na i tenā na. ⁶² E haamau hoì au i ta ù nei faufaa ia òe na, e ìte hoì òe e, o Iehova vau, ⁶³ ia manaò hoì òe e ia māheàheà, e eiaha to vaha ia parau faahou i te haamā no òe ra, ia òre taù riri ia òe i te mau mea atoà ta òe i rave ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te àeto e te ô vine

17 ¹ Tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:
² E te tamaiti a te taata na, a tuu na i te tahi piri, a parau na i te hoê parapore i te ùtuafare ra ia Ìteraèra! ³ A nā ô atu ai: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Te hoê àeto rahi,
 e te pererau rahi,
 e te maoro,
 e te huruhuru i te roroa,
 e rave rahi hoì te huru,

tei haere mai i Repanona.

E ua rave hoì i te âmaa teitei o te âreti.

⁴ Ua tope hoì o ia i te àuru o te pāpua rii âpī ra.

E ua hōpoi atu ra i te fenua hoo ra,
tuu iho ra i roto i te òire o te feiā hoo ra.

⁵ Ua rave iho ra hoì i te tahi ohi no taua fenua ra,
e ua tanu iho ra i roto i te âua tūtupu ra.

Ua tuu i pihai iho i te pape rahi ra,
e ua tanu iho ra i pihai iho i te àrope.

⁶ Tupu atu ra,
riro aè ra ei vine pāhaèhaa,

toro noa i te ātea ê ra;
o tei toro mai te âmaa i te reira,
e te aa tei raro aè.

Riro atu ra ia ei vine,
e ua tupu te âmaa,
e tupu aè ra te ohi rii.

⁷ E te vai atu ra te hoê àeto rahi,
mā te pererau rahi,
e te huruhuru rahi.

E inaha, ua fāriu atu ra te aa o taua vine ra i te reira,
e toro atu ra to na âmaa i te reira,
ia faararirari ia i te reira,
i te mau vāhi poopoo o te tanuraa ra.

⁸ I tanuhia i te vāhi repo maitai ra,
i te pae o te pape rahi ra,
ia toro hoì te âmaa,
e ia hotu hoì te māa ra,
ia riro hoì ei vine maitai ra.

⁹ E parau atu òe: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:
E tupu ānei?

E òre ānei e tāihitumuhia e te hoê àeto,
a òòti ê atu ai i te māa,

e ôriorio atu ra,
 o te mau rau rii tupu âpī ra tē ôriorio,
 e òre rā e ravehia e te rima pūai,
 e òre hoì e faarahihia te taata ia tāhītumu ra?
¹⁰ E inaha, tanu noa ā, e tupu ānei?
 E òre ānei e ôriorio roa,
 ia faatūia-noa-hia aè e te matai i te pae i te hitià-o-te-rā ra?
 I te mau vāhi poopoo i reira te tupuraa e ôriorio ai.

Te tātaraa o te tāipe

¹¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹² A parau atu i tenā na ùtuafare tāhito ra: Aita ā òutou i ìte i teie nei mau parau? E parau atu ia rātou: Inaha, i ô nei te arii o Pāpurōnia i Ierutarema nei, e ua riro to na arii, e te pupu arii atoà, e ua aratai atoà o ia ia rātou i Pāpurōnia. ¹³ E ua rave aè ra i te huaai o te arii ra, e ua faaau i te faufaa ia na ra, e ua fāriu atu i te tapu na na ra; ua rave atoà hoì o ia i te feiā mana o te fenua nei, ¹⁴ ia auraro haèhaa taua pātireia nei, ia òre ia faateitei, ia mau māite rā i te haapaòraa i te faufaa na na ra. ¹⁵ Ua ôrure rā o ia i te hau ia na, i te tonoraa i tana veà i Àifiti, ia hōroà mai rātou i te puaahorofenua e te taata atoà e rave rahi no na. E tupu ānei ta na? E ora ānei o ia o tei nā reira ra? E faaruè ānei hoì o ia i taua faufaa ra, e ia ora atu? ¹⁶ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au ra, ei te vāhi mau i pārahihia e te arii o tei faariro ia na ei arii ra, na na te tapu i vahavahahia e ana ra, e na na te faufaa i faaruèhia e ana ra, ei rōpū ia Pāpurōnia o ia e pohe ai. ¹⁷ E òre hoì o ia e manuia i te tamaì ia Faraò e tana nuu pūai e te taata rahi, ia òhuhia te òhu, e ia patuhia te pare, ia pau te taata e rave rahi ra. ¹⁸ No te mea ua vahavaha o ia i te tapu i te faaruèraa i te faufaa; e inaha, ua hōroà o ia i tana rima, e ua rave hoì o ia i taua mau mea nei; e òre hoì o ia e ora! ¹⁹ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au, taua tapu na ù ta na i vahavaha ra, e taù faufaa ta na i faaruè ra: e tāhoo atu ia vau i nià i to na iho ra upoo. ²⁰ E tītiri au i taù ùpeà i nià ia na, e fifi o ia i roto i taù mārei; e

na ù o ia e aratai i Pāpurōnia, e ei reira vau e parau atu ai ia na i ta na hara i rave ia ù nei. ²¹ E te feiā àmaha atoà no na ra, e te mau pupu atoà no na ra, e hià anaè ia i te òè; e te feiā i toe ra, e haapūrarahia ia i nā matai atoà e maha ra. E ìte hoì òutou e, o vau teie o Iehova e parau nei.

²² Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E rave atoà vau i tei nià i te âmaa teitei i te âreti teitei ra, a tanu ai; e tope hoì au i te àuru o te rāau rii âpī i te hoê mea iti âpī ra, e na ù e tanu i nià i te mouà teitei e te teniteni ra. ²³ I nià i te hoê mouà teitei i Ìteraèra nei au e tanu ai; e tupu te âmaa, e hotu hoì te māa i nià iho, e riro hoì ei âreti maitai. E pārahi hoì te mau manu pererau, te mau huru atoà i raro aè; ei roto i te maru o te mau âmaa pārahi ai. ²⁴ E ìte atoà te mau rāau atoà o te aru ra, e na ù, na Iehova, i tuu haèhaa i te rāau teitei, e ua faatià i te rāau haèhaa, e ua haamarō i te rāau ota, e ua faaruperupe i te rāau marō. O vau teie o Iehova e parau nei, e na ù e rave.

E haavā te Atua i te taata ia au i to na oraraa

18 ¹ E ua tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

² E aha te mea i parau ai òutou i teie nei parapore i te fenua o Ìteraèra nei, i nā ô ai e:

«Ua àmu te mau metua i te vine àvaàva,

e ua mania te niho o te tamarii?» ³ — Te parau mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au, e òre òutou e au ia parau faahou i taua parapore i Ìteraèra nei. ⁴ Inaha, no ù anaè te taata atoà nei; mai te taata ra o te metua, oia atoà te taata ra o te tamaiti, no ù atoà ia; o tei rave i te hara ra, o tē pohe ia.

⁵ Ei parau-tià rā ta te taata nei, e ua rave i te mea au ra e te mea tià, ⁶ aore o ia i àmu i nià i te mouà, e aore i nānā i tana mata i te mau îtoro o te ùtuafare o Ìteraèra nei, e aore hoì i rave i ta vētahi ê ra vahine, e aore i haafātata mai i te vahine i faataahia ra, ⁷ e aore hoì i hāmani ìno i te hoê, e ia faahoì mai i te mauhaa i te àmutārahu ra, e aore i hāmani ìno i te hoê i te aroha òre, ia hōrōà rā o ia i ta na

māa nā tei poia ra, e ua tāpoì i te veve i te àhu ra; ⁸ aore i hōroà i ta na taoà ei tārāhu, e aore i rave i tei tārāhuhia ra, e ua unuhi mai i tana rima i te ìno, e ua rave i te mea mau a te taata nei i te tahi taata atu, ⁹ e ua haapaò i ta ù ra haapaòraa, e ta ù nei faaauraa, ia tià ta na i rave, e parau-tià ta na; e ora mau ia o ia — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹⁰ Ia fānau rā tana tamaiti e haru taoà, e taparahi taata, e o tei rave mai teie atoà nei mau mea ra te huru, ¹¹ — e aore roa hoì i rave i te hoê i taua mau parau maitatai ra — ua àmu rā i nià i te mouà, e ua rave hoì i ta vētahi ê ra vahine, ¹² ua hāmani ìno i te taata haèhaa e te veve, e ua pau hoì ta vētahi ê ra i te rāveà aroha òre, e aore hoì i faahoì mai i te tārāhu, e ua nānā i to na mata i te mau îtoro, e ua rave i te mea faufau ra, ¹³ ua hōroà i ta na taoà ei tārāhu, e ua rave hoì i tei tārāhuhia ra: e ora ānei o ia? E òre o ia e ora; ua rave o ia i taua mau mea faufau atoà ra, e pohe mau ia o ia. Tei nià ia na iho to na toto!

¹⁴ Ia fānau mai ra tana tamaiti, e ua ìte o ia i te mau hara atoà ta tana metua i rave ra, e ua manaò o ia, e aore o ia i nā reira i te rave: ¹⁵ aore i àmu i nià i te mouà, e aore i nānā i tana mata i te mau îtoro o te ùtuafare o Ìteraèra, aore hoì i rave i ta vētahi ê ra vahine, ¹⁶ aore i hāmani ìno i te tahi, aore i rave i te tārāhu, aore hoì i hāmani ìno i te rave aroha òre, ua hōroà rā i ta na māa i tei poia ra, e ua tāpoì i te pohe veve i te àhu, ¹⁷ e aore to na rima i rave ìno i te taata rii, aore hoì i rave i te tārāhu, e te mea tārāhuhia ra, ua haapaò rā i ta ù ra faaauraa, e ua rave i ta ù ra haapaòraa, e òre o ia e pohe i te hara a tana metua ra, e ora mau ia o ia. ¹⁸ Âreà o tana metua, no te mea e hāmani ìno aroha òre to na, e ua hāmani ìno i to na ra taeaè i te faaherehere òre, e aore o ia i rave i te mea maitai i roto i to na ra mau taata, inaha, e pohe o ia i ta na ra hara.

¹⁹ Te nā ô nei rā òutou e: «E aha nei hoì? Eere ānei ta te metua nei hara tei nià, tei te tamaiti?» Ua rave te tamaiti i te parau au e te mea tià, e ua haapaò i te mau haapaòraa atoà na ù ra, e ua rave ra; e ora ia o ia. ²⁰ O tei rave i te hara ra, o tei pohe ia. E òre e tuuhia te hara a

te metua i nià i te tamaiti. E òre atoà hoì e tuuhia te hara a te tamaiti i nià i te metua. Te parau-tià a te taata parau-tià ra, ei nià ia ia na, e te parau ìno a te taata parau ìno ra, ei nià ia ia na.

Faaòromai mā te oraraa tano

²¹ Ia fāriu mai rā te taata parau ìno i te mau parau ìno atoà na na ra, e ua haapaò i ta ù ra mau haapaòraa, e ua rave i te parau au e te mea tià, e ora ia o ia, e òre ia e pohe. ²² Te mau hara atoà ta na i rave ra, e òre ia e manaò-faahou-hia atu ei hara na na; i te parau-tià ta na i rave ra, e ora ia o ia i te reira. ²³ Huru mauruuru iti aè ānei to ù i te pohe o te taata ìno — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova — e eiaha o ia ia fāriu mai i tana èà ia ora? ²⁴ Ia fāriu ê rā te taata parau-tià, e ua faaruè i te parau-tià na na, e ua rave iho ra i te parau ìno, e ua rave i te mau parau faufau atoà i ravehia e te taata ìno ra — e ora ānei o ia? Te mau parau-tià atoà i ravehia e ana ra, e òre ia e manaòhia. O ta na ra hapa i hapa ai o ia ra, e ta na hoì parau ìno ta na i rave ra, e pohe ia o ia i te reira.

²⁵ E te parau na hoì òutou e: «Aore te parau a Iehova nei i au.» E faaroo mai na, e te ùtuafare o Ìteraèra nei! O ta ù ānei te parau aore i au? Eere ānei o ta òutou te parau aore i au? ²⁶ Ia faaruè te taata parau-tià i te parau-tià na na ra, e ua rave i te parau ìno ra, e pohe hoì o ia i te reira; i te parau ìno i ravehia e ana ra, e pohe ai o ia. ²⁷ E ia fāriu mai hoì te taata parau ìno i ta na ra parau ìno, i ravehia e ana ra, e ua rave i te mea au, e te parau-tià, e ora ia o ia. ²⁸ No te mea ua manaò o ia, e ua fāriu ê mai i te mau hapa ta na i rave ra, e ora ia o ia, e òre o ia e pohe.

²⁹ E te parau mai ra te ùtuafare o Ìteraèra: Aore te parau a Iehova ra i au. E te ùtuafare o Ìteraèra e, o ta ù ānei te parau aore i au? Eere ānei ta òutou te parau aore i au? ³⁰ E i teie nei, e haavā atu vau ia òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra, i te taata atoà ra i ta òutou mau parau — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. A tātarahapa, e fāriu mai i ta òutou atoà ra mau hara: e eiaha òutou ia hià i ta òutou mau parau ìno ra. ³¹ E faaruè ê atu òutou i to òutou mau ìno atoà ra, i hara ai

òutou na; e faaâau âpī e te vārua âpī. E aha hoì òutou i hinaaro ai i te pohe, e te ùtuafare o Ìteraèra? ³² Aore roa hoì o ù e mauruururaa i te pohe o te taata e pohe ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. E tenā na, e fāriu mai ia ora!

Òtoraa a te mau riona

19 ¹ E rave hoì òe i te tahi parau ei òtoraa i te mau arii o Ìteraèra. ² E nā ô atu:

E aha to metua vahine? E riona maiaa.

Ua taòto o ia i raro i roto i te mau riona ra.

I rōpū i te mau riona âpī,
na na iho i faaàmu i tana mau fanauà.

³ Hoê hoì a ana fanauà i paari ia na,
e riro atu ra o ia ei riona pūai âpī,
e ua haapii o ia i te haru māa;
e ua pau te taata ia na.

⁴ Ìte atoà aè ra te mau fenua ia na,
e noaa iho ra o ia i roto i ta rātou âpoo;
ua aratai rātou ia na mā te fifi i te fenua ra o Àifiti.

⁵ E ìte aè ra o ia i to na tiaàraa,
e aita atu ra o na e manaòraa,
ua rave aè ra o ia i te hoê fanauà no na,
e ua haapaò atu ra ia na ei riona itoito âpī.

⁶ Ua haere noa iho ra o ia i nià e i raro nā roto i te mau riona,
riro atu ra ei riona itoito e te âpī,
e ua haapii o ia i te haru i te māa;
e ia pau te taata ia na.

⁷ E ua hōpoi mai ra o ia i te ìno i nià i to rātou mau fare arii,
e ua pau to rātou mau òire ia na;
ano atu ra te fenua ia na,
e te mau mea atoà ra i te pau,
i te reo ùùru no na ra.

⁸ Ua fāriu mai ra te mau fenua e rave ia na,

te mau fenua atoà e àti noa aè,
 ua tītiri rātou i ta rātou ùpeà i nià ia na,
 e noaa iho ra o ia i roto i te âpoo i ôhia e rātou ra.

⁹ Ua tuu iho ra rātou ia na i roto i te vāhi tiaàraa mā te fifi,
 e ua aratai mai ia na i te arii o Pāpurōnia;
 e ua aratai atu ra o ia ia na i roto i te mau vāhi itoito,
 ia òre to na reo ia itea faahou
 i nià i te mau mouà o Ìteraèra.

Òtoraa a te ô vine

¹⁰ E au to metua vahine i te vine, i to òe vai-haùti-òre-raa.
 I tanuhia i pihai iho i te pape,
 e hotu rahi to na, e te ruperupe i te âmaa,
 no taua pape ra e rave rahi.

¹¹ E rāau ètaèta hoì ta na,
 ei tēpeta no te feiā e mana ra;
 e ua teitei o ia i nià e i roto i te mau âmaa rahi ra;
 e te teitei mai ra o ia ia hiòhia
 mā te âmaa atoà e rave rahi ra.

¹² I tāihitumuhia rā o ia mā te riri,
 e ua hurihia i raro i te repo ra;
 e ua marō te māa i nià ia na i te matai no te hitià-o-te-rā mai;
 ua fati hoì te mau rāau ètaèta na na, e ua marō;
 ua pau ia i te auahi.

¹³ E i teie nei, ua tanua o ia i roto i te mētēpara,
 i te fenua marō e te hiaai pape.

¹⁴ E ua reva atu na te auahi no roto i te hoê rāau i te mau âmaa no
 na ra;

e ua pau hoì te māa no nià ia na ra,
 e aore hoì e rāau ètaèta o roto ia na,
 ei tēpeta e mana ai ra.

Teie taua parau ra ei òtoraa ra; e vaiiho noa atu hoì ei òtoraa.

E arataì te Atua ia Ìteraèra noa atu ta na ôrureraa hau

20¹ E tae aè ra i te hitu o te matahiti, e te pae o te marama, e te àhuru o te mahana i taua marama ra, ua haere mai ra te tahi pae i te feiā paari i Ìteraèra nei e ui ia Iehova, e ua pārahi mai ra i mua ia ù. ² Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

³ E te tamaiti a te taata na, e parau atu i te feiā paari i Ìteraèra nei, e nā ô atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: I haere mai ānei òutou e ui ia ù nei? — Te parau mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au ra, e òre au e uihia mai e òutou. ⁴ Eita òe e paraparau atu ia rātou, eita òe e haavā atu ia rātou, e te tamaiti a te taata na? E faaite atu ia rātou i te mau parau faufau a to rātou mau metua!

⁵ A parau atu ai ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: I te mahana i māiti ai au ia Ìteraèra, a tapu ai au i te huaai i te ùtuafare o Iatōpa, a faaite atu ai au ia ù iho ia rātou i te fenua ra i Àifiti; ia ù hoì i tapu atu ia rātou ra, a nā ô ai ra e: O vau o Iehova, to òutou Atua ra. ⁶ I te reira mahana a tapu atu ai au ia rātou, e e arataì mai au ia rātou mai Àifiti mai, i te fenua i ìmihia e au no rātou ra, o tei tahe pape noa te ū e te meri, o te maitaì ia o te mau fenua atoà ra. ⁷ I reira vau i te parauraa atu ia rātou e: E faaruè òutou, o te taata atoà ra i te mau mea faufau o to na iho ra mata! Eiaha e haaviivii ia òutou i te mau îtoro no Àifiti ra! O vau o Iehova, to òutou Atua ra.

⁸ Tāhito mai ra rā òutou ia ù, e aore i faaroo mai ia ù. Aore hoì rātou i faaruè i te mau mea faufau o to rātou mata, e aore i faaruè i te mau îtoro i Àifiti ra. Ua nā ô aè ra vau e tāhoo atu vau i nià ia rātou, e faatupu vau i taù riri ia rātou i rōpū i te fenua ra i Àifiti. ⁹ I haapaò rā vau i ta ù i rave i to ù iho ra iòà, ia òre ia viivii i mua i te aro o te mau fenua i pārahihia e rātou ra, i ta ù i faaite atu ia rātou ia ù iho i mua i to rātou mata, i te arataìraa mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti. ¹⁰ Ua arataì mai au ia rātou mai te fenua ra mai Àifiti, e ua arataì ia rātou i te mētēpara ra. ¹¹ E ua hōroà atu vau ia rātou i ta ù nei mau haapaòraa, e ta ù nei faaauraa ta ù i faaite atu ia rātou, o tei haapaò-anaè-hia e te taata ra, e ora ia o ia i te reira. ¹² E ua hōroà

atoà hoì au i taù mau tãpati, ei tãpaò no rãtou e ia ù hoì, ia ìte rãtou e, na ù, na Iehova, i faataa ia rãtou.

¹³ Ua tãhito mai rã te ùtuafare o Ìteraèra ia ù i te mētēpara. Aore rãtou i faaau i to rãtou haereà i ta ù nei haapaòraa, e ua vahavaha rãtou i ta ù ra mau faaauraa, o tei haapaò-anaè-hia e te taata ra, e ora ia o ia i te reira, e taù mau tãpati ra, ua haaviivii-roa-hia ia e rãtou. Ua nã ô iho ra vau: E nīnii hua atu vau i taù riri i nià ia rãtou i roto i te mētēpara, e ia pau atu rãtou ia ù. ¹⁴ No to ù iho ra iòà ta ù i rave, ia òre ia viivii i te aro o te mau fenua o tei arataihia mai rãtou e au i rãpaeàu ra, i mua mau i to rãtou mata. ¹⁵ Ua tapu atu ra vau ia rãtou i roto i te mētēpara, e e òre au e aratai mai ia rãtou i te fenua ta ù i hōroà atu no rãtou, o tei tahe pape noa te ū e te meri, o te maitai ia o te mau fenua atoà nei ¹⁶ — no te mea ua vahavaha rãtou i ta ù ra mau faaauraa, e aore i haapaò i ta ù nei haapaòraa; e ua haaviivii roa rãtou i taù mau tãpati: o to rãtou âau i tipapa i to rãtou mau îtoro. ¹⁷ Ua faaherehere rã taù mata ia rãtou: e aore aè ra rãtou i pohe ia ù, aore i faahope ia rãtou i te rave i te mētēpara. ¹⁸ Ua parau rã vau i ta rãtou mau tamarii, i roto i te mētēpara: Eiaha òutou e pee i te mau haapaòraa a to òutou mau metua, e eiaha e haapaò i ta rãtou faaauraa, e eiaha e haaviivii ia òutou i to rãtou mau îtoro! ¹⁹ O vau o Iehova, o to òutou Atua, o ta ù ra haapaòraa ta òutou e haapaò, e ta ù ra faaauraa ta òutou e mau, e a rave ai. ²⁰ E haamoà i taù mau tãpati, e riro rãtou ei tãpaò no òutou e ia ù, ia ìte hoì òutou e, o vau o Iehova, o to òutou Atua ra.

²¹ Ua tãhito mai rã te mau tamarii ra ia ù. Aore rãtou i haapaò i ta ù ra mau haapaòraa, aore hoì i mau i ta ù ra faaauraa, a haapaò ai — i tei haapaò-anaè-hia e te taata nei, e ora ia o ia i te reira — e ua viivii taù mau tãpati ia rãtou. Ua parau iho ra vau: E nīnii atu vau i taù riri i nià ia rãtou, e faatupu atu vau i taù tãiroiro i nià ia rãtou i te mētēpara ra. ²² Ua tãpeà rã vau i taù rima, e ua haapaò vau i ta ù i rave i to ù iho iòà, ia òre ia viivii i te aro o te mau fenua, i ta ù i aratai ia rãtou i rãpaeàu i mua mau i to rãtou mata ra. ²³ Ua tapu atu hoì au ia rãtou i te mētēpara, e haapūrara vau ia rãtou i te mau fenua ra, e ia

puehu rātou i te mau mataèinaa ra, ²⁴ no te mea aita rātou i faatupu i ta ù ra faaauraa, ua vahavaha rā rātou i ta ù ra mau haapaòraa, e ua haaviivii i ta ù ra mau tāpati, e ua hiò to rātou mata i te mau îtoro o to rātou mau metua ra. ²⁵ No reira vau i tuu noa atu ai ia rātou ia haapaò noa na i te haapaòraa faufaa òre, e te mau faaauraa eita e ora ia haapaò ra. ²⁶ E ia haaviivii ia rātou iho i ta rātou mau tūtia, rātou i tuu i to rātou tamarii matahiapo i nā roto noa i te auahi, ia ano rātou ia ù, e ia ìte rātou e, o vau o Iehova.

E faaòre te Atua i te haamoriraa îtoro a to Ìteraèra

²⁷ E i teie nei, e parau atu i te ùtuafare o Ìteraèra, e te tamaiti a te taata na, e nā ô atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Teie ā hoì te hoê mea ta to òutou mau metua i faaìno ia ù ra, rātou i rave i te hara ìno ia ù nei. ²⁸ Ia tae mai hoì rātou i te fenua ta ù i tapu atu ia rātou e hōpoi no rātou ra, ia hiò ra rātou i te mau âivi teitei, e te mau rāau meùmeù ra. Ua hōpoi rātou i ta rātou mau tūtia i reira, e i reira ta rātou ò faaoòo i te hōpoiraahia, e i reira ta rātou rāau faanoànoà i te tuuraahia, e i reira ta rātou tūtia inu i te nīnīraahia. ²⁹ Ua parau atu ra vau ia rātou: E aha tenā na vāhi teitei ta òutou e haere na? E te faaìtehia nei to na iòà, o Pama, a tae roa aè nei i teie nei mahana.

³⁰ E tenā na, a parau atu i te ùtuafare o Ìteraèra: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ua viivii òutou mai to òutou mau metua atoà ra? E te taiàta ra òutou i te peeraa i ta rātou ra mau parau faufau? ³¹ O òutou rā i hōpoi i ta òutou i hōpoi ra, òutou hoì i tuu i to òutou mau tamarii ia nā roto i te auahi ra, ua haaviivii òutou ia òutou iho i to òutou mau îtoro, a tae noa aè nei i teie nei mahana. E uihia mai ānei au e òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra! — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — Te ora nei au ra, e òre au e uihia e òutou! ³² E tei tupu i roto i to òutou âau na, e òre ia e riro i reira, ta òutou e parau na e: E riro mātou mai te mau fenua, mai te mau fētii o te mau mataèinaa ra, i te haamoriraa i te rāau e te òfai. ³³ — Te parau mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au ra, ei arii au i nià ia òutou mā te rima pūai, e mā te rima faatorohia, e mā te riri i te nīnīraa atu. ³⁴ E aratai mai

au ia òutou mai roto mai i te mau taata ra, e haaputu mai au ia òutou mai te mau fenua i pūrara ai òutou ra, mā te rima pūai, e mā te rima faatorohia, e mā te riri i te nīniiraaa atu. ³⁵ E aratai au ia òutou i roto i te mētēpara o te mau taata ra, e ei reira vau e mārō atu ai ia òutou, to òutou mata e to ù. ³⁶ Mai ia ù i mārō atu i to òutou mau metua i te mētēpara, ia ù i aratai mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti, e nā reira vau i te mārō ia òutou, — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. ³⁷ E tuu vau ia òutou nā raro i te papaì ra, a aratai mai ia òutou nā roto i te tāpeà a te faufaa ra. ³⁸ E e faataa vau i te feiā haùti i roto ia òutou na, i tei rave i te hara ia ù nei; e aratai mai au ia rātou mai te fenua mai ta rātou i pārahi ra; e òre rā rātou e tae i te fenua o Ìteraèra. E ìte hoì òutou e, o Iehova vau nei.

³⁹ Àreà òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: A haere òutou, e haamori te taata atoà i to na ìtoro! E òre òutou e faaroo mai ia ù a muri aè? Eiaha rā òutou e haaviivii faahou i to ù nei ià moà i ta òutou i hōpoi, e to òutou mau ìtoro. ⁴⁰ Ei roto hoì i taù mouà moà, i te hoê mouà teitei i Ìteraèra ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova — ei reira, te ùtuafare atoà o Ìteraèra e haamori ai ia ù, rātou atoà i nià i te fenua nei; ei reira vau e ìte atu ai ia rātou; e ei reira vau e rave ai i ta òutou mau ò, e te oho matamua ta òutou e hōpoi, i te mau mea moà na òutou ra. ⁴¹ Òutou e to òutou faanoànoà ra tei ìtehia atu e au, ia aratai mai au ia òutou mai roto mai i te mau taata ra, e ia putuputu òutou ia ù mai te mau fenua i pūrara ai òutou ra; e haamoàhia vau ia òutou i te aro o te mau fenua ra. ⁴² E ìte hoì òutou e, o Iehova vau, ia aratai mai au ia òutou i te fenua o Ìteraèra, i te fenua ta ù i tapu atu e, e hōroà vau no to òutou mau metua. ⁴³ Ei reira òutou e manaò ai i ta òutou parau, e ta òutou mau mea i rave i viivii ai òutou; e haafaufau hoì òutou ia òutou iho i te mau ìno ta òutou i rave ra. ⁴⁴ E ìte hoì òutou e, o Iehova vau, ia rave atu vau ia òutou i to ù nei ià, eiaha ia au i ta òutou haapaòraa ìno, e to òutou mau ìno i rave ra, e te ùtuafare o Ìteraèra! — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

E parau âpī peàpeà no Ìteraera

⁴⁵ Iove E ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ⁴⁶ E te tamaiti a te taata na, a fāriu na i to mata i te pae i apatoà! A tuu atu ai i ta òe parau i te pae i apatoà, a tohu tià atu ai i te ururāau i te pae i apatoà ra! ⁴⁷ A parau atu ai te ururāau i te pae i apatoà ra: E faaroo mai i te parau a Iehova! Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e tūtuì au i te auahi i roto ia òe ra, e pau hoì te rāau ota atoà i roto ia òe ra, e te mau rāau marō atoà ra; te pura auahi e ura ra, e òre e tīnaihia, e hope hoì te mau mata atoà i te àma i reira, mai apatoà e tae noa atu i apatoèrau. ⁴⁸ E ìte hoì te taata atoà e, na ù, na Iehova, i tūtuì; e òre hoì e tīnaihia.

⁴⁹ Ua nā ô atu ra vau: E te Fatu e, e Iehova: Te nā ô nei rātou ia ù: «Eere ānei i te parapore ta na e parau nei.»

21 ¹ E ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e fāriu i to mata i te pae i Ierutarema, a tuu atu ai i ta òe parau i te pae i te mau vāhi moà ra! A tohu atu ai i te fenua o Ìteraera nei! ³ A parau atu ai i te fenua o Ìteraera: Te nā ô mai ra Iehova: Inaha, e òre au e faatià atu ia òe; e unuhi au i taù òè i to na vehi, e tāiri atu vau i te feiā parau-tià e te feiā parau ìno i roto ia òe na. ⁴ E tenā na, e tāirihia e au te feiā parau-tià e te feiā parau ìno i roto ia òe na, e reva taù òè i teie nei, i unuhihia i to na ra vehi e rave i te taata atoà, mai te pae i apatoà e tae noa atu i te pae i apatoèrau. ⁵ E ìte hoì te taata atoà e, ua unuhihia e au, e Iehova, taù òè i roto i te vehi ra: e òre roa e hoì faahou i reira.

⁶ O òe ra, e te tamaiti a te taata na, a autā mā te horuhoru to ôpū; e mā te òto rahi, e autā i mua i to rātou mata! ⁷ E ia parau mai rātou ia òe ra: «E aha òe i autā noa ai?», e parau atu òe i terā ra roo i ôtuìtuì noa mai ra: E tarapape te mau âau atoà ra, e paruparu te mau rima atoà ra, e taiā hoì te vārua atoà ra, e paruparu hoì te mau turi atoà ra mai te pape ra... Te haere mai ra, e riro hoì i te tupu! — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te òè

⁸ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

⁹ E te tamaiti a te taata na, e tohu atu! E nā ô atu: Te parau mai ra Iehova: A parau na:

E òè! e òè!

Ua faainahia, e ua faaànaànahia.

¹⁰ Ua faainahia ia rahi to na pau, ua faaànaànahia ia ànaàna mai...

E tià ānei hoì ia faareàreà tātou?

Ua vahavahahia te tēpeta a taù tamaiti mai te mau rāau atoà ra...

¹¹ Ua hōpoihoa hoì ia faaànaànahia, e ia ravehia e te rima; ua faainahia te òè, e ua faaànaànahia, ia hōpoihoa atu i te rima o te taparahi.

¹² A pii, a auē atu, e te tamaiti a te taata na!

E riro hoì i nià i to ù ra mau taata, e i nià atoà i te mau arii o Ìteraera ra; te horuhoru i te òè e riro i nià i to ù ra mau taata.

E i teie nei, a papaì na i to hūmaha!

¹³ Ua tāmatahia hoì teie; o tē vahavaha hoì i te rāau? E òre hoì te reira e vaiihohia? — Te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹⁴ E tenā na, e te tamaiti a te taata, e tohu òe e a papaì ai i to rima!

E hōpoi mai i te òè e ia piti ia i te hōpoiraa mai, e ia toru hoì!

E òè ia no te feiā i pau, e òè ia no te pau rahi, o tei tae roa i roto i to rātou mau piha.

¹⁵ I tarapape to rātou âau, e ia rahi to rātou pau, i tuu ai au i te òè taparahi ra i to rātou atoà ra mau ùputa.

Âuē! Ua faaànaànahia, e ua faainahia ei taparahi.

¹⁶ Haere òe nā te mau èà ra, ei te pae àtau,

e nā te pae àui,
 ei te vāhi i fāriuhia atu ai to mata na!
¹⁷ E papaì atoà vau i to ù rima,
 e faairi au i taù riri i nià ia òe ra
 — o vau, o Iehova, tei parau nei.

Te âua-haaàti-raa e te haruraa ia Ierutarema

¹⁸ E ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁹ E faaite atoà òe, e te tamaiti a te taata, i e piti èà, ia hōpoiha mai te òè o te arii o Pāpurōnia; no te fenua hoê rāua ia haere. E faataa na hoì òe i te hoê vāhi, ei te maaraa o te èà e tae ai i te òire. ²⁰ E haapaò i te èà e tae mai ai te òè i Rāpa io te Âti-Àmona, e tae ai hoì i Iuta, ia rave ia Ierutarema, te òire âuahia ra. ²¹ Ua tià noa te arii o Pāpurōnia i te maaraa o te èà ra, a maa mai ai nā èà e piti ra: i te raverāa i te mau peu tahutahu, ua âmui o ia i te mau òhe no na ra, e ua ui i te terafima, ua hiò hoì i te paraia. ²² Tei tana rima àtau te mau peu tahutahu ia Ierutarema, ia haapaò hoì i te mau ôtuì, ia parau hoì te vaha i te taparahirāa ra, ia faateitei te reo mā te ùmere. Ia tuu hoì i te mau ôtuì i te mau ùputa, ia òhu i te òhu, ia patu i te pare. ²³ E riro rā rātou i te manaò, e peu haavare — i te feiā — i tapu i te tapuraa. E riro rā o ia i te manaò i te hara, ia noaa rātou. ²⁴ E i teie nei, — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — no te mea ua manaòhia ta òutou hara, i ta òutou mau hapa i ìtea ra, e te ìtea ra to òutou ìno i ta òutou mau haereà atoà, no te mea ua manaòhia òutou, e riro noa òutou i te rima.

²⁵ E o òe hoì, e tenā na taiàta e te arii parau ìno i Ìteraèra nei, ua tae i to na mahana, i te taima e hope ai te parau ìno ra! ²⁶ — Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ìritihia te tāupoo nehenehe, rave ê atu i te torōna. O teie, eere hoì teie atu! A faahaèhaa i tei teitei, e a faateitei i tei haèhaa. ²⁷ Na ù e ruri ê, e ua ruri hoì, e ua ruri i te reira! E òre roa aè ra, e ia tae mai o ia ra, te Fatu mau ra, e na ù e hōroà atu no na.

Te tamai i to Àmona

²⁸ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, e tohu òe! E nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i te Âti-Àmona e ta rātou faaìno. Ei reira òe e parau atu ai: Te òè, te òè, ua unuhihia, ua faaànaànahia ei taparahi, e haapau no te ànaàna! ²⁹ Te hiò ra rātou i te mea faufaa òre ia òe ra, e te faatupu ra rātou i te haavare ia òe, ia hōpoi atu vau ia òe i nià i te ài o te feiā i pohe, i te taata parau ìno ra, tei tae to rātou mahana, te mahana e faaoti ai i ta rātou parau ìno. ³⁰ E faahoì ānei au i te reira i roto i te vehi. Ei te vāhi i hāmanihia ai òe ra, i te fenua no reira mai òe ra, e haavā ai au ia òe ra. ³¹ E nīnii atu vau i taù riri tāhoo i nià ia òe ra, e puhipuhi atu vau i te auahi ra i taù riri i nià ia òe, a tuu atu ai ia òe i te rima o te feiā aroha òre, e te ìte i te taparahi. ³² E riro òe ei vahie no te auahi ra; e vaiiho noa i to toto i roto i te fenua ra; e òre òe e manaò-faahou-hia — o vau hoì teie, o Iehova, e parau nei.

E rave Ierutarema i te òhipa viivii

22 ¹ E ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E tenā na, o òe, e te tamaiti a te taata, e òre ānei òe e haavā atu, eita òe e haavā atu i te òire i viivii i te toto nei, a faaìte atu ai ia na i ta na ra mau parau faufau ra!

³ A parau na òe: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te haamanii nei te òire i te toto i rōpū ra, ia tae to na tau e pohe ai ra, e te tarai nei i te mau îtoro ei haaviivii ia na iho i te reira! ⁴ Ua hara òe i te toto i manii ia òe ra, e ua viivii òe i te mau îtoro ta òe i hāmani. E na òe i haafātata mai i to òe ra mau mahana, e na òe i faatae mai i te taime o to òe matahiti. I faariro ai au ia òe ei faaìnora na te mau êtene, ei tāhitohitoraa na te mau fenua. ⁵ Te feiā i fātata e to tē ātea ê atoà, tei tāhito mai ia òe, e tei viivii to iòà na, e tei rahi to òe ìhireà.

⁶ Inaha, te mau arii o Ìteraèra, te taata atoà mā to na ra pūai i roto anaè ia òe ra, i te haamaniiraa i te toto ra. ⁷ I roto ā ia òe ra ta rātou tāhitoraa i te metua tāne e te metua vahine. I roto ā ia òe ra ta rātou

rave-ino-raa i te taata ê. I roto ā ia òe ra ta rātou hāmani-ino-raa i te ôtare e te vahine ivi. ⁸Ua vahavaha òe i taù mau mea moà ra, e ua viivii taù mau tāpati ia òe. ⁹Tei roto ia òe te mau taata i faaìno noa ia manii te toto ia rātou. I roto ia òe ā ta rātou àmuraa i nià i te mouà. I roto ia òe ā ta rātou raveraa i te mea haamā ra. ¹⁰I roto ia òe ā ta rātou heheuraa i te vāhi haamā a te metua tāne. I roto ia òe ā ta rātou tuu-haèhaa-raa i te vahine faataa-ê-hia ra. ¹¹E ua rave te tahi i te mea faufau i ta vētahi ê ra vahine, e ua rave ìno hoì te tahi, ua haaviivii i te tamahine a tana vahine iho, e i roto ia òe te hoê i te tuu-haèhaa-raa i te tuahine iho, i te tamahine a tana metua tāne ra. ¹²I roto ia òe ra ta rātou raveraa i te tārāhu ia haamanii i te toto ra. Ua rave òe i te àmutārāhu, e te faarahi, e ua noaa ta òe i te taata-tupu ra i te haru, e ua haamoè òe ia ù — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹³E inaha, tenā na, ua papaì au i taù rima, i ta òe ra taoà noaaraa ìno e te haavare, e te toto i manii i roto ia òe ra. ¹⁴E tià ānei to âau ia haamahu, e ètaèta ānei to rima, ia tae i te mahana e rave atu ai au ia òe ra? — O vau teie e parau nei, o Iehova, e na ù ia e rave. ¹⁵E haapūrara vau ia òe i roto i te mau êtene, e haapuehu vau ia òe i roto i te mau fenua ra, e ia pau te ìno i roto ia òe ra. ¹⁶E rave hoì au ia òe ei tufaa, i te aro o te mau fenua ra, e ìte hoì òe e, o Iehova vau.

¹⁷Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁸E te tamaiti a te taata na, ua riro te ùtuafare o Ìteraèra mai te ota ra ia ù; mai te veo anaè rātou, mai te pitira, e te âuri, e te tāpau, i roto i te umu; e mai te ota ârio rātou ra. ¹⁹E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua riro atoà òutou ei ota, e haaputuhia òutou e au i rotopū ia Ierutarema. ²⁰Mai te taata e haaputu i te ârio, e te veo, e te âuri, e te tāpau, e te pitira, i rotopū i te umu, a puhipuhi ai i te auahi i nià iho, ia tarapape ra, e nā reira vau i te haaputu ia òutou i taù riri nei, e ta ù nei tāhoora, e vaiiho vau ia òutou ia tarapape òutou. ²¹Oia ia, e haaputu vau ia òutou, puhipuhi au i nià ia òutou i te auahi ra i taù riri nei; e tarapape hoì òutou i rōpū. ²²Mai te ârio

e tarapape i rōpū i te umu ra, e tarapape atoà òutou i rōpū. E ìte hoì òutou e, na ù, na Iehova, i nīnii atu i taù riri i nià ia òutou na.

²³ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

²⁴ E te tamaiti a te taata na, e parau atu òe ia na: O òe taua fenua aore i tāmāhia ra, e aore i uahia i te mahana tāhoora ra. ²⁵ Te vai ra te âmuiraa to te mau perofeta i roto ia na ra; mai te riona ùùru ra rātou ia hāhae i te māa ra, ua pau ia rātou te vārua taata, ua riro ia rātou te taoà e te taoà maitatai ra ia rātou, ua faarahi rātou i te vahine ìvi i roto ia na ra. ²⁶ Ua òre tana mau tahuà ua haapaò i taù ture, e ua haaviivii i taù vāhi moà; aore rātou i faataa ê i te mea moà e te mea noa, aita hoì rātou i faaite i te huru, o te mea mā e te mea viivii, e ua vaiiho noa rātou i taù mau tāpati ia haapaò-ino-hia ra, e ua haaviiviihia vau i roto ia rātou. ²⁷ To na ra hui arii i roto ia na ra, e au ia i te ruto ia hāhae i te māa ra, te tītau ra rātou ia manii te toto, e ia pohe te mau vārua, ia noaa ta rātou taoà i te haavare. ²⁸ E ua parai tana mau perofeta i te puà oi-òre-hia no rātou, e te hiò hoì i te mea faufaa òre, e te faaite ia rātou i te tohu haavare, i te nā ôraa e: «Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova!» E aore hoì Iehova i parau noa aè. ²⁹ Ua rave ûàna te mau taata o te fenua na, e ua rave hoì i te parau haru ra, e ua hāmani ìno i te feiā haèhaa, e te feiā veve, e hāmani ìno rahi to rātou i te taata ê, aore e fāito. ³⁰ Ua ìmi hoì au i te hoê taata e tīfai i te vāhi pararī ra, e ia tià mai o ia i roto i te vāhi pararī ra i mua ia ù ia ora taua fenua ra, e eiaha vau ia rave e taparahi; aore roa rā te hoê i ìtea ia ù. ³¹ I nīnii atu ai au i taù riri tāhoo ra i nià ia rātou, e ua pau rātou ia ù i te auahi ra i taù riri, o ta rātou iho haereà ta ù i tāhoo atu i nià i to rātou iho upoo — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Ua taiàta Tāmāria

23 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:
² E te tamaiti a te taata na, toopiti puè vahine, e tamahine na te metua vahine hoê ra. ³ Ua taiàta iho ra rāua i Àifiti, i to rāua âpīraa ra te taiàtaraa; i reira to rāua hōroàraahia no te peu taiàta ra. ⁴ E to rāua ra puè iòà, o Àhora, o mua ia, e o Àhoripa, te teina no na. Na ù

hoi rāua, e ua fānautama rāua i te mau tamaroa e te mau tamahine. E to rāua ra iōa, o Àhora ra, o Tāmāria ia; e o Àhoripa ra, o Ierutarema ia.

⁵ Ua taiàta iho ra Àhora i te vairaa ia ù ra. E ua riro to na âau i te feiā i hinaaro mai ra, i to Àtura, i te taata-tupu no na ra, ⁶ o tei àhu i te àhu èrèrè, o te mau raatira, e te mau tāvana, e taata âpī anaè, e te hinaarohia, e feiā puaahorofenua e tià i nià i te puaahorofenua ra. ⁷ Ua taiàta iho ra o ia ia rātou, i te mau taata âpī e te hinaarohia i to Àtura ra; e tei riro to na âau ia rātou ra, e ua viivii oia i to rātou ra mau îtoro. ⁸ Aore hoì o ia i faaruè i ta na peu taiàta mai Àifiti mai; ua taòtohia hoì o ia mai te âpīraa mai ā, e o rātou tei tauahihia e ana, e ua manii mai ra ta rātou taiàta i nià ia na. ⁹ I tuu atu ai au ia na i te rima o te feiā hinaaro mai ia na, i te rima o to Àtura ra tei hōroàhia to na âau ia rātou ra. ¹⁰ Na rātou o ia i heheu e vaiiho noa iho ra; e ua rave rātou i tana mau tamaroa e tana mau tamahine, e ua tairi iho ra ia na i te dè; riro atu ra o ia ei mea faufau i te mau vahine nei; e ua tuu atu ra rātou i te utuà i nià ia na.

Ua taiàta Ierutarema

¹¹ Ìte atu ra tana teina o Àhoripa i te reira, rahi atu ra to na hinaaroraa e te ìno hoì i to na; e tana hoì taiàtaraa i te mau taiàtaraa a te tuaana ra. ¹² Riro atu ra tana âau i to Àtura, i to na ra mau taata-tupu, i te mau raatira, e te mau tāvana, mā te àhu faaahaaha, e feiā puaahorofenua anaè e tià i nià i te puaahorofenua, e mau taata hinaaro-anaè-hia e te taata âpī. ¹³ Ìte atu ra vau e, ua viivii o ia, e hoè hoì o rāua haereà. ¹⁴ Ua faarahi mai ra hoì i ta na peu taiàta. Ua hiò hoì o ia i te taata i te pāpāraahia te hohoà i nià i te patu, e hohoà no te Tarataio i te pāpāraahia i te ùràura, ¹⁵ mā te tātuhia te tauupu i te tātua, e mā te tāupoo e rave rahi te huru i nià i te upoo, e feiā raatira anaè te huru, mai to Pāpurōnia o te Tarataio ra, to rātou fenua i fānauhia ai ra. ¹⁶ E tei te fāriuraa i tana mata i nià ia rātou ra, riro atu ra tana âau, e ua tonu atu ra i te veà ia rātou i te fenua o te Tarataio. ¹⁷ E ua haere mai ra to Pāpurōnia ia na ra, i roto i te

roì hinaaro ra, e ua haaviivii rātou ia na i te taiàta. E viivii atu ra o ia ia rātou, e taa ê roa atu ra tana âau ia rātou. ¹⁸ Ua faaite hoì o ia i to na taiàta, e ua faaite i to na vaiiho-noa-raa; e ua taa ê atu ra hoì taù âau ia na, mai taù âau hoì i taa ê i tana tuaana ra. ¹⁹ Ua faarahi hoì o ia i tana taiàtaraa i te faatupu-faahou-raa i te mau mahana i te âpīraa no na ra, ia na hoì i taiàta i te fenua ra i Àifiti. ²⁰ Ua riro hoì tana âau tei te rave ā ia rātou, tei au to rātou pupa i to te âtini, e to te puaahorofenua ra. ²¹ E i teie nei, o òe i pāpiti i te rave i te ìno o to âpīraa ra, a tauahi mai ai to Àifiti ia òe ra, e ua rave ia òe i to âpīraa ra.

E faautuàhia Ierutarema

²² E i teie nei, e Àhoripa, — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e faatupu faahou vau i te feiā hinaaro ia òe ra ei rave ia òe, i tei taa ê to âau ia rātou ra, e aratai mai ai ia rātou ei rave ia òe e àti noa aè. ²³ To Pāpurōnia, e to te Tarataio, o Petota, e o Tōā, e o Toā, e to Àtura atoà ra, e taata hinaaro-anaè-hia e te âpī, e feiā raatira, e te mau tāvana, e feiā nā mua ia e te tuīroo, e tei nià anaè i te puaahorofenua i te pārahiraa. ²⁴ E haere mai rātou e rave ia òe mā te mauhaa, mā te pereòo, e mā te mau mea faahorohia te taoà ra, e mā te taata rahi atoà ra; e haapaò hoì rātou i te raveraa ia òe, i te metena, e te pāroru, e te tāupoo e àti noa aè; e tuu hoì au i te faaauraa i mua ia rātou, e na rātou e haavā ia òe i ta rātou ra haavāraa. ²⁵ E fāriu vau i taua hae no ù ra ia òe: e rave ûàna mai hoì rātou ia òe. E rave ê atu rātou i to ihu e to puè tarià ra, e hià hoì to huaai i te òè; e rave rātou i to mau tamaroa ra e to mau tamahine, e pau hoì to huaai i te auahi. ²⁶ E rave hoì rātou e taratara i to àhu, e rave hoì i to mau taoà maitatai ra. ²⁷ E nā reira vau i te faaòre i to òe ra mau ìno rahi ia òe ra, e ta òe taiàta i hōpoihiā mai e òe mai Àifiti mai; e òre hoì òe e nānā i to mata ia rātou, e òre e manaò faahou atu ia Àifiti.

²⁸ Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova: Inaha, e tuu atu vau ia òe i te rima o te feiā i ririhia e òe ra, i roto i te rima o te feiā i taa ê ai to âau ia rātou ra. ²⁹ E rave rātou ia òe mā te riri; e rave hoì rātou i

ta òe i òhipa ra, a vaiiho tahaa noa atu ai ia òe mā te àhu òre; e ìtea to taiàta haamā òre ra, e to òe ra ìno rahi e te faaturi. ³⁰ I nā reira atu ai au ia òe, no te mea ua pee taiàta òe i te mau êtene, e no te mea ua viivii òe i to rātou mau îtoro. ³¹ Ua haere òe nā te èà o to tuaana, e tuu atu ai au i tana âuà i to rima. ³² Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Na òe e inu i te âuà a to tuaana,
 e âuà poopoo e te rahi
 — e riro hoì òe ei àtaraa ei tãhitohitoraa —
 e âuà nanea rahi.

³³ E î òe i te mea taèò, e te òto:

i te âuà maere e te pau,
 i te âuà a to tuaana a Tāmāria.

³⁴ E inu hua òe, e ua òteòte,
 e na òe e ôfatifati i te huàhuà rii ra,
 e ua faaruè i to òe iho ū:

o vau teie e parau nei
 — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

³⁵ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua haamoè òe ia ù, e ua faaruè ia ù i muri i to tua, e tenā na, e rohi òe i te faaòromaì atoà i ta òe ra hara rahi e ta òe ra taiàta.

³⁶ Ua parau mai ra hoì Iehova ia ù: E te tamaiti a te taata na, eita òe e haavā ia Àhora rāua o Àhoripa? E faaìte hua atu òe ia rāua i ta rāua mau parau faufau, ³⁷ no te mea ua faaturi rāua, e toto hoì tei to rāua rima: ua faaturi rāua i to rāua mau îtoro; e ta rāua mau tamarii ta rāua i fānau ia ù nei, ta rāua ia i tuu nā roto i te auahi ia rātou ra ia pau roa. ³⁸ E ua nā ô mai hoì rāua ia ù: ua haaviivii rāua i taù vāhi moà i te mahana hoê, e ua faaìno rāua i taù mau tãpati. ³⁹ Ia oti hoì ta rāua mau tamarii i te taparahihia no to rāua mau îtoro, ua haere mai ra rāua i roto i taù vāhi moà i taua mahana ra, ia viivii atoà te reira. E inaha, ua nā reira rātou i roto taù fare. ⁴⁰ E mai reira hoì, ua tonò òrua i te veà e tii i te taata ia haere mai mai te fenua roa mai; ua tonohia atu te veà ia rātou, e inaha, ua haere mai rātou. E no rātou òe i hōroi ai ia òe ra, e ua parai i to mata i te pēni, e ua faaùnaùna hoì

òe ia òe i te mea ùnaùna; ⁴¹ e ua pārahi i nià i te roì turatura, mā te papa i te faanahonahoraa i mua, i tē vaiihohia e òe i nià iho taù mea noànoà e taù monoì, ⁴² e tei ia na hoì te muhu o te feiā rarahi pārahi hau noa ra i te ìtearaa; e ua aratai-atoa-hia mai te mau taata māòhi e to Tēpa atoà no te mētēpara, o tei tuu i te tāpeà i nià i te rima, e te torōna nehenehe i nià iho i to rātou mau upoo.

⁴³ Ua nā ô iho ra vau ia na, i tei paari i te taiàta atoà: E rave ānei rātou i teie nei i te peu taiàta ia na nei, ia na nei ā... ⁴⁴ Ua haere atu ra rā rātou i roto ia na ra, mai te feiā ia haere i roto i te vahine taiàta; ua nā reira rātou i te haere i roto ia Àhora rāua o Àhoripa, i nā vahine taiàta ra. ⁴⁵ E i teie nei, na te feiā parau-tià e haavā ia rāua, e puè vahine faaturi ia, e e vahine haamanii toto ra; e faaturi mau hoì rāua, e e toto anaè hoì tei to rāua rima. ⁴⁶ Ua parau mai ra te Fatu ra o Iehova: E aratai mai au i te tahi pupu i nià ia rāua, e na ù e hōroà ia rāua ia hōpoi-ê-hia e ia rave-ino-hia. ⁴⁷ E na te taata e tuì ia rāua i te òfai, e e tāiri pohe roa ia rāua i te òè; e taparahi hoì rātou i ta rāua mau tamaroa e ta rāua mau tamahine, e tūtūi hoì i to rāua mau fare i te auahi. ⁴⁸ E nā reira vau i te faaòreraa i te parau ìno i te fenua nei; ia ìte te mau vahine atoà e eiaha e rave, mai ta òrua i rave ra. ⁴⁹ E tāhoo mai rātou i ta òrua parau ìno i nià ia òrua ra, e ei nià ia òrua ta òrua hara i te mau ìtoro ra, e ìte hoì òutou e, o te Fatu ra vau o Iehova.

E au Ierutarema i te pāni repo

24 ¹ E tae aè ra i te iva o te matahiti, e te àhuru o te marama, e te àhuru hoì o te mahana i taua maramara, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

² E te tamaiti a te taata na, e pāpai na òe i te iòa o te mahana, no teie nei mahana! Pārahi iho ra te arii o Pāpurōnia e àro ia Ierutarema i teie nei mahana. ³ A parau atu i te tahi parapore i te ùtuafare tāhito nei; e parau atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

A faauta na i te hoê pāni, a faauta na,
a nīnii i te pape i roto ra.

⁴ E haaputu i te vāhi i roto ra, i roto i te mau vāhi maitatai ra, a faaî atu ai i te âvae muri, e te hūmaha i mua; e te mau ivi maitatai ra.

⁵ A rave i te mau puaa maitatai o te nana ra, a fata ai e a tahu i te mau ivi i raro aè; ia veàveà roa e ia àma maitai, te mau ivi i roto ra.

⁶ I teie nei parau, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E pohe to te òire i viivii i te toto ra, e te pāni mā te repo i te vai-atoà-raa i roto ra, e aore te repo i reva i rāpaeàu ra! E ìriti tātaìtahi mai ra, eiaha ia maìrihia i te terero. ⁷ Te vai noa ra to na toto i roto ia na; ua tuu iho ra o ia i nià roa i te mato ra, aore aè ra o ia i nīnii i raro i te repo, ia tāpoìhia i te repo ra. ⁸ Ia tupu mai te riri, ia tāhoo atu vau, ua tuu vau i to na toto i nià roa i te mato ra, ia òre ia tāpoìhia.

⁹ E i tei nei love, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E pohe to te òire i viivii i te toto ra! E haaputu vau i te vahie e ia rahi. ¹⁰ E huri ā i te vahie i nià iho, e tūtuì i te auahi, ia pau te ìò, e ânoì i te rāau, e ia àma hoì te mau ivi i te auahi. ¹¹ A tuu noa atu ai mā te faufaa òre to roto ra i nià i te àrahu; e ia veàveà te veo, e ia àma, e ia tarapape to na ìno i roto ra, e ia pau roa te repo ra. ¹² Ua paupau roa to na aho i te haavare, aita rā i reva to na repo rahi i rāpae; aita to na repo i huru pau i te auahi. ¹³ E ìno rahi tei taua viivii no òe ra; no te mea ua tià ia ù i te tāmā ia òe ra, e aore i tià ia òe ia tāmāhia, e tenā na, e òre òe e mā i to viivii na e ia faairihia mai e au taù riri i nià ia òe ra. ¹⁴ Na ù mau hoì i parau, na Iehova, e tupu ia e na ù e rave; e òre e hoì i muri, e òre hoì au e faaherehere, e òre au e tātarahapa. E haavā rātou ia òe i ta òe ra mau haereà, e ta òe mau mea i rave — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te òto o Ètetiera

¹⁵ E ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁶ E te tamaiti a te taata na, inaha, teie au a rave ê i te hinaaro o to mata i te tāiri pohe roa ra. Eiaha rā òe e auē, eiaha e òto, eiaha ia

manii to roimata. ¹⁷ Òto māmū noa òe, eiaha e òto i te feiā i pohe, a tāamu i to tāupoo i niā ia òe, a òòmo i to âvae i te tāmaa, eiaha e tāpoì i to puè ùtu, e eiaha e àmu i te māa a te feiā òto ra.

¹⁸ Ua parau atu vau i te mau taata i te poìpoì, e ahiahi iho ra, pohe atu ra taù vahine. E ao aè ra, ua nā reira vau i tei parauhia mai au ra. ¹⁹ Ua parau mai ra te mau taata ia ù ra: Eita òe e faaite mai ia mātou i te auraa o teie nei mau parau ia mātou nei, i nā reira ai òe na? ²⁰ Ua parau atu ra vau ia rātou: Ua tae mai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ²¹ A parau na i te ùtuafare o Ìteraèra: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e haaviivii au i taù vāhi moà, i te maitai o to òutou pūai, e te hinaaro o to òutou mata, e tei hinaarohia e òutou e vaiiho. E ta òutou mau tamaroa e ta òutou mau tamahine i vaiihohia e òutou, e mairi ia i te òè. ²² E nā reira hoì òutou mai ta ù ra; eiaha òutou e tāpoì i to òutou ùtu, e eiaha e àmu i te māa a te feiā òto ra. ²³ E tuu hoì i to òutou tāupoo i niā i te upoo, e to òutou tāmaa i niā i to òutou âvae. Eiaha òutou e mihi, eiaha e òto; e òto māmū noa rā i ta òutou hara, a mihi noa ai te tahi i te tahi. ²⁴ Ua nā reira hoì Ètetiera ia riro ei tāpaò na òutou. E mai ta na i rave ra, e nā reira atoà òutou ia tupu teie nei parau. E ìte hoì òutou e, o Iehova ra vau o Iehova.

²⁵ O òe atoà hoì, e te tamaiti a te taata na, e òre ānei e riro, i te mahana a rave atu ai au i to rātou pūai, te òaòà o to rātou ùnaùna, te hinaaro o to rātou mata, e tei hinaarohia e to rātou âau, e ta rātou mau tamaroa e ta rātou mau tamahine, ²⁶ na te hoê o tei ora mai i taua mahana ra, e haere mai ia òe ra, a faaite hua ai i to tarià. ²⁷ Ei taua mahana ra, e parau ai to vaha i tei ora mai ra: e na òe e parau, e òre e vāvā faahou; e riro òe ei tāpaò na rātou, e ìte rātou e, o vau o Iehova.

Tūàti òre i to Àmona

25 ¹ Ua tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, a fāriu na i to mata i te Âti-Àmona, e tohu atu ia rātou! ³ E nā ô atu i te Âti-Àmona: E faaroo mai i te parau a te Fatu ra o Iehova! Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No

te mea ua parau òe: «Àitoa!» i taù vāhi moà nei, a haaviiviihia ai ra, e te fenua atoà o Ìteraèra, a ano ai ra, e te ùtuafare atoà o Iuta, a riro ai rātou ei tītī ra, ⁴ e tenā na, inaha, e tuu atu vau ia òe i to te pae i te hitià-o-te-rā ra ei taoà; e na rātou e faatià i to rātou mau fare arii ra i roto ia òe, e patu hoì i to rātou pārahiraā mau i roto ia òe; na rātou e àmu i ta òe māa e na rātou e inu i ta òe ū. ⁵ E faariro vau ia Rāpa ei fare vairaa tāmera, e te Âti-Àmona ei taòtoraa no te mau nana māmoe. E ìte hoì òutou e, o Iehova vau. ⁶ Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova: No te mea ua papaì òe i to rima, e ua taataahi i to âvae, e ua òaòà to âau mā to riri atoà i te fenua nei ia Ìteraèra, ⁷ e tenā na, inaha, e faatoro atu vau i taù rima ia òe ra; e tuu vau ia òe ei taoà no te mau fenua, e tāpū ê atu vau ia òe io te mau taata nei, e haamou atu vau ia òe i roto i te mau fenua nei, e faaòre atu vau ia òe. E ìte hoì òe e, o vau o Iehova.

Tuàti òre i to Moapi

⁸ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea te nā ô mai ra Moapi e o Teira, inaha: «Te fāito atoà nei te ùtuafare nei o Iuta i te mau fenua atoà nei!» ⁹ E i teie nei, inaha, e ìritia e au te àòò o Moapi na to na ra mau òire, na te mau òire i to na ra hiti, e ìritia e au — te ùnaùna o te fenua ra, ia Pete-Ietimota, ia Paara-Meona, e ia Tiriataima — ¹⁰ o ta ù ia e hōroà atu na te mau taata o te pae i te hitià-o-te-rā; e te Âti-Àmona atoà ra, ei taoà, ia òre Rāpa o te Âti-Àmona ia manaòhia i roto i te mau fenua ra. ¹¹ E na ù e tuu atu i ta ù ra mau utuà i nià ia Moapi, e ìte hoì rātou, e o Iehova vau.

Tuàti òre i to Ètoma

¹² Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua tāhoo aroha òre noa Ètoma i te ùtuafare o Iuta, e ua rahi te hara, e te tāhooraā atu ia rātou, ¹³ e i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E faatoro atu vau i taù rima i nià ia Ètoma, e faaòre atu vau i te taata e te puaa atoà i reira, e faaano atu vau mai Temāni mai; e hià hoì rātou i te òè e tae noa atu i Tētana. ¹⁴ E tuu vau i te riri no ù i nià ia Ètoma i te rima o

taù mau taata nei ia Ìteraèra; e haapaò rātou i to ù nei riri e ta ù nei tāhoo ia rave ia Ètoma; e ìte hoì rātou i te tāhoo na ù ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Tūàti òre i to Firiteti

¹⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea, e tāhoo ta te Firiteti, e ua rave ta rātou tāhoora mā te âau riri, ia pau roa mā te riri tāhito ra; ¹⁶ e i teie nei, — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e faatoro atu vau i taù rima i nià i te Firiteti; e tãpū ê atu vau i te Tereti, e haamou atu hoì i te toeà i te tīpaeraa i tahatai ra. ¹⁷ E tāhoo rahi roa vau ia rātou, mā te rave ûàna rahi. E ìte hoì rātou e, o Iehova vau, ia tuu atu vau i taù riri i nià ia rātou ra.

Tūàti òre i to Tūria

26 ¹ E tae aè ra i te àhuru mā hoê o te matahiti i te mahana matamua o te marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

² E te tamaiti a te taata na, no te mea ua parau Tūria ia Ierutarema e: «Àitoa! Ua parau ia o ia; o te òire e taata rahi tei ta na ùputa! Ua fāriu mai ia ia ù, ua î atu ra vau, o o ia i ano!», ³ e i teie nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — inaha, e òre au e faatià ia òe, e Tūria! E na ù e tuu mai i te mau fenua ei rave ia òe, mai te miti e huri noa mai i to na àre. ⁴ E pararī te mau patu i Tūria ia rātou, e haapararī hoì i to na ra mau pare, e na ù e pāèè i te repo i nià ia na; e ia riro mai te papa i nià iho ra; ⁵ e riro o ia ei hōhoraraa ùpeà i rōpū i te moana ra: o vau hoì tei parau — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. E riro hoì o ia ei taoà no te mau fenua. ⁶ E tana ra mau tamahine i roto i te âua ra, e tãirihia ia i te òè, e ìte hoì rātou e, o Iehova vau.

⁷ Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova: Inaha, e aratai mai au i te arii o Pāpurōnia ra ia Nēputaneta i nià ia Tūria ra, e arii no te mau arii ra, mai te pae i apatoèrau ra, mā te puaahorofenua anaè e te mau peregò, e te feiā e pārahi i nià iho, e te mau pupu, e te taata atoà e rave rahi ra. ⁸ E taparahi o ia i to mau tamahine i roto i te âua ra i

te òè, a rave hoì o ia i te tahi pare ia òe ra, e òhu hoì o ia i te òhu ia òe, e hōpoi hoì oia i te pāuru ia òe. ⁹ E tuu hoì o ia i te ôtuì i to mau patu ra, e vāvāhi hoì o ia i to mau pare i te âuri. ¹⁰ E moè òe i te repo i te rahi o ta na ra mau puaahorofenua; e àueue atoà to mau patu i te haruru o ta na mau puaahorofenua, e te mau faahoro taoà, e te mau pereòo na na ra, ia faaō o ia i roto i to mau ùputa ra, mai te taata e tomo i roto i te òire ia haapararīhia ra. ¹¹ E taataahihia to mau aroā e te maiùù o ta na ra mau puaahorofenua, e pau to mau taata i te taparahihia e ana i te òè, e to mau pare ètaèta ra, e tuuhia ia i raro i te repo ra. ¹² E rave ìno hoì rātou i to mau taoà ra, e riro hoì to mau taoà hoo ra ei taoà pau na rātou, e vāvāhi rātou i to mau patu, a haapararī ai i to mau fare nehenehe ra, e to mau òfaì, e te rāau, e te repo, e tuu ia rātou i raro i te moana. ¹³ E te reo pohe noa aè ra e faaòrehia e au, e òre hoì te òto tīnura e ìtea faahou. ¹⁴ E faariro hoì au ia òe ra mai to nià iho i te pape ra; e riro hoì òe ei hōhoraraa ùpeà; e òre òe e patu-faahou-hia — o vau hoì o Iehova tei parau, te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹⁵ Te nā ô nei te Fatu ra o Iehova ia Tūria: E òre ānei te mau fenua nei e àueue i te haruru o to òe ra hiàraa, ia òto hua te feiā puta, e ia rahi te pau i roto ia òe ra? ¹⁶ Ei reira te mau arii atoà o te moana e haere ai i raro mai nià mai i to rātou mau terōno, a haapae ai i to rātou àhu, a tuu ê atu ai i to rātou àhu faanehenehehia; e e vehi ia rātou i te rūrūtaina, a pārahi ai i raro i te repo; a rūrūtaina ai eiaha e faaea, e te maere hoì ia òe. ¹⁷ E e parau rātou i te parau òto ia òe, a parau ai ia òe e:

Âuē! To òe pohe e,
 tei pārahihia e te feiā e haere i te moana,
 e te òire tuīroo e, e tei pūai i te moana,
 o ia e to na atoà ra mau taata,
 tei mataùhia e te taata atoà i haere mai i reira ra!

¹⁸ Ei teie nei, e rūrūtaina ai te mau fenua
 ia tae i te mahana e hià ai òe ra.

E ahoaho atoà te mau fenua o te moana ia òre òe ra.

¹⁹ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ia faarirohia òe e au ei òire ano ra, mai te mau òire taata òre ra, ia hōpoi mai au i te moana i nià ia òe ra, e moè atu ra òe i te moana rahi ra, ²⁰ ia tuu vau ia òe i raro i te feiā atoà i reva i te âpoo ra, i te mau taata tahito ra; ia tuu hoì ia òe i te vāhi haèhaa i te fenua nei, i te vāhi ano i tahito ra, o òe e te feiā atoà i reva i te âpoo ra, e eiaha òe ia taatahia; e ia haapaò vau i te ùnaùna i te fenua o te feiā e ora nei. ²¹ E faariro vau ia òe ei mea mataùhia, e òre aè rā hoì òe; e ìmi-noa-hia òe, e òre rā e ìtea faahou e a muri noa atu — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

Himene no te àti o Tūria

27 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:
² E tenā na, e te tamaiti a te taata na, a rave òe i te parau òto ia Tūria! ³ A parau atu ai ia Tūria, e tei pārahi i te tuuraa nā tai ra, o te taata hoonā te taata atoà i te mau fenua e rave rahi ra — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

E Tūria e, ua parau hoì òe e:

«Ua nehenehe roa vau i te purotu!» ⁴ Tei rōpū i te moana to òe ra hiti;

ua faanehenehe-roa-hia òe e tei patu ia òe ra.

⁵ E peruti anaè to òe mau rāau pahī no Tenira;

ua rave rātou i te âreti no Repanona ei tira na òe;

⁶ e àrūna no Patana ta òe mau hoe i te tarairaahia e rātou;

to òe mau ìri e tena ia,

i tārotohia i te tātura no te mau fenua o te Tītima ra.

⁷ Te vavai maitai mā te faaùnaùna no Àifiti

mai tei hōhorahia ei reva na òe;

te àhu èreère-tape-moana e te ùràura no te mau fenua o Èrita,

o to òe ia tāpoi.

⁸ Te mau taata no Titona e no Àravata,

o tē hoe ia ia òe,

te mau taata paari i roto ia òe, e Tūria,

o to òe ia mau pairoti.

⁹ Te mau taata tahito no Teparā e te feiā ìte no reira ra,
o to òe ia mau tōtamu;
te mau pahī atoà o te moana e te mau taata no tai atoà ra i roto anaè
ia òe ra,
e hoo i to òe ra hooraa.

¹⁰ To Peretia, e to Rutā, e to Futa,
o to òe ia mau taata tamai:
no to òe ra nuu;
ua faauta rātou i te pāruru e te tāupoo i roto ia òe,
na rātou i ìmi i to òe ra hanahana.

¹¹ Te mau taata no Àravata e to òe atoà ra nuu, tei nià ia i to òe ra
patu e àti noa aè, e tei roto te mau Tamati i to òe ra mau pare; ua
faauta rātou i to rātou mau pāruru i nià i to mau patu e àti noa aè, ua
nehenehe roa òe ia rātou.

Tūria, te pū no te tapihooraa

¹² O Taretita ta òe taata hoo, no te rahi o to òe ra mau taoà; i te
ârio, e te âuri, e te pitira, e te tāpau, ua hoo rātou i ta òe mau hooraa.

¹³ O Iavana, e o Tūpara, e o Mēteta, o ta òe ia hoo i te taata nei; e ua
hōpoi rātou i te fārii veo i ta òe hooraa. ¹⁴ To te ùtuafare o Totarama
tei hōpoi i te puaahorofenua e te taata e faahoro ra, e te fērati, i to
òe hooraa. ¹⁵ Te mau taata no Tētana ta òe mau taata hoo; e rave
rahi te fenua e hooraa anaè ia i ta òe ra mau mea i hāmanihia ra;
e ua faahoì mai rātou i te hoo ia òe, i te tara puua, e te tena, e te
êpeni. ¹⁶ O Àrama ta òe taata hoo i te mau òhipa rahi na òe ra; i te
nefeta, e te àhu ùràùra, e te taoà faanehenehe, e te vavai maitai, e te
ramuta, e te tatatata, i te hōpoiraa mai i ta òe ra hooraa. ¹⁷ O Iuta e
te fenua o Ìteraèra atoà, o ta òe ia feiā hoo; i te tītona no Menita, e
te panata, e te meri, e te hinu ôrive, e te tāpau noànoà, o ta rātou ia
i hōpoi mai i ta òe hooraa. ¹⁸ O Tamateto ta òe ra taata hoo, i ta òe
ra mau òhipa atoà, e te rahi o ta òe ra taoà; i te uaina Heripona, e
te huruhuru māmoe teatea ra. ¹⁹ Tei ta òe atoà ra hooraa o Tana, e o
Iavana mai Ùtara mai; o te âuri tiàpāihia, e te tate, e te tātānē, tei ta òe

ra hooraa. ²⁰ O Tētana ta òe taata hoo i te àhu faaahaaha no te feiā faahoro puaahorofenua ra. ²¹ O Ârāpia, e te mau arii atoà o Tetara, e feiā hoo anaè i ta òe ra mau taoà. I te pinia māmoe, e te māmoe oni, e te puaaniho, o ta òe ia feiā hoo i te reira. ²² Te mau taata hoo no Tēpa e no Rama; o ta òe atoà ra ia feiā hoo i te mau rāau i hau i te noànoà ra, e te mau òfai maitatai roa ra, e te àuro, e na rātou i î ai ta òe ra mau hoo ra. ²³ O Harāna, e o Tānē, e o Ètene, te feiā hoo no Tēpa, Àtura, Tirimata, o ta òe ia feiā hoo; ²⁴ ta òe ia feiā hoo taoà maitatai ra: o te àhu èreère-tape-moana ia, e te òhipa, faaunaunahia te hiti ra, e te piha àhu maitatai auhia ra, i ruuruuhia i te taura, e e âreti te rāau, i roto i ta òe ra mau taoà hoo. ²⁵ Te mau pahī no Taretita, o te feiā hoo rahi ia i ta òe ra hooraa.

Maitai roa aè ra òe, e te faaunauna-rahi-hia i rōpū i te moana ra.

Pūoiraa i te himene àti o Tūria

²⁶ Ua hoe-roa-hia òe e to feiā hoe ra i raro i te moana rahi ra: ua parari òe i te matai no te hitià-o-te-rā ra i rōpū i te moana ra.

²⁷ Ta òe ra taoà, e ta òe mau hooraa haapaòhia, e te hooraa rii ra, to òe ra mau ìhitai, e ta òe ra mau pairoti, to òe ra mau tōtamū, e te feiā i hoo i ta òe ra hooraa, e ta òe atoà ra mau taata tamaì, i roto ia òe ra, e te taata atoà i roto ia òe ra, e maìri atoà i rōpū i te moana i te mahana e hià ai òe ra.

²⁸ I te haruru o te reo o to mau pairoti,
e àueue atoà te mau hiti ra;

²⁹ e te feiā atoà e rave i te hoe ra,
te mau ìhitai, e te mau pairoti atoà o te miti ra.

E pou anaè mai ia i raro mai nià mai i to rātou mau pahī, e ua tià anaè mai i tahatai;

³⁰ e faaite hua rātou i to rātou reo ia òe,
mā te òto rahi;

mā te taora i te repo i nià i to rātou mau upoo,
e te hurihuri noa hoì ia rātou i roto i te rehu auahi;

³¹ e pāòti haapau roa hoì i to rātou upoo ia òe,

e tātua hoì i te àhu òto i nià ia rātou,
e òto rahi roa hoì rātou ia òe mā te ìnoìno te âau,
e mā te mihi rahi.

³² E rave hoì rātou i te parau òto i to rātou òtoraa ia òe,
e mihi hoì ia òe mā te nā ô e:

O vai ia òire e au ia Tūria,
i tei haamou-hua-hia i rōpū i te moana?

³³ A utahia ai ta òe ra mau taoà mai te mau vāhi tīpaeraa ra, e rave
rahi tei mauruuru ia òe;

no te rahi o ta òe ra taoà, e te taoà hoo na òe ra, i taoàhia ai te mau
arii atoà o te fenua nei.

³⁴ Ua pararī rā òe i tenā na i tai na,
e ta òe ra mau taoà hoo i rōpū i te moana,
e to òe atoà ra mau taata
i roto ia òe ra, ua hià anaè.

³⁵ Ua maere te mau taata atoà o te mau fenua na ia òe;
e ua mataù rahi roa to rātou mau arii,
ua ahoaho roa rātou ua ìtea i te mata.

³⁶ Ua tāhitohito te mau taata hoo i roto i te mau taata ra ia òe;
ua riro òe ei riàriàraa,
e òre roa hoì òe e rave-faahou-hia e a muri noa atu!

Tūati òre i te arii o Tūria

28¹ Tae faahou mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai
ra:

² E te tamaiti a te taata na, e parau atu òe i te arii o Tūria ra: Te nā
ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua hōpoihoa to òe ra âau i
nià; e ua parau òe e: «E Atua vau, te pārahi nei au i te pārahiraa o
te Atua, i rōpū i te moana ra!» E taata rā òe, eere i te Atua: haamau
noa ai òe i to òe âau mai te âau o te Atua ra. ³ Inaha, e paari rahi to
òe i to Tāniera, aita roa e mea e moè ia òe ra. ⁴ No to òe ra paari e
to òe ra ìte, i noaa ai ta òe ra taoà; i noaa ai te àuro, e te ârio, i roto
i ta òe ra puèraa. ⁵ No te rahi o to òe paari e ta òe hooraa i rahi ai ta

òe taoà, e no to taoà rahi ra i teitei ai to òe âau. ⁶ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua haamau òe i to òe âau mai te âau o te Atua, ⁷ inaha, no reira vau e aratai mai ai i te taata èè, te riariàhia e te mau fenua nei, e rave ia òe. E na rātou e unuhi ta rātou mau òe i te nehenehe o taua paari no òe ra, e na rātou e haaviivii i to òe ànaàna. ⁸ E aratai mai rātou ia òe i raro i te âpoo ra, e pohe hoì òe i te pohe o te feiā taparahihia i rōpū i te moana ra. ⁹ E parau mai ā òe: «E atua vau!» I te aro o te feiā e taparahi mai ia òe ra. E taata hoì òe, eere i te Atua, i te rima o te feiā e taparahi mai ia òe ra. ¹⁰ E pohe òe i te poheraa o te feiā peritome òre i te rima taata èè ra. O vau hoì tei parau — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹¹ Tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹² E te tamaiti a te taata na, a rave na òe i te tahi parau òto i te arii o Tūria ra! E nā ô atu ia na: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E au òe i te tāpaò òòti-huru-ê-hia ra, ua î òe i te paari, e te purotu nehenehe roa ra. ¹³ I Ètene òe i te ô a te Atua ra; te mau òfai maitatai atoà ra tei nià aè ia òe, te àtama, e te fetate, e te àhereme, te taritita, e te tema, e te itefe, te tafira, e te nefeta, e te pereteta, e àuro hoì; ta òe mau tofe, e te mau nētapa i te òhiparaahia i roto ia òe tei to òe fānauraa te hāmaniraahia. ¹⁴ I faariro hoì au ia òe mai te tērupi tāmaru i faatāvaihia ra; i nià òe i te mouà moà o te Atua ra; e ua hāhaere noa iho ra nā roto i te mau òfai auahi ra. ¹⁵ I nehenehe to òe na mau haereà mai to mahana i fānau mai ai ra, e ia itea-noa-hia atu te ìno i roto ia òe ra. ¹⁶ No te rahi o ta òe ra taoà i î ai òe i te rave ìno; i hara ai hoì òe na, e faaruè ai au ia òe mai nià i te mouà o te Atua ei mea viivii; e haamou atu vau ia òe, e te tērupi tāmaru ra mai roto ā i te mau òfai auahi ra. ¹⁷ To nehenehe ra i teitei ai to âau ra; to ànaàna i ìno ai to òe ra paari; e huri-roa-hia òe e au i raro i te repo, e tuu vau ia òe i mua i te aro o te hui arii, ia hiò rātou ia òe. ¹⁸ No te rahi o ta òe ra parau ìno ra, e no te tià òre o ta òe ra hooraa, i viivii ai to òe ra vāhi moà; e hōpoi mai ai au i te auahi no roto ia òe ra ia pau òe, e faariro vau ia òe ei rehu auahi i nià i te fenua nei, i mua i te aro o te feiā atoà e hiò mai ia òe ra. ¹⁹ To te mau taata atoà nei i ite ia òe ra,

e maere anaè ia ia òe; e riro hoì òe ei mea riàriàhia, e òre roa hoì òe e maitaì faahou e a muri noa atu!

Tūàti òre ia Titona

²⁰ Ua tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

²¹ E te tamaiti a te taata na, e fāriu òe i to mata ia Titona, e tohu atu òe ia na! ²² E nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e òre au e faatià ia òe, e Titona! E hanahana vau i roto ia òe ra; e ìte hoì rātou e, o Iehova vau, ia faautuà atu vau ia na; e ia haamaitaìhia vau i roto ia na ra. ²³ E hōpoi atu hoì au i te maì, e te toto i roto i to na ra aroā; e hià hoì te feiā puta i roto ia na i te òè, ia tae mai i nià ia na e àti noa aè, e ìte hoì rātou e, o Iehova vau.

E hau te oraraa o Ìteraèra

²⁴ E eita atu ra te ùtuafare o Ìteraèra e àti i te rāau putaputa, e te mea taratara e òto ai ra e àti noa aè rātou ra, i tei vahavaha mai ia rātou ra, e ìte hoì rātou e, o te Fatu ra vau, o Iehova.

²⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Ia haaputu mai au i te ùtuafare o Ìteraèra mai roto mai i te mau taata i pūrara ê ai rātou ra, ei reira vau e haamaitaìhia ai ia rātou i te aro o te mau fenua; e pārahi hoì rātou i to rātou iho fenua, ta ù i hōroà no taù tāvini no Iatōpa. ²⁶ E pārahi noa hoì rātou i reira mā te mataù òre, e patu hoì rātou i te fare, e tanu hoì i te ô vine; e pārahi hoì rātou mā te pānoonoo òre, ia faautuàhia atu e au te feiā i vahavaha mai ia rātou e àti noa aè. E ìte hoì rātou e, o vau to rātou Atua, o Iehova.

Tūàti òre ia Àifiti

29 ¹ E tae aè ra i te matahiti hoê àhuru ra, e te àhuru hoì o te marama, e te àhuru mā piti o te mahana o taua marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

² E te tamaiti a te taata na, e fāriu òe i to mata i te arii o Àifiti ra ia Faraò, e tohu atu òe ia na, e to Àifiti atoà ra! ³ A parau atu, e nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Inaha, e òre au e faatià ia òe, e te arii o Àifiti, e Faraò,
 i te teni rahi i raro i ta na ra mau pape,
 i tei parau ra e: «Na ù iho ta ù pape,
 na ù i rave na ù iho!»

⁴ E òòmo rā vau i te matau i roto i to puè taa ra, e na ù e tāpiri mai
 i te mau ià atoà o te pape i nià i to poa ra, e huri mai hoì au ia òe i
 nià i te pae, mai raro mai i to mau pape ra, e piri hoì te mau ià atoà
 o ta òe ra mau pape i nià i te mau poa ra.

⁵ E na ù òe e vaiiho i roto i te mētēpara,
 o òe e te mau ià atoà no to mau pape ra.
 E hià òe i te mau vāhi ātea ra,
 e òre hoì òe e haaputuhia, e e âmuihia;
 ua hōroà vau ia òe ei māa na te mau taehae o te fenua nei,
 e na te mau manu o te reva ra.

⁶ E ìte hoì to Àifiti atoà ra e,
 o Iehova vau,
 no te mea ua riro rātou ei tauturu âèho
 i te ùtuafare o Ìteraèra.

⁷ A rave mai ai rātou i to rima ra, paruparu iho ra òe,
 e motu atoà atu ra to rātou taponu;
 e ia rātou i tiàturi mai i nià ia òe ra, fati iho ra òe,
 e paruparu atu ra to rātou mau tauupu.

⁸ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e hōpoi mai
 au i te òè i nià ia òe ra, e taa ê atu ia ù te taata, e te mau puaa atoà ia
 òe ra. ⁹ E ano hoì te fenua ra o Àifiti, e pau, e ìte hoì rātou e, o Iehova
 vau — No te mea ua parau òe e: «Na ù te pape i hāmani!» ¹⁰ E i teie
 nei, inaha, e òre au e faatià ia òe, e ta òe ra mau pape; e faaano vau
 i te fenua ra i Àifiti, e eiaha ei taata mai Mitatora, e Tiene, e tae noa
 atu i te hiti i Tuta ra. ¹¹ Aore roa e âvae taata e tae nā roto ra, e òre
 atoà hoì te âvae puaa e nā roto, e òre hoì e taatahia e ia maha àhuru
 noa atu i te matahiti. ¹² E faaano vau i te fenua ra ia Àifiti, i roto atoà
 i te mau fenua e ano atoà ra, e to na mau òire i roto i te mau òire e
 ano atoà ra, e ia maha noa atu te àhuru i te matahiti i te anoraa. E

haapūrara vau i to Àifiti i te mau fenua, e haapuehu vau ia rātou i roto i te mau fenua ra.

¹³ Te nā ô mai ra rā te Fatu ra o Iehova: Ia hope taua nā matahiti e maha àhuru ra, e haaputuputu mai ai au i to Àifiti mai roto mai i te mau taata i pūrara ai rātou ra. ¹⁴ E na ù e ruri ê i te tītīraa o Àifiti; e faahoì mai au ia rātou i te fenua o Patarota, i te fenua no reira rātou ra, e ei pātireia haèhaa hoì rātou i reira; ¹⁵ e riro te reira ei pātireia haèhaa roa, e òre hoì te reira e faateitei faahou i nià te mau fenua ra; na ù hoì rātou e faaiti, ia òre rātou ia faahou i nià i te mau fenua. ¹⁶ E òre hoì rātou e riro faahou ei tiàturiraa no te ùtuafare ra no Ìteraèra — i te faatupu-faahou-raa i te manaò i ta rātou hara, ia pee mai rātou ia rātou ra — e ìte rā rātou e, o vau te Fatu ra o Iehova.

E haru te arii Nēputaneta ia Àifiti

¹⁷ E tae aè ra i te taau mā hitu o te matahiti, i te marama matamua ra, e te mahana hoê hoì o taua marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁸ E te tamaiti a te taata na, e òhipa rahi ta te nuu a te arii o Pāpurōnia, ta Nēputaneta, i faaue i te raveraa i Tūria ra; aore e rouru i toe i to te mau upoo, aore hoì e taponu toe i te pahure, aita rā a ana, e ta na nuu atoà, e utuà i noaa i Tūria ra i te òhipa ta na i rave i reira. ¹⁹ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, te hōroà nei au i te fenua ra ia Àifiti no te arii o Pāpurōnia, no Nēputaneta; e na na e rave i to na taata, na na e tufa i ta na taoà, na na e rave i te taoà haru; ei utuà o ia no tana ra nuu, ²⁰ ua hōroà vau i te fenua ra o Àifiti na na; ei utuà na na i te raveraa atu i te reira; na ù hoì te òhipa ta rātou i rave — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ²¹ Ia tae i taua mahana ra, e faatupu ai au i te tara o te ùtuafare o Ìteraèra; e hō atu vau i te parauraa na òe i roto ia rātou ra, e ìte hoì rātou e, o Iehova vau.

Te mahana o te Fatu, e o Àifiti

30 ¹ Tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:
² E te tamaiti a te taata na, a tohu! A nā ô atu ai:

Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

A auē òutou: «Âuē i teie nei mahana e!»

³ No te mea ua fātata taua mahana nei;

ua fātata te mahana o Iehova ra,

e mahana ata ia: e ànotau ia no te mau fenua.

⁴ E tae mai te òè i nià ia Àifiti;

e māuiui rahi tei Tuta,

ia hià tei pohe i Àifiti;

e rave-ê-hia e rātou to na taata mā te rahi atoà e tāihitumuhia hoì o ia.

⁵ O Tuta, e o Futa, e o Rutā, e o te mau taata ânoïhia ra, e o Tupa,

e te taata atoà no te mau fenua atoà i faaau mai ra,

e hià ia e rātou atoà ra i te òè.

⁶ Te nā ô mai ra Iehova:

Te feiā e tauturu ia Àifiti ra, e hià ia,

e te pūai teòteò no na ra, e tuuhia ia i raro;

mai Mitatora e Tiene rātou i te hiàraa i te òè i roto ia na ra

— te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

⁷ E pau hoì rātou i roto i taua mau fenua i pau ra, e to na mau òire,

ei roto atoà i te mau òire i faaanohia ra. ⁸ E ìte hoì rātou e, o Iehova

vau, ia tuu vau i te auahi i roto ia Àifiti, e ia pau to na mau tauturu

i te pohe. ⁹ Ia tae i te reira mahana, e reva ai te mau veà nā nià i te

mau pahī, ia haamataùhia Tuta mataù òre ra; e roohia mai rātou e te

māuiui rahi i to Àifiti ra mahana. Inaha hoì, te fātata mai ra!

¹⁰ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E faaòre au i te rahi o te taata

i Àifiti i te rima o te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta. ¹¹ O o ia e to na

atoà ra mau taata, o tei riàriàhia e te mau fenua ra, o tē arataìhia mai

ia ei faaano i taua fenua ra; e unuhi rātou i to rātou òè ia Àifiti, e faaì

hoì i te fenua i te taata pohe. ¹² E tāmarō hoì au i te mau pape, a hoo

atu ai i te fenua i te rima o te rave ìno ra; e faaano vau i taua fenua ra, e to roto atoà ra i te rima o te feiā èê ra — o vau teie o Iehova, e parau nei.

¹³ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E haamou vau i te mau îtoro, e faaòre au i te mau tii i Nofa ra; e aita atu ra e ariihia to Àifiti, e faatupu vau i te mataù i te fenua ra i Àifiti. ¹⁴ E haapau vau ia Patarota, e tuu vau i te auahi i Toana, e faautuà atu vau ia Nō. ¹⁵ E nīnii atu vau i taù riri i nià ia Tīni, te pūai o Àifiti ra; e tapu ê atu vau i te rahi atoà i Nō ra. ¹⁶ E tuu vau i te auahi i roto ia Àifiti; e māuiui rahi hoì to Tīni, e pararī hoì Nō, e apiapi hoì Nofa i te ao. ¹⁷ Te mau taata âpī i Âuna, e to Pi-Peteta, o tē hià ia i te òè, e te mau òire, e hōpoihiā ia ei tītī. ¹⁸ E haapōurihiā hoì te ao i Tafaneta ia ôfati au i te tuto o Àifiti i reira, e to na ra pūai teòteò ra, e faaòrehia ia ia na ra; âreà o ia, e tāpoihiā ia e te ata, e reva tana mau tamahine ei tītī. ¹⁹ E nā reira vau i te tuuraa i te utuà i nià ia Àifiti, e ìte hoì rātou e, o Iehova vau.

Te arii o Pāpurōnia, e mauhaa na te Atua

²⁰ E tae aè ra i te matahiti hoê àhuru mā hoê ra, e te marama matamua ra, e te mahana hitu i taua marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

²¹ E te tamaiti a te taata na, ua ôfati au i te rima o te arii o Àifiti ra o Faraò; e inaha, e òre ia e vehihia, e ia tātīhia te rāau ra; e òre hoì e tātī-noa-hia e te hoê tātī ra, ei faaètaèta e mau ai te òè ra. ²² E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e òre au e faatià i te arii o Àifiti ra, o Faraò; e ôfati au i o nā puè rima, i tei ètaèta e tei haaparuparu-atoà-hia ra, e maìri hoì ia ù te òè i tana rima. ²³ E haapūrara vau i to Àifiti i te mau fenua, e haapuehu vau ia rātou i te mau mataèinaa ra. ²⁴ E faaètaèta vau i te rima o te arii o Pāpurōnia, e tuu vau i taù òè i roto i tana rima; e ôfati rā vau i te rima o Faraò, e autā noa o ia i mua ia na i te autā o te taata puta pohe ra. ²⁵ E faaètaèta vau i te rima o te arii o Pāpurōnia, e topa rā te rima o Faraò i raro. E ìte rātou ia ù e, o Iehova vau, ia tuu vau i taù òè i te rima o te arii o

Pāpurōnia, e ia faatorohia i nià i te fenua ra ia Àifiti. ²⁶ E haapūrara vau i to Àifiti i roto i te mau fenua ra, e haapuehu vau ia rātou i te mau mataèinaa ra, e ìte hoì rātou e, o Iehova vau.

Parapore o te âreti i tãpūhia

31 ¹ E tae aè ra i te matahiti hoê àhuru mā hoê, e te toru o te marama, e te mahana matamua o taua marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

² E te tamaiti a te taata na, e parau atu i te arii o Àifiti ra ia Faraò, e te taata rahi atoà no na ra:

E au òe ia vai i te rahi?

³ Inaha, mai te âreti i Repanona te Âti-Àtura:

mā te âmaa nehenehe, e te marumaru, e te teitei i te tiàraa, e ua tae roa to na àuru i roto i te mau âmaa meùmeù ra.

⁴ Na te pape o ia i faarahi, na te pape hōhonu o ia i hōpoi i nià e teitei noa aè, ua hōpoi mai i to na taheraa rii i to na tanuraa e àti noa aè, ua tuu mai ra i to na pape rii mātātià e tae noa atu ra i te mau rāau atoà o te ô ra.

⁵ I hōpoi-teitei-hia o ia i nià, e ua hau ê i te mau rāau atoà o te âua ra; e ua rahi to na mau âmaa, e ua tupu hoì te mau âmaa i te maoro, i te rahi o te pape i to na tororaa atu.

⁶ I roto i to na mau âmaa te mau manu o te reva atoà nei i te ôfaaraa, e i raro aè i te mau âmaa no na, te puua o te aru nei i te fānauraa e i raro aè i to na maru, te mau nūnaa rarahi atoà i te pārahiraa.

⁷ Nehenehe aè ra o ia i to na rahiraa, e te maoro hoì o ta na âmaa, e rave rahi hoì te pape i pihai iho i to na aa.

⁸ Te mau âreti i te ô a te Atua aore o ia i moè ia rātou,

e òre te mau peruti e au i te mau âmaa no na,
 e òre atoà e fāitohia te mau òramuna i te mau âmaa no na;
 e aore roa e rāau i roto i te ô a te Atua e au ia na i te nehenehe.

⁹ Ua faanehenehe au ia na i te mau âmaa no na i te rahi ia taiò ra,
 e te mau rāau atoà i Ètene,
 i roto i te ô a te Atua,
 tei fei ia na.

¹⁰ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea te teitei ra òe i te tiàraa — e ua tae to na àuru i roto i te mau âmaa rarahi, e ua tae tana âau i to na teiteiraa, ¹¹ i tuu atu ai au ia na i te rima o te taata pūai o te mau fenua nei, o tei faahepo mai ia na ra; ua tiahi au ia na i rāpae i ta na ra hara. ¹² E na te mau taata èê, o tei riàriàhia e te mau fenua nei, i tūpū ia na i raro, e ua faaruè atu ia na; i nià i te mau mouà, e i raro atoà i te mau peho, i te mairiraa to na mau âmaa, e na te mau pape tahe o te fenua i ôfatifati i te mau âmaa no na; e rave anaè atu ra te mau taata atoà o te fenua nei i raro mai raro aè i to na maru; e ua vaiiho-noa-hia o ia.

¹³ Ei nià i taua ìno no na ra, pārahi ai te mau manu atoà o te reva nei,

e riro hoì te mau puua atoà o te aru ra i nià i to na mau âmaa.

¹⁴ Ia òre ia faateitei te mau rāau atoà i te hiti pape, i to rātou ra tiàraa teitei, e eiaha atoà e faataehia to rātou àuru i roto i te âmaa meùmeù ra; eiaha atoà te mau rāau ia tià i nià i to rātou teitei, e te mau rāau atoà e inu i te pape ra. Ua tuu-atoà-hia hoì te reira no te pohe, i te mau vāhi haèhaa i te fenua nei, i rōpū atoà i te mau tamarii a te taata pohe noa nei, i te feiā e reva i raro i te âpoo ra.

¹⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: I te mahana i reva ai o ia i raro i hāte ra, ua faaue au i te òto; ua tāpoì au i te moana ia na, e ua tāpeà vau i te pape puè; e mau iho ra te moana atoà ra; ua faaàhu vau ia Repanona i te àhu èreère ia na, e ua òto atoà te mau rāau atoà o te fenua nei ia na. ¹⁶ Ua àueue te mau fenua ia ù i te haruru o to na hiàraa, ia ù i tuu ia na i raro i hāte ra, e te feiā atoà e pou i raro i te âpoo ra; e te mau rāau atoà i Ètene, o tei haamaitāhia e tei maitā i

Repanona, tei inu atoà i te pape ra, maitai aè ra i te vāhi haèhaa i te fenua nei. ¹⁷ O rātou e o ia atoà i te taeraa atu i raro i hāte ra, i te feiā i pohe i te òè ra; e te feiā tauturu ia na i pārahi i raro aè i to na maru, o tei pohe atoà ia i roto i te mau fenua atoà ra.

¹⁸ E au òè ia vai i te nehenehe te rahi i roto i te mau rāau atoà i Ètene? E tuuhia mai ra òè i raro e te mau rāau atoà i Ètene, i te vāhi haèhaa i te fenua nei. Ei roto i te feiā peritome-òre-hia ra òè vai noa ai, i te feiā i pohe i te òè ra. O to Faraò teie hopeà, o te taata rahi atoà no na ra! — te nā reira mai ra Iehova.

Himene àti no Faraò e no Àifiti

32 ¹ E tae aè ra hoì i te matahiti hoê àhuru e mā piti, i te àhuru mā piti hoì o te marama, e te mahana hoê i taua marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

² E te tamaiti a te taata na, a rave òè i te parau òto i te arii o Àifiti ra ia Faraò! E nā ô atu ia na: E au òè i te riona i roto i te mau fenua nei;

e mai te teni òè i raro i te tai ra,
ua haapuahea òè i raro i to mau pape,
e ua faatiàrepu òè i te pape i to âvae,
e ua reru to rātou pape tahe ra.

³ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:
E hōhora vau i taù ùpeà i nià ia òè ra,
i rōpū i te âmuiraa o te taata atoà e rave rahi,
e na rātou òè e ùme mai i nià i roto i taù ùpeà ra.

⁴ E vaiiho vau ia òè i nià i te fenua,
e huri au ia òè i nià i te vāhi ātea ra;
e na ù e faatau i te mau manu atoà o te reva i nià ia òè,
e faaî i te mau puua o te fenua atoà nei ia òè.

⁵ E tuu vau i to pera i nià i te mau mouà,
e faaî hoì i te mau peho i to òè ra teitei.

⁶ E faarari au i te fenua pape hāono no òè i to òè ra toto,
e tae noa atu ia i nià i te mouà,

e î hoî te mau pape tahe ra ia òe.

⁷ E vehi au i te raî, ia tînai au ia òe ra,
e te mau fetià ra, e faaàhuhia e au i te àhu èreère,
e tāpoî atoà vau i te mahana i te ata,
e òre hoî te marama e ànaàna mai.

⁸ E te mau mea ànaàna māramarama o te raî ra,
e faaàhu vau i te àhu èreère ia òe,
e tuu hoî au i te pōuri i nià i to fenua
— te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

⁹ E faaòto atu vau i te âau o te taata e rave rahi, ia arataî au i to mau tītī i te mau fenua ra, i roto i te mau fenua aore i ìtea e òe ra. ¹⁰ E rave rahi tē maere ia ù ia òe ra, e mataù riàrià to rātou mau arii ia òe ra, ia faateitei au i taù òè i mua ia rātou; e rūrūtaina hoî rātou e òre e faaea, te taata atoà hoî i te ora no na iho, i to mahana e hià ai òe ra.

¹¹ Te nā ô mai ra hoî te Fatu ra o Iehova:

E tae mai te òè a te arii o Pāpurōnia i nià ia òe,

¹² i te òè a te feiā pūai e hià ai to feiā rahi ra ia ù,
te feiā riàriàhia e te mau fenua nei, rātou atoà ra;
e rave ìno hoî rātou i te teòteò o Àifiti,
e to na atoà ra e rave rahi, e hope ia i te pohe.

¹³ E hope roa hoî ta na mau puaa i te pohe ia ù,
i pihaî iho i te pape rarahi ra;

e òre ia e faareru-faahou-hia e te âvae taata,
e òre hoî e faareru-faahou-hia e te âvae puaa.

¹⁴ E ateate ta rātou pape ia ù i reira,
e mai te monoî ra ta rātou pape ia faatahe au ra i reira,
— te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹⁵ Ia faaano atu vau i te fenua ra ia Àifiti,
e aore roa aè ra te mau mea atoà i roto ra,
ia hope roa tei pārahi i reira i te tāirihia e au,
e ìte hoî rātou e, o Iehova vau.

¹⁶ Teie to rātou òtoraa ia òto rātou; na te mau tamahine o te mau fenua e parau ia Àifiti; e to na atoà ra mau taata e rave rahi, ia mihi rātou — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

Òtoraa i te mau nūnaa tāpiri

¹⁷ E tae aè ra i te matahiti hoê àhuru e mā piti, e te mahana hoê àhuru e mā pae i taua marama ra, tae mai ai te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁸ E te tamaiti a te taata na, a òto i te taata atoà o Àifiti e rave rahi, a huri atu ai ia rātou i raro, e ia na atoà ra, e te mau tamahine o te mau fenua tuūroo ra,

i te vāhi haèhaa i te fenua nei,
e te feiā atoà e reva i raro i te âpoo ra!

¹⁹ Mā te nā ô e: Ua huru ê roa atu ia vai i te nehenehe?
A pou mai na i raro, e ia faatīraha-atoà-hia òe e te feiā peritome-òre-hia!

²⁰ E hià atoà rātou i roto i te feiā i pohe i te tāiri i te òè ra.
Ua tuuhia atu o ia no te òè:

a aratō ê atu ia na e to na feiā rahi atoà ra!

²¹ O tei itoito i taua feiā pūai ra tē parau atu ia na,
e to na mau tauturu atoà i rotopū i hāte ra,
te feiā i reva i raro ra.

E te vai peritome-òre-hia ra,
i roto i te feiā atoà i pohe i te òè ra.

²² Tei reira Àtura e to na atoà ra pupu,
te haaàti ra to rātou mau tanuraa ia na;
e feiā taparahihia,
i hià i te òè ra.

²³ O tei tuuhia to rātou tanuraa
i te hiti o te âpoo ra,
e to na atoà ra, tei te hiti o tana tanuraa e àti noa aè;
e feiā taparahi-anaè-hia,
i hià i te òè ra,

o tei faatupu i te mataù ia rātou i roto i te feiā e ora nei.

²⁴ Tei reira Èrama e te feiā rarahi atoà no na ra,

i te haaàtiraa i to na ra tanuraa;

e feiā taparahi-anaè-hia,

i hià i te òè ra;

o tei reva i raro mai i te peritome-òre-hia

i te vāhi haèhaa i te fenua nei,

o tei faatupu i te mataù ia rātou io te feiā e ora nei,

ua hōpoi rā rātou i to rātou haamā,

e te feiā atoà e reva i raro i te âpoo ra.

²⁵ Ua tuuhia rātou i roto i te feiā taparahihia ra,

tei roto i to rātou atoà ra, to na roì,

e ua haaàti to rātou mau tanuraa ia na;

e feiā peritome-òre-anaè-hia, i pohe i te òè,

faatupu noa ā rātou i te mataù ia rātou i roto i te feiā ora nei,

ua hōpoi rā rātou i to rātou haamā e te feiā atoà i reva i raro i te âpoo ra;

ua tuuhia rātou i roto i te feiā pohe atoà ra.

²⁶ Tei reira Mēteta, Tūpara, e to na atoà ra e rave rahi,

ua haaàti to rātou tanuraa ia na;

e feiā peritome-òre-anaè-hia, i tairihia e te òè,

faatupu noa ai rātou i te mataù ia rātou i roto i te feiā e ora nei.

²⁷ Ua taòto anaè rātou i raro e te feiā mana atoà ra,

to te peritome òre i hià ra,

o tei reva i raro i te âpoo mā ta rātou mauhaa tamaì atoà ra,

e ua pae i to rātou mau upoo i ta rātou mau òè.

E te vai ra te utuà o ta rātou hara i nià ia rātou,

mataù-noa-hia ai rātou e te feiā mana i te oraraa nei!

²⁸ E e ôfati-atoà-hia òe i roto i te feiā peritome-òre-hia,

e hoê ā taòto-atoà-raa e te feiā i pohe i te òè ra!

²⁹ Te rā hoì Ètoma, to na mau arii, e te pupu arii atoà no na, o tei tuu-atoà-hia mā to rātou pūai, e te feiā i pohe i te òè ra; te taòto anaè ra i raro mā te feiā peritome òre ra, te feiā i reva i raro i te âpoo

ra. ³⁰ Tei reira te mau arii no te pae i apatoèrau ra, rātou atoà, e to Titona atoà ra o tei reva i raro mā te feiā i taparahihia ra, mā to rātou mataùraahia, e mā te haamā i to rātou pūai; e te vai peritome-òre-hia ra, e te feiā atoà i pohe i te òè ra, e ua hōpoi i to rātou haamā mai te feiā atoà i reva i raro i te âpoo ra.

³¹ E ìte atoà Faraò ia rātou, e maitaì aè ra, i te feiā rahi no na i pohe i te òè ra, o Faraò e te nuu atoà no na ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

³² I faatupu noa vau i te mataù ia na i te feiā e ora nei; e tuuhia rā o ia i roto atoà i te feiā peritome-òre-hia, i te feiā i pohe i te òè ra, oia Faraò e te taata atoà no na ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Ua faariro te Atua ia Ètetiera ei tiaì

33 ¹ Tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e parau atu i te mau tamarii a to mau taata na! E nā ô atu ia rātou: Ia hōpoi mai au i te òè i nià i te fenua ra, e ua rave aè ra to te fenua i te tahi taata no roto i to rātou ra ôtià, e ua faataa iho ra ia na ei tiaì ia rātou, ³ e te ìte ra o ia i te òè i te haereraa mai i nià i taua fenua ra, e ua faaòto iho ra i te pū, ei aò i taua mau taata ra, ⁴ o tei ìte i te òtoraa i taua pū ra e aore i ara, e ua tae mai ra te òè e riro atu ra o ia, ei nià to na toto i to na iho upoo. ⁵ Ua ìte o ia i te òtoraa o te pū ra, e aore aè ra o ia i ara: ei nià ia na iho to na toto. O tei ara rā, e ora ia o ia iho. ⁶ Ia hiò rā te tiaì i te òè i te haereà mai, e aore i faaòto i te pū ra, e aore i faarahia taua mau taata ra, e ua tae mai ra hoì taua òè ra e riro atu ra te hoê taata no roto ia rātou, no ta na iho hara o ia i riro ai; e tītau rā vau i te hoo i to na toto i te rima o te tiaì ra.

⁷ O òè hoì, e te tamaiti a te taata na, o òè tei haapaòhia e au ei tiaì i te ùtuafare o Ìteraèra. E tenā na, e faaroo mai òè i te parau i to ù nei vaha, a nā ô nei atu ai i te aò ia rātou. ⁸ Ua parau anaè au i te taata parau ìno e: «E terā ra taata parau ìno ra, e pohe mau ā òè!», e aore aè ra òè i parau atu ei aò ia na i ta na ra parau ìno, e pohe ā taua taata parau ìno ra i ta na iho ra parau ìno; e tītau mai rā vau i te hoo i to na

toto i to òe ra rima. ⁹ Ia aò rā òe i taua taata parau ìno ra, ia faaruè o ia i taua ìno ra, e aore o ia i fāriu mai i taua parau na na ra, e pohe o ia i ta na iho hara, ua ora rā òe ia òe iho.

E ora te taata ìno ia hoì o ia i te Atua ra

¹⁰ E o òe atoà, e te tamaiti a te taata na, e parau atu i te ùtuafare o Ìteraèra: Te parau na òutou, te nā ô nei: «Te vai nei ta mātou mau hara, e ta mātou nei mau parau ìno i nià ia mātou nei, e ua roohia mātou i te ìno i te reira: e aha iho ra hoì mātou e ora ai?» ¹¹ E parau atu ia rātou — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — te ora nei au ra, aore roa o ù e mauruururaa i te pohe o te taata ìno ra, ia fāriu mai rā te taata i ta na parau ìno ia ora! E fāriu mai òutou, e fāriu mai òutou, i ta òutou mau parau ìno ra. E aha hoì òutou i hinaaro ai i te pohe, e te ùtuafare o Ìteraèra e?

¹² E parau atoà atu òe, e te tamaiti a te taata na, i te mau tamarii a to mau taata ra: E òre te taata parau-tià e ora i ta na ra parau-tià i te mahana e hara ai o ia ra; e te parau ìno hoì a te taata parau ìno ra, e òre o ia e hià i te reira i te mahana e fāriu mai ai o ia i te parau ìno na na ra; e òre atoà e ora te taata parau-tià i te mahana e hara ai o ia i ta na ra parau-tià. ¹³ Ia parau vau i te taata parau-tià ra: «E ora mau o ia», e ua tiàturi iho ra o ia i ta na iho parau-tià, e ua rave hoì i te parau ìno, e òre e manaòhia te mau parau-tià atoà na na ra, no ta na ra parau ìno ta na i rave ra, e pohe o ia i te reira. ¹⁴ E mai reira hoì, ia parau atu vau i te taata parau ìno ra: «E pohe mau ā òe na», e ua fāriu mai o ia i ta na parau ìno, e ua rave i te mea au e te mea tià ra; ¹⁵ e ua faahoì mai rā taua taata parau ìno ra i te mauhaa, e ua hōpoi mai i ta na i haru ra, e ua haapaò i te parau ora ra, e aore mau ā i rave i te ìno ra, e ora mau ā o ia, e òre ia e pohe. ¹⁶ Te mau hara atoà ta na i rave ra, e òre ia e manaò-faahou-hia ei hara na na; ua rave o ia i te mea au e te parau-tià, e ora mau ā o ia ra.

¹⁷ E te parau ra te mau tamarii a to mau taata: Aore te parau a Iehova i au. Âreà rātou, ta rātou te parau aore i au. ¹⁸ Ia fāriu ê te taata parau-tià i ta na ra parau-tià, e ua rave iho ra i te ìno, e pohe ia o ia i te reira.

¹⁹ E ia fāriu mai te taata parau ìno i ta na ra parau ìno, e ua rave i te mea au e te parau-tià, e ora ia o ia i te reira. ²⁰ E te parau na òutou e: Aore te parau a Iehova i au! E te ùtuafare o Ìteraèra, e faautuà atu vau ia òutou atoà ra, i ta na iho ra parau i rave ra.

E faaanohia o Ìteraèra

²¹ E tae aè ra i te matahiti hoê àhuru mā piti i to tātou tītīraa ra, e te àhuru hoì o te marama e te pae hoì o te mahana i taua marama ra, te haere mai ra te hoê taata i ora mai mai roto mai i Ierutarema ia ù nei, nā ô mai ra: «Ua tārīhia taua òire ra!» ²² Tei nià mai ra te rima o Iehova ia ù nei i te ahiahi aè, hou i haere mai ai taua taata i ora mai ra; e ua ìriti o ia i taù vaha, e tae noa mai ra o ia ia ù nei i te poipoì, ua ìritīhia hoì taù vaha. E aore atu ra vau i vāvā.

²³ E ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

²⁴ E te tamaiti a te taata na, te feiā i pārahi i terā ra mau vāhi pau i te fenua o Ìteraèra ra, te nā ô nei rātou, te parau nei: «Hoê hoì Àperahama, e tei ia na taua fenua nei; e feiā rahi rā tātou, ei tufaa hoì no tātou taua fenua nei!» ²⁵ E i teie nei, e parau atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te àmu ra òutou mā te toto, e te nānā nei i to òutou mau mata i to òutou mau îtoro, e te manii ra te toto ia òutou. E riro ānei hoì te fenua ia òutou! ²⁶ Te tià noa ra òutou mā te òè, te rave ra òutou i te parau faufau, e te rave anaè ra òutou i ta vētahi ê ra vahine. E riro ānei hoì te fenua ia òutou! ²⁷ E nā ô atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au ra, te feiā i roto i taua mau fenua pau ra, e hià ia i te òè, e tei te vāhi ātea ra, e hōroà ia vau na te mau taehae ia pau, e tei roto i te pare ètaèta ra, e i roto i te mau ana ra, e pohe i te maì pohe ra. ²⁸ E faaano atu vau i teie nei fenua e ei maereraa; e to na ètaèta teòteò ra, e faaòrehia ia, e faaanohia te mau mouà o Ìteraèra, e aore roa e taata e haere nā nià iho. ²⁹ Ei reira rātou e ìte ai e, o vau o Iehova, ia faaano vau i te fenua nei e ei maereraa, no ta rātou mau parau faufau i ravehia e rātou ra.

³⁰ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, te òhumu noa ra te mau tamarii a to mau taata ra ia òe, i te pae pāroru ra e te mau ùputa fare; te parau ra rātou rātou iho, e te taata atoà i to na iho taata-tupu, i te nā ôraa e: «Haere mai, o òutou na, e faaroo i te parau no ô mai ia Iehova ra!» ³¹ E te haere mai ra rātou ia òe mai taù mau taata i haere mai ra, e te pārahi ra rātou i mua ia òe ra mai taù mau taata atoà ra. E te faaroo ra rātou i to parau, e òre rā rātou e rave, te rahi ra to rātou aroha vaha, te reva atu ra rā to rātou âau i ta rātou taoà. ³² E inaha, ua riro òe mai te pehe hinaaro-rahi-hia no rātou ra: e mai te taata reo maitaì ra, mai te mea i faaòto-atoà-hia ra. Te faaroo ra hoì rātou i to reo, e òre rā rātou e rave. ³³ Ia tupu rā te reira ra, (e inaha, te fātata mai ra!) ei reira rātou e ìte ai e, e perofeta tei tae mai i roto ia rātou ra.

Tūàti òre i te mau raatira o Ìteraèra

34 ¹ Ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e tohu òe i te mau tiaì ia Ìteraèra! A tohu òe i te mau tiaì ia Ìteraèra, a tohu, e parau atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i te mau tiaì: E pohe to te mau tiaì ia Ìteraèra, tei faaàmumu ia rātou iho! Eiaha te mau tiaì ia faaàmumu i te nana? ³ Te àmu ra òutou i te meî, e te faaàhu nei ia òutou iho i te huruhuru, e te tiàpaì nei i tei poria ra: aore rā òutou i faaàmumu i te nana. ⁴ O tei paruparu ra, aore òutou i faaètaèta, e tei maìhia ra, aore òutou i faaora, e tei fati, aore òutou i tāmumu; e tei haapūrarahia ra, aore òutou i faahoì mai, aore hoì òutou i ìmi i tei moè ra; ua faahepo rā òutou ia rātou mā te aroha òre e te hāmani ìno. ⁵ I pūrara hoì rātou, no te mea aore e tiaì; e ua riro rātou ei māa na te mau taehae a te aru ra; a pūrara ai rātou ra. ⁶ Ua haere noa te nana na ù nā nià i te mau mouà atoà ra, e i nià atoà i te mau âivi teitei ra, ua pūrara hoì taù nana nā nià i te fenua atoà ra; e aore roa e ìmi ia rātou.

⁷ E i teie nei, e te mau tiaì, e faaroo mai òutou i te parau a Iehova! ⁸ — Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ora nei au ra, no te mea ua riro taù nana ei māa, e ua riro taù nana ei àmuraa na te mau taehae

atoà o te aru ra, e aore e tiaì, aore hoì taù mau tiaì i ìmi i taù nana, ua faaàmu rā te mau tiaì ia rātou iho, e aore i faaàmu i taù nana,⁹ e i teie nei, e te mau tiaì, e faaroo mai i te parau na Iehova!¹⁰ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e òre au e faatià i te mau tiaì! E tītau vau i taù nana i to rātou rima, e faaòre hoì au i ta rātou faaàmuraa i ta ù nei nana, e òre hoì te feiā tiaì e faaàmu faahou ia rātou iho. E faaora hoì au i taù nana i to rātou vaha, e eiaha ia riro ei māa na rātou.

¹¹ Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova: Inaha, na ù, na ù iho nei e ìmi i taù mau māmoe, e ia ìtea atu rātou.¹² Mai te tiaì e ìmi i ta na nana, tei roto o ia i ta na nana ia pūrara ê ra, e nā reira atoà vau i te ìmi i ta ù nana, e ua faaora ia rātou i te mau vāhi atoà i pūrara ai rātou i te mahana i marumaru i te ata e te pōuri.¹³ E arataì mai au ia rātou i rāpaeàu mai i te mau taata ra, e haaputu mai au ia rātou mai te mau fenua mai, e arataì mai au ia rātou i to rātou iho ra fenua mau; a faaàmu ai ia rātou i nià i te mau mouà o Ìteraèra, e te hiti o te mau pape ra, e te pārahira a atoà o te fenua nei.¹⁴ E faaàmu vau ia rātou i te àmuraa maitaì ra, e ei nià i te mau mouà teitei o Ìteraèra ta rātou âua; ei reira rātou e taòto ai i te âua maitaì ra, e ei roto i te àmuraa e poria ai rātou, a àmu ai i nià i te mau mouà o Ìteraèra ra.¹⁵ Na ù e faaàmu i taù nana, e ua faataòto ia rātou i raro — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.¹⁶ Na ù e ìmi i tei moè ra, e ua faahoì mai i tei pūrara ê, e ua tāàmu hoì i tei fati ra, e na ù e faaètaèta i tei maìhia ra. E na ù e tāiri i tei poria e tei ètaèta. E ua faaàmu hoì au ia rātou mā te parau au ra.

E tauturu te Atua i to na nūnaa

¹⁷ Âreà òutou, e taù nana, — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, na ù e hiò i te puaa, i te tahi e te tahi, e te māmoe oni e te puaa niho oni ra.¹⁸ E mea iti ānei ia òutou, ua àmu iho ra hoì òutou i te māa maitaì ra e oti aè ra, ua taataahi iho ra hoì to òutou âvae i te toe i taua māa na òutou ra? E aore hoì òutou i inu i te pape ateate anaè ra, ua faareru rā òutou i te toe i to òutou âvae?¹⁹ E taù nana nei,

te àmu nei rātou i ta òutou i taataahi i to òutou âvae, e tei faaruèhia e to òutou âvae ta rātou e inu nei!

²⁰ E i teie nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova ia rātou — inaha, o vau, o vau nei ā, tē hiò i te puaa poria e te puaa tiàhape. ²¹ No te mea te tute nei to òutou àoào e to òutou hūmaha, e ua tute i tei maihia ra i to òutou tara, e pūrara ê atu rātou ia òutou, ²² e i teie nei, e faaora vau i taù nana e òre hoì ia e pau faahou, e na ù e hiò i te puaa, i te tahi e te tahi. ²³ E na ù e tuu i te tiaì hoê i nià ia rātou, e na na rātou e faaàmu, o taù tāvini nei o Tāvita; na na rātou e faaàmu, e o ia to rātou tiaì. ²⁴ O vau hoì o to rātou Fatu, o Iehova, e taù tāvini o Tāvita, ei arii ia i roto ia rātou — o vau teie o Iehova, e parau nei. ²⁵ E fafau vau i te faufaa hau ia rātou, e na ù e faaòre i te puaa taehae i nià i te fenua nei; e pārahi noa hoì rātou mā te ora i te mētēpara e taòto hoì i roto i te ururāau. ²⁶ E faariro vau ia rātou, e te mau vāhi i pihai iho i to ù nei mouà e àti noa aè, ei maitaì; e na ù e haamaìri i te tuāua i to na tau, ei tuāua faatupu ia. ²⁷ E hotu te mau rāau o te ô ra i ta rātou māa, e tupu hoì to nià i te fenua ra. E pārahi hoì rātou mā te ora i to rātou ra fenua; e ìte hoì e, o vau o Iehova, ia ôfatihia e au te tāpeà ra i to rātou tuto, e ia faaorahia rātou e au i te rima o te feiā i tītau mai ia rātou ei tāvini. ²⁸ E òre atu ra rātou e riro ei taoà pau no te mau fenua, e òre hoì rātou e pau i te taehae o te fenua ra, e pārahi rā rātou mā te pānoonoo òre, e aore roa e haamataùtaù ia rātou. ²⁹ E na ù e faatupu i te tahi ohi pāroo na rātou; e òre hoì rātou e pohe faahou i te poia i taua fenua ra, e òre hoì e faaòromaì faahou i te faaìno o te mau fenua ra. ³⁰ E ìte ia rātou i reira e, o vau to rātou Atua ra, o Iehova, tei pihai iho ia rātou, e o rātou to ù taata, te ùtuafare o Ìteraèra — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ³¹ O òutou hoì taù nana, te nana o taù nei âua, e taata òutou; e o vau hoì to òutou Atua — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

Tūàti òre i to Ètoma

35 ¹ Ua tae faahou mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e fāriu i to mata i nià i te mouà ra ia Teira, e tohu atu i te reira! ³ E nā ô atu i te reira: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

Inaha, e òre au e faatià ia òe, e te mouà ra e Teira!

E na ù e faatoro atu i taù rima ia òe ra,
e faariro vau ia òe ei fenua pau e ei maereraa.

⁴ E pau to mau òire ia ù,
e riro òe i te ano;
e ìte hoì òe e, o Iehova vau.

⁵ No te mea ua haaputu òe i te riri tuatau, e ua manii te toto o te tamarii o Ìteraèra ia òe i te òè, i to rātou mahana i àti ai ra, e te taime i faautuàhia ai ta rātou hara. ⁶ E i tei nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — te ora nei au ra, ei toto ta ù e hōpoi atu ia òe ra, e ei toto tē tāpapa ia òe; òe aore i riàrià i te toto ra: e i teie nei, ei toto tē tāpapa ia òe. ⁷ E nā reira vau i te faariro i te mouà ra o Teira ei vāhi ano e ei maereraa, e na ù e faaòre i tei haere i rāpae e tei hoì mai. ⁸ E na ù e faaî i to na mau mouà ra i te feiā pohe anaè no na ra; ârèa i to mau âivi e to mau peho, e to mau pape rii tahe ra, na tei taparahihia i te òè ra e hià i reira.

⁹ E faariro vau ia òe ei fenua ano tāmau,
e òre hoì te mau òire e taatahia;
e ìte hoì òutou e, o Iehova vau.

¹⁰ No te mea ua parau òe: «Na ù eie puè fenua e piti, e o eie nei puè mataèinaa e piti, e na tātou e pārahi» — e inaha, tei reira Iehova. — ¹¹ E i teie nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — te ora nei au, e rave au i tei au i to riri, e ta òe ra hoì fei i faatupu no to tāiroirora ia rātou; e faaite hoì au ia ù iho ia rātou, ia faautuà atu vau ia òe ra. ¹² E ìte hoì òe e, o vau o Iehova, ua faaroo vau i ta òe ra mau parau faaîno ta òe i parau i te mau mouà o Ìteraèra, i te nā ôraa e: «Ua faaanohia te reira, ua hō-mai-hia mai no tātou ia pau!» ¹³ O to òutou ia faaahaaha

ia ù, e ua rahi hoì ta òutou parau ia ù nei; o vau tei faaroo — te parau mai ra Iehova.

¹⁴ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ia òaòà te fenua atoà ra, e ìmi ai au i to òe pau. ¹⁵ Mai ia òe i òaòà i te tufaaraa i te ùtuafare o Ìteraèra na, no te mea ua pau, e nā reira atoà vau ia òe; e pau atoà òe, e te mouà ra o Teira, e o Ètoma atoà, e hope roa aè; e ìte hoì rātou e, o vau o Iehova.

E roaa faahou ia Ìteraèra to na fenua

36 ¹ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, e tohu atoà òe i te mau mouà o Ìteraèra!

E nā ô atu: E te mau mouà o Ìteraèra, e faaroo mai i te parau a Iehova! ² Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua parau te ènemi ia òutou e: «Àitoa! Tei ia tātou atoà te mau vāhi teitei tahito ra!», ³ e i teie nei, e tohu òe! E nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea ua ano, e ua pau òutou i te horomiihia e àti noa aè, ia riro òutou ei taoà no te toeà o te mau fenua nei, e ua tāuàparauhia òutou e te feiā vavi noa nei, e ua faainohia e te taata nei, ⁴ e i teie nei, e te mau mouà o Ìteraèra nei, e faaroo mai i te parau a te Fatu ra o Iehova! Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i te mau mouà e te mau âivi, i te pape rii tahe, e te mau peho, e te mau vāhi pau, e te mau òire faaruèhia ra, tei riro ei taoà pau, e ei tāhitoraa no te toeà rii o te mau fenua e àti noa aè. ⁵ E i teie nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — ua parau vau i te toeà rii o te mau fenua nei mā te ûàna o taù riri nei, e ia Ètoma atoà nei, o tei tāpaò i taù fenua nei no rātou iho ei pārahiraa, mā te òaòà atoà o to rātou âau, e mā te âau tāhoo, ia faaruè-roa-hia mai ei taoà pau! ⁶ E i teie nei, e tohu i te fenua ra ia Ìteraèra! E parau atu i te mau mouà, e te mau âivi, i te mau pape rii tahe ra, e te mau peho: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, ua parau vau mā taù riri hae e te riri tāhoo, no te mea ua iri mai te faaìno o te mau fenua ra i nià ia òutou. ⁷ E i teie nei — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — ua tapu vau i te nā ôraa e: E riro atoà i te iri atoà mai te faaìno i nià i te mau fenua e haaàti mai ia òutou na!

⁸ Âreà òutou, e te mau mouà o Ìteraèra, e toro to òutou âmaa, e hotu hoì òutou i ta òutou m̄aa na taù mau taata na Ìteraèra; o tei fātata i te hoì mai. ⁹ Inaha hoì, ua faatià atu vau ia òutou; e fāriu atu hoì au ia òutou, e faaàpuhia òutou, e e ueuehia te huero. ¹⁰ E na ù e faarahi i te taata ia òutou: i te ùtuafare atoà o Ìteraèra, e hope roa aè; e taatahia te mau òire, e te mau vāhi pau, e patuhia ia. ¹¹ E faarahi hoì au te taata e te puaa ia òutou: e tupu hoì rātou e e fānau; e taatahia òutou ia ù mai to òutou huru tahito ra, e e rahi to ù hāmani maitaì ia òutou i teie nei i tei to òutou matamuaraa ra; e ìte hoì òutou e, o Iehova vau. ¹² Ei taata rā ta ù e tuu ia nā nià noa na ia òutou i te haere — i to ù ra taata ia Ìteraèra, — e riro òutou ia rātou e ei tufaa òutou no rātou; e òre òutou e faaère faahou ia rātou i te taata.

¹³ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: No te mea te parau nei rātou ia òutou: «O òe, e terā ra fenua e pau ai te taata, e ua faaòre òe i to nūnaa», ¹⁴ e i teie nei, e òre e pau faahou te taata ia òe, e òre hoì òe e faaòre faahou i to nūnaa — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ¹⁵ E òre hoì te taata e faaroo faahou i roto ia òe ra i te faaìno a te mau fenua nei ia ù, e òre hoì te tāhitohito a te taata nei e iri faahou i nià ia òe ra; e òre hoì òe e faaòre faahou i to òe ra nūnaa — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

E haaputupu, e e tāmā te Fatu ia Ìteraèra

¹⁶ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁷ E te tamaiti a te taata na, i te pārahira te ùtuafare o Ìteraèra i to rātou iho ra fenua, ua haaviivii rātou i taua fenua ra i ta rātou parau e ta rātou i rave ra; e au to rātou haereà i mua ia ù ra i te viivii o te vahine i tuua-ê-hia ra. ¹⁸ I nīnii atu ai au i taù riri i nià ia rātou, i te toto i manii ia rātou i nià i te fenua nei, e no te mea ua haaviiviihia e rātou i to rātou mau îtoro. ¹⁹ E ua haapūrara vau ia rātou i roto i te mau fenua ra, e puehu atu ra rātou i te mau mataèinaa ra; ua faautuà atu hoì au ia rātou i ta rātou haereà e ta rātou parau. ²⁰ E tae atu ra rātou i te mau fenua i haerehia e rātou ra, ua haaviivii rātou i taù iòà moà; i reira, i te parauraahia mai rātou e: «O te mau taata teie no

Iehova, e ua haere ê mai rātou i to na fenua!»²¹ Ua aroha rā vau ia rātou no to ù nei iòà moà, ta te ùtuafare o Ìteraèra i haaviivii i roto i te mau vāhi haerehia e rātou ra.

²² E i teie nei, e parau atu i te ùtuafare o Ìteraèra: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Eere no òutou i nā reira ai au, e te ùtuafare o Ìteraèra; no to ù nei rā iòà moà, i tei haaviiviihia e òutou i te mau fenua i haerehia e òutou na. ²³ E haamaitaì hoì au i taù iòà rahi, i haaviiviihia i te mau fenua ra, ta òutou i haaviivii i roto ia rātou ra. E ìte hoì te mau fenua e, o Iehova vau — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova — ia haamaitaìhia vau e òutou i mua i to rātou mata. ²⁴ E rave hoì au ia òutou i roto i te mau fenua na, e haaputuputu vau ia òutou mai roto mai i te mau mataèinaa atoà ra, e arataì mai hoì ia òutou i to òutou iho ra fenua. ²⁵ Ei reira vau e pīpī ai i te pape ateate i nià ia òutou, e mā aè ra òutou i to òutou mau viivii atoà ra; e mā òutou ia ù i to òutou mau ìtoro atoà ra. ²⁶ Ei âau âpī ta ù e hō atu ia òutou na, e vārua âpī ta ù e tuu i roto ia òutou; e na ù e ìriti i te âau òfai i roto ia òutou na, e na ù e hōroà i te âau marū. ²⁷ E na ù e tuu i taù vārua i roto ia òutou, ia haere òutou na ta ù ra haapaòraa, e e haapaò òutou i ta ù ra faaauraa, e e rave. ²⁸ E pārahi hoì òutou i te fenua ta ù i hō atu no to òutou mau metua; e ei taata òutou no ù, e ei Atua hoì au no òutou. ²⁹ E na ù òutou e faaora i to òutou mau mea viivii atoà ra. E na ù e parau i te tītona, na ù e faarahi; e òre au e hōpoi atu i te oè i nià ia òutou. ³⁰ E na ù e faarahi i te māa o te mau rāau ra, e te māa o te fenua ia rahi, ia òre òutou ia faainohia e te mau fenua i te oè. ³¹ Ei reira òutou e manaò ai i ta òutou parau ìno, e ta òutou i rave aore e maitaì ra; e faaino hoì òutou ia òutou iho i ta òutou mau parau ìno, e ta òutou mau parau faufau ra. ³² Eere rā no òutou i nā reira ai au nei — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova — ia ìte mai hoì òutou! Ia haamā hoì òutou, e ia māheàheà i ta òutou mau parau, e te ùtuafare o Ìteraèra!

³³ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ia tae i te mahana e tāmā atu ai au ia òutou i ta òutou mau hara, e ia faataata i te mau òire, e ia patuhia te mau vāhi pau; ³⁴ e te fenua ano ia faaàpuhia, o tei vai ano

noa hoì i mua i te mata o te feiā atoà i nā reira i te haere. ³⁵ Ei reira e parauhia ai: «O teie nei fenua i vai ano noa ra, ua riro ia mai te ô ra mai ia Ètene; e te mau òire i pau e te ano e ua ìno roa ra, ua âuahia ia e ua taatahia!» ³⁶ Ei reira te mau fenua i toe i pihai iho ia òutou e àti noa aè e ìte ai e, na ù, na Iehova, i patu i te mau vāhi pau, e ua tanu hoì i te fenua i ano ra. O vau, o Iehova, e parau nei, e na ù e rave.

³⁷ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E ìmihia rā vau e te ùtuafare o Ìteraèra, ia nā reira vau ia rātou ra: e faarahi hoì au i te taata ia rātou mai te nana ra. ³⁸ Mai te nana moà ra, mai te nana i Ierutarema i te mau ôroà moà no na ra, mai te reira te mau òire i pau i te îi i te nana taata nei. E ìte hoì rātou e, o Iehova vau.

Te ôrama o te mau ivi marō

37 ¹ Tei nià mai ra te rima o Iehova ia ù; e ua hōpoi Iehova ia ù i te hana o te vārua ra, e ua tuu iho ra ia ù i te hoê peho; î i te ivi marō. ² E ua aratai o ia ia ù nā pihai iho e àti noa aè: e inaha, e rave rahi i roto i taua peho ra; e inaha, e marō rahi.

³ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, e ora ānei teie nei mau ivi? Ua parau atu ra vau: E te Fatu ra, e Iehova, o òe hoì tē ìte! ⁴ Ua parau mai ra o ia ia ù: A tohu i nià i teie nei mau ivi. A nā ô atu ai ia rātou: E teie nei mau ivi marō, e faaroo mai i te parau a Iehova! ⁵ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i teie nei mau ivi: Inaha, e tuu vau i te aho i roto ia òutou, e e ora ia òutou; ⁶ e na ù e tuu i te uaua i nià ia òutou, e na ù e faatupu i te ìò i nià ia òutou, e ua tāpoi hoì ia òutou i te ìri, e tuu hoì i te aho i roto ia òutou, e e ora ia òutou, e ìte hoì òutou e, o Iehova vau.

⁷ Ua tohu atu ra vau i tei faauehia mai au ra. E te tohu noa ra vau, o te haruru mai ra, e inaha, e àueueraa — e ua haafātata mai ra te mau ivi, te tahi ivi e to na tiààtiraa. ⁸ E taua hiò-noa-raa no ù ra, inaha, e uaua tei nià iho ia rātou. E ua tupu mai ra te ìò, e ua tāpoi mai ra te ìri nā nià iho, aita rā e aho o roto ia rātou.

⁹ Ua parau mai ra o ia ia ù: E tohu òe i te aho, e tohu, e te tamaiti a te taata na! E parau atu òe i te aho ra: Te nā ô mai ra te Fatu ra

o Iehova: E haere mai, e te aho e, mai nā matai mai e maha ra! E haapūai mai i niā i te feiā i pohe nei, ia ora rātou! ¹⁰ Ua tohu atu ra vau i ta na i faaue mai ia ù ra. E ua haere mai ra te aho i roto ia rātou, e ua ora iho ra rātou, e ua tiā mai ra te âvae i niā. E nuu rahi roa.

¹¹ Ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata nei, o teie nei mau ivi, o te ùtuafare atoà ia o Ìteraèra. Te nā ô nei rātou: Inaha, ua marō to mātou mau ivi, e aore o mātou e tiaturiraa, âreà o tātou nei, ua tāpū-ê-hia ia! ¹² E i teie nei, e tohu òe! E nā ô atu ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e àu mau taata e, e hūai au i to òutou mau tanuraa, e ua aratai mai ia òutou mai raro mai i to òutou mau âpoo ra, e ua aratai au ia òutou i te fenua o Ìteraèra. ¹³ E ìte hoì òutou e, o Iehova vau, ia heheu vau i to òutou mau âpoo, e àu mau taata, e ia aratai mai ia òutou mai raro mai i to òutou mau âpoo! ¹⁴ E na ù e tuu i taù aho i roto ia òutou, e e ora ia òutou; e na ù e haamau ia òutou i to òutou iho fenua, ei reira òutou e ìte ai e, na ù, na Iehova i parau, e na ù hoì i rave — te parau mai ra Iehova.

E faatupu te Fatu i te hoêraa o te nūnaa

¹⁵ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁶ E rave ā hoì òe, e te tamaiti a te taata na, i te hoê rāau, a pāpai ai i niā iho: «Na Iuta e na te tamarii a Ìteraèra, o to na ra mau hoa.» E mai reira hoì, a rave ai i te tahi rāau, a pāpai ai i niā iho: «Na Iotēfa, te rāau na Èferaima, e te ùtuafare atoà o Ìteraèra, o to na ra mau hoa.»

¹⁷ A tāati atu ai i te tahi i te tahi, ia hoê ā rāau, e ia riro ei hoê i roto i to rima na. ¹⁸ E ia parau mai te mau tamarii ra o to òe mau taata ia òe, ia na ô mai e: Eita òe e faaite mai ia mātou i ta òe parau i tenā nā puè rāau? ¹⁹ E parau atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e rave au i te rāau a Iotēfa, i roto i te rima o Èferaima, e nā ôpū o Ìteraèra i to na mau hoa; a tuu atoà atu ai i reira, i te rāau a Iuta, a faariro ai ei rāau hoê. E riro hoì ei hoê i to ù nei rima. ²⁰ E taua nā rāau i pāpaihia e òe i niā iho ra, ei roto ia i to rima i mua i to rātou mata.

²¹ A parau atu ai ia rātou: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e rave mai au i te tamarii a Ìteraèra mai roto mai i te mau fenua i reva atu ai rātou; e na ù rātou e haaputu mai i te mau vāhi atoà ra, e ua aratai ia rātou i to rātou iho ra fenua. ²² E na ù e faariro ia rātou ei nūnaa hoê i nià i te fenua nei, i nià i te mau mouà i Ìteraèra nei; e hoê hoì arii ei arii no rātou atoà ra, e òre e riro ei nūnaa piti, e òre hoì e veve-faahou-hia ia piti pātireia. ²³ E òre rātou e haaviivii faahou ia rātou i te mau îtoro, e ta rātou mau parau faufau, e ta rātou mau hara atoà ra; na ù rā e faaora ia rātou i to rātou hoìraa i muri, i hara ai rātou ra, e na ù e tāmā ia rātou; e ei taata rātou no ù, e ei Atua hoì au no rātou. ²⁴ E o taù tāvini o Tāvita, ei arii ia i nià ia rātou, e hoê hoì o rātou tiaì. E haapaò hoì rātou i ta ù ra faaauraa, e ta ù ra haapaòraa, e na rātou e rave. ²⁵ E pārahi hoì rātou i te fenua i hōroàhia e au no taù tāvini no Iatōpa, tei pārahihia e to òutou mau metua ra; e pārahi rātou i reira, o rātou e to rātou mau tamarii, e te tamarii atoà o to rātou ra tamarii e a muri noa atu; e taù tāvini o Tāvita, o to rātou ia arii e a muri noa atu. ²⁶ E fafau hoì au i te tahi faufaa hau no rātou; ei faufaa mure òre ia ia rātou. E na ù rātou e faanoho, e na ù rātou e faarahi, e tuu hoì i taù vāhi moà i roto ia rātou e a muri noa atu. ²⁷ Ei io rātou hoì taù tētene; e ei Atua vau no rātou, e ei taata rātou no ù; ²⁸ e ìte hoì te mau fenua e, na ù, na Iehova, e haamaitai ia Ìteraèra, ia vai māite taù vāhi moà i rotopū ia rātou e a muri noa atu.

Tūati òre ia Tota

38 ¹ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ² E te tamaiti a te taata na, e fāriu i to mata ia Tota i te fenua o Matota, i te arii o Rōta, Mēteta, e Tūpara, a tohu atu ai ia na. ³ A nā ô atu ai: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e òre au e faatià ia òe, e Tota e, e te arii o Rōta, Mēteta, e Tūpara ra! ⁴ E faahoì au ia òe i muri, e òòmo vau i te matau i roto i to taa na; a faahoì mai ai ia òe, e te nuu atoà na òe ra, i te puaahorofenua, e te mau taata i pārahi i nià iho, mā te àhu faaahaaha anaè i te àhuraa, e feiā rahi atoà mā te pāroru, e te metena, e mā te òè anaè te mauhaa; ⁵ Peretia, e Tuta, e

Futa atoà ra, mā te metena anaè e te tāupoo; ⁶ o Tomera e to na atoà ra mau pupu, te ùtuafare o Totarama, no te pae i apatoèrau ra, e to na atoà ra mau pupu, o òe e te taata atoà e rave rahi. ⁷ A faaineine, e faaineine ia òe iho, o òe, e to òe atoà ra feiā i putuputu mai ia òe ra! E na òe e faaitoito ia rātou. ⁸ E mahemo aè ra nā mahana atoà e rave rahi, e roohia mai ai òe i te ìno; ia tae i te mau mahana hopeà ra, e haere mai ai òe i te fenua i faahoìhia mai te òè mai ra, e i haaputuhia mai mai roto i te taata atoà e rave rahi, i te mau mouà o Ìteraèra nei, i vai ano noa na; e faahoìhia mai ra te mau taata mai roto i te taata atoà, a pārahi ai rātou atoà ra mā te ora. ⁹ Mai te vero ra òe ia haere i nià, e mai te ata e moè ai te fenua ra, o òe, e to òe atoà ra mau pupu, e te taata atoà e rave rahi i te âmui atoà ia òe ra.

¹⁰ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E riro hoê ā tupuraa te mau parau i roto i to âau, e riro hoì òe i te manaò i te mea ìno. ¹¹ E na òe e parau e: «E haere au i te fenua òire rii âua-òre-hia ra, e haere au i te feiā pārahi hau noa ra, o tei pārahi mā te ora, o tei pārahi mā te patu òre, aore e teà e aore e ôpani; ¹² ia noaa te taoà pau, ia tufaa i te taoà.» E ia fāriu i to rima i te mau vāhi ano ia taatahia ra, e te mau taata i haaputuhia mai mai roto i te mau fenua ra, mā te puaa e te taoà atoà i te noaaraa, e te pārahiraa i rōpū i te fenua ra. ¹³ O Tēpa, e o Tētana, e e te feiā i hoo i Taretita, e te mau riona âpī atoà i reira, o te parau mai ia ia òe: «I haere mai òe e rave i te taoà? Ua haaputuputu òe i to mau taata ei tufa i te taoà pau, ei hōpoi i te ârio e te àuro, ei pūtō puaa, e ei faahoro tauhaa, ei tufa i te taoà rahi? »

¹⁴ E tenā na, e te tamaiti a te taata na, a tohu! E parau atu ia Tota: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ia tae i taua mahana ra, ia pārahi taù mau taata ra o Ìteraèra mā te mānaònaò òre, e òre ānei òe e ìte, ¹⁵ e ua haere mai mai to òe ra vāhi, mai te pae i apatoèrau, o òe e te taata atoà i te haere-atoà-raa mai, mā te pārahi anaè i nià i te puaa horofenua, e feiā rahi, e nuu pūai. ¹⁶ E tae mai hoì òe e rave i taù mau taata ra o Ìteraèra, mai te ata ra e moè ai te fenua ra. E riro i te tau hopeà ra. E aratai mai au ia òe ei rave i taù fenua, ia ìte te mau fenua ia ù, ia haamaitaìhia mai au ia òe ra, e Tota, i mua i to rātou mata!

¹⁷ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Eere ānei òe tei parauhia e au i tahito ra, i te vaha o taù mau tāvini, i te mau perofeta i Ìteraèra nei, o tei tohu i taua ànotau ra, i taua mau matahiti ra, e e aratai mai au ia òe ei rave ia rātou? ¹⁸ E riro hoì ia tae i taua mahana ra, ia tii mai Tota e rave i te fenua ra ia Ìteraèra — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova — e tupu ai taù riri tāhoo i to ù nei mata. ¹⁹ Ua parau hoì au mā te ûàna o taù riri, e to ù nei hae: E àueue rahi mau tei te fenua ra ia Ìteraèra ia tae i taua mahana ra. ²⁰ E àueue atoà te mau ià o te tai, e te mau manu o te reva, e te mau puua o te aru, e te mau mea rii e nee i nià i te fenua nei, e te mau taata atoà i nià i te fenua nei, i mua i taù aro. E hurihia te mau mouà i raro, e te mau vāhi teitei, e maìri ia, e te mau patu, e marua ia i raro i te repo. ²¹ E na ù e parau i te òe ei rave ia na e àti noa aè taù mau mouà atoà nei — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. E te mau òe atoà a te taata atoà nei, ei rave anaè ia i to na iho taeaè. ²² I te maì pohe e te toto ta ù parau ia parau atu ia na ra, e mā te ua rahi, e te òfai rahi ûàna, e te auahi e te toferi, e na ù e haamaìri mai i te ua i nià ia na, e i nià i to na ra mau pupu, e te taata e pee ia na ra. ²³ E nā reira vau i te faarahi ia ù iho, e te haamaitai ia ù iho, e ìtehia hoì au e te mau fenua atoà e rave rahi; e ìte hoì rātou e, o vau o Iehova.

Tūati òre ia Tota (pūòiraa)

39 ¹ E i teie nei, e te tamaiti a te taata na, e tohu ia Tota! E nā ô atu: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Inaha, e òre au e faatià ia òe, e Tota, e te arii o Rōta, Mēteta, e Tūpara! ² E na ù òe e haafāriu ê, ua faatāmino haere ia òe ia aratai mai au ia òe mai te pae i apatoèrau mai, e ia hōpoi mai ia òe i nià i te mau mouà i Ìteraèra nei. ³ E tāiri hoì au i to fana i to rima àui ra, e maìri atu, e na ù e haamaìri i to mau òhe i to rima àtau ra. ⁴ E hià òe i nià i te mau mouà i Ìteraèra nei, o òe, e to mau pupu atoà ra, e te feiā rahi atoà io òe ra; e ua tuuhia òe e au i te mau manu pererau taehae e rave rahi atoà ra, e te mau manu o te aru ra ia pau. ⁵ E maìri hoì òe i nià i te fenua ra, o vau hoì teie e parau nei — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

⁶ E hāpono atu vau i te auahi i Matota, e i roto i te feiā e pārahi mā te mataù òre i te pae tahatai ra; e ìte hoì rātou e, o Iehova vau. ⁷ E nā reira vau i te faaite i taù iòa moà i roto i taù mau taata ra ia Ìteraèra, e òre hoì au e vaiiho noa i to ù iòa ia haaviivii-faahou-hia ra; e ìte hoì te mau fenua e, o Iehova vau, o Tei Moà i Ìteraèra nei.

⁸ Inaha, te tupu nei, e e riro i te ravehia — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. O taua mahana teie ta ù i parau ra. ⁹ E na te feiā i pārahi i te mau òire i Ìteraèra e haere, e na rātou e tūtuì i te mau mauhaa tamaì ra ia àma, i te mau pāruru, e te mau metena, e te mau fana, e te mau òhe, e tei mau-rima-hia ra, e te mau māhae; na rātou e tūtuì i te auahi e ia hitu noa atu te matahiti. ¹⁰ E òre hoì rātou e rave i te vahie no te aru ra, e òre hoì e tāpū i to te vāhi ururāau, e tūtuì hoì rātou i te mau mauhaa tamaì ra i te auahi. E na rātou e haru atu i tei haru mai ia rātou ra, e rave haapau ra i ta rātou — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. ¹¹ E ia tae i taua mahana ra, e hōroà atu ai au i te tahi vāhi iòa ìtea no Tota, ei vāhi tanuraa i Ìteraèra nei: i te peho i haerehia e te taata i te pae i te hitià-o-te-rā i te tai ra; e no reira i tāpirihia ai te ihu o te feiā e haere: ei reira rātou e tanu ai ia Tota e to na atoà ra taata e rave rahi, e na rātou e maìri i te reira i te Peho o Hamona-Tota. ¹² E hitu hoì o te tamarii a Ìteraèra marama i te tanuraa ia rātou, ia tāmā rātou i taua fenua ra. ¹³ Na te taata atoà o te fenua e tanu, e riro hoì ei roo no rātou ia tae i te mahana e hanahana ai au ra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova. ¹⁴ E na rātou e faataa i te tahi pae taata, aore hoì i tuutuu ta rātou òhipa i te haere nā roto i taua fenua ra. Ia haere nā roto, e ia tanu i tei vaiiho-noa-hia i nià i te fenua ra, ei tāmāraa atu: ia hope nā marama e hitu e ìmi ai rātou. ¹⁵ E te feiā haere, ia haere nā roto i taua fenua ra; ia hiò te tahi i te ivi taata ra, e faatià o ia i te tahi tāpaò i pihai iho, e ia tanuhia e te feiā tanu i te Peho ra o Hamona-Tota. ¹⁶ E maìrihia te òire ia — Hamona. — E nā reira rātou i te tāmāraa atu i taua fenua ra.

¹⁷ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — e parau atu òe i te mau manu pererau atoà, e te mau manu atoà o te fenua ra: E haaputuputu mai òutou e haere mai, e

haaputuputu òutou e àti noa aè, i ta ù nei tūtia, i ravehia e au na òutou, e tūtia rahi i nià i te mau mouà i Ìteraèra nei! E àmu hoì òutou i te ìò, e ei toto ta òutou e inu. ¹⁸ E àmu òutou i te ìò o te feiā mana, e inu hoì i te toto o te hui arii o te fenua nei, e to te mau māmoe oni, to te mau pinia māmoe, e to te mau puaaniho paè, to te mau puaatoro oni, e puaa poria anaè no Patana. ¹⁹ E àmu hoì òutou i te meî e paia noa atu, e inu hoì i te toto e ia taèò, i ta ù nei tūtia, ta ù e rave nei na òutou. ²⁰ E paia hoì òutou i ta ù nei àmuraa i te puaahorofenua e tei pārahi i nià iho, i te feiā mana e te mau taata tamaì atoà — te nā reira mai ra Iehova ra o Iehova. ²¹ E na ù e tuu i te hanahana no ù i te mau fenua ra; e ìte te mau fenua atoà i te auraa o ta ù nei parau i faatupuhia e au ra, e taù rima i tuuhia e au i nià ia rātou. ²² E ìte atoà te ùtuafare o Ìteraèra e, o vau to rātou Atua o Iehova, mai taua mahana mai ra e a muri noa atu.

Te poroi a Ètetiera

²³ E ìte hoì te mau fenua atoà e, no to rātou ìno i reva ai te ùtuafare o Ìteraèra ei tītī, no te mea ua hapa ta rātou parau ia ù; i pūroù ai au i taù mata ia rātou, e ua tuu atu vau ia rātou i te rima o to rātou mau ènemi, e hià pāatoà aè ra rātou i te òè. ²⁴ Ua faaau hoì au i ta ù i rave ia rātou i ta rātou viivii, e ta rātou mau hapa, e ua pūroù vau i taù mata ia rātou.

²⁵ E i teie nei, — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova — ei teie nei au e faahoì mai ai i te tītīraa o Iatōpa; e aroha hoì au i te ùtuafare atoà o Ìteraèra, e faaitoito hoì au i taù iòà moà ra. ²⁶ Ua faaòromaì hoì rātou i to rātou faainoraahia, e ta rātou mau hapa i hapa ai rātou ia ù nei, a pārahi mataù òre ai rātou i to rātou ra fenua, e aore e taata i haamataù mai ia rātou ra. ²⁷ Ia faahoìhia mai rātou e au nā roto i te mau taata ra, e ia haaputuhia mai e au mai te mau fenua mai o to rātou mau ènemi, e ia haamaitaìhia mai ia rātou i te aro o te mau fenua e rave rahi ra. ²⁸ Ei reira rātou e ìte ai e, o to rātou Atua ra vau, o Iehova, o tei tuu atu ia rātou ia hōpoi-tītī-hia i te mau fenua ra, e ua haaputu mai ia rātou i to rātou iho fenua mau; e òre roa hoì te hoê o

rātou e vaiiho-faahou-hia e au i reira,²⁹ e òre hoì au e pūroù faahou i taù mata ia rātou, i nīniihia hoì e au taù vārua i nià i te ùtuafare o Ìteraèra — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

ÔRAMA O TE HIERO

40¹ I te matahiti taau mā pae i to mātou tītīraa ra, i te matamehaì o taua matahiti ra, i te mahana hoê àhuru i taua marama ra, e te matahiti hoê àhuru mā maha i te tāiriraa i taua òire ra, tei nià mai ra te rima o Iehova ia ù i taua mahana ra, e ua arataì ia ù i reira.² I te ôrama e te Atua i te arataìraa o ia ia ù i te fenua o Ìteraèra, e ua tuu iho ra ia ù i nià i te hoê mouà teitei roa ra; e hohoà òire tei pihaì iho, tei te pae i apatoèrau ra.³ E ua arataì hoì o ia ia ù i reira, e inaha, tei reira te hoê taata, mai te veo o ia i te huru i te hiðraa atu, e mā te aho vavai i tana rima, e te hoê âèho fāito, e te tià noa mai ra i roto i te ùputa.⁴ Ua nā ô mai ra taua taata ra ia ù: E te tamaiti a te taata na, a hið na to mata, e faaroo hoì to tarià! A haamau ai i to âau i ta ù e faaite atu ia òe ra, no reira hoì òe i arataìhia mai ai i ô nei ia faaite atu vau ia òe ra, e ta òe e ìte ra. O tē faaite atu ia i te ùtuafare o Ìteraèra.

Te âua e te mau ôpani no rāpae

⁵ E inaha, e patu tei rāpaeàu mai i te fare e àti noa aè. E tei te rima o taua taata ra, e âèho fāito ia, e ono tūpiti i te maoro, nā tūpiti ia, e hoê hoì rima tiàpana. Ua fāito aè ra o ia i te âano i taua patu ra: hoê ia âèho; e te teitei hoì: hoê âèho.

⁶ Ua haere mai ra o ia i te ùputa i fāriu tià i te hitià-o-te-rā ra, e ua paìuma aè ra nā nià i te mau taahiraa ra. E ua fāito atu ra i te ùputa i tei nià iho paeàu ra: hoê ia âèho i te âano, e te tahi pae i taua tomoraa ra, hoê ia âèho i te âano.⁷ E te mau piha iti atoà ra, hoê ia âèho i te maoro, e hoê hoì i te âano. E te ārea i rōpū ra, e pae ia tūpiti. E te ùputa i te tomoraa ra i te pae i te poretito i roto ra, hoê ia âèho.⁸ Ua fāito atoà o ia i te poretito o te ùputa i roto ra, hoê ia âèho.⁹ Ua fāito atu ra oia i te poretito o te ùputa ra: e vaù ia tūpiti; e nā pou ra, e piti ia tūpiti; e te poretito i taua ùputa ra, tei te pae i roto ra ia.¹⁰ E

nā piha no te ùputa i te pae i te hitià-o-te-rā ra: e toru i teie paeàu, e toru i terā paeàu; hoê ā fāitoraa te reira e toru atoà ra; e nā pou hoì, hoê ā fāitoraa i teie paeàu, e terā paeàu. ¹¹ Ua fāito iho ra o ia i te âano i te tomoraa i te ùputa ra: hoê ia àhuru i te tūpiti; e te maoro i te tomoraa i taua ùputa ra: hoê ia àhuru e mā toru i te tūpiti. ¹² Te vāhi hoì i fētee mai i mua i taua mau piha ra: hoê ia tūpiti i teie paeàu, hoê hoì tūpiti i taua vāhi fētee ra i terā paeàu; e nā piha ra: e ono ia tūpiti i teie paeàu, e ono hoì tūpiti i terā paeàu. ¹³ Ua fāito atu ra o ia i te ùputa, i te tāpoì i te tahi piha, e te tāpoì i te tahi piha. Hoê taau e mā pae i te tūpiti i te âano, te fāito o te tahi ôpani i te tahi ôpani. ¹⁴ Ua fāito iho ra hoì o ia i nā pou: e ono àhuru i te tūpiti. Tei pihaì iho i te mau pou, te àumoa o te ùputa, e àti noa aè. ¹⁵ E te paeàu i mua i te ùputa tomoraa ra, e te pae i mua i te poretito i te ùputa i roto ra, e pae ia àhuru i te tūpiti. ¹⁶ E haamāramarama pirihaò to te mau piha, e to te mau pou i reira i te paeàu i roto i te ùputa ra e àti noa aè; e haamāramarama atoà to te mau poretito i te pae i roto ra e àti noa aè; e te tāmara anaè i nià i te mau pou atoà ra.

¹⁷ Ua arataì atu ra o ia ia ù i roto i te àumoa i rāpaeàu ra; e inaha, e piha anaè, e te patu, ua oti i te hāmanihia no taua àumoa ra e àti noa aè; e toru àhuru i te piha i taua patu ra. ¹⁸ E te patu ra i te pae i te hiti i taua mau ùputa ra, i nā te roa o taua nā ùputa ra, o te patu ia i raro. ¹⁹ Ua fāito iho ra o ia i te âano nā te pae i mua i te àumoa i roto i te pae i rāpae, hoê ia hānere i te tūpiti i te pae i te hitià-o-te-rā e i te pae i apatoèrau ra.

²⁰ E te ùputa o te àumoa i rāpaeàu e fāriu tià i te pae i apatoèrau ra, ua fāito iho ra o ia i te maoro i te reira, e te âano atoà. ²¹ E nā piha hoì no reira ra, e toru ia i teie paeàu, e toru hoì i terā paeàu; e nā pou hoì no reira ra, e nā poretito no reira, hoê ā hete fāito e tei mūtaa iho ra ùputa: e pae àhuru te tūpiti i te maoro; e te âano ra, hoê taau ia e mā pae i te tūpiti. ²² E to reira hoì mau haamāramarama, e to reira mau pou, e nā tāmara hoì, hoê ā hete fāito e te ùputa i tīraha tià i te pae i te hitià-o-te-rā ra. E hitu taahiraa e tae ai rātou i nià ia haere, e to reira mau poretito, tei te pae ia i mua. ²³ E ùputa atoà to

te àumoa i roto ra, i tīraha tià atu i te ùputa i te pae i apatoèrau ra — e te hitià-o-te-rā ra. Ua fāito iho ra o ia i te tahi ùputa e te tahi ùputa: hoê hānere i te tūpiti.

²⁴ Ua aratai atu ra o ia ia ù i te pae i apatoà; e inaha, e ùputa tei te pae i apatoà. Ua fāito iho ra o ia i to reira mau pou, e to reira mau poretito, taua nā fāito ra te fāito. ²⁵ E haamārama-rama hoì to reira, e to te mau poretito e àti noa aè, mai te mau haamārama-rama atoà ra: e pae àhuru te tūpiti i te maoro, e piti àhuru mā pae i te tūpiti i te âano. ²⁶ E nā taahiraa e tae ai i nià ra, e hitu ia, e nā poretito no reira ra, tei te pae ia i mua, e tāmara hoì to te reira, hoê i teie paeàu, hoê i terā paeàu, i nià i nā pou i reira ra. ²⁷ E ùputa hoì to te àumoa i nià i te pae i apatoà ra. Ua fāito iho ra o ia i te tahi ùputa e te tahi ùputa i te pae i apatoà ra: hoê ia hānere i te tūpiti.

Te mau âua e te mau ôpani no roto

²⁸ Ua aratai atu ra o ia ia ù i te àumoa i roto ra, i te ùputa i te pae i apatoà ra. Ua fāito iho ra o ia i te ùputa i te pae i apatoà ra, taua nā fāito ra te fāito. ²⁹ E nā piha ra, e nā pou ra, e nā poretito ra, taua nā fāito ra te fāito. E haamāramarama hoì to roto, e i roto atoà i te mau poretito ra e àti noa aè: e pae ia àhuru i te tūpiti i te maoro, e piti àhuru e mā pae i te tūpiti i te âano. ³⁰ E nā poretito e àti noa aè, e piti ia àhuru i te tūpiti e pae tiàhapa i te maoro, e pae tūpiti i te âano. ³¹ E nā poretito ra tei te pae àumoa i rāpaeàu ra; e nā tāmara tei nià ia i nā pou ra; e te paùmaraa i nià ra, e vaù ia taahiraa.

³² Ua aratai atu ra o ia ia ù i te àumoa i roto ra i te pae i te hitià-o-te-rā ra. E ua fāito iho ra i te ùputa i teie nei mau fāito. ³³ E nā piha hoì, e nā pou ra, e nā poretito, i teie nei mau fāito. E haamāramarama to roto, e i roto i te mau poretito e àti noa aè. E pae ia àhuru i te tūpiti i te maoro, e piti àhuru e mā pae i te tūpiti i te âano. ³⁴ E nā poretito ra tei te pae i te àumoa i rāpaeàu ra; e nā tāmara i nià i nā pou ra, i teie paeàu, e terā paeàu; e te paùmaraa i nià ra, e vaù ia taahiraa.

³⁵ E ua aratai atu ra o ia ia ù i te ùputa i te pae i apatoèrau, e ua fāito iho ra i teie nei mau fāito. ³⁶ Te mau piha ra, e te mau pou ra,

e te mau poretito, e haamāramarama hoì to reira e àti noa aè. E pae ia àhuru i te tūpiti i te maoro; e te âano, e piti ia àhuru i te tūpiti e pae tiàhapa. ³⁷ E te mau poretito ra, tei te pae ia i te àumoa i rāpaeàu ra. E tei nià nā tāmara i nā pou ra, i teie nei paeàu, e terā paeàu; e te paumaraa i nià ra, e vaù ia taahiraa.

³⁸ Âreà te mau piha e te tomoraa i roto, nā te mau pou o te mau ùputa ra ia, i reira te tūtia tāauahi i te hōroiraahia. ³⁹ E tei te poretito o te ùputa ra, o nā papa ia e piti i teie paeàu, ei pātiaraa i te tūtia tāauahi, e te tūtia no te hara, e te tūtia no te hape. ⁴⁰ E tei te hiti i te pae i rāpaeàu mai, i te haereraa i nià i te tomoraa i te ùputa i te pae i apatoèrau ra, e piti ia puè papa; e te tahi paeàu ra, i te poretito i te ùputa ra, e piti atoà ia puè papa. ⁴¹ E maha puè papa i teie paeàu, e maha hoì papa i terā paeàu, i te hiti i te tomoraa ra: e vaù atoà ia puè papa ei pātiaraa i ta rātou mau tūtia. ⁴² E nā papa e maha no te tūtia tāauahi, e òfai tarai ia, hoê tūpiti e âfa tūpiti i te maoro, hoê hoì tūpiti e âfa tūpiti i te âano, hoê hoì tūpiti i te teitei; e i nià iho te vaiihoraahia nā mauhaa ia pātia i te tūtia tāauahi e te mau tūtia atoà ra. ⁴³ E hiti hoì, hoê rima te âano i haapaðhia no te Fare i te pae i roto ra e àti aè; e tei nià i taua puè papa ra, te puaa ei tūtia.

⁴⁴ Ua aratai o ia ia ù i te ùputa i roto ra, e inaha, e puè piha no te feiā himene i roto i te àumoa i roto ra, i te pae i te ùputa i apatoèrau, e fāriu tià ia i te pae i apatoà; hoê hoì i te pae i te hitià-o-te-rā ra, tei te pae i apatoèrau ia hiðraa. ⁴⁵ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: Teie nei piha tei te pae i apatoà te hiðraa, no te pupu tahuà ia, tei faaitoito i te Fare nei. ⁴⁶ E te piha tei te pae i apatoèrau te hiðraa, no te pupu tahuà e tia i te fata ra: oia nā tamarii a Tātota, no roto i te mau tamarii a Revi ra, i fātata ia Iehova ra, ia rave i te tōroà ia na ra.

Hohoà o te hiero

⁴⁷ Ua fāito aè ra o ia i te àumoa: hoê hānere i te tūpiti i te âano, hoê ā hete te maoro e te âano; e tei mua hoì te fata i te hiero.

⁴⁸ Ua aratai mai ra o ia ia ù i te poretito o te hiero ra. E ua fāito iho ra i nā pou ra: e pae tūpiti i teie paeàu, e pae hoì tūpiti i terā paeàu;

e te âano o te ôpani ra, e toru ia tūpiti i teie paeàu, e toru hoì tūpiti i terā paeàu. ⁴⁹ E te maoro o te poretito, hoê taau ia i te tūpiti, e te âano ra, hoê ia àhuru mā hoê i te tūpiti; e ia paìuma rātou i nià ra, i te taahiraa; e puè pou hoì tei te poretito, hoê i teie paeàu, hoê i terā paeàu.

41 ¹ E muri aè ra, ua arataì mai ra o ia ia ù i te hiero. E ua fāito iho ra i te mau pou: e ono tūpiti i te âano i teie paeàu, e ono hoì tūpiti i te âano i terā paeàu, o te âano ia o te tētene.

² E te âano o taua ôpani ra, hoê ia àhuru i te tūpiti; e nā hiti i taua ôpani ra, e pae ia tūpiti i teie paeàu, e pae hoì tūpiti i terā paeàu. E ua fāito aè ra o ia i te maoro: e maha àhuru i te tūpiti i te maoro; e te âano ra, e piti ia àhuru i te tūpiti. ³ Ua haere atu ra o ia i roto, e ua fāito iho ra i te pou no te ôpani: e piti ia tūpiti; e te ôpani ra: e ono ia tūpiti; e te âano o taua ùputa ra: e hitu ia tūpiti. ⁴ Ua fāito iho ra o ia i te maoro o te reira: hoê taau ia tūpiti; e te âano: hoê taau ia tūpiti, mai te paeàu i mua atoà o te hiero ra; e ua parau mai ra o ia ia ù: O te vāhi Moà Roa ra teie.

Te mau piha nā te hiti

⁵ Ua fāito iho ra o ia i te patu i taua fare ra: e ono ia tūpiti; e te âano o te mau piha i te hiti ra: e maha ia tūpiti e àti noa aè taua Fare atoà ra. ⁶ E taua mau piha i te hiti ra i nià te tahi i te tahi, e toru ia nānaì, e toru àhuru i te nānaìraa; e ua faaōhia rātou i roto i te patu i taua Fare ra, ia ō taua mau piha ra, ia mau rātou: aita rā o rātou i mau i taua patu o te Fare ra. ⁷ Te faaâanohia ra taua haereà i nià i taua piha rii i te hiti ra, i te tānīnītō haereà, te haere ra hoì i te âanoraa taua haereà o te Fare ra e àti noa aè i te haere i nià ra, e âano atu ra taua Fare ra i nià, e tupu atu ra i te rahiraa; mai te piha i raro roa ra i te haere-noa-raa rātou nā te piha i rōpū e tae atu ra i tei nià roa ra.

⁸ Ua hiò atu ra hoì au i te teitei o taua Fare ra e àti noa aè. Te paeàu i raro i taua piha rii ra: hoê ia àèho tūpiti rarahi e ono ra. ⁹ Te meùmeù o te patu i te pae i rāpaeàu i taua mau piha rii i te hiti ra, e pae ia tūpiti. E te vāhi i toe, no te mau piha hiti ia no taua Fare ra, ¹⁰ e te

ārea i taua mau piha ra: hoê taau ia tūpiti i te âano e àti noa aè taua Fare ra te tahi pae, e te tahi pae. ¹¹ E te mau ôpani no te mau piha i te hiti ra, tei te pae i faatoehia ia, tei te pae i apatoèrau te tahi ôpani, tei te pae i apatoà te tahi ôpani; e te âano o taua vāhi i faatoehia ra, e pae ia tūpiti e àti noa aè.

¹² Taua patu ra i mua i taua vāhi i faataa-ê-hia ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e hitu ia àhururaa i te tūpiti i te âano; e te âua i taua vāhi patuhia ra, e pae ia tūpiti i te meùmeù e àti noa aè; e te maoro ra, e iva ia àhururaa i te tūpiti. ¹³ Ua fāito iho ra o ia i mua i taua Fare ra: e hoê aè ra hānere i te tūpiti; taua vāhi i faataa-ê-hia ra, e tei patuhia ra, e te âua atoà ra: hoê ia hānere i te tūpiti. ¹⁴ E te âano i mua i taua Fare ra, e te vāhi faataa-ê-hia ra, i te pae i te hitià-o-te-rā ra: hoê ia hānere i te tūpiti. ¹⁵ Ua fāito iho ra o ia i te patu i mua i te vāhi faataa-ê-hia ra e tei muri mai hoì, e te mau piha teitei, i teie paeàu, e terā paeàu: hoê ia hānere i te tūpiti.

I roto i te hiero

E te hiero i roto ra, e te mau poretito o te àumoa ra, ¹⁶ te mau tomoraa, e te mau haamāramarama pirihaò, e te mau piha teitei e àti noa aè nā nānaì e toru ra i mua atu i te mau ùputa, ua tāpoìhia ia i te rāau e àti noa aè, mai raro i te repo e tae noa atu ra i te haamāramarama; e ua tāpoìhia te mau haamāramarama. ¹⁷ I te vāhi i nià aè i te mau ùputa ra, e nià atoà i te Fare i roto ra, e rāpaeàu atoà ra, e te pae patu ra e àti noa aè i roto e i rāpaeàu atoà i taua Fare ra, i te fāitoraa, ¹⁸ e tērupi tei hāmanihia, e te tāmara, ei tāmara. Tei tuuhia i rōpū, e tērupi tei te tahi pae, e tērupi i te tahi pae. E piti hoì mata to te tērupi hoê: ¹⁹ e mata taata tei fāriu tià i te tāmara i te tahi pae, e mata riona âpī tei fāriu tià i te tāmara i te tahi pae; i nià i taua Fare atoà ra te hāmaniraahia e àti noa aè. ²⁰ Mai raro i te repo ra e tae noa atu ra i te mau ùputa o nià aè, te hāmaniraahia taua mau tērupi ra, e te tāmara i nià i te patu i te hiero ra. ²¹ Âreà te huru ra, i tarai-ôrapa-hia te mau pou ra; e o mua i te vāhi moà ra, hoê ā hete i te hiòraa atu te tahi e te tahi.

²² E te fata rāau ra, e toru ia tērupi i te teitei, e piti tūpiti i te maoro. E nā poro ra, e to raro ra, e te âua ra, e rāau ia. Ua nā ô mai ra o ia ia ù: O te papa teie i mua i te aro o Iehova. ²³ E te hiero e te vāhi moà ra, e piti ia ùputa. ²⁴ E taua nā ùputa ra tātaipiti ia tiàfeturaa, e rurihia mai taua nā tiàfeturaa ra; e piti tiàfeturaa i te ùputa hoê, e piti hoì tiàfeturaa to te tahi ùputa. ²⁵ E hāmanihia iho ra i nià i taua nā ùputa o te hiero ra, nā tērupi e nā tāmara, mai tei hāmanihia i nià i te patu ra; e nā teà rāau i nià iho i te poretito i rāpaeàu. ²⁶ E te haamāra-marama pirihaò, e te tāmara i teie paeàu, e terā paeàu, tei te hiti o nā poretito, e tei te piha rii i te hiti o te Fare ra, e o te teà atoà hoì.

Te mau piha o te hiero

42 ¹ Ua aratai atu ra o ia ia ù i te àumoa i rāpaeàu ra, i te èàtià ia haere i te pae i apatoèrau ra; e ua aratai mai ra ia ù i te piha i mua mai i taua vāhi faataahia ra, i mua hoì i te patu i te pae i apatoèrau ra. ² Hoê hānere i te tūpiti te maoro i te pae i te ùputa i te pae i apatoèrau, e pae àhuru i te tūpiti i te âano. ³ I mua mai i te mau ùputa no te àumoa i roto ra, e i mua mai hoì i te patu no te àumoa i rāpae, e piha tiàhiti anaè i te tāatiraa mai i te piha tiàhiti, e toru atoà nānaì. ⁴ E i mua mai i taua mau piha ra, e èàtià ia, hoê àhuru i te tūpiti i te âano i roto ra; e hoê èà hoì, hoê tūpiti ra; tei te pae i apatoèrau te mau ùputa. ⁵ Te poto ra te mau piha i nià ra, e vāhi rahi hoì to reira i riro i te tahi mau piha, iti aè to te mau piha i raro e to rōpū i taua Fare ra. ⁶ E toru hoì o rātou nānaì, aita rā e pou mai te pou o te mau àumoa ra. I pirihaò ai te reira, iti iho ra to raro roa e to rōpū ia fāitohia nā raro ra. ⁷ O te patu rā i rāpaeàu ra, i mua mai i te mau piha ra, i te pae i te àumoa i rāpae, i mua i te mau piha ra, e pae àhuru ia tūpiti i te maoro. ⁸ Te maoro o te mau piha i roto i te àumoa i rāpaeàu ra, e pae àhuru ia tūpiti i te maoro; e inaha, o mua atu i te hiero, hoê hānere ia tūpiti ra. ⁹ E tei te paeàu i raro i taua mau piha nei, o te tomoraa ia i te pae i te tooà-o-te-rā ra, ia nā te àumoa i rāpaeàu ra i te haere.

¹⁰ Tei te âano o taua patu i te àumoa i te pae i te hitià-o-te-rā ra, i mua mai i te vāhi i faataahia ra, e i mua hoì i te fare, e piha anaè. ¹¹ E te èà i mua mai ra, mai te mau piha atoà i te pae i apatoèrau ra, hoê ā hete maoro, hoê ā hete âano. E to reira tomoraa i rāpae hoê ā hete, e hoê ā hete ôpani mai te reira atoà ra. ¹² E mai te reira atoà te mau ôpani o te mau piha ra i te pae i apatoà ra. E ôpani tei te hopeà mai o taua èà ra, i te èà i mua mai i te patu ra ia hiò tià i te pae i te hitià-o-te-rā ra, ia nā reira i te haere ra. ¹³ Ua parau mai ra o ia ia ù: Te mau piha i te pae i te tooà-o-te-rā, e te mau piha i te pae i apatoà ra, i mua i te vāhi i faataa-ê-hia ra, e piha moà anaè ia, e ei reira te feiā tahuà e haafātata ai ia Iehova ra, a àmu ai i te mau mea moà rahi ra. Ei reira hoì vai ai te mau mea moà roa ra, te tūtia àmu, e te tūtia no te hara, e te tūtia no te hape: e vāhi moà hoì taua vāhi ra. ¹⁴ Ua tomo anaè te feiā tahuà i roto ra, eiaha rātou e haere i rāpae a tomo ai i roto i te àumoa i rāpaeàu ra, ei reira rā rātou e vaiiho ai i to rātou àhu i ta rātou i rave i te tōroà ra; ua moà hoì te reira; a àhu ai i te àhu èè, a haere atu ai i te vāhi no te taata atoà ra.

Te mau fāito o te âua

¹⁵ E hope aè ra te Fare i roto i te fāitohia e ana, ua aratai mai ra o ia ia ù i te ùputa e hiò tià atu i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e ua fāito iho ra e àti noa aè. ¹⁶ Fāito iho ra o ia i te pae i te hitià-o-te-rā ra i te âèho fāito ra: e pae hānere ia i te âèho, i te âèho fāito e àti noa aè. ¹⁷ Ua fāito iho ra o ia i te pae i apatoèrau: e pae hānere i te âèho, i te âèho fāito ra e àti noa aè. ¹⁸ Ua fāito iho ra o ia i te pae i apatoà: e pae hānere i te âèho, i te âèho fāito ra e àti noa aè. ¹⁹ E te pae i te tooà-o-te-rā ra, ua fāito iho ra o ia: e pae hānere i te âèho, i te âèho fāito ra. ²⁰ Fāito iho ra o ia i nā pae e maha: e âua tei patuhia e àti noa aè: e pae hānere i te âèho i te maoro, e pae hānere hoì i te âano, ei faataaraa atu i te vāhi moà ra e te vāhi noa.

Te hoìraa mai te hanahana o te Atua i roto i te hiero

43 ¹ Ua arataì atu ra o ia ia ù i te ùputa, e hiò tià atu i te hitià-o-te-rā ra. ² E inaha, te haere mai ra te hanahana o te Atua o Ìteraèra mai te hitià-o-te-rā mai. E to na reo, e au ia i te haruru tai rahi ra, e ua ànaàna te fenua i te hanahana no na ra. ³ E te huru o ta ù i ìte ra, mai te huru i ìtea e au, ia ù i haere mai e rave i te òire nei; e te huru o te pereò ra, e au ia i te huru i ìtea e au i te pae pape ra i Teparā. E ua tipapa iho ra vau i raro te mata.

⁴ E ua tae mai ra te hanahana o Iehova i roto i te Fare, nā te ùputa e hiò tià atu i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ⁵ Ua rave mai ra te vārua ia ù, e ua hōpoi mai ra ia ù i roto i te àumoa i roto ra. E inaha, ua î aè ra te fare i te hanahana o Iehova. ⁶ Faaroo atu ra vau i te hoê i te paraurāa mai ia ù i roto i te Fare, te tià noa mai ra taua taata ra i pihai iho ia ù. ⁷ E ua nā ô mai ra ia ù: E te tamaiti a te taata na, o te vairāa teie o to ù nei terōno, e te tiāraa teie no taù âvae. Ei ô nei au e pārahi ai i roto i te tamarii a Ìteraèra e a muri noa atu. E òre hoì te ùtuafare o Ìteraèra e haaviivii faahou i to ù nei iòā moà, o rātou e to rātou mau arii i ta rātou taiàtaraa, e te mau tino o to rātou mau arii i to rātou mau vāhi teitei. ⁸ Rātou i faatiā i to rātou ùputa i pihai iho i to ù ra, e to rātou pou i pihai iho i to ù ra pou, o te patu anaè ra tē ārai ia ù e ia rātou; viivii atu ra taù iòā moà ia rātou i ta rātou mau parau faufau i ravehia e rātou ra; no reira rātou i pau ai i te riri no ù ra. ⁹ Teie nei rā, e tuu ê atu rātou i ta rātou taiàta ia ātea ê atu, e te mau tino o to rātou mau arii, e na ù e pārahi i roto ia rātou e a muri noa atu.

¹⁰ E o òe hoì, e te tamaiti a te taata na, e faaite i teie nei Fare i te ùtuafare o Ìteraèra: ia haamā rātou i ta rātou mau hapa, e na rātou e fāito i tenā na hohoà fare. ¹¹ E ia haamā rātou i ta rātou i rave ra, e faaite ia rātou i te huru o taua Fare ra, e to na hohoà, e te tomorāa i rāpae e te faaōraa mai i roto ra, e te mau huru atoà ra, e te mau haapaòraa atoà ra, te mau peu e te mau ture atoà ra, e pāpai hua i mua i to rātou mata. Ia haapaò-pāatoà-hia e rātou te mau peu, e te mau haapaòraa atoà ra, e ia rave hoì. ¹² Teie te ture o te Fare. I niā i

te mouà ra, e moà roa, te hiti atoà ra e àti noa aè. Inaha, o te ture teie o taua Fare nei.

Te fata e te mau tūtia

¹³ Teie hoì te fāito i te fata i te tūpiti ra, te mau tūpiti atoà ra: hoê ia tūpiti e hoê rima tiàpana; tei raro paeàu ra, hoê ia tūpiti i te teitei, hoê hoì tūpiti i te âano; e to nā hiti ra e àti noa aè; o te tafa teie i te paeàu i rāpaeàu ra. ¹⁴ E mai raro i te repo ra e tae aè ra i te hiti i raro ra, e piti ia tūpiti, hoê hoì tūpiti i te âano; e mai te hiti iti e tae aè ra i te hiti rahi, e maha ia tūpiti, hoê hoì tūpiti i te âano. ¹⁵ E te vauvau i raro aè i te fata ra, e maha ia tūpiti; e mai te vauvau i te fata ra e i nià ra, ia maha ia tara. ¹⁶ E te vauvau i taua fata ra, hoê àhuru mā piti ia i te tūpiti i te maoro, hoê àhuru mā piti i te âano, hoê ā hete i nā aroā atoà e maha ra. ¹⁷ E te hiti ra, hoê àhuru mā maha ia i te tūpiti i te maoro, hoê àhuru hoì e mā maha i te tūpiti i te âano, e i nā hiti atoà e maha ra; e te hei i nià iho ra, ei tūpiti vaehaa ia; e te pae i raro ra, hoê ia tūpiti i te âano e àti noa aè; e te paumaraa i nià ra, e fāriu tià i te hitià-o-te-rā ra.

¹⁸ Ua parau mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata na, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Teie te haapaòraa no te fata ra: ia tae i te mahana e hāmanihia ai ra, ei hōpoiraa tūtia tāauahi ia i nià iho ra, e ei pīpīraa toto ra. ¹⁹ Ei reira òe e hōpoi ai i te mau tahuà ra, i te Âti-Revi ra, no te huaai o Tātota, i tei haafātata mai ia ù ra — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova — ia rave i te tōroà i mua ia ù ra, i te tahi puaatoro oni âpī ei tūtia no te hara. ²⁰ E rave hoì òe i te toto no te reira, a tuu atu ai i nià i nā tara e maha ra, e i nià i nā poro e maha i te hiti ra, e i nià atoà i te hei ra e àti noa aè. E nā reira òe i te tāmāraa atu, e te haamaitairaa atu. ²¹ E na òe e rave i te puaatoro oni tūtia no te hara, a tūtū ai i te auahi i te vāhi haapaòhia o te Fare ra, i rāpaeàu mai i te vāhi moà ra. ²² E tae aè ra i te piti o te mahana, e hōpoi òe i te tahi fanauà puaaniho mā te ìno òre, ei tūtia no te hara; e tāmā hoì rātou i te fata mai ta rātou i tāmā i te puaatoro oni ra. ²³ E ia oti ia òe i te tāmāhia, e hōpoi òe i te tahi puaatoro oni âpī ìno òre, e te tahi

māmoe oni no roto i te nana, aore e ìno ra. ²⁴ E na òe e hōpoi i te aro o Iehova ra, e na te feiā tahuà e tītiri i te miti i nià iho, a hōpoi ai ei tūtia tāauahi na Iehova. ²⁵ Ia ruì hitu òe i te hōpoiraa i te tūtia no te hara: ei puaaniho i te mau mahana atoà ra; e faatūtia atoà rātou i te puaatoro oni e te tahi māmoe oni no roto i te nana, eiaha ei ìno. ²⁶ Ia ruì hitu rātou i te haamaitairaa e te tāmāraa i te fata ra: e faataa hoì rātou ia rātou iho. ²⁷ E hope aè ra taua mau mahana ra, ia tae rā i te mahana vaù ra, e o mua atoà atu, na te feiā tahuà e faatūtia i ta òutou mau tūtia tāauahi, e ta òutou tūtia i àmu ra i nià i te fata ra, e na ù òutou e ìte atu — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te ôpani i faataahia no te hui arii

44 ¹ Ua aratai mai ra o ia ia ù nā te ùputa i te vāhi moà i rāpaeàu ra, e hiò tià atu i te hitià-o-te-rā ra. E ua ôpanihia. ² Ua parau mai ra Iehova ia ù: E ôpanihia teie nei ôpani, e òre e ìritihia, e aore roa e taata e nā reira i te tomo, no te mea ua nā reira te Atua o Ìteraèra o Iehova i te tomo, no reira e ôpanihia ai. ³ No te arii ia, na te arii e pārahi i reira, e àmu i te māa i mua i te aro o Iehova. Na te poretito i te ùputa o ia i te tomo, e nā reira hoì o ia ia hoì i rāpae.

Eita e fāriihia te taata èè i roto i te hiero

⁴ Ua aratai mai ra o ia ia ù nā te ùputa i te pae i apatoèrau i mua i te Fare ra. Ua hiò iho ra vau, e inaha, ua î te Fare o Iehova i te hanahana o Iehova! Ua tipapa iho ra vau i raro taù mata. ⁵ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E te tamaiti a te taata nei, a haapaò maitai na, e hiò to mata, e faaroo hoì to tarià i te mau parau atoà ta ù e parau atu ia òe i te mau haapaòraa no te Fare o Iehova, e te mau ture atoà no reira; e hiò maitai na hoì i te mau tomoraa i roto i te Fare, e te mau tomoraa i rāpaeàu i te vāhi moà ra. ⁶ E parau atu òe i te ùtuafare tāhito o Ìteraèra: Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: E te ùtuafare o Ìteraèra, a tirā na ta òutou mau parau faufau! ⁷ O òutou i aratai mai i te taata èè peritome-òre-hia te àau, e te peritome òre atoà i te tino, ia viivii atu, oia taù Fare nei. A hōpoi ai òutou i ta ù māa ra, i te tōâhua

e te toto, e ua faaruè òutou i taù faufaa ra i ta òutou mau parau faufau atoà ra. ⁸ Aore hoì òutou i haapaò mai i taù vāhi moà i poroìhia ra, ua tuu rā òutou i te tiaì i taù vāhi moà ra, ei tiaì ia òutou iho.

⁹ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Eiaha roa ei taata ê, aore i peritomehia te âau, e aore i peritomehia te tino ra, e tomo i roto i taù vāhi moà ra, e te mau taata èê atoà i roto i te tamarii a Ìteraèra.

Te arataìraa no te Âti-Revi

¹⁰ E te mau Âti-Revi atoà tei tāiva ê roa ia ù, a tāiva ai Ìteraèra, tei faaruè ia ù i te peeraa i to rātou mau îtoro, e iri ia ta rātou hara i nià ia rātou. ¹¹ E tahuà rā rātou i roto i taù vāhi moà nei; e tē poroìhia ia i te mau ùputa o taù fare, e te raveraa i te tōroà i taù Fare nei. Na rātou e pātia i te tūtia tāauahi e te tūtia na te taata, e ei mua rātou ia ù tià ai i te raveraa i te tōroà ia rātou ra. ¹² No te mea ua rave rātou i te tōroà no rātou i te aro o te mau îtoro, e riro atu ra ei tiàìàraa i hara ai te ùtuafare ra o Ìteraèra; e i teie nei, ua tapu vau ia rātou, — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova — e iri ā ta rātou hara i nià ia rātou. ¹³ E òre hoì rātou e haafātata mai ia ù, i te raveraa i te tōroà tahuà ia ù nei; e òre atoà e haafātata i taù mau mea moà nei, i roto i te vāhi moà rahi ra; ei nià rā ia rātou iho to rātou haamā vai ai, e ta rātou mau parau faufau i ravehia e rātou ra. ¹⁴ E faariro rā vau ia rātou ei tiaì i te poroì ra i te Fare, i te mau òhipa atoà ra, e te mau mea atoà e ravehia i reira.

Te arataìraa no te mau tahuà

¹⁵ Âreà te feiā tahuà, te mau Âti-Revi ra, te mau tamarii a Tātota, tei tiaì i te poroì ra i taù vāhi moà ra a tāiva ai i te mau tamarii a Ìteraèra ia ù ra; o tē haafātata mai ia a rave ai i te tōroà ia ù nei ra, e ei mua rātou ia ù tià ai ei hōpoi mai i te tōâhua, e te toto — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ¹⁶ E tomo rātou i roto i taù vāhi moà, e haafātata mai rātou i ta ù àmuraa a rave ai i te tōroà ia ù nei, e haapaò hoì rātou i taù poroì. ¹⁷ Ia tomo rātou nā te ùputa i te àumoa i roto ra, ei àhu vavai to rātou àhu; eiaha roa ei huruhuru māmoe ia

tae i nià ia rātou, ia rave rātou i te tōroà i roto i te mau ùputa i te àumoa i roto ra, e i roto atoà ra. ¹⁸ E tāupoo vavai nehenehe anaè ra to rātou i nià i te upoo ra, e ei tātohe vavai i to rātou tauupu; e eiaha rātou e tātua noa atu i te mea e houa ai te taata ra. ¹⁹ E ia haere rātou i te àumoa i rāpaeà, i te mau taata ra, e haapae ia rātou i te mau àhu ta rātou i rave i te tōroà ra, a tuu ai i roto i te mau piha moà ra, a àhu ai i vētahi mau àhu ê ra; eiaha hoì rātou e haamoà i te mau taata i taua àhu no rātou ra. ²⁰ Eiaha hoì rātou e hahu i to rātou mau upoo, eiaha hoì e faaroroa i to rātou io rouru; o tē pāòti noa anaè rā i to rātou upoo. ²¹ Eiaha atoà te taata tahuà e inu i te uaina, ia tomo rātou i roto i te àumoa i roto ra. ²² Eiaha hoì rātou e rave i te vahine ìvi, e tei haapaehia ra: ei pāretēnia rā ta rātou e rave no te huaai o te ùtuafare ra o Ìteraèra, e te vahine ìvi na te taata tahuà rā. ²³ E na rātou e faaite i to ù ra mau taata i te huru-ê-raa i tei moà e tei noa ra, e faaite hoì ia ìte i tei viivii e tei mā. ²⁴ E na rātou e tià mai i nià i te haavāraa e haavā. E haapaò hoì rātou i ta ù ra faaauraa, e ta ù ra mau ture ta rātou e mau, e ta ù mau haapaòraa i te mau taime faataahia ra; e haamoà hoì rātou i taù mau tāpati. ²⁵ E eiaha rātou e faatiàia noa atu i te taata pohe a viivii hoì rātou; âreà i te metua tāne e te metua vahine, e te tamaiti e te tamahine, e te teina e te tuahine, aore i taòto i te tāne, e tià ia ia haaviivii ia rātou iho. ²⁶ E oti aè ra o ia i te tāmāhia, e taiò atu ā rātou i nā mahana e hitu ra. ²⁷ E te mahana e haere ai o ia i roto i te vāhi moà ra, i roto i te àumoa i roto ra, e rave i te tōroà i roto i te vāhi moà ra, e hōpoi o ia i ta na tūtia no te hara — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

²⁸ E ei tufaa ia na rātou: o vau hoì to rātou tufaa. Eiaha ta òutou ei taoà e hō-atu-hia atu no rātou i Ìteraèra nei: o vau ta rātou taoà. ²⁹ E àmu rātou i te tūtia àmu, e te tūtia no te hara, e te tūtia no te hape; e te mau mea atoà i faataa-ê-hia i Ìteraèra nei, na rātou ia. ³⁰ E te oho matamua o te mau mea atoà nei, o tei fānau na i te mau mea atoà nei, e te mau ò atoà ra no te mau mea atoà o ta òutou mau ò ra, na te feiā tahuà anaè ia; e na òutou e hōroà atu i ta òutou faraoa matamua i oihia ra na te feiā tahuà — ia tuu mai o ia i te ora i nià i to òe ra

fare. ³¹ Eiaha te tahuà e àmu i te mea pohe noa ra, e tei hāhaehia ra, i te manu e te puaa atoà hoì.

Te mau fenua i faahereherehia

45 ¹ E ia tufa terero òutou i te fenua ei pārahiraa, e hōpoi òutou i te tahi ò na Iehova, i te tahi tufaa moà i taua fenua nei; i te maorora, hoê taau ia e mā pae i te tautani i te tūpiti, e te âano ra, hoê ia àhuru i te tautani i te tūpiti. Ei tufaa moà ia taua tufaa ra e àti noa aè taua hiti atoà ra. ² E no roto hoì i te reira, e pae hānere i te tūpiti i te maoro, no te vāhi moà ia, e pae hānere hoì i te âano, i fāito atoà e àti noa aè, e pae àhuru hoì i te tūpiti ei fenua pirifētau e àti noa aè. ³ O tenā na te fāito ia fāito òe i te maoro, hoê taau mā pae i te tautani, hoê àhuru hoì i te tautani i te âano; e ei roto hoì i te reira te vāhi moà, te vāhi Moà Rahi Roa ra. ⁴ Tauga tufaa moà o te fenua nei, no te pupu tahuà ia, te feiā i rave i te tōroà i roto i te vāhi moà ra, o tei haafātata i te raveraa i te tōroà i te aro o Iehova ra; ei tiāraa no to rātou mau fare, ei vāhi moà hoì no te fare moà.

⁵ Hoê taau hoì e mā pae i te tautani i te maoro, hoê àhuru i te tautani i te âano, no te Âti-Revi, no te feiā tahuà i taua Fare ra, ei taoà, e e piti àhuru hoì piha to reira.

⁶ E na òutou e haapaò i te pārahiraa ra i te òire, e pae tautani i te âano, hoê taau hoì e mā pae i te tautani i te maoro, i mua mai i te vāhi pūpūhia i te vāhi moà ra; no te ùtuafare atoà ia io Ìteraèra.

⁷ Ei tufaa hoì ta te arii i teie paeàu e terā paeàu i taua vāhi pūpūhia i te tufaa moà ra, e te tufaa no te òire, i mua i te vāhi pūpūhia i te tufaa moà ra, e te taoà no te òire, i te pae i te tooà-o-te-rā haere noa ai i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e te pae i te hitià-o-te-rā ra haere noa ai i te pae i te hitià-o-te-rā ra; e te maoro ra, ei mua mai ia i taua mau tufaa atoà ra, mai te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e tae noa atu i te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra. ⁸ Âreà te fenua ra, ei taoà ia no na i Ìteraèra nei; e eiaha taù mau arii e hāmani ìno faahou i taù mau taata, e te toeà o te fenua e hōpoi rātou no te ùtuafare ra o Ìteraèra i to rātou ra mau ôpū.

Te mana e te òhipa a te hui arii

⁹ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: A tirā ia ta òutou, e te mau arii i Ìteraèra nei! Faataa ê atu i te rave ìno e te haru, a rave na i te parau au e tē mea tià, e hōpoi ê atu i ta òutou hāmani ìno i to ù ra mau taata — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

¹⁰ Ei fāito au ta òutou fāito, e te èfa au, e te pato au. ¹¹ Ia hoê ā huru te èfa e te pato ia fāito: o te àhuru o te tufaa ia tufahia te homera, o te pato ia, e te èfa atoà, o te àhuru ia o te tufaa o te homera; ia nā te homera ia fāito ia au i te reira. ¹² E te tētera, hoê taau ia tērā. E te mau ârio, hoê taau i te tētera, e te hoê taau e mā pae, e te hoê àhuru e mā pae ra, o ta òutou ia mina.

¹³ Teie ta òutou ô ia hōpoi òutou: o te ono o te tufaa i te èfa no roto i te homera tìtona, e te ono hoì o te tufaa i te èfa no roto i te homera tērite. ¹⁴ Ârèa te parau i te pato hinu ra, o te àhuru o te pato no roto i te tora, hoê tora, hoê àhuru ia i te pato; hoê hoì homera, hoê àhuru ia i te pato. ¹⁵ Hoê hoì pinia māmoe no roto i te nana e piti hānere ia hōpoi òutou, no roto i te mau faaàmuraa-pape-hia i Ìteraèra ra: ei tūtia àmu, e ei tūtia tāauahi, ei tūtia no te maitai, ei tāraèhara no rātou — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova. ¹⁶ Na te mau taata atoà o te fenua nei e hōpoi i teie nei ô, e te arii atoà i Ìteraèra nei. ¹⁷ Ei te arii hoì tē hōpoi i te tūtia tāauahi, e te tūtia àmu, e te tūtia inu, i te mau ôroà ra, e te mau marama âpī, e te mau tāpati, e te âmuiraa moà i te ùtuafare o Ìteraèra nei; e na na e faatūtia i te tūtia no te hara, e te tūtia àmu, e te tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitai, ei tāraèhara no te ùtuafare o Ìteraèra.

Te arataïraa no te mau ôroà rau

¹⁸ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ia tae i te marama matamua ra, e te mahana matamua o taua marama ra, a rave ai òe i te hoê puaatoro oni âpī e te ìno òre, a tāmā ai i te vāhi moà ra. ¹⁹ E na te tahuà e rave i te tahi pae toto i te tāraèhara ra, a tuu atu ai i nià i te pou o te fare ra, e i nià i nā poro i te hiti o te fata ra, e i nià hoì i te

pou o te ùputa o te àumoa o roto ra. ²⁰ E nā reira atoà hoì òe i te hitu o te mahana i taua marama ra i te taata atoà i hapa ra, e tei maù a atoà ra; e nā reira òutou i te haamaità i taua Fare ra.

²¹ Ia tae i te marama matamua ra, e te mahana hoê àhuru mā maha i taua marama ra, ei Pāta ta òutou, e hitu mahana i te ôroàraa; e àmu te taata atoà i te pāne faahōpue-òre-hia. ²² E ia tae i taua mahana ra, e faatūtia te arii i te tahi puaatoro oni ei tūtia no te hara na na iho, e na te taata atoà o te fenua nei. ²³ E ia ruì hitu òutou i taua ôroà ra i te faatūtiaaraa i te tūtia tāauahi na Iehova, ia hitu puaatoro oni, e ia hitu hoì māmoe oni mā te ìno òre e hope aè ra taua nā mahana e hitu ra; e te hoê pinia puaaniho i te mau mahana atoà ei tūtia no te hara. ²⁴ E hōpoi hoì o ia i te tūtia àmu hoê èfa no te puaatoro oni, hoê hoì èfa no te māmoe oni, hoê hoì hīnā hinu i te èfa hoê.

²⁵ E ia tae i te hitu o te marama, e te mahana hoê àhuru mā pae i taua marama ra, e nā reira atoà o ia i te rave i taua ôroà ra, i taua nā mahana e hitu ra, i te haapaòraa i te tūtia no te hara, e te haapaòraa i te tūtia tāauahi, e te haapaòraa i te tūtia àmu, e te haapaòraa i te hinu ra.

Te arataìraa taa ê no te hui arii

46 ¹ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Te ùputa i te àumoa i roto e hiò tià atu i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e ôpanihia ia i nā mahana òhipa ra e ono; ia tae rā i te tāpati, e ìritihia ia; e te mahana no te marama âpī ra, e ìritihia ia. ² Nā te poretito o taua ùputa ra, te arii i te tomo i te pae i rāpaeàu ra, e ei te pou o te ùputa ra o ia e tià ai. E na te tahuà e faatūtia i ta na tūtia tāauahi, e te tūtia no te maità, e ei te ùputa o ia e haamori ai, a haere ai o ia ra, e òre rā e ôpani-vave-hia te ùputa e ahiahi noa atu. ³ E te mau taata atoà o te fenua ra, ei te tomoraa i teie nei ùputa e haamori ai i mua i te aro o Iehova, i te mau tāpati e te mau marama âpī ra.

⁴ E te tūtia tāauahi ta te arii e hōpoi mai ia Iehova i te tāpati, e pinia māmoe ia e ono, aore e ìno ra, e te hoê māmoe oni aore e ìno ra; ⁵ e te tūtia àmu ra, hoê èfa i te māmoe oni hoê, e te tūtia àmu no te mau

pinia māmoe ra, tei ia na iho ia, hoê hoì hīnā hinu i te èfa hoê. ⁶ E ia tae i te mahana no te marama âpī ra, hoê ia puaatoro oni âpī ìno òre, e nā pinia māmoe e ono e te māmoe oni hoê, ei mea ìno òre atoà ia; ⁷ e na na e rave i te tūtia àmu hoê èfa i te puaatoro oni hoê, hoê hoì èfa no te māmoe oni, e to te mau pinia māmoe ra, tei ia na iho ia, hoê hoì hīnā hinu i te èfa hoê.

⁸ E ia tomo te arii i roto ra, nā te poretito o taua ùputa ra i te haere, e nā reira hoì o ia ia hoì ra. ⁹ Ia haere mai rā te mau taata o te fenua i te aro o Iehova i te mau âmuiraa moà ra, o tei tomo mai nā te ùputa i te pae i apatoèrau ia haamori i te Atua, e nā ùputa i te pae i apatoà o ia ia hoì ra; e o tei tomo mai nā te ùputa i te pae i apatoà ra, e nā te ùputa i te pae i apatoèrau o ia ia hoì. Eiaha o ia ia nā te ùputa ta na i haere mai ra i te hoì, e nā te tahi paeà rā o ia i te hoì. ¹⁰ E o tei arii i roto ia rātou ra, ia hoê ā tomoraa ia tomo rātou ra; e ia haere rātou ra, a haere atoà ia.

Te aratairaa no te mau tūtia rau

¹¹ E i te mau ôroà ra, e te mau âmuiraa moà ra, te tūtia àmu ra, hoê ia èfa i te puaatoro oni hoê, hoê èfa hoì i te māmoe oni hoê, âreà te mau pinia māmoe ra, tei ia na iho ia; hoê hoì hīnā hinu i te èfa hoê. ¹² Ia ôpua hoì te arii i te taoà hōroà noa, te tūtia tāauahi, e te tūtia no te maitaì, ei taoà hōroà noa na Iehova, e ìritihia te ùputa e hiò tià i te hitià-o-te-rā ra no na, e na na e faatūtia i te tūtia tāauahi na na, e te tūtia no te maitaì, mai ta na atoà i rave i te tāpati; ei reira o ia e haere ai, e reva atu ra o ia ra, e ôpanihia ai te ùputa.

¹³ E na na e faatūtia i te mau mahana atoà ra i te tūtia tāauahi na Iehova i te pinia māmoe matahiti hoê ra, eiaha ei ìno; i te mau poìpoì atoà ra, eiaha ia toe. ¹⁴ E faanehenehe atoà o ia i te tahi tūtia àmu i te mau poìpoì atoà nei, i te ono o te tufaa i te èfa; e te toru o te tufaa o te hīnā hinu ra, ei faararirari i te faraoa huà ra, ei tūtia àmu na Iehova, ei haapaò tāmāu ia. ¹⁵ E faatūtia o ia i te pinia māmoe, e te tūtia àmu, e te hinu ra, i te mau poìpoì atoà ra, ei tūtia tāauahi hōpoi tāmāu ia.

Te faufaa âià a te mau tamarii hui arii

¹⁶ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Ia hōroà te arii i te taoà na te tahi tamaiti na na ra, na te tamarii ia taoà; e riro hoì ei taoà mau na rātou. ¹⁷ Ia hōroà rā o ia i te tahi pae i te tufaa no na i te tahi tāvini no na ra, ei ia na atu ā ia e tae noa atu i te Iupiri, a hoì faahou atu ai i te arii ra; o ta na rā tufaa hōroàhia atu i te tamarii, e riro ia no rātou. ¹⁸ Eiaha te arii e rave i ta te mau taata ra taoà, ia taa ê atu rātou i to rātou ra tufaa; e hōroà rā o ia i to na iho ra no tana mau tamarii; ia òre taù mau taata ia pūrara ê, rātou atoà ra e taa ê atu ra i to na tufaa.

Te tunuraa māa no te hiero

¹⁹ Ua aratai mai ra o ia ia ù nā te tomoraa i te hiti ùputa ra, e i roto i te mau piha moà no te feiā tahuà ra, e fāriu tià i te pae i apatoèrau ra. E inaha, tei reira te hoê vāhi tei nā paeàu e piti i te tooà-o-te-rā ra. ²⁰ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: O te vāhi teie, e tunu ai te mau tahuà i te tūtia no te hape e te tūtia no te hara, ei reira hoì e èu ai i te tūtia àmu, ia òre rātou ia hōpoi i roto i te àumoa i rāpaeàu ra, o tē moà hoì te mau taata ra. ²¹ Ua aratai mai ra o ia ia ù i roto i te àumoa i rāpaeàu, e ua aratai o ia ia ù nā taua nā peho e maha o te àumoa ra. E inaha, e àumoa atoà tei taua nā peho e maha o te àumoa ra. ²² E àumoa rii tāàtiàtihia anaè tei taua nā peho o te àumoa ra, e maha àhuru i te tūpiti i te maoro, e toru àhuru i te âano; hoê ā huru to te reira e maha atoà ra ia fāito. ²³ E nānāi fare hoì i te tiàraa i roto i te reira e àti noa aè e maha atoà ra, i patuhia mā te tunuraa i raro aè i taua mau nānāi ra e àti noa aè. ²⁴ Ua parau mai ra o ia ia ù: O te mau Fare teie no te feiā e tunu, ei reira te feiā tōroà o te Fare nei, e tunu ai i te mau tūtia na te taata ra.

Te puna o te hiero

47 ¹ E muri aè ra, ua aratai faahou mai ra o ia ia ù i te ùputa o te Fare ra. E inaha, e pape i te taheraa mai mai raro aè i te ùputa o te Fare i te pae i te hitià-o-te-rā ra; te aroā hoì o taua Fare ra, tei

te pae ia o te hitià-o-te-rā ra, e te tahe mai ra te pape nā raro aè i te tomoraa i te pae àtau i taua Fare ra, i te pae i apatoà i te fata ra. ² Ua aratai mai ra o ia ia ù nā te ùputa i te pae i apatoèrau ra; e ua aratai atu ra ia ù i te èà i rāpaeàu ra, i te ùputa i rāpaeàu i te èà e hiò tià atu i te pae i te hitià-o-te-rā ra. E inaha, e pape tē tahe ra nā te pae àtau.

³ E reva atu ra te taata i rave i te taura i tana rima i te pae i te hitià-o-te-rā ra, ua fāito iho ra o ia e hoê aè ra tautani i te tūpiti; e ua tuu atu ra ia ù ia haere noa nā raro i te pape, e ua taeà te mōmoa âvae i te pape. ⁴ Ua fāito aè ra o ia e hoê tautani i te tūpiti, e ua aratai atu ra ia ù ia haere noa nā raro i te pape; e ua tae aè ra i te turi. Ua fāito aè ra hoì hoê tautani i te tūpiti, e ua tuu atu ra ia ù ia haere noa nā raro i te pape, e ua tae aè ra i te tauupu. ⁵ Ua fāito faahou aè ra o ia e hoê atu ra te tautani i te tūpiti, e ua riro atu ra ei pape rahi tahe, e aita atu ra e tià ia ù ia haere; ua teitei hoì taua pape ra, e pape e tià ia àu haere ra, e pape tahe e òre e taeà ia haere.

⁶ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: E te tamaiti a te taata nei, ua ìte òe i te reira? Ua aratai mai ra o ia ia ù, e ua faahoì atu ra nā te hiti o taua pape ra. ⁷ E te hoì noa ra vau, e inaha, e rave rahi te rāau tei te hiti o taua pape ra, tei teie paeàu, e tei terā paeàu. ⁸ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: Te tahe tià nei teie nei pape i te fenua i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te vāhi ātea, e reva atu ra i raro i te tai, e ua tae atu ra i te tai àvaàva ra, e ora hoì taua tai ra. ⁹ E riro te mau mea atoà e ora ra, tei matere ia haere ra, i te mau vāhi atoà i tahehia e taua pape ra, e ora anaè ia; e riro te ià i te rahi roa, no te mea e tae teie nei pape i reira, e na te reira e faaora, e ora hoì te mau mea atoà i tahehia e taua pape ra. ¹⁰ E riro ei reira anaè te feiā ravaai tià haere noa ai; mai Ène-Teti e tae noa atu i Ène-Èteraima, ei vāhi tauaìraa ùpeà ia. E riro hoì ta rātou ià e rave rahi te huru; mai te ià atoà o te miti rahi ra e rave rahi. ¹¹ Âreà te mau vāhi vari no reira ra, e te mau âpoo ra e òre ia e ora; e faarirohia ia ei vaira miti. ¹² E i nià iho i taua hiti pape ra, i teie paeàu, e terā paeàu, e tupu ai te mau rāau atoà nei ei maa, e òre hoì to na rau e ôriorio, e òre hoì e pau ta na maa; ei maa âpī ta te reira e faahotu mai i te mau marama atoà ra, no te mea i nā

te vāhi moà mai te reira pape i te taheraa mai; e riro hoì ta te reira e faahotu mai ei māa, e to na rau ei rapaau maì ia.

Te faataaraa te Atua i te mau ôtià o Ìteraèra

¹³ Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova: Teie te hiti, ia pārahi òutou i taua fenua nei, i te mau ôpū tino àhuru e mā piti i Ìteraèra nei. Ia piti a Iotēfa tufaa. ¹⁴ E pārahi atoà òutou i taua fenua nei; i ta ù hoì i tapu atu i to òutou mau metua, e hōroà atu vau no rātou. E riro hoì taua fenua nei ei tufaa na òutou. ¹⁵ Teie hoì te hiti o taua fenua ra. I te pae i apatoèrau ra, mai te miti rahi ra ia haere tià atu i Hēterona, a tae atu ai te taata i Tetāta, ¹⁶ o Hamāta, o Perota, o Tiperaima, i rōpū mai i te hiti i Tamateto e te hiti o Hamāta, e o Hātara-Hātitona, i te hiti o te fenua ra o Haurāna. ¹⁷ E te hiti i te pae tai ra, o Hātara-Ènana i te hiti Tamateto, e Tafona i te pae i apatoèrau ra, e te hiti ra o Hamāta: o te pae i apatoèrau ia. ¹⁸ E te pae i te hitià-o-te-rā ra nā Haurāna i te fāito, e nā Tamateto, e nā Tireata, e nā te fenua o Ìteraèra i te pae Ioritāna, mai te hiti mai e tae noa atu i tahatai i te pae i te hitià-o-te-rā ra: o te pae ia i te hitià-o-te-rā ia. ¹⁹ E te hiti i te pae i apatoà, mai Tamara mai e tae noa atu i te pape marō ra i Tateta, e tae noa atu i te pape o te miti rahi ra: o te hiti i apatoà ia, i te pae i apatoà. ²⁰ E te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra, o te miti rahi ia, mai tahatai mai e tae noa atu i te fenua tei reira te èatià ia haere tià atu i Hamāta ra: o te hiti ia i te tooà-o-te-rā ra.

²¹ Na òutou e tufa i taua fenua nei no òutou, te mau ôpū o Ìteraèra nei. ²² E tufaa terero òutou i taua fenua nei ei pārahiraa no òutou nei, e te mau taata èè atoà e purutia io òutou na, e tei fānautama io òutou; ia riro atoà hoì rātou mai te tamarii a Ìteraèra atoà i fānau i roto ia òutou na. Ei tufaa atoà to rātou i roto i te mau ôpū i Ìteraèra nei. ²³ E riro hoì ei te ôpū pārahihia i taua taata ê ra, ei reira hoì ta na tufaa ia haapaò òutou na — te nā reira mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te mau tuhaa a te mau ôpū i apatoèrau

48 ¹ Teie te iòà o te mau ôpū ra. Ia nā te hiti i te pae i apatoèrau, i te pae i uta, ia nā Hēterona, i tae atu ai te taata i Hamāta, Hātara-Ènana, i te hiti o Tamateto i te pae i apatoèrau ra, i te fenua ra i Hamāta, e to na ôtià i te hitià-o-te-rā ra, o tahatai ia: o Tana, hoê ia tufaa. ² E te ôtià o Tana, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o Àtera, hoê ia tufaa. ³ E te ôtià o Àtera, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o Nafatari, hoê ia tufaa. ⁴ E te ôtià o Nafatari ra, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o Manate, hoê ia tufaa. ⁵ E te ôtià o Manate ra, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o Èferaima, hoê ia tufaa. ⁶ E te ôtià o Èferaima, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te tooà-o-te-rā ra: o Reupena, hoê ia tufaa. ⁷ E te ôtià o Reupena, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te tooà-o-te-rā ra: o Iuta, hoê ia tufaa.

Te tuhaa a te Fatu

⁸ E te hiti o Iuta ra, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e tae atu ra i te tooà-o-te-rā ra, ei reira te vāhi ta òutou e pūpū, hoê taau mā pae tautani i te tūpiti i te âano, e te maoro, hoê ia tufaa, mai te pae i te hitià-o-te-rā ra e tae noa atu i te pae i te tooà-o-te-rā ra; e te fare moà ra ei rotopū ia. ⁹ Te vāhi ta òutou e pūpū ia Iehova ra, hoê taau ia mā pae i te tautani i te maoro, hoê àhuru i te tautani i te âano. ¹⁰ No te reira hoì te vāhi moà pūpūhia no te feiā tahuà: i te pae i apatoèrau ra, hoê taau mā pae i te tautani i te maoro, e te pae i te tooà-o-te-rā ra, hoê àhuru i te tautani i te âano, e te pae i te hitià-o-te-rā ra, hoê àhuru i te tautani i te âano, e te pae i apatoà ra, hoê taau mā pae i te tautani i te maoro; e te fare moà o Iehova ei rōpū ia. ¹¹ No te pupu tahuà haamaitaihia ra te reira i te mau tamarii a Tātota; o tei haapaò i te poroì no ù ra, tei òre i tāiva a tāiva ai te mau tamarii a Ìteraèra ra, mai te mau Âti-Revi i tāiva ra. ¹² E riro hoì ei vāhi pūpū moà roa

no rātou, no roto i te vāhi pūpū o te fenua nei, i te hiti o te Âti-Revi ra.

¹³ E i mua mai i te hiti o te pupu tahuà ra, o ta te Âti-Revi ia, hoê taau mā pae i te tautani i te maoro, hoê àhuru i te tautani i te âano; i te maoro atoà ra, hoê taau ia mā pae i te tautani, e te âano, hoê ia àhuru i te tautani. ¹⁴ Eiaha hoì rātou e hoo i te reira. Eiaha roa hoì ei taata e hoo māa noa i te oho matamua o te fenua nei, e mea moà hoì te reira na Iehova.

Te mau tuhaa a te òire e ta te hui arii

¹⁵ E nā tautani e pae i toe i te âano ra, i mua mai i nā tautani hoê taau e mā pae ra, ei vāhi noa ia no te òire, ei pārahiraa, e ei fenua hiti; ei rōpū hoì te òire tià ai. ¹⁶ Teie hoì te fāito: i te pae i apatoèrau, e maha ia tautani e pae hānere, e te pae i te hitià-o-te-rā ra, e maha ia tautani e pae hānere, e i te pae o te tooà-o-te-rā ra, e maha ia tautani e pae hānere. ¹⁷ E te fenua hiti no taua òire ra, e piti ia hānere, i te pae i apatoèrau ra, e pae àhuru, e te pae i apatoà ra, e piti ia hānere e pae àhuru, e te pae i te hitià-o-te-rā ra, e piti ia hānere e pae àhuru, e te pae i te tooà-o-te-rā ra, e piti ia hānere e pae àhuru. ¹⁸ E te toeà o te maoro i mua mai i te vāhi pūpū moà ra, hoê ia àhuru i te tautani i te pae i te hitià-o-te-rā ra, hoê hoì àhuru i te tautani i te pae i te tooà-o-te-rā ra, i mua mai i te vāhi pūpū moà ra; e te māa i tupu i taua fenua ra, ei māa ia na te feiā i faaàmu i taua òire ra. ¹⁹ E te feiā e faaàmu mai i taua òire ra, na te mau ôpū atoà i Ìteraèra nei e faaàmu. ²⁰ Taua vāhi pūpū atoà ra, hoê taau ia e mā pae i te tautani i nià i te taau hoê e mā pae i te tautani; e maha aroā to taua vāhi moà ra ia pūpū òutou, e te òire atoà i te pūpūraa.

²¹ E te toeà ra, na te arii ia, i teie e i terā paeàu i te vāhi pūpū moà ra, e te taoà no te òire ra, i mua mai i tei tīraha tià i te taau hoê e mā pae i te tautani, no te vāhi pūpū i fāriu tià i te hiti o te fenua i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e te pae i te tooà-o-te-rā ra, i tei tīraha tià i te taau mā pae o te tautani, i te hiti o te fenua i te pae i te tooà-o-te-rā ra. I tei fārii i te tufaa i te tufaa a te arii ra. E te vāhi pūpū moà, e te vāhi

moà i taua Fare ra, ei rōpū ia. ²² Mai te tufaa mai o te Âti-Revi ra, e mai te tufaa mai o te òire i rōpū ra, no te arii ia; i rōpū i te hiti o Iuta e te hiti o Peniamina, o ta te arii ia.

Te mau tuhaa a te mau ôpū i apatoà

²³ Âreà te toeà i taua mau ôpū ra, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o te tahi ia, o Peniamina . ²⁴ E te hiti o Peniamina, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o te tahi ia, o Timeona. ²⁵ E te hiti o Timeona, mai te hiti i te pae i te hitià-o-te-rā ra, e te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o te tahi ia, o Ìtatara. ²⁶ E te hiti o Ìtatara ra, mai te hiti i te hitià-o-te-rā ra, e te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o te tahi ia, o Tepuruna. ²⁷ E te hiti o Tepuruna ra, mai te hiti o te hitià-o-te-rā ra, e te hiti i te pae i te tooà-o-te-rā ra: o te tahi ia, o Tatā ra. ²⁸ E i te hiti o Tatā ra, i te hiti i te pae i apatoà ra, mai Tamara roa mai taua hiti ra, e tae noa atu i te pape marō i Tāteta, e tae noa atu ra i te pape i te tai rahi ra. ²⁹ O ta òutou teie nei fenua e tufa terero i te mau ôpū o Ìteraèra ei pārahiraa, e teie hoì to rātou mau ôtià — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Nā ùputa hoê àhuru mā piti o Ierutarema

³⁰ Teie te mau tomoraa i rāpaeàu i taua òire ra: tei te pae i apatoèrau ra, e maha ia tautani i te tūpiti e pae hānere i te fāitoraa. ³¹ — E maìrihia hoì te mau ùputa o te òire i te mau iòà o te mau ôpū o Ìteraèra ra — e toru ùputa i te pae i apatoèrau ra: hoê ùputa no Reupena, hoê ùputa no Iuta, hoê ùputa no Revi; ³² e ei te pae i te hitià-o-te-rā ra, e maha ia tautani i te tūpiti e pae hānere, e nā ùputa e toru ra: no Iotēfa te tahi, no Peniamina te tahi, no Tana te tahi; ³³ e ei te pae i apatoà ra, e maha ia tautani i te tūpiti e pae hānere i te fāitoraa, e nā ùputa e toru ra: no Timeona te tahi, no Ìtatara te tahi, no Tepuruna te tahi. ³⁴ E ei te pae i te tooà-o-te-rā ra, e maha ia tautani i te tūpiti e pae hānere, e to rātou mau ùputa te toru: no Tatā te tahi, no Àtera te tahi, no Nafatari te tahi. ³⁵ Hoê àhuru e mā vaù i te tautani tūpiti i

te âèho ia haaàti ra. E te iòà o taua òire ra, mai taua mahana mai ra:
«Tei reira Iehova».

TE PUTA A TĀNIERA

Tāniera e to na mau hoa i Pāpurōnia

1 ¹ Tae aè ra i te toru i te matahiti i te hau o te arii o Iuta, o Iehoiatima, i haere mai ai te arii o Pāpurōnia, o Nēputaneta i Ierutarema, e ua haaàti aè ra i te nuu. ² Ua tuu atu ra Iehova i te arii o Iuta, ia Iehoiatima, i tana rima, e te tahi pae âuà no te fare o te Atua. E ua hōpoi atu ra o ia i te fenua ra o Tenara, i te fare o to na ra mau atua, e ua hōpoi hoì o ia i taua mau âuà ra i roto i te fare vairaa taoà no to na mau atua.

³ Ua faaue aè ra te arii ia Àtepenata, i te hoê taata rahi i te feiā tōroà no na ra, e arataì mai i e toofanu i te mau tamarii a Ìteraèra, to te hui arii, e to te feiā mana atoà ra; ⁴ i te mau taata âpī maau òre ra, o tei maitaì i te huru i te hiòraa atu, e tei ìte i te àravihi, e te paari, e te parau i haapiihia ra, o tei tià ia pārahi i roto i te fare o te arii ra, e ia haapiihia atu i te parau e te mau peu i ìtea e te mau Tarataio ra. ⁵ Ua faataa iho ra te arii i te tufaa māa na rātou no te mau mahana atoà, no roto i ta na iho, e no te uaina hoì ta na i inu ra; e ia nā reirahia rātou i te faaàmu e ia toru noa atu te matahiti, a tià atu ai rātou i mua i te aro o te arii ra. ⁶ O Tāniera te hoê i roto i taua mau tamarii o Iuta ra, e o Hanania, e o Mitaèra, e o Àtāria; ⁷ o tei maìrihia te iòa e te taata rahi o taua feiā tōroà ra: e o Tāniera ra, o Peretetatara ia; e o Hanania ra, o Tatarata ia; e o Mitaèra ra, o Mēteta ia; e o Àtāria ra, o Àpete-Neto ia.

⁸ Te manaò ra rā te âau o Tāniera e: Eiaha vau ia viivii i te tufaa māa a te arii ra, e te uaina ta na i inu ra. I parau ai o ia i te taata rahi i taua feiā tōroà ra, e eiaha o ia ia viivii. ⁹ Ua faarirohia aè ra Tāniera e te Atua ei taata here-rahi-hia e te taata rahi i taua feiā tōroà

ra. ¹⁰ Ua parau atu ra taua taata rahi i taua feiā tōroà ra ia Tāniera: Te mataù nei au i taù fatu i te arii ra, o tei faataa i ta òutou māa e ta òutou e inu, o tē hiò mai hoì o ia i to òutou mata i te huru-ino-raa, aore i au i to te mau taata âpī atoà hoê ā uì e òutou ra, e riro paha taù upoo i te tãpūhia e te arii! ¹¹ Ua parau atu ra Tāniera ia Meretara, i tei haapaòhia e te taata rahi i taua feiā tōroà ra ei tiaì ia Tāniera, e ia Hanania, e ia Mitaèra, e ia Àtāria ra: Teie ta ù parau ia òe: ¹² E tāmata noa mai na i to mau tãvini nei, e ia ruì àhuru aè; ei pipi ta rātou e hō mai na mātou e àmu, e ei pape hoì te inu. ¹³ A hiò mai ai òe i to mātou mata i mua i to aro na, e te mata atoà o te mau taata tei àmu i te tufaa māa a te arii ra: e ia ìte òe ra, a nā reira i te haapaò i to mau tãvini nei. ¹⁴ Ua faaroo atu ra hoì o ia i ta rātou parau, e ua tāmata iho ra ia rātou e ruì àhuru aè ra. ¹⁵ E hope aè ra taua nā ruì hoê àhuru ra, te vai maitaì ra to rātou mata e te poria hoì i te mata o te mau taata âpī atoà ra tei àmu i te tufaa māa a te arii ra. ¹⁶ Ua rave iho ra Meretara i taua tufaa māa na rātou ra, e te uaina i haapaòhia na rātou ra; e ua tuu mai ra te pipi na rātou.

¹⁷ Ua hōroà mai ra te Atua i teie nei puè tamarii toomaha i te ìte e te paari, i te mau parau atoà e te àravahi; e ìte hoì to Tāniera i te mau ôrama e te mau taòto. ¹⁸ E hope aè ra nā mahana i haapaòhia e te arii e arataìhia mai ai taua mau taata ra, ua arataì mai ra taua taata rahi no te feiā tōroà ra ia rātou i mua i te aro o Nēputaneta ra. ¹⁹ Ua paraparau iho ra te arii ia rātou; e aita roa te hoê i ìtea i roto ia rātou atoà e au ia Tāniera, e ia Hanania, e ia Mitaèra, e ia Àtāria ra. Tià atu ra rātou i mua i te aro o te arii. ²⁰ E te mau parau paari atoà e te ìte, ta te arii i ui ia rātou ra, ìte atu ra o ia e ua hau ê to rātou ìte i to te mau taata paari e te mau hiò, e àti noa aè to na atoà ra fenua. ²¹ Te ora noa ra Tāniera e tae noa atu ra i te matahiti matamua o te arii ra o Turo.

Te moemoeā matamua a Nēputaneta

2 ¹ E tae aè ra i te piti o te matahiti o te hau o Nēputaneta, tãòtoòtohia iho ra Nēputaneta. E ahoaho roa aè ra to na vārua

i taua taòto ra, e aita atu ra to na taòto i maìri. ² Ua faaue atu ra te arii e parau atu i te mau taata paari, e te mau hiò, e te mau taata peu, e te mau Tarataio, ia faaìte mai i te arii i taua taòto no na ra. Ua haere mai ra rātou, e ua tià mai ra i mua i te aro o te arii. ³ Ua parau atu ra te arii ia rātou: E taòto to ù, e ua ahoaho taù vārua ia ìte au i taua taòto ra. ⁴ Ua parau mai ra te mau Tarataio i te arii, i te reo Àrama: E te arii e, ia ora òe e a muri noa atu! A faaìte mai na òe i to mau tāvini nei i tenā na taòto, e na mātou e faaìte i te faaauraa. ⁵ Ua parau atu ra te arii, nā ô atu ra i taua mau Tarataio ra: Teie ta ù parau: Ia òre òutou ia faaìte mai ia ù i taua taòto nei e te faaauraa atoà ra, e tāpūpūa òutou, e e faarirohia to òutou mau fare ei puèà. ⁶ Ia faaìte mai rā òutou i taua taòto nei, e te faaauraa atoà ra, e taoà ta òutou e noaa ia ù nei, e utuà rahi ta òutou, e te tura rahi. E tenā na, e faaìte mai òutou i taua taòto nei, e te faaauraa atoà. ⁷ Ua parau mai ra rātou, nā ô mai ra: A faaìte mai na te arii i tana mau tāvini nei i to na taòto, e na mātou e faaìte atu i te faaauraa. ⁸ Ua parau atu ra te arii, nā ô atu ra: Ua ìte au e, o te taime ta òutou e noaa, no te mea ua ìte òutou i tei haapaòhia e au ra. ⁹ Ia òre rā òutou ia faaìte mai ia ù i taua taòto nei, aita atu e parau ia òutou, no te mea ua ôpua òutou i te haavare e te ìno e ia mahoru atu i taua tau nei. E tenā na, e faaìte mai òutou i taua taòto ra, e ìte ia vau i reira e tià ia òutou ia faaìte mai i te auraa. ¹⁰ Ua parau mai ra te mau Tarataio i te arii, nā ô mai ra: Aore roa ia e taata o te ao nei e tià ia faaìte atu i te arii i teie nei parau, aore roa hoì e arii, aore e tāvana, aore e taata mana, i ui te parau mai tenā te huru, i te mau taata paari, e te mau hiò, e te mau Tarataio. ¹¹ I tenā na parau ta òe e ui mai na, e te arii, aore roa ia taata e tià ai ia faaìte i te arii, i te ìmi àtā, maori rā o te mau atua, o tei òre i pārahi i te tino taata nei.

To te Atua faaìteraa ia Tāniera i te moemoeā a te arii

¹² Tei te faarooraa te arii i taua parau ra, riri aè ra, hotu roa aè ra te riri, e ua faaue atu ra e rave i te mau taata paari atoà i Pāpurōnia e taparahi. ¹³ Reva atu ra taua parau ra, e rave i te mau taata paari

e taparahi; ua tītau atu ra rātou ia Tāniera e tana mau hoa ra ia taparahihia. ¹⁴ Ua ui maitaì noa atu ra Tāniera, mā te haapaò maitaì, i te raatira o te mau tiaì i te arii ra ia Àriota, o tei haere e taparahi i te mau taata paari i Pāpurōnia. ¹⁵ E parau atu ra i taua raatira o te arii ra ia Àriota, nā ô atu ra: E aha rā teie nei parau i rū-noa-hia ai e te arii? Ua faaite aè ra Àriota ia Tāniera i taua parau ra. ¹⁶ Ua haere atu ra Tāniera, e ua parau atu ra i te arii, ia tuu noa mai o ia i te tahi maa taime, e na na e faaite atu i te arii i taua taòto e te auraa atoà ra. ¹⁷ Ua haere iho ra Tāniera i to na iho ra ùtuafare, e ua faaite atu ra ia Hanania, e ia Mitaèra, e ia Àtāria, i nā hoa no na ra: ¹⁸ ia pure rātou i te Atua no te raì, ia arohahia mai i taua parau moè ra, e ia òre Tāniera ia taparahihia, e tana mau hoa atoà, e te mau taata paari atoà i Pāpurōnia.

¹⁹ Faaitehia mai ra taua parau moè ra ia Tāniera i te ôrama i te pō ra. E ua haamaitaì atu ra Tāniera i te Atua o te raì. ²⁰ Ua parau atu ra Tāniera, nā ô atu ra:

Ia haamaitaìhia to te Atua ra iòà,
e a muri noa atu!

O te ìte hoì e te pūai, tei ia na ia.

²¹ Tei ia na hoì te faaau i te taime e te mau ànotau,
tei ia na hoì te tuu i te mau arii i raro,
e tei ia na hoì te haamau i taua mau arii ra,
o tei hōroà mai i te paari i te feiā i paari,
e te ìte i te feiā i noaa ia rātou te ìte.

²² E faaite mai ā o ia i te parau hōhonu e te parau àro,
o ia tē ìte i to roto i te pōuri,
e tei ia na te māraramama i te vairaa.

²³ Te haamaitaì nei au ia òe, te ârue nei au ia òe,
e te Atua o taù mau metua,
o tei hōroà mai i te ìte e te pūai no ù,
e ua faaite mai òe ia ù i ta mātou i ani atu ia òe ra,
ta te arii i hinaaro ra, ua faaite mai òe ia mātou!

²⁴ Haere atu ra Tāniera i roto ia Àriota ra, tei haapaòhia e te arii ei taparahi i te mau taata paari i Pāpurōnia ra. Haere atu ra o ia, e ua nā ô atu ra ia na: Eiaha e taparahihia i te mau taata paari i Pāpurōnia. O vau ta òe e aratai i mua i te aro o te arii ra, e na ù e faaite atu i te arii i to na taòto e te auraa atoà ra.

Te tii âvae paruparu

²⁵ Ua aratai ètaèta atu ra Àriota ia Tāniera i mua i te aro o te arii ra, e ua nā ô atu ra ia na: Ua itea ia ù te hoê taata no te mau tītī no Iuta ra, e na na e faaite i te arii i to na taòto e te auraa atoà ra. ²⁶ Ua parau mai ra te arii ia Tāniera, o Peretetatara te iòà, nā ô mai ra: E tià ânei ia òe ia faaite mai ia ù i te taòto i itea ia ù nei, e te faaauraa atoà? ²⁷ Ua parau atu ra Tāniera i te arii, nā ô atu ra: Taua parau i moè ra ta te arii i ui, e òre te mau taata paari, e te mau tahutahu, e te mau hiò, e te mau taata peu paari, e tià ia faaite i te arii; ²⁸ e Atua tei te raì o tei faaite mai ia i te parau moè, o tē faaite mai ia i te arii ra ia Nēputaneta, i te mau mea e tupu i te mau mahana hopeà ra. O te taòto na òe ra, e te rià a to upoo i nià i to roì ra, o teie nei ia. ²⁹ O òe ra, e te arii, i tupu to òe manaò i nià i to roì na, i te mau mea e tupu a muri atu; e o tei faaite mai i te parau àro ra, ua faaite ia ia òe i te mau parau e tupu a muri atu. ³⁰ Ârèa vau nei, aore teie nei parau àro i faaitehia mai ia ù nei, no te mea te rahi nei to ù paari i to te taata atoà e ora nei, ia faaitehia rā te auraa i te arii ra, e ia ite hoì òe i to òe manaò i roto i to âau na.

³¹ Te ite ra òe, e te arii, e inaha te hoê tii rahi. E o taua tii rahi ra hoì e te ànaàna, ua tià mai ra ia i mua i to aro ra, e mea riàrià hoì te huru. ³² Te upoo o taua tii nei, e àuro maitai ia; e te òuma e nā rima, e ârio ia; e te ôpū e te hūmaha, e veo ia. ³³ O nā âvae ra, e âuri ia; e te tapuaè ra, e âuri te tahi pae, e àraea hoì te tahi pae. ³⁴ Te hiò noa ra òe, e òòtihia mai te hoê òfai aita rā e rima, e ua tiàia atu ra taua òfai ra i taua tii ra i te âvae âuri e te àraea, e pararī roa aè ra. ³⁵ Pararī atoà atu ra te âuri, e te àraea, e te veo, e te ârio, e te àuro, riro atu ra mai te ota i te mau vāhi papairaa àuhune ra; puehu ê atu ra i te matai,

e aita atu ra e vairaa. Riro atu ra taua òfai i tiàia i taua tii ra, ei mouà rahi, e faaî roa aè ra i te ao atoà nei.

³⁶ O taua taòto ra ia. E na mātou e faaite noa atu i te arii i te faaauraa i taua taòto ra.

³⁷ O òe ra, e te arii, e arii ia no te mau arii atoà ra, ua hōroà mai hoì te Atua o te raì i te pātireia na òe, e te pūai, e te ètaèta, e te hinuhinu.

³⁸ E te mau vāhi atoà i pārahihia e te taata nei, e te puua o te àihere, e te manu o te reva nei, ua hōroàhia ia tei to rima, e tei ia òe te parau ia rātou atoà ra; o òe taua upoo àuro nei. ³⁹ E muri aè ia òe, e tupu ai te tahi pātireia ê, e iti aè ia ia òe; e te tahi pātireia, o te toru ia, e veo ia, ei ia na te parau i te ao atoà nei. ⁴⁰ E te maha o te pātireia, e riro ia i te ètaèta mai te âuri; e mai te mea e pararī e e paruparu te mau mea atoà nei i te âuri, e na te reira e haapararī e ia paruparu te mau mea atoà, mai te mau mea e pararī i te âuri ra. ⁴¹ E mai ta òe i ìte ra i te tapuaè e te manimani, e àraea pōtera e tahi pae, e âuri hoì e tahi pae, e àmaha ia taua pātireia ra; e vai ā rā te ètaèta âuri i roto, mai ta òe hoì i ìte ra i te âuri i ânoì-atoà-hia i te àraea tararapu ra. ⁴² E mai nā manimani âvae ra, e âuri e tahi pae, e àraea e tahi pae, oia atoà taua pātireia nei, e riro i te ètaèta tahi pae e te pararī tahi pae. ⁴³ E mai ta òe hoì i ìte i te âuri e ua ânoìhia i te àraea tararapu, e riro rātou i te ânoì noa i te taata atoà no te mau fenua, e òre rā rātou iho e àti te tahi e te tahi, mai te âuri nei e òre e tià ia ânoì i te àraea ra. ⁴⁴ Ia tae i te ànotau o taua mau arii ra, e faatupu ai te Atua o te raì ra i te hoê pātireia, o tē òre roa ia e mou, e òre roa hoì e riro ia vētahi ê; e hope roa hoì taua mau pātireia ra i te pararī, e e pau, e vai terā e a muri noa atu. ⁴⁵ Mai ta òe hoì i ìte ra e òòti-noa-hia mai taua òfai ra no roto i te mouà aore e rima, e na te reira i haapararī i te âuri, e te veo, e te àraea, e te ârio, e te àuro. Te faaite mai ra te Atua rahi i te arii i te mau mea e tupu a muri atu. E mea mau hoì taua taòto nei, e te haavare òre hoì te faaauraa.

⁴⁶ Ua tāhopu mai ra taua arii ra o Nēputaneta ia Tāniera, e ua faaue atu ra ia hōpoiha te tūtia e te mea noànoà ia na. ⁴⁷ Ua parau mai ra te arii ia Tāniera, nā ô mai ra: E Atua mau ā to òutou Atua no te mau

atua atoà nei, e te Fatu no te mau arii nei, e te faaite hoì i te parau àro, i tià ai ia òe i te faaite mai i teie nei parau àro. ⁴⁸ Ua faarahi atu ra te arii ia Tāniera, e ua hōroà atu ra i te taoà rahi na na, faariro atu ra ia na ei tiāau i nià i te mataèinaa atoà ra o Pāpurōnia, e o ia atu ra te tāvana rahi i nià i te mau taata paari atoà i Pāpurōnia ra. ⁴⁹ Ua parau atu ra Tāniera i te arii, e ua tuu aè ra ia Tatarata, e ia Mēteta, e ia Àpete-Neto, ei nià ia i te mau parau atoà i te mataèinaa i Pāpurōnia ra. Àreà Tāniera, pārahi atu ra ia i roto i te ùputa o te arii ra.

Te faaueraa e haamori i te tii àuro

3 ¹ Hāmani iho ra te arii ra o Nēputaneta i te hoê tii àuro, e ono àhuru te tūpiti i te teitei, e ono hoì tūpiti i te âano. E ua faatià aè ra o ia i taua tii ra i te vāhi pāpū ra i Turā, i te mataèinaa ra i Pāpurōnia. ² Ua tono aè ra te arii ra o Nēputaneta i te veà e ope mai i te mau arii, e te mau tāvana, e te mau raatira, e te mau haavā, e te feiā mau taoà, e te mau faaaò, e te mau tiāau, e te mau tāvana i te mau mataèinaa ra, e haere mai i te haamoàraa i te tii i faatiàhia e te arii ra, e Nēputaneta. ³ Ua haaputuputu mai ra te mau arii, e te mau tāvana, e te mau raatira, e te mau haavā, e te feiā mau taoà, e te feiā faaaò, e te mau tiāau, e te mau tāvana i te mau mataèinaa ra, i te haamoàraa i te tii i faatiàhia e te arii ra, e Nēputaneta. E ua tià anaè rātou i mua i taua tii i faatiàhia e Nēputaneta ra. ⁴ Ua tiàoro mai ra te poro: Te faaitehia atu na òutou, e te mau taata na, e te mau fenua na, e te reo èè atoà ra! ⁵ Ua ìte anaè òutou i te òto o te pū, e te vivo, e te tīnura, e te tapata, e te nāpara, e te tumefonia, e te mau mea atoà i faaòtohia ra, e tipapa òutou i raro, i reira haamori ai i te tii àuro i faatiàhia e te arii ra, e Nēputaneta. ⁶ E o tē òre e tipapa i raro a haamori ai, ei taua hora ra o ia e tītirihia ai i roto i te umu auahi ura ra.

⁷ E tae aè ra i te taime i ìte ai te mau taata i te òto pū, e te vivo, e te tīnura, e te tapata, e te nāpara, e te mau mea atoà i faaòtohia ra, ua tipapa iho ra te mau taata atoà i raro, e te mau fenua, e te reo èè atoà, e ua haamori atu ra i te tii àuro ta te arii ra ta Nēputaneta i faatià ra.

Te mau hoa o Tāniera: to rātou faaroo i te Atua

⁸ Ua haafātata mai ra te tahi pae Tarataio i reira, ua tihotiho mai ra i te Âti-Iuta. ⁹ Ua parau mai ra rātou, nā ô mai ra i te arii ra ia Nēputaneta: E te arii e, ia ora roa òe! ¹⁰ Ua faatià òe i te hoê parau, e te arii, e te taata i ìte i te òto o te pū, e te vivo, e te tīnura, e te tapata, e te nāpara, e te tumefonia, e te mau mea i faaòtohia ra, o tē tipapa ia i raro haamori ai i te tii àuro ra; ¹¹ e o tei òre e tipapa i raro a haamori ai, e hurihia ia i roto i te umu auahi ura ra. ¹² Teie hoì e toofanu puè Âti-Iuta i tuuhia e òe i nià i te haapaòraa i te mataèinaa ra o Pāpurōnia, o Tatarata, e o Mēteta, e o Àpete-Neto; aore taua mau taata nei i haapaò ia òe, e te arii! Aore rātou i haamori i to òe ra mau atua, aore hoì i haamori i te tii àuro ta òe i faatià ra!

¹³ Ua faaue atu ra Nēputaneta mā te riri rahi ûàna no na ra, e arataì mai ia Tatarata, e ia Mēteta, e ia Àpete-Neto ra. Ua arataì mai ra rātou i taua nā taata ra i mua i te aro o te arii. ¹⁴ Ua parau mai ra Nēputaneta, nā ô mai ra ia rātou: E parau mau ānei, e Tatarata, e Mēteta, e Àpete-Neto, e òre òutou e haamori i to ù nei mau atua, e òre hoì e haamori i te tii àuro ta ù i faatià ra? ¹⁵ E tenā na, ia ìte òutou i te òto o te pū, e te vivo, e te tīnura, e te tapata, e te nāpara, e te tumefonia, e te mau mea e faaòtohia ra, te tipapa ra òutou i raro, te haamori ra i te hohoà i hāmanihia e au nei, ua tià ia. Ia òre rā òutou ia haamori ra, ei taua hora ra òutou e hurihia ai i roto i te umu auahi ura ra. E o vai te Atua e faaora ia òutou i to ù nei rima?

¹⁶ Ua parau atu ra Tatarata, rātou o Mēteta, e Àpete-Neto, nā ô atu ra i taua arii ra: E Nēputaneta, aore ra mātou i rū i te parauraa atu ia òe i tenā na parau. ¹⁷ Ia hinaaro o ia iho, e tià ia i to mātou Atua e haamori nei ia faaora o ia ia mātou i te umu auahi ura ra, e tià ia ia na ia faaora ia mātou i to rima, e te arii. ¹⁸ Ia òre rā o ia ia hinaaro, e òre ā mātou e haamori i to òe ra mau atua, ia ìte mai òe, e te arii, e òre hoì e haamori i te tii àuro i faatiàhia e òe ra.

¹⁹ Î roa aè ra Nēputaneta i te riri rahi, e huru ê atu ra tana mata ia Tatarata, e ia Mēteta, e ia Àpete-Neto. Ua parau atu ra o ia, faaue

atu ra ia tahu rātou i te umu ra, e ia taihиту te tahuraa i te mau tahuraa atoà ra. ²⁰ E ua faaue atu ra o ia i te feiā pūai rahi i te nuu atoà no na ra e ruuruu ia Tatarata, e ia Mēteta, e ia Àpete-Neto, e huri hoì ia rātou i roto i te umu auahi ura ra. ²¹ Ruuruuhia iho ra taua puè taata ra, mā te àhu, e te tāupoo, e te àhu tīpona, e te mau àhu atoà ra, e hurihia iho ra i roto i te umu auahi ura ra. ²² E no te mea te rū ra te faaue a te arii ra, e ua rahi roa te umu i te àma, pohe roa aè ra taua mau taata ra, o tei rave ia Tatarata, e ia Mēteta, e ia Àpete-Neto ra. ²³ O eie nei rā puè taata tootoru, e Tatarata, o Mēteta, e o Àpete-Neto ra, maìri iho ra ia i raro mā te ruuruuhia i rotopū i taua umu auahi ura ra.

Nā hoa tootoru tei faaorahia i te umu auahi

²⁴ Ua maere noa iho ra te arii ra o Nēputaneta i reira, e ua tià rū noa mai ra, ua parau mai ra, nā ô mai ra i te mau faaaò no na ra: Eere ānei tootoru a tātou tau taata ruuruuhia i huri i roto i te auahi? Ua parau atu ra rātou, nā ô atu ra i te arii: E te arii, e parau-mau! ²⁵ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: Inaha, te ìte nei au i nā taata toomaha mā te tāpeà òre, i te haere-noa-raa nā roto i te auahi e aore roa e maì; e te huru o te toomaha ra mai te Tamaiti ia a te Atua ra. ²⁶ Ua haafātata mai ra Nēputaneta i te àuvaha o taua umu auahi ura ra, e ua parau atu ra, nā ô atu ra: E Tatarata, e Mēteta, e Àpete-Neto, e nā tāvini o te Atua teitei, e haere mai i rāpae, e haere mai i ô nei! Ua haere mai ra Tatarata, e o Mēteta, e o Àpete-Neto i rāpae mai rotopū mai i te auahi ra.

²⁷ E putuputu mai ra te mau arii, e te mau tāvana, e te mau raatira, e te mau faaaò o te arii ra, ua hiò iho ra i taua nā taata ra; ìte aè ra e aore roa to rātou tino i taeà i te auahi, aore roa hoì te hoê io rouru o to rātou upoo i àma, aore hoì to rātou àhu i huru ê, aore hoì i mau mai te hauà auahi i nià ia rātou. ²⁸ Ua parau iho ra Nēputaneta, nā ô aè ra: Ia haamaitāhia te Atua no Tatarata, e no Mēteta, e no Àpete-Neto, o tei tonu mai i tana merahi, e ua faaora i to na puè tāvini i tiàturi ia na ra. E ua faaòre aè nei i ta te arii ra parau, e ua hōroà noa mai i to

rātou tino ia òre rātou ia haamori, ia òre ia tāvini atu i te tahi atua ê, maori rā o to rātou iho ra Atua. ²⁹ E i teie nei, te faatupu nei au i te hoê parau: E te mau taata, e te fenua, e te mau reo èê atoà ra, ia faaïno mai i te Atua no Tatarata, e no Mēteta, e no Àpete-Neto, e tāpūpūhia ia, e faarirohia ia to rātou mau fare ei puèà, no te mea aita atu Atua e tià ai ia faaora mai teie nei te huru. ³⁰ Ua faateitei iho ra te arii ia Tatarata, e ia Mēteta, e ia Àpete-Neto, i taua mataèinaa ra i Pāpurōnia.

Te piti o te moemoeā a Nēputaneta: te rāau rahi teitei

4 ¹ Te arii ra o Nēputaneta i te mau taata atoà ra, e te mau fenua atoà, e te mau reo atoà e vai nei, i te pārahi haereà i te ao atoà nei. Ei hau rahi to òutou!

² E mea tià ia ù ia faaïte i te mau tāpaò, e te mau piri i ravehia e te Atua teitei ia ù nei.

³ E tāpaò rahi mau ā ta na!

E te pūai rahi mau ta na ra mau piri!

To na pātireia, e tià ia i te vairaa,
e to na hau i terā uì, i terā uì.

⁴ O vau nei, o Nēputaneta, tē pārahi hau noa ra vau i to ù ra fare, e te maitai noa ra vau i roto i to ù ra aoraì. ⁵ I faaheitaòtohia mai au e roohia iho ra vau e te mataù, e ahoaho aè ra vau i te manaò i nià i taù roì e te ôrama i taù upoo ra. ⁶ I faatupu ai au i te hoê parau e aratai mai i te mau taata paari atoà i Pāpurōnia i mua ia ù nei, ia faaïte mai rātou ia ù i te auraa o taua taòto ra. ⁷ Ua haere mai ra te mau taata paari, e te mau hiò, e te mau Tarataio, e te mau tahutahu. E ua faaïte atu ra vau i taua taòto ra ia rātou, aita rā rātou i faaïte mai ia ù i te auraa i taua taòto ra. ⁸ E te hopeà iho ra, ua haere mai ra Tāniera i mua ia ù, o Peretetatara to na iòà, o te iòà ia o taù atua; e no te mea tei ia na te vārua o te mau atua moà ra. Ua faaïte atu ra vau i taua taòto nei ia na. ⁹ E Peretetatara, o te tāvana no te mau taata paari ra, no te mea ua ìte au e, tei roto ia òe te vārua o te mau atua moà ra, e aita òe e ìmi taiàtā i te mau mea moè atoà ra, e faaïte mai òe i te

ôrama i taua taòto no ù i ìtea e au ra, e te auraa atoà ra. ¹⁰ Teie te huru o taua ôrama i taù upoo i nià i taù roì ra: Hiò atu ra vau, e inaha, e rāau tei rōpū i te fenua i te tiàraa, e teitei rahi roa to na.

¹¹ Tupu atu ra taua rāau ra, e ètaèta atu ra, e ua taeà roa te mau raì i te teitei, e ìtea-noa-hia ia hiò e tae noa atu i te hopeà o te mau fenua atoà nei.

¹² E nehenehe rahi to te rau o taua rāau ra, e ua rahi roa te hotu, o ta te taata atoà ra ia māa; e te mau puaa atoà o te fenua atoà nei tei raro aè i to na maru; e tei nià i to na âmaa te mau manu atoà o te reva nei, e o tei âmuihia ia i te mau mea atoà nei.

¹³ Ua hiò iho ra vau i taua ôrama i taù upoo i nià i taù roì ra: E inaha, te tiaì, e mea moà ia, o tei pou mai i raro mai i te raì mai.

¹⁴ Ua pii hua mai ra o ia, nā ô mai ra: A tāpū na i te rāau ia hià, a tāpūpū ai i te mau âmaa; a ueue i te rau i raro, e haapūrara i te mau māa; e ia haere ê hoì te puaa i raro aè ia na, e te mau manu pererau i nià i to na mau âmaa!

¹⁵ E vaiiho rā i te tumu e te aa i raro i te repo, ia haamauhia i te ruuruu âuri e te veo i roto i te àihere rii o te fenua nei.

E ia rari o ia i te hau no te raì mai, e ia riro hoì ta na tufaa i roto i te mau puaa i te àihere o te fenua nei!

¹⁶ Ia faahuru-ê-hia to na âau eiaha ei âau taata, e ei âau puaa tē tuuhia mai ia na; e ia hitu noa atu i te matahiti i te nā niàraa ia na ra.

¹⁷ Na te feiā tiaì teie nei parau, e na te feiā moà ra teie nei mea, ia ìte te feiā e ora nei, e e mana to Tei Teitei ra i te pātireia o te taata, e te hōroà nei i ta na ra taata hinaaro, e te tuu nei te feiā haèhaa roa i nià iho. ¹⁸ O ta ù teie nei taòto, ta te arii ta Nēputaneta. E na òe, e Peretetatara, e faaite mai i to na auraa, no te mea aore roa te mau

taata paari atoà i to ù ra pātireia e tià ia faaite mai i te auraa; o òe rā, e tià ia ia òe, no te mea tei roto ia òe te vārua o te mau atua moà ra.

To Tāniera tātaraaraa i te moemoeā a te arii

¹⁹ Maere noa iho ra Tāniera, o Peretetatara atoà te tahi iōa ra, e hoē aè ra hora, taiā aè ra o ia i to na manaò. Ua parau mai ra te arii, nā ô mai ra: E Peretetatara, eiaha e taiā i te taòto nei e te auraa atoà ra! Ua parau atu ra Peretetatara, nā ô atu ra: E taù fatu, ei te feiā i riri mai ia òe ra taua taòto nei, e te auraa ra, ei to òe ia mau ènemi. ²⁰ Te rāau ta òe i ìte ra, o tei tupu, e ètaèta atu ra, e ua taeà te raì i to na teitei, e tei ìtea-noa-hia e àti noa aè te fenua nei; ²¹ tei nehenehe to na rau, e te rahi hoì o to na hotu, e māa hoì na te taata atoà ra tei nià iho; o tei pārahihia e te mau manu o te fenua nei, e tei riro to na mau âmaa ei pārahiraa no te mau manu o te raì ra: ²² o òe taua rāau nei, e te arii, ua tupu òe, e ua ètaèta; ua rahi hoì òe e ua taeà te raì ra, e to òe ra hau i te hopeà mai o te fenua nei. ²³ E o òe hoì te arii i ìte i te tahi tiaì, i te tahi mea moà ra, i te pouraa mai mai nià mai i te raì ra, e te nā ôraa mai: «A tāpū na i te rāau ia hià i raro, e faaòre atu, e vaiiho rā i te tumu e te aa i raro i te repo, e ia haamauhia i te tahi ruuruu âuri e te veo; e rari o ia i te hau o te raì ra i te àihere rii o te fenua nei, e riro ta na tufaa i roto i te mau puaa o te fenua nei, e ia hitu noa atu te matahiti i te nā niàraa ia na ra.» ²⁴ Teie te auraa, e te arii e; e teie hoì te parau a Tei Teitei, te roohia mai taù fatu te arii ra: ²⁵ E tiahi rātou ia òe i rāpae, eiaha e âmui i te taata nei, e riro to òe pārahiraa i roto i te mau puaa o te fenua nei, e faaàmu hoì rātou ia òe i te àihere mai te mau puaatoro ra; e rari hoì òe i te hau o te raì ra, e ia hitu noa atu te matahiti i te nā niàraa ia òe ra, ia ìte òe e, tei Te Teitei te hau i te pātireia o te taata nei, e na na e hōroà i ta na ra taata hinaaro. ²⁶ E o rātou hoì i parau e vaiiho i te tumu rāau e te aa ra, e riro no òe mau taua pātireia no òe nei, ia ìte rā òe e, tei te raì te hau. ²⁷ E i teie nei, e te arii, e fārii mai òe i ta ù nei aò! E faaruè ê atu òe i ta òe ra mau hara i te raveraa i te parau-tià ra, e ta òe ra parau

ino i te hāmani maitaì i te taata rii, peneiaè o te huru maoro aè to òe ra maitaì i reira.

Ua tupu te moemoeā

²⁸ I roohia-mau-hia taua arii ra o Nēputaneta e teie atoà nei mau parau. ²⁹ E hope aè ra nā marama hoê àhuru e mā piti, te hāhaere noa ra o ia i nià iho i te aoraì i te pātireia i Pāpurōnia, ³⁰ ua parau iho ra taua arii ra, nā ô aè ra: Eere ānei teie o Pāpurōnia rahi, i patuhia e au nei ei pārahiraā arii no ù i te mana o to ù nei pūai, e ia tura atu vau o te arii nei? ³¹ E òre aè ra i mute reà taua parau i te vaha o te arii ra, ua maìri mai ra te tahi reo no te raì mai, nā ô mai ra: E te arii, e Nēputaneta, o òe teie i parauhia nei. ³² Ua riro ê to òe ra pātireia. E tiahi ê atu rātou ia òe, eiaha e âmui i te taata nei, e riro to òe pārahiraā i roto i te mau puāa o te fenua nei; e àmu hoì òe i te àihere mai te mau puāatoro nei, e a hitu aè ra o òe matahiti i te nā niāraa ia òe ra, e ia ìte òe e, tei Te Teitei te hau i te pātireia o te taata nei, e ua hōroà hoì i ta na ra taata hinaaro. ³³ Tupu atu ra taua parau ra ia Nēputaneta i taua hora ra. Tiahi-ê-hia o ia i te âmuiraa i te taata nei, e ua àmu i te àihere mai te puāatoro ra, e ua rari to na tino i te hau o te raì, e tupu atu ra te huruhuru mai to te àeto ra, e to na maiùù mai to te manu ra.

Te faaoraraahia o Nēputaneta

³⁴ E hope aè ra taua mau mahana ra, ua nānā atu ra vau, o Nēputaneta, i taù mata i nià i te raì, ia iho faahou mai ra taù hiroà taata ia ù ra. Haamaitaì atu ra vau i Tei Teitei ra, e ua haamaitaì au, e ua faateitei atu ra vau ia na i tē tià i te oraraa ra,

o tē vai ā to na hau e te mana e a muri noa atu,
e to na pātireia, e tià ia i te vairaā i terā uì, i terā uì.

³⁵ E te taata atoà o te ao nei, mai te faufaa òre ia i ta na haapaòraa;
e te rave nei o ia i ta na hinaaro i te nuu atoà o te raì ra,

e te taata atoà o te fenua nei;
e aore roa e faaòre i ta na e rave ra,

e e tià hoì ia parau atu e: Te aha noa na òe?

³⁶ E ua iho faahou mai ra taù hiroà taata ia ù ra, e te hinuhinu o to ù ra pātireia, e te tura no ù ra, e taù nehenehe i te hoìraa mai, ua ìmi mai hoì te mau faaaò e te mau taata mana ia ù; e haapāpūhia iho ra vau i to ù ra pātireia, e ua faarahihia mai to ù nei hanahana arii, e ua rahi. ³⁷ E i teie nei, te haamaità nei au, o Nēputaneta, te faarahi nei, e te faateitei nei i te Arii o te raì, e parau-mau anaè te mau parau atoà na na, e tē au anaè ra ta na ra mau haapaòraa: e te feiā haereà teòteò ra, e tià ia na ia tuu haèhaa.

Te tāmāraa a te arii Peretatarā

5 ¹ Ua faatupu iho ra te arii ra o Peretatarā i te tahi ôroà rahi àmuraa māa, no te taata mana hoê tautani, e ua inu iho ra i te uaina i mua i taua tautani atoà ra. ² Ua faaue aè ra Peretatarā i te inuraa i taua uaina ra, e hōpoi mai i nā fārii àuro e te ârio, i ravehia mai e tana metua e Nēputaneta, i roto i te hiero i Ierutarema, ei inuraa na te arii, e na te mau arii atoà no na, e na te mau vahine, e na te mau vahine tāvini. ³ E ua hōpoihiā mai ra te mau fārii àuro i ravehia mai no roto i te hiero, i te fare o te Atua i Ierutarema; e ua inu iho ra te arii, e te pupu arii atoà ra, e te mau vahine na na, e te mau vahine rii. ⁴ Ua inu rātou i te uaina, e ua haamaità i te mau atua àuro, e te ârio, e te veo, e te âuri, e te rāau, e te òfai.

⁵ E tei taua hora ra, te ìtearaa mai te rimarima taata ra, i te pāpaìraa mai i mua mai i te rāmepea i nià i te puà i te patu i te aoraì a te arii ra. E ua ìte hoì te arii i te rima e pāpaì ra. ⁶ Huru ê atu ra te mata o te arii, e ahoaho aè ra to na manaò, e ua tūàra to na tūàtiraa ivi àremu ra, e ua pāàràra iho ra nā turi te tahi e te tahi. ⁷ Ua pii hua atu ra te arii e aratai mai i te mau hiòhiò e te mau Tarataio, e te mau tahutahu. Ua parau atu ra te arii, nā ô atu ra i te mau taata paari no Pāpurōnia: O tē taiò i teie nei parau, e ua faaite mai ia ù i te auraa, e faaàhuhia ia i te àhu ùra, e te fifi àuro i nià i tana ài, e riro hoì o ia i te tootoru i te manaraa i te pātireia nei. ⁸ Ua haere anaè mai ra te mau taata paari atoà io te arii ra; e aita aè ra i tià ia rātou ia taiò i taua parau ra, e

aita hoì i tià ia faaìte i te arii i te auraa. ⁹ Ahoaho aè ra taua arii ra o Peretatarā; e huru ê atu ra tana mata, e te maere noa ra te mau taata mana atoà io na ra.

To Tāniera tātarāraa i te pāpāraa āro

¹⁰ O te arii vahine ra, no te parau a te arii e ta te mau taata mana io na ra, ua haere mai ra i roto i te fare àmuraa māa; ua parau mai ra taua arii vahine ra, nā ô mai ra: E te arii, ia ora roa òe e a muri noa atu, eiaha òe e ahoaho i to òe manaò, e eiaha hoì ia huru ê to mata na! ¹¹ Te pārahi nei te hoê taata i to òe nei pātireia, tei roto ia na te vārua o te mau atua moà ra. E ìtea iho ra te māmarama, e te ìte, e te paari, mai te paari o te mau atua ra, i roto ia na, i te hau o to metua ra; o tei faarirohia e to metua, e te arii ra e Nēputaneta, ei tāvana no te mau taata paari, e te mau hiòhiò, e te mau Tarataio, e te mau tahutahu; ¹² no te mea te ìtea ra te vārua maitaì, e te ìte, e te àravahi, e te faaìte i te auraa i te taòto, e te tātarāraa mai i te parau fifi, e te faataaraa i te parau ìtea òre, i roto ia na taua taata ra ia Tāniera, o tei mairihia e te arii, ia Peretetatarā: e teie nei, o Tāniera tē tii atu, e na na e faaìte mai i te auraa.

¹³ E i arataìhia mai ra Tāniera i mua i te arii ra. Ua parau atu ra te arii, nā ô atu ra ia Tāniera: O òe ānei taua Tāniera no te mau tamarii o Iuta i pau ra, o tei arataìhia mai e taù metua e te arii mai Iuta mai? ¹⁴ Ìte noa aè nei au ia òe, e tei roto ia òe te vārua o te mau atua, e te vai ra te māmarama, e te ìte, e te àravahi maitaì, i roto ia òe. ¹⁵ E i teie nei, ua arataìhia mai te mau taata paari, e te mau hiòhiò i mua ia ù nei, ia taiò rātou i taua parau nei, e faaìte mai hoì ia ù i te auraa; aita aè ra rā i tià ia rātou ia faaìte mai ia ù i te auraa. ¹⁶ Ìte aè nei rā vau ia òe, e e tià ia òe ia faaìte mai i te auraa, e ia faataa i te parau ìtea òre; e i teie nei, ia tià ia òe ia taiò i taua parau nei, e ia faaìte mai ia ù i te auraa, e faaàhuhia òe i te àhu ùra, e te fifi àuro i nià i to àî, e o te tootoru òe i te mana i teie nei pātireia.

¹⁷ Ua parau mai ra Tāniera, nā ô mai ra i taua arii ra: Ei ia òe iho ta òe taoà, e ta òe ra utuà rahi e hōpoi atu ia na vētahi ê. E taiò rā vau

i taua parau nei i te arii, e na ù e faaite ia na i te auraa. ¹⁸ O òe na, e te arii, ua hōroà mai te Atua Teitei i te hoê pātireia, e te mana, e te hanahana, e te tura i to metua ra ia Nēputaneta. ¹⁹ E no te mana ta na i hōpoi atu no na ra, ua rūrūtaina te taata atoà, e te mau fenua, e te mau reo èè atoà ra, e ua mataù i mua ia na ra. O ta na i hinaaro i te taparahi, ua taparahi; e ta na i hinaaro i te faaora, ua faaora; e o ta na i hinaaro i te faateitei, ua faateitei; e ta na i hinaaro i te tuu i raro, ua tuu i raro. ²⁰ Ia teitei rā tana âau, e ia paari tana âau i te teòteò, e tuuhia iho ra o ia i raro i te terōno i to na pātireia, e ravea-ê-hia iho ra to na hinuhinu, ²¹ e i tiahi-ê-hia atu ra o ia i te âmuiraa i te taata nei; e ua faarirohia to na âau mai to te puua, e i roto i te mau âtini ôviri to na pārahiraa; e àmu aè ra o ia te àihere mai te mau puatoro ra, e ua rari to na tino i te hau o te raì ra; e ìte aè ra o ia e, tei te Atua Teitei te hau i te mau pātireia o te taata nei, e na na e haapaò noa atu i ta na taata i hinaaro ra no nià iho. ²² E o òe hoì, e te tamaiti, e Peretatara, aore hoì òe i faahaèhaa i to òe âau, ìte noa ai òe i taua mau parau nei. ²³ Ua faateitei rā òe ia òe iho i te Fatu o te raì ra; e ua hōpoi mai rātou i te mau fārii i ta na fare i mua ia òe; e ua inu òe, e te mau taata mana io òe nei, e to mau vahine, e to mau vahine tāvini i te uaina i roto ra; e ua haamaità òe i te mau atua ârio, e te àuro, e te veo, e te âuri, e te rāau, e te òfai, o tē òre e tià ia hiò, aore hoì i faaroo, aore hoì i ìte: e te Atua tei roto i tana rima te aho, e o tē tià ia faaau noa atu i to òe atoà ra mau haereà ia na, aita òe i faateitei ia na. ²⁴ I reira taua pae rima ra i te hōpoiraahia mai, e teie taua parau i pāpaìhia mai ra. ²⁵ Teie taua parau i pāpaìhia ra: Mēnē, Mēnē, Tētēre, ufaritine. ²⁶ Teie te auraa i taua mau parau nei: Mēnē: Ua taiòhia e te Atua to pātireia, e ua faaoti. ²⁷ Tētēre: Ua fāitohia òe i te fāito, e aita i tià. ²⁸ Perete: Ua tufahia to òe ra pātireia, e ua hōroàhia i to Metai e to Peretia.

²⁹ Ua faaue atu ra Peretatara, e ua faaàhu atu ra rātou ia Tāniera i te àhu ùra, e te tahi fifi àuro i nià i tana ài, e ua poro haere atu ra rātou ia na, e o te tootoru o ia i taua pātireia ra.

³⁰ Tei taua ruì ra, te arii o te Tarataio ra, o Peretatarā, i te taparahiraahia. ³¹ Riro atu ra taua pātireia ra ia Tāriu i Metai, ua tae i te ono àhuru e mā piti i to na ra matahiti.

6 ¹ Ua faatià aè ra Tāriu i nā tāvana hoê hānere e piti àhuru i nià i taua pātireia ra.

Te mārei a te mau ènemi o Tāniera

² E i nià ia i taua pātireia atoà ra; e i nià hoì ia rātou ra nā àuvaha ia tootoru, o Tāniera te hoê, ia hōpoi te mau tāvana i ta rātou parau i reira, e eiaha ia ère te arii ra. ³ Hau ê atu ra taua taata nei o Tāniera i te mau àuvaha, e te mau tāvana, no te mea ua hau ê to na âau; te manaò ra hoì te arii e tuu ia na i nià i taua fenua atoà ra.

⁴ Ua ìmi iho ra te mau àuvaha e te mau tāvana i te tahi pariraa atu ia Tāniera i taua pātireia ra. Aita aè ra rā i ìtea ia rātou te pariraa atu, e te ìno, no te mea e parau haavare òre ta na, e aore roa e hapa e te ìno i ìtea ia na. ⁵ Ua nā ô aè ra taua mau taata ra: Aita roa a tātou e pariraa e ìtea i teie nei taata ia Tāniera nei, maori rā ei te ture a to na iho Atua e noaa ai. ⁶ Ua haaputuputu iho ra taua mau àuvaha ra e te mau tāvana io te arii ra, e ua nā ô atu ra ia na: E te arii ra, e Tāriu, ia ora òe e a muri noa atu! ⁷ I paraparau na te mau àuvaha o te pātireia nei, e te feiā e âpoo ra, e te mau tāvana, e te mau faaaò, e te mau raatira, e faatupu i te tahi parau na te arii, e faariro hoì ei parau-mau: «E te taata ia ani i tana aniraa i te taata nei, e te Atua atoà hoì, maori rā ia òe ra, e te arii, e aita i hope nā mahana e toru àhuru, e hurihia ia i roto i te âpoo o te mau riona ra.» ⁸ E i teie nei, e te arii, e haamau hua òe i taua parau nei, e pāpaì hoì i to iða i te parau i pāpaìhia nei, ia òre ia ruri-ê-hia mai te ture a to Metai e to Peretia, e òre e ruri-ê-hia ra.

⁹ Ua tāpaò atu ra hoì te arii ra o Tāriu i taua parau ra e tei pāpaìhia ra.

To Tāniera tuuraahia i roto i te âpoo o te mau riona

¹⁰ Ìte noa rā Tāniera, e ua tāpaðhia taua parau ra, ua haere noa atu ra i roto i to na fare; e te hāmama noa ra te mau haamāramarama o to na piha i te paeàu i fāriu tià i Ierutarema, ua tuu iho ra o ia i tana turi i raro, e a toru tuuraa i te mahana hoê, e ua pure iho ra, e ua haamaità i tana Atua, mai ta na hoì i nā reira i mūtaa iho ra. ¹¹ Ua haaputuputu mai ra taua mau taata ra, e ìte atu ra ia Tāniera i te pureraa e te aniraa atu i to na Atua. ¹² Ua haafātata iho ra, e ua parau atu ra i te arii i taua parau a te arii ra: Aita òe i tāpað i te hoê parau ra, e te taata e faaite i taua aniraa i te hoê atua e te taata, maori rā ia òe, e te arii, e aita i hope nā mahana e toru àhuru ra, e hurihia ia i roto i te âpoo o te mau riona ra? Ua parau mai ra te arii, nā ô mai ra: Ua tātīnanahia ia parau mai te ture a to Metai e to Peretia, tei òre e ruri-ê-hia ra. ¹³ Ua parau atu ra rātou, nā ô atu ra i taua arii ra: O Tāniera, no te tamarii o Iuta i pau ra, aore ia e haapað ia òe, e te arii, e te parau i tāpaðhia e òe, e toru hoì a ana pureraa i te mahana hoê.

¹⁴ Ìte aè ra rā te arii i taua parau ra, ahoaho roa aè ra o ia, e ua ìmi iho ra i roto i to na âau i te rāveà e ora ai Tāniera; e ua faaitoito iho ra o ia e maìri noa atu ra te mahana i te faaoraraa ia na. ¹⁵ Ua haaputuputu mai ra rā teie nei mau taata i te arii ra, e ua parau atu ra i te arii: Ia ìte mai òe, e te arii, o te ture a to Metai e to Peretia, o teie ia: Aita roa e ture, e aita roa e parau i haamauhia e te arii ra, e tià ia faahuru ê. ¹⁶ Ua faaue aè ra te arii, arataihia mai ra Tāniera e hurihia atu ra i roto i te âpoo o te mau riona. Ua parau mai ra te arii, nā ô mai ra ia Tāniera: O to Atua ta òe i haamori tāmāu māite ra, na na òe e faaora. ¹⁷ E ua hōpoiha mai te hoê òfai e tuuhia iho ra i nià i te àuvaha o taua âpoo ra; tāpirihia atu ra e te arii i to na iho ra tāpað, e te tāpað atoà o te feiā mana io na ra, ia òre ia ruri-ê-hia te parau ia Tāniera.

¹⁸ Ua haere atu ra te arii i to na iho aoraì, e ao aè ra te reira ruì i te tāmāa òre; e aore hoì te mau peu faaòto pehe i hōpoiha mai i mua ia na: e òre roa aè ra to na taòto.

Te haere-ora-raa mai o Tāniera i rāpae i te âpoo o te mau riona

¹⁹ Ua tià aè ra te arii i nià i te poi poi roa, e ua haere ètaèta atu ra i te âpoo o te mau riona. ²⁰ E tae atu ra o ia i taua âpoo ra, ua pii aroha atu ra o ia ia Tāniera. E ua parau atu ra te arii, nā ô atu ra ia Tāniera: E Tāniera, e te tāvini o te Atua Ora ra, ua faaora ānei to Atua ta òe i haamori tāmāu na ia òe i te mau riona? ²¹ Ua parau mai ra Tāniera i te arii: E te arii e, ia ora òe e a muri noa atu! ²² Ua tonono mai taù Atua i tana merahi, e ua ôpani o ia i te vaha o te mau riona, e aita rātou i rave noa mai ia ù, no te mea te ìtea ra te haavare òre i roto ia ù nei i mua i tana aro; e ia òe atoà hoì, e te arii, aore roa hoì au i rave i te ìno. ²³ Òaà roa aè ra te arii, e ua faaue atu ra ia ravehia mai Tāniera i roto i taua âpoo ra; e ia ravehia atu Tāniera i roto i taua âpoo ra, aore roa e pahure i nià ia na, no te mea ua faaroo o ia i to na ra Atua. ²⁴ Ua faaue atu ra te arii, e ua arataihia mai taua feiā i pari ia Tāniera ra, e hurihia atu ra i roto i te âpoo o te mau riona, e ta rātou mau tamarii, e te mau vahine; e aore aè ra rātou i tae reà i raro i te âpoo ra, pau mai ra rātou i te mau riona, fatifati roa aè ra to rātou mau ivi.

²⁵ Ua pāpāi atu ra te arii ra o Tāriu i te parau i te taata atoà, e te mau fenua, e te mau reo atoà e pārahi i nià i te fenua atoà nei: Ia faarahihia mai to òutou hau! ²⁶ Te faatupu nei au i te parau: E ia rūrūtaina òutou e àti noa aè i to ù nei pātireia, e ia mataù i te aro o te Atua o Tāniera:

O ia te Atua e ora nei,
e aore roa e àueue!

E òre roa hoì to na pātireia e mou,
e tae roa hoì to na mana e hope roa aè teie nei ao.

²⁷ Tei ia na te tiaì, tei ia na te faaora,
tei ia na te rave i te tāpaò, e te mea maerehia
i nià i te raì e i nià atoà i te fenua nei.

O tei faaora iho nei ia Tāniera
i te pūai o te riona.

²⁸ Tupu atu ra taua taata nei o Tāniera i te maitaì i te hau o Tāriu, e te hau atoà o Turo i Peretia.

Te ôrama matamua a Tāniera: nā puaa e maha

7¹ I te matahiti matamua o te arii o Pāpurōnia ra, o Peretatarā, e taòto ta Tāniera, e te ôrama i tana upoo i nià i tana roì. Ua pāpai iho ra o ia i taua taòto ra. E ua faaite atu ra i ta na parau:

² Ua parau iho ra Tāniera, nā ô aè ra: Hiò atu ra vau i taua ôrama no ù i te ruì ra, e inaha, ua pūrora noa mai ra nā matai o te raì e maha atoà ra i nià i te moana rahi ra. ³ Ua haere mai ra nā mea ora rarahi e maha mai raro mai i te miti ra, e huru ê anaè to rātou. ⁴ O tei mūtaa iho ra mai te riona nei ia, e pererau àeto ra te pererau: te hiò noa ra vau e pau aè ra nā pererau e pee ai i nià ra i te hutihutihia; ua tià noa mai ra te âvae mai te taata ra, e e âau taata tei hōroàhia atu ia na. ⁵ E inaha, e mea ora ê mai ra ia, o te piti ia, mai te tāpa te huru; ua faatiàhia te hoê paeàu i nià, e toru ivi àoào i te vaha i rōpū i nā niho ra; e ua parauhia atu o ia: A tià, a àmu e ia rahi. ⁶ E oti aè ra te reira, te hiò noa ra vau, e inaha, te vai ra te tahi mai te nēmera, e maha o na pererau manu i nià i te tua; e maha hoì âfii to taua mea ora ra; e mana hoì tei hōroàhia no na. ⁷ E i muri aè i te reira, ìte atu ra vau i te ôrama i te pō ra, e inaha, o te maha ia o te mea ora, e mea riàrià e te mehamehahia, e te pūai rahi; niho rahi âuri to na; ua àmu hoì te reira, e ua pau, e ua ôfatifati, e ua taataahi i te toeà i te âvae; e huru ê hoì to te reira i to te mau mea ora rarahi i mūtaa iho ra; hoê àhuru hoì o na tara. ⁸ Ua manaò iho ra vau i taua mau tara ra, e inaha, ua tupu mai ra te hoê tara iti i roto ia rātou, i mua aè ra i te reira, ìritihia aè ra nā tara i mūtaa iho ra e toru; e inaha, e mata tei teie nei tara mai te mata o te taata ra, e te vaha hoì i te parauraa i te parau rahi.

Te ruhiruhiā e te tahi tei hohoà i te taata

⁹ Te hiò ra vau,
 e haamauhia iho ra te mau terōno,
 e ua pārahi mai ra To te mau mahana tahito ra.
 O tei au to na àhu i te hiona i te teatea,
 e te rouru o tana upoo, mai te huruhuru māmoe maitai ra ia;

e auahi ura to na terōno,
e to na pereòo, e auahi àma ia.

¹⁰ Pūroro noa mai ra te auahi tarapape mai mua mai ia na;
e ua tautani hoì i te tautaniraa i te tāviniraa ia na ra,
e ua àhuru hoì te tautaniraa i te manotini i te tiàraa i mua i tana aro.
Pārahi iho ra te haavāraa,
e ua heheuhia te mau puta.

¹¹ Ua hiò iho ra vau, e no te parau rahi i parauhia e taua tara ra, hiò
iho ra vau, e taparahihia taua mea ora ra, e pau aè ra to na pera, e
tuuhia atu ra i te auahi àma ra. ¹² Âreà te tahi pae i taua mau mea ora
rarahi ra, ravehia aè ra to rātou mana; i haamaorohia rā to rātou aho
e ia tae i te tau e te taime. ¹³ Hiò iho ra vau i taua ôrama i te ruì ra,
e inaha, te hoê mai te Tamaiti a te taata ra i te haereà mai nā roto i
te mau ata o te raì ra,
e ua haafātata atu ra o ia i To te mau mahana tahito ra,
e tuuhia iho ra i pihai iho ia na.

¹⁴ E ua hōroàhia mai ra te mana, e te hinuhinu, e te pātireia no na,
ia auraro mai te taata atoà, e te mau fenua atoà, e te reo atoà ia na.
To na mana, e mana mure òre ia, e òre ia e mou,
e to na pātireia, e òre ia e pau.

Tātararaa o te ôrama matamua

¹⁵ Ahoaho aè ra vau i taù vārua, o vau nei o Tāniera, i roto i to ù
nei tino; e no te ahoaho rahi to ù i taua ôrama i taù upoo nei, ¹⁶ ua
haere iho ra vau i te hoê i tià noa mai i pihai iho, e ua ui atu ra vau
ia na i te auraa mau i taua mau mea atoà nei. Ua parau mai ra o ia ia
ù, e ua faaite mai ra i te auraa ia ù, nā ô mai ra: ¹⁷ Taua nā mea ora
rarahi e maha nei, e maha ia pātireia, o tē tupu ia i te fenua nei. ¹⁸ O
te feiā moà rā no Tei Teitei ra tē rave i taua pātireia nei, e no rātou
roa atu te pātireia, e a muri, e a muri noa atu.

¹⁹ Ua ui atu ra vau i te auraa i te maha o taua nā mea ora rarahi ra, o
tei òre i au ia rātou ra, e mehameha rahi ia, e niho âuri hoì to na, e to
na maiùù, e veo ia; o tei àmu e ia pau roa, e ua ôfatifati, e ua taataahi

i te toeà i to na âvae; ²⁰ e nā tara hoê àhuru i nià i te âfii ra, e te hoê hoì tei tupu ra, e maìri iho ra e toru i te reira ra: taua tara e mata to na ra, e te vaha i te parauraa i te parau rahi ra, o tei itoitou rahi to na huru i to rātou atoà ra. ²¹ Te hiò noa ra vau, e ua tamaì mai ra taua tara nei i te feiā moà ra, e riro atu ra te rē ia na ra; ²² e tae mai ra To te mau mahana tahito ra, e ua tuuhia mai te haavāraa i te feiā moà no Tei Teitei ra, ua tae aè ra i te tau e riro ai te pātireia i te feiā moà ra.

²³ Ua parau mai ra hoì o ia: O te maha o te mea ora, o te maha ia o te pātireia i te fenua nei, e huru ê hoì to na i to te mau pātireia atoà ra, e pau hoì te ao atoà nei i te reira, e taataahi hoì i raro, e ôfatifati hua hoì.

²⁴ E nā tara hoê àhuru no roto i teie nei pātireia, o nā pātireia ia hoê àhuru e tupu ra. E muri aè, e tupu ai te tahi, e huru ê hoì to te reira i tei mūtaa iho ra, e toru hoì pātireia e pau ia na.

²⁵ E te arii hoì no te reira, o tē parau ia i te parau faaìno i Tei Teitei ra,

e pau hoì te feiā moà no Tei Teitei ra ia na, e manaò hoì e ruri ê i te taime e te mau ture; e tuuhia mai hoì rātou i tana rima, e hoê aè ra tau, e nā tau hoì, e te hoê tau vaehaa.

²⁶ E pārahihia rā te haavāraa, ia rave-ê-hia to na mana, ia pau e ia haamou-roa-hia.

²⁷ E te pātireia, e te mana, e te rahi atoà o te pātireia i raro aè i te raì atoà nei, o tē hōroàhia ia i te mau taata ra, i te feiā moà o Tei Teitei. No na te pātireia mou òre ra, e hope hoì te mau tāvana atoà i te auraro mai e te faaroo ia na.

²⁸ O te hopeà ia i taua parau ra. Âreà vau nei o Tāniera, ahoaho roa aè ra to ù manaò, e huru ê atu ra taù mata ia ù nei: vaiiho iho ra rā vau i taua parau nei i roto i taù âau.

Te piti o te ôrama: te māmoe oni e te puaaniho

8 ¹ Tae aè ra i te toru o te matahiti i te hau o te arii ra, o Peretatarā, ua fā mai ra te tahi ôrama ia ù, ia Tāniera nei, e muri aè i tei ìtea ia ù i te matamehaì o to na hau. ² Ìte aè ra vau i te hoê ôrama; i roto vau i te aoraì ra i Tutana i taua ìteraa no ù ra, i te mataèinaa ra i Èrama; ìte aè ra vau i te ôrama e mai te mea ra vau tei te pae pape ra ia Ùrai.

³ Ua nānā aè ra vau i taù mata, e ìte aè ra, e inaha, te tià noa mai ra i mua mai i taua pape ra te hoê māmoe oni. E piti o na tara; e tara teitei, e teitei rahi rā to te tahi i te tahi; e o tei teitei rā, i muri aè ia te tupuraa. ⁴ Ìte atu ra vau i taua māmoe oni ra i te nenei-tià-raa i te pae i te tooà-o-te-rā ra, e te pae i apatoèrau, e te pae i apatoà. E aore roa e puua ê i mua ia na, e aore roa hoì e ora ai i to na mana; ua rave noa rā o ia i to na iho hinaaro, e rahi atu ra hoì o ia.

⁵ E te manaò noa ra vau, e inaha, te haere mai ra te tahi puaaniho oni mai te pae o te tooà-o-te-rā ra nā nià noa i te fenua e aore aè ra i tiàia reà i te repo ra; e tara huru ê hoì to taua puaaniho ra, tei rōpū i te ārea mata ra. ⁶ Ua haere mai ra o ia i taua māmoe oni tara piti ra, ta ù i ìte i te tiàraa i mua mai i taua pape ra, e ua horo ûàna noa atu ra o ia i nià ia na mā te pūai rahi. ⁷ Ìte atu ra vau ia na i te taeraa i pihaì iho i taua māmoe oni ra, a horo pūai mai ai o ia i nià ia na ra, tuì atu ra o ia i taua māmoe oni ra, e pau iho ra nā tara e piti ra, e aore roa e pūai to te māmoe oni e mau ai i mua ia na; ua huri rā o ia ia na i raro i te repo, e ua taataahi i nià iho ia na, e aore roa e rāveà e ora ai taua māmoe oni ra i to na pūai. ⁸ Tupu atu ra taua puaaniho paè ra i te rahi; ia pūai rā o ia ra, ôfatihia iho ra te tara rahi ra; e i monohia mai te reira e nā tara hiòhia e maha ra, i nā matai e maha o te raì ra.

⁹ Ua tupu mai ra te hoê tara iti no roto i te hoê ra, o tei tupu e rahi noa atu ra, i te pae i apatoà, e te pae i te hitià-o-te-rā ra, e te pae i

te fenua maità ra. ¹⁰ Tupu atu ra hoì e taeà-roa-hia to te raì ra; e ua huri mai ra i te tahi pae o te raì ra i raro, e te mau fetià i raro i te repo, e ua taataahi iho ra. ¹¹ Ua faarahi atu ra o ia ia na iho i te arii o taua nuu ra, e rave-ê-hia iho ra te tūtia no te mau mahana atoà ra ia na, e haaviiviihia iho ra to na vāhi moà ra. ¹² E ua tuuhia atu ra te nuu, e te tūtia no te mau mahana ra, no te hara, e ua faaruè o ia i te parau-mau i raro i te repo; e ua rave hoì i to na hinaaro, e tupu atu ra. ¹³ Ua faaroo atu ra vau i te hoê taata moà i te parauraa, ua parau atu ra hoì te tahi taata moà i taua taata moà i parau ra: Mai te aha rā te maoro i te taime i te ôrama no te tūtia o te mau mahana nei, e te hara faaano ra i te taataahiraa i te vāhi moà e te nuu ra? ¹⁴ Ua parau atu ra o ia ia na: E piti tautani e toru hānere i te mahana, ei reira te vāhi moà e tāmāhia ai.

Tātararaa o te piti o te ôrama

¹⁵ E ìte aè ra vau o Tāniera i taua ôrama ra, e ua ìmi hoì i te auraa, inaha, te tià noa mai ra i mua ia ù mai te taata te huru i reira. ¹⁶ Ua faaroo atu ra vau i te reo taata i rōpū i nā hiti pape ra ia Ùrai, i te piiraa, e te nā ôraa e: E Tāperiera, e faaite mai òe i teie nei taata i te ôrama nei. ¹⁷ Ua haere mai ra o ia i pihai iho i to ù ra tiàraa; e tae mai ra o ia, ua mataù iho ra vau, e ua tipapa iho ra vau i raro taù mata; ua parau mai ra rā o ia ia ù: Ia ìte mai hoì òe, e te tamaiti a te taata; ia tae hoì i te tau i haapaòhia ra, e faatupuhia ai taua ôrama nei. ¹⁸ E te parau noa mai ra o ia ia ù ra, roohia iho ra vau i te matapōuri, maìri iho ra vau i raro taù mata i te repo. Ua faatiàia mai ra rā o ia ia ù, e ua faatià ia ù i nià. ¹⁹ Ua nā ô mai ra o ia: Inaha, e faaite atu vau ia òe i te hopeà mai o taua riri tāhoo ra; ia tae hoì i te taime i haapaòhia ra, e ìtea mai ai te hopeà. ²⁰ O te māmoe oni ta òe i hiò mā te tara atoà, o nā arii ia no Metai e no Peretia. ²¹ E te puaaniho àito ra, o te arii ia no Iavana. E te tara rahi i rōpū i te ārea mata ra, o te arii matamua ia. ²² E ôfatihia iho ra te reira, e monohia iho ra e maha atoà ra, o nā pātireia ia e maha e tià mai no roto i taua fenua ra, eita rā e au i to na mana.

²³ E tae aè ra i te hopeà mai o to rātou ra pātireia,
 e ia navaì te feiā hara ra,
 e tupu mai ai te hoê arii,
 mā te mata àito, e te ìte hoì i te mau rāveà e vare ai ra.

²⁴ E pūai rahi to na, eere rā i to taua pūai no na ra e tià ai ta na i rave;

e rave rahi rā tē pau ia na, e tupu ā ta na, e manuia ta na;
 o te feiā mana hoì tē pau ia na e te mau taata te feiā moà ra.

²⁵ E no to na paari e tupu ai te haavare i tana rima;
 e ârue hoì to na iho âau ia na iho,
 e rave rahi te fare ia na i te hau,
 e tià mai hoì o ia e mārō i te Arii o te mau arii;
 e ôfatihia rā o ia e aita e rima.

²⁶ E te ôrama i te ahiahi ra e tei te poìpoì i faaìtehia ai ra, e parau-mau ia.

E i teie nei, e vaiiho maitaì na òe i taua ôrama nei,
 e roa hoì o na puè mahana.

²⁷ Matapōurihia iho ra vau o Tāniera, e maìhia iho ra i e fanu puè mahana; e muri aè ra, ua tià aè ra vau, e ua rave i te òhipa a te arii ra; e maere noa vau i taua ôrama ra, aore roa e taata i ìte.

Te pure a Tāniera

9¹ I te matahiti matamua o Tāriu a Àhatueru, no te huaai o Metai, e arii i nià i te fenua o te Tarataio; ² i te matahiti matamua o to na ra hau, i ìte ai au nei o Tāniera i te mau puta ra i te matahiti i te taiòraa, i tae mai ai te parau a Iehova i te perofeta ra, ia Ieremia, e ia hitu aè àhuru i te matahiti i te anoraa Ierutarema e hope ai. ³ Ua hiò atu ra vau i nià i te Fatu ra i te Atua, i te ìmiraa i te pure, e te aniraa, e te haapaeraa māa, e te àhu òto, e te rehu auahi. ⁴ Ua pure atu ra vau i taù Atua ra, ia Iehova, e ua fāi atu ra vau, nā ô atu ra:

E te Fatu, e te Atua rahi, e te mataù, i te haapaò-māite-raa i te faufaa e te aroha i te feiā i hinaaro mai ia òe ra, e tei haapaò i ta òe ra parau!

⁵ Ua hara mātou, ua rave i te parau ìno, ua faatià i te taiàta, e ua tāiva,

i te faaruèraa i ta òe i faaue e ta òe faaauraa. ⁶ E aita aè nei mātou i faaroo i to mau tāvini i te mau perofeta ra, o tei parau mai i to òe ra iòà i to mātou arii, e to mātou feiā mana, e to mātou mau metua, e te taata atoà o te fenua nei. ⁷ Tei ia òe, e te Fatu e, te parau-tià, âreà mātou nei, o te mata haamā ia; o tei iri mai i nià ia mātou i teie nei, i te taata o Iuta, e to Ierutarema, e to Ìteraèra atoà e fātata nei, e to te ātea ê, i te mau fenua atoà i tiahihia ai rātou e òe, no to rātou ìno i ravehia e rātou ia òe ra. ⁸ E te Fatu e, no mātou mau ā te mata haamā, to mātou mau arii, to mātou feiā mana, e to mātou mau metua, no te mea ua rave mātou i te hara i mua ia òe ra. ⁹ Tei te Fatu ra, tei to mātou Atua, te aroha e te faaòreraa i te mau hara, tāiva noa ai tātou ia na. ¹⁰ E aore aè nei i faaroo i te reo o to tātou Atua ra o Iehova, ia haapaò atu i ta na mau ture i tuuhia mai e ana i mua ia tātou e tana mau tāvini, te mau perofeta ra. ¹¹ O Ìteraèra atoà hoì tei hapa i te ture na òe ra, e ua faaruè e aore i faaroo i to òe reo; i manii mai ai te tatāra i nià ia tātou nei, e te tapu i pāpaihia i roto i te ture a te tāvini o te Atua ra a Mōte, no te mea ua hara tātou ia na. ¹² Ua haapāpū hua hoì o ia i ta na mau parau i parau mai ia tātou nei, e to tātou mau haavā tei haavā mai ia tātou ra, i te hōpoiraa mai i teie nei àti rahi; aore roa hoì e raveraa i raro aè i te raì atoà nei mai tē rave ia Ierutarema nei. ¹³ Mai tei pāpaihia i roto i te ture a Mōte ra, o teie nei atoà ia àti i te iriraa mai i nià ia tātou nei; aita rā tātou i riro ei feiā ani i te ora i te aro o to tātou Atua ra o Iehova, i te fāriuraa mai i ta tātou mau parau ìno, e te haapaòraa i ta òe ra parau-mau. ¹⁴ I tiaì ai hoì Iehova i taua àti nei, e i tuu mai ai i nià ia tātou nei; e parau-tià anaè hoì ta to tātou Atua ta Iehova i te mau mea atoà ta na e rave nei, aore aè nei hoì tātou i faaroo i tana reo. ¹⁵ E i teie nei, e te Fatu, e to mātou Atua, o tei arataì mai i to mau taata mai te fenua ra mai Àifiti mā te pūai rahi, e ua ìtea to òe iòà, mai tei teie nei mahana; ua hara mātou, ua rave mātou i te parau ìno. ¹⁶ E te Fatu, i tei au hoì i ta òe atoà ra mau parau-tià, te taù atu nei au ia òe, ia fāriu-ê-hia hoì to riri e to riri tāhoo i to òe ra òire i Ierutarema, i to mouà moà ra; no te mea no ta mātou nei hara, e no te mau hara a to mātou mau

metua, o Ierutarema e to òe ra mau taata, tei riro ei tāhitohitoraa na te feiā atoà e haaàti mai ia mātou nei. ¹⁷ E i teie nei, e to mātou Atua, e faaroo mai òe i te pure a to tāvini nei, e ta na e ani nei! No te Fatu nei hoì, e faaànaàna mai hoì i to mata i nià i te vāhi moà e ano nei. ¹⁸ E fāriu mai i to tarià, e taù Atua, e faaroo mai, e hiò mai hoì to mata, ia ìte mai òe i to mātou pau, e te òire i maìrihia i to òe nei iòà: eere hoì no ta mātou parau-tià i pure atu ai mātou ia òe, no to òe rā aroha rahi. ¹⁹ E te Fatu e, e faaroo mai! E te Fatu e, e faaòre mai i te hara! E te Fatu e, e haapaò mai, e e rave hoì! Eiaha e faaroaroa, i to òe iho hoì iòà, e taù Atua! No te mea ua maìrihia to òe òire e to òe ra mau taata i to òe iho iòà.

Tāperiera e nā hepetoma e hitu àhuru

²⁰ Te parau noa ra vau, e te pure noa ra, e te fāi noa ra vau i ta ù nei hara e te hara a taù mau taata nei a Ìteraèra, e te faaìte ra vau i ta ù aniraa i te aro o taù Atua, o Iehova, no te mouà moà o taù Atua; ²¹ te parau noa ra vau i taua pure na ù ra, o taua taata ra o Tāperiera, o ta ù hoì i ìte i te ôrama i mūtaa iho ra, i te maùe-òìòì-raa mai, e ua tae mai ra ia ù nei i te taime i te tūtia ahiahi ra. ²² Ua faaìte mai ra o ia ia ù, ua parau mai ra ia ù, nā ô mai ra: E Tāniera, i haere mai nei au e faaìte ia òe i teie nei mau parau. ²³ I te haamataraa i taua pure na òe ra i reva mai ai te parau ta ù e haere mai e faaìte; no te mea ua here-rahi-hia òe. A haapaò mai hoì i taua parau nei, e haamanaò hoì i te ôrama.

²⁴ E hitu àhururaa i te hepetoma i haapaòhia e to òe ra mau taata, e to òe ra òire moà,

ei ôpaniraa atu i te hara,
 ei faaotiraa atu i te mau ìno,
 ei tātararaa atu i te hara,
 e ei faaōraa mai i te parau-tià mure òre ra,
 ei ôpaniraa atu i te ôrama e te tohu ra,
 e ei faatāhinuraa i Tei Moà Rahi ra.

²⁵ E i teie nei, e faaroo mai ia ìte!

E mai te tuuraa i taua parau
i te rave faahou e te patu ia Ierutarema e te Metia te Arii ra,
e hitu ia hepetoma,
e nā hepetoma hoì e ono àhuru e piti tiàhapa:
e patu-faahou-hia hoì te mau aroā, e te mau âua,
i te ànotau àti rahi ra.

²⁶ E hope aè ra nā hepetoma e ono àhuru e mā piti,
e tãpū-ê-hia ai te Metia,
eere rā no na iho.

No reira te mau taata o te arii e haere mai ra, e haamou ai i te òire
e te vāhi moà;

e motu ê atu hoì rātou mai te riro pape puè ra;
e vai ā hoì taua mau pau ra e hope roa aè ra te tamaì.

²⁷ E haapāpū hoì o ia i te hoê faufaa i te taata atoà e rave rahi e hoê
aè ra hepetoma,
ei rōpū i taua hepetoma, e faaòre ai o ia i te tūtia e te ō ia òre;
e riro ei roto i te hiero taua mea riàrià faaano ra, e tuuhia hoì te reira
no te pau e tae noa atu i te hopeà i haapaòhia ra.

Ôrama a Tāniera: te mau òhipa hopeà

10¹ Tae aè ra i te toru o te matahiti o te arii o Peretia ra, o Turo,
i faaìtehia mai ai te tahi parau ia Tāniera, o tei mairihia o
Peretetatara. E parau-mau rā taua parau ra, o te taime rā i haapaòhia
ra, tē maoro ra ia. Ua haapaò atu ra o ia i taua parau ra, e ua ìte hoì
i te ôrama.

² I mihi noa na vau nei o Tāniera, e a toru atu ra o ù nei hepetoma i
te mihiraa i reira. ³ Aore a ù e māa maitataì i àmu, aore hoì e puaa e
te uaina i ō mai i roto i taù vaha, e aore roa vau i faatāhinu ia ù iho,
e hope aè ra nā hepetoma e toru atoà ra.

⁴ E tae aè ra i te mahana taau mā maha o te marama matamua ra, ia
ù i pārahi i te hiti o taua pape rahi ra o Hitetera. ⁵ Ua nānā aè ra vau
i taù mata i reira, e ua hiò atu ra vau, e ìte atu ra i te hoê taata i te
àhuraa i te vavai, e ua tātuahia tana tauupu i te àuro maitaì no Ûfata.

⁶ E au hoì to na tino i te taritita, e mai te uira to na mata, e nā mata no na ra mai te rāmepe auahi e àma ra, e nā rima e nā âvae no na ra, mai te veo faaànaànahia ra ia, e te haruru o tana reo, mai te reo ia o te hoê tiria rahi ra. ⁷ O vau anaè nei o Tāniera tei ìte i taua ôrama nei; aore hoì te mau taata i pihaì iho ia ù ra i ìte i taua ôrama nei; roohia iho ra rā e te mataù, e ua horo atu ra e tāpuni. ⁸ Toe iho ra o vau anaè ra, ìte atu ra vau i taua ôrama rahi nei, e aita atu ra o ù e pūai toe i roto ia ù, riro atu ra hoì taua pūai no ù ra mai te mea tāhuti, e aore roa o ù e pūai i toe. ⁹ Te faaroo atu ra rā vau i te haruru o ta na parau; e i to ù faarooraa i te haruru o ta na parau, maìri matapōuri noa atu vau i raro taù mata i te repo. ¹⁰ E inaha, ua faatiàia mai ra te hoê rima ia ù, e ua faatià mai ia ù i nià aù turi e o aù àpu rima. ¹¹ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: E Tāniera, e te taata here-rahi-hia ra, ia ìte mai òe i te parau ta ù e parau atu ia òe na, e tià hua mai i nià; i tonohia mai hoì au ia òe nei i teie nei. E oti aè ra te reira parau ia ù nei, tià iho ra vau mā te rūrūtaina.

¹² Ua nā ô mai ra o ia ia ù: Eiaha e mataù, e Tāniera; mai te mahana matamua mai ā hoì ia òe i fāriu i to âau i te ìmiraa i te ìte ra, e te faahaèhaaraa ia òe iho i mua i te aro o te Atua, ua faarohia ta òe i ani i reira, e i haere mai ai hoì au nei no taua ani na òe ra. ¹³ O te arii rā o te pātireia ra o Peretia tei pātoì mai ia ù, e a piti aè nei àhuru hoê tiàhapa i te mahana; e inaha, o Mītaèra, te hoê arii rahi, tei haere mai e tauturu ia ù; i maoro ai hoì au i reira io te mau arii no Peretia ra. ¹⁴ I haere mai nei hoì au e faaite ia òe i tē tupu i nià iho i to òe ra mau taata i te mau mahana hopeà ra: e maoro rā e tupu ai taua ôrama nei.

¹⁵ E oti aè ra teie nei parau i te parauhia mai e ana ia ù nei, ua fāriu iho ra vau i taù mata i raro i te repo, e riro atu ra vau ei vāvā. ¹⁶ E inaha, ua faatiàia mai te hoê mai te tamaiti a te taata nei te huru i taù ùtu. Matara aè ra taù reo, e ua parau iho ra vau, nā ô atu ra vau i tei tià mai i mua ia ù ra: E taù fatu, ua hoì mai te òto i nià ia ù i teie nei ôrama, e aita atu ra o ù e pūai e vai nei. ¹⁷ E aha hoì e tià ai i te tāvini o taù fatu nei ia paraparau atu i taù fatu nei? Ârèa vau nei, aita reà

o ù pūai i toe i roto ia ù nei, e aore reà o ù aho e vai nei i roto ia ù. ¹⁸ Ua faatiàia faahou mai ra te hoê mai te taata te huru ra ia ù, e ua faaètaèta mai ra ia ù. ¹⁹ E ua nā ô mai ra: Eiaha e mataù, e terā ra taata here-roa-hia ra, ia ora na òe! E faaètaèta, oia ia, e faaètaèta! E oti aè ra ta na parauraa mai ia ù ra, ua ètaèta iho ra vau, e ua nā ô atu ra: E parau noa mai òe, e taù fatu, ua faaètaèta mai hoì òe ia ù.

²⁰ Ua nā ô mai ra o ia: Ua ìte òe i taù tere i haere mai ai au ia òe nei? E i teie nei, teie au a hoì e àro i te arii no Peretia; e ia reva vau ra, inaha, e riro i te haere mai te arii no Iavana. ²¹ E faaite atu ra rā vau ia òe i tei pāpaìhia i roto i te parau-mau ra. E aore roa e tauturu mai ia ù i teie nei mau parau, maori rā o to òutou arii, o Mītaèra.

11 ¹ I ta ù i tià i pihai iho i te matahiti matamua ia Tāriu e Âti-Metai, ei faaitoito e ei faaètaèta atu. ² E i teie nei, e faaite atu vau ia òe i te parau-mau.

Te tamaì i rotopū i te mau arii no apatoà e to apatoèrau

Inaha, e tootoru ā arii e tià mai i nià i Peretia, e te toomaha ra, e taoà rahi roa ta na i ta rātou atoà ra; e ia tupu o ia e ia ètaèta, no te rahi o ta na ra taoà, na na e faatiàrepu i te taata atoà ei rave i taua fenua ra ia Iavana. ³ Ei reira e tià mai ai te hoê arii rahi, e mā te mana rahi to na hau, e mā te haapaò i to na iho ra hinaaro. ⁴ Ia haapāpūhia rā o ia, e pararī ai to na pātireia, e ôperehia ia ia maha tufaa, i nā mataì e maha o te raì ra; eita rā e riro no to na iho huaai, e òre hoì e au i to na mana a mana ai o ia ra, e tāihitumuhia hoì to na pātireia, e riro hoì no vētahi ê atu ā.

⁵ Ei reira e ètaèta ai te arii no apatoà. E riro rā to na rē i te tahi taata rahi io na ra, e o ia atu ra tei mana; e riro hoì taua mana no na ra ei mana rahi.

⁶ E ia mahemo e fanu puè matahiti, e âmui ai rātou ra; e riro hoì te tamahine o te arii i apatoà ra i te haere mai i te arii no apatoèrau ra a faaauau ai i te auraa. Eita rā te mana o te rima e mau ia na, e òre hoì o ia e mau e to na huaai; e tuua-ê-hia rā o ia, e te feiā i arataì mai ia na, e tana tamaiti, e te feiā atoà i turu mai ia na i taua ànotau ra.

⁷ No te ohi rā no te aa no na te hoê i te tiàraa mai ei mono ia na, e haere mai ia mā te nuu atoà, e tomo hoì i te pare no te arii i apatoà, e rave hoì i te reira, e riro te rē ia na. ⁸ E to rātou mau atua atoà, e te mau hohoà i faatōhia ra, e ta rātou mau fārii ârio maitatai ra e te àuro, o ta na ia e rave mai ei taoà pau i Àifiti ra; e mana ai o ia i taua arii i apatoèrau ra i e fanu puè matahiti. ⁹ E ia tae o ia i te pātireia no te arii i apatoà, e hoì mai o ia i to na iho ra fenua mau.

¹⁰ E riro rā tana mau tamarii i te âmui i te tamaì, ètaèta rahi ta rātou e haaputu; e tae mai hoì te hoê, e manii noa mai ia, e reva roa hoì nā roto, e e hōpoi roa hoì i te tamaì e tae noa atu i te pare. ¹¹ Rahi roa aè ra te riri o te arii i apatoà, e ua haere mai i rāpae, e ua àro i taua arii i apatoèrau ra; e feiā rahi roa iho ra ta na e haamau i te àro, e tuuhia atu ra te rahi atoà ra i tana rima. ¹² E ia hōpoi-ê-hia e ana taua rahi ra, e hōpoi-teitei-hia tana âau; e rave rahi noa iho te tautani i hià ia na, e òre ā e riro te rē ia na. ¹³ E hoì mai hoì te arii i apatoèrau ra mā te taata rahi, e iti tei a mūtaa iho ia haamau i te àro ra, ia mahemo e fanu matahiti ra e tae mai ai, mā te nuu rahi e mā te taoà rahi. ¹⁴ E ia tae i te reira tau, e rave rahi tē tià mai i nià e rave i te arii i apatoà ra; e te mau tamarii mārō o te mau taata ra tē faateitei ia rātou iho, ia tupu taua ôrama ra, e hià rā rātou. ¹⁵ E tae mai hoì taua arii i apatoèrau ra, e àhu hoì i te repo ia teitei, e rave hoì i te mau òire i âuahia ra. E te nuu a to apatoà ra, e te mau taata mātihia no na ra, e òre ia e mau mai, aita hoì ètaèta e mau mai ai ra. ¹⁶ O tē tii mai ra, e rave ia ia na ra, e haapaò ia i ta na i hinaaro ra, aore roa e taata e mau ai ia pātoì ia na; e mau hoì o ia i taua fenua hinuhinu ra, e riro hoì te pūpaa atoà ia na. ¹⁷ E riro o ia i te mārō e faaō atu mā te pūai o to na atoà ra pātireia; e nā reira hoì o ia e te feiā parau-tià i te âmuiraa atu ia na, e hōroà hoì o ia i te tahi vahine âpī na na, ia rave-ino-hia; e òre rā o ia e au maitai atu ia na, e ia riro no na. ¹⁸ E muri aè i te reira, e fāriu ai o ia i tana mata i te fenua miti fātata, e rave rahi hoì te pau; na te hoê taata mana rā e faaòre i taua ìno i hurihia i nià ia na ra; e hōpoi mai ra o ia i te faaìno i nià ia na iho. ¹⁹ Ei reira o ia e fāriu ai i tana mata i te mau pare o to na iho fenua; e turori rā o ia e hià atu, e e òre

e ìtea. ²⁰ Ei reira e tià mai ai te hoê mai ia na ra, o tē tonono i te tahi tītau i te hinuhinu o taua pātireia ra; e hope aè ra e fanu puè mahana e pohe roa ai o ia, e òre rā e pohe i te riri, e òre atoà hoì i te tamaì.

²¹ E tià mai hoì mai ia na ra te tahi taata vahavahahia ra, eiaha e hōroàhia atu te maitaì ra o te pātireia ia na; e haere hau noa mai rā o ia, e riro te pātireia ia na i te tāparu. ²² E te nuu o te fenua nīnāhia ra, e nīnā-atoà-hia ia i mua ia na, e e ôfatihia, e te arii atoà i haafaufaahia ra. ²³ E muri aè i te firia parau i faaauhia ia na ra, e haavare mai ai o ia ra; e tae mai hoì o ia, e riro hoì i te ètaèta e aita reà e taata. ²⁴ E tae mai hoì o ia i te vāhi hau e te vāhi taoà i taua fenua ra; e rave hoì o ia i ta to na ra mau metua e to rātou atoà mau metua aore i rave; o te taoà haru, e te taoà pau, e te mau taoà atoà ra, o ta na ia e haapūrara haere noa i roto ia rātou, e ôpua hoì o ia i ta na rāveà i te mau haapūraa ètaèta e tae noa atu i te hoê tau. ²⁵ E faaāraaraa hoì o ia i to na ètaèta, e to na itoito ia itoito i te arii no apatoà mā te nuu rahi. E àro mai hoì te arii i apatoà mā te nuu rahi roa e te pūai; e òre rā o ia e mau mai; e riro hoì rātou i te ôpua i ta rātou rāveà ia na. ²⁶ Oia ia, na tei àmu i ta na ra māa e ìmi i to na pohe; e e nīnā-noa-hia ta na ra nuu, e hià hoì rātou e rave rahi i raro mā te pohe roa. ²⁷ E te manaò o eie nei puè arii toopiti, o te hāmani ìno ia, e parau hoì rātou i te parau haavare i te àmuraa māa hoê ra. E òre rā e tupu, ia tae hoì i te tau i haapaòhia ra, o te hopeà iho ra ia.

²⁸ Ei reira o ia e hoì ai i to na iho ra fenua mā te taoà rahi; e no te mea ua ôpuahia ta na parau eiaha te faufaa moà ra, e riro o ia i te rave i te hoìraa i ta na fenua ra.

²⁹ Ia tae i te tau i haapaòhia ra, e hoì faahou ai o ia i te pae i apatoà ra; e òre rā e riro mai tei a mūtaa iho ra, e mai tei muri aè hoì. ³⁰ O te mau pahī o te Âti-Titima tē tii mai e rave ia na, e riro hoì o ia i te ìnoìno. E tano faahou ā to na riri i te faufaa moà ra, e ia hoì ra e faatupu ai: e âmui hoì o ia i ta na parau i te feiā e faaruè i te faufaa moà ra. ³¹ E i muri aè ia na ra, e tià atoà mai ai te nuu atoà ra, a haaviivii ai i te vāhi moà i faaètaèta-rahi-hia ra, e ua hōpoi ê i te tūtia no te mau mahana atoà ra, a tuu atu ai i te mea faufau e ano

ai ra i roto. ³² E te feiā i hapa i taua faufaa ra, e riro i te ìno rahi i te tāparu ra. O te feiā rā i ìte i to rātou Atua ra, e riro i te pūai, e te haapaò; ³³ e te feiā i haapii i te taata ra e rave rahi, tei pii ia rātou. E pohe rā rātou i te òè e te auahi, e tītīhia hoì, e pau hoì i te haru, e rave rahi te mahana. ³⁴ E ia hià rātou ra, e turu-iti-hia mai rātou, eere rā i te turu rahi, e rave rahi rā tei àti mai ia rātou i te tāparu. ³⁵ E hià hoì te tahi pae i taua mau haapii ra, ei tāmataraa atu ia rātou, e e tāmā atu, ei faateatea ia rātou, e tae noa atu i te hopeà ra, no te mea te vai ra te taime haapaòhia.

³⁶ E rave ai taua arii ra i ta na iho i hinaaro; e faateitei o ia ia na iho, e faarahi hoì ia na iho ia hau ê i te mau atua atoà ra, e parau hoì o ia i te parau-maere-hia i te Atua no te mau atua ra; e riro hoì i te tupu, e ia hope roa te riri i te faatupuhia, o tei haapaòhia rā, o tē rave-mau-hia ia. ³⁷ E òre o ia e haapaò i te Atua o to na ra mau metua, e te hinaaro o te vahine; e òre o ia e haapaò i te mau atua atoà ra, e faarahi o ia ia na iho ia hau i te mau mea atoà ra. ³⁸ I to na ra vāhi o ia e faatura ai i te atua o te mau vāhi ètaèta ra; e atua hoì tei òre i ìtea e to na ra mau metua; ta na ia e faatura mā te àuro, e te ârio, e te mau òfai maitatai, e te mau mea hinaarohia ra. ³⁹ E nā reira o ia i te haapaò i taua mau vāhi ètaèta roa ra, mā te atua ê atoà, o tei òre e hunahia e ana, e faarahi atu o ia i te tura; e haamana atu hoì o ia i te taata atoà e rave rahi, e tufa hoì i te fenua ia taoàhia.

⁴⁰ Ia tae rā i te taime hopeà ra, e nenei mai ai te arii i apatoà ra ia na; e haerehia mai ra o ia e te arii no apatoèrau ra mai te pūāhiohia ra, mā te pereò anaè, e te faahoro puaahorofenua ra, e mā te pahī atoà e rave rahi; e faaō atoà atu o ia i roto i te mau mataèinaa, e manii noa atu, e ua nā roto i te haere. ⁴¹ E faaō atoà hoì o ia i roto i te fenua hinuhinu ra, e rave rahi hoì te fenua e huri-tumu-hia atu; o teie rā tē ora i taua rima no na ra, oia hoì o Ètoma, e o Moapi, e te rahi hoì o te tamarii a Àmona. ⁴² E faatoro rā o ia i tana rima nā nià i te mau fenua; e òre atoà hoì te fenua ra o Àifiti e ora. ⁴³ E mana rā o ia i nià i te taoà ra i te àuro, e te ârio, e i nià atoà i te taoà maitatai i Àifiti: o to Rupi, e to Tuta, tei ia na atoà ia. ⁴⁴ E àehuehu rā o ia i te parau

no te hitià-o-te-rā mai e no te pae i apatoèrau, i haere ai o ia mā te riri rahi ia pau, e ia faahope roa te taata e rave rahi no te pohe roa. ⁴⁵ Na na e haamau i to na iho tiàhapa, to na iho fare i rōpū i nā miti ra i nià i te mouà moà hanahana ra. E tae rā o ia i to na iho hopeà, e aore roa o na e tauturu.

Te ànotau ahoaho e te tià-faahou-raa

12 ¹ Ia tae i te reira ra tau, e tià mai ai te arii rahi ra o Mītaèra, o tei tià mai e faatià i te mau tamarii a to òe ra mau taata.

Ei reira te ànotau ahoaho,
aita ia ahoaho mai te tupuraa mai o te fenua ra,
e tae roa aè nei i teie nei taime.

Ia tae hoì i te reira tau, e ora ai to òe mau taata,
te feiā atoà i pāpaihia i roto i te puta ra.

² E rave rahi to tei taòto i raro i te repo nei, e ara mai,
e rave i te ora mure òre te tahi pae te tahi pae,
e rave ia i te haamā e te vahavaha mure òre.

³ E te feiā i haapii i te parau maitai ra,
e ànaàna mai ia mai te ànaàna o te raì ra;
e o tei haafāriu i te taata e rave rahi i te parau-tià ra,
mai te mau fetià atoà ra ia e a muri noa atu.

⁴ O òe na rā, e Tāniera, e ôpani i teie nei mau parau, e tāpiri atu i te puta e tae noa atu i te tau hopeà ra. E rave rahi hoì tē horo i nià e i raro, e tupu atu ra te ìte i te rahiraa.

E parau àro te taime hopeà

⁵ Ua hiò atu ra vau nei, o Tāniera, e inaha, te tià noa mai ra vētoopiti ā, tei teie nei hiti pape te hoê i te tiàraa, e tei terā hiti pape te hoê.

⁶ Ua parau mai ra te hoê i te taata i àhu mai i te àhu vavai, i nià aè i taua ânāpape ra: Mai te aha rā te maoro e tae na ai te hopeà o teie nei mau mea i maerehia nei? ⁷ Faaroo atu ra hoì au i te taata i àhu i te àhu vavai i nià aè i taua ânāpape ra, ia na i hōpoi i tana rima àtau e te rima àui i nià i te raì, a tapu ai i tei ora e a muri noa atu: E hoê ā

tau, e nā tau e piti hoì, e te tau vaehaa; e ia hope roa te haapūrararaa i te feiā moà ra, e hope ai teie nei mau parau i te tupu.

⁸ Te faaroo atu ra vau, aita rā vau i ìte; ua parau atu ra vau: E taù Fatu, e aha na te hopeà i teie nei mau parau?

⁹ Ua parau mai ra o ia ia ù: A haere, e Tāniera: ua ôpanihia taua parau nei, ua tāpirihia e tae noa atu i te tau hopeà ra. ¹⁰ E rave rahi tē haamaitāhia, e e faaètaètahia, ia tāmāhia ra; e rave rā te taata ìno i te parau ìno, e òre hoì te taata ìno e ìte, e ìte rā te feiā paari. ¹¹ E i teie nei, e moti te taime e hōpoi-ê-hia ai te tūtia no te mau mahana atoà ra, e faatiāhia ai te mea faufau e ano ai ra, e riro hoê tautani e piti hānere e iva àhuru i te mahana. ¹² E ao rā to na to tē tiaì māite, e tae noa atu i te tautani e toru hānere e toru àhuru mā pae i te mahana! ¹³ E haere rā òe e tae noa atu i te hopeà; e faae meta hoì to òe, e mau hoì òe i to òe terero ia tae i te hopeà o te mau mahana ra.

TE PUTA A HŌTEA

1 ¹ Te parau a Iehova i tae mai ia Hōtea a Peeri, i te ànotau ia Ûtia, e ia Iotama, e ia Àhata, e ia Hetetia, e mau arii anaè no Iuta, e te ànotau hoì ia Ieropoama a Ioāta, e te arii no Ìteraèra.

Te mau tamarii a Hōtea e ta Tomera

² Te haamataraa o te parau a Iehova ia Hōtea ra:

Ua parau mai ra Iehova ia Hōtea:

A haere e rave i te hoê vahine mātaro i te taiàta,

e haafānau hoì i te tamarii i mātaro i te taiàta;

tei te taiàta atu ra hoì te fenua nei,

e ua tāiva roa ia Iehova.

³ Ua haere atu ra o ia, e rave atu ra ia Tomera, i te tamahine a Tipiraima. Ua tō iho ra o ia e fānau mai ra e tamaroa.

⁴ Ua parau mai ra Iehova ia na:

Ia maìrihia o ia ia Ietereèra;

ia roovaù iti aè hoì,

ua tāhoo atu vau i

te toto o Ietereèra

i nià i te ùtuafare o Iehu:

e faaòre roa hoì i te pātireia o te ùtuafare o Ìteraèra.

⁵ E ia tae i taua mahana ra, e ôfati ai au i te fana o Ìteraèra i te peho o Ietereèra.

⁶ Ua tō faahou iho ra o ia, e fānau mai ra e tamahine, e ua parau mai ra Iehova ia na:

Ia maìrihia o ia ia Ro-Ruhama;

e òre hoì au e aroha faahou

i te ùtuafare o Ìteraèra;

e hōpoi-ê-hia rā rātou e au.

⁷ I te ùtuafare rā o Iuta, e aroha ia vau; e faaora vau ia rātou i to rātou Atua ra ia Iehova;

e òre rā vau e faaora ia rātou i te fana e te òè, e te tamaì, e te puaahorofenua, e te faahoro puaahorofenua ra.

⁸ E haamairi iho ra o ia i te ū ia Ro-Ruhama; ua tō iho ra e fānau mai ra e tamaroa.

⁹ Ua parau mai ra Iehova:

Ia maìrihia o ia ia Ro-Àmi;

eere hoì òutou i to ù ra mau taata,

eere hoì au i te Atua no òutou.

E fārii faahou te Atua i to na nūnaa

¹⁰ I te taiòraa rā i te tamarii a Ìteraèra,

e riro ia mai te one tahatai ra,

o tei òre e tià ia fāito e ia taiò ra;

e riro hoì ei te vāhi i parauhia atu ai rātou e:

«Eere òutou i to ù ra taata!»

Ei reira rātou e parauhia atu ai:

«E tamarii anaè òutou na te Atua ora ra!»

¹¹ Ei reira te mau tamarii a Iuta e te mau tamarii a Ìteraèra e haaputuputu ai,

a faataa atu ai i te hoê no nià iho ia rātou;

a haere mai ai rātou mai te fenua mai ra,

e riro hoì te mahana o Ietereèra i te rahi.

E fārii faahou te Atua i to na nūnaa

2 ¹ E parau atu òutou i to òutou mau taeaè: E Àmi e!
e to òutou mau tuahine: E Ruhama e!

Ìteraèra, vahine taiàta

² E haavā atu i to òutou metua vahine, e haavā atu,

eere hoì o ia i te vahine na ù,

eere atoà hoì au i te tāne na na!

E tuu ê atu o ia i ta na ra mau parau taiàta ia na ra,
e ta na ra mau faaturi i nā ū no na ra!

³ O te taratara vau i to na àhu, e vaiiho tahaa noa iho ra o ia,
e ua vaiiho noa ia na mai tei te mahana i fānau mai ai o ia ra,
e ua faariro ia na mai te mētēpara,
e ia riro hoì o ia mai te fenua marō e pohe iho ra ia ù i te poiāhā;

⁴ e aore hoì au i aroha i tana mau tamarii,
no te mea e tamarii mātarō i te taiàta.

⁵ Ua haapeu taiàta hoì to rātou metua vahine,
o tei tō ia rātou ra, ua faatupu ia i te haamā;
ua parau hoì o ia: «E pee au i tei hinaaro mai ia ù ra,
o tei hōroà mai i te māa na ù e te pape na ù,
taù huruhuru māmoe,
e taù vavai, taù monoì, e ta ù e inu nei.»

⁶ E i teie nei, inaha, e ārai au i to na èà
i te rāau taratara,
e âua vau ia na i te âua òfai.

E òre o ia e ìte i tana haereraa atu.

⁷ E pee hoì o ia i tei hinaaro mai ia na ra,
e òre rā e roohia atu ia na;
e ìmi hoì o ia, e òre rā e ìte.

Ei reira o ia e parau ai e:

«E hoì faahou vau i taù tāne metua ra,
e maitaì hoì to ù i reira i teie nei.»

⁸ Aita rā o ia i ìte e,
o vau tei hō atu ia na
i te tītona, e te uaina, e te monoì.

E te ârio e rave rahi, ta ù i hōpoi na na
— e te àuro ta rātou i hōpoi na Paara.

⁹ E i teie nei, te hoì nei au e rave i taù tītona i to na taime,
e taù uaina i to na tau,
e rave mai hoì au i taù huruhuru māmoe e taù vavai

e tāpoihia ai o ia ra.

¹⁰ E ei teie nei au e faaite atu ai i tei hinaaro mai ia na i to na ìno, e aore roa o na e ora i taù rima nei.

¹¹ E faaòre atoà hoì au i to na mau mea àrearea, i to na ra mau mahana ôroà, e to na ra mau marama âpī, e to na ra mau tāpati,

e to na ra mau âmuiraa rahi moà ra.

¹² E pohe hoì te mau vine e te mau tute na na ia ù, ta na i parau mai e:

O ta ù teie tārahu, i ta te feiā i hinaaro mai ia ù ra i hōpoi mai!

E faariro vau i te reira ei ururāau,

e na te mau puua o te fenua nei e àmu.

¹³ E tāhoo atu vau ia na i te mahana o te mau Paara,

a tūtuì ai o ia i te mea noànoà no rātou,

a faaùnaùna ai o ia ia na iho i te poe tarià e te mau taoà maitatai ra.

E ua pee atu ra o ia i te feiā i hinaaro mai ia na,

e haamoèhia iho ra vau

— te parau mai ra Iehova.

Te hinaaro-faahou-raa te Atua i te âau o to na nūnaa

¹⁴ E haamarū atu ra vau ia na;

e aratai au ia na i te mētēpara,

a parau maitai atu ai au ia na.

¹⁵ E hōroà atu hoì au i te mau ô vine na na i reira,

e te peho o Àtora ei ùputa tiaturiraa;

e ei reira o ia e himene ai,

mai tei te mau mahana i tana âpīraa ra,

e mai tei te ànotau i haere mai ai o ia mai te fenua ra i Àifiti.

¹⁶ — Te parau mai ra Iehova:

Ia tae i taua mahana ra, e nā ô mai ai òe ia ù:

«E Ìtēhi»,

e òre òe e parau faahou mai ia ù: «E Pāàri».

¹⁷ E ravea e au te mau iòa o Pāàri i roto i tana vaha,

e òre hoì to rātou iòà e faahiti-faahou-hia.

¹⁸ E ia tae i taua mahana ra,

e fafau ai au i te tahi faufaa no rātou i te mau manu o te fenua nei,

e te mau manu o te raì ra,

e te mau mea rii e nee i nià i te fenua nei.

E te fana, e te òè, e te tamaì,

e faaòrehia e au i nià i te fenua nei,

e faataòto atu vau ia rātou mā te ora.

¹⁹ E faaau atu vau ia òe na ù e a muri noa atu.

Oia mau, e faaau atu vau ia òe na ù mā te parau-tià e te parau au,

e mā te hāmani maitaì rahi, e mā te aroha rahi.

²⁰ E faaau atoà atu vau ia òe na ù mā te haavare òre,

e ìte hoì òe e, o Iehova vau.

²¹ — Te nā ô mai ra Iehova:

E faaroo vau ia tae i taua mahana ra,

e faaroo vau i te mau raì,

e na te reira e faaroo i te fenua;

²² e faaroo hoì te fenua i te tītona,

e te uaina, e te hinu ôrive,

e na te reira e faaroo ia Ietereèra.

²³ E ueue au ia na i te fenua nei na ù iho,

e aroha atu hoì au ia na: Tei òre i arohahia.

E parau atu vau i tei parauhia e: Aore ia taù mau taata.

O to ù ra ia mau taata o òe!

E na rātou e parau mai: O òe to mātou Atua!

Tāmataraa

3¹ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E haere ā, a aroha atu i te tahi vahine hinaarohia e to na ra tauà e te faaturi; mai te aroha o Iehova i te mau tamarii a Ìteraèra, o tei hiò i te mau atua èè ra, e tei hiaai i te âuà uaina ra! ² Ua hoo atu ra vau ia na na ù, i nā tētera ârio hoê àhuru mā pae ra, e te hoê homera tērite e te vaehaa homera tērite; ³ e ua parau atu ra vau ia na: Ei ô nei òe ia ù nei, e ia rahi noa

atu te mahana; eiaha òe e taiàta, e eiaha ta òe ei tāne ê; e òre atoà hoì au e rave ia vētahi ê ei mono ia òe ra.

⁴ E pārahi hoì te mau tamarii a Ìteraèra e rave rahi te mahana mā te arii òre, e mā te tāvana òre, e mā te tūtia òre, e mā te tii òre, e mā te tīputa òre, mā te terāfi òre. ⁵ E muri aè ra, e hoì mai te tamarii a Ìteraèra, a ìmi ai i to rātou Atua ia Iehova, e faaroo hoì i to rātou arii ia Tāvita; e roohia hoì rātou i te mataù ia Iehova, e te maitaì hoì no na, i te mau mahana hopeà ra.

Te haavāraa te Atua ia Ìteraèra

4 ¹ E faaroo mai, e te tamarii a Ìteraèra, i te parau a Iehova!
 E mārōraa hoì ta Iehova i te mau taata o te fenua nei,
 no te mea aita e parau-mau, aore e aroha,
 aore hoì e ìte i te Atua i te fenua nei.
² I te tuhi, e te haavare, e te taparahi taata,
 e te èiā, e te faaturi,
 ua rave ûàna rātou,
 e ua taeà te tahi toto i te tahi.
³ E i teie nei, e mihi te fenua nei,
 e te feiā atoà i pārahi i nià iho, e riro ia i te taiā;
 e te mau puaa atoà o te fenua nei,
 e te mau manu o te reva;
 e te ià atoà o te tai ra, e rave-ê-hia ia.

Te faahapa ra te Atua i te mau tahuà o Ìteraèra

⁴ Eiaha rā te hoê e pātoì atu,
 eiaha te hoê e aò atu i te tahi;
 e au hoì to òe ra mau taata i te feiā e mārō atu i te tahuà ra.
⁵ E i teie nei, ei te ao òe e hià ai,
 e maìri atoà hoì te perofeta e òe atoà i te ruì,
 e e tāpū-ê-hia e au to metua vahine ra.
⁶ Ua pohe to ù ra mau taata i te ìte òre.
 No te mea na òe, e te tahuà, i faaruè i te ìte,

e faaruè atoà vau ia òe eiaha ei tahuà na ù nei;
no te mea ua haamoè òe i te ture a to Atua,
e haamoè atoà vau i to mau tamarii.

⁷ Te tupu ra rātou i te rahi,
e te rahi atoà ra ta rātou hara ia ù nei:
e i teie nei, e faariro vau i to rātou maitaì ei mea haamā.

⁸ Te àmu ra rātou i te mau tāraèhara a to ù ra mau taata,
e te haamau nei i to rātou âau i ta rātou parau ìno.

⁹ E riro hoì mai ta te taata ra, o ta te tahuà atoà ra ā ia;
e tāhoo atu vau i ta rātou parau i nià ia rātou ra,
e ta rātou i rave ra e faautuà atu vau ia rātou.

¹⁰ E àmu hoì rātou, e òre rā e paia;
e taiàta hoì rātou, e òre rā e rahi:
— aore hoì rātou i haapaò faahou ia Iehova;
ua òre hoì rātou ua haapaò ia Iehova.

Te taiàtaraa a te nūnaa

¹¹ E riro ê te âau i te taiàta, e te uaina, e te uaina âpī.

¹² Te ui nei to ù mau taata i te rāau,
e na te rāau e faaite mai ia rātou;
na te âau taiàta i hape ai rātou,
e ua faaruè rātou i to rātou Atua.

¹³ Te hōpoi nei rātou i te tūtia i nià i te tupuaì mouà ra,
e ua tūtui i te mea noànoà i nià i te mau âivi,
i raro aè i te mau àrūna, e te repene, e te ârē,
no te mea e rāau marumaru maitaì!

E i teie nei, te taiàta nei ta òutou mau tamahine,
e te faaturi nei ta òutou mau vahine.

¹⁴ E òre au e tāhoo atu i ta òutou mau tamahine
ia taiàta ra,
e ta òutou mau vahine
ia faaturi ra,
ua âmui hoì rātou i roto i te mau taiàta ra,

e ua faatūtia rātou e te mau faaturi atoà ra.
E i teie nei, e riro te feiā ìte òre ra i te hià.

¹⁵ Ia taiàta noa òe, e Ìteraèra,
eiaha rā Iuta ia harahia;
eiaha òutou e tae i Tīratara,
eiaha hoì òutou e haere i Pete-Àvena,
eiaha hoì òutou e tapu e:

«Te ora ra Iehova!»

¹⁶ Te pāhee nei Ìteraèra i muri, mai te puaatoro ufa e pāhee ra,
e i teie nei, e faaàmu Iehova ia rātou mai te fanauà māmoe i te vāhi
ātea ra.

¹⁷ Ua àti Èferaima i te mau îtoro:
e vaiiho noa atu!

¹⁸ Ua oti anaè ta rātou inu faataèroraa,
tei te taiàta iho ra rātou;
ua hinaaro to rātou mau tāvana i te mea haamā.

¹⁹ Ua rave ûàna te matai ia na i to na pererau,
e haamā rātou i ta rātou mau fata.

Faaararaa i te feiā tahuà e te arii

5 ¹ E faaroo mai na i teie, e te feiā tahuà!
E fāriu mai i to òutou tarià, e te ùtuafare o Ìteraèra!

E faaroo mai òutou, e te fare o te arii e!

Ua faaitehia te parau e au ia òutou,
no te mea ua riro òutou ei mārei i Mitepe,
e ei ùpeà hōhorahia i nià ia Tāpora.

² E pau rahi ta te feiā pātiatia ra;
e i teie nei, o rātou atoà ra ta ù e aò.

³ Ua ìte au ia Èferaima,
e aore hoì Ìteraèra i moè ia ù;
e i teie nei, ua tāiva ê òe, e Èferaima,
e ua viivii Ìteraèra i te îtoro.

⁴ O ta rātou e rave ra i òre i tià ai ia rātou ia fāriu i to rātou Atua,

e âau taiàta hoì tei roto ia rātou,
e òre rātou e ìte ia Iehova.

⁵ Te teòteò o Ìteraèra tei faahapa ia na ra;
e i teie nei, e hià Ìteraèra e o Èferaima i ta rāua hara;
o Iuta e rātou atoà ra i te hiàraa.

⁶ Mā ta rātou mau nana māmoe e ta rātou mau nana puaatoro ia
haere rātou e ìmi ia Iehova,
e òre rā rātou e ìte ia na:
ua haere ê hoì o ia ia rātou.

⁷ Ua haavare rātou ia Iehova,
e tamarii èê anaè ta rātou i fānau;
e i teie nei, e pau rātou e ta rātou mau tufaa atoà i te marama hoê
ra.

Te tamaì i rotopū ia Èferaima e o Iuta

⁸ A faaòto na i te tuferi i Tipea,
e te pū i Rama!

E tiàoro hua i Pete-Àvena!

Te àuàù mai ra te ènemi ia òe, e Peniamina!

⁹ E ano Èferaima i te mahana e aòhia atu ai ra.

Te faaìte nei au i te parau e tupu mau i te mau ôpū o Ìteraèra nei.

¹⁰ Ua riro te hui arii o Iuta

mai te feiā i hōpoi ê i te tāpaò fenua;

e nīnii atu vau i taù riri i nià ia rātou mai te pape e nīniihia.

¹¹ Ua teiaha Èferaima,

e ua haaparuparuhia e te àti,

no te mea ua pee o ia mā te âau atoà i te parau i faauehia ra.

¹² E i teie nei, e riro vau mai te manumanu ia Èferaima,

e mai te tāhuti i te ùtuafare o Iuta.

¹³ Ìte aè ra Èferaima i to na mai,

e Iuta i to na puta;

ua haere iho ra Èferaima i Àtura,

e ua tono Iuta i te veà i te arii ra ia Iarepa,

aore rā i tiā ia na ia faaora ia òutou,
e to òutou puta, aore i ora ia na.

¹⁴ E riro mau vau mai te riona ia Èferaima,
e mai te riona âpī i te ùtuafare o Iuta;
o vau nei, e hāhae au, e ua haere ê,
na ù e hōpoi ê atu, e aore roa e faaora.

Eita te Atua e faaea mai

¹⁵ E haere au, e hoì i to ù ra vāhi ìno,
e ia fāi mai rātou i to rātou, e ia ìmi mai i to ù nei mata;
ia roohia rātou i te àti ra, e ìmi vave mai ia rātou ia ù.

6¹ — E haere mai, tātou e hoì ia Iehova ra!

Na na tātou i hāhae, e na na tātou e faaora;
na na i tāiri, e na na tātou e vehi.

² Ia mahemo aè nā mahana e piti, e faaora ai o ia ia tātou;
e ia tae i te toru o te mahana, e faatià ai o ia ia tātou,
a ora ai tātou i mua i tana aro.

³ E ìte tātou, e tītau hoì tātou ia ìte ia Iehova;
ua haapaòhia to na haereà mai mai te poìpoì nei.
E mai te ua o ia i te taeraa mai i nià ia tātou nei,
mai te ua i ôteu ai te rāau e te ua àuhune i nià i te fenua nei.

⁴ — E Èferaima e, e nā hea atu vau ia òe?

E Iuta e, e nā hea atu vau ia òe?

E au hoì to òutou maitai mai te ata poìpoì,
e mai te hau e pee vave ra.

⁵ I tāpūpū ai au ia rātou i te mau perofeta nei,
e ua pohe rātou ia ù i te parau o taù vaha nei,
e ua reva atu na ta òe utuà mai te uira ra,

⁶ hinaaro hoì au i te aroha eiaha te tūtia;
e te ìte i te Atua eiaha te mau tūtia tāauahi.

Te faaite ra te Atua e ua tōtōā Ìteraèra ia na

⁷ Ua hapa rā rātou i te faufaa, mai ia Àtamu ra.

Ua haavare mai rātou ia ù i te reira.

⁸ E òire no te feiā rave hara Tireata,
ua tāpaòhia o ia i te taahiraa toto.

⁹ E mai te nana èiā e tiaì i te taata ra,
te taparahi nei te tahi pupu tahuà i te taata i te èà e tae atu ai i
Tetema;

ìno rahi hoì ta rātou i rave!

¹⁰ E parau riàrià tei ìtea e au i roto i te ùtuafare o Ìteraèra:
tei reira te taiàta o Èferaima,
ua viivii Ìteraèra.

¹¹ E o òe atoà, e Iuta e, ua haapaòhia ta òe àuhune,
ia ù hoì i hinaaro i te ruri ê i te tītīraa o to ù ra mau taata.

7 ¹ Ia ù i hinaaro i te faaora ia Ìteraèra,
ìtea iho ra te piò o Èferaima i reira, e te ìno o Tāmāria,
ua haavare hoì rātou;

e èiā anaè tei tomo i roto,
e te pau nei rāpaeàu i te haru.

² Aore hoì rātou i manaò i to rātou âau e,
te manaò nei au i ta rātou mau parau ìno ra;
e i teie nei, ua haaàtihia rātou e ta rātou iho parau,
e te vai noa nei i mua i taù mata.

Te mau òhipa ìno i nià i te mau arii

³ Ua faaòàòà rātou i te arii i to rātou ìno,
e te mau tāvana i ta rātou haavare.

⁴ E faaturi anaè rātou,
mai te umu rātou e tahuhia e te èu maa ra.

O tei òre i tiaìhia
ia oti te faraoa i te oihia e ana,
e hope roa aè ra i te hōpue.

⁵ I te mahana ôroà a to tātou arii ra,
i māhanahana te mau tāvana i te uaina,
ua faatoro o ia i tana rima mā te feiā tāhitohito atoà ra.

⁶ Mai te umu ra to rātou âau i te māhanahana, i tāòtoòto ai rātou ra;
te taòto noa ra te èu maa e ao noa aè te ruì,
e ua ao anaè, te àma noa ra ia mai te auahi e ura ra.

⁷ Mai te umu ra rātou i te veàveà,
e ua pau ta rātou mau haavā i te pohe ia rātou;
ua hope to rātou mau arii i te maìri:
aore roa te hoê o rātou i tiàoro mai ia ù nei.

Te faatura òre o Ìteraèra i te Atua

⁸ Ua ânoì noa Èferaima i roto i te mau taata atoà,
e au Èferaima i te pāne aore i faaniahia ra.

⁹ Ua riro to na maa pūai ia vètahi ê,
e aore hoì o ia i ìte.

E ua àputaputa i te hinahina i nià ia na,
e aore o ia i ìte.

¹⁰ E ua faahapa te teòteò o Ìteraèra ia na;
aore hoì rātou i fāriu mai i to rātou Atua ra ia Iehova,
e aore hoì rātou i ìmi ia na i teie nei mau parau.

¹¹ E au hoì Èferaima i te ûûairaò vare noa, e te ìte òre;
te tiàoro nei rātou ia Àifiti,
te haere nei rātou i Àtura.

¹² Ia haere rātou ra,
e hōhora vau i taù ùpeà i nià ia rātou,
na ù rātou e tuu i raro mai te manu i roto i te reva nei;
e mai tei faaroohia hoì i to rātou âmuiraa, e aòhia ia rātou e au.

¹³ A tae hoì rātou! Ua faaruè mai hoì rātou ia ù!

E pohe to rātou! Ua hara hoì rātou ia ù nei!

E rave rahi to ù faaoraraa ia rātou,
e ua parau rātou i te parau haavare ia ù nei.

¹⁴ E aore hoì rātou i tiàoro mai ia ù mā te âau atoà ra;
a auē noa ai rātou i nià i to rātou mau roì,
no te tītona e te uaina i âmui ai rātou,
e ua pātoì mai ia ù nei.

¹⁵ Ua aò atu vau ia rātou,
e ua faaètaèta vau i to rātou rima;
ua manaò ìno mai ā rātou ia ù nei.

¹⁶ Ua fāriu rātou, aore rā ia ù nei;
ua riro rātou mai te fana e vare ai ra,
ua hià to rātou mau arii i te òè,
i te ètaèta o to rātou arero.
E faaìnohia ai rātou i te fenua ra i Àifiti.

Ua haamoè Ìteraèra i te Atua

8 ¹ A tāàti na i te pū i to vaha na!
E tae mai te ènemi mai te àeto
i te fare o Iehova,
no te mea ua hapa rātou i te faufaa na ù nei:
e ua piò ê rātou i ta ù nei ture.
² E riro Ìteraèra i te pii mai ia ù nei:
E taù Atua e! Ua ìte mātou ia òè!
³ Ua faaruè Ìteraèra i to na iho maitaì ra;
e i teie nei, e auaù mai te ènemi ia na.
⁴ Ua faaarii rātou i te mau arii, eere rā vau,
e ua faatāvana rātou i te mau tāvana, aita rā i tià ia ù.
Ua hāmani rātou i ta rātou ârio e te àuro
ei îtoro,
— ia faataa-ê-hia rātou!
⁵ Ua faaruè ta òè tafa, e Tāmāria, ia òè!
Ua tupu taù riri ia rātou.
A hea rā rātou e òre ai i te rave i te hara?
⁶ Na Ìteraèra hoì taua mea ra,
na te tahuà i hāmani,
eere na te hoê atua!
E pararī roa te tafa a Tāmāria.
⁷ Ua ueue rātou i te matai,
e ua òòti i te pūāhiohio;

aore o te reira e tumu;
 e òre hoì e māahia ia tupu,
 peneiaè o te tupu ra,
 na te taata èê ia e horomii.

⁸ Ua horomiihia Ìteraèra!

E riro rātou i roto i te mau fenua nei
 mai te fārii aore roa i auhia atu.

⁹ Ua reva hoì rātou i Àtura,
 mai te âtini ôviri i moèmoè ra,
 ua tārahu Èferaima i te feiā e hinaaro mai.

¹⁰ No te mea rā ua tārahu rātou io te êtene ra,
 e haaputuputu vau ia rātou i teie nei,
 e òre hoì rātou e roaroa, ua māuiui,
 no te teiaha no ô i te arii o te mau tāvana ra.

¹¹ No te mea ua faarahi Èferaima i te fata e rave rahi ei hara,
 e riro taua mau fata ra ei hara na na.

¹² E rave rahi ta ù parau ture i pāpaì atu ia na,
 ua faarirohia rā te reira ei mea huru ê.

¹³ Te mau tūtia ta rātou e hōpoi mai ia ù nei, te faatūtia nei rātou,
 e te àmu nei i te ìò:

i òre ai Iehova i ìte atu ai ia rātou.

E i teie nei o ia e manaò ai i to rātou ìno,

a tāhoo atu ai hoì i ta rātou hara:

ei hoì ia rātou i Àifiti.

¹⁴ Ua haamoè hoì Ìteraèra i tei hāmani ia na ra,
 e ua patu hoì i te hiero anaè.

— Ua faarahi hoì Iuta i te òire âua.

E hōpoi rā vau i te auahi i nià i te mau òire no na,

e àma te mau fare rarahi i te reira.

E àmu Ìteraèra i te māa viivii

9¹ Eiaha, e Ìteraèra,
 e òaòà i te òaòàraa, mai ta te mau taata ra,

ua tāiva hoì òe i to òe Atua,
 ua hinaaro òe i te tārāhu
 i te mau vāhi papairaa tītona atoà ra!
² E òre rātou e àmu i to te vāhi papairaa e to te fārii vine,
 e vare hoì rātou i te uaina āpī.
³ E òre rātou e pārahi i te fenua o Iehova;
 e hoì rā Èferaima i Àifiti,
 e ei Àtura rātou e àmu ai i te mea viivii ra.
⁴ E òre rātou e nīnii i te uaina na Iehova;
 e òre hoì ta rātou mau tūtia e ìtehia mai e ana.
 E riro ta rātou māa mai te māa a te feiā e òto ra,
 e te feiā atoà e àmu ra e riro i te viivii;
 no to rātou iho hiaai i ta rātou māa,
 e òre e tae i roto i te fare o Iehova.
⁵ E aha òutou i te mahana âmuiraa moà ra,
 e te mahana ôroà na Iehova?
⁶ Inaha hoì, ua haere ê rātou i taua taparahi nei;
 na Àifiti rātou e haaputu,
 e na Memefi rātou e tahu;
 to rātou mau fare mātahataha i hoochia i ta rātou ârio, e î ia i te ìriāèò:
 e tupuhia to rātou mau tiàhapa i te rāau taratara.

E hāmani-ino-hia te perofeta

⁷ Ua tae i te ànotau e tāhoohia atu ai,
 ua tae i te ànotau e faautuàhia atu ai:
 E ìte Ìteraèra!
 Ua nenevahia te perofeta,
 e ua maamaahia te taata no na te vārua ra,
 no te rahi o to òe ra ìno,
 e to òe tāiroiro,
 e roohia mai ai òe e teie nei mau mea.
⁸ Te tiaì atu ra Èferaima i te tauturu no ô i taù Atua;
 e au te perofeta i te mārei a te ìmi manu i tana ra mau haereà,

e te rahi ra te riri i te fare o to na Atua.

⁹ Ua ìno rātou mai tei te ànotau i Tipea ra.

E manaò o ia i ta rātou parau ìno,

e tāhoo hoì o ia i ta rātou hara.

Te mau fifi no roto mai i te îtoro tahito

¹⁰ Mai te ìteraa i te vine,

i te mētēpara,

o to ù ia ìteraa ia Ìteraèra.

Mai te tute matamua

i nià i te tute i te pararaa matamua ra,

o to ù ia hiòraa atu i to òutou hui metua.

Haere atu ra rātou i Paara-Peora,

e ua faataa ia rātou no te parau haamā,

e ua riro ei mea faufau mai to rātou i hinaaro ra.

¹¹ Âreà o Èferaima, e maùe ê atu to na maitaì mai te manu pererau ra:

aore e fānauaa,

aore e hapūraa,

aore e tōraa.

¹² E haapaari noa rātou i ta rātou tamarii,

e haamouhia ia e au i roto i te taata atoà nei.

E pohe hoì to rātou ia faaruèhia rātou e au ra!

¹³ O Èferaima, mai ia Tūria atoà ta ù e ìte nei, tei tanuhia i te vāhi maitaì;

e fānau mai ra ta Èferaima mau tamarii no te taparahi noa.

¹⁴ E hōroà atu òe ia rātou, e Iehova...

E aha rā ta òe ia hōroà atu?

E hōroà atu òe ia rātou i te ôpū e taahi noa i te tamarii,

e te ū marō ra!

¹⁵ Te vai ra ta rātou parau ìno i Tīratara i mua i taù aro nei;

i reira to ù ririraa atu ia rātou.

No te ìno o ta rātou parau,

e tiahi ê atu vau ia rātou i to ù nei fare.

E òre au e aroha faahou ia rātou;

hui arii tāiva anaè to rātou.

¹⁶ Ua àuparahia Èferaima,

ua marō to rātou aa;

e òre rātou e huerohia;

e ia hotu rātou ra,

e taparahihia e au te tamarii here o to rātou ôpū.

¹⁷ E faaruè taù Atua ia rātou,

no te mea aore rātou i faaroo ia na;

e riro rātou ei hūoi i roto i te mau êtene.

Te hopeà o te faatereraa arii e te mau haamoriraa îtoro

10 ¹ E vine âmaa toro Ìteraèra,
e ua rahi roa to na hoturaa.

E mai te rahi o to na ra hotu,

ua rahi atoà tana ra mau fata;

e mai to na ra fenua i maitaì ra,

i hāmani ai o ia i te hohoà maitaì.

² Ua feàapiti to rātou âau:

ei teie nei rātou e pohe ai.

Na na e haapararī i ta rātou mau fata i raro,

e haamou hoì i to rātou mau hohoà.

³ Te parau ra rātou i teie nei:

Aita o tātou e arii,

no te mea aore tātou i mataù ia Iehova:

e nā hea mai hoì te arii ia tātou nei?

⁴ E parau faufaa òre,

ta rātou ia tapu ra,

e te haavare hoì

ia fafau i te faufaa ra,

e te tupu nei te utuà mai te rāau maramara

i roto i te âroteraa o te âua ra.

⁵ No te tafa i Pete-Àvena e mataù ai to Tāmāria;
o to na iho hoì mau taata tē òto ia na,
e tei faatūtia atu ia na,
e ua òaòà ia na, i to na iho ùnaùna,
ia taa ê atu ia na ra.

⁶ E hōpoihiā hoì o ia i Àtura,
ei taoà na te arii ra na Iarepa.
O te haamā tē noaa ia Èferaima.
E haamā hoì Ìteraèra i ta na iho parau.

⁷ Àrèa Tāmāria ra, ua tāpū-ê-hia to na arii,
mā te ùfaùfa i nià i te ìriātai ra.

⁸ Te mau vāhi teitei no Àvena ra, te hara a Ìteraèra, e haamouhia
ia;

e tupu te rāau taratara e te mōtuu i nià i ta rātou mau fata.

E parau hoì rātou i te mau mouà e: «Tāpoì mai ia mātou!»

E te mau âivi: «Mairi mai i nià ia mātou!» ⁹ Ua hara òe, e Ìteraèra
e,

mai te ànotau mai ā i Tipea ra!

I reira to rātou tiàraa,

aore ānei rātou i roohia i te tamaì i te feiā rave hara i Tipea!

¹⁰ Ia faautuà atu vau ia rātou, o to ù ia hinaaro;

e putuputu mai te mau taata ia rātou,

ia faautuàhia rātou i nā hapa e piti na rātou ra.

¹¹ E riro Èferaima mai te puaatoro ufa faaratahia ra,

e mea au na na ia taataahi i te tītona;

e nā nià iho hoì au i tana àî nehenehe ra,

e na ù Èferaima e faahoro,

e na Iuta e ârote,

e na Iatōpa e haapararī i te repo.

¹² E ueue i ta òutou iho mā te parau-tià,

a òòti ai i tei tupu ra i te aroha,

a ûtaru i to òutou iho fenua i vaiiho-noa-hia ra!

Mai teie nei e tià ai ia ìmi ia Iehova,

ia tae mai o ia e haamāiri i te parau-tiā i niā ia òutou.

¹³ Ua ârote òutou i te ìno,

e ua òòti i te pohe,

e ua àmu i te māa haavare na òutou.

No te mea ua tiāturi i ta òe iho haapaòraa,

i te rahi o to òe ra mau taata pūai.

¹⁴ E tupu hoì te àtutu i roto i to òe ra mau taata,

e te mau pare atoà, e pau roa ia,

mai Pete-Àrepera

i pau ia Taramana

i te mahana àrora ra,

ua taora-haapararī-hia te metua vahine i niā i nā tamarii ra.

¹⁵ E nā reira atoà Pētera ia òutou na,

no ta òutou parau ìno rahi.

Ei te poi-poi e faataa-ê-hia ai te arii o Ìteraèra.

Te Atua, te hoê metua tei haafaufaa-òre-hia e tana tamaiti

11 ¹ I vai tamarii noa na Ìteraèra i aroha atu ai au ia na:
e ua tii au i taù tamaiti i Àifiti.

² Te tiàoro atu ra teie ia rātou, o to rātou ia faaruèraa mai;

ua faatūtia rātou i te mau Paara,

e ua tūtui i te mea noànoà na te mau îtoro.

³ I haapii noa vau i te Âti-Èferaima i te haere,

i te raverāa i to rātou rima;

aita rātou i ìte e, o vau tei faaora ia rātou.

⁴ Ua aratai au ia rātou i te taura a te taata nei,

i te tāmū ra i te aroha.

E ua riro vau ia rātou mai te taata i haamāmā i te tuto i niā i te âi
ra,

ua tuu vau i te māa ia rātou.

⁵ E òre hoì rātou e hoì i te fenua ra i Àifiti;

e o to Àtura to rātou arii,

no te mea aita i tiā ia rātou ia hoì mai ia ù nei.

⁶ E vai tāmāu ā te òè i nià i to rātou mau òire,
e pau hoì to rātou mau âmaa,
e pohe hoì i ta rātou iho parau.

E upootià te aroha o te Atua

⁷ Te haapāhee tāmāu nei to ù mau taata ia ù nei;
e parau noa ā rātou i taua feiā ra ia haapaò i Tei Teitei ra,
e òre roa te hoê e faateitei ia na.

⁸ E nā hea vau i te tuuraa atu ia òe, e Èferaima e?
E nā hea vau i te faaruèraa atu ia òe, e Ìteraèra e?
E nā hea vau i te faariroraa atu ia òe mai ia Àtama?
E e riro ai òe mai ia Tepoima ia ù?

Ua huru ê taù âau i roto ia ù nei,
e te tupu nei hoì taù tātarahapa i teie nei.

⁹ E òre au e faatupu i te riri ûàna no ù ra,
e òre au e fāriu atu e rave haapau roa ia Èferaima;
e Atua hoì au,
eere i te taata;

o Tei Moà i rotopū ia òe ra:
e òre au e haere atu ia òe mā te ûàna.

¹⁰ E pee rātou ia Iehova,
ia ûâ o ia mai te riona ra,
ua ûâ anaè o ia ra,
ei reira ta rātou mau tamarii e rū mai ai mai te tooà-o-te-rā ra.

¹¹ E rū mai rātou mai te manu pererau mai Àifiti mai,
e mai te ûûairaò mai te fenua mai ra mai Àtura.
E na ù rātou e faanofo i roto i to rātou ra mau ùtuafare
— te nā reira mai ra Iehova.

¹² Ua haaàti mai Èferaima ia ù i te haavare,
e te ùtuafare o Ìteraèra i te haapaìà;
te mana ra rā Iuta i te Atua,
e te vai haavare òre nei ia i Tei Moà roa ra.

E poritita haavare

12 ¹ Te àmu nei Èferaima i te matai,
 e te pū nei i te maoaè;
 te faarahi nei o ia i te haavare e te haru, aita e mahana tuua;
 ua faaau rātou i te parau ia Àtura,
 e te faahorohia nei te monoì i Àifiti.

Te tupuna o Ìteraèra, o Iatōpa te taata haavare

² E mārōraa ta Iehova ia Iuta,
 e faautuà atu o ia ia Iatōpa i tei au i ta na ra mau parau,
 e tāhoo atu o ia ia na i ta na i rave ra.
³ I roto o ia i te ôpū i te haruraa i te poro âvae o tana tuaana,
 e no to na pūai, e mana arii to na i te Atua ra.
⁴ Oia ia, e mana arii to na i te merahi ra,
 tupu atu ra ta na ia na i òto ra, e ia faateni atu ia na ra;
 i Pētera to na ìteraa atu ia na,
 e i reira te parauraa mai ia tātou.
⁵ O ia te Atua Tapaota ra, o Iehova;
 Iehova to na iòà i haapaòhia ra.
⁶ E i teie nei, e fāriu òe i to òe ra Atua.
 E haapaò i te aroha hāmani maitai ra e te parau au,
 e àti tāmāu māite i to òe ra Atua!
⁷ E taata hoo, e fāito haavare tei tana rima,
 e mea tià ia na te hāmani ìno ia vētahi ê.
⁸ Ua parau hoì Èferaima:
 Ua riro vau ei taata taoà,
 ua ìtea ia ù te taoà na ù,
 e i ta ù atoà ra mau òhipa;
 e òre e ìtea ia rātou te ìno,
 ei hara na ù.
⁹ O to Atua ra vau, o Iehova,
 o tei aratai mai ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti.

E haapārahi faahou ā vau ia òe i roto i te tiàhapa,
mai tei te ànotau i te âmuiraa moà ra.

¹⁰ I parau noa vau i te vaha o te mau perofeta,
e i faarahi noa vau i te ôrama,
e te fāitoraa na te mau perofeta.

¹¹ E hara tei Tireata,
e mea faufaa òre mau ā te mau îtoro.
Te faatūtia nei rātou i te puaatoro i Tīratara;
e ua riro ta rātou mau fata mai te puèraa òfai i te vāhi ârotehia i te
mau âua ra.

¹² Horo atu ra Iatōpa i te fenua ra o Àrama,
tāvini atu ra hoì Ìteraèra i te vahine,
e no te vahine ā i tiaì ai o ia i te nana māmoe e te mau nana puaatoro.

¹³ E ua arataì mai Iehova
ia Ìteraèra mai Àifiti mai i te rima o te perofeta,
e na te perofeta rātou i tiaì.

¹⁴ Ua faatupu rā Èferaima i te riri rahi:
i vaiiho ai te Fatu i to na toto i nià ia na iho,
e tāhoo atu o ia i te faaìno na na ra.

Te ano e fā mai i nià ia Ìteraèra

13 ¹ A parau ai Èferaima
mā te rūrūtaina:

ua teitei o ia i Ìteraèra i reira.

Ia na rā i rave i te hara i Paara,
pohe iho ra o ia.

² E tenā na, te rahi noa mai ra ta rātou hara,
e ua hāmani i te tahi hohoà faatōhia ra,
e no to rātou ìte ua hāmani i te mau îtoro i to rātou ârio ra;
e òhipa anaè ia na te feiā tahuà.

E te parau ra rātou i te reira:

Te feiā e faatūtia ra,
e hoì ia i te mau tafa ra!

³ E i teie nei, e riro rātou mai te ata poi poi,
 e mai te hau poi poi e pee ra,
 mai te ota e pee i te pūāhiohio no nià i te vāhi papairaa,
 e mai te au auahi no roto i te haapīpiharaa auahi ra.

⁴ O vau rā to òe Atua, o Iehova,
 o tei aratai mai ia òe mai te fenua ra mai Aifiti.
 E aita hoì o òe Atua i ìte, maori rā o vau,
 aita atu hoì e Ora ê, maori rā o vau.

⁵ Ua ìte au ia òe i te mētēpara,
 i te fenua poi hā rahi ra.

⁶ Mai ta rātou àmuraa ra,
 o to rātou ia paia;
 i î aè ra rātou e teitei atu ra to rātou âau;
 i haamoè ai rātou ia ù nei.

⁷ E i teie nei, e riro vau mai te riona ra ia rātou;
 e mai te nēmera i te aratià ia hiò vau ia rātou;

⁸ e fārerei atu vau ia rātou mai te tāpa i ère i te fanauà;
 e hāhae au i te hihirauàpe i to rātou âau;
 e ei reira rātou e pau roa atu ai ia ù mai ta te riona ra:
 e na te mea taehae rātou e hāhae e huàhuà noa aè.

⁹ E Ìteraèra e,
 ua pohe òe ia òe iho,
 te vai nei rā te tauturu ia òe ia ù nei.

¹⁰ Tei hea to arii? Tei hea o ia?
 Ia faaora o ia ia òe i to òe atoà ra mau òire!
 E to òe ra feiā haavā ta òe i parau ra e:
 Hō mai i te hoê arii e te mau tāvana!

¹¹ Ua hōroà atu hoì au i te tahi arii no òe mā te riri,
 e ua rave ê atu vau ia na mā te riri ā.

¹² Ua ruuruuhia te hara o Èferaima,
 ua haaputuhia to na ìno i roto i te puèraa ra.

¹³ E roohia o ia i te māuiui mai to te vahine i tata i te fānau ra;
 e tamaiti ìte òre ùna o ia:

i faatautau ai o ia i te fānauraa.

¹⁴ E faaora vau ia na i te âpoo ra,
e hoo faahou atu vau ia rātou mai te pohe mai.

E te pohe e, ei hea to òe tara?

E te âpoo e, ei hea to òe âpoo?

E moè ê te tātarahapa i to ù nei mata!

¹⁵ Hotu rahi noa to na i roto i to na ra mau taeaè,
e tupu mai te hoê matai no te hitià-o-te-rā mai,
e farara mai te hoê matai no Iehova mai te mētēpara mai.

E ta na ra pape ora, e marō ia,

e ta na ra pape pihaa, e tamarōhia ia,

e na te reira e faaìno i te taoà ra i te mau mea maitatai hinaarohia
ra.

¹⁶ E ano Tāmāria,

no te mea ua pātoì o ia i te parau a to na ra Atua.

E hià to na taata i te òè,

e taora-haaparari-hia ta na ra mau àruàru rii,

e to rātou mau vahine hapū ra, e âtorehia ia.

Te faaoraraa i te nūnaa tāiva

14 ¹ E Ìteraèra e, e fāriu mai òe i to Atua ra ia Iehova,
no te mea ua hià òe i to òe ra ìno.

² E rave òutou i te parau,

a fāriu ai ia Iehova.

A parau ai ia na e: E faaòre mai i te mau hara atoà,
a fārii mai ai ia mātou mā te aroha!

A hōroà atu ai mātou

i te tūtia o to mātou vaha.

³ E òre mātou e manaò ia Àtura ei faaora ia mātou.

E òre mātou e faahoro i te puaahorofenua no Àifiti,

e òre hoì mātou e parau faahou e: «O òutou to mātou atua!»,
o tei hāmanihia e to mātou rima.

Ei ia òe hoì te feiā ôtare ra e arohahia mai ai.

⁴ Na ù e faaora i to rātou pāhee i muri,
na ù e aroha noa atu ia rātou,
ua ruri-ê-hia hoì taù riri ia rātou.

⁵ E riro vau mai te hau ia Ìteraèra,
e tiarehia hoì o ia mai te riri,
e toro hoì to na aa mai ia Repanona.

⁶ E âano ê atu to na ra mau ohi,
e riro hoì to na nehenehe mai te ôrive,
e to na hauà e riro mai te mau âreti i Repanona.

⁷ E hoì mai rātou,
o tē pārahi i raro aè i to na iho maru,
e ruperupe rātou mai te tītona,
e toro ê noa rātou mai te vine;
e to na hauà, e riro ia mai te vine i Repanona ra.

⁸ E aha ta ù ia rave faahou i te mau îtoro?

E nā reira mai Èferaima?

Ua faaroo vau ia na, e ua hiò vau ia na.
mai te peruti ruperupe ra vau:
no ô nei atu ia ù nei to òe hotu.

⁹ O vai te taata paari?

E ìte ai i teie nei mau parau?

E te haapaò maitaì, e na na e haamanaò.

Ua tià te mau haereà o Iehova:

e te feiā parau-tià e nā reira ia i te haere,
âreà te feiā rave hara ra, e hià ia i reira.

TE PUTA A IOERA

Te manumanu e te paùrā

1 ¹ Te parau a Iehova i tae mai ia Ioera a Fētuera:
² Faaroo mai i teie, e te mau taata paari ra!
E fāriu mai i te tarià, e te mau taata atoà o te fenua nei!
Tei to òutou ra ànotau teie i te tupuraa,
eiaha atu ā ia i te ànotau o to òutou mau metua ra?
³ E faaite i ta òutou mau tamarii i te reira,
e na ta òutou mau tamarii e faaite atu i ta rātou iho mau tamarii,
e na ta rātou mau tamarii e faaite i te tahi atu uì!
⁴ O tei faatoehia e te vīvī ra,
ua àmuhia ia e te àrape,
e tei faatoehia e te àrape,
ua àmuhia ia e te hē;
e tei faatoehia e te hē ra,
ua àmuhia ia e te vāvā.
⁵ E ara, e te feiā taèò, e òto!
E auē, òutou atoà i inu i te uaina ra,
i te uaina monamona ra;
ua faaèrehia hoì to òutou vaha i te reira!
⁶ Teie mai ra hoì te tahi nūnaa tei nià i to ù ra fenua, e feiā pūai rahi,
e te hope òre ia taiò ra.
E niho riona to rātou niho,
e te niho taa o te riona ufa, to rātou?ia.
⁷ Ua pau taù vine ia rātou;
e ua hōhore i te ìri o taù tute;
ua pau roa ia rātou, e ua faaruèhia;

e ua teatea te mau âmaa ra.

⁸ A òto mai te pāretēnia i tātuhia i te àhu òto ra,
i tana tāne i faaipoipohia i tana âpīraa ra!

⁹ Te tūtia àmu e te tūtia inu, ua faaòrehia ia i te fare o Iehova;
ua mihi te pupu tahuà, te mau tāvini o Iehova.

¹⁰ Ua pau te âua māa,

ua mihi te repo;

ua pau hoì te tītona,

ua marō te uaina âpī,

ua iti te monoì.

¹¹ Ia haamā òutou, e te mau faaàpu?ra,

ia auē hoì, e te mau tope vine,

i te tītona e te tērite,

no te mea ua òre te àuhune o te fenua nei.

¹² Ua marō te vine,

e ua taupe te tute;

te rēmuna, e te tāmara, e te remoni,

e ua tae te ôriorio i te mau rāau atoà o te fenua nei...

E ua ôriorio atoà te òaòà i te taata atoà nei.

Piiraa no te haapaeraa māa, e no te tiàoro i te Fatu

¹³ A tātua na ia òutou iho, mā te òto, e te pupu tahuà e!

A auē, e te feiā tōroà i te fata ra!

E haere mai, e taòto i roto i te àhu òto, e ao noa aè,

e te mau tāvini o te Atua e!

Ua faaòrehia hoì te tūtia àmu e te tūtia inu i te fare o to òutou Atua.

¹⁴ A ôpua na i te haapaeraa māa, a faataa na i te tahi mahana moà,

a ope mai i te feiā paari e te taata atoà o te fenua nei,

i te fare o to òutou Atua, o Iehova,

a tiàoro hua atu ai ia Iehova!

Te mahana o te Fatu, e mahana haapoheraa

¹⁵ Âuē! I teie nei mahana e!

Te fātata mai ra te mahana o Iehova?:

ei pohe ia no ô mai i te Pūaihope e tae mai ai.

¹⁶ Eere ānei ua òòti-ê-hia ta mātou māa i mua i to mātou mata?

E te òaòà e te reàrèa i te òòti-atoà-raahia

i te fare o to tātou Atua?

¹⁷ Ua pohe te huero rāau i raro aè i to rātou repo,

ua ano te mau fare vairaa taoà,

ua pararī te mau vairaa māa,

ua ôriorio hoì te mau tītona.

¹⁸ O te autā o te mau puaa e!

E te ahoaho o te mau puaatoro e,

e no te mea aita a rātou māa;

e ua pau te mau nana māmoe i te pohe.

Pure a te perofeta

¹⁹ O òe ta ù e tiàoro atu nei, e Iehova e!

Ua pau hoì te mau māa o te mētēpara i te àma i te auahi,

e ua pau roa te mau rāau o te fenua nei i te ura.

²⁰ Te pii nei te mau puaa o te fenua nei ia òe,

ua pau hoì te pape rii tahe ra i te marō,

e ua pau hoì te mau māa o te mētēpara i te auahi.

Te fātata mai ra te mahana o te Fatu

2 ¹ Faaòto òutou i te pū i Tiona!

Faaòto ei faaite i taù mouà moà nei?!

Ia rūrūtaina te taata atoà o te fenua nei!

Te haere mai ra hoì te mahana o Iehova,
te fātata mai ra.

² E mahana pōuri e te rumaruma,

e mahana ata e te pōuri taòtaò,

mai te àrehurehu hōhorahia i nià i te mau mouà,

i te haereà mai taua feiā rahi ra, e te pūai.

Aore e faaauraa i te reira mai tahito mai ā,

e aita hoì e faaauraa i te reira a muri aè,
e tae noa atu i te mau matahiti i te mau uì atoà e rave rahi.

³ E pau auahi tei nā mua mai ia rātou?;

e muri aè ia rātou, e auahi ura ia;

mai te ô ra o Ètene te fenua i mua ia rātou,

e i muri aè ia rātou ra, mai te ano o te mētēpara ia;

e aore roa hoì e taoà e toe ia rātou!

⁴ To rātou ra huru, mai te huru ia o te mau puaahorofenua ra,

e mai te feiā puaahorofenua ra to rātou horo.

⁵ Mai te haruru o te mau pereòo

i nià i te mau upoo mouà ra ia ôuà rātou.

Mai te àhehe o te auahi ura

e pau ai i te àihere ra,

e riro rātou mai te feiā ètaèta

ia haamauhia no te àro ra.

⁶ E māuiui rahi to te taata i mua ia rātou,

e tupuhia te mau mata atoà o te taata nei i te èreère.

⁷ E horo rātou mai te taata pūai ra,

e paìuma rātou i te âua mai te feiā tamaì ra;

e haere hoì rātou atoà e àti noa aè, nā to na iho ra èà,

e òre rātou e òhipa ê i to rātou mau haereà.

⁸ E òre hoì te tahi e tute noa atu i te tahi,

e haapaò ā ia i to na iho ra èà, e àti noa aè;

e ia hià rātou i nià i te òè ra,

e òre rātou e puta.

⁹ E horo haere noa rātou i roto i te òire,

e horo rātou nā nià i te patu ra,

e paìuma hoì i nià i te fare,

e tomo rātou nā roto i te haamāramarama mai te èiā ra.

¹⁰ E àueue te fenua i mua ia rātou,

e rūrūtaina hoì te mau raì,

ua pōuri te mahana e te marama,

e aore aè ra te mau fetià i ànaàna mai.

¹¹ Na Iehova e faaïte i to na reo nā mua i te nuu na na ra:
 e rahi roa hoï ta na pūhapa,
 e pūai hoï to na o tei faatupu i ta na parau;
 e riro hoï te mahana o Iehova i te rahi,
 e te riàrià rahi:
 e tià ai ia vai ia faaòromaï?

E taime teie no te hoïraa i te Fatu

¹² E i teie nei rā
 — te parau mai ra Iehova —
 e fāriu mai òutou ia ù mā te âau atoà,
 e mā te haapaeraa māa, e mā te òto, e mā te mihi!
¹³ To òutou âau tē hāhae, eiaha to òutou àhu,
 a fāriu ai i to òutou Atua, ia Iehova ra;
 e hāmani maitaï rahi to na, e te aroha rahi,
 e òre e rū i te riri, e te maitaï rahi,
 e tātarahapa o ia i te ìno i faaïtehia mai.
¹⁴ Peneiaè o ia o te fāriu mai,
 e o te tātarahapa,
 e o te vaiiho mai i te tahi maitaï i muri aè ia na ra,
 — i te tahi tūtia àmu e te tahi tūtia inu, na to òutou Atua, na Iehova?
¹⁵ A faaòto na i te pū i Tiona!
 A ôpua na i te haapaeraa māa,
 faataa na i te tahi mahana moà!
¹⁶ Haaputu na i te mau taata,
 faataa na i te âmuiraa!
 Parau atu i te feiā paari,
 i haaputu mai i te mau tamarii,
 e tei òte i te ū ra!
 Ia haere te tāne faaipoipo-âpī-hia i rāpaeàu i to na fare,
 e te vahine faaipoipo-âpī-hia i rāpaeàu mai i to na piha!
¹⁷ Ia òto te pupu tahuà, te mau tāvini o Iehova,
 i te ārea i te poretito e te fata ra,

ia parau hoì rātou e:

Faaherehere i to mau taata, e Iehova?!

E eiaha òe e hōroà i to terero ei faaìnoraa,
ia faahepo te mau fenua i nià ia rātou!

E aha rā e tià ai ia parauhia i roto i te taata atoà ra e:

«Tei hea to rātou Atua?»

E pāhono te Fatu i to na nūnaa

¹⁸ Ei reira Iehova e faaitoito ai i to na fenua;

e aroha o ia i to na taata.

¹⁹ E parau hoì Iehova i reira,

e nā ô i to na taata:

Inaha, e hāpono atu vau i te tītona na òutou,

e te uaina, e te monoì,

e māha hoì to òutou hiaai i reira;

e òre au e faariro faahou ia òutou ei faaìnoraa na te mau fenua.

²⁰ E faataa ê atu vau i te nuu i apatoèrau ra ia òutou,

e tiahi ê atu vau ia na i te fenua ano e te pāpāmarō,

to na mata e fāriu tià ai i te moana i te pae i te hitià-o-te-rā ra,

e to na hopeà e fāriu tià i te moana i te pae i te tooà-o-te-rā ra;

e pee to na hauà,

e tae to na hauà ìno i nià,

rahi noa atu ā ta na i rave.

²¹ Eiaha e mataù, e te fenua e,

òuàùà noa i te òaòà,

e peu rahi ta Iehova e rave!

²² Eiaha e mataù, e te mau puua o te fenua e,

te tupu nei hoì te àihere o te mētēpara,

e ua hotu te rāau i ta na māa,

te tute e te vine, tē faahope i to rāua pūai.

²³ E òutou hoì, e te tamarii a Tiona, e òuàùà,

e òaòà i to òutou Atua, ia Iehova,

ua hōroà mai hoì i te ua àuhune,

e ua haamairi mai o ia i te tuāua i niā ia òutou, e te ua àuhune,
e te ua faatupu māa, mai tei mūtaa iho ra.

²⁴ E î te vāhi papairaa i te tītona,
e î hoì e manii atu te vairaa i te uaina e te monoì.

²⁵ E faahoì mai au ia òutou i to te mau matahiti i àmuhia e te àrape
ra,

te hē, e te vāvā, e te vīvī,
i taù nuu rahi ta ù i tonono atu ia òutou na.

²⁶ E àmu hoì òutou i te māa
mā te rahi e te paia,
a haamaitaì ai i te iā o to òutou Atua, o Iehova,
o tei huru ê hoì ta na rāveà ia òutou?:
e òre roa hoì to ù ra mau taata e haamā.

²⁷ E ìte hoì òutou e, tei roto vau ia Ìteraèra,
e o to òutou Atua ra vau, o Iehova,
aita atu,
e òre roa to ù ra mau taata e haamā.

E nīnii te Fatu i to na vārua i niā i te tāatoà

²⁸ E muri aè i te reira, e nīnii atu ai au i taù vārua i niā i te taata
atoà:

e tohu hoì ta òutou mau tamarii tamaroa e te mau tamahine;
e tāòtoòtoāhia mai to òutou mau taata paari,
e ìte to òutou mau taata āpī i te ôrama.

²⁹ E nīnii atu vau i taù vārua i niā i te mau tāvini tāne, e i niā i te
mau tāvini vahine,

ia tae i taua ànotau ra.

³⁰ E faaite au i te piri i niā i te mau raì,
e i niā atoà i te fenua:

i te toto e te auahi, e te pou auahi anaè;

³¹ e faarirohia te mahana ei pōuri,

e te marama ei toto,

a tae ai i taua mahana rahi riàrià o Iehova ra.

³² E riro hoì e, o tei taù i te iòà ra ia Iehova, o tei faaorahia ia,
 ei te mouà ra hoì ei Tiona e ei Ierutarema te ora, ta Iehova i parau
 mai ra,
 i roto hoì i te toeà taata ta Iehova e parau ra.

Te haavāraa a te Atua i te mau nūnaa

3 ¹ Inaha hoì, ei te reira ra ànotau, ei te reira ra taime,
 ia faahoì mai au i te tītīraa o Iuta e Ierutarema,
² e haaputuputu atoà mai au i te mau fenua atoà,
 e arataì mai au ia rātou i raro i te peho o Iehotafata;
 ei reira vau e faautuà atu ai ia rātou i to ù ra mau taata,
 e to ù ra tufaa ia Ìteraèra, ta rātou i haapūrara i te mau fenua ra,
 e ua tufa iho ra i to ù ra fenua no rātou iho.
³ Ua tuu iho ra hoì rātou i te terero i to ù ra mau taata;
 e ua hoo atu ra rātou i te tamaiti hoê i te faaturi,
 e ua tārahu atu ra i te pōtii hoê i te uaina, ia inu rātou.
⁴ E aha ta òutou parau ia ù nei,
 e Tūria, e Titona,
 e to te hiti atoà i Firiteti?
 E tāhoo mai ānei òutou ia ù nei?
 Ia tāhoo mai òutou ia ù nei,
 e faahoì atu vau i ta òutou hoo i nià ia òutou iho, eita e māhia!
⁵ No te mea ua rave òutou i taù ârio e tau àuro;
 e ua hōpoi òutou i te mau taoà maitataì e te nehenehe
 i roto i to òutou mau hiero ra.
⁶ Te mau tamaroa i Iuta e te mau tamaroa i Ierutarema tei hoohia e
 òutou i to Iavana,
 ia taa ê atu rātou ia òutou i to rātou ra vāhi.
⁷ Inaha, e faatià vau ia rātou i tenā na vāhi,
 i tei hoohia rātou e òutou na,
 e faahoì mai au i te tāhoo ia òutou i nià i to òutou na upoo.
⁸ E na ù e hoo i ta òutou mau tamaroa e ta òutou mau tamahine i te
 rima o te mau tamarii a Iuta,

e na rātou e rave ia rātou e hoo atu i to Tēpa, to te fenua roa ra;
— te nā reira mai ra Iehova.

Àroraa hopeà e haavāraa

⁹ Faaite òutou i te mau fenua i teie nei parau!

Faaineine i te tamaì, faatià na i te feiā pūai!

Haafātata mai i te feiā tamaì e haere mai i nià!

¹⁰ A tiàpài na i ta òutou âuri ârote ei òè,

e ta òutou mau tipì tope rāau ra ei māhae!

A parau ai tei paruparu ra:

Ua ètaèta vau!

¹¹ E haaputuputu, e haere mai,

e te mau fenua,

e haaputuputu òutou e àti noa àè!

E tuu rā Iehova i to òutou feiā pūai i raro i reira!

¹² Faaaraara mai te mau fenua,

e haere mai i te pohe o Iehotafata!

ei reira vau e pārahi ai e haavā i te mau fenua e haaàti mai nei.

¹³ A māoà na i te òòti i roto,

ua para te māa àuhune!

Haere mai, e pou i raro,

ua î te neneïraa,

e ua manii te mau vairaa i rāpae!

Ua rahi ta rātou hara.

¹⁴ E rave rahi, e rave rahi,

i te peho e faatiàhia ai ra!

Ua fātata hoì te mahana o Iehova

i te peho e faatiàhia ai ra.

¹⁵ E haapōurìhia te mahana e te marama,

e òre hoì te mau fetià e ànaàna mai.

¹⁶ E ûâ mai hoì Iehova i Tiona,

e haapūrora mai o ia i tana reo i Ierutarema:

e àueue hoì te mau raì e te fenua.

E riro rā Iehova ei haapūraa no to na ra taata, e ei pare no te tamarii a Ìteraèra.

¹⁷ E ìte hoì òutou e, e to òutou Atua ra vau, o Iehova,
e tei Tiona te pārahiraa, taù mouà moà ra.
E moà hoì Ierutarema,
e òre te taata èê e haere nā roto.

E tau àuhune âpī no te nūnaa o te Atua

¹⁸ E ia tae i taua mahana ra,
e faatōpatapata mai ai te mau mouà i te uaina monamona,
e tahe hoì te mau âivi i te ū,
e te mau pape atoà i Iuta ra, e riro o ia i te tahe;
e pihaa mai hoì te hoê pape i te fare o Iehova,
e papehia iho ra te peho ra o Titima.

¹⁹ E riro Àifiti i te faaanohia;
e riro hoì o Ètoma ei mētēpara faufaa òre,
i to rātou rave ûàna i te tamarii a Iuta,
no te mea ua manii ia rātou te toto hara òre i to rātou ra fenua.

²⁰ E tià rā Iuta i te pārahiraa e a muri noa atu;
e Ierutarema i terā uì, i terā uì.

²¹ E tāhoo atu vau i to rātou toto aore i tāhoochia ra;
o vau nei ā, o Iehova,
o tei pārahi i Tiona.

TE PUTA A ÀMOTA

1 ¹ Te mau parau a Àmota, i roto i te mau tiaì puaa i Tētōa ra, ta na i ìte i te ôrama ia Ìteraèra, i te ànotau ia Ûtia arii no Iuta, e te ànotau hoì ia Ieropoama a Ioata, e arii no Ìteraèra, a piti aè ra matahiti i mua aè i te àueueraa fenua ra.

² Ua nā ô mai ra o ia:

E ùùru mai Iehova i Tiona,

e pūrora mai to na reo mai Ierutarema.

E auē hoì te mau pārahiraa o te tiaì māmoe ra,

e te upoo o Taremera, e ôriorio ia.

Te faahapa nei te Fatu ia Ìteraèra e te mau nūnaa tāpiri

Te mau Àramea

³ — Te nā ô mai ra Iehova:

No nā hapa e toru a Tamateto,

e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na ra utuà:

no te mea ua papaì rātou ia Tireata i te papaìraa âuri ra,

⁴ e hōpoi rā vau i te auahi i nià i te fare o Hataèra,

e pau te mau aoraì o Penehata i te reira.

⁵ E ôfati au i te mau teà i Tamateto,

e òòti ê atu vau i te taata i te peho ra i Àvena,

e tei mau hoì i te tēpeta i Pete-Ètene?;

e reva te mau taata i Àrama ei tītī i Tira,

— te parau mai ra Iehova.

Te mau Firiteti

⁶ — Te nā ô mai ra Iehova:

No nā hapa e toru a Tata,
 e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na utuà:
 no te mea e taata rahi ta rātou i aratai tītī noa,
 ia pūpū atu ia rātou i to Ètoma,
⁷ e hōpoi rā vau i te auahi i nià i te âua i Tata,
 e pau hoì te mau aoraì i reira.
⁸ E òòti ê atu vau i to Àtatota,
 e tei tāpeà i te tēpeta i Àteterona:
 e fāriu vau i taù rima i Èterona,
 e te toeà o te Firiteti, e pau ia i te pohe
 — te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Te mau Fenitia

⁹ — Te nā ô mai ra Iehova:
 No nā hapa e toru a Tūria ra,
 e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na utuà:
 no te mea e taata rahi ta rātou i tuu atu i Ètoma,
 e aore aè ra i haamanaò i te âmui a te mau taeaè,
¹⁰ e hōpoi rā vau i te auahi i nià i te âua i Tūria ra,
 e pau hoì te mau aoraì i reira.

Te mau Ètoma

¹¹ — Te parau mai ra Iehova:
 No nā hapa e toru a Ètoma,
 e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na utuà:
 no te mea ua àuàù o ia i tana taeaè mā te òè,
 e ua faaruè roa i te aroha, e ua hāhae roa i to na riri,
 e ua tāmau hua i to na tāiroiro,
¹² e hōpoi rā vau i te auahi i Temāni,
 e pau hoì te mau aoraì i Pōtara i reira.

Te mau Àmona

¹³ — Te parau mai ra Iehova:

No nā hapa e toru a te tamarii a Àmona,
 e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta rātou utuà:
 no te mea ua âtore rātou i te vahine hapū i Tireata,
 ia faarahi rātou i to rātou ra vāhi,
¹⁴ e tūtui rā vau i te auahi i nià i te âua i Rapi,
 e pau hoì te mau aoraì i reira, mā te ùmere i te mahana àrora ra,
 e mā te pūāhiohio i te mahana vero?;
¹⁵ e reva hoì to rātou arii ei tītī,
 o ia e te pupu arii atoà no na
 — te nā reira mai ra Iehova.

Te mau Moapi

2 ¹ Te nā ô mai ra Iehova:
 No nā hapa e toru a Moapi,
 e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na utuà:
 no te mea ua tahu o ia i te ivi o te arii o Ètoma ei puà,
² e hōpoi rā vau i te auahi i nià ia Moapi.
 E pau hoì te mau aoraì o Tiriota i reira;
 e pohe hoì Moapi mā te àtutu rahi,
 mā te ùmere, e mā te òto o te pū.
³ E òòti ê atu vau i te haavā i rōpū ra,
 e taparahi atoà vau i te hui arii e ia na atoà ra
 — te nā reira mai ra Iehova.

Iuta

⁴ — Te parau mai ra Iehova:
 No nā hapa e toru a Iuta,
 e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na utuà:
 no te mea ua vahavaha rātou i te ture a Iehova,
 e aore hoì i haapaò i ta na parau,
 e na to rātou mau atua haavare i faahapa mai ia rātou,
 o tei pee-haere-hia e to rātou mau metua,
⁵ e hōpoi atu rā vau i te auahi i nià ia Iuta,

e pau te mau aorai o Ierutarema i reira.

Ìteraèra

⁶ — Te nā ô mai ra Iehova:

No nā hapa e toru a Ìteraèra,

e te maha hoì, e òre ai au e ruri ê ai i ta na utuà:

no te mea te hoo nei rātou i te feiā parau-tià i te ârio,

e te taata rii i nā tāmaa e piti ra;

⁷ te tītau nei rātou i te repo

i nià i te upoo o te taata rii,

e te ruri ê nei i te haereà o te feiā i nēia i raro.

E rave hoì te taata e to na iho metua tāne i te vahine hoê,

ia viivii taù iòà moà ra.

⁸ Te taòto ra rātou i raro

i nià i te àhu tārahu,

i pihaì iho i te mau fata atoà a to rātou mau îtoro,

e te uaina a tei faautuàhia ra,

te inu nei rātou i roto i te fare o to rātou mau atua.

⁹ Ua haamou rā vau i te Âti-Àmori i mua ia rātou,

o tei au to na teitei i te teitei o te âreti,

e to na ètaèta mai te àrūna;

ua pau rā to na huero i nià ra ia ù,

e to na mau aa i raro ra.

¹⁰ Ua arataì atoà hoì au ia òutou mai te fenua ra i Àifiti,

e ua nā te mētēpara vau i te arataì ia òutou e maha àhuru i te matahiti,

ia noaa ia òutou te fenua o te Âti-Àmori.

¹¹ E ua faatupu hoì au i ta òutou mau tamarii ei perofeta,

e to òutou mau taata âpī ei Nātira .

Eere ānei o vau tei rave i taua mau mea atoà nei, e te tamarii a Ìteraèra ra?

— te nā reira mai ra Iehova...

¹² Ua faainu rā òutou i te Nātira i te uaina,

e ua parau òutou i te mau perofeta, nā ô atu ra:

Eiaha e tohu!

¹³ Inaha, e nenei au ia òutou i to òutou vāhi,
mai te pereòo tītona i î ra e nenei i te mau ruru ra.

¹⁴ E ua ère tē òiòì i te peepee;
e tei ètaèta ra, e òre ia e pāpū to na pūai,
e òre hoì tei mana e ora ia na iho;

¹⁵ e òre hoì tei mau i te fana ra e tià mai,
e òre hoì te âvae òiòì ra e ora ia na iho,
e òre atoà hoì tei horo nā nià i te puaahorofenua ra e ora ia na iho;

¹⁶ e o tei itoito i roto i te feiā pūai ra,
e maùe tahaa noa ia ia tae i taua mahana ra
— te nā reira mai ra Iehova.

Te tītauraa a te Fatu ia Ìteraèra

3¹ E faaroo mai i teie nei parau i parauhia e Iehova ia òutou, e te tamarii a Ìteraèra e, e no te fētii atoà ta na i aratai mai, mai te fenua ra i Àifiti, nā ô mai ra:

² Òutou anaè rā ta ù i ìte
i te mau fētii atoà o te ao nei;
e aò atu ai au ia òutou
i ta òutou atoà ra mau hara.

Te parau nei te Fatu:
e māmū ānei te perofeta?

³ E tià ānei i te toopiti ia âmui i to rāua haereà,
ia òre rāua ia au?

⁴ E ùùru mai ānei te riona i roto i te ururāau,
e aita e māa?

E òto mai ānei te riona âpī i roto i to na âpoo,
ia òre ta na māa ia noaa?

⁵ E maìri mai ānei te manu i roto i te mārei i nià i te fenua nei,
e aore e mārei e vaiihohia no na?

E patī mai ānei te mārei i nià,

e aore roa i noaa?

⁶ E faaòtohia ānei te pū i te òire,
e eiaha te taata ia mataù?

E ìno ānei tei te òire,
eere i ta Iehova i faatupu?

⁷ Aita a te Fatu ra, a Iehova, e peu i rave,
maori rā ia faaìte i ta na parau i moè i tana ra mau tāvini i te mau perofeta.

⁸ Ua ûâ te riona: O vai tē òre e mataù?

Ua parau te Fatu ra o Iehova: O vai tē òre e tohu?

Aore reà e mea toe i Tāmāria

⁹ A faaìte hua i nià i te mau aoraì i Àtatota,
e i nià hoì i te mau aoraì i te fenua ra i Àifiti, e nā ô atu:
E haaputuputu mai i nià i te mau mouà i Tāmāria,
a hiò ai i te àtutu rahi i rotopū ia na ra,
e te feiā i àti i roto ia na ra!

¹⁰ — Te nā ô mai ra Iehova —

Aore rātou i ìte i te rāveà tià,
ua haaputu rātou i te taoà haru e tē pau i to rātou mau aoraì ra.

¹¹ E i teie nei, te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova:

E haaàtihia teie nei fenua e te hoê ènemi!

E na na e tuu i to òe ra ètaèta i raro,
e to mau aoraì ra, e pau ia.

¹² — Te nā ô mai ra Iehova:

Mai te tiaì māmoe i ìriti mai no roto i te vaha o te riona,
i nā âvae e piti ra e te hoê maa tarià,
e nā reirahia te tamarii a Ìteraèra i te ìritihia,
o tei pārahi i te hiti roì i Tāmāria ra,
e i nià i te roì rii i Tamateto.

¹³ E faaroo mai òutou, a faaìte hua atu ai i te ùtuafare o Iatōpa!
— te nā ô mai ra te Fatu ra, o te Atua Tapaota ra, o Iehova.

¹⁴ E ia tae i te mahana e tāhoo atu ai au i te mau hapa a Ìteraèra i nià ia na ra,

e tāhoo atoà atu hoì au i te mau fata i Pētera;

e tāpūhia nā tara o taua fata ra,

e maìri ia i raro i te repo.

¹⁵ E na ù e tairi i te fare pōai, e te fare àuhune atoà,

e te mau fare tena e pararī ia;

e te mau fare rarahi e mou ia

— te parau mai ra Iehova.

Te mau vahine no Tāmāria

4 ¹ A faaroo mai na i teie nei parau, e te mau puaatoro i Patana, i nià i te mouà i Tāmāria ra,

e tei hāmani ìno i te taata rii,

e ua neneì i te feiā veve ra,

o tei parau i to rātou feiā fatu ra:

A hōpoi mai na, ia inu mātou!

² Ua tapu te Fatu ra o Iehova i to na ra maitaì:

E inaha, te fātata mai ra te mau mahana ia òutou,

e tāmatauhia ai òutou e reva atu,

e to òutou huaai i te pīfao a te feiā ravaai ra;

³ e nā te vāhi motu òutou i te tomo i rāpae, rātou atoà nā te motu i mau ia na iho;

e faaruè atu ra òutou i te mau mea no te aoraì

— te parau mai ra Iehova.

Te mau tūtia faufaa òre

⁴ A haere òutou i Pētera, a rave ai i te hapa!

E ei Tīratara a faarahi ai i ta òutou mau hara!

E hōpoi mai i ta òutou mau tūtia i te mau poìpoì atoà ra,

e te àhuru o ta òutou taoà i te toru o te mau matahiti!

⁵ E hōpoi i te tūtia haamaitaì mā te faahōpue!

E poro haere, e faaite i te mau taoà hōpoi noa!

O ta òutou ia e hinaaro, e te tamarii a Ìteraèra
— te parau mai ra te Fatu ra o Iehova.

Aita o Ìteraèra i hoì i te Atua ra

⁶ I hōpoi atu ai hoì au ia òutou:
i te niho, mā i to òutou mau òire atoà?ra,
e te māa òre i to òutou mau vāhi atoà ra.

E aita ā òutou i fāriu mai ia ù nei
— te nā reira mai ra Iehova.

⁷ E ua tāpeà vau i te ua ia òutou,
te vai ra hoì nā marama e toru e àuhune ai;
e ua haamaìri au i te ua i te tahi òire,
e aore au i haamaìri i te ua i te tahi òire;
ua maìrihia te tahi maa fenua i te ua,
e te tahi aore i maìrihia i te ua, ua ôriorio ia.

⁸ Ua haere hoì nā òire e piti, e te toru hoì, i te tahi òire, e inu i te
pape,
e aita to rātou hiaai i māha.

E aita ā òutou i fāriu mai ia ù nei,
— te nā reira mai ra Iehova.

⁹ Ua tāiri au ia òutou i te tetefuna e te àveravera;
ta òutou mau ô, e ta òutou mau ô vine, e ta òutou mau tute, e ta
òutou mau ôrive, ua pau ia i te vīvī.

E aore ā òutou i fāriu mai ia ù nei
— te nā reira mai ra Iehova.

¹⁰ Ua tuu atu vau i te maì pohe i nià ia òutou, mai tei Àifiti atoà ra,
ua tāirihia e au to òutou mau taata âpī i te òè,
e ua aratai au i ta òutou mau puaahorofenua ei tītī;
e ua faatae au i te hauà o to òutou mau pūhapa i roto i to òutou mau
âpoo ihu.

E aita ā òutou i fāriu mai ia ù nei
— te nā reira mai ra Iehova.

¹¹ Ua tāihitumuhia e au te tahi pae o òutou,

mai ta te Atua tāihitumuraa ia Totoma rāua o Tomora,
e mai te ômoì auahi òutou i ìritia mai no roto i te auahi ra.

E aita ā òutou i fāriu mai ia ù nei

— te nā reira mai ra Iehova.

¹² E i teie nei, e nā ô vau ia òe, e Ìteraèra! E no te mea e nā reira
vau ia òe ra, e faaineine i te fārereiraa i to Atua, e Ìteraèra e!

¹³ Inaha hoì, na tei hāmani i te mau mouà, e tei faatupu i te matai
ra,

o tei faaite i te taata nei i to na manaò,

o tei faariro i te poipoì ei pōuri,

o tei taataahi i te mau vāhi teitei i te fenua nei,

o te Atua Tapaota ra, o Iehova, to na ià.

Himene àti no Ìteraèra

5 ¹ E faaroo mai òutou i teie nei parau ta ù e parau atu ia òutou na,
e teie nei òto, e te ùtuafare o Ìteraèra e!

² Ua hià te pāretēnia o Ìteraèra,

e òre e tià mai i nià;

ua faatīrahahia o ia i nià i ta na fenua,

eiaha ei taata e faatià i nià.

³ — Te nā ô mai ra hoì te Fatu ra o Iehova:

O te òire tātaihoê tautani i te haereraa i rāpae,

hoê a ana hānere e faatoe;

e o tei tātaihoê hānere i te haereraa i rāpae,

hoê àhuru a ana e faatoe,

no te ùtuafare o Ìteraèra.

A ìmi i te Fatu, e a ora

⁴ — Te nā ô mai ra hoì Iehova i te ùtuafare o Ìteraèra:

E ìmi òutou ia ù, e ora ia òutou!

⁵ Eiaha rā e ìmi ia Pētera,

eiaha hoì e haere i roto i Tīratara,

eiaha hoì e haere tià i Pere-Tepa.

E reva hoì Tīratara ei tītī,
e riro hoì Pētera ei mea faufaa òre.

⁶ E ìmi òutou ia Iehova, e ora ia òutou!
O tē horo ûàna mai o ia mai te auahi ra
i te ùtuafare o Iotēfa,
e pau iho ra, e aore e taata i Pētera ia tīnai ⁷ — e tei faariro i te parau
au ra ei rāau maramara,

e ua faaruè i te parau-tià i raro i te repo!

⁸ E ìmi ia na i tei hāmani ia Time e ia Tītīri,
tei faariro i te maru-pohe ei poìpoì,
e tei haapōuri i te ao ia riro ei ruì;
o tei parau i te àre o te moana,
e ua nīnii i te reira i nià i te fenua ra?:
o Iehova to na iàa.

⁹ O tei faaano atu i tei pūai,
e ua hōpoi te pau i nià i te pare.

¹⁰ Te riri nei rātou i tei aò mai i te ùputa ra,
e te faufau nei rātou ia na i tei parau mai i te parau-tià ra.

¹¹ E tenā na, no te mea te taataahi na òutou i te taata rii,
e ta na mau hōpoià tītona, ua hōpoi-ê-hia e òutou,
patu noa ā òutou i te fare i te òfai taraihia ra,
e òre òutou e pārahi i roto;
tanu noa ā òutou i te ô vine maitatai ra,
e òre ā òutou e inu i to reira vine.

¹² Ua ìte au i ta òutou mau hapa e rave rahi,
e to òutou mau ìno i te rahiraa;
o rātou o tei hāmani ìno i te feiā parau-tià,
e ua rave i te tārahu i te parau ìno,
e ua faahoì rātou i te taata rii i te ùputa ra.

¹³ E i teie nei, e māmū te taata paari i taua tau ra,
e riro hoì te reira i te taime ìno.

¹⁴ E ìmi i te maitai, eiaha te ìno,
ia ora òutou,

ei pihai atoà iho te Atua Tapaota ra o Iehova ia òutou i reira,
mai ta òutou i parau ra.

¹⁵ Ia riàrià òutou i te ìno, ia hinaaro rā i te maitai,
e haapāpū i te parau au i te ùputa;
peneiaè o te Atua Tapaota ra, o Iehova, o te aroha mai i te toeà o
Iotēfa.

¹⁶ No te mea te nā ô mai ra te Fatu, te Atua Tapaota ra, o Iehova:
E auē tei te mau vāhi āano atoà ra;
e parau hoì rātou i te mau aroā atoà ra: Âuē! Âuē!
E tii rātou i te faaàpu ei òto,
e te feiā i ìte i te mihi, ei auē.

¹⁷ E auē anaè hoì tei te mau ô vine atoà ra,
e nā roto hoì au ia òe i te haere
— te parau mai ra Iehova.

Te mahana o te Fatu

¹⁸ E àti to òutou, to tei hinaaro i te mahana o Iehova!
E aha no òutou taua mahana o Iehova ra?
E pōuri tei taua mahana ra, e òre e māmarama.

¹⁹ Mai te mea e, ua horo te hoê taata i te riona,
e ua fārerei mai ra te tāpa ia na;
e ua haere i roto i te fare, e ua mau noa atu ra te rima i nià i te patu
— hōnia mai ai e te ôfi.

²⁰ E òre ānei e pōuri te mahana o Iehova? E òre e māmarama?
Te pōuri taòtaò ra, e aore roa e ànaàna o roto?

Te haamoriraa au-òre-hia e te Atua

²¹ E mea au òre na ù, e mea vaha-vaha na ù ta òutou mau ôroà,
e òre au e hoì atu i to òutou mau mahana moà.

²² E hōpoi noa mai òutou i te mau tūtia tāauahi e ta òutou mau tūtia
àmu,
e òre au e fārii atu;

e òre hoì au e haapaò i te mau tūtia no te maitaì i ta òutou mau puaa poria ra.

²³ Hōpoi ê atu i ta òutou mau pehe māniana!

E òre hoì au e faaroo atu i te òto o to mau nāpara,

²⁴ ia huri noa mai rā te parau au mai te pape ra,

e te parau-tià mai te pape tahe ûàna.

²⁵ Ua hōpoi mai ānei òutou i te mau tūtia e te taoà na ù i te mētēpara, e a maha aè ra àhuru i te matahiti, e te ùtuafare o Ìteraèra?

²⁶ E ua hōpoi òutou i te tētene o to òutou Moroha e ia Tiuna i to òutou mau hohoà,

e te feiā o to òutou atua ra,

ta òutou i hāmani no òutou iho!

²⁷ E i teie nei, e hōpoi ê atu vau ia òutou ei tītī e ia maìri mai Tamateto

— te nā reira mai ra Iehova, o te Atua Tapaota ra to na iòa.

E hau ānei?

6¹ E pohe to tei pārahi noa i Tiona ra,
teì tiàturi i te mouà i Tāmāria ra,
o tei maìrihia i te iòa o te feiā rarahi o te fenua ra,
te haere nei te ùtuafare o Ìteraèra i reira!

² E haere atu òutou i Tarane, e hiò;

e mai reira hoì a haere tià atu ai i Hamāta rahi ra,

e haere hoì i raro i Tāta o te Firiteti?:

te hau ra ānei ia i teie nei mau pātireia?

E te rahi ra ānei to rātou ôtià i to òutou ra ôtià?

³ E pohe to te feiā i tute ê atu i te mahana ìno ra,

o tei tītau i te pārahira o te rave ûàna ra.

⁴ O tei taòto i nià i te roì tena,

a tītoo ai ia rātou iho i nià i te roì hopohopoi ra,

o tei àmu i te fanauà no roto i te nana ra,

e te tafa no roto i te faaàmuraa ra.

⁵ O tei pehe i te òto o te nāpara,

e mai ia Tāvita, ua ìmi i te mau mea faaòtohia ra no rātou iho.

⁶ O tei tātāuà rahi ia inu i te uaina,
e ua faatāvai ia rātou iho i te monoì maitaì ra,
aita rā i òto i te pohe o Iotēfa!

⁷ E i teie nei, o rātou tē reva na ei tītī, i te feiā atoà e reva ei tītī ra,
e te àmuraa a te feiā i tītoò ia rātou iho ra, e faaòrehia ia.

Te faaanoraahia o Tāmāria

⁸ Ua tapu te Fatu ra o Iehova ia na iho
— ua parau te Atua Tapaota ra, o Iehova:

Te faufau nei au i te teòteò o Iatōpa,
e aore i au ia ù te mau aoraì no na ra?;

e i teie nei, e tuu atu vau i taua òire nei e to roto atoà ra.

⁹ E riro hoì, ia toe noa iho nā taata hoê àhuru i te fare hoê, e pohe rātou. ¹⁰ E na te taeaè o to na iho metua, e tei tūtuì ia na i te auahi, e rave ia na, e hōpoi i te mau ivi i rāpaeàu mai i taua fare ra; o tē parau atu ia ia na i tei te piha hiti i taua fare ra: E taata ā tei io na ia òe na? E na na e parau mai e: Aita roa... Ei reira o ia e parau atu ai: A māmū na! No te mea aita rātou i manaò i te iòà o Iehova.

¹¹ Inaha hoì, na Iehova e faaue,
e pārahi ia nā te mau fare rarahi,
e te fare iti i te àmahamaha.

¹² I mātaro ānei te puaahorofenua i te horo i nià i te mato?

E tià ānei te taata ia ârote i te reira i te puaatoro?

Ua faariro hoì òutou i te parau au ei mea àvaàva,
e tei tupu i te parau-tià ra ei rāau maramara.

E piti upootiàraa faufaa òre

¹³ E te feiā i òaòà i te mea faufaa òre e,
o tei parau e: Eere ānei ua haru mātou
i te tara no mātou i to mātou iho pūai?

¹⁴ E hiò mai na rā, e faatupu vau i te tahi fenua ei rave ia òutou, e te ùtuafare o Ìteraèra

— te nā reira mai ra te Atua Tapaota ra, o Iehova —
e na rātou e faahepo mai ia òutou mai te tomoraa i Hemata ra,
e te pape i te mētēpara rahi ra.

Ôrama matamua a Àmota: te mau vīvī

7¹ Ua nā ô hoì te Fatu ra o Iehova i te faaìteraa mai ia ù: E inaha, ua hāmani o ia i te vīvī i te matamua o te tupuraa hopeà; e inaha, o te tupuraa hopeà ia o ta te arii ra òòtiraa. ² E hope aè ra tei tupu i nià i te fenua i te àmuhia e rātou, ua parau atu ra vau: E te Fatu ra, e Iehova, e faaòre mai i te hara, o ta ù ia parau ia òe! Na vai e faatupu ia Iatōpa? Ua iti hoì o ia! ³ Ua tātarahapa iho ra Iehova i taua mea ra, e ua parau mai ra Iehova: Eiaha roa ia.

Piti o te ôrama: te auahi

⁴ Ua nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova i te faaìteraa mai ia ù nei: E inaha, ua parau atu ra te Fatu ra o Iehova e mārō mai i te auahi, e pau iho ra te moana rahi; e pau aè ra te tahi pae. ⁵ Ua nā ô atu ra vau: E te Fatu ra, e Iehova, a faaea na, o ta ù ia parau ia òe! Na vai e faatupu ia Iatōpa? Ua iti hoì o ia! ⁶ Ua tātarahapa atoà Iehova i te reira. E ua parau mai ra te Fatu ra o Iehova, eiaha atoà te reira.

Toru o te ôrama: te rēni fāito

⁷ Ua faaìte atoà mai ra o ia ia ù: E inaha, te tià noa mai ra te Fatu i nià i te hoê âua i hāmani-tārēni-hia, e mā te rēni atoà i te rima. ⁸ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E Àmota, e aha ta òe e hiò na? Ua parau atu ra vau: E rēni fāito. Ua parau mai ra Iehova: Inaha, e tuu vau i te hoê rēni fāito i roto i to ù ra mau taata ia Ìteraèra: e òre au e haere faahou nā roto ia rātou.

⁹ E ano hoì te mau vāhi teitei io Ìtaata;
e te mau vāhi moà o Ìteraèra, e pau ia,
e tià vau e rave i te ùtuafare o Ieropoama mā te òè.

Ua tiàvaruhia Àmota i rāpae ia Pētera

¹⁰ Ua tonono atu ra te tahuà i Pētera ra, o Àmatia, i te veà, i te arii no Ìteraèra ra, ia Ieropoama, nā ô atu ra: Ua ôpua Àmota i te parau ìno ia òe ra, i rōpū i te ùtuafare o Ìteraèra nei; e òre hoì e tià i te fenua nei ia fārii i ta na parau. ¹¹ Te parau mai ra hoì Àmota:

E pohe Ieropoama i te òe,
e hōpoi-ê-hia Ìteraèra ei tītī e maìri mai ra to rātou iho fenua.

¹² Ua parau mai ra Àmatia ia Àmota: E terā ra hiò e, e haere, e maùe ê atu òe i te fenua ra o Iuta; a àmu ai i te māa i reira, e ei reira a tohu ai. ¹³ Eiaha rā òe e tohu faahou ia Pētera nei ei vāhi moà ia no te arii, e te hiero no te pātireia nei.

¹⁴ Ua parau atu ra Àmota, nā ô atu ra ia Àmatia: Eere au i te perofeta, eere atoà hoì au i te tamaiti a te perofeta; e faaàmu puaatoro hoì au, e haaputu tūtāmīno hoì. ¹⁵ Ua rave mai ra Iehova ia ù a pee haere ai au i te nana ra, e ua parau mai ra Iehova ia ù: A haere, a tohu i to ù mau taata ia Ìteraèra. ¹⁶ E i teie nei, e faaroo mai òe i te parau a Iehova; te parau ra òe: «Eiaha e tohu ia Ìteraèra, e eiaha ta òe parau ia maìri i te ùtuafare o Ìtaata!» ¹⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova:

E riro to vahine ei taiàta i teie nei òire,
e to mau tamaroa e te mau tamahine, e hià ia i te òe,
e òòtihia to fenua i te rēni;
e pohe hoì òe i te fenua viivii ra,
e reva hoì Ìteraèra ei tītī mai roto atu i teie nei fenua.

Maha o te ôrama: te ôini māa

8 ¹ Ua faaite mai ra te Fatu ra o Iehova ia ù: E inaha, e ôini māa àuhune hopeà ra. ² Ua parau mai ra o ia ia ù: E Àmota, e aha ta òe e hiò ra? Ua parau atu ra vau: E ôini māa àuhune hopeà ra. Ua parau mai ra Iehova ia ù:

Ua tae i te hopeà o to ù ra mau taata o Ìteraèra;
e òre hoì au e haere faahou nā roto ia rātou.

³ E te mau vahine e pehe i te aoraì ra, e auē ia ia tae i te reira mahana — te nā reira mai ra te Fatu ra, o Iehova.
E rave rahi te taata pohe i te mau vāhi atoà ra;
e faaruè-noa-hia rātou i rāpae mā te parau òre.

Te nounou o te mau hoo taoà

⁴ E faaroo mai i teie, e te feiā i horomii noa i tei àti ra,
i te faaòre i te taata rii i nià i te fenua nei,
⁵ i te nā ôraa e: A hea rā e òre ai te marama âpī nei,
ia hoo tātou i te maa?

E te tāpati,
ia faaiteite tātou i te tītona?
E te faaitiraa i te èfa,
e te tētera ia rahi,
e te faahaparaa i te mau fāito i te haavare;
⁶ e te hooraa i tei àti ra i te ârio,
e tei ère ra i nā tāmaa e piti ra,
e te hooraa i te tītona i faaruèhia ra.

⁷ Ua tapu Iehova i te maitaì rahi o Iatōpa:
E òre roa e moè ia ù ta rātou atoà ra mau parau.

⁸ Eiaha te fenua nei ia rūrūtaina i te reira,
e te taata atoà i pārahi i nià iho ra ia òto?
E eiaha ia maraa pāatoà i nià mai te pape ra,
e ia faataa-ê-hia e ia maìri hoì i raro mai te pape i Àifiti ra?

Te mahana o te Fatu ei mahana hevaraa

⁹ E ia tae i te reira mahana
— te parau mai ra te Fatu ra o Iehova —
ei te avatea vau e haamaìri ai i te mahana i raro,
e ei te māramarama rahi i te ao ra, e haapōuri ai au i te fenua.

¹⁰ E faariro vau i ta òutou mau ôroà ra ei mihiraa,
e ta òutou mau pehe ei auēraa;
e tuu hoì i te àhu òto i nià i te taata atoà,

e te pahure i nià i te mau upoo atoà ra;
 e faariro hoì au i te reira mai te òtoraa i te tamaiti hoê ra,
 e to na hopeà mai te mahana àti rahi ra.

¹¹ Inaha — te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova —
 te fātata mai ra te tau e hōpoi ai au i te oè i nià i te fenua;
 eere rā i te oè māa òre,
 e te hiaai i te pape,
 i te faaroo rā i te parau a Iehova.

¹² E horo hoì te taata i te tahi miti e te tahi miti,
 e mai te apatoèrau e tae roa atu i te hitià-o-te-rā i te hororaa e te
 hoìraa mai,
 i te ìmiraa i te parau a Iehova,
 e òre roa rā e ìtea.

¹³ Ia tae i taua tau ra, e matapōurihia ai te mau pāretēnia mata aiaì
 ra,
 e te mau taata âpī ra i te hiaai i te pape,
¹⁴ te feiā i tapu i te hara a Tāmāria,
 o tei parau ra e: «Te ora ra to atua, e Tana!» «E te ora ra to atua, e
 Pere-Tepa!» E hià rā rātou, e e òre roa e tià faahou mai.

Pae o te ôrama: aore roa e hororaa

9 ¹ Ìte atu ra vau ia Iehova i te tià-noa-raa i nià i te fata. E ua parau
 mai ra o ia:

A tiàpài na i te teà ôpani ia àueue te mau pou,
 e haaparuparu to rātou mau upoo, rātou atoà ra!
 E to rātou huaai, e pohe ia ia ù i te dè:
 o tei horo io rātou ra, e òre e reva roa,
 e to rātou e reva ra, e òre ia e reva mā te ora.

² E ô noa ā rātou i raro e tae noa atu i hāte,
 ei reira taù rima e rave ai ia rātou;
 paìuma noa ā rātou i nià i te raì,
 na ù rātou e tuu i raro.

³ E ia pūpuni rātou i nià i te tupuaì i Taremera,

na ù rātou e māimi, e ua rave mai ia rātou i reira;
 e ia pūpuni rātou ia ù i raro roa i te tai ra,
 ei reira vau e faaue ai i te ôfī,
 e na te reira e hōhoni ia rātou.

⁴ E ia reva rātou ei tītī i te aro o to rātou mau ènemi,
 e faaue au i te òè i reira;
 e na te reira rātou e taparahi,
 e tiaì hoì au ia rātou ia ìno, eiaha ia maitaì.

Te Fatu o teie ao nei

⁵ O te Fatu ra hoì o Iehova Tapaota ra,
 o tei faatiàia i te fenua nei, e e tarapape ia;
 e te feiā atoà i pārahi i nià iho, e òto anaè ia;
 e maraa pāatoà hoì i nià mai te pape?ra,
 e maìri hoì i raro mai te pape i Àifiti ra.

⁶ Te mau piha no na i nià ra tei te raì te paturaahia e ana,
 e to na ra fare vairaa taoà, ua haamauhia e ana i nià i te fenua;
 ua parau o ia i te miti o te moana,
 e ua nīnii i te reira i nià i te fenua:
 O Iehova to na iòà.

Te utuà a te mau taata ìno

⁷ Eere ānei òutou mai te tamarii a Tuta ia ù nei, e te tamarii a
 Ìteraèra?? — te nā reira mai ra Iehova.

Aore ānei au i arataì mai ia Ìteraèra mai te fenua mai ra mai Àifiti?
 E te Firiteti mai Tafatori,
 e to Àrama mai Tira?

⁸ Inaha, tei nià te mata o te Fatu ra o Iehova
 i taua pātireia hara nei.

E haamou atu vau i te reira i nià i te fenua nei;
 e òre rā vau e haapau roa
 i te ùtuafare o Iatōpa
 — te nā reira mai ra Iehova.

⁹ Inaha hoì, na ù e faaue,
 e na ù e ueue i te ùtuafare o Ìteraèra i nià i te mau fenua atoà ra,
 mai te taata e ueue i te tītona i roto i te ueueraa ra,
 e òre roa rā te hoê huero e maìri i raro i te repo.

¹⁰ E hope roa rā te feiā rave hara i to ù ra mau taata i te pohe i te òè:

O tei parau e:

E òre tātou e roohia e te ìno,
 eere hoì no tātou e tae vave mai ai.

E faatià faahou te Atua i te hau arii o Tāvita ¹¹ Ia tae i taua ànotau ra, e faatià ai au i te tētene a Tāvita i maìri ra,

e na ù e faatiàati i te mau vāhi pararī,

e na ù e faatià i te mau vāhi i pau ra,

e na ù e patu faahou i te reira mai tei te ànotau tahito ra,

¹² ia noaa ia rātou te toeà o Ètoma,

e te mau fenua atoà i maìrihia i to ù nei iòa

— te nā reira mai ra Iehova, o tei rave ra.

¹³ Inaha, te fātata mai ra te tau,

— te nā reira mai ra Iehova —

e roohia ai te òòti e te ârote,

e te taataahi vine e tei ueue i te huero;

e na te mau mouà e faatopata mai i te uaina mōmona,

e faatarapapehia e te mau âivi.

¹⁴ E na ù e ruri ê i te tītīraa o to ù ra mau taata o Ìteraèra;

e na rātou e patu i te mau òire i pau ra,

e na rātou e pārahi,

e na rātou e ô i te ô vine,

e na rātou e inu i te uaina,

e na rātou e rave i te âuà,

àmū ai i te māa no roto ra.

¹⁵ E na ù rātou e tanu i to rātou ra fenua,

e òre roa hoì rātou e ìritia-faahou-hia

i to rātou fenua ta ù i hō atu no rātou

— te nā reira mai ra to Atua ra o Iehova.

TE PUTA A ÔPĀTIA

Te faaara nei te Fatu i te ano o Ètoma

1 ¹ Te ôrama a Ôpātia.

Te nā ô mai ra te Fatu ra o Iehova ia Ètoma:

E roo ta mātou i faaroo aè nei no ô ia Iehova ra,
e ua tonohia te veà i te mau fenua, i te nā ôraa atu e:
A tià mai òutou!

Tātou e tià i nià e àro atu ia na i te tamaì!

² Inaha, ua faaiti au ia òe i roto i te mau fenua nei,
ua vahavaha-roa-hia òe.

³ Ua vare òe i te teòteò o to âau na,
e tei pārahi i roto i te taðā mato ra,
tei nià to òe ra pārahiraa;

o tei parau i roto i to na âau ra e:

Na vai au e tuu i raro i te repo?

⁴ Faateitei noa ā òe ia òe iho mai te àeto ra,
e tuu noa ā òe i to òe ôfaaraa i roto i te mau fetià ra,
e tuuhia òe e au i raro

— te parau mai ra Iehova.

⁵ Ahiri ānei e èiā tei haere mai ia òe ra,
e ahiri ānei e haru taoà tei tomo mai i to fare i te pō,
(Âuē to òe taa-ê-raa e!) E òre ānei e èiā, e ua fiu ra, a tirē?

Ahiri ānei e feiā pōfaì vine tei haere mai ia òe ra,
e òre ānei e faatoe i e fanu vine?

⁶ Âuē to Ètau ìmiraahia e!

Âuē ta na mau taoà moè i ùihia e!

⁷ Te mau taata atoà ia âmui mai ia òe ra, tei aratai ia òe, e ua tae roa i to hiti;

te mau taata i pārahi hau noa ā ia òe ra, o tei haavare ia ia òe, e ua tupu ta rātou i hinaaro ia òe ra;

e o tei àmu i ta òe māa, ua hōhōra rātou i te fifi i raro aè ia òe ra:

— «E aore e ite i roto ia na ra!»

E fānaò Ètoma i te àti o Ìteraèra

⁸ — Te nā ô mai ra Iehova:

Eiaha vau, ia tae i taua mahana ra,
e faaòre i te mau taata paari i Ètoma,
e tē ite i te mouà ra i Ètau?

⁹ E roohia to mau taata àito, e Temāni, i te mataù,
ia hope roa i te pohe i to te mouà ra io Ètau.

¹⁰ No te taparahi e te rave faahere-here òre i to taeaè ia Iatōpa,
e moè ia òe i te haamā,
e tātū-ê-hia òe e a muri noa atu.

¹¹ I te mahana i tià mai ai òe i te tahi pae ra,
i te mahana i hōpoi-ê-hia ai e te taata ê to na taata ei tītī,
a tomo ai te taata èê i roto i to na mau ùputa,
a tuu ai rātou i te terero ia Ierutarema,
mai te hoê o rātou ra ia òe i reira.

¹² Eiaha to tià e hiò i te mahana i àti ai to taeaè,
i te mahana i riro ai o ia ei taata ê;
e eiaha òe, te tià, ia òaòà i te mau tamarii a Iuta
i te mahana i pau ai rātou ra,
e eiaha òe e parau teòteò i te mahana i àti ai ra!

¹³ Eiaha to tià e tomo i roto i te ùputa o taù mau taata
i te mahana i àti ai rātou!

E eiaha òe e hiò i to rātou pohe i te mahana i àti ai rātou ra,
eiaha hoì e haru i ta rātou taoà i te mahana i àti ai rātou ra!

¹⁴ Eiaha òe e tià noa i te èatià ei tātū i te feiā i ora ra!

Eiaha hoì òe e tuu atu i to na i tei toe

i te mahana àti ra!

¹⁵ Te fātata mai ra hoì te mahana o Iehova
i te mau fenua atoà ra;
e mai ta òe i rave ra, e nā reira-atoà-hia mai òe,
e hoì ta òe i rave ra i nià i to òe iho upoo.

E upootià o Ìteraèra i nià ia Ètoma

¹⁶ Mai ta òutou hoì i inu i nià i taù mouà moà ra,
e inu atoà te mau fenua atoà nei;
e inu rātou, e horomii hoì i roto ra,
e riro hoì rātou mai te mea aore ra.
¹⁷ E riro rā te feiā i ora mai i nià i te mouà ra i Tiona;
e moà hoì rātou,
e noaa hoì i te ùtuafare o Iatōpa ta rātou ra taoà mau.
¹⁸ E riro te ùtuafare o Iatōpa ei auahi,
e te ùtuafare o Iotēfa ei auahi ura,
e te ùtuafare o Ètau ei àihere;
e na rātou e tūtūi, e ia pau,
e òre roa to te ùtuafare o Ètau e toe
— o Iehova hoì tei parau mai.

Haruraa i te mau fenua tāpiri

¹⁹ To apatoà ra tē pārahi i te mouà o Ètau, e to te vāhi pāpū ra i te Firiteti; e riro hoì ia rātou te âua o Èferaima, e te âua o Tāmāria; e riro hoì Tireata ia Peniamina. ²⁰ E te tītī o te nuu ra i te tamarii a Ìteraèra, i roto i te Âti-Tanaana ra, ei ia rātou ia e tae noa atu i Tarefate; e te tītī o Ierutarema i Tefarata, ei ia rātou te mau òire i apatoà ra.

²¹ E tae hoì te feiā faaora i nià i te mouà ra i Tiona,
ei haavā i te mouà o Ètau:
e riro hoì te pātireia ia Iehova.

TE PUTA A IONA

To Iona tāmataraa e tāpuni i te Atua

1 ¹ E tae mai ra te parau a Iehova ia Iona a Àmitai ra, nā ô mai ra: ² A tià, a haere i te òire rahi ra i Nineve, e tiàoro atu, ua tae roa mai to rātou ìno i mua i taù aro nei. ³ Tià aè ra rā Iona i nià e horo i Taretita, mai te aro atu o Iehova: haere tià atu ra i raro i Iopa ra, e ìte atu ra i te hoê pahī tē fano ra i Taretita; e ua tārahu atu ra, ua tomo atu ra i roto i te pahī e fano atoà rātou i Taretita mai te aro atu o Iehova.

⁴ Ua tuu mai ra rā Iehova i te hoê matai rahi i taua tai ra, rahi atu ra te vero i te moana; manaòhia iho ra e pararī taua pahī ra. ⁵ Mataù iho ra te ìhitai, ua taù iho ra rātou atoà i to na atua, i to na atua, e ua huri atu ra rātou i te mau tauhaa i nià i te pahī i raro i te tai ia āraa. Âreà Iona, ua reva ia i raro i te âvae pahī ra, te taòto ra, e maìri roa atu ra to na taòto. ⁶ Ua haere mai ra te taata pahī ia na ra, e ua nā ô mai ra ia na: E aha ta òe, e tenā na taata taòto? A tià, a taù i to Atua! Peneiaè o te manaò mai te Atua ia tātou, ia òre tātou ia pohe.

⁷ Ua parau iho ra rātou atoà te tahi i te tahi: A haere mai, e tuu tātou i te terero, ia ìte tātou i te hara i roohia ai tātou i teie nei ìno. Ua tuu iho ra rātou i te terero, e riro atu ra te terero ia Iona. ⁸ Ua parau atu ra rātou ia na: A faaite mai na òe ia mātou i te hara i roohia ai tātou i teie nei ìno? E aha to òe tōroà? E mai hea roa mai òe na? O vai to òe na fenua? E no te hea nūnaa òe? ⁹ Ua parau atu ra o ia: E Âti-Hēpera vau, e te mataù nei au ia Iehova, i te Atua o te raì ra, o tei hāmani i te tai e te fenua atoà nei. ¹⁰ Rahi roa aè ra to te mau taata iho mataù, e ua parau atu ra ia na: E aha òe i nā reira mai ai? Ua ìte hoì taua mau taata ra e, i horo mai o ia mai te aro mai o Iehova, o ia iho hoì

tei faaite ia rātou. ¹¹ Ua parau atu ra rātou ia na: E nā hea atu mātou ia òe, ia mania te miti ia mātou nei? — Te rahi roa ra hoì te fētoitòì o taua miti ra. ¹² Ua parau mai ra o ia ia rātou: E rave mai òutou ia ù, e huri i raro i te tai; ei reira e mania ai te tai ia òutou: ua ìte hoì au e, no ù i roohia ai tātou i teie nei vero rahi. ¹³ Faaitoito iho ra rā te taata i te hoe ia tae te pahī i uta; e aore aè ra i tià ia rātou, te rahi roa ra hoì te fētoitòì o taua miti ra ia rātou. ¹⁴ Ua pii atu ra rātou ia Iehova: Te pure atu nei mātou ia òe, e Iehova, te pure atu nei mātou ia òe, eiaha mātou ia pohe i te hara a teie nei taata! Eiaha ei toto hara òre e hāiohia mai i nià ia mātou nei, ua rave hoì òe, e Iehova, i ta òe i hinaaro ra. ¹⁵ Ua rave iho ra rātou ia Iona, e ua huri atu ra i raro i te tai: òre aè ra taua tai ra e fētoitòì. ¹⁶ Mataù roa atu ra taua mau taata ra ia Iehova, e ua hōpoi i te tahi tūtia ia Iehova, e ua faatupu iho ra hoì i te èuhe. ¹⁷ Ua haapaòhia e Iehova te ià rahi ei horomii ia Iona. E i roto hoì Iona i te ôpū o taua ià ra, e e toru ruì, e toru hoì ao.

Te pure a Iona

2 ¹ Ua pure atu ra Iona i to na ra Atua, ia Iehova, i roto i te ôpū o te ià ra.

² Ua parau atu ra o ia:

I tiàoro atu ra vau i to ù nei àti, ia Iehova,
e ua faaroo mai o ia ia ù;

i roto i te ôpū o hāte, to ù tiàoro-hua-raa atu,
e ua faaroo mai òe i taù reo.

³ Ua huri òe ia ù i raro i te moana, i rōpū mau i te tai ra,
ua haaàtihia vau e te moana,
ua nā nià mai ia ù te mau vāveà e te mau àre atoà na òe ra.

⁴ Ua parau iho ra vau:

Ua tuua-ê-hia vau i mua i to aro na!
E hiò faahou rā vau i to hiero moà ra.

⁵ Ua haaàti-roa-hia vau e te miti, e mai pohe au;
ua puni roa vau i te moana,
e ua fifi te rimu miti i nià i taù upoo.

⁶ Haere roa atu ra vau i raro i te tumu o te mau mouà,
te fenua e to na mau teà tei haaàti tāmāu roa ia ù ra;
ua hōpoi mai rā òe i to ù ora i te pohe nei,
e taù Atua, e Iehova e!

⁷ A tarapape ai taù vārua i roto ia ù ra,
ua manaò iho ra vau ia Iehova.

E ua tae taù pure ia òe,
i to hiero moà ra.

⁸ Te feiā i haapaò i te mea faufaa òre haavare ra,
ua faaruè rātou i te tumu o to rātou iho maitaì ra.

⁹ E hōpoi rā vau i te tūtia na òe mā te haamaitaì,
ta ù hoì i èuhe ra, o ta ù ia e hōpoi.

Tei ia Iehova te ora!

¹⁰ Ua faaue atu ra Iehova i taua ià ra, e ua haapūaì atu ra ia Iona i
nià i te pae.

Iona i Nineve

3¹ E pāpiti mai ra te parau a Iehova ia Iona ra, nā ô mai ra: ² A
tià, a haere i taua òire ra i Nineve, a tiàoro atu ai i ta ù i faaue
atu ia òe na! ³ Ua tià aè ra Iona i nià, e i taua taime ra, haere atu ra i
Nineve, i ta Iehova i parau mai ra. E òire rahi roa Nineve, e toru ia
mahana e àti ai. ⁴ Ua tāmata atu ra Iona i te haere nā roto i taua òire
ra, hoê aè ra mahana i te haereraa. Ua tiàoro atu ra o ia, nā ô atu ra:
E piti taau mahana toe e tāihitumuhia ai Nineve!

⁵ Ua faaroo atu ra to Nineve i te Atua, e ua poro atu ra i te haapaeraa
māa, e ua àhu atu ra i te àhu òto, mai te taata rahi ra e tae noa atu ra
i tei iti. ⁶ Ua tae roa hoì taua parau ra i te arii o Nineve; ua tià aè ra
o ia mai nià mai i to na terōno, ua haapae atu ra i to na iho àhu i nià
ia na iho, tāpōi iho ra ia na iho i te àhu òto, e ua pārahi iho ra i nià i
te rehu auahi. ⁷ Faaitehia aè ra e poro-haere-hia i Nineve atoà ra: Te
parau a te arii e to na ra mau toofā, nā ô atu ra: Eiaha roa te taata e
te puaa atoà, te nana puatoro e te nana māmoe, e tāmata noa aè i te
māa, eiaha e àmu, eiaha hoì e inu i te pape! ⁸ Ia tāpōihia rā te taata e

te puaa atoà i te àhu òto; e tiàoro hua atu hoì te taata i te Atua, a fāriu ê mai ai rātou atoà i ta rātou parau ìno, e te hāmani ìno o to rātou rima. ⁹ Peneiaè o te fāriu te Atua, e o te tātarahapa, a faaruè atu ai i to na riri rahi, ia òre tātou ia pohe. ¹⁰ Ua hiò mai ra te Atua i ta rātou i rave ra, e ua faaruè anaè rātou i ta rātou parau ìno. E ua tātarahapa iho ra te Atua i te ìno ta na i parau ra e, e tuu mai i nià ia rātou, e aore aè ra o ia i nā reira mai.

Iona e te aroha o te Atua

4 ¹ Māuiui roa aè ra Iona, e rahi atu ra to na riri. ² Ua pure atu ra o ia ia Iehova, nā ô atu ra: E parau atu vau ia òe, e Iehova, eere ānei teie ta ù i parau, ia ù i pārahi i to ù ra fenua? I horo ai hoì au i Taretita i mūtaa iho ra. Ua ìte na hoì au e, e Atua hāmani maitaì òe e te aroha, e te riri vave òre, e te hāmani maitaì rahi, e e tātarahapa òe i te ìno. ³ E i teie nei, e Iehova, a rave mai òe ia ù ia pohe, e mea maitaì atu ra ia ù te pohe i te ora.

⁴ Ua parau atu ra Iehova: E mea tià ia òe te riri?

⁵ Ua reva hoì Iona i rāpaeàu i taua òire, e ua pārahi iho ra i te pae òire i te hitià-o-te-rā ra. E ua hāmani o ia i te tahi tāmaru no na i reira, e ua pārahi iho ra i raro aè i roto i taua maru ra, ia ìte o ia i te hopeà o taua òire ra. ⁶ Ua faatupu iho ra te Atua ra o Iehova i te hoê titiuna, tupu aè ra nā nià ia Iona, ei tāmaru i nià i tana upoo, ia ora o ia i to na ra àti. Òaòà roa aè ra Iona i taua titiuna ra. ⁷ Ua tuu mai ra rā te Atua i te hoê hape i te poi poi aè; pau iho ra taua titiuna ra, e mae atu ra. ⁸ E hiti aè ra te mahana i nià, ua faatupu iho ra te Atua i te mataì rahi i te hitià-o-te-rā ra; hitia iho ra te upoo o Iona i te mahana: pohe iho ra o ia. E ua ani noa o ia i te pohe i roto ia na iho, nā ô aè ra: E mea maitaì ia ù te pohe i te ora. ⁹ Ua parau mai ra te Atua ia Iona: E mea tià ia òe te riri i te titiuna nei? Ua parau atu ra o ia: E mea tià ia ù te riri, e pohe noa atu. ¹⁰ Ua parau mai ra Iehova: E hinaaro faaherehere to òe i teie nei titiuna, eere hoì i te mea òhipahia e òe ra, e aore hoì òe i faatupu; o tei tupu mai i te ruì hoê, e ua pohe hoì i te ruì hoê. ¹¹ E eiaha ia vau nei e faaherehere ia Nineve, i terā

ra òire rahi, e ono taau tautaniraa i te taata aore i ìte i to rātou rima àtau e to rātou rima àui, e te puaa atoà hoì e rave rahi!

TE PUTA A MITA

1 ¹ Te parau a Iehova i tae mai ia Mita i Morati, i te ànotau ia Iotama, e ia Àhata, e ia Hetetia, e mau arii no Iuta; o tei tae mai ia na i te ôrama ia Tāmāria e Ierutarema.

Te faahapa ra te Atua i to na nūnaa

² E faaroo mai, e te mau taata e, òutou atoà na!
E fāriu mai i te tarià, e te fenua e, e te mau mea atoà i nià iho!
Ei ìte hoì te Fatu ra o Iehova ia òutou;
te Fatu nei ā i to na iho ra hiero moà!

³ Inaha hoì, te haere nei Iehova i rāpae i to na ra vāhi;
e haere mai hoì o ia i raro, e taataahi i te mau vāhi teitei i te fenua nei.

⁴ E tarapape te mau mouà i raro aè ia na,
e tahe hoì te mau peho
mai te tāpau i te pae auahi,
e mai te pape i nīniihia i te vāhi teitei ra.

⁵ No te hara a Iatōpa taua mea nei,
e no te ìno o te ùtuafare o Ìteraèra!
E aha taua hara a Iatōpa ra?
Eere ānei i ta Tāmāria ra?
E aha te mau vāhi teitei o Iuta ra?
Eere ānei i ta Ierutarema ra?

⁶ E i teie nei, e faariro vau ia Tāmāria mai te puèà i roto i te âua ra,
e mai te vāhi i òhuhia ia tanu i te ô vine ra;
e huri hoì au i ta na mau òfaì i raro i te peho,
e ia ìtea atu to na niu;

⁷ e pau roa hoì to na atoà ra mau hohoà òtiòtihia ra i te tiàpaìpaìhia e huàhuà noa aè,
 e ta na ra mau tārāhu e hope i te tahuhia i te auahi,
 e pau roa ia ù to na atoà ra mau îtoro:
 no te mea no te tārāhu a te faaturi ta na taoà i te haaputuraa,
 e faahoìhia hoì te reira ei tārāhu na te faaturi.

Òtoraa i nià i te mau òire o Iuta

⁸ E i teie nei, e mihi au e te auē,
 e haere tahaa noa vau mā te àhu òre;
 e òto vau mai te teni,
 e mihi au mai te ione ra.

⁹ Paruparu ora òre hoì to na;
 ua tae roa ia i nià ia Iuta;
 e ua tae hoì i te ùputa o to ù ra mau taata,
 i Ierutarema.

¹⁰ Eiaha teie e faaìtehia e òutou i Tāta,
 eiaha e faateitei hua i to òutou òto i Àto!
 Ei Pete-Àfera, a faatāviri ai ia òutou i raro i te repo.

¹¹ E haere ā, e te mau taata no Tafira,
 mā te àhu òre e te haamā!
 Eiaha te mau taata o Taanana e haere i rāpae;
 na te òto o Pete-Êtera, e ère ai òutou i te tauturu no na.

¹² Ua taiā māite to Marota i ta na ra taoà:
 ua tae mai hoì te ìno i raro
 i te ùputa i Ierutarema mai ô mai ia Iehova ra.

¹³ A haamau na i te pereòo i nià i te puaahorofenua ra,
 e tei pārahi i Rātita e!
 na na i haamata i te hara i te tamahine ra ia Tiona;
 i roto hoì ia òe na te feiā i rave i te hara i Ìteraèra i te ìtearaa.

¹⁴ E i teie nei, ei taoà ta òe e hōroà atu ia Moretetatata;
 e riro te ùtuafare o Àtatipa ei haavare
 i te mau arii o Ìteraèra.

¹⁵ E aratai atu ra vau i te tahi taata aià ia òe ra,
e tei pārahi i Marate;
e tae mai o ia i Àturama, te hanahana o Ìteraèra ra.

¹⁶ A ôimo na ia òe, e pāòti i to upoo,
no to mau tamarii nūnū ra!
E faarahi roa i to òe ôimo mai to te àeto ra;
ua reva ê hoì rātou ei tītī!

Te feiā tei hahi i to rātou mana

2 ¹ E pohe to te feiā i ìmi i te hara,
e tei rave i te ìno i nià i to rātou mau roì!

E ua ao anaè ra, ua māramarama ua rave,
no te mea e tià i to rātou rima i te rave.

² E ua nounou rātou i te fenua, e riro atu ra ia i te haru,
e te mau fare, e ua rave iho ra, ère iho ra te feiā fatu;
nā reira rātou i te hāmani ìno i te taata e to na fētii,
e te taata rahi e to na aià tupuna.

³ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova:
Inaha, te ôpua nei au i te ìno i taua fētii ra:
eiaha òutou e ìriti ê i to òutou ài i te reira,
eiaha hoì to òutou ei haereà teòteò,
e riro hoì te reira ei ànotau àti.

⁴ Ia tae i taua mahana ra, e parauhia ai te tahi parapore ia òutou,
e e rahi roa ia te òto i reira, i te nā ôraa e:

Ua pau roa tātou!

Ua hōpoi-ê-hia te tufaa o to ù ra mau taata!

E e aha rā hoì o ia i te hōpoi-ê-raa i te reira ia ù nei?

E i te fāriu-ê-raa o ia, ua tufa-haere-hia to tātou mau âua e ana ra!

⁵ E òre hoì te hoê e toe ia òe ra,
o tei tātāi i te taura terero,
i te âmuiraa taata o Iehova ra.

Te feiā tei pātoì i te parau a te perofeta

⁶ «Eiaha òutou e tohu!», ta rātou ia, i «te feiā i tohu ra!»

Eiaha rātou e tohu i te taata mai teie nei!

E òre rā te faaìno ia rātou e hōpoi-ê-hia!

⁷ Te nā reira mau ra ānei te ùtuafare o Iatōpa?

Ua apiapi ānei te vārua o Iehova?

Na na ānei teie i rave?

Aore ānei e maitaì i roaa i ta ù nei parau

i te taata haereà tià ra?

⁸ Ua tià mai ā hoì to ù ra taata mai te ènemi mai tahito mai;

ua ìriti òutou i te àhu tìpona no nià iho ra i te tahi àhu no nià i te feiā i haere noa mai

mai te àroraa ra mā te ora.

⁹ Te mau vahine o to ù nei mau taata,

tei faaruèhia e òutou i rāpae i to rātou mau pārahiraa maitataì ra;

e ua faaère roa òutou

i to ù ra maitaì i ta rātou mau tamarii.

¹⁰ A tià òutou i nià, e haere!

Eere hoì teie i to òutou faae meta; no te mea ua viivii ia,

e riro ia i te pau;

e e riro te reira pau i te mea rahi roa ra.

¹¹ Ia haere noa te taata

mā te manaò haavare a haavare noa ai, i te nā ôraa e:

E tohu vau ia òe

i te uaina e te àva taèro ra!

O o ia te perofeta na teie nei feiā!

E haaputu te Atua i te toeà o Ìteraèra

¹² E haaputu mau ā vau, e Iatōpa, ia òe atoà ra!

E haaputu mau hoì au i te toeà o Ìteraèra!

E âmui au ia rātou mai te māmoe i Pōtara ra,

e mai te nana i roto i to rātou ra fare;
 e àtutu atoà rātou i te rahi o te taata ra.
¹³ Te haere ra te haapararī nā mua i to rātou aro;
 ua vāvāhi rātou, e ua faaruè mai i te ùputa,
 e ua nā reira i te haere;
 e ua nā mua to rātou arii ia rātou ra,
 e o Iehova tē aratai ia rātou.

Faaararaa i te mau raatira haapaò òre

3 ¹ Ua parau atoà atu ra hoì au:
 E faaroo mai na, e te feiā rarahi io Iatōpa ra,
 e o òutou, e te hui arii i te ùtuafare o Ìteraèra!
 Eiaha òutou ia ìte i te parau au ra?
² O òutou o tei riri i te maitai,
 e o tei hinaaro i te ìno.
 O tei hōhore i to rātou ìri no nià ia rātou,
 e to rātou ìò no nià i to rātou mau ivi.
³ O tei àmu i te ìò o to ù ra mau taata,
 e ua hōhore i te ìri no nià ia rātou ra,
 e ua ôfatifati i to rātou mau ivi.
 E ua tufa ia rātou mai te māa i roto i te pāni,
 e mai te ìò i roto i te fārii rahi.
⁴ Ei reira rātou e pii atu ai ia Iehova,
 e òre rā o ia e faaroo mai ia rātou;
 e pūroù o ia i to na mata ia rātou ia tae i taua mahana ra,
 no te mea ua ìno ta rātou parau.

Tūàti òre i te mau perofeta tei faahahi ê ia Ìteraèra

⁵ Te nā ô mai ra Iehova i te mau perofeta
 i haapiò i to ù ra mau taata:
 I tei hōhoni to rātou niho, a parau ai e, ei hau;
 e te taata aore i tuu mai i te māa i to rātou vaha,
 e faatupu ia rātou i te tamaì ia na!

⁶ E i teie nei, ei ruì to òutou, eiaha ei ôrama!
 Ei pōuri to òutou... eiaha ei tohu!
 E maìri hoì te mahana i nià i te mau perofeta,
 e riro hoì te mahana i te pōuri i nià ia rātou.
⁷ Ei reira te mau hiò e haamā ai,
 e e māheàheà te feiā tohu, oia ia;
 e tāpōi anaè rātou i to rātou vaha;
 no te mea e òre te Atua e parau mai.
⁸ Ua î mau rā vau i te pūai
 — i te vārua o Iehova —
 e te parau au, e te ètaèta;
 ei faaite ia Iatōpa i ta na parau ìno,
 e ia Ìteraèra i ta na hara.

Te faaara ra Mita i te àti o Ierutarema

⁹ E faaroo mai na i teie,
 e te feiā rarahi i te ùtuafare o Iatōpa,
 e òutou hoì, e te hui arii i te ùtuafare o Ìteraèra,
 o tei haafaufau i te parau au,
 e ua ruri ê i te parau-tià;
¹⁰ o tei patu ia Tiona i te toto,
 e ia Ierutarema i te parau ìno.
¹¹ Tei te utuà e haavā ai to reira feiā rarahi,
 e te haapii nei te feiā tahuà i te tārahu;
 e te tohu nei te feiā perofeta i te ârio;
 tiàturi noa ai rātou ia Iehova, i te nā ôraa e:
 Eere tei roto ā Iehova ia tātou nei?
 E òre tātou e roohia e te àti!
¹² E i teie nei, no òutou,
 e ârotehia Tiona mai te âua i ârotehia ra ia òutou;
 e riro hoì Ierutarema ei puèà,
 ei nià i te mouà o te Hiero ra,
 e tupu ai te rāau mai tei te vāhi teitei o te ururāau ra.

Ierutarema, te pū o te hau

4 ¹ E riro, ia tae i te mau mahana hopeà ra,
 e faatiàhia ai te mouà ra o te fare o Iehova
 i nià i te tupuaì mouà;
 e faateiteihia ia i nià i te mau âivi,
 e taìruru atoà mai te mau êtene i reira.

² E rave rahi te fenua e haere, a parau ai e:
 E haere mai, e haere tātou i nià i te mouà o Iehova,
 i te hiero o te Atua o Iatōpa!
 E na na e haapii mai ia tātou i ta na haapaòraa,
 e haere tātou nā te èà ta na e faaite mai ra.
 Nā Tiona atu hoì te ture i te revaraa atu,
 e te parau a Iehova, i nā Ierutarema atu ia.

³ E na na e haavā i roto i te taata atoà e rave rahi,
 e na na e parau i roto i te mau fenua pūai i te ātea ê ra.
 E tiàpaì rātou i ta rātou òè ei âuri ârote,
 e ta rātou mau māhae ei tipì tope vine ia:
 e òre te hoê fenua e àa mai i te tahi fenua i te òè,
 e òre hoì rātou e haapii faahou i te tamaì.

⁴ E pārahi rā rātou o te taata atoà i raro aè i ta na iho vine, e i raro
 aè i ta na iho tute,
 e aore roa e taata e haamataù mai ia rātou:
 — o te vaha hoì o Iehova Tapaota ra, tei parau mai.

⁵ E haere noa te mau taata èê atoà
 mā te iòà anaè o to na iho atua;
 e haere rā tātou mā te iòà o Iehova,
 o to tātou ia Atua e a muri noa atu.

E faatere te Fatu i Ierutarema ⁶ Ia tae i taua mahana ra
 — te parau mai ra Iehova —
 e ope mai ai au i tei piriòì ra,
 e tei tiahihia i rāpae, e tei maìhia ia ù ra,
 e haaputuhia mai ia e au.

⁷ E faariro hoì au i tei piriò ra ei toeà,
 e tei tuua-ê-hia ei fenua pūai.
 E ei ia Iehova hoì te hau i nià ia rātou i te mouà ra ia Tiona,
 i teie nei, e a muri noa atu.
⁸ E o òe hoì, e te pare o te nana ra e,
 e te pare o te tamahine a Tiona,
 e tae mai ia ia òe,
 o te hau i mūtaa iho ra tē tae mai,
 e te pātireia i te tamahine a Ierutarema ra.

Te mau tāmataraa, e te faaoraraahia o Ierutarema

⁹ E tenā na, e aha òe i pii hua ai?
 Aita e arii i roto ia òe ra?
 E ua pohe ānei tei aò ia òe ra?
 Ua roohia hoì òe e te māuiui
 mai te vahine i tata i te fānau ra.
¹⁰ A māuiui, e a tītoo ia fānau, e te tamahine a Tiona,
 mai te vahine i tata i te fānau ra!
 Ei tenā na hoì òe, e reva ê ai mai roto i te òire,
 e ua pārahi i te âua;
 e haere hoì òe e tae noa atu i Pāpurōnia,
 e ei reira òe e faaorahia ai,
 ei reira òe e ora ai i to òe mau ènemi ia Iehova.
¹¹ E rave rahi te fenua i putuputu i teie nei e rave ia òe,
 o tei parau e: «Ia viivii atu o ia!
 E na to tātou mata e hiò ia Tiona!».
¹² Aore rā rātou i ìte i te manaò o Iehova,
 aore hoì rātou i ìte i ta na parau:
 ua haapuè o ia ia rātou mai te ruru tītona i nià i te vāhi papaàraa.
¹³ A tià, a taataahi i te tītona, e te tamahine o Tiona!
 E faariro hoì au i to òe ra tara ei âuri,
 e faariro vau i to òe ra maiùù ei veo:
 e huàhuà te taata atoà e rave rahi ia òe;

e na ù e haamoà atu i tei noaa ia rātou ra na Iehova,
e ta rātou mau taoà, na te Fatu ia o te mau fenua atoà ra.

Pete-Rehema, òire no te arii faaora

5 ¹ E haaputuputu māite mā te pupu,
e terā ra tamahine pupu faèhau!

Ua haaàti rātou ia tātou,
ua papaia e rātou te âârià o te haavā no Ìteraèra ra i te rāau.

² E iti ā òe, e Pete-Rehema Èferata,
ia âmui atoà i roto i te mau tautani atoà i Iuta ra,
e tae mai rā te hoê ia ù nei mai roto mai ia òe ra,
o tē riro ei tāvana i Ìteraèra nei;
mai tahito mai ā hoì to na haereà, mai te matamua mai ā.

³ E i teie nei, e tuu atu Iehova ia rātou,
e ia tae i te taimè e fānau mai ai tē fānau ra;
ei reira e hoì mai ai te toeà o to na mau taeaè,
i te mau tamarii o Ìteraèra.

⁴ E tià noa o ia mā te faaàmu i ta na nana,
mā te pūai o Iehova,
mā te iòà teitei o to na ra Atua, o Iehova;
e tià māite hoì rātou i te pārahiraa,
e rahi hoì o ia i reira e tae noa atu i te hopeà mai o te fenua ra.

⁵ E riro taua taata ra o te tumu ia no te hau!
Ua tae anaè mai to Àtura i to rātou nei fenua,
e ua taataahi anaè o ia i to tātou mau aorai,
e faatupuhia tātou i reira ei pātoì ia na nā tāvana toohitu,
e nā taata arii toovaù ra.

⁶ E pau hoì te fenua ra o Àtura ia rātou i te òè,
te fenua o Nimerota i te tomoraa atu.
E faaorahia tātou e ana i to Àtura,
ia tae mai o ia i to tātou nei fenua,
e ua taataahi anaè o ia i to tātou nei mau ôtià.

Te toeà o Ìteraèra i rotopū i te mau fenua

⁷ E vai ā te toeà o Iatōpa i roto i te taata atoà ra e rave rahi,
 mai te hau no ô ia Iehova ra,
 mai te tuāua i nià i te àihere ra,
 tei òre ia e tiaì i te taata nei,
 e òre hoì e haapapa i to te taata nei tamarii.

⁸ E vai ā te toeà o Iatōpa i roto i te mau fenua ra,
 e i roto i te taata atoà e rave rahi,
 mai te riona i roto i te mau puaa o te aru ra,
 e mai te riona âpī i roto i te mau nana māmoe:
 ia haere anaè nā roto ra, ua taataahi ia i raro, e ua hāhae e huàhuà
 noa aè,
 e aore e faaora e ora ai.

⁹ E hōpoihiā to rima i nià i te feiā i mārō mai ia òe ra,
 e hope roa to mau ènemi i te tãpū-ê-hia.

E ìriti te Fatu i te mau turu haavare atoà

¹⁰ — Te nā ô mai ra Iehova:

Ia tae i taua mahana ra,
 e faataa-ê-hia ai e au to mau puaaahorofenua i roto ia òe na;
 e na ù e faaòre i to mau peregò;

¹¹ e faaòre-atoà-hia e au te mau òire o to fenua;
 e na ù e huri i to mau pare ra i raro;

¹² e faaòre atoà hoì au i te mau hiòhiò no roto i to òe nā rima,
 e aita atu o òe e hiò àtā;

¹³ e tãpū-atoà-hia e au to mau hohoà òtiòtihia ra, e to mau hohoà i
 tià i nià i roto ia òe ra;
 e òre òe e haamori faahou i tei hāmanihia e to rima ra;

¹⁴ e tãihitumuhia e au to mau ururāau i roto ia òe ra,
 nā reira e pau ai ia ù to mau òire,

¹⁵ a tãhoo atu ai mā te riri e te faaûàna i nià i te mau fenua aore i
 faaroo mai ia ù ra.

Te haavāraa a te Fatu i to na nūnaa

- 6**¹ E faaroo mai òutou i ta Iehova e parau nei:
 A tià, a mārō atu òe i te aro o te mau mouà,
 e ia ìte mai hoì te mau âivi i to reo!
- ² E faaroo mai òutou, e te mau mouà e, i ta Iehova ra mārōraa!
 E o òutou, e te mau tumu ètaèta o te fenua nei!
 E mārōraa ta Iehova i to na ra mau taata,
 e na na e parau atu ia Ìteraèra.
- ³ — E àù nūnaa e, ua nā hea atu vau ia òe?
 E aha te mea i haapahihia ai òe e au?
 E faaìte mai ia ù!
- ⁴ Ua arataì mai hoì au ia òe mai te fenua mai ra mai Àifiti,
 e ua faaora vau ia òe i te ùtuafare tāvini ra;
 e ua tonu vau ia Mōte,
 e ia Àarona, e ia Miriāma nā mua ia òe.
- ⁵ E àù mau taata e, a haamanaò na i ta te arii o Moapi ta Parata i
 ìmi ra,
 e ta Paraama a Peora i parau mai ia na,
 e haamanaò i te mau mea i ravehia no òutou ra mai Titima e tae
 noa atu i Tīratara
 — ia ìte òutou
 i te parau-tià o Iehova.

Ta te Fatu e tītau nei i te taata

- ⁶ — E haere atu vau i mua i te aro o Iehova mā te aha?
 A haapiò ai ia ù iho i raro i te aro o te Atua teitei?
 E haere ānei au i mua ia na mā te tūtia tāauahi anaè,
 e mā te tafa matahiti hoê ra?
- ⁷ E mauruuru ānei Iehova i te māmoe oni e ia tautani,
 e ia àhuru te tautani i te ânāvai monoì ra?
 E hōroà ānei au i taù matahiapo no ta ù nei hara,
 e ta taù tino i fānau no te hara o taù vārua?

⁸ — Ua faaite mai o ia ia òe, e te taata na, i te mea maitai,
 e e aha ta Iehova hinaaro ia òe ra,
 maori rā o te rave i te parau-tià,
 e ia hinaaro hoì i te aroha,
 e te haere mā te haèhaa i te aro o to Atua?

E faautuà te Fatu i te òhipa haavare e te faahuehue

⁹ Te tiàoro nei te reo o Iehova i te òire
 — e o tei paari ra, e haapaò ia i to òe ià.
 E faaroo òutou i te aò,
 e tei tuu atoà mai ra!

¹⁰ Te vai ra ānei i roto i te fare taata ìno te taoà i noaa i te ìno ra?
 E te fāito iti tià òre e faufau ra?

¹¹ E parau ānei au e maitai to na, to tei rave i te fāito ìno ra,
 e te pūtē tāpau haavare ra?

¹² E rave ûàna rahi to te feiā taoà rahi ra,
 e ua parau to na mau taata i te parau haavare,
 e arero haavare hoì tei to rātou vaha.

¹³ E i teie nei, e tāmata na vau i te papaì ia òe, ia pohe òe,
 e ia ano òe ia ù i ta òe ra mau hara.

¹⁴ E àmu òe, e òre rā e paia;
 e riro hoì i te àtiraa i rōpū ia òe ra;
 e rave hoì òe, e òre rā te hoê e ora ia òe;
 e ia faaora hoì òe ra,
 na ù rātou e tuu atu ia pohe i te òè ra.

¹⁵ E ueue òe,
 e òre rā e òòti;
 e taataahi òe i te ôrive,
 e òre rā òe e tāhinu i te monoì;
 e taataahi òe i te uaina mōmona,
 e òre rā e inu i te reira.

¹⁶ Ua haapaò hoì òutou i te mau parau a Òmeri,
 e te mau òhipa atoà o te ùtuafare o Àhapa,

e ua haapaò òutou i ta rātou aò;
 ia faaano atu vau ia òe,
 e te mau taata no reira ei tāhitohitoraa,
 e iri mai ai te faaìno i to ù ra mau taata i nià ia òutou.

Aore roa e taata parau-tià

7¹ Âuē hoì au nei e!

Ua riro hoì au mai te feiā i haaputu i te māa àuhune,
 mai te feiā i rave faahope i te vine àuhune:
 aita rā e peenave ia àmu,
 aita e māa para i hiaaihia e au ra.

² Ua pohe te taata maitai i nià i te fenua nei,
 aore roa e taata piò òre o te taata atoà nei;
 te tiaì anaè rā rātou i te toto;
 te tītau anaè ra rātou i to na iho taeae i te fifi ra.

³ Ua ineine to rātou rima ia rave ûàna i te ìno:
 ua ani te arii,
 e te ìmi ra te haavā i te tārāhu;
 ua parau te taata rahi i te ìno o to na iho âau:
 oia ia, te ruri ê rā rātou i te parau.

⁴ To rātou taata maitai, e rāau taratara ia,
 e to rātou taata piò òre ra, mai te pāruru taratara ia.
 O te mahana ia no to òe ra mau tiaì,
 te fātata mai ra te tāhoora ia òe.
 O te taime teie o to rātou ahoaho.

⁵ Eiaha òutou e tiàturi noa atu i te tauà,
 eiaha òutou e vare i te arataì:
 tāpiri māite i to vaha
 i tei taòto i roto i to êê ra.

⁶ E faaìno hoì te tamarii i te metua tāne,
 e tià mai te tamahine e pātoì i te metua vahine,
 e te hunoà vahine e pātoì i te metua hoovai vahine ra;
 e to te taata nei ènemi, e riro ia i te mau taata o to na iho ùtuafare.

⁷ E hiò rā vau ia Iehova,
e tiaì au i te Atua o to ù nei ora:
e na taù Atua e faaroo mai, e e parau mai hoì ia ù.

Tiaìturu e pure a te nūnaa

⁸ Eiaha òe e òaòà ia ù nei, e taù ènemi!

Màiri noa ā vau nei, e tià vau i nià;
pārahi noa ā vau i te pōuri i teie nei,
e riro rā Iehova ei māramarama no ù.

⁹ E faaòromaì ā vau i te riri o Iehova,

no te mea ua hara vau ia na;
e ia faatià mai o ia ia ù, e ia rave o ia i te parau au ia ù nei;
e arataì o ia ia ù i te vāhi māramarama,
e ìte au i te parau-tià na na ra.

¹⁰ Ei reira taù ènemi e ìte ai,

e e moè o ia i te haamā,
o tei parau mai ia ù e:
Tei hea to Atua, o Iehova?
E ìte taù mata i to na pohe:
Ei teie nei o ia e taataahihia ai
mai te vari i te aroā ra.

¹¹ Ia tae i te mahana e patuhia ai ta òe âua,
ei taua mahana ra, e faaâano-roa-hia ai taua parau ra.

¹² Ia tae i taua mahana ra, e haere mai ai rātou ia òe ra
mai Àtura mai, e mai te mau òire i âuahia ra,
e mai Àifiti e tae noa atu i te Pape ra,
e mai te tahi miti e tae noa atu i te tahi miti, e mai te tahi mouà e
tae noa atu i te tahi mouà.

¹³ E ano rā te fenua, no te feiā i pārahi i nià iho,
no te hopeà o ta rātou parau.

¹⁴ E faaàmu i to mau taata i te rāau na òe,
i te nana ra i to òe ra terero!

Tei pārahi ômoè noa i roto i te ururāau ra

i rōpū i Taremera;
 ia àmu rātou i Patana e i Tireata,
 mai tei te mau mahana tahito ra!

¹⁵ Mai tei te mau mahana i haere mai ai òe mai te fenua mai ra mai
 Àifiti,

e faaite ai au ia na i te mau mea maerehia ra.

¹⁶ E hiò te mau fenua, e e haamā,
 no to rātou pūai;
 e tāpoi to rātou vaha i te rima,
 e turi hoì to rātou tarià.

¹⁷ E miti rātou i te repo mai te ôfi ra,
 e rūrūtaina rātou i roto i to rātou mau âpoo mai te mau toè o te fenua
 nei;

e mataù rātou
 i to tātou Atua ra ia Iehova,
 e e mataù hoì rātou ia òe.

¹⁸ O vai ia Atua e au ia òe ra,
 i te faaòreraa i te parau-tià òre,
 e te faaruèraa atu i te hapa a te toeà o ta na terero?
 O tei òre i tāpeà tāmāu i to na riri e a muri noa atu,
 no te mea e mea au ia na te aroha.

¹⁹ E aroha faahou mai ā o ia ia tātou,
 e tīnai mai ā o ia i to tātou ìno;
 e faaruè pāatoà òe i ta rātou hara i raro roa i te moana ra,

²⁰ e faaite òe i te parau-mau ia Iatōpa,
 e te aroha ia Àperahama,

i ta òe i tapu mai i to mātou hui metua mai tahito mai ā.

TE PUTA A NĀHUMA

1 ¹ Te parau ia Nineve ra. Te puta no te ôrama a Nāhuma i Èretoti ra.

Te Fatu, e Atua hae e te tāhoo

Ârefa

² E Atua hae Iehova, e te tāhoo;
e tāhoo ta Iehova, e te faaûàna rahi;
e tāhoo Iehova i tei mārō mai ia na,
e te vaiihohia ra to na riri i to na ra mau ènemi.

³ E òre Iehova e rū i te riri;
te rahi ra rā to na mana;
e òre Iehova e parau i te taata ìno e taata hara òre ra.

Peta

Tei te pūāhiohia to na èà, e tei te vero ra;
e repo puehu te mau ata nei no tana âvae.

Timera

⁴ Ua àò o ia i te moana, e ua marō iho ra,
e ua tāmārō atoà o ia i te mau pape;
ua ôriorio Patana e Taremera,
e ua ôriorio atoà te tiare o Repanona.

He

⁵ Ua àueue te mau mouà ia na,
e ua tarapape te mau âivi;

Vāu

e ua pau te fenua i mua i tana aro,
te fenua atoà, e te taata i nià iho.

Taina

⁶ O vai tē mau i mua i to na oôo?
O vai tē tià mai i nià i te riri ûàna no na ra?

Heta

E manii to na riri tāhoo mai te auahi i maìri ra:
e te mau mato ra, e hurihia e ana i raro.

Teta

⁷ E maità to Iehova,
e haapūraa ètaèta i te mahana ahoaho;

Iota

ua ìte o ia i tei tiàturi ia na ra.
⁸ E rave e haamou roa rā o ia i to na ra vāhi,

Tafa

mai te pape puè e horo ra,
e nā te pōuri e aùàù i to na mau ènemi.

Poroi ia Iuta e ia Nineve

⁹ E aha ta òutou e manaò na ia Iehova?
O ia iho tē rave haapau roa.
E òre e pāpiti mai te àti i te tupuraa.
¹⁰ Te fifi haere noa ra rātou, mai te rāau taratara ra,
e te taèro noa ra mai te feiā taèro,
e pau roa ai rātou mai te àihere marō roa ra.
¹¹ Ua reva atu ra te hoê mai roto ia òe ra,

o tei manaò ìno ia Iehova ra,
e taata parau ìno rahi roa ra.

¹² Te nā ô mai ra Iehova:

Manuia noa ā rātou e te rahi hoì,
e tāpūhia rātou, e reva ê atu ra o ia.

Àti noa ā òe ia ù ra,
eita rā òe e àti faahou ia ù.

¹³ Ei teie nei au e ôfati ai i tana tuto i nià ia òe ra,
e motu taa ê to òe ruuruu ia ù ra.

¹⁴ Na Iehova e faaue i te parau ia òe ra:

Ia òre ia haapūrara-faahou-hia to òe ià;

e tāpū ê atu vau i te hohoà òtiòtihia,
e te hohoà faatō i te fare o to atua ra;

na ù e haapaò i to òe tanuraa,
ua viivii hoì òe.

¹⁵ Inaha hoì i nià i te mouà,

te âvae o tei hōpoi mai i te parau maità ra,
o tei faaite mai i te parau hau!

E haapaò, e Iuta, i ta òe ra mau ôroà moà ra,
e rave i ta òe èuhe ra!

E òre hoì te taata ìno e nā roto faahou ia òe ra,
ua tāpū-ê-roa-hia o ia ra...

2 ¹ Ua tae mai tei haapararī ra i mua ia òe.
Tiaì i te vāhi âuahia!

E ara i te èàtià!

Faaètaèta i to tauupu,
e faarahi hua i to òe pūai!

² E faahoì mai hoì Iehova i te maità o Iatōpa,
e mai te maità atoà o Ìteraèra,
pau noa ai rātou i tei haapau ra,
e òre noa ai ta rātou âmaa vine...

Te haruraahia e te èiāraahia o Nineve

³ Ua faaùteùtehia te pāroru o te feiā pūai no na ra,
 ua àhu te feiā àito i te àhu ùte;
 e mai te rama ura ra te mau pereòo,
 i te mahana e faaineine ai o ia ra,
 e te mau peruti e àueuehia mai ia.

⁴ Te paapaaìna ra te pereòo i te mau aroā ra,
 te tiāià ra te tahi i te tahi i te èà âano ra;
 mai te rama ra te huru ia hiò,
 e mai te uira ra te horo...

⁵ Ua taiò faahou o ia i tana mau taata pūai,
 e turori haere ā rātou a haere noa ai;
 te rū ra rātou i te pae patu,
 e ua oti te fare pāroru.

⁶ Ua ìritihia te ùputa o te pape,
 e ua tarapape te aoraì.

⁷ Ua arataì-tītī-hia Hūtapa, te haere ra i nià;
 ua arataìhia o ia e te mau vahine mā te òto o te ûûairaò ra,
 e mā te papaì i te rima i to rātou òuma ra.

⁸ E au Nineve i te pape hopuna mai tahito mai, e horo ê ra rātou...
 A tīâ! A tīâ! o te piiraa ia,
 Aore rā te hoê i hiò mai i muri...

⁹ Ua haru rātou i te ârio! E ua haru rātou i te àuro!
 Aore e hoperaa te mau taoà ùnaùna,
 e te mau tauhaa hinaarohia e rave rahi te huru.

¹⁰ Ua veve roa o ia, aore i toe, ua pau!
 E ua tarapape te âau,
 ua pāàraàra te mau turi,
 e māuiui rahi tei te taha àòòo o te taata atoà,
 e te èreère ra to te taata atoà ra mata.

E au Nineve i te riona haruhia

¹¹ Tei hea te pārahiraa o te mau riona?

E te faaàmuraa i te mau riona âpī?

O tei haerehia e te riona, e te riona maiaa atoà ra, e te riona fanauà,
e aore e haamataùtaù mai?

¹² Ua hāhae te riona i ta te mau fanauà, e ua navaì,

e ua ùùmi i ta te mau riona maiaa ra;

e ua faaî i ta na mau âpoo i te māa,

e to na pārahiraa i te taoà haru.

¹³ Inaha, e òre au e faatià ia òe!

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

E tahu vau i to mau pereòo i te auauahi.

E pau to mau riona âpī i te òè,

e faaòre au i ta òe ra taoà i nià i te fenua nei,

e te reo o to òe ra mau veà, e òre roa e ìtea faahou.

Te òire haamanii toto tei rave-ino-hia

3 ¹ E pohe to te òire i viivii i te toto,
e haavare anaè ia, ua î i te taoà haru!

Aore i taa ê te taoà pau...

² Te reira te paapaaina o te tãiri,

e te haruru o te pereòo:

e te ori noa o te mau puaahorofenua,

e te òuàùà o te mau pereòo ra.

³ Ua èê anaè te taata puaahorofenua ra,

ua ìtea te ura o te òè,

e te ànapa o te māhae ra:

Ua rahi tei pohe!

E puèà rahi to te taata i pohe!

E aita e hoperaa te mau tino ia taiò!

Ua tūia rātou i nià i te feiā i taparahihia e rātou.

Nineve tei î i te haamā

⁴ No te taiàtarāa e rave rahi ta te faaturi ra,
ta tei poria maitāi ra, e fatu vahine no te hiòhiò,
o tei tārahuhia e te mau fenua i to na ra taiàta,
e te mau ôpū atoà i ta na ra hiòhiò.

⁵ Inaha, e òre au e faatià ia òe!

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

E heheu vau i to hiti àhu e tae noa atu i to mata na,
e faaite au i te mau fenua i to oè vai-tahaa-noa-raa,
e te mau pātireia i to oè haamā.

⁶ E huri atu vau i te repo faufau i nià ia òe ra,
e haaviivii atu ia òe,
e faariro ia òe ei hiòraa.

⁷ E riro hoì te feiā atoà e hiò i te horo ê,
e nā ô hoì ia parau e: Ua pau to Nineve.

Na vai òe e òto?

E ìmi tià vau i hea i te haamāhana-hana ia òe?

E fifi Nineve mai ia No-Àmona

⁸ E maitāi rahi ānei to òe i No-Àmona?

I roto i te mau pape tahe ra,
ua haaàtihia o ia e te pape.

E tai to na pāruru,
e te moana ta na patu.

⁹ Tuta

e o Àifiti to na ètaèta rahi,
Futa e to Rupi, to na tauturu.

¹⁰ Hōpoi-ê-hia rā o ia,

riro atu ra ei tītī;

e tāiri-huàhuà-roa-hia tana mau tamarii i te hopeà mai o te mau aroā ra;

e tufa-terero-hia e rātou tana feiā mana,

e tāpeàhia to na feiā rahi i te âuri.

¹¹ E taèro atoà hoì òe,

e tāpuni atoà òe;

na òe atoà e ìmi i te haapūraa i te ènemi.

Eita e ruruà ia Nineve ia pāruru

¹² E riro to òe ra mau pare ètaèta

mai te tute i teiaha i te tute para matamua ra;

ua ueue-anaè-hia,

ua maìri mai ia i roto i te vaha o tē àmu ra.

¹³ Inaha, to òe ra mau taata:

mai te vahine ra i roto ia òe ra;

ua ìriti-roa-hia te mau ùputa o to fenua

i to mau ènemi;

e àma hoì to mau teà i te auahi.

¹⁴ A huti na òe i te pape no te àrora!

Faaètaèta i te pare!

A haere i roto i te àraea, taataahi i te vari!

Tīfai na i te umu tunuraa àraea!

¹⁵ Ei reira òe e pau ai i te auahi,

e tāpū-ê-hia òe e te òè,

e àmuhia òe e te hē.

E mou te nūnaa tāatoà

Faarahi ia òe mai te hē!

Faarahi ia òe mai te àrape e rahi ra!

¹⁶ E rahi to feiā hoo taoà ra

i to te mau fetià o te raì ra:

te hōhora ra te mau hē, e ua maùe ê.

¹⁷ O tei faatorōnahia io òe ra, e au ia i te àrape e rahi ra,

e to òe mau raatira mai te mau vīvī rahi ra,

o tei pūhapa i roto i te âua i te mahana toètoè:

ia hiti mai ra te mahana, maùe ê atu ra,

e aore atu ra e ìtea to rātou vāhi e pārahi ra.

¹⁸ Te tiāruhe ra to mau tiaì, e te arii o Àtura e,
e te tuu nei to feiā rarahi ra ia vareà noa na i te taòto:
ua pūrara to mau taata i nià i te mouà,
e aore e haaputu mai ia rātou.

¹⁹ Aore e oraraa i te paruparu no òe ra,
ua rahi to òe mai.

Te feiā i ìte i te roo ia òe ra,
e papaì ia i to rātou rima ia òe ra;
o vai hoì tei òre i taeà e taua ìno tuutuu òre no òe ra?

TE PUTA A HAPATUTA

1 ¹ Te parau ta te perofeta ra, ta Hapatuta i ìte ra.

Piiraa matamua a te perofeta i te Atua

² — Te maoro, e Iehova,
o taù tiàorora,
e aore òe i faaroo mai!

Te maoro o taù pii-hua-raa atu ia òe: «E hāmani ìno teie e vai nei!»
e aita òe i faaora!

³ E aha rā hoì òe i faaìte mai ai i te ìno,
e ia hiò hoì au i te òto ra?

Te vai nei hoì te haru e te rave aroha òre i mua ia ù nei,
e te vai nei hoì te feiā e faatupu i te mārō e te tamaì.

⁴ I haapaehia ai te ture nei,
aore hoì te parau au mā te haavare òre i matere;
ua haaàtihia te feiā parau-tià e te taata parau ìno,
i pupu ai te parau hapa tià òre ra.

Te pāhonora a te Atua: te faaano a te Tarataio

⁵ — A hiò na i roto i te mau êtene,
a hiò na, a maere roa atu ai;
e òhipa ta ù e rave i to òutou nei puè mahana,
faaìte noa atu ra ia òutou, e òre ā òutou e faaroo.

⁶ Inaha hoì, te faatià nei au i te Tarataio,
i te fenua haere òiòì e te aroha òre,
o tē haaàti i te âano atoà o te fenua,
ia noaa te pārahiraa eere i ta rātou ra.

⁷ E feiā mataù-rahi-hia rātou e te riàrià,

no rātou iho to rātou mana ia parau,
e no roto ia rātou iho to rātou faateitei.

⁸ E te mau puaahorofenua atoà no rātou ra,
e òiòì rahi ia i to te nēmera,
e te àito rahi ia e iti to te ruto ahiahi ra.

E to rātou faahoro puaahorofenua ra, e riro i te faaâano,
e mai te vāhi roa mai hoì taua feiā puaahorofenua ra;
e maùe hoì rātou mai te àeto
e rū i ta na māa ia pau.

⁹ E tere faaherehere òre to rātou atoà e tae mai ai;
e o mua i to rātou mata,
e riro ia mai te matai no te hitià-o-te-rā mai,
e mai te one ra ta rātou tītī ia haaputu mai.

¹⁰ E tāhitohia e rātou te mau arii ra,
e riro hoì te feiā mana ei àtaraa na rātou.

E vahavaha rātou i te pare:
e òhi hoì rātou i te repo a rave ai.

¹¹ Ruri ê iho ra to na manaò i reira;
haere hua atu ra o ia e rave i te hara,
i te parauraa i taua pūai no na nei, e no to na ra atua!

Te piti o te piiraa a te perofeta i te Atua

¹² — Eere ānei òe mai tahito mai ā,
e Iehova, e taù Atua, e Tei Moà ra?

E òre mātou e pohe!

E Iehova, ua haapaòhia rātou e òe ei faautuàraa atu;
e ua haamau òe ia rātou ei aòraa, e taù Mato e.

¹³ E òre to òe mata maitai e tià ia hiò i te ìno,
e òre hoì e au ia òe ia hiò i te parau ìno.

E aha hoì òe i hiò ai i te haavare?

E te māmū noa ra òe ia horomii te taata ìno i tei rahi ta na parau-tià
i ta na iho?

¹⁴ E ua faariro òe i te taata mai te ià o te moana ra,

e mai te mea rii aore e tāvana i nià ia rātou ra.

¹⁵ Ua noaa anaè ia rātou i te tāmatauhia,

e ua noaa anaè ia rātou i te tāùpeà,

e ua haaputu ia rātou i roto i te pūtē.

I òaòà ai rātou, e òuàùà noa ai.

¹⁶ No reira rātou i faatūtia ai i ta rātou ùpeà,

e ua tūtui i te mea noànoà i ta rātou iho pūtē,

no te mea no reira i meīhia ai ta rātou tufaa,

ua rahi ta rātou māa.

¹⁷ A tirē ānei hoì ia nīnii noa na i ta rātou ùpeà,

e eiaha e faaherehere i te taparahi i te mau fenua?

Te pāhonora a te Atua: te taata parau-tià e te taata haavi

2 ¹ Tià noa iho ra vau i to ù ra fare araraa,
e ua haapāpū aè ra vau i nià i taù pare:

tiaì iho ra vau ia ìte au i ta na parauraa mai ia ù ra,

e ta ù mōtoìraa atu i ta ù parau.

² Ua parau mai ra Iehova ia ù, nā ô mai ra:

A pāpaì na i te ôrama,

ia ìtea-noa-hia i nià i te mau pāpaìraa ra,

ia horo noa te taata ia taiò ra.

³ No te taime i haapaòhia ra taua ôrama nei,

ia tae rā i te hopeà ra, e faaìte pāpū mai ai,

e òre e haavare.

E ia maoro iti noa ā,

e tiaì atu ā, e tae mau mai ia,

e òre e haamaoro hua.

⁴ Inaha, o te teòteò ra, aore ia i tià to na âau i roto ia na ra;

o tei tiàhia rā i te faaroo ra, e ora ia.

⁵ Mai te taata ra ia hara i te uaina ra,

e teòteò to na, e òre e mau i te ùtuafare;

te faarahi ra ta na i tītau ra, mai ia hāte e mai te pohe nei, eita e fiu;

te haaputu ra i te mau fenua atoà ia na iho ra,

e te âmui atoà mai ra i te taata atoà ia na ra.

⁶ E òre ānei rātou atoà nei e rave i te hoê parapore ia na,
e te tahi māteri tāhitohito ia na,
a nā ô ai e:

Nā àti e pae

E pohe to na to tei faarahi i ta na iho i ta vētahi ê ra taoà,
— mai te aha rā te maoro? —

te faateiaharaa ia na iho i te àraea pūpuru ra!

⁷ E òre ānei e tià vave mai te feiā e hōhoni mai ia òe ra?

E òre ānei tei haapeàpeà mai ia òe, e ara mai?

E riro atu ra òe ei taoà na rātou!

⁸ No te mea e rave rahi te fenua i pau ia òe,

e pau atoà òe i te toeà o te mau taata nei;

no te toto taata nei,

e te rave faaherehere òre i te fenua nei,

e te òire, e te mau taata atoà no reira.

⁹ E pohe to na to tei nounou i te taoà ìno no to na ra fētii,

ia tuu o ia i to na ôfaaraa i te vāhi teitei,

ia òre o ia ia roohia mai i te ìno ra!

¹⁰ Ua ìmi òe i te haamā no to òe ra fētii,

i te tūpū-ê-raa atu i te taata e rave rahi,

e ua hara òe i to òe iho ra vārua.

¹¹ E te pii mai ra hoì te òfai i roto i te patu ra,

e te faatià mai ra te teà i roto i te mau rāau ra.

¹² E pohe to na to tei patu i te òire i te toto ra,

e tei haamau i taua òire ra i te parau ìno ra!

¹³ Inaha, eere ānei no ô mai teie nei mau parau ia Iehova Tapaota
ra,

ia riro ta te taata nei raverāa òhipa no te auahi,

e ia faarohirohi noa te mau taata ia rātou iho i te mea faufaa òre ra?

¹⁴ Ei reira e î ai te fenua i te ìte i te hanahana o Iehova,

mai te vairāa miti e î i te tai ra.

¹⁵ E pohe to na to tei faainu atu ia vētahi ê
— tei tāāti atu ta òe hue ia na, e na na i faainu ia taèò —
ia ìte ia na i to rātou vai-tahaa-noa-raa!

¹⁶ Ua î òe i te haamā, eere i te maità;
a inu atoà òe, a heheu ai i to ìri mua!
E rurihia te âuà i te rima àtau o Iehova ra ia òe,
moè atu ra to òe maità i te rūaì haamā ra!

¹⁷ E tāpaòhia òe i te hāmani ìno ia Repanona,
e riro òe i te mataù i te paura i te mau taehae,
e te toto taata,
e te rave faaherehere òre i te fenua nei,
te òire hoì, e te taata atoà no reira ra.

¹⁸ E aha ta te hohoà òtiòtihia ra faufaa,
i te mea na te tahuà i tarai ra?
— te hohoà faatōhia ra,
e te haapii parau haavare ra,
i te mea te tiàturi ra te taata i hāmani i te reira,
e te hāmani ra i te mau îtoro vāvā no na iho?

¹⁹ E pohe to na to tei parau i te rāau ra: «A ara!»,
e te òfai parau òre ra: «A tià!»
— E haapii ānei ia?

Inaha hoì, ua tāpoìhia i te àuro e te ârio,
e aore roa e aho o roto ra.

²⁰ Te pārahi ra rā Iehova i to na ra hiero moà.
Ia māmū to te ao atoà nei i mua i tana aro!

Pure a Hapatuta: te haereraa mai te Atua

3 ¹ E pure na te perofeta ra, na Hapatuta,
i nià i te Titionota.

² I faaroo na vau i to parau, e Iehova,
mataù iho ra vau.

E faatupu faahou i ta òe òhipa, e Iehova, i roto i te mau matahiti ra,
i roto i te mau matahiti ra, e faaìte mai òe!

Riri noa ā òe, e haamanaò i te aroha!

³ Mai Tēmāni mai te Atua,
e Tei Moà ra, mai te mouà ra i Parana. Tera. Ua àti te raì i to na hanahana,

ua î hoì te fenua i te ârue ia na.

⁴ E au to na ànaàna i te māmarama;
pūrara ê atu ra te hihi no roto i tana rima;
i reira to na mana i te hunaraahia!

⁵ Ua nā mua ia na te maì pohe i te haere,
e te maì àveravera tei pee i tana taahiraa âvae.

⁶ Ua tià iho ra o ia, e ua fāito i te fenua;
ua hiò o ia, e ua haapūrara i te mau êtene.
E te mau mouà e tià i te vairaa ra, pararī iho ra;
e te mau âivi vaiiho taiàta, piò iho ra i raro;
e te mau haereà tahito no na ra, ua taataahihia ia.

⁷ Te mau tiàhapa o Tūtana, ua ìte au i to rātou àti,
ua àueue te pāruru o te fenua ra o Mitiāna.

⁸ I ûàna ānei to Iehova riri i te mau pape?
Ua tāiroiro ānei o ia i te moana?

I riri ānei òe i te miti,
a horo ai òe nā nià i te puaahorofenua,
e i nià i to mau peregò faaora ra?

⁹ To fana vaiiho noa ra, ua faatanohia,
e ua au i te tapu i te mau ôpū ra, oia te parau i parauhia ra. Tera.
Ua vāhi òe i te mau pape o te fenua nei.

¹⁰ Ua hiò te mau mouà ia òe, e ua àueue,
te maniiraa o te pape ra, reva ê atu ra ia,
ua pii mai te moana i to na reo,
e ua hōpoi i tana rima i nià.

¹¹ Ua vai noa te mahana e te marama i to rāua ra vairaa:
no to rāua māmarama, i tere ai to mau òhe;
e no to rāua ànaàna, te ànapanapa o ta òe ra māhae.

¹² Ua haere òe nā nià i te fenua nei mā te tāhoo,

ua taataahi òe i te mau fenua nei mā te riri.

¹³ Ua haere òe ei ora no to òe ra mau taata,
ei ora no te feiā i faatāhinuhia ra.

Ua paruparu te feiā rarahi ia òe i te fare o te parau ìno ra;
ua heheu òe i te tumu e tae noa atu ra i te âî ra. Tera.

¹⁴ Ua pātiahia e òe te feiā rarahi o to na ra mau òire rii i te rāau na
na ra,

mai te pūāhiohio rātou i te haereà mai ia pūrara vau
i òaòà ai rātou,

mai te mea ia pau ômoè noa ia rātou te taata rii.

¹⁵ Ua nā raro òe i te tai mā to puaahorofenua atoà ra,
ua nā roto i te puèà rahi o te moana ra.

¹⁶ Tei taua ìteraa no ù i te parau na òe ra,
horuhoru atu ra taù âau.

Tei te harururaa o to parau ra, ua àueue iho ra taù ùtu;

ua ò mai ra te pē i roto i taù mau ivi,

e ua rūrūtaina iho ra vau;

e faaea rā vau ia tae mai i taua mahana ahoaho ra,

ia tae mai te feiā e rave mai i te taata ra.

¹⁷ Òre noa atu ā te ruperupe i te tute;

e òre noa atu ā te māa i nià i te mau vine;

òre noa atu ā te ôrive i te hotu mai,

e òre noa atu ā te māa i nià i te fenua,

mou noa atu ā te nana i roto i te âua;

e òre noa atu ā te puaatoro i roto i te vairaa ra.

¹⁸ E òaòà vau ia Iehova,

e òuàùà noa vau i te Atua i to ù nei ora.

¹⁹ O te Fatu ra, o Iehova, o to ù ia pūai:

e na na e faariro i taù âvae mai to te àiri,

e ia haere noa vau i taù mau vāhi teitei ra.

Na te faaàràra i te himene i Netinota.

TE PUTA A TĒFĀNIA

1 ¹ Te parau a Iehova i tae mai ia Tēfānia, a Tuti, a Tetaria, a Àmaria, a Hititia, i te ànotau ia Iotia a Àmona, e arii no Iuta.

E haere mai te Atua e haafifi i te mau fenua atoà?

² E rave-ê-hia e au te mau mea atoà i nià i te fenua nei
— te nā reira mai ra Iehova —

³ e rave-ê-hia e au te taata e te puaa,
e rave-ê-hia e au te manu o te reva e te ià o te tai,
e te mau turoriraa e te taata ìno atoà ra;
e haamou vau i te taata i nià i te fenua nei
— te parau mai ra Iehova.

E haere mai te Atua e rave ê ia Iuta e ia Ierutarema

⁴ E faatoro vau i taù rima i nià ia Iuta,
e i nià atoà i te taata atoà o Ierutarema;
e haamou atu vau i ô nei i te toeà o Paara,
e te iòà atoà o te feiā i hōpoi i te tūtia — e to te mau tahuà atoà,

⁵ e te feiā atoà i haamori i to te raì atoà i nià i te mau fare ra,
e te feiā i haamori, e i tapu ia Iehova,
e tei tapu ia Maratama;

⁶ e te feiā i faaruè ia Iehova, e ua hoì mai,
e te feiā aore i ìmi ia Iehova,
e aore i ui ia na.

⁷ Māmū noa i te aro o te Fatu ra, o Iehova!
Ua fātata hoì te mahana o Iehova:
ua haapaò hoì Iehova i te tūtia,
e ua parauhia tana manihini.

⁸ E ia tae i taua mahana tūtia na Iehova ra,
e faautuàhia e au te feiā mana e te mau tamarii a te arii ra,
e te feiā atoà e àhu i te àhu huru ê ra.

⁹ Ia tae i taua mahana ra, e faautuàhia e au te feiā i ôuà i roto i te
ùputa fare,
e î aè ra te fare o to rātou mau fatu i te rave ûàna, e te haavare ia
rātou.

¹⁰ — Te nā ô mai ra Iehova:

Ia tae i taua mahana ra,
e tae mai ai te reo auē mai ô mai i te ùputa Ià ra,
e te pii no ô mai i te piti ra,
e te pararī rahi no te pae mouà mai.

¹¹ A auē, e te mau taata o Māteteta!
Ua hope hoì te feiā hoo i te pohe,
te feiā atoà e hōpoi i te ârio ra, ua tāpū-ê-hia ia.

¹² E ia tae i te reira taime,
e ìmi ai au ia Ierutarema mā te rama,
e faautuà atu vau i te mau taata
i manaò e, o te huru ā ia,
o tei parau to rātou âau e:
E òre Iehova e rave i te maitaì, e òre atoà e rave i te ìno.

¹³ E riro ta rātou taoà i te haru,
e faaanohia to rātou mau fare;
e patu rātou i te fare,
e òre rā e pārahi i roto;
e tanu hoì i te ô vine,
e òre rā e inu i te uaina no roto.

Te mahana rahi o te Fatu

¹⁴ Ua fātata te mahana rahi o Iehova;
te fātata mai ra, te peepee mai ra i te haere;
o te roo rā o taua mahana o Iehova ra, e ìno rahi ia,
e pii hua te feiā pūai rahi i reira.

¹⁵ E mahana riri taua mahana ra,
 e mahana àti rahi e te māuiui,
 e mahana pau rahi e te pohe,
 e mahana pōuri e te rumaruma,
 e mahana ata rahi e te pōuri taòtaò,
¹⁶ e mahana no te pū e no te hitimaùe,
 no te mau òire i âuahia,
 e te mau pare teitei.

¹⁷ E tuu mai au i te àti i te taata nei:
 e mai to te matapō ra to rātou haereà,
 no te mea ua hara rātou ia Iehova;
 e nīnii-noa-hia to rātou toto mai te repo huàhuà ra,
 e faaruèhia to rātou tino mai te repo ra.

¹⁸ E to rātou ârio e to rātou àuro, e òre rātou e ora i te reira,
 i te mahana o te riri o Iehova:
 e pau roa hoì te fenua atoà i te auahi ra o to na hae;
 e rave faahope roa hoì o ia i teie nei i te taata atoà i nià i te fenua
 nei.

Piiraa i te feiā haèhaa

2 ¹ A ope mai ia òutou ia putuputu mai, oia ia, e haaputuputu,
 e te fenua hinaaro-òre-hia ra;

² e aita te parau nei i faatupuhia,
 ua pee noa te mahana mai te ota ra,
 e aita òutou i roohia mai e te riri àa no ô ia Iehova,
 e aore ā i tae mai te mahana riri o Iehova i nià ia òutou!

³ E ìmi ia Iehova, e te feiā i haèhaa i nià i te fenua nei,
 o tei faatupu i te parau au na na ra!

E ìmi i te parau-tià, e ìmi i te haèhaa!

Peneiaè òutou o te faatāpunihia
 ia tae i te mahana e riri ai Iehova ra.

Tūāti òre i te mau nūnaa i tooà-o-te-rā

⁴ E faaruè-mau-hia Tata,
e ano hoì Àteterona,
e tiahi-ê-hia Àtatota i te avatea,
e ìriti-tumu-hia Èterona.

⁵ E pohe to te feiā tahatai,
te fenua o te Tereti!

E òre te parau a Iehova e faatià ia òutou:
e Tanaana, e te fenua Firiteti,
e pohe òe ia ù, e aita atu ra e taatahia!

⁶ E riro tahatai ei pārahiraa,
ei âua no te mau tiaì māmoe,
e ei âua no te mau nana.

⁷ E riro atoà tahatai no te toeà i te ùtuafare o Iuta,
ei reira rātou e àmu ai;
ei roto i te mau fare o Àteterona rātou e taòto ai i te ahiahi;
na to rātou Atua ra, na Iehova, rātou e ìte mai,
e ruri ê hoì i to rātou tītīraa.

Tūāti òre i te mau nūnaa i hitià-o-te-rā

⁸ Ua ìte au i te faaino a Moapi,
e te vahavaharaa a te mau tamarii a Àmona,
i ta rātou faainoraa mai i to ù ra taata,
e te faarahiraa ia rātou iho i te faaineraa i to rātou ra ôtià.

⁹ E i teie nei

— te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra, te Atua o Ìteraèra —
te ora nei au,

e riro mau Moapi mai ia Totoma,
e riro hoì te tamarii a Àmona mai ia Tomora;
ei vāhi faaruèhia no te ìriāèò,
e te âpoo miti,
ei vāhi ano e a muri noa atu;

e pau rātou i te toeà o to ù ra mau taata,
e na te toeà e to ù ra mau taata e pārahi.

¹⁰ E roohia mai rātou i te reira i to rātou teòteò, no te mea ua faaìno rātou, e ua faarahi ia rātou iho i te mau taata no Iehova Tapaota ra.

¹¹ E riro Iehova i te riàriàhia e rātou: e haapohe hoì o ia i to te ao atoà nei mau atua i te poia; e haamori te taata atoà nei ia na, te taata i to na vāhi, te taata i to na vāhi, e te mau fenua rii êtene atoà ra.

Tūàti òre i te mau nūnaa i apatoà e i apatoèrau

¹² E òutou hoì, e to Tuta,
e pohe ia òutou i taù òè.

¹³ E faatoro hoì o ia i tana rima i te pae i apatoèrau,
e haamou o ia ia Àtura;
e faariro hoì ia Nineve ei òire pau,
e te pāpāmarō mai te mētēpara.

¹⁴ E taòto hoì te mau nana atoà i roto ia na,
e te mau puua atoà o te fenua nei;
e te tata, e te tēfota,
ei roto i te teà ùputa òtiòtihia ra, taòto ai;
e pihai te òto i te mau haamāramarama.

E ano hoì te mau ùputa,
e haapuè noa o ia i te òhipa âreti.

¹⁵ O taua òire òaà ra teie,
o tei òre i mānaònaò i te pārahira, a,
o tei parau i roto i tana âau e:
Teie au, aita atu e faaau, o vau anaè nei!

O teie nei vāhi i te ano e!
E te pūpuniraa no te mau puua nei e!
E riro te taata atoà e nā pihai iho ra
i te tāhito e te ueue i te rima.

Aita Ierutarema i faaroo i te piiraa a te Atua

- 3**¹ E pohe to na to tei faufau, e ua viivii,
to te òire faateiaha!
- ² Aore o ia i faaroo i te reo,
aore o ia i fārii i te aò,
aore o ia i tiàturi ia Iehova,
aore o ia i haafātata atu i to na Atua.
- ³ Te mau arii i roto ia na ra,
e riona ûâ ia;
to na ra mau haavā, e ruto ahiahi ia,
e òre rātou e tiaì e ia ao a àuàù ai i te ivi;
- ⁴ to na ra mau perofeta, e vaha vai ia e te taiàta;
e to na ra mau tahuà, ua viivii ia rātou te vāhi moà,
ua rave ìno hoì rātou i te ture.
- ⁵ E parau-tià ta Iehova i rōpū ia na ra,
e òre o ia e rave i te ìno;
te faatupu nei o ia i te parau au i te mau poi-poi nei,
te tuu noa nei o ia i te ātea, eita e tuutuu;
e òre rā te taiàta e ìte i te haamā.
- ⁶ Ua tāpū-ê-hia e au te mau fenua;
ua ano ta rātou mau pare;
ua pau to rātou mau aroā ia ù:
e aore e taata e haere nā roto!
Ua mou to rātou mau òire,
aore e taata, aore roa te hoê ia pārahi!
- ⁷ Ua parau hoì au e: E riro i te mataù mai òe ia ù,
e te fārii mai i te aò!
— e eita atu ra to na pārahiraa e haamouhia.
Faahuru ê noa ā rā ta ù rave ia rātou,
tei nià mai ra rā rātou,
e ua faaìno roa i ta rātou parau.
- ⁸ E tiaì mai na rā ia ù

— te nā reira mai ra Iehova —
 e ia tae i te mahana e tià ai au i nià e rave i ta ù i noaa ra,
 teie hoì ta ù parau, e haaputu i te mau fenua,
 e âmui mai i te mau pātireia,
 ia nīnii atu vau i ta ù nei tāhoo i nià ia rātou,
 i te ûàna atoà o to ù nei riri;
 e pau roa hoì te mau fenua
 i te auahi ra i to ù nei hae.

E tauì te Atua i te mau nūnaa

⁹ Ei reira vau e tuu atu ai i te parau maità i te taata nei,
 ia tiàoro pāatoà rātou i te iòà o Iehova,
 e ia haamori ia na mā te âau hoê.
¹⁰ Mai ô mai ā i te mau pape i Tuta ra,
 te mau taata i ìmi ia ù ra,
 i roto i taù feiā i haapūrara ra,
 i te hōpoiraa mai i te tūtia na ù ra.

Te toeà o Ìteraèra

¹¹ Ia tae i taua ànotau ra,
 e òre òe e haamā i te mau mea ta òe i rave ra,
 i hara ai òe ia ù i te raveraa ra;
 ei reira hoì au e hōpoi ê atu ai i to roto ia òe ra
 i te feiā i òaòà i to òe ra teòteò,
 e òre hoì òe e faateitei faahou ia òe iho i nià i taù mouà moà ra.
¹² E vaiiho ā vau i roto ia òe ra i te feiā haèhaa e te veve,
 e tiàturi rātou i te iòà o Iehova.
¹³ E òre te toeà o Ìteraèra e rave i te ìno.
 E òre hoì rātou e haavare,
 e òre hoì e arero-haavare-hia to roto i to rātou vaha,
 e àmu noa hoì rātou, e ua taòto,
 e òre hoì te hoê e haamataùtaù mai.

Te faatià-faahou-raa ia Ierutarema

¹⁴ A himene, e te tamahine o Tiona!

A ùmere, e Ìteraèra!

Ia reàreà òe, e ia òaòà mā to âau atoà, e te tamahine o Ierutarema!

¹⁵ Ua hōpoi-ê-hia e Iehova ta òe ra mau utuà,

ua haafāriu o ia i to òe ra mau ènemi;

tei roto ia òe ra te arii o Ìteraèra, o Iehova;

e òre òe e ìte faahou i te àti.

¹⁶ Ia tae i taua ànotau ra, e parauhia ai i Ierutarema:

Eiaha e mataù, e Tiona,

eiaha ia tōàruàru to rima!

¹⁷ E pūai to te Atua no òe ra, to Iehova, i roto ia òe ra;

na na e faaora, na na e mauruuru ia òe mā te òaòà;

e faaea māite o ia i to na aroha,

e òuàuà o ia ia òe mā te haamaità.

¹⁸ Te feiā e òto i te mau ôroà i haapaòhia ra,

ua haaputuputuhia ia e au, no roto hoì ia ia òe,

te feiā i faaòromaì i te faaìno ia na ra.

¹⁹ Inaha, ia tae i taua ànotau ra,

e rave-ìno-hia e au te feiā i ìno ai òe ra;

e faaora hoì au i tei piriòì,

e haaputu mai au i tei tiahihia i rāpae.

E na ù e faatupu i te roo maità e te haamaità ia rātou

i te mau fenua atoà i faahaamā mai ia rātou.

²⁰ Ia tae i te reira taime, e faahoì mai ai au ia òutou,

i te taime e haaputupu ai ia òutou;

e faatupu hoì au i to òutou ià, e te haamaità ia òutou

i roto i te mau taata atoà o te ao nei,

ia ruri ê au i to òutou tītīraa i mua i to òutou mata

— te nā reira mai ra Iehova.

TE PUTA A HĀTAI

Te tau e patu faahou ai i te hiero

1 ¹ Tei te piti o te matahiti o te arii ra o Tāriu, tei te ono o te marama, e te mahana matamua i taua marama ra, te taeraa mai te parau a Iehova i te vaha o te perofeta ra ia Hātai, ia Terupāpera a Taratiera, i te tāvana i Iuta, e ia Iotua a Iotēteta, i te tahuà rahi ra, nā ô mai ra:

² Te parau mai ra Iehova Tapaota ra, nā ô mai ra: Ua parau mai teie nei feiā: Aita ā i tae te taime, te taime e faatiāhia ai te fare o Iehova.

³ Ua tae mai rā te parau a Iehova i te perofeta ra ia Hātai, nā ô mai ra:

⁴ E mea au ānei ia òutou, e te mau taata nei, ia pārahi i roto i to òutou mau fare àpapahia ra, e e vaiiho noa ānei i teie nei fare?

⁵ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: E haamanaò māite na i to òutou na mau haereà.

⁶ E rahi ta òutou i ueue, e iti rā tei hōpoiha mai; ua àmu òutou, aita rā i paia; ua inu òutou, aita rā òutou i î i tei inuhia ra; ua àhu òutou i te àhu, aita rā te hoê i māhanahana i te reira; e tei noaa ia na te utuà ra, i noaa ia no te pūtē motumotu ra.

⁷ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: E haamanaò māite i to òutou mau haereà.

⁸ E haere i nià i te mouà, e hōpoi mai i te rāau, a patu ai i te fare: ia mauruuru vau i te reira, e ia haamaitaïhia vau — te parau mai ra Iehova.

⁹ Te tītau na òutou i te rahi,
e inaha, ua riro ei mea iti;
e ua hōpoi mai òutou i te ùtuafare,
ua puhipuhi au i nià iho.

No te aha?

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra:

No taù fare e vai ìno noa nei;

e te horo anaè ra òutou, te taata atoà, e patu i te fare no na iho.

¹⁰ I tāpeàhia ai te hau o te raì nei i nià ia òutou,

e ua tāpeàhia te hoturaa o te fenua.

¹¹ Ua parau hoì au i te poiàhā i nià i te fenua, e te mau mouà ra,

i nià i te tītona, e te uaina âpī, e te hinu ôrive;

e i nià atoà i tei tupu atoà i nià i te fenua nei,

e i nià atoà i te taata, e te mau puaa,

e i nià atoà i te mau òhipa atoà o te rima nei.

¹² Ua faaroo atu ra Terupāpera a Taratiera, e o Iotua a Iotēteta, te tahuà rahi ra, e te toeà atoà o te mau taata ra, i te reo o to rātou Atua ra, o Iehova, e te parau atoà a te perofeta a Hātai, mai ta to rātou Atua ra, ta Iehova, i tonono ia na ra; mataù iho ra te taata i mua i te aro o Iehova. ¹³ Ua parau iho ra te veà a Iehova, o Hātai, i te parau no ô mai ia Iehova ra, i te mau taata, nā ô mai ra: Tei ô na vau ia òutou, — te parau mai ra Iehova. ¹⁴ Ua faaaraara mai ra Iehova i te âau o Terupāpera a Taratiera, e tāvana no Iuta, e te âau o Iotua a Iotēteta, te tahuà rahi ra, e te âau atoà o te toeà atoà o te taata ra. E ua haere mai rātou, ua rave i te òhipa i roto i te fare o Iehova Tapaota ra, to rātou ra Atua. ¹⁵ I te mahana taau mā maha i te marama ono ra, i te matahiti piti o te arii ra o Tāriu.

Te nehenehe o te hiero âpī

2 ¹ Tae aè ra i te hitu o te marama, e te mahana taau mā hoê i taua marama ra, i tae mai ai te parau a Iehova i te vaha o te perofeta ra o Hātai, nā ô mai ra:

² A parau na ia Terupāpera a Taratiera, e tāvana no Iuta, e ia Iotua a Iotēteta, i te tahuà rahi ra, e te toeà atoà o te mau taata ra, e nā ô atu:

³ O vai tei toe io òutou na,
o tei ìte i teie nei fare, e to na atoà ùnaùna i mūtaa iho ra?

E e aha ta òutou e hiò na i tenā na?

Eere ānei mai te mea e aore ra i ta òutou hiòraa?

⁴ I tenā na rā, e faaitoito, e Terupāpera!

— te parau mai ra Iehova.

E faaitoito, e Iotua a Iotēteta, te tahuà rahi ra!

E faaitoito, e te mau taata atoà o te fenua nei!

— te parau mai ra Iehova.

E rave i te òhipa!

Tei ia òutou atoà na hoì au

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra —

⁵ mai te parau ta ù i faaau atu ia òutou,
a haere mai ai òutou mai te fenua mai ra mai Àifiti,
e te vai ra taù vārua i roto ia òutou:

Eiaha e mataù!

⁶ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Hoê toe, e òre e māhia,

e faaàueue ai au i te mau raì e te fenua,

e te moana e te repo marō;

⁷ e na ù e faaàueue i te mau fenua atoà;

e tae mai tei hinaarohia e te mau fenua atoà ra,

e faaî hoì au i teie nei fare i te hanahana

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.

⁸ Na ù te ârio,

e na ù atoà te àuro

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

⁹ Te hanahana o teie nei fare hopeà,

e rahi ia i to tei mūtaa iho ra

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra —

ei teie nei vāhi au e hōroà atu ai i te hau
— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

Te viivii o te nūnaa

¹⁰ I te mahana taau mā maha i te marama iva, i te matahiti piti o Tāriu, i tae mai ai te parau a Iehova, i te vaha o te perofeta ra, o Hātai, nā ô mai ra:

¹¹ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: A ani na i te ture i te feiā tahuà, e nā ô atu: ¹² Ia hōpoi te taata i te māa moà i roto i tana hiti àhu, e ua tiàia aè ra tana hiti àhu i te pāne, e tei tunu-pāni-hia ra, e te uaina, e te hinu ôrive, e te māa atoà ra, ua moà ānei ia? Ua parau mai ra te tahuà, nā ô mai ra: E òre! ¹³ Ua parau atu ra Hātai: O te taata i viivii i te taata pohe ra ia tiàia i te hoê i taua mau mea ra, e viivii ānei ia? Ua parau mai ra te tahuà, nā ô mai ra: E viivii ia. ¹⁴ Ua parau mai rā Hātai, nā ô mai ra:

Mai te reira atoà teie nei feiā, e teie nei fenua i mua ia ù nei
— te nā reira mai ra Iehova —
e mai te reira atoà te mau òhipa atoà a to rima;
e tē hōpoiha e rātou i reira, e mea viivii ia.

Mai teie atu nei mahana

¹⁵ E i teie nei, te parau nei au,
na teie nei mahana te manaò, e mai a mūtaa iho hoì.
Aita i haamauhia te tahi òfai i nià iho i te tahi i te nao o Iehova,
¹⁶ mai te reira mau mahana mai ā, ua tae anaè i te puèraa hoê taau fāito ra,
hoê àhuru i ìtea;
e ua tae anaè i te fārii, e faatō mai i nā fārii e pae àhuru no roto i te neneira vine ra,
hoê taau i noaa mai.
¹⁷ Ua tāiri au ia òutou i te tetefuna, e te àveravera ra,
e te ua-paari i te mau òhipa atoà a to òutou rima,
aita rā òutou i fāriu mai ia ù

— te parau mai ra Iehova.

¹⁸ E haamanaò nā teie nei mahana atu, e mai a mūtaa iho ra,
mai te mahana taau mā maha i te marama iva,
e mai te mahana mai i haamauhia ai te inu i te hiero o Iehova,
e haamanaò ā i te reira!

¹⁹ Te vai ra te huero i roto i te vairaa ra?

Aita hoì te vine, e te tute, e te rēmuna, e te ôrive,
aita i hotu mai.

Ei teie nei rā vau e hōpoi atu ai i te maitaì ia òutou.

Te mau poroì ia Terupāpera ²⁰ Ua tae faahou mai ā hoì te parau a
Iehova ia Hātai, i te mahana taau mā maha o te marama, nā ô mai
ra:

²¹ A parau na i te tāvana o Iuta, ia Terupāpera, e nā ô atu:

E ueue au i te mau raì e te fenua;

²² e huri tumu vau i te terōno o to mau pātireia,

e te mana o te mau pātireia hau ê i te mau fenua ra, e pau ia ia ù;

e faatiòpa vau i te mau pereòo, e te feiā i pārahi i roto ra;

e te mau puaahorofenua e to nià iho ra, e hià ia i raro,

rātou atoà i te òè o tana taeaè.

²³ Ei taua mahana ra

— te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra —

e rave ai au ia òe, e taù tāvini,

e Terupāpera a Taratiera

— te parau mai ra Iehova —

e faariro vau ia òe mai te hētими;

o òe hoì tei haapaòhia e au ra

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.

TE PUTA A TĒTĀRIA

TUHAA MATAMUA

E fāriu mai òutou ia ù

1 ¹ I te vaù o te marama, i te matahiti piti o te hau o Tāriu, i tae mai ai te parau a Iehova ia Tētāria, a Pērētia, a Ìto perofeta ra, i te nā ôraa mai e:

² E riri rahi to Iehova i to òutou na mau metua.

³ E parau atu òe ia rātou: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E fāriu mai òutou ia ù

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra —

e na ù e fāriu atu ia òutou,

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.

⁴ Eiaha òutou ia fāito i to òutou mau metua, i tei parauhia atu e te mau perofeta i mūtaa iho ra, i te nā ôraa atu e: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: E fāriu mai òutou i tenā na, i ta òutou parau ìno e ta òutou rave ìno! Aore rā rātou i faaroo, aore i haapaò mai ia ù, — te parau mai ra Iehova.

⁵ O to òutou mau metua, tei hea rātou?

E te mau perofeta,

e tiā ānei rātou i te oraraa e a muri noa atu?

⁶ Āreà ta ù mau parau e tei haapaò-mau-hia e au ra,

o ta ù i faaue i taù mau tāvini i te mau perofeta ra,

aita ānei i tupu te reira i to òutou mau metua ra?

E aore ānei rātou i hoì mai mā te parau e: Mai ta Iehova Tapaota ra i manaò e rave ia tātou nei, ia au i ta tātou mau parau, e ta tātou mau mea i rave, ua nā reira mai o ia ia tātou.

Te ôrama matamua: te mau puaahorofenua

⁷ Tae aè ra i te mahana taau mā maha i te marama hoê àhuru mā hoê ra, oia te marama ra o Tēpata, i te matahiti piti i te hau ia Tāriu ra, i tae mai ai te parau a Iehova ia Tētāria, a Pērētia, a Īto perofeta ra, nā ô mai ra:

⁸ Hiò atu ra vau i te ruì ra: e inaha, e taata i te pārahiraa i nià i te hoê puaahorofenua ùteùte, i roto o ia i te ururāau heteta, i te tiàraa i raro i te peho ra. E i muri aè ia na ra, e puaahorofenua ùteùte anaè, e te purepure, e te teatea. ⁹ Ua parau atu ra vau: E aha anaè ā teie, e taù fatu? Ua nā ô mai ra te merahi i parau mai ia ù ra: E faaite atu vau ia òe i teie. ¹⁰ Ua parau mai ra taua taata i tià noa i roto i te uru heteta, nā ô mai ra: O te feiā teie i tonohia e Iehova ia hāhaere noa nā nià i te fenua nei. ¹¹ Ua parau atu ra rātou i te merahi a Iehova i tià mai i roto i te uru heteta, nā ô atu ra: I hāhaere noa na mātou nā nià i te fenua nei, e inaha, te vai noa nei te mau fenua, te faaea noa nei. ¹² Ua parau mai ra te merahi a Iehova, nā ô mai ra: E Iehova Tapaota ra, a hea rā òe e aroha mai ai ia Ierutarema, e te mau òire o Iuta, ta òe i riri noa na e hope aè nei nā matahiti e hitu àhururaa nei? ¹³ Ua parau mai ra Iehova i te merahi i parau mai ia ù ra i te parau maitai e te parau haamāhanahana. ¹⁴ Ua nā ô mai ra taua merahi i parau mai ia ù ra: A faaite hua na, e nā ô atu: Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Ua oô roa vau

ia Ierutarema e ia Tiona,

¹⁵ e ua riri roa vau

i te mau fenua i faaea noa ra;

e riri iti hoì to ù i to ù ra mau taata,

e na rātou mai ra te pohe rahi.

¹⁶ E i teie nei, te parau mai ra Iehova:

Ua hoì au i Ierutarema mā te aroha;

e patuhia to ù ra fare i reira

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra —

e rave-faahou-hia te rēni fāito ia Ierutarema.

¹⁷ E faaite faahou ā, e nā ô atu:

Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E âano atu ā to ù ra mau òire i te maitaì;

e haamāhanahana faahou ā Iehova ia Tiona;

e haapaò ā o ia ia Ierutarema.

Te pītīraa o te ôrama: te mau tara e te mau tūpaì âuri

¹⁸ Ua nānā aè ra vau i taù mata, e ua hiò, e inaha, e puè tara e maha.

¹⁹ Ua nā ô atu ra vau i te merahi i parau mai ia ù ra: E aha teie? Ua parau mai ra o ia ia ù: O nā tara teie i pūrara ai Iuta, e Ìteraèra, e Ierutarema atoà.

²⁰ Ua faaite mai ra Iehova ia ù i nā taata rave òhipa toomaha. ²¹ Ua parau atu ra vau: I haere mai rātou nei i te aha? Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: O nā tara ia te reira i pūrara ai Iuta, e aore e taata i faateitei aè i te upoo; i haere mai ra rātou nei e haamataù atu, e ei huri i te tara o te mau fenua ra i raro, i tei faateitei i to rātou tara i te fenua ra ia Iuta, ia pūrara.

Te toru o te ôrama: te rēni fāito

2 ¹ Ua nānā faahou atu ra vau i taù mata, e ua hiò, ìte atu ra vau i te hoê taata mā te taura fāito i te rima. ² Ua nā ô atu ra vau: E haere òe i hea? Ua parau mai ra o ia ia ù: Te haere nei au e fāito ia Ierutarema, ia ìtea to na âano e to na maoro. ³ E inaha, reva atu ra te merahi i parau mai ia ù ra, e ua haere iho ra te hoê merahi ia fārerei atu ia na. ⁴ E ua parau atu ra ia na: A horo, a parau atu i terā ra taata âpī na, e nā ô atu:

E pārahihia Ierutarema e tae noa atu i roto i te mau òire rii,
i te rahi o te taata e te puaa i roto ra.

⁵ Te nā ô mai ra hoì Iehova:

E riro vau no na

ei âua auahi e àti noa aè;

e o vau hoì to na hanahana i roto ia na ra.

E pii faahou te Atua i te feiā i âfai-tīti-hia

⁶ Ahiri na! A haere mai! E aù mau taata na,
a maùe mai i tenā na fenua i apatoèrau!

— te parau mai ra Iehova:

Te nā ô mai ra Iehova:

Ua hōhorahia òutou e au, i nā matai e maha o te rai ra.

⁷ Ahiri na! E Tiona, e faaora ia òe iho,
e tei pārahi io te tamahine o Pāpurōnia!

⁸ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra:

Ua nā mua i te faaite i te hanahana no òutou,
i tono ai o ia ia ù i te mau fenua i pau ai òutou ra: Te nā ô mai ra
hoì o ia:

O tē faatiàia atu ia òutou ra,
ua faatiàia ia i tana ôriò mata nei.

⁹ Inaha, e hōpoi au i taù rima i nià ia rātou,
e riro rātou ei taoà pau no to rātou iho mau tāvini;
e ìte hoì òutou e, nā Iehova Tapaota ra vau i tono mai.

¹⁰ A himene e ia òaàa,
te tamahine ra a Tiona!

E inaha hoì, e haere atu vau,
e ei roto ia òe ra vau e pārahi atu ai
— te nā reira mai ra Iehova.

¹¹ E rave rahi te fenua e tāàtihia ia Iehova ra, ia tae i taua mahana
ra,
e riro hoì ei taata no ù.

E pārahi au i roto ia òe ra, e ìte hoì òe e, na Iehova Tapaota ra vau
i tono atu ia òe ra.

¹² E pārahi Iehova i Iuta, o ta na ia tufaa i te fenua moà,
e hinaaro faahou ā o ia ia Ierutarema.

¹³ E māmū noa, e te taata atoà e, i te aro o Iehova e!
Ua tià hoì o ia i nià i to na ra pārahiraa moà.

Te maha o te ôrama: Iotua, te tahuà rahi

3¹ Ua faaïte mai ra o ia ia ù i te tahuà rahi ra ia Iotua, i te tià-noa-raa i mua i te merahi a Iehova, e ia Tātani i te tiàraa i tana rima àtau ei pātoì atu ia na. ² Ua parau atu ra Iehova ia Tātani ra: Ia faahapa atu Iehova ia òe, e Tātani e! O Iehova i mātiti ia Ierutarema tē faahapa atu ia òe! Eere ānei teie nei taata i te ômoì ìritia mai no roto i te auahi? ³ Te àhu ra Iotua i te àhu viivii, tià noa ai i mua i te aro o te merahi. ⁴ Ua parau atu ra o ia i te feiā i tià mai i mua ia na, nā ô atu ra: A rave atu i te mau àhu viivii i nià ia na nei. Ua parau atu ra o ia ia na: A hiò na, ua faataa-ê-hia e au ta òe hara ia òe ra, e na ù e faaàhu ia òe i te àhu maitaì. ⁵ Ua nā ô atu rā vau: E tuu mai rātou i te tahi torōna maitaì i nià i tana upoo. Ua tuu rātou i te torōna maitaì i nià i tana upoo, e ua faaàhu mai ia na i te àhu. Te tià noa ra te merahi a Iehova i pihai iho ra. ⁶ Ua faaïte hua atu ra te merahi a Iehova ia Iotua, nā ô atu ra: ⁷ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: Ia haere òe nā to ù ra mau èà, e ia haapaò òe i ta ù ra haapaòraa; e ia haavā òe i to ù ra fare, e ia tiaì hoì òe i to ù ra mau àumoa, e hōroà atu vau i te tahi vāhi no òe i reira i rotopū i te feiā tià noa mai ra i teie nei.

E tonu mai te Atua i to na tāvini Âmaa

⁸ E faaroo mai na i tenā na, e te tahuà rahi ra, e Iotua, o òe e to mau hoa e pārahi i mua ia òe ra e feiā maerehia hoì rātou:
— inaha hoì, e faatae atu vau i taù tāvini ra, i te Âmaa.
⁹ Inaha hoì te òfai i tuuhia e au i mua ia Iotua: e tei nià hoì nā mata e hitu i te òfai hoê.
Inaha, na ù e òòti i te òòtiraa no te reira
— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra —
e na ù e faaòre i te hara o taua fenua ra

i te mahana ôtahi.

¹⁰ — Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:
Ia tae i taua mahana ra,
e parau ai òutou atoà i te taata-tupu ra
i raro aè i te vine e i raro aè i te tute ra.

Te pae o te ôrama: te vairaa-rāmepa e te mau tumu ôrive

4 ¹ Ua hoì mai ra taua merahi i parau mai ia ù ra, e ua faaara mai ra ia ù, mai te taata i faarahia to na taòto. ² E ua parau mai ra o ia ia ù: E aha ta òe e hiò na? Ua parau atu ra vau: I hiò na vau, e inaha, e vairaa-rāmepa àuro, mā te âuà i nià iho, e nā puè rāmepa hoì e hitu i nià iho, e nā faataheraa e hitu i taua nā rāmepa e hitu i nià roa iho ra; ³ e nā ôrive e piti i nià iho, hoê i te pae àtau i taua âuà ra, e tei te tahi pae àui te tahi. ⁴ Ua parau atu ra vau i te merahi i parau mai ia ù ra, nā ô atu ra: E aha teie, e taù fatu? ⁵ Ua parau mai ra taua merahi i parau mai ia ù ra, nā ô mai ra ia ù: Aita òe i ìte i teie nei mau mea? Ua parau atu ra vau: Aita, e taù fatu. ⁶ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra ia ù:

Teie te parau a Iehova ia Terupāpera, te nā ô mai ra:
Eiaha i te pūai taata,
e te mana taata,
na taù Vārua rā
— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

⁷ E aha òe, e tenā na mouà rahi?

I te aro o Terupāpera ra, e riro ia òe ei pāpū,
e na na e hōpoi mai i te òfaì no nià roa iho,
mā te pii anaè e: «Ia arohahia, ia arohahia te reira!»

⁸ Ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra:

⁹ O te rima o Terupāpera tei haamau i te niu o teie nei fare,
e na tana rima atoà e faaoti;

e ìte hoì òutou e, na Iehova Tapaota ra i tono ia ù ia òutou na.

¹⁰ O vai tei vahavaha i te mahana parau rii haìhaì ra?

E òaòà rātou ia hiò

i te tāpāò i te rima o Terupāpera.

O nā mata e hitu o Iehova ia, o tei hōhoro atu, e ua hōhoi mai, e àti noa aè te fenua atoà nei. ¹¹ Ua parau atu ra vau, nā ô atu ra ia na: E aha teie nei puè ôrive e piti i te pae àtau o te vairaa-rāmepe, e te pae àui atoà ra? ¹² Ua parau faahou atu ra vau, nā ô atu ra ia na: E aha nā âmaa e piti o nā ôrive ra, i te hiti o nā faataheraa àuro e piti, o tei manii mai te hinu ôrive no roto ra? ¹³ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: Aita òe i ìte i teie? Ua parau atu ra vau: Aore, e taù fatu. ¹⁴ Ua parau mai ra o ia: O nā taata toopiti teie i faatāhinuhia ra, o tei tià i mua i te aro o te Fatu o te fenua atoà nei.

Te ono o te ôrama: te ôtaro parau maùe

5 ¹ Ua nānā faahou atu ra vau i taù mata, e ua hiò; e inaha te hoê ôtaro parau i te maùeraa. ² Ua nā ô mai ra o ia ia ù: E aha ta òe e hiò na? Ua parau atu ra vau: Te hiò nei au i te hoê ôtaro parau i te maùeraa; hoê taau tūpiti i te maoro, hoê àhuru tūpiti i te âano. ³ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: O taua ìno ra teie e reva nei i nā nià i te fenua atoà nei; o te mau taata atoà hoì ia èiā ra, e tāpū-ê-hia ia mai tei te hoê paeàu o te reira; e te mau taata atoà hoì ia tuhi ra, e tāpū-ê-hia ia mai tei te hoê paeàu o te reira.

⁴ Na ù te reira e faatupu

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra —

e tomo te reira i roto i te fare o te taata èiā,

ei roto atoà i te fare o te taata tapu haavare i to ù nei iòà:

e tià hoì i roto i to na fare i te vaiihoraa,

e pau hoì to na fare i te reira, te rāau e te mau òfai atoà.

Te hitu o te ôrama: te èfa

⁵ Ua haere iho ra te merahi i parau mai ia ù ra, e ua nā ô mai ra ia ù: A nānā na i to mata, a hiò i terā ra mea i haere iho ra. ⁶ Ua parau atu ra vau: E aha rā ia? Ua nā ô mai ra o ia: E èfa terā e haere iho ra. Ua nā ô faahou mai ra o ia: O to rātou huru teie i te fenua atoà nei. ⁷ E inaha, i hōpoiha aè ra te hoê tārēni tāpau i nià, e inaha te hoê

vahine tē pārahi ra i roto i taua èfa ra. ⁸ Ua parau mai ra o ia: O te ìno te reira. Ua huri atu ra o ia ia na i roto i taua èfa ra, e ua huri aè ra o ia i taua tārēni tāpau ra i nià i te àuvaha.

⁹ Ua nānā aè ra i taù mata i nià, hiò atu ra, e inaha, nā vahine toopiti tē reva atu ra, e tei roto te matai i to rāua ra pererau; e pererau hoì to rāua mai te pererau o te hetite: e maraa aè ra ia rāua taua èfa ra i nià i te ārea i te raì e te fenua. ¹⁰ Ua parau atu ra vau i taua merahi i parau mai ia ù ra: E hōpoi rāua i te èfa nei i hea? ¹¹ Ua nā ô mai ra o ia ia ù: E patu i te fare no te reira i te fenua ra i Tinara; e haapāpūhia hoì te reira, e tuu-māite-hia hoì te reira i to na tiàraa.

Te vaù o te ôrama: nā pereòo e maha

6 ¹ Ua nānā faahou aè ra vau i taù mata, e ua hiò: e inaha, e puè pereòo e maha i te haereà nā rōpū i nā mouà e piti; e mouà veo taua puè mouà ra. ² Tei te pereòo hoê ra, e puaahoro-fenua ùteùte ia; e tei te piti o te pereòo ra, e puaahorofenua èreère ia, ³ e tei te toru o te pereòo ra, e puaahorofenua teatea ia, e tei te pereòo maha ra, e puaahorofenua ôpatapata ùteùte ia. ⁴ Ua parau atu ra vau, nā ô atu ra i te merahi i parau mai ia ù ra: E aha teie, e taù fatu? ⁵ Ua parau mai ra taua merahi ra, nā ô mai ra ia ù: O nā vārua e maha o te raì ra teie, o tei haere mai mua atu i te aro o te Fatu o te fenua atoà nei. ⁶ Nā puaahorofenua èreère iho ra te haere ra i te fenua ra i te pae i apatoèrau; e te haere ra te mea teatea nā muri; e te haere ra nā ôpatapata i te fenua i te pae i apatoà. ⁷ Ua haere iho ra nā mea ùteùte, tāmata atu ra i te haere, e ia hāhaere noa atu, e ia hōhoì mai nā nià i te fenua nei. Ua nā ô mai ra o ia: A haere, hāhaere noa atu nā nià i te fenua ra! Ua hāhaere noa atu ra rātou nā nià i te fenua ra. ⁸ Ua pii mai ra o ia ia ù, parau mai ra oia ia ù, nā ô mai ra: Inaha te feiā i haere tià i te fenua i te pae i apatoèrau ra, ua mahoru taù vārua ia rātou i te fenua i te pae i apatoèrau ra.

Te haaperofetaraahia Iotua

⁹ E ua tae mai ra te parau a Iehova ia ù nei, nā ô mai ra: ¹⁰ A rave i to te feiā tītī ra, no te mau fētii o Hiritai, e Tōpia, e Ietaia mai Pāpurōnia mai ra — ei taua mahana ra hoì òe e haere ai, a tomo ai i roto i te fare o Iotia a Tēfānia. ¹¹ E rave hoì òe i te ârio, e te àuro, a hāmani ai i nā torōna; a tuu ai i nià i te upoo o Iotua a Iotēteta, i te tahuà rahi ra. ¹² A parau atu ai òe ia na, a nā ô atu: Te parau mai ra Iehova Tapaota, nā ô mai ra:

Inaha, o taua taata ra, o te Âmaa to na ra iòà:

e māa ê atu ā o ia i to na ra vāhi,

e na na e patu i te fare o Iehova.

¹³ Na na e patu i te hiero o Iehova;

e na na iho e fārii i te hanahana;

e pārahi o ia i nià i to na terōno mā te mana;

e tahuà hoì o ia i nià i to na terōno:

e riro te parau hau ia rāua atoà ra.

¹⁴ E torōna anaè ā to Herema, e to Tōpia, e to Ietaia, e to Hena a Tēfānia, ei manaòraa i roto i te hiero o Iehova. ¹⁵ E to tē ātea ê ra, tē haere mai e patu i te hiero o Iehova: e ìte hoì òutou e, na Iehova Tapaota ra vau i tonono mai. E tupu ā teie, ia faaroo māite i te reo o to òutou Atua o Iehova.

Te haapaeraa māa ei haamanaòraa i te àti o Ierutarema

7 ¹ E tae aè ra i te matahiti maha o te arii ra o Tāriu, i tae mai ai te parau a Iehova ia Tētāria, i te mahana maha i te marama iva — ia Titiru ra. ² Ua oti aè ra Taretera e Rēteme-Mereta, e to na mau taata, i te tonohia atu i te fare o te Atua e pure i te aro o Iehova, ³ e ia parau atu i te mau tahuà i roto i te fare o Iehova Tapaota ra, e te mau perofeta, ia na ô atu e: E òto ānei hoì au i te pae o te marama, e te faataaraa ia ù iho, mai ta ù ā hoì i nā reira e rave rahi aè nei te matahiti?

⁴ Ua tae mai ra te parau a Iehova Tapaota ra ia ù, nā ô mai ra:

⁵ A parau na i te mau taata atoà o te fenua, e te mau tahuà, a nā ô atu:

Ia òutou i haapae i te māa, e ia òutou hoì i òto
i te marama pae e i te marama hitu,
i taua mau matahiti e hitu àhuru ra,
i haapae i te māa ānei òutou ia ù, ia ù mau nei ā?

⁶ E ia òutou hoì i àmu ra, e ia òutou hoì i inu ra,
eere ānei no òutou iho i àmu ai, e no òutou iho i inu ai?

⁷ Eere ānei te reira te parau i faaite-hua-hia e Iehova i te vaha o tei a mūtaa iho ra mau perofeta, a pārahi noa ai Ierutarema mā te maitai ra, e to na atoà ra mau òire e àti noa aè, a taatahia ai te pae i apatoà e te vāhi pāpū ra?

⁸ E ua tae mai ra hoì te parau a Iehova ia Tētāria, nā ô mai ra:

⁹ Te parau mai ra Iehova Tapaota ra, nā ô mai ra:

E haapaò na i te parau mau e tē au ra,
e faaite atu i te hāmani maitai e te aroha,
te taata atoà i to na iho ra taeaè.

¹⁰ E te vahine ìvi e te ôtare,
e te taata ê e te veve,
eiaha e hāmani ìno,
eiaha hoì e manaò ìno i to òutou âau
i te taata atoà i to na iho taeaè.

¹¹ Aore aè ra rā rātou i faaroo, ìriti mai ra i te tapono, e ua ôpani i to rātou mau tarià ia òre ia faaroo. ¹² E ua faariro i to rātou âau mai te òfai tēmira, òi faaroo rātou i te ture, e te mau parau ta Iehova Tapaota ra i hāpono i te Vārua no na, i te vaha o tei mūtaa iho ra mau perofeta. No reira i rahi mai ai te riri o Iehova Tapaota ra. ¹³ Tupu atu ra hoì e, ia ù i tiàoro ra, e aore rātou i faaroo mai; ua tiàoro mai hoì rātou, e aore au i faaroo, — te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra. ¹⁴ Haapuehu atu ra rā vau ia rātou mai ta te pūāhiohia ra, i roto i te mau fenua atoà aore rātou i ìte ra; ano atu ra te fenua i muri aè ia rātou ra, e aore roa e taata e nā roto, aore hoì i hoì mai; ua faariro hoì rātou i te fenua nehenehe ei fenua ano.

Te mau poroi no te hau e te àuhune

8¹ Ua tae atoà mai ra hoì te parau a Iehova Tapaota ra ia ù nei, nā
 ô mai ra: ² Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E itoito to ù ia Tiona, e itoito rahi,
 e itoito rahi to ù ia na mā te ûàna rahi.

³ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Ua hoì au ia Tiona,
 e pārahi au i roto ia Ierutarema.

E parauhia Ierutarema, o «Te Òire Parau-mau»,
 e te mouà o Iehova Tapaota ra, e haapaòhia ā ia ei mouà moà.

⁴ — Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

O te mau tāne ruhiruhiā e te mau vahine ruhiruhiā,
 tē pārahi i roto i te mau aroā i Ierutarema,
 e te taata mā te turutootoo i te rima,
 i te rahi o te ruhiruhiā.

⁵ E î te mau aroā

o te òire i te tamarii tamaroa e te tamahine
 i te ori-noa-raa i te mau aroā ra i reira.

⁶ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Maere-noa-hia

i mua i te mata o te toeà o teie nei mau taata, ia tae i taua mau
 mahana ra,

e maere-atoà-hia ānei i mua i to ù mata?

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

⁷ — Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Inaha, e faaora vau i to ù ra mau taata
 no te fenua i te hitià-o-te-rā ra, e no te fenua i te tooà-o-te-rā ra,

⁸ e na ù rātou e aratai mai,

e ei Ierutarema rātou e pārahi ai:

e ei taata rātou no ù,

e ei Atua vau no rātou,

mā te parau-mau e te parau-tià.

⁹ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:
 Ia ètaèta to òutou rima,
 e tei ìte i teie nei mau mahana
 i teie nei mau parau i te vaha o te mau perofeta,
 i te mahana i haamauhia ai te niu o teie nei fare no Iehova Tapaota
 ra,

o te hiero nei ia patuhia.

¹⁰ I mua aè hoì i te reira ànotau,
 aore a te taata nei e utuà,
 e aita a te mau puua e utuà;
 e te taata i haere i rāpae e tē haere mai i roto,
 aita roa e hau no te àti rahi;
 ua faatamaì atu vau i te taata atoà i to na iho taata-tupu.

¹¹ E òre rā vau e riro i teie nei
 mai tei te ànotau i mūtaa iho ra i te toeà o teie nei mau taata,
 — te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

¹² E tupu hoì te huero:
 e māahia hoì to te vine,
 e tupu hoì to nià i te fenua ra,
 e tuu mai hoì te raì i te hau;
 e te toeà o teie nei mau taata,
 ta ù ia e hō atu i teie atoà nei mau taoà.

¹³ E riro hoì mai ia òutou i riro ei tuhi i te mau fenua nei,
 e te ùtuafare o Iuta, e te ùtuafare o Ìteraèra,
 e faaora vau ia òutou,
 e riro òutou ei maitaì.

Eiaha e mataù,
 ia itoito rā to òutou rima!

¹⁴ Te nā ô mai ra hoì Iehova Tapaota ra:
 Mai ta ù hoì i ôpua e rave ia òutou na,
 a faaoôo mai ai to òutou mau metua ia ù ia riri ra
 — te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra —
 aore i tātarahapa,

¹⁵ ua ôpua faahou hoì au,
i teie nei mau mahana,
e hāmani maitaì ia Ierutarema e te ùtuafare o Iuta.
Eiaha e mataù!

¹⁶ Teie ta òutou mau mea e rave:
ei parau-mau ta òutou atoà e parau i to na taata-tupu;
e faatupu òutou i te parau-mau e tē au i to òutou na mau ùputa;

¹⁷ eiaha e manaò i te parau ìno i to òutou âau,
te taata atoà i to na iho taata-tupu.
E eiaha e hinaarohia te tapu haavare,
e mea riàrià anaè hoì te reira na ù,
— te parau mai ra Iehova.

Te mau mahana haapaeraa māa ei mau mahana òaòà

¹⁸ E ua tae mai te parau a Iehova Tapaota ra ia ù nei, nā ô mai ra:

¹⁹ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

Te haapaeraa māa i te marama maha, e te haapaeraa māa i te pae,
e te haapaeraa māa i te hitu ra, e te haapaeraa māa i te àhuru ra,
o tē riro no te ùtuafare o Iuta
ei òaòaraa, ei fānaòraa,
e ei ôroà àrearea.

O te parau-mau rā ta òutou e hinaaro e te hau.

²⁰ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E rave rahi ā te taata e tae mai,
e te mau taata no te mau òire e rave rahi.

²¹ Na te mau taata no te tahi òire e haere i to te tahi òire, a nā ô atu
ai:

E haere ètaèta tātou e pure i te aro o Iehova,
e e ìmi ia Iehova Tapaota ra!

E haere atoà hoì au!

²² E tae mai te taata atoà e rave rahi, e te mau fenua pūai atoà,
e ìmi ia Iehova Tapaota ra i Ierutarema,
e ei pure hoì i te aro o Iehova.

²³ Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: Ia tae i taua mau mahana ra, e haru mai ai nā taata tino àhuru no roto i te mau parau atoà o te mau fenua ra, i te hiti àhu o te hoê Âti-Iuta, ta rātou e haru, a nā ô atu ai: E haere atoà mātou io na: ìte aè nei mātou e, tei ia òutou te Atua.

TUHAA PITI

Te haavāraa e te ora o te mau nūnaa tāpiri ia Ìteraèra

9 ¹ Te tohu ra i te parau a Iehova:
Ei nià i te fenua o Hataretā:

o Tamateto vai ai.

E hiò atu hoì te mata o te taata,
e to te mau ôpū atoà o Ìteraèra ia Iehova,
² e ia Hamāta atoà e àti mai i pihai iho ra,
e ia Tūria, e ia Titona,
e rahi noa ai to rātou ìte.

³ Patu noa ā Tūria i te pare no na,
e ua haaputu i te ârio mai te repo ra,
e te àuro maitai mai te vari i te aroā ra.

⁴ Inaha, e hurihia o ia e Iehova i rāpae,
e tāiri hoì o ia i to na mana i te moana,
e pau hoì o ia i te auahi.

⁵ E ìte Àteterona i te reira, e e riro i te mataù;
e ìte hoì Tata, e e roohia i te māuiui rahi;
e o Èterona, no te mea ua roohia to na manaòraa i te haamā.

E pohe te arii i Tata ra,
e òre Àteterona e taatahia.

⁶ E taata ê anaè tē pārahi i Àtatota,
e tāpū-ê-hia e au te teòteò o te Firiteti.

⁷ E rave-ê-hia e au te toto i to na vaha,
e ta na ra mau mea faufau i roto i to na ra niho;
e riro atoà tei toe no to tātou Atua ia;
e riro hoì o ia mai te tāvana i Iuta,

e riro hoì Èterona mai te Âti-Ieputi ra.

⁸ E no te nuu e pātia ai au i taù pūhapa i taù fare e àti noa aè,
no tei haere atu, e no tei hoì mai;
e òre roa hoì rātou e haere-faahou-hia e te taata ìno nā roto ra;
ìte hua aè nei hoì au i taù mata.

Te arii e faatupu atu i te hau

⁹ A òaòà hua na òe, e te tamahine o Tiona e!

A pii na, e te tamahine o Ierutarema e!

Inaha, te haere mai ra to arii ia òe ra;

e parau-tià ta na, e o te Ora hoì o ia,

haèhaa to na, i te pārahiraa i nià i te âtini,

e te pinia, te fanauà o te âtini.

¹⁰ E faaòrehia e au te pereòo i Èferaima,

e te puaahorofenua i Ierutarema,

e faaòre-atoà-hia hoì te fana tamaì.

E na na e parau i te mau êtene i te parau hau,

e riro to na hau

mai te miti mai e tae noa atu i te tahi miti,

e mai te Pape mai

e tae noa atu i te mau hopeà o te fenua ra.

Te tuuraahia te feiā i tāpeàhia

¹¹ Âreà atoà òe, no te toto i te faufaa na òe ra,

i tuu atu ai au i to mau taata i tāpeàhia ra i rāpae i te âpoo
aita e pape o roto ra.

¹² E fāriu mai òutou i te haapūraa ètaèta,

e te feiā tiàturiraa i tāpeàhia ra e!

Te faaite atu nei au i teie nei mahana,

e ia tātaipiti ta ù ia hōpoi atu ia òe ra.

¹³ Ua haafefe au ia Iuta no ù iho,

ua àti te fana ia Èferaima;

e na ù e faatupu i to tamarii, e Tiona e,

ei rave i to òe ra mau tamarii, e Iavana e!
E faariro hoì ia òe mai te òè o te taata pūai ra.

¹⁴ E ìtea hoì Iehova i nià ia rātou,
e pee ta na òhe mai te uira ra;
e na te Fatu ra, na Iehova, e faaòto i te pū,
a haere ai mā te pūāhiohio i apatoà ra.

¹⁵ Na Iehova Tapaota rā e faatià ia rātou;
e pau ia rātou, e vī i te òfaì maa ra;
e inu hoì rātou, e pii hoì mai te mea e no te uaina;
e faaīhia rātou mai te mau āuà ra,
e mai te mau hiti o te fata ra.

¹⁶ Na to rātou Atua, na Iehova, rātou e faaora, ia tae i taua mahana
ra, e faaora ai o ia
i to na taata mai te nana ra;
e e āraa hoì rātou i nià mai te òfaì torōna ra
i to na fenua nei.

¹⁷ I te rahi hoì o to na maitai, e te rahi hoì o to na nehenehe e!
Ua reàreà te mau taata āpī i te tītona,
e ua òaòà te mau tamahine i te uaina āpī.

Te Fatu anaè tē hōroà i te maitai e te tiāmāraa

10 ¹ E ani òutou ia Iehova i te ua,
i te tau i te ua hopeà ra!
Na Iehova e faanahonaho i te mau uira,
e hōroà mai i te ua rahi na òutou,
e te mau rāau rii atoà i nià i te fenua ra i te taata atoà.
² E parau faufaa òre ta te mau terāfi,
e haavare ta te mau hiòhiò i hiò ra;
e taòto haavare to rātou i faaite mai,
e mea faufaa òre ta rātou haamāhanahana.
I faataa-ê-hia ai rātou mai te nana ra;
e àti to rātou, no te mea aita a rātou e tiaì.

Te haereàraa âpī

³ Tupu aè ra taù riri i te mau tiaì,
 e ua ravehia e au te mau puaaniho paè ra;
 ua ìte mai ra Iehova Tapaota ra i ta na nana, i te ùtuafare o Iuta,
 e ua faariro ia rātou mai te puaahorofenua maitaì na na i te tamaì
 ra.

⁴ No ô mai ia na ra te òfai tihi,
 no ô mai ia na ra te âuri,
 no ô mai ia na ra te fana tamaì;
 e no roto mai ia na ra te mau tāvana atoà i te haereà.

⁵ E riro rātou mai te feiā àito
 i taataahi i te vari o te aroā i te tamaì ra;
 e àro hoì rātou,
 ei pihai iho hoì Iehova ia rātou,
 e riro hoì te feiā faahoro puaahorofenua ra i te māheàheà.

⁶ E na ù e faaètaèta i te ùtuafare o Iuta,
 e faaora vau i te ùtuafare o Iotēfa;
 e haamau pāpū vau ia rātou,
 no te mea te rahi nei to ù aroha ia rātou:
 e riro hoì rātou mai te mea e aita i hōpoi-ê-hia e au ra;
 o vau hoì to rātou Atua, o Iehova,
 e na ù rātou e faaroo atu.

⁷ E riro to Èferaima mai te taata pūai ra,
 e òaòà to rātou âau mai te mea e no te uaina:
 e ìte to rātou mau tamarii mā te òaòà,
 e òaòà to rātou âau ia Iehova.

⁸ Na ù e hiò ia rātou, e ia putuputu rātou,
 ua hoohia rātou e au:
 e tupu hoì rātou mai ia rātou i tupu i mūtaa iho ra.

⁹ Ua ueuehia rātou e au i roto i te mau taata ra,
 e manaò mai rātou ia ù i te mau fenua maoro ra;
 e ora hoì rātou e ta rātou atoà mau tamarii,

e e hoì mai.

¹⁰ E faahoì mai au ia rātou mai te fenua mai ra, mai Àifiti,
e mai Àtura mai, ia faahoì mai au ia rātou;
e arataì mai au ia rātou i te fenua ra ia Tireata e ia Repanona;
e òre hoì rātou e ò i reira ia haere mai.

¹¹ E nā raro mai o ia i te miti i te haapeàpeàraa atu,
e tairi hoì o ia i te àre miti ra,
e marō atoà te moana atoà o te pape ra;
e tuuhia hoì te teòteò o Àtura i raro ra,
e faaòrehia hoì te tēpeta ra o Àifiti.

¹² E na ù e faaètaèta ia rātou i roto ia Iehova;
e hāhaere hoì rātou mā to na ra iòà
— te parau mai ra Iehova.

Te mau hau pūai tei haaparuparuhia

11 ¹ Ìriti ê na i to mau ùputa, e Repanona,
ia pau to mau âreti i te auahi!

² A auē, e te peruti, no te mea ua hià te âreti!
No te mea ua òre te feiā maitataì ra!

A auē, e te mau àrūna i Patana,
no te mea ua tāpūa te ururāau âuahia ra!

³ Te ìtea ra te reo auē o te mau tiaì,
no te mea ua òre to rātou maitaì;
te ìtea ra te reo ûâ o te mau riona âpī,
no te mea ua òre te teòteò o Ioritāna.

Te tiaì māmoe maitaì e te tiaì māmoe maamaa

⁴ Te nā ô mai ra taù Atua ra, o Iehova: A faaàmu na i te nana i
tuuhia atu no te pohe! ⁵ O tei taparahi te feiā fatu ia rātou, e te parau
ra aore a rātou e hara; e te feiā atoà i hoo ia rātou ra, ua nā ô anaè:
Ia haamaitaìhia Iehova, ua taoàhia hoì ta ù! E aore ta rātou mau tiaì
i faaherehere ia rātou. ⁶ E òre au e faaherehere faahou i to te fenua
nei, — te parau mai ra Iehova. Inaha, e tuu vau i te mau taata e àti

noa aè i te rima o to na taata-tupu, e te rima o to na iho arii; e na rātou e nenei hua i te fenua nei e huàhuà noa aè, e òre e faaorahia e au i to rātou rima.

⁷ Ua faaàmu atu ra vau i taua nana i tuuhia no te pohe ra, no te taata rii no taua nana ra. Ua rave atu ra vau i nā rāau e piti; maīrihia e au te hoē, o «Nehenehe», e te tahi i maīrihia e au, o «Tāpeà»; faaàmu atu ra vau i taua nana ra. ⁸ Faataa ê atu ra vau i te tiaī tootoru ra i te marama hoē; haafaufau atu ra taū vārua ia rātou, riāriā mai hoī to rātou vārua ia ù. ⁹ Ua nā ô iho ra vau: A tirā na vau i te faaàmu! O tē pohe noa ra, vaiiho noa atu ia pohe na; e o tei haapaòhia ia tāpū-ê-hia ia, ia tāpū-noa-hia atu, e ia àmu noa atu te toeà rātou rātou iho! ¹⁰ Ua rave atu ra vau i taū rāau ra ia «Nehenehe», e ua òòti ê atu ra, ei faaòre i te faufaa i fafauhia e au i te mau taata atoà ra. ¹¹ Òre aè ra ia i taua mahana ra; ìte aè ra te mau taata rii no taua nana ra, o tē haapaò mai ia ù ra, e na Iehova taua parau ra. ¹² Ua parau atu ra vau ia rātou: Ia tiā ia òutou na, hō mai i ta ù nei utuà; e aore ra, eiaha. Ua fāito iho ra rātou i nā moni ârio e toru àhuru na ù. ¹³ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E huri i roto i te fare o te «pōtera»: e hoo maitai tenā tei hoohia mai au e rātou ra! Ua rave atu ra vau i taua nā ârio e toru àhuru ra, e ua huri atu ra i roto i te fare o Iehova i te «pōtera» ra. ¹⁴ Ua tāpū ê atu ra vau i te tahi rāau a ù, ia «Tāpeà», ia ôfatihia te tāpeà ra i te taeà ia Iuta rāua o Ìteraèra.

¹⁵ Ua parau mai ra Iehova ia ù: E rave ā òe i te mau mauhaa a te tiaī maamaa ra. ¹⁶ Inaha hoī, e faatupu vau i te hoē tiaī i te fenua nei, o tei tāpū-ê-hia ra, e òre o ia e tāpaò; o tē vai âpī ra, e òre o ia e ìmi; e o tei paruparu ra, e òre o ia e faaora; e o tei tiā noa i nià ra, e òre o ia e tauturu; o te ìò rā o te mau mea poria ra, ta na e àmu, ia fatifati ia na to rātou mau maiù.

¹⁷ E pohe to te tiaī faufaa òre,
o tei faaruè i te nana ra!
Ei nià i tana rima te òè,
e tana mata àtau!
E ôriorio tana rima,

e haapōuri-roa-hia tana mata àtau!

Te haaàtiraahia e te faaoraraahia o Ierutarema

12 ¹ Te tohu ra te parau a Iehova ia Ìteraèra.
Te parau mai ra Iehova, o tei hōhora i te mau raì, e ua faatumu i te fenua,

e ua hāmani i te vārua taata i roto ia na ra:

² Inaha, e faariro vau ia Ierutarema ei âuà rūrūtaina na te taata atoà e àti noa aè. Tē riro hoì Iuta ei pare e àti noa aè Ierutarema. ³ E ia tae i taua mahana ra, e faariro ai au ia Ierutarema ei òfai teiaha na te taata atoà ra; te feiā atoà i faateiaha ia rātou i te reira, e paruparu ia; e haaputuputu-atoà-hia mai te mau fenua atoà o te ao nei ia na. ⁴ Te nā ô mai ra Iehova: Ia tae i taua mahana ra, e tairi ai au i te mau puaahorofenua i te maere, e tei pārahi i nià ia na ra i te maamaa; e faaàraàra vau i taù mata i te ùtuafare o Iuta, âreà te mau puaahorofenua o te taata atoà ra, e tairihia e au i te matapō. ⁵ E nā ô hoì te feiā aratai ia Iuta i roto i to rātou âau: E ètaèta to ù i te mau taata no Ierutarema i to rātou Atua, ia Iehova Tapaota ra. ⁶ Ia tae i taua mahana ra e faariro ai au i te mau tāvana o Iuta mai te tahuraa auahi i roto i te mau rāau ra, e mai te rama auahi i roto i te ruru tītona; e pau te mau taata atoà ia rātou e àti noa aè, i te pae àtau e te pae àui: e taatahia Ierutarema i to na iho ra vāhi, oia hoì i Ierutarema.

⁷ Na Iehova hoì e faaora i te mau tiàhapa o Iuta mai tei a mūtaa iho ra, ia òre ia hau te hinuhinu o te ùtuafare o Tāvita, e te hinuhinu o to Ierutarema i te hinuhinu o Iuta. ⁸ Ia tae i taua mahana ra, e faatià ai Iehova i to Ierutarema; e tei paruparu i roto ia rātou ra, ia tae i taua mahana ra, e riro ia mai ia Tāvita; e te ùtuafare o Tāvita, e riro mai te Atua, mai te merahi a Iehova i mua ia rātou ra.

Hevaraa i roto i te fenua tāatoà

⁹ E ia tae i taua mahana ra, e tītau ai au ia pau te mau fenua atoà tei haere mai e rave ia Ierutarema ra. ¹⁰ E na ù e nīnii atu i nià i te ùtuafare o Tāvita, e i nià atoà i te mau taata no Ierutarema, i te

vārua aroha e te ani; e na rātou e hiò atu ia ù ta rātou i pātia ra, e òto hoì rātou ia na, mai tei òto i te tamaiti hoê no na ra, e māuiui rahi to rātou ia na, mai tei māuiui i tana matahiapo ra. ¹¹ Òto rahi tei Ierutarema ia tae i taua mahana ra, mai te òto i Hatatarimona, i te peho ra i Metitona. ¹² E òto taua fenua ra, e ia taa ê te mau fētii atoà ra: te fētii o Tāvita ia taa ê, e ta rātou mau vahine ia taa ê; te fētii o Nātana ia taa ê, e ta rātou mau vahine ia taa ê; ¹³ te fētii o Revi ia taa ê, e ta rātou mau vahine ia taa ê; te fētii o Timei ia taa ê, e ta rātou mau vahine ia taa ê; ¹⁴ e te mau fētii atoà i toe ra, ia taa ê te mau fētii atoà, e ta rātou mau vahine ia taa ê.

E faaòre te Atua i te mau îtoro e te mau perofeta

13 ¹ Ia tae i taua mahana ra, e ìritihia ai te hoê pape pihaa no te ùtuafare o Tāvita e te taata no Ierutarema, no te ìno e no te viivii.

² E ia tae i taua mahana ra — te parau mai ra Iehova Tapaota ra, — e tãpū-ê-hia e au te iòà o te mau îtoro o te fenua nei, e òre hoì rātou e manaò-faahou-hia; e te mau perofeta haavare, e te vārua faufau ra, e faaòrehia e au i nià i te fenua nei. ³ E riro hoì, ia mārō ā te taata i te tohu ra, ei reira tana metua tāne e tana metua vahine i fānau ai o ia ra, e parau atu ai ia na: E òre òe e ora, e haavare ta òe i parau na i te iòà o Iehova! E na tana metua tāne e tana metua vahine i fānau ai o ia ra, na rāua o ia e pātia ia tohu o ia ra. ⁴ E ia tae i taua mahana ra, e haamā anaè te mau perofeta ra, te taata atoà i to na iho ôrama, ia tohu o ia ra; eiaha hoì rātou e àhu i te àhu vanavana ei haavareraa. ⁵ E parau anaè hoì o ia e: Eere au i te perofeta, e taata faaàpu vau: e tāvini hoì au mai taù âpīraa mai ā. ⁶ E na te hoê e ui ia na e: E aha hoì teie ìravarava i roto i to rima na? E na na e parau mai e: Te ìravarava i pāpāhia ai au i te fare o taù mau hoa ra.

Te faaauraa faufaa tei faaâpīhia

⁷ A ara, e te òè e, i te tiaì māmoe na ù ra,
e te taata e au ia ù nei!

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.
 E tāiri i te tiaì,
 e ia pūrara atu te māmoe!
 E faahoì mai au i taù rima i nià i te mea rii ra.
⁸ E riro hoì i te tupu i nià i te fenua atoà nei,
 — te nā reira mai ra Iehova —
 e piti atoà vāhi e vai i nià i te fenua, e tāpūhia, e pohe atu:
 âreà te toru, e vaiihohia ia i reira.
⁹ E arataì mai au i te toru o te tufaa nā roto i te auahi,
 e tāmā vau ia rātou
 mai te ârio i tāmāhia ra,
 e tāmata vau ia rātou
 mai te àuro i tāmatahia ra.
 E tiàoro mai rātou i to ù nei iòà,
 e na ù rātou e faaroo atu;
 na ù e parau e: E taata rātou no ù!
 E na rātou e parau e: O Iehova to mātou Atua!

Te àroraa hopeà e te taeraa mai te Fatu

14 ¹ Inaha, te fātata mai ra te mahana o Iehova,
 e tufahia to taoà pau i roto ia òe na.

² E haaputu mai au i te mau fenua atoà
 i Ierutarema i te tamaì;
 e pau te òire,
 e haruhia te mau fare,
 e ravehia te mau vahine;
 e reva te tahi pae o te òire ei titī,
 e te toeà o te taata,
 e òre e tāpū-ê-hia i taua òire ra.

³ Ei reira Iehova e haere ai,
 a àro ai i taua mau fenua ra,
 mai ta na hoì i àro
 i te mahana tamaì ra.

⁴ E tià tana âvae, ia tae i taua mahana ra,
 i nià i te mouà ra Òriveta,
 i mua mai ia Ierutarema i te pae i te hitià-o-te-rā ra,
 e e àmaha taua mouà ra Òriveta i rōpū ra; i te pae i te hitià-o-te-rā
 ra e te tooà-o-te-rā ra,

riro atu ra taua peho ra ei peho rahi roa:
 e taa hoì te tahi pae mouà i te pae i apatoèrau,
 e te tahi pae, e taa tià i te pae i apatoà.

⁵ E horo hoì òutou i te peho i taua nā mouà no ù ra, e tae atu ā hoì
 te peho i taua nā mouà ra i Àtāra; e horo òutou mai tei te àueueraa o
 te fenua ra i te ànotau ia Ûtia, arii no Iuta ra.

E tae mai hoì taù Atua, o Iehova
 — mā te feiā moà atoà i te haereà mai io òe ra.

⁶ E e riro hoì ia tae i taua mahana ra,
 e òre e rahi hua te māramarama,
 e àrehurehu rā.

⁷ E riro taua mahana nei
 ei mahana ìtea e Iehova:
 e òre e aohia, e òre atoà hoì e pōuri;
 e riro rā ei te ahiahi e māramarama ai.

⁸ E riro hoì ia tae i taua mahana ra,
 e reva atu ai te pape ora nā Ierutarema atu;
 o te tahi pae, e tahe tià i te miti i te pae i te hitià-o-te-rā ra,
 e te tahi pae, e tahe tià i te miti i te pae i te tooà-o-te-rā;
 i te àuhune e te pōai atoà ra.

⁹ O Iehova hoì te arii i nià i te fenua atoà ra;
 ia tae i taua mahana ra,
 hoê ia Iehova,
 hoê hoì o na iòà.

¹⁰ Na na e haaàti i te fenua atoà ra mai te vāhi pāpū, mai Tēpā mai
 e tae noa atu i Rimona, i te pae i apatoà i Ierutarema ra: e faateiteihia
 o ia, e taatahia to na ra vāhi, mai te ùputa o Peniamina e tae noa atu

i te vāhi no te ùputa matamua ra, e tae noa atu i te ùputa i te hiti ra, e mai te pare o Hananeèra e tae noa atu i te neneèraa vine a te arii ra.

¹¹ E pārahi hoì te taata i reira,

e aita atu ra e haamouraa;

e pārahihia hoì Ierutarema mā te ora.

¹² Teie rā te pohe ta Iehova e tāiri mai i te taata atoà ra i tei àro ia Ierutarema ra: e pau noa to rātou ìò tià noa ai to rātou âvae i nià, e pau noa hoì to rātou mata i roto i te âpoo mata mau ra, e pau noa hoì to rātou arero i roto i to rātou vaha.

¹³ E riro hoì ia tae i taua mahana ra,

i te tiàrepuraa-rahi-hia to roto ia rātou no ô ia Iehova ra;

e rave anaè hoì rātou atoà i te rima o te tauà ra;

e maraa hoì to na rima i nià e rave i te rima o tana tauà.

¹⁴ E àro hoì Iuta i roto i Ierutarema;

e haaputu-atoà-hia mai te mau taoà o te mau fenua atoà e àti noa aè,

te àuro, e te ârio, e te àhu e rave rahi.

¹⁵ E mai te reira atoà te àti o te puaahorofenua, e te fēрати, e te tāmèra, e te âtini, e te mau puaa atoà e vai i roto i taua mau tiàhapa ra: mai teie atoà ā ia àti.

¹⁶ E riro hoì, o te taata atoà i toe i roto i te mau fenua atoà ra tei haere mai e rave ia Ierutarema,

e haere atoà ia i terā matahiti, i terā matahiti,

e haamori i te Arii ra ia Iehova Tapaota ra,

e e haapaò hoì i te ôroà Pātiaraa Tiàhapa ra.

¹⁷ E riro hoì, o tē òre e tae i nià ra, to te mau fētii atoà o te fenua nei i Ierutarema, e haamori i te Arii ra, ia Iehova Tapaota ra, e òre rātou e maìrihia e te ua. ¹⁸ E te fētii i Àifiti ra ia òre ia tae, e aore e haere mai, o tei òre i topahia e te ua ra; e iri mai te àti i nià ia rātou, ta Iehova e rave i te mau fenua nei, i tei òre i tae i te ôroà Pātiaraa Tiàhapa ra. ¹⁹ O ta Àifiti ia utuà, e te utuà atoà no te mau fenua aore i haere mai e haapaò i te ôroà Pātiaraa Tiàhapa ra.

²⁰ E riro ia tae i te reira mahana, i nià iho i te mau oe o te puaahorofenua ra: «Ei maitai no Iehova!» E riro te mau pāni i roto i te fare o Iehova mai te mau âuà i mua i te fata ra. ²¹ E te mau pāni atoà i Ierutarema e i Iuta atoà ra, e moà ia ia Iehova Tapaota ra; e haere anaè mai hoì te feiā e hōpoi mai i te tūtia a rave ai i te reira, a tunu ai i te māa i roto ra; e ia tae i taua mahana ra, e òre ai te taata ê i roto i te fare o Iehova Tapaota ra.

TE PUTA A MARATI

Te aroha o te Atua ia Ìteraèra

1 ¹ Te tohu ra i te parau a Iehova ia Ìteraèra, ia Marati ra.
² Te parau mai ra Iehova: I aroha na vau ia òutou.

Ua parau mai rā òutou e:

«Tei hea to òe aroharaa mai ia mātou?»

— te nā ô mai ra Iehova.

Eere ānei Ètau i te tuaana o Iatōpa?

I aroha rā vau ia Iatōpa,

³ e aore au i aroha ia Ètau:

e ua faariro vau i to na ra mau mouà ei fenua pau,

e ta na ra tufaa tei te mau teni ia o te mētēpara.

⁴ Parau noa ā Ètoma e: «Ua pau tātou,

e patu faahou rā tātou i te mau vāhi pau ra!»

— te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E patu ia rātou, e na ù e huri i raro!

E maìrihia hoì rātou: «Te Ôtià o te ìno ra»,

e, «Te Feiā i riri-tāmau-hia e Iehova, e a muri noa atu».

⁵ E ìte hoì to òutou mata i te reira,

e parau hoì òutou e:

«E faarahihia Iehova

e topa noa mai te ôtià o Ìteraèra!»

Te haamoriraa tià òre i te Atua

⁶ E faatura te tamaiti i te metua tāne,

e te tāvini i tana fatu.

E i teie nei, e Metua vau ra,

tei hea taua tura no ù ra?

E e Fatu hoì au ra,

tei hea vau i te mataùraahia?

— te parau nei Iehova Tapaota ra,

ia òutou, e te feiā tahuà,

o tei vahavaha i taù nei iòà.

Te parau nei rā òutou e: «Tei hea mātou i te vahavaharaa i to òe iòà?»

⁷ Te hōpoi mai nei òutou i te māa viivii i taù nei fata,

e te parau noa mai ra òutou e:

«Tei hea mātou i te haaviiviiraa ia òe?»

Òutou i parau e:

«E mea vahavaha i te àmuraa a Iehova.»

⁸ Ia hōpoi mai hoì òutou i te matapō ei tūtia,

eere ānei i te mea ìno?

E ia hōpoi mai òutou i te piriòì e tei maihia ra,

eere ānei i te mea ìno?

A hōpoi atu na to tāvana:

mauruuru ānei o ia ia òe?

E ìtehia mai ānei òe?

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

⁹ E tenā na, teie ta ù parau ia òutou:

A taù i te Atua ia aroha mai o ia ia tātou!

Na to òutou rima hoì teie nei:

e ìte atu ānei hoì o ia ia òutou?

— o ta Iehova Tapaota ra ia i parau mai.

¹⁰ O vai to òutou

e ôpani noa i te mau ùputa,

e òre hoì òutou e tūtūì faufaa òre noa

i te auahi i nià i taù fata?

Aore au i au atu ia òutou,

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra,

e òre hoì au e fārii atu i tei hōpoihiā mai e to òutou rima.

¹¹ E rahi hoì to ù nei iòà i te mau fenua nei,

mai te hitiraa mai o te mahana e tae noa atu i to na mairiraa.

E hōpoi-hia mai te mea noànoà i to ù nei iòà i te mau vāhi atoà ra, e te tūtia maitaì ra; e rahi hoì to ù nei iòà i te mau fenua ra, — te parau mai ra Iehova Tapaota ra. ¹² Ua faaìno rā òutou, òutou i parau e: «Ua viivii te àmuraa a Iehova, e tei hōpoi-hia ra, te māa i nià iho ra, e mea vahavaha ia.» ¹³ Te nā ô ra hoì òutou: «Inaha, e mea rohirohi teie!» E ua fāriu ê hoì òutou i te reira — te parau mai ra Iehova Tapaota ra — e ua hōpoi mai òutou i tei hāhaehia ra, e tei piriòì, e tei maìhia ra: ua hōpoi mai hoì òutou i te reira ei tūtia! — Te nā ô mai ra Iehova: E fārii atu ānei au i te reira i to òutou rima?

¹⁴ Ia faaìnohia rā te haavare, te vai ra te oni i roto ta na nana, e ua èuhe iho ra, e ua hōpoi i te mea maìhia ei tūtia na Iehova! — Te nā ô mai ra Iehova Tapaota ra: E Arii rahi au, e mataùhia hoì to ù nei iòà i te mau fenua ra.

Ture no te mau tahuà

2 ¹ E i teie nei, e te feiā tahuà, na òutou teie nei parau!

² Ia òre òutou ia faaroo,

e ia òre ia haapaò mā te âau atoà,

e ia òre ia haamaitaì mai i to ù nei iòà

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra —

e tuu vau i te ìno i nià ia òutou,

ia faaìnohia to òutou maitaì;

e ua faaìnohia na e au,

òutou aore i haapaò mā te âau atoà.

³ Inaha, e faatāhuti au i ta òutou huero;

e e tiritiri i te repo i nià i to òutou mata,

i te repo no ta òutou mau ôroà moà ra,

e hōpoi-ê-hia òutou e te reira atoà ra.

⁴ E ìte hoì òutou e,

na ù i hōpoi atu i teie nei parau ia òutou na,

ia vai māite ā taù nei faufaa ia Revi ra

— te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra.

⁵ Taù faufaa no te ora e no te hau ia na ra,

i hōroà atu ra hoì au no na

no te mataù ta na i mataù mai ia ù ra.

E ua mataù aè ra no to ù nei iòà.

⁶ Te ture ra i te parau-mau, tei roto ia i to na vaha,

e aore hoì e hapa o roto i to na ùtu;

ua âmui atoà mai i to na haereà ia ù nei mā te hau e te parau au,

e rave rahi ta na i haafāriu mai i te ìno ra.

⁷ Ia tāpeà hoì

to te tahuà ra vaha i te ìte;

e ia ìmi hoì rātou i te ture i to na vaha,

o te veà hoì o ia

na Iehova Tapaota ra.

⁸ Ua faaruè rā òutou i te èà nei,

e rave rahi tei turori i te ture nei ia òutou.

Ua faaìno òutou i te faufaa a Revi

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

⁹ No reira atoà vau i faariro ai ia òutou

ei mea faufau e te ìno

i te aro o te taata atoà nei,

òutou aore i haapaò i ta ù nei parau,

e ua haapaò òutou i te taata

i te ture nei.

Ua motu te faaauraa faufaa

¹⁰ Eere ānei hoê ā Metua tāne to tātou atoà nei?

Eere ānei na te Atua hoê tātou i hāmani?

E aha rā hoì tātou atoà nei i haavare ai i to na iho ra taeaè,

i te faaìnoraa i te faufaa a to tātou mau metua ra?

¹¹ Ua haavare hoì Iuta;

e mea faufau tei ravehia

i Ìteraèra e Ierutarema.

Ua faaìno hoì Iuta i te maitaì hinaarohia e Iehova: e ua faaipoipo i te tamahine a te tahi atua ê. ¹² Te taata e nā reira ra, e tãpũ-ê-hia ia e Iehova ra, te mau faaite atoà e te pipi i te mau tiàhapa o Iatōpa, e te taata i hōpoi fātata mai i te tūtia ia Iehova Tapaota ra.

¹³ Teie hoì ta òutou mea ìno e rave nei:

I te haamoèraa i te fata a Iehova i te roimata,
i te òtoraa e te pii-noa-raa,
e aore noa atu ra o ia i haapaò faahou i taua tūtia ra,
e aore i fārii atu mā te manaò maitaì i to òutou rima.

¹⁴ Te parau nei rā òutou e: «I te aha nei hoì?»

No te mea o Iehova tē ìte
ia òe e te vahine a to âpīraa na,
i tei haavarehia e òe ra;
o ia rā hoì to òe tauà,
e te vahine mau na òe i faaauhia ra.

¹⁵ Eere ānei hoê ā ta na i hāmani,

a vai atoà ai te vārua ia na?

E aha hoì te mea i tāhoêhia ai o ia i tē hāmani?

Ia ìmi hoì o ia
i te huaai paieti.

E tenā na, e haapaò i to òutou vārua.

E eiaha te hoê e haavare noa atu i te vahine a tana âpīraa ra!

¹⁶ Te riri nei hoì au i te taata i faataa ê i tana vahine

— te parau mai ra Iehova, te Atua o Ìteraèra —

e tei tãpōi i to na hāmani ìno i te àhu ra

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra. —

E tenā na, e ara i to òutou vārua,

e eiaha òutou e haavare i ta òutou mau vahine.

Te veà o te haavāraa

¹⁷ Ua fiu roa Iehova i ta òutou parau,

e te parau na òutou e:

«I fiu o ia ia mātou i te aha?»

O òutou i parau e: «Te feiā atoà i rave i te ìno ra,
te maitaì ra ia i te mata o Iehova,
e tei ia rātou o ia i te auraa!»

E: «Tei hea te Atua parau au ra?»

3¹ Inaha, e tonu vau i taù veà:
E na na e haamaitaì i te èà i mua ia ù ra.

E te Fatu ta òutou e ìmi na,
o tē tae vave mai ia i to na ra hiero;
te veà a te faufaa ta òutou i òaòà na,
inaha, o tē tae mai ia
— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

² E tià rā ia vai ra ia faaòromaì ia tae i te mahana e haere mai ai o
ia ra?

E o vai tē mau ia fā mai o ia ra?
E au hoì o ia i te auahi a te tāmā moni ra,
e mai te puà a te tāmā àhu ra.

³ E pārahi mai o ia mai te tāmā e te haamaitaì i te ârio ra, e na na e
tāmā i te tamarii a Revi, e haamaitaì hoì ia rātou mai te àuro e te ârio
ra, e na rātou e hōpoi mai i te tūtia parau-tià ia Iehova ra. ⁴ E riro te
tūtia a Iuta e ta Ierutarema i te mea mauruuru na Iehova i reira, mai
tei te ànotau tahito ra, te mau matahiti i mūtao iho ra.

⁵ E haafātata atu vau i te parau faaau na ù ia òutou;
e riro ia vau ei ìte òiòì i te feiā tahutahu e te feiā faaturi,
e te feiā tapu haavare,
e te feiā i faaère i tei tārāhuhia ra i ta na ra utuà, e te vahine ìvi, e
te ôtare,

e tē ruri ê atu i te taata ê i ta na,
e aore i mataù mai ia ù
— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

⁶ O Iehova hoì au,
aore o ù e huru ê;
no reira òutou, e te tamarii a Iatōpa,
i òre i pau ai.

Te hoìraa i te Fatu ra

⁷ Mai te ànotau mai ā o to òutou mau metua ra,
to òutou fāriu-ê-raa i ta ù ra mau haapaòraa,
e aore i haapaò atu.

E fāriu mai òutou ia ù,
e na ù e fāriu atu ia òutou,
— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

Te parau mai nei rā òutou:

«E fāriu atu mātou i te aha?»

⁸ E haru ānei te taata nei i ta te Atua?

Ua haru mai ra òutou i ta ù ra.

Te parau nei rā òutou:

«I haru mātou i ta òe i te aha?»

— I te àhuru o te taoà ra e te mau ō!

⁹ Ua roohia-mau-hia òutou e te ìno,

ua haru mai hoì òutou i ta ù,

o te fenua tāatoà nei ā!

¹⁰ Hōpoi mai na òutou i te àhuru atoà o te mau taoà i roto i te Fare
Vairaa,

ia māahia taù fare nei,

e tāmataraa te reira ia ù nei,

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra;

i te òreraa vau i te ìritiraa

i te mau haamāramarama o te raì ra,

a nīnii atu ai i te taoà rahi roa

ei maità no òutou.

¹¹ E no òutou, e àò atu ai au i te àmu ra,

e eiaha o ia e àmu i te māa o to òutou fenua,

e òre hoì ta òutou vine e àuparahia i to òutou fenua

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

¹² E parauhia òutou e te fenua atoà, o te maità,

e riro òutou ei fenua nehenehe

— te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

Te mahana e faaite mai ai te Atua i ta na parau-tià

¹³ Te nā ô mai ra Iehova:

E parau mataù òre ta òutou ia ù nei.

E te nā ô mai rā òutou e:

«E aha ta mātou parau ia òe ra?»

¹⁴ Ua parau òutou e:

«E mea faufaa òre te haamori i te Atua:

E e aha ta tātou faufaa i te haapaòraa i ta na ra parau,

e tātou i haere mā te faahaèhaa

i mua i te aro o Iehova Tapaota ra?

¹⁵ E tenā na, te parau ra tātou i te feiā teòteò ra, o te maitaì ia;

e te feiā i rave i te parau ìno ra, tei faateiteihia ia;

e te feiā i faaoôo i te Atua, ua ora ia!»

¹⁶ I reira te feiā i mataù ia Iehova i te parau-pinepine-raa te tahi i te tahi;

e ua faaroo mai ra Iehova, e ua ìte.

E pāpaìhia iho ra te tahi puta manaòraa i mua ia na,

no te feiā i mataù ia Iehova,

e tei manaò i to na ra iòà.

¹⁷ Ua nā ô mai ra Iehova Tapaota ra:

E riro rātou na ù,

ia tae i te mahana ta ù e faataa ra,

ei taoà maitaì roa ra;

e na ù e faaherehere ia rātou

mai te taata e faaherehere i tana iho ra tamaiti ia tāvini atu ia na ra.

¹⁸ Ei reira òutou e ìte ai i te huru-ê-raa

i te taata parau-tià e te taata parau ìno,

i te taata i haamori i te Atua e te taata e òre e haamori ia na.

4 ¹ Inaha hoì, te fātata mai ra te mahana
mai te umu ra i te àmaraa.

E te feiā atoà i teòteò ra,

e te feiā atoà i rave i te parau ìno ra,
 e riro ia ei àihere ra;
 e àma rātou ia tae i taua mahana ra
 — te nā reira mai ra Iehova Tapaota ra;
 e òre e faatoehia te tumu e te âmaa atoà ra.

² O òutou rā tei mataù mai i to ù nei iòà,
 e hiti mai ia te Mahana parau-tià ia òutou
 mā te ora i raro aè i to na pererau;
 e haere hoì òutou i rāpae, e e tupu òutou
 mai te tafa faaàmu o te fare ra.

³ E na òutou te taataahi i te taata ìno ra;
 e riro rātou mai te repo
 i raro aè i to òutou âvae
 ia tae i te mahana na ù e faataa ra
 — te parau mai ra Iehova Tapaota ra.

Te hoìraa mai o Èria

⁴ Haamanaò òutou i te ture a taù tāvini ra, a Mōte,
 ta ù i faaue ia na i Hōrepa ra,
 na Ìteraèra atoà,
 e te mau haapaòraa e te parau faaauhia ra.

⁵ Inaha, e tono na vau
 i te perofeta ra ia Èria ia òutou na,
 a tae atu ai i taua mahana rahi mataù o Iehova ra.

⁶ Ia haafāriu o ia i te âau o te mau metua e te tamarii,
 e te âau o te tamarii e to rātou mau metua,
 o tē haere mai hoì au, e o tē tairi i te fenua nei i te ìno.

TE ÈVANERIA A MĀTAIO

Paparaa tupuna: mai Àperahama e tae mai ia Ietu Metia

Rt Èv 3.23-38

1 ¹ E parau no te fānaua no Ietu Metia, e tamaiti na Tāvita, e tamaiti na Àperahama.

² Fānau àè ra ta Àperahama o Ìtaata; fānau àè ra ta Ìtaata o Iatōpa; fānau àè ra ta Iatōpa o Iuta e tana hui taeàè; ³ fānau àè ra ta Iuta o Fareta e o Tara ia Tāmara; fānau àè ra ta Fareta o Èteroma; fānau àè ra ta Èteroma o Àrama; ⁴ fānau àè ra ta Àrama o Àminatapa; fānau àè ra ta Àminatapa o Naatona; fānau àè ra ta Naatona o Taramona; ⁵ fānau àè ra ta Taramona o Poata ia Rāhapa; fānau àè ra ta Poata o Òpetā ia Ruta; fānau àè ra ta Òpetā o Iete; ⁶ fānau àè ra ta Iete o te arii ra o Tāvita.

Fānau àè ra ta te arii ta Tāvita o Toromona i te vahine a Ùria ra; ⁷ fānau àè ra ta Toromona o Ropoāma; fānau àè ra ta Ropoāma o Àpia; fānau àè ra ta Àpia o Àta; ⁸ fānau àè ra ta Àta o Iotofata; fānau àè ra ta Iotofata o Iorama; fānau àè ra ta Iorama o Òtia; ⁹ fānau àè ra ta Òtia o Iotama; fānau àè ra ta Iotama o Àhata; fānau àè ra ta Àhata o Ètetia; ¹⁰ fānau àè ra ta Ètetia o Manate; fānau àè ra ta Manate o Àmona; fānau àè ra ta Àmona o Iotia; ¹¹ fānau àè ra ta Iotia o Ietonia e tana mau taeàè, i te ànotau i reva atu ai i Pāpurōnia ra.

¹² E ia reva i Pāpurōnia ra, fānau àè ra ta Ietonia o Taratiera; fānau àè ra ta Taratiera o Toropāpera; ¹³ fānau àè ra ta Toropāpera o Àpiuta; fānau àè ra ta Àpiuta o Èriatima; fānau àè ra ta Èriatima o Àtora; ¹⁴ fānau àè ra ta Àtora o Tatota; fānau àè ra ta Tatota o Àtima; fānau àè ra ta Àtima o Èriuta; ¹⁵ fānau àè ra ta Èriuta o Èreatara; fānau àè ra ta Èreatara o Mātana; fānau àè ra ta Mātana o Iatōpa;

¹⁶ fānau aè ra ta Iatōpa o Iotēfa, te tāne a Māria, na na i fānau ia Ietu, o tei parauhia ra e o te Metia.

¹⁷ E te mau uì atoà mai ia Àperahama mai ā e tae roa aè ra ia Tāvita ra, auàhuru ia e maha tiàhapa, mai ia Tāvita mai hoì e tae roa aè ra i te revaraa i Pāpurōnia ra, auàhuru ia e maha tiàhapa, mai te revaraa hoì i Pāpurōnia ra e tae roa aè ra i te Metia nei ra, auàhuru ia e maha tiàhapa.

Te fānauraa o Ietu

Rt Èv 2.1-7

¹⁸ Teie te huru o te fānauraa o Ietu Metia: Te momoàhia ra tana metua vahine o Māria ia Iotēfa; aore rā rāua i âpiti i hapū ai o ia i te Vārua Maitai. ¹⁹ E taata parau-tià rā tana tāne o Iotēfa, aore i hinaaro i te faaite hua ia na, manaò aè ra rā e haapae huna noa ia na. ²⁰ E te feruri noa ra o ia i taua mau mea nei, e inaha, ua fā mai ra te hoê merahi a te Fatu, faaheitaòto mai ra ia na, nā ô mai ra: E Iotēfa a Tāvita ra, eiaha e mataù ia aratai mai i to vahine ra ia Māria i te ùtuafare, no te Vārua Maitai hoì i hapū ai o ia; ²¹ e te tamaiti ta na e fānau, o ta òe ia e topa atu ia Ietu, e faaora hoì o ia i to na taata i ta rātou hara. ²² Tià mau atu ra tei parauhia mai e te Fatu i te vaha o te perofeta i taua mau mea atoà nei, a nā ô mai ai ra e:

²³ Inaha, e hapū te hoê pāretēnia, e e tamaiti ta na e fānau, e e topahia o ia ia Èmanuera,

oia hoì, Te Atua io tātou nei, ia ìritihia ra. ²⁴ E ara aè ra Iotēfa, haapaò atu ra i ta te merahi a te Fatu i parau mai ia na ra, tii atu ra e aratai mai i tana vahine. ²⁵ Aita rā i rave atu e fānau noa mai ra ttana tamaiti matahiapo ra, topa atu ra o ia i to na iòà o Ietu.

Te tere o te mau taata paari

Rt Èv 2.8-20

2 ¹ E ia fānau Ietu i Pete-Rehema i Iutea ra, i te hau o te arii ra o Herota, inaha, e taata paari tei haere mai i Ierutarema mai te hitià-o-te-rā mai, ² e ua ui mai ra: Tei hea te Arii fānau âpī o te Âti-

Iuta nei? Ìte àè nei hoì mātou i to na fetià i te hitià-o-te-rā, i haere mai hoì mātou e tāhopu ia na. ³ E ìte àè ra te arii ra o Herota i taua parau ra, àehuehu roa àè ra o ia e to Ierutarema atoà. ⁴ E haaputuputuhia mai ra e ana te autahuà rarahi atoà, e te mau pāpaì parau a te taata atoà ra, ua ui atu ra o ia ia rātou i te vāhi e fānau ai te Metia. ⁵ Ua parau mai ra rātou ia na: Ei Pete-Rehema Iutea nei, e fānau ai: o tei pāpaìhia ia e te perofeta ra:

⁶ E o òe hoì, e Pete-Rehema, i te fenua o Iuta nei, aore roa òe i iti roa

i roto i te mau òire arii o Iuta; e nā roto mai ia òe te hoê Tāvana, e na na e arataì i to ù nei taata ia Ìteraèra.

⁷ Ua tii huna atu ra Herota i te mau taata paari ra, ui pāpū atu ra o ia ia rātou i te fāraa mai o taua fetià ra. ⁸ Ua tono atu ra ia rātou i Pete-Rehema, nā ô atu ra: A haere a māimi māite i taua tamaiti iti ra; e ia ìtea atu ia òutou, e hoì mai e faaite ia ù, ia haere atoà vau e tāhopu ia na.

⁹ E ìte àè ra rātou i te parau a te arii, haere atu ra rātou. E inaha, te fetià i ìtea ia rātou i te hitià-o-te-rā ra, nā mua atu ra ia rātou e tae roa atu ra i nià iho i te pārahiraa o taua tamaiti iti ra, faaea iho ra. ¹⁰ Rahi roa atu ra to rātou òaòà i te ìte-faahou-raa rātou i taua fetià ra. ¹¹ E tae atu ra rātou i roto i te fare, ìte atu ra rātou i taua tamaiti iti ra e tana metua vahine o Māria; tipapa iho ra i raro, tāhopu atu ra ia na; ua ìriti àè ra i ta rātou taoà, hōpoi atu ra i te ò na na, i te àuro, e te tāpau rīpano e te mura. ¹² E i aò-faaheitaòto-hia mai rātou e te Atua eiaha e hoì ia Herota ra, haere atu ra rātou i to rātou iho fenua nā te tahi èà ê.

Te maùeraa i Àifiti

¹³ E reva atu ra rātou, inaha, ua fā mai ra te hoê merahi a te Fatu, faaheitaòto mai ra ia Iotēfa, nā ô mai ra: A tià a rave i te tamaiti iti e tana metua vahine, a maùe i Àifiti, ei reira pārahi ai e ia parau atu vau ia òe ra; e ìmi hoì Herota i te tamaiti iti na e taparahi. ¹⁴ Ua tià àè ra o ia, rave iho ra i te tamaiti iti e te metua vahine, haere atu ra i

Àifiti i te ruì. ¹⁵ Pārahi atu ra i reira, e tae aè ra i te poheraa o Herota. Tià mau atu ra ta te Fatu i parau mai i te vaha o te perofeta ra, a nā ô mai ai ra:

I toina e au taù tamaiti i Àifiti.

Te taparahi-pohe-raahia te mau tamarii

¹⁶ E ìte aè ra Herota e ua faahemahia o ia e te mau taata paari ra, riri roa aè ra o ia; tono atu ra i te taata e taparahi atu ra i te mau tamarii tamaroa atoà i Pete-Rehema, e te mau vāhi atoà i reira iho, o tei tae i te piti o te matahiti ra e tei òre, mai te taime mai ā ta na i ui pāpū i te mau taata paari ra. ¹⁷ Tià mau atu ra i reira te parau a te perofeta ra a Ieremia, a nā ô mai ai ra e:

¹⁸ E reo tei ìtea i Rama, e auē, e te òto, e te mihi rahi: o Rāhera i te hearaa i tana mau tamarii; e aore roa i nā, no te mea aita ra rātou.

Te hoìraa mai Àifiti mai

¹⁹ Ia pohe rā Herota, inaha, ua fā mai ra te hoê merahi a te Fatu, faaheitaòto mai ra ia Iotēfa i Àifiti, ²⁰ nā ô mai ra: A tià, a rave i te tamaiti iti e te metua vahine, a hoì i te fenua o Ìteraèra; ua pohe hoì tei tītau mai e taparahi i te tamaiti na. ²¹ Ua tià aè ra o ia, rave iho ra i te tamaiti iti e te metua vahine, hoì mai ra i te fenua o Ìteraèra.

Rt Èv 2.39-40

²² Ia ìte rā o ia e, o Àreherau te ono i tana metua ia Herota i te hau i Iutea ra, mataù iho ra o ia ia haere i reira: i aò-faaheitaòto-hia mai rā o ia e te Atua, òhipa ê atu ra i te paeàu i Tarirea, ²³ e tae atu ra i te hoê òire o Nātareta te iòa, pārahi iho ra i reira, tià mau atu ra te parau a te mau perofeta ia Ietu ra e: E parauhia o ia e no Nātareta.

Ioane Pāpetito

Mār 1.2-6; Rt Èv 3.1-6; Ioa 1.19-23

3 ¹ E i te reira ra ànotau, ua haere mai ra Ioane Pāpetito, i te poro haereà i te mētēpara i Iutea ra: ² i te nā ôraa e: E tātarahapa òutou, te fātata mai nei hoì te pātireia o te ao!

³ O ia hoì teie o tei parauhia mai e te perofeta ra e Ìtaia, a nā ô mai ai ra e:

E reo no te hoê i te tiàororaa i te mētēpara: E haamaitaì òutou i te èà o te Fatu, e faatitìàifaro i to na haereà!

⁴ Huruhuru tāmēra to Ioane àhu, i tātuhia to na tauupu i te ìri puaa. E àtarite e te meri o te fenua àihere, ta na māa.

⁵ Haere atu ra to Ierutarema ia na ra, e to Iutea atoà, e te fenua atoà i te pae Ioritāna ra, ⁶ e pāpetitohia iho ra e ana i Ioritāna mā te fāi i ta rātou hara.

Te poroì a Ioane Pāpetito

Rt Èv 3.7-9

⁷ Ia hiò atu ra rā o ia i te mau fāritea e rave rahi, e te mau tātutea i te haereraa mai ia na ra ia pāpetitohia, ua parau atu ra o ia ia rātou: E te mau fanauà èhitena e! Na vai i faaara ia òutou e, e maùe ê atu i te pohe e fātata mai nei? ⁸ A tuu mai na i te parau e au i te tātarahapa; ⁹ eiaha e manaò i roto ia òutou iho e: E metua to mātou, o Àperahama! E parau atu vau ia òutou, e tià i te Atua ia faatupu i te tamarii na Àperahama no roto i teie nei mau òfai. ¹⁰ Te vai nei hoì te ôpahi i te tumu rāau i teie nei ā, e te mau rāau atoà aore i hotu mai i te huero maitaì ra, e tāpūhia ia, e e hurihia i roto i te auahi.

O tē haere mai

Mār 1.7-8; Rt Èv 3.15-17; Ioa 1.24-28

¹¹ O vau nei, te pāpetito nei ia ia òutou i te pape ia tātarahapa òutou, o ia rā o tē haere mai i muri iho ia ù nei, e mana rahi to na i to ù, e òre au e au ia hōpoi i to na tāmaa. E pāpetito ia o ia ia òutou i te Vārua Maitaì e te auahi. ¹² Tei to na rima ta na tāhiri, e tāmā māite o ia i ta na papaàraa, e haaputu o ia i ta na tītona i roto i te vaira tītona, âreà te ota e tūtuì o ia i te reira i te auahi pohe òre.

To Ietu fāriiraa i te pāpetitoraa

Mār 1.9-11; Rt Èv 3.21-22; Ioa 1.29-3 4

¹³ Ua haere mai ra Ietu i Ioritāna mai Tarirea mai ia pāpetitohia o ia e Ioane. ¹⁴ Faaòre atu ra rā Ioane, nā ô atu ra: O vau hoì ta òe e pāpetito e tià ai, e te haere mai na òe ia ù nei! ¹⁵ Ua parau mai ra Ietu ia na, nā ô mai ra: A tuu noa mai na, e nā reira hoì tātou i te faatià i te mau parau-tià atoà e au ai. Ua tuu atu ra o ia. ¹⁶ E oti aè ra Ietu i te pāpetitohia, haere mai ra o ia i nià mai raro mai i te pape. E inaha, vetea aè ra te raì ia na, hiò aè ra o ia i te Vārua o te Atua i te pouraa mai mai te ûupa ra, e te tauraa mai i nià iho ia na. ¹⁷ E inaha, o te reo mai ra no te raì mai, i te nā ôraa mai e: Taù Tamaiti here teie; ua mauruuru roa vau ia na.

To Ietu tāmataraaahia e te tiàporo

Mār 1.12-13; Rt Èv 4.1-13

4 ¹ E i arataihia Ietu e te Vārua i te mētēpara ra ia faahemahia o ia e te tiàporo ra. ² Ua haapae iho ra o ia i te māa e maha àhuru o te ruì e maha hoì àhuru o te ao, e oti aè ra poia iho ra o ia. ³ Ua haere mai ra taua faahema ra, nā ô mai ra ia na: E Tamaiti òe na te Atua ra, a parau i teie nei mau òfaì ia riro ei māa. ⁴ Ua parau atu ra rā o ia, nā ô atu ra: Ua pāpaihia: E òre te taata e ora i te māa anaè ra, i te mau mea atoà rā i haapaòhia e te Atua.

⁵ Ua aratai atu ra te tiàporo ia na i te òire moà ra, e faatià iho ra ia na i nià iho i te poretito o te hiero ra, ⁶ ua parau atu ra ia na: E tamaiti òe na te Atua ra, e haamairi òe ia òe iho i raro; ua pāpaihia hoì e:

E poroì o ia i tana mau merahi ia òe,
na rātou hoì e mau ia òe i to rātou rima, o te tiàia noa atu to âvae i te òfaì.

⁷ Ua parau mai ra Ietu ia na: Ua pāpai-atoà-hia e: Eiaha òe e àa i to Atua ra ia Iehova.

⁸ Ua aratai faahou atu ra te tiàporo ia na i nià i te hoê mouà teitei roa, e ua faaite mai ra ia na i te mau pātireia atoà i te ao nei e to rātou

hinuhinu, ⁹ ua parau mai ra ia na: E hōroà atu vau i teie nei mau mea atoà ia òe na ia tipapa mai òe i raro e haamori mai ia ù. ¹⁰ Ua parau atu ra Ietu: E haere ê atu òe e Tātani! Ua oti hoì i te pāpāihia: O to Atua o Iehova ta òe e haamori, e o ia anaè ra ta òe e faaroo.

¹¹ Faaruè iho ra te tiàporo ia na; e inaha, e mau merahi tei haere mai, e ua tauturu mai ra ia na.

To Ietu haapaàraa i Tarirea

Mār 1.14-15; Rt Èv 4.14-15; Ioa 4.1-3.43-46

¹² E ìte aè ra Ietu e ua tāpeàhia Ioane, haapaà atu ra i Tarirea. ¹³ Faaruè iho ra i Nātareta, haere atu ra e pārahi atu ra i Tāperenaumi i te òire i te pae roto ra, i te ôtià i te fenua o Tepuruna e Nafatari, ¹⁴ tià mau atu ra tei parauhia mai e te perofeta ra e Ìtaia i reira, i te nā ôraa mai:

¹⁵ Te fenua o Tepuruna, e te fenua o Nafatari, i te pae Ioritāna i te hiti roto, i Tarirea io te Êtene ra,

¹⁶ te feiā i pārahi i te pōuri ra, ua hiò ia i te māmarama rahi, e te feiā i pārahi i te vāhi maru-pohe ra, ua hitihia rātou e te māmarama.

¹⁷ I reira to Ietu haamataraa i te aò, i te nā ôraa e: A tātarahapa, te fātata mai nei te pātireia o te ao!

Nā pipi matamua toomaha

Mār 1.16-20; Rt Èv 5.1-11; Ioa 1.35-51

¹⁸ E te haere ra Ietu nā te hiti i te roto i Tarirea ra, hiò atu ra o ia i e toopiti puè taata, i te tuaana ia Timona, o tei parauhia ia Pētero ra, e i te taeaè ia Àneterea, te tuu ra i te ùpeà i taua roto ra, e puè ravaai hoì rāua. ¹⁹ Ua parau atu ra o ia ia rāua: A pee mai ia ù, e faariro vau ia òrua ei ravaai taata. ²⁰ Faaruè iho ra rāua i ta rāua tau ùpeà i reira ra, e ua pee atu ra ia na. ²¹ E te haere noa atu ra o ia, ìte atu ra i e toopiti ā puè taata, o Iatōpo a Tepetaio ra e tana taeaè o Ioane, tei nià i te poti e to rāua metua o Tepetaio, te ene ra i ta rātou mau ùpeà. Ua parau atu ra o ia ia rāua: ²² faaruè iho ra rāua i te poti i reira ra e to rāua metua, pee atu ra ia na.

Ietu: haapii, aò, e faaora mai*Mār 1.39; Rt Èv 4.44; 6.17-18*

²³ Haere atu ra Ietu nā Tarirea atoà e àti aè, i te haapiiraa i roto i to rātou mau tunato ra, e te aòraa i te parau-maitai o te Pātireia, e te faaoraraa i te mau mai e te mau pohe atoà o te taata ra.

²⁴ Parare atu ra to na roo e àti roa aè ra Tūria. E ua hōpoi mai ra rātou i te feiā mai atoà ia na ra, o tei pohe i terā mai, i terā mai, e te māuiui, e te uruhia e te temoni ra, e te runati, e te hapepa, ua faaora atu ra o ia ia rātou atoà. ²⁵ E tiàà rahi tei pee mai ia na no Tarirea mai, e no Tetapori, e no Ierutarema, e no Iutea, e no te pae Ioritāna ra.

Te Aòraa i nià i te mouà*Mār 3.13; Rt Èv 6.12-13*

5 ¹ E ìte atu ra Ietu i te rahi o te taata, haere atu ra o ia i nià i te mouà, pārahi iho ra i raro, e ua haere mai ra tana mau pipi i pihai iho ia na. ² Ua parau atu ra tana vaha, haapii atu ra ia rātou, nā ô atu ra:

Te mau maitai*Rt Èv 6.20-26*

³ E ao to tei haèhaa te âau,
no rātou hoì te Pātireia ra o te ao!

⁴ E ao to tei òto,
e faaòàahia hoì rātou!

⁵ E ao to tei marū,
e riro hoì ia rātou te fenua!

⁶ E ao to tei hiaai i te maitai,
e faaîhia hoì rātou!

⁷ E ao to tei aroha ia vètahi ê ra,
e aroha-atoà-hia mai rātou!

⁸ E ao to tei mā te âau,

e ìte hoì rātou i te Atua!

⁹ E ao to tei faatupu i te parau hau ra,
e parauhia rātou i te tamarii na te Atua!

¹⁰ E ao to tei hāmani-ino-hia i te parau-tià ra,
no rātou hoì te Pātireia ra o te ao!

¹¹ E ao to òutou ia faaìno mai, e ia hāmani ìno mai, e ia pari haavare noa mai te taata ia òutou i te mau ìno atoà nei, no ù. ¹² A òaòà, e ia òuàùà noa i te òaòà, e utuà rahi hoì ta òutou i te ao ra; i nā reira hoì rātou i te hāmani ìno i te mau perofeta ra, o mua ia ia òutou.

Miti o te fenua e māmarama o te ao

Mār 9.50; Rt Èv 14.34-35

¹³ O òutou te miti no te fenua. Âreà ia māmāro te miti ra, e aha te mea e taitai faahou ai? Ua riro ia ei mea faufaa òre, e faaruèhia ia, e e taataahihia e te âvāe taata.

Mār 4.21; Rt Èv 8.16; 11.33

¹⁴ O òutou te māmarama o teie nei ao. E òire faatiàhia i nià i te mouà ra, eita ia e moè. ¹⁵ E òre hoì te taata nei e tūtuì i te rāmepe a tuu ai i raro aè i te fārii, ei nià rā i te vairaa ra, ia māmarama to te fare atoà ra. ¹⁶ Oia atoà to òutou māmarama, ia ànaàna ia i mua i te aro o te taata nei, ia hiò rātou i ta òutou òhipa maitai, e ia haamaitai i to òutou Metua i te ao ra.

Ietu e te Ture

¹⁷ Eiaha e manaò e i haere mai au e faaòre i te ture e te mau perofeta. Aore au i haere mai e faaòre, e faatià rā. ¹⁸ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e mou aè te raì e te fenua atoà, i te hoê iota e te hoê vāhi iti o te ture nei, eita ia e mou e ia hope roa i te tupu. ¹⁹ E i teie nei, o tē faahapa e o tē haapii ia vētahi ê ia faahapa i te parau iti haihai roa i teie nei mau ture, e parauhia o ia i te iti roa i te pātireia o te ao; âreà tē haapaò e ua haapii i taua mau parau nei, e parauhia o ia i te rahi i te pātireia o te ao.

²⁰ E faaite atu rā vau ia òutou, ia òre ta òutou parau-tià ia hau i te parau-tià a te mau pāpai parau e te mau fāritea ra, e òre roa òutou e ò i te pātireia ra o te ao.

Peàpeà e haafāiteraa

Mār 11.25; Rt Èv 12.57-59

²¹ Ua faaroo hoì òutou e i parauhia mai te feiā tahito ra e: Eiaha òe e taparahi i te taata; e o tē taparahi i te taata ra, e au ia na te haavāraa.

²² Te parau atu nei rā vau ia òutou: O te taata i riri noa i to na taeaè, e au atoà ia na te haavāraa. E o tē parau atu i to na taeaè, e Rātā, e au ia ia na te Tuneteri. Âreà o tē parau atu e, e More, e au ia na te auahi i tehena.

²³ E i teie nei ia hōpoi òe i ta òe taoà hōroà noa i te fata ra, e ua manaò iho ra òe i reira, e e hara ta to taeaè ia òe na, ²⁴ e vaiiho atu i to taoà i mua i te fata ra, e mata na i te haere e fāite i to taeaè, a haere a hōpoi ai i ta òe taoà.

²⁵ Ia peepee òe i te faaau i te parau i to taata tārahu, i to òrua haereà nā te aratià, o te tuu atu te taata tārahu ia òe i te haavā ra, e o te tuu hoì te haavā ia òe i te taata tōroà ra, e hurihia atu ra òe i roto i te tāpeàraa ra. ²⁶ E parau-mau ta ù e parau atu ia òe na, e òre roa òe e tuua mai e ia hoonā roa ia òe te toterāne iti hopeà ra.

Te faaturi e te mau mārei

Māt 18.8-9; Mār 9.43.47-48

²⁷ Ua faaroo hoì òutou, e i parauhia mai te feiā tahito ra e: Eiaha òe e faaturi. ²⁸ Te parau atu nei rā vau ia òutou: O tē hiò noa atu i ta vētahi ê ra vahine ei faatupu i te hinaaro, ua faaturi ia ia na i to na iho ra âau. ²⁹ E te hapa na òe i to mata àtau, e ôhiti e faaruè ê atu. E maitai hoì òe ia pohe te hoê mero o òe ra, i to tino atoà ia hurihia i tehena. ³⁰ E te hapa ra òe i to rima àtau, e tãpū e faaruè ê atu, e maitai hoì òe ia pohe te hoê mero o òe ra, i to tino atoà ia hurihia i tehena.

Te haapaeraa i te vahine

Māt 19.7-9; Mār 10.4-5.10-12; Rt Èv 16.18

³¹ I parauhia hoì e: O tē hinaaro i te haapae i tana vahine, e tuu atu o ia i te parau haapae ia na ra. ³² Te parau atu nei rā vau ia òutou: O tē haapae noa i tana vahine, eere i to te faaturi, ua faariro ia o ia ia na ei faaturi, e o tē faaipoipo i tei haapaehia ra, ua faaturi atoà ia.

Te mau tapu

³³ E ua faaroo hoì òutou e i parauhia mai te feiā tahito ra: Eiaha òe e faahapa i ta òe tapu, e faatupu rā i ta òe i tapu ia Iehova ra. ³⁴ Te parau atu nei rā vau ia òutou, eiaha roa e tapu: eiaha i te raì ra, o to te Atua ia terōno; ³⁵ eiaha atoà i te fenua, o to na ia taahiraa âvae; eiaha i Ierutarema, o te òire ia o te Arii rahi. ³⁶ Eiaha atoà e tapu i to òe iho upoo, eita hoì e tià ia òe ia faaèrèrè e ia faateatea i te hoê io rouru. ³⁷ Ia riro rā ta òutou «oia» ei «oia», e ta òutou «aita» ei «aita», ia parau ra; e te parau hoì e hau atu, no roto ia i te ìno.

Te tāhoora

Rt Èv 6.29-30

³⁸ Ua faaroo hoì òutou e i parauhia mai i tahito ra: E mata ra, ei mata ia hoo, e, e niho ra, ei niho ia. ³⁹ Te parau atu nei rā vau ia òutou, eiaha e pātoì atu i te taata hāmani ìno: O tē moto mai i to pāpārià àtau na, e fāriu atoà atu i te tahi. ⁴⁰ E ia haavā mai te hoê taata ia òe i te ture e rave i to àhu òòmo ra, e tuu atoà atu i to pereue. ⁴¹ E o tē faaue mai ia òe e haere i te hoê maire, e haere atoà òrua e ia piti noa atu. ⁴² E hōroà atu i tei ani mai ia òe ra, e o tē tīpee mai ia òe ra, eiaha e faahoì-noa-hia atu.

Te aroha e te mau ènemi

Rt Èv 6.27-28.32-36

⁴³ Ua faaroo hoì òutou e i parauhia mai i tahito ra: E aroha atu òe i to taata tupu, e e riri atu i to ènemi. ⁴⁴ Te parau atu nei rā vau ia

òutou: E aroha atu i to òutou mau ènemi, e faaora atu i tei tuhi mai ia òutou, e hāmani maitaì atu i te feiā i riri mai ia òutou, e pure hoì i te feiā i parau ìno mai e tei hāmani ìno mai ia òutou. ⁴⁵ Ia riro òutou ei tamarii na to òutou Metua i te ao ra, te faahiti nei hoì o ia i to na mahana i nià i te ìno e te maitaì, e te haamaìri mai nei o ia i te ua i nià i te parau-tià e te parau-tià òre. ⁴⁶ O tei aroha mai ia òutou, o ta òutou ia e aroha atu: e aha ta òutou utuà i reira? Eere ānei te nā reira atoà nei te mau terona? ⁴⁷ E o to òutou mau taeaè anaè ra ta òutou e ìte atu: e aha ta òutou vāhi hau i reira? Eere ānei te nā reira atoà nei te mau terona? ⁴⁸ Ia maitaì roa hoì òutou mai to òutou Metua i te ao e maitaì roa ra.

Nā hea i te hōroà?

6 ¹ E ara o te rave òutou i ta òutou òhipa maitaì i mua i te aro o te taata, ia hiòhia e rātou, a òre a noaa ta òutou utuà i to òutou Metua i te ao ra. ² Ia hōroà rā òe i ta òe taoà aroha, eiaha e nā mua i te faaòto i te pū, mai ta te feiā haavare i te mau tunato e te mau aroā ra, ia haamaitaìhia rātou e te taata. Oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, ua noaa ta rātou utuà. ³ Âreà òe, ia hōroà i ta òe taoà aroha, eiaha to rima àui ia ìte i ta to rima àtau e rave ra, ⁴ ia moè ta òe hōroàraa taoà aroha; e na to Metua iho, tei òre roa i moè te hoê mea ia na ra, òre noa ā o ia iho i te ìtea, e faautuà faaìte mai ia òe.

Nā hea i te pure?

⁵ E ia pure hoì òe ra, eiaha mai ta te feiā haavare, o tē hinaaro i te pure tià noa i te mau tunato, e te poro aroā ra, ia hiòhia rātou e te taata. Oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, ua noaa ta rātou utuà. ⁶ Âreà ia pure òe ra, e haere i roto i to piha, e ôpani māite i te ôpani a pure ai i to Metua; e na to Metua iho, tei òre roa i moè te hoê mea ia na ra, òre noa ā o ia iho i te ìtea, e faautuà faaìte mai ia òe. ⁷ E ia pure òutou ra, eiaha ia rahi te parau rii faufaa òre mai ta te mau Êtene ra, o tei manaò e tei te rahi o te parau e ìtehia mai ai rātou.

⁸ Eiaha roa e pee atu ia rātou, ua ìte hoì to òutou Metua i te mau mea e au ia òutou, hou òutou i ani atu ai ia na.

Te Pure a te Fatu

Rt Èv 11.2-4

⁹ E nā ô òutou ia pure:

E to mātou Metua i te ao ra,
ia raa to òe ià.

¹⁰ Ia tae mai to òe ra hau.

Ia haapaòhia to òe hinaaro
i te fenua nei, mai tei te ao atoà na.

¹¹ Hō mai i te māa e au ia mātou i teie nei mahana;

¹² e faaòre mai i ta mātou hara,

mai ia mātou atoà e faaòre i tei hara ia mātou nei;

¹³ e eiaha e faaruè ia mātou ia roohia-noa-hia e te àti,
e faaora rā ia mātou i te Ìno. No òe hoì te hau, e te mana, e te hanahana, e a muri noa atu. Âmene.

¹⁴ Ia faaòre hoì òutou i ta vētahi ê ra hapa, e faaòre atoà mai to òutou Metua i te ao ra i ta òutou, ¹⁵ ia òre rā òutou ia faaòre i ta vētahi ê ra hapa, e òre atoà to òutou Metua e faaòre mai i ta òutou hapa.

Nā hea i te haapae?

¹⁶ E ia haapae òutou i te māa, eiaha mai ta te feiā haavare e faarumaruma i te mata ra; o tei faahuru ê i to rātou mata ia ìte te taata e te haapae ra rātou i te māa. Oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, ua noaa ta rātou utuà. ¹⁷ Ârèa ia haapae òe ra, e tāhinu i to upoo, e e hōroi i to mata, ¹⁸ ia òre ta òe haapaeraa māa ia ìtea e te taata, e to Metua rā; e na to Metua iho, tei òre roa i moè te hoê mea ia na ra, òre noa ā o ia iho i te ìtea, e faautuà faaite mai ia òe.

Te taoà i nià i te raì*Rt Èv 11.33-34*

¹⁹ Eiaha e haapuè noa i te taoà na òutou i teie nei ao, i te vāhi e pau ai i te huhu e te pē, i te vāhi e tomohia ai e e èiāhia ai e te èiā. ²⁰ E haapuè rā i te taoà na òutou i nià i te raì, i te vāhi e òre e pau ai i te huhu e te pē, e òre hoì te èiā e tomo i reira a èiā ai. ²¹ Te vāhi hoì i vaiihohia ai ta òutou taoà ra, e riro atoà i reira to òutou âau.

Te mata, e rāmepea o te tino*Rt Èv 11.34-36*

²² O te mata to te tino nei rāmepea: te maitaì ra to mata, e māramarama ia to tino atoà, ²³ ia maìhia rā to òe mata, e pōuri ia to tino atoà. E ia riro taua māramarama i roto ia òe ra ei pōuri, e aha te fāito i te reira pōuri i te rahi!

Te Atua, aore ra te moni*Rt Èv 16.13*

²⁴ E òre te taata e tià ia faaroo i te fatu toopiti; e riro o ia i te au òre atu i te hoê, e te hinaaro atu i te tahi; e aore ra, e riro i te au atu i te hoê, e te faaruè tāue i te tahi. O òutou nei hoì, e òre e tià ia faaroo i te Atua e te Māmona.

Te tapitapi*Rt Èv 12.22-32*

²⁵ E i teie nei, e aò atu vau ia òutou: Eiaha e tapitapi i to òutou ora, i ta òutou e àmu, e ta òutou e inu, e te àhu no to òutou tino. Eere ānei e rahi te ora i te māa, e te tino i te àhu? ²⁶ A hiò na i te mau manu o te reva: aore rātou e ueue, aore hoì e òòti, aore a rātou fare puèraa māa, na to òutou Metua i te ao rā e faaàmu ia rātou. Eere ānei e maitaì rahi to òutou i to rātou? ²⁷ E o vai hoì to òutou e tià ia haamaoro i to na iho ora e ia hoê aè tūpiti ia tapitapi ia na iho?

²⁸ E e aha òutou e tapitapi ai i te àhu? A haamanaò na i te mau riri o te âua: nā hea to rātou tupu? Aore hoì rātou e òhipa, aore hoì e nino; ²⁹ e parau atu rā vau ia òutou, e tae noa atu ia Toromona mā to na ùnaùna rahi, e òre ā to na àhu e au i te nehenehe i to te hoê o rātou nei. ³⁰ I nā reira hoì te Atua i te faaùnaùna i te rāau rii o te fenua nei, âùanei te vai ra i roto i te âua, e a nanahi ra, ua hurihia i roto i te auahi. A tae ai hoì ia òutou, o òutou i te faaroo tāpetepete e!

³¹ E i teie nei, eiaha òutou e tapitapi noa, a nā ô ai ra: «E aha ta mātou ia àmu?», e: «E aha ta mātou ia inu?», e: «E aha to mātou àhu ia àhu?» ³² (Te ìmi nei hoì te mau Êtene i taua mau mea atoà nei.) Ua ìte hoì to òutou Metua i te ao ra, e ia noaa taua mau mea ra ia òutou e tià ai. ³³ E mata na rā òutou i te ìmi i te pātireia o te Atua, e te parau-tià na na, e âmui-atoà-hia mai taua mau mea ra ia òutou.

³⁴ E i teie nei, eiaha e tapitapi i to a nanahi, na a nanahi hoì e tapitapi i ta na iho. O te mahana o to na iho parau, a tirē ia.

Te papāa iti e te rāau rahi

Rt Èv 6.37-42

7 ¹ Eiaha e faaìno, ia òre òutou ia faaìnohia mai. ² O ta òutou hoì e faaìno ia vètahi ê ra, e faaìno-atoà-hia ia òutou i te reira, e te fāito ta òutou e fāito atu ra, o te fāito atoà ia i ta òutou. ³ E e aha òe i hiò ai i te papāa iti i roto i te mata o to taeaè ra, e aore òe i ìte i te rāau rahi i roto i to òe iho mata? ⁴ E e aha hoì òe e tià ai ia parau atu i to taeaè: «Hō mai na ù e ìriti i te papāa i roto i to mata na», e inaha, e rāau rahi hoì tei roto i to òe iho mata? ⁵ E terā ra haavare e, e mata na i te ìriti i te rāau rahi i roto i to òe iho mata! Ei reira òe e ìte maità ai ia ìriti i te papāa iti i roto i te mata o to taeaè.

Te poe na te puaa

⁶ Eiaha te mea moà ra e hōpoihiā atu na te ùrī, eiaha atoà ta òutou poe e paruhia atu i te puaa, òi taataahihia e to rātou âvae, e òi fāriu mai e hōhoni ia òutou.

E ani, e ìmi, e pātōtō*Rt Èv 11.9-13*

⁷ E ani, e hōroàhia mai ta òutou; e ìmi, e ìtea ia ia òutou; e pātōtō atu, e ìritihia mai te ôpani ia òutou. ⁸ O tei ani hoì ra, ua noaa ia; e o tei ìmi ra, ua ìtea ia; e te feiā atoà i pātōtō ra, ua ìritihia ia te ôpani. ⁹ O vai ia i roto ia òutou i te taata nei e hōpoi i te òfaì na tana tamaiti ia ani mai o ia i te pāne? ¹⁰ E ia ani i te ià, e hōpoi atu i te ôfī na na? ¹¹ E te tià na ia òutou, a ìno noa ai, ia hōroà i te mea maitaì na ta òutou mau tamarii, a tae ai hoì i to òutou Metua i te ao ra, i te hōroà i te mea maitaì i te feiā i ani atu ia na ra!

Nā hea i te hiò ia vētahi ê?*Rt Èv 6.31*

¹² E te mau mea atoà ta òutou i hinaaro ia vētahi ê ra, e nā reira atoà atu òutou ia rātou: o ta te Ture ia e ta te mau Perofeta.

Te ùputa pirihaò*Rt Èv 13.23-24*

¹³ E tomo nā te ùputa pirihaò, te ātea nei hoì te ùputa e te âano nei te èà e tae atu ai i te pohe, e e rave rahi tei nā reira i te tomo. ¹⁴ Te apiapi ra o te ùputa e te piri hoì o te èà e tae atu ai i te ora, e te iti hoì o te feiā i ìte atu i te reira.

Te rāau e te huero maitaì*Rt Èv 6.43-44*

¹⁵ E ara rā i te òrometua haavare, o tei haere mai ia òutou mā te huru o te māmoe ra, âreà o roto ra, e ruto taehae ia. ¹⁶ E ìte òutou ia rātou i to rātou hoturaa. No nià ānei te vine i te tātaramoa i te pāfairaa mai; e te tute, no nià ānei i te mōtuu? ¹⁷ E faahotu mai te mau rāau maitataì atoà i te huero maitaì, e te mau rāau ìno ra, e faahotu mai ia i te huero ìno. ¹⁸ E òre e tià i te rāau maitaì ia faahotu mai i te huero ìno, e òre atoà te rāau ìno e faahotu mai i te huero maitaì. ¹⁹ Te mau rāau

atoà aore i faahotu mai i te huero maità ra, e tāpūhia ia e e hurihia i roto i te auahi. ²⁰ E ìte hoì òutou ia rātou i ta rātou i faahotu mai.

Te parau e te rave

Rt Èv 6.46; 13.25-27

²¹ E òre te feiā e parau mai ia ù ra e: «E te Fatu! E te Fatu», e hope pāatoà i te tae i te pātireia ra o te ao, o te taata rā i haapaò i te hinaaro o taù Metua i te ao ra. ²² E rave rahi tē parau mai ia ù ia tae i taua mahana ra: «E te Fatu! E te Fatu, eere ānei ua haapii mātou mā to òe iòà, e ua tātaì i te mau temoni i to òe iòà, e ua rave i te temeio e rave rahi i to òe iòà?» ²³ O ta ù ia e parau atu: «Aita roa ā vau i ìte ia òutou. E haere ê atu òutou, e te feiā rave parau ìno!»

Te parapore o nā fare e piti

Rt Èv 6.47-49

²⁴ E i teie nei, o tē faaroo mai i ta ù nei mau parau, e haapaò atu ra, e fāito vau ia na i te hoê taata paari, o tei faatià i to na fare i nià i te papa. ²⁵ E maìri iho ra te ua, e tahe iho ra te pape puè, e te mataì hoì i te uihiraa mai i nià iho i taua fare ra e aore roa i pararī, no te mea e papa te tiàraa. ²⁶ Âreà tei faaroo noa mai i ta ù nei mau parau, e aore i haapaò, e fāitohia ia i te maamaa, o tei faatià noa i to na fare i nià i te one. ²⁷ E maìri iho ra te ua, e tahe iho ra te pape puè, e te mataì hoì i te uihiraa i nià iho i taua fare ra, maìri iho ra, e e pararī rahi to taua fare ra.

Te mana o Ietu

Mār 1.22; Rt Èv 4.32

²⁸ E ia faaoti aè ra Ietu i teie nei parauraa, ua maere anaè iho ra te taata atoà i te huru o ta na parau: ²⁹ i haapii hoì o ia ia rātou mā te mana, eere mai ta te mau pāpāi parau ra.

To Ietu faaoraraa i te hoê rēpera

Mār 1.40-45; Rt Èv 5.12-14

8¹ E ia na i pou mai mai te mouà mai ra, mā te tiàà rahi atoà i te peeraa mai ia na ra. ² E inaha, ua haere mai ra te hoê rēpera, tāhopu mai ra ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, ia tià ia òe ra, e mā vau ia òe. ³ Ua faatoro atu ra Ietu i tana rima, faatiàia atu ra ia na, nā ô atu ra: Ua tià ia ù, ia mā òe. Mā atu ra te rēpera i reira ra. ⁴ Ua parau atu ra Ietu ia na: Eiaha roa òe e fāi i te taata, e haere rā e faaite ia òe iho i te tahuà, e hōpoi atu i te taoà ta Mōte i parau mai ra, ei faaite i te taata i to òe ora.

Ietu e te raatira hānere no Tāperenaumi

Rt Èv 7.1-10; Ioa 4.46-54

⁵ E tae atu ra Ietu i roto i Tāperenaumi, ua haere mai ra te hoê raatira hānere, parau maitai mai ra ia na, ⁶ nā ô mai ra: E te Fatu, ua maīhia taù tāvini, te vai noa ra i te ùtuafare, ua pohe rahi roa i te hapepa. ⁷ Ua parau atu ra Ietu ia na: E haere atu vau e faaora ia na. ⁸ Ua parau mai ra te raatira hānere, nā ô mai ra: E te Fatu, eita vau e au ia tomo mai òe i roto i taù fare; o te parau anaè ra ta òe e parau noa aè, e e ora ia taù tāvini! ⁹ O vau atoà nei hoì o raro aè ia ia vētahi ê, e faèhau rā tei raro aè ia ù, e ia parau atu vau i te hoê: «A haere!» ua haere ia, ia parau atu hoì i te tahi: «A haere mai!» ua haere mai ia. E ia parau atu hoì i taù tāvini: «A nā ô!» ua nā reira ia. ¹⁰ E ìte aè ra Ietu i te reira, maere noa iho ra o ia, e ua parau atu ra i te feiā i pee mai ia na ra: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, aita ā vau i ìte i teie faaroo i te rahi i Ìteraèra atoà nei. ¹¹ E faaite mau atu rā vau ia òutou, e rave rahi tē haere mai mai te hitià-o-te-rā, e te tooà-o-te-rā, e haapārahi-atoà-hia rātou e o Àperahama, o Ìtaata, e o Iatōpa i te àmuraa māa i te pātireia ra o te ao. ¹² Àrèa te tamarii o te Pātireia ra, e hurihia ia i roto i te pōuri i vaho ra, tei reira te òto e te àuàuraa niho. ¹³ Ua parau atu ra Ietu i taua raatira hānere ra: A haere i te ùtuafare, e ta òe i faaroo ra ia nā reirahia òe. Te oraraa iho ra tana tāvini i reira ra.

Te mau faaoraraa mai*Mār 1.29-34; Rt Èv 4.38-41*

¹⁴ E tae atu ra Ietu i roto i te fare o Pētero, hiò atu ra o ia i tana metua hoovai vahine te vai noa ra, ua pohe i te ahu. ¹⁵ Ua faatiàia atu ra o ia i tana rima, pee ê atu ra te ahu; tià aè ra o ia i nià, e raverave atu ra i te māa na rātou.

¹⁶ E ahiahi iho ra, ua hōpoi mai ra rātou i te feiā temoni e rave rahi ia na ra, pee ê atu ra ia na taua mau vārua ra i te reo hoê, e faaora iho ra i te feiā atoà i pohe i te mai ra; ¹⁷ i te faatiàraa i te parau a te perofeta ra a Ìtaia, i te nā ôraa e:

O ia iho tei rave i to tātou paruparu, e ua hōpoi ê i to tātou mau pohe.

O tei hinaaro e pee ia Ietu*Rt Èv 9.57-60*

¹⁸ E ia hiò aè ra Ietu e ua puni o ia i te taata e rave rahi, ua faaue atu ra e hoe i te tahi pae roto ra. ¹⁹ Ua haere mai ra te hoê pāpaì parau, nā ô mai ra ia na: E Rapi, e pee atu vau ia òe i to òe mau haereà atoà. ²⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: E ana to te ârope, e tauraa to te manu o te reva, âreà te Tamaiti a te taata nei, aita o na e tuaroì. ²¹ Ua parau mai ra te hoê no te mau pipi na na ra: E te Fatu, e tuu aè na òe ia ù e haere na vau e tanu i taù metua tāne. ²² Ua parau atu ra Ietu ia na: A pee mai ia ù, e vaiiho atu na tei pohe e tanu i to rātou i pohe ra.

Ua faaroo te matai e te àre ia Ietu*Mār 4.35-41; Rt Èv 8.23-25*

²³ Haere atu ra o ia i nià i te pahī, ua pee atu ra tana mau pipi ia na. ²⁴ E inaha, ua tupu iho ra te vero rahi i taua roto ra, e moè noa iho ra te pahī i te mātāare. Ua maìri rā to na taòto. ²⁵ Haere atu ra tana mau pipi e faaara ia na, nā ô atu ra: E te Fatu, a faaora ia tātou! Ua pohe tātou! ²⁶ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E aha òutou i mataù ai? O òutou i te faaroo tāpetepete e! Tià aè ra o ia i nià, parau atu ra i te

matai e te àre, mania roa atu ra. ²⁷ Maere noa iho ra te taata atoà, nā ô aè ra: E aha te huru o teie nei taata i faaroo mai ai te matai e te àre ia na?

To Ietu faaoraraa i nā temoni toopiti

Mār 5.1-20; Rt Èv 8.26-39

²⁸ E tae atu ra o ia i te tahi paeàu i te fenua no to Teretata ra, ua fārerei mai ra ia na e toopiti puè taata temoni, mai roto mai i te mau menema ra. E àito rahi, aore roa e taata e tae nā taua èà ra. ²⁹ E inaha, ua pii noa mai ra rāua, nā ô mai ra: E aha ta òe ia māua nei, e Ietu, e te Tamaiti a te Atua ra? I haere mai òe e haamāuiui rahi ia māua eiaha ia tae i te tau mau ra? ³⁰ E nana rahi puua tei pihai ê atu, te àmu ra i te māa. ³¹ Ua parau mai ra te mau temoni ia na, nā ô mai ra: I tiàvaru òe ia mātou i rāpae, e tuu aè òe ia mātou i roto i te nana puua nei. ³² Ua parau atu ra o ia ia rātou: A haere. E tae atu ra rātou i rāpaeàu, tomo atu ra i roto i te nana puua. E inaha, ua horo pūpara noa atu ra taua nana puua atoà ra nā te mato i reira ra, e raro roa i taua roto ra, pohe atu ra i te pape. ³³ Fati atu ra te feiā tiaì i roto i te òire, faaite atu ra i te mau mea atoà, e te rāveà i nā taata temoni ra. ³⁴ E inaha, ua haere mai ra taua òire atoà ra i reira ra ia fārerei ia Ietu, e ìte mai ra rātou ia na, ua tāparu mai ra, ia haere ê atu o ia i to rātou ra fenua.

To Ietu faaoraraa i te hoê hapepa

Mār 2.1-12; Rt Èv 5.17-25

9 ¹ Haere atu ra o ia i nià i te pahī, fano atu ra i te tahi pae, e tae atu ra i to na iho òire.

² E inaha, ua hōpoi mai ra rātou i te hoê hapepa ia na ra, te vai noa ra i nià i te roì. E ìte atu ra Ietu i to rātou faaroo, ua parau atu ra i taua hapepa ra: E faaitoito, e taù tamaiti, ua faaòrehia ta òe mau hara. ³ E inaha, te parau ra te hoê mau pāpaì parau i roto ia rātou iho: Ua faainaina Atua teie nei taata. ⁴ Ua ìte rā Ietu i to rātou manaò, e ua nā ô atu ra: E aha òutou i manaò ìno ai i roto i to òutou na âau? ⁵ Tei

hea te mea rave òhie, o te parau atu ānei: «Ua faaòrehia ta òe hara», e o te parau atu ānei: «A tià i nià a haere!» ⁶ Ia ìte rā òutou e e mana to te Tamaiti a te taata i te ao nei ia faaòre i te hara (ua parau atu ra o ia i taua hapepa ra:) A tià, a rave i to roì, a haere i to ùtuafare. ⁷ Tià aè ra o ia i nià, haere atu ra i te ùtuafare. ⁸ E ìte aè ra taua feiā rahi atoà ra, maere anaè iho ra mā te haamaitai i te Atua, o tei hōroà mai i te reira huru mana i te taata nei.

Te tāmāraa e te feiā hara

Mār 2.13-17; Rt Èv 5.27-32

⁹ E te haere mai ra Ietu mai reira mai, hiò mai ra o ia i te hoê taata, o Mātaio te iòà, te pārahi ra i te fare àufauraa taoà. Ua parau mai ra ia na: A pee mai ia ù. Ua tià aè ra o ia i nià, pee atu ra ia na.

¹⁰ E i muri aè ra, te pārahi ra Ietu i te àmuraa māa i roto i te fare, inaha, e rave rahi te terona e te feiā hara i haere mai, e pārahi anaè iho ra rātou e o ia atoà e tana mau pipi i taua àmuraa māa ra. ¹¹ E ìte aè ra te mau fāritea, ua parau atu ra i tana mau pipi: E aha i àmu atoà ai ta òutou òrometua e te mau terona e te feiā hara?

¹² Ìte aè ra rā Ietu, ua parau mai ra ia rātou: Eere no te feiā ora te tahuà, no te feiā mai rā. ¹³ E tenā na, a haere, a haapii i te auraa i te maa parau ra e: O te aroha ta ù e hinaaro, eiaha te tūtia; aore hoì au i haere mai e parau i te feiā parau-tià, i te feiā hara rā ia tātarahapa.

Ietu e te haapaeraa māa

Mār 2.18-22; Rt Èv 5.33-39

¹⁴ Ua haere atu ra te mau pipi a Ioane ia na ra, nā ô atu ra: Te haapae pinepine nei mātou e te mau fāritea i te māa: e aha ta òe nei mau pipi i òre i haapae ai i te māa? ¹⁵ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: E òto ānei te mau hoa o te tāne âpī i te vai-atoà-raa o te tāne âpī i roto ia rātou ra? Te vai atu ra rā te tau e hōpoi-ê-hia ai te tāne âpī ra, ei reira rātou e haapae ai i te māa. ¹⁶ Aore e taata e tīfai i te àhu tahito i te àhu âpī; i nā reira, e rahi roa ia te motu o taua àhu ra i taua tīfai âpī ra. ¹⁷ E òre hoì te taata e tuu i te uaina âpī i roto i te fārii tahito; i nā reira, e

àmaha te fārii, manii atu ra te uaina, e ìno roa atu ra te fārii: e tuu rā rātou i te uaina âpī i roto i te fārii âpī, e ora âpipiti ia.

Te vahine i tāpeà i te hiti àhu o Ietu, e te tamahine i faaorahia

Mār 5.21-43; Rt Èv 8.40-56

¹⁸ Te parau atu ra o ia ia rātou i taua mau parau nei, inaha, ua haere mai ra te hoê tāvana; tāhopu mai ra ia na, nā ô mai ra: Ua pohe roa taù tamahine i teie nei, e haere mai rā òe e tuu i to rima i nià ia na, e e ora ia o ia. ¹⁹ Ua tià aè ra Ietu i nià, pee atu ra ia na, e tana mau pipi atoà.

²⁰ E inaha, te hoê vahine, auàhuru aè ra o na matahiti e piti tiàhapa i te poheraa i te tapahi, ua nā muri mai ra ia na, faatiàia mai ra i to na hiti àhu; ²¹ i parau hoì o ia i roto ia na iho e: Ua faatiàia anaè au i to na hiti àhu, ua ora ia vau! ²² Ua fāriu atu ra Ietu, e ìte atu ra ia na, ua parau atu ra: E taù tamahine, e faaitoito! Ua ora òe i to òe faaroo. O te oraraa iho ra ia taua vahine ra i reira ra.

²³ E tae atu ra Ietu i roto i te fare o taua tāvana ra, e ìte atu ra i te mau faaòto vivo ra e te taata atoà i te òtoraa, ²⁴ ua parau atu ra o ia ia rātou: Ia ātea na, aore taua pōtii nei i pohe: ua taòto rā. Ua tāhito mai ra rātou ia na. ²⁵ E hope aè ra taua mau taata ra i te tuuhia i rāpaeàu, tomo atu ra o ia i roto, ua rave atu ra i tana rima, tià noa mai ra taua pōtii ra i nià. ²⁶ Tuì atu ra te roo o taua mea ra e àti roa aè ra te reira fenua.

To Ietu faaoraraa i nā taata matapō toopiti

Māt 20.29-34

²⁷ E te haere atu ra Ietu mai reira atu, ua pee mai ra e toopiti puè taata matapō ia na, ua pii mai ra, nā ô mai ra: E te Tamaiti a Tāvita ra, e aroha mai òe ia māua! ²⁸ E tae atu ra o ia i roto i te fare, ua haere mai ra nā taata matapō ra i pihai iho ia na, e ua parau atu ra Ietu ia rāua: Te manaò na òrua e e tià tenā ia ù? Ua parau mai ra rāua: E te Fatu, ê. ²⁹ Ua faatiàia atu ra o ia i to rāua mata, nā ô atu ra: Ta òrua i manaò na, ia nā reirahia òrua! ³⁰ Àràra aè ra to rāua mata i reira

ra. Ua aò hua atu ra Ietu ia rāua, nā ô atu ra: Eiaha roa te hoê taata ia îte! ³¹ Haere atu ra rā rāua, haaparare atu ra i to na roo e àti roa aè ra te reira fenua.

To Ietu faaoraraa i te hoê taata temoni vāvā

Rt Èv 11.14-15; Māt 12.22-24

³² E aore aè ra rāua i reva reà, inaha, te hōpoihiā mai ra te hoê taata vāvā ia na ra, e temoni to na. ³³ E ia tiàvaruhia taua temoni ra i rāpae, ua parau iho ra taua vāvā ra. Maere iho ra taua feiā rahi atoà ra, nā ô aè ra: Aita ā teie i îtea i Ìteraèra nei. ³⁴ Âreà te mau fāritea, ua nā ô aè ra ia: Te tiàvaru nei o ia i te temoni i te mana o te temoni rahi ra!

Ietu e te nahoà rahi

Mār 6.6; Rt Èv 8.1

³⁵ Haere atu ra Ietu nā roto i te mau òire e te mau òire rii atoà, i te haapiiraa i roto i to rātou mau tunato, e te aòraa i te parau-maitaì o te Hau, e te faaoraraa i te mau maì e te mau pohe atoà o te taata.

Mār 6.34; Rt Èv 10.2

³⁶ E ia hiò aè ra o ia i te rahi o te taata, aroha atu ra o ia ia rātou, no te mea ua pūrara rātou e ua faaruè-tāue-hia, mai te māmoe tiaì òre ra. ³⁷ Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi: Te rahi mau nei te àuhune, te iti nei rā te feiā e rave. ³⁸ E i teie nei, e pure òutou i te Fatu o te òhipa ia tonò ā o ia i te rave òhipa ei òòti.

Nā àpotetoro tino-àhuru-mā-piti

Mār 3.16-19; Rt Èv 6.14-16; Òh Àp 1.13

10 ¹ Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi tino-àhuru-mā-piti, e putu-putu mai ra i pihai iho ia na, ua tuu atu ra i te mana no rātou, ia tiàvaru i te mau vārua viivii i rāpae, e ia faaora i te mau maì e te mau pohe atoà.

² Teie hoì te iòà o te mau àpotetoro tino-àhuru-mā-piti ra: o Timona te matamehaì, o tei parauhia ia Pētero ra, e tana taeaè o Àneterea; o Iatōpo a Tepetaio ra, e tana taeaè o Ioane; ³ o Firipa e o Pare-

Toromea, o Toma e te terona ra o Mātaio, o Iatōpa a Àrefaia ra, e o Repaio, o tei parauhia ia Tataio,⁴ o Timona i Tanaana ra, e o Iuta Ìtatariota, o tei haavare ia na ra.

To Ietu tonoraa i nā àpotetoro tino-àhuru-mā-piti

Mār 6.7-11; Rt Èv 9.2-5; 10.3-12

⁵ O taua Tino-àhuru-mā-piti nei ta Ietu i faatono, e ua aò atu ra ia rātou, nā ô atu ra:

Eiaha e haere noa atu i te èà o te mau Êtene ra, e eiaha atoà e tomo atu i te òire o to Tāmāria ra;⁶ e haere tià atu rā i te mau māmoe i moè i te ùtuafare ra o Ìteraèra.

⁷ E poro haere òutou, e nā ô atu: Te fātata mai nei te pātireia o te ao.⁸ E faaora i te mau mai, e tāmā i te mau rēpera, e faatià i tei pohe, e tiàvaru i te mau temoni. I hōroà-noa-hia mai ta òutou, e hōroà noa hoì òutou.

⁹ Eiaha e tuu i te àuro, e te ârio, e te veo i roto i to òutou tātìà;¹⁰ eiaha ei pūtē no te tere e hōpoiha, eiaha e tātāipiti pereue, e te tāmaa, e te rāau: e au hoì te rave òhipa ra i ta na utuà.

¹¹ E te òire e te òire iti ta òutou e tomo ra, e ui atu i to reira taata au, ei reira pārahi ai e reva noa atu òutou.

¹² E ia tomo atu òutou i roto i te fare, a faaora atu i taua fētii ra,¹³ e te au ra taua fētii ra, o te ora ta òutou i hinaaro no rātou ra, e tae ia i nià ia rātou; ia òre rā ia au, e hoì mai ia ora i nià ia òutou iho.

¹⁴ E o tē òre e ìte mai ia òutou, e aore e haapaò i ta òutou parau, ia haere ê òutou i taua fare ra e i taua òire ra, e ueue atu i te repo o to òutou âvae.¹⁵ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e huru tià aè i te fenua ra o Totoma e Tomora ia haamahu ia tae i te mahana haavāraa i te reira òire.

Te mau hāmani-ino-raa e fā mai

Mār 13.9-13; Rt Èv 12.11-12; 21.12-19

¹⁶ Inaha, te tonono nei au ia òutou mai te māmoe i rotopū i te mau ruto ra. E i teie nei, ia paari òutou mai te ôfī ra, e te hapa òre mai te ûûairaò ra.

¹⁷ E ara rā ia òutou i te taata, e tuu hoì rātou ia òutou i te Tuneteri ra, e e papaì hoì ia òutou i roto i to rātou mau tunato; ¹⁸ e no ù nei e hōpoihiā ai òutou i te aro o te mau tāvana e te hui arii, ei ìte no rātou e no te mau Êtene. ¹⁹ Ia tuu rā rātou ia òutou, eiaha e taiā i te huru o ta òutou e parau atu, e faaìtehia mai òutou i te parau i taua hora ra. ²⁰ Eere hua hoì o òutou tei parau, o te Vārua rā o to òutou Metua ra tei parau i roto ia òutou na.

²¹ Ei reira te tuaana e tuu atu ai i te taeaè ia pohe, e te metua i te tamaiti; e e tiā mai hoì te mau tamarii e haapohe i to rātou mau metua. ²² E e ririhia òutou e te taata atoà no to ù nei iòā; o te taata rā e tāpeà māite e tae noa atu i te hopeà, o tē ora ia.

²³ Ia hāmani ìno mai rā rātou ia òutou i te tahi òire, a maùe ê atu i te tahi. E parau-mau hoì ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre e àti te mau òire o Ìteraèra nei ia òutou, e tae mai ai te Tamaiti a te taata nei.

O tei fāi ia rātou no Ietu

Rt Èv 9.26; 12.2-9

²⁴ Aita te pipi i hau i tana òrometua, aita hoì te tāvini i hau i to na ra fatu. ²⁵ Ia au te pipi i tana ra òrometua, e te tāvini i to na ra fatu, a tirā ia. I haamaìri na rātou i te taata fare ia Peretepura, a tae atu ai hoì i to na mau tāvini!

²⁶ Eiaha rā e mataù atu ia rātou. Aore roa hoì e mea tāpoihiā e toe i te faaìtehia; aore roa e mea moè e toe i te ìtea. ²⁷ Ta ù e parau atu ia òutou i roto i te pōuri nei, o ta òutou ia e faaìte hua i te māmarama; e tei parau-riirii-hia i roto i to òutou tarià ra, o ta òutou ia e parau hua i niā iho i te mau fare. ²⁸ Eiaha e mataù i tei taparahi mai i te tino nei, eita rā te vārua e pohe ia rātou; e mataù rā òutou ia na i tē tiā ia na

ia rave pohe roa i te tino e te vārua atoà i tehenā. ²⁹ Eere ānei taipiti manu rii ia hoo i te moni veo hoê nei? E òre rā te hoê o taua nā manu rii ra e moè i to òutou Metua ia mairi i raro i te repo. ³⁰ Eiaha atu ā ia, ua hope atoà rā te rouru o to òutou upoo na i te taiòhia. ³¹ Eiaha maori òutou e mataù, e maitai rahi hoì to òutou i to te manu e ia rahi noa atu!

³² E i teie nei, o tei fāi ia ù i mua i te aro o te taata nei, e fāi atoà vau ia na i mua i te aro o taù Metua i te ao ra. ³³ O tei huna rā ia ù i mua i te aro o te taata nei, e huna atoà vau ia na i mua i te aro o taù Metua i te ao ra.

Eiaha te hau, o te òè rā

Rt Èv 12.51-53

³⁴ Eiaha e manaò e i haere mai au e hōpoi mai i te hau i te fenua nei, aore au i hōpoi mai i te hau, i te òè rā. ³⁵ I haere mai hoì au e faatupu i te tamaì i te metua tāne rāua o te tamaiti, i te metua vahine rāua o te tamahine, i te metua hoovai vahine rāua o te hunoà vahine, ³⁶ e ìtea hoì to te taata nei ènemi i roto i to na iho ra fētii.

Te tāàmuraa i nià ia Ietu

Mār 8.34-35; Rt Èv 9.23-24; 14.26-27

³⁷ O tei rahi to na hinaaro i tana metua tāne e tana metua vahine, e e iti ia ù, aita o ia i au ia ù, e o tei rahi to na hinaaro i te tamaiti e te tamahine, e e iti ia ù, aita o ia i au ia ù. ³⁸ E o tē òre e rave i to na tatauro a pee mai ai ia ù, aita o ia i au ia ù. ³⁹ O tei tāpeà i to na ora, e ère ia o ia i te ora; âreà tē tuu noa i to na ora no ù nei, e ora ia to na.

O tei fārii ia òutou, ua fārii ia ia ù

Mār 9.37.41; Rt Èv 9.48; 10.16; Ioa 13.20

⁴⁰ O tei ìte mai ia òutou na, ua ìte ia ia ù, e o tei ìte mai ia ù nei, ua ìte ia i tei tonono mai ia ù nei ra. ⁴¹ O tei ìte mai i te perofeta, no te mea e perofeta, e noaa ia na ta te perofeta ra utuà; e o tei ìte mai i

te taata parau-tià, no te mea e taata parau-tià, e noaa ia na ta te taata parau-tià ra utuà. ⁴² E o tē hōroà i te hoê âuà pape toètoè na te hoê o teie nei mau taata rii, no te mea e pipi o ia na ù, e parau-mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre roa o ia e ère i te utuà.

11 ¹ E oti aè ra ta Ietu faaueraa atu i tana mau pipi tino-àhuru-mā-piti ra, haere ê atu ra o ia e haapii, e e aò haere i roto i to rātou mau òire.

Te uiraa a Ioane Pāpetito

Rt Èv 7.18-35

² E ìte aè ra Ioane i roto i te tāpèàraa ra i te mau rāveà a te Metia ra, ua tonno mai ra o ia i e toopiti puè pipi a ana ra, o tei ui mai ia na e: ³ O òe ānei tē tae mai, e e tiaì atu ānei tātou i te tahi ê? ⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rāua, nā ô atu ra: A haere, a faaite atu ia Ioane i ta òrua e faaroo nei e ta òrua e hiò nei: ⁵ Ua faaorahia te matapō, ua haere te piriòì, ua faaroo te turi, ua tāmāhia te rēpera, ua faatiāhia tei pohe, e ua parauhia te parau òaòà i te taata rii. ⁶ E o tē òre e turori ia ù nei, e ao to na!

⁷ E ia reva atu ra rāua, ua parau atu ra Ietu i te taata e rave rahi ra, ia Ioane: I haere òutou i te mētēpara ra e hiò i te aha? I te âèho ueuehia e te mataì? ⁸ I haere rā òutou e hiò i te aha? I te taata i te àhuraa i te àhu marū? Inaha, te feiā e àhu i te àhu marū ra, tei te fare ia o te hui arii! ⁹ I haere mau rā òutou e hiò i te aha? I te perofeta? Oia ia, e parau atu vau ia òutou: e rahi atu ia o ia i te perofeta. ¹⁰ O ia hoì teie no na te parau i pāpāhia ra e:

Inaha, e tonno vau i taù veà i mua ia òe, e na na e haamaitaì i to òe èà i mua ia òe na.

¹¹ E parau-mau ta ù e parau atu ia òutou nei, i ta te vahine i fānau nei, aita atu ia perofeta rahi i ìtea ia Ioane Pāpetito nei, o tei iti roa rā i te pātireia o te ao ra, e rahi ia ia na. ¹² Mai te ìtearaa mai o Ioane Pāpetito ra, e tae roa aè nei i teie nei, te mārōhia nei te pātireia o te ao ra, e te tītau nei te feiā mārō ia noaa i te haru. ¹³ O te mau perofeta atoà e te ture tei haapii ia òutou e tae roa aè nei ia Ioane nei; ¹⁴ e ia

tià ia òutou i te fārii mai, o Èria teie i parauhia ra e e tae mai. ¹⁵ E tarià to na ei faarooraa ra, e faaroo o ia!

¹⁶ E fāito rā vau i teie nei uì i te aha? E au ia i te tamarii e pārahi i te vāhi hooraa ra, i te tiàororaa i to rātou ra, ¹⁷ e te nā ôraa e:

Faaòto atu na mātou i te vivo, aita rā òutou i òri mai. Pehe atu na mātou i te pehe òto, aita rā òutou i òto mai.

¹⁸ I haere mai hoì Ioane mā te àmu òre e te inu òre, e te parau nei rātou e: «E temoni to na!» ¹⁹ I haere mai hoì te Tamaiti a te taata nei mai te àmu e te inu, e te parau nei rātou e: «Inaha, e taata àamu e te inu uaina, e au no te mau terona e te feiā hara!» E faatiàhia rā te paari e tana ra mau tamarii.

Te mau òire tei pātoì i te faaroo

Māt 10.15; Rt Èv 10.12-15

²⁰ Ua faaìno atu ra o ia i te mau òire i ravehia ai te rahi o ta na ra mau temeio, no te mea aore rātou i tātarahapa: ²¹ Âuē òe, e Toratina e! Âuē hoì òe, e Pete-Taita! Ahiri hoì te mau temeio i ravehia i roto ia òrua na i ravehia i Tūria e Titona, ua tātarahapa ê na rātou mā te àhu paau e te rehu auahi. ²² E i teie nei, e parau atu vau ia òrua, e haamahuraa aè to Tūria e to Titona ia tae i te mahana haavāraa ra, i to òrua. ²³ E o òe hoì, e Tāperenaumi, i faateiteihia i nià i te raì na, e hōparahia òe i raro roa i hāte; ahiri hoì i Totoma te raveraahia te mau temeio i ravehia i roto ia òe na, e riro ia i te vai ā i teie nei mahana! ²⁴ E i teie nei, e parau atu vau ia òe, e haamahuraa aè to Totoma ia tae i te mahana haavāraa ra, i to òe.

Te Metua e faaìtehia nei e te Tamaiti

Rt Èv 10.21-22

²⁵ Ua nā ô atu ra Ietu i reira ra: E haamaitaì au ia òe, e taù Metua, e te Fatu o te raì e te fenua, i te mea i huna ê noa na òe i teie nei mau parau i te feiā paari e tē ìte ra, e ua faaìte mai i te tamarii nei. ²⁶ Oia ia, e taù Metua, o te mea tià ia ia òe.

²⁷ Ua hope roa te mau mea atoà i te pūpūhia mai e taù Metua ia ù nei, e aore roa te hoê i ìte i te Tamaiti, maori rā o te Metua, aore hoì te hoê i ìte i te Metua, maori rā o te Tamaiti, e ta te Tamaiti i hinaaro i te faaìte atu.

²⁸ E haere mai òutou ia ù nei, e te feiā atoà i haa rahi, e tei teiaha i te hōpoià, e na ù òutou e faaora. ²⁹ A rave mai i taù tuto i nià ia òutou, e ia haapiihia òutou e au, te marū nei hoì au e te haèhaa o te âau, e e noaa hoì te ora i to òutou vārua. ³⁰ Te marū nei hoì ta ù tuto e te māmā nei ta ù hōpoià.

Te tītona i hūhutihia

Mār 2.23-38; Rt Èv 6.1-5

12 ¹ I reira to Ietu haereraa nā roto i te mau âua tītona i te tāpati. E poia iho ra tana mau pipi, ua hūhuti iho ra i te tītona, e ua àmu iho ra. ² Te hiò mai ra te mau fāritea, e ua nā ô mai ra ia na: Inaha, te rave nei ta òe mau pipi i te mea au òre i te ture ia rave i te tāpati. ³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Aita ā òutou i taiò i ta Tāvita i rave e tana mau taata atoà a poia ai rātou ra? ⁴ — e i tomo o ia i roto i te fare o te Atua, e ua àmu i te mau pāne o te aro ra, o tē òre e au i te ture ia àmu o ia e tana mau taata atoà, maori rā o te feiā tahuà anaè ra? ⁵ E aita ā òutou i ìte i roto i te ture , e te faahapa nei te feiā tahuà i te tāpati i roto i te hiero, e aore i hara? ⁶ E faaìte pāpū atu rā vau ia òutou, tei ô nei te hoê, e rahi ia o ia i te hiero. ⁷ Ahiri òutou i ìte na i te auraa i teie nei maa parau: O te aroha ta ù e hinaaro, eiaha te tūtia, e òre ia òutou e faahapa mai i te feiā hara òre. ⁸ O te Tamaiti a te taata nei hoì te fatu o te tāpati.

Te taata rima marō

Mār 3.1-6; Rt Èv 6.6-11

⁹ Faaruè mai ra o ia i taua vaehaa ra, haere atu ra i roto i to rātou tunato. ¹⁰ E inaha, tei reira te hoê taata, ua marō te rima. Ua ui mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E au ānei i te Ture ia faaora i te tāpati? Ei pariraa mai na rātou ia na. ¹¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O vai ia

taata i roto ia òutou na, hoê a ana māmoe, e ia maïri i roto i te âpoo i te tãpati, e òre e rave atu, e ùme mai i nià? ¹² Eere ânei e maitaï rahi to te taata i to te māmoe? E au maori i te Ture ia hãmani maitaï i te tãpati. ¹³ Ua parau atu ra o ia i taua taata ra: A tïtoo mai na i to rima. Ua tïtoo mai ra o ia i tana rima, ora roa aè ra mai te tahi atoà ra.

¹⁴ Haere atu ra rã te mau fãritea i rãpaeàu, tahuà iho ra i ta rãtou parau e taparahi ia na.

Ietu, te tãvini o te Atua

¹⁵ Ìte aè ra rã Ietu, haere ê atu ra, e te taata e rave rahi i te peeraa ia na, faaora atu ra o ia ia rãtou atoà ra. ¹⁶ Ua aò pãpũ atu ra o ia ia rãtou e eiaha rãtou e fãi ia na. ¹⁷ Tià mau atu ra te parau a te perofeta ra a Ìtaia, i te nã ôraa mai e:

¹⁸ Inaha taù tãvini, tei haapaòhia e au ra, taù here e au mãite ai taù âau.

E tuu roa atu vau i taù Vãrua i nià iho ia na, e na na e tuu atu i te ture i te mau Êtene.

¹⁹ E òre o ia e mārō, e òre hoì e pii,
e e òre hoì to na reo e ìtea i te mau aroã.

²⁰ Te àèho paruparu ra, e òre o ia e ôfati, e te mōrī àma mohimohi ra, e òre o ia e tīnai, e ia faatupu roa o ia i ta na ra mau ture;

²¹ e e tiàturi atoà te mau Êtene i to na ra iòà.

Ua tũati ânei Ietu i te mau temoni?

Mār 3.22-27; Rt Èv 11.14-23; Māt 9.32-34

²² Âfaihia mai ra ia na ra te hoê taata temoni, e matapō e te vāvā; faaora atu ra o ia ia na, ìte atu ra e ua parau iho ra taua matapō e te vāvā ra. ²³ Ua parau anaè iho ra te taata atoà mā te maere: O te Tamaiti teie a Tãvita? ²⁴ Faaroo aè ra rã te mau fãritea, ua nã ô aè ra rãtou: Aita teie nei taata i tiàvaru i te temoni i rãpae, maori rã i te mana o te temoni rahi ra o Peretepura!

²⁵ Ua ìte rã Ietu i to rãtou manaò, e ua parau atu ra ia rãtou: Te pãtireia i àmaha e rave ia na iho ra, e pau ia; e te òire e te fētii i

àmaha e rave ia na iho ra, eita ia e mau. ²⁶ E ia tiàvaru Tātani ia Tātani i rāpae, ua àmaha o ia e rave ia na iho: e aha iho ra to na pātireia e mau ai? ²⁷ E te tiàvaru nei au i te temoni i rāpaeàu i te mana o Peretepura, i te mana o vai rā ta ta òutou tamarii e tiàvaru i rāpae na? E i teie nei, ei ia rātou te parau ia òutou. ²⁸ Te tiàvaru nei rā vau i te temoni i rāpae i te Vārua o te Atua, ua roohia iho nei òutou e te Hau o te Atua. ²⁹ E aha hoì e tià ai ia tomo i te fare o te taata ètaèta ra a haru ai i ta na taoà, ia òre ia mata i te tāpeà i taua taata ètaèta ra? Ia nā reira rā e tià ai ia na ia haru i to na fare. ³⁰ Eere o ia i to ô nei ia ù nei, no ô mai ia; e o tei òre i haaputu atoà mai, ua haapūrara ia.

E haavāhia te taata ia au i ta na mau parau

Mār 3.28-29; Rt Èv 12.10

³¹ E i teie nei, e parau atu vau ia òutou, e tià te mau hara atoà e te faaìno a te taata nei ia faaòre, eita rā te faaìno i te Vārua e faaòrehia. ³² E tē parau ìno i te Tamaiti a te taata nei, e tià ia ia faaòre i ta na hara; âreà tē parau ìno i te Vārua Maitaì ra, e òre ta na e faaòrehia, i teie nei ao, e e òre hoì i te ao a muri atu.

Māt 7.16-20; Rt Èv 6.43-45

³³ A haamaitaì na i te rāau, e e haamaitaì atoà i te huero; e aore ra, a faaìno i te rāau, e e faaìno atoà i te huero: te ìtea nei hoì te rāau i te huero. ³⁴ E te mau fanauà èhitena e! E aha òutou te feiā ìno na e tià ai ia parau i te parau maitaì? No te î o te âau hoì i parau ai te vaha. ³⁵ E tuu mai te taata maitaì i te mea maitaì no roto i te puèraa maitaì o te âau; e tuu mai hoì te taata ìno i te mea ìno, no roto i ta na puèraa ìno. ³⁶ Ia ìte rā òutou, e e haavāhia te taata i te mau parau faufaa òre atoà ta rātou e parau ra ia tae i te mahana haavāraa. ³⁷ E tiàhia hoì òe i ta òe parau, e e faahapahia òe i ta òe parau.

Te tāpaò a Iona; te arii vahine no Apatoà

Māt 16.1-4; Mār 8.11-12; Rt Èv 11.16.29-32

³⁸ Ua parau mai ra te tahi pae o te mau pāpaì parau e te mau fāritea ia na, nā ô mai ra: E Rapi, te hinaaro nei mātou ia ìte mātou i te tahi temeio ia òe. ³⁹ Ua parau atu ra rā o ia ia rātou, nā ô atu ra: E tītau ā te uì taata ìino e te faaturi i te temeio; aita rā e temeio e hōroàhia atu, maori rā te temeio i te perofeta ra ia Iona. ⁴⁰ Mai ia Iona hoì, e toru o na ruì e toru hoì ao i roto i te ôpū o te ià rahi ra, e riro atoà i te toru to te Tamaiti a te taata nei ruì e e toru hoì ao i raro i te repo. ⁴¹ Na to Nineve i te tià-atoà-raa i te haavāraa ra, e faahapa i teie nei uì; i te mea ua tātarahapa rātou i te aòraahia e Iona ra; e inaha, e rahi teie ia Iona. ⁴² Na te arii vahine o Apatoà i te tià-atoà-raa i te haavāraa ra, e faahapa i teie nei uì; i te mea i haere mai o ia mai te hopeà mai o te fenua e faaroo i te parau paari a Toromona; e inaha, e rahi teie ia Toromona.

Te hoìraa mai te vārua faufau

Rt Èv 11.24-26

⁴³ Ia reva te vārua faufau i roto i te taata ra i rāpaeàu, ua nā te mau vāhi pāpāmarō i te haere i te ìmiraa i te faaearea. ⁴⁴ E aore roa i ìtea, ua nā ô aè ra: «E hoì au i taù fare mai reira mai au nei.» E te roohiaraa mai ra, ìte iho ra e aita o roto, ua purūmuhia, e ua àtuàtu. ⁴⁵ Ua tii atu ra o ia, âmui atoà mai ra i e toohitu puè vārua e ìno rahi roa to rātou i to na iho; e ò anaè atu ra rātou i roto, pārahi atu ra i reira; ìno rahi atu ra te hopeà o taua taata ra, i tei mūtaa iho: oia atoà teie nei uì taata ìino.

Te fētii mau o Ietu

Mār 3.31-35; Rt Èv 8.19-21

⁴⁶ E te parau atu ra o ia i te mau taata ra, inaha, te tià noa mai ra tana metua vahine i rāpaeàu, e tana mau taeaè, i hinaaro i te parau mai ia na. ⁴⁷ Ua parau atu ra te hoê ia na: Inaha, te tià noa aè ra to

metua vahine e to mau taeaè i rāpaeàu, te hinaaro ra i te parau mai ia òe. ⁴⁸ Ua parau mai ra rā o ia i tei parau atu ia na ra, nā ô mai ra: O vai to ù metua vahine? E o vai hoì to ù mau taeaè? ⁴⁹ Ua tohu atu ra o ia i tana rima i te mau pipi na na ra, ua nā ô mai ra: A hiò na i to ù metua vahine e i to ù mau taeaè! ⁵⁰ O tei haapaò i te hinaaro o taù Metua i te ao ra, o to ù ia taeaè, o to ù ia tuahine, e o to ù ia metua vahine.

Te parapore o te ueue huero

Mār 4.1-9; Rt Èv 8.4-8

13 ¹ E i taua mahana ra, haere atu ra Ietu i rāpaeàu i taua fare ra, pārahi iho ra i te hiti roto ra. ² E rave rahi te taata i putuputu mai ia na ra, haere atu ra o ia i nià i te hoê pahī, pārahi iho ra i reira, te tià noa mai ra te taata atoà i te hiti roto ra.

³ E rave rahi ta na parau i parau parapore mai ia rātou, nā ô mai ra: Inaha, haere atu ra te ueue huero e ueue i te huero. ⁴ E tei te ueueraa ra, maìri iho ra e tahi pae i te pae aratià; maùe mai ra, te manu pau iho ra. ⁵ Maìri iho ra e tahi pae i te vāhi papa, aita reà e repo ra; tupu iho ra ia i reira ra, no te mea aore i moè reà i raro i te repo; ⁶ ia mahanahia rā, ôriorio iho ra, pohe atu ra no te mea aore i aahia. ⁷ Maìri iho ra hoì e tahi pae i roto i te àihere, tupu aè ra te àihere apiapi iho ra. ⁸ Maìri iho ra vētahi i te vāhi repo maitaì, tupu aè ra, e hotu iho ra: taihoê hānere i te huero hoê, taìono àhuru i te hoê, taìtoru àhuru i te hoê. ⁹ E tarià to na ei faarooraa ra, e faaroo o ia!

No te aha Ietu i parau parapore ai?

Mār 4.10-12; Rt Èv 8.9-10

¹⁰ Ua haere mai ra te mau pipi, nā ô mai ra ia na: E aha òe i parau parapore atu ai ia rātou? ¹¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: No te mea ua hōroàhia ia òutou te ìte i te parau àroàro i te pātireia o te ao ra, aita rā i hōroàhia ia rātou. ¹² E faufaa ta na ra, e hōroàhia atu ā ta na e ia rahi; âreà tei òre ta na e faufaa ra, e rave-ê-hia ia ta na. ¹³ I parau parapore atu ai au ia rātou, no te mea aore rātou i ìte

i te hiòraa, aore i faaroo i te faarooraa, e aore hoì i haapaò. ¹⁴ E ua tupu ia rātou te tohu a Ītaia, o tei nā ô ra e:

E faaroo noa ā òutou, eita rā e ìte.

E hiò noa ā òutou, eita rā e hāroàroà.

¹⁵ Ua ètaèta hoì te âau o teie nei feiā;

ua turi to rātou tarià, ua tāpiri rātou i to rātou mata, o te hiò to rātou mata, o te faaroo to rātou tarià, o te ìte to rātou âau, o te haafāriuhia, e o te faaora atu vau ia rātou!

¹⁶ Ua maitaì rā to òutou mau mata, te hiò nei hoì ia; e to òutou mau tarià, te faaroo nei hoì ia. ¹⁷ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e rave rahi te perofeta e te taata parau-tià i hinaaro i te hiò i te mau mea ta òutou e hiò nei, aita rā rātou i hiò; i hinaaro hoì i te faaroo i te mau mea ta òutou e faaroo nei, aita rā rātou i faaroo.

Tātararaa i te parapore o te ueue huero

Mār 4.13-20; Rt Èv 8.11-15

¹⁸ E i teie nei, a faaroo mai na i te parapore o te ueue huero nei. ¹⁹ Ia faaroo te hoê i te parau o te Pātireia ra, e aore i haapaò i taua parau ra, ua haere mai ra taua ìno ra, rave ê atu ra i tei ueuehia i roto i tana âau ra: e au teie i tei maìri i te pae aratià ra. ²⁰ O tei maìri i te vāhi papa ra, o ia tei fārii i te parau mā te òaòà ia faaroo ra; ²¹ no te mea rā aore i aahia i roto i to na âau, mauraa poto ia ta na; ia tupu hoì te pohe e te hāmani ìno i taua parau ra, maheaitu mai ra ia o ia i reira ra. ²² O tei maìri i roto i te àihere ra, o ia te taata i faaroo i te parau; o tei hōène te parau i roto ia na i te tītau rahi i to teie nei ao ra, e te haavare o te taoà, aita atu ra i hotu mai. ²³ Âreà tei maìri i te vāhi repo maitaì ra, e hotu mai ra ta na taìhoê hānere, taìono àhuru, e taìtoru àhuru i te huero hoê ra: o ia te taata i faaroo i te parau, e haapaò māite atu ra i taua parau ra.

Te parapore o te tītānia

²⁴ Ua tuu atu ra o ia i te hoê parapore ā ia rātou ra, nā ô atu ra: E au te pātireia o te ao i te hoê taata i ueue i te huero maitaì i roto i

ta na ra âua. ²⁵ Ia taòto rā te taata ra, ua haere mai ra to na ènemi, ua ueue iho ra i te tītānia i roto i te tītona, e haere ê atu ra. ²⁶ E tupu aè ra te rāau rii, e hotu iho ra, ìtea iho ra te tītānia. ²⁷ Ua haere mai ra te mau tāvini, ua parau mai ra i to rātou fatu: E to mātou fatu, e huero maitaì hoì ta òe i ueue i roto i te âua na òe nei: no hea iho nei hoì te tītānia? ²⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Na te ènemi te reira i rave. Ua parau mai ra te mau tāvini ia na: E tii ānei mātou e vāere? ²⁹ Ua parau atu ra o ia: Eiaha, òi pee atoà te tītona ia vāere òutou i te tītānia. ³⁰ E vaiiho noa ia tupu âpipiti noa na e ia àuhune; e ia tae i te tau àuhune ra, na ù e parau atu i te feiā òòti: «E mata na i te rave i te tītānia e ruuruu no te auahi, e hōpoi rā i te tītona i roto i taù fare vairaa ra.»

Te parapore o te huero tinapi

Mār 4.30-32; Rt Èv 13.18-19

³¹ Ua tuu faahou atu ra o ia i te tahi parapore ia rātou, nā ô atu ra: E au te pātireia o te ao i te hoê huero tinapi, na te hoê taata i tanu i roto i ta na ra âua. ³² E huero iti haìhaì ia i te mau huero atoà nei, ia tupu rā, e rahi ia i te mau rāau rii atoà, e e riro ei rāau rahi, e e tau noa mai te mau manu o te reva i roto i te mau âmaa.

Te parapore o te hōpue

Rt Èv 13.20-21

³³ Ua parau atu ra o ia i te hoê parapore ia rātou: E au te pātireia o te ao ra i te faahōpue i ânoìhia e te hoê vahine i roto i nā fārii faraoa e toru ra, e hōpue atoà atu ra.

Te haapiiraa mā te parapore

Mār 4.33-34

³⁴ O teie atoà nei mau parapore ta Ietu i parau atu ia rātou, i nā te parapore anaè ra hoì o ia i te haapiiraa atu ia rātou, ³⁵ i te faatiàraa i te parau a te perofeta ra i te nā ôraa mai:

E parau parapore ta ù e parau, e parau vau i tei òre i parauhia mai tahito mai ā.

To Ietu tātaraaraa i te parapore o te tītānia

³⁶ Vaiiho iho ra Ietu i taua feiā rahi ra, haere atu ra i roto i te fare, ua haere mai ra tana mau pipi, nā ô mai ra ia na: A faaite mai na ia mātou i te parapore o te tītānia i roto i te âua ra. ³⁷ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: O tei ueue i te huero maitaì ra, o ia te Tamaiti a te taata; ³⁸ o te âua ra, o ia teie nei ao; te huero maitaì ra, o te tamarii ia o te Pātireia; e te tītānia ra, o te tamarii ia a te vārua ìno. ³⁹ O te ènemi i ueue ra, o te tiàporo ia; te àuhune ra, o te hopeà ia o teie nei ao; e te feiā òòti ra, o te mau merahi ia. ⁴⁰ E mai te tītānia i haaputuhia e tahuhia i te auahi ra, e nā reira-atoà-hia te hopeà o teie nei ao. ⁴¹ E tonono mai te Tamaiti a te taata i tana mau merahi, e na rātou e haaputu ê i te feiā faatupu i te hapa e tei rave atoà i te parau ìno no roto mai i to na ra pātireia; ⁴² e a huri atu ai i roto i te umu auahi ra; tei reira te òto e te àuàuraa niho. ⁴³ Ei reira te feiā parau-tià e ànaàna mai ai i te pātireia o to rātou ra Metua mai te ànaàna o te mahana ra. E tarià to na ei faarooraa, e faaroo mai o ia!

Te parapore o te taoà moè

⁴⁴ E au ā te pātireia o te ao ra i te taoà moè i roto i te âua, e ìtea iho ra e te hoê taata, huna māite iho ra, e no te òaòà i taua taoà ra, ua hoo atu ra i te mau taoà atoà na na ra, e ua hoo mai ra i taua âua ra.

Te parapore o te poe

⁴⁵ E au te pātireia o te ao ra i te hoê taata hōhoo tei ìmi i te poe maitataì. ⁴⁶ E ìtea iho ra ia na te hoê poe maitaì roa ra; haere atu ra, hoo atu ra i te mau taoà atoà na na ra, e ua hoo mai ra i taua poe ra.

Te parapore o te ùpeà toro

⁴⁷ E au hoì te pātireia o te ao ra i te ùpeà toro i tuuhia i raro i te tai, o tei àti atoà i te ià e rave rahi te huru ra. ⁴⁸ E àti aè ra, ua ùme mai

ra rātou i uta, pārahi iho ra, ua haaputu iho ra i te iā maitatai i roto i te fārii, faaruè atu ra rā i te iā ìno. ⁴⁹ Oia atoà ia tae i te hopeà o teie nei ao, o te mau merahi tē haere mai e haru i te feiā parau ìno no roto i te feiā parau-tià, ⁵⁰ a huri atu ai i roto i te umu auahi ra; tei reira te òto e te àuàuraa niho ra.

Te mea tahito e te mea âpī

⁵¹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ua ìte ānei òutou i teie atoà nei mau parau? Ua nā ô mai ra rātou ia na: Ê, e to mātou Fatu. ⁵² Ua parau atu ra o ia ia rātou: Te mau pāpaì parau atoà i haapihia i te parau o te pātireia o te ao ra, e au ia i te taata ùtuafare, o tei hōpoi mai i te mea âpī e te mea tahito no roto i ta na ra puèraa.

Eita to Nātareta e faaroo ia Ietu

Mār 6.1-6; Rt Èv 4.16-24

⁵³ E oti àè ra ia Ietu teie nei mau parapore, haere ê atu ra o ia. ⁵⁴ E tae atu ra o ia i to na iho fenua mau, ua haapii atu ra o ia i to reira i roto i to rātou tunato, ua parau iho ra rātou mā te maere: No hea te paari e te rāveà mana a teie nei taata? ⁵⁵ Eere ānei teie te tamaiti a te tāmuta ra? Eere ānei o Māria to na nei metua vahine? Eere ānei o Iatōpo, e o Iote, e o Timona, e o Iuta, to na mau taeàè? ⁵⁶ E, eere ānei te pārahi nei to na atoà ra mau tuahine i roto ia tātou nei? No hea rā hoì te mau peu atoà a teie nei taata? ⁵⁷ Maheaitu iho ra rātou ia na. Ua parau atu ra rā Ietu ia rātou: E òre te perofeta, e ère i te tura, maori rā i to na iho fenua mau, e i to na iho fētii mau. ⁵⁸ Aita àè ra o ia i rave reà i te temeio i reira, no to rātou faaroo òre.

Te pohe o Ioane Pāpetito

Mār 6.14-16; Rt Èv 9.7-9

14 ¹ E ìte àè ra te teterāreha ra o Herota i te roo o Ietu i reira ra. ² Ua parau atu ra o ia i te mau tāvini no na ra: O Ioane Pāpetito teie! Ua tià faahou mai nei mai te pohe mai, i rave ai o ia i te mau temeio nei.

Mār 6.17-29; Rt Èv 3.19-20

³ Na Herota hoì i haru ia Ioane, e ua ruuruu ia na, e ua tuu ia na i roto i te tāpeàraa, no Herotia te vahine a tana taeaè, a Firipa. ⁴ I parau na hoì Ioane ia na: E òre e au i te ture ia faaipoipo òe ia na. ⁵ Ua tià hoì ia Herota te taparahi ia na, te mataù ra rā o ia i te taata, o tei manaò ia ia na e, e perofeta o ia.

⁶ Ia tae rā i te mahana fānauraa a Herota ra, ua òri iho ra te tamahine o Herotia i mua i to rātou aro, reàreà roa aè ra Herota. ⁷ Ua parau atu ra o ia mā te tapu e o ta na e hinaaro i te ani mai ra, e hōroàhia atu ia e ana. ⁸ E no te mea ua aò-ê-hia na o ia e tana metua vahine, ua parau mai ra o ia: E hō mai i te upoo o Ioane Pāpetito i roto i te hoê ùmete. ⁹ Òto iho ra te arii, no te tapu rā na na ra, e no te mau manihini na na, ua faaue atu ra o ia ia hōpoiha mai ia na ra. ¹⁰ Ua tonu atu ra o ia i te taata, e tūpūhia iho ra te upoo o Ioane i roto i te tāpeàraa ra. ¹¹ Hōpoiha mai ra to na upoo i roto i te ùmete, e tuuhia mai ra i taua pōtīi ra; e na na i hōpoi atu i tana metua vahine ra. ¹² Ua tii atu ra tana mau pipi i te tino, hōpoi atu ra e tanu, e ua haere mai ra e faaite mai ia Ietu.

To Ietu faaàmuraa i nā taata e pae tautani

Mār 6.30-44; Rt Èv 9.10-17; Ioa 6.1-15; Māt 15.32-39

¹³ E ìte aè ra Ietu i taua parau ra, haere huna atu ra o ia i nià i te hoê pahī, reva atu ra i te tahi vāhi moèmoè; e ìte aè ra te taata, ua pee atu ra ia na nā uta, no roto i te mau òire. ¹⁴ E tei te tīpaeraa ra, ìte atu ra Ietu i te taata e rave rahi, aroha atu ra o ia ia rātou; e faaora iho ra i to rātou feiā mai.

¹⁵ E tōihoiho atu ra te mahana, ua haere mai ra tana mau pipi, ua nā ô mai ra ia na: E vāhi moèmoè teie, e ua poto te mahana, e tuu atu i teie nei feiā rahi ia haere na i te mau òire rii e hoo i te maa na rātou. ¹⁶ Ua parau atu ra Ietu: Eiaha rātou e haere; na òutou e hōpoi atu i te maa na rātou. ¹⁷ Ua parau mai ra rātou ia na: E pae roa a tātou pāne i ô nei e nā ià hoì e piti. ¹⁸ Ua nā ô atu ra o ia: A hōpoi mai i ô nei ia ù nei. ¹⁹ Ua parau atu ra o ia i taua feiā rahi ra, e taòto i raro i nià i te

àretu, ua rave iho ra o ia i nā pāne e pae ra e nā ià e piti ra, hiò atu ra i nià i te raì, haamaità iho ra. E vāvāhi iho ra i te mau pāne, tuu atu ra i te mau pipi ra; e na rātou i ôpere na te mau taata atoà ra. ²⁰ Àmu anaè iho ra rātou e paia aè ra, haaputu iho ra i te toeà māa e î aè ra nā ète rarahi hoê àhuru mā piti. ²¹ E pae paha tautani tāne taua feiā i àmu ra, te vai ra hoì te vahine e te tamarii.

To Ietu haereraa nā nià i te miti

Mār 6.45-52; Ioa 6.16-21

²² Ua faaue atu ra Ietu i tana mau pipi e haere i nià i te pahī e fano nā mua i te tahi paeàu ra, a tuu atu ai o ia i taua feiā rahi ra. ²³ E oti aè ra taua feiā rahi ra i te tuuhia atu e ana, haere atu ra o ia anaè ra i nià i te hoê mouà e pure, e ruì noa iho ra o ia i reira.

²⁴ Tei rōpū atu ra te pahī i taua roto ra i reira, i te tiria-haere-raahia e te mātāàre; te nā mua mai ra hoì te matai. ²⁵ E tae aè ra i te maha o te araraa o te ruì ra, haere atu ra Ietu ia rātou ra i nā nià i te àre.

²⁶ E ìte mai ra te mau pipi ia na i te haere-noa-raa atu nā nià i te àre, huehue atu ra rātou, nā ô aè ra: E tūpāpaù! E ua auē iho ra i te matai.

²⁷ Ua parau atu ra rā Ietu ia rātou i reira ra, nā ô atu ra: A faaitoito! O vau, eiaha e matai! ²⁸ Ua parau mai ra Pētero ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, o òe rā, e parau mai ia ù ia haere atu vau ia òe nā nià i te àre.

²⁹ Ua parau atu ra Ietu: A haere mai! Tei raro atu ra Pētero, faaruè mai ra i te pahī, haere tià atu ra ia Ietu ra nā nià i te àre. ³⁰ Ia ìte rā o ia i te ûàna o te matai, matai iho ra, e te paremo ra i raro, ua pii atu ra: E te Fatu, ia ora vau!

³¹ Ua faatoro mai ra Ietu i tana rima i reira ra, haru mai ra ia na, nā ô mai ra: E i teie nei taata faaroo haraini, e aha òe i matai ai?

³² E tae mai ra rāua i nià i te pahī ra, pohe iho ra te matai. ³³ Ua haere mai ra to te pahī, ua tipapa mai ra rātou i raro i mua tana aro, nā ô mai ra: E Tamaiti mau ā òe na te Atua!

Te faaoraraa mai i Tenetareta

Mār 6.53-56; Ioa 6.22-25

³⁴ E tae atu ra rātou i te tahi paeàu ra, tīpae atu ra rātou i te fenua ra i Tenetareta. ³⁵ E ìte àè ra to reira ia na, ua tonono atu ra i te taata e àti noa àè taua fenua ra, ua hōpoi mai ra i te feiā atoà i pohe i te mai ia na ra. ³⁶ O tei ani mai ia na ia faatiàia iti noa atu rātou i to na hiti àhu. E te feiā atoà i faatiàia ra, ua ora roa ia.

Ietu e te parau tūtuu

Mār 7.1-13

15 ¹ Ua haere mai ra e toofanu mau pāpai parau e te fāritea no Ierutarema, ua parau mai ra ia Ietu: ² E aha ta òe nei mau pipi i faahapa ai i te parau a te feiā tahito ra? Aore hoì rātou e hōroi i to rātou rima ia àmu i te māa. ³ Ua parau atu ra rā o ia, nā ô atu ra ia rātou: E aha hoì òutou iho na i faahapa ai i te ture a te Atua i ta òutou na tūtuu? ⁴ Ua parau mai hoì te Atua, nā ô mai ra: E faatura i to metua tāne e to metua vahine; e: o tei faaìno i te metua tāne e te metua vahine, ia pohe mau ia o ia. ⁵ Te parau na rā òutou e: O tē parau atu i tana metua tāne e tana metua vahine: «Ia moà te mau mea atoà na ù nei e faufaahia ai òe na», ⁶ eiaha o ia e faatura faahou atu i tana metua tāne e tana metua vahine i reira. Ua nā reira òutou i te faaòre i te ture a te Atua i ta òutou na tūtuu. ⁷ E te mau haavare e, te au māite na òutou i ta Ìtaia i parau ia òutou na, a nā ô ai ra:

⁸ Te àti mai nei teie nei feiā ia ù i to rātou vaha, e te faatura mai nei ia ù i to rātou ùtu;

te i te ātea ê rā to rātou âau ia ù.

⁹ E mea faufaa òre rā ta rātou e pure ia ù nei, a haapii ai i tei tuuhia mai e te taata anaè ra.

Mār 7.14-23

¹⁰ Ua parau atu ra o ia i taua feiā rahi ra, nā ô atu ra ia rātou: A faaroo mai, e ia ìte. ¹¹ Eere hoì tei ò atu i roto i te vaha i te mea e

viivii ai te taata; o tei nā roto mai rā i te vaha ra, e viivii ia te taata i te reira.

¹² Ua haere mai ra tana mau pipi, ua nā ô mai ra ia na: Te ìte atu ra òe e ua riri te mau fāritea i te faarooraa i taua parau nei? ¹³ Ua parau atu ra o ia: O te mau rāau atoà aore i tanuhia e taù Metua i te ao ra, e ìhipapahia ia. ¹⁴ E vaiiho noa atu: e matapō arataì matapō ia. E ia arataì te matapō i te matapō ra, e hià âpipiti ia i roto i te pouòhu.

¹⁵ Ua parau mai ra Pētero ia na, nā ô mai ra: A faaìte mai na ia mātou i te auraa i taua parau na. ¹⁶ Ua nā ô atu ra Ietu: Te vai ìte òre atoà na òutou? ¹⁷ Aita ā òutou i ìte e o tē ō atu i te vaha ra e tae ia i te ôpū, e faaruèhia atu ra i rāpae? ¹⁸ Âreà ta te vaha e haapūaì mai, no roto mai ia i te âau, o te mea ia e viivii ai te taata. ¹⁹ No roto mai hoì i te âau te manaò ìino, te taparahi taata, e te faaturi, te poreneia, e te èiā, te haavare, e te faaìno. ²⁰ O te mau mea ia e viivii ai te taata; âreà tē àmu noa mā te rima hōroi-òre-hia ra, e òre te taata e viivii i te reira.

Te faaroo o te vahine Âti-Tanaana

Mār 7.24-30

²¹ Haapaì tià atu ra Ietu i te paeàu i Tūria e Titona. ²² E inaha, ua haere mai ra ia na ra te hoê vahine Âti-Tanaana no reira iho, ua pii mai ra ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, e te Tamaiti a Tāvita, e aroha mai òe ia ù! Ua rahi roa te pohe o taù tamahine i te hoê temoni. ²³ Aita rā o ia i parau noa atu ia na. Ua haafātata mai ra tana mau pipi, ua parau maitaì mai ra ia na, nā ô mai ra: A tuu atu ia na ia haere na, te pii noa mai ra o ia i muri iho ia tātou. ²⁴ Ua parau atu ra o ia, nā ô atu ra: Aita vau i tonohia mai i ô na, maori rā i te mau māmoe anaè i moè i te ùtuafare ra o Ìteraèra. ²⁵ Ua haafātata noa mai rā o ia, tāhopu mai ra ia na, nā ô mai ra: E te Fatu e, e turu mai òe ia ù! ²⁶ Ua parau atu ra o ia: E mea au òre ia rave i te māa a te tamarii ra a tītiri atu ai na te ùrī. ²⁷ Ua parau mai ra o ia: Oia mau e te Fatu, te àmu nei rā te ùrī i te huà rii māa i maìri no nià i te àmuraa a to rātou ra mau fatu... ²⁸ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: E teie nei vahine e, e faaroo

rahi to òe. O ta òe i hinaaro na, ia nā reirahia òe. Ora roa atu ra tana tamahine i reira ra.

Te mau faaoraraa taata mai i te hiti roto i Tarirea

Mār 7.31-37

²⁹ Faaruè mai ra Ietu i taua vāhi ra, tae atu ra i te pae roto i Tarirea ra. Haere atu ra i nià i te hoê mouà, pārahi iho ra i raro. ³⁰ E e feiā rahi tei haere mai ia na ra, i te hōpoi-atoà-raa mai i te piriòì, e te matapō, e te vāvā, e te paruparu, e te mau mai èê atoà e rave rahi. E ua tuu mai ra i te pae âvae o Ietu, e faaora iho ra o ia ia rātou. ³¹ Maere anaè iho ra taua feiā rahi ra, i te ìteraa rātou i te vāvā i te parauraa, e te paruparu i te oraraa, e te piriòì i te haereraa, e te matapō i te hiòraa; haamaitàì atu ra rātou i te Atua o Ìteraèra.

To Ietu faaàmuraa i nā taata e maha tautani

Mār 8.1-10; Māt 14.13-21

³² Ua parau atu ra Ietu i tana mau pipi e haere mai ia na ra, ua nā ô atu ra: Te aroha nei au i teie nei feiā rahi, i te mea a ruì toru aè nei rātou ia ù nei e aita a rātou māa ia àmu. E òre au e tuu porori noa ia rātou, òi paruparu noa rātou i te aratià. ³³ Ua parau mai ra tana mau pipi ia na: Ei hea ia māa e noaa ai ia tātou i teie nei mētēpara, e navaì ai, e paia ai teie nei feiā rahi? ³⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: E hia a òutou pāne? Ua parau mai ra rātou: E hitu, e nā ià rii. ³⁵ Ua faaue atu ra o ia i taua feiā rahi ra e taòto i raro. ³⁶ Ua rave iho ra o ia i nā pāne e hitu ra e nā ià rii ra, haamaitàì atu ra, vāvāhi iho ra, tuu atu ra i te mau pipi ra, e na rātou i ôpere i te taata atoà ra. ³⁷ Àmu anaè iho ra rātou e paia roa aè ra; haaputu iho ra i te huà rii māa toeà ra e î aè ra nā ète e hitu. ³⁸ E maha tautani tāne i taua feiā i àmu ra, e te vahine hoì e te tamarii.

³⁹ Ua tuu atu ra o ia i taua feiā rahi ra, haere atu ra o ia i nià i te pahī, fano atu ra i te fenua ra o Matatara.

Aore e tāpaò no te raì mai*Mār 8.11-13; Rt Èv 11.16.29*

16¹ Ua haere mai ra te mau fāritea e te tātutea ia na ra, ua ani rāmā mai ra ia na i te hoê tāpaò no nià i te raì. ² Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Ia tae i te ahiahi ra, te parau na òutou e: «E riro i te raumaì, e raì ùraùra.» ³ E ia poìpoì ra: «E verohia àùanei, te ùraùra nei hoì te raì e te rumaruma.» E te mau haavare e, te ìte na òutou i te hiò i te huru o te raì, aita rā òutou e ìte i te mau tāpaò o teie nei ànotau? ⁴ E tītau ā te uì taata ìino e te faaturi i te tāpaò; aita rā e tāpaò e hōroàhia atu, maori rā te tāpaò i te perofeta ra ia Iona. Faaruè iho ra o ia ia rātou, reva atu ra.

Te hōpue a te fāritea e te tātutea*Mār 8.14-21*

⁵ Ua àromoina i te mau pipi te hōpoi atoà i te pāne a fano ai rātou i te tahi paeàu ra. ⁶ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: E faaitoito, e ara i te faahōpue a te mau fāritea e te tātutea. ⁷ Ua feruri noa iho ra rātou rātou iho, nā ô aè ra: No te mea aore tātou i hōpoi atoà mai i te pāne. ⁸ Ìte aè ra rā Ietu, ua nā ô atu ra ia rātou: E te feiā faaroo tāpetepete e, e aha òutou i feruri noa ai i roto ia òutou iho, i te mea aore òutou i rave atoà mai i te pāne? ⁹ Aita ā òutou i ìte? E aore i haamanaò i nā pāne e pae e nā tautani hoì e pae ra, e nā ète rarahi ta òutou i faaî i te toeà māa ra? ¹⁰ E nā pāne hoì e hitu e nā tautani e maha ra, e nā ète hoì ta òutou i faaî ra? ¹¹ E aha hoì òutou i òre i ìte ai e, eere i to te māa te parau ta ù i parau atu ia òutou na e? E ara rā i te faahōpue a te mau fāritea e te tātutea? ¹² Ìte atu ra rātou e, eere i to te faahōpue māa ta na i parau mai ia rātou ra e e ara, o te parau rā a te mau fāritea e te tātutea.

To Pētero fāiraa ia Ietu ei Metia

Mār 8.27-30; Rt Èv 9.18-21; Ioa 6.66-71

¹³ E te haere tià atu ra Ietu i te pae fenua i Taitarea Firipi ra, ua ui atu ra o ia i tana mau pipi, nā ô atu ra: O vai au te Tamaiti a te taata nei i ta te taata nei parauraa? ¹⁴ Ua parau mai ra rātou: O Ioane Pāpetito ta vētahi, o Èria ta te tahi pae, o Ieremia hoì, e o te hoê i te mau perofeta ra ta vētahi. ¹⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O vai rā vau nei i ta òutou na parauraa? ¹⁶ Ua parau mai ra Timona Pētero, nā ô mai ra: O te Metia òe, te Tamaiti a te Atua ora ra. ¹⁷ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: E ao to òe, e Timona Pare-Iona, eere na te taata i faaite mai ia òe i te reira, na taù Metua rā i te ao ra. ¹⁸ E parau atoà atu vau ia òe: o Pētero òe, e ei nià iho i teie nei papa e patu ai au i taù Ètārētia, e e òre roa ia e noaa i te ùputa o hāte. ¹⁹ E e hōroà atu hoì au i te mau tāviri o te pātireia o te ao ra ia òe: e ta òe e haamau i raro nei, e haamau-atoà-hia ia i te ao; e ta òe e tuu i raro nei, e tuu-atoà-hia ia i te ao.

²⁰ Ua aò atu ra o ia i tana mau pipi, eiaha roa e faaite i te taata, e o te Metia o ia, o Ietu.

To Ietu faaararaa i to na pohe e to na tià-faahou-raa

Mār 8.31-33; Rt Èv 9.22

²¹ I reira Ietu i te faaìteraa atu i tana mau pipi, e e haere o ia i Ierutarema e e rahi to na hāmani-ino-hia i reira e te feiā paari, e te mau tahuà rarahi ra, e te mau pāpaì parau, e e taparahi-pohe-roa-hia hoì, e e faatià-faahou-hia o ia ia tae i te ruì toru ra. ²² Ua arataì iti ê atu ra Pētero ia na, ua aò atu ra, nā ô atu ra: Eiaha roa ia, e te Fatu! Eiaha roa òe ia nā reirahia mai. ²³ Ua fāriu mai ra o ia, nā ô mai ra ia Pētero: E haere ê atu òe, e tenā na ènemi! E turoriraa òe na ù, aore hoì òe i au i ta te Atua ra, o ta te taata rā ta òe i au.

Nā hea i te pee ia Ietu?*Mār 8.34-9.1; Rt Èv 9.23-27*

²⁴ Ua parau atu ra Ietu i tana mau pipi: O te taata i hinaaro i te pee mai ia ù, e faaruè o ia ia na iho, a rave ai i tana tatauro, a pee mai ai ia ù. ²⁵ O tei hinaaro hoì i te tāpeà i to na ora, e ère ia i te ora; e o tei tià ia na i te tuu i to na ora ia ù nei, e roaa ia ia na te ora. ²⁶ E aha ta te taata faufaa e noaa, ia noaa ia na te taoà atoà o teie nei ao, ia ère o ia i te ora? E aha hoì ta te taata e òre e hōroà ei hoo i to na iho ora? ²⁷ E tae mai hoì te Tamaiti a te taata mā tana ra mau merahi atoà, e te hanahana o to na ra Metua, ei reira o ia e faautuà mai ai i te taata atoà ia au i ta na ra òhipa. ²⁸ Oia mau teie ta ù e parau atu ia òutou nei, o te tahi pae i teie nei feiā e tià mai nei, e òre ia e ìte i te pohe, e ìte ai rātou i te Tamaiti a te taata i te taeraa mai i to na ra pātireia.

To Ietu faahuru-ê-raahia*Mār 9.2-10; Rt Èv 9.28-36*

17 ¹ E ruì ono aè ra, ua arataì atu ra Ietu ia Pētero, e ia Iatōpo, e tana taeae ia Ioane i nià i te hoê mouà teitei, o rātou anaè ra. ² E huru ê atu ra o ia i mua ia rātou; ànaàna atu ra tana mata mai te mahana ra, e teatea atu ra to na àhu mai te māmarama ra. ³ E inaha, ua fā mai ra Mōte rāua o Èria i reira ia rātou ra i te paraparauraa mai ia na. ⁴ Ua parau atu ra Pētero ia Ietu, nā ô atu ra: E te Fatu, e mea maitaì ia pārahi tātou i ô nei. E ia tià ia òe ra, e faatià mātou i te fare autā e toru aè: no òe e tahi, no Mōte e tahi, no Èria hoì e tahi. ⁵ E te parau noa atu ra o ia, e inaha, tāpoìhia mai ra rātou e te hoê ata ànaàna. E inaha, te hoê reo mai ra no roto i taua ata ra, i te nā ôraa mai e: O taù Tamaiti here teie, ua mauruuru roa vau ia na. A faaroo ia na!

⁶ E ìte aè ra te mau pipi i te reira, ua tipapa iho ra rātou i raro, mataù roa aè ra. ⁷ Ua haere mai ra Ietu i pihai iho, ua faatiàia mai ra ia rātou, nā ô mai ra: A tià, eiaha e mataù! ⁸ E ia nānā aè ra i to rātou mata i nià, aore roa e taata i ìtea, maori rā o Ietu anaè ra.

⁹ E tei to rātou pouraa mai mai te mouà mai ra, ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: Eiaha roa òutou e faaite i te taata i ta òutou i ìte nei, e ia tià faahou mai te Tamaiti a te taata mai te pohe mai ra.

Te uiui ra te mau pipi ia Ietu no Èria

Mār 9.11-13

¹⁰ Ua ui atu ra tana mau pipi ia na, nā ô atu ra: E aha hoì i parau mai ai te mau pāpaì parau: O Èria na tē haere mai? ¹¹ Ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: E nā mua mau ā hoì Èria e faatià i te mau mea atoà ra. ¹² E parau atu rā vau ia òutou, ua reva mai na Èria: e aore rātou i ìte ia na, ua rave rā rātou i ta rātou i hinaaro ia na. E e nā reira atoà mai rātou i te rave i te Tamaiti a te taata nei. ¹³ Ìte atu ra te mau pipi e o Ioane Pāpetito ta na i parau mai ia rātou ra.

To Ietu faaoraraa i te hoê tamarii runati

Mār 9.14-29; Rt Èv 9.37-43

¹⁴ E tae mai ra rātou i taua feiā rahi ra, ua haere mai ra te hoê taata, ua tuu mai ra i te turi i mua iho ia na, nā ô mai ra: ¹⁵ E te Fatu, e aroha mai òe i taù tamaiti, e runati hoì o ia; e pohe rahi roa to na, e te hià pinepine hoì i roto i te auahi e i raro i te pape. ¹⁶ E ua hōpoi hoì au ia na i to mau pipi ra, aita rā o ia i ora ia rātou. ¹⁷ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: Âuē ia uì mārō e te faaroo òre e! Mai te aha rā te maoro o to ù pārahira a io òutou nei? Mai te aha rā te maoro o to ù faaòromairaa ia òutou? Arataì mai ia na ia ù nei. ¹⁸ Ua àvau atu ra Ietu i taua temoni ra, haere atu ra o ia i rāpaeà, ora iho ra taua tamaiti ra i reira ra.

¹⁹ Ua haere huna mai ra te mau pipi ia Ietu ra, nā ô mai ra: E aha i òre i tià ai ia mātou ia tiàvaru ia na i rāpae? ²⁰ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: No to òutou faaroo òre. Oia mau hoì teie ta ù e parau atu ia òutou nei, ahiri e faaroo to òutou, e mai te hoê huero tinapi noa iho te rahi, e tià ia ia òutou ia parau noa atu i teie nei mouà: «A haere i ô atu», e na na ia e haere noa; e aita roa e mea e òre te tià ia òutou.

²¹ Eita rā teie huru temoni e tae noa i rāpae, maori rā i te pure e te haapaeraa māa.

To Ietu faaara-faahou-raa i to na pohe e to na tià-faahou-raa

Mār 9.30-32; Rt Èv 9.43-45

²² E tei Tarirea rātou i parau atu ai Ietu ia rātou ra e: E riro te Tamaiti a te taata nei i te tuuhia atu i te rima taata; ²³ e e taparahi pohe roa rātou ia na. E faatiàhia rā o ia i nià ia tae i te ruì toru ra. Rahi roa atu ra to rātou òto.

To Ietu rāua o Pētero àufauraa i te tuhaa no te hiero

²⁴ E tae atu ra rātou i Tāperenaumi, ua haere mai ra te feiā i haaputu i te moni àufau ia Pētero ra, nā ô mai ra: Te hōroà nei ānei ta òutou òrometua i te moni àufau? ²⁵ Ua parau atu ra o ia: Te hōroà nei. E tae atu ra o ia i roto i te fare, o Ietu na tei parau mai, nā ô mai ra: E aha to òe manaò, e Timona? Ei ia vai ra te hui arii o teie nei ao tītau atu ai i te taoà àufau e te moni àufau? Ei ta rātou iho tamarii ānei, e ia vētahi ê ānei? ²⁶ Ua parau atu ra Pētero ia na: Ei te taata èê. Ua nā ô mai ra Ietu ia na: Ua tiāmā maori te tamarii. ²⁷ E haere atu rā òe i te pae roto ra, taora atu ai i te matau, a huti mai ai i te ià matamua i àmu ra; e ia hāhae òe i te vaha ra, e ìte ai òe i te hoê maa moni, o ta òe ia e hōpoi atu ia rātou ra na tāua atoà, òi ìnoìno mai rātou ia tātou nei.

O vai tē rahi aè?

Mār 9.33-37; Rt Èv 9.46-48

18 ¹ I reira to te mau pipi haereraa mai ia Ietu ra, e te uiraa mai ia na: O vai tē rahi i te pātireia o te ao ra? ² Ua parau atu ra i te hoê tamaiti iti, ua tuu atu ra ia na i rotopū ia rātou ra, ³ e ua parau atu ra: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, ia òre òutou ia faahuru-ê-hia e ia riro mai te tamarii rii ra, e òre roa òutou e ò i te pātireia ra o te ao. ⁴ E i teie nei, o tei faahaèhaa ia na iho e mai teie nei tamaiti

iti, o ia tē rahi i te pātireia o te ao ra. ⁵ E o tē ìte atu i te hoê mai teie nei tamaiti iti te huru no to ù nei ià, ua ìte ia ia ù.

Te mau tumu e hià ai

Mār 9.42-48; Rt Èv 17.1-2

⁶ Âreà tē faaturori i te hoê i teie nei mau taata rii i faaroo ia ù nei, e huru maitai aè o ia ia tāmuhia te hoê òfaì mure i nià i tana ài e ia hurihia o ia i raro i te moana.

⁷ Âuē hoì, e àti to te ao i te mau mea e hapa ai ra! Eita roa e òre te mau mea e hapa ai; o tei faatupu rā i te mea e hapa ai ra, e àti to na!

⁸ E i teie nei, te hapa ra òe i to rima e to âvae, e tāpū e faaruè ê atu; e maitai aè òe ia tae piriòe e te rima hoê i te ao ra, i te rima piti e te âvae piti ia hurihia i te auahi pohe òre ra. ⁹ E te hapa ra òe i to mata, e ôhiti e faaruè ê atu; e maitai aè òe ia tae mata hoê i te ao ra, i te mata piti ia hurihia i te auahi i te pō ra.

¹⁰ E ara o te vahavaha òutou i te hoê i teie nei mau taata rii; e faaite pāpū atu rā vau ia òutou, o to rātou mau merahi i te ao ra, e tià ia i te hiòraa atu i te mata o taù Metua i te ao ra. [¹¹ I haere mai hoì te Tamaiti a te taata e ìmi e faaora i tei moè ra.]

Te parapore o te māmoe moè

Rt Èv 15.3-7

¹² E aha to òutou manaò? Ia hānere te māmoe a te hoê taata, ia haere ê rā te hoê, e òre ānei o ia e vaiiho i te iva àhuru e iva tiàhapa ra i nià i te mouà, a haere a māimi ai i tei haere ê ra? ¹³ E ìtea atu ra ia na, oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, e rahi ia to na òaòà i te reira, i te iva àhuru e iva tiàhapa tei òre i haere ê ra. ¹⁴ Oia atoà to òutou Metua i te ao ra, aore ia i hinaaro e ia moè te hoê i teie nei mau taata rii.

No te faaora i te hoê taeàe tei hara

¹⁵ E ia hāmani ìno to taeàe ia òe ra, e haere e faaite atu ia na i ta na hapa, o òrua anaè ra. E i faaroo mai o ia ia òe ra, roaa iho ra to taeàe

ia òe ra. ¹⁶ Ia òre rā o ia ia faaroo ia òe ra, a aratai atoà atu òe i te hoê e ia toopiti hoì, ia pāpū te mau parau atoà i te vaha o nā ìte toopiti e tootoru ra. ¹⁷ E ia òre o ia ia faaroo ia rāua, a faaite atu i te Ètārētia; ia òre rā o ia ia faaroo i te Ètārētia ra, ia riro noa atu o ia ia òe mai te Ètene e te terona. ¹⁸ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, o ta òutou i haamau i raro nei, e haamau-atoà-hia ia i te ao; o ta òutou i tuu i raro nei, e tuu-atoà-hia ia i te ao.

Te pure mā te âmuitahi

¹⁹ E parau faahou atu vau ia òutou, ia faaau e toopiti o òutou i raro nei i ta rāua e ani, e hōroàhia mai ia e taù Metua i te ao ra. ²⁰ I te vāhi e âmui ai e toopiti e tootoru mā to ù nei iòà, tei rotopū atoà ia vau ia rātou i reira.

Te faaòreraa hapa i rotopū i te mau taeaè

²¹ Ua haere mai ra Pētero ia na ra, nā ô mai ra: E te Fatu, ia tuatāpapa taù taeaè i te hāmani ìno mai ia ù, ia hia a ù faaòreraa atu i ta na hara? Ia hitu ānei? ²² Ua parau atu ra Ietu ia na: Aore au i parau atu ia òe e ia hitu, ia hitu rā àhuru i te hituraa.

Te parapore o te tāvini aroha òre

²³ E au hoì te pātireia o te ao ra i te hoê arii o tei manaò i te faaau i te parau i to na ra mau tāvini. ²⁴ E ia tāmata o ia i te faaau, i arataihia mai te hoê ia na ra, hoê a ana àhuru te tautani i te tārēni aore i hoona. ²⁵ No te mea rā aita a ana ei hoo mai, ua faaue atu ra tana fatu ia hoohia o ia e tana vahine e te mau tamarii, e ta na atoà ra taoà, a hoo mai ai. ²⁶ Ua tipapa iho ra taua tāvini ra i raro, tāhopu mai ra ia na, nā ô mai ra: «E taù fatu, eiaha na òe e rū ia ù, na ù e faahoì atu i te hoo ia òe na e hope roa aè!» ²⁷ Ua aroha mai ra te fatu o taua tāvini ra ia na, faaòre mai ra i taua tārāhu ra, tuu noa atu ra ia na. ²⁸ Haere atu ra rā taua tāvini ra i rāpaeàu, e ìte atu ra i te hoê taetaeaè tāvini no na, e àmutārāhu na na hoê hānere moni veo. Haru atu ra i tana àrapoà, nā ô atu ra: «E hoo mai òe i taù tārāhu ia òe na!» ²⁹ Ua tipapa

iho ra taua taetaeae tāvini no na ra i raro i tana pae âvae, ua tāparu aè ra ia na, nā ô aè ra: «Eiaha na òe e rū ia ù, e na ù e faahoì atu i te hoo ia òe na e hope roa aè!»³⁰ E aita aè ra i tià ia na; tii atu ra rā ia na, huri atu ra i roto i te tāpeàraa, e ia hoona ia na taua tārahu ra.³¹ Ìte aè ra rā te mau taetaeae tāvini no na ra i te reira, aroha roa atu ra rātou, haere atu ra, faaite pāpū atu ra i taua mau mea atoà ra i to rātou fatu.³² Ua faaue atu ra tana fatu e tii ia na, e ua nā ô atu ra: «E i teie nei tāvini ìno e! Faaòre atoà atu ra vau i taù tārahu ia òe ra, o òe i parau mai ia ù ra;³³ eiaha òe e aroha atoà atu i to taetaeae tāvini mai ia ù i aroha atu ia òe na?»³⁴ Riri aè ra tana fatu ia na, tuu atu ra ia na i te feiā tāpeà ra, e ia hoona roa ta na tārahu ra ia na.³⁵ E nā reira atoà mai taù Metua i te ao ra ia òutou atoà na, ia òre òutou ia faaòre mā te âau atoà i te hapa a to na taeae.

Ietu e te haapaeraa i te vahine

Mār 10.1-12

19¹ E ia faaoti aè ra Ietu i teie nei parauraa, vaiiho atu ra o ia i Tarirea haere mai ra i te pae Iutea ra, i nā terā pae Ioritāna.² E tiàà rahi hoì tei pee mai ia na i reira, e faaora iho ra o ia i to rātou mau mai.

³ Ua haere mai ra te mau fāritea ia na ra, ua nā ô mai ra, i te rāmāraa mai ia na: E au ānei i te ture ia haapae noa te tāne i tana vahine i te mau hapa rii atoà nei?⁴ Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Aita òutou i taiò e o Tei Hāmani i te taata i te matamua ra, i hāmani ia i te tāne hoê e te vahine hoê,⁵ e ua nā ô aè ra: E faaruè ai te taata i tana metua tāne e tana metua vahine a àti atu ai i tana vahine, e riro hoì rāua ei hoê.⁶ E i teie nei, eere atu ra rāua i te toopiti, hoê rā. E ta te Atua i tāàti ra, eiaha te taata e faataa ê atu!⁷ Ua parau mai ra rātou ia na: E aha hoì Mōte i parau mai ai e, ei parau haapae tē hōpoi atu a tuu atu ai ia na?⁸ Ua nā ô atu ra o ia ia rātou: No te marū òre o to òutou âau i tuu noa mai ai Mōte ia òutou i te haapae i ta òutou mau vahine, aore ra i nā reirahia i te matamua ra.⁹ E i teie nei, e parau atu vau ia òutou: o tē haapae noa i tana vahine, eere i to te faaturi,

a faaipoipo ai i te tahi, ua faaturi ia; e o tē faaipoipo i taua vahine i haapaehia ra, ua faaturi atoà ia.

¹⁰ Ua parau mai ra tana mau pipi ia na: O ta te tāne ia haapaòraa i tana ra vahine, eere ia i te mea maitaì te faaipoipo. ¹¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E òre te taata atoà e tià ia fārii i te reira parau, o te feiā anaè rā i hōroàhia atu tē tià ia rātou ra. ¹² Èunuta hoì e tahi pae mai to rātou fānauraa mai ā; e i faaèunutahia te tahi pae e te taata; ua faaèunuta hoì e tahi pae ia rātou iho no te pātireia o te ao ra. O tē tià ia na ia fārii i teie nei parau, a fārii o ia!

Ietu e te mau tamarii rii

Mār 10.13-16; Rt Èv 18.15-17

¹³ E hōpoiha mai ra te tamarii rii ia na i reira ra, ia tuu o ia i tana rima i nià iho e ia pure ia rātou. Ua àvau atu ra rā te mau pipi i te feiā i hōpoi mai. ¹⁴ Ua parau atu ra rā Ietu: E vaiiho noa mai i te tamarii rii ia haere noa mai na ia ù nei, eiaha e faaòrehia atu, mai ia rātou hoì to te pātireia ra o te ao. ¹⁵ Ua tuu atu ra o ia i tana rima i nià iho ia rātou, e haere ê atu ra.

Ietu e te taata âpī taoà rahi

Mār 10.17-31; Rt Èv 18.18-30; 13.30

¹⁶ E inaha, ua haere mai ra te hoê taata, ua nā ô mai ra ia na: E te Òrometua maitaì ra, e aha ta ù òhipa maitaì e rave e noaa ai te ora mure òre ia ù? ¹⁷ Ua parau atu ra o ia ia na: E aha òe i haamaitaì mai ai ia ù? O te Atua anaè ra tei maitaì. Te hinaaro na òe ia noaa te reira ora, a haapaò i te mau ture ra. ¹⁸ Ua parau mai ra o ia ia na: I tei hea ture? Ua nā ô atu ra Ietu: Eiaha òe e taparahi i te taata. Eiaha òe e faaturi. Eiaha òe e pari haavare. Eiaha òe e èiā. ¹⁹ E faatura atu i to metua tāne e to metua vahine. E aroha atu i to taata tupu mai to aroha ia òe iho na. ²⁰ Ua nā ô mai ra taua taata âpī ia na ra: Ua hope te reira i te haapaòhia e au, mai to ù âpīraa mai ā. E e aha iho ā tei toe ia ù? ²¹ Ua parau atu ra Ietu ia na: Ia hinaaro òe e ia maitaì roa, a tii a hoo i ta òe atoà ra, a hōpoi atu ai na te taata rii, e e taoà ta òe

i te ao i reira, a haere mai ai a pee mai ia ù. ²² Ia faaroo mai rā taua taata âpī ra i te reira parau, haere ê atu ra mā te òto; e taoà rahi hoì ta na.

²³ Ua parau atu ra Ietu i tana mau pipi: E parau-mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e faaō taiàtā te taata taoà i te pātireia ra o te ao. ²⁴ E parau atu ā vau ia òutou, e faaō òhie aè te tāmēra nā roto i te âpoo au, i te taata taoà ia faaō i roto i te pātireia o te Atua ra. ²⁵ Ìte aè ra rā tana mau pipi i taua parau ra, maere roa iho ra rātou, nā ô aè ra: O vai hoì te taata e ora? ²⁶ Ua hiò atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Eita mau ā ia e tià i te taata nei, e tià rā te mau mea atoà nei i te Atua.

²⁷ Ua parau mai ra Pētero ia na, nā ô mai ra: Inaha mātou, ua faaruè i te mau mea atoà, e ua pee mai ia òe. E e aha ta mātou nei utuà? ²⁸ Ua parau atu ra Ietu: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, ia tae i te faahouraa ra, ia pārahi te Tamaiti a te taata i nià iho i to na terōno hanahana, e pārahi atoà òutou, o tei pee mai ia ù nei, i nià iho i te terōno hoê àhuru-mā-piti i te haavāraa i te mau ôpū o Ìteraèra tino-àhuru-mā-piti ra. ²⁹ E te taata atoà no to ù nei iòà i faaruè ai i te fare, e te mau taeaè, e te mau tuahine, e te metua tāne, e te metua vahine, e te vahine iho, e te tamarii, e te fenua, e hānere atu ia ta na e noaa, e e roaa ia na te ora mure òre. ³⁰ To mua ra e rave rahi ra, e riro ia no muri; e to muri ra, e riro ia no mua.

Te mau rave òhipa no te hora hopeà

20 ¹ E au hoì te pātireia o te ao ra i te hoê taata fare, o tei haere i rāpaeàu i te poìpoì roa e tārahu i te rave òhipa i ta na ra ô vine. ² E au aè ra ta na parau i te tahi pae rave òhipa e ia taihoê moni veo i te mahana hoê, ua tonu atu ra o ia ia rātou i roto i ta na ra ô vine. ³ E tae aè ra i te toru o te hora, haere faahou atu ra o ia i rāpae, ìte atu ra i te hoê pae taata i te tià-noa-raa i te hooraa taoà ra; ⁴ ua parau atu ra o ia ia rātou: «E haere atoà òutou i roto i taù ô vine ra, e na ù e hōroà atu na òutou i tei au ra. Haere atu ra rātou.» ⁵ Haere faahou atu ra o ia i rāpae i te hora ono e te iva, ua nā reira faahou atu ra. ⁶ E tae aè ra hoì i te àhuru mā hoê o te hora ra, haere faahou atu ra o ia

i rāpae, ìtea atu ra te tahi pae taata i te tià-noa-raa, e ua parau atu ra ia rātou: «E aha òutou i tià òhipa òre noa ai i ô nei e mairi noa atu teie nei mahana?» ⁷ Ua nā ô mai ra rātou: «No te mea aore e taata i tārāhu mai ia mātou.» Ua parau atu ra o ia ia rātou: «E haere atoà òutou i taù ô vine ra; e na ù e hōroà atu na òutou i tei au ra.» ⁸ E ruì iho ra, ua parau atu ra te taata ô vine ra i te tiāau no na: «A parau atu na i te mau rave òhipa ra, e hōpoi atu i ta rātou utuà; e nā te hopeà na e tae noa atu i te matamehà ra.» ⁹ E tae mai ra tei tārāhuhia i te hora àhuru mā hoê ra, noaa iho ra ta rātou taihoê moni veo i te taata hoê ra. ¹⁰ Ia tae mai rā tei tārāhuhia i te matamehà ra, manaò iho ra rātou e rahi ta rātou e noaa, taihoê atoà rā a rātou moni veo i noaa i te taata hoê. ¹¹ E tei te raverāa ra, ua ômūmū iho ra rātou i te taata fare ra, nā ô mai ra: ¹² «Hoê roa ra hora a teie feiā i te òhiparaa, e ua haafāito òe ia rātou ia mātou nei, i tei faaòromaì i te rohirohi e te veàveà o te mahana!» ¹³ Ua parau atu ra rā o ia i te hoê o rātou: «E hoa, aita i hapa ta ù parau ia òe; aore tāua i faaau i te parau e ia hoê aè a òe moni veo?» ¹⁴ A rave i ta òe, a haere. O to ù ia hinaaro, mai ta òe atoà na ia hōpoi atu na tē faahopeà nei. ¹⁵ Eiaha vau e haapaò i to ù hinaaro i ta ù iho nei? Te ìno na to òe mata i to ù nei maitai? ¹⁶ Oia ia, e riro te hopeà ei matamehà, e te matamehà ei hopeà; e rave rahi hoì tei parauhia, e iti rā tei mātihia.

Te toruraa o to Ietu faaarāraa i to na pohe e to na tià-faahou-raa

Mār 10.32-34; Rt Èv 18.31-34

¹⁷ E te haere atu ra Ietu i Ierutarema, ua rave atu ra o ia i te mau pipi tino àhuru-mā-piti ra, ôpaì aè ra i te pae èà, nā ô atu ra ia rātou: ¹⁸ Inaha, te haere nei tātou i Ierutarema, e e tuuhia te Tamaiti a te taata nei i te feiā tahuà rarahi e te mau pāpaì parau ra, e e faahapa mai rātou ia na ia pohe, ¹⁹ e tuu hoì ia na i te Êtene, ia tāhitohitohia o ia, e ia papaìhia, e ia faatataurohia hoì; e tià faahou mai rā o ia ia tae i te ruì toru ra.

Te aniraa a te metua vahine o te mau tamarii a Tepetaio

Mār 10.35-41

²⁰ Ua haere mai ra te metua vahine o nā tamarii a Tepetaio ra ia na, e ta na puè tamarii atoà, ua tāhopu mai ra o ia ia na, e ua ani mai ra i to na hinaaro. ²¹ Ua nā ô atu ra o ia ia na: E aha to òe hinaaro? Ua parau mai ra o ia ia na: Ia tae i to òe ra pātireia, ia pārahi te hoê o taù puè tamarii nei i to rima àtau, e te hoê i to rima àui. ²² Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: Aita òrua i ìte i ta òrua i ani mai nei. E tià ia òrua ia inu i te âuà ta ù e fātata i te inu nei? E ia pāpetitohia i te pāpetito e pāpetitohia ai au nei? Ua parau mai ra rāua ia na: E tià ia ia māua. ²³ Ua parau atu ra o ia ia rāua: E inu mau ā hoì òrua i ta ù ra âuà, e e pāpetitohia i te pāpetito e pāpetitohia ai au nei, âreà tē pārahi i taù rima àtau e taù rima àui, eita ia e tià ia ù ia hōroà, maori rā no te feiā i haapaòhia e taù Metua no rātou ra.

Mār 10.42-45; Rt Èv 22.24-27

²⁴ E ìte aè ra te tino-àhuru ra, î aè ra i te riri i taua puè taeaè ra. ²⁵ Ua parau atu ra Ietu ia rātou e haere mai ia na ra, e ua nā ô atu ra: Ua ìte òutou e, te faahepo nei te hui mana o te Êtene ia rātou, e te feiā rarahi ra tē mana ra ia i nià iho ia rātou. ²⁶ Eita rā e tià ia nā reira i roto ia òutou. O tē hinaaro rā i te faarahi i roto ia òutou na, ia riro ia o ia ei tāvini no òutou e tià ai. ²⁷ E o tē hinaaro ia hau o ia i roto ia òutou na, ei tāvini haèhaa o ia no òutou. ²⁸ Aita atoà hoì te Tamaiti a te taata nei i haere mai ia tāvinihia to na, ei tāvini rā, e ia hōroà i to na ora ei hoo no te taata e rave rahi.

To Ietu faaoraraa i nā taata matapō toopiti i Ierito

Mār 10.46-52; Rt Èv 18.35-43; Māt 9.27-31

²⁹ E i to rātou faaruèraa i Ierito, e tiàà rahi tei pee mai ia na. ³⁰ E inaha, te pārahi noa ra e toopiti puè taata matapō i te pae aratià, e ìte aè ra te haere ra Ietu nā reira iho, ua pii mai ra, nā ô mai ra: E te Fatu, e te Tamaiti a Tāvita, e aroha mai ia māua! ³¹ Ua àvau atu ra taua tiàà rahi ra ia rāua ia māmū atu; rahi roa atu ra ta rāua pii, nā

ô mai ra: E te Fatu, e te Tamaiti a Tāvita, e aroha mai ia māua nei!
³² Tià noa iho ra Ietu, ua parau atu ra ia rāua e haere mai, nā ô atu ra:
 E aha to òrua hinaaro ia ù? ³³ Ua nā ô mai ra rāua ia na: E te Fatu,
 ia àra to māua mata. ³⁴ Aroha atu ra Ietu ia rāua, faatiàia atu ra i to
 rāua mata; àraàra aè ra to rāua mata i reira ra, e ua pee mai ra rāua
 ia na.

Te tomoraa Ietu i Ierutarema

Mār 11.1-10; Rt Èv 19.28-40; Ioa 12.12-16

21 ¹ E fātata mai ra Ierutarema ia rātou, ia tae rātou i Pete-Fate,
 i te mouà ra o Òriveta, ua tonu aè ra Ietu i e toopiti puè pipi a
 ana ra, ² nā ô atu ra: A haere na òrua i terā aè ra òire iti, e e ìte òrua
 i te hoê âtini i tenā na, ua fētiihia, e te fanauà i pihai iho; e tātara e
 pūtō mai i ô nei ia ù nei. ³ E ia parau noa mai te hoê taata ia òrua, e
 parau atu òrua: «Tei hinaaro mai ra te Fatu». E na na ia e tuu mai i
 reira ra. ⁴ Ia tupu te parau a te perofeta ra i nā reirahia ai, o tei nā ô
 mai ra e:

⁵ A parau atu i te tamahine o Tiona:

Inaha, te haere mai na to arii ia òe na, mā te haèhaa, e mā te pārahi
 i nià i te âtini, e te pinia, te fanauà o te âtini.

⁶ Haere atu ra nā pipi, nā reira atu ra i ta Ietu i faaue mai ia rāua ra,
⁷ pūtō mai ra i te âtini mā te fanauà atoà, tuu iho ra i to rāua àhu i
 nià iho i taua nā âtini ra; haapārahi iho ra ia na i nià iho. ⁸ E e feiā
 rahi tei horahora i to rātou àhu i te èàtià; òòti aè ra hoì e tahi pae i te
 âmaa rāau, vauvau iho ra i te èàtià. ⁹ Te pii noa mai ra te tiàà rahi i
 nā mua ra, e tei pee mai nā muri, nā ô mai ra:

Hōtana te Tamaiti a Tāvita!

Ia ora o ia o tei haere mai mā te iòà o te Fatu!

Hōtana i te raì teitei ra!

¹⁰ E tae atu ra o ia i roto i Ierutarema, àueue iho ra taua òire atoà
 ra, e te taata atoà i te uiraa e: O vai teie? ¹¹ Ua parau atu ra taua tiàà
 rahi atoà ra: O Ietu teie, o te Perofeta o Nātareta i Tarirea ra.

To Ietu tiahiraa i te mau hoo taoà i rāpaeàu i te hiero

Mār 11.15-17; Rt Èv 19.45-46; Ioa 2.13-17

¹² Haere atu ra Ietu i roto i te hiero o te Atua, tiahi atu ra i rāpaeàu i te feiā i hoo atu e tei hoo mai i roto i te hiero ra, huri atu ra hoì i raro i te mau ìri a te feiā hoo moni ra, e te pārahiraa o te feiā hoo ûupa ra, ¹³ ua parau atu ra ia rātou: Ua oti hoì i te pāpaihia e:

E parauhia to ù fare e fare pureraa.

Faarirohia iho nei rā e òutou ei ana no te èiā haru.

¹⁴ Ua haere mai ra te matapō e te piriòì i roto i te hiero ia na ra, ua faaora atu ra o ia ia rātou. ¹⁵ Ia hiò mai rā te feiā tahuà rarahi e te mau pāpai parau i te mau mea huru ê ta na i rave ra, e ia faaroo i te tamarii i roto i te hiero i te piiraa, e te nā ôraa e: «Hōtana te Tamaiti a Tāvita!», î aè ra rātou i te riri. ¹⁶ E ua parau mai ra ia na: Te ìte na òe i ta rātou e parau nei? Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ê. Aita ā òutou i taiò:

Ua noaa ia òe te haamaitai no roto i te vaha o te tamarii rii e te àiū rii!

¹⁷ Faaruè atu ra o ia ia rātou, haere atu ra i rāpae i taua òire ra i Pētānia, taòto atu ra i reira.

Te tute hotu òre

Mār 11.12-14.20-25

¹⁸ E poiòì aè ra, poiā iho ra o ia i te hoìraa mai i roto i te òire. ¹⁹ Hiò aè ra o ia i te hoê tute i te pae aratiā, haere atu ra i pihai iho, roohia atu, aore roa o nià iho, o te rau anaè ra, ua parau atu ra: Eiaha roa atu ei māa e hotu i nià ia òe na! Ôriorio roa atu ra taua tute ra i reira ra.

²⁰ E ia hiò aè ra te mau pipi i te reira, ua nā ô aè ra mā te maere: Teie nei tute i te ôriorio vave e! ²¹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e faaroo turori òre to òutou, eere tei ravehia i teie nei tute anaè ra ta òutou e rave, ia parau noa atu rā òutou i teie nei mouà: «Ia pee òe, e ia taorahia i raro i te tai», e tiā

ia. ²² E te mau mea atoà ta òutou e ani mā te faaroo ia pure, e noaa ia ia òutou.

Te mana o Ietu i te uiuiraahia

Mār 11.27-33; Rt Èv 20.1-8

²³ E tae mai ra o ia i roto i te hiero, ua haere mai ra te mau tahuà rarahi e te feiā paari io rātou ra, i pihai iho ia na i ta na ra haapiiraa, ua nā ô mai ra: O vai te tumu i teie nei mau mea ta òe e rave nei? E na vai i hōroà mai i teie nei mana ia òe? ²⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E ui atoà vau ia òutou i ta ù, e ia fāi mai òutou ra, e fāi atoà atu vau ia òutou i te tumu i ta ù nei mau mea e rave nei. ²⁵ No hea te pāpetito a Ioane? No te raì mai ānei, e na te taata ānei? Ua feruri iho ra rātou rātou iho, nā ô aè ra: Ia parau tātou: «No te raì mai», e riro o ia i te parau mai e: «E aha iho ra òutou i òre i faaroo atu ai ia na?» ²⁶ Ia parau rā tātou: «Na te taata», te mataù nei hoì tātou i te taata, te parau nei hoì te taata atoà e, e perofeta mau Ioane. ²⁷ Ua parau mai ra rātou ia Ietu, nā ô mai ra: Aore mātou i ìte. Ua parau atu ra Ietu ia rātou: E òre atoà vau e faaite atu ia òutou i te tumu i rave ai au i teie nei mau mea.

Te parapore o nā tamarii tamaroa toopiti

²⁸ E aha rā to òutou manaò? I te hoê taata toopiti a ana puè tamarii tamaroa. Ua haere atu ra o ia i te matahiapo, nā ô atu ra: E taù tamaiti, haere òe e rave i te òhipa i roto i taù ô vine ra a âùanei. ²⁹ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: «E òre au e tae», e muri aè ra, tātarahapa iho ra, haere atu ra. ³⁰ Ua haere atu ra o ia, e ua nā reira atoà atu ra i te parauraa atu i te teina. Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: «Ê», aita rā i tae. ³¹ O vai to rāua i haapaò i te hinaaro o to rāua metua ra? Ua nā ô mai ra rātou ia na: O te matahiapo ra. Ua parau atu ra Ietu ia rātou: E parau-mau ta ù e parau atu ia òutou nei, o te mau terona, e te mau vahine faaturi tei reva na i te pātireia o te Atua, ia òutou. ³² I haere mai hoì Ioane io òutou nei mā te parau-tià, e aore òutou i faaroo ia na. Ua faaroo rā te mau terona e te mau vahine faaturi ia

na; òutou rā, ìte noa ā òutou i te reira, aita roa rā òutou i tātarahapa a faaroo atu ai ia na.

Te parapore o te feiā faaàpu ìno o te ô vine

Mār 12.1-12; Rt Èv 20.9-19

³³ E faaroo mai ā i te hoê parapore. Ua ô iho ra te hoê taata fare i te ô vine, haaàti atu ra i te âua, hāmani iho ra i te neneìraa vine i roto, faatià iho ra i te fare tiaì, tuu atu ra i te feiā faaàpu, haere atu ra i te fenua ê. ³⁴ E fātata aè ra te tau vine, ua tonono atu ra o ia i tana mau tāvini i te feiā faaàpu ra, i te māa o taua ô vine ra. ³⁵ Ua haru iho ra rā rātou i taua mau tāvini no na ra; papaì iho ra i te tahi, pēhi iho ra i te tahi i te òfaì, taparahi pohe roa iho ra hoì i te tahi. ³⁶ Ua tonono atu ra o ia i te tahi mau tāvini ā, e rahi ia i tei mūtaa iho, e ua nā reira atoà ā rātou ia rātou. ³⁷ E te hopeà iho ra, ua tonono atu ra o ia i tana tamaiti ia rātou, nā ô aè ra: «E riro rātou i te faaturatura mai i taù tamaiti!» ³⁸ Ia hiò mai rā te feiā faaàpu i te tamaiti, ua nā ô aè ra rātou rātou iho: «O te taata âià teie! Tātou e taparahi, a tāpeà ai tātou i tana fenua!» ³⁹ Ua haru mai ra rātou ia na, hōpara atu ra i rāpaeà i taua ô vine ra, taparahi pohe roa atu ra ia na. ⁴⁰ E ia haere mai te fatu na na taua ô vine ra, e aha mai ra o ia i taua feiā faaàpu ra? ⁴¹ Ua nā ô mai ra rātou ia na: E taparahi pohe roa ia o ia i te reira mau taata ìno i te pohe rahi ìno, a tuu atu ai i te ô vine i te tahi mau faaàpu ê, o tē hōpoi mai i te māa na na i te tau mau ra.

⁴² Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Aita ā òutou i taiò i roto i te parau i pāpaihia ra e:

O te òfaì i faaruèhia e te feiā patu fare ra, o tei faarirohia ia ei òfaì tiāvā; na Iehova teie i rave, e te hiò atu nei tātou mā te pōpou.

⁴³ E i teie nei, e parau atu vau ia òutou: e hōpoi-ê-hia te pātireia o te Atua nei ia òutou, e e tuuhia atu i te nūnaa e faahotu mai i te huero ra. ⁴⁴ E o tē hià i nià iho i taua òfaì nei, e paruparu ia; âreà tē mairihia e taua òfaì nei, e huàhuà roa ia.

⁴⁵ E ia faaroo te feiā tahuà rarahi e te mau fāritea i ta na ra mau parapore, ua ìte iho ra e, o rātou ta na i parau ra; ⁴⁶ ia tītau rā rātou

e haru atu ia na, mataù iho ra rātou i te taata, no te mea e perofeta o ia i ta rātou parauraa.

Te parapore o te faaipoiporaa

Rt Èv 14.15-24

22 ¹Tāmau atu ra Ietu i te parauraa atu i te parau parapore ia rātou, nā ô atu ra: ²E au te pātireia o te ao i te hoê arii, o tei faatupu i te ôroà faaipoiporaa na tana tamaiti. ³E ua tonono atu ra i te mau tāvini e tii i te feiā i parauhia ra e haere mai i te ôroà; e aita rātou i tae mai. ⁴Ua tonono atu ra o ia i te tahi mau tāvini ê ā, nā ô atu ra: A taò atu i te feiā i parauhia ra: «Inaha, ua nahonaho taù àmuraa, ua tiàpāhia taù mau puaatoro e taù mau puaa faaàmumu, ua nahonaho roa; a haere mai i te ôroà faaipoiporaa!» ⁵Aita rā rātou i haapaò mai; haere ê atu ra te tahi i ta na ra âua, e te tahi i ta na ra hooraa; ⁶haru mai ra te tahi pae i tana mau tāvini ra, hāmani ìno mai ra; e taparahi pohe roa iho ra. ⁷Ia ìte rā taua arii ra, riri roa atu ra; tonono atu ra i te mau taata tamaì no na ra, taparahi pohe roa atu ra i taua mau taparahi taata ra, tānina atu ra i to rātou òire i te auahi. ⁸Ua parau atu ra o ia i tana mau tāvini: Ua nahonaho te ôroà faaipoiporaa nei, âreà te feiā i parauhia ra, aore ia i au. ⁹E i teie nei, a haere i te mau èà rarahi ra, e te feiā atoà i ìtea atu ia òutou ra, e taò atu e haere mai i te ôroà faaipoiporaa. ¹⁰Haere atu ra taua mau tāvini ra i te mau èà rarahi ra, e ua ope atoà mai ra i tei ìtea-atoà-hia ia rātou ra, te maitaì e te ìno; î roa aè ra taua ôroà faaipoiporaa ra i te manihini. ¹¹E ia haere mai taua arii ra i roto e hiò i te manihini, ìte iho ra o ia i te hoê taata, aita o na e àhu faaipoiporaa. ¹²Ua parau atu ra o ia ia na: E hoa, e aha òe i tae mai ai i ô nei aore e àhu faaipoiporaa? Aita atu ra a ana e parau. ¹³Ua parau atu ra taua arii ra i tana mau tāvini: A ruuruu ia na i te rima e te âvae, a hōpara atu i rāpae i roto i te pōuri; tei reira te òto e te àuàuraa niho. ¹⁴E rave rahi hoì tei parauhia, e iti rā tei mātīhia.

Te moni àufau na Taitara

Mār 12.13-17; Rt Èv 20.20-26

¹⁵ Haere atu ra te mau fāritea, âpoo iho ra i te parau e fifi ai o ia ia rātou ia parau. ¹⁶ Ua tonono atu ra rātou i ta rātou mau pipi ia na ra, e ta te mau Herotiani ra, o tei parau atu e: E Rapi, ua ìte mātou e, e taata parau-mau òe; e te haapii nei òe i te parau a te Atua mā te tià, mā te hirahira òre i te taata atoà; aore hoì òe e haapaò i te tino o te taata nei. ¹⁷ E i teie nei, e faaite mai òe ia mātou i to òe manaò: e mea au ānei i te ture ia hōpoi i te moni àufau na Taitara, e aore ānei? ¹⁸ Te ìte mai ra rā Ietu i to rātou tāiroiro, e ua nā ô mai ra: E aha òutou i rāmā mai ai ia ù, e teie nei feiā haavare? ¹⁹ A faaite mai na i te moni àufau. Ua faaite atu ra rātou i te hoê moni veo. ²⁰ Ua ui mai ra o ia ia rātou: No vai teie nei hohoà e te parau? ²¹ Ua parau atu ra rātou ia na: No Taitara. Ua nā ô mai ra o ia ia rātou: E hōpoi maori i ta Taitara ia Taitara ra, e ta te Atua ra, e hōpoi ā ia i te Atua ra. ²² E ìte aè ra rātou i te reira parau, maere iho ra, faaruè iho ra ia na, haere atu ra.

Te hoê uiraa no te parau o te tià-faahou-raa

Mār 12.18-27; Rt Èv 20.27-38

²³ E e mau tātutea tei haere mai ia na i taua mahana ra, o tei parau ra e, aita e tià-faahou-raa, ua ui mai ra ia na, ²⁴ nā ô mai ra: E Rapi, i parau mai Mōte: Ia pohe te hoê taata aore e tamarii, e faaipoipo te teina i tana vahine ra, e haafānautama i te tamarii na te tuaana. ²⁵ Toohitu puè tamaroa i te fētii hoê io mātou nei, faaipoipo iho ra te matahiapo i te vahine, e pohe atu ra aore e tamarii, vaiho iho ra i tana vahine na te teina. ²⁶ I nā reira atoà te teina, o te toopiti ia, i nā reira hoì te tootoru, e tae noa atu ra i te toohitu. ²⁷ E te hopeà iho ra, pohe atoà atu ra te vahine. ²⁸ E i teie nei, ia tae i te tià-faahou-raa ra, ei vahine o ia nā tei hea i taua toohitu ra? Ua faaipoipo hoì rātou atoà ia na! ²⁹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Te hape nei òutou i te ìte òre i te parau i pāpāhia ra, e te mana o te Atua. ³⁰ I

te tià-faahou-raa ra, aore ia e faaipoiporaa, aore hoì e hōroàraa ia faaipoipohia, e au rā rātou i te mau merahi a te Atua i te ao ra. ³¹ I te parau rā o te ora-faahou-raa o tei pohe ra, aita òutou i taiò i ta te Atua i parau mai ia òutou na, a nā ô mai ai ra e: ³² O vau to Àperahama nei Atua, e to Ìtaata nei Atua, e to Iatōpa nei Atua. Eere hoì te Atua i te Atua no te taata pohe, no te taata ora rā. ³³ E ìte àè ra taua feiā rahi ra i te reira, maere roa atu ra rātou i ta na parau.

Tē hau i te rahi i roto i te ture

Mār 12.28-34; Rt Èv 10.25-37

³⁴ Ìte àè ra rā te mau fāritea e ua pohe te mau tātutea ia na, ua aururu mai ra rātou ia na ra, ³⁵ ua ui mai ra te hoê haapii ture no rātou ia na, nā ô mai ra i te rāmāraa mai: ³⁶ E Rapi, tei hea te parau rahi i roto i te ture? ³⁷ Ua parau atu ra Ietu: Hinaaro òe i to Atua ia Iehova mā to âau atoà, e mā to vārua atoà, e mā to manaò atoà. ³⁸ O te ture matamua teie e tē hau i te rahi. ³⁹ E mai te reira atoà te piti: E aroha atu òe i to taata tupu, mai to aroha ia òe iho na. ⁴⁰ Te ture atoà e te mau perofeta, tei teie nei ia puè ture e piti nei.

Te Metia e o Tāvita

Mār 12.35-37; Rt Èv 20.41-44

⁴¹ Te aururu noa mai ra te mau fāritea, ua ui atu ra Ietu ia rātou, ⁴² nā ô atu ra: E aha to òutou manaò i te Metia ra? Ei tamaiti o ia na vai? Ua nā ô mai ra rātou ia na: Na Tāvita. ⁴³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E aha hoì Tāvita o tei parau mā te Vārua ra i parau ai ia na, e e Fatu no na? A nā ô ai ra e:

⁴⁴ Ua parau atu ra Iehova i taù Fatu: E pārahi òe i taù rima àtau nei, e ia faariro vau i to mau ènemi ei taahiraa âvae no òe.

⁴⁵ Ahiri Tāvita, i parau atu ia na e, e Fatu, e aha iho ra o ia i riro ai ei tamaiti na na? ⁴⁶ Aita atu ra i tià i te hoê o rātou ia parau mai ia na i te reira; e mai taua mahana mai ra, aore roa i tià i te hoê ia ui faahou mai ia na.

To Ietu haapiiraa e ara i te mau pāpāi parau e te mau fāritea*Mār 12.37-40; Rt Èv 11.39-52; 20.45-47*

23 ¹ Ua parau atu ra Ietu i taua feiā rahi ra, e i tana mau pipi, nā ô atu ra: ² Te pārahi nei te mau pāpāi parau e te mau fāritea i te pārahiraa o Mōte. ³ E i teie nei, e haapaò òutou e e rave i ta rātou e parau mai ia òutou; eiaha rā òutou e pee ia rātou; o te parau hoì ta rātou, aita rā i haapaò. ⁴ Te tāmumu nei hoì rātou i te hōpoià teimaha e te maraa òre, e te tuu nei i nià i to vētahi ê taponu; e òre rā te hoê rima o rātou e faatiàia noa atu i taua mau hōpoià ra. ⁵ E ta rātou atoà e rave ra, i rave ia ia hiòhia mai e te taata. Te faaâano nei hoì rātou i ta rātou mau furatateri, e te faarahi nei i te hiti o to rātou àhu. ⁶ E te tītau i te vāhi teitei i te mau àmuraa māa ra, e te pārahiraa i hau i te mau tunato ra, ⁷ e ia arohahia i te vāhi taata ra, e ia parauhia mai e te taata: E Rapi, e Rapi!

⁸ Âreà òutou, eiaha e tītau ia parauhia ia Rapi; hoê roa hoì a òutou òrometua, o te Metia; e e taeaè anaè hoì òutou atoà na. ⁹ E eiaha roa òutou e haametua i te hoê taata o teie nei ao, o ia anaè rā hoì to òutou Metua o tē pārahi i te raì ra. ¹⁰ Eiaha atoà e tītau ia parauhia òutou, i te aratai; hoê roa hoì o òutou aratai, o te Metia. ¹¹ E tei rahi ra i roto ia òutou na, ei tāvini ia no òutou. ¹² Tē faateitei ia na iho ra, e faahaèhaahia ia; e o tē faahaèhaa ia na iho ra, e faateiteihia ia.

¹³ Âuē òutou, e te mau pāpāi parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te ôpani nei hoì òutou i te pātireia o te ao i te taata nei; e òre òutou iho e tomo, e te feiā e tomo ra te tāpeà nei òutou. [¹⁴ Âuē òutou, e te mau pāpāi parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te rave pau roa nei òutou i ta te mau fētii o te mau vahine ìvi; e te haamaoro nei i te pure ei tāpoi, e rahi ia to òutou pohe i te reira.]

¹⁵ Âuē òutou, e te mau pāpāi parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te haaàti nei òutou i te tai e te fenua ia noaa te peroteruto hoê, e ia noaa ra, rahi atu ra to na au ia òutou ei tamaiti no te pō i to òutou iho.

¹⁶ Âuē òutou, e te mau aratai matapō e, o tei parau e: O tē tapu i te hiero ra, aita ia o reira; o tē tapu rā i te àuro o te nao ra, e àmutārahu ia. ¹⁷ E te mau maamaa e te matapō e! O tei hea hoì tei rahi: o te àuro ānei, e o te hiero ānei tei haamoà i taua àuro ra? ¹⁸ E o tē tapu i te fata ra, aita ia o reira; o tē tapu rā i te taoà i nià iho ra, e àmutārahu ia. ¹⁹ E te mau maamaa e te matapō e! O tei hea hoì tei rahi, o te taoà ānei, e o te fata ānei tei haamoà i taua taoà ra? ²⁰ E i teie nei, o tei tapu i te fata ra, ua tapu ia i te reira, e te mau mea atoà i nià iho ra. ²¹ E o tei tapu i te hiero ra, ua tapu ia i te reira, e ia na atoà i tei pārahi i roto ra. ²² E o tei tapu i te raì ra, ua tapu ia i te terōno o te Atua, e ia na atoà i tei pārahi i nià iho ra.

²³ Âuē òutou, e te mau pāpai parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te hōroà na hoì òutou i te àhuru o te mīneta, e te àneto, e te tumina, e te haapae nei i te mau mea rarahi o te ture ra, i te parau-tià, e te aroha, e te haapaò mau ra: o ta òutou ia e haapaò e tià ai, eiaha atoà e haapaehia terā. ²⁴ E te mau aratai matapō e! Te tāmōū na òutou i te naonao, e te horomii noa na i te tāmēra!

²⁵ Âuē òutou, e te mau pāpai parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te tāmā nei hoì òutou i to rāpaeà i te àuà e te ùmete, àrēà o roto ra, te î na ia i te nounou, e te parau-tià òre. ²⁶ E te fāritea matapō e! E mata na i te tāmā i te àuà e te ùmete i roto, ia mā atoà rāpaeà aè.

²⁷ Âuē òutou, e te mau pāpai parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te au nei hoì òutou i te mau vairaa tūpāpau i faateateahia ra, o tei nehenehe i rāpaeà aè, àrēà o roto ra, ua î ia i te ivi taata pohe, e te mea faufau. ²⁸ Oia atoà òutou na, mai te feiā parau-tià ra òutou i rāpaeà i ta te taata nei hiōraa, àrēà o roto ra, te î na ia òutou i te haavare e te ìno.

²⁹ Âuē òutou, e te mau pāpai parau e te mau fāritea, e haavare òutou! Te patu nei hoì òutou i te vairaa o te mau perofeta, e te faaūnaūna nei i te menema o te feiā parau-tià ra, ³⁰ e te parau na òutou: Ahiri o mātou atoà i te ànotau o to mātou hui metua ra, e òre mātou e àmui ia rātou i te taparahiraa i te mau perofeta ra. ³¹ E tenā

na, o òutou iho maori tē ìte e o te tamarii òutou na te feiā i taparahi i te mau perofeta. ³² A faaî maori na òutou i te fāito a to òutou mau metua ra! ³³ E te mau ôfi e! E te mau fanauà èhitena e! E aha òutou e ora ai i te pohe ra i te pō?

³⁴ E i teie nei: inaha, te tono atu nei au i te perofeta, e te taata paari, e te pāpai parau ia òutou na. E taparahi ia òutou i e tahi pae, e e faatatauro; e papaî ia òutou i e tahi pae i roto i to òutou mau tunato, e e tiàvaru hoî i terā òire, i terā òire; ³⁵ ia parihia òutou i te toto hara òre atoà i manii i te fenua nei, mai te toto o Àpera parau-tià mai ā, e tae roa aè i te toto o Tātāria a Paratia, ta òutou i taparahi i te ārea o te fata e te hiero ra. ³⁶ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e pari-atoà-hia teie nei uî i te reira.

To Ietu mānaònaòraa ia Ierutarema

Rt Èv 13.34-35

³⁷ A tae hoî òe, e Ierutarema e, e Ierutarema e, o tei taparahi i te mau perofeta, e tei pēhi hoî i te òfai i te feiā i tonohia atu ia òe na e! E rave rahi to ù haaputuraa i to tamarii, mai te moa e haaputu i to na fanauà i raro aè i to na pererau ra! Aita rā i tià ia òutou. ³⁸ Ei teie nei to òutou ùtuafare e tuuhia ai i te ano. ³⁹ Teie òutou a òre a hiò mai ia ù, ia ìte mai òutou, e tae noa atu i te mahana e parau ai òutou e:
Ia ora na o ia o tē haere mai mā te iòa o te Fatu!

To Ietu faaararaa e vāvāhiahia te hiero

Mār 13.1-4; Rt Èv 21.5-7

24 ¹ E tei te haereraa atu Ietu i rāpaeàu i te hiero ra, ua haere mai ra tana mau pipi, ua faaite mai ra ia na i te patu o taua hiero ra. ² Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Te ìte nei òutou i teie nei mau mea? Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre roa te hoê òfai e vaiihohia i nià iho i te tahi, e hope roa i te hurihia i raro.

³ E te pārahi ra o ia i nià i te mouà ra i Òriveta, ua haere ômoè mai ra tana mau pipi ia na, e ua nā ô mai ra: E faaite mai òe ia mātou i te

tupuraa o taua mau mea nei? E te tāpaò o to òe taeraa mai e te hopeà o teie nei ao?

Te mau tāpaò faaara i te tau hopeà

Mār 13.5-13; Rt Èv 21.8-19

⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E ara ia òutou ia òre roa òutou ia vare i te taata. ⁵ E rave rahi hoì tē haere mai mā to ù nei iòà, e te nā ôraa mai: «O vau te Metia!», e e rave rahi hoì tē vare. ⁶ E e faaroo òutou i te parau tamaì, e te àueue roo tamaì: e ara rā, eiaha òutou e mataù; ia tupu hoì taua mau mea ra e tià ai, aita rā e fātata te hopeà i reira. ⁷ E tià mai hoì te tahi fenua e àro mai i te tahi fenua, e te tahi pātireia e àro mai i te tahi pātireia; e te oè hoì, e te maì, e e àueue fenua i terā vāhi, i terā vāhi. ⁸ E matamehaì anaè rā teie nei mau mea no te pohe.

⁹ E pūpū hoì rātou ia òutou no te pohe, e taparahi pohe roa hoì ia òutou, e e ririhia òutou e te mau fenua atoà i to ù nei iòà. ¹⁰ E rave rahi tē tāiva i reira, e haavare hoì te tahi i te tahi, e riri hoì rātou rātou iho. ¹¹ E tupu hoì te perofeta haavare e rave rahi, e rave rahi tē haavarehia e rātou. ¹² E no te mea e rahi te ìno i te tupuraa, e riro te rahi o te taata i te iti te hinaaro. ¹³ Âreà tē mau pāpū e tae noa atu i te hopeà ra, o ia tē ora. ¹⁴ E e parau-haere-hia te Èvaneria o te Pātireia nei e àti noa aè teie nei ao, ia ìte te mau fenua atoà. O te hopeà iho ra ia i reira ra.

Te tahi àti rahi

Mār 13.14-23; Rt Èv 21.20-24

¹⁵ E i teie nei, ia hiò òutou i te mea riàrià e pau ai ra, i faaite-ātea-hia mai e te perofeta ra e Tāniera, i te tiàraa i te vāhi moà ra (e tei taiò ra a haapaò). ¹⁶ E te feiā e pārahi i Iutea ra, a horo rātou i te mouà i reira; ¹⁷ eiaha tei nià iho i te fare e pou i rarò a rave ai i te taoà i roto i to na fare; ¹⁸ eiaha hoì tei roto i te âua ra e hoì e rave i to na àhu. ¹⁹ A tae hoì te mau vahine hapū e tei faaòte i te tamarii i te reira ànotau!

²⁰ E pure hoì òutou ia òre to òutou hororaa ia riro i te vero, e ia òre atoà i te tāpati! ²¹ E àti rahi hoì tei te reira tau, aita ā ia àti mai te matamehà mai o teie nei ao, e tae roa aè nei i teie nei mahana, e e òre roa hoì a muri atu. ²² Ahiri hoì e haamaorohia taua tau ra, aore roa ia e taata e ora; e haapotohia rā taua tau ra, no te feiā mātihia ra.

²³ E ia parau mai te taata ia òutou: «Inaha, teie te Metia!», e: «Inaha, terā!», eiaha e faaroo atu. ²⁴ E metia haavare hoì tē tià mai i nià, e te perofeta haavare, e ua rave i te tāpaò e te temeio rahi, e tae noa atu te vare i te feiā mātihia ra, ahiri i tià. ²⁵ Inaha, ua faaite ātea atu vau ia òutou.

Rt Èv 17.23-24.37

²⁶ E ia parau mai te taata ia òutou e: «Inaha, o ia tei te mētēpara!», eiaha e haere. «Inaha, tei roto i te piha!», eiaha e faaroo. ²⁷ E au hoì te haereà mai o te Tamaiti a te taata nei i te uira e ànapa i te hitià-o-te-rā, e ànaàna noa atu ra i te tooà-o-te-rā ra. ²⁸ Ei te vairaa hoì o te tino ra, e haaputupu ai te mau àeto.

Te tāpaò no te Tamaiti a te taata nei

Mār 13.24-27; Rt Èv 21.25-31

²⁹ E i muri iho ā i taua ànotau pohe ra, e haapōurhia te mahana, e òre hoì te marama e ànaàna mai, e maìri mai hoì te mau fetià o te raì, e e pau hoì te mana o te raì i te ueuehia.

³⁰ Ei reira e ìtea mai ai te tāpaò no te Tamaiti a te taata i nià i te raì ra; ei reira te mau fētii atoà o te fenua nei e òto ai, ia hiò rātou i te Tamaiti a te taata i te haereà mai nā nià i te ata o te raì ra mā te mana e te hanahana rahi. ³¹ E na na e tonono i tana ra mau merahi mā te pū òto rahi ra, e na rātou e haaputu i to na feiā i mātihia ra no nā âpoo matai e maha ra, mai te tahi pae raì e tae noa atu i te tahi pae raì.

Te parapore o te tumu tute

Mār 13.28-32; Rt Èv 21.29-33

³² E i teie nei, ia ìte òutou i te tahi parapore i te tute nei. Ia ôteo te ômou rii e mahora aè ra te rau, ua ìte ia òutou e ua fātata te àuhune i

reira. ³³ Oia atoà i teie nei, ia hiò òutou i taua mau mea nei, ua fātata te Tamaiti a te taata i reira, ia ìte hoì òutou; tei te pae ùputa ia. ³⁴ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei: e òre e mou teie nei uì e hope ai teie nei mau mea atoà i te tupu.

³⁵ E mou te raì e te fenua, e òre roa rā ta ù parau e mou.

O vai tei ìte i te mahana e te hora?

³⁶ Āreà te reira mahana e te reira hora, e òre roa te hoê e ìte, e òre hoì te mau merahi o te raì, maori rā o taù Metua anaè ra.

Rt Èv 17.26-36

³⁷ Mai tei te ànotau ra ia Noa ra, oia atoà te haereà mai o te Tamaiti a te taata nei. ³⁸ Mai tei te ànotau i mua iho i te tiruvi ra, te àmu ra rātou i te māa e te inu ra, te faaipoipo ra e te hōroà ra ia faaipoipohia, e tae roa aè ra i te mahana i tomo ai Noa i roto i te pahī; ³⁹ aore roa i ìte, e roohia noa iho ra rātou e te tiruvi, pau roa atu ra rātou; oia atoà te haereà mai o te Tamaiti a te taata nei. ⁴⁰ Toopiti puè taata i roto i te âua ra; e riro te tahi, e ora atu te tahi. ⁴¹ Toopiti puè vahine i te tāviriraa i te mure; e riro te tahi, e ora atu te tahi.

⁴² E i teie nei, e ara, aore hoì òutou i ìte i te hora e tae mai ai to òutou Fatu.

⁴³ Ua ìte rā òutou e, ahiri te taata fare i ìte i te hora e tae mai ai te èiā, e riro o ia i te ara, e òre e vaiho noa i to na fare ia vāvāhi-noa-hia na.

⁴⁴ E i teie nei, ia pārahi ineine noa òutou; ei te hora manaò-òre-hia e òutou na e tae mai ai te Tamaiti a te taata nei.

Te parapore o te tāvini haapaò maitaì

Rt Èv 12.42-46

⁴⁵ O vai hoì te tāvini haapaò maitaì e te paari, ta to na ra fatu i faatāvana i to na ùtuafare ei hōpoi atu i ta rātou māa i te hora mau ra? ⁴⁶ E ao to te reira tāvini, to tei roohia mai e to na ra fatu tē nā reira ra! ⁴⁷ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e faariro o ia ia na ei tiāau i te mau taoà atoà na na ra. ⁴⁸ Āreà te tāvini ìno ra, o tei parau i roto i to na iho âau: «E maoro taù fatu e hoì mai ai», ⁴⁹ papaì iho ra i te mau taetaeae tāvini no na ra, àmu iho ra i te māa, inu iho ra i te àva,

o ia e te feiā atoà i faataèro ra; ⁵⁰ ia tae i te mahana manaò-òre-hia e ana ra, e te hora ìtea-òre-hia e ana e tae mai ai te fatu o taua tāvini ra, ⁵¹ a faataa ê atu ai ia na, a tuu atu ai i ta na tufaa i roto i te feiā haavare atoà ra; tei reira te òto e te àuàuraa niho.

Te parapore o nā pāretēnia tino-àhuru

25 ¹ E au te pātireia o te ao i nā pāretēnia tino-àhuru i reira, tei rave i ta rātou mau rāmepe e haere atu ra ia fārerei i te tāne faaipoipo âpī ra. ² E feiā paari e toopae, e maamaa hoì e toopae. ³ O te feiā maamaa ra, i hōpoi atu ra i ta rātou mau rāmepe, aita rā i hōpoi atoà i te mōrī. ⁴ Âreà te feiā paari ra, ua hōpoi i ta rātou mau rāmepe mā te mōrī atoà i roto i ta rātou mau fārii. ⁵ Te maoro ra rā taua tāne faaipoipo âpī ra, tiàruhe pāatoà iho ra rātou e maìri iho ra te taòto. ⁶ E tae àè ra i te tuìraa pō ra, o te pii mai ra: «Inaha, te haere mai nei te tāne faaipoipo âpī nei, e haere òutou ia fārerei atu ia na!» ⁷ Ua tià àè ra te mau pāretēnia atoà ra i nià, ua faanehenehe iho ra i ta rātou mau rāmepe. ⁸ Ua parau atu ra te feiā maamaa ra i te feiā paari: «Hō mai i te tahi vāhi i ta òutou mōrī na, te pohe nei hoì ta mātou mau rāmepe!» ⁹ Ua parau mai ra rā te feiā paari, nā ô mai ra: «Eiaha, o te òre hoì o te navaì ia ôpere na tātou atoà; e haere rā òutou i te feiā hoo ra, hoo atu ai i ta òutou iho!» ¹⁰ E te haere atu ra rātou e hoo ra, tae mai ra taua tāne faaipoipo âpī ra, e te feiā i ineine ra, haere atu ra ia e o ia atoà i roto i te ôroà faaipoiporaa, e ôpanihia iho ra te ùputa. ¹¹ E i muri àè ra, ua haere mai ra te tahi pae pāretēnia ra, ua nā ô mai ra: «E te Fatu, e te Fatu, a ìriti àè na ia mātou!» ¹² Ua parau atu ra rā o ia, nā ô atu ra: «Aore au i ìte ia òutou, oia mau ta ù e parau atu ia òutou na.»

¹³ E i teie nei, e ara, aore hoì òutou i ìte i te mahana e te hora atoà e tae mai ai te Tamaiti a te taata.

Te parapore o te mau tārēni*Rt Èv 19.12-27*

¹⁴ E au hoì te Tamaiti a te taata nei i te hoê taata i ôpua i to na tere, e ua parau atu ra i to na iho mau tāvini, tuu atu ra i ta na taoà ia rātou.

¹⁵ Tuu atu ra o ia i ta te tahi, e pae ia tārēni, e piti ta te tahi, hoê ta te tahi, i tei au atoà i taua nā taata ra; reva atu ra i to na tere. ¹⁶ Haere atu ra tei rave i nā tārēni e pae ra, hoo haere atu ra i taua nā tārēni ra, e noaa mai ra nā tārēni ê e pae. ¹⁷ Mai te reira atoà tei rave i nā tārēni e piti ra, e noaa mai ra nā tārēni ê e piti. ¹⁸ Âreà tei rave i te hoê ra, haere atu ra ia, heru atu ra i te repo, huna iho ra i te moni a to na fatu. ¹⁹ E maoro aè ra, hoì mai ra te fatu o taua mau tāvini ra, faaau mai ra i te parau ia rātou. ²⁰ Ua haere mai ra tei rave i nā tārēni e pae ra, hōpoi atoà mai ra i nā tārēni ê e pae, nā ô mai ra: E taù fatu, e pae a òe tārēni i tuu mai ia ù; inaha, teie ia, e nā tārēni ê hoì e pae i noaa ia ù nei. ²¹ Ua nā ô atu ra tana fatu ia na: Ua tià roa, e teie nei tāvini maitaì e te haavare òre; o òe i haapaò maitaì i tenā nā taoà iti haìhaì, e faatiàau atu vau ia òe i nià iho i te mea rahi; e haere òe i roto i te ôroà òaòaraa a to fatu. ²² Ua haere atoà mai ra tei rave i nā tārēni e piti ra, nā ô mai ra: E taù fatu, e piti a òe tārēni i tuu mai ia ù; inaha, teie ia, e nā tārēni ê hoì e piti i noaa ia ù nei. ²³ Ua nā ô atu ra tana fatu ia na: Ua tià roa, e teie nei tāvini maitaì e te haavare òre, ua haapaò maitaì òe i tenā nā taoà iti haìhaì, e faatiàau atu vau ia òe i nià iho i te mea rahi; e haere òe i roto i te ôroà òaòaraa a to fatu. ²⁴ Ua haere mai ra hoì tei rave i te tārēni hoê ra, nā ô mai ra: E taù fatu, ua ìte au e e taata ìriā òe, eere i ta òe i tanu ra e òòti ā òe, eere hoì i ta òe i ueue ra, e haaputu ā òe; ²⁵ mataù aè ra vau, haere atu ra, huna iho ra vau i te tārēni na òe i raro i te repo: inaha, i faahoì mai nei ā vau i ta òe iho. ²⁶ Ua parau atu ra tana fatu ia na, nā ô atu ra: E teie nei tāvini ìno e te faatau! Ua ìte òe e eere i ta ù i tanu ra e òòti ā vau, e eere i ta ù i ueue ra e haaputu ā vau? ²⁷ Eiaha hoì òe e hōpoi i taù moni i te hooraa ra, e ia tae mai au ra, noaa iho ra ta ù mā te hoo? ²⁸ A rave mai i ta na tārēni a hōpoi atu ai i te taata auàhuru a

ana tārēni ra. ²⁹ E taoà ta na ra, e hōroàhia atu ā ta na e ia rahi; aita a ana ra, e hōpoi-ê-hia ia ta na. ³⁰ E huri atu i taua tāvini faufaa òre nei i roto i te pōuri i rāpaeàu ra; tei reira te òto e te àuàuraa niho ra.

Te haavāraa hopeà

³¹ Ia tae mai rā te Tamaiti a te taata mā tana hanahana, e te mau merahi moà atoà ra, ei reira o ia e pārahi ai i nià iho i to na terōno hanahana. ³² E e haaputuhia to te mau fenua atoà i mua i to na aro. E na na e faataa ia rātou mai te tiaì māmoe, e faataa i te māmoe i te puaaniho ra: ³³ e e tuu o ia i te māmoe i tana rima àtau, e te puaaniho i te rima àui. ³⁴ Ei reira te arii e parau aè ai i tei tana rima àtau ra: «A haere mai òtoui, e te feiā i faaorahia e taù Metua, e pārahi i te Pātireia i haapaòhia no òtoui mai te hāmaniraa mai o te fenua nei ra. ³⁵ I poia na hoì au, e ua hōroà mai òtoui i te māa na ù; i poihā na vau e ua faainu mai òtoui ia ù; e taata ê au, e ua ìte mai òtoui ia ù; ³⁶ i veve na vau, e ua faaàhu mai òtoui ia ù; i pohe na vau i te maì, e ua utuutu mai òtoui ia ù; i roto vau i te tāpeàraa, e ua haere mai òtoui ia ù ra.» ³⁷ Ei reira te feiā parau-tià ra e nā ô aè ai te parau ia na: «E te Fatu, i nafea mātou i ìte ai ia òe i te poiàraa, e ua faaàmu ia òe? E te poihāraa, e ua faainu atu ia òe? ³⁸ I nafea mātou i ìte atu ai ia òe, e e taata ê, e ua ìte atu ia òe? E te veveraa, e ua faaàhu ia òe? ³⁹ I nafea mātou i ìte atu ai ia òe i te poheraa i te maì, e i roto i te tāpeàraa, e ua haere atu ia òe ra?» ⁴⁰ E nā ô aè ra te arii i te parau ia rātou: Oia mau ta ù e parau atu ia òtoui nei, o òtoui i nā reira i te hoê taeaè iti haìhaì roa i roto i taù mau taeaè nei, ua nā reira mai ia òtoui ia ù. ⁴¹ Ei reira o ia e parau aè ai i tei te rima àui: «E haere ê òtoui, e te feiā faainohia, i roto i te auahi pohe òre i haapaòhia no te tiàporo e tana ra mau merahi! ⁴² I poia na hoì au, e aore òtoui i hōroà mai i te māa na ù; i poihā na vau, e aore òtoui i faainu mai ia ù; ⁴³ i taata ê na vau, e aore òtoui i ìte mai ia ù; i veve na vau, e aore òtoui i faaàhu mai ia ù; i maìhia na vau, e i roto vau i te tāpeàraa, e aore òtoui i haapaò mai ia ù.» ⁴⁴ Ei reira atoà rātou e parau ai ia na, i te nā ôraa e: «E te Fatu, i nafea mātou i ìte atu ai ia òe i te poiàraa,

e te poiāraa, e te taata-ê-raa, e te veveraa, e te poheraa i te maì, e i roto i te tāpeàraa, e aore i turu atu ia òe?»⁴⁵ Ei reira o ia e nā ô aè ai i te parau ia rātou: «Oia mau ta ù e parau atu ia òutou na: o òutou aore i nā reira i te hoê taeaè iti haìhaì roa i roto i taù mau taeaè nei, aore atoà ia i nā reira mai ia ù.»⁴⁶ O tē haere ê ia e rave i te pohe mure òre, âreà te feiā parau-tià ra o tē rave ia i te ora mure òre.

Te ôpuaraa e hāmani ìno ia Ietu

Mār 14.1-2; Rt Èv 22.1-2; Ioa 11.47-53

26¹ E ia faaoti aè ra Ietu i teie nei parauraa, ua nā ô mai ra i tana mau pipi:² Ua ìte òutou e e piti mahana toe i te Pāta ra, ei reira te Tamaiti a te taata nei e tuuhia ai ia faatataurohia.

³ Ua putuputu mai ra te autahuà rarahi, e te mau pāpaì parau, e te feiā paari o te fenua ra i reira, i roto i te fare o te tahuà rahi ra o Taiafa.⁴ Ua âpoo iho ra rātou i te rāveà e noaa ai Ietu ia rātou ia haavare, a taparahi atu ai ia na.⁵ Ua nā ô rā rātou: Eiaha i te ôroà nei, o te nane noa hoì te taata.

Te faatāhinuraa i Pētānia

Mār 14.3-9; Rt Èv 7.36-50; Ioa 12.1-8

⁶ Tei Pētānia Ietu tei te fare o Timona rēpera ra,⁷ ua haere mai ra te hoê vahine ia na ra mā te piha àrapata e monoì hauà, e mea taoà rahi. E ua nīnii i nià iho i tana upoo i te àmuraa māa ra.⁸ Ìte aè ra rā tana mau pipi, ua riri iho ra rātou, nā ô aè ra: E aha teie i haamāuàhia ai?⁹ E moni rahi hoì tē noaa i teie nei monoì ia hoo, a hōpoi atu ai na te taata rii.

¹⁰ Ua ìte rā Ietu i taua parau ra, e ua nā ô atu ra ia rātou: E aha òutou i haapeàpeà noa mai ai i teie nei vahine? E rāveà maitaì hoì ta na ia ù nei.¹¹ E tià mau ā hoì te taata rii io òutou nei, âreà vau e òre ia e mau io òutou nei.¹² E teie nei monoì ta na i nīnii mai i nià i taù tino nei, no to ù ia tanuraa.¹³ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, te mau vāhi atoà e parauhia ai teie nei Èvaneria i te ao atoà nei, e parau-atoà-hia ia ta teie nei vahine i rave iho nei ei manaòraa ia na.

Te ineine ra Iuta no te haavare ia Ietu

Mār 14.10-11; Rt Èv 22.3-6

¹⁴ Haere atu ra te hoê i taua Tino-àhuru-mā-piti ra, o Iuta Ìtatariota te iòà, i te feiā tahuà rarahi ra i reira ra, ¹⁵ ua parau atu ra: E aha ta òutou e hōroà mai na ù, e na ù o ia e tuu atu ia òutou? Ua fāito mai ra rātou i e toru àhuru moni ârio na na. ¹⁶ Mai reira mai ā o ia i te ìmiraa i te vāhi maitaì a tuu atu ai o ia ia na ia rātou ra.

To Ietu faaueraa e faaineine i te Pāta

Mār 14.12-17; Rt Èv 22.7-14

¹⁷ E tae aè ra i te mahana matamua o te ôroà i te māa faahōpue-òre-hia ra, ua haere mai ra nā pipi ia Ietu ra, nā ô mai ra ia na: Ei hea māua faanahonaho ai i te Pāta na òe? ¹⁸ Ua parau atu ra o ia: A haere i roto i te òire ia mea ra, a parau atu ai ia na: Te taò mai ra te Òrometua: «Ua fātata to ù taime, ei to fare na àmu ai au i te Pāta, e taù mau pipi atoà.» ¹⁹ Ua nā reira atu ra nā pipi ta Ietu i faaue ra, e ua faanahonaho iho ra i te Pāta.

²⁰ E ahiahi iho ra, taòto iho ra o ia i raro e te Tino-àhuru-mā-piti atoà i te àmuraa māa ra.

To Ietu faaararaa e haavarehia o ia

Mār 14.18-21; Rt Èv 22.21-23; Ioa 13.21-30

²¹ E te àmu noa ra rātou, ua nā ô atu ra o ia: E haavare mai te hoê o òutou na ia ù, oia mau ta ù e parau atu ia òutou na. ²² Taiā roa atu ra rātou, e ua tātaìtahi māite mai ra rātou atoà i te nā ôraa mai ia na: E te Fatu, o vau ānei? ²³ Ua parau atu ra o ia, nā ô atu ra: O tē tuu i to na rima e to ù atoà i roto i te âuà nei, o ia tē haavare mai ia ù. ²⁴ Te haere nei ā hoì te Tamaiti a te taata nei i tei pāpāhia no na ra. Âreà taua taata e haavare mai i te Tamaiti a te taata nei, a tae hoì o ia! E maitaì te reira taata ahiri aita i fānau mai. ²⁵ Ua parau atoà mai ra Iuta tei haavare ia na ra, nā ô mai ra: E Rapi, o vau ānei? Ua nā ô atu ra o ia ia na: Oia ia.

Te Ôroà a te Fatu

Mār 14.22-25; Rt Èv 22.15-20; ITō 11.23-26

²⁶ E te àmu ra rātou, ua rave iho ra Ietu i te pāne, e oti aè ra i te haamaitaì i te Atua, vāvāhi iho ra, tuu atu ra i te mau pipi ra, nā ô atu ra: A rave, a àmu; o taù tino teie. ²⁷ Ua rave iho ra hoì o ia i te âuà, haamaitaì atu ra i te Atua, tuu atu ra ia rātou ra, nā ô atu ra: A inu òutou atoà; ²⁸ o to ù ia toto, e toto no te faufaa âpī, i haamanihia no te taata e rave rahi ia matara te hara. ²⁹ E faaite atu vau ia òutou, teie au a òre a inu faahou i to roto i te vine, e tae noa atu i te mahana e inu ai au e òutou atoà i te uaina âpī i te pātireia o taù Metua ra.

To Ietu faaararaa e hunahia o ia e Pētero

Mār 14.26-31; Rt Èv 22.31-34; Ioa 13.37-38

³⁰ E oti aè ra te himene, haere atu ra rātou i rāpaeàu i te mouà ra o Òriveta.

³¹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: I teie nei ruì e maheaitu ai òutou atoà ia ù; ua oti hoì i te pāpaihia e:

E tairi au i te tiaì, e e pūrara ê atu te nana.

³² Ia tià faahou mai rā vau ra, e nā mua vau ia òutou i te haere i Tarirea. ³³ Ua parau mai ra Pētero ia na, nā ô mai ra: Maheaitu noa ā te taata atoà ia òe, e òre roa vau e maheaitu. ³⁴ Ua nā ô mai ra Ietu ia na: Oia mau ta ù e parau atu ia òe nei, e òre e àaoa te moa i teie nei ruì, a toru atu ra o òe hunaraa ia ù. ³⁵ Ua parau atu ra Pētero ia na: Pohe noa ā vau i ô na ia òe na, e òre roa vau e huna ia òe! Ua nā reira hoì te mau pipi atoà.

Te pure a Ietu i Tetetemāne

Mār 14.32-42; Rt Èv 22.40-46

³⁶ Haere atu ra Ietu e rātou atoà i te hoê vāhi, o Tetetemāne te iða, ua nā ô mai ra i te mau pipi: Ei ô nei na òutou, e haere au i ô aè ra e pure. ³⁷ Ua arataì atoà atu ra ia Pētero e nā tamarii a Tepetaio ra e toopiti, vehia iho ra o ia i te òto. ³⁸ Ua parau mai ra o ia ia rātou: Ua

àti roa taù vārua i te māuiui rahi pohe; e pārahi i ô nei, e ara tātou. ³⁹ Haere atu ra o ia i mua iti atu, tipapa iho ra i raro mā te pure, nā ô atu ra: E taù Metua e, ia tià ra, e hōpoi ê atu i teie nei âuà. Ia tupu rā to òe hinaaro, eiaha to ù. ⁴⁰ Ua hoì mai ra o ia i taua mau pipi ra, e roohia mai te taòto ra rātou, ua nā ô mai ra o ia ia Pētero: Oia tenā, aita aè ra e tià ia òutou ia ara tātou i te hora iti hoê nei! ⁴¹ E ara e e pure hoì, ia òre òutou ia roohia e te àti; ua tià hoì i te vārua, e paruparu rā to te tino. ⁴² Haere faahou atu ra o ia, o te piti ia o te haereà, pure iho ra, nā ô atu ra: E taù Metua e, aita roa e tuuraa ia ù, e inu ā vau i teie nei âuà e tià ai, ia tupu to òe hinaaro! ⁴³ E ia hoì faahou mai o ia ra, roohia mai te taòto ra rātou, ua teimaha hoì to rātou mata. ⁴⁴ Vaiiho iho ra o ia ia rātou, haere faahou atu ra e pure, o te toru ia hoê ā pure. ⁴⁵ Ua hoì faahou mai ra o ia i tana mau pipi ra, ua nā ô mai ra ia rātou: E taòto noa atu i tenā, e ia aa māite. Inaha, ua fātata te hora e tuuhia ai te Tamaiti a te taata nei i te rima o te feiā hara. ⁴⁶ A tià, mai haere tātou; inaha, ua fātata mai nei te haavare ia ù nei.

Te haruraahia Ietu

Mār 14.43-50; Rt Èv 22.47-53; Ioa 18.2-11

⁴⁷ E aita ā i oti taua parau na na ra, inaha, o Iuta mai ra, te hoê o te Tino-àhuru-mā-piti ra, mā te tiàà rahi atoà, mā te òè e te ômore, i tonohia e te mau tahuà rarahi e te feiā paari o te fenua ra. ⁴⁸ Ua tuu na hoì taua haavare ra i te tāpaò ia rātou, nā ô atu ra e: O te taata ta ù e hoì ra, o ia ia, o te haru ia. ⁴⁹ Ua haere mai ra o ia i reira ia Ietu ra, nā ô mai ra: E Rapi, ia ora na! E ua hoì mai ra ia na. ⁵⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: E hoa, i haere mai òe i te aha? Ua haafātata mai ra rātou, tei nià noa mai ra te rima ia Ietu, haru mai ra ia na.

⁵¹ E inaha, ua rave iho ra te hoê io Ietu ra i ta na òè, unuhi aè ra, tairi atu ra i te tāvini o te tahuà rahi ra, motu ê atu ra te tarià. ⁵² Ua parau atu ra Ietu ia na: A òòmo i to òè i roto i te vehi; o tē rave hoì i te òè ra, e pohe ia i te òè. ⁵³ Aita òe i manaò e, e tià noa ia ù ia taù i taù Metua i teie nei, e na na e hōroà mai i te merahi e ia àhuru noa

atu te reteona e ia piti tiāhapa e ia rahi atu ā? ⁵⁴ E aha iho ra rā e tupu ai te parau i pāpaihia ra i reira, o tei parau ra e, ia tupu teie nei mau mea e tiā ai?

⁵⁵ I reira ra to Ietu parauraa atu i taua feiā rahi ra: E haere mai hoì òutou mā te òè e te rāau e rave ia ù, mai te mea e, e èiā. E tiā vau i roto ia òutou i te mau mahana atoà, i te haapiiraa i roto i te hiero ra, e aore òutou i rave mai ia ù. ⁵⁶ Ia tiā rā te parau a te mau perofeta i pāpaihia ra i tupu ai teie.

Faarùè iho ra te mau pipi atoà ia na i reira ra, horo atu ra.

Te tuuraahia Ietu i mua i te Tuneteri

Mār 14.53-65; Rt Èv 22.54-55.63-71; Ioa 18.12-24

⁵⁷ E te feiā i haru ia Ietu ra, arataì atu ra rātou ia na i te tahuà rahi ra ia Taiafa, ua putuputu te mau pāpai parau e te feiā paari i reira. ⁵⁸ Ua pee atu ra Pētero ia na i muri ê atu, i te àumoa o te tahuà rahi ra, tomo atu ra i roto, pārahi iho ra e te mau tāvini atoà ra, ia ìte o ia i te hopeà.

⁵⁹ Te ìmi ra te mau tahuà rarahi, e te feiā paari, e te Tuneteri atoà, i te ìte haavare ia Ietu, ia faahapa atu rātou ia na ia pohe; ⁶⁰ aita rā i ìtea; e rave rahi rā te ìte haavare i haere mai i pihai iho, aita rā i tiā ta rātou. E te hopeà iho ra, ua haere mai ra e toopiti puè ìte haavare, ⁶¹ nā ô mai ra: I parau hoì teie nei taata: «E tiā ia ù ia vāvāhi i te hiero o te Atua nei, e ua ruì toru anaè ua tiā faahou ia ia ù.» ⁶² Ua tiā aè ra te tahuà rahi i nià, ua nā ô mai ra ia na: Eita òe e parau? E aha teie ta teie nei puè taata i pari mai ia òe nei? ⁶³ Te māmū noa ra rā Ietu. Ua parau mai ra te tahuà rahi ra ia na, nā ô mai ra: Te faatapu atu nei au ia òe i te Atua ora ra, e e faaite mai òe ia mātou: e o òe ānei te Metia, te Tamaiti a te Atua? ⁶⁴ Ua parau atu ra Ietu ia na: Oia mau ta òe e parau ra. E e faaite atu ā hoì au ia òutou: e ìte òutou a muri atu i te Tamaiti a te taata i te pārahiraa i te rima àtau o te Atua mana, e te haereraa mai nā roto i te ata o te raì ra. ⁶⁵ Ua hāhae iho ra te tahuà rahi ra i tana àhu, nā ô atu ra: Ua faainaina Atua o ia. E aha atu ā to tātou ìte? Inaha, ua ìte hua òutou i ta na faainaina Atua. ⁶⁶ E

aha to òutou na manaò? Ua parau mai ra rātou, nā ô mai ra: E au ia na te pohe.

⁶⁷ Ua tufa atu ra rātou i te huare i tana mata, moto atu ra hoì ia na, pōàra atu ra te tahi pae i te pāpārià, ⁶⁸ nā ô atu ra: A faaìte mai na, e te Metia e, i tei pōàra atu ia òe na!

To Pētero hunaraa ia Ietu

Mār 14.66-72; Rt Èv 22.56-62; Ioa 18.17.25-27

⁶⁹ Te pārahi noa ra Pētero i rāpae i roto i te àumoa ra, ua haere mai ra te hoê tāvini vahine ia na ra, nā ô mai ra: I reira atoà hoì òe ia Ietu o Tarirea ra. ⁷⁰ Ua huna iho ra rā o ia i mua ia rātou atoà ra, nā ô atu ra: Aore roa vau i ìte i ta òe parau. ⁷¹ E reva atu ra o ia i rāpaeàu i te ùputa ra, ua hiò mai ra te hoê tāvini vahine ia na, ua nā ô mai ra, i tei pihai iho ra: Ia Ietu no Nātareta atoà ra teie nei taata. ⁷² Ua huna faahou iho ra o ia mā te tapu, nā ô atu ra: Aore au i ìte i tenā na taata. ⁷³ E maoro iti aè ra, ua nā ô mai ra tei tià i pihai iho ra ia Pētero: No rātou mau ā òe. Te ìtea nei hoì òe i to òe reo. ⁷⁴ Ua hōreo hua iho ra o ia mā te tapu, nā ô aè ra: Aore au i ìte tenā na taata! Ua àaoa iho ra te moa i reira ra.

⁷⁵ Ua manaò iho ra Pētero i te parau a Ietu i parau mai ia na ra e: E òre e àaoa te moa, a toru aè ra o òe hunaraa ia ù. Haere atu ra o ia i rāpae, rahi roa atu ra te òto.

To Ietu aratairaahia i mua ia Pirato

Mār 15.1-2; Rt Èv 22.66; 23.1; Ioa 18.28

27 ¹ E poiòi aè ra, ua âpoo iho ra te mau tahuà rarahi atoà e te feiā paari o te fenua ra ia Ietu e taparahi ia na. ² E oti aè ra o ia i te ruuruuhia e rātou, ua aratai atu ra rātou ia na, tuu atu ra i te tāvana ia Ponotio Pirato ra.

To Iuta haapoheraa ia na

³ E ìte aè ra Iuta i haavare ia na ra, e ua faahapahia o ia, ua tātarahapa iho ra, faahoì atu ra i nā moni ârio e toru àhuru i te mau tahuà rarahi

e i te feiā paari ra, ⁴ nā ô atu ra: Ua hara vau, o vau i tuu i te taata hara òre nei. Ua nā ô mai ra rātou: E aha ta mātou i tenā? Tei ia òe iho tenā. ⁵ Faaruè iho ra o ia i te moni i raro i roto i te hiero, haere ê atu ra i rāpae, tāàve iho ra ia na iho.

⁶ Ua rave iho ra te mau tahuà rarahi i taua moni ra, nā ô aè ra: E hoo toto teie, eita e au i te ture ia tuu i roto i te puèraa moà nei. ⁷ Ua feruriruri iho ra rātou, e ua hoo atu ra i te maa fenua o te pōtera ra ei tanuraa taata èê. ⁸ I parauhia ai te reira maa fenua «Te fenua toto» e tae roa aè nei i teie nei mahana. ⁹ Tià atu ra te parau a te perofeta ra a Ieremia, a nā ô ai ra e: Ua rave iho ra rātou i nā moni ârio e toru àhuru, te hoo no tei hoohia ra, ta te tamarii a Ìteraèra i faaau ra; ¹⁰ o tei hōpoiha ia e rātou ei hoo i te maa fenua o te pōtera ra, mai ta Iehova i faaue mai ia ù ra.

To Pirato uiuiraa ia Ietu

Mār 15.2-5; Rt Èv 23.2-5.9-10; Ioa 18.29-38

¹¹ Tià atu ra Ietu i mua i te aro o te tāvana ra. Ua ui mai ra te tāvana ia na, nā ô mai ra: O te arii maori òe o te Âti-Iuta? Ua parau atu ra Ietu ia na: E parau-mau ta òe i parau mai na. ¹² Ia parihia mai rā o ia e te mau tahuà rarahi e te feiā paari, aore o ia i parau noa atu. ¹³ Ua parau mai ra Pirato ia na: Aita òe i faaroo aè i te rahi o te hara ta rātou i pari mai ia òe nei? ¹⁴ Aita roa rā o ia i parau noa atu i taua mau parau atoà ra, maere roa atu ra te tāvana.

To Ietu faautuàraahia i te pohe

Mār 15.6-14; Rt Èv 23.13-23; Ioa 18.39-40

¹⁵ E peu hoì na te tāvana i te tuu i te hoê taata tāpeàhia ia tae i taua ôroà ra, o te taata ta rātou i hinaaro ra. ¹⁶ Te vai ra te hoê taata pāroo i te hara, ua tāpeàhia i reira, o Parapa te iòà. ¹⁷ E putuputu mai ra te taata, ua parau atu ra Pirato ia rātou: O vai ta ù e tuu atu ia òutou na? O Parapa ānei, e o Ietu ānei o tei parauhia o te Metia ra? ¹⁸ Ua ìte hoì o ia e no te fei i tuu mai ai rātou ia na.

¹⁹ E te pārahi ra o ia i nià iho i te haavāraa ra, ua tonono mai ra tana vahine i te veà e parau ia na e: Eiaha roa òe e rave iti noa atu i tenā na taata parau-tià, e àti rahi hoì to ù i te moemoeā ia na i naùanei.

²⁰ Ua fafau atu ra rā te mau tahuà rarahi e te feiā paari i te parau i te mau taata ra ia ani rātou ia Parapa, e ia taparahihia Ietu. ²¹ Ua parau mai ra te tāvana ia rātou, nā ô mai ra: O tei hea i taua nā taata toopiti nei ta ù e tuu atu ia òutou na? Ua parau atu ra rātou: O Parapa! ²² Ua parau mai ra Pirato ia rātou: E aha hoì au ia Ietu i tei parauhia o te Metia nei? Ua parau atu ra rātou atoà ia na: Ia faatataurohia ia! ²³ Ua nā ô mai ra te tāvana: E aha i nā reirahia ai, e aha ta na hara i rave? Rahi roa atu ra rā ta rātou pii, nā ô atu ra: Ia faatataurohia ia!

Mār 15.15; Rt Èv 23.24-25; Ioa 19.16

²⁴ E ìte aè ra Pirato e, e òre roa ta na e tupu, te auē noa ra rā te taata, ua rave iho ra o ia i te pape, hōroi iho ra i tana rima i mua i taua feiā rahi atoà ra, nā ô mai ra: Aita a ù hara i te toto o teie nei taata parau-tià. Ei ia òutou te reira. ²⁵ Ua parau atu ra te taata atoà, nā ô atu ra: Ei nià ia mātou to na toto e ei nià i ta mātou tamarii! ²⁶ Ua tuu mai ra o ia ia Parapa ia rātou ra, papaì iho ra o ia ia Ietu, e oti aè ra, ua tuu mai ra ia faatataurohia.

To te mau faèhau tāhitohitoraa ia Ietu

Mār 15.16-20; Rt Èv 23.11; Ioa 19.2-3

²⁷ Ua arataì atu ra te mau faèhau o te tāvana ia Ietu i roto i te peraitōrio, ua haaputu atoà mai ra te pupu faèhau atoà ia na ra. ²⁸ Ua tātara iho ra rātou i to na àhu, faaàhu mai ra ia na i te àhu ùteùte. ²⁹ Ua fatu iho ra rātou i te hei rāau taratara, e ua faahei mai ra ia na, ua tuu mai ra i te àèho i tana rima àtau, tuu iho ra i te turi i raro i mua ia na mā te tāhitohito, nā ô mai ra: Ia ora na, e te Arii o te Âti-Iuta e! ³⁰ Ua tufa mai ra i te huare i nià ia na, rave mai ra i taua àèho ra, tāiri mai ra i tana upoo. ³¹ E oti aè ra ta rātou tāhitohitoraa ia na, ua ìriti aè ra rātou i taua àhu ra, faaàhu iho ra ia na i to na iho àhu, arataì atu ra ia na e faatatauro.

To Ietu faatatauroraahia

Mār 15.21-32; Rt Èv 23.26-43; Ioa 19.16-24

³² E te haere atu ra rātou i rāpaeàu i te òire, fārerei atu ra rātou i te hoê taata no Turene, o Timona te iòà, ua faahepo atu ra rātou ia na e hōpoi i tana tatauro.

³³ E tae atu ra rātou i te vāhi i parauhia ra, o Toratota, oia hoì «Te vairaà àpu upoo» ra . ³⁴ Ua hōpoi atu ra rātou i te vineta i ânoìhia i te rāau àvaàva ia na ra e inu; ia tāmata rā o ia, aita aè ra i inu.

³⁵ E oti aè ra o ia i te pātitihiā e rātou i te âuri i nià i te tatauro, ua tufa terero iho ra rātou i to na àhu: tià atu ra i reira te parau a te perofeta e: Ua tufa iho ra rātou i taù àhu no rātou, e ua tuu terero iho ra i taù àhu pū. ³⁶ Pārahi iho ra rātou i raro, tiaì iho ra ia na.

³⁷ Ua tuu atu ra rātou i te pariraa i pāpaihia ra i nià aè i tana upoo: «O Ietu teie, o te Arii o te Âti-Iuta ra.»

³⁸ E o e toopiti puè èiā haru tei faatatauro-atoà-hia, i te rima àtau te hoê, i te rima àui hoì e tahi.

³⁹ E te feiā i haere nā reira iho ra, ua tāhitohito mai ra ia mā te ueue i to rātou upoo. ⁴⁰ Ua nā ô mai ra: E te vāvāhi i te hiero e, e ua ruì toru anaè ua tià faahou, a faaora ia òe iho na! O ta te Atua Tamaiti òe na, a pou mai i raro, faaruè atu i te tatauro!

⁴¹ Ua tāhitohito atoà mai ra te mau tahuà rarahi, e te mau pāpai parau, e te feiā paari ia na, nā ô mai ra: ⁴² Ua faaora o ia ia vētahi ê, eita e tià ia faaora ia na iho! O te arii o ia o Ìteraèra nei ra: a pou mai o ia i teie nei faaruè atu i te tatauro, e na tātou e faaroo atu ia na. ⁴³ I tiàturi hoì o ia i te Atua, e te ìte mai ra te Atua ia na, a faaora o ia ia na i teie nei. Ua parau hoì o ia e: «E Tamaiti au na te Atua!»

⁴⁴ Nā taata èiā haru hoì i faatatauro-atoà-hia ra, ua nā reira atoà i te tāhitohito mai ia na.

Te poheraa o Ietu

Mār 15.33-39; Rt Èv 23.44-48; Ioa 19.28-30

⁴⁵ Àti iho ra taua fenua atoà ra i te pōuri, mai te hora ono mai ā e tae roa aè ra i te hora iva. ⁴⁶ E tae aè ra i te hora iva, ua pii hua atu ra Ietu, nā ô atu ra:

Èri, Èri, rāmā tapatatani?

Teie hoì te auraa: E taù Atua, e taù Atua, e aha òe i faaruè mai ai ia ù? ⁴⁷ E ia faaroo aè ra te tahi pae i tià noa i reira iho i taua parau ra, ua nā ô aè ra: Te tiàoro nei teie nei taata ia Èria. ⁴⁸ Ua horo atu ra te hoê o rātou i reira ra, rave atu ra i te rimu, uhi iho ra i roto i te vineta, tuu iho ra i nià i te âèho, hōpoi atu ra na na e inu. ⁴⁹ Ua nā ô aè ra te tahi pae: Eiaha, a hiò na tātou ia Èria i te haereraa mai e faaora ia na. ⁵⁰ Ua pii faahou atu ra Ietu mā te reo rahi, e ua tuu atu ra i te vārua.

⁵¹ E inaha, ua mahae iho ra te pāruru o te hiero ra, mai nià mai ā e raro roa; ua àueue iho ra te fenua, e àmahamaha iho ra te mato; ⁵² maheu aè ra te mau menema, e ua tià mai ra te tino o te feiā moà i taòto ra e rave rahi, i muri aè i ta na tià-faahou-raa i nià ra. ⁵³ E ua haere mai ra rātou mai raro mai i te âpoo, haere atu ra i roto i te òire moà ra, e ìtea iho ra e te taata e rave rahi.

⁵⁴ Ìte aè ra te raatira hānere, e rātou atoà i tiaì ia Ietu ra, i te fenua i te àueueraa, e te mau mea atoà i tupu ra, roohia iho ra rātou i te mataù rahi, ua nā ô iho ra: O te Tamaiti mau ā teie na te Atua.

Te tuuraahia te tino o Ietu i roto i te menema

Mār 15.40-47; Rt Èv 23.49-56; Ioa 19.25.38-42

⁵⁵ E rave rahi hoì te vahine i reira, tei te ātea ê i te hiòraa mai; o tei pee mai ia Ietu mai Tarirea mai ra, o tei turu mai ia na ra: ⁵⁶ o Māria i Matatara te hoê, e o Māria te metua vahine o Iatōpo rāua o Iote ra, e te metua vahine hoì o nā tamarii a Tepetaio ra.

⁵⁷ E ahiahi iho ra, ua haere mai ra te hoê taata taoà no Àrimataio, e pipi iho na Ietu, o Iotēfa te iòà. ⁵⁸ Haere atu ra o ia ia Pirato ra, ua

ani atu ra i te tino o Ietu. Ua faaue atu ra Pirato ia tuuhia mai te tino ia na ra. ⁵⁹ Ua rave atu ra Iotēfa i te tino, viri iho ra i te àhu parupape maità ra; ⁶⁰ ua tuu atu ra i roto to na iho menema âpī, i paohia e ana i roto i te mato. E huri atu ra i te hoê òfai rahi i te ùputa o taua menema ra, haere atu ra. ⁶¹ I reira hoì Māria i Matatara, e te tahi Māria hoì, i te pārahiraa i mua mai i taua menema ra.

Ua tuuhia te tiaì i mua i te menema

⁶² E ao aè ra, i muri aè i te Mahana Faaneheneheraa ra, ua haaputuputu atoà mai ra te mau tahuà rarahi e te mau fāritea ia Pirato ra, ⁶³ nā ô mai ra: E te tāvana, te manaò nei mātou i te parau a taua taata haavare nei i te oraraa ra e: «E tià faahou vau i nià ia tae i te ruì toru.» ⁶⁴ E i teie nei, e parau aè òe ia tiaìhia te menema e ia ruì toru aè, òi tii mai tana mau pipi e èiā ia na i te ruì, a parau ai i te taata e: «Ua tià faahou o ia mai te pohe mai.» E ìno rahi atu ra to te reira haavare hopeà i tei mūtaa iho. ⁶⁵ Ua parau atu ra Pirato ia rātou: E tiaì hoì to òutou, a haere a rave itoito i taua menema ra ta òutou i hinaaro na. ⁶⁶ Haere atu ra rātou, rave itoito iho ra i taua menema ra, tāpao atu ra i te òfai, tuu atu ra i te tiaì.

Te tià-faahou-raa o Ietu

Mār 16.1-8; Rt Èv 24.1-11; Ioa 20.1.11-18

28 ¹ E oti aè ra te tāpati, ia tae rā i te âahiata i te mahana matamua o te hepetoma ra, ua haere mai ra Māria i Matatara e te tahi Māria hoì e hiò i te menema. ² E inaha, i rahi iho nei te àueue o te fenua, ua pou mai hoì te hoê merahi a te Fatu mai te raì mai, e ua huri ê atu ra i te òfai i te ùputa ra, e pārahi iho ra i nià iho. ³ Mai te uira ra tana mata, e to na àhu mai te hiona ia i te teatea. ⁴ Rūrūtaina iho ra te mau tiaì i te mataù i te hiòraa atu ia na, riro atu ra mai te taata pohe ra te huru. ⁵ Ua parau mai ra rā te merahi i taua puè vahine ra: Eiaha òrua e mataù, ua ìte hoì au e te ìmi nei òrua ia Ietu i faatataurohia nei. ⁶ Aore o ia i ô nei, ua tià faahou aè nei ia, ta na i faaite ātea mai ra. A haere mai na, a hiò i te vairaa o te Fatu ra. ⁷ A haere òiòì na

òrua a parau atu i tana mau pipi: E ua tià faahou o ia mai te pohe mai, e inaha, te haere atu ra o ia nā mua ia òutou i Tarirea, ei reira òutou e ìte ai ia na. A haapaò na, ua faaite atu vau ia òrua.

⁸ Faaruè mai ra rāua i te menema i reira ra mā te mataù e te òaòà rahi, horo atu ra e faaite i tana mau pipi. ⁹ E te haere atu ra rāua e faaite i tana mau pipi, e inaha, ua fārerei mai ra Ietu ia rāua, nā ô mai ra: Ia ora na! Ua haafātata atu ra rāua, tāpeà atu ra i tana âvae, tāhopu atu ra ia na. ¹⁰ Ua nā ô mai ra Ietu ia rāua: Eiaha e mataù; a haere a parau atu i taù mau taeaè e haere rātou i Tarirea, ei reira rātou e ìte mai ai ia ù.

Te parauraa a te mau tiaì

¹¹ E tei te revaraa atu rāua ra, inaha, ua haere mai ra te tahi pae tiaì i roto i te òire, ua faaite mai ra i te mau tahuà rarahi i te mau mea atoà i tupu ra. ¹² Ua haaputuputu iho ra rātou e te feiā paari; ua âpoo iho ra, tuu atu ra i te moni rahi na te mau faèhau, ¹³ nā ô atu ra: E parau òutou e: «Na ta na iho mau pipi i tii mai e i èiā ia na i te pō, te taòto ra mātou.» ¹⁴ E ia tae noa atu teie nei parau i te tarià o te tāvana ra, na mātou ia e tāparu atu ia na, e ora òutou. ¹⁵ Ua rave iho ra rātou i taua moni ra, e haapaò atu ra i tei parauhia mai ia rātou ra. E te tâuàparauhia nei ā taua parau ra e te Âti-Iuta atoà i teie nei mahana.

Te tonoraa te Fatu i tana mau pipi

¹⁶ Haere atu ra te mau pipi Tino-àhuru-mā-hoê ra i Tarirea, i te hoê mouà ta Ietu i parau mai ia rātou ra. ¹⁷ E ìte aè ra rātou ia na, ua tāhopu atu ra; i maere noa na rā te tahi pae; ¹⁸ ua haafātata mai ra Ietu, nā ô mai ra ia rātou: O te mana atoà i te raì e te ao atoà nei, ua pūpūhia mai tei ia ù anaè. ¹⁹ E i teie nei, e haere òutou e faairi i te mau fenua atoà ei pipi, a pāpetito atu ai ia rātou i roto i te iòà o te Metua, e no te Tamaiti, e no te Vārua Maitaì; ²⁰ mā te haapii atu ia rātou i te haapaò i te mau mea atoà ta ù i parau atu ia òutou na. E inaha, tei pihai atoà iho ia vau ia òutou, e tae noa atu i te hopeà o teie nei ao. Âmene.

TE ÈVANERIA A MĀRETO

Te faaiteraa a Ioane Pāpetito

Māt 3.1-6; Rt Èv 3.1-6; Ioa 1.19-23

1 ¹ Te haamataraa o te Èvaneria o te Tamaiti a te Atua ra o Ietu Metia, ² tei pāpaīhia i roto i ta te mau perofeta ra puta:

Inaha, e tono vau i taù veà i mua ia òe, e na na e haamaità i to òe èà i mua ia òe; ³ e reo no te hoê i te tiāororaa i te mētēpara: «E haamaità òutou i te èà o te Fatu, e faatītāifaro i to na haereà,»

⁴ oia hoì tē haereà mai, o Ioane, i te pāpetitoraa i te mētēpara ra, e te faaite haereà i te pāpetito tātarahapa ia matara te hara. ⁵ Ua faahope mai ra to te fenua ra o Iutea e to Ierutarema ia na ra, e pāpetitohia iho ra e ana i te pape ra i Ioritāna, mā te fāi i ta rātou hara. ⁶ Te àhu ra Ioane i te àhu huruhuru tāmēra, mā te tātuhia to na tauupu i te ìri puaa; e àtarite e te meri no te fenua àihere ta na māa.

Māt 3.11-12; Rt Èv 3.15-18; Ioa 1.24-28

⁷ E poro haere atu ra o ia, nā ô atu ra: Te haere mai nei te hoê i muri iho ia ù, e mana rahi to na i to ù, o tē òre ia e au ia ù ia piò i raro, a tātara ai i te tāpeà tāmāa no na ra. ⁸ I pāpetito noa na hoì au ia òutou i te pape, e pāpetito rā o ia ia òutou i te Vārua Maità.

To Ietu pāpetitoraa e to na tāmatarahia

Māt 3.13-17; Rt Èv 3.21-22; Ioa 1.29-34

⁹ Ua haere mai ra Ietu i reira ra, mai Nātareta mai i Tarirea ra, e pāpetitohia iho ra e Ioane i Ioritāna. ¹⁰ E tei te haereà mai o ia i nià mai te pape mai ra, ìte aè ra o ia i te raì i te haearaa, e te Vārua i te pouraa mai i nià ia na, mai te ûupa ra. ¹¹ E ua ìtea mai ra te hoê reo

no te raì mai, i te nā ôraa mai: O taù Tamaiti here òe, ua mauruuru roa vau ia òe.

Māt 4.1-11; Rt Èv 4.1-13

¹² I reira ra te Vārua i te tonoraa ia na i te mētēpara ra. ¹³ E e piti taau o na ruì i te mētēpara ra, mā te rāmāhia mai e Tātani, i rotopū i te mau puua taehae ra, e ua poihere mai ra te mau merahi ia na.

Nā pipi matamua toomaha

Māt 4.12-17; Rt Èv 4.14-15; Ioa 4.1-3,43-46

¹⁴ Ia tāpeàhia rā Ioane, haere atu ra Ietu i Tarirea, i te parau haereà i te Parau-Maitaì o te pātireia o te Atua, ¹⁵ nā ô atu ra: Ua tae i te tau, te fātata mai nei te pātireia o te Atua! A tātarahapa, a faaroo mai i te Èvaneria nei!

Māt 4.18-22; Rt Èv 5.1-11; Ioa 1.35-51

¹⁶ E te haere ra o ia nā te hiti i te roto i Tarirea ra, ìte atu ra o ia ia Timona, e tana taeaè ia Àneterea, i te tuuraa i te ùpeà i taua roto ra, e puè ravaai hoì rāua. ¹⁷ Ua parau atu ra Ietu ia rāua: A pee mai ia ù, e faariro vau ia òrua ei ravaai taata. ¹⁸ Faaruè iho ra rāua i ta rāua tau ùpeà i reira ra, e ua pee atu ra ia na. ¹⁹ Haere atu ra o ia i pihaì iti atu, ìte atu ra ia Iatōpo a Tepetaio ra, rāua o tana taeaè o Ioane, tei nià i te poti, te ene ra i ta rāua tau ùpeà. ²⁰ Ua parau atu ra o ia ia rāua i reira ra: vaiiho iho ra rāua i to rāua metua ia Tepetaio e nā tāvini tārahuhia ra i nià i te poti, pee atu ra rāua ia na.

Te taata i uruhia e te vārua faufau

Rt Èv 4.31-37

²¹ Haere atu ra rātou i Tāperenaumi. E tae aè ra i te tāpati, haere atu ra o ia i roto i te tunato, haapii atu ra i te taata. ²² Maere iho ra rātou i te huru o ta na parau; i haapii hoì o ia ia rātou mā te mana, eere mai ta te mau pāpaì parau ra.

²³ Tei roto i to rātou tunato te hoê taata i uruhia e te vārua faufau, e ua pii hua mai ra, ²⁴ nā ô mai ra: Âuē e Ietu i Nātareta e! E aha ta òe ia mātou nei? I haere mai òe e haapohe ia mātou? Ua ìte au ia òe: o

te Mea Moà ia o te Atua ra! ²⁵ Ua àvau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: A māmū, a haere i rāpaeà, a vaiiho atu ia na! ²⁶ Ua rave ûàna iho ra taua vārua faufau ra ia na, ua pii hua mai ra te reo e oti aè ra, haere mai ra i rāpaeà. ²⁷ Ua maere anaè iho ra rātou atoà, ua uiui iho ra ia rātou iho i te nā ôraa e: E aha rā teie? E aha teie nei parau âpī? Te faaue nei hoì o ia i te mau vārua faufau mā te mana, e te faaroo nei rātou ia na! ²⁸ Tuì atu ra to na roo e àti noa aè ra taua fenua ra o Tarirea.

Te faaoraraahia te feiā mai e tei uruhia e te temoni

Māt 8.14-17; Rt Èv 4.38-41

²⁹ E tae mai ra rātou i rāpaeà i taua tunato ra, haere atu ra rātou e Iatōpo rāua o Ioane i roto i te fare o Timona rāua o Àneterea. ³⁰ Te vai noa ra te metua hoovai vahine o Timona, ua pohe i te fēvera, ua faaite mai ra rātou ia Ietu ia na i reira ra. ³¹ Haere atu ra o ia, rave atu ra i tana rima, faatià aè ra ia na i nià. Pee ê atu ra te fēvera i reira ra, ua raverave mai ra o ia i te māa na rātou.

³² E ahiahi atu ra, ia maìri te mahana ra, ua hōpoi mai ra rātou i te mau taata atoà i pohe i te maì ia na ra, e tē uruhia e te mau temoni ra. ³³ Ua ruru atoà mai ra to te òire atoà i te ùputa fare ra. ³⁴ Ua faaora iho ra o ia i te taata e rave rahi, i tei pohe i te mau maì atoà e rave rahi te huru, tiàvaru atu ra i te mau temoni e rave rahi i rāpae; e ua faaòre atu ra o ia eiaha te temoni ia parau e, ua ìte rātou ia na.

Te faaìteraa i Tarirea

Rt Èv 4.42-43

³⁵ E âahiata aè ra, tià aè ra o ia i nià i te poi-poi roa, haere atu ra i te hoê vāhi moèmoè, e ua pure iho ra i reira. ³⁶ Ua pee atu ra Timona mā i muri iho ia na. ³⁷ E ìte atu ra rātou ia na, ua parau atu ra: Te māmimi nei te taata atoà ia òe. ³⁸ Ua parau mai ra o ia ia rātou: Mai haere tātou i te mau òire fātata nei, ia parau haere atoà vau i te pātireia i reira; o to ù hoì ia tere i haere mai ai.

Māt 4.23; Rt Èv 4.44

³⁹ Ua àò haere atu ra o ia i roto i to rātou mau tunato e àti noa àè Tarirea, e ua tiàvaru i te mau temoni i rāpae.

To Ietu faaoraraa i te hoê rēpera

Māt 8.1-4; Rt Èv 5.12-16

⁴⁰ Ua haere mai ra te hoê rēpera ia na ra, tuu mai ra i te turi i raro i mua ia na, mā te parau maitai mai ia na, nā ô mai ra: Ia tià ia òe ra, e mā vau ia òe. ⁴¹ Aroha àè ra Ietu ia na, faatoro atu ra i te rima, faatiàia atu ra ia na, nā ô atu ra: Ua tià ia ia ù, ia mā òe. ⁴² E tei te parauraa atu o ia ra, pee atu ra te rēpera o taua taata ra i reira ra, mā atu ra o ia. ⁴³ Ua àò hua atu ra Ietu ia na, e tuu atu ra ia na ia haere na, ⁴⁴ nā ô atu ra ia na: Eiaha roa òe e parau noa atu i te hoê taata. E haere rā e faaite ia òe iho i te tahuà, e hōpoi atu no te tāmāraa ia òe i te mau mea ta Mōte i parau mai ra, ei faaite atu i te taata. ⁴⁵ Haere atu ra rā taua taata ra, faaite haere atu ra i taua parau ra, e haaparare haere atu ra. Aita atu ra e tià ia haere faaite Ietu i taua òire ra, pārahi noa iho ra rā i te mau vāhi moèmoè ra, e ua haere mai ra rātou ia na ra no te mau vāhi atoà e àti noa àè.

Te hapepa no Tāperenaumi

Māt 9.1-8; Rt Èv 5.17-26

2 ¹ E hope àè ra te reira puè mahana, hoì faahou atu ra o ia i Tāperenaumi. E itea iho ra e tei roto o ia i te fare. ² Ua putuputu mai ra te taata e rave rahi i reira ra, aore roa i ò mai, ua api atoà te ùputa e i reira atoà iho, ua haapii atu ra o ia ia rātou i te Parau a te Atua. ³ E te hōpoi mai ra e toomaha puè taata i te hoê hapepa. ⁴ E aore àè ra rātou i fātata mai i pihai iho ia na, i te rahi o te taata. Ua ìriti àè ra rātou i te tāpoi i te vāhi tei reira Ietu, e oti àè ra i te ìritihia, tuu atu ra i taua hapepa ra i raro mā te roì atoà ta na e taòto ra. ⁵ E ite atu ra Ietu i to rātou faaroo, ua parau atu ra i taua hapepa ra: E taù tamaiti, ua faaòrehia ta òe hara. ⁶ Te hoê rā mau pāpai parau ra i reira atoà ra, tei nā ô noa ra i te feruri i roto ia rātou iho: ⁷ E aha teie

nei taata i faainaina Atua ai? E tià ia vai ia faaòre i te hara? Maori rā i te Atua anaè ra! ⁸ E ìte aè ra Ietu i roto i to na vārua i reira ra, e te nā reira ra rātou i te feruri i roto ia rātou iho, ua parau atu ra ia rātou: E aha òutou i nā reira ai i te feruri i roto ia òutou iho? ⁹ Tei hea te mea rave òhie, o tē parau atu ānei i te hapepa nei: «Ua faaòrehia ta òe hara», e o tē parau atu ānei: «A tià i nià, a rave i to roì a haere!» ¹⁰ Ia ìte rā òutou e e mana to te Tamaiti a te taata i te ao nei ia faaòre i te hara. (Ua parau atu ra o ia i taua hapepa ra:) ¹¹ A tià i nià, te faaue atu nei au ia òe, a rave i to roì, a haere i to ùtuafare. ¹² Ua tià aè ra o ia i nià, rave iho ra i to na roì, haere atu ra nā mua ia rātou atoà, maere anaè iho ra rātou mā te haamaitaì i te Atua, nā ô aè ra: Aita teie nei peu i ìtea io tātou nei!

Revi, te terona

Māt 9.9-13; Rt Èv 5.27-32

¹³ Haere faahou atu ra o ia i te hiti o taua roto ra, ua haere mai ra hoì te taata atoà e rave rahi ia na ra, ua haapii atu ra o ia ia rātou.

¹⁴ E te haere noa ra o ia, ìte atu ra o ia ia Revi a Àrefaia ra, te pārahi ra i te fare terona, e ua parau atu ra ia na: A pee mai ia ù. Ua tià aè ra o ia i nià, pee atu ra ia na.

¹⁵ E te àmu ra Ietu i te māa i roto i te fare o Revi, ua tātati mai ra te mau terona e te feiā hara e rave rahi ia Ietu e tana mau pipi atoà i taua àmuraa māa ra, e rave rahi hoì taua feiā i pee mai ia na ra. ¹⁶ Ìte aè ra te mau pāpaì parau e te mau fāritea ia na i te àmu-atoà-raa i te māa, o ia e te mau terona, e te feiā hara, ua nā ô mai ra rātou i tana mau pipi: E aha o ia i àmu ai i te māa e i inu ai hoì, o ia e te terona, e te feiā hara nei? ¹⁷ Ìte aè ra rā Ietu, ua parau atu ra ia rātou: Eere no te feiā ora te tahuà, no te feiā maì rā. Aore au i haere mai i te feiā parau-tià, i te feiā hara rā, ia tātarahapa.

Ietu e te haapaeraa māa*Māt 9.14-17; Rt Èv 5.33-38*

¹⁸ Ua haere mai ra te mau pipi a Ioane e ta te mau fāritea, tei mātaro i te haapaeraa māa, ia na ra, nā ô mai ra: Te haapae nei te mau pipi a Ioane e ta te mau fāritea i te māa. E aha ta òe mau pipi i òre i haapae ai i te māa? ¹⁹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Te haapae nei te mau hoa o te tāne âpī i te māa i te vai-atoà-raa o te tāne âpī i roto ia rātou? Te vai ra te tāne âpī i roto ia rātou ra, e òre e tià ia rātou ia haapae i te māa. ²⁰ Te vai atu ra rā te tau e hōpoi-ê-hia ai te tāne âpī ra, ei te reira tau rātou e haapae ai i te māa.

²¹ Aore e taata e tīfai i te àhu tahito i te tīfai àhu âpī, ia nā reira, e rahi atu ia te motu o te àhu tahito i te tīfai âpī. ²² Aore hoì e taata e tuu i te uaina âpī i roto i te fārii tahito, ia nā reira, e àmaha ia te fārii i te uaina âpī, manii atu ra te uaina, e faaruèhia te fārii: ei fārii âpī rā to te uaina âpī e tià ai!

Te tītona i hūhutihia*Māt 12.1-8; Rt Èv 6.1-5*

²³ E te haere atu ra o ia nā roto i te mau âua tītona i te hoê tāpati, ua hūhuti haere iho ra tana mau pipi i te tītona. ²⁴ Ua nā ô mai ra te mau fāritea ia na: Inaha, e aha rātou i rave ai i te mea au òre i te ture i te tāpati? ²⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Aita ā òutou i taiò i ta Tāvita, e te mau taata no na, i rave a àti ai ra, a poia ai rātou ra? ²⁶ E i tomo o ia i roto i te fare o te Atua i te ànotau i te tahuà rahi ra ia Àpiātara ra, e ua àmu i te pāne o te aro ra, e ua hōpoi atoà hoì na te mau taata no na ra; o tē òre hoì e au i te taata atoà ia àmu, maori rā o te feiā tahuà anaè ra? ²⁷ Ua nā ô ā hoì o ia ia rātou: I haapaòhia te tāpati no te taata, aore te taata i haapaòhia no te tāpati; ²⁸ e i teie nei, o te fatu atoà ia o te tāpati, te Tamaiti a te taata nei.

Te taata rima marō*Māt 12.9-14; Rt Èv 6.6-11*

3¹ Ua tomo faahou atu ra o ia i roto i te tunato, e tei reira te hoê taata rima marō. ² Ua hiòpoà mai ra rātou ia na, i te faaoraraa o ia i taua taata ra i te tāpati, ei pariraa mai na rātou ia na. ³ Ua parau atu ra Ietu i te taata rima marō ra: A tià mai òe i rōpū nei. ⁴ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O tei hea tē au i te ture ia rave i te tāpati? O te maitai ānei, e o te ìno ānei? O te faaora ānei, e o te taparahi ānei? Māmū noa iho ra rā rātou. ⁵ Ua hiò atu ra o ia ia rātou atoà e àti noa aè mā te riri e te ìnoìno i te mārō o to rātou âau, e ua parau atu ra i taua taata ra: A tītoo mai na i to rima. E tei te tītoora mai o ia i tana rima, ora roa aè ra mai te tahi atoà ra.

⁶ Haere atu ra te mau fāritea i rāpaeàu i reira ra, feruri iho ra rātou e te mau herotiani e taparahi ia na.

Te feiā rahi i haere mai ia Ietu ra*Māt 4.23-25; 12.15-16; Rt Èv 6.17-19*

⁷ Haapaì atu ra rā Ietu e tana mau pipi i te pae roto ra, e e feiā rahi tei pee mai ia na i reira, no Tarirea mai e no Iutea, ⁸ no Ierutarema, e no Ìtumea, e no nā hiti Ioritāna ra, e to pihai iho i Tūria e Titona, e feiā rahi. Ìte aè ra rātou i te mau peu rarahi ta na i rave ra, haere mai ra ia na ra.

⁹ Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi i te hoê poti no na, no te rahi o te taata, o te tueve mai rātou ia na. ¹⁰ E rave rahi hoì ta na i faaora, i tueve mai ai te feiā mai rarahi atoà ia na, ia faatiàia atu rātou ia na. ¹¹ E te mau vārua faufau atoà ia hiò mai ia na ra, ua haamaìri mai ra i mua iho ia na mā te pii i te nā ôraa mai e: O te Tamaiti òe a te Atua! ¹² Ua parau hua atu ra rā o ia ia rātou e, eiaha roa rātou e fāi ia na.

To Ietu māitiraa i te Tino-àhuru-mā-piti

Māt 10.1-4; Rt Èv 6.12-16; Òh Àp 1.13

¹³ E i muri aè ra, haere atu ra o ia i nià i te hoê mouà, e ua parau atu ra i ta na i hinaaro ra, ua haere mai ra rātou ia na ra.

¹⁴ Ua faataa atu ra o ia i te Tino-àhuru-mā-piti, ei pihai iho rātou ia na, e ia tono hoì o ia ia rātou e poro haere i te pātireia, ¹⁵ ua haamana atu ra ia rātou ia faaora i te mau mai e ia tiàvaru i te mau temoni.

¹⁶ Teie hoì taua feiā ra: o Timona, ta na i maìri ia Pētero ra, ¹⁷ e o Iatōpo a Tepetaio ra, e te taeaè o Iatōpo ra o Ioane, o ta na ia i maìri ia Poanere, oia hoì te tamarii a te pātiri ra: ¹⁸ o Àneterea, e o Firipa, o Pare-Toromea, e o Mātaio, o Toma, e o Iatōpo a Àrefaia ra, o Tataio, e o Timona Tanaana, ¹⁹ e o Iuta Ìtatariota o tei haavare ia na ra.

E tūàti ānei Ietu i te mau temoni?

²⁰ Haere atu ra rātou i roto i te hoê fare. Ua putuputu faahou mai ra te taata e rave rahi, e aita noa atu ra i tià ia rātou ia àmu i te māa, i te haereà. ²¹ E ìte aè ra to na iho ra fētii, haere aè ra rātou i rāpaeàu e tāpeà ia na, i nā ô hoì rātou: Ua aoāoahia o ia nei.

Māt 12.24-29; Rt Èv 11.15-22

²² Àreà te mau pāpai parau no Ierutarema mai ra, ua nā ô aè ra ia e: Te au ra o ia ia Peretepura, e te tiàvaru nei i te mau temoni i te mana o te temoni rahi ra!

²³ Ua parau atu ra Ietu ia rātou e haere mai ia na ra, ua parau parapore atu ra ia rātou: E aha e tià ai ia tiàvaru Tātani ia Tātani iho? ²⁴ Ia àmahamaha te hoê pātireia e rave ia na iho, e òre te reira pātireia e mau. ²⁵ E te fētii hoì ia àmahamaha e rave ia na iho ra, e òre hoì te reira fētii e mau. ²⁶ Oia atoà Tātani ia àmaha, e ia tamaì tià ia na iho, e òre o ia e mau, ua fātata rā to na hopeà. ²⁷ Aore hoì e taata e tià ia tomo i te fare o te taata ètaèta a haru ai i ta na taoà, ia òre o ia ia mata i te tāpeà i taua taata ètaèta ra; ia nā reira rā, e tià ia ia na ia haru i to na fare.

Māt 12.31-33; Rt Èv 12.10

²⁸ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e tià te mau hara atoà a te taata nei ia faaòre, e te mau faaìno atoà ta rātou e faaìno ra. ²⁹ Âreà o tē faaìno i te Vārua Maitaì ra, e òre roa ta na e faaòrehia, e au rā ia na te pohe mure òre. ³⁰ O rātou i parau ra e: Te au ra o ia i te vārua faufau.

Te fētii mau o Ietu

Māt 12.46-50; Rt Èv 8.19-21

³¹ Ua haere mai ra tana metua vahine e tana mau taeaè i reira ra, tià noa mai ra i rāpaeàu, tonono mai ra i te taata ia na, e tii mai ia na. ³² Ua parau atu ra taua nahoà rahi i pārahi i pihai iho ia na ra: Inaha to metua vahine e to mau taeaè, tei rāpaeàu, i ìmi mai ia òe. ³³ Ua parau mai ra o ia ia rātou, nā ô mai ra: O vai to ù metua vahine e to ù mau taeaè? ³⁴ Ua hiò iho ra o ia i te feiā i pārahi i pihai iho ia na e àti noa aè, nā ô aè ra: Inaha to ù metua vahine e to ù mau taeaè! ³⁵ O tei haapaò atoà i te hinaaro o te Atua ra, o to ù ia taeaè, o to ù ia tuahine, o to ù hoì ia metua vahine.

Te parapore o te ueue huero

Māt 13.1-9; Rt Èv 8.4-8

4 ¹ E haapii faahou atu ra o ia i te hiti i taua roto ra, e no te rahi o te taata i taìruru mai ia na i reira, haere atu ra o ia i nià i te poti e pārahi i tai, te tià noa ra te taata atoà i te hiti roto ra. ² E e parau rahi ta na i haapii parapore mai ia rātou, nā ô mai ra i te haapiiraa mai:

³ A faaroo mai na: Inaha, haere atu ra te hoê ueue huero e ueue i te huero. ⁴ E tei te ueueraa ra, maìri iho ra e tahi pae huero i te pae aratià: maùe mai ra te manu o te reva nei pau iho ra. ⁵ Maìri iho ra e tahi pae i te vāhi papa aita reà e repo ra, tupu iho ra ia i reira ra, no te mea aore i moè reà i raro i te repo: ⁶ ia mahanahia ra, ôriorio iho ra, pohe atu ra, no te mea aore i aahia. ⁷ Maìri iho ra e tahi pae i roto i te àihere: tupu aè ra te àihere, apiapi iho ra, aore aè ra i hotu. ⁸ Maìri iho ra e tahi pae i te vāhi repo maitaì; tupu aè ra, hotu iho ra: taìtoru

àhuru i te tahi, taìono àhuru i te tahi, taìhoê hānere i te hoê.⁹ E ua nā ô mai ra hoì o ia ia rātou: E tarià to na ei faarooraa ra, e faaroo o ia!

No te aha Ietu i parau parapore ai?

Māt 13.10-17; Rt Èv 8.9-10

¹⁰ E ia âtaa mai o ia ra, ua ui atu ra te feiā i pihai iho e te Tino-àhuru-mā-piti ra ia na, i te auraa i taua parapore ra. ¹¹ Ua parau mai ra o ia ia rātou: Ua hōroàhia mai te ìte ia òutou i te parau àroàro i te pātireia o te Atua ra, âreà to rāpaeàu ra, e parau-parapore-hia te mau mea atoà nei ia rātou:

¹² Ia òre ia hāroàroà ia rātou ta rātou e hiò ra e ia òre hoì ia ìte i ta rātou e faaroo ra, o tē haafāriuhia mai rātou e o tē faaòrehia ta rātou hara.

Tātararaa o te parapore o te taata ueue huero

Māt 13.18-23; Rt Èv 8.11-15

¹³ Ua parau mai ra hoì o ia ia rātou: Aore ā òutou i ìte i taua parapore nei? E aha hoì òutou e ìte ai i te mau parapore atoà nei? ¹⁴ Te ueue huero ra, o ia tei ueue i te Parau. ¹⁵ To te pae èatià i maìrihia e te Parau ra, oia te feiā, tei te faarooraa i te Parau ra: ua haere mai ra Tātani, rave mai ra, hōpoi ê atu ra i te Parau i ueuehia i roto i to rātou âau ra. ¹⁶ To te vāhi papa ra, oia te feiā i fārii i te Parau, mā te òaòà i mūtaa iho, i te faarooraa ra, ¹⁷ no te mea rā aore i aahia i roto i to rātou âau, maura ite poto ta rātou, ia roohia e te àti e te hāmani ìno i taua Parau ra, maheaitu iho ra rātou i reira ra. ¹⁸ To te vāhi àihere ra, oia te feiā i faaroo i te Parau, ¹⁹ o tei hōène te parau i roto ia rātou ra, i te haapaòraa i te peu o teie nei ao, e te haavare o te taoà, e te hinaaro tià òre i te mau mea èê ra: aore aè ra te Parau i hotu mai. ²⁰ To te vāhi repo maitai i maìrihia e te hoê pae huero ra, oia te feiā i faaroo i te Parau e ua tāpeà māite; e hotu mai ra te huero: taìtoru àhuru i te huero hoê, taìono àhuru i te tahi, taìhoê hānere i te tahi.

Te parapore o te mōri e te fāito

Rt Èv 8.16-18

²¹ E ua nā ô mai ra o ia: E hōpoi-hia mai ānei te mōri e tuu i raro aè i te fārii, e i raro aè i te roì, e eiaha ia tuuhia i nià i te vairaa mau ra? ²² Aore hoì e mea moè e òre e faaìtehia; aore hoì e mea hunahia e òre e fāi-pāatoà-hia. ²³ E tarià to na ei faarooraa ra, a faaroo o ia! ²⁴ E ua nā ô mai ra o ia ia rātou: E ara i ta òutou e faaroo nei! O te fāito hoì ta òutou e fāito atu, o ta òutou ā ia e noaa mai, e e faarahihia mai ta òutou ta tei faaroo ra. ²⁵ Tē faufaahia ra, e hōroàhia mai ā ta na; aita a ana ra, e hōpoi-ê-hia ia ta na.

Te parapore o te huero e tupu ra

²⁶ Ua parau mai ra hoì o ia: E au te pātireia o te Atua i te hoê taata i ueue i te huero i roto i ta na ra âua. ²⁷ E te taòto noa ra o ia i te ruì, e te ara noa ra i te ao, te tupu noa ra taua huero ra, aore o ia i ìte i te tupuraa. ²⁸ Na te fenua iho hoì i faatupu aè, o mua te ôteuraa, e i muri iho te puāraa, e muri aè ra o te tītona mau ia. ²⁹ Ia paari rā te tītona ra, ua rave iho ra o ia i te òòti, no te mea ua tae i te òòtiraa ra.

Te parapore o te huero tinapi

Māt 13.31-32; Rt Èv 13.18-19

³⁰ Ua nā ô mai ra o ia: Mai te aha nei te pātireia o te Atua ia fāito tātou? E e aha te faaauraa ia faaau tātou? ³¹ E au i te hoê huero tinapi, tei iti roa ia tanuhia i raro i te repo ra i te mau huero atoà i raro i te repo. ³² Ia tanuhia rā, tupu aè ra ia, e rahi atu ra i te mau rāau rii atoà nei, toro atu ra to na mau âmaa, e e tià te mau manu o te reva ia tau noa mai i raro aè i to na maru.

Te haapiiraa mā te parapore

Māt 13.34-35

³³ I nā reira hoì o ia i te haapii mai ia rātou i te parapore e rave rahi, i te feiā e tià ia rātou ia faaroo ra. ³⁴ Aita roa rā e parau parapore òre

i parauhia e ana ia rātou, e ia âtaa mai rātou anaè ra, ua faaite o ia i te mau mea atoà i tana mau pipi.

E faaroo te matai e te moana ia Ietu

Māt 8.18,23-27; Rt Èv 8.22-25

³⁵ E ahiahi atu ra taua mahana ra, ua parau mai ra o ia ia rātou: E fano tātou i terā paeà. ³⁶ E ia tuu ê atu rātou i taua feiā rahi ra, tei nià o ia i te pahī, fano atu ra rātou e o e fanu puè pahī rii èê ā hoì. ³⁷ Ua tupu mai ra te hoê maa matai rahi, fati mai ra te àre i nià i te pahī e î roa aè ra. ³⁸ Te taòto ra o ia i nià i te hoê tuaùruà i te reimuri ra, ua faaara atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: E te Òrometua, eita òe e haapaò mai i to mātou nei pohe? ³⁹ Ua tià aè ra o ia i nià, àvau atu ra i te matai, e ua nā ô atu ra i te àre: A faaea, a mania! Pohe iho ra te matai, mania roa atu ra. ⁴⁰ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E aha òutou i mataù hua ai? E aha te mea i òre ai to òutou faaroo? ⁴¹ Rahi roa atu ra to rātou mataù, e ua nā ô aè ra rātou rātou iho: O vai hoì teie, o tei faaroo te matai e te moana atoà ia na?

To Ietu faaoraraa i te hoê taata temoni

Māt 8.28-34; Rt Èv 8.26-39

5 ¹ E tīpae atu ra rātou i te tahi pae i taua roto ra, i te fenua o to Tatara ra. ² E tei te taeraa atu o ia i uta, ua fārerei mai ra ia na te hoê taata i uruhia e te vārua faufau no roto mai i te mau menema ra. ³ E tià o ia i roto i taua mau menema ra, e aore roa e taata e tià ai ia tāpeà ia na i te âuri fifi atoà; ⁴ e rave rahi hoì to na tāpeàraahia i te âuri e te fifi, e ua motu te fifi, ua fatifati hoì te âuri ia na; e aore roa e taata e rata ai. ⁵ E tià o ia i te mouà i te ruì e te ao, e i roto hoì i te mau menema auē noa ai mā te òtiòti ia na iho i te faoà.

⁶ Ia hiò mai rā o ia ia Ietu i te ātea ê. ⁷ Ua horo mai ra, tāhopu mai ra ia na. Pii hua mai ra, nā ô mai ra: E aha ta òe ia ù nei, e Ietu e, te Tamaiti a te Atua Teitei ra? Te parau atu nei au ia òe i te iòà o te Atua e eiaha òe e haamāuiui mai ia ù! ⁸ I parau na hoì Ietu ia na e: A haere òe i rāpaeà, e tenā na vārua faufau, vaiiho atu i tenā na taata!

⁹ Ua ui atu ra o ia ia na: O vai to òe iòà? Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: O Reteona to ù iòà, e rave rahi hoì mātou. ¹⁰ Ua rahi roa mai ra ta na parau tāparu ia na, eiaha o ia e tiàvaru ê ia rātou i te reira fenua.

¹¹ E nana rahi puaa tei reira iho i te àmu-haere-raa i te māa i nià i te mouà. ¹² Ua tāparu mai ra te mau temoni atoà ia na, nā ô mai ra: E tuu òe ia mātou i terā ra mau puaa, ia tomo atu mātou i roto. ¹³ Ua tuu atu ra Ietu ia rātou i reira ra. Reva atu ra taua mau vārua faufau ra i rāpae, tomo atu ra i roto i te puaa. Horo pūpara noa atu ra taua nana ra, e piti atoà tautani, i nā te mato, e raro roa i te roto, pohe atu ra i reira.

¹⁴ Fati atu ra te feiā i tiaì i te puaa, faaite haere atu ra i roto i te òire e te mau òire rii ra. Ua haere mai ra to reira i rāpaeàu e hiò i taua mea ra. ¹⁵ E tae mai ra rātou ia Ietu ra, e ìte mai ra ia na i tei uruhia e te temoni ra, e reteona hoì to na ra, i te pārahiraa, mā te àhu hoì i te àhu, e mā tana âau mau ihoā, mataù aè ra rātou. ¹⁶ E ia faaite atu te feiā i ìte ia rātou, i tei ravehia i te taata temoni e te nana puaa ra. ¹⁷ Ua tāparu mai ra rātou ia na ia haere ê o ia i to rātou ra vāhi.

¹⁸ E tei te haereraa o ia i nià i te pahī ra, ua parau maitaì mai ra taua taata i uruhia e te temoni ra, e ei pihai atoà iho o ia ia na. ¹⁹ Aita rā Ietu i faatià atu, nā ô atu ra rā ia na: A haere i te ùtuafare i to òe ra fētii, a faaite atu ai ia rātou i taua mea rahi ta te Fatu i rave iho nei i te aroha ia òe. ²⁰ Haere atu ra o ia, parau haere atu ra i Tetapori atoà ra i te hāmani maitaì rahi o Ietu ia na. Maere anaè iho ra te taata atoà.

Te tamahine a Iaeiro e te vahine tei faatiàia i te àhu o Ietu

Māt 9.18-26; Rt Èv 8.40-56

²¹ E ia hoì faahou Ietu i te tahi paeàu nā nià i te pahī, e feiā rahi tei taìruru mai ia na i te hiti ā o taua roto ra. ²² E inaha, ua haere mai ra te hoê tāvana o te tunato ra, o Iaeiro te iòà; e ìte mai ra o ia ia na, ua haamairi iho ra i tana pae âvae, ²³ tāparu hua mai ra ia na, nā ô mai ra: Ua fātata roa taù pōtii iti i te pohe. Teie ta ù parau ia òe: E haere mai òe e tuu i to rima i nià iho ia na ia ora, e ora ia o ia i reira.

²⁴ Haere atu ra Ietu rāua atoà, e te taata atoà e rave rahi i te tueveraa mai i muri iho ia na.

²⁵ E te hoê vahine hoì, hoê aè ra àhuru e piti tiàhapa i te matahiti i te poheraa i te tapahi. ²⁶ E pohe rahi to na i te mau rapaau e rave rahi, e ua pau roa ta na taoà, e aore e ora i noaa, te tupu ra rā to na mai i te rahiraa. ²⁷ Ìte aè ra o ia ia Ietu, ua nā muri mai ra i te haere nā roto mai i te tiàà i neneì noa mai ia na ra, ua faatiàia atu ra i to na hiti àhu, ²⁸ ua nā ô aè ra hoì o ia: Ua faatiàia anaè au i to na àhu, e ora ia vau. ²⁹ Mono iho ra taua tapahi no na ra i reira, ìte iho ra o ia i roto ia na iho e, ua ora o ia i taua mai no na ra.

³⁰ Ìte aè ra Ietu i roto ia na iho, e mana tei pupū atu no roto ia na i reira ra. Ua fāriu aè ra i roto i taua feiā i neneì mai ra, nā ô aè ra: O vai tei faatiàia mai i taù àhu nei? ³¹ Ua parau atu ra tana mau pipi ia na: Te ìte mai nei hoì òe i teie nei feiā rahi i te tueveraa atu ia òe, e e parau mai hoì òe: «O vai tei faatiàia mai ia ù?» ³² Ua hiò atu ra Ietu e àti noa aè, ia ìte o ia ia na i tei nā reira mai ia na ra. ³³ Ua haere mai ra taua vahine ra mā te mataù e te rūrūtaina, ua ìte iho ra i te huru ê i faatupuhia i roto ia na ra, ua tipapa iho ra i raro i mua ia na, ua fāi hua mai ra i te parau-mau. ³⁴ Ua parau atu ra rā o ia ia na: E taù tamahine, i ora òe i to faaroo. A haere mā te hau, e mā te ora i to mai.

³⁵ E aita i mure taua parau na na ra, o te veà mai ra, mai te ùtuafare mai o te tāvana o te tunato ra, e ua parau mai ra: Ua pohe roa to tamahine, e aha òe i haapeàpeà atu ai ā i te òrometua? ³⁶ E ìte aè ra Ietu i taua parau ra i te parauraahia, ua nā ô atu ra i te tāvana o te tunato ra: Eiaha e mataù, e faaroo noa mai. ³⁷ E aore roa e taata e tià ia pee mai ia na, maori rā o Pētero, e o Iatōpo, e o Ioane, te taeàe o Iatōpo ra. ³⁸ E tae atu ra o ia i te fare o te tāvana o te tunato ra, e ìte aè ra o ia i te auē e te taata i te òtoraa, mū atu ra te hea. ³⁹ E ia tomo atu ra o ia i roto i te fare, ua parau atu ra o ia ia rātou: E aha òutou i auē noa ai e i òto ai hoì? Aore taua pōtii nei i pohe, ua taòto rā. ⁴⁰ Ua faatiò mai ra rātou ia na. Ua tuu atu ra rā o ia ia rātou atoà i rāpae, aratai atu ra i te metua tāne e te metua vahine o taua pōtii ra e te feiā

i pee mai ia na ra, tomo atu ra i roto i te piha i te vaira o taua pōtii ra. ⁴¹ Ua rave atu ra i te rima o taua pōtii ra, ua nā ô atu ra: Tarita tūmi (I te faaauraa ra: E teie nei pōtii, a tià i nià, te faaue atu nei au ia òe!) ⁴² Ua tià mai ra taua pōtii ra i nià i reira ra, hāhaere iho ra, hoê àhuru hoì o na matahiti e piti tiàhapa, maere roa atu ra rātou. ⁴³ Ua aò hua atu ra o ia ia rātou e eiaha roa e faaite noa atu i te hoê taata, e ua faaue atu ra o ia e hōpoi mai i te maa na taua pōtii ra e àmu.

Eita to Nātareta e faaroo ia Ietu

Māt 13.53-58; Rt Èv 4.16-30

6 ¹ Faaruè iho ra Ietu i taua vāhi ra, haere atu ra i to na iho fenua, mā tana mau pipi atoà. ² E haapii atu ra o ia i roto i to rātou mau tunato i te tāpati, ua nā ô aè ra te feiā i faaroo ia na e rave rahi mā te maere: No hea te mau rāveà a teie nei taata? E e aha teie nei paari i hōroàhia mai ia na nei, i tià ai teie nei mau temeio rahi i ravehia e ana nei? ³ Eere ānei teie i te tāmuta, te tamaiti a Māria ra, te taeae o Iatōpo ra, e no Iote, e no Iuta, e no Timona? E eere ānei tei io tātou atoà nei tana mau tuahine? Maheaitu iho ra rātou ia na. ⁴ Ua parau atu ra rā Ietu ia rātou: E òre te perofeta, e òre i te haapaòhia, maori rā i to na iho ra fenua, e i to na iho ra fētii, e i to na iho ra ùtuafare. ⁵ Aita atu ra i tià ia na ia rave i te temeio i reira, maori rā i vētoofanu puè maì i faaorahia e ana i te tuuraa i tana rima i nià ia rātou ra. ⁶ Maere roa atu ra o ia i to rātou faaroo òre.

To Ietu tonoraa i te Tino-àhuru-mā-piti

Māt 9.35; 10.1,5-14; Rt Èv 9.1-6

Haere atu ra o ia nā roto i te mau òire rii i reira iho i te haapii haereà. ⁷ Ua parau atu ra o ia i te Tino-àhuru-mā-piti e haere mai ia na ra, tātoopiti atu ra i te tonoraa ia rātou, ua tuu atu ra i te mana ia rātou ia vī te mau vārua faufau ra. ⁸ E ua parau atu ra ia rātou e, eiaha roa ei mea ê e hōpoihi i to rātou tere, maori rā o te rāau turutootoo hoê ra; eiaha ei pūtē, eiaha ei maa, eiaha ei moni i to rātou tātia; ⁹ e nā ô atu ra o ia: Ei tāmaa hoì to òutou, e eiaha ia taipiti pereue ia àhu.

¹⁰ Ua parau atoà atu ra o ia ia rātou: Te vāhi e tomo atu ai òutou i roto i te fare ra, ei reira pārahi iho ai, e reva noa atu òutou. ¹¹ I te vāhi rā aore rātou i ìte mai ia òutou, e aore hoì i faaroo mai ia òutou, e ueue atu i te repo o to òutou âvae ia reva òutou ra, ei tāpaòraa atu ia rātou. [Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei: E maitaì aè Totoma e Tomora ia tae i te mahana haavāraa ra i te reira òire.]

¹² Haere atu ra rātou, aò haere atu ra i te taata ia tātarahapa. ¹³ E tiàvaru atu ra hoì i rāpae i te temoni e rave rahi, e ua faaora atu ra i te mai e rave rahi, mā te faatāvai ia rātou i te monoì.

Te pohe o Ioane Pāpetito

Māt 14.1-2; Rt Èv 9.7-9

¹⁴ Ìte aè ra te arii ra o Herota ia na; ua tuìroo hoì to na iòà, e ua nā ô aè ra: Ua tià faahou mai Ioane Pāpetito mai te pohe mai; i tià ai teie nei mau temeio ta na i rave. ¹⁵ Ua nā ô aè ra vētahi: O Èria ia; nā ô aè ra hoì vētahi: E perofeta ia, mai te hoê perofeta tahito ra. ¹⁶ Ìte aè ra rā Herota i te parau ia na, ua nā ô aè ra: O Ioane ia ta ù i tāpū i te upoo ra, ua tià faahou o ia mai te pohe mai.

Māt 14.3-12; Rt Èv 3.19-20

¹⁷ Na Herota hoì i faaue ia haruhia Ioane, e tāpeàhia iho ra i roto i te tāpeàraa, no Herotia, no te vahine a tana tae aè ra, a Firipa, tei faaipoipohia e ana ra. ¹⁸ I parau na hoì Ioane ia Herota: Eita e au i te ture ia faaipoipo òe i te vahine a to tae aè. ¹⁹ Riri roa aè ra Herotia ia na, i hinaaro hoì e taparahi pohe roa ia na, aita aè ra rā i tià. ²⁰ Te mataù ra hoì Herota ia Ioane, ua ìte hoì e, e taata parau-tià o ia e te maitaì, e ua faatià atu o ia ia na, e ua haapaò i te mau mea a Ioane i parau mai ra e rave rahi, e ua faaroo hoì ia na mā te pōpou.

²¹ Ia tae rā i te mahana au ra, oia te mahana fānauraa o Herota ra, i faatupu ai o ia i te hoê àmuraa māa na te feiā rarahi io na ra, e te mau raatira rarahi faèhau ra, e te feiā mana i Tarirea ra. ²² Ua haere mai ra te tamahine a Herotia i roto, e ua ùpa mai ra i mua iho ia rātou, pōpou roa aè ra Herota e te mau manihini atoà na na ra, ua parau atu ra te arii i taua pōtii ra: A ani mai i ta òe e hinaaro ra, e na ù ia e hō

atu na òe. ²³ E ua tapu atu ra hoì o ia ia na: E o ta òe e ani mai ia ù nei, e hōroàhia atu ia e au, e tae noa atu i te âfa i to ù nei pātireia. ²⁴ Haere ê atu ra o ia, ua ui atu ra i tana metua vahine: E aha ta ù e ani atu? Ua parau mai ra o ia: Te upoo o Ioane Pāpetito ra. ²⁵ Ua hoì rū noa mai ra o ia i te arii ra, ua ani mai ra, nā ô mai ra: Teie to ù hinaaro, e hō mai òe i te upoo o Ioane Pāpetito i roto i te hoê fārii i teie nei ā. ²⁶ Òto rahi atu ra te arii, no te tapu rā na na ra, e no te mau manihini hoì na na, aita atu ra o ia i faaòre atu. ²⁷ Faaue atu ra rā te arii i te hoê faèhau i reira ra e tii i te upoo o Ioane Pāpetito e hōpoi mai. Haere atu ra te tiaì, tāpū atu ra i to na upoo i roto i te tāpeàraa ra. ²⁸ Ua hōpoi mai ra i tana upoo i roto i te hoê fārii, tuu mai ra i taua pōtii ra, hōpoi atu ra o ia i te metua vahine ra. ²⁹ Ìte aè ra rā tana mau pipi, ua tii mai ra rātou i te tino, hōpoi atu ra i roto i te hoê menema.

To Ietu faaàmuraa i nā taata e pae tautani

Māt 14.13-21; Rt Èv 9.10-17; Ioa 6.1-15; Mār 8.1-10

³⁰ E putuputu mai ra te mau àpotetoro ra, ua faaite mai ra rātou ia Ietu i ta rātou i rave, e ta rātou i haapii ra. ³¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: A haere mai òutou anaè iho, tātou i te hoê vāhi moèmoè e faaea iti noa aè. Aita hoì o rātou maa taime e pau ai te māa i te rahi o te taata i te haereà mai e te haereraa atu.

³² Hoe huna atu ra rātou nā nià i te pahī i te tahi vāhi moèmoè. ³³ Ua ìte rā te taata ia rātou i te fanoraa, e rave rahi hoì tei ìte ia na, e ua horo atu ra nā uta mai roto atu i te mau òire atoà, o tei tae na ia, e ua haaputuputu mai ra ia na ra.

³⁴ E tei te tīpaeraa atu Ietu ra, hiò atu ra o ia i taua feiā rahi ra, aroha atu ra ia rātou, no te mea mai te nana māmoe tiaì òre ra rātou; e haapii atu ra o ia ia rātou i te parau e rave rahi.

³⁵ E tapetape aè ra te mahana, ua haere mai ra te mau pipi ia na ra, nā ô mai ra: E vāhi moèmoè teie, e ua poto roa hoì te mahana; ³⁶ a tuu atu i te taata ia haere na i te mau fare e te mau òire rii fātata nei, e hoo i te māa na rātou; aore roa hoì a rātou māa ia àmu. ³⁷ Ua parau

atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Na òutou iho e hōpoi atu i te māa na rātou. Ua nā ô mai ra rātou ia na: E haere ānei mātou e hoo i e piti hānere moni veo i te māa, ei faaāmuraa atu ia rātou? ³⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E hia aè a òutou pāne? A haere, a hiò. E ìte aè ra rātou, ua nā ô mai ra: E pae, e nā ià hoì e piti. ³⁹ Ua faaue atu ra o ia ia rātou e faataòto pupu i te taata atoà i raro i nià i te àretu. ⁴⁰ Ua taòto pupu iho ra rātou i raro, taìhoê hānere i e tahi pupu, taìpae àhuru i e tahi. ⁴¹ Ua rave iho ra Ietu i nā pāne e pae, e i nā ià hoì e piti ra, ua hiò atu ra i nià i te raì, haamaitaì atu ra i te Atua, vāvāhi iho ra i nā pāne, tuu atu ra i tana mau pipi ra, ia tuuhia atu i mua i te aro o taua feiā rahi ra. E ua ôpere atoà atu ra o ia e nā ià na rātou atoà. ⁴² Àmu anaè iho ra rātou e paia roa aè ra. ⁴³ Ua haaputu iho ra rātou i te toeà māa ra e te ià, e î aè ra nā ète rarahi hoê àhuru e piti tiàhapa. ⁴⁴ E te feiā i àmu i taua māa ra, e pae paha tautani taata.

To Ietu haereraa nā nià i te miti

Māt 14.22-33; Ioa 6.16-21

⁴⁵ Ua faaue atu ra o ia i tana mau pipi e haere i nià i te pahī i reira ra, e fano nā mua i te tahi paeàu i Pete-Taita ra, a tuu ai o ia i taua mau taata ra. ⁴⁶ E ia tuuhia atu ra rātou e ana, haere atu ra o ia e pure i nià i te hoê mouà.

⁴⁷ E ruì iho ra, tei rōpū atu ra te pahī i taua roto ra, e o ia anaè ra tei uta. ⁴⁸ Ua hiò atu ra o ia ia rātou, ua rohirohi roa i te hoeraa, te nā mua mai ra hoì te matai ia rātou. E tae aè ra i te maha o te araraa i te ruì ra, haere atu ra o ia ia rātou ra i nā nià i te àre, e ua faahua haere ê atu ra o ia i te haere i nā pihai iho ia rātou ra. ⁴⁹ Ia hiò mai rā rātou ia na i te haere-noa-raa i nā nià i te àre ra, manaò aè ra e e vārua, e ua auē iho ra; ⁵⁰ ua ìte hoì rātou atoà ia na e matau roa aè ra. Ua parau atu ra rā o ia ia rātou i reira ra, nā ô atu ra: E faaitoito, o vau, eiaha e matau! ⁵¹ Haere atu ra o ia i nià i te pahī ia rātou ra, e pohe iho ra taua matai ra. Rahi roa atu ra to rātou ùmere e te maere aita e fāito; ⁵² aore hoì rātou i manaò i nā pāne ra, i te ètaèta hoì o to rātou âau.

Faaoraraa mai i Tenetareta

Māt 14.34-36; Ioa 6.22-25

⁵³ E tae atu ra rātou i te tahi paeàu ra, tīpae atu ra rātou i te fenua ra o Tenetareta, haere atu ra rātou i uta. ⁵⁴ E tei te taeraa atu rātou i uta ra, ìte mai ra te taata ia na, ⁵⁵ horo haere noa atu ra e àti noa aè taua fenua ra, i te hōpoi-haere-raa i te mau mai mā te roì atoà i te mau vāhi atoà ta rātou i ìte e tei reira o ia. ⁵⁶ E te mau òire rii atoà, e te mau òire, e te mau vāhi fare ta na i tomo ra, ua tuu rātou i te feiā mai i te mau aroā, ua parau maitai mai ra ia na ia faatiàia iti noa aè rātou i tana hiti àhu ra. E o tei faatiàia mai ra, ua ora anaè ia.

Ietu e te peu a te feiā tahito ra

Māt 15.1-20

7 ¹ Ua haere mai ra te mau fāritea, e toofanu mau pāpai parau no Ierutarema mai, ia na ra. ² E ia hiò mai rātou i te tahi pae pipi a ana ra i te àmuraa i te māa mā te rima viivii, oia hoì te rima hōroi-òre-hia ra, ua faaino mai ra. ³ E haapaò hoì te mau fāritea e te Âti-Iuta atoà i te peu i tuua mai e te feiā tahito ra, e òre e àmu noa i te māa, e mata na rā i te hōroi māite i te rima. ⁴ E ia hoì mai rātou mai te hooraa ra, ia òre rātou ia hōroi ia rātou iho e òre rātou e àmu. E rave rahi ā ta rātou peu i tuuhia mai ta rātou e haapaò, mai te hōroiraa âuà ra, e te pāni ra, e te mau âuà veo ra, e te mau àmuraa māa ra. ⁵ Ua ui mai ra te mau fāritea e te mau pāpai parau ia na: E aha to mau pipi nei i òre i haapaò ai i tei tuuhia mai e te feiā tahito ra, i àmu ai hoì i te māa mā te rima hōroi-òre-hia ra?

⁶ Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: E te mau haavare e, te au māite na òutou i ta Ìtaia i parau mai ia òutou na, a nā ô mai ai o ia ra e:

Te faatura mai nei te vaha o teie nei feiā ia ù, âreà to rātou âau ra, tei te ātea ê ia ia ù nei;

⁷ e haamoriraa faufaa òre rā ta rātou ia ù, tei haapii rātou i tei tuuhia mai e te taata anaè ra.

⁸ Ua haapae hoì òutou i te parau a te Atua, e te tāpeà nei i tei tuuhia mai e te taata, mai te hōroiraa pāni, e te mau âuà ra, e rave rahi hoì te peu mai te reira te huru ta òutou e rave nei. ⁹ E ua nā ô atu rā o ia ia rātou: Faaòre tià ā òutou i ta te Atua ra parau, ia ò mai ta òutou parau i tuuhia mai ra. ¹⁰ I parau mai hoì Mōte e: E faatura i to metua tāne e to metua vahine, e: O tei faaìno i te metua tāne e te metua vahine ra, e taparahi-pohe-roa-hia ia. ¹¹ Te parau na rā òutou: Ia parau te taata i tana metua tāne e tana metua vahine: «Ia Torepana Torepana (oia hoì ia haamoàhia, ta ù atoà nei taoà e faufaahia ai òe na)», ¹² eiaha o ia e turu noa atu i tana metua tāne e tana metua vahine i reira i ta òutou; ¹³ i te faaòreraa i te parau a te Atua i ta òutou parau i tuuhia mai i haamauhia e òutou na. E e rave rahi ta òutou mea e rave nei mai te reira te huru.

Māt 15.10-20

¹⁴ Ua parau atu ra o ia i taua feiā rahi atoà ra ei pihai iho ia na ra, ua nā ô atu ra ia rātou: A faaroo mai òutou atoà na ia ù ia ìte. ¹⁵ Aita roa o rāpaeàu nei e viivii ai te taata ia ò i roto. O te mau mea rā no roto mai i te taata, o te mea ia e viivii ai o ia. [¹⁶ O te taata e tarià to na ei faarooraa, a faaroo mai o ia!] ¹⁷ E ia haapaì mai ra o ia i roto i te fare, ia vaiiho atu i taua mau taata ra, ua ui atu ra tana mau pipi ia na i te auraa i taua parau ra. ¹⁸ Ua parau mai ra o ia ia rātou: Te vai ìte òre atoà na òutou? Aita òutou i ìte e, o to rāpaeàu nei ia ò i roto i te taata ra, e òre o ia e viivii i te reira? ¹⁹ No te mea aore i ò i roto i te âau manaò, i roto rā i te ôpū i te vāhi e taa ai te ìno o te māa ra, e faaruèhia atu ra i rāpae. ²⁰ E ua nā ô atu ra o ia: O te mea no roto mai i te taata ra, o te mea ia e viivii ai te taata. ²¹ No roto mai hoì i te âau taata te manaò ìno: te poreneia, te èiā, te taparahi taata, ²² te faaturi, te nounou taoà, te feiì, te haavare, te tiàâ, te miimii, te faaìno, te teòteò, e te aoaoa. ²³ No roto anaè te reira mau mea ìno, o te mea ia e viivii ai te taata.

I te fenua êtene: te faaroo o te vahine Fenitia-Tūria*Māt 15.21-28*

²⁴ Ua tià aè ra o ia i nià, haere atu ra i te ôtià i Tūria e Titona. Tomo atu ra i roto i te hoê fare, i hinaaro o ia ia òre roa te hoê taata ia ìte mai ia na, eita rā o ia e moè. ²⁵ Te hoê vahine hoì i uruhia tana pōtii iti e te hoê vārua faufau, ìte aè ra ia na, ua haere mai ra, tipapa mai ra i raro i tana pae âvae. ²⁶ E Herēni taua vahine ra, no Fenitia-Tūria te fānauraahia. Ua parau maitaì mai ra ia na ia tiàvaru o ia i te temoni i roto i tana tamahine ra i rāpae. ²⁷ Ua parau atu ra rā Ietu ia na: Ia paia na te tamarii, eere hoì i te mea tià ia rave i ta te tamarii ra māa a tītiri atu ai na te ùrī. ²⁸ Ua parau mai ra o ia ia na, nā ô mai ra: E parau-mau, e taù Raatira, e àmu rā te ùrī i te huàhuà rii māa a te tamarii i raro aè i te àmuraa ra... ²⁹ Ua nā ô atu ra o ia ia na: A haere i te ùtuafare, ua reva te temoni i roto i to tamahine ra i rāpae, o òe i nā reira mai na. ³⁰ Haere atu ra o ia i te ùtuafare i reira ra, e roohia atu te taòto noa ra tana tamahine i nià i te roì, ua reva te temoni i rāpae.

I te fenua êtene: ua faaora Ietu i te hoê taata turi e te vāvā*Māt 15.29-31*

³¹ Faaruè iho ra o ia i te ôtià i Tūria e Titona, hoì atu ra i te roto i Tarirea ra, nā roto i te fenua ra o Tetapori. ³² Ua arataì mai ra rātou i te hoê taata turi e te vāvā ia na ra. Ua parau maitaì mai ra ia na ia tuu o ia i tana rima i nià iho. ³³ Ua rave atu ra Ietu ia na ôpapaì aè ra i te hiti, tuu atu ra i tana rima i roto i to na tarià, ua tufa iho ra o ia i te huare, e ua faatiàia atu ra i to na arero. ³⁴ Ua hiò atu ra i nià i te raì, òto iho ra, e ua nā ô atu ra ia na: Êfāta (te faaauraa ra: Ia àmaha!) ³⁵ Àmaha iho ra tana tarià, matara aè ra to na arero, maitaì mai ra ta na parau i reira ra. ³⁶ Ua aò atu ra o ia ia rātou, e eiaha roa rātou e faaite i te taata, e ia rahi tana aòraa atu ia rātou e eiaha, rahi roa atu ra ta rātou faaite haere. ³⁷ Maere roa atu ra rātou aita e fāito, e ua nā ô aè ra: E mea tià roa te mau mea atoà ta na e rave nei! Te faaroo nei te turi e te parau nei te vāvā ia na!

I te fenua êtene: ua faaàmu Ietu i nā taata e maha tautani*Māt 15.32-39; Mār 6.30-44*

8¹ E rave rahi te taata i te reira puè mahana, e aore roa e māa ia àmu, i parau atu ai Ietu i tana mau pipi e haere mai ia na ra, e ua nā ô atu ra ia rātou: ² Te aroha nei au i teie nei feiā rahi, i te mea a ruì toru aè nei rātou ia ù nei, e aita a rātou māa ia àmu. ³ E ia tuu porori noa vau ia rātou i to rātou ùtuafare, e matapōurihia rātou i te èàtià; e vāhi maoro hoì to te tahi pae. ⁴ Ua nā ô mai ra tana mau pipi ia na: Ei hea ia māa e noaa ai ia tātou i teie nei mētēpara, e àti ai teie nei feiā? ⁵ Ua ui atu ra o ia ia rātou: E hia a òutou pāne? Ua nā ô mai ra rātou: E hitu. ⁶ Ua parau atu ra o ia i taua feiā rahi ra e faanahonaho i raro. Ua rave iho ra o ia i taua nā pāne e hitu ra, haamaitaì atu ra i te Atua, vāvāhi iho ra, tuu atu ra i tana mau pipi ra, ia tuu atu rātou i mua i te aro o te mau taata ra; ua ôpere atu ra rātou. ⁷ E e puè ià rii hoì ta rātou. Ua haamaitaì atu ra o ia i te Atua, e ua faaue atu ra ia tuu-atoà-hia i mua ia rātou ra. ⁸ Àmu iho ra rātou e paia roa aè ra, òhi iho ra rātou i te huàhuà rii māa toeà ra e hitu ète. ⁹ E maha tautani i taua feiā i àmu ra. Tuu atu ra o ia ia rātou ia haere na.

¹⁰ Haere atu ra o ia e tana mau pipi atoà i nià i te hoê pahī i reira ra, reva atu ra i te fenua ra i Taremanuta.

Aore e tāpaò no te raì mai*Māt 6.1-14; 12.38-39; Rt Èv 11.16,29*

¹¹ Ua haere mai ra e toofanu mau fāritea e ua uiui mai ra ia na, tītau mai ra i te hoê temeio no nià i te raì, ei rāmāraa mai ia na. ¹² Ua parau atu ra Ietu, mā te autā i roto i tana âau: E aha teie nei uì i tītau mai ai i te temeio? E parau-mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre roa te temeio e hōroàhia atu i teie nei ui. ¹³ Vaiiho atu ra o ia ia rātou, hoì faahou mai ra i nià i te pahī, reva mai ra i te tahi paeàu ra.

Te faahōpue a te mau fāritea e te faahōpue a Herota

Māt 16.5-12

¹⁴ E moina iho ra i te mau pipi te rave mai i te māa, hoê roa a rātou pāne i nià i taua pahī ra. ¹⁵ Ua tuu atu ra Ietu i teie nei aò ia rātou, nā ô atu ra: A haapaò maitaì na, e ara i te faahōpue a te mau fāritea e te faahōpue a Herota ra. ¹⁶ Ua feruri iho ra rātou i taua parau ra, nā ô aè ra rātou rātou iho: No te mea aita a tātou māa. ¹⁷ Te ìte atu ra Ietu, e ua parau atu ra ia rātou: E aha òutou i parau ai e, no te mea aita a òutou māa? Te vai manaò òre noa na òutou, e te haapaò òre? E te vai ètaèta noa na to òutou âau?

¹⁸ E mata to òutou, e òre hoì e hiò?

E e tarià, e òre hoì e faaroo?

E aore ānei o òutou manaò? ¹⁹ Ia ù i vāvāhi i nā pāne e pae i nā tautani e pae ra, e hia ète rarahi i î i te huàhuà rii māa ta òutou i rave ra? Ua parau mai ra rātou: Hoê àhuru mā piti. ²⁰ A vāvāhi ai hoì i nā pāne e hitu i nā tautani e maha ra, e hia ète i î i te huàhuà rii māa ta òutou i rave ra? Ua parau mai ra rātou: E hitu. ²¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E aha iho ra òutou i òre i ìte mai ai ia ù?

To Ietu faaoraraa i te hoê taata matapō

²² E tae mai ra o ia i Pete-Taita, te arataìhia mai ra te hoê taata matapō ia na ra, e ua parau maitaì mai ra ia faatiàia atu o ia ia na. ²³ Ua rave atu ra o ia i te rima o taua taata matapō ra, arataì atu ra ia na i rāpaeàu mai i taua òire ra. Ua tuu atu ra i te huare i nià i tana mata, e ua tuu hoì i te rima i nià iho ia na, e ua ui atu ra ia na i ta na i ìte. ²⁴ E ia nānā aè ra o ia i nià, ua nā ô mai ra: Te ìte nei au i te taata mai te rāau ra te huru ia ù, maori rā o tē haere. ²⁵ Ua tuu faahou atu ra Ietu i te rima i nià iho i to na mata, ua faanānā faahou atu ra ia na i nià; ora roa aè ra o ia, ìte pāpū atu ra i te mau mea atoà nei. ²⁶ Ua tuu atu ra Ietu ia na i te ùtuafare, nā ô atu ra: Eiaha e tomo i roto i te òire, e eiaha roa e faaite noa atu i te hoê taata i taua òire nei.

Te fāi nei Pētero ia Ietu ei Metia

Māt 16.13-20; Rt Èv 9.18-21; Ioa 6.67-71

²⁷ Haere ê atu ra Ietu e tana mau pipi atoà i te mau òire rii i Taitarea Firipi ra. Ua ui atu ra o ia i tana mau pipi i te èàtià, nā ô atu ra ia rātou: O vai au nei i ta te taata nei parauraa? ²⁸ Ua nā ô mai ra rātou: O Ioane Pāpetito ta vētahi; o Èria ta vētahi; e o te hoê i te mau perofeta ra ta vētahi. ²⁹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O vai rā vau nei i ta òutou parau? Ua parau mai ra Pētero ia na, nā ô mai ra: O te Metia òe. ³⁰ Ua àò atu ra o ia ia rātou, e eiaha roa e faaite i te taata i taua parau no na ra.

Te faaararaa Ietu i to na pohe e to na tià-faahou-raa

Māt 16.21-23; Rt Èv 9.22

³¹ Ua tāmata atu ra o ia i te faaite ia rātou, e e rave rahi to te Tamaiti a te taata pohe, e e faaruèhia e te feiā paari, e te mau tahuà rarahi, e te mau pāpai parau, e e taparahi-pohe-roa-hia, e ua ruì toru anaè, e tià faahou ai i nià. ³² I parau faaite hua atu ra o ia i taua parau nei. Ua rave atu ra Pētero ia na, ôpai aè ra i te hiti, ua àò atu ra ia na. ³³ Ua fāriu mai ra rā o ia, ua hiò mai ra i tana mau pipi, ua àvau mai ra ia Pētero, nā ô mai ra: E haere ê òe, Tātani e, aore hoì òe i au i ta te Atua ra, o ta te taata nei rā ta òe i au.

Nā hea i te peeraa ia Ietu?

Māt 16.24-28; Rt Èv 9.23-27

³⁴ Ua parau atu ra o ia i te mau taata atoà, e tana ra mau pipi, nā ô atu ra o ia ia rātou: Te taata i hinaaro i te pee mai ia ù, e faaruè o ia ia na iho, e rave i tana tatauro, a pee mai ai ia ù. ³⁵ O tei hinaaro hoì i te tāpeà i to na ora, e ère ia i te ora; e o tei tià ia na i te tuu i to na ora ia ù e te Èvaneria nei, e ora ia to na. ³⁶ E aha ta te taata nei faufaa, ia roaa ia na te taoà atoà o teie nei ao, ia ère o ia i te ora? ³⁷ E e aha ta te taata nei e òre e hōroà ei hoo i to na iho ora? ³⁸ E i teie nei, o tē haamā ia ù e ta ù nei parau i teie nei uì hara e te faaturi, oia atoà ta

te Tamaiti a te taata e haamā ia tae mai o ia mā te hanahana o to na ra Metua, e mā te mau merahi moà atoà ra.

9¹ E ua parau atu ra o ia ia rātou: E parau-mau ta ù e parau atu ia òutou nei, te tià nei te tahi pae i ô nei, e òre e pohe e ìte ai i te pātireia o te Atua i te taeraa mai mā te mana.

To Ietu faahuru-ê-raahia

Māt 17.1-9; Rt Èv 9.28-36

² E ruì ono aè ra, ua arataì atu ra Ietu ia Pētero, e ia Iatōpo, e ia Ioane, rātou anaè ra i nià iho i te hoê mouà teitei. E faahuru-ê-hia iho ra o ia i mua ia rātou. ³ Ànaàna roa aè ra to na àhu, e te teatea rahi mai te hiona ra, aore roa e tāhupe àhu i te ao nei e noaa ai te teatea. ⁴ E ua fā mai ra hoì Èria rāua o Mōte, e te paraparau ra rāua e o Ietu atoà hoì. ⁵ Ua parau mai ra Pētero ia Ietu: E Rapi, e mea maitaì ia pārahi tātou i ô nei. E faatià mātou i te fare autā e toru aè, no òe e tahi, no Mōte e tahi, no Èria e tahi. ⁶ Aore hoì o ia i ìte i ta na parau, e hōriri rahi hoì to rātou. ⁷ E te hoê ata mai ra i te tāpoìraa mai ia rātou, e te hoê reo mai ra hoì no roto i taua ata ra, nā ô mai ra: O taù Tamaiti here teie, a faaroo ia na! ⁸ Ua nevaneva noa iho ra rātou i reira ra, e aore roa e taata i ìtea ia rātou, maori rā o Ietu e o rātou iho hoì.

⁹ E tei to rātou pouraa mai mai nià mai i taua mouà ra, ua aò atu ra o ia ia rātou eiaha roa e faaite noa atu i te hoê taata i ta rātou i ìte ra, e ia tià mai te Tamaiti a te taata mai te pohe mai ra. ¹⁰ Tāmau māite iho ra rātou i taua parau ra, e ua feruri iho ra rātou rātou iho, i te auraa i taua tià-faahou-raa mai te pohe mai ra.

Te uiui nei te mau pipi ia Ietu no Èria

Māt 17.10-13

¹¹ Ua ui mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E aha te mau pāpaì parau i parau mai ai e, o Èria na tē haere mai? ¹² Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: O Èria na ā hoì tē haere mai, ia tià te mau mea atoà ra, e, mai tei pāpaihia hoì i te Tamaiti a te taata nei, e rave rahi

atoà to na pohe, e e hāmani-ino-hia. ¹³ E faaite atu rā vau ia òutou e ua reva mai na Èria, mai tei pāpaìhia ia na ra, e ua rave rātou i ta rātou i hinaaro ia na.

To Ietu faaoraraa i te hoê tamarii i uruhia e te vārua vāvā

Māt 17.14-21; Rt Èv 9.37-43

¹⁴ E ia hoì mai o ia i te mau pipi ra, ìte mai ra o ia i te taata e rave rahi i te haapuniraa ia rātou, e te mau pāpaì parau i te mārōraa ia rātou. ¹⁵ E tei te ìteraa atu taua mau taata ra ia na, hitimaùe atu ra rātou, horo atu ra e aroha atu ia na. ¹⁶ Ua ui mai ra o ia i taua mau pāpaì parau ra: E aha ta òutou i mārō ia rātou nei? ¹⁷ Ua parau atu ra te hoê i taua feiā rahi ra, nā ô atu ra: E Rapi, i arataì mai nei au i taù tamaiti ia òe nei, e vārua vāvā to na. ¹⁸ E i te vāhi e rave mai ai o ia ia na, ua taora noa ia na i raro i te repo, e hāàehia iho ra o ia i reira ra, e àuàu hoì i te niho, e hope noa aè to na pūai. I parau na hoì au i te mau pipi na òe e tiàvaru i te temoni, aita rā i tià ia rātou. ¹⁹ Ua parau mai ra o ia ia na, nā ô mai ra: Âuē ia uì faaroo òre e! Mai te aha ra te maoro o to ù pārahiraia io òutou nei? Mai te aha hoì te maoro o to ù faaòromairaa ia òutou? A arataì mai ia na ia ù nei. ²⁰ Ua arataì mai ra rātou ia na. Tei te ìteraa atu Ietu ia na, ua rave mai ra taua vārua ra ia na, hià iho ra o ia i raro i te repo, taaviriviri iho ra mā te hāàe. ²¹ Ua ui atu ra Ietu i te metua tāne: Mai te aha mai ā to na roohiaraahia i teie nei pohe? Ua parau mai ra o ia: Mai to na itiraa mai ā. ²² A taìrau aè nei huriraahia i roto i te auahi, e i raro i te pape ia pohe o ia, e ia tià ia òe ia rave ra, aroha mai òe ia mātou, e e tauturu mai. ²³ Ua parau atu ra Ietu ia na: Ia tià ia òe ia faaroo ra, e tià te mau mea atoà nei i te taata i faaroo. ²⁴ Ua pii noa mai ra te metua tāne o taua tamaiti ra i reira ra, nā ô mai ra mā te roimata: E te Fatu, ua faaroo vau! E turu mai òe i taù faaroo paruparu nei! ²⁵ E ia hiò atu ra Ietu i te taata i te neneìraa mai i nià ia na, ua àvau atu ra o ia i taua vārua faufau ra, nā ô atu ra ia na: E terā ra vārua vāvā e te turi, e haere òe i rāpaeàu, te faaue atu nei au ia òe, e eiaha roa e tomo faahou i roto ia na! ²⁶ Ua pii hua mai ra taua temoni ra, ua rave

ûāna mai ra ia na, reva atu ra i rāpae. Riro atu ra o ia mai te taata pohe ra, e rave rahi hoì tei parau e ua pohe roa. ²⁷ Ua rave iho ra rā Ietu i tana rima, faatiā aè ra ia na, ua tiā noa mai ra o ia i niā.

²⁸ E tae mai ra Ietu i roto i te fare, ua ui huna atu ra tana mau pipi ia na: E aha i òre i tae ai ia mātou te temoni i rāpae? ²⁹ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E òre teie huru temoni e tae noa i rāpae, maori rā i te pure e te haapaeraa māa.

Te faaara faahou nei Ietu i to na pohe e to na tiā-faahou-raa

Māt 17.22-23; Rt Èv 9.43-45

³⁰ Faaruè iho ra rātou i taua vāhi ra, haere atu ra nā Tarirea. Te hinaaro ra hoì o ia e eiaha roa te taata ia ìte. ³¹ Te haapii ra hoì o ia i tana mau pipi, te nā ô atu ra ia rātou: E tuuhia te Tamaiti a te taata nei i te rima o te taata, e e taparahi pohe roa rātou ia na; e ia oti i te taparahihia ra, e tiā faahou ia o ia i niā i te ruì toru ra. ³² Aita rā rātou i ìte i te auraa i taua parau ra, e i mataù hoì ia ui atu ia na.

O vai tē hau aè i te rahi?

Māt 18.1-5; Rt Èv 9.46-48

³³ E tae atu ra o ia i Tāperenaumi, ua ui atu ra o ia ia rātou i roto i te fare: E aha ta òutou i mārō noa ia òutou iho i te èatiā ra? ³⁴ Māmū noa iho ra rā rātou, i mārō na hoì rātou iho i te aratiā ra i to rātou i hau i te rahi. ³⁵ Pārahi iho ra o ia i raro, ua parau atu ra i te Tino-àhuru-mā-piti ra, nā ô atu ra ia rātou: O te taata i hinaaro e ei mua o ia, ei hopeà roa o ia e tiā ai, e ei tāvini no rātou atoà. ³⁶ Ua rave atu ra o ia i te hoê tamaiti iti, ua tuu atu ra i rōpū ia rātou; ua rave atu ra hoì e ua hii iho ra, nā ô atu ra ia rātou: ³⁷ O tē ìte mai i te hoê tamaiti iti mai teie nei no to ù nei iōa, ua ìte mai ia ia ù; e o tē ìte mai ia ù ra, eere ia o vau anaè ra ta na i ìte mai ra, o ia atoà rā o tei tonono mai ia ù nei ra.

Te feiā e faaòhipa nei te iòà o Ietu

Rt Èv 9.49-50

³⁸ Ua parau mai ra Ioane ia na, nā ô mai ra: E Rapi, i hiò atu ra mātou i te hoê i te tātaïraa i te temoni i to òe iòà tei òre i pee mai ia tātou; e ua parau atu ra mātou ia na eiaha, no te mea aore o ia i pee mai ia tātou. ³⁹ Ua parau atu ra Ietu: Eiaha te reira e faaòrehia atu, aore roa hoì e taata e rave i te temeio i to ù nei iòà e faaìno vave mai ia ù. ⁴⁰ Eere o ia i to ô mai ra, no tātou ia.

⁴¹ O tē hōroà noa mai hoì i te hoê âuà pape na òutou no to ù nei iòà, no te mea no te Metia òutou, oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, e òre roa o ia e ère i ta na utuà.

Te mau tumu e hià ai

Māt 18.6-11; Rt Èv 17.1-2

⁴² Âreà te faaturori i te hoê i teie nei mau taata rii i faaroo mai ia ù nei, e huru maitaì aè o ia ia tāmuhia te hoê òfaì rahi mure i nià i tana âi, e ia taorahia o ia i raro i te tai. ⁴³ E te hapa ra òe i to rima, e tãpū ê atu; e maitaì hoì òe i te rima hoê ia tae i te ao ra, i te rima piti ia tae i te pō i roto i te auahi pohe òre ra [⁴⁴ te vāhi e òre e pohe to rātou tuà, e to rātou auahi e òre e tīnaihia]. ⁴⁵ E te hapa ra òe i to âvae, e tãpū ê atu; e maitaì hoì òe ia tae piriòì i te ao, i te âvae piti ia hurihia i te pō, i roto i te auahi pohe òre ra; [⁴⁶ te vāhi e òre e pohe to rātou tuà, e to rātou auahi e òre e tīnaihia]. ⁴⁷ E te hapa ra òe i to mata, e ôhiti ê atu, e maitaì hoì òe ia tae mata hoê i te pātireia o te Atua, i te mata piti ia hurihia i te auahi i te pō, ⁴⁸ te vāhi e òre e pohe to rātou tuà, e to rātou auahi, e òre e tīnaihia.

Māt 5.13; Rt Èv 14.34-35

⁴⁹ E hope roa hoì i te rapaauhia i te auahi, mai te mau tūtia atoà i rapaauhia i te miti ra. ⁵⁰ E mea maitaì te miti, ia määro rā te miti ra, e aha ta òutou ia faataitai? Ia vai ā te miti i roto ia òutou, e tãmau hoì i te hau òutou òutou iho.

Ta Ietu haapiiraa no te haapaeraa te tāne i tana vahine

Māt 19.1-9

10¹ Ua tià aè ra o ia i nià, haere atu ra i te pae Iutea, i te hiti Ioritāna ra. Ua taìruru faahou mai ra te taata ia na ra e ua haapii faahou atu ra o ia ia rātou, o ta na ia peu mau.

² Ua haere mai ra te mau fāritea ia na ra, ua ui mai ra ia na: E au ānei i te ture ia haapae te tāne i tana vahine? Rāmā mai ra ia na. ³ Ua parau atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: E aha ta Mōte parau i tuu mai ia òutou i te reira? ⁴ Ua parau mai ra rātou: Ua tià ia Mōte ia pāpaì mātou i te parau haapae, a tuu atu ai ia na. ⁵ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: No te marū òre o to òutou âau i pāpaì mai ai Mōte i te reira parau. ⁶ Âreà i te matamua ra, i te hāmaniraa i te mau mea atoà nei, i hāmani iho ra te Atua i te taata i te tāne hoê, e te vahine hoê. ⁷ E faaruè ai te tāne i tana metua tāne e tana metua vahine, a àti atu ai i tana vahine, ⁸ e e riro hoì rāua ei hoê. Eere atu ra rāua i te toopiti, hoê rā. ⁹ E i teie nei, ta te Atua i tāàti ra, eiaha te taata e faataa ê atu!

¹⁰ Ua ui faahou mai ra tana mau pipi ia na i roto ā i te fare i taua parau ra. ¹¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O tē haapae i tana vahine a faaipoipo ai i te tahi, ua faaturi ia o ia ia na. ¹² E ia haapae te vahine i tana tāne a faaipoipo ai i te tahi, ua faaturi atoà o ia.

Ietu e te mau tamarii rii

Māt 19.13-15; Rt Èv 18.15-17

¹³ Ua hōpoi mai ra rātou i te tamarii rii ia na ra, ia faatiàia atu o ia ia rātou. Ua àvau atu ra rā tana mau pipi i te feiā i hōpoi mai. ¹⁴ Ia ìte atu rā Ietu, ìnoìno atu ra, nā ô atu ra ia rātou: A tuu mai i te tamarii rii ia haere noa mai ia ù nei, e eiaha e tāpeàhia atu; mai ia rātou hoì to te pātireia o te Atua ra. ¹⁵ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, o tē òre e fārii i te pātireia o te Atua mai te tamaiti àruàru ra, e òre roa atu o ia e ò i reira. ¹⁶ Ua rave atu ra ia rātou, ua hii iho ra, ua tuu atu ra i tana rima i nià iho ia rātou, e ua faaora atu ra o ia ia rātou.

Ietu e te taata taoà rahi*Māt 19.16-30; Rt Èv 18.18-30*

¹⁷ E te haere atu ra o ia i nià i te aratià ra, te horo mai ra te hoê taata, ua tuu iho ra i te turi i raro i mua ia na, ua ui mai ra: E te Òrometua maitaì ra, e aha vau e noaa ai te ora mure òre? ¹⁸ Ua parau atu ra Ietu ia na: E aha òe i haamaitaì mai ai ia ù? O te Atua anaè ra tē maitaì. ¹⁹ Te ìte na òe i te ture: Eiaha e taparahi. Eiaha e faaturi. Eiaha e èiā. Eiaha e haavare. Eiaha e rave ìno. E faatura atu i to metua tāne e to metua vahine. ²⁰ Ua parau mai ra o ia ia na, nā ô mai ra: E te Òrometua, ua hope roa te reira i te haapaðhia e au mai to ù âpīraa mai ā. ²¹ Ua hiò atu ra Ietu ia na e ua aroha atu ra ia na, nā ô atu ra: Te toe ra te hoê mea ia òe: a haere a hoo atu i ta òe ra e hope roa aè, a hōpoi atu ai na te taata rii, e e taoà ta òe i te ao i reira; a haere mai ai, a rave ai i to tatauro, a pee mai ai ia ù. ²² Taiā atu ra o ia i te reira parau, haere atu ra mā te òto, e taoà rahi hoì ta na.

²³ Ua hiò atu ra Ietu e àti noa aè, ua parau atu ra i tana mau pipi: Te faaō taiàtā o te feiā taoà rahi i te pātireia o te Atua e!

²⁴ Hitimaùe atu ra te mau pipi i taua parau ra; ua parau faahou atu ra rā Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E te mau tamarii e, te faaō taiàtā o te feiā i tiàturi i te taoà i te pātireia o te Atua e! ²⁵ E faaō òhie aè te tāmera nā roto i te âpoo au, i te taata taoà ia faaō i te pātireia o te Atua ra. ²⁶ Rahi roa aè ra to rātou maere, nā ô aè ra rātou rātou iho: O vai iho rā hoì tē ora? ²⁷ Ua hiò atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E òre roa ia e tià i te taata, eita rā e òre i te Atua, e tià hoì te mau mea atoà nei i te Atua.

²⁸ Ua parau mai ra Pētero ia na: Inaha mātou, ua faaruè i te mau mea atoà e ua pee mai ia òe. ²⁹ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, aore roa e taata i faaruè i to na fare, e te mau taeaè, e te mau tuahine, e te metua tāne, e te metua vahine, e te vahine iho, e te mau tamarii, e te fenua, no ù e no te Èvaneria nei, ³⁰ e òre ai i te noaa ta na e hānere atu i teie nei ao, i te fare, i te taeaè, i te tuahine, i te metua vahine, i te tamarii, i te fenua, e te

hāmani ìno; e i te ao e fā mai nei, o te ora mure òre ia. ³¹ E rave rahi rā to mua e riro i muri, e to muri e riro i mua.

Te toruraa o to Ietu faaararaa i to na pohe e to na tià-faahou-raa

Māt 20.17-19; Rt Èv 18.31-34

³² E te haere noa ra rātou nā te èàtià i Ierutarema. E ua nā mua atu ra Ietu ia rātou i te haere. Ua maere iho ra rātou, e pee atu ra ia na mā te mataù. Ua ôpaì aè ra o ia i te Tino-àhuru-mā-piti ra i te hiti, faaite faahou atu ra ia rātou i te mau mea e roohia mai ai o ia ra, ³³ nā ô atu ra: Inaha, te haere nei tātou i Ierutarema, e e tuuhia te Tamaiti a te taata nei i te mau tahuà rarahi ra, e te mau pāpaì parau, e e faahapa mai rātou ia na ia pohe, e e pūpū atu hoì ia na i te Êtene ra. ³⁴ E tāhitohito mai rātou ia na, e e papaì mai, e tufa mai hoì i te huare i nià ia na, e e taparahi pohe roa mai hoì. E tià faahou mai rā o ia ia tae i te ruì toru.

Te aniraa a Iatōpo rāua o Ioane

Māt 20.20-28

³⁵ Ua haere mai ra nā tamarii a Tepetaio ra ia na, o Iatōpo rāua o Ioane, nā ô mai ra: E Rapi, te hinaaro nei māua ia faatià mai òe i ta māua e ani atu nei. ³⁶ Ua nā ô atu ra o ia ia rāua: E aha to òrua hinaaro ia faatià atu vau? ³⁷ Ua parau mai ra rāua ia na: Ia noaa ia òe to òe hinuhinu, ia pārahi te hoê o māua nei i to rima àtau, e te tahi i to rima àui. ³⁸ Ua parau atu ra Ietu ia rāua: Aita òrua i ìte i ta òrua i ani mai nei, e tià ia òrua ia inu i te âuà ta ù e fātata i te inu nei? E ia pāpetitohia i te pāpetito e pāpetitohia ai au nei? ³⁹ Ua nā ô mai ra rāua: E tià ia ia māua. Ua parau atu ra Ietu ia rāua: E inu mau ā òrua i te âuà ta ù e fātata i te inu nei, e e pāpetitohia òrua i te pāpetito e pāpetitohia ai au nei. ⁴⁰ Âreà tē pārahi i taù rima àtau e taù rima àui, eita ia e tià ia ù ia hōroà, maori rā no te feiā i haapaòhia ai ra.

⁴¹ E faaroo aè ra te Tino-àhuru ra, riri roa aè ra rātou ia Iatōpo rāua o Ioane. ⁴² Ua parau atu ra rā Ietu ia rātou e haere mai ia na ra, e ua nā ô atu ra: Ua ìte òutou e, te faahepo nei te hui mana o te mau fenua

i to rātou, e te feiā rarahi ra te mana ra ia i nià iho ia rātou. ⁴³ Eita rā e tià ia nā reira i roto ia òutou. O tē hinaaro rā i te faarahi i roto ia òutou na, ia riro ia o ia ei tāvini no òutou; ⁴⁴ e o tē hinaaro ia hau o ia ra, ei tāvini ia no òutou atoà na e tià ai. ⁴⁵ Aita atoà hoì te Tamaiti a te taata nei i haere mai ia tāvinihia to na, ei tāvini rā, e ia hōroà i to na ora ei hoo no te taata e rave rahi.

To Ietu faaoraraa i te taata matapō ra o Pare-Timaio

Māt 20.29-34; Rt Èv 18.35-43

⁴⁶ Ua tae atu ra rātou i Ierito, e i muri aè ra, ia haere ê o ia i Ierito, o ia e tana mau pipi, e te taata atoà e rave rahi, te pārahi ra te tamaiti a Timaio, oia hoì Pare-Timaio matapō ra, i te pae aratià, te ani ra i te taoà. ⁴⁷ E ìte aè ra o ia e, o Ietu i Nātareta ra, ua pii mai ra, nā ô mai ra: E te Tamaiti a Tāvita ra, e Ietu e, e aroha mai òe ia ù! ⁴⁸ E rave rahi tei aò atu ia na ia māmū o ia, rahi roa mai ra rā ta na pii: E te Tamaiti a Tāvita e, e aroha mai òe ia ù! ⁴⁹ Ua tià iho ra Ietu, ua faaue atu ra e parau atu ia na. Ua parau atu ra rātou i taua taata matapō ra, nā ô atu ra ia na: A faaitoito! A tià i nià, te parauhia mai ra òe e ana. ⁵⁰ Ua haapae atu ra o ia i tana àhu, tià aè ra i nià, haere mai ra ia Ietu ra. ⁵¹ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra ia na: Te hinaaro na òe ia aha atu vau ia òe? Ua parau mai ra taua matapō ra ia na: E Raponi, ia ora taù mata. ⁵² Ua parau atu ra Ietu ia na: A haere, ua ora òe i to faaroo. Ora iho ra tana mata i reira ra, e ua pee mai ra ia Ietu i te aratià ra.

To Ietu tomoraa i Ierutarema

Māt 21.1-9; Rt Èv 19.28-40; Ioa 12.12-16

11 ¹ E fātata mai ra Ierutarema ia rātou, tae atu ra i Pete-Fate e Pētānia i te mouà ra i Òriveta, ua tono aè ra o ia i e toopiti puè pipi a ana ra, ² nā ô atu ra ia rāua: A haere na òrua i terā aè ra òire iti, e ia tomo òrua i roto ra, e ìte òrua i te hoê pinia âtini, ua fētiihia, aore ā i pārahihia e te taata; e tātara, e pūtō mai i ô nei. ³ E ia parau noa mai te hoê taata ia òrua: «E aha òrua i rave ai?», e parau atu: «No te Fatu teie e tià ai, e na na ia e tuu noa mai i reira ra.»

⁴ Haere atu ra rāua e ìte atu ra i taua pinia âtini ra, te fētiihia ra i rāpaeàu mai i te pae ùputa, i te tiààtiraa i nā èàtià e piti ra, ua tātara iho ra rāua. ⁵ Ua nā ô mai ra te hoê pae o te feiā i tià noa i pihaì iho ra: E aha òrua e tātara ai i tenā na pinia? ⁶ Ua parau atu ra rāua ia rātou i ta Ietu i parau mai ia rāua ra; ua tuu noa mai ra rātou ia rāua ia rave noa na.

⁷ Ua pūtō mai ra rāua i taua pinia ra ia Ietu ra, tuu atu ra i to rāua àhu i nià iho, pārahi iho ra o ia i nià iho. ⁸ E e rave rahi tei hōhora i to rātou àhu i te èàtià; òòti atu ra hoì e tahi pae i te âmaa rii rāau, vauvau atu ra i te aratià. ⁹ E ua ùmere iho ra te feiā i haere nā mua e tei pee mai i muri iho, nā ô aè ra:

Hōtana!

Ia ora o ia tei haere mai mā te iòà o te Fatu!

¹⁰ Ia maitaì te pātireia o to tātou metua ra o Tāvita e fātata mai nei mā te iòà o te Fatu ra!

Hōtana i te raì teitei ra!

¹¹ I nā reira Ietu i te tomo i roto i Ierutarema e i roto i te hiero. E hope aè ra te mau mea atoà e àti noa aè i te hiòhia e ana, e no te mea ua ahiahi, haere ê atu ra o ia e te Tino-àhuru-mā-piti atoà i Pētānia.

Te tumu tute māa òre

Māt 21.18-19

¹² E ao aè ra, te hoì mai ra rātou mai Pētānia mai, porori iho ra o ia. ¹³ Hiò atu ra o ia i te hoê tute i te ātea ê, ua rauhia, haere atu ra e hiò i te māa i nià iho. E tae atu ra o ia i pihaì iho, aore roa e māa i ìtea, o te rau anaè ra, aita hoì i tae i te tau e para ai te tute ra. ¹⁴ Ua parau atu ra Ietu i taua tute ra, nā ô atu ra: Eiaha roa ei taata e àmu faahou i te māa no nià ia òe i teie nei! Te faaroo atu ra hoì tana mau pipi.

To Ietu tiahi-ê-raa i te feiā e hōhoo ra i roto i te fare pure

Māt 21.12-17; Rt Èv 19.45-46; Ioa 2.13-17

¹⁵ E tae mai ra rātou i Ierutarema. Tomo atu ra Ietu i roto i te hiero, ua tiahi atu ra i te feiā i hoo atu, e i te feiā i hoo mai i roto i te hiero

ra i rāpae; faatīòpa atu ra hoì i te mau ìri a te feiā hoo moni ra, e te mau pārahiraa o te feiā hoo ûûairaò ra. ¹⁶ E aore roa i tuu i te taata ia hōpoi i te fārii taoà nā roto i te hiero ra. ¹⁷ E ua haapii atu ra hoì o ia ia rātou, nā ô atu ra: Eere ānei ua pāpaihia:

E parauhia to ù nei fare e fare pureraa no te mau fenua atoà.

Riro noa iho nei rā ia òutou ei ana èiā.

¹⁸ E ìte aè ra te mau pāpai parau e te feiā tahuà rarahi; ua ìmi iho ra i te rāveà e pohe ai o ia; te mataù ra hoì rātou ia na, no te mea te maere anaè ra te taata atoà i ta na parau.

¹⁹ E ahiahi iho ra, haere atu ra o ia i rāpaeàu i taua òire ra.

Te parau o te tumu tute: te faaroo e te pure

Māt 21.20-22

²⁰ E ao aè ra, ia hoì rātou ra, hiò atu ra rātou i taua tute ra, ua maèhe roa mā te tumu atoà. ²¹ Ua manaò aè ra Pētero, ua nā ô atu ra ia na: E Rapi, inaha te tute ta òe i faaìno ra, ua maèhe roa.

²² Ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: Ei faaroo to òutou i te Atua. ²³ Oia mau teie ta ù e parau atu ia òutou nei, o te taata e parau noa atu i teie nei mouà: «Ia pee òe e ia tiria òe i raro i te tai; e aore roa i feàapiti to na âau, te manaò mau ra rā i ta na e parau ra, e tupu ia, e roaa ia ia na ta na e parau ra. ²⁴ E i teie nei, e faaite hua atu vau ia òutou: Te mau mea atoà ta òutou e ani ia pure ra, a manaò ai e noaa taua mau mea ra, e noaa ia ia òutou.

²⁵ E ia tià òutou i nià e pure, e e hapa ta òutou ia vētahi ê ra, a faaòre atu; ia faaòre atoà mai to òutou Metua i te ao ra i ta òutou hapa. [²⁶ Ia òre rā òutou ia faaòre i te hapa, e òre atoà to òutou Metua i te ao ra e faaòre mai i ta òutouhapa.]

Te mana o Ietu i te uiuiraahia

Māt 21.23-27; Rt Èv 20.1-8

²⁷ E tae faahou atu ra rātou i Ierutarema. E te hāhaere noa ra o ia i roto i te hiero, ua haere mai ra te mau tahuà rarahi, e te mau pāpai parau, e te feiā paari, ²⁸ ua nā ô mai ra ia na: O vai te tumu i rave ai

òe i teie nei mau mea? E na vai i tuu mai i te mana ia òe ei rave i taua mau mea nei? ²⁹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E ui atoà atu vau ia òutou i ta ù nei ui, e e faaite mai òutou ia ù, a faaite atu ai au ia òutou i te tumu i rave ai au i taua mau mea nei. ³⁰ O te pāpetito a Ioane nei, no te raì mai ānei, e na te taata ānei? A faaite mai ia ù. ³¹ Ua feruri iho ra rātou rātou iho, nā ô aè ra: Ia parau atu tātou e: «No te raì mai», e riro o ia i te parau mai e: «E aha iho ra òutou i òre i faaroo atu ai ia na?» ³² Ia parau rā tātou e: «Na te taata...» Te mataù ra rātou i te taata, ua ìte pāatoà hoì rātou e, e perofeta mau ā Ioane. ³³ Ua parau mai ra rātou ia Ietu, nā ô mai ra: Aita mātou i ìte. Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Eita atoà vau e faaite atu ia òutou i te tumu i rave ai au i taua mau mea nei.

Te parapore o te feiā faaàpu vine

Māt 21.33-46; Rt Èv 20.9-19

12 ¹ Ua parau parapore atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Ua âua iho ra te hoê taata i te âua vine. E tanu iho ra, ua ô iho ra i te neneïraa vine, faatià iho ra i te fare tiaïraa; tuu atu ra i te tiaï, haere atu ra i te tahi fenua ê. ² E tae aè ra i te tau mau ra, ua tonono mai ra i te hoê tāvini i te tiaï ô vine ra ia rave mai i te maa i taua ô vine ra. ³ Ua haru atu ra rā rātou ia na, papaï iho ra, faahoï atu ra ia na mā te faufaa òre. ⁴ Ua tonono faahou mai ra o ia i te tahi tāvini ā ia rātou ra, ua pēhi atu ra rātou ia na i te òfai e paruparu iho ra te upoo, faahoï atu ra ia na mā te rave-ino-rahi-hia. ⁵ Ua tonono faahou mai ra o ia i te tahi, e ua taparahi pohe roa rātou i te reira. E rave rahi ā hoì ta na i tonono, e ua papaï rātou i te tahi pae, e ua taparahi pohe roa ia vētahi. ⁶ E te hopeà iho ra, te toe ra tana tamaiti ôtahi, e here na na. Ua tonono atoà mai ra o ia ia na ia rātou ra, nā ô aè ra hoì o ia: «E riro rātou i te faatura mai i taù tamaiti!» ⁷ Ua parau rā taua mau tiaï ra rātou rātou iho: «O te taata âià teie, tātou e taparahi ia na, e e riro mai ia te fenua no tātou iho.» ⁸ Ua rave atu ra rātou ia na, taparahi pohe roa iho ra, faaruè atu ra i rāpae i taua ô vine ra. ⁹ E aha mai ra te fatu na na taua

ô vine ra? E riro o ia i te tii mai e taparahi pohe roa i taua mau tiaï ra, a tuu atu ai i te ô vine ia vētahi ê.

¹⁰ Aore ā òutou i taiò i te parau i pāpaihia ra e:

Te òfai i faaruèhia e te feiā patu fare ra, ua riro ia ei òfai tihi;

¹¹ na te Fatu te reira i rave, e te hiò nei tātou mā te ùmere?

¹² Hinaaro atu ra rātou e haru ia na, te mataù ra rā rātou i te taata. Ua ìte hoì rātou e no rātou te parapore ta na i parau ra. Vaiiho atu ra ia na, haere atu ra.

Te taoà àufau ia Taitara

Māt 22.15-22; Rt Èv 20.20-26

¹³ Ua tonono mai ra rātou i e toofanu mau fāritea e to te pupu o Herota ia na ra, ei rāmā atu ia na i ta na ra parau. ¹⁴ E tae mai ra rātou, ua nā ô mai ra ia na: E te Òrometua e, ua ìte mātou e, e taata parau-tià òe, e aore o òe mataù i te taata; e òre hoì òe e haapaò noa atu i te huru o te taata; te haapii nei rā òe i te parau a te Atua mā te haavare òre. E au ānei i te ture ia hōpoi i te taoà àufau na Taitara, e e òre ānei?

¹⁵ E hōpoi ānei mātou? E eiaha ānei? Te ìte ra rā o ia i ta rātou haavare, e ua parau atu ra ia rātou: E aha òutou i rāmā mai ai ia ù? A hōpoi mai i te hoê moni veo ia ìte atu vau. ¹⁶ Ua hōpoi mai ra rātou i te hoê moni veo, ua ui atu ra o ia ia rātou: No vai teie nei hohoà e teie nei parau? Ua nā ô mai ra rātou ia na: No Taitara. ¹⁷ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E tuu atu i ta Taitara ra ia Taitara, e ta te Atua ra, e tuu atu ia i te Atua. Ua maere iho ra rātou ia na.

Te tahi uiraa no te tià-faahou-raa

Māt 22.23-33; Rt Èv 20.27-38

¹⁸ Ua haere mai ra te mau tātutea ia na ra, o tei parau ra e aita e tià-faahou-raa. Ua ui mai ra rātou ia na, ô mai ra: ¹⁹ E te Òrometua, i tuu mai Mōte i te parau ia mātou, E ia pohe te tuaana o te hoê taata, te ora ra tana vahine aore e tamarii, e faaipoipo te taeàe i tana vahine ra, a haafānautama ai i te tamarii na tana tuaana. ²⁰ Toohitu hoì tamarii tamaroa i te hoê fētii. E faaipoipo iho ra te matahiapo i

te vahine, e pohe atu ra mā te tamarii òre. ²¹ Ua faaipoipo iho ra hoì te toopiti ia na, e pohe atu ra, aore atoà a ana e tamarii. Ua nā reira atoà hoì te tootoru, ²² e ua faaipoipo rātou atoà toohitu ia na, e aore ā e tamarii. E te hopeà iho ra, pohe atoà atu ra taua vahine ra. ²³ E ia tae i te tià-faahou-raa ra, ia tià mai rātou ra, e riro o ia ei vahine na vai i taua toohitu ra, e vahine hoì o ia na rātou atoà?

²⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Eere ānei teie i te mea i hape ai òutou, o to òutou ìte òre i te parau i pāpāhia ra, e te mana o te Atua? ²⁵ Ia tià faahou hoì te taata mai te pohe mai ra, e òre ia e faaipoipo, e òre hoì e hōroà e faaipoipo; e au rā rātou i reira i te mau merahi o te ao ra. ²⁶ Āreà te ora-faahou-raa o tei pohe ra, aita ā òutou i taiò i roto i te puta a Mōte e, i parau mai te Atua ia na i roto i te pū àihere ra e: O vau te Atua no Àperahama, e te Atua no Ìtaata, e te Atua hoì no Iatōpa! ²⁷ Eere te Atua i te Atua no te feiā pohe, no te feiā ora rā. E i teie nei, e hape rahi to òutou.

Te parau rahi o te ture ra

Māt 22.34-40; Rt Èv 10.25-28

²⁸ Ua haere mai ra te hoê pāpāi parau i pihai iho, i faaroo na i ta rātou paraparauraa, e ìte aè ra hoì i te tià o ta na parauraa atu ia rātou, ua ui mai ra ia na: Tei hea na te parau rahi o te ture ra? ²⁹ Ua parau atu ra Ietu ia na: Teie te parau rahi o te ture ra: E faaroo mai, e Ìteraèra e! O Iehova to tātou Atua, hoê hoì Iehova. ³⁰ E e hinaaro òe i to Atua ia Iehova mā to âau atoà, e mā to vārua atoà, e mā to manaò atoà, e mā to pūai atoà. O te parau teie i hau i mua. ³¹ E mai te reira atoà hoì te piti: E aroha atu òe i to taata tupu mai to aroha ia òe iho na. Aita atu ā parau e hau i te reira.

³² Ua parau mai ra taua pāpāi parau ia na ra: Oia mau, e te Òrometua; e parau-tià ta òe i parau mai nei: Hoê roa hoì Atua e aita atu, o ia anaè ra, ³³ E tē hinaaro atu ia na mā te âau atoà, e mā te ìte atoà, e mā te vārua atoà, e mā te pūai atoà, e tē aroha i te taata tupu mai to na aroha ia na iho ra, e rahi ia i tei hōpoiha ia pau tāatoà i te auahi, e te mau tūtia atoà ra. ³⁴ E ìte aè ra Ietu e, e parau-tià ta

na i parau mai ra, ua parau atu ra o ia ia na: Aore òe i ātea ê atu i te pātireia o te Atua ra.

E aita roa atu e taata i ui faahou i te ui ia na mai reira mai ā.

Te Metia e o Tāvita

Māt 22.34-40; Rt Èv 10.25-28

³⁵ Ua parau atu ra Ietu ia rātou ia na i haapii i roto i te hiero ra, nā ô atu ra: E aha te mau pāpaì parau i parau ai e, e riro te Metia ei tamaiti na Tāvita? ³⁶ O Tāvita iho hoì tei parau mā te Vārua Maitaì ra e:

Ua parau atu ra Iehova i taù Fatu:

E pārahi òe i taù rima àtau nei,

e ia faariro vau i to mau ènemi ei taahiraa âvae no òe.

³⁷ E i teie nei, o Tāvita iho tei parau ia na e, e Fatu no na; e aha rā hoì o ia e riro ai ei tamaiti na na?

Te faaroo ra te taata rii ia na mā te pōpou.

E ara i te mau pāpaì parau

Māt 23.1-36; Rt Èv 20.45-47

³⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou i te haapiiraa ra: E ara i te mau pāpaì parau i hinaaro i te àhu haapereue a hāhaere ai, e ia arohahia i te vāhi taata, ³⁹ e te pārahiraa maitataì i roto i te mau tunato ra, e te vāhi teitei i te àmuraa māa ra; ⁴⁰ o tei rave pau roa i ta te fētii o te mau vahine ìvi ra, e tei haamaoro i te pure ei tāpoì. E pohe rahi roa atu ia to rātou.

Te hōroà a te vahine ìvi

Rt Èv 21.1-4

⁴¹ E te pārahi ra Ietu i mua iho i te Piha Vairaa Taoà ra, hiò atu ra i te taata i te tuuraa i te moni i roto i taua vairaa ra. E rave rahi te feiā taoà i tuu i te moni rahi i roto. ⁴² Ua haere mai ra te hoê vahine taoà òre, e ìvi, ua tuu mai ra i e piti repeta i roto, oia te toterāne hoê ra.

⁴³ Ua parau atu ra Ietu i tana mau pipi, nā ô atu ra ia rātou: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e rahi ta teie nei vahine ìvi taoà òre i

tuu i roto i te Puèraa Taoà nei i ta rātou atoà, ⁴⁴ e tiàhapa hoì no ta rātou taoà rahi ta rātou i tuu i roto, âreà o ia ua hope roa a ana taoà rii navaì òre i te tuuhia e ana i roto.

Te vāvāhiraahia te hiero

Māt 24.1-3; Rt Èv 21.5-7

13 ¹ E te haere atu ra o ia i rāpaeàu i te hiero, ua nā ô mai ra te hoê pipi ia na: E Rapi, inaha te huru o teie nei mau òfaì e te fare i te rarahi! ² Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Te hiò na òe i teie nei mau fare rarahi? E hope roa ia i te hurihia i raro, e òre roa e toe te hoê òfaì i nià iho i te tahi.

Te mau tāpaò faaararaa i te tau hopeà

Māt 24.4-8; Rt Èv 21.8-11

³ E i muri aè ra, te pārahi ra o ia i nià i te mouà ra i Òriveta i nià aè i taua hiero ra, ua ui huna mai ra Pētero, e Iatōpo, e Ioane, e Àneterea ia na, nā ô mai ra: ⁴ E faaìte mai òe ia mātou i te tupuraa i taua mau mea ra? E e aha te tāpaò e ìte ai e, ei reira e hope ai taua mau mea ra i te tupu?

⁵ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E ara hoì ia òutou o tē haavarehia e te taata. ⁶ E rave rahi hoì tē haere mai mā to ù nei iòà, e te nā ôraa mai e: «O vau te Metia!», e rave rahi hoì tē vare. ⁷ E ia faaroo òutou i te parau tamaì ra, e te àueue roo tamaì, eiaha e àehuehu; ia tupu hoì te reira e tià ai, aita rā i fātata te hopeà i reira. ⁸ E tià mai hoì te tahi fenua e àro mai i te tahi fenua, e te tahi pātireia e àro mai i te tahi pātireia; e e àueue te fenua i terā vāhi, i terā vāhi, e te oè, e te tiàrepu. O te matamehà i o te àti.

Māt 10.17-22; Rt Èv 21.12-17

⁹ E ara rā ia òutou iho. E tuu hoì rātou ia òutou i mua i te mau Tuneteri ra, e e papaìhia òutou i roto te mau tunato ra. E no ù nei e arataìhia ai òutou i mua i te aro o te mau tāvana e te hui arii; ei ìte no rātou. ¹⁰ E mata na rā te Èvaneria i te faaìte-haere-hia i te mau fenua atoà nei. ¹¹ E ia arataì rātou ia òutou e pūpū atu i te feiā haavā

ra, eiaha e ahoaho ātea noa, eiaha hoì e nā mua i te ìmi i te parau ia parau, e te faaìtehia mai rā ia òutou i reira ra tē parau; eere hoì o òutou tē parau, o te Vārua Maitai rā.

¹² E pūpū hoì te tuaana i te teina ia pohe, e te metua i te tamaiti; e tiā mai hoì te tamarii e rave i to rātou mau metua ia pohe. ¹³ E e ririhia mai òutou e te taata atoà i to ù nei iòà; o tē mau māite rā e tae noa atu i te hopeà ra, o tē ora ia.

Te hoê àti rahi

Māt 24.15-22; Rt Èv 21.20-24

¹⁴ Ia hiò rā òutou i taua mea riàrià faaano ra, i parauhia e te perofeta ra e Tāniera, i te tiàraa i te vāhi au òre ra (e tei taiò ra, a haapaò!), te feiā i Iutea ra, a horo rātou i te mouà i reira; ¹⁵ e to nià iho i te fare, eiaha o ia e pou nā roto i te fare, eiaha atoà e tomo i roto a hōpoi ai i te tahi taoà i rāpae i taua fare no na ra; ¹⁶ e te taata i roto i te âua ra, eiaha atoà e hoì mai a rave ai i to na àhu. ¹⁷ Âreà te mau vahine hapū e tē faaòte i te tamarii i te reira ànotau, a tae hoì rātou!

¹⁸ E tenā na, e pure òutou ia òre to òutou mehoraa ia riro i te tau vero ra! ¹⁹ E pohe rahi hoì to te reira mau mahana, aore ā ia pohe mai te matamua mai ā i te mau mea atoà ta te Atua i hāmani ra, e e òre ā hoì e au te tahi pohe a muri atu. ²⁰ Ahiri te Fatu i haapaò ia maoro atu ā taua tau ra, e òre roa te hoê taata e ora, no te feiā i maitihia rā ta na i maiti ra, i haapotohia ai e ana taua ànotau ra.

Māt 24.23-25

²¹ E ia parau mai te taata ia òutou i reira: «Inaha, teie te Metia», e, «Inaha, terā», eiaha e faaroo atu. ²² E tupu hoì te Metia haavare e te perofeta haavare, a tuu mai ai i te tāpaò e te piri, e ia vare atoà atu te feiā i maitihia ra, ahiri e vare. ²³ E tenā na, e ara ia òutou! Inaha, ua faaite ātea atu hoì au ia òutou i teie atoà nei mau mea.

Te haereà mai o te Tamaiti a te taata

Māt 24.29-31; Rt Èv 21.25-28

²⁴ Ia tae rā i taua ànotau ra, i muri aè i taua pohe ra,

e haapōurihia ai te mahana, e e òre hoì te marama e ànaàna mai,
²⁵ e maìri mai hoì te mau fetià o te raì ra, e te mau mea mana o te raì ra, e ueuehia ia.

²⁶ Ei reira rātou e ìte ai i te Tamaiti a te taata i te haereà mai i nā roto i te ata, mā te mana rahi e te hanahana. ²⁷ Ei reira o ia e tono ai i tana ra mau merahi, e haaputu mai i to na ra feiā i mātīhia, no nā âpoo matai e maha ra, no te hopeà mai o te raì e te fenua ra.

Te parapore o te tumu tute

Māt 24.32-36; Rt Èv 21.29-33

²⁸ E i teie nei, ia ìte òutou i te tahi parapore i te tute nei. E ia ôteo te ômou rii e mahora aè ra te rau, ua ìte ia òutou e ua fātata te àuhune i reira. ²⁹ Oia atoà i teie nei, ia hiò òutou i taua mau mea nei, ua fātata ia i reira tei te pae ùputa ia, ia ìte hoì òutou.

³⁰ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre e mou teie nei uì, e hope ai teie nei mau mea atoà i te tupu. ³¹ E mou te raì e te fenua, e òre roa rā ta ù parau e mou.

O te Atua anaè tei ìte i te tau hopeà

³² Âreà te reira mahana e te reira hora, e òre roa te hoê e ìte; e òre hoì te mau merahi o te raì, e òre atoà te Tamaiti, maori rā o te Metua anaè ra.

Māt 25.13-15; Rt Èv 19.12-13

³³ E haapaò maitai, e faaitoito, e e pure, aita hoì òutou i ìte i taua tau ra.

³⁴ E au hoì te Tamaiti a te taata nei i te hoê taata i haere i te fenua ê, o tei vaiiho i to na fare, e poroì iho ra i to na mau tāvini, tuu iho ra i te taata atoà i ta na òhipa, e poroì iho ra hoì i te tiaì ôpani ra e faaitoito. ³⁵ E tenā na, e faaitoito atoà òutou, aore hoì òutou i ìte i te hora e tae mai ai te taata fare: ei te ahiahi ra, ei te tuìraa pō ra, ei te àaoaraa moa ra, ei te poìpoì. ³⁶ O tē pūdōi noa mai o ia, e roohia mai ua taòto òutou. ³⁷ E ta ù e parau atu ia òutou na, o ta ù ia parau i te taata atoà: E faaitoito!

Te ôpuaraa ìno i nià ia Ietu*Māt 26.1-5; Rt Èv 22.1-2*

14¹ E ruì piti toe i te ôroà ra i te Pāta e te māa faahōpue-òre-hia ra. Te ìmi ra te mau tahuà rarahi e te mau pāpai parau i ta rātou rāveà paari e noaa ai Ietu ia rātou, ia taparahi pohe roa rātou ia na.
² Ua nā ô rā rātou: Eiaha i te ôroà nei, o te nane noa hoì te taata.

Te faatāvairaa i Pētānia*Māt 26.6-13; Rt Èv 7.36-50; Ioa 12.1-8*

³ E tei Pētānia o ia i te àmuraa māa i te fare o Timona rēpera ra, ua haere mai ra te hoê vahine mā te piha àrapata e monoì narati, e mea taoà rahi; vāhi iho ra o ia i te piha, nīnii mai ra i nià i tana upoo.
⁴ Te riri ra e tahi pae i roto ia rātou iho, e ua na ô aè ra: E aha i haamāuàhia ai teie nei monoì? ⁵ E hoona roa hoì nā moni veo e toru hānere e tiàhara atu a hōpoi atu ai na te taata rii. Tiòtìdò atu ra rātou ia na. ⁶ Ua parau atu ra rā Ietu: Vaiiho noa atu ia na, e aha òutou i haapeàpeà atu ai ia na? E rāveà maitaì ta na i rave iho ia ù nei. ⁷ E tià mau ā hoì te taata rii i roto ia òutou, e ia hinaaro ra, e tià ia ia òutou ia hāmani maitaì atu ia rātou. O vau nei rā, e òre ia e mau io òutou nei. ⁸ Ua rave hoì o ia i te vāhi i tià ia na; ua faatāvai ātea noa o ia i taù tino no to ù nei tanuraa. ⁹ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, i te mau vāhi atoà e parauhia ai teie nei Èvaneria e àti noa aè teie nei ao, e parau-atoà-hia ia ta teie nei vahine i rave nei ei faatura atu ia na.

To Iuta faaineineraa e tuu ia Ietu*Māt 26.14-16; Rt Èv 22.3-6*

¹⁰ Haere atu ra te hoê o te Tino-àhuru-mā piti ra, o Iuta Ìtatariota, i te feiā tahuà rarahi ra, ia tuu atu o ia ia Ietu ia rātou ra. ¹¹ E ìte aè ra rātou, òaàa atu ra, e ua parau mai ra e hōroà mai i te moni na na. Ua ìmi atu ra o ia i te rāveà au ia tuu atu o ia ia na.

To Ietu e tana mau pipi àmuraa i te Pāta

Māt 26.17-19; Rt Èv 22.7-13

¹² E tae aè ra i te mahana matamua o te māa faahōpue-òre-hia ra, e pātia ai rātou i te Pāta ra, ua nā ô mai ra tana mau pipi ia na: E haere mātou i hea faanahonaho ai i te Pāta ia àmu òe? ¹³ Ua tonu atu ra o ia i e toopiti puè pipi a ana ra, nā ô atu ra ia rāua: A haere i roto i te òire, e fārerei mai te hoê taata ia òrua mā te fārii pape; a pee atu òrua ia na, ¹⁴ e te vāhi ta na e tomo ra, e parau atu òrua i te taata fare: Te parau mai ra te Òrometua: Tei hea te piha no te manihini, ei àmuraa Pāta na ù e taù mau pipi atoà? ¹⁵ E na na e faaite mai ia òrua i te hoê piha rahi, tei nià, ua àtuàtu: ei reira faanahonaho ai na tātou. ¹⁶ Haere atu ra taua puè pipi na na ra i roto i te òire, roohia atu, oia mau atu ra ta na i parau mai ia rāua ra; ua faanahonaho iho ra rāua i te Pāta.

Māt 26.20-25; Rt Èv 22.21-23; Ioa 13.21-26

¹⁷ E ahiahi atu ra, ua haere mai ra o ia mā te Tino-àhuru-mā-piti atoà. ¹⁸ E te àmu ra rātou i taua àmuraa māa ra, ua parau atu ra Ietu: Oia mau, e parau atu vau ia òutou e, e riro mau te hoê o òutou e àmu atoà i te māa nei, i te tuu ia ù. ¹⁹ Tupu atu ra to rātou òto, e ua ui tātaïtahi mai ra rātou atoà ia na e: O vau ānei? ²⁰ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: No te Tino-àhuru-mā-piti na, o te taata e uhi âpipiti to māua rima i roto i te âuà nei. ²¹ Te haere nei ā hoï te Tamaiti a te taata nei, i tei pāpaihia no na ra, âreà te taata na na e tuu i te Tamaiti a te taata nei, a tae hoï o ia! E mea maitaï i te reira taata ahiri aita roa i fānau.

Te Ôroà a te Fatu

Māt 26.26-29; Rt Èv 22.15-20; ITō 11.23-26

²² E te àmu ra rātou, ua rave iho ra Ietu i te pāne, e oti aè ra te haamaitaï i te Atua, vāvāhi iho ra, tuu atu ra ia rātou ra, nā ô atu ra: A rave, a àmu, o taù tino teie. ²³ Ua rave iho ra o ia i te âuà, e oti aè ra te haamaitaï i te Atua, ua tuu atu ra ia rātou ra, e ua inu iho ra

rātou atoà. ²⁴ Ua nā ô atu ra o ia ia rātou: O taù toto teie, no te faufaa âpī i haamaniihia no te taata e rave rahi. ²⁵ Oia mau, e parau atu vau ia òutou e, e òre mau vau e inu faahou i to roto i te vine, e tae noa atu i te mahana e inu ai au i te mea hou i te pātireia o te Atua ra.

Te faaara nei Ietu e e huna Pētero ia na

Māt 26.30-35; Rt Èv 22.31-34; Ioa 13.36-38

²⁶ E oti aè ra te himene, haere atu ra rātou i rāpae, i te mouà ra i Òriveta. ²⁷ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: I teie nei ruì e maheaitu ai òutou atoà ia ù. Ua oti hoì i te pāpaihia e:

E tāiri au i te tiaì māmoe, e e pūrara ê te māmoe.

²⁸ Ia tià faahou mai ra rā vau, e nā mua vau ia òutou i te haere i Tarirea. ²⁹ Ua parau mai ra Pētero ia na: Maheaitu noa ā rātou atoà nei, e òre roa vau. ³⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: Oia mau, e parau atu vau ia òe, âùanei mau, i teie nei ā ruì, eita e tae i te piti o te àaoaraa moa, e taìtoru ai to òe hunaraa ia ù. ³¹ Ua parau ûàna roa mai ra rā o ia, nā ô mai ra: Pohe noa atu ā vau i ô na ia òe na, e òre roa vau e huna ia òe. E ua nā reira hoì rātou atoà.

Te pure a Ietu i Tetetemāne

Māt 26.36-46; Rt Èv 22.39-46

³² E tae atu ra rātou i te hoê vāhi, o Tetetemāne te iòa, ua parau mai ra o ia i tana mau pipi: E pārahi òutou i ô nei, ia pure au. ³³ Ua arataì atoà atu ra o ia ia Pētero, e ia Iatōpo, e ia Ioane. E roohia iho ra o ia e te riàrià e te māuiui rahi. ³⁴ Ua parau mai ra ia rātou: Ua àti roa taù vārua i te māuiui rahi pohe. E pārahi òutou i ô nei, e ara. ³⁵ Haere atu ra o ia i mua iti iho, tipapa iho ra i raro i te repo, pure iho ra, e ia tià rā, ia faaorahia o ia i taua hora ra. ³⁶ Nā ô atu ra: E Àpa, e taù Metua, e tià te mau mea atoà ia òe; e hōpoi ê atu i teie nei âuà. Ia tupu rā to òe hinaaro, eiaha to ù. ³⁷ Ua hoì mai ra o ia, e roohia mai te taòto ra rātou, ua nā ô mai ra ia Pētero: E Timona, te taòto na òe! Aore aè ra i tià ia òe te ara i te hora iti hoê nei! ³⁸ E ara e e pure hoì, ia òre òutou ia roohia e te àti. Ua tià hoì i te vārua, e paruparu rā to te tino.

³⁹ Haere faahou atu ra o ia e pure, hoê ā pure. ⁴⁰ E ia hoì faahou mai o ia ra, roohia mai te taòto ra rātou, ua teimaha hoì to rātou mata, e aore rātou i ìte i te parau ia parau atu ia na. ⁴¹ Ua hoì mai ra o ia, o te toru ia, nā ô mai ra ia rātou: E taòto noa atu tenā, e ia aa māite! A tirā roa ra. Ua tae i te hora; inaha, ua tuuhia te Tamaiti a te taata nei i te rima o te feiā hara. ⁴² A tià, mai haere tātou; inaha, te fātata mai nei tē tuu ia ù nei.

To Ietu haruraahia

Māt 26.47-56; Rt Èv 22.47-53; Ioa 18.2-12

⁴³ E i reira ra, aita ā i oti taua parau na na ra, o Iuta mai ra, te hoê o te Tino-àhuru-mā-piti ra, mā te tiàà rahi atoà, mā te òè e te ômore, i tonohia mai e te mau tahuà rarahi, e te mau pāpaì parau, e te feiā paari ra. ⁴⁴ Ua tuu na hoì taua haavare ra i te tāpaò ia rātou: E o te taata ta ù e hoì ra, o ia ia; o tē haru ia, a arataì atu ai mā te itoito. ⁴⁵ E tei te taeraa mai o ia ra, haere atu ra ia na ra, nā ô atu ra: E Rapi! E ua hoì atu ra ia na. ⁴⁶ Ua rave mai ra to rātou rima i nià ia na, haru mai ra. ⁴⁷ Ua unuhi aè ra te hoê o rātou i pihai iho ra i te òè, tairi atu ra i te tāvini o te tahuà rahi ra, motu ê atu ra to na tarià.

⁴⁸ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra ia rātou: I haere mai òutou e rave ia ù mā te òè e te ômore, mai te haruraa èiā ra? ⁴⁹ E tià vau i roto ia òutou i te mau mahana atoà, i te haapiiraa i roto i te hiero, e aore òutou i rave mai ia ù. Ua tupu rā te parau i pāpaìhia ra i teie.

⁵⁰ Ua faaruè iho ra rātou atoà ia na, maùe atu ra. ⁵¹ Ua pee mai ra te hoê taata āpī ia na, mā te àhu pū i nià iho ia na. Ua haru mai ra te mau faèhau ia na, ⁵² faaruè iho ra o ia i to na àhu, horo tahaa noa atu ra.

Te tuuraahia Ietu i mua i te Tuneteri

Māt 26.57-58; Rt Èv 22.54-55,63-71; Ioa 18.13-15

⁵³ Ua arataì atu ra rātou ia Ietu i te tahuà rahi ra, ua putuputu hoì te mau tahuà rarahi atoà, e te feiā paari, e te mau pāpaì parau i reira. ⁵⁴ Ua pee atu ra Pētero ia na i muri ê atu, e tae atu ra i te àumoa

i te fare o te tahuà rahi ra. Pārahi iho ra e te mau tāvini atoà, i te haamāhanahanaraa ia na iho i te auahi.

Māt 26.59-68; Rt Èv 22.63-71; Ioa 18.19-24

⁵⁵ Te ìmi ra te mau tahuà rarahi, e to te Tuneteri atoà i te ìte ia Ietu, ia faahapa atu rātou ia na ia pohe, aita rā i ìtea; ⁵⁶ e rave rahi hoì tei tuu mai i te parau haavare ia na, aore rā ta rātou parau i tià. ⁵⁷ Ua tià aè ra e toofanu, ua tuu mai ra i te parau haavare ia na, nā ô mai ra: ⁵⁸ Ua ìte mātou ia na i te parauraa e: «E vāvāhi au i teie nei hiero i hāmanihia e te rima nei, e ua ruì toru anaè, ua faatià ia vau i te tahi aore i hāmanihia e te rima.» ⁵⁹ E aita atoà ta rātou parau i tià i reira. ⁶⁰ Ua tià aè ra te tahuà rahi ra i rōpū, ua ui mai ra ia Ietu, nā ô mai ra: Eita òe e parau mai i ta teie nei mau taata e parau ia òe nei? ⁶¹ Te māmū noa ra rā o ia, aore roa i parau noa atu. Ua ui faahou mai ra te tahuà rahi ia na, nā ô mai ra: O te Metia ānei òe, te Tamaiti a tei Haamaitaìhia ra? ⁶² Ua parau atu ra Ietu: O vau ia. E e ìte òutou i te Tamaiti a te taata i te pārahiraa i te rima àtau o te Atua mana, e te haereraa mai nā roto i te ata o te raì ra. ⁶³ Ua hāhae iho ra taua tahuà rahi ra i to na àhu, nā ô atu ra: E aha atu ā to tātou ìte? ⁶⁴ Ua ìte aè nei òutou i ta na faainaina Atua. E aha to òutou na manaò? Ua parau faahapa mai ra rātou atoà ia na, e e au ia na te pohe.

⁶⁵ Ua tufa atu ra te tahi pae i te huare i nià ia na, haapūroù atu ra te tahi pae i tana mata, e ua moto atu ra ia na, nā ô atu ra: A haaperofeta mai na ia òe na! Ua pōàra atu ra te mau tāvini i te pāpārià.

To Pētero hunaraa ia Ietu

Māt 26.69-75; Rt Èv 22.56-62; Ioa 18.17,25-27

⁶⁶ Te pārahi noa ra Pētero i raro i roto i te àumoa, ua haere mai ra te hoè tāvini vahine no taua tahuà rahi ra. ⁶⁷ E ìte atu ra o ia ia Pētero i te haamāhanahanaraa ia na iho, ua tiàtonu atu ra o ia ia na, nā ô atu ra: I reira atoà hoì òe ia Ietu i Nātareta ra. ⁶⁸ Ua huna iho ra rā o ia, nā ô mai ra: Aore au i ìte, aita atoà hoì au i ìte i ta òe e parau mai na. Haere atu ra o ia i rāpaeàu i te ùputa ra. Ua àaoa iho ra te moa.

⁶⁹ Ua hiò faahou atu ra te tāvini vahine ra ia na, e ua parau aè ra i te feiā i tiā i pihai iho ra: No rātou atoà teie taata. ⁷⁰ Ua huna faahou iho ra o ia. E maoro iti aè ra, ua parau mai ra te feiā i tiā i pihai iho ra ia Pētero: No rātou mau ā òe, e taata Tarirea hoì òe na, te au ra hoì to reo. ⁷¹ Ua ànatema iho ra o ia i reira ra mā te tapu, nā ô atu ra: Aore au i ìte i tenā na taata ta òutou e parau na. ⁷² Ua àaoa iho ra te moa, o te piti ia o te àaoaraa, ua manaò iho ra Pētero i te parau a Ietu i parau mai ia na ra: E òre e tae i te piti o te àaoaraa moa, e taìtoru ai o òe hunaraa ia ù. Ua manaò iho ra o ia i te reira mā te òto.

Te tuuraahia Ietu i mua ia Pirato

Māt 27.1-2,11-14; Rt Èv 23.1-5; Ioa 18.28-38

15 ¹ E poiò poi roa aè ra, ua âpoo iho ra te mau tahuà rarahi, e te feiā paari, e te mau pāpai parau, e te Tuneteri atoà, ua ruuruu iho ra ia Ietu, hōpoi atu ra e tuu atu ra ia na ia Pirato ra.

² Ua ui mai ra Pirato ia na: O te arii ānei òe o te Âti-Iuta? Ua parau atu ra o ia ia na: Oia mau ta òe e parau mai na. ³ E rave rahi ta te mau tahuà rarahi pariraa mai ia na. ⁴ Ua ui faahou mai ra Pirato ia na: Eita òe e parau noa atu? Inaha te rahi i te mau mea ta rātou e pari mai ia òe nei! ⁵ Aita roa rā Ietu i parau faahou atu, maere noa iho ra Pirato.

To Ietu utuàraahia i te pohe

Māt 27.15-26; Rt Èv 23.13-25; Ioa 18.39-19.16

⁶ Ua mātarō o ia i te reira ôroà i te tuu atu ia rātou ra i te hoê taata tāpeàhia, ta rātou i hinaaro ra. ⁷ Te vai-tāpeà-hia ra te hoê taata o Parapa te ià, o ia e o vētoofanu i faatupu atoà i te tiàrepu ôrure hau, e i taparahi na hoì i te taata i taua tiàrepuraa ra. ⁸ Ua pii noa atu ra taua feiā rahi atoà ra i te aniraa atu ia Pirato i ta na i mātarō i te tuu mai ia rātou ra. ⁹ Ua parau mai ra Pirato ia rātou, nā ô mai ra: O te arii ānei o te Âti-Iuta nei ta ù e tuu atu ia òutou na? ¹⁰ Ua ìte hoì o ia e, no te fei i tuu mai ai te mau tahuà rarahi ia na. ¹¹ Ua fafau atu ra rā te mau tahuà rarahi i te taata, e ani ia tuu mai o ia ia Parapa, eiaha

ia Ietu. ¹² Ua parau faahou mai ra Pirato ia rātou, nā ô mai ra: E aha hoì to òutou hinaaro ia ù ia Ietu, ta òutou e parau na e o te Arii o te Âti-Iuta? ¹³ Ua pii faahou atu ra rātou: E faatatauro atu ia na! ¹⁴ Ua ui mai ra Pirato ia rātou: I te aha hoì, e aha ta na hara i rave? Rahi roa atu ra rā ta rātou pii: E faatatauro atu ia na!

¹⁵ E no te mea te hinaaro ra Pirato i te haamauruuru i te taata, ua tuu mai ra ia Parapa ia rātou ra, e oti aè ra Ietu i te papaìhia e ana, ua tuu mai ra ia na ia faatataurohia.

To Ietu tāhitohitoraahia e te mau faèhau

Māt 27.27-31; Ioa 19.2-3

¹⁶ Ua arataì atu ra te mau faèhau ia na i roto i te vāhi i parauhia ra, e peraitōrio; haaputu iho ra te pupu faèhau atoà i reira. ¹⁷ Ua faaàhu atu ra ia na i te àhu ùra, ua haùne iho ra i te hoê hei rāau taratara, tuu atu ra i nià iho i tana upoo. ¹⁸ Ua nā ô atu ra ia na: Ia ora na, e te Arii o te Âti-Iuta! ¹⁹ Ua papaì atu ra rātou i tana upoo i te âèho, tufa atu ra i te huare i nià ia na, tuu iho ra i te turi i raro, tāhopu atu ra ia na. ²⁰ E oti aè ra ta rātou tāhitohitoraa atu ia na, ua ìriti aè ra rātou i taua àhu ùra ra, faaàhu atu ra ia na i to na iho àhu.

To Ietu faatatauroraahia

Māt 27.32-44; Rt Èv 23.26-43; Ioa 19.16-24

Arataì atu ra ia na e faatatauro.

²¹ Ua faaue atu ra rātou i te hoê taata no Turene i haere noa nā reira iho o Timona te iòà, mai uta mai, e metua no Àretanetero e no Rufo, e hōpoi i tana tatauro.

²² Ua arataì atu ra rātou ia na i Toratota, o «Te vairaa àpu upoo», ia ìritihia ra. ²³ Ua hōpoi atu ra rātou i te uaina i ânoìhia i te mura e inu, aita rā o ia i rave. ²⁴ E oti aè ra o ia i te pātīhia e rātou i te âuri i nià i te tatauro, ua tufa iho ra rātou i to na àhu, tuu terero iho ra, i ta te taata atoà e rave ra. ²⁵ I te toru o te hora i pātī ai rātou ia na i te âuri i nià i te tatauro. ²⁶ E te parau i taua hara na na ra, ua pāpāhia ia i nià aè:

«O te Arii o te Âti-Iuta ra.»

²⁷ E ua faatatauro atoà rātou i e toopiti puè èiā haru, i te rima àtau te hoê, i te rima àui hoì te tahi. [²⁸ Tià atu ra taua parau i pāpaihia ra, i nā ô ra e: I âmuihia o ia i te feiā hara.] ²⁹ E te feiā i haere noa nā reira iho ra, ua tāhitohito mai ra ia ia na mā te ueue i te upoo, nā ô mai ra: E te vāvāhi i te hiero e, e ua ruì toru anaè ua tià faahou, ³⁰ a faaora ia òe iho, e pou mai i raro i tenā na tatauro! ³¹ Oia atoà te mau tahuà rarahi e te mau pāpai parau, nā ô aè ra rātou rātou iho: Ua faaora o ia ia vētahi ê, eita rā e tià ia na te faaora ia na iho! ³² E pou mai hoì te Metia, te Arii o Ìteraèra mai te tatauro mai i teie nei, ia hiò atu tātou, a faaroo atu ai! E ua faaìno atoà hoì tei faatatauro-atoà-hia ra ia na.

To Ietu poheraa

Māt 27.45-56; Rt Èv 23.44-49; Ioa 19.28-30

³³ Âti iho ra taua fenua atoà ra i te pōuri, mai te hora ono mai ā e tae noa atu ra i te hora iva. ³⁴ E tae aè ra i te hora iva, ua pii hua atu ra Ietu, nā ô atu ra:

Èroi, Èroi, rama tapatatani?

teie hoì te auraa: E taù Atua, e taù Atua, e aha òe i faaruè mai ai ia ù? ³⁵ E ìte aè ra te hoê pae i te feiā i tià i pihai iho ra, ua nā ô aè ra: Inaha, te tiàoro nei o ia ia Èria. ³⁶ Ua horo atu ra te hoê, faaî atu ra i te rimu i te vineta, tuu iho ra i nià i te âèho, hōpoi atu ra na na e inu, nā ô aè ra: A vaiiho noa na, e hiò tātou ia Èria i te haereà mai e tuu ia na i raro. ³⁷ Ua pii hua atu ra te reo o Ietu, pohe iho ra.

³⁸ Ua mahae iho ra te pāroru o te hiero ra mai nià mai ā e raro roa. ³⁹ E ìte aè ra te raatira hānere i tià noa i mua iho ia na ra, e i pohe o ia mā te pii hua, ua na ô aè ra: O te Tamaiti mau ā teie nei taata na te Atua.

⁴⁰ E mau vahine hoì tei te ātea ê i te hiòraa mai. O Māria i Matatara e tahi i taua mau vahine ra, e o Māria te metua vahine o Iatōpo iti rāua o Iote ra, e o Tārome, ⁴¹ i pee haere na rātou ia na i Tarirea, e

ua aupurupuru ia na, e e mau vahine êê e rave rahi ā hoì tei pee atoà mai ia na i Ierutarema.

Te tuuraahia te tino o Ietu i roto i te menema

Māt 27.57-61; Rt Èv 23.50-55; Ioa 19.38-42

⁴² E ahiahi iho ra, no te mea e mahana faaneheneheraa, oia hoì te mahana hou te tāpati. ⁴³ Ua haere mai ra Iotēfa i Àrimataio e taata Tuneteri e te mana hoì, o tei tiaì atoà ia i te pātireia o te Atua, e haere atu ra ia Pirato ra mā te mataù òre, e ua ani atu ra i te tino o Ietu. ⁴⁴ Ua maere iho ra Pirato i te mea o ia i pohe vave, ua tii atu ra i te raatira, ua ui atu ra ia na e, ua pohe ê na ānei. ⁴⁵ E ìte aè ra o ia i taua raatira ra, ua hōroà mai ra i te tino ia Iotēfa ra. ⁴⁶ Ua hoo atu ra o ia i te àhu maità, tuu iho ra ia na i raro, viri iho ra i taua àhu ra, tuu atu ra i roto i te hoê menema i paohia i roto i te mato, huri atu ra i te hoê òfaì i te ùputa o taua menema ra. ⁴⁷ Te hiò mai ra Māria i Matatara ra e o Māria te metua vahine o Iote ra i to na vaiihoraahia.

Te tià-faahou-raa o Ietu

Māt 28.1-8; Rt Èv 24.1-11; Ioa 20.1-2

16 ¹ E oti aè ra te tāpati, ua hoo atu ra Māria i Matatara, e o Māria te metua vahine o Iatōpo, e o Tārome, i te rāau noànoà ia haere rātou e faatāvai ia na. ² Haere atu ra rātou i taua menema ra i te poìpoì roa, i te mahana matamua o te hepetoma ra, te huru hiti ra te mahana. ³ Ua parau iho ra hoì rātou iho: Na vai rā e huri i te òfaì i te ùputa o te menema ra ia tātou? ⁴ Ia hiò atu ra rā rātou, ìte atu ra, e ua huri-ê-hia na taua òfaì ra, e òfaì rahi roa hoì taua òfaì ra.

⁵ Ua tomo atu ra i roto i te menema, ìte atu ra rātou i te hoê taata âpī i te pārahira a i te pae àtau, mā te àhu maoro teatea i te àhuraa, hōriri atu ra rātou. ⁶ Ua parau mai ra rā o ia ia rātou: Eiaha e mataù; te ìmi nei òutou ia Ietu i Nātareta i faatataurohia nei, ua tià ia o ia i nià; aore o ia i ô nei; a hiò na i te vāhi ta rātou i vaiiho ia na ra. ⁷ E haere rā òutou e parau atu i tana mau pipi e ia Pētero, e te nā mua ra

o ia ia òutou i te haere i Tarirea, ei reira òutou e ìte ai ia na, ta na i parau mai ia òutou na.

⁸ Tei rāpaeàu atu ra rātou, faaruè mai ra i te menema horo atu ra, roohia iho ra rātou e te rūrūtaina, e te maere. Aore roa hoì i parau iti noa aè ia vētahi ê i te rahi o to rātou mataù.

Pūòhuraa roa

⁹ [Tià aè ra Ietu i nià i te poi-poi roa i te mahana matamua o te hepetoma ra, e ua nā mua i te faaite ia na iho ia Māria i Matatara ra, ta na i tiàvaru nā temoni toohitu no roto ia na ra. ¹⁰ Haere atu ra o ia, faaite atu ra i te feiā i pee ia na ra, te mihi noa ra ia mā te roimata.

¹¹ Ia faaroo rā rātou e ua ora o ia, e ua ìtea ia na, aore rātou i faaroo.

¹² E i muri aè ra, ìtea iho ra o ia i e toopiti o rātou mā te huru ê, i to rāua haere-noa-raa i rāpae. ¹³ Ua hōpoi mai ra rāua, e ua faaite mai ra i e tahi pae, aita rā rātou i faaroo ia rāua.

¹⁴ E i muri aè ra, ua faaite mai ra o ia i te Tino-àhuru-mā-hoê, i ta rātou àmuraa māa ra, ua àvau mai ra ia rātou i to rātou faaroo òre, e te mārō, o rātou aore i faaroo i te feiā i ìte ia na i muri aè i to na tià-faahou-raa ra. ¹⁵ E ua parau mai ra ia rātou: E haere òutou e àti noa aè te mau fenua atoà, e faaite haere i te Èvaneria i te taata atoà.

¹⁶ O tē faaroo e ua pāpetitohia, e ora ia, âreà o tē òre e faaroo ra, e faahapahia ia. ¹⁷ E te feiā faaroo ra, e riro ia rātou teie nei mau tāpaò: e hee te mau temoni ia rātou i to ù nei iòà; e parau hoì rātou i te reo âpī; ¹⁸ e rave noa hoì rātou i te ôfī; e ia inu rātou i te mea taèro, e òre rātou e ìno; e ora hoì te mai ia rātou ia tuu i to rātou rima i nià iho.

¹⁹ E oti aè ra ta te Fatu parauraa mai ia rātou, ravehia mai ra o ia i nià i te raì, pārahi atu ra i te rima àtau o te Atua ra. ²⁰ Haere atu ra rātou, parau haere atu ra i te mau vāhi atoà, e te Fatu atoà hoì i te rave-atoà-raa i te òhipa, e te faatupuraa i taua parau ra, i te mau temeio atoà i ravehia ra.]

¹⁹ E oti aè ra ta te Fatu parauraa mai ia rātou, ravehia mai ra o ia i nià i te raì, pārahi atu ra i te rima àtau o te Atua ra. ²⁰ Haere atu ra rātou, parau haere atu ra i te mau vāhi atoà, e te Fatu atoà hoì i te rave-atoà-raa i te òhipa, e te faatupuraa i taua parau ra, i te mau temeio atoà i ravehia ra.]

Pūòhuraa poto

[Faaite atu ra rā te mau vahine i te mau tauà o Pētero i te tāatoà o tei faaauhia ia rātou ia parau. I muri aè i te reira, ua tonu atu ra Ietu iho ia rātou ia faaite haere, mai te Hitià-o-te-rā e tae atu i te Tooà-o-te-rā, i te aòraa moà e te tāhuti òre o te faaoraraa mure òre. Âmene.]

TE ÈVANERIA A RUTA

Ômuaraa

1 ¹ No te mea e rave rahi aè nei tei tāmata i te tuatāpapa i te papāa parau i faatupu-mau-hia i roto ia tātou nei, ² ia rātou i tuu mai ia tātou nei, ta tei ìte mau to rātou mata mai te matamua mai ā, e e òrometua hoì no taua parau ra i muri aè; ³ o vau atoà hoì, no te mea ua ìtea-pāpū-hia e au te mau parau atoà mai te matamua mai ā, manaò aè nei e mea tià ia pāpai tuatāpapa atu i taua parau ra ia òe na, Teofiro tuìroo; ⁴ ia ìte pāpū òe, e parau-mau te mau parau i haapiihia atu ia òe na.

Te faaararaa i te fānauaraa o Ioane Pāpetito

⁵ I te ànotau i te arii i Iutea ra ia Herota, te pārahi ra te hoê tahuà o Tātāria te iòa, no te pupu o Âpia, e tana vahine no te mau tamahine ia a Àrona, o Èritāpeta te iòa. ⁶ E puè taata parau-tià rāua i te aro o te Atua, i te haapaò-māite-raa i te mau parau e te mau faaueraa atoà a te Fatu mā te hapa òre. ⁷ E aita a rāua e tama, no te mea e uì Èritāpeta, e ua ruhiruhiā roa rāua.

⁸ E te rave ra o ia i te tōroà tahuà i mua i te aro o te Atua, i to na ra pupu, ⁹ e tei ia na atu ra te haapaòraa i te peu a te pupu tahuà, no te haere i roto i te hiero o te Fatu e tūtuì i te mea noànoà. ¹⁰ Te pure ra te taata atoà e rave rahi i rāpaeàu, i te àmaraa taua mea noànoà ra. ¹¹ Ua fā mai ra te hoê merahi a te Fatu ia na ra, te tià noa ra i te pae àtau i te fata mea noànoà ra. ¹² Hōriri atu ra Tātāria i te hiòraa atu ia na, e roohia iho ra o ia e te mataù rahi. ¹³ Ua parau mai ra rā te merahi ia na:

Eiaha e mataù, e Tātāria; ua faaroohia hoì ta òe pure. E e fānau to vahine o Èritāpeta i te tahi tamaiti na òe, e na òe e mairi i to na iòà ia Ioane.

¹⁴ E òaòà rahi to òe ia na, e rave rahi tē òaòà ia fānau o ia ra.

¹⁵ E rahi hoì o ia i mua i te aro o te Fatu, e òre e inu i te uaina e te àva taèro, e faaîhia rā o ia i te Vārua Maitaì mai te ôpū mai ā o to na metua vahine,

¹⁶ e rave rahi te tamarii a Ìteraèra ta na e haafāriu i te Fatu, i to rātou ra Atua.

¹⁷ E e nā mua o ia ia na i te haere, mā te âau itoito e te mana o Èria, ei haafāriu mai i te âau o te feiā metua e te tamarii e te feiā faaroo òre, i te parau a te feiā parau-tià ra; ei faaineine i te hoê pae taata ia au no te Fatu.

¹⁸ Ua parau atu ra Tātāria i taua merahi ra: E aha vau e ìte ai? E taata ruhiruhiā hoì au, e ua ruhiruhiā atoà ta ù vahine. Ua parau mai ra te merahi ia na, nā ô mai ra: ¹⁹ O vau o Tāperiera, e tià vau i te aro o te Atua; e i tonohia mai au e parau ia òe, e e faaîte ia òe i teie nei parau maitaì. ²⁰ E inaha, e vāvāhia òe, e òre e tià ia parau, e tae noa atu i te mahana e hope ai teie nei parau i te tupu, o òe aore i faaroo i taù parau nei, e tupu ia ia tae i to na ra tau.

²¹ Te tiaì noa ra te taata ia Tātāria, te maere ra i te mea o ia i maoro i roto i te hiero. ²² Ia tae mai rā o ia i rāpaeàu ra, aita aè ra i tià ia na ia parau mai ia rātou, te ìte ra hoì rātou, e e ôrama tei ìtea ia na i roto i te hiero ra; na na iho hoì i tūòu mai ia rātou, ua vāvāhia o ia e te turi. ²³ E hope aè ra a ana puè mahana haamoriraa, haere atu ra o ia i to na iho ùtuafare.

²⁴ E i muri iti aè ra, ua tō iho ra tana vahine o Èritāpeta. E pārahi iho ra i te vāhi moèmoè e e pae marama, e ua nā ô aè ra: ²⁵ O ta te Fatu teie rāveà a ìte mai ia o ia ia ù ei faaora ia ù i te faaìno a te taata nei ia ù.

Te faaararaa i te fānauraa o Ietu

²⁶ E tae aè ra i te ono o te marama, ua tonono mai ra te Atua i tana merahi ia Tāperiera i te hoê òire i Tarirea o Nātareta te iòa, ²⁷ i te hoê pāretēnia i momoàhia i te hoê taata no te fētii o Tāvita, o Iotēfa te iòa; o Māria hoì te iòa o taua pāretēnia ra. ²⁸ E ia tomo mai te merahi i roto ra, ua nā ô mai ra o ia ia na: Ia ora na, e tei here-hua-hia mai e; tei ia òe te Fatu, e tei maitaì i te mau vahine atoà e. ²⁹ Ìte aè ra o ia ia na, hōriri iho ra o ia i ta na parau, e feruri iho ra to na âau i te huru o taua aroha ra. ³⁰ Ua parau mai ra te merahi ia na:

Eiaha e mataù, e Māria, ua herehia mai òe e te Atua.

³¹ E inaha, e tō òe, e fānau ta òe tamaiti, e na òe e maìri i te iòa ia Ietu.

³² E rahi o ia, e e parauhia i te Tamaiti na te Teitei.

E na te Fatu ra, na te Atua e hōroà mai i te terōno o to na ra metua o Tāvita no na.

³³ Ei ia na te hau i te fētii o Iatōpa e a muri noa atu; e e òre roa to na pātireia e mure.

³⁴ Ua parau atu ra Māria i taua merahi ra: E aha ia e tià ai, aore hoì au i ìte i te taata? ³⁵ Ua parau mai ra te merahi ia na, nā ô mai ra:

E pou mai te Vārua Maitaì i nià iho ia òe, e na te mana o te Teitei e tamarū i nià iho ia òe.

E parauhia ai hoì tenā na tamaiti moà, o te Tamaiti na te Atua.

³⁶ E inaha hoì to tuaana o Èritāpeta, ua tō atoà o ia i te tamaiti i to na ruhiruhiāraa nei: e o te ono hoì teie o to na marama o tei parauhia ra, e uì. ³⁷ Aore roa hoì e mea e òre te tià i te Atua. ³⁸ Ua parau atu ra Māria: Inaha ei tāvini au no te Fatu, ia nā reirahia mai au mai ta òe i parau na. Reva ê atu ra taua merahi ra.

Te tere o Māria io Èritāpeta

³⁹ Ua tià aè ra Māria i reira, haere òiòì atu ra i te hoê òire no Iuta, i te fenua mouà ra. ⁴⁰ Tomo atu ra i roto i te fare o Tātāria, aroha atu ra ia Èritāpeta. ⁴¹ E tei te faarooraa mai Èritāpeta i to Māria aroharaa

atu, ua ôuà iho ra te tamaiti i roto i to na ôpū. Î aè ra Èritāpeta i te Vārua Maitaì, ⁴² e ua pii hua mai ra te reo, nā ô mai ra:

O òe tei hau i te maitaì i te vahine nei,
e e maitaì hoì te huaai o to òe ôpū!

⁴³ No te aha rā hoì au i ìtehia mai ai, i haere mai ai te metua vahine o taù Fatu ia ù nei? ⁴⁴ Inaha hoì, tei te òraa mai to reo i te aroharaa mai ia ù nei i roto i taù tarià, ua ôuà iho nei te tamaiti i roto i taù ôpū i te òaòà. ⁴⁵ E ao hoì to na to tei faaroo, e e faatupuhia te mau mea a te Fatu i faaìte mai ia na ra!

Te himene a Māria

⁴⁶ Ua parau atu ra Māria:

Ua faarahi taù vārua i te Fatu,

⁴⁷ e ua òaòà taù âau i te Atua o to ù Ora,

⁴⁸ o ia aore i vahavaha i te haèhaaraa o to na tāvini.

E i teie nei, e parau te mau uì atoà ia ù, e o vau tei maitaì.

⁴⁹ E rāveà rahi hoì ta na ta tei mana ra ia ù nei, e iòà moà to na.

⁵⁰ E tià to na aroha i te vairaa i te feiā i mataù ia na ra, i terā uì, i terā uì.

⁵¹ E faaìte o ia i te pūai i tana rima, e haapūrara o ia i te manaò teitei o te teòteò.

⁵² E huri o ia i te feiā mana i raro i to rātou terōno, e faateitei i te feiā haèhaa.

⁵³ E faaî o ia i te feiā i ère i te maitaì,

e te feiā taoà rahi ra, e faahoì ia o ia mā te òre.

⁵⁴ E tauturu o ia i tana tāvini ia Ìteraèra, i te haamanaò-māite-raa i to na aroha

⁵⁵ (ta na i parau mai i to tātou hui tupuna ra) ia Àperahama e to na huaai e a muri noa atu.

⁵⁶ Pārahi atu ra Māria io Èritāpeta ra, e e toru marama, hoì mai ra i to na iho ùtuafare.

Te fānauraa o Ioane Pāpetito

⁵⁷ E tae aè ra i to Èritāpeta mahana mau e fānau ai o ia, fānau iho ra o ia e tamaroa. ⁵⁸ Ìte aè ra to na fētii e te mau taata tupu ra, e hāmani maitaì rahi to te Fatu ia na, òaòà aè ra rātou e o ia atoà.

⁵⁹ E tae aè ra i te ruì vaù ra, ua haere mai rātou e peritome i taua tamaiti ra, i hinaaro rātou i te maìri ia na ia Tātāria, i te iòà o to na ra metua. ⁶⁰ Ua parau mai ra tana metua vahine, nā ô mai ra: Eiaha. E maìri rā ia na ia Ioane. ⁶¹ Ua parau atu ra rātou ia na: Aore roa o to òe fētii i maìrihia i te reira iòà. ⁶² Ua tūòu atu ra rātou i tana metua tāne, i ta na iòà i hinaaro i te maìri ia na. ⁶³ Ua ani mai ra o ia i te hoê ìri iti pāpaìraa, e ua pāpaì iho ra i nià iho: O Ioane to na iòà. Ua maere noa iho ra rātou atoà. ⁶⁴ Àmaha mai ra to na reo i reira ra, matara aè ra to na arero; ua parau iho ra o ia mā te haamaitaì i te Atua. ⁶⁵ Roohia anaè iho ra to reira iho e te mataù, parau-haere-hia iho ra taua mau parau nei, e àti noa aè te fenua mouà ra o Iutea. ⁶⁶ E te feiā atoà i ìte i taua mau parau nei, vaiiho māite iho ra i roto i to rātou âau, nā ô aè ra: E riro rā ei aha teie tamaiti a muri atu? E tei ia na te rima o te Fatu.

Te himene a Tātāria

⁶⁷ Î aè ra tana metua o Tātāria i te Vārua Maitaì, e ua parau iho ra, nā ô aè ra:

⁶⁸ Ia haamaitaìhia te Fatu, te Atua no Ìteraèra, ua haapaò mai hoì o ia, e ua faaora i to na taata;

⁶⁹ e ua faatupu i te tahi tara faaora no tātou, i te fētii o tana tāvini ra o Tāvita,

⁷⁰ — o ta na hoì i parau mai i te vaha o tana mau perofeta moà mai tahito mai ā — ⁷¹ ei faaora ia tātou i to tātou mau ènemi, e i te rima o te feiā atoà i riri mai ia tātou nei.

⁷² I te hāmani-maitaì-raa i to tātou hui tupuna, i te haapaòraa i te faufaa moà na na ra,

⁷³ i te tapu ta na i tapu i to tātou metua ra ia Àperahama,

⁷⁴ e e hōroà mai o ia i te mataù òre no tātou, tātou i faaorahia i te rima o to tātou mau ènemi,

ia haamori tātou ia na,

⁷⁵ mā te viivii òre e te parau-tià i mua i tana aro e hope roa aè o tātou puè mahana.

⁷⁶ E o òe hoì, e teie nei tamaiti, e parauhia òe, e perofeta na te Teitei; e nā mua hoì òe i te mata o te Fatu i te haere, ei haamaitaì i to na haerea,

⁷⁷ i te faaìteraa i to na taata i te ora,

i ta rātou hara i matara,

⁷⁸ i te aroha rahi o to tātou Atua,

i taeà mai ai tātou e te māmaramama no nià mai;

⁷⁹ ei haamāmaramama i te feiā e pārahi i te pōuri, i roto i te maru-pohe; ei arataì hoì i to tātou âvae nā te èà hau.

Te âpīraa o Ioane Pāpetito

⁸⁰ Tupu aè ra taua tamaiti ra, e itoito atu ra hoì te âau, e tià hoì i te mau vāhi moèmoè, e tae roa aè ra i te mahana i faaite-hua-hia ai o ia i to Ìteraera.

Te fānauraa o Ietu

2 ¹ E i taua ànotau ra, ua tuu mai ra Taitara Àututo i te parau, e e faahope i taua fenua ra i te pāpaì i roto i te puta. ² O te pāpaìraa matamua teie a tāvana ai Turenio i Tūria ra. ³ Haere anaè atu ra te taata atoà, e hope roa aè ra i to rātou iho òire mau ia pāpaìhia. ⁴ Haere atoà atu ra Iotēfa mai roto atu i te òire i Nātareta i Tarirea ra, i te òire o Tāvita i Iutea i parauhia ra, o Pete-Rehema, (no te mea no te huaai o ia, e no te fētii o Tāvita,) ⁵ ia pāpaìhia i roto i te puta, rāua o te vahine i momoàhia na na ra, o Māria, e ua hapū o ia.

⁶ E i to rāua pārahiraa i reira, hope roa aè ra o na puè mahana e fānau ai o ia ra. ⁷ Fānau iho ra o ia i tana tamaiti matahiapo, vehi iho ra i te àhu, tuu atu ra i roto i te fātene, no te mea aore atu ra rāua i ō i roto i te fare tīpaeraa.

Te fāraa mai te hoê merahi i te mau tiaì māmoe

Māt 2.1-15

⁸ E tiaì māmoe tei taua fenua ra e tià i roto i te mau âua, i te tiaïraa i ta rātou mau nana i te mau araraa i te pō. ⁹ E inaha, ua tià mai ra te hoê merahi a te Fatu i pihai iho ia rātou, ua àti iho ra rātou i te māramarama i te ànaàna o te Fatu, e rahi roa aè ra to rātou mataù. ¹⁰ Ua parau mai ra rā te merahi ia rātou: Eiaha e mataù, inaha hoì e parau maitaì ta ù e hōpoi mai ia òutou nei, o tē riro ia ei òaòaraa no te taata atoà: ¹¹ i naùanei hoì i fānau ai te Ora no òutou i te òire o Tāvita, oia hoì te Metia ra o te Fatu. ¹² Teie hoì te tāpaò e ìte ai òutou ia na: e ìte òutou i taua tamaiti ra i te vai-noa-raa i roto i ta te puua vaira māa, ua vehihia i te àhu. ¹³ E i reira ra, àtihia mai ra taua merahi ra e te hoê tiria rahi no te raì i te haamaitaïraa i te Atua, i te nā ôraa e:

¹⁴ Ia haamaitaïhia te Atua i nià i te raì teitei, eihau to teie nei ao, e ia ìte-au-hia mai te taata nei!

Te mau tiaì māmoe i Pete-Rehema

¹⁵ E reva atu ra taua mau merahi ra i nià i te raì, ua parau iho ra taua mau tiaì māmoe ra rātou rātou iho: Mai haere tātou i Pete-Rehema e hiò i taua mea ra ta te Fatu i faaïte mai ia tātou nei. ¹⁶ Haere òiòì atu ra rātou e ìte atu ra ia Māria rāua o Iotēfa, e i taua tamaiti iti ra i te vai-noa-raa i roto i te fātene. ¹⁷ E ìte atu ra rātou i te reira, ua faaïte hua atu ra rātou i tei parauhia mai ia rātou i taua tamaiti ra. ¹⁸ E te feiā atoà i faaroo ra, maere anaè iho ra i te mau parau i parauhia mai e te mau tiaì māmoe ia rātou ra. ¹⁹ Haapaò māite atu ra rā Māria i taua mau parau ra, i te feruri-māite-raa i roto i to na âau. ²⁰ Hoì mai ra taua mau tiaì māmoe ra mā te haamaitaì e te ârue i te Atua i te mau mea atoà ta rātou i faaroo e ta rātou i ìte, tei parauhia mai ia rātou ra.

Te faaiteraahia o Ietu i roto i te hiero

²¹ E tae aè ra i te ruì vaù ra, i peritomehia ai taua tamaiti ra, mairi iho ra rātou ia na ia Ietu, te iòà i mairihia e te merahi hou tana metua vahine i tō ai ia na ra.

²² E hope aè ra o na puè mahana tāmāraa i haapaòhia i te ture a Mōte ra, hōpoi atu ra rātou ia na i Ierutarema e pūpū atu i te aro o te Fatu ra. ²³ (Mai tei pāpaihia hoì i te ture a te Fatu ra e: O te mau tamaroa matahiapo atoà a te metua vahine ra, ua moà ia no te Fatu,) ²⁴ e e hōpoi atu hoì i te tūtia mai tei parauhia i te ture a te Fatu ra: E piti ûupa, e aore ra, e piti ûûairaò fanauà.

Timeona e te tama ra o Ietu

²⁵ E inaha, tei Ierutarema te hoê taata o Timeona te iòà, e taata parau-tià e te haapaò maitai, te tiaì ra i te haamāhanahana no Ìteraèra, e tei ia na te Vārua Maitai. ²⁶ E i faaitehia mai o ia e te Vārua Maitai e, eita o ia e pohe vave ia ìte rā o ia i te Metia a te Fatu ra. ²⁷ E i arataihia o ia e te Vārua i roto i te hiero. Te hōpoi mai ra nā metua i te tamaiti ra ia Ietu i roto, e rave i ta te ture ra ia na, ²⁸ ua rave atu ra o ia ia na, ua hii iho ra, haamaitai atu ra i te Atua, nā ô atu ra:

²⁹ E te Fatu, e tuu òe i to tāvini i teie nei mā te hau, ua au hoì i ta òe parau.

³⁰ Ua ìte aè nei hoì taù mata i te Ora na òe,

³¹ i haapaòhia e òe i mua i te mata o te taata atoà nei,

³² e tiàrama ei haamāramarama i te Êtene, e ei hanahana no to òe ra taata no Ìteraèra.

Te tohu a Timeona

³³ Maere iho ra Iotēfa e te metua vahine o Ietu i taua mau parau i parauhia e ana ra. ³⁴ Ua faaora atu ra Timeona ia rāua, nā ô atu ra i te metua vahine ia Māria: Inaha, ua haapaòhia teie nei tamaiti ia hià to Ìteraèra e rave rahi e ia tià faahou mai to Ìteraèra e rave rahi, ei

tāpaò e mārōhia, ³⁵ (e e putapupū atoà to òe iho âau mai te puta hoto ra,) ia ìtea te manaò no te âau taata e rave rahi.

O Ânā, te vahine perofeta

³⁶ E te hoê perofeta vahine ra o Ânā, e tamahine na Fānuera, no te ôpū o Àtera. Ua ruhiruhiā o ia, e hitu o na matahiti i te taòtoraa i te tāne, ta na i faaipoipo i te pāretēniaraa ra; ³⁷ ua ìvi ra o ia, a varu aè ra àhururaa o na matahiti e maha tiàhapa, aore roa o ia i faaruè i te hiero, e tià rā i te haamoriraa i te Atua mā te pure e te haapaeraa māa i te ruì e te ao. ³⁸ E o ia i tomo mai i roto i reira ra, haamaità atoà atu ra i te Fatu, e ua parau iho ra ia na i te feiā atoà i haapapa i te ora i Ierutarema ra.

Te hoìraa i Nātareta:

te âpīraa o Ietu

³⁹ E oti aè ra ia rāua tei parauhia mai i roto i te ture a te Fatu ra, hoì atu ra rāua i Tarirea, i to rāua iho òire mau i Nātareta.

⁴⁰ Tupu atu ra taua tamaiti ra, e itoito atu ra te âau, î aè ra hoì i te paari, e te vai ra te maità a te Atua i nià ia na.

Ietu i roto i te hiero i te àhuru-mā-piti-raa o to na matahiti

⁴¹ E haere ā nā metua no na ra i Ierutarema i te ôroà ra i te Pāta, aore e matahiti i tuua.

⁴² E tae aè ra i te àhuru mā piti i to na matahiti, haere atu ra rātou i Ierutarema i te haapaòraa i te peu i taua ôroà ra. ⁴³ E hope aè ra taua puè mahana ra, hoì mai ra rāua, pārahi atu ra rā te tamaiti ra o Ietu i muri i Ierutarema, aore Iotēfa e tana metua vahine i ìte. ⁴⁴ Haere mai ra rāua e ruì hoê mai ra i te haereà, parau aè ra rāua tei roto o ia i taua tiàà ra, ìmi atu ra rāua ia na i roto i to rātou iho fētii e i te mau taata tupu ra. ⁴⁵ E aore aè ra o ia i ìtea, hoì atu ra rāua i Ierutarema i te māmīraa ia na. ⁴⁶ E ruì toru aè ra, ìte atu ra rāua ia na i roto i te hiero ra, te pārahi ra i rōpū i te mau òrometua, te faaroo atu ra, e te ui atu ra ia rātou. ⁴⁷ Maere anaè iho ra te feiā atoà i faaroo ia na ra, i

to na ìte e ta na parau. ⁴⁸ E ìte atu ra rāua ia na, hitimaùe atu ra rāua. Ua parau atu ra tana metua vahine ia na: E taù tamaiti, e aha òe i nā reira mai ai ia māua? Inaha, i ìmi noa na māua o to metua tāne ia òe mā te òto! ⁴⁹ Ua parau mai ra o ia ia rāua: E aha òrua i ìmi ai ia ù? Aita òrua i ìte, e ia haapaò vau i ta taù metua e tià ai? ⁵⁰ Aita rā rāua i ìte i te parau ta na i parau mai ia rāua ra. ⁵¹ Hoì mai ra rāua e o ia atoà ra i Nātareta, faaroo atu ra ia rāua; vaiiho māite iho ra rā tana metua vahine i taua mau mea atoà ra i roto i to na âau.

⁵² Tupu atu ra Ietu i te rahi e te paari, e te herehia mai e te Atua e te taata atoà.

Ioane Pāpetito, e perofeta na te Atua

Māt 3.1-6; Mār 1.2-6; Ioa 1.19-23

3 ¹ E tae aè ra i te àhuru mā pae i te matahiti i te hau o Taitara Tīpērio, o Ponotio Pirato te tāvana i Iutea, o Herota te teterāreha i Tarirea, e o tana taeà hoì o Firipa te teterāreha i Ìturaia e i te fenua ra i Terahoniti, e o Routanio te teterāreha i Àpirene, ² o Àna e o Taiafa nā tahuà rarahi, i tae mai ai te parau a te Atua ia Ioane a Tātāria i te mētēpara ra.

Māt 3.1-6; Mār 1.2-6; Ioa 1.19-23

³ Haere atu ra o ia nā te mau vāhi atoà i te pae i Ioritāna ra, i te poro haereà i te pāpetito tātarahapa ia faaòrehia te hara; ⁴ mai tei pāpaihia i roto i te puta a te perofeta ra a Ìtaia:

E reo no te hoê i te poro haereà i te mētēpara ra: A haamaità i te èà o te Fatu, e faatītīàifarō i to na haereà!

⁵ Ia hope te peho i te faaîhia, ia hope te mouà e te mau âivi i te haapāpūhia; ia faatītīàifarohia te èà piò, e ia haamaninahia te èà puupuu.

⁶ Ia ìte te taata atoà i te ora a te Atua.

Te faaìteraa a Ioane Pāpetito

Māt 3.7-10

⁷ Ua parau atu ra o ia i taua feiā rahi i haere mai ia pāpetitohia e ana ra: E te mau fanauà èhitena! Na vai òutou i faaara e e maùe ê atu i te pohe e fātata mai nei? ⁸ E tenā na, a tuu mai na i tei au i te tātarahapa, e eiaha òutou e parau i roto ia òutou iho e: «O Àperahama to mātou metua!» E parau atu hoì au ia òutou, e riro teie nei mau òfaì ei tamarii na Àperahama i te Atua. ⁹ Te vai nei te ôpahi i te tumu rāau i teie nei, e te mau rāau atoà aore i hotu mai i te huero maitaì ra, e tāpūhia ia, e e tītirihia i roto i te auahi.

Te mau hotu o te tātarahapa

¹⁰ Ua ui mai ra taua feiā rahi ra ia na, nā ô mai ra: E aha hoì mātou nei? ¹¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E piti o na pereue ra, e hōroà atu o ia i te hoê na tei ère; e e māa ta na ra, e nā reira atoà o ia. ¹² Ua haere atoà mai ra te terona ia pāpetitohia, ua nā ô mai ra ia na: E te òrometua, e aha mātou? ¹³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Eiaha e tītau atu i tei òre i haapaòhia na òutou ra. ¹⁴ Ua ui atoà mai ra te mau faèhau ia na, nā ô mai ra: E aha hoì mātou nei? Ua parau atu ra o ia ia rātou: Eiaha e hāmani ìno i te taata atoà; eiaha e pari haavare noa; ia mauruuru hoì òutou i ta òutou utuà.

To Ioane Pāpetito faaararaa i tē haere mai ra

Māt 3.11-12; Mār 1.7-8; Ioa 1.24-28

¹⁵ Te fatimāûû noa ra te taata atoà ia Ioane, te feruri anaè ra te taata i roto i to rātou âau, e e riro paha o ia i te Metia. ¹⁶ Ua parau atu ra Ioane ia rātou atoà, nā ô atu ra: Te pāpetito nei ā hoì au ia òutou i te pape, te haere mai na rā te tahi e mana rahi to na i to ù, e òre ia vau e au ia tātara i te tāpeà i ta na tāmaa. Na na e pāpetito ia òutou i te Vārua Maitaì e te auahi. ¹⁷ Tei to na rima ta na tāhiri, e tāmā māite o ia i ta na papairaa tītona, e haaputu o ia i te tītona i roto i ta na vairaa tītona, âreà te ota, e tūtuì o ia i te reira i te auahi pohe òre.

Herota e o Ioane Pāpetito

Māt 14.3-4; Mār 6.17-18

¹⁸ E e rave rahi ā ta na aòraa atu, i te faaàteraa atu i te taata i te Parau-Maitai.

¹⁹ Àreà te teterāreha ra o Herota, no te mea i aòhia o ia e ana ia Herotia i te vahine a tana taeaè a Firipa, e te hara atoà i ravehia e Herota ra, ²⁰ âmui atoà atu ra i teie, ôpani atu ra ia Ioane i roto i te fare tāpeàraa.

Te pāpetitoraa o Ietu

Māt 3.13-17; Mār 1.9-11; Ioa 1.29-34.

²¹ E ia Ioane i pāpetito i te mau taata atoà, i pāpetito-atoà-hia Ietu; e te pure ra o ia, vetea aè ra te raì, ²² e ua pou mai ra te Vārua Maitai i nià ia na, mai te ûupa te huru, e te hoê reo mai ra no te raì, i te nā ôraa mai: Taù Tamaiti here òe, ua mauruuru roa vau ia òe.

Te paparaa tupuna o Ietu

Māt 1.1-17

²³ Ua tae aè ra i te toru o te àhuru o to Ietu matahiti ra, (e mai tei manaòhia ra hoì,) e tamaiti o ia na Iotēfa, na Heri, ²⁴ na Matāta, na Revi, na Merehi, na Ianana, na Iotēfa, ²⁵ na Matatia, na Àmota, na Naùma, na Èteri, na Nate, ²⁶ na Maata, na Matatai, na Temei, na Iotēfa, na Iuta, ²⁷ na Ioana, na Reta, na Toropāpera, na Taratiera, na Neri, ²⁸ na Merehi, na Àti, na Totama, na Èremotama, na Èra, ²⁹ na Iote, na Èrietera, na Iorima, na Matāta, na Revi, ³⁰ na Timeona, na Iuta, na Iotēfa, na Ionana, na Èriatima, ³¹ na Merea, na Menana, na Matata, na Nātana, na Tāvita, ³² na Iete, na Òpetā, na Poata, na Taramona, na Naatona ³³ na Àminatapa, na Àtamina, na Àrani, na Èteroma, na Fareta, na Iuta, ³⁴ na Iatōpa, na Ìtaata, na Àperahama, na Tera, na Nahora, ³⁵ na Taruha, na Ratau, na Fareta, na Èpera, na Tara, ³⁶ na Tainana, na Àrafatetata, na Tema, na Noa, na Rameha,

³⁷ na Matutara, na Ènoha, na Iareta, na Marereera, na Tainana, ³⁸ na Ènota, na Teta, na Àtamu, na te Atua.

To Ietu tāmatarāhia e te tiàporo

Māt 4.1-11; Mār 1.12-13

4 ¹ Ua hoì mai ra Ietu mai Ioritāna mai, mā te î i te Vārua Maitai, e arataïhia atu ra e te Vārua i te mētēpara, ² e e piti taau aè ra mahana tōtōvāhia iho ra o ia e te tiàporo. Aore ā o ia i àmu i te māa i taua nā mahana ra; e hope aè ra, poia iho ra o ia. ³ Ua parau mai ra te tiàporo ia na: E tamaiti òe na te Atua ra, a parau òe i teie nei òfai ia riro ei pāne. ⁴ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Ua pāpaihia: E òre te taata e ora i te pāne anaè ra, i te mau mea atoà rā i haapaòhia e te Atua.

⁵ Ua aratai atu ra te tiàporo ia na i nià i te hoê mouà teitei, e ua faaite mai ra ia na i reira ra i te mau pātireia atoà o te ao nei. ⁶ Ua parau mai ra te tiàporo ia na: E hōroà atu vau i te hau, e te hinuhinu i teie nei mau fenua ia òe, ua pūpūhia mai hoì tei ia ù, e na ù e hōroà atu na ta ù taata i hinaaro. ⁷ E i teie nei, ia tià ia òe i te tāhopu mai ia ù nei, na òe anaè ia. ⁸ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: E haere ê atu òe, e Tātani, ua pāpaihia e: O te Fatu ra o te Atua ta òe e tāhopu, e o ia anaè ra ta òe e haamori.

⁹ Ua aratai atu ra ia na i Ierutarema, e ua tuu atu ra ia na i nià iho i te poretito o te hiero, ua parau atu ra ia na: E tamaiti òe na te Atua ra, e haamaïri òe ia òe iho i raro i teie nei vāhi; ¹⁰ ua oti hoì i te pāpaihia e:

E poroi o ia i tana mau merahi ia òe,
ei tiaï ia òe;

¹¹ e:

na rātou e mau ia òe i to rātou rima, òi tiàia noa atu to âvae i te òfai.

¹² Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Ua parauhia mai e: Eiaha òe e àa atu i to Atua ia Iehova.

¹³ E hope aè ra ta te tiàporo tōtōāraa, haere iti ê atu ra o ia, faaruè mai ra ia na.

To Ietu haamataraa i ta na òhipa i Tarirea*Māt 4.12-17; Mār 1.14-15; Ioa 4.1-3,43-46*

¹⁴ Ua hoì mai ra Ietu i Tarirea mā te mana o te Vārua, tuì atu ra to na roo e àti noa aè taua fenua ra. ¹⁵ Haapii atu ra o ia i roto i to rātou mau tunato, mā te haamaitaì-pāatoà-hia.

To Nātareta faaroo-òre-raa ia Ietu*Māt 13.53-58; Mār 6.1-6*

¹⁶ E tae mai ra o ia i Nātareta , i te vāhi i paari ai o ia ra, ua tomo mai ra o ia i roto i te tunato i te tāpati, o ta na ā ia peu, e ua tià aè ra i nià e taiò i te parau, ¹⁷ e ua tuu mai ra rātou i te puta a te perofeta ra a Ìtaia i tana rima, e ia hōhora aè ra o ia i taua puta ra, ìte iho ra o ia i te vāhi i pāpaihia ra:

¹⁸ Tei nià iho ia ù te Vārua o te Fatu,

o ia i faatāhinu mai ia ù ei poro haere i te parau-maitaì i te taata rii; ua tonu mai o ia ia ù ei faaora i te feiā âau òto, ei poro haere i te ora no te tītī, e ia hiò faahou te matapō, e ei tuu hoì i te feiā i paruparu,

¹⁹ ei poro haere i te matahiti e ìtehia mai ai e te Fatu ra.

²⁰ E ôtaru aè ra i taua puta ra, ua tuu atu ra i te tāvini ra, pārahi iho ra i raro. Ua tiàtonu mai ra te mata o to te tunato atoà ia na. ²¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Teie nei parau i pāpaihia ta òtōu i faaroo iho nei, ua tupu ia i teie nei mahana.

²² Ua faatià anaè iho ra rātou atoà ia na, maere iho ra i te mau parau maitataì rahi ta na i parau mai ra, ua parau iho ra rātou: Eere ānei teie i te tamaiti a Iotēfa ra? ²³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E riro òtōu i te faaau mai ia ù i te maa parau ra e: E te tahuà ra, a faaora ia òe iho. Te òhipa ta òe i rave i Taperenaumi ra, ta mātou i faaroo aè nei, e rave atoà i ô nei, i to òe nei fenua. ²⁴ Ua nā ô atu ra hoì o ia: Âmene, e parau atu vau ia òtōu: aita e perofeta i ìtehia mai i to na iho fenua mau. ²⁵ E parau-mau rā teie ta ù e parau atu ia òtōu nei, e rave rahi te vahine ìvi i Ìteraera i te ànotau ia Èria, a ôpanihia ai te raì ra, e e toru matahiti e ono hoì marama, àti pāatoà aè ra taua fenua

ra i te oè rahi. ²⁶ Aore rā Èria i tonohia atu ia rātou atoà ra, maori rā i te hoê vahine ìvi i Tarepeta i Titona. ²⁷ E rave rahi hoì te rēpera i Ìteraèra i te ànotau i te perofeta ra ia Èritaia, aita rā te hoê o rātou i faaorahia, maori rā o Naamana i Tūria ra. ²⁸ Tei te faarooraa rātou i taua parau nei, riri roa aè ra to te tunato atoà. ²⁹ Ua tià aè ra rātou i nià, hōpara atu ra ia na i rāpae i taua òire ra, aratai atu ra ia na i te hiti o te mouà i tiàhia i to rātou òire ra, e faataa ia na i raro. ³⁰ Haere ê atu ra rā o ia, nā rotopū noa atu ra ia rātou i te haere.

Te vārua o te temoni faufau

Mār 1.21-28

³¹ E tae atu ra o ia i Tāperenaumi i te hoê òire i Tarirea, haapii atu ra ia rātou i te tāpati. ³² Ùmere mai ra rātou i ta na haapiiraa, te mana ra hoì ta na parau.

³³ Tei roto i taua tunato ra te hoê taata e vārua temoni faufau to na, ua pii hua mai ra o ia, nā ô mai ra: ³⁴ Âuē, e Ietu i Nātareta e! E aha ta òe ia mātou nei? I haere mai ānei òe e taparahi ia mātou? Ua ìte au ia òe, te Mea Moà o te Atua ra! ³⁵ Ua àvau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: A māmū, a haere i rāpae! Ua taora iho ra taua temoni ra ia na i raro i rōpū i te taata atoà, haere atu ra i rāpae, aore o ia i paruparu. ³⁶ Maere anaè iho ra rātou atoà, e ua nā ô aè ra rātou rātou iho: E aha rā teie? Te faaue nei hoì o ia i te mau vārua faufau nei mā te mana, e te haere nei rātou i rāpae! ³⁷ Tuì atu ra to na roo e àti noa aè ra taua fenua ra.

Te faaoraraa taata mai

Māt 8.14-17; Mār 1.29-34

³⁸ E reva atu ra o ia i rāpae i taua tunato ra, tomo atu ra i roto i te fare o Timona, ua pohe iho ra te metua hoovai vahine o Timona i te fēvera rahi, ua parau maitai mai ra rātou ia na i taua vahine ra. ³⁹ Tià iho ra Ietu i pihaì iho ia na, ua àvau atu ra i te fēvera, pee ê atu ra. Ua tià mai ra o ia i reira ra, haapurupuru mai ra ia rātou.

⁴⁰ E maìri atu ra te mahana, e maì tei ô rātou ra, ua hōpoi mai ra ia na ra, e rave rahi te huru. Ua tuu atu ra o ia i tana rima i nià iho ia rātou atoà, faaora atu ra. ⁴¹ E te temoni atoà i te haereraa i rāpae i te taata e rave rahi, mā te pii hua e: O te Metia òe, te Tamaiti a te Atua! Ua àvau atu ra rā o ia ia rātou, eiaha rātou e parau, e ua ìte rātou e o te Metia o ia.

Te pororaa Ietu i te parau maitai i Tarirea

Māt 4.23; Mār 1.35-39

⁴² E ao aè ra, haapaì atu ra o ia i te hoê vāhi moèmoè, e ua ìmi mai ra taua feiā rahi atoà ra ia na, ua haere mai ra, e ua tāpeà mai ra ia na: Eiaha òe e faaruè ia rātou. ⁴³ Ua parau atu ra rā o ia ia rātou: E parau haere ā vau i te parau maitai o te pātireia o te Atua i te mau òire ê atu ā e tià ai, i tonohia mai ai hoì au.

⁴⁴ Ua aò atu ra hoì o ia i roto i te mau tunato i Tarirea ra.

Nā pipi toomaha matamua

Māt 4.18-22; Mār 1.16-20; Ioa 1.35-51; 21.1-11

5 ¹ E te tià noa ra o ia i te hoê mahana i te hiti roto i Tenetareta ra, ua neneì noa mai ra te taata atoà e rave rahi ia na ra, e faaroo i te parau a te Atua; ² hiò atu ra o ia i e piti puè pahī i te tīpae-noa-raa i te hiti roto, âreà te feiā ravaai, tei uta ia, te uhi ra i ta rātou ùpeà. ³ Haere atu ra o ia i nià iho i te hoê i taua nā pahī ra, i to Timona ra, ua parau atu ra ia na e tute i tai iti aè. Pārahi iho ra o ia i raro, e ua haapii mai ra, i nià i te pahī, i taua feiā rahi ra.

⁴ E oti aè ra ta na parauraa, ua parau atu ra o ia ia Timona: Hō atu i te vāhi moana, e tuu i ta òutou ùpeà i te hoê hāroà. ⁵ Ua parau mai ra Timona ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, i haa noa na mātou e ao noa aè nei te ruì, e aore roa i noaa, e tuu rā vau i te ùpeà o òe i parau mai na. ⁶ E ia tuu iho ra rātou, ua àti aè ra ia rātou te ià e rave rahi, motumotu iho ra ta rātou ùpeà. ⁷ Ua tāpare atu ra rātou i to rātou i nià i te hoê pahī ra, ia haere atoà mai rātou e rave. Ua haere mai ra hoì rātou, ua faaì iho ra i nā pahī e piti atoà, e ua fātata roa i te tomo.

⁸ E ia hiò iho ra Timona Pētero i te reira, tipapa iho ra o ia i raro, i te pae turi o Ietu, i te nā ôraa atu e: E haere ê òe, e te Fatu: e taata hara hoì au. ⁹ Roohia iho ra o ia e rātou atoà i te maere rahi mataù, i taua hāroà ià i noaa ia rātou ra. ¹⁰ O Iatōpo atoà hoì e o Ioane, nā tamarii a Tepetaio ra, ua âmui atoà rāua ia Timona. Ua parau mai ra Ietu ia Timona: Eiaha e mataù, i teie nei, e taata ta òe e noaa. ¹¹ E tae mai ra to rātou puè pahī i tahatai, faaruè anaè iho ra rātou, e ua pee mai ra ia na.

To Ietu faaoraraa i te hoê taata rēpera

Māt 8.1-4; Mār 1.40-45

¹² E inaha tei te hoê òire o ia, ua hiò mai ra te hoê taata ia Ietu, ua àti i te rēpera, tipapa iho ra o ia i raro, faateni mai ia na ra, nā ô mai ra: E te Fatu, ia tià ia òe ra, e mā vau ia òe. ¹³ Ua faatoro atu ra Ietu i tana rima, faatiàia atu ra ia na, nā ô atu ra: Ua tià ia ù, ia mā òe. Pee ê atu ra to na rēpera i reira ra. ¹⁴ Ua parau atu ra o ia ia na: Eiaha roa e fāi i te taata, e haere rā e faaite ia òe iho i te tahuà ra, e e hōpoi atu no te tāmāraa ia òe i tei haapaòhia e Mōte, ei faaite atu i te taata. ¹⁵ Parare roa atu ra rā te roo o Ietu, e e feiā rahi tei ruru atoà mai e faaroo ia na, e ia faaorahia rātou e ana i to rātou mau mai. ¹⁶ Haapaì atu ra o ia i te vāhi moèmoè e pure.

Te taata hapepa no Tāperenaumi

Māt 9.1-8; Mār 2.1-12

¹⁷ E tae aè ra i te hoê mahana, te haapii ra o ia, te pārahi mai ra te mau fāritea e te haapii ture i pihai iho, mai Ierutarema mai, e mai te mau òire atoà i Tarirea e Iutea, e faaitehia iho ra te mana o te Fatu i te faaoraraa ia rātou. ¹⁸ E inaha, te hōpoi mai ra te taata i te hoê hapepa i nià iho i te roì, hinaaro rātou i te hōpoi mai ia na i roto e tuu i mua ia Ietu. ¹⁹ E ìte aè ra rātou e, aita i tià ia hōpoi ia na i roto, i te àti o te taata, paìuma aè ra rātou i nià iho i te fare, ua tuu iho ra ia na i raro nā roto i te tāpoi fare mā te roì iti atoà i rōpū i mua ia Ietu. ²⁰ E ìte atu ra o ia i to rātou faaroo, ua parau atu ra o ia ia na: E

teie nei taata, ua faaòrehia ta òe hara. ²¹ Ua feruri noa iho ra te mau pāpaì parau e te mau fāritea, nā ô aè ra: O vai teie e faainaina Atua? E tià ia vai ia faaòre i te hara maori rā i te Atua anaè ra? ²² Te ìte ra Ietu i to rātou manaò, e ua parau atu ra ia rātou, nā ô atu ra: E aha ta òutou i feruri noa i roto i to òutou âau na? ²³ Tei hea te mea rave òhie? O te parau ānei: «Ua faaòrehia ta òe hara», e o te parau ānei: «A tià, a haere!» ²⁴ Ia ìte rā òutou e, e mana to te Tamaiti a te taata i te ao nei ia faaòre i te hara (parau atu ra o ia i taua hapepa ra:) te parau atu nei au ia òe: A tià, a rave i to roì, a hoì i to ùtuafare! ²⁵ Ua tià aè ra o ia i reira, i mua i to rātou mata, rave iho ra i to na roì, hoì atu ra i to na ùtuafare mā te haamaitaì i te Atua. ²⁶ Roohia anaè iho ra rātou i te maere rahi e te mataù, e ua haamaitaì atu ra i te Atua, nā ô aè ra: E mea huru ê rahi ta tātou i ìte iho i teie nei mahana!

Te ôroà tāmāraa io Revi

Māt 9.9-13; Mār 2.13-17

²⁷ E i muri aè ra, haere atu ra o ia i rāpae, e ìte atu ra i te hoê terona, o Revi te iòà, i te pārahiraa i te fare terona, e ua parau atu ra ia na: A pee mai ia ù. ²⁸ Tià aè ra o ia i nià, vaiiho atu ra i te mau mea atoà, pee mai ra ia na.

²⁹ Ua faanahonaho iho ra Revi i te hoê àmuraa māa rahi na na i to na iho ùtuafare, e e rave rahi te terona e te taata èè e rātou atoà i taua àmuraa māa ra. ³⁰ Ua ôhumu iho ra rā te mau pāpaì parau e te mau fāritea, e ua nā ô atu ra i tana mau pipi: E aha òutou i âmui atoà ai e te mau terona e te feiā hara i te àmuraa māa na? ³¹ Ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: E òre te tahuà e au i te feiā ora, i te feiā maì rā. ³² Aore au i haere mai e parau i te feiā parau-tià, i te feiā hara rā ia tātarahapa.

Ietu e te haapaeraa māa

Māt 9.14-17; Mār 2.18-22

³³ Ua ui atu ra e toofanu ia na: E aha te mea i haapae pinepine ai te mau pipi a Ioane e ta te mau fāritea, i te māa, e e pure hoì, âreà ta òe,

te àmu noa nei ia, e te inu nei? ³⁴ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E tià ānei te mau hoa o te tāne âpī ra ia haapae i te māa, te pārāhi atoà ra rātou e te tāne âpī ra? ³⁵ Te vai atu ra rā te tau e hōpoi-ê-hia ai taua tāne âpī ra, ei reira rātou e haapae ai i te māa.

³⁶ Ua parau mai ra o ia ia rātou i teie nei parapore: Aore e taata e tīfai i te àhu tahito i te àhu âpī; i nā reira ra, e motu te mea tahito i te mea âpī; e òre roa hoì te mea âpī e au i te mea tahito. ³⁷ Aore hoì e taata e tuu i te uaina âpī i roto i te fārii tahito; i nā reira ra, e àmaha te fārii i te uaina âpī, e manii te uaina, e ìno atu ra te fārii. ³⁸ Ia tuuhia rā te uaina âpī i roto i te fārii âpī ra, e ora âpipiti ia. ³⁹ E òre hoì te taata i inu i te uaina tahito e hiaai vave i te uaina âpī; a parau hoì o ia e: O te mea tahito te mea maità!

Te mau tītona i hutihutihia

Māt 12.1-8; Mār 2.23-28

6 ¹ E tae àè ra i te tāpati i parauhia i te piti o nā tāpati rarahi ra, haere atu ra Ietu nā roto i te mau âua tītona, ua hūhuti iho ra te mau pipi na na i te tītona, orooro iho ra i te rima, àmu iho ra. ² Ua parau mai ra te mau fāritea ia rātou: E aha òutou i rave ai i tei òre e au i te ture ia rave i te tāpati? ³ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Aita ā òutou i taiò i ta Tāvita i rave e tei âmui atoà ia na, a poia ai rātou ra? ⁴ E ua tomo o ia i roto i te fare o te Atua, e rave atu ra, e àmu iho ra i te pāne o te aro ra, e hōpoi atu ra hoì na tei âmui atoà ia na ra; o tei òre hoì e au i te ture ia àmu, maori rā o te feiā tahuà anaè ra. ⁵ Ua parau atu ra hoì o ia: O te Tamaiti a te taata te Fatu o te tāpati.

Te taata rima marō

Māt 12.9-14; Mār 3.1-6

⁶ E tae àè ra i te hoê tāpati, tomo atu ra o ia i roto i te tunato, haapii atu ra. Tei reira te hoê taata, ua marō to na rima àtau. ⁷ Te hiò ra te mau pāpāi parau e te mau fāritea ia na, i te faaoraraa o ia i te maì i te tāpati, ia noaa ta rātou pariraa atu ia na. ⁸ Ua ìte rā o ia i to rātou

manaò, e ua parau atu ra i te taata rima marō ra: A tià, ei rōpū nei e tià ai. Ua tià aè ra o ia i nià, tià iho ra. ⁹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: E ui atu na vau ia òutou: E aha tē au i te ture ia rave i te tāpati? O te maitai ānei, e o te ìno ānei? O te faaora ānei, e o te taparahi ānei? ¹⁰ Ua hiò atu ra o ia ia rātou atoà e àti noa aè, ua parau atu ra i taua taata ra: A tītoo na i to rima. E tei te nā reiraraa ra, ora roa aè ra to na rima mai te tahi atoà ra. ¹¹ Î roa aè ra rātou i te riri, e ua paraparau iho ra rātou rātou iho i ta rātou rāveà ia Ietu.

To Ietu māitiraa i nā àpotetoro tino-àhuru-mā-piti

Māt 10.1-4; Mār 3.13-19; Òh Àp 1.13

¹² I te reira puè mahana to na haapaàraa i nià i te hoê mouà e pure, e ao noa iho ra te ruì ia na i te pureraa atu i te Atua. ¹³ E ao aè ra, ua parau atu ra o ia i tana mau pipi e haere mai ia na ra, ua māiti iho ra o ia i e tino-àhuru-mā-piti, o ta na ia i maìri i te iòà, e àpotetoro: ¹⁴ o Timona, ta na i maìri atoà ia Pētero, e tana taeaè o Àneterea; o Iatōpo e o Ioane, o Firipa e o Pare-Toromea, ¹⁵ o Mātaio e o Toma, o Iatōpo a Àrefaia ra, e o Timona tei parauhia, ia Terote; ¹⁶ o Iuta te taeaè o Iatōpo, e o Iuta Ìtatariota, o tei riro ei haavare ra.

To Ietu haapiiraa i te nahoà e te faaoraraa i te feiā mai

Māt 4.24-25; Mār 3.7-13

¹⁷ Ua pou mai ra o ia i raro e rātou atoà, e faaea iho ra i te vāhi pāpū. Tei reira te tahi pae pipi a ana e te taata atoà e rave rahi, no Ierutarema, e no te mau vāhi atoà i Iutea ra, e no te pae tahatai i Tūria e Titona. ¹⁸ I haere mai e faaroo ia na, e ia faaorahia rātou i to rātou mai. E te feiā atoà i haapeàpeàhia e te vārua faufau ra, faaora-atoà-hia iho ra rātou. ¹⁹ Ua tītau mai ra taua feiā rahi atoà ra e faatiàia mai ia na, te pupū atu ra hoì te mana nā roto ia na, e ora roa aè ra rātou atoà.

Te mau maitai e te mau àti*Māt 5.2-12*

²⁰ Ua hiò atu ra tana mata i tana ra mau pipi, e ua parau atu ra:

E ao to òutou, e tei haèhaa,
no òutou hoì te pātireia o te Atua ra!

²¹ E ao to òutou, e tei poia i teie nei,
e faaīhia hoì òutou!

E ao to òutou, e tei òto i teie nei,
e àta hoì òutou!

²² E ao to òutou, ia riri mai te taata ia òutou, e ia faataa ê ia òutou,
e ia tāhito mai, e ia faaruè noa i to òutou iòà mā te faaìno, no te
Tamaiti a te taata nei.

²³ E òaòà i te reira mahana, e òuòuà noa i te òaòà, ua ìte hoì òutou
e e utuà rahi ta òutou tei te ao. I nā reira mai hoì to rātou hui tupuna
i te mau perofeta ra.

²⁴ E àti rā to òutou, e te feiā taoà rahi!

Ua noaa hoì to òutou òaòaraa!

²⁵ E àti to òutou e te feiā i î na!

E poia hoì òutou!

E àti to òutou e te feiā i àta i teie nei!

E mihi hoì òutou e e òto!

²⁶ E àti to òutou ia haamaitai mai te taata atoà ia òutou!

I nā reira hoì to rātou hui tupuna i te mau perofeta haavare ra.

E aroha i te mau ènemi*Māt 5.38-48*

²⁷ Teie rā taù parau ia òutou, e faaroo mai na: E aroha i to òutou
mau ènemi, e hāmani maitai atu i te feiā i riri mai ia òutou,²⁸ e faaora
i te feiā i tuhi mai ia òutou, e pure hoì i te feiā i hāmani ìno mai ia
òutou. ²⁹ O tei moto mai i to pāpārià na, e fāriu atoà atu i te tahi. E
o tei rave mai i to àhu pū na, eiaha atoà e tāpeà i to pereue.

³⁰ E hōroà atu i tei ani mai ia òe ra; e o tei rave i ta òe na taoà, eiaha e ani faahou atu.

³¹ E o ta òutou e hinaaro ia vētahi ê ra, e nā reira atoà atu òutou ia rātou. ³² O te feiā i aroha mai ia òutou, o ta òutou ā ia e aroha atu: e aha te haamaitàraa ia òutou i reira? Te aroha atoà nei hoì te feiā rave hara i tei aroha mai ia rātou. ³³ E o te feiā i hāmani maitaì mai ia òutou, o ta òutou ā ia e hāmani mataì atu: e aha te haamaitàraa ia òutou i reira? Te nā reira atoà nei hoì te feiā rave hara. ³⁴ E o te feiā ta òutou e manaò e noaa ta òutou i reira, o ta òutou ā ia e hōroà atu: e aha te haamaitàraa ia òutou i reira? Te hōroà nei hoì te feiā rave hara i te feiā rave hara ia fāito ta rātou ia roaa mai. ³⁵ E aroha rā òutou i to òutou mau ènemi, e hāmani maitaì, e hōroà, eiaha noa atu ei manaò hoo. E e utuà rahi ia ta òutou, e e riro hoì òutou ei tamarii na te Teitei: e hāmani maitaì hoì to na i te feiā mauruuru òre e te taata ìno.

³⁶ E aroha atoà hoì òutou mai to òutou Metua e aroha mai ra.

Te papāa iti e te rāau rahi

Māt 7.1-5

³⁷ Eiaha e faaìno atu, e eita òutou e faaìnohia mai; eiaha e faahapa atu, e eita òutou e faahapahia mai; e faaòre atu i te hara, e e faaòrehia mai ta òutou. ³⁸ E hōroà atu, e e noaa hoì ta òutou; e î te fāito, e neneìhia, e ueuehia, e manii noa atu, na te taata e nīnii i roto i to òutou àhu; o taua fāito hoì ta òutou e fāito ra, o te fāito-faahou-hia mai ia ta òutou.

³⁹ Ua parau atu ra o ia i te parapore ia rātou: E tiā ānei i te matapō ia arataì i te matapō? E òre ānei e hiā âpipiti i roto i te âpoo? ⁴⁰ Aore te pipi i hau i tana ra òrometua, o te pipi rā i haapii-hua-hia ra, e riro ia i te fāito atoà i tana òrometua.

⁴¹ E aha hoì òe i hiò ai i te papāa iti i roto i te mata o to taeaè, aita hoì òe i ìte i te rāau rahi i roto i to òe iho mata? ⁴² E e aha òe e tiā ai ia parau i to taeaè: «E taù taeaè, hō mai na ù e ìriti i te papāa iti i roto i to mata na», aore hoì òe i ìte i te rāau rahi i roto i to òe iho

mata? E terā ra haavare e! E mata na i te ìriti i te rāau rahi i roto i to òe iho mata, ei reira òe e ìte maitaì ai ia ìriti i te papāa iti i roto i te mata o to taeàè.

Te rāau e to na huero mau

Māt 7.16-20; 12.33-35

⁴³ Eere hoì i te rāau maitaì tei hotu mai i te māa ìno; eere hoì i te rāau ìno tei hotu mai i te māa maitaì. ⁴⁴ Te ìtea nei te mau rāau atoà i to na iho huero mau. Eere hoì i to nià i te rāau taratara te tute ia noaa mai, e te vine hoì eere ia to nià i te tātārāmoa. ⁴⁵ E tuu mai te taata maitaì i te mea maitaì no roto i te puèraa o te maitaì ra o to na âau; e tuu mai te taata ìno i te mea ìno no roto i te puèraa o te ìno ra o to na âau: no te î hoì o te âau i parau ai te vaha.

Nā fare e piti

Māt 7.24-27

⁴⁶ E aha òutou i parau mai ai ia ù nei: «E te Fatu! E te Fatu!», e aore òutou i haapaò i ta ù parau?

⁴⁷ O tē haere mai ia ù nei, a faaroo ai i ta ù parau, e haapaò māite iho ra, e faaite atu vau ia òutou i to na faaa: ⁴⁸ e au o ia i te taata i patu i te fare, e ô atu ra i raro roa, haamau iho ra i te niu i nià i te papa. E pape-puè-hia iho ra, e te ûàna i te pāùruraa mai i taua fare ra, aore ra te fare i àueue i te reira; ua haamauhia hoì i nià i te papa. ⁴⁹ Ârèa tei faaroo noa e aore i haapaò, e au ia i te taata i patu i nià i te repo aore e haamauraa. E ûàna mai ra te pape puè i te pāùruraa mai, maìri iho ra, haruru rahi to taua fare ra i te maìriraa.

Ietu e te raatira hānere no Tāperenaumi

Māt 8.5-13; Ioa 4.46-54

7 ¹ E ia faaoti aè ra o ia i ta na atoà ra mau parau, o tei faaroohia e te taata atoà ra, tomo atu ra o ia i roto i Tāperenaumi.

² Ua pohe te tāvini here a te hoê raatira hānere i te maì, ua fātata i te pohe. ³ E ìte aè ra o ia i te roo o Ietu, ua tonono atu ra o ia i te feiā

paari Âti-Iuta ra, e parau maitaì atu ia na e haere mai o ia e faaora i tana tāvini. ⁴ E tae atu ra rātou ia Ietu ra, parau maitaì atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: E taata au teie ia hāmani maitaì atu òe, ⁵ e aroha hoì o ia i to tātou nūnaa, e na na i faatià i to mātou tunato. ⁶ Ua haere mai ra Ietu e rātou atoà, e huru fātata mai ra ia na taua fare ra, ua tonono atu ra taua raatira hānere ra i te mau hoa, e parau atu ia na e: E te Fatu, eiaha, a haa rahi òe; eita hoì au e au ia tomo mai òe i roto i taù fare. ⁷ I òre ai hoì au i manaò ai e, e au vau ia haere atu i mua i to aro na. E parau noa mai rā òe i te parau, e ora ia taù tāvini! ⁸ O vau atoà nei hoì, o raro aè ia vētahi ê, e faèhau rā to raro aè ia ù, ia parau vau i te hoê: «A haere!» ua haere ia; ia parau hoì i te tahi: «A haere mai!» ua haere mai ia; e ia parau hoì i taù tāvini: «A nā ô!» ua nā reira ia. ⁹ E ìte aè ra Ietu i taua parau ra, maere atu ra ia na. Ua fāriu atu ra i te tiàà rahi i pee mai ia na ra, nā ô atu ra: E parau atu vau ia òutou, aita ā vau i ìte i teie faaroo i te rahi i Ìteraèra atoà nei. ¹⁰ Ua hoì mai ra taua feiā i tonohia ra i te ùtuafare, roohia mai ra, ua ora taua tāvini i pohe i te maì ra.

Te taata âpī no Naina

¹¹ E ao aè ra, haere atu ra o ia i roto i te hoê òire, o Naina te ià, e te mau pipi atoà na na i te haereraa e te taata atoà e rave rahi. ¹² E fātata mai ra ia na te ùputa o taua òire ra, inaha, e taata pohe, tē hōpoiha mai ra i rāpaeà, e tamaiti fānau tahi na to na metua vahine e ìvi hoì o ia; e e rave rahi atoà to taua òire ra i reira. ¹³ E ìte atu ra te Fatu i te metua vahine; aroha atu ra ia na, e ua parau atu ra: Eiaha e òto! ¹⁴ Ua haafātata atu ra o ia, rave atu ra i te ìri hōpoi ra. (Faaea noa iho ra te feiā i hōpoi.) Ua nā ô atu ra: E i teie nei taata âpī, a tià, te parau atu nei au ia òe! ¹⁵ Ua tià mai ra taua taata i pohe ra i nià, e ua parau mai ra; ua tuu atu ra Ietu ia na i te metua vahine ra. ¹⁶ Roohia pāatoà iho ra rātou i te mataù; e haamaitaì atu ra i te Atua, nā ô aè ra: E perofeta rahi teie i tupu iho nei i roto ia tātou nei, e ua hiò aroha mai te Atua i to na taata. ¹⁷ Parare roa atu ra taua roo no na ra e àti noa aè ra Iutea, e te mau fenua atoà i reira iho.

Te mau veà tonò a Ioane Pāpetito*Māt 11.2-19*

¹⁸ Ua faaite atu ra te mau pipi a Ioane ia na i taua mau parau nei.
¹⁹ Ua parau atu ra Ioane i e toopiti o rātou, o ta na ia i tonò atu ia Ietu ra, e ui ia na e: O òe ānei tē tae mai? E e tiaì atu ānei tātou ia vētahi ê? ²⁰ E tae atu ra taua nā taata ra ia na, ua parau atu ra rāua: I tonohia mai māua e Ioane Pāpetito e ui ia òe e: «O òe ānei tē tae mai? E tiaì atu ānei tātou ia vētahi ê?» ²¹ Te faaora ra Ietu i te taata e rave rahi i to rātou mai, e te māuiui rahi, e te vārua ìno i taua hora ra, e te hōroà ra i te ora i te matapō e rave rahi. ²² Ua parau mai ra Ietu ia rāua, nā ô mai ra: A haere, a parau atu ia Ioane i ta òrua i faaroo e ta òrua i ìte iho nei;

e te roaa nei te ìte i te matapō, te haere nei te piriòì, te tāmāhia nei te rēpera, te faaroo nei te turi, te faatiāhia nei tei pohe, e e parauhia nei te Èvaneria i te taata rii.

²³ E o tē òre e maheaitu ia ù nei, e ao to na!

²⁴ E ia reva nā veà a Ioane ra, ua parau atu ra Ietu i taua feiā rahi ra ia Ioane: I haere òutou i te mētēpara ra e hiò i te aha? I te àèho i ueuehia e te matai? ²⁵ I haere rā òutou e hiò i te aha? I te taata i te àhuraa i te àhu marū? Inaha hoì, te feiā e àhu i te àhu marū, e e àmu i te māa maitai ra, tei te fare ia o te hui arii. ²⁶ I haere rā òutou e hiò i te aha? I te perofeta? Oia ia, e faaite atu vau ia òutou, e rahi ia o ia i te perofeta. ²⁷ O ia hoì teie no na te parau i pāpaihia ra e:

Inaha, e tonò vau i taù veà nā mua ia òe, e na na e haamaitai i to òe èa i mua ia òe.

²⁸ E faaite atu hoì au ia òutou: I ta te vahine e fānau nei, aita atu ia e perofeta rahi ia Ioane Pāpetito nei. O tei iti roa rā i te pātireia o te Atua ra, e rahi ia ia na.

²⁹ Ua faatiā anaè te taata, e te mau terona atoà i faaroo ia Ioane ra, i te Atua, o rātou i pāpetitohia i te pāpetitoraa a Ioane. ³⁰ Àreà te mau fāritea e te mau haapii ture, ua pātòì ia rātou i te aò a te Atua ia rātou iho, o rātou aore i pāpetitohia e ana.

³¹ E ua parau atu ra te Fatu: E faaau vau i teie nei uì taata i te aha? E au rātou ia vai? ³² E au rātou i te tamarii i te vāhi hooraa ra, i te tiàororaa i to rātou iho, i te nā ôraa e:

I faaòto atu na mātou i te vivo, e aore òutou i òri mai!

I pehe atu na mātou i te pehe òto, e aore òutou i òto mai!

³³ I haere mai nei hoì Ioane Pāpetito mā te àmu òre i te pāne e mā te inu òre i te uaina, e te parau na òutou e: «E temoni to na!» ³⁴ I haere mai rā te Tamaiti a te taata nei mā te àmu e te inu, e te parau na òutou e: «Inaha, e taata àamu e te inu uaina; e au no te mau terona e te feiā rave hara!» ³⁵ Ua faatiāhia rā te paari e ta na atoà ra mau tamarii.

Ietu e te vahine hara

Māt 26.6-13; Mār 14.3-9; Ioa 12.1-8

³⁶ Ua parau mai ra te hoê o te mau fāritea ra ia Ietu, e àmu i te māa io na ra. Haere atu ra o ia i roto i te fare o taua fāritea ra, taòto atu ra i te àmuraa māa ra. ³⁷ E inaha, te hoê vahine hara i taua òire ra, ìte aè ra e te àmu ra Ietu i te māa i te fare o taua fāritea ra; ua hōpoi mai ra i te hoê piha àrapata mura ra, ³⁸ tià noa iho ra i muri i tana pae âvae mā te òto. E rarirari aè ra tana âvae i te roimata, hōroi iho ra i tana io rouru, hoì iho ra i tana âvae, e faatāvai iho ra i te mura. ³⁹ Ìte aè ra rā te fāritea i parau atu ia na ra i taua mea ra, ua nā ô aè ra i roto ia na iho: Ahiri teie nei taata e perofeta, e ìte ia o ia i teie nei vahine e rave mai ia na nei, e to na roo: e rave hara hoì o ia.

⁴⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: E Timona, e māa parau iti ta ù ia òe na. Ua nā ô mai ra o ia: E parau noa mai òe, e te Òrometua. ⁴¹ — Toopiti a te hoê taata tau àmutārahu; e pae hānere moni veo i ta te hoê aore i hoona, e pae hoì àhuru i ta te tahi. ⁴² No te mea rā aita roa a rāua faufaa e hoona ai, faaòre noa atu ra o ia i ta rāua atoà tārahu. E tenā na, e faaite mai òe, o tei hea tē rahi i te mauruuru ia na i taua nā taata ra? ⁴³ Ua parau mai ra Timona, nā ô mai ra: Te manaò nei au, o tei faaòrehia e ana te tārahu rahi ra. Ua parau atu ra Ietu ia na: E manaò tià to òe. ⁴⁴ Ua fāriu aè ra o ia i taua vahine ra, e ua

parau atu ra ia Timona: Te hiò nei òe i teie nei vahine? I tomo mai nei au i roto i to fare nei, e aore òe i hōpoi mai i te pape ei hōroi i taù âvae; ua faarari rā o ia i taù âvae i te roimata, e ua hōroi i to na iho io rouru. ⁴⁵ Aore òe i hoì mai ia ù, âreà teie nei vahine, aita aè nei i faaea i te hoìhoì i taù âvae mai to na tomoraa mai ā. ⁴⁶ Aore òe i faatāhinu mai i taù upoo i te monoì, âreà o ia, ua faatāvai ia i taù âvae i te mura. ⁴⁷ E i teie nei, e faaite atu vau ia òe, o ta na nei hara rahi, ua faaòrehia ia; i rahi ai to na mauruuru. Âreà te taata hara iti i faaòrehia ra, e iti ia to na mauruuru. ⁴⁸ Ua parau aè ra o ia i taua vahine ra: Ua faaòrehia ta òe hara.

⁴⁹ Ua nā ô aè ra taua feiā i te àmuraa māa ra i roto ia rātou iho: O vai teie e faaòre atoà i te hara nei? ⁵⁰ Ua parau atu ra o ia i taua vahine ra: Ua ora òe i to òe faaroo; ia ora na i te haereà.

Te mau vahine e âpee nei ia Ietu

8 ¹ E i muri aè ra, haere atu ra o ia nā roto i te mau òire e te mau òire rii atoà, i te poro haereà i te Parau-Maitai ra o te pātireia o te Atua, o ia e te Tino-àhuru-mā-piti atoà; ² e e mau vahine hoì i faaorahia i te vārua ìno e te maì, o Māria i parauhia no Matatara, no roto ia na nā temoni toohitu ra; ³ e o Ioana te vahine a Huta e tiāau no Herota, e o Tutana, e o vētoofanu mau vahine èè hoì, o tei turu mai ia ia na i ta rātou ra taoà.

Te parapore o te ueue huero

Māt 13.1-9; Mār 4.1-9

⁴ E putuputu mai ra te taata e rave rahi, e to roto atoà i te mau òire i te haereraa mai ia na ra. Ua parau atu ra o ia i te parapore ia rātou: ⁵ Haere atu ra te ueue huero e ueue i ta na huero. Maìri iho ra te tahi pae i te pae aratià i te ueueraa; e taataahihia iho ra e te âvae, e titohia mai ra e te manu o te reva. ⁶ Maìri iho ra e tahi pae i nià i te papa; e tupu aè ra, ôriorio atu ra i te rarirari òre. ⁷ Maìri iho ra e tahi pae i roto i te àihere; tupu atoà aè ra te àihere, apiapi atu ra. ⁸ Maìri iho ra e tahi pae i te vāhi repo maitai; tupu aè ra, e hotu iho ra taihoê

hānere i te huero hoê. Nā reira atu ra o ia, e ua pii atu ra: E tarià to na ei faarooraa, a faaroo mai o ia!

Ietu e te parau parapore

Māt 13.10-17; Mār 4.10-12

⁹ Ua ui mai ra tana mau pipi ia na, nā ô mai ra: E aha te auraa i tenā na parapore? ¹⁰ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Tei ia òutou te maitaì ra i te ìte i te parau àro o te pātireia o te Atua; âreà te tahi pae, te parau parapore nei au ia rātou, ia òre ia hāroàroà ia rātou i te hiòraa, e ia òre rātou ia ìte i te faarooraa.

Tātararaa o te parapore o te ueue huero

Māt 13.18-23; Mār 4.13-20

¹¹ Teie te auraa i taua parapore nei: Te huero nei, oia te parau a te Atua. ¹² Te pae aratià ra, oia te feiā i faaroo noa, tei tiihia mai te parau e te tiàporo i roto i to rātou âau ra, òi faaroo rātou, òi ora. ¹³ Te papa ra, oia te feiā i fārii i te parau mā te òaòà ia faaroo ra, no te mea rā aita i aahia i roto ia rātou, e faaroo tāpetepete ia rātou; ia roohia e te àti ra, taa ê atu ra. ¹⁴ Tei maìri i te vāhi àihere ra, oia te feiā faaroo i fifi i te mau peu o teie nei ao e te taoà, e te mau mea e navenave ai ra, i apiapi ai te parau i òre i hotu mai ai i te huero maitaì. ¹⁵ Âreà te vāhi repo maitaì ra, oia te feiā ua faaroo anaè i te parau, tāpeà māite iho ra i roto i te âau haavare òre e te au, e e tià i te faahoturaa i te huero.

Te parapore o te rāmepea

Mār 4.21-25

¹⁶ Aore roa e rāmepea e tūtuìhia e tāpoì i te âuà, e e òòmo i raro aè i te roì; e tuu rā i nià i te vairaa, ia ìte te feiā e tomo mai i te māmarama.

¹⁷ Aore roa e mea moè e òre e faaìtehia; aore hoì e mea hunahia e òre e parare i te ìtea.

¹⁸ E tenā na, e ara i to òutou faarooraa! E taoà ta na ra, e hōroàhia atu ā ta na; e aita a ana ra, e ravea-ê-hia ia tei manaòhia e na na.

Te metua vahine e te mau taeaè o Ietu

Māt 12.46-50; Mār 3.31-35

¹⁹ Ua haere mai ra tana metua vahine e tana mau taeaè, e aita aè ra i fātata mai ia na i te àti o te taata. ²⁰ E parauhia mai ra o ia, nā ôhia mai ra: Te tià noa aè ra to metua vahine e to mau taeaè i rāpaeàu, i hinaaro ia ìte ia òe. ²¹ Ua parau atu ra rā o ia ia rātou, nā ô atu ra: Terā to ù metua vahine e to ù mau taeaè, o tei faaroo e ua haapaò i te parau a te Atua.

E faaroo te matai e te àre ia Ietu

Māt 8.18,23-27; Mār 4.35-41

²² E tae aè ra i te hoê mahana, haere atu ra o ia e tana mau pipi atoà i nià i te hoê pahī. Ua parau atu ra o ia ia rātou: E fano tātou i terā pae roto. Tuu atu ra rātou. ²³ Te tere atu ra rā rātou, maìri iho ra to na taòto. Ua farara mai ra te hoê matai rahi i taua roto ra, î aè ra te pahī i te àre, e fātata iho ra rātou i te pohe. ²⁴ Ua haere mai ra rātou, ua faaara mai ra ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, e te Fatu, ua pohe tātou! Ua tià aè ra o ia, àvau atu ra i te matai e te fētoitoi o te àre. Òre aè ra, mania atu ra. ²⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Tei hea to òutou faaroo? Ua nā ô aè ra rātou rātou iho mā te matai e te maere: O vai teie? E parau noa i te matai nei e te àre, e ua faaroo mai ia na.

To Ietu faaoraraa i te hoê taata temoni

Māt 8.28-34; Mār 5.1-20

²⁶ E tīpae atu ra rātou i te fenua o to Tatara, i fāriu tià i Tarirea ra. ²⁷ E tae atu ra o ia i uta, ua fārerei mai ra te hoê taata no taua òire ra ia na, ua uru-ê-hia na o ia e te temoni, aore e àhu i te àhu, aore e pārahi i te fare, e tià rā i roto i te mau menema ra. ²⁸ E ìte mai ra o ia ia Ietu, ua pii hua mai ra, haamaìri tāùe iho ra ia na iho i raro i tana pae àvae, mā te pii hua te reo e: E aha ta òe ia ù nei, e Ietu, e te Tamaiti a te Atua Teitei? Teie ta ù parau ia òe, eiaha na òe e haamāuiui mai ia ù! ²⁹ (Ua parau na hoì Ietu i te vārua faufau e haere i rāpaeàu i taua

taata ra; e rave rahi hoì to na raveraahia mai e taua vārua faufau ra, e tià o ia i te tāpeàraahia i te âuri e te fifi, e e motumotu taua tāpeà ra ia na, e i tūihia o ia e taua temoni ra i te mētēpara.)³⁰ Ua ui atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: O vai to òe na iòà? Ua nā ô mai ra o ia: O Reteona. E rave rahi hoì te temoni i ò i roto ia na.³¹ Ua tāparu mai ra rātou ia na, eiaha o ia e faaue ia rātou ia haere i te vāhi hōhonu.³² E nana rahi puaa ra tei taua vāhi ra, te àmu noa ra i te māa i nià i te âivi. Ua tāparu mai ra rātou ia na e tuu ia rātou ia tomo noa na i roto i te puaa. Ua tuu noa atu ra o ia.³³ Faaruè iho ra te mau temoni i taua taata ra, tomo atu ra i roto i te puaa. Horo pūpara noa atu ra taua nana puaa ra nā roto i te mato, e raro roa i taua roto ra, pohe atu ra.

³⁴ E ìte aè ra te feiā tiaì i taua mea ra, horo atu ra, faaìte atu ra i roto i te òire e te mau òire rii atoà.³⁵ Tei rāpaeàu mai ra to te òire e hiò i taua mea ra. E tae mai ra rātou ia Ietu ra, e ìte aè ra i te taata no roto ia na te mau temoni ra, i te pārahiraa i te pae âvae o Ietu, ua àhu i te àhu, e mā to na âau mau ihoā; mataù aè ra rātou.³⁶ Ia faaìtehia rā rātou e te feiā i ìte, i te huru o te faaoraraahia o taua taata temoni ra,³⁷ ua parau mai ra to taua fenua atoà i Tatara ra ia na, e haere ê ia rātou ra; ua roohia hoì rātou e te mataù rahi. Haere faahou mai ra o ia i nià i te pahī, hoì mai ra.³⁸ Ua parau hua mai ra taua taata, no roto ia na te mau temoni ra, ia Ietu, e ei pihai atoà iho o ia ia na. Ua faahoì atu ra rā Ietu ia na, nā ô atu ra:³⁹ A hoì i to òe ra ùtuafare, e faaìte atu i te rahi o ta te Atua rāveà ia òe na. Haere atu ra o ia, faaìte atu ra e àti noa aè taua òire ra, i te rahi o ta Ietu rāveà ia na.

Te tamahine a Iaero e te vahine i faatiàia i te àhu o Ietu

Māt 9.18-26; Mār 5.21-43

⁴⁰ E tīpae mai ra Ietu ra, fārii māite atu ra te taata atoà ia na mā te pōpou; te tiaì anaè ra hoì rātou ia na.⁴¹ E inaha, ua haere mai ra te hoê taata o Iaeiro te iòà, e tāvana no te tunato. Tipapa iho ra i raro i te pae âvae o Ietu, parau māite mai ra ia na e haere i roto i to na fare,⁴² e tamahine fānau tahi hoì tana, hoê àhuru mā piti o na matahiti,

e ua fātata i te pohe roa. I haere rā Ietu ra, tuevehia mai ra o ia e te taata.

⁴³ Ua haere mai ra te hoê vahine nā muri mai ia na, a hoê aè ra àhuru e piti tiàhapa o na matahiti i te poheraa i te tapahi, e ua pau roa a ana puè taoà tei te rapaau, e aore roa i ora ia rātou. ⁴⁴ Ua faatiàia mai ra i tana hiti àhu, mono iho ra taua tapahi no na ra i reira. ⁴⁵ Ua nā ô aè ra Ietu: O vai tei faatiàia mai ia ù nei? E huna anaè iho ra rātou atoà, ua parau atu ra Pētero mā: E te Òrometua, e ui mai hoì òe e: O vai tei faatiàia mai ia ù, tei nenei mai, e tei tueve mai te taata atoà ia òe? ⁴⁶ Ua nā ô mai ra Ietu: Ua faatiàia mai te hoê ia ù, ua ìte hoì au, e e mana tei reva atu na, no ô nei atu ia ù nei. ⁴⁷ E ìte aè ra taua vahine ra e aita o ia i moè, ua haere mai ra o ia mā te rūrūtaina, tipapa hua mai ra i raro, i mua ia na, faaite mai ra ia na i mua i te aro o te taata atoà, i te mea i faatiàia mai ai o ia ia na, e ua ora roa o ia i reira ra. ⁴⁸ Ua parau atu ra o ia ia na: E faaitoito, e taù tamahine, ua ora òe i to òe faaroo; ia ora na i te haereà.

⁴⁹ E te parau noa ra o ia, ua haere mai ra te hoê mai te fare mai o te tāvana o te tunato ra, ua parau mai ra ia na: Ua pohe roa to tamahine. A tirē, a haa rahi te òrometua. ⁵⁰ Te faaroo atu ra rā Ietu i taua parau ra, e ua parau atu ra ia Iaeiro, nā ô atu ra: Eiaha e mataù, e faaroo noa mai, e ora ia o ia. ⁵¹ E tae atu ra o ia i te ùtuafare, aore roa e taata i tuuhia e ana i roto, maori rā o Pētero, e o Iatōpo, e o Ioane, e te metua tāne, e te metua vahine o taua pōtii ra. ⁵² Te òto roa anaè ra rātou atoà ia na. Ua parau atu ra rā o ia: Eiaha e òto; aore o ia i pohe: ua taòto rā. ⁵³ Ua tāhito mai ra rātou ia na, ua ìte hoì rātou e, ua pohe roa o ia. ⁵⁴ Ua tuu atu ra rā o ia ia rātou atoà i rāpae, rave atu ra i tana rima, faaûàna atu ra i te reo, nā ô atu ra: E teie nei pōtii, a tià! ⁵⁵ Ua iho mai ra to na vārua; ua tià mai ra o ia i reira ra. Ua faaue atu ra i te maa e hōpoi mai na na. ⁵⁶ Maere noa atu ra nā metua no na ra; ua aò atu ra rā o ia ia rāua, e eiaha roa e faaite i te taata i taua mea ra.

To Ietu tonoraa i te Tino-àhuru-mā-piti

Māt 10.1-14; Mār 6.7-13

9¹ Ua haaputuputu mai ra Ietu i te Tino-àhuru-mā-piti ra, ua tuu atu ra i te pūai e te mana no rātou ia rave i te mau temoni atoà, e ia faaora i te mau maì. ² Ua tonono atu ra o ia ia rātou e poro haere i te pātireia o te Atua, e e faaora hoì i te feiā maì. ³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Eiaha ei taoà e hōpoihiā i to òutou tere, eiaha ia taìpiti rāau, eiaha ei pūtē, eiaha ei pāne, eiaha ei moni, eiaha ia taìpiti àhu fafao i te taata hoê. ⁴ E te fare e fārii mai ia òutou, ei reira pārahi ai, e reva noa atu òutou. ⁵ E te vāhi e òre e ìte mai ia òutou, e ueue atu i te repo o to òutou àvae ei faaite atu ia rātou, a haere ê ai òutou i taua òire ra. ⁶ Haere atu ra rātou nā roto i te mau òire rii i te poro haereà i te Parau-Maitaì, e te faaoraraa i te maì, aore e vāhi toe.

To Herota ahoahoraa

Māt 14.1-2; Mār 6.14-16

⁷ Faaroo àè ra te teterāreha o Herota i te roo i te mau mea atoà i ravehia e Ietu ra, ahoaho àè ra o ia. No te mea te parau ra te tahi pae e ua tiā faahou mai Ioane mai te pohe mai; ⁸ i nā ô hoì e tahi pae e ua ìtea mai Èria; e ta te tahi pae ra, ua tiā faahou mai te hoê i te mau perofeta tahito ra. ⁹ Ua nā ô àè ra Herota: Ua tāpūhia e au te upoo o Ioane. O vai rā teie no na teie nei parau ta ù e faaroo nei? Te hinaaro ra o ia ia ìte ia na.

To Ietu faaàmuraa i nā taata e pae tautani

Māt 14.13-21; Mār 6.30-44; Ioa 6.1-15

¹⁰ E hoì mai ra te mau àpotetoro, ua faaite mai ra ia Ietu i te mau mea atoà ta rātou i rave ra.

Ua rave àè ra o ia, ôpaì huna atu ra o ia e rātou atoà, i te mētēpara, i taua òire i Pete-Taita ra. ¹¹ E ìte àè ra te rahi o te taata atoà ra, ua pee mai ra rātou ia na. E ua fārii atu ra o ia ia rātou; e ua parau atu ra i te parau o te pātireia o te Atua, e faaora atu ra i te feiā maì.

¹² E tapetape roa atu ra te mahana, ua parau mai ra te Tino-àhuru-mā-piti ra ia na, nā ô mai ra: E tuu atu i te mau taata nei, ia haere na i te mau òire rii, e te mau fare fātata nei, ia noaa te māa na rātou, e te taòtoraa; e mētēpara hoì teie ta tātou e pārahi nei. ¹³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Na òutou e hōpoi atu i te māa na rātou. Ua parau mai ra rātou: E pae roa a tātou pāne, e piti hoì ià tirā rā. Âreà e haere mātou e hoo i te māa na teie nei feiā rahi? ¹⁴ E pae hoì tautani o te taata. Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi: A faataòto pupu na ia rātou i raro, ia taipae àhuru i te pupu hoê. ¹⁵ Ua nā reira atu ra rātou, faataòto atu ra ia rātou atoà i raro. ¹⁶ Ua rave iho ra o ia i nā pāne e pae e nā ià e piti ra, hiò aè ra i nià i te raì, haamaitaì atu ra i te Atua i taua māa ra. Vāvāhi iho ra, tuu atu ra i te mau pipi e tuu i mua i te aro o taua feiā rahi ra. ¹⁷ Àmu anaè iho ra rātou, e paia aè ra. Òhiahia iho ra te toeà māa, e î aè ra nā ète rarahi hoê àhuru mā piti.

To Pētero fāiraa ia Ietu ei Metia

Māt 16.13-20; Mār 8.27-30; Ioa 6.67-71

¹⁸ E i muri aè ra, ôpaì ê aè ra o ia i taua feiā rahi ra e pure, o ia e tana mau pipi atoà, ua ui atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: O vai au nei i ta te taata nei parauraa? ¹⁹ Ua parau mai ra rātou, nā ô mai ra: O Ioane Pāpetito. Te parau nei rā vētahi: O Èria; e te tahi pae: Ua tià faahou mai te hoê i te mau perofeta tahito ra. ²⁰ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O vai rā vau i ta òutou na parauraa? Ua parau mai ra Pētero, nā ô mai ra: O te Metia a te Atua ra. ²¹ Ua aò hua atu ra o ia ia rātou, parau atu ra eiaha roa rātou e faaite noa atu i te taata i te reira parau, ²² e ua nā ô atu ra: E pohe rahi to te Tamaiti a te taata nei, e faaruèhia e te feiā paari, e te mau tahuà rarahi, e te mau pāpaì parau, e e taparahi-pohe-roa-hia, e e tià faahou ia tae i te ruì toru.

Nā hea i te pee ia Ietu

Māt 16.24-28; Mār 8.34-9.1

²³ Ua parau atu ra o ia i te taata atoà: Ia hinaaro te taata i te pee mai ia ù ra, e faaruè o ia ia na iho, a rave ai i ta na tatauro i te mau

mahana atoà, a pee mai ai ia ù. ²⁴ O tei hinaaro i te tāpeà i to na ora, ua ère ia i te ora; e o tei tià ia na i te tuu i to na ora ia ù nei, e ora ia to na. ²⁵ E aha hoì ta te taata nei faufaa ia roaa noa atu ia na te mau mea atoà o teie nei ao, ia pohe o ia iho, e ia ère i te ora? ²⁶ O te taata hoì e haamā ia ù e ta ù nei parau, e haamā atoà te Tamaiti a te taata nei ia na, ia haere mai o ia mā to na iho hanahana, e mā te hanahana atoà o te Metua, e no te mau merahi moà ra. ²⁷ E faaite atu rā vau ia òutou, eita mau te tahi pae i teie nei feiā e tià noa mai i ô nei e roohia e te pohe, e ìte ai rātou i te pātireia o te Atua.

To Ietu faahuru-ê-raahia

Māt 17.1-9; Mār 9.2-10

²⁸ E fātata aè ra te ruì varu i muri aè i tei nei parauraa, ua arataì atu ra o ia ia Pētero, e ia Ioane, e ia Iatōpo, haere atu ra i nià i te hoê mouà e pure. ²⁹ Te pure ra o ia, huru ê atu ra to na mata, teatea atu ra to na àhu mai te uira ra. ³⁰ E inaha, te paraparau mai ra ia na e toopiti puè taata: o Mōte e o Èria, ³¹ i fā mai rāua i roto i te ànaàna, e ua parau iho ra i te poheraa no na, o ia i fātata i te pohe i Ierutarema ra. ³² Àrèa Pētero mā, ua vareà ia i te taòto, e ara aè ra rātou. Ìte atu ra rātou i to na hanahana, e nā taata toopiti i tià atoà i pihai iho ra ia na. ³³ E tei te reva-ê-raa rāua ia vaiiho ia Ietu ra, ua parau atu ra Pētero ia na: E te Òrometua, e mea maitaì ia pārahi tātou i ô nei. E faatià mātou i te fare autā e toru aè: no òe e tahi, no Mōte e tahi, e no Èria e tahi. Aita rā o ia i ìte i ta na i parau ra. ³⁴ Tei te nā reiraraa atu o ia, te ata mai ra i te tāpoìraa mai ia rātou; mataù aè ra rātou i to rātou òraa atu i roto i taua ata ra. ³⁵ E te hoê reo mai ra no roto i taua ata ra, i te nā ôraa mai: O taù Tamaiti here teie, a faaroo ia na! ³⁶ E mure aè ra taua reo ra, o Ietu anaè iho ra tē toe. Huna iho ra rātou, aore roa i faaite noa atu i te taata i te reira ànotau i te hoê i taua mau mea ta rātou i ìte ra.

To Ietu faaoraraa i te hoê tamaiti i uruhia

Māt 17.14-21; Mār 9.14-29

³⁷ E ao aè ra, ia pou mai rātou mai nià mai i taua mouà ra, e tiàà rahi tei fārerei mai ia na ra. ³⁸ E inaha, ua pii mai ra te hoê taata no taua tiàà rahi ra, nā ô mai ra: E te Òrometua, e aroha mai òe i taù tamaiti nei, o ia anaè nei hoì taù tamaiti. ³⁹ E inaha, te haruhia nei o ia e te hoê vārua ìno, e pii hua iho ra i reira ra, ua rave ûàna mai ra taua vārua ìno ra ia na e haùti iho ra o ia, e hāàehia iho ra, e ia rahi to na paruparu e òre ā e faaruè reà mai ia na. ⁴⁰ E ua parau atu hoì au i to mau pipi nei e tiàvaru i te temoni i rāpae; aita rā i tià ia rātou. ⁴¹ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: Âuē ia uì faaroo òre e te mārō e! Mai te aha to ù maoro io òutou nei, e te faaòromairaa atu ia òutou? A arataì mai i to tamaiti i ô nei. ⁴² E tei te haereà mai o ia ra, ua taora tāùe noa atu ra te temoni ia na i raro i te repo, ua rave ûàna iho ra ia na. Ua àvau atu ra Ietu i taua vārua faufau ra, faaora atu ra i taua tamaiti ra, e tuu atu ra i to na metua tāne ra. ⁴³ Ua maere anaè iho ra rātou i te mana rahi o te Atua ra.

To Ietu faaara-faahou-raa i to na pohe

Māt 17.22-23; Mār 9.30-32

E te maere anaè rā rātou atoà i te mau mea a Ietu i rave ra, ua parau atu ra o ia i tana mau pipi: ⁴⁴ A haapaò maitaì mai na i teie nei parau: ua fātata te Tamaiti a te taata nei i te tuuhia i te rima taata. ⁴⁵ Aita rā rātou i ìte i taua parau ra, ua tāpoìhia ia ia òre rātou ia ìte; i mataù hoì rātou ia ui ia na i taua parau ra.

O vai tē hau aè?

Māt 18.1-5; Mār 9.33-37

⁴⁶ Ua tupu iho ra te mārō ia rātou iho, i to rātou e hau i te mana. ⁴⁷ Âreà Ietu, tei ìte i te manaò i to rātou âau, rave atu ra ia i te hoê tamaiti iti; tuu mai ra i pihaì iho ia na; ⁴⁸ ua parau atu ra o ia ia rātou: O tei ìte mai i teie nei tamaiti iti, no to ù nei iòà, ua ìte ia ia ù; e o tei

ite mai ia ù ra, ua ite ia i tei tonono mai ia ù nei. O tei iti roa hoì i roto ia òutou na, o tē hau ia.

Te feiā e faaòhipa ra i te iòa o Ietu

Mār 9.38-41

⁴⁹ Ua parau mai ra Ioane, nā ô mai ra: E te Òrometua, hiò atu ra mātou i te hoê taata i te tiàvaruraa i te temoni i to òe na iòa, e faaòrehia atu ra e mātou, no te mea aore o ia i âmui mai ia tātou nei. ⁵⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: Eiaha te reira e faaòrehia; o tei òre i nā ô nei mai ra, no tātou ia.

Te òreraa Ietu e fāriihia e te hoê maa òire rii no Tāmāria

⁵¹ E fātata aè ra te mau mahana i te hope e ravea ai o ia i nià, ua ôpua māite iho ra o ia e haere i Ierutarema. ⁵² E ua tonono atu ra i te veà nā mua ia na, e tomo atu ra rātou i roto i te hoê òire rii o to Tāmāria e faanehenehe i te hoê tāpaeraa no na. ⁵³ Aita aè ra rā rātou i fārii mai ia na, no te mea te haere tià ra o ia i Ierutarema. ⁵⁴ Ìte aè ra nā pipi na na ra, o Iatōpo rāua o Ioane i te reira, ua nā ô mai ra rāua: E te Fatu, e tiā ānei ia òe ia parau māua i te auahi ia mairi mai no nià i te raì, ia pau atu rātou, mai ta Èria ra? ⁵⁵ Ua fāriu atu ra rā o ia, àvau atu ra ia rāua, nā ô atu ra: Aore òrua i ite i te huru o to òrua âau. ⁵⁶ Aore hoì te Tamaiti a te taata nei i haere mai e taparahi i te taata, i haere mai rā e faaora. Haere atu ra rātou i te tahi òire iti.

O tei hinaaro i te pee ia Ietu

Māt 8.19-22

⁵⁷ E te haere noa ra rātou nā te ètià, ua parau mai ra te hoê taata ia na: E te Fatu, e pee atu vau ia òe i to òe mau haereà atoà. ⁵⁸ Ua parau atu ra Ietu ia na: E ana to te ârope, e tauraa to te manu o te reva, âreà te Tamaiti a te taata nei, aita o na e tuaroì. ⁵⁹ Ua parau atu ra o ia i te hoê: A pee mai ia ù. Ua nā ô mai ra o ia: E te Fatu, a tuu aè na ia ù e haere au e tanu i taù metua tāne. ⁶⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: E vaiho atu na i tei pohe e tanu i to rātou i pohe ra; e haere rā òe e

poro haere i te pātireia o te Atua. ⁶¹ Ua parau atoà mai ra hoì e tahi: E te Fatu, e pee atu vau ia òe; e tuu na rā òe ia ù, e poroì na vau i to ù ra fētii. ⁶² Ua parau atu ra Ietu ia na: O te taata e tuu i te rima i nià i te ârote a hiò ai i muri, e òre ia e au i te pātireia o te Atua.

To Ietu tonoraa nā pipi hitu-àhuru-mā-piti

Māt 10.7-16

10 ¹ E i muri aè ra, ua haapaò atu ra te Fatu i e hitu-àhuru-mā-piti, e tātoopiti atu ra i te tonoraa ia rātou nā mua ia na, i te mau òire e te mau vāhi atoà ta na i ôpua ra e e haere atoà o ia i reira. ² Ua parau atu ra o ia ia rātou: Te rahi mau nei te àuhune tītona, te iti nei rā te feiā e òòti. E i teie nei, e pure òutou i te Fatu o te òhipa, ia tonono ā o ia i te rave òhipa ei òòti. ³ A haere! Inaha te tonono nei au ia òutou mai te ârēnio i rotopū i te mau ruto ra. ⁴ Eiaha ei fārii moni e hōpoihiā, eiaha ei pūtē, eiaha ei tāmaa hōpoi noa, eiaha roa e aroha atu i te taata i te aratiā. ⁵ E te fare ta òutou e tomo ra, e mata na i te parau atu: «Ei hau to teie nei ùtuafare!» ⁶ E tei reira te hoê tamaiti no te hau, e vai ā taua hau ra i nià iho ia na; aore rā, e hoì mai ia i nià iho ia òutou. ⁷ Ei taua fare ra pārahi ai, e àmu hoì e e inu i ta rātou e hōroà mai ra, e au hoì i te rave òhipa ta na ra utuā. Eiaha e haere i terā fare, i terā fare. ⁸ E te òire ta òutou e tomo ra, e i ìte mai rātou ia òutou, e àmu i ta rātou e tuu mai i mua i to òutou aro ra; ⁹ e faaora hoì i to reira mai, e parau atu hoì ia rātou: «Te fātata mai ra te pātireia o te Atua ia òutou nei.» ¹⁰ Ârē te òire ta òutou e tomo ra, e aore rātou i ìte mai ia òutou, e haere òutou i te aroā i taua òire ra, a parau atu ai: ¹¹ «Te repo o to òutou òire e piri mai ia mātou nei, te hōroi atu na mātou; te fātata mai nei rā te pātireia o te Atua ia òutou, ia ìte hoì òutou.» ¹² Teie rā ta ù parau ia òutou, e huru tiā aè Totoma ia haamahu ia tae i te reira mahana ra, i te reira òire.

Te mau òire eita e faaroo*Māt 11.21-23*

¹³ Âuē òe, e Toratina e! Âuē hoì òe, e Pete-Taita e! Ahiri hoì te mau temeio i ravehia i roto ia òrua na, i ravehia i Tūria e Titona, ua tātarahapa ê na rātou, ua pārahi i te rehu auahi mā te àhu paau! ¹⁴ E huru tià aè rā Tūria e Titona ia haamahu ia òrua na, ia tae i te mahana haavāraa ra. ¹⁵ E o òe na hoì, e Tāperenaumi i faateiteihia i nià i te raì na, e hōparahia òe i raro roa i hāte!

¹⁶ O tei faaroo mai ia òutou na, ua faaroo mai ia ia ù; e o tei vahavaha mai ia òutou na, ua vahavaha mai ia ia ù; e o tei vahavaha mai ia ù ra, ua vahavaha ia ia na i tei tonono mai ia ù nei.

Te hoìraa mai nā pipi hitu-àhuru-mā-piti

¹⁷ Ua hoì faahou mai ra taua hitu-àhuru-mā-piti ra mā te òaòà, nā ô mai ra: E te Fatu, ua vī atoà te mau temoni ia mātou i to iòà na. ¹⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Ua ìte au ia Tātani i te mairiraa, mai te uira no nià i te raì ra. ¹⁹ E inaha, e haamana atu vau ia òutou, ia taahi noa atu i te ôfī, e te pata, e te mana atoà o te ènemi: e aore roa e mea e pohe ai òutou. ²⁰ Eiaha rā e òaòà i te mea ua vī te mau vārua ìno ia òutou; e òaòà rā i to òutou iòà i pāpaihia i nià i te raì ra.

Te òaòà o te Tamaiti*Māt 11.25-27*

²¹ Òaòà atu ra to Ietu vārua i taua hora ra, nā ô atu ra: E haamaitai au ia òe, e taù Metua, e te Fatu o te raì e te fenua, i te mea, huna ê noa ā òe i teie nei mau parau i te feiā paari e tē ìte ra, ua faaite mai òe i te tamarii nei. Oia ia, e taù Metua, o te mea tià ia ia òe. ²² Ua hope roa te mau mea atoà i te tuuhia mai e taù Metua, tei ia ù, e aore roa te hoê i ìte i te Tamaiti, maori rā o te Metua; aore hoì te hoê i ìte i te Metua, maori rā o te Tamaiti, e o ta te Tamaiti i hinaaro i te faaite atu.

Te maitai o te mau pipi*Māt 13.16-17*

²³ Ua fāriu atu ra o ia i tana mau pipi ra, parau huna atu ra ia rātou: E ao to te mata i hiò i te mau mea ta òutou e hiò nei! ²⁴ E faaite atu hoì au ia òutou, e rave rahi te perofeta e te hui arii i hinaaro i te hiò i te mau mea ta òutou e hiò nei, e aore aè nei i hiò; e i hinaaro hoì i te faaroo i te mau parau ta òutou e faaroo nei, e aore aè nei i faaroo.

Te parapore o te taata Tāmāria hāmani maitai*Māt 22.34-40; Mār 12.28-34*

²⁵ E inaha, ua tià mai ra te hoê haapii ture i nià, ua fāfā mai ra ia na, nā ô mai ra: E te Òrometua, e aha vau e noaa ai te ora mure òre? ²⁶ Ua parau atu ra Ietu ia na: E aha tei pāpaihia i roto i te Ture ra? Te nā hea ra ta òe taiòraa? ²⁷ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: E hinaaro òe i to Atua ia Iehova mā to âau atoà, e mā to vārua atoà, e mā to pūai atoà, e mā to manaò atoà ia hope, e e aroha hoì òe i to taata tupu mai te aroha ia òe iho na. ²⁸ Ua parau atu ra o ia ia na: Ua tià ta òe i parau mai na, e ora òe ia nā reira. ²⁹ Âreà o ia, no te hinaaro i te faatià ia na iho, ua parau mai ra ia Ietu: O vai hoì to ù taata tupu?

³⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Te hoê taata no Ierutarema i te haereraa i Ierito. Roohia iho ra i te nana èiā haru, taratarahia iho ra ta na àhu e rātou, e paruparu iho ra o ia, haere atu ra, faaruè iho ra ia na, ua fātata i te pohe. ³¹ Ua haere noa mai ra te hoê tahuà nā taua èà ra; e ìte atu ra o ia ia na, faahahau ê atu ra, nā te tahi pae èà atu ra i te haere. ³² E te hoê Âti-Revi hoì i te haereà nā taua èà ra, e fātata mai ra taua vāhi ra, e ìte atu ra ia na, òhipa ê atu ra nā te tahi pae èà. ³³ Te hoê taata rā no Tāmāria i haere noa i to na haereà, e tae atu ra i taua vāhi ra, e ìte atu ra o ia ia na, aroha atu ra. ³⁴ Haere atu ra i pihaì iho, ua nīnii iho ra i te hinu e te uaina i roto i te mau puta no na ra; vehi iho ra, e haapārahi atu ra ia na i nià i ta na iho puaa, aratai atu ra ia na i te fare tīpaeraa, utuutu atu ra ia na. ³⁵ E ao aè ra,

ia haere ê o ia ra, ua rave aè ra o ia i e piti moni veo, tuu atu ra i te taata fare ra, nā ô atu ra ia na: «E utuutu òe i teie nei taata, e ia riro atoà ta òe ra moni, na ù ia e hōpoi atu i te hoo ia òe ia hoì mai au ra.»³⁶ O vai te taata tupu i to òe manaòraa i taua nā taata tootoru ra, i te taata i roohia i te nana èiā haru ra?³⁷ Ua parau mai ra o ia: O tei aroha ia na ra. Ua parau atu ra Ietu ia na: E haere òe, e nā reira atoà.

To Ietu pārahiraā io Māreta rāua Māria

³⁸ E te haere atu ra rātou i to rātou haereà, ua tomo atu ra o ia i roto i te hoê òire iti. Ua fārii mai ra te hoê vahine ia na i roto i to na fare, o Māreta te ià. ³⁹ E tuahine to na o Māria te ià, o tei pārahi ia i te pae âvae o Ietu i te faarooraa i ta na parau. ⁴⁰ Âreà Māreta, peàpeà iho ra ia i te haapaòraa i te manihini, e ua haere mai ra, nā ô mai ra: E te Fatu, eita òe e haapaò mai, e ua faaruè mai taù taeaè ia ù, o vau anaè teie rave noa ai? E parau atu òe ia na e rave atoà mai. ⁴¹ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: E Māreta e, e Māreta e, ua ahoaho òe, e te peàpeà na òe ia òe iho i te mau mea e rave rahi. ⁴² Hoê roa rā mea tià, e ua rave iho nei Māria i taua mea tià ra: e òre roa hoì ta na e riro ê.

Ietu e te pure

Māt 6.9-13

11 ¹ E te pure ra o ia i te hoê vāhi, e oti aè ra, ua parau mai ra ia na te hoê pipi na na: E te Fatu, a haapii mai ia mātou i te pure, mai ia Ioane i haapii atoà i tana ra mau pipi. ² Ua parau atu ra o ia ia rātou: E nā ô òutou ia pure:

E to mātou Metua i te ao ra,

ia raa to òe ra ià,

ia tae mai to òe ra pātireia!

Ia haapaòhia to òe hinaaro i te fenua nei mai tei te raì atoà na.

³ Hō mai i te māa e au ia mātou i te mau mahana atoà nei,

⁴ e faaòre mai i ta mātou hara,

te faaòre nei hoì mātou i tei hara atoà ia mātou nei;

eiaha e faaruè ia mātou e ia roohia-noa-hia mai e te àti; e faaora rā ia mātou i te ìno.

⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E tauà to te hoê taata io òutou na, a haere atu ia o ia ia na ra i te tuìraa pō, a parau atu ai ia na e: «E hoa ìno, hō mai na i e toru pāne. ⁶ Ua tāpae mai nei te tahi hoa o ù ia ù nei, i to na haereà, e aita a ù ia tuu atu i mua i te aro.» ⁷ E ia parau mai o ia i roto ra, ia nā ô mai ā: «Eiaha e haapeàpeà mai ia ù, ua mau te ôpani, tei nià vau i te roì e taù mau tamarii atoà, eita vau e tià i nià e hōpoi atu i te pāne na òe», ⁸ — e faaite atu vau ia òutou, ia mārō rā taua taata ra, òre noa ā o ia i te tià i nià e hōroà atu i te māa i te mea e tauà o ia no na, e tià rā o ia i te mārō, a hōroà atu ai i ta na i hinaaro ra.

Māt 7.7-11

⁹ E parau atu hoì au ia òutou: E ani, e noaa ia ia òutou; e ìmi, e ìte ia òutou; e pātōtō, e ìritihia ia te ôpani ia òutou. ¹⁰ O te feiā atoà hoì i ani ra, te noaa ra ia; e o tei ìmi ra, te ìte ra ia; e o tei pātōtō ra, te ìritihia ra ia te ôpani ia na. ¹¹ O vai ia metua io òutou nei e hōpoi atu i te òfaì na te tamaiti ia ani mai i te pāne ra? E ia ani mai i te ià, e hōpoi atu ānei i te ôfī, eiaha te ià, ia na? ¹² E ia ani mai hoì i te huero moa, e hōpoi atu ānei i te pata? ¹³ E tenā na, te ìte na òutou i te hōroà i te mea maitaì na ta òutou tamarii, ìno noa ai òutou na. E rahi atu ia to òutou Metua i te ao ra i te hōroà i te Vārua Maitaì i te feiā i ani atu ia na ra!

E tūàti ānei Ietu i te mau temoni?

Māt 12.22-30; Mār 3.22-27

¹⁴ E te tiàvaru ra o ia i te hoê temoni haavāvā i rāpae, e reva atu ra taua temoni ra i rāpae, ua parau mai ra taua vāvā ra, maere iho ra te taata. ¹⁵ Ua nā ô aè ra ra te tahi pae: Te tiàvaru nei o ia i te temoni i te mana o te temoni rahi ra o Peretepura. ¹⁶ Ua ani mai ra hoì te tahi pae i te hoê temeio i nià i te raì, i te rāmāraa mai ia na. ¹⁷ Ua ìte rā o ia i to rātou manaò, ua parau atu ra ia rātou: O te pātireia ia àmahamaha e rave ia na iho ra, e pau ia; e te fētii i àmaha e rave ia

na iho ra, e pohe ia. ¹⁸ E ia àmaha Tātani e rave ia na iho ra, e aha hoì to na pātireia e mau ai? Ta òutou e parau na e, te tiàvaru nei au i te temoni i te mana o Peretepura. ¹⁹ Te tiàvaru nei au i te temoni i te mana o Peretepura, i te mana o vai rā ta to òutou tamarii i tātahi na? E i teie nei, ei ia rātou te parau ia òutou. ²⁰ Te tiàvaru nei rā vau i te temoni i te rima o te Atua, ua roohia iho nei ia òutou i te pātireia o te Atua ra. ²¹ Ia tiaì te taata pūai mā te mauhaa atoà i to na ùtuafare, te vai maitaì noa ra ia ta na taoà. ²² Ia ravehia mai rā o ia e te hoê taata pūai rahi atu e pohe iho ra, harua atu ra e ana ta na mauhaa i itoito ai o ia, e pau atu ra ta na taoà i te tufahia. ²³ Eere o ia i to ù ra, o to ù ia ènemi; e o tei òre i haaputu atoà i ô nei ia ù nei, ua haapūrara ia.

Te hoìraa mai te vārua faufau

Māt 12.43-45

²⁴ Ia reva te vārua faufau no roto i te taata nei i rāpae, ua nā te mau vāhi pāpāmarō i te haere i te ìmiraa i te faaearea; e aore aè ra i ìtea, ua nā ô aè ra: «E hoì au i taù fare mai reira mai au nei.» ²⁵ E te roohiaraa mai ra, ua purūmuhia e ua nehenehe. ²⁶ Ua tii atu ra o ia, âmui atoà mai ra i e toohitu vārua ìno rahi roa ra; e ô atu ra rātou i roto, pārahi mau atu ra i reira, ìno roa atu ra te hopeà o taua taata ra, iti atu ra i tei mūtaa iho ra.

Te maitaì mau

²⁷ E tei te parauraa atu o ia i taua mau parau nei, ua pii noa mai ra te hoê vahine i rotopū i taua feiā rahi ra, nā ô mai ra: Ua maitaì te ôpū i hōpoi ia òe, e te ū ta òe i òte ra! ²⁸ Ua parau atu ra rā o ia: O tei faaroo ā e ua haapaò i te parau a te Atua, o rātou tei maitaì!

Te tāpaò a Iona e te parau no te Tamaiti a te taata

Māt 12.38-42

²⁹ E neneì roa mai ra te taata i pihai iho ia na, ua parau atu ra o ia: E uì taata ìno teie; te ani nei i te temeio; e òre rā e hōroàhia atu te temeio, maori rā te temeio i te perofeta ra ia Iona. ³⁰ Mai ia Iona hoì

e temeio na to Nineve, oia atoà te Tamaiti a te taata i teie nei uì. ³¹ Na te arii vahine i apatoà i te tià-atoà-raa i te haavāraa ra e faahapa i teie nei uì taata, i te mea i haere mai o ia mai te hopeà mai o te fenua ra e faaroo i te parau paari a Toromona; e inaha, e rahi teie ia Toromona. ³² Na to Nineve i te tià-atoà-raa i te haavāraa ra, e faahapa i teie nei uì, i te mea ua tātarahapa rātou i te aōraahia e Iona; e inaha, e rahi teie ia Iona.

Te rāmepe o te tino

³³ Aore e rāmepe e tūtūhīa e huna, e e tāpoi i te āuà, e tuu rā i niā i te vairaa, ia ìte te feiā e tomo mai i te māmarama.

Māt 6.22-23

³⁴ O te mata to te tino nei rāmepe. Te maitai ra to mata, e māmarama ia to tino atoà; ia maihia rā to mata, e pōuri atoà ia to tino. ³⁵ E tenā na, e ara, ia òre ia riro te māmarama i roto ia òe na ei pōuri. ³⁶ Ua àti pāatoà hoì to tino i te māmarama, aore e vāhi toe, e riro ia i te àti i te māmarama mai te māmarama ura rāmepe e ānaāna mai ra.

To Ietu faahaparaa i te mau fāritea e te mau haapii ture

Māt 23.4-36

³⁷ Te parau noa atu ra o ia, ua parau mai ra te hoē fāritea ia na e haere e àmu i te māa ia na ra. Haere atu ra o ia i roto, taòto atu ra i te ìri àmuraa māa ra. ³⁸ Maere iho ra rā taua fāritea ra i te hiōraa mai ia na, o ia aore i mata na i te horohoroi a àmu ai i te māa. ³⁹ Ua parau atu ra te Fatu ia na: *Āreà òutou, e te mau fāritea na, te tāmā na òutou i te āuà e te ùmete i rāpaeàu aè; āreà o roto ia òutou na, te î noa na ia i te haru e te tāiroiro.* ⁴⁰ E i teie nei mau taata manaò òre e! Eere ānei na tei hāmani i rāpaeàu aè ra i hāmani atoà i roto? ⁴¹ E hōroà rā i ta òutou taoà i noaa, e inaha, e mā anaè te mau mea atoà ra ia òutou i reira.

⁴² *Āuē òutou, e te mau fāritea e! Te hōroà na hoì òutou i te àhuru o te mīneta, e te petano, e te mau rāau rii atoà ra, e te haapae na i te*

parau-tià e te hinaaro i te Atua! E rave hoì to òutou tià i te reira, e eiaha atoà e haapaehia terā.

⁴³ Âuē òutou, e te mau fāritea e! Te hinaaro na hoì òutou i te pārahira a i hau i te mau tunato ra, e ia arohahia i te vāhi taata!

⁴⁴ Âuē òutou, e te mau pāpaì parau e te mau fāritea, e te mau haavare e! Mai te âpoo tūpāpaù ìtea òre ra òutou, o tei haere noa te taata nā nià iho e aore i ìte!

⁴⁵ Ua parau mai ra te hoê haapii ture ia na, nā ô mai ra: E te Òrometua, i nā reira mai òe ra, ua faaìno atoà mai òe ia mātou!

⁴⁶ Ua parau atu ra o ia: Âuē atoà hoì òutou, e te mau haapii ture e! Te tuu na hoì òutou i te hōpoià manaa òre i nià i te taata, e òre roa hoì te hoê rima o òutou na e faatiàia noa atu i taua mau hōpoià ra!

⁴⁷ Âuē hoì òutou e! Te patu na òutou i te menema o te mau perofeta, ta to òutou hui metua i taparahi ra. ⁴⁸ Ua faaìte mau òutou e, ua tià ia òutou ta to òutou hui metua i rave ra, na rātou hoì i taparahi, e te patu na òutou i to rātou mau menema! ⁴⁹ I parau ai hoì te paari o te Atua e: E tono vau i te perofeta e te àpotetoro ia rātou ra; e e taparahi hoì rātou i e tahi pae, e tiàvaru hoì i e tahi pae. ⁵⁰ Ia hurihia mai te toto o te mau perofeta i haamaniihia mai te matamua mai ā o teie nei ao i nià i teie nei uì; ⁵¹ mai te toto mai ā o Àpera e tae roa mai i te toto o Tātāria i taparahihia i roto i te ārea o te fata e te fare o te Atua ra. Oia mau ia, e faaìte atu vau ia òutou, e huri-atoà-hia ia i nià i teie nei uì.

⁵² Âuē hoì òutou, e te mau haapii ture e! Ua hōpoi ê hoì òutou te tāviri ra o te ìte; aita aè nei òutou iho i tomo i roto, e te feiā i tomo ra, ua tāpeà òutou.

⁵³ E tei te parauraa atu o ia ia rātou i teie nei mau parau, ua onoono roa mai ra te mau pāpaì parau e te mau fāritea, ei faaoôo ia na ia parau o ia i te parau e rave rahi; ⁵⁴ e te tiaì ra hoì ia na ia noaa ia rātou te parau no roto i to na iho vaha ei pariraa mai na rātou ia na.

Tei fāi e no Ietu rātou

12¹ Te tāiruru mai ra te taata e rave rahi te tautani i reira, e taataahi noa iho ra i nià ia rātou iho, ua parau atu ra o ia i tana mau pipi, e nā ô atu ra: E ara ia òutou i te faahōpue a te mau fāritea, e haavare te reira.

Māt 10.26-33

² Aore hoì e mea tāpoihia, e òre e faaìtehia; aore e mea moè, e òre i te ìtea. ³ O tei parauhia e òutou i te pōuri ra, e faaìtehia ia i te māmaramama; e tei parau-riirii-hia e òutou i roto i te piha ra, e parau-hua-hia ia i nià iho i te fare.

⁴ E aò atu rā vau ia òutou, e aù mau hoa e, eiaha e mataù i tē taparahi mai i te tino nei, e oti aè ra, aita atu a rātou e noaa. ⁵ E faaìte atu rā vau ia òutou i ta òutou e mataù: o tei pohe te tino ia na, e muri aè ra, e tià ia na ia huri i te pō ra; oia ia, o ta ù ia parau ia òutou, o ia ta òutou e mataù. ⁶ Eere ānei taipae manu rii i hoohia i nā âtario e piti nei? E aita te hoê i taua nā manu ra i moè i te Atua. ⁷ E ua hope atoà te rouru o to òutou mau upoo na i te taiòhia. Eiaha hoì òutou e mataù; e rahi to òutou maitaì i to te manu!

⁸ Teie ā ta ù parau ia òutou, o tei fāi ia ù i mua i te aro o te taata nei, o ia atoà ta te Tamaiti a te taata nei e ìte i mua i te aro o te mau merahi a te Atua ra; ⁹ ârèa tei huna ia ù i mua i te aro o te taata nei, o tē òre ia e ìtehia mai i mua i te aro o te mau merahi a te Atua ra.

¹⁰ O tei parau faaìno i te Tamaiti a te taata nei, e tià ia faaòre i ta na hara; ârèa tei faaìno i te Vārua Maitaì, e òre roa ia e faaòrehia.

¹¹ E ia arataìhia òutou i mua i te aro o te mau tunato ra, e te mau haavā, e te mau tāvana, eiaha e tapitapi i te parau ei faatiàraa ia òutou iho, e te huru o ta òutou parau ia parau atu; ¹² na te Vārua Maitaì hoì e haapii mai ia òutou i te parau e tià ia parau atu i reira ra.

Te parapore o te taata taoà tei maamaahia

¹³ Ua parau mai ra te hoê i taua feiā rahi ra ia na: E te Òrometua, a parau na òe i taù tuaana, e tufa o ia i ta māua taoà. ¹⁴ Ua parau atu

ra rā o ia ia na: E terā ra taata e, na vai au i faariro ei tufa taoà, ei àuvaha io òutou nei? ¹⁵ E ua parau atu ra o ia ia rātou: E ara ia òutou i te nounou taoà, rahi noa iho hoì ta te taata nei taoà, eere hoì tei taua taoà na na ra to na ora.

¹⁶ Ua parau atu ra o ia i teie nei parapore, nā ô atu ra: E fenua māa hotu to te hoê taata taoà rahi. ¹⁷ Ua nā ô iho ra o ia i te feruri i roto ia na iho: E aha rā vau, aita hoì a ù e vairaa e ò ai ta ù māa? ¹⁸ Ua nā ô iho ra: E nā ô vau: e vāvāhi au i taù mau fare vairaa māa nei, a faatià ai ei fare rahi, ei reira puè ai ta ù taoà e ta ù māa; ¹⁹ a parau ai au i taù vārua e: «E taù vārua, e taoà rahi ta òe, ua puè i te vairaa no te mau matahiti a muri nei e rave rahi; e faaea māite, e àmu, e inu, e ia reàreà māite.» ²⁰ Ua parau mai ra rā te Atua ia na: E terā ra maamaa e! Ei teie nei âruì e tiihia mai ai to òe vārua. Na vai iho ra tenā na mau taoà i haaputuhia e òe na? ²¹ O te huru ia o te taata i haaputu i te taoà na na iho, e aita i rahi ta na taoà i te Atua ra.

E tiàturi i te Atua

Māt 6.25-34

²² Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi: I aò atu ai au ia òutou i teie nei: E eiaha e tapitapi i to òutou ora, i ta òutou e àmu; e to òutou tino hoì, i ta òutou e àhu. ²³ E rahi te ora i te māa e te tino i te àhu. ²⁴ A haamanaò i te ôrepa: aore rātou e ueue, aore hoì e òòti, aore e fare vairaa taoà, aore hoì e fare vairaa māa; na te Atua rātou e faaàmu. A tae ai hoì i to òutou na maitaì i to te manu! ²⁵ E o vai to òutou e tià ia na ia haamaoro ia na iho i te tapitapi e hoê aè tūpiti? ²⁶ E e òre na e tià ia òutou te mea iti haihai, e aha hoì òutou i tapitapi ai i te tahi pae? ²⁷ A haamanaò i te mau riri i to rātou tupuraa: aore rātou i òhipa, aore hoì i nino; e parau noa atu ra vau ia òutou, e tae noa atu i te ùnaùna hope o Toromona e òre ā to na nehenehe e au i to rātou. ²⁸ I nā reira hoì te Atua i te faanehenehe i te rāau rii e vai i roto i te âua i teie nei mahana, e ia ao aè e hurihia ai i roto i te auahi; a tae atu ai hoì ia òutou, e te mau faaroo tāpetepete na! ²⁹ Eiaha òutou e tapi hua i ta òutou e àmu e ta òutou e inu; e eiaha hoì e pārahi mā

te ahoaho. ³⁰ O te mau Êtene hoì o teie nei ao tē tītau nei i taua mau mea atoà ra. Ua ìte noa hoì to òutou Metua e, e au taua mau mea ra ia òutou. ³¹ E tītau rā òutou i te pātireia o te Atua, e âmui-atoà-hia mai taua mau mea ra ia òutou. ³² Eiaha e mataù, e taù nana iti e; e mea hinaaro na to òutou Metua i te hōroà mai i te pātireia no òutou.

Te taoà pau òre i te ao ra

Māt 6.19-21

³³ E hoo i ta òutou taoà, a hōroà noa atu ai. Ei pūtē marau òre ta òutou, ei taoà pau òre i te ao ra, i te vāhi e òre e taeà e te èiā, e òre hoì e pau i te huhu. ³⁴ Te vāhi hoì i vai ai ta òutou taoà, tei reira atoà ia to òutou âau.

Te mau parapore o te vai ara

³⁵ Ia tātuhia to òutou tauupu, e ia vai àma ā ta òutou rāmepea. ³⁶ E ia au òutou i te feiā i tiaì i to rātou fatu i te hoìraa mai, mai te faaiipoiporaa mai ra, ia haere mai rā o ia e pātōtō mai ra, ia ìriti rātou i te ôpani ia na i reira ra. ³⁷ E ao to te reira mau tāvini, i te roohiaraa mai e to rātou fatu, te ara ra! Oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, e riro o ia i te tātua ia na iho, a tuu atu ai ia rātou i te àmuraa māa ra, a raverave ai i te māa na rātou. ³⁸ E ia tae mai o ia i te piti o te araraa, e te toru hoì, roohia mai te nā reira ra, e ao to te reira mau tāvini!

Māt 24.43-51

³⁹ Ua ìte hoì òutou e, ahiri i ìte na te taata fare i te hora e tae mai ai te èiā, e ara ia o ia, e òre e vaiho noa i to na fare ia vāvāhi-noa-hia na. ⁴⁰ E i teie nei, ia vai ineine ā òutou, no te mea ei te hora manaò-òre-hia e òutou na e tae mai ai te Tamaiti a te taata nei.

⁴¹ Ua parau mai ra Pētero ia na: E te Fatu, i parau tià mai ānei òe i tenā na parapore ia mātou anaè nei, e i te taata atoà nei ānei? ⁴² Ua parau atu ra te Fatu: O vai hoì te tiāau haavare òre e te haapaò maitai, i ta te fatu e tuu i nià iho i to na atoà ra mau tāvini, ei tuu atu i ta rātou tufaa māa i te tufaraa mau ra? ⁴³ E ao to te reira tāvini, to tei roohia mai e to na ra fatu, te nā reira ra! ⁴⁴ Oia mau ta ù e parau atu

ia òutou nei, e faairiro ia o ia ia na ei mau i te mau taoà atoà na na ra. ⁴⁵ Âreà te tāvini e parau noa i roto ia na iho e: «E òre taù fatu e tae vave mai», papaì iho ra i te mau tāvini tāne, e te mau tāvini vahine, àmu iho ra i te māa, e inu faataèro iho ra i te àva; ⁴⁶ e tae mai ia te fatu o taua tāvini ra i te mahana manaò-òre-hia e ana, e i te hora-ìtea-òre-hia e ana ra, e e tãpūpū atu ia na, a tuu atu ai i ta na tufaa i roto i te feiā haapaò òre atoà ra.

⁴⁷ E te tāvini i ìte i te hinaaro o to na ra fatu, e aita i faaineine ia na iho, aore hoì i rave i ta te fatu i hinaaro ra, e papaìhia ia e rave rahi te tãiriraa. ⁴⁸ Âreà tei òre i ìte ra, rave atu ra rā i te parau e au ia na te papaì, e tãiriraa iti ia to na. O tei tuuhia atu te mea rahi ra, e mea rahi atoà tē tītauhia atu; e ta te taata hoì i tuu atu i te mea rahi ra, e mea rahi atoà ia tē anihia atu ia na ra.

Ietu ei tumu no te àmahamaha

⁴⁹ I haere mai au e hōpoi mai i te auahi i te ao nei; e e aha to ù nei hinaaro, maori rā ia àma ā i teie nei! ⁵⁰ E pāpetitoraa rā to ù e vai nei, e aita to ù māuiui ia oti!

Māt 10.34-36

⁵¹ Te manaò na òutou e, i haere mai au e faatupu i te hau i te ao nei? E faaìte atu vau ia òutou: aore, e tamaì rā. ⁵² Teie hoì a àmaha nā taata toopae i te fētii hoê ra, o e tootoru ra, e tamaì mai i e toopiti; o e toopiti hoì, e tamaì mai i e tootoru. ⁵³ E tamaì te metua tāne i te tamaiti, e te tamaiti i te metua tāne; e tamaì te metua vahine i te tamahine, e te tamahine i te metua vahine; e tamaì te metua hoovai vahine i te hunoà vahine, e te hunoà vahine i te metua hoovai vahine.

Te ìte i te auraa o te ànotau

⁵⁴ Ua parau atu ra o ia i te taata atoà: Ia hiò òutou i te ata i te tupuraa i te tooà-o-te-rā ra, ua nā ô iho ra òutou: «E ua i teie nei.» E oia mau atu ra hoì. ⁵⁵ E ia farara mai te mataì ra e maraamu, ua nā ô iho ra òutou: «E riro i te tōahu.» E riro atu ra hoì i reira. E oia mau atu ra

hoì. ⁵⁶ E terā ra mau haavare e! Te ìte na òutou i te hiò i te huru o te raì e te fenua; e aha iho ra òutou i òre i ìte ai i te hiò i teie nei ànotau?

Haamauruuru atu i to taata tārāhu

Māt 5.25-26

⁵⁷ E e aha hoì òutou iho na i òre i hiò ai i te parau-tiā? ⁵⁸ Ia haere òrua e to òe ra taata tārāhu i te haavā ra, tei te èatiā òrua ra, e faaitoito i te haamauruuru atu, o te aratō hoì o ia ia òe i te aro o te haavā ra, o te tuu atu hoì te haavā ia òe i te taata tōroà ra, e o te tuu hoì taua taata tōroà ra ia òe i roto i te tāpèaraa. ⁵⁹ E faaite atu vau ia òe, e òre roa òe e tuua mai e hope noa atu i te hoonā ia òe e tae noa atu i te repeta iti hopeà ra.

Te mau taata Tarirea i haamouhia e Pirato

13 ¹ Tei reira te hoê pae taata i parau mai ia Ietu i te mau taata i Tarirea, tei ânoihia e Pirato to rātou toto i te toto o ta rātou mau tūtia ra. ² Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Te manaò na òutou e, e feiā hara rahi taua mau taata Tarirea ra i to Tarirea atoà ra, o rātou i nā reirahia? ³ E faaite atu vau ia òutou: aore. Ia òre rā òutou ia tātarahapa, mai te reira atoà ia to òutou pohe. ⁴ E nā taata tino-àhuru mā vaù i maìrihia e te fare rahi i Tiroama ra, e pohe iho ra, te manaò na òutou e, e feiā hara rahi rātou i to Ierutarema atoà ra? ⁵ E faaite atu vau ia òutou: aore. Ia òre rā òutou ia tātarahapa, mai te reira atoà ia to òutou pohe.

Te parapore o te tute hotu òre

⁶ Ua parau atoà atu ra o ia i teie nei parapore: E tute ta te hoê taata i tanuhia i roto i ta na ra ô vine, e haere atu ra o ia e hiò i te māa i niā iho e aore. ⁷ Ua parau atu ra o ia i te faaàpu i taua ô vine ra: «Inaha, o te toru teie to ù matahiti i te haereà mai e hiò i te māa i teie nei tute, e aita roa: e tāpū atu! E aha o ia i faaapi ai i te ô?» ⁸ Ua parau mai ra o ia ia na, nā ô mai ra: «E taù fatu, e vaiiho noa aè na ia hoê

aè matahiti toe, ia ûtaruhia e au ia tuuhia te para.⁹ Peneiaè o te hotu, e aore ra, a tãpũ atu ai òe i muri àè!»

To Ietu faaoraraa i te hoê vahine mai i te mahana tãpati

¹⁰ Te haapii ra o ia i roto i te hoê tunato i te tãpati. ¹¹ E inaha, tei reira te hoê vahine i pohe i te hoê vãrua faatupu mai auàhuru àè ra matahiti e vaù tiàhapa, ua fefe roa i raro, e òre roa e maitaì ia tià i nià. ¹² E ìte atu ra Ietu ia na, ua parau atu ra o ia e haere mai ia na ra, e ua nã ô atu ra: E teie nei vahine, ua ora òe i to òe mai. ¹³ Ua tuu atu ra o ia i tana rima i nià iho ia na, tĩtĩàifaro atu ra o ia i reira ra, e haamaitaì atu ra i te Atua.

¹⁴ Àreà te àuvaha o te tunato ra, riri àè ra ia i te mea Ietu i faaora i te taata i te tãpati, e ua parau atu ra i te taata atoà, nã ô atu ra: E ono mahana raveraa òhipa; o ta òutou ia e haere mai ia faaorahia òutou, eiaha rã i te mahana tãpati! ¹⁵ Ua parau atu ra te Fatu, nã ô atu ra: E te mau haavare e! O vai to òutou e òre e tãtara i ta na puaatoro e ta na àtini i te vairaa mãa ra, a pũtõ ai i te pape i te tãpati? ¹⁶ E eiaha teie nei vahine, te huaai o Àperahama, i tãpeàhia e Tãtani nei, e inaha, àhuru àè nei matahiti e vaù tiàhapa, eiaha e tãtarahia i taua tãpeàraa nei i te mahana tãpati? ¹⁷ Tei te parauraa atu o ia i taua parau nei, haamã anaè iho ra te feiã i mārõ mai ia na ra; pōpou anaè iho ra rã taua feiã rahi atoà ra mã te faahiahia i te mau mea i ravehia e ana ra.

Te parapore o te huero tinapi

Māt 13.31-32; Mār 4.30-32

¹⁸ Ua parau atu ra o ia: Mai te aha mau te huru o te pãtireia o te Atua? E faaau vau i te reira i te aha? ¹⁹ E au i te hoê huero tinapi i hōpoihi e te hoê taata e tuu atu ra i roto i ta na ra ô; e tupu àè ra riro atu ra ei rãau rahi, e ua tau mai ra te mau manu o te reva i nià i te mau âmaa.

Te parapore o te hōpue

Māt 13.33

²⁰ Ua parau faahou atu ra o ia: E faaau vau i te pātireia o te Atua i te aha? ²¹ E au i te faahōpue na te hoê vahine i rave, e ânoî atu ra i roto i te faraoa e toru atoà fārii, e hōpue atoà atu ra.

Te ùputa pirihaò

²² Haere atu ra o ia i Ierutarema nā roto i te mau òire e te mau òire rii i te haapii-haere-raa atu.

²³ Ua parau mai ra te hoê taata ia na: E te Fatu, e iti ānei te ora? ²⁴ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E faaitoito hua i te tomo nā te ùputa pirihaò. E faaite atu hoî au ia òutou, e rave rahi tē tāmata noa i te tomo i reira, e e òre roa e ò. ²⁵ Ua tià anaè hoî te taata ùtuafare i nià, e ua haamau i te ùputa, e ua tià mai òutou i rāpaeàu mai, pātōtō mai ai i te ùputa, a nā ô mai ai ra e: «E te Fatu, e te Fatu, ìriti aè na ia mātou!» E riro o ia i te nā ô mai ia òutou: «Aore au i ìte ia òutou e to òutou ra vāhi!» ²⁶ Ei reira òutou e parau mai ai e: «I àmu na hoî mātou e inu na hoî i mua i to aro, e i haapii na hoî òe i te mau aroā io mātou ra!» ²⁷ E parau atu ā o ia: «Te parau atu nei au ia òutou, aore au i ìte ia òutou e to òutou na vāhi; ia ātea ê atu òutou, e te mau rave parau ìno!» ²⁸ O te òto iho ra e te àuàuraa niho i reira ra, ia hiò òutou ia Àperahama, e ia Ìtaata, e ia Iatōpa, e te mau perofeta atoà tei roto i te pātireia o te Atua, e hōparahia òutou iho i rāpaeàu. ²⁹ E tae mai ā to te hitià-o-te-rā, e to te tooà-o-te-rā; to apatoèrau, e to apatoà, e e riro ia ei manihini i te pātireia o te Atua. ³⁰ E inaha, e riro to muri ra no mua, e to mua ra no muri.

Ietu e o Ierutarema

³¹ Ua haere mai ra e toofanu mau fāritea i taua mahana ra, nā ô mai ra ia na: E haere ê òe, e faaruè mai i teie vāhi, te ôpua ra hoî Herota e taparahi ia òe. ³² Ua parau atu ra o ia ia rātou: A haere a parau atu i taua ârope ra: Inaha, e tiàvaru vau i te temoni, e e faaora vau i te maî

âùanei, e a nanahi, e ia tae i te ruì toru ra, ua oti roa ta ù òhipa. ³³ E haere noa rā vau âùanei, e a nanahi, e a nanahi atu ra; eita e pohe ê atu te perofeta, maori rā ei Ierutarema.

Māt 23.37-39

³⁴ Âuē òe, e Ierutarema e, e Ierutarema e! Tei taparahi i te mau perofeta e, e tē tūi hoì i te òfai i ta te Atua i tonono mai ia òe na e; oia mau to ù hinaaro i te haaputu mai i to mau tamarii mai te moa i haaputu i to na fanauà i raro aè i to na pererau ra! E aita ā i tià ia òutou. ³⁵ Ei teie nei, to òutou pārahira e faarirohia ai ei mētēpara. Oia mau hoì ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre òutou e ìte faahou mai ia ù e tae noa atu i te mahana e parau ai òutou e:

Ia ora na tē haere mai mā te iòà o te Fatu ra!

Te tahi ā faaoraraa i te mahana tāpati

14 ¹ E tae aè ra i te hoê tāpati, haere atu ra o ia i roto i te fare o te hoê fāritea taata mana e àmu i te māa, te hiòpoà māite mai ra rātou ia na.

² E inaha, tei mua i tana aro te hoê taata i pohe i te hōpue. ³ Ua parau atu ra Ietu i te mau haapii ture e te mau fāritea, nā ô atu ra: E faaorahia ānei te maì i te tāpati? ⁴ Aita rā rātou i parau mai. Ua rave atu ra o ia i te rima o taua taata ra, faaora atu ra, e tuu noa atu ra ia haere na. ⁵ Ua parau faahou atu ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: O vai to òutou e òre e ùme mai i nià i ta na âtini e ta na puaatoro ia maìri i roto i te âpoo i te mahana tāpati? ⁶ Aita atu ra e tià ia rātou ia mōtoì mai i taua parau ra.

E māiti i te pārahira hopeà

⁷ E ia hiò atu o ia i taua mau manihini ra i te rū ia noaa te vāhi teitei i te àmuraa māa ra, ua parau atu ra o ia i teie nei parapore, nā ô atu ra: ⁸ Ia parauhia mai òe e haere i te ôroà faaipoiporaa, eiaha e haere i te vāhi teitei i te àmuraa māa ra, o te parau-atoà-hia te hoê taata teitei atu; ⁹ o te haere atu hoì taua taata i parau ia òrua ra, o te parau atu ia òe e: «A tuu mai i tenā na vāhi i teie nei taata», o te haere haamā

noa atu hoì òe i te vāhi haèhaa. ¹⁰ Ia parauhia rā òe ra, e haere noa atu i te vāhi haèhaa, e ia tae mai tei parau ia òe ra, ia nā ô mai o ia ia òe e: «E hoa ìno, a haere atu òe i nià atu!» Tura atu ra òe i reira i mua i te aro o taua feiā atoà i te àmuraa māa ra. ¹¹ O tei faateitei hoì ia na iho ra, e faahaèhaahia ia; e o tei faahaèhaa ia na iho ra, e faateiteihia ia.

E tītau manihini i te feiā veve

¹² Ua parau atu ra o ia i taua taata i parau mai ia na ra: Ia faatupu òe i te àmuraa māa avatea e te àmuraa ahiahi, eiaha e parau atu i to mau hoa, e to mau taeaè, e to fētii e te feiā mana taata tupu ra; o te parau atoà mai hoì rātou ia òe, o te tāhoo mai rātou ia òe. ¹³ Ia faatupu rā òe i te ôroà àmuraa māa, o te taata rii tē tii atu, te anapero, te piriò, e te matapō. ¹⁴ E e ao ia to òe i reira, (aita hoì a rātou ia faautuà mai ia òe!) E utuàhia mai hoì òe ia tae i te tià-faahou-raa o te feiā parau-tià ra.

Te parapore o te tāmāraa rahi

Māt 22.1-14

¹⁵ Ua nā ô mai ra te hoê i taua mau manihini i faaroo i taua parau ra ia na: E ao to te taata e àmu i te māa i te pātireia o te Atua ra!

¹⁶ Ua parau atu ra Ietu ia na: E àmuraa rahi māa ahiahi ta te hoê taata, e ua parau atu ra i te taata e rave rahi: ¹⁷ e tae aè ra i te hora e àmu ai ra, ua tonu atu ra o ia i te tāvini e parau atu i te feiā i parauhia ra: «E haere mai, ua nahonaho roa aore e mea toe!» ¹⁸ Ua ôtohe anaè iho ra rā rātou, aore toe. Na ô mai ra te hoê: «I hoo na vau i te hoê māa fenua, e haere hoì au e hiò e tià ai; ia tiàhia vau ia òe!» ¹⁹ Ua parau mai ra te tahi: «I hoo na vau i te puaatoro e pae tuto, e te haere nei au e tāmata; ia tiàhia vau ia òe!» ²⁰ Ua parau mai ra hoì te tahi: «I faaipoipo na vau i te vahine, eita hoì au e tià ia haere!» ²¹ Hoì mai ra taua tāvini ra, faaite mai ra i tana fatu i taua mau parau ra. Riri aè ra te taata ùtuafare, nā ô atu ra i tana tāvini ra: «A haere i tenā na i te mau aroā e te mau èà piri i te òire nei, e aratai mai i te taata rii, e te

anapero, e te piriòì, e te matapō.»²² E i muri aè ra, ua parau mai ra taua tāvini ra: «E te fatu, ua oti aè nei ta òe i faaue mai ra, e te ātea noa nei ā.»²³ Ua parau atu ra taua fatu ra i te tāvini: «A haere i nià i te mau èà rarahi e te mau pae âua ra, e onono māite atu i te taata ia haere mai, ia î roa taù fare.»²⁴ E faaite pāpū atu hoì au ia òutou: e òre roa te hoê i taua feiā i parauhia ra e àmu iti noa aè i ta ù nei àmuraa māa.»

Te haapaeraa i te mau mea atoà no te pee ia Ietu

Māt 10.37-38

²⁵ E tiàà rahi tei pee haere mai ia na, e ua fāriu mai ra o ia, ua parau mai ra ia rātou:

²⁶ O te taata e haere mai ia ù nei, e aore i haapae i tana metua tāne e te metua vahine e te vahine iho, e te tamarii, e te mau taeaè, e te mau tuahine, e ia na atoà iho, e òre roa o ia e tià i te pipi na ù.²⁷ E o tē òre e hōpoi i to na iho tatauro a pee mai ai ia ù, e òre ia e tià i te pipi na ù.

²⁸ O vai ia taata io òutou nei ia ôpua i te fare e faatià, e òre e mata na i te pārahi i raro, a taiò ai i te taoà e oti ai, i te navairaa ta na taoà?²⁹ O tē haamau hoì o ia i te niu, e aore aè ra i oti ia na, o te nā ô hoì te feiā atoà i hiò ra i te tāhitohitoraa ia na:³⁰ «I tāmata iho nei teie nei taata i te faatià i te fare, e aore aè nei i oti ia na.»³¹ E o vai hoì ia arii ia haere e àro atu i te tahi arii, e òre e mata na i te pārahi i raro, a feruri māite ai i te tiàraa ia na e o nā tau taata hoê àhuru i te tautani, ia haafārerei atu i te tahi e haere mai e àro ia na ra, mā to na atoà ra taata e piti àhuru i te tautani?³² E e òre e tià ra, e vaiho ātea i te tahi a tono atu ai o ia i te veà e ani i te hau.³³ Oia atoà hoì òutou, o tei òre i faaruè i te mau mea atoà na na ra, e òre atoà o ia e riro ei pipi na ù.

Ia määro hoì te miti ra*Māt 5.13; Mār 9.50*

³⁴ E mea maitaì te miti; ia riro rā te miti ei mea määro, e aha te faataitai e taitai ai? ³⁵ Eita e tià i te fenua, e òre hoì e tià i te para, e faaruè-roa-hia rā. E tarià to na ei faarooraa ra, a faaroo mai o ia!

To Ietu fāriiraa i te feiā hara

15 ¹ Ua ruru atoà mai ra te mau terona e te feiā rave hara e faaroo ia Ietu. ² Ua ôhumu iho ra rā te mau fāritea e te mau pāpaì parau, nā ô aè ra: Te ìte nei teie nei taata i te feiā rave hara, e te àmu atoà nei i ta rātou àmuraa!

Te parapore o te māmoe i moè e tei ìte-faahou-hia mai*Māt 18.12-14*

³ Ua parau atu ra o ia ia rātou i teie nei parapore, nā ô atu ra: ⁴ O vai ia taata io òutou nei, hoê hānere a ana māmoe, ia moè rā te hoê, e òre e vaiiho i te iva àhuru e iva tiàhapa i te mētēpara ra, a haere a ìmi ai i tei moè ra, e ia ìtea atu? ⁵ E ìtea atu ra ia na, amo aè ra i nià i te taponu mā te òaòà. ⁶ E tae mai ra o ia i te ùtuafare, ua haaputuputu mai ra i te mau tauà e te mau taata tupu, ua nā ô atu ra ia rātou: «E òaòà atoà tātou, ua ìtea hoì ia ù taù māmoe i moè ra!» ⁷ E faaìte atu hoì au ia òutou, e òaòà rahi to nià i te raì i te taata hara hoê ia tātarahapa, i te feiā parau-tià e ia iva noa atu te àhururaa e iva tiàhapa tē òre e au ia rātou te tātarahapa.

Te parapore o te titerama i moè e tei ìte-faahou-hia mai

⁸ E o vai hoì ia vahine, hoê àhuru a ana titerama, ia moè rā te hoê, e òre e tītià i te rāmepea, a purūmu ai i te fare, a māmimi māite ai e ia ìtea atu ia na? ⁹ E ìtea iho ra, ua haaputuputu mai ra i te mau tauà, e te mau taata tupu, ua nā ô atu ra: «E òaòà atoà tātou, ua ìtea hoì ia ù te titerama i moè ia ù ra!» ¹⁰ E faaìte atu vau ia òutou, o te huru ia

o to te mau merahi a te Atua ra òaòà, ia tātarahapa te taata hara hoê ra.

Te parapore no te tamaiti i moè e tei ìte-faahou-hia mai

¹¹ Ua parau atu ra hoì o ia: Toopiti a te hoê taata tamarii tamaroa. ¹² Ua parau atu rā tei muri aè i te metua tāne: «E taù metua, hō mai na i ta ù ra tufaa i te taoà nei.» Ua tufa iho ra o ia i te taoà na rāua. ¹³ E muri iti iho ra, ua haaputu iho ra te tamaiti hopeà i ta na, haere atu ra i te fenua roa, pūhura atu ra i ta na taoà i te haapaò òre. ¹⁴ E pau roa aè ra, roohia iho ra taua fenua ra i te oè rahi, e àti iho ra o ia i te poia. ¹⁵ Ua tāàti atu ra o ia i te hoê taata tupu no taua fenua ra, o tei tonoa ia ia na i roto i te âua e faaàmu i te puua. ¹⁶ E ua hiaai atu ra o ia i te pipi i àmuhia e te puua ra ia paia o ia; aore hoì e taata i hōpoi mai i te māa na na. ¹⁷ E iho faahou mai ra to na iho huru mau, ua nā ô aè ra: «E rave rahi to taù metua tāvini tārāhuhia e māa rahi ta rātou, e e toe te tahi pae, e te pohe nei au i te poia! ¹⁸ E tià vau e haere i taù metua ra, a parau atu ai ia na: «E taù metua, ua hara vau i te Atua o te raì e ia òe atoà hoì; ¹⁹ e eita atu ra e au ia ù ia parauhia e, e tamaiti na òe; e faariro òe ia ù mai te hoê i te mau tāvini tārāhu no òe nei.» ²⁰ Ua tià aè ra o ia, haere atu ra i tana metua ra.

E tei te ātea ê ā o ia, ìte mai ra tana metua ia na, aroha mai ra; horo mai ra, tauvahi mai ra i nià i tana âi, hoìhoì mai ra ia na. ²¹ Ua parau atu ra taua tamaiti ra ia na: «E taù metua, ua hara vau i te Atua o te raì, e ia òe atoà hoì, eita atu ra vau e au ia parauhia e, e tamaiti na òe.» ²² Ua parau atu ra rā te metua i te mau tāvini: «A hōpoi mai na i te àhu pū maitaì ra, e faaàhu mai ia na nei; e òòmo hoì i te tāpeà i tana rima, e te tāmaa i tana âvae. ²³ E tii hoì i te tafa faaàmu ra e pātia. E àmu hoì tātou i te māa, e òaòà hoì tātou; ²⁴ o taù tamaiti nei hoì, i pohe na, e ua ora mai nei; i moè na, e ua ìtea mai nei!» Òaòà atu ra rātou.

²⁵ Tei roto i te âua te tamaiti matahiapo ra, te haere mai ra i te ùtuafare. E fātata mai ra te fare ia na, faaroo mai ra i te òto vivo e te òri. ²⁶ Ua tiàoro mai ra o ia i te hoê tāvini, ua ui mai ra i taua

mau mea ra. ²⁷ Ua parau atu ra o ia ia na: «Teie mai nei to teina, e ua pātia iho nei to metua i te tafa faaàmu nei, no te mea i haere ora mai nei o ia aore e mai.» ²⁸ Riri aè ra o ia, aore aè ra i tae i roto i te fare: haere atu ra te metua tāne i rāpae, tāparu atu ra ia na. ²⁹ Ua nā ô mai ra o ia i te parauraa mai i tana metua tāne: «Inaha, e rave rahi aè nei o ù matahiti i te tāviniraa ia òe nei, e aita roa aè nei au i faaroo taiàtā i ta òe parau, e aita ā òe i hōroà noa mai i te hoê pinia puaaniho na ù, ia faaàmu atu vau i to ù ra tauà! ³⁰ Te hoìraa mai rā o to tamaiti na, o tei pūhura i ta òe taoà na te mau vahine faaturi ra, pātia iho nei òe i te tafa faaàmu nei na na!» ³¹ Ua nā ô atu ra te metua ia na: «E taù tamaiti, e tià òe i ô nei ia ù nei, e te mau taoà atoà na ù nei, na òe ia; ³² e mea tià hoì ia tātou ia faaàmuraa māa e ia òaòà; o to taeaè nei hoì, i pohe na, e ua ora mai nei; i moè na, e ua ìtea mai nei!»

Te parapore o te tiàau māmarama

16 ¹ Ua parau atoà atu ra Ietu i tana ra mau pipi: E tiàau to te hoê taata taoà rahi ra, e i fāihia mai o ia e ua pau ta na taoà i taua tiàau ra. ² Ua parau atu ra o ia ia na, nā ô atu ra: E aha teie roo ia òe ta ù e faaroo nei? A faaite mai i te parau i to òe na tōroà, a tirē roa òe i te tiàau. ³ Ua nā ô noa iho ra taua tiàau ra i roto ia na iho: E aha rā vau, te hōpoi ê nei hoì taù fatu i te tōroà tiàau ia ù nei? Eita e tià ia ù ia faaàpu? E haamā hoì au ia ani haere. ⁴ E nā ô vau ia fāriihia mai au e rātou i roto i to rātou mau fare, ia faaèrehia vau i te tōroà tiàau ra. ⁵ Ua tii atu ra o ia i te mau àmutārahu atoà a taua fatu no na ra, ua ui atu ra o ia i te hoê: E hia a taù fatu taoà ia òe aore i hoonā? ⁶ Ua parau mai ra o ia: Hoê hānere pato monoì. Ua parau atu ra taua tiàau ra ia na: A rave i te pēpa na òe, a pārahi i raro i tenā na, a pāpaì ai e: e pae àhuru. ⁷ Ua ui atu ra o ia i te tahi: E hia a òe taoà aore i hoonā? Ua nā ô mai ra o ia: Hoê hānere tora tītona. Ua parau atu ra o ia ia na: A rave i te pēpa na òe, a pāpaì ai e: e vaù àhuru. ⁸ Haamaitaì atu ra te fatu i te rāveà a taua tiàau parau-tià òre ra. E paari rahi hoì to te tamarii o teie nei ao i ta rātou ra mau peu, i to te tamarii o te māmarama.

Te moni tià òre e te maitai mau

⁹ E i teie nei, e parau atu vau ia òutou: E faatauà atu òutou i te tauà no òutou i te taoà haavare nei, e ia tuua-ê-hia òutou ra, ia fārihia òutou e rātou i roto i te fare tāhuti òre ra.

¹⁰ O tei haapaò maitai i te mea iti ra, ua haapaò maitai atoà i te mea rahi; e o tei òre i haapaò i te mea iti ra, aore atoà ia i haapaò i te mea rahi. ¹¹ E i teie nei, aore òutou i haapaò i te taoà haavare ra, na vai e tuu atu ia òutou i te taoà mau? ¹² E aore òutou i haapaò i te raverāa i ta vētahi ê ra, na vai e tuu atu ia òutou i te rave i ta òutou iho?

¹³ Aore e tāvini e tià ia faaroo atu nā te fatu e piti: e riro o ia i te òre i te au atu i te tahi, e te au atu i te tahi; e aore ia, e riro i te haapaò atu i te tahi, e te faaruè tāùe atu i te tahi. O òutou nei hoì, e òre e tià ia faaroo i te Atua e te Māmona.

¹⁴ E ìte aè ra te mau fāritea nounou taoà ra i taua mau parau nei, ua tāhitohito mai ra rātou ia na. ¹⁵ Ua parau atu ra rā o ia ia rātou: O taua feiā faataata parau-tià òutou i te aro o te taata nei, ua ìte rā te Atua i to òutou āau. O taua mea i faaturahia e te taata na, e mea faufau ia i te Atua.

¹⁶ I vai na te Ture e te mau Perofeta ia òutou e tae roa aè nei ia Ioane nei; e mai reira mai ā te pātireia o te Atua i te poro-haere-raahia, e te feiā i ō ra, i ō ia i te pūai. ¹⁷ E mou aè te raì e te fenua i te hoê vāhi iti o te Ture nei.

¹⁸ O tei haapae i tana vahine, a faaipoipo ai i te hoê, ua faaturi ia; e o tei faaipoipo i taua vahine i haapaehia ra, ua faaturi atoà ia.

Te parapore o te taata taoà e o Rātaro

¹⁹ I pārahi na te hoê taata taoà rahi, e àhu ùra e te àhu maitai ta na e àhu, e àmuraa māa rahi nehenehe ta na i te mau mahana atoà. ²⁰ E te hoê taata taoà òre hoì, o Rātaro te ià, i vaiihohia i to na ra ùputa, ua àti roa i te maì; ²¹ ua ani atu ra i te huà rii māa i maìri no nià i te àmuraa māa a taua taata taoà ra; e ua haere mai ra te mau ùrī, ua mitimiti i te mau maì no na ra. ²² E pohe iho ra taua taata taoà òre

ra, hōpoihiā atu ra o ia e te mau merahi i niā roa iho i te òuma o Àperahama. E pohe iho ra hoì taua taata taoà rahi ra, e tanuhia iho ra. ²³ E àti atu ra o ia i te māuiui rahi i hāte, ua nānā aè ra i tana mata i niā, ìte atu ra ia Àperahama i te ātea ê, e ia Rātaro i niā iho i to na òuma. ²⁴ Ua pii atu ra o ia, nā ô atu ra: E pāino, e Àperahama e, e aroha mai òe ia ù! E tonono mai òe ia Rātaro ia uhi o ia i tana àuru rima i te pape ei faatoètoè i taù arero nei; ua àti roa vau i te māuiui rahi i teie nei auahi ura. ²⁵ Ua parau mai ra Àperahama: E taù tamaiti, a haamanaò na, e maitaì to òe i to oraraa ra, e è ìno hoì to Rātaro. I teie nei rā, ua faaîhia o ia i te òaòà, e ua àti òe i te māuiui rahi. ²⁶ E e ārea rahi hoì tei tuuhia i rōpū ia tātou, e òre to ô nei e tae atu io òutou na ia haere atu; e òre atoà to ô na e tae mai i ô nei io mātou nei. ²⁷ Ua parau atu ra o ia: Teie maori ta ù parau ia òe, e pāino, e tonono òe ia na i te fare o taù metua ra; ²⁸ toopae hoì o ù taeaè, e aò atu o ia ia rātou, o te tae atoà mai rātou i roto i teie vāhi māuiui rahi. ²⁹ Ua parau mai ra Àperahama ia na: Tei ia rātou Mōte e te mau Perofeta, a faaroo rātou i te reira. ³⁰ Ua parau atu ra o ia: Eiaha, e pāino, e Àperahama, ia haere atu rā te hoê taata ia rātou mai te pohe atu, e tātarahapa ia rātou. ³¹ Ua parau mai ra o ia: Ia òre rātou ia faaroo ia Mōte e te mau Perofeta ra, tiā noa ā te hoê taata mai te pohe atu, e òre ā rātou e faaroo i te aò.

Te mau mea e hiā ai

Māt 18.6-7; Mār 9.42

17 ¹ Ua parau atu ra Ietu i te mau pipi: Eita roa e òre te mau mea e hapa ai ra, o te taata rā no na e hapa ai ra, e àti to na! ² Huru maitaì aè o ia ia tāmuhia te hoê òfaì oro i niā i tana àî, e ia taorahia o ia i raro i te tai, ia faahapa o ia i te hoê i teie nei mau taata rii. ³ E ara ia òutou iho.

Te faaòreraa hapa*Māt 18.15,21-22*

Ia hāmani ìno mai to taeaè ia òe, e aò atu; e ia tātarahapa o ia ra, e faaòre atu i ta na hapa. ⁴ E ia hitu noa atu o na hāmani-ìno-raa ia òe i te mahana hoê ra, e e hitu hoì fāriuraa mai i te mahana hoê ra e te parauraa mai e: «Ua tātarahapa vau», e faaòre ā òe i ta na hapa.

Te faaroo*Māt 17.19-20*

⁵ Ua parau mai ra te mau àpotetoro ra i te Fatu: E faarahi mai i to mātou faaroo. ⁶ Ua parau atu ra te Fatu: Ahiri e faaroo to òutou e mai te huero tinapi noa iho ā te rahi, e parau noa atu ia òutou i teie nei tūtāmīno: «Ia mahiti tumu òe, e ia tanuhia òe i raro i te tai», na na ia e faaroo mai.

O tei au mau i te tāvini ra, o ta na ia i rave iho nei

⁷ O vai to òutou e tāvini to na te ârote ra, e te faaàmu ra i te māmoe, e hoì mai ra mai roto mai i te âua, e parau vave atu: «A haere òe, a taòto i te àmuraa māa!» ⁸ E òre ānei e parau atu e: «A faanahonaho i te àmuraa māa na ù, a tātua na ia òe, a rave mai i te māa ia àmu vau e ia inu hoì; e i muri aè, a àmu ai òe e a inu ai hoì.» ⁹ E parau ānei o ia, e hāmani maitaì hau to taua tāvini ra ia na, o ia i rave i tei faauehia atu ia na ra? Te manaò nei au, e òre. ¹⁰ Oia atoà òutou, ia ravehia e òutou te mau mea atoà i faauehia atu ia òutou na, e nā ô òutou: «Aita a mātou faufaa, a to mau tāvini nei i hōpoi atu; o tei au mau ia mātou ra, o ta mātou ia i rave iho nei, tirā ra.»

To Ietu faaoraraa i nā rēpera tino-àhuru

¹¹ E taua haereà no na i Ierutarema ra, i nā Tāmāria o ia i te haere, e i nā Tarirea.

¹² E tei te tomoraa atu o ia i roto i te hoê òire iti, ua fārerei mai ra ia na nā rēpera tino-àhuru, tià noa mai ra i te ātea ê; ¹³ pii noa mai ra

te reo, nā ô mai ra: E te Òrometua, e Ietu e, e aroha mai ia mātou!
¹⁴ E ia hiò atu ra o ia ia rātou, ua parau atu ra: A haere, a faaite i te mau tahuà ia òutou. E tei to rātou haereà nā te èàtià, faaorahia iho ra rātou.

¹⁵ E ia hiò iho ra te hoê o rātou ia na iho, e ua ora, ua hoì mai ra mā te pii hua i te haamaitàraa i te Atua. ¹⁶ Ua tipapa iho ra i raro i te âvae iho o Ietu, haamaità mai ra ia na. No Tāmāria taua taata ra. ¹⁷ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: Eere ānei tino-àhuru atoà i tāmāhia nei? Tei hea iho nei rā e tooiva? ¹⁸ Aore roa te hoê i hoì mai e haamaità i te Atua, maori rā o teie nei taata ê. ¹⁹ Ua parau atu ra o ia ia na: A tià, a haere i to tere; ua ora òe i to faaroo.

Te tupuraa te pātireia o te Atua

²⁰ E i uihia mai o ia e te mau fāritea i te tupuraa o te pātireia o te Atua, ua parau atu ra o ia ia rātou: E òre te pātireia o te Atua e tupu faaite hua mai. ²¹ E òre hoì te taata e parau e: «Teie inaha!», e: «Terā inaha!» Inaha hoì, te pātireia o te Atua, tei roto ia ia òutou nei.

Te mau mahana o te Tamaiti a te taata nei

²² Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi ra: E ìtea mai te tau e nounou ai òutou i te hoê i te mau mahana o te Tamaiti a te taata nei, e e òre ā òutou e ìte.

Māt 24.26-27; Mār 13.21-22 ²³ Ia parau mai rā rātou ia òutou e: «Teie inaha!», e: «Terā inaha!», eiaha e haere atu, eiaha e pee noa atu. ²⁴ Mai te uira hoì e ànapa i te tahi pae raì ra, e ànaàna noa atu ra i te tahi pae raì, oia atoà te fāraa mai o te Tamaiti a te taata nei ia tae i to na ra tau. ²⁵ E nā mua rā to na pohe e rave rahi, e e haapaehia e teie nei uì.

Māt 24.37-39

²⁶ E mai tei te ànotau ia Noa ra, oia atoà ia tae i te ànotau o te Tamaiti a te taata nei. ²⁷ Te àmu ra hoì rātou, e te inu ra; te faaipoipo ra rātou, e te hōroàhia ra rātou e faaipoipo, e tae roa aè ra i te mahana

i tomo ai Noa i roto i te pahī ra, o te tiruvi mai ra, hope roa aè ra rātou i te pohe.

²⁸ E mai tei te ànotau ia Rota ra. Te àmu ra rātou, e te inu ra hoì, te hoo atu ra, e te hoo mai ra, te faaàpu ra, te faatià ra i te fare; ²⁹ ia tae rā i te mahana i faaruè ai Rota i Totoma, ua maìri mai ra te auahi e te toferi no nià i te raì, hope roa aè ra rātou i te pohe. ³⁰ Oia atoà ia tae i te mahana e fā mai ai te Tamaiti a te taata nei.

Māt 24.17-18; Mār 13.15-16

³¹ Ia tae i te reira mahana, eiaha te taata i nià iho i te fare, e taoà ta na tei roto i te fare ra, e pou mai i raro e rave i taua taoà ra e hōpoi ê. Eiaha hoì to roto i te âua ra e hoì mai i te ùtuafare. ³² E haamanaò i te vahine a Rota. ³³ O tei tītau i to na iho ora, eere ia i te ora; o tei haapae rā i to na ora, e ora ia to na.

Māt 24.40-41

³⁴ E faaite atu vau ia òutou, ia tae i te reira ruì, toopiti taata i te roì hoê ra, e riro te tahi, e ora atu e tahi. ³⁵ Toopiti hoì vahine i te tāviri-atoà-raa i te òfai oro ra, e riro e tahi, e ora atu e tahi. [³⁶ Toopiti hoì taata i roto i te âua ra, e riro e tahi, e ora atu e tahi.] ³⁷ Ua ui mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, ei hea? Ua parau atu ra o ia ia rātou: Ei te vāhi ôivi ra, ei reira te àeto e puè ai.

Te parapore o te haavā e te vahine ìvi

18 ¹ Ua parau atu ra Ietu i te parapore ia rātou, ia tāmāu māite rātou i te pure, eiaha e fiu, ² nā ô atu ra: E taata haavā tei te hoê òire, aore o ia i mataù i te Atua, aore hoì i haapaò i te taata. ³ E vahine ìvi hoì tei taua òire ra, e haere atu ra o ia ia na ra, nā ô atu ra: «E faatià mai òe ia ù i taù ènemi nei!» ⁴ E aita aè ra o ia i faatià vave mai. E i muri aè ra, ua nā ô iho ra o ia i te feruri-noa-raa i roto ia na iho: Òre noa ā vau i te mataù i te Atua, e te haapaò i te taata nei, ⁵ no te mea rā te mārō mai nei teie nei vahine ìvi ia ù, e faatià atu vau i ta na parau, o te māniania vau ia na i te haere-pinepine-raa mai. ⁶ Ua nā ô atu ra te Fatu: A haapaò na i te parau a taua haavā parau-tià òre nei. ⁷ E e òre ānei te Atua e faatià mai i to na ra taata mātihia, o tei

tiàoro atu ia na i te ruì e te ao? E faaroaroa ānei o ia i ta rātou parau?
⁸ E faaite atu vau ia òutou, e faatià mai ia o ia ia rātou, e òre roa e māhia. Ia tae mai rā te Tamaiti a te taata nei, te vai ra ānei te faaroo i te fenua nei?

Te parapore o te fāritea e te terona

⁹ Ua parau atu ra o ia i teie nei parapore i te hoê pae taata i manaò ia rātou iho e e feiā parau-tià, e e vahavaha hoì ia vētahi ê. ¹⁰ Haere atu ra e toopiti puè taata i nià i te hiero ra e pure; e fāritea e tahi, e terona e tahi. ¹¹ Tià noa iho ra te fāritea o ia anaè ra, pure atu ra, nā ô atu ra: «E haamaitai au ia òe, e te Atua, i te mea eere au mai te taata atoà nei, i te pōpore taoà, e te parau-tià òre, e te faaturi, e mai terā ra terona hoì. ¹² Taipiti a ù haapaeraa māa i te hepetoma hoê, e te hōroà nei au i te àhuru o te mau taoà atoà na ù nei.» ¹³ Àreà te terona, te tià noa ra ia i te ātea ê, aore i hiò noa atu tana mata i nià i te rai, papaì noa iho ra i to na iho òuma, nā ô atu ra: «E te Atua, e aroha mai òe ia ù i te taata hara nei!» ¹⁴ E faaite atu vau ia òutou, i hoì mai ra taua taata ra i te ùtuafare mā te tiàhia mai, aore te tahi. O tei faateitei hoì ia na iho ra, e faahaèhaahia ia; e o tei faahaèhaa ia na iho ra, e faateiteihia ia.

Ietu e te mau tamarii rii

Māt 19.13-15; Mār 10.13-16

¹⁵ Ua hōpoi mai ra rātou i te tamarii rii àruàru ia na ra, ia tuu atu o ia i tana rima i nià ia rātou. E ia hiò atu ra te mau pipi, ua àvau atu ra ia rātou. ¹⁶ Ua parau atu ra rā Ietu ia rātou, e haere mai ia na ra, e ua nā ô atu ra: E tuu mai i te tamarii rii ia haere noa mai na ia ù nei, eiaha e faaòrehia atu; mai ia rātou atoà hoì to te pātireia o te Atua. ¹⁷ Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, o tē òre e fārii i te pātireia o te Atua mai te tamaiti iti ra, e òre roa atu ia e ò i roto.

Ietu e te taata taoà rahi*Māt 19.16-30; Mār 10.17-31*

¹⁸ Ua ui mai ra te hoê tāvana ia na, nā ô mai ra: E te Òrometua maitaì ra, e nā hea vau e noaa ai te ora mure òre? ¹⁹ Ua parau atu ra Ietu ia na: E aha òe i haamaitaì mai ai ia ù? O te Atua anaè ra tē maitaì. ²⁰ Ua ìte òe i te ture: Eiaha e faaturi. Eiaha e taparahi i te taata. Eiaha e èiā. Eiaha e pari haavare. E faatura atu i to metua tāne e to metua vahine. ²¹ Ua nā ô mai ra o ia: Ua haapaò vau i te reira mau parau mai to ù âpīraa mai ā. ²² E ia faaroo atu ra Ietu i te reira parau, ua parau atu ra o ia ia na: Te toe nei ā te hoê mea ia òe: e hoo òe i te mau taoà atoà na òe ra, a tufa ai na te taata rii, e e taoà ta òe i te ao i reira. A haere mai ai, a pee mai ai ia ù. ²³ E ìte aè ra rā o ia i te reira, òto roa atu ra o ia, e taoà rahi hoì ta na.

²⁴ Te ìte ra Ietu ia na, e te rahi ra to na òto, e ua nā ô atu ra: O te faaō taìatā rahi o te feiā taoà i te pātireia o te Atua e! ²⁵ E faaō òhie aè te tāmèra nā roto i te âpoo au i te taata taoà rahi ia faaō i te pātireia o te Atua ra. ²⁶ Ua nā ô mai ra te feiā i faaroo ra: O vai atu ra hoì tē ora? ²⁷ Ua parau atu ra Ietu: O te mau mea e òre e tià i te taata nei, e tià i te Atua.

²⁸ Ua parau mai ra Pētero: Inaha mātou, ua faaruè i te mau mea atoà, e ua pee mai ia òe. ²⁹ Ua parau atu ra o ia: Oia mau ta ù e parau atu ia òutou na, aore e taata i faaruè i to na fare, e te mau metua, e te mau taeaè, e te vahine iho, e te mau tamarii no te pātireia o te Atua, ³⁰ tei òre e noaa te mea rahi roa atu i teie nei ao, e i te ao a muri nei, o te ora mure òre ia.

To Ietu faaara-faahou-raa i to na pohe e to na tià-faahou-raa*Māt 20.17-19; Mār 10.32-34*

³¹ Ua ôpaì aè ra Ietu e te Tino-àhuru-mā-piti ra, ua parau atu ra ia rātou: Inaha, te haere nei tātou i Ierutarema, e te mau parau atoà a te Tamaiti a te taata i pāpaìhia e te mau perofeta ra, e hope roa ia i te tupu. ³² E tuuhia hoì o ia i te rima o te Êtene; e e tāhitohitohia,

e rave-ino-hia, e tufahia hoì i te huare,³³ e e papaìhia, e e taparahi-pohe-roa-hia; e ia tae rā i te ruì toru ra, e tià faahou ia o ia.³⁴ Aita roa rā rātou i ìte i taua mau parau atoà nei; i haamoèhia ia parau ia rātou; aore rātou i ìte i te auraa i tei parauhia mai ra.

To Ietu faaoraraa i te taata matapō i Ierito

Māt 20.29-34; Mār 10.46-52

³⁵ E fātata mai ra Ierito ia na, te pārahi ra te hoê taata matapō i te pae aratià, te ani ra i te taoà.³⁶ E ia faaroo aè ra o ia i taua tià rahi ra i te haereraa i nā reira iho, ua ui aè ra: E aha teie?³⁷ Ua faaite mai ra rātou ia na e, o Ietu i Nātareta ra teie e haere nei!³⁸ Ua pii atu ra, nā ô atu ra: E Ietu a Tāvita ra, aroha mai ia ù!³⁹ E te feiā i mua ra, ua àvau mai ra ia na ia māmū atu o ia; e rahi roa atu ra rā ta na pii i reira: E te Tamaiti a Tāvita, aroha mai ia ù!⁴⁰ Tià noa iho ra Ietu, ua faaue atu ra ia rātou e aratai mai i taua taata ra; e tae mai ra o ia i pihaì iho, ua ui atu ra o ia ia na,⁴¹ nā ô atu ra: E aha atu vau ia òe i to òe hinaaro? Ua parau mai ra o ia: E te Fatu, ia ora taù mata.⁴² Ua parau atu ra Ietu ia na: Ia ora to mata; ua ora òe i to faaroo.⁴³ Ora iho ra to na mata i reira ra, e ua pee mai ra, mā te haamaitaì i te Atua. E ìte aè ra te taata atoà, e haamaitaì atoà atu ra i te Atua.

To Ietu haere-manihini-raa io Tātāio

19¹ E tomo atu ra Ietu i Ierito haere atu ra nā roto.² E inaha, tei reira te hoê taata, o Tātāio te iòà, e taata taoà e e terona rahi hoì.³ Te hinaaro ra o ia i te hiò ia Ietu ia ìte i te huru; e aita aè ra o ia i ìte, i te rahi o te taata, e taata poto hoì o ia.⁴ Horo atu ra o ia nā mua, paìuma atu ra i nià i te hoê tūtāmino e hiò ia na, te nā reira mai ra hoì o ia i te haere.⁵ E tae mai ra Ietu i taua vāhi ra, ua hiò aè ra o ia i nià, ìte atu ra ia na, e ua parau atu ra ia na: E Tātāio, a pou mai i tenā na, ei to fare ra hoì au pārahi ai àùanei.⁶ Ua pou òiòì mai ra o ia i raro, ìte maitaì mai ra ia na mā te òaòà.⁷ E ìte aè ra taua feiā rahi atoà ra, ua ôhumu iho ra, nā ô aè ra: Te haere atu ra o ia ei manihini na te taata rave hara!⁸ Ua tià noa mai ra Tātāio i mua i te aro o Ietu,

nā ô mai ra: Inaha, e te Fatu, e hōroà vau i te âfa i ta ù nei taoà na te taata rii, e i hāmani ìno na vau i te tahi taata atu i te hoê mea iti aè, ia taïmaha ia ta ù e faahoì atu na na. ⁹ Ua nā ô aè ra Ietu ia na: Ua tae mai te ora i teie nei fare i teie nei mahana, e tamaiti atoà hoì o ia na Àperahama. ¹⁰ I haere mai nei hoì te Tamaiti a te taata nei e ìmi i tei moè ra e faaora.

Te parapore o te mau mina

Māt 25.14-30

¹¹ E te faarooroo mai ra te taata i taua parau nei, ua tuu atoà atu ra o ia i teie nei parapore, no te mea te fātata mai ra Ierutarema ia na, e te manaò ra rātou e, e ìtea mai te pātireia o te Atua i reira ra. ¹² No reira o ia i nā ô atu ai: Haere atu ra te hoê taata mana i te fenua roa ia noaa ia na te tōroà arii ra, e a hoì mai ai. ¹³ Ua parau atu ra o ia i te mau tāvini no na e tino-àhuru ra, e ua tuu atu ra i nā mina hoê àhuru ia rātou, nā ô atu ra: E hoo òutou, e ia hoì mai au ra. ¹⁴ Te riri ra rā to to na ra fenua ia na, e ua tonono atu ra i te veà nā muri ia na ei parau e: Eiaha tenā na taata ei arii no mātou. ¹⁵ E hoì mai ra o ia mā te tōroà arii atoà i nià ia na, ua faaue atu ra o ia e tii i taua mau tāvini ta na i tuu atu i te moni ra, ia ìte o ia i te huru o te taoà i noaa ia rātou i te hooraa ra. ¹⁶ Ua haere mai ra te hoê, nā ô mai ra: E te fatu, hoê àhuru mina i noaa i te mina na òe ra. ¹⁷ Ua parau atu ra o ia ia na: Ua tià! E tāvini rave maitaì òe; no te mea ua haapaò maitaì òe i tenā na mea iti haihai, ei tāvana òe e ia hoê àhuru o òe òire. ¹⁸ Ua haere mai ra te toopiti, nā ô mai ra: E te fatu, e pae mina i noaa i te mina na òe ra. ¹⁹ Ua parau atoà atu ra o ia ia na: Ei tāvana atoà òe i nā òire e pae ra. ²⁰ Ua haere mai ra hoì te tahi, nā ô mai ra: E taù Fatu, inaha, terā mai te mina na òe, i vaiiho-māite-hia e au i roto i te vehi; ²¹ i mataù hoì au ia òe, no te mea e taata ìriā òe; e tītau ā òe i tei òre i vaiihohia e òe ra, e òòti hoì òe i tei òre i ueuehia e òe ra. ²² Ua parau atu ra o ia ia na: E teie nei tāvini ìno e, e haavā vau ia òe i te parau no roto to òe iho vaha: ua ìte òe e, e taata ìriā vau, i te tītauraa i tei òre i vaiihohia e au ra, e te òòtiraa i tei òre i ueuehia e

au? ²³ E aha iho ra òe i òre i hōpoi ai i taù moni i te hooraa ra? E ia hoì mai au ra, noaa iho ra ta ù mā te hoo! ²⁴ Ua parau atu ra o ia i te feiā i tiā noa i pihaì iho ra: A rave atu i ta na mina, e hōpoi atu na te taata auàhuru a ana mina ra. ²⁵ Ua parau mai ra rātou ia na: E te Fatu, auàhuru hoì a ana mina! ²⁶ — E faaìte atu hoì au ia òutou, e taoà ta na ra, e hōroàhia atu ā ta na; e aita a ana ra, e ravea-ê-hia ia ta na. ²⁷ Āreà taua mau ènemi no ù ra, o tei òre i fārii mai ia ù ei arii no rātou, arataì mai na ia i ô nei i mua i taù aro nei, e taparahi.

To Ietu tomoraa i Ierutarema

Māt 21.1-9; Mār 11.1-10; Ioa 12.12-16

²⁸ E oti aè ra taua parau nei, nā mua atu ra Ietu i te haereraa atu i Ierutarema.

²⁹ E fātata mai ra Pete-Fate e Pētānia ia na, i te mouà i parauhia ra, Òriveta, ua tono aè ra o ia i e toopiti puè pipi a ana ra, ³⁰ nā ô atu ra: E haere òrua i terā ra òire iti; e ia tomo òrua i roto ra, e ìte òrua i te hoê fanauà âtini i te fētiiraahia, aore ā i pārahihia e te taata i nià iho; e tātara, e pūtō mai. ³¹ E ia ui mai te hoê taata ia òrua: «E aha òrua i tātara ai?», e nā ô atu òrua ia na: «No te mea e au teie i te Fatu.»

³² Haere atu ra rāua o tei tonohia ra, e roohia atu, o ia mau atu ra ta na i parau atu ia rāua ra. ³³ E tei te tātara rāua i taua fanauà âtini ra, ua parau mai ra te feiā fatu ia rāua ra: E aha òrua i tātara ai i te fanauà âtini ra? ³⁴ Ua parau atu ra rāua: E au teie i te Fatu. ³⁵ Ua pūtō mai ra rāua i taua âtini ra ia Ietu ra; ua tuu iho ra i to rātou àhu i nià iho i taua fanauà ra, haapārahi iho ra ia Ietu i nià iho. ³⁶ Ua vauvau iho ra te taata i to rātou àhu i te aratià i taua haereà no na ra.

³⁷ E fātata mai ra te òire ia na, i te tumu o te mouà ra Òriveta, ua pii noa iho ra taua tiàà rahi pipi atoà ra i te haamaitāraa i te Atua, i te mau temeio atoà ta rātou i ìte ra, ³⁸ nā ô aè ra:

Ia ora na te Arii tei haereà mai, mā te iòa o te Fatu ra! Ei hau to te raì, e te haamaitā i te vāhi teitei!

³⁹ Ua parau mai ra e toofanu puè fāritea no roto i taua tiàà rahi ra ia na: E te Òrometua, e aò aè na òe i to mau pipi nei! ⁴⁰ Ua parau atu

ra o ia ia rātou, nā ô atu ra: Teie ta ù parau ia òutou, ia māmū noa rātou nei, ua pii noa mai ia te mau òfai nei!

To Ietu òtoraa ia Ierutarema

⁴¹ E fātata atu ra o ia, ua hiò atu ra i taua òire ra, òto atu ra ia na, ⁴² nā ô atu ra: Ahiri òe i ìte na i teie nei i to òe nei ànotau, i te parau e ora ai òe na! I teie nei rā, ua moè ê ia parau, e òre to mata e ìte. ⁴³ Te fātata mai ra hoì te tau e haaàtihia ai òe e to mau ènemi i te âua, a haapuni ai ia òe e àti noa aè, a tāpeà ai ia òe i roto; ⁴⁴ e e huri hoì ia òe i raro roa i te repo, e to tamarii atoà i roto ia òe na; e e òre roa te hoê òfai i roto ia òe na e vaiihohia i nià iho i te tahi, o òe aore i haamanaò i to òe ìteraahia mai.

To Ietu tiahiraa i te feiā hoo hoo o te hiero

Māt 21.12-17; Mār 11.15-17; Ioa 2.13-17

⁴⁵ Ua tomo atu ra o ia i roto i te hiero, ua tiahi atu ra i te feiā i hoo i roto i te hiero i rāpae, ⁴⁶ nā ô atu ra ia rātou: Ua oti hoì i te pāpaihia e:

E fare pureraa to ù nei fare.

I faarirohia iho nei rā e òutou ei ana èiā haru.

⁴⁷ E tià o ia i roto i te hiero i te haapiiraa i te mau mahana atoà. Ua tītau mai ra rā te feiā tahuà rarahi, e te mau pāpai parau, e te feiā rahi ra ia na e taparahi; ⁴⁸ aita i ìte i te rāveà e tià ai, te faaroo pāpū māite mai ra hoì te taata atoà ia na.

To Ietu mana i te uiuiraahia

Māt 21.23-27; Mār 11.27-33

20 ¹ E tae aè ra i te hoê i taua mau mahana ra, te haapii ra o ia i te taata e te parau hua ra i te Èvaneria i roto i te hiero, tei nià noa mai ra te feiā tahuà rarahi, e te mau pāpai parau, e te feiā paari ra ia na, ² ua parau mai ra ia na, nā ô mai ra: A faaite mai ia mātou i te tumu i teie nei mau mea ta òe e rave nei, e na vai i tuu mai i teie

nei mana ia òe? ³ Ua nā ô atu ra o ia i te parauraa atu ia rātou: E ui atoà ta ù ia òutou. E e faaite mai òutou ia ù: ⁴ o te pāpetito a Ioane nei, no te raì mai ānei, e na te taata ānei? ⁵ Ua feruri iho ra rā rātou rātou iho, nā ô aè ra: Ia parau tātou e: «No te raì mai», e riro o ia i te parau mai e: «E aha iho ra òutou i òre i faaroo atu ai ia na?» ⁶ Ia parau rā tātou: «Na te taata», e pēhikia tātou i te òfai e te taata atoà nei, ua ìte hoì rātou e e perofeta Ioane. ⁷ Ua parau mai ra rātou: Aore mātou i ìte. ⁸ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Eita atoà vau e faaite atu ia òutou i te tumu i ta ù nei mau mea e rave nei.

Te parapore o te feiā ìno faaàpu vine

Māt 21.3-46; Mār 12.1-12

⁹ Ua parau atu ra o ia i te taata i teie nei parapore: Ua ô iho ra te hoê taata i te ô vine, tuu atu ra i te feiā faaàpu, haere atu ra i te fenua ê, e maoro atu ra i reira. ¹⁰ E tae aè ra i te tau mau ra, ua tonono mai ra i te tahi tāvini i taua feiā faaàpu ra, ia hōroà mai rātou i te māa no taua ô vine ra. Papaì iho ra rā taua feiā faaàpu ra ia na, e faahoì atu ra mā te faufaa òre. ¹¹ E i muri aè ra, ua tonono mai ra o ia i te tahi tāvini ā, ua papaì atoà iho ra hoì rātou ia na, rave ìno atu ra, e faahoì atu ra mā te faufaa òre ā. ¹² Ua tonono atu ra o ia i te tootoru; paruparu iho ra hoì o ia ia rātou, e tiahi-ê-hia atu ra ia. ¹³ Ua nā ô noa aè ra te fatu o taua ô vine ra: «E aha rā vau? E tonono vau i taù tamaiti here, e ìte maitai mai paha rātou ia na ia hiò mai!» ¹⁴ Ia hiò mai rā taua feiā faaàpu ra ia na, ua feruri noa iho ra rātou rātou iho, nā ô aè ra: «O te taata aià teie, tātou e taparahi ia riro mai te fenua ia tātou iho!» ¹⁵ Hōpara mai ra rātou ia na i rāpaeà i taua ô vine ra, e taparahi pohe roa iho ra. E aha rā te fatu i taua ô vine ra ia rātou? ¹⁶ E tii mai ia o ia e taparahi pohe roa i taua feiā faaàpu ra, e e hōpoi hoì i te ô vine ia vētahi ê.

E tei te faarooraa rātou i te reira, ua nā ô aè ra: Eiaha roa ia! ¹⁷ Ua hiò atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: E aha hoì te auraa i te maa parau i pāpāhia ra e:

Te òfai i faaruèhia e te feiā patu fare ra,
o tei faarirohia ia ei òfai tihi.

¹⁸ O tē hià i nià iho i taua òfai ra, e paruparu ia; âreà o tē maìrihia e taua òfai ra, e huàhuà roa ia.

¹⁹ E tāmata iho ra te feiā tahuà rarahi e te mau pāpai parau i te rave ia na i taua hora ra; te mataù ra rā rātou i te taata, ua ìte hoì rātou e no rātou taua parapore ta na i parau ra.

Te taoà àufau na Taitara

Māt 22.15-22; Mār 12.13-17

²⁰ Ua hiò māite atu ra rātou ia na, e faaue atu ra i te taata ei hiò, ia haapeu taata parau-tià rātou, ia roaa ia rātou te hoê maa parau a ana ia pūpū rātou ia na, i te taata tōroà ra i te tāvana i te vāhi mana ra.

²¹ Ua ui atu ra rātou ia na: E te Òrometua, ua ìte mātou e parau-tià ta òe, e ua tià ta òe e haapii nei; e e òre òe e haapaò i te huru o te taata, te faaite nei rā òe i te parau a te Atua mā te tià mau.

²² O tē tià ānei ia hōpoi mātou i te taoà àufau na Taitara, e eiaha ānei? ²³ Te ìte mai ra rā o ia i to rātou paari, e ua parau mai ra ia rātou: E aha òutou i rāmā mai ai ia ù?

²⁴ A faaite mai i te hoê moni veo. No vai te hohoà e te parau i nià iho? Ua parau atu ra rātou, nā ô atu ra: No Taitara.

²⁵ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E hōpoi maori ta Taitara ia Taitara ra, e ta te Atua, e hōpoi ia i te Atua ra.

²⁶ Aita aè ra te hoê parau ta na i parau i mua i te aro o te taata ra i noaa ia rātou; maere noa iho ra rātou i ta na i parau mai ra, e māmū atu ra.

Te tahi uiraa no te tià-faahou-raa

Māt 22.23-33; Mār 12.18-27

²⁷ Ua haere mai ra te tahi pae i te mau tātutea ra, o tei parau e, aore e tià-faahou-raa, e ua ui mai ra ia na, ²⁸ nā ô mai ra: E te Òrometua e, i pāpai mai Mōte i te parau ia mātou, e ia pohe te tuaana o te hoê taata aore e tamarii, te ora ra te vahine, e faaipoipo te teina i taua vahine ra, e haafānautama i te tamarii na tana tuaana.

²⁹ Toohitu puè tamarii tamaroa i te hoê fētii, faaipoipo iho ra te matahiapo i te vahine, e pohe atu ra, aore e tamarii.

³⁰ Ua faaipoipo iho ra te toopiti i taua vahine ra, e pohe atoà atu ra mā te tamarii òre.

³¹ Ua faaipoipo iho

ra hoì te tootoru i taua vahine rā; e i nā reira atoà hoì rātou toohitu, e hope atoà atu ra i te pohe mā te tamarii òre ā. ³² E te hopeà iho ra, pohe atoà atu ra taua vahine ra. ³³ E i teie nei, ia tae i te tià-faahou-raa ra, e riro o ia ei vahine na vai i taua toohitu ra? E vahine hoì o ia na rātou atoà toohitu!

³⁴ Ua nā ô atu ra Ietu i te parauraa atu ia rātou: Te faaipoipo nei to teie nei ao, e te hōroàhia nei e faaipoipo; ³⁵ âreà te feiā e manaòhia e au ia rātou taua ao a muri nei, e tē tià faahou mai te pohe mai, e òre ia rātou e faaipoipo, e òre hoì e hōroàhia e faaipoipo. ³⁶ E òre hoì rātou e pohe faahou, mai te mau merahi ra hoì rātou, e e tamarii na te Atua, e tamarii no te tià-faahou-raa. ³⁷ I te parau ra e, e faatià-faahou-hia te feiā i pohe, ua faaite atoà mai hoì Mōte ia na i parau i te Fatu i fā mai i roto i te pū àihere ra: O te Atua o Àperahama, e te Atua no Ìtaata, e te Atua no Iatōpa. ³⁸ Eere hoì o ia i te Atua no tei pohe, no tei ora rā; te ora anaè ra hoì rātou ia na.

³⁹ Ua parau mai ra e toofanu mau pāpāi parau ia na: E te Òrometua e, e parau-tià rahi ta òe. ⁴⁰ E i muri aè ra, aita roa rātou i ui faahou mai ia na i te mataù.

Te Metia e o Tāvita

Māt 22.41-46; Mār 12.35-37

⁴¹ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E aha te mea i parauhia ai e, ei Tamaiti na Tāvita te Metia? ⁴² O Tāvita iho hoì tei nā ô mai i roto i te puta Taramo ra e:

Ua parau atu ra Iehova i taù Fatu:

E pārahi òe i taù rima àtau nei,

⁴³ e ia faariro vau i to mau ènemi ei taahiraa âvae no òe.

⁴⁴ E i teie nei, te parau ra Tāvita ia na e e Fatu no na: e aha hoì o ia e riro ai ei tamaiti na na?

E ara i te mau pāpaì parau*Māt 23.1,5-7,14; Mār 12.37-40*

⁴⁵ Ua parau atu ra o ia i tana mau pipi, te taata atoà hoì i te faarooraa mai: ⁴⁶ E ara i te mau pāpaì parau o tei hinaaro i te àhu i te àhu maoro, a hāhaere ai, e ia arohahia mai i te vāhi taata ra, e te pārahiraa teitei i te mau tunato ra, e te vāhi teitei i te mau àmuraa māa ra. ⁴⁷ O tei pau ia rātou te fētii o te mau vahine ìvi ra, e te haamaoro hoì i te pure ei haavareraa. E pohe rahi roa ia to rātou.

Te ō a te vahine ìvi*Mār 12.41-44*

21 ¹ E ia hiò atu ra Ietu i te feiā taoà rahi ra, i te tuuraa atu i ta rātou taoà àufau i roto i te Puèraa ra. ² Ìte atu ra o ia i te hoê vahine ìvi taoà òre i te tuuraa i nā repeta e piti i roto. ³ Ua parau atu ra o ia: E rahi ta teie nei vahine ìvi taoà òre i tuu i roto i ta rātou atoà ra, e parau-mau teie ta ù e parau atu ia òutou nei. ⁴ No roto hoì i ta rātou puèraa taoà rahi roa ra, ta rātou i tuu i roto i te taoà a te Atua, âreà teie nei vahine, ua hope roa a ana puè taoà rii i te tuuhia e ana i roto.

Te mau tāpaò faaara i te anoraa o te hiero*Māt 24.1-2; Mār 13.1-2*

⁵ Te paraparau ra te tahi pae i te hiero i te ùnaùna i te òfaì maitataì e te taoà moà, ua parau atu ra o ia: ⁶ Teie nei mau mea ta òutou e hiò nei, te fātata mai ra te tau e òre e vaiihohia ai te tahi òfaì nià iho i te tahi, e òre e toe ai i te hurihia i raro.

Te mau tāpaò faaara i te tau àehuehu*Māt 24.3-8; Mār 13.3-8*

⁷ Ua ui mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E te Òrometua e, a fea ia mau mea e tupu ai? E e aha te tāpaò e ìte ai e, ua fātata i te tupu? ⁸ Ua parau atu ra o ia: E ara, eiaha òutou ia vare. E rave rahi hoì tē

haere mai mā to ù nei ià, i te nā ô-anaè-raa e: «O vau te Metia!», e: «Teie iho taua tau ra!» E i teie nei, eiaha òutou e pee atu ia rātou. ⁹ E ia faaroo òutou i te roo tamaì e te àueue, eiaha e mataù; e nā mua hoì te reira i te tupu e tià ai. Aita rā i fātata te hopeà i reira.

¹⁰ Ua parau atu ra o ia ia rātou: E tià mai te tahi fenua e àro i te tahi fenua, e te tahi pātireia e àro i te tahi pātireia; ¹¹ e te àueue rahi i te fenua i terā vāhi, i terā vāhi, i te oè hoì, e te maì rahi, e te mea mehameha, e te temeio rahi i te ìtearaa i nià i te raì.

Te hāmani-ìno-raa ei tāpaò pāpū

Māt 10.17-22; Mār 13.9-12

¹² O òutou na rā tē haruhia mai na, e e hāmani-ìno-hia, i te tuuraa atu ia òutou i te mau tunato ra, e i roto i te tāpeàraa, e e aratōhia i mua i te aro o te hui arii, e te mau tāvana, no to ù nei ià. ¹³ E e riro te reira ei faaìteraa parau na òutou. ¹⁴ E tenā na, e ôpua māite òutou, e eiaha roa e nā mua i te ìmi i te parau ei parauraa atu: ¹⁵ na ù hoì e hōroà atu i te parau na òutou e te paari, eita roa e tià i to òutou mau ènemi atoà ia faaòre mai, e ia pātoì mai. ¹⁶ E haavarehia rā òutou e to òutou mau metua, e te mau taeaè, e to òutou iho fētii, e to òutou mau tauà iho; e e pohe te tahi pae o òutou na ia rātou.

Māt 24.9-13; Mār 13.13

¹⁷ E e vāhia mai òutou e te taata atoà i to ù nei ià. ¹⁸ Eita roa rā te hoê io rouru o to òutou na upoo e moè; ¹⁹ e ora rā òutou i te mau tāmāu māite!

Te anoraa o Ierutarema

Māt 24.15-22; Mār 13.14-20

²⁰ Ia hiò rā òutou ia Ierutarema i te haaàtiraahia e te nuu, ua fātata ia to na pau ia ìte mai òutou. ²¹ Te feiā i pārahi i Iutea ra, a maùe i nià i te mouà i reira, e to roto i te òire ra, a haere i rāpae, e eiaha to te mau vāhi atoà ra e tomo i roto i te òire. ²² E ànotau tāhooraa hoì te reira, e hope ai te mau parau i pāpaìhia ra i te faatupuhia. ²³ E àti rā to te mau vahine hapū, e tei faaòte i te tamarii i te reira tau! E

àti rahi hoì to te fenua nei i reira, e te pohe rahi i nià iho i teie nei feiā. ²⁴ E pohe rātou i te òè, e e aratai-tīti-hia i te mau fenua atoà; e e taataahihia Ierutarema e te Êtene, e ia hope noa atu to te Êtene ànotau.

Te haereà mai o te Tamaiti a te taata nei

Māt 24.29-31; Mār 13.24-27

²⁵ E e piri to roto i te mahana i reira, e to roto i te marama, e to roto i te mau fetià; e e àti rahi to te mau fenua i te ao nei, e te ahoaho; e te miti e te àre i te harururaa; ²⁶ e te tarapaperaa o te âau taata i te mataù, e te manaòraa i taua mau mea e fātata i te tupu i te ao nei; e pau hoì te mau mea o te raì ra i te ueuehia. ²⁷ Ei reira rātou e ìte ai i te Tamaiti a te taata i te haereà mai nā nià i te ata mā te mana e te hanahana rahi. ²⁸ E ua tupu anaè teie nei mau mea, e nānā i to òutou mata i nià, e faateitei i to òutou upoo, te fātata mai ra hoì to òutou ora.

Te fātataraa mai te pātireia o te Atua

Māt 24.32-35; Mār 13.28-31

²⁹ Ua parau atu ra o ia ia rātou i teie nei parapore: A hiò na i te tute e te mau rāau atoà. ³⁰ Ia hiò òutou i te ôteoraa, te ìte noa ra òutou e, ua fātata te àuhune i reira. ³¹ Oia atoà teie, ia hiò òutou i taua mau mea nei i te tupuraa, ua fātata ia te pātireia o te Atua, ia ìte hoì òutou. ³² Oia mau ta ù e parau atu ia òutou nei, e òre teie nei uì e mou e hope ai i te tupu. ³³ E mou te raì e te fenua, e òre rā ta ù nei parau e mou.

Te faufaa ia vai ara

³⁴ E ara rā ia òutou, o te teimaha òutou i te rahi o te māa e te taèro, e te peàpeà o teie nei ao, a roohia mai ai òutou e taua mahana ra aore i manaòhia; ³⁵ e roohia mai hoì to te ao atoà nei i te reira mai te mārei ra. ³⁶ E tenā na, e ara òutou, tāmāu māite ā i te pure, ia au ia òutou te ora i teie nei mau mea ìno e fātata mai nei, e ia tiā māite òutou i mua i te aro o te Tamaiti a te taata nei.

Te mau mahana hopeà o Ietu

³⁷ I nā reira Ietu i te haapii i roto i te hiero i te ao, e ia ruì ra, ua haere o ia i te mouà i parauhia ra Òriveta. ³⁸ E i te poi-poi roa ra, ua haere mai te taata atoà i roto i te hiero e faaroo ia na.

To Ietu tōtōvāraahia

Māt 26.1-5,14-16; Mār 14.1-2,10-11

22 ¹ E te fātata mai ra te ôroà i te maa faahōpue-òre-hia ra, o tei parauhia, o te Pāta ra. ² Te ìmi ra te mau tahuà rarahi e te mau pāpai parau i te rāveà e pohe ai o ia ia rātou; te matau ra hoì rātou i te taata.

³ Ua uru mai ra Tātani i roto ia Iuta, o tei parauhia ia Ìtatariota ra, no te Tino-àhuru-mā-piti atoà ra hoì o ia. ⁴ Haere atu ra o ia, e faaau atu ra i ta na parau i te mau tahuà rarahi e te mau raatira o te hiero, i te tuuraa atu o ia ia Ietu i to rātou rima. ⁵ Òaà aè ra hoì rātou, e ua faaau iho ra i te moni e tuu mai na na. ⁶ Ua faatià atu ra o ia, e ìmi māite iho ra i te rāveà, a tuu atu ai o ia ia na ia rātou ra, ia òre te taata.

To Ietu faaueraa e faaineine i te Pāta

Māt 26.17-19; Mār 14.12-16

⁷ O te mahana Pāne faahōpue-òre-hia iho ra, e pohe ai te Pāta ra. ⁸ Ua tono atu ra Ietu ia Pētero rāua o Ioane, nā ô atu ra: A haere, a faanahonaho i te Pāta ia àmu tātou. ⁹ Ua ui mai ra rāua ia na: Ei hea māua e faanahonaho ai? ¹⁰ Ua parau atu ra o ia ia rāua: Inaha, ua ò anaè òrua i roto i te òire, e fārerei mai ai te hoê taata ia òrua mā te fārii pape i te hōpoiraa, e pee atu òrua ia na, e i roto i te fare ta na e tomo ra, ¹¹ a parau atu ai òrua i te taata ùtuafare ra: Te ui mai ra te Òrometua ia òe: «Tei hea to te manihini piha ia àmu vau i te Pāta e taù mau pipi atoà?» ¹² E na na e faaite mai ia òrua i te hoê piha rahi àtuàtu tei nià: ei reira faanahonaho ai. ¹³ Haere atu ra rāua e roohia

atu, o ia mau atu ra ta na i parau mai ia rāua ra, e ua faanahonaho iho ra rāua i te Pāta.

Te Ôroà a te Fatu

Māt 26.20,26-29; Mār 14.17,22-25; ITō 11.23-26

¹⁴ E tae aè ra i te hora mau ra, pārahi atu ra o ia e te mau àpotetoro tino-àhuru-mā-piti i te àmuraa māa ra. ¹⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Hinaaro rahi roa to ù i te àmu i teie nei Pāta, o vau e òutou atoà, a pohe atu ai au; ¹⁶ e faaite atu hoì au ia òutou, e òre roa vau e àmu faahou i te tahi e ia tupu noa atu i te pātireia o te Atua. ¹⁷ Ua rave iho ra o ia i te âuà, haamaitaì atu ra i te Atua, nā ô atu ra: A rave mai i teie, a tufa na òutou; ¹⁸ e parau atu hoì au ia òutou, e òre au e inu faahou i to roto i te vine e tae noa atu i te pātireia o te Atua ra.

¹⁹ Ua rave iho ra o ia i te pāne, haamaitaì atu ra i te Atua, vāvāhi iho ra, tuu atu ra ia rātou ra, nā ô atu ra: O taù tino teie e hōroàhia na òutou nei; e nā reira òutou ei manaòraa ia ù. ²⁰ E ua nā reira atoà hoì i te âuà ia oti aè te àmuraa, nā ô atu ra: Teie nei âuà, o te faufaa âpī ia i to ù nei toto tei haamaniihia no òutou nei.

To Ietu faaararaa e haavarehia o ia

Māt 26.21-25; Mār 14.18-21

²¹ A hiò mai na, tei nià atoà te rima o te taata e haavare mai ia ù i teie nei àmuraa māa! ²² Te haere nei ā hoì te Tamaiti a te taata i tei haapaòhia ra, o te taata rā e haavare ia na ra, e pohe ia to na! ²³ Ua ui noa iho ra rātou rātou iho i to rātou e nā reira.

O vai tē rahi aè?

Māt 20.24-28; 19.28; Mār 10.41-45

²⁴ E mārōraa hoì tei tupu i roto ia rātou, i to rātou e hau i te mana. ²⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Te faateitei nei te hui arii o te Êtene i nià iho ia rātou, e taua feiā i haavī ia rātou ra, te maìrihia nei ia, o tē hāmani maitaì. ²⁶ Âreà òutou na, eita e tià ia nā reira. O tei rahi i roto ia òutou na, ia fāito atoà ia i tei iti, e tei mana ra, ia fāito atoà

i te tāvini. ²⁷ Tei hea hoì te rahi, o tei te àmuraa māa ra ānei, e o tei tāvini ānei? Eere ānei o tei te àmuraa māa? E au rā vau mai tei tāvini i roto ia òutou nei.

²⁸ O òutou te feiā e tiā i pihai iho ia ù i taù mau àtiraa nei. ²⁹ E mai taù Metua i haapaò i te tahi pātireia no ù ra, ua haapaò atoà vau ia òutou; ³⁰ ia àmu atoà òutou e ia inu hoì i ta ù ra àmuraa māa, i to ù ra pātireia, e ia pārahi i niā i te terōno i te haavāraa i nā ôpū tino-àhuru-mā-piti o Ìteraèra ra.

To Ietu faaararaa e hunahia o ia e Pētero

Māt 26.31-35; Mār 14.27-31; Ioa 13.37-38

³¹ Ua parau atu ra te Fatu: E Timona e, e Timona e! Inaha, i ani na Tātani ia òutou e ueue mai te tītona i ueuehia ra. ³² I pure na rā vau ia òe, ia òre ia mure to òe faaroo; e ia haafāriuhia mai òe ra, a faaitoito i to mau taeaè. ³³ Ua parau mai ra o ia: E te Fatu, ua tiā ia ù i te pee ia òe e ia tāpeà-atoà-hia vau, e ia pohe atoà atu. ³⁴ Ua parau atu ra Ietu: E faaite atu vau ia òe, e Pētero, e òre te moa e àaoa àùanei, a toru atoà o òe hunaraa i to òe ìte ia ù.

Te fārii moni, te pūtē e te òè

³⁵ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Ia ù i tonono ia òutou mā te fārii moni òre, e te pūtē òre, e aore e tāmaa ra, i ère ānei òutou i te hoê mea iti? Ua nā ô mai ra rātou: Aore roa. ³⁶ Ua parau atu ra o ia ia rātou: I teie nei rā, e fārii moni ta na ra, e hōpoi ia e te pūtē atoà hoì; e aita a ana e òè ra, e hoo o ia i to na àhu i te òè. ³⁷ E faaite atu hoì au ia òutou, i te maa parau i pāpaihia ra e: I âmui-atoà-hia o ia i te feiā rave hara ra, e tupu ia ia ù nei, e te mau parau no ù ra, ua fātata ia i te tiā. ³⁸ Ua parau mai ra rātou: E te Fatu, inaha eie puè òè e piti, ua parau atu ra o ia ia rātou: A tirē.

To Ietu pureraa i nià i te mouà ra i Òriveta

Māt 26.36-46; Mār 14.32-42

³⁹ Tomo atu ra o ia i rāpae, haere atu ra i te mouà ra i Òriveta i tana i mātarora, e ua pee atoà atu ra tana mau pipi ia na. ⁴⁰ E tae atu ra o ia i reira, ua parau atu ra o ia ia rātou: E pure ia òre òutou ia roohia e te àti. ⁴¹ E taa iti ê atu ra o ia ia rātou, mai te vāhi e taeà i te òfai haamū ra te maoro, tuu iho ra i te turi i raro, pure iho ra, ⁴² nā ô atu ra: E taù Metua, ia tià ia òe ra, e hōpoi ê atu i teie nei àuà. Ia tupu rā to òe hinaaro, eiaha to ù. [⁴³ Ua fā mai ra te hoê merahi no te raì mai, ua faaitoito mai ra ia na. ⁴⁴ E no te mea te rahi noa ra to na māuiui òto, ûàna roa atu ra ta na pure, e mai te toto putua ra to na hou i te maìrira i raro i te repo ra.] ⁴⁵ E tià mai ra o ia i nià i tana pureraa ra, e tae mai ra i te mau pipi ra, roohia mai te taòto anaè ra i te òto; ⁴⁶ ua parau mai ra ia rātou: E aha òutou i taòto ai? A tià, a pure, a roohia òutou e te àti.

To Ietu haruraahia

Māt 26.47-56; Mār 14.43-49; Ioa 18.3-11

⁴⁷ E aita i mure ta na parauraa, inaha, e tiàà rahi mai ra, e te hoê i te Tino-àhuru-mā-piti, o tei parauhia ia Iuta ra, i te haereà mai nā mua ia rātou. E ua haere hua mai ra o ia i pihai iho ia Ietu e hoì mai ia na. ⁴⁸ Ua parau atu ra Ietu ia na: E Iuta, e haavare mai òe i te Tamaiti a te taata nei i te hoì?

⁴⁹ Te ìte ra to pihai iho ia na i te hopeà i taua mea ra, e ua ui mai ra ia na: E te Fatu, e tairi ānei mātou i te òè? ⁵⁰ Ua tairi atu ra te hoê o rātou i te tāvini o te tahuà rahi ra, e motu ê atu ra te tarià àtau. ⁵¹ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: A tirā na! Ua faatiàia noa atu ra o ia i tana tarià e ora atu ra.

⁵² Ua parau atu ra Ietu i te mau tahuà rarahi ra, e te raatira o te tiaì hiero, e te feiā paari i haere mai e rave ia na ra: I haere mai òutou mā te òè e te ômore mai te rave i te èiā haru ra. ⁵³ Ia tātou hoì i roto

i te hiero i te mau mahana atoà ra, aore hoì òutou i rave noa mai ia ù i reira, o to òutou rā teie nei hora, e o te manaraa o te pōuri.

To Pētero hunaraa ia Ietu

Māt 26.57-27.1; Mār 14.53-15.1; Ioa 18.13-27

⁵⁴ Ua haru mai ra rātou ia na, arataì atu ra i te fare o te tahuà rahi ra. Ua pee atu ra Pētero i muri ê atu. ⁵⁵ E àma aè ra te auahi ia rātou i roto i te àumoa, pārahi anaè iho ra i raro, pārahi atoà iho ra Pētero i roto ia rātou. ⁵⁶ Ìte mai ra rā te hoê pōtii tāvini ia na i te pārahiraa i te pae auahi, ua tiàtonu māite mai ra, e ua nā ô aè ra: Ia na atoà ra teie nei taata. ⁵⁷ Ua huna iho ra rā o ia ia na, nā ô atu ra: E terā ra vahine, aore au i ìte ia na. ⁵⁸ E i muri iti iho ra, ua hiò mai ra te hoê taata ia na, nā ô mai ra: No rātou atoà òe na. Ua parau atu ra Pētero: E terā ra taata, eere au. ⁵⁹ E hoê aè ra hora i mairi, ua mārō mai ra te tahi, nā ô aè ra: I reira mau ā teie nei taata, no Tarirea hoì o ia. ⁶⁰ Ua parau atu ra Pētero: E terā ra taata, aore au i ìte i tenā na parau. E tei te parauraa atu o ia i taua parau ra, àaoa iho ra te moa. ⁶¹ Ua fāriu mai ra te Fatu, hiò mai ra ia Pētero, ua manaò iho ra Pētero i te parau a te Fatu i parau mai ia na ra: E e òre e àaoa te moa, a toru atu ra a òe hunaraa ia ù. ⁶² Haere atu ra Pētero i rāpae, māuiui roa aè ra i te òto rahi.

⁶³ E te mau taata i tāpeà ia Ietu ra, tāhitohito mai ra ia na, e tāiri mai ra ia na. ⁶⁴ E oti aè ra to na mata i te tāpoihia e rātou, ua moto mai ra i tana mata, ua ui mai ra, nā ô mai ra: A faaite mai na i tei moto ia òe na! ⁶⁵ E rave rahi ā ta rātou parau faaìno i parau mai ia na.

To Ietu tiàraa atu i mua i te Tuneteri

⁶⁶ E tei te aoraa ra, ua putuputu mai ra te feiā paari, te mau tahuà rarahi, e te mau pāpaì parau, ua arataì mai ra ia na i roto i taua âpooraa na rātou ra, nā ô atu ra: ⁶⁷ O te Metia òe ra, a faaite mai ia mātou. Ua nā ô atu ra o ia ia rātou: Faaite noa ā vau ia òutou, e òre òutou e faaroo; ⁶⁸ e ia ui atoà atu vau ia òutou, e òre òutou e parau mai ia ù, e e òre hoì e tuu ia ù. ⁶⁹ Teie a pārahi te Tamaiti a te taata

nei i te rima àtau o te Atua mana ra. ⁷⁰ Ua nā ô tahi mai ra rātou: O te Tamaiti maori òe na te Atua? Ua nā ô atu ra o ia: E parau-mau ta òutou e parau na, o vau ia. ⁷¹ Ua nā ô iho ra rātou: E aha atu ā to tātou ìte? Tei ìte hua tātou i to na iho vaha!

Ietu i mua ia Pirato

Māt 27.2,11-14; Mār 15.1-5; Ioa 18.28,33-38

23 ¹ Ua tià anaè aè ra taua feiā rahi atoà ra i nià, aratai atu ra ia na ia Pirato ra.

² Ua pari atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: Ua ìte aè nei mātou i teie nei taata i te haapiòraa i teie nei fenua, e te faaòreraa i te taoà àufau na Taitara, e te parauraa ia na iho e, o te Arii ra o ia, o te Metia. ³ Ua ui mai ra Pirato ia na, nā ô mai ra: O te Arii maori òe o te Âti-Iuta? Ua parau atu ra o ia ia na, nā ô atu ra: E parau-mau ta òe. ⁴ Ua parau mai ra Pirato i te mau tahuà rarahi e te taata atoà ra: Aore roa e hara i ìtea e au i teie nei taata. ⁵ Rahi roa atu ra rā to rātou pōrutu, e te nā ôraa atu: Te tiàrepu nei o ia i te taata, i te parau ta na e haapii i Iutea atoà nei mai Tarirea mai ā, e tae roa mai nei i teie nei vāhi.

Ietu i mua ia Herota

⁶ E ia faaroo mai ra Pirato ia rātou i te faahitiraa i Tarirea, ua ui mai ra e no Tarirea ānei taua taata nei; ⁷ e ìte aè ra o ia e no te fenua o Herota ra, ua tonono atu ra i te taata e aratai ia na ia Herota ra, tei Ierutarema hoì o ia i reira.

⁸ Òaò roa aè ra Herota i te ìteraa ia Ietu; ua hinaaro noa na o ia ia ìte, no te mea e parau rahi ta na i faaroo ia na ra; e te hinaaro ra o ia ia ìte i te tahi temeio na na e rave. ⁹ Ua ui mai ra o ia ia na e rave rahi te uiraa, aita roa rā Ietu i parau noa atu ia na. ¹⁰ Te pari onono māite mai ra rā te mau tahuà rarahi e te mau pāpaì parau i tià mai ra ia na. ¹¹ Ua vahavaha mai ra Herota e tana mau faèhau ia na; tāhitohito mai ra, faaàhu mai ra ia na i te àhu ànaàna, faahoì atu ra ia na ia Pirato ra. ¹² Fāite iho ra Pirato rāua o Herota i taua mahana ra, i pārahi ènemi noa na rāua i mūtaa iho.

To Ietu faautuàraahia i te pohe

Māt 27.11-26; Mār 15.1-15; Ioa 18.39-19.16

¹³ E oti aè ra te mau tahuà rarahi, e te mau haavā, e te taata atoà i te haaputuputuhia e Pirato, ¹⁴ ua parau atu ra o ia ia rātou: I aratai mai nei òutou i teie nei taata ia ù nei mai te mea e e ôrure hau. E inaha, i haavā iho nei au ia na i mua i to òutou aro e aore roa a ana e hara i ìtea e au, i te mau mea atoà ta òutou e pari ia na nei. ¹⁵ Aita atoà hoì i ìtea ia Herota, ua tono hoì au ia òutou ia na ra, aita roa a ana hara i rave e au ai ia na te pohe. ¹⁶ E i teie nei, e papaì au ia na, a tuu noa atu ai. ¹⁷ E tuu ā hoì o ia i te hoê i taua ôroà ra e tià ai.

¹⁸ Ua pii tahi atu ra rātou atoà: E faaruè atu i tenā, o Parapa ta òe e tuu mai! ¹⁹ No te tiàrepu ôrure hau i taua òire ra, e no te taparahi taata i tāpeàhia ai Parapa. ²⁰ Ua tià rā ia Pirato i te tuu ia Ietu, e ua parau faahou mai ra ia rātou. ²¹ Ua pii hua atu ra rā rātou: E faatatauro atu i tenā, e faatatauro atu i tenā! ²² Ua parau faahou mai ra o ia ia rātou, o te toru ia o te parauraa mai: I te aha, e aha ta na hara i rave? Aita a ana hara i ìtea e au, e au ai ia na te pohe. E papaì noa atu vau ia na, a tuu atu ai. ²³ Mārō atu ra rā rātou mā te pōrutu rahi i te aniraa atu ia faatataurohia o ia. E tupu atu ra taua parau pōrutu na rātou ra, e ta te feiā tahuà rarahi ra.

²⁴ Ua tuu mai ra Pirato i te parau, e e nā reira i ta rātou i hinaaro ra. ²⁵ Ua tuu mai ra o ia i taua taata ra, no te ôrure hau e te taparahi taata i tāpeàhia ai, i ta rātou i ani ra; ua tuu mai ra rā ia Ietu ia rātou, ia rave rātou i ta rātou i hinaaro ra.

To Ietu faatatauroraahia

Māt 27.31-44; Mār 15.20-32; Ioa 19.17-24

²⁶ E tei te aratairaa atu rātou ia na, ua haru atu ra rātou i te hoê taata no Turene, o Timona te iòà, mai uta mai, ua tuu atu ra rātou i te tatauro i nià ia na, ia hōpoi o ia nā muri atu ia Ietu.

²⁷ E e tiàà rahi tei pee atu ia na; e te vahine atoà e rave rahi i te òtoraa ia na. ²⁸ Ua fāriu mai ra rā Ietu ia rātou, nā ô mai ra: E te mau

tamahine i Ierutarema nei, eiaha e òto ia ù! E òto rā ia òutou iho, e ta òutou mau tamarii. ²⁹ Inaha, te fātata mai ra te ànotau e parauhia ai e: «E ao to tē uì, e te ôpū aore i fānau, e te ū aore i òtehia!» ³⁰ Ei reira te taata e parau ai i te mouà: «A maìri mai i nià ia mātou!», e te mau âivi ra: «A tāpoi mai ia mātou!» ³¹ O te rāveà hoì teie i te rāau ota nei, e ahahia rā te rāau marō?

³² E o e toopiti hoì puè taata rave parau ìno tei aratai-atoà-hia e taparahi.

³³ E tae atu ra rātou i te vāhi i parauhia ra, o Teranio, faatatauro iho ra rātou ia na i reira, e nā taata rave parau ìno ra, i te rima àtau e hoê, i te rima àui hoì e tahi. ³⁴ Ua parau atu ra Ietu: E taù Metua, e faaòre mai i ta rātou hara, aore hoì rātou i ìte i ta rātou e rave nei. Ua tufa terero iho ra rātou i to na àhu.

³⁵ Te tià noa ra te taata atoà i te hiò-noa-raa atu. Ua tāhitohto atu ra te mau tāvana e te taata atoà ia na, nā ô aè ra: Ua faaora hoì o ia ia vētahi ê, o te Metia o ia, te here a te Atua ra, a faaora o ia ia na iho! ³⁶ Ua tāhitohto atoà atu ra te mau faèhau ia na, e haere atu ra, hōpoi atu ra i te vineta na na, ³⁷ nā ô atu ra: O te Arii òe o te Âti-Iuta ra, a faaora ia òe iho! ³⁸ E pāpaihia iho ra te hoê parau i nià aè i tana upoo, i te parau Herēni, te parau Rōma, e ta te Hēpera:

«O te Arii teie o te Âti-Iuta.»

³⁹ Ua tāhito atu ra hoì ia na te hoê i taua puè taata rave parau ìno i faatatauro-atoà-hia ra, nā ô atu ra: O te Metia òe ra, a faaora ia tātou! ⁴⁰ Ua àvau mai ra rā te tahi, nā ô mai ra: Aita o òe mataù i te Atua, te pohe atoà hoì òe hoê ā huru? ⁴¹ E mea tià rā to tāua pohe, o te utuà mau hoì teie i ta tāua i rave; âreà teie nei taata, aita roa a ana e parau ìno. ⁴² Ua parau atu ra o ia ia Ietu: E te Fatu, e haamanaò mai òe ia ù ia tae òe i to òe ra pātireia. ⁴³ Ua parau mai ra Ietu ia na: Ei te parataito ia òe e o vau atoà i teie nei ā mahana, oia mau ta ù e parau atu ia òe nei.

To Ietu poheraa*Māt 27.45-56; Mār 15.33-41; Ioa 19.28-30*

⁴⁴ E huru hora ono atu ra, o te pōuri iho ra i nià i taua fenua atoà ra e tae roa aè ra i te hora iva. ⁴⁵ Haapōurihia iho ra te mahana. E mahae iho ra rōpū i te pāruru o te hiero ra. ⁴⁶ Ua pii hua atu ra to Ietu reo, e i muri aè ra, nā ô atu ra: E taù Metua, te tuu atu nei au i taù vārua i to rima na. E oti aè ra taua parau ra, pohe iho ra.

⁴⁷ E ìte aè ra te raatira hānere i taua mea ra, haamaitaì atu ra i te Atua, nā ô atu ra: E taata parau-tià mau ā teie. ⁴⁸ E taua feiā atoà e rave rahi i haere mai e hiò ra, ìte aè ra i taua mea i ravehia ra, hoì anaè atu ra mā te papaì i to rātou òuma.

⁴⁹ E te feiā i ìte ia na ra, e te mau vahine i pee mai ia na mai Tarirea mai ra, tià noa atu ra ia i te ātea ê i te hiò-noa-raa mai i taua mea ra.

Te tuuhiaaahia te tino o Ietu i roto i te menema*Māt 27.57-61; Mār 15.42-47; Ioa 19.38-42*

⁵⁰ E inaha, te hoê taata àuvaha parau no Àrimataio, te hoê òire i Iutea ra, o Iotēfa te iòa, e taata maitaì e te parau-tià, ⁵¹ aita o ia i faatià i te parau a te tahi pae, e ta rātou i rave ra, te tiaì atoà ra o ia i te pātireia o te Atua. ⁵² Haere atu ra taua taata ra ia Pirato ra, ani atu ra i te tino o Ietu. ⁵³ Rave atu ra, tuu iho ra i raro, viri iho ra i te àhu, tuu atu ra i roto i te menema i paohia i roto i te mato ra, aore ā e taata i vaiihohia i reira. ⁵⁴ O te Mahana Faaneheneheraa te reira, te fātata mai ra te tāpati.

⁵⁵ E taua mau vahine — i pee mai ia Ietu mai Tarirea mai ra —, pee atu ra ia Iotēfa, hiò atu ra i taua menema ra, e te huru o te vaiihoraahia te tino o Ietu ra. ⁵⁶ Hoì mai ra rātou, putu iho ra i te rāau noànoà e te mura. E faaea iho ra i te tāpati i tē parauhia mai ra.

To Ietu tià-faahou-raa*Māt 28.1-8; Mār 16.1-8; Ioa 20.1-13*

24¹ Tae aè ra rā i te mahana matamua o te hepetoma ra, haere atu ra rātou e o vĕtoofanu puè vahine èê hoì i te menema ra i te poìpoì roa, mā te rāau noànoà ta rātou i putu ra. ²Roohia atu e rātou ua faataa-ê-hia te òfaì i te menema ra; ³e tei to rātou tomoraa i roto ra, aita rā te tino o te Fatu ra o Ietu. ⁴E te maere noa ra rātou i taua mea ra, inaha te tià noa mai ra e toopiti puè taata i pihai iho ia rātou mā te àhu ànaàna. ⁵E rahi roa aè ra te mehameha o taua mau vahine ra, piò iho ra to rātou mata i raro i te repo, ua parau mai ra rāua: E aha òutou i ìmi ai i tei ora i te vairaa o tē pohe? ⁶Aore o ia i ô nei, ua tià ia i nià. A haamanaò i ta na i parau mai ia òutou ia na i pārahi i Tarirea ra, ⁷a nā ô mai ai ra e: E tuuhia te Tamaiti a te taata nei i te rima o te feiā rave hara, e faatataurohia, e e tià faahou ia tae i te ruì toru ra. ⁸Ua manaò iho ra rātou i taua parau na na ra.

⁹E hoì mai ra rātou mai te menema mai ra, faaìte mai ra i taua mau parau ra i te Tino-àhuru-mā-hoê ra, e te tahi pae atoà hoì. ¹⁰O Māria i Matatara, e o Ioana, e o Māria te metua vahine o Iatōpo ra, e taua puè vahine ê atoà ra, o tei faaìte mai ia i te mau àpotetoro i taua mau parau ra; ¹¹aita rā rātou i faaroo, mai te parau vavi noa ra ia parau ia rātou. ¹²Ua tià aè ra rā Pētero, horo atu ra i te menema ra. Piò iho ra i raro, ìte atu ra i te àhu i te vai-noa-raa; hoì mai ra mā te maere i roto ia na iho i taua mea ra.

I nià i te èà no Èmāuta*Mār 16.12-13*

¹³E inaha, rēreva atu ra e toopiti o rātou i taua mahana ra i te hoê òire iti o Èmāuta te iòà, e ono àhuru tetatia te maoro e Ierutarema, ¹⁴paraparau noa iho ra rāua i taua mau mea atoà i ìtea ra. ¹⁵E te paraparau noa ra rāua, e te feruri noa ra rāua rāua iho, ua tātati atoà mai ra Ietu ia rāua, haere atoà atu ra rātou. ¹⁶Ua faaòrehia rā te ìte i to rāua mata, aita atu ra rāua i ìte ia na. ¹⁷Ua parau mai ra o ia ia

rāua: E aha tenā na parau ta òrua i paraparau noa na mā te mata huru òto? ¹⁸ Ua parau atu ra te hoê o rāua ra ia na, o Tereopa te iòa, nā ô atu ra: O òe anaè na paha te taata ê i Ierutarema nei aore i ìte i te mau mea i tupu i reira i eie nei puè mahana? ¹⁹ Ua nā ô mai ra o ia ia rāua: E aha ia mau mea? Ua parau atu ra rāua ia na: Ia Ietu i Nātareta ra, e perofeta mana ia i te ravea e te parau i mua i te aro o te Atua e te taata atoà hoì, ²⁰ e to tātou mau tahuà rarahi e te mau haavā, i te tuuraa atu ia na ia faautuàhia ia pohe, e ua faatatauro hoì ia na. ²¹ Âreà mātou nei, manaò ia mātou e, o te taata ia e ora ai Ìteraèra nei; eere rā te reira anaè ra, o te toru hoì teie o te mahana i ravehia ai taua mea ra. ²² I hitimaùe ra mātou i e toofanu puè vahine o mātou nei, o tei haere i te poìpoì roa i te menema ra; ²³ e aore aè ra i ìtea e rātou to na tino, haere mai ra, parau mai ra e, e puè merahi tei ìtea ia rātou, o tei parau mai ia e: «Ua ora o ia.» ²⁴ Haere atu ra e toofanu puè taata o mātou i te menema ra, e roohia atu, oia mau ā ta taua mau vahine i parau mai ra; aita rā rātou i ìte ia na. ²⁵ Ua parau mai ra o ia ia rāua: Âuē ia puè taata manaò òre e, e te faaroo taiàtā i tei hope i te parauhia mai e te mau perofeta ra e! ²⁶ Eere ānei ia nā reirahia to te Metia pohe e tià ai, a reva atu ai i to na ra ao? ²⁷ Ua faaite mai ra o ia ia rāua i te auraa i te mau parau no na iho i roto i te mau parau atoà i pāpaihia ra, mai ia Mōte mai ā e tae roa aè ra i te mau Perofeta atoà.

²⁸ E fātata mai ra ia rāua taua òire haerehia e rāua ra, ua faahua haere roa o ia. ²⁹ Tāpeà atu ra rā rāua ia na, nā ô atu ra: E faaea na tātou; ua huru ahiahi hoì, ua mure te mahana. Haere atu ra o ia i roto e pārahi atoà rātou. ³⁰ E ia na i âmui atoà atu ia rāua i te àmuraa maa ra, ua rave iho ra o ia i te pāne, haamaitai atu ra i te Atua; vāhi iho ra, tuu atu ra ia rāua ra. ³¹ Tuua iho ra te ìte i to rāua mata, ìte atu ra rāua ia na; moè roa atu ra rā o ia. ³² Ua parau iho ra rāua rāua iho: Eere, e hoa, i ànaàntae to tāua âau ia na i paraparau mai ia tāua i te aratià ra, a faaite mai ai ia tāua i te auraa i te mau parau i pāpaihia ra?

³³ Ua tītià aè ra rāua i nià i reira ra, hoì mai ra i Ierutarema, roohia mai ra, ua putuputu te Tino-àhuru-mā-hoê ra, e te tahi pae atoà o rātou ra, ³⁴ o tei parau atu ia rāua e: Ua tià mau ā te Fatu i nià, e ua faaite mai ia Timona! ³⁵ Ua faaite atoà mai ra rāua i te parau ta rāua i ìte i te aratià ra, e to rāua ìteraa ia na i te vāhiraa i te pāne ra.

To Ietu fāraa mai i tana mau pipi Ioa

20.19-23

³⁶ E tei te parauraa rāua i taua parau ra, ua tià noa mai ra Ietu i rotopū ia rātou, nā ô mai ra: Ia ora na òutou! ³⁷ Hitimaùe atu ra rātou, e te meha-meha, parau aè ra e vārua ta rātou i hiò ra. ³⁸ Ua parau mai ra o ia ia rātou: E aha òutou i hitimaùe ai? E aha i tupu ai te manaò i to òutou âau? ³⁹ A hiò mai na i taù rima e taù âvae: o vau mau ā! A fāfā mai na ia ìte; aita o te vārua e iò e te ivi mai to ù nei, ta òutou e hiò mai nei. ⁴⁰ Nā reira mai ra o ia e oti aè ra, ua faaite mai ra ia rātou i tana rima e tana âvae. ⁴¹ E aore ā rātou i faaroo i te òaòà e te maere, ua parau mai ra o ia ia rātou: E māa ta òutou e vai nei? ⁴² Ua hōpoi atu ra rātou i te tahi maa ià tunu na na e te meriterio. ⁴³ Ua rave iho ra o ia, àmu iho ra i mua i to rātou aro.

⁴⁴ E ua parau mai ra o ia ia rātou: Oia teie ta ù i parau atu ia òutou a pārahi atoà ai tātou ra, e ia hope te mau parau atoà no ù i pāpaìhia i roto i te ture a Mōte, e te mau Perofeta, e te Taramo i te faatupuhia e tià ai. ⁴⁵ Ua faaite mai ra o ia i to rātou âau ia ìte rātou i te parau i pāpaìhia ra. ⁴⁶ Ua nā ô mai ra o ia ia rātou: I nā reirahia taua parau ra i te pāpaì, e ia nā reirahia to te Metia pohe e tià ai, e ia tià faahou mai te pohe mai i te ruì toru; ⁴⁷ e ia poro-haere-hia te tātarahapa e te faaòreraa i te hara i to na ra iòà, na Ierutarema atu nei ā, e àti noa aè te mau fenua atoà e tià ai. ⁴⁸ E i teie nei, ei ìte òutou i teie nei mau parau. ⁴⁹ E inaha, na ù e tonono mai ia òutou nei ta taù Metua i parau mai ra; e pārahi rā òutou i te òire nei i Ierutarema, e ia noaa mai to òutou itoito no nià mai.

Mār 16.19; Òh Àp 1.4-14

⁵⁰ Ua aratai atu ra o ia ia rātou i rāpaeà e Pētānia; ua hōpoi aè ra o ia i tana rima i nià, faaora mai ra ia rātou. ⁵¹ E te faaora mai ra o ia ia rātou ra, i ravehia mai ai o ia, e hōpoiha atu ra i nià i te rai.

⁵² Ua haamori atu ra rātou ia na, e hoì mai ra i Ierutarema mā te òaò a rahi; ⁵³ e e tià rātou i roto i te hiero ra, i te ârueraa e te haamaitairaa i te Atua. Âmene.

TE ÈVANERIA A IOANE

Te ora, te māmarama, te Tamaiti Fānau Tahī

1 ¹ I vai na te Rōto i te matamua ra, i te Atua ra hoī te Rōto,
e o te Atua hoī te Rōto.

² I te Atua ra hoī o ia i te matamua ra.

³ Na na i hāmani te mau mea atoà nei, aore roa e, e ère o ia i te hoê
mea i hāmanihia. ⁴ Tei roto ia na te ora,
e taua ora ra, to te taata ia māmarama.

⁵ I ànaàna mai na te māmarama i te pōuri, aita rā te pōuri i fārii
atu.

⁶ I tonohia mai te hoê taata mai ô mai i te Atua ra, o Ioane te iàa.

⁷ I haere mai taua taata ra ei ìte, e faaìte i taua māmarama ra, ia
faaroo te taata atoà ia na. ⁸ Eere rā o ia iho i taua māmarama ra, i
haere mai rā e faaìte i taua māmarama ra.

⁹ O ia te māmarama mau, o tē haamāmarama mai i te taata atoà
i to na haereà mai i te ao nei.

¹⁰ I te ao nei o ia, e na na i hāmani teie nei ao, e aita to te ao i ìte
atu ia na.

¹¹ I haere mai nei o ia io na iho ra,
e aore to na iho ra taata i ìte atu ia na;

¹² te feiā atoà rā i ìte atu ia na, i te faarooraa i to na ra iàa, hō mai
ra o ia i te mana ra ia rātou ei tamarii na te Atua.

¹³ Te feiā eere i to te toto i fānau ai ra, eere hoī i to te hinaaro o te
tino, eere hoī i to te hinaaro o te taata, no te Atua rā.

¹⁴ I riro mai nei te Rōto ei taata, e ua tiàhapa mai io tātou nei, (e ua
ìte mātou i to na hanahana, mai te hanahana e au i te Tamaiti Fānau
Tahī a te Metua ra;) ua î i te maitaì e te parau-mau.

¹⁵ No na ta Ioane i faaite mai, ia na i pii ra, i te nā ôraa e: O ia teie ta ù i parau ra e: O tē haere mai i muri iho ia ù nei, ua riro ia i mua ia ù, o mua ā hoì o ia ia ù.

¹⁶ Ua noaa ia tātou atoà nei te maitaì e au atoà i to na ra maitaì, no to na ra î.

¹⁷ Na Mōte hoì i tuu mai i te ture, âreà te maitaì e te parau-mau, na Ietu Metia ia.

¹⁸ Aore e taata i ìte i te Atua, o te Tamaiti Fānau Tahī rā i nià i te òuma o te Metua ra, o ia tei faaite mai ia na.

Ta Ioane Pāpetito parauraa ia na iho

Māt 3.1-6; Mār 1.2-8; Rt Èv 3.1-6

¹⁹ Teie ta Ioane parau, i te tonoraa mai te Âti-Iuta i te feiā tahuà e te mau Âti-Revi mai Ierutarema mai e ui ia na e: O vai òe? ²⁰ Ua fāi atu ra o ia, aore roa i huna, faaite hua atu ra: Eere au i te Metia. ²¹ Ua nā ô mai ra rātou ia na: O vai hoì òe? O Èria ānei òe? Ua parau atu ra o ia: Eere au. O taua perofeta ra ānei òe? Ua parau atu ra o ia: Eere ia. ²² Ua parau mai ra rātou ia na: O vai hoì òe? Ei parauraa atu na mātou i te feiā i tonono mai ia mātou nei! E aha ta òe parau ia òe iho?

²³ Ua parau atu ra o ia:

O te reo vau o te hoê e pii haere i te mētēpara ra e:

E faatītāifaro i te èà o te Fatu,

o tei parauhia mai e te perofeta ra e Ìtaia.

Māt 3.11-12; Mār 1.7-8; Rt Èv 3.15-18

²⁴ No te mau fāritea taua feiā i tonohia mai ra. ²⁵ Ua ui mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E aha hoì òe i pāpetito ai, eere òe i te Metia, eere hoì Èria, e eere hoì i taua perofeta ra? ²⁶ Ua parau atu ra Ioane ia rātou, nā ô atu ra: I pāpetito vau i te pape, te tià nei rā te hoê i rotopū ia òutou, aore òutou i ìte ia na. ²⁷ O ia ia, i muri iho o ia ia ù i te haereraa mai, e ua riro o ia i mua ia ù, o tē òre ia e au ia ù ia tātara i te tāpeà i tana tāmaa.

²⁸ I Pētānia i terā pae i Ioritāna i te parauraahia taua parau nei, i te pāpetitoraa a Ioane ra.

Ta Ioane Pāpetito parauraa ia Ietu

Māt 3.13-17; Mār 1.9-11; Rt Èv 3.21-22

²⁹ E ao aè ra, ìte atu ra Ioane ia Ietu i te haereà mai ia na ra, e ua nā ô aè ra: A hiò na i te Ârēnio a te Atua, o tei hōpoi ê atu i te hara a te ao. ³⁰ O ia teie ta ù i parau ra e: Te haere mai nei te hoê taata i muri iho ia ù nei, e ua riro o ia i mua ia ù, o mua hoì o ia ia ù. ³¹ Âreà vau, aita vau i ìte ia na, ia ìtea rā o ia i to Ìteraèra, i haere mai ai au a pāpetito ai i te pape nei.

³² Ua faaìte atu ra hoì Ioane, nā ô atu ra: Hiò atu ra vau i te Vārua i te pouraa mai mai te raì mai, mai te ûupa ra, e ua faaea iho ra i nià iho ia na. ³³ Eita rā vau e ìte ia na, àuaa tei tonono mai ia ù e pāpetito i te pape nei i parau mai ia ù e: O ta òe e hiò i te Vārua i te pouraa mai, e te faaearaa i nià iho ia na ra, o ia ia, o tei pāpetito ia mā te Vārua Maitaì. ³⁴ Ìte atu ra hoì au, e teie ta ù parau, o te Tamaiti ia o ia na te Atua.

Te mau pipi matamua a Ietu

Māt 4.18-22; Mār 1.16-20; Rt Èv 5.1-11

³⁵ E ao aè ra, te tià noa ra Ioane e o e toopiti puè pipi a ana ra. ³⁶ E ìte aè ra ia Ietu i te haereraa nā reira iho, ua nā ô aè ra: A hiò na i te Ârēnio a te Atua. ³⁷ E ìte aè ra nā pipi i taua parau ra, ua pee atu ra rāua ia Ietu. ³⁸ Ua fāriu mai ra Ietu i muri, ìte mai ra ia rāua i te peeraa atu, e ua parau mai ra ia rāua: E aha ta òrua e ìmi nei? Ua parau atu ra rāua ia na: E Rapi (oia hoì tē parauhia ra e: E te Òrometua, ia ìritihia ra), e tià òe i hea? ³⁹ Ua parau mai ra o ia ia rāua: A haere mai, a hiò. Haere atu ra rāua e ìte atu ra i to na pārahiraa, e pārahi atu ra io na i taua mahana ra. Ua tae hoì i te àhuru o te hora ra.

⁴⁰ E te hoê i taua puè taata toopiti i faaroo i te parau a Ioane ra, o tei pee atu ia Ietu ra, o Àneterea ia, te taeaè o Timona Pētero ra. ⁴¹ E fārerei atu ra o ia i te matamua i tana tuaana iho ia Timona, e parau atu ra ia na: Ua ìtea ia māua te Metia (oia hoì: Tei Faatāhinuhia, ia ìritihia ra). ⁴² E ua arataì mai ra o ia ia na ia Ietu ra. E ia hiò aè ra

Ietu ia na ra, nā ô atu ra: O Timona òe, te tamaiti a Iona, e maìrihia òe ia Tefa (oia hoì: Pētero).

Te tītauraa Ietu ia Firipa rāua o Nātanaèra

⁴³ E ao aè ra, ua manaò roa aè ra Ietu e haere i Tarirea, e ua fārerei aè ra ia Firipa, ua parau atu ra ia na: A pee mai ia ù! ⁴⁴ No Pete-Taita Firipa, no te òire o Àneterea e Pētero ra.

⁴⁵ E fārerei aè ra hoì Firipa ia Nātanaèra, e ua parau atu ra ia na: Ua ìtea ia mātou ta Mōte i pāpāi i roto i te ture ra, e ta te mau perofeta ra, o Ietu i Nātareta, te tamaiti na Iotēfa. ⁴⁶ Ua parau mai ra Nātanaèra ia na: E maitai ānei to Nātareta mai? Ua parau atu ra Firipa ia na: A haere mai, a hiò.

⁴⁷ Ua hiò atu ra Ietu ia Nātanaèra i te haereraa mai ia na ra, ua parau iho ra ia na: A hiò na i te Âti-Ìteraèra mau, aore roa e haavare o roto ia na ra. ⁴⁸ Ua parau mai ra Nātanaèra ia na: E aha òe i ìte ai ia ù? Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Hiò atu ra vau ia òe i raro aè i te tute ra, hou Firipa i parau atu ai ia òe ra. ⁴⁹ Ua parau mai ra Nātanaèra ia na, nā ô mai ra: E Rapi, o te Tamaiti òe a te Atua, o te Arii òe o Ìteraèra! ⁵⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: No te mea i parau atu vau ia òe na e, te hiò atu ra vau ia òe i raro aè i te tute ra, i faaroo ai òe. E iti tenā i ta òe e ìte atu ā. ⁵¹ E ua parau atu ra o ia ia na: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, teie òutou a ìte i te raì i te vetearaahia, e te mau merahi a te Atua i te haereraa atu i nià, e te pouraa mai i nià iho i te Tamaiti a te taata nei!

Te ôroà faaipoiporaa i Tana

2 ¹ E ruì toru aè ra, e faaipoiporaa tei Tana i Tarirea ra, i reira atoà te metua vahine o Ietu. ² E parauhia mai ra Ietu e tana mau pipi atoà e haere i taua faaipoiporaa ra. ³ E pau aè ra te uaina, ua parau mai ra te metua vahine o Ietu ia na iho: Aita a rātou uaina. ⁴ Ua parau atu ra Ietu ia na: E aha ta òe ia ù nei, e teie nei vahine? Aore ā i tae i to ù ra hora. ⁵ Ua parau atu ra tana metua vahine i te mau tāvini: Ta na e faaue mai ia òutou na, e nā reira òutou. ⁶ Te vai ra nā hue pape

òfai e ono, e piti pato e ò i te hue hoê, e e toru hoì, i vaiihohia i reira no te peu o te tāmāraa a te Âti-Iuta. ⁷ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: A faaî na i te mau hue i te pape. Ua faaî iho ra rātou, e tae roa aè ra i te àuvaha. ⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou: A faatahe na, e hōpoi atu i te tāvana o te ôroà nei ra. Ua hōpoi atu ra hoì rātou. ⁹ E ia tāmata iho ra te tāvana o te ôroà i taua pape i faarirohia ei uaina ra, no te mea aore o ia i ìte i te noaaraa mai (âreà te mau tāvini i faatahe mai i taua pape ra, ua ìte ia), ua parau atu ra te tāvana i taua tâne âpī ra, ¹⁰ nā ô atu ra: O te uaina maitaì ta te taata atoà e tuu mai i te matamua ra, e ia inu te taata e ia rahi, ei reira te mea ìno aè; vaiiho iho nei rā òe i te uaina maitaì, e i teie nei i hōpoihia mai ai!

¹¹ I Tana i Tarirea i te raveraa Ietu i teie nei tãpaò matamua, i te faaìteraa i to na hanahana, e ua faaroo aè ra tana mau pipi ia na.

¹² E i muri aè i te reira, haere atu ra o ia i Tãperenaumi, o ia, e tana metua vahine, e ta tana vai taeaè, e tana mau pipi. Aita reà rā o rātou puè mahana i reira.

To Ietu tiahiraa i te feiā hoo moni i rãpae i te hiero

Māt 21.12-13; Mār 11.15-17; Rt Èv 19.45-46

¹³ Te fātata ra te Pāta a te Âti-Iuta ra, haere atu ra Ietu i Ierutarema.

¹⁴ E ìte atu ra o ia i te feiā hoo puaatoro, e te māmoe, e te ûupa, e te feiā hoo moni i te pārahiraa i roto i te hiero ra. ¹⁵ Ua hāmani iho ra o ia i te taura rii ei papaì, ua tiahi atu ra ia rātou atoà i rãpaeàu mai i te hiero ra, e te mau māmoe e te puaatoro, e huea atu ra hoì te moni a te feiā hoo moni ra, faatìòpa atu ra hoì i te mau ìri. ¹⁶ Ua parau atu ra i te feiā hoo ûupa ra: E hōpoi ê atu i tenā na mau mea! Eiaha e faariro i te fare o taù Metua ei fare hooraa taoà! ¹⁷ Ua manaò aè ra tana mau pipi i te parau i pāpaihia ra e: Ua riro roa vau i te itoito i to fare.

¹⁸ Ua parau mai ra te Âti-Iuta ia na, nā ô mai ra: E aha ta òe tãpaò e faaìte mai i nā reira mai ai òe? ¹⁹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: A vāvāhi na i teie nei hiero, e ua ruì toru anaè, ua tià faahou ia ia ù. ²⁰ Ua parau mai ra te Âti-Iuta: E maha àhururaa e ono tiàhapa

te matahiti i te faatiàraa i teie nei hiero, e tià faahou ānei ia òe i te ruì toru? ²¹ Tana tino iho rā te hiero ta na e parau ra. ²² E ia tià faahou mai o ia mai te pohe mai ra, ua haamanaò aè ra tana mau pipi e, i parau na hoì o ia i taua parau nei; ìte aè ra rātou i te parau i pāpaihia ra, e te parau i parauhia e Ietura.

Ua ìte Ietu i to roto i te tāatoàraa o te taata

²³ E ia na i pārahi i Ierutarema i te ôroà ra i te Pāta, e rave rahi tei faaroo ia na i reira, i te mau tāpaò i ìtea ia rātou ta na i rave ra. ²⁴ Aita rā Ietu i tiàturi atu ia rātou, no te mea ua ìte o ia ia rātou atoà. ²⁵ E òre hoì o ia e faaìtehia mai e vētahi ê i te huru o te taata, ua ìte hoì o ia i to roto i te taata.

To Nitotemo fārereiraa ia Ietu

3 ¹ Te pārahi ra te hoê fāritea, o Nitotemo te iòa, e tāvana no te Âti-Iuta, ² o tei haere mai i te ruì ia Ietu ra, e ua parau mai ra ia na: E Rapi, ua ìte mātou e, e òrometua òe mai ô mai i te Atua ra. E òre hoì teie nei mau tāpaò ta òe e rave nei e tià i te taata, àuaa te Atua atoà ra. ³ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra ia na: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òe, ia òre te taata ia fānau faahou ra, e òre o ia e ìte i te Pātireia o te Atua ra.

⁴ Ua parau mai ra Nitotemo ia na: E aha te taata paari e fānau ai? E ò faahou ānei o ia i roto i te ôpū o tana metua vahine a fānau mai ai? ⁵ Ua parau atu ra Ietu: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òe, ia òre te taata ia fānau i te pape e te Vārua, e òre o ia e ò i te Pātireia o te Atua ra. ⁶ Ta te tino e fānau nei, e tino ia; ta te Vārua e fānau ra, e vārua ia. ⁷ Eiaha òe e maere o vau i parau atu na e: Ia fānau faahou òutou e tià ai. ⁸ Te farara nei te matai i ta na vāhi i hinaaro ra, e te ìte ra òe i to na haruru, aita rā òe i ìte i te vāhi no reira mai o ia ra, e te vāhi e haerehia atu e ana ra, oia hoì e taata atoà ta te Vārua i fānau ra.

⁹ Ua parau mai ra Nitotemo ia na, nā ô mai ra: E aha ia mau mea e tià ai? ¹⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: O te òrometua hoì

òe a Ìteraèra, aore ā òe i ìte i teie nei mau parau? ¹¹ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òe, o ta mātou i ìte ra ta mātou ia e parau nei, e ta mātou i hiò ra ta mātou ia e faaite nei, e e òre ā òutou e fārii mai i ta mātou parau. ¹² I parau atu na vau ia òutou i te parau o teie nei ao, e aore òutou i faaroo, e aha òutou e faaroo ai ia parau atu vau ia òutou i te parau o te raì? ¹³ Aore roa e taata i tae i nià i te raì, maori rā o tei haere mai i raro mai nià mai i te raì ra, o te Tamaiti a te taata i nià i te raì ra.

¹⁴ Mai ia Mōte i faateitei i te ôfi i te mētēpara ra, oia atoà te Tamaiti a te taata, e faateitei-atoà-hia ia, ¹⁵ ia òre ia pohe tē faaroo ia na ra, ia roaa rā te ora mure òre. ¹⁶ I aroha mai te Atua i to te ao, e ua tae roa i te hōroà mai i tana Tamaiti Fānau Tahī, ia òre ia pohe tē faaroo ia na ra, ia roaa rā te ora mure òre. ¹⁷ Aore hoì te Atua i tono mai i tana Tamaiti i te ao nei e faahapa mai i to te ao, ia ora rā to te ao ia na. ¹⁸ Tei faaroo ia na ra, e òre o ia e faahapahia; tei òre i faaroo ra, ua faahapa-ê-hia na ia, o ia aore i faaroo i te iòà o te Tamaiti Fānau Tahī a te Atua ra. ¹⁹ Teie taua faahapa ra, o te māmarama ua tae mai i te ao nei, e hinaaro àè nei te taata i te pōuri, aore te māmarama, no te mea te ìno ra ta rātou parau. ²⁰ O tei mau i te parau ìno ra, aore o ia i hinaaro i te māmarama, e òre hoì o ia e haere mai i te māmarama, o te ìtea ta na parau. ²¹ O tei haapaò rā i te parau-mau ra, e tae mai ia i te māmarama ia ìtea-maitaì-hia e, te au ra ta na parau i te Atua.

Ietu e o Ioane Pāpetito

²² E i muri àè ra, haere atu ra Ietu e tana mau pipi i te hoê fenua i Iutea, pārahi atu ra o ia i reira e rātou atoà, e pāpetito iho ra i te taata. ²³ Te pāpetito atoà ra hoì Ioane i Àino, i pihai iho i Tarima, no te mea e rave rahi to reira pape, e ua haere mai ra te taata, e pāpetitohia iho ra. ²⁴ Aore ā hoì Ioane i hurihia i roto i te tāpēàraa ra.

²⁵ Ua mārō iho ra te mau pipi a Ioane e te hoê pae Âti-Iuta ra i te tāmāraa. ²⁶ Haere atu ra rātou ia Ioane ra, e ua parau atu ra ia na: E Rapi, te taata i pārahi òrua i te pae Ioritāna ra, ta òe i ârue ra, inaha te pāpetito ra o ia, e te haere mai ra te taata atoà ia na ra. ²⁷ Ua parau

mai ra Ioane, nā ô mai ra: Aita o te taata e mana e noaa, maori rā o tē hōroàhia mai no te raì ra. ²⁸ O òutou iho tē ìte ia ù, e ua parau atu vau e: Eere au i te Metia, i tonohia mai rā vau e nā mua ia na. ²⁹ O te tāne rā, te taata vahine ia, o te hoa rā o taua tāne ra, o tē tià i pihai iho i te faarooraa ia na ra, e òaòà rahi to na i te reo o taua tāne ra. E i teie nei, ua tià roa to ù òaòàraa. ³⁰ E tupu o ia i te rahiraa, e hoì rā vau i te itiraa.

O tei haere mai mai nià mai ra

³¹ O tei haere mai mai nià mai ra, o tē hau ia; o to te repo ra, no te repo ia, e no te repo hoì ta na parau. O to nià mai i te raì ra, o tē hau ā ia. ³² O ta na i hiò ra, e o ta na i faaroo ra, o ta na ia e parau nei, e aore ā e taata i fārii mai i ta na parau. ³³ O tei fārii i ta na parau, ua parau ia e, e parau-mau ta te Atua. ³⁴ O ta te Atua i tono mai ra, o ta te Atua ā ia parau ta na e parau ra, aore hoì te Atua i hōroà riirii mai i te Vārua no na. ³⁵ Te here nei te Metua i te Tamaiti, e ua hōroà mai i te mau mea atoà i tana rima. ³⁶ O tei faaroo i te Tamaiti ra, e ora mure òre to na; e o tei òre i faaroo i te Tamaiti ra, e òre o ia e ìte i te ora, te vai ra ia te riri o te Atua i nià iho ia na.

Ietu e te vahine Tāmāria

4 ¹ E ìte aè ra te Fatu e, ua faaìtehia te mau fāritea e, e rahi ta Ietu i faariro ei pipi e ta na e i pāpetito ra i ta Ioane ² (aita rā Ietu iho i pāpetito, na tana mau pipi rā), ³ faaruè iho ra o ia i Iutea, hoì faahou atu ra i Tarirea.

⁴ E e nā Tāmāria o ia i te haere e tià ai.

⁵ E tae atu ra o ia i te hoê òire i Tāmāria, o Titara te iòà, tei pihai iho i te maa fenua a Iatōpa i hōroà atu no tana tamaiti ra no Iotēfa.

⁶ Tei reira te âpoo pape a Iatōpa ra. E rohirohi aè ra Ietu i te haereà, pārahi iho ra i te hiti i taua âpoo pape ra. Ua tae i te ono o te hora ra.

⁷ Ua haere mai ra te hoê vahine Tāmāria e huti i te pape. Ua parau atu ra Ietu ia na: Hō mai na e inu. ⁸ (Ua reva atu ra hoì tana mau pipi i roto i te òire e hoo i te maa.) ⁹ Ua parau mai ra taua vahine Tāmāria

ra ia na: E aha òe te Âti-Iuta na i ani mai ai ia ù, i te vahine Tāmāria nei, i te pape? Eita hoì te Âti-Iuta e au maitaì atu i to Tāmāria. ¹⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Ahiri òe i ìte na i ta te Atua i hōroà mai ra, e tei parau atu ia òe na e: «Hō mai na e inu», ua ani mai ia òe ia na, e ua hōroà o ia i te pape ora no òe. ¹¹ Ua parau mai ra taua vahine ra ia na: E te Fatu, aita a òe pātete, e âpoo hōhonu teie. I hea ta òe pape ora e noaa ai? ¹² E rahi ānei òe ia Iatōpa i to mātou metua ra, o tei hōroà mai na mātou i teie nei âpoo pape, e ua inu o ia iho, e tana mau tamarīi, e te mau puaa? ¹³ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: O tē inu i tenā na pape, e poihā faahou ā ia. ¹⁴ Âreà tē inu i te pape e hōroàhia atu e au nei, e òre roa ia o ia e poihā faahou, e riro rā taua pape e hōroàhia atu e au na na ra, ei pape pihaa i roto ia na iho, e tià i te pihaaraa e tae noa atu i te ora mure òre ra. ¹⁵ Ua parau mai ra taua vahine ra ia na: E te Fatu, hō mai na i taua pape ra na ù, ia òre roa vau ia poihā faahou, e ia òre hoì ia haere mai i ô nei e huti. ¹⁶ Ua parau atu ra Ietu ia na: A haere, a tii i to tāne, e a hoì mai ai. ¹⁷ Ua parau mai ra taua vahine ra, nā ô mai ra: Aita a ù tāne. Ua parau atu ra Ietu ia na: E parau-tià ta òe i parau mai nei e: «Aita a ù tāne». ¹⁸ A toopae aè nei hoì a òe tāne, e tenā na ta òe e taòto na, eere ia i te tāne na òe. E parau-mau ta òe i parau mai nei. ¹⁹ Ua parau mai ra taua vahine ra ia na: E te Fatu, e perofeta òe nei, te ìte nei au. ²⁰ I haamori na hoì to mātou hui metua i nià i teie nei mouà, e te parau nei òutou, tei Ierutarema te vāhi e tià ai ia haamori te taata. ²¹ Ua parau atu ra Ietu ia na: A faaroo mai na, e teie nei vahine, ua fātata te hora e òre e tae mai ai òutou i teie nei mouà, e e òre hoì e haere i Ierutarema, haamori ai i te Metua. ²² Aore òutou i ìte i ta òutou e haamori nei, ua ìte mātou i ta mātou e haamori nei, no te Âti-Iuta mai te ora. ²³ Ua fātata rā, e teie nei hoì taua hora, e haamori ai i te Metua te feiā haamori mau ra, mā te vārua e te parau-mau: o te huru ia o te feiā haamori ta te Metua e tītau nei. ²⁴ E Vārua te Atua, e te feiā e haamori ia na ra, e haamori ia mā te Vārua e te parau-mau e tià ai. ²⁵ Ua parau mai ra taua vahine ra ia na: Ua ìte au e, te haere mai na te Metia (o tei Faatāhinuhia ra ia). E ia tae mai o ia ra, na na

ia e faaite mai ia mātou i te mau parau atoà ra. ²⁶ Ua parau atu ra Ietu ia na: O vau ia e parau atu ia òe na.

²⁷ I reira te taeraa mai tana mau pipi, e maere noa iho ra, o ia i paraparau atu i taua vahine ra. Aita rā te hoê i parau atu e: «E aha ta òe e ui na?» e: «E aha òe i paraparau atu ai ia na?» ²⁸ Vaiiho iho ra taua vahine ra i ta na fārii pape, haere atu ra i roto i te òire, ua parau atu ra i te taata: ²⁹ Mai haere na e hiò i te taata i faaite mai ia ù i ta ù mau peu atoà nei. Eere ānei terā aè te Metia? ³⁰ Haere atu ra rātou ia na ra, mai roto mai i te òire ra.

³¹ Ua parau na tana mau pipi ia na, nā ô atu ra: E Rapi, a àmu! ³² Ua parau mai ra o ia ia rātou: E māa ta ù ia àmu, aita òutou i ìte. ³³ Ua parau iho ra te mau pipi rātou rātou iho: I hōpoi mai ānei te taata i te māa na na? ³⁴ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: Teie ta ù māa, o tē haapaò i to na hinaaro o to tei tonono mai ia ù nei, e tē faaoti i ta na òhipa. ³⁵ Eere te parau nei òutou: E maha marama toe e àuhune ai? Inaha, e parau atu vau ia òutou, e faateitei i to òutou mata, e hiò i te mau âua ra: ua teatea ia i teie nei, ua àuhune. ³⁶ E te taata e òòti ra, e utuà ta na, e ua haaputu i te maitai no te ora mure òre ra, ia òaòa âpipiti, o tē ueue e o tē òòti. ³⁷ Ua tupu iho nei hoì te maa parau ra e: Na te hoê e ueue, e na te tahi ê e òòti. ³⁸ E tonono vau ia òutou ei òòti i tei òre i òhipahia e òutou na, na vêtahi ê i òhipa, e te faaò atu nei òutou i roto i ta rātou òhipa.

³⁹ E rave rahi mai ra to taua òire ra to Tāmāria i faaroo ia na i te parau a te vahine i parau atu ra e: Ua faaite mai o ia ia ù i te mau peu atoà na ù nei. ⁴⁰ E tae mai ra to Tāmāria ia na ra, ua tāpeà mai ra rātou ia na e pārahi io rātou ra, ua pārahi iho ra o ia i reira ia piti ruì. ⁴¹ E rave rahi hoì tei faaroo i ta na iho parau. ⁴² Ua parau aè ra rātou i taua vahine ra: Eere atu ra i to te parau ta òe i parau mai ra i faaroo ai mātou, ìte hua aè nei mātou ia na iho; ua ìte atu ra mātou e, o te Ora mau teie o to te ao, o te Metia.

To Ietu faaoraraa i te tamaiti a te hoê taata mana

⁴³ E ruì piti aè ra, haere ê atu ra o ia i Tarirea. ⁴⁴ I parau na hoì Ietu iho e: E òre te perofeta e haapaòhia i to na iho fenua mau. ⁴⁵ E tae atu ra o ia i Tarirea, ìte maitaì mai ra to Tarirea ia na, i hiò na hoì rātou i te mau mea atoà ta na i rave i te ôroà i Ierutarema ra; i reira atoà hoì rātou i taua ôroà ra.

⁴⁶ E tae faahou atu ra hoì Ietu i Tana i Tarirea, i te vāhi ta na i faariro i te pape ei uaina ra.

Māt 8.5-13; Rt Èv 7.1-10

Te pohe ra te tamaiti a te hoê taata mana i te maì i Tāperenaumi. ⁴⁷ Ìte aè ra o ia e ua tae mai Ietu i Tarirea mai Iutea mai, haere atu ra o ia ia na ra, parau maitaì atu ra ia na, e haere mai o ia e faaora i tana tamaiti, ua fātata hoì o ia i te pohe. ⁴⁸ Ua parau mai ra Ietu ia na: Ia òre òutou ia ìte i te tāpaò e te piri ra, e òre òutou e faaroo. ⁴⁹ Ua parau atu ra taua taata mana ra: Haere mai, e te Fatu, a pohe taù tamaiti. ⁵⁰ Ua parau mai ra Ietu ia na: A haere i te ùtuafare, ua ora to tamaiti.

Ua faaroo atu ra taua taata ra i te parau a Ietu i parau mai ra, haere atu ra i te ùtuafare. ⁵¹ E te hoì atu ra o ia ra, ua fārerei mai ra tana mau tāvini ia na, ua parau mai ra, nā ô mai ra: Ua ora to tamaiti! ⁵² Ua ui atu ra o ia ia rātou i te hora i huru âvari ai, ua parau mai ra rātou ia na: I nanahi i te hitu o te hora i pee ai te ahu. ⁵³ Ua manaò aè ra te metua e o te hora mau ā ia i parau mai ai Ietu ra e: Ua ora to tamaiti. Faaroo atu ra o ia e tana fētii atoà hoì. ⁵⁴ O te piti ia a Ietu tāpaò i rave, ia na i hoì mai i Tarirea mai Iutea mai ra.

To Ietu faaoraraa i te hoê hapepa

5 ¹ E i muri aè ra, e ôroà ta te Âti-Iuta ra, e haere atu ra Ietu i Ierutarema.

² Tei Ierutarema te hoê pape hopu, o Pete-Tēta te iòa i te parau Hēpera, tei pihai iho i te ùputa māmoe ra, e pae fare tamaru i taua pape ra. ³ E rave rahi te maì i te taòtoraa i roto, te matapō, te piriò

e te hapepa; te tiaì ra i te àrepuraa i taua pape ra. ⁴ E pou mai hoì te merahi i raro i te pape i to na mahana e tiàrepu i taua pape ra, e te taata i reva na i raro i te pape ia oti i te tiàrepuraahia ra, ua ora ia i tana maì i pohe ra.

⁵ E tei reira te hoê taata, e toru àhururaa o na matahiti e vaù tiàhapa i te poheraa i te maì. ⁶ E ia hiò atu ra Ietu ia na i te taòto-noa-raa, e ua ìte ê na o ia e, e pohe-roa-raa to na, ua parau atu ra o ia ia na: Te hinaaro na òe i te ora? ⁷ Ua parau mai ra taua taata maì ra: E te Fatu, aita e taata i te tuu ia ù i raro i te pape, ia àrepu te pape ra; te haere atu ra vau, ua reva atu ra te tahi nā mua ia ù. ⁸ Ua parau atu ra Ietu ia na: A tià, a rave i to roì, a haere. ⁹ Ora aè ra taua taata ra i reira ra, rave iho ra i tana roì, haere atu ra.

E tāpati taua mahana ra. ¹⁰ Ua parau mai ra te Âti-Iuta i taua taata i faaorahia ra: E tāpati teie, eita e au i te ture ia hōpoi òe i to roì. ¹¹ Ua parau atu ra o ia: Na tei faaora ia ù nei i parau mai ia ù e: «A rave i to roì, a haere!» ¹² Ua ui mai ra rātou ia na: O vai ia taata i parau mai ia òe e: «A rave i to roì, a haere!» ¹³ Aore taua taata i faaorahia ra i ìte ia na, aro ê atu ra Ietu, e taata rahi hoì tei taua vāhi ra. ¹⁴ E i muri aè ra, ìte atu ra Ietu ia na i roto i te hiero ra, ua parau atu ra ia na: Inaha, ua ora òe. Eiaha rā ia hara faahou, a roohia òe e te ìno roa. ¹⁵ Haere atu ra taua taata ra, faaite atu ra i te Âti-Iuta e o Ietu tei faaora ia na ra. ¹⁶ Ua hāmani ìno mai ra te Âti-Iuta ia Ietu, e tītau mai ra rātou ia na e taparahi, o ia i rave i taua mea ra i te tāpati.

¹⁷ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Te òhipa noa nei ā taù Metua, e òhipa atoà hoì au. ¹⁸ Ua rahi roa mai ra to te Âti-Iuta tītau ia na e taparahi, o ia i faahapa i te tāpati, eere rā te reira anaè ra, o ia atoà rā i haafāito ia na iho i te Atua, o ia i parau ra e: O te Atua to na Metua mau.

Te mana o te Tamaiti a te Atua

¹⁹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: eita e tià ta te Tamaiti ia rave o ia anaè iho ra, maori rā o ta na i ìte i te Metua i te raveraa ra; te mau mea atoà ta na e rave

ra, o ia atoà ta te Tamaiti e rave. ²⁰ E here ā hoì te Metua i te Tamaiti, e faaite mai ā hoì ia na i te mau mea atoà ta na iho e rave ra. E mea rahi atu ā ta na e faaite mai ia na i teie, ia ùmere òutou. ²¹ Mai te Metua hoì e faaora i tei pohe ra, e ua faatià ia rātou i nià, e faaora atoà hoì te Tamaiti i ta na i hinaaro. ²² Aore roa hoì a te Metua taata i haavā, ua pūpū-hua-hia mai te haavā i te Tamaiti; ²³ ia haamaitaì pāatoà i te Tamaiti mai ta rātou e haamaitaì i te Metua ra. E tē òre e haamaitaì i te Tamaiti ra, aore ia i haamaitaì i te Metua i tei tono mai ia na ra.

²⁴ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, o tei ìte i ta ù parau e ua faaroo ia na i tei tono mai ia ù nei, e ora mure òre to na. E òre ia e faahapahia, mai te pohe mai ia, e tei te ora atu ra. ²⁵ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, ua fātata e teie nei ā te hora e faaroo ai tei pohe i te reo o te Tamaiti a te Atua, e tē faaroo ra, e ora ia. ²⁶ Mai te Metua ra, e ora to na tei roto ia na iho, ua hōroà mai hoì o ia i to te Tamaiti, ei ora atoà to na i roto ia na iho. ²⁷ E ua hōroàhia mai hoì te mana ia na ia haavā ra, no te mea e Tamaiti o ia na te taata. ²⁸ Eiaha e maere i te reira, te fātata mai nei hoì te hora e faaroo ai te feiā atoà i roto i te âpoo ra i tana reo, ²⁹ e e haere mai i rāpae. E te feiā i mau na i te parau maitaì ra, e tià mai ia e rave i te ora; e te feiā hoì i mau na i te parau ìno ra, e tià mai ia e rave i te pohe.

³⁰ Aore e mea e tià ia ù iho ia rave: te faaau nei au i ta ù e faaroo nei; e parau-tià hoì ta ù, aita hoì au i ìmi i to ù iho hinaaro, o te hinaaro rā o te Metua, o tei tono mai ia ù nei ra.

Te mau faatiàraa no Ietu

³¹ O vau anaè rā a faatià noa ai ia ù iho, eere ia ta ù faatiàraa i te parau-mau. ³² O te tahi ê tei faatià mai ia ù, ua ìte hoì au e o ta na e faatià mai ia ù ra, e parau-mau ia. ³³ O òutou iho hoì tei tono i te veà ia Ioane ra, e ua faaite mai o ia i te parau-mau. ³⁴ E òre rā vau e tiaì i ta te taata faatiàraa mai; ia ora rā òutou i parau atu ai au i teie nei parau. ³⁵ O taua rāmepe ààma ra o ia e te ànaàna, e i òaòà poto noa atu ra òutou i to na māmarama.

³⁶ E faatià rahi rā ta ù i ta Ioane; o te mau òhipa hoì a te Metua i pūpū mai na ù e rave ra, o taua mau òhipa ra ta ù e rave nei, o tē faatià mai ia ia ù e na te Metua vau i tono mai. ³⁷ O te Metua hoì i tono mai ia ù nei, ua faatià mai o ia iho ia ù. Aita òutou i ìte i to na reo e to na huru. ³⁸ Aore hoì ta na i parau i vai tāmāu i roto ia òutou, i òre ai òutou i faaroo i ta na i tono mai. ³⁹ Te ìmi nei òutou i te parau i pāpāhia ra, no te mea te manaò na òutou e roaa te ora mure òre i reira: o te faaite ia ia ù o taua mau parau ra. ⁴⁰ Eita rā òutou e haere mai ia ù nei i te ora hoì no òutou!

⁴¹ Aita vau i hinaaro i ta te taata haamaitai. ⁴² Ua ìte rā vau ia òutou, e aita roa o òutou hinaaro i te Atua i roto ia òutou na. ⁴³ I haere mai nei au mā te iòā o taù Metua, e aore òutou i ìte mai ia ù. Ia haere mai rā te tahi mā to na iho iòā, e ìte òutou i te reira! ⁴⁴ E aha òutou e faaroo ai, tei tītau òutou i ta òutou iho haamaitai, e aita òutou i haapaò i ta te Atua anaè ra haamaitai?

⁴⁵ Eiaha òutou e manaò e, o vau tē pari ia òutou i te aro o te Metua ra. O Mōte tē pari mai ia òutou ta òutou e tiāturi na. ⁴⁶ Ahiri hoì òutou i faaroo ia Mōte, ua faaroo mai ia òutou ia ù, i pāpāi hoì o ia i te parau no ù. ⁴⁷ Aore òutou i faaroo i ta na i pāpāi ra, e aha atoà òutou e faaroo mai ai i ta ù parau?

To Ietu faaàmuraa i nā taata e pae tautani

Māt 14,13-21; Mār 6,30-44; Rut Èv 9,10-17

6¹ E i muri aè ra, fano atu ra Ietu i te hoê paeàu i te roto i Tarirea ra, o tei parauhia i te roto i Tipēria ra. ² E tiàà rahi hoì tei pee mai ia na ra, no te mea ua ìte rātou i te mau tāpaò ta na i rave i te feiā mai ra. ³ Haere atu ra Ietu i nià i te hoê mouà, e pārahi iho ra i raro e tana mau pipi atoà. ⁴ Ua fātata te Pāta, e ôroà na te Âti-Iuta ra.

⁵ Hiò aè ra te mata o Ietu, e ìte atu ra o ia e, e tiàà rahi tē haere mai ra ia na ra; ua parau atu ra ia Firipa: Ei hea tātou e hoo ai i te māa ei faaàmuraa atu i teie nei mau taata? ⁶ I nā reira atu ra o ia i te tāmatarāa atu ia na, ua ìte hoì o ia iho i ta na rāveà. ⁷ Ua parau mai ra Firipa: Ia piti noa atu ā hānere i te moni veo ia hoo i te māa, eita

roa e ravaì ia tātaitahi hua iti i te taata hoê. ⁸ Ua parau mai ra ia na te hoê pipi a ana ra, o Àneterea te taeaè o Timona Pētero ra: ⁹ E pae a te hoê tamaiti iti nei pāne, e piti hoì ià. E aha rā hoì te reira e ravaì ai i teie nei feiā rahi? ¹⁰ Ua parau atu ra Ietu: A faataòto na ia rātou i raro. E rave rahi hoì te nonoha i taua vāhi ra. Ua taòto iho ra taua mau taata ra i raro, a pae paha tautani ia taiò ra. ¹¹ Ua rave aè ra Ietu i nā pāne ra, haamaitaì atu ra i te Atua, ua tuu atu ra i te mau pipi ra, e na te mau pipi i tuu atu i te feiā i taòto i raro ra; e ua tuu atoà atu ra hoì i te ià, e fiu anaè iho ra rātou. ¹² E paia roa aè ra rātou, ua parau atu ra o ia i tana mau pipi: A haaputu na i te huàhuà rii māa toe ra, eiaha te hoê vāhi iti e faaruèhia. ¹³ Ua haaputu iho ra rātou, e î aè ra nā ète rarahi auàhuru e mā piti i te toeà i taua nā pāne e pae ra, o tei toe i taua mau taata i àmu ra.

¹⁴ E ìte aè ra taua mau taata ra i taua tāpaò a Ietu i rave ra, ua nā ô aè ra rātou: O taua perofeta mau ā teie e haere mai i te ao nei ra.

¹⁵ Te ìte ra Ietu i to rātou manaò e tii mai ia na e e hōpoi e faaarii, hoì faahou atu ra o ia i nià i te mouà o ia anaè iho.

To Ietu haereraa nā nià i te miti

Māt 14,22-33; Mār 6,45-52

¹⁶ E ahiahi iho ra, haere atu ra tana mau pipi i te hiti roto ra. ¹⁷ E tae atu ra i nià i te hoê pahī, fano atu ra i Tāperenaumi. Ua pōuri roa, e aita Ietu i tae mai ia rātou ra. ¹⁸ Àvaavaa atu ra taua roto ra i te mataì rahi. ¹⁹ Hoe atu ra rātou e e piti àhuru mā pae mai ra te tetatia, e e toru àhuru hoì, ìte mai ra rātou ia Ietu i te haere-noa-raa atu nā nià i te àre, e tae mai ra i pihai iho i te pae pahī ra; mataù iho ra rātou. ²⁰ Ua parau atu ra o ia ia rātou: O vau teie, eiaha e mataù! ²¹ Ua pōpou mai ra rātou ia na i te haereraa atu i nià i te pahī ra; e tīpae atu ra rātou i reira ra i te fenua e hoehia atu e rātou ra.

Te pāne no te raì mai*Māt 14.34-36; Mār 6.53-56*

²² E ao aè ra, o te mau taata i te tahi paeàu i te roto ra, ua ìte rātou e, aore roa e poti i tae mai i reira, maori rā ta te mau pipi i haere i nià iho ra, e aore hoì Ietu i haere atoà atu i nià i taua poti ra e te mau pipi atoà ra, o rātou anaè rā tei fano. ²³ (E puè poti èè rā no Tipēria mai tei tāpae i pihai iho i taua vāhi ta rātou i àmu i te māa ra, a haamaitai ai te Fatu ra.) ²⁴ E ia hiò aè ra taua mau taata ra e aore Ietu e tana mau pipi atoà i reira, paìuma atoà atu ra rātou i nià i te pahī, hoe atu ra i Tāperenaumi i te ìmiraa atu ia Ietu. ²⁵ E ìte atu ra rātou ia na i te tahi paeàu i taua roto ra, ua parau atu ra rātou ia na: E Rapi, i nafea mai òe i ô nei?

²⁶ Ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, eere no te mea ua ìte òutou i te mau tāpaò ra, te ìmi nei rā òutou ia ù, no te mea i àmu òutou i te māa ra e paia aè ra. ²⁷ Eiaha e òhipa i te māa tāhuti noa, i te māa rā e tià i te vairaa e tae noa atu i te ora mure òre ra, o ta te Tamaiti a te taata e hōroà mai na òutou na; o ia hoì tei haapaòhia e te Atua, e tana Metua ra. ²⁸ Ua ui atu ra rātou ia na: E aha ta te Atua òhipa i hinaaro ia rave mātou? ²⁹ Ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: Teie ta te Atua òhipa e hinaaro, ia faaroo òutou ia na i ta na i tonono mai.

³⁰ Ua parau atu ra rātou ia na: E aha ta òe tāpaò e rave, ia hiò atu mātou a faaroo atu ai mātou ia òe? E aha ta òe rāveà? ³¹ I àmu na to mātou hui metua i te māna i te mētēpara ra, o tei pāpaihia ra e: I hōroà mai na o ia i te pāne o te raì na rātou ei àmuraa. ³² Ua parau mai ra Ietu ia rātou: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, aore Mōte i hōroà mai i te pāne o te raì na òutou, ua hōroà mai rā taù Metua i te pāne mau o te raì no òutou. ³³ Terā ta te Atua pāne, o tei pou mai mai te raì ra, e o tē hōroà i te ora no to te ao ra. ³⁴ Ua parau atu ra rātou ia na: E te Fatu, eiaha òe e faaea i te hōroà mai i taua pāne ra na mātou. ³⁵ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: O vau te pāne ora.

O tē haere mai ia ù nei, e òre roa ia e poia, e tē faaroo mai ia ù nei, e òre roa ia e poiha.

³⁶ Ua parau atu na rā vau ia òutou, ua ìte òutou ia ù, e aita òutou i faaroo. ³⁷ O ta taù Metua e hōroà mai no ù ra, e tae mai ia ù nei; e o tē haere mai ia ù nei, e òre roa ia e haapaehia e au. ³⁸ I pou mai nei hoì au mai te raì mai e haapaò i to tei tono mai ia ù nei hinaaro, eiaha to ù iho hinaaro. ³⁹ Teie hoì to te Metua to tei tono mai ia ù nei hinaaro, ia òre roa vau ia ère i te hoê i ta na i hōroà mai ra, ia faatià-pāatoà-hia e au ia tae i te mahana hopeà ra. ⁴⁰ O teie hoì to tei tono mai ia ù nei hinaaro, o tē ìte i te Tamaiti e tē faaroo ia na ra, ei ora mure òre to na, e ia faatià faahou vau ia na i nià, ia tae i te mahana hopeà ra.

⁴¹ Ua ôhumu iho ra te Âti-Iuta ia na, o ia i parau mai e: O vau te pāne no te raì mai. ⁴² Ua nā ô aè ra rātou: Eere ānei teie ia Ietu i te tamaiti a Iotēfa ra, tei ìte atoà hoì tātou i tana metua tāne e tana metua vahine ra? E aha hoì o ia i parau mai ai e: I pou mai nei au mai te raì mai?

⁴³ Ua parau mai ra Ietu ia rātou, nā ô mai ra: Eiaha na òutou e ôhumu noa. ⁴⁴ E òre roa te taata e tae mai ia ù nei, maori rā ia faatae mai te Metua o tei tono mai ia ù nei ia na, o ia ta ù e faatià faahou ia tae i te mahana hopeà ra. ⁴⁵ Ua pāpaihia hoì i roto i te mau perofeta ra e: E haapii-anaè-hia rātou e te Atua. E i teie nei, o tei faaroo e tei haapiihia e te Metua ra, o tē tae mai ia ù nei. ⁴⁶ Aita rā e taata i ìte i te Metua, maori rā o to ô mai i te Atua ra ua ìte o ia i te Metua.

⁴⁷ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, o tei faaroo ia ù nei, e ora mure òre to na. ⁴⁸ O vau te pāne e ora ai. ⁴⁹ I àmu na to òutou hui metua i te māna i te mētēpara ra e pohe atu ra. ⁵⁰ O te pāne teie no te raì mai, ia àmu noa te taata e ia òre roa ia pohe. ⁵¹ O vau te pāne ora o tei pou mai mai te raì. O tē àmu i teie nei pāne, e tià ia i te oraraa. O ta ù pāne e hōroà atu, o to ù ia tino, o ta ù ia e hōroà ei ora no to te ao.

⁵² Ua mārō anaè iho ra te Âti-Iuta rātou rātou iho, ua nā ô aè ra: E aha teie taata e tià ai ia hōroà mai i to na tino e àmu?

⁵³ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, ia òre òutou ia àmu i te tino o te Tamaiti a te taata nei, e ia òre hoì ia inu i to na toto, aore ia e ora i roto ia òutou. ⁵⁴ O tē àmu i to ù tino e tē inu i to ù toto, e ora mure òre to na, e na ù o ia e faatià faahou ia tae i te mahana hopeà ra. ⁵⁵ E māa mau to ù tino e e inu mau to ù toto. ⁵⁶ O tē àmu i to ù tino e tē inu i to ù toto, e tià ia i te àtiraa mai ia ù, e e tià hoì au i te àtiraa atu ia na. ⁵⁷ Mai te Metua hoì e ora ra, o tei tonono mai ia ù nei ra, e te ora nei hoì au i te Metua; oia atoà tē àmu ia ù nei, e ora ia ia ù. ⁵⁸ O te pāne teie no te raì mai. Eere mai te māna i àmuhia e to òutou hui metua ra, pohe atu ra hoì rātou. O tē àmu i teie pāne, e tià ia i te ora mure òre ra.

⁵⁹ I roto i te hoê tunato te parauraa o ia i taua parau nei i te haapiiraa i Tāperenaumi ra.

Te mau parau o te ora mure òre

⁶⁰ E rave rahi tana mau pipi i faaroo i taua parau nei, i nā ô e: E parau riàrià teie. E ìtea ia vai? ⁶¹ Te ìte ra Ietu i roto ia na iho e te ômūmū ra tana mau pipi i taua parau ra, ua parau mai ra ia rātou: Te maheaitu ra òutou i te reira? ⁶² Ahiri paha òutou e ìte na i te Tamaiti a te taata i te hoì-faahou-raa atu i nià i te vāhi ta na i pārahi i mūtaa iho ra? ⁶³ No te Vārua te ora, aita o te tino faufaa. Te parau ta ù i parau atu ia òutou nei, e vārua ia, e ora tei reira. ⁶⁴ Aita rā te hoê pae o òutou nei i faaroo. Ua ìte hoì Ietu mai te matamua mai ā i te feiā aore i faaroo, e te taata e haavare ia na ra. ⁶⁵ Ua parau atu ra hoì o ia: I parau atu ai au ia òutou e, e òre roa te taata e tae mai ia ù nei, ia òre ia hōroàhia mai te tae e taù Metua ra.

⁶⁶ Faaruè mai ra te hoê pae rahi pipi a ana i reira ra, aita mai ra i pee faahou ia na.

Māt 16.13-20; Mār 8.27-30; Rt Èv 9.18-21

⁶⁷ Ua parau mai ra Ietu i te Àhuru-mā-piti ra: E haere atoà ānei òutou? ⁶⁸ Ua parau atu ra Timona Pētero ia na: E te Fatu, e haere tià mātou ia vai ra? Tei ia òe hoì te parau o te ora mure òre ra. ⁶⁹ Ua faaroo aè nei hoì mātou, e ua ìte hoì mātou e, o òe te Metia, te Tamaiti

a te Atua Ora ra. ⁷⁰ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: Eere ānei ua māiti au ia òutou, te Tino-àhuru-mā-piti, e e tiàporo ā te hoê o òutou nei? ⁷¹ O Iuta Ìtatariota a Timona ra ta na e parau ra, no te Àhuru-mā-piti noa iho ā o ia, o ia te taata e haavare atu ia na.

Eita te hui taeaè o Ietu e faaroo ia na

7 ¹ E i muri aè ra, hāhaere noa iho ra Ietu i Tarirea, aita aè ra o ia i pārahi i Iutea, no te mea te haapapa ra te Âti-Iuta e taparahi ia na.

² Te fātata ra te ôroà pātiàraa tiàhapa a te Âti-Iuta ra. ³ Ua parau mai ra tana hui taeaè ia na: E vaiiho mai na i teie nei fenua, e haere atu na òe i Iutea, ia ìte atoà te mau pipi na òe ra i te mau òhipa ta òe e rave nei. ⁴ Tei ìmi hoì i te roo ra, aita a ana mea rave huna, e te rave nei òe i taua mau mea nei, e faaìte hua òe ia òe iho i te vāhi taata. ⁵ Aore atoà hoì to na iho hui taeaè mau i faaroo ia na. ⁶ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Aore ā i tae i to ù ra hora mau, e au rā te mau hora atoà ia òutou. ⁷ Aita to te ao i riri mai ia òutou, te riri mai nei rā ia ù, no te mea vau i faaìte hua atu e, e parau ìino ta rātou. ⁸ A haere òutou i taua ôroà ra, e òre au e haere vave atu i reira, aore ā hoì i tae i to ù ra hora mau. ⁹ E oti aè ra taua parau nei, pārahi iho ra o ia i Tarirea.

Ietu i te ôroà pātiàraa tiàhapa

¹⁰ Ia reva rā tana mau taeaè ra, haere atoà atu ra o ia i taua ôroà ra, aore ra i haere faaìte, i haere huna noa. ¹¹ Ua uiui iho ra te Âti-Iuta ia na i taua ôroàraa ra, nā ô aè ra: Tei hea o ia nei? ¹² Rahi roa aè ra te ômūmūraa a taua feiā atoà ra ia na. I parau na e tahi pae: E taata maitaì o ia. I nā ô hoì e tahi pae: Eere, te haavare nei o ia i te taata . ¹³ Aita rā e taata i parau faaìte ia na i te mataù i te Âti-Iuta ra.

¹⁴ E tae aè ra i rōpū i taua ôroà ra, haere atu ra Ietu i roto i te hiero ra, haapii atu ra i reira. ¹⁵ Ua maere iho ra te Âti-Iuta, nā ô aè ra: No hea rā te ìte o teie nei taata, aore hoì o ia i haapiihia? ¹⁶ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Eere i ta ù o ta ù e haapii nei, na na rā,

na tei tonono mai ia ù nei. ¹⁷ O tei hinaaro māite i te haapaò i to na ra hinaaro, e ìte ia i ta ù e haapii nei e na te Atua, e na ù iho. ¹⁸ O tei parau i te parau no na iho ra, te ìmi ra ia i to na iho hinuhinu, o tē ìmi rā i te hinuhinu no tei tonono mai ia na ra, e parau-mau ta na, aita roa e haavare o roto ia na.

¹⁹ Eere ānei o Mōte tei tuu mai i te ture na òutou ra? Aita roa te hoê o òutou i haapaò i taua ture ra. E aha òutou i tītau mai ai ia ù nei e taparahi? ²⁰ Ua parau mai ra taua feiā rahi ra ia na, nā ô mai ra: E temoni to òe! O vai tei tītau atu ia òe e taparahi? ²¹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Hoê a ù òhipa i rave aè nei, e te maere atoà nei òutou i te reira! ²² I tuu mai Mōte i te peritome ia òutou (eere rā i ta Mōte, na te hui tupuna rā), e te peritome nei òutou i te taata i te mahana tāpati. ²³ I peritomehia te taata i te mahana tāpati ia òre ia faahapahia te ture a Mōte, te riri mai nei hoì òutou ia ù i te mea vau i faaora hua i te hoê taata i te tāpati? ²⁴ Eiaha e haapaò i te huru i rāpaeàu aè, e haapaò rā i te parau-tià.

O Ietu ānei te Metia?

²⁵ Ua nā ô aè ra te hoê pae taata no Ierutarema: Eere ānei teie te taata ta rātou e ìmi nei e taparahi? ²⁶ E inaha, te parau faaite noa nei o ia, e aore roa rātou i parau noa atu ia na! Ua ìte mau ānei te feiā rarahi nei e, o te Metia mau teie? ²⁷ Ua ìte rā tātou i te vāhi no reira mai teie nei taata. Ia tae mai rā te Metia ra, aore roa e taata i ìte i te vāhi no reira mai o ia ra. ²⁸ Ua pii atu ra Ietu i te haapiiraa i roto i te hiero ra, nā ô atu ra: Te ìte na òutou ia ù e te vāhi no reira mai au nei, aore au i haere noa mai, ârèa tei tonono mai ia ù nei, e parau-mau ta na, aore òutou i ìte ia na. ²⁹ Ârèa vau, ua ìte au ia na, mai reira mai hoì au nei, e na na hoì au i tonono mai nei.

³⁰ Ua ìmi iho ra rātou i te rāveà e haru ia na, aore ra e taata i rave noa atu te rima ia na, no te mea aore ā i tae i to na ra hora.

³¹ E rave rahi rā to taua mau taata ra i faaroo ia na, e ua nā ô aè ra: Ia tae mai te Metia ra, e rahi atu ānei ta na tāpaò e rave i ta teie nei taata i rave?

Te mau feiā tōroà i tonohia no te haru ia Ietu

³² E ìte aè ra te mau fāritea ra e te nā reira ra te taata i te mutamutaraa ia na ra, ua tonono atu ra rātou e te mau tahuà rarahi ra i te feiā tōroà e haru ia na.

³³ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: E pārahirahi aè au io òutou nei, e te haere nei au ia na ra i tei tonono mai ia ù nei ra. ³⁴ E ìmi òutou ia ù, e eita rā òutou e ìte ia ù, e te vāhi i pārahihia e au ra, e òre òutou e tae i reira. ³⁵ Ua paraparau iho ra te Āti-Iuta rātou rātou iho: E haere tiā rā o ia i hea e òre e ìte atu ai tātou ia na? E haere tiā ānei o ia i te feiā i pūrara ê i te Herēni ra, a haapii atu ai i te Herēni? ³⁶ E aha rā teie nei parau ta na i parau mai nei e: «E ìmi òutou ia ù, e òre rā òutou e ìte ia ù, e te vāhi e pārahihia e au ra, e òre roa òutou e tae i reira.»

Te taheraa o te pape ora

³⁷ E tae aè ra i te mahana rahi hopeà o taua ôroà ra, ua tiā aè ra Ietu, ua pii mai ra, nā ô mai ra: Te taata i hiaai ra, e haere mai o ia ia ù nei a inu ai! ³⁸ Tei faaroo mai ia ù nei ra, e riro te pape ora i te tahe mai no roto ia na ra, mai tei faaitehia mai e te mau parau i pāpaihia ra. ³⁹ (No te Vārua e hōroàhia mai i te feiā e faaroo ia na ra taua parau ta na i parau mai ra, aita hoì i hōroàhia mai te Vārua Maitai i reira, no te mea aore ā Ietu i faateiteihia.)

Ta te taata hiōraa ia Ietu

⁴⁰ Ua nā ô aè ra te hoê pae o taua feiā i ìte i taua parau ra: O taua perofeta mau ra teie nei! ⁴¹ Ua nā ô aè ra hoì te tahi pae: O te Metia teie! Ua nā ô aè ra rā te hoê pae: Eere, no Tarirea hoì te Metia? ⁴² Aore ānei i nā ô mai te parau i pāpaihia ra e: No te fētii o Tāvita te Metia, no Pete-Rehema, no te òire no reira Tāvita ra? ⁴³ Ua tupu iho ra te mārō i taua mau taata ra ia na. ⁴⁴ Te hinaaro ra te hoê pae i te haru atu ia na, aita rā e taata i rave noa atu te rima ia na.

Te faaroo taiàtā o te mau aratai

⁴⁵ Ua hoì mai ra taua feiā tōroà ra i te mau tahuà rarahi ra e te mau fāritea ra; ua parau atu ra rātou ia rātou: E aha òutou i òre i aratai mai ai ia na? ⁴⁶ Ua parau mai ra taua feiā tōroà ra: Aita roa e taata e au e parau i ta terā aè ra taata! ⁴⁷ Ua parau atu ra te mau fāritea ia rātou: Ua vare atoà hoì òutou? ⁴⁸ Ua faaroo ānei te hoê o te hui raatira e te mau fāritea nei ia na? ⁴⁹ Âreà teie nei taata tei òre i ìte i te ture nei, ua ìno roa ia! ⁵⁰ Ua parau atu ra ia rātou te hoê taata no rātou iho, o Nitotemo te iòà, (o tei haere mai ia Ietu i te ruì ra:) ⁵¹ E au ānei i ta tātou ture nei te faahapa noa atu i te taata, aore i mata na i te faaroo atu i ta na parau e ia ìtea? ⁵² Ua parau mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: No Tarirea ānei òe? A ìmi na ia ìte òe, aore roa hoì e perofeta i tupu i Tarirea.

[⁵³ Haere anaè atu ra te taata i to rātou anaè iho ra ùtuafare.

Te vahine faaturi

8 ¹ Haere atu ra Ietu i te mouà ra i Òriveta. ² E i te poi poi roa ra, ua hoì faahou mai ra o ia i roto i te hiero ra, e ua haere atoà mai ra te taata ia na ra, pārahi iho ra o ia i raro, e haapii atu ra ia rātou ra.

³ Ua aratai mai ra te mau pāpai parau e te mau fāritea ia na ra i te hoê vahine i roohia i te raveraahia ra, ua tuu atu ra rātou ia na i rōpū. ⁴ Ua parau mai ra rātou ia na: E Rapi, roohia atu ra teie nei vahine te rave-mau-hia ra. ⁵ I parau mai hoì Mōte i roto i te ture ra e, e pēhi i te reira i te òfai. E aha rā ta òe na parau? ⁶ I nā reira mai ra rātou i te rāmāraa mai ia na, ia noaa ta rātou pariraa mai ia na. Ua piò iho ra Ietu i raro, ua pāpai iho ra tana rima i te parau i nià i te repo. ⁷ Ua tāmāu māite mai ra rātou i te uiraa mai ia na, ua tià aè ra o ia i nià, ua parau atu ra ia rātou ra: Na te taata hara òre i roto ia òutou na e taora atu na i te òfai matamua ia na. ⁸ Ua piò faahou iho ra o ia i raro, pāpai faahou iho ra i nià i te repo. ⁹ E ìte aè ra rātou i taua parau ra, faahapahia iho ra e to rātou iho âau; ua unuhi tātaïtahi noa atu ra rātou, o te taata paari tei nā mua na e tae noa atu ra i te taata hopeà,

toe iho ra o Ietu anaè ra e taua vahine ra i te tià-noa-raa i rōpū. ¹⁰ Ua tià aè ra Ietu i nià, e ìte atu ra aore roa e taata, maori rā o taua vahine anaè rā, ua parau atu ra o ia ia na: E teie nei vahine, tei hea te feiā i pari mai ia òe nei? Aore roa e taata i faautuà mai ia òe na? ¹¹ Ua parau mai ra o ia: Aore roa, e taù Fatu. Ua parau atu ra Ietu ia na: Eita atoà vau e faautuà atu ia òe. A haere, eiaha rā ia hara faahou.]

Te māmarama o teie nei ao

¹² Ua parau faahou atu ra Ietu i te taata, nā ô atu ra: O vau te māmarama o teie nei ao, o tē pee mai ia ù ra, e òre ia e haere noa nā te pōuri, e māmarama ora rā to na.

¹³ Ua pātoì mai ra te mau fāritea ia na: Te faatià nei òe ia òe iho, eere ta òe faatiàraa i te parau-mau. ¹⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Parau noa ā vau ia ù iho, e parau-tià ā ta ù parau; ua ìte hoì au i te vāhi no reira mai au nei, e teie nei vāhi ta ù e haere nei. Aita rā òutou i ìte i te vāhi no reira mai au nei, e teie nei vāhi ta ù e haere nei. ¹⁵ No te tino ta òutou haapaòraa, e òre au e feruri i te taata. ¹⁶ E ia feruri hoì au ra, e parau-mau ā ta ù feruriraa; eere hoì e, o vau anaè teie, o vau rā e te Metua atoà o tei tono mai ia ù nei ra. ¹⁷ Ua pāpāhia hoì i roto i ta òutou ture na: Ia faatià mai nā taata toopiti ra, e parau-tià ia. ¹⁸ O vau hoì te hoê i faatià ia ù iho, e te Metua hoì o tei tono mai ia ù nei te hoê i faatià atoà mai ia ù. ¹⁹ Ua ui mai ra rātou ia na: Tei hea to òe Metua? Ua parau atu ra Ietu: Aore òutou i ìte ia ù e taù Metua atoà, ahiri òutou i ìte ia ù ra, ua ìte atoà ia òutou i taù Metua.

²⁰ I te Puèraa Taoà ra te parauraa atu Ietu i teie nei mau parau, ia na i haapii i roto i te hiero ra, e aore roa e taata i rave noa atu ia na, aore ā hoì i tae i to na ra hora mau.

Ietu, o tē tonohia mai e te Metua

²¹ Ua parau faahou atu ra Ietu ia rātou: Te haere ê nei au, e ìmi òutou ia ù, e e pohe òutou mā ta òutou hara atoà, e e òre hoì òutou e tae i te vāhi ta ù e haere nei. ²² Ua nā ô aè ra te Âti-Iuta: E taparahi

ānei o ia ia na iho i parau mai ai o ia e: Eita òutou e tae i te vāhi ta ù e haere nei? ²³ Ua parau atu ra o ia ia rātou: No raro nei òutou, no nià vau. No teie nei ao òutou, eere au i to teie nei ao. ²⁴ I parau atu ai au ia òutou e, e pohe òutou mā ta òutou hara atoà. Ia òre òutou ia faaroo e o vau ra, e pohe ā òutou mā ta òutou hara atoà. ²⁵ Ua ui mai ra rātou ia na: O vai hoì òe na? Ua parau atu ra Ietu ia rātou: O ta ù ā hoì i parau atu ia òutou i mūtaa iho ra. ²⁶ E rave rahi ta ù parau ia aò atu ia òutou. O tei tonono mai rā ia ù nei ra, e parau-mau ta na, e te parau atu nei au i to te ao nei i te mau parau ta ù i faaroo ia na ra. ²⁷ Aita rātou i ìte e o te Metua ta na e parau ia rātou ra. ²⁸ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ia faateiteihia e òutou te Tamaiti a te taata nei ra, ei reira òutou e ìte ai e o vau ia; aore a ù peu rave noa, o ta taù Metua rā i haapii mai ia ù ra, o ta ù ia e parau nei. ²⁹ O tei tonono mai ia ù nei ra, tei pihai atoà iho ia ia ù, aore te Metua i faaruè noa ia ù o vau anaè ra, e aore hoì au i faaea i te rave i te mea e mauruuru ai o ia ra.

³⁰ E tei te nā reiraraa atu o ia i teie nei mau parau, e rave rahi tei faaroo ia na.

E tamarii na Àperahama e aore ia e tamarii na te tiàporo?

³¹ Ua parau atu ra Ietu i te Âti-Iuta i faaroo mai ia na ra: I mau māite òutou i ta ù parau, e pipi mau ia òutou na ù i reira. ³² E ìte ia òutou i te parau-mau, e na te parau-mau òutou e faatiàmā. ³³ Ua parau mai ra rātou ia na: E tamarii mātou na Àperahama, aore ā mātou i riro ei tītī na vētahi ê. E aha òe i parau mai ai e: «E faatiàmāhia òutou!» ³⁴ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, o tē mau i te parau ìno ra, e tāvini ia no te ìno. ³⁵ E òre hoì te tāvini e mau mārō i te ùtuafare, âreà rā te tamaiti, e tià mau ā ia i reira. ³⁶ Na te Tamaiti òutou i faatiàmā ra, ua tiàmā mau ia òutou.

³⁷ Ua ìte au e, e tamarii òutou na Àperahama, te tītau mai nei rā òutou ia ù e taparahi, no te mea aore o ta ù parau e vairaa i roto ia òutou na. ³⁸ Te parau nei au i te parau ta ù i ìte i to ù ra Metua; e te haapaò na hoì òutou i ta òutou i ìte i to òutou ra Metua.

³⁹ Ua parau mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: O Àperahama to mātou metua. Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ahiri òutou e tamarii na Àperahama ra, e haapaò ia òutou i ta Àperahama ra parau. ⁴⁰ I tenā na rā, te tītau mai nei òutou ia ù e taparahi, te taata i faaite atu ia òutou i te parau-mau i ta ù i ìte i te Atua ra. Aore Àperahama i nā reira. ⁴¹ Te haapaò na òutou i te parau a to òutou ra metua.

Ua parau mai ra rātou ia na: Eere mātou i ta te faaturi i fānau. Hoê ā o mātou Metua, o te Atua. ⁴² Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ahiri o te Atua to òutou Metua ra, e hinaaro mai ia òutou ia ù, no reira hoì au nei, mai reira mai au i te Atua ra, aore hoì au i haere noa mai, na na hoì au i tonono mai nei. ⁴³ E aha òutou i òre i ìte ai i ta ù parau? No te mea aore i tiā ia òutou i te faaroo mai i ta ù parau. ⁴⁴ O te tiāporo to òutou na metua, i faatiā ai ā òutou i te hinaaro o to òutou metua ra. E taparahi taata o ia mai te matamua mai ā. Aore o ia i haapaò i te parau-mau, no te mea aore e parau-mau i roto ia na. Ia parau o ia i te parau haavare ra, ua parau ia i te parau au ia na iho ra, e haavare o ia, e e metua hoì no te haavare. ⁴⁵ No te mea rā, e parau-mau ta ù e parau atu nei i òre i faaroo mai ai òutou ia ù. ⁴⁶ O vai to òutou e faaau ia ù i te hara? E e parau-mau ta ù ra, e aha òutou i òre i faaroo mai ai ia ù? ⁴⁷ No te Atua o ia ra, e haapaò ia i ta te Atua ra parau. Aore òutou i haapaò i ta na parau, no te mea eere òutou i to te Atua.

Ietu e o Àperahama

⁴⁸ Ua parau mai ra te Âti-Iuta ia na, nā ô mai ra: Eere ānei i te parau-tiā ta mātou e parau nei e no Tāmāria òe, e e temoni to òe? ⁴⁹ Ua parau atu ra Ietu: Aita o ù temoni, te haamaitaì nei rā vau i taù Metua, e te faaìno nei hoì òutou ia ù. ⁵⁰ Aore hoì au i ìmi i to ù iho hinuhinu, te taa atu ra tei ìmi i te reira, na na ia e haapaò. ⁵¹ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, o tē haapaò i ta ù ra parau, e òre roa ia e ìte i te pohe.

⁵² Ua parau mai ra te Âti-Iuta ia na: Ua ìte atu ra mātou e, e temoni mau to òe! Ua pohe hoì Àperahama e te mau perofeta ra, e te parau mai na òe e: «O tē haapaò i ta ù ra parau, e òre roa ia e ìte i te pohe!»

⁵³ E rahi ānei òe ia Àperahama i to mātou metua i pohe ra? E te mau perofeta atoà hoì ua pohe, o vai òe na i to òe iho manaòraa? ⁵⁴ Ua parau atu ra Ietu: I haamaitaì au ia ù iho ra, e haamaitaìraa faufaa òre ia ta ù. O taù Metua tei haamaitaì mai ia ù, o ta òutou i parau na e, e Atua no òutou. ⁵⁵ Aita rā òutou i ìte ia na. Ua ìte rā vau ia na. Ahiri au e nā ô na e: Aore au i ìte ia na, ua riro vau ei haavare mai ia òutou atoà na. Ua ìte rā vau ia na, e te haapaò nei au i ta na parau. ⁵⁶ I pōpou na hoì to òutou metua o Àperahama i to ù nei ànotau ia ìte o ia, e ìte atu ra hoì o ia e òaòa atu ra hoì. ⁵⁷ Ua parau mai ra te Âti-Iuta ia na: Aore ā hoì òe i tae i te pae o te àhururaa i to òe matahiti, e ua ìte hoì òe ia Àperahama? ⁵⁸ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, aita Àperahama i fānau, te vai nei au.

⁵⁹ Ua rave iho ra rātou i te òfaì e taora ia na. Haamoè noa iho ra rā Ietu, nā rōpū atu ra ia rātou i te haere, haere atu ra i rāpae mai i te hiero ra, reva atu ra.

To Ietu faaoraraa i te hoê taata matapō mai te fānaua mai ā

9 ¹ E te haere noa ra o ia ra, e ìte atu ra o ia i te hoê taata matapō mai te fānaua mai ā. ² Ua ui mai ra tana mau pipi ia na, nā ô mai ra: E Rapi, nā na vai te hara, na na iho ānei, e na nā metua ānei, i fānau matapō mai ai o ia? ³ Ua parau atu ra Ietu: Eere i to te hara a teie nei taata e te hara a nā metua ra, no te mea rā ia ìtea te òhipa a te Atua ia na nei. ⁴ E rave au i te òhipa a tei tonono mai ia ù nei ra, òi vai aè te ao. Te fātata mai nei hoì te ruì, aore roa e taata e òhipa i reira. ⁵ Te pārahi nei au i te ao nei, o vau te māramarama o teie nei ao.

⁶ I nā reira atu ra o ia i te parauraa atu, e ua tufa iho ra i te huare i raro i te repo, ua oi iho ra i tana huare i te repo; ua parai atu ra i te repo i te mata o taua taata matapō ra. ⁷ Ua parau atu ra ia na: A haere, a hōroi i to mata i te pape ra i Tiroama (oia hoì: Tonohia). Haere atu ra o ia, hōroi iho ra, e haere mai ra hoì mā te ìte.

⁸ Ua parau iho ra to reira iho, e te feiā i ìte ia na i mūtaa iho i te vai-matapō-raa ra: Eere ānei teie i te taata i pārahi noa, ani ai i te

taoà ra? ⁹ Ua parau mai ra vētahi: O ia hoì teie. Nā ô mai ra vētahi: Mai ia na mau nei ā hoì te huru. Ua parau mai ra o ia iho: O vau hoì ia. ¹⁰ Ua ui atu ra rātou ia na: I aha tià to mata i àràra ai? ¹¹ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: I oihia te repo e te hoê taata o Ietu te iòà, e ua parai mai ra i taù mata, e nā ô mai ra ia ù: A haere i te pape ra i Tiroama hōroi ai i to mata, haere atu ra hoì au hōroi iho ra, e ìte atu ra. ¹² Ua ui atu ra rātou ia na: Tei hea taua taata ra? Ua parau mai ra o ia: Aore au i ìte.

Te tītorotororaa a te mau fāritea i te matapō i faaorahia

¹³ Ua arataì atu ra rātou i te taata i matapō na i te mau fāritea ra. ¹⁴ E tāpati te mahana i oi ai Ietu i te repo i te faaoraraa i tana mata ra. ¹⁵ Ua ui atoà mai ra te mau fāritea ia na i te oraraa tana mata ra. Ua parau atu ra o ia: I parai mai o ia i te repo i taù mata; e hōroi iho ra hoì au, e te ìte nei au. ¹⁶ Ua nā ô aè ra te hoê pae o taua mau fāritea ra: Eere teie taata i to te Atua, aore hoì o ia i haapaò i te tāpati. Ua nā ô aè ra te tahi pae: E aha e tià ai i te taata hara ia rave i te tāpaò mai teie nei? Ua àmaha iho ra rātou. ¹⁷ Ua ui faahou mai ra rātou i taua taata matapō ra: E aha ta òe na parau ia na, o ia i faaora i to mata na? Ua parau atu ra o ia: E perofeta ia o ia.

¹⁸ Aita rā te Âti-Iuta i faaroo e e matapō to taua taata ra, e ua faaorahia hoì tana mata, ia tii rā rātou i nā metua o taua taata i faaorahia te mata ra. ¹⁹ E ua ui atu ra rātou ia rāua, nā ô atu ra: O ta òrua tamaiti teie i parau ra e, i fānau matapō mai o ia. E aha hoì o ia i ìte ai i teie nei? ²⁰ Ua parau mai ra nā metua no na ra ia rātou, nā ô mai ra: Ua ìte māua, na māua mau teie nei tamaiti, e matapō mau o ia mai te fānauraa mai ā. ²¹ Âreà rā te mea i ìte ai o ia i teie nei, aore ia māua i ìte, e tei faaora hoì i tana mata, aore atoà ia māua i ìte. A ui atu na ia na, ua paari hoì o ia iho: e na na iho e parau mai! ²² I nā reira atu ra nā metua no na ra, no te mea te mataù ra rāua i te Âti-Iuta: ua faaau na hoì te Âti-Iuta i ta rātou iho parau, e te taata i nā ô ra e, o ia te Metia, e tuuhia ia i rāpae i te tunato ra. ²³ I parau atu ai nā metua no na ra e: Ua paari o ia, a ui atu na ia na iho.

²⁴ Ua parau faahou atu ra rātou i taua taata matapō ra, nā ô atu ra ia na: E haamaitai i te Atua. Ua ite hoì mātou e, e taata hara teie nei taata. ²⁵ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: Aore au i ite e, e taata hara o ia. Hoê roa a ù parau i ite, e matapō to ù i mūtaa iho, e i teie nei te ite nei au. ²⁶ Ua parau faahou atu ra rātou ia na: I aha mai o ia ia òe? I nā hea o ia i te faaoraraa i to mata na? ²⁷ Ua parau mai ra o ia ia rātou: Ua fāi atu hoì au ia òutou, aore òutou i faaroo. E aha rā hoì òutou i hinaaro faahou ai i te faaroo? Ei pipi ānei òutou atoà na na? ²⁸ Ua faaìno atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: O òe tana pipi, âreà mātou e pipi ia na Mōte. ²⁹ Ua ite mātou e, ua parau mai te Atua ia Mōte. Âreà teie nei taata, aore mātou i ite i te vāhi no reira mai o ia ra. ³⁰ Ua parau mai ra taua taata ra ia rātou, nā ô mai ra: E mea huru ê hoì tenā aore òutou i ite i te vāhi no reira mai o ia, e inaha, ua faaora hoì o ia i taù mata nei. ³¹ Ua ite hoì tātou e, e òre te Atua e faaroo i te feiā hara, o te taata rā e haamori i te Atua, e o tei haapaò i to na ra hinaaro, o ta na ia e faaroo. ³² Aore i itea te matapō fānau nei i te oraraa i te taata mai te matamua mai ā o te fenua nei. ³³ Ahiri teie nei taata eere i to ô i te Atua ra, eita roa ta na rāveà e tià. ³⁴ Ua parau atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: I fānau mai òe mā te hara, e haapii mai hoì òe ia mātou? Ua tuu atu ra rātou ia na i rāpaeà.

³⁵ Ite aè ra Ietu e, ua tuuhia o ia e rātou i rāpae, e fārerei aè ra hoì o ia ia na, ua parau atu ra ia na: Ua faaroo òe i te Tamaiti a te Atua? ³⁶ Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: E te Fatu, o vai o ia ia faaroo atu vau ia na? ³⁷ Ua parau atu ra Ietu ia na: Ua hiò hoì òe ia na, e o ia hoì teie e parau atu ia òe nei. ³⁸ Ua parau mai ra o ia: E te Fatu, ua faaroo vau. E ua tipapa iho ra i raro i mua i tana aro.

O vai te matapō mau?

³⁹ Ua parau atu ra Ietu: I haere mai nei au i te ao nei ia tupu te parau-tià, ia ite te feiā ite òre ra, e ia riro te feiā ite ra ei matapō. ⁴⁰ Te faaroo mai ra e toofanu mau fāritea i reira atoà iho i taua parau ra, e ua parau mai ra ia na: E matapō atoà ānei mātou nei? ⁴¹ Ua

parau atu ra Ietu: Ahiri òutou e matapō ra, aita a òutou hara, te parau mai na rā òutou e: Ua ìte mātou, te vai na ia ta òutou hara.

Te tiaì māmoe e ta na mau māmoe

10¹ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, o tē òre e nā te ùputa i te tomo i roto i te âua māmoe ra, o tē paìuma nā te tahi èà ê ra, e èiā ia e te haru.² E nā te ùputa ā te tiaì māmoe i te tomo.³ E ìriti mai ia te tiaì ôpani ra ia na, e e faaroo mai te māmoe i to na reo, e taò atu ā o ia i ta na iho māmoe mā te faahiti atu i te iòa, e e arataì o ia ia rātou i rāpaeà. ⁴E ia arataì o ia i ta na iho māmoe i rāpaeà ra, e nā mua o ia ia rātou i te haere, e pee mai rātou ia na, ua ìte hoì rātou i to na reo.⁵ E òre rātou e pee i te taata ê, e horo ê rātou i reira, aore hoì rātou i ìte i to te taata èê reo.

⁶I parau tià atu ra Ietu ia rātou i taua parapore nei, e aita roa rātou i ìte i te parau ta na i parau atu ia rātou ra.

Te tiaì māmoe maitaì

⁷Ua parau faahou atu ra Ietu ia rātou: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: O vau te ùputa o te âua māmoe.⁸ O to mua atoà ia ù nei, e èiā ia e te haru, aita rā te māmoe i faaroo ia rātou.⁹ O vau te ùputa, o tē nā ô nei mai ia ù nei i te tomo ra, e ora ia, e haere rātou i roto e i rāpae, e noaa hoì te māa.¹⁰ O te èiā anaè ta te èiā i haere mai ai, e o te taparahi hoì e ia pau roa. I haere mai nei au ia noaa to rātou ora, e ia rahi atu ā te ora.

¹¹O vau te tiaì māmoe maitaì. E hōroà te tiaì māmoe maitaì i to na iho ora no te māmoe.¹² O tei tārāhuhia ra, eere o ia i te tiaì māmoe ra, eere hoì i ta na iho te māmoe, ia ìte rā o ia i te ùrī taehae i te haereraa mai ra, faaruè iho ra i te māmoe horo ê atu ra, motumotu iho ra te tahi pae i te ùrī taehae, pūrara ê atu ra te nana.¹³ I horo ai tei tārāhuhia ra, no te mea e taata tārāhuhia o ia, aore o ia e haapaò i te māmoe.

¹⁴O vau te tiaì māmoe maitaì ra, ua ìte au i ta ù iho, e ua ìtehia vau e rātou,¹⁵ mai te Metua i ìte ia ù nei ra, e o vau hoì i ìte i te Metua

ra; e e hōroà hoì au i to ù ora no te māmoe. ¹⁶ E māmoe ê atu ā ta ù, eere i to teie nei âua; e arataì atoà mai au ia rātou e tià ai, e faaroo mai hoì rātou i to ù reo; ia hoê aè nana, e hoê hoì tiaì.

¹⁷ I here mai ai taù Metua ia ù, o vau e hōroà i to ù ora, e a rave faahou atu ai. ¹⁸ Aore roa e taata e riro ai ia haru, na ù iho rā e hōroà noa atu. E tià ia ù ia hōroà, e e tià hoì ia ù ia rave faahou. O ta taù Metua ia i faaue mai ia ù.

¹⁹ Ua àmaha faahou iho ra te Âti-Iuta i taua parau ra. ²⁰ Ua parau iho ra te tahi pae o rātou: E temoni to na! E ua maamaahia! E aha òutou i faaroo atu ai ia na? ²¹ Ua nā ô aè ra hoì te tahi pae: Eere teie parau i ta te taata temoni. E ora ānei te matapō i te temoni?

O tei òre e faaroo ia Ietu

²² I reira te ôroà i te faahouraa i Ierutarema ra, e vero tei taua tau ra. ²³ E te hāhaere noa ra Ietu i roto i te hiero i te poretito o Toromona ra. ²⁴ Ua haapuni aè ra te Âti-Iuta ia na, ua parau mai ra ia na: Mai te aha rā te roa o to mātou feruriraa ia òe? O te Metia òe ra, e faaite hua mai òe. ²⁵ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ua parau atu hoì au ia òutou e aore òutou i faaroo mai: o te mau òhipa ta ù i rave mā te iòà o taù Metua ra, o tē faatià mai ia ia ù. ²⁶ Âreà òutou, aore ia e faaroo, no te mea eere òutou i ta ù māmoe. ²⁷ E faaroo mai ta ù ra māmoe i to ù reo, o ta ù i parau atu ia òutou ra, ua ìte au ia rātou, e e pee mai hoì rātou ia ù. ²⁸ E e hōroà atu ā hoì au i te ora mure òre no rātou; e òre roa rātou e pohe, e e òre roa hoì rātou i roto i taù rima nei, e riro i te haru ia vētahi ê. ²⁹ O taù Metua i hōroà mai ia rātou no ù ra, o tē hau atu ā ia; e òre roa e tià ia vētahi ê ia haru atu ia rātou i roto i te rima o taù Metua ra. ³⁰ O vau e te Metua ra, hoê ā ia.

³¹ Ua rave faahou iho ra te Âti-Iuta i te òfai e taora ia na. ³² Ua parau atu ra Ietu ia rātou: E rave rahi ta ù òhipa maitataì i faaite atu ia òutou na taù Metua ra. No te hea òhipa i taua mau òhipa ra i taora mai ai òutou ia ù i te òfai na? ³³ Ua parau mai ra te Âti-Iuta ia na, nā ô mai ra: Eere i to te òhipa maitaì e taora atu ai mātou ia òe i te òfai, no te tuhi rā, o òe o te taata na i faaatua ia òe iho! ³⁴ Ua parau

atu ra Ietu ia rātou: Eere ānei ua pāpaihia i roto i ta òutou ture na e: Ua parau na vau: E atua òutou! ³⁵ I parau te ture i te feiā i parauhia atu i te parau a te Atua ra e, e atua rātou, e aore hoì i hapa te parau i pāpaihia ra. ³⁶ I pari mai hoì òutou i te tuhi i ta te Metua i faataa e i tonono mai i te ao nei, o vau i parau ia ù iho e: «E Tamaiti au na te Atua!» ³⁷ Aore au i rave i te òhipa a taù Metua ra, eiaha ia e faaroo mai ia ù. ³⁸ Te rave nei au, e aore òutou i faaroo mai ia ù ra, a faaroo i te mau òhipa, ia ìte òutou, ia faaroo hoì òutou e tei roto ia ù te Metua, e tei roto hoì au ia na. ³⁹ Ua tāmata faahou atu ra rātou i te haru ia na, ora atu ra rā o ia i to rātou rima.

⁴⁰ Haere faahou atu ra o ia e maìri mai ra Ioritāna i te vāhi ta Ioane i pāpetito i mūtaa iho ra, pārahi atu ra o ia i reira. ⁴¹ E e rave rahi tei haere mai ia na ra, e ua parau iho ra e: Aita ā hoì ta Ioane tāpaò i rave, âreà te mau parau a Ioane i parau i teie nei taata, e parau-mau anaè ia. ⁴² E rave rahi hoì tei faaroo ia na i reira.

To Ietu faatiàraa ia Rātaro mai te pohe mai

11 ¹ Te pohe ra te hoê taata i te maì o Rātaro te iòà, no Pētānia, no te òire o Māria e tana tuaana o Māreta ra. ² (O Māria i faatāhinu i te Fatu i te rāau noànoà ra, e tei hōroi i tana âvae i to na iho ra rouru, no na te tuaane i pohe i te maì ra o Rātaro.) ³ Ua tonono atu ra nā tuahine i te veà e faaite ia Ietu, nā ô atu ra: E te Fatu, inaha, te taata here na òe ra, ua pohe i te maì. ⁴ E ìte aè ra Ietu i taua parau ra, ua nā ô aè ra: E òre te reira maì e riro ei maì pohe; ia haamaitaìhia rā te Atua, e ia haamaitaìhia hoì te Tamaiti a te Atua i te reira. ⁵ E aroha Ietu ia Māreta e tana taeaè, e ia Rātaro hoì.

⁶ Ìte aè ra e ua pohe o ia i te maì, pārahi iho ra Ietu i taua vāhi ra e ruì piti. ⁷ E i muri aè ra, ua parau atu ra o ia i tana mau pipi: Mai haere ā tātou i Iutea. ⁸ Ua parau mai ra te mau pipi: E Rapi, i tītau iho nei hoì te Âti-Iuta ia òe e pēhi i te òfaì, e te haere faahou nei ā hoì òe i reira? ⁹ Ua parau atu ra Ietu: Eere ānei hoê àhuru mā piti hora i te ao hoê nei, e ia haere hoì te taata i te ao ra e òre ia e turori, no te

mea ua ìte o ia i te māmarama o teie nei ao. ¹⁰ Âreà rā ia haere o ia i te ruì ra, e turori ia, no te mea aita e māmarama.

¹¹ I nā reira atu ra o ia, e oti aè ra, ua parau atu ra o ia ia rātou: Ua taòto to tātou hoa o Rātaro, te haere nei rā vau e faaara ia na. ¹² Ua parau mai ra tana mau pipi: E te Fatu, te taòto ra o ia, e ora ia. ¹³ No te pohe te parau a Ietu i parau atu ra, i manaò rā rātou e, no te taòto mau ta na i parau mai ra. ¹⁴ Ua faaìte hua atu ra Ietu ia rātou: Ua pohe roa Rātaro. ¹⁵ Te òaòà nei au ia òutou i te mea aore au i reira ia faaroo hoì òutou. Mai haere rā tātou ia na ra. ¹⁶ Ua parau aè ra Toma, oia hoì Titimo ra, i te mau taeaè pipi no na ra: Mai haere atoà tātou ia pohe atoà atu!

Te tià-faahou-raa e te ora

¹⁷ E tae atu ra Ietu ra, ìte aè ra o ia e ruì maha atu ra o ia i roto i te âpoo. ¹⁸ Tei pihai iho i Pētānia i Ierutarema, e au i te àhuru mā pae o te tetatia ra. ¹⁹ Ua haere mai ra te Âti-Iuta e rave rahi ia Māreta rāua o Māria ra, e haamāhanahana ia rāua i to rāua tuaane i pohe ra.

²⁰ Ìte aè ra Māreta e, te haere mai nei Ietu, haere atu ra o ia e fārerei aè ra ia na; âreà Māria, pārahi iho ra ia i roto i te fare. ²¹ Ua parau atu ra Māreta ia Ietu: E te Fatu, ahiri òe i ô nei, e òre e pohe taù tuaane. ²² Ua ìte rā vau i ta òe e ani atu i te Atua ra, na te Atua ia e hōroà mai na òe i teie nei ā. ²³ Ua parau mai ra Ietu ia na: E tià faahou mai ia to tuaane. ²⁴ Ua parau atu ra Māreta ia na: Ua ìte au e, e tià faahou mai ā o ia ia tae i te tià-faahou-raa i te mahana hopeà ra. ²⁵ Ua parau mai ra Ietu ia na: Tei ia ù te tià-faahou-raa e te ora, o tē faaroo mai ia ù ra, pohe noa ā o ia e ora ā ia. ²⁶ E te taata ora atoà nei e faaroo ia ù ra, e òre roa atu ia e pohe. ²⁷ Ua faaroo òe i te reira? Ua parau atu ra o ia ia na: E te Fatu, ê, ua faaroo vau e, o òe te Metia, te Tamaiti a te Atua, o tē haere mai i te ao nei ra.

²⁸ E oti aè ra taua parau ra, hoì mai ra o ia e parau atu ra ia Māria i tana taeaè, ômūmū atu ra e: Terā aè te Òrometua, e te parau mai ra ia òe. ²⁹ E ìte aè ra Māria i te reira, tià aè ra o ia i nià i reira ra, haere atu ra ia na ra. ³⁰ Aore ā Ietu i tae i roto i te òire, tei te vāhi ā i

fārerei atu ai Māreta ia na ra. ³¹ E te Âti-Iuta i pārahi i roto i te fare i te haamāhanahanaraa ia Māria ra, ìte aè ra ia na i te tià-òìdì-raa i nià, e te haereraa atu i rāpae, ua pee mai ra ia na, nā ô aè ra: Te haere atu ra o ia i te menema ra òto ai.

³² E tae atu ra Māria i taua vāhi tei reira Ietu ra, ìte atu ra ia na, haamaìri iho ra o ia i raro i tana pae âvae, nā ô atu ra ia na: E te Fatu, ahiri òe i ô nei, e òre taù tuaane e pohe. ³³ E ìte aè ra Ietu ia na i te òtoraa e te Âti-Iuta hoì i haere atoà mai ra, ùùru iho ra o ia e horuhoru atu ra tana vārua, ³⁴ nā ô atu ra: Tei hea o ia i te vaiihoraahia e òutou? Ua nā ô mai ra rātou ia na: E te Fatu, a haere mai a hiò. ³⁵ Òto iho ra Ietu. ³⁶ Ua parau iho ra te Âti-Iuta: A hiò na i to na aroha ia na! ³⁷ Ua nā ô aè ra rā te hoê pae o rātou: E òre ānei e tià ia na ia faaora mai i te pohe o teie nei taata, o tei faaora hoì o ia i te taata matapō ra?

To Ietu faahoiraa mai ia Rātaro i te ora nei

³⁸ Ua ùùru faahou iho ra Ietu i roto ia na iho, e tae atu ra i te menema ra: e ana, o tei ôpanihia te ùputa i te hoê òfai. ³⁹ Ua parau atu ra Ietu: A huri ê atu na i te òfai. Ua parau mai ra Māreta, te tuahine o taua taata i pohe ra: E te Fatu, ua hauà i tenā na, o te ruì maha hoì teie. ⁴⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: Aore au i parau atu ia òe e, i faaroo òe ra e ìte òe i te mana o te Atua? ⁴¹ Ua huri ê atu ra rātou i te òfai i taua vāhi i vaiihohia ai tei pohe ra, hiò atu ra te mata o Ietu i nià, e ua parau atu ra: E taù Metua, e haamaitaì au ia òe, o òe i faaroo mai ia ù nei. ⁴² Âreà vau, ua ìte au e e faaroo mai ā òe ia ù, no teie nei rā mau taata e haaàti mai ia ù nei i parau atu ai au, ia faaroo rātou e na òe au i tonu mai. ⁴³ E oti aè ra taua parau ra, ua faateitei aè ra i tana reo, ua pii atu ra: E Rātaro, a haere mai i rāpae! ⁴⁴ Ua haere mai ra taua taata i pohe ra i rāpae, ua tāmuhia nā rima e nā âvae, i vehihia hoì te mata i te àhu. Ua parau atu ra Ietu ia rātou: A tātara, e tuu atu ia na ia haere na.

Te ôpuaraahia te pohe o Ietu

⁴⁵ E te Âti-Iuta i haere mai ia Māria ra, o tei ìte i ta Ietu i rave ra, e rave rahi ia tei faaroo ia na. ⁴⁶ Haere atu ra rā te hoê pae o rātou i te mau fāritea ra, ua parau atu ra ia rātou i ta Ietu i rave ra.

⁴⁷ Ua haaputupu mai ra te mau tahuà rarahi ra e te mau fāritea i te Tuneteri, ua nā ô aè ra: Te aha nei tātou? E rave rahi hoì ta teie nei taata tāpaò e rave nei. ⁴⁸ I vaiiho noa atu ā tātou ia na mai teie nei ā, e hope roa te taata i te faaroo ia na; e e tae mai hoì to Rōma e rave i to tātou nei vāhi e te fenua atoà hoì! ⁴⁹ Ua parau aè ra te hoê o rātou iho, o Taiafa te iòà, o te tahuà rahi ia i tei reira matahiti: ⁵⁰ Ua tapitapi roa iho nei òutou! Aore hoì òutou i manaò e e mea maità ia tātou ia pohe atu te taata hoê ia ora te taata atoà nei, eiaha hoì ia pohe te fenua atoà. ⁵¹ I nā reira atu ra o ia, eere rā i ta na iho taua parau ra, o ia rā te tahuà rahi i te reira ànotau, e ua faaìte ātea mai ra o ia e, e pohe Ietu no te reira fenua. ⁵² Eere rā i to te reira fenua anaè ra, ia haaputupu rā o ia i te vāhi hoê i te tamarii a te Atua i pūrara ê ra. ⁵³ E mai taua mahana mai ra rātou i te tahuàraa i ta rātou parau taparahi ia na.

⁵⁴ Aore atu ra Ietu i haere faaìte i te Âti-Iuta ra, haere atu ra rā o ia i te hoê vāhi i pihai iho i te mētēpara ra, i te hoê òire o Èferaima te iòà, pārahi atu ra i reira e tana mau pipi atoà hoì.

⁵⁵ Ua fātata te Pāta a te Âti-Iuta ra, e rave rahi to uta mai e haere ātea noa i Ierutarema e tāmā ia rātou i te Pāta ra. ⁵⁶ Ua ui noa iho ra rātou ia Ietu, nā ô aè ra rātou rātou iho, i to rātou tià-noa-raa i roto i te hiero ra: E aha to òutou na manaò? E òre ānei o ia e tae mai i teie nei ôroà? ⁵⁷ Ua tuu mai na te mau tahuà rarahi ra e te mau fāritea i te parau e, o te taata i ìte ia na i te pārahiraa ra, e fāì o ia, ia tii atu rātou e rave ia na.

Te tāvairaahia te âvae o Ietu i te monoì noànoà

Māt 26.6-13; Mār 14.3-9; Rt Èv 7.36-50

12¹ E ruì ono toe i te Pāta ra, haere mai ra Ietu i Pētānia i te vāhi e pārahihia e Rātaro i pohe ra, o ta na i faatià mai te pohe mai ra. ² Ua rave iho ra rātou i te hoê àmuraa māa na na i reira, o Māreta tei raverave. O Rātaro rā, o te hoê ia i pārahi atoà i taua àmuraa māa ra e o ia atoà hoì.

³ Ua rave aè ra Māria i te monoì narati hoê pāunu, e mea taoà rahi, ua faatāvai iho ra i te âvae o Ietu, e hōroi iho ra hoì i tana rouru iho, î aè ra te fare i te hauà o taua monoì ra. ⁴ Ua nā ô aè ra te hoê pipi na na ra, o Iuta Ìtatariota a Timona ra, o tē haavare ia na ra: ⁵ E aha teie nei monoì i òre i hoohia ai i te moni veo ia toru aè hānere, a hōpoi atu ai na te taata rii ra? ⁶ I nā reira aè ra o ia, eere rā no te mea e e haapaò o ia i te taata rii, no te mea rā e èiā o ia: na na i mau i te pūtē, e na na hoì e hōpoi i te moni atoà i tuuhia i roto ra. ⁷ Ua parau atu ra Ietu: Vaiiho noa atu ia! Ua vaiiho o ia i teie ei faatāhinu ia ù, a tae atu ai i te mahana tanuraa ia ù ra. ⁸ E tiā ā hoì te taata rii io òutou nei, o vau rā, e òre ia e pārahi mau io òutou.

Te ôpuaraahia te pohe o Rātaro ⁹ Ua haere mai ra te Âti-Iuta i reira ra e rave rahi, ua ìte e tei reira o ia. Eere rā no Ietu anaè ra i haere mai ai, ia ìte atoà rā ia Rātaro i ta na i faatià mai te pohe mai ra. ¹⁰ E tiā roa aè ra ta te mau tahuà rarahi ra tahuàraa e taparahi atoà rātou ia Rātaro, ¹¹ no te mea no na i faaruè mai ai te Âti-Iuta atoà e rave rahi ia rātou, e faaroo atu ra ia Ietu.

Te tomoraa o Ietu i Ierutarema

Māt 21.1-9; Mār 11.1-10; Rt Èv 19.28-38

¹² E ao aè ra, e rave rahi to taua feiā i haere mai i te ôroà ra, ìte aè ra e te haere mai ra Ietu i Ierutarema. ¹³ Ua rave aè ra rātou i te âmaa tāmara, haere atu ra ia fārerei atu ia na, e ua pii atu ra:

Hōtana!

Ia ora na te Arii o Ìteraèra o tei haere mai mā te iòa o te Fatu!

¹⁴ E ìte aè ra Ietu i te hoê âtini pinia, pārahi iho ra i nià iho, oia hoì tei pāpaihia ra e:

¹⁵ Eiaha e mataù e te tamahine a Tiona!

A hiò na, te haere mai ra to Arii, te pārahi ra i nià iho i te fanauà âtini.

¹⁶ Aore te mau pipi i ìte i taua mau parau nei i mūtaa iho ra, ia faateiteihia rā Ietu ra, ua manaò aè ra rātou e i nā reirahia taua parau no na nei i te pāpai, e ua nā reira hoì rātou ia na.

¹⁷ Ua faaìte atoà atu ra hoì te mau taata i pihai iho ia na ra e, na na i tiàoro atu ia Rātaro i tae mai ai i rāpae mai roto mai i te menema ra, e ua faatià mai ia na mai te pohe mai ra. ¹⁸ No te roo o taua tāpaò ta na i rave ra, i nenei noa mai ai te taata e fārerei mai ia na ra. ¹⁹ Ua parau iho ra te mau fāritea rātou rātou iho: Aore ā òutou i ìte e aita a òutou vāhi iti i noaa? Inaha, ua hope te rahi atoà i te pee ia na.

Te hinaaroraa te mau Herēni e fārerei ia Ietu

²⁰ E taua feiā i haere mai e haamori i te Atua i te ôroà ra, e Herēni ia te hoê pae. ²¹ Ua haere mai ra rātou ia Firipa o no Pete-Taita i Tarirea ra, ua parau mai ra ia na, na ô mai ra: E hoa, te hinaaro nei mātou ia ìte mātou ia Ietu. ²² Ua haere atu ra Firipa, faaìte atu ra ia Àneterea, ua parau mai ra hoì Àneterea rāua o Firipa ia Ietu.

²³ Ua parau atu ra Ietu ia rātou, nā ô atu ra: Ua tae i te hora e haamaitaihia ai te Tamaiti a te taata nei. ²⁴ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: ia tuuhia te hoê huero tītona i raro i te repo, ia òre rā ia pohe ra, ua vai hoê noa ia; ia pohe rā, rahi roa atu ra ia te hotu. ²⁵ O tē nounou i to na ora, ua ère ia i te ora, e tē òre e hinaaro i to na ora i teie nei ao, ei ora mure òre ia to na i te ao a muri nei. ²⁶ O te taata i hinaaro ei tāvini no ù ra, a pee mai ia ia ù; e te vāhi ta ù e pārahi ra, ei reira atoà ia taù tāvini; e ia tāvini mai te taata ia ù ra, na taù Metua ia e utuà mai ia na.

Te parau nei Ietu i to na pohe

²⁷ Ua horuhoru roa taù vārua i teie nei. E e nā hea vau? E nā ô ānei: E taù Metua, e faaora ia ù i teie nei hora? I haere mai ai rā vau no teie nei hora. ²⁸ E taù Metua, e haamaitaì i to iòà. Ua ìtea mai ra te hoê reo no nià i te raì i te nā ôraa mai: Ua haamaitaì au, e e haamaitaì faahou atu ā vau. ²⁹ Ua ìte hoì te mau taata i pihai iho ra i te haruru, e ua parau aè ra: E pātiri! Ua nā ô aè ra hoì te hoê pae: E merahi tē parau mai ra ia na! ³⁰ Ua parau atu ra Ietu, nā ô atu ra: Eere no ù i tae mai ai taua reo nei, no òutou rā. ³¹ Ei teie nei e faahapahia ai teie nei ao, ei teie nei e hee ai te arii o teie nei ao. ³² Âreà ia hōpoihoa vau i nià ra, e ùmehia mai ia e au te taata atoà ia ù nei. ³³ I nā reira atu ra o ia i te faaìteraa atu i te huru o to na pohe ia pohe ra.

³⁴ Ua parau mai ra te mau taata ra ia na: I ìte aè nei mātou i te ture ra e, e tià i te oraraa te Metia. E aha hoì òe i parau mai ai e: E hōpoihoa te Tamaiti a te taata i nià? O vai hoì taua Tamaiti a te taata ra? ³⁵ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: No vaivai aè te māmarama io òutou nei. A haere, òi vai to òutou māmarama, o te roohia hoì òutou e te pōuri: o tei haere i te pōuri ra, aore ia i ìte i to na haereà. ³⁶ A faaroo òutou i te māmarama, òi vai aè to òutou māmarama, ia riro òutou ei tamarii no te māmarama.

E oti aè ra taua parau ra, haere huna atu ra o ia, faaruè mai ra ia rātou.

Te òreraa e faaroo

³⁷ Rave noa ā o ia i te tāpaò e rave rahi i mua i to rātou aro ra, aore ra rātou i faaroo ia na. ³⁸ Tupu atu ra te parau a te perofeta ra a Ìtaia, ta na i parau ra e:

E te Fatu, o vai tei faaroo i ta mātou parau?

O vai tei faaìtehia i te rima o te Fatu?

³⁹ I òre i tià ai ia rātou ia faaroo, no te mea ua parau na Ìtaia:

⁴⁰ Ua haapō o ia i to rātou mata, e ua haapaarihia to rātou âau, o te hiò to rātou mata, o te ìte to rātou âau, te fāriu mai e o te faaora atu vau ia rātou.

⁴¹ I nā reira mai Ìtaia ia na, i ìte i to na ra hanahana, a parau ai o ia ia na ra. ⁴² Ua faaroo hoì te hoê pae o te feiā haavā ra ia na, no te mataù rā i te mau fāritea ra i òre i mau faaìte hua ai, o te hurihia rātou i rāpae i te tunato ra. ⁴³ E mea maitaì hoì ia rātou ta te taata haamaitaì i ta te Atua ra haamaitaì.

Tei faaroo ia Ietu, ua faaroo ia i tei tono mai ia na

⁴⁴ Ua faateitei atu ra Ietu i tana reo, nā ô atu ra: O tei faaroo mai ia ù ra, eere ia vau ta na e faaroo mai ra, i faaroo rā ia na i tei tono mai ia ù nei ra. ⁴⁵ O tei hiò mai ia ù ra, ua hiò ia i tei tono mai ia ù nei ra. ⁴⁶ I haere mai nei au i te ao nei ei tiàrama, ia òre tei faaroo mai ia ù ra ia pārahi noa i te pōuri. ⁴⁷ E ia faaroo mai te taata i ta ù ra parau, e aore i haapaò, eere ia vau tei faahapa ia na, aore hoì au i haere mai e faahapa i to te ao, i haere mai rā vau e faaora i to te ao. ⁴⁸ O tei vahavaha mai ia ù e aore i fārii i ta ù ra parau, te vai ra ia te faahapa ia na, na te parau ta ù i haapii ra e faahapa ia na, ia tae i te mahana hopeà ra. ⁴⁹ Eere hoì i ta ù iho te parau ta ù i parau atu na, na te Metua rā i tono mai ia ù nei ra i faaue mai ia ù i te parau ia parau vau e ia haapii au. ⁵⁰ Ua ìte hoì au e, o te ora mure òre ia ta na i faaue mai ra, e teie nei ta ù e parau atu ia òutou nei, o ta te Metua ia i faaue mai ia ù, o ta ù ia e parau nei.

To Ietu hōroiraa i te âvae o tana mau pipi

13 ¹ Hou te ôroà i te Pāta ra i ìte ai Ietu e, ua tae i to na hora e faaruè mai ai o ia i teie nei ao, a reva atu ai i te Metua ra, o ia rā i aroha i tana taata i te ao nei, aroha noa atu ra o ia ia rātou e tae noa atu ra i te hopeà ra.

² Ia rātou hoì i àmu i taua àmuraa māa ruì ra, ua tuu mai na Tātani i te parau i roto i te âau o Iuta Ìtatariota a Timona ra e haavare ia na. ³ Ìte noa ā Ietu e ua pūpū mai te Metua i te mau mea atoà tei tana

rima, e mai ô mai o ia i te Atua ra, e te hoì atu ra hoì o ia i te Atua ra. ⁴ Ua tià aè ra o ia i nià i taua àmuraa māa ra, haapae atu ra i tana àhu, tātua iho ra ia na i te hoê àhu hōroi. ⁵ Ua nīnii iho ra i te pape i roto i te hoê âuà, ua hōroi atu ra i te âvae o te mau pipi ra, e hōroi atu ra hoì i te àhu hōroi i tātuhia e ana ra. ⁶ E tae atu ra o ia ia Timona Pētero ra, ua parau mai ra Pētero ia na: E te Fatu, e hōroi mai hoì òe i taù âvae? ⁷ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Aita òe i ìte i ta ù e rave nei i tenā na, e ìte rā òe a muri atu. ⁸ Ua parau mai ra Pētero ia na: Eiaha roa òe e hōroi i to ù âvae! Ua parau atu ra Ietu ia na: Ia òre au ia hōroi ia òe ra, aita roa a òe faufaa ia ù nei. ⁹ Ua parau mai ra Timona Pētero ia na: E te Fatu, eiaha maori taù âvae anaè ra, o taù rima atoà e taù upoo atoà hoì! ¹⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: O tei hopu ra, a tirā ia, maori rā o tana âvae anaè tē hōroi; o tana tino atoà ra ua mā ia; e ua mā hoì òutou, aita rā i hope. ¹¹ Ua ìte hoì o ia i te taata e haavare ia na ra, i parau atu ai o ia e: Aore òutou i hope i te mā.

¹² E oti aè ra to na hōroiraa i to rātou âvae, ua àhu iho ra i tana àhu, taòto faahou iho ra i raro i te àmuraa māa ra, ua parau atu ra ia rātou: Te ìte nei òutou i ta ù i rave iho ia òutou nei? ¹³ Te parau nei hoì òutou ia ù e: o te Òrometua e te Fatu , e parau-tià ta òutou: oia mau ā hoì au nei. ¹⁴ Ua hōroi ùna atu na hoì au, o te Òrometua e te Fatu i to òutou âvae, e hōroi atoà hoì òutou i to òutou iho âvae e tià ai. ¹⁵ Ua hōroà atu na hoì au i te haapaòraa na òutou, o ta ù i rave iho ia òutou nei, ia nā reira atoà hoì òutou. ¹⁶ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, aore te tāvini i hau i to na ra fatu, e te àpotetoro aore ia i hau i tei tonoa ia na. ¹⁷ E ao to òutou, e te feiā i ìte i teie nei mau parau, ia haapaò òutou i taua parau ra.

¹⁸ Eere to òutou atoà ta ù e parau nei, ua ìte au i ta ù i māiti. Ia tupu rā te parau i pāpaihia ra e tià ai: O tē àmu i ta ù ra àmuraa māa, ua faateitei o ia i to na poro âvae ia ù. ¹⁹ I faaite ātea atu na vau ia òutou i teie nei parau, ia faaroo òutou ia tupu ra e, o vau ia. ²⁰ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou, o tē ìte mai i ta ù e tonoa ra, ua ìte

mai ia ia ù; e tē ìte mai ia ù ra, ua ìte ia ia na i tei tonu mai ia ù nei ra.

To Ietu faaararaa e e haavarehia o ia e Iuta

Māt 26,20-25; Mār 14,17-21; Rt Èv 22,21-23

²¹ Tei te parauraa atu Ietu i teie nei mau parau, horuhoru roa atu ra tana âau, e ua parau atu ra, nā ô atu ra: Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: e haavare mai te hoê o òutou nei ia ù. ²² Ua hiò aè ra te mau pipi rātou rātou iho, mā te maere i ta na e parau ra. ²³ Te hirinaì noa ra te pipi here a Ietu ra i nià i tana òuma. ²⁴ Ua tūòu mai ra Timona Pētero ia na, ia ui atu o ia i ta na e parau ra. ²⁵ Ua parau atu ra tei hirinaì i nià i te òuma o Ietu ra ia na: E te Fatu, o vai? ²⁶ Ua parau mai ra Ietu: O ta ù e hōpoi atu i teie nei maa maa ia uhihia e au ra. E ua uhihia iho ra taua maa maa iti ra, ua hōpoi atu ra na Ìtariota a Timona ra. ²⁷ E pau aè ra taua maa maa iti ra, ua tomo mai ra Tātani i roto ia na. Ua parau atu ra Ietu ia na: Ta òe e rave ra, ia peepee i te rave. ²⁸ Aita roa rā te hoê i taua àmuraa maa ra i ìte i te mea i parau atu ai o ia ia na i taua parau ra. ²⁹ Te manaò ra te hoê pae, no te mea tei ia Iuta te pūtē i parau atu ai Ietu ia na e, e hoo i te hoo e au i taua ôroà ra, e e hōpoi atu i te taoà na te taata rii. ³⁰ E tei te paura taua maa maa iti ra ia na, haere atu ra ia i reira ra i rāpae i te ruì.

Te faaueraa âpī

³¹ E reva atu ra o ia, ua parau atu ra Ietu: Ua maitaì te Tamaiti a te taata i teie nei, e ua maitaì hoì te Atua ia na. ³² Ua maitaì te Atua ia na ra, i haamaitaìhia mai o ia i te Atua ia na iho, i teie nei ā hoì te haamaitaìraa ia na. ³³ E àu mau tamarii nei, no pārahirahi aè au io òutou nei. E ìmi òutou ia ù, e ta ù i parau atu i te Âti-Iuta ra e: «Te vāhi ta ù e haere nei, e òre òutou e tae aè i reira», ta ù ia parau ia òutou i teie nei.

³⁴ E tuu atu vau i te parau âpī na òutou: e aroha òutou ia òutou iho, mai ia ù e aroha atu ia òutou na, e aroha atoà hoì òutou ia òutou iho.

³⁵ O te mea teie e ìte ai te taata atoà e, e pipi òutou na ù, ia aroha òutou ia òutou iho.

To Ietu faaararaa e hunahia o ia e Pētero

Māt 26,31-35; Mār 14,27-31; Rt Èv 22,31-34

³⁶ Ua parau mai ra Timona Pētero ia na: E te Fatu, e haere tià òe i hea? Ua parau atu ra Ietu ia na: I teie nei vāhi ta ù e haere nei, eita e tià ia òe ia pee mai ia ù i teie nei; e pee mai rā òe ia ù a muri atu. ³⁷ Ua parau mai ra Pētero ia na: E te Fatu, e aha i òre i tià ai ia ù ia pee atu ia òe i teie nei? E hōroà hoì au i to ù ora no òe! ³⁸ Ua parau atu ra Ietu ia na: E hōroà òe i to òe ora no ù e? Âmene, âmene, e parau atu vau ia òe: e òre e àaoa te moa, a taìtoru atu ra o òe hunaraa ia ù.

Te èà o te Metua

14 ¹ Eiaha e horuhoru to òutou âau. E faaroo i te Atua, e e faaroo atoà mai hoì ia ù. ² E rave rahi te pārahiraa mau i te fare o taù Metua ra, ahiri aita ra, ua parau atu ia vau ia òutou: te haere nei au e haamaitaì i te hoê vāhi no òutou. ³ E ua oti anaè i te faaauhia e au te hoê vāhi no òutou ra, e hoì mai au e arataì ia òutou io ù ra; ei reira atoà òutou i te vāhi e pārahihia e au ra. ⁴ Ua ìte hoì òutou i teie nei vāhi ta ù e haere nei, e ua ìte hoì òutou i te èà.

⁵ Ua parau mai ra Toma ia na: E te Fatu, aita mātou i ìte i tenā na vāhi ta òe e haere na. E aha hoì mātou e ìte ai i te èà? ⁶ Ua parau atu ra Ietu ia na: O vau te èà, e te parau-mau, e te ora. Aore roa e taata e tae i te Metua ra, maori rā ei ia ù. ⁷ Ahiri òutou i ìte na ia ù, ua ìte atoà òutou i taù Metua. E i teie nei, ua ìte òutou ia na, e ua hiò hoì òutou ia na.

⁸ Ua parau mai ra Firipa ia na: E te Fatu, e faaìte mai ia mātou i te Metua, a tirā atu ai. ⁹ Ua parau atu ra Ietu ia na: O to ù nei hoì pārahiraa roa io òutou nei e, e aore ā òe i ìte ia ù, e Firipa? O tei hiò mai ia ù ra, ua hiò ia i te Metua. E aha hoì òe i parau mai ai e: E faaìte mai ia mātou i te Metua? ¹⁰ Aore òe i faaroo e tei roto vau i te

Metua, e tei roto te Metua ia ù? E te parau ta ù e parau atu ia òutou nei, eere ia i ta ù iho, e te mau òhipa nei hoì, na te Metua ia i pārahi i roto ia ù nei, i rave. ¹¹ A faaroo mai e tei roto vau i te Metua, e tei roto te Metua ia ù; e aore ia. A faaroo mai ia ù i te mau òhipa nei.

¹² Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: o tē faaroo mai ia ù ra, e rave atoà o ia i teie nei mau òhipa ta ù e rave nei. E e rahi atu ā ta na e rave i teie, no te mea te haere nei au i taù Metua ra. ¹³ E ta òutou e ani mā to ù ra iòà, e tià ia ia ù ia maitaì te Metua i te Tamaiti. ¹⁴ O ta òutou i ani mā to ù ra iòà, na ù ia e rave.

Te Faaàò

¹⁵ Ua hinaaro òutou ia ù ra, e haapaò i ta ù parau. ¹⁶ Na ù hoì e ani atu i te Metua ra, e na na e hōroà mai i te tahi Faaàò ia òutou, ia pārahi mau o ia e a muri noa atu io òutou nei. ¹⁷ O te Vārua parau-mau ra, o tē òre e fārihia mai e te ao nei ra, no te mea aore i hiò ia na, aore hoì i ìte ia na. E ìte rā òutou ia na, e pārahi mau hoì o ia io òutou nei, e ei roto hoì ia òutou.

¹⁸ Eita vau e vaiiho ôtare noa ia òutou, e hoì mai ā vau ia òutou nei. ¹⁹ E ia roovaù iti aè, e òre to te ao e hiò faahou mai ia ù; e hiò mai rā òutou ia ù, no te mea e ora vau, e ora atoà hoì òutou. ²⁰ Ia tae i te reira mahana e ìte ai òutou e, tei roto hoì au i taù Metua, e tei roto hoì òutou ia ù, e tei roto vau ia òutou. ²¹ Tei ia na ta ù ra parau e, ua haapaò o ia i taua parau ra, o ia tei hinaaro mai ia ù. E tei hinaaro mai ia ù ra, e herehia mai o ia e taù Metua ra; e e here hoì au ia na, e e faaite atu hoì au ia na ia ù iho.

²² Ua parau mai ra Iuta ia na (eiaha Ìtatariota): E te Fatu, e aha òe i faaite mai ai ia mātou ia òe iho, e aore i to te ao? ²³ Ua parau atu ra Ietu ia na, nā ô atu ra: Ia hinaaro mai te taata ia ù ra, e haapaò ia i ta ù parau. E e here mai hoì taù Metua ia na, e e haere atu hoì māua ia na ra e pārahi mau atu io na ra. ²⁴ O tē òre e hinaaro mai ia ù ra, aore ia i haapaò i ta ù parau. Eere rā i ta ù teie nei parau ta òutou e faaroo nei, na te Metua rā i tonu mai ia ù nei ra.

²⁵ I faaite au ia òutou i teie nei mau parau, i te pārahiraa vau io òutou nei. ²⁶ Na te Faaaò rā, na te Vārua Maitaì ra, o ta te Metua e tonono mai mā to ù nei iòà ra, na na e haapii mai ia òutou i te mau mea atoà; e e faaite faahou mai hoì ia òutou i te mau parau atoà ta ù i parau atu ia òutou na.

²⁷ E hau ta ù e vaiiho ia òutou nei, o to ù nei hau ta ù e hō atu no òutou. Eere mai ta to te ao nei hōroà ta ù hōroà ia òutou. Eiaha e taiā to òutou âau, eiaha hoì e mataù. ²⁸ Ua ìte òutou i ta ù i parau atu ra e: Te haere ê nei au, e e hoì faahou mai au ia òutou nei. Ahiri òutou i hinaaro mai ia ù, e òàòà ia òutou, o vau e haere tià i te Metua ra; e rahi hoì taù Metua ia ù. ²⁹ Ua faaite ātea atu na vau ia òutou i teie nei i taua parau ra, ia faaroo òutou ia tupu ra.

³⁰ Teie au aore a paraparau reà atu ia òutou i teie nei. Te haere mai nei hoì te arii o teie nei ao, aore ra a ana i roto ia ù nei; ³¹ ia ìte rā to te ao e, te hinaaro nei au i te Metua, e te haapaò nei au i ta na i faaue mai ia ù ra. A tià, e haere ê tātou.

Te vine mau

15 ¹ O vau te vine mau, e o taù Metua te faaàpu. ² E te mau âmaa hotu òre atoà i roto ia ù nei ra, na na ia e tãpū ê atu: e te mau âmaa hotu atoà ra, na na ia e tope ia maitaì, ia rahi atu ā te hotu. ³ Ua mā rā òutou i tenā na, i te parau ta ù i haapii atu ia òutou na. ⁴ A àti mai ia ù, e na ù e àti atu ia òutou: mai te âmaa eita e hotu noa o ia anaè ra, ia òre ia àti mai i te vine ra; e òre atoà òutou ia òre ia àti mai ia ù ra. ⁵ O vau te vine, o òutou te âmaa. O tē àti mai ia ù ra, e o tē àti atu vau ia na ra, o ia tē hotu rahi. I taa ê atu òutou ia ù ra, aore roa ia e mea e tià ia òutou. ⁶ O te taata e òre e àti mai ia ù ra, e faaruèhia ia mai te âmaa ra, e marō atu ra ia. O tē haaputuhia ia ei vahie, e tahuhia atu ra. ⁷ I àti mai òutou ia ù ra, e ia vai māite ta ù parau i roto ia òutou na, e ani noa ia òutou i ta òutou i hinaaro ra, e e hōroàhia ia ia òutou. ⁸ O te mea ia e maitaì ai taù Metua, ia rahi to òutou hotu: e riro ia òutou ei pipi na ù i reira.

⁹ Mai te Metua i here mai ia ù nei ra, ua here atoà atu hoì au ia òutou: ia vai-here-hia atu ā òutou e au. ¹⁰ I haapaò òutou i ta ù ra parau, e vai-here-hia atu ā òutou e au; mai ia ù i haapaò i te parau a taù Metua ra, e te vai-here-hia nei ā vau e ana.

¹¹ I parau atu vau ia òutou i teie nei mau parau, ia vai ā to ù òaòà ia òutou, e ia tià atoà hoì to òutou òaòàraa.

¹² Teie ta ù parau, ia aroha òutou ia òutou iho, mai ia ù e aroha atu ia òutou na. ¹³ Ia hōroà te taata i to na iho ora no to na ra mau tauà, aita roa e taata aroha ê atu i tei reira. ¹⁴ O òutou to ù tauà ia haapaò òutou i te mau parau atoà ta ù i parau atu ia òutou na. ¹⁵ Eita atu rā vau e parau atu ia òutou e, e tāvini; aore hoì te tāvini i ìte i ta to na ra fatu e rave ra. Ua parau rā vau ia òutou e, e tauà; ua faaite atu hoì au ia òutou i te mau parau atoà ta ù i ìte i taù Metua ra. ¹⁶ Eere o òutou tei hinaaro mai ia ù, o vau rā tei hinaaro atu ia òutou, e ua haapaò ia òutou ia haere òutou e ia hotu i te huero, ei huero vaiiho taiàtā, ia hōroà mai te Metua ia òutou i ta òutou e ani atu mā to ù nei iòà ia na ra.

¹⁷ Teie ta ù parau ia òutou, ia aroha òutou ia òutou iho.

Te riri o te ao ia Ietu e tana mau pipi

¹⁸ Ia riri mai to te ao ia òutou ra, a haamanaò e o vau ta rātou i riri mai na, hou i riri mai ai ia òutou. ¹⁹ Ahiri òutou no teie nei ao, e au mai teie nei ao i to na iho. No te mea rā eere òutou i to teie nei ao, o vau i māiti ia òutou no roto i teie nei ao, e riri mai ai teie nei ao ia òutou. ²⁰ E haamanaò i ta ù i parau atu ia òutou na: Aore te tāvini i hau i to na ra fatu. I hāmani ìno na rātou ia ù ra, e hāmani ìno atoà ia rātou ia òutou; i haapaò na rātou i ta ù ra parau, e haapaò atoà ia rātou i ta òutou. ²¹ No to ù nei iòà e nā reira mai ai rātou ia òutou, no te mea aore rātou i ìte ia na i tei tono mai ia ù nei ra. ²² Ahiri au aore i haere mai e parau atu ia rātou ra, aore ia a rātou hara. I teie nei rā, aore roa a rātou ôtoheraa i ta rātou hara. ²³ O tē riri mai ia ù ra, ua riri atoà ia i taù Metua ra. ²⁴ Ahiri au aore i rave i rotopū ia rātou i te òhipa rave-òre-hia e te taata atoà ra, aita ia a rātou hara. I teie nei

rā, ua ìte ia rātou i te reira, e ua riri mai ā ia ù e taù Metua atoà hoì.
²⁵ Tià atu ra ia rātou te parau i pāpāhia i roto i ta rātou ture ra e: I riri noa mai rātou ia ù aore e hara.

²⁶ Ia tae mai rā te Faaaò no ô mai i te Metua ra na ù e tono mai, o te Vārua parau-mau no ô o ia i te Metua ra, na na vau e faaite. ²⁷ E e faaite atoà hoì òutou, no te mea i pihai atoà iho òutou ia ù nei mai te matamua mai ā.

16 ¹ I parau atu ai au ia òutou i teie nei mau parau, ia òre òutou ia maheaitu. ² E tuu rātou ia òutou i rāpae i te mau tunato ra. E te fātata mai nei hoì te hora e manaò ai te taata e taparahi ia òutou na e, ua haamori o ia i te Atua. ³ E nā reira mai rātou ia òutou, no te mea aore rātou i ìte i te Metua e ia ù hoì. ⁴ Te faaite atu nei au ia òutou i teie nei mau parau, ia tae i taua hora ra, ia manaò òutou e, ua parau atu vau ia òutou i taua parau ra.

Te òhipa a te Faaaò

Aore hoì au i parau atu ia òutou i te matamua ra, no te mea tei pihai atoà iho vau ia òutou. ⁵ E i teie nei, te haere tià nei au ia na ra i tei tono mai ia ù nei ra, e aore te hoê o òutou nei e ui mai e: E haere òe i hea? ⁶ No te parau rā i faaite-ātea-hia atu e au ia òutou i teie nei ra, i î roa ai to òutou âau i te òto. ⁷ E parau-mau rā ta ù e parau atu ia òutou nei: e maitai ai òutou o vau e haere ê nei; ahiri au aore i haere ê, e òre e tae mai te Faaaò ia òutou nei. Ia haere ê rā vau ra, na ù ia o ia e tono mai ia òutou nei. ⁸ E ia tae mai o ia ra, na na ia e faaite mai i to te ao i te hara, e te parau-tià, e te faahapa. ⁹ O te hara ra: o rātou ia aore i faaroo mai ia ù ra; ¹⁰ e o te parau-tià ra: o vau ia e haere i taù Metua ra, e eita atu ra òutou e ìte mai ia ù. ¹¹ O te faahapa ra: o te arii ia o teie nei ao e faahapahia ra.

¹² E rave rahi ā ta ù parau ia parau atu ia òutou, eita rā e tià ia òutou i teie nei. ¹³ Ia tae mai rā te Vārua parau-mau ra, na na ia e aratai ia òutou i te mau parau-mau atoà ra. E òre hoì ta na parau e riro na na iho; o ta na rā i faaroo ra, o ta na ia e parau mai, e na na hoì e faaite mai ia òutou i te mau mea e tupu a muri atu ra. ¹⁴ E haamaitai o ia

ia ù; e rave hoì o ia i ta ù ra, a faaìte atu ai ia òutou. ¹⁵ O te mau mea atoà a te Metua ra, na ù ia. I parau atu ai au e, e rave o ia i ta ù ra, e a faaìte atu ai ia òutou.

E faarirohia te òto ei òaàa

¹⁶ Ia roaroa iti aè, eita atu ra òutou e hiò mai ia ù; e roaroa iti aè ra hoì, ua hiò mai òutou ia ù; no te mea te haere tià nei au i te Metua ra.

¹⁷ Ua paraparau iho ra e toofanu mau pipi ia rātou iho e: E aha teie ta na i parau mai ia tātou nei e: «Ia roaroa iti aè, eita atu ra òutou e hiò mai ia ù; e roaroa iti aè ra hoì, ua hiò mai òutou ia ù», e no te mea «te haere tià nei au i te Metua ra.» ¹⁸ I parau ai hoì rātou, e aha taua roaroa iti aè ra ta na e parau nei? Aita tātou i ìte i ta na parau.

¹⁹ Te ìte atu ra Ietu e te hinaaro ra rātou i te ui mai ia na, e ua parau atu ra ia rātou: Te ui noa na òutou òutou iho i te parau ta ù i parau atu na e: Ia roaroa iti aè, eita atu ra òutou e hiò mai ia ù; e roaroa iti aè ra, ua hiò mai òutou ia ù. ²⁰ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: e òto òutou e, e anau hoì; o to te ao rā, e òaàa ia; e mihi òutou, âreà to òutou mihi e faarirohia ia ei òaàa. ²¹ E òto te vahine ia roohia e te fānau ra, no te mea ua tae i to na ra hora: ia fānau rā te tamaiti ra, aita atu ra o ia i manaò i te māuiui, i te òaàa rā, i te mea e taata tei fānau mai i te ao nei. ²² Oia hoì òutou e òto i teie nei ra; e ìte faahou mai rā vau ia òutou, e e òaàa to òutou âau, e e òre roa to òutou òaàa e riro ia vētahi ê.

²³ E ia tae i taua mahana ra, e òre òutou e uiui mai ia ù. Âmene, âmene, e parau atu vau ia òutou: ta òutou e ani atu i te Metua mā to ù ra iòà, na na ia e hōroà mai ia òutou na. ²⁴ Aore a òutou mea i ani mā to ù nei iòà. E ani, e roaa ia ia òutou, ia tià roa to òutou òaàa.

Ua riro te rē o teie nei ao ia Ietu

²⁵ I parau-parapore-hia atu òutou e au i teie nei mau parau. Te fātata mai nei rā te hora e òre ai au e parau parapore faahou atu ai ia òutou, e faaìte hua atu rā ia ia òutou i te parau o te Metua ra. ²⁶ Ei reira òutou e ani aè ai mā to ù nei iòà, e aore hoì au i parau atu ia òutou e,

na ù e parau maitaì atu i te Metua ia òutou. ²⁷ Te hinaaro mai ra hoì te Metua iho ia òutou, o òutou i hinaaro ia ù nei, e ua faaroo e, mai ô mai au i te Atua ra. ²⁸ I haere mai nei au i te ao nei mai mua mai i te aro o te Metua ra: te faaruè nei au i teie nei ao, e te hoì faahou nei au i te Metua ra.

²⁹ Ua parau mai ra tana mau pipi ia na: Inaha, ua parau pāpū hua mai òe i tenā na, aore ia e parapore. ³⁰ Ua ìte atu ra mātou i teie nei e, ua hope roa te mau mea atoà i te ìtea ia òe, eiaha noa atu ā te hoê taata e ui noa atu ia òe. O te mea teie i faaroo ai mātou e, mai ô mai òe i te Atua ra. ³¹ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: Ua faaroo òutou i tenā na? ³² Inaha, te fātata mai nei te hora, e i teie nei hoì, e pūrara ê atu ai òutou, o te taata i to na iho ùtuafare, e faaruè iho ra ia ù, o vau anaè ra. Eere rā e o vau anaè ra, tei pihai atoà iho hoì te Metua ia ù ra. ³³ I parau atu vau ia òutou i teie nei mau parau, ia hauhia to òutou ia ù nei. E pohe to òutou i teie nei ao. E faaitoito rā, ua riro te rē o teie nei ao ia ù.

To Ietu pureraa no tana mau pipi

17 ¹ Ia faaoti aè ra Ietu i teie nei parauraa, ua nānā aè ra o ia i tana mata i nià i te raì, nā ô atu ra: E taù Metua, ua tae i te hora. A haamaitaì i to Tamaiti, ia haamaitaì atoà hoì to Tamaiti ia òe. ² Ua hōroà mai hoì òe i te mana no na i te taata atoà nei, ia hōroà atu o ia i te ora mure òre i te feiā atoà ta òe i hōroà mai no na ra. ³ Teie hoì te ora mure òre, ia ìte rātou ia òe i te Atua mau ra, e ia Ietu i te Metua i ta òe i tonono mai. ⁴ Ua haamaitaì au ia òe i te ao nei, ua oti ia ù te òhipa ta òe i hō mai na ù e rave ra. ⁵ E i teie nei, e taù Metua, e haamaitaì mai òe ia ù i mua i to aro na i te maitaì no ù ia òe hou teie nei ao ra.

⁶ Ua faaite atu vau i to iōa i te mau taata o teie nei ao ta òe i hō mai no ù ra. No òe na hoì rātou; e na òe hoì rātou i hō mai no ù, e ua haapaò rātou i ta òe parau. ⁷ E te mau mea atoà ta òe i hō mai ia ù ra, ua ìte rātou i teie nei e, no ô na mai ia òe na; ⁸ e na òe i tuu mai ia ù i te parau ta ù i tuu aè ia rātou nei ra, e ua fārii rātou i taua parau ra,

e ua ìte mau hoì e, mai ô na mai au ia òe na, e ua faaroo hoì rātou e, na òe au i tonon mai.

⁹ No rātou ta ù e pure nei. Aore au i pure no teie nei ao, no te feiā rā ta òe i hō mai no ù ra, no òe hoì rātou. ¹⁰ E to ù atoà ra, no òe ia; e to òe ra hoì, no ù ia; e ua maitai hoì au ia rātou. ¹¹ Aore au e pārahi i teie nei ao; e tiā rā rātou i teie nei ao, e te haere atu nei au ia òe na. E taù Metua Moà ra e, e tiaì òe ia rātou i ta òe i hō mai no ù i to iòana, ia hoê aè rātou mai ia tāua atoà nei ā. ¹² I taù pārahiraa i te ao nei e rātou atoà ra, na ù ia rātou i tiaì i to iòana; i ta òe i hō mai no ù ra, ua tiahia ia e au, e aore roa te hoê i moè, maori rā o te tamaiti o te pohe ra, ia tupu te parau i pāpāhia ra. ¹³ I teie nei rā, te haere atu nei au ia òe na, e te parau nei au i teie nei mau parau i te ao nei ia tiā roa to rātou òaòia ù. ¹⁴ Ua tuu atu vau i ta òe parau ia rātou, e te riri nei to te ao nei ia rātou, no te mea eere rātou i to teie nei ao, mai ia ù nei hoì eere i to teie nei ao ra. ¹⁵ Aore au i pure ia òe e ia hōpoi ê atu òe ia rātou i teie nei ao, ia tiaì mai rā òe ia rātou eiaha ei ìno. ¹⁶ Eere rātou i to teie nei ao, mai ia ù nei hoì eere i to teie nei ao. ¹⁷ E haamaitai òe ia rātou i te parau-mau na òe; o to parau na te parau-mau. ¹⁸ Mai ia òe i tonon mai ia ù i teie nei ao ra, ua tonon atoà atu hoì au ia rātou i teie nei ao. ¹⁹ E ua faataa vau ia ù iho no rātou, e ia faataa-atoà-hia rātou e te parau-mau.

²⁰ Aore hoì au i pure no rātou anaè nei, no te feiā atoà rā e faaroo mai ia ù i ta rātou ra haapiiraa. ²¹ Ia riro rātou atoà ei hoê, mai ia òe, e taù Metua, i roto ia ù nei ra, e mai ia ù hoì i roto ia òe na. Ia hoê atoà rātou i roto ia tāua, ia faaroo to te ao e, na òe au i tonon mai. ²² E ua hōroà vau i te hinuhinu no rātou i ta òe i hō mai no ù ra, ia riro rātou ei hoê mai ia tāua e hoê nei. ²³ E i roto vau ia rātou, e ei roto òe ia ù, ia tiā to rātou âmuiraa, e ia ìte to te ao e, na òe au i tonon mai, e ua here mai òe ia rātou mai ia òe e here mai ia ù nei ra.

²⁴ E taù Metua e, ua hinaaro vau i te feiā ta òe i hō mai no ù ra, ei pihai atoà iho ia ù i te vāhi e pārahi ai au ra, ia hiò mai rātou i to ù hinuhinu i ta òe i hō mai no ù ra; ua here mai na hoì òe ia ù hou te fenua i hāmanihia ai ra. ²⁵ E taù Metua Parau-tiā e, aore ā hoì to te

ao i ìte ia òe, ua ìte rā vau ia òe; e e ua ìte hoì rātou nei e, na òe au i tono mai. ²⁶ E ua faaìte atu hoì au ia rātou, e e faaìte atu ā vau i to òe iòà, ia herehia mai rātou i to hereraa mai ia ù nei ra, e o vau hoì e pārahi i roto ia rātou.

Te haruraahia Ietu

18 ¹ E oti aè ra teie nei parau i te parauhia e Ietu ra, haere atu ra o ia e tana mau pipi atoà nā nià i te pape ra i Teterona, e ô tei reira, tomo atu ra o ia i roto e tana mau pipi atoà.

² Ua ìte atoà Iuta i haavare ia na ra i taua vāhi ra, ua mātaro hoì Ietu i te haere i reira e tana mau pipi atoà ra.

Māt 26,47-56; Mār 14,43-50; Rt Èv 22,47-53

³ E tiihia atu ra e Iuta te pupu faèhau e te feiā tōroà i te mau tahuà rarahi ra e te mau fāritea ra, e ua haere mai ra mā te mōrī, e te rama, e te mauhaa atoà hoì. ⁴ Ârèa Ietu, ua ìte ia i te mau mea atoà e roohia mai ai o ia ra, haere atu ra, e ua parau atu ra o ia ia rātou: O vai ta òutou e ìmi na? ⁵ Ua parau mai ra rātou ia na: O Ietu no Nātareta ra. Ua parau atu ra Ietu ia rātou: O vau nei hoì ia. Tei ia rātou atoà ra Iuta i haavare ia na. ⁶ E tei te parauraa atu o ia ia rātou ra e: O vau nei hoì ia, ôtohe atu ra rātou i muri, e hià tūfera atu ra i raro i te repo.

⁷ Ua ui faahou atu ra o ia ia rātou: O vai ta òutou e ìmi na? Ua parau mai ra rātou: O Ietu no Nātareta ra. ⁸ Ua parau atu ra Ietu: Ua parau atu hoì au ia òutou e, o vau nei hoì ia. Te ìmi nei òutou ia ù ra, e tuu atu ia rātou nei ia haere na. ⁹ Tià atu ra ta na i parau ra e: O ta òe i hō mai no ù ra, aore roa ia te hoê o rātou i moè ia ù.

¹⁰ E òè ta Timona Pētero, ua unuhi aè ra, tāiri atu ra i te tāvini o te tahuà rahi ra, e motu ê atu ra tana tarià àtau. O Marato te iòà o taua tāvini ra. ¹¹ Ua parau atu ra Ietu ia Pētero: A òòmo i ta òè i roto i te vehi. Eiaha vau e inu i te âuà a te Metua i hō mai na ù ra?

Ietu i mua ia Àna

Māt 26,57-58; Mār 14,53-54; Rt Èv 22,54

¹² Ua haru mai ra te pupu faèhau ra, e te raatira, e te hui raatira o te Âti-Iuta ra ia Ietu, ua ruuruu iho ra ia na. ¹³ E ua aratai atu ra ia na ia Àna ra, no te mea e metua hoovai o ia no Taiafa, o te tahuà rahi ia i te reira matahiti. ¹⁴ O Taiafa hoì tei aò atu i te Âti-Iuta ra e, ia pohe atu te hoê taata e tià ai, eiaha te taata atoà.

To Pētero hunaraa i to na tiàraa pipi na Ietu

Māt 26,69-70; Mār 14,66-68; Rt Èv 22,55-57

¹⁵ Ua pee atu ra Timona Pētero, e te hoê pipi atoà ia Ietu. Ua ìte hoì te tahuà rahi i taua pipi ra, e ua tomo atu ra i roto i te fare o te tahuà rahi ra e Ietu atoà hoì. ¹⁶ O Pētero rā, tià noa iho ra ia i rāpae i te ùputa ra. Ua haere atu ra taua pipi i ìtehia e te tahuà rahi ra i rāpae, ua parau atu ra i te pōtii tiaì ùputa ra, e ua tuu mai ra ia Pētero i roto. ¹⁷ Ua parau mai ra taua pōtii tiaì ùputa ra ia Pētero: Eere ānei òe i te hoê pipi a teie nei taata? Ua parau atu ra o ia: Eere au. ¹⁸ Te tià noa ra te mau tāvini e te feiā tōroà i te pae auahi i ta rātou i tahu ra, no te maariri, e te haamāhanahana ra ia rātou iho. E te tià atoà ra Pētero i roto ia rātou, te haamāhanahana atoà ra ia na iho.

Te uiuiraa a te tahuà rahi ia Ietu

Māt 26,59-66; Mār 14,55-64; Rt Èv 22,66-71

¹⁹ Ua ui mai ra te tahuà rahi ra ia Ietu i tana mau pipi, e ta na parau e haapii ra. ²⁰ Ua parau atu ra Ietu ia na: I parau faaite noa vau i te taata atoà; e tià ā vau i roto i te mau tunato ra e i roto i te hiero ra i te haapiiraa, i te vāhi e ruru ai te Âti-Iuta ra: aore roa vau i parau i te vāhi moèmoè. ²¹ E aha òe i ui mai ai ia ù? E ui atu i te feiā i faaroo mai i ta ù i parau atu ia rātou ra. Ua ìte hoì rātou i ta ù i parau atu. ²² E tei te nā reiraraa atu o ia ra, ua moto mai ra ia Ietu te hoê o te feiā tōroà e tià noa i pihai iho ia na ra, ua parau mai ra: E nā reira òe i te parau atu i te tahuà rahi? ²³ Ua parau atu ra Ietu: Ua hapa ta ù i

parau aè nei, a faaite mai na i te hapa; e parau-tià ra, e aha hoì òe i moto mai ai ia ù? ²⁴ E tuua-tāi-hia atu ra o ia e Àna ia Taiafa i te tahuà rahi ra.

To Pētero huna-faahou-raa ia Ietu

Māt 26,71-75; Mār 14,69-72; Rt Èv 22,58-62

²⁵ Te tià noa ra Timona Pētero i te haamāhanahanaraa ia na iho ra, ua ui mai ra rātou ia na: Eere ānei òe i te hoê pipi a ana nei? Ua huna atu ra o ia, nā ô atu ra: Eere au. ²⁶ Ua parau mai ra te hoê tāvini o te tahuà rahi ra, no te fētii o te taata no na te tarià i tāpūhia e Pētero ra: Eere tei ìte au ia òe i roto i te ô ra e o ia atoà ra hoì? ²⁷ Ua huna faahou atu ra Pētero, e àoa iho ra te moa i reira ra.

Ietu i mua ia Pirato

Māt 27,1-2; 11-14; Mār 15,1-5; Rt Èv 23,1-5

²⁸ E ua aratai atu ra rātou ia Ietu i te haavāraa ra, mai te fare mai o Taiafa ra. Ua poipoì, e aita te Âti-Iuta i tomo i roto i te haavāraa ra, o te viivii rātou, e o te òre hoì rātou e àmu i te Pāta ra.

²⁹ Ua haere mai ra Pirato i rāpaeàu ia rātou ra, ua parau mai ra: I pari mai òutou i teie nei taata i te aha? ³⁰ Ua parau atu ra rātou ia na, nā ô atu ra: Ahiri o ia eere i te taata hara ra, eita mātou e tuu atu ia na ia òe na. ³¹ Ua parau mai ra Pirato ia rātou: A rave maori òutou a haavā atu ia na i ta òutou ture. Ua parau atu ra te Âti-Iuta ia na: Eita e au i te ture ia taparahi mātou i te taata. ³² Tupu atu ra ta Ietu i parau ra, o ta na i faaite mai i te huru o to na ra pohe.

³³ Hoì atu ra Pirato i roto i te haavāraa ra, ua parau atu ra ia Ietu, nā ô atu ra ia na: O te Arii òe o te Âti-Iuta? ³⁴ Ua parau mai ra Ietu ia na: Na òe iho ānei tenā na parau, e na vētahi ê ānei òe i nā reira mai ia ù? ³⁵ Ua parau atu ra Pirato: E Âti-Iuta ānei au? Na to òe iho fenua e na te mau tahuà rarahi ra òe i tuu mai ia ù nei. I aha na òe? ³⁶ Ua parau mai ra Ietu: Eere i to teie nei ao to ù Pātireia. Ahiri no teie nei ao to ù Pātireia, ua faaitoito ia taù mau tāvini ia òre au ia tuuhia atu i te rima o te Âti-Iuta. Eere rā to ù Pātireia i to ô nei. ³⁷ Ua parau atu

ra Pirato: O te Arii maori òe? Ua parau mai ra Ietu: Te parau mai ra òe e, e Arii au. I fānau mai ai au, e i haere mai ai hoì au i te ao nei, e faaite i te parau-mau. No te parau-mau o ia ra, e faaroo ia i taù reo. ³⁸ Ua ui atu ra Pirato ia na: E aha te parau-mau?

Te faautuàraahia Ietu i te pohe

Māt 27,15-31; Mār 15,6-20; Rt Èv 23,13-25

E tei te nā reiraraa ra, haere faahou mai ra o ia i rāpae i te Âti-Iuta ra, ua parau mai ra ia rātou: Aita roa to taua taata aè ra ìno i ìtea ia ù. ³⁹ O te peu rā e tuu vau i te hoê taata ia òutou i te Pāta ra, e tià ānei ia òutou ia tuu atu vau ia òutou i te Arii o te Âti-Iuta ra? ⁴⁰ Ua pii atu ra rātou atoà, nā ô atu ra: Eiaha teie nei taata! O Parapa rā! E haru taoà hoì Parapa.

19 ¹ Ua faaue atu ra Pirato ia papaìhia Ietu. ² Ua faahei atu ra te mau faèhau ia na i te hei rāau taratara ta rātou i fatu ra; e ua faaàhu atu ra hoì ia na i te àhu ùteùte, ³ e ua parau atu ra: Ia ora na te Arii o te Âti-Iuta! E ua moto atu ra hoì i tana mata.

⁴ E haere faahou mai ra hoì Pirato i rāpae, ua parau mai ra ia rātou: Inaha, i aratai mai nei au ia na ia òutou nei, ia ìte òutou e, aita roa o na ìno i ìtea ia ù. ⁵ Ua haere mai ra hoì Ietu i rāpae mā te hei rāau taratara i te heiraa, e te àhu ùteùte i te àhuraa; ua parau mai ra Pirato ia rātou: A hiò mai na i taua taata nei!

⁶ E ia hiò atu ra te mau tahuà rarahi e te feiā tōroà ra ia na, ua pii atu ra rātou, nā ô atu ra: E faatatauro ia na! E faatatauro atu! Ua parau mai ra Pirato ia rātou: O òutou iho tē rave e faatatauro atu ia na; âreà vau, aore hoì au i ìte i to na ìno. ⁷ Ua parau atu ra te Âti-Iuta ia na: E ture ta mātou, e e pohe i taua ture ra, o ia i parau e, e Tamaiti o ia na te Atua.

⁸ E ìte aè ra Pirato i taua parau ra, rahi roa aè ra to na mataù. ⁹ Hoì faahou atu ra o ia i roto i te haavāraa ra, ua parau atu ra ia Ietu: No hea òe na? Aore rā Ietu i parau mai ia na. ¹⁰ Ua parau atu ra Pirato ia na: Eita òe e parau mai ia ù? Aita òe i ìte e tei ia ù te faatatauro ia òe, e tei ia ù hoì te tuu ia òe? ¹¹ Ua parau mai ra Ietu: Aita roa o òe

mana ia rave mai ia ù, ahiri aore i hōroàhia mai to òe mana no nià mai ra. E i teie nei, o tei tuu atu ia ù ia òe na, o ta na te hara rahi.

¹² Ua tītau māite mai ra Pirato ia tuu ā o ia. Ua pii atu ra rā te Âti-Iuta ra, nā ô atu ra: I tuu òe i tenā na taata, eere òe i to Taitara! O tei parau e o ia iho te arii ra, ua faaïno ia ia Taitara. ¹³ E ìte aè ra Pirato i taua parau ra, ua aratai mai ra o ia ia Ietu i rāpae, e pārahi iho ra i nià i te haavāraa, i te vāhi e parauhia ra e e Patu, e Tāpata i te parau Hēpera ra. ¹⁴ O te mahana faaneheneheraa ia o te Pāta ra, te huru hora ono ra hoì, ua parau atu ra o ia i te Âti-Iuta ra: A hiò mai na i to òutou Arii! ¹⁵ Ua pii mai ra hoì rātou: E faaruè atu! E faaruè atu i tenā! E faatatauro atu! Ua parau atu ra Pirato ia rātou: E faatatauro atu hoì au i to òutou Arii? Ua parau mai ra te mau tahuà rarahi ra: Aita o mātou Arii, maori rā o Taitara anaè ra. ¹⁶ Ua tuu atu ra o ia ia na ia rātou ra ia faatataurohia.

Ua faatataurohia Ietu

Māt 27,32-44; Mār 15,21-32; Rt Èv 23,26-43

Ua rave aè ra rātou ia Ietu, aratai atu ra. ¹⁷ Haere atu ra o ia mā tana tatauro i te hōpoiraa, e tae atu ra i te vāhi e parauhia ra e, E-vairaa-àpu-upoo i te parau Hēpera ra, o Toratota ia. ¹⁸ I reira to rātou faatatauroaa atu ia na, e i e toopiti hoì puè taata ê iho, hoê i e tahi pae, hoê hoì i e tahi pae, tei rōpū Ietu. ¹⁹ Ua pāpai iho ra Pirato i te hoê tāpaò, ua tuu atu ra i nià i te tatauro. Teie taua parau ra: O Ietu i Nātareta, te Arii o te Âti-Iuta ra.

²⁰ Ua taiò iho ra te Âti-Iuta e rave rahi i taua tāpaò ra: e te vāhi hoì i faatataurohia ai Ietu ra, tei pihai iho ia i taua òire ra; i pāpai-parauhēpera-hia taua tāpaò ra, e te Herēni, e te Rōma hoì. ²¹ Ua parau atu ra te mau tahuà rarahi o te Âti-Iuta ra ia Pirato: Eiaha e pāpaihia e: O te Arii o te Âti-Iuta, e nā ô rā e: Ua parau o ia e: O vau te Arii o te Âti-Iuta. ²² Ua parau mai ra Pirato: O tei pāpaihia e au ra, ua pāpaihia ā ia.

²³ E ia pātīhia Ietu i te âuri i nià i te tatauro e te mau faèhau ra, ua rave iho ra rātou i tana àhu, ua tufa iho ra e maha tufaa, hoê

faèhau hoê tufaa: e ua rave iho ra hoì rātou i te pereue, aore e auraa, i rāraa-haaàti-noa-hia. ²⁴ Ua parau iho ra rātou rātou iho: Eiaha tātou e haehae, e faaterero rā ia ìtea te fatu. Tupu atu ra te parau i pāpaihia ra i reira, o tei nā ô ra e:

Ua tufa iho ra rātou i taù àhu no rātou iho, e ua tufa terero iho ra hoì rātou i taù àhu pū.

Nā reira atu ra hoì te mau faèhau ra.

²⁵ E te tià noa ra hoì tana metua vahine, e tana taeaè o Māria te vahine a Tereopa ra, e o Māria hoì i Matatara ra, i pihaì iho i te tatauro o Ietu ra. ²⁶ E ia hiò iho ra Ietu i tana metua vahine e te pipi here na na ra i te tià-noa-raa i pihaì iho, ua parau iho ra o ia i tana metua vahine: E teie nei vahine, a hiò na i to tamaiti. ²⁷ Ua parau iho ra hoì o ia i taua pipi here ra: A hiò na i to metua vahine. E i reira ra o ia i te aratairaahia atu e taua pipi ra i to na iho ùtuafare.

Te poheraa o Ietu

Māt 27,45-56; Mār 15,33-41; Rt Èv 23,44-49

²⁸ E i muri aè ra, ua ìte hoì Ietu e ua hope te mau mea atoà i te tupu, ua nā ô aè ra: Ua poiha vau. Ia tupu te parau i pāpaihia ra. ²⁹ E te vai ra te hoê fārii vineta i reira, ua î. Ua uhi iho ra rātou i te rimu i te vineta, e rari aè ra, pātiahia iho ra i te âmaa hitopa, tātiahia atu ra i tana vaha. ³⁰ E ia inu aè ra Ietu i taua vineta ra, ua parau mai ra: Ua oti! Ua taupe iho ra tana upoo i raro, tuu atu ra i tana vārua.

Te puta mahae

³¹ Ua parau atu ra te Âti-Iuta ia Pirato ia ôfatihia to rātou âvae, e ia hōpoi-ê-hia to rātou tino, ia òre ia vaihohia te mau tino i nià i te tatauro i te tāpati ra, no te mea e mahana faaneheneheraa (e tāpati rahi hoì taua tāpati ra.) ³² Ua haere mai ra te mau faèhau, ôfati iho ra i te âvae o te hoê, e to te hoê hoì o tei faatatauro-atoà-hia ra. ³³ Ia tae rā rātou ia Ietu ra, ìte aè ra e ua pohe o ia, aita aè ra rātou i ôfati i tana âvae. ³⁴ Pātia atu ra rā te hoê faèhau i tana àoào i te mahae, tahe mai ra te toto e te pape. ³⁵ Ua ìte hua te mata o te taata e parau

i teie nei parau, e parau-mau hoì ta na, ia faaroo òutou; ua ìte hoì o ia e parau-mau ta na e parau nei. ³⁶ I tupu ai hoì teie nei mau peu ia tià te parau i pāpaìhia ra e: E òre te hoê ivi o na e ôfatihia. ³⁷ E te nā ô mai ra hoì te hoê maa parau i pāpaìhia ra e: E hiò rātou i ta rātou i pātia ra.

Te tuuraahia Ietu i roto i te menema

Māt 27,57-61; Mār 15,42-47; Rt Èv 23,50-56

³⁸ E i muri aè ra i taua mau parau nei, ua parau atu ra Iotēfa o Àrimataio ra ia Pirato, e rave o ia i te tino o Ietu e hōpoi ê atu, e pipi hoì o ia na Ietu, i mau huna noa rā i te mataù i te Âti-Iuta ra, e tià aè ra ia Pirato, haere atu ra o ia, hōpoi ê atu ra i te tino o Ietu. ³⁹ E o Nitotemo atoà hoì, o tei haere mai ia Ietu i te ruì i mūtaa iho ra, i haere mai ra o ia mā te rāau i te hōpoiraa mai, te mura e te âroe i ânoìhia, hoê hānere i te pāunu. ⁴⁰ Ua rave aè ra rātou i te tino o Ietu, vehi atu ra i te àhu mā te rāau noànoà atoà ra, o ta te Âti-Iuta ia peu ia tanu ra. ⁴¹ E ô tei taua vāhi i faatataurohia ai o ia ra, e tei roto i taua ô ra te hoê menema, aore ā e taata i vaiihohia i roto. ⁴² Ua tuu atu ra rātou ia Ietu i reira, no te mea e mahana faaneheneheraa no te Âti-Iuta ra, tei pihai iho hoì taua menema ra.

Te tià-faahou-raa o Ietu

Māt 28,1-8; Mār 16,1-8; Rt Èv 24,1-12

20 ¹ E tae aè ra i te mahana matamua o te hepetoma ra, ua haere atu ra Māria i Matatara ra i te poìpoì roa i te menema ra, te vai àrehurehu ra, e ìte aè ra e ua huri-ê-hia te òfai i te ùputa o te menema ra. ² Horo mai ra o ia ia Timona Pētero ra, e te pipi herehia e Ietu ra, ua parau mai ra ia rāua e: Ua hōpoi-ê-hia e rātou te Fatu i te menema ra i rāpae, e aore mātou i ìte i te vāhi i vaiihohia ai o ia e rātou ra.

³ Ua haere atu ra Pētero i rāpae i reira ra, e taua pipi atoà ra, e tae atu ra i te menema ra. ⁴ Ua hōhoro atu ra rāua atoà, e hemo iho ra Pētero i taua pipi ra, o tei tae atu na ia i te menema ra. ⁵ E piò iho ra o ia i raro, hiò atu ra i te àhu vehi ra i te vai-noa-raa, aore ra o

ia i tomo i roto. ⁶ Ua haere mai ra Timona Pētero i muri iho ia na, tomo atu ra i roto i te menema ra, hiò iho ra o ia i te àhu vehi ra i te vai-noa-raa, ⁷ e te àhu i vehihia i tana upoo ra, aore ia i vaiihohia i te vairaa i te àhu vehi ra, i tiàfetuhia ia e vaiiho-ê-hia i te vairaa ê. ⁸ Ua tomo atoà atu ra hoì te hoê pipi i roto, o tei tae atu na i te menema ra; ìte iho ra o ia e faaroo atu ra. ⁹ Aore ā hoì rātou i ìte i te parau i pāpāihia ra e, e tià faahou mai o ia i pohe ra. ¹⁰ Hōhoì faahou atu ra nā pipi i to rātou ra.

Te fāraa mai Ietu ia Māria-Matatarā

Mār 16,9-11

¹¹ Âreà Māria, te tià noa ra ia i rāpae i pihai iho i te menema ra, te òto noa ra. Piò iho ra o ia i raro mā te òto, e hiò atu ra i roto i te menema ra. ¹² E ìte atu ra o ia i e toopiti puè merahi mā te àhu teatea, i te pārahiraa i te vāhi i vaiihohia ai te tino o Ietu ra, i te upoo te tahi, e i te âvae hoì te tahi. ¹³ Ua parau mai ra rāua ia na: E aha òe i òto ai, e terā ra vahine? Ua parau atu ra o ia ia rāua: No taù Fatu i hōpoi-ê-hia e rātou nei, e aore au i ìte i te vaiihoraahia e rātou ra. ¹⁴ E tei te nā reiraraa atu o ia ra, e oti aè ra, ua fāriu tià atu ra o ia i muri, ìte atu ra o ia ia Ietu i te tià-noa-raa, aita rā o ia i ìte e o Ietu. ¹⁵ Ua parau mai ra Ietu ia na: E terā ra vahine, e aha òe i òto ai? O vai ta òe e ìmi na? Parau aè ra o ia e o te taata faaàpu ra, e ua na ô atu ra ia na: E hoa, na òe o ia i hōpoi ê ra, e faaite mai òe i te vaiihoraahia o ia e òe na, e na ù o ia e tii atu e hōpoi ê. ¹⁶ Ua parau mai ra Ietu ia na: E Māria! Ua fāriu atu ra o ia, ua parau atu ra ia na: E Raponi! (o tei parauhia ra e: E te Òrometua) ¹⁷ Ua parau mai ra Ietu ia na: Eiaha e tāpèa mai ia ù, aore ā vau i tae i nià i taù Metua ra: e haere rā òe i taù mau taeaè ra, e parau atu ia rātou e, te haere nei au i taù Metua ra e to òutou Metua ra, e i taù Atua ra e to òutou Atua ra.

¹⁸ Haere atu ra Māria i Matatarā ra, e ua faaite atu ra i te mau pipi ra e ua ìte o ia i te Fatu, e na na o ia i parau mai i taua parau.

Te fāraa Ietu i tana mau pipi

Rt Èv 24,36-49

¹⁹ E i te ahiahi o taua mahana matamua o te hepetoma ra, ua putuputu mai ra te mau pipi, ua ôpanihia nā ôpani i te mataù i te Âti-Iuta ra. Ua haere mai ra Ietu i reira ra, tià noa iho ra i rōpū, ua parau mai ra ia rātou: Ia ora na òutou! ²⁰ I nā reira mai o ia, e ua faaite mai ra ia rātou i tana rima e i tana àoò. Òaòa aè ra te mau pipi i te ìteraa atu i to rātou Fatu ra. ²¹ Ua parau faahou mai ra Ietu ia rātou: Ia ora na òutou! Mai taù Metua hoì i tonono mai ia ù nei ra, e tonono atoà hoì au ia òutou na. ²² I nā reira mai ra o ia, e ua haapūaì mai ra i te aho i nià ia rātou ra, e ua parau mai ra: A fārii i te Vārua Maitaì! ²³ Ta òutou i faaòre i ta rātou hara ra, ua faaòrehia ia; e ta òutou hoì i vaiiho i ta rātou hara ra, ua vaiihohia ia.

Toma e Tei Tià faahou mai

²⁴ E te hoê o te Àhuru-mā-piti ra, o Toma, o tē parauhia ia, ia Titimo ra, aore ra ia ia rātou ra a tae mai ai Ietu ra. ²⁵ Ua parau atu ra te mau pipi ra ia na: Ua ìte aè nei mātou i te Fatu! Ua parau mai ra o ia ia rātou: I òre au i ìte i te puta âuri i tana rima ra, e aore i tuu i taù rima i taua puta âuri ra, e aore hoì taù rima i tuu i tana àoò ra, e òre roa ia vau e faaroo.

²⁶ E ruì varu aè ra, tei roto faahou atu ra te mau pipi i te fare, e o Toma atoà hoì, ua haere mai ra Ietu, ua ôpanihia nā ôpani, ua tià mai ra o ia i rōpū, ua parau mai ra: Ia ora na òutou! ²⁷ Ua fāriu mai ra ia Toma, ua parau mai ra: A faatoro mai na to rima, e a hiò mai na hoì i taù rima nei; e a faatoro mai na hoì i to rima e fāfā i taù àoò. Eiaha e faaroo taìatā, e faaroo rā! ²⁸ Ua parau atu ra Toma ia na, nā ô atu ra: E taù Fatu, e taù Atua! ²⁹ Ua parau mai ra Ietu ia na: No te mea te hiò mai nei òe ia ù, e Toma, i faaroo ai òe? E ao to te feiā aore i ìte ia ù a faaroo mai ai.

Te fā o teie nei puta

³⁰ E rave rahi atu ā te tāpaò a Ietu i rave i mua i te aro o tana mau pipi ra, aore i pāpaìhia i roto i teie nei puta. ³¹ O teie rā tei pāpaìhia, ia faaroo òutou e, o Ietu te Metia te Tamaiti a te Atua, e ia noaa hoì to òutou ora i to na ià i te faarooraa.

Te fāraa Ietu i nā pipi toohitu

Rt Èv. 5.1-11

21 ¹ E i muri àè ra, ua faaìte faahou mai ra Ietu ia na iho i te mau pipi i te roto i Tīpēria ra, i nā ô o ia i te faaìteraa mai.

² E te putuputu atoà ra Timona Pētero mā, e o Toma o tē parauhia ia Titimo ra, e o Nātanaèra no Tana i Tarirea ra, e nā tamarii hoì a Tepetaio ra, e o e toopiti hoì puè pipi ā a Ietu ra. ³ Ua parau atu ra Timona Pētero ia rātou: Te haere nei au e ravaai. Ua parau mai ra rātou: E haere atoà tātou. Haere atu ra rātou i reira ra i nià i te pahī, aore ra a rātou faufaa i noaa i te reira ruì.

⁴ E poiipoì àè ra, te tià noa ra Ietu i te pae roto ra; aore rā te mau pipi i ìte e, o Ietu. ⁵ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: E te mau tamarii ra, e māa ta òutou? Ua parau atu ra rātou: Aita. ⁶ Ua parau mai ra Ietu ia rātou: A tuu na i te ùpeà i te tauātea o te pahī na, e noaa ia ta òutou. Ua tuu atu ra rātou, e aita àè ra i maraa ia rātou ia ùme i te rahi o te ià. ⁷ Ua parau atu ra taua pipi herehia e Ietu ra ia Pētero: O te Fatu! Faaroo àè ra Pētero e, o te Fatu terā. Ua àhu iho ra i tana àhu i nià iho (o tei vaiiho-ê-hia e ana ra), e tātīa iho ra hoì e ôuà atu ra o ia i raro i taua roto ra. ⁸ Nā nià mai ra te hoê pae pipi ra i te poti, mā te ùpeà e te ià i te ùmeraa mai. (Aita hoì i maoro reà i uta, e au i te piti hānere o te tūpiti ra.) ⁹ E tae mai ra rātou i te pae, hiò atu ra rātou i te auahi i te àmaraa, e te ià i nià iho e te pāne hoì. ¹⁰ Ua parau atu ra Ietu ia rātou: A rave mai na i e fanu ià i ta òutou ià i noaa na. ¹¹ Haere atu ra Timona Pētero i nià i te poti, ua ùme mai ra i te ùpeà i te pae, ua î roa i te ià rarahi, hoê hānere e pae àhuru e toru tiàhapa; aore rā i motumotu te ùpeà i taua ià rarahi ra.

¹² Ua parau atu ra Ietu ia rātou: A haere mai a àmu. E aore roa te hoê pipi i ui noa atu e: O vai òe? I te mataù, ua ìte hoì rātou, e o te Fatu ia. ¹³ Ua haere atu ra Ietu, rave iho ra i te pāne, ua tuu atu ra ia rātou ra, e te ià atoà hoì. ¹⁴ O te toru teie i to Ietu faaìteraa mai ia na iho i te mau pipi ra, i muri aè i tana tiàraa mai te pohe mai ra.

Ietu e o Pētero ¹⁵ E paia aè ra rātou, ua parau atu ra Ietu ia Timona Pētero: E Timona a Iona e, te rahi na to òe hinaaro ia ù i teie? Ua parau mai ra o ia: E te Fatu, ê, ua ìte òe e, te hinaaro atu nei au ia òe. Ua parau atu ra Ietu ia na: A faaàmu i taù mau ârēnio. ¹⁶ Ua parau faahou atu ra o ia ia na, o te piti ia o te parauraa atu: E Timona a Iona e, te hinaaro na òe ia ù? Ua parau mai ra o ia ia na: E te Fatu, ê, ua ìte òe e te hinaaro atu nei au ia òe. Ua parau atu ra Ietu ia na: A tiaì i taù mau māmoe. ¹⁷ Ua parau faahou atu ra o ia ia na, o te toru ia o te parauraa atu: E Timona a Iona e, te hinaaro na òe ia ù? Ua òto iho ra Pētero i te mea a toru aè ra o na uiraa mai ia na e: Te hinaaro na òe ia ù? E ua parau mai ra ia na: E te Fatu, aore roa e mea toe i te ìtea ia òe, ua ìte òe e, te hinaaro atu nei au ia òe. Ua parau atu ra Ietu ia na: A faaàmu i taù mau māmoe. ¹⁸ Âmene, âmene, e parau atu vau ia òe: i to âpīraa ra, ua tātīa òe ia òe iho, e hāhaere iho ra òe i ta òe ra vāhi hinaaro; ia ruhiruhiā rā òe, na òe e faatoro i to rima, e na te tahi ê e ruuruu ia òe, e a hōpoi atu ai hoì ia òe i te vāhi hinaaro-òre-hia e òe ra. ¹⁹ Nā reira atu ra o ia ei faaìteraa atu ia na i te huru o to na pohe e maitaì ai te Atua. E oti aè ra taua parau ra, ua parau atu ra o ia ia na: A pee mai ia ù!

Ietu e te pipi i herehia e ana

²⁰ Ua fāriu mai ra Pētero i muri, ìte mai ra i taua pipi herehia e Ietu ra i te peeraa atu, o tei hirinaì i nià i tana òuma i te àmuraa maa ra, o tei parau ra e: «E te Fatu, o vai te taata e haavare mai ia òe?» ²¹ Ua hiò mai ra Pētero ia na e, ua parau atu ra ia Ietu: E te Fatu, e ahahia hoì teie nei taata? ²² Ua parau mai ra Ietu ia na: I hinaaro vau i te vaiiho ia na e ia tae noa mai au ra, e aha ta òe i reira? E pee mai òe ia ù! ²³ Parare atu ra taua parau ra i te mau taeaè ra e, eita taua pipi ra e

pohe. Aita rā Ietu i parau atu e eita o ia e pohe, i nā ô rā e: «I hinaaro vau i te vaiiho ia na e ia tae noa mai au ra, e aha ta òe i reira?»

²⁴ Teie taua pipi ra e parau atu i teie nei mau parau, e ua pāpaì hoì i taua mau parau nei; e ua ìte hoì mātou e e parau-mau ta na.

²⁵ E rave rahi ā ta Ietu peu i rave, ahiri i hope atoà i te pāpaìhia, te manaò nei au, e òre e tià i to te ao atoà nei ia fārii mai i taua mau puta ra, ahiri i pāpaìhia. Âmene.

TE MAU ÒHIPA A TE MAU ÀPOTETORO

Mai te tiaì i te Vārua Maitaì

1 ¹ I pāpāi na vau i tei mūtaa iho ra papāa parau, e Teofiro. No te mau mea atoà a Ietu i rave e ta na i haapii ra, ² e tae roa aè nei i te mahana i ravehia atu ai o ia i nià ra, ia oti te mau àpotetoro i mātihia e ana ra, i te poroìhia e ana i te Vārua Maitaì.

³ O ta na atoà ia i faaite ia na iho i te oraraa, i muri aè i ta na poheraa, mā te tāpaò hapa òre e rave rahi ra; e maha hoì àhururaa o na ruì i te hiòhiòraahia e rātou, e te parauraa o ia ia rātou i te parau o te pātireia o te Atua.

⁴ E haaputupu aè ra o ia ia rātou ra, ua aò atu ra ia rātou: Eiaha e faaruè ia Ierutarema, e tiaì rā i ta te Metua i parau mai ra, o ta òutou i ìte na ia ù ra. ⁵ Ua pāpetito ā hoì Ioane i te pape, e pāpetitohia rā òutou i te Vārua Maitaì i eie nei puè mahana.

Te revaraa o Ietu i nià i te raì

⁶ E putupu aè ra rātou, ua ui mai ra rātou ia na, nā ô mai ra: E te Fatu, ei teie nei ānei òe e faahoì mai ai i te hau ia Ìteraèra? ⁷ Ua parau atu ra rā o ia ia rātou: Aore ia i haapaòhia e ia ìte òutou i te taime e te ànotau, i vaiihohia e te Metua ia na iho ra. ⁸ E noaa rā to òutou mana i te Vārua Maitaì ia haere mai i nià iho ia òutou, e ei ìte hoì òutou no ù i Ierutarema nei e Iutea atoà hoì e àti noa aè, e Tāmāria, e tae noa atu i te hopeà o te fenua ra.

⁹ E te parau noa ra o ia i taua mau parau nei, e te hiò noa mai ra rātou ia na, ravehia atu ra o ia i nià, e vehia mai ra o ia e te ata, moè atu ra o ia i to rātou mata. ¹⁰ E tei to rātou tiàtonu-māite-raa i nià i te raì i te peeraa atu o ia i nià ra, inaha, te tià noa mai ra e toopiti puè taata i pihai iho ia rātou mā te àhu teatea, ¹¹ o tei parau mai ia ia rātou e: E te mau taata o Tarirea nei, e aha òutou i tià noa ai e i tiàtonu mārō ai i nià i te raì ra? O Ietu nei ā, tei ravehia aè nei i nià i te raì, e hoì mai ia mai te reira atoà ra, mai ta òutou i ìte atu ia na i te revaraa atu i nià i te raì ra.

Te pupu a te mau àpotetoro

¹² Hoì mai ra rātou i Ierutarema, mai te mouà mai i parauhia ra o Òriveta, tei pihai iho i Ierutarema, mai te vāhi haerehia i te tāpati nei te huru.

Māt 10.2-4; Mār 3.16-19; Rt Èv 6.13-16

¹³ E tae mai ra rātou i roto i te òire, tomo atu ra rātou i roto i te hoê piha i nià, e ruru atoà ai Pētero mā ra, e Iatōpo, e Ioane, e Àneterea, e Firipa, e Toma, e Pare-Toromea, e Mātaio, e Iatōpo a Àrefaia ra, e Timona Terote, e te taeaè hoì o Iatōpo ra o Iuta. ¹⁴ Tāmau māite atu ra rātou atoà i te pure e te aniraa mā te âau hoê, e te mau vahine atoà, e o Māria hoì te metua vahine o Ietu ra, e to na atoà ra fētii.

¹⁵ E i tei reira ra mau mahana, ua tià aè ra Pētero i nià i rōpū i te mau pipi ra, ua nā ô mai ra (hoê hānere e piti àhururaa te taata i putuputu mai): ¹⁶ E hōmā, e te mau taeaè, ia tupu te parau i pāpaìhia ra e tià ai, ta te Vārua Maitai i parau mai i te vaha o Tāvita i mūtaa iho ia Iuta ra, o tei riro ei aratai i te feiā i haru ia Ietu ra. ¹⁷ I âmui-atoà-hia hoì o ia i roto ia mātou nei, i noaa atoà hoì teie nei tōroà ia na. ¹⁸ E hoo na iho ra e taua taata ra te hoê fenua iti i te utuà o ta na hara, e maìri iho ra o ia i raro te mata, àmaha atu ra nā rōpū ia na, purehu atu ra tana âau i rāpae. ¹⁹ E ua ìtea taua mea ra e to Ierutarema atoà, e maìrihia iho ra taua māa fenua iti ra i ta rātou iho parau, Àteratama, oia hoì o «Te fenua toto». ²⁰ Ua pāpaìhia hoì i roto i te puta Taramo:

Ia ano to na pārahiraa, e eiaha roa ei taata e pārahi i reira!

E: Ia riro hoì to na tōroà ia vētahi ê!

²¹ E i teie nei, te mau taata i âmui atoà mai ia tātou, a pārahi atoà ai te Fatu ra o Ietu i rōpū ia tātou nei ra, ²² mai to na pāpetitoraahia mai ā e Ioane ra, e tae roa mai nei i te mahana i ravehia atu ai o ia i nià ra, ia faataahia te hoê o rātou e tià ai, ei ìte e tātou atoà hoì i ta na tià-faahou-raa i nià nei.

²³ Ua tāpaò atu ra rātou i e toopiti puè taata, o Iotēfa Paratapa, o tei maìrihia ia Iuteto ra, e o Matatia hoì. ²⁴ Ua pure iho ra rātou, nā ô atu ra: E te Fatu, o tei ìte i te âau o te taata atoà nei, e faaìte mai òe i ta òe i hinaaro i eie nei puè taata, ²⁵ ia rave atoà mai o ia i teie nei tōroà i te àpotetoro, i maìri ia Iuta i te hara, ia tae o ia i to na ra vāhi mau. ²⁶ Ua tuu iho ra rātou i te terero, riro atu ra te terero ia Matatia; âmui-atoà-hia mai ra o ia i te mau àpotetoro tino-àhuru-mā-hoê ra.

I IERUTAREMA

Te haereà mai o te Vārua Maitai

2 ¹ E tae mau atu ra i te mahana Penetetōte, ua taìruru māite aè ra rātou atoà i te vāhi hoê mā te hinaaro hoê. ² E aore i māhia, o te haruru mai ra no nià mai i te raì mai te matai rahi ûàna ra, î roa aè ra te fare i pārahihia e rātou ra. ³ Ua fā mai ra te arero-maa ia rātou ra mai te ahi ra te huru, e faaea iho ra i nià iho ia rātou atoà ra. ⁴ E î aè ra rātou atoà i te Vārua Maitai, ua parau iho ra i te parau èê, i ta te Vārua i hōroà mai i te parau ia rātou ra.

⁵ E te pārahi ra te taata Âti-Iuta paieti i Ierutarema, no te mau fenua atoà i raro aè i teie nei raì. ⁶ E parare atu ra taua roo ra, ua ruru mai ra te taata atoà, e maere iho ra, no te mea i faaroo atu ra taua mau taata atoà ra i ta rātou iho parau-mau i te parauraahia mai ra. ⁷ Faahiahia atu ra rātou atoà mā te pōpou, nā ô iho ra rātou rātou iho: Inaha, eere ānei rātou e parau nei, i to Tarirea anaè? ⁸ E aha rā hoì teie i ìte ai tātou atoà nei i to tātou iho reo mau i te parauraahia mai? ⁹ To Paretia, e te Âti-Mētai, e te Âti-Èrama, e te feiā e pārahi i Metopotamia, e Iutea, e te Tapatotia, e to Ponoto, e to Âtia, ¹⁰ e to

Ferutia, e to Pamafuria, to Àifiti, e to Rupi i te pae i àti mai i Turene ra, e te taata èê hoì no Rōma, te Âti-Iuta, e te peroteruto,¹¹ to Tereta, e to Ârāpia, i te faarooraa atu tātou ia rātou i te parauraa mai i te peu taa ê a te Atua i ta tātou iho nei mau parau-mau.¹² Ua maere noa iho ra rātou atoà, e ua feàa iho ra, nā ô aè ra rātou iho: E aha rā teie?¹³ Âreà te hoê pae ra, nā ô mai ra ia i te tāhitohitoraa: Ua î teie nei mau taata i te uaina mōmona!

Te parau a Pētero i te nahoà rahi

¹⁴ Ua tià aè ra rā Pētero, e te Âhuru mā hoê atoà ra i nià, faateitei atu ra i tana reo, ua parau atu ra ia rātou: E te mau Âti-Iuta nei, e te feiā atoà e pārahi i Ierutarema nei, ia ìte mai òutou, a faaroo mai na òutou i ta ù nei parau.¹⁵ Aore hoì teie nei mau taata i taèro i ta òutou e manaò na, o te toru ā hoì teie o te hora i teie nei mahana.¹⁶ O tei parauhia mai rā teie e Ioera perofeta ra e:

¹⁷ Te parau mai ra te Atua: Ia tae i te mau mahana hopeà ra, e nīnii atu ai au i taù Vārua i nià iho i te taata atoà, e na ta òutou mau tamarii tamaroa ra e te mau tamahine e tohu, e e ìte hoì to òutou mau taata âpī ra i te ôrama, e to òutou hoì mau taata ruhiruhiā ra, e tādotoōtoāhia ia.

¹⁸ E nīnii atu vau i taù Vārua i nià iho i taù mau tāvini tāne e taù mau tāvini vahine i te reira mau mahana, e e tohu hoì rātou.

¹⁹ E na ù e tuu i te piri i nià i te raì,

e te tāpaò i raro i te fenua; te toto, e te ahi, e te ata auahi hoì.

²⁰ E riro te mahana ei pōuri, e te marama ei toto, e tae ai i taua mahana rahi mataù a te Fatu ra.

²¹ E e riro hoì e, o tē tiàoro i te iòà o te Fatu ra, e ora ia.

²² E te mau taata o Ìteraèra nei, e faaroo mai òutou i teie nei parau! O Ietu o Nātareta, o te taata i tiāhia e te Atua, i rotopū ia òutou i te mau òhipa mana e te temeio, e te mau tāpaò ta te Atua i rave ia na i rōpū ia òutou nei, ua ìte atoà hoì òutou iho na.²³ O ia rā i tuuhia mai ia òutou i te ôpua mau e te haapaò-ātea-raa a te Atua, i noaa ai ia òutou, faatatauro iho ra, e taparahi pohe roa atu ra i te rima o te

haapaò òre ra. ²⁴ O ia hoì ta te Atua i faatià aè nei, ua matara hoì ia na te tāpeà ra o te pohe, e òre roa hoì o ia e mau i te reira. ²⁵ Te parau mai ra hoì Tāvita ia na e:

Ua ìte au i te Fatu e tià i mua i taù mata, no te mea tei taù rima àtau o ia, e òre au e àueue.

²⁶ I òaòà ai taù âau, e ua òaòà hoì taù vaha; e e taòto atoà hoì taù tino mā te tià;

²⁷ e òre hoì òe e vaiiho i taù vārua i hāte, e òre hoì òe e tuu i to mea moà ra ia tāhuti noa na.

²⁸ E faaìte mai ia òe ia ù i te èà ora,
e faaì mai ia òe ia ù i te òaòà i to mata na.

²⁹ E hōmā, e te mau taeaè, e parau noa atu na vau ia òutou i te pātereareha ra ia Tāvita, e ua pohe hoì o ia e ua tanuhia, e te vai noa nei ā to na menema io tātou nei e tae roa aè nei i teie nei mahana.

³⁰ No te mea rā e perofeta, ua ìte hoì o ia e, ua parau mai te Atua ia na mā te tapu, e faatià o ia i te Metia i to na ra huaai i te haapaòraa i te tino ra, ei pārahi i nià iho i to na ra terōno; ³¹ o ia rā i ìte ātea noa i te reira, i parau ai o ia i te tià-faahou-raa o te Metia ra: E eita to na vārua e vaiihohia i hāte, e eita to na tino e vaiiho-noa-hia ia tāhuti noa na. ³² O taua Ietu nei ā ta te Atua i faatià aè nei i nià, o mātou atoà nei hoì te ìte. ³³ E i teie nei, ua faateiteihia o ia i te rima àtau o te Atua, e ua noaa mai, i te Metua ra, te Vārua Maità i parauhia mai ra, ua nīnii mai o ia i teie ta òutou e hiò nei, e ta òutou e faaroo nei.

³⁴ Aita hoì Tāvita i tae i nià i te raì, te nā ô mai rā hoì o ia:

Ua parau atu ra Iehova i taù Fatu: A pārahi òe i taù rima àtau nei,
³⁵ ia tuu atu vau i to mau ènemi ei taahiraa âvae no òe.

³⁶ E i teie nei, ia ìte atoà te fētii o Ìteraèra e, ua faariro-mau-hia o ia e te Atua ei Fatu e ei Metia, o Ietu mau nei ā ta òutou i faatatauro nei!

Nā taata matamua e toru tautani tei fāi i te faaroo

³⁷ E ìte aè ra rātou i taua parau ra, putapū atu ra to rātou âau, e ua nā ô mai ra ia Pētero e te mau àpotetoro atoà ra: E te mau taeae nei, e aha mātou nei?

³⁸ Ua parau atu ra Pētero ia rātou: E tātarahapa, e ia pāpetitohia òutou atoà i roto i te iòà o Ietu Metia ia matara te hara, e hōroàhia mai ia te Vārua Maitai ia òutou. ³⁹ No òutou hoì tei parauhia mai ra, e no ta òutou tamarii, e no te feiā atoà hoì i te ātea ê ra, ta te Fatu ta to tātou Atua e parau atu. ⁴⁰ E rave rahi te parau ta na i parau atu, e aò atu ra, nā ô atu ra: Ia ora òutou i teie nei uì mārō. ⁴¹ E te feiā atoà i fārii māite i ta na ra parau, pāpetitohia iho ra ia, e âmui-atoà-hia mai ra ia rātou, e toru atoà tautani i taua mahana ra.

Te âmuitahiraa marumetia matamua

⁴² Mau pāpū māite atu ra rātou i ta te mau àpotetoro i haapii ra, e te âmui-māite-raa, e te vāhiraa i te pāne, e te pureraa hoì. ⁴³ E roohia iho ra rātou atoà e te mataù, e rave rahi e te temeio e te tāpaò i ravehia e te mau àpotetoro ra. ⁴⁴ Ruru aè ra taua feiā atoà i faaroo ra i te vāhi hoê, e âmui noa aè ra hoì i ta rātou taoà. ⁴⁵ Ua hoo atu ra i to rātou fenua e te taoà, e tufa iho ra hoì na rātou atoà, e au pāatoà aè ra. ⁴⁶ E tià rātou atoà i roto i te hiero i te mau mahana atoà mā te hinaaro hoê, e te vāhiraa i te pāne i terā fare, i terā fare, àmu iho ra hoì rātou i ta rātou māa mā te òaòà, e mā te rōtahi noa te âau, ⁴⁷ i te haamaitairaa i te Atua, e mā te ìtehia mai hoì e te taata atoà. E te feiā i faaorahia ra, ua âmuhia ia e te Fatu i te Ètārētia ra, aita e mahana i tuua.

3 ¹ Haere atu ra Pētero rāua o Ioane i nià i te hiero ra i te pureraa, i te hora iva ra. ² E te hoê taata piriòì mai te ôpū mai ā o tana metua vahine ra, aore e mahana tuua i te hōpoihoa e rātou, e i te tuuhia i te ùputa o te hiero i parauhia ra e Ùputa Nehenehe, e ani i te taoà i te feiā e tomo i roto i te hiero ra. ³ Ìte aè ra o ia ia Pētero rāua o Ioane i te tomoraa i roto i te hiero, ua ani mai ra i te taoà. ⁴ Ua tiàtonu māite atu ra Pētero e Ioane atoà ia na, nā ô atu ra: A hiò mai na ia māua.

⁵ Ua hiò māite mai ra o ia ia rāua, parau aè ra e, e noaa ta na taoà ia rāua ra. ⁶ Ua parau atu ra Pētero: Aita a ù ârio e te àuro, e ta ù rā e vai nei, o ta ù ia e hōroà atu na òe: A tià òe i nià, a haere i te iòà o Ietu Metia i Nātareta ra! ⁷ Ua rave atu ra o ia i tana rima àtau, faatià aè ra ia na i nià. Ètaèta atu ra to na âvae e te mōmoa atoà i reira ra. ⁸ Ua tià tāue noa aè ra o ia i nià, tià iho ra, e hāhaere noa iho ra, tomo atu ra rātou atoà i roto i te hiero ra, òuàùà haere noa atu ra mā te haamaitai i te Atua. ⁹ Ua hiò atu ra te taata atoà ia na i te haereraa e te haamaitairaa i te Atua. ¹⁰ Ua ìte hoì rātou e, o ia tei pārahi i te Ùputa Nehenehe i te hiero ra, ani noa ai i te taoà ra; hitimaùe atu ra rātou, maere noa iho ra i tei ravehia i taua taata ra.

Te òreroraa a Pētero i roto i te hiero

¹¹ Te tāpeà noa ra te taata piriòì i faaorahia ra ia Pētero rāua o Ioane, ua fati anaè mai ra te taata atoà ia rātou i roto i te poretito i parauhia ra e Poretito no Toromona, mā te maere rahi. ¹² E ìte aè ra Pētero, ua parau atu ra o ia i taua mau taata ra: E te mau taata o Ìteraèra nei, e aha òutou i maere ai i teie? E aha òutou i tiàtonu mai ai ia māua, mai te mea e, no māua te mana e te maitai i haere ai teie nei taata? ¹³ Na te Atua o Àperahama, e o Ìtaata, e o Iatōpa, na te Atua o to tātou hui tupuna ra i haamana i tana Tamaiti ia Ietu, o ta òutou i pūpū aè nei, e ua faaruè i mua i te aro o Pirato, ia na i mārō ra e e tuu. ¹⁴ Faaruè iho nei rā òutou i te Taata Moà e te Parau-tià ra, e ani atu ra hoì i te taparahi taata ia tuuhia mai ia òutou na. ¹⁵ Taparahi iho nei hoì i te tumu o te ora, i ta te Atua i faatià mai te pohe mai ra, o mātou nei ā hoì te ìte. ¹⁶ Na na i faaètaèta i teie nei taata i te faarooraa i to na iòà, i ta òutou e hiò nei, e ta òutou hoì e ìte nei; oia ia, na te faaroo hoì ia na i roaa ai ia na teie nei ora rahi mau i mua ia òutou atoà nei. ¹⁷ E i teie nei, e aù mau taeaè, ua ìte au e, e hoê ā ìte òre to òutou, e to òutou hui raatira i nā reira ai. ¹⁸ O te mau parau rā a te Atua i faaite mai i mūtaa iho i te vaha o tana mau perofeta atoà ra, e e pohe te Metia, o ta na ia i faatupu iho nei. ¹⁹ E i teie nei, e tātarahapa òutou, e e fāriu mai, ia paraihia ta òutou hara, ia ìtea mai te ànotau

haumārū no ô mai i te aro o te Fatu ra; ²⁰ e ia tonono mai o ia ia Ietu Metia, o tei haapaòhia i mūtaa iho ra no òutou. ²¹ Ei te raì ā hoì o ia pārahi ai, e tae noa atu i te tau e tià ai te mau mea atoà nei, ta te Atua i parau mai i te vaha o te mau perofeta moà atoà no na mai te matamua mai ā o teie nei ao ra. ²² Ua parau hoì Mōte i te feiā tupuna ra e: E faatupu to òutou Atua ra, o te Fatu, i te hoê perofeta na òutou, no roto i to òutou mau taeaè na, mai ia ù nei te huru; o ia ta òutou e faaroo atu i te mau parau atoà ta na e parau mai ia òutou na. ²³ E te taata atoà e òre e faaroo i taua perofeta ra, e mou roa ia i rōpū i te taata atoà. ²⁴ E te mau perofeta atoà i parau mai mai ia Tāmuera mai ā, ua faaite ātea atoà mai na ia i teie nei ànotau. ²⁵ O òutou hoì ta taua mau perofeta ra tamarii, e no òutou hoì te faufaa ta te Atua i faaau atu i to tātou hui tupuna ra, a nā ô ai ia Àperahama ra e: Ei to huaai e hope ai te mau fētii atoà o te ao nei i te ora . ²⁶ Ia òutou na hoì tei tonohia mai e te Atua tana Tamaiti o Ietu, i ta na i faatupu, ia ora òutou, ia faaruè òutou atoà e hope roa aè i ta òutou parau ìno.

Pētero rāua o Ioane i mua i te Tuneteri

4 ¹ Te parau noa ra rāua i taua mau taata ra, tei nià noa mai ra te mau tahuà, e te tāvana o te hiero, e te mau tātutea, ia rāua ra, ² i riri roa aè ra i te mea i haapii rāua i te taata, e i parau hoì i te tià-faahou-raa o tei pohe ra ia Ietu. ³ Ua haru mai ra to rātou rima ia rāua, tuu atu ra i roto i te tāpeàraa ra e ia ao — ua ahiahi ā hoì i reira. ⁴ E rave rahi rā tei faaroo i taua feiā i ìte i te parau ra, a pae atu ra tautani te taata ia taiò.

⁵ E ao aè ra, taìruru mai ra to rātou hui tāvana, e te feiā paari, e te mau pāpaì parau, ⁶ e te tahuà rahi ra o Àna, e o Taiafa, e Ioane, e Àretanetero, e to te fētii atoà o te tahuà rahi ra i Ierutarema. ⁷ E tuuhia iho ra e rātou nā àpotetoro ra i rōpū, ua ui atu ra: No vai te mana e te iòà i tià ai ta òrua i rave nei?

⁸ Î aè ra Pētero i te Vārua Maitai, e ua parau mai ra ia rātou: E te mau tāvana o te taata nei, e te feiā paari o Ìteraèra nei, ⁹ oia hoì teie, te haavāhia nei māua, i teie nei mahana, i te maitai i tuuhia atu i te

taata paruparu, i te mea i ora ai o ia nei; ¹⁰ ia ìte mai òutou atoà, e te taata atoà o Ìteraèra nei e, no te iòà o Ietu Metia o Nātareta, ta òutou i faatatauro iho nei, o tei faatiàhia e te Atua mai te pohe mai ra, no na i tià atu ai teie nei taata i mua i to òutou aro mā te mai òre nei.

¹¹ O te òfai teie i faaruèhia e òutou, e te feiā patu fare, e ua riro iho nei ei òfai tiāvā. ¹² Aore roa hoì e ora ia vètahi ê, aita atu hoì e iòà i faaìtehia mai i te taata i raro aè i teie nei raì, e ora ai tātou nei.

¹³ E ia hiò atu ra rātou ia Pētero rāua o Ioane i te mataù òre, e ìte aè ra hoì e, e puè taata haapii-òre-hia rāua e te ìtea òre, ùmere atu ra rātou. Ua ìte hoì rātou e, ia Ietu atoà ra hoì rāua. ¹⁴ E ia hiò atu ra hoì i te taata i faaorahia ra i te tià-atoà-raa rātou ra, aita atu ra a rātou parau ei pātoìraa atu. ¹⁵ Parau atu ra rā ia rāua e haere i rāpaeàu i taua âpooraa ra, ua feruri noa iho ra rātou rātou iho i te parau, ¹⁶ nā ô aè ra: E aha atu tātou i eie nei puè taata? E tāpaò rahi hoì tei rave-mau-hia e rāua, ua ìtea-hua-hia e to Ierutarema atoà nei, eita hoì e tià ia tātou ia huna. ¹⁷ Ia òre rā ia parare atu i te taata ra, e haamataù hua atu tātou ia rāua, ia òre rāua ia parau faahou atu i te taata mā teie nei iòà.

¹⁸ Ua tii atu ra rātou ia rāua, ua aò atu ra ia rāua, eiaha roa e haapii, eiaha roa e parau mā te iòà o Ietu. ¹⁹ Ua parau mai ra Pētero e Ioane ia rātou, nā ô mai ra: E mea tià ānei, i te Atua, ia faaroo atu ia òutou, eiaha rā i te Atua? A haamanaò iho ia òutou. ²⁰ E òre hoì mātou e tià ia òre ia parau i ta mātou i hiò aè nei, e ta mātou i faaroo aè nei. ²¹ Ua parau haamataù atu ra rātou ia rāua e tuu atu ra, aita atu ra i ìtea ia rātou te rāveà e tià ai ia taparahi ia rāua no te taata, te haamaità anaè ra i te Atua i taua mea i ravehia ra. ²² Ua maìri hoì te maha i te àhururaa i te matahiti o taua taata i faaora-temeio-hia ra.

Te pure a te âmuitahiraa tei hāmani-ìno-hia

²³ E ia tuuhia atu ra rāua ra, haere atu ra i to rātou ra, faaìte atu ra i te mau parau atoà a te hui tahuà rarahi, e te feiā paari, i parau mai ia rāua ra. ²⁴ E ìte aè ra rātou, faateitei anaè atu ra i to rātou reo i te Atua, i te nā ô-tahi-raa atu: E te Fatu, o òe te Atua i hāmani i te raì,

e te fenua, e te tai, e te mau mea atoà i roto ia rātou ra; ²⁵ o tei parau mai nā roto i te vaha o to tāvini ra o Tāvita e:

E aha te êtene i riri hua ai, e te taata i manaò ai i te mea faufaa òre?

²⁶ Ua tià mai te hui arii o te fenua i nià, e ua âmui atoà te feiā tāvana, e mārō i te Fatu e ta na i faatāhinu ra.

²⁷ Ua âmui mau ā rātou o Herota, e Ponotio Pirato, e te mau êtene atoà, e te taata hoì o Ìteraèra, e rave i to Tamaiti Moà, ia Ietu, ta òe i faatāhinu ra, ²⁸ e faatupu i ta to rima e ta to hinaaro i ôpua i mūtaa iho e e faatupu. ²⁹ E i teie nei, e hiò mai òe, e te Fatu, i ta rātou nei haamataùraa mai; e faaitoito mai i to mau tāvini ia parau noa i to parau mā te mataù òre. ³⁰ I te faatororaa mai i to rima ei faaora, ia tià te tãpaò e te temeio ia ravehia i te iòa o to Tamaiti Moà o Ietu.

³¹ E te pure ra rātou, àueue iho ra ta rātou vāhi e âpoo ra, e faaîhia mai ra rātou atoà i te Vārua Maitaì: ua parau noa iho ra i te parau a te Atua mā te mataù òre.

Te ôpere nei te feiā faaroo i ta rātou mau faufaa

³² E hoê atu ra âau e hoê hoì vārua to taua feiā rahi atoà i faaroo ra, aore roa te hoê i parau i ta na taoà e na na anaè iho, ua âmui-noa-hia na rātou atoà. ³³ Ûàna māite atu ra to te mau àpotetoro faaìteraa atu i te tià-faahou-raa mai o te Fatu ra o Ietu, e tura roa atu ra hoì rātou atoà. ³⁴ Aore roa hoì te hoê o rātou i ère, e te feiā atoà hoì e fenua to rātou ra e te fare, hoo atu ra ia, e hōpoi mai ra i te hoo i taua mau mea i hoohia ra, ³⁵ tuuhia iho ra i raro i te pae âvae o te mau àpotetoro ra; e tufahia iho ra na rātou atoà, e au māite aè ra.

³⁶ E o Iotēfa hoì, i mairihia e te mau àpotetoro o Paranapa (oia hoì «Te tamaiti o te aò», ia faaauhia ra), e Âti-Revi no Tupero, ³⁷ e fenua to na, e hoo atu ra, e hōpoi mai ra i te moni, tuu iho ra i te pae âvae o te mau àpotetoro ra.

Ànania e o Tafira

5 ¹ O te hoê taata rā o Ànania te iòa, e tana vahine o Tafira hōhoo atu ra i te fenua. ² E huna iho ra i te hoê pae i taua hoo ra, ua ìte

atoà hoì tana vahine; e hōpoi mai ra hoì i te hoê pae, tuu iho ra i te pae âvae o te mau àpotetoro ra. ³ Ua parau atu ra Pētero: E Ànania e, e aha to âau i riro roa ai ia Tātani, i haavare ai òe i te Vārua Maitai, i huna ai i te hoê pae hoo i te fenua na? ⁴ I te vai-noa-raa ra, eere ānei to òe iho na? Ia hoona ra hoì, eere ānei tei ia òe ā? E aha hoì òe i faatupu ai i roto i to âau i tenā na parau? O te Atua ta òe i haavare na, eere i te taata! ⁵ Tei te faarooraa mai Ànania i taua parau ra, maìri iho ra i raro, unuhi roa aè ra. Mataù roa anaè iho ra te feiā atoà i ìte i taua mea ra. ⁶ Ua tià aè ra te mau taata âpī ra, viri iho ra ia na, e hōpoi atu ra i rāpae, tanu atu ra.

⁷ E e toru aè ra hora i maìri, ua haere atoà mai ra tana vahine i roto, aore i ìte i taua mea ra. ⁸ Ua parau atu ra Pētero ia na: E faaìte mai òe, o te hoo mau ānei teie i ta òrua i hoo i te fenua na? Ua parau mai ra o ia: Ê, oia tenā. ⁹ Ua parau atu ra Pētero ia na: E aha òrua i faaau ai i ta òrua parau e tauvere i te Vārua o te Fatu na? Inaha, tei te ùputa mai nei te âvae o te feiā i tanu i to tāne na, e na rātou atoà òe e hōpoi i rāpaeà. ¹⁰ Ua maìri iho ra o ia i reira ra i raro i tana pae âvae ra, pohe roa aè ra. E ia tomo mai te mau taata âpī ra i roto, roohia mai ra, ua pohe roa o ia, hōpoi atu ra i rāpae, tanu atu ra i pihaì iho i tana tāne ra. ¹¹ Roohia iho ra taua Ètārētia atoà ra e te mataù, e te feiā atoà i ìte i taua parau ra.

E rave rahi te temeio

¹² E rave rahi te tāpaò e te temeio i ravea e te rima o te mau àpotetoro ra i rōpū i te taata atoà. E tairuru aè ra rātou atoà i roto i te Poretito o Toromona ra. ¹³ Âreà te hoê pae ra, aore roa ia i te hoê i âmui tià mai ia rātou i te mataù; ua âruehia rā rātou e te taata. ¹⁴ Te feiā rā i faaroo i te Fatu ra, e rave rahi roa atu ra ia tei âmui mai ia rātou ra, te tāne e te vahine atoà hoì. ¹⁵ E hōpoi mai ra rātou i te feiā maì i rāpae i te mau aroā ra, tuu iho ra i nià i te roì e te roì rii hopohopoi ra, peneiaè o te àèa vētahi e te ata o Pētero ia haere nā reira iho ra. ¹⁶ E rave rahi hoì to te mau òire ra i haere mai e àti noa

aè, i te hōpoiraa mai i te feiā mai e te feiā i peàpeà i te vārua faufau i Ierutarema; e faaora-anaè-hia iho ra rātou atoà.

Te mau àpotetoro i tāpeàhia e tei tuu-faahou-hia

¹⁷ Ua tià àè ra te tahuà rahi ra, e te feiā atoà i pihai iho ia na ra, (oia hoì te pupu tātutea ra,) ua î roa àè ra i te riri. ¹⁸ Ua haru mai ra to rātou rima i te mau àpotetoro ra, faatomo atu ra ia rātou i roto i te tāpeàraa taata ìino ra. ¹⁹ Na te hoê merahi rā a te Fatu i ìriti i te mau ôpani i taua tāpeàraa i te ruì, e ua aratai mai ra ia rātou i rāpae, e ua nā ô atu ra: ²⁰ A haere i roto i te hiero tià ai, a parau atu ai i te taata i te mau parau atoà o teie nei ora. ²¹ E ìte àè ra rātou i te reira, haere atu ra i roto i te hiero ra i te poi poi roa, haapii atu ra.

Ia tae mai rā te tahuà rahi ra, e te feiā atoà i pihai iho ia na ra, ua ope mai ra rātou i to te Tuneteri atoà o te tamarii a Ìteraèra ra, ua tono atu ra i te feiā tōroà i te tāpeàraa ra e aratai mai ia rātou. ²² Tae atu ra rā taua feiā tōroà ra, roohia atu, aita rā rātou i roto i te tāpeàraa ra. Ua hoì mai ra rātou e faaite, ²³ nā ô mai ra: Roohia atu ra e mātou, te mau maitai ra te ôpani o te tāpeàraa ra, e te feiā tiaì hoì i te tià-noa-raa i rāpae i te mau ùputa ra; ia ìriti rā mātou i te ôpani ra, aore roa e taata o roto. ²⁴ E ìte àè ra te tahuà rahi e te tāvana o te hiero ra, e te autahuà rarahi atoà ra i te reira parau, maere iho ra rātou i taua parau ra, e e aha rā. ²⁵ Ua haere mai ra te hoê taata, ua parau mai ra ia rātou, nā ô mai ra: Inaha, te mau taata ta òutou i faatomo i roto i te tāpeàraa ra, terā àè e tià noa àè i roto i te hiero, te haapii àè ra i te taata. ²⁶ Ua tii atu ra te tāvana e te feiā tōroà atoà, ua aratai mai ra ia rātou mā te pūai òre, i mataù rātou i te taata, o te pēhiahia rātou i te òfai.

²⁷ E ia arataihia mai rātou ra, tuu atu ra ia rātou i mua i te aro o te Tuneteri ra. Ua ui mai ra te tahuà rahi ra ia rātou, nā ô mai ra: ²⁸ Aore mātou i parau hua atu ia òutou, eiaha òutou e haapii mā teie nei ià? E inaha, ua î roa Ierutarema ia òutou i ta òutou parau, e te hinaaro na òutou ia hāio mai te toto o teie nei taata i nià ia mātou nei!

²⁹ Ua parau atu ra Pētero e te mau àpotetoro atoà ra, nā ô atu ra: O te Atua ta mātou e faaroo e tià ai, eiaha te taata. ³⁰ Ua faatià iho nei hoì te Atua o to tātou hui tupuna ra ia Ietu, o ta òutou i taparahi i te pātītīraa i nià i te rāau ra. ³¹ O ia ta te Atua i faateitei aè nei i tana rima àtau ei Arii e ei Ora, ei hōroà mai hoì i te tātarahapa no Ìteraèra, e te matara hoì o te hara. ³² Ei ìte hoì mātou no na i taua mau parau nei, e te Vārua Maitaì atoà ta te Atua i hōroà mai i te feiā i faaroo ia na ra.

³³ E ìte aè ra rātou i te reira, putapū atu ra to rātou âau, e feruri noa iho ra i te rāveà e pohe ai ia rātou. ³⁴ Ua tià aè ra te hoê fāritea i taua Tuneteri ra i nià, o Tamariera te iòà, e haapii ture, e taata haamaitaìhia e te taata atoà, ua faaue atu ra e arataì i te mau àpotetoro i rāpae e ia roovaù iti aè. ³⁵ Ua parau atu ra ia rātou: E te mau taata o Ìteraèra nei, e ara ia òutou i ta òutou raverāa atu i tenā na mau taata. ³⁶ Tupu aè nei Teuta i mūtaa aè nei, i te faaahaaharaa ia na iho e, e taata rahi o ia; âmui atoà atu ra te taata ia na e maha atoà hānere; taparahihia atu ra o ia, e te feiā atoà i faaroo ia na ra, pūrara ê atu ra ia, e mou atu ra. ³⁷ I tupu aè nei hoì i muri aè ia na Iuta i Tarireā, i te ànotau pāpāiraā iòà ra; e âmui atu ra o ia i te taata e rave rahi i te peeraa atu ia na: e pohe atu ra o ia; e te feiā atoà i pee ia na ra, pūrara ê atu ra ia. ³⁸ E i teie nei, teie ta ù parau ia òutou, eiaha e haùti noa atu i tenā na mau taata, e vaiiho noa atu. Na te taata teie parau e teie nei òhipa, e morohi noa ia; ³⁹ na te Atua rā, eita ia e morohi ia òutou; o tē riro noa atu hoì òutou ei feiā tamaì atu i te Atua. ⁴⁰ Ua faatià mai ra rātou ia na, e faahoìhia mai ra e rātou te mau àpotetoro i roto, ua papaì atu ra, parau atu ra ia rātou, eiaha roa rātou e parau mā te iòà o Ietu, tuu atu ra ia rātou.

⁴¹ Haere atu ra rātou mai te aro atu o te Tuneteri ra mā te òaòà, i te mea no to na Iòà i manaòhia ai rātou e au ia rātou taua hāmani ìno ra. ⁴² E aore e mahana tuua ia rātou i te aò e te haapii atu i te taata, e o Ietu ā te Metia, i roto i te hiero, e i terā fare, i terā fare.

Nā taata e hitu tei mātīhia no te tauturu i te mau àpotetoro

6¹ E i taua ànotau ra, i rahi te mau pipi ra, ua tupu iho ra te amuamu a te Herēni i te Hēpera, no te mea aore to rātou mau ìvi vahine i haapaòhia i te tufaraa taoà i te mau mahana atoà ra. ² E ua haaputuputu mai ra te Àhuru-mā-piti ra i te mau pipi atoà e rave rahi, nā ô atu ra: Eere hoì i te mea au ia mātou ia haapae i te parau a te Atua a raverave ai i te mau àmuraa māa na. ³ E tenā na, e te mau taeaè nei, e ìmi iho na òutou i e toohitu puè taata roo maitataì, e te î i te Vārua Maitaì e te paari i roto ia òutou na, o ta mātou ia e haapaò no te reira òhipa. ⁴ Àreà mātou, ei te pure mātou eiaha e faaea, e ei te haapii hoì i te parau. ⁵ Mauruuru atu ra taua feiā rahi atoà i te reira parau, e ua mātī iho ra rātou ia Tetefano, e taata î i te Vārua Maitaì e te faaroo, e Firipa, e Porohoro, e Nitanora, e Tīmōna, e Paremena, e Nitoro, e peroteruto o ia no Ànetiohia. ⁶ O ta rātou ia i tuu mai i mua i te aro o te mau àpotetoro ra, e oti aè ra te pure, ua tuu iho ra i to rātou rima i nià iho ia rātou ra.

⁷ Tupu atu ra te parau a te Atua, e rahi roa atu ra hoì te mau pipi i Ierutarema, e rave rahi atoà hoì to te feiā tahuà i faaroo i te parau.

Te tāpeàraahia o Tetefano

⁸ E o Tetefano ra, î aè ra ia i te mana e te faaroo, e rave atu ra hoì i te tāpaò rahi e te piri i rōpū i te taata atoà. ⁹ Ua tià mai ra rā te hoê pae o te tunato, i parauhia ra e, no te Riperitino, e to Turene, e to Àretaneteria, e to Tiritia, e to Àtia, i te mārōraa mai ia Tetefano. ¹⁰ E òre atu ra i tià ia rātou ia pātoì mai i te paari e te Vārua i parau ai o ia ra. ¹¹ Ua tii huna atu ra rātou i te taata ei parau e: Ua faaroo mātou ia na i te parauraa i te parau faaìno ia Mōte e te Atua. ¹² E ua tiàtià atu ra rātou i te taata, e te feiā paari, e te mau pāpaì parau ra, e tei nià roa mai ra rātou ia na, ua haru mai ra, aratō atu ra ia na i te Tuneteri. ¹³ E ua tuu atu ra hoì i nā ìte haavare, o tei parau ra e: E òre teie nei taata e tuutuu i te parau mai i te parau faaìno i teie nei vāhi moà, e te ture nei. ¹⁴ Ua ìte hoì mātou ia na i te parauraa e: E

pau teie nei vāhi ia Ietu no Nātareta nei, e e mou hoì ia na te mau peu ta Mōte i tuu mai ia tātou nei ra. ¹⁵ Te tiàtonu māite mai ra taua Tuneteri atoà e pārahi ra ia na, e hiò mai ra i to na mata mai te mata o te merahi ra.

Te òreroraa a Tetefano

7 ¹ Ua parau mai ra te tahuà rahi ra: Oia mau ānei te reira?
² Ua parau atu ra o ia: E te mau taeaè e te feiā metua nei, a faaroo mai na! Ua faaite mai te Atua mana ia Àperahama i to tātou metua, a pārahi ai o ia i Metopotamia ra, hou o ia i pārahi ai i Harana ra, ³ ua nā ô mai ra ia na: E haere ê mai òe, e vaiiho atu i to fenua e to fētii atoà, e haere mai òe i teie nei fenua na ù e faaite atu ia òe. ⁴ Ua haere mai ra o ia mai te fenua mai o te Tarataio ra, e pārahi iho ra i Harana. E pohe atu ra tana metua ra, mai reira hoì, ua aratai mai ra te Atua ia na i teie nei fenua, e pārahihia e òutou nei. ⁵ Aore rā o ia i hōroà noa atu i te hoê tufaa na na i taua fenua nei, e mai ta na vāhi e taahi ra te rahi; ua parau mai rā o ia e hōroà mai no na e no tana huaai a muri atu — aore hoì ā ana tamaiti i reira. ⁶ Ua parau mai ra te Atua ia na e: E purutia to na huaai i te fenua ê, e e pau i te haafaohia e rātou, e hāmani ìno mai hoì ia rātou e e maha hānereraa matahiti. ⁷ E ua parau mai te Atua i taua fenua i fao ai rātou ra e: Na ù ia e tāhoo atu; ei reira rātou e haere mai ai i ô nei a haamori ai ia ù. ⁸ E ua tuu mai ra o ia ia na i te peritome; e fānau aè ra ta na o Ìtaata, peritome iho ra ia na i te ruì vaù ra; e fānau aè ra ta Ìtaata o Iatōpa, e fānau aè ra ta Iatōpa o te mau pātereareha tino-àhuru-mā-piti ra. ⁹ E feii iho ra te mau pātereareha ra, hoo atu ra ia Iotēfa i Àifiti, tei ia na ra te Atua. ¹⁰ E ua faaora ia na i to na atoà ra mau pohe, e ua hōroà mai i te paari e te maitai no na i mua i te aro o Faraò i te arii o Àifiti ra; e na na o ia i faariro atu ei tāvana i Àifiti e to na atoà ra fētii. ¹¹ E roohia iho ra Àifiti e Tanaana i te oè e te pohe rahi. E àti noa aè ra te fenua, e aore roa a to tātou hui metua ra māa i noaa. ¹² Ia ìte rā Iatōpa e, e māa tei Àifiti, ua tonono atu ra o ia i to tātou mau metua i te tonoraa matamua ra. ¹³ E tae aè ra i te piti, faaite mai ra Iotēfa

i tana mau tuaana, e i faaìtehia hoì Faraò i te fētii o Iotēfa ra. ¹⁴ Ua faatono atu ra Iotēfa i te taata e parau atu i tana metua ia Iatōpa, e tana fētii atoà e hitu àhuru mā pae ra, e haere mai ia na ra. ¹⁵ Haere atu ra Iatōpa i Àifiti, e pohe atu ra o ia i reira, e to tātou mau metua atoà ra. ¹⁶ E hōpoiha atu ra i Tehema, tuuhia atu ra i te menema i hoohia e Àperahama i te moni i te mau tamarii a Hamora, te metua o Tehema ra.

¹⁷ Ia fātata rā te tau ta te Atua i parau mai ia Àperahama mā te tapu ra, te rahi ra hoì taua mau taata ra i Àifiti; ¹⁸ e tupu aè ra hoì te hoê arii aore i ìte ia Iotēfa. ¹⁹ Ìmi iho ra o ia i te rāveà paari i to tātou, e hāmani ìno iho ra i to tātou hui metua, i te faaruèraa i ta tātou tamarii ia mou rātou ra.

²⁰ I te reira tau to Mōte fānauraa, e purotu rahi o ia, faaàmuhia o ia i roto i te fare o tana metua e e toru marama. ²¹ E ia faaruèhia o ia ra, ua rave mai ra te tamahine a Faraò ia na, hii atu ra ei tamaiti na na iho. ²² E haapiihia iho ra Mōte i te mau parau paari a to Àifiti ra, e mana atu ra o ia i te parau e te rāveà.

²³ E tae aè ra i te maha o te àhururaa i to na ra matahiti, manaò aè ra tana âau e haere e hiò i tana mau taeae, i te tamarii a Ìteraèra ra. ²⁴ E ìte atu ra o ia i te hoê o rātou i te hāmani-ìno-raahia, faatià atu ra o ia, e taparahi iho ra i to Àifiti, ei hoo no tei hāmani-ìno-hia ra. ²⁵ Parau aè ra o ia, e ìte tana mau taeae e, e ora rātou ia na i te Atua; aore ra rātou i ìte. ²⁶ E ao aè ra, ua faaìte faahou atu ra o ia ia rātou ra, e te taputō ra hoì e toopiti o rātou, ua vavao atu ra o ia ia rāua ia hau, e nā ô atu ra: E hōmā, hoê ā hoì o òrua fētii, e aha òrua i hāmani ìno ai ia òrua iho? ²⁷ O te taata rā i hāmani ìno i tana taeae ra, ua hōpara mai ra ia na, nā ô mai ra: Na vai òe i faariro ei tāvana e ei haavā ia mātou? ²⁸ E taparahi mai òe ia ù mai ta òe i taparahi i te taata o Àifiti i nanahi ra? ²⁹ Horo ê atu ra rā Mōte i Mitiana i taua parau ra, purutia atu ra i te reira fenua, e fānau aè ra a ana puè tamarii tamaroa, i reira, toopiti.

³⁰ E a maha aè ra àhururaa o te matahiti i hope, ua fā mai ra te hoê merahi a te Fatu ia na ra i roto i te auahi, i te hoê pū àihere i te

mētēpara i te mouà ra i Tinai. ³¹ E ia hiò atu ra Mōte, ùmere atu ra o ia i taua ôrama ra; e ia haafātata atu ra o ia i pihai iho e hiò, o te reo mai ra o te Fatu ia na, ³² nā ô mai ra: O vau te Atua o to mau metua ra, o te Atua o Àperahama, e te Atua o Ìtaata, e te Atua hoì o Iatōpa! Rūrūtaina iho ra Mōte, aita aè ra e hiò atu i te mataù. ³³ Ua parau mai ra te Fatu ia na: A ìriti na i to tāmāa i to âvae iho ra, e vāhi moà tenā na vāhi ta òe e tià mai na. ³⁴ Ua hiò tāmāu māite au i te pohe o taù mau taata i Àifiti ra, e ua faaroo vau i to rātou autā, i haere mai nei au i raro nei e faaora ia rātou. E i teie nei, e haere mai òe i ô nei, e tono vau ia òe i Àifiti.

³⁵ O taua Mōte ra ta rātou i hōpara ra, a nā ô mai ai ra e: «Na vai òe i faariro ei tāvana e ei haavā?», o ia tei tonohia atu e te Atua ei tāvana e ei faaora, i te rima o te merahi i fā mai ia na i roto i te pū àihere ra. ³⁶ Na na rātou i aratai mai, e rave atu ra hoì i te tāpaò e te temeio i taua fenua ra i Àifiti, e te miti ùteùte ra, e te mētēpara hoì, e e maha àhururaa te matahiti. ³⁷ O taua Mōte ra hoì tei parau atu i te tamarii a Ìteraèra ra e: Na to òutou Atua, na Iehova, e faatupu i te hoê perofeta no òutou, ei roto i to òutou mau taeaè na, mai ia ù atoà nei ā te huru, o ia ta òutou e faaroo. ³⁸ Oia atoà hoì tei roto i te ètārētia i te mētēpara ra, oia atoà hoì e te merahi i parau mai ia na i te mouà ra i Tinai, oia atoà hoì e to tātou hui metua ra; o tē rave atu i te parau ora e hōpoi mai na tātou ra. ³⁹ O ia tei òre i faaroohia e to tātou hui metua ra, e hōpara ê atu ra rātou ia na, e hoì faahou atu ra hoì to rātou âau i Àifiti; ⁴⁰ a nā ô atu ai ia Àarona ra e: E hāmani òe i te atua ei nā mua ia tātou; âreà Mōte i aratai mai ia tātou mai Àifiti mai ra, aore ia tātou i ìte ia na. ⁴¹ Ua hāmani iho ra rātou i te tafa i taua mau mahana ra, e hōpoi atu ra hoì i te tūtia i taua îtoro ra, e òaòà atu ra i ta to tātou iho rima i hāmani ra. ⁴² Fāriu ê atu ra te Atua, faaruè mai ra ia rātou ia haamori noa na i to te raì; oia tei pāpāhia i roto i te puta a te mau perofeta ra e:

E te ùtuafare o Ìteraèra e, i hōpoi mai òutou i te puua tiàpāhia, e te tūtia ia ù anaè, i te mētēpara ra e e maha àhuru ra te matahiti ra?

⁴³ Aore, ua hōpoi rā òutou i te tētene o Moroha, e te fetià o to òutou atua o Remefana, te mau hohoà ta òutou i hāmani ei haamoriraa ra! E i teie nei, e hōpoi ê au ia òutou i ô ê roa atu i Pāpurōnia.

⁴⁴ E tētene faaìteraa hoì to to tātou hui metua i te mētēpara i ôpuahia e ana, a parau mai ai ia Mōte ra e: E hāmani òe mai te huru ta òe i ìte ra. ⁴⁵ O ta to tātou hui metua i rave ra, e ua hōpoi mai ra rātou atoà o Iotua i te fenua o te êtene, ta te Atua i tiàvaru ê atu i mua i te aro o to tātou hui metua ra, e tae roa aè nei i te ànotau ia Tāvita nei ra; ⁴⁶ o tei herehia mai i mua i te aro o te Atua ra, e hinaaro aè ra o ia ei fare to te Atua o Iatōpa. ⁴⁷ Na Toromona rā i faatià i te fare no na. ⁴⁸ E òre rā Te Teitei e pārahi i te hiero i hāmanihia e te rima, ta te perofeta i parau mai ra e:

⁴⁹ Te nā ô mai ra Iehova: O te raì to ù terōno, e o te fenua to ù taahiraa âvae.

E aha te huru o ta òutou hiero ia faatià no ù? E ei hea vau pārahi ai? ⁵⁰ Eere ānei na taù rima i hāmani i te mau mea atoà nei?

⁵¹ E te feiā ètaèta nei, e te âau e te tarià peritome-òre-hia nei, e pātoì ā ia òutou i te Vārua Maitaì! Mai to òutou hui metua ra, oia atoà òutou! ⁵² O vai to te mau perofeta ra i òre i hāmani-ìno-hia e to òutou hui metua ra? E ua taparahi rātou i te feiā i faaìte ātea mai i te haereà mai o taua Taata Parau-tià ra; e ua riro iho nei òutou ei haavare atu ia na, e ei taparahi hoì. ⁵³ Ua tuuhia mai hoì te ture ia òutou nā roto i te nānaì merahi ra, e aore aè nei òutou i haapaò i te reira.

Te poheraa o Tetefano

⁵⁴ E tei te faarooraa rātou i taua mau parau ra, putapū atu ra to rātou âau i te riri, âàti atu ra to rātou poà ia na. ⁵⁵ Î aè ra rā o ia i te Vārua Maitaì, e hiò tāmāu māite atu ra i nià i te raì, e ìte atu ra i te hanahana o te Atua, e ia Ietu i te tià-māite-raa i te rima àtau o te Atua ra. ⁵⁶ Ua nā ô aè ra o ia: Inaha, te ìte atu ra vau i te raì, ua vēvetehia, e te Tamaiti a te taata i te tiàraa i te rima àtau o te Atua ra! ⁵⁷ Ua pōrutu mai ra to rātou reo, ôpanipani iho ra i to rātou mau tarià, horo pūpara

noa mai ra rātou atoà i nià ia na. ⁵⁸ Aratō atu ra ia na i rāpae i taua òire ra, pēhi iho ra ia na i te òfaì. E nā taata i ìte ra, tuu atu ra i to rāua àhu i te pae àvae o te hoê taata âpī ra, o Tauro te ià. ⁵⁹ Ua pēhi iho ra rātou ia Tetefano i te òfaì, te pure noa ra o ia, te nā ô ra: E taù Fatu, e Ietu e, a rave mai òe i taù vārua! ⁶⁰ Topa turi iho ra o ia, ua pii hua atu ra te reo: E te Fatu, eiaha teie nei hara e hāio tià ia rātou nei! E tei te nā reiraraa ra, maìri atu ra ta na taòto.

8 ¹ Ua tià roa hoì ia Tauro te pohe o Tetefano.

NĀ IUTEA E TĀMĀRIA E HOPE ROA

Te hāmani-ino-raa matamua

Tupu iho ra te hāmani ìno rahi i taua mahana ra i te Ètārētia i Ierutarema ra. Pūrara ê atu ra rātou atoà e àti noa àè ra Tāmāria e Iutea ra, maori rā o te mau àpotetoro ra. ² Ua hōpoi atu ra te feiā paieti ia Tetefano i te menema, òto roa atu ra rātou ia na. ³ Àreà Tauro, pau atu ra te Ètārētia ia na i te tomoraa atu i roto i te mau fare ra, e te aratōraa i te tāne e te vahine, e te huriraa atu i roto i te fare tāpeàraa ra.

⁴ O taua feiā ra i pūrara ê ra, haere atu ra, e haapii haere i te parau e àti noa àè te fenua atoà.

To Firipa faaìteraa i te parau maitai i Tāmāria

⁵ Haere atu ra Firipa i te hoê òire i Tāmāria, parau atu ra ia rātou i te parau o te Metia. ⁶ E ia faaroo mai ra rātou, e ìte àè ra hoì i te mau tāpaò ta na e rave ra, ua rōtahi māite mai ra te àau o te taata i te haapaòraa mai i te parau i parauhia atu e Firipa ra. ⁷ Ua pii hua mai ra hoì te reo o te mau vārua ìno ra, e ua haere mai ra i rāpae i te feiā i uruhia ra, e rave rahi hoì te hapepa e te piriò i ora. ⁸ Òaò roa àè ra to taua òire ra.

⁹ O te hoê taata rā i pārahi i taua òire ra, o Timona te ià, e tahutahu na i mūtaa iho, e te nā ôraa ia na iho e taata rahi roa, e maere atu ra te taata o Tāmāria ia na. ¹⁰ Tioi atu ra rātou atoà ia na, te taata rii e tae

noa atu ra i te taata rarahi ra, nā ô aè ra: O te mana rahi o te Atua ra teie nei taata. ¹¹ Haapaò atu ra rātou ia na, no te mea ua maoro aè ra to rātou maereraa ia na i ta na ra peu tahutahu. ¹² Ia faaroo rā rātou ia Firipa i te parauraa i te parau maitaì o te pātireia o te Atua, e te iòà hoì o Ietu Metia, pāpetitohia iho ra hoì rātou, te tāne e te vahine atoà. ¹³ E faaroo atoà mai ra hoì Timona, e ia pāpetitohia o ia ra, ua àti mai ra o ia ia Firipa, e ùmere mai ra o ia i te hiòraa mai i te mau tāpaò e te mau temeio rarahi e ravehia ra.

¹⁴ E ìte aè ra te mau àpotetoro e pārahi i Ierutarema ra e, ua mau to Tāmāria i te parau a te Atua, ua tonono atu ra rātou ia Pētero rāua o Ioane ia rātou ra. ¹⁵ E tae atu ra rāua i raro, ua pure iho ra ia hōroàhia mai te Vārua Maitaì ia rātou ra. ¹⁶ Aore ā hoì o ia i tau mai i nià iho ia rātou atoà ra, o te pāpetito anaè ra to rātou i roto i te iòà o te Fatu ra o Ietu. ¹⁷ Ua tuu atu ra rāua i to rāua rima i nià iho ia rātou, noaa iho ra te Vārua Maitaì ia rātou ra.

¹⁸ E ia hiò aè ra Timona, ia tuuhia te rima o taua nā àpotetoro ra i nià iho, i hōroàhia mai ai te Vārua Maitaì ra, ua faaite mai ra o ia ia rāua i te moni, nā ô mai ra: ¹⁹ E hō mai atoà mai i tenā na mana no ù, ia tuu vau i taù rima i nià iho i te taata ra, ia noaa mai te Vārua Maitaì ia na. ²⁰ Ua parau atu ra Pētero ia na: Ia reva atoà atu ta òe moni e o òe atoà i te pohe, o òe i manaò e, e hoona ta te Atua i hōroà noa mai ra i te moni. ²¹ Aita roa a òe faufaa i teie nei parau, aore roa i tià to òe âau i mua i te aro o te Atua ra. ²² E i teie nei, e tātarahapa òe i taua hara na òe nei, e e pure i te Atua, peneiaè o te matara taua hara manaò âau na òe na. ²³ Te hiò atu nei au ia òe mai e te au àvaàva ra, e mai te mea ruuruuhia i te ìno ra. ²⁴ Ua parau mai ra Timona, nā ô mai ra: E pure òrua i te Fatu ia ù ia òre au ia roohia i ta òrua i parau na.

²⁵ Faaite atu ra hoì rāua i ta rāua parau, e oti aè ra, aò atu ra i te parau a te Fatu, e hoì tià mai ra i Ierutarema, i te parau haereà i te Èvaneria i te mau òire rii atoà o to Tāmāria e rave rahi ra.

Firipa e te taata mana no Ètiopia

²⁶ Ua parau mai ra te merahi a te Fatu ia Firipa, nā ô mai ra: A tià, e haere tià òe i te pae i apatoà ra, i te aratià e haere tià atu ai i Tata mai Ierutarema atu i te mētēpara ra. ²⁷ Tià aè ra o ia i nià, haere atu ra, e inaha, e èunuta no Ètiopia, e taata mana io Taneta i te arii vahine o Ètiopia ra, o ia te tiaì i te mau taoà na na ra, i haere mai ra o ia i Ierutarema e haamori i te Atua. ²⁸ E te pārahi ra i nià iho i ta na pereò, te hoì ra, e te taiò ra hoì ia Ìtaia Perofeta ra. ²⁹ Ua nā ô mai ra te Vārua ia Firipa: A haere òe e tāàti atu i pihai iho i terā ra pereò. ³⁰ Horo atu ra Firipa i reira, e faaroo atu ra ia na i te taiòraa i ta te perofeta ra i ta Ìtaia, e nā ô atu ra: Te ìte na òe i ta òe e taiò na? ³¹ Ua parau mai ra o ia: E aha vau e ìte ai, ahiri e taata tē faaite mai ia ù ra? E ua parau mai ra o ia ia Firipa e paìuma i nià, pārahi ai rāua atoà. ³² Teie taua maa parau i pāpaihia i taiòhia e ana ra:

E arataìhia o ia i te taparahiraa mai te māmoe ra; e, mai te ârēnio e māmū noa i te taata e pāòti i tana huruhuru ra, aore atoà hoì to na vaha i parau.

³³ I faaòrehia ta na parau i ta na haèhaaraa ra. E na vai to na uì e tāuàparau? I tāpū-ê-hia to na ora i te ao nei.

³⁴ Ua parau mai ra te èunuta ia Firipa, nā ô mai ra: E faaite mai na òe, no vai ta te perofeta nei parau, no na iho ānei, e no te tahi taata ê ānei? ³⁵ Ua parau māite atu ra to Firipa vaha, nā taua mau parau i pāpaihia ra, i te parau no Ietu. ³⁶ E te haere ra rāua nā te aratià ra, e tae atu ra rāua i te hoê pape, ua parau mai ra te èunuta: Inaha, teie te pape, e aha te mea e òre e tià ai ia pāpetito ia ù? [³⁷ Ua parau atu ra Firipa: Ia faaroo òe mā to âau atoà ra, e tià ia. Ua parau mai ra o ia, nā ô mai ra: Ua faaroo vau e, e Tamaiti na te Atua, Ietu Metia.] ³⁸ Ua parau atu ra o ia i taua pereò ra e faaea, pōpou atu ra i raro, e haere atu ra rāua i raro i te pape, o Firipa e te èunuta atoà ra, e pāpetito atu ra o ia ia na. ³⁹ E tae mai ra rāua i nià, mai raro mai i taua pape ra, ua rave mai ra te Vārua o te Fatu ia Firipa, aore atu ra te èunuta i ìte faahou atu ia na; e haere atu ra o ia i to na haereà mā te òaòà. ⁴⁰ E

tià atu ra Firipa i Àtoto; haere atu ra o ia nā roto i te mau òire atoà i te aò haereà, e tae roa atu ra o ia i Taitarea.

Te fāriuraa o Tauro

22.3-21; 26.9-20

9¹ Àreà Tauro, te rahi noa ra ia ta na parau haamataù e te taparahi i te mau pipi a te Fatu ra, e haere atu ra o ia i te tahuà rahi ra,² ua ani atu ra ia na i te rata e hōpoi i te mau tunato i Tamateto ra; e ia ìtea atu ia na te feiā i mau i taua parau ra, ia arataì mai o ia ia rātou mā te tāpeà âuri atoà i Ierutarema, te tāne e te vahine atoà hoì.

³ E haere atu ra o ia i to na tere, e fātata mai ra Tamateto ia na ra, ua àti iho ra o ia i reira ra i te māmaramama no te raì i te ànaànaraa mai.⁴ Mairi iho ra o ia i raro i te repo, e faaroo aè ra o ia i te hoê reo i te parauraa mai ia na: E Tauro, e Tauro, e aha òe i hāmani ìno mai ai ia ù? ⁵ Ua parau atu ra o ia: E te Fatu, o vai òe? Ua nā ô mai ra te Fatu: O vau o Ietu, ta òe i hāmani ìno mai nei. E òre e tià ia òe ia tuè i te tara.⁶ Ua parau atu ra o ia mā te maere e te rūrūtaina: E te Fatu, e aha vau, e aha to òe hinaaro? Ua parau mai ra te Fatu ia na: A tià i nià, e haere òe i roto i te òire, ei reira òe e faaìtehia mai ai i ta òe e rave.⁷ E te mau taata i haere atoà e o ia ra, tià noa iho ra ia mā te maere, ua ìte atoà hoì i taua reo ra, aore rā e taata i ìtea.⁸ Ua tià aè ra Tauro i nià mai raro mai i te repo ra, te àraàra noa ra tana mata, aore roa rā o ia i ìte i te taata; i arataì-rima-hia atu ra o ia e rātou e tae atu ra o ia i Tamateto.⁹ E ruì toru aè ra o ia mā te ìte òre, e aore ā hoì i àmu e i inu hoì.

¹⁰ Tei Tamateto te hoê pipi o Ànania te iòà, ua parau mai ra te Fatu i te ôrama ia na: E Ànania! Ua parau atu ra o ia: E te Fatu, teie au.

¹¹ Ua parau mai ra te Fatu ia na: A tià, a haere i te aroā i parauhia ra, o Titiàifaro, e te ùtuafare roa o Iuta ra, a ui atu ai i te hoê taata no Tareto, o Tauro te iòà, inaha hoì te pure ra o ia;¹² e ua ìte aè nei hoì o ia i te ôrama i te hoê taata o Ànania te iòà i te tomoraa i roto, e te tuuraa i te rima i nià iho ia na, ia ìte faahou o ia ra.¹³ Ua parau atu ra Ànania: E te Fatu, e rave rahi aè nei to ù ìte i te reira taata, i to na

hāmani ìno rahi i te mau taata no òe i Ierutarema ra. ¹⁴ E mana hoì to na i ô nei no te mau tahuà rarahi ra, ia tāpeà o ia i te mau taata atoà e faahiti i to iòà na. ¹⁵ Ua parau mai ra te Fatu ia na: E haere òe, e fārii mātīhia hoì o ia na ù, ei hōpoi i taù iòà i mua i te aro o te mau Êtene ra, e i te hui arii ra, e i te tamarii hoì a Ìteraèra ra. ¹⁶ E faaìte hoì au ia na i te rahiraa o to na pohe no to ù nei iòà. ¹⁷ Haere atu ra Ànania, e tomo atu ra i roto i te fare, ua tuu atu ra i tana rima i nià iho ia na, nā ô atu ra: E taù taeaè, e Tauro, na te Fatu na Ietu ta òe i ìte i te arataì ia òe i haere mai nei, i tonono mai ia ù ia ora to mata, e ia faaīhia òe i te Vārua Maitaì. ¹⁸ Ua maìri iho ra i reira ra te hoê mea no nià i tana mata, mai te poa ià ra te huru, e ìte faahou atu ra o ia i reira ra, tià aè ra i nià, e pāpetitohia iho ra hoì. ¹⁹ E ia àmu i te māa ra, ètaèta aè ra o ia.

Te faaìte nei o Tauro i te Metia

Pārahi iho ra Tauro i e fanu puè mahana io te mau pipi i Tamateto ra. ²⁰ Ua parau atu ra o ia ia Ietu Metia i reira ra, i roto i te mau tunato ra e, o te Tamaiti ia na te Atua. ²¹ Maere anaè iho ra te mau taata atoà i faaroo ia na ra, nā ô aè ra: Eere ānei teie i te taata i taparahi i te feiā i faahiti i teie nei iòà i Ierutarema ra? E o tei haere mai hoì i ô nei e arataì tāpeà ia rātou i te hui tahuà rarahi ra? ²² Itoito roa atu ra Tauro, e pohe atu ra ia na te Âti-Iuta e pārahi i Tamateto ra, tupu māite atu ra ta na e o te Metia mau teie.

²³ E e rave rahi aè ra te mahana i maìri, ua faaau iho ra te Âti-Iuta i te parau e taparahi ia na. ²⁴ I faaìtehia mai ra Tauro i to rātou tādotoòtoraa ia na. Ua tiaì atu ra rātou i te mau ùputa ra i te ruì e te ao e taparahi ia na. ²⁵ Ua rave iho ra te mau pipi ia na, tuu atu ra i raro nā te pae âua i te ruì i roto i te hīnaì.

Tauro i Ierutarema

²⁶ E tae atu ra Tauro i Ierutarema, ua tāmata atu ra o ia i te tātati atu i te mau pipi ra, mataù anaè iho ra rātou ia na, aore i faaroo e, e pipi o ia. ²⁷ Ua rave aè ra Paranapa i tana rima, arataì atu ra ia na i te mau

àpotetoro ra, ua faaite atu ra ia rātou i to na ìteraa i te Fatu i te aratià ra, e ta na parauraa mai ia na ra, e ta na aòraa i Tamateto mā te iòa o Ietu aore roa i mataù ra. ²⁸ Âmui atu ra o ia ia rātou i te haereraa atu i rāpae, e te hoìraa mai i roto, i Ierutarema ra. ²⁹ E aò atu ra o ia i te iòa o te Fatu ra o Ietu mā te mataù òre, mārō atu ra o ia i te mau Herēni ra, te tītau mai ra hoì rātou ia na e taparahi. ³⁰ E ìte aè ra te mau taeaè ra, arataì atu ra ia na i Taitarea, e ua tonno atu ra hoì ia na i Tareto.

³¹ E hau atu ra to te mau Ètārētia ra i reira, e àti noa aè Iutea atoà e Tarirea, e Tāmāria hoì; itoito atu ra, e te mataù hoì i te Fatu i to rātou haereà, e mā te aò hoì a te Vārua Maitaì, rahi atu ra rātou.

E TAE NOA ATU I TE HOPEÀ O TE FENUA

Pētero i Rūta: te faaoraraahia o Àinea

³² Te haaàti haere ra hoì Pētero nā taua mau vāhi atoà ra, e haere atu ra o ia i te feiā moà e pārahi i Rūta ra. ³³ E ìtea atu ra ia na te hoê taata i reira, o Àinea te iòa, ua pohe i te hapepa, a varu aè ra matahiti i te taòto-noa-raa i nià i te roì. ³⁴ Ua parau atu ra Pētero ia na: E Àinea, te faaorahia mai ra òe e Ietu Metia! A tià, a horahora i to roì. Tià aè ra o ia i reira ra. ³⁵ Ua hiò mai ra to Rūta e to Tārōna ia na, e ua fāriu atu ra i te Fatu.

Pētero i Iopa: te faatià-faahou-raahia o Tāpita mai te pohe mai

³⁶ E te pārahi ra te hoê pipi vahine i Iopa, o Tapita te iòa (oia hoì, o Toreta ia faaauhia ra.) E rahi ta taua vahine ra òhipa maitaì i rave, e te hōroà hoì i te taoà. ³⁷ E maìhia iho ra o ia i taua puè mahana ra, e pohe atu ra. E oti aè ra o ia i te hōroiha, vaiiho atu ra rātou ia na i roto i te piha i nià ra. ³⁸ No te mea rā te fātata noa ra Rūta i Iopa, e ìte aè ra te mau pipi e, tei reira Pētero, ua tonno mai ra rātou i e toopiti puè taata e parau ia na e haere i reira, eiaha e faaroaroa. ³⁹ Ua tià aè ra Pētero, haere atu ra rātou atoà. E tae atu ra o ia, ua arataì rātou ia na i roto i taua piha i nià ra. Ua tià noa mai ra te mau vahine ìvi i

pihàì iho ia na mā te òto, e te faaìteraa mai i te mau àhu fafao e te àhu pū i hāmanihia e Toreta, ia na i pārahi e rātou atoà ra. ⁴⁰ Ua tuu atu ra Pētero ia rātou i rāpae, ua tuu iho ra i tana turi i raro, pure atu ra; ua fāriu atu ra i taua tino ra, nā ô atu ra: E Tapita, a tià! Àraàra aè ra tana mata, e ìte aè ra ia Pētero, tià aè ra i nià, pārahi noa mai ra. ⁴¹ Ua rave atu ra Pētero i tana rima, faatià roa aè ra i nià. Ua parau atu ra i te mau vahine ìvi ra, e te feiā moà ra, ua pūpū atu ra ia na ia rātou ra, ua ora roa. ⁴² Ìtea-pāpū-hia iho ra i Iopa atoà ra, e rave rahi tei faaroo i te Fatu. ⁴³ Pārahi noa iho ra o ia i Iopa e e rave rahi te mahana io te hoê taata rapaau ìri ra o Timona te iòà.

Te ôrama a Torenerio

10 ¹ E tei Taitarea te hoê taata, o Torenerio te iòà, e raatira hānere no te pupu e parauhia ra e, o te pupu Ìtāria, ² e taata paieti, e te mataù hoì i te Atua, e to na atoà ra fētii, e te hōroà hoì i te taoà e rave rahi na te taata, e e òre hoì e faaea i te pure i te Atua. ³ E ìte pāpū atu ra o ia i te merahi a te Atua i te ôrama i te haereraa mai ia na ra, i te ao i te hora iva ra, e te parauraa mai ia na e: E Torenerio! ⁴ Ua hiò pāpū māite atu ra o ia ia na, mataù roa aè ra o ia, e ua nā ô aè ra: E te Fatu, e aha teie? Ua parau mai ra o ia ia na: O ta òe pure, e ta òe hōroàraa taoà, ua tae roa i nià i mua i te aro o te Atua ra ei haamanaòraa ia òe. ⁵ E i teie nei, e tono òe i te taata i Iopa e tii ia Timona, o tē parauhia ia Pētero ra; ⁶ e tià o ia io Timona rapaau ìri ra i te taòtoraa, tei tahatai to na ùtuafare, na na e faaìte mai ia òe i ta òe haapaòraa. ⁷ E reva atu ra te merahi i parau mai ia Torenerio ra, ua parau atu ra o ia i e toopiti puè tāvini no na iho, e te hoê faèhau paieti no te feiā e tià i pihàì iho ia na ra; ⁸ e hope aè ra taua mau parau ra i te faaìtehia atu ia rātou ra, ua tono atu ra ia rātou i Iopa.

Te ôrama a Pētero

11.5-17

⁹ E poi-poi aè ra, te haere noa ra rātou i to rātou tere, te fātata mai ra ia rātou taua òire ra, reva atu ra Pētero i nià iho i te fare ra e pure,

i te ono o te hora ra. ¹⁰ Poia roa iho ra o ia, e hiaai atu ra i te māa e àmu. Te rave ra hoì to rātou i te māa, tārehua iho ra o ia. ¹¹ E ìte atu ra o ia i te raì i te vetearaahia, e te hoê fārii mai te àhu rahi pū ra i te maìriraama mai, i tāmuhia nā hiti e maha atoà, i te tuuraahia mai i raro i te repo. ¹² E te mau mea atoà e maha âvae o te fenua nei ra, e te mea taehae, e te mea rii e nee haere, e te manu hoì o te reva ra i roto. ¹³ E te hoê reo mai ra hoì ia na ra: A tià a taparahi, e Pētero, a àmu. ¹⁴ Ua parau atu ra Pētero: Eiaha roa ia! E taù Fatu, aore ā hoì au i àmu i te māa viivii e te mea mā òre hoì! ¹⁵ Ua parau faahou mai ra taua reo ra, o te piti ia o te parauraa mai: O ta te Atua i tāmā ra, eiaha òe e parau e, e mea viivii ia! ¹⁶ E e toru aè ra nā reiraraa mai, rave-faahou-hia atu ra taua fārii ra i nià i te raì.

¹⁷ E te maere noa ra Pētero i roto ia na iho i te faaauraa i taua ôrama i ìtea ia na ra, e inaha, i ui na te mau taata i tonohia atu e Torenerio i te fare o Timona, e tià anaè atu ra hoì i te ùputa. ¹⁸ Ua parau atu ra, e ui atu ra: E tià ānei Timona i ô nei i te taòtoraa, o tei parauhia o Pētero ra? ¹⁹ E te manaò noa ra Pētero i taua ôrama ra, ua parau mai ra te Vārua ia na: Inaha, te uihia mai ra òe e vētootoru puè taata. ²⁰ E i teie nei, e tià òe e haere i raro, a haere atoà atu ai, eiaha roa e feàa, na ù hoì rātou i tono mai. ²¹ Ua pou mai ra Pētero i raro i te mau taata i tonohia atu ia na e Torenerio ra, ua parau mai ra: Inaha, o vau ta òutou i ìmi nei, e aha to òutou tere i haere mai ai i ô nei? ²² Ua parau atu ra rātou: O Torenerio raatira hānere, e taata parau-tià, e te mataù hoì i te Atua, e te roo maitai i te Âti-Iuta atoà ra, i aòhia mai o ia e te hoê merahi moà, e tipapa ia òe e haere i to na ra ùtuafare, ia ìte o ia i ta òe na parau. ²³ Ua faatomo mai ra o ia ia rātou i roto. Faaàmu atu ra ia rātou.

E poipoipo aè ra, haere atu ra Pētero e rātou atoà, e o vētoofanu i te mau taeaè i Iopa ra i te pee-atoà-raa atu ia na. ²⁴ E ao aè ra hoì, tomo atu ra rātou i roto i Taitarea. Te tiaì mai ra Torenerio ia rātou, ua oti hoì i te haaputuputuhia mai to na ra fētii, e te mau hoa mau ra. ²⁵ E tei te tomoraa atu Pētero i roto ra, ua fārerei mai ra Torenerio ia na, haamaìri iho ra i raro i tana pae âvae, tāhopu mai ra ia na. ²⁶ Ua

faatià atu ra rā Pētero ia na, nā ô atu ra: A tià, e taata atoà hoì au nei. ²⁷ Ua paraparau iho ra rāua, e haere atu ra i roto, roohia atu ra ua putuputu te taata e rave rahi. ²⁸ Ua parau atu ra o ia ia rātou: Ua ìte hoì òutou e, e òre te taata Âti-Iuta e âmui atu, e e òre hoì e tomo i te fare o te taata o te hoê fenua ê ra. Ua faaite mai rā te Atua ia ù e, eiaha vau e parau i te taata e, e viivii e te mā òre hoì. ²⁹ I haere mai ai au i te tipaparaahia aè nei, aore au i mārō. E i teie nei, e ui atu vau, no te aha i tipapa aè ai òutou ia ù nei? ³⁰ Ua parau mai ra Torenerio: A ruì maha aè nei, te haapae ra vau i te māa e tae aè ra i teie nei hora. E i te iva o te hora i pure ai au i roto i taù fare, e inaha, ua tià noa mai ra te hoê taata i mua ia ù mā te àhu ànaàna, ³¹ e ua nā ô mai ra: E Torenerio, ua faaroohia ta òe pure, e ua manaòhia to òe hāmani maitaì i mua i te aro o te Atua ra. ³² E i teie nei, e faatono òe i te taata i Iopa, e parau atu ia Timona e haere mai i ô nei, o tē parauhia ia Pētero ra; e tià o ia i tahatai i te fare o Timona rapaau ìri ra i te taòtoraa, e ia tae mai o ia ra, na na ia e paraparau mai ia òe. ³³ I reira ra to ù tonoraa atu i te veà ia òe, e maitaì atu ra o òe i haere mai nei. E i teie nei, teie anaè mātou tei mua i te aro o te Atua, ia ìte mātou i te mau parau atoà a te Atua i poroì iho ia òe ra.

Te poroì a Pētero

³⁴ Ua parau atu ra te vaha o Pētero: Ua ìte mau atu ra vau e òre te Atua e haapaò i te huru o te taata, ³⁵ o tei mataù rā ia na, e o tei rave i te parau-tià i te mau fenua atoà ra, o tē ìtehia mai ia e ana. ³⁶ Ua ìte hoì òutou i te parau ta na i hāpono mai i te tamarii a Ìteraèra ra, i te parau-haere-raa i te parau maitaì i te hau ra ia Ietu Metia, (o te Fatu no te mau mea atoà ra.) ³⁷ O te parau i parauhia nā Tarirea mai ra e àti noa aè Iutea atoà ra, i muri aè i te pāpetito i parau-haere-hia e Ioane ra: ³⁸ ia Ietu o Nātareta, o tei faatāhinuhia mai e te Atua i te Vārua Maitaì e te mana ra; o tei hāmani maitaì haere ra, e te faaoraraa i te feiā atoà i neineihia e te tiàporo ra, tei ia na ra hoì te Atua. ³⁹ O mātou nei hoì tē ìte i te mau peu atoà ta na i rave i Ierutarema ra, e te fenua atoà hoì o te Âti-Iuta ra. E ua taparahi hoì rātou, e faauta atu

ra ia na i nià i te rāau, ⁴⁰ o ia hoì ta te Atua i faatià aè nei i nià i te ruì toru ra, e ua faaìte ia na i te vāhi ātea ra; ⁴¹ eiaha rā i te taata atoà ra, i te feiā rā i haapaòhia e te Atua ei ìte ra, oia hoì mātou nei, o tei àmu atoà e tei inu hoì e o ia atoà, i muri aè i ta na tiàraa mai mai te pohe mai ra. ⁴² E ua poroì iho o ia ia mātou e, e parau haere mātou i te taata, e faaìte hua atu hoì e o ia tei haapaòhia e te Atua ei haavā i tei ora e tei pohe ra hoì. ⁴³ Oia hoì ta te mau perofeta atoà i parau mai ra e, o tē faaroo ia na ra, e matara ia ta rātou hara i to na ra iàa.

Te fāriiraa te Êtene i te Vārua Maitai

⁴⁴ E te parau atu ra Pētero i taua mau parau nei, ua maìri mai ra te Vārua Maitai i nià iho i taua feiā atoà i faaroo mai i taua parau ra. ⁴⁵ E te feiā atoà o te peritome i faaroo ra, o tei haere atoà mai rātou o Pētero ra, maere atu ra rātou, i te mea i nīniihia mai te Vārua Maitai hōroà-noa-hia ra i nià atoà i te Êtene. ⁴⁶ I faaroo atu ra hoì rātou ia rātou i te parauraa i te parau èê, e te haamaitairaa i te Atua. Ua parau atu ra Pētero ia rātou: ⁴⁷ E tiā ānei i te taata ia faaòre i te pape ia òre ia pāpetitohia teie nei feiā, o tei noaa hoì ia rātou te Vārua Maitai mai ia tātou atoà nei? ⁴⁸ Ua parau atu ra Pētero ia rātou e pāpetito mā te iàa o te Fatu ra. Ua tāpeà mai ra rātou ia na ia pārahi o ia io rātou ra i e fanu puè mahana.

I Ierutarema, te faatià nei Pētero ia na iho

11 ¹ E ìte atu ra te mau àpotetoro e te mau taeaè i Iutea ra, e ua mau atoà te Êtene i te parau a te Atua. ² E tae atu ra Pētero i Ierutarema, ua mārō mai ra to te peritome ra ia na, ³ nā ô mai ra: I tomo na òe io te peritome-òre-hia ra, e i àmu na òe i te māa e rātou atoà ra hoì!

⁴ Ua tuatāpapa māite atu ra Pētero i taua parau ra, i te faaìteraa atu ia rātou mai te matamua mai ā, nā ô atu ra:

10.9-48

⁵ Te pure ra vau i te òire ra i Iopa, tārehua iho ra vau, e ìte atu ra vau i te tahi ôrama, i te hoê fārii mai te hoê àhu rahi pū ra i te tuuraahia

mai no nià i te raì, i nā nā hitihia e maha ra te tuu i raro, e tae roa mai ra i pihai iho ia ù. ⁶ E tiàtonu māite atu ra taù mata i taua mea ra, ìte atu ra vau i te mau mea âvae maha o te fenua nei, e te puaa taehae, e te mea rii e nee haere nei, e te manu o te reva. ⁷ E faaroo atu ra vau i te hoê reo i te parauraa mai ia ù: A tià, e Pētero, a taparahi, a àmu! ⁸ Ua parau atu ra rā vau: Eiaha roa ia! E taù Fatu, aita roa aè nei e mea viivii e te mea mā òre i ò i roto i taù vaha! ⁹ Ua parau faahou mai ra taua reo no nià i te raì ra, o te piti ia o te parauraa mai ia ù: Ta te Atua i tāmā ra, eiaha òe e parau e, e mea mā òre ia!

¹⁰ E toru aè ra hoì nā reiraraa mai, huti-faahou-hia atu ra taua mau mea atoà ra i nià i te raì. ¹¹ E inaha, e tootoru puè taata mai Taitarea mai, i tonohia mai ia ù ra, tei te fare mai ra ta ù pārahi i reira ra. ¹² Ua faaue mai ra te Vārua ia ù e haere e rātou atoà, eiaha roa e feàa. E o teie atoà nei hoì mau taeaè toofene nei i te haere-atoà-raa mātou, e tomo atu ra mātou i roto i te fare o taua taata ra. ¹³ E ua parau mai ra o ia ia mātou, ua ìte o ia i te hoê merahi i te tiàraa i roto i to na fare, e te parauraa mai ia na e: A tonu i te taata i Iopa e tii ia Timona, o Pētero te hoê ià o na. ¹⁴ Na na e parau mai ia òe i te parau e ora ai òe e to fētii atoà hoì. ¹⁵ E tei te parauraa atu vau ra, ua pou mai ra te Vārua Maitai i nià iho ia rātou, mai te pouraa mai i nià ia tātou i mūtaa iho ra. ¹⁶ Ua manaò iho ra vau i te parau a te Fatu, ta na i parau mai ra e: I pāpetito ā hoì Ioane i te pape, e pāpetitohia rā òutou i te Vārua Maitai. ¹⁷ E fāito aè ra hoì ta te Atua i hōroà mai ia tātou nei, i tei faaroo i te Fatu ra ia Ietu Metia, i ta na hōroà mai ia rātou ra: o vai hoì au a tià ai ia ù ia mārō atu i te Atua?

¹⁸ E ìte aè ra rātou i taua mau parau ra, ua tuu māite mai ra rātou, e haamaitai atu ra i te Atua, nā ô aè ra: Ua hōroà maori atoà te Atua i te tātarahapa ora i te Êtene!

Te Êtārētia no Ànetiohia

¹⁹ Te feiā hoì i pūrara ê i te hāmani ìno i tupu ia Tetefano ra, haere roa atu ra ia i Foinitia e i Tupero, e Ànetiohia, i te parauraa i te parau i te Âti-Iuta anaè ra. ²⁰ E te hoê pae taata o rātou ra no Tupero ia, no

Turene, o tei parau atu ia i te Herēni i to rātou taeraa atu i Ànetiohia, i te parauraa i te Fatu ra ia Ietu. ²¹ E tei ia rātou hoì te rima o te Fatu, e feiā rahi hoì tei faaroo, e ua fāriu i te Fatu ra.

²² E ua tae roa to rātou roo i te tarià o te Ètārētia i Ierutarema ra, e ua tonu hoì rātou ia Paranapa e haere o ia i Ànetiohia. ²³ E tae atu ra o ia i reira, e ìte atu ra i te hāmani maitaì o te Atua, òaòà atu ra, e aò atu ra ia rātou atoà ia àti atu i te Fatu mā te âau atoà. ²⁴ E taata maitaì hoì o ia, e ua î i te Vārua Maitaì e te faaroo. E feiā rahi hoì tei âmuhia i te Fatu ra.

²⁵ E haere atu ra Paranapa i Tareto e ìmi ia Tauro. ²⁶ Ìte atu ra o ia ia na, e ua arataì mai ra ia na i Ànetiohia. E hoê atoà o rāua matahiti i reira i te âmuiraa i taua Ètārētia ra, e haapii atu ra i te taata e rave rahi, e i Ànetiohia na te mairiraahia to te mau pipi iòà e Teritetiāno.

Te tahi tāpaò tauturu

²⁷ E tau perofeta tē haere mai i Ànetiohia i taua mau mahana ra, mai Ierutarema. ²⁸ Ua tià aè ra te hoê o rātou i nià, o Àtao te iòà, ua faaìte mai ra i ta te Vārua e, te fātata mai ra te oè rahi i te fenua atoà nei. O tei tupu ia i te hau ia Tarautio Taitara ra. ²⁹ Ua ôpua iho ra te mau pipi e hāpono te taata atoà i te taoà e au ia na iho ra, ei tauturu atu i te mau taeaè i pārahi i Iutea ra. ³⁰ I nā reira atu ra hoì rātou, hāpono atu ra i te mau peretiputero i te rima o Paranapa rāua o Tauro ra.

Te haapoheraahia o Iatōpo, e te tāpeàraahia o Pētero

12 ¹ I taua ànotau ra, ua faatoro mai ra te arii o Herota i tana rima, e hāmani ìno mai i te tahi pae o te Ètārētia ra. ² E taparahi iho ra i te tuaana o Ioane, ia Iatōpo i te òè. ³ E ìte aè ra o ia, e te maitaì ra te Âti-Iuta i te reira, ua tītau atu ra o ia e rave atoà ia Pētero. O te mau mahana māa faahōpue-òre-hia ra te reira. ⁴ E noaa iho ra o ia ia na, ua tuu atu ra o ia ia na i roto i te tāpeàraa ra, e pūpū atu ra ia na i nā pupu faèhau e maha ra ei tiaì ia na; i manaò o ia e, ia oti te Pāta, arataì mai ai ia na i rāpae i te vāhi taata ra a taparahi ai.

⁵ Tiaì-māite-hia iho ra Pētero i roto i te tāpeàraa ra; ua pure atu ra rā te Ètārētia i te Atua ia na, aita e faaea.

To Pētero matararaa

⁶ E fātata aè ra Herota i te arataì mai ia na i rāpaeàu, te taòto noa ra Pētero i taua ruì ra i rōpū i nā faèhau toopiti ra, i tāpeàhia i te âuri fifi e piti, e tei te ùputa nā faèhau i te tiaìraa i taua tāpeàraa ra. ⁷ E inaha, ua fā mai ra te hoê merahi a te Fatu ra, e ua ànaàna mai ra te māmarama i roto i taua fare ra, ua papaì mai ra o ia i te àoào o Pētero, faaara mai ra ia na, nā ô mai ra: A tià òiòì! Mairi atu ra nā âuri fifi i tana rima ra. ⁸ Ua parau mai ra te merahi ia na: A tātua na ia òe, tāmumu na i to tāmaa i to âvae. E ua nā reira atu ra o ia. Ua parau mai ra hoì o ia ia na: A àhu na òe i to àhu, a pee mai ai ia ù. ⁹ Ua pee atu ra o ia ia na i te haereraa atu i rāpaeàu, aore o ia i ìte e, e mea mau ta taua merahi ra: parau aè ra e, e ôrama ta na i ìte ra. ¹⁰ E mairi mai ra ia rāua tei mūtaa iho tiaì ra, e te piti hoì, tae atu ra rāua i te ôpani âuri e tae atu ai i roto i te òire ra, ua hāmama noa mai ra taua ôpani ra ia rāua; tomo atu ra rāua i rāpaeàu, haere atu ra rāua e mairi mai ra te hoê aroā, faaruè mai ra te merahi ia na i reira ra.

¹¹ E iho mai ra to Pētero huru mau, nā ô aè ra o ia: Ua ìte mau atu ra vau e, ua tonu mai te Fatu i tana merahi, e ua faaora ia ù i te rima o Herota, e te manaò o te Âti-Iuta. ¹² Haamanaò iho ra o ia i taua mea ra, e oti aè ra, haere atu ra o ia i te fare o Māria, te metua vahine o Ioane, o Māreto te hoê iòà ra; e feiā rahi hoì tei putuputu i reira, te pure ra. ¹³ E te pātōtō atu ra Pētero i te ôpani i te tomoraa ra, ua haere mai ra te hoê pōtii e faaroo, o Rota te iòà. ¹⁴ E ìte aè ra i te reo o Pētero, aita aè ra o ia i ìriti i te ôpani i te òaòà; horo atu ra rā i roto, parau atu ra e te tià noa mai ra Pētero i te ùputa aè ra. ¹⁵ Ua parau mai ra rātou ia na: Ua maamaahia òe! Ua mārō māite atu ra o ia e oia mau. Ua parau mai ra rātou: O tana merahi maori! ¹⁶ Ua tāmumu māite atu ra Pētero i te pātōtōraa atu, e ìriti aè ra rātou i te ôpani, e ìte mai ra ia na, e hitimaùe atu ra. ¹⁷ Ua pōpoì atu ra o ia i te rima ia māmū atu rātou, ua faaite atu ra o ia ia rātou i ta te Fatu arataìraa mai

ia na i rāpaeàu i taua tāpeàraa ra. Ua parau atu ra hoì o ia: E faaìte atu ia Iatōpo e te mau taeàè i teie nei mau parau. Reva atu ra o ia, haere atu ra i te hoê vāhi ê atu.

¹⁸ E ao aè ra, eere i te àtutu iti haihaì to taua mau faèhau ra ia Pētero. ¹⁹ Ua ìmi atu ra Herota ia na, e aita aè ra o ia i ìtea. Ua ui maere atu ra o ia i te mau tiaì, e faaue atu ra i te taata e arataì atu ia rātou e taparahi. Haere atu ra o ia i Taitarea mai Iutea atu, pārahi atu ra i reira.

Te pohe o te arii ra o Herota Àteripa

²⁰ Te riri ra Herota i to Tūria e to Titona. Ua haere atoà mai ra rā rātou i mua i tana aro. Ua oti aè ra hoì Perateto te tiaì i te piha roì o te arii ra i te faatauàhia e rātou, ua ani atu ra rātou i te hau, no te mea no te fenua o te arii ra te māa i to rātou ra fenua. ²¹ E tae aè ra i te mahana i haapaòhia ra, ua pārahi mai ra Herota i nià i te terōno mā te àhu arii i te àhuraa, e ua òrero mai ra ia rātou. ²² Ua pii atu ra te taata: E reo ia no te Atua, eere ia i to te taata! ²³ Ua tāiri mai ra te merahi a te Fatu ia na i reira ra, no te mea aore o ia i hōroà atu i te haamaitaì i te Atua ra. Pau atu ra o ia i te àmuhia e te iro, e pohe atu ra.

²⁴ Tupu atu ra hoì te parau a te Atua, e âano roa atu ra. ²⁵ Ua hoì mai ra Paranapa e Tauro mai Ierutarema mai ia oti to rāua tere ra, arataì atoà mai ra rāua ia Ioane, o Māreto te hoê iòa ra.

Te tonoraahia o Paranapa rāua o Tauro

13 ¹ E tau perofeta hoì e te òrometua tei taua Ètārētia i Ànetiohia ra: o Paranapa, e o Timeona o tei parauhia ia Nitere ra, e o Rutio no Turene, e o Manaèna, hoê ā o rāua haapii-atoà-raahia a te teterāreha ra o Herota, e o Tauro. ² E te haamori ra rātou i te Fatu mā te haapaeraa māa, ua parau mai ra te Vārua Maitaì: A faataa mai na ia Paranapa rāua o Tauro, no te òhipa i haapaòhia e au na rāua ra. ³ Ua haapae iho ra rātou i te māa e pure atu ra, ua tuu aè ra i to rātou rima i nià iho ia rāua, e oti aè ra, tonono atu ra rātou ia rāua.

Paranapa e o Tauro i Tupero

⁴ E o rāua hoì i tonohia e te Vārua Maitaì ra, haere tià atu ra ia i Tereutia; e mai reira hoì, fano atu ra rāua i Tupero. ⁵ E tae atu ra i Tarami, ua parau atu ra rāua i te parau a te Atua i roto i te mau tunato o te Âti-Iuta ra. E tei ia rāua atoà ra hoì Ioane i te âmuiraa.

⁶ E haere noa atu ra rāua nā rōpū i taua fenua ra e tae atu ra i Pafo, ìte atu ra rāua i te hoê perofeta haavare, e tahutahu, e Âti-Iuta, o Para-Ietu te ià: ⁷ tei ô te tiàau ra, oia o Teritio Pauro, e taata paari, o tei tii mai ia ia Paranapa rāua o Tauro, i hinaaro o ia i te faaroo i te parau a te Atua. ⁸ Ârèa taua tahutahu ra o Èrima (te auraa ia i to na ià), ua mārō mai ra ia ia rāua, i hinaaro o ia i te haafāriu ê atu i te tiàau i te parau nei. ⁹ O Tauro ra (o tei parau-atoà-hia ia Pauro), î aè ra ia i te Vārua Maitaì, ua tiàtonu māite atu ra tana mata ia na. ¹⁰ E ua parau atu ra: Âuē òe i î i te haavare e te ìno e, e te fanauà a te tiàporo e, e ènemi òe no te mau parau-tià atoà nei! Eita òe e faaea i te haapiò i te parau tītīàifaro a te Fatu nei? ¹¹ E inaha, tei nià mai nei te rima o te Fatu ia òe, e matapōhia òe, eita òe e ìte vave i te mahana. Roohia iho ra o ia i te àrehurehu e te pōiri i reira ra; perehahu haere atu ra o ia i te māmīraa i te taata ei arataì ia na i te rima. ¹² Ìte aè ra te tiàau i taua mea ra, faaroo atu ra, maere roa atu ra hoì i te parau a te Fatu.

To Pauro aòraa i Ànetiohia i Pititia

¹³ Fano atu ra Pauro e te feiā i âmui atoà ia na ra mai Pafo atu, e tae atu ra rātou i Perete i Pamefuria. Ârèa Ioane, faaruè atu ra ia rātou, hoì mai ra i Ierutarema. ¹⁴ E mai Perete hoì reva atu ra rātou, e tae atu ra i Ànetiohia i Pititia, tomo atu ra i roto i te tunato i te mahana tāpati, pārahi iho ra i raro. ¹⁵ E oti aè ra te taiòraa i te ture e te mau perofeta ra, ua tono aè ra te mau tāvana o te tunato ra i te veà ia rātou, nā ô atu ra: E te mau taeà nei, te hinaaro na òutou i te aò mai i te taata nei, a parau mai.

¹⁶ Ua tià mai ra Pauro i nià, ua pōpoi mai ra i te rima, nā ô mai ra:

E te mau taata Ìteraèra nei, e te feiā atoà e mataù i te Atua ra, a faaroo mai! ¹⁷ Na te Atua o teie nei mau taata Ìteraèra nei i māiti i to tātou hui tupuna, e ua faateitei o ia i taua mau taata ra ia rātou i pārahi noa i Àifiti ra, e ua aratai mai o ia ia rātou i rāpae mā tana rima pūai. ¹⁸ E ua faaòromaì o ia i ta rātou parau i te mētēpara ra, e a maha aè ra àhururaa te matahiti. ¹⁹ E pau iho ra hoì e hitu fenua ia na i taua fenua i Tanaana ra, ua tufa terero iho ra o ia i to rātou fenua no rātou iho. ²⁰ E oti aè ra te reira, a maha atu ra hānere e pae àhururaa te matahiti. I tuu mai ai i te feiā haavā no rātou e tae aè ra i te perofeta ra ia Tāmuera. ²¹ Mai reira hoì, ua hinaaro aè ra rātou i te arii, ua hōroà mai ra te Atua ia Taura, te tamaiti a Tita, no te ôpū o Peniamina taua taata ra, e a maha aè ra àhururaa te matahiti. ²² E tuua-ê-hia aè ra o ia e ana, ua faatupu aè ra o ia ia Tāvita ei arii no rātou; ta na hoì i parau mai ra i te nā ôraa mai e: Ua ìtea ia ù Tāvita, te tamaiti a Iete, e taata e au i taù âau, e na na e faatupu i taù mau hinaaro atoà. ²³ Ua faatupu iho nei te Atua i te Ora no Ìteraèra ia Ietu, no te huero o teie nei taata, o tei parauhia mai ra. ²⁴ I parau haere na Ioane i te pāpetito tātarahapa i te taata atoà o Ìteraèra i haere mai ai o ia. ²⁵ Te faatupu ra Ioane i to na tere, e ua nā ô aè ra o ia: O vai au nei i to òutou manaòraa? Eere au i te Metia. A hiò na rā, te haere mai ra te hoê i muri iho ia ù, eita vau e au ia tātara noa atu i te tāmaa i tana âvae.

²⁶ E te mau taeae nei, e te tamarii o te fētii o Àperahama, e te feiā atoà e mataù i te Atua i roto ia òutou na, i hāponohia mai teie nei parau ora ia òutou nei. ²⁷ Te feiā hoì i pārahi i Ierutarema, e to rātou hui raatira atoà, no te mea aore rātou i ìte ia na, e te parau a te mau perofeta i taiòhia i te mau mahana tāpati atoà ra; ua faatupu iho nei rātou i taua mau parau ra i te faahaparaa atu ia na ra. ²⁸ Aore ā hoì a ana hara i ìtea e rātou e pohe ai, ua ani atu ra rātou ia Pirato ia taparahihia o ia. ²⁹ E hope aè ra i te faatupuhia e rātou te mau parau atoà no na i pāpaihia ra, ua tuu mai ra rātou ia na i raro, mai nià mai i taua rāau ra, e vaiiho atu ra ia na i roto i te menema ra. ³⁰ Ua faatià mai rā te Atua ia na mai te pohe mai ra. ³¹ I ìtea mai hoì o ia e rave

rahi te mahana i te feiā i haere atoà mai, e oia atoà i Ierutarema mai Tarirea mai ra, o rātou to na ìte i te mau taata atoà ra.

³² E parau maitaì ta mātou i hōpoi mai ia òutou nei, te parau i parauhia mai i to tātou hui tupuna ra; ³³ ua faatupu iho nei te Atua i taua parau ra ia tātou nei i ta rātou tamarii, o ia i faatià faahou ia Ietu i nià, o ia hoì tei pāpaìhia i roto i te Taramo piti ra:

Taù Tamaiti òe, i naùanei òe i fānauhia ai e au.

³⁴ I faatià mai o ia ia na mai te pohe mai ra, eiaha o ia e hoì faahou i te âpoo, o ia i nā ô mai e: E hōroà vau ia òutou i te mau maitaì i faaìtehia ia Tāvita ra i te mea haavare òre ra. ³⁵ I parau mai ai hoì o ia i roto i te tahi Taramo ra: Eita òe e tuu i to Mea Moà ia tāhuti noa na. ³⁶ Âreà Tāvita, rave atu ra o ia i te hinaaro o te Atua i to na ra uì, mairi atu ra to na taòto, e âmuhia atu ra o ia i to na ra hui metua, e tāhuti atu ra. ³⁷ Âreà o ia, o ta te Atua i faatià i nià ra, aore ia i tāhuti.

³⁸ E i teie nei, ia ìte òutou, e te mau taeaè nei, no teie nei taata i parauhia atu ai ia òutou na e, e matara te hara. ³⁹ E te mau mea atoà eita òutou e tiàhia mai i te ture a Mōte ra, e tiàhia mai ia ia na te feiā atoà i faaroo ra. ⁴⁰ E i teie nei, e haapaò maitaì, òi roohia mai òutou e tei parauhia mai e te mau perofeta ra:

⁴¹ A hiò na òutou, e te feiā e vahavaha, a maere atu, e a pohe atu, e òhipa hoì au i te hoê òhipa i to òutou na ànotau, e òhipa rā, parau noa atu te taata ia òutou na, e òre roa òutou e faaroo.

⁴² E tei te haereà te Âti-Iuta i rāpaeàu i taua tunato ra, ua ani atu ra te Êtene ia parauhia mai taua mau parau ra ia rātou ia tae i te tāpati ra. ⁴³ E pūrara atu ra taua tunato ra, ua pee mai ra to te Âti-Iuta e te mau pipi pure Atua ra e rave rahi ia Pauro rāua o Paranapa; o tei parau atu ia ia rātou, e aò atu ra, ia mau māite ā i te aroha mau o te Atua.

To Pauro rāua o Paranapa haereà i rotopū i te mau Êtene

⁴⁴ E tae aè ra i te tāpati, ua haaputuputu mai ra to taua òire atoà ra e faaroo i te parau a te Atua, aore reà i toe. ⁴⁵ Ia hiò mai rā te Âti-Iuta i taua feiā rahi ra, î aè ra rātou i te feià, e ua mārō mai ra i taua mau

parau i parauhia e Pauro ra, mā te faaòre e te faaìno hoì. ⁴⁶ Itoito atu ra Pauro rāua o Paranapa, e nā ô atu ra: E mata ia òutou i te parau atu i te parau a te Atua e tià ai. O òutou rā i tute ê atu i ta na parau nei, e te parau na òutou eita òutou e au i te ora mure òre, inaha, te fāriu nei mātou i te Êtene. ⁴⁷ O ta te Fatu hoì ia i poroì mai ia mātou nei ra:

Ua haapaòhia òe e au ei tiàrama no te Êtene, ia riro òe ei ora e tae noa atu i te hopeà o te fenua ra.

⁴⁸ E ia faaroo mai ra te Êtene i taua parau ra, òaòà atu ra rātou; e haamaità atu ra hoì i te parau a te Fatu. E te feiā i haapaòhia no te ora mure òre ra, ua faaroo anaè ia. ⁴⁹ Parare atu ra te parau a te Fatu e àti noa aè taua fenua ra. ⁵⁰ Ua tiàrepu iho ra te Âti-Iuta i te mau vahine mana pure Atua ra, e te feiā haavā i taua òire ra, faatupu atu ra hoì i te hāmani ìno ia Pauro e Paranapa, tiahi ê atu ra rātou ia rāua e mairi mai ra to rātou ra fenua. ⁵¹ Ueue atu ra rā rāua i te repo i to rāua âvae ia rātou, e tae atu ra hoì i Ìtonio. ⁵² Î aè ra te mau pipi i te òaòà e i te Vārua Maità.

Pauro e o Paranapa i Ìtonio

14 ¹ Haere atoà atu ra rāua i roto i te tunato a te Âti-Iuta i Ìtonio ra, e ua parau atu ra, e feiā rahi hoì to te Âti-Iuta e te Herēni i faaroo. ² To te Âti-Iuta rā aore i faaroo ra, tiàrepu atu ra ia i te âau o te Êtene, e faaî atu ra hoì i to rātou âau i te riri i te mau taeaè ra. ³ E pārahira maoro to rāua i reira i te parauraa i te parau a te Fatu mā te mataù òre, e faatià mai ra o ia i te parau hāmani maità na na ra, e ua tuu mai ra i te tāpaò e te temeio na to rāua rima e rave. ⁴ Ua àfā iho ra taua feiā rahi o te òire ra, no te Âti-Iuta e tahi pae, no te àpotetoro e tahi pae. ⁵ Ia tāmata rā te Êtene e te Âti-Iuta atoà, e to rātou hui tāvana, i te hāmani ìno mai, e te pēhi mai ia rāua i te òfai, ⁶ ìte aè ra rāua, maùe atu ra i Rutetera e i Terepe, i nā òire i Rutaonia ra, e i te mau fenua atoà i reira iho. ⁷ E ua parau atu ra rāua i te Èvaneria i reira.

Te faaoraraahia te hoê taata i Rutetera

⁸ Te pārahi mai ra te hoê taata i Rutetera ra, e âvae paruparu to na, e piriòì mai te ôpū mai ā o tana metua vahine, aita o ia i haere. ⁹ Te faaroo mai ra taua taata ra ia Pauro i te parauraa. Ua tiàtonu māite atu ra Pauro ia na, ìte aè ra o ia e, e faaroo to na e tià ia faaora atu. ¹⁰ Ua parau hua atu ra to na reo: A tià hua mai to âvae i nià! Ua ôuà noa mai ra o ia i nià, hāhaere iho ra. ¹¹ Ìte aè ra taua nahoà rahi ra i ta Pauro i rave ra, ua faateitei aè ra i to rātou reo i te parau Rutaonia, nā ô aè ra: Ua pou mai te mau atua i raro io tātou nei mai te taata ra te huru. ¹² E maìri aè ra rātou ia Paranapa ia Tia, e o Pauro ra Hereme ia, no te mea o ia te taata e parau. ¹³ Ua pūtō mai ra te tahuà o Tia, tei mua to na hiero i to rātou òire ra, i te puaatoro mā te hei atoà i te ùputa ra, hinaaro aè ra e e faatūtia, o ia e te taata atoà.

¹⁴ Ìte aè ra rā nā àpotetoro ra o Paranapa e Pauro, hāhae atu ra rāua i to rāua àhu, hōhoro atu ra i roto i taua mau taata ra, tiàoro atu ra, ¹⁵ nā ô atu ra: E hōmā e, e aha òutou i nā reira mai ai? E taata mau ā hoì māua, mai ia òutou atoà na te huru, e te parau atu nei hoì i te Èvaneria ia òutou, ia fāriu ê atu òutou i taua mau mea maamaa nei i te Atua ora ra, o tei hāmani i te raì, e te fenua, e te tai, e te mau mea atoà i roto ra. ¹⁶ O tei vaiiho noa i te mau fenua atoà i mūtaa iho, ia haapaò noa na rātou i ta rātou iho parau. ¹⁷ Aita rā o ia i ère i te faaite ia na iho, o ia i hāmani maitaì mai, e te hōroàraa mai i te ua no nià i te raì ra, e te ànotau àuhune, e te faaîraa mai i to tātou âau i te maa e te òaòà. ¹⁸ E aore ā i morohi reà ia rāua taua feiā rahi ra i taua parau ra, i te âfaì mai i te tūtia ia rāua ra.

¹⁹ Ua haere mai ra te Âti-Iuta mai Ànetiohia mai e Ìtonio, tāparu atu ra i taua feiā rahi ra, tūia iho ra Pauro i te òfaì, e aratō atu ra rātou ia na i rāpaeàu i taua òire ra, parau aè ra e ua pohe roa. ²⁰ Ia putuputu mai ra te mau pipi i pihaì iho ia na ra, ua tià noa mai ra o ia i nià, ua haere mai ra i roto i te òire.

Te hoìraa i Ànetiohia i Pititia

E ao aè ra, rēveva atu ra rāua o Paranapa i Terepe. ²¹ E ia parau rāua i te Èvaneria i te reira òire, e rave rahi hoì i tei faarirohia ei pipi, hōhoì faahou mai ra rāua i Rutetera, e Ìtonio, e i Ànetiohia; ²² i te faaitoitoraa i te âau o te mau pipi, e te aòraa atu ia rātou ia mau pāpū māite ā rātou i te parau, e te nā ôraa atu e: E nā roto tātou i te pohe rahi e ō atu ai i te pātireia o te Atua ra. ²³ E ia haapaòhia e rāua te peretiputero no rātou i te mau Ètārētia atoà mā te pure e te haapaeraa māa, ua pūpū atu ra rāua ia rātou i te Fatu, i ta rātou i faaroo ra.

²⁴ E maìri mai ra Pititia ia rāua, tae atu ra rāua i Pamefuria. ²⁵ E ia parau rāua i te parau i Perete, haere atu ra rāua i Àtaria. ²⁶ E mai reira hoì, fano mai ra rāua i Ànetiohia, i te vāhi i pūpūhia atu ai rāua i te ìte o te Atua, i te òhipa i oti ia rāua ra. ²⁷ E tae mai ra rāua i reira, ua haaputuputu mai ra rāua i te Ètārētia, e ua faaìte atu ra i ta te Atua i rave ia rāua ra, e ua ìriti o ia i te ùputa faarooraa no te Êtene. ²⁸ E pārahiraa maoro to rāua i reira e te mau pipi atoà ra.

Tūàti-òre-raa i te parau o te peritome

15 ¹ Ua haere mai ra e toofanu mau taata mai Iutea mai, ua haapii mai ra i te mau taeaè, nā ô mai ra: Ia òre òutou ia peritomehia mai te peu a Mōte ra, e òre òutou e ora. ² E mārō māite atu ra Pauro rāua o Paranapa ia rātou; ua haapaò atu ra rātou ia Pauro rāua o Paranapa, e i e toofanu mau taata no rātou iho, e haere i Ierutarema i te mau àpotetoro ra e te mau peretiputero ra i taua parau ra. ³ E arataìhia atu ra rātou e te Ètārētia i taua haereà ra, haere atu ra rātou nā Foinitia e Tāmāria, i te faaìte-māite-raa atu i to te Êtene fāriuraa, rahi roa atu ra to te mau taeaè òaòà ia rātou. ⁴ E tae atu ra rātou i Ierutarema, ìtehia mai ra rātou e te Ètārētia, e te mau àpotetoro, e te mau peretiputero, ua faaìte atu ra ia rātou i ta te Atua i rave ia rāua ra. ⁵ Ua tià mai ra e toofanu no te pupu fāritea tei faaroo ra, nā ô mai

ra: E peritome ia rātou e tià ai, e e aò atu e haapaò i te ture a Mōte ra.

Te tāuàparauraa i Ierutarema

⁶ E ua haaputupu iho ra te mau àpotetoro e te mau peretiputero ra e feruri i taua parau ra. ⁷ E rahi roa aè ra te mārōrō, ua tià aè ra Pētero, ua parau mai ra ia rātou: E te mau taeaè nei, ua ìte òutou e ua haapaò te Atua, i roto ia tātou nei ia ù, i mūtaa iho, ia ìte te Êtene i te Èvaneria i to ù nei vaha ia faaroo. ⁸ E o te Atua hoì tei ìte i te âau ra, tei faatià mai ia ia rātou, i te hōroàraa mai i te Vārua Maitaì ia rātou, mai ta na i hōroà mai ia tātou nei. ⁹ Aore hoì i faahuru ê atu ia rātou e ia tātou nei, i te haamaitairaa i to rātou âau i te faaroo. ¹⁰ E i teie nei, e aha òutou i haapeàpeà atu ai i te Atua, i te tuuraa i te tuto i nià i te ài o te mau pipi, aore i manaa i to tātou hui tupuna ra e ia tātou atoà nei hoì? ¹¹ Ua ìte rā tātou e, e ora tātou i te aroha o to tātou Fatu o Ietu Metia, mai ia rātou atoà ra.

¹² Ua māmū iho ra taua feiā rahi atoà ra, ua faaroo mai ra ia Paranapa rāua o Pauro, i te faaiteraa atu i te mau tāpaò e te mau temeio ta te Atua i rave ia rāua io te Êtene ra. ¹³ E ia faaoti aè ra ta rāua parauraa, ua parau atu ra Iatōpo, nā ô atu ra: E aù mau taeaè, a faaroo mai na ia ù! ¹⁴ Te parau mai nei Timeona e ua hiò aroha mai te Atua i te Êtene i mūtaa iho ra, e rave i te hoê pae taata i roto ia rātou ra no to na ra iò. ¹⁵ Te au nei hoì te parau a te mau perofeta ra i te reira, oia hoì tei pāpaihia ra e:

¹⁶ I muri aè ra e hoì atu vau, e patu faahou i te tētene o Tāvita i maìri i raro ra, e te huàhuà o taua tētene ra e patu-faahou-hia ia e au, e tià atu i nià.

¹⁷ Ia ìmi te toeà o te taata i te Fatu,
e te mau Êtene atoà i maìrihia i to ù ra iò, te nā reira mai ra te Fatu,
o tei faatupu i teie atoà nei mau parau. ¹⁸ Ua ìte te Atua i ta na atoà ra mau òhipa mai te matamua mai ā.

¹⁹ E i teie nei, teie ta ù parau, eiaha tātou e haapeàpeà atu i te feiā i fāriu i te Atua no roto i te Êtene ra. ²⁰ E pāpai atu rā tātou i te parau

ia rātou ra, eiaha rātou e rave i te mea viivii hōpoiha na te mau îtoro, eiaha e faaturi, eiaha e àmu i te mea ùmì-noa-hia, e te toto. ²¹ Te vai nei hoì te feiā i parau ia Mōte i te mau òire atoà mai tahito mai ā, te taiòhia mai nei hoì o ia i roto i te mau tunato i te mau mahana tāpati atoà nei.

Te hoê faaotiraa e te hoê rata âmui

²² Ua manaò iho ra te mau àpotetoro, e te mau peretiputero, e te Ètārētia atoà, e tono i e toopiti puè taata mātihia i roto ia rātou iho ra i Ànetiohia, ia Iuta, o Paratapa te hoê iòa ra, e ia Tira, e puè taata hau ia i roto i te mau taeàè ra, o Pauro hoì e Paranapa. ²³ E ua pāpai atu ra hoì i te rata na to rātou rima i hōpoi, nā ô atu ra:

Te mau àpotetoro, e te mau peretiputero, e te mau taeàè atoà nei, te hāpono atu nei mātou i to mātou aroha ia òutou, i te mau taeàè i roto i te Ètene i Ànetiohia, e i Tūria, e i Tiritia ra. ²⁴ Ìte aè nei mātou e, ua tiàrepuhia to òutou âau i te parau a vètoofanu puè taata no ô nei atu io mātou nei, i te nā ôraa atu e, e peritome ia òutou, e e haapaò i te ture e tià ai; aore hoì mātou i faaue noa atu ia rātou. ²⁵ Haaputuputu aè nei hoì mātou atoà, manaò aè nei e mea maitai ia faatono atoà atu i e toopiti puè taata mātihia ia òutou na, e to mātou puè taeàè here nei ia Paranapa e Pauro. ²⁶ E puè taata faaruru ia i to rāua pohe, no te iòa o to tātou Fatu o Ietu Metia ra. ²⁷ E i teie nei, tono atu na hoì mātou ia Iuta rāua o Tira, e na rāua e parau vaha noa atu ia òutou i taua parau ra. ²⁸ E mea maitai i te Vārua Maitai e ia mātou atoà nei hoì, eiaha roa ei teimaha ê i tuuhia atu i nià iho ia òutou, maori rā o teie nei mau mea tià. ²⁹ Eiaha òutou e àmu i te maa i âfaihia i te îtoro ra, e te toto, e te mea ùmì-noa-hia ra, e eiaha hoì e faaturi; i faaruè òutou i te reira, e maitai ia òutou. Ia ora na.

³⁰ E tuuhia atu ra rātou, e tae atu ra rātou i Ànetiohia; ua haaputuputu mai ra i te taata atoà, ua tuu atu ra rātou i te rata. ³¹ E oti aè ra i te taiòhia e rātou, òaòà atu ra mā te mauruuru. ³² E aò hua atu ra Iuta rāua o Tira i te mau taeàè, e faaitoito atu ra ia rātou, e perofeta atoà hoì rāua. ³³ E ia pārahi rāua i reira e maoro iti aè ra,

tuu-maità-hia atu ra rāua e te mau taeaè i te mau àpotetoro ra. ³⁴ O Tira rā, manaò aè ra o ia e, e pārahi ā i reira.

³⁵ O Pauro hoì e Paranapa, pārahi atu ra rāua i Ànetiohia, e rave rahi ā hoì te taata, i te aòraa e te haapiiraa i te parau a te Fatu.

Te faataa nei o Pauro ia na ia Paranapa

³⁶ E mahemo aè ra e fanu puè mahana, ua parau atu ra Pauro ia Paranapa: E hoì tāua i te mau taeaè ra, i te mau òire atoà i parauhia e tāua te parau a te Fatu ra, ia ìte tāua i to rātou mauraa. ³⁷ Ua parau aè ra Paranapa e arataì atoà ia Ioane, o Māreto te tahi iòa ra. ³⁸ Aita rā Pauro i manaò e, e mea au ia arataì atoà ia na i to rātou tere, o tei faaruè mai ia rātou i Pamefuria ra, aore i haere atoà i taua òhipa ra. ³⁹ Tupu atu ra hoì te mārō rahi ia rāua iho, e taa ê atu ra rāua, rave atu ra Paranapa ia Māreto, fano atu ra i Tupero. ⁴⁰ O Pauro rā, âpiti atu ra ia ia Tira, e reva atu ra, ua oti aè ra i te pūpūhia e te mau taeaè i te ìte a te Atua. ⁴¹ Haere atu ra o ia nā Tūria e nā Tiritia, i te faaitoitoraa i te mau Ètārētia.

Te âmui nei o Pauro rāua o Tira ia Tīmōteo

16 ¹ Tae atu ra hoì o ia i Terepe e Rutetera. E inaha, tei reira te hoê pipi o Tīmōteo te iòa, e tamaiti na te hoê vahine Âti-Iuta faaroo, ârèa tana metua tāne, e Herēni ia. ² E taata roo maità hoì o ia i te mau taeaè i Rutetera e Ìtonio. ³ Hinaaro atu ra Pauro ia na e haere atoà rāua, e ua rave atu ra ia na, peritome iho ra, no te Âti-Iuta i pārahi i reira iho ra; ua ìte atoà hoì rātou i tana metua tāne e Herēni ia.

⁴ Te haere atu ra rātou nā roto i te mau òire ra, ua tuu atu ra rātou i tei faaauhia e te mau àpotetoro e te mau peretiputero i Ierutarema ra, ei haapaòraa na rātou. ⁵ Itoito atu ra te mau Ètārētia i te faaroo, tupu atu ra i te rahiraa, aita e mahana tuua.

Te piiraa a te taata Mātetōnia

⁶ E ia àti aè ra ia rātou Ferutia e te fenua ra o Taratia, e tāpeàhia iho ra rātou e te Vārua Maitai, eiaha e parau haere i te parau i Àtia. ⁷ E tae atu ra rātou i Mitia, tāmata atu ra rātou i te haere i Pitunia; aita rā rātou i tuua e te Vārua o Ietu. ⁸ Nā Mitia atu ra rātou i te haere e tae atu ra i raro i Teroa.

⁹ Ìtea mai ra te hoê ôrama ia Pauro i te ruì. Ua tià mai ra te hoê taata no Mātetōnia, ua parau mai ra ia na, nā ô mai ra: E fano mai i Mātetōnia nei e tauturu mai ia mātou! ¹⁰ Ìte aè ra o ia i taua ôrama ra, ua faaineine iho ra mātou e fano i Mātetōnia, i parau hoì mātou e, te parau mai ra te Fatu ia mātou e haere e parau atu i te Èvaneria ia rātou.

I Firipi, ua fārii o Rutia i te pāpetitoraa

¹¹ Tuu atu ra mātou mai Teroa atu, fano tià atu ra i Tamoteraia; e ao aè ra, tae atu ra i Neapori. ¹² Mai reira hoì reva atu ra i Firipi, o te òire rahi ia i te reira paeàu i Mātetōnia, e e huàràau hoì. Pārahi atu ra mātou i e fanu puè mahana i taua òire ra. ¹³ E tae aè ra i te mahana tāpati, haere atu ra mātou i rāpaeàu i taua òire ra i te pae pape, tei reira te hoê vāhi haapaòhia ei pureraa. Pārahi iho ra mātou i raro, ua parau atu ra i te mau vahine i putuputu mai i reira ra. ¹⁴ E te faaroo mai ra te hoê vahine haamori Atua, o Rutia te iòà, e hoo àhu ùte, no te òire ra o Tuatira, e haamāhorahoria iho ra to na âau e te Fatu, ia haapaò o ia i te parau i parauhia e Pauro ra. ¹⁵ E oti aè ra o ia i te pāpetitohia, e tana fētii atoà, ua tauvahivahi mai ra ia mātou, nā ô mai ra: Te parau na òutou e, e parau-mau ta ù i te Fatu, e haere mai i roto i taù fare nei pārahi ai. Riro atu ra mātou ia na.

To Pauro rāua o Tira tāpeàraahia e to rāua tuu-faahou-raahia

¹⁶ E te haere atu ra mātou i te pureraa, ua fārerei mai ra ia mātou te hoê pōtii vārua tāiroiro, e taoà rahi ta to na ra mau fatu i noaa ia na i te tāiroiro. ¹⁷ O tei pee haere mai ia ia Pauro e ia mātou atoà,

tiàoro noa ai e: E tāvini anaè teie nei mau taata no te Atua Teitei, o tei faaite mai ia ia tātou i te èà ora! ¹⁸ I nā reira o ia e rave rahi te mahana, e oô roa aè ra Pauro, ua fāriu atu ra, nā ô atu ra i taua vārua ra: Te faaue atu nei au ia òe e haere òe i rāpae i tenā na vahine i te iòà o Ietu Metia ra! Haere atu ra o ia i rāpae i taua hora ra.

¹⁹ Ìte aè ra rā to na mau fatu e, aita atu ra o rātou manaòraa e noaa ai te taoà, haru atu ra rātou ia Pauro e ia Tira, aratō atu ra ia rāua i te feiā haavā i te hooraa ra. ²⁰ E ia hōpoiha rāua i te feiā tōroà ra, ua parau atu ra rātou: Nā taata teie i tiàrepu i to tātou òire nei, e Âti-Iuta hoì rāua. ²¹ E te haapii nei i te parau eita e au i te ture ia fārii tātou e ia haapaò, no Rōma hoì tātou. ²² Ua tià aè ra taua feiā rahi atoà ra e rave ia rāua, ua haehae atu ra te feiā tōroà i to rāua àhu, ua faaue atu ra e papaì ia rāua i te rāau. ²³ E e rave rahi aè ra to rāua tāiriraahia e rātou, ua huri atu ra rātou ia rāua i roto i te tāpeàraa ra, poroì atu ra i te tiaì i te fare tāpeàraa ra e mau maitaì ia rāua. ²⁴ No te mea i nā reirahia mai o ia i te poroì, ua huri atu ra ia rāua i te tāpeàraa i roto roa ra, e haamau atu ra i to rāua âvae i roto i te rāau.

²⁵ E tuì aè ra te ruì, ua pure iho ra Pauro rāua o Tira, himene atu ra mā te haamaitaì i te Atua; te faaroo mai ra te mau taata tāpeàhia ra ia rāua. ²⁶ E aore aè ra i māhia, e àueue rahi iho ra to te fenua, e haùti atoà atu ra te niu o taua fare tāpeàraa ra, hāmama noa iho ra te mau ôpani atoà i reira ra, matara aè ra te âuri fifi o te taata atoà ra. ²⁷ Hitimaùe aè ra te taòto o te tiaì i te fare tāpeàraa ra, e hiò aè ra i te mau ôpani o te fare tāpeàraa, ua pau i te ìritihia, unuhi aè ra o ia i ta na òè e pātia ia na iho, parau aè ra ua ora te mau taata i tāpeàhia ra. ²⁸ Ua tiàoro mai ra rā Pauro, faateitei mai ra i te reo: Eiaha e tōtōvā ia òe iho! Teie anaè hoì mātou! ²⁹ Ua parau atu ra o ia i te hoê rama, horo ûàna noa atu ra i roto, haamairi iho ra i raro, i mua ia Pauro rāua o Tira mā te rūrūtaina. ³⁰ Ua arataì mai ra ia rāua i rāpaeàu, ua parau atu ra: E hōmā e, e aha vau e ora ai au? ³¹ Ua parau mai ra rāua: E faaroo i te Fatu ia Ietu Metia, e e ora ia òe e to fētii atoà. ³² Ua parau mai ra rāua ia na e te feiā atoà i roto i to na ra ùtuafare i te parau a te Fatu. ³³ Ua rave aè ra o ia ia rāua i taua hora i te ruì ra, ua hōroi

atu ra i to rāua ìravarava papaìhia ra, e pāpetitohia iho ra o ia e to na atoà ra i reira ra. ³⁴ E arataìhia atu ra rāua e ana i roto i to na ra fare, faanahonaho iho ra o ia i te àmuraa māa i mua i to rāua aro, òaà roa atu ra o ia e ta na ùtuafare atoà mā te faaroo i te Atua.

³⁵ E ao aè ra, ua tonono mai ra te feiā haavā i te mau pāpaì, na ô mai ra: Tuu atu i nā taata ra. ³⁶ Ua parau mai ra te tiaì i taua fare tãpeàraa ra ia Pauro i taua parau ra: E ua tonono mai te feiā haavā i te veà e tuu ia òrua. E i teie nei, a haere, ia ora na òrua i te haereà. ³⁷ Ua parau atu ra rā Pauro ia rātou: Ua papaì faaite noa rātou ia māua i te taata no Rōma nei, aore hoì i faahapahia, e ua huri ia māua i roto i te tãpeàraa. E tenā na, te hōpara huna noa nei rātou ia māua i rãpaeà? Eiaha roa ia! O rātou iho rā tē tii hua mai e arataì ia māua i rãpaeà! ³⁸ Ua parau atu ra te mau pāpaì i taua parau ra i te feiā haavā ra: e ìte aè ra rātou e, no Rōma rāua, mataù iho ra rātou. ³⁹ Ua haere mai ra rātou, ua parau maitaì mai ra ia rāua, arataì atu ra ia rāua i rãpae, parau atu ra ia rāua e haere i rãpaeà i taua òire ra. ⁴⁰ Ua faaruè mai ra rāua i taua fare tãpeàraa ra, tomo atu ra i roto i te fare o Rutia. E ìte aè ra rāua i te mau taeà, haamāhanahana atu ra rāua ia rātou, e reva atu ra.

Pauro e o Tira i Tētāronia

17 ¹ Haere atu ra rāua nā Àmefipori e Àporonia, e tae atu ra rāua i Tētāronia, e tunato to reira no te Âti-Iuta. ² Ua tomo atu ra Pauro i roto ia rātou ra, o ta na ia peu, e a toru aè ra tãpati i te parauraa atu ia rātou i te parau i pãpaìhia ra, ³ i te haamāhora-horaraa i taua parau ra, e te faaite-pãpū-raa atu e, ia pohe ā te Metia, e ia tiā faahou mai mai te pohe mai ra e tiā ai. E te parauraa atu e: Teie hoì te Metia, o Ietu nei ā ta ù e parau atu ia òutou na. ⁴ Ua faaroo mai ra e tahi pae, e ua âmui atoà mai ra ia Pauro rāua o Tira, e to te Herēni haamori Atua e rave rahi, e te mau vahine mana hoì eere i te mea iti.

⁵ Âreà te Âti-Iuta faaroo òre ra, î aè ra ia i te fei; e ua haaputuputu mai ra rātou i te taata ìno haapaò àtā ra; e putuputu aè ra, ua tiārepu iho ra i taua òire ra, haaàti atu ra i te fare o Iatona, tītau atu ra ia

rāua e aratō mai i rāpaeàu i te vāhi taata. ⁶ E aore aè ra rāua i ìtea, ua aratō mai ra rātou ia Iatona e i e toofanu hoì no te mau taeaè, i te feiā haavā i taua òire ra, pii atu ra: O te mau taata ôrure hau teie i te mau fenua atoà nei, a teie mai nei ā hoì; ⁷ e i fāriihia mai rāua e Iatona, e eita anaè e au ta rātou parau i ta Taitara, i te nā ôraa mai ra hoì e te vai ê atu ra te hoê Arii, o Ietu! ⁸ Àehuehu atu ra te taata e te feiā haavā o taua òire ra ia rātou, i te faarooraa i taua parau ra. ⁹ E mahoru iho ra rātou ia Iatona mā, ua tuu atu ra rātou ia rātou.

Pauro e o Tira i Perea

¹⁰ Ua tuu atu ra te mau taeaè ia Pauro rāua o Tira i reira ra i Perea, i te ruì. E tae atu ra rāua i reira, ua tomo atu ra i roto i te tunato o te Âti-Iuta. ¹¹ E maitaì mau to rātou i to Tētāronia, ua fārii noa hoì rātou i te parau mā te âau mahora, e te ìmiraa i te parau i pāpaihia ra i te mau mahana atoà hoì i taua parau ra. ¹² E feiā rahi mai ra to rātou i faaroo, e te mau vahine Herēni mana ra, e te tāne atoà, eere i te mea iti.

¹³ Ìte aè ra rā te Âti-Iuta i Tētāronia ra, e te parauhia ra e Pauro te parau a te Atua i Perea, ua haere atoà mai ra rātou i reira, ua tiārepu iho ra i te taata. ¹⁴ Ua tuu atu ra te mau taeaè ia Pauro i reira ra e faahua haere o ia nā tai; âreà Tira rāua o Tīmōteo pārahi iho ra i reira. ¹⁵ E te feiā i arataì ia Pauro ra, arataì atu ra rātou ia na i Àteno, poroìhia mai ra rātou ia Tira rāua o Tīmōteo e haere ètaèta mai ia na ra, reva mai nei rātou.

Pauro i Àteno

¹⁶ To Pauro rā hoì tiaìraa mai ia rāua i Àteno, aroha roa atu ra to na vārua i roto ia na iho ra, i te hiòraa atu o ia i taua òire ra, ua î roa i te îtoro. ¹⁷ Ua parau atu ra o ia i te Âti-Iuta i roto i te tunato ra, e te feiā e haamori Atua i reira ra, e i ta na hoì i fārerei atu i te hooraa ra, aita e mahana tuua. ¹⁸ Ua mārō mai ra ia na o e toofanu mau firotōfo Èpituro e te Tetoito. Ua nā ô aè ra hoì e toofanu: E nā hea mai ra teie nei taata iti raveàuru ia parau mai? Ua nā ô aè ra e tahi pae: E

mea huru temoni èê ta na e parau haere nei, no te mea i faaïte atu o ia ia rātou ia Ietu, e te tià-faahou-raa o te taata nei. ¹⁹ Ua rave aè ra rātou ia na, aratai atu ra i te Àreopato, ua nā ô mai ra: A faaïte mai ia mātou i tenā na parau âpī ta òe e haapii na. ²⁰ E parau huru ê hoì ta òe e hōpoi mai i to mātou nei tarià, te hinaaro nei mātou ia ìte i taua mau parau na i te huru. ²¹ (Aore ā hoì a to Àteno atoà, e te taata èê, e pārahi io rātou ra òhipa ê, maori o te faaroo e te parau i te parau rii âpī.) ²² Ua tià aè ra Pauro i nià i rotopū i te Àreopato, nā ô atu ra: E te mau taata Àteno nei, e rahi hua to òutou mātaro i te haamori i te temoni, ua ìte iho nei au. ²³ Ia ù hoì i hāhaere noa iho nei e te hiò-noa-raa atu i ta òutou e haamori nei, ìte atu ra vau i te hoê fata e te parau pāpaihia i nià iho:

«Na te Atua ìte òre.»

O ta òutou hoì e haamori noa nei mā te ìte òre ia na, o ia ta ù e parau atu ia òutou nei. ²⁴ O te Atua i hāmani i teie nei ao, e te mau mea atoà i roto ra, te Fatu o te raì e te fenua nei ra, aore ia i pārahi i roto i te hiero i hāmanihia e te rima taata nei. ²⁵ Aita a ana faufaa i noaa i te rima taata, mai te mea e, i toe te hoê mea iti ia na, o ia iho hoì tei hōroà mai i te ora, e te aho, e te mau mea atoà, i te mau mea atoà nei. ²⁶ E na na i hāmani i te taata i te mau fenua atoà nei i te toto o te taata hoê ra, ei pārahi i te mau fenua atoà nei, e ua haapaò i te tau i haapaòhia i mūtaa iho ra, e te ôtià o to rātou ra pārahira; ²⁷ ia ìmi rātou i te Fatu, peneiaè o te perehahu atu rātou ia na e ìtea atu, aita rā o ia i ātea ê atu ia tātou atoà nei; ²⁸ no na hoì to tātou ora, e i hāhaere ai, e i pārahi ai hoì.

Mai ta vētoofanu o to òutou mau rohiphe i parau mai ra e:

«E tamarii atoà tātou na na.»

²⁹ E i teie nei, e tamarii tātou na te Atua ra, eita e tià ia manaò tātou e, e au te Atua i te àuro, e te ârio, e te òfai i taraihia i te àravihi e te rāveà paari a te taata nei. ³⁰ Aita atu ra te Atua i haapaò i taua mau ànotau ìte òre ra, teie nei rā, te aò mai nei o ia i te taata atoà e tātarahapa, eiaha ei vāhi toe; ³¹ no te mea ua haapaòhia e ana te mahana, e haavā mai ai o ia i to te ao atoà nei mā te parau-tià, i te

taata i haapaòhia e ana ra, o ta na i faaite hua mai i te taata atoà nei, o ia i faatià faahou mai ia na mai te pohe mai ra.

³² Ìte aè ra rā rātou i te parau i te tià-faahou-raa o tei pohe ra, ua tāhitohito mai ra e tahi pae; nā ô mai ra hoì e tahi pae: E faaroo faahou atu mātou ia òe i tenā na parau. ³³ Haere atu ra Pauro mai rotopū atu ia rātou ra. ³⁴ Ua faaroo mai rā te tahi pae taata e ua âmui mai ra ia na; Tionutio Àreopato e tahi, e te hoê vahine o Tamariti te iòà, e o e toofanu mau taata iho hoì.

Pauro i Tōrīnetia

18 ¹ E i muri aè i te reira, faaruè iho ra Pauro i Àteno e tae atu ra i Tōrīnetia. ² Ìte atu ra o ia i te hoê Âti-Iuta no Ponoto, o Àtuira te iòà, e tana vahine Peritira, no haere mai ra mai Ìtāria mai, (no te mea ua faaue Tarautio i te Âti-Iuta atoà e faaruè mai i Rōma.) Haere atu ra o ia ia rāua ra. ³ No te mea hoì hoê ā tōroà, pārahi atu ra o ia io rāua ra, rave iho ra i te òhipa: e hāmani fare àhu to rātou tōroà.

⁴ Ua parau atu ra o ia i te mau tāpati atoà i roto i te tunato, e aò atu ra i te Âti-Iuta e te Herēni. ⁵ E ia tae mai Tira rāua o Tīmōteo mai Mātetōnia mai, riro roa atu ra te vārua o Pauro, ua parau hua atu ra i te Âti-Iuta e, o Ietu te Metia. ⁶ Ia mārō māite mai ra rā rātou e ia faaìno mai, ua ueue atu ra o ia i tana àhu, ua parau atu ra ia rātou: To òutou na toto ei nià iho ia i to òutou iho upoo! Ua mā vau, teie au a haere ai i te Êtene ra. ⁷ Haere atu ra o ia, e tomo atu ra i roto i te fare o te hoê taata haamori Atua, o Iuteto te iòà, tei pihai iho to na ùtuafare i te tunato. ⁸ Ua faaroo rā te tāvana i te tunato ra o Terutipo e tana ùtuafare atoà i te Fatu: e rave rahi atoà to Tōrīnetia i ìte e ua faaroo, e pāpetitohia iho ra.

⁹ Ua parau mai ra te Fatu ia Pauro i te ôrama i te ruì: Eiaha e mataù! E parau ā, eiaha òe e māmū noa; ¹⁰ tei pihai atoà iho hoì au ia òe, aore roa e taata e rave ìno mai ia òe, e rave rahi hoì to ù taata i teie nei òire.

¹¹ Pārahi iho ra o ia i reira hoê matahiti e ono marama, i te haapiiraa i te parau a te Atua io rātou ra.

Pauro i mua ia Tario

¹² Ia Tario rā i tiāau i Àhaia ra, ua tiā pāatoà aè ra te Âti-Iuta e haru ia Pauro, e ua aratai atu ra ia na i te haavāraa, ¹³ nā ô atu ra: Te aò nei teie nei taata i te mau taata nei e haamori i te Atua mā te haapaò òre i te ture. ¹⁴ E te faaineine ra Pauro e parau, ua parau mai ra Tario i te Âti-Iuta na: Ahiri teie e parau hāmani ìno, e te haapaò taiàtā, e tiā ia ia faaroo māite atu vau ia òutou. ¹⁵ E mārōraa parau tenā, e te iòa e ta òutou iho ture, na òutou ia e hiò i te reira; e òre au e haavā i te reira parau. ¹⁶ Tiahi ê atu ra o ia ia rātou i taua haavāraa ra. ¹⁷ Ua rave aè ra te mau Herēni atoà i te tāvana o te tunato ra ia Totitene, ua papaì atu ra ia na i mua i te haavāraa ra; e aore roa Tario i haapaò i te reira.

To Pauro hoìraa i Ànetiohia e to na tere-faahou-raa

¹⁸ Pārahi iho ra Pauro i reira e maoro aè ra, poroi mai ra i te mau taeaè, fano atu ra i Tūria, e o Peritira atoà rāua o Àtuira. I pāòti na o ia i tana upoo i Teneherea; i èuhe na hoì o ia. ¹⁹ E tae atu ra o ia i Èfetia, vaiiho iho ra ia rāua i reira, âreà o ia iho, tomo atu ra ia i roto i te tunato, ua parau atu ra i te Âti-Iuta. ²⁰ E ia tãpeà mai rātou ia na e pārahi o ia io rātou ra e ia maoro, aita aè ra i tiā ia na. ²¹ Ua poroi atu ra rā o ia ia rātou, nā ô atu ra: E haapaò ā vau i te ôroà i fātata i Ierutarema ra e tiā ai; e hoì mai rā vau i ô nei ia òutou nei, ia tiā i te Atua. Fano atu ra o ia mai Èfetia atu. ²² E tīpae atu ra o ia i Taitarea, haere atu ra i nià, aroha atu ra i te Ètārētia, e oti aè ra, reva atu ra i Ànetiohia.

²³ E maoro aè ra o ia i reira, reva atu ra, haere atu ra e nā Taratia e Ferutia, e àti māite aè ra tei reira fenua i te faaitoito i te mau pipi atoà.

Àporo i Èfetia, i muri iho i Tōrīnetia

²⁴ Ua haere mai ra i Èfetia te hoê Âti-Iuta, o Àporo te iòà, i Àretaneteria te fānauraa, e taata parau maitaì, e te paari hoì te parau i pāpaihia ra. ²⁵ I haapihia o ia i te parau a te Fatu; e no te ànaànatae o to na âau, ua parau atu ra, e haapii māite atu ra i te parau a te Fatu, o te pāpetito a Ioane anaè hoì ra ta na i ìte. ²⁶ Ua parau atu ra o ia i roto i te tunato mā te mataù òre, e ia faaroo atu ra Àtuira rāua o Peritira ia na, ua arataì mai ra rāua ia na i to rāua iho ùtuafare, e ua faaite māite atu ra ia na i te parau a te Atua. ²⁷ E hinaaro aè ra o ia i te fano i Àhaia, ua pāpai iho ra te mau taeae i te parau, i te aòraa atu i te mau pipi ia ìte maitaì mai rātou ia na. E tae atu ra o ia i reira, e tauturu rahi ta na i te feiā no te aroha mau a te Atua i faaroo ai ra. ²⁸ Mārō māite atu ra o ia i te Âti-Iuta i te vāhi taata, faaite pāpū māite atu ra e, o Ietu te Metia i te parau i pāpaihia ra.

Pauro i Èfetia

19 ¹ Te pārahi ra Àporo i Tōrīnetia, tae mai ra Pauro i Èfetia, ua àti aè ra ia na te mau fenua i nià ra. E ìte aè ra o ia i e toofanu mau pipi. ² Ua parau atu ra o ia ia rātou: Ua noaa ānei ia òutou te Vārua Maitaì i to òutou vai-faaroo-raa nei? Ua parau mai ra rātou ia na: Aita mātou i ìte e i hōroàhia mai te Vārua Matai. ³ Ua ui atu ra o ia ia rātou: I pāpetitohia hoì òutou i te aha? Ua nā ô mai ra rātou: I te pāpetitoraa a Ioane ra. ⁴ Ua parau atu ra Pauro: I pāpetito ā hoì Ioane i te pāpetitoraa tātarahapa, mā te parau atu i te taata e, e faaroo rātou ia na i tē haere mai nā muri mai ia na ra, oia hoì Ietu Metia ra. ⁵ E ia faaroo rātou i te reira, pāpetitohia iho ra rātou i roto i te iòà o te Fatu ra o Ietu. ⁶ Ua tuu atu ra Pauro i tana rima i nià iho ia rātou ra, e ua haere mai ra te Vārua Maitaì i nià iho ia rātou; e ua parau iho ra rātou i te parau èè, ua tohu iho ra i te parau. ⁷ Tino-àhuru-mā-piti taua mau taata ra.

⁸ Haere atu ra o ia i roto i te tunato ra, parau atu ra mā te mataù òre, e e toru marama i te mārōraa atu, e te faaite-hua-raa atu i te parau o

te pātireia o te Atua ra. ⁹ E ètaèta mai ra e tahi pae, aita i faaroo ra, e te faaìno mai hoì i te parau i mua i te aro o te taata atoà ra, vaiiho iho ra o ia ia rātou, haere ê atu ra, unuhi mai ra i te mau pipi, ua parau iho ra i roto i te fare haapiiraa a Turano ra aore, e mahana i tuua. ¹⁰ I nā reira o ia e e piti aè ra matahiti, ìte aè ra to Àtia atoà, te Âti-Iuta e te Herēni, i te parau a te Fatu ra a Ietu.

Te mau tamaiti a Teteva

¹¹ E tāpaò rarahi hoì tei oti i te rima o Pauro i te Atua. ¹² E i hōpoiha te àhu hōroi ùtu, e te pāreu no nià i to na tino i te feiā maì ra, e pee ê atu ra to rātou maì, e te mau vārua ìno atoà, ua reva atu ra ia i rāpaeàu.

¹³ Ua tāmata atu ra te hoê pae Âti-Iuta tātai vārua ìno ori haere noa, i te faahiti i te iòà o te Fatu ra o Ietu i te feiā vārua ìno ra, i te nā ôraa e: Te faaue atu nei mātou ia òe mā te iòà o Ietu ta Pauro e parau haere nei! ¹⁴ O nā tamarii toohitu a te hoê tahuà rahi Âti-Iuta, o Teteva te iòà, tei nā reira. ¹⁵ Ua nā ô mai ra rā te vārua ìno: Ua ìte au ia Ietu, ua ìte hoì au ia Pauro; o vai rā òutou na? ¹⁶ Ua ôuà mai ra taua taata tei roto ia na te vārua ìno ra i nià iho ia rātou, e noaa iho ra rātou, pohe iho ra, horo tahaa noa atu ra rātou i rāpaeàu i taua fare ra mā te paruparu. ¹⁷ E ìtea iho ra taua mea ra e te Âti-Iuta e te Herēni atoà i pārahi i Èfetia ra, roohia iho ra rātou atoà e te mataù; haamaitaìhia iho ra i te iòà o te Fatu ra o Ietu.

¹⁸ E rave rahi to taua feiā i faaroo ra i haere mai, e fāi i ta rātou peu, e faaìte hua mai ra. ¹⁹ E rave rahi hoì to te feiā peu huru ê i hōpoi mai i ta rātou mau puta, ua tūtù iho ra i te auahi, i mua i te aro o te taata atoà. Ua taiò iho ra i te moni i te hoo o taua mau puta ra, e ìtea iho ra, e pae àhururaa te tautani i te moni ârio. ²⁰ I te rahi hoì i te tupu te parau a te Fatu ra.

Te huehue i Èfetia e te revaraa o Pauro

²¹ E oti aè ra te reira, ua manaò aè ra to Pauro âau e haere i Ierutarema, e nā Mātetōnia, e nā Àhaia; nā ô aè ra: Ia tae atu vau

i reira ia ìte atoà atu vau i Rōma e tià ai. ²² Ua tonu atu ra o ia i e toopiti i te feiā i tauturu mai ia na i Mātetōnia, o Tīmōteo e o Èrateto; âreà o ia iho, pārahi iho ra ia i Àtia e maoro iti aè ra.

²³ Ua tupu aè ra i reira ra te tiārepu i teie nei parau, eere i te mea iti. ²⁴ Te hoê taata hoì o Temeterio te iòà, e tahuà ârio, o tei hāmani i te hiero rii ârio no Tiana, e taoà rahi ta te feiā tōroà ra i noaa ia na. ²⁵ Ua haaputuputu iho ra o ia ia rātou, e te feiā i rave atoà i taua òhipa ra, ua parau atu ra: E hōmā, ua ìte òutou e, no teie nei òhipa i roaa ai ta tātou nei taoà. ²⁶ Te hiò nei hoì òutou e ua ìte hoì òutou e, e taata rahi ta teie nei taata ta Pauro i aò, eiaha i Èfetia anaè nei, ua huru àti hoì Àtia atoà, e ua haapiò hoì ia rātou i te parauraa atu e, eere i te atua tei hāmanihia e te rima taata nei. ²⁷ E e riro ta tātou òhipa nei i te faainohia, eere hoì o te reira anaè ra, e riro atoà hoì te hiero o te atua rahi nei o Tiana i te vahavahahia, e e mou to na mana o tei haamorihia e to Àtia atoà, e to te ao atoà nei hoì!

²⁸ E ia faaroo aè ra rātou i te reira parau, î aè ra rātou i te riri, ua pii atu ra rātou, nā ô atu ra: E mana rahi to Tiana i Èfetia! ²⁹ Ua àrepurepu atu ra taua òire atoà ra, horo pāatoà atu ra i roto i te fare âpooraa ra, aratō atu ra ia Taio e ia Àritetareho, e puè taata Mātetōnia tei âmui atoà ia ia Pauro i to na ra tere. ³⁰ E ia hinaaro aè ra Pauro i te haere i roto i taua mau taata ra, aita aè ra o ia i tuua e te mau pipi. ³¹ Ua tonu mai ra e toofanu puè taata mana no Àtia i au mai ia na ra i te veà, i te aòraa mai ia na e, eiaha o ia e tomo noa atu i roto i taua fare âpooraa ra. ³² Te pii noa ra rātou, e parau ê ta te tahi pae, e mea ê ta te tahi pae; te nane noa ra taua feiā rahi ra, aore hoì te rahi o te taata i ìte i te mea i putuputu mai ai rātou ra. ³³ Ua aratō mai ra rātou ia Àretanetero no roto i taua feiā rahi ra, na te Âti-Iuta o ia i patu mai. Ua pōpōi atu ra Àretanetero i tana rima, i hinaaro o ia i te parau atu i taua mau taata ra i taua parau ra. ³⁴ Ìte aè ra rā rātou e, e Âti-Iuta o ia, ua pii mai ra rātou atoà hoê ā piiraa, e e piti aè ra hora: E mana rahi to Tiana i Èfetia!

³⁵ E mahoru iho ra taua mau taata ra i te pāpai parau, ua parau atu ra o ia: E te mau taata Èfetia nei, o vai ia taata aore i ìte e te haamori nei

teie nei òire o Èfetia nei i te atua rahi ia Tiana, e te hohoà i maìri mai i raro nei no nià mai ia Tia ra? ³⁶ E i teie nei, eita e mārōhia mai taua parau nei, e pārahi noa òutou e tià ai, e eiaha ei rave rū noa. ³⁷ I aratō mai nei hoì òutou i teie nei mau taata, eere hoì rātou i te èiā hiero, e te faaìno hoì i to òutou atua. ³⁸ E i teie nei, e hara mau ta Temeterio e te feiā tōroà io na ra i te hoê taata atu, te vai nei ia te haavāraa, te vai nei hoì te tiāau, e pari rātou ia rātou iho. ³⁹ E mārōraa ta òutou i te hoê mau parau ê, ei te âpooraa mai e au i te ture ra e faatiāhia ai te reira. ⁴⁰ E riro hoì tātou i te haavāhia mai i teie nei mea rahi auē i teie nei mahana, aita hoì e mea e tià ai ia faatiā tātou i teie nei repua rahi taata. ⁴¹ E oti aè ra taua parau na na ra, ua tuu atu ra o ia i taua feiā ra.

To Pauro hoìraa mai i Mātetōnia e i te fenua Herēni

20 ¹ E òre aè ra taua auē ra, ua haaputuputu mai ra Pauro i te mau pipi i pihaì iho ia na ra, aroha atu ra ia rātou, e reva atu ra, haere atu ra i Mātetōnia. ² E àti aè ra ia na taua mau fenua ra, e rave rahi aè ra te aòraa atu ia rātou, tae atu ra o ia i Herēni. ³ Pārahi iho ra o ia i reira, e e toru aè ra marama; e fātata aè ra o ia i te fano i Tūria, ua moèmoè iho ra te Âti-Iuta ia na, ua manaò aè ra o ia e, e nā Mātetōnia i te hoì. ⁴ Ua âmui mai ra Topatero i Perea ra i to na tere, e Âtia; to Tētāronia ra, o Àritetareho ia e Tetuneto; to Terepe ra, o Taio ia e o Tīmōteo hoì; to Âtia ra, o Tuhito ia e o Terofimo. ⁵ Nā mua atu ra rātou, e Teroa, tiaì mai ra ia mātou. ⁶ E hope aè ra te mau mahana māa faahōpue-òre-hia ra, fano atu ra mātou mai Firipi atu, e ruì pae aè ra, tae atu ra mātou i Teroa ia rātou ra, pārahi atu ra mātou i reira e ruì hitu.

Te fārereiraa hopeà i Teroa

⁷ E tae aè ra i te mahana matamua o te hepetoma ra, ia haaputuputu mai te mau pipi e vāvāhi i te pāne ra, ua aò atu ra Pauro ia rātou, (ia poi-poi aè o ia e reva ai,) tāmāu māite atu ra ta na aòraa atu e tuì aè ra te âruì. ⁸ E rave rahi te rāmepea i roto i taua piha i nià ra, a putuputu

ai rātou ra. ⁹ Te pārahi noa ra te hoê taata âpī o Èutito te iòà, i te ùputa haamāramarama, vareà iho ra o ia i te taòto rahi, no te mea ua maoro ta Pauro parauraa; ûàna roa mai ra to na taòto, maìri iho ra o ia i raro, i te toru o te nānaì piha te maìriraa; e tei te raveraahia atu o ia ra, ua pohe roa. ¹⁰ Ua pou atu ra Pauro i raro, tipapa iho ra i nià iho ia na, tauvahi atu ra, nā ô aè ra: Eiaha na òutou e auē! Te vai nei te aho i roto ia na. ¹¹ E tae faahou mai ra o ia i nià, vāhi iho ra i te pāne e àmu iho ra, e oti aè ra paraparau iho ra hoì, e parauraa maoro, e Maruao noa iho ra, reva atu ra o ia. ¹² Ua hōpoi mai ra rātou i taua taata âpī ra, ua ora roa: òàòà roa aè ra rātou.

Mai Teroa e tae atu i Mireto

¹³ Haere atu ra mātou nā mua, e i nià i te pahī, fano atu ra i Àtoto, ei reira faauta mai ai ia Pauro: na na iho hoì i faaau, i manaò hoì o ia e, nā uta i te haere i reira. ¹⁴ E fārerei aè ra o ia ia mātou i Àtoto, faauta aè ra mātou ia na, e tae atu ra mātou i Miturene. ¹⁵ Mai reira hoì fano atu ra mātou, e ao aè ra, fāito aè ra mātou i Hiu; e ao aè ra hoì, tae atu ra mātou i Tamo, pārahi iho ra i Teroturio, e ao aè ra hoì, tae atu ra mātou i Mireto. ¹⁶ Ua ôpua hoì Pauro eiaha e nā Èfetia ia fano, ia òre o ia ia maoro i Àtia, te rū māite ra hoì o ia ia roohia atu ia na te mahana Penetetōte i Ierutarema ra.

Te parau a Pauro i te feiā paari i Èfetia

¹⁷ Ua tono atu ra o ia i te veà i Èfetia mai Mireto atu, e tii i te mau peretiputero o te Ètārētia ra. ¹⁸ E tae mai ra rātou ia na ra, ua parau atu ra o ia ia rātou:

Ua ìte òutou i te huru o to ù pārahiraa io òutou nei, mai te mahana matamua mai ā a tīpae mai ai au i Àtia nei ra: ¹⁹ i te haamoriraa i te Fatu mā te haèhaa e mā te roimata rahi, e te àti rahi a roohia mai ai au i te tādotoòto a te Âti-Iuta ra. ²⁰ E aore roa aè nei e mea e maitaì ai òutou na i vaiihohia e au; aita aè nei i tuutuu i te aò atu ia òutou, e te haapii ia òutou i te vāhi taata, e i terā fare, i terā fare, ²¹ i te

parau-onoono-māite-raa atu i te Âti-Iuta e te Herēni, i te tātarahapa i te Atua, e te faaroo i to tātou Fatu ia Ietu Metia.

²² E i teie nei, inaha, te haere nei au mā te arataihia e taù vārua i Ierutarema, aore hoì i ìtea te mea e roohia mai ai au i reira; ²³ maori rā o ta te Vārua Maitaì i faaìte mai ia ù i te mau òire atoà nei, i te parauraa mai e, te vai ra te tāpeàraa no ù e te pohe. ²⁴ Aita rā vau e haapaò noa atu i te reira, aore hoì au i nounou i to ù ora, mai te mea e e mea taoà ia ù iho, ia faaoti rā vau i to ù horora mā te òaò, e te tōroà i noaa ia ù i te Fatu ra ia Ietu, i te faaìte hua atu i te Èvaneria ra i te aroha o te Atua ra.

²⁵ E i teie nei, ia ìte mai òutou, e òre roa òutou atoà nei, o ta ù i parau haere i te pātireia o te Atua i roto ia òutou na, e ìte faahou mai i taù mata, ua ìte au. ²⁶ E i teie nei, e parau hua atu na vau ia òutou i teie nei mahana, aore roa o ù viivii i te toto o te taata atoà nei. ²⁷ Aore roa aè nei hoì au i huna, ua faaìte hua atu hoì au ia òutou i te hinaaro atoà o te Atua. ²⁸ E i teie nei, e ara ia òutou iho, e te nana atoà i faarirohia ai òutou e te Vārua Maitaì ei èpitetōpo i nià iho ra, ia faaàmu hoì òutou i te Ètārētia o te Atua, o ta na i hoo i to na iho ra toto. ²⁹ Ua ìte hoì au, ia reva ê atu vau e ò mai ai te ùrī taehae roa i roto ia òutou na, e òre e faaherehere i te nana. ³⁰ E tià mai hoì te taata i roto ia òutou iho, e parau mai i te parau piò, ia peehia rātou e te pipi. ³¹ E ara hoì, e haamanaò, a toru aè nei o ù matahiti, aita vau i faaea i te aò atu i te taata atoà e àti noa aè, mā te roimata i te ruì e te ao.

³² E i teie nei, e aù mau taeaè, teie ta ù parau, ei te Atua ā òutou e te parau no to na ra aroha, o tē tià ia na ia haapii mai ia òutou na, e ia hōroà mai i te tufaa na òutou e te feiā atoà i haamaitaìhia ra. ³³ Aita roa aè nei au i nounou i te ârio a te taata atoà nei, e te àuro, e te àhu. ³⁴ Ua ìte hoì òutou e, na teie nei rima i rave i te òhipa i noaa ai ta ù, e ta te feiā atoà i âmui mai ia ù nei ra. ³⁵ Aita e mea toe ia ù i te faaìte atu ia òutou na, e ia nā reira atoà òutou i te rave i te òhipa, e e tauturu atu hoì òutou i te feiā paruparu e tià ai, e ia manaò hoì i te

parau a te Fatu ra, a Ietu, o ta na hoì i parau mai ra e: E mea maità i te hōroà atu, i te rave mai.

³⁶ E oti aè ra teie nei parau i te parauhia atu, ua tuu iho ra i to na turi i raro, ua pure iho ra e rātou atoà. ³⁷ Òto anaè iho ra rātou atoà, tauahi mai ra i nià i te ài o Pauro, ua hoì mai ra ia na. ³⁸ No te parau ta na i parau atu ra e, e òre roa rātou e ìte faahou mai i to na mata, i rahi roa ai to rātou òto. Ua aratai atu ra rātou ia na i te pahī.

Te tere o Pauro i Ierutarema

21 ¹ E taa ê mai nei mātou ia rātou, ua tuu atu ra mātou, pono tià atu ra mātou i Tono; e ao aè ra, tae atu ra hoì mātou i Rota, e mai reira hoì, tae atu ra mātou i Patara. ² Ìte atu ra mātou i te hoê pahī te fano atu ra i Foinitia, haere atu ra mātou i nià iho, e fano atu ra. ³ E ìte atu ra mātou i Tupero, faaruèhia atu ra e mātou i te paeàui, tere tià atu ra mātou i Tūria e tīpae atu ra i Tūria, ei reira hoì te taoà i taua pahī ra e ìritihia ai i rāpae. ⁴ Pārahi atu ra mātou i reira e ruì hitu, e mau pipi hoì tei ìtea ia mātou i reira, o tei parau mai ia ia Pauro, no te Vārua i parau ai, eiaha o ia e haere i Ierutarema. ⁵ E hope aè ra te reira puè mahana ia mātou, haere atu ra mātou i to mātou tere, e ua haere atoà mai ra rātou atoà mā te vahine e te tamarii i rāpaeàui i taua òire ra; ua tuu iho ra i to mātou turi i raro i tahatai, pure iho ra mātou atoà. ⁶ Ua aroha iho ra mātou mātou iho, e oti aè ra, haere atu ra mātou i nià i te pahī, hoì mai ra rātou i to rātou ùtuafare.

⁷ E hope aè ra to mātou faatereraa nā tai, tīpae atu ra mātou i Petoremaiti mai Tūria atu, aroha atu ra mātou i te mau taeà, e pārahi atu ra io rātou ra e hoê mahana. ⁸ E ao aè ra, reva atu ra mātou o Pauro mā, e tae atu ra mātou i Taitarea, tomo atu ra mātou i roto i te fare o Firipa haapii èvaneria ra, no nā tiàtono toohitu ra o ia, pārahi atu ra mātou io na. ⁹ Toomaha a ana puè tamahine pāretēnia, e perofeta vahine rātou.

¹⁰ No te mea e rave rahi to mātou mahana i reira, ua haere mai ra te hoê perofeta mai Iutea mai, o Àtapo te iò. ¹¹ E tae mai ra o ia ia mātou ra, ua rave mai ra o ia i te tātia o Pauro, ua ruuruu iho ra i

to na iho rima e te âvae, ua parau mai ra: Te nā ô mai ra te Vārua Maitaì: Mai teie nei ta te Âti-Iuta i Ierutarema ra e ruuruu i te taata no na teie nei tātìà, e e tuu atu hoì ia na i te rima o te Êtene ra. ¹² E ia faaroo atu ra mātou i taua parau ra, ua tāpeà atu ra mātou e to reira atoà ia na, eiaha o ia e haere i Ierutarema. ¹³ Ua parau mai ra Pauro: E aha òutou i òto mai ai, e i faatoètoè mai ai i taù âau? Ua tià hoì ia ù ia ruuruuhia vau, eiaha hoì te reira anaè ra, ia pohe atoà atu i Ierutarema i te iòà o te Fatu ra o Ietu. ¹⁴ E aore roa aè ra o ia i tuu mai, ua faaea iho ra mātou, nā ô atu ra: Ia tupu to te Fatu ra hinaaro!

I Ierutarema, ua fārerei atu o Pauro ia Iatōpo

¹⁵ E hope aè ra taua mau mahana ra, ua rave iho ra mātou i ta mātou hōpoià, haere atu ra i Ierutarema. ¹⁶ E o e toofanu mau pipi hoì no Taitarea i te haere-atoà-raa atu e mātou atoà, arataì atu ra ia mātou io te hoê taata Tupero o Natona te iòà, e pipi tahito, ei ô na ra mātou pārahi ai. ¹⁷ E tae atu ra mātou i Ierutarema, ìte mai ra te mau taeaè ia mātou mā te òaòà.

¹⁸ E ao aè ra, haere atoà atu ra mātou o Pauro mā ia Iatōpo ra, tei reira hoì te mau peretiputero atoà ra. ¹⁹ E oti aè ra ta na aroharaa atu ia rātou ra, faaìte māite atu ra o ia i te mau mea atoà a te Atua i rave io te mau Êtene i ta na ra haapiiraa.

²⁰ E ia faaroo mai ra rātou i te reira, haamaitaì atu ra i te Fatu, ua parau mai ra rātou ia na: Ua ìte òe, e to mātou taeaè, i te Âti-Iuta faaroo nei e rave rahi te tautani; e te mārō anaè nei hoì rātou i te ture. ²¹ E ua faaìtehia mai òe ia rātou, e te haapii ra òe i te Âti-Iuta atoà e pārahi io te Êtene ra e, e faaruè ia Mōte, i te nā ôraa atu hoì e eiaha rātou e peritome i te tamarii, e eiaha hoì e haapaò i te mau peu ra. ²² E i teie nei, e aha te rāveà? Eita hoì e òre te haaputupu mai taua feiā atoà ra; e ìte hoì rātou e, teie mai nei òe. ²³ E nā ô òe i ta mātou e parau atu nei. Toomaha io mātou nei puè taata e èuhe ta rātou, ²⁴ e âmui atoà mai òe ia rātou, e ia tāmā-atoà-hia òe e rātou atoà, e ia fāito atoà ta òe taoà e ta rātou, ia vaù rātou i to rātou upoo; ìte aè ra te taata atoà e, eere i te parau-mau tei parauhia mai òe ia

rātou ra, e te tià atoà ra to òe haereà e te haapaò atoà ra òe i te ture.
²⁵ Âreà te mau Êtene i faaroo ra, ua taa ia parau ia tātou, ua pāpai àè nei hoì tātou, eiaha rātou e haapaò i te reira mau peu, eiaha rā rātou i tei hōpoiha atu i te îtoro ra, e te toto, e te mea ùùmi-noa-hia ra, e te faaturi.

²⁶ Ua âmui àè ra Pauro i taua mau taata ra, e ao àè ra, tāmāhia iho ra o ia e rātou atoà, tomo atu ra i roto i te hiero ra, e faaite atu i te hoperaa o te mau mahana tāmāraa ra, ia hōpoiha te perotefora na rātou atoà.

To Pauro haruraahia i roto i te hiero

²⁷ E huru hope àè ra taua nā ruì e hitu ra, ìte àè ra te Âti-Iuta i pārahi i Âtia ra ia na i roto i te hiero, tiàrepu iho ra i te taata atoà, e ua haru atu ra to rātou rima ia na. ²⁸ Ua pii atu ra: E te mau taata Ìteraèra nei, e rave atoà mai! O te taata teie i haapii i te taata atoà nei, aore vāhi toe, i te parau au òre i te taata nei, e te ture, e teie nei vāhi! E ua aratai atoà mai hoì i te Herēni i roto i te hiero nei, e ua viivii teie nei vāhi moà ia na! ²⁹ (Ua hiò na hoì rātou ia Terofimo i Èfetia ra i te âmuiraa ia na i roto i te òire ra, o ta rātou ia manaò e, ua arataihia e Pauro i roto i te hiero ra.) ³⁰ Âueue atu ra taua òire atoà ra, e ua horo mai ra te taata atoà, ua haru mai ra ia Pauro; ua aratō atu ra ia na i rāpaeàu mai i te hiero ra, e ôpanihia iho ra te mau ôpani i reira ra.

³¹ E te rave ra hoì rātou e taparahi ia na, ua tae atu ra te parau i te tāpena rahi o te pupu faèhau ra, e te nane noa nei Ierutarema atoà nei.

³² Ua aratai atu ra o ia i te faèhau e te mau raatira hānere, horo atu ra ia rātou ra. E ia hiò mai ra rātou i te tāpena rahi e te mau faèhau, òre àè ra rātou i taparahi ia Pauro. ³³ Ua haere atu ra te tāpena rahi i pihaì iho, ua rave atu ra ia na, ua faaue atu ra i te taata e tāpeà ia na i nā âuri fifi e piti, e ua ui atu ra ia rātou ia na, e ta na hara. ³⁴ Ua pii mai ra vētahi no roto i taua feiā rahi ra, e parau ê ia, e parau ê hoì ta vētahi; e aita àè ra i ìtea-maitai-hia i te auē o te taata, ua faaue atu ra o ia e hōpoi ia na i roto i te pare. ³⁵ E tae atu ra o ia i te paumaraa i nià ra, ua maraa noa àè ra o ia i nià i te mau faèhau ra, no te mea te

nenei mai ra te taata. ³⁶ Te pee mai ra hoì te taata i muri iho e rave rahi, i te piiraa mai e: E faaruè atu tenā!

To Pauro pāroruraa ia na

³⁷ E fātata aè ra Pauro i te hōpoihiā i roto i taua pare ra, ua parau atu ra o ia i te tāpena rahi: E tiā ānei ia òe ia parau atu vau? Ua parau mai ra o ia: Ua ìte òe i te parau Herēni? ³⁸ Eere ānei òe i te taata Àifiti i ôrure i te hau i mūtaa iho ra, e o tei aratai hoì i te taata taparahi taata e maha atoā tautani i te mētēpara ra? ³⁹ Ua parau atu ra rā Pauro: E Âti-Iuta mau vau no Tareto i Tiritia ra, eere au i to te òire haèhaa. Teie ta ù parau ia òe, e faatiā mai òe, e parau aè na vau i te mau taata nei. ⁴⁰ E tiā mai ra ia na, ua pōpoi atu ra Pauro i tana rima i taua mau taata ra, tiā noa ai o ia i te paumaraa i niā ra. E māmū māite iho ra. Ua parau atu ra o ia ia rātou i te parau Hēpera, nā ô atu ra:

22 ¹ E hōmā, e te mau taeaè, e te feiā metua nei, e faaroo mai na òutou i ta ù parau ia òutou ia ù iho nei.

² (E ia faaroo atu ra rātou ia na, te parau Hēpera mai ra o ia ia rātou ra, rahi atu ra to rātou māmū. Ua parau atu ra o ia:)

9.1-29; 26.9-20

³ E Âti-Iuta mau vau, i Tareto i Tiritia to ù fānauraa, i teie nei rā òire to ù haapiiraahia i te âvae iho o Tamariera; i haapii-hua-hia hoì au i te ture a to tātou hui metua ra, itoito hoì au i te parau a te Atua mai ia òutou atoā na i teie nei mahana. ⁴ I hāmani ìno hoì au i teie nei parau, i te ruuruuraa i te tāne e te vahine, e te huriraa atu i roto i te tāpeàraa, e ia pohe roa atu. ⁵ Ua ìte atoā hoì te tahuà rahi nei ia ù, e te feiā paari atoā ra, na rātou ta ù mau rata i te mau taeaè i te noaraa mai, haere atu ra vau i Tamateto, e aratai mai i to reira mā te âuri fifi i Ierutarema nei, ia pohe.

Te faatiā nei Pauro i to na fāriuraa

⁶ Ia ù rā i haere noa i taua tere no ù ra, e fātata mai ra Tamateto ia ù, aore aè ra i māhia, ua àti iho ra vau i te māramarama rahi i te ànaànarāa mai no niā i te rai i te avatea. ⁷ I hiā iho ra vau i raro i

te repo, faaroo atu ra vau i te hoê reo i te parauraa mai ia ù e: «E Tauro, e Tauro, e aha òe i hāmani ìno mai ai ia ù?» ⁸ Ua parau atu ra vau: «E te Fatu, o vai òe?» Ua parau mai ra o ia ia ù: «O vau o Ietu i Nātareta ra, ta òe i hāmani ìno mai nei.» ⁹ Ua ìte hoì rātou o tei haere atoà ra i taua māmarama ra, e mataù iho ra, aita rā rātou i ìte i ta na parau ta tei parau mai ia ù ra. ¹⁰ Ua parau atu ra vau: «E te Fatu, e aha vau?» Ua parau mai ra te Fatu ia ù: «A tià, a haere i Tamateto, ei reira òe e faaìtehia mai ai i te mau òhipa atoà i haapaòhia na òe e rave ra.» ¹¹ E aita aè ra e tià ia ù ia hiò, i te ànaàna o taua māmarama ra, i arataì-rima-hia vau e te feiā i haere atoà ra, e tae atu ra vau i Tamateto.

¹² E te hoê taata rā o Ànania, e taata paieti i te haapaòraa i te ture ra, e roo maitaì hoì to na i te Âti-Iuta atoà i pārahi i reira. ¹³ Haere mai ra, e tià mai ra i pihai iho ia ù, nā ô mai ra: «E taù taeà, e Tauro, a hiò mai na!» Hiò atu ra vau ia na i taua hora ra. ¹⁴ E ua parau mai ra o ia: «Ua haapaòhia na òe e te Atua o to tātou hui metua ra ia ìte òe i to na hinaaro, e ia hiò òe i taua Taata Parau-tià ra, e ia faaroo hoì òe i te parau i to na vaha. ¹⁵ Ei faaìte hoì òe na na i te taata atoà i ta òe i hiò na, e ta òe i faaroo na. ¹⁶ E i teie nei, e aha òe i haamaoro ai? A tià, ia pāpetitohia òe, e hōroi ê atu i ta òe mau hara i te taùraa atu i te iòà o te Fatu.»

Te faatià nei Pauro i to na tonoraahia i rotopū i te Êtene

¹⁷ E hoì faahou mai ra vau i Ierutarema nei, ia ù rā hoì i pure i roto i te hiero ra, tārehua mai ra vau; ¹⁸ ìte atu ra vau ia Ietu i te parauraa mai ia ù e: «E haapeepee, e haere ê atu òe i tenā na, faaruè mai i Ierutarema nei; e òre hoì rātou e faaroo i ta òe parau ia ù.» ¹⁹ Ua parau atu ra vau: «E te Fatu, ua ìte hoì rātou e i tāpeà na vau, e i papaì na hoì au i te feiā i faaroo ia òe i te mau tunato atoà ra; ²⁰ a manii ai hoì te toto o tē faaìte ia òe ra o Tetefano, te tià atoà ra vau i pihai iho, i te faatiàraa i to na pohe; e na ù hoì i tiaì i te àhu o te feiā i taparahi ia na ra.» ²¹ Ua parau mai ra o ia ia ù: «A haere, e tono ê atu hoì au ia òe i te Êtene ra.»

Pauro e te tāpena rahi

²² Ua faaroo hoì rātou ia na e tae aè ra i te reira reo, ua faateitei atu ra i to rātou reo, nā ô atu ra: E faaruè ê atu i tenā na taata! Eiaha e vaiihohia i teie nei ao, eita e au ia na te ora! ²³ Te tiāoro noa ra rātou mā te hāhae i to rātou àhu, e mā te haapuehu i te repo i nià. ²⁴ Ua faaue atu ra hoì te tāpena rahi e hōpoi ia na i roto i te pare, parau atu ra hoì e, e ui atu ia na mā te papaì, ia ìte o ia i te hara i pii hua mai ai rātou ia na ra. ²⁵ E te tāāmu ra rātou ia na i te taura, ua parau atu ra hoì Pauro i te raatira hānere i tià i pihai iho ra: E au ānei i te ture ia papaì òutou i te taata no Rōma aore i faahapahia ra? ²⁶ Ìte aè ra rā te tāpena i te reira, haere atu ra o ia parau atu ra i te tāpena rahi, nā ô atu ra: E ara i ta òe e rave nei, no Rōma hoì teie nei taata! ²⁷ Ua haere mai ra te tāpena rahi, ua parau mai ra ia na: No Rōma òe? E faaite mai òe. Ua parau atu ra o ia: Ê. ²⁸ Ua parau mai ra te tāpena rahi: E moni rahi hoì ta ù i riro ai au ei taata no reira. Ua parau atu ra Pauro: E taata fānau mau vau. ²⁹ E te feiā i fātata i te ui atu ia na ra, haere ê atu ra ia i reira ra, mataù atoà iho ra hoì te tāpena rahi, i te ìteraa o ia e, no Rōma hoì o ia, e o ia hoì i ruuruu ia na ra.

Pauro i mua i te Tuneteri

³⁰ E ao aè ra, ua tātara aè ra o ia i to na tāpeà, faaue atu ra o ia i te mau tahuà rarahi e ta rātou Tuneteri atoà ra, e haaputuputu mai, ia ìte mau o ia i te hara i parihia mai ai o ia e te Âti-Iuta ra; ua aratai mai ra ia Pauro i raro, ua tuu atu ra ia na i mua i to rātou aro ra.

23 ¹ Ua tiātonu māite atu ra Pauro i te Tuneteri, nā ô atu ra: E hōmā, e te mau taeaè nei, i pārahi noa na hoì au mā te âau maitai i mua i te aro o te Atua e tae roa aè nei i teie nei mahana. ² Ua parau mai ra te tahuà rahi ra o Ànania i te feiā i tià i pihai iho ia na ra, e moto atu i te vaha. ³ Ua parau atu ra Pauro ia na: Ua fātata te Atua i te moto mai ia òe i tenā na patu faateateahia! Pārahi mai na hoì òe e haavā mai ia ù i te ture, e e faaue hoì òe ia motohia vau i te mea au òre i te ture ra? ⁴ Ua parau mai ra te feiā i tià noa i pihai iho

ra: E faaino hoì òe i te tahuà rahi a te Atua? ⁵ Ua parau atu ra Pauro: Aita aè ra vau i hiò, e aù mau taeaè, e o ia te tahuà rahi. Ua pāpaihia hoì e: Eiaha òe e parau ìno i to òutou iho ra haavā.

⁶ Ia hiò aè ra rā Pauro e, e tātutea e tahi pae, e fāritea hoì e tahi pae, ua pii atu ra o ia i roto i taua Tuneteri ra: E hōmā, e te mau taeaè, e fāritea vau, e e tamaiti hoì na te fāritea! No te tiāturi i te tià-faahou-raa o tei pohe ra i haavāhia mai ai au nei! ⁷ Tei te parauraa atu o ia i taua parau ra, tupu atu ra te mārō i te fāritea e te tātutea, vehe atu ra taua feiā rahi ra. ⁸ I parau hoì te tātutea e, aore e tià-faahou-raa, aore hoì e merahi, aore hoì e vārua; âreà te fāritea, e parau-mau atoà ia ia rātou. ⁹ E rahi roa atu ra te auē, ua tià aè ra te mau pāpai parau no te paeàu o te fāritea ra, ua mārō ètaèta atu ra, nā ô atu ra: Aita i ìtea ia mātou te ìno o teie nei taata: e vārua, e te merahi, tei parau mai ia na ra? Eiaha tātou e mārō atu i te Atua.

¹⁰ E rahi roa atu ra te àtutu, mataù iho ra te tāpena rahi, o te haehae-noa-hia Pauro e rātou, ua faaue atu ra i te mau faèhau e haere i raro e haru mai ia na i rotopū ia rātou ra, e arataì mai ia na i roto i te pare. ¹¹ E ruì iho ra, ua tià mai ra te Fatu i pihaì iho ia Pauro, ua parau mai ra: E faaitoito, e Pauro! Mai ta òe i faaìte i te parau no ù i Ierutarema nei, e faaìte atoà hoì òe i Rōma.

Te ôpuaraa ìno i nià ia Pauro

¹² E ao aè ra, ua âmui māite aè ra e tahi pae Âti-Iuta, ua faaau iho ra i te parau ànatema ia rātou iho, i te nā ôraa e: e òre rātou e àmu e òre hoì e inu ia pohe rā Pauro ia rātou. ¹³ E maha àhururaa e tiàhara taua feiā i âmui ra. ¹⁴ Haere atu ra rātou i te mau tahuà rarahi e te feiā paari ra, ua parau atu ra: Ua faaau mātou i te parau ànatema ia mātou iho e, eita mātou e àmu i te māa e ia pohe noa atu Pauro ia mātou. ¹⁵ E i teie nei, e faaìte atu òutou e te Tuneteri atoà i te tāpena rahi, e arataì mai o ia ia na i raro io òutou nei a nanahi, mai te mea e, te hinaaro ra òutou i te ui maitaì atu ā i te mau parau atoà no na ra; e òre o ia e fātata mai ia òutou nei, ua pohe ia ia mātou.

¹⁶ Ìte aè ra rā te tamaiti a te tuahine o Pauro i taua moemoe ra, haere atu ra, tomo atu ra i roto i te pare, faaìte atu ra ia Pauro. ¹⁷ Ua parau atu ra Pauro i te tahi raatira hānere e haere mai ia na ra, nā ô atu ra: E arataì atu òe i teie nei tamaiti i te tāpena rahi ra, e maa parau hoì ta na e faaìte atu ia na ra. ¹⁸ Ua rave aè ra o ia ia na, arataì atu ra i te tāpena rahi ra, ua parau atu ra: I parau mai Pauro tāpeàhia nei ia ù e haere atu vau ia na ra, e ua faaue mai ra ia ù ia arataì mai au i teie tamaiti ia òe nei, e maa parau hoì ta na e faaìte atu ia òe. ¹⁹ Ua rave aè ra te tāpena rahi i tana rima, arataì atu ra ia na i te vāhi moèmoè, ua ui atu ra: E aha ta òe parau e faaìte mai ia ù? ²⁰ Ua parau mai ra o ia: I faaau na te Âti-Iuta i ta rātou parau e ani atu ia òe ia Pauro, ia arataì atu òe ia na i raro, a nanahi, i roto i te Tuneteri, mai te mea e, i hinaaro rātou i te ui maitaì atu i te mau parau atoà no na ra. ²¹ Eiaha rā òe e faatià atu i ta rātou parau, te tādotoòto mai ra to rātou ia na, e maha atoà àhururaa e tiàhara i te taata, ua faaau hoì rātou i te parau ànatema ia rātou iho e, e òre rātou e àmu i te māa e òre hoì e inu i te pape, e ia pohe roa atu o ia ia rātou; e ua ineine hoì rātou i teie nei, te tiaì mai ra ia òe i te faatiàraa atu. ²² Ua tuu mai ra te tāpena rahi i taua tamaiti ra, aò mai ra ia na: Eiaha roa òe e faaìte i te taata e ua fāi mai òe ia ù i teie nei mau parau.

To Pauro arataìraahia i Taitarea

²³ Ua parau atu ra o ia i e toopiti puè raatira hānere e haere mai ia na ra, ua parau atu ra: A faaineine i te faèhau ia piti aè hānere e haere i Taitarea, e te feiā puaahorofenua ra ia hitu ia àhururaa, e te feiā mahae ra, ia piti ia hānere, ei te toru o te hora i teie nei ruì. ²⁴ E tii hoì i e fanu puaa ei pārahira no Pauro, arataì maitaì atu ai ia na i te tāvana ra ia Feriti ra. ²⁵ Ua pāpaì atu ra o ia i te rata, nā ô atu ra: ²⁶ Tarautio Rutia i te tāvana mana ra ia Feriti, ia ora na! ²⁷ I haruhia tenā na taata e te Âti-Iuta, e mai pohe o ia ia rātou, e roohia iho ra rātou e au mā te pupu faèhau atoà, haru atu ra vau ia na, ìte aè ra vau e no Rōma o ia. ²⁸ E hinaaro aè ra vau ia ìte au i te hara i pari mai ai rātou ia na, arataì atu ra vau ia na i roto i to rātou Tuneteri.

²⁹ Ìte aè ra vau e, i parihia o ia i te parau-mārō-hia i roto i ta rātou iho ture, aore o ia i parihia i te hara e au ai ia na te pohe, e te tāpeà atoà hoì. ³⁰ E ia fāihia mai au e, te moemoe ra te Âti-Iuta i taua taata nei, faaue aè nei au i te taata e aratai atu ia òe na. Ua parau hoì au i te feiā i pari mai ia na ra, e faaite atu ia òe i ta rātou parau ia na. Ia ora na.

³¹ Ua rave aè ra taua mau faèhau ra ia Pauro, aratai atu ra ia na i Ànetipateriti i te ruì, i tei faauehia mai ra. ³² E ao aè ra, vaiihohia iho ra te feiā puaahorofenua ei aratai ia na, hoì mai ra rātou i te pare. ³³ E tae atu ra rātou i Taitarea, ua hōpoi atu ra i te rata i te tāvana ra, e ua tuu atu ra ia Pauro i mua i to na aro. ³⁴ E ia taiò te tāvana i taua rata ra, ua ui mai ra o ia ia na e, no tē hea fenua o ia. E ìte aè ra o ia e, no Tiritia. ³⁵ Ua nā ô mai ra o ia: Ia tae atoà mai te feiā i pari ia òe na e faaroo atu ai ia òe. Ua parau atu ra o ia e tāpeà ia na i roto i te haavāraa a Herota ra.

Te pariraa a te Âti-Iuta ia Pauro

24 ¹ E ruì pae aè ra, haere atu ra te tahuà rahi ra o Ànania, e te feiā paari atoà, e te hoê taata òrero o Tereturo i raro, o tei faaite atu ia i te tāvana ia Pauro. ² E tiihia atu ra o ia, ua tāmata atu ra Tereturo i te pari ia na, nā ô atu ra: E hau rahi to mātou ia òe, e e peu maitai hoì ta òe i rave i to òe haapaò maitai i teie nei fenua. ³ Te pōpou nei mātou mā te haamaitai aita e vāhi toe, aita hoì i faaea, e Feriti teitei. ⁴ Eiaha na rā òe e tāhoa mai ia ù, teie ta ù parau ia òe, e faaroo iti noa mai na òe ia mātou, i te fārii maitai na òe ra. ⁵ Ua ìte mātou i teie nei taata e taata peàpeà, e te ôrure hau i te Âti-Iuta atoà nei e àti noa aè te fenua atoà nei, e e aratai hoì i te pupu Nātareta ra. ⁶ E tāmata iho nei o ia i te faanoa i te hiero, haru atu ra mātou ia na, i manaò hoì mātou e haavā ia na i ta mātou iho ture. ⁷ Ua haere mai ra rā te tāpena rahi o Rutia, ua haru hua mai ra ia na i roto i to mātou rima, ⁸ ua faaue atu ra i te feiā e pari ia na ra, e haere mai ia òe nei, ia ìte atoà hoì òe iho i haavā ra, i te mau mea atoà ta mātou i pari atu ia na nei.

⁹ Ua faatià atoà atu ra hoì te Âti-Iuta, nā ô atu ra: Oia mau te reira ra.

To Pauro p̄arururaa ia na iho i mua i te t̄avana rahi ia Feriti

¹⁰ E ia t̄ou mai te t̄avana ia Pauro e parau o ia, ua nā ô atu ra:

E tau matahiti maoro aè nei hoì, o òe ā te haavā i teie nei fenua, ua ìte au, i maitai ai au i te faatiāraa ia ù iho nei. ¹¹ E ìtea-noa-hia ia òe e, hoê roa aè nei àhururaa te ruì e piti tiàhapa i haere ai au i Ierutarema e haamori i te Atua. ¹² Aore hoì rātou i ìte ia ù i te mārōraa i te hoê taata i roto i te hiero, e te tiārepuraa i te taata, aore hoì i roto i te mau tunato, e aore atoà hoì i te òire. ¹³ E òre hoì e tiā ia rātou ia tuu mai i te ìte i te mau mea ta rātou i pari mai ia ù nei. ¹⁴ E fāi atu rā vau ia òe i teie, ta rātou e parau nei e e hairiti, te nā reira nei au i te haamori i te Atua o to ù ra hui tupuna, mā te faaroo i te mau parau atoà i pāpaihia i roto i te ture e te mau perofeta ra. ¹⁵ Te tiāturi nei au i te Atua — o ta rātou atoà hoì ia e tiaì nei — e e tiā-faahou-raa to tei pohe, te feiā parau-tiā e te feiā parau-tiā òre. ¹⁶ I faaitoito ai hoì au nei, eiaha roa atu ei hara i taù âau, i te Atua, e i te taata atoà nei. ¹⁷ Rave rahi aè nei o ù matahiti i mahemo i haere mai ai au e hōpoi mai i te taoà i taù fenua, e te perotefora a te Atua. ¹⁸ I reira to ù ìteraaa i e toofanu Âti-Iuta no Âtia i roto i te hiero, ua tāmāhia, aore rā i rahi te taata, aore hoì i auē. ¹⁹ E haere atoà mai to rātou tiā i ô nei, i mua i to aro nei, a pari mai ai ia ù, peneiaè e parau ta rātou ia ù. ²⁰ Eiaha atu ā ia, a parau mai rātou nei, i te ìtearaa ia rātou ta ù hara ia ù i tiā i mua i te aro o te Tuneteri ra. ²¹ E o teie nei ānei reo hoê ta ù i pii noa, a tiā noa ai au i rōpū ia rātou ra e: «No te tiā-faahou-raa o tei pohe nei, i haavāhia ai au e òutou i teie nei mahana!»

²² E ia faaroo mai ra Feriti i taua mau parau ra, ua faaoti mai ra o ia i ta rātou parau, nā ô mai ra: Ia ìte maitai aè na vau i tenā na parau, ia tae mai na te t̄apena rahi o Rutia i raro nei, ei reira vau e faaroo atu ai i ta òutou parau e hope roa aè. ²³ Ua parau atu ra o ia i te hoê t̄apena e tiaì maitai iho ia Pauro, eiaha rā e t̄apeà-hua-hia, e ia haere

mai to na mau hoa e hiò ia na e e tauturu mai ia na, eiaha e faaòrehia atu.

Pauro i mua ia Feriti e ia Terutira

²⁴E mahemo aè ra e fanu puè mahana, tae mai ra Feriti e tana vahine, Âti-Iuta, o Terutira, tonu atu ra o ia i te veà e tii ia Pauro, e faaroo atu ra ia na i te parau no te faaroo i te Metia ra. ²⁵E te faatià mai ra o ia i te parau no te parau-tià, e te haapaò maitai, e te haavāraa a muri atu, rūrūtaina iho ra Feriti, nā ô atu ra: E haere ê atu na òe. E e tii atu ā vau ia òe i to na atu mahana. ²⁶I manaò hoì o ia e, e hōroà mai Pauro i te moni na na ia tuuhia atu o ia e ana, i tii pinepine atu ai o ia ia na e paraparau ā rāua.

²⁷E hope aè ra nā matahiti e piti ra, onohia aè ra Feriti ia Porio Fetito. Vaiiho atu ra Feriti ia Pauro ia tāpeà-noa-hia na, ei faareàreàraa atu i te Âti-Iuta.

To Pauro piiraa ia Taitara

25 ¹E tae mai ra Fetito i taua fenua ra, e ruì toru aè ra, haere atu ra o ia i Ierutarema mai Taitarea atu. ²Ua faaite mai ra te tahuà rahi e te feiā mana Âti-Iuta ra ia na ia Pauro, i tāparu mai ra ia na. ³I parau mai ra ei hāmani maitai mai ta na ia rātou, e tii o ia e faahoì mai ia na i Ierutarema, te tādotoòto ra hoì rātou ia na i te aratià e taparahi. ⁴Ua parau atu ra rā Fetito, a tirā na Pauro i Taitarea ra, ua fātata atoà hoì o ia iho i te haere i reira. ⁵E ua nā ô atu ra o ia: Te feiā e tià ia haere io òutou nei, o tē haere atoà ia i raro, e e hara ta taua taata ra, a pari atu ai rātou ia na.

⁶E ia pārahi o ia io rātou ra e ruì àhuru aè ra e tiàhara, haere atu ra o ia i raro i Taitarea, e ao aè ra, pārahi iho ra o ia i nià iho i te haavāraa, e ua faaue atu ra ia Pauro e aratai mai. ⁷E ia tae mai o ia ra, ua haaati mai ra te Âti-Iuta mai Ierutarema mai ra ia na, e ua pari mai ra ia Pauro i te hara rahi e rave rahi, e aore roa i ìtea ia rātou taua mau hara ra. ⁸Ua parau atu ra o ia i te faatiàraa ia na iho: Aita roa a ù hara i te ture a te Âti-Iuta nei, e i te hiero, e ia Taitara hoì.

⁹ O Fetito rā, hinaaro o ia i te faareàreà atu i te Âti-Iuta, e ua parau mai ra ia Pauro, nā ô mai ra: E tae ānei òe i Ierutarema, e ei reira òe haavāhia ai i teie nei mau parau i mua i taù aro nei? ¹⁰ Ua parau atu ra Pauro: Te tià nei au i mua i te haavāraa a Taitara, o tē tià ia ia haavāhia vau i reira. Aita roa a ù hapa i te Âti-Iuta, ua ìte hua hoì òe. ¹¹ E e hapa mau ta ù i rave, e ua rave au i te mea e au ai ia ù te pohe, ua tià ia ù te pohe; e aore roa e faufaa i te mau mea ta rātou i pari mai ia ù nei, aore roa e taata e tià ai ia tuu atu ia ù ia rātou: ei ia Taitara vau! ¹² Ua paraparau iho ra Fetito e te feiā haavā ra, e oti aè ra, ua parau mai ra o ia: Ua parau òe ei ia Taitara vau: e reva òe ia Taitara ra!

Pauro i mua ia Àteripa e ia Pereni

¹³ E mahemo aè ra e fanu puè mahana, ua haere mai ra te arii ra o Àteripa e o Pereni i Taitarea, e aroha ia Fetito. ¹⁴ E rave rahi aè ra to rāua puè mahana i reira, ua faaìte atu ra Fetito i te arii i te parau ia Pauro, nā ô atu ra: Tei ô nei te hoê taata tāpeàhia i vaiihohia e Feriti. ¹⁵ No na te parau i faaìtehia mai ia ù e te mau tahuà rarahi e te feiā paari Âti-Iuta, ia ù i Ierutarema ra, e ua ani mai ra i te utuà e tuu ia na. ¹⁶ Ua parau atu ra vau ia rātou, aita ia peu i to Rōma no te hōroà noa atu i te taata ia pohe, ia tae mai rā te feiā i pari i mua i te aro o te taata i parihia ra, ia tià ta na parau i te faatiàraa ia na iho i taua hara i parihia ai o ia ra. ¹⁷ E tae mai ra rātou i ô nei, pārahi iho ra vau i nià i te haavāraa ia ao aè, aore i faaroaroa, ua faaue atu ra vau e aratai mai i taua taata ra. ¹⁸ E tià mai ra te feiā i pari mai ia na ra, aore rātou i faaìte mai i te mau hara ta ù i manaò ra. ¹⁹ E mārōraa rā ta rātou ia na i ta rātou iho haamoriraa, e i te hoê taata ua pohe o Ietu, o ta Pauro ia i parau e tē ora ra. ²⁰ No te mea rā aore au i ìte maitai i taua parau ia na ra, ua ui atu ra vau ia na: E tae ānei òe i Ierutarema e ei reira òe haavāhia ai i taua mau parau nei? ²¹ Ua parau mai ra rā Pauro: E vaiiho ia ù ia faaroo Àututo ia ù. Ua parau atu ra vau e tāpeà ia na, e ia hōpoi atu vau ia na ia Taitara ra. ²² Ua parau mai ra Àteripa ia

Fetito: Te hinaaro atoà nei au i te faaroo i taua taata nei. Ua parau atu ra o ia: A nanahi òe e faaroo ai ia na.

²³ E ao aè ra, e tae mai ra Àteripa e o Pereni, mā te ahaaha rahi, e tomo mai ra i roto i te vāhi faarooraa, e te mau tāpena rarahi atoà, e te feiā mana i taua òire ra, ia faaue atu ra Fetito i arataihia mai ai Pauro. ²⁴ Ua parau atu ra Fetito: E te arii, e Àteripa, e o òutou atoà nei, e hōmā, te ìte nei òutou i teie nei taata no na te parau a te Âti-Iuta atoà i parau mai ia ù nei i Ierutarema, e i ô nei atoà hoì, i te piiraa mai e, eita o ia e tiā ia vaiiho ora noa mai ā. ²⁵ Ìte aè ra vau e, aita a ana hara e au ai te pohe, o ia iho hoì i parau e: Ei ia Àututo vau. Manaò roa aè ra vau e hōpoi ia na i reira. ²⁶ Aita hoì a ù parau i ìtea-pāpū-hia ia pāpaì atu i taù arii ra i teie nei taata, i aratai mai ai au ia na i mua i to aro, e te arii, e Àteripa, e i mua atoà hoì ia òutou, ia noaa ta ù parau ei pāpaìraa atu ia oti i te uihia ra. ²⁷ E mea tiā òre hoì ia ù ia hōpoi i te taata tāpeàhia ra, e aore atoà e faaite atu i te mau hara i parihia mai ai o ia ra.

To Pauro pāroruraa ia na iho i mua ia Àteripa

26 ¹ Ua parau mai ra Àteripa ia Pauro: E parau noa mai òe i te parau ia òe iho. Ua faatoro atu ra Pauro i tana rima, ua parau atu ra i te parau ia na iho: ² E te arii, e Àteripa, ua maitaì roa vau, o vau e parau noa ia ù iho i teie nei mahana i mua i to aro nei, i te mau mea atoà i parihia mai ai au e te Âti-Iuta nei. ³ No te mea ua ìte òe i te mau peu atoà, e te mau parau atoà a te Âti-Iuta. E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, e faaroo māite mai òe ia ù.

⁴ I te huru rā o to ù pārahiraa i te ao nei mai to ù âpīraa mai ā, i rotopū i to mātou iho i Ierutarema ra, ua ìte te Âti-Iuta atoà, ⁵ o tei ìte mai ia ù mai te matamua mai ā, (ahiri rātou e parau,) e i pārahi fāritea noa na vau, o te pupu faèhau ê ia i ta tātou parau. ⁶ E i teie nei, no te tiàturi i ta te Atua i parau mai i to tātou hui tupuna ra, i tiā noa ai au nei i haavāhia mai ai: ⁷ ta to mātou ia mau ôpū tino-àhuru-mā-piti e tiàturi nei o taua parau ra ia noaa, i haamori noa ai i te Atua i te ruì e i te ao. No taua tiàturi ra, e te arii, e Àteripa, i parihia mai

ai au e te Âti-Iuta nei! ⁸ E aha? Te manaò na òutou e, e mea tià òre ia faaroo e, e faatià faahou te Atua i tei pohe?

9.1-29; 22.3-21

⁹ E manaò mau hoì to ù i roto ia ù iho i mūtaa iho ra, e ia rahi to ù pātoì atu i te iòa o Ietu o Nātareta ra e tià ai. ¹⁰ Ua nā reira hoì au i Ierutarema, e rave rahi to te feiā moà i ôpanihia e au i roto i te fare tāpeàraa, noaa iho ra to ù mana i te mau tahuà rarahi ra; e ia taparahihia rātou, ua faatià atoà atu hoì taù reo i te reira. ¹¹ E rave rahi to ù hāmani-ìno-raa ia rātou i roto i te mau tunato atoà, e na ù i haamataù atu ia faaìno rātou; e no te rahi o to ù riri ia rātou, hāmani ìno atu ra vau ia rātou e tae noa atu ra i te òire èê ra.

To Pauro faatiàraa i to na fāriuraa e tei òhipahia e ana

¹² O te tere ia ia ù i haere i Tamateto ra mā te parau e te mana o te feiā tahuà rarahi ra. ¹³ E avatea aè ra, e taù arii, ìte atu ra vau i te māramarama no te raì mai i te aratià, iti iho ra to te mahana ànaàna, i te ànaànaraa mai, e àti roa aè ra vau e te feiā e haere atoà ra. ¹⁴ E hià anaè iho ra mātou atoà i raro i te repo, faaroo atu ra vau i te hoê reo i te parauraa mai ia ù, i te nā ôraa mai i te parau Hēpera: «E Tauro, e Tauro, e aha òe e hāmani ìno mai ai ia ù? Eita e tià ia òe ia tuè i te tara.» ¹⁵ Ua parau atu ra vau: «E te Fatu, o vai òe?» Ua nā ô mai ra o ia: «O vau o Ietu ta òe i hāmani ìno mai nei. ¹⁶ A tià rā, a tià hua mai to âvae i nià. I faaìte hua atu ai hoì au ia òe, e haapaò ia òe ei tahuà e ei ìte i te mau mea atoà ta òe i ìte nei, e te mau mea ta ù e faaìte atu ā ia òe. ¹⁷ I te mātiraa ia òe mai roto mai i te mau taata nei, e i te mau Êtene, ta ù e faatono atu ia òe i teie nei, ¹⁸ ei faaàràra i to rātou mata, ia fāriu mai ia rātou i te māramarama mai te pōuri mai e mai te hau hoì o Tātani i te Atua, ia noaa hoì ia rātou te faaòre i ta rātou hara, e te hoê tufaa i roto i te feiā i haamaitaìhia i te faarooraa ia ù.»

¹⁹ Aita aè ra vau, e te arii, e Àteripa, i faaroo taìtā i taua ôrama o te raì ra. ²⁰ Ua faaìte atu ra rā vau i to Tamateto i mūtaa iho, e to Ierutarema e àti noa aè hoì Iutea atoà, e i te Êtene hoì e, e tātarahapa

rātou e e fāriu mai hoì i te Atua, mā te haapaò i te parau e au ai i te tātarahapa ra. ²¹ No taù parau ra i haru mai ai te Âti-Iuta ia ù i roto i te hiero e rave e taparahi pohe roa ia ù. ²² I turuhia mai rā vau e te Atua, e tae roa aè nei i teie nei mahana, i te faaàteraa atu i te feiā rarahi e te taata rii, e te parauraa atu i taua mau parau anaè ra i ta Mōte e ta te mau perofeta i parau mai ra e e tupu: ²³ e e pohe ā te Metia, e o ia tē tià mai na i te feiā i pohe ra, e e faaàte o ia i te taata e te mau Êtene i te māramarama.

Te tītau nei Pauro ia Àteripa ia faaroo

²⁴ Te nā reira atu ra o ia i te faatiàraa ia na iho, ua pii hua mai ra te reo o Fetito: E Pauro, ua aoaoahia òe! Ua maamaahia òe i te ìmi rahi i te parau! ²⁵ Ua parau atu ra rā o ia: Aore au i maamaahia, e Fetito tuìroo e. O te parau-mau rā ta ù e parau nei e te aoaoa òre. ²⁶ Ua ìte hua hoì te arii i ta ù i parau noa atu nei i mua i to na aro, i teie nei mau parau; aore roa teie nei mau parau i moè ia na, ua ìte au, eere hoì teie i te mea ravehia i te vāhi moè. ²⁷ E te arii, e Àteripa, ua faaroo òe i te mau perofeta? Ua faaroo òe, ua ìte au! ²⁸ Ua parau mai ra Àteripa ia Pauro: Ua fātata vau i te riro ei Teritetiāno ia òe. ²⁹ Ua parau atu ra Pauro: To ù ia hinaaro i te Atua, eiaha o òe anaè ra, o te feiā atoà rā e faaroo mai ia ù i teie nei mahana, ia fātata, e ia fāito roa mai ia ù nei, eiaha rā teie nei tāpeà!

³⁰ Tei te nā reiraraa atu o ia, ua tià aè ra te arii i nià, e te tāvana, e Pereni, e te feiā i pārahi atoà rātou ra. ³¹ E ia faaātea atu ra rātou, ua paraparau iho ra rātou rātou iho, nā ô aè ra: Aita roa a teie nei taata e mea i rave e au ai ia na te pohe, e te tāpeà hoì. ³² Ua parau atu ra Àteripa ia Fetito: E tuua-noa-hia teie nei taata, ahiri àuaa o ia i parau e, ei ia Taitara vau.

Te revaraa i Ìtāria

27 ¹ Tià māite aè ra e, e reva o ia i Ìtāria, ua tuu atu ra rātou ia Pauro, e i e toofanu mau taata èè i tāpeàhia ra, i te hoê raatira hānere no te pupu o Àututo, o Iurio te iò. ² Haere atu ra mātou i

nià i te hoê pahī Àteramitio, ua tuu atu ra, i manaò mātou e nā te pae fenua i Àtia ra te faanee, o mātou atoà o Àritetareho i Tētāronia i Mātetōnia ra. ³ E ao aè ra, tae atu ra mātou i Titona; ua hāmani maitaì mai ra Iurio ia Pauro, ua tuu noa atu ra ia na ia haere noa na i to na ra mau tauà, ia faaànaànaea mai rātou ia na. ⁴ E mai reira hoì tuu atu ra mātou, fano atu ra nā pihai iho i Tupero, no te mea e matai ê. ⁵ Ua tere atu ra mātou nā te tua Tiritia e Pamefuria, e tae atu ra mātou i Mura i Rutia ra. ⁶ Ìte atu ra te raatira hānere i te hoê pahī Àretaneteria i reira, te fano atu ra i Ìtāria, ua tuu atu ra o ia ia mātou i nià iho i taua pahī ra. ⁷ Tere rii māite noa atu ra mātou e rave rahi te mahana, aore ā mātou i fāito reà i Tenito i te matai ìno, tere atu ra mātou nā te pae i Tereta i pihai iho i Tarimone. ⁸ Mai òre ā mai maìri ia mātou taua vaehaa ra, tae atu ra mātou i te hoê vāhi, o Te-Tiàtaroraa-Maitaì te iòà, tei pihai iho te òire ra o Ratea.

⁹ E no te mea ua maoro aè ra mātou, e e mataiutaì hoì ia faatere — ua oti aè ra hoì te haapaeraa — ua aò atu ra Pauro ia rātou, nā ô atu ra: ¹⁰ E hōmā, e ìno rahi to teie nei tere, e te pau rahi o te taoà e te pahī, eere rā te reira anaè ra, e àti rahi atoà to tātou, ua ìte au. ¹¹ Rahi atu ra rā ta te tāpena haapaò i ta te fatu pahī e ta te pairoti i ta Pauro i parau mai ra. ¹² E no te mea aore e maitaì te reira tiàtaroraa ia pārahi i te vero ra, ua parau iho ra te rahi e fano, peneiaè o te tae noa atu i Foinitia, i te hoê tiàtaroraa i Tereta ra i fāriu tià apatoèrau i apatoà, ei reira pārahi ai i taua vero ra.

Te vero

¹³ E ia puihauhau mai ra te matai ra e maraamu, parau aè ra rātou e, ua noaa to rātou hinaaro, ua tuu atu ra rātou, tere atu ra nā te pae fenua i Tereta ra. ¹⁴ Aita aè ra rā i maoro reà, ua tupu mai ra te hoê matai rahi, Èurotaruto te iòà. ¹⁵ E pānu ê atu ra te pahī i te ûàna o taua matai ra, aita atu ra e tià ia faatīara i nià i te pū matai, tuu noa atu ra mātou ia pānu noa na. ¹⁶ E tere atu ra mātou i pihai iho i te hoê fenua, o Tarauta te iòà, e mai òre i noaa te poti ia mātou. ¹⁷ E oti aè ra te reira i te hutihia e rātou i nià, ìmi atu ra rātou i te rāveà, hōpoi

atu ra i te taura nā raro aè i te tāère o te pahī, ua tuu iho ra i te ìe, mataù rātou o te ôpaia i nià i te one, pānu noa iho ra. ¹⁸ E ao aè ra, huri atu ra rātou i te taoà i raro i te tai, no te mea ua rahi to mātou taahurihuri i taua vero ra. ¹⁹ E tae aè ra i te ruì toru, na to mātou iho rima i huri, i raro i te tai, i te taoà mau o te pahī. ²⁰ E rave rahi aè ra te mahana aore i ìtea te mahana e te fetià, te rahi noa mai ra hoì te vero, aita roa atu rā o mātou manaò ora toe.

²¹ E maoro aè ra, aita mātou i àmu i te māa, ua tià aè ra Pauro i rotopū ia rātou, ua parau atu ra: E faaroo mai hoì to òutou tià, e hōmā, ia ù, eiaha tē tià e tuu mai a tirā i Tereta ra, i noaa ai teie nei ìno e teie nei pau. ²² Teie rā ta ù parau ia òutou, e faaitoito i teie nei ā, e òre roa te hoê o òutou nei e pohe, maori rā o te pahī. ²³ I nā ruì hoì i tià mai ai i pihai iho ia ù te hoê merahi a te Atua, no na vau nei e ta ù e haamori nei, ²⁴ i te nā ôraa mai e: Eiaha e mataù, e Pauro! E tià òe i mua i te aro o Taitara. E inaha, ua hōroà mai te Atua i te feiā e fano atoà i to tere nei no òe. ²⁵ E i teie nei, e hōmā, e faaitoito; e faaroo hoì au i te Atua, e oia mau ā ta na i parau mai ia ù nei. ²⁶ E hurihia rā tātou i nià i te hoê fenua.

²⁷ E tae aè ra i te àhuru mā maha o te ruì te faahiriòo-noa-hia ra mātou i Àteria, ua manaò aè ra te feiā pahī te fātata mai ra te hoê fenua ia rātou i te tuìraa pō. ²⁸ Ua pātē iho ra, ìte atu ra e, e piti àhururaa te reà, tere atu ra e pihai iti atu, ua pātē faahou iho ra, auàhuru ia reà e pae tiàhapa. ²⁹ E mataù aè ra rātou o te paìuma i nià i te toà, ua tuu atu ra rātou i te tau e maha atoà i te reimuri, te hinaaro ra rātou ia ao. ³⁰ Te faaineine ra te feiā pahī e haere e faaruè mai i taua pahī ra, tuuhia iho ra te poti i raro i te tai, mai te mea e, e hōpoi rātou i te tau i mua. ³¹ Ua parau atu ra Pauro i te raatira hānere e te mau faèhau: Ia òre teie nei mau taata ia pārahi i nià i te pahī nei e òre òutou e ora! ³² Ua òòti iho ra te mau faèhau i te taura o te poti, ua tuu atu ra ia pānu noa na.

³³ E te tiaì noa ra rātou i te Maruaoraa, ua aò atu ra Pauro ia rātou atoà e àmu i te māa, nā ô atu ra: O te àhuru mā maha teie o to òutou mahana i te pārahi-noa-raa aore i àmu i te māa. ³⁴ E i teie nei, teie ta

ù parau ia òutou, e àmu i te m̄aa e ora ai hoì òutou, e òre roa hoì te hoê io rouru o to òutou atoà na upoo e maìri. ³⁵ E ia n̄a reira atu ra o ia i te parauraa atu, ua rave aè ra o ia i te p̄ane, ua haamaitaì atu ra i te Atua i mua ia r̄atou atoà ra, ua v̄ahi iho ra e àmu iho ra. ³⁶ Ànaànaea aè ra r̄atou atoà, e àmu atoà iho ra i te m̄aa. ³⁷ E piti h̄anere e hitu àhururaa e ono tiàhapa m̄atou i nià i taua pahī ra. ³⁸ Àmu iho ra r̄atou, e paia aè ra, ua huri atu ra r̄atou i te t̄itona i raro i te tai, ia m̄amā te pahī.

Te tomoraa o te p̄ahi

³⁹ E ao aè ra, aore r̄atou i ìte i taua fenua ra, hiò atu ra r̄a r̄atou i te hoê ava e te one, manaò iho ra r̄atou e, e ò, e n̄a reira i te faaruru i te pahī. ⁴⁰ E motu atu ra ia r̄atou te mau tau, faaruè atu ra i te moana, ua t̄ātara iho ra i te taura t̄apeà hoe, ua tuu noa atu ra, huti aè ra i te ìe rahi ia î i te mataì, tere tià atu ra i uta. ⁴¹ E tae atu ra i te v̄ahi ripoa au, faanee atu ra r̄atou i te pahī i nià i te paù, mau m̄aite atu ra i te reimua aore roa i àueue, âreà te reimuri, pararī atu ra ia i te ûàna o te àre. ⁴² Ua parau iho ra te mau faèhau e taparahi i te mau taata i t̄apeàhia ra, òi àu atu v̄etahi, òi ora. ⁴³ Ua t̄apeà atu ra r̄a te raatira h̄anere ia r̄atou, i hinaaro o ia i te faaora ia Pauro, ua faaue atu ra i te feiā i ìte i te àu ra, e ôuà na r̄atou i raro i te tai a àu atu ai i uta. ⁴⁴ E te tahi pae, e rave r̄atou i te ìri ei fauraò, e te tahi pae i te mau peu rii o te pahī nei. E ora anaè atu ra r̄atou i uta, aore toe.

Pauro i Merita

28 ¹ E ora anaè atu ra m̄atou i uta, ìte aè ra m̄atou e, o Merita te iòa o taua fenua ra.

² Ua h̄amani maitaì mai ra taua feiā taata pareparo ra ia m̄atou, ua tahu iho ra i te auahi e arataì atu ra ia m̄atou i reira, no te ua e maìri ra e no te toètoè. ³ E òhi haere iho ra Pauro i te hoê ruru vahie, e tahu atu ra i nià i te auahi, ua ôuà mai ra te hoê èhitena no roto i te auahi, piri mai ra i nià i tana rima. ⁴ E ia hiò mai ra taua mau taata pareparo ra, i taua mea taèro ra i te piriraa mai i nià tana rima, ua parau iho ra

rātou iho: E riro mau ā teie nei taata i te taparahi taata, ora noa ā mai ā o ia i te miti, aita ā o ia i faaorahia i te tāhoo. ⁵ Ua ueue atu ra o ia i taua mea taèro ra i roto i te auahi, e aore roa o ia i māuiui. ⁶ Te tiaì ra rātou i te òruraa e te hiàraa o ia i raro, a pohe roa atu ai i reira ra; ia tiaì rā rātou e maoro aè ra, aita atu ra o na mai ia hiò mai rātou, manaò ê atu ra to rātou âau, ua nā ô aè ra ia na, e atua ia.

⁷ Tei reira iho te fenua o te taata raatira o taua fenua ra o Popirio te iòà, o tei ìte maitaì mai ra ia mātou, e faaàmumu mai ra ia mātou i roto i to na fare e ruì toru. ⁸ Te pohe ra te metua tāne o Popirio i te fēvera a te faatahe, te vai noa ra i nià i to na roì, haere atu ra Pauro i roto ia na ra, ua pure iho ra, e oti aè ra, tuu atu ra i tana rima i nià iho ia na, faaora atu ra. ⁹ E oti aè ra te reira, ua haere mai ra te feiā mai atoà o taua fenua ra, e faaorahia iho ra. ¹⁰ E ua hāmani maitaì mai ra rātou ia mātou, e ia fātata mātou i te reva, ua hōpoi mai ra i te māa e te taoà atoà ra.

Te tere nā Merita e tae atu i Rōma

¹¹ E a toru aè ra marama i te pārahiraa, fano atu ra mātou nā nià i te hoê pahī Àretaneteria, o Tioteturoi te iòà, i taua fenua ra te vairaa i te tau vero ra. ¹² E tae atu ra mātou i Turatuta, ruì toru mātou i te pārahiraa i reira. ¹³ Mai reira hoì, ua haaàti atu ra mātou e tae atu ra i Retio; e ruì hoê aè ra, farara mai ra te mataì ra e maraamu; e ruì piti aè ra hoì, tae atu ra mātou i Puteori. ¹⁴ E e feiā tae aè tei ìtea ia mātou i reira, o tei parau mai ia ia mātou e pārahi io rātou ra e ia ruì hitu aè. E haere tià atu ra hoì mātou i Rōma. ¹⁵ E ìte aè ra te mau tae aè i reira ia mātou, ua haere mai ra rātou i Àpio Foro, e te Tapereno Toru ra, fārerei mai ra ia mātou. Ìte aè ra Pauro ia rātou, haamaitaì atu ra i te Atua e itoito atu ra.

Pauro i Rōma

¹⁶ E tae atu ra mātou i Rōma, ua tuu atu ra te raatira hānere i te mau taata tāpeàhia ra i te tāpena o te pupu faèhau ra, âreà Pauro, ua tuu

noa atu ra o ia ia na ia pārahi noa o ia anaè ra i roto i te fare, e te hoê faèhau ei tiaì ia na.

¹⁷ E ruì toru aè ra, ua parau atu ra Pauro i te feiā rarahi Âti-Iuta ra. E putuputu mai ra rātou, ua parau atu ra o ia ia rātou: E te mau taeaè nei, i tuua-tāpeà-noa-hia vau i Ierutarema i te rima o to Rōma, aita rā a ù e hara i to tātou, e te peu a to tātou hui tupuna ra. ¹⁸ E oti aè ra vau i te haavā-hua-hia, e tuuhia rā vau e rātou, no te mea aita roa a ù e hara e au ai ia ù te pohe. ¹⁹ Ia mārō mai rā te Âti-Iuta, ua parau atu ra vau e, ei ia Taitara vau, aita rā a ù hara ia pari atu vau i to ù fenua. ²⁰ I parau atu ai au ia òutou, ia ìte au ia òutou, e ia paraparau atu vau ia òutou, no ta Ìteraèra e tiàturi nei hoì i tāpeàhia ai au i teie nei âuri fifi.

²¹ Ua parau mai ra rātou ia na: Aita a mātou rata i noaa no Iutea mai ia òe, aore roa hoì te mau taeaè i tae mai i ô nei i parau ìno mai ia òe. ²² Te hinaaro atu nei rā mātou ia ìte mātou ia òe i to òe manaò; i tenā na pupu, ua faaìnohia ia e aita e vāhi toe, ua ìte mātou.

²³ E ia haapaòhia e rātou te hoê mahana, ua haere mai ra rātou e rave rahi i to na fare, ua haapii atu ra o ia ia rātou, e faaìte atu ra i te pātireia o te Atua, e aò atu ra ia rātou i te mau parau o Ietu i roto i te ture a Mōte, e te mau perofeta ra, mai te poi-poi mai ā e ahiahi noa atu ra. ²⁴ Ua faaroo mai ra te tahi pae i taua mau parau i parauhia ra, e aore te tahi pae i faaroo. ²⁵ E aita aè ra i au ta rātou iho parau, pūrara atu ra rātou ia oti aè ia Pauro teie nei reo hoê i te parauhia: E parau-tià ta te Vārua Maitaì ia Ìtaia perofeta i to tātou hui tupuna ra, ²⁶ a nā ô mai ai ra e:

A haere atu i taua feiā ra e parau atu ai e:

E faaroo òutou i te faarooraa, e òre rā e ìte; e hiò òutou i te hiòraa, e òre rā e hāroàroà;

²⁷ ua meùmeù hoì te âau o taua feiā ra, ua faaroo taiàtā to rātou tarià, e ua tāpiri rātou i to rātou mata, o te hiò to rātou mata, o te faaroo to rātou tarià, o te ìte to rātou âau, o te fāriu mai, e o te faaorahia atu rātou e au!

²⁸ E i teie nei, ua hāponohia te ora a te Atua nei i te Êtene, e e faaroo mai ia rātou, ia ìte hoì òutou! [²⁹ E oti aè ra teie nei parau i te parauhia e ana, haere atu ra te Âti-Iuta mā te mārō rahi rātou rātou iho.] ³⁰ Pārahi atu ra Pauro e e piti aè ra matahiti i roto i to na iho fare tārāhuhia. E fārii mai ra i te taata atoà e haere atu ia na ra. ³¹ Parau mai ra i te pātireia o te Atua, e haapii mai ra i te mau parau o te Fatu ra o Ietu Metia mā te mataù òre, e aore roa e taata i faaòre atu.

TE RATA A PAURO I TO RŌMA

Te Parau-Maitai e porohia nei e Pauro

1 ¹ Pauro, e tāvini no Ietu Metia, i faarirohia ei àpotetoro, ia faataahia no te Èvaneria a te Atua, ² (o tei faaitehia mai i mūtaa iho e tana mau perofeta i roto i te Parau moà i pāpaihia ra), ³ no tana Tamaiti no to tātou Fatu ra no Ietu Metia, o tei fānau mai i te huaai o Tāvita, i te haapaōraa i te tino ra; ⁴ i tāpaō-faaite-hia rā i te mana, e o te Tamaiti ia a te Atua, i ta te Vārua Maitai ra, i te tiā-faahou-raa mai te pohe mai ra: ⁵ no na mai to mātou maitai i noaa ai, e te tōroà àpotetoro i te mau Êtene atoà no to na ra iōa, ia noaa ia rātou te haapaō faaroo ra; ⁶ no rātou atoà hoì òutou, o tei haapaōhia e Ietu Metia ra. ⁷ I te feiā atoà i herehia mai e te Atua i Rōma na, i haapaōhia ei feiā moà: ei ia òutou te aroha mau e te hau no ô mai i te Atua i to tātou Metua ra, e no ô hoì i to tātou Fatu ia Ietu Metia ra.

Te hinaaroraa Pauro e haere e hiò i te mau marumetia i Rōma

⁸ E haamaitai na vau i taù Atua, no Ietu Metia, ia òutou atoà na, no te mea ua parauhia to òutou faaroo e àti noa aè te fenua atoà nei. ⁹ O te Atua hoì ta ù e faaroo mā taù vārua atoà, i te Èvaneria o tana Tamaiti, to ù ia ìte, e aita vau e faaea i te faahiti ia òutou, ¹⁰ i te aniraa i ta ù nei pure mā te faaea òre, ia maitai taù tere i te hopeà ê nei, ia tiā i te Atua, ia tae atu ia òutou na. ¹¹ E hinaaro rahi hoì to ù ia ìte atu ia òutou, ia tuu atu vau i ta te Vārua ia òutou na, ia itoito hoì òutou. ¹² E ia māhanahana hoì au e òutou atoà i to tātou faaroo, i to òutou e

i to ù atoà hoì. ¹³ Aita rā vau i hinaaro, e aù mau taeaè, e ia òre òutou ia ìte, e rave rahi to ù ôpuaraa e haere atu ia òutou na (e i tāpeàhia vau), ia faufaahia ta ù ia òutou na, mai te hoê pae Êtene atoà ra. ¹⁴ E àmutārahu vau na te Herēni e na te taata èê, na te feiā paari e na te ìte òre. ¹⁵ E i teie nei, ua tià roa ia ù i te parau atu i te Èvaneria ia òutou atoà i Rōma na, e hope noa atu to ù nei pūai.

Te mana o te Parau-Maitai

¹⁶ Aore hoì au i haamā i te Èvaneria o te Metia ra, no te mea o te mana ia o te Atua, ia ora te feiā atoà i faaroo ra: te Âti-Iuta na e te Herēni atoà hoì. ¹⁷ Tei reira hoì te parau-tià a te Atua i te faaroo i te faaìteraahia mai ei faarooraa, mai tei pāpaihia ra e: Te feiā parau-tià i te faaroo ra, e ora ia.

Te parau-mau i tāpeàhia

¹⁸ Ua faaìtehia mai hoì te riri o te Atua mai te raì mai, i te mau paieti òre atoà ra, e te mau parau-tià òre atoà a te taata nei, o tei tāpeà i te parau-mau mā te tià òre ra. ¹⁹ No te mea o te mau mea atoà o te Atua e ìtea ra, te vai noa ra ia ia rātou, ua faaìte hoì te Atua ia rātou. ²⁰ Te mau mea hoì no na e òre e tià ia hiò ra, te ìtea-pāpū-hia nei ia i te mau mea i hāmanihia nei, mai te hāmaniraa mai ā o teie nei ao, oia hoì to na ra mana hope ra e te Atuaraa ra; aita atu ra o rātou ôtoheraa. ²¹ No te mea e, ìte noa ā rātou e, e Atua, aita rātou i faateitei ia na i tei au i te Atua ra, aita hoì i haamaitai atu ia na, riro atu ra ta rātou feruriraa ei mea faufaa òre, e to rātou ra âau manaò òre, pōuri atu ra ia. ²² I faataata paari hoì rātou, e riro atu ra rātou ei maamaa; ²³ ruri ê atu ra hoì i te maitai o te Atua pohe òre ra, ei hohoà hāmanihia, mai te taata e pohe noa nei te huru, e mai te manu, e te mau mea âvae maha, e te mea rii e nee haere nei.

²⁴ I faaruè ai te Atua ia rātou, ia rave noa na i te peu faufau i te hinaaro o to rātou iho âau, ia faaìno i to rātou iho tino, rātou rātou iho; ²⁵ o tei ruri ê i te parau-mau no te Atua ra ei haavare, e ua pure,

e ua haamori i tei hāmanihia, aore i Tei Hāmani, no na te haamaità mure òre ra. Âmene!

²⁶ No reira te Atua i tuu noa atu ai ia rātou i te mau hinaaro faufau ra; na ta rātou mau vahine hoì i ruri ê i te mea mau ra i te mea au òre. ²⁷ E te mau tāne atoà hoì, faaruè atu ra i te mea mau ra i te vahine, tupu atu ra to rātou hinaaro rātou rātou iho; e tāne e e tāne, i te raverāa i te mea haamā ra, e te noaaraa te hoo i roto ia rātou iho i tei au i ta rātou ra hapa.

²⁸ E o rātou aore i hinaaro i te tāpeà i te Atua mā te ìte atu, ua tuu noa atu ra te Atua ia rātou i to rātou âau au òre ra, ia rave noa na rātou i te mau mea tià òre ra. ²⁹ Ua îî i te mau parau-tià òre, e te taiàta, te haùti, te nounou taoà, te riri. Ua îî i te feià, te taparahi taata, te tamaì, te haavare, te tāiroiro. E feiā ôhumu, ³⁰ e feiā parau faaìno, e te hinaaro òre i te Atua, e hāmani ìno, e teòteò, e faaahaaha, e ìmi mea ìno ra, e faaroo òre i te metua, ³¹ e haapaò òre, e faaruè faufaa, aore e aroha mau, e te riri māha òre, e te aroha òre. ³² Ìte noa ā taua feiā ra i te ture a te Atua ra (e o tei rave i taua mau mea ra, e au ia rātou te pohe), e rave ā i taua mau mea ra, eere hoì te reira anaè ra, tē au ra rā i te feiā i rave ra.

Te haavāraa tià a te Atua

2 ¹ E i teie nei, e òre òe e faatiàhia, e terā ra taata, e te taata atoà e faahapa atu; i taua mea hoì ta òe i faahapa ia vētahi ê ra, te faahapa atoà ra òe ia òe iho; o òe hoì e faahapa na, te rave atoà ra òe i taua mau mea ra. ² Ua ìte rā tātou e, e au ta te Atua faahapa i te feiā i rave i taua mau mea ra, i te parau-mau. ³ Te manaò ra òe, e terā ra taata e faahapa i te feiā i rave i taua mau mea ra, e ora òe i te faahapa a te Atua, tei rave atoà òe i taua mau mea ra? ⁴ E te vahavaha nei ānei òe i te hāmani maità rahi a te Atua, e te faaòromaì, e te marū, aita ā i ìte e, ei faatupu taua maità a te Atua ra i to òe tātarahapa? ⁵ No te mārō rā, e te tātarahapa òre o to òe âau, te haapuè ra òe i te riri ia òe iho i taua mahana riri ra, e te faaìterāa mai i te faahapa tià a te Atua ra, ⁶ o tē faautuà mai i te taata atoà, ia au i ta na ra mau òhipa. ⁷ I te

feiā i ìmi i te hinuhinu, e te tura, e te pohe òre, i te tāmāu-māite-raa i te parau maitaì e te ora mure òre. ⁸ I te feiā rā i mārō, e aore i haapaò i te parau-mau, i haapaò rā i te parau-tià òre ra, o te riri ia, e te pohe rahi. ⁹ Te pohe, e te ahoaho, i te mau vārua taata atoà i rave i te ìno ra, to te Âti-Iuta na, e to te Herēni atoà. ¹⁰ O te hinuhinu rā, e te tura, e te hau, i te taata atoà i rave i te maitaì ra, to te Âti-Iuta na, e to te Herēni atoà. ¹¹ I te haapaò hoì i te huru o te taata nei, aita ia i te Atua.

¹² O te feiā atoà hoì i rave i te hara mā te ture òre, e pohe ia mā te ture òre; e te feiā atoà i rave i te hara mā te ture, e haavāhia ia i te ture. ¹³ (Eere hoì tei faaroo noa i te ture ra, i te feiā parau-tià i te aro o te Atua, o tei haapaò rā i te ture ra, o tē parauhia ia e, e feiā parau-tià. ¹⁴ Te Êtene hoì aita a rātou ture ra, ia rave noa rātou i ta te ture ra, òre noa atu ā ta rātou ture, o rātou iho ā ta rātou ture. ¹⁵ Ua faaite hua hoì rātou i ta te ture i pāpaihia i roto i to rātou ra âau, te faaite ra hoì to rātou âau, e to rātou manaò te pari ra e te faatià ra rātou rātou iho;) ¹⁶ ia tae i te mahana e haavā ai te Atua i te mau mea moè a te taata nei ia Ietu Metia ra, i te Êvaneria na ù nei.

Te auraro-òre-raa a Ìteraèra

¹⁷ Inaha, e iòà Âti-Iuta to òe, e te tiàturi ra òe i te ture, te teòteò ra hoì òe i te Atua, ¹⁸ ua ìte hoì òe i to na hinaaro, e te ìte na hoì òe i te mea maitaì, ua haapiihia òe e te ture; ¹⁹ te parau na òe ia òe iho e, e arataì i te matapō, e tiàrama no te feiā e pārahi i te pōuri ra, ²⁰ e haapii i te ìte òre, e òrometua na te tamarii, tei ia òe hoì te hohoà o te ìte, e te parau-mau i roto i te ture ra. ²¹ O òe hoì o tei haapii ia vētahi ê ra, aita òe i haapii ia òe iho? O òe hoì o tei aò hua e, eiaha e èiā, te èiā na hoì òe? ²² O òe hoì o tei parau e, eiaha e faaturi, te faaturi na hoì òe? O òe hoì o tei haafaufau i te îtoro ra, te èiā na hoì òe i tei haamoàhia ra? ²³ O òe hoì o tei teòteò i te ture ra, te faaino ra hoì òe i te Atua i te faahaparaa i taua ture ra? ²⁴ Ua faainohia hoì te iòà o te Atua io te Êtene ia òutou, mai tei pāpaihia ra.

²⁵ E faufaa hoì to te peritome ia haapaò òe i te ture; e faahapa ture òe ra, ua riro to òe peritome ei peritome òre. ²⁶ E ia haapaò te peritome

òre i te parau-tià o te ture ra, e òre ānei to na peritome òre e parauhia e, e peritome? ²⁷ E òre ānei te peritome òre fānau nei, ia haapaò i te ture, e faahapa ia òe i te faahapa ture na, tei ia òe te parau e te peritome? ²⁸ O te Âti-Iuta rāpaeàu ra, eere ia o ia i te Âti-Iuta; e te peritome rāpaeàu i te tino ra, eere ia i te peritome. ²⁹ O te Âti-Iuta roto ra, te Âti-Iuta, e te peritome âau ra; te peritome, eiaha to rāpaeàu, o ta te Vārua rā; o tei òre i haamaitaìhia e te taata, na te Atua rā.

Te faaroo òre o te mau taata atoà

3 ¹ E aha hoì ta te Âti-Iuta vāhi i hau? E e aha te faufaa o te peritome? ² E faufaa rahi ia; o te parau rā a te Atua i tuuhia mai ia rātou ra, te mea rahi. ³ Aore te tahi pae i faaroo ra, e aha te reira? Na to rātou faaroo òre ānei e faaòre i te parau-mau a te Atua? ⁴ E òre roa ia! Ia riro noa atu te taata atoà ei haavare, ei parau-mau ā ta te Atua, oia hoì tei pāpāìhia ra e:

Ia faatiàhia òe i ta òe parau, e ia tià ta òe ia ferurìhia ra.

⁵ Ia haamaitaì rā ta òutou parau-tià òre i te parau-tià a te Atua ra, e nā hea tātou? Aita ānei i hapa te Atua o tei tuu mai i te pohe nei? (Mai ta te taata ta ù e parau nei.) ⁶ Aita roa ia! E aha hoì te Atua e tià ai ia haavā i to te ao nei i reira? ⁷ Ua rahi hoì te maitaì o te Atua i te parau-mau na na i ta ù nei manaò hapa, e aha iho ra vau e faahapahia mai ai ā ei taata hara? ⁸ E aha hoì i òre i tià ai ia parau e: E rave tātou i te parau ìno ia tupu te maitaì? (O tei haavare-haere-hia mātou nei, e ta te tahi pae e parau nei e, te nā reira nei mātou.) Ua tià te faahapa ia rātou.

⁹ Te aha nei hoì i teie nei? Te hau nei tātou? Aore roa ia! Ua taa hoì ia tātou e, te vai hara noa nei te Âti-Iuta e te Herēni atoà hoì, ¹⁰ oia hoì tei pāpāìhia ra e:

Aore roa e taata parau-tià e hoê iti aè:

¹¹ aore roa te hoê i ìte, aore roa te hoê i ìmi i te Atua.

¹² Ua faaruè pāatoà rātou i te èà, ua riro atoà rātou ei feiā faufaa òre, aore roa te hoê i rave i te parau maitaì, e hoê iti aè.

¹³ E vairaā tiāpāpaū hāmama noa to rātou àrapoà; i parau na to rātou arero i te parau haavare; e te taèro âtepi i roto i to rātou ùtu;

¹⁴ ua î to rātou vaha i te tuhi e te faaîno.

¹⁵ E òiòì to rātou âvae i te haamanii i te toto:

¹⁶ o te pohe e te māuiui rahi tei to rātou haereà;

¹⁷ aita ā rātou i ìte i te èà hau.

¹⁸ Aore roa e mataù i te Atua i mua i to rātou mata.

¹⁹ Ua ìte hoì tātou e, te mau parau atoà a te ture i parau mai ra, i parau mai ia i te feiā ture ra, ia piri te mau vaha atoà, e ia harahia to te ao atoà nei i mua i te aro o te Atua. ²⁰ E i teie nei, aore roa e taata e tiàhia mai i mua i te aro o te Atua, i te òhipa a te ture ra; no te ture hoì te ìte i te hara.

Tiàhia i te faaroo

²¹ I teie nei rā, ua ìtea mai nei te parau-tià a te Atua i te ture òre, i faaîtehia mai ia e te ture e te mau perofeta ra. ²² Oia te parau-tià a te Atua i te faaroo o Ietu Metia ra, i te taata atoà e i nià atoà iho i te feiā atoà e faaroo ra, aita hoì e huru ê: ²³ ua rave pāatoà hoì i te hara, e ua ère i te haamaitaì a te Atua ra. ²⁴ I tià-noa-hia mai ia e to na ra aroha mau, i te ora e vai i te Metia ra ia Ietu; ²⁵ o ta te Atua i tuu mai e haafāite, ia tiàturi i to na ra toto, ei faaîteraa mai i ta na ra parau-tià i te faaòreraa i te mau hara i ravehia i mūtaa iho ra, i te faaòromairaa o te Atua ra; ²⁶ ei faaîteraa mai hoì i ta na parau-tià i teie nei, ia tià ta na parau a tià mai ai o ia i te taata i te faaroo o Ietu ra.

²⁷ Ei hea iho ra hoì te teòteò? Ua faaòrehia ia! Nā te hea ture? Na te ture òhipa? Aore, na te ture faaroo rā. ²⁸ E i teie nei, teie ta mātou parau, i tiàhia te taata i te faaroo, eiaha i te òhipa a te ture ra. ²⁹ E Atua ānei o ia no te Âti-Iuta anaè ra? Eere ānei no te Êtene atoà? No te Êtene atoà ia, ³⁰ hoê hoì Atua e tià mai i te peritome i te faaroo, e no te faaroo atoà hoì e tià mai ai i te peritome òre. ³¹ Te faaòre nei ānei mātou i te ture i te faaroo nei? Aore roa ia! Te haamau nei rā mātou i te ture.

O Àperahama ei hiòraa

4¹ E aha ta tātou parau, i ta to tātou tupuna ra, i ta Àperahama i noaa i te tino ra? ² I tiàhia hoì Àperahama i te òhipa ra, e teòteòraa to na i reira, eiaha rā i te aro o te Atua. ³ Te nā hea mai ra hoì te parau i pāpāhia ra? Ua faaroo Àperahama i te Atua, e i haapaòhia atu ra ia ei parau-tià na na. ⁴ O te taata hoì i rave i te òhipa ra, e òre te utuà e parauhia e, e mea hōroà noa, e hoo rā. ⁵ O te taata rā aore e òhipa, i faaroo rā ia na i tei tià mai i te paieti òre, e haapaòhia hoì to na faaroo ei parau-tià na na. ⁶ Mai ia Tāvita hoì i parau mai i te maitai o te taata ta te Atua i huri mai i te parau-tià aore e òhipa ra, i te nā ôraa mai e:

⁷ Ua maitai te feiā i faaòrehia ta rātou hara,
o tei tāpoihia to rātou ìno!

⁸ Ua maitai te taata o tei òre roa Iehova e parau e, e hara ta na!

⁹ No te peritome anaè ra ānei taua maitai nei, e no te peritome òre atoà ānei? Te parau nei hoì tātou e, ua haapaòhia te faaroo ei parau-tià na Àperahama. ¹⁰ I hea hoì te haapaòraahia? Ia peritomehia ānei, e i te vai-peritome-òre-raa ra ānei? Eiaha ia peritomehia, i te vai-peritome-òre-raa rā. ¹¹ I tuuhia mai rā ia na te tāpaò ra e peritome, ei tāpaò no te parau-tià i te faaroo ia na i te vai-peritome-òre-raa ra; ia riro o ia ei metua no te peritome òre atoà i faaroo ra, ia haapaò-atoà-hia te parau-tià no rātou atoà; ¹² ei metua hoì no te peritome, no te feiā eere i to te peritome noa anaè ra, o tei haere atoà rā nā te èà o te faaroo o to tātou tupuna ra o Àperahama, i to na ra peritome-òre-raahia.

Te parau fafau tei fāriihia nā roto i te faaroo

¹³ Eere hoì i to te ture tei parauhia mai ia Àperahama ra e to na huaai, e e riro o ia ei fatu no te fenua, no te parau-tià rā i te faaroo. ¹⁴ Ahiri hoì o rātou o to nià i te ture ra te fatu, ua ère ia te faaroo, e ua riro tei parauhia mai ra ei mea faufaa òre. ¹⁵ E pohe hoì to te ture; aore e ture ra, aore atoà ia e hara.

¹⁶ E i teie nei, tei te faaroo ia riro ei mea hōroà noa, ia roaa mau tei parauhia mai ra i to na atoà ra huaai; eiaha to nià i te ture anaè ra, to nià atoà rā i te faaroo o Àperahama, o to tātou atoà nei metua, ¹⁷ (oia hoì tei pāpaihia ra e: Ua haapaòhia òe e au ei metua no te mau fenua atoà e rave rahi.) I mua i te aro o te Atua ta na i faaroo ra, o tei faaora i tei pohe ra, e o tei parau i te mau mea aore ra, mai te mea e, te vai nei.

¹⁸ O tei òre hoì i haapaò ra e aore e tiaàraa, faaroo atu ra ia mā te tiaì, e e riro o ia ei metua no te mau fenua atoà e rave rahi, mai tei parauhia mai ra e: Mai te reira to òe huaai. ¹⁹ E no te mea eere to na i te faaroo paruparu, aita o ia i haapaò e ua pohe to na tino, ua fātata hoì to na matahiti i te hānere, aore hoì i haapaò i te pohe i to Tara ôpū. ²⁰ Aita hoì o ia i feafeau atu mā te faaroo òre i tei parauhia mai e te Atua ra, i itoito rā o ia i te faaroo, mā te haamaità i te Atua. ²¹ Ua ìte pāpū hoì o ia e, o ta na i parau mai ra e tià ia ia na ia faatupu. ²² I haapaòhia ai hoì te reira ei parau-tià na na.

²³ Eere rā no na anaè ra i pāpaihia ai e, ua haapaòhia na na, ²⁴ no tātou atoà rā, te feiā e haapaò-atoà-hia e te faaroo ei parau-tià, ia faaroo tātou ia na i tei faatià faahou i to tātou Fatu ra ia Ietu i nià, mai te pohe mai ra; ²⁵ o tei tuuhia mai no ta tātou nei hara, e i faatià-faahou-hia ia ia tiàhia tātou nei.

Te hauraa e o te Atua

5 ¹ E i teie nei, ua tiàhia tātou i te faaroo, e hau to tātou i te Atua ra, i to tātou Fatu ia Ietu Metia ra; ² no na hoì tātou i ò ai i te faaroo i roto i teie nei maità i pārahihia e tātou nei, e te òaòà nei i te tiaàraa i te maità o te Atua. ³ Eere hoì te reira anaè ra, te òaòà atoà nei rā tātou i te mau àti nei; ua ìte hoì tātou e, na te pohe e faatupu i te faaòromaì; ⁴ e na te faaòromaì e faatupu i te ìte; na te ìte e faatupu i te tiaì. ⁵ E òre hoì te tiaì e faahaamā mai, no te mea ua nīniihia mai te hinaaro o te Atua i roto i to tātou âau e te Vārua Maità i hōroàhia mai ia tātou nei.

⁶ I to tātou vai-paruparu-raa ra hoì i pohe ai te Metia i te tau mau ra, no te feiā paieti òre ra. ⁷ E òre hoì te hoê e haapohe no te tahi taata parau-tià, e faaòromai rā paha te hoê taata atu i te pohe no te taata maitai. ⁸ Ua faarahi rā te Atua i to na aroha ia tātou nei, i te mea te vai taata hara noa nei ā tātou, i pohe ai te Metia no tātou nei. ⁹ E i teie nei, ua tiàhia tātou i to na ra toto, e rahi atu ia to tātou ora ia na ra i te pohe. ¹⁰ I haafāitehia hoì tātou i te Atua i to tātou vai-ènemi-raa ra i te pohe o tana Tamaiti; e rahi atu ia to tātou ora i te fāiteraa nei, i to na ra oraraa. ¹¹ Eere hoì te reira anaè ra, te òaòà nei rā tātou i te Atua, i to tātou Fatu ia Ietu Metia, no na i noaa ai ia tātou taua fāiteraa nei.

Àtamu e o Ietu Metia

¹² E i teie nei, no te taata hoê ra i ò mai ai te ìno i te ao nei, e no te ìno hoì te pohe; e ua taeà-atoà-hia te taata atoà e te pohe i te mea ua hara pāatoà. ¹³ (I vai na hoì te hara i te ao nei e tae roa aè nei i te ture nei; e òre rā te hara e haapaòhia i te ture òre. ¹⁴ I mana na rā te pohe mai ia Àtamu mai ā e tae roa aè nei ia Mōte, e i te feiā atoà aore i rave i te hara mai te hara a Àtamu ra, e hohoà o ia no tē tae mai.

¹⁵ Eita rā tei hōroà-noa-hia mai e au i taua hara ra. E rave rahi tei pohe i te hara a te taata hoê ra, e rahi atu hoì te aroha o te Atua, e tei hōroàhia mai e taua aroha ra, i te tae i te taata e rave rahi, ia Ietu Metia i te taata hoê ra. ¹⁶ Eere hoì mai ta te taata hoê i rave i te hara ra, tei hōroà-noa-hia mai; no te hara hoê hoì te utuà faahapa, âreà tei hōroà-noa-hia mai ra, ia tiàhia mai ra ia i te hara atoà e rave rahi. ¹⁷ No te hara hoì a te taata hoê ra, i mana ai te pohe i taua taata hoê ra; te feiā hoì i noaa ia rātou te maitai rahi e te parau-tià i hōroàhia mai ra, e rahi atu ia to rātou mana i te ora i te taata hoê ra, ia Ietu Metia.) ¹⁸ E i teie nei, mai te taata atoà i taeà i te utuà faahapa i te hara a te taata hoê ra, ua taeà-atoà-hia te taata atoà i te tià ia ora, i te parau-tià a te taata hoê ra. ¹⁹ Mai te taata atoà hoì e rave rahi i faarirohia ei taata hara i te haapaò òre o te taata hoê ra, e rave rahi hoì tei faarirohia ei taata parau-tià, i te haapaò o te taata hoê ra. ²⁰ Faaō

mai rā hoì te ture ia rahi te hara. Te vāhi rā i rahi ai te hara ra, ua rahi roa te hāmani maitaì i reira. ²¹ Mai te hara hoì i tupu aè nei e ua pohe, ia tupu atoà hoì te aroha i te parau-tià, e tae noa atu i te ora mure òre i to tātou Fatu ra ia Ietu Metia.

Pohe i te hara, e te ora nei rā i roto ia Ietu Metia

6 ¹ E nā hea hoì tātou nei? E tāmāu ā tātou i te rave i te hara ia rahi te aroha? ² Eiaha roa ia! O tātou hoì o tei pohe i te hara ra, e aha hoì tātou e ora ai i te reira? ³ Aita ā òutou i ìte o tātou atoà tei pāpetitohia i roto i te Metia ra ia Ietu, ua pāpetitohia ia i roto i to na ra pohe? ⁴ E i teie nei, ua tanuhia tātou e o ia atoà, i te pāpetitoraahia i roto i to na ra pohe; mai te Metia i faatiàhia e te mana o te Metua i te poheraa ra, ia haapaò atoà tātou i te haereà e au i te ora âpī. ⁵ I âpiti-atoà-hia hoì tātou ia na i te huru o to na ra pohe, e âpiti-atoà-hia ia tātou i te huru o to na ra tià-faahou-raa i nià. ⁶ Ua ìte hoì e ua faatataurohia to tātou taata tahito e o ia atoà hoì, ia paruparu te tino o te ìno, ia òre tātou ia faaroo tāvini faahou i te ìno nei. ⁷ O te taata hoì i pohe ra, ua matara ia o ia i te ìno nei. ⁸ I pohe na hoì tātou e te Metia atoà, ua ìte hoì tātou e, e ora tātou e o ia atoà hoì. ⁹ Ua ìte hoì tātou e, o te Metia i faatiàhia i te poheraa ra, e òre ia e pohe faahou, e òre hoì e mana faahou te pohe ia na. ¹⁰ O ia hoì i pohe ra, i pohe ia i te hara, hoê roa rā poheraa; o ia rā i ora ra, i ora ia i te Atua. ¹¹ E manaò atoà hoì òutou ia òutou iho, e ua pohe mau i te ìno ra, ia ora rā òutou i te Atua, i to tātou Fatu ra ia Ietu Metia.

¹² E i teie nei, eiaha ia vai hau te ìno i roto i to òutou na tino pohe noa, a faaroo hoì òutou i te reira i to te tino ra hinaaro. ¹³ Eiaha hoì e hōroàhia to òutou tino ei mauhaa na te ìno i te parau-tià òre ra; e hōroà rā ia òutou iho i te Atua, e to òutou tino ei mauhaa na te Atua i te parau-tià ra, mai te feiā i pohe ra, e ua ora. ¹⁴ E òre hoì te ìno e faahepo mai ia òutou, aita òutou i raro aè i te ture, tei raro aè rā òutou i te aroha.

Ei tāviniraa i te parau-tià

¹⁵ E nā hea hoì tātou? E rave tātou i te hara no te mea tei raro aè tātou i te aroha, aore i raro aè i te ture ra? Eiaha roa ia! ¹⁶ Aita òutou i ìte e, o ta òutou i hōroà ia òutou iho ei tāvini ei faaroo atu ia na, e tāvini ia òutou no na no ta òutou e faaroo ra; no te ìno ra e pohe atu, no te reira ia, no te haapaò e noaa atu te parau-tià ra, no te reira ia?

¹⁷ Ia haamaitaìhia rā te Atua i te mea o òutou te tāvini o te ìno na, e ua faaroo mā te âau atoà i te hohoà parau i tuuhia atu ia òutou na.

¹⁸ E ua faatiàmāhia òutou i te ìno, ua riro iho nei rā òutou ei tāvini no te parau-tià.

¹⁹ Te parau nei hoì au i ta te taata nei, no te paruparu hoì o to òutou tino, mai ia òutou i hōroà noa i to òutou tino ei tāvini no te mea faufau, e te ìno ei rave i te ìno ra; e hōroà òutou i to òutou tino ei tāvini no te parau-tià ei rave i te maitaì. ²⁰ I to òutou tāviniraa i te ìno ra, aore a òutou parau-tià i reira. ²¹ E aha hoì ta òutou faufaa i noaa i taua mau mea ra ta òutou e haamā i teie nei? E pohe hoì te hopeà o taua mau mea ra. ²² I teie nei rā, ua faatiàmāhia òutou i te ìno, e ua riro ei tāvini no te Atua, o te maitaì ta òutou e faatupu, e e ora mure òre hoì ia te hopeà. ²³ E utuà te pohe no te hara, âreà te ora mure òre ra, e mea hōroà-noa-hia mai ia e te Atua i roto i to tātou ra Fatu ia Ietu Metia.

Ua faatiàmāhia te marumetia i te ture

7 ¹ Aita òutou i ìte, e àu mau taeaè (te parau atu nei hoì au i te feiā i ìte i te ture nei), e te vai mana ra te ture i nià iho i te taata nei i to na oraraa nei? ² Te vahine tara tāne ra, te ora ra te tāne, e àti atu o ia i tana ra tāne, o ta te ture ia; ia pohe rā te tāne, ua matara ia o ia i te ture i tana ra tāne. ³ I riro ê o ia i te hoê taata ê te ora ra te tāne, e parauhia ia o ia i te faaturi; ia pohe rā te tāne ra, ua matara o ia i taua ture ra; eere ia o ia i te faaturi, ia faaipoipo i te hoê taata ê ra.

⁴ Oia atoà hoì òutou, e àu mau taeaè ra, ua pohe atoà òutou i te tino o te Metia, i te haapaòraa i te ture ra, ia riro òutou no vētahi ê, no tei

faatiàhia i te poheraa ra, ia faahotu hoì tātou i te huero na te Atua. ⁵ Tei nià tātou i ta te tino ra, te mau hinaaro ìno i raro aè i te ture ra, te pūai ra ia i roto i to tātou tino, i te faahoturaa i te huero e pohe ai ra. ⁶ I teie nei rā, ua tātarahia tātou i te ture, ua pohe hoì te mea i mau ai tātou ra; ia haamori tātou mā te âau âpī, eiaha mā te parau tahito ra.

Te tuhaa a te ture

⁷ E nā hea hoì tātou i teie nei? Te ìno ra ānei te ture? Aore roa ia! Àuaa te ture, e òre hoì au e ìte i te ìno; e òre hoì au e ìte e, e hara te nounou, àuaa te ture i parau mai e: Eiaha òe e nounou. ⁸ Noaa iho ra rā ta te ìno rāveà i te ture, e ua faatupu o ia i te nounou e rave rahi i roto ia ù. I te òreraa hoì te ture ra, e mea pohe te ìno i reira. ⁹ I ora na hoì au i mūtaa iho i te ture òre ra, ia tae mai rā te ture ra, te ora noa ra te ìno, pohe iho ra vau. ¹⁰ E te ture hoì i haapaòhia ei ora ra, riro atu ra ia ei pohe no ù. ¹¹ Noaa iho ra hoì ta te ìno rāveà i te ture, e haavare mai ra ia ù, pohe iho ra vau ia na i te ture. ¹² E i teie nei, e mea moà te ture, e mea moà hoì te parau, e te hapa òre, e te maitaì. ¹³ I riro mai ānei taua mea maitaì ra ei pohe no ù? Aita roa ia! O te ìno rā ia ìtea i taua mea maitaì ra, e e ìno, o tē riro ia ei pohe no ù; ia riro te ìno ei mea ìno rahi roa i te ture.

Tītī no te ture a te hara

¹⁴ Ua ìte hoì tātou e, no te vārua te ture, no te tino rā vau, i hoohia i raro aè i te ìno. ¹⁵ O ta ù hoì e rave nei, aore hoì au i faatià: e o ta ù hoì i hinaaro ra, aore au i rave; o ta ù rā mea hinaaro òre ra, o ta ù ia e rave nei. ¹⁶ Te rave nei au i te mea hinaaro-òre-hia e au ra, te faatià ia nei au i te ture, e e mea maitaì ia. ¹⁷ E i teie nei, eere ia vau tei rave ra, o te ìno rā i vai i roto ia ù nei ra.

¹⁸ Ua ìte hoì au e aore roa e mea maitaì i vai i roto ia ù (i roto i taù tino nei), o te hinaaro rā, te fātata nei ia ia ù, âreà te rave i te mea maitaì ra, aita ia i ìtea ia ù. ¹⁹ O te maitaì hoì ta ù i hinaaro ra, aore ia vau i rave: âreà te ìno hinaaro-òre-hia e au ra, o ta ù ia e rave nei.

²⁰ Te rave nei au i te mea hinaaro-òre-hia e au ra, eere ia vau tei rave ra, o te ìno rā i vai i roto ia ù nei ra. ²¹ Te ìte nei au i te hoê ture, e ia hinaaro vau i te rave i te mea maitaì ra, tei pihai iho te ìno ia ù i reira. ²² Te òaòà nei hoì au i te ture a te Atua, i te haapaòraa i te taata i roto ra; ²³ te ìte nei rā vau i te tahi ture i roto i taù tino nei, i te mārōraa mai i te ture i roto i taù âau nei, e te farirōraa ia ù ei tītī na te ture ìno i roto i taù tino nei. ²⁴ Âuē hoì au o te taata àti rahi e! Na vai rā vau e faaora i teie nei tino pohe? ²⁵ E haamaitaì au i te Atua, i to tātou Fatu ra ia Ietu Metia!

E i teie nei, te haapaò nei taù vārua i te ture a te Atua, âreà taù tino nei, o te ture ia o te ìno.

Te ora ia au i te Vārua o te Atua

8 ¹ Aita atu ra e faahapa i teie nei i te feiā i roto i te Metia ra ia Ietu, o tei pee i ta te Vārua ra, aore i ta te tino. ² Ua faatiāmā mai hoì te ture a te Vārua ora i roto i te Metia ra ia Ietu ia ù, i te ture ra o te ìno e te pohe.

³ Te mea aore roa i tià i te ture ra, no te mea e paruparu to te ture i te taata nei, ua tià iho nei rā i te Atua i te tonōraa mai i tana Tamaiti, mai te taata ìno nei te huru, e ei tārāèhara hoì, ua tīnai o ia i te ìno i roto i te taata nei; ⁴ ia tià te parau-tià a te ture i roto ia tātou nei, o tei òre i pee i ta te tino, i ta te Vārua rā. ⁵ Te feiā hoì i au i ta te tino ra, te haapaò ra ia i ta te tino; âreà te feiā i au i ta te Vārua ra, te haapaò ra ia i ta te Vārua. ⁶ O tē haapaò hoì i ta te tino ra, o te pohe ia; âreà o tē haapaò i ta te Vārua ra, o te ora ia e te hau. ⁷ No te mea o taua hinaaro o te tino ra, e mea au òre ia i te Atua; e òre hoì te reira e auraro i te ture a te Atua, e òre hoì e tià ia nā reira. ⁸ E i teie nei, te feiā i au i ta te tino ra, e òre roa te Atua e mauruuru ia rātou.

⁹ Aore rā òutou i au i ta te tino ra, te au nei rā i ta te Vārua ra, no te mea te pārahi ra te Vārua o te Atua i roto ia òutou. Te ère ra rā te hoê taata i te Vārua o te Metia ra, eere ia o ia i te taata no na. ¹⁰ E tei roto te Metia ia òutou ra, te ora nei ia te Vārua i te parau-tià, ua pohe mau rā te tino i te hara. ¹¹ Te pārahi ra to na Vārua i roto ia òutou

to tei faatià ia Ietu i te poheraa ra, o tei faatià i te Metia i te poheraa ra, na na atoà ia e faaora i to òutou mau tino pohe ra i to na Vārua i pārahi i roto ia òutou na.

¹² E i teie nei, e te mau taeaè ra, e àmutārahu tātou, eere rā i ta te tino a haapaò atu ai i ta te tino ra. ¹³ Ia haapaò hoì òutou i ta te tino ra, e pohe ia òutou; ia tīnai rā òutou i ta te tino ra i te Vārua, e ora ia òutou. ¹⁴ O te feiā atoà hoì i arataihia e te Vārua o te Atua ra, e tamarii anaè ia rātou na te Atua. ¹⁵ Eere hoì i te vārua tāvini tei noaa ia òutou ia mataù faahou; o te Vārua faatamarii rā tei noaa ia òutou, i parau ai hoì tātou: E Àpa, e taù Metua. ¹⁶ O te Vārua iho hoì, e to tātou atoà nei vārua, o tei faaite ia e, e tamarii tātou na te Atua. ¹⁷ E tamarii ra, e feiā tufaa ia; e feiā tufaa i te Atua ra, e feiā tufaa tātou e te Metia; te pohe âpipiti nei hoì tātou e o ia atoà, ia haamaitaì-âpipiti-hia tātou e o ia atoà hoì.

Te hanahana e fā mai

¹⁸ Te parau nei hoì au, e òre teie nei pohe pohe e au ia fāito i te maitaì e faaitehia mai ia tātou nei. ¹⁹ Te hinaaro rahi o te mau mea hāmanihia nei mā te fāòòò, te tiaì nei ia i te faaiteeraahia mai o te tamarii a te Atua. ²⁰ (Ua faarirohia hoì te mau mea hāmanihia nei ei mea faufaa òre noa, eere rā i te mea hinaaro, na na rā na tei faariro ei mea faufaa òre noa mā te tiaì.) ²¹ E faaorahia hoì te mau mea hāmanihia nei i te tāpeà ra o te pohe, ia noaa te tiāmā maitaì o te tamarii a te Atua ra. ²² Ua ìte hoì tātou e, te ùùru tahi nei te mau mea atoà i hāmanihia nei mā te māuiui fānau ra e tae roa aè nei i teie nei mahana. ²³ Eere hoì o rātou anaè ra, o tātou atoà nei, o tei noaa te huero matamua a te Vārua ra, o tātou iho ā tei ùùru i roto ia tātou iho, i te tatariraa atu i te faa-tamarii-tāvai-raa, oia te faaoraraa i to tātou nei tino. ²⁴ E ora hoì tātou i te tiaì, o te tiaìraa hiòhia ra, eere ia i te tiaì; o ta te taata hoì i ìte ra, e aha o ia e tià ai ia tiaì atu i te reira è? ²⁵ I tiaì rā tātou i tei òre i ìtea e tātou, te manaò nei hoì tātou i te reira mā te fatimāûû òre.

²⁶ Te turu atoà mai nei hoì te Vārua i to tātou nei paruparu, aore hoì tātou i ìte maità i te mea au ia pure tātou; na te Vārua iho i ani i ta tātou mā te uūru e òre e tià ia parau ra. ²⁷ Ua ìte rā o ia o tei pāheru i te āau ra i to te Vārua hinaaro, o tei ani i ta te feiā moà ra, i tei au i to te Atua ra hinaaro.

²⁸ Ua ìte hoì tātou e, te faatupu nei te mau mea atoà i te maità no te feiā hinaaro i te Atua, te feiā i parauhia mai i te ôpuaraa na na ra. ²⁹ O ta na i ìte i mūtaa iho ra, o ta na atoà ia i haapaò ātea noa ia faaauhia mai tana Tamaiti ra te huru, ia riro o ia ei matahiapo i te mau taeaè atoà e rave rahi ra. ³⁰ E o ta na hoì i haapaò ātea noa ra, o ta na atoà ia i parau mai ra, e o ta na hoì i parau mai ra, o ta na atoà ia i faatià; e o ta na hoì i faatià ra, o ta na atoà ia i hōpoi i te ao.

Te aroha o te Atua tei upootià

³¹ E nā hea hoì tātou i teie nei mau parau? No tātou te Atua ra, e tià ia vai ia mārō mai? ³² O tei òre i faaherehere i tana iho Tamaiti, o tei tuu noa mai rā ia na no tātou atoà nei, e aha hoì o ia e òre e hōroà atoà mai ai i te mau mea atoà no tātou? ³³ Na vai e tuu mai i te pariraa i tei mātihia e te Atua ra? Na te Atua ānei na tei faatià mai? ³⁴ Nā vai e faahapa mai? Na te Metia ānei na tei haapohe; e ua tià faahou aè nei i nià, e tei te rima àtau o te Atua ra, te tià ra ia tātou? ³⁵ Na te aha e faataa ê ia tātou i te aroha o te Metia ra? Na te mai ānei, e na te ahoaho, e na te hāmani ìno, e na te poia, e na te veve, e na te àti, e na te òè ānei? ³⁶ Mai tei pāpaihia ra e:

No òe mātou i taparahihia ai aore i faaea,ua faarirohia mātou mai te māmoe i haapaòhia no te pohe ra.

³⁷ E òre, e riro te rē i taua mau mea atoà nei ia tātou, i tei aroha mai ia tātou nei. ³⁸ Ua ìte mau hoì au e, e òre te pohe, e òre hoì te ora, e òre te mau merahi, e òre hoì te hui arii, e òre te mau mea mana, e òre te mau mea e vai nei, e òre hoì te mau mea e tupu a muri atu, ³⁹ e òre te teitei, e òre hoì te haèhaa, e e òre atoà te mau mea i hāmanihia nei, e tià ia faataa ê ia tātou i te aroha o te Atua, i roto i to tātou Fatu ia Ietu Metia ra.

Te Atua e te nūnaa ta na i māiti

9¹ E parau-mau hoì ta ù i te Metia, aore au i haavare, te faaite âpipiti mai nei te Vārua Maitaì e taù âau ia ù: ²e e òto rahi to ù, e te māiuii tuu òre i roto i taù âau. ³E tià hoì ia ù ia ànatemahia vau e taa ê atu vau i te Metia ra, i taù mau taeaè, to ù ra fētii i te haapaòraa i te tino nei. ⁴I te Âti-Ìteraèra ra, no rātou te faatāvai ra, e te ànaàna, e te faufaa ra, e te ture i hōroàhia ra, e te haamoriraa, e tei parauhia mai ra. ⁵No rātou hoì te feiā tupuna, e no rātou te Metia i te haapaòraa i te tino ra, o te Atua ia i nià iho i te mau mea atoà, no na te haamaitaì mure òre. Âmene.

⁶E òre roa hoì e tià ia manaò e ua òre te parau a te Atua. Eere to Ìteraèra atoà i te Ìteraèra mau. ⁷Eere hoì rātou atoà i te tamarii, i te mea e huaai rātou no Àperahama: E parauhia rā to òe huaai e no Ìtaata . ⁸Teie taua parau ra: te tamarii a te tino nei, eere rātou i te tamarii na te Atua; o te tamarii rā no te parau i parauhia mai ra, o tei haapaòhia ia ei huaai. ⁹Teie hoì taua parau i parauhia mai ra: Ia tae i te tau mau ra e tae mai ai au, e e tamaitihia ta Tara.

¹⁰Eere hoì o te reira anaè ra, a hapū atoà ai hoì Repeta i te hoê taata i to tātou metua ra ia Ìtaata: ¹¹aita hoì te tamarii i fānau, aore hoì i rave i te maitaì e te ìno, ia tupu tei haapaòhia e te Atua i te māitiraa ra, (eiaha ia riro no te òhipa, no na rā no tei parau mai ra). ¹²I parauhia atu ai o ia e: E riro te matahiapo ei tāvini no tei muri aè . ¹³Mai tei pāpaihia ra e: Ua hinaaro vau ia Iatōpa, aita rā vau i hinaaro ia Ètau.

¹⁴E i teie nei, e aha ta tātou parau? E parau-tià òre ānei ta te Atua? Eiaha roa ia! ¹⁵Ua parau hoì o ia ia Mōte e: E faaherehere au i ta ù i hinaaro i te faaherehere ra, e aroha hoì au i ta ù hinaaro i te aroha ra. ¹⁶E i teie nei, eere i to te hinaaro, eere hoì i to te horo, no te Atua rā i aroha mai ra. ¹⁷Te parau ra hoì te parau i pāpaihia ra ia Faraò e: O te mea mau teie i faateitei ai au ia òe i nià, ia ìtea taù mana ia òe na, e ia faaite-haere-hia taù iòà e àti noa aè te fenua atoà. ¹⁸E te aroha

nei o ia i ta na i hinaaro i te aroha, e ta na i hinaaro i te faaètaèta ra, te faaètaèta nei ia.

Te riri e te aroharaa o te Atua

¹⁹ E parau mai ānei òe ia ù e: E aha hoì o ia i faaìno mai ai? O vai hoì tei faaòre i to na hinaaro? ²⁰ Eiaha na rā, e terā ra taata e, o vai hoì òe a mārō atu ai i te Atua? E parau atu ānei te mea hāmanihia i tei hāmani ia na ra e: E aha òe i nā reira ai i te hāmani ia ù nei? ²¹ Eita ānei e au i te pōtera ia hāmani i te tahi fārii no te mea maitaì, e te tahi fārii no te mea ìno, i te puèraa repo hoê ra? ²² E aha hoì te Atua, ia hinaaro i te faaìte i to na riri, e ia ìtea to na mana i te faaòromairaa roa i te mau fārii no te riri i faaauhia no te pohe ra? ²³ E ia hinaaro hoì o ia i te faaìte i te rahiraa o to na maitaì, i te mau fārii o te aroha i faaau-ātea-hia e ana no te ao? ²⁴ Oia hoì tātou nei, o tei parauhia mai e ana, eiaha o to te Âti-Iuta anaè ra, o to te Êtene atoà nei rā. ²⁵ O ta na atoà hoì i parau i te perofeta ra ia Hōtea e:

O te feiā eere i te taata no ù ra, e parauhia ia e au e, e taata no ù; e tei òre i herehia ra, e parauhia ia, o tē herehia.

²⁶ E te vāhi i parauhia atu ai rātou ra e: «Eere òutou i te taata no ù», e riro ia rātou i te parauhia i reira e, e tamarii na te Atua ora ra.

²⁷ Te pii hua ra hoì Ìtaia ia Ìteraèra e:

Mai te one tahatai noa iho ā ta Ìteraèra tamarii ia taiò ra, o te tahi pae ā tē ora.

²⁸ Te faaoti nei hoì o ia e te òòti poto nei i ta na òhipa mā te parau-tià: e òhipa poto hoì ta Iehova e rave i te fenua nei.

²⁹ Mai ta Ìtaia hoì i parau i mūtaa iho ra e: Ahiri Iehova Tapaota aore i vaiiho i te huaai no tātou, ua au tātou ia Totoma, e ua faarirohia mai ia Tomora ra.

Ìteraèra e te parau-tià: te hoê ia tātamairaa

³⁰ E i teie nei, e aha ta tātou parau? Teie: ua noaa te parau-tià i te Êtene, o tei òre i tītau i te parau-tià ra, te parau-tià i noaa i te faaroo ra. ³¹ O Ìteraèra rā, o tei tītau i te parau-tià a te ture ra, aita ia i taeà

ia rātou te parau-tià a te ture ra. ³² E aha te mea i òre ai? No te mea aore rātou i nā te faaroo i te ìmi, nā te òhipa rā a te ture. Ua turori hoì rātou i taua òfaì turoriraa ra; ³³ mai tei pāpaihia ra e:

Inaha, e tuu vau i te òfaì turoriraa i Tiona, e te papa ei maheaituraa; e o tē faaroo atoà ia na ra, e òre ia e haamā.

10 ¹ E aù mau taeaè e, teie hoì te hinaaro mau i taù âau, e ta ù nei pure i te Atua ia Ìteraèra, ia ora rātou. ² O vau tē ìte ia rātou, e itoito to rātou i ta te Atua, eere rā i te itoito ìte. ³ No to rātou ìte òre i te parau-tià a te Atua, o rātou hoì i tītau ia tupu ta rātou iho parau-tià, aita aè nei rātou i auraro māite i te parau-tià a te Atua ra. ⁴ O te Metia hoì tē faahope i te ture ei parau-tià na te feiā atoà e faaroo ra.

Parau, te faaroo e te faaoraraa

⁵ Ua faaite mai hoì Mōte i ta te ture ra parau-tià: O te taata e haapaò i teie nei mau parau, e ora ia i taua mau parau ra. ⁶ Âreà te parau-tià i te faaroo ra, te nā ô mai ra ia: Eiaha òe e parau i roto i to âau na e: Na vai e païuma i nià i te raì? (ei arataì mai i te Metia i raro nei). ⁷ E: Na vai e hopu i raro i te moana? (ei arataì faahou mai i te Metia mai roto mai i te pohe). ⁸ E te nā hea mai rā o ia?: Tei pihaì iho te parau ia òe, tei roto i to vaha, e tei roto i to âau , oia hoì te parau o te faaroo ta mātou e faaite nei. ⁹ Ia fāi hoì to vaha i te Fatu ra ia Ietu, e ia faaroo to âau e ua faatià te Atua ia na i te poheraa ra, e ora ia òe. ¹⁰ O te âau hoì o te taata nei i faaroo, e ia roaa atu te parau-tià; o te vaha hoì tei fāi i te parau, e ia roaa atu te ora. ¹¹ Te parau mai ra hoì te parau i pāpaihia ra e: O tei faaroo atoà ia na ra, e òre anaè ia e haamā. ¹² Aita roa hoì e huru ê i te Âti-Iuta e te Herēni, e hāmani maitaì rahi hoì to te Fatu o te mau mea atoà nei, i te taata atoà i tiàoro atu ia na ra. ¹³ O tē tiàoro atoà hoì i te iòa o Iehova ra, e hope roa ia i te ora.

¹⁴ E aha rā te taata nei e tià ai ia tiàoro atu ia na, i tei òre i faaroohia e rātou ra? E e aha hoì rātou e tià ai ia faaroo ia na, i tei òre rātou i ìte ia na? E e aha hoì rātou e ìte ai i te faaite òre? ¹⁵ E aha hoì te taata nei e tià ai ia faaite ia òre rātou ia tonohia? Oia hoì tei pāpaihia ra

e: O te nehenehe o te âvae o te feiā i hōpoi mai i te parau òaòà o te hau e, o tei hōpoi mai i te Èvaneria o te maità ra e!

¹⁶ Aita rā rātou i faaroo pātoà i te Èvaneria. Te nā ô ra hoì Ìtaia: E Iehova, o vai tei faaroo i ta mātou parau? ¹⁷ Na te ìte maorì e noaa ai te faaroo, e na te parau a te Atua i parauhia mai ra te ìte. ¹⁸ Teie rā ta ù parau: Aita ā rātou i ìte? Ua ìte ia:

Ua reva to rātou reo i te mau fenua atoà, e ua tae ta rātou parau i te hopeà mai o te fenua ra .

¹⁹ Teie hoì ta ù parau: Aita ā Ìteraèra i ìte? O Mōte hoì tei parau na e:

E faatupu vau i to òutou fei i te feiā nūnaa òre, e to òutou riri i te fenua haapaò òre ra.

²⁰ Te nā ô mai ra rā Ìtaia mā te mataù òre:

Ua ìtea vau i te feiā aore i ìmi ia ù, ua faaìtehia vau i te feiā aore i ui ia ù.

²¹ Âreà ia Ìteraèra ra, te nā ô mai ra o ia:

I faatoro noa na vau i taù rima i te feiā faaroo òre e te mārō, e hope noa aè nei te mahana.

Aita te Atua i faaruè i to na nūnaa.

11 ¹ E i teie nei, teie ta ù parau: Ua faaruè ānei te Atua i to na taata? Aore roa ia! E Âti-Ìteraèra atoà hoì au, no te huaai o Àperahama, no te ôpū o Peniamina. ² Aita ā te Atua i faaruè i to na taata ta na i ìte i mūtaa iho ra. Aita òutou i ìte i ta te parau i pāpaihia ra i parau mai ia Èria ra? Ia na i parau atu i te Atua ia Ìteraèra ra, a nā ô atu ai ra e: ³ E Iehova, ua taparahi rātou i te mau perofeta na òe, e ua tāihitumu te mau fata na òe, e o vau anaè iho nei tē toe, e te tītau mai nei rātou ia ù ia pohe. ⁴ Te nā hea mai ra rā ta te Atua parauraa mai ia na? Ua vaihohia e au e hitu tautani taata no ù, aore ā rātou i tuu i te turi i mua ia Paara. ⁵ Oia atoà i teie nei, te vai nei te tahi pae no te mātiraa a te aroha mau ra. ⁶ E no te aroha mau ra, eere atu ra ia i to te òhipa: no reira ra, eere atu ra te aroha mau i te aroha mau i reira. E no te òhipa ra, eere atu ra i to te aroha mau: no reira ra, eere atu ra te òhipa i te òhipa i reira.

⁷ E aha hoì taua parau nei? Aita ā i noaa ia Ìteraèra ta na i ìmi ra; ua noaa rā i tei mātihia ra, e ua haamatapōhia te tahi pae. ⁸ (Oia hoì tei pāpāhia ra e:

Ua tuu mai te Atua i te vārua taòto rahi ia rātou, te mata hiò òre, e te tarià faaroo òre, e tae roa aè nei i teie nei mahana.) ⁹ Ua parau hoì Tāvita:

Ia riro ta rātou àmuraa ei ùpeà, e ei mārei, ei turoriraa, e ei utuà hoì na rātou.

¹⁰ Ia haapōurihia to rātou mata, ia òre rātou ia ìte, e ia piò to rātou tua i raro eiaha ia faaea.

Te Âti-Iuta e te feiā eere i te Âti-Iuta i roto i te ôpuaraa a te Atua

¹¹ E ui na rā vau: Ua turori hià roa ānei rātou? Eiaha roa ia! Ua tae rā te ora i te Êtene i taua turori no rātou ra, ei faaoôo atu ia rātou ia tīpaupau. ¹² E i teie nei, o taua turori no rātou ra ta to te ao nei ia faufaa, e to rātou èreraa, o to te Êtene ia faufaa, a tae ai hoì i to rātou rahiraa?

¹³ O òutou o te Êtene ta ù e parau atu nei, te haamaità nei au i to ù nei tōroà, no te mea o vau te àpotetoro a te Êtene: ¹⁴ peneiaè o te oôo faatīpaupau to ù ra nūnaa ia ù, e ia ora te tahi pae. ¹⁵ To rātou faaruèraahia ra, o te fāite ia o to te ao, a tae ai hoì i te fāriiraa atu ia rātou, e òre ānei e riro mai te ora no te pohe mai? ¹⁶ Te moà ra te hoturaa matamua ra, oia atoà te rahi atoà; e te moà ra te tumu ra, oia atoà te mau âmaa.

¹⁷ E i ôfene-ê-hia tahi pae i taua mau âmaa ra, e o òe hoì, e te âmaa o te tahi ôrive ê ra, tei poihiā i roto ia rātou, e tei ia òe atoà te tumu e te hinu o taua ôrive ra. ¹⁸ Eiaha òe e faaoôo teòteò atu i taua mau âmaa ra. Ia teòteò hoì òe ra, e haamanaò eere òe tē mau i te tumu, o te tumu rā tē mau ia òe. ¹⁹ E parau mai ānei òe e: I ôfene-ê-hia te mau âmaa ia poihiā vau i roto? ²⁰ Ua tiā ia. No te faaroo òre i ôfene-ê-hia ai rātou, e e tiā faaroo hoì to òe. Eiaha ei âau teitei, ei mataù rā. ²¹ Aore te Atua i faaherehere i te mau âmaa mau ra, e ara, o te òre atoà hoì o ia o te faaherehere ia òe. ²² E i teie nei, a hiò na i te hāmani

maitaì e te faaherehere òre a te Atua, faaherehere òre i te feiā i hià ra, âreà ia òe ra, o te hāmani maitaì ia, ia haapaò tāmāu òe i to na hāmani maitaì, aore ra, e Òòti-ê-atoà-hia òe. ²³ E o rātou atoà hoì, ia òre rātou ia tāmāu mārō i te faaroo òre ra, e poihia ia i roto: e tià hoì i te Atua ia poi faahou ia rātou i roto. ²⁴ I òòti-ê-hia mai òe no nià i te ôrive ôviri mau, e i poi-ê-hia òe i roto i te ôrive maitaì: a tae ai hoì ia rātou i te âmaa mau ra, e poihia mai ia i roto i to rātou iho ôrive!

Te faaoraraa ia Ìteraèra

²⁵ Aore hoì au i hinaaro, e àu mau taeaè, e ia òre òutou ia ìte i teie nei parau àro (o te teitei hua hoì to òutou manaò ia òutou iho), e ua roohia Ìteraèra i te pōuri poto, e ia ò atoà mai te rahi atoà o te Êtene ra. ²⁶ E ora pāatoà ai Ìteraèra atoà, oia hoì tei pāpaihia ra e:

E tae mai te Faaora mai roto mai ia Tiona, e e faaòre o ia i te paieti òre i Iatōpa ra.

²⁷ E o ta ù ā hoì teie faufaa ia rātou ra, ia hōpoi ê atu vau i ta rātou ra hara.

²⁸ I te haapaòraa i te Èvaneria nei, ua riro ia rātou ei ènemi ia òutou: âreà i te mātiraa, te herehia nei ia rātou no to rātou feiā metua. ²⁹ O ta te Atua hoì i hōroà noa e ta na parauraa, aore ia faaòreraa. ³⁰ Mai ia òutou hoì aore i faaroo i te Atua i mūtaa iho ra, e i teie nei rā, ua arohahia mai òutou i to rātou faaroo òre ra. ³¹ Oia atoà hoì rātou, ua òre aè nei ua faaroo i teie nei, o òutou i arohahia mai, ia aroha-atoà-hia mai rātou. ³² E faaroo òre anaè hoì rātou atoà i te vaiihoraahia e te Atua, ia aroha mai o ia ia rātou atoà.

³³ Âuē te rahi hau ê atu o te paari e te ìte o te Atua e!

E te ìmiraa òre o ta na faaauraa, e ta na mau haereà i te ìtea òre ia ìmi e!

³⁴ O vai hoì tei ìte i te âau o te Fatu? E o vai to na àò atu?

³⁵ O vai hoì tei hōroà atu i te faufaa na na, e tāhoo-faahou-hia mai ia o ia? ³⁶ No na mai hoì, e na na, e no na te mau mea atoà nei. Ei ia na te haamaitaì mure òre. Âmene!

Te ora âpī

12¹ E i teie nei, e aù mau taeaè ra, te aò atu nei au ia òutou mā te aroha rahi o te Atua, e ia pūpū atu òutou i to òutou mau tino ei tūtia ora, e te moà, e te au hoì i te Atua ra, o te haamori au ia òutou.

² E eiaha e faaau atu i teie nei ao; ei huru ê rā to òutou i te faahouraa i to òutou âau, ia ìte òutou i taua hinaaro tià o te Atua ra, e te au, e te maitaì hoì.

³ Teie ta ù parau ia òutou atoà e àti noa aè, i te maitaì i hōroàhia mai ia ù nei, eiaha ia hau te manaò ia na iho, i tei au ia na ia manaò ra: e haapaò māite rā i te manaò, ia au i te huru o te faaroo i tufahia e te Atua i te taata atoà ra. ⁴ Mai ia tātou hoì e rave rahi te mero i te tino hoê nei, eere rā e, hoê ā tōroà to taua mau mero nei. ⁵ Oia atoà hoì tātou, rahi noa iho ā tātou, hoê ā ia tino i te Metia, e e mero hoì tātou no tātou iho e àti noa aè. ⁶ E e tōroà èê anaè to tātou, e au i te maitaì i hōroàhia mai ia tātou nei: e tohu ra, e tohu tātou i tei au i te huru o te faaroo ra; ⁷ e tōroà tiàtono ra, e rave tātou i te tōroà tiàtono ra; e o tei haapii ra, ei te haapii ia; ⁸ e o tei faaitoito ra, ei te faaitoito ia; e o tei tufa i te taoà ra, e rave o ia i te reira mā te hōroà mau; o tei faaite ra, ia faaite ia mā te haapaò maitaì; o tei hāmani maitaì haere ra, ia nā reira o ia mā te âau tae.

⁹ Ei aroha haavare òre ā. Ia riàrià i te ìno, ia àti atu i te maitaì. ¹⁰ Ei àtiraa aroha mau to òutou ia òutou iho, i te aroha taeaè ra; i te faaturaraa atu te tahi i te tahi. ¹¹ Eiaha ia tōaruàru i te òhipa, ia māhanahana te âau i te tāviniraa i te Fatu ra. ¹² E òaòà i te tiaìraa; e faaòromaì i te pohe; tāmāu ûàna māite ā i te pure. ¹³ E hōroà atu i te taoà i te feiā moà i to rātou ra àti, e tītau ā i te hāmani maitaì i te taata èê ra.

¹⁴ Ei faaora atu i te feiā i hāmani ìno mai ia òutou; e faaora atu, eiaha e tuhi.

¹⁵ E òaòà atoà i te feiā e òaòà ra, e òto atoà hoì i te feiā e òto ra. ¹⁶ Ia hoê âau to te tahi e te tahi, eiaha e tītau i te mea teitei, e faaau atoà atu rā i te feiā haèhaa. Eiaha hoì ia paari i to òutou iho ra manaòraa.

¹⁷ Eiaha roa te ìno e tāhoohia i te ìno i te taata atoà nei. E haamanaò na i te mea maitaì i te aro o te taata atoà nei. ¹⁸ Peneiaè o te tià ra, e pārahi hau noa òutou i roto i te taata atoà nei. ¹⁹ E àu mau here e, eiaha òutou e tāhoo, tuu noa atu rā i te riri; ua pāpaihia hoì e: Te parau mai ra Iehova: Ei ia ù te riri, na ù ia e tāhoo atu. ²⁰ E i teie nei, te poia ra to ènemi, faaàmu atu ia na; e te poiā ra, faainu atu ia na; te haapuè ra hoì òe i te auahi àrahu i nià iho i tana upoo i reira. ²¹ Eiaha ia pohe i te ìno, ia pohe rā te ìno ia òe i te maitaì.

I mua i te mau tià mana i haamauhia

13 ¹ Ia auraro māite te taata atoà i te feiā mana tōroà ra. Aore roa hoì e mana maori rā no ô mai i te Atua ra; te feiā mana e vai nei, ua haapaòhia ia e te Atua. ² E i teie nei, o tei mārō atu i te tōroà ra, ua mārō ia i tei haapaòhia e te Atua ra: e te feiā e mārō ra, e noaa ia te faahapa ia rātou iho. ³ Eere hoì te feiā haavā i te mataùraa no te feiā parau maitataì, no te feiā parau ìno rā. Eita ānei hoì òe e mataù i taua tōroà ra? A rave na i te parau maitaì, e haamaitaìhia òe i reira. ⁴ E tāvini hoì o ia no te Atua ia maitaì òe. I rave rā òe i te parau ìno ra, a mataù; aore hoì o ia i mau faufaa òre noa i te òè: e tāvini hoì o ia no te Atua, ei tāhoo e ei tuu i te pohe i te taata i rave i te ìno ra. ⁵ No reira i parauhia ai e, ia auraro òutou e tià ai; eere hoì no te pohe anaè ra, no te âau atoà hoì.

⁶ No reira hoì òutou i hōroà atu ai i te taoà àufau nei; e tāvini hoì rātou no te Atua, i te rave-tāmau-māite-raa i taua mea nei. ⁷ E i teie nei, e tuu atu i te mea e au i te taata atoà ra, e taoà àufauhia ta na ra, e àufau atu ā ia; e tero ta na ra, ei tero ia; o tei mataùhia ra, e mataù atu ā ia; o tei faateiteihia ra, e faateitei atu ā ia.

Te aroharaa te tahi i te tahi

⁸ Eiaha òutou ei àmutārahu na te taata atoà, ârèa ia aroha atu te tahi i te tahi: o tei aroha atu hoì ia vētahi ê ra, ua haapaò ia i te ture. ⁹ O teie hoì e: Eiaha òe e faaturi, eiaha òe e taparahi noa i te taata, eiaha òe e èiā, eiaha òe ei ìte haavare, eiaha òe e nounou, e te vai nei te

tahi ture, ua hope atoà ia i roto i teie nei parau e: E aroha atu òe i to taata tupu mai to aroha ia òe iho na. ¹⁰ E òre roa te aroha e hāmani ìno i te taata tupu: te au ra maori te aroha i te ture.

Ia vai ineine no te hoìraa mai o te Metia

¹¹ E nā reira hoì tātou, no te mea ua ìte tātou e ua tae roa i te hora araraa to tātou taòto: ua fātata hoì to tātou ora i teie nei, i to tātou faarooraa ra. ¹² Ua poto roa te ruì, ua fātata roa te ao: e i teie nei, e haapae atu tātou i te mau òhipa o te pōuri, e àhu tātou i te àhu o te ao. ¹³ Ei haere nehenehe to tātou mai te haere ao ra, eiaha mā te hori ra e te faataèro ra, eiaha te parau faufau e te taiàta ra, eiaha te mārō e te feì ra. ¹⁴ E tuu rā òutou i ta te Fatu ra ta Ietu Metia i nià iho ia òutou, e eiaha e faaitoito i ta te tino, ia tupu to te tino hinaaro.

Eiaha e haavā i to taeàè

14 ¹ Te taata hoì aore i itoito i te faaroo nei, e fārii atu òutou eiaha rā e mārō i te parau aore i ìtea-pāpū-hia ra. ² Te manaò ra hoì te tahi e tià ia na ia àmu i te mau māa atoà nei, e o te tahi hoì o tei òre i itoito ra, o te māa faaàpu anaè ra ta na e àmu. ³ Eiaha tei àmu ra e vahavaha atu i tei òre i àmu ra; e eiaha atoà hoì tei òre i àmu ra e faahapa atu i tei àmu ra: ua fāriihia hoì o ia e te Atua. ⁴ O vai hoì òe na a faahapa ai i to vètahi ê ra tāvini? Tei to na ra fatu to na mau e to na hià: e haamauhia rā o ia, e e tià hoì i te Atua ia haamau ia na.

⁵ Te manaò nei te tahi, e huru ê to te tahi mahana i te tahi; te manaò nei hoì te tahi, hoê ā huru to te mau mahana atoà; ia pāpū rā te taata atoà i to na iho ra âau. ⁶ O tei haapaò i te hoê mahana ra, no te Fatu ia i haapaò ai; e o tei òre e haapaò i te mahana ra, no te Fatu ia i òre i haapaò ai. O tei àmu ra, no te Fatu ia i àmu ai, ua haamaità hoì o ia i te Atua; e o tei òre i àmu ra, no te Fatu ia i òre i àmu ai, e ua haamaità hoì i te Atua. ⁷ Aore roa hoì te hoê o tātou e ora nei ei faatupu i ta na iho, e aore roa e taata e pohe nei ei faatupu i ta na iho. ⁸ Te ora nei tātou, i ora ia tātou ei faatupu i ta te Fatu; e te pohe nei tātou, i pohe ia tātou ei faatupu i ta te Fatu. E i teie nei, te ora nei

tātou, e te pohe nei hoì, no te Fatu ā tātou. ⁹ No reira hoì te Metia i pohe ai, e i tià faahou ai i nià, e e tià hoì o ia i te oraraa, ia riro o ia ei Fatu no tei pohe e no tei ora hoì.

¹⁰ E aha rā hoì òe i faahapa ai i to taeaè? E e aha hoì òe i vahavaha atu ai i to taeaè? E tià atoà hoì tātou i mua i te haavāraa a te Metia ra. ¹¹ Ua pāpaihia hoì e:

Te nā ô mai ra Iehova: Te ora nei au, e hope te mau turi atoà i te tuu i raro i mua ia ù, e hope te mau vaha atoà i te fāi i te parau i te Atua ra.

¹² E i teie nei, e hope roa tātou atoà i te fāi i te parau ia na iho i te Atua ra.

Eiaha e ìmi ia hià to taeaè

¹³ E i teie nei, a tirā na tātou i te faahapa ia tātou iho; teie rā ta òutou e haapaò, e eiaha ei turoriraa i tuuhia mai i mua i te hoê taeaè, e te mea e maheaitu ai. ¹⁴ Ua ìte au, e ua faaìtehia vau e te Fatu ra e Ietu, e aita roa e mea viivii mau iho; o te taata rā i manaò e, e mea viivii taua mea ra, e mea viivii ā ia ia na. ¹⁵ Ia ìnoìno rā to taeaè i ta òe na māa, aita atu ra to òe haereà e au i te aroha. Eiaha ia paruparu te taata i pohe ai te Metia ra i ta òe na māa. ¹⁶ Eiaha hoì to òutou maitai ia faaìnohia. ¹⁷ Eere hoì te pātireia o te Atua ra i te àmu e te inu, o te parau-tià rā, e te hau, e te òaòaraa i te Vārua Maitai ra. ¹⁸ O tei haapaò hoì i teie nei mau parau i to na tāviniraa i te Metia ra, te au ra ia o ia i te Atua, e e faatiàhia e te taata atoà nei.

¹⁹ E i teie nei, e tītau tātou i te parau hau, e te parau e maitai âpipiti ai ra. ²⁰ Eiaha e faaòrehia te òhipa a te Atua nei i te māa. E mea viivii òre hoì te mau mea atoà nei, e mea ìno rā i te taata i àmu mā te turori. ²¹ E mea maitai hoì ia òre ia àmu i te puaa, e ia òre ia inu i te uaina, e ia òre ia rave i te mau mea atoà e turori ai to taeaè ra, e e maheaitu ai, e e paruparu ai hoì. ²² E faaroo to òe? E tāpeà māite na no òe iho i mua i te aro o te Atua. E ao to te taata aore i faahapa ia na iho i ta na ra mea tià. ²³ O tei faahuru ê rā i te māa nei, ua faahapahia o ia ia

àmu ra, no te mea eere ta na i te àmu faaroo: o te mau mea atoà hoì eere i to te faaroo ra, e hara ia.

Ia auhia e to na taata tupu, eiaha rā ia na iho

15 ¹ E i teie nei, o tātou o tei itoito nei, e faaòromaì i te paruparu o te itoito òre e tià ai, eiaha e faatià i ta tātou iho. ² E haamauruuru tātou atoà nei ia vētahi ê, ia maitaì o ia, ia itoito. ³ Aore atoà hoì te Metia i haamauruuru ia na iho, i tei pāpaihia ra e: Te faaìno a te feiā i faaìno ia òe ra, ua iri mai ia i nià iho ia ù. ⁴ Te mau parau atoà hoì i pāpaihia i mūtaa iho ra, i pāpaihia ia ia ìte tātou; ia noaa to tātou tiaàraa, i te faaòromaì e te māhanahana o te parau i pāpaihia ra. ⁵ E i teie nei, ia haafāito mai te Atua no na te faaòromaì e te māhanahana i to òutou âau, òutou òutou iho, ia au i te hinaaro o te Metia ra o Ietu. ⁶ Ia haamaitaì òutou i te Atua, i te Metua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, mā te âau hoê, e te vaha hoê.

Te Metia, te tāvini no te tāatoà

⁷ E i teie nei, e fārii òutou ia òutou iho mai te Metia i fārii mai ia tātou nei ra, ia maitaì te Atua. ⁸ Teie ta ù parau, e tiàtono Ietu Metia no te peritome ia ìtea te parau-mau a te Atua, e ia tupu te parau i parauhia mai i te feiā tupuna ra. ⁹ E ia haamaitaì te Êtene i te Atua i to na ra aroha, oia hoì tei pāpaihia ra e:

No reira vau e haamaitaì ai ia òe io te Êtene, e e himene hoì i to òe ra iàa.

¹⁰ E te nā ô ra hoì:

E òaòà òutou, e te Êtene e, e to na atoà ra taata!

¹¹ E te nā ô faahou ra hoì:

E haamaitaì òutou ia Iehova, e te mau fenua atoà ra, e o òutou hoì e te taata atoà ra, ia rahi te haamaitaì ia na.

¹² Te nā ô mai ra hoì Ìtaia:

E ìtea mai te hoê huaai no Iete, e tē tupu ei arii no te Êtene, ei ia na e tiàturi ai te Êtene.

¹³ Ia faaîhia mai òutou i te òaà e te hau i te faarooraa e te Atua, e noaa ai te tiàturiraa, ia rahi to òutou tiàturi i te mana o te Vārua Maitaì ra.

Te tāviniraa a Pauro i pihai iho i te feiā eere i te Âti-Iuta

¹⁴ O vau iho hoì tei ìte ia òutou, e aù mau taeaè, e ua î atoà òutou i te maitaì, e ua faaîhia òutou i te ìte, e e tià ia haapii ia òutou iho.

¹⁵ Ua pāpaì noa atu rā vau i te parau ia òutou mā te mataù òre, e te mau taeaè, ia tupu to òutou manaò ôtahi, no te maitaì i hōroàhia mai e te Atua ia ù nei ra. ¹⁶ Ia riro vau ei tāvini no Ietu Metia i te Êtene, i te tuuraa atu i te Êvaneria o te Atua, ia tiàhia te perotefora Êtene, i haamoàhia e te Vārua Maitaì. ¹⁷ E i teie nei, e òaàraa to ù ia Ietu Metia ra, i te mau mea o te Atua ra. ¹⁸ Eita rā vau e tià ia parau i te mau mea atoà aore i ravehia e te Metia ia ù nei, i te mau mea rā ta na i rave, i te faahaapaòraa i te Êtene, i te parau e te òhipa, ¹⁹ mā te temeio rahi e te tāpaò, i te mana o te Vārua o te Atua; e ua parau hua hoì au i te Êvaneria o te Metia nā Ierutarema atu i te haaàti haereà e tae roa aè nei i Ìriritō. ²⁰ Oia ia, i tītau māite na hoì au ia parau vau i te Êvaneria, i te mau vāhi aore i ìte i te iòà o te Metia ra, òi patu noa hoì au i nià i ta vètahi ê ra niu. ²¹ Mai tei pāpaìhia ra rā:

Te feiā aore i taeaè e te parau no na ra, e hiò rātou, e te feiā aore ā i faaroo ra, e ìte ia rātou.

Te mau ôpuaraa a Pauro

²² No reira hoì au i maoro ai, i òre au i tae atu ai ia òutou na. ²³ I teie nei rā, aita a ù e vāhi toe i teie nei mau fenua, e no te hinaaro rahi to ù e rave rahi aè nei te matahiti i te haere atu ia òutou na; ²⁴ ia haere rā vau i Hitepania ra, e haere atu ai au ia òutou na, te hinaaro nei au ia ìte au ia òutou i taua tere no ù ra, e ia arataìhia vau e òutou i to ù haereà i reira, ia mauruuru aè na rā vau i te âmuiraa ia òutou na.

²⁵ Te haere nei rā vau i Ierutarema e turu atu i te feiā moà ra. ²⁶ Ua àufau hoì to Mātetōnia e to Àhaia i te moni no to rātou hinaaro, na

te feiā moà taata rii i Ierutarema ra. ²⁷ Ua hinaaro ā hoì rātou, e e àmutārahu ā hoì rātou na rātou. Ua rave atoà hoì te Êtene i ta rātou taoà no te vārua ra, e hōpoi atu hoì rātou i ta te tino ra na rātou e tià ai. ²⁸ E i teie nei, ia oti ia ù taua òhipa nei, e ia tuu-mau-hia atu e au teie nei maitaì ia rātou ra, nā ô na atu vau ia òutou na i te haere, a haere tià atu ai i Hitepania. ²⁹ Ua ìte mau hoì au, e ia haere atu vau ia òutou na, e haere atu ia vau mā te î atoà i te maitaì o te Èvaneria o te Metia ra.

³⁰ E aò atu rā vau ia òutou, e aù mau taeaè, i te Fatu ra ia Ietu Metia, e te aroha o te Vārua ra, e faaitoito tātou atoà i te pure i te Atua ia ù; ³¹ ia ora vau i te feiā faaroo òre i Iutea ra, e ta ù e rave nei na to Ierutarema ra, ia fārii-maitaì-hia mai e te feiā moà ra; ³² ia tae atu vau ia òutou na mā te òaòà i te tià a te Atua ra, ia ànaànaea tātou atoà nei.

³³ E i teie nei, ei ia òutou atoà na te Atua hau. Âmene!

Aroharaa

16 ¹ Te tuu atu nei au i to tātou tuahine ia Fepe ia òutou na mā te haamaitaì, e tiàtono no te Ètārētia i Teneherea ra. ² Ia fārii mai òutou ia na i te Fatu nei, i tei au i te feiā moà ra, e tauturu mai hoì òutou ia na i te mau mea atoà e au ia na ra; i tauturu na hoì o ia i te taata e rave rahi, e ia ù atoà hoì.

³ E aroha atu ia Peritira rāua o Àtuira, e puè hoa rave òhipa no ù i te Metia nei ia Ietu: ⁴ o tei tuu atoà i to rāua àî i raro ia ora vau: te haamaitaì nei au ia rāua, eere rā o vau anaè ra, o te mau Ètārētia Êtene atoà rā. ⁵ E aroha atoà atu i te Ètārētia i roto i to rāua ra fare. E aroha atu i taù here ra ia Èpeneto, o te hoturaa matamua ia o te Metia i Àhaia ra. ⁶ E aroha atu ia Māria, e òhipa rahi ta na i rave ia mātou nei. ⁷ E aroha atu ia Àneteronito, e ia Iunia, i nā taeaè no ù, e puè hoa no ù i tāpeà-atoà-hia mātou, e puè taata ìtea i te mau àpotetoro ra, tei roto na hoì rāua i te Metia, hou aè nei au. ⁸ E aroha atu i taù here i te Fatu nei ia Àmeperia. ⁹ E aroha atu ia Ùropano, i to mātou hoa rave òhipa i te parau a te Metia nei, e i taù here hoì ia

Tetahu ra. ¹⁰ E aroha atu ia Àpere, e taata faatiàhia ia i te Metia nei. E aroha atu hoì i to te fētii o Àritetopuru ra. ¹¹ E aroha atu i taù taeaè ia Herotiona. E aroha atu i to te fētii o Naretitu, i roto i te Fatu ra. ¹² E aroha atu ia Terufaina, e ia Terofota, o tei rave i te òhipa a te Fatu nei. E aroha atu ia Pereti herehia ra, o tei rave pāpū i te òhipa a te Fatu nei. ¹³ E aroha atu ia Rufo i mātīhia i roto i te Fatu nei, e i tana metua vahine atoà e to ù ra metua vahine. ¹⁴ E aroha atu ia Àtuneterito, ia Feretona, ia Herema, ia Pateropa, ia Hereme e te mau taeaè atoà io rātou ra. ¹⁵ E aroha atu ia Firoroto, e ia Iuria, e ia Nerea hoì, e i tana tuahine, e ia Òrumepa, e te feiā moà atoà io rātou ra. ¹⁶ E aroha hoì òutou ia òutou iho mā te hoì moà ra.

Te aroha atu nei te mau Ètārētia o te Metia ia òutou.

Te tahi faaararaa hopeà

¹⁷ E i teie nei, e aò atu vau ia òutou, e aù mau taeaè, e hiò maitaì iho na òutou i te feiā i faataa ê, e te faatupu i te mea e turori ai ra, e te au òre i te parau i haapiihia e òutou na, e fāriu ê atu òutou ia rātou. ¹⁸ Eere hoì te reira i te tāvini no to tātou Fatu no Ietu Metia, no to rātou iho rā ôpū; e ua haavare i te âau o te feiā paari òre ra, i te parau paia e te tāparu. ¹⁹ Ua parare hoì to òutou faaroo i te taata atoà ra, i òaò a hoì au ia òutou. Te hinaaro nei rā vau, ia paari òutou i te maitaì, e ia maù òutou i te ìno. ²⁰ E i teie nei, na te Atua hau e haaparuparu ia Tātani i raro aè i to òutou âvae eita e māhia.

Ei ia òutou te ìte mau o to tātou Fatu o Ietu Metia. Âmene.

²¹ O taù hoa rave òhipa nei o Tīmōteo, e taù mau taeaè nei o Rutio, e o Iatona, e o Totipatera, te aroha atu nei ia ia òutou. ²² O vau nei hoì o Teretio o tei pāpaì atu i teie nei èpitetore, te aroha atu nei au ia òutou i te Fatu nei. ²³ Te aroha atu nei Taio e faaàmu ia ù nei e te Ètārētia atoà ia òutou. Te aroha nei hoì te tiàau o te òire o Èrateto ia òutou, e te tahi taeaè nei hoì o Tuareto. ²⁴ Ei ia òutou atoà na te aroha mau o te Fatu ra o Ietu Metia. Âmene.

Ei te Atua ra,

o ia anaè te paari, te hanahana!

²⁵ E i teie nei, ei ia na i tei tià ia faaitoito mai ia òutou, i tei au i te Èvaneria na ù nei, e i te parau ia Ietu Metia, ia au i te heheuraa mai i te parau àro i hunahia i te mau uì atoà mai tahito mai, ²⁶ ua faaìtehia mai rā i teie nei, e no te faaue a te Atua pohe òre ra, i faaìtehia ai i te Êtene atoà, i te parau a te mau perofeta i pāpāihia ra, ia noaa ia rātou te haapaò faaroo ra. ²⁷ Ei te Atua paari anaè ra te haamaità, ia Ietu Metia nei, e eiaha ia mure! Âmene!

TE RATA MATAMUA A PAURO I TO TŌRĪNETIA

Aroharaa

1 ¹ O Pauro, i haapaòhia e te hinaaro o te Atua ei àpotetoro na Ietu Metia, e to tātou taeaè nei o Totitene, ² i te Ètārētia a te Atua i Tōrīnetia na, tei haamoàhia i roto i te Metia ra ia Ietu, i haapaòhia ei feiā moà, e te feiā atoà e taù atu i te iòa o to tātou Fatu ra o Ietu Metia i te mau vāhi atoà ra, to rātou e to tātou atoà hoì. ³ Ei ia òutou te aroha mau e te hau, no ô mai i te Atua i to tātou Metua ra, e no ô mai hoì i te Fatu ra ia Ietu Metia.

Te mau maitaì no roto mai i te Metia

⁴ Te haamaitaì nei au i taù Atua ia òutou aita e faaea, i te maitaì a te Atua i hōroàhia mai e te Metia ra e Ietu ia òutou na. ⁵ Ua rahi hoì ta òutou ia na i te mau mea atoà nei i te mau parau atoà e te ìte; ⁶ e ua faaìte-pāpū-hia te parau o te Metia i roto ia òutou na. ⁷ E aita aè nei òutou i maìri i muri i te mau maitaì atoà nei, i te tiaìraa i to tātou Fatu ia Ietu Metia i te fāraa mai: ⁸ na na e haapāpū ia òutou e tae noa atu i te hopeà, eiaha ei faaìnoraa, i te mahana o to tātou Fatu o Ietu Metia ra. ⁹ E parau-mau ta te Atua, i haapaòhia ai òutou no te âmuìraa a tana Tamaiti a to tātou Fatu ia Ietu Metia ra.

Te mau âmahamaharaa i roto i te Ètārētia no Tōrīnetia

¹⁰ E i teie nei, e aù mau taeaè, te aò atu nei au ia òutou i te iòà i o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, e ei parau hoê ta òutou atoà na, e eiaha ia àmahamaha i roto ia òutou: ia àti māite rā òutou mā te âau hoê e te manaò hoê. ¹¹ Ua faaìtehia mai au ia òutou, e aù mau taeaè, e to te fētii o Heroe e, e mārōraa tei roto ia òutou. ¹² Teie ta ù parau, te parau anaè na òutou e: «No Pauro vau»; e: «No Àporo vau»; e: «No Tefa vau»; e: «No te Metia vau». ¹³ Ua àmahamaha ānei te Metia? E o Pauro ānei tei faatataurohia no òutou? E i pāpetitohia ānei òutou i roto i te iòà o Pauro? ¹⁴ Te haamaitaì nei au i te Atua i te mea aore au i pāpetito i te hoê o òutou na, maori rā o Teritepo e o Taio. ¹⁵ O te parau te tahi taata e, ua pāpetito vau ia na i roto i to ù nei iòà. ¹⁶ E ua pāpetito atoà vau i te fētii o Tetefano; aita atu a ù taata i ìte i te pāpetitoraa vau. ¹⁷ Aore hoì te Metia i tonono ia ù e pāpetito, e parau haere rā i te Èvaneria; eiaha rā mā te paari o te parau, o te riro hoì te tatauro o te Metia ra ei mea faufaa òre.

Ietu Metia, te mana e te paari o te Atua

¹⁸ O te parau hoì i te tatauro nei, e e parau maamaa ia i te feiā e pohe; âreà ia tātou ia faaorahia nei, o te mana ia o te Atua. ¹⁹ Ua pāpāhia hoì e:

E faaòre au i te paari o te feiā paari,
e e faariro vau i te ìte o te feiā i ìte ra ei mea faufaa òre.

²⁰ Tei hea te taata paari? Tei hea te pāpāi parau? Tei hea te taata mārō i te parau o teie nei ao? Eere ānei ua faariro te Atua i te paari o teie nei ao ei maamaa? ²¹ Aore aè ra to te ao i ìte i te Atua i to na iho paari, i te rāveà paari a te Atua ra, hinaaro aè ra te Atua i te faaora i te feiā i faaroo i te mea maamaa i te aò. ²² Te ani ra hoì te Âti-Iuta i te tāpaò, e te tītau ra te Herēni i te paari; ²³ te parau nei rā mātou i te Metia faatataurohia ra, e turoriraa no te Âti-Iuta, e e mea maamaa i te Herēni. ²⁴ Âreà i te feiā i haapaòhia ra, te Âti-Iuta e te Herēni atoà, o te mana ia o te Atua, e te paari o te Atua, te parau i te Metia

nei. ²⁵ E paari rahi hoì to te mea maamaa a te Atua nei, i to te taata nei paari; e pūai rahi to te paruparu o te Atua, i to te taata nei pūai.

Ta te Atua i māiti

²⁶ Te ìte na hoì òutou, e àù mau taeàè, i to òutou parauraahia, e aita reà e taata paari i te haapaòraa i te tino nei, aita reà e taata mana, aita reà e taata teitei fānau i parauhia. ²⁷ Ua māiti rā te Atua i te mau mea maamaa o te ao nei, ei faahaamā atu i te feiā paari; e ua māiti hoì te Atua i te mea paruparu o te ao nei, ei faahaamāraa atu i te feiā pūai; ²⁸ e te mau mea haèhaa o te ao nei, e te mau mea i vahavahahia ra, e te mau mea aore ra, o tei māitihia ia e te Atua, ei faaòre i te mau mea e vai nei. ²⁹ Ia òre roa te taata nei ia teòteò i mua ia na. ³⁰ E i teie nei, tei roto òutou i te Metia ra ia Ietu ia na, o tei faarirohia e te Atua ei paari e ei parau-tià, ei maitaì e ei ora no tātou, ³¹ ia au i tei pāpāihia ra e: O tē òaòà ra, e òaòà o ia i te Fatu.

Faaite i te Metia i faatataurohia

2 ¹ Ia ù hoì i haere atu ia òutou na, e àù mau taeàè, aore au i haere atu mā te parau ahaaha e te paari, i te parauraa atu ia òutou i te Èvaneria o te Atua. ² Ua ôpua māite au e, aita roa a ù parau e faaite atu io òutou na, maori rā o Ietu Metia e o ia i faatataurohia ra. ³ E paruparu hoì to ù, e te mataù, e te rūrūtaina rahi io òutou na. ⁴ Eere hoì ta ù parau e ta ù aòraa i te parau tāparu no te paari o te taata nei, i parau atu rā vau mā te faaite pāpū a te Vārua e te mana; ⁵ ia òre to òutou faaroo ia faatumuhia i te paari o te taata nei, i te mana rā o te Atua.

Te paari o te Atua

⁶ E parau paari rā ta mātou i te feiā i paari ra: eere rā i te parau paari o teie nei ao, e no te hui tāvana o teie nei ao, e tuuhia i raro ra. ⁷ Te parau nei rā mātou i te parau paari a te Atua i te parau àro ra, o tei hunahia ra, i haapaò-ātea-hia e te Atua hou teie nei ao, ia maitaì tātou; ⁸ o tei òre roa i ìtea e te hui tāvana o teie nei ao ra (ahiri

hoì rātou i ìte ra, e òre rātou e faatatauro i te Fatu o te ao). ⁹ O tei pāpaihia ra e:

O te mau mea aore i hiòhia e te mata ra, aore i faaroohia e te tarià ra, aore hoì i ò i roto i te âau o te taata ra, o ta te Atua ia i vaiiho no te feiā i hinaaro ia na ra.

¹⁰ Ua faaite mai rā te Atua ia tātou i taua mau mea ra i to na Vārua; e ìmi hoì te Vārua i te mau mea atoà nei, e te mau mea hōhonu atoà a te Atua ra. ¹¹ O vai hoì tē ìte i te mau mea a te taata nei, maori rā o te vārua taata i roto ia na ra? Oia atoà te mau mea a te Atua, aore roa te hoê i ìte, maori rā o te Vārua o te Atua. ¹² E i teie nei, te Vārua i noaa ia tātou nei, eere ia i to teie nei ao, o te Vārua rā no ô mai i te Atua ra: ia ìte tātou i te mau mea i hōroà-noa-hia mai e te Atua no tātou nei. ¹³ O te mau mea ia ta mātou e parau nei, eere rā mā te parau haapiihia mai e te paari o te taata nei, o ta te Vārua rā i haapii mai; i te fāitoraa i ta te vārua i ta te Vārua ra. ¹⁴ E òre rā te taata e haapaò i ta te tino ra, e fārii mai i ta te Vārua o te Atua ra; e mea maamaa ia ia na, e òre hoì o ia e ìte i te reira, no te mea i ìmihia te reira e te Vārua. ¹⁵ Âreà o tei haapaò i ta te Vārua ra, te ìte ra o ia i te mau mea atoà, aita rā o ia iho i ìtehia e te taata atoà nei. ¹⁶ O vai hoì tē ìte i te âau o te Fatu ra? Na vai e haapii atu ia na ra? Tei ia mātou rā te âau o te Metia.

Te tamarii rii noa ra te feiā faaroo

3 ¹ E i teie nei, aita aè ra i tià ia ù, e aù mau taeaè, ia parau atu ia òutou mai te feiā e haapaò i ta te Vārua ra, mai te feiā rā e haapaò i ta te tino, e mai te tamarii rii ra i roto i te Metia nei. ² Ua faaamu hoì au ia òutou i te ū, aore i te māa ètaèta; aore hoì i tià ia òutou i reira; e eita atoà e tià ia òutou i teie nei. ³ Tei ta te tino ā hoì òutou i teie nei; te vai ra hoì te fei, e te mārō, e te àmahamaha i roto ia òutou na. Eere ānei tei ta te tino ā òutou, e mai ta te taata atoà ra to òutou haereà? ⁴ Te parau na hoì e tahi: «No Pauro vau»; e te tahi: «No Àporo vau». Eere ānei tei ta te tino ā òutou?

Te mau tāvini o te Atua

⁵ O vai Pauro, e o vai hoì Àporo? Maori rā e òrometua i faaroo ai òutou na, o ta te Fatu ia i hōroà mai ia māua atoà nei? ⁶ Na ù hoì i tanu, e na Àporo i faarari i te pape, na te Atua rā i faatupu. ⁷ E i teie nei, aita a tē tanu, aita hoì a tē faarari-pape, o te Atua rā, o tei faatupu ra. ⁸ Tē tanu, e tē faarari-pape ra, hoê ā ia: e rave te tahi e te tahi i ta na iho utuà e au i ta na iho ra òhipa. ⁹ E hoa rave òhipa hoì mātou no te Atua, e âua òutou na te Atua, e fare òutou no te Atua.

¹⁰ No te maitaì a te Atua i hōroàhia mai ia ù nei, ua haamau vau i te niu mai te patu fare paari ra, e te patu ra te tahi i nià iho. E haapaò maitaì rā te taata atoà i te huru o ta na paturaa i nià iho i taua niu ra. ¹¹ Aita atu hoì e niu e tià i te taata atoà ia haamau, maori rā o tei haamauhia ra, oia hoì te Metia ra o Ietu. ¹² E i teie nei, ia patu te hoê taata i te àuro, e te ârio, e te òfai maitataì, e te rāau, e te nonoha, e te àihere, i nià iho i taua niu ra. ¹³ E faaitehia ta te taata atoà ra òhipa; na taua mahana ra hoì e faaite, e faataahia ia e te auahi, e na te auahi e tāmata i te huru o ta te taata atoà ra òhipa. ¹⁴ Ia toe ta te tahi ra òhipa, ta na i patu i nià iho i taua niu ra, e rave ia o ia i te utuà. ¹⁵ Ia àma ta te hoê taata ra òhipa, eere to na, o ia iho rā e faaorahia ia; mai te mea ra e, i nā roto i te auahi.

¹⁶ Aita òutou i ìte e, o te hiero òutou o te Atua, e te pārahi ra te Vārua o te Atua i roto ia òutou na? ¹⁷ E ia haaviivii te hoê taata i te hiero o te Atua ra, e pohe o ia i te Atua. E moà hoì to te hiero o te Atua, e taua hiero ra, o òutou ia.

E fatu òutou i te mau mea atoà, âreà rā òutou, no te Metia ia òutou

¹⁸ Eiaha roa ei taata e haavare ia na iho. Te manaò ra te hoê taata i roto ia òutou na, e e taata paari o ia i teie nei ao, ia riro o ia ei maamaa, ia paari o ia. ¹⁹ O te paari hoì o teie nei ao, e mea maamaa ia i te Atua. Ua oti hoì i te pāpaìhia e: Te haafifi nei o ia i te feiā paari i to rātou iho paari. ²⁰ E ua pāpaìhia hoì: Ua ìte te Fatu i te manaò

o te feiā paari, e e mea faufaa òre ia. ²¹ E i teie nei, eiaha roa te hoê e teòteò i te taata. No òutou hoì te mau mea atoà nei: ²² o Pauro, e o Àporo, e o Tefa, e teie nei ao, e te ora, e te pohe, e te mau mea e vai nei, e te mau mea a muri atu, no òutou anaè ā; ²³ e no te Metia òutou, e no te Atua hoì te Metia.

O te Fatu anaè te haavā

4 ¹ E i teie nei, a manaò te taata ia mātou nei, e e tāvini anaè no te Metia, e e tiāau no te parau moè a te Atua ra. ² E e tītauhia hoì te tiāau nei, ei taata haapaò mau. ³ E mea iti haìhaì roa ia ù ta òutou na feruriraa ia ù nei, e i te manaò atoà o te taata nei; e aita atoà hoì au i feruri ia ù iho. ⁴ Aore hoì au nei i ìte i ta ù nei hapa; eita rā vau e tiāhia e te reira: o tē hiòpoà mai rā ia ù nei, o te Fatu ia. ⁵ E i teie nei, eiaha e faahapa ātea noa; ia tae mai rā te Fatu, na na e tuu i te ātea i te mau mea pōuri hunahia nei, e e faaite hoì i te mau feruriraa o te āau taata nei: noaa iho ra i te taata atoà te haamaità no ô mai i te Atua ra i reira.

Ta te mau àpotetoro e faaruru atu

⁶ I faaau na vau, e aù mau taeaè, i taua mau parau nei ia ù iho, e ia Àporo, no òutou; ia ìte òutou ia māua, e eiaha ia hau to òutou manaò i te taata i tei pāpaihia ra, ia òre roa te hoê o òutou ia faaahaaha ia na iho i te tahi, ia iti atu te tahi. ⁷ Na vai hoì òe i faahuru ê i hau ai i te tahi? E e aha ta òe, eere i te mea noaa ia vētahi ê? E i noaa ta òe ia vētahi ê ra, e aha hoì òe i faaahaaha ai, mai te mea e, eere ta òe i te mea noaa mai na vētahi ê? ⁸ Te îî na òutou i tenā na! Te rahi na to òutou maità i tenā na! E hau aè nei to òutou mai te hui arii ra, aita rā mātou! Te hinaaro nei ā vau ei hau ā to òutou, ia hau-atoà-hia to mātou ia òutou na. ⁹ Te manaò nei au ua faataa te Atua ia mātou i te mau àpotetoro nei ei hopeà, mai te feiā i haapaòhia no te pohe ra; ua faarirohia hoì mātou ei hiòraa na to te ao, na te mau merahi, e na te taata atoà. ¹⁰ Ua riro mātou ei maamaa no te Metia nei, e feiā paari rā òutou i te Metia; te paruparu nei mātou, te ètaèta na rā òutou; te

teitei na òutou, te vahavahahia nei rā mātou! ¹¹ Te poia nei mātou, e te poiā, e te veve, e te papaīhia nei, e aita roa e pārahiraa mau, e tae roa aè nei i teie nei hora; ¹² te òhipa nei mātou, na to mātou iho rima i rave. Ia faaīnohia mai, ua faaora atu mātou; ia hāmani-ino-hia mai, ua faaòromaī mātou; ¹³ ia tihotihohia rā, ua aò atu mātou. Ua faarirohia mātou mai te pera o te ao nei, mai te auà o te mau mea atoà nei, e tae roa aè nei i teie nei mahana.

Te mānaònaòraa metua o Pauro

¹⁴ Aore au i pāpāi i teie nei mau parau ia haamā òutou, te aò atu nei rā vau ia òutou, i taù mau tamarii here na. ¹⁵ Auàhuru noa atu ā te tauataniraa o ta òutou òrometua i te Metia nei, aita reà o òutou metua: na ù hoī òutou i fānau ei pipi na te Metia ra na Ietu, i te Èvaneria nei.

¹⁶ E i teie nei, te aò aroha atu nei au ia òutou, e ei pee mai òutou ia ù nei. ¹⁷ I tono atu ai au i taù tamaiti here e te haavare òre i te Fatu nei, ia Tīmōteo, ia òutou na, na na e faaite atu ia òutou i to ù mau haereà i te Metia nei, ta ù haapiiraa i te mau vāhi atoà ra, e i te mau Ètārētia atoà.

¹⁸ Te faaahaaha na te tahi pae, mai te mea e aita vau e tae atu ia òutou na. ¹⁹ E haere atu rā vau ia òutou eita e maoro, ia tià i te Fatu, e e hiò vau i te mana o taua feiā faaahaaha ra eiaha te parau. ²⁰ Eere hoī tei te parau te pātireia o te Atua, tei te mana rā. ²¹ E aha to òutou na hinaaro? E haere atu ānei au ia òutou mā te papaī, e mā te aroha ānei, e mā te āau marū ānei?

Te òhipa tano òre i roto i te Ètārētia

5 ¹ I parauhia e taiàta tei io òutou na, e taiàta hoī aore roa i ìtea io te Ètene atoà ra, tei te hoē taata te vahine a to na iho ra metua tāne. ² E te faaahaaha noa na òutou? E òre ānei e au ia òutou te òto? E ia tuua-ê-hia taua taata i roto ia òutou, i rave i taua mea ra. ³ O vau nei rā, taa ê noa mai ā taù tino nei, tei pihai iho taù vārua, i feruri noa na vau i taua taata i rave i taua mea ra, mai te mea e tei reira mau iho vau. ⁴ Ia putuputu òutou e taù vārua atoà, mā te mana o te Fatu ra o

Ietu Metia, ⁵ a tuu atu ai ia Tātani i taua taata ra, i te iōa o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, ia pohe te tino, ia ora te vārua i te mahana o te Fatu ra o Ietu.

⁶ Eere to òutou faaahaaha i te mea maitaì. Aita òutou i ìte e, e hōpue te puèà atoà i te faahōpue iti haìhaì ra? ⁷ E i teie nei, a tāmā na i te faahōpue tahito ra, ia riro òutou ei puèà âpī, ia òre te faahōpue ia òutou na: o te Metia hoì ta tātou Pāta, i taparahihia ia na tātou. ⁸ E i teie nei, e haapaò tātou i taua ôroà ra, eiaha mā te faahōpue tahito ra, eiaha atoà mā te faahōpue tāiroiro e te ìno, mā te māa faahōpue-òre-hia rā, o te haavare òre e te parau-mau.

⁹ Te pāpaì atu nei au i teie nei èpitetore ia òutou na e, eiaha òutou e âmui atu i te taiàta. ¹⁰ Eiaha rā te mau taiàta atoà, e te nounou taoà, e te haru, e te haamori îtoro o teie nei ao ra; ahiri hoì te reira ra, e faaruè mai òutou i teie nei ao e tià ai. ¹¹ Te pāpaì nei rā vau ia òutou, e eiaha òutou e âmui atu i te taata i parauhia e taeae ia riro ei taiàta, e te nounou taoà, e te haamori îtoro, e te faaìno, e te taèro àva, e te haru; e eiaha atoà e àmu noa atu i te māa i reira. ¹² Eiaha ta ù faufaa ia parau i to rāpaeàu ra? Aore ānei òutou e parau i to roto na? ¹³ Âreà to rāpaeàu ra, na te Atua ia e parau. E tenā na, e faataa ê atu òutou i taua taata parau ìno i roto ia òutou na.

Te haavāraa i rotopū i te mau taeae

6 ¹ Te vai na ānei te hoê o òutou, e pariraa ta na ia vētahi ê, eita e mataù ia haavāhia i te aro o te feiā parau-tià òre ra, e eiaha i te aro o te feiā moà ra? ² Aita òutou i ìte e, na te feiā moà e haavā i to teie nei ao, e e haavāhia to teie nei ao e òutou, eita ānei e au ia òutou ia feruri i te parau rii haìhaì roa nei? ³ Aita òutou i ìte e na tātou e haavā i te mau merahi? A tae ai hoì i te mea rii no teie nei oraraa? ⁴ E i teie nei, e mārōraa ta òutou i te mea rii no teie nei oraraa, e tuu atu òutou i te feruriraa i te feiā aore roa i haapaòhia i te Ètārētia nei ra. ⁵ Ia haamā òutou i parau atu ai au ia òutou na. Oia ia, aore roa e taata ìte i roto ia òutou na, e hoê iti aè, e tià ia na ia faataa i te parau

a tana taeaè? ⁶ Te haavā na hoì te tahi taeaè i te tahi, e i mua atoà hoì i te aro o te feiā faaroo òre ra.

⁷ E i teie nei, e hapa mau ā tei roto ia òutou, i te mea te haavā na òutou ia òutou iho. E aha òutou i òre i faaòromaì ai i te ìno? E e aha òutou i òre i faaòromaì ai ia faaèrehia? ⁸ Ua hāmani ìno rā òutou, e ua faaère, i to òutou iho mau taeaè ā.

⁹ E aha! Aita òutou i ìte e e òre te feiā parau-tià òre e pārahi i te pātireia o te Atua? Eiaha e vare, e òre hoì te taiàta, e te haamori îtoro, e te faaturi, e te mähū, e te paia, ¹⁰ e te èiā, e te nounou taoà, e te taèro àva, e te faaìno, e te haru, e òre anaè ia e pārahi i te pātireia o te Atua. ¹¹ Mai te reira hoì te hoê pae o òutou na, ua hōroiha rā òutou, ua faataahia rā òutou, ua tiàhia rā òutou i te iòà o te Fatu ra o Ietu, e te Vārua o to tātou Atua.

A faahanahana i te Atua i roto i to òutou tino

¹² E tià ia ù te mau mea atoà nei, eita rā te mau mea atoà e au; e tià ia ù te mau mea atoà nei, eita rā vau e vī i te mau mea atoà ra. ¹³ No te ôpū te māa, e no te māa hoì te ôpū, e faaòre rā te Atua i te ôpū e te māa atoà. Eere rā te tino no te taiàta, no te Fatu rā; e no te tino hoì te Fatu. ¹⁴ Ua faatià hoì te Atua i te Fatu, e e faatià atoà o ia ia tātou i to na iho mana. ¹⁵ Aita òutou i ìte e no te Metia to òutou mau tino? E rave ānei hoì au i to te Metia ra, a faariro atu ai no te faaturi? Eiaha roa ia! ¹⁶ Aita òutou i ìte e, o tei àti atu i te faaturi hoê ā ia tino? Ua parau hoì o ia e: E riro rāua ei tino hoê. ¹⁷ O te taata rā i àti atu i te Fatu ra, hoê ā ia vārua.

¹⁸ E maùe ê atu i te faaturi! Te mau hara atoà e ravehia e te taata nei, aita rā te tino; o te taata rā i faaturi ra, ua hāmani ìno o ia i to na iho tino. ¹⁹ Aita òutou i ìte, e e hiero to òutou tino no te Vārua Maitai i roto ia òutou na, tei noaa ia òutou i te Atua ra, eere hoì òutou i to òutou iho? ²⁰ Ua tauihia hoì òutou i te tauì, e teie nei, e haamaitai i te Atua, i to òutou tino, e i to òutou vārua, no te Atua ia.

Te tāàtiraa

7 ¹ I te mau parau ta òutou i pāpai mai ia ù nei, e mea maitai ia i te taata nei eiaha e faaipoipo i te vahine. ² Maori rā ei faaòre i te taiàta, ei vahine mau ta te tāne, e ei tāne mau hoì ta te vahine. ³ E hōroà te tāne i te mea tià i te vahine, e nā reira atoà te vahine i te tāne. ⁴ Eere hoì tei te vahine te parau i to na iho tino, tei te tāne rā; mai te reira to te tāne, eere tei ia na te parau i to na iho tino, tei te vahine rā. ⁵ Eiaha òrua e faataa ia òrua iho, maori rā e vāhi poto aè ia tià ia òrua, ia noaa ta òrua haapaeraa māa e te pure; a tiàti faahou ai òrua, ia òre Tātani ia haavare mai ia òrua no te tià òre ia òrua ia faaòromai. ⁶ E aò rā teie na ù ta ù e parau nei, eere i te mea i faauehia mai. ⁷ Te hinaaro nei au e mai ia ù atoà nei te huru o te taata atoà. O ta te Atua rā i hōroà mai i te taata atoà ra, o ta na ia, e huru ê to te tahi, e huru ê hoì to te tahi.

⁸ Teie ta ù parau i te feiā taa noa e te mau ìvi ra: e mea maitai ia rātou ia pārahi noa mai ia ù atoà nei. ⁹ Ia òre rā ia tià ia rātou ra, a faaipoipo rātou: e mea maitai te faaipoipo i te àma ā.

¹⁰ E te feiā i faaipoipohia ra, teie ta ù parau, eere rā ta ù, na te Fatu rā: eiaha te vahine e faataa ê i tana tāne. ¹¹ Ia faataa ê rā o ia ra, e pārahi noa o ia eiaha e faaipoipo, e e fāite hoì o ia i tana tāne; e eiaha te tāne e tuu ê atu i tana vahine.

¹² Àreà te tahi pae ra, o vau teie e parau nei, eere i te Fatu: e vahine faaroo òre ta te hoê taeaè ra, e i tià i taua vahine ra ia pārahi ā ia na ra, eiaha o ia e tuu ê atu ia na. ¹³ E e tāne faaroo òre ta te hoê vahine ra, e i tià i taua tāne ra ia pārahi ā ia na ra, eiaha o ia e tuu ê atu ia na. ¹⁴ Ua moà hoì taua tāne faaroo òre i te vahine ra, e ua moà te vahine faaroo òre i te tāne. Ahiri aita ra, ua noa ta òutou tamarii; i teie nei rā, ua moà ia. ¹⁵ Ia haere ê rā tei òre i faaroo ra, haere noa atu ia, e òre te taeaè e te tuahine e fifi i te reira. Ua haapaòhia rā tātou e te Atua, ei hau ta tātou. ¹⁶ E aha hoì òe i ìte ai, e terā ra vahine, e eita to tāne e ora ia òe? E e aha hoì òe i ìte ai, e terā tāne, e eita to vahine e ora ia òe?

Te faatanoraa ia na iho ia au i te piiraa a te Atua

¹⁷ O ta te Atua rā i hōroà i te taata atoà ra, to te taata atoà ra huru i tei parauraahia e te Fatu ra, e nā reira o ia. O ta ù ia parau i te mau Ètārētia atoà ra. ¹⁸ I parauhia ānei te hoê taata peritomehia? Eiaha o ia ia riro ei peritome òre. I parauhia ānei te hoê taata peritome-òre-hia? Eiaha o ia ia peritomehia. ¹⁹ Aita o te peritome, aita hoì o te peritome òre, tei te haapaò rā i te parau a te Atua. ²⁰ Ia vai ā te taata atoà mā te tōroà i parauhia mai ai o ia ra. ²¹ E tāvini ānei òe i parauhia ai ra? Eiaha e haapaò i te reira; ia noaa rā ia òe te tiāmā ra, o te reira. ²² O te tāvini hoì i parauhia e te Fatu ra, o to te Fatu ia taata tiāmā; oia atoà te taata tiāmā i parauhia ra, o te tāvini ia no te Metia. ²³ Ua tauihia òutou i te tau; eiaha òutou ia riro ei tāvini no te taata. ²⁴ E aù mau taeaè, ia vai ā te taata atoà i mua i te aro o te Atua mā to na huru i parauhia ai o ia ra.

Te feiā tei òre i tāàtihia e te mau vahine ìvi

²⁵ E i teie nei, to te pāretēnia ra aita a ù parau no ô i te Fatu ra; e tuu atu rā vau i to ù manaò, i to te taata i noaa te aroha i te Fatu ra ia haapaò i te parau-mau. ²⁶ Te manaò nei au, teie te mea maitaì i teie nei taù ahoaho, oia ia ia vai noa atu ā te taata i taua huru ra e maitaì ai. ²⁷ Ua tāàtihia òe i te vahine? Eiaha e ìmi i te matara. Ua matara òe i te vahine? Eiaha e ìmi i te vahine. ²⁸ Eita rā òe e hara ia faaipoipo ra, e ia faaipoipo hoì te pāretēnia ra, aita a ana hara. E àti rā to te reira i te tino nei; e faaherehere rā vau ia òutou.

²⁹ Teie rā ta ù parau, e aù mau taeaè, te poto nei te taime; e au i te feiā tara vahine ra, ia riro mai te mea e aore; ³⁰ e te feiā i òto ra, mai te mea e aore i òto; e te feiā i òàòà ra, mai te mea e aore i òàòà; e te feiā i hoo ra, mai te mea e aita a rātou; ³¹ e te feiā i rave i to teie nei ao ra, mai te mea e aore i rave; te mou nei hoì te huru o teie nei ao.

³² Te hinaaro nei rā vau, e eiaha to òutou ei tapitapi. Te taata aore i faaipoipohia ra, te tapi ra ia i ta te Fatu ra, i te mea e mauruuru ai te Fatu ia na: ³³ âreà tei faaipoipohia ra, te tapi ra ia i te mau mea

o teie nei ao, i te mea e mauruuru ai tana vahine. ³⁴ E huru ê atoà to te tara tâne e te pāretēnia. Te vahine faaipoipo-òre-hia ra, te tapi ra ia i ta te Fatu ra, ia maitaì o ia i te tino e te vārua atoà. Âreà te vahine i faaipoipohia ra, te tapi ra ia i te mau mea o teie nei ao, i te mea e mauruuru ai tana ra tâne. ³⁵ Ia maitaì òutou i parau atu ai au i teie nei parau, eere mai te mea e te tītiri atu nei au i te mārei i nià ia òutou, no te mea rā e parau au, e ia haapaò òutou i ta te Fatu ra mā te peàpeà òre.

³⁶ Te manaò ra rā te hoê taata e, te hapa ra ta na parau i tana ra tamahine pāretēnia, ia paari rā o ia ra, e e faaipoipo e tià ai, a rave o ia i to na hinaaro eita o ia e hara, a faaipoipo ia. ³⁷ Te taata i itoito to na âau, e e âau ia na te òre, te tià ra ia na i te tāpeà i to na hinaaro, e ua manaò māite i roto i to na âau, e e tāpeà o ia i tana tamahine pāretēnia, e mea tià ia. ³⁸ E i teie nei, o tei hōroà ia faaipoipohia, e parau maitaì ta na; o tei òre rā i hōroà ia faaipoipohia, e parau maitaì roa atu ta na.

³⁹ Ua tāpeàhia te vahine e te ture i te oraraa te tâne ra; ia pohe rā tana tâne, ua matara o ia ia faaipoipo i ta na i hinaaro ra: ia au rā i te Fatu. ⁴⁰ E maitaì rahi rā to na i to ù nei manaò ia pārahi noa o ia, e tei ia ù atoà hoì te Vārua o te Atua.

Te mau iò i faatūtiahia na te mau îtoro

8 ¹ Te parau i te mau mea i faatūtiahia na te îtoro ra, ua ìte tātou tei ia tātou atoà hoì te ìte. E teòteò rā tei te ìte, âreà te aroha e faarahi ia i te maitaì. ² Te manaò ra te hoê taata e, ua ìte o ia ra, aita roa o ia i ìte, i te ìte e au ia na ra. ³ Te hinaaro ra rā te hoê taata i te Atua, o ia tē ìtehia mai e ana. ⁴ E i teie nei, te parau i te àmu i te mau mea i faatūtiahia na te îtoro ra, ua ìte tātou e e mea faufaa òre te îtoro i te ao nei, hoê roa hoì Atua, aita atu. ⁵ Vai noa ā hoì te mau mea i parauhia e e atua, tei te raì ra, tei reira ia; tei te fenua nei, tei reira ia (e rave rahi te atua, e rave rahi hoì te fatu mai te reira te huru).

⁶ Âreà ia tātou nei, hoê roa ia Atua, o te Metua, no reira mai te mau mea atoà nei, e no na hoì tātou;

hoê hoî Fatu o Ietu Metia, na na te mau mea atoà nei, e na na atoà hoî tātou.

⁷ Aita rā teie ìte i noaa pāatoà i te taata atoà, te àmu nei te tahi pae i te mau mea i faatūtiahia na te îtoro, mā te manaò i te îtoro e e mea mau i teie nei ā, e ua viivii to rātou âau i te itoito òre. ⁸ E òre hoî tātou e ìtehia mai e te Atua i te māa; e òre hoî tātou e hau i te maitaì ia àmu, e òre atoà hoî tātou e hau i te ìno ia òre ia àmu. ⁹ E ara rā i teie nei mea tià noa ia òutou, o te riro noa atu ei turoriraa no tei paruparu ra. ¹⁰ Ia hiò mai hoî te hoê taata ia òe i tei ìte na, i te àmuraa māa i roto i te hiero o te îtoro ra, e òre ānei e tae te âau o tei paruparu ra ia àmu atoà i te tūtia a te îtoro ra? ¹¹ Ia pohe ānei taua taeaè paruparu i pohe ai te Metia ra, i to òe ìte? ¹² Ia hara rā òutou i te mau taeaè mai te reira ra, e putaputa iho ra to rātou âau paruparu, ua hara ia òutou i te Metia ra. ¹³ E i teie nei, ia maheaitu taù taeaè i te māa ra, e òre roa vau e àmu i te puaa, òi maheaitu mai taù taeaè ia ù.

To Pauro haapaeraa i to na mau tiàraa

9 ¹ Eere ānei au i te àpotetoro? Eere ānei au i te taata tiāmā? Aita ānei au i ìte i to tātou Fatu ia Ietu Metia? Eere ānei òutou i te òhipa na ù i te Fatu nei? ² Eere au i te àpotetoro ia vètahi ê ra, e àpotetoro mau ā vau ia òutou; e òutou hoî te tāpaò i to ù nei tōroà àpotetoro i te Fatu nei.

³ Teie ta ù parau i te feiā i faahapa mai ia ù nei. ⁴ Eita ānei e tià ia mātou ia àmu e ia inu hoî? ⁵ Eita ānei e tià ia mātou ia arataì haere i te tuahine vahine mau ra, mai te tahi pae àpotetoro atoà ra, e mai te mau taeaè hoî o te Fatu ra, e mai ia Tefa? ⁶ E o vau anaè ānei e o Paranapa tē òre e tià ia òre ia rave i te òhipa? ⁷ O vai ia taata e haere i te tamaì, e tei ia na iho te ìmi i ta na? O vai ia taata e tanu i te ô vine, e aore o ia i àmu i to taua ô vine ra? O vai ia taata e faaàmu i te nana, e aore i àmu i te ū o taua nana ra?

⁸ O ta te taata ānei teie ta ù e parau nei? E aore ānei te ture i nā reira atoà mai? ⁹ Ua pāpaihia hoî i roto i te ture a Mōte ra e: Eiaha òe e tāvaha i te puatoro e taataahi i te tītona ra. O te puatoro anaè ra

ānei ta te Atua e haapaò? ¹⁰ E no tātou mau ānei i nā reira mai ai o ia ra? No tātou mau ia i pāpaihia ai taua parau ra, ia ârote te taata, e ârote ia mā te tiaì e tià ai; e te taata e papaì ra, ia nā reira mā te tiaì e tià ai, e ia rave o ia i ta na e tiaì ra. ¹¹ I ueue na mātou i ta te Vārua ia òutou na, e mea rahi ānei ia òòti mātou i ta òutou mau mea no teie nei ao?

¹² Te rave na te tahi pae i taua mea tià ra ia òutou na, e òre ānei e tià rahi roa ia mātou? Aita aè nei rā mātou i rave i taua mea tià nei; te faaòromaì noa nei rā mātou i te mau mea atoà nei, ia òre ia taupupū te Èvaneria o te Metia ia mātou nei.

¹³ Aita òutou i ìte e, o te feiā i rave i te tōroà moà ra, o tei àmu ia i te māa o te hiero ra? E o te feiā i raverave i te fata ra, o tē àmu i to te fata? ¹⁴ Oia atoà te feiā i parau i te Èvaneria nei, ua haapaòhia e te Fatu ia ora rātou i te Èvaneria.

¹⁵ Aita aè nei rā vau i rave i taua mau mea ra, aore hoì au i pāpai i teie nei mau parau ia nā reirahia mai au. E mea maitaì rahi ia ù te pohe, ia faariro te hoê taata i ta ù nei ârueraa ei mea faufaa òre! ¹⁶ Parau noa ā hoì au i te Èvaneria, aita o ù ârueraa. Eita hoì au e tià ia òre, e àti hoì to ù ia òre au ia parau i te Èvaneria! ¹⁷ Te rave nei au i taua mea nei mā te âau tae, e utuà ia ta ù; i pūpūhia mai ia ù te tuuraa Èvaneria nei aita i tae taù âau, aita a ù utuà. ¹⁸ E aha rā hoì ta ù utuà? Teie ia: ia parau vau i te Èvaneria a te Metia ra, eiaha ei hoo, eiaha vau ia rave i taua mea tià ia ù i te Èvaneria nei.

Ua faariro o Pauro ia na ei tītī no te tāatoà

¹⁹ E taata tiāmā noa iho hoì au i te taata atoà nei, ua faariro noa vau ia ù iho ei tāvini no te taata atoà, ia rahi ta ù ia noaa. ²⁰ I te Âti-Iuta ra, ua faahua Âti-Iuta atoà vau, ia noaa ia ù te Âti-Iuta; i te feiā i raro aè i te ture, mai te mea e, tei raro atoà aè au i te ture, ia noaa ia ù taua feiā i raro aè i te ture ra; ²¹ i te feiā ture òre ra, mai te mea ia e, aita a ù ture (eere rā mai te mea e, aita a ù ture i te Atua, tei raro aè rā vau i te ture i te Metia), ia noaa ia ù te feiā ture òre ra. ²² I te feiā paruparu ra, ua faahua paruparu vau, ia noaa ia ù te feiā paruparu.

Ua faaau vau ia ù iho i te mau mea atoà i te taata atoà nei, ia ora te tahi pae ia ù i taua mau rāveà atoà nei. ²³ No te Èvaneria i nā reira ai au, ia noaa atoà ia ù i ta te Èvaneria ra.

Te faatureraa a te feiā horo

²⁴ Aita òutou i ìte e, o te feiā horo i te hororaa e horo pāatoà ia, hoê roa rā e rave i te perapeio? E faaau i to òutou hororaa ia noaa te perapeio. ²⁵ E te taata atoà e tītau i te rē ra, e haapaò ia i tei au i te mau mea atoà nei. Ia noaa te torōna tāhuti noa i nā reira ai rātou, âreà tātou ia noaa ia te torōna tāhuti òre. ²⁶ E i teie nei, te horo nei au, eiaha mai te mea e aore i ìtea; te moto nei au, eiaha mai te mea e e moto i te matai. ²⁷ Te moto nei rā vau i taù tino ia vī; o te riro noa atu hoì au, o tei aò ia vētahi ê ra, ei taata ìte-òre-hia mai.

Ei hiòraa: Ìteraèra nā te mētēpara

10 ¹ Aore hoì au i hinaaro, e aù mau taeae e, ia òre òutou ia ìte e, i raro anaè aè to tātou hui metua i te ata, e ua haere pāatoà nā raro i te tai. ² E i pāpetito-anaè-hia ia Mōte i roto i te ata, e i raro hoì i te tai. ³ E ua àmu rātou atoà i taua māa tāpaò hoê ra, e ua inu rātou atoà i taua pape tāpaò hoê ra. ⁴ (Ua inu hoì rātou i te pape no roto i taua mato tāpaò i pee mai ia rātou ra; e taua mato ra o te Metia ia.) ⁵ Aita rā te Atua i mauruuru i te rahi o rātou ra: pohe iho ra hoì rātou i te mētēpara ra.

⁶ Ua riro hoì taua mau mea ra ei hiòraa na tātou, ia òre tātou ia nounou i te mau mea ìino ra, mai ia rātou i nounou ra. ⁷ Eiaha atoà òutou ei haamori îtoro, mai te hoê pae o rātou ra; oia hoì tei pāpaihia ra e: I pārahi te mau taata i raro e àmu e e inu hoì, e tià aè ra i nià e ùpa. ⁸ E eiaha atoà tātou e faaturi mai te hoê pae o rātou i faaturi ra, e pohe iho ra e piti àhuru e toru tiàhapa i te tautani i te mahana hoê ra. ⁹ Eiaha atoà tātou e àa atu i te Metia, mai te hoê pae o rātou i àa ra, e pohe iho ra i te ôfi. ¹⁰ E aha atoà òutou e ôhumu, mai te hoê pae o rātou i ôhumu ra, e pau iho ra i te pohe i taua taparahi ra. ¹¹ Roohia iho ra rātou e taua mau mea ra ei hiòraa, e ei aò mai hoì ia tātou, i te

feiā i roohia mai i te hopeà o te mau tau nei, i pāpaihia ai. ¹² E i teie nei, o tei manaò e te tià ra o ia, e ara o ia o te hià.

¹³ Aita òutou i roohia e te àti maori rā mai ta te taata nei ā. E parau-mau ta te Atua, e òre o ia e vaiho noa ia òutou ia àti, maori rā o tē tià ia òutou ia faaòromaì ra; e faatupu atoà o ia i te haapūraa i taua àti ra, ia tià ia òutou ia faaòromaì.

Aita e faatūàtiraa i te mau temoni

¹⁴ E i teie nei, e aù mau here e, e maùe ê atu i te haamori îtoro.

¹⁵ Te parau atu nei au i te taata paari, e feruri maitaì na òutou i ta ù nei parau. ¹⁶ Te âuà no te maitaì ta tātou e haamaitaì nei, eere ānei i te âmui-atoà-raa i te toto o te Metia ra? Te pāne ta tātou e ôfene nei, eere ānei i te âmuiraa i te tino o te Metia ra? ¹⁷ No te mea hoê ā pāne, tātou atoà e rave rahi nei hoê ā ia tino; te àmu atoà nei hoì tātou i taua pāne hoê ra. ¹⁸ Inaha hoì Ìteraèra i te haapaòraa i te tino nei, eere ānei te feiā i àmu i te tūtia i te feiā i rave atoà i to te fata ra?

¹⁹ E i teie nei, te parau nei ānei au e mea mau te îtoro? E e mea mau te tūtia a te îtoro ra? ²⁰ Aore! Teie rā ta ù parau, ta te Êtene i faatūtia ra, i faatūtia ia na te mau temoni, eere na te Atua. Aore hoì au i hinaaro e ia âmui atoà òutou i te haamori temoni ra. ²¹ Eita e tià ia òutou ia inu i te âuà a te Fatu ra, e te âuà a te mau temoni; eita e tià ia òutou ia àmu i te àmuraa a te Fatu ra, e te àmuraa a te mau temoni. ²² Te faaoòo nei tātou i te Fatu ia riri? E pūai rahi ānei to tātou i to na?

Te oraraa i te mau mea atoà no te hanahana o te Atua

²³ E tià te mau mea atoà ia ù , eita rā e au pāatoà ia rave. E mea tià anaè ia ia ù, eita rā te mau mea atoà e faarahi i te maitaì. ²⁴ Eiaha roa ei taata e ìmi i to na anaè iho maitaì, e ìmi rā te taata atoà i te maitaì o vētahi ê atoà.

²⁵ O tei hoohia i te hooraa ra, e àmu ia, eiaha roa e uiui i te manaò âau ra, ²⁶ no te Fatu hoì te fenua, e te mau mea atoà i roto ra . ²⁷ E ia parau mai te hoê o te feiā faaroo òre ra ia òutou, e hinaaro òutou i

te haere; e àmu i tei tuuhia mai i mua i to òutou aro ra, eiaha e uiui i te manaò âau ra. ²⁸ I parau mai rā te hoê taata ia òutou e: E tūtia teie na te îtoro, eiaha e àmu, i taua taata hoì i faaite mai ra, e te manaò âau hoì, no te Fatu hoì te fenua, e te mau mea atoà i roto ra. ²⁹ Eere i to òe âau ta ù e parau nei, o to te tahi ê rā. E aha hoì te mea i tià ia ù nei i faahapahia ai e to vètahi ê ra âau? ³⁰ Ua tià ia ù te àmu, o vau i arohahia mai, e aha hoì au i parau-ino-hia ai i te mea ta ù i haamaità i te Atua nei?

³¹ E i teie nei, te àmu ra e te inu ra hoì, e te mau mea atoà ta òutou e rave ra, e rave ia mā te haamaità i te Atua. ³² Eiaha òutou ei turoriraa, i te Âti-Iuta, e te Herēni, e te Ètārētia atoà a te Atua. ³³ Mai ia ù atoà e haamauruuru i te taata atoà i te mau mea atoà nei, aore au i ìmi i te maità no ù iho, no te taata atoà rā e rave rahi, ia ora rātou.

11 ¹ Ei pee mai òutou ia ù mai ia ù atoà e pee i te Metia nei.

Te tāne e te vahine i mua i te Fatu

² E i teie nei, te haamaità nei au ia òutou, e aù mau taeaè, òutou i manaò mai ia ù i te mau mea atoà nei, e te tāpeà na òutou i te poroì ta ù i tuu atu ia òutou na.

³ Teie rā to ù hinaaro, ia haapaò òutou, e o te Metia te upoo o te taata atoà nei, e o to te vahine ra upoo, o te tāne ia, e o to te Metia ra upoo, o te Atua ia. ⁴ E te taata atoà e pure e e aò hoì mā te upoo tāpoìhia ra, ua faahaèhaa ia i to na upoo. ⁵ O te vahine atoà ra e pure e e aò hoì mā te upoo tāpoì-òre-hia ra, ua faahaèhaa ia i to na upoo: hoê ā hoì huru te reira e te upoo vaùhia ra. ⁶ Ia òre rā te vahine ia tāpoìhia, ia pāòti-hua-hia maori tana upoo! E e mea haamā ia pāòti-hua-hia tana upoo, e ia vaùhia, ia tāpoìhia maori o ia! ⁷ E òre hoì e tià i te tāne ia tāpoì i te upoo, o te hohoà hoì o ia e te haamaità i te Atua. Âreà te vahine, o te haamaità ia i te tāne. ⁸ Eere hoì te tāne no te vahine, no te tāne rā te vahine. ⁹ Aore hoì te tāne i hāmanihia no te vahine, o te vahine rā tei hāmanihia no te tāne. ¹⁰ E i teie nei, ei tāpoì to te upoo o te vahine e tià ai, no te mau merahi. ¹¹ Aita rā te tāne i taa ê i te vahine, aita atoà te vahine i taa ê i te tāne i te Fatu nei.

¹² Mai te vahine hoì no roto i te tāne ra, na te vahine atoà te tāne; na te Atua rā te mau mea atoà nei.

¹³ E haamanaò iho na òutou iho, e mea au ānei ia pure te vahine i te Atua mā te tāpoi òre? ¹⁴ E òre ānei e ìtea-noa-hia ia òutou iho, e e rouru roroa to te tāne ra e mea haamā ia ia na? ¹⁵ O te vahine rā ia maoro to na rouru, e mea ùnaùna ia ia na: no te mea i hōroàhia mai to na rouru ei tāpoi. ¹⁶ Ia hinaaro rā te hoê taata i te mārō, aita ia peu ia mātou nei, aita atoà i te mau Ètārētia a te Atua ra.

Te àmuraa māa a te Fatu

¹⁷ Eita rā vau e haamaitai ia òutou i teie ta ù e parau atu nei, òutou ia haaputuputu ra aore i tupu te maitai, o te ìno rā tei tupu. ¹⁸ Teie rā ta ù i ìte aè nei e ia putuputu òutou i te Ètārētia na, e àmahamaha tei roto ia òutou; e te huru faaroo nei au i taua parau ra. ¹⁹ E riro atoà hoì i te hairetihia i roto ia òutou, ia ìtea te feiā i ìtehia mai i roto ia òutou na. ²⁰ Ia haaputuputu òutou i te vāhi hoê ra, eere ia àmuraa i te àmuraa māa a te Fatu ra. ²¹ Ia àmu hoì òutou ra, te nā mua ra te taata atoà i te rave i ta na iho māa, e te poiā ra te tahi, e ua î roa te tahi. ²² E aha! Aita o òutou ùtuafare mau ia àmu e ia inu hoì? E te vahavaha na ānei òutou i te Ètārētia o te Atua, e ia haamā te feiā aore a rātou ra? E nā hea atu vau ia òutou? E haamaitai atu ānei au ia òutou i te reira? E òre au e haamaitai!

Māt 26.26-28; Mār 14.22-24; Rt Èv 22.19-20

²³ I noaa hoì ia ù i te Fatu ra ta ù i tuu atoà atu ia òutou na: Ua rave te Fatu ra o Ietu i te pāne i te ruì i haavarehia mai ai o ia ra, ²⁴ e oti aè ra ia na te haamaitai i te Atua, vāvāhi iho ra, nā ô atu ra: A rave mai, a àmu; o taù tino teie e ôfatihia no òutou nei. E nā reira òutou ei manaòraa ia ù. ²⁵ E ua nā reira atoà hoì i te âuà, ia oti aè ta na àmuraa, nā ô atu ra: Teie nei âuà, o te faufaa âpī ia i to ù nei toto, e nā reira òutou ia inu ei manaòraa ia ù. ²⁶ Ua àmu anaè òutou i teie nei pāne, e ua inu anaè i teie nei âuà, ua faaite ā ia òutou i te pohe o te Fatu, e tae noa mai o ia ra.

²⁷ E i teie nei, o tē àmu i teie nei pāne e o tē inu i te âuà a te Fatu nei mā te au òre ra, e hara ia i te tino e te toto o te Fatu. ²⁸ E hiòpoà māite rā te taata ia na iho, a àmu ai o ia i taua pāne ra, a inu ai i taua âuà ra. ²⁹ O tei àmu hoì e o tei inu mā te au òre ra, ua àmu ia e ua inu i te pohe no na iho, o ia aore i hiò i te tino o te Fatu ra. ³⁰ No reira i rahi ai te pohe maì e te paruparu i roto ia òutou na, e i taòto ai hoì e tahi pae. ³¹ Ahiri hoì tātou e hiòpoà ia tātou iho ra, eita tātou e hiòpoàhia mai. ³² Ia hiòpoàhia mai rā tātou, ua aòhia mai tātou e te Fatu, ia òre tātou ia faahapa-atoà-hia e to te ao atoà nei.

³³ E i teie nei, e àù mau taeaè, ia haaputuputu òutou e àmu i te ôroà ra, e tiaì māite te tahi i te tahi. ³⁴ E ia poia te taata ra, e àmu ia i te maa i te ùtuafare mau ra, ia òre to òutou haaputuputuraa ia riro ei pohe no òutou.

E o te mau mea toe ra, na ù ia e faatitāifaro ia tae atu vau.

Te mau òhiparaa a te Vārua Maitai

12 ¹ E i teie nei, aita vau i hinaaro, e àù mau taeaè, e ia òre òutou ia ìte i te mau mea a te Vārua ra. ² Ua ìte hoì òutou e e Êtene òutou, e riro noa atu ra i te mau îtoro vāvā ra a tuiāu-haere-noa-hia ai òutou na. ³ E i teie nei, e faaite atu vau ia òutou, aore roa e taata na te Vārua o te Atua ta na parau, e parau ia Ietu e: «Ua ànatemahia», aore roa e taata e tiā ia parau e: «o Ietu te Fatu», maori rā o tei parau i ta te Vārua Maitai ra.

⁴ E rave rahi te huru o te mau mea i hōroàhia, hoê rā Vārua. ⁵ E rave rahi ā hoì te tōroà, hoê rā Fatu. ⁶ E rave rahi ā hoì te òhipa, hoê rā Atua e òhipa i te mau mea atoà i roto i te taata atoà. ⁷ Ua hōroàhia ta te Vārua faaite i te taata atoà, ia maitai pāatoà. ⁸ I hōroàhia mai te parau paari e te Vārua, i te hoê ra; e i hōroàhia mai e taua Vārua ra te parau e noaa ai te ìte, i te hoê. ⁹ Ta te tahi ra, o te faaroo ia, na taua Vārua ra; ta te tahi ra, o te ìte ia i te faaora maì na taua Vārua ra. ¹⁰ Ta te tahi ra, o te rave tāpaò ia; ta te tahi ra, o te tohu ia; ta te tahi ra, o te ìte vārua ia; ta te tahi ra, o te parau èè ia; ta te tahi ra, o

te faaite parau èè ia. ¹¹ Na taua Vārua hoê ra i òhipa i taua mau mea atoà nei, i te ôpere-māite-raa i ta te taata atoà i ta na i hinaaro ra.

Hoê anaè tino, e rave rahi rā te tuhaa

¹² Mai te tino hoì hoê nei, e rave rahi to na mero, e te mau mero atoà no taua tino hoê ra, rahi noa ā rātou, hoê ā ia tino, oia atoà hoì te tino o te Metia. ¹³ I pāpetitohia hoì tātou e te Vārua hoê i roto i te tino hoê ra, te Âti-Iuta e te Herēni, te tāvini e te tiāmā, e ua faainuhia tātou i ta te Vārua hoê ra.

¹⁴ Eere hoì te tino nei i te mero hoê, e rave rahi rā. ¹⁵ Ia parau hoì te âvae e: «Eere au i to te tino, no te mea eere au i te rima», eere mau ānei o ia i to te tino i reira? ¹⁶ Ia parau hoì te tarià e: «Eere au i to te tino, no te mea eere au i te mata», eere mau ānei o ia i to te tino i reira? ¹⁷ Ahiri e mata anaè te tino atoà nei, e aha iho ra te faarooraa? Ahiri hoì e faarooraa anaè te tino nei, e aha iho ra te hoìraa? ¹⁸ I teie nei rā, ua haamauhia e te Atua te mau mero o te tino nei i ta na vāhi hinaaro ra. ¹⁹ Ahiri hoì rātou atoà e mero hoê ra, tei hea iho ra te tino i reira? ²⁰ I teie nei rā, e rave rahi te mero, hoê roa rā tino. ²¹ E òre hoì te mata e tià ia parau i te rima e: «Òre noa atu ā òe ia ù nei!» E te upoo hoì ia parau i te âvae e: «Òre noa atu ā òrua ia ù nei!» ²² Eiaha atu ā ia, o te mau mero huru paruparu o te tino nei, eita roa atu ia e tià ia òre. ²³ E te mau mero o te tino ta tātou e manaò nei e, aore e maitaì reà, te haaàti nei tātou i te reira i te maitaì rahi; e to tātou mau vāhi nehenehe òre ra, te hau nei te reira i te nehenehe. ²⁴ To tātou mau vāhi nehenehe ra hoì, òre noa atu ia. Ua tāàti māite rā te Atua i te tino atoà, e ua tuu i te maitaì rahi i te vāhi i ère ra. ²⁵ Ia òre roa te au òre i te tino nei, ia fāito atoà rā to te mau mero haapaò ia rātou iho. ²⁶ Ia māuiui te hoê mero ra, e māuiui atoà te mau mero atoà ra; e ia faateiteihia te hoê mero ra, e òaòà ia te mau mero atoà ra.

²⁷ E i teie nei, o te tino òutou no te Metia, e e mero anaè òutou e àti noa aè. ²⁸ E ua tuu hoì te Atua i te àpotetoro i roto i te Ètārētia, o mua ia, e te piti ra, e perofeta ia, te toru ra, e haapii ia, e te rave tāpaò, e te faaora maì, e te tauturu, e te faaite, e te parau èè. ²⁹ E àpotetoro anaè

ānei? E perofeta anaè ānei? E haapii anaè ānei? E rave tāpaò anaè ānei? ³⁰ Ua ìte pāatoà ānei i te faaora mai? E parau pāatoà ānei i te parau èê? E faaite pāatoà ānei i te parau èê? ³¹ Te nounou na òutou i te mau tōroà rahi ra.

Te aroha

E faaite atu rā vau ia òutou i te èà maitaì rahi roa ra.

13 ¹ Parau noa ā vau i te mau parau atoà a te taata nei, e ta te mau merahi atoà ra, e aita o ù aroha, ua riro ia vau mai te veo òòto ra, e mai te tumeparo māniania ra. ² Tei ia ù noa ā iho te tohu, e te ìte i te mau parau moè atoà ra, e te mau ìte atoà, e tei ia ù te mau faaroo tāpaò atoà e tià ai ia hōpoi ê atu i te mouà, e aore o ù aroha, aita roa a ù e faufaa. ³ E ia hōroà noa ā vau i ta ù mau taoà atoà ei faaamu i te taata rii, e ia tuu noa atu vau i taù tino ia tahuhia i te auahi, e aita o ù aroha, aita roa a ù e faufaa i reira.

⁴ E faaòromairaa roa to te aroha, e te hāmani maitaì; e òre te aroha e feii; e òre te aroha e faarahi, e òre hoì e faaahaaha. ⁵ Eita e rave i te mea au òre, eita e ìmi i te maitaì no na iho, eita e riri vave, eita e manaò ìno ia vētahi ê; ⁶ eita e òaòà i te parau-tià òre, e òaòà rā i te parau-mau; ⁷ e tāpoì i te mau mea atoà ra, e faaroo i te mau mea atoà ra, e tiaì i te mau mea atoà ra, e haamahu i te mau mea atoà ra.

⁸ E òre roa te aroha e mou. Âreà te mau tohu ra, e mou ia; âreà te parau èê ra, e òre atoà ia; âreà te ìte ra, e faaòrehia ia te reira. ⁹ Te ìte pae tahi nei tātou, e te tohu pae tahi nei. ¹⁰ Ia tae rā i te mea tià mau ra, ei reira te mea pae tahi noa ra faaòrehia ai. ¹¹ I taù tamarii-rii-raa ra, mai ta te tamarii atoà ta ù parau, e mai to te tamarii to ù ìte, e mai to te tamarii hoì to ù manaò; ia riro rā vau ei taata paari, tuu ê atu ra vau i te peu a te tamarii ra. ¹² Teie nei hoì, te ìte àrehurehu nei tātou mai te mea e, i nā roto i te hiò; âreà i reira, e mata ia e e mata. I teie nei, te ìte pae tahi nei au; âreà i reira, e ìte pāpū ia vau, mai ia ù atoà i ìte-pāpū-hia nei.

¹³ E i teie nei, te vai nei te faaroo, e te tiaì, e te aroha, e toru ra; o tei hau rā i taua toru nei, o te aroha ia.

Te haamoriraa marumetia e te feiā i rāpaeà

14¹ E tapi i te aroha, e ia rahi te hinaaro i ta te Vārua ra, o te à òutou.

² O tei parau hoì i te parau èê ra, aore ia i parau i te taata, i te Atua rā: aore hoì e taata i ìte i ta na parau; ua parau rā o ia i te parau àro i te Vārua. ³ Àreà tei àò ra, ua parau ia i te taata, ia tupu te ìte, e ia māhanahana, e ei faaitoitoraa. ⁴ O tei parau i te parau èê ra, ua faarahi ia i to na iho; àreà tei àò ra, ua faarahi ia i te ìte o te Ètārētia. ⁵ Te hinaaro nei au ia parau atoà òutou i te parau èê, e rahi atu ā ia àò òutou; e rahi hoì tei àò i tei parau i te parau èê, ia òre o ia ia faaite, ia noaa te ìte i te Ètārētia.

⁶ Ia haere atu vau ia òutou, e au mau taeaè, mā te parau èê i te parauraa atu, e aha ta òutou faufaa e noaa ia ù i reira, ia òre au ia parau atu i te parau mai te parau-heheu-hia ra, e te parau no te ìte ra, e te tohu ra, e te parau i haapiihia ra? ⁷ Oia atoà te mau mea ora òre e òto nei, mai te vivo e te tīnura ra: ia òre rā ia taa te òto ra, e aha iho ra e ìtea ai te òto vivo e te tīnura? ⁸ E ia òre hoì ia taa te òto o te pū ra, na vai e faaineine ia na iho e haere i te tamaì? ⁹ Oia atoà òutou, ia òre to òutou vaha ia parau i te parau ìtea ra, e aha iho ra e ìtea ai te parau i parauhia ra? E riro òutou i te parau noa i roto i te reva. ¹⁰ Rahi noa atu ā te huru o te reo i te ao nei, aita roa rā te hoê reo taa òre. ¹¹ Ia òre rā vau ia ìte i taua reo ra, e riro vau ei pareparo i taua taata i parau mai ra, e e riro hoì taua taata i parau mai ra ei pareparo ia ù. ¹² Oia atoà hoì òutou, te nounou na òutou i ta te Vārua ra, e tītau māite ia hau òutou i te reira, ia tupu te maitaì i te Ètārētia ra.

¹³ E i teie nei, o tei parau i te parau èê ra, e pure o ia ia tià atoà ia na ia faaite. ¹⁴ Ia pure hoì au mā te parau èê ra, o taù vārua tei pure, aita rā e faufaa i tupu ia ù, no te mea aore i ìtea. ¹⁵ E i teie nei, e nā hea vau? E pure au mā te vārua, e e pure hoì au mā te ìtehia mai; e himene au mā te vārua, e e himene hoì au mā te ìtehia mai. ¹⁶ Aore rā, ia haamaitaì òe i te Atua mā te vārua, e aha te taata ìte òre ra e

tià ai ia parau e «Âmene» i ta òe haamaitàraa? Aore hoì o ia i ìte i ta òe parau. ¹⁷ Te maitàì mau ra hoì ta òe haamaitàraa, aita rā i tupu te maitàì i te tahi.

¹⁸ Te haamaitàì nei au i taù Atua, e rahi ta ù nei parau èê e parau nei, i ta òutou atoà na. ¹⁹ I roto rā i te Ètārētia ra, ia pae noa ā iho a ù parau ia parau mā te ìtehia mai, e ia pii te tahi pae ia ù ra, e mea maitàì ia ia ù, i te parau ìtea òre e ia àhuru noa atu te tautani.

²⁰ E aù mau taeaè, eiaha òutou ei tamarii i te ìte; âreà i te ìno ra, ei tamarii àruàru ia òutou, i te ìte rā, ei taata paari ia òutou. ²¹ Ua pāpāhia i roto i te ture:

Te parau mai ra Iehova:

E parau atu vau i teie nūnaa i te parau èê, e te vaha èê, e eita rātou e faaroo mai ia ù.

²² E i teie nei, e tāpaò te parau èê nei, eere rā no te feiā i faaroo ra, no te feiā faaroo òre rā; âreà te aò ra, eere ia te tāpaò no te feiā faaroo òre, no te feiā faaroo rā. ²³ Ia putuputu hoì te Ètārētia atoà i te vāhi hoê ra, e te parau pāatoà ra i te parau èê, ia tomo mai rā te feiā ìte òre, e te faaroo òre, e òre ānei rātou e parau e, ua maamaahia òutou? ²⁴ Âreà ia aò pāatoà, a tomo mai ai te hoê taata faaroo òre, e te ìte òre, ua faaite-pāatoà-hia o ia, ua hiò-pāatoà-hia e rātou. ²⁵ I ìtea iho ra te parau àro i roto i to na âau, tipapa iho ra o ia i raro, haamori atu ra i te Atua, mā te parau e: Tei roto mau ā te Atua ia òutou!

Te naho-maità-raa i roto i te mau âmuiraa

²⁶ E aha na te mea, e aù mau taeaè, ia putuputu òutou ra, e taramo ta te tahi, e parau haapii ta te tahi, e parau èê ta te tahi, e parau-heheuhia mai ta te tahi, e faaauraa ta te tahi? E rave i te mau mea atoà ia tupu te maitàì ra. ²⁷ Ia parau mai te hoê taata i te parau èê, ia toopiti e ia tootoru roa ia parau e tātāitahi māite rātou; e na te hoê e faaite. ²⁸ E aita e faaite ra, e māmū noa o ia i roto i te Ètārētia, e parau noa rā o ia ia na iho e i te Atua hoì. ²⁹ Ia toopiti perofeta e ia tootoru hoì ia parau, e na te taata atoà e hiò. ³⁰ E e parau tei faaitehia mai i te hoê e pārahi i pihai iho ra, ia māmū tei mūtaa iho ra a parau ai. ³¹ E

tià atoà ia òutou ia tātaìtahi i te tohu; ia pii atoà, e ia māhanahana atoà. ³² Te vārua hoì o te mau perofeta ra, tei te mau perofeta ihoā ia; ³³ eere hoì te Atua i te tumu no te ānoì noa, no te hau rā.

Mai tei te mau Ètārētia feiā moà atoà ra, ³⁴ ia māmū noa ta òutou mau vahine i te mau Ètārētia ra: aita hoì rātou e tià ia parau; ia auraro māite rā, mai ta te ture atoà i parau mai ra. ³⁵ E ia hinaaro rātou i te haapii ra, e ui rātou i ta rātou mau tāne i te ùtuafare ra. E mea au òre hoì i te vahine ia parau i roto i te Ètārētia ra. ³⁶ E aha? No ô na mai ia òutou na te parau a te Atua? E o òutou anaè ānei tei tae na atu e taua parau ra?

³⁷ Te manaò na te hoê taata e e perofeta o ia, e tei ia na ta te vārua ra, e parau o ia i te mau parau ta ù e pāpāi atu ia òutou na, e e parau ia na te Fatu. ³⁸ E te vai ìte òre noa ra te hoê taata, ia vai ìte òre noa atu ā o ia.

³⁹ E i teie nei, e aù mau taeaè, ia rahi to òutou hinaaro i te aò, eiaha rā e faaòre ia parau i te parau èê. ⁴⁰ E rave rā i te mau mea atoà ra mā te tià e mā te nehenehe.

Te Parau-Maitai i noaa e i faaitēhia e Pauro

15 ¹ E faaitē atu rā vau ia òutou, e aù mau taeaè, i te Èvaneria ta ù i parau atu ia òutou na, ta òutou hoì i fārii mai ra, e i mau ai hoì òutou na; ² e e ora ai hoì òutou, ia tāpeà māite ā òutou i ta ù i parau atu ia òutou na, ia òre rā ia riro to òutou faaroo ei faaroo faufaa òre.

³ Ua tuu atu hoì au ia òutou i mūtaa iho ra, i tei noaa na ia ù ra, e i pohe te Metia i ta tātou nei hara, mai tei te parau i pāpāihia ra. ⁴ E i tanuhia hoì o ia, e tià faahou mai ra i te ruì toru, mai tei te parau i pāpāihia ra; ⁵ e i ìtea o ia e Tefa, e i te àhuru mā piti i muri aè. ⁶ E i muri aè ra hoì, i ìtea o ia e te mau taeaè e pae atoà hānere e tiàhara, hoê ā ìteraa; te ora noa nei ā te rahi o taua feiā ra, ua taòto rā te tahi pae. ⁷ E i muri aè ra hoì, ìtea iho ra o ia e Iatōpo, e i te mau àpotetoro atoà i muri aè. ⁸ E te hopeà iho ra, ìtea atoà iho ra ia ù, mai te mea e e mahemo vau.

⁹ E iti hoì au i te mau àpotetoro atoà ra, e òre hoì au e au ia parauhia e, e àpotetoro, no te mea i hāmani ìno vau i te Ètārētia o te Atua. ¹⁰ To ù nei rā huru e vai nei, no te here ia o te Atua; e te maitaì na na i hōroàhia mai ia ù nei, aore ia i riro ei mea faufaa òre: e òhipa rahi hoì ta ù i rave i ta rātou atoà ra, eere rā vau, o te maitaì rā a te Atua ia ù nei ra. ¹¹ E i teie nei, o vau tei aò ra, o vau ia, o rātou ra, o rātou ia, o ta mātou ā ia aò, e o ta òutou ā ia i faaroo.

Te tià-faahou-raa o tei pohe

¹² Te parau-haere-hia nei te Metia e, ua tià faahou o ia i te poheraa ra: e aha i parau ai te hoê pae o òutou e, aore e tià-faahou-raa to tei pohe? ¹³ Aore e tià-faahou-raa to tei pohe ra, aore atoà te Metia i tià i nià. ¹⁴ E aore te Metia i tià i nià ra, e haavare mau ta mātou aò nei, e e haavā atoà to òutou faaroo. ¹⁵ Ua riro hoì mātou ei ìte haavare na te Atua; no te mea ua parau mātou i te Atua e, ua faatià o ia i te Metia; aita mau e faatiàhia tei pohe ra, aore ia o ia i faatià ia na. ¹⁶ Eita hoì e faatiàhia tei pohe ra, aore ia te Metia i faatiàhia. ¹⁷ E aita hoì te Metia i faatiàhia ra, e mea faufaa òre to òutou faaroo; te vai noa na ia òutou mā ta òutou hara atoà. ¹⁸ E te feiā atoà i maìri te taòto i roto i te Metia ra, ua mou ia i reira. ¹⁹ Tei teie nei ao anaè ra ta tātou e tiaì i te Metia nei, e àti rahi to tātou i to te taata atoà.

²⁰ Ua tià faahou mau rā te Metia i te poheraa ra, e ua riro ei matamua no te feiā i maìri te taòto ra. ²¹ Mai te pohe hoì i noaa i te taata ra, no te taata atoà e noaa ai te tià faahou i te feiā i pohe ra. ²² Mai te taata i hope i te pohe ia Àtamu, e hope atoà i te faaorahia i te Metia. ²³ E haapaòhia rā te taata atoà i to na iho pupu: o te Metia te matamua, e i muri aè, o to te Metia ia ia fā mai o ia ra. ²⁴ O te hopeà ihoā ia, e pūpū atu ai o ia i te pātireia i te Atua, i te Metua ra; ia hope roa te mau hau, e te mana, e te pūai i te faaòrehia e ana. ²⁵ Ei ia na hoì te hau, e ia hope roa te mau ènemi atoà i te tuuhia e ana i raro aè i tana âvae. ²⁶ E taua ènemi hopeà ra o te pohe, e haamouhia ia. ²⁷ Ua tuu hoì o ia i te mau mea atoà i raro aè i tana âvae. O ta na rā i parau mai ra e, ua tuuhia te mau mea atoà i raro aè ia na, ua ìtea-noa-hia e, te

toe ra o ia iho, o tei tuu i te mau mea atoà i raro aè ia na ra. ²⁸ E ia tuu-mau-hia te mau mea atoà i raro aè ia na ra, e i raro atoà aè ia te Tamaiti iho ia na, i tei tuu i te mau mea atoà i raro aè ia na ra, ia riro o te Atua i nià iho i te mau mea atoà i te mau vāhi atoà ra.

²⁹ Aore rā, e aha iho ra te feiā i pāpetitohia no te feiā i pohe ra, ia òre roa te feiā i pohe ra ia tià faahou? E aha iho ra rātou i pāpetitohia ai no tei pohe ra?

³⁰ E e aha hoì mātou i pārahi noa ai i roto i te àti i te mau hora atoà nei? ³¹ E tapu vau i to ù nei òaòà ia òutou i noaa ia ù i to tātou Fatu ia Ietu Metia ra, te pohe nei au i te mau mahana atoà nei. ³² I taputō na vau i te mau taehae i Èfetia ra, i te peu a te taata nei: e aha ta ù faufaa e noaa? Ia òre ia tià faahou tei pohe ra? E àmu tātou e e inu hoì, a nanahi hoì tātou e pohe ai. ³³ Eiaha e vare:

E ìno te parau maitai i te âmuiraa ìno ra.

³⁴ E ara e tià ai, eiaha e rave i te hara; aore hoì te hoê pae i ìte i te Atua: ia haamā òutou i nā reira atu ai au.

Te tino tei tià faahou

³⁵ E hope parau mai paha te tahi e: E nā hea ia faatià i tei pohe ra? E e aha te huru o to rātou tino ia tià mai? ³⁶ E terā ra taata manaò òre e! Ta òe e ueue ra, eita ia e ora, ia òre ia pohe. ³⁷ E ta òe hoì e ueue ra, aore òe i ueue i te rāau e tupu i muri aè, o te huero anaè ia, mai te tītona ra, e te tahi huero ê atu hoì. ³⁸ Na te Atua rā i hōroà i to na huru, ta na i hinaaro ra, e taua mau huero atoà ra, te huero ia o to na iho huru mau.

³⁹ Eere hoì hoê ā huru tino te mau tino atoà nei: e tino ê to te taata, e tino ê to te puaa, e tino ê to te ià, e tino ê to te manu. ⁴⁰ Te mau mea hoì o te raì e te mau mea o te fenua, e ànaàna ê rā to te mau mea o te raì, e huru ê to te mau mea o te fenua nei. ⁴¹ E ànaàna ê to te mahana, e ànaàna ê to te marama, e ànaàna ê to te mau fetià: e huru ê hoì to te tahi fetià i to te tahi i te ànaàna.

⁴² Oia atoà te tià-faahou-raa o tei pohe ra. I ueuehia ei mea tāhuti noa, i faatiàhia ei mea tāhuti òre. ⁴³ I ueuehia mā te haèhaa, i faatiàhia

mā te hanahana. I ueuehia mā te paruparu, i faatiāhia mā te ètaèta.
⁴⁴ I ueuehia ei tino taata, i faatiāhia ei tino vārua.

Te vai ra te tino taata, e te vai ra te tino vārua. ⁴⁵ Ua oti hoì i te pāpaihia: I hāmanihia te taata matamua o Àtamu ei taata ora; âreà te Àtamu hopeà, e Vārua ora ia. ⁴⁶ Aita rā i nā mua te tino vārua ra, o te tino taata rā, e i muri aè ra, o te tino vārua ia. ⁴⁷ E repo te taata matamua, no te fenua; âreà te piti o te taata, o te Fatu ia, no te raì mai. ⁴⁸ O to te repo nei, mai to te repo atoà ra rātou; o to te raì ra, mai to te raì atoà ra rātou. ⁴⁹ E mai te hohoà o to te repo e vai noa i nià ia tātou nei, e riro atoà i nià ia tātou te hohoà o to te raì ra.

⁵⁰ Teie rā ta ù parau, e aù mau taeaè, e òre te tino ìò nei e te toto e pārahi i te pātireia o te Atua; e òre hoì te mea tāhuti noa ra e pārahi i te vāhi tāhuti òre. ⁵¹ Inaha, e faaite atu vau ia òutou i te parau àro: eita tātou e hope i te taòto, e hope rā tātou i te faahuru-ê-hia, ⁵² eita e māhia, mai te àmoraa mata nei, ia tae i te pū hopeà ra: e òto mau hoì te pū, e e faatiāhia tei pohe mā te tāhuti òre, e faahuru-ê-hia tātou. ⁵³ E teie nei tino tāhuti noa, ia riro ei tino tāhuti òre e tià ai, o teie nei tino pohe noa, ia riro ei tino pohe òre e tià ai. ⁵⁴ E ua riro anaè teie nei tino tāhuti noa ei tino tāhuti òre, e teie nei tino pohe noa ei tino pohe òre, ua tupu ia te parau pāpaihia ra i reira:

Ua horomii-roa-hia te pohe i te rē i riro ra!

⁵⁵ E te pohe e, tei hea to òe tara?

E hāte e, tei hea ta òe rē?

⁵⁶ To te pohe nei tara, o te hara ia, e to te hara nei pūai, o te ture ia. ⁵⁷ E i teie nei, ia haamaitāhia te Atua, o tei hōroà mai i te rē na tātou, no to tātou Fatu ra no Ietu Metia!

⁵⁸ E i teie nei, e aù mau taeaè here e, ia itoito òutou, eiaha e àueue, ia rahi ā te rave i te òhipa a te Fatu eiaha e faaea, ua ìte hoì òutou e, eere i te mea faufaa òre te òhipa a te Fatu ta òutou e rave ra.

Te hōroà na te Ètārētia i Ierutarema

16 ¹ E i teie nei, i te parau i te taoà àufau na te feiā moà ra, o ta ù ā hoì i poroì i te mau Ètārētia i Taratia ra, e nā reira atoà òutou.

² Ia tae te mahana matamua o te hepetoma ra, e vaiiho aè òutou atoà e àti noa aè i te tahi pae moni i roto i te vairaa ra, ia au i ta te Atua haamanuiaraa ia na ra, e ia tae atu vau ra, eiaha ei àufauraa i reira. ³ E ia tae atu vau ra, o tē au ra ia òutou ra, o ta ù ia e tonono mā te rata ei hōpoi i ta òutou taoà hōroà noa i Ierutarema. ⁴ E o vau atoà tē haere e tià ai, e haere atoà ia rātou e o vau atoà.

Te mau tere e ôpuahia ra e Pauro

⁵ E haere atu hoì au ia òutou na, ia àti aè na Mātetōnia ia ù: te haere nei hoì au nā Mātetōnia. ⁶ E e riro paha vau i te pārahi io òutou, e ia unu noa atu te tau vero nei, e ia tae au ia òutou i ta ù vāhi e haere ra. ⁷ E òre hoì au e ìte tāpae noa ia òutou i teie nei, te hinaaro nei hoì au ia maoro aè to ù pārahira a io òutou na, ia tià i te Fatu ra. ⁸ E pārahi rā vau i Èfetia e ia tae i te Penetetōte ra. ⁹ E ôpani rahi hoì e te maitai tei ìritihia ia ù nei: e rave rahi rā hoì te ènemi.

¹⁰ Ia tae atu Tīmōte o ra, e haapaò māite òutou ia pārahi o ia i roto ia òutou mā te mataù òre: te rave ra hoì o ia i te òhipa a te Fatu, mai ia ù atoà nei. ¹¹ Eiaha roa te hoê taata e ìte ìno noa atu ia na, e aratai mai rā ia na i to na tere mā te hau, ia tae mai o ia ia ù nei: te tiaì nei hoì au ia na e te mau tae aè atoà.

¹² Àreà taù tae aè nei o Àporo, ua parau māite atu hoì au ia na ia haere atu o ia e te mau tae aè atoà ia òutou na; aita rā o ia i hinaaro i te haere atu i teie nei, e tae atu rā o ia ia tae i te mahana e au ai ra.

Te mau poroi hopeà e te mau aroharaa

¹³ E ara, ia mau pāpū i te faaroo, e faataata paari òutou, e faaitoito.

¹⁴ Ia ravehia te mau mea atoà i roto ia òutou na mā te aroha.

¹⁵ Te aò atu nei au ia òutou, e aù mau tae aè (e ìte atu òutou i te fētii o Tetefano ra, o te oho matamua ia rātou i Àhaia na, e ua haamātaro rātou i te tauturu i te feiā moà). ¹⁶ Ia auraro māite òutou i te reira, e te feiā atoà i au mai, tei rave atoà i te òhipa ra. ¹⁷ Te òaòà nei au ia Tetefano i tae mai, e ia Foratunato, e ia Àhaito: no te mea ua tià tei toe ia òutou na ia rātou. ¹⁸ E ua haamāhanahana mai rātou i taù âau

e to òutou atoà hoì; e teie nei, e ìte maitàì atu òutou i te taata mai te reira te huru.

¹⁹ Te aroha atu nei te mau Ètārētia i Àtia nei ia òutou. Te rahi nei to Àtuira rāua o Peretira aroha ia òutou i te Fatu nei, e to te Ètārētia i roto i to rāua ra fare. ²⁰ Te aroha atu nei te mau taeaè atoà ia òutou. E aroha atoà òutou ia òutou iho mā te hoì moà ra.

²¹ O to ù hoì teie aroha to Pauro, na to ù iho rima i pāpaì. ²² Te taata aore i hinaaro i te Fatu ra ia Ietu Metia, ia riro o ia ei Ànatema! Mara-nata! ²³ Ia vai ā te aroha mau o to tātou Fatu ra o Ietu Metia ia òutou na! ²⁴ Ia vai ā to ù aroha ia òutou atoà i roto i te Metia ra ia Ietu. Âmene.

TE PITI O TE RATA A PAURO I TO TŌRĪNETIA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e àpotetoro na Ietu Metia i te hinaaro o te Atua ra, e taù taeaè nei o Tīmōteo, i te Ètārētia o te Atua i Tōrīnetia na, e te feiā moà atoà i Àhaia atoà ra. ² Ei ia òutou te aroha mau e te hau no ô mai i te Atua, i to tātou Metua ra, e no te Fatu hoì, no Ietu Metia.

Ua faaitoitohia no te faaitoitōraa atu

³ Ia haamaitāhia te Atua, te Metua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, te tumu o te aroha, e o te Atua no na anaè te māhanahana; ⁴ o tei haamāhanahana mai ia mātou i to mātou mau pohe atoà nei, ia tiā ia mātou ia haamāhanahana i te feiā i roohia i te pohe ra, i te māhanahana a te Atua i māhanahana ai mātou iho nei. ⁵ Mai to mātou hoì pohe i te Metia e rahi nei, te rahi atoà nei to mātou māhanahana i te Metia. ⁶ E ia pohe mātou nei, ei māhanahana ia e ei ora no òutou, o tei tupu i te faaòromaì-māite-raa i taua mau pohe i pohe atoà ai mātou nei; e ia haamāhanahanahia mai mātou, ei māhanahana ia e ei ora no òutou. ⁷ E te pāpū nei to mātou manaò ia òutou, ua ìte mātou e rave atoà òutou i te māhanahana, o òutou i rave atoà i te pohe nei.

⁸ Aita hoì mātou i hinaaro, e te mau taeaè, e ia òre òutou ia ìte i to mātou pohe a roohia mai ai mātou i Àtia ra, e i nēia-hua-hia mātou aita atu ra o mātou pūai, e aita roa mātou i manaò e e ora. ⁹ E manaò

pohe to mātou i roto ia mātou iho, ia òre mātou ia tiàturi ia mātou iho, i te Atua rā i tei faatià i tei pohe ra. ¹⁰ O tei faaora ia mātou i taua pohe rahi ra, e te faaora noa nei ā hoì; o ta mātou hoì e tiàturi nei e na na e faaora ia mātou. ¹¹ O òutou hoì i te òhipa-atoà-raa i te pure ia mātou, ia haamaitaì te taata atoà e rave rahi i te Atua ia mātou, i te maitaì i noaa ia mātou i te taata atoà e rave rahi ra.

No te aha Pauro i faataime ai i to na tere?

¹² Teie hoì to mātou òaòaraa, te ìte o to mātou âau, e mā te rōtahi o te âau e te haavare òre i te Atua, eere to te paari o te tino, no te maitaì rā a te Atua, ta mātou haapaòraa i teie nei ao, e e rahi atu ā ia òutou. ¹³ Aita hoì a mātou parau èê ia pāpaì atu ia òutou na, o ta òutou ā hoì e taiò na, e ta òutou i faatià na; e te manaò nei au e faatià ia òutou e tae noa atu i te hopeà ra. ¹⁴ Ua faatià e tahi pae o òutou ia mātou nei, e o mātou hoì to òutou òaòaraa, mai ia òutou atoà hoì e riro ei òaòaraa no mātou ia tae i te mahana o te Fatu ra o Ietu.

¹⁵ E no taua ìte nei i hinaaro ai au i te haere atu ia òutou na i mūtaa iho, ia tāpiti atu i to òutou maitaì; ¹⁶ e ia nā ô na atu vau ia òutou i te haere i Mātetōnia, e mai Mātetōnia, ia hoì mai ā ia òutou na, e ia arataihia vau e òutou i taù tere i Iutea ra. ¹⁷ E taua ôpuaraa hoì na ù ra, e parau māmā ānei ta ù? E te mau mea ta ù e ôpua nei, i ôpua ānei au i tei au i te tino ra, a riro ai ta ù «oia», ei «oia», e «aore», ei «aore»? ¹⁸ E parau-mau rā ta te Atua ra, eere ia ta mātou parau i parau atu ia òutou na i te «oia» e te «aore». ¹⁹ Aore hoì te Tamaiti a te Atua ra, o Ietu Metia, i parau-haere-hia e mātou, o vau e Tiruano, e Tīmōteo, io òutou na, i te «oia» e te «aore», tei ia na rā te «oia». ²⁰ Te mau mea atoà a te Atua i parau mai, e «oia» anaè ia i roto ia na, e «âmene» hoì i roto ia na, ia maitaì te Atua ia mātou nei. ²¹ O te Atua hoì tei haapāpū ia mātou e ia òutou atoà i roto i te Metia ra, e o tei faatāhinu hoì ia tātou nei. ²² O ia hoì tei tāpaò mai ia tātou, e ua hōroà mai i te tārāhu ra i te Vārua i roto i to tātou âau.

²³ E i teie nei, e parau atu vau i te Atua ei ìte i taù vārua nei, ei faaherehere au ia òutou i òre au i tae vave atu ai i Tōrīnetia na. ²⁴ Eere

rā mai te mea e o mātou te fatu o to òutou faaroo, ei tauturu rā mātou i to òutou òaàa; e mau faaroo hoì to òutou.

2¹ I faaaau rā vau i ta ù parau, e eiaha vau e haere faahou atu ia òutou na mā te òto. ² Ia faaòto atu hoì au ia òutou ra, na vai hoì e faaòaàa mai ia ù, ia òre tei faaòtohia atu e au ra? ³ No reira vau i pāpaì atu ai i te parau ia òutou, e ia tae atu vau ra ia òre au ia òto i te feiā e au ia rātou ia faaòaàa mai ia ù ra. Ua ìte hoì au ia òutou atoà na, e o ta ù e òaàa ra, o ta òutou atoà ia òaàa. ⁴ I pāpaì hoì au i te parau ia òutou mā te pohe rahi e te māuiui rahi âau, e mā te roimata rahi hoì; eere rā e ei faaòtoraa atu ia òutou, ia ìte rā òutou i te rahi o to ù nei aroha ia òutou na.

Te faaòreraa i tei hapa

⁵ E ua faatupu te hoê taata i te òto ra, eere o vau anaè ta na i faaòto ra, o te tahi pae atoà o òutou na; eiaha hoì au ia pari pāatoà ia òutou. ⁶ A tirā na taua pohe i tuuhia atu e te taata e rave rahi i taua taata ra. ⁷ E i teie nei, e faaòre atu òutou i ta na hara, e e haamāhanahana atu e tià ai, o te horomii-noa-hia taua taata ra e te òto rahi. ⁸ E i teie nei, teie ta ù parau ia òutou, e faaìte pāpū atu òutou i to òutou aroha ia na. ⁹ I pāpaì atu ai hoì au i te parau ia òutou, ia ìte au i to òutou faaroo i te mau parau atoà nei. ¹⁰ O ta òutou e faaòre i te hara ra, e faaòre atoà hoì au. E i faaòre na vau i te hara ra, o ta ù i faaòre ra, no òutou ia i faaòre ai au i te iàa o te Metia nei; ¹¹ o te noaa mai hoì ta Tātani vāhi ia tātou; eere hoì tātou i te ìte òre i ta na mau rāveà.

Haapeàpeàraa a Pauro i Teroa

¹² Ia ù hoì i haere i Teroa e haapii i te Èvaneria o te Metia ra, a ìriti ai te Fatu i te ôpani ia ù ra, ¹³ aita roa taù âau i mahu, no te mea aita taù taeaè o Tito i ìtea atu e au: poroì iho ra vau ia rātou, reva atu ra vau i Mātetōnia.

Te upootiàraa i roto i te Metia

¹⁴ Ia haamaitaìhia rā te Atua, o tei faaààa mai ia mātou i te Metia aore e faaea, o tei faaite haere hoì i te hauà i te ìte ia na ia mātou nei e aore e vāhi toe. ¹⁵ Ua riro hoì mātou i te Atua ei hauà noànoà no te Metia, i te feiā faaorahia e te feiā e pohe. ¹⁶ I te tahi pae rā, e hauà pohe ia mātou e tae noa atu i te pohe; ârèa i te tahi pae, e hauà ora ia mātou e tae noa atu i te ora. E o vai hoì tē au i teie nei parau? ¹⁷ Eere hoì mātou mai te hoê pae e ânoì i te parau a te Atua ra, te parau nei rā mātou i te parau a te Metia, no ô mai i te Atua ra, mā te haavare òre, e i mua hoì i te aro o te Atua.

Te mau tāvini no te Faaauraa Âpī

3 ¹ E haamaitaì faahou ānei mātou ia mātou iho? E ei èpitetore haamaitaì ānei ta mātou ia mātou iho ia òutou na, mai ta te hoê paeàu ra e tià ai? E te èpitetore haamaitaì ia mātou no ô mai ia òutou na? ² O òutou hoì ta mātou èpitetore, i pāpaìhia i roto i to mātou âau, ua ìtea e ua taiòhia e te taata atoà. ³ Ua faaite-pāpū-hia hoì òutou e, o te èpitetore ia a te Metia, i òhipahia e mātou. Aita rā i pāpaìhia i te ìnita, na te Vārua rā o te Atua ora ra; eiaha i nià i te papa òfai, ei nià rā i te papa taata ra, i te âau.

⁴ O te huru ia o to mātou manaò i te Atua i noaa i te Metia ra. ⁵ Eere rā mai te mea e e au ia mātou iho ia manaò e, e tià te hoê mea iti ia mātou anaè iho, no ô mai rā i te Atua ra to mātou tià; ⁶ o tei faariro atoà ia mātou ei òrometua itoito i te faufaa âpī nei; eiaha i te parau pāpaì anaè ra, i te Vārua atoà rā. E pohe hoì tei te parau pāpaì ra, e ora rā tei te Vārua.

⁷ E hanahana hoì to te tuuraa i te parau pohe i òòtihia i nià i te òfai ra, e aita atu ra e tià i te tamarii a Ìteraèra ia hiò tāmāu atu i te mata o Mōte, i te ànaàna o to na mata; e faaòrehia rā taua ànaàna ra. ⁸ E òre ānei e rahi atu te hanahana i te tuuraa mai i te parau a te Vārua ra? ⁹ E hanahana hoì to te tuuraa mai i te parau faahapa ra, e hanahana rahi atu ia to te tuuraa mai i te parau-tià ra. ¹⁰ E taua mea hanahana

ra hoì, aita atu ra ia i hanahana ia faaauhia ra, no taua hanahana rahi i hau ê ra. ¹¹ E hanahana hoì to taua mea e faaòrehia ra, e rahi atu ia te hanahana i to tē vai ā.

¹² E i teie nei, e tiaàraa to mātou mai te reira te huru, te parau pāpū hua nei mātou. ¹³ Eere hoì mai ia Mōte o tei pāruru i to na mata, ia òre te tamarii a Ìteraèra ia hiò pāpū i te hopeà o taua mea e faaòrehia ra. ¹⁴ Ua haapōurihia rā to rātou âau: te vai noa ra taua pāruru ra, e tae noa aè nei i teie nei mahana, i te taiòraa i te Faufaa Tahito. Ua faaòrehia hoì te reira i te Metia nei. ¹⁵ Te vai noa ra te pāruru i to rātou âau, ia taiòhia Mōte ra, e tae roa aè nei i teie nei mahana. ¹⁶ Ia fāriu rā te taata i te Fatu ra, e ìriti-ê-hia ia taua pāruru ra. ¹⁷ E i teie nei, o te Fatu taua Vārua ra, e tei ia na te Vārua o te Fatu ra, tei reira te tiāmā. ¹⁸ Te hiò atoà nei tātou i te maitaì o te Fatu mā te mata pāruru òre ra, mai te mea e tei roto i te hiò ra, te faahuru-ê-hia nei tātou ei hohoà hoê, mai te maitaì hoê e tae noa atu i te maitaì, i te Vārua o te Fatu ra.

Te taoà i roto i te fārii repo

4 ¹ E i teie nei, tei ia mātou mai nei teie nei tōroà, e o mātou hoì i arohahia mai, aita atu ra mātou i rohirohi. ² Ua faaruè rā mātou i te peu rii moè haamā ra, eere hoì to mātou i te haereà paari, aore hoì i haavare i te raveraa i te parau a te Atua, te haamaitaì nei rā mātou ia mātou iho i te âau o te taata atoà i te faaìteraa atu i te parau-mau i mua i te aro o te Atua. ³ E i teie nei, te pāruru-atoà-hia nei ta mātou Èvaneria, i pāruhia ia i te feiā e pohe ra; ⁴ oia te feiā i haapōurihia to rātou âau faaroo òre e te atua o teie nei ao ra, ia òre te māramarama o te Èvaneria hanahana o te Metia, o te hohoà o te Atua ra, ia ànaàna mai i roto ia rātou.

⁵ Aore hoì mātou i parau haere ia mātou iho, i te Metia rā ia Ietu i te Fatu, e o mātou iho nei, ei tāvini ia no òutou ia Ietu ra. ⁶ O te Atua hoì o tei faaue i te māramarama ia ànaàna mai no roto i te pōuri ra, o tei ànaàna mai ia i roto i to tātou âau, ia noaa te māramarama ra o te ìte i te hanahana o te Atua i te mata o Ietu Metia ra.

⁷ Te fārii nei rā mātou i taua taoà nei i te fārii repo nei, i riro te mana rahi maità ra i te Atua, eiaha ia mātou. ⁸ Ua àti mātou i te pohe, aita rā i apiapi; ua peàpeà mātou, aita rā i ahoaho; ⁹ ua hāmani-ino-hia, aita rā i faaruè-roa-hia; ua hurihia i raro, aita rā i pohe roa; ¹⁰ i te hōpoi-haere-raa i te pohe o te Fatu ra o Ietu i to mātou nei tino aore e faaea, ia ìtea-atoà-hia te oraraa o Ietu i to mātou nei tino. ¹¹ E no Ietu nei hoì, te tuu-noa-hia nei ā mātou e ora nei no te pohe, aita e faaea, ia ìtea to Ietu ra oraraa i to mātou nei mau tino pohe noa. ¹² E i teie nei, o te pohe tei tupu ia mātou nei, o te ora rā tei tupu ia òutou na.

¹³ No te mea rā tei ia mātou atoà taua âau faaroo ra mai tei pāpaihia ra e:Ua faaroo vau, no reira vau i parau ai. Ua faaroo atoà mātou i parau ai mātou nei. ¹⁴ Ua ìte hoì mātou e na tei faatià i te Fatu ra ia Ietu, e faatià atoà mai ia mātou i te rima o Ietu, a pūpū atu ai ia mātou e ia òutou atoà. ¹⁵ No òutou hoì te mau mea atoà nei, ia maità te Atua i taua hāmani maità rahi manii noa ra, i te haamaità a te taata e rave rahi ra.

Te î-tāmau-raa i te itoito

¹⁶ I òre ai mātou i taiā ai. Pohe noa ā hoì te taata i rāpaeà nei, te faahouhia nei te taata i roto i terā mahana, i terā mahana. ¹⁷ To tātou hoì pohe iti poto māmā i teie nei, te faatupu nei ia i te ora rahi teimaha roa e te mure òre no tātou. ¹⁸ Tātou hoì e haapaò nei, eiaha i te mau mea hiòhia ra, i te mau mea hiò-òre-hia rā. O te mau mea e hiòhia nei hoì, no vaivai aè ia; âreà te mau mea hiò-òre-hia ra, e tià mau ā ia i te vairaa.

5 ¹ Ua ìte hoì tātou e ia tuuhia to tātou fare repo tiàhapa nei i raro, e fare to tātou i te Atua ra, e fare hāmani-òre-hia e te rima, e te vairaa mure òre i te raì ra. ² Te ùùru nei hoì tātou i teie, mā te hinaaro rahi ia tomo mā te pārahi mau atu i to tātou fare raì ra. ³ E ua ò anaè i roto ra, eita tātou e ère i reira. ⁴ Tātou hoì e pārahi i roto i teie nei tiàhapa, te ùùru nei ia i te teimaha, eere rā no te mea te hinaaro nei tātou i te haere i rāpaeà, ia tomo mau rā i roto, ia horomiihia te mea

pohe noa nei e te ora. ⁵ O tei faaau ia tātou i taua mea nei, o te Atua ia, o tei hōroà atoà mai ia tātou nei i te tāpaò ra o te Vārua.

⁶ Itoito ai mātou nei aore e faaea, ua ìte hoì mātou e, te pārahi nei mātou i roto i te tino, te taa ê nei ia mātou i te Fatu. ⁷ (E haereà faaroo hoì to mātou, eere i te haereà ìte mata.) ⁸ Te itoito nei mātou, e ua tià ia mātou ia taa ê atu i te tino nei, e ia pārahi i pihai iho i te Fatu. ⁹ E i teie nei, te tītau māite nei mātou, e ei ô nei ra, ei reira ia, e ia taa ê atu, ei reira ia, ia ìtehia mai ā mātou e ana. ¹⁰ E fā pāatoà atu hoì tātou i mua i te haavāraa a te Metia; ia rave te taata atoà e àti noa aè i te utuà e au i te mau mea i ravehia e ana i roto i te tino nei, te maitai e te ìno.

Ei tāvini no te haafāite

¹¹ E i teie nei, no te mea ua ìte mātou i te hanahana o te Fatu ra, i aò atu ai mātou nei i te taata. Ua ìtehia rā mātou e te Atua; e te manaò nei au ua ìtea-atoà-hia e to òutou âau. ¹² Aita rā mātou e haamaitai faahou ia mātou iho ia òutou na, ia noaa rā to òutou òaòaraa ia mātou nei, ei parauraa atu na òutou i te feiā i teòteò i te huru i rāpaeàu aè, aore i te âau ra. ¹³ Te huru ê nei mātou ra, no te Atua ia; e te haapaò nei mātou, no òutou ia. ¹⁴ Te riro nei hoì mātou i te aroha o te Metia ra, no te mea te parau nei mātou e, i pohe te hoê no te taata atoà, e pohe to te taata atoà i reira; ¹⁵ e i pohe hoì o ia no te taata atoà, ia òre te feiā e ora ra ia haapaò faahou ia rātou iho i te oraraa nei, ia haapaò rā ia na, tei pohe e tei tià faahou no rātou ra.

¹⁶ E i teie nei, e òre atu ra mātou e haapaò noa atu i te taata i te haapaòraa o te tino nei; e ua haapaò mātou i te Metia i te haapaòraa o te tino ra, i teie nei rā, e òre mātou e haapaò faahou ia na i reira. ¹⁷ Tei roto anaè te taata i te Metia ra, ua riro ia ei taata âpī; ua òre te mau mea tahito ra; inaha, ua riro te mau mea atoà ei mea âpī. ¹⁸ Na te Atua rā taua mau mea atoà ra, o tei haafāite ia tātou ia na iho ia Ietu Metia nei, e ua tuu mai hoì ia mātou i te tōroà haafāite nei. ¹⁹ Teie hoì taua parau ra, ei roto te Atua i te Metia i te haafāiteraa i to te ao

nei ia na iho, e te huri òre atu i ta rātou hara ia rātou. E ua tuu mai hoì i te parau haafāite ra ia mātou nei.

²⁰ E i teie nei, e veà mātou na te Metia mai te mea e, te aò nei te Atua i te taata ia mātou nei; ei ono mātou i te Metia, i te aòraa atu i te taata e: E haafāite òutou i te Atua! ²¹ Ua faariro hoì o ia ia na, i tei òre i ìte i te hara ra, ei tāraèhara na tātou; ia faarirohia tātou ei feiā parau-tià i te aro o te Atua ia na ra.

6 ¹ E i teie nei, te aò atoà atu nei mātou, te rave òhipa âmui nei, ia òutou, e eiaha òutou e fārii faufaa òre noa i te aroha mau o te Atua ra. ² (Te parau ra hoì o ia e:

Ua faaroo vau ia òe i te ànotau au ra, e ua turu atu vau ia òe i te mahana faaoraraa ra.

E inaha, teie taua ànotau au ra! Inaha, teie taua mahana faaoraraa ra.)

Te mau tāvini o te Atua

³ Aore roa mātou i tuu i te turoriraa i te taata atoà, ia òre ia faainohia te tōroà nei. ⁴ Te faaite hua nei rā mātou ia mātou iho e e rave òhipa na te Atua i te mau mea atoà nei, i te faaòromaì rahi, e te pohe, e te apiapi, e te ahoaho, ⁵ i te papaì, e te tāpeà, e te auē, e te òhipa, e te ara, e te haapaeraa māa, ⁶ i te viivii òre, e te ìte, e te haamahuraa roa, e te hāmani maitaì, e te Vārua Maitaì, e te aroha haavare òre; ⁷ i te parau-mau, e te mana o te Atua, e te mauhaa ra o te parau-tià i te rima àtau e te rima àui; ⁸ i te teitei, e te haèhaa, i te roo ìno, e te roo maitaì: mai te feiā haavare ra, e feiā parau-mau rā; ⁹ mai te mea e aore i ìtea, ua ìtea-pāpū-hia rā; mai te mea e te pohe nei, e inaha te ora noa nei ā mātou; ua aòhia mai, aita rā i taparahi-pohe-roa-hia; ¹⁰ mai te mea e te òto nei, aita rā e faaea i te òaòà; mai te mea e e veve, te faariro nei rā i te taata e rave rahi ei taata taoà; mai te mea e aita roa e faufaa, tei ia mātou rā te mau mea atoà nei.

¹¹ E to Tōrīnetia e! Te parau hua atu nei to mātou vaha ia òutou, ua mahora noa to mātou âau. ¹² Aore òutou i apiapi ia mātou, ua apiapi rā òutou i roto i to òutou iho âau. ¹³ E nā reira atoà mai ia mātou (te

parau atu nei au mai te mea e e tamarii òutou na ù), ia mahora atoà hoì òutou.

Te hiero o te Atua ora

¹⁴ Eiaha òutou ia âmui-au-òre-hia i te feiā faaroo òre ra. E aha to te parau-tià auraa i te parau-tià òre? E e aha to te māmarama auraa i te pōuri? ¹⁵ E e aha to te Metia auraa ia Pehara? E e aha to te taata faaroo ra faufaa i te taata faaroo òre? ¹⁶ E e aha to te hiero o te Atua ra àtiraa atu i te îtoro? O te hiero hoì òutou o te Atua ora ra; ta te Atua i parau mai ra e:

E pārahi mau vau i roto ia rātou, e hāhaere au i roto ia rātou; e ei Atua vau no rātou, e ei taata hoì rātou no ù.

¹⁷ E i teie nei, te nā ô mai ra Iehova: E haere mai òutou i rāpaeàu mai roto mai ia rātou ra, ia taa ê òutou, e eiaha e rave noa atu i te mea viivii ra, e na ù e fārii atu ia òutou.

¹⁸ Ei metua vau no òutou, e ei tamarii tamaroa òutou na ù e ei tamarii tamahine, te parau mai ra Iehova tei tià ia na te mau mea atoà ra.

7 ¹ E i teie nei, e aù mau here e, tei ia tātou taua mau maitaì i parauhia mai ra, e tāmā hua tātou ia tātou iho i te mau viivii atoà o te tino e te vārua, mā te faatupu hua i te maitaì i te mataùraa atu i te Atua.

² A fārii mai ia mātou! Aore roa a mātou taata i hāmani ìno, aore roa a mātou taata i faaìno, aore roa a mātou taata i haavare. ³ Eere rā e ei faahapa ia òutou i parau atu ai au ia òutou i teie nei parau. Ua parau hoì au i mūtaa iho, e tei roto òutou i to mātou âau i te pohe-atoà-raa e te ora-atoà-raa atu. ⁴ Te pāpū hua nei ta ù parau ia òutou, e ârue rahi ta ù ia òutou. Ua rahi to ù māhanahana, ua rahi roa to ù òaòà i to mātou mau pohe atoà nei.

Pauro i Mātetōnia

⁵ Ia mātou hoì i tae i Mātetōnia ra, aita roa e faae meta o to mātou tino, ua àti mātou i te pohe: tamairaa to rapaeàu rāpaeàu, e mataù

hoì to roto. ⁶ Na te Atua rā, o tē haamāhanahana i te feiā haèhaa ra, i haamāhanahana mai ia mātou i te haereà mai o Tito ra. ⁷ Eere hoì no to na haereà mai anaè ra, i te māhanahana rā i māhanahana ai o ia ia òutou, a faaìte mai ai o ia ia mātou i te rahi o to òutou hinaaro, e to òutou òto, e te ànaàntae o to òutou âau ia ù nei; i rahi ai to ù òaòà.

⁸ I faaòto na vau ia òutou i taù rata na, aore au i tātarahapa i teie nei, i tātarahapa rā vau i mūtaa iho: te ìte nei hoì au e, hoê o òutou hora i te òtoraa i taua rata na ù ra. ⁹ Te òaòà nei au, eere rā no te mea i faaòtohia òutou, no te mea rā i òto òutou mā te tātarahapa: i au hoì to òutou òto i te Atua ia òre roa òutou ia ìno ia mātou. ¹⁰ O te òto hoì e au i te Atua ra e faatupu ia i te tātarahapa e tae noa atu i te ora, eita ia e tātarahapahia; âreà te òto o teie nei ao, e faatupu ia i te pohe. ¹¹ A hiò na hoì i taua mea nei ā, i te mea i au to òutou òto i te Atua ra, o te haapaò maitaì hoì ta te reira ia faatupu i roto ia òutou na, e te faatià ia òutou iho, e te ìnoìno, e te mataù, e te hinaaro ûàna, e te itoito, e te tāhoo. Ua faaìte hua mai òutou e, aita o òutou viivii i taua mea nei. ¹² E i teie nei, i pāpaì noa vau i te parau ia òutou, eere hua i to taua taata i rave i te ìno ra i nā reira ai au, eere atoà i to tei hāmani-ìno-hia ra, ei faaìteraa atu rā ia òutou i to mātou haapaò-maitaì-raa atu ia òutou, i mua i te aro o te Atua ra. ¹³ I māhanahana ai hoì mātou i to òutou na māhanahana.

E rahi roa atu ra hoì to mātou òaòà i te òaòà o Tito ra, no te mea ua mauruuru to na âau ia òutou atoà. ¹⁴ Ua ârue hoì au ia òutou ia na ra, aore au i haamā. Mai ia mātou ā hoì i parau atu ia òutou i te mau parau atoà mā te parau-mau, oia atoà ta mātou ârueraa i te aro o Tito ra, ua riro ia ei parau-mau. ¹⁵ E te rahi roa nei to na òto âau ia òutou; i te manaòraa o ia i to òutou atoà na faaroo, e to òutou hoì ìteraa mai ia na mā te mataù e te rūrūtaina. ¹⁶ E i teie nei, te òaòà nei au, i te mea e tià ia manaò maitaì atu vau ia òutou i te mau mea atoà nei.

Faaitoitoraa no te aratai-māite-raa i te pūpūraa ō

8¹ E i teie nei, e aù mau taeaè, e faaite atu mātou ia òutou i te maitai a te Atua i hōroàhia mai i te mau Ètārētia i Mātetōnia nei.² E ua manii noa to rātou òaòà, i rahi noa ai to rātou veve e te pohe rahi, i te rahi o to rātou hōroà.³ O vau hoì tē ìte, e o rātou iho tei hinaaro i te hōroà i tei tià ia rātou ra, e e rahi atu ā;⁴ e te parau-onoono-raa mai ia mātou e rave i taua taoà ra, e ei ia mātou atoà tē tuu atu i taua taoà ra i te feiā moà ra.⁵ Eere rā mai ta mātou i manaò ra, ua nā mua rā rātou i te hōroà ia rātou iho i te Fatu ra, e ia mātou atoà hoì ei haapaò i te hinaaro o te Atua ra.⁶ I aò atu ai hoì mātou ia Tito, e mai ta na i haamata i mūtaa iho ra, ia rave faaoti hua o ia i taua maitai nei i roto ia òutou na.

⁷ E i teie nei, te vai hua na te mau mea atoà nei ia òutou na, i te faaroo ra, i te parau ra, i te ìte ra, e te itoito rahi ra, e to òutou aroha rahi ia mātou nei, e rohi ia rahi atoà teie nei maitai i roto ia òutou.⁸ Eere rā ta ù i te parau faaue, no te itoito rā o te tahi pae ra, e ei tāmataraa atu i te haavare òre o to òutou hinaaro.⁹ Ua ìte hoì òutou i te aroha mau o to tātou Fatu ra o Ietu Metia: e e taoà rahi ta na, no òutou rā, riro mai nei o ia ei veve, ia rahi ta òutou taoà i taua veve no na ra.¹⁰ Teie hoì to ù manaò i taua mea nei: teie te mea tià ia òutou, i te feiā i haamata i mūtaa iho i te rave, eere hoì te reira anaè ra, ua rū rā òutou mai te tahi matahiti mai ā.¹¹ E i teie nei, e faahope hua i te rave i taua mea ra. Mai te ôpuaraa i tià ra, ia tupu atoà hoì te rave hua, no roto i ta òutou taoà i noaa na.¹² Te vai ra hoì tē tià i te âau, e fāriihia ia i ta te taata i noaa eiaha i tei òre i noaa ia na ra.¹³ Eiaha hoì ia māmā te tahi pae e ia teimaha òutou:¹⁴ ia fāito rā, ia riro ta òutou taoà rahi ei turu atu i to rātou veve i teie nei, e ia turu mai rātou ia òutou i ta rātou taoà rahi i to na atu mahana, ia fāito.¹⁵ Mai tei pāpaihia ra e: O tei noaa te mea rahi ra aita ta na i rahi, e tei noaa te mea iti ra aita ta na i iti.

¹⁶ E i teie nei, ia haamaitaihia te Atua, o tei tuu atoà i taua itoito nei i roto i te âau o Tito ia òutou na.¹⁷ Ua fārii ā hoì o ia i ta ù nei

aò, no te rahi rā o to na iho itoito, reva noa atu na ia òutou na. ¹⁸ E ua tonò atoà atu mātou i taua taeaè i âruehia i te Èvaneria nei, e àti noa aè te mau Ètārētia atoà ra. ¹⁹ Eere hoì o te reira anaè ra, o tei haapaò-atoà-hia rā e te mau Ètārētia, ia haere o ia e o mātou atoà mā taua taoà hōroà noa i tuuhia e mātou nei, ia haamaitaihia te Fatu iho, e ei faaite i te tià o to òutou âau. ²⁰ Te ara nei hoì mātou i teie, ia òre roa te hoê ia faaìno mai ia mātou i taua taoà rahi i tuuhia atu e mātou nei: ²¹ i te haapaò-ātea-māite-raa i te mea tià, eiaha i mua i te aro o te Fatu anaè ra, i mua atoà rā i te aro o te taata. ²² E ua tonò atoà atu mātou i to mātou taeaè, e rave rahi to mātou ìteraa i to na itoito i te mau mea e rave rahi, e rahi atu rā te itoito i teie nei, i to na manaò maitai rahi ia òutou. ²³ Ia Tito ra, o to ù ia hoa e te tauturu ia ù ia òutou na; o to mātou mau taeaè ra, e veà ia na te mau Ètārētia, e te maitai o te Metia ra. ²⁴ E i teie nei, e faaite mai i to òutou aroha, e te tiàraa o ta mātou ârue ia òutou, i mua i to rātou aro, e i mua i te aro o te mau Ètārētia ra.

Te tahi atu ā mau manaò no te pūpūraa ō

9 ¹ I te parau i te àufau i te taoà na te feiā moà ra, eiaha noa atu vau e pāpai atu i te parau ia òutou i reira. ² Ua ìte hoì au i te tià o to òutou âau, i ârue ai au ia òutou i to Mātetōnia ra, e ua ineine Àhaia mai te tahi matahiti mai ā, e rave rahi tei ànaànatae i taua itoito no òutou na. ³ Ua tonò atu rā vau i te mau taeaè, o te riro ta mātou ârueraa ia òutou i taua mea nei ei mea faufaa òre, ia ineine ā òutou mai ta ù hoì i parau aè nei. ⁴ O te haere atoà atu to Mātetōnia nei, ia haere atu vau ra, o te roohia atu aita òutou i ineine, o te haamā hoì mātou (eiaha atu òutou) i taua ârueraa pāpū nei. ⁵ I manaò ai hoì au e mea tià ia aò atu i te mau taeaè, e e nā mua ā rātou i te haere ia òutou, e faatià ātea noa i taua taoà hōroà noa na òutou i parauhia i mūtaa iho ra, ia taa māite taua taoà ra ei mea hōroà noa, eiaha mai te mea tītauhia atu.

⁶ Teie rā ta ù parau: o tē ueue mā te faaherehere ra, e òòti ia mā te iti; e o tē ueue mā te faaherehere òre ra, e òòti ia mā te rahi. ⁷ E hōroà

te taata atoà i ta na i ôpua i roto i to na âau; eiaha mā te nounou, e mai te mea e no te tītau: o te taata hōroà noa hoì ta te Atua e hinaaro. ⁸ E tià hoì i te Atua ia faarahi roa atu i te mau maitaì atoà na òutou; ia òre òutou ia faaea i te rave i te mau òhipa maitataì atoà ra, i te mea te rahi ra te mau mea atoà ra ia òutou. ⁹ (Mai tei pāpaihia ra e:

Ua faaani o ia, ua hōpoi atu na te taata rii; e tià tana parau-tià i te vai-māite-raa.

¹⁰ E i teie nei, o tei tuu mai i te huero na te ueue ra, e te māa ei māa, ia tuu mai ia e ia faarahi hoì i ta òutou huero i ueuehia ra, e ia faarahi hoì i te hoturaa o ta òutou parau-tià ra.) ¹¹ Ia rahi te mau mea atoà nei ia òutou, no te mau hōroàraa atoà, o tei faatupu ia i te haamaitaì i te Atua ia mātou nei. ¹² Ua faaīhia hoì te vāhi toe i te feiā moà, i te raverāa i taua òhipa àufau nei, eere rā o te reira anaè ra, ua manii noa rā i te rahi i te haamaitaì i te Atua. ¹³ Te haamaitaì ra rātou i te Atua, i to òutou auraro-māite-raa i te Èvaneria o te Metia i mauhia e òutou na, e ta òutou hōroà ia rātou, e te taata atoà hoì, teie nei òhipa àufau to rātou ìte; ¹⁴ mā te pure hoì rātou ia òutou, e te pōpou rahi ia òutou no te rahi o te maitaì a te Atua i roto ia òutou na. ¹⁵ E i teie nei, ia haamaitaīhia te Atua no ta na ra hōroà eita e tià ia parau ra.

To Pauro pāroruraa i tana tāviniraa

10 ¹ E i teie nei, o vau iho teie o Pauro e aò atu ia òutou i te marū e te aroha o te Metia, te huru haèhaa to ù i rāpaeàu aè i roto ia òutou na, te itoito nei rā vau ia òutou ia ù i taa ê nei. ² Teie rā ta ù parau: eiaha vau ia faaitoito ia tae atu vau i pihai iho ia òutou, i te itoito ta ù e manaò nei i te tahi pae na, o tei manaò ia mātou e te au nei ta mātou haereà i ta te tino ra. ³ Tei roto ā hoì to mātou haereà i te tino, aita rā mātou i tamaì mai ta te tino ra. ⁴ Eere hoì ta mātou nei mauhaa tamaì i ta te tino, e mauhaa pūai rahi rā i te Atua, i te huriraa i te mau pare i raro; ⁵ I te huriraa atu i te feruri teòteò ra i raro, e te mau mea teitei atoà tei faateitei ia òre ia noaa te ìte i te Atua, e te faatītiraa atu i te mau manaò atoà i te faaroo i te Metia ra. ⁶ Te ineine

nei mātou i te tāhoo atu i te mau faaroo òre atoà, ia tià roa to òutou faaroo.

⁷ Te hiò na òutou i te huru i rāpaeàu aè? Te manaò ra te hoê taata i roto ia na iho e no te Metia o ia, e haamanaò atoà o ia i roto ia na iho, e mai ia na no te Metia ra, no te Metia atoà mātou. ⁸ Ia rahi noa atu ā to ù ârue i to mātou mana i hōroàhia mai e te Fatu ia maitai òutou, eere rā ia pohe òutou, e òre ā vau e haamā. ⁹ Eiaha rā vau e nā reira, o te riro vau mai te mea e hinaaro haamataù to ù ia òutou i ta ù nei tau èpitetore. ¹⁰ Te parau na hoì rātou e: «E mea teimaha ta na èpitetore e te ûàna, âreà te huru o to na tino, aore ia itoito, e te reo vahavaha». ¹¹ E haamanaò rā tei nā reira ra, e to mātou huru i te parau i te èpitetore ia taa ê mātou ra, e to mātou atoà ia huru mau ia tae i pihai iho ra.

¹² Eita hoì mātou e tià ia haafāito, e ia faaau atoà ia mātou iho i te feiā i haamaitai ia rātou iho ra: o rātou rā i te haafāitoraa rātou ia rātou iho, e te faaauraa rātou ia rātou iho, aore ia i ìte. ¹³ Eita rā mātou e ârue i to rāpaeàu mai i ta mātou tāpaò; o tei au rā i te fāito i tāpaòhia e te Atua no mātou nei, e tāpaò ia ia tae roa atu mātou ia òutou na. ¹⁴ Aore hoì mātou i faaine i rāpaeàu mai i te tāpaò, mai te mea aore i tae atu ia òutou na, ua tae atoà atu rā mātou ia òutou i te parauraa i te Èvaneria o te Metia. ¹⁵ Aore hoì mātou i ârue i to rāpaeàu mai i ta mātou tāpaò, oia hoì o ta vètahi ê ra òhipa, te tiaì nei rā mātou e ia rahi to òutou faaroo, e faarahihia mai ia mātou e òutou i reira i ta mātou nei tāpaò, e ia rahi atu ā, ¹⁶ ia parau haere ā i te Èvaneria i te mau fenua i pihai roa atu ia òutou na, e eiaha ia ârue i ta te tahi taata ê ra tāpaò, i tei nehenehe oti na. ¹⁷ O tei ârue rā, ia ârue o ia i te Fatu. ¹⁸ Eere hoì o tei haamaitai ia na iho tei ìtehia mai, o ta te Fatu rā i haamaitai.

Te àpotetoro ra o Pauro, e àpotetoro mau

11 ¹ Ahiri òutou e faaòromaì iti noa mai ia ù nei i ta ù nei parau faaahaaha māuà noa nei! Oia ia, e faaòromaì mai ā òutou ia ù! ² Te mānaònaò nei au ia òutou i te mānaònaò Atua, ua momoàhia

òutou e au i te tāne hoê, ia pūpū atu vau ia òutou ei pāretēnia viivii òre i te Metia ra. ³ Te mataù nei rā vau, o te faainohia to òutou âau ia òre atu te rōtahi noa e au i te Metia nei, mai ta te ôfi i haavare atu ia Èva i to na ra paari. ⁴ Te parau ra taua taata i haere mai ra i te tahi Ietu ê, o tei òre i parauhia e mātou ra, e te fārii na òutou i te tahi vārua ê, o tei òre i fāriihia e òutou ra, e te tahi Èvaneria aore i mauhia e òutou, faaòromaì tià òutou ia na.

⁵ Te manaò nei hoì au e, aore roa vau i iti i te mau àpotetoro rarahi atoà ra. ⁶ Te maù ra vau i te parau, eita rā vau e maù i te ìte; ua ìtea-hua-hia rā mātou i rotopū ia òutou i taua mau mea atoà nei.

⁷ Ua hapa ānei au i te faahaèhaaraa ia ù iho, ia teitei òutou; o vau i parau noa atu i te Èvaneria o te Atua ia òutou na? ⁸ Ua pau hoì vētahi mau Ètārētia ia ù i te raverā vau i te utuà, ia tià ia ù ia rave i ta òutou òhipa. ⁹ Ia ù hoì i pārahi io òutou na a àti ai au ra, aore roa te hoê taata i teimaha ia ù, na te mau taeaè rā no Mātetōnia mai i turu mai ia ù i taua àti no ù ra, ua ara māite au ia ù iho aita i faaea ia òre òutou ia teimaha ia ù, e e ara vau ia ù iho. ¹⁰ Tei roto ia ù nei te parau-mau a te Metia ra, eita roa e òre teie nei ârue ia ù nei, e àti noa aè Àhaia atoà ra. ¹¹ E aha e òre ai? No te mea aore au e aroha ia òutou? Eere, ua ìte hoì te Atua!

¹² O ta ù rā e rave nei, e rave ā vau ei faaòre atu i te rāveà a te feiā i ìmi i te rāveà, ia riro rātou mai ia mātou atoà nei i taua mea ta rātou e ârue ra. ¹³ E àpotetoro haavare hoì te reira, e rave òhipa haavare ia, i te faahua-àpotetoro-raa na te Metia ia rātou iho. ¹⁴ Eita hoì e maerehia; o Tātani hoì tei faahua merahi atoà ia na iho no te māmarama. ¹⁵ Eere hoì i te mea maere rahi, ia faahua tāvini tana mau tāvini no te parau-tià; e faaauhia to rātou hopeà i ta rātou òhipa.

Te mau àti i faaruruhia e te àpotetoro

¹⁶ Teie ā ta ù parau, eiaha roa te hoê taata e manaò ia ù e e maamaa; te manaò ra e e maamaa, e faaòromaì mai ia ù i te maamaa nei, ia ârue iti noa na vau. ¹⁷ Ta ù hoì e parau nei, aore hoì au e parau mai te mea e au i te Fatu ra, mai te mea rā e parau maamaa noa, i te

parau ârue nei. ¹⁸ E e rave rahi tei ârue i te tino nei, e ârue atoà hoì au. ¹⁹ I faaòromaì tià òutou i te maamaa, te paari ra hoì òutou iho. ²⁰ Te faaòromaì ra hoì òutou, ia haafao mai te hoê ia òutou, e ia pau òutou i te hoê, e ia haru mai hoì te hoê, e ia faateitei te hoê ia na iho, e ia moto mai hoì te hoê i to òutou mata. ²¹ No taua faaìno ra, e te paruparu nei mātou, ta ù ia e parau nei.

Te mea rā i ètaèta ai te hoê taata atu (te parau maamaa noa nei au), e ètaèta atoà hoì au. ²² E Hēpera ānei rātou? Oia atoà vau. E Âti-Ïteraèra ānei rātou? Oia atoà vau. E huaai ānei rātou na Àperahama? Oia atoà vau. ²³ E òrometua ānei rātou na te Metia? (Te parau maamaa noa nei au:) e hau atu vau; e rahi ta ù òhipa i rave, e rahi hoì te papaìraahia, e rahi hoì tē tae i roto i te tāpeàraa, e rave rahi hoì tē pohe. ²⁴ A pae aè nei o ù papaìraahia e te Âti-Iuta, taìtoru àhuru taìiva tiàhapa, i te papaìraa hoê. ²⁵ A toru o ù papaìraahia i te rāau, hoê o ù tūiraahia i te òfai, e toru o ù pauraa i te pahī pararī, hoê o ù ruì hoê hoì ao i raro i te moana. ²⁶ E rave rahi te haereà, e te àti i te pape tahe, e te àti i te nana èiā, e te àti i te taata i to ù iho fenua, e te àti i te Êtene, e te àti i roto i te òire, e te àti i te mētēpara, e te àti i te miti, e te àti i rotopū i te mau taeaè haavare ra; ²⁷ te rohirohi e te òpa, e te araraa e rave rahi, te porori e te poiā, e te haapaeraa māa e rave rahi, te toètoè e te veve. ²⁸ Eere hoì o te mau mea anaè i rāpaeàu ra, o te peàpeà rā i roohia noa mai ai au i te mau mahana atoà nei, i te faaitoito i te mau Ètārētia atoà ra. ²⁹ O vai tei paruparu e aore au i paruparu? O vai tei turori e aore au i àma?

³⁰ E ârue ā vau e tià ai, e ârue au i te mau mea no to ù nei paruparu. ³¹ O te Atua, te Metua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, tei ia na te maitaì mure òre ra, o tei ìte ia e aore au i haavare. ³² Na te tāvana a Àreta Arii ra i tuu i Tamateto i te tiaì i te òire a to Tamateto ra, i hinaaro i te haru ia ù: ³³ e i tuuhia vau i raro nā roto i te haamāramarama nā te pae âua i roto i te hīnāi, ora atu ra vau i to na rima.

Te mau ôrama e te mau heheuraa i hōroàhia ia Pauro

12¹ Eere mau rā te mea tià ia ù ia ârue. Ei te ôrama ra vau e i te parau i faaïtehia mai e te Fatu ra. ² Ua ìte au i te hoê taata i roto i te Metia, hoê aè nei àhuru matahiti e maha tiàhapa. (Aore au i ìte e, i roto i te tino, aore hoì au i ìte e, aore i roto i te tino; o te Atua tei ìte.) I hōpoi-roa-hia taua taata ra i nià i te raì tua toru ra. ³ Ua ìte hoì au i taua taata ra (aore au i ìte e, i roto i te tino, aore hoì au i ìte e, aore i roto i te tino: o te Atua tei ìte), ⁴ e i hōpoi-hia o ia i nià i te parataito, e ua faaroo i te parau, eita roa e tià i te taata nei ia parau. ⁵ Mai te reira te huru e ârue ia vau ia na; ârèa ia ù iho, eita ia vau e ârue, maori rā i to ù nei paruparu.

⁶ Ahirirā vau i hinaaro i te ârue, e òre au e riro ei maamaa; o te parau-mau hoì ta ù e parau: te faaòromaì nei rā vau, o te teitei hua hoì to te tahi taata manaò ia ù i ta na i ìte ia ù nei, e ta na hoì i faaroo ia ù nei ra. ⁷ E ia òre au ia teitei rahi hua i te rahi o tei faaïtehia mai ia ù ra, i tuuhia mai te hoê tara i roto i taù tino nei, e merahi na Tātani ei haavī mai ia ù, ia òre au ia teitei rahi hua. ⁸ E e toru hoì a ù aniraa atu i te Fatu i taua mea ra, ia faataa-ê-hia ia ù. ⁹ Ua parau mai ra rā o ia ia ù: «To ù nei maitaì, a tirē ia ta òe: ei te paruparu e taa maitaì roa ai to ù pūai».

E i teie nei, e mea òaòa ia ia ù te ârue i to ù nei paruparu, ia vai māite te pūai o te Metia i nià ia ù nei. ¹⁰ E i teie nei, e mea tià ia ù te paruparu, e te faaìno, e te àti, e te hāmani ìno, e te ahoaho i te Metia nei: ia paruparu hoì au ra, te pūai ra ia vau i reira.

Te mau mānaònaòraa a Pauro no to Tōrīnetia

¹¹ Ua riro ānei au ei maamaa i teie nei ârueraa? No òutou ia, o òutou hoì tē haamaitaì mai ia ù e tià ai. Aore roa hoì au i mairi i muri i te mau àpotetoro rarahi ra, faufaa òre noa ai au nei. ¹² I rave-mau-hia hoì te tāpaò àpotetoro i roto ia òutou na, mā te faaòromaì rahi, e te tāpaò, e te piri, e te òhipa pūai. ¹³ E aha hoì te mea i toe ia òutou i

te mau Ètārētia ra, maori o vau aore i faateimaha ia òutou? E faaòre mai i taua hapa na ù ra.

¹⁴ Inaha, o te toru teie o to ù ineineraa e haere atu ia òutou na; e e òre ā vau e faateimaha ia òutou. Aore hoì au i tītau i ta òutou, o òutou rā ta ù i tītau: e òre hoì te tamarii e haaputu i te taoà na te metua, o te metua rā e haaputu na te tamarii. ¹⁵ E ua tià roa ia ù i te faahope i to ù pūai e ia hope roa i to òutou vārua ia ora; iti noa ā to ù aroharaahia mai i te rahi o to ù aroha ia òutou.

¹⁶ Nā reira noa atu, aore au i faateimaha ia òutou; te parau ra rā rātou, no te paari rā to ù, noaa iho ra òutou ia ù i te haavare. ¹⁷ E faufaa ānei ta ù i noaa ia òutou i te hoê i te feiā ta ù i tono atu ia òutou? ¹⁸ Ua faaue au ia Tito e ua tono atoà atu vau i te hoê taeae: e faufaa ānei ta Tito i noaa ia òutou na? Eere ānei hoê ā o mātou āau? Eere ānei hoê ā o mātou haereà?

¹⁹ Te manaò na òutou e te faatià faahou nei mātou ia mātou iho ia òutou na? Te parau nei mātou i ta te Metia i mua i te aro o te Atua: te rave nei rā mātou i te mau mea atoà nei, e aù mau here, ia maitai òutou. ²⁰ Te mataù nei rā vau, o te roohia atu òutou e au ia haere atu vau ra, o te òre e au i ta ù e hinaaro nei, e o te riro hoì au mai tei òre i hinaarohia e òutou na. Peneiaè te vai na te mārō, e te feii, e te tāiroiro, e te àvau, e te ôhumu, e te parau riirii, e te faaahaaha, e te auē: ²¹ o te faahaèhaa taù Atua ia ù, ia tae faahou atu vau i roto ia òutou na, o te òto hoì au i te feiā i harahia na e rave rahi, e aita i tātarahapa i te parau faufau, e te faaturi, e te tiàâ, i ravehia e rātou ra.

Te mau faaararaa hopeà e te mau aroharaa

13 ¹ O te toru hoì teie i to ù haereraa atu ia òutou na. Tei te vaha o nā ìte toopiti, e tootoru ra, e riro ai te mau parau atoà na ei parau-mau. ² I parau na vau ia òutou i mūtaa iho, e te parau faahou atu nei au, o te piti ia, mai te mea tei ô na vau, taa ê noa ai au nei, e te pāpai nei au i te parau i te feiā i hara na, e te tahi paeàu atoà ra, e ia tae faahou atu vau, e òre au e faaherehere. ³ O òutou hoì i tītau

mai i te ìte, e te parau nei te Metia ia ù nei, aita hoì o ia i paruparu i roto ia òutou na, te pūai na rā i roto ia òutou. ⁴I faatataurohia ā hoì o ia no te paruparu, te ora ra rā o ia i te mana o te Atua. Te paruparu atoà nei hoì mātou i roto ia ù, e ora rā mātou e o ia atoà i te mana o te Atua i roto ia òutou na.

⁵E ìmi māite ia òutou iho i to òutou faaroo, e hiòpoà māite ia òutou iho. Aita òutou iho i ìte, e eere òutou i te feiā tià-òre-hia mai, tei roto ia Ietu Metia òutou? ⁶Te manaò nei rā vau e, e ìte òutou e eere mātou i te feiā tià-òre-hia mai. ⁷E i teie nei, te pure nei au i te Atua ia òre roa òutou ia rave i te ìno; eere rā ia ìtea e ua tiàhia mātou, ia rave rā òutou i te parau maità ra, ia riro noa atu ā mātou mai te mea ìte-òre-hia mai. ⁸Aita roa e mea e tià ia mātou ei faaòre i te parau-mau, âreà ei faatià i te parau-mau. ⁹Ia paruparu hoì mātou e ia pūai òutou, te òaòà nei mātou i reira. E te pure atoà nei hoì mātou, ia tià roa òutou. ¹⁰I pāpai atu ai hoì au i teie nei mau parau i te ātea ê nei, ia òre au ia rave ûàna atu ia tae atu i pihai iho, i te mana hoì a te Fatu i hōroà mai ia ù nei ia maità, eere hoì ia pohe.

¹¹E te hopeà o ta ù nei parau, e aù mau taeaè, ia ora na! Ia maità ā, ia māhanahana roa, ia hoê ā âau, e pārahi mā te hau, e tià ia te Atua no na te aroha e te hau i rotopū ia òutou. ¹²E aroha òutou ia òutou iho i te hoì moà ra. ¹³Te aroha nei te feiā moà atoà ia òutou.

¹⁴Ei ia òutou atoà na te aroha mau a te Fatu ra a Ietu Metia, e te hinaaro o te Atua, e te au a te Vārua Maità ra! Âmene.

TE RATA A PAURO I TO TARATIA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e àpotetoro (eere rā i ta te taata, eere hoì i ta te taata haapaòraa, i ta Ietu Metia rā, e te Atua Metua, o tei faatià mai ia na mai te pohe mai ra), ² e te mau taeaè atoà io ù nei, i te mau Ètārētia i Taratia na. ³ Ei ia òutou te aroha mau, e te hau no ô mai i te Atua Metua ra, e no to tātou Fatu hoì no Ietu Metia, ⁴ o tei hōroà ia na iho ei tūtia i ta tātou nei hara, ia ora tātou ia na i teie nei ao ìno, o tei au ia i ta te Atua i ta to tātou Metua i hinaaro. ⁵ Ei ia na te haamaità e a muri e a muri noa atu! Âmene!

To Taratia haafāriu-ê-raahia i te parau-maità hoê roa

⁶ Te maere nei au ia òutou i taa ê vave i tei haamau ia òutou i te aroha mau o te Metia, i te Èvaneria ê; ⁷ eere rā i te tahi Èvaneria, te vai na rā tei haapeàpeà ia òutou, e tei hinaaro i te ruri ê i te Èvaneria o te Metia. ⁸ Ia aò atu rā mātou, eiaha atu ia! O te tahi merahi no te raì mai, ia aò atu ia òutou i te Èvaneria, maori rā i tei aòhia atu e mātou ia òutou na, ia riro ia o ia ei ànatema! ⁹ Mai ta mātou ā hoì i parau aè nei, e teie hoì au a parau faahou: ia aò atu te hoê i te Èvaneria ia òutou, maori rā tei fāriihia e òutou na, ia riro ia o ia ei ànatema!

¹⁰ Te tītau nei ānei au i te ìte a te taata i teie nei, e ta te Atua ānei? E te tītau nei ānei au ia reàreà te taata nei? Ahiri hoì te faareàreà nei ā vau i te taata, eere ia vau i te tāvini no te Metia i reira.

Nā hea to Pauro fāriiraa e pororaa i te parau-maitai?

¹¹ E faaite atu rā vau ia òutou, e aù mau taeaè, i te Èvaneria i aòhia e au ra eere ia i ta te taata nei. ¹² Aore hoì ia i noaa ia ù i te taata, aore hoì au i haapiihia mai, e mea heua mai rā e Ietu Metia.

¹³ Ua ìte hoì òutou i ta ù haapaòraa i mūtaa iho i te parau a te Âti-Iuta ra, e e hāmani ìno hau ê to ù i te Ètārētia o te Atua, e pau aè ra ia ia ù. ¹⁴ E hau atu rā hoì au i ta te Âti-Iuta haapaòraa i te feiā atoà e rave rahi i to ù ra uì i to ù iho fenua, e itoito rahi roa hoì to ù i te mau peu i tuuhia mai e to ù ra hui tupuna.

¹⁵ Ia hinaaro rā te Atua, o tei faataa ia ù mai te ôpū mai ā o to ù ra metua vahine, e parau iho ra hoì ia ù i to na ra aroha mau, ¹⁶ i te faaite mai ia ù i tana Tamaiti, ia parau haere au ia na io te Êtene, aita aè ra vau i uiui noa atu i te taata; ¹⁷ aita hoì au i haere i nià i Ierutarema i te feiā i riro na ei àpotetoro, haere ê atu ra rā vau i reira ra i Ârāpia, e hoì mai ra hoì i Tamateto.

¹⁸ E a toru aè ra matahiti i hope, i haere ai au i nià i Ierutarema e hiò ia Pētero, e pārahi iho ra vau io na e hoê àhuru mā pae ruì. ¹⁹ Aita atu rā a ù e àpotetoro i ìte, maori rā o te taeaè o te Fatu ra o Iatōpo. ²⁰ E i teie nei mau parau ta ù e pāpaì atu ia òutou na, inaha, i mua i te aro o te Atua nei, aore au i haavare.

²¹ E i muri aè ra, hoì mai ra vau i taua fenua ra o Tūria, e Tiritia. ²² E aore hoì te mau Ètārētia i roto i te Metia i Iutea ra i ìte mata ia ù. ²³ O te faaroo anaè rā ta rātou i te roo: E te taata i hāmani ìno mai ia tātou i mūtaa iho ra, te aò nei ia i te parau ta na i tīnai i mūtaa iho ra. ²⁴ Haamaitai atu ra rātou i te Atua ia ù.

Te faaauraa a Pauro e te tahi mau àpotetoro

2¹ Hoê aè ra àhuru mā maha matahiti i maìri, haere atu ra vau i nià i Ierutarema, māua atoà o Paranapa, e aratai atoà atu ra vau ia Tito. ² E mea faaitehia mai i tae ai au i nià, e tuu atu ra hoì au ia rātou i taua Èvaneria ta ù e aò haere io te Êtene nei; i faaite-ê-hia rā te feiā i hau o te riro hoì to ù hororaa ei mea faufaa òre, e o te horo

faufaa òre noa ā hoì au. ³ E o Tito hoì o tei pee mai ia ù ra, Herēni noa ai o ia, aita ia i tiàhia i te peritome. ⁴ Aore atoà hoì i te hoê pae taeaeè haavare i faaō-ômoè-hia ra, o tei haere mai e hiòhiò i to mātou tiāmā i te Metia nei ia Ietu, ia nā raro mātou ia rātou. ⁵ Aore roa rā mātou i tuu noa atu ia rātou i te auraroraa atu, e hoê aè hora iti, ia vai ā te parau-mau o te Èvaneria ia òutou na.

⁶ E taua feiā huru hau ra, aore rā vau e haapaò i to rātou huru i mūtaa iho: e òre hoì te Atua e haapaò i to te taata huru i rāpaeàu aè; aita roa a ù faufaa i noaa i taua feiā huru hau ra. ⁷ Ia ìte mai rā rātou e ua tuuhia mai te Èvaneria a te peritome òre ia ù nei, mai te Èvaneria a te peritome i tuuhia mai ia Pētero ra ⁸ (o tei faatupu hua hoì i te òhipa ia Pētero i to na tōroà àpotetoro i te peritome ra, o tei òhipa pūai atoà ā ia ia ù io te Êtene). ⁹ E o Iatōpo, o Tefa, e o Ioane, o tei manaòhia e pou no te Ètārētia, ìte aè ra i te maitai i hōroàhia mai ia ù nei, ua hōroà mai ra rātou i te rima àtau au ia māua o Paranapa, e ei ia māua te Êtene, e ei ia rātou te peritome. ¹⁰ I hinaaro rā rātou e ia haamanaò māua i te taata rii, o ta ù atoà ā ia e rū i te rave, o taua mea ra.

To Pauro pātoìraa ia Pētero

¹¹ Ia tae mai rā Pētero i Ànetiohia, pātoì hua atu ra vau ia na i mua i tana aro, no te mea e hapa mau ta na. ¹² I te òreraa hoì i te taeraa mai o e toofanu puè taata no ô ia Iatōpo ra, te âmui ra o ia e te Êtene atoà i te àmuraa i te māa, ia tae mai rā rātou ra, ôunu atu ra o ia, faataa ê atu ra, mataù aè ra i to te peritome. ¹³ E âmui atoà atu ra taua mau Âti-Iuta atoà ra ia na i te haavare-atoà-raa, e riro atoà atu ra hoì Paranapa i taua haavare na rātou ra. ¹⁴ Ìte aè ra rā vau i to rātou haereà tià òre, e te au òre i te parau-mau o te Èvaneria nei ra, ua parau atu ra vau ia Pētero i mua ia rātou atoà ra: Te haapaò na òe , te Âti-Iuta na, i ta te Êtene ra, aore i ta te Âti-Iuta, e aha hoì òe i mārō atu ai i te Êtene e e faa-âti-iuta?

Te Âti-Iuta e te feiā eere i te Âti-Iuta, e ora ia i te faaroo

¹⁵ O tātou iho hoì, o te Âti-Iuta fānau nei, e eere i te taata hara Êtene ra. ¹⁶ O tātou rā i ìte, e aore te taata nei i tiàhia i te òhipa a te ture, i te faaroo rā o Ietu Metia ra, i faaroo atoà ai tātou ia Ietu Metia, ia tiàhia tātou i te faaroo o te Metia ra, eiaha i te òhipa a te ture. Aore roa hoì e taata e tiàhia i te òhipa a te ture ra. ¹⁷ Te tītau nei tātou ia tiàhia mai e te Metia, te vai taata hara noa nei ā tātou, e òre ānei te Metia i riro ei tauturu i te ìno i reira? Eiaha roa ia parau! ¹⁸ Ia patu faahou hoì au i ta ù i haamāiri ra, ua faariro vau ia ù iho ei rave hapa. ¹⁹ No te ture, ua pohe ia vau i te ture, ia ora vau i te Atua. ²⁰ Ua faatataurohia vau mai to te Metia ra, te ora noa nei rā vau; eere hua rā vau, te ora nei rā te Metia i roto ia ù nei. E to ù nei oraraa i roto i te tino nei, te ora nei au i te faaroo o te Tamaiti a te Atua, o tei aroha mai ia ù, e ua hōroà ia na iho no ù. ²¹ Aore au i faaère i te aroha mau a te Atua, no te ture te parau-tià i tiàhia mai ai ra, e poheraa faufaa òre to te Metia i reira.

Te manaò òre o to Taratia

3 ¹ E to Taratia manaò òre e! Na vai òutou i haavare iho na, i òre òutou i haapaò ai i te parau-mau, tei faaite-hua-hia Ietu Metia mai te mea i faatataurohia i mua i to òutou mata, i rotopū ia òutou? ² Hoê roa a ù parau e ui atu ia òutou: i noaa ānei te Vārua ia òutou i te òhipa a te ture, i te haapaò faaroo ānei? ³ O te huru ānei ia o to òutou manaò òre, o tei haamata hoì òutou i ta te Vārua ra, ei ta te tino ānei òutou i nehenehe ai i tenā na? ⁴ E pohe faufaa òre ānei to òutou mau pohe e rave rahi? O tē riro hoì ei mea faufaa òre? ⁵ O tei tuu i ta te Vārua ra ia òutou, o tei rave hoì i te tāpaò i rotopū ia òutou na, i nā te òhipa a te ture ānei o ia i te rave, e i nā te haapaò faaroo ānei?

O tei faaroo ra, e haamaitaïhia ia e o Àperahama

⁶ Mai ia Àperahama i faaroo i te Atua, e haapaðhia atu ra te reira ei parau-tià na na. ⁷ E i teie nei, o te feiā faaroo ra, e tamarii ia na Àperahama, ia ìte mai òutou. ⁸ E ua faaïte ātea mai te parau i pāpaïhia ra, e e tiàhia te Êtene e te Atua i te faaroo, i faaïte ai i te Èvaneria ia Àperahama i mūtaa iho ra, a nā ô ai ra e: Ei ia òe na e maitaï ai te mau fenua atoà. ⁹ E i teie nei, te feiā e faaroo nei, ua maitaï ia rātou e Àperahama atoà i faaroo ra.

¹⁰ O te feiā atoà i nià i te òhipa a te ture ra, ua faaïnohia ia. Ua oti hoï i te pāpaïhia e: Ia faaïnohia te feiā atoà aore i tāmāu i te rave i te mau mea atoà i pāpaïhia i roto i te puta ra o te ture! ¹¹ I te parau rā e, aore roa e taata parau-tià i te aro o te Atua i te ture, ua ìtea-maitaï-hia ia, no te mea: O te taata parau-tià i te faaroo ra, e ora ia. ¹² Eere hoï to te faaroo i ta te ture ra: O te taata rā e rave i taua mau mea ra, o tē ora ia i te reira. ¹³ Ua faaorahia tātou e te Metia i te faaïno a te ture o ia i faarirohia ei faaïno no tātou. Ua oti hoï i te pāpaïhia e: O tei rīhia i nià i te rāau ra, ua faaïno-anaè-hia ia. ¹⁴ Ia iri mai te maitaï i faaïtehia na Àperahama ra i nià i te mau fenua ia Ietu Metia ra, ia roaa ia tātou te Vārua i parauhia mai ra i te faaroo.

Te ture e te fafauraa

¹⁵ E aù mau taeaè ra, te parau atu nei au i ta te taata nei haapaðraa, o te faufaa atoà a te taata nei, ia haapāpūhia rā, aore roa e taata e faaðre, e òre hoï e pāhono atu e tahi vāhi. ¹⁶ E i teie nei, o Àperahama e tana huaai tei parauhia mai taua maitaï ra. Aore o ia i nā ô e: to mau huaai, mai te mea e e rave rahi; ei to huaai rā, mai te mea e hoê roa, oia hoï te Metia nei. ¹⁷ E i teie nei, teie ta ù parau: o te faufaa o te Metia i fafauhia e te Atua i mūtaa iho ra, e òre e tià i te ture, a maha aè ra hānere e toru àhuru matahiti i tuuhia mai ai, ia faaðre a riro ai tei parauhia mai ra ei mea faufaa òre. ¹⁸ No te ture hoï taua maitaï ra, eere atu ra no tei parauhia mai ra; i hōroà-noa-hia mai rā e te Atua ia Àperahama no tei parauhia mai ra.

Te tuhaa a te ture

¹⁹ No te aha hoì te ture? I tuu-atoà-hia mai te reira no te hara, e ia tae mai te huaai no na taua parau i parauhia mai ra, i tuuhia mai te ture nā roto i te nānaì merahi i te rima o te ārai ra. ²⁰ E i teie nei, eere te ārai i to te pae hoê; hoê rā te Atua. ²¹ E mea au òre ānei hoì te ture i tei parauhia mai ra e te Atua? Eiaha roa ia! Ahiri e ture e noaa ai te ora tei tuuhia mai ra, e riro ia no te ture te parau-tià i reira. ²² Ua ôpani-atoà-hia rā te taata atoà e te parau pāpāhia nei i roto i te hara, ia hōroàhia mai i te feiā faaroo tei parauhia mai e, tei te faaroo o Ietu Metia ra.

²³ I mūtaa iho ra, aita te parau ra i te faaroo i ìtea mai, i tāpeàhia tātou i ôpanihia i roto i te ture, e ia tae i te faaroo e faaìtehia mai a muri atu. ²⁴ Riro atu ra te ture ei òrometua e arataì ia tātou i te Metia ra, ia faatiàhia tātou i te faaroo. ²⁵ Teie nei rā, ua ìtea mai te faaroo nei, aita atu ra tātou i vaiihohia i raro aè i te arataì. ²⁶ E tamarii anaè hoì òutou na te Atua i te faaroo, ia Ietu Metia ra. ²⁷ O to òutou atoà hoì i pāpetitohia i roto i te Metia ra, ua àhu ia i ta te Metia ra. ²⁸ Aita e Âti-Iuta, aita e Herēni, aita e tāvini, aita e tiāmā, aita e tāne, aita e vahine; hoê ā hoì òutou i roto i te Metia ra ia Ietu. ²⁹ E no te Metia òutou na, e huaai ia òutou no Àperahama, e e feiā âià ia i tei parauhia mai ra.

Eere faahou atu ra òe i te tītī, e tamaiti rā

4 ¹ E i teie nei, teie ta ù parau: o te taata âià i te vai-tamarii-rii-raa ra, e fatu noa ā iho o ia no te mau mea atoà ra, aita o na e huru ê i to te tāvini. ² Tei raro aè rā o ia i te haapii, e te tiaì, e tae noa atu i te tau i haapaòhia e te metua ra. ³ Oia atoà tātou nei, i te tamarii-rii-raa ra, te vai tāvini noa ra tātou i te ā o teie nei ao. ⁴ Ia tae roa aè nei rā i te tau mau ra, ua tonono mai ra te Atua i tana Tamaiti na te vahine i fānau, i fānau i raro aè i te ture, ⁵ ei faora i to raro aè i te ture ra, ia noaa ia tātou te maitaì ra e tamarii tāvai. ⁶ E no te mea e tamarii òutou na, ua tuu mai te Atua i te Vārua o tana Tamaiti i roto i to

òutou âau, i te taùraa e: Àpa, E taù Metua! ⁷ E tenā na, eere atu ra òe i te tāvini, e tamaiti rā; e e tamaiti ra, e taata âià ia na te Atua i te Metia nei.

To Pauro mānaònaò i te faaroo o to Taratia

⁸ Âreà i reira òutou aore i ìte i te Atua ra, tāvini atu ra òutou i te mau mea eere i te atua mau ra. ⁹ I teie nei rā, ia ìte òutou i te Atua, eere hua ra ia, ia ìtehia mai rā òutou e te Atua, e aha òutou i hoì faahou atu ai i taua mau ā rii tià òre i ta òutou e hinaaro na e ia tāvini faahou ā òutou i reira? ¹⁰ Te haapaò na hoì òutou i te mahana, e te âvaè, e te tau, e te matahiti! ¹¹ Te mataù nei au ia òutou: o te riro ta ù òhipa ia òutou na ei mea faufaa òre?

¹² Teie ta ù parau ia òutou, e aù mau taeaè: e faariro ia òutou mai ia ù nei; mai ia òutou na hoì i mūtaa iho ra o vau nei ia. Aita òutou i hāmani ìno mai ia ù. ¹³ Ua ìte mau hoì òutou e, mā te paruparu o te tino nei i faaìte atu ai au ia òutou i te Èvaneria i te matamehà ra. ¹⁴ E taua àti no ù i taù tino nei, aore ia òutou i vahavaha mai, aore hoì i faaruè mai; i fārii mai rā òutou ia ù mai te mea e e merahi na te Atua, mai te mea e o te Metia ra o Ietu. ¹⁵ Tei hea iho ra hoì taua maità no òutou na? O vau hoì tē ìte ia òutou, e ahiri mai te mea e tià ra, ua ôhiti ia òutou i to òutou iho mata, e ua hōroà mai ia ù nei. ¹⁶ E i teie nei, ua riro ānei au ei ènemi no òutou, o vau e faaìte atu ia òutou i te parau-mau nei? ¹⁷ Te haapōpou na rātou ia òutou, eere rā i te mea tià. E te hinaaro ra rātou i te faataa ia mātou, ia haapōpou mai òutou ia rātou. ¹⁸ E mea tià rā te haapōpou i te parau maità eiaha e faaea, eiaha ei taù pārahiraana anaè i roto ia òutou na. ¹⁹ E aù mau tamarii rii ra, ta ù e māuiui faahou nei mai te māuiui fānau, e ia faahohoàhia te Metia i roto ia òutou na. ²⁰ Te hinaaro nei au, e ei pihà atoà iho vau ia òutou i teie nei, e ei reo ê to ù. Te feàa noa nei hoì au ia òutou!

Hātara e o Tara, ei tāipe no nā faaauraa e piti

²¹ A faaìte mai na, òutou o te feiā hinaaro e ei raro aè òutou i te ture, aita òutou i ìte i te ture? ²² Ua oti hoì i te pāpaihia e, toopiti a

Àperahama tamarii, na te vahine tāvini te hoê, na te vahine tiāmā te hoê. ²³ O ta te vahine tāvini ra, i fānau mai ia mai ta te taata nei ā; âreà ta te vahine tiāmā ra, no tei parauhia mai ra ia. ²⁴ E parau faaau hoì eie nei puè mea, o nā faufaa e piti ra eie. No te mouà ra no Tinai te hoê, o tei haafānau mai i te tamarii tāvini, oia hoì Hātara. ²⁵ O taua Hātara nei hoì, o te mouà ra ia o Tinai i Ârāpia ra, e au hoì ia Ierutarema e vai nei, te vai tāvini noa nei hoì o ia e tana atoà ra tamarii. ²⁶ Âreà taua Ierutarema no nià mai ra, o te vahine tiāmā ia, o to tātou atoà ia metua vahine. ²⁷ Ua oti hoì i te pāpaihia e:

E òaòà òe, e te uì tamarii òre ra!

E faateitei i to reo, e pii hua, o òe o tei òre i fānautama na!

E rahi roa hoì ta te ìvi tamarii i ta te tara tāne ra.

²⁸ E i teie nei, e aù mau taeaè, e tamarii tātou no tei parauhia mai ra, mai ia Ìtaata atoà ra te huru. ²⁹ E mai tei te reira ànotau, o tei fānau i ta te taata ra haapaòraa, i hāmani ìno iho ra ia ia na i tei fānau i ta te Vārua ra, oia atoà i teie nei. ³⁰ Te nā hea mai ra rā te parau i pāpaihia ra? E tiàvaru i te vahine tāvini e tana tamaiti; e òre hoì te tamaiti a te vahine tāvini e riro ei taata âià rāua atoà te tamaiti a te vahine tiāmā nei. ³¹ E i teie nei, e aù mau taeaè, eere atu ra tātou i te tamarii a te vahine tāvini ra, na te vahine tiāmā rā.

Te faaruèraa i te aroha mau

5 ¹ E tenā na, e tāpeà tāmau māite na i te tiāmā ta te Metia i faatiāmā mai ia tātou nei, e eiaha ia mau faahou i te tuto tāvini ra.

² Inaha, o vau teie o Pauro e parau atu ia òutou ra, e i peritomehia òutou, eita roa ia a òutou faufaa e noaa i te Metia. ³ E te faaite faahou atu nei au i te taata atoà i peritomehia ra, e àmutārahu ia o ia e ia hope roa te ture atoà ra i te rave. ⁴ O òutou atoà o tei tītau ia tiàhia i te ture ra, ua taa ê ia òutou i te Metia; ua faaruè ia òutou i te aroha mau. ⁵ No te Vārua rā hoì i tiaì ai mātou nei i te hinaaro ra i te parau-tià ia noaa i te faaroo. ⁶ I te Metia nei hoì ia Ietu, aore o te peritome faufaa, aore hoì to te peritome òre, o te faaroo rā e faatupu i te hinaaro ra.

⁷ I horo maitai na hoì òutou! Na vai òutou i ārai i òre òutou i haapaò ai i te parau-mau? ⁸ Eere tenā na manaò i to na, to tei haamau ia òutou na. ⁹ E hōpue te puèà atoà ra i te faahōpue iti haìhaì ra. ¹⁰ E manaò maitai rā to ù i te Fatu nei ia òutou, e e òre to òutou e riro ei manaò ê. Âreà i tei haapeàpeà mai ia òutou, ei ia na iho ia ta na utuà, eita e haapaòhia to na huru. ¹¹ E o vau nei hoì, e au mau taeaè, te aò haere nei ā vau i te peritome, e aha vau i hāmani-ino-hia mai ai ā? Ua òre hoì te maheaitu o te tatauro i reira. ¹² Te hinaaro nei au ia faataa-ê-hia taua feiā i tiārepu ia òutou na!

Te oraraa, eiaha mā te tino, mā te Vārua rā

¹³ I parauhia atu hoì òutou, e te mau taeaè, ia noaa te tiāmā. Eiaha rā taua tiāmā ra ei faatupu i ta te tino, ei auraro aroha rā to òutou ia òutou iho. ¹⁴ Ua hope roa hoì ta te ture i te parau hoê nei, oia te parau ra e: E aroha òe i to taata tupu mai to aroha ia òe iho na. ¹⁵ Ia faaoòo rā e ia hāmani ìno òutou òutou iho, e ara, o te mou hoì òutou ia òutou iho.

¹⁶ Teie rā ta ù parau: e haapaò i ta te Vārua ra, e eiaha e faatupu i to te tino ra hinaaro. ¹⁷ Hinaaro ê hoì to te tino i to te Vārua, e to te Vārua ra i to te tino; e òre hoì rāua e au; i òre i tiā ai ia òutou ia rave i ta òutou i hinaaro ra. ¹⁸ Te arataìhia ra òutou e te Vārua, aore ia òutou i raro aè i te ture. ¹⁹ E i teie nei, o ta te tino e rave nei, ua ìtea ia, oia hoì te faaturi, te poreneia, te mau peu faufau ra, te taiàta, ²⁰ te haamori îtoro, te tahutahu, te tāiroiro, te tamaì, te mārō, te ìriā, te vāhi a vai ra, te àmahamaha, te haireti, ²¹ te fei, te taparahi taata, te taèro àva, te òhamu tiāà ra, e mai te reira atoà te huru. O ta ù e faaite ātea noa atu ia òutou i teie nei, mai ta ù ā hoì i faaite ia òutou i mūtaa iho ra, e te feiā e rave i te reira ra mau peu, e òre rātou e pārahi i te pātireia o te Atua ra. ²² Âreà ta te Vārua e faatupu ra: o te hinaaro ia, te òaòà, te hau, te faaòromaì, te marū, te maitai, te faaroo, ²³ te māmahu, te hitahita òre, aore hoì te ture i te reira. ²⁴ E to te Metia ra taata, ua faatauro ia rātou i te tino, mā to na manaò, e te hinaaro tiā òre atoà ra.

²⁵ E i teie nei, te ora nei tātou i te Vārua, e pee tātou i ta te Vārua ra. ²⁶ Eiaha tātou e faateitei faufaa òre noa, i te faaoôoraa te tahi i te tahi, e te feïraa te tahi i te tahi.

Te amora a te tahi i te hōpoià a te tahi

6 ¹ E aù mau taeaè, ia roohia-noa-hia te hoê taata i te hapa ra, e faaora òutou o tei haapaò i ta te Vārua ra i te reira, mā te âau marū, mā te manaò ia òe iho, o te roohia-atoà-hia òe e te àti. ² E faaòromaì atoà te tahi i ta te tahi ra hōpoià, e nā reira i te faatià i te ture a te Metia ra. ³ Te manaò ra hoì te hoê taata ia na iho, e e faufaa ta na, e aita roa a ana, ua vare o ia ia na iho. ⁴ E hiòpoà māite na rā te taata atoà i ta na iho ra òhipa, e riro ta na òaòaraa ia na iho i reira, eiaha ia vētahi ê. ⁵ E riro hoì ta te taata nei hōpoià ei nià ia ia na iho e àti noa aè.

⁶ O tei haapiihia i te parau ra, e hōroà o ia i te mau mea maitataì atoà ra i tei haapii mai.

⁷ Eiaha e vare, e òre te Atua e noaa i te haavare, o ta te taata e ueue ra, o ta na ā ia e òòti mai. ⁸ O tē ueue i ta to na iho ra tino, o te pohe ta na e noaa i te tino ra; e o tē ueue i ta te Vārua ra, o te ora mure òre ta na e noaa i te Vārua ra. ⁹ E eiaha tātou e rohirohi i te parau maitaì, ei te tau mau ra hoì tātou e òòti ai ia òre tātou ia tōàruàru. ¹⁰ E i teie nei, te vai nei ta tātou rāveà, e hāmani maitaì tātou i te taata atoà, ia rahi atu rā i to te fētii faaroo ra.

Te mau faaararaa hopeà e te mau aroharaa

¹¹ Ua ìte iho na òutou i te rahiraa o teie reta i pāpaihia e au ia òutou i to ù iho nei rima. ¹² Te feiā i tītau ia maitaì te huru i rāpaeà i te tino nei, te onoono atu ra rātou ia òutou ia peritomehia, o te hāmani-ìnohia rātou i te tatauro o te Metia ra i nā reira ai rātou, tirā rā. ¹³ Aore atoà hoì rātou o tei peritomehia ra i haapaò i te ture, i hinaaro rā rātou ia peritomehia òutou, ia ârue rātou i to òutou ra tino.

¹⁴ Eiaha roa rā vau ia ârue, maori rā i te tatauro o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, i riro ai teie nei ao ei mea faatataurohia ia ù, e o vau

hoì ei mea faatataurohia i teie nei ao. ¹⁵ Ia Ietu Metia nei hoì, aore o te peritome, e aore atoà o te peritome òre e faufaa, ei taata âpī rā.

¹⁶ E te feiā atoà e haere nā teie nei èà, ei hau to rātou, e te aroha, i nià atoà i te Ìteraèra atoà a te Atua ra.

¹⁷ I teie nei, eiaha roa ei taata e haapeàpeà mai ia ù; te vai nei hoì te mau tāpaò a te Fatu ra a Ietu i nià i taù tino nei.

¹⁸ E àù mau taeaè, ei to òutou vārua te aroha mau o to tātou Fatu ra o Ietu Metia ra! Âmene.

TE RATA A PAURO I TO ÈFETIA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e àpotetoro na Ietu Metia i te hinaaro o te Atua ra, i te feiā moà, i tei faaroo i te Metia ra ia Ietu i Èfetia na: ² ei ia òutou te aroha mau e te hau, no ô mai i te Atua i to tātou Metua ra, e no ô i te Fatu ra ia Ietu Metia.

Te hoê haamaitairaa hope roa i roto i te Metia

³ Ia haamaitaìhia te Atua te Metua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, o tei haamaitaì mai ia tātou nei, i te mau maitaì atoà o te Vārua i te ao ra, i te Metia nei. ⁴ O ia i mātiti ia tātou i roto ia na hou te tumu o teie nei ao ra, ia riro tātou ei feiā moà e te hapa òre i mua i tana aro mā te aroha. ⁵ E ua haapaò ātea noa ia tātou, ia riro ei tamarii tāvai na na iho ia Ietu Metia ra, i te haapaòraa i te hāmani maitaì o to na iho ra âau, ⁶ ia haamaitaìhia to na aroha mau hanahana ra, i riro ai tātou ia na ei feiā ìtehia mai i roto i tana Tamaiti here ra.

⁷ No na i noaa ai te ora ia tātou i to na ra toto, i te hara i faaòrehia nei no te rahi o to na ra aroha mau; ⁸ o tei faarahi-roa-hia e ana ia tātou nei, mā te paari rahi, e te haapaò maitaì. ⁹ E ua faaite mai ia tātou i te parau àro ra o to na ra hinaaro, to na ra manaò hāmani maitaì i ôpuahia e ana i roto ia na iho, ¹⁰ e ia tae i te tuuraa parau i te hoperaa mau o te mau tau ra, e âmui ai o ia i te mau mea atoà i te Metia ra, to te raì, e to te ao nei, ei ia na.

¹¹ E e tufaa hoì ta mātou i noaa ia na, o mātou i oti i te haapaò-ātea-hia i te ôpua no na no tei rave i te mau mea atoà nei, ia au i te ôpua

a to na iho âau. ¹² Ia riro mātou nei ei ârueraa i to na ra maitaì, o mātou o tei tiāturi i te Metia i mūtaa iho ra!

¹³ O ta òutou atoà hoì i tiāturi, i te ìteraa aè òutou i te parau-mau, i te Èvaneria ra o to òutou ora, e òutou atoà hoì i faaroo, i tāpaòhia òutou e ana i te Vārua Maitaì i parauhia mai ra, ¹⁴ o tē faaite ia i ta tātou tufaa e tae noa atu i te ora mau o to na ra taata i hoohia ra, ia haamaitaìhia to na hāmani maitaì.

Pure ārai

¹⁵ No reira atoà vau, no te mea i ìte aè nei au, i to òutou faaroo i te Fatu ra ia Ietu, e to òutou aroha i te feiā moà atoà ra, ¹⁶ i òre i faaea ai i te haamaitaì i te Atua ia òutou; i te faahitiraa ia òutou i roto i ta ù nei pure, ¹⁷ ia hōroà mai te Atua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, te Metua no na te hanahana, i te Vārua no na te paari e te parau, i faaitehia ra ia òutou, ia ìte ā òutou ia na; ¹⁸ ia māramarama te mata o to òutou âau, ia ìte òutou i te maitaì o ta na parauraa mai, e te rahiraa hoì o te hinuhinu o te tufaa e te feiā moà ia na ra, ¹⁹ e te rahi hau ê atu hoì o to na ra mana ia tātou i tei faaroo nei, mai to na pūai rahi ûàna.

²⁰ Ta na i rave i te Metia ra, a faatià ai o ia ia na mai te pohe mai ra, e i haapārahi iho ra ia na i to na iho rima àtau i te pātireia ra i te ao, ²¹ i nià ê roa i te mau arii, e te feiā mana, e te pūai, e te rahi, e te mau iòà atoà i faahitihia nei, eiaha i teie nei ao anaè ra, i te ao atoà rā a muri atu: ²² e ua tuu hoì i te mau mea atoà nei i raro aè i tana âvae, e ua haapaò hoì ia na ei upoo i nià iho i te mau mea atoà i te Ètārētia nei, ²³ o to na ia tino, o te nehenehe-roa-raa ia no na no tei faaî i te mau mero atoà i te mau mea atoà nei.

Mai te pohe mai e tae atu i te ora

2 ¹ O òutou tei faaorahia e te Atua, o tei pohe i te hara e te ìno ra, ² o to òutou ia haereà i mūtaa iho ra, ta to teie nei ao ra, ta te arii mana o te reva nei, te vārua e òhipa pūai i teie nei i roto i te feiā faaroo òre ra. ³ E o tātou atoà hoì i te âmui-atoà-raa i roto ia rātou i

mūtaa iho ra, i te hinaaro o te tino ra, i te faatupuraa i ta te tino e ta te âau i hinaaro ra, e i fānau mai hoì ei tamarii-riri-hia, mai te tahi pae atoà ra. ⁴ O te Atua rā, no te aroha rahi to na, no te hinaaro rahi ta na i hinaaro mai ia tātou nei ra, ⁵ pohe noa ai ā tātou i te hara ra, faaora aè nei ia tātou mā te Metia atoà (i ora òutou i te aroha mau). ⁶ E ua faatià ia tātou atoà i nià, e ua haapārahi ia tātou atoà i te ao i te Metia ra ia Ietu, ⁷ ei faaìteraa na na i te mau uì a muri atu, i te rahi hau ê atu o to na ra aroha mau, i tana hāmani-maitaì-raa ia tātou i te Metia ra ia Ietu.

⁸ I ora hoì òutou i te aroha mau i te faaroo. Eere hoì ia i to òutou iho, e mea hōroàhia mai ia e te Atua. ⁹ Eere i to te òhipa, aita atu ra o te taata nei e teòteòraa. ¹⁰ O tātou hoì ta na òhipa i hāmanihia i te Metia ra ia Ietu ei rave i te parau maitaì o tei faaau-ātea-hia tātou e te Atua, e o ta tātou ia e haapaò.

Te Âti-Iuta e te Êtene, âmuitahihia i roto i te Metia

¹¹ E tenā na, a haamanaò iho òutou: e Êtene òutou i mūtaa iho, i te tino ra, e i parauhia o te peritome òre e te feiā i parauhia o te peritome tino, i ravehia e te rima nei. ¹² E te taa ê ra òutou i te Metia i reira, e te taata èê hoì i te âmuiraa a Ìteraèra ra, e te piri taa òre i te mau faufaa i parauhia mai ra, e te tiàturiraa òre, e aore hoì e Atua i te ao nei. ¹³ I teie nei rā, i te Metia nei ia Ietu, o òutou o te feiā i te ātea ê i mūtaa iho ra, ua haafātatahia mai ia i te toto o te Metia nei.

¹⁴ Oia hoì to tātou hau o tei faariro ia tātou ei hoê, e ua huri hoì i raro i te patu faataa ê i rōpū ra. ¹⁵ Ua oti hoì i te faaòrehia te au òre i to na iho ra tino, oia te ture parau faaue no te mau ôroà ra, ia riro taua piti ra ei taata âpī hoê ia na iho, a hau atu ai ra; ¹⁶ e ei haafāite ia rāua atoà i te âmuiraa hoê i te Atua, i te tatauro ra, o tē au òre i faaòrehia i te reira. ¹⁷ E ua haere mai ra hoì, ua aò haere i te Parau-Maitaì ra o te hau ia òutou i to te ātea ê ra, e ia rātou hoì tei fātata; ¹⁸ no na hoì tātou atoà nei e ò atu ai i te Vārua hoê i te Metua ra.

¹⁹ E i teie nei, eere atu ra òutou i te taata èê e te purutia, hoê atoà rā to òutou òire e te feiā moà, e no te fētii o te Atua; ²⁰ i patuhia i nià

iho i te niu a te mau àpotetoro e te mau perofeta ra, e o Ietu Metia iho te tihi rahi. ²¹ No na te fare atoà i te àti-maitai-raa ia na ra, i riro ai ei hiero moà no te Fatu ra, ²² e ua patu-atoà-hia òutou e ana ia riro ei pārahiraa no te Atua i te Vārua ra.

Te parau àro o te Metia

3 ¹ No reira hoì au nei o Pauro, te taata o Ietu Metia i tāpeàhia ia òutou i te Êtene na... ² (Ua ìte òutou i te tuuraa i te parau ra i te aroha mau a te Atua i hō-mai-hia mai ia ù nei ia òutou na. ³ E na na i faaìte hua mai ia ù i te parau àro ra, i pāpai-poto-hia iho nei e au, ⁴ e ìte ai hoì òutou i to ù paari i te parau àro o te Metia nei ia taiò ra, ⁵ o tei òre i faaìtehia i te taata i te mau uì i mūtaa iho ra, mai tei faaìtehia mai e te Vārua i teie nei, i te mau àpotetoro moà e te mau perofeta na na ra: ⁶ e ei feiā àià atoà te Êtene, ei àmuiraa hoê ā e ia noaa atoà tei parauhia mai e ana i te Metia, i te Èvaneria nei, ⁷ i faarirohia ai au ei òrometua no te maitai i hōròhia mai ia ù nei, i te hāmani maitai a te Atua, i te rāveà pūai rahi o to na ra mana.

⁸ O vau nei ā o tei iti roa atu i tei iti roa i te feiā moà atoà ra, tei hōròhia mai taua maitai nei, ia parau haere au io te Êtene i te maitai rahi hope òre a te Metia ia ìmi ra, ⁹ e ei faaìte i te taata atoà i te auraa o te parau àro i hunahia mai te matamua mai ā i roto i te Atua, o tei hāmani i te mau mea atoà nei i te Metia ra ia Ietu; ¹⁰ ia faaìtehia e te Ètārētia i teie nei te paari huru rau a te Atua i te hui hau e te feiā mana i te ao ra; ¹¹ i te ôpua na na mai te matamua mai ā, ta na i ôpua i te Metia ra i to tātou Fatu ia Ietu. ¹² No na tātou e parau noa ai, e te ò hoì mā te mataù òre i te faaroo ia na ra. ¹³ E i teie nei, teie to ù hinaaro, eiaha òutou ia tōaruàru i to ù nei mau pohe ia òutou: o to òutou ia maitai.)

Ia pārahi te Metia i roto i to òutou āau

¹⁴ No reira vau i tuu ai i taù turi i raro i te aro o te Metua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, ¹⁵ no na hoì te iòà i maìrihia i te fētii atoà, to te raì, e to te ao atoà nei, ¹⁶ ia tià ia na i te rahi o to na ra maitai, ia

faaitoitohia mai òutou i te taata roto ra e to na ra Vārua; ¹⁷ ia pārahi te Metia i roto i to òutou âau i te faaroo; e ia aahia òutou e ia tumuhia i te hinaaro, ¹⁸ ia ìte òutou e te feiā moà atoà ra, i te âano, e te maoro, e te hōhonu, e te teitei; ¹⁹ ia ìte i te aroha o te Metia o tē òre roa e taeà i te ìte ra, ia faaîhia òutou e ia tae i te î atoà a te Atua ra.

²⁰ E i teie nei, ei ia na, ei tē hau ê roa atu ta na ia rave, i te mau mea atoà ta tātou e ani nei e ta tātou e manaò nei, mai te mana e pūai i roto ia tātou nei, ²¹ ei ia na te hanahana i roto i te Ètārētia, e i roto i te Metia ra ia Ietu, e hope noa atu te mau uì atoà, e a muri noa atu! Âmene!

Te paturaa i te tino o te Metia i roto i te hoêraa e te aroha

4 ¹ E i teie nei, te aò atu nei au, te taata i tāpeàhia i te Fatu nei, ia òutou, ia au to òutou haereà i te parauraa i parauhia mai ai òutou na, ² mā te âau haèhaa, e te marū, mā te haamahuraa roa, i te faaòromairaa te tahi i te tahi mā te aroha; ³ mā te ara māite ia vai ā te au tāhoê a te Vārua i te àti ra i te hau.

⁴ Hoê ā tino, hoê hoì Vārua, mai ia òutou hoì i parauhia i te tiaïraa hoê o to òutou parauraa ra.

⁵ Hoê hoì Fatu, hoê faaroo, hoê pāpetito,

⁶ hoê Atua o te Metua o te taata atoà ra, e tei nià iho hoì i te taata atoà, e tei pihai iho i te taata atoà, e tei roto hoì ia òutou atoà.

⁷ Ua hōroàhia mai hoì te maitai ia tātou atoà nei, i ta te Metia i au i te hōroà mai. ⁸ Oia i parauhia ai e:

Ia na i reva i nià ra, e tiàà rahi tītī ta na i aratai, e ua hōroà mai i te maitai i te taata nei.

⁹ (E o ia hoì i reva i nià ra, eere ānei no te mea ua pou mai na o ia i raro i te vāhi haèhaa i teie nei ao? ¹⁰ O tei pou mai i raro nei, o tei reva ā ia i nià roa atu i te mau rai atoà nei, ia faaî o ia i te mau mea atoà ra.) ¹¹ E ua haapaò o ia i e tahi pae ei àpotetoro, e te tahi pae ei perofeta, e te tahi pae ei haapii èvaneria, e te tahi pae ei tiaì e ei òrometua; ¹² ei faaau i te feiā moà i te òhipa ra e òrometua, ia tupu i te maitai o te tino o te Metia ra, ¹³ ia riro tātou atoà nei ei taata paari,

i te faaroo hoê e te ìte hoê i te Tamaiti a te Atua, ia taeà te fāito ra i te î o te Metia i te rahi. ¹⁴ Ia òre tātou ia àueue noa i te matai ra, i terā parau, i terā parau, mai te tamarii ra, i te rāveà a te taata nei, e te paari i te mau peu atoà o te haavare ra; ¹⁵ ia tāpeà māite rā i te parau-mau, mā te aroha, ia tupu i te auraa atu ia na i te upoo ra i te Metia, i te mau mea atoà nei. ¹⁶ No na hoì te au-māite-raa o te tino atoà ra, e i àti ai hoì no te maitai o te mau tiàätiraa atoà, e te pūai au o te mau vāhi atoà ra, tupu aè ra te tino i te rahiraa o to na iho maitai mā te aroha.

Te taata tahito e te taata âpī

¹⁷ E i teie nei, teie ta ù parau, ta te Fatu ta ù e faaite hua atu nei: a tirē roa òutou i te haere i ta te tahi pae Êtene haereà, i te haapaòraa i te parau maamaa a to rātou âau, ¹⁸ mā te manaò haapōurihia, e te taa ê hoì i te ora a te Atua i te ìte òre i roto ia rātou, e no te ètaèta o to rātou âau; ¹⁹ e no te ìte òre i te haamā, ua hōroà noa ia rātou iho i te mau peu taiàta ra, ei rave i te mau parau faufau atoà mā te rū rahi.

²⁰ Eere rā mai te reira ta òutou i ìte aè nei i te Metia ra. ²¹ Ua faaroo hoì òutou i ta na, e ua haapiihia òutou e ana, tei ia Ietu hoì te parau-mau: ²² e e haapae òutou i ta òutou parau i mūtaa iho ra, i te taata tahito i tei ìno i te hinaaro haavare ra; ²³ e ia faahouhia òutou i to òutou vārua ra i te âau; ²⁴ e ia faataata âpī hoì òutou, o tei hāmanihia ia au i te Atua ra, i te parau-tià e te maitai mau ra.

²⁵ E i teie nei, e haapae i te haavare, ei parau-mau ta te taata atoà ia parau atu i te tahi, e mero anaè hoì tātou no tātou iho. ²⁶ E ia riri òutou ra, eiaha ia harahia; eiaha ia maìri te mahana i to òutou ririraa; ²⁷ eiaha hoì e tuu i ta te tiàporo ra vāhi ia ò mai. ²⁸ O tei èiā na, eiaha e èiā faahou, a rave rā to na iho rima i te mea maitai, ia faufaahia ta na ia hōroà na tei ère ra. ²⁹ Eiaha ei parau faufau to roto mai i to òutou vaha, ei parau maitai rā, e tupu ai te maitai au ra, e maitai ai te feiā e faaroo ra. ³⁰ E eiaha e faariri i te Vārua Maitai o te Atua ra i tāpaòhia ai òutou e tae noa atu i te mahana oraraa ra. ³¹ Ia haapae-roa-hia te māmahu òre, e te ìriā, e te riri, e te àvau, e te faaìno, e te

tāiroiro, eiaha roa atoà ia. ³² Ia hāmani maitaì òutou ia òutou iho, mā te âau marū aroha noa, mā te faaòre hoì i te hara te tahi e te tahi, mai ta te Atua i faaòre mai i ta òutou i te Metia ra.

5 ¹ E i teie nei, ei pee òutou i te Atua mai te tamarii herehia ra. ² Ei haereà aroha to òutou, mai te Metia i aroha mai ia tātou nei, e ua hōroà ia na iho ei perotefora, e ei tūtia taruru i te Atua ra no tātou.

³ Âreà te faaturi, e te mau parau faufau atoà, e te nounou taoà, eiaha roa ia faahitihia i roto ia òutou, o tē au ia i te feiā moà ra. ⁴ Eiaha hoì te parau tiàâ ra, e te parau rii maamaa ra, e te faaàta rii ìno ra, e òre ia e au. Ei haamaitaì rā i te Atua. ⁵ Ua ìte hoì òutou e, aore o te faaturi, e te taata faufau ra, aore o te nounou taoà, e haamori îtoro ia, aore anaè ia e âià i te pātireia o te Metia ra, e no te Atua.

I pōuri na hoì i mūtaa iho ra, ua māramarama rā i teie nei

⁶ Eiaha roa ei taata e haavare mai ia òutou i te parau faufaa òre; no taua mau mea ra e roohia mai ai te tamarii faaroo òre e te riri o te Atua ra. ⁷ Eiaha rā òutou ei rave atoà i ta rātou ra. ⁸ I pōuri na hoì òutou i mūtaa iho ra, i teie nei rā, ua māramarama òutou i te Fatu. Ia au to òutou haereà i te tamarii māramarama. ⁹ (Ta te Vārua i faatupu ra, oia te mau mea maitataì atoà ra, e te parau-tià, e te parau-mau.) ¹⁰ Ia ìtea ia òutou te mea au i te Fatu ra. ¹¹ E eiaha roa ei âmuiraa i te feiā parau faufaa òre o te pōuri ra, e aò atu rā. ¹² E mea haamā hoì ia parau noa atu i te mau mea i rave-huna-hia e rātou ra. ¹³ Te mau mea atoà rā i ìtea ra, i ìtea ia i te māramarama, o te māramarama hoì tei faaite mai i te mau mea atoà nei. ¹⁴ I parau mai ai te Vārua e:

A ara mai na, e terā ra taata taòto, a tià mai i nià, e tenā na pohe, e na te Metia e hōroà mai i te māramarama ia òe.

¹⁵ E tenā na, e ara ia tià to òutou haereà, eiaha mai ta te ìte òre ra, mai ta te feiā ìte rā, ¹⁶ mā te faaherehere māite i te taime, no te mea e ànotau ìno teie. ¹⁷ E eiaha to òutou ei manaò òre, ia ìte rā òutou i to te Fatu ra hinaaro. ¹⁸ E eiaha ia taèro i te uaina e tupu ai te taiàta ra. Ia î rā òutou i te Vārua, ¹⁹ e te paraparauraa te tahi i te tahi i te taramo, e te himene, e te tire a te Vārua ra, i te himeneraa mā te au o

te âau i te Fatu ra; ²⁰ i te haamaitàraa i to tātou Metua ra i te Atua i te mau mea atoà nei mā te faaea òre, i te iòa o to tātou Fatu ra o Ietu Metia.

Te mau tāne e te mau vahine

²¹ Mā te auraro māite hoì òutou ia òutou iho mā te mataù i te Atua. ²² E te mau vahine ra, e auraro òutou i ta òutou iho ra mau tāne, mai ta tātou i auraro i te Fatu ra. ²³ O te tāne hoì to te vahine ra upoo, mai te Metia atoà ra ei upoo ia no te Ètārētia, e o te ora hoì o ia o te tino ra. ²⁴ E i teie nei, mai te Ètārētia e auraro i te Metia nei, ia nā reira atoà te mau vahine i ta rātou iho mau tāne i te mau mea atoà nei.

²⁵ E te mau tāne ra, e aroha òutou i ta òutou mau vahine, mai te Metia atoà i aroha i te Ètārētia, e ua hōroà ia na iho ei tauì. ²⁶ Ia haamaità e ia tāmā o ia ia na, i te hōroiraa pape, e te parau i aòhia ra, ²⁷ ia tuu o ia ia na i mua i tana aro, ei Ètārētia hinuhinu, mā te pōrà òre, e te miòmì òre, e te mau mea atoà mai te reira te huru, ia moà rā, e te ìno òre. ²⁸ E aroha atoà te mau tāne i ta rātou iho mau vahine e tià ai mai ta rātou i aroha i to rātou iho tino ra. O tei aroha i tana iho vahine, ua aroha ia ia na iho.

²⁹ Aore roa hoì e taata i riri i to na iho tino, ârèa e faaàmu, e te faaherehere māite, mai ta te Fatu i te Ètārētia nei. ³⁰ E mero hoì tātou no to na tino, no to na iò, e to na ivi. ³¹ E no reira e faaruè ai te taata nei i tana metua tāne e te metua vahine, a àti atu ai i tana vahine, e e riro rāua ei hoê. ³² E parau moè rahi teie, no te Metia rā ta ù e parau nei, e no te Ètārētia. ³³ E aroha rā te taata atoà i tana iho vahine, mai te aroha ia na iho ra, e te vahine ra ia auraro o ia i tana tāne.

Te tamarii e te metua

6 ¹ E te mau tamarii ra, e faaroo i to òutou mau metua i te Fatu ra, e parau-tià hoì te reira: ² E faatura atu i to metua tāne e to metua vahine (o te ture matamua ia i pāhonohia i te maità i faaìtehia mai), ³ ia maità hoì òe, e ia maoro to pārahira i te ao nei.

⁴ O òutou hoì, e te feiā metua ra, eiaha e faaoôo atu i ta òutou tamarii ia riri, e haapii rā ia rātou e ia paari mā te aò a te Fatu ra.

Te tītī e te fatu

⁵ E te mau tāvini ra, e faaroo i to òutou mau fatu i te tino nei, mā te mataù e te ôriorio, mā te âau haavare òre, mai ta òutou e faaroo i te Metia ra. ⁶ Eiaha ei faaroo mata, mai te faareàreà taata ra, mai te tāvini rā o te Metia ra, i te òhiparaa i te hinaaro o te Atua mā te tae mau o te âau, ⁷ i te raverāa i te òhipa tāvini mā te hinaaro, mai te mea e na te Fatu, eere i ta te taata. ⁸ Ua ìtea hoì e, e òhipa maitaì ta te hoê taata i rave, e utuà ta na e noaa i te Fatu ra, ta te tāvini e ta te tiāmā.

⁹ E o òutou hoì, e te mau fatu ra, e nā reira atoà òutou ia rātou, eiaha ei parau haamataù: ua ìte hoì òutou e, e Fatu atoà to òutou iho tei te raì, o tei òre roa ia e haapaò i te huru o te taata nei.

Te haana tamaì a te Atua

¹⁰ E tenā na, e aù mau taeà, ia itoito òutou i te Fatu, e i to na ra pūai rahi. ¹¹ A àhu na i te haana tamaì atoà a te Atua ra, ia tià ia òutou ia pātoì atu i te mau rāveà paari a te tiàporo ra. ¹² Eere hoì i te taata anaè ra ta tātou e tō nei, o te feiā hau atoà rā, e te mana, e te mau tāvana o teie nei ao pōuri, e te mau vārua ìno i te reva nei. ¹³ A rave hoì òutou i te haana tamaì atoà a te Atua ra, ia tià ia òutou ia pātoì atu i te ènemi i te mahana ìno ra, e tià roa aè ra ia, ia mau ā. ¹⁴ Ia mau, mā te tātuahia to òutou tauupu i te parau-mau, e mā te tāpoì òuma ra o te parau-tià i te àhuraa, ¹⁵ e mā te faatāmaahia to òutou âvae i te faaineineraa o te Èvaneria ra o te hau. ¹⁶ A rave hoì i te pāruru ra o te faaroo, ei nià roa iho ia, o te mea ia e pohe ai te mau ihe auahi atoà a taua vārua ìno ra. ¹⁷ A rave atoà hoì i te faaupoo ra i te ora, e te òè a te Vārua ra o te parau a te Atua.

¹⁸ Mā te pure tuutuu òre i te mau pure atoà ra, e te ani a te Vārua ra, e mā te ara-tāmau-māite-raa i te reira, e te aniraa hoì i te maitaì no te feiā moà atoà ra; ¹⁹ e no ù hoì, ia hōroàhia mai te parau ia ù,

ia parau noa taù vaha mā te itoito, ia faaite hua atu i te parau àro ra o te Èvaneria, ²⁰ i riro ai au nei ei veà tãpeàhia; ia parau hoì au i tei reira mā te itoito, tē au ia ù ia parau ra.

Aroharaa hopeà

²¹ Ia ìte rā òutou i te mau parau no ù, e ta ù e rave nei, na te taeaè here nei na Tuhito, te òrometua haavare òre i te Fatu nei, e faaite atu ia òutou i te mau parau atoà ra. ²² I tono atu ai hoì au ia na ia òutou na, ia ìte òutou i te mau parau na mātou nei, e ia haamāhanahana o ia i to òutou âau.

²³ Ei hau to te mau taeaè, e te aroha, mā te faaroo, no ô mai i te Atua Metua e te Fatu hoì ia Ietu Metia. ²⁴ Ia vai ā te aroha mau i te feiā atoà i hinaaro i to tātou Fatu ra ia Ietu Metia mā te haavare òre! Âmene.

TE RATA A PAURO I TO FIRIPI

Aroharaa

1 ¹ Pauro e o Tīmōteo, e tāvini no Ietu Metia, i te feiā moà atoà i roto i te Metia ra ia Ietu, e nā èpitetōpo e te mau tiàtono i Firipina. ² Ei ia òutou te aroha mau, e te hau, no ô mai i te Atua i to tātou Metua, e no ô hoì i te Fatu ra ia Ietu Metia.

Pure ārai

³ Te haamaità nei au i taù Atua ia mēhara atu vau ia òutou aita e faaea; ⁴ i te mau pure atoà na ù nei ia òutou atoà na, e pure ā vau mā te òaòà aita e faaea, ⁵ i to òutou âmui-atoà-raa mai i te Èvaneria nei mai te matamua mai ā e tae roa aè nei i teie nei. ⁶ Ua ìte mau hoì au i taua parau nei e, o tei haamata i te òhipa maità i roto ia òutou na, na na ia e rave e tae noa atu i te mahana o Ietu Metia ra.

⁷ E mea tià hoì ia ù ia nā reira i te manaò ia òutou atoà na, te vai nei hoì òutou i roto i to ù nei âau; i to ù nei tāpeàraahia, e ta ù nei hoì faatiàraa ia ù iho nei, e te faaitoitoraa i te Èvaneria nei, tei ia òutou atoà na ia te maità i hōroàhia mai ia ù nei. ⁸ O te Atua hoì tē ìte ia ù, e e pōpou rahi to ù ia òutou atoà na, mā te aroha rahi o Ietu Metia ra.

⁹ E te pure nei au ia tupu māite ā to òutou hinaaro e ia rahi atu ā mā te ìte e te hāroàroà o te âau ra; ¹⁰ ia au atu hoì òutou i te mau mea i hau i te maità ra; e ia riro òutou ei feiā parau-mau, e te hapa òre, e tae noa atu i te mahana o te Metia ra; ¹¹ ia faaîhia hoì i ta te parau-tià

ra, i tei tupu ia Ietu Metia ra, e tura atu ra e haamaitaïhia atu ra te Atua.

Te parareraa o te Parau-Maitaï

¹² Te hinaaro nei rā vau, e te mau taeaè, ia ìte òutou, e ua riro te mau mea i roohia mai ai au nei ei faatupu i te Èvaneria nei. ¹³ Ua ìtea hoì to ù nei tāpeàraahia i te Metia nei e àti noa aè te peraitōrio, e te mau vāhi atoà nei. ¹⁴ E rave rahi aè nei no te mau taeaè i te Fatu nei, pāpū aè nei to rātou âau o vau i tāpeàhia nei, e ua rahi roa to rātou itoito ia parau i te Parau mā te mataù òre. ¹⁵ E feì to te tahi pae e te mārō, i parau ai i te Metia; e te tahi pae, no te hinaaro mau ia. ¹⁶ Ta te hoê pae ra, te parau nei ia i te Metia ei mārōraa; eere mā te manaò tià, hinaaro rātou i te faarahi mai i to ù pohe i te tāpeàraa nei. ¹⁷ Ta te tahi pae rā, no te aroha ia, i parau ai i te Metia, ua ìte hoì e, i haapaòhia vau ei faatià i te Èvaneria nei.

¹⁸ E aha hoì te reira? Taua mau mea atoà nei, te mea mau, e te mea haavare, o te Metia tei parauhia nei; o ta ù ia e òaòà nei.

E e òaòà ā hoì au. ¹⁹ Ua ìte hoì au e, e riro te reira ei ora no ù i ta òutou na pure, e te turu a te Vārua o Ietu Metia ra. ²⁰ O ta ù ia e hinaaro nei e ta ù e tiaì nei, e ia òre roa vau ia haamā. Ia parau noa rā vau mā te itoito mai tei mūtaa iho mai ā, e e faarahihia te Metia i to ù nei tino i teie nei ā, i te ora, e i te pohe.

²¹ Ta ù iho nei, ia ora vau ra, ei tura ia no te Metia, e ia pohe ra, e riro ia ei maitaï no ù. ²² E ia ora ā vau i roto i te tino nei, o te hopeà ā ia o ta ù òhipa; aita rā vau e ìte i te tià ia hinaaro vau. ²³ Te feàapiti nei hoì au, e hinaaro hoì to ù i te reva, e ei pihai atoà iho i te Metia, o te maitaï hau ê atu hoì te reira. ²⁴ O te mea tià rā ia òutou ra, ia pārahi ā ia i roto i te tino nei. ²⁵ E no te mea ua ìte au i te reira, ua ìte hoì au e e ora ā vau, e e pārahi i roto ia òutou atoà na, ia tupu to òutou òaòà faaroo ra; ²⁶ ia rahi atu ā to òutou òaòà ia Ietu Metia ia ù nei, o vau i tae faahou atu ia òutou na.

Te hoê oraraa o tei âpee i te parau-maitai

²⁷ Ia au rā ta òutou parau i te Èvaneria o te Metia, e i reva atu na vau e hiò ia òutou, e aore ia, ia faaroo rā vau i te parau ia òutou, e te mau pāpū ra òutou mā te vārua hoê, e mā te âau hoê, i te faaitoitotoà-raa i te parau ra i te Èvaneria nei. ²⁸ E eiaha roa e mataù i to òutou mau ènemi, e tāpaò vai noa ia te reira no to rātou pohe. Àreà òutou, e tāpaò ia no te ora, no ô mai i te Atua ra. ²⁹ E mea hōroàhia mai ia òutou ia Ietu Metia nei, to òutou pohe ia na, eiaha te faaroo anaè ra. ³⁰ Tei ia òutou hoì taua àti ta òutou i ìte ia ù ra, e ta òutou hoì e faaroo na e te vai noa nei ā ia ù nei.

Te haèhaa e te rahi o te Metia

2 ¹ E i teie nei, e maa itoitaitoi tei te Metia nei, e maa māhanahana to te aroha, e maa auraa to te Vārua, e maa aroha âau e te hāmani maitai, ² faanavaì mai òutou i to ù nei òaòà, i te tāhoê-māite-raa to òutou manaò, mā te hinaaro hoê, e mā te âmui-atoà-raa o to òutou âau i te haapaòraa i te parau hoê. ³ Eiaha roa ei mea e ravehia mā te mārō e te teòteò faufaa òre ra; ei âau haèhaa rā, i te manaò haamaitairaa atu te tahi i te tahi eiaha ia na iho. ⁴ Eiaha hoì te taata atoà e haapaò i ta na anaè iho ra, e haapaò atoà rā i ta vètahi ê ra maitai.

⁵ Ia hoê atoà o òutou huru âau e to te Metia ra to Ietu:

⁶ O te huru ia o ia no te Atua, e aore o ia i parau e haru tōroà ia fāito atoà o ia i te Atua,

⁷ haapae atu ra rā i to na iho, rave atu ra i to te tāvini ra huru i te fānauraa mai mā te huru o te taata nei; e no te mea o ia i ìtea mai te taata nei i te huru,

⁸ ua faahaèhaa o ia ia na iho, i te haapaò-māite-raa e tae noa atu ra i te pohe, i te pohe tatauro ra.

⁹ I faateitei roa atu ai te Atua ia na, e ua hōroà hoì i te iòà i hau ê roa i te mau iòà atoà nei no na,

¹⁰ ia tuu te mau turi atoà i raro,

to te raì, to nià i te fenua e to raro aè i te fenua, i te iòà o Ietu ra;
¹¹ e ia fài te mau vaha atoà, e o Ietu Metia te Fatu, e hanahana atu te Atua Metua ra.

Ia ànaàna mai te mau rama nā te ao nei

¹² E tenā na, e aù mau here e, aita aè nei òutou i faaea i te haapaò, eere rā ia ù anaè i pārahi i roto ia òutou na, ua rahi rā ia ù i taa ê iho nei. E rave faaoti hua i to òutou ora mā te mataù e te rūrūtaina; ¹³ o te Atua tei òhipa i roto ia òutou i te hinaaro e te rave i te maità ta na iho e hinaaro ra.

¹⁴ E rave i te mau mea atoà ra mā te ôhumu òre, e te mārō òre. ¹⁵ Ia riro òutou ei feiā hapa òre, e te ìno òre, ei tamarii na te Atua aore e faaìnoraa, i rotopū i teie nei uì piò e te mārō; ia ànaàna māite òutou i roto ia rātou mai te mau tiàrama o te ao nei, ¹⁶ i te mau faaìteraa atu i te parau ora; ei òaòaraa na ù i te mahana o te Metia ra, o vau aore i horo faufaa òre noa, e aore hoì i òhipa faufaa òre noa. ¹⁷ E ia manii noa atu to ù nei toto i nià iho i te tūtia e te haapaòraa o to òutou faaroo, e òaòà ia vau, o tātou atoà tē òaòà i reira. ¹⁸ E nā reira atoà òutou i te òaòà, òutou e o vau atoà tē òaòà ia ù nei.

Te tonoraa ia Tīmōteo rāua o Èpaferotito

¹⁹ Te tiàturi nei rā vau i te Fatu ra ia Ietu, e eita e roaroa e tono atu ai au ia Tīmōteo ia òutou na, ia itoito hoì au ia ìte au i te mau parau ia òutou na. ²⁰ Aita hoì a ù e taata mai ia na atoà te âau, i te haapaò mau i ta òutou na. ²¹ Te ìmi nei hoì te taata atoà i ta rātou iho ra, aore i ta Ietu Metia ra. ²² Ua ìte mau rā òutou ia na: e mai ta te tamaiti haapaòraa i te metua ra, o ta na ia haapaòraa ia ù i te òhipa i te Èvaneria nei. ²³ Oia ta ù e manaò nei e, e tono atu ia òutou na ia roovaù iti aè, ia ìte aè na rā vau i te parau ia ù iho nei. ²⁴ Te tiàturi nei rā vau i te Fatu, e o vau iho tē tae atoà atu, eita e maoro.

²⁵ I manaò rā vau e e tià ia tono atu i taù taeaè ia Èpaferotito e hoa rave òhipa no ù, e e taetaeae faèhau hoì, e veà rā na òutou, e tē tauturu mai ia ù i to ù nei àti. ²⁶ E pōpou rahi hoì to na ia òutou, e

te òto rahi hoì, i te mea e i faaroo na òutou e ua pohe o ia i te mai. ²⁷ I pohe mau ā hoì o ia, e i fātata i te pohe roa. I aroha mai rā te Atua ia na; eere rā ia na anaè ra, ia ù atoà hoì, ia òre ia tuatāpapa noa to ù nei òto. ²⁸ I tono vave atu ai hoì au ia na, ia òaòà òutou i te ìte-faahou-raa mai ia na e ia iti hoì to ù nei òto. ²⁹ E tenā na, e fārii mai òutou ia na i te Fatu nei mā te òaòà, e mai ia na atoà te huru ra, ia tura atu ia òutou. ³⁰ No te mea i fātata o ia i te pohe i te òhipa a te Metia nei, aore i haapaò i to na iho ora, ia faanavaì o ia i to òutou hāmani maitaì ia ù nei.

Te huru mau no te fā parau-tià atu i mua i te mata o te Atua

3 ¹ E i teie nei, e aù mau taeaè, e òaòà i te Fatu. Eere i te mea haūmani ia ù ia pāpaì faahou atu i taua parau ra ia òutou na, e e parau ora hoì ia òutou.

² E ara i te ùrī, e ara i te feiā parau ìno ra, e ara i te tatatome. ³ O tātou te peritome, o tei haamori i te Atua mā te Vārua, o tei òaòà i te Metia ra ia Ietu, e aita roa e tūruìraa i te tino nei. ⁴ E tià noa atu ā hoì au ia tiàturi i ta te tino ahiri e faufaa.

Te manaò ra te hoê taata atu, e e tiàturiraa ta na i ta te tino, e rahi atu ia ta ù. ⁵ I peritomehia vau i te ruì vaù ra, e Âti-Ìteraèra, i te ôpū o Peniamina, e Hēpera na te Hēpera; e i te haapaòraa i te ture ra, e fāritea ia; ⁶ i te haapaòraa i te itoito ra, ua hāmani ìno ia vau i te Ètārētia; i te parau-tià a te ture ra, aita a ù e hapa i te reira.

⁷ O taua mau mea taoà na ù ra, o ta ù ia i faariro ei mea faufaa òre i te Metia nei. ⁸ Oia mau ia, e mea faufaa òre atoà te mau mea atoà nei ia ù, i te maitaì rahi ra i te ìte i te Metia i taù Fatu ra ia Ietu: e faaruè ai au i te mau mea atoà ra, e e auà ia ia ù, ia noaa ia ù te Metia. ⁹ Ia riro vau ei taata no na, eiaha mā te parau-tià na ù iho i te ture ra, o tei noaa mai rā i te faaroo o te Metia ra, o te parau-tià a te Atua i te faaroo ra. ¹⁰ Ia ìte hoì au ia na, e te pūai o to na tià-faahou-raa, e te âpiti-atoà-raa atu i to na mau àti, i te faaauraa atu i to na ra pohe; ¹¹ ia roaa noa atu ā ia ù te tià-faahou-raa mai te pohe mai ra.

Te hororaa i te fā

¹² Eita vau e parau e, ua noaa ia ù e ua oti nehenehe roa to ù hororaa i teie nei, te tītau nei rā vau, peneiaè o te noaa ia ù te mea i roohia mau ai au nei e te Metia ra e Ietu. ¹³ E aù mau taeaè, aore au i manaò ia ù iho nei, e ua noaa, hoê roa a ù mea e rave nei, i te haamoèraa i te mau mea i muri ra, e te tītauraa atu hoì i tei mua, ¹⁴ te neneì tià atu nei au i te tāpaò, ia noaa te perapeio i te parauraa a te Atua no nià mai ra i te Metia nei ia Ietu. ¹⁵ E i teie nei, e nā reira to tātou manaò, to te feiā atoà i paari ra: e e manaò ê to òutou i te tahi mea atu, na te Atua e faaite mai ia òutou i te reira. ¹⁶ Ta tātou rā vāhi i noaa mai ra, e nā reira tātou i te haere nā taua tāpaò nei ā mā te haapaò māite ā hoì i te mea hoê ā.

¹⁷ E aù mau taeaè ra, ei pee atoà òutou atoà na ia ù, e hiò māite hoì i te feiā e nā reira atoà ra, o mātou hoì ta òutou hiòraa. ¹⁸ (Ta te tahi paeà haereà, e mea ê ia, o ta ù i faaite pinepine atu ia òutou, e te faaite atu nei hoì au ia òutou i teie nei mā te roimata, e e ènemi rātou no te tatauro a te Metia ra. ¹⁹ O te pohe roa to rātou hopeà, te ôpū hoì to rātou atua, e ta rātou parau haamā ra, o to rātou ia teòteòraa; e to teie nei ao anaè rā ta rātou e haapaò.) ²⁰ Âreà mātou e ta mātou parau no te ao ia, e te tiaì atoà nei mātou i te Ora no reira mai, i te Fatu ra ia Ietu Metia. ²¹ E na na e faahuru ê i to tātou tino haèhaa, ia hoê atoà huru i to na iho tino maitaì rahi ra, i te rāveà mana na na e tià ai ia na ia rave i te mau mea atoà nei, e vī atoà ai i raro aè ia na iho ra.

Ia òaòà òutou i te Fatu

4 ¹ E i teie nei, e aù mau taeaè here-rahi-hia, e tē haapōpouhia, taù òaòaraa e taù torōna, ia itoito ā òutou i te Fatu nei, e aù mau here e! ² Te aò atu nei au ia Èuotia, e ia Tunetuhe, ia hoê ā a rāua parau i te Fatu nei. ³ E parau atoà ta ù ia òe, e taù hoa mau ra e, e tauturu òe i nā vahine i rave atoà mai i te òhipa i te Èvaneria nei, e ia Taremeno

atoà, e te tahi pae hoa rave òhipa atoà no ù ra, o tei pāpaihia to rātou iòà i roto i te puta ora ra.

⁴ E òaòà i te Fatu, eiaha e faaea, e parau faahou atu ā vau: e òaòà ā òutou! ⁵ Ia ìtea to òutou marū e te taata atoà ra. Tei pihaì iho nei te Fatu. ⁶ Eiaha òutou e ahoaho noa atu i te mau mea atoà nei, e faaite hua rā i to òutou hinaaro i te mau mea atoà nei i te Atua, i te pure, i te aniraa atu mā te haamaitaì. ⁷ E na te hau a te Atua, o tei hau ê atu i te ìte taata nei, e faaitoito mai i to òutou âau, e to òutou manaò i te Metia nei ia Ietu.

⁸ E i teie nei, e aù mau taeaè, te mau mea haavare òre ra, te mau mea au maitaì ra, te mau mea tià ra, te mau mea viivii òre ra, te mau mea pōpouhia ra, te mau mea roo maitataì ra; te vai na te tahi maitaì e te tahi mea haamaitaì ra, e haamanaò i taua mau mea ra. ⁹ I te mau mea ta òutou i ìte, ta òutou i fārii, ta òutou i faaroo, e ta òutou i hiò mai ia ù nei, e rave ia. E e riro te Atua hau ei pihaì atoà iho ia òutou.

Ta òutou hōroà, ei tūtia fāriihia e te Atua

¹⁰ E òaòà rahi rā to ù i te Fatu nei, i te mea ua tupu faahou iho nei ā to òutou haapaò mai ia ù nei, o ta òutou ā hoì i haapaò mai ā ia ù i mūtaa iho ra, aita rā e rāveà. ¹¹ Eere rā no te ère i parau ai au nei, ua ìte hoì au i te faaòromaì i te mau mea atoà i roohia mai ai au nei. ¹² E tià ia ù te iti, e e tià ia ù te mea rahi; i te mau vāhi atoà, e te mau mea atoà ra, ua pii ia vau i te paia e te poia, i te taoà rahi e te veve. ¹³ E tià ia ù te mau mea atoà nei i te Metia, tei tauturu mai ia ù ra.

¹⁴ E mea tià rā ta òutou i rave i te àufau-atoà-raa ei tauturu mai ia ù i to ù nei pohe. ¹⁵ E i teie nei, ia ìte mai òutou, e to Firipi na, e i te haamataraa i te haapii i te Èvaneria ra, a faaruè mai ai au i Mātetōnia ra, aore roa e Ètārētia i àti mai ia ù i te peu i te hōroà mai e te hōroà atu, maori rā o òutou anaè ra. ¹⁶ Ia ù ā hoì i Tētāronia ra, ua hāpono mai òutou i ta ù, e a piti o òutou hāponoraa mai, ei tauturu ia ù i to ù ra àti. ¹⁷ Eere rā mai te mea e, te tītau nei au i te taoà, te tītau nei rā vau ia hopeàhia ta òutou parau, ia riro ei maitaì no òutou. ¹⁸ Aita rā e mea toe ia ù i teie nei, ua rahi mai nei, ua navaì roa ta ù, tei ia ù mai

nei hoì te taoà no ô na mai ia òutou na, i hāponohia mai o Èpaferotito nei, e taruru hauà ia, e tūtia mauruuru rahi e te ìtehia mai e te Atua ra. ¹⁹ Na taù Atua ra e hōroà mai i te mau mea atoà e au ia òutou i ta na ra taoà rahi i te ao, i te Metia ra ia Ietu. ²⁰ E i teie nei, ei te Atua ra, ei to tātou Metua, te haamaità e a muri noa atu. Âmene!

Aroharaa hopeà

²¹ E aroha atu i te feiā moà atoà i roto i te Metia ra ia Ietu. Te aroha atu nei te mau taeaè i ô nei ia ù nei ia òutou. ²² Te aroha atu nei te feiā moà atoà ia òutou, e rahi atu rā to te ùtuafare o Taitara nei ra.

²³ Ei ia òutou atoà na te aroha mau o to tātou Fatu ra o Ietu Metia! Âmene.

TE RATA A PAURO I TO TOROTA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e àpotetoro na Ietu Metia i te hinaaro o te Atua ra, e taù taeaè nei o Tīmōteo, ² i te feiā moà, te mau taeaè i faaroo i te Metia i Torota na. Ei ia òutou te aroha mau e te hau no ô mai i te Atua i to tātou Metua ra, e no te Fatu hoì no Ietu Metia ra.

Ua tae atu te Parau-Maitai io òutou na

³ Te haamaitai nei māua i te Atua, i te Metua o to tātou Fatu o Ietu Metia, mā te pure tāmāu ā ia òutou, ⁴ mai to mātou ìteraa mai ā i to òutou faaroo i te Metia ra ia Ietu, e to òutou aroha i te feiā moà atoà ra, ⁵ i te maitai i vaiihohia no òutou i te ao ra, o ta òutou i ìte i mūtaa iho ra i te parau-mau i te Èvaneria nei ra. ⁶ O tei ìtea mai i ô na i roto ia òutou na, e i te ao atoà nei hoì, e te hopeàhia nei, mai tei io òutou atoà na, mai te mahana mai ā i faaroo ai òutou, e i ìte mau ai i te aroha mau o te Atua ra. ⁷ O ta òutou atoà hoì i ìte aè nei ia Èpafera ra, to tātou taetaeaè tāvini here nei, e e òrometua parau-mau hoì na te Metia ia òutou na. ⁸ O tei faaite atoà mai hoì ia mātou i to òutou aroha i te Vārua ra.

Pure ārai

⁹ I òre atoà ai mātou i faaea ai i te pure ia òutou, mai te mahana mai ā i ìte ai mātou ra, e te aniraa atu e ia faaīhia mai òutou i te ìte i to na ra hinaaro, i te paari i te mau mea atoà, e te ìte vārua ra, ¹⁰ ia au to òutou haereà i te Fatu i te mau mea atoà e mauruuru ai ra, ia tupu

te mau òhipa maitatai ia òutou, e ia rahi hoì to òutou ìte i te Atua,
¹¹ mā te faaètaètahia i te mau pūai atoà i to na ra pūai mana, ia rahi
 atu te faaòromaì, e te haamahuraa roa i te ìno mā te òaòà.

Te Tamaiti, ei hohoà no te Atua ìte-òre-hia

Mā te òaòà, ¹² te haamaitai nei mātou i te Metua, o tei faaau mai ia
 tātou ia au ia tātou te hoê tufaa i te âià o te feiā moà i te ao ra. ¹³ O
 ia tei faaora ia tātou i te vārua mana o te pōuri, e ua tāhiti ê mai ia
 tātou i roto i te pātireia o tana Tamaiti here ra; ¹⁴ no na i noaa ai to
 tātou ora, te hara i faaòrehia ra, i to na ra toto.

¹⁵ O te huru mau o ia o te Atua hiò-òre-hia ra, o tei fānau na i te
 mau mea atoà i hāmanihia ra,

¹⁶ na na hoì i hāmani i te mau mea atoà nei, o to te raì, e to te fenua
 nei,

o tei ìtea ia hiò ra e tei òre i ìtea, te feiā terōno, e te feiā hau, te hui
 arii, e te feiā mana; e mea hāmani-anaè-hia ia e ana, e no na anaè;

¹⁷ e o mua ā hoì o ia i te mau mea atoà nei, e o ia tē mau i te mau
 mea atoà nei;

¹⁸ e o ia hoì te upoo o te tino ra o te Ètārētia nei.

O te matamua o ia, te matahiapo o te feiā i pohe ra, ia hau ê atu ā o
 ia i te mau mea atoà nei.

¹⁹ E mea tià hoì i te Metua e ei roto ia na te î i te mau mea atoà ra
 e vai mau atu ai;

²⁰ e ia haafāite hoì o ia i te mau mea atoà ra ia na iho i roto ia na ra,
 i te hau i noaa i te toto o to na ra tatauro, to te raì e to te fenua nei.

²¹ O òutou hoì, o tei taa ê i mūtaa iho e te ènemi hoì i to òutou âau
 i te parau ìno ra, ua haafāitehia ia e ana i teie nei, ²² i to na ra pohe
 i te tino taata no na ra, ia tuu o ia ia òutou mā te maitai, e te hapa
 òre, e te pariraa òre i mua i tana aro. ²³ Òutou hoì i tāmāu māite i te
 faaroo, e ua tātumu, e ua mau māite, e aore i àueue i te tiaturiraa a te
 Èvaneria nei ta òutou i faaroo aè nei, e tei faaite-haere-hia i te taata
 atoà i raro aè i teie nei raì, te Èvaneria i faarirohia ai au nei o Pauro
 ei òrometua.

Te àrora a te àpotetoro

²⁴ Te òaòà nei au i to ù nei pohe ia òutou i teie nei, e te faatià nei i te pohe i te Metia nei i toe ia ù i to ù nei tino, no to na ra hoì tino, oia hoì te Ètārētia nei ra, ²⁵ tei faarirohia vau nei ei òrometua ra, i te poroì a te Atua i tuuhia mai ia ù ia òutou nei, ia faaìte hua vau i te parau a te Atua; ²⁶ i te parau àro ìtea òre i te mau ànotau e te mau uì i mūtaa iho ra, ua faaìtehia mai rā i teie nei i te feiā moà no na ra; ²⁷ o ta te Atua ia i hinaaro i te faaìte i te maità rahi hanahana o tana parau àro nei, i roto i te Êtene ra, oia hoì te Metia i roto ia òutou i noaa ai te manaò ora. ²⁸ O ta mātou e faaìte haere nei, i te aòraa atu i te taata atoà, e te haapiiraa atu hoì i te taata atoà i te mau parau paari atoà, ia pūpū mātou i te taata atoà mā te nehenehe roa i te Metia ra ia Ietu. ²⁹ I òhipa atoà ai hoì au nei, i te tautoo-māite-raa mā te pūai no na, ta na e rave iho nei mā te ûàna i roto ia ù nei ra.

2 ¹ Te hinaaro nei hoì au ia ìte òutou e àti rahi to ù ia òutou, e to Raotitea, e te feiā atoà aore i ìte ia ù i taù tino nei; ² ia māhanahana to rātou âau, i te au-tahi-māite-raa i te aroha, e ia noaa te ìte rahi pāpū roa ra, ia fārii māite i te parau àro a te Atua Metua e ta te Metia ra hoì: ³ o tei vaiiho-pāatoà-hia te taoà ra o te paari e te ìte i roto ia na ra.

⁴ O te haavare mai te hoê taata atu ia òutou i te parau tāparu, i nā reira atu ai au. ⁵ Taa ê noa mai ā taù tino nei, tei òutou ā taù vārua, i te òaòaraa i te hiòraa atu i to òutou haapaò maità, e te pāpū o to òutou faaroo i te Metia ra.

Ua î òutou i te mau mea atoà i roto i te Metia

⁶ E tenā na, ua fārii òutou i te Fatu i te Metia ra ia Ietu, e haapaò ā òutou i ta na; ⁷ ia aahia i roto ia na, e ia patuhia i nià iho ia na, e ia pāpū òutou i te parau faaroo, mai tei haapiihia atu ia òutou na, e ia rahi atu te reira mā te haamaità.

⁸ E ara o te riro noa atu òutou i te parau paari e te haavare faufaa òre a te hoê taata ê atu, i te parau tūtuu a te taata nei, mai te ā rii a

teie nei ao ra, aore i au i ta te Metia ra. ⁹ Tei roto hoì ia na te î atoà a te Atua i te pārahi-mau-raa; ¹⁰ e ua nehenehe roa òutou i roto ia na, o tei hau ia i nià i te feiā mana e te feiā hau atoà ra.

¹¹ O ia hoì i peritomehia ai òutou i te peritome rave-òre-hia e te rima ra, i te tino o te ìno o te taata nei i haapaehia i te peritome a te Metia ra. ¹² I tanu-atoà-hia òutou e o ia atoà i te pāpetitoraa ra, e i faatià-atoà-hia hoì i reira i te faaroo i te rāveà pūai rahi a te Atua, o tei faatià mai ia na mai te pohe mai ra. ¹³ E o òutou hoì, o tei pohe i ta òutou hara, e te peritome òre o to òutou tino, tei faaòre-atoà-hia e ana e o ia atoà, ua oti hoì i te faaòrehia ta òutou mau hara atoà. ¹⁴ Ua paraihia hoì te ture i pāpaihia no tātou ra, e to na atoà ra mau ôroà au òre ia tātou, e ua hōpoi-ê-hia ia, o ia i pātiti i te reira i nià i ta na tatauro ra; ¹⁵ e pau aè ra ia na te feiā hau e te mana ra, faariro atu ra ia rātou ei hiòraa i te vāhi ātea, mā te ùmere i nià iho ia tātou i te tatauro no na ra.

¹⁶ E tenā na, eiaha ei taata e faahapa noa atu ia òutou i te māa i àmuhia ra, e tei inuhia ra, e te mahana ôroà ra, e te âvaè âpī, e te tāpati: ¹⁷ e ata anaè ia no tē tupu a muri aè; âreà te mea mau ra, o te Èvaneria ia o te Metia ra. ¹⁸ Eiaha roa òutou ia ère i ta òutou utuà i te hoê taata atu, i te haapeu faahaèhaa ra, e te haamori merahi ra, i te faaō-noa-raa i te mau mea aore roa i ìtea e ana, i te ahaaha faufaa òre o to na iho âau i au i ta te tino ra; ¹⁹ e aore hoì i mau pāpū i te upoo, no na te tino atoà e maitai ai e àti māite ai, i te mau ponaraa e te mau tiààtiraa, i tupu ai i te tupu a te Atua ra.

Pohe e tià faahou mā te Metia

²⁰ E i teie nei, ua pohe atoà òutou e te Metia i te peu o teie nei ao ra. E aha hoì òutou i haapaò ai i te mau peu mai te mea e, te ora noa nei ā i teie nei ao (mai te parau ra e: ²¹ «Eiaha e àmu, eiaha hoì e tāmata, e eiaha hoì e rave noa atu...»), ²² i tei pau noa hoì taua mau mea ra ia rave-anaè-hia ra), i ta te taata tuuraa mai, e ta na i haapii mai? ²³ E mea huru au maitai ā hoì taua mau peu ra i te haamori a te hinaaro o

te taata nei, e te faahaèhaa ra, e te faaherehere òre i te tino nei; eita rā e haamaitāhia atu e mea faareàrèa taata nei ia.

3¹ E tenā na, ua faatiāhia òutou i niā e te Metia atoà ra, e tītau i te mau mea i niā ra, i te vāhi e pārahihia e te Metia i te rima àtau o te Atua ra. ² E haamau i to òutou āau i te mau mea i niā ra, eiaha i to teie nei ao ra. ³ I pohe na hoì òutou, e tei ô i te Metia ra to òutou ora, tei te Atua. ⁴ Ia fā mai te Metia, tei ia na to tātou ora i te vairaa ra, ei reira atoà òutou e itea-atoà-hia ai, e o ia atoà i te ao ra.

Te taata tahito e te taata âpī

⁵ E tenā na, ùmī iho i to òutou mau mero i te mau mea o teie nei ao, mai te faaturi, te parau faufau ra, te paia ra, te hinaaro tiā òre ra, e te nounou taoà, e haamori itoro ia. ⁶ No taua mau mea ra e roohia mai ai te tamarii faaroo òre i te riri o te Atua ra. ⁷ O ta òutou ā ia parau i haapaò i mūtaa iho ra, ia òutou i pārahi i roto ia rātou ra. ⁸ I teie nei rā, e haapae atoà òutou i taua mau parau atoà nei, i te riri, te tāiroiro, te fei, te faaino, e te parau tiāā i to òutou vaha. ⁹ Eiaha e haavare te tahi i te tahi, ua haapae hoì òutou i te taata tahito e ta na atoà ra mau parau; ¹⁰ e ua faataata âpī, o tei faahouhia i te ite ra, mai te huru atoà o tei hāmani ia na ra. ¹¹ Aita e Herēni e te Âti-Iuta; aore e peritome e te peritome òre; aore e pareparo e te Tetute; aore e tāvini e te tiāmā: o te Metia anaè rā e i roto i te feiā atoà i faaroo ra.

¹² E tenā na, e faaāau aroha noa, e te hāmani maitāi, e te haèhaa, e te marū, e te faaòromaì rahi, te feiā moà e te herehia i maitihia e te Atua ra. ¹³ E faaòromaì te tahi i te tahi, e e faaòre te tahi i ta te tahi hapa, ia pariraahia ta te tahi i te tahi; mai te Metia atoà i faaòre i ta òutou na, e nā reira atoà òutou. ¹⁴ E ei niā roa iho i taua mau mea atoà nei, o te aroha o taua tātua nehenehe roa ra ia. ¹⁵ E ei te hau a te Atua ra te mana i roto i to òutou āau, i parauhia ai hoì òutou ei tino hoê; e ia mauruuru roa òutou i te Atua.

¹⁶ Ia vai hua na te parau a te Metia i roto ia òutou mā te ite pāpū atoà ra, i te haapiiraa e te aòraa te tahi i te tahi, mā te taramo, e te

himene, e te tire a te Vārua, mā te haamaitai i roto i to òutou āau i te Fatu. ¹⁷ E te mau mea atoà ta òutou e rave ra, i te òhipa e te parau, a rave anaè ia mā te iōa o te Fatu ra o Ietu, mā te haamaitai i te Atua ra, i te Metua ia na ra.

Te tāne e te vahine, te tamarii e te metua

¹⁸ E te mau vahine ra, e auraro māite òutou i ta òutou mau tāne, o te mea au ia i te Fatu nei. ¹⁹ E te mau tāne ra, e aroha òutou i ta òutou mau vahine, e eiaha e ìriā atu ia rātou. ²⁰ E te mau tamarii ra, e faaroo i to òutou mau metua i te mau mea atoà nei, e mea mauruuru hoì te reira i te Fatu nei. ²¹ E te mau metua ra, eiaha e faariri atu i ta òutou tamarii, o te taiā hoì rātou.

Te tīti e te fatu

²² E te mau tāvini ra, e faaroo i to òutou mau fatu i te tino nei i te mau mea atoà ra, eiaha ei faaroo mata, mai te faareàreà taata ra, mā te āau haavare òre rā, i te mataūraa i te Atua. ²³ E ta òutou mau mea atoà e rave ra, e rave mā te āau atoà mai te mea e e na te Fatu, eiaha na te taata. ²⁴ Ua ìtea hoì e, e noaa mai ta òutou ra utuà i te āiā no ô mai i te Fatu ra; te tāvini nei hoì òutou i te Fatu ra i te Metia. ²⁵ O tei rave rā i te parau-tiā òre ra, e utuà ia ta na i taua parau-tiā òre ta na i rave ra: e e òre hoì te huru o te taata e haapaòhia.

4 ¹ E te mau fatu ra, e hōroà atu òutou i te mea tiā e tē au maitai i to òutou mau tāvini, ua ìte hoì òutou e, e Fatu atoà to òutou tei te ao ra.

Te ìteraa i te feiā i rāpaeà

² E tāmau māite i te pure, e faaitoito i te reira mā te haamaitai i te Atua: ³ e mā te pure atoà hoì ia mātou, ia ìriti te Atua i te ôpani parauraa na mātou, ia parau mātou i te parau àro o te Metia, i tāpeàhia ai au nei; ⁴ ia faataa maitai hoì au i taua parau ra, mai tē au hoì ia ù ia parau ra. ⁵ Ei haereà haapaò maitai to òutou ia rātou i to rāpaeà ra, mā te faaherehere hoì i te taime. ⁶ Ei parau marū maitai anaè ā

ta òutou, ia rapaauhia i te miti ra i te ìte, ia ìte òutou i te mea tià ia parau atu i te taata atoà ra.

Poroì taa ê e aroharaa

⁷ Na Tuhito e faaìte atu ia òutou i te mau parau atoà no ù nei, e taeaè here ia, e te òrometua parau-mau, e e taetaeaè tāvini hoì i te Fatu nei: ⁸ i tono atu ai hoì au ia na ia òutou na, e ia ìte o ia i te parau ia òutou, e ia haamāhanahana hoì i to òutou âau, ⁹ o rāua atoà o Ònetimo, e taeaè here e te parau-mau, no ô na ia òutou na. Na rāua e faaìte atu ia òutou i to ô nei atoà mau parau.

¹⁰ Te aroha atu nei Àritetareho i tāpeà-atoà-hia māua nei ia òutou, e te tamaiti a te tuahine o Paranapa ra o Māreto (o tei poroìhia atu ia òutou na; i tae atu o ia i ô na ia òutou na, e ìte maitaì mai), ¹¹ e o Ietu hoì, o tei parauhia o Iuteto ra, no te peritome rātou. O rātou anaè rā tei rave atoà mai i te òhipa i te pātireia o te Atua nei, e o rātou tei haamāhanahana mai ia ù nei. ¹² O Èpafera, e tāvini no te Metia, no ô na ia òutou, te aroha atu nei ia òutou, e te tautoo-māite-raa i te pure ia òutou aita e faaea, ia mau māite ā òutou mā te nehenehe, e te î i te mau hinaaro atoà o te Atua ra. ¹³ Ei ìte hoì au no na, e itoito rahi to na ia òutou, e to Raotitea, e to Hierapori. ¹⁴ Te aroha atu nei Ruta rapaau maì herehia nei, e o Tema ia òutou.

¹⁵ E aroha atu i te mau taeaè i Raotitea, e ia Numefa, e te Ètārētia i to na ra ùtuafare. ¹⁶ E ia oti teie nei èpitetore i te taiòhia i roto ia òutou na, e faaue òutou ia taiò-atoà-hia i roto i te Ètārētia i Raotitea ra, e e taiò atoà òutou i to Raotitea mai ra. ¹⁷ E parau atu ia Àrehipo: E ara i te tōroà i noaa ia òe i te Fatu ra, ia tià roa ia òe.

¹⁸ O to ù teie aroharaa to Pauro, na to ù iho rima i pāpaì. A haamanaò mai i te âuri fifi i nià ia ù nei. Ei ia òutou te aroha mau! Âmene.

TE RATA MATAMUA A PAURO I TO TĒTĀRONIA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e o Tiruano, e o Tīmōteo, i te Ètārētia i roto i te Atua Metua e te Fatu ra ia Ietu Metia i Tētāronia na. Ei ia òutou te aroha mau e te hau, no ô mai i te Atua i to tātou ra Metua, e no ô hoì i te Fatu ra ia Ietu Metia.

Te oraraa e te faaroo o to Tētāronia

² Te haamaitaì nei mātou i te Atua ia òutou atoà aita e faaea, i te faahitiraa ia òutou i ta mātou nei pure; ³ aore hoì e faaea i te manaò i te rave pāpū o to òutou faaroo, e te òhipa rahi o to òutou hinaaro, e te faaòromaì tāmāu o to òutou tiāturi i to tātou Fatu ia Ietu Metia, i te aro o te Atua o to tātou ra Metua. ⁴ Te ìte nei hoì mātou, e te mau taeaè herehia e te Atua ra, i to òutou mātiraahia: ⁵ i te mea, aore ta mātou Èvaneria i tae parau vaha noa atu ia òutou, mā te pūai atoà rā, e mā te Vārua Maitaì, e mā te ìte pāpū. Ua ìte hoì òutou i to mātou huru i rotopū ia òutou ia maitaì òutou.

⁶ E i riro mai nei hoì òutou ei pee ia mātou, e i te Fatu atoà, ua fārii hoì òutou i te parau mā te àti rahi, e mā te òaòà a te Vārua Maitaì ra. ⁷ E ua riro hoì òutou ei hiòraa na te feiā atoà i faaroo i Mātetōnia na e Àhaia atoà nei. ⁸ No ô na hoì ia òutou na te parau a te Fatu i te harururaa, eiaha i Mātetōnia e Àhaia anaè nei; ua parare rā to òutou

faaroo i te Atua i te mau vāhi atoà ra; e eiaha noa atu mātou e parau noa atu i te reira. ⁹ O rātou iho tei faaite ia mātou i te huru o to mātou ōraa atu i roto ia òutou na, e to òutou fāriuraa mai i te Atua, mai te mau îtoro mai ra, e haamori i te Atua mau, e te Atua ora ra; ¹⁰ e ia tiaì hoì i tana Tamaiti no te raì mai, o ta na i faatià mai te pohe mai ra, oia hoì o Ietu, o tei faaora ia tātou i te pohe a muri nei ra.

2 ¹ Ua ìte hoì òutou iho, e te mau taeaè, eere to mātou ōraa atu i roto ia òutou na i te mea faufaa òre. ² Ua ìte hoì òutou e, pohe noa ā mātou i mūtaa iho, e te hāmani-ino-rahi-hia mai i Firipi ra, i itoito ā mātou i to mātou Atua, i te parauraa atu ia òutou i te Èvaneria a te Atua, i roto ā i te mārō rahi ra. ³ Eere hoì ta mātou aòraa atu i te parau hapa, eere hoì i to te ìno, eere hoì i te haavare. ⁴ O mātou rā i tiàhia e te Atua i tuu mai i te Èvaneria ia mātou nei, oia hoì mātou i parau ai, eiaha ei faareàrèa i te taata, ia au rā i te Atua, o tei hiòpoà mai i to mātou âau.

⁵ Aore roa hoì a mātou e parau haapaia, ua ìte hoì òutou; aita hoì e huna i te nounou taoà; o te Atua te ìte. ⁶ Aore hoì i tītau i ta te taata nei haamaitaì, aore i ta òutou, aore hoì i ta vētahi ê; tei tià noa hoì ia mātou i te àpotetoro a te Metia nei ia faateiaha ia òutou; ⁷ i marū noa rā mātou i roto ia òutou, mai te Metua i poihere i tana ra tamarii. ⁸ Oia atoà mātou no te rahi o to mātou aroha ia òutou, ua tià roa ia mātou i te hōroà atu i te Èvaneria a te Atua ia òutou na, e eiaha hoì te reira anaè ra, o mātou atoà iho ia, no te mea ua riro òutou ei here na mātou.

⁹ Aita hoì i moè ia òutou, e te mau taeaè, i ta mātou òhipa e te rohirohi; i te raveraa i te òhipa i te ruì e te ao, ia òre te hoê o òutou ia teimaha ia mātou, i te parauraa atu ia òutou i te Èvaneria a te Atua. ¹⁰ O òutou te ìte, e te Atua atoà, i te maitairaa, e te tiàraa, e te hapa-òre-raa o ta mātou parau i rotopū ia òutou i te feiā e faaroo ra. ¹¹ Ua ìte hoì òutou i ta mātou haamāhanahanaraa atu, e te aòraa atu, e te poroìraa atu ia òutou atoà na, mai te metua e aò i tana ra tamarii. ¹² E ia au to òutou haereà i te Atua ra, o tei parau ia òutou no to na ra pātireia e no te ao.

¹³ E te haamaitaì atoà nei mātou i te Atua aore e faaea, i te mea, a fārii mai ai òutou i te parau a te Atua i ta òutou i ìte ia mātou nei, aore òutou i fārii ei parau na te taata, ei parau rā na te Atua, e oia mau ā hoì, o tei rave pūai hoì i roto ia òutou i tei faaroo ra.

¹⁴ Riro atu ra hoì òutou, e te mau taeaè, ei pee i te mau Ètārētia a te Atua, i roto i te Metia ra ia Ietu i Iutea ra. Hoê ā hoì huru to òutou hāmani-ino-raahia mai e to òutou iho, e to rātou i te Âti-Iuta ra; ¹⁵ i tei taparahi i te Fatu ra ia Ietu, e ta rātou iho mau perofeta, e ua hāmani ìno mai hoì ia mātou nei. Aore roa te Atua i mauruuru ia rātou, e e ènemi hoì no te taata atoà nei; ¹⁶ e te faaòreraa mai i ta mātou aòraa atu i te Êtene ia ora rātou; i te faaî-noa-raa i te fāito i ta rātou hara, te fātata mai ra rā te riri o te Atua ia rātou e tae noa atu i te pohe rahi roa ra.

Te hinaaro nei Pauro e fārerei faahou I to Tētāronia

¹⁷ Mātou nei rā, e te mau taeaè, i faataa-ê-hia aè nei ia òutou i te hora iti hoê nei i te haapaòraa i te tino, aita rā te âau, tītau hua aè nei mā te hinaaro rahi ia ìte i to òutou mata. ¹⁸ I ôpua ai hoì mātou e haere atu ia òutou na, a piti aè nei ôpuaraa, o vau nei ā o Pauro; na Tātani rā i faaòre. ¹⁹ E aha hoì to mātou tiàturiraa, e te òaòaraa, e tē riro ei torōna òaòà no mātou? Eere ānei o òutou i mua i te aro o to tātou ra Fatu o Ietu Metia ia tae mai o ia ra? ²⁰ Oia ā ia, o òutou to mātou hinuhinu, e to mātou òaòaraa!

3 ¹ E aore aè ra i tià ia mātou ia haamahu, tià atu ra ia mātou i te pārahi noa i Àteno mātou anaè ra, ² tonono aè nei i to mātou taeaè ia Tīmōteo, e tāvini no te Atua, e hoa rave òhipa no mātou i te Èvaneria o te Metia, ei faaitoito e ei haapāpū ia òutou i to òutou faaroo: ³ ia òre roa te hoê taata ia àueue i teie nei mau pohe. Ua ìte hoì òutou iho, e ua haapaòhia mātou no te reira. ⁴ Ia mātou hoì i pārahi io òutou na, ua faaite ātea noa mātou ia òutou e e roohia mātou e te àti; e tupu atu ra, ua ìte hoì òutou. ⁵ No reira hoì au, òre aè ra e tià ia ù ia haamahu noa atu ā, i tonono atu ai ia Tīmōteo, ia ìte au i to òutou faaroo, o te

haavare-noa-hia atu òutou e taua haavare ra, o te riro noa ta mātou òhipa ei mea faufaa òre.

⁶I teie nei rā, ua hoì mai Tīmōteo mai ô na mai ia òutou na, e ua hōpoi mai i te parau maitaì ra o to òutou faaroo, e te aroha, e te vai māite ra to òutou manaò maitaì ia mātou aita e faaea, mā te pōpou rahi mai hoì ia ìte òutou ia mātou, mai ia mātou atoà nei hoì ia ìte atu ia òutou. ⁷No reira i māhanahana ai mātou ia òutou, e te mau taeaè, i to mātou nei mau pohe e te àti, no to òutou faaroo. ⁸Te itoito ra hoì òutou i te Fatu, te ora nei ia mātou. ⁹E aha rā hoì te huru o ta mātou haamaitaì i te Atua ia òutou, i te òaòa rahi ta mātou e òaòa nei ia òutou i te aro o to tātou Atua? ¹⁰Mā te pure tāmāu ûàna māite i te ruì e te ao ia ìte mātou i to òutou na mata, e ia faatià hoì i tei toe i to òutou faaroo.

¹¹E i teie nei, ia arataì atu te Atua iho, to tātou ra Metua, e to tātou Fatu o Ietu Metia ia mātou ia òutou na! ¹²E ia faaî mai te Fatu ia òutou i te aroha e ia manii noa ia òutou iho, e te taata atoà ra, mai ia mātou e aroha ia òutou na. ¹³Ia itoito māite to òutou âau ia na i te maitaì mā te hapa òre i mua i te aro o te Atua, o to tātou ra Metua, ia fā mai to tātou Fatu ra o Ietu Metia, mā te feiā moà atoà no na ra! Âmene!

Te hinaaro o te Atua, o to òutou ia faatāhinuraa

4 ¹Te parau maitaì atu nei ā mātou ia òutou, e te mau taeaè, e te aò atu nei ia òutou i te Fatu ra ia Ietu, e mai ta òutou i ìte aè nei ia mātou i te huru o to òutou haerea e au ai i te Atua, ia rahi atu ā to òutou nā reira. ²Ua ìte hoì òutou i te aò ta mātou i tuu atu ia òutou, na te Fatu ra na Ietu.

³Teie hoì to te Atua hinaaro ia haamaitaìhia òutou, ia òre òutou ia faaturi; ⁴ia ìte to òutou atoà e àti noa aè i te vaiiho i to na iho tino mā te maitaì e te tura; ⁵eiaha ia tuua-noa-hia i te hinaaro tià òre, mai to te Êtene tei òre i ìte i te Atua ra; ⁶ia òre roa te hoê ia rave i te hapa e te mea tià òre i tana taeaè i taua mea nei, no te mea na te Fatu e tāhoo mai i te reira, o ta mātou ia i parau atu, e ua faaite hua atu ia

òutou i mūtaa iho ra. ⁷ Aore hoì te Atua i nōmino mai ia tātou no te parau faufau, ia maitaì rā. ⁸ E i teie nei, o tē pātoì mai, eere ia i te taata ta na i pātoì mai ra, o te Atua rā, o tei hōroà mai i to na Vārua Maitaì ia mātou nei.

⁹ I te parau i te aroha taeaè nei, eiaha noa atu vau e pāpaì noa atu i te parau ia òutou; ua haapiihia hoì òutou iho e te Atua i te aroha ia òutou iho; ¹⁰ e te nā reira mau ra hoì òutou i te mau taeaè atoà i Mātetōnia atoà ra. Te aò atu nei rā mātou ia òutou, e te mau taeaè, ia rahi atu ā to òutou aroha; ¹¹ e ia ìmi māite hoì òutou i te hau, ia haapaò i to òutou iho mau tōroà, ia rave hoì to òutou iho rima i te òhipa; mai ta mātou ā hoì i parau atu ia òutou na; ¹² ia nehenehe to òutou haereà i te feiā i rāpaeàu ra, ia òre te hoê mea ia toe ia òutou.

Te feiā i taòto i roto i te pohe

¹³ E i teie nei, e te mau taeaè, aita vau i hinaaro e ia òre òutou ia ìte i te parau i te feiā i maìri te taòto nei, ia òre hoì òutou ia taiā, mai te tahi pae aore o rātou tiaìraa ra. ¹⁴ Ua faaroo hoì tātou e, i pohe Ietu e tiā faahou aè ra i niā, oia atoà te feiā e taòto i roto ia Ietu nei, na te Atua ia e faahoì mai e o ia atoà ra. ¹⁵ Teie ta mātou e parau atu ia òutou, i ta te Fatu ra parau, o tātou o te feiā e ora o tē toe i te ao a roohia mai ai e te Fatu ra, e òre e nā mua i te feiā e taòto nei. ¹⁶ O te Fatu iho hoì tē pou mai mai te raì mai, mā te ùmere, mā te reo o te merahi rahi, e mā te pū a te Atua; e te feiā i pohe i roto i te Metia ra, o tē tiā mai na ia i niā. ¹⁷ E i muri aè ra, o tātou o te feiā ora e toe ra, e ravea-atoà-hia mai ia e rātou atoà ra i reira, âfaihia ai i niā i roto i te ata, ia fārerei atu i te Fatu i roto i te reva nei ra; a pārahi mau atu ai tātou i pihai atoà iho i te Fatu e a muri noa atu. ¹⁸ E tenā na, e haamāhanahana òutou ia òutou iho i teie nei mau parau.

I roto i te tiaìraa i te mahana o te Fatu

5 ¹ Âreà i te taime e te tau, e aù mau taeaè, eiaha noa atu vau e pāpaì atu i te parau ia òutou i te reira. ² Ua ìte pāpū hoì òutou iho, e te haere mai ra taua mahana o te Fatu ra, mai te haereà mai o

te èiā i te pō ra. ³ E parau hoì te taata e: «E hau, e aita e ìno!», ei reira rā rātou e roohia-noa-hia mai ai e te pohe òiòì, mai te vahine hapū ia roohia i te māuiui ra, e e òre roa rātou e ora. ⁴ Âreà òutou, e te mau taeaè, aore ia i roto i te pōuri, a roohia mai ai òutou e taua mahana ra mai te èiā ra; ⁵ e tamarii anaè òutou no te māramarama, e tamarii no te ao. Eere tātou i to te pō, e to te pōuri. ⁶ E i teie nei, eiaha tātou e taòto mai te tahi paeàu ra, e ara rā tātou, e haapaò maitaì.

⁷ O tei taòto ra hoì, i taòto ia i te ruì, e tei faataèro ra, i taèro ia i te ruì. ⁸ O tātou rā o to te ao ra, ei haapaò maitaì to tātou, mā te tāpoì òuma ra o te faaroo e te hinaaro i te àhuraa, e mā te manaò ora ei tāupoo. ⁹ Aore hoì tātou i haapaòhia e te Atua no te pohe, ia noaa rā te ora i to tātou Fatu ia Ietu Metia ra; ¹⁰ o tei pohe no tātou, e te ara ra tātou, o te reira ia, e te taòto ra tātou, o te reira ia, ia ora ā tātou, e ei pihaì iho ā ia na. ¹¹ E tenā na, e haamāhanahana òutou ia òutou iho, e e faatupu i te maitaì te tahi i te tahi, mai ta òutou ā hoì e rave na.

Te mau poroì e haamaitairaa hopeà

¹² Te aò atu nei rā mātou ia òutou, e te mau taeaè, e ìte atu òutou i te feiā i rave i te òhipa i roto ia òutou na, o tē mau faaìte i niā iho ia òutou i te Fatu nei, o tei aò atu hoì ia òutou; ¹³ e ia rahi roa te faatura ia rātou mā te aroha, no ta rātou ra òhipa. E ei hau hoì to roto ia òutou iho.

¹⁴ E te parau atu nei ā hoì mātou ia òutou, e te mau taeaè, e aò atu òutou i te haapaò òre, e haamāhanahana atu i te âau taiā, e tauturu atu i tei paruparu, ia maoro te faaòromaì i te taata atoà ra. ¹⁵ E ara ia òre roa te hoê ia tāhoo i te ìno i te ìno i te taata atoà ra; e tītau māite rā i te maitaì eiaha e faaea, i roto ia òutou iho e te taata atoà ra hoì.

¹⁶ Eiaha e faaea i te òaàa,

¹⁷ eiaha e tuutuu i te pure,

¹⁸ e haamaitaì i te Atua i te mau mea atoà ra: o to te Atua ia hinaaro i te Metia nei ia Ietu, ia òutou na.

¹⁹ Eiaha e tīnai i te Vārua ra,

²⁰ eiaha e haapaò ìno i te aòraa,

²¹ e hiòpoà māite i te mau mea atoà ra; e tei maitaì ra e tāpeà māite;

²² e haapae atu i te mau mea huru rii ìno ra.

²³ E ia haamaitaì hua mai te Atua hau iho ia òutou; e ia tiaìhia mai te taata atoà na, to òutou vārua, e te âau, e te tino atoà mā te hapa òre, e tae noa atu i te haereà mai o to tātou Fatu ra o Ietu Metia! ²⁴ E parau-mau ta na, ta tei nōmino ia òutou, e na na e rave.

²⁵ E te mau taeaè ra, e pure ia mātou.

²⁶ E aroha atu i te mau taeaè atoà i te hoì moà ra. ²⁷ Te faatapu atu nei au ia òutou i te iòa o te Fatu ra, ia taiòhia teie nei èpitetore i te mau taeaè moà atoà ra!

²⁸ Ei ia òutou te aroha mau o to tātou Fatu ra o Ietu Metia! Âmene.

TE PITI O TE RATA A PAURO I TO TĒTĀRONIA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e o Tiruano, e o Tīmōteo, i te Ètārētia i roto i te Atua ra i to tātou Metua, e te Fatu ra hoì ia Ietu Metia i Tētāronia na. ² Ei ia òutou te aroha mau e te hau no ô mai i te Atua i to tātou ra Metua, e no ô hoì i te Fatu ra ia Ietu Metia.

Te haavāraa i tāpaòhia i te mahana no te hoìraa mai o te Metia

³ E mea tià ia mātou ia haamaitaì i te Atua ia òutou, e te mau taeaè, eiaha e faaea, e au ia no te mea te tupu roa ra to òutou faaroo, e to òutou aroha ia òutou iho e àti noa aè, ua rahi roa ia. ⁴ O mātou iho hoì tē ârue ia òutou i te mau Ètārētia o te Atua, i to òutou faaòromaì e te faaroo, i to òutou hāmani-ino-raahia mai e te mau pohe atoà ta òutou na. ⁵ Ei faaìteraa i te faahapa tià a te Atua, e ia parauhia òutou e feiā au i te pātireia o te Atua, no reira òutou i pohe ai ra. ⁶ E mea tià hoì i te Atua ia faautuà i te feiā i pohe ai òutou na i te pohe; ⁷ ârèa ia òutou i tei hāmani-ino-hia ra, o te ora ia ta na e tuu mai no tātou atoà nei, ia fā mai te Fatu ra o Ietu mai te raì mai, mā tana mau merahi mana atoà ra, ⁸ mā te auahi ura ra, i te tuuraa mai i te pohe i te feiā aore i ìte i te Atua, e tei òre i faaroo i te Èvaneria o to tātou Fatu o Ietu Metia ra. ⁹ O tē utuàhia mai ia i te pohe mure òre, mai te aro atu o te Fatu ra, mai te ànaàna o to na ra mana; ¹⁰ ia tae i te mahana e tae

mai ai o ia ra, ia faateiteihia o ia e to na ra feiā moà, e ia ùmerehia e te feiā atoà i faaroo ra. (Mai ia òutou, ua faaroohia hoì ta mātou parau i roto ia òutou na.) ¹¹ I pure ai hoì mātou ia òutou aore i faaea, ia faaau to tātou Atua ia òutou i taua parauraa nei, e ia faatupu hua o ia i te hāmani maitaì o to na ra maitaì, e te òhipa ra o te faaroo mā te pūai, ¹² ia haamaitaìhia te iòa o to tātou Fatu ra o Ietu Metia ia òutou, e o òutou hoì ia haamaitaìhia ia na, i te aroha mau o to tātou Atua, o te Fatu ra o Ietu Metia.

Hou aè te haereà mai o te Fatu

2 ¹ Te hinaaro nei rā mātou, e te mau taeaè, i te parau i te taeraa mai o to tātou Fatu o Ietu Metia ra, e to tātou haaputuputuraa i pihai iho ia na ra, ² ia òre to òutou âau ia àueue vave, ia òre ia hitimaùe, i te hoê vārua ê atu, e te parau, e te rata, mai te mea e no ô nei atu ia mātou nei, e mai te mea hoì e ua fātata roa te mahana o te Metia ra.

³ Eiaha roa òutou e vare i te taata atoà; o te tāiva tē tupu na nā mua e tae ai i taua mahana ra, e e faaitehia mai hoì taua taata hara ra, o te tamaiti o te pohe; ⁴ o tei mārō mai e te faateitei roa ia na iho, i te mau mea atoà i parauhia e, e Atua,; e ua pārahi Atua noa mai o ia i roto i te hiero o te Atua, i te faaite-hua-raa mai ia na iho e, e Atua o ia.

⁵ Ua moè ānei ia òutou, e ia ù ā i ô na ia òutou na, ua faaite atu vau ia òutou i teie nei mau parau? ⁶ E i teie nei, ua ìte òutou i te tāpeà, ia tae i to na iho ra tau mau e faaitehia ai. ⁷ Te òhipa noa nei ā taua ìno moè ra i teie nei, o tei tāpeà rā i teie nei, e tāpeà mai ā ia, e ia hōpoi-ê-hia atu ā o ia. ⁸ E i reira taua taata paieti òre ra e faaitehia ai, o ta te Fatu ia e rave e pau roa atu i te aho o to na vaha, e e haamou roa atu i te ànaàna o to na taeraa mai ra. ⁹ O taua taata e au to na haereà mai i te rāveà pūai a Tātani ra, mā te mana, e te tāpaò, e te temeio haavare ra, ¹⁰ e mā te mau parau-tià òre haavare atoà ra, i rotopū i te feiā e pohe ra, no te mea aore rātou i fārii i te parau-mau mā te hinaaro, ia ora rātou. ¹¹ E no reira hoì te Atua e tuu mai ai i te pūai o te haavare i nià ia rātou, e e faaroo atu ā rātou i taua haavare ra: ¹² e

e hope roa rātou i te faahapahia, o tei òre i faaroo i te parau-mau, o tei navenave i te parau-tià òre ra.

Ua mātihia òutou e te Atua: a mau i te parau

¹³ Ia haamaitaì rā mātou i te Atua ia òutou eiaha ia faaea e tià ai, e te mau taeaè herehia e te Fatu ra, no te mea ua mātihia òutou e te Atua mai te matamua mai ā, ia ora i te haamaitaì a te Vārua e te faaroo i te parau-mau: ¹⁴ i parauhia ai òutou e ana i ta mātou nei Èvaneria, ia roaa te ao o to tātou Fatu ra o Ietu Metia.

¹⁵ E tenā na, e te mau taeaè, ia mau, e tāpeà māite i te parau i tuuhia, i haapiihia atu ia òutou, i ta mātou i parau vaha noa atu, e te èpitetore atoà hoì.

¹⁶ E ia haamāhanahana mai to tātou Fatu o Ietu Metia iho, e te Atua to tātou Metua ra, o tei aroha mai ia tātou nei, e ua hōroà mai hoì i te òaòà mure òre, e te tiàturiraa maitaì i to na ra aroha mau, ¹⁷ ia haamāhanahana mai i to òutou âau, e ia haapāpū hoì ia òutou i te mau parau e te mau òhipa maitataì atoà ra.

E parau-mau rā ta te Fatu

3 ¹ E i teie nei, e te mau taeaè, e pure ia mātou, ia horo noa te parau a te Fatu, e ia haamaitaìhia, mai tei ô òutou atoà na, ² e ia faaorahia mātou i te taata ìino e te haapaò òre, aore hoì i àti pāatoà te taata i te faaroo.

³ E parau-mau rā ta te Fatu, na na òutou e haapāpū, e e faaora hoì ia òutou i te ìno. ⁴ E te tiàturi nei mātou i te Fatu ia òutou, e te rave na òutou, e e rave ā òutou i ta mātou e parau atu ia òutou na. ⁵ E ia faatae hoì te Fatu i to òutou âau i te aroha o te Atua, e i te faaòromaì o te Metia ra.

E rohi hua mai tei orahia e te àpotetoro

⁶ Te aò atu nei hoì mātou ia òutou, e te mau taeaè, i te iòà o to tātou Fatu o Ietu Metia ra, e faataa ê mai òutou i te mau taeaè haerea tià òre atoà ra, aore i au i te parau i tuuhia ta na i ìte ia mātou nei.

⁷ Ua ìte hoì òutou iho na, e ia pee mai òutou ia mātou e tià ai, eere hoì to mātou i te haereà tià òre i roto ia òutou na. ⁸ Aore hoì mātou i àmu noa i ta vētahi ê ra māa, ua rave rā mātou i te òhipa mā te rohirohi, i te ruì e te ao, ia òre roa te hoê o òutou ia teimaha ia mātou nei. ⁹ Eere rā mai te mea e eita e au ia mātou, ia riro rā mātou ei hiòraa na òutou, ia pee mai òutou ia mātou nei. ¹⁰ E ua parau atu hoì mātou ia òutou ia mātou ā i ô na ia òutou na, e te taata e òre e rave i te òhipa ra, eiaha atoà o ia e àmu i te māa!

¹¹ Te faaroo nei hoì mātou e, e haereà tià òre to te hoê pae o òutou na; aore i rave i te òhipa, e hiòpoà rā i ta vētahi ê ra haapaòraa. ¹² O te feiā rā e nā reira ra, te parau atu nei mātou, te aò atu nei, i te iòa o to tātou Fatu o Ietu Metia, e e rave māite rātou i te òhipa, a àmu ai i ta rātou iho māa. ¹³ Âreà òutou, e te mau taeaè, eiaha e tōaruàru i te raveraa i te parau maitai.

¹⁴ E te taata e òre e faaroo i ta mātou parau i teie nei èpitetore, tāpaò atu i te reira taata, e eiaha e âmui atu ia na, ia haamā o ia. ¹⁵ Eiaha rā e parau e ènemi, e aò atu rā ei taeaè.

Haamaitairaa e aroharaa

¹⁶ E i teie nei, ia hōroà mai te Fatu iho o te hau i te hau no òutou i te mau tau atoà nei, i te mau vāhi atoà, eiaha ia mure! Ei pihaì atoà iho te Fatu ia òutou atoà na.

¹⁷ O to ù teie aroharaa atu, to Pauro, na to ù iho rima i pāpaì, o te tāpaò ia i te mau èpitetore atoà ra, e nā reira vau ia pāpaì.

¹⁸ Ei ia òutou atoà na te aroha mau o to tātou Fatu, o Ietu Metia ra! Âmene.

TE RATA MATAMUA A PAURO IA TĪMŌTEO

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e àpotetoro na Ietu Metia, i haapaðhia e te Atua to tātou ora, e to tātou Fatu o Ietu Metia, to tātou tiàturiraa, ² ia Tīmōteo, taù tamaiti mau i te faaroo ra: ei ia òe te aroha mau, e te hāmani maitaì, e te hau no ô mai i te Atua i to tātou Metua ra, e no te Metia ra no Ietu to tātou Fatu nei ra!

Aita e haapiiraa ê atu

³ I poroì māite atu ra vau ia òe ia ù i haere i Mātetōnia ra, e pārahi ā òe i Èfetia ra, ia aò atu òe i te tahi pae eiaha rātou e haapii i te parau èê. ⁴ E eiaha e haapaò i te fāpura, e te àufau fānauraa hopeà òre e tupu ai te mārō ra, aore te itoito a te Atua i te faaroo nei. ⁵ E te hopeà o taua poroì nei, o te aroha ia no roto i te âau viivii òre ra, e te âau maitaì, e te faaroo haavare òre; ⁶ o tei òre i haapaðhia e te tahi pae ra, e ua òhipa ê aè nei i te parau maamaa ra; ⁷ i hinaaro e ei haapii ture rātou; aita rā i ìte i ta rātou iho e parau ra, e te mau mea i mārōhia e rātou ra.

Te tiàraa o te ture

⁸ Ua ìte rā tātou e, e mea maitaì te ture, ia au i ta te taata raveraa i taua ture ra. ⁹ Ua ìtea hoì e, aore e ture i haapaðhia no te taata parau-

tià, no te faahapa ture rā, e te aò àtā, e te paieti òre, e te rave hara, e te viivii, e te haapaò òre, e te papaì metua tāne e te papaì metua vahine, e te taparahi taata, ¹⁰ e te faaturi, e te aipaì, e te èiā taata, e te haavare, e te tapu haavare ra, te mau mea atoà aore i au i te parau ora nei, ¹¹ i te Èvaneria hanahana o te Atua no na te ao i tuu mai ia ù nei ra.

Te haamaitàraa i te Atua

¹² E te haamaità nei au i to tātou nei Fatu i te Metia ra ia Ietu, i tei faaètaèta mai ia ù nei, o ia i parau ia ù i te haavare òre, e ua faatōroà òrometua mai ia ù nei; ¹³ i tei faaìno hoì i mūtaa iho, e te hāmani ìno, e te haùti: i arohahia mai rā vau, no te mea i nā reira maùā noa na vau no te faaroo òre. ¹⁴ I rahi roa rā te aroha o to tātou Fatu mā te faaroo e te hinaaro i te Metia ra ia Ietu. ¹⁵ E parau-mau teie, e tē au hoì ia fāriihia e te taata atoà, e i haere mai te Metia ra o Ietu i te ao nei e faaora i te feiā hara: e o vau hoì to rātou i hau. ¹⁶ Teie rā te mea i arohahia mai ai au, ia ìtea te faaòromaì rahi roa o Ietu Metia ia ù, i tei hau i te hara nei, ei hiò-tāpaò-raa na te feiā e faaroo ia na a muri atu, e noaa atu te ora mure òre ra. ¹⁷ E i teie nei, ei te Arii hau mure òre e te pohe òre, e te ìtea òre ia hiò ra, ei te Atua paari aita ā atu, ei ia na te tura, e te hanahana, e a muri noa atu! Âmene!

Te oraraa i te tamaì maità

¹⁸ Te tuu atu nei au teie nei poroì ia òe, e taù tamaiti, e Tīmōteo, e mai tei te mau parau i faaìte-ātea-hia mai ia òe i mūtaa iho ra, ia àro òe i te tamaì maità i taua parau ra; ¹⁹ i te tāmāu-māite-raa i te faaroo, e te âau maità, i tei haapaehia e vētahi pae, e ua haapararī pahī noa hoì i te faaroo. ²⁰ No rātou Humenaio ra rāua o Àretanetero, o tei tuuhia ia e au ia Tātani, ia ìte rāua e, eiaha e faaìno.

E pure no te tāatoàraa

2 ¹ E mata vau i te aò atu ia òe, e ei faaora, e te pure, e te ani, e te haamaità i te Atua i te taata atoà nei; ² i te hui arii, e te feiā

mana atoà ra, ia pārahi-haùti-òre-hia tātou mā te hau, mā te paieti, e te tura. ³ E mea maitaì hoì te reira, e te au, i te aro o to tātou Ora ra o te Atua; ⁴ o tei hinaaro i te taata atoà ia ora, e ia noaa te ìte i te parau-mau.

⁵ Hoê hoì Atua,
e hoê hoì ārai i rōpū i te Atua e te taata,
o te taata ra o Ietu Metia,

⁶ o tei hōroà ia na iho ei hoo i te taata atoà:
ia faaìtehia i te tau au ra;

⁷ i haapaòhia ai au nei ei aò, e ei àpotetoro (e parau-mau ta ù i te Metia ra, aore au i haavare), ei haapii i te Êtene i te faaroo e te parau-mau.

Te tâne e te vahine i roto i te âmuitahiraa

⁸ E i teie nei, te faaue atu nei au i te mau tâne ra, ia pure i te mau vāhi atoà ra, mā te hōpoi i te rima viivii òre i nià, mā te riri òre, e te mārō òre.

⁹ E te mau vahine ra hoì, ia faanehenehe ia rātou iho i te àhu e au ra, mā te faaièiè òre, e te haapaò maitaì; eiaha mā te rouru firi, e te àuro, e te poe, e te àhu taoà rahi ra, ¹⁰ mā te parau maitaì rā, o tei au ia i te mau vahine i mau i te paieti ra.

¹¹ E haapii te vahine mā te māmū noa, e te auraro māite. ¹² E òre rā e tià ia ù ia haapii te vahine, e ia faateitei i nià iho i te tâne ra, ia māmū noa rā. ¹³ O Àtamu hoì tei hāmanihia na, i muri aè o Èva. ¹⁴ Eere hoì Àtamu tei vare na, o te vahine rā tei vare, o tei harahia na ia. ¹⁵ E ora rā o ia i te fānauraa i te tamarii; ia mau māite ā rātou i te faaroo e te aroha, e te viivii òre, mā te haapaò maitaì.

3 ¹ E parau-mau teie.

Te mau arataì o te âmuitahiraa

Ia hinaaro ûàna te hoê taata i te tōroà èpitetōpo ra, ua hinaaro o ia i te òhipa maitaì. ² Ei taata hapa òre rā te èpitetōpo e tià ai, ei taata vahine hoê, e te itoito, e te haapaò maitaì, e te haereà nehenehe, e

te ìte i te taata èê, e te au hoì ia haapii; ³ eiaha ei taata inu hua i te uaina, eiaha ei taata mōmoto, eiaha ei pōpore taoà i te mea tià òre ra, ei taata marū rā, eiaha ei taata mārōrō, eiaha ei nounou moni; ⁴ ei taata àò maitai i to na iho ùtuafare, mā te tura, e tana tamarii i te auraro-māite-raa ia na. ⁵ (O te taata hoì aore i ìte i te àò i to na iho ùtuafare, e aha e tià ai ia na ia tiaì i te Ètārētia o te Atua?) ⁶ Eiaha ei tiàhou, o te faateiteihia o ia e te teòteò, a roohia atu ai i te faahapa i faahapahia ai te tiàporo ra. ⁷ Ei roo maitai hoì to na i te feiā i rāpaeàu ra e tià ai, o te roohia o ia i te faaìno, e te mārei a te tiàporo.

Te mau tāvini

⁸ Oia atoà hoì te mau tiàtono, ia tura atoà ia, eiaha ei vaha piti, eiaha te inu hua i te uaina, eiaha ei pōpore taoà i te mea tià òre ra. ⁹ Ei taata tāpeà māite i te parau moè ra i te faaroo mā te āau maitai. ¹⁰ Ia hiò-maitai-atoà-hia rā rātou, e aore e pariraa ra, a rave ai rātou i te tōroà tiàtono ra.

¹¹ Mai te reira atoà te mau vahine i te aoaoa òre e tià ai, eiaha ei tihotiho, ei haapaò maitai, e te haavare òre i te mau mea atoà ra. ¹² Ei taata vahine hoê anaè te mau tiàtono, e te àò-maitai-raa hoì i ta rātou tamarii, e to rātou iho ùtuafare. ¹³ O te feiā hoì i rave maitai na i te tōroà tiàtono ra, e vāhi maitai tei noaa ia rātou, e te itoito rahi i te faaroo i te Metia ra ia Ietu.

Te parau àro o te paieti

¹⁴ Te pāpai nei au i teie nei mau parau ia òe, te manaò nei rā ua fātata vau i te tae atu i ô na ia òe na. ¹⁵ Ia maoro rā vau ra, ia ìte òe i ta òe haapaòraa tià i roto i te fare o te Atua ra, o te Ètārētia o te Atua ora ra, o te pou e te tumu o te parau-mau ra. ¹⁶ Ua tià pāatoà hoì e, e parau moè rahi to te paieti nei! Oia hoì te parau ra e:

I ìtea mai te Atua i roto i te taata nei,
 e i tiàhia mai e te Vārua,
 e i hiòhia e te mau merahi.
 E i parau-haere-hia io te Êtene,

e i faaroohia i te ao nei,
e ravehia atu ra i nià i to na iho ra ao.

E mau haapiiraa na te mau tiàporo

4 ¹ Te parau pāpū mai ra rā te Vārua, e ia tae i te mau tau a muri atu e faaruè ai te tahi pae i te faaroo nei, i te faarooraa atu i te mau vārua haavare, e te parau o te mau temoni ra; ² no te haavare hoì o te feiā parau haavare ra, o te feiā i pao roa to rātou âau; ³ e te faaòre hoì i te faaipoiporaa, e te tahi pae māa ra eiaha e àmu, i ta te Atua hoì i hāmani ia àmuhia mā te haamaità e te feiā i faaroo, e tei ìte i te parau-mau ra. ⁴ E mea maità anaè hoì ta te Atua i hāmani, eita e faaruèhia, ia àmuhia rā mā te haamaità i te Atua: ⁵ e moà anaè ia i te parau a te Atua e te pure.

Te Atua, ei faaora no te tāatoàraa

⁶ I faaite atu òe i te mau taeaè i teie nei mau parau, e riro òe ei tāvini maità no Ietu Metia, i faaàmuhia i te parau i faaroohia nei, i taua parau maità ta òe i ìte pāpū na. ⁷ Âreà te fāpura paieti òre a te vahine rii rūàu ra, e faaruè ê atu ia.

E haamātarō hua rā òe i te paieti. ⁸ O tē haamātarō hoì i ta te tino nei, e faufaa iti haìhaì to te reira: âreà te paieti ra, e faufaa ia to te reira i te mau mea atoà nei, e maità tei faaitehia mai no te reira i teie nei ao e te ao a muri atu. ⁹ O te parau-mau teie, e tē au hoì ia fārii-pāatoà-hia. ¹⁰ No reira hoì tātou i rohirohi ai, e i faaòromaì ai i te faaìno, no te mea te tiàturi nei tātou i te Atua ora ra, i te Ora o te taata atoà nei, e rahi atu rā i te feiā i faaroo.

¹¹ E tuu hua atu, e e haapii hua atu i teie nei mau parau.

Te hoê hiòraa no te mau taata faaroo

¹² Eiaha roa ei taata e vahavaha mai i to âpīraa na, ei haapaòraa rā òe na tei faaroo ra, i te parau, i te haereà, i te aroha, i te huru o te âau, i te faaroo, i te viivii òre.

¹³ E rohi ā i te taiò i te parau, e te aò, e te haapii, e tae noa atu vau. ¹⁴ Eiaha e vaiiho-noa-hia tei hōroàhia mai e te Vārua i roto ia òe na; i hōroàhia mai ia òe mā te tohu ra, e te faauta-atoà-raa i te rima o te mau peretiputero i nià iho ia òe. ¹⁵ E haamanaò pāpū i teie nei mau parau, o ta òe ia e rave eiaha e faaea, ia ìte te taata atoà i te tupuraa o to òe ìte. ¹⁶ E ara ia òe, e ta òe e haapii ra; e tāmāu māite ā i te reira: tei te nā reira hoì e ora ai òe e te feiā atoà e faaroo mai ia òe ra.

Te hoê ùtuafare rahi

5 ¹ Eiaha e àvau atu i te taata paari, e aò atu rā mai te mea e e metua; e te mau taata âpī ra, ei taeae ia; ² e te mau vahine paari ra mai te metua vahine, e te mau vahine âpī ra ei tuahine ia, mā te haapaò maitaì.

Te mau vahine ìvi

³ E ìte maitaì atu i te mau vahine ìvi, i te ìvi mau ra. ⁴ O te vahine ìvi rā e tamarii ta na e te mootua, e rave na rātou i te paieti i te faaàmuraa i to rātou iho fētii, a tāhoo ai i te mau metua ra: e mea maitaì hoì te reira e te au i te aro o te Atua ra. ⁵ E i teie nei, o te vahine ìvi mau ra, e aita a ana, te tiàturi ra ia i te Atua, mā te tāmāu hoì i te pure, e te aniraa atu i te ruì e te ao. ⁶ Âreà o tei faatià hua i ta te tino ra, ua pohe ia a ora noa ai. ⁷ E tuu atu òe i teie nei mau parau ia rātou, ia òre rātou ia hapa. ⁸ O te taata hoì aore i hāmani maitaì i to na iho ra, e rahi atu ā i to na iho ra ùtuafare, ua faaruè ia o ia i te parau, e e rahi atu ia to na ìno i to te taata mau òre ra.

⁹ Eiaha ei vahine ìvi aore i tae i te ono i te àhuru o to na ra matahiti e maitihia ra, ei vahine i tāhoê na i te tāne e tià ai, ¹⁰ e te roo maitaì i te parau maitaì ra, e i haapii na i tana tamarii, e i ìte maitaì na i te taata èê, e i hōroi na i te âvae o te feiā moà, e i tauturu na i te feiā àti ra, e i rave māite na hoì i te mau òhipa maitataì atoà ra. ¹¹ Eiaha rā te mau ìvi vahine âpī ra, ua fiu anaè hoì rātou i ta te Metia ra, ua faaipoipo ia; ¹² e faahaparaa tei ia rātou, no te mea ua haapae rātou i ta rātou haapaò matamua ra. ¹³ E no te faatau, ua haamātaro rātou

i te ori haere noa i terā fare, i terā fare, eere rā i te faatau anaè ra, e hōpoi parau hoì rātou, e te hiòpoà, e te parauraa hoì i te mau mea au òre ra.

¹⁴ E i teie nei, teie ta ù parau i te mau ìvi vahine âpī ra, e faaipoipo rātou, e haafānautama, e haapaò maitaì i te ùtuafare, e eiaha ta te ènemi ei faaìnoraa. ¹⁵ Ua òhipa ê aè nei e tahi pae vahine i te peeraa atu ia Tātani. ¹⁶ E vahine ìvi to te fētii o te hoê taata faaroo, e to te hoê vahine faaroo ra, e tauturu o ia i taua ìvi ra, e eiaha te Ètārētia ia faateimahahia; ia tià i te reira ia tauturu i te mau ìvi mau ra.

Te mau taata paari

¹⁷ O te mau peretiputero i faaite maitaì ra, ia rahi atu ia i te faatura atu, ia hau atu rā i tei òhipa i te aò e te haapii ra. ¹⁸ Te nā ô mai ra hoì te parau i pāpāihia ra e: Eiaha òe e tāvaha i te puaatoro ia taataahi i te tītona ra. E au i te rave òhipa ta na ra utuà. ¹⁹ Eiaha e fārii i te pari i te peretiputero, maori rā ia toopiti e ia tootoru hoì ìte. ²⁰ O tei rave i te hara ra, e aò atu i mua i te aro o te taata atoà ra, ia mataù atoà te tahi pae ra.

²¹ Te aò hua atu nei au ia òe i mua i te aro o te Atua, e te Fatu ra o Ietu Metia, e te mau merahi i mātihia ra, e e haapaò òe i teie nei mau parau, eiaha ei faahapa ātea noa, e eiaha te faatià pae tahi. ²² Eiaha e rū i te tuu i te rima i nià i te taata, eiaha e âpiti atoà atu i ta vētahi ê ra hara: ia vai maitaì ā òe.

²³ A tirā na i te inu noa i te pape, ei maa uaina iti rā ta òe, no to ôpū hoì, e no te pohe pinepine no òe ra. ²⁴ Te vai iho noa ra te hara a te tahi pae taata, te nā mua ra ia e taa noa atu ra, âreà ta te tahi pae nā muri ia i te ìtea. ²⁵ Oia atoà te parau maitaì a te tahi pae, te ìtea-noa-hia ra ia nā mua, e te òre i ìtea ra, eita e moè ia huna.

Te mau tītī

6 ¹ O te mau tāvini atoà i roto i te tuto ra, ia faatura hua rātou i to rātou iho mau fatu; ia òre te iòa o te Atua e ta na parau ia faaìnohia. ² E te mau tāvini e fatu faaroo to rātou ra, eiaha rātou e

vahavaha atu, no te mea e e taeaè, ia rahi atu rā to rātou faaroo i reira, no te mea e feiā faaroo e te herehia, tei noaa atoà taua maitaì ra.

Te mau haapiiraa tē òre e tūàti i te paieti

O teie nei mau parau ta òe e haapii atu, e e aò atu hoì. ³ E e parau ê ta te hoê taata e haapii ra, aore i au i te parau maitaì a to tātou Fatu a Ietu Metia, e te parau e au i te paieti ra; ⁴ e teòteò ia, e te ìte òre. Ua aoaoa noa i te ui e te mārōraa parau, e tupu ai te fei, e te tamaì, e te parau faaino, e te manaò ìno, ⁵ te mārōraa tià òre hoì a te feiā âau ìno ra, e aore roa e parau-mau ra; o tei manaò e o te mea e taoàhia ai ra, o te paieti ia, e faataa ê òe i te reira.

⁶ Âreà te paieti e te mauruuru ra, o te taoà rahi mau ia.

⁷ Aita roa hoì a tātou e taoà i hōpoi mai i teie nei ao, e ua ìtea-pāpū-hia hoì e aita roa e taoà e tià ia hōpoi atoà ia haere ê tātou ra.

⁸ E i teie nei, e māa ta tātou, e te àhu, ia mauruuru tātou i te reira.

⁹ Âreà te feiā e mārō e ia rahi te taoà, e roohia ia i te àti, e te mārei, e te nounou maamaa e rave rahi, e ìno ai te taata ra, e topa tātūe ai te taata i roto i te ìno rahi faaruè roa ra, e te pohe mure òre. ¹⁰ O te nounou moni hoì te tumu o te mau ìno atoà nei, ua taa ê roa hoì te tahi pae i te parau nei i te tītau-noa-raa i te reira, e ua pātiatia pupu roa ia rātou iho i te òto e rave rahi.

Te mau poroi a te àpotetoro ia Tīmōteo

¹¹ Âreà òe, e te taata o te Atua na, e maùe ê òe i te reira; e tapi rā i te parau-tià, i te paieti, i te faaroo, i te hinaaro, i te faaòromaì, e te marū.

¹² Rohi hua òe i te rohiraa maitaì ra i te faaroo; e haru i te ora mure òre, i parauhia ai hoì òe na, e ua fāi hoì i te fāiraa parau maitaì i mua i te aro o te ìte e rave rahi ra.

¹³ Te tuu atu nei au i te parau ia òe i mua i te aro o te Atua o tei faaora i te mau mea atoà nei, e to te Metia ra o to Ietu, o tei fāi i te fāiraa parau maitaì i te aro o Ponotio Pirato ra; ¹⁴ e e tāmāu māite òe i taua parau nei, eiaha ei vāhi ìno, eiaha ei hapa, e tae noa atu i te fāraa mai o to tātou Fatu o Ietu Metia ra, ¹⁵ o ta na e faaite mai ia tae i to na ra tau,

ta tei Maitaì e tei ia na anaè te Mana ra,

o te Arii o te hui arii,

e te Fatu o te mau fatu ra;

¹⁶ tei ia na anaè te pohe òre,

e te pārahi ra hoì i roto i te māmarama taeà-òre-hia e te taata atoà;

o tei òre roa i hiòhia e te taata atoà, e eita roa hoì e tià ia hiò.

Ei ia na te tura e te hau e a muri noa atu! Âmene!

Te feiā taoà rahi

¹⁷ E aò atu i te feiā taoà rahi i teie nei ao, eiaha ei âau teitei, eiaha hoì e tiàturi i te taoà rahi ìtea òre, ei te Atua ora rā o tei hōroà hua mai i te mau mea atoà nei ei raverāa na tātou; ¹⁸ ia hāmani maitaì, e te taoà ra i te òhipa maitataì ra, ia rahi atu ia ia rātou, ia hōroà haere, ia au i te àufau, ¹⁹ i te haapuè-māite-raa i te maitaì tumu no rātou iho a muri atu, ia rave rātou i te ora mure òre.

Poroìraa hopeà

²⁰ E Tīmōteo e, e haapaò maitaì i tei tuuhia atu ia òe na, e fāriu ê òe i te parau rii paieti òre, aore e faufaa ra, e te parau mārōhia ra i haavarehia e e ìte. ²¹ O tei mauhia e te tahi pae ra, e hahi ê roa aè nei i te parau nei.

Ei ia òe te aroha mau! Âmene.

TE PITI O TE RATA A PAURO IA TĪMŌTEO

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e àpotetoro na Ietu Metia i te hinaaro o te Atua ra, no te ora i te Metia ra ia Ietu i parauhia mai ra, ² i taù tamaiti here ra ia Tīmōteo. Ei ia òe te ìte, e te aroha, e te hau, no ô mai i te Atua Metua ra, e no to tātou Fatu no te Metia ra o Ietu!

Te haamaitàraa i te Atua

³ Te haamaità nei au i te Atua, ta ù e haamori nei mā te âau haavare òre, mai taù hui tupuna atoà ra, i te mea e tià ia ù ia manaò ia òe i ta ù nei pure i te ruì e te ao eiaha e faaea. ⁴ Te manaò nei hoì au i taua òto no òe ra, e hinaaro rahi to ù ia ìte atu vau ia òe, ia faaîhia mai au i te òaòà. ⁵ Te manaò atoà nei hoì au i te faaroo haavare òre i roto ia òe na, o tei vai māite i roto i to tupuna vahine ia Roiti i mūtaa iho ra, e i roto atoà i to metua vahine ia Èunite, e ua ìte hoì au e, tei roto atoà ia òe na.

A māuiui e o vau nei no te parau-maità

⁶ E i teie nei, e parau atu ai au ia òe ia manaò òe, e e faaàraàra òe i tei roto ia òe i hōroà-noa-hia mai e te Atua i te tuuraa taù rima i nià ia òe na. ⁷ Eere hoì i te âau taiā ta te Atua i hōroà mai no tātou, i te âau itoito rā, e te aroha, e te haapaò maità. ⁸ Eiaha òe e haamā

i te parau o to tātou Fatu, e eiaha atoà e haamā ia ù i to na taata i tāpeàhia nei. E fārii atoà rā òe i te pohe o te Èvaneria nei, i te itoito a te Atua ra:

⁹ o tei faaora ia tātou nei,
e ua parau ia tātou i te parauraa moà ra,
eiaha no ta tātou òhipa, no to na iho rā hinaaro, e te aroha mau i hōroàhia mai i te Metia ra ia Ietu no tātou,

hou teie nei ao ra,
¹⁰ ua faaite-hua-hia mai rā i teie nei i te fāraa mai o to tātou ora o Ietu Metia,

o tei faaòre i te pohe nei,
e ua faaite pāpū mai i te ora mure òre i te Èvaneria nei ra.

¹¹ I haapaòhia ai au nei ei aò, e ei àpotetoro, e ei òrometua na te Êtene ra. ¹² I roohia mai ai au i taua mau mea ìno nei; aita rā vau i haamā; ua ìte hoì au i ta ù i faaroo aè nei, e ua ìte au e, e tià ia na ia tiaì i ta ù i tuu atu ia na ra, e tae noa atu i taua mahana rahi ra.

¹³ E tāpeà maitaì i te hiroà parau-mau ta òe i ìte ia ù nei ra, mā te faaroo e te hinaaro i te Metia ra ia Ietu. ¹⁴ Tauga parau maitaì i tuuhia atu ia òe ra, e mau maitaì iho ia i te Vārua Maitaì e pārahi i roto ia tātou nei ra.

Te turu pāpū a Ònetiforo e to na ra ùtuafare

¹⁵ Ua ìte hoì òe i te parau nei e, ua faaruè anaè to Àtia ra ia ù; no rātou hoì Futero, e o Heremotene. ¹⁶ Ia aroha mai te Fatu i te fētii o Ònetiforo; ua faaànaànaea pinepine mai hoì o ia ia ù, e aore i haamā i to ù nei àuri tāpeà. ¹⁷ Ua ìmi māite o ia ia ù, ia na i Rōma nei, e ìtea iho ra vau. ¹⁸ Ia arohahia mai hoì o ia e te Fatu ia tae i taua mahana rahi ra. E te rahi hoì o to na hāmani-maitaì-raa mai ia ù i Èfetia na, ua ìte hua hoì òe i te reira.

Te hoê àito maitaì no te Metia

2 ¹ E tenā na, e taù tamaiti, ia itoito òe i te maitaì e vai i roto i te Metia ra ia Ietu. ² E te mau parau ta òe i faaroo ia ù nei, i te aro o

to mau ìte atoà e rave rahi ra, o ta òe ia e tuu atu i te feiā parau-mau, o tē au ia haapii atu ia vētahi ê ra. ³ E faaòromaì māite hoì òe i te ìno, ei àito maitaì no Ietu Metia ra. ⁴ E òre roa tei haere i te tamaì ra e haafifi ia na iho i te peu rii no teie nei ao, ia haamauruuru o ia i tei māiti ia na ei àito ra. ⁵ E te taata hoì ia tō ra, ia òre rā o ia ia tō mā te haapaò i te ture ra, e òre ia o ia e faatorōnahia. ⁶ E mata na hoì te taata faaàpu i te rave i te òhipa, a àmu ai o ia i tei tupu ra. ⁷ E haamanaò i ta ù e parau atu nei, e ia hōroà mai hoì te Fatu i te ìte i te mau mea atoà nei ia òe.

Haamanaò ia Ietu Metia tei tià faahou

⁸ E haamanaò ia Ietu Metia, no te huaai o Tāvita o tei faatiàhia mai te pohe mai ra, mai tei te Èvaneria ta ù e aò nei. ⁹ I pohe ai au nei i teie nei ìno, e ua tae roa i te âuri fifi nei, mai te mea e e taata rave parau ìno ra; aita rā te parau a te Atua i tāpeàhia. ¹⁰ I haamahu māite ai au i te mau mea atoà no te feiā i māitihia ra, ia noaa atoà ia rātou te ora i te Metia ra ia Ietu, mā te ao mure òre ra. ¹¹ E parau-mau hoì te maa parau nei e:

Ia pohe tātou e o ia atoà ra,

e ora atoà tātou e o ia atoà hoì;

¹² ia faaòromaì atoà tātou i te ìno ra,

e pātireia atoà to tātou io na ra,

ia huna hoì tātou ia na ra,

e huna atoà o ia ia tātou;

¹³ òre noa ā tātou i te haapaò i te parau-mau,

e parau-mau ā ta na; e òre o ia e tāhuna i ta na iho.

Te hoê rave òhipa tē òre e tià ia haamā

¹⁴ E faaite atu i te taata i teie nei mau parau, mā te aò atu hoì ia rātou i mua i te aro o te Fatu ra e, eiaha rātou e mārō i te parau rii faufaa òre ra, e hià ai te feiā e faaroo ra. ¹⁵ E faaitoito ia vai māite ā òe i mua i te aro o te Atua mā te ìtehia mai, ei rave òhipa aita e haamāraa, e te tià hoì i te tufa i te parau-mau ra. ¹⁶ Âreà te parau rii

ìno faufaa òre ra, e pātoì atu ia; o te paieti òre hoì tē tupu i te reira, e e rahi atu. ¹⁷ E te àamu ra hoì ta rātou parau mai te mai e àamu ra: no rātou hoì Humenaio e o Fireto; ¹⁸ o tei òhipa ê aè nei i te parau-mau, i te mārōraa e, ua oti te tià-faahou-raa; e ua faatiòpa roa i te faaroo o te tahi pae ra.

Te mau niu pāutuutu o ta te Atua i haamau

¹⁹ Âreà te niu a te Atua ra, te vai âoioi òre nei ia, e mā teie nei tāpaò i nià iho: Ua ìte te Fatu i to na iho ra. O te taata atoà e faahiti i te iòà o te Fatu ra, e faaruè anaè rātou i te parau ìno. ²⁰ Eere rā to te fare rahi nei mau fārii i te fārii àuro anaè e te ârio, e fārii rāau rā vētahi e te repo; e no te maitaì hoì te tahi pae, e no te ìno hoì te tahi. ²¹ E i teie nei, ia tāmā māite te taata ia na iho i teie nei mau parau, e riro o ia ei fārii no te maitaì, e haamoàhia, e te au hoì i to te Fatu ra hinaaro, e te nehenehe hoì ia rave i te mau òhipa maitataì atoà ra.

Te mau tāvini o te Fatu

²² E maùe ê òe i te mau hinaaro o te âpīraa ra, e tapi rā i te parau-tià, e te faaroo, e te aroha, e te hau, o òe e te feiā atoà e haamori i te Fatu mā te âau mau ra. ²³ Âreà te ui rii maamaa faufaa òre ra, eiaha roa ia, ua ìtea hoì te reira e, o te mea ia e tupu ai te mārō. ²⁴ E òre hoì te tāvini o te Fatu nei e tià ia mārō; ia marū rā o ia i te taata atoà nei, e te au hoì ia haapii ia vētahi ê, e te faaòromaì māite i te ìno, ²⁵ mā te haapii marū māite i te feiā i mārō mai ra, tià aè o te hōroà mai te Atua i te tātarahapa ia rātou ia fārii i te parau-mau ra. ²⁶ Ia ora rātou i te mārei a te tiàporo ra, o tei riro ei tītī na na i to na ra hinaaro.

Te mau fifi o te ànotau hopeà

3 ¹ E tupu te àti rahi i taua ànotau hopeà nei, ia ìte mai òe. ² E riro te taata nei ei miimii, e nounou moni, e faaahaaha, e teòteò, e faaìno, e faaroo òre i te metua, e mauruuru òre, e te viivii, ³ e aroha òre, e tāhemo parau au, e pari haavare noa, e haapaò òre, e ìriā, e te au òre i te taata maitataì ra, ⁴ e haavare, e mārō, e faateitei, e te

hinaaro i te mau mea e navenave ai ra, aore e hinaaro i te Atua; ⁵ e hohoà paieti hoì to rātou, o te pūai rā o te reira ra, ua hunahia ia ia rātou. E fāriu ê òe i te reira.

⁶ Oia te feiā i faaō noa i roto i te mau fare, e riro atu ra ia rātou te vahine rii ìte òre i àti i te hara ra, i tuiāu-ê-hia e te hinaaro tiā òre ra, ⁷ e te tāmāu-noa-raa hoì i te haapii, aore roa rā i noaa te ìte i te parau-mau. ⁸ E mai ta Iane rāua o Iamepera i pātoì ia Mōte ra, e nā reira atoà rātou i te pātoì i te parau-mau; e feiā âau ìno, e te au-òre-hia mai i te haapaōraa i te parau nei. ⁹ E òre rā rātou e maoro, e ìtea-pāatoà-hia to rātou manaò òre, mai to rāua atoà i ìtea ra.

A mau pāpū òe i tei haapiihia ia òe

¹⁰ Ua ìte hua rā òe i ta ù i haapii ra, e to ù haereà, e ta ù i tītau, e te haapaò mau, e te marū, e te aroha, e te faaòromaì, ¹¹ e to ù hāmani-ìno-raahia mai, e te mau pohe a roohia mai ai au i Ànetiohia, e i Ìtonio, e i Rutetera; i te huru o taua mau hāmani ìno i faaòromaìhia e au ra: i faaorahia rā vau e te Fatu i taua mau àti atoà ra. ¹² E te feiā atoà e ôpua e haapaò i te paieti ei roto ā i te Metia ra ia Ietu, e hāmani-ìno-atoà-hia ia. ¹³ E te mau taata ìno e te feiā haavare ra, e tupu ā to rātou ìno e e rahi atu, i te haavare-noa-raa atu, e te haavareraahia mai.

¹⁴ Ia mau māite rā òe i ta òe i haapii ra, i tei tuuhia atu ia òe ra, ua ìte hoì òe i to òe ìte i ìte ai òe ra. ¹⁵ E mai to tamarii-rii-raa mai ā to òe ìte i te parau moà i pāpāihia ra, o te parau ia e paari ai òe e tae noa atu i te ora i te faaroo i te Metia ra ia Ietu. ¹⁶ Te mau parau moà atoà i pāpāihia ra, e mea faaurua mai ia e te Atua, e e mea maitaì ei haapiiraa, ei aōraa, ei faaìteraa hapa, ei faaìte mai i te parau-tiā ra; ¹⁷ ia au roa te taata no te Atua i te mau òhipa maitataì atoà ra.

A poro i te Parau

4 ¹ E i teie nei, te parau hua atu nei au ia òe i mua i te aro o te Atua, e i to te Fatu ra i to Ietu Metia, o tē haavā i tei ora ra e tei pohe ia fā mai o ia ia tae i to na ra pātireia: ² e faaìte hua òe i te parau, ia

onoono māite ā, i te hora au e te hora au òre; e faaite hua i te hapa, e aò atu, e faaitoito atu, mā te faaòromaì rahi, e te haapii-māite-raa atu.

³ Te vai atu ra hoì te tau e òre ai rātou e fārii ai i te parau-mau; no te anoenoe rā o to rātou tarià, e haaputu ia rātou i te òrometua i au i to rātou iho hinaaro; ⁴ e fāriu ê hoì to rātou tarià i te parau-mau, a ôpaì tià atu ai i te fāpura.

⁵ E faaitoito rā òe i te mau mea atoà na, e faaòromaì ā i te ìno, e rave i te òhipa a te haapii èvaneria, e rave faahope roa i to tōroà na.

Ua oti to ù hororaa, ua mau māite au i te faaroo

⁶ Teie hoì to ù toto a tahe, teie hoì au a reva ê. ⁷ I tō na vau i te tōraa maitaì, ua oti to ù hororaa, i mau māite na vau i te parau. ⁸ E i teie nei, te vaiihohia ra te torōna o te parau-tià no ù, ta te Fatu, ta te hiò parau-tià ra, e hōroà mai no ù ia tae i taua mahana ra; eere hoì o to ù anaè ra, o to te feiā atoà rā i hinaaro i taua fāraa mai no na ra.

Te mau parau âpī e poroìraa

⁹ Haapeepee òe ia tae vave mai ia ù nei. ¹⁰ Ua faaruè mai hoì Tema ia ù, ua nounou i teie nei ao, e ua reva i Tētāronia; ua reva hoì Terete i Taratia, e o Tito hoì tei Tarematia ia. ¹¹ O Ruta anaè rā teie ia ù nei. Arataì atoà mai òe ia Māreto, e maitaì hoì au ia na i te tōroà nei. ¹² Ua tono atu ra vau ia Tuhito i Èfetia na. ¹³ Te pūtē ta ù i vaiiho i Teroa ia Tarepo ra, e hōpoi atoà mai ia haere mai òe ra, e te mau puta, ia rahi atu rā te mau pēpa ìri ra. ¹⁴ Hāmani ìno rahi to Àretanetero tūpaì veo ra ia ù; na te Fatu ia e faautuà mai ia na i tei au i ta na ra òhipa. ¹⁵ E ara atoà hoì òe ia na, e pātoì rahi hoì ta na i ta tātou parau.

¹⁶ I taua faatiàraa na ù ia ù iho i mūtaa iho ra, aore roa e taata i turu mai ia ù, tāiva anaè atu ra ia. Eiaha rā te reira ia hāio tià atu ia rātou ei hara. ¹⁷ Ua turu mai ra rā te Fatu ia ù, ua faaitoito mai ra, ia ìtea-roa-hia te parau i aò-haere-hia nei ia ù, e ia faaroo te mau Êtene atoà: faaorahia iho ra vau i te vaha o taua riona ra. ¹⁸ E na te Fatu ā e faaora ia ù i te mau ìno atoà ra, e e tiaì mai ia ia ù e tae noa atu

i to na ra pātireia i te ao ra. Ei ia na te haamaitā e a muri noa atu!
Âmene!

Aroharaa

¹⁹ E aroha atu ia Periteta rāua o Àtuirā, e te fētii o Ònetiforo ra.

²⁰ Ua pārahi Èrateto i Tōrīnetia, âreà o Terofimo, ua vaiihohia e au
i Mireto, ua pohe i te mai.

²¹ E haapeepe mai hoì òe, o te roohia i te vero.

Te aroha atu nei Èuparo ia òe, e o Pute, e o Rino, e o Tarautia, e te
mau taeaè atoà nei hoì.

²² Ei pihāi atoà iho ā te Fatu ra o Ietu Metia i to vārua na! Ei ia
òutou atoà na te aroha mau o te Atua ra! Âmene.

TE RATA A PAURO IA TITO

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e tāvini no te Atua, e e àpotetoro hoì na Ietu Metia, ia faaroo te feiā i māitihia e te Atua ra, e ia fārii i te parau-mau i au i te paieti ra; ² ia noaa te tiāturi i te ora mure òre, i ta te Atua ta tē òre e tiā ia haavare i parau mai hou teie nei ao ra, ³ i faaite hua mai ra rā i ta na parau i te tau mau nei, i te aò i tuuhia mai ia ù nei, i te faaue a te Atua a to tātou Ora ra; ⁴ ia Tito, i taù tamaiti mau i te parau nei, ei ia òe te ìte, e te aroha, e te hau no ô mai i te Atua Metua ra, e no ô hoì i te Fatu ra ia Ietu Metia, i to tātou Ora ra.

Te mau taata paari

⁵ Teie te mea i vaiiho ai au ia òe i Tereta na, ia faanehenehe òe i tei toe ra, ia faatōroà i te peretiputero i te mau òire atoà ra, mai ta ù i poroì ia òe ra: ⁶ o te taata hapa òre, vahine hoê ra, e te tamarii faaroo, aore i parihia i te pūhura, e te aò àtā. ⁷ Ei taata hapa òre hoì te èpitetōpo e tiā ai i te tiāau a te Atua ra; eiaha ei taata mārō i to na hinaaro, eiaha te riri noa, eiaha te inu hua i te uaina, eiaha ei taata mōmoto, eiaha ei nounou taoà i te mea tiā òre ra. ⁸ Ei taata ìte maitaì i te taata ra, e te au atu i te taata maitataì ra, e te haapaò maitaì, e te parau-tiā, e te moà, e te hitahita òre; ⁹ e te tāpeà māite hoì i te parau-mau i haapiihia atu ia na ra, ia tiā ia na ia haapii i te parau ora, e ia faaite atu i te hapa a te feiā e pātoì mai ra.

Te feiā haapiiraa haavare

¹⁰ Rave rahi hoì te taata haapaò òre, e te parau faufaa òre, e te haavare, e rahi atu ā i to te peritome; ¹¹ ia haamāmūhia atu ia feiā e tiā ai. E fētii tāatoà hoì ta rātou e tāihitumu nei, i te haapiiraa i te parau-tiā òre, ia noaa te taoà i te mea tiā òre ra. ¹² Te hoê hoì o rātou, e perofeta no rātou iho tei parau e:

E haavare ā to Tereta eita e faaea, e puaa ìno, e àrapoà rahi faatau ia.

¹³ E parau-mau hoì taua parau nei. E tenā na, e aò ûàna atu òe ia rātou, ia tiā to rātou faaroo i te parau nei; ¹⁴ e eiaha e haapaò i te mau fāpura Âti-Iuta ra, e te parau a te mau taata i faaruè i te parau-mau nei. ¹⁵ E mea viivii òre te mau mea atoà nei i te feiā viivii òre. Âreà te feiā viivii e te faaroo òre ra, aore roa ia mea viivii òre. Ua viivii atoà hoì to rātou âau e te manaò atoà. ¹⁶ Te parau nei rātou e ua ìte i te Atua, âreà ta rātou òhipa, te parau nei ia aore i ìte ia na, e feiā faufaa, e te faaroo òre, e te mau òhipa maitatai nei, aore roa ia e au i reira.

Taata paari, uì âpī, tītī

2 ¹ E parau rā òe i te parau e au i te parau maitai ra.

² O te mau taata paari ra ia itoito ia, e te tura, e te haapaò maitai, ei faaroo mau te faaroo, e te aroha, e te faaòromaì.

³ Oia atoà hoì te mau vahine paari, ia au ta rātou haapaòraa i te feiā moà ra, eiaha ei pari haavare, eiaha te inu hua i te uaina, ei feiā haapii rā i te parau maitai. ⁴ Ia aò rātou i te mau vahine âpī ra ia aroha i ta rātou mau tāne, ia aroha hoì i ta rātou mau tamarii; ⁵ ia māmahu noa, ia maitai, ia pārahi i te ùtuafare, ia hāmani maitai, ia auraro māite i ta rātou iho mau tāne, ia òre ia faaìnohia te parau a te Atua.

⁶ E aò atoà atu hoì i te mau taata âpī, e ei âau aoaoa òre rā. ⁷ Ia riro hoì òe ei hiòraa i te mau òhipa maitatai atoà ra: ia haapii ra, ei parau ânoì òre ā, e te tura, e te haavare òre, ⁸ ei parau-mau, eita e tiā ia faahapa ra; ia haamā tei pātoì mai, no te faaìnora a òre ia òutou na.

⁹ E aò atu i te mau tāvini e e faaroo i to rātou ra mau fatu, e haamauruuru atu i te mau mea atoà ra; eiaha e pātoì atu i te reo; ¹⁰ eiaha e rave huna noa i te taoà, ei haapaò maitaì roa rā, ia nehenehe te parau a te Atua a to tātou Ora ra ia rātou i te mau mea atoà ra.

Te hoê nūnaa tei fatuhia e Ietu Metia

¹¹ O te aroha mau o te Atua e ora ai te taata atoà ra, ua ìtea mai nei ia, ¹² i te faaìteraa mai ia tātou e, e haapae tātou i te paieti òre, e te hinaaro i teie nei ao, e ia pārahi tātou mā te haapaò maitaì, e te parau-tià, e te paieti, i teie nei ao; ¹³ i te hiòraa atu i taua maitaì e tiaìhia nei, oia te fāraa hanahana mai o te Atua rahi ra o to tātou Ora o Ietu Metia, ¹⁴ o tei hōroà ia na iho no tātou, ia ora tātou ia na i te mau parau ìno atoà ra, ia tāmā o ia ia tātou ei taata mau no na iho, e te itoito i te mau òhipa maitataira.

¹⁵ E parau òe i taua mau parau nei, e aò hua atu, e faaìte hua atu, ei parau tumu ia. Eiaha to te taata atoà ei vahavaharaa ia òe!

Haapiiraa no te haereà o te taata faaroo

3 ¹ E faaìte atu ia rātou, e e auraro māite i te hui arii e te feiā mana, e faaroo i te feiā haavā ra, e faatià i te mau òhipa maitataì atoà ra. ² Eiaha roa e parau ìno i te taata atoà ra, eiaha ei mārōrō, ia marū rā, e te māmahu i te taata atoà ra.

³ Ìte òre atoà to tātou i mūtaa iho ra, e te faaroo òre, e te hapa, e tāvini no te mau hinaaro tià òre e te navenave e rave rahi ra, e te pārahi hoì mā te tāiroiro e te fei, mā te vāhiahia mai e te vāhia atu, tātou tātou iho ra.

⁴ Ia ìtea mai nei rā te hāmani maitaì,
e te aroha o to tātou Ora,
o te Atua i te taata nei;

⁵ ua faaora o ia ia tātou, eiaha no te parau-tià i ravehia e tātou nei,
no to na ra rā aroha,
i te hōroi ra i te fānauraa âpī,
e te faahouraa a te Vārua Maitaì ra;

⁶ O ta na i nīnii hua mai i nià ia tātou no to tātou Ora no Ietu Metia ra;

⁷ ia riro tātou i tiàhia nei e to na ra aroha mau, ei feiā tufaa i tei tiahia ra, i te ora mure òre.

⁸ E parau-mau teie, e o ta ù teie hinaaro ia faaite hua òe eiaha e faaea, ia faaitoito i te feiā i faaroo i te Atua ia rave tāmāu māite i te mau òhipa maitatai ra. O te mea maitai hoì te reira e maitai ai hoì te taata nei. ⁹ Àreà te ui rii maamaa ra, e te àufau fānauraa, e te mārō, e te tamaì i te ture ra, eiaha roa ia, e mea faufaa òre ia, e te tumu òre hoì. ¹⁰ O te taata e faatupu i te hairēti ra, ua oti anaè i te aòhia atu, hoè atu ra aòraa, e e piti hoì, e faataa ê atu ia. ¹¹ Ua itea hoì e ua piò ê te reira, ua hara ia, ua faahapahia ia e ana iho.

Poroira e aroharaa hopeà

¹² Ia tonu atu vau ia Àretēma ia òe ra, e aore o ia, ia Tuhito, e haapeepe mai òe i Nitopori ia ù ra: te ôpua nei hoì au e ei reira vau i teie nei tau vero. ¹³ E faaitoito i te aratai mai ia Tena haapii ture, e ia Àporo, eiaha rāua ia ère i te hoè mea iti i to rāua tere. ¹⁴ E haapii atoà to tātou i te rave i te mau òhipa maitatai e ia hau atu ia, i te mau vāhi e au ia rave ra, ia òre hoì rātou ia riro mai te rāua hotu òre ra.

¹⁵ Te aroha atu nei to pihaì iho ia ù nei ia òe. E aroha atu i tei aroha mai ia tātou i te parau nei.

Ei ia òutou atoà na te aroha mau! Àmene.

TE RATA A PAURO IA FIREMONA

Aroharaa

1 ¹ Pauro, e taata no te Metia ra no Ietu i tāpeàhia nei, e te taeaè nei o Tīmōteo, i to mātou hoa rave òhipa i herehia ra, ia Firemona, ² e ia Àpefia herehia ra hoì, e to mātou taetaeaè àito hoì ia Àrehipo ra, e te Ètārētia atoà i roto i to fare na. ³ Ei ia òutou te aroha mau, e te hau no ô mai i to tātou Metua ra i te Atua, e no ô hoì i te Fatu ra ia Ietu Metia.

Te aroha e te faaroo o Firemona

⁴ Te haamaità nei au i taù Atua, mā te faahiti atoà ia òe i ta ù nei pure aore e faaea, ⁵ ìte aè nei hoì au i to òe faaroo i te Fatu ra ia Ietu, e te aroha i te feiā moà atoà ra; ⁶ ia tupu te òhiparaa o to òe faaroo, ia ìtea te mau maità atoà i roto ia òutou ia Ietu Metia nei. ⁷ E òaòà rahi hoì to mātou e te māhanahana i to òe aroha, no te mea ua ànaànaea te âau o te feiā moà ia òe na, e to mātou taeaè.

Tītauhia Firemona ia fārii ia Ònetimo

⁸ E i teie nei, tià noa ā ia ù i te Metia nei ia faaue hua atu ia òe i te mea au ra, ⁹ no te aroha rā to ù e parau māite noa atu ai au ia òe, o Pauro, e taata paari hoì au, e taata no Ietu Metia i tāpeàhia i te âuri fifi i teie nei. ¹⁰ Te parau māite noa atu nei au ia òe, i taù tamaiti, i ta ù i fānau i taù tāpeàraa nei, ia Ònetimo ra: ¹¹ i te tāvini faufaa òre no òe i mūtaa iho ra, i teie nei rā, e faufaa ia ta òe ia na, e ta ù atoà

hoi; ¹² o ta ù ia e faahoì atu ia òe na. E tenā na, e fārii mai òe ia na o to ù ia āau mau.

¹³ I hinaaro hoì au i te tāpeà ia na i ô nei ia ù nei, ia onohia òe ia na i te poihereraa mai ia ù, i to ù nei tāpeàraahia i te Èvaneria nei.

¹⁴ Aita rā vau e rave noa i tei òre i tià ia òe ra; ia riro to òe hāmani maitaì no te hinaaro mau, eiaha no te tahi mea ê.

¹⁵ Peneiaè hoì i taa ê iti poto noa mai ai o ia, ia fārii mai òe ia na ia pārahi mau atu. ¹⁶ Eiaha rā ei tāvini, ia hau atu rā o ia i te tāvini, ei taeaè here rā, ia ù nei ia, a tae atu ai hoì ia òe ra, i te Fatu nei, e te tino atoà nei hoì. ¹⁷ E tenā na, te parau na òe ia ù e e hoa, e fārii mai òe ia na mai te mea e o vau iho. ¹⁸ E i hāmani ìno na o ia ia òe, e e àmutārahu o ia na òe, e tuu mai òe i te reira i nià ia ù nei. ¹⁹ O vau teie o Pauro, na to ù iho rima i pāpaì i teie nei parau, na ù ia e hoo atu, eiaha noa atu rā vau e parau noa atu ia òe e, e àmutārahu òe na ù ia òe iho na. ²⁰ Oia ia, e taù taeaè, ei òaòà to ù ia òe i te Fatu nei: e haamāhanahana mai òe i taù āau i te Fatu nei.

Poroìraa e aroharaa hopeà

²¹ Te tiàturi nei au i to òe faatiàraa mai i pāpaì atu ai au i teie nei parau ia òe, ua ìte hoì au e, e rahi atu ā ta òe i ta ù e ani nei. ²² E faanahonaho rā òe i te tahi pārahira no ù; te manaò nei hoì au e, e riro vau i te hōroàhia ia òutou i ta òutou na pure.

²³ Te aroha atu nei Èpafera, taù hoa tāpeà-atoà-hia i te Metia nei ia Ietu, ia òe. ²⁴ E taù mau hoa rave òhipa nei o Māreto, e o Àritetareho, e o Tema, e o Ruta hoì.

²⁵ Ei to òutou na mau vārua te aroha mau o to tātou ra Fatu o Ietu Metia! Âmene.

TE RATA A PAURO I TE MAU ÂTI-HĒPERA

Ômuaraa

1 ¹ O te Atua, o tei parau riirii mai i mūtaa iho, e rave rahi te huru o te parauraa mai i te feiā tupuna i te mau perofeta, ² o tei parau mai ia ia tātou i teie nei ànotau hopeà i te Tamaiti, o tei haapaòhia e ana ei Fatu no te mau mea atoà nei, e ua hāmani hoì o ia i nā ao atoà nei ia na.

³ O te ànaàna hoì o ia o to na ra hanahana, e o te hohoà mau ia no na iho, e te maura hoì i te mau mea atoà nei i ta na ra parau mana, oti aè ra ta tātou hara i te tāmāhia e ana ia na iho ra, pārahi iho ra i raro i te rima àtau o te Mana i te vāhi teitei ra. ⁴ E maitaì hau ê hoì to na i to te mau merahi, mai te iòà i noaa ia na i hau ê i te maitaì i to rātou ra.

E maitaì hau ê to te Tamaiti i to te mau merahi

⁵ O vai hoì to taua mau merahi ra ta te Atua i parau noa atu mai tahito mai ā e:

O taù Tamaiti òe, i naùanei òe i fānauhia ai e au.

E ta na hoì i nā ô ra e:

Ei Metua vau no na, e ei Tamaiti o ia na ù.

⁶ E ia na hoì i faahoì faahou mai i te matahiapo i te ao nei, nā ô aè ra o ia:

Ia haamori te mau merahi atoà a te Atua ia na!

⁷ I te merahi ra, te nā ô ra ia o ia:

Ua faariro o ia i te mau merahi no na mai te matai, e te mau tāvini no na mai te auahi ura ra.

⁸ Âreà i te Tamaiti ra, te nā ô ra ia:

O to òe terōno, e te Atua e, e tià ia i te vai-māite-raa e a muri noa atu, e te tēpeta o to òe ra pātireia, e tēpeta parau-tià ia.

⁹ I hinaaro na òe i te parau-tià, e i faufau na òe i te parau ìno, no reira te Atua, to Atua i faatāhinu rahi hua ai ia òe i te monoì ra i te òaòà, e hau atu ra i te feiā i âmui atoà ia òe ra.

¹⁰ E: Na òe, e te Fatu, i haamau i te tumu o te fenua i te matamua ra; e te mau raì nei hoì, e òhipa ia na to rima.

¹¹ E mou rātou, e vai ā rā òe; e marau anaè rātou mai te àhu nei.

¹² E na òe rātou e tiàfetu mai te àhu ra, e e huru ê atu ia rātou.

Hoê rā o òe huru, e to òe ra mau matahiti e òre roa ia e hope.

¹³ E o vai to taua mau merahi ra ta na i parau noa atu mai tahito mai ā e:

A pārahi i taù rima àtau nei, e ia faariro vau i to mau ènemi ei taahiraa âvae no òe.

¹⁴ Eere ānei rātou i te tāvini vārua anaè, i tonohia ei tiaì i te feiā e noaa ia rātou te âià ra i te ora?

2 ¹ E i teie nei, e au ia tātou ia faarahi hua atu i te haapaò i te mau parau ta tātou i faaroo aè nei, o te maìri noa atu hoì ia tātou a muri aè. ² E parau tāhemo òre tei parauhia mai e te mau merahi ra, i tāhoohia te mau hapa e te haapaò òre atoà i te utuà au ra. ³ E aha hoì tātou e ora ai ia òre tātou ia haapaò i te ora rahi mai teie nei? I tei parauhia mai e te Fatu i nā mua, e i faahee-tumu-hia mai ia tātou nei e te feiā i faaroo ia na ra; ⁴ o te Atua atoà hoì i te faatià-atoà-raa mai i te tāpaò, e te piri, e te rāveà mana e rave rahi te huru, e ta te Vārua Maitai i hōroà mai ra, i ta na iho hinaaro ra?

⁵ Aita hoì o ia i tuu i taua ao a muri nei, ta mātou e parau nei, i raro aè i te mau merahi. ⁶ Ua faaite mai ra rā Tāvita i te hoê ìrava, nā ô mai ra:

E aha te taata nei i manaò mai ai òe ia na? E ta te taata nei tamaiti, i ìte mai ai òe ia na?

⁷ Ua faahaèhaa aè òe ia na i raro iti aè i te mau merahi ra, ua faatorōna òe ia na i te teitei e te tura, e ua haapaò òe ia na ei nià aè ia i te mau òhipa a to rima na.

⁸ Ua tuu hoì òe i te mau mea atoà i raro aè i tana âvae.

E i teie nei, o ia i tuu i te mau mea atoà i raro aè ia na ra, aita ā ia e mea i toe ia na i te tuuhia i raro aè ia na ra. Aita nei rā i te ìtearaa ia tātou i teie nei, e ua tuuhia te mau mea atoà i raro aè ia na. ⁹ Te ìte nei rā tātou ia Ietu, o tei faahaèhaahia i raro iti aè i te mau merahi, ia pohe o ia ei ono i te taata atoà no te aroha mau o te Atua ra, i te faatorōnaraahia i te teitei e te tura, o ia i faaòromaì i taua pohe ra.

¹⁰ E mea au hoì ia na no na te mau mea atoà nei, e na na te mau mea atoà nei i hāmani, i te arataìraa i te tamarii e rave rahi i te ao ra, ia faariro o ia i te tumu o to rātou ora ei Ora nehenehe mau i to na iho pohe. ¹¹ O te Metia hoì o tei tāmā mai, e te feiā i tāmāhia ra, hoē ā ia Metua; e òre ai o ia e haamā ai ia parau mai ia rātou e e taeaè, ¹² i te nā ôraa e:

E faaite au i to iòa i to ù ra mau taeaè, ei rotopū i te Ètārētia ra, e haamaitaì atu ai au ia òe.

¹³ E te nā ôraa hoì:

E tiàturi au i nià ia na.

E ua nā ô ā hoì:

Inaha vau, e te tamarii ta te Atua i hō mai no ù ra.

¹⁴ E i teie nei, no te mea e tino to te tamarii ra, ua rave atoà hoì o ia iho i te reira, ia na te pohe o ia i te faaère atu ia na no na te pohe nei, oia hoì te tiàporo ra; ¹⁵ e ia faaora hoì o ia i te feiā i tītī i te mataù i te pohe e hope roa aè to rātou oraraa nei. ¹⁶ Aita roa hoì o ia i tāpeà i te mau merahi, ua tāpeà rā o ia i te huaai o Àperahama. ¹⁷ I tià ai ia na ia faarirohia mai tana mau taeaè te huru i te mau mea atoà ra, ia riro o ia ei Tahuà Rahi parau-mau e te aroha noa i te mau mea a te Atua ra, ia tātara o ia i te hara a te taata nei. ¹⁸ E o ia iho hoì i pohe

i te mea i roohia i te àti, e tià hoì ia na ia turu mai i te feiā i roto i te àti ra.

Ietu e o Mōte

3¹ E i teie nei, e aù mau taeaè moà ra, o tei noaa atoà te parauraa no te raì mai ra, e haamanaò maitaì i te Àpotetoro ra e te Tahuà Rahi i ta tātou nei parau, i te Metia ra ia Ietu; ² o tei haapaò maitaì atu ia na i tei faataa mai ia na ra, mai ia Mōte atoà i haapaò maitaì i te fare atoà o te Atua ra. ³ Ua haapaòhia hoì teie nei taata, e ei tura rahi to na i to Mōte e au ai, mai te taata i faatià i te fare ra, e tura rahi to na i to te fare. ⁴ E faatià hoì to te mau fare atoà nei, o tē faatià rā i te mau mea atoà ra, o te Atua ia. ⁵ E haapaò maitaì mau ā hoì to Mōte ei tāvini, i te ùtuafare atoà o te Atua ra, ei faaìteraa i te mau mea e parauhia mai a muri atu. ⁶ Âreà te Metia ra, ei Tamaiti ia i nià i to na iho ra ùtuafare. O tātou hoì taua ùtuafare no na ra, ia mau pāpū ā tātou i to tātou tiaturiraa, e te tiaìraa òaòà ra mā te itoito e tae noa atu i te hopeà ra.

Faaararaa eiaha ia faaroo òre

⁷ E i teie nei, mai ta te Vārua Maitaì i parau mai ra:
Ia tià ia òutou i teie nei mahana i te faaroo i tana reo,
⁸ eiaha e faaìta i to òutou âau, mai tei te faaètaètaraa ra, i te mahana faaoôoraa i te mētēpara ra:
⁹ a faaoôo mai ai to òutou hui metua ia ù ra, e ua faatiò mai ra, ua ìte hoì i ta ù i rave e e maha atoà àhuru i te matahiti.
¹⁰ Ìnoìno roa aè ra vau i taua uì ra,
e ua nā ô aè ra vau: Te hapa noa nei ā to rātou âau,
e aita ā rātou i ìte i ta ù parau.
¹¹ Tapu iho ra vau i taù ririraa ra e:
E òre roa rātou e ò i to ù ra faae meta.
¹² E ara, e aù mau taeaè, o te âau ìno faaroo-òre-atoà-hia i roto i te hoê o òutou na, i te faaruèraa i te Atua ora ra. ¹³ E aò māite rā te tahi i te tahi eiaha ei mahana e tuua, òi vai aè te ao, ia òre roa ia ìta noa

atu te hoê o òutou i te haavare o te ìno ra. ¹⁴ E faufaa hoì ta tātou i te Metia ra, ia tāmāu māite ā tātou i to tātou tiāturi matamua ra mā te itoito e tae noa atu i te hopeà ra; ¹⁵ òi vai aè hoì te parau e:

Ia tià ia òutou i teie nei mahana i te faaroo i tana reo,
eiaha e faaîta i to òutou âau, mai tei te faaètaètarāa ra.

¹⁶ O te tahi pae hoì, ìte noa ā rātou ua faaoôo ā i te Atua, eiaha rā taua feiā atoà mai Àifiti mai ra ta Mōte i aratai ra. ¹⁷ I oôo rā o ia ia vai e e maha atoà àhururaa i te matahiti? Eere ānei i te feiā i rave i te hara tei pohe to rātou tino i te mētēpara ra? ¹⁸ E o vai hoì ta na i tapu ra, e e òre roa e ò i to na ra pārahiraā mau, maori rā o te feiā aore i faaroo ra? ¹⁹ E i teie nei, te ìte hua nei tātou e, no te faaroo òre i òre rātou i ò ai.

4 ¹ E i teie nei, ia mataù tātou e tià ai, o te parau hoì i vaiihohia nei e, e ò i te faaeāraa o te Atua ra, o te huru maìri noa atu hoì vētahi o òutou i muri. ² Te parauhia nei hoì taua Èvaneria ra ia tātou nei, o tei parauhia atu ia rātou ra; aita rā rātou i faufaahia i taua parau i parauhia atu ia rātou ra, no te mea aore i ânoìhia i te faaroo e te feiā i ìte ra. ³ O tātou hoì e faaroo nei, e ò ā ia i te faaeāraa o te Atua, ta na hoì i parau ra e:

Tapu iho ra vau i taù ririraā ra e:

E òre roa rātou e ò i to ù ra faaeāraa!

Oti noa ai te mau òhipa mai te matamua mai ā o teie nei ao. ⁴ Te nā ô mai ra hoì Mōte i te hoê vāhi, i te parau i te mahana hitu ra e: Faaea iho ra te Atua i te mahana hitu i ta nā atoà ra mau òhipa. ⁵ E i teie nei ā hoì Taramo: E òre roa rātou e ò i to ù ra faaeāraa. ⁶ E i teie nei, ia ò ā te hoê pae i roto e tià ai, e taua feiā i parauhia atu te Èvaneria i mūtaa iho ra i ò i te faaroo òre. ⁷ (Ua haapaò ā te Atua i te hoê mahana, i te nā ôraa mai i te vaha o Tāvita ra e: I teie nei mahana. E taime maoro hoì tei maìri, mai te parauhia ra e:

I teie nei ā mahana, ia tià ia òutou i te faaroo i tana reo,
eiaha e faaîta i to òutou âau.

⁸ Ahiri hoì Iotua i hōroà i te faaeāraa no rātou, e òre hoì te Atua e nā muri i te faaite mai i te tahi ā mahana. ⁹ E i teie nei, te vai maori

ra te faae meta no te taata no te Atua. ¹⁰ O tei ō hoì i te faae meta o te Atua ra, ua faaea ia o ia i ta na atoà òhipa, mai te Atua hoì i faaea i ta na ra.) ¹¹ E i teie nei, e rohi ia tātou i te faaō i taua faae meta ra, o te maìri noa atu te hoê mai ia rātou i maìri i te faaroo òre ra. ¹² E mea ora hoì te parau a te Atua, e te pūai rahi, e te òòri rahi hoì to te reira i to te òè mata piti ra, i te putapupū-roa-raa hoì e taa ê noa atu te vārua e te âau, e te tiààtiraa e te puo ivi aa, e te hiòpoà hoì i te manaò e te ôpua o te âau ra. ¹³ Aore roa hoì e mea i moè ia na; te vai noa nei rā te mau mea atoà mā te maheu roa i mua i to na mata, to tei haavā mai ia tātou nei.

Ietu, ei tahuà rahi aroha

¹⁴ E i teie nei, e tahuà rahi hau ê o tātou i reva aè nei i nià i te raì, o te Tamaiti a te Atua ra o Ietu, e tāpeà māite ā tātou i ta tātou parau. ¹⁵ Eere hoì to tātou i te tahuà rahi e òre e tià ia aroha mai ia tātou i to tātou mau paruparu nei; i àti atoà hoì o ia i te mau mea atoà mai ia tātou atoà nei, aita roa rā e hara. ¹⁶ E i teie nei, e haafātata noa atu tātou i te terōno o te aroha mau ra, ia arohahia mai tātou nei, e ia noaa te maitai ei turu mai ia tātou i te tau e au ai ra.

5 ¹ O te mau tahuà rarahi atoà i maitihia no roto i te taata nei, ua haapaòhia ā ia na te taata, ei rave i te mau mea a te Atua ra, ei hōpoi i te perotefora e te tūtia tāraèhara ra. ² E tià hoì ia na ia aroha i te ìte òre, e te feiā i hapa, no te mea e àti atoà to na iho i te paruparu. ³ E no reira hoì, e pūpū atoà o ia i te tāraèhara i ta na iho hara, mai ta te taata atoà ra e tià ai. ⁴ E aore roa e taata e rave noa i teie nei tura no na iho, maori rā o tei parauhia e te Atua, mai ia Àrona ra.

⁵ Oia atoà hoì te Metia, eere to na i te faatura ia na iho o ia i riro ei tahuà rahi, na te Atua rā i faatura na tei parau mai ia na e:

O taù Tamaiti òe, i naùanei òe i fānauhia ai e au.

⁶ Mai ta na atoà hoì i parau i roto i te tahi Taramo ra e:

E tahuà òe e a muri noa atu, ia au i te parau ia Merehiteteta.

⁷ Ua pūpū hoì o ia i te pure i tana oraraa ra, i te aniraa atu ia na mā te òto rahi e te roimata, i tei tià ia faaora ia na mai te pohe mai ra, ei

faaroohia o ia i ta na i mataù ra. ⁸ E Tamaiti noa ā iho hoì o ia, i ìte o ia i te auraro i to na ra mau pohe. ⁹ E no te mea ua haamoà-roa-hia o ia, riro atu ra o ia ei tumu no te ora mure òre no te feiā atoà e faaroo ia na ra. ¹⁰ I parauhia mai e te Atua e, e tahuà rahi mai te parau ia Merehiteteta ra.

Te hoê parau rave àtā

¹¹ E parau rahi hoì ta mātou ia na, e te faaau taiàtā, no te mea e feiā faaroo àtā òutou. ¹² Ahiri hoì mai teie nei, ua riro òutou ei òrometua ua tià ia i te maoro; e tenā na, ia haapii-faahou-hia òutou i te ā o te parau a te Atua e tià ai. E ua riro iho nei òutou mai te feiā e au ia rātou te ū, eiaha te māa ètaèta. ¹³ O tei àmu atoà hoì i te ū anaè ra, aore ia i paari i te parau-tià ra, e àiū hoì o ia. ¹⁴ Âreà te māa ètaèta ra, na te taata paari ia, na te feiā no tē mātaro i ìte ai to rātou âau i te maitai e te ìno.

6 ¹ E i teie nei, e vaiiho noa aè na i te parau matamua o te Metia ra, e haere ā tātou i mua i te paari mau ra. Eiaha rā mā te haamau faahou i te tumu ra i te tātarahapa i te òhipa pohe, e te faaroo i te Atua ra, ² e te parau no te mau pāpetito, e no te tuuraa rima ra, e te tià-faahou-raa o tei pohe ra, e te haavāraa utuà raverāa mure òre ra. ³ E e nā reira hoì tātou! Ia tià i te Atua ra.

⁴ O te feiā hoì i haamāramaramahia, e ua ìte i te hōroà o te raì ra, e ua noaa te Vārua Maitai, ⁵ e ua tāmata i te parau maitai a te Atua ra, ua hiò hoì i te mana o te ao a muri atu, ⁶ e tāiva ê atu rā, e òre roa ia e tià ia faatupu faahou i te tātarahapa ia rātou. Ua faatatauro faahou hoì rātou i te Tamaiti a te Atua, e ua faariro faaite noa ia na ei faainoraa. ⁷ O te fenua hoì i horomii i te ua maìri pinepine i nià iho ra, e ua faatupu mai i te māa maitai na te feiā i faaàpu ra, ua haamaitaihia ia e te Atua. ⁸ Âreà tei faatupu mai i te tātaramoa, e te mau rāau taratara ra, ua faaruèhia ia, e ua fātata i te faainohia; o te auahi hoì to na hopeà.

⁹ Âreà òutou, e au mau here e, te manaò nei mātou e maitai to òutou i to te reira, te maitai i âpiti-atoà-hia i te ora ra, parau noa atu ai mātou

i taua parau nei. ¹⁰ Eere te Atua i te Atua parau-tià òre, a haamoè ai o ia i ta òutou òhipa i rave, e to òutou hinaaro i to na ra iòà, i faaite-pāpū-hia e òutou na, òutou i tauturu i te feiā moà, e te tauturu noa na hoì òutou. ¹¹ E te hinaaro nei mātou ia faaite tāmāu māite ā òutou atoà i taua itoito na, ia noaa te tiaì ìte pāpū e tae noa atu i te hopeà ra: ¹² ia òre òutou ia tōàruàru, ei pee rā i te feiā i noaa tei parauhia mai ra i te faaroo e te faaòromaì.

¹³ A parau mai ai hoì te Atua i ta na parau ia Àperahama ra, no te mea aita atu e mea mana atu ia tapu o ia ra, ua tapu iho ra ia na iho, ¹⁴ i te nā ôraa e:

E haamaitaì mau ā vau i te haamaitaìraa ia òe, e faarahi mau ā vau i te faarahiraa ia òe.

¹⁵ E maoro aè ra o ia i te tiaìraa mā te faaòromaì, noaa iho ra ia na tei parauhia mai ra. ¹⁶ E tapu hoì te taata nei i tei hau i te rahi ra, e te faaotiraa i te mau mārō atoà ra, o ia tē tapu haapāpū nei. ¹⁷ Oia hoì te Atua, hinaaro aè ra o ia i te faaite pāpū mai i te feiā tufaa i tei parauhia mai ra i te hirohirouri òre o ta na ra ôpua, haapāpū atu ra i te tapu. ¹⁸ Ia rahi to tātou mauruuru i taua na parau hirohirouri òre e piti ra, o tei òre e tià i te Atua ia haavare ra, o tātou, o tei horo i te tiàturiraa i tuuhia mai i mua ia tātou ia noaa ei haapūraa. ¹⁹ O ta tātou ia tiàtaro no te vārua, e te mahiti òre, e te mau maitaì, no te mea ua haamauhia i te vāhi i roto mai i te pāruru ra; ²⁰ i te vāhi i tomohia e to tātou nā mua e Ietu, o tei faarirohia ei tahuà rahi e a muri noa atu ia au i te parau ia Merehiteteta.

Te hoê tahuà rahi mai Merehiteteta

7 ¹ E taua Merehiteteta arii no Tarema ra, e tahuà na te Atua teitei, o tei fārerei atu ia Àperahama i te hoìraa mai, mai te taparahiraa i te mau arii ra, e ua faaora atu ra ia na; ² o ta Àperahama i hōroà mai i te àhuru o te tufaa i te mau taoà atoà; o te arii ia o te parau-tià te hoê auraa i tana iòà ra, e i muri aè, o te arii ia o te hau, oia hoì te arii o Tarema. ³ Aore e metua tāne, aore hoì e metua vahine, aore e ihotatau, aore e mahana matamua, aore hoì e hopeà to to na ra

oraraa. I faarirohia rā o ia mai te Tamaiti a te Atua ra, o tē vai tahuà māite mai ā e a muri noa atu.

⁴ E tenā na, a haamanaò na i taua taata ra i te rahi ta te pātereareha ra ta Àperahama i hōroà i te àhuru i te mau taoà o tē pau ia na ra.

⁵ To te tamarii a Revi ra, tei noaa ia rātou te tōroà tahuà ra, ua parau-mau-hia mai rātou e, e rave i te àhuru o ta te taata ra taoà, i tei au i te ture ra, oia hoì ta to rātou iho mau taeaè, huaai noa iho ā rātou no Àperahama. ⁶ Àreà o ia, o tei òre i pāpaìhia i roto i to rātou fētii e àhuru ta na i noaa ia Àperahama, e ua faaora i te taata tei ia na te parau i parauhia mai ra. ⁷ Ua ìtea-mau-hia hoì e, o tei iti tē faaorahia e tei rahi. ⁸ I teie, i roto i te ture nei, o te taata e pohe nei tei rave i te àhuru; àreà i terā, o ia tei rave, o tei parauhia ra e, te ora ra. ⁹ E tià noa hoì ia parau e, o Revi atoà, o tei rave i te àhuru ra, ua hōroà atoà o ia i te àhuru i roto ia Àperahama ra. ¹⁰ Tei roto hoì o ia i tana metua a fārerei ai Merehiteteta ia na ra.

¹¹ E i teie nei, ahiri e maitaì faahope roa to te tōroà tahuà o te Âti-Revi ra (i reira hoì te ture i te noaa-atoà-raa i te taata ra): e aha iho ra i tià ai e, ei tahuà ê tē tupu mai, mai te parau ia Merehiteteta ra, e eiaha mā te huru o Àarona? ¹² Ua faaòre hoì i te ôpū tahuà ra, ua faaòre-atoà-hia ia te ture eita e òre. ¹³ O te taata hoì no na taua parau i parauhia nei, no te tahi ôpū ê ia, aore roa to te reira ôpū i raverave i te peu o te fata ra. ¹⁴ Ua ìtea-maitaì-hia hoì, e no te ôpū o Iuta to tātou Fatu, o te ôpū aore roa i parauhia e Mōte i te tōroà tahuà ra. ¹⁵ Rahi roa atu ra rā te ìtea, i te mea, e tahuà ê tē tupu mai, ia au i te parau ia Merehiteteta ra. ¹⁶ Aore rā i riro ei tahuà i te ture parau tino ra, i te mana rā o te ora mure òre ra. ¹⁷ Ua faaite hua mai hoì te Atua e:

E tahuà òe e a muri noa atu, mai ia Merehiteteta te huru.

¹⁸ Ua faaòre-mau-hia tei mūtaa iho ture, no to na paruparu e te faufaa òre. ¹⁹ (Aore roa hoì e taata i maitaì roa i te ture.) Ua faaōhia mai rā te tiaturiraa maitaì, e haafātata ai tātou i pihaì iho i te Atua.

²⁰ E mai ia Ietu hoì aore i faarirohia ei tahuà mā te tapu òre, ²¹ (i faarirohia rātou ei tahuà mā te tapu òre; âreà o ia, mā te tapu atoà ia, na na na tei parau mai ia na e:

Ua tapu te Fatu, e òre e faahoì:

e tahuà òe e a muri noa atu mai ia Merehiteteta te huru.) ²² Mai te reira atoà to Ietu hau ei ārai i te faufaa maità ra.

²³ E rave rahi hoì to rātou i riro ei tahuà, no te mea, aore rātou i mau i te pohe. ²⁴ Âreà o ia ra, no te mea e tià i te pārahiraa e a muri noa atu, e òre to na tōroà tahuà e riro ia vētahi ê. ²⁵ E i teie nei, e tià maità roa atu ia na ia faaora i te feiā e nā reira atu ia na ra i te haere i te Atua ra, e tià hoì o ia i te oraraa e a muri noa atu, ei tià ia rātou.

²⁶ O te huru ia o te tahuà rahi e au ia tātou nei, o tei maità roa ra, e tē rave òre i te ìno, e tē viivii òre, e tē taa ê hoì i te feiā rave hara ra, e ia faateiteihia i nià iho i to te raì ra. ²⁷ E òre hoì e au ia na ia nā mua i te pūpū i te tūtia i ta na iho hara, a pūpū ai i ta te taata atoà, mai ta taua mau tahuà rarahi i te mau mahana atoà ra. Hoê roa a ana pūpūraa i ta te taata atoà, ia na i pūpū ia na iho ra. ²⁸ O te taata paruparu nei hoì ta te ture e faariro ei tahuà rarahi, âreà te parau ra o te tapu, i muri aè i taua ture ra, o te Tamaiti ia ta te reira i faariro ei tahuà rahi, no na te au rahi maità roa, e a muri noa atu.

Ua marau te haamoriraa tahito

8 ¹ E i teie nei, teie te parau i parauhia nei: e tahuà rahi to tātou, te pārahi ra i te pae àtau i te terōno o tei rahi i nià i te raì ra; ² e tahuà no te vāhi moà, i roto i te tētene mau, ta te Fatu i faatià, eere ta te taata ra.

³ I haapaòhia hoì te mau tahuà rarahi atoà ra e pūpū i te taoà e te tūtia, ei taoà atoà hoì ta teie tahuà ia pūpū e tià ai. ⁴ Ahiri hoì tei teie nei ao o ia, e òre o ia e riro ei tahuà, no te mea, te vai nei te feiā tahuà, o tei pūpū i te perotefora i au i te ture ra: ⁵ o tei rave i te tōroà i roto i te vāhi moà ra, o te hohoà ia, e te huru o te mau mea o te raì ra, o tei haapiihia mai e te Atua ia Mōte ra, a fātata ai o ia i te faatià i te tētene ra, ua nā ô mai ra hoì o ia: A haapaò maità na, e hāmani

òe i te mau mea atoà ia au mau i te hohoà i faaìtehia atu ia òe i nià i te mouà ra .⁶ Âreà i teie nei, e tōroà maitaì roa tei noaa i to tātou tahuà rahi, mai ia na atoà i riro ei ārai i te faufaa maitaì roa ra, o tei tātīnanahia i te parau maitaì rahi, i parauhia mai ra.

⁷ Ahiri hoì aore roa e mea i toe i taua faufaa matamua ra, e òre e faaōhia mai te piti ra. ⁸ Ua nā ô hoì o ia i te faahaparaa i te reira ra:

Te nā ô mai ra te Fatu: Inaha, te fātata mai nei te tau e faaau ai au i te faufaa âpī i te ùtuafare o Ìteraèra e te ùtuafare o Iuta.

⁹ Eiaha rā mai te faufaa ta ù i faaau i to rātou hui metua ra, i te tau i rave ai au i to rātou rima e arataì mai ia rātou mai te fenua mai ra mai Àifiti;

no te mea aore rātou i mau maitaì i taua faufaa na ù ra, e aita atu ra vau i ìte atu ia rātou, te nā reira mai ra te Fatu.

¹⁰ Te parau mai ra rā te Fatu: Eie te faufaa ta ù e faaau i te ùtuafare o Ìteraèra i muri aè i taua ànotau ra:

E tuu vau i ta ù ra mau ture i roto i to rātou manaò, e pāpaihia e au i roto i to rātou âau, e e riro vau ei Atua no rātou, e e riro hoì rātou ei taata no ù.

¹¹ E òre hoì rātou e haapii, o te taata o to na taata tupu, e o te taata o to na taeaè, i te nā ôraa atu e: Ia ìte i te Fatu. E hope roa ia i te ìte ia ù, mai te taata haèhaa mai ā e tae noa atu i te feiā rarahi ra.

¹² E aroha hoì au i ta rātou parau-tià òre, e to rātou ìno, e ta rātou mau hara, e òre roa vau e haamanaò faahou atu.

¹³ E i teie nei, o ia e parau nei e, e faufaa âpī, ua faariro o ia i tei mūtaa iho ra ei mea tahito. O tei riro hoì ei mea tahito, e ua marau ra, ua fātata ia i te moè ê.

9¹ E i teie nei, e ture atoà to te faufaa matamua no te haamoriraa, e e vāhi moà no teie nei ao. ² I faatiàhia hoì tei mūtaa iho ra pae o te tētene, o tei parauhia e e vāhi moà, mā te rāmepe, e te ìri vairaa pāne, e te pāne o te aro i roto ra. ³ E i roto mai i te piti o te pāruru ra, o te vāhi ia o te tētene i parauhia i te vāhi Moà Roa ra; ⁴ mā te âuà àuro ra i roto, e te âfata faufaa, i vehi-haaàti-hia i te àuro ra, e i reira hoì te âuà àuro i faaïhia i te māna e te rāau a Àarona i puā ra, e nā

papa vairaa faufaa ra; ⁵ e o nià aè i te reira, o nā tērupi ànaàna ia, i te tamarūraa i te pārahiraa o te aroha ra. Eita rā e tià ia tātou ia parau hua i taua mau mea ra i teie nei.

⁶ E tià roa aè ra taua mau mea ra, haere atu ra te mau tahuà i roto i tei mūtaa iho ra vāhi o taua tētene ra i te mau mahana atoà ra, i te raveraa i te tōroà ra. ⁷ Âreà te piti ra, o te tahuà rahi anaè ra tei tomo i te reira, hoê matahiti hoê tomoraa, eiaha rā mā te toto òre, o ta na ia i pūpū no ta na iho hapa, e ta te taata atoà i rave no te ìte òre ra: ⁸ ei faaìteraa mai na te Vārua Maitai, e te vai ra te tētene matamua ra, aita ā i ìte te èà e ō au ai i roto i te vāhi moà ra. ⁹ E parapore ia tētene no teie nei ànotau, e taoà e te tūtia tei pūpūhia i roto, aore ra i maitai te taata i haamori ra i te reira, i te haapaòraa i te âau ra. ¹⁰ E māa anaè nei ia, e te mau mea i inuhia ra, e te mau hōroiraa pape hoì, e te mau peu i haapaòhia no te tino ra, i tuuhia mai ia rātou, e ia tae i te ànotau e haamaitai-roa-hia ai ra.

Te faufaa o te haamoriraa âpī

¹¹ O te Metia rā i tae mai ra ei tahuà rahi no te mau mea maitatai a muri nei, i roto i te tētene rahi maitai roa ra, aore i hāmanihia e te rima ra, aore i faatiàhia i raro nei; ¹² eere hoì mā te toto puaaniho, e te toto tafa, mā to na iho rā toto, i te tomoraa hoê i roto i te vāhi moà roa ra, e mā te ora mure òre te noaaraa no tātou. ¹³ I moà atu ra te taata, e mā atu ra te tino i te toto puaatoro, e to te puaaniho, e te rehu puaatoro ufa âpī i pīpīhia i nià i te feiā i viivii ra. ¹⁴ A tae ai hoì i te toto o te Metia ra, o tei pūpū ia na iho mā te ìno òre i te Atua, i te turu o te Vārua pohe òre ra, e rahi atu ia te mā o to òutou âau i te òhipa pohe, ia haamori òutou i te Atua ora ra!

¹⁵ I riro ai hoì o ia ei ārai i te faufaa âpī nei, ia noaa te âià mure òre i parauhia mai ra i te feiā i parauhia ra, i to na ra pohe, ei faaòre i te hara i te faufaa matamua ra.

¹⁶ E faufaa ra, ia pohe mau ā te mea e pāpū ai ra, e tià ai. ¹⁷ E tūtia tei pohe e pāpū ai te faufaa ia fafau; e òre rā e mana i te oraraa o te mea e pāpū ai ra. ¹⁸ I òre ai hoì te faufaa matamua i haamauhia ai

mā te toto òre. ¹⁹ Oti aè ra hoì te mau parau atoà i roto i te ture i te parauhia e Mōte i te taata atoà ra, ua rave iho ra i te toto tafa, e te puaaniho, e te pape, e te huruhuru ùteùte, e te hitopa, ua pīpī atu ra i te puta iho, e te taata atoà, ²⁰ nā ô atu ra:

O te toto teie o te faufaa ta te Atua i faaue ia òutou na.

²¹ E ua nā reira atoà o ia i te pīpī i te tētene i te toto, e te mau âuà atoà no te haamoriraa. ²² E aita reà hoì e mea toe i te tāmāhia i te toto i ta te ture ra; e aore e toto i faatahehia ra, aita roa e faaòreraa hara.

²³ E mea tià hoì te mau hohoà o te mau mea o te raì ra ia tāmāhia i taua mau tūtia ra, âreà taua mau mea mau o te raì ra, ei tūtia hau ê atu ia i te reira.

²⁴ Aita aè nei hoì te Metia i tomo i roto i nā vāhi moà i hāmanihia e te rima ra, i te hohoà no te vāhi moà mau ra, tei te raì mau rā o ia ia faaite o ia ia na iho i mua i te aro o te Atua no tātou, i teie nei ā.

²⁵ Eere rā ia pūpū pinepine o ia ia na iho ei tūtia, mai te tahuà rahi i tomo i roto i te vāhi moà i te mau matahiti atoà, mā te toto ê ra.

²⁶ Ahiri hoì i nā reira na, mai te matamua mai ā o teie nei ao, ua rahi roa ia to na poheraa. Hoê roa rā o na faaìteraahia mai i teie nei, i te hopeà o te mau tau nei, ia faaòre o ia i te hara i te faatūtiaraa ia na iho. ²⁷ E mai te taata nei hoì, ua haapaòhia ia hoê aè poheraa, e i muri aè o te haavāraa ia, ²⁸ oia atoà te Metia, a hoê aè nei o na pūpūraahia ei tūtia ia hōpoi ê o ia i te hara a te taata e rave rahi; e e fā mai ā o ia, o te piti ia o te fāraa mai, eiaha ei tārāèhara, ia ora rā te feiā e tiaì ia na ra.

10 ¹ E i teie nei, e ata anaè te ture no te mau mea maitataì a muri atu (eere rā i taua mau mea mau iho ra), i òre ai i maitaì roa ai te feiā i haere atu i taua mau tūtia i pūpūhia i te mau matahiti atoà aore i faaea ra. ² Ahiri hoì i maitaì ra, e òre ia te reira e pūpū-faahou-hia, no te mea ua mā anaè te feiā i haamori ra, e òre ia e mānaònaò faahou i te hara. ³ Âreà i te reira mau tūtia, ua faatupu-faahou-hia ia te manaò i te hara i te mau matahiti atoà ra. ⁴ Eita roa hoì e tià i te toto puaatoro e te puaaniho ia faaòre i te hara.

⁵ No reira te Metia i nā ô ai ia na i haere mai i te ao nei ra:

Aita aè nei i tià ia òe te tūtia e te perotefora; ua faaau rā òe i te hoê tino no ù:

⁶ i tei tāauahihia ra, e te tāraèhara ra, aita aè nei òe i mauruuru i te reira.

⁷ Ua nā ô iho ra vau: Teie au, e taù Atua, te haere nei au e faatià i to òe hinaaro (ua pāpaihia te parau no ù i roto i te ôtarō o te puta ra).

⁸ Ta na hoì i parau i nià aè ra e:

Aita aè nei i tià ia òe te tūtia, e te perotefora, e tei tāauahihia ra, e te tāraèhara ra,

e aore òe i mauruuru i te reira, i ta te ture ra i pūpū. ⁹ E ua nā ô aè ra o ia i muri aè: Inaha, e taù Atua, te haere nei au e faatià i to òe hinaaro. Ua faaòre ā ia o ia i tei mūtaa iho ra, ia faatià o ia i te piti.

¹⁰ No taua hinaaro ra e moà ai tātou nei, i te pūpūraa hoê i te tino o Ietu Metia ra.

¹¹ E tià hoì te mau tahuà atoà i te tià-noa-raa i te mau mahana atoà i te haamoriraa, e te pūpū-pinepine-raa i te mau tūtia hoê ā huru o tē òre roa e tià ia matara te hara ra. ¹² Âreà te Metia, oti aè ra ta na tūtia hoê i te pūpūhia ei tāraèhara faufaa mure òre, pārahi atu ra i te rima àtau o te Atua ra. ¹³ E i teie nei, te tiaì ra e ia faarirohia tana mau ènemi ei taahiraa âvae no na. ¹⁴ Ua maitaì roa hoì e a muri noa atu te feiā haamoàhia e ana, i te perotefora hoê ra. ¹⁵ O ta te Vārua Maitaì atoà e faaite mai ia tātou nei, oti aè ra hoì ta na i parau i mūtaa iho ra e:

¹⁶ Te nā ô mai ra te Fatu: Teie te faufaa ta ù e faaau ia rātou i muri aè i taua ànotau ra:

E tuu vau i ta ù ra mau ture i roto i to rātou âau, e e pāpaihia e au i roto i to rātou manaò.

¹⁷ Ua nā ô atoà mai rā: E to rātou ìno e ta rātou mau hara, e òre roa vau e haamanaò faahou atu.

¹⁸ Ua faaòre-anaè-hia hoì te reira ra, aita atu ra e pūpūraa tāraèhara toe.

Tītauraa ia tautoo ā

¹⁹ E i teie nei, e te mau taeaè, ua noaa te tomoraa mataù òre i roto i te vāhi moà roa, no te toto o Ietu ra; ²⁰ taua èà âpī nei ia e te ora, i haamoàhia e ana no tātou, nā roto i te pāroru ra, o to na ra tino. ²¹ E e tahuà rahi hoì to tātou i roto i te fare o te Atua ra, ²² e haafātata tātou mā te âau haavare òre, mā te faaroo pāpū mau, e mā te âau i pīpīhia ia òre te manaò ìno, e mā te tino i hōroihia i te pape mā. ²³ E ia pāpū māite to tātou mauraa i ta tātou parau, mā te àueue òre (e parau-mau hoì ta na ta tei parau mai ra). ²⁴ E haapaò māite ā tātou te tahi i te tahi, a faaaraara atu ai ia rahi te aroha, o tē rave i te mau òhipa maitatai ra: ²⁵ eiaha hoì e faaruè i to tātou haaputuputuraa, mai ta te tahi pae ra peu, e faaitoito rā; e ia rahi atu ā te faaitoito, no te mea te hiò na òutou i taua mahana ra i te fātataraa mai.

²⁶ Ua noaa na ia tātou te ìte i te parau-mau a rave hinaaro mau ai i te hara, aita roa atu e tāraèhara toe, ²⁷ âreà e mānaònaòraa riàrià i te utuà, e te riri ûàna e pau roa atu ai te mau ènemi ra. ²⁸ O tei òre i haapaò i te ture a Mōte ra, pohe atu ra ia i nā ìte toopiti, e te tootoru, aore i arohahia. ²⁹ Mai te aha atu hoì te rahi o to na pohe, i to òutou manaòraa, o to tei taataahi i te Tamaiti a te Atua i raro aè i tana âvae, o tei parau i te toto o te faufaa i moà ai o ia ra, e e mea moà òre ia, ua vahavaha i te Vārua no na te maitai ra? ³⁰ Ua ìte hoì tātou i tei parau e:

Tei ia ù te faautuà, na ù e tāhoo atu, te nā reira mai ra te Fatu!

E te nā ô mai ra hoì:

Na te Fatu e haavā i to na iho taata.

³¹ E mea mataù rahi ia roohia i te rima o te Atua ora ra.

³² A haamanaò na rā i tei mūtaa iho ra ànotau, a haamāramaramahia ai òutou na, i tautoo ai òutou i faaòromaì ai i taua mau pohe rarahi ra; ³³ a faarirohia ai òutou ei hiòraa i te vāhi taata ra, mā te faaino e te àti rahi, ôtahi vāhi ia, a âmui atu ai hoì òutou i te feiā i nā reirahia mai ra, ôtahi vāhi ia. ³⁴ Ua aroha mai hoì òutou ia ù i taù tāpeàraahia ra, e ua fārii noa òutou i te haruraa i ta òutou taoà mā te òaòà; ua ìte

hoì òutou e, e taoà maitaì hau ê ta òutou e tià i te vai-māite-raa, tei te ao. ³⁵ E i teie nei, eiaha e faaruè i to òutou itoito, e utuà rahi hoì tē hoo i te reira. ³⁶ E ia faaòromaì tāmāu òutou e tià ai, ua oti anaè ia òutou te haapaò i to te Atua ra hinaaro, ia noaa ia òutou te utuà i parauhia mai ra.

³⁷ E vāhi iti poto roa tē toe,

e tae mai ai tei tae mai, e òre roa e faaroaroa. ³⁸ E i teie nei, te taata parau-tià i te faaroo ra, e ora ia. Àreà o tē ôraì tià i muri ra, e òre roa taù âau e mauruuru ia na.

³⁹ Eere rā tātou i to te feiā i ôraì tià i muri e pohe atu, no te feiā rā i noaa te faaroo, e ora atu ai te vārua.

Te faaroo o te mau taata paari

11 ¹ E i teie nei, o te faaroo nei, o tē tiàturi ia i te mau mea e tiañhia nei, e tē ìte i te mau mea aore e hiòhia nei.

² No te reira hoì i noaa ai te roo maitaì i te feiā tahito ra.

³ No te faaroo i ìte ai tātou e, no te parau a te Atua nā ao nei i hāmanihia ai, eere hoì te mau mea e hiòhia nei i to te hoê mau mea i ìtea ra. ⁴ No te faaroo i maitaì roa ai ta Àpera tūtia i pūpū i te Atua i ta Taina; i parauhia mai ai o ia e, e taata parau-tià, o te Atua i faatià mai i taua taoà hōroà na na ra; e i teie nei, pohe noa ā o ia, te parau noa mai ra ia, i taua faaroo ra. ⁵ No te faaroo i tāhitihia ai Ènoha ia òre o ia ia ìte i te pohe; e aita ra o ia, no te mea ua tāhitihia o ia e te Atua; hou hoì o ia i tāhitihia ai i ìte ai o ia e, te mauruuru ra te Atua ia na. ⁶ Aore e faaroo ra, e òre roa o ia e mauruuru: o tē haamori i te Atua ra, e faaroo o ia e, e Atua, e tià ai, e o o ia tē faautuà i te feiā i ìmi pāpū ia na ra. ⁷ No te faaroo hoì o Noa, a faaìtehia mai ai o ia e te Atua i te mau mea aore ā i ìtea mai ra, e roohia iho ra e te mataù, i tarai ai i te pahī ia ora to na fētii; faahapa iho ra i to te ao, e riro atu ra o ia ei fatu i te parau-tià e noaa i te faaroo ra.

⁸ No te faaroo i haapaò ai Àperahama, a parauhia mai ai o ia e, e haere i te hoê vāhi e noaa mai ia na a muri atu ei âià; e haere atu ra o ia mā te ìte òre i taua fenua i haerehia e ana ra. ⁹ No te faaroo

i purutia noa ai o ia i taua fenua i parauhia mai ra, mai te mea e, e fenua ê ra; i te pārahi-noa-raa i roto i te tiàhapa ra, rātou atoà o Ìtaata, e o Iatōpa; o nā taata âià atoà ia e o ia atoà i tei parauhia mai ra. ¹⁰ Te tītau ra hoì o ia i taua òire niu mau ra, o te Atua tē faaau e tē faatià ra. ¹¹ No te faaroo atoà i noaa ai ia Tara iho te maitai i tō ai ra, e fānau mai ra tana tamaiti, hope noa ai to na tau mau ra, no te mea i manaò o ia e e parau-mau ta na ta tei parau mai ra. ¹² I fānau mai ai ta te taata hoê ra, e mai te taata pohe hoì te huru, mai te fetià o te raì ra te rahi, e mai te one tahatai eita e hope ia tataù ra.

¹³ I pohe anaè atu ra taua feiā ra mā te faaroo, aita i noaa tei parauhia mai ra, ua hiò rā rātou i taua mau mea ra i te ātea ê, e ua faaroo pāpū e ua fārii māite, e ua fāi hua e, e taata èê rātou e te purutia i teie nei ao. ¹⁴ O te feiā hoì i nā reira mai, ua faaite hua ia e, te ìmi ra rātou i te fenua mau. ¹⁵ Ahiri hoì rātou i nounou i taua fenua no reira mai rātou ra, e tià noa ia ia rātou ia hoì. ¹⁶ Ua hinaaro rā rātou i te fenua maitai roa ra, oia hoì te ao ra: i òre ai te Atua i haamā ai ia rātou ia parauhia o ia e e Atua no rātou; ua haapaò hoì o ia i te hoê òire no rātou.

¹⁷ No te faaroo, i pūpū ai Àperahama ia Ìtaata, a tāmatahia ai o ia ra; e te taata i noaa ia na te parau i parauhia mai ra, ua pūpū ia i tana tamaiti fānau tahi, ¹⁸ no na te parau i parauhia ra e:

Ei ia Ìtaata to òe ra huaai e noaa ai.

¹⁹ I parau hoì o ia e, e tià i te Atua ia faatià faahou mai ia na mai te pohe mai ra; e mai te mea hoì e mai te pohe mai ra te noaa-faahou-raa ia na. ²⁰ No te faaroo, i faaora ai Ìtaata ia Iatōpa rāua o Ètau, i te mau mea e tupu a muri atu. ²¹ No te faaroo, i faaora ai Iatōpa i nā tamarii a Iotēfa ra, a pohe ai o ia ra; piò iho ra i raro i nià iho i te poro turutootoo no na ra, mā te haamori i te Atua. ²² No te faaroo Iotēfa i faaite ai i te revaraa o te tamarii a Ìteraèra mai Àifiti atu, a pohe ai o ia ra; e ua tuu mai hoì i te parau i te pera no na ra.

²³ No te faaroo, Mōte i hunahia ai e nā metua no na ra, a fānau mai ai o ia ra, e a toru aè ra marama, no te mea i hiò iho ra rāua e, e tamaiti purotu; e aita rāua i mataù i te parau a te arii ra.

²⁴ No te faaroo, i òre i tià ai ia Mōte, a paari ai o ia ra, ia mairihia o te tamaiti a te tamahine a Faraò ra; ²⁵ e mea maità ia na te rave atoà i te pohe i te âmuiraa i te taata no te Atua ra; ia rave i te navenave poto noa o te parau ìno ra. ²⁶ E taoà rahi hoì ia na te mau faaìnoraa, i te Metia nei, i te mau taoà atoà o Àifiti ra, te haapaò māite ra hoì o ia i te utuà ra ei hoo.

²⁷ No te faaroo, i faaruè ai o ia i Àifiti, aore i mataù i te riri o te arii ra; itoito māite atu ra o ia i te hiòraa atu i te Atua, i tei òre e ìtea ia hiò ra. ²⁸ No te faaroo, i haapaò ai o ia i te Pāta e te pīpīraa toto ra ia òre te taparahi i tei fānau ana ia rave noa mai ia rātou. ²⁹ No te faaroo, i tae ai rātou nā raro i te miti ùteùte mai te mea e e fenua pāpāmarō, tei tāmatahia e to Àifiti ra, e pau iho ra.

³⁰ No te faaroo, i hià ai te âua i Ierito ra i raro, âruì hitu aè ra i te haaàti-haere-raahia. ³¹ No te faaroo, i òre i pohe atoà ai te faaturi ra o Rāhapa a pohe ai te feiā faaroo òre ra, o ia i fārii maità i nā manu ra.

³² E e aha atu ā ta ù parau ia parau? E maoro hua hoì ia parau vau ia Titeona, ia Parata, ia Tamatona, ia Iefeta, ia Tāvita, ia Tāmuera, e te mau perofeta ra; ³³ o tei pau ia rātou te mau pātireia i te faaroo, e ua rave i te parau-tià ra, e ua noaa tei parauhia mai ra, ua ôpani i te vaha o te riona, ³⁴ ua tīnai hoì i te pūai o te auahi, ua ora i te mata òè ra, ua faaètaètahia i te paruparuraa ra, àito roa atu ra hoì i te tamaì, fati atu ra hoì ia rātou te mau nuu o te fenua èè ra.

³⁵ E i noaa faahou hoì ta te mau vahine tamarii i pohe ra, i faaora-faahou-hia ia. E te tahi pae i haamāuiuihia ia, aore i rave i te ora, ia noaa ia rātou te ora faahou, te mea maità roa ra. ³⁶ E e àti rahi to te tahi pae i te tāhitohito e te papaì, e te ruuruu e te tāpeà i roto i te fare. ³⁷ I pēhīhia rātou i te òfai, i êêhia rōpū ia rātou e taa ê atu ra, i haavarehia, i taparahi-pohe-roa-hia i te òè; i ori haere noa rātou mā te àhu ìri māmoe, e te ìri puaaniho; mā te faufaa òre, e te àti rahi, e te hāmani-ìno-rahi-hia ra. ³⁸ (Aore hoì teie nei ao i au i taua feiā ra:) i ori haere noa hoì rātou i te mētēpara, e i nià i te mouà, e te tāpuniraa i roto i te mau ana e te mau âpoo o te fenua nei.

³⁹ E roo maitaì tei noaa ia rātou atoà nei i te faaroo, aita rā i noaa tei parauhia mai ra: ⁴⁰ no te mea ua vaiihohia e te Atua te mea maitaì rahi atu no tātou, ia òre ia noaa te maitaì rahi roa ia rātou anaè eiaha tātou atoà ra.

Te tiàtonu-māite-raa ia Ietu

12 ¹ E i teie nei, ua haaàtihia tātou e taua nahoà rahi i ìte nei, e haapae tātou i te mau mea teimaha atoà, e te ìno e hara ai tātou nei, a horo tāmāu māite ai i teie nei hororaa i mua ia tātou nei, ² mā te tiàtonu māite to tātou mata ia Ietu, i te tumu e te faaoti i to tātou faaroo; o tei faaòromaì i te tatauro, aore i haapaò i te haamā, i te maitaì i tuuhia mai i mua i tana aro; e te pārahi ra i teie nei i te pae àtau i te terōno o te Atua ra.

³ E haamanaò māite hoì ia na, o tei faaòromaì i te reira huru faaìno a te feiā rave hara ia na iho ra, ia òre hoì òutou ia tōàruàru, ia òre ia taiā to òutou àau.

⁴ Aita ā hoì i tae i te maniiiraa toto to òutou taputōraa i te ìno ra. ⁵ E ua moè ānei ia òutou te àò i aòhia mai ai òutou mai te mea e, e tamarii ra:

E taù tamaiti, eiaha òe e haafaufaa òre i te àò a te Fatu nei, eiaha hoì ia pau te aho ia faahapahia mai òe e ana ra.

⁶ O ta te Fatu e here ra, o ta na ia e àò mai, e e papaì ā o ia i te mau tamarii atoà ta na e ìte mai ra.

⁷ Te aòhia mai na òutou, mai te rave a te metua i te tamarii ra ta te Atua rave ia òutou. O vai hoì ia tamaiti aore i aòhia e te metua ra?

⁸ Aore òutou i aòhia i te àò i te tamarii atoà ra, na te faaturi ia òutou, eere i te tamarii mau. ⁹ E e metua hoì to tātou to te tino nei, o tei àò mai ia tātou, e ua faaiti hoì tātou, eiaha ia rahi atu to tātou auraro i te Metua o te vārua nei, e ia ora atu? ¹⁰ I àò mai hoì rātou ia tātou i te reira ra puè mahana aore reà ra, no to rātou iho ia hinaaro, àreà o ia ia faufaahia tātou, ia noaa atoà ia tātou to na ra maitaì. ¹¹ Aita roa hoì e àò e riro ei mea òaòà i reira ra, e mea òto rā; àreà i muri aè, o te

maitaì ra ia o te parau-tià tē tupu i taua aò ra, i te feiā i haamātarohia i te reira.

¹² E tenā na, e âfaì na i nā rima i faatautauhia i raro ra i nià, e e faaètaèta i te turi paruparu ra. ¹³ E haamanina hoì i te èà o to òutou âvae, ia òre te piriòì ra ia mādòia roa, ia faaorahia rā.

Te mau tama fānau matamua tei tāpaòhia i nià i te rai

¹⁴ E tapi i te hau i te taata atoà nei, e te maitaì, aore e maitaì ra, aore roa ia e taata e ìte i te Fatu. ¹⁵ E hiò māite ā o te ère noa atu te tahi i te maitaì a te Atua ra, o te tupu noa aè te tahi tumu ìno, peàpeà iho ra òutou, e viivii atu ra te taata atoà e rave rahi: ¹⁶ o te tupu noa aè te tahi faaturi, e te taata paieti òre, mai ia Ètau ra, o tei hoo i ta na ra tufaa matahiapo i te àmuraa māa hoê ra. ¹⁷ Ua ìte hoì òutou e, ia nounou o ia i taua maitaì ra i muri aè, ei tufaa na na, aore o ia i ìtehia mai: aore roa e tātarahaparaa i te ìtearaa ia na, tītau noa atu ai o ia i taua maitaì ra mā te roimata.

¹⁸ Eere hoì i te mouà e tiàia atu ta òutou i haere mai na, e te auahi i ura ra, eere hoì i te ata èreère, e te pōuri, e te vero, ¹⁹ e te òto pū ra, e te haruru o te parau; i ta te feiā i faaroo ra i parau e, eiaha roa ia parau e parau-faahou-hia mai ia rātou ra: ²⁰ (aita atu ra hoì i tià ia rātou ia haamahu i tei faaìtehia mai ra: E ia faatiàia noa atu te hoê puaa i taua mouà ra, e tūihia ia i te òfaì, e e pātia-pupu-roa-hia ia i te hoto ra. ²¹ E no te mea mataù rahi tei faaìtehia mai ra, ua parau iho ra Mōte: Mataù rahi to ù e te rūrūtaina.) ²² I te mouà rā o Tiona ta òutou e haere mai nei, e te òire o te Atua ora ra, Ierutarema i te ao ra, e te pupu merahi atoà eita e hope ia taiò ra, ²³ i te taìrururaa rahi ra i te Ètārētia feiā matahiapo ra, tei pāpaihia te iòa i te ao ra, e te Atua hoì tē haavā i te taata atoà ra, e te mau vārua o te feiā parau-tià i haamaitaì-roa-hia ra, ²⁴ e ia Ietu hoì i te ārai i te faufaa âpī ra, e te toto pīpī ra, e parau maitaì rahi to te reira i to te toto o Àpera ra.

²⁵ E ara ia òre òutou ia pātoì atu ia na e parau mai ra; aore hoì i ora te feiā i pātoì i tei parau mai i nià i te fenua nei, a tae ai hoì ia tātou

ia òre tātou ia fārii i to te raì ra: ²⁶ i tei àueue te fenua i to na reo i reira, i teie nei rā, ua parau mai ia o ia, ua nā ô mai ra:

Hoê a ù faaàueueraa toe, eere hoì te fenua anaè ra, o te raì atoà ia.

²⁷ E to taua parau nei hoê faaàueueraa toe, no te faaòreraa ia i te mau mea e àueue noa ra, mai te mau mea i hāmanihia ra, ia vai ā te mau mea àueue òre ra. ²⁸ E i teie nei, ua noaa ia tātou te pātireia àueue òre, e tāpeà māite tātou i taua maitaì ra, ia haamori tātou i te Atua mā te ìtehia mai, mā te haèhaa, e te paieti. ²⁹ E auahi àamu hoì to tātou Atua.

13 ¹ Ia vai māite mai ā te aroha taeaè. ² Eiaha e faaòre i te ìte atu i te taata èè ra, e merahi hoì tei ìtehia atu e vētahi, aore hoì i ìte e merahi. ³ E haamanaò i te feiā i tāpeàhia ra, mai te mea e, ua tāpeà-atoà-hia òutou; e te feiā i hāmani-ino-hia ra, no te mea tei roto atoà òutou iho i te tino nei.

⁴ Ia haamaitaìhia te faaipoipo i te taata atoà ra, e te viivii òre hoì te roì; e haavā hoì te Atua i te poreneia e te faaturi ra.

⁵ Ei pārahiraa nounou taoà òre to òutou, ia mauruuru i ta òutou i noaa ra; o te Atua iho hoì tei parau mai e: E òre roa vau e tāiva ia òe, e òre roa vau e faaruè ia òe, e òre, e òre roa atu. ⁶ E tià ai ia tātou ia faaitoito e ia parau e:

O te Fatu to ù tauturu, e òre au e mataù i ta te taata e rave mai ia ù nei.

⁷ E haamanaò i to òutou mau arataì, o tei parau mai ia òutou i te parau a te Atua, e pee atu i to rātou faaroo, mā te manaò māite i te hopeà o ta rātou parau. ⁸ Hoê ā hoì Ietu Metia huru, i nanahi, i teie nei mahana, e a muri noa atu.

⁹ Eiaha òutou ia turori noa atu i te parau rii èè au òre ra; e mea maitaì ia itoito te âau i te parau no te aroha mau ra, eiaha i to te māa, aore hoì a te feiā i rave ra e faufaa i noaa i te reira. ¹⁰ E fata ta tātou o tei òre roa e au i te feiā e haamori i roto i te tētene ra ia àmu i te tūtia. ¹¹ Te ôivi hoì o te mau mea no reira te toto i hōpoiha e te tahuà rahi i roto i te vāhi moà ei tāraèhara ra, i tūtuhia ia i rāpaeàu mai i te tiàhapa ra.

¹² Oia atoà Ietu, i pohe ai o ia i rāpaeà mai i te ùputa o te òire ra, ia haamoà o ia i te taata i to na iho ra toto. ¹³ E i teie nei, e haere tātou ia na ra i rāpaeà mai i te tiàhapa ra, mā te faaòromaì i taua faaìno ia na ra. ¹⁴ Aore hoì o tātou e òire e mau i ô nei, te tītau nei rā tātou i taua òire ra no a muri atu. ¹⁵ E i teie nei, e nā ô tātou ia na ra i te pūpū i te tūtia ra i te haamaitaì i te Atua, eiaha e tuutuu, oia hoì ta te vaha nei, i te haamaitairaa i to na ra iò. ¹⁶ Âreà te hāmani maitaì e te hōroà, eiaha roa ia e haamaìrihia: te mauruuru roa ra hoì te Atua i te reira tūtia.

¹⁷ E faaroo i to òutou mau arataì, e auraro atu òutou: te faaitoito ra hoì rātou i to òutou mau vārua, e faaitehia hoì ta rātou parau; ia nā reira rā rātou mā te òaò, eiaha mā te òto, e òre hoì e faufaahia ta òutou i te reira.

¹⁸ E pure ia mātou. Ua ìte mau hoì mātou e, te tià nei to mātou âau, i te ôpuaraa e ei haapaò maitaì ta mātou i te mau mea atoà nei. ¹⁹ Ia faahoì-vave-hia rā vau ia òutou na i rahi hua ai ta ù parau ia òutou, e e nā reira.

Pūòhuraa

²⁰ E i teie nei, ia faaau mai te Atua hau, o tei faahoì mai i to tātou Fatu ra ia Ietu, i te tiaì māmoe rahi mai te pohe mai ra, no te toto o te faufaa matara òre ra, ²¹ ia faaau mai ia òutou i te mau òhipa maitataì atoà ra, ia rave òutou i to na hinaaro; i te faatupuraa i roto ia òutou i te mea au ia na iho ia Ietu Metia ra. Ei ia na te haamaitaì e a muri noa atu! Âmene!

²² Teie rā ta ù parau ia òutou, e aù mau taeaè, e fārii noa mai na i teie nei aò. I pāpaì poto iho nei hoì au i teie parau ia òutou na. ²³ Ua tuua to tātou taeaè o Tīmōteo, ia ìte hoì òutou, e i hoì vave mai o ia ra, e ìte atoà atu ia māua ia òutou na.

²⁴ E aroha atu i to òutou mau arataì, e te feiā moà atoà ra. Te aroha atu nei to Ìtāri ia òutou na.

²⁵ Ei ia òutou atoà na te aroha mau! Âmene.

TE RATA A IATŌPO

Aroharaa

1 ¹ Iatōpo, e tāvini no te Atua, e no te Fatu ra no Ietu Metia, i te mau ôpū tino-àhuru-mā-piti i pūrara ê ra. Ia ora na.

Tāmataraa, haapaariraa, faatupuraa

² E àù mau taeaè ra, ia roohia òutou e te àti e rave rahi te huru ra, a parau òutou e, e mea òaàa anaè ia. ³ Ua ìte hoì òutou e, na taua tāmataraa i to òutou faaroo ra e faatupu i te faaòromaì tāmāu. ⁴ E tuu atu hoì i ta te faaòromaì tāmāu ra òhipa ia tià roa, ia maitaì roa òutou eiaha ei hapa, eiaha ei mea toe.

E pure ia noaa te paari

⁵ Te ère ra rā te hoê o òutou i te ìte, e ani o ia i te Atua ra, o tei hōroà hua mai i te maitaì i te taata atoà ra, mā te pātoì òre; e e hōroàhia mai ta na. ⁶ E ani rā o ia mā te faaroo, eiaha e feàa; o tei feàa ra, e au ia i te aru miti i patuhia e te mataì e fētoìtoì aè ra. ⁷ Eiaha hoì te reira taata e manaò e, e faufaa ta na e noaa i te Fatu ra: ⁸ e taata âau piti ia, e te pāpū òre i to na atoà ra mau haereà.

Te taata veve e te taata taoà

⁹ Ia òaàa te taeaè haèhaa ra i te mea o ia i faateiteihia; ¹⁰ e te taeaè taoà rahi ra i te mea o ia i faahaèhaahia. E mou hoì o ia mai te tiare àihere ra. ¹¹ Ua teitei anaè hoì te mahana mā te veàveà ra, ua maèhe te àihere, maìri iho ra te tiare, òre atu ra taua huru nehenehe no na ra; mai te reira atoà to te taata taoà ra mou i to na ra haereà.

E faaòromaì i te àti

¹² E ao to te taata e faaòromaì i te àti, ua tià-anaè-hia mai hoì o ia ra, e roaa ia ia na te torōna ora, i ta te Fatu i parau mai e no te feiā i hinaaro ia na ra.

¹³ Eiaha roa ei taata haavarehia e parau e: «Ua haavarehia vau e te Atua.» E òre roa hoì te Atua e vare i te ìno, e òre roa hoì o ia e haavare i te taata. ¹⁴ Ua haavarehia rā te taata ia faahahau-ê-hia, e ia riro noa atu i to na iho hinaaro tià òre. ¹⁵ E ua tō anaè taua hinaaro tià òre ra, fānau mai ra ta na, o te hara; e ia rave-faahope-hia te hara ra, fānau mai ra ta na, o te pohe.

¹⁶ Eiaha e vare, e àu mau taeaè here e. ¹⁷ Te mau mea maitataì i hō-mai-hia mai, e te mau mea tià roa e maitaì roa ai, no nià ia, mai nià mai ia i te Metua o te māramarama, aore roa e hirohirouri ia na ra, aore hoì e huru-ê-raa e vāhi iti noa aè. ¹⁸ Na na tātou i fānau i te parau-mau ra, no to na iho hinaaro, ia riro tātou mai te oho matamua o te mau mea i hāmanihia e ana ra.

Eita e ravaì i te faaroo tarià

¹⁹ E i teie nei, e àu mau taeaè here e, ia rū te taata atoà i te faaroo, ia haere māine i te parau, ia haere māine hoì i te riri; ²⁰ e òre hoì te riri o te taata nei e faatupu i te parau-tià a te Atua. ²¹ E tenā na, e tuu ê atu i te mau mea faufau ra, e te mau ìno rarahi atoà ra, a fārii māite ai mā te marū i te parau haamauhia i roto ra, e ora ai to òutou vārua.

²² Ei feiā rave hoì òutou i te parau nei, eiaha ei feiā faaroo noa, i te haavare-noa-raa ia òutou iho. ²³ O te taata hoì i faaroo noa i te parau, e aore o ia i rave, e au o ia i te taata e hiò noa i to na iho mata i roto i te hiò ra. ²⁴ Te hiò ra hoì o ia ia na iho, e haere atu ra, àromoè noa iho ra to na huru ia na iho i reira ra. ²⁵ O tē hiò rā i roto i te ture tià roa o te tiāmā ra, mā te tāmā māite, no te mea eere o ia i te taata e moina noa te parau ia faaroo ra, e taata rave rā o ia i taua òhipa ra, e haamaitaìhia ia o ia i ta na ra raverāa.

²⁶ Te manaò ra te hoê taata i roto ia òutou, e e paieti to na, e aore i tãpeà i to na vaha, te haavare ra rã i to na iho âau, e paieti haavare to na. ²⁷ O te paieti mau e te ìno òre i mua i te aro o te Atua, o to tãtou Metua ra, o teie ia: o tē hãmani maitaì i te ôtare e te mau vahine ìvi i to rãtou ra àti, e tē tiaì maitaì ia na iho, eiaha ia viivii i teie nei ao.

Aita e paetahiraa i te feiā taoà

2 ¹ E aù mau taeaè ra, eiaha òutou e mau i te parau a to tãtou Fatu ra a Ietu Metia, te Fatu o te hanahana ra, mā te haapaò i te huru o te taata. ² Ia haere mai hoì te hoê taata i roto i to òutou tunato, mā te tãpeà àuro i te rima e te àhu ùnaùna ra, a tomo atoà mai ai te hoê taata taoà òre mā te àhu ìno ra: ³ ìte atu ra òutou i tei àhu i te àhu ùnaùna ra, e ua parau atu ra ia na e: «E pãrahi òe i ô nei i te vãhi maitaì!», a parau atu ai i te taata taoà òre ra: «Tià noa atu òe i ô atu!», e aore ia, «e pãrahi i ô nei i taù tĩroararaa âvae nei!» ⁴ Eere ānei ua faahuru ê òutou, e ua riro ei feruri manaò ìno ra?

⁵ A faaroo mai na, e aù mau taeaè here e: eere ānei o te feiā taoà òre o teie nei ao ta te Atua i mãiti ei feiā taoà i te faaroo ra, e ei feiā âià i te pãtireia ta na i parau e hõroà mai i te feiā e hinaaro ia na ra?

⁶ Ua vahavaha rã òutou i te taata taoà òre. Aita ānei te feiā taoà rahi i hãmani ìno mai ia òutou, e i aratõ ia òutou i te haavãraa? ⁷ Aore ānei rãtou i faaìno i taua iòà maitaì rahi i maìrihia i nià ia òutou na?

⁸ Te haapaò na òutou i te ture hau ê i te parau i pãpaihia ra e: E aroha atu òe i to taata tupu mai to aroha ia òe iho na, e mea tià ia ta òutou. ⁹ Te haapaò na rã òutou i te huru o te taata ra, te rave ra ia òutou i te hara, e ua faahapahia òutou e te ture ei feiā hara. ¹⁰ O te taata hoì ia haapaò hua i te ture atoà ra, ia hapa rã o ia i te ture iti hoê ra, ua hapa ia o ia i te mau ture atoà ra. ¹¹ O tei parau mai hoì e: Eiaha e faaturi ra, o ia atoà tei parau mai e: Eiaha e taparahi i te taata. E tenā na, òre noa atu òe i te faaturi, ia taparahi rã i te taata ra, ua riro ia òe ei taata hara i te ture.

¹² Ia au ta òutou parau, e ta òutou e rave ra, i te feiā e haavãhia i te ture tiāmā ra. ¹³ O te faahapa anaè ra ta na e noaa, e òre te aroha,

ta tei òre roa i aroha ra; e haavī rā te aroha i te faahapa i te taata e aroha ra.

Te faaroo aore e òhipa ra, e mea pohe ia

¹⁴ E aha te faufaa, e aù mau taeaè, ia parau mai te hoê e, e faaroo to na, e aore a ana e òhipa, e ora ānei o ia i te faaroo? ¹⁵ Ia pohe hoì te hoê taeaè, e te hoê tuahine i te veve, e aore e māa i te mau mahana atoà ra, ¹⁶ ia parau atu rā te hoê o òutou ia rāua ra: «Ia ora na i te haerea, ia māhanahana hoì òrua, e ia paia hoì!», aita rā i hōroà atu i te mea e maitai ai te tino ra: e aha to reira faufaa? ¹⁷ Oia atoà te faaroo, aore e òhipa ra, e mea pohe ia, i te mea te vai hoê noa ra.

¹⁸ E tià noa hoì te hoê taata ia parau mai ia na e: E faaroo to òe, e òhipa hoì ta ù. A faaite mai na òe i to òe faaroo, aore e òhipa ra, a faaite atu ai au ia òe i to ù faaroo i ta ù nei òhipa. ¹⁹ Ua faaroo òe i te parau e, hoê roa Atua. Ua tià te reira. Ua faaroo atoà hoì te mau temoni i te reira, e ua rūrūtaina.

²⁰ Ia ìte mai rā òe, e terā ra taata manaò òre e! O te faaroo aore e òhipa ra, e faaroo pohe ia. ²¹ Aore ānei to tātou metua ra o Àperahama i tiàhia mai i te òhipa, a hōpoi ai o ia i tana tamaiti ra ia Ìtaata i nià i te fata ra? ²² Te ìte ra hoì òe; e na te faaroo i faatupu i ta na òhipa, e no te òhipa i tià roa ai te faaroo? ²³ Tià māite aè ra taua parau i pāpaihia ra, o tei nā ô ra e: Ua faaroo Àperahama i te Atua, e i haapaòhia atu ra ei parau-tià na na. E i parauhia mai hoì o ia e, e tauà no te Atua. ²⁴ Ua ìte atu ra òutou e, i tiàhia te taata i te òhipa, eiaha i te faaroo anaè aore e òhipa ra. ²⁵ Oia atoà hoì te faaturi ra o Rāhapa, aita ānei o ia i tiàhia i te òhipa, a fārii ai o ia i nā manu ra, e tuu atu ra hoì nā te tahi èà ê? ²⁶ Mai te tino nei hoì ia òre te vārua ra, e mea pohe ia, oia atoà te faaroo aore e òhipa ra, e mea pohe atoà ia.

Te arero

3 ¹ E aù mau taeaè e, eiaha ia rahi hua i te faaòrometua ia òutou iho, ua ìtea hoì e, o tātou te faahapa-rahi-hia. ² Te hapa nei hoì tātou atoà i te mau mea atoà e rave rahi. E ia òre te hoê taata ia hapa

i te parau ra, e taata parau-tià o ia, e tià ia na ia tāpeà i te tino atoà ra.

³ Inaha, te tāvaha nei tātou i te puaahorofenua, ia faaroo mai rātou ia tātou, e te tīoioi noa nei tātou i to rātou tino atoà. ⁴ Inaha hoì te mau pahī, rarahi noa ā iho rātou, e pūhia-noa-hia e te matai rahi ra, e tīoi-haere-hia rā e te hoe iti haìhaì roa, i te mau vāhi atoà ta te faatere e hinaaro ra. ⁵ Oia atoà te arero nei, e mero iti haìhaì ia, e faaahaaha rahi rā ta na. A hiò na i te rahi o te vahie e àma i te auahi iti haìhaì ra! ⁶ E auahi atoà te arero nei, e puèraa no te mau ìno atoà ra, e viivii te tino atoà nei i te arero, o te huru ia o to na vairaa i roto i te mau mero nei, i tūia o ia iho i te auahi o te pō, e te ura nei te mau haereà atoà a te taata i te oraraa nei ia na. ⁷ E vī anaè te mau puaa taehae, e te manu, e te puhī taehae, e te mau mea atoà o te tai ra, ua hope ê na ia i te haavīhia e te taata nei. ⁸ Âreà te arero nei, aore ia e taata e vī ai te reira, e ìno morohi òre ia, ua î i te hora pohe. ⁹ Te haamaitai nei tātou i te Atua ra i to tātou Metua i te reira; e te faaìno nei tātou i te taata tei hāmanihia i to te Atua ra hohoà i te reira. ¹⁰ No roto i taua vaha hoê nei te haamaitai, e te faaìno. Eiaha roa e tià i te reira, e àu mau taeaè e. ¹¹ Te ôhī nei ānei te pape māaro e te pape taitai nā roto i te âpoo hoê ra? ¹² E tià ānei, e àu mau taeaè, i te tute ia faahotu mai i te ôrive? E te vine hoì ia faahotu mai i te tute? Eita atoà e noaa te pape māaro i te âpoo pape taitai.

Te paari o te ao e te paari o te rai

¹³ O vai te taata paari e te ìte i roto ia òutou na? Ia na te haapaò maitai o ia i te faaite mai i ta na òhipa, mā te marū o te paari mau ra. ¹⁴ Te vai na te fei rahi, e te mārō i roto i to òutou âau, eiaha na e faarahi, a pari haavare ai i te parau-mau. ¹⁵ Eere hoì te reira paari i to nià mai, no teie nei ao ia, no te taata nei, e no te mau temoni. ¹⁶ Te vai ra hoì te fei e te mārō, tei reira atoà te àrepurepu, e te mau parau ìno atoà ra. ¹⁷ Âreà te paari no nià mai ra, e mea ânoì-òre-hia ia, e te māmahu, e te marū, e te faaroo òhie, ua î i te aroha e te hāmani

maitai, e òre e faahuru ê i te taata, e òre hoì e haavare. ¹⁸ E ueuehia te parau-tià mā te hau e te feiā e faatupu i te parau hau ra.

Te feiā âau feàa

4 ¹ No hea te tamaì e te mārō i roto ia òutou na? Eere ānei no ô na no to òutou hinaaro tià òre ra, o tei tamaì noa i roto i to òutou tino na? ² Te nounou na òutou, e aore ā i noaa; te taparahi na òutou i te taata, e te tītau hua na, e aita i noaa ta òutou e tītau na; te tamaì na, te àro na, e aita, no te mea aore òutou i ani. ³ Te ani ra hoì òutou, e aore a òutou i noaa, no te mea te hapa na ta òutou aniraa, ia pau i te pūhuria e òutou i to òutou hinaaro tià òre ra. ⁴ E te mau faaturi tāne, e te mau faaturi vahine, aore òutou i ìte e, o te hinaaro i teie nei ao, e tauà au òre ia i te Atua ra? E i teie nei, o tei tītau e ei tauà o ia no teie nei ao, ua taa māite ia o ia, e e ènemi ia no te Atua. ⁵ Te manaò na òutou e, e haavare ta te parau i pāpaihia ra? E faatupu ānei te Vārua e pārahi i roto ia tātou nei i te feiā? ⁶ E òre, e hōroà mai rā o ia i te maitai e ia rahi mai ā. I parau mai ai o ia e:

E pātoì mai te Atua i te feiā teòteò,
e hōroà mai rā i te maitai i te feiā haèhaa.

⁷ E tenā na, e auraro atu òutou i te Atua. E pātoì atu i te tiàporo, e na na e maùe ê atu. ⁸ E haafātata atu i te Atua, e na na e haafātata mai ia òutou na. E hōroi na i to òutou rima, e te feiā rave hara ra; e tāmā na i to òutou âau, e te feiā âau piti na! ⁹ A autā na òutou, a mihi, e ia manii to òutou roimata; ia riro hoì ta òutou àta ei auē, e to òutou òaòà ei taiā. ¹⁰ A faahaèhaa na òutou i mua i te aro o te Atua, e na na òutou e faateitei.

O vai òe a faahapa ai i to taeaè?

¹¹ Eiaha na òutou, e àu mau taeaè, e parau ìno te tahi i te tahi. O tei parau ìno i tana taeaè, e ua faahapa i taua taeaè, ua parau ìno ia i te ture, e ua faahapa i te ture. Ia faahapa rā òe i te ture ra, eere ia òe i te haapaò ture, e faahapa rā. ¹² Hoê hoì tumu o te ture, e tià ia na ia

faaora, e tià hoì ia taparahi pohe roa. O vai hoì òe na a faahapa ai ia vètahi ê?

Te feiā e faanaho i te mau ôpuaraa teòteò

¹³ E i teie nei, o òutou o tei parau e: «E haere tātou âùanei, e a nanahi, i roto i te òire ra o mea, a hoo ai e ia hoê aè matahiti i te hooraa, e noaa atu te taoà.» ¹⁴ Òutou hoì o tei òre i ìte i te mau mea e tupu a nanahi, e aha hoì to òutou oraraa nei? E auauahi ia, no vaivai aè e maoro iti aè ra, mou atu ra. ¹⁵ E nā ô rā to òutou tià: «I tià i te Fatu ra, e ia maoro to tātou aho, e rave ia tātou i teie, e i terā.» ¹⁶ I tenā na rā, te òaòà na òutou i ta òutou parau faaahaaha: e mea ìno ia taua òaòà na. ¹⁷ E i teie nei, o te taata ìte i te rave i te mea maitai, e aore i rave, ua riro ia ei hara na na.

Faaararaa i te feiā taoà

5 ¹ E tenā na, e te feiā taoà rarahi na, a òto, a auē, i to òutou mau pohe rarahi e fātata mai ia òutou na. ² Ua tāhuti ta òutou taoà rahi, e ua pau to òutou àhu i te manu. ³ Ua pē ta òutou àuro, e te ârio; e e riro taua pē ra ei faahapa ia òutou, e e pau to òutou tino i te reira mai te pau auahi ra. Ua haaputu òutou i te taoà rahi i te mau mahana hopeà nei. ⁴ Inaha hoì te utuà a te feiā rave òhipa, o tei òòti i te mau âua na òutou, e tei tãpeà-ìno-hia e òutou na, te pii ra ia i te Atua ia òutou; e te faateni a te feiā òòti ra, ua puta roa ia i roto i te tarià o te Fatu Tapaota ra. ⁵ Ua pārahi òutou i te ao nei mā te navenave e te taiàta; ua haapori òutou ia òutou iho, mai tei te mahana taparahiraa puaa ra. ⁶ Ua faahapa òutou, e ua taparahi pohe roa òutou i te taata parau-tià ra, e aore o ia i tãhoo mai ia òutou.

Faaòromaì, te fātata mai ra te Fatu

⁷ E i teie nei, e faaòromaì, e àù mau taeaè, e ia tae mai te Fatu ra. Inaha hoì te faaàpu ra, te tiaì māite ra o ia i te māa maitai o te fenua nei, te faaòromaì māite ra hoì i te reira, e ia noaa mai te ua matamua, e te ua hopeà ra. ⁸ E faaòromaì atoà hoì òutou, e faaitoito na i to òutou

âau; ua fātata roa taua haereà mai o te Fatu ra. ⁹ Eiaha e tāiroiro te tahi i te tahi, e aù mau taeaè, o te faahapahia mai òutou. Inaha, te tià noa mai ra te haavā i te ùputa! ¹⁰ E rave, e aù mau taeaè, i ta te mau perofeta, o tei parau mai mā te iòà o te Fatu ra, ei hiòraa i te haamahuraa i te ìno e te faaòromaì. ¹¹ Inaha hoì tātou, te parau nei tātou e, e ao to te feiā i tāmāu māite i te faaòromaì. Ua ìte òutou i te faaòromaì o Iōpa ra, e ua ìte hoì òutou i ta te Fatu i rave i te hopeà aè; e ua î te Fatu i te aroha, e te hāmani maitaì rahi.

Ia riro ta òutou ê ei ê

¹² Âreà tē tapu noa, e aù mau taeaè, eiaha roa atu ia, eiaha e tapu i te raì, eiaha atoà i te fenua, e te mau tapu atoà ra hoì: ia riro rā ta òutou ê ei ê; e ta òutou aita ei aita; òi roohia òutou i te faahapa.

Te maitaì e te àti o vētahi

¹³ Ua roohia ānei te hoê o òutou e te àti? A pure o ia. Te reàreà na te tahi? A himene o ia i te himene. ¹⁴ Te pohe ra ānei te hoê o òutou i te maì? E tii o ia i te mau peretiputero o te Ètārētia ra, e na rātou e pure ia na, mā te faatāhinu ia na i te monoì i te iòà o te Fatu ra. ¹⁵ E e ora taua maì ra i te pure faaroo, e na te Fatu o ia e faatià i nià; e i rave na o ia i te hara ra, e faaòrehia ta na hara. ¹⁶ E fāi i ta òutou mau hapa, te tahi i te tahi, e pure hoì te tahi i te tahi, ia faaorahia òutou. Te pure faaûàna a te taata parau-tià ra, e mea tià-rahi-hia mai ia. ¹⁷ E taata mau ā hoì Èria mai ia tātou atoà te huru, e i pure ûàna atu ra o ia, e eiaha ei ua: aore aè ra hoì e ua i maìri mai i nià i te fenua, e a toru aè ra matahiti, a ono aè ra hoì marama. ¹⁸ Pure faahou atu ra hoì o ia, e ua hōroà mai ra te raì i te ua, ua tupu aè ra hoì te māa o te fenua nei.

O tei faahoì mai i tei moè ê

¹⁹ E aù mau taeaè ra, ia hahau ê te hoê o òutou i te parau-mau nei, e na te hoê o ia i faahoì mai; ²⁰ ia ìte mai hoì taua taata ra, e o tē faahoì

mai i te taata hara i taua èà hapa na na ra, e vārua te ora ia na i te pohe, e hara rahi tē moè ia na ra.

TE RATA MATAMUA A PĒTERO

Aroharaa

1 ¹ Pētero, e àpotetoro na Ietu Metia, i te mau purutia i pūrara i Ponoto, e i Taratia, e i Tapatotia, e i Àtia, e i Pitunia, ² i maitaìhia i te ôpua-ātea-raa a te Atua Metua ra, i te haamaitaì a te Vārua, ia faaroo e ia noaa te pīpīraa i te toto o Ietu Metia ra. Ei ia òutou te aroha mau e te hau e ia rahi atu ā.

Te faaoraraa, te tumu o te tiaìturu e te faahiahiaraa

³ Ia haamaitaìhia te Atua, te Metua o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, o tei haafānau faahou ia tātou no te rahi o to na ra aroha, ia noaa te manaò ora i te tià-faahou-raa o Ietu Metia mai te pohe mai ra; ⁴ ia noaa te tufaa ìno òre ra, e te viivii òre, e te māheàheà òre, o tei vaiihohia i nià i te raì no òutou; ⁵ O tei tiaì-pare-hia e te mana o te Atua i te faaroo, ia noaa te ora i ineine i te faaìtehia mai ia tae i te tau hopeà ra.

⁶ Ia rahi to òutou òaòà i te reira, taiā poto noa ā òutou i teie nei, no te mea tià ia, i te mau pohe èè ra. ⁷ Ia riro te tāmataraa o to òutou faaroo, o tei rahi roa te maitaì i to te àuro moè noa nei, tāmata noa ā i te auahi, ei haamaitaì, e ei tura, e ei maitaì, i te fāraa mai o Ietu Metia ra.

⁸ O ta òutou i hinaaro na, òre noa ai te ìte ia na; o ta òutou e òaòà na i te òaòà eita e tià ia parau ra, e te î hoì i te maitaì, i te faarooraa atu, òre noa ai òutou e hiò atu ia na i teie nei; ⁹ mā te noaa hoì te hopeà o to òutou faaroo, oia te ora o to òutou mau vārua.

Te mau perofeta e te faaoraraa

¹⁰ O te ora ia ta te mau perofeta i uiui, e ua ìmi pāpū māite, o tei tohu i te maitaì e riro mai ia òutou na; ¹¹ i te māìmi-māite-raa, e ei te hea tau, e ei te hea huru tau ta te Vārua o te Metia i roto ia rātou ra i parau mai, a faaìte ātea mai ai o ia i te mau pohe o te Metia ra, e te maitaì e tupu i muri iho.

¹² E ua faaìtehia mai hoì rātou e, eere to rātou iho, no tātou rā ta rātou i tuu mai ra i te mau mea i parauhia mai ia òutou i teie nei e te feiā i aò mai ia òutou i te Èvaneria, mā te Vārua Maitaì i tonohia mai mai te raì mai ra; o te mau mea ia ta te mau merahi e fāò mai e hiò.

Oraraa e tupuraa o te mau tamarii a te Atua

¹³ E i teie nei, a tātua na i te tauupu o to òutou âau, ia itoito, a tiaì hua atu ai i te maitaì e hōpoiha mai no òutou i te fāraa mai o Ietu Metia ra. ¹⁴ Mai te tamarii faaroo ra, eiaha e faaau ia òutou iho i to òutou mau hinaaro i mūtaa iho i to òutou maùaraa ra. ¹⁵ Mai ia na hoì i parau mai ia òutou e moà ra, ia moà atoà òutou i ta òutou mau parau atoà. ¹⁶ Ua oti hoì i te pāpaihia e: Ia maitaì òutou, te maitaì nei hoì au. ¹⁷ E te taù na òutou i te Metua, o tei feruri i tei au i ta te taata nei òhipa mā te haapaò òre i te huru o te taata, e pārahi i to òutou purutiaraa i ô nei mā te mataù.

¹⁸ Ua ìte hoì òutou e aore òutou i hoohia i te mea e ìno noa ra, mai te ârio e te àuro, i ta òutou parau faufaa òre i tuuhia mai e to òutou hui metua ra;

¹⁹ i te toto taoà rā o te Metia ra, mai to te ârēnio ìno òre e te maì òre:

²⁰ o tei haapaò-ātea-hia ia hou te tumu o teie nei ao, i teie nei rā mau ànotau hopeà i faaìtehia mai ai no òutou;

²¹ o tei faaroo i te Atua ia na, o tei faatià ia na i te poheraa ra, e ua hōroà i te mana no na, ia riro to òutou faaroo e te tiàturi i te Atua.

²² E tenā na, ua tāmā i to òutou mau vārua i te faarooraa i te parau-mau i te Vārua ra, e ua tae i te aroha taeà haavare òre ra, ia aroha ûàna māite òutou ia òutou iho mā te âau pōrà òre: ²³ no te mea ua haafānau-faahou-hia, eiaha no te huero tāhuti noa, no te huero tāhuti òre rā, i te parau a te Atua Ora, o tē tià i te vairaa eita roa e mure ra.

²⁴ Mai te àihere hoì te taata atoà nei,

e to te taata nei hinuhinu atoà, mai te tiare ia o taua àihere ra.

E ôriorio te àihere, e maìri hoì te tiare i raro, ²⁵ âreà te parau a te Fatu ra, e tià ia i te vairaa. Teie hoì taua parau ra, o te Êvaneria i aòhia atu ia òutou na.

2 ¹ E tenā na, e haapae hua atu i te tāiroiro, e te mau haavare atoà e te faahema, e te feì, e te mau parau ìno atoà ra, ² ia hiaai māite òutou, mai te tamarii fānau âpī, i te ū ânoì-òre-hia ra i te parau, ia paari òutou i te reira. ³ Ua ìte hoì òutou e, e hāmani maitaì to te Fatu ra.

Te hoê haamoriraa âpī i roto i te hiero âpī

⁴ O òutou hoì i te haereà mai ia na i te òfaì ora ra, i haapae-mau-hia ā hoì e te taata, i haapaòhia rā e te Atua, e te maitaì rahi. ⁵ Ua patu-atoà-hia òutou, te mau òfaì ora ra, ei fare vārua, ei autahuà moà, ei hōpoi i te tūtia vārua e au i te Atua ia Ietu Metia ra. ⁶ Tei roto hoì i te parau i pāpāhia ra e:

Inaha e haamau vau i te òfaì tihi i Tiona, e òfaì haapaòhia, e te maitaì rahi; e o tei tiàturi i te reira, e òre roa ia e māheàheà.

⁷ E i teie nei, ia òutou i te feiā i faaroo na, e maitaì rahi ia to na; âreà i te feiā faaroo òre ra, taua òfaì i haapaehia e te feiā patu ra, o tei riro ia ei tiāvā. ⁸ E ei òfaì turoriraa, e ei papa maheaituraa. I te feiā i turori i te parau, no te faaroo òre, i haapaòhia hoì rātou no te reira.

⁹ E uì maitihia rā òutou, e autahuà arii, e nūnaa moà, e feiā hoohia mai, ia faaite hua òutou i to na maitaì, tei parau ia òutou i to roto i te pōuri, ia tae i to na ra māramarama ùmehia. ¹⁰ O òutou, eere i te

taata no te Atua i mūtaa iho ra, i teie nei rā, e taata ia no te Atua; o tei òre i arohahia mai i mūtaa iho, i teie nei rā, ua arohahia mai ia.

Ei haereà âpī i roto i te oraraa vaamataèinaa

¹¹ E aù mau here e, te aò atu nei au ia òutou, i te taata èè e te purutia, eiaha e faatià i to te tino nei mau hinaaro, o te tamaì mai ia i te vārua.

¹² Ia maitaì ta òutou parau i rotopū i te mau Êtene: ta rātou hoì faaìno mai ia òutou, mai te mea e feiā rave parau ìno, ia hiò rā rātou i ta òutou parau maitaì, ia haamaitaì rātou i te Atua i te mahana e roohia mai ai ra.

Te faaturaraa i te mau faanahoraa vaamataèinaa

¹³ E auraro òutou i te tōroà o te taata atoà i te Fatu nei; i te arii ra ei nià roa iho ia; ¹⁴ e te mau tāvana ra, ei feiā tonohia e ana ei tāhoo atu i te feiā i rave i te ìno ra, e ei haamaitaì i te feiā i rave i te maitaì ra.

¹⁵ O to te Atua ia hinaaro, ia ôpani òutou i te vaha o te ìte òre, o te taata maamaa ra, i ta òutou parau maitaì. ¹⁶ Ei feiā tiāmā òutou, eiaha rā taua tiāmā no òutou ra e faarirohia ei tāpoì parau ìno, ei tāvini rā òutou no te Atua. ¹⁷ E faaturatura atu i te taata atoà. E aroha atu i te hui taeaè. E mataù i te Atua. E faateitei i te arii.

Te mau tītī marumetia

¹⁸ E te mau tāvini, e auraro òutou i to òutou mau fatu mā te mataù, eiaha i te fatu maitaì anaè ra, e te marū, i te faèfaèa atoà rā. ¹⁹ O te mea au hoì te reira, ia faaòromaì te taata i te òto i te pohe tià òre, no te haapaò i te Atua.

²⁰ I papaìhia rā òutou i ta òutou iho hara, a faaòromaì ai òutou, e aha to reira haamaitaìraa? Ia pohe rā òutou mā te haapaò maitaì, a faaòromaì ai òutou, e mea au ia i te Atua.

²¹ I parauhia ai hoì òutou; i pohe atoà hoì te Metia iho no òutou; e ua vaiiho hoì i te haapaòraa na òutou, ia pee òutou i to na taahiraa âvae.

²² O tei òre roa i rave i te hara, e aore roa e haavare i ìtea i to na vaha;

²³ o tei òre i faaìno atu, ia faaìnohia mai o ia; e ia pohe o ia ra, aore o ia i parau tãhoo atu; ua pūpū rā ia na iho ia na no na te manaò tià ra;

²⁴ o tei maraa hoì ia na iho ta tātou hara i to na iho tino i nià i te tatauro,

ia haapaò tātou, o tei matara mai i te hara ra, i te parau-tià; no to na hoì ìravara i ora ai òutou.

²⁵ Mai te māmoe i haere ê ra hoì òutou; ua hoì mai rā i teie nei i te Tiaì e te Èpitetōpo o to òutou mau vārua.

Te oraraa tãne e vahine o te mau marumetia

3 ¹ O òutou atoà hoì, e te mau vahine, e auraro māite i ta òutou mau tãne ra; e aore te tahi pae i faaroo i te parau ra, ia noaa mai rātou ei te haapaò maitaì o ta rātou mau vahine, eiaha atu ā te parau; ² i te hiòraa mai rātou i ta òutou haapaòraa viivii òre i âpiti-atoà-hia i te mataù. ³ E to òutou ùnaùna, eiaha o te ùnaùna rāpaeàu anaè ra, i te rouru firi ra, e te tātuarāa i te àuro ra, e te àhuraa i te àhu ra. ⁴ O te taata moè rā o te âau ra tē faaùnaùna, i te mea tãhuti òre ra, o te âau marū e te māmahu, o te mea taoà rahi ia i mua i te aro o te Atua. ⁵ I nā reira hoì te mau vahine moà i tiàturi i te Atua i te faaùnaùna ia rātou iho i tahito ra, mā te auraro māite i ta rātou iho mau tãne: ⁶ mai ia Tara i faaroo ia Àperahama i te parauraa atu ia na e e fatu; ei tamahine anaè hoì òutou na na, ia haapaò maitaì òutou, e aore roa i hitimaùe i te mataù ra.

⁷ Oia atoà hoì òutou, e te mau tãne, e pārahi ia rātou ra mā te ìte, i te faaturāraa atu i te vahine, i te fārii paruparu ra, e ei fatu atoà hoì i te maitaì ra i te ora; ia òre ta òutou pure ia maìri.

Te arataìraa a te aroha

⁸ E i teie nei, ei âau tahi to òutou atoà, i te aroha-atoà-raa, ei aroha taeaè ra, ei âau marū, ei âau tauà. ⁹ Eiaha e tãhoo atu i te ìno i te ìno,

e te faaïno i te faaïno, ei mea ê rā, ei haamaitaì ta òutou. Ua ìtea hoì e o te mea ia i parauhia ai òutou ia noaa ia òutou te maitaì.

¹⁰ O tē hinaaro hoì i te ora ra, e ia maitaì to na ra puè mahana, e tāpeà o ia i to na arero i te ìno, e to na vaha ia òre ia parau i te parau haavare;

¹¹ e haapae o ia i te ìno, e rave i te maitaì; e ìmi o ia i te hau, e aruaru atu i te reira;

¹² tei te feiā parau-tià hoì to te Fatu ra mata, e tei ta rātou pure hoì to na tarià; e mata ê rā to te Fatu i te feiā i rave i te ìno ra.

Ineine i te faaite i te tiaitururaa

¹³ E na vai òutou e hāmani ìno mai, ia pee òutou i te mea maitaì?
¹⁴ E ia pohe ā òutou i te parau-tià ra, e ao ā to òutou. Eiaha e mataù i ta rātou i haamataù mai, eiaha hoì e pūàuàu atu. ¹⁵ E faateitei rā òutou i te Fatu ra i te Metia i roto i to òutou âau: e ia vai ineine ā òutou ia parau atu i te taata atoà ia ui mai ia òutou i te tiàturi i roto ia òutou na, mā te marū e te auraro māite atu. ¹⁶ Ei âau hapa òre ā to òutou, e ta rātou i faaïno mai ia òutou na, mai te mea e, e feiā rave parau ìno ra, ia haamā rātou o tei pari haavare noa mai i ta òutou parau maitaì i te Metia ra. ¹⁷ E mea maitaì hoì, ia tià i te Atua, ia pohe òutou i te parau maitaì, eiaha i te parau ìno.

Mai te pohe o te Metia e tae noa atu i to na upootiàraa

¹⁸ I pohe na hoì te Metia iho no te hara, hoê poheraa, te taata parau-tià no te feiā parau-tià òre, ia tae tātou ia na i te Atua ra, i taparahi-pohe-mau-hia o ia i te tino ra, i faaorahia rā e te Vārua.

¹⁹ O ta na ia i aò atu i te mau vārua e vai i roto i te tāpeàraa i teie nei;

²⁰ o tei òre i faaroo i mūtaa iho ra, i te faaòromairaa roa o te Atua, a tiaì ai i te ànotau ia Noa ra, i te tarairaa i te pahī ra, i ora ai e toofanu puè taata i te moana, oia hoì nā taata toovaù ra. ²¹ E o tei au i te reira ra, o te pāpetito ia, e ora ai tātou atoà i teie nei (eiaha i te haapaeraa atu i te viivii o te tino nei, i te parau rā i te âau hapa òre i te Atua), i

te tià-faahou-raa o Ietu Metia ra: ²² o tei reva aè nei i nià i te raì, e tei te rima àtau o te Atua ra; e ua tuuhia te mau merahi, e te feiā mana, e te feiā hau, i raro aè ia na.

Te haapaeraa i te mea tahito

4 ¹ E i teie nei, i pohe na te Metia i te pohe tino nei no tātou, e faatara ia òutou iho i taua manaò ra (o tei pohe hoì i te tino ra, ua òre ia ua rave i te hara), ² ia òre o ia ia pārahi i te toeà o to na maa taime i te tino nei mā te haapaò i te hinaaro o te taata, mā te haapaò rā i te hinaaro o te Atua. ³ To tātou hoì maa taime i mairi aè i to tātou oraraa nei, a tirē ia i te raveraa i to te Êtene hinaaro, a rave ai i te peu tiāâ ra, e te hinaaro tià òre ra, e te inu rahi, i te uaina ra, e te âmuiraa haùti ra, e te faataèro i te àva ra, e te mau peu atāta a te îtoro ra. ⁴ E te maere ra rātou i te mea aore òutou i âmui atoà ia rātou i taua peu haùti rahi ra, mā te faaìno hoì ia òutou: ⁵ e fāi rātou i te parau ia na, i tei ineine i te haavā mai i tei ora e tei pohe. ⁶ I parau-atoà-hia atu ai hoì te Èvaneria i te feiā i pohe ra, i faahapahia atu ai rātou e te taata i te tino ra, te ora ra rā rātou i te Atua i te Vārua ra.

Te mau tiāau no te aroha mau

⁷ Ua fātata rā te hopeà o te mau mea atoà nei. E i teie nei, e haapaò maitaì òutou, e ara mā te pure. ⁸ O te aroha, ia ûàna māite ia ia òutou òutou iho: e moè hoì te hapa e rave rahi i te aroha. ⁹ Ei hāmani maitaì to òutou ia òutou iho mā te miimii òre. ¹⁰ E hōroà te taata atoà i te maitaì no te tahi mai tei noaa mai ia na ra, mai te tiāau maitaì i te maitaì huru rau a te Atua ra. ¹¹ Ia parau te hoê taata ra, ia au ia i te parau a te Atua; ia rave te hoê taata i te tōroà tiàtono ra, ia au ia i ta te Atua i hōroà mai ra; ia haamaitaìhia te Atua ia Ietu Metia i te mau mea atoà ra, ei ia na te haamaitaì e te mana e a muri noa atu! Âmene!

Òaòà i te māuiui no te Metia

¹² E àù mau here e, eiaha e maere i te hāmani ìno ûàna i roto ia òutou ei tāmataraa ia òutou, mai te mea e ua roohia òutou i te tahi mea ê. ¹³ E òaòà rā, i te mea te rave atoà ra òutou i te mau pohe o te Metia; e ia faaìtehia mai to na hanahana, ia hiemateòà òutou mā te òaòà rahi. ¹⁴ E ia faaìnohia òutou i te iòà o te Metia ra, e ao to òutou, no te mea te faaea ra te Vārua hanahana, te Vārua o te Atua i nià iho ia òutou: ua faaìnohia o ia e rātou, ua haamaitaìhia rā e òutou. ¹⁵ Eiaha roa rā to òutou pohe i te pohe taparahi taata, e te èiā, e te rave parau ìno, e te haapeàpeà ia vētahi ê ra. ¹⁶ Ei pohe teritetiāno to na ra, eiaha o ia e haamā; e haamaitaì rā o ia i te Atua i te reira. ¹⁷ Ua tae hoì i te tau e tupu ai te pohe i te ùtuafare o te Atua nei. E e na ô nei atu ia tātou nei te pohe i te tupu: e aha rā hoì te hopeà o te feiā aore i faaroo i te Èvaneria o te Atua ra? ¹⁸ E i faaora-taiàtā-hia te feiā parau-tià ra, ei hea te paieti òre e te rave hara e faaō mai ai? ¹⁹ E i teie nei, o te feiā i pohe i te hinaaro o te Atua ra, e pūpū i to rātou mau vārua ia na i Tei Hāmani ra, no na te haapaò mau, mā te rave i te parau maitaì.

5 ¹ Te aò atu nei au i te mau peretiputero i roto ia òutou na, e taetaeaeè peretiputero atoà hoì au, e e ìte hoì i te mau pohe o te Metia ra, e e rave atoà i te hinuhinu e faaìtehia mai a muri atu: ² a faaàmu i te nana a te Atua i roto ia òutou na, e rave i te tōroà èpitetōpo, eiaha rā no te faaueue, no te hinaaro rā; eiaha no te taoà tià òre ra ia noaa, no te tae mau rā o te âau; ³ eiaha mā te faahepo i nià iho i te tufaa a te Atua ra, ei âveià rā òutou no te nana. ⁴ E ia fā mai te Tiaì Rahi ra e noaa ia ia òutou te torōna hanahana, o tē òre roa e māheàheà ra.

⁵ O òutou atoà hoì, e te feiā âpī ra, e auraro māite òutou i te feiā paari. E o òutou atoà hoì, e auraro māite ia òutou iho, e ia faaàhuhia òutou i te haèhaa: E pātoì hoì te Atua i tei teòteò, e hōroà mai rā i te maitaì no tei haèhaa.

⁶ E tenā na, e faahaèhaa ia òutou iho i raro aè i te rima mana o te Atua, ia faateitei o ia ia òutou i te tau mau ra. ⁷ E huri i to òutou ahoaho atoà i nià ia na; o ia hoì tē tiaì mai ia òutou.

⁸ E haapaò maitaì, e faaitoito, te hāhaere nei hoì to òutou ènemi o te tiàporo, mai te riona ùuru ra, i te ìmiraa i te taata e pau ia na ra: ⁹ o tē pātoì atu ia mā te faaroo turori òre, ua ìte hoì òutou e, tei to òutou mau taeaè atoà i te ao nei taua mau pohe ra.

¹⁰ O te Atua rā no na te mau maitaì atoà, o tei parau ia tātou no to na ra ao mure òre ia Ietu Metia nei, ia maoro iti aè to òutou pohe, ia haamaitaì roa o ia ia òutou, ia tauturu mai, ia faaètaèta mai, e ia haapāpū ia òutou. ¹¹ Ei ia na te haamaitaì, e te hau, e a tau noa atu! Âmene!

¹² I pāpaì poto noa atu na vau i te parau ia òutou, ia Tiruano, o to ù ia manaò e, e taeaè parau-mau, i te aòraa atu, e te parau-hua-raa atu, e o te Èvaneria o te aroha mau teie o te Atua ta òutou e mau na.

¹³ Te aroha atu nei to Pāpurōnia i māiti-atoà-hia nei ia òutou, e o taù tamaiti nei hoì o Māreto. ¹⁴ E aroha òutou te tahi i te tahi i te hoì aroha ra.

Ei hau to òutou atoà i roto i te Metia ra ia Ietu! Âmene.

TE PITI O TE RATA A PĒTERO

Aroharaa

1 ¹ Timona Pētero, e tāvini e e àpotetoro hoì na Ietu Metia, i te feiā i noaa atoà ia rātou taua faaroo maità ia mātou nei, i te parau-tià a to tātou Atua, to tātou Ora o Ietu Metia ra. ² Ia faarahihia mai te maità e te hau ia òutou i te ìte i te Atua, ei to tātou Fatu ia Ietu ra.

Faaitoito i te haapāpū i te piiraa tei fāriihia e òutou

³ Na te mana Atua no na i hōroà mai i te mau mea atoà ia tātou i te au i te ora e te paieti, no te ìte ia na tei parau mai ia tātou no te ao e te itoito: ⁴ i hōroàhia mai ai te maità rahi roa i parauhia mai ra, ia noaa ia òutou te huru Atua i te reira, i te maùe-ê-raa atu i te ìno e vai i teie nei ao no te hinaaro tià òre ra.

⁵ E ia tupu te reira, e faaitoito hua i te âpiti atoà to òutou faaroo i te mataù òre; te mataù òre hoì, i te ìte; ⁶ te ìte hoì, i te hitahita òre; te hitahita òre hoì, i te faaòromaì; te faaòromaì hoì, i te paieti; ⁷ te paieti hoì, i te aroha taeà; te aroha taeà hoì, i te aroha i te taata atoà. ⁸ E tei ia òutou te reira mau mea, e te rahi ra, na te reira e faaite e, aore òutou i tōaruàru e te hotu òre i te ìte i to tātou Fatu ia Ietu Metia ra. ⁹ O te taata rā aore ia na teie nei mau mea, e matapō ia, ua tāpiri o ia i to na mata, e ua àromoina ia na e ua tāmāhia o ia i mūtaa iho i ta na hara. ¹⁰ E i teie nei, e aù mau taeà, e faaitoito, ia ìtea-mau-hia to òutou parauraahia e te mātiraahia: ia nā reira hoì òutou e òre roa òutou e hià; ¹¹ e e hōroà-hua-hia mai te ō no òutou, i roto i te pātireia mure òre o to tātou Fatu o Ietu Metia, to tātou ora ra.

¹² E i teie nei, eita vau e tuutuu i te faaiteite ia òutou i teie nei mau parau, ìte noa ā òutou, e pāpū noa ā òutou i taua parau-mau nei. ¹³ Te manaò nei hoì au, e mea tià, to ù pārahiraa i teie nei tiàhapa, ia faaaraara atu ia òutou, i te faaiteite-faahou-raa atu ā; ¹⁴ ua ìtea hoì e ua fātata vau i te haapae i teie nei tiàhapa, ta to tātou Fatu, ta Ietu Metia i faaite mai ia ù ra. ¹⁵ E e faaitoito ā hoì au ia vai māite ā teie nei mau parau i roto i to òutou manaò, ia reva ê au ra.

Ua ìte mātou i to na hanahana

¹⁶ Eere hoì ta mātou i te fāpura i faatupuhia e te paari ra, a faaite atu ai mātou ia òutou i te mana e te haereà mai o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, ua ìte hua rā to mātou mata i to na hanahana. ¹⁷ I noaa hoì ia na i te Atua Metua ra te haamaità e te faateitei, a tae mai ai ia na taua reo no roto mai i te ànaàna rahi ra e: «O taù Tamaiti here teie, ua mauruuru roa vau ia na». ¹⁸ Ua faaroo mātou i taua reo no te raì mai ra, ia mātou e o ia atoà i nià i te mouà moà ra. ¹⁹ Tei ia tātou atoà te parau a te mau perofeta tià rahi roa atu ra i teie nei; o te mea maità ia ia òutou ia haapaò i te reira, mai te rāmepe e ànaàna i te vāhi pōuri ra, e ia taiao, e ia hiti e fetià poipoì i roto i to òutou na âau. ²⁰ Ua ìtea na hoì e, te mau tohu atoà i roto i te parau i pāpaihia ra, eere ia te mea ìmihia e te taata nei. ²¹ Eere hoì i to te hinaaro o te taata i tae mai ai te tohu i tahito ra, o te mau taata moà rā o te Atua tei parau i ta te Vārua Maità i tuu mai ia rātou ra.

Te feiā haaparare i te mau haapiiraa haavare

2 ¹ E perofeta haavare hoì to roto i te taata Âti-Iuta i mūtaa iho, e e riro atoà i te òrometua haavare to roto ia òutou, o tē faatupu ômoè noa i te haireti pohe ra, e te faaruèraa i te Fatu tei hoo ia rātou ra, i te hōpoiraa mai i te pohe òiòì i nià ia rātou iho. ² E e rave rahi tē pee i ta rātou parau pohe; e no rātou e faainohia ai te èà parau-mau ra. ³ E no te nounou taoà ra, e taoàhia ta rātou ia òutou i ta rātou parau haavare: aita rā ta rātou utuà i faaitehia i tahito ra i faatautau, e to rātou pohe aore ia i vareà i te taòto.

⁴ Aore te Atua i faaherehere i te mau merahi i rave i te hara ra, tāpeà atu ra rā ia rātou i te fifi ra o te pōuri i te pō, ia vaiihohia e ia tae i te haavāraa. ⁵ E aore i faaherehere i to te ao nei i tahito ra, faaora iho ra rā ia Noa i te taata i aò i te parau-tià ra, o te toovaù ia i te feiā i faaorahia ra, a hōpoi mai ai o ia i te tiruvi i teie nei ao paieti òre ra. ⁶ E faariro atu ra i nā òire ra o Totoma e Tomora ei rehu auahi, huri tumu atu ra ia rātou i te faahaparaa atu, faariro atu ra ei hiòraa na te feiā e mau i te paieti òre a muri atu ra; ⁷ e faaora atu ra ia Rota parau-tià ra, o tei māuiui i te parau viivii a te feiā parau ìno ra ⁸ (māuiui atu ra hoì te âau parau-tià o taua taata parau-tià ra i te pārahiraa i roto ia rātou, i te hiòraa e te faarooraa atu i terā mahana, i terā mahana, i ta rātou parau-tià òre). ⁹ Ua ìte maori te Fatu i te faaora i te feiā paieti i roto i te àti ra, e te tāpeà i te feiā parau-tià òre e ia tae i te mahana haavāraa, ia pohe. ¹⁰ E rahi atu rā i tei tītau i ta te tino ra i te hinaaro faufau ra, e tei vahavaha i te feiā i hau ra.

E mataù òre, e te mārō i to rātou iho hinaaro, aore rātou e mataù ia faaìno i te feiā teitei. ¹¹ Âreà te mau merahi o tei hau ê atu i te mana e te pūai ra, e òre roa ia e pari faaìno ia rātou i mua i te aro i te Fatu ra.

¹² Âreà teie nei feiā, mai te mau puaa manaò òre, te au noa i ta te tino ra, i hāmanihia no te haru e no te pohe, i te faaìnoraa i te mau mea ìtea òre ia rātou ra, e hope roa ia i te pohe i to rātou iho ìno; ¹³ i te noaraa te utuà o te parau-tià òre ra, i te feiā i manaò e e mea maità te haùti i te ao ra. E pōraò ia, e ìno ia, te pārahi ra mā te haùti i ta rātou haavare, àmu noa ai rātou i te ôroà e òutou atoà ra. ¹⁴ Ua î to rātou mata i te faaturi, e eita hoì e faaea i te rave i te hara, i te haafifiraa i te feiā pāpū òre; e âau mātaro to rātou i te nounou taoà. E tamarii faaìnohia ia!

¹⁵ Ua faaruè rātou i te èà mau, haere ê atu ra nā te èà o Paraama a Potorā ra, o tei hinaaro i te utuà o te parau-tià òre ra; ¹⁶ i aòhia mai rā o ia i ta na ra hapa, na te âtini parau òre i parau taata mai, e ua faaòre i te haereà maamaa o taua perofeta ra.

¹⁷ E âpoo pape òre ia rātou, mai te ata i pee i te vero ra; no rātou te pōuri taòtaò i vaiihohia ai, e a tau noa atu. ¹⁸ Ia parau hoì rātou i te parau rahi faufaa òre faaahaaha ra, te vare ra ia rātou, no te rahi o te taiàta e te hinaaro o te tino ra, tei ora roa mai no roto i te feiā i pārahi i roto i te hapa ra. ¹⁹ Te parau faatiāmā ra ia rātou, e e tītī hoì rātou iho na te ìno; o ta te taata hoì e vī ra, ua tītī ia o ia ia na. ²⁰ Ua ora hoì rātou i te viivii o teie nei ao i te ìte i te Fatu ra i te ora ia Ietu Metia, a fifi faahou ai e ua vī ā rātou i te reira, e ìno rahi tei to rātou hopeà i tei mūtaa iho ra. ²¹ E huru maitaì aè rātou ahiri eiaha roa ia ìte i te parau-tià ra, eiaha ia ìte ra a fāriu ê atu ai i te parau moà i tuuhia atu ia rātou ra. ²² Ua tupu iho nei rā ia rātou te maa parau-mau ra e: Ua hoì te ùrī i to na iho rūaì, e te maiaa i mā ra i to na taaviriviriraa i te vari.

Ia taere atu noa te Fatu!

3 ¹ E aù mau here e, te pāpaì atu nei au i te piti o te èpitetore ia òutou i teie nei, ei faaaraa atu i to òutou âau haavare òre ia manaò: ² ia manaò hoì òutou i te parau i parauhia mai e te mau perofeta moà i mūtaa iho ra, e tei haapiihia atu e mātou e te mau àpotetoro a te Fatu ra, a te Ora. ³ Ia ìte rā òutou i teie e ia tae i te mau mahana hopeà ra, e ìtea mai ai te feiā tāhitohito, i te haapaòraa i to rātou iho hinaaro, ⁴ e te parauraa mai e: «Tei hea te haereà mai no na i parauhia ra? Te vai noa nei ā hoì te mau mea atoà mai te taòtoraa mai ā o te feiā metua ra, mai te hāmaniraa mai ā i te matamua ra».

⁵ Te tià ra hoì ia rātou te haamoè i teie, e na te parau a te Atua i hāmani i te raì i tahito ra, e te fenua i vai i raro i te miti, e tei araa i nià i te miti: ⁶ i pohe ai te reira fenua i te nīnāraahia e te miti; ⁷ âreà te raì e te fenua e vai nei, te tāpeàhia nei ia e taua parau ra no te auahi ia tae i te mahana haavāraa, i te poheraa o te feiā paieti òre ra.

⁸ Eiaha na ia moè ia òutou teie nei parau iti, e aù mau here e, hoê ā hete i te Fatu te mahana hoê e te matahiti hoê tautani ra; e te matahiti hoê tautani ra, hoê ā hete e te mahana hoê. ⁹ Aore te Fatu i faaroaroa i ta na i parau mai ra, mai ta te tahi pae i parau ra e, e faaroaroa; e

faaòromaì rahi rā to na ia tātou, aita roa i hinaaro e ia pohe atu te hoê, ia noaa pāatoà rā te tātarahapa.

¹⁰ E tae mai rā te mahana o te Fatu mai te èiā i te ruì ra; e pee ê atu ai teie nei raì mā te haruru rahi, e mou hoì te mau mea rii tumu i te veàveà rahi, e te fenua hoì e te mau òhipa i nià iho, e pau ia i te auahi.

¹¹ E i teie nei, e mou anaè taua mau mea atoà nei, mai te aha to òutou huru e tià ai i te haapaò maitaì e te paieti; ¹² i te tiaìraa e te rūraa atu ia tae mai taua mahana o te Atua ra, te mahana e mou ai te raì i te tūtuìhia i te auahi, e e tarapape te mau mea rii tumu i te veàveà rahi. ¹³ Te tatari nei rā tātou i te raì âpī e te fenua âpī ta na i parau mai ra, i te vai-mau-raa o te parau-tià ra.

Te faaòromaì o te Fatu, o to òutou ia faaora

¹⁴ E i teie nei, e àù mau here e, o te reira mau mea ta òutou e tiaì na, e faaitoito, e haapāpū hua ia roohia mai òutou e ana mā te hau, mā te pōraò òre e te hapa òre. ¹⁵ E e parau òutou i te faaòromaì rahi o to tātou Fatu ra e o te ora ia, mai ta to tātou taeaè here ra mai ta Pauro i pāpaì mai ia òutou na, i te paari i hōroàhia mai ia na ra: ¹⁶ e tei roto atoà i ta na ra mau èpitetore te parauraa mai i teie nei mau mea; e e mea ìmi taiàtā hoì e tahi pae, ta te feiā haapii-òre-hia ra, e te pāpū òre ra i ruri ê, mai ta rātou i ruri ê i te mau parau ā i pāpaìhia ra, e riro atu ra ei pohe no rātou iho.

¹⁷ E tenā na, e àù mau here, ua ìte na òutou i teie nei mau mea, e ara ia òutou, ia òre òutou ia riro i te haavare a te taata ìino ra, e hià iho ra òutou i to òutou itoitoraa na. ¹⁸ Ia tupu rā to òutou i te maitaì, e te ìte i to tātou Fatu ra i te Ora ia Ietu Metia. Ei ia na te haamaitaì i teie nei, e a muri noa atu! Âmene.

TE RATA MATAMUA A IOANE

O ta mātou i faaroo, i ìte e i ômiri

1 ¹ To te Rōto ra o te Ora i vai na i te matamua ra, o ta mātou i faaroo aè nei, o ta mātou i ìte aè nei i to mātou mata, e o ta mātou i hiò pāpū atu, e o ta mātou i ômiri noa i to mātou rima, ² (ua faaìtehia mai hoì taua ora ra; e ua hiò mātou, e te faaìte nei mātou, e te parau hua atu nei mātou ia òutou i taua Ora mure òre i vai i te Metua ra, e i faaìtehia mai ia mātou nei), ³ ta mātou i hiò, e ta mātou i faaroo ra, o ta mātou ia e faaìte atu ia òutou na, ia au atoà mai òutou ia mātou nei; e tei te Metua mau ra to mātou auraa, e tei tana Tamaiti tei ia Ietu Metia ra. ⁴ E i pāpaì hoì mātou i teie parau ia òutou, ia navaì roa to òutou òaàa.

Haere nā te māmarama rahi

⁵ E i teie nei, teie ta mātou parau i faaroo ia na ra, e te faaìte atu nei ia òutou, e māmarama te Atua, e aita roa e pōuri o roto ia na.

⁶ Ia parau tātou e, te au nei tātou ia na, haere noa ai tātou nā te pōuri, ua haavare tātou, aore ia i au i te parau-mau. ⁷ Ia haere rā tātou nā te māmarama, mai ia na i roto i te māmarama ra, te au nei ia tātou tātou iho, e te mā nei tātou i ta tātou mau hara atoà i te toto o tana Tamaiti, o Ietu Metia ra.

⁸ Ia parau tātou e aita a tātou e hara, te haavare nei tātou ia tātou iho, e aore te parau-mau i roto ia tātou nei. ⁹ Ia fāi rā tātou i ta tātou hara, e parau-mau ta te Atua e te tià i te faaòreraa mai i ta tātou hara, e te tāmāraa ia tātou i te mau parau-tià òre atoà. ¹⁰ Ia parau tātou e,

aore a tātou e hara i rave, ua faariro tātou ia na ei haavare, e aore ta na parau i roto ia tātou nei.

2¹ E aù mau tamarii ra, te pāpaì nei au i teie nei mau parau ia òutou, ia òre òutou ia rave i te hara. Ia roohia atu rā te hoê taata i te hara, e tià to tātou tei ô i te Metua ra, o Ietu Metia, o te taata parau-tià ra; ² e o ia hoì te tāraèhara i ta tātou nei hara; eere hoì i ta tātou anaè ra, i ta to te ao atoà nei rā.

Hoê ture tahito e âpī

³ Teie te mea e ìte ai tātou e, ua ìte tātou ia na: ia haapaò tātou i ta na parau. ⁴ O tei parau e: «Ua ìte au ia na», e aore o ia i haapaò i ta na parau, e haavare o ia, aore te parau-mau i roto ia na. ⁵ O tei haapaò rā i ta na ra parau, ua maitaì roa mau ā te hinaaro o te Atua ia na. O te mea ia e ìte ai tātou e, tei roto tātou ia na ra: ⁶ o tei parau e, te àti ra o ia ia na, e faaau o ia i to na iho haereà e mai to na atoà ra haereà e tià ai.

⁷ E aù mau here e, eere i te parau âpī ta ù e pāpaì atu ia òutou na, o te parau tahito rā, ta òutou i ìte mai te matamua mai ra. O te parau ta òutou i faaroo mai te matamua mai ra, o te parau tahito ra ia. ⁸ Te pāpaì atoà nei rā vau i te parau âpī ia òutou, e e parau-mau taua parau nei ia na, e ia òutou atoà hoì: no te mea ua pee ê te pōuri, e te ànaàna mai ra te māramarama mau i teie nei.

⁹ O tei parau e, tei roto o ia i te māramarama, e aore i aroha i tana taeaè ra, tei roto ā o ia i te pōuri i teie nei ā. ¹⁰ O tei aroha i to na ra taeaè, e tià ia i roto i te māramarama, e aore ia e turoriraa i roto ia na. ¹¹ O tei òre rā i aroha i to na ra taeaè, tei roto ia i te pōuri, e te haere noa ra nā roto i te pōuri, e aore o ia i ìte i taua vāhi ta na e haere ra, no te mea ua haapōhia to na mata i te pōuri.

I mua i to te ao e te mau ànetimetia

¹² Te pāpaì atu nei au i te parau ia òutou, e te mau tamarii ra, no te mea ua faaòrehia ta òutou mau hara i to na ra iòà.

¹³ E te mau metua ra, te pāpāi atu nei au i te parau ia òutou, no te mea ua ìte òutou ia na i tei vai na mai te matamua mai ā.

E te mau taata āpī ra, te pāpāi atu nei au i te parau ia òutou, no te mea ua vī taua vārua ìno ra ia òutou.

E te mau tamarii ra, te pāpāi atu nei au i te parau ia òutou, no te mea ua ìte òutou i te Metua ra.

¹⁴ Te pāpāi atu nei au i te parau ia òutou, e te mau metua ra, no te mea ua ìte òutou ia na i tei vai na mai te matamua mai ā.

Te pāpāi nei au i te parau ia òutou, e te mau taata āpī ra, no te mea, te itoito na òutou, e te vai na te parau a te Atua i roto ia òutou, e ua vī taua vārua ìno ra ia òutou na.

¹⁵ Eiaha e hinaaro i teie nei ao, e te mau mea atoà o teie nei ao. O te taata i hinaaro i teie nei ao ra, aore te hinaaro i te Metua ra i roto ia na. ¹⁶ O te mau mea atoà o teie nei ao, o te hinaaro tià òre o te tino nei, e te hinaaro tià òre o te mata nei, e te ahaaha o te oraraa nei, eere ia i to ô mai i te Metua ra, no teie nei ao anaè ia. ¹⁷ E te mou nei hoì teie nei ao, e ta to te ao atoà e hinaaro nei; o tei haapaò rā i to te Atua ra hinaaro, e tià ia i te oraraa e a muri noa atu.

¹⁸ E àu mau tamarii ra, o te hora hopeà ra teie, e ta òutou i faaroo ra e, te haere mai ra taua ànetimetia ra, oia atoà i teie nei, e rave rahi te ànetimetia e vai nei; i ìte ai tātou e, o taua hora hopeà ra teie.

¹⁹ Haere atu ra rātou mai roto atu ia tātou nei, eere rā rātou i to tātou; ahiri hoì rātou no tātou ra, e tià ā ia io tātou nei: haere atu ra rā rātou, ia ìtea-maitai-hia rātou, eere rātou atoà ra i to tātou. ²⁰ Âreà o òutou, e faatāhinuraa tei noaa ia òutou no ô mai i te Vārua Maitai ra, e ua ìte òutou i te mau mea atoà ra. ²¹ Eere no te mea aore òutou i ìte i te parau-mau, i pāpāi atu ai au i teie nei parau ia òutou, no te mea rā ua ìte òutou, e eere te parau haavare i to roto i te parau-mau.

²² O vai tē haavare, maori rā o tei parau e, eere Ietu i te Metia? Oia taua ànetimetia ra, o tei huna ia i te Metua e te Tamaiti atoà hoì. ²³ O tei huna i te Tamaiti ra, aore atoà o ia i fārii i te Metua: o tei fārii rā i te Tamaiti ra, tei ia na atoà te Metua.

²⁴ E tenā na, ia vai māite ā ta òutou i faaroo i te matamua ra i roto ia òutou. Ia vai māite ā ta òutou i faaroo i te matamua ra i roto ia òutou, e tiā atoà hoì òutou i te àtiraa i te Tamaiti, e te Metua atoà hoì. ²⁵ E teie hoì taua maitaì ta na i parau mai no tātou ra: o te ora mure òre.

²⁶ No te feiā e haavare mai ia òutou na teie nei parau ta ù e pāpaì atu ia òutou na. ²⁷ Âreà òutou, o taua faatāhinu i noaa ia òutou ia na ra, te vai ra ia i roto ia òutou, e eiaha roa atu òutou ia haapiihia mai e vētahi ê; mai ta taua faatāhinu rā e haapii mai ia òutou i te mau mea atoà ra, e e mea mau hoì te reira, eere i te haavare; mai ta te reira rā i haapii mai ia òutou na, e àti atu ā òutou ia na.

Te mau tamarii a te Atua

²⁸ E i teie nei, e aù mau tamarii ra, e àti atu ā òutou ia na; ia itoito tātou ia fā mai o ia ra, ia òre tātou ia roohia i te haamā i mua i ta na aro ia tae mai o ia ra. ²⁹ Te ìte ra òutou e, e parau-tiā ta na ra, ua ìte atoà òutou e, o te feiā atoà i rave i te parau-tiā ra, e mea fānau anaè ia na na.

3 ¹ A hiò na i te huru o to te Metua aroha ia tātou nei, o tātou i maìrihia mai e, e tamarii na te Atua: i òre ai to teie nei ao i ìte ai ia tātou, no te mea aore atoà i ìte ia na.

² E aù mau here e, e tamarii tātou na te Atua i teie nei, e aita ā i ìtea to tātou huru a muri atu. Ua ìte rā tātou e, ia fā mai o ia ra, e riro tātou mai ia na atoà te huru; e ìte hoì tātou ia na i to na ra huru mau.

³ E te taata atoà tei ia na taua tiaàraa atu ia na ra, te haamaitaì ra ia ia na iho, mai ia na atoà e maitaì ra.

⁴ O tei rave i te hara ra, ua faahapa ia i te ture; o tē faahapa hoì i te ture ra, o tē hara ia. ⁵ E ua ìte hoì òutou e, i faaìtehia mai o ia ei faaòre i ta tātou hara; e aore roa e hara o roto ia na. ⁶ O tei àti ia na ra, aore ia i rave i te hara: o tei rave i te hara ra, aore ia i hiò ia na, aore hoì i ìte ia na.

⁷ E aù mau tamarii ra, eiaha roa òutou e vare i te taata! O tei rave i te parau-tiā ra, e taata parau-tiā ia, mai te Metia taata parau-tiā ra.

⁸ O tei rave i te hara ra, no te tiàporo ia, i rave na te tiàporo i te hara

mai te matamua mai ā. No reira i faaitehia mai ai te Tamaiti a te Atua ra, ia haamou o ia i te òhipa a te tiàporo ra. ⁹ O ta te Atua i fānau ra, aore ia i rave i te hara; te vai ra hoì ta na huero i roto ia na: e e òre e tià ia na ia rave i te hara, no te mea ua haafānauhia mai o ia e te Atua. ¹⁰ O te mea teie e ìtea ai te tamarii a te Atua, e te tamarii a te tiàporo: o tei òre i rave i te parau-tià ra, eere ia i to te Atua; eere atoà tei òre i aroha i tana taeaè.

Te aroha autaeaè

¹¹ Teie hoì te parau ta òutou i faaroo, mai te matamua mai, ia aroha tātou ia tātou iho. ¹² Eiaha mai ia Taina ra, no taua vārua ìno ra o ia, e taparahi pohe roa atu ra i to na teina. E e aha o ia i taparahi ai ia na? No te mea, e parau ìno ta na iho, e e parau-tià ta tana teina.

¹³ Eiaha òutou e maere, e àù mau taeaè, ia riri mai to teie nei ao ia òutou. ¹⁴ Ua ìte tātou e, mai te pohe mai tātou, e tei te ora mai nei, no te mea te aroha nei tātou i te mau taeaè. O tei òre e aroha i tana taeaè ra, te vai rā ia i roto i te pohe. ¹⁵ O tei riri i tana taeaè ra, e taparahi taata ia; ua ìte hoì òutou e, aore o te taparahi taata ra e ora mure òre e vai i roto ia na ra. ¹⁶ O te mea teie i ìte ai tātou i te aroha, o ia i hōroà i to na iho ora no tātou, e ia hōroà atoà tātou i to tātou ora no te mau taeaè e tià ai. ¹⁷ O te taata rā tei ia na te taoà o teie nei ao, e ìte atu ra o ia i tana taeaè i te àtiraa, pīpiri atu ra to na âau ia na, tei hea te hinaaro i te Atua i te pārahiraa i roto ia na? ¹⁸ E àù mau tamarii ra, eiaha to tātou te aroha vaha anaè e te aroha arero, ei aroha rave rā, ei mea mau.

Te vai-hau-raa i mua i te Atua

¹⁹ O te mea teie e ìte ai tātou e, no te parau-mau tātou, e e mahoru ai to tātou âau i mua ia na ra. ²⁰ Ia faahapa mai hoì to tātou âau ia tātou, e rahi te Atua i to tātou âau, e ua ìte o ia i te mau mea atoà nei. ²¹ E àù mau here e, ia òre to tātou âau ia faahapa mai ia tātou ra, aore o tātou taiāraa i reira i te Atua ra. ²² E ta tātou e ani atu ia na ra,

e noaa ia ia tātou, no te mea te haapaò nei tātou i ta na parau, e te rave nei i te mau mea e mauruuru ai o ia ra.

²³ Teie hoì ta na parau: e faaroo tātou i te ià o tana Tamaiti o Ietu Metia, e e aroha tātou ia tātou iho, mai ta na hoì i poroì mai ra. ²⁴ E tei haapaò i ta na ra parau, te àti ra ia o ia ia na, e te àtihia mai ra o ia e ana. Teie te mea i ìte ai tātou e te àti mai ra o ia ia tātou, o te Vārua ta na i hōroà mai ia tātou nei.

Nā hea i te ìte i ta te Atua?

4 ¹ E àù mau here e, eiaha e faaroo atoà atu i te mau vārua atoà, e tāmata rā i taua mau vārua ra, i te ìtearaa e, no ô i te Atua ra, no te mea e rave rahi te perofeta haavare i reva atu na nā te ao nei.

² Teie te mea e ìte ai òutou i te Vārua o te Atua ra: o te mau vārua e parau e, ua haere taata mai nei Ietu Metia, no ô mai ia i te Atua ra.

³ E te mau vārua e òre e parau e ua haere taata mai Ietu Metia i te ao nei, eere ia i to ô mai i te Atua ra; o taua vārua ànetimetia ra te reira, ta òutou i faaroo ra e, te haere mai ra, e tei te ao mai nei ā hoì i teie nei ā.

⁴ No te Atua òutou, e àù mau tamarii ra, e ua vī rātou ia òutou, no te mea e rahi o ia o tei roto ia òutou na i tei roto i to te ao nei. ⁵ No teie nei ao rātou, i parau ai rātou i te parau o teie nei ao, e e faaroo to teie nei ao ia rātou. ⁶ No te Atua tātou. O tei ìte i te Atua ra, e faaroo mai ia ia tātou nei; eere o ia i to te Atua ra, e òre ia e faaroo mai ia tātou. O te mea teie e ìte ai tātou i te Vārua parau-mau, e te vārua parau hapa.

E aroha te Atua

⁷ E àù mau here e, e aroha tātou ia tātou iho, no ô mai hoì te aroha i te Atua ra.

E o tei aroha ra, ua haafānauhia ia e te Atua, e ua ìte hoì o ia i te Atua.

⁸ O tei òre i aroha ra, aore ia i ìte i te Atua, e aroha hoì te Atua.

⁹ Ua ìtea to te Atua aroha ia tātou nei, o te Atua i tonono mai i tana Tamaiti Fānau Tahī i te ao nei, ia ora tātou ia na.

¹⁰ O te aroha mau teie, eere rā e na tātou i aroha atu i te Atua, o ia rā tei aroha mai ia tātou nei, e ua tonono mai i tana Tamaiti ei tāraèhara i ta tātou nei hara.

¹¹ E aù mau here e, i nā reira te Atua i te aroharāa mai ia tātou nei, ia aroha atoà tātou ia tātou iho e tià ai. ¹² Aita e taata i hiò i te Atua. Te aroha nei tātou ia tātou iho ra, te pārahi nei te Atua i roto ia tātou, e ua maitaì roa to na aroha ia tātou nei. ¹³ O te mea teie i ìte ai tātou e te pārahi nei tātou i roto ia na, e te pārahi nei o ia i roto ia tātou, no te mea ua hōroà mai o ia i to na Vārua ia tātou nei. ¹⁴ Ua hiò aè nei mātou, e te faaite hua nei mātou, e ua tonono mai te Metua i te Tamaiti ei Ora no to te ao.

¹⁵ O tē fāi hua e, o Ietu te Tamaiti a te Atua, te pārahi ra te Atua i roto ia na e te pārahi ra o ia i roto i te Atua. ¹⁶ Ua ìte hoì tātou, e ua faaroo tātou, i to te Atua aroha ia tātou nei.

E aroha te Atua; e o tei pārahi i roto i te aroha ra, te pārahi ra ia i roto i te Atua, e te pārahi ra te Atua i roto ia na ra.

¹⁷ O te mea teie e maitaì roa ai to tātou aroha, ia noaa hoì ia tātou te mataù òre ia tae i te mahana haavāraa ra, no te mea mai to na atoà ra to tātou huru i teie nei ao. ¹⁸ Aore o te aroha ra e mataù; e pee te mataù i te aroha tià mau ra: e māuiui hoì tei te mataù. O tei mataù ra, aore ia i maitaì roa i te aroha. ¹⁹ Te hinaaro nei tātou ia na, no te mea o ia na tei hinaaro mai na ia tātou nei. ²⁰ Ia parau te hoê taata e: «Te hinaaro nei au i te Atua», e aore o ia i aroha i tana taeaè, e haavare o ia. O tei òre i aroha i tana taeaè tei hiòhia e ana ra, e aha e tià ai ia na ia hinaaro i te Atua, tei òre i hiòhia e ana ra? ²¹ Teie hoì ta tātou parau i noaa mai ia na ra: e o tei hinaaro i te Atua ra, ia aroha o ia i to na ra taeaè.

Faaroo i te faaiteeraa a te Atua

5 ¹ O tei faaroo e, o Ietu te Metia mau, ua haafānauhia o ia e te Atua: o tei hinaaro i tei haafānau ra, tē here atoà ra ia i tei

haafānauhia e ana ra. ² Teie te mea e ìte ai tātou e, te aroha nei tātou i te tamarii a te Atua: ia hinaaro tātou i te Atua, e ia haapaò i ta na parau. ³ Teie hoì te hinaaro i te Atua, o te haapaò i ta na ra parau, eere hoì ta na parau i te mea teimaha. ⁴ O ta te Atua hoì i fānau ra, te vī nei teie nei ao ia na; teie hoì te mea e vī ai teie nei ao ia tātou, o to tātou faaroo.

⁵ O vai te taata i vī teie nei ao ia na ra? Maori rā o tei faaroo e, o Ietu te Tamaiti a te Atua. ⁶ O tei haere mai ia mā te pape e te toto, o te Metia ra o Ietu; eiaha mā te pape anaè ra, mā te pape rā e te toto. E o te Vārua tei faaite mai, e e parau-mau hoì ta te Vārua. ⁷ Tootoru hoì e faaite i nià i te raì: o te Metua, o te Rōto, e o te Vārua Maitaì; e o taua tootoru ra hoì, hoê ā ia. ⁸ E toru hoì e faaite i te ao nei, o te Vārua, o te pape, o te toto; e o taua toru nei hoì, te au nei ia i te parau hoê. ⁹ Te fārii nei tātou i ta te taata nei faaite; e rahi atu ia te faaite a te Atua. Teie hoì taua faaite a te Atua ra: o te parau no tana Tamaiti ta na i faaite mai ra. ¹⁰ O tei faaroo i te Tamaiti a te Atua ra, tei roto ia na iho te ìte; o tei òre i faaroo i te Atua ra, ua faariro ia ia na ei haavare; o ia aore i faaroo i te parau o tana Tamaiti ta te Atua i faaite mai ra.

¹¹ Teie hoì taua parau ra, ua hōroà mai te Atua i te ora mure òre no tātou; e tei tana Tamaiti hoì taua ora nei. ¹² Tei ia na te Tamaiti ra, tei ia na atoà taua ora nei; e aore ia na te Tamaiti a te Atua ra, aore atoà teie nei ora ia na.

Te vai-hau-raa o te faaroo

¹³ I pāpāi au i teie nei parau ia òutou i te feiā i faaroo i te ià o te Tamaiti a te Atua ra, ia ìte òutou e e ora mure òre to òutou, e ia faaroo ā òutou i te ià o te Tamaiti a te Atua ra. ¹⁴ Teie taua taiā òre no tātou i noaa ia na ra, ia ani noa atu tātou i te mau mea atoà i au ia na ra, te faaroo mai ra ia o ia ia tātou. ¹⁵ E te ìte nei tātou e te faaroo mai ra o ia ia tātou i te mau mea atoà ta tātou i ani atu, ua ìte tātou e e roaa ia tātou ta tātou i ani atu ia na ra.

¹⁶ Ia ìte te hoê taata i tana taeaè i te raveraa i te hara eita e pohe roa ra, e pure o ia, e na te Atua e hōroà mai i te ora no na, no tei rave i te hara eita e pohe roa ra. Te vai nei te hara pohe roa; aore au i parau e e pure te taata i te reira. ¹⁷ E hara anaè ā te mau parau-tià òre atoà nei, e te vai nei hoì te hara pohe òre.

¹⁸ Ua ìte tātou e o ta te Atua i fānau, e òre ia e rave i te hara: o ta te Atua rā i fānau ra, tē tiaì ra ia ia na iho, e òre taua vārua ìno ra e rave mai ia na. ¹⁹ Ua ìte hoì tātou e no te Atua tātou, e te vai noa nei to te ao atoà i raro aè i taua vārua ìno ra. ²⁰ Ua ìte rā tātou e, ua tae mai te Tamaiti a te Atua, e ua hōroà mai i te ìte no tātou ia ìte tātou ia na ra i te mea mau: e tei roto tātou ia na i taua mea mau ra, tei roto i tana Tamaiti ra ia Ietu Metia. O ia te Atua mau e te ora mure òre.

²¹ E aù mau tamarii ra, e ara ia òutou i te mau îtoro ra. Âmene.

TE PITI O TE RATA A IOANE

Aroharaa

1 ¹ Te peretiputero ra o Ioane i te vahine mana i māitihia ra e tana atoà ra mau tamarii, o ta ù e aroha i te parau-mau nei: eere rā o vau anaè, o te feiā atoà rā i ìte i te parau-mau ra; ² no te parau-mau e vai i roto ia tātou nei, e e vai ā i roto ia tātou e a muri noa atu. ³ Ei ia òutou te aroha mau, e te hāmani maitaì, e te hau no ô mai i te Atua Metua ra, e no te Fatu ra hoì no Ietu Metia, te Tamaiti a te Metua ra, i te parau-mau e te aroha.

Te faauereaa i hōroàhia mai e te Metua

⁴ E òaòà rahi to ù i te ìteraa atu vau i vētahi tamarii a òe na i te haapaòraa i te parau-mau, mai te parau i noaa ia tātou no ô mai i te Metua ra. ⁵ E i teie nei, teie ta ù parau ia òe, e terā ra vahine, eere rā mai te mea e te pāpaì atu nei au i te parau âpī ia òe na, o te parau rā i noaa mai ia tātou mai te matamua mai ā: e e aroha tātou ia tātou iho. ⁶ Teie hoì taua aroha nei, ia haapaò tātou i ta na ra parau. Teie taua parau ra, mai ta òutou i faaroo mai te matamua mai ā, e haapaò òutou i te reira.

Te haapiiraa a te Metia

⁷ E rave rahi hoì te haavare i reva atu ra nā te ao nei, o tei òre e parau e ua haere taata mai Ietu Metia i te ao nei, o taua haavare ra hoì te reira, e ànetimetia ia. ⁸ E ara ia òutou iho, ia òre mātou ia ère i tei ravehia e mātou ra, ia noaa rā ia tātou te utuà mau.

⁹ O tei rave i te hara ra, aore i tāpeà tāmāu i te parau a te Metia ra, aore ia na te Atua. O tei tāpeà tāmāu rā i te parau a te Metia ra, tei ia na te Metua e te Tamaiti atoà hoì. ¹⁰ Ia haere noa mai te hoê taata òrometua ia òutou na, eere teie ta na parau i haapii mai, eiaha e fārii atu ia na i roto i to òutou mau fare, eiaha e parau atu ia na e: «Ia ora na i te haereà». ¹¹ O tei parau atu hoì ia na e: «Ia ora na i te haereà», ua âmui atoà atu ia ia na i ta na ra parau ìino.

I roto i te tiàraa ia ìte faahou ia na

¹² E rave rahi ta ù parau ia pāpaì atu ia òutou na, aita rā vau i hinaaro i te pāpaì i taua parau ra i te ìnita i nià i te pēpa. Te manaò nei rā vau e haere hua atu ia òutou na ia fārerei hua a paraparau ai, ia tià roa to tātou òaòaraa.

¹³ Te aroha atu nei te mau tamarii a to taeaè mātihia nei ia òe na. Âmene.

TE TORU O TE RATA A IOANE

Aroharaa

1 ¹ Te peretiputero ra o Ioane ia Taio i herehia ra, o ta ù hoì e aroha nei i te parau-mau.

² E taù here e, te hinaaro nei au ia maitaì òe i te mau mea atoà ra, e ia ora to tino mai to vārua e ora na.

Taio e te mau veà tonorātere

³ E òaòà rahi to ù i te haereà mai o te mau taeaè ra, o tei faaite mai i te parau-mau ia òe na, mai ta òe ā hoì e haapaò i te parau-mau na.

⁴ Aita atu o ù òaòà rahi maori rā ia ìte au, e te haapaò ra taù mau tamarii i te parau-mau.

⁵ E taù here e, e mea tià mau ta òe i rave i te mau taeaè ra, e te taata èè atoà ra. ⁶ Ua faaite mai rātou i taua aroha no òe i mua i te aro o te Ètārētia nei. E mea maitaì ia ia òe ia tauturu òe ia rātou i to rātou tere, i tei au i te tāvini o te Atua ra: ⁷ no te mea no to na ra iòà i haere ai rātou, e aore i rave i ta te Êtene ra. ⁸ Ia fārii hoì tātou i te reira e tià ai, ia riro tātou ei feiā rave òhipa atoà i te parau-mau nei.

Tioterefe e Temeterio

⁹ I pāpaì na vau i te parau i te Ètārētia na; o Tioterefe rā o tei faateitei ia na iho i nià iho ia rātou ra, e òre o ia e fārii mai ia mātou. ¹⁰ E i teie nei, ia tae atu vau ra, eita e moè ia ù ta na e rave ra, i te paraparau-haere-raa ia mātou i te parau faaìno ra; e òre hoì e faaea noa i reira,

e òre atoà o ia iho e ìte i te mau taeaè, e te feiā hoì e ìte ra, ua faaòre o ia, e ua tuu i te reira i rāpae i te Ètārētia ra.

¹¹ E taù here e, eiaha e pee i te parau ìno, i te parau maitaì rā. O tei rave i te maitaì ra, no te Atua ia: âreà o tei rave i te ìno ra, aore ia i ìte i te Atua.

¹² Te haamaitaìhia nei Temeterio e te taata atoà, e te parau-mau atoà hoì. E te haamaitaì atoà nei mātou, e ua ìte hoì òutou e, e parau-mau ta mātou i faatià nei.

I roto i te tiaìraa ia ìte faahou ia na

¹³ E rave rahi ta ù parau ia pāpaì atu, eita rā vau e pāpaì atu i te parau ia òe i te pēni e te ìnita. ¹⁴ Te manaò nei rā vau, e ìte atu vau ia òe ia roovaù iti aè, e fārerei hua to tāua mata a parau ai. ¹⁵ Ei hau to òe! Te aroha atu nei te mau tauà nei ia òe. E aroha atu òe i te mau tauà na mā te faahiti hau i te iòà.

TE RATA A

IUTA

Aroharaa

1 ¹ O Iuta, e tāvini no Ietu Metia, e e taeaè hoì no Iatōpo. I te feiā i haamoàhia e te Atua Metua ra, tei tiaìhia i roto ia Ietu Metia, i te feiā i parauhia ra. ² Ia rahi mai ā te aroha, e te hau, e te hinaaro ia òutou.

Te feiā i poro i te mau haapiiraa haavare

³ E àù mau here e, te rū nei au i te pāpaìraa atu ia òutou i te parau i te ora tufaa òre nei, i manaò aè nei au e pāpaì atu i te parau ia òutou na e tià ai, ei aòraa atu ia òutou ia mārō māite atu i te faaroo i tuuhia mai i te feiā moà i mūtaa iho ra. ⁴ Ua faaō ômoè noa mai hoì te tahi pae taata i roto, o tei tāpaò-ātea-hia na no taua pohe nei; e feiā paieti òre, o tei ruri ê i te aroha mau o to tātou Atua ei taiàtaraa, e te faaruèraa i te Fatu hoê ra i te Atua, e to tātou Fatu ia Ietu Metia ra.

⁵ E faaite atu ā rā vau ia òutou i teie nei parau, ua ìte rā òutou i mūtaa iho, e faaora noa ā te Fatu i te taata i te fenua ra i Àifiti, rave pohe roa atu ra o ia i te feiā faaroo òre i muri aè. ⁶ E te mau merahi atoà o tei òre i haapaò i to rātou iho tōroà ra, faaruè iho ra rā i to rātou pārahiraa, o tei tāpeàhia ia e ana i te fifi matara òre i raro aè i te pōuri, e tae noa atu i te haavāraa i te mahana rahi ra. ⁷ Mai ia Totoma hoì e Tomora, e te mau òire atoà i pihai iho ra, o tei faariro ia rātou iho i te peu taiàta e te hinaaro tià òre mai ia rāua atoà ra, o tei haapaòhia ia ei hiòraa, i te raveraa i te pohe i te auahi pohe òre ra.

⁸ Mai te reira atoà teie nei feiā, i vareà i te taòto rahi, te haaviivii nei i te tino, te vahavaha nei i te mau tāvana, e te faaino nei i te feiā

tōroà. ⁹ Aita rā te merahi rahi ra o Mihaèra a mārō ai rāua o te tiàporo i te tino o Mōte ra i pari faaìno atu ia na, nā ô atu ra rā e: Na te Fatu e pātoì atu ia òe!

¹⁰ Âreà teie nei feiā, te faaìno nei ia i te mau mea ìtea-òre-hia e rātou ra, e te mau mea ta rātou i ìte noa mai te mau mea manaò òre ra, te faatupu nei rātou i to rātou pohe i te reira. ¹¹ E pohe to rātou! Ua haere hoì rātou nā te èà o Taina ra, ua pee rū noa hoì i te hapa a Paraama ra no te utuà, e ua pohe i te mārōraa a Tora ra.

¹² E pōraò ia rātou i ta òutou mau ôroà aroha ra; ia àmu rātou e òutou atoà ra, te àmu ra ia rātou mā te mataù òre: mai te ata pape òre ia rātou i pee haere noa i te matai ra; mai te rāau marō ra, aore e hoturaa, ua pāpiti te pohe, ua ìriti-tumu-hia; ¹³ mai te aru miti ûàna ra, i te haapūairaa mai i to rātou iho ìno; mai te fetià ori ra, no rātou te pōuri taòtaò i vaiihohia ra e a tau noa atu.

¹⁴ O Ènoha hoì te toohitu mai ia Àtamu mai ā, o tei tohu ia i teie nei feiā, i te nā ôraa mai e: «Inaha te haere mai ra te Fatu, mā te àhuru atoà o te tautani o tana feiā moà ra, ¹⁵ e faautuà mai i te taata atoà, e e faaite hoì i te mau paieti òre atoà i roto ia rātou, i ta rātou mau parau paieti òre atoà i ravehia e rātou ra, e te mau parau ètaèta atoà o te feiā hara paieti òre i parau ia na ra».

¹⁶ E feiā ôhumu rātou, e te mauruuru òre, i te peeraa i to rātou iho mau hinaaro ìino ra; e te parauraa hoì to rātou vaha i te parau rarahi faaahaaha, e te haapōpou faareàreàraa atu i te taata ia roaa te taoà.

Faaitoitoraa i te mau taata faaroo

¹⁷ E haamanaò rā òutou, e àù mau here e, i te parau i parauhia mai i mūtaa iho e te mau àpotetoro a to tātou Fatu ra o Ietu Metia; ¹⁸ ta rātou i parau mai ia òutou na e, e riro i te feiā tāhitohitohia ia tae i te tau hopeà ra, i te haapaòraa i to rātou iho mau hinaaro paieti òre ra. ¹⁹ O te feiā ia e faataa ê ia rātou iho, tei ta te tino o tei òre i noaa ia rātou te Vārua ra.

²⁰ Âreà òutou, e àù mau here e, i te faatupuraa ia òutou iho i to òutou faaroo moà rahi ra, e te pureraa mā te Vārua Maitai, ²¹ tāmāu

māite òutou i to òutou iho hinaaro i te Atua, i te tiaàraa i te aroha o to tātou Fatu ra o Ietu Metia, e tae noa atu i te ora mure òre ra.

²² E aroha atu i te tahi pae, ei haapaòraa ê ia; ²³ e e faaora atu hoì i te tahi pae mā te mataù, i te haruraa ia rātou no roto i te auahi, i te atātaraa atu i te àhu i pōraòraò i te ìino ra.

Haamaitàraa hopeà

²⁴ E i teie nei, ei te tià ia na te tiaì ia òutou ia òre ia hià, e te pūpū atu ia òutou mā te hapa òre i mua i te aro o to na hanahana mā te òaòà rahi, ²⁵ ei te Atua paari anaè to tātou Ora ra, te haamaità, e te hanahana, e te hau, e te pūai, i teie nei e a muri noa atu! Âmene.

ÀPOTARUPO

Ômuaraa

1 ¹ Te àpotarupo a Ietu Metia, ta te Atua i tuu mai ia na ra, ia faaïte o ia i tana mau tāvini i te mau mea e fātata i te tupu ra. E ua tonono mai ra o ia i tana merahi, e ua faaïte mai ra i to na nei tāvini ia Ioane: ² o tei faaïte ia i te parau a te Atua, e te parau o Ietu Metia ra, o te mau mea atoà ta na i ìte ra.

³ E ao to na to te taiò, e to te feiā e faaroo i teie nei parau tohu, e te haapaò i tei pāpaihia i roto ra! Ua fātata te tau e tupu ai.

Aroharaa i nā Ètārētia e hitu

⁴ O Ioane, i te mau Ètārētia atoà e hitu i Àtia na: Ei ia òutou te aroha mau e te hau no ô mai ia na no tē vai nei, e tei vai na, e tē vai a muri noa atu; e no ô mai i te mau Vārua toohitu i mua i to na ra terōno; ⁵ e no ô mai hoì ia Ietu Metia te ìte parau-mau ra, e te matahiapo mai te pohe mai ra, e te arii o te mau arii o te ao nei!

Ei ia na, ei tei aroha mai ia tātou nei, e ua tāmā ia tātou i ta tātou hara i to na iho ra toto, ⁶ e ua faariro ia tātou ei arii anaè, e ei tahuà na te Atua i to na ra Metua; ei ia na te haamaitaì, e te mana, e a muri noa atu! Âmene!

⁷ Inaha, te haere mai na o ia i roto i te ata; e ìte te mau mata atoà ia na,

e te feiā atoà i pātia ia na ra, e e auē te mau ôpū atoà o te ao nei ia na.

Oia ia, Âmene!

⁸ Te nā ô mai ra te Fatu ra: O vau te Ârefa e te Ômeta, te matamehai e te faahopeà, o tē vai nei, e o tei vai na, e o tē vai a muri noa atu, o te Mana hope.

Te hiò ra Ioane i te Metia i faahanahanahia

⁹ O vau nei, o Ioane, o to òutou taeaè, e te au hoì i te àti, i te pātireia e te faaòromaì o Ietu Metia ra, i te fenua vau i parauhia ra e, o Pātamo, no te parau a te Atua, e no ta ù ra faaìteraa ia Ietu Metia ra. ¹⁰ I riro vau i te Vārua i te mahana o te Fatu ra, e faaroo aè ra vau i te hoê reo rahi i muri aè ia ù ra, mā te òto pū ra, ¹¹ i te nā ôraa mai e: O vau te Ârefa e te Ômeta, te matamehaì e te faahopeà; e ta òe e ìte nei, e pāpāi i roto i te hoê puta, a hāpono atu ai i nā Ètārētia e hitu i Àtia ra: i tei Èfetia ra, e Temurina, e Peretamo, e Tuatira, e Tarati, e Firaterefia, e Raotitea ra.

¹² Ua fāriu aè ra vau e hiò i taua reo i parau mai ia ù ra. E tei taua fāriuraa no ù ra, ìte atu ra vau i e hitu rāmepa àuro ra; ¹³ e te hoê mai te Tamaiti o te taata te huru, i rotopū i taua nā rāmepa e hitu ra, te àhu ra i te àhu e raro roa i te âvae, e ua tātuhia te òuma i te tātua àuro. ¹⁴ E te rouru i tana upoo ra mai te vavai ra ia i te teatea, e mai te hiona; e mai te ura auahi ra o na mata: ¹⁵ e mai te veo maitaì ia àma i te tura ra o na âvae; e to na reo mai te haruru ia o te miti rahi ra. ¹⁶ Te tāpeà ra tana rima àtau i nā fetià e hitu ra; e te hoê òè òòì mata piti ra mai roto atu i to na vaha; e to na mata mai te mahana ra ia e ànaàna mai i te avatea ra.

¹⁷ E i taù hiòraa atu ia na ra, hià iho ra vau i raro i tana pae âvae, mai te taata pohe roa ra. Ua tuu mai ra i tana rima àtau i nià iho ia ù, e ua nā ô mai ra ia ù:

Eiaha e mataù! O vau te matamehaì e te faahopeà. ¹⁸ O vau teie e ora nei. Pohe noa ai au, e inaha, e tià vau i te oraraa e a muri noa atu. Âmene. E tei ia ù te tāviri o te pohe e to hāte. ¹⁹ E tenā na, e pāpāi òe i te mau mea ta òe i ìte iho nei, e te mau mea e vai nei, e te mau mea e tupu a muri nei. ²⁰ Te auraa o nā fetià e hitu ta òe e hiò mai na i taù rima àtau nei, e nā rāmepa àuro e hitu nei, o teie ia: nā fetià e hitu nei, oia nā merahi a te mau Ètārētia e hitu ra. E nā rāmepa e hitu ta òe e hiò nei, oia nā Ètārētia e hitu ra.

Rata i te Ètārētia i Èfetia

2¹ E pāpai òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Èfetia ra:
 Te nā ô mai ra o ia o tei tāpeà i nā fetià e hitu i tana rima àtau ra,
 o tei hāhaere nā roto i te mau rāmepe àuro e hitu ra:² Ua ìte au i ta
 òe òhipa, e to òe rohirohi, e to òe faaòromaì. E e òre òe e au i te feiā
 ìino ra; e ua tāmata òe i te feiā e parau ra e, e àpotetoro rātou, e eere,
 e ua ìte òe e haavare rātou.³ E ua haamahu òe, e ua faaòromaì māite
 no to ù nei iòà, ua tautoo māite, e aore i pau to aho.⁴ Te vai nei rā ta
 ù pariraa ia òe: i te mea ua tuu ia òe to hinaaro matamua ra.⁵ E tenā
 na, a haamanaò i to òe hiàraa, e tātarahapa e rave i te òhipa matamua
 ra. Aore rā, e haere vave atu ia vau ia òe na, e e hōpoi-ê-hia e au ta
 òe rāmepe i to na vairaa, ia òre òe ia tātarahapa.⁶ Teie rā ta òe maa
 maitaì e mau na: te faufau na òe i te parau a te mau pipi a Nitora, ta
 ù atoà e faufau nei.

⁷ E tarià to na ra, e faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia
 ra!

Tē riro ia na te rē ra, e faaàmu ia vau ia na i te rāau ra o te ora, e tià
 i rotopū i te parataito a te Atua ra.

Rata i te Ètārētia i Temurina

⁸ E e pāpai òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Temurina ra:
 Te nā ô mai ra te matamua e te faahopeà, o tei pohe, e te ora nei:
⁹ Ua ìte au i ta òe òhipa, e to òe àti, e to òe veve (e taoà rahi rā ta
 òe!). E ua ìte hoì au i te faaìno a te feiā e parau na e, e Âti-Iuta rātou,
 e eere, o te tunato rā rātou no Tātani.¹⁰ Eiaha òe e mataù i te mau
 mea atoà e roohia mai ai òe ra. Inaha, e huri te tiàporo i te tahi pae
 o òutou i roto i te tāpeàraa, ei tāmataraa ia òutou; e ruì àhuru òutou
 i te poheraa. Mau pāpū rā òe e tae noa atu i te pohe, e na ù e hōroà
 atu i te torōna ora no òe.

¹¹ E tarià to na ra, a faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia
 ra!

O tē riro ia na te rē ra, e òre roa o ia e ìno i te piti o te pohe.

Rata i te Ètārētia i Peretamo

¹² E pāpai òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Peretamo ra:

Te nā ô mai ra o ia o tei mau i te òè òòì mata piti ra: ¹³ Ua ìte au i ta òe òhipa, e to òe pārahiraa i te vāhi i tiāhia e te terōno o Tātani ra. E te mau pāpū na òe i to ù nei iòà, e aore òe i faaruè i ta ù parau, e i te mau mahana atoà i riro ai Ànitipa ei ìte mau no ù ra, o tei taparahihia i roto ia òutou, i te pārahiraa o Tātani ra. ¹⁴ Te vai nei rā ta ù pariraa ia òe: i te mea tei ô na ia òe na te feiā i mau i te parau a Paraama ra, o tei haapii ia Parata i te tuu i te tiàràraa i mua i te tamarii a Ìteraèra, e te àmu i te mea i faatūtiahia na te mau ìtoro, e te faaturi. ¹⁵ Tei ô na atoà ia òe na te feiā i mau i te parau a te mau pipi a Nitōra ta ù e faufau nei. ¹⁶ A tātarahapa. Aore ra, e haere vave atu ia vau ia òe na, e e tamaì atu vau ia rātou i te òè nei i taù vaha.

¹⁷ E tarià to na ra, a faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia ra!

Tē riro ia na te rē ra, e faaàmu ia vau ia na i te māna i moè ra, e e hōroà hoì au i te hoè òfai teatea na na, e te iòà àpī i pāpaihia i nià iho i taua òfai ra, o tei òre roa i ìtea i te hoè taata e, maori rā o tei rave ra.

Rata i te Ètārētia i Tuatira

¹⁸ E pāpai òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Tuatira ra:

Te nā ô mai ra te Tamaiti a te Atua, o tei au to na mata i te ura auahi ra, e to na àvae mai te veo maitaì ra: ¹⁹ Ua ìte au i ta òe òhipa, e to òe hinaaro, e to òe hāmani maitaì, e te faaroo, e te faaòromaì, e ta òe na mau òhipa hopeà o tei hau ia i tei mūtaa iho ra. ²⁰ Te vai nei rā ta ù pariraa ia òe na: o òe i vaiiho i tenā na vahine ia Ietepera na, o tei parau ia na iho e, e perofeta, ia haapii noa na, e ia haavare i taù mau tāvini ia faaturi, e ia àmu hoì i te mau mea i faatūtiahia na te mau ìtoro ra. ²¹ E ua hōroà vau i te taime tātarahaparaa no na, e e òre o ia e tātarahapa i ta na ra faaturi. ²² Inaha, e huri au ia na i nià i te roì, e te feiā e faaturi ia na ra, e àti rahi to rātou ia òre rātou ia tātarahapa i

ta rātou parau. ²³ E e mou tana ra mau tamarii ia ù i te pohe, e e ìte te mau Ètārētia atoà, e o vau tei hiòpoà i te manaò e te âau. E na ù e hō atu ia òutou atoà i tē au i ta òutou na òhipa. ²⁴ Teie rā ta ù parau ia òutou, i te tahi pae i Tuatira na, i te feiā atoà aore i mau i taua parau nei, e aore hoì i ìte i te parau «hōhonu» a Tātani, ta rātou e parau na: aita atu a ù teiaha e tuu i nià ia òutou. ²⁵ O ta òutou rā i noaa na, e mau pāpū ia e ia tae atu vau.

²⁶ E tē riro ia na te rē ra, e tē tāpeà i ta ù parau e tae noa atu i te hopeà ra, e hōroà atu vau i te mana no na i nià iho i te mau fenua: ²⁷ E e tāvana o ia i nià iho ia rātou mā te tēpeta âuri ra; e e huàhuà roa rātou mai te âuà a te pōtera ra, mai tei tuuhia mai e taù Metua ia ù nei ra. ²⁸ E e hōroà vau i te fetià poìpoì no na.

²⁹ E tarià to na ra, a faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia ra!

Rata i te Ètārētia i Tarati

3 ¹ E pāpai òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Tarati ra: Te nā ô mai ra o ia, tei ia na nā Vārua o te Atua toohitu ra, e nā fetià e hitu ra: Ua ìte au i ta òe òhipa, e e iòà ora to òe, te pohe noa na rā òe. ² E ara, e faaètaèta i te mea rii toe i fātata i te pohe ra. Aore hoì i ìtea ia ù ta òe òhipa i te tià-maitai-raa i mua i te aro o te Atua. ³ E tenā na, a haamanaò na i te huru o to fāriiraa ra, e te faarooraa, e e mau māite i taua parau ra, e e tātarahapa. Ia òre rā òe ia ara ra, e roohia atu òe e au mai tei roohia e te èiā ra, e òre roa òe e ìte i te hora e roohia ai òe e au ra. ⁴ Te vai na rā e toofanu puè taata io òe i Tarati na, o tei òre aè nei i haaviivii i to rātou àhu. E hāhaere ia rātou e o vau atoà mā te àhu teatea; e au hoì rātou.

⁵ O tē riro ia na te rē ra, e faaàhuhia ia i te àhu pū teatea; e òre roa vau e parai i to na iòà i roto i te puta ora. E fāi hua rā vau i to na iòà i mua i te aro o taù Metua, e i mua hoì i tana ra mau merahi.

⁶ E tarià to na ra, a faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia ra!

Rata i te Ètārētia i Firaterefia

⁷ E pāpāi òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Firaterefia ra:

Te nā ô mai ra tei moà ra, na na te parau-mau ra, o tei mau i te tāvirī a Tāvita ra, o tei ìriti, e aore roa e taata e ôpani, e o tei ôpani hoì, e aore roa e taata e ìriti: ⁸ Ua ìte au i ta òe òhipa. Inaha, ua tuu atu na vau i te ùputa ātea i mua ia òe na, e aore roa e taata e tià ai ia ôpani; no te mea e maa pūai iti haìhaì to òe, e ua tāpeà tāmāu ā òe i ta ù parau, e aore aè nei i huna i to ù nei iòā. ⁹ Inaha, e riro to te tunato o Tātani, o tei parau e e Âti-Iuta rātou, e eere, e haavare rā: inaha, e riro rātou i te haere roa mai e tāhopu i to âvae, e e ìte rātou e ua herehia òe e au. ¹⁰ No te mea ua mau pāpū òe i te parau faaòromaì na ù ra, e mau atoà vau ia òe ia ora òe i taua hora àti e tupu i te taata atoà ra, ei tāmatarāa i te feiā e pārahi ei te fenua nei. ¹¹ Inaha, te haere òiòì atu nei au. A mau pāpū i tei noaa ia òe na, eiaha to òe torōna ia riro ia vētahi ê.

¹² O tē riro ia na te rē ra, e faariro vau ia na ei pou i roto i te hiero o taù Atua, e e òre o ia e haere faahou i rāpae. E e pāpāi au i te iòā o taù Atua i nià iho ia na, e te iòā no te òire o taù Atua ra, o Ierutarema âpī, no nià mai i te raì, no ô i taù Atua ra; e o to ù iho hoì iòā âpī.

¹³ E tarià to na ra, a faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia ra!

Rata i te Ètārētia i Raotitea

¹⁴ E pāpāi òe i te parau i te merahi a te Ètārētia i Raotitea ra:

Te nā ô mai ra te Âmene, te ìte mau e te parau-mau ra, te tumu o te mau mea atoà a te Atua i hāmanihia ra: ¹⁵ Ua ìte au i ta òe òhipa, e aore òe i toètoè, aore hoì òe i māhanahana, ahiri hoì òe i toètoè, e aore ia, ia māhanahana, ua tià ia ia ù. ¹⁶ E tenā na, no te mea te pūmahana noa na òe, aore i toètoè, aore hoì i māhanahana, e haapūai atu vau ia òe i rāpae i taù vaha! ¹⁷ No te mea te parau na òe: «E taoà rahi ta ù, ua faarahi au i ta ù taoà, e aore e mea toe ia au», e aita òe i ìte e, e pohe rahi to òe, e mai te mea arohahia ra, e te faufaa òre, e te

matapō, e te veve. ¹⁸ Te aò atu nei au ia òe e hoo mai òe ia ù nei i te àuro tāmāhia i te auahi ra, ia taoà-mau-hia ta òe, e te àhu teatea, ia faaàhuhia òe, ia òre tenā na mea haamā o to òe ra veve ia ìtea; e e parai hoì i to mata i te rāau mata, ia ìte òe. ¹⁹ O ta ù e here ra, o ta ù ia e aò, e e papaì hoì. E tenā na, a faaitoito, e e tātarahapa. ²⁰ Inaha, te tià noa nei au i te ùputa, te pātōtō atu nei; ia faaroo mai te hoê taata i taù reo, e ua ìriti i te ôpani ra, e haere atu vau i roto ia na ra, àmu atu ai i te māa io na ra, e e àmu atoà o ia i ô nei i o ù nei.

²¹ O tē riro ia na te rē ra, e haapārahi au ia na ia ù nei i nià i to ù nei terōno, mai tei riro atoà mai te rē ia ù ra, e te pārahi nei au e taù Metua atoà i nià iho i to na ra terōno.

²² E tarià to na ra, a faaroo o ia i ta te Vārua e parau i te mau Ètārētia ra!

Te terōno o te Atua e te haamoriraa no te raì

4 ¹ E i muri aè i taua mau parau nei, hiò atu ra vau, e inaha, ìritihia aè ra te hoê ôpani i nià i te raì, e te reo matamua ta ù i faaroo ra mai te pū ra ia, i te parauraa mai ia ù, i te nā ôraa mai e: A haere mai na i nià nei, e na ù e faaite atu ia òe i te mau mea e tupu e tià ai a muri nei.

² Mahere roa atu ra vau i te Vārua i reira ra. E inaha, e terōno tei faatiāhia i nià i te raì, e te pārahi ra te hoê i nià iho i taua terōno ra; ³ e o tei pārahi i nià iho i taua terōno ra, mai te ìtefe ra, e te òfaì àtama ra te huru; e i haaàtihia taua terōno ra i te ānuanua, mai te temaratino ra te huru.

⁴ E nā terōno èê hoì e piti àhuru mā maha i te haaàtiraa i taua terōno ra; e ìte atu ra vau i nā peretiputero e piti àhuru mā maha i te pārahiraa i nià iho i taua mau terōno ra, mā te àhu teatea i te àhuraa, e mā te torōna àuro i nià i to rātou upoo.

⁵ Ua hoà mai ra te uira, e te pātiri, e te reo, no roto i taua terōno ra. E nā rāmepe àama e hitu i te uraraa i mua i taua terōno ra, oia nā vārua toohitu o te Atua ra. ⁶ E te hoê miti mai te hiò ànaàna tei mua i taua terōno ra mai te terehe te huru.

E tei rōpū i taua terōno ra, e tei te hiti e àti noa aè taua terōno ra, o nā mea ora ia e maha, ua àti i te mata o mua, e o muri. ⁷ Te hoê mea ora ra, mai te riona ia; e te piti o te mea ora ra, mai te tafa ia; e te toru o te mea ora ra, mai to te taata to na mata te huru, e te maha o te mea ora ra, mai te àeto mahuta ra ia. ⁸ E o taua nā mea ora e maha ra, taiono anaè o rātou pererau e àti noa aè; e ua ñ rātou i te mata i roto. E aore rātou i faaea i te ruì e te ao i te nā ôraa e:

E moà, e moà, e moà, to te Fatu ra to te Atua Mana Hope ra, o tei vai na, e tē vai nei, e o tē tae mai!

⁹ E ia faahanahana taua nā mea ora ra, ia faateitei, e ia haamaità ia na i tei pārahi i nià iho i te terōno ra, o tē ora e a muri noa atu, ¹⁰ e tipapa te mau peretiputero e piti àhuru mā maha i raro, i mua ia na i tei pārahi i nià i te terōno ra, a haamori ai ia na i tē tià i te oraraa e a muri noa atu; e tuu hoì i to rātou mau torōna i mua i te terōno ra, a nā ô atu ai:

¹¹ E au te hanahana ia òe, e te Fatu,
e te tura, e te mana.

Na òe hoì i hāmani i te mau mea atoà nei, e no to òe hinaaro i mau ai, e i hāmanihia ai rātou.

Te puta tāpirihia, e te ârēnio

5 ¹ E hiò atu ra vau i te hoê puta i roto i te rima àtau o tei pārahi i nià iho i taua terōno ra, ua pāpaìhia o roto e o rāpae, e ua tāàtihia i nā tāpaò tāàti e hitu ra. ² E ìte atu ra vau i te hoê merahi pūai i te pii-hua-raa te reo e: O vai tē au ia heheu i teie nei puta, e ia vāhi i nā tāpaò tāàti ra? ³ E aore roa e taata i nià i te raì, aore atoà i te fenua, aore atoà o raro i te repo, e tià ai ia heheu i taua puta ra, a hiò noa atu ai i roto. ⁴ Òto roa aè ra vau, no te mea aore roa i ìtea e au e au ai ia heheu e ia taiò i taua puta ra, e ia hiò noa atu i roto. ⁵ Ua parau mai ra te hoê o te mau peretiputero ra ia ù: Eiaha e òto. Inaha tei te Riona o te ôpū o Iuta, tei te huaai o Tāvita, ua riro ia na te heheu i taua puta ra, e te vāhi hoì i nā tāpaò tāàti e hitu ra.

⁶ Hiò atu ra vau, e inaha, tei rōpū mai i te terōno e nā mea ora e maha ra, i te ārea i rōpū atu i te mau peretiputero ra, te hoê Ârēnio i te tiàraa, mai te mea no taparahihia iho ra. E hitu o na tara, e hitu hoì mata, oia nā Vārua o te Atua toohitu i tonohaerehia nā te ao atoà nei. ⁷ Ua haere mai ra o ia, e ua rave mai ra i taua puta ra, i roto i te rima àtau o tei pārahi i nià iho i te terōno ra.

⁸ E ia ravea e ana taua puta ra, ua tipapa iho ra nā mea ora e maha ra, e te mau peretiputero e piti àhuru mā maha ra i raro, i mua i te Ârēnio, e tīnura anaè ta rātou atoà, e te àuà àuro ua îî i te mea noànoà, oia te pure a te feiā moà ra. ⁹ Ua himene iho rātou i te himene âpī, i te nā ôraa e:

E au òe ia rave i te puta e ia vāhi i te mau tāpaò tāàti ra, i taparahihia hoì òe, e ua hoo òe ia mātou ei taata no te Atua, i to òe iho na toto, no roto i te mau ôpū atoà, e te mau reo atoà, e te mau nūnaa atoà e te mau fenua atoà;

¹⁰ e ua faariro òe ia mātou ei hui arii, e ei tahuà na to mātou Atua, e e riro ia mātou te hau i teie nei ao.

¹¹ Hiò atu ra vau, e faaroo atu ra i te reo o te mau merahi e rave rahi e àti noa aè taua terōno ra, e te mau mea ora ra, e te mau peretiputero (e to rātou rahiraa ia taiò ra, ua muriati i te muriatiraa, e ua tautani i te tauataniraa), ¹² i te pii-hua-raa te reo e:

E au te Ârēnio taparahihia ra e, ei ia na te mana e te taoà rahi, e te paari, e te pūai, e te tura, e te hanahana, e te haamaità!

¹³ E faaroo atu ra vau i to nià atoà i te raì ra, e to te fenua nei, e to raro i te repo, e to te moana, e to roto ia rātou atoà ra, i te nā ôraa e:

O te haamaità, e te tura, e te hanahana, e te mana, ei ia na ia, ei tei pārahi i nià iho i te terōno ra, e ei te Ârēnio, e a muri noa atu!

¹⁴ Ua parau iho ra nā mea ora e maha ra: Âmene!

Ua tipapa iho ra te mau peretiputero e piti àhuru mā maha ra i raro, e ua haamori ia na i tē tià i te oraraa e a muri noa atu.

Matararaa o nā tāpaò matamua e ono

6¹ Hiò atu ra vau i te Ârēnio i te vāhiraa i te hoê i taua nā tāpaò tāàti ra; e i faaroo atu ra vau i te haruru mai te pātiri ra te huru, e reo no te hoê o taua nā mea ora ra i te parauraa mai e: A haere mai a hiò! ² Ua hiò atu ra vau, e inaha e puaahorofenua teatea e e fana ta tei pārahi i nià iho ra, e e torōna tei hōroàhia mai no na. Haere atu ra o ia mā te haapau atu, e ia pau atu ā.

³ E ia vāhihia e ana te piti o te tāpaò tāàti ra, faaroo atu ra vau i te piti o nā mea ora i te nā ôraa e: A haere mai a hiò! ⁴ Ua reva atu ra te hoê puaahorofenua ùteùte. E e mana tei hōroàhia mai no tei pārahi i nià iho ra, ia faaòre o ia i te hau i te ao nei, e ia taparahi te taata ia rātou iho. E e òè rahi tei hōroàhia mai ia na.

⁵ E ia vāhihia e ana te toru o te tāpaò tāàti ra, faaroo atu ra vau i te toru o nā mea ora i te nā ôraa mai e: A haere mai a hiò! Ua hiò atu ra vau, e inaha, e puahorofenua èreère; e e fāito tei te rima o tē pārahi i nià iho ra. ⁶ E faaroo atu ra vau i te hoê reo i rotopū i nā mea ora e maha ra i te nā ôraa e: Hoê hōini tītona hoê moni veo, e e toru hōini tērite hoê moni veo, eiaha rā òe e haùti noa atu i te ôrive e te uaina.

⁷ E ia vāhihia e ana te maha o te tāpaò tāàti ra, faaroo atu ra vau i te maha o nā mea ora ra i te nā ôraa e: A haere mai a hiò! ⁸ Hiò atu ra vau, e inaha e puaahorofenua māheàheà. E to na iòà to tei pārahi i nià iho ra, o Pohe ia, e o Hāte tei pee i muri aè ia na. E e mana tei hōroàhia mai no rāua ia taparahi o ia i te maha o te tufaa o to te ao nei i te òè, e te maì, e te oè, e te puaa taehae o te fenua nei.

⁹ E ia vāhihia e ana te pae o te tāpaò tāàti ra, hiò atu ra vau i raro aè i te fata i te mau vārua o te feiā i taparahihia no te parau a te Atua, e no te parau ta rātou i faaite ra. ¹⁰ E ua pii hua atu ra to rātou reo, e ua nā ô atu: Mai te aha te huru o te maoro, e te Fatu moà e te parau-mau, e haavā ai òe, e e tāhoo mai ai òe i to mātou toto i te feiā e pārahi i te ao nei? ¹¹ E e àhu teatea tei hōroàhia mai no rātou atoà e àti noa aè; e i parauhia mai rātou e, e tiaì noa ā rātou e vāhi iti aè, e ia hope

i te pohe to rātou mau taetaeàè tāvini e to rātou mau taeaè, ia pau i te taparahihia ra mai ia rātou te huru.

¹² Hiò atu ra vau e vāhiahia aè ra e ana te ono o te tāpaò tāati ra, e inaha, e àueue rahi to te fenua, èreère atu ra te mahana, mai te àhu paau huruhuru ra, e riro atu ra te marama mai te toto ra. ¹³ E ua maìri mai ra te mau fetià o te raì i raro i te fenua nei, mai te tute àupara e maìri ia ueuehia e te matai rahi ra. ¹⁴ Ôviri ê atu ra te raì mai te parau ia ôtarohia ra; e taa ê atu ra te mau mouà atoà e te mau fenua atoà i to rātou tiàraa.

¹⁵ E te mau arii o te ao nei, e te mau taata rarahi ra, e te mau taata taoà ra, e te mau tāpena rarahi, e te mau taata mana, e te mau tītī, e te mau tiāmā ra, tāpuni anaè atu ra ia i roto i te mau ana, e i roto i te mau mato o te mouà ra. ¹⁶ E ua parau atu ra i te mau mouà, e te mau mato: A maìri mai i nià iho ia mātou, e huna ia mātou ia moè ê atu i te mata o tei pārahi i nià iho i te terōno ra, e te riri o te Ârēnio ra. ¹⁷ Ua tae hoì i te mahana rahi no to na ra riri, e o vai te taata e mau?

Te mau taata tei tāpaòhia i te tāpaò a te Atua

7 ¹ E i muri aè i teie nei mau parau, ìte atu ra vau i e toomaha puè merahi i te tià-noa-raa i nā hiti e maha o te fenua nei, i te tāpeàraa i nā matai e maha o te ao nei, ia òre te matai ia farara i nià i te fenua nei, e te tai, e te mau rāau atoà nei.

² E ìte atu ra vau i te hoè merahi ā i te aèraa i nià i te hitià-o-te-rā ra, e tei ia na te tāpaò a te Atua Ora ra. Ua pii hua mai ra tana reo i nā merahi toomaha ra, tei hōroàhia mai te mana no rātou ia rave i te fenua e te tai ra, ³ nā ô mai ra: Eiaha na e haùti noa atu i te fenua, e te tai, e te mau rāau atoà, ia hope rā te mau tāvini o to tātou Atua i te tāpaòhia e mātou to rātou rae.

⁴ Ua faaroo atu ra vau i te rahiraa o te feiā i tāpaòhia ra: hoè hānere e maha àhuru mā maha i te tautani i tāpaòhia, no te mau ôpū atoà o te tamarii a Ìteraèra ra.

⁵ To te ôpū o Iuta ra, hoè àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Reupena ra, hoè àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Tata ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

⁶ To te ôpū o Àtera ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Nafatari ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Manate ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

⁷ To te ôpū o Timeona ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Revi ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Ìtahara (Ìtatara) ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

⁸ To te ôpū o Tapuruna ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Iotēfa ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

To te ôpū o Peniamina ra, hoê àhuru mā piti tautani i tāpaòhia.

Te nahoà rahi i mua i te terōno

⁹ E i muri aè i te reira, hiò atu ra vau, e inaha e feiā rahi roa, e òre roa e pau ia taiò, no te mau fenua atoà, e te mau ôpū atoà, e te mau nūnaa atoà, e te mau reo atoà, i te tià-noa-raa i mua i te terōno, e i mua i te Ârēnio, mā te àhu teatea i te àhuraa e mā te âmaa tāmara i to rātou rima; ¹⁰ e mā te pii hua hoì to rātou reo, i te nā ôraa e: Tei to tātou Atua te ora, tei pārahi i nià iho i te terōno ra, e tei te Ârēnio!

¹¹ Te tià anaè mai ra te mau merahi e àti noa aè taua terōno ra, e taua mau peretiputero ra, e nā mea ora e maha ra, e ua tipapa anaè iho ra i raro to rātou mata i mua i te terōno ra, haamori atu ra i te Atua, ¹² nā ô atu ra: Âmene! O te ârue, e te hanahana, e te paari, e te haamaitaì, e te tura, e te mana, e te pūai, ei to tātou Atua ia, e a muri noa atu! Âmene!

¹³ Ua parau mai ra te hoê o te mau peretiputero ra ia ù, nā ô mai ra: O vai eie nei feiā e àhu i te àhu teatea nei? E mai hea mai ā rātou?

¹⁴ Ua parau atu ra vau ia na:

Ua ìte òe, e taù raatira. Ua parau mai ra o ia ia ù: O te feiā i haere mai mai roto mai i te àti rahi ra, e ua hōroi i to rātou àhu, e ua teatea, i te toto o te Ârēnio ra.

¹⁵ I pārahi ai rātou i mua i te terōno o te Atua ra, e i haamori ai rātou ia na i te ruì e te ao i roto i to na ra hiero.

E na tei pārahi i nià iho i te terōno ra e pārahi i roto ia rātou nei.

¹⁶ E òre rātou e poia faahou, e òre hoì e poiha faahou; e òre hoì rātou e tiarià e te mahana e te veàveà.

¹⁷ Na te Ârēnio hoì tei pārahi i rōpū i te terōno ra e faaamu ia rātou, e e aratai hoì ia rātou i te mau pape ora pihaa ra.

E na te Atua e hōroi hua i to rātou roimata.

Te hituraa o te tāpaò e te fārii faanoanoà àuro

8 ¹ E ia vāhihia e te Ârēnio te hitu o te tāpaò tāati ra, e faatupuaraa tei nià i te raì e mai te hora vaehaa nei te maoro.

² E ua hiò atu ra vau i nā merahi toohitu tei tià i mua i te aro o te Atua ra; e e puè pū e hitu tei hōpoihiā mai ia rātou ra.

³ Ua haere mai ra te hoê merahi, tià iho ra i mua i te fata ra, mā te âuà àuro i te mauraa; e e mea noanoà rahi tei hōpoihiā mai ia na ra, ia pūpū o ia mā te pure a te feiā moà atoà i nià i te fata àuro i mua i te terōno ra. ⁴ Pee âpipiti atu ra te au o te mea noanoà i te rima o taua merahi ra, e te pure a te feiā moà i nià, i mua i te aro o te Atua ra.

⁵ Ua rave iho ra te merahi i taua âuà noanoà ra, faaî iho ra i te auahi no nià i te fata ra, ua tītiri mai ra i nià i te fenua: o te haruru iho ra, e te pātiri, e te uira, e te àueue fenua.

Nā pū matamua e ono

⁶ Ua faaineine iho ra nā merahi toohitu i mau i nā pū e hitu ra e faaòto.

⁷ Ua faaòto mai ra te hoê merahi i ta na, o te ua paari mai ra i muri iho, e te auahi i ânoihia i te toto, e tiria mai ra i raro i nià iho i te fenua nei; pau iho ra hoì te toru o te tufaa o te mau rāau i te àma, e pau iho ra te mau àihere rii ota atoà i te àma.

⁸ Ua faaòto mai ra te piti o te merahi i ta na, e mai te mea ua tiria te hoê mouà rahi àma i te auahi i raro i te miti. Riro atu ra te toru o te tufaa o te miti ra ei toto: ⁹ pohe atu ra te toru o te tufaa o te mau mea ora i raro i te tai ra; e te toru o te tufaa o te mau pahī ra, pau iho ra ia.

¹⁰ Ua faaòto iho ra te toru o te merahi i ta na, ua maìri mai ra te hoê fetià rahi mai te rama ura ra, no nià mai i te raì; maìri mai ra i nià i te toru o te tufaa o te mau ânāvai ra, e i nià iho i te mau pape pihaa ra. ¹¹ E te iòà o taua fetià ra i maìrihia o Àpetineto ia. Maramara atu ra te toru o te tufaa o te mau pape ra, mai te àpetineto atoà ra ia, e rave rahi te taata i pohe i te pape, no te mea ua maramara.

¹² Ua faaòto iho ra te maha o te merahi i ta na, tāirihia iho ra te toru o te tufaa o te mahana, e te toru o te tufaa o te marama, e te toru o te tufaa o te mau fetià; pōuri iho ra te toru o te tufaa ia rātou ra, aita rā te toru o te tufaa o te māramarama o te ao nei i te ànaànaraa mai, e to te pō atoà ra hoì.

¹³ Ua hiò atu ra vau i te hoê merahi i te maùeraa nā rōpū i te reva nei, e te pii-hua-raa te reo e: E pohe, e pohe, e pohe to te feiā e pārahi i te ao nei i te òto hoì o te pū o nā merahi tootoru e fātata i te òto nei!

9 ¹ Ua faaòto iho ra te pae o te merahi i ta na, ìte atu ra vau i te hoê fetià no nià mai i te raì i te maìriraa i nià i te fenua nei, e i hōroàhia mai te tāviri o te àputo ra ia na. ² Ua ìriti aè ra o ia i te ùputa o taua àputo ra, ua pee aè ra te auauahi i nià no roto i taua âpoo ra, mai te auauahi o te hoê umu rahi ra; pōuri atu ra te mahana e te reva i te auauahi o taua âpoo ra. ³ Ua haere mai ra te àtarite i nià iho i te fenua nei no roto i taua auauahi ra; e e mana tei hōroàhia mai no rātou, mai te mana o te mau pata o te fenua nei. ⁴ E i aòhia mai rātou e, eiaha e rave noa atu i te mau àihere o te fenua nei, e te mau rāau rii ota ra, e te mau rāau rarahi atoà ra; o te mau taata rā aore te tāpaò a te Atua i nià iho i to rātou rae o rātou anaè ra. ⁵ E i aòhia mai rātou eiaha rātou e rave pohe roa i taua mau taata ra, i haamāuiuihia rā rātou, e ia pae aè marama. E to rātou māuiui mai te māuiui pata ia ia tāiri mai i te taata ra. ⁶ E ia tae i te reira ànotau e tītau te taata i te pohe, e òre rā e noaa, e e nounou rātou i te pohe, e maùe ê rā te pohe ia rātou.

⁷ E te huru o taua mau àtarite ra, mai te puaahorofenua ia i faanehenehehia no te tamaì ra; e to nià iho i to rātou mau upoo ra, mai te torōna àuro te huru, e to rātou mata mai te mata taata nei

ia. ⁸ E to rātou rouru mai te rouru vahine ia, e to rātou niho mai te niho riona ia. ⁹ E e pāruru òuma to rātou mai te pāruru òuma âuri te huru; e te haruru o to rātou pererau ra mai te haruru pereço e te puaahorofenua e rave rahi, ia horo i te tamaì ra. ¹⁰ E to rātou hope ra mai to te pata ra ia, e e tara tei roto i to rātou mau hope; e e mana to rātou ia rave i te taata e ia pae aè marama. ¹¹ E arii hoì to rātou, o te merahi ia o te àputo ra. O Àpatona to na iòà i te reo Hēpera, âreà i te reo Herēni ra, o Àporuona ia.

¹² Ua mure atu ra te hoê pohe; e inaha, e piti ā pohe toe, te faaine mai ra.

¹³ Ua faaòto mai ra te tooono o te merahi i ta na, e faaroo atu ra vau i te hoê reo no ô mai i nā tara e maha o te fata àuro, i mua i te aro o te Atua ra, ¹⁴ i te parauraa i te tooono o te merahi i mau i te pū ra: A tātara i nā merahi toomaha i tāpeàhia i te pape rahi ra Èufarate. ¹⁵ Tātarahia iho ra taua nā merahi toomaha ra, ua ineine rātou e ia hoê aè hora, e ia hoê hoì mahana, ia hoê hoì marama, e ia hoê matahiti, ia taparahi pohe roa i te toru o te pupu o te taata nei. ¹⁶ E te rahi o taua nuu puaahorofenua ra, e piti ia muriatiraa i te muriati, ua faaroo hoì au i to rātou huru i te rahi.

¹⁷ E i muri aè ra, ìte atu ra vau i te mau puaahorofenua i taua ôrama ra, e te feiā i pārahi i nià iho ra, e pāruru òuma auahi to rātou, e te huatineto, e te toferi. E te âfii o taua mau puaahorofenua ra, mai te âfii ia o te riona ra; e ua pūroro mai ra te auahi, e te auauahi, e te toferi, no roto i to rātou vaha. ¹⁸ O taua nā mea e toru ra i pohe ai te toru o te tufaa o te taata nei, o te auahi, e te auauahi, e te toferi i pūroro mai no roto i to rātou vaha. ¹⁹ Tei te vaha hoì te pūai o taua mau puaahorofenua ra, e tei te âero; mai te ôfi hoì to rātou âero, e âfii anaè, o ta rātou ia mauhaa e pohe ai te taata.

²⁰ E te toeà o te taata ra o tei òre i pohe i teie nei mau pohe, aore ia i tātarahapa i ta rātou òhipa i rave ra, e eiaha rātou e haamori i te temoni, e te îtoro àuro ra, e te ârio, e te veo, e te òfaì, e te rāau: o tei òre e tià ia hiò ra, e ia faaroo, e ia haere. ²¹ Aore atoà hoì rātou i

tātarahapa i ta rātou taparahiraa taata, e ta rātou tahutahu, e ta rātou faaturiraa, e ta rātou èiāraa.

Te merahi e te puta nainai maheu

10¹ Ìte atu ra vau i te hoê merahi pūai i te pouraa mai, mai nià mai i te raì, ua vehia i te ata: e ānuanua tei nià i tana upoo, e to na mata mai te mahana ra ia, e mai te pou auahi ra o na âvae.² E e puta iti haìhaì ta na tei te rima, ua maheu. Ua tītoo iho ra i to na âvae àtau i nià iho i te miti, e to na âvae àui i nià iho i te fenua nei.³ Ua tiàoro hua mai ra to na reo mai te riona ia òto ra. E oti aè ra to na tiàororaa, ua haruru mai ra te reo o nā pātiri e hitu ra.⁴ E oti aè ra te haruru o te reo o nā pātiri e hitu ra, te faaineine ra vau e pāpāi, ìte atu ra vau i te hoê reo no te raì mai, i te nā ôraa mai ia ù e: A tātati na i te mau mea a te mau pātiri e hitu i parau iho nei, eiaha e pāpāihia.

⁵ E te merahi ta ù i ìte i te tiàraa i nià iho i te miti e i nià iho i te fenua nei, faateitei aè ra ia i tana rima i nià i te raì,⁶ ua tapu iho ra ia na i tē tià i te oraraa e a muri noa atu, o tei hāmani i te raì, e te mau mea atoà i roto ra, e te fenua, e te mau mea atoà i roto ra, e te tai, e te mau mea atoà i roto ra: E e òre e māhia e tae ai i taua tau ra!⁷ Ia tae rā i te tau faaòtoraa a te toohitu o te merahi ra, ia faaòto o ia i ta na ra pū, ia tupu faaoti roa te parau àro a te Atua i ta na i faaite mai i tana mau tāvini i te mau perofeta ra.

⁸ Ua parau faahou mai rā ia ù taua reo no nià i te raì ta ù i faaroo ra, nā ô mai ra: A haere, a rave i te puta iti i maheu i roto i te rima o te merahi e tià i nià iho i te miti e i nià iho i te fenua na.⁹ Haere atu ra vau i taua merahi ra, ua parau atu ra vau ia na: Hō mai na i te puta iti na. Ua parau mai ra o ia ia ù: A rave mai, a àmu e ia pau: e maramara to ôpū, âreà i roto i to vaha na, e mōmona ia mai te meri ra.

¹⁰ Ua rave atu ra vau i taua puta iti i roto i te rima o te merahi ra, àmu iho ra vau e pau aè ra. E mai te meri ā te mōmona i roto i taù vaha; ia pau rā i te àmuhia e au ra, maramara atu ra taù ôpū.¹¹ Ua parau mai ra o ia ia ù: E tohu faahou ā òe i mua i te aro o te mau

nūnaa e rave rahi, e te mau fenua, e te mau reo êê, e te mau arii atoà hoì.

Nā ìte toopiti

11 ¹ E e âèho tei hō-mai-hia mai ia ù, mai te rāau fāito ra te huru; tià mai ra te merahi, e ua parau mai ra: A tià, a fāito i te hiero o te Atua, e te fata, e e taiò hoì i te feiā e haamori i roto ra. ² Âreà te mahora i rāpae aè i te hiero ra, e vaiiho ia, eiaha e fāito i te reira: ua hōroàhia hoì te reira i te Êtene, e e taataahi rātou i te òire moà nei e ia maha àhuru e piti tiàhapa i te marama. ³ E na ù e poroì i nā faaite toopiti na ù ra, ia tohu rāua mā te àhu i te àhu paau, e ia hoê aè tautani, ia piti hānere, e ia ono hoì àhuru i te mahana. ⁴ O nā ôrive e piti ra teie, e nā rāmepe hoì e piti i tuuhia i mua i te aro o te Fatu o te ao nei. ⁵ E ia rave ìno mai te hoê ia rāua ra, te pūroro atu ra te auahi no roto i to rāua vaha, e pau atu ra to rāua ènemi; e ia rave ìno mai te hoê ia rāua ra, e nā reirahia o ia e pohe roa atu. ⁶ E mana to rāua ia ôpani i te raì, e eiaha te ua ia maìri mai i to rāua mau mahana tohuraa ra; e e mana hoì to rāua i te mau pape ra ia faariro ei toto, e ia tāiri i te fenua i te mau pohe atoà nei ia hinaaro rāua ra.

⁷ E ia oti ta rāua faaìteraa i ta rāua parau e tamaì mai ai te puaa no roto i te àputo ra ia rāua, e e pau rāua ia na, e e taparahi pohe roa o ia ia rāua. ⁸ E e vaiiho-noa-hia to rāua ôivi i te aroā o te òire rahi i parauhia o Totoma e o Àifiti, i te haapaòraa o te Vārua ra, i te vāhi i faatataurohia ai to tātou Fatu ra. ⁹ E e hiò to te mau nūnaa, e to te mau ôpū, e te mau reo êê, e to te mau fenua i to rāua ôivi, e e toru aè mahana e mahana vaehaa e tahi, e e òre e tuu i to rāua ôivi ia tanuhia. ¹⁰ E te feiā e pārahi i te fenua nei, e ùmere ia ia rāua, e e òaòà, e e hāpono rātou i te taoà te tahi i te tahi; no te mea, e mea māuiui taua nā perofeta e piti ra na te feiā e pārahi i te fenua nei.

¹¹ E hope aè ra nā mahana e toru ra, e e mahana vaehaa hoì e tahi, ua uru mai ra te Vārua ora no ô mai i te Atua ra i roto ia rāua, ua tià hua mai ra rāua i nià; roohia iho ra te feiā atoà i ìte ia rāua ra i te mataù rahi. ¹² E faaroo atu ra rāua i te hoê reo rahi no nià mai i

te raì, i te nā ôraa mai ia rāua e: A haere mai i nià nei! Reva atu ra rāua i nià i te raì nā roto i te ata; te hiò atu ra to rāua mau ènemi ia rāua. ¹³ E e àueue rahi to te fenua i taua hora ra, hià iho ra te àhuru o te tufaa o taua òire ra i raro, pohe iho ra nā taata e hitu tautani i taua àueue fenua ra; mataù roa aè ra hoì te feiā i toe, e ua faahanahana atu ra i te Atua o te raì.

¹⁴ Ua mure aè nei te piti o te pohe; e inaha, te fātata mai ra te toru o te pohe.

Te hitu o te pū

¹⁵ Ua faaòto mai ra te toohitu o te merahi i ta na, e e mau reo rarahi atu ra tei nià i te raì, i te nā ôraa e:

O te pātireia ra o teie nei ao, ua riro ei pātireia no to tātou Fatu e no tana ra Metia, e e vai ia te hau ia na e a muri noa atu!

¹⁶ E te mau peretiputero e piti àhuru mā maha, e pārahi i nià iho i to rātou mau terōno, i mua i te aro o te Atua ra, tipapa iho ra ia i raro to rātou mata, e ua haamori atu ra i te Atua, ¹⁷ nā ô atu ra:

E haamaità mātou ia òe, e te Fatu, e te Atua Mana Hope, o tē vai nei, o tei vai na, e o tē vai ā a muri noa atu;

no te mea ua faatupu òe i to òe mana rahi, e ua riro te hau ia òe.

¹⁸ I riri na te mau fenua, e ua ìtea mai to òe riri, e te taime o te feiā i pohe, e haavāhia ai rātou, e e hōroà ai hoì òe i te utuà na to mau tāvini ra na te mau perofeta, e na te feiā moà, e na te feiā i mataù i to òe iòà, o tei teitei e tei haèhaa; o te taime e pohe ai ia òe te feiā i pohe ai to te ao ra!

¹⁹ E ìritia aè ra te hiero o te Atua i nià i te raì, e ua ìtea iho ra te âfata faufaa na na i roto i to na ra hiero: o te uira iho ra, e e mau reo hoì, e te pātiri, e te àueue fenua, e te ua paari e mea rahi.

Te vahine e te teni

12 ¹ E tāpaò rahi tei ìtea i nià i te raì, e vahine i vehihia i te mahana, e te marama i raro aè i tana âvae, e e torōna fetià tei nià i tana upoo hoê àhuru e mā piti. ² E ua hapū o ia, e ua auē iho

ra i te māuiui, autā atu ra ia fānau vave. ³ E ua ìtea mai ra hoì te tahi tāpaò i nià i te raì: inaha e teni rahi ùteùte, e hitu ômii, auàhuru hoì tara, e hitu hoì torōna i nià iho i taua mau ômii no na ra. ⁴ E pāðoa mai te toru o te tufaa o te mau fetià o te raì e te îtere o taua teni ra, e tiria mai i raro i te fenua nei. Ua faanahonaho iho ra taua teni ra ia na iho i mua i te aro o te vahine i fātata i te fānau ra, ia pau te tamaiti ia na i fānau ra. ⁵ Ua fānau mai ra ta na e tamaroa, o tē riro ia na te tāvana i te mau fenua atoà mā te tēpeta âuri ra. E i haruhia mai tana tamaiti e hōpoihiā i nià i te Atua ra i to na ra terōno. ⁶ Reva atu ra taua vahine ra i te mētēpara, i te vāhi i haapaðhia e te Atua no na, ia utuutuhia o ia i reira, e ia hoê tautani ia piti hānere e ia ono àhuru i te mahana.

⁷ E e tamaì tei nià i te raì. O Mihaèra e tana ra mau merahi tamaì atu ra i te teni; e ua tamaì mai ra te teni e tana ra mau merahi. ⁸ Aore rā i riro te rē ia rātou; e aore roa atu rā o rātou e pārahiraā i nià i te raì. ⁹ Hurihia atu ra hoì te teni rahi i rāpae, o taua ôfī tahito ra ia, o tei parauhia o te tiàporo ra, e o Tātani hoì, o tei haavare i to te ao atoà nei. I hurihia o ia i rāpae i nià iho i te fenua nei, e tana mau merahi atoà ua huri-atoà-hia i rāpae. ¹⁰ E faaroo atu ra vau i te hoê reo rahi i nià i te raì, i te nā ôraa e:

Teie mai nei te ora, e te pūai, e te pātireia o to tātou Atua, e te mana o tana ra Metia!

Ua hurihia hoì te tihotiho i to tātou mau taeaè i raro, o tei tihotiho ia rātou i mua i te aro o to tātou Atua i te ruì e te ao.

¹¹ Pohe atu ra rā o ia ia rātou i te toto o te Ârēnio, e i te parau ta rātou i faaite ra, aore hoì rātou i nounou i to rātou iho ora, ua faaðromaì rā e tae noa atu i te pohe.

¹² E i teie nei, a òaòà, e te mau raì ra e, e o òutou atoà hoì o tei pārahi i reira ra!

E àti rā hoì to te fenua e to te tai,
teì raro atu na hoì te tiàporo ia òutou na; e riri rahi hoì to na, no te mea ua ìte o ia e maa taime poto to na e toe nei.

¹³ E ìte àè ra te teni e ua hurihia o ia i raro i te fenua nei, ua tītau atu ra o ia i te vahine i fānau i te tamaiti ra. ¹⁴ E e puè pererau e piti no te hoê àeto rahi ra tei hōroàhia mai no taua vahine ra, ia maùe o ia i te mētēpara, i to na ra vāhi, e faaàmuhia ai o ia ra, e ia hope te hoê tau, e ia hope hoì o e piti atu tau, e e maa tau vaehaa e tahi, ia moè te mata o te ôfī ra. ¹⁵ Ua haapūaì atu ra te ôfī i te pape no roto i to na vaha mai te vai puè ra, nā muri iho i taua vahine ra, ia riro o ia i taua vai puè ra. ¹⁶ Ua tauturu rā te fenua nei i taua vahine ra, ua hāmama àè ra te fenua i tana vaha, e ua horomii i taua vai puè ra ta te teni i haapūaì atu no roto i tana vaha ra. ¹⁷ Riri roa àè ra te teni i taua vahine ra, haere atu ra e tamaì atu i te toeà o to na ra huaai, o tei haapaò i te parau a te Atua ra, o tei mau māite i te parau a Ietu Metia i faaite mai ra.

¹⁸ Tià iho ra vau i nià i te one tahatai.

Nā puaa e piti

13 ¹ E hiò atu ra vau i te hoê puaa i te aèraa àè i nià mai raro mai i te moana ra, e hitu o na âfii, auàhuru hoì tara; auàhuru hoì torōna i nià iho i taua mau tara no na ra, e e iòà faaìno anaè tei nià iho i to na mau âfii. ² E taua puaa ta ù i ìte ra mai te nēmera te huru, e mai to te tapa ra to na âvae, e to na vaha mai te vaha ia o te riona. E ua hōroà mai ra te teni i to na iho pūai, e to na iho terōno, e te mana rahi no na. ³ Ìte atu ra vau i te hoê âfii no na i te paruparuraa, mai te mea e paruparu pohe; faaorahia àè ra rā taua paruparu pohe no na ra.

Maere anaè iho ra to te ao atoà, e ua pee atu ra i taua terio ra. ⁴ E ua haamori rātou i te teni ra, o ia i hōroà i te mana no te terio ra. E ua haamori rātou i te terio ra, i te nā ôraa e: O vai tei au i te puaa nei? E tià ia vai ia tamaì mai ia na ra?

⁵ E e vaha tei hōroàhia mai no taua puaa ra, i te parauraa mai i te parau ahaaha e te faaìno, e e mana tei hō-mai-hia mai no na, e ia maha àè àhuru i te marama e ia piti tiàhapa. ⁶ Ua parau iho ra to na vaha i te parau faaìno i te Atua, e te faaìno i to na iòà, e to na tētene,

e te feiā i pārahi i niā i te raì ra. ⁷ E i tuuhia atu ia na te tamaì mai i te feiā moà, e ia pau rātou ia na, e e mana tei hō-mai-hia mai no na i te mau ôpū atoà, e i te mau reo atoà, e i te mau fenua atoà. ⁸ E o to te ao atoà nei tei haamori ia na, o tei òre i pāpaìhia to rātou iòa mai te matamua mai ā o teie nei ao, i roto i te puta ora a te Ârēnio i taparahihia ra.

⁹ E tarià to na ra, a faaroo mai o ia!

¹⁰ O tē arataì tītī ia rātou ra, e arataì-tītī-atoà-hia o ia, o tē taparahi ia rātou i te òè ra, ia taparahi-atoà-hia o ia i te òè e tià ai.

O te faaòromaì teie e o te faaroo teie o te feiā moà ra.

¹¹ E ìte atu ra vau i te hoê puaa i te haereà mai mai raro mai i te fenua nei. E piti o na tara mai to te Ârēnio ra, mai to te teni ra to na reo. ¹² E tei ia na atoà te mana o tei mūtaa iho ra puaa ia rave o ia i mua i tana aro; e no na to te ao nei, te feiā e pārahi i te fenua nei, i haamori ai i te puaa matamua ra, o tei faaorahia to na paruparu pohe ra. ¹³ E e tāpaò rahi ta na e rave ra, e e maìri mai te auahi no niā i te raì i raro i te fenua nei ia na, i mua i te aro o te taata nei, ¹⁴ e te haavare nei o ia i to te ao i te mau tāpaò i hōroàhia mai na na e rave i mua i te aro o te puaa ra; e te parauraa hoì i te feiā e pārahi i te ao nei, e hāmani i te hohoà o te puaa e tià ai, o tei puta i te òè ra, e ora aè ra.

¹⁵ E e tià hoì ia na ia hōroà i te aho no taua hohoà o te puaa ra, e ia parau noa mai hoì taua hohoà o te puaa ra, e ia pohe hoì ia na te feiā atoà e òre e haamori i taua hohoà o te puaa ra. ¹⁶ E e faatāpaò ā o ia i te taata atoà i te tāpaò, te feiā rarahi e te taata rii, te feiā taoà e te feiā taoà òre, te tiāmā, e te tāvini, i roto i to rātou rima àtau, e aore ia, ei niā i te rae. ¹⁷ E eiaha roa te hoê taata ia hoo atu i te taoà, e ia hoo mai hoì, maori rā o te taata tei ia na taua tāpaò ra, e te iòa o te puaa ra, e te taiò o taua iòa no na ra.

¹⁸ Tei ô nei te paari. E ìte to na ra, a taiò o ia i te taiò i taua puaa nei: tei te taata hoì te auraa i teie nei taiò: teie hoì te taiò ia na, e ono hānere, e ono àhuru, e ono tiàhapa.

Te ârēnio e te feiā tei hoo-faahou-hia

14¹ Hiò atu ra vau, e inaha, te tià noa ra te Ârēnio i nià iho i te mouà ra o Tiona, mā te taata atoà hoì i pihai iho ia na, hoê hānere e maha àhuru mā maha i te tautani, mā te ià o to na Metua i te pāpaìraahia i nià iho i to rātou mau rae. ² Faaroo atu ra vau i te hoê reo no te raì mai, mai te haruru miti rahi ra, e mai te haruru pātiri rahi ra. E faaroo atu ra vau i te reo o te faaòto tīnura i te faaòtoraa i ta rātou mau tīnura ra. ³ Ua himene iho ra rātou, mai te himene âpī ra te huru, i mua i te terōno, e i mua i nā mea ora e maha ra, e te mau peretiputero ra. E aore roa e taata e ìte ai i taua himene ra ia haapii, maori rā e, o taua hoê hānere, e maha àhuru, e maha tiàhapa i te tautani ra, i tauihia no roto i teie nei ao. ⁴ O te feiā teie aore i viivii i te vahine ra, e pāretēnia hoì rātou. O te feiā teie e pee i te Ârēnio i to na atoà ra mau haereà. I tauihia teie nei feiā no roto i te taata nei, ei oho matamua na te Atua e na te Ârēnio ra. ⁵ E aita roa e haavare i ìtea i roto i to rātou vaha; aore hoì a rātou e hapa i mua i te terōno o te Atua ra.

Te faaara ra nā merahi e toru i te haavāraa a te Atua

⁶ Hiò atu ra vau i te hoê merahi i te maùeraa nā rōpū i te reva nei; mā te Èvaneria e tià i te vaira ra ei pororaa atu i te feiā e pārahi i te ao nei ra, i te mau fenua atoà, e te mau ôpū atoà, e te mau reo atoà, e te mau nūnaa atoà, ⁷ i te pii-hua-raa te reo e: A mataù i te Atua, e faahanahana atu ia na! Ua tae hoì i te hora faautuàraa na na ra. E haamori òutou ia na, i tei hāmani i te raì, e te fenua, e te tai, e te mau pape pihaa ra!

⁸ Ua pee mai ra te tahi merahi i muri iho, i te nā ôraa e: Ua maìri e ua maìri taua òire rahi ra, o Pāpurōnia, no te mea ua faainu o ia i te mau fenua atoà i te uaina ra i te riri o ta na ra faaturi!

⁹ Ua pee mai ra te tootoru o te merahi ia rāua ra, i te pii-hua-raa te reo e: O tē haamori i te puua e to na ra hohoà, e tei ia na te tāpaò tei nià i to na rae, e aore ia, tei te rima, ¹⁰ e inu ia o ia i te uaina faariri

a te Atua ra, o tei nīniihia mā te ânoì òre i roto i te âuà riri na na ra! E e haamāuiuihia o ia i te auahi e te toferi, i mua i te aro o te mau merahi moà ra, e i mua hoì i te aro o te Ârēnio ra. ¹¹ E e tià te auauahi i māuiui ai rātou ra i te peeraa i nià e a muri noa atu. E òre roa e faaea to rātou māuiui i te ruì e te ao, to tē haamori i te puua e to na ra hohoà, e tē fārii i te tāpaò ra o to na ra iòa. ¹² Teie te faaòromaì o te feiā moà, o tei tāpeà i te parau a te Atua, e tē faaroo ia Ietu ra.

¹³ E faaroo atu ra vau i te hoê reo no nià i te raì, i te nā ôraa mai ia ù e: A pāpaì na: E ao to te feiā i pohe mā te faaroo i te Fatu e pohe ai ra! Te parau mai ra hoì te Vārua: Oia mau, ia faaea rātou i te rave i ta rātou òhipa, e e pee hoì ta rātou òhipa ia rātou.

Àuhuneraa e òòtiraa i te fenua

¹⁴ Ua hiò atu ra vau, e inaha, e ata teatea, e te pārahi ra te hoê i nià iho i taua ata ra, mai te Tamaiti a te taata ra te huru, mā te torōna àuro i nià i tana upoo, e mā te mauhaa òòti òòti i tana rima. ¹⁵ Ua haere mai ra hoì te hoê merahi mai roto mai i te hiero ra, mā te pii-hua-raa atu te reo i tei pārahi i nià i te ata ra: A fafao na i te mauhaa òòti na òe a òòti, ua tae hoì i te tau òòtiraa na òe ra: ua àuhune paari roa hoì te fenua nei!

¹⁶ Ua fafao mai ra tei pārahi i nià i te ata ra i ta na mauhaa òòti, pau iho ra te fenua nei i te òòtihia.

¹⁷ Ua haere mai ra te hoê merahi mai roto mai i te hiero i nià i te raì, e mauhaa òòti atoà ta na. ¹⁸ Ua haere mai ra te hoê merahi ā, mai te fata mai ra; e e to na i te auahi nei. Ua pii hua atu ra o ia i tei mau i te mauhaa òòti ra, nā ô atu ra: A māoà na i te mauhaa òòti na òe na, a òòti i te mau peenave vine o te ao nei; ua para roa hoì te vine.

¹⁹ Ua māoà mai ra te merahi i ta na mauhaa òòti i roto i te mau vine o te fenua nei, òòti iho ra i te mau vine o te ao nei, e ua huri atu ra i roto i te neneìraa rahi uaina ra o te riri o te Atua ra. ²⁰ E taataahihia iho ra te neneìraa vine i rāpaeàu mai i te òire ra, ua tahe mai ra te toto no roto mai i taua neneìraa uaina ra, e taeà roa aè ra te tāvaha o te mau puaahorofenua ra; e hoê tautani e ono hānere tetatia.

Nā merahi e hitu e nā àti e hitu

15¹ Ìte atu ra vau i te hoê tãpaò rahi huru ê faahiahia i nià i te raì: e puè merahi toohitu, e tei ia rãtou nã pohe hopeà e hitu ra, e hope hoì te riri o te Atua i te tupu i te reira.

² E ìte atu ra vau, mai te mea e, e miti mai te hiò ànaàna i ànoìhia i te auahi. E te feiã i riro ia rãtou te rē i taua puaa ra, e to na ra hohoà, e ta na ra tãpaò, e te taiò i to na ra iòà, i te tià-noa-raa i pihai iho i taua miti mai te hiò ànaàna ra, te mau ra i te mau tìnura a te Atua.

³ Te himene ra rãtou i te himene a te tãvini o te Atua ra a Mōte, e te himene a te Ârēnio ra, i te nã ôraa e:

E òhipa rahi e te faahiahia ta òe, e te Fatu ra, e te Atua Mana Hope ra e!

E haereà tià e te parau-mau ta òe, e te Arii o te feiã moà ra e!

⁴ O vai hoì tē òre e mataù ia òe, e te Fatu e?

E te faahanahana i to òe iòà?

O òe anaè hoì tei maitai roa, e hope atoà te mau fenua i te tae mai i mua i to aro ra a haamori ai, ua faaitehia ta òe ra mau utuà tià.

⁵ E i muri aè i te reira, hiò atu ra vau, e inaha ìritihia aè ra te hiero o te tētene faaiteeraa i nià i te raì ra. ⁶ E ua haere mai ra nã merahi toohitu, o tei mau i nã pohe e hitu ra, mai roto mai i te hiero ra, mā te àhu teatea e te ànaàna i te àhuraa, e mā te tãtuahia te òuma i te tãtua àuro ra. ⁷ E ua tuu mai ra te hoê o nã mea ora e maha ra i e hitu àuà àuro i nã merahi toohitu ra, ua ìi i te riri o te Atua, o tē tià i te oraraa e a muri noa atu. ⁸ Ua î te hiero i te auauahi, no te hanahana o te Atua, e no to na ra mana; e aore roa i tià i te hoê ia tomo noa atu i roto i taua hiero ra, e hope noa atu nã pohe e hitu a nã merahi toohitu ra i te faatupuhia.

Nā àuà e hitu

16¹ Ua faaroo atu ra vau i te hoê reo rahi no roto mai i te hiero ra, i te parauraa mai i nã merahi toohitu ra e: A haere, a nīnii i nã àuà ìi i te riri o te Atua i nià iho i te fenua ra!

² Ua haere mai ra te hoê merahi, ua nīnii mai ra i ta na âuà i nià iho i te fenua: tupuhia iho ra te taata atoà i te fefe ìno māuiui tei tāpaòhia i te tāpaò a te puaa ra, e te feiā i haamori i to na ra hohoà.

³ Ua nīnii mai ra te toopiti o te merahi i ta na âuà i raro i te tai: riro atu ra te miti ei toto, mai te toto o te taata pohe ra: hope roa àè ra to raro i te tai ra i te pohe.

⁴ Ua nīnii mai ra te tootoru o te merahi i ta na âuà i raro i te mau pape tahe ra, e te mau pape pihaa ra: riro atu ra te reira ei toto.

⁵ Ua faaroo atu ra vau i te merahi o te mau pape i te parauraa e: E parau-tià ta òe, e te Fatu e, o tē vai nei, e o tei vai na, e maitai mau ā to òe, o òe i nā reira i te tāhoo.

⁶ Ua haamanii hoì rātou i te toto o te feiā moà e te mau perofeta ra, e ua hōpoi mai òe i te toto na rātou e inu.

E au ia ia rātou!

⁷ Ua faaroo atu ra hoì au i te tahi, tei te fata ra te parauraa mai: Oia ia, e te Fatu e, e te Atua Mana Hope e, e mea mau, e te tià ta òe faautuàraa!

⁸ Ua nīnii mai ra te toomaha o te merahi i ta na âuà i nià i te mahana, e ua hōroàhia mai te tià ia na ia haapaapaa i te taata i te auahi: ⁹ paapaa anaè iho ra te taata i te veàveà rahi, e ua faaìno atu ra i te iòà o te Atua, tei ia na taua mau pohe nei; e aore rātou i tātarahapa a faatià atu ai ia na.

¹⁰ Ua nīnii mai ra te toopae o te merahi i ta na âuà i nià iho i te terōno o te puaa ra: àti roa àè ra to na pātireia i te pōuri. E ua âatiati rātou i to rātou iho arero i te māuiui; ¹¹ e ua faaìno atu ra i te Atua o te raì, i to rātou māuiui, e to rātou fefe, aita ā rā i tātarahapa i ta rātou parau.

¹² Ua nīnii mai ra te tooono o te merahi i ta na âuà i raro i te pape rahi ra ia Èufarate: pāpāmarō àè ra taua pape ra, ia maitai te èà o te hui arii o te hitià-o-te-rā ra. ¹³ Ua hiò atu ra hoì au i e tootoru vārua faufau mai te rana ra i te pūrora mai, mai roto mai i te vaha o te teni, e mai roto mai i te vaha o te puaa, e mai roto i te vaha o te perofeta haavare ra. ¹⁴ E vārua temoni rātou, o tei haere i te hui arii

o te fenua nei e o te ao atoà nei, mā te rave i te tāpaò ra, e haaputu ia rātou i te tamaì i taua mahana rahi o te Atua Pūai Hope ra. ¹⁵ Inaha, mai te èiā ra to ù haereraa atu! E ao to tē ara ra, tē tiaì māite i to na àhu ia òre o ia ia haere tahaa noa a ìte te taata i to na nehenehe òre. ¹⁶ Ua haaputupu iho ra rātou i te hoê vāhi, o Àramateto te iòa i te parau Hēpera ra.

¹⁷ Ua nīnii mai ra te toohitu o te merahi i ta na âuà i roto i te reva: o te hoê reo rahi mai ra nā roto mai i te hiero ra o te raì, no ô mai i te terōno o te Atua ra, i te nā ôraa mai e: Ua oti! ¹⁸ E e mau reo mai ra hoì, e te pātiri, e te uira, e te àueue rahi fenua ra, aore ā e fāito mai te taataraahia o te fenua nei, i te rahi e te ûàna o taua àueue fenua ra. ¹⁹ Òòtihia iho ra te òire rahi ra, e toru ôtià, e maìri iho ra te mau òire o te mau fenua ra i raro. E ua tupu aè ra to te Atua manaò i taua Pāpurōnia rahi ra, e e tuu i te âuà uaina ra o to na riri ûàna ia na. ²⁰ Pee ê atu ra te mau fenua atoà, e aita rā te mau mouà. ²¹ Ua maìri mai ra te ua paari rahi no nià mai i te raì i nià iho i te taata nei, e au te tōpata hoê i te tārēni i te teiaha. E ua faaìno atu ra te taata i te Atua, i taua pohe i te ua paari ra, e pohe rahi roa hoì taua pohe ra.

Te vahine faaturi rahi e te puaa ùteùte

17 ¹ Ua haere mai ra te hoê o taua nā merahi toohitu i mau i nā âuà e hitu ra, ua paraparau mai ra ia ù, nā ô mai ra: A haere mai na i ô nei, e faaìte au ia òe i te utuà a te vahine faaturi rahi, o tei pārahi i nià iho i te pape e rave rahi; ² o tei faaturihia e te hui arii o te ao nei; e o tei taèro to te ao nei i te uaina ra o ta na ra faaturi. ³ Ua arataì atu ra o ia i taù vārua i te mētēpara ra.

Ìte atu ra vau i te hoê vahine i te pārahiraa i nià iho i te hoê puaa ùteùte ra, ua àti roa i te iòa faaìno, e hitu o na ômii, auàhuru hoì tara. ⁴ Te àhu ra taua vahine ra i te àhu ùràura e te ùteùte, e ua faaùnaùnahia i te àuro, e te òfaì maitataì ra, e te poe, e e âuà àuro tei tana rima, ua î i te mea faufau, e te ìno no ta na ra faaturi. ⁵ E e iòa tei pāpaìhia i nià iho i to na rae: E mea àro, o Pāpurōnia rahi, o te metua vahine o te mau faaturi, e no te mau mea faufau o te ao nei.

⁶ E ua ìte au i taua vahine ra i te taèroraa i te toto o te feiā moà ra, e te toto o te mau ìte no Ietu i pohe ra. Maere atu ra vau i taua ìteraa no ù ia na ra, e maere rahi to ù.

⁷ Ua parau mai ra taua merahi ra ia ù: E aha òe i maere ai? Na ù e faaìte atu ia òe i te parau moè o teie nei vahine, e no te puaa, e âfai ia na ra, no na nā ômii e hitu nei e nā tara auàhuru nei.

⁸ Taua puaa ta òe i hiò ra e tē vai na, e aita nei; e ua fātata i te aè aè i nià mai raro mai i te àputo ra, a reva atu ai i te vāhi pohe. E te feiā e pārahi i te ao nei, o tei òre i pāpaihia to rātou iòà i roto i te puta ora mai te matamua mai ā o teie nei ao, e maere anaè ia ia hiò rātou i taua puaa i vai na, e aita nei, e te vai noa nei ā hoì. ⁹ Ei ô nei te âau paari.

Nā ômii e hitu ra, e hitu ia mouà e pārahihia e taua vahine ra. ¹⁰ O nā arii toohitu ra hoì rātou: ua pohe aè nei e toopae, te vai nei te hoê, e aita te tahi i tae mai; e ia tae mai hoì o ia ra, e pārahiraa poto ā to na. ¹¹ E taua puaa i vai na, e aita nei, o te toovaù ia, e no te toohitu rā o ia, e e reva atu ā i te pohe.

¹² E nā tara auàhuru ta òe i hiò ra, e arii ia tino-àhuru, aita ā i noaa ta rātou pātireia: e noaa rā to rātou mana arii hoê ā noaaraa e to te puaa ra. ¹³ E riro hoê ā o rātou âau, e e hōroà rātou i to rātou mana e te pūai i te puaa ra. ¹⁴ E e tamaì mai rātou i te Ârēnio ra, e e pau rātou i te Ârēnio: o te Fatu hoì o ia o te mau fatu atoà ra, e te Arii o te mau arii atoà ra; e to na atoà ra paeà, e feiā parauhia ia, e te maitihia, e te haapaò mau.

¹⁵ Ua parau mai ra o ia ia ù: O te mau pape ta òe i hiò ra e pārahihia e taua faaturi ra, e mau nūnaa ia, e mau pupu rarahi taata ia, e mau fenua ia, e mau reo èè ia. ¹⁶ E nā tara hoê àhuru ta òe i hiò ra, e te puaa ra, e faufau ia i taua faaturi ra, e e pau o ia ia rātou i te haru, e e veve roa, e e àmu i to na tino, e e tūtuì ia na i te auahi. ¹⁷ Ua tuu hoì te Atua i te manaò i roto i to rātou âau ia rave rātou i to na hinaaro, e ia au rātou, e ia hōroà i to rātou mana arii i te puaa ra, e ia hope te parau a te Atua i te tupu. ¹⁸ E te vahine ta òe i hiò ra, o taua òire rahi ra ia, o tei hau i te mana i nià iho i te hui arii o te ao nei ra.

Te hiàraa o Pāpurōnia

18 ¹ E i muri aè i te reira, ìte atu ra vau i te hoê merahi ā i te pouraa mai mai te raì mai. E mana rahi to na, e ua māmarama te fenua i to na ànaàna. ² Ua faaûàna māite mai ra te reo i te piiraa mai, nā ô mai ra: Ua maìri Pāpurōnia rahi e, ua maìri! E ua riro ei pārahiraa temoni, e ei vairaa no te mau vārua ìino atoà, e ei ôfaaraa no te mau manu viivii atoà e te faufau ra. ³ Ua inu hoì te mau fenua atoà i te uaina faariri no ta na ra faaturiraa. E ua faaturi te mau arii o te ao nei ia na, e ua taoà-rahi-hia te feiā hoo o te ao nei i te rahi o ta na ra mau peu faahiahia. ⁴ Ìte atu ra vau i te hoê reo no te raì mai ā, i te nā ôraa mai e: A haere ê mai na òutou i rāpae, e aù mau taata e, ia òre òutou ia riro ei rave atoà i ta na ra mau hara, ia òre òutou ia pohe atoà i to na ra mau pohe. ⁵ Ua taeà hoì te raì i ta na ra mau hara, e ua manaò te Atua i ta na ra mau parau-tià òre. ⁶ A tuu atu ia i ta na, mai ta na i tuu mai ia òutou na; tāhoo atu ia na e ia piti atu ia utuà ia au i ta na ra òhipa. E taua âuà ra ta na i faatō mai i ta òutou na, o tē faatō atu ia i ta na e ia piti atu ā. ⁷ E mai ia na i faaahaaha ia na iho, e ua pārahi mā te faatate rahi; ei māuiui rahi e te òto tē tuu atu ia na. Te parau ra hoì o ia i roto i to na âau e: Te pārahi arii vahine nei au, eere au i te ìvi, e òre au e ìte i te òto. ⁸ E i teie nei, e rā tahi-noa-hia to na pohe: o te pohe, e te òto, e te oè, e e pau roa o ia i te auahi. E pūai hoì to te Fatu, to te Atua, o tē faautuà ia na ra.

⁹ E te mau arii o te ao nei tei faaturi ia na ra, e ua âmui atoà ia na i te faatate-atoà-raa, e òto ia rātou ia na, e e auē rātou ia na ia hiò rātou i te auauahi no to na ra àmaraa, ¹⁰ i te tià-noa-raa i te ātea ê i te mataù i to na ra pohe, e te nā ôraa e:

Âuē te òire rahi nei o Pāpurōnia e!

Âuē òe te òire ètaèta nei e!

Hora-tahi-noa-hia iho nei hoì to òe pohe e!

¹¹ E òto te mau hoo taoà o te ao nei ia na, e hea òto hoì; aore roa hoì e taata ia hoo faahou mai i ta rātou taoà. ¹² Te hooraa àuro ra, e te ârio, e te òfai maitatai, e te poe, e te àhu huà, e te àhu ùràura, e te

terito, e te àhu ùra, e te mau rāau noànoà atoà ra, e te mau àuà tena atoà ra, e te mau àuà rāau maitatai atoà ra, e te veo, e te àuri, e te maremaro. ¹³ E te tīnamo, e te mea noànoà, e te mura, e te rīpano, e te uaina, e te monoì, e te faraoa maitai ra, e te tītona, e te puaa, e te māmoe, e te puaahorofenua, e te pereò, e te tino, e te aho o te taata nei.

¹⁴ E te mau māa hiaai-rahi-hia e òe ra, ua taa ê ia ia òe, e te mau mea maitatai, e te mau mea ùnaùna ra, ua taa ê aè nei ia ia òe, e eita roa e noaa faahou ia òe.

¹⁵ E te feiā hoo i teie nei mau mea, o tei taoàhia ia na ra, ei te ātea ê ia e tià mai ai i te mataù i to na ra pohe, mā te òto, e mā te auē, ¹⁶ e te nā ôraa e:

Âuē te òire rahi nei e! Âuē!

O tei àhu i te àhu huà, e te ùràura, e te ùteùte, o tei faaùnaùna hoì i te àuro, e te òfai maitatai, e te poe e!

¹⁷ O teie nei taoà rahi hoì i te pau roa i te hora hoê nei e!

E te mau pairoti atoà, e to nià atoà i te mau pahī ra, e te feiā atoà e teretere ra, e tei òhipa haere i te moana, tià anaè iho ra i te ātea ê, ¹⁸ pii hua atu ra, i to rātou ìteraa i te auauahi no to na ra àmaraa, nā ô atu ra: E aha te òire e fāito i teie nei òire i te rahi! ¹⁹ E ua tuu rātou i te repo i nià iho i to rātou upoo, mā te pii hua, mā te òto, e te auē, e te nā ôraa e:

Âuē te òire rahi nei e! Âuē!

I taoà-rahi-hia ai hoì to te feiā atoà e pahī to rātou i te moana ra, no te rahi o ta na ra taoà!

Hora-tahi-noa-hia iho nei hoì to na pau!

²⁰ A òaòà ia na, e to te rai e!

E o òutou hoì, e te mau àpotetoro moà e te mau perofeta!

Ua tāhoo hoì te Atua ia na ia òutou!

²¹ Ua rave iho ra te hoê merahi pūai i te tahi òfai rahi mai te òfai mure te huru, e ua taora tāùe atu ra i raro i te tai, nā ô aè ra:

Mai te reira atoà te òire rahi ra o Pāpurōnia i te huri-ùàna-hia i raro, e e òre roa e ìtea-faahou-hia atu.

²² E te òto tīnura ra, e te òto vivo ra, e te mau mea i faaòtohia ra, e te òto pū ra, e òre roa ia e ìtea-faahou-hia i roto ia òe na.

E te feiā tahuà i te mau tōroà atoà nei, e òre roa e ìtea-faahou-hia i roto ia òe na; e te haruru òfai mure, e òre roa e faaroo-faahou-hia i roto ia òe na.

²³ E e òre roa te māramarama rāmepe e ìtea-faahou-hia i roto ia òe na; e te reo o te tāne e te vahine i faaipoipo-âpī-hia ra, e òre roa e faaroo-faahou-hia i roto ia òe na.

O te feiā hoo io òe na hoì, o to te ao nei ia feiā rarahi, e ua vare te mau fenua atoà i ta òe na peu tahutahu.

²⁴ E tei roto ia na te toto o te mau perofeta e to te feiā moà i te ìtearaahia, e to te feiā atoà i taparahihia i teie nei ao.

Hareru Ia!

19 ¹ E i muri aè i taua mau mea nei, faaroo atu ra vau i te reo rahi mai te reo o te hoê feiā rahi i nià i te raì ra, i te nā ôraa e:

Hareru Ia!

O te ora, e te hanahana, e te tura, e te mana, tei te Fatu, tei to tātou Atua ia!

² E mea mau hoì e te tià ta na ra tuuraa utuà!

Ua faautuà iho nei hoì o ia i taua faaturi rahi ra, o tei haaviivii i to te ao nei i tana faaturiraa.

E ua tāhoo o ia i te toto o to na ra mau tāvini, ta to na rima i haamanii ra.

³ Ua nā ô faahou aè ra hoì rātou:

Hareru Ia!

E e tià to na auauahi i te peeraa i nià, e a muri noa atu!

⁴ Ua tipapa iho ra te mau peretiputero e piti àhuru mā maha, e nā mea ora e maha ra, i raro, haamori atu ra i te Atua i pārahi i nià iho i te terōno ra, nā ô atu ra:

Âmene! Hareru Ia!

⁵ O te hoê reo mai ra no roto i taua terōno ra, i te nā ôraa e:

E haamaità i to tātou Atua, o òutou atoà o to na ra mau tāvini, o òutou hoì o tei mataù ia na ra, o te taata rii e te feiā rarahi!

⁶ Ua faaroo atu ra vau i te haruru mai te reo o te hoê pupu rahi ra, e mai te haruru miti rahi ra, e mai te haruru pātiri rahi ra i te nā ôraa e:

Hareru Ia!

Tei te Fatu ra, tei te Atua Pūai Hope ra te hau.

⁷ E òaòà tātou, e ia rahi atu ā te òaòà, e e haamaità hoì ia na!

Ua tae hoì i te faaipoiporaa a te Ârēnio, e ua faanehenehe tana vahine ia na iho.

⁸ E ua tuuhia ia na te àhu i te àhu huà teatea e te ànaàna.

E taua àhu huà ra, o te parau-tià ia a te feiā moà ra.

⁹ Ua parau mai ra o ia ia ù: A pāpāi na: E ao to tei parauhia e haere mai i te àmuraa ruì faaipoiporaa a te Ârēnio ra. E ua nā ô mai ra o ia ia ù: O te parau-mau teie na te Atua ra. ¹⁰ Ua tipapa iho ra hoì au i raro i tana pae âvae e haamori ia na. Ua parau mai ra o ia ia ù: Eiaha òe e nā reira! E taetaeae tāvini hoì au no òe, e no to mau taeae e faaite i te parau o Ietu ra. O te Atua tē haamori! O tē parau hoì ia Ietu ra, o te vārua ia o te tohu.

Te taata i nià i te puaahorofenua teatea

¹¹ Ìte atu ra hoì au i te raì i te vetearaahia, e inaha, e puaahorofenua teatea, e o tei pārahi i nià iho ra, ua parauhia o ia, e Haapaò mau ta na e te Parau-mau; e haavā o ia, e te tamaì hoì i te tamaì mā te parau-tià ra. ¹² Mai te ura auahi ra o na mata, e rave rahi te torōna i nià iho i tana upoo. E e iòà hoì to na ua pāpāihia, aore roa e taata i ìte, maori rā o ia iho. ¹³ E te àhu ra o ia i te àhu viivii i te toto ra, e to na iòà ia parau ra, o Te Rōto ia a te Atua ra.

¹⁴ E ua pee mai ra te mau papaùpeà o te raì ra ia na i nià i te puaahorofenua teatea ra, mā te àhu huà teatea, e te viivii òre i te àhuraa. ¹⁵ E e òè òèi tei nā roto mai i tana vaha, ei tairiraa na na i te mau fenua ra. E e tāvana o ia i nià iho ia rātou mā te tēpeta âuri ra; e na na e taataahi i te neneìraa uaina ra o te hoturaa rahi o te riri o te

Atua Pūai Hope ra. ¹⁶ E e iòà to na i pāpaihia i nià iho i to na àhu e to na hūmaha: O te Arii o te mau arii, e te Fatu o te mau fatu ra.

¹⁷ Ua hiò atu ra vau i te hoê merahi i te tiàraa i roto i te mahana ra, ua pii hua mai ra tana reo i te mau manu atoà e maùe i roto i te reva nei, nā ô mai ra: A maùe mai, e haaputuputu òutou i te àmuraa ruì a te Atua rahi ra! ¹⁸ Ia àmu òutou i te tino o te mau arii ra, e te tino o te mau tāpena ra, e te tino o te feiā mana ra, e te puaahorofenua ra, e to tei pārahi i nià iho ra, e te tino o te mau taata atoà ra, to te tiāmā, e to te tāvini, to te taata rii, e to te feiā rarahi ra.

¹⁹ E ua hiò atu ra vau i taua puaa ra, e te mau arii o te ao nei, e ta rātou mau nuu ua putuputu, e àro ia na i tē pārahi i nià i te puaahorofenua ra e ta na ra nuu. ²⁰ Riro atu ra taua puaa ra, e te perofeta haavare atoà, o tei rave i te tāpaò i mua ia na ra, i vare ai ia na te feiā i fārii i te tāpaò a te puaa ra, e tei haamori i to na ra hohoà. I huri-oraora-noa-hia rāua i roto i te roto auahi e te toferi e àma noa ra. ²¹ O te tahi pae rā, i taparahihia ia i te òè no roto mai i te vaha o tei pārahi i nià iho i te puaahorofenua ra, e paia roa aè ra te mau manu atoà i to rātou mau tino ra.

Tātani tei ruuruuhia hoê tautani i te matahiti

20 ¹ Ìte atu ra vau i te hoê merahi i te pouraa mai mai te raì mai, e tei ia na te tāviri o te àputo ra, e e fifi rahi àuri tei tana rima. ² Ua haru iho ra o ia i te teni ra i taua ôfī tahito ra, oia hoì te tiàporo ra, o Tātani, ua ruuruu iho ra ia na e ia hoê tautani i te matahiti. ³ Ua huri atu ra ia na i raro i te àputo ra, ua ôpani atu ra i te ôpani ia na, tuu iho ra i te tāpaò i nià iho ra, ia òre o ia ia haavare faahou i te mau fenua, e ia hope roa taua nā matahiti hoê tautani ra. E i muri aè i te reira, ia tuu-iti-noa-hia aè o ia e tià ai.

⁴ E ua ìte au i vètahi ê mau terōno ra, e te feiā i pārahi i nià iho ra, e ua hōroàhia te mana haavā ia rātou, e ua hiò atu ra vau i te feiā i tāpūhia to rātou upoo no ta rātou faaàteraa i te parau ia Ietu, e no te parau a te Atua ra, o tei òre ia i haamori i te puaa e to na ra hohoà, e aore hoì i fārii i ta na tāpaò i nià i to rātou rae, e i roto i to rātou rima;

pārahi iho ra rātou io te Metia ra mā te hau atoà, e hoê aè ra tautani i te matahiti. ⁵ Âreà te tahi pae o te feiā i pohe ra, ia hope taua nā matahiti hoê tautani ra, i ora faahou ai.

O te tià-faahou-raa matamua hoì te reira. ⁶ E ao to na, e te moà, to tē noaa ia na te tià-faahou-raa matamua ra; e òre roa te piti o te pohe e tiàia noa mai i te reira: e riro rā rātou ei tahuà na te Atua e na te Metia, e e hau to rātou ia na ra e ia hoê tautani i te matahiti.

⁷ E ia hope taua nā matahiti hoê tautani ra, e tuuhia Tātani i reira i ta na tāpeàraa ra. ⁸ E e reva o ia e haavare haere i te taata e pārahi i nā ôtià e maha o te fenua nei, ia Tota e ia Matota, e ope mai ia rātou i te tamaì: e e riro rātou mai te one tahatai ra i te rahi ia taiò ra. ⁹ Haere atu ra rātou nā nià i te âano atoà o te fenua nei, haaàti atu ra i te tiàhapa o te feiā moà, e te òire i herehia ra. Ua maìri mai ra e auahi no ô mai i te Atua, no nià i te raì ra, pau roa aè ra rātou. ¹⁰ E i hurihia atu ra te tiàporo i haavare ia rātou ra i roto i te roto auahi e te toferi ra, i te vairaa o te puua e te perofeta haavare ra, e e haamāuiuihia rātou i te ruì e i te ao, e a muri noa atu.

Te haavāraa hopeà

¹¹ Ìte atu ra hoì au i te hoê terōno rahi teatea, e tei pārahi i nià iho ra, pee ê atu ra hoì te fenua e te raì i to na mata, e aita atu ra o rāua e vairaa i ìtea. ¹² E ìte atu ra hoì au i tei pohe ra, o te taata rii, e te feiā rarahi, i te tiàraa i mua i te Atua ra. E heua iho ra nā puta ra. E heua iho ra hoì te tahi puta, oia te puta ora ra. E haavāhia iho ra taua feiā i pohe ra i te mau parau i pāpaìhia i roto i taua nā puta ra, i ta rātou ra mau òhipa. ¹³ E ua tuu mai ra te miti i te feiā i pohe i roto ia na ra, ua ua tuu mai ra te âpoo o hāte i te feiā i pohe i roto ia rāua ra, e haavāhia iho ra rātou atoà i ta rātou mau òhipa. ¹⁴ E hurihia atu ra te âpoo o hāte i roto i te roto auahi. O te piti teie o te pohe. ¹⁵ E te taata atoà aore i ìtea to na iòà i te pāpaìraahia i roto i te puta ora ra, ua hurihia ia i roto i te roto auahi ra.

Te raì âpī e te fenua âpī

21¹ E ìte atu ra vau i te raì âpī e te fenua âpī. Ua mou hoì tei mūtaa iho raì, e tei mūtaa iho ra fenua; e aore aè ra e miti.
² E ìte atu ra hoì au, o Ioane, i te òire moà ra, ia Ierutarema âpī, i te pouraa mai mai ô mai i te Atua i nià i te raì ra; ua faanehenehehia mai te vahine i faanehenehehia no te faaipoiporaa i tana tāne ra.³ Ua faaroo atu ra vau i te hoê reo rahi no te raì mai ra, i te nā ôraa mai e: Inaha tei io te taata ra te tētene o te Atua! E e pārahi o ia i roto ia rātou ra, e ei taata rātou no na, e ei pihai atoà iho te Atua ia rātou, ei Atua no rātou.⁴ E na te Atua e hōroi i to rātou roimata atoà, e e òre roa te pohe, e te òto, e te mihi, e te māuiui. E òre atoà ia, no te mea ua mou te mau mea tahito ra.

⁵ E ua parau mai ra tei pārahi i nià iho i te terōno ra: Inaha, te faaâpī nei au i te mau mea atoà nei. E ua parau mai ra o ia ia ù: A pāpai, e parau-mau hoì teie nei mau parau, e te haavare òre.⁶ Ua nā ô mai ra hoì o ia ia ù: Ua oti! O vau te Ârefa e te Ômeta, te matamehai e te faahopeà. I te taata hiaai ra, e hōroà noa ia vau i te pape ora pihaa ra na na, ia inu o ia.⁷ O tē riro ia na te rē ra, no na te mau mea atoà ra; e ei Atua vau no na, e ei tamaiti o ia na ù.⁸ Âreà tei mataù noa ra, e te faaroo òre ra, e te feiā faufau ra, e te taparahi taata ra, e te faaturi ra, e te tahutahu ra, e te haamori îtoro ra, e te feiā haavare e hope roa aè, e tufaa ta rātou tei te roto auahi e te toferi e àma ra: oia te piti o te pohe ra.

Ierutarema âpī

⁹ Ua haere mai ra ia ù te hoê o te mau merahi toohitu, i mau i nā âuà e hitu î i te mau pohe hopeà e hitu ra, ua paraparau mai ra ia ù, nā ô mai ra: A haere mai na i ô nei, e faaite atu vau ia òe i te vahine faaipoipo âpī, te vahine a te Ârēnio ra.¹⁰ Ua aratai atu ra o ia i taù vārua i nià i te hoê mouà rahi teitei, ua faaite mai ra ia ù i taua òire rahi ra ia Ierutarema moà, i te pouraa mai mai te raì mai, mai ô i te Atua ra,¹¹ mā te ànaàna no ô i te Atua ra. E to na māmarama mai

to te òfai maitai roa ra, mai te òfai itefe ateate mai te terehe ra. ¹² E ua ati i te auahi e te teitei, e hoê ahuru e piti tiàhapa ùputa, e nā merahi tino-ahuru-mā-piti tei taua mau ùputa ra, e e iōa anaè hoì tei pāpaihia i niā iho, no te mau ôpū o te mau tamarii a Ìteraera tino-ahuru-mā-piti ra. ¹³ Tei te pae i te hitiā-o-te-rā ra, e toru ia ùputa; tei te pae i apatoerau ra, e toru ia ùputa; tei te pae i apatoà ra, e toru ia ùputa; e tei te pae i te tooà-o-te-rā ra, e toru ia ùputa. ¹⁴ Auahuru mā piti niu to te auahi o taua òire ra; mā te iōa hoì o te mau àpotetoro a te Ârēnio tino-ahuru-mā-piti ra i niā iho.

¹⁵ E e fāito àuro ta na ta tei paraparau mai ia ù ra, ei fāito i taua òire ra, e te mau ùputa, e te auahi. ¹⁶ E maha aroā o taua òire ra, ua fāito atoà te āano e te maoro. Ua fāito iho ra o ia i taua òire ra i te fāito, e hoê ahuru mā piti tautani i te tetatia. O te āano, e te maoro, e te teitei, hoê ā ia hete. ¹⁷ E ua fāito iho ra o ia i te auahi, hoê hānere e maha ahuru mā maha i te tūpiti, i te fāito taata nei, oia atoà ta te merahi. ¹⁸ E taua auahi ra, e itefe ia, e te òire ra, e àuro tāmāhia ia, mai te hiō māmarama ra. ¹⁹ E ua faanehenehia te mau niu o te auahi i taua òire ra i te mau òfai maitatai atoà ra. O te niu matamua rā, e itefe ia; te piti ra, e tafira ia; te toru ra, e haretetoni ia; te maha ra, e temaratino ia; ²⁰ te pae ra, e taretonu ia; te ono ra, e ātama ia; te hitu ra, e taritita ia; te vaù ra, e tema ia; te iva ra, e fetate ia; te ahuru ra, e herutoparata ia; te ahuru mā hoê ra, e huatineto ia, te ahuru mā piti ra, e àhereme ia. ²¹ E nā ôpani auahuru mā piti ra, e poe anaè ia auahuru mā piti; taihoê roa poe i te ôpani hoê e hope roa aè taua mau ôpani ra; e te aroā o taua òire ra, e àuro tāmāhia ia, mai te hiō māmarama.

²² E aore roa e hiero i itea e au i roto ra; o te Fatu rā hoì, o te Atua Mana Hope ra e te Ârēnio, o to na ia hiero. ²³ E aore hoì o te reira òire e mahana e te marama, ei haamāmarama i roto ra, na te ànaàna no ô i te Atua ra i haamāmarama i te reira, o te Ârēnio hoì to reira māmarama. ²⁴ E e hāhaere te mau fenua o te feiā i faaorahia i roto i to na māmarama, e e hōpoi mai te hui arii o te ao nei i to rātou hinuhinu e te maitai i roto ra. ²⁵ E òre hoì to reira mau ùputa

e ôpanihia i te ao: aore roa hoì o reira âruì. ²⁶ E e hōpoi mai te taata i te hinuhinu e te maitaì o te mau fenua nei i roto. ²⁷ E e aore roa e mea viivii e ò i roto, e tei rave i te parau faufau ra e te haavare: o tei pāpaihia rā i roto i te puta ora a te Ârēnio ra, rātou anaè ra.

Te parataito

22 ¹ Ua faaite mai ra te merahi ia ù i te hoê pape ora tahe ra, mai te terehe ra te ateate, no roto mai i te terōno o te Atua e to te Ârēnio ra. ² E tei rōpū i te aroā i taua òire ra, e tei te tahi pae pape, e te tahi pae pape, o te rāau ora ia i te tiàraa, hoê àhuru mā piti huru o te huero, hoê marama hoê hoturaa, e hope roa aè te mau marama atoà ra; e te rau o taua rāau ra, ei faaora ia i te mau fenua. ³ E e òre roa hoì te ànatema i reira. E i reira ra te terōno o te Atua e to te Ârēnio, e e haamori to na mau tāvini ia na. ⁴ E ìte rātou i to na mata, e ei nià iho to na ià i to rātou rae. ⁵ Eita hoì e âruìhia i reira, e òre hoì e mōrihia, e te māmarama mahana, no te mea o te Fatu ra, o te Atua to rātou māmarama: e e hau ā to rātou, e a muri noa atu.

Te haere vave atu nei au

⁶ Ua parau mai ra te merahi ia ù: E parau-mau teie nei mau parau, e te haavare òre. Ua tonono mai hoì te Fatu ra o te Atua o te mau perofeta moà ra i tana merahi e faaite i tana mau tāvini i te mau mea e fātata i te tupu ra. ⁷ E inaha, te haere vave atu nei au! E ao to tē haapaò i te mau parau tohu i roto i teie nei puta!

⁸ O vau hoì, o Ioane, o vau tei ìte, e tei faaroo i teie nei mau parau, e ìte aè ra hoì e faaroo aè ra vau, ua tipapa iho ra hoì au i raro i te pae âvae o te merahi e haamori ia na, i tei faaite mai ia ù i teie nei mau parau. ⁹ Ua parau mai ra o ia ia ù: Eiaha roa! E taetaeae tāvini hoì au no òe, e no to mau taeae i te mau perofeta ra, e no te feiā i haapaò i te parau i roto i teie nei puta, o te Atua tē haamori!

¹⁰ E ua parau mai ra o ia ia ù: Eiaha e tāatihia te parau tohu i roto i teie nei puta, ua fātata roa hoì te taime. ¹¹ Te taata parau-tià òre ra, e vaiiho noa atu ia vai parau-tià òre noa na; e tei viivii ra, e vaiiho

noa atu ia viivii noa na, e te taata parau-tià ra, e vaiiho noa atu ia vai parau-tià noa na; e tei moà ra, e vaiiho noa atu ia moà noa na.

¹² Inaha, te haere vave atu nei au! E tei ia ù nei ta ù utuà, ia hōpoi atu na te taata atoà i tei au i ta na ra òhipa. ¹³ O vau te Ârefa e te Ômeta, te matamua e te faahopeà, o to mua e o to muri.

¹⁴ E ao to te feiā e haapaò i ta na ra parau, ia au ia rātou ia àmu i to nià i te rāau ora ra, e ia nā te mau ùputa rātou i te tomo i roto i te òire ra. ¹⁵ Âreà to rāpaeàu ra, e ùrī ia, e te tahutahu, e te faaturi, e te taparahi taata, e te haamori îtoro, e te feiā atoà e hinaaro e ua parau i te parau haavare ra!

¹⁶ O vau o Ietu, e ua tonono atu vau i taù merahi e faaite ia òutou i roto i te mau Ètārētia i teie nei mau parau. O vau te tumu e te huaai o Tāvita, te fetià poipoipo ànaàna ra.

¹⁷ E te parau nei te Vārua e te Vahine faaipoipo âpī: E haere mai! E o tei faaroo ra, a parau atoà o ia e: E haere mai! E o tei poihā ra, a haere mai. E tei hinaaro ra, a rave noa mai o ia i te pape ora.

¹⁸ Te faaite pāpū nei hoì au i te taata atoà e ìte i te parau tohu i roto i teie nei puta, ia tātati noa mai te tahi taata i te tahi parau ê i teie nei mau parau, na te Atua e tātati mai ia na i te mau pohe i pāpāihia i roto i teie nei puta. ¹⁹ E ia ìriti noa atu te hoê taata i te hoê parau i te mau parau tohu i roto i teie nei puta, na te Atua e ìriti ê atu i ta na tufaa i roto i te puta ora, e i roto i te òire moà ra, e i tei pāpāihia i roto i teie nei puta.

²⁰ Te nā ô mai ra tei faaite mai i teie nei mau parau: E tae vave mau atu ā vau! Âmene! Oia ia! A haere mai, e te Fatu, e Ietu e!

²¹ Ei ia òutou atoà na te aroha mau o to tātou Fatu ra o Ietu Metia! Âmene.